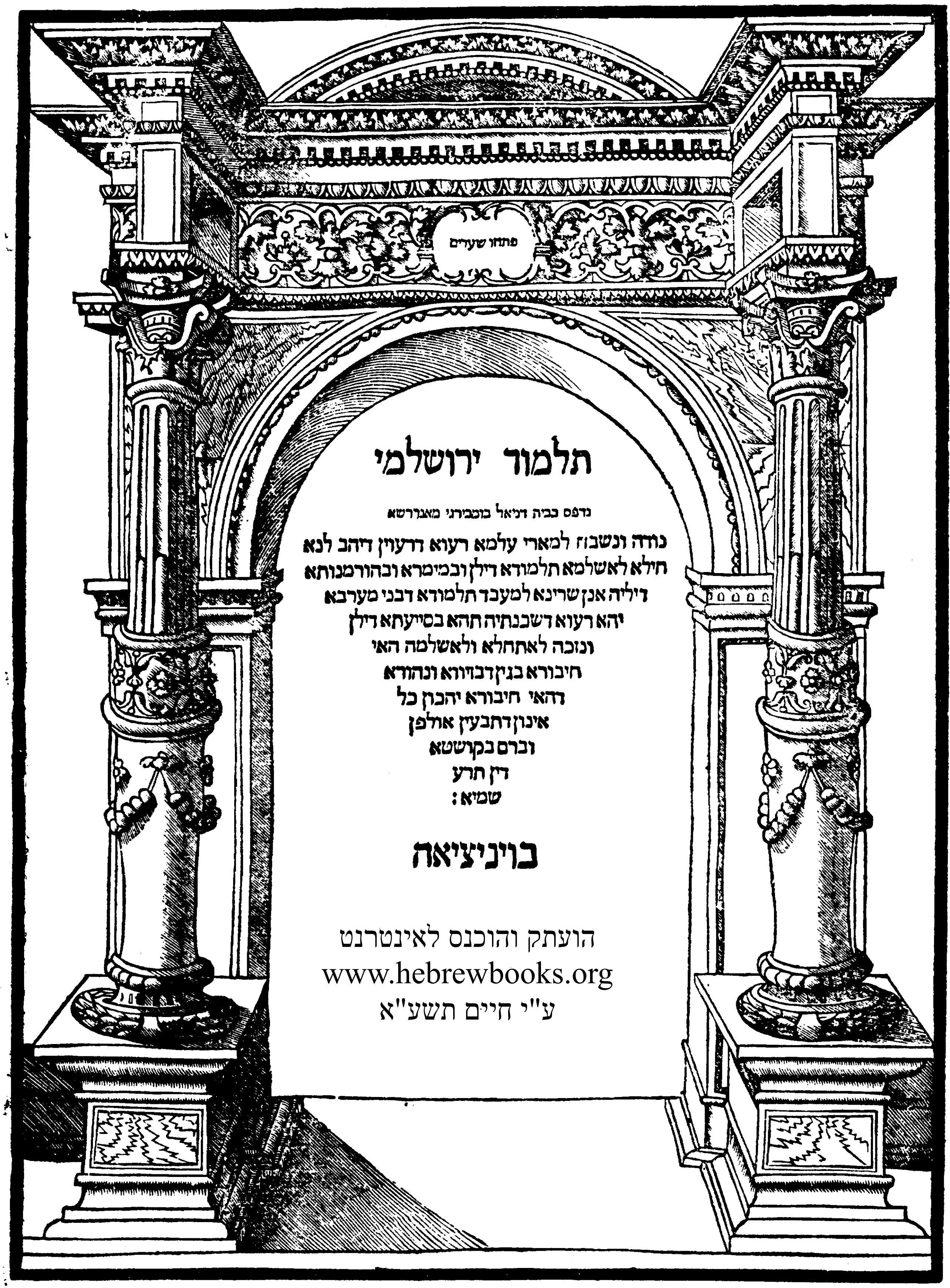

תלמוד ירושלמי

נדפס בבית דניאל בומבירגי מאנוירשא

נודה ונשבח למארי עלמא רעוא דרעוין דיהב לנא
חילא לאשלמא תלמודא דילן ובמימרא ובהורמנותא
דיליה אנן שרינא למעבד תלמודא דבני מערבא
יהא רעוא דשכנתיה תהא בסייעתא דילן
ונזכה לאתחלא ולאשלמה האי
חיבורא בגין דבהורא ונהורא
דהאי חיבורא יהכון כל
אינון דתבעין אולפן
וברם בקושטא
דין תרע
שמיא:

בויניציאה

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשע"א

מאימתי

קורין את שמע בערבין משעה שהכהנ׳ נכנסין לוכל בתרומתן עד סוף האשמורת
הראשונה דברי רבי אליעזר · וחכמים אומ׳ עד חצות · רבן גמליאל אומר עד
שיעלה עמוד השחר · מעשה ובאו בניו מבית המשתה ואמרו לו לא קרינו את
שמע אמר להן אם לא עלה עמוד השחר חייבין אתם לקרו׳ · לא זו בלבד אמרו
אלא כל שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שיעלה עמוד השחר · הקטר
חלבים ואיברים מצותן עד שיעלה עמוד השחר · כל הנאכלין ליום אחד מצותן
עד שיעלה עמוד השחר · אם כן למה אמרו חכמים עד חצות כדי להרחיק את
האדם מן העבירה · מאימתי קורין את שמע בשחרין משיכיר בין תכלת ללבן
ר׳ אליעזר אומר בין תכלת לכרתן עד הנץ החמה · ר׳ יהושע אומר עד ג׳ שעות
שכן דרך בני מלכים לעמוד בשלש שעות · הקורא מכן ואילך לא הפסיד כאדם
שהוא קורא בתורה · בית שמאי אומ׳ בערב כל אדם יטו ויקרו ובבוקר יעמדו
שנ׳ בשכבך ובקומך · ובית הלל אומרי׳ כל אדם קורין כדרכן שנ׳ ובלכתך בדרך
אם כן למה נאמר בשכבך ובקומך · בשעה שבני אדם שוכבין ובשעה שבני אדם
עומדין · בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה בערב מברך שתים לפניה
ושתים לאחריה · אחת ארוכה ואחת קצרה · מקום שאמרו להאריך אינו רשאי
לקצר · לקצר אינו רשאי להאריך · לחתום אינו רשאי שלא לחתום · שלא
לחתום אינו רשאי לחתום · מזכירין יציאת מצרים בלילות · אמ׳ להן ר׳ אלעזר
בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד
שדרשה בן זומא שנאמ׳ למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך ·
ימי חייך הימים כל ימי חייך הלילות · וחכמים אומרים ימי חייך העולם הזה · כל
ימי חייך העולם הבא להביא את ימות המשיח :

סליק פירקא

מאימתי

קורין את שמע בערבין כו׳ · אנן תנינן משעה
שהכהנים נכנסין לוכל בתרומתן · תני ר׳ חייא
משעה שדרך בני אדם נכנסין לאכול פיתן ב
בלילי שבת · ותני עלה קרובים דבריהן להיות שוין · איתא חמי משעה שהכהנים
נכנסין לוכל בתרומתן יממה הו׳ ועם כוכביא הו׳ · משעה שדרך בני אדם נכנסין
לאכול פתן בלילי שבת שעה ותרתי ליליא הוא · ואת אמר קרובים דבריהן
להיות שוין · אמר רבי יוסי תיפתר באילין כופרניא דקיקיא דאורחיהון מסתלקא
עד דהוא יכבא דנגדי לון מיקבי חותא · תני הקורא קודם לכן לא יצא ידי חובתו

אם כן למה קורין אותה בבית הכנסת · אמר רבי יוסי אין קורין אותה בבית
הכנסת בשביל לצאת ידי חובתו אלא כדי לעמוד בתפילה מתוך דבר של תורה

רבי זעירא בשם רב ירמיה ספק בירך על מזונו ספק לא בירך צריך לברך
דכתיב ואכלת ושבעת וברכת · ספק התפלל׳ ספק לא התפלל׳ אל יתפלל ודלא
כרבי יוחנן דאמר ר׳ יוחנן ולואי שיתפלל א׳ם כל היום כולו׳ · למה שאין תפילה
מפסדת · ספק קרא ספק לא קרא משמעינה מן הדא הקורא קודם לכן לא יצא
ידי חובתו · וקודם לכן לאו ספק הוא ואת אמר צריך לקרות · הדא אמרה ספק
קרא ספק לא קרא צריך לקרות · סימן לדבר משיצאו הכוכבים · ואף על פי
שאין ראיה לדבר זכר לדבר ואנחנו עושים במלאכה וחציים מחזיקים ברמחים
מעלות השחר עד צאת הכוכבי׳ · וכתיב והיה לנו הלילה למשמר והיום למלאכה

כמה כוכבים יצאו ויהא לילה · רבי פינחס בשם רבי אבא בר פפא כוכב
אחד ודאי יום · שנים ספק לילה שלשה ודאי לילה · שנים ספק והכתיב עד צאת
הכוכבים · אלא מיעוט כוכבים שנים · קדמיא לא מתחשב · בערב שבת ראה
כוכב אחד ועשה מלאכה פטור · שנים מביא אשם תלוי · שלשה מביא חטאת ·

במוצאי שבת ראה כוכב אחד ועשה מלאכה מביא חטאת · שנים מביא אשם
תלוי · שלשה פטור · רבי יוסי בר׳ בון בעי אין תימר שנים ספק · ראה שני כוכבים
בערב שבת והתרו בו ועשה מלאכה · ראה שני כוכבים במוצאי שבת והתרו בו
ועשה מלאכה מה נפשך אם הראשונים יום הן אף האחרונ׳ יום הן ויהא חייב על
האחרונים · אם האחרונים לילה אף הראשונים לילה ויהא חייב על הראשונים

ראה שני כוכבים בערב שבת וקצר כחצי גרוגרת · · בשחרית וקצר כחצי
גרוגרת · ראה שני כוכבים במוצאי שבת וקצר כחצי גרוגרת · מה נפשך אם
הראשונים יום הן אף האחרונים יום הן ויצטרף של שחרית עם של מוצאי שבת
ויהא חייב על האחרונים · אם האחרונים לילה אף הראשונים לילה ויצטרף
של שחרית עם של לילי שבת ויהא חייב על הראשונים · הדא דתימר באילין
דלית אורחיהון מתחמיא ביממא ברם · באילין דאורחהון מתחמיא ביממא לא
משערין בהון · אמר ר׳ יוסי בר׳ בון וכלחוד דיתחמון תלתא כוכבין בר מן הדא
כוכבתא · רבי יעקב דדרומנה בשם רבי יהודה בן פזי כוכב אחד ודאי יום · שנים
לילה · ולית ליה ספק · אית ליה ספק בין כוכב לכוכב · תני כל זמן שפני מזרח
מאדימות זהו יום · הכסיפו זהו בין השמשות השחירו נעשה העליון שוה לתחתון
זהו לילה רבי אומר הלבנה בהקיפתה התחיל גלגל חמה לשקע והתחלת גלגל
לבנה לעלות זהו בין השמשות · אמר רבי חנינא סוף גלגל חמה לשקע ותחלת
גלגל לבנה לעלות · ותני שמואל כן אין הלבנה זורחת בשעה שהחמה שוקעת
ולא שוקעת בשעה שהחמה זורחת · רבי שמואל בר חייא בר יהודה
בשם רבי חנינא התחיל גלגל חמה לשקע אדם עומד בראש הר הכרמל וירד
וטובל בים הגדול ועולה ואוכל בתרומתו חזקה ביום טבל · הדא דתימר בההוא
דאזיל ליה בקפנדריא · ברם ההוא דאזיל ליה באיסרטא לא בדה · אי זהו בין
השמשות · אמר רבי תנחומא לטיפה של דם שהיא נתונה על גבי חודה של סייף
נחלקה הטיפה לכאן ולכאן זהו בין השמשות · אי זהו בין השמשות משתשקע
החמה כדי שיהלך אדם חצי מיל דברי רבי נחמיה · רבי יוסי אומר בין השמשות
כהרף עין ולא יכלו לעמוד עליו חכמים · רבי יוסי ורבי אחא הוו יתבין אמר רבי
יוסי לרבי אחא לא מסתברא סוף חצי מיל דרבי נחמיה כהרף עין דרבי יוסי אמר

אמר ליה אוף אנא סבר כן· רבי חזקיה לא אמר כן אלא כל הרף עין והרף עין שבתוך׳ מ״ל דרבי נחמיה ספק הוא· אמר רבי מנא קשייתה קומי דרבי חזקיה כד תנינן תמן ראה אחת ביום ואחת בין השמשות· ואחת למחר· אם יודע שמקצת הראייה מהיום ומקצתה למחר ודאי לטומאה ולקרבן ואם ספק שמקצת הראיה מהיום ומקצתה למחר ודאי לטומאה וספק לקרבן· רבי חייא בר יוסף בעא קומי רבי יוחנן כאן תנא ראיה נחלקת לשנים רבי יוסי אמר לה קשותה על דעתך דאת אמר כל הרף עין והרף עין שבתוך׳ מ״ל דרבי נחמיה ספק הוא· למה אמר ליה קשיתה לכשיבוא אליהו ויאמר זהו בין השמשות· מאן פליג רבי חנינא חברהון דרבנן כעי כמה דאת אמר בערבית נראו שלשה כוכבים אף על פי שהחמה נתונה באמצע הרקיע לילה הוא· ומר אף בשחרית כן׳ אמר רבי אבא כתיב השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה· וכתיב ובא השמש וטהר· מקיש יציאתו לביאתו· מה ביאתו משיתכסה מן הבריות· אף יציאתו לכשיתודע לבריות· אמר רבי בא כתיב הבוקר אור· והתורה קראת לאור בוקר· תני רבי ישמעאל בבקר בבוקר כדי ליתן תחום לבוקרו של בוקר אמר רבי יוסי בי ר׳ בון אם אומר ליתן עוביו של רקיע ללילה כן בערבית כן בשחרית נמצאת אומר שאין היום והלילה שוין· תני כאחד בתקופת ניסן וכאחד בתקופת תשרי היום והלילה שוין· אמר רבי חונא נלפינה מדרך הארץ שרי מלכא נפק אף על גב דלא נפק אמרין דנפק· שרי עליל לא אמרין דעל עד שעתא דייעול· זהו שעומד ומתפלל צריך להשוות את רגליו· תרין אמורין רבי לוי ורבי סימון חד אמר כמלאכים· וחד אמר ככהנים· מאן דאמר ככהנים ולא תעלה במעלות על מזבחי· שהיו מהלכים עקב בצד גודל וגודל אצל עקב׳ ומאן דאמר כמלאכים ורגליהם רגל ישרה· רבי חנינא בר אנדריי בשם רבי שמואל בר סוטר המלאכים אין להן קפיצין ומה טעמא קרבת על חד מן קאמיא· קיימיא· אמר רבי הונא זה שרואה את הסוסים בבית הכנס׳ בברכה ראשונה צריך לומר ברכו את ה׳ מלאכיו· בשני׳ ברכו את כל צבאיו· בשלישית ברכו ה׳ כל מעשיו· במוסף בברכה הראשונה צריך לומר שיר המעלות הנה ברכו את ה׳ כל עבדי ה׳ העומדים בבית ה׳ בלילות· בשנייה שאו ידיכם קדש· בשלישית יברכך ה׳ מציון· אם הוו ארבע חזר תליתיאתא בקדמיתא ורביעתא בתיניינתא· אמר רבי חנינא מאיילת השחר עד שיאור המזרח אדם מהלך ארבעת מילין משיאור המזרח עד שתנץ החמה ארבעת מיל· ומניין משיאור המזרח עד שתנץ החמה ארבעת מיל דכתיב וכמו השחר עלה וגומר· וכתיב השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה· ומן סדום לצוער ארבעת מילין הוון· אמר רבי זעירא המלאך הזה מקורד לפכון הדרך· ומניין מאיילת השחר עד שיאור המזרח ארבעת מיל כמו וכבו מילה מדמיא לחבירתה· אמר רבי יוסי בי רבי בון הדא איילתא דשחרא מאן דאמר כוכבתא היא טעיא זימנין דהוא מקדמא וזימנין דהוא מאחרה· מאי כדון כמין תרין דקורנין דנהור דסלקין מן מדינחא ומנהרין· דלמא רבי חייא רבא ורבי שמעון בן חלפתא הוו מהלכין בהדא בקעת ארבל בקריצתה וראו איילת השחר שבקע אורה· אמר רבי חייא רבה לר׳ שמעון בן חלפתא בירבי כך היא גאולתן של יש׳ בתחילה קמעה קמעה כל מה שהיא הולכת היא רבה והולכת· מאי טעמא כי אשב בחושך ה׳ אור לי· כך בתחילה ומרדכי יושב בשער המלך· ואחר כך ויקח המן את הלבוש ואת הסוס· ואחר כך וישב מרדכי אל שער המלך· ואחר כך ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות·· ואחר כך ליהודים היתה אורה ושמחה· ואתיא דרבי חייא כרבי יודה דתני בשם רבי יודה עוביו של רקיע מהלך חמשים שנה· אדם בינוני מהלך ארבעים מיל ביום עד שהחמה נוסרת ברקיע מהלך חמשי׳ שנה אדם מהלך ארבעת מיל נמצאת אומר שעוביו של רקיע אחד מעשרה ביום· וכשם שעוביו של רקיע מהלך חמשים שנה כך עוביה של ארץ ועוביו של תהום מהלך חמשים שנה ומה טעם היושב על חוג הארץ וכתיב וחוג שמים יתהלך· וכתיב בחוקו חוג על פני תהום· חוג חוג לגזירה שוה· תני עץ חיים מהלך חמש מאות שנה· אמר רבי יודה בי רבי אלעאי לא סוף דבר שנו· אלא אפילו מרדתו· וכל פילוג מי בראשית מתפלגין מתחתיו ומה טעם והיה כעץ שתול על פלגי מים· תני עץ חיים אחד מששים לגן וגן אחד מששים לעדן· ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן· תמצית כור תרקב שותה· תמצית כוש מצרים שותה נמצאת אומר מצרים מהלך ארבעים יום· וכוש מהלך שבע שנים ועוד· ורבנן אמרין כשני אבות הראשונים כימי השמים על הארץ· וכשם שבין הארץ לרקיע מהלך חמש מאות שנה· כך בין רקיע לרקיע מהלך חמש מאות שנה ועוביו מהלך חמש מאות שנה· וכה חמית מימר עוביו של רקיע מהלך חמש מאות שנה· אמר רבי בון יהי רקיע בתוך המים· יהי רקיע בתווך· רב אמר לחים היו שמים ביום הראשון ובשני קרשו· רב אמר יהי רקיע יחזק הרקיע· יקרש הרקיע· יגלד הרקיע· ימתח הרקיע· אמר רבי יודה בן פזי יעשה כמין מטלית הרקיע· היך מה דאת אמר וירקעו את פחי הזהב וגו׳· תני בשם ר׳ יהושע עוביו של רקיע כשתי אצבעות· מילתיה דר׳ חנינא פליגא דא״ר אחא בשם רבי חנינא תרקיע עמו לשחקים חזקים כראי מוצק· תרקיע מלמד שהן עשויין כשם· יכול שאינן בריאין ת״ל חזקים· יכול שהן נתרפין ת״ל כראי מוצק· בכל שעה ושעה נראין מוצקים· רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש· רבי יוחנן אמר כנוהג שבעולם אדם מותח אוהל על ידי שהוא רפה· ברם הכא ויפתחם כאוהל לשבת· וכתיב חזקים· רבי שמעון בן לקיש אמר כנוהג שבעולם אדם נוסך כלים על ידי שהות הוא מעלה חלודה ברם הכא כראי מוצק בכל שעה ושעה הן נראין כשעה יציקתן רבי עזריה אמר על הא דרבי שמעון בן לקיש ויכלו השמים והארץ וכל צבאם· ויכל אלהים ביום השביעי· ויברך אלהים את יום השביעי· מה כתיב בתריה אלה תולדות השמים· וכי מה ענין זה אצל זה· אלא יום נכנס ויום יוצא שבת נכנס שבת יוצא· חודש נכנס חודש יוצא· שנה נכנס שנה יוצאה· וכתיב אלה תולדות השמים והאר׳ בהבראם ביום עשות ה׳ אלהים ארץ ושמים· רבי אומר ארבע אשמורות ביום וארבע אשמורות בלילה· והעונה אחד מעשרים וארבעה לשעה· והעת אחד מעשרים וארבעה לעונה· והרגע אחד מעשרים וארבעה לעת· כמה הוא הרגע· רבי ברכיה בשם רבי חלבו אמר כדי לאומרו· ורבנן אמרין הרגע כהרף עין· תני שמואל הרגע אחד מחמשת ריבוא ושש אלפים ושמונה מאות וארבעים ושמונה לשעה· רבי נתן אומר שלש ראש האשמורת התיכונה· רבי זריקן ורבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש טעמא דר׳ חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך· וכתב קדמו עיני אשמורות· רבי חזקיה אמר רבי זריקן רבי בא חד אמר טעמיה דרבי· וחרינה אמר טעמיה דרבי נתן· מאן דמר טעמא דרבי חצות לילה· ומאן דמר טעמיה דרבי נתן ראש האשמורת התיכונה· מן מקיים רבי נתן טעמיה דרבי חצות לילה· פעמים חצות לילה· ופעמים קדמו עיני אשמורות· והא כאי זה צד בשעה שהיה דוד סועד סעודת מלכים חצות לילה· ובשעה שהיה סועד סעודת עצמו קדמו עיני אשמורות· מכל מקום לא הוה ארחא אתיא ומשכח לדוד דמיך· והא שדוד אמר עורה כבודי עורה הנבל וכינור אעירה שחר· איתעיר יקרי מן קומי איקריה דברייה· איקרי לא חשיב כלום מן קדם איקריה דברייה· אעירה שחר· אנא הוינא מעורר שחרה· שחרה לא הוה מעורר לי· והיה יצרו מקטרגו ואומר לו דוד דרכן של מלכים להיות השחר מעוררן· ואת אמר אעירה שחר· דרכן של מלכים להיות ישינין עד שלש שעות· ואת אמר חצות לילה אקום· והוא אומר על משפטי צדקך· ומה היה דוד עושה רבי פינחס בשם רבי אלעזר ברבי מנחם היה נוטל נבל וכינור ונותנו מראשותיו ועומד בחצי הלילה ומנגן בהם כדי שישמעו חבירי תורה· ומה היו חבירי תורה אומר ומה אם דוד המלך עוסק בתורה אנו על אחת כמה וכמה· אמר רבי לוי כנור היה תלוי כנגד חלונותיו של דוד והי׳ רוח צפונית מנשבת בלילה ומנפנפת בו והיה מנגן מאיליו· הדה הוא דכת׳ והיה כנגן המנגן· כנגן במנגן אין כתב כאן אלא כנגן המנגן· הכינור היה מנגן מאיליו מה מקיים רבי טעמא דרבי נתן ראש האשמורת התיכונה· אמר רבי הונא סופה של שנייה וראשה של שלישית הן מתוכות את הלילה אמר רבי מנא ויאות מה כתיב תיכונות לא תיכונה קדמיתא לא מתחשבא דעד כדון ברייתא עירין:

פיס׳ וחכמים אומרים עד חצות· רבי יסא בשם ר׳ יוחנן הלכה כחכמים רבי יסא מפקד לחברייא אין בעיתון מתעסקא באורייתא אתון קרייה שמע קודם חצות ומתעסקין· מילתיה אמרה שהלכה כחכמים מילתיה אמרה שאמר דברים אחר אמת ויציב· תני הקורא את שמע בבית הכנס׳ בשחר יצא ידי חובתו· בערב לא יצא ידי חובתו· מה בין הקורא בשחרית· ומה בין הקורא בערבית· רבי חונא בשם רב יוסף מה טעם אמרו אדם צריך לקרות שמע בביתו בערב בשביל להבריח את המזיקין· מילתיה אמרה שאין אומר דברים אחר אמת ויציב· מילתיה דרבי שמואל בר נחמני אמר כן· רבי שמואל בר נחמני כד הוה נחית לציבורה הוה מקבל רבי יעקב גרוסה והוה רבי זעירא כשמר בני קופייא משמענא והך הוה קרי שמע והוה קרי וחזר וקרי עד דהו׳ שקע מיניה גו שינתיה· ומאי טעמא רבי אחא ור׳ תחליפא חמי בשם רבי שמואל בר נחמן רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה· מילתיה דר׳ יהושע בן לוי פליגא דרבי יהושע בן לוי קרי מזמורים בתרה· והא תני אין אומר דברים אחר אמת ויציב· פתר לה באמת ויציב של שחרית דמר ר׳ זעירא בשם ר׳ אבא בר ירמיה שלש תכיפות הן· תכף לסמיכה שחיטה· תכף לנטילת ידים ברכה· תכף לגאולה תפילה· תכף לסמיכה שחיטה וסמך ושחט· תכף לנטילת ידים ברכה שאו ידיכם קדש וברכו את ה׳· תכף לגאולה תפילה· יהיו לרצון אמרי פי· מה כתיב בתריה יענך ה׳ ביום צרה· אמר רבי יוסי בי רבי בון כל מי שהוא תוכף סמיכה לשחיטה אין פסול נגע באותו קרבן· וכל מי שהוא תוכף לנטילת ידים ברכה אין השטן מקטרג באותה סעודה· וכל מי שהוא תוכף גאולה לתפילה אין השטן מקטרג באותו היום· אמר רבי זעירא אנא תכפית גאולה לתפילה ואיתצדית באנגריא מובלא הדס לפלטין אמרו ליה רבי רבו הוא· אית בני אינשי יהבין פריטין מחמים פלטין· א״ר אמי כל מי שאינו תוכף לגאולה תפילה למה הוא דומה לאוהבו של מלך שבא והרתיק על פתחו של מלך· יצא לידע מה הוא מבקש ומצאו שהפליג· עוד הוא הפליג:

פיס׳ רבן גמליאל אומר עד שיעלה עמוד השחר· אתיא דרבן גמליאל כרבי שמעון· דתני בשם רבי שמעון פעמים שאדם קורא את שמע אחת לפני עמוד השחר ואחת לאחר עמוד השחר ונמצא יוצא ידי חובתו של יום

ושל לילה· הא רבן גמליאל כרבי שמעון בערבית אף בשחרית כן· או יהא בה כיי דמר ר׳ זעירא תנאי אחוי דרב חייא בר אשיא ודרב אבא בר חנה והקורא עם אנשי משמר לא יצא כי משכימין הוו׃

מתני׳ מעשה שבאו בניו מבית המשתה אמרו לו לא קרינו את שמע· אמר להן אם לא עלה עמוד השחר חייבין אתם לקרות·

ורבן גמליאל פליג על רבנן ועבד עובדא כוותיה· והא רבי מאיר פליג על רבנן ולא עבד עובדא כוותיה׳ והא רבי עקיבא פליג על רבנן ולא עבד עובדא כותיה· והן אשכחנן דרבי מאיר פליג על רבנן ולא עבד עובדא כוותיה דתני סכין אלונתית לחולה בשבת· אימתי בזמן שטרפו ביין ושמן מערב שבת· אבל אם לא טרפו מערב שבת אסור· תני אמר ר׳ שמעון בן אלעזר מתיר היה רבי מאיר לטרוף יין ושמן ולסוך לחולה בשבת· וכבר חלה ובקשנו לעשות לו כן ולא הניח לנו· ואמרנו לו רבי דבריך מבטל בחייך· ואמר לן אף על פי שאני מיקל לאחרים מחמיר אני על עצמי דהא פליגי עליי חבריי· והן אשכחנן דרבי עקיבה פליג על רבנן ולא עבד עובדא כוותיה· כיי דתנינן תמן השדרה והגולגולת מב׳ מתים רביעית דם מב׳ מתים· ורובע עצמות מב׳ מתי׳· אבר מן המת מב׳ מתי׳· אבר מן החי מב׳ אנשים· ר׳ עקיב׳ מטמא· וחכמים מטהרין· תני מעשה שהביאו קופ׳ מליא׳ עצמו׳ מכפר טבי והניחוה באויר הכנס׳ בלוד· ונכנס תודרוס הרופא ונכנסו כל הרופאי׳ עמו׳· אמ׳ תודרוס הרופא אין כאן שדרה ממת אחד ולא גולגולת ממת אחד· אמרו הואיל ויש כאן מטהרין ויש כאן מטמאין· נעמוד על המנין· התחילו מרבי עקיבה וטיהר· אמרו לו הואיל והיית מטמא וטיהרת טהור׳ והן אשכחנן דר׳ שמעון פליג על רבנן ולא עבד עובדא כוותיה· כיי דתנינן תמן רבי שמעון או׳ כל הספיחין מותרין חוץ מספיחי כרוב שאין כיוצא בהן בירקות שדה׳ וחכמים אומרים כל הספיחין אסורין׳ ר׳ שמעון בן יוחי עבד עובדא בשמיטתא חמא חד מלקט ספיחי שביעית׳ אמר ליה ולית אסור׳ ולאו ספיחין אינון׳ אמר ליה ולא את הוא שאת מתיר׳ אמר ליה ואין חבירי חולקין עליי׳ וקרי עליי ופורץ גדר ישכנו נחש׳ וכן הות ליה׳ ורבן גמליאל פליג על רבנן ועבד עובדא כוותיה׳ שניא הכא שהוא לשינון׳ מעתה אף משיעלה עמוד השחר׳ ואית דבעי מימר תמן הוו יכולין לקיים דברי חכמים׳ ברם הכא כבר עבר חצות ולא הוו יכולין לקיים דברי חכמי׳· אמ׳ לון עובדין עובדא כותיה׃

מתני׳ ולא זו בלבד אלא כל שאמרו חכמ׳ עד חצו׳ מצותן עד שיעלה עמוד השחר׳ הקטר חלבים ואיברים ואכילת פסחים מצותן עד שיעלה עמוד השחר׳

אנן תנינן אכילת פסחים אית דלא תני אכילת פסחים מאן תנא אכילת פסחים רבנן׳ ומאן דלא תנא אכילת פסחים רבי אליעזר׳ ומאי טעמא דרבי אליעזר נאמר כאן לילה ונאמר להלן לילה׳ מה לילה שנאמר להלן חצות׳ אף כאן חצות׳ אמר רבי חונה ולית כן אכילת פסחים אפילו כרבנן דתנינן הפסח אחר חצות מטמא את הידים׃

מתני׳ כל הנאכלין ליום אחד מצותן עד שיעלה עמוד השחר אם כן למה אמרו חכמים עד חצות כדי להרחיק אדם מן העבירה

כל הנאכלין ליום אחד קדשים קלים ואם כן למה אמרו חכמים וכו׳ אם את הוא אומר עד שיעלה עמוד השחר הוא סבור שלא עלה עמוד השחר׳ נמצא אוכל ומתחייב מתוך שאת אומר לו עד חצות׳ אפי׳ הוא אכל אחר חצות אינו מתחייב׃

מתני׳ מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן׳ רבי אליעזר אומר בין תכלת לכרתן עד הנץ החמה׳ ור׳ יהושע או׳ עד שלש שעות שכן דרך מלכים לעמוד בשלש שעות׳ הקורא מיכן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה׳

כע׳ מתניתא בין תכלת שבה ללבן שבה׳ מה טעמין דרבנן וראיתם אותו מן הסמוך לו׳ ומה טעמיה דרבי אליעזר וראיתם אותו כדי שיהא מכיר בין הצבעין׳ תני בשם רבי מאיר וראיתם אותה אין כתיב כאן אלא וראיתם אותו׳ מגיד שכל המקיים מצות ציצית כאילו מקבל פני שכינה׳ מגיד שהתכלת דומה לים׳ והים דומה לעשבים· ועשבים דומין לרקיע׳ ורקיע דומה לכסא הכבוד׳ והכסא דומה לספיר דכתיב ואראה והנה על הרקיע אשר על ראש הכרוב כאבן ספיר כמראה דמות כסא׳ אחרים אומרים וראיתם אותו כדי שיהא אדם רחוק מחבירו ארבע אמות ומכירו׳ רב חסדא אמר בההיא דאחרים מה אנן קיימין אם ברגיל אפילו רחוק כמן חכים ליה׳ ואם בשאינו רגיל אפילו קרוב ליה לא חכים ליה׳ אלא כן אנן קיימין ברגיל ושאינו רגיל׳ כההוא דאזיל ליה לאכסניא ואתי לקיצין׳ אית תני בין זאב לכלב בין חמור לערוד׳ ואית תני כדי שיהא אדם רחוק מחבירו ארבע אמות ומכירו׳ הוא בעי מימר מן מר בין זאב לכלב בין חמור לערוד כמן דמר בין תכלת לכרתן׳ ומן דמר כדי שיהא אדם רחוק מחבירו ארבע אמות ומכירו׳ כמן דמר בין תכלת ללבן׳ אבל אמרו מצותה עם הנץ החמה כדי שיסמוך גאולה לתפילה ונמצא מתפלל ביום׳ אמר רבי זעירא ואנא אמרית טעמא יראוך עם שמש׳ אמר בר עוקבא הוותיקין היו משכימין וקורין אותה כדי שיסמכו לה תפילתן עם הנץ החמה׳ תני אמר רבי יודה מעשה שהייתי מהלך בדרך אחרי רבי אלעזר בן עזריה ואחרי רבי עקיבה והיו עסוקין במצות והגיע עונת קרית שמע והייתי סבור שמא נתייאשו מקרית שמע וקריתי ושניתי ואחר כך התחילו הם׳ וכבר היתה החמה על ראשי ההרים׳ עד הנץ החמה׳ רבי זכריה בריה דרבי יעקב בר זבדי בשם רבי יונה כדי שתהא החמה מטפטפת על ראשי ההרים׳ רבי יהושע אומר עד שלש שעות׳ רבי אידי ורב המנונא ורב אדא בר אחא בשם רב הלכה כרבי יהושע בשוכח׳ רבי הונא אמר תרין אמוראין חד אמר בשוכח׳ מגיב ליה חבריה ומי יש הלכה בשוכח׳ כך היא הלכה׳ ולמה אמרו בשוכח כדי שיהא אדם מרוז בעצמו לקרותה בעונתה׳

תמן תנינן מפסיקין לקרית שמע ואין מפסיקין לתפילה׳ אמר רבי אחא קרית שמע דבר תור׳ תפילה אינ׳ דבר תור׳· א״ר בא ק״ש זמנה קבוע· תפילה אין זמנה קבוע׳ א״ר יוסי ק״ש אינה צריכה כוונה· תפילה צריכ׳ כונ׳׳ א״ר מני קשית׳ קומי רבי יוסי ואפי׳ תימר ק״ש אינה צריכה כוונה ג׳ פסוקין הראשונים צריכין כוונה׳ מן גו דאינון ציבחר מיכוין· רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי כגון אנו שעוסקין בתלמוד תורה אפילו לקרית שמע אין אנו מפסיקין׳ רבי יוחנן אמרה על גרמיה כגון אנו שאין אנו עוסקין בתלמוד תורה ואפילו לתפילה אנו מפסיקין· דין כדעתיה ודין כדעתיה· רבי יוחנן כדעתיה דרבי יוחנן אומר ולואי שמתפלל אדם כל היום· למה שאין התפילה מפסדת רבי שמעון בן יוחי כדעתיה דרבי שמעון בן יוחי אמר אילו הוינא קאים על טורא דסיני בשעתא דאיתיהיבת תורה ליש׳ הוינא מתבעי קומי רחמנ׳ דיתברי לבר נשא תרין פומין חד דהוה לעי באורית׳ וחד דעביד ליה כל צורכיה· חזר ומר ומה אין חד הוא לית עלמא יכיל קאים ביה מן דלשטריא דיליה· אילו הוו תרין על אחת כמה וכמה· אמר רבי יוסי קומי רבי ירמיה אתיא דרבי יוחנן כרבי חנינא בן עקביה דתני כותבי ספרים תפילין ומזוזות מפסיקין לק״ש ואין מפסיקין לתפילה· ר׳ חני׳ בן עקביה או׳ כשם שמפסיקין לק״ש כך מפסיקין לתפילה ולתפילין ולשאר כל מצותיה של תורה· ולא מודי רבי שמעון בן יוחי שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לול׳ב· ולית ליה לרבי שמעון בן יוחי הלמד על מנת לעשות ולא הלמד שלא לעשות·

שהלמד שלא לעשות נוח לו שלא נברא׳ ואמר רבי יוחנן הלמד שלא לעשות נוח לו אילו נהפכה שליתו על פניו ולא יצא לעולם· טעמא דר׳ שמעון בן יוחי זה שינון וזה שינון ואין מבטל שינון מפני שינון· והא תנינן והקורא מיכן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה׳ הא בעונתה חביבה מדברי תורה· היא הוא· אמר רבי יודן רבי שמעון בן יוחי על ידי שהיה תדי׳ בדברי תורה לפיכך אינה חביבה יותר מדברי תורה׳ אמר רבי אבא מרי לא תנינן אלא כאדם שהוא קורא בתורה· הא בעונתה כמשנה היא· רבי שמעון בן יוחי כדעתיה דר׳ שמעון בן יוחי אמ׳ העוסק במקר׳ מדה שאינה מדה· ורבנן עבדי מקר׳ כמשנ׳׃

מתני׳ בית שמאי אומרי׳ בערב כל אדם יטו ויקרו ובבוק׳ יעמדו שנאמר בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך· וב״ה אומרים כל אדם קורין כדרכן׳ שנ׳ ובלכתך בדרך· אם כן למה נאמר ובשכבך ובקומך אלא בשעה שבני אדם שוכבין ובשעה שבני אדם עומדין·

הא דבית הלל מקיימין תרין קריא· מה מקיימין דבית שמאי בשבתך בביתך ובלכתך בדרך· בשבתך בביתך פרט לעוסקים במצות׳ ובלכתך בדרך פרט לחתני׳· תני מעשה בר׳ אלעזר בן עזרי׳ ור׳ ישמעאל שהיו שרוין במקו׳ אחד והיה ר׳ אלעזר בן עזריה מוטה ור׳ ישמעאל זקוף· הגיע זמן עונת קרית שמע נזקף ר׳ אלעזר בן עזריה והטה רבי ישמעאל· א״ר אלעזר לר׳ ישמעאל אומר לאחד בשוק מה לך זקנך מגודל והוא אומר יהיה כנגד המשחיתים· אני שהייתי מוטה נזקפתי ואת שהיית זקוף הטית· אמר לו אתה נזקפת כדברי בית שמאי· ואני הטיתי כדברי ב״ה· ד״א שלא יראוני התלמידים ויעשו הלכה קבע כדברי בית שמאי׃

מתני׳ א״ר טרפון אני הייתי בא בדרך והטיתי לקרו׳ כדברי ב״ש וסכנתי בעצמי מפני הליסטין· אמרו לו כדיי היית לחוב על עצמך שעברת על דברי ב״ה

בשם ר׳ יוחנן דודי׳ דברי סופרים לדברי תורה וחביב׳ מדברי תורה· וחכך כיין הטוב שמעון בר זבא בשם רבי יוחנן דודים דברי סופרים לדברי תורה וחביבים יותר מדברי תורה ׳כי טובים דודיך מיין· ר׳ בא בר כהן בשם ר׳ יודה בן פזי תדע לך שחביבין דברי סופרים מדברי תורה שהרי רבי טרפון אילו לא קרא לא היה עובר אלא בעשה· ועל ידי שעבר על דברי ב״ה נתחייב מיתה על שם ופורץ גדר ישכנו נחש· תני ר׳ ישמעאל דברי תורה יש בהן איסור ויש בהן היתר; יש בהן קולין יש בהן חומרי׳· אבל דברי סופרי׳ כולן חמורין הן׳ תדע לך שהו׳ כן ׳דתנינ׳ תמן האומ׳ אין תפילין לעבור על דברי תורה פטור׳ חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים חייב׳ ר׳ חנניה בריה דר׳ אדא בשם ר׳ תנחום בר׳ חייא חמורי׳ דברי זקנים מדברי נביאים דכתי׳ אל תטיפו יטיפון אל יטיפו לאלה לא יסג כלימות׳ וכתיב אטיף לך ליין ולשכר ׳נביא וזקן למה הן דומין למלך ששולח ב׳ פלמטרין שלו למדינה על אחד מהן כתב אם אינו מראה לכם חותם שלי וסמנטירין שלי אל תאמינו לו· ועל אחד מהן כת׳ אע״פ שאינו מראה לכם חותם שלי האמינוהו בלא חות׳ וסמנטירין· כך בנביא כתי׳ ונתן אליך אות או מופ׳· ברם הכא ע״פ התור׳ אשר יורוך׳ הדא דתימר משיצאת בת קול׳ אבל עד שלא יצאת בת קול כל הרוצ׳ להחמי׳ על עצמו ולנהוג כחומרי ב״ש וכחומרי ב״ה על זה נאמ׳ הכסיל בחושך הולך׳ כקולי אילו ואילו נקרא רשע אלא אי כקולי׳ וכחומרי דדין׳ אי כקולי׳ וכחומרי דדין׳ הדין דהתם עד שלא יצאת בת קול· אבל משיצא׳ בת קול לעולם הלכה כדברי ב״ה׳ וכל העובר על דברי ב״ה חייב מיתה׳ תני יצאת בת קול ואמרה אילו ואילו דבר׳ אלהים חיים אבל הלכה כדברי בית הלל׳ איכן יצאת בת קול

קל׳ רבי בבי אמר בשם רבי יוחנן ביבנה יצאת בת קול ׃

מתני׳ בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה ובערב מברך שתים לפניה ושתים לאחריה אחת ארוכה ואחת קצרה · מקו׳ שאמרו להאריך אינו רשאי לקצר לקצר אינו רשאי להאריך · לחתום אינו רשאי שלא לחתום · שלא לחתום · אינו רשאי לחתום · ר׳ סימון בשם רבי שמואל בר נחמן על שם והגית בו יומם ולילה · שתהא הגיית היום והלילה שוין · ר׳ יוסי בר׳ אבין בשם ר׳ יהושע בן לוי על שם שבע ביו׳ הללתיך על משפטי צדקך · ר׳ נחמן בשם ר׳ מני כל המקיים שבע בים הללתיך כאילו קים והגית בו יומם ולילה · מפני מה קורין שתי פרשיו׳ הללו בכל יום · ר׳ לוי ור׳ סימון · ר׳ סימון אמר מפני שכתוב בהן שכיבה וקימה · ר׳ לוי א׳ מפני שעשרת הדברות כלולין בהן אנכי ה׳ אלהיך · שמע יש׳ ה׳ אלהינו · לא יהיה לך אלה׳ אחרי׳ על פני · ה׳ אחד · לא תשא את שם ה׳ אלהיך לשוא · ואהבת את ה׳ אלהיך · מאן דרחים מלכא לא לישתבע בשמי׳ ומשקר · זכו׳ את יום השבת לקדשו למען תזכרו · ר׳ או׳ זו מצו׳ שבת שהיא שקולה כנגד כל מצותיה של תור״ דכתי׳ ואת שבת קדשך הודעת להם ומצות וחוקי׳ ותורה צוית תנ׳ להודי׳ עך שהיא שקולה כנגד מצותיה של תורה · כבד את אביך ואת אמך · למען ירבו ימיכם וימי בניכם · לא תרצח · ואבדתם מהרה · מאן דקטיל מתקטיל · לא תנאף · לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם · א״ר לוי ליבא ועינא תרין סרסורי דחטאה · כתיב תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצרנה · אמר הקב״ה אי יהבת לי ליבך ועינך אנא ידע דאת לי · לא תגנב · ואספת דגנך ולא דגנו של חבירך · לא תענ׳ ברעך עד שקר · אני ה׳ אלהיכם · וכת׳ וה׳ אלהים אמת · מהו אמת א״ר אבון שהוא אלהים חיים ומלך עולם · א״ר לוי אמר הקב״ה אם העדת לחבירך עדות שקר כעלה אני עליך כאילו העדת עלי שלא בראתי שמי׳ וארץ · לא תחמוד בית רעך · וכתבת׳ על מזוזות ביתך · ביתך ולא בית חבירך · תמן תני׳ אמר להן הממונה ברכו ברכה אחת והן בירכו · מה בירכו רב מתנה אמר בשם שמואל זו ברכת תורה · וקראו עשרת הדברים · שמע והיה אם שמוע · ויאמ׳ · ר׳ אמי בשם ר״ל זאת אומרת שאין הברכות מעכבות · א״ר בא אין מן הדא לית ש״מ כלו׳ שעשר׳ הדברות הן הן גופה של שמע דרב מתנה ודרבי שמואל בר נחמן אמר תרויהון אמרין בדין הוה שיהו קורין עשרת הדיברות בכל יום ומפני מה אין קורין אותן מפני טענת המינין שלא יהו אומ׳ אלו לבדם ניתנו לו למשה בסיני · ר׳ שמואל בר נחמן בשם ר׳ יהודה בר זבודא בדין הוה שיהו קורין פרשת בלק ובלעם בכל יום ומפני מה אין קורי׳ אותם שלא להטריח על הציבור · ר׳ הונה אמר מפני שכתיב בה שכיבה וקימה · ר׳ יוסי בי רבי בון אמר מפני שכתיב בהן יציאה ומלכות · אמר ר׳ אלעזר מפני שכתובה בתורה בנביאים ובכתובים · אמר להן הממונה ברכו ברכה אחת והן בירכו · מה בירכו מר רב מתנה בשם שמואל זו ברכת תורה · והלא לא ברכו יוצר המאורו׳ · ר׳ שמואל אחוי דר׳ ברכיה עדיין לא יצאו המאורו׳ והיכר יוצר המאורות · ובשבת מוסיפין ברכה אחת למשמר היוצא · מהו ברכה · א״ר חלבו זו היא השוכן בבית הזה יטע ביניכם אחוה ואהבה שלום וריעות · שמואל אמר השכים לשנות קודם ק״ש צריך לברך · לאחר ק״ש א״צ לברך · א״ר בא והוא ששנה על אתר · ר׳ הונא אמ׳ נראין הדברי׳ מדרש צריך לברך · הלכות א״צ לברך · ר׳ סימון בשם ר׳ יהושע בן לוי בין מדרש בין הלכות צריך לברך · אמ׳ רב חייא בר אשי נהגין הוינן יתבין קומי רב בין מדרש בין הלכות זקקינן למברכה · תני הקורא עם אנשי מעמד לא יצא כי מאחרי׳ היו · ר׳ זעירא בשם ר׳ אמי ביומי דר׳ יוחנן הוינן נפקין לתעניתא וקרי׳ שמע בתר תלת שעין ולא הוה מחי׳ בידן · ר׳ יוסי ור׳ אחא נפקין לתעניתא אתא ציבורא ומיקרי׳ שמע בתר תלת שעין · בעא רב אחא מחויי בידן · א״ל רבי יוסה והלא כבר קראו אותה בעונתה · בלום קורי׳ אותה אלא כדי לעמוד בתפילה מתוך דבר תורה · א״ל מפני ההדיוטו׳ שלא יהו אומרי׳ בעונת׳ הן קורין אות׳ · אלו ברכות שמאריכין בהן ברכות ר״ה ויה״כ וברכות תענית ציבור · מברכותיו אדם ניכר אם ת״ח הוא אם בור הוא · אלו ברכות שמקצרין בהן המברך על המצות ועל הפירות וברכת הזימון וברכה אחרונה של ברכת המזון אחר המזון · והא כל שאר הברכות אדם מאריך · אמר חזקיה מן מה דתני המאריך הרי זה מגונה והמקצר הרי זה משובח הדא אמרה שאין זה כלל · תני צרי׳ להאריך בגואל ישר׳ בתענית · הא בשש שהוא מוסיף אינו מאריך · א״ר יוסה שלא תאמר הואיל והוא מעין י״ח לא יאריך בה · לפום כן צריך מימר צריך להאריך בגואל יש׳ בתענית ׃ אלו ברכות ששוחין בהן בראשו׳ התחלה וסוף · ובמודים תחלה וסוף · השוחה על כל ברכה וברכה מלמדין אותו שלא ישוח · ר׳ יצחק בר נחמן בשם ר׳ יהושע בן לוי כהן גדול שוחה על סוף כל ברכה וברכה · והמלך ראש כל ברכה וברכה וסוף כל ברכה וברכה · ר׳ סימון בשם ר׳ יהושע בן לוי המלך משהוא כורע אינו מקף עד שהוא משלי׳ כל תפילתו · מ״ט ויהי ככלו׳ שלמה להתפלל אל ה׳ את כל התפילה ואת כל התחנה הזאת קם מלפני מזבח ה׳ מכרוע על ברכיו · אי זו כריעה ואי זו בריכה · ר׳ חייא רבא הראה בריכה לפני ר׳ ונפסח ונתרפ׳ · ר׳ לוי בר סיסי הראה כריעה לפני ר׳ ונפסח ולא נתרפא · ובפיו פרושו׳ השמים א״ר איבו כגון הדין נקיים וזה עומד · א״ר אלעזר בר׳ אבינא כבפים הללו שלא נשאר כבנין בית המקדש כלו׳ · תנא ר׳ חלפתא בן שאול הכל שוחין עם ש״ץ במודים · ר׳ זעיר׳ אמ׳ ובלבד במודי׳ · ר׳ זעיר׳ סבר לקרוב׳ כדי לשוח עמו תחלה וסוף · ר׳ יוסא כד סליק להכא חמתון גחנין ומלחשין · אמר לון מה דין לחישה ולא שמיע דכר · ר׳ חלבו

ר״ש בשם ר׳ יוחנן בשם ר׳ ירמיה ר׳ חנינא בשם ר׳ מישא ר׳ חייא בשם ר׳ סימאי · ואית דאמרין ליה חבריא בשם ר׳ סימאי מודים אנחנו לך אדון כל הבריות אלוה התושבחות צור עולמי׳ חי העולם יוצר בראשית מחיה המתי׳ שהחייתנו וקיימתנו וזכיתנו וסייעתנו וקרבתנו להודות לשמך בא״י אל ההודאות · רבי בא בר זבדא בשם רב מודים אנחנו לך שאנו חייבין להודות לשמך תרננה שפתי כי אזמרה לך ונפשי אשר פדית · בא״י אל ההודאות · רבי שמואל בר מנא בשם רבי אחא הודייה ושבח לשמך לך גדולה לך גבורה לך תפאר׳ יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו שתסמכינו מנפילתינו ותזקפנו מכפיפתינו כי אתה הוא סומך נופלים וזוקף כפופים ומלא רחמים ואין עוד מלבדך בא״י אל ההודאות · בר קפרא אמר לך כריעה לך כפיפה לך השתחויה לך ברכה כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון לך ה׳ הגדולה והגבור׳ והתפארת והנצ׳ וההוד כי כל בשמי״ ובארץ לך ה׳ הממלכ׳ והמתנש׳ לכל לראש והעושר והכבוד מלפניך ואת׳ מושל בכל ובידך כח וגבורה ובידך לגדל ולחזק לכל ועתה אלהינו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך בכל לב ובכל נפש משתחוים כל עצמותי תאמרנה ה׳ מי כמוך מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגוזלו · בא״י אל ההודאות · א״ר יודן נהגין רבנן אמרי׳ כולהון · ואית דאמרין או הדא או הדא · תני והכולבר שלא שוח יותר מדאי · א״ר ירמיה ובלחוד דלא יעביד כהדין חרדונה אלא כל עצמותי תאמרנה ה׳ מי כמוך · מילתא דחנן בר בא פליגא דחנן בר בא אמר לחבריא נימר לכון מילתא טבא דחמית לרב עביד ואמריתה קומי שמואל וקם ונשק על פומי · ברוך אתה שוחה · בא להזכיר את השם זוקף · שמואל אמ׳ אנא אמרית טעמא ה׳ זוקף כפופי׳ · א״ר אמי לא מסתברא אלא מפני שמי׳ ניחת הוא · א״ר אבון אילו הוה כתי׳ בשמי ניחת הוא יאות · לית כתיב אלא מפני שמי ניחת הוא · קודם עד שלא הזכי׳ את השם כבר ניחת הוא · ר׳ שמואל בר נתן בשם ר׳ חמא בר חנינא מעשה באחד ששוחה יותר מדאי והעבירו ר׳ · ר׳ אמי א״ר יוחנן הוה מעבר · א״ל ר״ חייא בר בא לא הוה מעביר אלא גער · אלו ברכות שפותחין בהן בברוך כל הברכות פותחין בהן בברוך ואם היתה ברכה סמוכה לחברתה כגון ק״ש והפילה אין פותחין בהן בברוך · והתיב רבי ירמיה הרי גאולה · שנייא היא דבר רבי יוחנן הלל אם שמעה בבית הכנסת יצא · והתיב ר׳ אלעזר בי ר׳ יוסה קומי ר׳ יוסה והא סופה · א״ל שתים הנה אחת לבא ואחת לשעבר · והתיבון הרי הבדלה · שנייא היא דמר ר׳ בא בר זבדא רבי הוה מפזרן וחוזר וכוללן על הכוס רבי חייא רבא הוה מכנסן · והתיבון הרי נברך · שנייא היא שאם היו שנים יושבין ואוכלין שאינן אומרים נברך · הרי הזן את הכל · קשיא · הרי הטוב והמטיב · שנייא היא דמר רב הונא משניתנו הרוגי ביתר לקבורה נקבעה הטוב והמטיב · הטוב שלא נסרחו · והמטיב שניתנו לקבורה · הא קידושה · שנייא היא שאם היה יושב ושותה מבעוד יום וקדש עליו היום שאינו אומ׳ בורא פרי הגפן · והא סופה · א״ר מנא טופס ברכות כך הוא · א״ר יודן מטבע קצו׳ פותח בהן בברוך ואינו חותם בהן בברוך · מטבע ארוך פותח בו בברוך וחותם בברוך · כל הברכות אחר חיתומיהן אין אומרי׳ ברכה פסוק · והתיב ר׳ יצחק בר׳ אלעזר קומי רבי יוסה מבין דתימר אחר חיתומיהן אין אומרי׳ ברכה פסוק · אמרין חכימי הדין טלייא דהו׳ סבר מהו אחר חיתומיהן שאם היה עומד בשחרית ושכח והזכיר את של ערבית וחזר וחתם כשל שחרית יצא · אמר רבי אחא כל הברכות כעין חתמותיהן · ואילין דאמרין צהלי ורני יושבת ציון תומר אין בו משום ברכה פסוק ׃

מתני׳ מזכירין יציאת מצרים בלילות אמר להן רבי אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילו׳ עד שדרשה בן זומא שנאמר למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך · ימי חייך הימים כל ימי חייך הלילות · וחכמים אומרים ימי חייך העולם הזה · כל ימי חייך העולם הבא להביא את ימות המשיח · אף על פי שנכנס לגדולה האריך ימים · הדא אמרה שהגדולה מקצרת ימים · תמן אמרין לא יתחיל ויאמר ואם התחיל גומר · ורבנן דהתם אמרין מתחיל ואינו גומר · מתניתין פליגא על רבנן דהכא מזכירין יציאת מצרים בלילות ׃ ר׳ בא רב יהודה בשם רב מודים אנחנו לך שהוצאתנו ממצרים ופדיתנו מבית עבדים להודות לשמך · מתניתא פליגא על רבנן דתמן ויאמר אינו נוהג אלא ביום כל פרשת ויאמר אינו נוהג אלא ביום · ר״ בא בר אחא נחית לתמן חמיתון מתחילין וגומרין ולא שמע דתמן אמרין לא יתחיל ויאמר ואם התחיל גומר · ורבנן דהכא אמרין מתחיל ואינו גומר · בעון קומי ר׳ אחייא בר״ זעיר׳ חד הוה אבוך נהג עביד כרבנן דהכא או כרבנן דהתם ר׳ חזקיה אמר כרבנן דהכא · ר׳ יוסה אמר כרבנן דהתם · א״ר חנינא מסתברא דר״ יוסה דר׳ זעירא מחמיר וינן מחמרין והוא עבד מנהג דכותהון · תני הקורא את שמע בבוקר צריך להזכיר יציאת מצרים באמת ויציב · ר׳ אומ׳ צריך להזכיר בה מלכות · אחרי׳ אומרי׳ צריך להזכיר בה קריעת ים סוף ומכת בכורים · ר׳ יהושע בן לוי אומר צריך להזכיר את כולן וצריך לומר צור ישראל וגואלו · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אמר לא הזכיר תורה בארץ מחזירין אותו · מה טעם ויתן להם ארצות גוים · מפני מה בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו · ר׳ בא בר׳ אחא בשם ר׳ אם לא הזכיר ברית בארץ או שלא הזכיר בבונה ירוש׳ מלכות בית דוד מחזירין אותו · אמר רבי אילא אם אמר מנחם ירושלם יצא · בר קפרא אמר הקורא לאברהם אברם עובר בעשה ׃ רבי לוי אמר בעשה ולא תעשה ולא

יקרא עוד את שמך אברם והיה כל״א תעשה ׃ והיה שמך אברה׳ הרי בעש׳ · והתיבן הרי אנשי כנסת הגדולה קראו אותו אברם · אתה הוא ה׳ האלהים אשר בחרת באברם · שנ״א הוא שעד שהוא אברם בחרת בו · ודכוותה הקורא לשרה שרי עובר בעשה הוא נצטוה עליה · ודכוותה הקורא לישראל יעקב עובר בעשה · שני ניתוסף לו והראשון לא נעקר ממנו · ולמה נשתנה שמו של אברה׳ ושמו של יעקב ושמו של יצחק לא נשתנה · אילו אבותן קראו אותן בשמן · אבל יצחק הקב״ה קראו יצחק שנ׳ וקראת את שמו יצחק · ד׳ נקראו עד שלא נולדו ואילו הן · יצחק וישמעאל יאשיהו ושלמה׳ · יצחק וקראת את שמו יצחק · ישמעאל דכתיב וקראת את שמו ישמעאל · יאשיהו דכת׳ הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו · שלמה כי שלמה יהיה שמו · עד כדון בצדיקי׳ · אבל ברשעי׳ זורו רשעי׳ מרחם · בן זומא אומר עתידין הן ישראל שלא להזכיר יציאת מצרים לעתיד לבוא ומה טעם לכן הנה ימים באים נאם ה׳ לא יאמר עוד חי ה׳ אשר העלה את בני יש׳ מארץ מצרים כי אם חי ה׳ אשר העלה ואשר הב״א את זרע בית ישר׳ מארץ צפון · אמרו לו לא שיעקר יציאת מצרים אלא מצרים נוסף על המלכיות · מלכיות עיקר ומצרים טפילה · וכן הוא או׳ לא יקרא עוד שמך יעקב כי אם ישראל יהיה שמך · אמרו לא שיעקר שם יעקב אלא יעקב נוסף על ישר׳ · ישר׳ עיקר ויעקב טפל · וכן הוא אומר אל תזכרו ראשונות אילו המצרי׳ · וקדמוניות אל תתבוננו אילו המלכיו׳ · הנני עושה חדשה עתה תצמח זו של גוג · משלו משל למה הדבר דומה לאחד שהיה מהלך בדרך ופגע בו זאב וניצל ממנו · והתחיל מספר מעשה הזאב ואחר כך פגע בו הארי וניצל מידו · שכח מעשה הזאב והתחיל מספר מעשה הארי · ואחר כך פגע בו נחש וניצל מידו ׃ שכח מעשה שניהם והתחיל לספר מעשה הנחש · כך הן יש׳ הצרות האחרונות משכחות את הראשונות ׃

הדרן עלך מאימתי

היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כוון לבו יצא ואם לאו לא יצא ׳ ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב · ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב דברי ר׳ מאיר · ר׳ יהודה או׳ באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד · ובפרק׳ שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם ואלו הן בין הפרקים בין ברכה ראשונה לשנייה בין שנייה לשמע · בין שמע לוהיה אם שמוע בין והיה אם שמוע לויאמר בין ויאמר לאמת ויציב · רבי יהודה אומר בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק · א״ר יהושע בן קרחה למה קדמה שמע לוהיה אם שמוע כדי שיקבל עליו מלכות שמים תחלה ואח״כ עול מצות · והיה אם שמוע לויאמר שוהיה אם שמוע נוהג ביום ובלילה · ויאמר אינו נוהג אלא ביום · הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא · ר׳ יוסי אומר לא יצא · קרא ולא דיקדק באותיותיה רבי יוסי אומר יצא · רבי יהודה אומ׳ לא יצא · הקורא למפרע לא יצא · קרא וטעה יחזור למקום שטעה · האומנין קורין בראש האילן ובראש הנדבך מה שאינן רשאין לעשות כן בתפילה · חתן פטור מק״ש בלילה הראשון עד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה · מעשה ברבן ג׳ שנשא אשה וקרא לילה הראשון שנשא · אמרו לו תלמידיו רבי׳ לא כך לימדתנו שחתן פטור מק״ש לילה הראשון · אמר להן איני שומע לכם לבטל ממני מלכות שמים אפילו שעה אחת · רחץ בלילה הראשון שמתה אשתו אמרו לו תלמידיו רבינו לא כך לימדתנו שאבל אסור לרחוץ · אמר להן איני כשאר בני אדם איסטניס אני · כשמת טבי עבדו וקבל עליו תנחומין אמרו לו תלמידיו רבינו לא כך לימדתנו שאין מקבלין תנחומין על העבדים · אמר להן אין טבי עבדי כשאר כל העבדי׳ כשר היה · חתן אם רוצה לקרו׳ קרית שמע בלילה הראשון קורא · רשב״ג אומר לא כל הרוצה ליטול לו את השם יטול ·

סליק פירקא

היה קורא בתורה כו׳ · א״ר בא זאת אומרת שאין הברכות מעכבות · א״ר יוסה אם אומ׳ את שהוא צריך לברך בירך צריך שיכוין את לבו בכולן · התיבן ואינו מפסיק ולא תנינתה והבא אע״ג דלא תנינתה צריך לברך · זאת אומרת צריך לכוין את לבו בכולן · משמעינה מן הדא ר׳ אחי אמר משום ר׳ יהודה אם כוון לבו בפ׳ ראשון אע״פ שלא כוון לבו בפ׳ שיני יצא · מה בין פרק ראשון ומה בין פרק שני · א״ר חנינא כל מה שכתוב בזה כתוב בזה · מעתה לא יקרא אלא אחד · א״ר עילא הראשון ליחיד והשני לציבו׳ ׃ והראשון להלמוד · והשני למעשה · בר קפרא אמר אין לך צריך כוונה אלא ג׳ פסוקים הראשונים בלבד · ותני כן ושננתם עד כאן לכוונה מכן ואילך לשינון ׃ ר׳ חונה׳ ר׳ אחי רב יוסף רב יהודה בשם שמואל צריך לקבל עליו מלכות שמים מעומד · מה אם היה יושב עומד · לא אם היה מהלך עומד · תני צריך להאריך באחד · רב נחמן בר׳ יעק׳ אמ׳ ובלבד בד׳ · סומכוס בר יוסף או׳ כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו בטובה · ר׳ ירמיה הוה מאריך סגין · א״ל ר׳ זעירא לית את צריך כל הכין אלא כדי שתמליכנו בשמים ובארץ ובד׳ רוחות העולם · רב שאיל לר׳ חייא רבא ולינא חמי לרבי מקבל עליו עול מלכות שמים · א״ל בר נש תמיניה יהב ידיה על אפוהי הוא מקבל עליו עול מלכות שמים · א״ל ואינו צריך להזכיר יציאת מצרים · א״ל לית איפשר דלא יש׳ מילה · ר׳ טבייומי שאל לר׳ חזקיה לית הדה אמרה שאין לך צריך כוונה אלא פסוק הראשון בלבד · א״ל ארא יתמה עד ושננתם · ר׳ מני אמר משום ר׳ יודה שאמר משום ר׳ יוסי הגלילי אם הפסיק בה כדי לקרות את כולה לא יצא ידי חובתו · ר׳ בא רב ירמיה בשם רב הלכה כר׳ מנא שאמר משום ר׳ יהודה שאמר משום ר׳ יוסי הגלילי · ר׳ יוחנן בשם ר״ש בן יהוצדק אף בהלל ובקריאת המגילה כן · אבא בר רב הונא ורב חסדא הוו יתבין אמרין אף בתקיעות כן · סלקון לבית רב ושמעון רב הונא בשם רב הונא אפילו שמען עד תשע שעו׳ יצא · א״ר זעירא עד דאנא תמן צריכה לי וכד סלק׳ להכא שמעית ר׳ יוסא בשם ר׳ יוחנן אפי׳ שמען כל היום יצא · והוא ששמען על הסדר · ר׳ יוס׳ בעי והוה זה צריך פשוטה הראשונה · וזה צריך פשוטה האחרונה · תקיעה אחת מוציאה ידי שתיהן · ר׳ אבין בר חייא בעי ק״ש וברכותי׳ הוא ולא ברכותי׳ ברכותיה ולא הוא · והפסיק שלישה וחזר והפסיק שלישה בקורא משערין · או בכל אדם משערין · א״ר מתניא מסתברא בקורא · רבי אבהו שאל לרבי יוחנן בגין דאנא קרי שמע ועבר במבואות המטונפות ומפסק נפיק אנא ידי חובתי · א״ל אבהו בני אם מפסיק את כדי לקרות את כולה לא יצאת ידי חובתך · רבי אלעזר סליק מבקרא לר״ש בר אבא · א״ל בגין דאנא תשיש ואנא קרי שמע ומתנמנם נפיק אנא ידי חובתי · א״ל אין · רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא בגין דרבי אלעזר ידע דר״ש בר אבא מדקדק במצוותא סגין הורי ליה או בגין דהוא תשיש הורי ליה · א״ל כפי׳ פליגין רבי אלעזר אמר יצא · רבי יוחנן אמ׳ לא יצא · מה פליגין בק״ש מפני שהוא עשויה פרקים פרקים · אבל בהלל ובקריאת המגילה אוף רבי אלעזר מודי · תני השואל בשלו׳ רבו או במי שהוא גדול ממנו בתורה הרשו׳ בידו ׃ הדא אמרה שאדם צריך לשאול במי שהוא גדול ממנו בתורה · ועוד מן הדא דתני קרע וחוזרה בו נשמה אם על אתר אינו צריך לקרוע · אם לאחר זמן צריך לקרוע · וכמה הוא על אתר כדי דיבור · וכמה הוא כדי דיבור ר׳ סימן בשם רבי יהושע בן לוי כדי שאילת שלום בין אדם לחבירו · אבא בר בר חנה בשם ר׳ יוחנן כדי שאילת שלו׳ בין הרב להתלמיד ואומר לו שלו׳ עליך ר׳ · ר׳ יוחנן הוה מסתמיך על ר׳ יעקב בר אידי והוה ר׳ אלעזר חמי ליה ומיטמר מן קדמוי · אמר הא תרתי מילין הדין בבלייא עביד בי חדא דלא שאל בשלומי · וחדא דלא אמר שמועתא מטמי · א״ל כך אינון נהגין גביהן זעירא לא שאל בשלמיה דרבה דאינון מקיימין ראוני נערים ונחבאו · מי מהלכין חמי ליה חד בית המדרש · א״ל הבא הוה ר״מ יתיב דרש ואמ׳ שמועתא מן שמיה דר׳ ישמעאל ולא אמ׳ שמועת׳ מן שמיה דר׳ עקיבה · א״ל כל עלמ׳ ידעין דר״מ תלמידו דר׳ עקיב׳ · אמר לו כ״ע ידעין דר׳ אלעז׳ תלמידיה דר׳ יוחנן מיהו מעבור קומי אחודי צילמיה · א״ל מה איתפליג ליה איקר אלא עבור קומוי וסמי עיניה · א״ל ר׳ אלעזר יאות עבד דלא עבר קומך · א״ר יעקב בר אידי ידע את לפייס · ורבי יוחנן בעי דיימרון שמועה מן שמיה · אף דוד ביקש עליה רחמים אגור׳ באהלך עולמים · ר׳ פינחס רבי ירמיה בשם ר׳ יוחנן וכי עלת על לב דוד שהוא חי לעולם · אלא אמר דוד אזכה שיהו דברי נאמרין על שמי בבתי כניסות ובבתי מדרשות מרגיא ליה · לוי בר נזירא אמר כל האומר שמועה בשם אומרה שפתותיו רוחשות עמו בקבר · מה טעם דובב שפתי ישנים · כבומר הזה של ענבים שהוא זב מאיליו · רבי חנינא בר פפאי ורבי סימן חד אמר כהדין דשתי קונדיטון · וחרנה אמר כהדין דשתי חמר עתיק אע״ג דהוא שתי ליה טעמיה בפומיה · אין דור שאין בו ליצני׳ · מה הוו פריצי׳ הדור עושין הוו הולכי׳ אצל חלונותיו של דוד ואו׳ לו דוד אימת יבנה בית המקדש אימתי בית ה׳ נלך · והו׳ או׳ אע״פ שמתכונין להכעיסני יבא עלי שאני שמח בלבי · שמחתי באו׳ לי בית ה׳ נלך · וה׳ כי ימלאו ימיך · א״ר שמואל בר נחמני אמ׳ הקב״ה לדוד דוד ימים מלאים אני מונה לך איני מונה לך ימים חסרים כלום שלמה בנך בונה בית המקדש לא להקריב בו קרבנות חביב עלי משפט וצדקה שאתה עושה יותר מן הקרבנות ׃ ומה טעם עשה צדקה ומשפט נבחר לה׳ מזבח ·

פיס׳ ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב · מפני מה הוא משיב · מפני היראה או מפני הכבוד · נשמעינא מן הדא ובאמצע שואל מפני היר׳ ומשיב מפני הכבוד דברי ר״מ הא בקדמית׳ שואל מפני הכבוד ומשיב מפני הכבוד ובאמצ׳ שואל מפני היראה ומשיב דברי ר״מ מפני מה הו׳ משיב מפני היראה או מפני הכבוד נשמעינה מן הדא ר׳ יהודה או׳ באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד · הא קדמיתא שואל מפני היראה ומשיב מפני היראה · עד כדון באמצע הפרשה ואפי׳ באמצע הפסוק · רבי ירמיה מרמי׳ · רבי יונה משתע׳ · רבי חונה רב יוסף ודברת בם מיכן שיש לך רשות לדבר בם ·

מתני׳ ואילו הן בין הפרקים בין ברכה ראשונה לשניה בין שניה לשמע · בין שמע לוהיה אם שמוע · בין והיה אם שמוע לויאמר בין ויאמר לאמת ויציב · רבי יהודה אומר בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק · אמר רבי לוי טעמיה דרבי יודה אני ה׳ אלהיכם · וכתיב וה׳ אלהים אמת ·

מתני׳ א״ר יהושע בן קרחה למה קדמ׳ שמע לוהיה אם שמוע אלא שיקבל עליו מלכות שמים תחילה ואחר כך יקבל עליו עול מצות · והיה אם שמוע לויאמר · שוהיה אם שמוע נוהג בין ביום בין בלילה · ויאמר אינו נוהג אלא ביום · ר׳ חייא בשם ר׳ יוחנן מה טעם אמרו אדם לובש תפילין

וקורא את שמע ומתפלל כדי שיקבל עליו מלכות שמים תחילה משלם · רב אמ' קורא את שמע ולובש את תפיליו ומתפלל · מתניתא רב פליגא עילוי והרי שהיה עסוק עם המת בקבר והגיע עונת ק"ש הרי זה פורש למקום טהרה ולובש תפילין וקורא את שמע ומתפלל · מתניתא מסייעא לרב לא שאדם יקבל עליו מלכו' שמי' תחילה ואח"כ יקבל עליו עול מצות · א"ר ינאי תפילין צריכין גוף נקי · מפני מה לא החזיקו בהן מפני הרמאי' · עובד' הוה בחד בר נש דאפקיד גבי חבריה וכפר ביה · א"ל לא לך הימנית אלא לאילין דברישך הימנית · ר' ינאי הוה לובשן אחר חולייו ג' ימים לו' שהחולי' ממרק · מה טעם הסולח לכל עוניכי הרופא לכל תחלואיכי · רבן יוחנן בן זכאי לא הוון תפילוי זעין מיניה לא בקיט' ולא בסיתוא וכך נהג ר' אליעזר תלמידו אחריו · ר' יוחנן בסיתוא דהוה חזיק רישיה הוה לביש תרויהון · ברם בקיט' דלא הוה חזיק רישיה לא הוה לביש אלא דאדרעיה · ואינו אסור משו' ערוה · א"ר חייא בר אבא אפיקרסין הוה לובש מכפנים · כד הוה אזיל מסחי ביון שהיה מגיע אצל האוליירין הוה חולצן · א"ר יצחק עד יעקב תרמסרה הוה לובשן · וכד הוה נפיק מסחי הוו יהבין ליה · וכד הוה מיתן לי' ליה · הוה אמר דא מילתא שני ארונות היו מהלכין עם ישר' במדבר ארונו של חי העולמי' וארונו של יוסף · והיו אומות העולם אומרי' מה טיבן של שני ארונות הללו · והיו ישראל אומרין להן זה ארונו של יוסף עם ארונו של חי העולמים · והיו אומות העולם מוני' את ישראל ואו' וכי איפשר לארון המת להיו' מהלך עם ארונו של חי עולמים · והיו ישר' אומרי' על ידי ששימר זה מה שכתב בזה · ולמה הוא אמר דא מילתא · א"ר חנינא בגין מימר מילא דאוריא · א"ל רבי מנא והכין לא ה"ל מילא דאוריא חורי למימר אלא דא · אלא קנתורין והון לומר יוסף לא זכה למלכות אלא על ידי ששימר מצותיו של הקב"ה ואנו לא זכינו לכל הכבוד הזה אלא ע"י ששמרנו מצותיו של הקב"ה ואתון בעיי' מבטלה מצוותא מינן · כאי זה צד הוא מברך עליהן · ר' זריקן בשם ר' יעקב בר אידי כשהוא נותן על ידו מהו אומ' ברוך אקב"ו על מצות תפילין · כשהוא נותן על ראשו מהו אומר ברוך אקב"ו על מצות הנחת תפילין · כשהוא חולצן מהו או' ברוך אקב"ו וצונו לשמור חוקיו · ואתיא כמאן דמר בחוקת תפילין הכתו' מדבר · ברם כמאן דמר בחוק הפסח הכתו' מדבר לא · ברא ר' אבהו בשם ר' אלעזר הנותן תפילין בלילה עובר בעשה · ומה טעם ושמרת את החוק הזאת למועד' מימי' ימימה · ימ' ולא לילו' · ימים פרט לשבתו' וימ' טובי' · והא ר' אבהו יתיב מתני ברמש' ותפילוי עילוי מצדדי' הוה וכמין פיקדון הוו בידו · אית דבעי מימר לא אמ' אלא הנותן אבל אם היו עליו מבעוד יו' מותר · אית דבעי מימר נשמעינה מן הדא והיה לך לאות · את שהוא לך לאות פרט לימים טובי' ושבתו' שכולן אות · ולא כן כתב מימים ימימה לית לך אלא כיי דמר רבי יוחנן כל מילא דלא מחוורא מסמכין לה מן אתרין סגי · נשים מניין ולמדתם אותם את בניכם ולא את בנותיכם · את שהוא חייב בת"ת חייב בתפילין · נשים שאינן חייבות בת"ת אינן חייבין בתפילין · והתיבון והרי מיכל בת כושי היתה לובשת תפילי' · ואשתו של יונה היתה עולה לרגלי' ולא מיחו בידיה חכמ' · ר' חזקיה בשם ר' אבהו אשתו של יונה הושבה מיכל בת כושי מיחו בידיה חכמ' · תני נכנס למרחץ מקום שבני אדם עומדין לבושין יש שם מקרא ותפילין ואין צ"ל שאילת שלום · נותן תפילין ואינו צ"ל שלא יחלוץ · מקום שרוב בני אדם רגילין להיות עומדין ערומין אין שם שאילת שלום · ואין צ"ל מקרא ותפילה · חולץ תפיליו ואין צ"ל שלא יתן · מקצתן ערומין ומקצתן לבושין יש שם שאילת שלום ואין שם לא מקרא ולא תפילה ואינו חולץ תפיליו ואינו נותן · אבל אינו לובשן עד שיצא מאותה רשות של כל אותה מרחץ · ודא מסייעא כיי דמר ר' יצחק בגין ר' יוחנן עד יעקב תרמסרה הוה לובשן · ר' ירמיה בעא קומי ר' זעירא היתה מרחץ מרוחצת בימו' החמה ואינ' מרוחצת בימות הגשמי' · א"ל מרחץ ואע"פ שאינה מרוחצת · ובית הכסא אע"פ שאין בו צואה · בר עוקב' אמ' אהן חויר' בית כסא משולש הו' · ר' יונה בעי אהן צרדה דעל גיף ימא מהו · א"ר אמ' אסיא הוד' ר' ירמי' מעבר ליה בתפילוס ולא ממכן עילוי · ר' זעירא בשם אבא בר ירמיה אוכל בהן אכילת עראי · ואינו אוכל בהן אכילת קבע · ישן בהן שינת עראי ואינו ישן בהן שינת קבע · אית תני תני מברך פעם אחת · אית תני תני פעמין · כאן דמר פעם אחת כזהא · מאן דמר מברך שתי פעמ' הא אכל ואינון עילוי · א"ר זעירא קימאי אבא בר ירמיה כאוכל בהן אכילת עראי · ר' זעיר' בשם ר' אבא לא יכנס אדם לבית הכ' וספריו ותפילין בידיו · ר' יוחנן כד הוה ספרא מריה והוה יהיב ליה לחורן · כד הוין תפילי' עילוי הוה קאי' בהן · מתני' פליג' על אבא בר ירמי' נכנס אד' לבית הכ' וספריו ותפילין בידו · א"ר זעירא קימאי אבא בר ירמיה כאן ביכול ללובשן · כאן כשאינו יכול ללובשן דלכן מצוה לא עביד כן · למה הוא מבזי להן · בראשונה היו נותנין אותן לחבריהן והיו נוטלין אותן ובורחין · והתקינו שיהו כמוחזן בחורין · ובשאיר' אותו מעשה התקינו שיהא אדם נכנס והן בידו · ר' יעקב בר אחא בשם רבי זעירא אמר והוא שיהא כיס ברי ללובשן · אבל אם אין כיס ברי ללובשן אסור דלכן מצוה לא עביד כן למה הוא מבזי לון · מיישא בר ברי' דר' יהושע בן לוי אמ' מאן דעבד טבאות עושה להן כיס של טפח ומהבן על לבו · מה טעם שויתי ה' לנגדי תמיד · תמן אמרין כל שאינו מגלימע בעל' כנפו' לא ילבש תפילין · ר' זעירא בשם רבי אבא בר ירמיה לא יכנס אדם לבית הקברו' ויעשה צרכיו שם · ואם עשה כן עליו הכתוב אומר לועג לרש חרף עושהו · דלמא ר' חייא רובא ור' יונתן הוו מהלכי' קומי ערסיה דר"ש בר יוסי בר לקוניא והוה ר' יונתן מפסע על קבריה · א"ל ר' חייא רובא כדון אינון מימר למחר אינון גבן ואינון מעיקן לן · א"ל וחכמין אינון כלו' · לא כן כתב והמתים אינם יודעים מאומה · א"ל לקרות את יודע · לדרוש אין את יודע · כי החיים יודעים שימותו אילו הצדיקים שאפילו במיתתן קרויין חיים · והמתים אינם יודעים מאומה אילו הרשעים שאפילו בחייהן קרויים מתים · ומניין שהרשעים אפי' בחייהן קרויין מתים שנ' כי לא אחפוץ במות המת · וכי המת מת · אלא אילו הרשעים שאפי' בחייהן קרויין מתים · ומניין שהצדיקים אפי' במיתתן קרויין חיים · דכתיב ויאמר אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר · מה ת"ל לאמר · אמר לו לך ואמור לאבות כל מה שהתניתי לכם עשיתי לבניכם אחריכם · עירב את האותיות · אית תניי תני כשר · ואית תניי תני פסול רבי אידי בשם רבי שמעון בשם רבי יוחנן מן דמר כשר מלמטן · מן דמר פסול מלמעלן · כגון ארצינו תפארתינו · ארצך צריכה · תפארתך צריכה · רבי אידי בר' שמעון בשם רבי יוסה לא יעמוד אדם במקום גבוה ויתפלל · מה טעם אמר ר' אבא בריה דרב פפי ממעמקים קראתיך ה' · א"ר אידי בר' שמעון בשם רבי יוחנן לא יעמוד אדם ויתפלל וצריך לנקביו · מה טעם הכון לקרא' אלהיך ישר' · א"ר אלכסנדרי שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהי' שמור עצמך מן הטפים היוצאות מבין רגליך · הדא דתימר בדקים · אבל בגסים אם יכול לסבול יסבול ר' יעקב בר אבי' בשם ר' אחא שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים · שמור עצמך כשהוא נקרא אל בית האלהים שהוא טהור ונקי · א"ר אבא יהי מקורך ברוך · יהי מקראך לקבר ברוך · א"ר ברכיה עת ללדת ועת למות · אשרי אדם שיש' מיתתו כשעת לידתו מה שעת לידתו נקי כך בשעת מיתתו יהא נקי ·

מתני' הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו רבי יהודה אומר יצא · רבי יוסי אומר לא יצא · קרא ולא דיקדק באותיותיה ר' יוסי אומר יצא רבי יהודה אומר לא יצא · הקורא למפרע לא יצא · קרא וטעה יחזור למקום שטעה

רב אמר הלכה כדברי שניהן להקל · דלכן מה כן אמרין סתמה ורבי יוסי הלכה כסתמא · רבי יוסי ורבי יהודה הלכה כרבי יוסי ומה צריכה למימר רב הל' כדברי שניהן להקל · אלא בגין שמע דתני לה ר' חייא בשם ר"מ לפום כן צריך למימרא הלכה כדברי שניהן להקל · תני נתפלל ולא השמיע לאזנו יצא · למי נצרכה לר' יוסי · היידין רבי יוסי הדא דתנינן הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא · ור' יוסי אומר לא יצא · אמר רב מתנה דרבי יוסי היא · א"ר יוסי הוינן סברין מימר מה פליגין רבנן ור' יוסי בשמע דכתיב בה שמע · הא שאר כל המצו' לא · מן דמר רב מתנה דר' יוסי היא הוי הוא שאר כל המצות מ"ט דר' יוסי והאזנת למצותיו · ישמעו אזניך מה שפיך מדבר · אמר רב חסדא לית כן חרש · והשגרת לשון היא · מתניתא לר' יודה · א"ר יוסי מסתברא דיודי רב חסדא בתרומות דהיא דר' יוסי א"ר חנינ' בשם רב חסדא דר' יוסי היא · א"ר יוסי בי"ר בון על מרחץ איתב' דהיא דר' יוסי דתנינן חמשיתא קדמייתא ולא תניתה עמהן אם משום שאין תרומתן תרומה · והא תנינן חמשתי אחרנייתא ולא תניתה עמהן · הוי סופך מימר דר' יוסי היא · אלו צריך דיקדוק על לבבך · על לבבכם · עשב בשדך · ואבדתם מהרה · הכנף פתיל · אתכם מארץ · ר' חנינא בשם ר' אחא אשר נשבע ה' · רבי שמואל בר חנינא בשם ר' הושעיא יוצר אור ובורא חושך · דלא ימר יוצר אור ובורא נוגה · ר' חגיי בשם ר' אבא בר זבדא שם שוו לך דלא ימר שם הללו לך · רבי לוי רבי אבדימ' דחיפ' בשם ר' לוי בר סיסי צרי' להתיז למען תזכרו · ר' יונה בשם רב חסדא צרי' להתיז כי לעולם חסדו · תנא אין מעבירי' לפני התיבה לא חיפנין ולא בישנין ולא טיבעוני' מפני שהן עושי' ההין חיתין והעיינן אאין אם היה לשונו ערוך מותר'

פיס' הקורא למפרע לא יצא · ר' יונה אמ' תנא רב נחמן בר אדא ר' יוסי אומר תנא נחמן סבא והוו ברוך הייתן יה · תני אף בהלל ובקריא' המגילה כן · מהוא בקריאת המגילה דכתיב כה ככתבם · ברם בהלילא כגין דכתי' ממזרח שמש ועד מבואו מהולל שם ה' · מה את שמע מינה א"ר אבון עוד היא אמרה על סדר בצאת ישראל ממצרי' לשעבר · לא לנו ה' לא לנו לדורות הללו · אהבתי כי ישמע ה' את קולי לימות המשיח · אסרו חג בעבותים לימות גוג ומגוג · אלי אתה ואודך לעתיד לבוא · ר' אחא בשם ר' יהוש' בן לוי אף מי שהתקי' את התפילה הזאת על הסדר התקינה · שלש ברכות ראשונות ושלש ברכו' האחרונות שבחו של מקום והאמצעיות צרכן של בריות · חננו דיעה · חננתנו דיעה · רצה תשובתינו · רצית תשובתינו · סלח לנו · סלחת לנו גאלינו · גאלתנו רפא חולינו · ריפית חולינו · ברך שנותינו · בירכ' שנותינו · קבצינו · קיבצתנו · שופטנו בצדק שפטתנו בצד' · הכנע קמינו · הכנע' קמינו · צדקנו במשפט · צידקתנו : בנה ביתך ושמע עתירתינו ורצינו בתוכנו · לית צורכה רבנה ביתך ושמע עתירתינו ורצינו בתוכו · אלא כמה דאישתעי קרייא בן אשתעיא מתניתא · והביאותים אל הר קדשי ושימחתים בבית תפילתי · א"ר ירמיה מאה ועשרים זקנים ומהם שמונים וכמה נביאים התקינו את התפילה הזאת : ומה ראו לסמוך האל הקדוש לחונן הדעת על שם והקדישו את קדוש יעקב · מה כתי' בתריה וידעו תועי רוח בינה · דיעה לתשובה השמן לב העם הזה ואזניו הכבד ועיניו השע וגו' עד ולבבו יבין ושב · תשוב' לסליחה וישוב אל ה' וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח · סליחה לגאולה · הסולח לכל עוניכי הרופא לכל תחלואיכי הגואל משחת חייכי · ראמ' רופא חולים קדמיי · א"ר אחא מפני מה התקינו גואל ישראל ברכה שביעי' · ללמדך שאין ישראל נגאלין אלא בשביעית · ר' יונה בשם ר' אחא שיר המעלות בשוב ה' את שבות ציון · שירה שביעית היא · להודיעך שאין ישראל נגאלי' אלא

בשביעית · א״ר חייא בר אבא מפני מה התקינו רופא חולים ברכה שמינית כנגד המילה שהיא לשמנה · על שם בריתי היתה אתו החיים · א״ר אלכסנדרי מפני מה התקינו מברך השנים ברכה תשיעי' כנגד קול ה' שובר ארזים · שהוא עתיד לשבר כל בעלי שערים · ר' לוי בשם ר' אחא בר חנינא מה ראו לסמוך מברך השנים למקבץ נדחי ישראל · על שם ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל · למה כי קרבו לבוא · נתקבצו הגליות והדין נעשה והזידי' נכנעין והצדיקים שמחים · ותני עלה כולל של מינים ושל רשעים במכניע זדים · ושל גרים ושל זקנים במבטח לצדיקים · ושל דוד בבונה ירושלים · אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם · רבנן אמרי אהן מלכא משיחא אין מן חייא הוא דוד שמיה · אין מן דמכייא הוא דוד שמיה · א״ר תנחומ' אנא אמרית טעמא ועושה חסד למשיחו לדוד · רבי יהושע בן לוי אמר צמח שמו · ר' יודן בריה דרבי איבו אמר מנחם שמו · אמ' חנינה בריה דר' אבהו ולא פליגי' חושבניה דהדין כחושבניה דהדין הוא צמח הוא מנחם · ודא מסייעא להדא דמר ר' יודן בריה דרבי איבו עובדא הוה בחד יהודאי דהוה קאים דדי געת תורתיה קומוי עבר חד ערבי' ושמע קלה · א״ל בר יודאי בר יודאי שרי תורך ושרי קנקנך דהא חריב בית מוקדש' · געת זמן תניינות · א״ל בר יודאי יודאי קטור תוריך וקטור קנקניך דהא יליד מלכא משיחא · א״ל מה שמיה מנחם · א״ל ומה שמיה דאבוי א״ל חזקיה · אמ' ליה מן הן הוא · א״ל מן בירת מלכא דבית לחם יהודה · אזל זבין תורוי זבין קנקנוי ואיתעביד זבין לבדין למינוקא והוה עייל קרייה ונפקא קרייה · עד דעאל להדא קרתא והויין כל נשייא זבנן ואימה דמנחם לא זבנה · שמע קלן דנשייא אמרי' אימה דמנחם אימה דמנחם איתיי זבנין לברך אמר' בעייא אנא מיחנקיניה סנאיהן דישראל דביומא דאיתיליד איחרוב בית מוקדשא אמר לה רחיצא אנן דברגליה חריב וברגליה מתבני · אמרה ליה לית לי פריטין · אמר לה והוא מה איכפת ליה איתיי וזבנין ליה אין לית קומך יומ' דין בתר יומ' אנא אתי ונסיב · בתר יומין עאל להדא קרת' א' לה מה מינוקא עביד · אמר' ליה בן שעתא דחמיתני אתון רוחין ועלעולין וחטפיניה מן ידיי · א״ר בון מה לנו ללמוד מן הערבי הזה ולא מקר' מלא הוא והלבנון באדיר יפול · מה כתי' בתריה ויצא חוטר מגזע ישי · א״ר תנחומא מפני מה התקינו שומע תפילה ברכה חמש עשרה כנגד ה' למבול ישב שהוא מולה את הפורענו' מלבוא לעולם · עבוד' להודייה וזובח תודה יכבדנני ושם דרך אראנו בישע אלהים · וחותם בשלום שכל הברכות חותמיהן שלום א״ר שמעון בן חלפותא אין לך כלי שמחזיק ברכה יותר מן השלום · ומה טעם ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום · קרא וטעה יחזור למקום שטעה · טעה בין כתיבה הראשונה לשנייה חוזר לכתיבה הראשונ' · טעה ואינו יודע היכן טעה יחזור בבתחילה · למקום הברור לו · דלמא ר' חייא רבי יסא רבי אמי סלקון מיעבד גנוניה דר' אלעזר שמעין קליה דרבי יוחנן א' מחדית מלה אמרין מן נחית שמע לה מיניה · אמרין וייחות ר' אלעזר דהוא זריז סגין נחת וסליק אמר לון כן אמר רבי יוחנן קרא ומצא עצמו בלמען חזקה כוין · ר' ליא ר' יוסה בשם ר' אחא רובא נתפלל ומצא עצמו בשומע תפילה חזקה כוין · רבי ירמה בשם רבי אלעזר נתפלל ולא כוין לבו אם יודע שהוא חוזר ומכוין את לבו יתפלל ואם לאו אל יתפלל · א״ר חייא רובא אנא מן יומי לא כוינית אלא חד זמן בעי' מכוונה והרהרית בלבי ואמרית מאן עייל קומי מלכא קדמי ארקבסה א' ריש גלותא · שמואל אמר אנא מנית אפרוחיא · רבי בון בר חייא אמר אנא מנית דימוסיא א״ר מתניה אנא מחזק טיבו לראשי דכד הוה מטי מודים הוא כרע מגרמיה ·

מתני' והאומנ' קורין בראש האילן או בראש הנדבך מה שאין רשאין לעשו' כן בתפילה · מני' כתניתה הפועלי' קורין בראש האילן והאומנין בראש הנדבך · ותני כן מתפללי' בראש הזית ובראש התאנ' · וא בשאר כל האילנו' ירד ומתפלל למטן · ובעל הבית לעולם ירד ומתפלל למטן · ולמה בראש הזית ובראש התאנ' ר' אבא ור' סימון תרויהו' אמרי' מפני שטרחו' מרוב' · תני הכתף אע״פ שמשאו על כתיפו הרי זה קור' את שמ' · אבל לא יתחיל לא בשע' שהו' פורק ולא בשע' שהו' טוען מפני שאי' לבו מיושב · בין כך ובין כך אל יתפלל עד שעה שיפרוק · ואם היה עליו משאוי של ארבעה קבין מותר · א״ר יונתן והוא ששיקל · מהו ששיקל תרין חולק' לחורויי וחד לקומוי · תני לא יהא מרכז בעיניו וקורא · תני הפועלין שהיו עושין מלאכה אצל בעל הבי' הרי אילו מברכין ברכה ראשונ' וכוללין של ירוש' ושל ארץ וחותמין בשל ארץ · אבל אם היו עושין עמו בסעודתן או שהו' בעל הבית אוכל עמהן הרי אילו מברכין ד' · א״ר מנא זאת אומר' שאסור לעשות מלאכה בשעה שיברך · דלכן מה אנן אמרין יעשה מלאכה ויברך רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב חונה לא יעמוד אדם ויתפלל ומין מטבע בידו לפניו אסור לאחריו מותר · ר' יסא הוה צורדן והופשן בידו ולמדת הדין א״ר יצח' וצרת הכסף בידך · ובלבד בידך · ר' יוסי בר אבון הורי לרבי הלל חתניה כן · רמי חזקיה ור' יעקב בר אחא הוו יתבין בחד אתר והוה גבי ר' יעקב בר אחא פריטין אתת עונתא דצלותא ושרהון ויהבון לר' חזקיה קטר פורתיה לפרתיה · ושרהון וערק א״ל ומה בידך · א״ר חנינא אף מי שהיו מימיו על כתיפו הרי זה קורא את שמע ומתפלל · רב חונא אמר קרית שמע ותפילה אינן צריכות כוונה · א״ר מנא קשייתה קומי רבי פינחס ואפילו תימר קרית שמע צריכה כוונה תפילה אינ' צריכ' כוונה · א״ר יוסי קיימתי' כי דמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן הגיעך סוף מלא״ב

חסום שאינם מגודרים דבר תורה ׃

מתני' חתן פטור מקריית שמע לילה הראשון עד מוצאי שבת אם לא עשה מעש' · מעש' ברבן גמליאל שנשא וקר' לילה הראשון אמרו לו תלמידיו לימדתנו רבינו שחתן פטור · אמ' להם איני שומע לכם לבטל ממני מלכות שמים אפילו שעה אחת · ר' אלעזר בן אנטיגנס בשם ר' אליע' בי ר' ינאי זאת אומרת שמותר לבעול בעילה בתחילה בשבת · א״ר חגיי קומי ר' יוסה תיפתר כאלמנה שאינה עושה חבורה · אמר ליה והא תנינן ארבעה לילות אית לך למימר ארבע' לילות כאלמנה · אמר רבי יעקב בר זבדי קשייתה קומי רבי יוסי מה בינה לבין שובר את החבית לאכול ממנה גרוגרות · אמר ליה ומוד דבהרה ובלבד שלא יתכוין לעשותה כלי · וכאן שמתכוין לעשותה בעולה כמ' שמתכו' לעשותה כלי · רב יצחק בר רב משרשיא או מקשי' מה בינה למפיס מורסא בשבת · א״ר ומוד דבהרה ובלבד שלא יתכוין לעשותה פה · וכאן מתכו' שהוא מתכוין לעשותה בעולה כמ' שהוא מתכוין לעשותה כלי · תני' לא יבעול אדם בעילה לכתחילה בשבת מפני שהוא עושה חבורה · ואחרים מתירין · א״ר יוסי בי ר' אבון טעמון דאחרי' למלאכתו הוא מתכוין · מאיליה נעשה חבורה · אס אמר אסור · כבמן גנזוכיה נפק ומור מטמ' דרב מותר שמע שמואל ואיקפד עילוי ומית עילוי וקרי' ברוך שנגפו · ועל רב קר' לא יאונ' לצדיק כל און · שמואל אמ' כל הוא הלכת' דרישיה דפירק' אחורייא ומידה להלכה · אבל לא למעשה · רבי ינאי ערק אפילו מתינוקת שלא הגיע זמנה לראות ונישאת · בעון קומי רבי יוחנן מהו לבעול בעילה שנייה אמרין לתלו' בדם המכה לא הוי ולבעול בעילה שנייה הוא בודייא מה צריכה לה · כשבאו ליה ימי הפסק · ימי טהרה בנתים · א״ר אבהו שושבינה דר' שמעון בר אבא הוינא שאלית לר' אלעז' מהו לבעול בעילה שנייה ושרא ליה דהו' סב' כהדא דשמואל · דשמואל אמ' פירצה דחוקה נכנס' בה בשב' אפי' מטרת צרורו' · א״ר חגי שושבינה דר' שמו' קפודקאה הוינ' שאילית לר' יאשיה ושרע מיניה · שאילית לר' שמו' בר רב יצחק א״ל מעת אי זה דם נידה ואי זה דם בתולי' · תני כלה אסור' לבית' כל שבע' · ואס' לישול כמנה כוס של ברכה דברי ר' אליעזר · מ״ט דר' אליעזר אי איפשר שלא יצא דם נידה עם דם בתולי' ·

מתני' רחץ לילה הראשון שמתה אשתו · אמרו לו תלמידיו לימדתנו רבינו שאבל אסו' לרחוץ · אמ' להן איני כשאר כל אד' איסטניס אני · מאן תנא אבל אסור ברחיצ' כל שבעה ר' נתן · ר' אמי הוה ליה עובדא ושאל לר' חייא בר בא והורי ליה כל שבעה כר' נתן · ר' יוסי הוה לי' עובדא ושאל לר' בא בר כהן לגבי ר' אחא א״ל לא כן אלפך ר' אמי הוה ליה עובדא ושאל לר״ש לקיש והורי ליה כר' נתן כל שבעה · א״ל דילמא תרין עובדין אינון אנן אמרין ליה על דר' חייא בר בא · ואתון אמרין ליה על דר״ש לקיש · ועוד מן הדא דר' חמא אבוי דר' אושעיא הוה ליה עובדא שאל לרבנן ואסרון · ר' יוסי בעי איילן רבנן · רבנן דהכא או רבנן דרומיא · אין תימר רבנן דהכא ניחא · אין תימר רבנן דרומיא · רברבייא קומי הוא שאל לזעירייא · אין תימר רבנן דרומיא אינון שרין ואינון אסרין · דתני במקום שנהגו להרחיץ אחר המיטה מרחיצין ובדרום מרחיצין · א״ר יוסי בי ר' אבון מי שהוא מתיר את הרחיצה הזאת עושה אותה כאבילה ושתייה · הדא דתימר ברחיצה של תענוג · אבל ברחיצה שאינה של תענוג מותר · כהדא דשמואל בר אבא עלו בו חטטין אתון שיילון לר' יסא מהו דיסחי אמר לון דלא יסחי מית הוא · אין בעי אפי' בתשע' באב · אין בעי אפי' ביום הכיפורי' · ר' יוסי בר' חנינא ראו אותו טובל אם לקרירו לא ידעין אם לדקר גופו שאין רחיצה צונן רחיצה לא ידעין · והורי ר' בא כהן תניא · הורי ר' אחא בבא מן הדרך והיו רגליו קהות עליו שמות' להרחיצן במים · תני אבל ומנודה שהיו מהלכין בדרך מותרין בנעילת הסנדל · לכשיבואו אל העיר יחלוצו · וכן בתשע' באב וכן בתעני' ציבורי · תני במקום שנהגו לשאול אבילים בשבת שואלין · ובדרום שואלין · ר' הושעיא רובא אזל לחד אתר וחזא אביליא בשובתא ושאיל בהן · אמר להן אני איני יודע מנהג מקומכם · אלא שלום עליכם כמנהג מקומינו · ר' יוסי בי ר' חלפת' משבח בדר' מאיר קומי צפוראי אדם גדול אדם קדוש אדם צנוע · חד זמן חמא אביליא בשובתא ושאל בהן · אמרין ליה אהן דאת מתני שבחיה · אמר להן מה עיסקה · אמרין ליה חמא אביליא בשובתא ושאל בהן · אמר להן בעאי אתון מדע מה חיליה בא להודיעכם שאין אבל בשבת · הדא הוא דכתי' ברכת ה' היא תעשיר זו ברכת שבת · ולא יוסיף עצב עמה זו אבילות · כמ' דתימא נעצב המלך על בנו ׃

מתני' וכשמת טבי עבדו קיבל עליו תנחומין אמרו לו לא לימדתנו רבינו שאין מקבלין תנחומין על העבדים · אמר ליה אין טבי עבדי כשאר העבדים כשר היה · ולא בני חורים אחרים מקבלין תנחומין עליהן · כיני מתניתה אין מקבלין תנחומין על העבדים · תני מעשה שמתה שפחתו של רבי אליעזר ונכנסו תלמידיו לנחמו ולא קיבל · נכנס מפניהם לחצר ונכנסו אחריו · לבית ונכנסו אחריו · אמר להן כמדומה הייתי שאתם נכוין בפושרין ואי אתם נכוין אפילו ברותחין · והלא אמרו אין מקבלין תנחומין על העבדים מפני שהעבדים כבהמה · אם על בני חורין אחרים אין מקבלין תנחומין כל שכן על העבדים · מי שמת עבדו או בהמתו אומ' לו המקום ימלא חסרונך · כד דמך ר' חייא בר אדא בר אחתיה דבר קפרא קביל ר״ל עילוי דהוה רביה כמ' תלמידיה דבר נשא חביב עליה כבריה עאל ואפטר עילוי דודי ירד לגנו לערוגות הבושם לרעות בגנ' · לא צורכה אלא דודי ירד לגנו לרעו' בגנ' · דודי זה הקב״ה ירד לגנו זה העולם · לערוגת הבושם אילו ישר' · לרעות

בגנים אילו אומות העולם · וללקט בשושנים אילו הצדיקים שמסלקן מביניהן משלו משל למה הדבר דומה למלך שהיה לו בן והיה חביב עליו יותר מדאי · מה עשה המלך נטע לו פרדס · בשעה שהיה הבן עושה רצונו של אביו היה מחזר בכל העולם כולו ורואה אי זו נטיעה יפה בעולם ונוטעה בתוך פרדיסו · ובשעה שהיה מכעיסו היה מקצץ כל נטיעותיו · כך בשעה שישראל עושי' רצונו של הקב"ה מחזר בכל העולם כולו ורואה אי זה צדיק באומ' העולם ומביאו ומדבקו לישר' · כגון יתרו ורחב · ובשעה שהן מכעיסין אותו הוא מסלק הצדיק' שביניהן · דלמ' ר' חייא בר אבא וחבורתיה · ואית דמרין ר' יוסי בי"ר חלפת' וחבורתיה · ואית דמרין ר' עקיב' וחבורתיה הוו יתבין לעי' באוריתא תחות חדא תאינה והוה מרא דתאינת' קריץ ולקט לה בכל יום · אמרי' שמא הוא חושדינו · נחלוף את מקומינו · למחר אתיא מרה דתאינת' גבהן אמ' להן מריי אף חדא מצוה דהויתון נהיגי' ועברין עמי מנעתונ' מיני · אמרין ליה אמרי' דילמ' דאחשד לן בצפרא אתי מרעא יתהון זרחה עליו החמה והתליעו תאינותיה · באותה שעה אמרו בעל התאנה יודע אימתי עונתה של תאינה ללקוט והיה לוקטה · כך הקב"ה יודע אימתי עונתן של צדיקים לסלק מן העולם והוא מסלקן · כד דמך רבי בון בר רבי חייא על רבי זעירא ואפטר עילוי' מתוקה שנת העובד · ישן אין כתיב כאן אלא אם מעט אם הרבה יאכל · למה היה רבי בון בר' חייא דומה למלך ששכר פועלים הרבה והיה שם פועל אחד והיה משתכר במלאכתו יותר מדאי · מה עשה המלך נטלו והיה מטייל עמו ארוכות וקצרות · לעיתותי ערב באו אותם פועלים ליטול שכרן ונתן לו שכרו עמהן משלם · והיו הפועלים מתרעמין ואומרי' אנו יגענו כל היום וזה לא יגע אלא שתי שעות ונתן לו שכרו עמנו משלם · אמר להן המלך יגע זה לשתי שעות יותר ממה שלא יגעתם אתם כל היום כולו · כך יגע רבי בון בתורה לעשרים ושמונה שנה מה שאין תלמיד ותיק יכול ללמוד למאה שנה · כד דמך רבי סימון בר זביד עאל רבי ליא ואפטר עילוי' ארבעה דברים תשמישו של עולם וכולן אם אבדו יש להן חליפין כי יש לכסף מוצא ומקום לזהב יזוקו ברזל מעפ' יוקח ואבן יצוק נחושה · אילו אם אבדו יש להן חליפין · אבל תלמיד חכם שמת מי מביא לנו חליפתו · מי מביא לנו תמורתו · והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה ונעלמה מעיני כל חי · אר"ל כה אם אחי יוסף על שמצאו מציאה יצא לבם דכתיב ויצא לבם · אנו שאבדנו את ר' סימון בר זביד על אחת כמה וכמה · כד דמך רבי לוי בר סיסי על אביו דשמואל ואפטר עילוי' סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא · למה היה לוי בן סיסי דומה למלך שהיה לו כרם והיו בו מאה גפנים והיו עושו' כל שנה ושנה מאה חביות של יין עמד על חמשים עמד על ארבעים עמ' על שלשים עמ' על עשרי' עמד על עשר עמד על אחד והיה עושה מאה חביות של יין · והיה אותו הגפן חביב עליו בכל הכרם כולו · כך היה רבי לוי בר סיסי חביב לפני הקב"ה בכל אדם · הדא הוא דכתיב כי זה כל האדם · כי זה בכל האדם · מתנא הוה עולס סגין כד סליק להבא חמתיה חד בר פחין · אמר ליה מה קלא בשמיא · אמר ליה גזר דיניה דההוא גברא מיחתם · וכן הוות ליה · ומתפגע ביה חמתיה חד חרן · אמ' ליה מה קלא בשמיא · אמר ליה גזר דיניה דההוא גברא מיחתם · וכן הוות ליה · אמר מה סליקית מימי ואנא איחטי · מה סליקית למיקטלה בני ארעא דישראל ניזול וניחות לי מן הן דסליקית · אתא לגבי רבי יוחנן א"ל בר נש דאימיה מבסרא ליה ואיתתיה דאבוהי מוקרא ליה להן ייזיל ליה · א"ל ייזיל להן דמוקרין ליה · נחת ליה מתנא מן הן דסלק · אתון אמרין ליה לר' יוחנן הא נחית מתנא לבבל · אמר מה הוה מיזל ליה דלא מיסב רשותא · אמרין ליה הדא מלתא דאמר לך הוא הוה נטל רשות דידיה · רבי זעירא כד סליק להבא אזל אקיז דם · אזל בעי מיזבן חדא ליטרא דקופד מן טבחא · א"ל בכמה הדין ליטרת' א"ל בחמשין מנוי וחד קורסס · א"ל סב לך שיתין ולא קביל עילוי · סב לך ע' ולא קביל עילוי · סב לך פ' · סב לך צ' · עד דמטא מאה ולא קביל עילוי · א"ל עביד כמנהגך · ברומשא נחית לבית וועדא · אמר לון רבנן מה ביש מנהגא דהכא דלא אכיל בר נש ליטרא דקופד עד דמחו ליה חד קורסס · אמרין ליה ומה הוא דין · אמ' לון פלן טבחא · שלחון בעיי מייתיתיה ואשכחון ארוניה נפקא · אמרין ליה ר' כל הכין · אמר ליה ייתי עליי דלא כעסית עילוי מי סברית דמנהגא כן · ר' יסא כד סליק להבא אזל ספר בעי מסחי באהן דימוסן דטיבריא · פגע ביה חד ליצן ויהב ליה פורקדל חד · א"ל עד כדון עתקתיה דההוא גברא רפיא · והוה ארכונא קאים דאין אחד ליסטים ואזל קם ליה גחך כל קבליה · א"ל ארכונ' מאן הו' עמך תלה עינוי וחמא דהוא גחיך אמר ליה אהן דגחיך הוא עמי נסביה ודניה ואודי ליה על חד קטיל · מי נפקין תרויהון טעינין תרתי שורין דעבד רבי יסא מסחי · א"ל ההוא עתקתא דהות רפיא בבר שנצת · אמר ליה ביש גדא דההוא גברא ולא כתיב ועתה אל תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם · רבי פינחס רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק קשה הוא הליצנות שתחילתה ייסורין וסופן כלייה · תחלתה ייסורין דכתיב ועתה אל תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם · וסופן כלייה דכתיב כי כלה ונחרצה שמעתי מאת ה' צבאות על כל הארץ ·

מתני' חתן אם רוצה לקרות את שמע בלילה הראשון קורא · רבן שמעון בן גמליאל אומ' לא כל הרוצ' ליטול לו את השם יטול ·

תני כל דבר שהוא של צער כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה · תלמי' חכם עושה ותבוא לו ברכה · וכל דבר שהוא של שבח לא כל הרוצ' לעשות עצמו יחיד עושה · תלמיד חכם עושה אלא אם כן מינו אותו פרנס על הציבור · תני מסתלקין לצדדין מפני יחידות דרכים · ובשעה שהוא משתקע אפילו בשדה שהיא מליאה כורכמין · אר"' אבהו מעשה ברבן גמליאל ורבי יהושע שהיו בדרך והיו מסתלקין לצדדין מפני יחידות דרכי' וראו את ר' יהוד' בן פפוס שהיה משתקע ובא כנגדן · אמר רבן גמליאל לרבי יהושע מי הוא זה שמראה עצמו באצבע אמר לו יהודה בן פפוס הוא שכל מעשיו לשום שמים · א"ל ולא כן תני כל דבר שהוא של שבח לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה · תלמיד חכם עושה אלא אם כן מינו אותו פרנס על הציבור · אמר ליה והא תני כל דבר של צער כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה · תלמיד חכם עושה ותבוא עליו ברכה · אר"' זעירא ובלחוד דלא יהוה חורמין · דלמא ר' יסא ור' שמואל בר רב יצחק הוו יתבין אכלין בחדא מן אילין כנישת' עליית' · אתת עונתה דצלותא וקם ר' שמואל בר רב יצחק מצלייא · א"ל רבי מישא לא כן אלפן ר' אם התחילו אין מפסיקין · ותני חזקיה כל מי שהוא פטור מדבר ועושהו נקרא הדיוט · א"ל והא תנינן חתן פטור · חתן אם רוצה · א"ל ולא דרבן גמליאל היא · א"ל יכיל אנא פתר כר"ג ודרבן גמליאל אמר איני שומע לכם לבטל ממני מלכות שמים ׃

הדרן עלך היה קורא

מי שמתו מוטל לפניו פטור מקרית שמע ומן התפילין · נושאי המיטה וחילופיהן וחילופי חילופיהן את שלפני המיטה ואת שלאחר המיטה · את שהמיטה צורך בהן פטורין · ואת שאין המיטה צורך בהן חייבין · אילו ואילו פטורין מן התפילה · קברו את המת וחזרו אם יכולין להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו לשורה יתחילו ואם לאו לא יתחילו · העומדין בשורה הפנימיין פטורין והחיצונין חייבין · נשי' ועבדים וקטני' פטורי' מקרית שמע ומן התפילין וחייבין בתפילה ובמזוזה ובברכת המזון · בעל קרי מהרהר בלבו ואינו מברך לא לפניה ולא לאחרי' · ועל המזון מבר' לאחריו ואינו מבר' לפניו · ר' יהודה או' מברך לפניהן ולאחריהן · היה עומד בתפילה ונזכר שהוא בעל קרי לא יפסיק אלא יקצר · ירד לטבול אם יכול לעלות ולהתכסות ולקרות עד שלא תנץ החמה יעלה ויתכסה ויקרא ואם לאו יתכסה במים ויקרא · לא יתכסה לא במים הרעי' ולא במי המשרה עד שיטיל לתוכן מים · וכמה ירחיק מהן ומן הצואה ד' אמות · זב שראה קרי ונדה שפלט' שכבת זרע והמשמשת שראתה נדה צריכין טבילה · ורבי יהודה פוטר ׃

סליק פירקא

מי שמתו מוטל לפניו כו' · תני ומן התפילין · אבל ביום הראשון אינו נותן תפילין · ביו' השני הו' נותן תפילין · ואם באו פני' חדשות הוא חולצן כל שבעה דברי ר' אליעזר ר' יהושע אומר בראשונה ובשני אינו נותן תפילין ביום השלישי הו' נותן תפילין ואם באו פנים חדשו' אינו חולצן · אם ביום השיני אינו נותן תפילין צורכה מימר מי שמתו מוטל לפניו · אלא כגין דתנא דא תנא דא · ר' זעירה רב ירמ' בשם רב הלכ' כר' אליעז' בנתינה וכר' יהושע בחליצה · ר' זעירא בעי נתן ביום השני כר' אליעזר מה שיעשה ר' אליעזר כר' יהושע שלא לחלוץ · אר"' יוסי בי"ר בון ובלבד שנתן ביום השני כר' אליעזר נעשה ר' אליעזר כר' יהושע שלא לחלוץ ואין בימי ניסא הלכה כר' אליעז' · אר"' בון כתיב למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך · ימים שאת עוסק בהן בחיים · ולא ימים שאת עוסק בהן במתים · תני אם רצה להחמי' על עצמו אין שומעין לו · למה מפני כבודו של מת · או משום שאין לו מי שישא משואו · מה נפוק מביניהן היה לו מי שישא משואו · ואין תימר מפני כבודו של מת אסור · ואם תאמר מפני שאין לו מי שישא משואו הרי יש לו מי שישא משואו · והתני פטור מנטילת לולב · תיפתר בחול' · והתני פטור מתקיעת שופר · אית לך מימר בחול לא ביום טוב · אר"' תנינא מכיון שהוא זקוק לו להביא לו ארון ותכריכין כי דתנינן תמן מחשיכין על התחום לפקח על עיסקי הכלה ועל עיסקי המת להביא לו ארון ותכריכין חלילים ומקוננות כמי שהוא נושא משאו · מאימתי כופין את המיטות משיצא המת מפתח החצר דברי רבי אליעזר · ורבי יהושע אומר משיסתם הגולל · וכשמת רבן גמליאל כיון שיצא מפתח החצר אמר רבי אליעז' להתלמידיו כפו את המיטות · וכשנסתם הגולל אמר רבי יהושע כפו את המיטות · אמרו לו כבר כפיתם על פי הזקן · בערב שבת הוא זוקף את מיטתו · ובמוצאי שבת הוא כופן · תני דרגש טפקת ואינה נכפית · רבי שמעון בן אלעזר אומר שומט קלבינטרין שלה והיא · רבי יוסה בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי שמעון בן אלעזר · ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוסי מיטה שניקליטיה עולין ויורדין בה שומטן ודיו · אי זו היא מיטה ואי זה הוא דרגש · אמר ר' ירמיה כל שמסרגין על גופה זו היא מיטה וכל שאין מסרגין על גופה זהו דרגש · והא תנינן המיטה והעריסה משישופם בעור הדג · אם מסרג הוא על גופה לאי זה דבר הוא שפה ׃

אר״ אלעזר הפתר כאילין ערסתא קסרייתא דאית להן נקבין · מניין לכפיית
המטה · רבי קריספא בשם רבי יוחנן וישבו אתו לארץ · על הארץ אין כתב
כאן אלא וישבו אתו לארץ · דבר שהוא סמוך לארץ · מכן שהיו ישנין על גבי
מיטות כפופות · בר קפרא אמר איקונין אחת טובה היה לי בתוך ביתך וגרמתי
לכופפה · אף את כפה מיטתך · ואית דמפקין לישנא דכפה כפה הסרסור · ר׳ יונה
ור׳ יוסי הרדהן בשם ר׳ שמעון בן לקיש חד אמר מפני מה הוא ישן במיטה כפויה
שיהא נעור בלילה ונזכר שהוא אבל · וחרנה אמר מתוך שהוא ישן על מיטה
כפויה הוא נעור בלילה ונזכר שהוא אבל · אבל כל זמן שמתו מוטל לפניו אוכל
אצל חבירו ואם אין לו חבר אוכל בבית אחר · ואם אין לו בית אח׳ עושה מחיצה
ואוכל · ואם אינו יכול לעשות מחיצה הופך את פניו לכותל ואוכל · ולא מיסב
ולא אוכל כל צורכו ולא שותה כל צורכו · ולא אוכל בשר ולא שותה יין · ואין
מזמני׳ עליו · ואם בירך אין עונין אחריו אמן · ואחרים שבירכו אינו עונה אחריהן
אמן · הדא דתימר בחול · אבל בשבת מיסב ואוכל · ואוכל בשר ושותה יין
ואוכל כל צורכו ושותה כל צורכו ומזמני׳ עליו ואם בירך עונין אחריו אמן ·
ואחרים שבירכו עונה אחריהן אמן · אמר רבן שמעון בן גמליאל הואיל
והתרתי לו את כל אילו חייבהו בשאר כל המצו׳ של תורה · אם חיי שעה התרת
לו חיי עולם לא כ״ש · ר׳ יודה בן פזי בשם ר׳ יהוש׳ בן לוי הלכה כרשב״ג · נמסר
לרבים אוכל בשר ושותה יין · נמסר לכתפי׳ כמי שנמסר לרבים · כד דמך ר׳ יסא
קביל ר׳ חייא בר ווה אבילוי ואייכלון בשר ואשקיהון חמר · כד דמך ר׳ חייא בר
אבא קביל רבי שמואל בר רב יצחק אבילוי ואייכלון בשר ואשקיהון חמר · כד
דמך ר׳ שמואל בר רב יצחק קביל ר׳ זעירא אבילוי ואייכלון טלופחין מימר כמה
דהוא מנהגא · ר׳ זעירא מי דמך פקיד ומר לא תקבלון עלי יומא ההן אבלא למחר
מורחיא · ר׳ יצחק בריה דר׳ הוה כהונה מטתיה אתם ועלון לגביה ר׳ מנא ורבי
יודן והוה חמר טב ואישתון סגין תחכין · למחר אתון בעיין מיעול גביה · אמ׳ לון
רבנן אבן בר נש עביד לחבריה · לא הוינן חסרין אתמל אלא מיקום ומירקוד ·
תני עשרה כוסות שותין בבית האבל שנים לפני המזון וחמשה בתוך המזון · וג׳
לאחר המזון · אילו שלש׳ של אחר המזון · אחד לברכת המזון ואחד לגמילות
חסדים · ואחד לתנחומי׳ אבילים · וכשמת רשב״ג הוסיפו עליהן עוד שלשה
אחד לחזן הכנסת ואחד לראש הכנסת ואחד לרשב״ג · וכיון שראו בית דין שהיו
משתכרין והולכין גזרו עליהן והחזירום למקומן · כהן מהו שיטמא לכבוד רבו ·
דרבי ינאי זעירא דמך חמי׳ · הוא הוה חמוי והוא היה רביה · שאל לרבי יוסי ואסר
ליה · שמע רבי אחא ומר יטמאו לו תלמידיו · ר׳ יוסי נטמאו לו תלמידיו ואכלון
בשר ושתו יין · אמר לון רבי מנא חדא מן תרתי׳ לא פלטת לכון · אם אבילים
אתם למה אכלתם בשר ולמה שתיתם יין ואם אין אתם מתאבלי׳ למה נטמאתם ·
מהו שיטמא כהן לכבוד תורה · ר׳ יוסי הוה יתיב מתני ועאל מיתא מן דנפיק ליה
לא אמר ליה כלום · ומן דיתיב ליה לא אמר לי׳ כלום · רבי נחומה בריה דר׳ חייא
בר אבא אמר אבא לא הוה עבור החוות כפיפה דקיסרי׳ · ר׳ אמ׳ ר׳ חזקיה ודרבי כהן
ור׳ יעקב בר אחא הוו מטיילין באילין פלטיותא דציפורי הגיעו לכיפה ופירש רבי
כהן · הגיעו למקום טהרה וחזר אצלן · אמ׳ לון במה עסקין · אר״ חזקיה לר׳ יעקב
בר אחא לא תימר ליה כלום אין משום דבאיש ליה דפרש שמטמא לת״ת לא
ידעין · ואין משו׳ דהוה טיסן לא ידעין · תני מטמא כהן ויוצא חוצה לארץ לדיני
ממונות ולדיני נפשו׳ ולקידוש החודש ולעיבור שנה ולהציל שדה מן הגוי · ואפי׳
ליטור יוצא ועורר עליה וללמוד תורה ולישא אשה · ר׳ יודה או׳ אם יש לו מאיכן
ללמוד אל יטמא · ר׳ יוסי או׳ אפילו יש לו מאיכן ללמוד תורה יטמא שלא מכל
אד׳ זוכה ללמוד · אמרו עליו על יוסף הכהן שהיה מטמא ויוצ׳ אחר רבו לציידן ·

אבל אמרו אל יצא כהן לחוץ לארץ אלא אב׳ הבטיחו לו אשה · מהו שיטמא
כהן לנשיאת כפים · מגבילה אחוי דר׳ אבא בר כהן אמר קומי ר׳ יוסי בשם ר׳ אחא
מיטמא כהן לנשיאת כפים · שמע רבי אחא ומר אנא לא אמרית לי׳ כלום · וחזר
ואמר או דילמ׳ לא שמע מיני אלא כיי דמר ר׳ יודה בן פזי בשם ר׳ אלעזר כל כהן
שהוא עומד בבית הכנסת ואינו נושא את כפיו עובר בעשה · וסבר מימר שמצות
עשה דוחה למצות לא תעשה · אנא לא אמרית ליה כלום · אייתוניה ואנא
אלקיניה · ר׳ אבהו הוה יתיב מתני בכנישת׳ מרדתה בקיסרין והוה תמן מיתא אתת
ענתא דנשיאות כפים ולא שאלון ליה · אתת ענתא דמיכלא ושאלון ליה · אמר
לון על נשיאות כפים לא שאילתון לי ולמיכלא שאלתון לי · כיון דשמעון כן הוה
כל חד וחד שבק גרמיה וערק · אר״ ינאי מטמא כהן לראות את המלך כד סליק
דיקליטינוס מלכא להכא חמון לר׳ חייא בר אבא מיפסע על קבריה דצור בגין
מיחמיניה · ר׳ חזקיה ור׳ ירמיה בשם ר׳ יוחנן מצוה לראות גדולי מלכו׳ לכשתבא
מלכות בית דוד יהא יודע להפריש בין מלכות למלכות · מהו שיטמא כהן לכבוד
הנשיא · כד דמך ר׳ יודן נשיאה אכריז ר׳ ינאי ומר אין כהונה היום · כד דמך רבי
יודה נשיאה בר בריה דר׳ יודה נשיאה דחף ר׳ חייא בר אבא לר׳ זעירא בכנישתא
דגופנה דציפורין וסאביה · כד דמכת נהוראי אחתיה דרבי יהודה נשיאה שלח
רבי חנינא בתר רבי מנא ולא סליק · אמר ליה אם בחייהן אין מטמאין להן כ״ש
במיתתך · אר״ נסא במיתתן עשו אותן כמת מצוה · מהו שיטמא כהן לכבוד אביו
ואמו · ר׳ יסא שמע דאתת אימיה לבוצרה · אתא שאל לר׳ יוחנן מהו לצאת · אר״ל
אי מפני סכנת דרכי׳ צא ; אי מפני כבוד אביו ואמו איני יודע · אר״ שמואל בר רב
יצחק עוד היא צריכה אשרה ר׳ יוחנן סלקי׳ ומר אם גמרת לצאת תבא בשלום ·
שמע ר׳ אלעזר ומר אין רשו׳ גדולה מזו · מהו שיטמא כהן לכבוד הרבים · תני
היו שם שתי דרכי׳ מתאימות אחת רחוקה וטהורה ואחת קרובה וטמאה · אם היו
הרבים הולכין ברחוקה הולך ברחוקה אם לאו הולך בקרובה מפני כבוד הרבי׳ ·
עד כדון בטומאה של דבריהם אפי׳ טומאה שהוא מדברי תורה · מן מה דמר רבי
זעירא גדול הוא כבוד הרבים שהוא דוחה מצוה בלא תעשה שעה אחת · הדא
אמר׳ אפי׳ בטומא׳ שהיא מדבר תורה · ר׳ יונה ר׳ יוסי גלילא בשם ר׳ יסא בר חנינא
אין שואלי׳ הלכ׳ לפני מיטתו של מת · והא ר׳ יוחנן שאל לר׳ ינאי קומי ערסיה דר׳
שמע׳ בן יוצדק הקדיש עולתו לבדק הבית והו׳ מגיב ליה · מימר כד הוה רחיק או
כד הוון מסקין ליה לסדרה · והא ר׳ ירמיה שאל לר׳ זעור׳ קומי ערסיה דר׳ שמואל
בר רב יצחק · נימר כד הוה רחיק הוה מגיב ליה · כד הוה קריב לא הוה מגיב ליה ·
תני הכהנים אסורין בנעילת הסנדל טמא יפסוק סנדלו של אחד מהן והמצא
מתעכב מן המצוה · רבי זעירא שרע בדיבורא אתון בעיין מיזקפניה ואשכחוניה
איעני · אמרו ליה מהו כן אמר לון לכן דאתינן על שם והחי יתן אל לבו :

מתני׳ קברו את המת וחזרו אם יכולין להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו
לשור׳ יתחילו ואם לאו לא יתחילו · העומדי׳ בשור׳ הפנימ׳ פטורין
והחיצונים חייבין · תני אין מוציאין את המת סמוך לקרית שמע אלא אב׳ הקדימו
שעה אחת · או אם איחרו שעה אחת כדי שיקראו ויתפללו · והא תני׳ קברו את
המת וחזרו · תיפתר באילין דזהון סברי׳ דאי׳ ביה ענה ולית ביה ענה · תני הסופר
וכל העסוקין במספד מפסיקין לק״ש ואם מפסיקין לתפילה · מעש׳ היה והפסיקו
רבותינו לקרית שמע ולתפילה · והא תנינן אם יכולין להתחיל ולגמור · מתניתא
ביום הראשון · ומה דתני תנא ביו׳ השני · אר׳ שמואל בר אבדומא זה שהוא נכנס
לבית הכנסת ומצאן עומדין ומתפללי׳ · אם יודע הוא מתחיל וגו׳ עד שלא יתחיל
שליח ציבו׳ כדי לענו׳ אחריו אמן יתפלל ואם לאו אל יתפלל · באי זה אמן אמרו
תרין אמוראין חד אמ׳ באמן של האל הקדוש · וחד א׳ באמן של שומע תפילה ·
אר״ פינחס ולא פליגי כאן דמר באמן של האל הקדו׳ בשבת · וכאן דמר בשומע
תפילה בחול · תני רבי יודה אומ׳ היו כולם שורה אחת העומדין משום כבוד
חייבין · משו׳ אבל פטורין · ירדו לספד הרואים פנים פטורין · ושאינן רואין פנים
חייבין · הדי הדא דתנינן העומדין בשורה הפנימ׳ פטורין והחיצונים חייבי׳ · משנה
אחרונה הדא דתני העומדין משום כבוד חייבין · משום אבל פטורין · משנה
ראשונה והי׳ דתנינן תמן · וכשהוא מנחם את אחרים דרך כל העם עוברין זה
אחר זה · והממונה ממצעו בינו לבין העם משנה אחרונה · ס״א ראשונ׳ · אר״ חנינא
בראשונה היו משפחות עומדות ואבלי׳ עוברין · משרבת החרות בציפורין התקין
ר׳ יוסי בן חלפתא שיהו המשפחות עוברו׳ והאבלי׳ עומדין · אר״ שמעון דתוספת
חזרו הדברים לישנן ·

מתני׳ נשים ועבדים וקטני׳ פטורין מקרית שמע ומן התפילין וחייבין
בתפילה ובמזוזה ובברכת המזון · נשים מניין ולמדתם אותם
את בניכם את בניכם ולא את בנותיכם · עבדים מניין שנאמר שמע ישראל ה׳
אלהינו ה׳ אחד · את שאין לו אדון אלא הקב״ה יצא העבד שיש לו אדון אחר ·
קטנים מניין למען תהיה תורת ה׳ בפיך בשעה שהוא תדיר בה · וחייבין בתפילה
כדי שיהא כל אחד ואחד מבקש רחמים על עצמו · ובמזוזה דכתיב וכתבתם על
מזוזות ביתך ובשעריך · וברכת המזון דכתיב ואכלת ושבעת וברכת את ה׳
אלהיך · תמן תנינן כל מצות עשה שהזמן גרמא אנשים חייבין ונשים פטורות ·
וכל מצות עשה שלא הזמן גרמא אחד אנשים ואחד נשים חייבין · אי זהו מצות
עשה שהזמן גרמא כגון סוכה לולב שופר ותפילין · ואי זו היא מצות עשה שאין
הזמן גרמא כגון אבידה ושילוח הקן מעקה וציצית · ר׳ שמעון פוטר את הנשים
ממצות ציצית שהיא מצות עשה שהזמן גרמא שהרי כסות לילה פטו׳ מן הציצית ·
אר״ לייא טעמון דרבנן שכן אם הית׳ מיוחד׳ לו ליום וללילה שהיא חייבת בציצי׳ ·
תני כל מצו׳ שאדם פטו׳ אד׳ מוציא את הרבי׳ ידי חובתן חוץ מברכת המזון · והא
דתנינן כל שאינו חייב בדבר אין מוציא את הרבים ידי חובתן · הא אם היה חייב
אפי׳ אם יצא מוציא · אר״ לייא שנייא היא ברכת המזון דכתיב בה ואכלת ושבעת
וברכת את ה׳ אלהיך · מי שאכל הו׳ יברך · ר׳ יוסי ור׳ יודה בן פזי הוו מתיבי׳ אמרין
לא מסתבר׳ בקרית שמע שיהא כל אחד ואחד משנן בפיו · לא מסתבר׳ בתפילה
שיהא כל אחד ואחד מבקש רחמים על עצמו · מה בין סוכה ומה בין לולב · סוכה
אינה טעונה ברכה אלא לילי׳ יו״ט הראשון בלבד · לולב טעון ברכה כל שבעה ·
ר׳ יוסי ור׳ אחא הוו יתבין אמרין מה בין סוכה ומה בין לולב · סוכה נוהגת בלילות
ובימי׳ · לולב אינו נוהג אלא בימים · התיב ר׳ יעקב דרומיא והרי ת״ת נוהג בלילות
בבימים · מי כדון סוכה איפשר לה ליבטל · ת״ת איפשר לו שלא ליבטל · תני
אבל אמרו אשה מברכת לבעלה · ועבד מברך לרבו · וקטן לאביו · לא כן אר״
אחא בשם ר׳ יוסי ביר׳ נהוראי כל שאמרו בקטן כדי לחנכו · תיפתר בעונ׳ אחריהן
אמן · כי דתנינן תמן מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה אחריהן מה
שהן או׳ ותהא לו מאירה · אבל אמרו תבוא מאירה לבן עשרי׳ שצרי׳ לבן עשר :

מתני׳ בעל קרי׳ מהרהר בלבו ואינו מברך לא לפניה ולא לאחריה
ועל המזון מברך לאחריו ואינו מברך לפניו · רבי יהוד׳ אומ׳
מברך לפניהן ולאחריהן · מה מהרהר מברכות · מתניתא במקו׳ שאין מים וכרבי

מאי דתני בעל קרי שאי' לו מים לטבול הרי זה קור' את שמע ואינו משמיע לאזנו ואינו מברך לא לפניה ולא לאחריה דברי רבי מאיר וחכמים אומ' קורא את שמע ומשמיע לאזנו ומברך לפניה ולאחריה · תני בעל קרי וחולה שנפלו עליו תשעת קבין מים וטהור שנפלו על ראשו ועל רובו שלש' לוגין מים שאובי' טהור לעצמו אבל אינו מוציא את הרבים ידי חובתן עד שיבא בארבעים סאה · רבי יודה אומר ארבעים סאה מכל מקום · רבי יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי יהושע בן לוי אין קרי אלא מתשמיש המיטה רב חונא אמ' ואפי' ראה את עצמו מאות בחלום · הוון בעיין מימר ובלבד מאשה · רבי יונה ורבי יוסי תרויהון אמרין ואפילו מדבר אחר תמן תנינן יום הכיפורים אסור באכילה ושתייה וברחיצה וסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה ותני עלה בעלי קריין טובלין כדרכן בצינעה ביום הכיפורים · וליתהדא פליגא על רבי יהושע בן לוי דרבי יהושע בן לוי אמר אין קרי אלא מתשמיש המיטה פתר לה כששימש מטתו מבעוד יום ושכח ולא טבל והתני מעשה בר' יוסה בן חלפתא שראו אותו טובל בצינעה ביום הכיפורים · אית לך מימר על אותו הגוף הקדוש כשוכח · אמר רבי יעקב בר אבון כל עצמן לא התקינו את הטבילה הזאת אלא שלא יהו ישראל כתרנגולין הללו משמש מיטתו ועולה ויורד ואוכל · רבי חנינא הוה עבר על תרעי' דימוסין בקריצתא ואמר מה טובלי שחרית עושין פה יוזלון ויתנון בההיא דצפרא הוה אמר מאן דאית ליה עבידא ייזיל ועבד · מהו להרהר בבית הכסא חזקיה אמר מותר · רבי יסא אמר אסור א"ר זעורא כל סבר קשי' דהוה לי תמן סבירתיה · א"ר אלעזר בר שמעון כל ההוא סברא קשיא דטבול יום תמן סבירתיה · רבי אחא בשם תנחום ביר' חייא כיומי רבי יהושע בן לוי ביקשו לעקור את הטבילה הזאת מפני נשי הגליל שהיו נעקרות מפני הצינה · אמר להן רבי יהושע בן לוי דבר שהוא גודר את ישראל מן העביר' אתם מבקשי' לעקור אותו · כהג גודר ישראל מן העבירה · מעשה בשומר כרמים אחד שבא להזקק עם אשת איש · עד שהן מתקינין להן מקום איכן הן טובלין עברו העוברין והשבין ובטלה העבירה · מעשה באחד שבא להזקק עם שפחתו של רבי אמרה לו אם אין גבירתי טובלת איני טובלת · א"ל ולא כבהמ' את · אמר' לו ולא שמע' כבא על הבהמה שהו' נסקל · שנאמר כל שוכב עם בהמה מות יומת · א"ר חייא בר ווה כל עצמן לא התקינו את הטבילה הזאת אלא מפני התלמוד · שאם אתה או' לו שהוא מותר אף הוא או' אף אני אלך ואעשה צרכי ובא ושונה כל צורכו ומתוך שאתה אומר אסור הוא בא ושונה כל צורכו · תמן אמרין אפי' לשמע דברי תורה אסור · א"ר יודה בר טיטס רבי אחא בשם ר' אלעזר כתחילה והיו נכונים ליום השלישי אל תגשו אל אשה · תני זבין וזבות נדות ויולדות קורין בתורה ושונין מדרש והלכות והגדות · ובעל קרי אסור בכולן · רבי אבא בר אחא בשם רבי שונה הלכות ואינו שונה הגדות · תני בשם רבי יוסי שונה הלכות רגיליות ובלבד שלא יציע את המשנה · אית דבעי מימר ובלבד שלא יזכיר אזכרות · רבי זעירא בעי קומי רבי יסא לית רבי פשט לי עם רבי בין פירקה כליליא אמר ליה אין · רבי חייא בר אבא פשט עם רבי נחמיה בריה פירקה כליליא בההיא צפרא והוה מר מה דאית ליה עבידא ייזיל עביד · מעשה באחד שעמד לקרות בתורה בציבור כיון שהגיע להזכרה התחיל מגמגם בה אמר לו רבי יהודה בן בתירה פתח פיך ויאירו דבריך שאין דברי תור' מקבלין טומאה · אמר רבי יעקב בר אחא ונהגין תמן כרבי אלעאי בראשית הגז וכרבי יאשיה בכלאי הכרם · וכרבי יהודה בן בתירא בבעלי קריין · כרבי אלעאי בראשית הגז דתנא רבי אלעאי אמר אין ראשית הגז אלא בארץ · כרבי יאשיה בכלאים דתני ר' יאשיה אומר לעולם אינו חייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפלת יד · כר' יהודה בן בתירה בבעלי קריין דתני ר' יהודה אומ' אין דברי תורה מקבלין טומאה · רבי יוסי בר חלפתא הוה אתי באיסטטא בליליא והוה חמרא מהלך בתריה על חד בית שיח · א"ל ההוא גברא בעי מסחי · א"ל לא תסכן נפשך · א"ל מן נדה וכן אשת איש · ההוא גברא בעי למיסחי אפי' כן א"ל לא תסכן בנפשך · כיון דלא שמע ליה · א"ל ייחות ההוא גברא ולא יסוק · וכן הוות ליה · ר' יוסי בן יוסי הוה אתי באילפא חמא חד קטר גרמיה בחבלא מחזות ומיסחי · א"ל לא תסכן בנפשך אמ' ליה ההוא מיכל בעינא אמר ליה אכיל ההוא גברא בעי מישתא אמר ליה שתי · כיון דמטון ללימנה א"ל תמן לא שרית לך אלא בגין סכנתא דנפשא ברם הכא אסור להוא גברא למיטעם כלום עד שעתא דיסחי · אמר ר' ינאי שמעתי שמקילי' ושמחמירין בה · וכל המחמיר בה מארי' ימים בטובה · מקל בה לרחוץ במים שאובין מחמירין בה לטבול במים חיים ׃

מתני' היה עומד בתפילה ונזכר שהוא בעל קרי לא יפסי' אלא יקצר · ירד לטבול אם יכול להתכסות ולקרות עד שלא תנץ החמה יעלה ויתכסה ויקרא ואם לאו יתכסה במים ויקרא · מתניתא ברבים · אבל בינו לבין עצמו מפסיק וכרבי מאיר ברם כרבי יהודה אפי' בינו לבין עצמו אינו מפסי" בשאין לו מים לטבול · אבל יש לו מים לטבול אף רבי יודה מודי שהוא מפסי' · וחולה ששימש מיטתו אמר רבי אמי אם הוא גרם לעצמו יטבול וימות · ואם באונס אין מטריחין עליו · רבי חגי בשם רבי אבא בר זבדא בין כך ובין כך אין מטריחין עליו · חולה מרגיל צריך תשעת קבין · בריא מרגיל צריך ארבעי" סאה · חולה מאונס אין מטריחין עליו · בריא מאונס צריך תשעת קבין · רבי זבדיה בריה דר' יעקב בר זבדי בשם ר' יונה עיר שמעיינה רחוק הרי זה קורא את שמע יורד וטובל ועולה ומתפלל · אם הוא או' מסוי' עשו אותו כמעיין רחוק ׃

פיס' ואם לאו יתכסה במים ויקרא · מתניתא בעכורין אבל בצלולין אסור · ואם הוא יכול לעכור ברגליו יעכור · תני מרחיקין מצואת אדם ארבע אמות ומצואת כלבים ארבע אמות ובשעה שהוא נותן לעורות · ר' ירמיה בשם רבי זעורה נבילה שנסרחה צריך להרחיק ממנה ארבע אמות · אמר רבי אבינא ומתניתא אמרה כן · ובכמה ירחיק מהן ומן הצואה ארבע אמות אמר רבי אמי אמר רבי שמאי תיפתר במשרה של כובסין · אמר ליה רבי כבי אם במשרה של כובסין הא תנינן לא בבמים הרע' ולא בבמי המשרה · תני קטן שהוא יכול לאכול כזית דגן פורשין מצואתו ומבימי רגליו ארבע אמות ואם אינו יכול לוכל כזית דגן אין פורשין לא מצואתו ולא במימי רגליו ארבע אמות · בעי קומי רבי אבהו מפני מה פורשין מצואתו ומבימי רגלין · אמר לון מפני שמחשבותיו רעות · אמרין ליה ולא קטן הוא · אמר לון ולא כתיב כי יצר לב האדם רע מנעוריו · אמר רבי יוחנן מנעריו כתיב · משעה שהוא ננער ויוצא לעולם · רבי יוסי בר חנינא אמר מרחיקין מגללי בהמה ארבע אמות · רבי שמואל בר רב יצחק אמר כרכים ובלבד בשל חמור · רבי חייא בר אבא אמר בבא מן הדרך · לוי אמר מרחיקין מצואת חזיר ארבע אמות · ותני כן מרחיקין מצואת חזיר ארבע אמות · ומצואת הנמייה ארבע אמות · ומצואת התרנגולין ארבע אמות · רבי יוסי בר' אבון בשם רבי חונא וכלב' באדומים · תני מרחיקין מריח רע ארבע אמות · אמר רבי אמי מסוף ריח רע ארבע אמות · הדא דאמר לאחריו אבל לפניו עד מקום שעיניו רואות אותו · כהדא רבי לייא וחבריא הוו יתבין קומי פונדקא ברמשא אמרין מהו מימר מילא דאוריתא · אמר לון מכיון דאילו הוה איממא הוינן חמיין מה קומינן ברם כדון אסור · תני גרף אחד של רעי ואחד של מים צריך להרחיק ממנו ד' אמות · ושלפני המטה נתן להוכו מים כל שהוא וקרא ואם לאו לא יקרא · ר' זכאי אמ' נתן לתוכו רביעית מים יקרא ואם לאו לא יקר' · וכמה מי רביעית רביעית בתוך רביעית · אחד כלי קטן ואחד כלי גדול · רשב"ג או' של אחר המטה יקר' שלפני המטה לא יקר' · ר"ש בן אלעזר אומר אפילו טריקלין עשר על עשר לא יקרא עד שיכסנו או עד שיניחנו תחת המטה · ר' יעקב בר אחא בשם ר' חייא בר ווא הדי ר' חנינא תרתיה כהדא דרבי שמעון בן אלעזר ר' בנימן בר יפת בשם ר' יוחנן צואה כל שהוא מבטלה ברוק · רבי זעורא רבי יעקב בר זבדי הוו יתבין חמין צואתה קם רבי יעקב בר זבדי רקק עלה · אמר ליה רבי זעורא מן ימא לטיגנא · תיבה שהיא מליאה ספרים נותנה מראשותי המטה ואינו נותנה מרגלות המטה · ר' אבון בשם ר' חונא והוא שהיא המטה גבוה עשרה טפחים · ובלבד שלא יהו חבלי המטה נתעין בתיבה · הורי רבי יסא במקומיה דרבי שמואל בר רב יצחק כהדא דרבי חונה · לא ישמש אדם מיטתו וספר תורה עמו בבית · ר' ירמיה בשם רבי אבהו אם היה כרוך במטה או שהיה נתון בחלון שהוא גבוה עשרה טפחים מותר · ר' יהושע בן לוי עושה לו כילין · לא ישב אדם על גבי ספסל שספר תור' נתון עליו · מעשה בר' אליעזר שהיה יושב על גבי ספסל שספר תור' נתון עליו והרתיע מלפניו כמרתיע מלפני הנחש · אם היה נתון ע"ג דבר אחר מותר · עד הכן ר' אבא בשם ר' חונא טפח · ר' ירמיה בשם ר' זעורא אפי' כל שהוא · דייסקי שהיא מליאה ספרי' או שהיו בתוכת עצמו' הבת הרי זה מפשילן כאחוריו ורוכב · תפילין תולה אותן כראש' המטה ואינו תולה אותם מרגלות המיטה · ר' שמואל ר' אבהו ר' אלעז' בשם ר' חנינא רבי היה תולה את התפילין במראשות המיטה · ר' חזקיה בשם ר' אבהו ובלבד דלא יעביד כהדין דייקלרא אלא תפילין מלמעלן ורצועות מלמטן · תנא ר' חלפתא בן שאול העושש בתפילתו סימן רע לו · הדא דאת אמר מלמטה אבל מלמעלה לא · אתיא דמר ר' חנינא אני ראיתי את ר' מפהק ומעטש ונותן ידיו על פיו אבל לא רוקק · ר' יוחנן אמר אפילו רוקק כדי שיהא גופו נקי · לפניו אסור לאחריו מותר · לימינו אסור לשמאלו מותר · הדא הוא דכתי' יפל מצדך אלף · כל עמא מודיי בההן דרקק איצטלין דהוא אסור · רבי יהושע בן לוי אמר הרוקק בבית הכנסת כרוקק בבבת עינו · רבי יונה רקק ושייף · רבי ירמיה רבי שמואל בר חלפתא בשם רבי ארא בר אחוה המתפלל א"ל ירוק עד שיהלך ארבע אמות · אמר רבי יוסי ביר' אבון וכן הרוקק אל יתפלל עד שיהלך ארבע אמות · תני המתפלל אל ישאל את המי' עד שיהלך ארבע אמות · וכן המטיל מים אל יתפלל עד שיהלך ארבע אמות · אמר רבי יעקב בר אחא לא סוף דבר עד שיהלך ארבע אמות · אלא אפילו שהוא כדי הילוך ארבע אמות · אמר רבי אמי אם אומר אתה עד שיהלך ארבע אמות יהא אסור אני או' אחר בא ומטיל שם · רבי אבא בשם רב צואה עד שתיכבש בעצם · מים כל זמן שהן מטפיחין · גניבא אמר מים כל זמן שרישומן ניכר · שמואל אמר עד שיקרמו פניה · שמעון בר ווא בשם רבי יוחנן עד שיקרמו פניה · ר' ירמיה רבי זעורא בשם רב צואה אפילו עשויה כעצם אסורה · שמואל אמר עד שיקרמו פניה · שמעון בר ווא אמר בשם רבי יוחנן עד שיקרמו פניה · אמר חזקיה רבי אבא מוסיף במים יותר מן הצואה אמר ליה רבי מנא בן הדא דגניבה · אמר ליה אפילו עשויה כעצם אסורה מפני שמטשמשה קיים מים אין משמשה קיים ׃

מתני' זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע והמשמשת שראתה נדה צריכה טבילה ורבי יהודה פוטר · עד כותן זב שראה קרי ואפילו

קרי שראה זוב מעיל הוא שהוא טבל · נשמענה בן הוא המשמש׳ שראתה נדה
צריכה טבילה · ורבי יודה פוטר · מה טעם דרבי יודה משם · מה מעיל הוא שהוא
טובל שאם טם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה · מה נפק מבינייהן ראה קרי
אין תימר מה מעיל שהוא טובל מעיל הוא הוי לית טעמיה דלא משו׳ שאין שם
לטומאה קלה אצל טומאה חמורה · עד כדון כשבאת לו טומאה קלה בסוף ·
אפילו באת לו טומאה חמורה בסוף · נשמעינה מן הדא והמשמשת שראתה
נדה צריכה טבילה ורבי יודה פוטר · הדא אמרה הא הדא הא ארא ׃

הדרן עלך מי · שמתו

תפילת השחר עד חצות · רבי יהודה אומר עד ארבע
שעות · תפילת המנחה עד הערב · ר׳ יהודה
אמר עד פלג המנחה · תפילת הערב
אין לה קבע · ושל מוספין כל היום · רבי נחוניא בן הקנה היה מתפלל בכניסתו
לבית המדרש וביציאתו תפילה קצרה · אמרו לו תלמידיו מה מקום לתפילה
זו אמר להן בכניסתי אני מתפלל שלא תארע תקלה על ידי וביציאתי אני נותן
הודאה על חלקי · רבן גמליאל אומר בכל יום ויום מתפלל אדם שמונה עשרה
רבי יהושע אומר מעין שמונה עשרה רבי עקיבה אומר אם שגורה תפילתו בפיו
מתפלל שמונה עשרה · ואם לאו מעין שמונה עשרה רבי אליעזר אומ׳ העושה
תפילתו קבע אין תפילתו תחנונים · רבי יהושע אומר המהלך במקום הסכנה
מתפלל תפילה קצרה מעין שמונה עשרה ואומ׳ הושיעה ה׳ את עמך את יש׳ בכל
פרשת העיבור יהיו צרכיהם לפניך · בא״י שומע תפילה · היה רוכב על החמור
ירד ואם אינו יכול לירד יחזיר את פניו ואם אינו יכול להחזיר את פניו יכוין את
לבו כנגד בית קודשי הקדשים · היה רוכב בספינה או באסדא יכוין את לבו כנגד
בית קדשי הקדשים · רבי אלעזר בן עזריה אומר אין תפילת המוספין אלא
בחבר עיר · וחכמים אומר בחבר עיר ושלא בחבר עיר · רבי יהודה אומר
משמו כל מקום שיש בו חבר עיר היחיד פטור מתפילת המוספין׃

סליק פירקא

תפילת השחר עד חצות כו׳ · כתיב לאהבה את ה׳
אלהיכם ולעובדו בכל לבבכם ובכל נפשכם
וכי יש עבודה בלב · ואי זו זו תפילה וכן הוא
אומר אלהך די אנת פלח ליה בתדירא הוא ישיזבינך · וכי יש פולחן בבבל ·
ואי זו זו תפילה · יכול יהא מתפלל שלשתן כאחת · פירש בדניאל וזמנין תלתא
ביומא הוא ברך על ברכוהי וגומר ׃ יכול יהא מתפלל לכל רוח שירצה תלמוד
לומ׳ וכוין פתיחן ליה בעיליתיה נגד ירושלם יכול משבאו לגולה כן תלמוד לומ׳
כל קבל דהוה עביד מן קדמ׳ דנא · יכול יהא מתפלל שלשתן בכל שעה שירצה ·
כבר פירש דוד ערב ובקר וצהרים · יכול יהא מגביה קולו ומתפלל · פירש
בחנה וחנה היא מדברת על לבה · יכול יהא מהרהר בלב ת״ל רק שפתיה נעות
· הא כיצד מרחיש בשפתותיו · אמר רבי יוסי בר חנינא מן הפסוק הזה את למד
ארבעה דברים · וחנה היא מדברת על לבה · מכן שהתפילה צריכ׳ כונה · רק
שפתי׳ נעות · מכן שהוא צריך להרחיש בשפתותיו · וקולה לא ישמע מכן שלא
יהא אדם מגביה את קולו ויתפלל · ויחשבה עלי לשכורה · מכן שהשכור אסור
להתפלל · מילתיה דחנן בר אבא פליגא דחנן בר הא אמר לחבריא נימר לכון
מילתא טבתא דחמית לרב עביד ואמרתה קומי שמואל וקם ונשק על פומיה ·
ברוך אתה שוחח כא להזכיר את השם זוקף · שמואל אמר ונא אמרית טעמא
ה׳ זוקף כפופים · אמר רבי אמי לא מסתברא דלא אמר אלא מפני שמי ניחת הו׳ ·
א״ר אבין אילו הוה כתיב בשמי ניחת הוא הוה יאות לית כתיב אלא מפני שמי נחת
הוא קודם עד שלא תזכיר את השם כבר נחת הוא · ר׳ אבא בר זבדא מצלי בקלא
ר׳ יונה כד הוה מצלי בכנישת׳ הוה מצלי בלחישה כד הוה מצלי בביתא הוה מצלי
בקלא עד דיילפון בני ביתיה צלותיה מיניה א״ר מנא ובני בית דאבא ילפא צלות׳
מיניה מאיכן למדו שלש תפילות · ר׳ שמואל בר נחמני אמ׳ כנגד ג׳ פעמים שהיום
משתנה על הבריות · בשחר צרי׳ אד׳ לומר מודה אני לפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי
שהוצאתני מאפילה לאורה · במנחה צריך אדם לומר מודה אני לפניך ה׳ אלהי
ואלהי אבותי כשם שזכיתני לראו׳ החמה במזרח כך זכיתי לראו׳ במערב ·
בערב צריך לומר יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי כשם שהייתי באפילה
והוצאתני לאורה · כך תוציאני מאפילה לאורה · רבי יהושע בן לוי אמר תפילות
מאבות למדום · תפילת השחר מאברהם אבינו וישכם אברהם בבוקר אל המקום
אשר עמד שם לפני ה׳ · ואין עמידה אלא תפילה כמה דתימר ויעמד פינחס
ויפלל · תפילת המנחה מיצחק אבינו ויצא יצחק לשוח בשדה ואין שיחה אלא
תפילה כמה דתימר תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה׳ ישפוך שיחו · תפילת הערב

מיעקב אבינו ויפגע במקום וילן שם · ואין פגיעה אלא תפילה כמה דתימר
יפגעו נא בה׳ צבאות · ואומר אל תשא בעדם רינה ותפילה ואל תפגע בי ·
ורבנן אמרו תפילות מתמידין גמרו · תפילת השחר מתמיד של שחר · את
הכבש אחד תעשה בבקר · תפילת המנחה מתמיד של בין הערבים ואת הכבש
השני תעשה בין הערבים · תפילת הערב לא מצאו במה לתלותה ושנו אותה
סתם · הדא הוא דתנינן תפילת הערב אין לה קבע ושל מוספין כל היום · אמר
רבי תנחומא עוד הוא קבעו אותה כנגד איכול איברים ופדרים שהיו מתאכלין
על גבי המזבח כל הלילה מדברי תורה למד רבי יהודה · דתני רבי ישמעאל
וחם השמש ונמס בארבע שעות · אתה אומר בארבע שעות או אינו אלא בשש
שעות · כשהוא אומר כחום היום הרי שש אמור · הא מה אני מקיים וחם השמש
ונמס בד׳ שעות ואת דריש בבוקר בבקר · מה בבוקר שנאמר להלן בארבע
שעות · אף בבוקר שנאמ׳ כאן בד׳ שעו׳ · בארבע שעין שמשא חמון ושולא קריר
בשית שעין שמשא חמין ושולא חמין אמר רבי תנחומא מה כחום היום · בשעה
שאין צל לכל בריה רבי יסא מצלי בתלת שעין · רבי חייא בר ווא מצלי בתלת
שעין · ר׳ ברכיה חמוניה קרי קרית שמע ומצלי בתר תלת שעין · והא תנינן הקור׳
מכן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה · מכר כבר קיבל מלכו׳ שמים
בעונתה · אי מעדוות למד רבי יהודה דמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי בימי
מלכות יון היו משלשלין להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להן שני טליים ·
פעם אחת שילשלו להן שתי קופו׳ של זהב והיו מעלין להן שני גדיים באות׳ שעה
האיר הקב״ה עיניהם ומצאו שני טליים מבוקרי׳ בלישכת הטלאים · על אותה שעה
העיד ר׳ יודה בר אבא על תמיד של שחר שקרב בארבע שעות · א״ר לוי אף בימי
מלכות רשעה הזאת היו משלשלין להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להן שני
כבשים · ובסוף שלשלו להם שתי קופות של זהב והעלו להן שני חזירין · לא
הספיקו להגיע לחצי החומה עד שנעץ החזיר בחומה ונזדעזעה החומה וקפץ מ״
פרסה בארץ ישראל · באותה שעה גרמו העונות ובטל התמיד וחרב הבית · מה
טעמון דרבנן שנים ליום · חלוק את היום · טעמא דרבי יודה שנים ליום · חובה
ליום · שנים ליום · שני פרקליטין ליום · שנים ליום שהוא שוחטן לשם היום ·
שנים ליום שהוא שוחטן כנגד היום · הדא הוא דתנינן תמן תמיד של שחר היה
נשחט על קרן מערבית צפונית על טבעת שניה כנגד היום ושל בין הערבים היה
נשחט על קרן צפונית מזרחית על טבעת שנייה כנגד היום · והוא שיהא יודע אי
זה מהן נשחט בשחרית ואי זה מהן נשחט בערבית · ר׳ חייא בשם ר׳ יוחנן תפילת
המנחה ותפילת המוסף · תפילת המנחה קודמת · הדן בעין מימר כשאי׳ ביום כדי
להתפלל׳ שתיהן אבל אם יש ביום כדי להתפלל שתיהן תפילת מוסף קודמת · רבי
זעירא בשם ר׳ יוחנן ואפי׳ יש ביום כדי להתפלל שתיהן תפילת המנח׳ קודמת ר״
נתן בר טובי בשם ר׳ יוחנן אפי׳ יש בו׳ כדי להתפלל שתיהן תפלת המנחה קודמת
והתני הקדים תפילת המנחה לתפלת המוספין יצא לשעבר · הא בתחילה לא
ברא פתר לה כשלא הגיע זמן התפילה מורא ר׳ יהושע בן לוי מפקד לתלמידיו
אין הוה לכון אריסטון ומטא יומא לשית שעין עד דלא תסקון לאריסטון תיהוון
מצלין דמנחתא עד דלא תסקון · ובמה הוא פלג המנחה אחת עשרה
שעות חסר רביע · תמן תנינן תמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשע ומחצ׳ ·
ערב פסחים נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמנה ומחצה בין בחול בין בשבת ·
רבי ירמיה בעי והא את עבד מנחה שתי שעות ומחצ׳ והא את עביד במנח׳ שלש
שעות ומחצה · אמר רבי יוסי לא הוקשה תפילת המנחה לתמיד של בין הערבים
אלא לקטורת מה טעם תכון תפילתי קטורת לפניך משאת כפי מנחת ערב · צא
שעה אחת לעיסוקו ואת עבד מנחה שתי שעות ומחצה · רבי יוסי בן חנינא הוה
מתפלל עם דמדומי חמה כדי שיהא עליו מורא שמ׳ כל היו׳ א״ר יוסי בן חנינ׳ ויהא
חלקי עם המתפללי׳ עם דמדומי חמה · מה טעם על זאת יתפלל כל חסיד אליך
לעת מצוא · מהו לעת מצוא · לעת מיצוי של יום · אחוי דאימיה דרב אדא הוה
מציין גוליתיה דרב כיצובא רבא אמר ליה כד תיחמי שימשא בריש דיקלי תיהב
לי גולתי ונצלי דמנחתא · ושמשא ביר׳ בריש דיקלי׳ הכן אימכא הוא · הדא
דמר רבי יוחנן האומר לצולה חרבי זו בבל שהיא זוטו של עולם · אמר רבי יוחנן
למה נקרא שמה צולה ששם צללו מתי דור המבול גם בבבל לנפול חללי ישר׳
גם בבבל נפלו חללי כל הארץ · כתיב וימצאו בקעה בארץ שנער וישבו שם ·
אמר ריש לקיש למה נקרא שמה שנער ששם ננערו מתי דור המבול · דבר אח״
שנער שהם מתים בתשנוק בלא נר · בלא מרחץ · דבר אחר שנער שהן מנוערין
מן המצות בלא תרומ׳ ובלא מעשר · דבר אחר שנע׳ ששריה מתי׳ נערי׳ דבר אחר
שנער שהעמידה שונא וער להקב״ה ואי זה זה נבוכדנצר הרשע · רב בר יודה
אין תעבדיניה כרבנן לית רבי יודה מודי אין תעבדיניה כרבי יודה אוף רבנן מודו
מניין לנעילה א״ר לוי גם כי תרבו תפלה מכאן שכל המרבה בתפילה נענ׳ · מתלפ״
שיטתיה דרבי לוי תמן אמר רבי אבא בריה דרבי פפי רבי יהושע דסכנין בשם
רבי לוי בכל עצב יהיה מותר ודבר שפתים אך למחסור · חנה על ידי שריבת
בתפילה קצרה ימיו של שמואל שאמרה וישב שם עד עולם · והלא אין
עולמו של לוי אלא חמשים שנה דכתיב ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה
והויין ליה חמשין ותרתין · אמר רבי יוסי בירבי בון שתים שגמלתו ·

ומה אמר הבן׳ אי אמרה בן ליחיד הן לציבור׃ רבי חייא בשם רבי יוחנן רבי שמעון בן חלפתא בשם רבי מאיר והיה כי הרבתה להתפלל אל ה׳ · מכן שכל המרבה בתפילה נענה׳ אימתי היא נעילה רבנן דקסרין אמרין איתפלגון רב ורבי יוחנן רב אמר בנעילת שערי שמים׳ ורבי יוחנן אמ׳ בנעילת שערי היכל׳ אמר רבי יודן ענתודריא מתניתא מסייעא לרבי יוחנן בשלשה פרקים הכהנים נושאין את כפיהם ארבעה פעמים ביום׳ בשחרית׳ במוסף׳ במנחה׳ ובנעילת שערים׳ בתעניות׳ ובמעמדות׳ וביום הכיפורים׳ אית לך מימר נעילת שערי שמים ביום׳ אתי דאימ׳ דרב ארא הוה זעיר גולתיה דרב בעומא רבא׳ אמר ליה כד תיחמי שימשא בריש דיקלי תיהב לי גולתי דנצלי נעילת שערים׳ מתלפה שיטתיה דרב תמן הוא אמר בנעילת שערי שמים׳ ומה אמר בנעילת שערי היכל׳ אמר רבי מתנה על ידי דהוה מאריך רב בצלותיה סגין והוה מגיע לנעילת שערי שמים נעילה מהו שתפטור של ערב׳ רבי אבא ורב הונא בשם רב נעילה פוטרת של ערב׳ אמר ליה רבי אבא לרב הונא האך תהא מזכיר של הבדלה׳ אמר רבי יונה לרבי אבא והאך יהו שבע פוטרות שמונה עשרה׳ אמר ליה ולא כבר איתותבת׳ אמר ליה כגין דאיתותבת תיכשל׳ אמר רבי יוסי מה דאקשי רבי אבא קשי יאות׳ מה דאקשי רבי יונה לא קשי יאות׳ קל הקלו עליו מפני תעניתו שיהו שבע פוטרות שמונה עשרה׳

רבי אבא בר ממל אמר לחבריא מריי מן כולכון שמעית שאין נעילה פוטרת של ערב רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אין נעילה פוטרת של ערב׳

אמר רבי יוסי בר׳ בון ותני רבי חייא בכל יום אדם מתפלל שמונה עשרה במוצאי שבת ובמוצאי יום הכיפורים ובמוצאי תענית ציבור׳ רבי יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי יום הכיפורים שחל להיות בשבת אף על פי שאין נעילה בשבת מזכיר של שבת בנעילה׳ אוספן עליה ראש חדש שחל להיות בתענית ציבור אף על פי שאין נעילה בראש חדש מזכיר של ראש חדש בנעילה רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי שבת שחלה להיות בחנוכה אף על פי שאין מוסף בחנוכה מזכיר של חנוכה במוסף אוספן עלה ראש חדש שחל להיות בחנוכה אף על פי שאין מוסף בחנוכה מזכיר הוא של חנוכה במוסף · ראש חדש שחל להיות בתענית והאך מזכיר הוא של ראש חדש רבי זעורא אמר בהודיה רבי אבא בר ממל אמר בעבודה רבי אבינא אמר אומר ברכה רביעית׳ אמר רבי אבא מה מצינו בכל מקום אומרה ברכה רביעית׳ אף כאן אומרה ברכה רביעית׳ ובן נפק עובדא כהדא דרבי אבא במה קורין׳ רבי יוסי אמר קורין ברכות וקללות׳ אמר ליה רבי מנא כגון מודיעתון כי תענית רביעין על מעיהון ולא ידעין דהוא תעניתא׳ אמר ליה להודיעך שקורין ברכות וקללות רבי יודן קפודקיא אמר קומי רבי יוסי בשם רבי יודה בן פזי קורין בראש חדש קם רבי יוסי עם רבי יודה בן פזי׳ אמר ליה את שמעת מאבוך הדא מילתא׳ אמר ליה אבא לא הוה אמר כן אלא בעין טב על ידי דאינון ידעין דהוא ריש ירחא קורין בראש חדש׳ הא שאר כל המקומות קורין ברכות וקללות׳ ירמיה ספרא שאל לרבי ירמיה ראש חדש שחל להיות בשבת במה קורין אמר ליה קורין בראש חדש אמר רבי חלבו קומי רבי אמי ומתניתא אמרה כן לכל מפסיקין לראשי חדשים לחנוכה ולפורים׳ יצחק סחורא שאל לר׳ יצחק ראש חדש שחל להיות בחנוכה במה קורין׳ א״ל קורין שלשה בר״ח ואחד בחנוכה רבי פינחס ורבי סימון רבי אבא בר זמינא משם בה בשם רבי אבדימא דמן חיפא קורין שלשה בחנוכה ואחד בראש חדש׳ להודיעך שלא בא הרביעי אלא מחמת ראש חדש׳ בר שלמיה ספרא שאל לרבי מנא הגע עצמך שחל ראש חדש של חנוכה להיות בשבת הלא שבעה אינון קורין אית לך למימר שלא בא הרביעי אלא מחמת ראש חדש שאילתינה לספרא אמר ליה והדא שאלתא דספר׳ רבי מפקד לאבדן אמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי צלי דרמשא עד יומא קאים׳ רבי חייא בר וה מפקד לאמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי דרמשא עד יומא קאים׳ אמר ר׳ חנינא משכני רבי ישמעאל בי ר׳ יוסי אצל פונדוק אח׳ אמר לי כאן נתפלל אבא של לילי שבת בערב שבת׳ אמר רבי אמי רבי יוחנן פליג ולא הוה צרי׳ מפלגה על הדא למה שכן מוסיפין מחול על קודש׳ ועוד דסלקן חמרייא מן ערב לציפורין ואמרין כבר שבת׳ רבי חנינא בן דוסא בערבי חידה אמרה דא ואמר רבי חנינא משכני ר׳ ישמעאל בי ר׳ יוסי אצל פונדוק אחד אמר לי כאן נתפלל אבא של מוצאי שבת בשבת ואפילו אף עלה לא הוה צריך מפלגה דרבי מפקד לאבדן אמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי דרמשא עד יומא קאי׳ ר׳ חייא בר וה מפקד לאמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי דרמשא עד יומא קאים׳ דבית רבי ינאי אמרין עלה אדם על מיטתו אין מטריחין אותו לירד׳ אמר רבי זעורא כל מן דהוינא עבד בן הוינא מפחד כל ליליא׳ לית לך אלא כהדא דר׳ מפקד לאבדן אמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי דרמשא עד יומא קים׳ רבי חייא בר וה מפקד לאמוריה כן׳ א״ר יעקב בר אחא תמי תמן תפילת הערב מהו ר״ג או׳ חובה׳ ר׳ יהושע או׳ רשות אמ׳ רבי חנינא אתיין אילין פלגוותא כאילין פלגוותא מאן דמר חובה אין נעילה פוטרת של ערב׳ ומאן דמר רשות נעילה פוטר׳ של ערב׳ מעשה בתלמיד אחד שבא ושאל את רבי יהושע תפילת הערב מהו אמר ליה רשות׳ בא ושאל את רבן גמליאל תפילת הערב מהו אמר ליה חובה׳ אמר לו והא רבי יהושע אמר לי רשות אמר לו למחר כשאכנס לבית הועד עמוד ושאול את ההלכה הזאת למחר עמד אותו תלמיד ושאל את רבן גמליאל תפילת הערב מהו אמר לו חובה׳ אמר לו והא רבי יהושע אמר לי רשות אמר רבן גמליאל לר׳ יהושע את הוא אומר רשות אמר ליה לאו׳ אמר לו עמוד על רגליך ויעידון והיה רבן גמליאל יושב ודורש ורבי יהוש׳ עומד על רגליו עד שריננו כל העם ואמרו לר׳ חוצפית התורגמן הפסק את העם אמרו לרבי זינון החזן אמור׳ התחיל ואמר התחילו ועמדו כל העם על רגליהם ואמרו לו כי על מי לא עברה רעתך תמיד׳ הלכו ומינו את רבי אלעזר בן עזריה בישיבה בן שש עשרה שנה ונתמלא כל ראשו שיבות׳ והיה רבי עקיבה יושב ומצטער ואמר לא שהוא בן תורה יותר ממני אלא שהוא בן גדולים יותר ממני אשרי אדם שזכו לו אבותיו אשרי אדם שיש לו יתד במי להתלות בה׳ ומה היתה יתידתו של רבי אלעזר בן עזריה שהיה דור עשירי לעזרא׳ וכמה ספסלין היו שם׳ רבי יעקב בן סיסי אמר שמונים ספסלים היו שם של תלמידי חכמים חוץ מן העומדין לאחורי הגדר׳ רבי יוסי ביר׳ אבון אמר שלש מאות היו שם חוץ מן העומדין לאחורי הגדר׳ כי דתנינן תמן ביום שהושיבו את רבי אלעזר בן עזריה בישיבה׳ תמן תנינן זה מדרש דרש רבי אלעזר בן עזריה לפני חכמים בכרם ביבנה׳ וכי כרם היה שם אלא אילו תלמידי חכמים שהיו עשויין שורות שורות ככרם׳ מיד הלך לו רבן גמליאל אצל כל אחד ואחד לפייסו בביתו׳ אזל גבי ר׳ יהושע אשכחיה יתיב עביד מחטין׳ אמר ליה אילין את חיי׳ אמר ליה ועד כדון את בעי מידע׳ אוי לו לדור שאתה פרנסו׳ אמר לו נעניתי לך׳ ושלחון גבי רבי אלעזר בן עזריה חד קצר׳ ואית דמרין רבי עקיבא הוה׳ אמר לו מי שהוא מזה בן מזה יזה׳ מי שאינו לא מזה ולא בן מזה יימר לבזה בן מזה מימך מי מערה ואפרך אפר מקלה׳ אמר לו נתרציתם אני ואתם נשכים לפתחו של ר״ג׳ אף על פי כן לא הורידו אותו מגדולתו אלא מינו אותו אב בית דין׃

מתני׳ רבי נחוניא בן הקנה היה מתפלל בכניסתו לבית המדרש וביציאתו תפילה קצרה׳ אמרו לו מה טיבה של תפילה זו׳ אמר להן בכניסתי אני מתפלל שלא תארע תקלה על ידי׳ וביציאתי אני נותן הודיה על חלקי׳

בכניסתו מהו אומ׳ יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי שלא אקפיד כנגד חבירי ולא חבירי יקפידו כנגדי׳ שלא נטמא את הטהור ולא נטהר את הטמא׳ שלא נאסור את המותר׳ ולא נתיר את האסור ונמצאתי מתבייש לעולם הזה ולעולם הבא׳ וביציאתו מהו אומ׳ מודה אני לפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי שנתת חלקי מיושבי בית המדרש ובתי כניסיות ולא נתת חלקי בבתי תרטיות ובבתי קרקסיות שאני עמל והן עמלין׳ אני שוקד והן שוקדין׳ אני עמל לירש גן עדן׳ והן עמלין לבאר שחת שנ׳ כי לא תעזוב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת׳ רבי פדת בשם רבי יעקב בר אידי רבי אלעזר הוה מתפלל שלש תפילות׳ לאחר תפילתו מהו אומ׳ יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי שלא תעלה שנאתנו על לב אדם ולא שנאת אדם תעלה על לבינו׳ ולא תעלה קנאתינו על לב אדם ולא קנא׳ אד׳ תעלה על לבינו ותהא תורתך מלאכתינו כל ימי חיינו ויהו דברינו תחנונ׳ לפניך׳ ר׳ חייא בר אבא מוסיף ותייחד לבבינו ליראה את שמך ותרחקינו מכל מה ששנאת ותקרבינו לכל מה שאהבת ותעשה עמנו צדקה למען שמך׳ דבית ר׳ ינאי אמרין הנעור משנתו צריך לומר בא״י מחיה המתים׳ רבוני חטאתי לך יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי שתתן לי לב טוב חלק טוב יצר טוב סבר טוב שם טוב עין טובה ונפש טובה ונפש שפלה ורוח נמוכה׳ אל יתחולל שמך בנו ואל תעשינו שיחה בפי כל הבריות ואל תהי אחריתנו להכרית ולא תקותינו למפח נפש׳ ואל תצריכנו לידי מתנות בשר ודם ואל תמסור מזונותינו בידי בשר ודם שמתנתם מעוטה וחרפתם מרובה׳ ותן חלקנו בתורתך עם עושי רצונך׳ בנה ביתך היכלך עירך ומקדשך במהרה בימינו׳ רבי חייא בר ווא מצלי יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו שתתן בלבנו לעשו׳ תשובה שלימ׳ לפניך שלא נבוש מאבותינו לעולם הבא׳ רבי יודן ביר׳ ישמעאל קבע לה לאמוריה דיימר בתר פרשתיה כן׳ רבי תנחום בר איסכולסטיקא מצלי יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי שתשבור ותשבית עולו של יצר הרע מלבינו שכך בראתנו לעשו׳ רצונך ואנו חייבים לעשות רצונך את חפץ ואנו חפיצי׳ ומי מעכב שאור שבעיסה גלוי וידוע לפניך שאין בנו כח לעמוד בו׳ אלא יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי שתשביתהו מעלינו ותכניעהו ונעשה רצונך כרצונינו בלבב שלם׳

רבי יוחנן הוה מצלי יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי שתשכן בפורינו אהבה ואחוה שלום ורעו׳ ותצליח סופינו אחרית ותקוה ותרב׳ גבולינו בתלמידי׳ ותשיש בחלקנו בגן עדן ותקנינו לב טוב וחבר טוב ונשכים ונמצא יחול לבבינו ותבוא לפניך קורת נפשינו לטובה׳ וביציאתי אני נותן הודיה על חלקי׳ אמר רבי אבון לאל שחלק לי דיעה ומעשה טוב׃

מתני׳ רבן גמליאל אומר בכל יום אדם מתפלל שמונה עשרה׳ ורבי יהושע אומר מעין שמונה עשרה׳ רבי עקיבה אומר אם שגורה תפילתו בפיו מתפלל שמונה עשרה ואם לאו מעין שמונה עשר׳ ולמה שמונה עשרה רבי יהושע בן לוי אומר כנגד שמונה עשרה מזמורות שכתוב בראשו של תילים

של תילים עד יענך ה' ביום צרה · אם יאמר לך תשע עשרה הן · אמור לו למה רגשו גוים לית הוא מינהן · מכן אמרו המתפלל ולא נענה צריך תענית · אמר רבי מנא רמז לתלמיד חכם שאדם צריך לומר לרבו תשמע תפילתך · אמ' ר' סימן כנגד שמונה עשרה חוליות שבשדרה שכשעה שאדם עומד ומתפלל צריך לשוח בכולן · מה טעם כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך · א"ר לוי כנגד שמונה עשרה הזכרות שכתוב הבו לה' בני אלים · אמר ר' חונה אם יאמר לך אדם שבע עשרה אינון · אמור לו של מינין כבר קבעו חכמים ביבנה · התיב רבי אלעזר בי"ר יוסי קומי רבי יוסי והכת' אל הכבוד הרעים · אמר ליה והתני כולל של מינים ושל פושעים במכניע זדים · ושל זקנים ושל גרים במבטח לצדיקים · ושל דוד בבונה ירוש' · אית לך מספקא לכל חדא וחדא מינהון אדכרה · ר' תנינא בשם ר' פינחס כנגד שמונה עשרה פעמ' שאבות כתובין בתורה · אברהם יצחק יעקב אם יאמר לך אדם תשע עשרה הן אמור לו והנה ה' נצב עליו לית הוא מינהן ·

אם יאמר לך אדם שבע עשרה הן אמור ו: ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק מינן · ר' שמואל בר נחמני בשם רבי יוחנן כנגד שמנה עשר' ציווין שבת' בפרשת משכן שיני · אמר רבי חייא בר ווא : בלבד מן ואתו אהליאב בן אחיסמך עד סופיה דסיפרא · שבע של שבת מניין · אמר רבי יצחק כנגד שבעה קולות שכתוב הבו לה' בני אלים · אמר רבי יודן ענתודיא כנגד שבעה אזכרות שכתב במזמור שיר ליום השבת · תשע של ראש השנה מניין · אמר ר' אבא קרטיגניא כנגד תשע אזכרות שכתוב בפרשת חנה · וכתיב בסופה ה' ידין אפסי ארץ ·

עשרים וארבעה של תעניות מניין · רבי חלבו ורבי שמואל בר רב נחמן תרויהון אמרין כנגד עשרים וארבעה פעמים שכתוב בפרשה של שלמה רינה ותפילה ותחנה : רבי זעירא בשם רב ירמיה יחיד בתענית צבור צריך להזכיר מעין המאורע · איכן הוא אומרה בין גואל ישר' לרופא חולים · ומה אומ' ענינו ה' ענינו בעת ובעונה הזאת כי בצרה גדולה אנחנו אל הסתר פניך ממנו ואל תתעלם מתחינתינו כי אתה ה' עונה בעת צרה פודה ומציל בכל עת מצוקה ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יוציאם · בא"י עונה בעת צרה · רבי ינאי בשם ר' ישמעאל בשם בית רבי ינאי אומר בשומע תפילה · רבי יונה בשם רב אפילו יחיד שגזר תענית על עצמו צריך להזכיר מעין המאורע · איכן הוא אומרה · רבי זעירא בשם רב הונא בלילו של שבת וכיומו · אמר ר' מני אינא דלא כרקתה אין כהדא דרב ירמיה · אין כהדא דרבי ינאי בשם רבי שמעון סלקית לסדרה ושמעית רב חונה בשם רב אפילו יחיד שגזר על עצמו תענית צריך להזכיר מעין המאורע · והתיב רבי יוסי והא מתניתא פליגא בכל יום אדם מתפלל שמונה עשרה במוצאי שבת ובמוצאי יום הכיפורים ובמוצאי תענית ציבור · מן מה דמר ר' יוסי מתניתא פליגא הדה כן איתתבת בין גואל ישר' לרופא חולים · א"ר אחא בר יצחק בשם רבי חייא דציפורין יחיד בט' באב צריך להזכיר מעין המאורע מה אומר רחם ה' אלהינו ברחמיך הרבי' ובחסדיך הנאמני' עלינו ועל עמך ישר' ועל ירושלם עירך ועל ציון משכן כבודך ועל העיר האבילה והחריבה וההרוסה והשוממה הנתונה ביד זרים הרמוסה ביד עריצים ויירשוה לגיונות ויחללוה עובדי פסילים ולישר' עמך נתתה נחלה ולזרע ישורון ירושה הורשתה כי באש הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה כאמור ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכ' · רבי אבדימא דציפורין בעא קומי רבי מנא איכן אומרה אמר לו ואדיין אין את לזו' · כל דבר שהוא לבא אומרה בעבודה · וכל דבר שהוא לשעבר אומרה בהודאה · ומתניתא אמרה ונותן הודאה לשעבר וצועק לעתיד לבוא ·

אי זו היא שבע מעין שמנה עשר' · רב אמר סוף כל ברכה וברכה · ושמואל אמ' ראש כל ברכה וברכה · אית תניי תני שבע מעין שמונה עשרה · ואית תניי תני שמונה עשרה מעין שמונה עשרה · מאן דמר שבע מעין שמונה עשרה מסייע לשמואל ומאן דמר י"ח מעין י"ח מסייעא לרב · רבי זעורא שלח לר' נחום גבי רבי ינאי בי"ר ישמעאל אמ' ליה אי זו היא מעין שבע · מעין שמונה עשרה דשמואל אמר ליה הביננו רצה תשובתינו סלח לנו גואלינו רפא חולינו ברך שנותינו ·

אמר רבי חגיי אם היו גשמים אומרים בשלי' ברכה · אם היו טללים אומ' בטללי' ברכה · כי מפוזרים אתה מקבץ ותועים עליך לשפוט ועל הרשעים תשית ידך וישמחו כל חוסי בך בבנין עירך ובחידוש בית מקדשך ובצמח דוד עבדך כי טרם נקרא אתה תענה כאמור והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברי' ואני אשמע בא"י שומע תפילה · ואו' שלש ברכות ראשונות ושלש אחרונות · ואומ" ברוך ה' כי שמע קול תחנוני · רבי אליעזר או' העושה תפילתו קבע אין תפילתו תחנונים · רבי אבהו בשם רבי אלעזר ובלבד שלא יהא כקורא באיגרת · רבי אחא בשם רבי יוסי צריך לחדש בה דבר בכל יום · אחיתופל היה מתפלל שלש תפילו' חדשות בכל יום · אמר ר' זעורא כל זמן דהוינא עביד כן הוינא טעי · ולית לך אלא כיי דמר רבי אבהו בשם רבי אלעזר ובלבד שלא יהא כקורא באגרת · רבי אלעזר היה מתפלל תפילה חדשה בכל יום · רבי אבהו היה מברך ברכה חדשה בכל יום · רבי יוסי צידניא בשם רבי יוחנן לפני תפילתו הוא או' ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך · לאחר תפילתו הוא אומר יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי · רבי יודן אמר תרויהון קומי צלותיה · היה עומד ונזכר שהתפלל · רב אמר חותך · ושמואל אמר אינו חותך · שמעון בר ווא בשם רבי יוחנן והלואי שיתפלל אדם כל היום · למה שאין תפילה מפסדת · רבי זעירא בעא קומי רבי יוסי לית מלתיה דרבי יוחנן אמרה ספק נתפלל ספק לא נתפלל אל יתפלל · ולא אגיבה · אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן ספק נתפלל ספק לא נתפלל אל יתפלל · רבי חנינא לא אמר כן אלא בעיין קומי רבי יוחנן ספק נתפלל ספק לא נתפלל · אמ' לון והלואי שמתפללין כל היום למה שאין תפילה מפסדת · היה עומד ומתפלל בשבת ושכח של שבת והזכיר של חול · רבי הונא אמר איתפלגון רב נחמן בר יעקב ורב ששת · חד אמ' חותך את הברכה · וחורנה אומ' גומר את הברכה · הכל מודים בחונן הדעת שהוא גומרה · ותא כרבי דרבי אמר תמיה אני היאך בטלו חונן הדעת בשבת · אם אין דיעה מניין תפילה · אמר רבי יצחק גדולה היא הדיעה שהיא ממוצעת בין שתי הזכרות שנאמר כי אל דיעות ה' · אית דבע' משמעינה מן הדא או תכין יראת ה' ודעת קדושים תמצא :

מתני' רבי אליעזר או' העושה תפילתו קבע אין תפילתו תחנונים · רבי יהושע אומ' המהלך במקום סכנה מתפלל תפילה קצרה מעין שמונה עשרה ואומ' הושיעה את עמך את ישראל בכל פרשת העיבור יהיו צרכיהן לפניך · בא"י שומע תפילה והתנני' · ר' שמעון בר אבא בשם ר' חנינא כל הדרך בחזקת סכנה · רבי ינאי כד הוה נפיק לאכסניא הוה מפקד גו ביתיה · רבי מנא כד הוה אזיל מסחי בברחץ שהוא נסוקת הוה מפקד גו ביתיה · רבי חנינא בריה דרבי אבהו רבי שמעון בר אבא בשם רבי יהושע בן לוי כל החולי' בחזקת הסכנה · רבי אחא בשם רבי אסא כל מה שטליח ציבור עובר לפני התיב' ותובע צרכי עמך לפניך · רבי פינחס רבי לוי רבי יוחנן בשם מנחם דגליא זה שעובר לפני התיבה אין אומר לו בא והתפלל אלא בוא וקרב · עשה קרבינו עשה צרכינו עשה מלחמותינו · פייס בעדינו · אחרי' אמרו צרכי עמך ישראל מרובין ודעתן קצרה אלא יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתתן לכל בריה ובריה צרכיה ולכל גויה וגויה די מחסורה · ברוך ה' כי שמעת קול תחנוני · בא"י שומע תפילה · רב חסדא אמר הלכה כאחרים · רב חסדא אמ' שלש ברכות הראשונות ושלש האחרונות · אית תניי תני מתפלל ואחר כך תובע צרכיו · ואית תניי תני תובע צרכיו ואחר כך מתפלל · מאן דמר מתפלל ואחר כך תובע צרכיו תפילה לעני כי יעטוף ואחר כך ולפני ה' ישפוך שיחו · ומן דמר תובע צרכיו ואחר כך מתפלל לשמוע אל הרינה ואחר כך אל התפילה דברי חכמים · רבי זעירא בשם רב חונה יחיד תובע צרכיו בשומע תפילה · רבי אבא רבי חייא בשם רבי יוחנן צריך אדם להתפלל במקום שהוא מיוחד לתפילה · ומה טעם בכל המקום אשר אזכיר את שמי · אשר תזכיר את שמי אין כתב כאן אלא בכל מקום אשר אזכיר · אמר רבי תנחום בר חנינא צריך אדם לייחד לו מקום בבית הכנסת להתפלל · ומה טעם ויהי דוד בא עד הראש אשר השתחוה שם לאלהים אין כתי' כאן אלא אשר ישתחוה שם לאלהים · רבי יסא רבי חלבו רבי ברכיה רבי חלבו בשובה בשם רבי אבדומא דמן חיפא צריך אדם להסב פניו לכותל להתפלל מה טעם ויסב חזקיה פניו אל הקיר · באי זה קיר נשא עיניו רבי יהושע בן לוי אמ' בקירה של רחב נשא עיניו כי ביתה בקיר החומה · אמר לפניו רבונו של עולם רחב הזונה שתי נפשות הצילה לך ראה כמה נפשות הצלת לה · הדא הוא דכתיב ויבאו הנערים וגומר · תני רבי שמעון בן יוחי אפילו היתה במשפחתה מאתים אנשים והלכו ודבקו במאתים משפחות כולהם ניצולו בזכותה · אבותי שקירבו לך כל הגרים האילו על אחת כמה וכמה · רבי חננא בר פפא אמ' בקירות בית המקדש נשא עיניו כתתם ספם את ספי ומזוזתם אצל מזוזתי והקיר ביני וביניהם · בני אדם גדולים היו ולא היו יכולין לעלות ולהתפלל בבית המקדש בכל שעה והיו מתפללין בתוך בתיהם · והקב"ה מעלה עליהם כאילו מתפללין בבית המקדש · אבותי שעשו לך את כל השבח הזה על אחת כמה וכמה · רבי שמואל בר נחמן אמר בקירה של שונמית נשא עיניו שנ' נעשה נא עליית קיר קטנה · אמר לפניו רבונו של עולם השונמית קיר אחת עשתה לאלישע והחיית את בנה · אבותי שעשו לך את כל השבח הזה על אחת כמה וכמה תתן לי נפשי · ורבנן אמרי בקירות לבו נשא עיניו מעי מעי אוחילה קירות לבי הומה לי · אמ' לפניו רבונו של עולם חזרתי על רמ"ח איברי' שנתת בי ולא מצאתי שהכעסתיך באחת מהן על אחת כמה וכמה תינתן לי נפשי :

מתני' היה רוכב על החמור ירד אם אינו יכול לירד יחזיר את פניו ואם אינו יכול להחזיר את פניו יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים · תני היה רוכב על החמור אם יש לו מי לאחוז בחמורו יורד ומתפלל לכאן · ואם לאו מתפלל במקומו רבי אומר בין כך ובין כך מתפלל במקומו שכך לבו מיושב · ר' יודה בן פזי בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי · אמר רבי יעקב בר אחא תני תמן לכל הרוחות אין מחזירין חוץ מרוח מזרחית · אמר ר" יוסי בר אבין כתחילה אחוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה והמה משתחויתם קדמה לשמש · תני סומא ומי שאינו יכול לכוין את הרוחות הרי אילו מתפללין כלפי למעלן שנאמר והתפללו אל ה' העומדים ומתפללין בחוצה לארץ הופכין את פניהן כלפי ארץ ישר' · ומה טעם והתפללו אליך דרך ארצם אשר נתת לאבותם · העומדין ומתפללי' בארץ ישר' הופכין את פניהן כלפי ירוש' · ומה טעם והתפלל

אליך דרך העיר אשר בחרת בה · העומדים ומתפללין בירושלם הופכין פניהן כלפי הר הבית שנאמ' והבית אשר בניתי לשמך העומדים ומתפללין בהר הבית הופכין פניהן כלפי בית קדשי הקדשי' · ומה טעם והתפללו אל המקום הזה ואתה תשמע אל מכון שבתך אל השמים ושמעת וסלחת · נמצאו העומדין בצפון פניהן לדרום · העומדין לדרום פניהם לצפון העומדים במזרח פניהן למערב · למערב פניהן למזרח · נמצאו כל ישר' מתפללין אל מקום אחד · הדא הוא דכתי' כי ביתי בית תפילה יקרא לכל העמים · אמר רבי יהושע בן לוי הוא ההיכל לפני לפנים · היכל שכל הפנים פונין לו · עד כדון בבנינו · בחורבנו מניין · אמר רבי אבון בנוי לתלפיות · תל שכל הפיות מתפללין עליו · בברכה בקרית שמע · ובתפילה · בברכה בונה ירוש' · בתפילה אלהי דוד ובונה ירו' בקרית שמע פורש סוכת שלום עלינו ועל עמו ישר' ועל ירוש' · כתוב אחד אומר אלך ואשוב אל מקומי · וכתוב אחר אומ' והיו עיני ולבי שם כל הימים · הא כיצד פניו למעלה ועיניו ולבו למטה · ואם לאו יכוין את לבו כנגד בית קדש הקדשים לאי זה בית קדש הקדשים · ר' חייא רבא כנגד קדשי הקדשי' שלמעלן · ר' שמעון בן חלפתא אמ' כנגד בית קדש הקדשים שלמטן · א"ר פינחס לא פליגין בית קדשי הקדשים שלמטן מכוון כנגד בית קדש הקדשים שלמעלן · מכון לשבתך · מכוון כנגד שבתך · הר המוריה ר' חייא רובא ורבי ינאי חד אמ' שמשם הוריה יוצאה לעולם · וחורנה אמ' שמשם יראה יוצאה לעולם ארון ר' חייא רובא ור' ינאי חד אמ' שמשם אורה יוצאה לעולם · וחורנה אמר שמשם ארירה יוצאה לעולם · דביר ר' חייא ור' ינאי חד אמ' שמשם דבר יוצא לעולם · וחורנה שמשם דיברות יוצאין לעולם · היה יושב בספינה או באסדא יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשי' · הא אסדא הא אסכריא הא רפסודות · תביאם לך רפסודות אל ים יפו:

מתני' רבי אלעזר בן עזריה או' אין תפילת המוספין אלא בחבר עיר · וחכמ' אומרי' בחבר עיר ושלא בחבר עיר ר' יהודה או' כל מקום שיש שם חבר עיר היחיד פטור מתפילת המוספין ·

רבי בבי בשם רבי חנה אמר הלכה כרבי יהודה שאמר משום רבי אלעזר בן עזריה · מילתיה דשמואל אמר בן דשמואל אמר אנא בן יומי לא צלית דמוספא אלא חד זמן דמיתבריה דריש גלותא ולא צלו ציבורא וצליית · מיליהון דרבנן פליגין דמר רבי יעקב בר אידי בשם רבי שמעון חסידא ברועים ובקייצים · הא מתניתא לא אמר ברועים ובקייצים · הא שאר כל אדם חייבין · מילתיה דרבי יוחנן אמר בן דמר ר' יוחנן אני ראיתי את ר' ינאי עומד ומתפלל בשוק של ציפורין ומהלך ארבע אמות ומתפלל של מוסף ואין חבר עיר בציפורין את שמע מינה תלת · את שמע של ציפורין בציפורין · את שמע מינה חלוקין על רבי יהודה שאמר משום רבי אלעזר בן עזריה · את שמע מינה שאדם מתפלל ומהלך ד' אמות ומתפלל של מוסף · אמר רבי אבא ולא סוף דבר עד שיהלך ד' אמות אלא אפי' שהא כדי הילוך ארבע אמות · רב אמר צריך לחדש בה דבר · ושמואל אמר אין צריך לחדש בה דבר · רבי זעירא בעי קומי רבי יוסי מהו לחדש בה דבר אמר ליה אפילו אמר ונעשה לפניך את חובותינו תמידי יום וקרבן מוסף יצא · רבי שילא בשם רב נתפלל ומצא עשרה בני אדם מתפללין מתפלל עמהן · רבי זעורא ורב נחמן בר יעקב הוו יתבין מן דמצלון אתת צלותא קם רב נחמן בר יעקב מצליא · אמר ליה רבי זעורא ולא כבר צלינן אמר ליה מצלי אנא וחזר ומצלי דמר רבי שילא בשם רב נתפלל ומצא עשרה בני אדם מתפללין מתפלל עמהן רבי אחא רבי יונה בשם רבי זעורא נתפלל של שחרית ובא ומצאן מתפללין של מוסף מתפלל עמהן · לא נתפלל של שחרית ובא ומצאן מתפללין של מוסף אם יודע הוא שהוא מתחיל וגומ' עד שלא יתחיל שליח ציבור כדי לענות אחריו אמן יתפלל ואם לאו אל יתפלל · באי זה אמן אמרו תרין אמוראין חד אמר באמן של האל הקדוש · וחורנה אמר באמן של שומע תפילה · אמר ר' פינחס ולא פליגין כאן דמר באמן של האל הקדוש בשבת · ומאן דמר באמן של שומע תפילה בחול · תמן תנינן רבן גמליאל אומר שליח ציבור מוציא את הרבים ידי חובתן · רבי הונא רובא דציפורין בשם רבי יוחנן הלכה כרבן גמליאל באילין תקיעתא רבי זעורא ורב חסדא הוו יתבין תמן באילין תקיעתא מן דצלון אתת צלותא קם רב חסדא מצליא אמר ליה רבי זעורא ולא כבר צלינן · אמר ליה מצלי אנא וחזר ומצלי דנחתין מערבאי להמן ואמרין בשם רבי יוחנן הלכה כר"ג באילין תקיעתא ואנא דלא כוונית הא אילו כוונית הוינא נפיק ידי חובתי · אמ' ר' זעורא יאות כל תנאי תני בשם רבן גמליאל · ור' הושעיא תני לה בשם חכמים רבי אדא דקיסרין בשם רבי יוחנן והוא שיהיה שם מראש התפילה · א"ר תנחום בר ירמיה ומתניתא אמרה כן סדר ברכות אומר אבות וגבורות וקדושת השם:

הדרן עלך תפלת השחר

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש חסידי' הראשונ' היו שוהין שעה אחת ומתפללין כדי שיכוונו את לבם · אפילו המלך שואל בשלומו לא ישיבנו · ואפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק · מזכירין גבורות גשמים בתחיית המתים ושואלין את הגשמים בברכת השנים והבדלה בחונן הדעת ר' עקיבה אומר אומרה ברכה רביעית בפני עצמה ר' יהושע אומר בהודאה · האומר על קן ציפור יגיעו רחמיך ועל טוב יזכר שמך מודים מודים משתקין אותו העובר לפני התיבה וטעה יעבור אחר תחתיו ולא יהא סרבן באותה שעה · ומניין הוא מתחיל מתחילת ברכה שטעה זה · העובר לפני התיבה לא יענה אחר הכהנים אמן מפני הטירוף · ואם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו · ואם הבטחתו שהוא נושא את כפיו וחוזר לתפילתו רשאי · המתפלל וטעה סימן רע לו · ואם שליח ציבור הוא סימן רע לשולחיו מפני ששלוחו של אדם כמותו אמרו עליו על ר' חנינ' בן דוסא שהיה מתפלל על החולי' ואמר זה חי וזה מת · אמרו לו מניין אתה יודע אמ' להן אם שגרה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטורף ·

סליק פירקא

אין עומדין להתפלל כו' · ר' ירמיה בשם ר' אבא הבא מן הדרך אסור להתפלל ומה טעם לכן שמעי נא זאת עניה ושכורת ולא מיין · רבי זריקן ר' יוחנן בשם ר' אלעזר בנו של ר' יוסי הגלילי המיצר אסור להתפלל לא מסתברא אלא מן הדין קריין לכן שמעי נא זאת ענייה ושכורת ולא מיין · תני לא יעמוד אדם ויתפלל לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברי' בטילין אלא מתוך דבר של תורה וכן אל יפטר אדם מתוך חבירו לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קל' ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר של תורה שכן מצינו בנביאים הראשונים שהיו חותמין את דבריהן בדברי שבח ובדברי נחמות אמר ר' אלעזר חוץ מירמיהו שחתם בדברי תוכחות אמר לו רבי יוחנן עוד הוא בדברי נחמות חתם ואמר ככה תשקע בבל · לפי שהיה ירמיה חוזר ומתנבא על בית המקדש יכול בחורבן בית המקדש חתם · תלמוד לומר עד הנה דברי ירמיהו במפולת של מחריביו חתם · לא חתם בדברי תוכחות · והכתיב והיו דראון לכל בשר · בגו' הא עסיקינן והכתיב כי מאוס מאסתנו · השיבנו תחת כי מאוס מאסתנו · אף אליהו לא נפטר מאלישע אלא מתוך דבר של תורה ויהי המה הולכי' הלוך ודבר במה היו עוסקין רבי אחווא בר' זעירא אמ' בקרית שמע היו עוסקין היך מה דאמ' ודברת בם · רבי יודה בן פזי אמר בבריאת עולם היו עוסקין היך מה דאמ' בדבר ה' שמים נעשו רבי יודן בריה דרבי אייבו אמר בנחמות ירוש' היו עוסקין כמה דאמר דברו על לב ירושלם ורבנן אמרין במרכבה היו עוסקין היך מה דאת אמר והנה רכב אש וסוסי אש וגומר · רב ירמיה אמר לא יעמוד אדם ויתפלל אלא מתוך דין של הלכה · רב ירמיה אמר העוסק בצורכי ציבור כעוסק בדברי תורה · רב חונה אמר הרואה טיפה כעין החרדל יושבת ומשמרת עליו שבעה נקיים וקאים ומצלי · זעור בר חיננא אמר המקיז דם בקדשים מעל · עוד הוא מהלכות קצובות · תני בר קפרא אמר אחד עשר יום שבין נדה לנדה הלכה למשה מסיני · תני רבי הושעיה מרבה אדם דגן בתבן ומערים עליו לפוטרו מן המעשרות · אבדן שאל לרבי כמה מעלות בקודש והוא אמר ליה ארבע ובמה מעלות בתרומה והוא אמר ליה שלש · וקאים ומצלי · רבי חזקיה רבי יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי יוחנן לעולם אל יהא הפסוק הזה זז מתוך פיך ה' צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה · רבי יוסי בי רבי אבון רבי אבהו בשם רבי יוחנן וחבריי' ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך · רבי חזקיה בשם רבי אבהו יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתצילנו משעות החצופות והקשות הרעות היוצאות והמתרגשות לבוא לעולם · אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש · רבי יהושע בן לוי אמר השתחוו לה' בהדרת קדש בחרדת קדש · רבי יוסי בן חנינא אמר עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה · אמר רבי אחא לכשיבוא יום רעדה תגילו · אמר ר' יהושע בן לוי זה שהוא עומד ומתפלל צריך לישב שתי ישיבות · אחת עד שלא יתפלל ואחת משיתפלל עד שלא יתפלל אשרי יושבי ביתך · ואחת משיתפלל אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך · חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין שעה ושוהין שעה אחת לאחר תפילתן · אימתי עוסקין בתורה אימתי עוסקין במלאכתן · אמר רבי יצחק בי רבי אלעזר על ידי שהיו חסידים הית' ברכה ניתנת בתורתן וברכה נתנת במלאכתן · חונה אמר המתפלל אחורי בית הכנסת נקרא רשע שנאמר סביב רשעים יתהלכון · רב חונה אמר כל מי שאינו בבית הכנסת בעולם הזה אינו נכנס לבית הכנסת לעתיד לבוא · מה טעם סביב רשעים יתהלכון · אמר רבי יוחנן המתפלל בתוך ביתו כאילו מקיפו חומה של ברזל · מחלפה שיטתיה דר' יוחנן תמן אמר ר' אבא אמר רבי חייא בשם רבי יוחנן צריך לאדם להתפלל במקו' שהוא מיוחד לתפילה · וכה אמר אבן כאן ביחיד · וכאן בציבור רבי פנחס בשם רבי הושעיא המתפלל בבית הכנסת כאילו מקריב מנחה טהורה · מה טעם כאשר יביאו בני יש' את המנחה בכלי טהור בית ה' רבי אבהו בשם רבי אבהו דרשו את ה' בהמצאו איכן הוא מצוי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות קראוהו בהיותו

בזיותו קרוב · איכן הוא קרוב · אמר רבי יצחק בי רבי אלעזר ולא עוד אלא שאלהיהן עומד על גבן · מאי טעמא אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט רב חסדא אמר זה שנכנס לבית הכנסת צריך להכנס לפנים משני דלתות · מה טעם אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום · דלתותי ולא דלתי · מזוזות ולא מזוזת · אם עשה כן מה כתיב תמן כי מוצאי מצא חיים · רב חונא אמר זה שהוא הולך לבית הכנסת צרי' להקל את רגליו : מה טעם נדעה נרדפה לדעת את ה' · וכשהוא יוצא צריך להלך קימעא מה טעם כי אתה צעדי תספור ·

אמר רבי יוחנן ברית כרותה היא היגע תלמודו בבית הכנסת לא במהרה הוא משכח · אמר רבי יוחנן ענתנייא ברית כרותה היא היגע תלמודו בצנעה לא במהרה הוא משכח · מה טעם ואת צנועים חכמה · אמר ר' יוחנן בר' כרותה היא הלומד אגדה מתוך הספר לא במהרה הוא משכח · אמר רבי תנחום הסובר תלמודו לא במהרה הוא משכח מה טעם פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך רבי יונה בשם רבי תנחום בי רבי חייא זה שהוא רואה חלום קשה צריך לומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שיהו כל חלומותי שחלמתי בין בלילה הזה בין בשאר הלילות בין שחלמתי אני · ובין שחלמו לי אחרים · אם טובים הם יתקיימו עלי לששון ולשמחה לברכה ולחיים · ואם לדבר אחר כשם שהפכת את מי מרה למתיקה ומי יריחו על ידי אלישע למתיקה · ואת קללת בן בעור לברכה כן תהפוך את כל חלומות הקשין · ומה שחלמו לי אחרים לטובה לברכה ולרפואה ולחיים לששון ולשמחה ולשלום הפכת מספדי למחול לי פיתחת שקי ותאזריני שמחה · למען יזמרך כבוד ולא ידום ה' אלהי לעולם אודך · ולא אבה ה' אלהיך לשמוע אל בלעם ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלהיך · אז תשמח בתולה במחול ובחורים וזקנים יחדיו והפכתי אבלם לששון ונחמתים ושימחתים מיגונם · אפילו המלך שואל בשלומו לא ישיבנו ·

אמר רבי אחא הדא דאמר במלכי ישראל · אבל במלכי אומות העולם משיב שאילת שלום · הכי היה כותב את השם אפילו מלך שואל בשלומו לא ישיבנו · היה כותב שנים או שלשה שמות כגון אל אלהים ה' הרי זה גומר את אחד מהן ומשיב שאילת שלום · רבי יוחנן הוה יתיב קרי קומי כנישתא דבבל בציפורין עבר ארכונא ולא קם ליה מקומי · אתון בעיין מימחוניה · אמר לון ארפוניה בנימוסא דבירייה הוא עסיק · רבי חנינא ורבי יהושע בן לוי עלון קומי אנטיפוטא דקיסרין חמתון וקם מן קומיהון · אמרון ליה מן קומי אילין יהודאי את קאים · אמר לון אפיהון דמלאכין חמית · רבי יונה ורבי יוסי עלון קומי ארסקינס באנטוכיא חמתין וקם מן קומיהון · אמרין ליה מן קומי אילין יהודאי את קאים לך · אמר לון אפיהון דהני אנא חזי בקרבא ונצח · רבי אבון על קומי מלכותא כי נפיק הפך קודל · אתון בעיין מיקטליניה וחמון תרין זיקוקין דנור נפקין מקודליה ושבקוה · לקיים מה שנאמר וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך · תני רבי שמעון בן יוחי וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך · כל אפילו רוחות אפילו שדים · רבי ינאי ורבי יונתן הוו מטיילין באסלטין חמיתון חד ושאל מהון אמ' להון שלמכון רבייא אמרין אפילו תואר חברות אין עלינו לרעה · ריש לקיש מתני באורייתא סגין והוה נפיק ליה לבר מתחומא דשבתא והוא לא ידע לקיים מה שנ' באהבתה תשגה תמיד · רבי ידען בי רבי ישמעאל מנדגיה באורייתא סגין הוות גולתיה שרעה מיניה וחכינה מחזרא ליה · אמרין ליה תלמידוי רבי הא גולתך שריעה · אמר לון חלית והוא רשעתא זהרא ליה · אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק · רבי חונה בשם רבי יוסי לא שנו אלא נחש · אבל עקרב מפסיק למה דמחייא וחוזרה ומחייא · רבי אילא אמר לא אמרו אלא כרוך אבל אם היה מרתיע ובא כנגדו הרי זה מסתיר מלפניו · ובלבד שלא יפסיק את תפילתו ·

תני היה עומד ומתפלל באסרטיא או בפלטיא הרי זה מעביר בפני החמור ומפני הקרון ובלבד שלא יפסיק את תפילתו · אמרין עליו על רבי חנינא בן דוסא שהיה עומד ומתפלל ובא חברבר והכישו ולא הפסיק את תפילתו והלכו ומצאו אותו חברבר מת מוטל על פי חורו · אמרו אי לו לאדם שנשכו חברבר · ואי לו לחברבר שנשך את ר' חנינ' בן דוסא · מה עיסקיה דהדין חברבריא כד הוות נכית לבר נשא אין בר נשא קדים למיא חברברא מיית · ואין חברברא קדים למיא בר נשא מיית · אמרו לו תלמידיו רבי לא הרגשת · אמ' להן יבא עלי כמה שהיה לבי מתכוין בתפילה אם הרגשתי · אמר רבי יצחק בר אלעזר ברא לו הקב"ה מעיין תחת כפות רגליו לקיים מה שנאמ' רצון יראיו יעשה ואת שועת' ישמע ויושיעם :

מתני' מזכירין גבורות גשמים בתחיית המתים ושואלין גשמים בברכ' השנים והבדלה בחונן הדעת · ר' עקיבה אומ' אומרה ברכ' רביעית בפני עצמה · רבי אליעזר אומר בהודאה · בשם שתחיית המתים חיים לעולם · כך ירידת גשמים חיים לעולם רבי חייא בר אבא שמע לה מן הדא יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו · נדעה נרדפה לדעת את ה' כשחר נכון מוצאו · כתיב ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי ה' אם יש השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי · רבי ברכיה אמר רבי יסה ורבנן חד אמר בין על הטל ובין על המטר נשמע לו וחרנא אמר על המטר נשמע לו ועל הטל לא נשמע לו מאן דמר על המטר נשמע לו ועל הטל לא נשמע לו · מן הדא לך הראה אל אחאב ואתנה מטר ונו' · ומן דמר בין על הטל בין על המטר נשמע לו · איכן היתר נדרו של טל · אמר רבי תנחומא אדרעיה סברין מימר נדר שהותר מכללו הותר כולו · אית דבעי מימר כבנה של צרפית דקרא אל ה' ויאמר ה' אלהי וגו' · אמר רבי יודה בן פזי לאחד שגנב נרתיקו של רופא עם כשהוא יוצא נפצע בנו · חזר אצלו אמר לו אדוני הרופא רפא את בני · אמר לו לך והחזר את הנרתק שכל מיני רפואות נתונין בו ואני מרפא את בנך · כך אמר לו הקב"ה לאליהו לך והתר נדרו של טל שאין המתים חיים אלא בטללים ואני מחיה את בנה של צרפית · ומניין שאין המתים חיין אלא בטללים יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טליך וארץ רפאים תפיל · אמר רבי תנחום אדרעייא וארעא תפקידיה תפלט · רבי יעקב דכפר חנן בשם ריש לקיש בשעה שעשה אברהם זקינן רצונך נשבעתי לו שאיני זז טל מבניו לעולם מה טעם לך טל ילדותיך · וכתיב בתריה נשבע ה' ולא ינחם · אמר רבי יודה בן פזי במייתיק נתתיו לאברהם במתנה נתתיו לו · ויתן לך האלהים מטל השמים · אמר רבי שמואל בר נחמני בשעה שישראל באין לידי עבירה ומעשים רעים הגשמים נעצרין הן · מביאין להן זקן אחד כגון רבי יוסי הגלילי והוא מפגיע בעדם והגשמים יורדין · אבל הטל אינו יורד בזכות בריה מה טעם כטל מאת ה' כרביבים עלי עשב אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם · רבי זעירה בשם רבי חנינא היה עומד בגשם והזכיר של טל אין מחזירין אותו · בטל והזכיר של גשם מחזירין אותו · ותני בטל וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר ואם רצה להזכיר מזכיר · לא דמי להוא דמקל' להוא דלא מצלי ולא מקל' · בגשם והזכיר של טל אין מחזירין אותו · ותני אם לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחיי' המתי' מחזירין אותו כהדא דלא אדכר לא טל ולא מטר · רבי זעירא בשם רב חונה אם לא שאל בברכת השנים אומרה בשומע תפילה · ודכוותה אם לא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים אומרה בשומע תפילה · מה אם שאלה שהיא מרוחק אומרה בשומע תפילה · אזכרה שהיא מריוח לא כל שכן · והתני אם לא שאל בברכת השנים · או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו · אמה רבי אבדימי אחוי דרבי יוסי בשלא אמר בשומע תפילה · איכן הוא חוזר כדמר רבי שמעון בר ווא בשם רבי יוחנן כראש חדש · אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה ואם לאו חוזר לעבודה · אף הכא אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה · ואם לאו חוזר לעבודה בשומע תפילה · בינה צרכין מיעבד תענית כתר פסחא · אתון שיילון לרבי אמר לון רבי לכו ועשו ובלבד שלא תשנו מטבעה של תפילה : איכן הוא אומרה · רבי ירמיה סבר מימר אומרה בשומע תפילה · אמר ליה רבי יוסי לא כן אמר רבי זעירא בשם רב חונה אם לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו בשומע תפילה · ומר לון רבי לכו ועשו ובלבד שלא תשנו מטבעה של תפילה על דעתיה דרבי יוסי · איכן הוא אומרה כשם שהוא מוסיף : עד כדון ציבור שיש לו שם · יחיד שאין לו שם כניין אמר רבי חנינא לא כן אמר רבי זעירא בשם רב חונה יחיד שואל צרכיו בשומע תפילה ואילו צרכיו הן · והבדלה בחונן הדעת · שמעון בר ווא בעא קומי רבי יוחנן דבר שהוא נוהג ובא חכמים תילקו עליו · אמר לו על ידי שעיקרה בכוס שכחוה בתפילה · מילתיה אמרה שעיקרה בכוס · רבי יעקב בר אידי בשם ר' יצחק רבא אמרה בכוס אומרה בתפילה בשביל לזכות את התינוקות · מילתיה אמרה שעיקרה בתפילה · רבי זעירא רב יהודה בשם שמואל אמרה בכוס אומרה בתפילה · אמרה בתפילה אומרה בכוס · מילתיה אמרה שעיקרה כאן וכאן · רבי אליעזר אומר בהודייה · רבי יוחנן בשם רבי כשן בר' אלעזר ביום טוב שחל להיות במוצאי שבת מיד רבי יצחק רבה בשם רבי הלכה כרבי אליעזר ביום טוב שחל להיות במוצאי שבת · רבי יצחק בר נחמן בשם רבי חנינא בן גמליאל הלכה כרבי אליעזר לעולם · רבי אבהו בשם רבי אלעזר הלכה כרבי אליעזר לעולם · אמר רבי יעקב בר אחא לאו בגין דאתון תרתיי שמועין אלא בגין דרבי יצחק בר נחמן ודרבי אלעזר תרויהון בשם רבי חנינא בן גמליאל הלכה כרבי אליעזר לעולם · ואבדלה בחונן הדעת דרבי וחכמ' ר' עקיבה או' אומרה ברכה רביעית בעצמה רבי יעקב בר אחא בשם שמואל אומר ברכה רביעית · אמר רבי יוחן או' מטבע ברכה ואחר כך מבדיל · ותייא כרבי דר' אמר תמיהני האך בטלו חונן הדעת בשבת אם אין דיעה תפילה מניין · וכה אם אין דיעה הבדלה מניין · אמר רבי יצחק בר אלעזר מבדיל ואחר כך אומר מטבע ברכה · רבי אלעזר בר' הושעיה ובלבד שלא יפחות משלש אבדלות · אמר רבי יוחנן אמרו הפוחת לא יפחות משלש והמוסיף לא יוסיף יותר משבעה אבדלות · ל"ר אמר ובלבד מאבדלות האמורות בתורה · נחום בי"ר סימאי נפק ומר בשם אבוי ואפילו אבדלה אחת · ואמר רבי אבהו וצריך לחתום מעבדלה · רבי מנא בעי מעתה אפילו פתח במבדיל בין קודש לחול חוזר וחותם במבדיל בין קודש לחול · אמר ר' יוסי בי ר' בון ולא מברכות שפותחין בהן בברוך וחותמין בברוך הן · רבי אלעזר בן אנטיגנס בשם רבי אלעזר ביר' ינאי זאת אומרת שאסור לעשות מלאכה עד שיבדיל · כמה דאמר

דאמ' אמר אסור לעשות מלאכה עד שיבדיל · וכותה אסור לו לאדם לתבוע צרכיו עד שיבדיל · רבי זעירא רבי אלעזר בר אנטיגנוס בר' בשם רבי ינאי בשם רבי יודה בר' אם לא הבדיל במוצאי שבת מבדיל אפילו בחמישי בשבת · הדא דאת אמר במבדיל בין קודש לחול · אבל בורא מאורי האש אומרה מד' · רבי זעורא בשם רב יהודה רבי אבא בשם אבא בר ירמיה אפילו יום טוב שחל להיות באמצע שבת אומר בין יום השביעי לששת ימי המעשה · אמר רבי זעורא לרב יהודה וכי ששת ימי המעשה לפניו · אמר ליה וכי יש טומאה וטהרה לפניו · רבי ירמיה רבי זעירא בשם רב חייא בר אשי צריך לומר החל עלינו את הימים ששת ימי המעשה הבאים לקראתינו לשלום · רבי אבא מוסיף והשמיענו בהן ששון ושמחה · רבי חזקיה בשם רבי ירמיה הבינגו ולמדינו · ר' חזקיה בשם רבי ירמיה העונין אמן צריכין ליתן עיניה' בכוס ועיניהן בנר · רבי חזקיה בשם ר' ירמיה ארבעת מינין שבלולב כשלין דרך גידוליהן ·

מתני' האומר על קן צפור יגיעו רחמיך ועל טוב יזכר שמך מודים מודים משתקין אותו · העובר לפני התיבה וטעה יעבור אחר תחתיו ולא יהא סרבן באותה שעה · ומאין הוא מתחיל מתחילת ברכה שטעה זה · רבי יצחק בשם רבי סימון בקורא תיגר על מדותיו של הקב"ה · על קן ציפור הגיעו רחמיך ועל אותו האיש לא הגיעו רחמיך · רבי יוסי בשם ר' סימון כנותן קיצבה למדותיו של הקב"ה עד קן ציפור הגיעו רחמיך · אית תניי תני על · ואית תניי תני עד · מאן דמר על מסיי' לרבי פינחס · ומן דמר עד מסייע לרבי יוסי · אמר ר' יוסי בי ר' בון לא עבדין טבות שעושין למדותיו של הקב"ה רחמים · ואילין דמתרגמין עמי בני ישראל כמה דאנא רחמן בשמיא כך תהוון רחמנין בארעא · תורתא או רחילה יתה וית ברה לא תיכסון ביומא חד לא עבדין טבאות שהן עושין מדותיו של הקב"ה רחמים · מודים מודים משתקין אותו · אמר רבי שמואל בר רב יצחק כי יסכר פי דוברי שקר · הדא דאמר בציבור · אבל ביחיד תחנונים הן · העובר לפני התיבה וטעה · רבי יוסי בן חנינה בשם רבי חנינה בן גמליאל טעה בשלש ברכות הראשונות חוזר בתחילה · אדא בר בר חנה גמיכה בשם רב טעה בשלש ברכות האחרונות חוזר לעבודה · רבי חלבו רב הונה בשם רב טעה בשלש ברכות הראשונות חוזר בתחילה · בשלש ברכות האחרונות חוזר לעבודה · טעה ואינו יודע איכן טעה חוזר למקום הברור לו · רבי אחא ורבי יודה בן פזי יתבין בחד כנישתא אתי עבר חד קומי תיבותא ואשגר חד ברכה · אתון ושיילון לרבי סימון · אמר לו רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי של' ציבור שהשגיר שתי' שלש ברכות אין מחזירין אותו · אשכח תניי ופליג · לכל אין מחזירין אותו חוץ ממי שלא אמר מחיה המתים ומכניע זדים ובונה ירושלים · אני אומר מין הוא · שמואל הקטן עבר קומי תיבותא ואשגר מכניע זדים בסופה · שרי משקיף עליהן · אמרין ליה לא שיערו חכמים כך · רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר אבא בשם רבי אלעז' ספק הזכיר של ראש חודש ספק לא הזכיר מחזירין אותו · ואיכן הוא חוזר · שמעון בר וא בשם רבי יוחנן אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה · ואם לאו חוזר לעבודה · אמר רבי יודה בן פזי הסיע דעת כמי שעקר את רגליו · ואילין תחנוניא צריכה · רבי אבא בריה דרבי חייא בר אבא · רבי חייא בשם רבי יוחנן היה קורא בתורה ונשתתק זה שהוא עומד תחתיו יתחיל ממקו' שהתחיל הראשון · אם אמר את ממקום שפסק הראשונים נתברכו לפניהן ולא נתברכו לאחריהן · והאחרוני' נתברכו לאחריהן ולא נתברכו לפניהן וכתיב תורת ה' תמימה משיבת נפש · שתהא כולה תמימה · תני לא יהו שנים קורין בתורה ואחד מתרגם · אמר רבי זעירא מפני הברכה · וחתני לא יהו שנים מתרגמין ואחד קורא · אית לך מימר מפני הברכה אלא משום שאין שני קולות נכנסין לתוך אזן אחת · תני שנים קורין בתורה ואין שנים מפטירין בנביא · אמר רבי עולא קריות בתורה ואין קריות בנביא · אמר רבי יהושע דרומיא שלשה דברי' רובן ומיעוטן רע ובינוניתן יפה השאור והמלח והסירוב · בתחילה מסרב שנייה מעמעם · ובשלישית רץ ובא · רבי חונא הוה יתיב בחד כנישתא עאל חזנא ואמרה על חד דייעול ולא קביל עילוי · בסופא אתא לגבי רבי אלעזר אמר ליה לא יכעוס מרי עלי בגין דלא הוינא מיתער לא עלית · אמר ליה עלך לא כעסית אלא על הדין דאשרח · כשטי' אישתהק באופניה אתון ושיילון לרבי אבון · אמר לון רבי אבון בשם רבי יהושע בן לוי זה שעובר תחתיו יתחיל ממקום שפסק · אמרין ליה והא תנינן מתחיל הברכה שטעה זה · אמר לון מכיון דעניתון קדושתא כמי שהוא תחילת ברכה ·

מתני' העובר לפני התיבה לא יענה אחר הכהנים אמן מפני הטירוף אם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו · ואם הבטחתו שהוא נושא את כפיו וחוזר לתפילתו רשאי · תני הפורס את שמע והעובר לפני התיבה והנושא את כפיו והקורא בתורה והמפטיר בנביא והמברך על אחת מכל מצות האמורות בתורה לא יענה אחר עצמו אמן · ואם ענה הרי זה בור · אית תניי תני הרי זה בור · ואית תניי תני הרי זה חכם אמר רב חסדא מאן דמר הרי זה חכם בעונה בסוף · ומאן דמר הרי זה בור בעונה על כל ברכה וברכה · אמר רבי חנינא שנים ישראל ואחד כהן ממצעין את הכהן אימתי בזמן שכולם שוין · אבל אם היה אחד מהן תלמיד חכם ממצעין את החבר · אמר רבי יהושע בן לוי מימי לא ברכתי לפני כהן ולא הנחתי ישראל לברך לפני · רבי יודה בן פזי בשם רבי אלעזר כל כהן שהוא עומד בבית הכנס' ואינו נושא את כפיו עובר בעשה · רבי יודה בן פזי כד הוה תשיש הוה חזיק רישיה וקאים ליה אחורי עמודא · רבי אלעזר נפיק ליה לברא · רבי אחא רבי תנחומא בר' חייא בשם ר' שמלאי עיר שכולה כהנים נושאין את כפיהן · למי הן מברכין לאחיהן שבצפון לאחיהם שבדרום לאחיהם שבמזרח לאחיהם שבמערב · ומי עונה אחריהן אמן הנשים והטף · תנא אבי בי ר' בנימן העומדים לאחורי הכהנים אינן בכלל ברכה · העומדין לפני הכהנים אמ' רבי חייא בר ווא אפי' חומה של ברזל והברכה מפסקת העומדי' מן הצדדין נשמעינה מן הדא נתכוון להזו' לפניו והזה לאחריו · והזה לפניו הייתו פסולה · לפניו והזה על הצדדין שלפניו הייתו כשירה · הדא אמרה אף העומדין מן הצדדין בכלל ברכה הן · אמר רב חסדא וצריך שיהא החזן ישראל · רב נחמן בר יעקב אמר אם היה כהן אחד אומר כהן אם היו שנים אומרים כהנים · אמר רב חסדא אפילו כהן אחד אומר כהנים שאינו קורא אלא לשבט :

מתני' המתפלל וטעה סימן רע לו · ואם שליח ציבור הוא סימן רע לשולחיו ששלוחו של אדם כמותו · אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על החולים ואומר זה חי וזה מת · אמרו לו מנין אתה יודע · אמר להן אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקובל · ואם לאו יודע אני שהוא מטורף · רב אחא בר יעקב אמר וכלבד באבות · מעשה ברבן גמליאל שחלה בנו ושלח שני תלמידי חכמים אצל רבי חנינא בן דוסא בעירו · אמר לון המתינו לי עד שאעלה לעלייה ועלה לעלייה וירד אמ' להן בטוח אני שנינוח בנו של רבן גמליאל מחליו וסימנו באותה שעה תבע מזון · אמר ר' שמואל בר נחמני אם כוונת את לבך בתפילה הוא מבושר שנשמעה תפילתך · ומה טעם תכין לבם תקשיב אזניך · אמר רבי יהושע בן לוי אם עשו שפתותיו של אדם תנובה יהא מבושר שנשמעה תפילתו · מה טעם בורא ניב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו ·

הדרן עלך אין עומדין

כיצד מברכ' על הפירות על פירות האילן הוא אומ' בורא פרי העץ · חוץ מן היין שעל היין הוא אומר בורא פרי הגפן · ועל פירות הארץ הוא אומר בורא פרי האדמה · חוץ מן הפת שהוא אומר המוציא לחם מן הארץ · ועל הירקות הוא אומר בורא פרי האדמה · רבי יהודה אומר בורא מיני דשאים · בירך על פירו' האילן בורא פרי האדמה יצא · ועל פירות הארץ בורא פרי העץ לא יצא · על כולם אם אמר שהכל יצא · על כל דבר שאין גידוליו מן הארץ הוא אומר שהכל נהיה בדברו · על החומץ ועל הנובלות ועל הגובאי אומר שהכל נהיה בדברו · רבי יהודה אומר כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו · היו לפניו מינין הרבה רבי יהודה אומ' אם יש ביניהן מין שבעה עליו הוא מברך · וחכמים אומרי' יברך על אי זה מהן שירצה · בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון בירך על הפרפרת שלפני המזון פטר את הפרפרת שלאחר המזון · בירך על הפת פטר את הפרפרת על הפרפרת לא פטר את הפת · ב"ש אומרי' אף לא מעשה קדירה · היו יושבין כל אחד ואח' מברך לעצמו · הסבו אחד מברך לכולן בא להן יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו · לאחר המזון אחד מברך לכולן · והוא אומ' על המוגמר אע"פ שאין מביאין את המוגמר אלא לאחר הסעודה · הביאו לפניו מליח ופת עמו מברך על המליח ופוטר את הפת שהפת טפילה לו · זה הכלל כל שהוא עיקר ועמו טפילה מברך על העיקר ופוטר את הטפילה · אבל תאנים וענבים ורימונים מברך עליהן שלש ברכות דברי רבן גמליאל · וחכמים אומרי' ברכה אחת מעין שלש · רבי עקיבא אומר אפילו אכל שלק והוא מזונו מברך עליו שלש ברכות · השותה מים לצמאו אומ' שהכל נהיה בדברו · רבי טרפון אומר בורא נפשות רבות :

סליק פירקא

כיצד מברכין על הפירות כו' · כתיב לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה · הנהנה כלום מן העולם מעל עד שיתירו לו המצות · אמר רבי אבהו כתיב פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם · העולם כולו ומלואו עשוי ככרם ומה פדיונו ברכה · רבי חזקיה רבי ירמיה רבי אבון בשם רבי שמעון בן לקיש אמרת לה' ה' אתה טובתי בל עליך · אם אכלת וברכת כביכול כאילו משלך אכלת · ד"א טובתי בל עליך · מבלה אני טובתי בגופך · ד"א טובתי בל עליך ·

יכללו

יבללו כל הטובות ויבואו עליך · אמר רבי אחא מה כל עליך · שאני מביא טובה על העולם מבלעדיך · כמה דאת אמר ובלעדיך לא ירים איש את ידו · תני רבי חייא קודש הלולים · מלמד שהוא טעון ברכה לפניו ולאחריו · מכן היה רבי עקיבה אומר לא יטעום אדם כלום עד שיברך · רבי חגיי ורבי ירמיה סלקין לבי חנותא קפץ רבי חגיי וביריך עליהן · אמר ליה רבי ירמיה יאות עבדת שכל המצות טעונות ברכה · ומניין שכל המצות טעונות ברכה · רבי תנחומא רבי אבא בר כהנא בשם רבי אלעזר ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה · הקיש תורה למצוה · מה תורה טעונה ברכה · אף מצוה טעונה ברכה : רבי יוחנן נסב זייתא וביריך לפניו ולאחריו והוה רבי חייא בר וה מסתכל ביה · אמר ליה רבי יוחנן בבליא למה את מסתכל בי לית לך כל שהוא ממין שבעה טעון ברכה לפניו ולאחריו · אית ליה · ומה צריכה ליה מפני שגלעינתו ממעטתו · ולית ליה לרבי יוחנן שגלעינתו ממעטתו · מה עבד ליה רבי יוחנן משום ביריה · מלתיה דרבי יוחנן אמרה שכן אפילו אכל פרידה אחת של ענב או פרידה אחת של רימון שהוא טעון ברכה לפניה ולאחריה · יין בזמן שהוא כמות שהוא אומר עליו בורא פרי העץ ואין נוטלין ממנו לידים · בזמן שהוא מזוג אומר עליו בורא פרי הגפן ונוטלין ממנו לידים · דברי רבי אליעזר · וחכמים אומרים בין חי בין מזוג אומרי׳ עליו בורא פרי הגפן ונוטלין ממנו לידים · אמר רבי אבא אין בו משום אמרון אוכלין · רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו שמן זית אומר עליו בורא פרי העץ · אמר רבי חייא בר פפא קומי רבי זעירא ומתניתא אמרה כן · חוץ מן היין שעל היין הוא אומר בורא פרי הגפן · יין לאו שחוק הוא · לא מר אלא חוץ מן היין הא שאר כל הדברים אף על פי ששחוקן כעינן הן · רבי אבא אמר רב ושמואל תריהון אמרין ירק שלוק אומר עליו שהכל נהיה בדברו · רבי זעורא בשם שמואל ראשי לפתות ששלקן אם בעינן הן אומר עליהן בורא פרי האדמה · שחקן אומר עליהן שהכל נהיה בדברו · אמר רבי יוסי ומתניתא אמרה כן חוץ מן הפת שעל הפת הוא אומר המוציא לחם מן הארץ · ופת לאו שחוקה הוא · לא מר אלא חוץ מן הפת הא שאר כל הדברים אף על פי ששחוקן בעינן הן · רבי חייא בר וא בשם רבי יוחנן זית כבוש אומר עליו בורא פרי העץ ׳ רבי בנימן בר יפת בשם רבי יוחנן ירק שלוק אומר עליו שהכל נהיה בדברו · אמר רבי שמואל בר רב יצחק מתניתא מסייעא לרבי בנימן בר׳ יפת · אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין אם בעיינן הן אדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח · אמר רבי זעורא מאן ידע משמע מן רבי יוחנן יאות לרבי חייא בר וא אמר רבי בנימן בר יפת לא רבי חייא בר וא · ועוד מן הדא מן מה דאנן חמיין רבנן דרבנא עלון לאבריתא ונסבין תורמוסין ומברכין עליהן בורא פרי האדמה · והתורמוסין לאו שלוקין הן · אין תימר שנייא היא שאמרה התורה מרורין תורמוסין כיון ששלקן בטלה מרתן ; אמר רבי יוסי בי רבי אבון ולא פליגין זית על ידי שדרכו לאכל חי אף על פי שכבוש בעינו הוא · ירק כיון ששלקו נשתנה · רבי יעקב בר אחא אמר איתפלגון רב נחמן ורבנן · ר׳ נחמן אמר המוציא לחם מן הארץ · ורבנן אמרי מוציא לחם מן הארץ · אתייא אילין פלוגותא כאילין פלוגותא ·

לפת רבי חיננא בר יצחק ורבי שמואל בר אימי חד אמ׳ לפה לא פת היתה · וחרנה אמר לפת לא פת היא עתידה להיות יהי פיסת בר בארץ בראש הרים · ר׳ ירמיה בריך קומי רבי זעירא המוציא לחם מן הארץ וקלסיה · כמרבי נחמיה שלא לערב ראשי אותיות · מעתה המן הארץ שלא לערב ראשי אותיות על דעתיה דרב נחמן הבורא פרי הגפן · ועל דעתהון דרבנן בורא פרי הגפן · רבי זריקן אמר רבי זעורא בעי אהן דנסב תורמוסא ומברך עילוי ונפל מיניה ; מהו מברכה עילוי זמן תניינות · מה בינו לבין אמת המים אמרין המן לכך כוין דעתו בתחלה · ברם הכא לא לכך כוין דעתו מתחלה · תני רבי חייא אין מברכין על הפת אלא בשעה שהוא פורס · אמר רבי חייא בר וא הדא אמרה אהן דנסב עיגולא ומברך עילוי והבא לא אתי בידיה צריך מברכה עילוי זמן תניינות · אמר רבי תנחום בר יודן צריך לומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד · שלא להזכיר שם שמים לבטלה · עד כמה יפרוס · רבי חננא ורבי מנא חד אמר עד כזית · וחרנה אמר עד פחות מכזית · מאן דמר כזית כיי דתנינן תמן וכולן פתיתין כזית · מאן דמר עד פחות מכזית תני רבי ישמעאל אפילו מחזירה לסלתה · תני כל שאומר אחריו שלשה ברכות אמר לפניו המוציא לחם מן הארץ · וכל שאין אחריו שלש ברכות אין אומר לפניו המוציא לחם מן הארץ והתיכן הרי פחות מכזית הרי אין אומ׳ לאחריו ג׳ ברכו׳ מעתה לא יאמר לפניו המוציא לחם מן הארץ · רבי יעקב בר אחא אמר לשאר המינין נצרכה · רבי אבא בשם רב מסובין אסורין לטעום כלום עד שיטעום המברך · רבי יהושע בן לוי אמר שותין אף על פי שלא שתה · מה פליג · מה דמר רב כשהיו כולם זקוקין לככר אחד מה דמר רבי יהושע בשהיה כל ואחד ואחד כוסו בידו · תני המברך פושט ידו תחלה אלא אם רצה לחלוק לו כבוד לרבו או למי שגדול ממנו בתורה הרשו׳ בידו · רב כד הוה קצי הוה טעים בשמאליה ומפליג בימיניה · רב הונא אמר אהן דמר סב בריך סב בריך אין בו משום הפסק ברכה · הב אחותנא לתורייא יש בו משום הפסק ברכה · רב הונא אמר הדא שתיתא והדא מורתא שחיקתא אומר עליו שהכל נהיה בדברו · רב הונא אמר הרי שנתן לתוך פיו ושכח ולא בירך אם היה משקה פולטן · אם היו אוכלין מסלקן לצדדין · ר׳ יצחק בר מרי קומי רבי יוסי בי ר׳ אבון בשם רבי יוחנן אפי׳ אוכלין פולטן דכתיב ימלא פי תהלתך כל היום תפארתך · הכוסס את החטים או׳ עליהן בורא מיני זרעוני׳ אפיין ובישלן בזמן שהפרוסות קיימות אומר עליהן המוציא לחם מן הארץ · ומברך לאחריו שלש ברכות · אם אין הפרוסות קיימות אומר עליהן בורא מיני מזונות · ומברך אחריו ברכה אחת מעין שלש · עד כמה יהו פרוסות · רבי יוסי בי ר׳ אבון כהנא בר מלכיה בשם רב עד כזתים · הכוסס את האורז אומ׳ עליו בורא מיני זרעונים · אפייו ובישלו אף על פי שהפרוסו׳ קיימות או׳ עליו בורא מיני מזונות ואינו צריך אחריו לברך · רבי ירמיה אמר בורא פרי האדמה · בר מרינה בריך קומי רבי זעירא וקומי רבי חייא בר וא שהכל נהיה בדברו · רבי שמעון חסידא אומר בורא מיני מעדנים · אמר רבי יוסי בי ר׳ אבון ולא פליגין מאן דמר בורא מיני מזונות בההיא דעביד בול · מאן דמר בורא פרי האדמה בההוא דבריר · מאן דמר שהכל נהיה בדברו בההוא דשליק · ומאן דמר בורא מיני מעדנים בההוא דטריף · עד מדון בתחילה · בסוף רבי יונה בשם רבי שמעון חסידא אשר ברא מיני מעדנים לעדן בהן נפש כל חי · בא״י על הארץ ועל מעדניה · רבי אבא בר יעקב בשם רבי יצחק רובה ר׳ כשהוא אוכל בשר או ביצה היה או׳ אשר ברא נפשות רבות להחיות בהן נפש כל חי · בא״י חי העולמים · עד מדון בסוף · בתחילה אמר רבי חגיי בורא מיני נפשות · התיב רבי יוסי והא מתניתא פליגא על החומץ ועל הגובאי ועל הנובלות הוא או׳ שהכל נהיה בדברו · והדין גובאי לא מן נפש הוא · אתיא דרבי שמעון חסידא כרבי חדבר׳ שיהן כרבן גמליאל דתני זה הכלל שהיה רבי יהודה אומר משו׳ רבן גמליאל כל שהוא ממין שבע׳ ואינו ממין דגן מין דגן ולא אפאו פת רבן גמליאל אומר מברך לאחריו שלש ברכות · וחכמים אומרים ברכה אחת וכל שאינו ממין שבעה ולא ממין דגן · ר״ג אומ׳ מברך לפניו ולאחריו · וחכמים אומרי׳ לפניה ולא לאחריה · רבי יעקב בר אידי בשם רבי חנינא כל שהוא כעין סולת וכעין חלישה ומחמשת המינין או׳ עליו בורא מיני מזונו׳ ומברך לאחריה ברכה אחת מעין שלש · וכל שהוא כעין סולת וכעין חלישה ואינו מחמשת המינין · א״ר יונה שלח רב זעורא גב אילין דבית ר׳ ינאי דאמרון לי לית אנא ידע מה אמרון לי · מי מדון אמ׳ רבי יוסי מסתברא שהכל נהיה בדברו · רבי ירמיה בעי הדין דאכל סולת מהו למברכה בסופה · אמר רבי יוסי והכן לא אכל רבי ירמיה סולת מן יומוי לית צורכ׳ דאי לא למה הוא חותם בה בארץ נעשית כברכ׳ פועלים · דתני הפועלים שהיו עושין מלאכה עם בעל הבית הרי אלו מברכין ברכה ראשונה וכוללין של ירושלם בשל ארץ וחותמין בשל ארץ · אבל אם היו עושין עמו בסעודתו או שהיה בעל הבית אוכל עמהן הרי אלו מברכין ארבע · דבית רבי ינאי עברין לה כמטבע ברכה · מהו להזכיר בה מעין המאורע · אמר רבי אבא בר זימנא רבי זעירא הוה מזכיר בה מעין המאורע · אמר רבי ירמיה האי״ל חוש לה רבי זעירא צריכין אנו מיחוש · תני מברכין על הדגן כשהוא מן המובחר קלוסקין ושלימה של בעל הבית אומר על הקלוסקין פרוסה של קלוסקין ושלימה של בעל הבית אומר על השלימה של בעל הבית · פת חיטין ופת שעורין אומר על של חיטין · פרוסה של חטים ושלימה של שעורים אומר על הפרוסה של חטין · פת שעורין ופת כוסמין אומר על של שעורין · והלא של כוסמין יפה ממנה · אלא שזו ממין שבעה וזו אין ממין שבעה · רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעורא דרבי יודה היא · דרבי יודה אמר אם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך · פת טמאה ופת טהורה רבי חייא בר וא אמר אומר על הטהורה · פת נקייה טמאה ופת קיבר טהורה · רבי חייא בר אדא בשם רבי אחא על אי זה מהן שירצה יברך קורא ר׳ יעקב בר אחא בשם שמואל אומר עליו בורא פרי העץ · תנא רבי חלפתא בן שאול שהכל נהיה בדברו · תני רבי יהושע בורא מיני דשאים · מתניתא דרבי אושעיא פליגא עילוי · ואילו הן מיני דשאים הקנרס והחלימה והדמוע והאטד ·

מתני׳ בירך על פירות האילן בורא פרי האדמה יצא · על פירות האדמה בורא פרי העץ לא יצא : ועל כולם אם אמר שהכל יצא ·

ר׳ חזקיה בשם ר׳ יעקב בר אחא דרבי יודה היא דרבי יודה עביד את האילנות בקשים · א״ר יוסי דברי הכל היא פירות האילן בכלל פירות האדמה · ואין פירות האדמה בכלל פירות העץ · רב הונא אמר חוץ מן היין ומן הפת · מתניתא אמרה כן חוץ מן היין שעל היין הוא אומר בורא פרי הגפן · חוץ מן הפת שעל הפת הוא אומר המוציא לחם מן הארץ · תני רבי יוסי אומר כל המשנה על המטבע שטבעו חכמים לא יצא ידי חובתו · רבי יודה אומר כל שנשתנה מברייתו ולא שינה ברכתו לא יצא · רבי מאיר אומר אפילו אמר ברוך שברא החפץ הזה · מה נאה הוא זה יצא · רבי יעקב בר אחא בשם שמואל הלכה כר׳ מאיר · מילתיה דרב אמרה כן · חד פרסי אתא לגבי רב בגין דאנא אכל פיסתי ולא אנא חכים מברכא עליה ואנא אמר ברוך דברא הדין פסא נפיק אנא ידי חובתי : אמר ליה אין רב יהודה בשם אבא בר בר חנה בר קפרא ותרין תלמידי נתארחו אצל בעל הבית מזרין פטריק׳ דברכתא אפיק קומיהון פרגן ואחונייא

וקפלוטין אמרי נברך על קפלוטה דו פטר אחוניתא ולא פטר פרגית׳ נברך על אחוניתא לא פטר לא דין ולא דין · קפץ חד ובירך על פרגיתא שהכל נהיה בדברו · גחין ליה חבריה א״ל בר קפרא לא לזה גורגרן אלא לך לוגלן וזו עשה כגרגרנותו אתה למה לגלגתה ולזה אמר חכם אין כאן זקן אין כאן · אמרו לא יצאה שנתן עד שנתנו׳ · אמר רבי יוסי הא אולין תרין ולא שמעינן מינה כלום מי כדין מסתברא מברך על הקפלוט שהכל נהיה בדברו שפילה לו ·

מתני׳ על דבר שאין גידולו מן הארץ אומר שהכל נהיה בדברו · על החומץ ועל הגובאי ועל הנובלות אומר שהכל נהיה בדברו רבי יהודה אומר כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו · החומץ ינו אומר ברוך דיין האמת · בא לאוכלו אומר שהכל נהיה בדברו · ראה גובאי אומר ברוך דיין האמת בא לאכלן אומר שהכל נהיה בדברו · ראה נובלות שנשרו אומר ברוך דיין האמת · בא לאוכלן אומר ברוך שהכל נהיה בדברו :

מתני׳ היו לפניו מינין הרבה ר׳ יהודה אומר אם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך · וחכמים אומרים על אי זה מהן שירצה ·

רבי יהושע בן לוי אמר מה פליגין רבי יודה ורבנן כשהיה בדעתו לאכל פת · אבל אין בדעתו לאכל פת כל עמא מודיי שאם יש ביניהן ממין שבעה עליו הו׳ מברך · א״ר אבא צריך לברך בסוף · א״ר יוסי הדא דר׳ בא פליגא על דר׳ יהושע בן לוי דר׳ יהושע בן לוי אמר מה פליגין ר׳ יודה ורבנן כשהיה בדעתו לאכל פת אבל אם אין בדעתו לאכל פת כל עמא מודיי שאם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך · ומר ר׳ בא צרי׳ לברך בסוף לא כברך נעשה טפילה · דתנינן תמן כל שהו׳ עיקר ועמו טפילה מברך על העיקר ופוטר את הטפילה · הדא גריזמתה ר׳ ירמיה בשם רבי אמי מברך על תורמוסה · אמר רבי לוי על שם אל תגזול דל כי דל הו׳ · עד כדון כשיש בדעתו לאכל פת · לא היה בדעתו לאכל פת לא כיה׳ רבן גמליאל וזוגה סלק גב אילי דבית רבי ינאי חמתון נסבין זיתא ומברכין לפניו ולאחריו · אמר לון ועבדין כדין רבי זעירא שלח שאל לרבי שמואל בר נחמן רבי כהנא בשם רבי אבינא כל עמא מודיי שאם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך · אמר רבי זעירא ואות מן כאן דאנן חמיין רבנן סלקין לריש ירחא ואכלין עינבין ולא מברכין בסופה לא כשיש בדעתו לאכול פת · היו לפניו מינין שבעה על אי זה מהן הוא מברך · תמן אמרין כל הקודם למקרא קודם לברכה וכל הסמוך לארץ קודם לכל :

מתני׳ בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון · בירך על הפרפרת שלפני המזון פטר את הפרפרת שלאחר המזון · בירך על הפת פטר את הפרפרת בירך על הפרפרת לא פטר את הפת · בית שמאי אומרי׳ אף לא מעשה קדירה ·

אמר רב חסדא לא תנינן אלא בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון · אבל אם בירך על היין שבתוך המזון לא פטר את היין שלאחר המזון · תמן אמרין אפילו בירך על היין שלפני המזון לא פטר את היין שלאחר המזון · והא תנינן בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון · רב הונא ורבי יהושע בן לוי סהדין דשתי קונדיטון וחרנה אמר סהדין דשתי חמר בתר בילמי · רבי חלבו רב הונא רב בשם רבי חייא רובא פת הבאה כיסנין אחר המזון טעונה ברכ׳ לפניה ולאחריה · אמר רבי אמי רבי יוחנן פליג · אמר רבי מנא לרבי חזקיה במה הוא פליג כשאכל מאותו המזון באמצע המזון · אמר ליה אפילו לא אכל מאותו המין באמצע המזון · אתא רבי חגי בשם רבי זעירא אפילו לא אכל מאותו המין באמצע המזון · אמר רבי חנינא בר סיסי הדן אילין דנשייא משלחין ליה מיקלוסין והוה שבק לון בתר מוניה ומברך עליהן תחילה וסוף · רב הונא אכל תמרין עם פיסתיה · אמר ליה רב חייא בר אשי פליג את על רבך שובקין בתר מונך ואת מברך עליהן תחילה וסוף · אמר ליה אינון אבן עיקר נגיסתי · רבי יונה ורבי יוסי סלקון למשתיתיה דרבי חנינא ענתנייה אפיק קומיהון פת הבאה כיסנין לאחר המזון אמרין נשבוק אולפנה וניתי לן למתניתה דתני רבי מנא אמר משום רבי יודה שאמר משום רבי יוסי הגלילי פת הבאה כיסנין לאחר המזון טעונה ברכה לפניה ולאחריה · אמרי מבין דהן יחידיי ורבנן פליגין עלוי נעביד כרבנן · אמר מרינוס בי רבי יהושע אהן אכל גריזמי וסולית אף על גב דהוא מברך על גריזמתה בסופה לא פטר סולתא · מה כבית שמאי דבית שמאי אומ׳ אף לא מעשה קדירה · אמר ר׳ יוסי דברי הכל הוא · בירך על הפת פטר את הפרפרת ואת מעשה קדירה כדברי בית הלל · בית שמאי אומרי׳ לא פטר את מעשה קדירה · אבל אם בירך על הפרפרת תחילה כל עמא מודיי דלא פטר את הפת ולא מעשה קדירה · רבי אבא בריה דרבי פפי בעי אהן דאכל סולת ובדעתיה מיכול פיתא מהו מברכה על סולתא בסופ׳ · רבנן דקסרין פשטין לה צריך לברך בסוף :

מתני׳ היו יושבין כל אחד ואחד מברך לעצמו · הסיבו אחד מברך לכולן · בא להן יין בתוך המזון כל אחד מברך לעצמו לאחר המזון אחד מברך לכולן · ואומר על המוגמר אף על פי שאין מביאין את המוגמר אלא לאחר סעודה ·

רבי יהושע בן לוי אמר בשבוע הבן היא מתניתא · הא בעל הבית בתוך ביתו לא תני רבי חייא אפילו בעל הבית בתוך ביתו תני סדר סעודה אורחין נכנסין ויושבין על הספסלין ועל הקתדריות עד שכולן מתכנסין · הביאו להן יין כל אחד ואחד מברך לעצמו · הביאו להן לידים כל אחד ואחד נוטל ידו אחת · הביאו להן פרפרת כל אחד ואחד מברך לעצמו · עלו והסבו הביאו להן יין אף על פי שבירך על הראשון צריך לברך על השני · ואחד מברך על ידי כולם · הביאו להן לידים אף על פי שנטל ידו אחת צריך ליטול שתי ידיו · הביאו להם פרפרת אחד מברך על ידי כולן ·

ואין רשות לאורח ליכנס אחר שלש פרפראות · תמן תנינן סוכה שבעה כיצד גמר מלאכול לא יתיר את סוכתו אבל מוריד הוא את הכלי׳ מן המנחה ולמעלה בשביל כבוד יום טוב האחרון · רבי אבא בר כהנא רב חייא בר אשי בשם רב צריך אדם לפסול סוכתו מבעוד יום · רבי יהושע בן לוי אמר צריך לקדש בתוך ביתו · רבי יעקב בר אחא בשם שמואל קידש בבית זה ונמלך לאכול בבית אחר צריך לקדש · רבי אחא רבי חיננא בשם רבי יהושע מי שסוכתו עריבה עליו מקדש לילי יום טוב האחרון בתוך ביתו ועולה ואוכל בתוך סוכתו · אמר רבי אבין ולא פליגין מה דמר רב כשלא היה בדעתו לאכול בבית אחר · ומה דמר שמואל כשהיה בדעתו לאכול בבית אחר · אמר רבי מנא אתיא דשמואל כרבי חייא ודרבי הושעיא כרבי יהושע בן לוי · אמר רבי אמי זאת אומרת שמתלקין כפירות · שאלו את בן זומא מפני מה כא להן יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו · אמר להן מפני שאין בית הבליעה פנוי · אמר רבי מנא הדא אמרה אהן דעטיש גו מיכלא אסיר למימר ייס בגין סכנתא דנפשא · ואומר על המוגמר · מה בין מוגמר ובין יין · מוגמר כולן מריחין · יין אחד הו׳ טועם · ר׳ זעיר׳ בשם רב ירמיה מוגמר כיון שהועלה עשן צריך לברך · רבי ירמיה בעא מיבדוק לרבי זעורא אמ׳ ליה כיצד הוא או׳ על שמן ערב · אמר ליה אשר נתן ריח טוב בשמן ערב · אמר ליה אשר נתן ריח טוב בעצי בשמים · יצחק בר אבא בר מחסיה ורב חננאל הוון יתבין חד אמר ברוך שנתן ריח טוב בעצי בשמים · וחרנה אמר ברוך שנתן ריח טוב בעשב הארץ · מתיב מן דמר בעשב הארץ למן דמר בעצי בשמים ומי עצים הן אמר ליה והכתי׳ והטמנם בפשתי העץ וכי עצים הן · סלקון לבית רב ושמעון בר חונה בשם רב אשר נתן ריח טוב בעצי בשמים · גניבא אמר שמן לזוהמה אינו צריך לברך · אמר רבי יוחנן ואפילו קוי׳ לתוך ידו׳ · רבי חלבו רב הונא בשם רב המרבץ אליונתית בתוך ביתו אינו צריך לברך · אמר רב חסדא על כולן הוא אומר אשר נתן ריח טוב בעצי בשמים · בר מן אהן מוסכין דיימר אשר נתן ריח טוב במיני בשמים :

מתני׳ הביאו לו מליח בתחילה ופת עמו מברך על המליח ופוטר את הפת שהפת טפילה לו · זה הכלל כל שהוא עיקר ועמו טפילה מברך על העיקר ופוטר את הטפילה ·

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן מהנייתא עד שלא למדו סעודת מלכים ובמקום שעושי׳ את המליח עיקר · אבל במקום שאין עושין את המליח עיקר לא בדא · רבי ירמיה בשם רב פיתא ופרור או׳ על הפירור במקום שעושין את הפירור עיקר · אבל במקו׳ שאין עושין את הפירור עיקר לא בדא · רבי סימון בשם רבי שמעון בן לקיש שקוזמי ופיתא אומר על השקוזמי במקום שעושין את השקוזמי עיקר · אבל במקום שאין עושין את השקוזמי עיקר לא בדא :

מתני׳ אכל תאנים וענבים ורמונים מברך עליהן שלש ברכות דברי רבן גמליאל · וחכמים אומרים ברכה אחת · רבי עקיבה אומר אפילו אכל שלק והוא מזונו מברך עליו שלש ברכות · השותה מים לצמאו אומר שהכל נהיה בדברו · רבי יהודה אומר בורא נפשות רבו׳ וחסרונן ·

רבי סימון רבי תדאי בשם רבי יהושע אכל כמרודה של תאינה ובא לאכול במערבה צריך לברך · אבא בר רב הונא אמר יין ישן יין חדש צריך לברך · שינוי יין אין צריך לברך · שינוי מקום צריך לברך · הסיע דעתו כמי שהוא שינוי מקום · ר׳ על כל חבית וחבית שהיה פותח היה מברך עליה ומה היה או׳ רבי יצחק רובה בשם רבי ברוך הטוב והמטיב · מעשה בר׳ עקיבה שעשה משתה לשמעון בנו על כל חבית וחבית שהיה פותח היה מברך עליה ואומר חמרא טבא לחיי רבנן ולתלמידיהון · השותה מים לצמאו אומ׳ ברוך שהכל נהיה בדברו · אמר רבי יונה חוץ ממי דקרים · אמר רבי יוסי ולכל מים שהוא צמא להן · אמר רבי אבון השותה מי דקרים מהו אומר ברוך שברא מי רפואות · אית תניי תני מי דקרים · ואית תניי תני מי דקלים · מאן דמר מי דקרים שהן דוקרין את המרה · ומן דמר מי דקלים שהן יוצאין מבין שני דקלים ·

הדרן עלך כיצד מברכין

שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן · אבל דמאי ומעש׳ ראשון שניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו והשמש שאכל כזית והכותי מזמנין עליהן · אבל אכל טבל ומעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו והשמש שאכל פחות מכזית והנכרי אין מזמנין עליהן נשים ועבדים

וקטנים אין מזמנין עליהן · ועד כמה מזמנין עד כזית · רבי יהודה או׳ עד כביצה ·
כיצד מזמנין בג׳ אומר נברך · בג׳ והוא אומר ברכו · בעשרה או׳ נברך לאלהינו ·
בעשר׳ והו׳ או׳ ברכו · אח׳ עשר׳ ואח׳ עשר רבוא · במאה או׳ נבר׳ לה׳ אלה׳ · במאה
והוא אומר ברכו · באלף או׳ נברך לה׳ אלהינו אלהי ישר׳ · באלף והוא או׳ ברכו ·
בריבוא או׳ נברך לה׳ אלהינו אלהי ישראל אלהי צבאות יושב הכרובי׳ על המזון
שאכלנו · ר׳ יוסי הגלילי או׳ לפי רוב הקהל מברכי׳ שנ׳ במקהלו׳ ברכו אלהי׳ ה׳
ממקור ישראל · א״ר עקיבה מה מצינו בבית הכנסת אחד מרובין ואחד מועטין
או׳ ברכו את ה׳ · ר׳ ישמעאל אומר ברכו את ה׳ המבורך · שלשה שאכלו כאחת
אינן רשאין ליחלק וכן ארבעה וכן חמשה וכן ששה נחלקין עד עשרה · ועשרה
אינן נחלקין עד שיהו עשרים · שתי חבורות שהיו אוכלין בבית אחד בזמן
שמקצתן רואין אילו את אילו הרי אילו מצטרפין לזימון · ואם לאו אילו
מזמנין לעצמן ואילו מזמנין לעצמן · ואין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים
דברי רבי אליעזר · וחכמים אומרים מברכין ׃

סליק פירקא

שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן כו׳ · הגא איתמר אין
רשאין ליחלק · וכה איתמ׳ חייבין לזמן שמואל אמר
כאן בתחילה כאן בסוף · אי זהו בתחילה ואי זהו
בסוף · תרין אמורין חד אמ׳ נתנו דעת לאכול זהו בתחילה · אכלו כזית זהו בסוף
· וחרנה אמר אכלו כזית זהו בתחילה · גמרו אכילתן זהו בסוף · ר׳ אבא בשם
רב חונא רבי זעירא בשם אבא בר ירמיה שלשה חובה · שנים רשות · אמרה
דרבי זעירא קומי רבי יסא א״ל אני אין לי אלא משנה שלשה שאכלו כאחת חייבין
לזמן · רבנן דהכא כדעתהן · ורבנן דהתם כדעתהן · שמואל אמ׳ שנים שדנו דינן
דין אלא שהוא נקרא ב״ד חצוף · ר׳ יוחנן ור׳ שמעון בן לקיש תרויהון אמרי׳ אפי׳
שנים שדנו אין דינן דין · רב חונא אמר שלשה שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני
עצמו וזה בפני עצמו ונתערבו מזמנין · רב חסדא אמר והן שבאו משלש
חבורות · על דעתיה דרבי זירא וחבורתיה והן שאכלו שלשה כאחת · רבי
יונה על הדא דרב חונא ומטביל שלשה איזובות זה בפני עצמו וזה בפני עצמו
וזה בפני עצמו ונתערבו מזה בהן · רב חסדא אמר והן שבאו משלש חבילות ·
על דעתיה דרבי זעירא וחבורתיה והוא שהטביל שלשתן כאחת · אין תימר אין
למידין אזוב מברכה ואנן חמינן רבנן קיימין בסוכה וילפין משיט ונרוק · כי
דתנינן תמן הרחיק את הסיכך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה · הא פחות
מכן כשירה · מה לישן תחתיו · והתיב רבי יצחק בן אלישיב הרי שיט
ונרוק משלים במקוה ואין מטבילין בו · אף הכא משלים בסוכה ואין ישינן
תחתיו · שלשה שאכלו כאחת וביקש אחד מהן לילך לו · דבית רב אמרי
יברך ברכה ראשונה וילך לו · אי זו היא ברכה ראשונה דבית רב אמרי זו
ברכת הזימון · רבי זעירא בשם רב ירמיה זו הזן את הכל · רבי חלבו בר
חנן בשם רב זו הזן את הכל · והתיב רב ששת והא מתניתא פליגא שנים
שלשה חייבין בברכת הזימון · הא ארבעה לא · אין תימר ברכת זימון ראשונה
ניתני ארבעה · אשכחן תני ארבעה · אין תימר זו הזן את הכל קשיא ·
אין תימר זו הטוב והמטיב לית את יכיל · שנייא היא דאמר רב חונא משניתנו
הרוגי ביתר לקבורה נקבעה הטוב והמטיב · הטוב שלא נסרחו · והמטיב
שניתנו לקבורה · אמר רב חונה תיפתר כרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר הטוב
והמטיב דבר תורה דכתיב ואכלת ושבעת וברכת זו ברכת הזימון · את ה׳ אלהיך
זו הזן את הכל · על הארץ זו ברכת הארץ · הטובה זו ברכת בונה ירושלם ·
וכן הוא אומר ההר הטוב הזה והלבנון · אשר נתן לך זה הטוב והמטיב · כתוב
בתור׳ ברכה לפניה ואין כתוב בתורה ברכה לאחריה · מה כתיב בה לפניה כי שם
ה׳ אקרא הבו גודל לאלהינו · כתיב במזון ברכה לאחריה ואין כתיב לפניו · מה
כתיב לאחריו ואכלת ושבע׳ וברכת · ומניין ליתן את האמור בזה כזה ואת האמור
בזה בזה · ר׳ שמואל בר נחמני בשם רבי יונתן אתיא שם שם לגזיר׳ שוה מה שם
שנ׳ בתורה ברכה לפניו אף שם שנאמר במזון ברכה לפניו · ומה שם שנאמר
במזון ברכה לאחריו · אף שם שנאמר בתורה לאחריה · עד כדון כרבי
עקיבה כר׳ ישמעאל · רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל קל וחומר מה אם מזון שאין
טעון ברכה לפניו טעון ברכה לאחריו · תורה שהיא טעונה ברכה לפניה אינו
דין שתהא טעונה ברכה לאחריה · עד כדון תורה מזון מה · אם תורה שאינ׳
טעונה ברכה לאחריה טעונה ברכה לפניה · מזון שטעון ברכה לאחריו אינו
דין שטעון ברכה לפניו · רבי יצחק ורבי נתן אמר כי הוא יברך הזבח · ואחר כך
יאכלו הקרואים · רבי נתן אומר ועבדתם את ה׳ אלהיכם וברך את לחמך
ואת מימך · אימתי הוא קרוי לחמך ואת מימך עד שלא אכלת · ר׳ אומר
מה אם בשעה שאכל ושבע צריך לברך · בשעה שהוא תאב לאכול לא כל
שכן · עד כדון מזון תורה מה · אם מזון שאינו אלא חיי שעה טעון ברכה לפניו
ולאחריו תורה שהוא חיי עד לא כל שכן · רבי זעירא בעי אילין שלשה קרויות
מה את עביד לון כשלשה שאכלו כאחת · או כשלשה שאכלו זה בפני עצמו
וזה בפני עצמו וזה בפני עצמו · אין תעבדינון כשלשה שאכלו כאחת הראשון
מברך ברכה ראשונה · והאחרון ברכה אחרונה · והאמצעי אינו מברך כל
עיקר · אין תעבדינון כשלשה שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו וזה בפני
עצמו אפי׳ האמצעי מברך לפניו ולאחריו · אמ׳ ר׳ שמואל בר אבדימא לא למדו
ברכת התורה מברכת הזימון אלא לרבים · ואם לרבים אפילו בינו לבין
עצמו לא יברך · אמר רבי אב מרי אחוי דרבי יוסי עשאוה כשאר כל מצוותיה
של תורה · מה שאר כל המצות טעונות ברכה · אף זו טעונה ברכה ·
אבל דמאי · הדא אמרה אכל פירות ספק ניתקנו ספק לא ניתקנו מזמנין ·
אמר רבי שמעון אחוי דרבי ברכיה בשעה שגזרת על הדמאי רוב עמי הארץ הו
מכניסין לבתיהן · וי׳ דא אמרה דא כותי מזמנין עליו · ואתן כותי לאו ספק הוא ·
אמר רבי אבא תיפתר כמן דמר כותי כגוי דברי רבי · רבן שמעון בן גמליאל
אומר כותי כישראל לכל דבר ׃

מתני׳ נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהן · עד כמה מזמנין
עד כזית · רבי יהודה אומר עד כביצה · רבי סימון בשם

רבי יהושע בן לוי רבי יוסי בן שאול בשם רבי קטן עושין אותו סניף לעשרה ·
והתני אין מדקדקין בקטן · אמר רבי יוסי קיימא רבי סימון רבי חנינא ר׳ סימון
בשם רבי יהושע בן לוי לשני קטנים כצרכה שאם היה קטן עושין אותו ספק ·
ספק עושין אותו ודאי · רבי יהודה בר פזי בשם רבי יוסי תשעה נראין כעשרה
מה מזמנין מסריבין · אלא אפילו קטן ביניק · רבי ברכיה אמר רבי יעקב
בר זבדי בעא קומי רבי יוסי במה דברים אמורים תמן קטן עושין אותו סניפין
לעשרה ומור אף הכא עושין אותו סניף לשלשה · מה תמן שמזכירין את
השם עושין אותו סניף · כאן שאין מזכירין את השם לא כל שכן · אמ׳ ליה
והא אינו כל טבן תמן על ידי שהן אומרים את השם עושין אותו סניף ·
וכאן שאין קורין את השם אין עושין אותו סניף · תני קטן וספר תורה עושין
אותו סניף · אמר רבי יודן כיני מתניתא קטן לספר תורה עושין אותו סניף ·
מאימתי עושין אותו סניף ׃ רבי אבינא אמר איתפלגון רב חונא ורב יהודה
תרויהון בשם שמואל חד אמר כדי שיהא יודע טיב ברכה · וחרנה אמר שיהא
יודע למי הוא מברך · אמר רבי נסא כמה זימני אכלית עם רבי חלפא אבא
ועם אבימא בר סיסי חביבי ולא זמנין עלי עד שהבאתי שתי שערות ·
שמואל בר שילת בעא קומי רב · ואית דאמרין בעון קומי רבי שמואל בר
שילת תשעה פת ואחד ירק אמ׳ לון מזמנין · שמנה פת ושנים ירק אמ׳ לון מזמנין
· שבעה פת ושלשה ירק אמר לון מזמנין · רבי אבינא בעי מחצה למחצה
מהו · אמר רבי זעירא עד דאנא תמן אצרכת לי מיצרי לי מינך לאשלתיה רבי
ירמיה בעי אותו שאכל ירק מהו שיברך · מחלפה שיטתיה דרבי ירמיה · תני
שלש מאות נזירין עלו בימי רבי שמעון בן שטח מאה וחמשים מצא להן פתח ·
ומאה וחמשים לא מצא להן פתח · אתא גבי ינאי מלכא אמר ליה אית הכא
תלת מאה נזירין בעיין תשע מאה קרבנין · אלא יהב את פלגא מן דידך ·
ואנא פלגא מן דידי · שלח ליה ארבע מאה וחמשין · אזל לישנא בישא ומר
ליה לא יהב מן דידיה כלום · שמע ינאי מלכא וכעס · ודחל שמעון בן
שטח וערק · בתר יומין סלקון בני נש רברבין מן מלכותא דפרס גבי ינאי מלכא ·
מן דיתבין אכלין אמרין ליה נהירין אנן דהוה אית הכא חד גבר סב והוה אמר
קומין מילין דחכמה · תני לון עובדא · אמרין ליה שלח ואייתיתיה שלח ויהב
ליה מילא ואתא ויתיב ליה בין מלכא למלכתא · אמר ליה למה אפליית בי ·
אמר ליה לא אפליית בך את ממונך ואנא מן אורייתי דכתיב כי בצל החכמה
בצל הכסף · אמר ליה ולמה ערקת · אמר ליה שמעית דמרי כעס עלי ובעית
מקיימה הדין קרייא חבי כמעט רגע עד יעבר זעם · וקרא עליו ויתרון דעת
החכמה תחיה בעליה · אמר ליה ולמה יתבת בין מלכא למלכתא ·
אמר ליה בספרא דבן סירא כתיב סלסליה ותרוממך ובין נגידים תושיבך ·
אמר הבו ליה כסא דליבריך · נסב כסא ומר נברך על המזון שאכל ינאי
וחביריו · אמר ליה עד כדון את בקשיותך · אמר ליה ומה נאמר על המזון
שלא אכלנו · אמר הבון ליה דליכול · יהבו ליה ואכל · ומר נברך על המזון
שאכלנו · אמר רבי יוחנן חולקין על רבי שמעון בן שטח · רבי ירמיה אמר
על הראשונה · רבי אבא אמר על השנייה · מחלפה שיטתיה דרבי ירמיה ·
התם צריכא ליה · ובה פשיטא ליה הן דצריכה ליה כרבנן הן דפשיטא ליה
כרבן שמעון בן גמליאל · תני עלה והסב ואכל עמהן אף על פי שלא אכל כזית
דגן מזמנין דברי חכמים · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן לעולם אין מזמנין
עליו עד שיאכל כזית דגן · תני שנים פת ואחד ירק מזמנין · מתניתה כרשב״ג ׃

מתני׳ כיצד מזמנין בשלשה אומר נברך בשלשה והוא אומר ברכו ·
בעשרה אומר נברך אלהינו · בעשרה והוא אומר ברכו ·

דלמה רבי זעירא ורבי יעקב בר אחא ורבי חייא בר בא רבי חנינא חברין דרבנן
הוו יתבין אכלין · נסב רבי יעקב בר אחא כסא ובירך ואמר נברך · ולא
אמר ברכו · אמר ליה רבי חייא בר בא ולמה לא אמרת ברכו · אמר ליה ולא
כן תני אין מדקדקין בדבר · בין שאמר נברך בין שאמר ברכו אין · ותמן

תופסין אותו עלכך · והנקיטין התופסין אותו על כך · ובאיש לרבי זעירא בנין דיצווח רבי יעקב בר אחא לר' חייא בר בבא מקיתא · שמואל אמר איני מוציא את עצמי מן הכלל · והיכן הרי ברכת התורה הרי הוא אומר ברכו אמר רבי אבון מבין דיימר המבורך אף הוא אינו מוצי' עצמו מן הכלל רבי אבא בר זמינא הוה משמש קומי זעירא מזג ליה כסא אמר ליה סב בריך · אמר ליה הב דעתך דאת משתי חדוה דתני השמש מברך על כל כוס וכוס · ואינו מברך על כל פרוסה ופרוסה · אמ' ליה כמא דאבא יהב דעתי כפקא יתיך ידי חובתך בברכתה · כן הב דעתך מפקא ידי חובתי באמן · אמר רבי תנחום בר ירמיה מתניתא אמרה כן המתעסק לא יצא · והשומע מן המתעסק לא יצא · כבואה אומר כו' ·

אמר רבי יוחנן זו דברי רבי יוסי הגלילי · אבל דברי חכמים אחד עשר ואחד עשר ריבוא · רבא אמר הלכה כמי שאומר אחד עשר ואחד עשר ריבוא · מניין לעדה שהיא עשרה · רבי בא ורבי יסא בשם רבי יוחנן נאמר כאן עדה · ונאמר להלן עדה · מה עדה שנאמר להלן עשרה · אף עדה שנאמר כאן עשרה · אמר רבי סימון נאמר כאן תוך ונאמר להלן תוך ויבאו בני ישראל לשבור בר בתוך הבאים מה תוך האמור להלן עשרה אף כאן · אמר ליה רבי יוסי בי ר' בון כי אם מתוך את יליף ליה סגין אינון · אלא נאמר כאן בני ישראל · ונאמר להלן בני ישראל · מה בני ישראל שנאמר להלן עשרה · אף כאן עשרה · מה מקיימין רבנן טעמא דרבי יוסי הגלילי במקהלות בכל קהילה וקהילה · אמר רבי חנינא בריה דרבי אבהו במקהלת כתיב ·

מתני' אמר רבי עקיבה מה מצינו בבית הכנסת כו' · רבי חייא בר אשי קם מקרי באורייתא ואמר ברכו ולא אמר המבורך בעון משתקניה אמר להון רב ארפוניה דנהג כרבי עקיבה · רבי זעירא קם מקרי כהן במקום לוי ובירך לפניה ולאחריה ובעון משתוקניה · אמ' להן רבי חייא בר אשי ארפוניה · דכן אינון נהגין גביהון · כתיב ויברך עזרא את ה' אלהים הגדול · במה הוא גודלו גדלו בשם המפורש · רב מתנה אמ' גודלו בברכה · רבי סימון בשם ר' יהושע בן לוי למה נקרו אנשי כנסת הגדולה שהחזירו הגדולה ליושנה · אמר רבי פינחס משה התקין מטבעה של תפילה · האל הגדול הגיבור והנורא · ירמיה אמר האל הגדול הגיבור ולא אמר הנורא · למה אמר הגיבור לזה נאה לקרות גיבור שהוא רואה חורבן ביתו ושותק · ולמה לא אמר נורא אלא שאי נורא אלא בית המקדש שנאמר נורא אלהים ממקדשך · דניאל אמר האל הגדול והנורא ולא אמר הגבור בניו מסורין בקולרין היכן היא גבורתו. ולמה אמר הנורא · לזה נאה לקרות נורא בנוראות שעשה לנו בכבשן האש · וכיון שעמדו אנשי כנסת הגדולה החזירו הגדולה ליושנה · האל הגדול הגיבור והנורא · ובשר ודם יש בו כח ליתן קצבה לדברים הללו · אמר רבי יצחק בן אלעזר יודעין הן הנביאים שאלוהן אמיתי ואינן מחניפין לו ·

מתני' שלשה שאכלו כאחת אינן רשאין ליחלק כו' · תני היה יושב ואוכל בשבת ושכח ולא הזכיר של שבת רב אמ' חוז' ושמואל אמר אינו חוזר · שמעון בר בא בשם רבי יוחנן ספק הזכיר של ראש חדש · ספק לא הזכיר אין מחזירין אותו · אשכח תני ופליג כל יום שיש בו קרבן מוסף כגון ראש חדש וחולו של מועד צריך להזכיר מעין המאורע אם לא הזכיר מחזירין אותו · וכל שאין בו קרבן מוסף כגון חנוכה ופורים צריך להזכיר מעין המאורע · אם לא הזכיר אין מחזירין אותו · חנן בר אבא וחברייא הוו יתבין אכלין בשבתא מן דאכלי' וברכין קם אזל ליה חזר לגבן אשכחנן ברכין אמ' ולא כבר בירכנו אמרין ליה מברכין וחוזרין ומברכין דאשכחן מדכרא דשבתא · לא אמר בן רבי בא בשם רבי חונא רבי ירמיה מש בה בשם רב שכח ולא הזכיר של שבת אומר אשר נתן מנוחה לעמו ישראל · כן בשהסיע דעתו · וכן בשלא הסיע דעתו · תני עשרה בני אדם שהיו מהלכין בדרך אף על פי שכולם אוכלין מככר אחד כל אחד ואחד מברך לעצמו · ישבו ואכלו אף על פי שכל אחד ואחד אוכל מככר עצמו אחד מברך על ידי כולם · רבי ירמיה זמין לחבריה בפונדקא ·

מתני' שתי חבורות שהיו אוכלין בבית אחד כו' · רבי יונה ורבי אבא בר זימנא בשם רבי זעירא לשני בתים נצרכה · אמר ר' יוחנן והן שנכנסו משעה ראשונה על מנת כן · אילין בית נשאי מה את עבד לון כבית אחד או כשני בתים נאמר אם היה דרכן לעבור אילו על אילו מזמנין · ואם לאו אין מזמנין · רבי ברכיה מוקים לאמוריה על תרעא מציעיא דבי מדרשא והוא מזמן על אילין ועל אילין · אין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים דברי רבי אליעזר · וחכמים אומרים מברכין · רבי זריקא בשם רבי יוסי בן חנינא מודים חכמים לרבי אליעזר בכוס של ברכה שהוא נותן לתוכו מים כל שהוא · מזגין רבנן כהדין כסא דקידושא · מילתא דרבי יוסה פליגא אדרבי יונה דרבי יונה טעם כסא ומתקן ליה · אין היימר שהוא מזג · והתני השותה משקין מזוגין שעבר עליהן הלילה דמו בראשו · אמר רבי יוחנן והן שלנו בכלי מתכות · רבי ירמיה בשם רבי יוחנן ראשונים היו שואלין שמואל מהו שתסייע לימין בכוס של ברכה · את שמע מינה תלת. את שמע שהוא צריך להתפסו בימין · וצריך שתהא ידו גבוהה מן השולחן טפח · צריך שנותן עיניו בו · אמר רבי אחא שלשה דברים נאמרו בכוס של ברכה מלא · עיטור · ומודח · ושלשתן בפסוק אחד · נפתלי שבע רצון ומלא ברכת ה' · שבע עיטור · רצון מודח · מלא כמשמעו · אמר רבי חנינא אם עשיתה כן מה כתיב תמן ים ודרום ירשה · את זוכה ליירש העולם הזה והעולם הבא · אמר רבי אלעזר כוס פגום אין מברכין עליו טעמו פגמו · את שמע מינה תלת · שמע מינה כוס פגום אין מברכין עליו · וצריך שהוא בו כשיעור ושעמו פגמו · אמר רבי תנחום בר ירמיה כבוד היום קוד' לכבוד לילה · קדושת הלילה קודמת לקדושת היום · אי זהו כבוד היום רבי יוסה בשם רבי יעקב בר אחא ורבי אלעזר בר יוסף בשם רב בורא פרי הגפן · רבי זריקן בר חמי דרבי זריקן הזכיר של חנוכה בארץ וקילסו אותו · רבי בא בריה דרבי חייא בר בא הזכיר היין אבות בהטוב והמטיב וקילסו אותו · רבי בא בריה דרבי חייא בר אבא אבל מהלך עומד ומברך אבל עומד יושב ומברך · אבל יושב מיסב ומברך · אבל מיסב מתעטף ומברך · אם עשה כן הרי הוא כמלאכי השרת · מה טעמא בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ·

הדרן עלך שלשה שאכלו

אילו דברי' שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה · בית שמאי אומרי' מברך על היו' ואחר כך מברך על היין · ובית הלל אומרי' מברך על היין ואח' כך מברך על היום · בית שמאי אומרי' נוטלין לידים ואחר כך מוזגין את הכוס · ובית הלל אומרי' מוזגין הכוס תחילה ואחר כך נוטלין לידים · בית שמאי מקנח ידיו במפה ומניחה על השולחן · ובית הלל אומרי' על הכסת · בית שמאי אומרי' מכבדין את הבית ואחר כך נוטלין לידים · ובית הלל אומר נוטלין לידים ואחר כך מכבדין את הבי' · בית שמאי אומרי' נר ומזון בשמים והבדלה · ובית הלל אומר נר ובשמים ומזון והבדלה · בית שמאי אומרי' שברא מאור האש · ובית הלל אומרי' בורא מאורי האש · אין מברכין על הנר ועל הבשמים של גוים ועל הנר ועל הבשמים של מתים ועל הנר ועל הבשמים שלפני עבודה זרה · ואין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו · מי שאכל ושכח ולא בירך בית שמאי אומר יחזור למקומו ויברך · ובית הלל אומרי' יברך במקום שנזכר · ועד מתי מברך עד כדי שיתאכל המזון שבמעיו · בא להן יין אחר המזון ואין שם אלא אותו הכוס בית שמאי אומרי' מברך על היין ואחר כך מברך על המזון · ובית הלל אומרי' מברך על המזון ואחר כך מברך על היין · עונין אמן אחר ישראל מברך · ואין עונין אמן אחר כותי מברך עד שישמע כל הברכה:

סליק פירקא

אילו דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה כו' · מה טעמהון דבית שמאי שהקדוש' היום גרמה ליין שיבוא וכבר נתחייב בקדושת היום עד שלא בא היין · מה טעמהון דבית הלל שהיין גורם לקדושת היום שתאמר · דבר אחר היין תדיר וקדושה אינה תדירה · אמר רבי יוסה מדברי שניהן יין והבדלה היין קודם · כלום טעמהון דבית שמאי אלא שקדושת היום גרמה ליין שיבוא · וכאן הואיל ולא אבדלה גרמה ליין שיבוא היין קודם · כלום טעמהון דבית הלל אלא שהיין תדיר וקדושה אינה תדירה · וכן הואיל והיין תדיר והבדלה אינה תדירה היין קודם · אמר רבי מנא מדברי שניהן יין והבדלה הבדלה קודמת · כלום טעמהון דבית שמאי אלא שכבר נתחייב בקדושת היום עד שלא בא היין וכאן הואיל ונתחייב בהבדלה עד שלא בא היין אבדלה קודמת · כלום טעמהון דבית הלל אלא שהיין גורם לקדושת היום שתאמר · וכאן הואיל ואין היין גורם לאבדלה שתאמר אבדלה קודמת · אמ' רבי זעירא מדברי שניהן מבדילין בלא יין ואין מקדשין אלא ביין · הא דעתיה דרבי זעירא · דרבי זעירא אמ' מבדילין על השכר ואזלין מן אתר לאתר משום קדושה · אמר רבי יוסי בר' מזגין תמן במקום שאין יין שליח ציבור עובר לפני התיבה ואומר ברכה אחת מעין שבע וחותם במקדש ישראל ואת יום השבת · וקשיא על דבית שמאי בלילי שבת הרי עבידה הוה יושב ואוכל בערב שבת וחשכה לילי שבת ואין שם אלא אותו הכוס את אמר מניחו לאחר המזון ומשלשל כולם עליו · מה נפשך יברך על היום המזון קודם · יברך על המזון היין קודם · יברך על היין היום קודם · נשמעינה מן הדא בא להן יין אחר המזון ואין שם אלא אותו הכוס אמר רבי בא על ידי שהוא ברכה קטנה שמא ישכח וישתה · ברם הכא מכיון שהוא בשלשה על ידי הכוס אינו שכח · כיצד יעשה על דברי בית שמאי יברך על המזון תחילה ואחר כך מברך על היום ואחר כך על היין · וקשיא על דברי בית הלל במוצאי שבת הרי עבידה היה יושב ואוכל בשבת וחשכה מוצאי שבת ואי' שם אלא אותו הכוס את אמר מניחו לאחר המזון ומשלשל כולן עליו · מה נפשך יברך

על היין המזון קודם · יברך על המזון ונר קודם׳ יברך על הנר אבדלה קודמת · נשמעינה מן הדא · אמר רבי יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על ברכת המזון שהוא בתחילה ולא על הבדלה שהוא בסוף · על מה נחלקו על הנר ועל הבשמים שבית שמאי אומרי׳ בשמים ואחר כך נר · ובית הלל אומרי׳ מאור ואחר כך בשמים · רבא ורב יהודה הלכה כמי שהוא אומר בשמים ואחר כך נר · מיצ׳ יעשה על דברי בית הלל יברך על המזון תחילה ואחר כך יברך על היין ואחר כך על הנר · יוסטוב שחל להיות במוצאי שבת · רבי יוחנן אמר יקנה׳ · יין קידוש נר הבדלה׳ חנין בר בא אמר בשם רב יין קידוש נר הבדלה סוכה חמן׳ רבי חנינא אמר ינה״ק · שמואל לא אמר מהדא דרבי חנינא דאמר רבי אחא בשם רבי יהושע בן לוי מלך יוצא ושלטון נכנס מלוין את המלך ואח״כ מכניסין את השלטון · לוי אמר ינה״ק · מסתברא דלוי אמר מעין שניהם · אמר רבי זעירא בעא קומי רבי יוסי היך עבדין עובדא אמר ליה כרב וכרבי יוחנן׳ וכן נפק עובדא כרב וכרבי יוחנן׳ רבי אבהו כד הוה אזיל לדרומה הוה עבד כר׳ חנינא · וכד הוה נחית לטבריא הוה עבד כרבי יוחנן דלא מפלג על בר נש באתריה · על דעתיה דרבי חנינא ניחא וקשיא יוחנן על דר׳ יוחנן אילו כשאר ימות השנה אינו מברך על הנר שלא יכבה · וכא מברך על הנר שלא יכבה · מה עבד ליה רבי יוחנן מכיון שיש לו יין אין נרו כובה · ויברך על הנר בסוף · שלא לעקור זמן השבתות הבאות · מה טעמון דבית שמאי שלא יטמאו משקין שבאחורי הכוס מידיו ויחזרו ויטמאו את הכוס · מה טעמון דבית הלל לעולם אחורי הכוס טמאין · דבר אחר אין נטילת ידים אלא סמוך לברכה׳ רבי ביבן בשם ר׳ יוחנן אתיא דבית שמאי כרבי יוסי ודבית הלל כרבי מאיר דתנינן תמן רבי מאיר אומר לידים טמאות וטהורות · אמר רבי יוסה לא אמרן אלא לידים טהורות בלבד · רבי יוסי בשם רבי שבתי ורבי חייא בשם ר׳ שמעון בן לקיש לחלה ולנטילת ידים אדם מהלך ארבע מילי · רבי אבהו בשם רבי יוסי בי ר׳ חנינא הדא דאמר לפניו אבל לאחריו אין מטריחין עליו · שומרי גנות ופרדיסים מה את עבד להון כלפניהן כלאחריהן׳ נשמעינה מן הדא האשה יושבת וקוצה חלתה ערומה מפני שהיא יכולה לכסות את עצמה אבל לא האיש · והדא אשה לא בתוך הביה היא יושבת ואת אמר אין מטריחין עליה · וכאן אין מטריחין עליו׳ תני מים שלפני המזון רשות׳ ושל אחר המזון חובה׳ אלא שבראשונים נוטל ומפסיק׳ ובשניים נוטל ואינו מפסיק · מה הוא נוטל ומפסיק רבי יעקב בר אחא אמר נוטל ושונה׳ רבי שמואל בר יצחק אמ׳ בעי נוטל ושונה ואת אמרת רשות ·

אמר רבי יעקב בר אידי על הראשונים נאכל בשר חזיר׳ על השניים יצאה אשה מביתה · ויש אומרי׳ שנהרגו עליה שלשה נפשות׳ שמואל סלק לגבי רב חמא יתיה אכל כוהם · אמר ליה מהו כן אמר לי׳ איסתניס אני · רבי זעירא כד סליק להכא חמא כהניא אכלין כוהם אמ׳ לדהן הא אזילא ההיא דרב ושמואל ·

אתא רבי יוסי בר כר כהנא בשם שמואל נטילת ידים לחולין אין נטילת ידים לתרומה׳ רבי יוסי אומר לתרומה ולחולין · רבי יוסה בשם רבי חייא בר אשי ורבי יונה ורבי חייא בר אשי בשם רב נטילת ידים להרומה עד הפרק · ולחולין עד קשרי אצבעותיו׳ מישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי אמר מן דהוא אכיל עם סבי ולא משטף ידוי עד הפרק לא הוה אכיל עימיה · רבי הונא אמר אין נטילת ידים אלא לפת בלבד · תני רבי הושעיא כל דבר שיש בו ליכלוך משקה׳ רבי זעירא אמר אפילו מקצץ תורמוסין הוה נטל ידיה · רב אמ׳ נטל ידיו בשחרית אין מטריחין עליו בין הערבים · רבי אבינא מפקד לחבריה הן דאתו משכחין מסתחון נסבין ידיכון ומתני על כל יומא · רבי זעירא סליק גביה רבי אבהו לקסרין אשכחיה אמר אזול למיכל יהב ליה עגולה דקצי · אמר ליה סב בריך אמר ליה בעל הבית ידע כחו של כברו׳ מן דאכלין אמר ליה סב בריך · אמר ליה חכם רבי לרב הונא אנשא רבא והוא הוה אמר הפותח הוא חותם · מתני׳ פליגא על רב הונא דתני סדר נטילת ידים עד חמשה מתחילין מן הגדול יותר מיכן מתחילין מן הקטן׳ באמצע המזון מתחילין מן הגדול לאחר המזון מתחילין מן המברך לא שיתקין עצמו לברכה · אין תימר הפותח הוא חותם כבר מתוקן הוא · אמר רבי יצחק תיפתר באילין דהוו עלין קטעין קטעין ולא ידעין מה מברכה׳ הלכה מה טעמהון דבית שמאי מפני אובדן אוכלין · ומה טעמון דבית הלל אם השמש פיקח הרי זה מעביר פירורין פחות מכזית ונוטלין לידים ואחר כך מכבדין את הבית · מתניתא בשולחן של שיש ושל פרקס שאינו מקבל טומאה · הלכה מה טעמון דבית שמאי שלא יטמאו משקין שבמפה מן הכסת ויחזרו ויטמאו את ידיו · ומה טעמון דבית הלל לעולם ספק משקין לידים טהור · דבר אחר אין ידים לחולין · ובבית שמאי יש ידים לחולין׳ תיפתר או כרבי שמעון בן אלעזר · או כרבי אלעזר בי ר׳ צדוק׳ כרבי שמעון בן אלעזר דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר הידים תחילה לחולין ושניות לתרומה׳ או כרבי אלעזר בי ר׳ צדוק דתנינן תמן חולין שנעשו על גבי הקודש הרי אילו כחולין׳ רבי אלעזר בי ר׳ צדוק אומר הרי אילו כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד · תמן תנינן הסך שמן טהור נטמא וירד וטבל בית שמאי אומרי׳ אף על פי מנטף טה׳ ובית הלל אומרי׳ טמא ואם היה שמן טמא מתחילתן בית שמאי אומרי׳ כדי סיכת אבר קטן׳ ובית הלל אומר משקה טופח · רבי יהודה אומר משום בית הלל טופח ומטפי׳ כחלפ׳ שישהון דבית הלל תמן אמרין טמא · והכא אמרין טהור · תמן כעינו הוא · והכא כבלוע במפה הוא · הלכה בית שמאי אומר כו׳ · תני אמר ר׳ יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המזון שהוא בתחילה ועל הבדלה שהוא בסוף ועל מה נחלקו על המאור ועל הבשמים שבית שמאי אומרי׳ בשמי׳ ומאור׳ ובית הלל אומרי׳ מאור ובשמים׳ רבי בא ורב יהודה בשם רב הלכה כדברי מי שאומר בשמים ואחר כך מאור · בית שמאי אומרים כוס בימינו ושמן ערב בשמאלו אומר על הכוס ואחר כך אומר על שמן ערב · בית הלל אומרים שמן ערב בימינו וכוס בשמאלו אומר על שמן ערב וטחו בראש השמש ·

אם היה שמש תלמיד חכם טחו בכותל שאין שבחו של תלמיד חכם להיות יוצא מבושם · אבא בר בר חנה ורב הונא הוון יתבין אכלין׳ והוה רבי זעירא קאים משמש קומיהון עלו וטעין תרויהון בחדא ידיה׳ אמר ליה אבא בר בר חנה מה ידיך חוריתא קטעין וכעס עילוי אבוי אמר ליה לא מיסתך דאת רביע והוא קאים משמש ועוד דהוא כהן ואמר שמואל המשתמש בכהונה מעל את מיקל ליה׳ גזירה דהוא רבע ואת קאים ומשמש התחתי · בניין המשתמש בכהונה מעל רבי אחא בשם שמואל אמר ואמרה להם אתם קודש לה׳ והכלים קודש · מה כלים המשתמש בהן מעל אף המשתמש בכהנ׳ מעל׳ הלכה על דעתהון דבית שמאי אשר ברא פרי הגפן על דעתיהון דבית הלל בורא פרי הגפן · יין מתחדש בכל שנה ושנה · האש אינו מתחדש בכל שעה · האש והכלאי׳ אף על פי שלא נבראו מששת ימי בראשית אבל עלו במחשבה מששת ימי בראשית · הכלאים ובני צבעון איה וענה הוא ענה אשר מצא את הימים במדבר · מהו יימים׳ רבי יהודה בן סימון אומר המיתם׳ ורבנן אמרין הימים חציו סוס וחציו חמור׳ ואילו הן הסימנין אמר רבי יהודה כל שאזניו קטנות אמו סוס ואביו חמור · גדולות אמו חמורה ואביו סוס · רבי מנא מפקד לאילין דנשיאה אין בעיתון מיזבן מולין תהון זבנין אילין דאודניהון דקיק׳ שאמו סוסה ואביו חמור׳ מה עשה צבעון וענה זימן חמורה והעלה עליה סוס זכר ויצא מהן פרדה׳ אמר הקב״ה להם אתם הבאתם לעולם דבר שהוא מזיקן אף אני מביא על אותו האיש דבר שהוא מזיקו · מה עשה הקב״ה זימן חכינ׳ והעלה עליה חרדון ויצא ממנה חברבר · מימו לא יאמר לך אדם שעקצו חברבר וחיה נשכו כלב שוטה וחיה שבעטתו פרדה וחיה · ובלבד פרדה לבנה · האש רבי לוי בשם רבי בזירה שלשים ושש שעות שימשה אותה האורה שנבראת ביום הראשון שתים עשרה בערב שבת׳ ושתים עשרה בליל׳ שבת · ושתי׳ עשרה בשב׳ והוה אדם הראשון מביט בו מסוף העולם ועד סופו כיון שלא פסקה האורה התחיל כל העולם כולו משורר שנאמר תחת כל השמים ישרהו למי שאורו על כנפות הארץ׳ כיון שיצת שבת התחיל משמש החושך ובא ונתיירא אדם ואמר אלו הוא שכתב בו הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב שמא בא לנשכני ואמר אך חושך ישופני׳ אמר רבי לוי באותה השעה זמן לו הקב״ה שני רעפין והקישן זה לזה ויצא מהן האור הדא הוא דכתיב ולילה אור בעדני׳ ובירך עליה בורא מאורי האש · שמואל אמר לפיכך מברכין על האש במוצאי שבתו׳ שהוא תחילת ברייתה · רב הונא בשם רבי אבהו בשם רבי יוחנן אף במוצאי יום הכיפורי׳ מברך עליה שכבר שבת האור כל אותו היום · הלכה · תנא רבי יעקב קומי רבי ירמיה מברכין על הבשמים של גוים מת׳ · פליג קומוסה במעשיו לפני חנותו עששית אע״פ שלא כבת מברכין עליה · נר בתוך חיקו או בתוך פנס או בתוך ספקלריא רואה את השלהבת ואינו משתמש לאורה משתמש לאורה ואינו רואה את השלהבת׳ לעולם אין מברכין עליה עד שיהא רואה את השלהבת ומשתמש לאורה׳ חמשה דברים נאמרו בגחלת וחמשה בשלהבת׳ גחלת של הקדש מועלין בה׳ והשלהבת לא נהנין ולא מועלין · גחלת של עבודה זרה אסור׳ ושלהבת מותרת׳ המודר הנאה מחבירו אסור בגחלתו ומות׳ בשלהבתו · המוציא את הגחלת לרשו׳ הרבי׳ חייב והשלהבת פטור מברכי׳ על השלהבת ואין מברכין על הגחלת · ר׳ חייא בר אשי בשם רב אם היו הגחלים לוחשות מברכין רבי יוחנן דקריצין בשם רבי נחום בר סימאי בלבד הנקטפת · תני גוי שהדליק מישראל וישראל שהדליק מגוי ניחא גוי שהדליק מישראל מעתה אפי׳ גוי מגוי · אשכח תני גוי מגוי אין מברכין · רבי אבהו בשם רבי יוחנן מבוי שכולו גוים ויש׳ אחד דר בתוכו ויצא משם האור מברכין עליה בשביל אותו ישראל ששם · רבי אבהו בשם רבי יוחנן אין מברכין לא על הבשמים של לילי שבת בטבריא ולא על הבשמים של מוצאי שבתות בציפורין ולא על הנר ולא על הבשמים של אחר׳ ערב שבת בציפורין שאינן עשוין אלא לדבר אחר · ולא על הנר והבשמים של מתים ר׳ חזקיה ור׳ יעקב בר אחא בשם רבי יוסי בי רבי חנינא הדא דאת אמר בנתונו׳ למעלה ממיטתו של מת · אבל אם היו נתונין לפני מיטתו של מת מברכין אני אומר לכבוד החיים הן עשוין · ולא על הנר ולא על הבשמים של עבודה זרה׳ ולא הוא של גוים הוא של עבודה זרה · תיפתר בעבודה זרה של ישראל · אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו · דרש רבי זעירא בריה דרב אבהו ויהא

אלהים את האור כי טוב ואחר כך ויבדל אלהים בין האור ובין החושך · אמר רבי ברכיה כך דרשו שני גדולי עולם רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש ויבדל א אלהים אבדלה ודאי · רבי יהודה בי ר' סימן אמר הבדילו לו · ורבנן אמרין הבדילו לצדיקים לעתיד לבוא · משלו משל למה הדבר דומה למלך שהיו לו שני איסטרטיגין זה אומ' אני משמש ביום וזה או' אני משמש ביום קרא לראשון ואמר לו פל' היום יהא תחומך · קרא לשני ואמר לו פל' הלילה יהא תחומך · הדא הוא דכתי' ויקרא אלהים לאור יום וגו' · לאור אמר לו היום תהא תחומך ולחושך אמר לו הלילה יהא תחומך · אמר רבי יוחנן הוא שאמר לו הק' לאיוב המימיך צוית בוקר ידעת השחר מקומו · ידעת אי זה מקומו של אור ששת ימי בראשית איכן נגנז · אמר רבי תנחומא אנא אמרית טעמא יוצר אור ובורא חשך עושה שלום משיצא עושה שלום ביניהן · אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו · רב אמר יאותו · ושמואל אמר יעותו · מאן דמר יאותו אך בזאת נאותו לכם · מאן דמר יעותו לדעת לעו' את יעף דבר · תמן תנינן כיצד מעברין את הערים · רב אמר מאברין · ושמואל אמר מעברין · מאן דאמר מאברין מוסיפין לה אבר · מאן דאמר מעברין כאשה עוברה · תמן תנינן לפני אידיהן של גוים · רב אמר עידיהן · ושמואל אמר אידיהן · מאן דמר אידיהן כי קרוב יום אידם · ומאן דמר עידיהן ועידיהם המה בל יראו ובל ידעו למען יבושו · מאן מקיים שמואל טעמיה דרב ועידיהם המה · שהן עתידין לבייש את עובדיהן ליום הדין · אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו · רב יהודה בשם שמואל כדי שיהו נשים טוות לאורו · אמר רבי יוחנן כדי שתהא עינו רואה מה בכוס ומה בקערה · אמר רב חננא כדי שיהא יודע להבחין בין מטבע למטבע · תני רבי אושעיא אפילו טריקלין עשר על עשר מברכין · ר' זעירא מקריב קומיה בוצינא אמרין ליה תלמידיו רבי מה את מחמיר עלינו והתני רבי אושעיא אפילו טרקלין עשר על עשר מברכין · הלכה רבי יוסטא בר שונם אמר תרין אמורין חד אמר טעמון דבית שמאי וחד אמר טעמון דבית הלל · מאן דמר טעמון דבית שמאי אילו שכח שם כיס אבנים טובות ומרגליות שמא לא היה חוזר ונוטל כיסו · אף הבא יחזור למקומו ויברך · מאן דמר טעמהון דבית הלל אילו פועל עושה בראש הדקל או בתוך הבור שמא מטריחין שיחזור למקומו ויברך אלא מברך במקום שנזכר אף הבא מברך במקום שנזכר · עד מתי הוא מברך רבי חייא בשם שמואל עד שיתעכל המזון במעיו וחכמים אומרים כל זמן שהוא צמא מחמת אותה סעודה · רבי יוחנן אמר עד שירעב · הלכה אמר רבי בא על ידי שהוא ברכה קטנה שמא ישכח וישתה · ברם הבא על ידי שהוא משולשה על הכוס אינו שוכח · הא את' ישראל עונין אמן אף על פי שלא שמע · לא כן תני שמע ולא ענה יצא · ענה ולא שמע לא יצא · חייה בריה דרב אמר בשלא אכל עמהן כזית · הבא מתניתא תני שמע ולא ענה יצא ענה ולא שמע לא יצא · רב בשם אבא בר חנה ואית דאמרי לה אבא בר חנה בשם רב והוא שענה ראשי פרקים · רבי זעירא בעי הן אינון ראשי פרקים · הללו יה הללו עבדי ה' הללו את שם ה' · בעון קומי רבי חייא בר אבא מניין שאם שמע ולא ענה יצא · אמר מן מה דאנן חמי רבנן רברביא עבדין כן · אינון קיימין בציבורא דאילין אמרין דין ברוך הבא ואילין אמרין בשם ה' ואילין ואילין יוצאין ידי חובתן · תנא רבי אושעיא עונה הוא אדם אמן אפילו לא אכל · ואינו אומ' נברך שאכלנו משלו אלא אם כן אכל · תני אין עונין אמן יתומה ולא אמן קטופה ולא אמן חטופה · בן עזאי אומר העונה אמן יתומה יהו בניו יתומי' חטופה יתחטפו שנותיו קטופה תקטף נשמתו · ארוכה מאריכין לו ימיו ושנותיו בטובה · אי זו היא אמן יתומה אמר רב חונא דין דיתיב למברכה והוא ענה ולא ידע למה הוא ענה · תנא גוי שבירך את השם עונין אחריו אמן · א"ר תנחומ' אם בירכך גוי ענה אחריו אמן · דכתב ברוך תהיה מכל העמים · גוי אחד פגע את רבי ישמעאל ובירכו · א"ל כבר מילתך אמירה · פגע אחרינא וקיללו · אמר ליה כבר מילתך אמירה · אמרו לו תלמידיו רבי כמה דאמרת להדין אמרת להדין · אמר להן כן כתיב אורריך ארור ומברכיך ברוך :

הדרן עלך אלו דברים

הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל אומר ברוך שעשה ניסים לאבותינו במקום הזה · מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה אומר ברוך שעקר עבודה זרה מארצינו · על הזיקים ועל הזועות ועל הברקים ועל הרעמים ועל הרוחות הוא אומר ברוך שכחו מלא עולם · על ההרים ועל הגבעות ועל הימים ועל הנהרות ועל המדברות הוא אומר ברוך עושה בראשית · רבי יהודה אומר הרואה את הים הגדול אומ' ברוך שעשה את הים הגדול בזמן שהוא רואהו לפרקים · על הגשמים ועל בשורות טובות הוא אומ' ברוך הטוב והמטיב · ועל שמועות הרעות הוא אומר ברוך דיין האמת · בנה בית חדש וקנה כלים חדשים או' ברוך שהגיענו לזמן הזה · מברך על הרעה מעין הטובה ועל הטובה מעין הרעה · והצועק לשעבר הרי זה תפילת שוא · כיצד היתה אשתו מעוברת ואמ' יהי רצון שתלד אשתי זכר הרי זו תפילת שוא · היה בא בדרך ושמע קול צווחה בעיר אמר יהי רצון שלא יהיה בתוך ביתי הרי זו תפילת שוא · הנכנס לכרך מתפלל שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו · בן עזאי אומר ארבע שתים בכניסתו ושתים ביציאתו · ונותן הודאה לשעבר · וצועק לעתיד לבוא · חייב לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה שנאמ' ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך · בכל לבבך בשני יצרי' ביצר טוב וביצר רע · בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך · בכל מאודך בכל ממונך · דבר אחר בכל מאודך בכל מידה ומידה שהוא מודד לך בכל הוי מודה לו מאד מאד · לא יקל אד' את ראשו כנגד שער המזרח שהוא מכוון כנגד בית קדשי הקדשים · ולא יכנס להר הבית במקלו ובמנעלו ובאפונדתו ובאבק שעל רגליו · ולא יעשנו קפנדריא : ורקיקה מקל וחומר · כל חותמי הברכות שהיו במקדש היו מן העולם · ומשקלקלו המינין אמרו אין עולם אלא אחד · התקינו שיהו אומרי' מן העולם ועד העולם · , והתקינו שיהא אדם שואל את שלום חבירו בשם שנאמר והנה בועז בא מבית לחם · ויאמר לקוצרים ה' עמכם · ואומר אל תבוז כי זקנה אמך · עת לעשות לה' הפרו תורתך ר' נתן אומר הפרו תורתך עת לעשות לה' ·

סליק פירקא

הרואה מקו' שנעשו בו נסים לישראל כו' · מתני' כנסי ישראל · אבל כנסי יחידי שנעשו לו אינו צריך לברך · מהו שיברך אר' על נסי אביו ועל נסי רבו ואם היה אדם בסיים כגון יואב בן צרויה וחביריו ואדם שנקדש בו שם שמים כגון חנניה מישאל ועזריה · ונסי שבטים מהו שיברך · מאן דאמר כל שבט ושבט איקרי קהל צריך לברך · מאן דאמר כל השבטים קריין קהל אין צריך לברך · הרואה בבל צריך לברך חמש ברכות : ראה פרת אומר ברוך עושה בראשית · ראה מרקולים אומר ברוך ארך אפים · ראה ביתו של נבוכד נצר אומר ברוך שהחריב ביתו של אותו רשע · ראה מקו' כבשן האש וגוב אריות אומר ברוך שעשה ניסים לאבותינו במקום הזה · ראה מקום שנוטלין ממנו עפר אומר ברוך אומר ועושה ברוך גוזר ומקיים · ראה בבל אומר וטאטאתיה במטאטא השמד · רבי זעירא ורבי יהודה בשם רב כל ברכה שאין עמה מלכות אינה ברכה · אמר רבי תנחומא אנא אמ' טעמא ארוממך אלהי המלך · רב אמר צריך לומר אתה · ושמואל אמר אינו צריך לומר אתה · רבי יוחנן ורבי יונתן אזלין מיעבד שלמא באילין קרייתא דדרומה עלון לחד אתר ואשכחון לחזנא דאמר האל הגדול הגבור והנורא והאביר והאמיץ ושיתקו אותו · אמרו לו אין לך רשו' להוסיף על מטבע שטבעו חכמים בברכות · רב הונא בשם רב שדי לא מצאנוהו שגיא כח · לא מצינו כחו וגבורתו של הק' · רבי אבהו בשם רבי יוחנן היסופר לו כי אדבר אם אמר איש כי יבולע אם בא אדם לספר גבורותיו של הקב"ה מתבלע מן העולם · אמר רבי שמואל בר נחמן מי ימלל גבורות ה' כגון אני וחבירי · אמר רבי אבון מי ימלל גבורות ה' תרגם יעקב כפר נבורייא בצור · לך דומיה תהלה אלהים בציון · סמא דכולא משתוקא · למרגלית דלית לה טימי כל שמשבח בה פוגמה · תני המפותח ביה"ד הוא והחותם ביה"ד הוא הרי זה חכם · באל"ף למ"ד והחותם באל"ף למ"ד הרי זה בור · באל"ף למ"ד והחותם ביה"ד הוא הרי זה בינוני · ביה"ד הוא והחותם באל"ף למ"ד הרי זו דרך אחרת · המינין שאלו את רבי שמלאי כמה אלוהות בראו את העולם · אמר להן ולי אתם שואלין לכו ושאלו את אדם הראשון שנאמר כי שאל נא לימים ראשונים וגו' · אשר בראו אלהים אדם על הארץ אין כתיב כאן אלא למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ · אמרו ליה והכתיב בראשית ברא אלהים · אמר להן וכי בראו כתיב אין כתיב אלא ברא · אמר רבי שמלאי כל מקום שפרקו המינין תשובתן בצידן · חזרו ושאלו אותו מה אהן דכתיב נעשה אדם בצלמינו כדמותינו · אמר להן ויבראו אלהים את האד' בצלמם אין כתי' כאן אלא ויברא אלה' את האד' בצלמו · אמרו לו תלמידיו לאלו דחית בקנה לנו מה אתה משיב · אמר להן לשעבר אדם נברא מן העפר וחוה נבראת מן האדם · מאדם ואילך בצלמינו כדמותינו · אי אפשר לאיש בלא אשה ואי אפשר לאשה בלא איש · אי אפשר לשניהן בלא שכינה · חזרו ושאלו אותו מה הון דכתיב אל אלהים ה' אל אלהים ה' הוא יודע · אמר להן הם יודעים אין כתיב כאן אלא הוא יודע כתיב · אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחית בקנה · לנו מה אתה משיב · אמר להן שלשתן שם אחד כאינש דאמר בסיליוס קיסר אגוסטוס · חזרו ושאלו אותו מהו דכתיב אל

אלהים ה׳ דיבר ויקרא ארץ׳ אמר להן וכי דיברו ויקראו כתיב כאן אין כתיב אלא דבר ויקרא ארץ׳ אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחית בקנה ולנו מה אתה משיב. אמר להן שלשתן שם אחד כאיניש דאמר אומנון כניין ארכיטקטון. חזרו ושאלו אותו מהו דכתיב כי אלהים קדושים הוא׳ אמר להן קדושים המה אין כתיב כאן אלא הוא אל קנא הוא. אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחיתה בקנה ולנו מה אתה משיב. אמר רבי יצחק קדוש בכל מיני קדושות. דאמר רבי יודן בשם רבי אחא הקב״ה דרכו בקדושה. דיבורו בקדושה׳ וישובו בקדושה חשיפת זרועו בקדושה. אלהים נורא ואדיר בקדושה. דרכו בקדושה׳ אלהים בקודש דרכך. הלוכו בקדושה. הליכות אלי מלכי בקודש. מושבו בקדושה אלהים ישב על כסא קדשו. דיבורו בקדושה. אלהים דיבר • חשיפת זרועו בקדושה חשף ה׳ את זרוע קדשו׳ נורא ואדיר בקדושה׳

מי כמוכה נאדר בקודש. חזרו ושאלו אותו מהו אין דכתיב כי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו. אמר להן כה׳ אלהינו בכל קראינו אליהם אין כתיב כאן אלא בכל קראינו אליו׳ אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחיתה בקנה לנו מה אתה משיב׳ אמר להן קרוב בכל מיני קריבות דאמר רבי פינחס בשם רב יהודה בר סימן עבודה זרה נראית קרובה ואינה אלא רחוקה מה טעם׳ ישאוהו על כתף יסבלוהו וגו׳׳ סוף דבר אלוהו עמו בבית והוא צועק עד שימות ולא ישמע ולא יושיע מצרתו׳ אבל הקב״ה נראה רחוק ואין קרוב ממנו. דאמר לוי מהארץ ועד לרקיע מהלך ה׳ מאו׳ שנה ומרקיע לרקיע מהלך ת״ק שנה ועביו של רקיע ת״ק שנה וכן לכל רקיע ורקיע ואמר רבי ברכיה ורבי חלבו בשם ר׳ אבא סמוקה אף טלפי החיות מהלך ה׳ מאות שנה וחמש עשרה מניין ישרה. ראה כמה הוא גבוה מעולמו ואדם נכנס לבית הכנסת ועומד אחורי העמוד ומתפלל בלחישה והקב״ה מאזין את תפילתו שנא׳ וחנה היא מדברת על לבה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע׳ והאזין הקב״ה את תפילתה. וכן כל בריותיו שנ׳ תפילה לעני כי יעטף. כאדם המשיח באוזן חבירו והוא שומע. וכי יש לך אלוה קרוב מזה׳ שהוא קרוב לבריותיו כפה לאוזן. רבי יודן בשם רבי יצחק אמר בה ארבע שיטין בשר ודם יש לו פטרון. אמרו לו נתפס בן ביתך אמר להן אני מקיים עליו׳ אמרו לו הרי יוצא לידון׳ אמר להן אני מקיים עליו. אמרו לו הרי הוא יוצא ליתלות היכן הוא ואיכן פטרונו׳ אבל הקב״ה הציל את משה מחרב פרעה הדא הוא דכתיב ויצילני מחרב פרעה. אמר רבי ינאי כתיב ויברח משה מפני פרעה. ואיפשר לבשר ודם לברוח מן המלכות׳ אלא בשעה שתפס פרעה את משה חייבו להתיז את ראשו וקהת החרב מעל צווארו של משה ונשבר׳ הדא הוא דכתיב צוארך כמגדל השן. זה צווארו של משה. ר׳ אמר רבי אביתר ולא עוד אלא שנתז החרב מעל צווארו של משה על צווארו של קוסנטירו והרגתו הדא הוא דכתיב ויצילני מחרב פרעה. לי הציל וקוסנטר נהרג׳

רבי ברכיה קרא עליו כופר לצדיק רשע. רבי אבון קרא עליו צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו׳ תני בר קפרא מלאך ירד ונדמה להן כדמות משה ותפסו את המלאך וברח משה׳ אמר רבי יהושע בן לוי בשעה שברח משה מפני פרעה נעשו כל אוכלוסין שלו אילמין ומהן חרשין ומהן סומין. אמר לאילמין היכן הוא משה ולא היו מדברים. אמר לחרשים ולא היו שומעין. אמר לסומין ולא היו רואין. הוא שהקב״ה אמר לו למשה מי שם פה לאדם או מי ישום אלם וגו׳. תמן קמת לך והכא לית אנא קאים. הה״ד מי כה׳ אלהינו בכל קראינו אליו׳ רבי יודן בשם רבי יצחק שיטה אוחרי׳ בשר ודם יש לו פטרון אמרו לו הרי נתפס בן ביתך׳ אמר הרי אני מתקים עליו. אמרו לו הרי הוא יוצא לידון. אמר להן הרי אני מתקים עליו. אמרו לו הרי הוא מושלך למים היכן הוא והיכן פטרונו. אבל הקב״ה הציל את יונה ממעי הדגה. הרי הוא אומר ויאמר ה׳ לדג ויקא את יונה. ר׳ יודן בשם ר׳ יצחק אמ׳ בשיטה אוחרי. הרי בשר ודם יש לו פטרון אמרו לו נתפס בן ביתך אמר להן הריני מתקים תחתיו׳ אמרו לו הוא יוצא לידון׳ אמ׳ הריני מתקים עליו. אמרו לו הרי הוא מושלך לאש היכן הוא והיכן פטרונו. אבל הקב״ה אינו כן הציל לחנניה מישאל ועזרי׳ מכבשן האש הה״ד ענה נבוכד נצר ואמר בריך אלההון די שדרך מישך ועבד נגו וגומר. רבי יודן בשם רבי יצחק אמר בה שיטה אוחרי הרי בשר ודם יש לו פטרון כו׳׳ עד הרי הוא מושלך לחיות׳ אבל הקב״ה הציל את דניאל מגוב אריות הה״ד אלהי שלח מלאכיה וסגר פום אריוותא וגומר. רבי יודן אמר משמיה דידיה בשר ודם יש לו פטרון.

אם באת לו עת צרה אינו נכנס אצלו פתאום. אלא בא ועמד לו על פתחו של פטרונו וקורא לעבדו או לבן ביתו והוא אומר איש פלוני עומד על פתח חצירך שמא מכניסו ושמא מניחו. אבל הקב״ה אינו כן אם באת על אדם צרה לא יצווח לא למיכאל ולא לגבריאל אלא לי יצווח ואני עונה לו מיד הה״ד כל אשר יקרא בשם ה׳ ימלט. אמר רבי פינחס עובדא הוה ברב הונא עייל מוסחתא דטיבריא פגעון ביה רומאי אמרין ליה מן דכאן את אמר לון מן דספסיינוס.

ופנינה׳ ברמשא אתו לגביה אמרין ליה עד אימתי את מקיים עם אילין יהודאי אמר לון למה. אמרין ליה פגעינן בחד אמרין ליה יהודאי ואמרינן ליה מן ומאן את אמר לן דספסיינוס. אמר לון ומה עבדותון ליה. אמר ליה דין ליה פנינן יתיה׳ אמר לון יאות עבדיתון. ומה מי שהוא נתלה בבשר ודם ניצול. מי שהוא נתלה בהקב״ה לא כל שכן׳ הה״ד כל אשר יקרא בשם ה׳ ימלט. אמר רבי אלכסנדרי עובדא בחד ארכון דהוה שמיה אלכסנדרוס והוה קיים דיין חד ליסטיס אמר ליה מה שמך אלכסנדרוס. אמר ליה אלכסנדרוס פטה אלכסנדריאה׳ ומה אם מי ששמו כשמו של בשר ודם הו׳ ניצול מי ששמו כשמו של הקב״ה על אחת כמה וכמה׳ הה״ד כל אשר יקרא בשם ה׳ ימלט. רבי פינחס אמר בה תרתי חדא בשם רבי זעירא. וחד בשם רבי תנחום בר חנילאי.

רבי פינחס בשם רבי זעירא אמר בשר ודם יש לו פטרון אם הטריח עליו ביותר הוא אומר אשכח פלן דקא מטרחא לי׳ אבל הקב״ה אינו כן אלא כל מה שאת מטריח עליו הוא מקבלך הה״ד השלך על ה׳ יהבך והוא יכלכלך׳׳ רבי פינחס בשם רבי תנחום בר חנילאי בשר ודם יש לו פטרון ובאו שונאים ותפסו אותו על פתח חצירו של פטרונו עד דצווח ליה עד דהוא נפק עברת חרבא על קדליה וקטלת יתיה. אבל הקב״ה הציל את יהושפט מחרב ארם׳ דכתיב ויזעק יהושפט וה׳ עזרו ויסיתם אלהים ממנו׳ מלמד שלא היה חסר אלא חיתוך הראש ויסיתם אלהים ממנו. רבי זעירא בריה דרבי אבהו רבי אבהו בשם רבי אלעזר אשרי שאל יעקב בעזרו וגומר׳ מה כתיב בתריה עשה שמים וארץ וגומר. וכי מה עניין זה לזה אלא מלך בשר ודם יש לו פטרון שולט באיפרכיא אחת ואינו שולט באיפרכיא אחרת אפילו תימר קוזמוקלטור שולט ביבשה שמא שולט בים. אבל הקב״ה שולט בים ושולט ביבשה ומציל בים מן המים וביבשה מן האש הוא שהציל את משה מחרב פרעה. הציל את יונה ממעי הדגה. חנניה מישאל ועזריה מכבשן האש׳ לדניאל מגוב אריות. הה״ד עושה שמים וארץ את הים ואת כל אשר בם וגומר. אמר רבי תנחומא מעשה בספינה אחת של גוים שהיתה פורשת מים הגדול והיה בה תינוק אחד יהודי עמד עליהם סער גדול בים ועמד כל אחד ואחד מהן והתחיל נוטל יראתו בידו וקורא ולא הועיל כלום׳ כיון שראו שלא הועילו כלום. אמרו לאותו יהודי בני קום קרא אל אלהיך ששמענו שהוא עונה אתכם כשאתם צועקים אליו והוא גיבור. מיד עמד התינוק בכל לבו וצעק וקיבל ממנו הקב״ה תפילתו ושתק הים׳ כיון שירדו ליבשה ירדו כל אחד ואחד לקנות צרכיו׳ *אמרו לו לאותו תינוק לית את בעי מזבין לך כלום. אמר להן מה אתון בעי מן ההן אכסניא עלובה. אמרו לו את אכסניא עלובה. אינון אכסניא עלובה אינון הכא וטעוותהון בבבל. ואינון הכא וטעוותהון ברומי ואינון הכא וטעוותהון עמהון ולא מהנין להון כלום׳ אבל את כל אן דאת אזל אלהך עמך. הה״ד כה׳ אלהינו בכל קראינו אליו׳ רבי שמעון בן לקיש אמר בשר ודם יש לו קרוב אם היה עשיר הוא מודה בו. ואם היה עני כופר בו. אבל הקב״ה אינו כן אלא אפילו ישראל נתונין בירידה התחתונה הוא קורא אותם אחי ורעי ומה טעם למען אחי ורעי. ר׳ אבון ורבי אחא ור׳ שמעון בן לקיש בשר ודם יש לו קרוב אם היה פילוסופוס הוא אומר ההן פלן מתקרב לן. אבל הקב״ה קורא לכל ישראל קרובים הה״ד וירם קרן לעמו.

מתני׳ מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה אומר ברוך שעקר עבודה זרה מארצינו כו׳ ·כתניתא כשנעקרה מכל מקומות ארץ ישר׳

אבל אם נעקרה ממקום אחד אומר ברוך שעקר עבודה זרה מן המקום הזה. נעקרה ממקום אחד ונקבעה במקום אחר. מקום שניתנה בו אומר ברוך ארך אפים. ומקום שנעקרה ממנו אומר ברוך שעקר עבודה זרה מן המקום הזה׃ יהא רצון מלפניך ה׳ אלהינו ואלה׳ אבותינו כשם שעקרתה אותה מן המקום הזה כך תעקר אותה מן המקומות כולם והחזיר לב עובדיה לעובדך ולא נמצא מתפלל על עובדי עבודה זרה. תני רבי ישמעאל בן גמליאל אומר אף בחוצה לארץ צריך לומר כן׳ אמר רבי יוחנן כי מי אשר יחובר׳

יבחר כתיב אלא כל החיים יש בטחון שכל זמן שאדם חי יש לו תקוה׳

מת אבדה תקותו׳ מה טעמא במות אדם רשע תאבד תקוה. תני רבי יהודה אומר שלשה דברים צריך אדם לומר בכל יום ברוך שלא עשאני גוי. ברוך שלא עשאני בור. ברוך שלא עשאני אשה. ברוך שלא עשאני גוי שאין הגוי׳ כלום כל הגוי׳ כאין נגדו. ברוך שלא עשאני בור שאין בור ירא חטא. ברוך שלא עשאני אשה שאין האשה מצווה על המצות. אמר רבי אחא כי מי יחובר וגומר. אפילו אותם שפשטו ידיהם בזבול יש להם בטחון. לקרבן אי איפשר שכבר פשטו ידיהן בזבול׳ לרחקן אי איפשר שעשו תשובה. עליהן הוא אומר וישנו שנת עולם ולא יקיצו׳ רבנן דקיסרין אמרי קטני גוים וחיילותיו של נבוכד נצר אין חיין ואין נידונין עליהן הכתוב אומ׳ וישנו שנת עולם וגומר. העובר לפני בתי עבודה זרה או׳ בית גאים יסח ה׳. ר׳ יוסי בי רבי בון בשם רבי לוי ראה אותם מזבחין לעבודה זרה או׳ זובח לאלהים יחרם׳ הרואה את הכושי ואת הגיחור ואת הלווקן ואת הכיפח ואת הננס אומר ברוך משנה את הבריות׳

את הקטוע ואת הסומא את מוכי שחין אומר ברוך דיין האמת. מתניתין בשהיו שלמים ונשתנו. אבל אם היה כן ממעי אמו אומר ברוך משנה את הבריות.

הרואה אילנות נאים ובני אדם נאים אומר ברוך שכן ברא בריות נאות בעולמו.

מעשה ברבן גמליאל שראה גויה אשה נאה ובירך עליה. לא כן אמר ר׳ זעירא

בשם

כשם רבי יוסי בר חנינא רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן לא תחונם · לא תתן
עליהן חן · מה אמר אבסקטא לא אמר אלא שכך ברא בריות נאות בעולמו שכן
אפי' ראה גמל נאה סוס נאה · ושור נאה אומ' ברוך שברא בריות נאות בעולמו ·
זו דרכו של רבן גמליאל להסתכל בנשים · אלא דרך עקמומיתה היתה
כגון ההן פתפסרס והביט בה שלא בטובתו · קרא הגבר אומר ברוך חכם הרזים ·
מי שת בטחות חכמה וגו' · אמר רבי לוי בערביא קורין לאימרא יובלא ·
והיה במשוך בקרן היובל · באפריקא קורין לנידה גלמודה · ואני שכולה
וגלמודה · ברומי צווחין לתרנגלא שכוי · או מי נתן לשכוי בינה · הרואה
אוכלוסין אומר ברוך חכם הרזים · כשם שאין פרצופיהן דומין זה לזה ·
כך אין דעתן דומה זה לזה · בן זומא כשהיה רואה אוכלוסין בירושלם או' ברוך
שברא כל אילו לשמשיני · כמה יגע אדם הראשון עד שלא אכל פרוסה · חרש
זרע ניכש עידר קצר עימר דש זרה בירר טחן הרקיד לש וקטף ואפ' ואח"כ אכל
פרוס' ואני עומד בשחרי' ומוצ' כל אלו לפני · ראה כמה יגיעו' יגע אדם הראשון
עד שמצא חלוק ללבוש · גזז ולבן ונפס וצבע וטוה וארג כבס ותפר ואחר
כך מצא חלוק ללבוש · ואני עומד בשחרית ומוצא כל אלו מתוקן לפני ·
כמה בעלי אומניות משכימים ומעריבים · ואני עומד בשחרית ומוצא כל אלו
לפני · וכן היה בן זומא אומר אורח רע מהו אומר וכי מה אכלתי משל בעל
הבית וכי מה שתיתי משל בעל הבית חתיכה אחת אכלתי לו · כוס יין שתיתי לו ·
וכל טורח שטרח לא טרח אלא בשביל אשתו ובניו · אבל אורח טוב אומר ברוך
בעל הבית זכור בעל הבית לטובה כמה יין הביא לפני כמה חתיכות הביא לפני
כמה טורח טרח לפני כל מה שטרח לא טרח אלא בשבילי · וכן הוא אומר
זכור כי תשגיא פעלו אשר שוררו אנשים ·

מתני' על הזיקים ועל הזועות ועל הברקי' ועל הרעמים על הרוחות
אומר ברוך שכחו מלא העולמים · על ההרים ועל הגבעות
ועל הימים ועל הנהרות ועל המדברות אומר ברוך עושה בראשית · רבי יהודה
אומר הרואה את הים הגדול אומר ברוך שברא את הים · בזמן שרואהו לפרקים
אומר ברוך עושה בראשית · על הגשמים ועל בשורות טובות אומר ברוך
הטוב והמטיב · על שמועות הרעות אומר ברוך דיין האמת · תני בר קפרא
מתריעין על הזועות · שמואל אמר אין עבר ההן זיקא בכסיל מחריב העולם ·
מתיבן לשמואל ואנן חמיין ליה עבר · אמר להון לית איפשר או לעיל מינה
או לרע מינה · שמואל אמר חכים אנא בשקקי שמיא כשקקי נהרדעא קרתי ·
בר מן ההן זיקא לית אנא ידע מה הוא · וכי שמואל עלה לשמים · אלא על
שם מי יספר שחקים בחכמה · אליהו ז"ל שאל לרבי נהוראי מפני מה באין זועות
לעולם אמר ליה בעון תרומה ומעשרות · כתוב אחד אומר תמיד עיני ה' אלהיך
בה וכתוב אחר המביט לארץ ותרעד יגע בהרים ויעשנו · הא כיצד יתקיימו
שני כתובין הללו · בשעה שישראל עושין רצונו של מקום ומוציאין מעשרותיהן
כתיקנן תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית השנה · ואינה ניזוקת
כלום · בשעה שאין ישראל עושין רצונו של מקום ואינן מוציאין מעשרותיהן
כתיקנן המביט לארץ ותרעד · אמר ליה בני חייך כך הוא סברא דמילתא ·

אבל כך עיקרו של דבר אלא בשעה שהקב"ה מביט בבתי תיטריות ובבתי
קרקסיות יושבות בטח ושאנן ושלוה ובית מקדשו חרב הוא אפילו לעולמו
להחריבו · הה"ד שאג ישאג על נוהו · בשביל נוהו · אמר רבי אחא בעון
משכב זכור · אמר הקב"ה אתה זיעזעת איברך על דבר שאינו שלך · חייך
שני מזעזע עולמי על אותו האיש · ורבנן אמרי מפני המחלוקת ונסתם גיא הרי
כי יגיע גיא הרים אל אצל · אמר רבי שמואל אין רעש אלא הפסק מלכות כמה
דאת אמ' ותרעש הארץ ותחל · מפני מה כי קמה על בבל מחשבות ה' · אליהו
ז"ל שאל לרבי נהוראי מפני מה ברא הקב"ה שקצים ורמשים בעולמו · אמר לו
לצורך נבראו בשעה שהבריות חוטאין הוא מביט בהן ואומר מה אלו שאין בהן
צורך הרי אני מקיימן · אלו שיש בהן צורך לא כל שכן · אמר ליה עוד הן יש
בהן צורך זבוב לצירעה · פשפש לעלוקה · נחש לחפפית · שבלול לחויות ·
סממית לעקרב · על הברקים · רבי ירמיה ורבי זעירא בשם רב חסדאי דיו
פעם אחת בכל היום · אמר רבי יוסי מה אנן קיימין אם בשורדין דיו פעם אחת
ביום · אם במפסיקין מברך על כל אחת ואחת · וחילייה דרבי יוסי מן הדא היה
יושב בחנותו של בשם כל היום אינו מברך אלא אחת · אבל אם היה נכנס
ויוצא נכנס ויוצא מברך על כל פעם ופעם · אתא אמר רבי אחא ורבי חנינא
בשם רבי יוסי אם בשורדין דיו פעם אחת ביום · אי במפסיקין מברך על כל
אחת ואחת · היה יושב בבית הכסא או בבית ספיקריא אם יכול לצאת ולברך
בתוך דיבור יצא ואם לאו לא יצא · רבי ירמיה בעי היה יושב בתוך ביתו ערום
מהו שיעשה ביתו כמו מלבוש ויוציא ראשו חוץ לחלון ויברך · היה יושב
במגדל ערום מהו שיעשה לו כמין מלבוש ויוציא ראשו חוץ לחלון ויברך
· על הרוחות מהו אומר ברוך שכחו מלא עולם · מתניתא כשבאין בזעף ·
אבל שבאים בנחת אומר ברוך עושה בראשית · אמר רבי יהושע בן חנניה
בשעה שהרוח יוצא לעולם הקב"ה משברו בהרים ומרשלו בגבעות ואומר לו
תן דעתך שלא תזיק בריותי מה טעם כי רוח מלפני יעטוף · משלה ליה כמה
דאת אמר בהתעטף עלי רוחי · כל כך למה · ר' חונא בשם רבי אחא ונשמות
אני עשיתי בשביל נשמות שעשיתי · אמר רבי חונא בשלשה מקומות יצא
הרוח שלא במשקל וביקש להחריב את העולם כולו · אחת בימי יונה · ואחת
בימי אליהו · ואחת בימי איוב · בימי יונה וה' הטיל רוח גדולה · בימי איוב
והנה רוח גדולה באה מעבר המדבר וגו' · בימי אליהו מניין והנה ה' עובר ורוח
גדולה וחזק מפרק הרים · אמר רבי יודן בר שלום ניכר אותו של איוב בשבילו
היה · ושל יונה בשבילו היה · אין לך אלא של אליהו שהיה קוסמיקן · והנה
ה' עובר וגו' · ואחר כך רעש ואחר הרעש אש לא באש ה' · רבי יהודה אומר
הרואה את הים הגדול אומר ברוך שעשה את הים הגדול · בזמן שרואהו
לפרקים · וכמה הוא פרק אחד לשלשים יום · שמעון קמטריא שאל לרבי
חייא בר בא כגין דאנא חמר וסליק לירושלם בכל שנה מהו שנקרע · א"ל אם
בתוך שלשים יום אי אתה צריך לקרוע · לאחר שלשים יום צריך אתה לקרוע
· רבי חונא ושמעון קמטריא בשם רבי שמואל בר נחמן יהונתן בן גרשום בן
מנשה · נון תלוי אם זכה בן משה · ואם לאו בן מנשה · חברייא בעון קומי
רבי שמואל בר נחמן כומר היה לעבודה זרה והאריך ימים · אמר לון על ידי
שהיה עינו צרה בעבודה זרה שלו · כיצד היתה עינו רעה בעבודה זרה שלו
· הוה בר נש אתי למקרבה תור או אימר או גדי לעבודה זרה ואמר ליה פייסית
עלי והוא אמר ליה מה זו מועילה לך לא רואה ולא שומעת לא אוכלת ולא
שותה לא מטיבה ולא מריעה ולא מדברת · אמר ליה חייך ומה נעביד ואמר
ליה אזיל עביד ואייתי לי חד פינך דסולת ואתקן עלוי עשר ביעין ואתקן
קומוי והוא אכל ככל מה דאתי ואנא כפיים לה עלך · כבין דאזיל ליה הוה
אכיל לון · זימנא חדא אתא חד בר פחין אמר ליה כן · אמר ליה אם אין
מועילה כלום את מה את עביד הכא · אמר ליה בגין חיי · כיון שעמד דוד
המלך שלח והביאו אמר ליה את בן בנו של אותו צדיק ואת עובד עבודה זרה ·
אמר ליה כך אני מקובל מבית אבי אבא מכור עצמך לעבודה זרה ואל תצטרך
לבריות · אמר ליה חס ושלום לא אמר כן אלא מכור עצמך לעבודה שהיא
זרה לך ואל תצטרך לבריות · כיון שראה דוד כך שהוא אוהב ממון מה עשה
העמידו קומוס על תיסבריות שלו · הה"ד ושבואל בן גרשום בן משה נגיד על
האוצרות · שבואל ששב אל אל בכל לבו ובכל כחו · נגיד על האוצרות
שמינהו על תיסבריות שלו · מתיבין לרבי שמואל בר נחמן והא כתיב עד יום
גלות הארץ · אמר לון כיון שמת דוד עמד שלמה והחליף סנקליטין שלו ·
חזר לקלקולו הראשון · הה"ד ונביא אחד זקן יושב בבית אל וגו' · אמרין
הוא הוה · הרואה את החמה בתקופתה ואת הלבנה בתקופתה ואת הרקיע
בטהרו אומר ברוך עושה בראשית · אמ' רבי חונה הדא דתימר בימות הגשמים
בלבד לאחר שלשה ימים הה"ד ועתה לא ראו אור וגו' · הרואה את הלבנה
בחדושה אומר ברוך מחדש חדשים · עד איכן · רבי יעקב בר אחא בשם רבי
יוסי עד שתראה כחצי הכסא · רבי אחא ורבי חננא בשם רבי יוסי עד שתתמלא
פגימתה · רבנן דקיסרין אמרין עד ארבעה עשר יום · א"ר יוסי בי ר' בון ראית
כלום מתמלאת פגימתה אלא עד י"ד יום הא כל י"ד יום צריך לברך בתפילת
רבי יוסי בר נהוראי אמר מקדש ישר' מחדש חדשים ר' חייא בר אשי אמר מקדש
ישראל וראשי חדשים · שמואל אמר צריך לומר והשיאנו · רב אמר צריך
להזכיר בה זמן · תני רב הושעיה והיו לאותות ולמועדים ולימים ולשנים ·
העובר בין הקברות מהו אומר בא"י מחיה המתים · רבי חייא בשם רבי יוחנן ברוך
נאמן בדברו ומחיה מתים · רבי חייא בשם רבי יוחנן היודע מספרכם הוא יעורר
אתכם הוא יגלה את העפר מעל עיניכם · בא"י מחיה המתים · רבי אליעזר
בשם רבי חנינא אשר יצר אתכם בדין וכלכל אתכם בדין · וסלק אתכם בדין ·
ועתיד להחיותכם בדין היודע מספרכם הו' יגלה עפר מעיניכ' · ברוך מחיה המתים
הה"ד במתי ישראל · אבל במתי אומות העולם אומר בושה אמכם מאד חפרה
יולדתכם וגו' · הרואה הקשת בענן אומר בא"י זוכר הברית · רבי חייא בשם רבי
יוחנן נאמן בבריתו וזוכר הברית · רבי חזקיה · בשם רבי ירמיה כל ימיו של
רבי שמעון בן יוחי לא נראתה הקשת בענן · רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כן
הוה רבי שמעון בן יוחי אומר בקעה בקעה התמלאי דינרי זהב והיתה מתמלאה ·
רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כן הוה רבי שמעון בן יוחי אומר אני ראיתי בני העולם
הבא ומעוטים הן אין תלתין אינון אנא וברי מנהון · אין תרין אינון אנא וברי אינון
רבי חזקיה בשם ר' ירמיה כך היה ר' שמעון בן יוחי או' יקרב אברהם מן גביה ועד
גביי · ואנא מקרב מן גביי ועד סוף כל דרי · ואין לא יצרף אחיה השילוני עמי
ואנא מקרב כל עמא · וכי מה ראו לסמוך בשורו' טובות לגשמי' · ר' ברכיה בשם
ר' לוי על שם מים קרים על נפש עייפה שמועה טובה מארץ מרחק · וכמה גשמי'
ירדו ויהא אדם צריך לברך · ר' חייא בשם רבי יוחנן בתחילה כדי רביעה · ובסוף
כדי שיודחו פניה · רבי ינאי בר ישמעאל בשם רבי שמעון בן לקיש בתחילה כדי
רביעה · ולבסוף כדי שתשרה המגופה · ויש מגופה כשרית · אלא רואין אותה
באילו והא שרויה ר' יוסי בשם רב יהודה ור' יונה ור' יהודה בשם שמו' בתחילה כדי

רביעה ולכסף אפי' כל שהוא · רבי יוסה בשם ר זעירא להפסק תענית נאמרה · רבי חזקיה ורבי נחום ורב אדא ורב ביבי הוון יתבין אמר רבי תנחום לרב אדא בר אבימי לא מסתברא לברכה נאמר אמר ליה הן . אמר רבי חזקיה לרב אדא בר אבימי לא מסתברא להפסק תענית נאמר אמר ליה אין · אמר ליה למה אמרת ליה הן הבין אמר ליה בשיטת רבי · אמר רבי מנא לרבי חזקיה מני רביה אמר ליה רבי זעירא אמר ליה ואנן אמרינן רבי יוסי בשם רבי זעירא להפסק תענית נאמרה. רבי יהודה בר יחזקאל אמר אבא מברך על ירידת גשמים יתגדל ויתקדש ויתברך ויתרומם שמך מלכנו על כל טפה וטפה שאת מוריד לנו שאת מבדילן זו מזו · כי יגרע נטפי מים · כד"א ונגרע מערכך · א"ר יודן ולא עוד אלא שהוא מורידן במדה. שנ' ומים תיכן במדה. ר' יוסי בר יעקב סליק מבקר' ר' יודן מגדליא עד דהוא תמן נחת מיטרא ושמע קליה אמ' אלף אלפין וריבי ריבוון חייבין להודות לשמך מלכנו על כל טפה וטפה שאת מוריד לנו שאת גומל טובה לחייבים · אמר ליה הדא מנא לך · אמר ליה הבין הוה רבי סמון מברך על ירידת גשמים · ומנה גשמים ירדו והוא כהן כדי רביעה בלא כלי מחזיק שלשה טפחים דברי רבי מאיר · רבי יהודה אומר בתחלה טפח ובשנייה שני טפחים · ובשלישית שלשה טפחים · תני רבי שמעון בן אלעזר אומר אין לך טפח יורד מלמעלה שאין הארץ מעלה כנגדו שני טפחים · מאי טעמ' תהום אל תהום קורא לקול צנוריך · ואמר רבי לוי המים העליונים זכרי' והתחתוני' נקבות · מה טעם תפתח ארץ · כנקבה הזאת שהיא פותחת לפני הזכר · ויפרו ישע זו פריה ורביה · וצדקה תצמיח יחד זו ירידת הגשמים · כי אני ה' בראתיו · לכך בראתיה לתיקונו ולישובו של עולם · רבי אחא תני לה בשם רבי שמעון בן גמליאל ולמה נקרא שמה רביעה שהיא רובעת את הארץ · רבי חנינא בר יקא בשם רב יהודה שורשי חטה בוקעין בארץ נ' אמה · שורשי תאינה רכים בוקעין בצור · תני רבי ישמעאל בן אלעזר אומר אין הארץ שותה אלא לפי חרישתה · אם בן מה יעשה שורש חרוב · מה יעשו שורשי שקמה · אמר רבי חנינא אחת לשלשים יום התהום עולה ומשקה אותו · ומה טעמא אני ה' נוצרה לרגעים אשקנה · אמר ר' זעירא תני תמן ראה זול בא לעולם ושובע בא לעולם נהר מספיק למדינה אומר ברוך הטוב והמטיב · אמרו לו מת אביו אומר ברוך דיין האמת · מת והורישו אומר ברוך הטוב והמטיב · בנה בית חדש וקנה כלים חדשים כו' · אמר רבי חייא בר בא לא סוף דבר חדשים אלא אפילו שחקים כאילו הם חדשים לו · רבי יעקב בר זבדי בשם רבי חייא בר אבא אמר קנה אומר ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה · ניתן לו אומר ברוך הטוב והמטיב · ר' בא אבוה דרבי בא מארי בשם רבי אחא קנה אומר ברוך שהגיענו לזמן הזה ניתן לו אומר ברוך הטוב והמטיב · לבש בגדים אומ' ברוך מלביש ערומים · העושה סוכה לעצמו אומ' ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשו' סוכה · לאחרי' לעשות לו סוכה לשמו · נכנס לישב בה אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לישב בסוכה · משהוא מברך עליה לילי יום טוב הראשון אינו צריך לברך עליה עוד · מעתה העושה לולב לעצמו אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות לולב · לאחר לעשות לולב לשמו · כשהוא נוטלו אומר על נטילת לולב · ואשר החיינו · ומברך בכל שעה ושעה שהוא נוטלו · העושה מזוזה לעצמו או' לעשות מזוזה · לאחר לעשות מזוזה לשמו · כשהוא קובעה או' ברוך אקב"ו על מצות מזוזה · העושה תפילי' לעצמו כו' · לאחר כו' · כשהוא לובש אומר על מצות תפילין · העושה ציצית לעצמו כו' · לאחר כו' ·

נתעטף כו' · התורם והמעשר אומר ברוך אקב"ו להפריש תרומה ומעשר · לאחר להפריש תרומה ומעשר לשמו · השוחט צריך לומר בא"י אמ"ה אקב"ו על השחיטה · המכסה אומר על כיסוי הדם · המל צריך לומר ברוך אקב"ו על המילה · אבי הבן אומר ברוך אקב"ו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו · העומדים שם צריכין לומר כשם שהכנסתו לברית כן תכניסהו לתורה ולחופה · המברך צריך לומר ברוך אשר קדש ידיד מבטן וחוק בשארו שם וצאצאיו חתם באות ברית קדש על כן בשכר זאת אל חי חלקנו צורינו צוה להציל ידידות שארינו משחת · בא"י כורת הברית · מצות אימתי מברך עליהן · רבי יוחנן אמר עובר לעשייתן · רב הונא אמר בשעת עשייתן · אתיא דרב הונא כשמואל דאמר רבי יוסי בי ר' בון בשם שמואל כל המצות טעונות ברכה בשעת עשייתן חוץ מתקיעה וטבילה · ויש אומרים קדושין כבעילה · אמר רבי יונה אית לך חורי' תפילין של יד עד שלא יחלוץ · ושל ראש עד שלא ייכה · לא ייכה מן דייכה הוא ייכה · שחיטה אימתי הוא מברך עליה · רבי יוחנן אמר עובר לשחוט · יוסי בן נהוראי אומר משישחוט למה שמא תתנבל שחיטתו · מעתה משיבדוק הסימנין · חזקת בני מעיים כשרים · תני שוחטה ונטלו והאיכס מעיה כשירה · וחושש שמא ניקבו · רבי בא בשם רבנן דהכן בני מעיים הוא מתניתא יהודה בן פזי בחזקת כשר · הלכה דבית ינאי אמר כיושבת על המשבר · הא קודם כן יצלי על שם והנה סומר מיד הרצ' · ר' בשם דבית ינאי עיקר עיבור' של דינה זכר היה · מאחר שנתפללה רחל נעשית נקבה · הדא הוא דאחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה · מאחר שנתפללה רחל נעשית נקבה · ואמר רבי יהודה בן פזי בשם דבית רבי ינאי אמנו רחל

מנביאות הראשונות היתה · אמרה עוד אחר יהיה ממני · הדא הוא דכתיב יוסף ה' לי בן אחר · בנים אחרים לא אמרה · אלא עוד אחר יהיה ממני · היה בא בדרך מהו אומר בטוח אני שאין אלו בתוך ביתי · הלל הזקן אומר משמועה רעה לא יירא · נכנס לכרך מתפלל שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו · בכניסתו מהו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתכניסני לכרך זה לשלום · ביציאתו אומר מודה אני לפניך ה' אלהי כו' · בן עזאי אומ' מברך ארבע שתים בכניסתו ושתים ביציאתו · בכניסתו הוא אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתכניסני לכרך זה לשלום · נכנס אומר מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שנכנסתי לשלו' כן יהי רצון מלפניך שתוציאני מתוכו לשלו' · בשיצא אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתוציאני מכרך זה לשלום · יצא אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהוצאתני לשלום כן יהי רצון מלפניך שתוליכני למיתי לשלום או למקו' פלוני לשלום · הדא דאמר במדורת גוים אבל בישראל אין צריך לברך · אם היה מקו' שהורגין שם אפילו במדורת ישר' צריך לברך · נכנס לבית הכסא מברך שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו · בכניסתו מהו אומר כבוד לכם המכובדים משרתי קודש דרך ארץ הוא פנו דרך ברוך האל הגבור · כשהוא יוצא מהו אומר ברוך אשר יצר את האדם בחכמה · נכנס למרחץ מתפלל שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו · בכניסתו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתצילני משריפת האש ומהזק החמין ומן המפולת · ואל יארע דבר בנפשי ואם יארע תהא מיתתי כפרה על כל עונותי והצילני מזו ומכיוצא בה לעתיד לבוא · כשהוא יוצא אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהצלתני מן האור · אמר רבי אבהו הד"א במרחץ שהיא ניסוקת · אבל במרחץ שאינה ניסוקת אינו אומר אלא מהזק חמין בלבד · רבי חלקיה ורבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי תפילת המרחץ אינה טעונה עמידה · הלכה רבי ברכיה בשם רבי לוי על שם ואתה מרום לעולם ה' · לעולם ידך על העליונה · בנוהג שבעולם מלך בשר ודם יושב ודן כשהוא נותן דימוס הכל מקלסין אותו · וכשהוא נותן ספקולה הכל מרננים אחריו למה שטשטף בדינו · אבל הקב"ה אינו כן אלא ואתה מרום לעולם ה' לעולם ידך לעליונה · רבי חונא בשם רבי אחא לדוד מזמור חסד ומשפט אשירה לך ה' אזמרה · אמר דוד לפני הקב"ה אם חסד אתה עושה עמי אשירה · ואם משפט אתה עושה עמי אשירה · בין כך ובין כך לה' אזמרה · אמר רבי תנחומא בן יהודה באלהים אהלל דבר בה' אהלל דבר בין על מדת הדין בין על מדת רחמי' אהלל דבר · ורבנן אמרין כוס ישועו' אשא ובש' ה' אקרא צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא · בין כך ובין כך ובשם ה' אקרא · אמר רבי יודן בן פילה הוא שאיוב אמר ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך · כשנתן ברחמים נתן · וכשלקח ברחמים לקח · ולא עוד אלא כשנתן לא נמלך בבריה וכשלקח נמלך בבית דינו · אמר רבי אלעזר כל מקום שנאמר וה' הוא ובית דינו · בבנין אב שבכולם וה' דיבר עליך רעה · עשה מאהבה ועשה מיראה · עשה מאהבה שאם באת לשנוא דע כי אתה אוהב ואין אוהב שונא · עשה מיראה שאם באת לבעוט דע שאתה ירא ואין ירא מבעט · שבעה פרושין הן פרוש שיכמי · ופרוש ניקפי · ופרוש קיזאי · פרוש מה הנכייה פרוש אדע חובתי ואעשנה · פרוש יראה · פרוש אהבה · פרוש שיכמי טעין מצוותא על כיתפא · פרוש ניקפי אקיף לי ואנא עביד מצוה · פרוש קיזאי עבד חדא חובה וחדא מצוה ומקזז חדא בחדא · פרוש מה הנכיית מאן דאית לי מינא מנכי עבד מצוה · פרוש אדע חובתי ואעשנה · הי דא חובתה עבדית דאעביד מצוה כוותה · פרוש יראה כאיוב · פרוש אהבה כאברהם · אין לך חביב מכולם אלא פרוש אהבה כאברהם · אברהם אבינו עשה יצר הרע טוב דכתיב ומצאת את לבבו נאמן לפניך · אמ' רבי אחא והפסיד אלא וכרות עמו הברית והחסד תגומר · אבל דוד לא היה יכול לעמוד בו והרגו בלבבו מאי טעמא ולבי חלל בקרבי · רבי עקיבה הוה קיים מיתדין קומי טונוס טרופוס הרשע רחתת עונה דקרית שמע שרי קרי קרית שמע וגחך אמר ליה סבא אי חרש את אי מבעט ביסורין את · אמר ליה תיפח רוחיה דההוא גברא לא חרש אנא ולא מבעט ביסורין אנא אלא כל יומי קריתי פסוק זה והייתי מצטער ואומר אימתי יבואו שלשתן לידי · ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך · רחמתיה בכל לבי · ורחמתיה בכל ממוני · ובכל נפשי לא הוה בדיקה לי · וכדון דמטת בכל נפשי והגיעה זמן קרית שמע ולא אפלגא דעתי לפום כן אנא קרי ותמך לא הספיק לומר עד שפרחה נשמתו · נחמיה עימסוני שימש את רבי עקיבא עשרים ושתים שנה ולמדו אתים וגמים ריבויין · אכין ורקין מיעוטין · אמר ליה מה הוא הדין דכתיב את ה' אלהיך תירא · אמר ליה אותו ואת תורתו · הלכה

תני המטיל מים הרי זה הופך פניו כלפי צפון · המיסך את רגליו הרי זה הופך פניו כלפי דרום · אמר רבי יוסי בי רבי בון הדא דאמר מהכיהא מן הצופים ולפנים · רבי עקיבה אומר בכל מקום ובלבד מקום שאין שם כותל · תני המסיך את רגליו לא יתן פניו למזרח ואחוריו למערב אלא לצדדין · רבי יהודה אומר בשעת המקדש · רבי יוסי אומר מן הצופים ולפנים · רבי עקיבה אומר בכל מקום ובלבד במקום שאין בו כותל ·

אמר רבי עקיבה נכנסתי אחרי רבי יהושע לראות המעשה׳ אמר לו מה ראיתה אמר להן ראיתיו יושב וצידו כלפי מערב ולא פירע עד שישב׳ ולא ישב עד ששפשף ולא קנח בימין אלא בשמאל׳ אף שמעון בן עזאי והוא או׳ כן נכנסתי אחר רבי עקיבה לראות את המעשה· אמרו לו מה ראיתה כו׳ · תני לא יכנס אדם בהר הבית במנעלו ובאבק שעל רגליו ומעותיו צרורין בסדינו ואפונדתו עליו מבחוץ · מה טעם שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים · רבי יוסי בר יהודה אומ׳ הרי הוא אומר ויבא עד לפני שער המלך כי אין לבא אל שער המלך בלבוש שק · אמ׳ לפני ליחה סרוחה כן על אחת כמה וכמה לפני שער המקו׳ · לא יעשנו קפנדריא ורקיקה מקל וחומר · מה אם נעילה שהוא של כבוד את אומר אסור · רקיקה שהוא של בזיון לא כל שכן · תני לא היו עונין אמן בבית המקדש· מה היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד׳ מניין שלא היו עונין אמן במקדש ת״ל קומו ברכו את ה׳ וגו׳ · מניין על כל ברכה וברכה ת״ל ומרומם על כל ברכה ותהלה׳ א״ר יהושע דרומיא שלשה דברים גזרו בית דין שלמטן והסכים בית דין שלמעלן עמהן · ואילו הן חרמה של יריחו · ומגילת אסתר · ושאילת שלום בשם · חרמה של יריחו חטא ישראל · הלא יהושע גזר אלא מלמד שהסכימו בית דין שלמעלה עמהן · מגילת אסתר קימו וקיבלו וגו׳ · רב אמר וקבל כתיב מלמד שהסכימו · ושאילת שלום בשם · והנה בועז בא מבית לחם · ומנין שהסכימו בית דין שלמעלה עמהן תלמוד לומר וירא אליו מלאך ה׳ ויאמר אליו ה׳ עמך גבור החיל · רבי אבון בשם ר׳ יהושע בן לוי אף המעשרות שנאמר הביאו את כל המעשר וגו׳ · מהו עד בלי די · רבי יוסי בר שמעון בר בא בשם ר׳ יוחנן דבר שאי אפשר לו לומר די הוא ברכה · ר׳ ברכיה ור׳ חלבו ורב אבא בר עילאי בשם רב עד שיבלו שפתותיכם מלומר דיינו ברכו׳ דיינו ברכו׳ · אל תבוז כי זקנה אמך׳ א״ר יוסי בר בון אם נתיישנו דברי תורה בפיך אל תבזה עליהן · מה טעמא ואל תבוז כי זקנה אמך׳ אמר רבי זעירא אם נזדקנה אומתך עמוד וגדרה כשם שעשה אלקנה שהיה מדריך את ישר׳ לפעמי רגלים תה״ר ועלה האיש ההוא מעירו וגו׳ · עת לעשות לה׳ הפרו תורתך: רבי נתן מסרס קראי הפרו תורתך עת לעשות לה׳ · רבי חלקיה בשם רבי סימון העושה תורתו עתים הרי זה מפר ברית׳ מה טעמא הפרו תורתך עת לעשות לה׳ · תני רבי שמעון בן יוחי אומר אם ראית את הבריות שנתייאשו ידיהן מן התורה מאד עמוד והתחזק בה ואתה מקבל שכר כולם מה טעמא הפרו תורתך עת לעשות לה׳ · הלל הזקן היה אומר בשעה דמכנשין בדר׳ ובשעה דמבדרין כנוש׳ · וכן היה הלל אומר אם ראית את התורה שהיא חביבה על ישראל והכל שמחין בה בדר · ואם לאו כנוש · אמר רבי אלעזר מה התינוק הזה צריך לינק בכל שעה שבים · כך כל אדם שבישראל צריך ליגע בתורה בכל שעות שבים · רבי יונה בשם רבי יוסי בן גזירה כל פישא בישן ופיטרא דאוריתא טבין כל כרביא טבין וכרביא דאוריתא בישין · אמר רבי שמעון בן לקיש במגילת חסידים מצאו כתוב יום תעזבני יומים אעזבך · לשנים שיצאו אחד מטבריא ואחד מציפורין ופגעו זה בזה בחדא משכנא לא הספיקו לפרוש זה מזה עד שהלך זה מיל וזה מיל נמצאו רחוקין זה מזה שני מילין · ואשה שהיתה יושבת ומצפת לאיש כל זמן שהיתה בדעתו להנשא לה היתה יושבת ומצפה לו כיון שהפליג דעתו ממנה הוא היתה הול׳ ונישא׳ לאח׳,

תני בשם רבי מאיר אין לך אחד מישראל שאינו עושה מאה מצות בכל יום קורא את שמע ומברך לפניה ולאחריה ואוכל את פתו ומברך לפניה ולאחריה ומתפלל שלשה פעמים של שמונה עשרה וחוזר ועושה שאר מצות ומברך עליהן · וכן היה רבי מאיר אומר אין לך אדם מישראל שאין המצות מקיפות אותו תפילין בראשו ותפילין בזרועו ומזוזה בפתחו מילה בבשרו ארבע ציציות בטליתו מקיפין אותו · והוא שדוד אמר שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך · וכן הוא אומר חונה מלאך ה׳ סביב ליראיו ויחלצם · נכנס למרחץ ראה את עצמו ערום אמר אוי לי שאני ערום מן המצות כיון שהביט במילה שלו התחיל לקלס להקב״ה למנצח על השמינית מזמור לדוד׳ אמר רבי אלעזר בשם רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם׳ מה טעם וכל בניך לימודי ה׳ ורב שלום בניך:

הדרן עלך הרואה וחסלת מסכת ברכות

מסכת פיאה

אילו דברים שאין להן שיעור הפיאה והבכורים והראיון וגמילו' חסדי' ותלמוד תורה · אילו דברים שאדם אוכל מפירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום בין אדם לחבירו ותלמוד תורה כנגד כולן · ב אין פוחתין לפיאה מששים אף על פי שאמרו אין לפיאה שיעור הכל לפי גודל השדה ולפי העניים ולפי הענוה · ג נותנין פיאה מתחילת השדה ומאמצעה. רבי שמעון אומר ובלבד שיתן בסוף כשיעור · רבי יהודה אומר אם שייר קלח אחד סומך לו משום פיאה · ואם לאו אינו נותן אלא משום הבקר · ד כלל אמרו בפיאה כל שהוא אוכל ונשמר וגידוליו מן הארץ ולקיטתו כאחת ומכניסו לקיום חייב בפיאה והתבואה והקטנית בכלל הזה · ה ובאילן האוג והחרובין והאגוזים והשקדים והגפנים והרימונים והזתים והתמרי' חייבין בפיאה · ו לעולם הוא נותן משום פיאה ופטור מן המעשרות עד שימרח ונותן מן הגורן וזורע ופטור מן המעשרו' עד שימרח ומאכיל לבהמה לחיה ולעופות ופטור מן המעשרו' עד שימרח דברי רבי עקיבה · כהן ולוי שלקחו את הגורן והמעשרות שלהן עד שימרחו · המקדיש ופודה חייב במעשרות עד שימרח הגזבר ·

סליק פירקא

אילו דברים שאין להן שיעור כו' · רבי נחמן בר לוי אמר רבי יצחק ורבי אימי הוון יתיבין מקשי' אמר למה לא תנינן תרומה עמהן אמר רבי אימי מפני המחלוקת אמר רבי יוסי אדם עושה כל שדהו ביכורים ואין אדם עושה כל שדהו תרומה והתנינן והרי הוא אומר פיאה הרי אין אדם עושה כל שדהו פיאה · ותניתה א"ר יוסי קצירת שיבולת הראשונה דומה למירוח עד שלא קצר שיבולת הראשונה לא נתחייבה שדהו פיאה. משקצר שיבולת הראשונה נתחייבה כל שדהו פיאה ביקש לעשות כל שדהו פיאה עושה כרם הבא עד שלא נתמרח הרי לא נתחייב בדין תרומ' · ביקש לעשו' כל כריו תרומ' אינו עושה דתנינן תמן האומר כל גרני תרומה וכל עיסתי חלה לא אמר כלום עד שישייר מקצת שיבולת הראשונ' מה שהוא חייבת בפיאה אי אפשר לומ' הא חייבה כל שדהו פיאה והיא חייבת בפיאה · קצר שיבולת הראשונ' ונשרפ' מה שהוא צריך לקצו' פעם שנייה · נשמעינה מן הדא קצר חצייה ומכר חצייה ומכר מה שקצר קצר חצייה והקדי' מה שקצר נותן מן המשואר על הכל · והקדש לאו כשרוף הוא · הדא אמרה קצר שיבולת הראשונה ונשרפה אינו צריך לקצור פעם שנייה · כילה את שדהו את אמר חזרה פיאה לעומרין · מה שחזרה פיאה לקצירת שיבולת הראשונה · אמר רבי יוסי נילף פיאת עומרין מפיאת קמה · מה פיאת קמה לא חזרה קמה לקצירת שיבולת הראשונה · אף פיאת עומרין לא תחזור פיאה לקציר' שבולת הראשונ' · הפיאה יש לה שיעור מלמטן ואין לה שיעור מלמעלן הביכורים והראיון אין להם שיעור לא מלמעלן ולא מלמטן אית תני תני הפיאה והביכורים והראיון אין להם שיעור לא למעלן ולא למטן מה נפיק מן ביניהון והן חד מן ששי' מן דמר הפיאה יש לה שיעור מלמטן ואין לה שיעור מלמעלן מה שנתן נתן חזר והוסיף חייב במעש' עד שעה שישלים · מאן דמר הפיאה והביכורים והראיון אין להן שיעור לא מלמעלן ולא מלמטן מה שנתן כבר נפטר · חזר והוסיף חייב במעשרות · רבי ברכיה בעי ולמה לא תנינן עומר סוטה · ולמה לא תנינן אפר פרה · ולמה לא תנינן רוק יבמה · ולמה לא תנינן דם ציפור של מצורע · לא אתינן מתנית' אלא דברים שהוא מוסיף עליהן ויש בעשייתן מצוה · אילו אף על פי שהוא מוסיף עליהן אין בעשייתן מצוה · והראיון · מתני' בראיית קרבן · אבל בראיית פנים יש לה שיעור · ואתייא כיי דמר רבי יוחנן מעה כסף שתי כסף דבר תורה · תנא · רבי יסא קומי רבי יוחנן ראייה כל שהוא וחכמים הן שאמרו מעה כסף שתי כסף · אמר ליה ויש בן ז · א"ר יונה וכל השיעורין לא חכמים הן שנתנו כזית מן הבת וכזית מן הנבילה וכעדשה מן השרץ · לא אתייא מישאול אלא כהדא דתני ר' הושעיא לא יראו פני ריקם אפי' כל שהו' וחכמ' הן שאמרו מעה כסף שתי כסף. וקשיא מן דו סמך לדבר תורה הוא · חכמים הן שנתנו כזית מן הבת וכזית מן הנבילה וכעדש' מן השרץ · אמר רבי יוסי בי ר' בון רבי יוחנן כדעתיה דרבי יוחנן אמר כל השיעורין הלכה למשה מסיני דו אמר מעה כסף שתי כסף דבר תורה · רבי הושעיא כדעתיה דרבי הושעיא אמר האוכל איסור בזמן הזה צריך לרשום עליו את השיעורין שמא יעמוד בית דין אחר וישנה עליו את השיעורין ויהא יודע מאי זה שיעור אכל · אמרי חזר ביה רבי יוחנן מן הדא · רבי יונה ורבי יוסי תרויהון אמרין לא חזר ביה ועוד מן הדא דאמר רבי לא בשם רבי אמי איתפלגון חזקיה ורבי יוחנן · חזקיה אמר אדם חולק את חובתו לשתי בהמות · רבי יוחנן אמר אין אדם חולק את חובתו לשתי בהמות אלא צריך שיהא בידו שתי כסף לכל אחת ואחת · רבי שמעון בן לקיש בשם חזקיה אדם טופל בהמות לבהמה · ואין אדם טופל מעות למעה · הדך עבידא הוו לפניו עשר בהמות והקריב חמש ביום טוב הראשון והמותר מהו שידחה ליום טוב האחרון · רבי קריספא אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמר דוחה וחרנה אמר אינו דוחה ולא ידעין מה אמר דא ומה אמר דא · אמר ר' זעירא נפרש מיליהון דרבנן מן מיליהון דר' יוחנן דו אמר אדם טופל מעו' למעו' ואין אדם טופל בהמות לבהמה הוא דו אמר דוחה · ורבי שמעון בן לקיש דו אמר אדם טופל בהמה לבהמה ואין אדם טופל מעות למעה הוא דו אמר אינו דוחה. אהא שמעון בר ווה בשם רבי יוחנן לעולם הוא מוסיף והולך ודוחה את יום טוב עד שיאמר אין בדעתי להוסיף : וגמילות חסדים · הדא דתימר בגופו. אבל בממונו יש לו שיעור · ואתייא כיי דמר רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יהודה בן חנינא נמנו באושא שיהא אדם מפריש חומש מנכסיו למצות · עד היכן רבן גמליאל בן אינינא ורבי אבא בר ממל חד אמר עד כדי תרומה ותרומת מעשר · וחרנה אמר כבד את ה' מהונך ומראשית כל תבואתך · כבראשית כל תבואתך · רבי גמליאל בר אינינא בעא קומי רבי מנא מהו חומש בכל שנה ושנה · לחמש שנים הוא מפסיד כולא · אמר ליה בתחילה לקרן מיכן ואילך לשכר · רב הונא אמר למצוה עד שליש · מהו לכל המצות עד שליש או למצוה אחת · סברין מימר לכל המצות עד שליש · רבי אבון אמר אפילו למצוה אחת · רב חביבא בשם רבנין דתמן מהו שליש לדמים · הדך עבידא לקח אדם מצוה וראה אחרת נאה הימנה עד כמה מטריחין עליו עד שליש · תני רבי ישמעאל זה אלי ואנוהו וכי איפשר לו לאדם לנוות את בוראו אלא אנוהו לפניו במצות אעשה לפניו לולב נאה · סוכה נאה · שופר נאה ציצית נאה תפילין נאין · אבא שאול אומר אדמה לו מה הוא חנון ורחום · אף את הוא חנון ורחום · מעשה בר' ישבב שעמד והחליק את כל נכסיו לעניים · שלח לו רבן גמליאל והלא אמרו חומש מנכסיו למצות ורבן גמליאל לא קודם לאושא הוה · רבי יוסי בי ר' בון בשם רבי לוי כך היתה הלכה בידם ושכחוה ועמדו השניים והסכימו על דעת הראשונים · ללמדך שכל דבר שבית דין נותנין נפשן עליו סוף הוא מתקיים · כמה שנאמר למשה בסיני · ואתייא כיי דמר רבי מנא כי לא דבר רק הוא מכם · ואם הוא רק מכם למה שאין אתם יגיעין בו · כי הוא חייכם · אימתי הוא חייכם בשעה שאתם יגיעין בו · רבי תנחומא בשם רב הונא ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה אותו משה אין כתיב כאן אלא אשר צוה ה' את משה אפילו דברים שלא שמע מפי רבו הסכימה דעתו כמה שנאמר למשה מסיני · רבי יוחנן בשם רבי בנייה כאשר צוה ה' את משה עבדו · וכן צוה משה את יהושע · וכן עשה יהושע לא הסיר דבר מכל אשר צוה אותו משה אין כתיב כאן · אלא את אשר צוה ה' את משה · אפילו דברים שלא שמע מפי רבו הסכימה דעתו כמה שנאמר למשה בסיני · רבי יוחנן בשם רבי בנייה רבי חונה בשם רבי תורת אמת היתה בפיהו · אפילו דברים ששמע מפי רבו · ועולה לא נמצא בשפתיו אפילו דברים שלא שמע מפי רבו · ורבנן אמרין כי ה' יהיה בכסלך ושמר רגלך מלכד · אפילו דברים שאת כסיל בהן ושמר רגלך מלכד · רבי דוסא אמר מן ההוראה · ורבנן אמרי מן העבירה · רבי לוי אמר מן המזיקין · אמר רבי אבא אם נתת מכיסך צדקה הקב"ה משמרך מן הפיסין ומן הזימיות ומן הגולגליות ומן הארנוניות · מונבז המלך עמד ובזבז את כל נכסיו לעניים שלחו לו קרוביו ואמרו לו אבותיך הוסיפו על שלהן ועל של אבותיהן · ואת בזבזתה את שלך ואת של אבותיך · אמר להן כל שכן אבותי גנזו בארץ ואני גנזתי בשמים שנאמר אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף · אבותי גנזו אוצרות שאין עושין פירות · ואני גנזתי אוצרות שהן עושין פירות שנאמר אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו · אבותי גנזו במקום שהיד שולטת בו · ואני גנזתי במקו' שאין היד שולטת בו שנאמר צדק ומשפט מכון כסאו · אבותי גנזו ממון · ואני גנזתי נפשות שנאמר ולוקח נפשות חכם · אבותי גנזו לאחרים · ואני גנזתי לעצמי שנ' ולך תהיה צדקה · אבותי גנזו בעולם הזה ואני גנזתי לעולם הבא שנ' וצדק' תציל ממות · ולא מית אלא שלא ימות מית' לעתיד לבא · צדקה וגמילו' חסדי' שוקלת כנגד

כל מצותיה של תורה׳ שהצדקה נוהגת בחיים · וגמילות חסדים נוהגת בחיים ובמתים · הצדקה נוהגה לעניים · וגמילות חסדים נוהגת לעניים ולעשירי׳ · הצדקה נוהגת בממונו של אדם · וגמילות חסדים נוהגת בין בממונו בין בגופו · רבי יוחנן בר מריא בשם רבי יוחנן אין אנו יודעין אי זה מהן חביב או צדקה או גמילו׳ חסדי׳ כשהוא אומ׳ וחסד ה׳ מעולם ועד עולם על יריאיו וצדקתו לבני בנים · הוא אמרה שגמילו׳ חסדים חביב׳ יותר מן הצדקה ותלמוד תורה · שאלו את רבי יהושע מהו שילמד אדם את בנו יוונית · אמר להם ילמדנו בשעה שאינה לא יום ולא לילה דכתיב והגית בו יומם ולילה · מעתה אסור לאדם ללמד את בנו אומנות בגין דכתיב והגית בו יומם ולילה והתני ר׳ ישמעאל ובחר׳ בחיים זו אומנות · רבי בא בריה דרבי חייא בר ווא רבי חייא בשם רבי יוחנן מפני המסורות · רבי אבהו בשם רבי יוחנן מותר לאדם ללמד את בתו יוונית מפני שהוא תכשיט לה · שמע שמעון בר ווה אמר בגין דו בעה מלפה בנתיה הוא תלי ליה בר׳ יוחנן יבא עלי׳ אם שמעתיה מר׳ יוחנן · כיבוד אב ואם · רבי אבהו בשם רבי יוחנן שאלו את רבי אליעזר עד היכן הוא כיבוד אב ואם · אמר להן ולי אתם שואלין לכו ושאלו את דמה בן נתינה דמה בן נתינה ראש פטרכולי היה פעם אחת הית׳ אמו מסטרתו בפני כל בולי׳ שלו ונפל קורדקין שלה מידה והושיט לה שלא תצטע׳ · אמר רבי חזקיה גוי אשקלוני היה וראש פטרכולי היה ואבן שישב עליה אביו לא ישב עליה מימיו · וכיון שמת אביו עשה אות׳ יראה שלו · פעם אחת אבדה ישפה של בנימן · אמרו מאן דאית ליה טבא דכוותה · אמרו אית לדמה בן נתינה · אזלון לגביה ופסקו עמיה במאה דינר סליק בעי מייתה להו ואשכח אבוה דמיך ואית דאמרין מפתחא דתיבותא הוה יתיב גו אצבעתיה דאבוי · ואית דמרין ריגליה דאבוה הוות פשיטא על תיבותא נחת לגבהון אמר להן לא יכילית מייתותיה לכון · אמ׳ דילמא דו בעי פריטין טובן אסקוניה למאתים אסקוניה לאלף · כיון דאיתעיר אבוהון שינתיה סלק ואייתותיה להן · בעון מיתן ליה בפסיקתיה אחרייא ולא קביל עליה · אמר מה אנא מזבין לכון איקרא דאבהתי בפריטין איני נהנה מכבוד אבותי כלום · מה פרע לו הקב״ה שכר · אמר רבי יוסי בי רבי בון בו בלילה ילדה פרתו פרה אדומה ושקלו לו כל ישראל משקלה זהב ונטלוה · אמר רבי שבתי כתיב ומשפט ורב צדקה לא יענה · אין הקב״ה משהא מתן שכרן של עושי מצות בגוים · אמו של רבי טרפון ירדה לטייל לתוך חצרה בשבת והלך רבי טרפון והניח שתי ידיו תחת פרסותי׳ והיתה מהלכת עליהן עד שהגיעה למטתה · פעם אחת חלה ונכנסו חכמי׳ לבקרו אמרה להן התפללו על טרפון בני שהוא נוהג בי כבוד יותר מדאי · אמרו לה מהו עביד ליך והגידה להן עובדא אמרו לה אפי׳ עושה כן אלף אלפים אדיין לחצי כבוד שאמרה תורה לא הגיע · אמו של רבי ישמעאל באה וקבלה עליו לרבותינו אמרה להן גערו בישמעאל בני שאינו נוהג בי בכבוד · באותה שעה נתכרכמו פניהן של רבותינו אמרו איפש׳ לית רבי ישמעאל נוהג בכבוד אבותיו · אמרו לה מה עבד ליך · אמרה כדו נפק מבית וועדה אנא בעיא משזגה ריגלוי ומישתי מהן ולא שביק לי · אמרו לו הואיל והוא רצונה הוא כבודה · אמר רבי מנא יאות אילין טחונייא אמרין כל בר נש ובר נש זכותיה גו קופתה · אימיה דר׳ טרפון אמר לכון אכן ואגיבונה אכין אימיה דרבי ישמעאל אמר להן אכן ואגיבונה אכן · רבי זעירא הוה מצטער ואמר הלואי הוה לי אבא ואימא דאיקרינהון דנירת גן עדן · כד שמע אילין תרתין אולפנייא אמר בריך רחמנא דלית לי לא אבא ואימא · לא כרבי טרפון הוה יכילנא עביד · ולא כרבי ישמעאל הוינא מקבלה עלי׳ · אמר רבי אבון פטור אני מכבוד אב ואם · אמרו כד עברת ליה אימיה מית אבוי כד ילדתיה מיתת · יש שהוא מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם ויש שהוא כודנו בריחים ויורש גן עדן · כיצד מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם · חד בר נש הוה מייכיל לאבוי תרנוגלין פטימין · חד זמן אמר ליה אבוי ברי אילין מנן לך · אמר ליה סבא סבא אכול ואדיש דכלביא אכלין ומדשין · נמצא מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם · כיצד כודנו לריחי׳ ויורש גן עדן · חד בר נש הוה טחין בריחייא אתת צמות לטחונייא · אמר ליה אבא עול טחון תחותי אין מטת מבזייא טב לי אנא ולא את · אין מטות מילקי טב לי אנא ולא את · נמצא כודנו בריחים ויורש גן עדן · נאמר איש אמו ואביו תיראו · ונאמר את אלהיך תירא ואותו תעבוד · הקיש מורא אב ואם למורא שמים · נאמר כבד את אביך ואת אמך · ונאמר כבד את ה׳ מהונך · הקיש כיבוד אב ואם לכבוד המקו׳ · נאמר ומקלל אביו ואמו מות יומת · ונאמ׳ איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו הקיש קללות אב ואם לקללת המקו׳ · אבל אי איפשר לומר מכה כלפי למעלן · וכן בדין מפני ששלשתן שותפין בו · אי זהו מורא לא ישב במקומו ולא מדבר במקומו ולא סותר את דבריו · אי זהו הוא כיבוד מאכיל ומשקה מלביש ומנעיל מכניס ומוציא · מן דמאן תנא בר חייא אמר משל זקן ואית דבעי מימר משלו · לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה מניין אפי׳ אמ׳ לו אביו השלך את הארנקי לים שישמע לו בההוא דאית ליה חורין ובעושה הנחת רוחו של אביו · אחד האיש ואחד האשה · אלא שהאיש ספיקה בידו · והאשה אין ספיקה בידה מפני שיש רשות לאחרים עליה · נתארמלה או נתגרשה כמי שהיא ספיקה בידה היא · מילתיה דרבי חייא בר ווא אמר תנא רבי ינאי בן דורתי דרבי שמעון בן יוחי הוא דתני רבי שמעון בן יוחי אומר גדול הוא כיבוד אב ואם שהעדיפו הקב״ה יותר מכבודו׳ · נאמר כבד את אביך ואת אמך · ונאמר כבד את ה׳ מהונך · במה את מכבדו מחוננך מפריש לקט שכחה ופיאה מפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני ומעשר עני וחלה ועושה סוכה ולולב ושופר ותפילין וציצית ומאכיל את העניים ואת הרעבים ומשקה את הצמאים אם יש לך את חייב בכל אילו · ואם אין לך אין את חייב באחת מהן · אבל כשהוא בא אצל כיבוד אב ואם בין שיש לך הון בין שאין לך הון כבד את אביך ואת אמך ואפילו את מסבב על הפתחים · רבי אחא בשם רבי אבא בר כהנא כתיב ארח חיים פן תפלס נעו מעגלותיה ולא תדע · טילטל הקב״ה מתן שכרן של עושי מצות כדי שיהו עושין אותן באמונה · רבי אחא בשם רבי יצחק כתיב מכל משמר נצור לבך כי ממנו תוצאות חיים · מכל מה שאמרו לך בתורה השמר שאין את יודע מאי זה מהן יוצא לך חיים · אמר רבי בא בר כהנא השוה הכתוב מצוה קלה שבקלות למצוה חמורה שבחמורות · מצוה קלה שבקלות זה שילוח הקן · ומצוה חמורה שבחמורות זה כיבוד אב ואם ובשתיהן כתיב והארכת ימים · אמר רבי אבון ומה אם דבר שהוא פריעת חוב כתיב בו למען ייטב לך ולמען יאריכון ימיך · דבר שיש בו חסרון כיס וסיכון נפשות לא כל שכן · אמר רבי לוי והוא דרכה מנה גדול הוא דבר שהוא בפריעת חוב מדבר שאינו בפריעת חוב · תני רבי שמעון בן יוחי כשם שמתן שכרן שוה כך פורענותן שוה מה טעם עין תלעג לאב ותבוז ליקהת אם · עין שהלעיגה על כיבוד אב ואם ובזית על לא תקח האם על הבנים יקרו׳ עורבי נחל יבוא עורב שהוא אכזרי ויקרנה ואל יהנה ממנה · ויאכלוה בני נשר · יבוא נשר שהוא רחמן ויאכלנה ויהנה ממנה · רבי יונתן ורבי ינאי הוו יתיבין אתא חד בר נש ונשק ריגלוי דרבי יונתן · אמר ליה רבי ינאי מה טיבו הוה שלים לך מן יומוי · אמר ליה חד זמן אתא קבל לי על בריה דיזוניניה ואמרי׳ ליה איזיל צור כנישתא עלוי ובזיתיה · אמר ליה ולמה לא כפיתיניה · אמר ליה וכופין ליה · אמר ליה ואדיין את לזו · חזר ביה רבי יונתן וקבעה שמועה בן שמה · אתא רבי יעקב בר אחא ר׳ שמואל בר נחמן בשם ר׳ יונתן שכופין את הבן לזון את האב · אמר רבי יוסי בי ר׳ בון הלואי הוון כל שמועת׳ ברירן לי כהדא שכופין את הבן לזון את האב · וגמילות חסדים · דכתיב רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד · כבוד בעולם הזה · וחיים לעולם הבא · רבי שמואל בר רב יצחק הוה נסיב שיבשתיה והוה מקלס קומי כליא · חמא רבי זעירא חמי ליה ומיטמר מן קומוי אמר חמי להדין סבא איך הוא מבהית לן · וכיון דדמך הוה תלת שעין קלין וברקין בעלמא · נפקת ברת קלא ואמרה דדמך רבי שמואל בר רב יצחק גומ׳ל חסדיא נפקון למיגמול ליה חסד נחתת אישתא מן שמיא ואיתעבידה כמין שבשא דנור בין ערסא לציבורא והון בריתא אמרין חמי הדין סבא דקמת ליה שבישתיה · והבאת שלום בין אדם לחבירו · כתיב סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו׳ · בקשהו במקומך ורדפיהו במקום אחר · אמ׳ ר׳ טבויומא נאמר רדיפה רדיפה · מה רדיפה שנ׳ להלן כבוד בעולם הזה וחיים לעולם הבא · ות״ת · ר׳ ברכיה ורבי חייא דכפר תחומין חד אמר אפילו כל העולם כולו אינו שוה אפילו לדבר אחד מן התורה · וחד אמר אפילו כל מצותיה של תורה אינן שוות לדבר אחד מן התורה · רבי תנחומה ורבי יוסי בן זימרא חד אמר כהדא · וחד אמר כהדא · רבי אבא אבוי דרבי אבא בר מרי בשם רבי אחא כתוב אחד אומר וכל חפצים לא ישוו בה · וכתוב אחר אומר וכל חפציך לא ישוו בה · חפצים אילו אבנים טובות ומרגליות חפציך אילו דברי תורה דכתיב כי באלה חפצתי נאם ה׳ · ארטבן שלח לרבינו הקדוש חד מרגלי טבא אטימטון · אמר ליה שלח לי מילה דטבה דכוותה · שלח ליה חד מזוזה · אמר ליה מה אנא שלחית לך מילה דלית לה טימי · ואת שלחת לי מילה דשוה חד פולר · אמר ליה חפציך וחפצי לא ישוו בה · ולא עוד אלא דאת שלחת לי מילה דאנא מנטר לה · ואנא שלחית לך מילה דאת דמך לך והיא מנטרה לך דכתיב בהתהלכך תנחה אותך · רבי מנא שמע כולהון מן הדין קרייא כי לא דבר רק הוא מכם זה תלמוד תורה׳ כי הוא חייכם זה כיבוד אב ואם · ובדבר הזה תאריכו ימים זו גמילות חסדים · על האדמה זה הבאת שלום בין אדם לחבירו · וכנגדן ארבעה דברים שהן נפרעין מן האדם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא · ואילו הן עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים · ולשון הרע כנגד כולן · עבודה זרה מניין הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה · מה תלמוד לומר עונה בה מלמד שהנפש נכרתת ועונה עמה · וכתיב אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו להם אלהי זהב · גילוי עריות מניין ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים · שפיכות דמים מניין ויאמר קין אל ה׳ גדול עוני מנשוא · כשהוא בא אצל לשון הרע מהו אומר לא גדול ולא גדולה ולא הגדולה אלא גדולות יכרת ה׳ כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות · כתיב ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם · מה אמר רבי מאיר ורבי יהודה ורבי שמעון · רבי מאיר אמר חשודין הן על אבר מן החי · רבי יהודה אומר

מזלזלין

מלוזלין הן כבני השפחות ומוהגין בהן כעבדים · ורבי שמעון או מר נותנין הן עיניהן בבנות הארץ · אמר רבי יודה בן פזי פלס ומאזני משפט לה' מעשהו כל אבני כיס · מה אמר חשודין הן על אבר מן החי · אמ' הקב"ה כך אני · מכית עליהן שוחטין ואוכלין וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתונת בדם · מה אמר מלוזלין הן בבני השפחות ונוהגין בהן כעבדים לעבד נמכר יוסף · מה אמר נותנין עיניהן בבנות הארץ · הא דובא מתגריא לך · ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף וגומר · רבי יסא בשם רבי יוחנן זה שהוא אומר לשון הרע אינו אומר עד שהוא כופר בעיקר · ומה טעמא אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו · כל העבירות אדם חוטא בארץ ואילו חוטאין בשמים ובארץ מה טעמא שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ · אמר רבי יצחק בינו נא זאת שכחי אלוה פן יטרף ואין מציל · אמר רבי יהושע בן לוי תשב באחיך תדבר בבן אמך תתן דופי · מה כתיב תמן ולרשע אמ' אלה' מה לך לספר חוקי ותשא בריתי עלי פיך · אזהרה ללשון הרע מניין ונשמרת מכל דבר רע · אמר רבי לא תני רבי ישמעאל לא תלך רכיל בעמך · זו רכילות לשון הרע · תני ר' נחמיה שלא תהא כרוכל הזה מטעין דבריו של זה לזה ודבריו של זה לזה · אמר רבי חנינא בוא וראה כמה קשה היא אבק לשון הרע שדברו הכתובים דברי בדאי בשביל להטיל שלום בין אברהם לשרה · ותצחק שרה בקרבה לאמ' אחרי בלותי היתה לי עדנה ואדני זקן · ולאברהם אינו אומר כן אלא למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנתי · ואדני זקן אין כתיב כאן אלא ואני זקנתי · אמר רבן שמעון בן גמליאל בוא וראה כמה היא קשה אבק לשון הרע שדיברו הכתובים דברי בדאי כדי להטיל שלום בין יוסף לאחיו · הה"ד ויצוו את יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר · כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וגו' · ולא אשכחן דפקיד כלום · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן מותר לומר לשון הרע על בעלי מחלוקת ומה טעם ואני אבוא אחריך ומלאתי את דבריך · רבי זעירא בעא קומי רבי יסא מפני מה נהרג אדוניה בן חגית מפני שתבע את אבישג השונמית · אמר ליה עולא הוו מבקשין להזהיר דמן של בעלי מחלוקת · בעון קומי ר' יוחנן אי זהו לשון הרע האומרו והודעו · תנו תנא דרבי חגאי הוה ליה צובות והוה תמן חד מיתקרי בר חובץ ולא סלק · אמרי מה אנן אמרין יומא דין אמר חד תוכצין אמר ייתי בר חביץ · אמ' רבי יוחנן זה אמר לשון הרע בהצנע · בלווחיה דציפורין הוה להון צומות והוה תמן חד מיתקרי יוחנן ולא סלק אמ' חד לחד לית אנן סלקין מבקרה לרבי יוחנן יומא דין · אמרין ייתי יוחנן · אמר רבי שמעון בן לקיש זה אמר לשון הרע בצדק · אמר רבי אבא בר כהנא דורו של דוד כולן צדיקים הוו ועל ידי שהוה להן דילטורין הוו יוצאין במלחמ' והיו נופלין · הוא שדוד אמר נפשי בתוך לבאים אשכבה לוהטים · נפשי בתוך לבאים זה אבנר ועמשא שהיו לבאים בתורה · אשכבה לוהטים · זה דואג ואחיתופל שהיו להוטין אחר לשון הרע · בני אדם שיניהם חנית וחצים אלו בעלי קעילה דכתיב היסגירוני בעלי קעילה בידו הירד שאול · ולשונם חרב חדה אילו הזיפים כבוא הזיפי' ויאמרו לשאול · באותה שעה אמ' דוד לפני הקב"ה רבון העולמי' מה שכינתך לירד בארץ סלק שכינתך מביניהן · ה"ה רומה על שמים אלהים על כל הארץ כבודך · אבל דורו של אחאב עובדי עבודה זרה הוו ועל ידי שלא הוה להון דילטוריא הוו יורדין למלחמה ומנצחין הוא שעובדיהו אמר לאליהו הלא הוגד לאדוני אשר עשיתי בהרוג איזבל את נביאי ה' וגומר ואכלכלם לחם ומים אם לחם למה מים ואם מים למה לחם · אלא מלמד שהיו המים קשין לו להביא יותר מן הלחם ואליהו מכריז בראש הכרמל אני נותרתי נביא לבדי לה' · וכל עמא ידעין ולא מפרסמין למלכא · ולמה הוא קורא אותו שלישי שהוא הורג שלשה האומרו והמקבלו וזה שנאמר עליו · בימי שאול נהרגו ארבעה דואג שאמרו שאול שקבלו · אחימלך שנאמר עליו · ואבנר · אבנר למה נהרג · רבי יהושע בן לוי ורבי שמעון בן לקיש ורבנין · רבי יהושע בן לוי אמר על שעשה דמן של נערים שחוק שנאמר יקומו נא הנערי' וישחקו לפנינו ויאמר אבנ' יקומו · ריש לקיש על שהקדים שמו לשמו של דוד הה"ד וישלח אבנר מלאכים אל דוד תחתיו לאמר למי ארץ · כתב בן אבנר לדוד · ורבנין אמ' על שלא הניח לשאול להתפייס בן דוד · הה"ד ואבי ראה גם ראה את כנף מעילך בידי · אמר ליה מה את בעי מן גולגלוי דהדין בסירה הוערת · וכיון שבאו למעגל אמר ליה הלא תענה אבנר · גבי כנף אמרת בסירה הוערת חנית וצפחת בסירה הוערו · ויש אומרי' על ידי שהיתה ספיקה בידו למחות בנוב עיר הכהנים ולא מיחה · חזי גיבור שמונים עם גוחלי רתמים · כל כלי זיין מכין במקומן · וזה מכה מרחוק · כל הגחלים כבו מבחוץ כבה מבפנים · ואלו אף על פי שכבו מבחוץ לא כבו מבפנים · מעשה באחד שהניח גחלים בעררות במגדבא ומצאן בוערות בפסח ·

אמר רבי שמואל בר נחמן אמ' לנחש מפני מה אתה מהלך ולשונך שותת · אמר להן הוא גרם לי מה הנייה לך שאת נושך · אריה טורף ואוכל זאב טורף ואוכל את מה הנייה יש לך · אמר להן אם ישך הנחש בלא לחש · אילולא איתאמר לי מן שמיא נכית לא הוינא נכית מפני מה אתה נושך אבר אחד וכל האיברים מרגישין · אמ' להן ולי אתם שואלין אמרו לבעל הלשון שהוא או' כאן והורג ברומי · או' ברומי והורג בסוריא · ומפני מה אתה מצוי בין הגדרות אמ' להן אני פרצתי גדרו של עולם · הזכות יש לה קרן ויש לה פירות · עבירה יש לה קרן ואין לה פירות · הזכות יש לה קרן ויש לה פירות שנאמר אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו · עבירה יש לה קרן ואין לה פירות שנאמר אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו · מה אני מקיים ויאכלו מפרי דרכם · אלא כל עבירה שעשת פרי יש לה פרי ושלא עשת פרי אין לה פרי · מחשבה טובה המקום מצרפה למעשה · מחשבה רעה אין המקום מצרפה למעשה · מחשבה טובה המקום מצרפה למעשה דכתיב אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו · מחשבה רעה אין המקום מצרפה למעשה און אם ראיתי בלבי לא ישמע ה' · הדא דתימא בישראל אבל בגוים חילופין מחשבה טובה אין הקב"ה מצרפה ·

מחשבה רעה הקב"ה מצרפה מחשבה טובה אין המקום מצרפה דכתיב ועד מעלי שמשא הוה משתדר להצלותיה · ולא כתיב לשיזביה ·

מחשבה רעה והקב"ה מצרפה מקטל מחמס אחיך יעקב · וכי הרגו אלא מלמד שחשב עליו להרגו והעלה עליו הכתוב כאילו הרגו · תני רבי שמעון בן יוחי הרי שהיה אדם צדיק גמור כל ימיו ובאחרונ' מרד איבד זה כל מה שעשה כל ימיו מה טעם בשוב צדיק מצדקתו ועשה עול · רבי שמעון בן לקיש אמר ובתהא על הראשונות · הרי שהיה אדם רשע גמור כל ימיו ובסוף עשה תשובה הקב"ה מקבלו מה טעם ובשוב רשע מרשעתו · אמר רבי יוחנן ולא עוד אלא כל העבירות שעשה הן נחשבין עליו זכיות מה טעם מור ואהלות קציעות כל בגדותיך · כל בגידות שבגדת בי הרי הן כמור ואהלות וקציעות · רובו זכיות ומיעוטו עבירות נפרעין ממנו מיעוט עבירות קלות שעשה בעולם הזה בשביל ליתן לו שכרו משלם לעתיד לבוא · אבל רובו עבירות ומיעוטו זכיות נותנין לו שכר מצות קלות שעשה בעולם הזה בשביל ליפרע ממנו משלם לעתיד לבוא · אבל הפורק עול והמיפר ברית והמגלה פנים בתורה אף על פי שיש בידו מעשים טובים נפרעין ממנו בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא · עבודה זרה וגילוי עריות · רבי יונה ורבי יוסי חד אמ' בקלות וחד אמר בחמורות · מה תנן קיימין אם באותו שעשה תשובה אין כל דבר עומד בפני בעלי תשובה · אלא כי אנן קיימין באותו שלא עשה תשובה ומת בייסורין · תמן תנינן אילו שאין להן חלק לעולם הבא האומר אין תחיית מתים ואין תורה מן השמים ואפיקורוס · רבי עקיבה אומר אף הקורא בספרים החיצונים · והלוחש על המכה ואומר כל המחלה אשר שמתי במצרי' לא אשים עליך כי אני ה' רופאך · אבא שאול אומר אף ההוגה את השם באותיותיו · הוסיפו עליהן הפורק עול והמפר ברית והמגלה פנים בתור' אין להן חלק לעולם הבא · הפורק עול זה שהוא אומר יש תורה ואיני סובלה · המפר ברית זה שהוא מושך לו ערלה · המגלה פנים בתורה זה שהוא אומר לא נתנה תורה מן השמי' · ולא כבר תניתה והאומר אין תורה מן השמים תנא רבי חנניה ענתונייא קומי רבי מנא זה שהוא עובר על דברי התורה בפרהסיא כגון יהויקים מלך יהודה וחביריו · רובו זכיות יורש גן עדן · רובו עבירות יורש גיהנם · אמר ר' יוסי בן חנינא נושא עון אין כתי' כאן אלא נושא עון הקב"ה חוטף שטר אחד מן העבירות והזכיות מכריעות · אמר ר' אלעזר ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו · ואי לית ליה את יהיב ליה מן דידך · הוא דעתיה דרבי אלעזר · דרבי אלעזר אומר ורב חסד מטה כלפי חסד · רבי ירמיה אמר רבי שמואל בר רב יצחק בעי צדקה תצר תם דרך ורשעה תסלף חטאת · חטאי' תרדף רעה ואת צדיקי' ישלם טוב · אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן · רגלי חסידיו ישמור ורשעים בחושך ידמו · כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון · וסגין סייגה והרעין תריעה · רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק שומר אדם את עצמו מן העבירה פעם ראשונה שנייה ושלישית מכן ואילך הקב"ה משמרו · מה טעם הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר · אמ' רבי זעירא ובלחוד דלא יתיב ליה מה טעם והחוט המשולש לא לעולם ינתק אין כתיב כאן אלא לא במהרה ינתק · אין משרחת עליו מיפסק הוא · רבי חונא בשם רבי אבהו הק' אין לפניו שכחה הא בשביל ישראל נעשה שוכחן · מה טעם נושא עון כתיב · וכן דוד הוא אומר נשאת עון עמך כסית כל חטאתם סלה · הלכה · אין פוחתין · רבי אין אומרי' לו הבא גמלים ושעון · מתני' כיתר כבשיעור · אבל כבשיעור אומרי' לו הבא גמלים ושעון · שדהו מרובה ועניים מועטין נותן לפי שדהו · שדהו מעוטה ועניים מרובין נותן לפי העניים · רבי שמעון דרש שני דברים לקלו של בעל הבית שדהו מרובה ועניים ממועטין נותן לפי העניים · שדהו מעוטה ועניים מרובין נותן לפי שדהו · מתניתא לא אמר כן אלא הכל לפי גודל השדה ולפי העניים ולפי הענוה · הלכה · נותני' פיאה מתחילת השדה ומאמצעה רבי יוסי בשם רבי שמעון בן לקיש ובקצרכם מה תלמוד לומ' לקצור אלא אפילו יש לו כמה לקצור · רבי יונה בשם רבי שמעון בן לקיש ובקצרכם מה תלמוד לומר לקצור אלא אחת בתחילה ואחת בסוף · רבי יוסי בשם רבי יהושע בן לוי ובקצירכם מה תלמוד לומר לקצור אלא אחת לגבוה ואחד להדיוט · רבי יודן בעי כלום בעות הקדש מתחללין לא בתלוש שמא במחובר · אמר רבי חנינא שלא תאמר יעשה קציר הקדש כקציר הדיוט ·

ראשונה מה כן מה דתני הרי זו פיאה וצריך ליתן בסוף כשיעור הרזה אמרת

קדשה

קידשה משום פיאה מהו כשיעור כל שדהו או כשיעור המשתייר · איפשר לומר קידשה משום פיאה ותימר כשיעור כל שדהו אלא כשיעור המשתייר· רבי חייא בשם רבי יוחנן במחובר · רבי יסא בשם רבי יוחנן בתלוש · מה מתכוין לפטור את שדהו או לא נשמעינה מן הדא דאמר רבי יסא בשם רבי יוחנן לעולם הוא מוסיף והולך · מה נן קיימין אם במתכוין לפטור את שדהו כבר נפטרה· אלא כי נן קיימין כשאינו מתכוין לפטור את שדהו · הלכה· כלל אמרו בפיאה כו' ובאילן כו' · והקוצרם אין לי אלא קוצר · תולש מנין ת"ל לקצור · קוצר מני' תלמוד לומר קצירך · אין לי אלא תבואה· קטנית מנין תלמוד לומר בארצכ' · אילנות מניין תלמוד לומר שדך · תני זרעין זרעים הרעי' אילן כאות והזורע מן הזרעים לוקה ארבעים· אמר רבי זעירא כתיב לא תזרע כרמך כלאים · עיקר כרמך לא תזרע כלאים· אמר רבי יודן קפודקיא בעא קומי רבי יוסי תמן אמרין זרעי אילן קריין זרעים וכה את אמר זרעי אילן קריין זרעים· אמר ליה תמן מיעט הכתוב שאין דרך בני אדם להיות קורין אותן זרעים ברם הכא ריבה הכתוב על כל זרע זרעו אשר יזרע· ואית דבעי' משמעינה מן הכא כי תבצור כרמך מה את שמע מינה אמר רבי יונה לא תדקדק כמה דתימר ועולל למו· כי תחבוט זיתך מה את שמע מינה אמר רבי יונה לא תקיפו פאת ראשכם· זית מה זית וכרם מיוחדין שלקיטתן כאחת ומכנסן לקיום חייבין בפיאה· אף כל דבר שלקיטתו כאחת ומכניסו לקיום חייבין· אי מה זית וכרם מיוחדין שהן חייבין בביכורין וחייבין בפיאה אף כל דבר שהוא חייב בביכורי' חייב בפיאה· תלמוד לומר קצירך אפילו קציר ארז אפילו קציר דוחן יאמר זית ואל יאמר כרם· שאילו נאמר זית ולא נאמר כרם הייתי אומר זית שהוא פטור מן הפרט חייבין בפיאה כרם שהוא חייב בפרט לא יהא חייב בפיאה· הוי צורך הוא שיהא אומר כרם· או אילו נאמר כרם ולא נאמר זית הייתי אומר כרם שהוא חייב בפרט יהא חייב בפיאה זית שהוא פטור מן הפרט יהא פטור מן הפיאה הוי צורך הוא שיאמר זית וצורך הוא שיאמר כרם· יצא זית ולימד על כל האילנות פיאה יצא כרם ולימד על כל האילנות פרט· וכשם שיצא זית ולימד על האילנות פיאה· כך יצא כרם ולימד על כל האילנות פרט· א"ר אבין דבר שהוא שוה לשניהן מלמד· ודבר שהו' שוה בשניהן אינו מלמד· על דעתיה של ר' ישמעאל ניחא דרבי ישמעאל דרש כל דבר שהוא בכלל ויצא לידון בדבר חדש נעקר מן מן הכלל הרי הוא כחדושו צורך הוא שיאמר פיאה בכרם· על דעתיה דרבנן דאינן אמרין הרי הו' בכללו והרי הו' בחדושו· לאי זה דבר נאמר פיאה בכרם· א"ר אבין אלא לא יצא אלא כרם יאות הוית מקשי· עכשיו שיצ' כרם וזית· אילו נאמר זית ולא נאמר כרם הייתי אומר זית שהוא פטור מן הפרט חייב בפיאה· כרם שהוא חייב בפיאה יפטר מן הפיאה במה דתימר גבי קציר דבר שלקיטתו באחת חייב בפיאה ואמר אף בפועל כך אמר רבי יונה שנייה הוא דכתי' וקטפת בלילות כידך אפילו מדבר שאינו לקיום· תני רבי יוסי בי ר' יודה אומר רטבי התמרים פטורין מן הפיאה לפי שאין הראשון שבהן ממתין לאחרון· יאות אמר רבי יוסי בי ר' יהודה· מה טעמא דרבנן אמ' רבי זעירא מפני שכולן צריכין שאר בת אחת· רבי יצחק בן חקולא ורבי יהושע בן לוי תרויהון אמרין קולקס לירק ולמעשרות ולשביעית ולפיאה ולבכורים ולנדרים צריכה· הלכה· לעולם הוא נותן כו'· רבי יוסי רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו רבי נחמיה בר עוקבן ומטי בה בשם רבי יוחנן הפריש בכורים מברי ממרח פטור מתרומה גדולה· אמר רבי חגיי קומי רבי יוסי מתניתא אמרה כן לעולם הוא נותן פיאה ופטור מן המעשר עד שימרח הא אם מירח חייב מה שאין כן בתרומה· ולימא אף בכיכורים יהא חייב אע"פ שלא מירח· זירא אמ' דא ולמה נקראו שמן ביכורין שהן ביכורין לכל· וכל הקודם את חבירו חבירו מתחייב בו מתני' דב"ש היא דב"ש או' הבקר עניים הפקר ואת'א דרבי עקיבה כתנוי' בני חנן דתנא למה חרבו חנות בני חנן שלש שני' עד שלא חרב בית המקדש שהיו מוציאין את הפירו' מכלל המעשרות דהוון דרשין עשר תעשר פרט ללוקח· ואכלת פרט למוכר· אמר רבי יוחנן קנס קנסו להן שלא יהו קופצין לגיתו' ולגרנות· טבח מהו חבריי"א בשם ר' יהושע בן לוי פטר לו שבת אחת· א"ר יוסי אזלית לדרומה ושמעית ר' חנן אבוי דר"ש בשם ר"ש בן לוי פטר לו שבת אחת· ר' יודן מדמי לה להדא דר' יוחנן קנס קנסו בהן· א"ל ר' יוסף ואם משם קנס אפילו שבת אחת לא יפטור לו· חנוני מהו רבי יודן אמר פוטרין לו שבת אחת רבי יוסי אמ' אין פוטרין לו שבת אח'· על דעתיה דרבי יוסי מה בין חנוני מה בין טבח· חנוני יכול להערי' טבח אינו יכול להערי'· תני לא נחלקו ר' ורבי יהודה הנשיא על הלוקח פירות מחוברין מן הגוי שהן חייבין במעשרות ועל של ישר' שנכנס תחתיו· ועל הלוקח פירות תלושין מן הגוי שהן פטורות מן המעשר על מה נחלקו על הלוקח פירות תלושין מחבירו בשנת מעשר עני רבי יהודה הנשיא אומר אחד עני ואחד עשיר מוציאין מידו ורבי אומ' עשיר מוציאין מידו עני אין מוציאין מידו מה טעמא דרבי יהודה הנשיא כשם שאין אדם זוכה בלקט שכחה ופיאה שלו· כך לא יזכה במעשר עני שלו· מה טעמא דרבי לקט שכחה ופיאה אינן טובלין במעשר עני שהוא טובל וכבר נטבל עד שהוא ברשותו של ראשון· מה טעמא דרבי יודה הנשיא משום קנס מה טעמיה דרבי עשיר יש בידו ליקח· עני אין בידו ליקח שרבי יהודה הנשיא אומר מצי הוא ללוות ורבי אומר אינו מצי ללוות:

הדרן עלך אלו דברים

ואילו מפסיקין לפיאה הנחל והשלולית ודרך היחיד ודרך הרבים ושביל היחיד ושביל הרבים הקבוע בימות החמה ובימות הגשמים· הבור וניר חרע והקצר לשחת מפסיק דברי רבי מאיר· וחכמים אומר' אינו מפס' אלא אם כן חרש· ב אמת המים שאינה יכולה להקצר כאחת רבי יהודה אומר מפסקת וכל הרי' אשר במעדר יעדרון אף על פי שאין הבקר יכול לעביר כבליו הוא נותן פיאה אח' לכל· ג הכל מפסיק לזרעים ואינו מפסיק לאילן אלא גדר· ואם היה שער כותש אינו מפסיק אלא נותן פיאה לכל· ד ולחרובין כל הרואין זה את זה· אמ' רבן גמליאל נוהגין היו בבית אבא נותנין פיאה אחת לזיתים שהיו להן בכל הרוח ולחרובין כל הרואין זה את זה· רבי אלעז' בי ר' צדוק אומר משמו אף לחרובין שהיו להם בכל העיר· ה הזורע את שדהו מין אח' אף על פי שהוא עושה שתי גרנות נותן פיאה אחת· זרעה שני מינין אע"פ שהוא עושה גורן אחת נותן שתי פיאות· הזורע את שדהו שני מיני חטים עשאן גורן אחת נותן פיאה אחת שתי גרנות נותן שתי פיאות· ו מעשה כשזרע רבי שמעון איש המצפה לפני רבן גמליאל ועלו ללשכת הגזית ושאלו אמר נחום הליבלר מקובל אני מר' מיישא שקיבל מאבא שקיבל מן הזוגות שקיבלו מן הנביאי' הלכ' למשה מסיני בזורע את שדהו שני מיני חטים אם עשאן גורן אחת נותן פיאה אח' שתי גרנות נותן שתי פיאות· ז שדה שקצרוה גוים שקצרוה ליסטים· קירסמוה נמלים שברתה הרוח או בהמה פטורה· קצר חצייה וקצרו ליסטים חצייה פטורה שחובת הקציר בקמה· קצרו ליסטים חצייה וקצר חצייה נותן פיאה ממה שקצר· קצר חצייה ומכר חצייה הלוקח נותן פיאה לכל· קצר חצייה והקדיש חצייה הפודה מיד הגזבר הוא נותן פיאה לכל:

סליק פירקא

ואילו מפסיקין לפיאה כו': שנאמר שדך· ובלבד שלא יוציא משדה לחבירתה· ואינו מחובר· ואין תימר מחובר הו' אפי' שדה האילן מפסיק· דתנינן תמן הכל מפסיק לזרעי' ואינו מפסיק לאילן· אלא גדר הוא גדר מחובר ואינו מחובר· אין תימר מחובר אפי' שער כותש לא מפסיק דתנינן שער כותש אינו מפסיק אלא נותן פיאה לכל הדא אמרה שאינו מחובר· אין תימר מחובר הוא אפילו מצד אח' מפסיק דתני אם היה שער כותש מיכן ומיכן אינו מפסיק· הא מצד אחד מפסיק· רבי יוסי בשם ר' יוסי בר חנינא הפריש פיאה משד' לחבירתה לא קדש'· ר' זעירא בעא קומי ר' יסא נתכוון לזכות מן המיצר ושרע מינה מחלפה שיטתיה דרבי יסא דתנינן תמן מודים חכמים לר' עקיבה בזורע שבת או חרדל בשלשה מקומות· בני מתניתא שבת בשלשה מקומות· חרדל בשלשה מקומות· שמואל אמר מפני שאין הראשון שבהן ממתין לאחרון שבהן· רבי יסא בשם רבי יוחנן מפני שדרכן ליזרע ערוגות ערוגו' וכה הוא אמר אכן· פשיטא ליה שהוא מפסיק לא צריכה ולא קידשה משום פיאה אילא קידשה· תני רבי אושעיא הפריש פיאה משדה לחברתה לא קידשה ושמע מינה אפילו מיצר· רבי יוסי בן חנינא אמ' הצובות מפסיקין לפיאה· רב חסדא בעי מהן חלק יהושע את הארץ· אתא רבי חנינ' בשם רב חסדא כהן תיחום יהושע את הארץ· שלולית· כל שהוא כרשכת· נחל· אע"פ שאינו מושך נתמוך· מכיון דתנינן ודרך היחיד ודרך הרבי' מה צורכה אנא מימר לך אפי' דרך הרבים אינו מפס' לאילן אלא גדר כביון דתנינן שביל היחיד שביל הרבים מה צורכא להתני' את הקבוע בימו' החמה ואינו קבוע בימו' הגשמים רב אמר בור וניר בית רובע חרע אחר אפילו כל שהוא· רבי יוחנן אמר בור וניר חרע אחר בשלשה תלמים של פתיח מה ופליג מה דמר רב בחוב פיאה ומה דמר רבי יוחנן בפטור פיאה· והתני בור וניר חייבין בפיאה מן מה דאמר רב משדה בינונית מן מה דאמר רבי יוחנן בחמשים על שתים· רבי זעירא בשם ר' אלעזר רבי מאיר ורבי יהודה שניהם אמרו דבר אחד· כמה דר' מאיר אמ' הקוצר לשחת מפסיק כן רבי יהודה אמר הקוצ' לשחת מפסיק כמה דרבי יודה אמר חייב בפיאה מפסיק כן רבי מאיר אומר חייב בפיאה מפסיק· והא אשכחנן דרבי מאיר אומר חייב בפיאה מפסיק מהדא דתני אכלה גובי' קרסמוה נמלי"' שברתה הרוח או בהמה פטורה· הכל מודין אם חרש מפסיק· אם לא חרש אינו מפסיק· כני הכל מודין לא רבי מאיר אמר מפני שהוא פטור פיאה· אבל אם היה חייב אפילו לא חרש מפסיק כי דתנינן תמן אמר רבי יודן אימתי בזמן שהתחיל עד שלא הביא שליש אבל אם הביא שליש אסור לקצור יקצור חייב בפיאה ודבר שהוא חייב פיאה מפסיק· רבי זעירא בעי במה דרבי יודה אמר התחיל עד שלא

הביאה שליש ואפילו הביאה שליש פטור מן הלקט ומן השכחה ומן הפיאה בן רבי מאיר אמר והתחיל עד שלא הביאה שליש ואפילו הביאה שליש פטור מן הלקט ומן השכחה ומן הפיאה׳ הלכה ב אמת המים כו׳ . הזן בעי מימר ולא פליגין אשכחת תני אמת המים והקבועה הרי זו מפסקת . הזן בעי מימר מן מה דאמר רבי יהודה בעומר מצד אחד ואינו יכול לקצור מצד השני אבל אם היה עומד באמצע וקוצר מיכן ומיכן אינו מפסיק . אשכח תני ופליג היה עומד באמצע וקוצר מיכן ומיכן מפסיק מצד אחד אינו מפסיק . חייא בר אדא בשם רבי שמעון בן לקיש היה שם סלע על פני כל שדהו אם עוקר הוא את המחרישה מצד זה ונותנו מצד זה מפסיק׳ מצד אחר אינו מפסיק׳ והתני מדרגות שהן גבוהות עשרה טפחים נותן פיאה מכל אחד ואחד פחות מיכן נותן מאחד על הכל׳ ופחות מיכן אינו עוקר את המחרישה מצד זה ונותנה בצד זה אפילו פחות מיכן עוקר הוא לא אתינן מיתני עשרה אלא כגון סופה שאם הן ראשי מדריגות מעורבין שהוא נותן מאחד על הכל . הלכה ג הכל מפסיק לזרעי׳ כו׳ . מה כותש ועולה כמכתש או כותש על גבי גדר מן מה סעד כותש אין הגדר כותש . הדא אמרה כותש על גבי גדר . רבי מנא אמר זמנין דהוי בה בתוך ארבע אמות וזמנין דהוי בה בתוך עשר׳ טפחים בנטועין משע עשר לבית סאה כה את שמע מינה והוא שיהו בתוך ארבע אמות לגדר והן שיהו בתוך עשרה טפחים בין נוף לנוף בנטועין מטע עשר לבית סאה׳ הלכה ד הלורכין כל הראין כו׳ . מי מבדין להן את הרוחות . העיר מכותנת להן את הרוחות׳ אמר רבי יוסי בי רבי כגון של בית רבי הוו להן ארבעה כרים לארבעה רוחות העיר והן מתנין לכל כר וכר לפני רוחו והן שם שלשה אילנות הראשונים רואין את האמצעיים והאמצעיים רואין את הראשוני׳ ואין הראשונים רואין זה את זה מפריש מן הראשים על האמצעיים ומן האמצעיים על הראשים ואינו מפריש מן הראשים על הראשים . הלכה ה הזרע את שדהו כו׳ . קצר חצי אגודה וחצי שמותית לעשותן גורן אחד ונמלך ועשאן שתי גרנות אינו מפריש מן האגודה על השמותית לא בתחילה ולא בסוף . קצר חצי האגודה וחצי השמותית לעשותן ב׳ גרנות ונמלך ועשאן גורן אחת מפריש על האגודה שבסוף על השמותית שבסוף ׳ מן האגודה שבתחילה על השמותית שבתחילה ׃ מפריש מן האגודה על האגודה כשכילה את שדהו . אבל אם לא כילה את שדהו אפילו מן האגודה על האגודה אינו מפריש . קצר חצי אגודה וכל השמותית לעשותן גורן אחת ונמלך ועשאן שתי גרנות מפריש מן האגודה על האגודה וכל השמותית ששם נפטרה . הלכה ו אמר רבי זעירא בשם רבי יוחנן אם באת הלכה תחת ידיך ואין את יודע מה טיבה אל תפליגינה לדבר אחר שהרי כמה הלכות נאמרו למשה בסיני וכולהן משוקעות במשנה ׳ אמר רבי אבין ויאות הוא שני מיני חטים אילולי שבא נחום ופירש לנו יודעין היינו . רבי זעירא בשם רבי אלעזר אכתוב לו רובי תורתי ׃ וכי רובה שלתורה נכתבה אלא מרובין הן הדברים הנדרשין מן הכתב מן הדברי׳ הנדרשין מן הפה . וכיני ׳ אלא כיני חביבין הן הדברים הנדרשין מן הפה מן הדברים הנדרשין מן הכתב׳ רבי יודה בן פזי אומר אכתוב לו רובי תורתי אילו התוכחות . אפילו כן כמו לא זר נחשבו . אמר רבי אבין אילולי כתבתי לך רובי תורתי לא כמו זר נחשבו מה בינן לאומות אלו מוציאין ספריהן . ואלו מוציאין ספריהן . אילו מוציאין דפתריהן ואילו מוציאין דפתריהן . רבי חגיי בשם רבי שמואל בר נחמן נאמרו דברים בפה ונאמרו דברים בכתב ואין אנו יודעין אי זה מהן חביב אלא מן מה דכתיב כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל הדא אמרת אותן שבפה חביבין . רבי יוחנן ורבי יודן בי רבי שמעון חד אמר אם שימרתה מה שבפה ושימרת מה שבכתב אני כורת אתך ברית ואם לאו איני כורת אתך בריה . וחורנה אמר אם שימרת מה שבפה וקיימת מה שבכתב אתה מקבל שכר ואם לאו אין אתה מקבל שכר . רבי יהושע בן לוי אמר עליהם ועליהם . כל בכל . דברים הדברים מקרא משנה תלמוד ואגדה . אפילו מה שתלמיד ותיק עתיד להורות לפני רבו כבר נאמר למשה בסיני . מה טעם יש דבר שיאמ׳ ראה זה חדש הוא וגו׳ . משיבו חבירו ואומר לו כבר היה לעולמים . רבי זעירא בשם שמואל אין למדין לא מן ההלכות ולא מן ההגדות ולא מן התוספות אלא מן התלמוד ׳ תני ר׳ חלפתא בן שאול הא שני מיני חטין הא שני מיני שעורין׳ אמר רבי זעירא כך היתה הלכה בידם ושכחוה הא שני מיני חטין הא שני מיני שעורים . והתבין המחליק בצלין לחין לשוק ומקי׳ יבישין לגורן אית לך מימר שוק וגורן כך היתה הלכה בידן ושכחוה . רבי חנניה בשם שמואל אין למדין מן ההוריה . הכל מודין שאין למדין מן המעשה . אמר ליה רבי מנא הדא דתימר בההוא דלא סבר כרם בההוא סבר עבד . אמר ליה בין סבר בין לא סבר בההוא דפליגא׳ כרם בההוא דלא פליג בין סבר בין לא סבר׳

הלכה ז מתניתא בשקצרוה לעצמן . אבל אם קצרוה לישראל חייבת׳ ותני כן אין שוכרין פועלין גוים מפני שאינן בקיאין בלקט׳ מתני׳ בשקצרוה לאבדה . אבל אם קצרוה שלא לאבדה חייבת . אמר ר׳ הושעיא בר שמי ואפילו תימא בשקצרוה שלא לאבדה פטורה מאחר שהפיאה ניתנת במחובר לקרקע ואין קרקע נגזל מפני שהוא מפריש מן הקציר על הקמה ומן הקמה על הקציר ואינו מפריש מן הקציר לא על הקציר ולא על הקמה׳ פעמים שהוא מפריש מן הקציר על הקמה . היך עבידא כילה את שדהו ושייר בה כדי פיאה כיון שקצר שיבולת הראשונה חזרה פיאה לעומרין מפריש מן הקציר . ולא סוף דבר שכילה את שדהו . אלא אפילו כשקצר ואמר מיכן והילך אני מפריש פיאה כיון שקצר שיבולת הראשונ׳ חזרה פיא׳ לעומרין מפריש מן הקציר על הקמה . המוכר מה שזכה בפיאה שהוא מתרת את העומרין׳ נשמעינה מן הדא׳ אמר רבי יהודה אימתי בזמן שקיבלה ממנו למחצה לשליש ולרביע . מה בינה לקדמיתא אלא לכשתקצר שליש תהא שלך . אמר רבי בון בר חייא הדא אמרה שהמוכר זכה בפיאה שהוא מתרת את העומרין׳ אמר רבי יוסי תמן לא נתחייבה שדהו ברשותו ברם הכא נתחייבה שדהו ברשותו אילו קצר חצי שדהו ומכר מה שקצר הלוקח מותר בלקט ובשכחה ובפיאה יאות . הלוקח מהו שיזכה בפיאה שהוא מתרת את העומרין של מוכר כפלוגתא דרבי ודרבי יהודה ונשיא

רבי פינחס בעי קצירות חוצה לארץ מהו שתהא חייבת בפיאה שלא תאמר ההקדש פטור וחוצה לארץ פטור . אי מה ההקדש חייב אף חוצה לארץ חייב׳ אשכח תני קציר ארצכם ולא קציר חוצה לארץ . קצר הגיזבר חצי תציה ולא הספיק לקצור את השאר עד שפדה את כולה מפריש מן הקצי׳ על הקציר׳ והכל מה שנקצר ברשות ההקדש כבר נפטר ׃

הדרן עלך ואלו מפסיקין

מלבנות התבואה שבין הזיתים׳ בית שמאי אומ׳ פיאה מכל אחד ואחד׳ בית הלל או׳ מאחת על הכל . מודין שאם היו ראשי השורות מעורבין שהוא נותן פיאה מאחת על הכל׳ ב המנמר את שדהו ושייר קלחים לחים ר׳ עקיבה אומר פיאה מכל אחד ואחד׳ וחכמים אומרי׳ מאחד על הכל׳ מודי׳ חכמים לר׳ עקיבה בזורע שבת או חרדל בשלשה מקומות שהוא נותן פיאה מכל אחד ואחד .

ג המחליק בצלים לחין לשוק ומקיים יבשין לגורן נותן פיאה לאלו לעצמן ולאלו לעצמן וכן באפונים וכן בכרם . המידל נותן מן המשואר על מה ששייר . והמחליק מאחת יד נותן מן המשואר על הכל׳ ד האימהות של בצלים חייבות בפיאה׳ ר׳ יוסי פוטר מלבנות הבצלי׳ שבין הירק ר׳ יוסי אומר פיאה מכל אחד ואחד׳ וחכמים אומרים מאחד על הכל . ה האחים שחלקו נותנין שתי פיאות׳ חזרו ונשתתפו נותנין פיאה אחת . שנים שלקחו את האילן נותנין פיאה אחת׳ לקח זה צפונו וזה דרומו זה נותן פיאה לעצמו וזה נותן פיאה לעצמו . ו המוכר קלחי אילן בתוך שדהו נותן פיאה מכל אחד ואחד . אמר רבי יהודה אימתי בזמן שלא שייר בעל השדה אבל אם שייר שדהו הוא נותן פיאה לכל׳ ז רבי אליעזר אומר קרקע בית רובע חייב בפיאה . רבי יהושע אומר בעושה סאתים . רבי טרפון אומר ששה על ששה טפחים . רבי יהושע בן בתירה אומר כדי לקצור ולשנות והלכה כדבריו .

ח׳ רבי עקיבה אומר קרקע כל שהוא חייבת בפיאה ובביכורים ולכתוב עליה פרוזבול ולקנות עמה נכסים שאין להן אחריות בכסף ובשטר ובחזקה׳

ט הכותב נכסיו שכיב מרע שייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת׳ לא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו קיימת׳ הכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אבדה כתובתה . רבי יוסי אומר אם קיבלה עליה אף על פי שלא כתב לה אבדה כתובתה׳ י הכותב נכסיו לעבדו יצא בן חורין . שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין׳ רבי שמעון אומ׳ לעולם הוא בן חורין עד שיאמר הרי כל נכסי נתונין לאיש פלוני עבדי חוץ מאחד מריבוא שבהן ׃

סליק פירקא

מלבנות התבואה של בין הזיתים כו׳ ׃ אנן תני׳ של בין הזיתים תני דבית ר׳ שבין אילנו׳ . מתני׳ צריכה לדבית רבי ודבית ר׳ צריכין למתניתן . אילו תנינן אנן ולא תנין דבית רבי הוינן אמרין לא אמרנה אלא שבין הזיתים דבר שהוא חייב בפיאה . אבל דבר שהוא פטור פיאה אף ב״ש מודין שהוא נותן פיאה מאחד על הכל׳ הוי צורכה למתניתה דר׳ או אילו תני דבית רבי ולא תנינן אנן הוינן אמרין לא אמרוה אלא שבין האילנו׳ דבר שהוא פטור פיאה . אבל דבר שהוא חייב בפיאה אף ב״ה מודיי שהו׳ נותן פיאה מכל אחד ואחד הוי צורכה למתניתן וצורכה למתני׳ דרבי ר׳ מה בן קימין א׳ כמרווחין אף ב״ש מודיי שהוא נותן פיאה מאחד על הכל . אם ברצופין אף ב״ה מודו שהוא נותן פיאה מכל אחד וא׳ . אלא בי בן קימין בנטועין מטע עשר לבית סאה׳ בית שמאי עבדין להן כמרווחין . ובית הלל עבדין להן כרצופין . מה טעמא דבית שמאי שאין דרך בני אדם להיות מכניסין זרעים בין האילנות׳ אתיא דבית שמאי כרבי יוסי . כמה דר׳ יוסי אמר אין דרך בני

אדם להיות מכניסין בצלי' בין הירק בין בית שמאי אומרי' אין דרך בני אדם להיות מכניסין זרעים בין האילנות · מסתברא דבית שמאי יודון לרבי יוסי · רבי יוסי לא יודה לב"ש · בית שמאי יודון לר' יוסי שכן אין דרך בני אדם להיות מכניסין בצלים בין הירק · רבי יוסי לא יודי לבית שמאי שכן דרך בני אדם להיות מכניסין זרעים בין האילנות · היה שם גדר כבן דהוא אילן · הוו שנים עד כדון במעודרין מיכן ומיכן הרי מעודרין מצד אחד או בשלשה תלמין של פתיח או אפילו כל שהוא ·

הלכה ב המנמר שדהו כו' · מהו נימרה מקום הכבלין עודלין תודלה נמירדה קרי לה עד כדון בשדה יבש מיכן ומיכן ולח באמצע היה לח מיכן ומיכן יבש באמצע · רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן אתייא דרבי מאיר כשיטת רבי עקיבה רבו כמו דר' עקיבה אמר לח ויבש שני מינין כן דרבי מאיר אומר לח ויבש שני מינין · אמרי חברייא קומי רבי יוסי ולמה לי כר' עקיבה אפילו כרבנין דתנינן תמן המחליק בצלין לשוק ומקיים יבישין לגורן אמ' ר' יוסי שמענן שוק וגורן שני מינין · לח ויבש שני מינין הוציו לח והניח יבש אף רבי עקיבה מודה · והתנינן מודין חכמים לרבי עקיבה בזורע שבת או חרדל בשלשת מקומות · בני שבת בשלשה מקומות חרדל בשלשה מקומות שמואל אמר מפני שאין הראשון שבהן ממתין לאחרון שבהן · רבי יסא בשם רבי יוחנן מפני שדרכן ליזרע ערוגות ערוגות · על דעתיה דשמואל מפריש מכל קלח וקלח · על דעתיה דרבי יוחנן מפריש מכל ערוגה וערוגה ·

הלכה ג תני תמירות חייב בתחילתו וחייב בסופו · ואי דינו מדוג · אמר רבי ירמיה סתרא דתנינן המחליק בצלין לשוק ומקיים יבישין לגורן · אמר רבי יוסי הדין קישותה כד את זרע ליה הוא עביד בצל דקק · כד את שתל ליה הוא עביד בצל רב · די לא כן מה נן אמרין הואיל והוא לזריעה יהא פטור מן הפיאה · והוסן לא לזריעה הן · חוסן רובן לאכילה וזה רובו לזריעה · על דעתיה דרבי ירמיה ירק חייב בפיאה מינו כבנסו לקיום מה עבד לה רבי יוסי גמור הוא ואינו מחוסר אלא ליבש ·

תני לקט קצירך ולא לקט קטוף · רבי זעירא רבי חייא בשם רבי יוחנן המלקט שבלין לעיסתו אפילו כל שהוא פטור מן הפיאה · רבי אלעזר אמר אפי' בבגל · אמר רבי יוסי והוא ששייר · והתני הוו לו חמש גפנים והוא בוצרן ומכניסן לתוך ביתו פטור מן הפרט ומן העוללות ומן הרבעי וחייב בעוללות · אמר רבי יודן כאן בגמורות כאן כשאינן גמורות · אמר רבי יוסי ואפילו תימא כאן וכאן בגמורות · כאן וכאן כשאינן גמורות תמן כשביקש לאוכלן ענבים · ברם הכא כשביקש לעשותן יין עושה הדא ילפה מן ההיא וההיא ילפה מן הדא · הדא ילפה מן ההיא שאם ביקש לאוכלן מלילות ואפילו לא שייר · וההיא ילפה מן הדא שאם ביקש לשתותן יין והוא ששייר המידל נותן מן המשואר על מה ששייר · תני אמר רבי יודה במה דברי' אמורי' במידל לשוק אבל במידל לבית נותן מן המשוא' על הכל · אמר רבי זעירא הדא דתימא בשעיבה על מנת להדל · אבל אם עיבה על מנת שלא להדל לא סוף דבר לביתו אלא אפילו לשוק נותן מן המשואר על הכל ·

הלכה ד רב אמר פרדוגה · ושמואל אמר צנמותה · רבי יעקב בר בון בשם רבי חנינא לא אמר רבי יוסי אלא משום הבקר · רבי בון בר חייא בעי קומי רבי מנא והבקר חייב בפיאה · אמר להן כוסה מתן אחת אחת · והתני אף על פי שאינן מתקיימות לו כבריכה מתקיימות בממעט תני לית טעמא דלא משום מכניסן לקיום · קצר חצי שדה בשותפות וחלקו אינו מפריש בשלו לא בתחילה ולא בסוף ·

הלכה ה חזרו וחלקו תשתתפו וקצרו חצי שדה בשותפות וחלקו אינו מפריש שבסוף על חבירו שבסוף · אבל לא משלו שבתחילה על חבירו שבתחילה · אמר רבי יוחנן קצר חצי שדה וקצר חצי חציה ולא הספיק לקצור את השאר עד שקנה' כולה מפריש מן הראשון על האמצעיין ומן האמצעיין על הראשון · ואינו מפריש מן הראשון על הראשון · אמר רבי יהושע בן לוי היתה לו שדה אחת חציה הביאה שליש וחציה לא הביאה שליש ולא הספיק לקצור חצי חציה עד שהביאה כולה שליש מפריש מן הראשון על האמצעיים ומן האמצעיים על הראשון ואינו מפריש מן הראשון על הראשון ·

הלכה ו עד כדון כשהתחיל לקצור ואפילו לא התחיל לקצור · נשמעינה מן הדא לקח גז צאנו של חבירו אם שייר המוכר המוכר חייב ואם לאו הלוקח חייב · רבי ירמיה בשם רבי יוחנן דרבי יהודה היא שנייא היא תמן בין שהתחיל לגוז בין שלא התחיל לגוז · וכא לא שנייא בין שהתחיל לקצור בין שלא התחיל לקצור · מה טעמא דרבי יודה משום דחובת קציר בקמה או משום דהוי כמוכ' לו חוץ מחובתו · נשמעינ' מן הדא לקח גז צאן חבירו אם שייר המוכר המוכר חייב ואם לאו הלוקח חייב א"ר ירמיה בשם ר' יוחנן דר' יהודה היא אית לך למימר תמן שחובת קציר בקמ' לא משו' דמכרת לו חוץ. מחובתו וכה כמכרת חוץ מחובתו מה נפק מבי'יהון עלו' הלוקח והפריש · אין תימר משו' שחוב' קציר בקמ' הפריש הפריש · ואין תימר משו' כמוכר לו חוץ מחובתו הפריש ונוטל ממנו דמים נשרף חלקו של מוכר אין תימ' משו' שחובת קציר בקמה נשרף נשרף · ואין תימר משו' כמוכ' לו חוץ מחובתו נשרף נוטל ממנו דמים ·

הלכה ז מה טעמא דר' אליעזר נאמר כאן שדך ונאמר בכלאי' שדך מה שדך שנ' להלן בית רובע אף כאן בית רובע · מה טעמ' דר' יהושע נאמר כאן שדך ונאמ' להלן ושמות עומר בשו' מה שדה שנ' להלן שתי' אף כאן שתים · מה טעמ' דר' טרפון ששה על ששה מעדרנה · רבי יהושע בן בתירה אומר כדי לקצור ולשנות והלכה כדבריו · מה קצירה כדרך הקוצרים או אפי' כל שהוא מן מה דכתיב אשר לא מלא כפו קוצר וחצנו מעמר · הדא אמרה קצירה כדרך הקוצרים ·

הלכה ח רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש בעי תגע עצמך שהיה שם שיבולת אחת עד שלא קצר אין כאן חיוב משקצר אין כאן שיור · ר' חנניה בשם רבי פינחס תיפתר בשדה שם קלח אחד וכן חמש שבולים · ר' מנא בעי ולית תנן אמר קטנה כל שהוא וחייבת בפיאה אלא כגון דתנא בימרים תנא קרקע · תני הדיאיוק · ר' יוסי בשם רבי יוחנן מי שאין לו קרקע פטור מן הדיאיוק · רבי מנא בעי ולמה לנן אמ' מי שאין לו קרקע פטור מן הוידוי דכתי' מן האדמה אשר נתת לנו · רבי יוסי בי ר' בון בשם רבי יוחנן אמר שמעותה בן מי שאין לו קרקע פטור מן הוידוי דכתיב מן האדמה אשר נתת לנו · רבי יוסי בשם רבי יהושע בן לוי מי שאין לו קרקע פטור מן הראיה שנאמר ולא יחמוד איש את ארצך · מעשה באחד שהניח את כריו ובא ומצא אריות סובבין אותו · מעש' באחד שהניח כית של תרנגולין ובא ומצא חתולות מקורעין לפניהן · חד בר נש שביק ביתיה פתיח ואתא ואשכח חכינה כריכה על קרקסוי · רבי פינחס בשתעי הרין עובדא תרין אחין באשקלון הוו להון מגורין נכראין אמרי כדון אילין יהודאי סלקין לירושלם אנן נסבין כל מה דאית להון מן מה דסלקון זימן להן הקב"ה מלאכים נכנסין ויוצאין כדמותן מן דנחתון שלחון לו מקמן אמר להן אן הויתון אמר להן בירושלם · אמר להן מאן שבקתון גבו ביתא אמר ולא בר נש · אמר בריך הוא אלההון דיהודאי דלא שבקן ולא שביק להון · מניין לנכסים שאין להן אחריות שהם נקנים עם נכסים שיש להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה · רבי יוסי בשם חזקיה רבי יונה רבי חנינא תירתיה בשם חזקיה כתיב ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם ערים בצורות ביהודה · עד כדון כשהיה קרקעות עם המטלטלין במקום אחד · היו קרקעות במקום אחד ומטלטלין במקום אחד · אמר רבי בון בר חייא נשמעינה מן הדא אמר להן רבי אליעזר מעשה במרוני אחד שהיה בירושלם והיו לו מטלטלין הרבה וביקש לחלקן ליתנן במתנה · אמרו לו אין את יכול אלא אם כן קנית קרקע · מה עשה הלך וקנה סלע אחד בצד ירושלם ואמר חצייה צפוני אני נותן לפלו' עם מאה חביות של יין · חצייה דרומי אני נותן לפלו' עם מאה חביות של שמן ובא מעשה לפני חכמים וקימו את דבריו · אמר רבי חנניה קומי רבי מנא ולאו שכיב מרע הוא · לפי שבכל מקום אין אדם זוכה אלא בכתב · וכאן אפילו בדברים · לפי שבכל מקום אין אדם זוכה עד שיהו קרקעות ומטלטלין במקום אחד · וכאן אפילו קרקעות במקום אחד ומטלטלין במקום אחד · אמר ליה דלא רבי אליעזר שנייא היא שכיב מרע דרבי אליעזר כבריא דרבנן · המן תנינן רבי עקיבה אומר קרקע כל שהוא חייב בפיאה ובביכורים · קרקע כל שהוא מהו שכ · אמר רבי מונה תיפתר שהיה שם מקום שיבולת אחת וכרגלית שמונה כו' ·

הלכה ט' אי זהו שכיב מרע כל שלא קפץ עליו החולי · ודרך הארץ והקרובים נכנסין אצלו מיד · והרחוקים נכנסין אצלו לאחר שלשה ימים · אם קפץ עליו החולי אלו ואלו נכנסין אצלו מיד · דלמא רבי הונא רבי פינחס רבי חזקיה סלקון מבקרה לר' יוסי בתר תלת' יומין · אמר לון מי בעיתון מקיימה מתני' שייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת ואפילו לא הבריא · לא שייר קרקע כל שהו' אין מתנתו קיימת והוא שהבריא · ר' בא רב הונא בשם רב עשו דברי שכיב מרע כבריא שכת' ונתן והוא שמ: ממתוך החולי · הא אם הבריא לא והכנסים וכאומר תנו שדה פלוני לפלוני · אמ' תנו חצי שדה פלוני לפלוני וחצי שדה פלוני לפלוני כמי שסים או עד שיאמר וחצייה בצפון וחצייה בדרום · ר' בונא בשם רבי ירמיה שייר מטלטלין לא עשה כלום · אתא תני שייר קרקע כל שהוא יש לו מודיה · שייר אבנים טובות ומרגליות אין לו כלום · א"ר יוסי יודע הוא האיש הזה שהכיב מרע זוכה אפי' בדברים לאי זה דבר כתב בהן קנין כדי לעשו' מתנת בריא · שייר עבדי' תנא ר' יודן בר פזי דבר דלא ולא ידעין מה תנה כתב לזה וחזר וכתב לזה · רב אמר אינו יכול לחזו' בו רב אבא בר חונא ור' יוחנן אמר יכול לחזור בו · הדן עבדא הזה רבו הראשון והשני מן השלישי ישראל על דעתיה דרב אין יכול לוכל בתרומה על דעתיה דרב אבא בר חונא אמר רבי יוחנן יכול הוא לוכל בתרומה · הכל מודין שאם זהו רבו הראשון ישראל אינו אוכל בתרומה שכבר יבריא · רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חונא מתניתין מסייעה לרב אבא בר חונא ורבי יוחנן בריא שכתב דייתיק ושכיב מרע שכתב מתנה חוזר בו · בריא שכתב דייתיק חוזר בו ולא עוד הוא בריא ודכוותה שכיב מרע שכתב מתנה חוזר בו ולא עוד הוא שכיב מרע · אי זו היא דייתיק · תהא לי להיות ולעמוד · ואם מתי ינתנו נכסי לפלוני · אי זו היא מתנה הרי כל נכסי נתונין לפלוני מתנה מעכשיו ושהוא כתוב בה מחוס · אחתיה דרבי גורין כתבת נכסי לאחוה וסלק אתי רבא פייסה וכתבת ליה אתאי עובדא קומי רבי אמי אמר בן אמ' רבי יוחנן חוזר בו · אמר רבי זעירא לא מדי רבי יוחנן שאם היה כתוב בה מחוס שאינו יכול לחזור בו · אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן אינו יכול לחזור בו · אתא רבי לא בשם רבי יוחנן אינו יכול לחזור בו · ואגוד רבי אימי וחזר עובדא · רב אמר כנוכה על ידיה ושמואל אמר במסלק לפניה · רבי יוסי בן חנינא אמר מקלי

כתובה שאין כן · וכן תני בר קפרא מקולי כתובה שנו · אמר רבי בא טעמא דרבי
יוסי בר חנינא לא סוף דבר כתובת מנה ומאתים אלא אפילו כתובה של אלף
דינר מקולי כתובה שנו · הלכה י׳ רבי יסא בשם רבי לעזר
שייר מטלטלין לא עשה כלום · אני אומר גופו שייר · וכשבא מעשה לפני רבי
יוסי אמר שפתים ישק משיב דברים נכוחים ·

הדרן עלך מלבנות

הפיאה ניתנת במחובר לקרקע בדלית ובדקל · בעל הבית
מוריד ומחלק לעניים · רבי שמעון אומר אף בחלקי
אגוזים אפילו תשעים ותשעה עניים אומר לחלק ואחד
אומר לבוז לזה שומעין שאמר כהלכה · ובדלית ובדקל אינו כן אפילו תשעים
ותשעה אומר לבוז ואחד אומר לחלק לזה שומעין שאמר כהלכה · ב׳
נטל מקצת הפיאה וזרק על השאר אין לו בה כלום · נפל לו עליה ופירס טליתו
עליה מעבירין אותו ממנה וכן בלקט וכן בעומר השכחה · ג׳ פיאה
אין קוצרין אותה במגלות ואין עוקרין אותה בקרדומות כדי שלא יכו איש את
רעהו · שלש אבעיות ביום בשחר ובחצות ובמנחה · רבן גמליאל אומר לא
אמרו אלא כדי שלא יפחתו · ורבי עקיבה אומ׳ לא אמרו אלא כדי שלא יוסיפו ·
של בית נמר היו מלקטין על החבל ונותנין פיאה מכל אומן ואומן · ד׳
נכרי שקצר את שדהו ואחר כך נתגייר פטור מן הלקט ומן השכחה ומן הפיאה ·
רבי יהודה מחייב בשכחה שאין השכחה אלא בשעת העימור · ה׳
הקדיש קמה ופדה קמה חייב · עמרים ופדה עמרים חייב קמה ופדה עמרים
פטורה שבשעת חובתה היתה פטורה · וכיוצא בו המקדיש פירותיו עד שלא
באו לעונת המעשרות ופדאן חייבין ומשבאו לעונת מעשרות ופדאן פטורין ·
הקדישן עד שלא נגמרו וגמרן הגיזבר ואחר כך פדאן פטורין שבשעת חובתן
היו פטורין · ו׳ מי שליקט פיאה ואמר הרי זו לאיש פלוני עני רבי
לעזר אומר זכה לו · וחכמים אומרים יתננה לעני הנמצא ראשון · הלקט
והשכחה והפיאה של נכרי חייב במעשר אלא אם כן הבקיר · ז׳ אי
זהו לקט הנושר בשעת הקצירה · היה קוצר קצר מלא ידו תלש מלא קומצו ·
הכהו קוץ ונפל מידו לארץ הרי זה של בעל הבית · תוך היד ותוך המגל לעניים
אחר היד ואחר המגל לבעל הבית · ראש היד וראש המגל רבי ישמעאל אומר
לעניים · רבי עקיבה אומר לבעל הבית · ח׳ חורי הנמלים שבתוך
הקמה הרי זה של בעל הבית · ושל אחר הקוצרים העליונים לעניים והתחתונים
לבעל הבית · רבי מאיר אומר הכל לעניים שספק לקט לקט ·

סליק פירקא

כתיב לא תכלה פאת שדך בקצרך · מכן שהפיאה ניתנת
במחובר לקרקע · יכול אפילו בדלית ובדקל תלמוד
לומ׳ קציר מה קציר מיוחד שהקטן מושל בו כגדול יצאו
הדלית והדקל שאין הקטן מושל בו כגדול אית דבעי משמעינה מן הדא העוזב
הנה לפניהן תבואה בקשה · תלתן בעמיר תמרים במכבדות · יכול בדלית
ובדקל כן ת״ל אותם · מה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו · אחר שריבה
הכתוב מיעט · מרבה אני את אלו שאינן של סכנה ומוציא אני את אלו שהן של
סכנה ואינו מחובר · אין תימר במחובר הוא קורא שם פיאה למעלן · אין תימר
שאינו מחובר קורא שם פיאה למטן · אין תימ׳ קור׳ שם פיאה למעלן הוצא׳ משל
עניים אין תימר קורא שם פיאה מלמטן הוצאה משל בעל הבית · ואפילו תימר
קורא שם פיאה למעלן הטריחו על בעל הבית שתהא הוצאה שלו · מפני הסכנה
תני בשם ר׳ אימי כל האילנות סכנה · רבי מאיר לא דרש קציר ורבנן דרשי קציר
· כל עמא דרשי קציר אלא רבי מאיר אמר כל אילנות סכנה · ורבנן
אמרי אין סכנה אלא הדלית והדקל בלבד · רבי חנניה בשם רבי שמעון בן
לקיש מעשה שמתו חמשה אחים בחמשה חוליק אגוזים · בעל הבית שקרא שם
פיאה וכילה קורא אני עליו לא תכלה פאת שדך בקצרך · לא קרא שם פיאה
וכילה קורא אני עליו לא תכלה פאת שדך בקצרך · והתנן ביניהן אפילו כן אין
שומעין לו בעל הבית יחלק כדי שלא יראה לעני מודעתו וישליך לפניו · רבי
שמואל בר אבודמא בעי כילה את שדהו את אמר חוזרה פיאה לעומרין · אפי׳ כן
בעל הבית מחלק כדי שלא יראה לעני מודעתו וישליך לפניו · הלכה
ב׳ תני בשם רבי מאיר קונסין בו ומוציאין ממנו את התלוש ואת המחובר ·
עד כזית משיר אפילו שוגג ואפילו בריבות · רבי שמעון בן לקיש בשם אבא כהן
בר דליא אדם זכה לחבירו במציאה מה טעם ואני בעוניי הכינותי לבית ה׳ זהב
ככרים מאה אלף וכסף אלף אלפים ככרים ולנחשת ולברזל אין משקל כי לרוב
היה ועצים ואבנים הכינותי ועליהם תוסיף · רבי יונה אמר רב הושעיא בעי מה

בן קיימן אם בתוך ארבע אמות עשיר הוא · אם בחוץ לארבע אמות · ויש אדם
מקדיש דבר שאינו שלו וקיימנוה במקדיש ראשון ראשון · אמר רבי אבין מה
בעני שאין עשירות לפני מי שאמר והיה העולם · דבר אחר בעוני בעינוי שהוא
מתענה ומקדיש סעודתו לשמים · התיב רבי יעקב בר אידי בשם רבי שמעון בן
לקיש והתנינן ראה את המציאה ונפל לו עליה ובא אחר והחזיק בה זה שהחזיק
בה זכה בה · אמר ליה תיפתר כשלא אמר יזכו לי ארבע אמות שלי · והתני
נפל לו עליה פירס טליתו עליה מעבירין אותה ממנה · אמר ליה עוד היא כשלא
אמר יזכו לי ד׳ אמות שלי · והתני רבי חייא שנים שהיו מתכתשין על העומר ובא
עני אחר וחטפו מלפניהן זכה בו · אמר ליה עוד היא כשלא אמר יזכו לי ארבע
אמות · אמר רבי יסא אמר רבי יוחנן זו בגיטין מה שאין כן במתנה · רובה דרבי
יוחנן ורובה דרבי שמעון בן לקיש · רובה דרבי יוחנן מה אם מציאה שאינו זוכה
בה בדעת אחר הרי הוא זוכה בה בתוך ארבע אמות · מתנה שהוא זוכ׳ בה מדעת
אחר לא כל שכן · רובה דר׳ שמעון בן לקיש מה אם מתנה שאינו זוכה בה בתוך
ארבע אמות הרי הוא זוכה בה בדעת אחר · מציאה שהוא זוכה בה בתוך ארבע
אמות לא כל שכן · התיב רבי זעירא קומי רבי יסא והתנינן וכן לענין הקדושין ·
אמר ליה היא גיטין היא קדושין · והתנינן וכן לענין החוב · אמר ליה שכן אם
אמר ליה זרקהו לים ויהא מחול לך מחול לו · מעתה אפילו קרוב ללוה
זכה הלוה · ותנינן קרוב ללוה הלוה חייב שכן אם אמר ליה זרקהו עד
שיכנס לרשותי אריין לא נכנס ברשותו · אמר רבי אבהו כל אילין
תתובתה דהוה רבי זעירא מתיב קומי רבי יסא · ורבי שמעון בן לקיש
מותיב קומי רבי יוחנן מקבל מיניה פתר ליה כאילין פיתריא · הלכה ג׳
מה אבעיות אמר רבי בון דתימר איך נחפשו עשו נבעו מצפוניו · בשחר ·
בחצות · ובמנחה · בשחר מפני המיניקות ובחצות מפני התינוקות · ובמנחה
מפני הנמושות · רשב״ג אומר לא אמרו אלא כדי שלא יפחתו ואם רצה להוסיף
מוסיף · רבי עקיבה או׳ לא אמרו אלא כדי שלא יוסיפו הא אם רצה לפחות אינו
פוחת · של בית נמר היו מלקטין אותה עם החבל ונותנין פיאה מכל אומן ואומן
תני אבא שאול אומר מזכירין אותן לגנאי ומזכירין אותן לשבח · מזכירין אותן
לגנאי שהיו נותנין פיאה אחד ממאה · ומזכירין אותן לשבח שהיו מלקטין אותן
עם החבל ונותנין פיאה מכל אומן ואומן · תני בשם ר׳ שמעון מפני חמש׳ דברים
לא יתן אדם פיאה אלא בסוף שדהו · מפני גזל עניים · ומפני ביטול עניים · ומפני
הרמאין · ומפני מראית העין · ומשו׳ שאמרה תורה לא תכלה פאת שדך · מפני
גזל עניים כיצד שלא יראה אדם את השעה פנויה ויאמ׳ לקרובו עני בא וטול לך
את הפיאה · מפני ביטול עניים כיצד שלא יהו עניים יושבין ומשמרין כל היום
ואומרי׳ עכשיו הוא נותן פיאה עכשיו נותן פיאה אלא ילכו וילקטו בשדה אחרת
ויבואו בשע׳ הכילוי · מפני הרמאי׳ כיצד שלא יאמ׳ כבר נתתי ויהא בורר את היפה
ומוציא את הרע · מפני מראית העין כיצד שלא יהו העוברי׳ והשבי׳ אומרים ראו
האיך קצר איש פלוני שדהו ולא הניח פיאה לעניים · ומשום שאמרה תורה לא
תכלה פאת שדך · הלכה ד׳ ואת אמר רבי יודה מה טעמא דרבנן ·
רבי יוסי בשם רב רבי חזקיה רב יהודה בשם שמואל כתיב ושכחת עומר בשדה
ושכחת קמה את שיש לו שכחת קמה יש לו שכחת עמרין · את שאין לו שכחת
קמה אין לו שכחת עמרין · ישראל וגוי שהיו שותפין בקמ׳ חלקו של ישראל חייב
וחלקו של גוי פטור · ר׳ חזקיה בשם רב ירמי׳ במחלוקת · הלכה ה׳ ולמה
הניחה תרין זימנין · ר׳ יונה ר׳ חייא רבי יהושע בן לוי בשם בר פדי׳ אחת למירוח
ואחת לשליש ר׳ יוסי א״ר בא וחבריא · חבריא אמרי אחת למירוח ואח׳ לשליש ·
ר׳ בא מפרש בחלה למירוח · ובפיאה בשליש · מתני׳ דר׳ עקיבה דר׳ עקיבה אמר
אחר שליש הראשון את מהלך · ואיתפלגון שדה שהביא שליש לפני גוי ולקחה
ממנו ישר׳ ר׳ עקיבה או׳ פטור · וחכמ׳ או׳ בתוספ׳ חייב · מי כדון תיפתר כר׳ עקיבה
במירוח · ובדברי הכל בקוצר מיד · הלכה ו׳ רבי יהושע בן לוי
אומ׳ בבעל הבית עשיר נחלקו · אבל בבעל הבית עני מאחר שהוא ראוי ליטול
זכה · אמר רבי זעירא רבי לעזר לחבירו ורבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי שלשתן
אמרו דבר אחד · ר׳ לעזר דאמר רבי זעירא בשם רבי לעזר אדם זוכה לחבירו
במציאה · ר׳ יוחנן דתנינן הכן מציאת בנו ובתו הקטנים עבדו ושפחתו הכנענים
מציאת אשתו הרי אלו שלו · מציאת בנו ובתו הגדולים ועבדו ושפחתו העברים
מציאת אשתו שגירשה אף על פי שלא נתן לה כתובתה הרי אלו שלהן · אמר
רבי יוחנן בשאינן סמוכין · אבל אם היו סמוכין לאביהן מציאתן שלו · ר׳ יהושע
בן לוי דרבי יהושע בן לוי אמר בבעל הבית עשיר נחלקו אבל בבעל הבית עני
מאחר שהוא ראוי ליטול זכה · תני השוכר את הפועל לעשות עמו בכל מלאכה
מציאה של בעל הבית · רבי שמעון בן לקיש בעי ראה לחזור חזר בו · ואת
אמר מציאה של בעל הבית · רבי יעקב בר אחא אמר רבי יסא מקשי מה צורכה
להדא דאמ׳ ר׳ שמעון בן לקיש ולא כן שמיע דמר רבי יעקב בר אחא איתפלגון
רבי יוחנן ור׳ שמעון בן לקיש · רבי יוחנן אמר אדם זוכה לחבירו במציאה ·
ריש לקיש אמ׳ אין אדם זוכה לחבירו במציאה · ר׳ רדיפה איתפלגון רבי יונה ור׳
יוסי · חד אמר הראוי ליטול זכה · וחרנה אמר הראוי ליתן זכה · מן דמר הראוי
ליטול כל שכן ליתן · מאן דמר הראוי ליתן הא ליטול לא · מתניתא פליגא על

עד׳ כד הראוי ליטול זכה דתנינן תן גט זה לאשתי שכן ראוי לקבל גט כהו׳ ושטר שיחרור זה לעבדי שכן הוא ראוי לקבל שטר שחרורו · ותנינן התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי אם רצה להחזיר לא יחזיר · והעבד ראוי הוא להוליך את הגט׳ פתר לה לצדדין · הא מתניתא פליגא על מאן דאמר הראוי ליתן זכה דתנינן המן עישור אחד שאני עתיד למוד נתון לעקיבה בן יוסף שיזכה בו לעניים ומקומו משכר לו · ורבי עקיבה ראוי הוא ליטול · פתר לה עד שלא העשיר · ואפילו תימא משהעשיר תיפתר בשהיה פרנס ויד הפרנס כיד העני׳ מילתיה דרבי יהושע בן לוי הראוי ליטול זכה · דרבי יהושע בן לוי אמר בבעל הבי׳ עשיר מחלוקת אבל בעל הבית עני מתוך שראוי ליטול זכה׳ ר׳ ירמיה רבי חזקיה בשם רבי יוחנן כמאן דאמר יש קניין לגוי בארץ ישראל לפוטרו מן המעשרות ברם כמאן דאמר אין קניין לגוי בארץ ישראל לפוטרו מן המעשרות אפילו הבקירו חייב · רבי יוסי בשם רבי יוחנן כמאן דאמר אין קניין לגוי בארץ ישראל לפוטרו מן המעשרות · ברם כמאן דאמר יש קניין לגוי בארץ ישראל לפוטרו מן המעשרות קל היקלו חכמים כליקטן · רבי לעזר שאל ואין לו קניין נכס׳ לא על הדא איתאמרת אלא על הדא · רבי חזקיה רבי ירמיה בשם ר׳ יוחנן כמאן דאמר יש קניין לגוי בארץ ישראל לפוטרו מן המעשרות · ברם כמאן דאמר אין קניין לגוי בארץ ישראל לפוטרו מן המעשרות עליה רבי לעזר שאיל ואין לו קניין נכסים · רבי חנינא בשם רבי פינחס אף קדמייתא על דר׳ יוסי מקשי׳ דרבי יוסי בשם רבי יוחנן כמאן דאמר אין קניין לגוי בארץ ישראל לפוטרו מן המעשרות · ברם כמאן דאמר יש קניין לגוי בארץ ישראל לפוטרו מן המעשר׳ עליה רבי אלעזר שאל ואין לו קניין נכסים · הלכה ז׳ תני לקט קצירך לא כל הקוצר כידו ודכוותיה פרט כרמך לא הפורט כידו · רב כהנא ורב תחליפה׳ חד אמר תוך הדר ותוך המגל · וחרנה אמר תוך הדר ואפילו לאחר המגל · הלכה ח׳ רבי יהודה בשם רבי שמואל העליונים לעניים בלבד והתחתונים לבעל הבית בירוקן · רבי מאיר אומר הכל לעניים שספק לקט לקט שאי איפשר לגורן לצאת בלא ירוקן · אמר רבי יהודה דרבי יהודה בן חגרא היא דתני גר שנתגייר והיתה לו קמה נקצרת עד שלא נתגייר פטור משנתגייר חייב · ואם ספק פטור · רבי יהודה בן חגרא מחייב׃ ר׳ שמעון בן לקיש אמ׳ דברי הכל היא ישראל שעיקרו חייב ספיקו חייב · וגוי שעיקרו פטור ספיקו פטור · אמר רבי יוחנן כך היה רבי מאיר משיב את רבי יהודה בן חגרא אין את מודה לי שספק לקט לקט · רבי שמעון בן לקיש כך היה משיב רבי מאיר את חכמים אין אתם מודין לי שספק לקט לקט · ומניין שספק לקט לקט · ר׳ שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן עני ועשיר הצדיקו במתנותיו ר׳ שמעון בן לקיש בשם בר קפרא לא תטה משפט אביונך בריבו · בריבו אין את מטהו · אבל מטהו את במתנותיו · אמר ר׳ יוחנן זכה זכה והוא מה ששנה לנו ר׳ העזוב הנח לפניהן משלך אמר רבי לא כתיב לגר ליתום ולאלמנה יהיה בין מן דידך בין מדידיה הב ליה׃

חדרן עלך הפיאה ניתנת

גדיש שלא לוקט תחתיו כל הנוגעות בארץ הרי הוא של עניים · הרוח שפיזרה את העמרין אומדי׳ אותה כמה לקט היא ראויה לעשות ונותן לעניים · רבן שמעון בן גמליאל אומר נותן לעניים כדי נפילה · ב׳ שיבולת שבקציר וראשה מגיע לקמה אם נקצרת עם הקמה הרי היא של בעל הבית ואם לאו הרי היא של עניים · שיבולת של לקט שנתערבה בגדיש מעשר שיבולת ונותן לו · אמר רבי אליעזר וכי היאך העני הזה מחליף דבר שלא בא לרשותו אלא מזכה את העני בכל הגדיש ומעשר שיבולת אחת ונותן לו · ג׳ אין מגלגלין בשופין דברי רבי מאיר · וחכמים מתירין מפני שאיפשר · בעל הבית שהיה עובר ממקום למקום וצריך ליטול לקט שכחה ופיאה ומעשר עני וכשיחזור לביתו ישלם דברי רבי אליעזר · וחכמים אומרים עני היה באותה שעה׃ ד׳ המחליף עם העניים בשלו פטור ובשל עניים חייב · שנים שקיבלו שדה באריסות זה נותן לזה חלקו ומעשר עני וזה נותן לזה חלקו ומעשר עני · המקבל שדה לקצור אסור בלקט ובשכחה ובפיאה ובמעשר עני · אמר רבי יהודה אימתי בזמן שקיבלה ממנו למחצה לשליש ולרביע אבל אם אמר לו שליש מה שאתה קוצר שלך מותר בלקט שכחה ופיאה ואסור במעשר עני · ה׳ המוכר שדהו המוכר מותר והלוקח אסור לא ישכור אדם את הפועל על מנת שילקט בנו אחריו ומי שאינו מניח את העניים ללקט או שהוא מניח את אחד ואת אחד לאו או שהוא מסייע את אחד מהן הרי זה גוזל את העניים על זה נאמר אל תסג גבול עולים · ו׳ העומר ששכחוהו פועלים ולא שכחו בעל הבית ולא שכחוהו פועלים עמדו העניים בפניו או שחפוהו בקש הרי זה אינו שכחה · ז׳ המעמר לכובעות ולכומסות לחררה ולעומרין אין לו שכחה ממנו לגורן יש לו שכחה · המעמר לגדיש יש לו שכחה ממנו ולגורן אין לו שכחה · זה הכלל כל המעמר למקום שהוא גמר מלאכה יש לו שכחה · ממנו ולגורן אין לו שכחה׳ למקו׳ שאינו גמר מלאכה אין לו שכחה׃ ממנו ולגורן יש לו שכחה׃

סליק פירקא

הכא את אמר אומדין אותה כמה לקט ראויה לעשות ונותן לעני׳ · וכה את אמר כל הנוגעות בארץ הרי הוא של עניים · רבי אבהו בשם רבי יוחנן קנס קנסו בו שגדש על גבי ליקטן של עניים · עד כדון במזיד אפילו שוגג אפילו כריכות אפילו חשש על גבי שעורין אפילו גדשו אחרים חוץ מדעתו ואפילו קרא לעניים ולא באו · רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש דבית שמאי היא דבית שמאי אומרי׳ הבקר לעניים הבקר · אמר ליה רבי יסא שמענו שהוא פטור ממעשרות שהבקר בית דין הבקר · כתיב וכל אשר לא יבא לשלשת הימים בעצת השרי׳ והזקני׳ יחרם כל רכושו · מניין שהוא פטור מן המעשר׳ · ר׳ יונתן בריה דר׳ יצחק בר אחא שמע לה מן הדא אין מעברין את השנה לא בשביעית ולא במוצאי שביעי׳ ואם עיברוה הרי זו מעובר׳ בחודש אחד שהוא מוסיף לא פטור הוא ממעשרות · עד כדון שביעית · מוצאי שביעית מניין · אמר רבי אבון שלא לרבות באיסור חדש · רבי זעירה בשם רבי אבהו הדא דתימר עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ אבל משהתיר ר׳ להביא ירק מחוצ׳ לארץ הא שביעי׳ הא שני שבוע · תני אין מעברין את השנה לא בשביעית אלא בשאר שני שבוע ואם עיברוה הרי זו מעובר׳ · אמר רבי מנא הדא דתימר בראשונה שהיו השנים כסדרן · אבל עכשיו שאין השנים כסדרן היא שביעית היא שאר שני שבוע · תני של בית רבן גמליאל עיברוה במוצאי שביעית מדאמר רבי אבין אין מן הדא לית את שמע מינה כלום שמור את חדש האביב · שמרהו עד שיבא בחדושו · ריי דא אמר דא גדיש שלא לוקט תחתיו · רבי מנא בשם רבי שמעון בן לקיש דר׳ שמאי׳ אמר ליה רבי יסא שמענו שהוא פטור ממעשרות דברי הכל היא משום קנס · ובבית הלל עניים מעשרים ואוכלין · רבי זעירא ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן ארבעת קבין לכור · רבי זעירא בעא קומי רבי אבהו ארבעת קבין לכור או לבית כור · אמר ליה לבית כור · תמן תנינן אמר רבי יודה מה קיצבה כרי אלא אם כן יש בא כדי נפילה · א״ר אבהו כנופל לה כרי לזורעה · וכא הוא אמ׳ הכן · הלכה ב׳ אי זו היא קמה שהוא מצלת את הקמה · אמר ר׳ יוחנן כהדא דתנינן שבולת של קציר וראשה מגיע לקמה · א״ר יוסי והוא שיהא הקציר סובבה והוא שיהא ראשה מגיע לקמה והוא שתהא יכולה להקצר עם הקמה היתה יכולה להקצר עם הקמה ואין הקמה יכולה להקצר עמה ניצולת · היו שתים הפנימית יכולה להקצר עם הקמה החיצונה ואין החיצונ׳ יכולה להקצ׳ עם הקמ׳ הפנימ׳ ניצולת ומצלת · א״ר הושעיא רומסם הייתי זתים עם רבי חייא הגדול ואמ׳ לי כל זית שאת יכול לפשוט ידך וליטלו אינו שכחה · אמר רבי יוחנן מבין שעבר עליו ושכחו הרי זו שכחה · מתניתא פליגא על רבי הושעיא שיבולת של קציר וראשה מגיע לקמה · שיבולת שבקציר אינו יכול לפשוט ידו וליטלה · רבי לא בשם רבי הושעיא באומן השמי שנו · דבר שהוא ראוי להציל ושכחו מהו שיעשה שכחה · נישמעינה מן הדא עימר את הראשון ואת השני ואת השלישי ושכח את הרביעי · אית תני תני אם נטל את החמישי הרי זו שכחה · ואית תני תני אם שהוא ליטול החמישי הרי זו שכח׳ · א״ר בון בר חייא מאן דאמ׳ נטל את החמישי בשיש שם שישי · מאן דאמר אם שהוא ליטול את החמישי כשאין שם שישי אם עד שלא נטל את החמישי לא כבר נראה לו הרביעית לידון כשורה׃ הדא אמרה דבר שהו׳ ראוי להציל ושכחו הרי הוא שכחה · דבר שאינו ראוי להציל ושכחו מהו שיעשה שכחה · נישמעינה מן הדא סאה תבואה עקורה וסאה שאינ׳ עקורה ותציל עקורה את שאינ׳ עקור׳ · הדא אמרה דבר שהוא ראוי להציל ושכח הרי הוא שכחה · אמר ר׳ יונה תיפתר בקוצר שורה ומעמר שורה · וכבר שכח את הקמה עד שלא ישכח את העומר׳ · כיצד הוא עושה מביא שתי שבולים ואומ׳ אם לקט הוא הרי זה יפה ואם לאו הרי מעשרותיה קבועין בזו ונותן לו את הראשונה וחש לומר שמא אותה שקבע בה מעשרות לקט הוא · אמר רבי יונה מביא שתי שבולים ואומר אם לקט הוא זה הרי יפה ואם לאו הרי מעשרותיה קבועין בזו ונותן לו את אחת מהן · רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש דרבי יוסי היא דתנינן המן שרבי יוסי או׳ כל שהוא לופינ׳ כיד כהן פטור מן המתנות · ודרבי מאיר מחייב אמר רבי בא דברי רבי יוסי צריך לזכותו לכהן · אמר רבי יוסי והא דרבי בא פליגא על דריש לקיש דתנינן תמן אלא מזכה את העני בגדיש ומעשר שיבולת אחת ונותן לו · אמ׳ רבי בא דברי ר׳ יוסי צריך לזכותו לכהן הרי לית הוא דרבי יוסי · אמר רבי מנא כל גרמה אמר והוא דרבי יוסי · תנייא קדמייא סברי מימר אינו מזכה את העני בכל הגדיש אלא שבולת אחת · ותנייא אחרייא סברי מימר מזכה את העני בכל הגדיש · ותנייא קדמייא סבר מימר מזכה מימינו לשמאלו · ואינה זכייה ותנייא אחרייא סבר מימר אינו מזכה מימינו לשמאלו זכייה הוא · ותני ר׳ זעירא רבי אבהו בשם רבי יוחנן מחלפא שיטתיה דרבי ליעזר תמן הוא זכה לו · וכא הוא אמר הכין

בשיתוף

בשיתוך השיכחו כשישתו דאת אמ׳ על ידי הזולופין ואף העני הזה מחליף דבר שלא בא לרשותו אלא מוכה את העני כבל הגדיש ובמעשר שיבולת ונותן לו ·

הלכה ג׳ תני המרבץ שדהו עד שלא ירד עני לתוכה אם היזק מרובה על של עני מותר · ואם היזק עני מרובה על שלו אסור · רבי יהודה אומר בין כך ובין כך מציזון על הגדר והעני בא ונוטל את שלו · מחלפא שיטתיה דרבי יהודה · תמן הוא אמר כשם שהוא מידל כשלו כך הוא מידל בשל עניים · וכא הוא אמר הכין · תמן הן גרמו לעצמן ולא כאן · ברם הכא הרי באו · מחלפא שיטתין דרבנין תמן אינון אמ׳ אם היזק מרוב׳ על של עני · וכא אינון אמרי׳ הכין · תמן אפשר ברם הכא אי אפשר · והא רבי מאיר אמר אין מגלגלין ושמין של בעל הבית בהפסידו · והא רבנין אמרין מגלגלין ושמין לעניים בהפסדן · ולמי הוא משלם אמר רבי יונה לעניי אותה העיר ודלא כן מה נן אמרין · אמר רבי חייא בר אדא למידת הדין נצרכה ·

הלכה ד׳ תני אב ובנו איש וקרובו שני אחין שני שותפין פודין זה לזה מעשר שני ונותנין זה לזה מעשר עני · אמר רבי יודן תבוא מאירה למי שהוא נותן לאביו מעשר עני · אמר מניין שאם היו שניהן עניים מה בינה לקדמיתא אלא לכשתקצר שליש הרי הוא שלך · א״ר חייא בר ר׳ בון הדא אמרה שהמוכר זכי בפיאה שהוא מהרת את העומרים · אמר רבי יוסי בי ר׳ בון תמן נתחייבה שדהו ברשותו · ברם הכא לא נתחייב׳ שדהו ברשותו ·

אמר רבי אבהו בר נגרי שמיה הוא כלקט ובשכחה ובפיאה שהן בעזיבה ·

הלכה ה׳ מתני׳ כשמכר לו שדהו וקמתה · אבל אם אמר לו קמה ושייר לו שדה אצל זה אני קורא שדך ואצל זה אני קורא קצירך אם עשה כן הרי זה גוזל את העניים בעל הבית שעוש׳ כן גוזל עניים · פועל שעש׳ כן הרי זה גוזל לבעל הבית ולעניים ועל זה נאמר אל תסג גבול עולם · רב ירמיה ורב יוסף חד אמר אלו עולי מצרים · וחרנה אמר אלו שירדו מנכסיהן · לסמא צווחין סגיא נהורא · אמר רבי יצחק ועניים מרודים תביא בית · אמר רבי אבין אם עשית כן מעלה אני עליך כאלו הבאת ביכורי׳ לבית המקדש · נאמר כאן תביא · ונאמר להלן ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה׳ אלהיך וגו׳ ·

הלכה ו׳ העומר ששכחוהו פועלין ולא שכחו בעל הבית אינו שכחה דכתי׳ קצירך ושכח׳ · שכחו בעל הבית ולא שכחוהו פועלים אינו שכחה דכתיב כי תקצור ושכחת · רבי שמעון בן יהודה אומ׳ משם רבי שמעון אפילו חמרי׳ שהן עוברין בדרך וראו עומר אחד ששכחוהו פועלים ולא שכחו בעל הבית אינו שכחה עד שישכחוהו כל אדם · הרי עומד בעיר ואומר יודע אני שהפועלין שכחין עומרין שבמקום פלוני ושכחום אינו שכחה · הרי עומד בשדה ואמר יודע אני שהפועלין שכחין עומרין שבמקום פלוני הרי זו שכחה שנאמר בשדה ושכחת ולא בעיר ושכחת · רבי זעירא בשם שמואל אף לעניין מציאה כן · מהו נן קיימין אם ביכול ליגע בהן מה לי בתוך העיר מה לי בתוך שדהו · רבי אבא בר כהנא רבי יסא בשם ר׳ יוחנן והוא שיכול ליגע בהן אפילו בתוך שדהו · והיה כולו מחופה בקש · נשמעינה מן הדא וכן הסומא ששכח יש לו שכחה · וסומא לא במי שכולו בקש מחופה הוא · רבי יונה אמר במוכר את הקשים · אתא דרבי יונה כרבי זעירא כמה דרבי זעירא אמר במוכר את העליון כן רבי יונה אמר במוכר את הקשים ·

הלכה ז׳ רבי יונה אמ׳ מן לעיל · כמה דתימר וכובע נחושת על ראשו · לכומסת · ר׳ אבינא אמ׳ מן לרע כמה דתימ׳ הלא הוא כמוס עמדי · לחורה גלגל לעומרין · אמר רבי יוחנן כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר בשדה · מה קציר שאין אחריו קציר · אף עומר שאין אחריו עומר :

הדרן עלך גדיש שלא לוקט

בית שמאי אומ׳ הבקר לעניים הבקר · ובית הלל אומרי׳ אינו הבקר עד שיבקר אף לעשירים כשמיטה · כל עומרי השדה של קב קב ואחד של ארבעת קבין ושכחו בו ב״ש אומר אינו שכחה · ובית הלל אומרי׳ שכחה · ב׳ העומר שהוא סמוך לגפא ולגדיש ולבקר ולכלי׳ ושכחו בית שמאי אומרי׳ אינו שכחה · ובית הלל אומרי׳ שכחה · ג׳ ראשי השורות עומר שכנגדו מוכיח העומר שהחזיק בו להוליכו אל העיר ושכחו מודים שאינו שכחה · אלו הן ראשי השורות שנים שהתחילו באמצע השורה זה פנה לצפון וזה פנה לדרום ושכחו לפניהן ולאחריהן · שלפני׳ שכח׳ ושל אחריהן אינו שכחה · היחיד שהתחיל מראש השורה ושכח לפניו ולאחריו · שלפניו אינו שכחה ושלאחריו שכחה · שהוא בבל תשוב · זה הכלל כל שהוא בבל תשוב שכחה וכל שאינו בבל תשוב אינו שכחה · ד׳ שני עמרין שכחה ושלשה אינן שכחה · שני ציבורי זיתים וחרובים שכחה · ושלשה אינן שכחה · שני הוצני פשתן שכחה · ושלשה אינן שכחה · שני גרגרים פרט · ושלשה אינן פרט · שני שבלים לקט ושלש אינן לקט מדברי בית הלל · ועל כולם בית שמאי אומרי׳ שלשה לעניים וארבעה לבעל הבית · ה׳ העומר שיש בו סאתים ושכחו אינו שכחה · שני עמרים ובהן סאתים רבן גמליאל אומר לבעל הבית · וחכמים אומרים לעניים · אמר רבן גמליאל וכי מרוב העמרים יופי כח של בעל הבית או הורע כח של בעל הבית · אמ׳ לו יופי כח א״ל מה אם בזמן שהו׳ עומר אחד ובו סאתים ושכחו אינו שכחה · שני עומרין ובהן סאתים אינו דין שלא יהו שכחה · אמרו לו אם אמרת בעומר אחד שהוא כגדיש · תאמ׳ בשני עומרין שהן ככריכו׳ ·

ו׳ קמה שיש בה סאתים ושכחה אינה שכחה · אין בה סאתים אבל אם ראויה לעשות סאתים אפילו הוא של טופח רואין אותה כאלו הוא ענבה של שעורים · ז׳ קמה מצלת את העומר ואת הקמה · והעומר אינו מציל לא את העומר ולא את הקמה · אי זו היא קמה שהיא מצלת את העומר כל שאינה שכחה אפילו קלח אחד · ח׳ סאה תבואה עקורה וסאה שאינה עקורה וכן באילן השום והבצלים אינן מצטרפין · רבי יוסי אומר אם באת רשו׳ לעני באמצע אין מצטרפין ואם לאו הרי אלו מצטרפין · ט׳ תבואה שניתנה לשחת או לאלומה וכן באגודי השום ואגודת השום והבצל׳ אין להן שכחה וכל הטמונין בארץ כגון הלוף והשום והבצלים · רבי יהודה אומר אין להן שכחה · וחכמים אומרים יש להן שכחה · י״א הקוצר בלילה והמעמר והסומא יש לו שכחה · ואם היה מתכוון ליטול את הגס הגס אין לו שכחה · אם אמר הרי אני קוצר על מנת מה שאני שכח אטול יש לו שכחה :

סליק פירקא

רבי חייא בשם רבי יוחנן טעמיהו דבית שמאי לעני ולגר מה ת״ל תעזוב אותם יש לך עזיבה אחרת כזו · מה זו לעניים ולא לעשירים · אף מה שנ׳ במקו׳ אחר לעניים ולא לעשירים · אמר רבי שמעון בן לקיש טעמיהו דבית הלל תשמטנה · ומה ת״ל ונטשתה יש לך נטישה אחרת כזו · מה זו בין לעניים בין לעשירים · אף מה שנ׳ במקו׳ אחר בין לעניים בין לעשירים · מה מקיימין בית הלל טעמהון דבית שמאי תעזוב אותם מיעוט זו לעניים ולא לעשירי׳ · אבל מה שנ׳ במקו׳ אחר בין לעניים בין לעשירי׳ ·

מה מקיימין ב״ש טעמהון דבית הלל תשמטנה ונטשתה נטישה מיעוט זה בין לעניים בין לעשירים · אבל מה שנ׳ במקום אחר לעניים אבל לא לעשירים · אמ׳ רבי אבין לישן מתני׳ מסייעא לר׳ שמעון בן לקיש עד שיבקר אף לעשירים כשמיטה · הבקר לבהמה אבל לא לאדם לגוים אבל לא לישראל · לעשירים אבל לא לעניים דברי הכל אין הבקירו הבקר · לאדם אבל לא לבהמ׳ · לישראל אבל לא לגוים · לעניי אותה העיר אבל לא לעניי עיר אחרת · פלוגתא דרבי יוחנן ודרבי שמעון בן לקיש · על דעתיה דרבי יוחנן הבקירו הבקר על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש אין הבקירו הבקר · אמר רבי לא כפירוש פליגין ר׳ יוחנן אמר הבקירו הבקר · רבי שמעון בן לקיש אמר אין הבקירו הבקר · א״ר אבין בר חייא הדא דאמרה הבקר לעניים הבו כהן עשירין תפלוגתא דרבי מאיר ור׳ יוסי · על דעתיה דרבי מאיר דו אמר בין שאדם מבקיר דבר מרשותו הבקירו הבקר · על דעתיה דרבי יוסי דו אמ׳ אין הבקר יוצא מתחת ידי הבעלים אלא בזכייה אין הבקירו הבקר · עד כדון כשהבקירה לזמן מרובה אבל הבקירה לזמן מועט · נישמעינה מן הדא המבקר את שדהו שנים ושלשה ימים חוזר בו · תני ר׳ שמעון דימא קומי רבי זעירא אפילו לאחר שלשה אינו חוזר בו · אמר ליה כבין דאת אמ׳ אפילו לאחר שלשה ימים הוא לאחר שלשה הוא לאחר כמה · לישן מתניתא מסייע לרבי זעירא ב״א בשהבקיר סתם · אבל אם אמר שדי מבקרת יום אחד שבת אחת חודש אחד שנה אחת שבוע אחד אם עד שלא זכה בין הוא בין אחר אינו יכול לחזור בו · אבל משזכה בה בין הוא בין אחר אינו יכול לחזור בו ·

הדא אמרה הוא זמן מרובה הוא זמן מועט הדא אמרה לא חשו על הערמה · הדא אמרה שאדם מבקיר וחוזר וזוכה הדא פשיטא שאילתיה דר׳ זעירא דרבי זעירא אמר הוא זמן מרובה הוא זמן מועט · מה נן קיימין אם משום דבר מסוים דין שנים · אם משום שורה דיין שלשה · חד בא רבי אמר הדא דרבי יוחנן קומי רבי שמעון בן לקיש כל שהוא יכול להולכו ולעשותו שורה כבית שמאי · רבי יונה הוא בעי שעורה כל עומרי השדה שלקב קב ואחד של ד׳ קבין ושכחו כל עומרי השדה של שני קבין ואחד של שמונת קבין · הלכה ב׳ וקשיא על דבית שמאי כגפה וכגדיש דבר שהוא מסוים ואינון אמרי׳ אינן שכחה · וקשיא על דבית הלל בבקר ובכלים דבר שאינו מסוים ואינון אמרין הוא שכחה במקומו הוא עומד בצד הגת או בצד פירצה מתניתא דבית שמאי דבית שמאי אמרי׳ אינו שכחה · א״ר יוסי דברי הכל היא · תמן דבר מחובר בצד דבר מחובר · ברם הכא דבר תלוש בצד דבר מחובר · אמר רבי אילעאי שאלתי את ר׳ יהושע באילו עומרין חלוקין ב״ש ובית הלל אמר ליה בתורה הזאת עומר הסמוך לגפה ולגדיש ולבקר ולכלים ושכחו בית שמאי אומרי׳ שכחה · ובית הלל אומרי׳ אינו שכחה וכשבאתי אצל רבי אליעזר אמר לי לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על העומר שהוא סמוך לגפה ולגדיש ולבקר ולכלים ושכחו שהוא שכחה ועל מה נחלקו על העומר שנטלו ונתנו בצד הגפה בצד הגדיש בצד הבקר בצד הכלים ושכחו שבית שמאי אומרי׳ אינו שכחה מפני שזכה בו · ובית הלל אומרי׳ שכחה · וכשבאתי והרציתי את הדברים לפני רבי לעזר בן עזריה אמר לי הברית

הן הדברים שנאמרו לו למשה בחורב · תמן תנינן האשה שנפלו לה נכסים עד שלא תתארס מודים בית שמאי ובית הלל שהיא מוכרת ונותנת וקיים· נפלו לה משנתארסה בית שמאי אומרי' תמכור ובית הלל אומרי' לא תמכור· רבי פינחס בעא קומי רבי יוסי הלכה לא הביניתה כקולי בית שמאי וכחומרי בית הלל · אמר ליה לא אתינן מתניתא אלא דבר שהוא חומר משני צדדין וקל משני צדדין· כרם רבעי הוא חומר הוא מצד אחד וקל מצד אחר· והתנינן בית שמאי אומרי' הבקר לעניים הבקר הרי הוא קל לעניים וחומר הוא לבעל הבית· ותמיהה קל הוא לעניים ואינו חומר לבעל הבי' שמרעתו תבקרו· אמר ליה והתנינן עומר שהוא סמוך לגפה ולגדיש ולבקר ולכלי' ושכחו הרי הוא קל לבעל הבית וחומר הוא לעניים ותמיהה· אמר ליה קל הוא לבעל הבי' ואינו חומר לעניים שאריין לא זכו בהן ואמור אוף הכא קל הוא לאשה ואינו חומר לבעל הבית שאריין לא זכה בהן· אמר ליה מכיון שקידשה לזמותה ולזכות נפלו· אמר רבי יודה אמרו לפני רבן גמליאל הואיל והארוסה אשתו והנשואה אשתו מה זו מכרה בטל אף זו מכרה בטל· א"ל בחדשים אנו בושין אלא שאתם מגלגלין עמנו הישנים· אילו הן החדשים משנישאת· ואלו הן הישנים עד שלא נישאת ונישאת·

הלכה ג' מניין לראשי שורות אמר רבי יונה כתיב כי תקצור קצירך בשדך ושכחת מה שאתה קוצר אתה שוכח· עד כדון ראשי שורות· קמה סוף שורות קמה אמר רבי יונה לא תשוב לקחתו· ממקום שבאת לא תשוב לקחתו עד כדון ראשי שורות עומרין סוף שורות עומרין· אמר רבי יונה כולף ראש שורות עומרין מראש שורות קמה וסוף שורות קמה מסוף שורות עומרין· העומר שכנגדו מוכיח· כיצד היו לו עשר שורות של עשרה עשרה עומרין עומר אחד מהן בצפון ודרום ושכח אחד מהן אינו שכחה מפני שהו' נידון מזרח ומערב· עימר מזרח ומערב ושכחו מהו שיעשה שכחה· נישמעינה מן הדא עימר את הראשון ואת השני ואת השלישי ושכח את הרביעי אית תניי תני אם נטל את החמישי הרי הוא שכחה· אית תניי תני אם שהוא ליטול את החמישי הרי הוא שכחה· אמר רבי בון בר חייא מאן דאמר נוטל את החמישי בשיש שם שישי מאן דאמר אם שהוא ליטול את החמישי בשאין שם שישי אם עד שלא נטל את החמישי לא כבר נראה את הרביעי לידון כשורה אם אמר שכח' והבא שכח'· וזה עומר אחד גדול עימר צד החיצון כצד הפנימי נידון כשורה· עימר צד הפנימי כצד החיצון מהו שידון כשורה עימר צד העליון כצד התחתון נידון כשורה· עימר התחתון כצד העליון מהו שידון כשורה· רב כד סלק לתמן אמר אנא הוא בן עזאי דהכא אתא חד סב שאל ליה שני חרתים זה על גבי זה סבר רב שהן עודפין· אמר ליה אין עודפין· אמר ליה למה· אמר ליה התחתון משום שמן והעליון משום צף· כד סלק להכא אתא לגבי רבי אמ' ליה יאות אמר לך כי ימצא ולא ימצאו· רבי יהודה בר' אמר היה שם אמת המים על פני כל השדה אם עיקר את המחרישה מצד זה ותיתנה בצד זה אינו נידון כשורה· ואם לאו נידון כשורה· קצר חצי שורה ובא למחר נידון כשורה· ישב לאכול ישב לישן קרא לו חבירו חשיכה עומר שנטלו והוליכו לעיר ונתנו על גבי חבירו ושכח את שניהן התחתון שכחה והעליון אינו שכחה· רבי שמעון אומר שניהן אינן שכחה התחתון מפני שהוא מכוסה· והעליון מפני שזכה בו· רבי זעירא אומר בזוכר· אתיא דרבי זעירא כרבי יונה ודרבי יונה אמר בזוכר את הקשין· כאן רבי זעירא אמר בזוכר את העליון· שדה שעומריה מעורבבין ושכח אחד מהן אינו שכחה עד שיטול את סביבותיו·

הלכה ד' רבי בון בר חייא בשם רבי יוחנן עשאן כמין גם לא· אמר אלא ציבורין הא זיתים לא· מה בין הציבורין מה בין הזיתים· ציבורין גמר מלאכה· זיתים אינן גמר מלאכה· אמר רבי הושעיא רומס הייתי זיתים עם רבי חייא הגדול אמ' לי כל זית שאת יכול לפשוט ידך וליטלו אינו שכחה· אמר רבי יוחנן מכיון שעבר עליו ושכחו הרי הוא שכחה· רבי לעזר בשם רבי חייא רבה חצי אשכול פרט· תני רבי חייא חצי אשכול או אשכול שלם פרט· והתני שני גרגרים פרט· רבי אימי בשם רבי חייא בקוצר וכביה תחת הגפן· הוו עבדין כמין סינפן מחוס בשם רבי יונתן והוא שיהא ותבן בשוה· אמר ר' אבין טעמיה דבית שמאי לגר ליתום ולאלמנה יהיה· טעמיה דבית הלל לעני ולגר· אמר רבי מנא שניהן מקרא אחד דורשין לגר ליתום ולאלמנה יהיה· בית שמאי אומרי' לעניים· ובית הלל אומרי' לבעל הבית·

הלכה ה' אמר רבי לעזר כתיב כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר בשדה· עומר שאת יכול לפשוט ידך וליטלו· אית תניי תני ושכחת עומר ולא גדיש· הדך עובדא שכח עומר אחד בצידה אין תעבדינה עומר דברי הכל שכחה· ואין תעבדינה גדיש מחלוקת שמאי והלל שכח שני עומרין בצדה אין תעבדינה עומר מחלוקת ב"ש וה"ל אין תעבדינה גדיש אינו נידון כשורה·

הלכה ו' אמר רבי יונה כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר בשדה· עומר שיש בו סאתים ושכחו אינו שכחה· קמה שיש בה סאתי' ושכחה אינה שכחה· אמר רבי יוסי וכלבר שבלין· והן דקות רואין אותן כאלו הן ארוכות· שדופות רואין אותן כאלו הן מליאות·

הלכה ז' אמר רבי כתיב כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר בשדה· עומר שסביבותיו קציר ולא עומר שסביבותיו קמה· הלכה עומר שסביבותיו עומרין ולא עומר שסביבותיו קמה עומר שסביבותיו עומרין מה שתחתיו שדה· עומר שסביבותיו קמה מה שתחתיו קשין· תנא קמת חבירו מצלת את שלו של גוי מצלת את של ישראל של חטין מצלת את של שעורין דברי רבי· וחכמים אומרי' אינה מצלת אלא שלו אינה מצלת אלא ממינה· תני רבן שמעון בן גמליאל כשם שהקמה מצלת את העומר כך העומר מציל את הקמה· ודין הוא ומה אם הקמה שיפה בה כח העני ושכחה הרי הוא מצלת· עומר שהורע בו כח העני אינו דין שיציל· אמר לו רבי מה אם קמה שיפה כח העני בה ושכחה הרי הוא מצלת · עומר שהורע כח העני בו ושכחו אין דין שיציל· מדברי שניהן נלמד מצילין עומר מעומר ואין מצילין קמה מקמה·

הלכה ח' הא אם שכח שכחה· תיפתר כששכח את הקמה תחילה· הא אם היו שתיהן עקורות לבעל הבית· מתניתא כרבן גמליאל· ותיצל עקורה שאינה עקורה· הדא אמרה דבר שהוא ראוי להציל ושכחו הרי הוא שכחה· אמר רבי יונתן תיפתר בקוצר שורה ומעמר שורה וכבר שכח את הקמה עד שלא שכח את העמרים· מה עד שתבוא ממש או אפילו נראית להביא· נשמעינה מן הדא כגון תבואה שבכרם וכרם לא על אתר הוא· הדא אמרה אפי' נראית לבוא·

הלכה ט' אמר רבי יונה לא סוף דבר נתונה אלא אפי' משלה על מנת ליתנה· תמן תנינן המדליק את הגדיש והיו בו כלים ר' יהודה או' משלם כל מה שבתוכו· וחכמ' אומרים אינו משלם אלא גדיש חטין או גדיש שעורין· מחלפא שיטתיה דר' יהודה תמן הוא או' לרבות את הטמון· וכא הוא אמר פרט לטמון· תמן ואכל הגדיש או הקמה· ממשמע שנאמר קמה אין אנו יודעין שהגדיש בכלל· ומה ת"ל גדיש לרבות את הטמון· והכא שדך כגלוי פרט לטמון· מחלפא שיטתיה דרבנן תמן אינון אמרין פרט לטמון· וכא אינון אמרין לרבות את הטמון· תמן או הקמה או השד'· מה שדך בגלוי אף כל דבר שהו' גלוי· ברם הכא שדך כגלוי פרט לטמון· קציר בגלוי פרט לטמון והוי מיעוט אחר מיעוט· ואין מיעוט אחר מיעוט לרבות הטמון

הלכה י' כיני מתניתא הקוצר בלילה והמעמר בלילה סומא בין ביום בין בלילה· אמר ר' יונה לא סוף דבר סומא אלא פיקח וכי מאחר שדרכו לבחון כנכנס אפילו פיקח אין להן שכחה· אמר הריני קוצר על מנת מה שאני שוכח אני אטול יש לו שכחה שהתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל׃

הדרן עלך בית שמאי

כל זית שיש לו שם בשדה אפילו כזית הנטופה בשעתו ושכחו אינו שכחה· במה דברי' אמורי' בשמו ובמעשיו ובמקומו· בשמו שהיה שפכני או בישני· במעשיו שהוא עושה הרבה· במקומו שהוא עומד בצד הגת או בצד הפרצה ושאר כל הזתים שנים שכח' שלשה אינן שכחה· רבי יוסי אומר אין שכחה לזתים·

ב' זית שנמצא עומד בין שלש שורות של שני מלבני' ושכחו אינו שכח'· זית שיש בו סאתי' ושכחו אינו שכח' בד"א בזמן שלא התחיל בו אבל התחיל בו אפילו כזית הנטופה בשעתו ושכחו יש לו שכחה כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו· רבי מאיר אומר משתלך המחבא·

ג' אי זהו פרט הנושר בשעת הבצירה היה בוצר עקר את האשכול הסבך בעלים ונפל בארץ ונפרט הרי זה של בעל הבית· המניח כלכלה תחת הגפן בשעה שהוא בוצר הרי זה גוזל את העניים· על זה נאמר אל תסג גבול עולים·

ד' ואי זו היא עוללת כל שאין לה לא כתף ולא נטף אם יש לה כתף ונטף של בעל הבית· אם ספק לעניים· עוללת שבארכובה אם נקרעת עם האשכול הרי היא של בעל הבית ואם לאו הרי היא של עניים· וגרגר יחידי רבי יהודה אומר אשכול· וחכמים אומ' עוללת·

ה' המידל בגפנים כשם שהוא מידל בתוך שלו כך הוא מידל בשל עניים דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר בשלו הוא רשאי ואינו רשאי בשל עניים·

ו' כרם רבעי ב"ש אומר אין לו חומש ואין לו ביעור· ובית הלל אומר יש לו· בית שמאי או' יש לו פרט ויש לו עוללות והעניים פודין לעצמן· ובית הלל או' כולו לגת·

ז' כרם שכולו עוללות רבי אליעזר או' לבעל הבית ורבי עקיבא אומר לעניים אמר ר' אליעזר כי תבצור לא תעולל אם אין בציר מניין עוללות אמר לו רבי עקיבה וכרמך לא תעולל אפילו כולו עוללות אם כן למה נאמר כי תבצור לא תעולל אין לעניים בעוללות קודם לבציר·

ח' המקדיש את כרמו עד שלא נודעו העוללות אין העוללות לעניים· ומשנודעו העוללות העוללו' לעניי'· ר' יוסי או' יתנו שכר גידולין להקדש· ואי זו היא שכחה בערים כל שאינו יכול לפשוט את ידיו ליטלה· והרגליות משיעקור ממנה·

סליק פירקא

אמר רבי לא כתיב ושכחת עומר בשדה עומר שאת שוכחו לעולם יצא זה שאת זוכרו לאחר זמן· רבי ירמיה בעי היה מסיים כרעתו כמי שהוא מסיי׳ היה עומד בצל הדקל הדקל מסיימו הוי שניהן נטופה זה מסיי׳ את זה וזה מסיים את זה· והתני כל שורת נטופ׳ כישמעינה בן הרא רבי יוסי אומר אין שכחה לזתים אמר רבי שמעון בר יקים לא אמר רבי יוסי אלא בראשונה שלא היו הזתים מצויין שבא אדריינוס הרשע והחריב את כל הארץ· אבל עכשיו שהזיתי׳ מצויין יש להן שכחה· שפכוני נוטף שמן· והתנינן נטופה אלא שהוא עושה שמן הרבה· והתנן במעשיו שהוא עושה הרבה·

אלא שפכוני שהוא עושה שמן הרבה· נטופה נוטף שמן· מעשיו שהוא עושה הרבה· שהוא עושה זתים הרבה· כישני אית דבעי מימר כישני ממש· אית דבעי מימר דהוא מבעית לחבריה עד דיעביד ארבעה כיפליסין: הוא דתנינן תמן כל עומרי השדה שלקב קב ואחד של ארבעת קבין ושכחו מבין שהוא עושה יותר כחבירו כמי שהוא מסיים עד דיעביד כל שנה ושנה ומבין שהוא עושה רובן של שנים כמי שהוא מסיים· במקומו שהוא עומד בצד הגת או בצד הפירצה· מתני׳ דבית שמאי דבית שמאי אומרי׳ הבקר עניים הבקר· אמר רבי יוסי דברי הכל היא תמן דבר תלוש בצד דבר מחובר· ברם הכא דבר מחובר בצד דבר מחובר·

רבי יוסי אומר אין שכחה לזתים· אמר רבי שמעון בן יקים לא אמר רבי יוסי אלא בראשונה שלא היו הזתים מצויין שבא אדריינוס הרשע והחריב את כל הארץ· אבל עכשיו שהזתים מצויין יש להן שכחה· אמר רבי יוסי לא חייב אדם שכחה לזתים אלא רבי עקיבה דו דרש אחריך מעתה אין שכחה לזתים בר׳ יוסי דלא דרש אחריך· והתנינן הרי עומר שכחה הרי לא כתיב אחריך· כבין שכתיב לא תשוב לקחתו כמי שכתיב אחריך· רבי יונה בעי הכן זית נטופה והא׳ל והוא מסיים על דעתיה דר׳ יוסי אפי׳ התחיל בו כמי שלא התחיל בו· הלכה ב׳ א״ר לעזר כיני מתניתה של שני מלבנים ושכחו· מה נן קיימין אם משום דבר מסוי׳ אין כאן זתים· אם משום שורה הוא עצמו נידון כשורה· אלא על ידי שורה על ידי שורות· אמר רבי יוסי בית נודיין היא מתניתא· אמר רבי יוסי לא סוף דבר נודיין אלא אפילו שאר כל הזתים כבין שדרכן ליבחן כנודיין אפילו שאר כל הזתים אין להן שכחה· אית תנאי תני שנמצא· אית תנאי תני שנמצא עומד· מאן דאמר שנמצא מסייע לרבי יוחנן· מאן דאמר שנמצא עומד מסייע לרבי אלעזר· מתני׳ מסייעא לרבי יוחנן דתני כמה דברים אמורי׳ בשדה מכירו· אבל אם לא היה מכירו מרדף אחריו אפילו עד כאה· הא אם יש בו סאתים ושכחו אינו שכחה· לא על הדא איתאמרת אלא על הדא קדמייתא כל זית שיש לו שם בשדה כזית נטופה בשעתו ושכחו אינו שכחה עליה· הא אם יש בו סאתי׳ ושכחו כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו· פתר לה תרין פיתרין כל זמן שיש לו התחתיו יש לו בראשו קודם לכן אף על פי שאין לו התחתיו יש לו בראשו· פתר חורן כל זמן שיש לו תחתיו אין לו בראשו הילכא הכתוב אע״פ שאין לו בראשו יש לו תחתיו· תני משום ב״ש משירות את הכרכר ונגררו הרי זה יש לו בראשו· רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש בר כזה אמר רבי אבהו שהוא משייר את המחובריין· ודעו וראו מכל המחבואים אשר יתחבא שם· הלכה ג׳ הדא אמר׳ פרט כבשירתו קודש· לית הדא פשטא שאלתי׳ דחלפי שאל׳ לקט כבשירתו כמו שיקדש· אמר רבי שמואל בר אבודמא שנייא הא שהוא גרם לו שלא ירד לארץ· הלכה ד׳ אי זו היא עוללות כל שאין לה לא כתף ולא נטף יש לה כתף אבל לא נטף נטף אבל לא כתף לבעל הבית· ואם ספק לעניים·

אי זו היא כתף פסגין זו על גבי זו· אי זו היא נטף תלויות בשדרה ויורדות·

רבי בא בשם רב יהודה והן שיהו כולן נגעות בפס ידו· לא כן אמר רבי חייא בעשה ששקלין עוללות שבע ליטריות בציפורי· אמר רבי חונה שאם נתנה על גבי טבלה והן שיהו כולן נגעות בטבלה· כן לוי שנתמנה לו מעשר טבל ומצא בתוכו עוללות והרי זה עושה אותן תרומת מעשר במקום אחר· ועוללות לאו של עני הוא·ר׳ אבין בשם רבנין דתמן אני אומר עם הנקרצות עם האשכולות·

אמר רבי סימון טעמא דרבי יהודה ונשאר בו עוללות כנוקף זית שנים שלשה גרגרים· יותר מכן אשכול· דלמא רבי אבהו ורבי יוסי בן חנינא ור׳ שמעון בן לקיש עברו על כרם ודרדן אפיק לון אריסא חדא פרסיקא אכלון אינון וחבריהון ואייתרון· ושערונה כמדין לפיסא דכפר חנניה כחזיק סאה של עדשים· בתר יומין עברון תמן אפיק לון תרי תלת לגוא ידיה· אמרו ליה מן הדא אילנא אנן בעיי אמר לון מינה אינון· וקרון עליי ארץ פרי למליחה מרעת יושבי בה· א״ר חנינא כד סלקת להכא נסבית איזורי ואיזוריה דברי ואיזוריה דחמרי מקפא בירתא דחרובתיה דארעא דישראל ולא מטון קצת חד חרוב ונגד מלא ידוי דבש· אמ׳ ר׳ יוחנן יפה ספסוף שאכלנו בילדותינו מפרסקן שאכלנו בזקנותינו דביומוי אישתני עלמא· אמר רבי חייא בר בא סאה ארבלית היתה מוציאה סאה סולת· סאה קמח סאה קיבר סאה סובין סאה מורסן סאה גניין·

וכדון אפילו חדא בחדא לא קיימא· רבי חונא בשם רב אבין קטמן מאכל עזים היה והיו ישראל מגדלין אותו· רבי חונא בשם רבי אבין שני תמידין שהיו מקריבין בכל יום והיו מרכיבין אותן על גבי גמל ורגליהן נגעות בארץ· רבי חונא בשם רבי אחי מעשה באחד שקשר עז לתאינה ובא ומצא דבש וחלב מעורבין· רבי אמר לרבי פרידי לית את חמי לי הדא סגולה דגו פרכך· אמר ליה אין נפק בעי מחמיא ליה עד דהוא רחיק צפה ביה כמן תור א״ל לית הדין תורא מחבל כרמא אמר ליה הדין תורא דאת סבר הוא סגולה· וקרא עלוי עד שהמלך במסיבן נרדי נתן ריחו· בית מוקדש חריב ואת קאי׳ בקשיותך· מד איתבעון ולא אשכח· אייתון קומי תרין פתגלין מבין ריש שתא לעמא רבא והוה אפוק שמשתא והוה בהן שעוניה דגמלא אמר לון ולית אסיר ולאו ספחין אינון· אמר ליה בפוק ריש שתא איזדרעון· באותה שעה התיר רבי ליקח ירק במוצאי שביעית מיד· בעון קומי מה הדין דכתי׳ עכשו פרודות תחת מגרפותיהם· אמ׳ לו תחת שהיינו גורפי׳ דבש הרי אנו גורפין רקבובית· מעשה באחד שהיה לו שורה של תאינים ובא ומצא גדר של דבש מקפן· חד בר נש הוה זרע חקלא לפת והוה מקטע ומזבן· מעשה בשועל שבא וקנן בראשה של לפת· מעשה בשיחין בקלח אחד של חרדל שהיו בו שלשה בדין ונפסח אחד מהן וסיככו סוכת היוצרין ומצאו בו שלשת קבין של חרדל· אמר רבי שמעון בן חלפתא קלח אחד של חרדל היה לי בתוך שלי והייתי עולה בו כעולה בראש התאנה· מעשה באחד שזרע סאת של אפונים ועשת שלש מאות סאין· אמרו לו התחיל הקב״ה לברכך: אמר להן אולך לכן די יזוח שלא כישא עליה די לא כן בכפלא הוות מעכד· אמר ר׳ שמעון בן חלפתא הוה מעשה שאמר ר׳ יהודה לבנו בסיכנין עלה והבא לנו גרוגרו׳ מן החבית עלה והשיט ידו ומצאה של דבש אמר לו אבא של דבש הוא· אמר לו השקע ידך ואת מעלה גרוגרות· מעשה שאמר רבי יוסי לבנו בציפורין עלה והבא לנו גרוגרות מן העליה· עלה ומצא את העלייה צף עליה דבש·

רבי חנניה הוה מבן דבש ודמוריין והוה ליה דבש דצליין· בתר יומין עברון תמן אמר לון בנין לא משיא לכון הון ידעין הוא דבשא דיהבית לכון דצליין אינון· אמרו ליה מיניה אנן בעי דו טב לעיבידתין ואפריש טימיה ובנא ביה בי מדרשא דציפורין· רבי לעזר בי רבי שמעון אזל לחד אתר אייתון קומי כרוב מעבק· אמר לון סגין דבש יהבתון ביה· אמרין ליה לא יהבינן ביה מיניה וביה הוא· הלכה ה׳ הכל מודין בנוטר לחבירו עשרה אשכולות שהוא אסור ליגע בהן· הכל מודין בשותף כשם שהוא מידל בתוך שלו כך הוא מידל בתוך של חבירו· רבי יהודה עבר ליה כשותף· אמר ליה ר׳ אינו הגע עצמך שאכלתן חיה· אין תעבדיניה בשותף יהא חייב לשלם לו· אמר ר׳ יוחנן נראית כחולפת שיטתו של רבי יהודה· תמן הוא אומר כן כך וכן כך נוטלין ומניחן על הגדר והעני בא ונוטל את שלו· וכא הוא או׳ הכן מתוך שהוא מעכן הן עושות יותר לשנה הבאה· ואמר אוף הכא כבין שהוא מרכעה הוא עושה יותר לשנה הבאה· אמר ליה מצוי הוא לזורעה ירק ולהבריחו מן העניים·

הלכה ו׳ תני רבי אומר לא אמרו בית שמאי אלא בשביעית· אבל בשאר שני שבוע שבית שמאי יש לו חומש ויש לו ביעור· על דעתיה דהדין תנייה לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימ׳ אין מעש׳ שני בשביעי׳· והכוותה אין נטע רבעי בשביעית· מעתה אל יהי לו קדושה וקדשתו מאיליו למד· קודש הילולים· הרי הוא כקודש שקורין עליו והוא מותר לאונן·

תני בגיד שהוא אסור לאונן ויהא חייב בביעור כבין ורבי שמעון פוטר מן הביעור· ויפדה כמחובר לקרקע· תני רשב״ג אחד שביעית ואחד שאר שני שבוע בית שמאי אומרי׳ אין לו חומש ואין לו ביעור· על דעתיה דהדין תנייה לא למדו נטע רבעי ממעשר שני כל עיקר· מעתה אל יהי לו קדושה וקדשתו מאיליו למד קודש הילולים הרי הוא כקודש שקורין עליו את ההלל ויהא מותר לאונן· תני מגיד שהוא אסור לאונן· ויהא חייב בביעור כבין ורבי שמעון פוטר מביעור ויפדה כמחובר לקרקע· ר׳ זעירה בעי קומי רבי אבהו כמיין שהוא טעון קודש הילולים קודש חילולים לא כתמבעין רבנין בין ה׳ לחלת· תני רבי אייבו בר נגרי קומי רבי לא ודרבי ישמעאל אם גאל יגאל איש ממעשרו חמישיתו יוסף עליו· פרט לנטע רבעי שאין חייבין עליו חומש· חזר ותנא קומי שתי גאולות הן אחת למעשר שני ואחת לנטע רבעי· תמן תנינן רבי יודה אומר אין לנכרי כרם רבעי· וחכמים אומרים יש לו· אמר רבי לעזר כיני מתניתא אין לנכרי כרם רבעי כל עיקר·ר׳ בבי אמר בעי קומי רבי זעירא בשם ר׳ לעזר אתיא ודרבי יודה כבית שמאי על דעתיה דרבי כמה דבית שמאי אמר לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני בשביעית· והכוותיה אין נטע רבעי בשביעית כן רבי יהודה אומר לא למדו נטע רבעי אלא כמעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני בסוריא והכוותיה אין נטע רבעי בסוריא· אמר ליה חמי מה אמר לא אמר אין לו חומש ואין לו ביעור הא שאר כל הדברים יש לו·

רבי יהודה אומר אין לנכרי כרם רבעי בסוריא· שמואל בר אבא בעי הא בית שמאי אמר לא למדו נטע רבעי אלא במעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני בשביעית· והכוותה אין נטע רבעי בשביעית· והכוותה שלישית ושישית האיל ואין בהן מעשר שני לא יהא בהן נטע רבעי· אמר רבי יוסי שלישית ושישית אף על פי שאין בהן מעשר שני יש בהן מעשר עני שביעית אין בה מעשר כל עיקר· חיפה שאל את רבי יהודה אמר לא למדו נטע רבעי אלא במעשר שני כמה דתימא אין מעשר שני בסוריא· והכוותה אין נטע רבעי בסוריא· דכוותיה לא למדו תרומת תודה אלא כתרומת מעשר כמה דתימר אין הרוכת

מעשר במדבר ודכוותיה לא תהא תרומת תורה במדבר · אמר ר' יוסי לא למדו מבנה אלא לשיעורין · תני רבי יוסי בי רבי יודה רבי לעזר בי רבי שמעון · אומר לא נתחייבו ישראל בנטע רבעי אלא לאחר ארבע עשרה שנה שבע שכיבשו ושבע שחילקו · אמר רב חסדא אתיא דרבי יוסי בי רבי יודה כשיטת דרבי יודה אבוי · כמה דרבי יודה אמר לא אילמדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימ' אין מעשר שני אלא לאחר ארבע עשרה שנה · ודכוותה אין נטע רבעי אלא לאחר ארבע עשרה שנה · אמר רבי יוסי והא כשיטת בני סוריא למדה מארבע עשרה שנה אין ארבע עשרה שנה למדה מסוריא · כתיב ובשנה החמישית תאכלו את פריו · רבי יוסי הגלילי אומר הרי את כמוסיף פירות חמישית על פירו' רביעית מה פירות חמישית לבעלים · אף פירות רביעית לבעלים · רבי זעירא רבי יסא בשם רבי יוחנן אתיא דרבי יוסי הגלילי כרבי יהודה · כמה דרבי יודה עושה אותו כנכסיו · כן רבי יוסי הגלילי עושה אותו כנכסיו · רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירא כדברי מי שהוא עושה אותו כנכסיו מהו שיהא חייב במעשרות אמר ליה כיי דאמר רבי יהושע בן לוי דאמר רבי אבין בשם רבי יהושע בן לוי לא סוף דבר הלכה זו אלא כל הלכה שהיא רופפת בבית דין ואין את יודע מה טיבה צא וראה מה הציבור נהוג ונהוג · ואנן חמי ציבורא דלא מפרשין · אמר רבי מנא אלו נאמר כבית שמאי ויש ציבור כבית שמאי · אמר רבי אבין כלום למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני חייב במעשרות · ודכוותה אין נטע רבעי חייב במעשרות · ר' בא ר' חייא בשם רבי יוחנן עיסת מעשר שני בירושלים כרבי מאיר פטורה מן החלה כרבי יודה חייבת בחלה · אמר רבי יונה לא אמרן אלא בירושלים אבל בגבולין לא · רבי בא בר כהן בעא קומי רבי יוסי כדברי מי שהוא מחייב בפרט כמה שהוא חייבת בחלה · אמר ליה ולא ר' יודה הוא וסבריה ממר כל הוא הלכתא רבי יודה כבית שמאי · הלכה ז' ודכוותה אם אין בציר אין פרט עד שיהא בציר בצר הבציר · אבל תנן חזה לא · וכמה הוא בציר דבית שילא אמרי שלשה אשכולות שהן עושין רביע · והא רבי עקיבה מקיים תרי קראי · ומה דרבי ליעזר וכרמך לא תעולל שלא תאמר הואיל ואין לעניים בעוללות קודם לבציר יזמה כמן בעל הבי' לפני כן צריך מימר וכרמך לא תעולל ·

הלכה ח' תמן תנינן מתירין בגמזיות של הקדש · אמרו להן חכמים אין אתם מודין למי בגידולי הקדש שהן אסורין · אמרו להן אבותינו כשהקדישו לא הקדישו אלא קורות מפני בעלי אגרוף שהיו באין ונוטלין אותן בזרוע · מה רבנין סברין מימר קורות ופירות לא הקדישו · ואפילו תימר קורות ופירו' קורות הקדישו פירות לא הקדישו צריכה לרבנין המקדיש שדה אילן מהו ששייר לו בגידוליהן · כשמעינה מן הדא משנודעו העוללות העוללות לעניים · טנייא היא שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו · מעתה אפי' לא נודעו העוללות יהו העוללות של עניים · שנייא היא שהוא כרם הקדש כהיא דתני הנוטע כרם להקדש פטו' מן הערלה ומן הרבעי ומן העוללות וחייב בשביעית · רבי זעירא בשם רבי יוחנן ושבתה הארץ שבת לה' · דבר שהוא לה' קדושת שביעית חלה עליו · רבי חייא בר אבא בעא קומי רבי מנא לאוכלו בלא פדיון איפשר שאיפשר להקדש לצאת בלא פדיון · לפדותו ולאוכלו נמצא כלוקח לו קורדום מדמי שביעית · אמר ליה הגיזבר מחליפו ביד אחר · אמר רבי מתניה ולמה לי נן כיי דאמר רבי יוחנן דברי רבי יוסי מפני שקדם נדרו להבקירו · והא מפני שקדם הבקר נדרו להקדישו · אמר רבי יוחנן מעשה היה והורו כרבי יוסי לית הוא פליגא על רבי יוחנן דרבי יוחנן אמר מכיון שעבר עליו ושכחו הרי הוא שכחה · שנייא היא בעריס שדרכו לבחון · ואפילו על רבי הושעיא לית היא פליגא דרבי הושעיא אמר רוכם והייתי זתים עם רבי חייא הגדול אמ' לי כל זית שאת יכול לפשוט ידך ליטלו אינו שכחה שנייא היא שכל רתגליותה · ורתגליות אומן כפני עצמן ·

הדרן עלך כל זית

מאימתי כל אדם מותרין בלקט משילכו הנמושות. בפרט ובעוללות משילכו העני' בכרם ויבואו ובזתים משתרד רביעה שנייה · אמר רבי יהודה והלא יש שאין מוסקין את זיתיהן אלא לאחר רביעה שנייה אלא כדי שיהא עני יוצא ולא יהא מביא אלא בארבעה איסרות · ב' נאמנין על הלקט ועל השכח' ועל הפיאה בשעתן ועל מעשר עני בכל שנתו וכן לוי נאמן לעולם · ואינן נאמנין אלא על דבר שכן דרך בני אדם להיות נוהגין כן · ג' נאמנין על החטים ואינן נאמנין לא על הקמח ולא על הפת · נאמנין על סעודה של אורז · נאמנין עליו בין חי בין מבושל · נאמני' על הפול ואינן נאמנין על הגריס' בין חיין בין מבושלין נאמנין על השמן לו' של מעשר עני ואין נאמנין עליו לומר של זיתי ניקוף הוא · ד' נאמנין על ירק חי ואינן נאמנין על המבושל אא"כ היה לו דבר מומעט שכן דרך בעל הבית להיות מוציא מלפסו · ה' אין פוחתין לעניים בגורן מחצי קב חטים וקב שעורים · רבי מאיר אומר חצי קב · קב וחצי כוסמין וקב גרוגרות או מנה דבילה · רבי עקיבה אומר פרס · חצי לוג יין · רבי עקיבה אומר רביעית · רביעית שמן רבי עקיבה אומר שמינית · ושאר כל הפירות אמר אבא שאול כדי שימכרם ויקח בהן מזון שתי סעודות · ו' מידה זו אמורה בכהנים ובלוים ובישראל וזה מציל נותן מחצה ונוטל מחצה · וזה לו ממועט נותן לפניהן והן מחלקין ביניהן · ז' אין פוחתי' לעני העובר ממקום למקום מככר בפונדיון מארבע סאין בסלע · לן נותנין לו פרנסת לינה · שבת נותנין לו מזון שלש סעודות · מי שיש לו מזון שתי סעודות לא יטול מן התמחוי · מזון ארבע עשרה סעודות לא יטול מן הקופה · והקופה נגבית בשני' ומתחלקת בשלשה · ח' מי שיש לו מאתים זוז לא יטול לקט שכחה ופיאה ומעשר עני · היו לו מאתים חסר דינר אפילו אלף נותנין לו כאחת הרי זה יטול · היו ממושכנין בכתובת אשתו או לבעל חובו הרי זה יטול · אין מחייבין אותו למכור את ביתו ואת כלי תשמישו · ט' מי שיש לו חמשים זוז והוא נושא ונותן בהן הרי זה לא יטול · וכל מי שאינו צריך ליטול ונוטל אינו מת מן הזקנה עד שיצטרך לבריות · וכל מי שהוא צריך ליטול ואינו נוטל אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס לאחרים משלו · ועל זה נאמ' ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו · וכן דיין שדן דין אמת לאמיתו וכל מי שאינו לא חגר ולא סומא ולא פיסח ועושה עצמו כאחד מהם אינו מת מן הזקנה עד שיהיה כאחד מהן שנאמר צדק צדק תרדוף וכל דיין שלוקח שוחד ומטה את הדין אינו מת מן הזקנה עד שיהו עיניו כהות שנאמר ושוחד לא תקח כי השוחד יעור עיני חכמים וגו' :

סליק פירקא

אמר רבי יוחנן למה נקראו שמן נמושו' שהן באות בסוף · אבא שאול הוה קורא אותן משושות · אית תניי תני נמושות · ואית תניי תני משושות · מאן דאמר נמושות שהן באין בסוף · ומאן דאמר משושות שהן ממשמשין ובאין · רבי חונא בשם מנחם רבי יוחנן בן נורי והוא יוצא מן הנמושות ומביא פרנסתו של כל השנ' ·

תני מתנת עניים שבשדה שאין עניים מקפידין עליהן הרי הן של בעל הבית ·

רבי בון בר חייא בעי ויש אדם קורא שם פיאה לעצמן · תני רבי שמעון בן יוחאי לעני ולגר תעזוב אותם ולא לעורבין ולעטלפים · בפרט ובעוללות משילכו העניים בכרם ויבואו · ולא תנינן נמושות על ידי שהן חביבין הן באין על אחר · ובזתים משתרד רביעה שנייה · ולא תנינן נמושות מפני שהן צינה ואינן יוצאין אלא בחורים וקודם לכן אינו אסור משו' גזל בטישהו השיבהו לא אתם שאתם אומרי' מפני שהוא צינה אינן יוצאין אלא בחורין שמתוך שהוא יודע שהוא מביא פרנסתו אף הוא אינו יוצא · ב' עד איכן אמר רבי חנינה עד מקום שדרכו לילך ולבוא בו ביום · מעשה והאמין רבי לחמשה אודין כחמשה כורין של חטים · ואיפשר כן אלא מיכא ציבור ומיכא ציבור · מן דה סלק רבי לעזר דרומיה בעי קומי רבי יוסי מתני' דרבי אליעזר דרבי אליעזר אומר נאמן על השני נאמן על הראשון · אמר רבי יוסי דברי הכל היא שנייא היא שאין אדם עושה כדבר ערוה · רבי לעזר בשם רבי הושעיא בשם שלא נחשדו ישראל על תרומה גדולה כך לא נחשד בן לוי על תרומת מעשר · אמר רבי הושעיה מתני' אמר כן וכן לוי נאמן לעולם · ר' מנא בעי וכן לוי נאמן לעולם אפילו בשביעית · אמר ר' בון בר חייא נאמן בן לוי לומ' מעשר כרוך הוא לפוטרו מן השני · אבל באומר ניתן לי או באומר משלו הן אינן נאמנין דו מתניתא אינן נאמנין אלא על דבר שכן דרך בני אדם נוהגין כן · כיני מתניתא אינן נאמנין אלא על דבר שכן דרך בני אדם נוהגין כן · הלכה ג' מהו שיהא נאמן לומר חטים ניתן לי ועשיתי אותן קמח · חטים ניתן לי ועשיתי אותן פת · פשיטא ליה שהוא נאמן · והו הכל יודעין שרוב בני אדם מכנסו לקטו אפי' כן אינו נאמן · תני רבי יודן אומר מקום שנהגו להיות דורכין את העוללות יהא עני נאמן לומר יין זה של עוללות הוא · ודכוותיה מקו' שנהגו להיות מוסקין זיתי ניקוף יהא העני נאמן לומר שמן זה של זיתי ניקוף הוא · הלכה ד' אילין דבית אסי בשלין ירק אבשון מתקנתיה סלק גמליאל זוגה והתקינה מן גוא לפסא ·

הלכה ה' תני רובע אורז כולה תבלין ליטרא ירק שלשת קבין חרובין וחצי לוג יין רביעית שמן · עשרה אגוזין חמשה אפרסקין שני רימונין ואתרוג · אחד · מה טעמא ואכלו בשעריך ושבעו · תן לו כדי שובעו · חזקיה שאל לאבוי מנא אילין שיעוריא אמר להן אוזן צררא סמך והוא ברתא · רבי חנניה והוה יתי' קומי רבי אלי והוא אמר טעמין והוא סתר · אמר טעמין והוא סתר אמר ליה לא כלין בסתור · אלא מבני · אמר רבי מנא תניא ארבע לישרין · אמר רבי לעזר וכן לעירוב · אמ' ר' חונא הדא דתימר ביין אבל בשמן מערבין בו מזון שתי סעוד' · תני מערבין בחומץ מזון שתי סעודות · תני מערבין בשמן מזון שתי סעודות · רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק כדי לטבול בירק ותאגד שתי סעודות · רבי יצחק עטושיא אמר קומי רבי זעירא בשם דבי רבי ינאי אפנין חיין מערבין בהן מזון שתי סעודות · למי נצרכה לרבי מא' שלא תאמר הואיל והן מבריזין

את הפה אין מערבין בהן. דג מליח מערבין בו. בשר מליח מערבין בו. בשר חי דהנינן הבבליים אוכלים אותו כשהוא חי מפני שדעתן מקולקלת׳ רבי יוחנן בע׳ הדא כלקרא הוא ואילין כותאי אכלי׳ מיטה חייה היא מערבין בה׳ שמואל בר שילת בשם רב פעפועין וגדגדניו׳ וחלוגלוגות מערבין בהן׳ בעון קומי הידן דינן אמר לון קקולי והנדקוק ופרפחניה. הלכה ו׳ ר׳ יונה פתר מתני׳ ביותר מבשיעור היה מציל נוטל מחצ׳ ונותן מחצה אבל בבשיעור הוא נותן לפניהן והן מחלקין ביניהן. רבי חזקיה פתר מתניתא בבשיעור מיקט להציל נוטל מחצה ונותן מחצה שמתוך שנוטל מחצה ונותן מחצה נעשה דבר מועט הוא נותן לפניהן והן מחלקין ביניהן: תני המסבבין על הפתחים אין נוקקין להן לכל דבר. אמר רבי יונה ובלחוד דלא יפחות ליה מן ארגרן דיליה. הכא את אמר אין פוחתין לעניים בגורן. וכא את אמר אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום׳ רב הונא אמר צא כהן שלוש ליציאה׳ ר׳ יוסי בי רבי בון מפיק לא׳ דין נחתומיא כהדא דרב הונא ובלחוד כהדין שיעורא. רבי בא בר בא בר ממל בעא קומי רבי לא ראו אותו יוצא מן העיר תכנס ליה אמר ליה הנותן נותן והלוקח יחוש לעצמו.

הלכה. ז׳ תמחוי בכל יום קופה מערב שבת לערב שבת. התמחוי לכל אדם. קופה אינה אלא לאנשי אותה העיר בלבד. ר׳ חונה אמר התמחוי בשלשה שהוא על אתר׳ רבי חלבו בשם רבי בא בר זבדא אין מעמידין פרנסין פחות משלשה. אנא תני דיני ממונות בשלשה. דיני נפשות לא כל שכן׳ והיו עשרים ושלשה. עד דהוא מצמית לון הוא מסכן. רבי יוסי בשם רבי יוחנן אין מעמידין שני אחים פרנסין׳ רבי יוסי עבר חד מן תרין אחין׳ עאל ואמר קומיהון לא נמצא לאיש פלוני דבר עבירה אלא שאין מעמידין שני אחים פרנסין. ר׳ יוסי עאל לכפרה בעא מוקמה לון פרנסין ולא קבלין עליהון. עאל ואמר קומיהון בן בבי על הפקיע. ומה אם זה שנתמנה על הפתילה זכה להימנות עם גדולי הדור. אתם שאתם מתמנין על חיי נפשות לא כל שכן. רבי חגי כד הוה מקים פרנסין הוה מטעין לון אוריתא לומר שכל שררה שניתנה בתורה ניתנה. בי מלכים ימלוכו׳ בי שרים ישורו. רבי חייא בר בא מקים ארכונין. רבי ליעזר הוה פרנס׳ חד זמן נחית לביתיה אמר לון מאי עבדיתון אמר ליה אתא חד סיעא ואכלון ושתון וצלון עליך׳ אמר לון ליכא אגר טב. נחת זמן תניין אמ׳ לון מאי עבדיתון אמרו ליה אתא חד סיעא חורי ואכלון ושתון ואקלונך׳ אמר לון כדון איכא אגר טב׳ רבי עקיבה בעון ממניתיה פרנס׳ אמ׳ לון נמלך גו ביתיה הלכון בתריה שמעון קליה דיימר על מנת מתקל על מנת מבזייה. רבי בא בר זבדא אמר איתפלגון רב ורבי יוחנן חד אמר מדקדקין בכסות ואין מדקדקין בחיי נפשות. וחרנה אמר אף בכסות אין מדקדקין מפני בריתו של אברהם אבינו. מתניה׳ פליגא על מאן דאמ׳ אף בכסות אין מדקדקין פתר ליה לפי כבודו. ותני כן במה דברים אמורים בזמן שאין מכירין אותו׳ אבל בזמן שמכירין אותו אף מכסין אותו והכל לפי כבודו. והתני למזונות שלשים יום׳ לכסות ששה חדשים. פתר לה ליטול׳ והתני למזונות שלשים יום לפסין ולצדקות שנים עשר חדש הא קדמיתא ליטול עוד היא ליתן מהו לפסין ולצדקות שנים עשר חדש כסבר סופרים ומשנים.

הלכה ח׳ חד תלמיד מן דרבי הוו לו מאתים חסר דינר והוה רבי יליף זכי עימיה חדא לתלת שני מעשר מסכינין עברון ביה תלמידי עינא בישא ומלון ליה. אתא בעא מזכי עימיה אמר ליה רבי אית לי שיעורא. אמר זה מכת פרושים נגעו בו׳ רמז לתלמידי ואעלוניה לקפילין וחסרוניה חד קרט וזכה עימיה היך מה דהוה יליף.

משפחה אנטוכלא היתה בירושלים והיתה מתייחסת של ארנן היבוסי׳ פעם אחת פסקו להן חכמים שש מאות כיכרי זהב שלא להוציאן חוץ לירושלם דהוון דרשין בשעריך לרבו׳ ירושלם. והתני מעשה בהלל הזקן שלקח לעני בן טובים סוס אחד להתעמל בו ועבד לשמשו׳ שוב מעשה באנשי הגליל שהיו מעלין לזקן אחד ליטרא בשר צפרים בכל יום׳ ואיפשר כן אלא דלא הוה אכל עם חורנין הני משתמש בכלי זהב נותנין לו כלי כסף. כלי כסף נותנין לו כלי נחושת כלי נחושת נותני׳ לו כלי זכוכית. א״ר מנא כלי כסף וכלי זכוכית בגופיהן. והתני היה משתמש בכלי מילת נותנין לו כלי מילת׳ כאן בגופו. וכאן כשאינו גופו׳ חד מן אילין דנשייותא איתנחת מן ניכסוי והוון זכין ליה במאן דחסף והוא אכל ומותיב. אמר ליה אסיא עיקר תבשילה לא מן גוא לפסא הוא אכיל מן לפצא עד כדון בבעל חוב שהוא דוחק אפי׳ בבעל חוב שאינו דוחק׳ נישמעינה מן הדא הוו ממשכנין לכתובת אשתו או לבעל חובו. והא אשה לא כבעל חוב שאינו דוחק הוא אין מחייבין אותו למכור׳ אמר רבי חנינא צריך אדם שיהא לו שני עטיפין אחד לחול ואחד לשבת׳ מה טעמא ורחצת וסכת ושמת שמלותיך וכי ערומה היתה אלא אלו בגדי שבתה כד דרשה רבי שמלאי בציבורא בכון חבריא לקובליה אמרו ליה רבי כעטיפתינו בחול כן עטיפתינו בשבת. אמר לון אף על פי כן צריכין אתם לשנות מן הדא ורחצת וסכת ושמת שמלותיך עליך וירדת הגורן׳ וירדתי כתי׳ אמר לה זכותי תרד עמך׳ וערטילא הוות אלא אמרה לה לבוש מאנך דשובתא.

הלכה ט׳ הדא אמרה חמשין עבדין טבין מן מאתים דלא עבדין. הסומא את עינו והמגפח את שוקו והמצבא את כריסו אינו נפטר מן העולם עד שיהי׳ לו כן. שמואל ערק מן אבוי אזל וקם ליה בין תרין צריפין דמיסכינין שמע קלהון אמרין בהדין אגנטן אנן אכלין׳ יומא דין בארגנטורין דדהבא בארגנטורין כספא׳ אעל ואמר קומי אבוי׳ אמר ליה צריכין אנו להחזיק טובה לרמאין שבהם. דלמא רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש עלון מיסחי בהדין דימוסין דטיבריא פגע בון חד מסכן אמר לון זכון בי אמרו ליה מי חזרך מי חזרך. אשכחוניה מית. אמרו הואיל ולא זכינן ביה בחיי ניטפל ביה במיתותיה. כי מיטפלון ביה אשכחון כיס דינריא תלו ביה׳ אמרו הדא דאמר רבי אבהו אמר רבי לעזר צריכין אנו להחזיק טובה לרמאין שבהן שאילולא הרמאין שבהן היה אחד מהן תובע צדקה מן האדם ולא נותן לו מיד היה נענש׳ אבא בר בא יהב לשמואל בריה פריטין דפלג למסכינא נפק ואשכח חד מסכן אכל קופד ושתי חמר. עאל ואמר קומי אבוי׳ אמר ליה הב יתיר דנפשיה מרהיה. רבי יעקב בר אידי ורבי יצחק בר נחמן הוון פרנסין והוון יהבין לרבי חמא אבוי דרבי אושעיא חד דינר והוא יהב ליה לחורנין׳ רבי זכריה חתניה דרבי לוי הוו הכל מליזין עליו אמרין דלא צריך והוא נסב׳ כד דמך בדקון ואשכחון דהוה מפליג ליה לחורנין. ר׳ חיננא בר פפא הוה מפליג מיניה בליליא חד זמן פגע ביה רבהון דרוחיא׳ אמר ליה לא כך אולפן רבי אל תסג גבול רעך אמר ליה ולא כן כתיב מתן בסתר יכפה אף והוה מכתפי מיניה וערק מן קומוי. אמר רבי יונה אשרי נותן לדל אין כתיב כאן אלא אשרי משכיל אל דל. והוא שמסתכל במצוה האך לעשותה׳ כיצד היה רבי יונה עושה כשהיה רואה בן טובים שירד מנכסיו היה אומ׳ לו בני בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה ממקום אחר טול ואת פורע׳ מן דהוה נסב ליה אמר ליה מתנה. אמר רבי חייא בר אדא אית הוה סבין ביומינו מן דהוה יהבין לון מבין ריש שתא לצומא רבא הוון נסבין. מן בתר כן לא הוון נסבין אמרי רשות׳ גבן. נחמיה איש שיחין פגע ביה ירושלמי אחד אמר ליה זכי עימי חדא תרנוגלתא. אמר ליה הלך טימיה וזיל זבון קופד ואכל ומית׳ ואמר בואו וספדו להרוגו של נחמיה׳ נחום איש גם זו הוה מוליך דורון לבית חמוי פגע ביה מוכה שחין אחד אמר לו זכה עמי ממה דאית גבך׳ אמ׳ ליה מחזור חזר ואשכחיה מית׳ והוה אמ׳ לקבליה עיניה דחמונך ולא יהבון לך יסתמיין. ידיה דלא פשטן מיתן לך יתקטעון; רגלייא דלא רהטין מיתן לך יתברן׳ ומטתיה כן׳ סליק לגביה רבי עקיבה אמר ליה אי לי שאני רואה אותך כן. אמר ליה אי לי שאיני רואה אותך כן אמר ליה מה את מקללני. אמר ליה ומה את מבעט בייסורין׳ רבי הושעיא רביה הוה רביה דבריה חד דסגיא נהורא והוא יליף אכל עימיה חד זמן בכל יום חד זמן הוה ארחין ולא בטא מיכול עימיה׳ ברומשא סליק לגביה אמ׳ ליה לא יכעוס מרי עלי בגין דהוה לי ארחין ולא בעית מבזיא איקריה דמרי בגין כן דלא אכלית עמך יומא דין אמר ליה אתה פייסת למאן דמיתחמי ולא חמי דין דחמי ולא מיתחמי יקבל פיוסך׳ א״ל הדא מנא לך אמר ליה מר׳ אליעזר בן יעקב דר׳ אליעזר בן יעקב על חד דסגיא נהורא לקרתי׳ יתב ליה רבי אליעזר בן יעקב לרע מיניה די אמרין דאילולא דהוא בר נשא רבא לא יתב ליה רבי אליעזר בן יעקב לרע מיניה׳ עבדון ליה פרנסה דאיקר. אמר להו מהו הכין א״ל ר׳ אליעז׳ בן יעקב יתיב לרע מינך. וצלי עלוי הדא צלות׳ אתה גומל חסד למאן דמיתחמי ולא חמי׳ דין דחמי ולא מתחמי יקבל פיוסך ויגמול יתך חסד׳ דלמא רבי חמא בר חנינא ורבי הושעיה הוון מטיילן באילין כנישתא דלוד׳ אמר רבי חמא בר חנינא לרבי הושעיה כמה ממון שיקעו אבותי כאן. אמר ליה כמה נפשות שיקעו אבותיך כאן. לא הוה אית בני נש דלעיין באוריתא. רבי אחא בשם רבי חנינא מיני מתנית׳ כל מי שהוא צריך ליטול ואינו נוטל הרי זה שופך דמים ואסור לההרחם עליו׳ על נפשיה לא חיים על חורנין לא כל שכן. כל מי שאינו צריך ליטול ונוטל אינו מת מן הזקנה עד שיצטרך לבריות׳ וכל מי שהוא צריך ליטול ואינו נוטל אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס לאחרים משלו על זה נאמר ברוך הגבר אשר יבטח בה׳ והיה ה׳ מבטחו:

הדרן עלך מאימתי כל אדם וסליקא לה· מסכת פיאה ·

מסכת דמאי

הקלים שבדמאי השיתין והרימין והעוזרדין ובנות שוח ובנות שקמה ונובלות התמרה והגופנן והנצפה וביהודה האוג וחומץ והכוסבר · רבי יהודה אומר כל השיתים פטורות חוץ משל דיפרא וכל הרימין פטורין חוץ מרימי שיקמה וכל בנות שיקמה פטורות חוץ מן המסוטפות · ב׳ הדמאי אין לו חומש ואין לו ביעור ונאכל לאונן ונכנס לירושלם ויוצא ומאבדין את מיעוטו בדרכי׳ ונותנו לעם הארץ ואוכלו כנגדו ומחלל אותו כסף על כסף ונחושת על נחושת כסף על נחושת ונחושת על הפירו׳ ובלבד שיחזור ויפדה את הפירו׳ דברי ר״מ · וחכמ׳ אומ׳ יעלו הפירות ויאכלו בירושלם · ג׳ הלוקח לזרע ולבהמ׳ קמח לעורות ושמן לנר שמן לסוך בו את הכלים פטור מן הדמאי · מן גזיב ולהלן פטו׳ מן הדמאי חלת עם הארץ והמדומע והלקוח בכסף מעשר שני מנחות פטורין מן הדמאי · ושמן ערב בית שמאי מחייבין · ובית הלל פוטרין · ד׳ הדמאי מערבין בו ומשתתפין בו ומברכין עליו ומזמנין עליו ומפרישין אותו ערום בין השמשות · ואם הקדים מעשר שני לראשון אין בכך כלום · שמן שהגרדי סך באצבעותיו חייב בדמאי · ושהסורק נותן בצמר פטור מן הדמאי ·

סליק פירקא

אמר רבי יוחנן לפי שרוב המינין הללו אין באין אלא מן ההבקר לפיכך מנו אותן חכמים · ר׳ שמעון בן לקיש אמר לא שנו אלא דמאי אבל ודאי חייבין · רבי יוחנן אמר לא שנייא בין דמאי בין ודאי פטורין · וקשיא על דרבי יוחנן לא שנו אלא דמאי הא ודאי חייבין · אמ׳ רבי לא לפי שבכל מקום ומקום לא חשיב אלא דמאי והכא לא אתינן אלא ודאי · מתניתא מסייעא לרבי יוחנן כגזיב ולהלן פטור מן הדמאי · שנייא היא מגזיב ולהלן בין דמאי בין ודאי אוף הכא לא שנייא בין דמאי בין ודאי · מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש אם היו נשמרין חייבין עיקרן לא מן ההבקר הן באין · פתר לה אח׳ רוב משמרין · אתא חמי אם רוב משמרין דברי הכל חייבין בין ודאי בין דמאי אם אין רוב משמרין דברי הכל פטורין בין דמאי בין ודאי · מחצה על מחצה לית יכיל דתנינן מחצה על מחצה דמאי · א״ר זעירא לא סוף דבר הקלים שבדמאי אלא אפילו דמאי עצמו · תני מכנס לעיר שרובה גוים ספק רוב משמרין ספק אין רוב משמרין דברי הכל חייבין בין דמאי בין ודאי נכנס לעיר שרובה ישראל ספק רוב משמרי׳ ספק אין רוב משמרי׳ דברי הכל פטורין בין דמאי בין ודאי ספק רוב גוים ספק רוב ישראל ספק רוב משמרין ספק אין רוב משמרין מחלוקת רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש · אילו הן השיתים רבי שמעון בריה דרבי אבי אמר אילו שהן יוצאות בתחת העלין ·

הבכרות והכסייפות הרי אילו פטורות · ואילו הן הבכירות עד שלא השיב שומר · וכשומר הדבר תלוי · אמר רבי יוסי כשאין בה כדי טפילת שומר ·

אילו הן המסייפות משיקפלו ומקצועות · רבי לעי׳ אמר משום רבי ליעזר הבכירות הרי אילו חייבות מפני שהן בחזקת משתמרות · ר׳ יוסי בן חלפותא אמר השיתין שבצפרין הרי אילו חייבות מפני שהן בחזקת משתמרות נסהייפו התאנים והוא משמר שדהו מפני ענבים · ענב׳ והוא משמר שדהו מפני הירק אם נכנס הוא הפועל וכה״ מקפיד עליו אסורות משום גזל · עולא בר ישמעאל בשם ר׳ יוחנן ר׳ ור׳ יוסי בי ר׳ יהודה נכנסו לוכל במסייפות רצוח כהן השומר ומשך ר׳ יוסי בי ר׳ יהודה את ידיו · אמר לו רבי אכול שכבר נתייאשו הבעלים מהן · ר׳ יוחנן בעי צווח ואת אמר הכן · אמר ר׳ יונה יאות הוא מקשי · והא מתניתא פליג׳ הסיאה והאזוב והקורנית שבחצר אם היו נשמרין חייבין הא בגינה אפילו נשמרין פטור · תמן יכול הוא לומר לו הרי כל העולם כולו לפניך כרם והכא בלכלה אחת היא ואני משמרה לבעל מלאכתי · תני רבי יוסי בי ר׳ יודה הנובלות והגמגרות עם התמרים הרי אלו פטורות מה שתי קופות זו בצד זו או זו על גבי זו ולא שנייא חיא זו בצד זו הוא זו על גבי זו · אלא כי נן קימין במעורבות בשהטילו שאור או בשלא הטילו לשאור · ר׳ מנא אמר כשהטילו שאור אנן קימין אם בשהטילו שאור כפני עצמן לית חייבות · לית יכיל דאמר רבי יוחנן מפני שרוב המינין האילו אינן באין אלא מן ההבקר לפיכך מנו אותן חכמ׳ · רבי חנינא אמ׳ בשלא הטילו שאור אנן קימין · אם בשלא הטילו שאור אנן קימין אפילו במעורבות יהו פטורות · לית יכיל דתני ר׳ ישמעאל בי ר׳ יוסי אמ׳ משו׳ אביו אשכול שביכר בו גרגר יחידי כולו חיבור למעשרות · רבי יוסי בי רבי בון אמר רבי זעירא ורבי הילא חד אמ׳ כהדין וחד אמ׳ כהדין · וחכמ׳ אומ׳ לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא את שהטילו שאור חייבות ואת שלא הטילו שאור פטורות · והגופנן שמירה כה כין ביהודה בין בגליל מן מה דמתלין לה מתל בגלילא שומרה שמר מרה מן כהל לך עם תבלייא הדא אמרה בגליל פטור וביהודה חייב · כוסברה כוסברתא · כה כין ביהודה בין בגליל מן מה דמתלין לה מתל כרדוסה כוסברה בוסברתה מן כהליך אם תבלייא · הדא אמרה בגליל חייבת וביהודה פטורה · תני אמר רבי יודה בראשונה היה חומץ שביהודה פטור מן המעשרו׳ שהיו עושין יינן בטהרה לנסכים ולא היה מתמיץ והיו מביאין מן ההמד ועכשו שהיין מתמיץ חייב. בחלפה שיטתיה דר׳ יודה דתנינן תמן המתמד ונתן מים במידה ומצא כדי מידתו פטור · ור׳ יהודה מחייב · וכא הוא אמ׳ הכן · א״ר לא בראשונה היו ענבים מרובות ולא היו חרצנים חשובות ועכשיו שאין ענבים מרובות חרצנים חשובות ר׳ הונא אמר ר׳ ירמיה בעי לית הדא פליגא על רבי שמעון בן לקיש · ורבו כל הרימין על רימי שיקמא ויהיו פטורין · א״ר יוסי תיפתר במקום שרוב משמרין · ר׳ יוסי בר׳ בעי ואין כל העולם כולו לפניו ורבו כל הרימין שבעולם על רימי אותו המקום ויהיו פטורין ·

הלכה ב׳ לא כיותנן כהן גדול העביר הודיית המעשר העבירן שלא יתודו הא לבער צרי׳ לבער ובודאי · אבל בדמאי אינו צרי׳ לבער · תני נאכל באנינה ואינו נאכל בטומאה · מה בין אנינה ומה בין טומאה · אמ׳ רב נחמן טומאה מצויה אנינה אינה מצויה, גזרו על דבר שהו׳ מצוי ולא גזרו על דבר שאינו מצוי · א״ר יוסי אפי׳ בספ׳ טבל לא עשו אותו · אילו בספק טבל מיהקן מזמת שני ספק לא ניתקן שמא אינו אסור לאונן · ברם הכא מותר לאונן · תמן תנינן התרומה ותרומ׳ מעשר ותרומת מעשר של דמאי והבא את אמ׳ הכן · א״ר זעירא תמן תנינן תרומת מעשר של דמאי · ברם הכא מעשר שני של דמאי · א״ר אימי אין המשנה הזה יוצא ידי תרומת מעשר של דמאי מה כרון תמן ר״מ · ברם הכא רבנין · ר׳ זעירא אמ׳ בשם רבנ׳ ברין הוה תרומ׳ מעש׳ של דמאי שלא יפריש עליה חומש ולמ׳ אמרו שיפריש מפני גדירה שאם את אומר לו שלא יפריש אף הוא אינו נוהג בה בקדושה · ברין הוה מעשר שני של דמאי שיפריש עליו חומש ולמה אמר שלא יפריש מפני גדירו שאם אומר את לו שיפריש אף הוא אינו מפריש כל עיקר · ר׳ בון בר חייא בעא קומי ר׳ לא למה לי דמאי אפי׳ ודאי · למה לי מיעוט אפי׳ רוב · ולא כן תני אין מביאין תרומה מן הגורן לעיר ולא מן המדבר ליישוב אלא א״כ היתה במקום שהות׳ גררתה מביאה ונוטל דמים מן השבט · א״ל ואינו מצוה להשיב אבידה · א״ר יוסי מצוה הו׳ להשיב אבידה בדבר מועט ואינו מצוה להשיב אביד׳ בדבר מרובה ובודאי אבל בדמאי אינו מצו׳ להשיב אבידה דתני׳ ומאבדי׳ את מיעוטו בדרכים · עד כדון כשאין כידו מעות · והו בידו מעות · ר׳ ניחומי בריה דר׳ חייא בר בא אמר הו מעות בדיסקיא ולא הוה מחללו · אתיא דר׳ חייא בר׳ הא כרבי זעירא ודר׳ אחא בר׳ אמי · דרבי ר׳ ינאי אמרי פחות מאכל מותר לאבד כפרוס אבל בשלם עד כגרוגרות · ר׳ יוחנן בשם ר׳ שמעון בן יוצדק כשלם עד כגרוגר׳ כפרוס אפי׳ במה מותר מה פליגין · ר׳ מנא אמ׳ לא פליגין · דבי רבי ינאי אמרי פחות מאוכל מות׳ לאבד כפרוס · אבל כשלם עד כגרוגר׳ · ר׳ יוחנן אמ׳ בשם ר׳ שמעו׳ בן יוצדק בן כפרוס בין כשלם עד כגרוגרת · ר׳ הושעיה בעי מהו לאבד כל שהוא ולאבד ונותנו לעם הארץ לוכל כנגדו בדמאי · הא בודאי לא שאין מוסרין ודאי לעם הארץ ·

הלכה ג׳ מבין שלקחו לזרע לא · שנייא היא דבר שזרעו כולה הא דבר שאין זורעו כולה · א״ר יוחנן ותני בן לקחן לזרע וחישב עליהן לאכילה באין מחשבה לקחן לאכילה וחישב עליהן לזרע לא הכל מכנו · תני אין זורעין טבל אבל מתפין טבל אבל מתפי׳ עם הגוי טבל הטכה חרע טבל פטו׳ שכבר אבד בדבר שאין דרכו להתלקט · אבל בדבר שדרכו להתלקט קונסין אותו שילקט אותו כלא צמח · אבל אם צומח נעשה כדבר שאין דרכו להתלקט · א״ר יותנן כד הוה אכיל אפי׳ קופר אפי׳ ביעה הוה מתקן · אמרו ליה תלמידוי לא כן אילפן רבי עשר תעש׳ את כל תבואת זרעך · דו חשש למשקן שיש כהן · ר׳ ירמיה שלח לר׳ זעירא חדא כמאבא דתאני׳ דלא מתקנא והוה ר׳ ירמיה סבר מיכר כה רבי זעירא מיכול דלא מתקנא · והוה ר׳ זעירא סבר מימר מה איפשר דר׳ ירמיה משלחה לי מילא דלא מתקנ׳ מה בין דין לדין איתכלת טבל · למח׳ קם עימ׳ א״ל והוא מסנתא דשלחת לי אתמול מתקנא הוות · א״ל אמרית מה רבי זעירא מיכול מילה דלא מתקנה · א״ל אוף אנא אמרית כן והוה ר׳ ירמיה משלח לי מילה דלא מתקנה · רבי אבא בר זבינא בשם ר׳ זעירא אמר אין הוון קדמאי בני מלאכים אנן בני נש · ואין הוון בני נש אנן חמרין · א״ר מנא בההיא שעתא אמרין אפילו לחמרתי׳ דרבי פינחס בן יאיר לא אידמינן · חמרתיה דר׳ פינחס בן יאיר גנבונה ליסטי בליליא עבדת טמורה גבהן תלתא יומין דלא טעמא כלום · בתר תלתה יומין איתמלכון מחזרתה למרה · אמרין משלחינה למרה דלא לימות לגבן ותיסרי מערתא ·

אפקונה אזלת וקמת על תורעת דמרה שריית מנהק׳ · אמ׳ לון פתחון להדא עליבתא דאית לה תלתא יומין דלא טעימת כלום · פתחון לה ועלת לה · אמ׳ לון יהבון לה כלום תיכול · יהבון קומה שערין ולא בעית מיכל אמרו ליה רבי

לא בעית מיכול׳ אמר לון מתקנן אינון׳ אמרת ליה אין׳ אמר לון הא סעותהון דמין׳ אמרת ל״ ולא כן אילפן ר׳ הלוקח לזרע ולבהמה קמח לעורו שמן לנר שמן לסוך בו את הכלים פטור מן הדמאי׳ אמר לון מה נעביד להדא עליבתא דהיא מחמרה על נפשה סגין׳ והוון דמין הוון אכלת׳ תרין מסכינין אפקדון תרין סאין דשערין גבי רבי פינחס בן יאיר זרעון וחצדון ואעלון בעיין מיסב שעריהון אמר לון אייתון גמליא וחמריא וסבון שעריהון׳ רבי פינחס בן יאיר אזל לחד אתר אתון לגביה אמרין ליה עכבריא אכל עיבורן׳ גזר עליהון וצמתון שרון מצפצפין אמר לון ידעין אתון מה אינון אמרין אמרין ליה לא׳ אמר לון אמרין דלא מתקנא׳ אמרין ליה עורבן וערבון ולא אצמתון מרגלי מן דמלכא סרקא נפלת ובלעת חד עכבר אתא לגבי רבי פינחס בן יאיר אמר ליה מן אמא חבר אמר ליה לשבך טבא אתית גזר עליהון וצמתון׳ חמא חד מגבע ואתי אמ׳ גבי הדין מיתה גזור עליה ופלטה׳ רבי פינחס בן יאיר אזל לחד אתר אתון לגביה׳ אמרין ליה לית מבועין מספק לן אמר לון דילמא לא אתון מתקנן׳ אמרין ליה עורבן וערבון ואספק לחון׳ רבי פינחס בן יאיר הוה אזיל לבית ועד הווה גיניי נביר אמר ליה גיניי גיניי מה את כנע לי מן כית ועודה ופלג קומוי ועבר׳

אמרין ליה תלמידוי יכלין אנן עברין׳ אמר לון מאן דידע בנפשיה דלא אקיל לבר נש מן ישראל מן יומוי יעבור ולא מנבח׳ רבי בעא מישרי שמיטתא סלק רבי פינחס בן יאיר לגביה אמ׳ ליה מה עיבוריא עבידין אמר ליה עולשין יפות מה עיבוריא עבידין אמר ליה עולשין יפות וידע רבי דלית הוא מסכמא עימיה׳

אמר ליה מישגח רבי מיכול עימן ציבחר פטל יומא דין אמר לון אין מי טעית חמא מלוותא דרבי קימין אמר כל אילין יהודאי זנן איפשר דלא חמי סבר אפוי מן בדון אזלון ואמרון לרבי׳ שלח רבי בעי מפייסתיה מטון ביה גבי קרתיה אמר בני קרתיה קורבין לי ונחתו בני קרתא ואקפון עלוי אמר לון רבי בעי מפייסתיה שבקוניה ואזול לון אמר בני דידי קורבין לי נחתת אישתא מן שמיא ואקפת עלוי אזלון אמרון לרבי אמר הואיל ולא זכינן מישבע מיניה בעלמא הדין נזכי משבע מיניה בעלמא דאתי׳ רבי חגיי בשם רבי שמואל בר נחמן מעשה בחסיד אחד שהיה חופר בורות שיחין ומערות לעוברים ולשבים׳

פעם אחת והיתה בתו עוברת לינשא ושטפה נהר והיו כל עמא עללין לגביה בעיין מנחמתיה ולא קביל עלוי מתנחמה׳ עאל רבי פינחס בן יאיר לגביה בעי מנחמתיה ולא קביל עלוי מתנחמה׳ אמר לון דין הוא חסידכון׳ אמרין ליה רבי כך וכך היה עושה כך וכך אירעו אמר איפשר שהיה מכבד את בוראו במים והוא מקפחו במים׳ מיד נפלה הברה בעיר באת בתו של אותו האיש׳ אית דאמרי בסיכתא איתעריית׳ ואית דאמרי מלאך ירד בדמות רבי פינחס בן יאיר והצילה׳ רבי חנינא בן דוסא הוה יתיב אכיל בלילי שבת פחת פתורא קומוי׳ אמרין ליה מהו כן אמר ליה תבלין שאלתי משכינתי ולא עישרתיו והזכיר הינין ועלה השולחן מאיליו׳ רבי טרפון הוה יתיב אכיל נפל פיתותא מיניה׳ אמרין ליה מהו כן׳ אמר ליה קורדום שאלתי ועשיתי על גבו טהרות יין לנזריים ויין לאלמנות קטניות לעשותן טחינין וזיבן בדמאי ואין צריך לומר בודאי הן עצמן פטורין מן הדמאי מה נן קיימין אן כרבי אפילו בדמאי יהו חייבין׳

אי כרבי אלעזר בי רבי שמעון אפילו בודאי יהו פטורין אלא כרבי אנן אמרין בקלין שהקלו בדמאי יין לקילוח׳ קמח לעשותו מלוגמא וחייבן בודאי ואין צריך לומר בדמאי הן עצמן פטורין מן הודאי׳ והבא את אמר פטורין מן הודאי׳ והבא את אמר פטורין מן הדמאי׳ כאן על גב גופו הוא בטל׳ וכאן כיון שהוא מתנו הו׳ בטל׳ והתני קילור של עבודה זרה אסור בהנייה׳ שנייא היא דכתיב ולא ידבק בידך מאומה מן החרם׳ מה בינן לשמרים של גר אילו שמרי׳ של גוי שמא אינן אסורין בהנייה׳ הא שמרים שיבשו אין בהן משום הניית ע״ז׳ מגזיב וחולין פטור מן הדמאי׳

כזיב עצמה מה הוא׳ תני גזיב עצמה פטורין מן הדמאי׳ הלוקח מן החמרת בצור ומן המגורת בצידן חייב הא מן המגורת בצור ומן החמרת בצידן פטור מחמור יחידי בצור חמרת שנכנס׳ לצור דרך כזיב אתא חמי אילו עמדה לה בכזיב פטורה עכשיו שנכנסה לצור חייבת׳ אמר ר׳ יוחנן בשעה שגזרו על הדמאי לא גזרו על דברים הללו׳ אמר רבי הושעיא אימת קדשים עליו ואינו נותן למקן דבר שאינו מתוקן׳ וחלת עם הארץ על דעתיה דרבי הושעיא בחלת עם הארץ היא מתניתא׳ אבל חבר שלקח עיסה מעם הארץ והפריש חלתה לא על דעתיה דר׳ יוחנן הוא הוא הוא והמדומע על דעתיה דרבי הושעיא בפירות עם הארץ היא מתניתא׳ אבל חבר שלקח פירות מעם הארץ ונדמעו לא על דעתיה דרבי יוחנן הוא הדה הוא הדה׳ מאן נפק מבינייהון סאה עולה מתוך מאה על דעתיה דרבי יוחנן חייבת׳ על דעתיה דרבי הושעיא פטורה׳ והתני וכולן שקרא שם לתרומ׳ מעשר או למעשר שני שלהן מה שעשה עשוי׳ על דעתיה דרבי יוחנן ניחא׳ על דעתיה דרבי הושעיא מתוקנין ואת אמ׳ הכן מפני אחד שאינו מתוקן שאין אימת קדשים עליו׳ תני וכולן שקרא שם לתרומת מעשר או למעשר שני שלהן מה שעשה עשוי מפני אחד שאינו מתקן׳ רבי בון בר חייא בעא קומי רבי זעירא עד כדון בכסף מעשר של דמאי אפילו בודאי׳ תני כולן שקרא שם לתרומת מעשר או למעשר שני שלהן מה שעשה עשוי׳ רבי לעזר אמר ואין משירי מצוות׳ רבי ירמיה אמר השאר במחלוקת׃

רבי יוסי בעי היידה מחלוקת מה נן קיימין אין כרבי מאיר הוא מעשר והא שירי מצוות לא עשה כלום׳ אין כר׳ יודה מה שעשה עשוי׳ א״ר מנא אולית לקסרין ושמעית רבי חזקיה יתיב ומתני המקדש מחולקו בקודשי קדשים או בקדשים קלין אינה מקודשת׳ רבי לעזר אמר דברי הכל׳ רבי יוחנן אמר במחלוקת׳ ואמרית ליה מבן שמע רבי הדא מילתא ואמר לי מן רבי ירמיה ואמרית יאות רבי ירמיה דהוא שמע הדא דר׳ לעזר דברי הכל והא דאמ׳ במחלוקת ר׳ יוסי דלא שמע ליה צריכה ליה והא דו אמר היידה מחלוקת אין כרבי מאיר הוא מעשר שני הוא שירי מצוות והא לא עשה כלום׳ אין כרבי יודה מה שעשה עשוי׳ תני אמ׳ רבי יודה לא פטרו בית הלל אלא שמן של פילייטון בלבד׳ אחרים א מר׳ בשם ר׳ נתן מחייבין היו בית הלל בשמן וורד וחירינן׳ הלכה ד׳ מפרישין אותו ערום שאינו טעון ברכה׳ מבין השמשות הדא דתנינן ספק חשיכה ספק לא חשיכה׳ תנא רבי חלפתא בן שאול מחללין דמאי במרחץ שאינו טעון ברכת הא ודאי טעון ברכה׳ רבי מנא בעי קומי רבי יודן כיצד הוא מברך אם היו פירו׳ על פרין מעשר שני׳ אם היו מעות על חילול מעשר שני׳ אם הקדים משני לראשון אין בכך כלום כשעבר הא כתחילה לא׳ רבי בא בריה דר׳ חייא בר ווא רבי חייא בשם ר׳ יוחנן מותר להקדים שני לראשון בדמאי׳ רבי יעקב בר אחא בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי לא יעשה ואם עשה מה שעשה עשוי׳ מהו ליקבע שני במקום ראשון׳ רבי יוסי בן שאול אייתי ליה אריסיה פירי אמר ליה צא וקבע שני׳ חזר ואמר ליה צא וקבע ראשון וחש לומ׳ שמא קבע שני במקו׳ ראשון׳ הדא אמרה שמותר ליקבע שני במקו׳ ראשון׳ עולא בר ישמעאל בשם רבי יוחנן פותר הוא אדם את טבלו בסאה אחת של טבל׳ כיצד הוא עושה מביא סאה אחת של טבל ועושה אותה שני ופודה אותה וחוזר ועושה אותה תרומת מעשר למקום אחר׳ נחת עולא לתמן ואמרה בשם רבי יוחנן ותברין עלוי׳ ותיב רב ששת והא מתניתא פליגא היו לפניו שתי כלכלות של טבל׳ והני עלה נוטל מן השנייה שני תאנים ושני עישורין ועישורו של עישור׳ ויטול שתי תאנים ויעשה אותן שני ויפדם ויחזור ויעשם תרומת מעשר למקום אחר׳ אמר ר׳ מנא ואין שני שבראשונה טבול לראשון שבשנייה׳ א״ר חנניה תבן כדי שוהא טבול לראשון ולשני׳ ברם הכא שני שניתקן מחמת ראשון את חוזר ועושה אותו ראשון׳ שמן שהגירדי סך באצבעותיו חייב בדמאי׳ מה שהסורק נותן בצמר פטור מן הדמאי׳ מה בין זה לזה׳ זה על גב גופו בטל׳ וזה על גב צמר הוא בטל׃

הדרן עלך הקלין

אילו דברים מתעשרין דמאי בכל מקום הדבילה והתמרי׳ והחרובין האורז והכמון׳ והאורז שבחוצה לארץ כל המשתמש ממנו פטור׳ ב׳ המקבל עליו להיות נאמן מעשר את שהוא אוכל ואת שהוא מוכר ואת שהוא לוקח ואינו מתארח אצל עם הארץ׳ ר׳ יהודה או׳ המתארח אצל עם הארץ נאמן׳ אמרו לו על עצמו אינו נאמן כיצד יהא נאמן על של אחרים׳ ג׳ המקבל עליו להיות חבר אינו מוכר לעם האר׳ לח ויבש ואינו לוקח ממנו לח ואינו מתאר׳ אצל עם האר׳ ולא מארחו אצלו בכסותו רבי יהודה אומר אף לא יגדל בהמה דקה ולא יהא פרוץ בנדרים ובשחוק׳ ולא יהא מיטמא למתים ומשמש בבית המדרש׳ אמרו לו לא באו אלו לכלל׳ ד׳ הנחתומין לא חייבו אותן חכמים להפריש אלא כדי תרומת מעשר וחלה׳ והנחתומין אינן רשאין למכור את הדמאי׳ וכל המשופעין במידה גסה רשאין למכור את הדמאי׳ ואלו הן המשופעין במידה גסה כגון הסיטונות ומוכרי תבואה׳ ה׳ רבי מאיר אומר את שדרכו למוד בדקה ומדדו בגסה׳ בגסה ומדדו בדקה כא טפילה דקה לגסה׳ אי זו היא מידה גסה ביבש שלשת קבין׳ ובלח דינר׳ רבי יוסי אומר סלי תאנים וסלי ענבים וקופות של ירק כל זמן שהוא מוכרן אכסרא פטור׃

סליק פירקא

תמן תנינן שום בעל בכי ובצל של רכפה וגריסין הקילקין ועדשים המצריות והמינין הללו על שיש מיצא בהן בארץ ישר׳ צרכו חכמ׳ ליתן להן סימן אבל האלצרי׳ והאפסטק׳ והאצטרובלין על ידי שאין מיצא בהן בארץ ישראל לא צרכו חכמים ליתן להן סימן׳ אמ׳ רבי אבין הדא מתניתא חילופא וחוכ המינין האלו על ידי שאין מיצא בהן בחוצה לארץ צרכו חכמים לפנותן׳ הדא דבילה בבצרה׳ שחוקה היא׳ הוא תמרין באלכסנדריא׳ דקיקין אינון׳ והא חרוב כביארי׳ גידוד הוא׳ והא אורז בחולתה׳ אכתר היא סימוק הוא׳ והא כמון בקפרוס׳ עקום הוא׳ אמר ר׳ לעזר לא שנו אלא הלוקח מן הגוי אבל הלוקח מישראל דמאי׳ ר׳ יוחנן

אמר לא שנייא היא הלוקח מישראל היא הלוקח מן הגוי דמאי · רבי לעזר סבר מימר רוב ארץ ישראל נתונה ביד גוים · רבי יוחנן סבר מימר רוב ארץ ישראל נתונה ביד ישראל · ואפילו יסבור רבי לעזר כרבי יוחנן רוב ארץ ישראל נתונה ביד ישראל רבי לעזר חש למיעוט · כהדא כורכיא שהיא מסתפקת יום אחד מן האסור נעשה אותו היום הוכיח לכל הימ׳ · רבי יוסי בעי מעתה גר שבא להתגייר אין מקבלין אותו אני אומר מעמון ומואב הוא · ונעשה אותו הגר הוכיח לכל הגרים · אלא כיני הוא רבי לעזר סבר מימר רוב ארץ ישראל נתונה ביד גוים · ורבי יוחנן סבר מימר רוב ארץ ישראל נתונה ביד ישראל · ועוד מן הדא רבי זעירא שלח שאל לרבי אלכסנדרא דצדוקא אילין מקלוסיא דובא מה אתון משערין בהון רוב מן הגוים או רובן מישראל · אמר ליה לית אנן יכלין משערין בהון · מתניתא מסייעא לדין ומתניתא מסייעא לדין · מתניתא מסייעא לרבי לעזר התגר בכל מקום דמאי אימתי בזמן שרוב מכנסו מישראל אבל אם היה לוקח מן הגוי ודאי מתניתא מסייעא לרבי יוחנן · תני רבי מחמיה אומר אחד גוי ואחד ישראל כותי ואחד עם הארץ פעמים שהוא לוקח פעם אחת מן הגוי פעם אחת מישראל דמאי · רבי חייא בר אדא בעא קומי רבי מנא ממי לקח האיש הזה נאמר מישראל דמאי מן הגוי ודאי · תיפתר שהיה התגר גוי וישראל וגוי מטיילין לפניו דמי · התיב רב המשעיה והא כתניתא מסייעא לרבי יוחנן דתני אמ׳ ר׳ יודא לא החכרו רימוני בדן. וחציר גבע אלא שהן מתעשרין ודאי בכל מקום מה נן קיימין אם בלוקח מישראל כהדא דתנינן ודאי אלא כי נן קיימין בלוקח מן הגוי הא שאר כל הדברים דמאי · אמר רבי שמואל בר רב יצחק בודאי אנן קיימין ובלוקח מישראל אנן קיימין · תיפתר שהיה אגרונימוס גדול וחזק עליו להיות מוכר בזול והתירו לו להיות מוכר טבלים והלוקח יחוש לעצמו · אי זהו התגר כל שהביא ושנה ושילש · רבי יונה בעי הביא שלשה משואין כאחת אין זה תגר · זה אחר זה תגר · רבי יונה בעי למפריעו הוא נעשה תגר או מיכן ולהבא · מה נפקא מבינייהון בא והתקין אין תימר מיכן ולהבא מעשר זה על זה · רבי מנא בעי הוא ובנו ופועלו מהו שיצטרפו לשלשה משואין כאחת · רבי יונה בעי ספינה הבאה מרומי כמה מינין יש בה את רואה אות׳ כאילו אחר הפירו׳ לא הלכו בהן לא אחר הריח ולא אחר המראה ולא אחר הטעם ולא אחר הדמ׳ אלא אחר הרוב · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אם היה יין כגון חדש ויין ישן הלכו בו אחר הטעם · אמר רבי מנא אזלית לקיסרין ותמיתון נהגין כהדא דבילתה שדריי שאלית לרבי יצחק בר אלעזר ואמר לי כך נהג זוגה שוריי · ר׳ יצחק בר אלעזר בשם זוגא דקיסרין כל דחמי מיא שוריי · אית דבעי מימר עד מגדל מלחא · ואית דבעי מימר עד מערת טלימן · אמר רבי אבמרי מיליהון דרבנין אמרי כל המינ״ ואסורין בקיסרין החטים והפת והיין והשמן והתמרים והאורז והכמון ולא פרשינן דבילה בגין דתכיתה · והא תנינן אורז וכמון ופרשתנון הרי שיריה היא הרי אלו בשביעית והתר בשאר שני שבוע דמאי · הרי אילו בשביעי׳ היתר · ויהו בשביע׳ שביעית ישראל משמטין וגוי פטור ישראל וגוים רבים על הבוהים בשאר שני שבוע דמאי דיהודאי ישראל מתקנן וגוים פטורין ישראל וגוים על הבוהים עד חיכן פונדקא דעמודא פונדקא רטיבתא עד כפר סבא וצורן ודאי בקיסרין ·

דרבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינא כולכסין הנמכרין בקיסרין הרי אילו אסורין מפני שרובן באין מהר המלך · רבי חייא בר אדא אמ׳ בלבנין · ורבנין דקיסרין אמרין בארומין · רבי זעירא רבי חייא בשם רבי יוחנן רבי התיר בית שאן כפי יהושע בן זירוז בן חמיו של רבי מאיר שאמר אני ראיתי את רבי מאיר לוקח ירק מן הגינה בשביעית והתיר את כולה · אמר רבי זעירה הדא אמרה אסור לבר נש מיעבד מילה בציבורא אני אומר אותה הגינה היתה מיוחדת לו דהתיר את כולה · ר׳ התיר בית שאן ר׳ התיר קיסרין · ר׳ התיר בית גוברין · ר׳ התיר כפר צמח · ר׳ התיר ליקח ירק במוצאי שביעי׳ והיו הכל מליזין עליו · אמ׳ להן בואו ונדיין כתיב וכתת נחש הנחוש׳ · וכי לא עמד צדיק ממשה ועד חזקיהו להעבירו · אלא אותה עטרה הניח לו הקב״ה להתעטר בה ואנן העטרה הזאת הניח הקב״ה לנו להתעטר בה · רבי יהושע בן לוי הוה מפקד לטלייא לא תיזבון לי ירק אלא מן גינתא דסיסרא קם עימיה זכור לטוב · אמ׳ לי׳ זיל אמור לרבך לית הדא גינתא דסיסרא דיהודיי הות וקטליה ונסבת מיניה ואין בעית מחמרא על נפשך אישתרי לחברך · ר׳ יוסי דכפר דן בשם רבי בן מעדיה המינין האסורין בבית שאן הקצח והשומשום והחרדל והשום והבולכסין ואפונין השחורי׳ ובצלי׳ הנמכרי׳ ובני המדינה הנמכר׳ במידה ופול המצרי והאגד כשיפה ומינתה והאגד בפני עצמ׳ והאסטפניני לעולם · וקפלוטות מן העצרת ועד חנוכה · אמר רבי זעירא מן העצרת ועד חנוכה איסור רבה על ההיתר · מן החנוכה ועד העצרת התר רבה על האיסור · ולעניין ספחים מראש השנה ועד חנוכה אסור ספחין · מן החנוכה ועד העצרת הותר ספחין · מן העצרת ועד ראש השנה צריכ׳ · הקישואין והדילועין והאבטיחין והמלפפונות והיין והשמן ותמרין אפסית · ויש אומר אף התודמוסין ופת חלה לעולם הרי אילו בשביעית שביעית בשאר שני שבוע מה רבי יונה אמר דמאי · דרבי יוסי אומר ודאי · ולא פליגין מה דרבי יונה אמר דמאי כלוקח מן הבלתקי ומה דרבי יוסי אומר ודאי כלוקח מן הגינה · עד הכן פרשתא ורציפתא ונפשא דפנושה עד כפר קרנים וכפר קרנים בבית שאן · רבי יונה בשם רבי שמעון בן זכריה המינין האסורין בפנים והאגחין והאורז והשומשמין ופול המצרי גמלייל זוגה אמר אחניות והבבורות · אמר רבי יונה הדא דתימר מהרנגול קיסרין ולמעלן · אבל מהרנגול קיסרין ולמטן כארץ ישראל הוא · רבי יונה בעי היתה שדהו זרועה ירק ובא ומצאה אורז ירק מות׳ והאורז אסור · אגח מלמעלן וירק מלמטן ירק מותר והאורז אסור · אבל רוב השדות הללו עושות המינין הללו · ואפי׳ תימר רוב השדות הללו עושות רוב המינין הללו רוב המינין הללו אינן באין אלא מן האיסור : תני האורז שבחולת אנטוכיא מותר במקומו · רבי לעזר בי ר׳ יוסי התיר עד כדון ר׳ יונה בעי ובמידתה לכל רוח אילו עיירות אסורו׳ בתחום צור שצה ובצת ופי מצובה וחנותה עלייתה וחנותה תחתייה ובית בריא וראש מיא ואמון ומזי · אמר רבי מנא הדא דאת אמר בראשונה · אבל עכשיו יש סוסיתה · עיינוש ועין תרע ורס ברין ועין ויעדוט וכפר חרוב ונוב וחספיח וכפר צמח · רבי התיר כפר צמח · רבי אימי בעי ולא ממעלי מסין הן · סבר רבי אימי מעלי מסין כמי שנתכבשו · אילו עיירות שהן מוהרות בתחום נבי צור רציר וגשמיי חזיין ויגדי חטס ודבב חרכתיה וכרמה דבר הרג חד טעין דצימוקין עאל לטבריא שאל גמלייל זוגה לרבי בא בר כהנא אמר ליה אין כל ארץ ישראל עשוי משוי אחד של צימוקין · ואין כל ארץ ישר׳ עשוי של צימוקין אלא נן · אמר ליה אין מקום בארץ ישראל עושה משוי של צימוקים · חד בר נש איתי חדא אטפלה דקפלוטין לרבי יצחק בר טבליי · שאל לרבי יוחנן · אמר ליה פוק שאל לחנניה בן שמואל דתנייתה נפק ושאל ליה אמר מתני׳ לא יחמי לי שמועה אמר לי דאמר רבי יסא בשם רבי יוחנן איתפלגון רבי ור׳ אלעזר בי רבי שמעון חד אמר אחר מקומו · וחרנה אמר אחר מעמדו · דרבי אבהו מפרש רבי אומר אחר מקומו · ורבי אלעזר בי ר׳ שמעון אומר אח׳ מעמדו ·

רבי אבהו אמר רבי אומר אחר מקומו והדין ליה כהדא דרבי אלעזר בי רבי שמעון אחר מעמדו הדא דתימר באילין אפטלתא · ברם באילין טעונייא כל עמא מודיי אחר מקומו · היה מקומו ומעמדו היתר והוא עתיד להעבירו דרך איסור אותו האיסור כמי שלא העבירו · רבי בא בר כהן בעא קומי רבי יוסי לא כן אמר רבי חייא בשם רבי יוחנן רבי וחביריו הלכה כרבי · ואמר רבי יונה ואפילו רבי אצל רבי לעזר בי רבי שמעון · אמר ליה מה את בעי מר׳ יוחנן · רבי יוחנן כדעתיה ורבי יוחנן אמר קל׳ הקילו בשביעית שהיא מדבריהם · אית דבעי מימר נצטרפה דעתו של רבי יוחנן עם רבי אלעזר בי רבי שמעון ורבו על רבי ·

הלכה ב מה את שהוא לוקח על מנת לאכול · והא תנינן את שהוא אוכל · אלא את שהוא לוקח ע״מ למכור · והתנינן את שהוא מוכר · אלא את שהוא לוקח ע״מ למכור · את שהוא מוכר בפירות מכנסו · תני א״ר יודה מימיהן של בעלי בתים לא נמנעו להיות מתארחין אצל בעלי בתים חביריהם · אע״פ כ נוהגין היו בפירותיהן מתוקנין לתוך בתיהן · א״ר יונה חבירין אינן חשודין לא לאכול ולא להאכיל · ר׳ יוסי או׳ חבירין חשודין לאכל ואינן חשודין להאכיל ·

מתניתא פליגא על רבי יוסי אמרו לו על עצמו אינו נאמן כיצד יהא נאמן על של אחרים · מיליהון דרבנין מסייעין על ר׳ יוסי דאמר רבי חנינא רבי יסא בשם רבי יוחנן לא אמר רבי יודה אלא בסוף אבל בתחילה אוף ר׳ יודה מודי אין תימר חברים אין חשודין לא לוכל ולא להאכיל מה בין בתחילה מה בין בסוף דתני המקבל עליו להיו׳ נאמן חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו והחשוד על דבר אחד חשוד הוא על הכל · רבי יודה אומר אינו חשוד אלא על אותו דבר בלבד · תני הנאמן על הטהרות נאמן על המעשרות תניתה רבי ינאי בי ר׳ ישמעאל ואמר טעמ׳ הדא דתימר במתארח אצלו אבל ברבי׳ אינו נאמן עד שיקבל עליו ברבים רבי אמי בשם רבי ינאי אפילו אני איני נאמן עד שנקבל עליו ברבים · רבי זעירא רבי יסא בשם רבי יוחנן אפילו חבר שטלח לחבר צריך לעשר · ר׳ זעירא בעא קומי רבי יסא כגון אני לרבי שמואל בר רב יצחק ורבי שמואל בר רב יצחק לי · אמר ליה מה את בעי מר׳ שמואל בר רב יצחק דכל מה דהוא אכל מן שוקא הוא אכל הוא נאמן ואשתו אינה נאמנת לוקחין ממנו ואין מתארחין אצלו · אבל אמרו הרי הוא כדר עם הנחש בכפיפה · אשתו נאמנת והוא אינו נאמן מתארחין אצלו ואין לוקחין ממנו אבל אמרו תבוא מאירה למי שאשתו נאמנת והוא אינו נאמן · תני לא ישמש חבר במשתה עם הארץ ולא בסעודת עם הארץ אלא אם כן היה הכל מתוקן ומעושר מתחת ידו ואפילו מניקת של יין · ואם שימש חבר במשתה עם הארץ ובסעודת עם הארץ הרי זו חזקה למעשרות · ראו אותו מיסב אינה חזקה אני אומר על הנאין שבלבו הוא מיסב · בנו מיסב אצלו צריך לעשר על ידיו · חבירו אינו צריך לעשר על ידיו ·

הלכה ג׳ אינו לוקח הימינו לח · הא יבש מותר שעמי הארץ נאמנין על הכשירות ותני כן נאמן עם הארץ לומר הפירות הללו לא הוכשרו · אבל אינו נאמן לומר הוכשרו אלא שלא קיבלו את הטומאה הא מכלל דו מודי על קמייתא לית הדא פליגא על דרבי יונה דרבי יונה אמר חבירין אינן חשודין לא לאכל ולא להאכיל שלא ילך ויטמא גופו ויבא ויטמא טהרות · ואפילו על דרבי יוסי לית הדא פליגא · דרבי יוסי אמר חבירין חשודין לוכל ואין חשודין להאכיל · תמן לטהרות · אבל הכא למעשרות · הנאמן על הטהרות נאמן על המעשרות · תני כל הבא צרי׳ לקבל עליו אפי׳ חבר אפי׳ תלמיד חכם · אבל חכם

שישב בישיבה אינו צריך לקבל עליו שכבר קיבל עליו משעה שישב· אמר רבי לא הוא שקיבל עליו משעה ראשונה· רבי יוסי בעי אי משעה ראשונה לכה לי חבר אפילו עם הארץ· אתיא דרבי לא כרבי שמעון בן לקיש דרבי שמעון בן לקיש הוה סליק לגבי אילין דבי רבי ינאי והוו נשייא חזיין ליה ועריקין מן קומוי· אמר לון אבא לכון כייתא עם הארץ אני אצל הטהרות· תני הוא נעשה לחבורה ובניו ובני ביתו נעשין לו· אית תניי תני הוא ובניו ובני ביתו נעשין לחבורה · ולא פליג· כאן כטפולין לאביהן וכאן כשאינן טפולין לאביהן· תני רבי חלפתא בן שאול גדולים נעשין לחבורה קטנים נעשים לו· תני מקריבין לכנפים ואחר כך מלמדין לטהרות· אמר רבי יצחק בר לעזר כנפים טהרות הסטות טהרות מעשרו׳ · כראשונה הן אומרי׳ חבר שנעשה גבאי דוחין אותו מחבורתו· חזרו לומר כל זמן שהוא גבאי דוחין אותו מחבורתו· יצא מגבייתו הרי הוא כחבר · חייא בר׳ בון בשם רבי יוחנן חבר שיצא לחוצה לארץ אין דוחין אותו מחבורתו· הא קטן אין צריך קרוב·

הלכה ד׳ תמן תנינן הלוקח מן הנחתום כיצד הוא מעשר· הכא את אמר הלוקח מפריש והכא את אומר הנחתום מפריש· רבי יונה אמר איתפלגון רבי לעזר ורבי יוחנן חד אמר כאן בעושה בטהרה וכאן בעושה בטומאה· וחורנה אמר כאן במידה דקה· וכאן במידה גסה ולא ידעין מאן דאמר דא ומאן דאמר דא· מאן דאמר דרבי יוחנן אמר מפני הטהרות· הוי רבי לעזר הוא דאמ׳ כאן במידה דקה וכאן במידה גסה · וקשיא על דרבי יוחנן אם בעושה בטהרה יפריש על הכל· בדין הוה שלא יפריש כלום שאין מוסרין ודאי לעם הארץ· וקשיא על דרבי לעזר אם במידה דקה יפריש על הכל· החנוני אין רשאין למכור דמאי· חבריא בשם רבי לעזר דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמר לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד·

והתיב רבי יוסי והא מתניתא פליגא אילו הן המשפיעין במידה גסה כגון הסיטונות ומוכרי תבואה הוי אית חורנין· אמר רבי יוסי לא על הדא רבי אילא אמר הדא מילתא אלא על הדא דתני כמה דברי׳ אמורי׳ בזמן שהו׳ מוכר בחנותו או על פתח חנותו· אבל אם היה מוכר כפלטר או בחנותו שהיא סמוכה לפלטר מעשר על הכל עליה· חבריא בשם רבי לעזר דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמר לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד הידן רבי מאיר ההיא דתנינן לבתרה רבי מאיר אומר את שדרכו למוד בגסה ומדדו בדקה טפילה דקה לגסה· תני רבי חייא בן את שדרכו להמדד בגסה ומדדו בדקה טפילה דקה לגסה· וכן פלטר מידה דקה וחנות מידה גסה טפילה היא הגסה לדק׳ · חבריא בשם רבי יוחנן מפני התינוקות דלא ייכלון טבל· רבי לא בשם רבי יוחנן מידה דקה הואיל והמוכר משתכר· המוכר מפריש מידה גסה הואיל והלוקח משתכר· הלוקח מפריש מתניתין מסייע לדין ומתני׳ מסייע לדין· מתני׳ מסייעא לחבריא רבי נחמיה אומר את שהוא טפל לדקה בדקה ואת שהוא טפל לגסה בגסה· מתניתין מסייע לרבי לא תני רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אמר מדד לו בדקה חייב אפילו לא מדד לו אלא סאה ורובע צריך לעשר את אותו הרובע· אמר רבי זעירא חשבון שבר ביניהן מדד לו סאה לעניין רבעין הואיל והמוכר משתכר המוכר מפריש· מכר לו רבעים לעניין סאה הואיל והלוקח משתכר הלוקח מפריש·

הלכה ה׳ על דעתיה דהדין תניא נתנו שיעור ליבש לא נתנו שיעור ללח· נתנו דמים ללח ולא נתנו דמים ליבש· תני רבי חייא הין מידה גסה מן ההין ולמטן מידה דקה· שמן מידה דקה מטמן ולמעלן מידה גסה על דעתיה דהדין תנייא נתנו שיעור ללח ולא נתנו שיעור ליבש נתנו דמים ליבש ולא נתנו דמים ללח· רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק תני בית דין הוא שתהא תרומ׳ מעשר של מוכר ומעשר שני משל לוקח מה נן קיימין אם במידה דקה הואיל והמוכר משתכר המוכר מפריש· אם במידה גסה הואיל והלוקח משתכר הלוקח מפריש· אמר רבי בון בר חייא תיפתר באומר לו מכניסו· אמר רבי יוסי אפילו תימר שלא מכניסו כאומר כדעתו נתקן אף על פי כן אמרו לו תני בית דין הוא שתהא תרומת מעשר משל מוכר ומעשר שני משל לוקח· רבי לעזר בשם רבי הושעיה תני בית דין הוא החלב משל טבח וגיד הנשה משל לוקח· ונהוג רבי אבהו בקיסרין שיהו שניהן משל לוקח בגין דיהוון מרבין טבאות·

הדרן עלך אלו דברים

מאכילין את העניים דמאי את האכסניא דמאי· ר״ג היה מאכיל את פועליו דמאי· גבאי צדקה ב״ש אומרים נותנין את המעושר לשאינו מעושר ואת שאינו מעושר למעושר נמצאו כל אדם אוכלין מתוקן· וחכמים אומרים גובין סתם ומחלקין סתם והרוצה לתקן יתקן· ב׳ הרוצה לחזום עלי ירק להקל ממשאו לא ישליך עד שיעשר· הלוקח ירק מן השוק ונמלך להחזיר לא יחזיר עד שיעשר שאינו מחסר אלא מנין· והיה עומד הלוקח וראה טוען אחר יפה הימנו מותר להחזיר מפני שלא משך· ג׳ המוצא פירות בדרך ונטלן לאוכלן ונמלך להצניע לא יצניע עד שיעשר אם מתחלה נטלן כשביל שלא יאבוד פטור כל דבר שאין אדם רשאי למוכרו דמאי לא ישלח לחבירו דמאי· רבי יוסי מתיר בודאי ובלבד שיודיענו· ד׳ המוליך חטים לטוחן עם הכותי או לטוחן עם הארץ בחזקתן למעשרו׳ ולשביעית לטוחן הנכרי דמאי· המפקיד פירותיו אצל הכותי ואצל עם הארץ בחזקתן למעשרו׳ ולשביעי׳ ואצל הנכרי כפירותיו· רבי שמעון אומר דמאי· ה׳ הנותן לפונדקית מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל ממנה מפני שהיא חשודה לחלף·

אמר רבי יוסי אין אנו אחראין לרמאין אינו מעשר אלא מה שהוא נוטל ממנה בלבד· ו׳ הנותן לחמותו מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל ממנה מפני שהיא חשודה לחלף את המתקלקל· אמר רבי יהודה רוצה היא בתקנת בתה ובושה מחתנה· ומודה רבי יהודה בנותן לחמותו שביעית שאינה חשודה להחליף להאכיל את בתה שביעית·

סליק פירקא

אמר רבי יונה מתניתין בעניי חבירים ובאכסניא כר׳ יהושע· תני מעש׳ בר׳ יהושע שהלך אחר רבן יוחנן בן זכאי לבירי חיל והוו אותן בני העיירות מביאין להן פירות· אמר להן רבי יהושע אם לנו כאן חייבין אנו לעשר· ואם לאו אין אנו חייבין לעשר· רבי יוסי אמ׳ בעניי עם הארץ היא מתני׳· אם אמ׳ את בעניי חבירים נמצאת נועל דלת בפני עם הארץ מה מקיים ר׳ יוסי לאכסנייא מה דא דהני הגרי׳ עמכם לרבות את האכסנייא· רבי לעזר אומר זו אכסניא של גוי· תני צריך להודיע· על דעתיה דרבי יונה דו אמר בעניי חבירים הוא מתניתא מחא· על דעתיה דרבי יוסי דו אמר בעניי עם הארץ היא מתניתא אפילו מודיעו מהו מועיל כפני אחר שאינו מתוקן· אמר רבי מנא הדא אמרה אילין דיהבין כביתן אסור ליתן כרמי שביעית שאינו אלא כפורע חוב מדמי שביעית מה דא דתני אחד שביעית ואחד מעשר שני אין נפרעין מהן מלוה וחוב ואין עושין מהן שושבינות ואין משלמין מהן תשלומין ואין פוסקין מהן צדקה לעניים בבית הכנסת· אבל משלחין להן דבר של גמילות חסד וצריך להודיע· תמן תנינן פועל שאינו מאמין לבעל הבית תכן את אמר הפועל מפריש· וכה את אמר בעל הבית מפריש· אמ׳ ר׳ יונה תמן כמאכילו מן המצרין כרם הכא כמאכילו מן האבוס· רבי זריקן שמעון בר וא בשם רבי יוחנן רופא חבר שהיה מאכיל לחולה עם הארץ נותן לתוך ידו ואינו נותן לתוך פיו בדמאי אבל בודאי אפילו לתוך ידו אסור מש״ל חולה אבל משל רופא אסור בישר׳ אבל בבני נח אפי׳ בודאי מותר משל חולה· אבל משל רופא אסור· אם היה אבר מן החי אפילו משל חולה אסו׳ שלא יבוא לידי תקלה וקשיא על דב״ש בגין דו כשר יפסד נותן לו כדי תיקולו· מה טעם דב״ש אפילו תגדרנו עכשיו יכול את לגודרו לאחר זמן אין את יכול לגודרו מה טעם דרבנן אם מדקד׳ את אחריו אף הוא ממעט בצדק׳· גבאי צדק׳ ב״ש לא יהו מכריזין בדרך שמכריזין בחול אבל גובין בצינע׳ ונותנין לתוך חיקו ומחלקין לכל שכונה ושכונה בפני עצמה· גבאי קופה בשביעית לא יהו מדקדקין בחצרו׳ של אוכלי שביעית· נתנו להן פת מוהר שלא נחשדו ישראל להיות נותנין אלא או מעות או כצות·

רבי חנניה בשם רבי פינחס הדא דתימר בבקים שזורעין ולא אוכלין· לאכל אינן חשודין לא כל שכן להאכיל· כתים המגבלין בטהרה לא יהו מדקדקין בחצירו׳ של אוכלי שביעית· אית תניי תני מדקדקין אמר רבי פינחס כאן דאמר מדקדקין מפני חלתן מאן דאמר אין מדקדק׳ מבריחו מן התקלה ומכניסו לחבורה טבל בעון מיתה שביעית בלא העשה· כיצד הוא עושה אמר רבי חונא כגון כהן חשוד ומטבילה ומאכילה לו· ולא נמצא מוסר טהרות לעם הארץ· אמר רבי מנא מביא כהן חשוד ומטבילה ומשמרת עד הערב ומאכילה לו· ולא נמצא מחזיק יד עוברי עבירה· רבי שמעון בר כרסנא בשם רבי אחא כשמרה עד ערב הפסח ושורפה·

הלכה ב׳ אמ׳ רבי לעזר דרבי מאיר היא דר׳ מאיר אמר לא התירו למכור דמאי אלא סיטון בלבד· אמר רבי יוחנן דברי הכל היא שמייא היא שהוכה זכה בריקה· ואין המבקר מבקר בגסה. ולית הדא פליגא על דרבי מאיר דרבי מאיר אמר מין שאדם מבקר דבר ויצא ברשותו הבקירו הבקר· שמייא היא שהזכה זכה בריקה ואין המבקר מבקר בגסה· ואפי׳ על ר׳ יוסי לית הדא פליגא דר׳ יוסי אמר אין הבקר יוצא מתחת ידי הבעלים אלא בזכייה אין הבקירו הבקר שמייא היא שהמבקר מבקר בגסה ואין הזוכה זוכה בריקה· חזקיה אמר אינו הבקר מחוסר לבעלין אלא בזכייה מניין כיצד הוא עושה נוטל מן העלין ומתקן· ואינו אסור משום גזל כהדא רבי שמעון בר כהנא הוה מסמיך לרבי לעזר עברון על חד כרם· אמר ליה אייתי לי חד קיסם מיחצד שיניי· חזר ואמר ליה לא תייתי לי כלום אמר דאין אייתי כל בר נש ובר נש מיעבד כן הא אזיל סייגא דגוברא· רבי חגיי הוה מסמך לרבי זעירא עבר חד טעין חד מכל דקיסין אמר ליה אייתי לי חד קיסם נחצי שיניי·

חזר ואמר ליה לא תייתי לי כלום דאין אתי כל בר נש ובר נש מיעבד כן הא אזילא מכלא דגוברא· לא רבי זעירא כשר כל כן אלא מלין דייצרן שמע

לן מעשרין· רבי אבהו בשם ר' יוחנן מין שמשך קנה לא הוה חסר אלא ממני ליה. כיצד הוא עושה נותן דמי אחת מהן ומתקן· ולא נמצא עושה תקלה לבאים אחריו עושה אותן ציבור לפניו ויקבע אותן לתוך פירותיו· ולא כן תני קבע הוא אדם מעשרותיו של חבירו לתוך פירותיו ואפי' עושה תקלה לבאים אחריו· א"ר חיננא תיקנו בלוקח ולא תיקנו במחזיר· כני מתניתא והיה עומד ובורר עד כזית כאותו הבין אפילו מין אחר· הלכה ג' תני אין מעבירין על האוכלין· רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו הוא דמר בראשונה· אבל עכשיו מותר מפני הכשפים· תמן תנינן ההופך את העגול ברשות הרבים והחזק כהן אחר חייב בנזקו· תני ואסורין משום גזל· מונא אמר והוא שהפכה על מנת לזכות בה· אבל אם הפכה על מנת שלא לזכות בה לא כרא ולעניין נזקין לא כרא שנייה בין הפכה על מנת לזכות בו בין שהפכ' על מנת שלא לזכות בו והחזק כהן אחר חייב בנזקו· והכא את אמר הכן· אמר רבי אבין תמן כתיב בעל הבור ישלם· בעל המזק ישלם· ברם הכא עשר תעשר משלך את מעשר ואין את מעשר משל אחרים· כל דבר שאין אדם רשאי למוכרו דמאי לא ישלח לחבירו דמאי· מידה דקה שאין אדם רשאי למוכרה דמאי לא ישלח לחבירו דמאי· מידה גסה שאדם רשאי למוכרה דמאי ישלח לחבירו דמאי· ר' יוסי מתיר בודאי בין דקה בין גסה ואהי' בדמאי בדקה· רבי אבהו בשם רבי יוחנן מפני גדירת התירו דמאי בגסה דת מהניה' רבי יוסי אמ' סלי תאינה וסלי ענבים וקופות של ירק כל זמן שהוא מוכרן אמסרה פטור· אמר רבן שמעון בן גמליאל שלח לי רבי יוסי בי רבי אהרת ואמר לי זה בא בידי מקסרין·.. למדתי בו שלשה דברים שהוא ודאי· שהוא טמא. שלא בא ביד אחר· שהוא. ודאי שפירות קסרין ודאי· שהוא טמא מרביצין עליו מים· שלא בא ביד אחר שאילו בא ביד אחר הייתי מעשר משה עד זה· ויעשר ממנו עליו דו חשש להדא דב' קפרא· דבר קפרא אמר אין דרך בני אדם להיות משלחין לחביריהן דברי' חסרין· ולא מתני' הא רבי יוסי מתיר בודאי כלבד שיודיען· אתא מימר לך אף על גב דו פליג על רבנין לא עבד עובדא דכוותיה· רבי זעירא בעא קומי רבי יסא ולא מפירות שהן מותרין בקסרין הוא אמר ליה ולא רבי התיר קיסרין· ורבן שמעון בן גמליאל קודם לרבי היה· הלכה ד' רבי ח"א בשם ר' יוחנן נתחלפה קופתו אצל הטחן אם החזק עם הארץ להיות טוחן שם באותו היום חושש ואם לאו אינו חושש· ויחוש מה בינה ולסירק לא כן תני סירק שהיתה מסתפקת יום אחד מן האסור נעשה אותו היום הוכיח לכל המים· סירק אי אפשר לה שלא להסתפק· ברם הכא לא החזק עם הארץ להיות טוחן שם באותו היום· רבי טיפה סמוקה בשם רבי אבהו כותין נאמנין על הפיקדון· ולא מתניתא הוא אצל הכותי· מתני' עד שלא נחשדו· אתא מימר אפילו משנחשדו כותי שיהא נאמן לומר נטלתיו והבאתי אחרים מתוקנין החזתיהן· אם את מאמינו שנטל האמינו שנתן· אם אין את מאמינו שנטל אל תאמינהו שנתן· כותי את מאמינו שנתן ואין את מאמינו שנטל· רבי יונה בעי מהו נן קימן אם באומר משלי הן אפי' עם הארץ לא יהא נאמן· אם באומר פלוני עישר לי אפילו כותי יהא נאמן· א"ר מנא תיפתר כמאן דאמר כותי כגוי דאיפלגון כותי כגוי דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר כותי כישראל לכל דבר· והכא את אמר לטחן הנכרי דמי· והכא את אמר אצל הנכרי כפירותיו· כאן קופה בקופות· וכאן פירות בפירות· רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא מה כפירותיו כמש פטור טבל ברור במקום אחר אמר ליה ולכל דבה ולא עאל· יאות הוה רבי חנינא מתרים לקבל רבי אחא· רבי חייא בר בון בשם רבי יוסי בן חנינא לא אמר רבי שמעון אלא כדי קופתו· הפקיד אצלו שתים אחת דמאי ואחת ודאי בקייבות· אבל אם נאבדה הראשונה השנייה דמאי· נטלו ממנו מאה בני אדם מאה סאין כת אח' כל אחד ואחד מתקן דמאי נתנום לאדם אחד כבר נראו להיות ודאי· נטל ממנו אדם אחד כמה סאין בת אחת הראשונה דמאי והשאר ודאי· נתנם למאה בני אדם כבר נראו להיות ודאי· והתני בשם רבי שמעון בשם רבי טרפון עשו פירו' ישראל זה כפירות כותי וזה דמאי עוד הוא לא אמ"ר שמעון אלא עד כדי קופתו· אמר. בי יהושע בן קבסי כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה והזה הטהור על הטמא· טהור אחד מזה על טמא אחד עד שלמדתיה מאוצרה של יבנה· וחכמים אומרי אפילו כולו גוי רישראל אחד מטיל לתוכו דמאי הדא אמרה שטהור אחד מזה על כמה טמאין דתנינן אצל הנכרי כפירותיו· אמר רבי לעזר חכמים שהן בשיטת רבי מאיר· רבי יוחנן אמר חכמים ממש· בעון קומי מה טעם אמ' לון בר הסאכן אנא אמר לכון מה הוה מימר לכון כמה דאמר מאיליהן קיבלו עליהן את המעשרו'· שמואל בר בא בעי נחא לטהרוה לא אמר לון מפני גדר טהרו'· למעשרות לא אמר לון מפני גדר מעשרות· לקדשים לא אמר לון· ואילו אמר לון מה הוה מימר לון· גבי מעשרות כמאן דאמר מאיליהן קבלו עליהן את המעשרות· רבי ירמיה רבי ח"א בשם רבי יוחנן מודה רבי שמעון שהוא מפריש מעשרותיו מהלכה· הא רבי שמעון אמר מפריש· ורבנין אמרי מפריש· מה בינוהן רבי שמעון אומר מפריש ונוטל דמים מן השבט· ורבנין אמרין מפריש ואינו נוטל דמים מן השבט אפילו בתרומ' חוצה לארץ אינה אילו תרומת חוצה לארץ שמא אינו נוטל דמים מן השבט· דילמא על עיקר טבלן של גוי איתאמרת אלא בנין דתני רבי יהודה ורבי שמעון אומר יש קניין לגוי בארץ ישראל לפוטרו מן המעשרות עליה· רבי ירמיה רבי חייא בשם רבי יוחנן מודי רבי שמעון שהוא מפריש מעשרותיו מהלכה· הלכה ה' רבי יוסי ורבן שמעון בן גמליאל שניהן אמרו דבר אחד כמה דרבי יוסי אמר אין אנו אחראין לרמאין בן רשב"ג אמר אין אנו אחראין לרמאין· מסתברא ר' יוסי יודי לרבן שמעון בן גמליאל· ורבן שמעון בן גמליאל לא יודי לרבי יוסי· רבי יוסי יודי לרבן שמעון בן גמליאל שאין אנו אחראין לרמאין· ורבן שמעון בן גמליאל לא יודי לרבי יוסי שאין דרך חבר להיות מוציא מביתו דבר שאינו מתוקן· הלכה· ו' אמר רבי יוחנן אוף קדמיתא על דעתיה דרבי יהודה היא דרבי יודה אמר הנותן לחמותו כנותן לפונדקית· ורבנין אמרין הנותן לחמותו כנותן לשכינתו· כהדא דתני הנותן לשכינתו פת לאופות בו תבשיל לעשות לו אינו חושש לא משום שביעית ולא משום מעשרו' אימתי בזמן שנתן לה שאור ותבלין· אבל אם לא נתן לה שאור ותבלין חושש משום שביעית ומשו' מעשרו'· מה חמותו מן האירוסין או מן הנישואין· נשמעינה מן הדא מודה ר' יודה בנותן לחמותו שביעית שאינה חשודה להאכיל את בתה שביעית שניא הוא תמן בין מן האירוסין בין מן הנישואין· אוף הכא לא שנייא בין מן האירוסין בין מן הנישואין:

הדרן עלך מאכילין את העניים

הלוקח פירות ממי שאינו נאמן על המעשרות ושכח לעשרן שואלו בשבת ואוכל על פיו· חשיכה מוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר·

ב' ולא מצאו אמר לו אחר שאינו נאמן על המעשרות מעושרין הן ואוכל על פיו· חשיכה מוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר· ג' תרומת מעשר של דמאי שחזרה למקומה רבי שמעון השזורי אומר אף בחול שואלו ואוכל על פיו· ד' המדיר את חבירו שיאכל אצלו והוא אינו מאמינו על המעשרו' ואוכל עמו בשבת הראשונה אף על פי שאינו נאמן על המעשרות בלבד שיאמר לו מעושרין הן· ובשבת שנייה אף על פי שהוא נודר הימנו הנייה לא יאכל עד שיעשר· ה' רבי אליעזר אומר אין אדם צרי' לקרות שם על מעשר עני של דמאי· וחכמים אומרי' קורא שם ואינו צריך להפריש·

ו' מי שקרא שם לתרומת מעשר של דמאי ולמעשר עני של ודאי לא יטלם בשבת ואם היה כהן או עני למודים לוכל ממנו אצלו יבואו ויאכלו ובלב' שיודיעם· ז' האומר למי שאינו נאמן על המעשרות קח לי ממי שהוא נאמן וממי שהוא מעשר אינו נאמן· מאיש פלוני הרי זה נאמן הלך ליקח ממנו· אמר לו לא מצאתיו ולקחתי לך מאחר שהוא נאמן אינו נאמן·

ח' הנכנס לעיר ואינו מכיר אדם שם ואמר מי כאן נאמן ומי כאן מעשר· אמר לו אחד אני איני נאמן איש פלוני נאמן הרי זה נאמן הלך ולקח הימנו· אמר לזקן מי כאן מוכר ישן אמר לו מי ששלחך אצלי אף על פי שהן כגומלין זה את זה הרי אילו נאמנין· ט' החמרים שנכנסו לעיר אמר אח' כהן שלי חדש ושל חבירי ישן. שלי אינו מתוקן ושל חבירי מתוקן אינן נאמנין רבי יהודה אומר נאמנין·

סליק פירקא

חבריא בשם רבי יוחנן מפני כבוד שבת התירו· אם מפני כבוד שבת למה לי שואלו על ידי עולי עולה· רבי ביבי בשם רבי חנינה אימת שבת עליו והוא אמר אמת· ואם אימת שבת עליו מיה תנינן חשיכה מוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר· מפני אחור שאין אימת שבת עליו· תני שואלו בחול לא יאכל בשבת· מאן דאמר אימת שבת עליו ניחא· מאן דאמר מפני כבוד שבת אפילו שואלו בחול יאכל בשבת· לא אמ' אלא שוגג הא מזיד אסור דהני' שכח לעשרן בשאין עמו תנאי אבל אם יש עמו תנאי אוכל על תנאו של חבירו· הלכה ב' מת שיאכל על שאילת חבירו· הך עובדא לקחו ממנו שני בני אדם כאחת שאלו על אחת מהן השני לא יאכל עד שיעשר ועד שישאלנו אני אומר של זה עישר ושל זה לא עישר· לקח ממנו אדם אחד שתי כלכלות כאחת שאלו על אח' מהן השנייה לא יאכל עד שיעשר ועד שישאלנו אני אי' זה עישר וזה אינו עישר חשיכה מוצאי שבת מעשר מזה על זה· מאן דאמר מפני כבוד שבת ניחא· ומאן דאמר מפני שאימת שבת עליו למה לי מעשר מזה על זה· עד כדון כשאין לו מאותו המין· ואפילו יש לו מאותו המין ה' צד תאוב· יום טוב שהוא סמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה וכן שני ימים טובים של גליות· מאן דאמר קדושה אחת היא אוכל· מאן דאמר שתי קדושות הן אינו אוכל· אפילו למאן דאמר שתי קדושות הן אוכל עד שלא ידאת

לעשר כותים · ותני כן שואלו ביום טוב אוכל בשבת · בשבת אוכל ביום טוב · רבי יונה בשם רבי זעירא תיפתר בפירות שנסמכה דעתו עליהן מערב שבת אבל בפירות שלא נסמכה דעתו עליהן מערב שבת לא כדא · אמר רבי מנא מיליהון דרבנן מסייען לר׳ יונה אבא דתנינן המדיר את חבירו שיאכל אצלו והוא אינו מאמינו על המעשרות · רבי ינאי בי ר׳ ישמעאל בשם רבי יוחנן בשבת של פרוטגמיא התירו מפני איבה בשבת של פרוטגמיא לא בפירות שנסמכה דעתו עליהן מערב שבת הוא לא אמר אלא מפני איבה · שאלו שבת הראשונה ולא בא השנייה לא יאכל עד שיעשר או עד שישאלנו · ולא כבר שאלו · אמר רבי יונה תמן בההוא דשאל על נפשיה · כרם הכא בההוא דשאל חורן עלוי · ורבי יוסה בעי מה שישאלנו דרך עקלתון · רבי יונה כדעתיה · רבי יונה זבן חיט מן דכר חקלא נפק לגביה אמ׳ לי׳ לא דאנא חשד לך אלא בגין דזבני׳ מינך חטין וחמית אוכלוסא עלך ואמרית דילמא דאנשיתיה מתקנה מתקן הדין טען מחזקה עלוי אמר ליה מה אנא חשד לי · הלכה ג תני התורמת מעשר של דמאי שחזרה למקומה מדמעת · שלא למקומה אינה מדמעת · ר״ש או׳ בין למקומ׳ בין שלא למקומ׳ אינה מדמעת · ר׳ בון בר חייא בעא קומ׳ ר׳ זעירא מאן דאמר מדמעת מדמעת · ושאינה מדמעת אינה מדמעת ניחא מאן דאמר למקומה מדמעת שלא למקומה אינה מדמעת · מה בין למקומה מה בין שלא למקומה · על רבי חגיי אמרין בדין הוא מימר בשה דאנא אמר טעמא אמ׳ משה דאנא אמר טעמא מאן דאמר מדמעת שהוא מתרת את השיריים לאכילה · מאן דאמר אינה מדמעת שאינה מתרת השיריים לאכילה · הדי רבי לא כההיא דר׳ חגיי · אמר רבי זעירא אתא עובדא קומי דרבי חנינא והורי כרבי שמעון שזורי · רבי אחא בשם רבי יונתן אין הלכה כרבי שמעון שזורי · יוהר מיבן הדה ר׳ שמעון השזורי אומר הפריש תרומת מעשר ונטרפה הרי זה שואלו ואוכל על פיו · לא כדא · אמר רבי זעירא אתא עובדא קומי דרבי חנינא והורי כרבי שמעון שזורי · א״ר אבין לא דמיא ההיא שאילתא להדא קדמיתא · תמן לא בגין חשיד לך אלא בגין דזבינת מינך איתמל חטין וחמית אוכלוסין עלך ואמרית דילמא דאנשיתה מתקנה מתקן הדין · כרם הכא בגין דחשדתך והקנתין ואהקרין מתקנן הדין · רבי שמואל בריה דרבי יוסי בי ר׳ בון אמר תני בר קפרא בן אימה והדימוע עליו הוא אמ׳ אמת · הלכה ד ר׳ ינאי בר׳ ישמעאל בשם ר׳ יוחנן בשבת של פרוטגמיא התירו מפני איבה · א״ר אבין כאן התירו טבלים משום דרכי שלו׳ · רבי חנינה א״ר ירמיה בעי אם מפני דרכי שלום למה לי כלבד שיאמר לו מעושרין הן שאלו בשבת הראשונה ולא בא השנייה מאחר שתיעשה ראשונה · אמר רב חסדא כאן שנינו שאסו׳ לחבר שיאכל בסעוד׳ שאין לה שם · הלכה ה׳ רבי בא בר הונא בשם רב האוכל פירותיו טבולין למעשר שני חייב מיתה מה טעם דרבי ליעזר מבין שהוא יודע שהוא בעון מיתה מפריש · מה טעם דרבנן בלא כך קורא שם ואינו צרי׳ להפריש · תני הנאמן ראו אותו מפריש שני הני לשני נאמן לראשון דברי ר׳ אליעזר · וחכמים אומרי׳ הנאמן לראשון נאמן לשני · והנאמן לשני אינו נאמן לראשון מה טעם דרבי אליעזר משום שאינו חשוד להקדים או משום שהפריש שני חזקה שהפריש ראשון · והתנינן רבי ליעזר אומר אין אדם צריך לקרות שם למעשר של דמאי הא שני צריך · מה אם שני שאין לרבו טובת הנייה צריך להפריש · ראשון שיש לרבו טובת הנייה לא כל שכן · הוציא להן מעשר שני מתוך ביתו אמר להן פדוי הוא נאמן פדוה לו ופדו לכם אינו נאמן · מתני׳ דרבי ליעזר דרבי ליעזר אומר הנאמן על השני נאמן על הראשון · אמר רבי יוסי דברי הכל הוא עשו אותו כתוספת הביכורים מה תוספת הביכורים נאכלת בטהרה ופטורה מן הדמאי אף זה נאכלת משו׳ שני ופטור משום ראשון · אתא רבי חנינה בשם ר׳ אימי דרבי ליעזר היא · הלכה ו׳ כיני מתניתא לא נהגום בשבת דתנינן תמן בית שמאי אומרי׳ אין מוליכין חלה ומתנות לכהן ביום טוב בין שהורמו מאמש בין שהורמו מהיום · ובית הלל מתירין · הדא ילפא מן ההיא וההיא ילפא מן הדא הדא · ילפא מן ההיא הא יו״ט הא שבת · וההיא ילפא מן הדא בלימודין · אבל כשאין לימודין לא סלק על בר נשא מיכול פיסתיה בביתיה דחבריה · תני לא יסרב אדם בחבירו לארחו בשעה שהוא יודע שאינו רוצה · ולא ירבה לו בתקרובת בשעה שהוא יודע שאינו מקבל · מהו בהקרובת ידע דהוא רחיץ והוא מטרח עלוי · וכירושלם הוה מפיך פילכיה דשבלא לימינא · תני אין מוליכין לבית האבל בכלי זכוכית צבועה מפני שהוא טוענו טענת חנם תני עיר שיש בה גוים וישראל הגביים גובין משל ישראל ומשל גוים ומפרנסין עניי ישראל ועניי גוים ומבקרין חולי ישראל וחולי גוים וקוברין מתי ישראל ומתי גוים · ומנחמין אבילי ישראל ואבילי גוים · ומכניסין כלי גוים וכלי ישראל מפני דרכי שלום · גירדאי שאלון לרבי אימי יום משתה של גוים מהו · סבר מישרי לון מן הבא מפני דרכי שלום · אמר לון רבי בא והתני רבי חייא יום משתה של גוים אסור · א״ר אימי אילולי רבי בא הוה לנן להתיר עבודה זרה שלהן וברוך שריחקנו מהם · הלכה ז הני אמ׳ רבי יוסי אפילו אמר לו מפלוני איננו נאמן עד שיאמ׳ לו קח ואני נותן מעות · מה טעמא דרבי יוסי אני אומר אחר קרוב מצא ולקח ממנו דתנינן תמן התקבל לי גיטי במקום פלוני אוכלת בתרומות עד שיגיע גט לאותו מקום · רבי לעזר אוסר מיד · מה טעמא דרבי לעזר אני אומר אחר הוולת מצאו · אהא דרבי אלעזר כרבי יוסי ודר׳ יוסי כרבי לעזר · דרבי יוסי ריבה מן דרבי לעזר · ולא מודה רבי לעזר שם אמר לו אל תקבלהו לי אלא במקום פלוני שהוא אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לאותו מקום · והכא אפילו אמר לו כפלוני אינו נאמן עד שיאמר לו קח ואני נותן לו מעות · מה טעמא דר׳ יוסי אני אומר אחר קרוב מצא ולקח ממנו · הלכה ח ועד אחד נאמן · אמר רבי יוחנן קל הקלו באכסנאי מפני חיי נפש · תני נכנס לעיר ואינו מכיר אדם או שהיה עומד בגורן ואינו מכיר אדם שם הרי זה נשאל בין לחבר בין לעם הארץ דברי רשב״ג · רבי אומר אין נשאלין על התרומה אלא לחבר בלבד · אתיא דר׳ כר׳ מאיר ודרשב״ג בשיטתיה דתנינן תמן כל המוכין הראוין לבא בידי אדם רועין ישראל נאמנין רועין כותים אינן נאמנין · רשב״ג אומר נאמן הוא על של חבירו ואינו נאמן על של עצמו · רבי מאיר אומר החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו · אמר רבי יונה כה פליגין ליקח אבל לחלק אף רשב״ג מודה · מה בין לחלק מה בין ליקח · קול יוצא לחלוק · הלכה ט תני הנכנס לעיר ומצא סיעות של בני אדם אמר מי כאן נאמן · מי כאן מעשר · אמר לו אחד אני נאמן · אם אמרו לו שהוא נאמן הרי זה נאמן · אמרו לו שאינו נאמן כפניו אינו נאמן · שלא כפניו נאמן · אמר רבי יונה כבן עיר כסיעות חברים · ובאכסנאי כסיעות עם הארץ · וקשיא על דרבי יונה חברין ואת אמר אינו נאמן כפניו · מה טעם דר׳ יודה בפני חייהן של בני העיר · מה טעמיהון דרבנן מצריין הן להתפרנס מעיר אחרת ·

הדרן עלך הלוקח פירות

הלוקח מן הנחתום כיצד מעשר · נוטל תרומת מעשר וחלה אומר אח׳ ממאה שיש כאן הרי זה בצד זה מעש׳ ושאר מעשר סמוך לו · זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו · והשאר חלה ומעשר שני בצפונו או בדרומו ומחולל על המעות · ב׳ הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר כאחד נוטל אחד משלשים ושלשה ושליש ואומר אחד ממאה ממה שיש כאן הרי זה בצד זה חולין ושאר תרומה על הכל · ומאה חולין שיש כאן הרי זה בצד זה מעש׳ ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר על׳ והשאר חלה ומעשר שני בצפונו ובדרומו ומחולל על המעות · ג׳ הלוקח מן הנחתום מעשר מן החמה על הצוננת ומן הצוננת על החמה אפילו מטפוסים הרבה דברי ר׳ מאיר · ר׳ יהודה אוסר שאני אומר חטים של אמש היו משל אחד ושל היום היו משל אחד · רבי שמעון אוסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה · ד׳ הלוקח מן הפלטר מעשר מכל טפוס וטפוס דברי רבי מאיר · רבי יהודה אומר מאחד על הכל · ומודה רבי יהודה בלוקח מן המנפול שהוא מעשר מכל אחד ואחד ·

ה׳ הלוקח מן העני וכן העני שנתנו לו פרוסות או פילחי דבילה מעשר מכל אחד ואחד בתמרים ובגרגרות בולל ונוטל · אמר רבי יהודה אימתי בזמן שמתנה מרובה · אבל בזמן שמתנה מבועטת מעשר מכל אחד ואחד ·

ו׳ הלוקח מן הסיטון וחזר ולקח ממנו שנייה לא יעשר מזה על זה אפילו מאותו הכלי אפילו מאותו המין נאמן הסיטון לומר משל אחד הן ·

ז׳ הלוקח מבעל הבית וחזר ולקח ממנו שנייה מעשר מזה על זה אפילו משתי קופות אפילו משתי עיירות בעל הבית שהיה מוכר ירק בשוק בזמן שהן מביאין לו מגנותיו מעשר מאחת על הכל · ומגנות אחרות מעשר מכל אחת ואחת · ח׳ הלוקח טבל משני מקומות מעשר מזה על זה אף על פי שאמרו אין אדם רשאי למכור טבל אלא לצורך · ט׳ מעשרין משל ישראל על של גוים · ומשל גוים על של ישראל · ומשל ישראל על של כותים · ומשל כותים על של כותים · ר׳ לעזר אוסר משל כותים על של כותי׳ · י׳ עציץ נקוב הרי הוא כארץ · תרם מן הארץ על עציץ נקוב ומעציץ נקוב על הארץ תרומתו תרומה · ומשאינו נקוב על הנקוב תרומ׳ ויחזור ויתרום · מן הנקוב על שאינו נקוב תרומה ולא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות · יא תרם מן הדמאי על הדמאי ומדמאי על הודאי תרומה ויחזור ויתרום מן הודאי על הדמאי תרומה ולא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשרו׳ ·

סליק פירקא

אף על החלה · חלה חייבת בדמאי · ולא כן תנינן חלת עם הארץ והמדומע פטורין מן הדמאי · רבי אחא רבי בון בר חייא בשם רבי יוסי בן חנינא דבית שמאי היא · והני בן רבי שמעון בן יהוד׳ אמר משו׳ רבי שמעון חלה בית שמאי מחייבין ובית הלל פוטרין ·

בלים אמרת בית שמאי אלא דבר שהוא לזריעה אילו הלוק׳ לזרע ולכותה קמח לעודות שמן לנר שמא אינו פטור מדמאי אלא במגבל עיסתו כמי פירות. לא כן אמ׳ רבי יוסי בי ר׳ חנינא דרבי אלעזר בן יהודה איש ברתותא היא הא כרבנן לא אלא כרבי יוחנן דרבי יוחנן אמר כאן בעושה בטהר׳. וכאן בעושה בטומאה אלא כרבי אלעזר דרבי אלעזר אמר כאן וכאן בעושה בטהרה. אלא בנתארח אצלו׳ לא כן תני הנאמן על הטהרות נאמן על המעשרות ותניתה רבי ינאי בי ר׳ ישמעאל ואמר הדא דהימר בנתארח אצלו אבל ברבים אינו נאמן עד שיקבל עליו ברבים ונא ברבים אנן קיימין. רבי אבין רבי שמאי בשם רבי אחא שמע לה מן דבתרה. הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר כאחת כמה דהימר תמן חוץ מן הראוי ליקדש לשם תרומה׳ והכא חוץ מן הראוי ליקדש לשם חלה תנינן חלה בין ראשון לשני׳ רבי יונה בשם רבי זעירא ואת אמר חלה אין בה משום בל תאחר. רבי יוסי בשם רבי זעירא אין משנה אמורה על סדר ולא בדמאי כן קיימין לא כן אמר רבי בא בריה דרבי חייא בשם רבי יוחנן מתני׳ בדמאי׳ הא בודאי לא. והכא בדמאי אנן קיימין׳ תני ר׳ חייא אף בודאי עליה׳ ר׳ יונה בשם ר׳ זעירא אמ׳ זאת אומרת חלה אין בה משו׳ בל תאחר ר׳ יוסי בשם ר׳ זעירא אמר אין משנה אמורה על סדר אלא תקדים חלה לראשון מעתה הוא חלה חייבת במעשרות. ומעשרו׳ לא יהו חייבין בחלה שכל הקודם את חבירו חבירו מתחי׳ בו׳ ותני כן העושה עיסה מן הטבל בין שהקדים חלה לתרומה בין שהקדים תרומה לחלה מה שעשה עשוי חלה לא תאכל עד שיוציא עליה תרומה׳ תרומה לא תאכל עד שיפריש עליה חלה. ולמה קדמה ראשון מפני שקדמה לגורן׳ והרי שני קדמו לגורן. אמר רבי מתניה בדין הוא שתקדים חלה לכל. ולמה קדמה ראשון מפני שקדמה לגורן וכתוב בו ראשית׳ שני אף על פי שקדמו לגורן אין כתיב בו ראשית׳

הלכה ב תני הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר וחלה כאחת נוטל מיי תרומה ותרומ׳ מעשר וחלה כאח׳. וכמה הן אחד מעשרים ואמר אחד ממאה ממה שיש כאן הרי הן בצד זה חולין טבל ועוד אחד מארבעים ושמונה סמוך לו והשאר תרומה על הכל ומה חולין שיש בו הוה שעשיתי חולין טבל עש׳׳ מעשר ושאר מעשר סמוך לו׳ וזה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו ומעשר שני בצפונו ובדרומו מחולל על המעות. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן צריך לברך חמש ברכות. תני רבי חייא כולהן ברכה אחת׳ עד כדון כהן לוי ישראל אין יאמר תרומת מעשר נמצא מפריש על דבר שאינו שלו מעשר ואחר כך תרומה נמצא מקדים תרומה ואחר כך מעשר נמצא או פוחת ממעשרותיו או מוסיף על מעשרותיו כהדא דתני הפוחת ממעשרותיו מעשרותיו מתוקני׳ ופירותיו מקולקלי׳. המעדיף על מעשרותיו מעשרותיו מקולקלין ופירותיו מתוקנין. א״ר יוסי בסמוך להני׳ ב״ד הוא׳ מהו תני׳ בית דין עד מקום שהודעת טועה. מהו תני׳ בית דין׳ אמר רבי יוחנן כדי שיהא קובע מעשר ראשון בצפונו ומעשר שיני לדרומו ותרום׳ מעשר בצפון צפונו. מהו הכי בית דין הוא לכשיפדה מעשר שני שבעודף פדוי. עד כדון כיבש כלח הוה ליה מאה תאנין חמשין רברבין וחמשין דקיקין׳ אין יסב מן רברביא צריך מיסב תשע מן דקיקתא צריך מיסב אחת עשרה נסב עשרה מן רברביא אית תמן חדא חולין וחש לומר שמא אותה חולין עושה אותה תרומת מעשר למקום אחר וכתיב תרומת ה׳ מעשר מן המעשר׳ ולא חולי׳ מן המעשר׳ אמר רבי בון בר כהנא מתנה ואומר מעשר הזה שהפירות הללו חייבות הרי הוא קבוע בתחלה כל עוקץ ועוקץ ומהלך עד שהוא מגיע בכל עשר מיסב אית בהון חדא תרומת מעשר וכל שהוא חולי׳ עד כדון דבר מרובה הוה דבר במועט הוה ליה עשר תאנין חמש רברבין וחמש דקיקן אין יסב מן רברבתא צריך מיסב חדא פרא ציבחר מן דקיקתא צרי׳ מיסב חדא ועוד ציבחר׳ נסב חד מן רברבתא אית תמן כל שהוא חולין וחש לומר שמא אותו החולין עושה תרומת מעשר למקום אחר וכתיב תרומת ה׳ מעשר מן המעשר ול״א חולין מן המעשר׳ אמר רבי אבא קרתיגנייא מתנה ואומר המעשר הזה שהפירות הללו חייבות הרי הוא קבוע בתחלת העוקץ ומסיים ואומ׳ לכהן עד כאן סימתי הרי הוא בצד זה חולין טבל׳ ויאמר הרי הוא בצד זה מעשר׳ נמצא מקדים. ויאמר הרי הוא בצד זה התרומה. נמצא או פוחת על התרומה או מוסף על התרומה. מתוך שהוא אומר הרי הוא בצד זה חולין טבל או פוחת מן התרומה או מוסף על התרומה אין בכך כלום׳

הלכה ג עד היכן תלמודו של רבי חייא בשם רבי יהושע בן לוי עד שלשים יום היך עבדא לקח ממנו בתחלת שלשים ובאמצע שלשי׳ ובסוף שלשי׳ ראשון על גבי שלישי מן אחד הוא ראשון על גבי שלישי שני מינין הן. רבי שמעון אסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה׳ ורבי יודה אוסר בחלה׳ ולא אצלו היא נטבלת אלא כשואל שאור טמא לעשות עיסתו. אפי׳ כן לא אצלו הוא נטבלת׳ אלא כשואל מכר טמא למלאות התנור׳ ואם כשואל מכר טמא למלאות התנור מעשר מכל מכר ומכר׳ אלא כרבי יוחנן דר׳ יוחנן אמר כאן בעושה בטהרה כאן בעושה בטומאה׳ אלא כרבי אלעזר דר׳ אלעזר אמר כאן וכאן בעושה בטהרה. אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה בעושה בטומאה קימנן ואצלו הוא נטבלת. אוף רבי יודה מודה בה ותני בן רבי יודה ור׳ שמעון אוסרין בתרומת מעשר ומתירין בחלה׳ הא רבי יודה אוסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה׳ רבי שמעון אוסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה. מה בינוהן על דעתיה דרבי יודה אינו מפריש לא משל היום על של אמש ולא משל אמש על של יום מפריש מן התנור על התנור׳ על דעתיה דרבי שמעון אפילו מן התנור על התנור אינו מפריש׳

הלכה ד רבי מאיר אומר נחתום עושה טפוס אחד ופלטר משתמש בכמה נחתומין. רבי יודה אומר נחתום עושה בכמה טפוסין ופלטר משתמש בנחתום אחד. אי זהו כנפול׳ דבי רבי ינאי אמרי תשעה פלטרין ועשרה נחתומין הוכביא מן דהוכביא חד מן דהדריי. רבי יונה בעי והוו לפניו שני טפסין הוכיח על עצמו שהן שניים חושש כולן לעשות טופס אחד מעשר מכל מכר ומכר׳ רבי יונה בעי כמה דתימא תשעה פלטרין ועשרה נחתומין תומביא מן דתומביא וחד מן דתריי׳ ודכוותה תשעה נחתומין ועשרה פלטרין תומביא מן דתומביא וחד מן דתריי או תשעה מן דתשע׳ וחד מן כולהון מעשר מכל מכר ומכר׳

הלכה ה רבי יוסי בשם רבי פדיה ר׳ יונה בשם חזקיה אין בלילה אלא ליין ולשמן בלבד׳ רבי יוחנן אמר עד כזיתין ומיגלגלין מתניתין פליגא על רבי יוחנן בתמרים ובגרוגרות כולל ונוטל. פתר לה עד כזתין. רבי יוסי בשם רבי זעירא בדמאי התירו כרבי יודה דתנינן ר׳ יודה אומר אימתי בזמן שמתנה מרובה. אבל בזמן שמתנה ממועטת מעשר מכל אחד ואחד׳

הלכה ו דבית רבי ינאי אמרי בשעת הגורן שנו שהכל היו נותנין כמאה סאה היו הכל נותנין ממאה ואחד מחמשים מעשר מחמשי׳ היו הכל נותנים מחמשים ואחד מארבעים מעשר מארבעים. היו הכל נותנין מארבעים ואחד משלשים מעשר משלשים. היו הכל נותנין מעשר׳ ואחד מעשרה מעשר מעשרה׳ היו הכל נותנין מעשרה ואחד מאחד מעשר מכל אחד ואחד.

הלכה ז רבי ירמיה בעי אפילו השכיח לו מקחו. אינן חשיא דזבנית מנך אתמל שבין הדין מאינן אינון. תני הלוקח מן החנוני חזר ולקח ממנו שנייה אם מכיר הוא את החבית שהוא הוא מעשר ממנו עליו. הא אם אינו מכיר אותה חבית לא כלא׳ הדא דתימ׳ באילין אידתיקרים׳ ברם באילין שפייא אורח׳ מפנתק אילין לגוא אילין.

הלכה ח רבי יונה בעי וכרבי מאיר מעשר מכל קלח וקלח דתנינן תמן אמר רבי מאיר וכי מפני מה טמנו אלא מפני משקה הפה כמה דתימר תמן ודרך אגודה ליתור והוא קשורה כפיו כרם הכ׳ ודרך אגודה ליתור והוא נותן מה שכפנים בחוץ ומה שבחוץ בפנים. אמר רבי יונה לא סוף דבר מגנותיו אלא אפילו מגנות אחרות אם מעשרין הן לדעתו מעשר מזה על זה. ואם לאו אינו מעשר מזה על זה׳ אמר רבי יונה כיני מתניתא אין אד׳ רשאי למכור טבל אלא לצורך ובלבד לחבר׳ מעתה עם הארץ שנתערב טבלו בחולין אין לו תקנה כיצד הו׳ עושה הולך אצל חבר והו׳ לוקח לו טבל ומעשרו לו.

הלכה ט מתני׳ דרבי מאיר דרבי מאיר אמר אין קניין לגוי בארץ ישראל להפקיעו מיד מעשר׳ רבי יודה ורבי שמעון אומר יש קניין לגוי בארץ ישראל לפוטרו מן המעשר. רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש טעמא דרבי מאיר והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה. הקיש אחוזה לעבדים מה עבדים אתם קונין מהן והן אינן קונין מכם. אף אחוזה אתם קונין מהן והן אינן קונין מכם׳ אמר רבי לעזר בי ר׳ יוסי קומי רבי יסא ודא מסייעא לר׳ מאיר והארץ לא תימכר לצמיתות כי לי הארץ׳ לחלוטנית׳ אמר ליה כל גרמה אמר דהוא מסייעה לרבי שמעון לא תמכר׳ הא אם נמכרה חלוטה היא. רבי חונא רובא דציפורין אמר ונהיג רבי חנינא בציפורין כהדא דרבי שמעון׳ ר׳ זעירא אמר ונהיג רבי חנינא בציפורין כהדא כרבי שמעון. ר׳ זעירא אמר קומי ר׳ אבהו בשם רבי לעזר אף על גב דרבי מאיר אמר אין קניין לגוי בארץ ישראל לפוטרו מן המעשרות מודה הוא הכא דיש לו קניין נכסים׳ אמר רבי בא אוכלת פירות. והתנינן הלוקח מביא ביכורין מפני תיקון העולם׳ ויביא ביכורים דבר תורה. רבי יונה רבי סימן בשם רבי יהושע בן לוי הלוקח פירות תלושין מן הגוי מפריש תרומה ותרומת מעש׳ מהלכה ונותנן לשבט ונותן דמים מן השבט. הלוקח פירות מחוברין מן הגוי מפריש תרומה ותרומת מעשר מהלכה ונותנן לשבט ואינו נוטל דמים מן השבט. מה טעם כי תקחו מאת בני ישראל׳ מאת בני ישראל את מוציא ואין את מוציא מיד מברי סומנה ולוייה׳ ואתיא כיי דמר רבי לעזר כי תקחו מאת בני ישראל׳ מאת בני ישראל את מוציא ואין את מוציא מיד הגוי׳ אמר רבי אחא. בימי רבי הושעיה ביקשו להימנות על הר המלך לפוטרו מן המעשרות. אמרו יבא רבי הושעיה לא הספיק לבוא עד שנטרפה השעה׳ רבי יודה בר פזי בשם רבי הושעיה הלכה כרבי שמעון דלא כן כה נן אמר רבי מאיר ורבי שמעון אין הלכה כרבי שמעון אלא בגין. דתני אמר רבי שמעון שזורי מעשה שנתערבו פירות טבולין בפירותי ושאלתי את רבי טרפון ואמר לי צא ולקוח מן הגוי ועשר עליה ותני עליה רבי יודה ורבי שמעון אומר יש קניין לגוי בארץ ישראל לפוטרו מן המעשר דלא תיסבור מימר הרי כל קבל הרי׳ אינון לפום כן צריך לומר הלכה כרבי שמעון׳ ועוד מן הדא דאמר רבי זעירא אבא אנטולי זבין פירי מן דארמאי אתא לגבי דרבי יודה בן לוי שלח למסוס בריה דיתקן ליה ויהב ליה מעשריה׳ מי אתי קם עימיה רבי יהושע בן לוי אמר ליה כאן יעביד דא אלא אבנך׳ מחלפה שיטתיה דרבי יהושע בן לוי תמן הוא אמר הלוקח פירות תלושין מן הגוי מפריש תרומה ותרומת מעשר מהל׳ ונותנן

לשבט ונטל דמין מן השבט. והבא הוא אמר הכין: אמר רבי אבא בר זמינא קומי רבי זעירא רבי סימון לא אמר כן אלא מי אתי קם עימיה רבי יהושע בן לוי אמר ליה לית אילין דאבנך ואיקפר. רבי זעירא רבי אחא רבי תנחום בר חייא בשם רבי יהושע בן לוי שלשה הן שהן מעשרין שלא ברשות זה שנתערב טבלו בחולין. וזה שהוא לוקח מפסקה של נחתום. אמר רבי זעירא זאת אומרת שאינו נוטל דמין מן השבט. אם אמר את שהוא נוטל דמין מן השבט הרי ברשות תרם. אמר רבי יוחנן טעמא דרבי לעזר כשם שעשו פירות ארץ ישראל דמאי אחר רובן אין תורמין ומעשרין מזה על זה. כך עשה פירות כותי דמאי אחר רובן אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה. רבי בון בר חייא בשם ר" זעירא עציץ עשו אותו ספק. והתנינן עציץ נקוב מקדש בכרים ושאינו נקוב אינו מקדש בכרם מספק במה דתימר מן הדמאי על דמאי. הרומה לא תיאכל עד שיוציא עליה התרומה ומעשרות ואמר מן הדמאי על הדמאי כן. רבי בון בר חייא בשם רבי שמואל בר רב יצחק זאת אומרת ספק דימוע כספק תרומ' מעשר של דמאי פטור מן הדמאי:

הדרן עלך הלוקח מן הנחתום

המקבל שדה מישראל מן הנכרי מן הכותי חולק לפניהן. והחוכר שדה מישראל תורם ונותן לו. אמר ר' יהודה אימתי בזמן שנתן לו מאותה השדה ומאותו המין. אבל אם נתן לו משדה אחרת או ממין אחר מעשר ונותן לו: ב' והחוכר שדה מן הנכרי מעשר ונותן לו. רבי יהודה אומר אף המקבל שדה אבותיו מן הגוי מעשר ונותן לו. ג' כהן ולוי שקיבלו שדה מישראל כשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה. רבי אליעזר אומר המעשר שלהן שעל מנת כן באו. ד' ישראל שקיבל מכהן ומלוי המעשרות לבעלים. רבי ישמעאל אומר הקרתני שקיבל שדה מירושלמי מעשר שני של ירושלמי. וחכמים אומרים יכול הוא הקרתני לעלות ולאוכלו בירושלם. ה' המקבל זיתים לשמן כשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה. רבי יהודה אומר ישראל שקיבל מכהן ומלוי זתים לשמן או למחצית שכר המעשרות לבעלים: ו' בית שמאי אומרי' ר' לא ימכור אדם את זיתיו אלא לחבר. בית הלל אומרים אף למעשרות. וצנועי בית הלל היו נוהגין כדברי בית שמאי. ז' שנים שבצרו כרמיהן לתוך גת אחת אחד מעשר ואחד שאינו מעשר המעשר מעשר את שלו וחלקו בכל מקום שהוא. ח' שנים שקיבלו את השדה באריסות או שירשו או שנשתתפו יכול הוא לומר לו טול אתה חטים שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום פלוני. אתה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקו' פלו'. אבל לא יאמר לו טול אתה חטים ואני שעורים טול אתה היין ואני אטול את השמן. ט' חבר ועם הארץ שירשו אביהן עם הארץ יכול הוא לומ" לו טול אתה חטים שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום פלוני. אתה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני אבל לא יאמר לו טול אתה חטים ואני שעורים טול את הלח ואני אטול את היבש. י' גר וגוי שירשו את אביהן גוי יכול הוא לומר לו טול אתה עבודה זרה ואני אטול את המעות. אתה יין נסך ואני פירות. אם משבאו לרשות הגר אסור. יא' המוכר פירו' בסוריא ואמר משל ארץ ישר' הן חייב לעשר. מעושרין הן נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר משלי הן חייב לעשר מעושרין הן נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר אם ידוע הוא שיש לו שדה בסוריא חייב לעשר. יב' עם הארץ שאמר לחבר קח לי אגודת ירק קח לי קלוסקין אחד לוקח סתם פטור. אם אמר זו שלי וזו של חברי ונתערבו חייב לעשר אפילו הן מאה:

סליק פירקא

אמר רבי יוחנן זו דברי רבן שמעון בן גמליאל. אבל דברי חכמים מישראל חולק מן הגוי תורם. ותני כן החוכר שדה מן הגוי תורם ונותן לו. אמר רבן שמעון בן גמליאל מה אם ירצה הגוי הזה שלא לתרום פירותיו אינו רשאי אלא חולק ומניח לפניו. רבי זעירא רבי יוסי רבי יוחנן בשם רבי ינאי אתם גם אתם לרבות שלוחכם. מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית. אתם עושין שליח ואין הגוי עושה שליח. רבי יסא סבר מימר אין הגוי עושה שליח ביד אחר חבירו הא בישראל עושה. אמר ר' זעירא ומינה אתון עושין שליח ולא מישראל. ודכוותה אין הגוי עושה שליח אפילו מישראל. והתיב רב הושעיה והא מתני' מסייעא לרבי יוחנן אמר רבן שמעון בן גמליאל מה אם ירצה הגוי הזה שלא לתרום אינו תורם אמר רבי בא במאמין על ידיו. והחוכר בפירות. השוכר במעות המקבל למחצה לשליש ולרביע. עד כדון נכרי. כותי מישמעינה מן הדא הנותן שדהו בקבלה לגוי ולכותי ולמי שאינו נאמן על המעשרות עד שלא באו לעונת המעשרות אינו צריך לעשר על ידיו משבאו לעונת המעשרות צריך לעשר על ידיו. עד כדון במקום שישראל מצוין. במקום שאין ישראל מצוין מישמעינה מן הדא רבי סימון הוו לו שדות בהר המלך שאל לרבי יוחנן אמר ליה יוכירו ואל תשכירם לגוי. שאל לרבי יהושע בן לוי ושרא ליה. סבר רבי יהושע בן לוי מקום שאין ישראל מצוין מהוא סוריא והדא סוריא מישמעינה מן הדא. רבי חגי נחת לחמץ אתון שאלון ליה אילין דבר עשהור כגון דלית ישראל שכיחין ואנן מגרין לעמים צריכין לעשר אנן על ידיהון. שלח שאל לרבי זעירא שאל רבי זעירא לרבי אימי א"ל אינו צריך לעשר על ידיהן. מינה את שמע להשכיר כרבי יוסי. ועוד מן הדא דאמר רבי חנינא בריה דרבי אבהו אבא הוה לי' עובדא. שלח שאל לרבי חייא ולר' יסא ולר' אימי והורון ליה להשכיר כר' יוסי והא לעשר על ידיהן אינן מעשרין על ידיהן. קביל ממנה שדה לקצור כחטים ענבי' לבצור ביין זתים למסוק בשמן מעשר ונותן לו. איתא חמי עד שלא זרע תורם כשזרע מעשר אמר רבי חננא תיקנו במקבל שלא תבור ארץ ישראל. כרם הבא וזורעה הוא קבל ממנו שדה לקצור בשחרי ענבים לבצור בסלי ענבים. זתים למסוק בסלי זתים מביא כמות שהן הוא מאותה המין שלא מאותה השדה מאותה השדה שלא מאותו המין מעשר ונותן לו. תני רבי חייא מאותה השדה בין מאותו המין בין ממין אחר תורם ונותן לו שדה אחרת בין מאותו המין בין ממין אחר מעשר ונותן לו. מתניתא כרבן שמעון בן גמליאל. מה דתני רבי חייא כחכמים ופליגא אתיכן מתני' מתניתין במקום פלוני נהגו לעשות שעורין כפליים כחטים. כמה דתני רבי חייה במקום שנהגו לעשות שעורים כפליים כחטים. הלכה ב' הבא את אמר תורם ונותן לו. ובא את אמר מעשר ונותן לו. חבריא בשם רבי יוחנן קנסו חכמים בחוכר מן הגוים ולא קנסו בחוכר מישראל. ר' לא בשם רבי יוחנן תפשה מידת הדין בחוכר מן הגוי ולא תפשה בחוכר מישראל. מתניתא מסייעה לדין. ומתניתא מסייעא לדין. מתניתא מסייעא לחברייה והחוכר שדה מן הגוי תורם ונותן לו. רבי מאיר אומר מעשר ונותן לו. הא רבנין אמרין קנסו חכמים בחוכר מן הגוי. ולא קנסו חכמים בחוכר מישראל. ויש קנס בישראל אלא הא הכא רבנין אמרי תפשה מידת הדין בחוכר מישראל. ורבי מאיר אמר אין תפשה מידת הדין בחוכר מישראל. מתני' מסייעא לרבי לא החוכר שדה מן הגוי מעשר ונותן לו. רבי שמעון אומר תורם ונותן לו. הא רבנין אמרי תפשה מידת הדין בחוכר מן הגוי ולא תפשה מידת הדין בחוכר מישראל. רבי שמעון אומר לא תפשה מידת הדין בחוכר מן הגוי. אית בר נש דיימר הוא מילת' אלא הכא קנסו חכמים בחוכר מן הגוי ולא קנסו חכמים בחוכר מישראל. רבי שמעון אומר לא קנסו חכמים בחוכר מן הגוי לפיכך אם חזר הגוי ונתגייר או שמכרן לישראל אחר מותר. מאן דאמר תפשה ניחא. מאן דאמ' קנסו בידו א"ר יוחנן מן המסיקין שנו כתוך שאת אומר לו כן אף הוא דוחק עצמו ופודה אותה.

הלכה ג' מתיבין רבנין לרבי אליעזר כבה קנו אמר להן אין אתם מודין לי שאם התנו לו ביניהן שהן חולקין במעשרות. אפילו התנו בבה קנו סתמו נעשה כאו' תלוש מן הקרקע הזה שתיקנו לך מעשרותיו אמר לי' אותנא לית לך אופנא לית לסתמא נעשה כאומר תלוש מן הקרקע הזה שיקנה לך אחר מעשרה. תנו. תני כהן בכהן לוי בלוי ישראל מישראל חולק' למעשרו' למי נצרכה לר' אליעזר אע"ג דר' ליעזר אמר מתעשר שלהן על מנת כן באו מודי הוא הכא שהן חולקין במעשרות. ישראל שקיבל שדה מכהן אמר לו על מנת שיהו המעשרות שלי או שלך או שלי ושלך מותר. כהן שקיבל שדה מישר' אמר לו על מנת שיהו המעשרות שלי מותר. שלך אסור שלי ושלך אסור. קבלה ממנו בדרך המקבלין מותר ואם לאו אסור. בלא כך אין המעשרות שלהן אלא הכני שלי שלי שלך שלי ושלך אם קיבלה ממנו כדרך המקבלין מותר. ואם לאו אסור. ישראל שקיבל שדה מישראל על מנת שיהו המעשרות של זה אסור. שאטלס אני ואתנם לזה מותר. ולא דא היא קדמייתא. אמר רבי אחא אם הירצת בינוהן אמר רבי יוסי הוא דתימר מותר בשקבלה כדרך המקבלין. הן דאת אמר אסור בשלא קיבלה ממנו כדרך המקבלין. אתיא דרבי יוסי כרבי יוחנן. ודרבי אחא כרבי יוסי בי רבי חנינה דרבי יוסי בי רבי חנינא אמר אדם נותן מעשרותיו בטובת הניה. רבי יוחנן אמר אין אדם מביא מעשרותיו בטובת הנאה. מאי טעמא דרבי יוסי בן חנינא ואיש את קדשיו לו יהיו. מה עבד ליה רבי יוחנן יתנם לכל מי שירצה. מתני' פליגא על רבי יוסי בי רבי חנינא קונם כהנים לוים נהנין לי ישלו בעל כרחו פתר לה כאומר אי אפשי ליתן מתנה כל עיקר. הדע לך שהוא כן דתנינן כהנים אלו ולוים אלו נהנין לי ישלו אחרים. מתני' פליגא על רבי יוחנן אמ' הוא ישראל לישראל הילך סלע זה ותן בכור זה לבן בתי כהן פתר לה ברוצה ליתנו לשנים כהנים ובן בתו אחד מהן והוא אמ' הילך סלע זו ותן כולן לבן בתי כהן. בעון קומי ר' זעיר' מהוא כהן לישראל מה דר' יוסי אמר לא אגיבון רבי חזקיה בשם רבי אחא אמר הכין אמר להן על דעתיה דרבי יוסי בן חנינה כהן לישראל למה הוא אסור לא מפני מראית העין אוף רבי יוחנן אית ליה. ישראל לישראל אסור מפני מראית העין. אמר רבי יוסי בי ר' בון חולול קדשים יש כאן והמר מפני מראית העין. ועוד מן הדא דתני והכהנים והלוים המסייעין בבית

כבית הגרנות אין להן לא תרומה ולא מעשר ואם נתן הרי זה חלול שנאמר ולא יחללו את קדשי בני ישראל והן מחללי' אותן יותר מיכן אמרו תרומתן אינה תרומה ומעשרותן אינן מעשרות והקדישן אינן הקדש ועליהן הכתוב או' ראשיה בשוחד ישפוטו וכהניה במחיר יבואו המקום מביא עליהן שלש פורענות · הה"ד לכן בגללכם ציון שדה החרש וגו' · מתני' פליגא על רבי יוחנן המקב' כתרומות ומעשרות וכבהמו' וכמי חטאת וכאפר חטאה הרי זו מקודש' אף על פי ישראל · פתר לה כתרומ' שנפלה לו משל אבי אמו כהן כהן שמכר שדה לישראל ואמ' לו על מנת שיהו המעשרות שלי המעשרות שלו · מהו שימכרם לכהן מיסבעימה מן הדא דאמר רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש המוכ' מעשרו' שדהו לחבירו לא עשה כלום · וולדי שפחתו לחבירו לא עשה כלום · עוברי בהמתו לחבירו לא עשה כלום אויר חורבתו לחבירו לא עשה כלום · אלא מוכר לו שדה ומשייר לו מעשרותיה · מוכר לו שפחה ומשייר לו וולדה מוכר לו בהמה ומשייר לו עוברה · מוכר לו חורבה ומשייר לה אוירה · והך איפשר לאדם למכור אויר חורבתו לחבירו · תיפתר כאומר לו תלוש מן החרבה הזו שתקנה לך אוירה · וכא קרקע לפנינו שהוא אומר לו תלוש מן הקרקע הזה שתקנה אחד מעשרה שבו · כהן שמכר שדה לישראל ואמר לו על מנת שיהו המעשרו' שלי המעשרו' שלו · מת אין לבניו במעשרות · לי ולבני ולי ולירשי יש לו במעשרות · ולבניו במעשרות ולירשיו במעשרות · רבי יודן בר שלום בעא קומ' דרבי יוסי עד כדון בירשין שהן מדבר תורה · אפילו בירשין שאינן מדבר תורה · שיהו כל המעשרות שלי כל זמן שהוא לפניו יהו המעשרות שלו כל זמן שהוא לפניו · מכרה לאחר אין במעשרות · חזר ולקחה ממנו תני רבי חייא אין לו במעשרות · תני ר' הושעיא יש לו במעשרות · אתיין אילין פלוגוותא כאילין פלוגוותא דתנינן תמן שהמגר' את האש' והחזירה ע"מ כתובתה הראשונה החזירה' תנא רבי חנין קומי רבי לא תרין אמוראין חד אמ' לכתובה אבל לא לתנאין וחרנה אמר בין לכתובה בין לתנאין · מאן דאמר לכתובה אבל לא לתנאין יש לו במעשרות · ומאן דאמר בין לכתובה בין לתנאין אין לו במעשרות · והתני קיבל שדה בכוהנת המעשרות שלה · נישאת לישראל חולקין במעשרות · נתארמלה או נתגרשה חוזרה לתחילתה · כאן שמכר כאן שקיבל · והתני רבי חייא מכרה · אמר רבי שמואל בר אבדומא תמן יצאת מרשו' שניהן · ברם הכא יצאת מרשות מוכר ולא יצאת מרשות לוקח · כהן שמכר שדה לישראל ואמר לו ע"מ שיהו המעשרות שלו ד' או חמש שנים יכול הוא למחות בידו שלא ליטעה כרם שלא לזורעה אסטיס שלא לעשותה שדה קנים · שלי לעולם אינו יכול למחות בידו שלא ליטעה כרם שלא לזורעה איסטיס שלא לעשותה שדה קנים · אתא עובדא קומ' רבי אחא בר עולא וחייבה מיתן ליה חד מן עשרתי' דקניא · ישראל שמכר שדה לכהן ואמר לו על מנת שיהו המעשרות שלו ארבע וחמש שנים מותר · לעולם אסור שאין כהן עושה כהן · כהן שמכר שדה לישראל ואמר לו על מנת שיהו המעשרות שלך ארבע או חמש שנים אסור · הכא את אמר מותר · והכא את אמר אסור · כאן זיכהו בדבר שהוא ברשותו · וכאן זיכהו בדבר שאינו ברשותו ·

הלכה ד' על דעתיה דרבי ישמעאל אילו כהן טמא שהיה שותף עם כהן טהור שמא אין חולקין במעשרות · תמן יכול הוא למוכרן לכהן טהור אחר · ברם הכא יכול הקרתני לעלות ולאוכלו בירושלם ·

הלכה ה' רבי יהודה עבד זתים כקרקע ורבנין לא עבדין זתים כקרקע · מעתה אין יסבור רבי כרבי ליעזר · דרבי ליעזר אמר המעשרו' שלהן שעל מנת כן באו · והכא כהן ולוי שקיבלו שדה מישראל המעשרות שלהן שעל מנת כן באו · פרתו של כהן שהיתה שוכה אצל ישראל וילדה בכור הבכור לכהן דברי רבי יהודה · וחכמים אומרי' אין הבכור אלא לשניהן אמר להן רבי יהודה אי אתם מודין לי במעשרות שדהו שהוא שלו · אמר לו מפני שהשדה גופה לכהן · והפרה גופה לשניהן · אף הפרה אם היתה גופה לכהן הבכור לכהן · ותני כן השם באחריות שניהן והמוכר באחריו' הנותן · כהן שנתן מעות לישראל ליקח לו בהן פירות למחצית שכר · אמ' לו הוהירו או פתחו שלי והמעשרו' שלך מותר · ישראל שנתן מעות לכהן ליקח לו בהן פירות למחצית שכר אמר לו תהירו או פתחו שלי והמעשרות שלך אם נתן לו שכרו מותר ואם לאו אסור · ישראל שהיה מוכר זתים בששים לוג טבולים · אמר לו תנם לי ואני נותן לך ששים לוג מתוקנין מותר ששים לוג טבולין ואני ואת חולקין את המעשרות אסור בדי יהב לה בוליה מות' · כדי יהב ליה פלגא אסור · א"ר יוסי כאן במרויח לו · והני כאן אם היה מרויח לו אסור משו' רבי' ומשום בזיון קדשים ·

הלכה ו' א"ר יוחנן טעמא דבית הלל דרך בני אדם לוכל זיתיהן עטונין אלא על ידי עולה בית הלל מיעהין דתנינן לא ימכור לו פרה חורשת בשביעית · ובית הלל מתירין מפני שיכול לשחטה ואדרזיה דבר נש מיכוס תורא דידיה על ידי עולה · שוין שהוא מוכר לו שיבלין לעיסתו אף על פי שיודע שאינו עושה אותן בטהרה ·

הלכה ז' תני שוין שאין מוכרין גדיש של חטין ועבט של ענבים ומעטן של זתים אלא לחבר ולמי שהוא יודע שהוא עושה אותן בטהרה · ועבט של ענבים לא תהרהא לית הדא פליגא על רבי יוחנן דרבי יוחנן אמר בשם שאמר קטן חומרין כך אמר מעטן של זתים חומרין · רבי חזקה אמר רבי יונה בשם ר' ירמיה מה פליגין כחיבורין לפי שבכל מקום נשוך חיבור בעוד אינו חיבור · וכא אפילו מעוך חיבור הא הכשירן תורה · קם רבי יונה עם רבי ירמיה אמר לו את אמרת הדא מילתא אמר ליה אין כני אפילו הכשירן והן חומרין · והתני שוין שאין מוכרין גדיש של חטים ועבט של ענבי' ומעטן של זיתים אלא לחבר ולמי שהוא יודע שהוא עושה אותן בטהרה · ועבט של ענבים לא הודה היא · ודכוותה מעטן של זתים הודה היא מיבדון · תיפתר כרבי מאיר דרבי מאיר אמר המוהל במשקה · אמר רבי זעירה טעמא דבית שמאי אין דרך חבר להיות מוכר זיתים אלא למעשר ·

הלכה ח' מהו צנועי' · כשירי · אמר רב חסדא כך שנינו שהמבשר יקרא צנוע ·

הלכה ט' אמר רבי לעזר דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמר לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד · הוא פתר לה המעשר מעשר את שלו ודאי וחולקו בכל מקום שהוא דמאי · רבי יונה בעי מוכר ודאי ומתקן דמאי אין לך אלא כההיא דאמר ר' יוחנן דברי הכל היא המעש"' מעשר את שלו ודאי וחולקו בכל מקום שהוא דמאי וחצי חלקו שביד חבירו משלו דמאי ·

הלכה י' תני ישראל וגוי שקנו שדה בסוריא הרי היא כטבל וכמעשר מעורבין זה בזה דברי רבי · רבן שמעון בן גמליאל אומר חלקו של ישראל חייב · חלקו של גוי פטור · רבי יסא בשם רבי חנינא מה פליגין בשחלקו שדה בקמתה · אבל אם חלקו גדיש אף רבן שמעון בן גמליאל מודה לרבי שכל קלח וקלח של שותפות הוא · אמר רבי יונה רבי יוסי בשם רבי יוחנן מה פליגי' בשחלקו שדה בקמתה · אבל אם חלקו עמרים אף רשב"ג מודה לרבי שכל קלח וקלח של שותפות הוא · על דעתיה דרבי יונה מה בין גדיש מה בין עמרים · בקוצר כל שהוא ומניח לפניו · א"ר הושעיא הדא דתימא ע"מ שקנו שלא לחלוק · אבל אם קנו ע"מ לחלוק אף ר' מודה לרשב"ג שזה חלק מגיע לו משע' ראשונה · א"ר יוסי מיליהן דרבנין פליגין דאמר רבי אבהו בשם ר' יוחנן השותפין מחלוקת רבי ורשב"ג האחין השותפין לא לחלוק הן ·

הלכה יא' ישראל וגוי שקנו ביתו של גוי והיה שם יין נסך וע"ז ומעות לא יאמ' לו טול את יין נסך וע"ז ואני מעות · א"ר יוחנן לא סוף דבר יין נסך וע"ז ומעות · אלא אפי' היו לו שם שני צלמין אחד עשוי כמין דלופקי ואח' שאינו עשוי כמין דלופקי · לא יאמר לו טול אתה את שאינו עשוי כמין דלופקי · ואני נוטל העשוי כמין דלופקי · א"ר זעירא ויאות אילו חבר ועם הארץ שירשו את אביהן עם הארץ והיו שם פירות מוכשרין ופירו' שאינן מוכשרין שמא או' לו טול אתה את המוכשרי' ואני נוטל את שאינן מוכשרין · והא מתני' פליג' טול אתה ע"ז ואני מעו' אתה יין נסך ואני פירו' · אמר סופא ולית היא פליגא אם משבאו לרשו' הגר אסור והכא מכיון שקנה כמי שנכנס לרשותו · עקילס הגר חלק עם אחיו והחמי' על עצמו והוליך הנייה לים המלח · תלת אמורין חד אמ' דמי עבודה זרה הוליך לים המלח · וחרנה אמ' דמי חלקו של עבודה זרה הוליך לים המלח · וחרנה אמר עבודה זרה עצמה הוליך לים המלח · אלא בשביל לעקור עבודה זרה מבית אבא ·

הלכה יב' הכן תנינן נאמנין על הלקט ועל השכחה ועל הפיאה בשעתן · והכא את אמר הבן · תמן שתיקנו פטור ברם הכא שתיקנו חייב · ותני כן את שתיקונו פטור נאמן להחמיר · ברם הכא פירושו להקל נאמן · הני גוי שהיה צווח ואומר בואו וטלו לכם מבני פירות הן פירות ערלה הן נטע רבעי אינו נאמן · אם אמר מגני פלוני הבאתים נאמן להחמיר דברי רבי · וחכמים אומרי' דברי הגוי לא מעלין ולא מורידין · ר' יודן בעי היה צווח לפי תומו רבי יודן בעי מההדא דתיבא כותי כגוי דאיתפלגון כותי כגוי דברי ר' · רשב"ג או' כותי כגוי לכל דבר · א"ר בון בר חייא והוא שיהא רוב מכנסו משלו · ישראל שהיה לו אריס בסוריא ושלח לו פירות ואמר הרי אילו מעושרין · אני אומר מן השוק לקח והוא שיהא אותו המין מצוי בשוק · לא סוף דבר בשאין לו מאותו המין להוך שדהו אלא אפי' יש לו מאותו המין להוך שדהו מכיון שאותו המין מצוי בשוק מותר ·

הלכה יג' מתני' דרבי יוסי דתני הלוקח סתם צריך לעשר · מה נן קיימין אם בשאמר לו צא ולקח לי שלוחו הוא · צא ולקח לך שלו הן · אלא כי נן קיימין בסתם רבי יודה אומר לא נתכוון המוכר לזכות אלא ללוקח · רבי יוסי אומר לא נתכוון המוכר לזכות אלא לבעל המעו' לפיכך אם נתן אחת יתיר' ר' יודה או' של לוקח · ר' יוסי או' של שניהן · מחלפה שיטתיה דר' יוסי תמן הוא או' לא נתכוון המוכ' לזכות אלא לבעל המעו' וכא את אמר הבין · כאן ע' מעותיו של זה וע' רגליו של זה שניהן חולקין · תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אם החליף את המעה צריך לעשר · אמר רבי יוסי הדא אמרה הנותן מעות לחבירו להחליפן ואבדו ח"ב באחריותן · שמואל אמר במחליק ב' דינו א"ר לעזר והוא שנטל חלקו בסוף · א"ר יונה צורכה לדן וצורכ' לדן · חולק בידו ונטל חלקו בתחילה אינו צריך לעשר אלא על שלו לא חולק בידיו ונטל חלקו בסוף אינו מעשר אלא על שלו · הני אומר הוא אדם לפועל הלך דינר זה אכול בו הלך דינר זה שתה בו ואינו חושש על שכרו לא משום שביעית ולא משום מעשרות ולא משום יין נסך · אבל אם אמר לו צא ולקח לך ככר ואני נותן לך דמים · צא ולקח לך רביעית של יין ואני נותן לך דמים חוששין על שכרו משום שביעית ומשום מעשרות ומשום יין נסך · אמר

רבי

ר׳ זעירא נעשה החנוני שלוחו על בעל הבית לזכו׳ לפועל׳ א״ר הילא פועל זכה לב״ה כשל חנוני וחזר זוכה לעצמו׳ מה נפק מבינייהון וזה החנוני חרש על דעתיה דרבי זעירא לא חשש שאין שליחות לחרש׳ על דעתיה דרבי הילא חושש· תני לא יאמר אדם לחבירו הילך מאתים דינר ושקול על ידי לאוצר אלא אומר הוא לו פרשיני מן האוצר· וכן לא יאמר אדם לחבירו הילך מאתים זוז ושקול על ידי לאומנות אלא אומר הוא לו פרשיני מן האומנות׃

הדרן עלך המקבל שדה

המוזמן את חבירו שיאכל אצלו והוא אינו מאמינו על המעשרות אומר מערב שבת מה שאני עתיד להפריש למחר הרי הוא מעשר ושאר מעשר סמוך לו· זה שעשיתי מעשר עשיר תרומ׳ מעש׳ עליו ומעשר ב׳ בצפונו ובדרומו ומחולל על המעות׳ ב׳ מזגו לו את הכוס אומר מה שאני עתיד לשייר בשולי הכוס הרי הוא מעש׳ ושאר מעש׳ סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשיר תרומת מעשר עליו ומעשר שני בפיו ומחולל על המעות׳ ג׳ פועל שאינו מאמין לבעל הבית נוטל גרוגרת אחת ואומר זו ותשע הבאות אחריה עשויות מעשר על התשעים שאני אוכל וזו עשויה תרומת מעשר עליהן· ומעשר שני באחרונה ומחולל על המעות׳ ד׳ וחוסך גרוגרת אחת· רבן שמעון בן גמליאל או׳ לא יחסוך מפני שהו׳ ממעט את מלאכתו של בעל הבית· ורבי יוסי אומר לא יחסוך מפני שהוא תנאי בית דין· ה׳ הלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה· ועשרה מעשר· ותשעה מעשר שני ומיחל ושותה׳ ו׳ היו לו תאנים של טבל בתוך ביתו והוא בבית המדרש או בשדה אומר שני תאנים שאני עתיד להפריש הרי הן התרומה ועשרה מעשר׳ ותשעה מעשר שני׳ ז׳ היו דמאי אומר מה שאני עתיד להפריש למחר הרי הוא מעשר ושאר מעשר סמוך לו· זה שעשיתי מעשר עשיר תרומת מעשר עליו ומעש׳ שני בצפונו ובדרומו ומחולל על המעות· ח׳ היו לפניו שתי כלכלות של טבל ואמר מעשרו׳ של זו בזו ושל זו בזו הראשונה מעושרת מעשרותיהם מעשרות כלכלה שחבירתה קרא לה שם· ט׳ מאה טבל מאה חולין נוטל מאה ואחת· מאה טבל מאה מעשר נוטל מאה ואחת מאה חולין מתוקנין מאה מעשר נוטל מאה ועשר· י׳ מאה טבל ותשעים מעשר תשעים טבל ושמונים מעשר לא הפסיד כלום· זה הכלל כל זמן שהטבל מרובה לא הפסיד כלום׳ יא׳ מי שהיו לו עשרה שורות של עשר כדי יין ואמר שורה החיצונה אחת מעשר ואינו יודע אי זו היא נוטל שתי חביות לוכסן חצי שורה החיצונה אחת מעשר ואין ידוע אי זו היא נוטל ארבע חביות מארבע זויות שורה אחת מעש׳ ואין ידוע אי זו היא נוטל שורה אחת לוכסן· חצי שורה אחת מעשר ואין ידוע אי זו היא נוטל שתי שורות לוכסן· חבית אחת מעשר ואין ידוע אי זו היא נוטל מכל חבית וחבית׃

סליק פירקא

אמר רבי יוחנן מתניתא בדמאי הא בודאי לא מתני׳ אמר אפילו בודאי זו תמנן תמן היו לו תאנים של טבל בתוך ביתו והוא בבית המדרש או בשדה׳ אין תימר בדמאי אנן קיימין לית יכיל דתנינן הא דמאי מה אמר רבי יוחנן בדמאי לא בודאי לא אמר אלא מתניתא בדמאי׳ מה בין דמאי ומה בין ודאי דמאי אדם מתנה על דבר שאינו ברשותו· ודאי אין אדם מתנה אלא על דבר שהוא ברשותו׳ רבי ינאי הוה ליה תנאי ודאי שאל לרבי חייא רובה מהו מתקן בשובתא אמר ליה למען תלמד ליראה את ה׳ אלהיך כל הימים ואפילו בשבת· מהו דחכת מיקל בלשי תלוי בי׳ אמר ליה עתיד את להנהיג שררה על ישראל· ר׳ הושעיא הוה לו תנאי ודאי׳ חדא איתא בשלה ירק אנטיית מתקנתה· אתת לגבי רבי הושעיה ושלח לזבדי בן לוי דיתקן לילא׳ רבי בא בר ממל בעי ולייי הוה זבדי בר לוי צריך מיזכא לרבי הושעיא בירקא· רבי זעירא בעי מה נן קיימין אי כשיש לו תנאי עליו ועל אחרים אינו צריך לזכותו בירק ואם כשאין לו תנאי לא עליו ולא על אחרים צריך לזכותו בירק· רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו איתתבת ולא זכי זבדי בן לוי לרבי הושעיא בירקא אמר רבי ינאי צריך שיהא זכור תמיד׳ שמעון בר וא בשם רבי יוחנן וצריך להחליט בשפתיו. רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא ולא נמצא כמתקן בשבת· אמר ליה אודה׳ תנא רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא ואינו אסור מפני אובדן אוכלים׳ אמר ליה מפררי כל שהוא ואוכל׳ רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא ואינו אסור משום גזל· אמר ליה רוצה הוא שיהא לו נחת רוח· מילתהון דרבנין פליגין דאמר רבי שמואל בר רב יצחק ר׳ ורבי יוסי בי ר׳ יהודה נתארחו אצל בעל הבית אחד· אזל לישנא בישא אמר ליה הב דעתך דאינון מחשדונך יתיב ליה מעייני לך והוון עבדין נפשין מורקן אילין לאילין ומתקנין· ואינו רוצה הנחת רוח· רוצה הוא אלא דלא בעי דחשדוניה· תני רבי יודה אוסר׳ מה טעמא דרבי יודה ויש אדם מתנה על דבר שאינו ברשותו׳ מודה רבי יודה שהוא הולך ולוקח ממקו׳ שלוקח זה ומעשרן׳ ויש אדם מפריש על דבר שאינו שלו׳ רבי אבהו בשם רבי יוחנן עשו אותו כמוכר פירות טבולין לחבירו כהדא דתני המוכר פירו׳ טבולי׳ לחבירו הרי זה רץ אחריו ומתקנו· לא מצאו אם ידוע שהפירו׳ קיימין מעשר עליהן ואם לאו אינו צריך לעשר עליהן· ספק קיימין ספק אין קיימין מעשר עליהן וקורא שם למעשרותיהם׳ הלכה ב׳ כיני מתניתא לעניין מזיגת הכוס׳ מה נן קיימין אם באומר מבכר משקה מעורב הוא· ואם באומר לכשישתה למפרע טבל שתה· אלא כי נן קיימין באומ׳ מבכר לכשאשתה ולא נמצא מטלטל תרומה טמאה בשבת׳ א״ר לעזר משייר כל שהוא חולין כההיא דתמנן תמן מטלטלין התרומה טהורה עם הטמאה עם החולין ולא דמיין· תמן טמאה לצורך טהורה׳ ברם הכא חולין לצורך טמאה׳ אמ׳ רבי יוסי בי ר׳ בון עם יציאתו מן הכוס קידש׃ תמן תנינן הלוקח יין מבין הכותים׳ תני רבי יוסי ורבי שמעון אוסרין שמא תיבקע הנוד ונמצא זה שותה טבלים למפרע· והדא מתניתא לא כרבי יוסי ור״ שמעון היא· אמר רבי יעקב בר אידי הכל מודין על הכוס שהוא על אחר׳ הלכה ג׳ רבי לעזר בשם רבי הושעיה עשו אותו שאינו מאמין לבעל הבית פשיטא והדא מילת׳ נשרפו הפירו׳ התרומה מטובלה נשרפה התרומ׳ לכשיאכלו הפירות קדשה התרומה למפרע׳ הלכה ד׳ כהו חשד מן מילה הוא מפיק תרומת מעשר׳ תני לא יחרוש אדם בפרתו בלילה וישכירנה ביום· לא יעשה בתוך שלו בלילה וישכיר עצמו ביום· לא ירעיב עצמו ולא יסגף עצמו מפני שהו׳ ממעט במלאכתו של בעל הבית׳ ר׳ יוחנן אזל לחד אתר אשכח ספרא איינים אמר להו מהו כן· אמרו ליה צ״ים· אמר ליה אסיר לך ומה אם מלאכתו של בשר ודם את אמר אסור מלאכתו של הקב״ה לא כל שכן· רב חייא בר אשי בשם רב תניי בר שתהא תרומת מעש׳ משל פועל ומעשר שני משל בעל הבית• הלכה ה׳ תני רבי יוסי ורבי שמעון אוסרין שמא תיבקע הנוד ונמצא שותה טבלים למפרעו׳ לא כטעמיה דהדין טעמיה דהדין· טעמא דרבי יוסי שמא יסיע׳ טעמא דרבי שמעון שמא ישכח וישתה את השאר כהדה דתני מעשר שני שבחפץ זה מחולל על סלע שבכיס זה חילל׳ ר׳ יוסי אומ׳ לא חילל· מאי טעמא דרבי יוסי שאם אמר על הסלע הישנה ועל הדינר הישן שחילל מודים חכמי׳ לר׳ יוסי שאם אמ׳ על הסלע שאטול מיד בני ועל הדינר שאטול מיד בני שלא חילל שלא היו בידו באותה שעה· הכן תנינן הכביא פירות להו׳ מפריש עליהן מעשר שני׳ והדא מתני׳ דלא כר׳ יוסי ונרבי שמעון· א״ר זעירא תמן למפרעו נתקלקלו• ברם הכא מאובדן והילך נתקלקלו׳ הכן תנינן פרוטה של הקדש שנפלה לתוך הכיס או שאמ׳ פרוטה בכיס הזה הקדש הנה על הראשונ׳ מעל כספק ועל השנייה מעל בודאי דברי ר׳ עקיבה׳ וחכמים אומרי׳ על כולן מעל כספק ועל האחרונה מעל בודאי· אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניא הדא דתימר כשהיו עשר אבל אם היו שתים על הראשונה מעל בספק ועל השנייה מעל בודאי. ר׳ שמעון בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן מה בין האומר בכיס מה בין האומר מן הכיס·

רבי שמעון בן לקיש אמר אפילו הוציא את כל הכיס לא ימעול כמה דתימר למפרעו טבל שתה ואמר אוף הכא למפרעו חולין הוציא אלא כאן תלוי בהפרשה׳ אמר רבי יונה כאן וכאן תלוי בהפרשה נעשה כאומר אל יצא הכיס הזה מידי פרוטה הקדש· מחלפה שיטתיה דר׳ שמעון בן לקיש תמן הוא אמ״ מועלין בפרוטה לפי חשבון שלשת לוגין׳ והכא הוא אמר הכין׳ כן דאצרכת ליה חזר ופשטה· אמר רבי יצחק בר אלעזר אדם עומד מערב שבת ואומר הרי זו תרומה למחר ואין אדם עומד ואומר הרי זו תרומה למחר· אמר רבי יוסי בי ר׳ בון אין אדם עומד מערב שבת ואומר הרי זו תרומה למחר· כהנ׳ פליג על ר׳ יוסי בי ר׳ בון לגין שהו׳ טבול יום ומילאהו מן החבית מעש׳ טבל׳ אם אמ׳ הרי זו תרומת מעשר מחלל· אמ׳ הרי זו תרומה מחלל· אם אמ׳ הרי זה עירוב לא אמר כלום· פתר לה לשעבר׳ והתני ר׳ חייא אמר איה לך מיטר לשעבר וחזר מה מידון מבכר לכשאפרישנה הגע עצמך שהיתה התרומ׳ טהורה מבכר לכשאוכלנה הגע עצמך שהיתה התרומה טמאה מבכר לכשאניחנה בזוית· תני מטלטלה אחד תרומה טהורה ואחד תרומה טמאה· אמר רבי זעירא הדא אמרה טבל שיש עליו הבי מותר לטלטלו בשבת· כיצד הוא עושה נותן עיניו במקצתו ואוכל את השאר׳ הלכה ו׳ והני עלה נוטל מן השנייה שתי תאנים ושתי עישורין ועישורו של עישור׳ שמואל אמ׳ לא כיצ׳ תניתה אין יסב חדא לעשר צרי׳ מיסב חדא למאת· אין יסב חדא למאה צריך מיסב חדא לאלף אין יסב חדא לאלף צריך מיסב חדא לעשרה אלפין· א״ר בר חנינה על הראשונה עובר בעשה ועל השנייה בעשה ולא תעשה· על הראשונה עובר בעשה שקבע שני שמות כאחת ועל השנייה בעש׳ ולא תעשה שקבעו שני שמות כאחת ושהקדי׳ שני שבראשונה לראשון שבשנייה׳ א״ר לעזר דר״כ הא דר״כ אמר אין את תופס אלא ראשון ראשון כלבד׳ הכן תנינן הרי זו תמורת עולה ותמורת שלמי׳ הרי זו תמורת עולת דברי ר״מ· א״ר יוסי הוינן סברין מימר מה פליגין רבי מאיר ורבנין לאחר גמ׃

פרי דיכור · אבל בתוך פרי דיכור לא · מן מה דאמר רבי לעזר רבי מאיר היא הדא אמרה אפילו בתוך פרי דיכור אינו חוזר בו · די מתניתא מעשרותיהן מעשרות כלכלה חבירתה קרא שם במפני שקבע שני שמות כאחת הא זה אחר זה אין את תופש אלא ראשון ,ראשון כלבד · אמ' רבי אבונא מודין חכמים לרבי מאיר באומר תרומה זו תחת שני חייב · בהמה זו תחת זבחים שני חייב מפני שקבע שני שמות כאחת הא זה אחר זה אין את תופש אלא ראשון בלבד · לא כן אמר ר' שמואל בר רב יצחק בשם רב הונא אמר זו תמורת עולה חוזר בו אפילו בתוך פרי דיכור · כאן במתכוין לפחות · כאן במתכוין להוסיף · אמר הרי זו תרומה אפילו בתוך פרי דיכור אינו חוזר בו אדם נשאל על הקדישו ואין אדם נשאל על תרומתו · הלכה ז' כיצד הוא עושה נוטל עשרים תאנים מאי זו מהן שירצה · וכל עשר דיסב אית בהן תרומת מעשר · עד כדון כשוות · היה,בו מאה ובו מאתים אם לשם מאה הוא נוטל אחת עשרה · אם לשם מאתים הוא נוטל ששים תאנים · בו מאה ובו אלף אם לשם מאה הוא נוטל נוטל חמש עשרה · אם לשם אלף הוא נוטל אפילו הוא נוטל את כולה אינו משלים · מי שיש לו כלכלה והוא מבקש לעשר' נוטל שני תשועין ותישוע של תישוע שהן עשר מעשר ותשע מעשר שני · ואמר תשע עשרה · אמר רבי זעירא דברי חכמ' וחידותם · הרוצה להכניס מאה תאנים מתוקנו' לתוך ביתו הרי זה נוטל על כל תאינה ותאינה שני תישועין ותישוע של תישוע שהן עשרים ושלש תאינה ארבעה אמר תישועו של תישוע · הלכה ח' רבי שמעון בן לקיש אמר צריך להתנות ולומר אם טבל עלה בידי הוא מעשר · ואם מעשר עלה בידי הרי הוא עשר תרומת מעשר · אמר רבי יונה צריך לכפול תנייו ולומר ואם לאו לא עשיתי כלום · רבי יוחנן אמר אינו צריך לכפול תנייו · דין כדעתיה ודין כדעתיה · ואיתפלגון · שני כריים ואחד מהן רבי יוחנן אמר קידשו מדומעין ורבי שמעון בן לקיש אמר לא קידשו · אמ' רבי מנו חולקין על רבי לעזר בן ערך דתני מעשר טבל שנתערב בחולין אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציאו לפי חשבון · ואם לאו רבי לעזר בן ערך אומר יקרא שם לתרומת מעשר שבו ויעלם באחד ומאה · אמר רבי בא בר ממל היפתר בדברים שאין להן עליה · רבי הלל בן פזי בעי דפצע · אמר רבי יונה מוהר לפצע · לא כן תנינן נתפצעו האגוזי' בשעבר · הא בתחילה לא · הלכה ט' אמר רבי יונה כיני מתניתא כל זמן שהטבל מרובה על המעשר מעשר לא הפסיד כלום רבי לינטי בשם רבי יונה כל טבל דאנן קיימינן הכא טבל לראשון ולשני ·

רבי אבהו אמר איתפלגון רבי ורבי דוסתי בי רבי ינאי' חד אמר עושה אותו שני למקום אחר · וחרנה אמר עושה כולו שני למקום אחר ומפריש עליו ראשון למקום אחר · מהנן קיימין מאה טבל ותשעים מעשר נוטל התשעים ושתים חסר עישור אחד · מאה טבל ושמונים מעשר נוטל שמונים ושלש וחסר שני עשרונ' ·

מכן והלך לפי חשבון · הלכה י' ויטול שתים · רבי כהן בשם רבנין דקיסרין כשהפריש חצין ממקום אחר · תני היו לפניו שתי חביות אחת של מעשר טבל טהור ואחת של מעשר טבל טמא הרי זה מביא שני לגינין ונוטל מזו כדי תרומת מעשר משתיהן ומזו כדי תרומת מעשר משתיהן · וחוזר ומגביה את הלגין ואומר אם זהו טהור הרי הוא עשיתיו תרומת מעשר · ואם לאו לא עשיתי כלום · וחוזר ועושה כן בשני ושובל ושותה דברי ר' ר' לעזר בי רבי שמעון אומר אינו נוטל אלא בסוף · מה טעמא דרבי אני אומר שמא שתה משקין טמאין תחילה · ומה טעמא דרבי לעזר בי רבי שמעון אני אומר שמא שתה משקין טמאין בסוף · הכל מודין בשותה משקין טמאין שהוא אסור לוכל אפילו ספק תרומה · ספק משקין כל עמא מודיי שהוא מותר לוכל אפי' תרומה ח"אי · אלא כמאן קיימין כהדא מתניתא מה טעמא דרבי אלעזר בר שמעון מאחר שעל ידי זה ועל ידי זה נתבררה הטומאה טעון טבילה · מה טעמא דרבי שלא יבוא לידי רביעית · למה טעמא דרבי לעזר בי רבי שמעון בשותה פחות מרביעית · ולית ליה לרבי לעזר בי רבי שמעון שלא יבוא לידי רביעית · אמר רבי יוסי בי רבי בון אין לך אלא כהדין פיתרא קדמיא דר' חשש שמא שתה משקין טמאין בתחילה · ור' לעזר בי רבי שמעון חשש שמא שתה משקין טמאין בסוף :

הדרן עלך המוזמין את חבירו

וסליקא לה מסכת דמאי

מסכת כלאים

החטים

והזונין אינן כלאים זה בזה · השעורים ושיבולת שועל הכוסמין והשיפון הפול והספיר והפורקדן והטופח ופול הלבן והשעועית אינן כלאים זה בזה · ב' הקישות והמלפפון אינן כלאים זה בזה · רבי יהודה אומר כלאים · חזרת וחזרת גלין עולשין ועולשי שדה כרישים וכרישי שדה · כוסבר וכוסבר שדה · חרדל וחרדל מצרי ודלעת מצרית והרמוצא ופול המצרי והרוב אינן כלאים זה בזה · ג' הלפת והנפוס והכרוב והתרוכתור התרדים והלעונים אינם כלאים זה בזה הוסיף ר' עקיבה השום והשומני' והבצל והבצלצול והתורמוס והפלוסלוס אינן כלאים זה בזה · ד' ובאילן האגסין והקרוסטמלין והפרישים והעוזרר' אינן כלאי' זה בזה התפוח והחזרר והפרסקין והשקדין השיזפין והרמין אף על פי שדומין זה לזה כלאי' זה בזה · ה' הצנון והנפוס והחרדל והלפסן ודלעת יונית עם המצרית והרמוצא אף על פי שדומין זה לזה כלאי' זה בזה · ו' הזאב והכלב כלב הכופרי והשועל העזים והצבאים היעלים והרחלים. הסוס והפרד הפרד. והחמור החמור והערוד אף על פי שדומין זה לזה כלאים זה בזה · ז' אין מביאין אילן באילן ירק בירק ולא אילן בירק ולא ירק באילן · רבי יהודה מתיר ירק באילן · ח' אין נוטעין ירק בתוך סדן של שיקמא אין מרכיבין פיגם ע"ג קידה לבנה מפני שהוא ירק באילן · אין נוטעין ייחור של תאינה לתוך החצוב שיהא מקורה · אין תוחבין זמור' של גפן לתוך האבטיח שתהא זורקת מימיה לתוכו מפני שהוא אילן בירק · אין נותנין זרע דלעת לתוך החלמות שתהא משמרתו מפני שהוא ירק בירק · ט' הטומן לפת וצנונות תחת הגפן אם היו מקצ' העלין מגולין אינו חושש לא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשרות וניטלין בשבת · הזורע חיטה ושעורה כאחת הרי זה כלאים רבי יהודה אומר אינו כלאים עד שיהו שתי חטים ושעורה או חיטה ושתי שעורים או חטה ושעורה וכוסמת :

סליק פירקא

כתיב שדך לא תזרע כלאים · היתי אומר אפילו שני מיני חטים ואפילו שני מיני שעורים · בהמתך לא תרביע כלאים היתי אומר אפילו שור שחור על גבי שור לבן' או שור לבן על גבי שחור · ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך היתי אומ' שני מיני צמר ואפילו שני מיני פשתים · פירש בבגדים לא תלבש שעטנז צמר ופשתי' יחדיו · מה כלאי בגדי' שאסרתי לך שני מינין לא זה ממין זה ולא זה ממין זה · אף כלאים שאסרתי לך בכל מקום לא זה ממין זה ולא זה ממין זה · החטים והזונין אינן כלאים זה בזה · הא עם השעורים כלאים · החטים והזונין אינן כלאים זה בזה דבר שאינו אוכל · הדינן מטעי' ומהני' כלאים · אמר רבי בא בר זבדא שכן מקומות מקיימין אותן ליתים · אמר רבי בא בר זבדא כרבי ליעזר דתנינן תמן המקיים קוצים בכרם רבי ליעזר אומר קידש · וחכמים אומרים לא קידש · אמר רבי אבהו טעמא דרבי ליעזר שכן מקומות מקיימין אותן לגמלים · בערביא מה דרבנין סברין מימר אין מקומות מקיימין אותן לגמלים בערביא · ויבדקו · רבנין אמרין מקום שמקיימין אותן אסורין · ומקום שאין מקיימין אותן מותרין · מה טעמא דרבי ליעזר מכיון שמקיימין אותן במקום אחד נאסר מינן בכל מקום שהוא · ולא רבי בא בר זבדא כרבי ליעזר · תמן אין דרך בני אדם להביא קוצים ממקום למקום · ברם הכא דרך בני אדם להביא זונין ממקום למקום · מעתה יהו כלאים עם החטים · אמר רבי יונה מין חטין הן אלא שהפירות מזנין · כהדא דתני ולא תזנה הארץ מיכן שהפירות מזנין · רבי יעקב בר זבדי בעא קומי ר' ירמיה מתניתין דרבי ישמעאל בי רבי יוסי דתני רבי ישמעאל בי רבי יוסי אומר משום אביו תורמין מן היין על החומץ · אבל לא מן החומץ על היין · עבר ותרם תרומתו תרומה · רבי אומר היין והחומץ שני מינין הן אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה · והוה מסתכל ביה · אמר ליה מה את מסתכל בי הבא לך רצועה כמאן · תמן למעשרות וכאן לכלאים · אמר רבי יונה הא כן הוה צריך מסתכל ביה כד הוון רבנין קדמאי בעון מקיימ' הדא מילתא הוון מקיימין לה · תמן למעשרות · וכאן לכלאים · רבי יוסה בשם רבי יוחנן בולהון זוגות זוגות · מה על כל פירקא אתאמרת או על הדא הלכתא, כן מה

דאמר רב חמשה ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח כולם מותרין ליזרע
בערוגה ואמר הדא דרב פליגא על ר' יוחנן הדא אמרה על כל פירקא איתאמר ·
רבא בשם רב כולהון זוגות זוגות · מחלפא שיטתיה דרב תמן הוא אמר כולן
מין אחד · והכא הוא אמר הכין לא דרב אמר כולן מין אחד לא אמר אלא מיני
ירקות הן וכולן מותרין ליזרע בערוגה · רבי יוסי בשם רבי חייא בר וואו
אשכחון כתיב על פינקסיה דרבי הלל בי רבי אלס רבי יונה בשם רבי חייא בר וואו
אשכחון כתיב על כותלא דרבי הלל בי רבי אלס פילה פישונה גילבונה מילותה
סרפתנה פסילתה · כמי מתניתא הלבן והשעועית · אמר רבי יונה למה נקרא
שמה שעועית שהיא מטעטעת את הלב ומהלכת את בני מעים · הלכה

ב' אמר רבי יוחן בר מנשה דברי חכמים אדם נוטל מעה אחת מפיטמה
של קישו' ונוטעה והיא נעשית אבטיח · אדם נוטל מעה אחת מפיטמה של אבטיח
ונוטעה והיא נעשית מלפפון · רבי יודה אומר עיקרו כלאים · אדם נוטל מעה
אחת מפיטמה של אבטיח ומעה אחת מפיטמא של תפוח ונותנן בתוך גומא אחת
והן נתאחין ונעשין כלאים · לפום כן צווחין ליה בלישנא יונא מלפפון הקישות
והאבטיח מה אמר בה ר' יודה מישמעי' מן הדא הקישואין והאבטיחין והמלפפונות
אינן כלאים זה בזה · רבי יהודה אומ' כלאים · נאמר הקישואין והמלפפון אינן
כלאים זה בזה · האבטיח והמלפפון אינן כלאים זה בזה · ר' יודה אומר כלאים ·
הקישות והאבטיח צריכה · חזרת וחזרת גלים רבי תנחום אמר הסריגרון ·
שמעון בריה דרבי אבי אמר אנטובין · רבי יוסי בי רבי בון אמר יסחה לי עולשין
טרוקסימון · עולשי השדה עולשין · כריתין כרתי שדה קפלוטין · דלעת מצרית
מתני' דרבי אלא ברבי נחמיה בשם רבי נחמיה דלעת ארמית היא דלעת מצרית
כלאים עם היונית כלאים עם הרמוצה · הרמוצה אמר רבי חונא כמין דלעת
מרה היא והן ממתקין אותה ברמץ · והחרוב אמר רבי יונה כמין פול מצרי פרסי
הוא וקצעיי דמיין לחרובה · הלכה ג' הלפת והנפוס הכרוב והתרובתור
גורב דקיקה הרדין והלעונין רבעריין · הוסיף רבי עקיבה השום והשומנית
תומניתה · הבצל והבצלצול פלל גדלה · והתורמוס והפלוסלוס פרמעה ואינן
כלאים זה בזה · הלכה ד' פרישין אמר רבי יונה אספרלגין ·
ולמה נקרא שמן פרישין שאין לך מין אילן פרש לקירה אלא מין זה בלבד ·
שלמן בר לוי אחוי דתבדי בר לוי בשם רבי יהושע בן לוי כולהון זוגות זוגות רב
אמר כולהון מין אחד · מתני' פליגא על רב דתני אף הבבים · התיב רבי יוסי
בי ר' בון והתניא אף הרוגיני' כשוק של ציפורין · היו מרכיבין קרוסטמלין על גבי
אגס · ראם תלמיד אחד אמ' להן אסורים אתם הלכו וקיצצום ובאו ושאלו ביבנה
אמר להן מי שפגע בכם כתלמידי בית שמאי הוו לא אמ' אלא קרוסטמיל על גבי
אגס הא אגס על גבי חוזרר לא · בתחום אריח היו מרכיבין תפוח על גבי חוזרד
ובא תלמיד אחד אמר להן אסורין אתם הלכו וקיצצום ובאו ושאלו ביבנה אמר
להן יפה אמר התלמיד · לא אמר אלא התפוח על גבי חוזרר · הא חוזרד על גבי
אגס לא מה דהוה עובדא הוה עובדא · תני גוי שהרכיב אגת על גבי פרסק אע"פ
שאין ישראל רשאי לעשות כן נוטל ממנו ייחור והולך ונוטע במקום אחר מה
נפק מינהון קדריה פרסקיה · הרכיב תריד על גבי דרכון אע"פ שאין ישר' רשאי
לעשות כן נוטל הימנו זרע והולך וזורע במקום אחר · מה נפק מינהון מורבי
לבנין · זרגון · הלפת מה נפק מינהון פטר פיטרה סילינן לחון ובוטמין מה נפק
מביניהון פיסטקין זיתין וריכון מה נפק מביניהון שיזפין · הלכה ה' א"ר
יוחנן יש מהן שהלכו אחר הפרי ויש מהן שהלכו אחר העלין · הלפת והצנון
הלכו בהן אחר הפרי · הלפת והנפוס הלכו בהן אחר העלין · והתיבון הרי צנון
ונפוס הרי פרי דומה והעלין דומין ותימר כלאים · א"ר יונה מה הולכו בהן אחר
טעם הפרי · הלכה ו' הא כלב עם כלב כופרין אינן כלאים · הדלא
בר' מאיר דרבי מאיר אומ' כלאים אע"ג דר' מאיר אמ' כלב מין בהמה מודה בכלב
כופרי שהוא מין חיה הא כלב עם כלב כופרי על דעתיה דרבי מאיר כלאים · עוף
לא תניתה · אמר רבי יוחנן איותיתהמן דבר דליה הרנגול עם הפיסוני · תרנגול
עם הטווס אף על פי שדומין זה לזה כלאים זה בזה · רבי שמעון בן לקיש אמר
משנה שלימה שנה לנו רבי וכן חיה ועוף כיוצא בהן · א"ר יוחנן צריכה להדא דר"
יוחנן תנינן הכא חיה ופרשתנה תמן תנינן בהמה הכא ופרשתנה · תמן עוף הביתה
תמן אתא ופרשנתה הכא אמ' רבי יוסי ויאות בא להודיעך שהעוף אסו' בכלאים ·
רבי ירמיה אמר כדנא שאל לריש לקיש המרביע בחיות הים מהו · א"ל עוד, הן
כתיב בהן למיניהן · ר' אחא לא אמר כן אלא הוה א"ר אחא בשם ריש לקיש כל
שכתוב בו למינהו כלאים נוהג בו · והתיב כהנא הרי חיות הים הרי כתיב בהן
למיניהן מעתה כלאים בהן · א"ר יוסי בי רבי בון הבא פרס כהנא מצדדיה על ריש
לקיש וצדדיה · אמר רבי יונה יכול אנא פתר לה משום מנהג מיתי חוט וקטר
באודניה דלכיסא ובאודניה דריקא ואינון שייפין דין עם דין ומזרעין ·

הלכה ז' מחלפה שיטתיה דר' יודה · תמן הוא אמר נוטל הוא אד' מעה
אחת מפיטמא של אבטיח ומעה אחת מפיטמו של תפוח ונותנן לתוך גומא אחת
והן מתאחין ונעשין כלאים · וכא הוא אמר הכין · תמן על ידי שהוא נותן זה
בצד זה הן מתאחין ונעשין כלאים · ברם הכא ירק באילן הוא · תני מנין
שאין מרכיבין עץ סרק על גבי עץ מאכל ולא עץ מאכל על גבי עץ מאכל · מנין
בשאינו מינו במין תלמוד לו' את חקותי תשמרו · ר' יונה ר' לעז' בשם מנא דר'
לעזר הוא בשום חוקים שחקקתי בעולמי · מעתה אסור לאדם הראשון · ר' יוסי
בשם רבי הלא דברי הכל הוא משום חוקים שחקקתי בעולמי · מעתה אסור
להרכיב תאינה שחורה על גבי תאינה לבנה · אמר רבי אבין הלא כבלאי הבגדים
למה · מה כלאי בגדים שאסרתי לך שני מינין לא זה ממין זה ולא זה ממין
זה · אף כלאים שאסרתי לך בכל מקום לא זה ממין זה ולא זה ממין זה · תני בשם
רבי לעזר מותר הוא גוי לזרוע וללבוש כלאים · אבל לא להרביע בהמתו
כלאים ולא להרכיב אילני כלאים · למה מפני שכתוב בהן למיניהן · והרי
דשאין כתיב בהן למיניהן · אין כתיב בציוי אלא בהוצאה · ואם כן למה נתקללה
הארץ · ר' יודן בר שלום אמר על ידי שעברה על גזירותיו של הקב"ה · תדשא
הארץ דשא עשב מזריע זרע · והיא לא עשת אלא ותוצא הארץ דשא עשב
מזריע זרע למינהו · רבי פינחס אמר שמחה בציווייה והוסיפה אילני סרק · על
דעתיה דרבי יודן בר שלום יפה נתקללה הארץ · על דעתיה דרבי פינחס למה
נתקללה הארץ · כאינש דאמר ליט ביזא דכן איינק · ואתיא כיי רבי נתן שלשה
נכנסו לדין וארבעה יצאו מקוללין · ארורה האדמה בעבורך · עד כדון לית
כתיב אלא בהמתך לא תרביע כלאים · עוף מנין אית תניי תני מאת חוקותי
תשמרו ואית תני מבהמתך לא תרביע כלא' הרכיב אילן והרביע עוף מאן דאמ'
מחוקתי תשמרו חייב שתים · מאן דאמ' מבהמתך לא תרביע אינו חייב אלא אחת
בשהרביע בהמה והרביע עוף מאן דאמר מחוקתי תשמרו אינו חייב אלא אחת
מאן דאמר מבהמתך לא תרביע כלאים חייב שתים · תני אין מרכיבין זתים ברכב
של תמרה מפני שהוא אילן באילן · רבי יודן בעי ולית הדא פליגא על דרבי לוי
אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך בניך כשתילי זתים סביב לשולחנך · מה זיתים
אין בהן הרכבה · אף בניך לא יהא בהן פסולת · הא מבלל שיש בהן פסולת ·
שנייא היא הכא שהוא עתיד למתקה · כהדא רבי שמעון בר' והה משקי פרסהקיה
יין מבושל בשביל למתקה · הלכה ח' רבי זכריה חתניה דרבי לוי
בעי בלא כך אינו אסור משום זרעים תחת הגפן · אמר רבי יוסי היפתר בבעמיק
שורש למטה משלשה טפחים חוץ לששה · כהדא דתני שרשי פיאה שנכנסו
לתוך ארבע אמות שבכרם · לכמה משלשה טפחים הרי אילו מותרין ·

הלכה ט' חזקיה אמר לא שנו אלא לפת רצנונת הא שאר דברים לא ·
רבי יוחנן אמר לא שנייא היא לפת היא צנונות היא שאר כל הדברים · מה נן
קיימ' אי משום זרעים באילן למה לי גפן וצנונות אפילו שאר כל הדברים האילן
אי משום שאינו רוצה בהשרשתן למה לי לפת וצנונות אפילו שאר כל הדברים
מן מה דתני ר' חייה כגון אגודה של לפת ואגודה של צנונו' · הוי לית טעמא
דלא משום שאינו רוצה בהשרשתן · הגי פגה שטמנה בתבל וחררה שטמנה
בגחלי' אם היו מקצתן מגולין מיטלין בשבת ואם לאו אין מיטלין בשבת · ר"לעזר
בן תדאי אמר בין כך ובין כך תוחב בשפוד או בסכין ונוטלן אתיא דרבי לעזר בן
תדאי כר' שמעון דתני לא יגרר אדם את הכסא ואת המיטה ואת הקתידרה בפני
שהוא עושה חריץ · רבי שמעון מתיר · רבא בשם רב הונא רבי חגיי בשם רבי
זעירא רבי יוסי בשם רבי הלא מודין חכמי' לר"ש בכבא שרגליו משוקעות בטיט
שמותר לטלטלו · וכמה דתימר מותר לטלטלו · דכוותה מותר להחזירו · א"ר
יוסה אוף נן תנינן מיטלין בשבת · א"ר יוסי בי ר' בון דר"ש היא · והא תנינן שביעית ·
אית לך מימר שביעית דר"ש פתר לה שביע' דר"ש מתי' בספיחי שביע' והכא אמר
הכן · אע"ג דר"ש מתיר בספיחי שביעית אית ליה משום קדוש' שביע' · אוף דהכא
אינו חושש לא משום שביעית ולא משום קדושת שביע' · זרע שני מינין בבקעה
שני מינין בחורבה שני מינין וחולקן גדר · ר' יוחנן אמר פטור · ר"ש בן לקיש אמר
חייב · מודה ר"ש בן לקיש בזורע ע"ג הים ע"ג פטרה ע"ג סלעים ע"ג טרשים · שהוא
פטור מודה ר"ש בן לקיש בזורע ע"מ להתקין גדר שהוא פטור · א"ר בא קרתיגניא
מודה ר"ש בן לקיש לעניין שבת עד שתנוח · מתני' פליגא על ר' יוחנן הזורע חיטה
ושעורה באחת הרי זה כלאים · פתר לה בנתונים בתוך ששה על ששה דאמר ר'
יוחנן אינו חייב עד שיהו ששה על ששה מוקדשין בתוך שדה תבואה או מוקפי' גדר
כהדא ר' יודה או' אינו כלאים · א"ר זעירא ר' יודה כדעתיה דר' יודה אמר בשור ירק
שפח · א"ר יוסי מאן דבעי מקשיא על הדא דר' זעירא יליף הדא דר' יוד' מן דרבנין
כמה דרבנין אמרין כאיסור בית רובע ללקות ו' על ששה כן ר' יודה אמר כאיסור
ששה על ששה ללקות טפח · והתני ר' יודה מתיר וקשייא מה טעמ' דרבי שמעון
בן לקיש מבין שהוציא מתוך ידו לזורע חייב · והא תנינן ר' יודה או' אינו כלאי' ·
פתר לה עד טעה שתנוח · והתני ר' יודה מתי' לא אמ' מה ר' יוד' מתיר · א"ר הלא
ר"ש בן לקיש כדעתיה דאר"ש בן לקיש בשם חזקיה ראש תור מאורבה מותר ·
מעתה אפילו שני חטין ושעורה · וכן הוא והתנינן עד שיהו שני חטין ושעור' או
חיטה אחת ושני שעורין או חיטה אחת ושעורה וכוסמת · פתר לה חיטה מיכן
חיטה מיכן גדר מיכן וגדר מיכן ושעורה חבושה באמצע · אמר רבי מתניה הדא
דתימר שאין שם חורבה · אבל אם יש שם חורבה מותר ·

הדרן עלך החטים והזונין

כל סאה שיש בה רובע זרע ממין אחר ימעט׳ רבי יוסי אומר יבור בין ממין אחר בין משני מינין׳ רבי שמעון אומר לא אמרו אלא ממין אחד ׳וחכמים אומרי׳ כל שהוא כלאים בסאה מצטרף לרובע׳

ב׳ במה דברים אמורי׳ תבואה בתבואה וקטנית בקטנית תבואה בקטנית וקטנית בתבואה׳ באמת אמרו זירעוני גינה שאינן נאכלין מצטרפין אחד מעשרים וארבעה בנופל לבית סאה׳ אמר רבי שמעון כשם שאמרו להחמיר אף להקל׳ הפשתן בתבואה מצטרפת אחד מעשרים וארבעה בנופל לבית סאה׳

ג׳ היתה שדהו זרועה חטים ונמלך לזורעה שעורים ימתין לה עד שתליע ויופך ואח׳ כך יזרע׳ אם צמחה לא יאמר אזרע ואח״כ אופך אלא הופך ואחר כך זורע׳ כמה יהא חורש כתלמי הרביעה. אבא שאול׳ אומר כדי שלא ישייר רובע לבית סאה׳

ד׳ זרועה ונמלך ליטעה לא יאמר אטע ואחר כך אופך אלא הופך ואחר כך נוטע׳ נטועה ונמלך לזורעה לא יאמר אזרע ואחר כך אשרש׳ אלא משרש ואחר כך זורע׳ אם רצה גוממ עד פחות מטפח וזורע ואחר כך משרש׳

ה׳ היתה שדהו זרועה קנבס או לוף לא יהא זורע ובא על גביהן שאינן עושין אלא לשלש שני׳

ו׳ תבואה שעלו בה ספיחי אסטיס וכן מקום הגרנות שעלו בהן מינין הרבה׳ וכן תלתן שהעלת מיני עשבים אין מחייבין אותו לנכש׳ ואם ניכש או כיסח אומר לו עקור את הכל חוץ ממין אחד׳

ז״ הרוצה לעשות שדהו משר משר מכל מין בית שמאי אומרי׳ שלשה תלמין של פתיח׳ ובית הלל אומרי׳ מלוא העול השרוני׳ וקרובים דברי אלו להיות כדברי אלו׳

ח׳ היה ראש תור חטים נכנס בתוך של שעורים מותר מפני שהוא נראה כסוף שדהו׳ שלו חטים ושל חבירו מין אחר מותר לסמוך לו מאותו מין׳ שלו חטים ושל חבירו חטים מותר לסמוך לו תלם של פשתן ולא תלם של מין אחר׳ רבי שמעון אומר אחד זרע פשתן ואחד כל המינין׳ רבי יוסי אומר אף באמצע שדהו מותר לבדוק בתלם של פשתן׳

ט׳ אין סומכי׳ לשדה תבואה חרדל וחריע׳ אבל סומכין לשדה ירקות חרדל וחריע׳ סומך לבור ולניר ולגפא ולדרך ולגדר שהוא גבוה עשרה טפח׳ ולחריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה ולאילן שהוא מיסך על הארץ ולסלע שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה׳

י׳ הרוצה לעשות שדהו קרחות קרחות מכל מין עושה עשרים וארבע קרחות לבית סאה מקרחת בית רובע וזורע בתוכה כל מין שירצה׳ היתה קרחת אחת או שתים זורען חרדל׳ שלש לא יזרעם חרדל מפני שהוא נראית כשדה חרדל דברי רבי מאיר׳ וחכמ׳ אומרי׳ תשע קרחות מותרות ועשר אסורות׳ רבי אליעזר בן יעקב אומר אפילו כל שדהו בית כור לא יעשה בתוכה אלא מקרחה אחת׳

יא׳ כל שהוא בתוך בית רובע עולה במדת בית רובע׳ אכלת הגפן והקבר והסלע עולין במדת בית רובע תבואה בתבואה בית רובע ירק בירק ששה טפחים׳ תבואה בירק וירק בתבואה בית רובע׳ רבי אליעזר אומר ירק בתבואה ששה טפחים׳

יב׳ התבואה נוטה על גבי תבואה וירק על גבי ירק׳ התבואה על גבי ירק וירק על גבי תבואה הכל מותר חוץ מדלעת יונית׳ ר׳ או׳ אף הקישו׳ ופול המצרי ורואה אני את דבריה׳ מדבריי׳

סליק פירקא

אנן תנינן שיש בה׳ אית תניי תנו שנפל לתוכה׳ אמר רבי מנא מאן דאמר שיש בה אחד מעשרים וארבעה מאן דאמר שנפל לתוכה אחד מעשרים וחמשה׳ אמר רבי יוסי בי רבי בון בין כמאן דאמר שיש בה בין כמאן דאמר שנפל לתוכה אחד מעשרים וארבעה׳ כי כדון מאן דאמר שיש בה בתלוש׳ מאן דאמר שנפל לתוכה במחובר׳ מהו נן קימין אם במתכוין לזרע אפילו חטה אחת אסור׳ אם לערב אפילו כל שהוא אסור לערב׳ רבי יעקב בר אחא אבא בר חייא בשם רב הבורר צרורות מתוך כריו של חבירו חייב להעמיד לו חטין יפות התחיהן׳ אמר רבי יוסי זאת אומרת שהוא אסור לערב׳ אם אמר את שמותר לערב למה לי חיטין יפות תחתיהן׳ מכר לו חטין יפות ונמצאו ברורות מהו שינכה לו דמי אותו הרובע׳ מליהון דרבנין אמרין אינו מנכה לו דמי אותו הרובע׳ דאמר רבי יעקב בר אחא אבא בר חייא בשם רב הבורר צרורות מתוך חיטין של חבירו חייב להעמיד לו חטין יפות התחיהן׳ בירר רובע אחד ומחצה מהו שינכה לו דמי אותו הרובע׳ רבי חננא ורבי מנא׳ רבי חננא אמר מנכה לו׳ רבי מנא אמר אינו מנכה לו דהוא אמ׳ ליה אילו יהבתון לי הוינא צרר לון בסירקי מה דהוות זבונה חמי הו׳ זבן׳ אלא בשנתערבו דרך מכנס׳ והא תנינן באמת אמרו זירעוני גינה שאינן נאכלין מצטרפין אחד מעשרים וארבעה׳ בנופל לבית סאה׳ ותני עלה כגון קב וחצי קב ואחד מעשרים וארבעה לחצי קב טב הוא כלום׳ עד כאן חשו למראית העין׳ מכן ואילך לא חשו למראית העין׳ ימעט׳ כאי זה צד הוא ממעט או פחות מן הרובע או מוסיף על הסאה לא כן אמר רבי יוחנן ר׳ אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין שריבה עליהן שוגג מותר׳ מזיד אסור׳ תמן את מרבה לבטל איסור תורה׳ ברם הכא את מרבה לבטל מפני מראית העין׳ רבי יוסי אומר יבור׳ מה טעמא דר׳ יוסי מכיון שהתחיל ברובע צריך להשלים את כל הרובע׳ מודה רבי יוסי שאם היה שם פחות מן הרובע משעה ראשונה אינו זקוק לו׳ הדא עבידה היה שם רובע אחד משני מינין כורר מין אחד ודיו׳ או צריך לבור את כולו׳ ר׳ שמעון אומר לא אמרו אלא מין אחד שני מינין לא׳ עד הכן עד רובה של סאה׳ חזר והוסיף חזרה התבואה להתירה׳ כמה דר״ש אמר אין שני מינין מצטרפין לאסור׳ כן הוא אמר הבא אין שני מינין מצטרפין להתר׳ הדא עבידא היה שם עשרים ושנים רבעים ומחצה של חטים וחצי רובע שעורין ונפל לתוכו פחות מרובע עדשים אפי׳ כן אין שני מינין מצטרפי׳ להתר׳

הלכה ב׳ ותני עלה כגון שלשת קבין וארבעת קבין הא קביים אחד מעשרים וארבע׳ באמת א״ר לעזר. כל מקום ששנו באמת הלכה למשה מסיני׳ ותני עלה כגון קב וחצי קב׳ הא קביים ברובע׳ הבא את אמ׳ קביים ברובע׳ והבא את אמר קביים אחד מעשרים וארבעה׳ ר׳ זעירא ר׳ אבונא בשם רב הונא חד אמ׳ תשעת קבין׳ וחרנה אמר עד שמנה׳ תשעה ועשרה מהו שיצטרפו׳ איהא חמי תשעה ושלשה מצטרפין׳ תשעה ועשרה לא כ״ש׳ רבי אבין ור׳ חנינה תרויהון אמרין סאה חולקת בינהן ורובע סאה אסור בשלשת קבין ורובע שלשת קבין אסור בסאה רובע סאה אסור בתשעת קבין ורובע תשעת קבין אסורין בסאה שלשת רבעים של פשתן אוסרין בסאה׳ הדא עבידא אתר דזרע רובע וחטין זרע תלתא רבעין דכיתן׳

הלכה ג׳ עד כמה הוא מזרעת עד כדי שתהא בארץ שלשה ימים במקום הטנא אבל לא במקום הגריד בע׳א הא יתר׳ ותני כן מקצת היום כבולו במקום הטנא ואם צימחה והוריד בזבהו להוכח וקירטמתה הרי זו מותרת׳ מה טעמא דרבנין מכיון שנתן דעתו לחרוש אפי׳ לא רצף׳ תני אבא שאול אומר אין מחייבין אותו להיות חורש דק אלא כתלמי הרביעה׳ רשב״ג אומר זנב הס׳ס היתה נקראת כדי שיהא סוף עפרה של זו נוגע בזו וסוף עפרה של זו נוגע בזו׳ מה טעמא דאבא שאול מכיון שהתח׳ל ברובע דיו׳ מה אבא שאול כר׳ יוסי כרבנין הוא דרבנין אמרי מכיון שנתן דעתו לחרוש אפילו לא רצף׳ אבא שאול אומר מכיון שהתחיל דעתו ברובע דיו׳ רבי יוסי אומר צריך להשלים את כל הרובע׳

הלכה ד׳ תני סומכין עוברין בצד גפנים׳ אמר רבי יוסי הדא אמרה שאסור ליטע בצד קמה יבישה גפן יבש׳ מהו לזרע בצד גפנים יבשות׳ נישמעינה מן הדא גפן שיבשה אסורה ואינה מקדשת ואמר רבי לעזר דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמ׳ אפילו גפן הצמר אסור ואינו מקדש׳ הדא אמרה שמותר לזרע בצד גפנים יבשות ואם צבחו מותרות לשעבר ואסורו׳ לעתיד לבוא כהדא ר׳ שמעון בן יהודה גם כרכיא אמ׳ לאריסיה פוק זרע מן דזרע צמחין׳ אמר ליה פוק חצוד׳ מן דחצד ארטבין אמר ליה פוק סמך׳ ר׳ זעירא בעי עד כדון כר׳ שמעון בן יהודה שהוא אמר לדעת גמורה׳ שאר בני אדם שאינן אומרין לדעת גמורה׳ חזר ואמר אפילו רבי שמעון בן יהודה אינו אוסר אלא מפני מראית העין׳

הלכה ה׳ תני יהושע היו מלקטין עשבים מכל מקום חוץ משדה תלתן׳ רבי יעקב בר אחא בשם רבי יצחק בר נחמן כשזרעה לעמיר הא מתניתא׳ והא תנינן וכן תלתן שהעלת מיני עשבים אין מחייבין אותו לנכש. רבי יעקב בר אחא בשם גרמיה כשהעלת לזרע׳ אמר רבי יוסי וכי לא בא יהושע לפרש אלא לעוברי עבירה׳ עבר עבירה אסור משום גזל׳ לא עבר עבירה מותר משום גזל הרי לא שנייא היא שזרעה לזרע הא שזרעה לעמיר׳ והתנינן וכן תלתן שהעלת מיני עשבים אין מחייבין אותו לנכש׳ אם את שדעתו עליהן יחייבו אותו לנכש׳ ר׳ אחא בשם ר׳ מיישא רוצה הן בהן כאלו עקודין ומונחין לפניו׳ מעתה מצא כלאים בכרם יהו אסורין משו׳ גזל שהו׳ רוצ׳ בהן כאלו עקודי׳ ומונחין לפניו׳ ר׳ יוסי לא אמ׳ כן אלא שבסוף הוא רוצה בהן כאלו עקודין ומונחין לפניו מעתה מצא כלאים בכרם יהו אסורין משום גזל שבסוף הוא רוצה בהם כאלו עקודין ומונחין לפניו׳ כאן יש לו עם מי להכנס׳ וכאן אין לו עם מי להכנס׳ רב נחמן אמר רבי מנא בעי הגע עצמך שהיה שם שדה אחרת של תלתן סמוכה לו הרי יש לו עם מי להכנס׳ מליהון דרבנין פליגין דאמר רבי זריקן בשם דבית רבי ינאי כל הספחין מותרין חוץ מן העלין כשדה בור כשדה ניר כשדה כרם ואמר חוץ משדה הלתן שזרען לזרע׳ אמר רבי יוסי מילתא דרבי יוחנן מסייעא לי מעשה באחד שלקח ירקה של גינה מן הגר אתא ושאל לרבי יוחנן אמר ליה צא ולקוט ולפי השוק מכור׳ והתיב רבי אבהו קומי ר׳ יוחנן והא תנינן וכן מקום הגרנות שעלו בהן מינין הרבה׳ אמר ליה מקומו מוכיח עליה שאינו רוצה בקומו׳ ויתיבינא כאן אסור משום גזל׳ וכאן מותר משום גזל׳ הדא את משיבני דבר שהוא אסור משום גזל עם דבר שהוא מותר משום גזל׳ כההיא דאמר רבי אימי עשירים היו בתשובות׳ אי ייבא כההיא דאמר ר׳ נסא כאינש דאית ביה תרין טעמין והוא כתיב חד מינהון׳

הלכה ו׳ רבי זעירא רבי לעזר בשם רבי חייה רובא עושה שתי אמות על שתי אמות ומיצר והולך אפילו כל שהוא׳ אמר רבי יונה והדא דתימר בעשוה משרין משרין אבל בעשיה משר אחד לא בדא׳ ואתיא כי דאמר רבי ינאי יכיל אנא זרע חקלי חמשין מינין עשרי׳ וחמשה מיכא ועשרין וחמשה מיכא׳ אף בשתי שורות כן׳ מעתה אפילו בינו לבין חבירו מותר׳ אף בחורבת

בן׳ אר׳ יונה כי דאמרי׳ ריש לקיש בשם חזקיה ראש תור הבא מחורבה מותר ·
רבי אומר מתחיל בית רובע ומיצר והולך עד שלשה תלמין של פתיח · ולית ליה
לרבי תבואה בתבואה בית רובע · תמן במרובע וכאן במישר · ולית לרבנין
מישר · אר׳ יודן סוף מישר לרבי התחלת מישר לרבנין · ר׳ לעזר שאל היתה שדה
קטנה מהו נישמעינה מן הדא ר׳ לעזר בר שמעון אבא יוסי בן יוחנן איש ינוח אומר
בגדולה חכמים אמות · ובקטנה על פי רובה · מה אם אלו שנתנו שיעור לגדולה
לא נתנו שיעור לקטנה · חכמים שלא נתנו שיעור לגדולה לא כל שכן שלא
יתנו שיעור לקטנה · הלכה ו׳ ריש לקיש בשם חזקיה ראש תור
הבא מחורבה מותר · אמר רבי יוחנן לא שנו אלא היה ראש תור · הא ראש
תור הבא מחורבה אסור · חזקיה אמר מי שיש לו בית רובע וכל שהוא ·
אותו כל שהוא זורע ויתוכו כל מין שירצה · אמר ר׳ יוחנן אינו זורע לתוכו אלא
מין אחד בלבד · אמר רבי זעירא מודה רבי יוחנן שאם היה בית רובע ומחצה
שהוא זורע חצי רובע מיכן וחצי רובע מיכן אותו חצי רובע נידון לכאן ולכאן
מתנית׳ פליגא על ר׳ יוחנן היו לו שורות אחת זרועה חטין ואחת זרועה שעורין
מותר להביא תבן בנתים ולזרע אחת חטה ואחת שעורה מפני שהחטין נראות
בסוף שדהו של חטין ושעורין בסוף שדהו של שעורין מה עבד לה רבי יוחנן ·
פתר לה כר׳ ליעזר בן יעקב · דר׳ אליעזר בן יעקב אמר אפילו חיטה אחר חיטה
נכנסת לתוך של שעורין ושעורה אחר שעורה נכנסת לתוך חטין מותר מפני
שהחיטה אחר חיטה נכנסת לתוך של שעורין חיטים ושעורה אחר שעור׳ נכנסת
לתוך של שעורין · אבל אם היתה חיטה אחת מובלעת לתוך של שעורה או
שעורה אחת מובלעת בשל חטין הרי זה אסור · מה נן קיימין אם במתכוין לברוק
אפי׳ באמצע שדהו מותר · אם כשאינו מתכוין לברוק למה לי זרע פשתן אפילו
שאר כל המינין · במתכוין לברוק אנן קיימין · רבי יוסי לא חשש למראית העין ·
ורבנין חששו למראית העין · רבי שמואל בשם רבי זעירא דרבי שמעון היא
דרבי שמעון אמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו · רב אמר אין אדם חובש
דבר שאינו שלו · אמר רבי יונה אתיא דרב כרבי שמעון כמה דרבי שמעון
אמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו כן רב אמר אין אדם חובש דבר שאינו
שלו׳ כרם כרבנין לא אתיא · **הלכה ח׳** אין סומכין בו׳ ·
מהו חריע · מוריקא · לכי מתניתא אין מקיפין הא לסכוך סומכין · מתניתין
דרבי יודה דתני אין מקיפין חרדל וחריע אלא לחסיות בלבד דברי רבי מאיר ·
רבי יודה אומר לכל מקיפין חרדל וחריע חוץ מן התבואה רבי שמעון אומר לכל
מקיפין חרדל וחריע · רבן שמעון בן גמליאל אומר ערוגות קטנות של ירק
מקיפין אותן חרדל וחריע · תני מותר הוא אדם לזרע בתוך שדהו שורה של
חרדל וחריע ובלבד שיעשה אורך שורה אורך עשר אמות ומחצה על רוחב
מלואו · אמר רבי לעזר לא שנו אלא שדה קטנה · הא בגדולה לא ·
אי זו היא גדולה ואי זו היא קטנה · אם יש בין כך לכך בית רובע זו היא גדולה ·
ואם לאו זו היא קטנה · לית הדא פליגא על רבי יוחנן דרבי יוחנן אמר ראש תור
הבא מחורבה אסור · תמן לזרעין · וכאן לירקות · אף על גב דרבי יוחנן פליג
בזרעים מודה הוא הבא בירקות · גריד מותר לזרע בו כל מין שירצה · אמר ר׳
יוחנן ובלבד שיעשה שלשה בתוך ששה ושלשה שהן סמוכין לגדר כגריד הוו ג׳
בתוך ששה ואחד חוץ לששה מאחר שהצילו אלו אף זה הציל · הוו שנים בתוך
ששה ואחד חוץ לששה מאחר שלא הצילו אלו אף זה לא הציל · היה שם גריד
שורה ושורה גדר ושורה חובשין את השורה גבי של גדר כשדות · שתי שדות
זו על גבי זו העליונה סמוכה לחריץ והתחתונה סמוכה לגדר · דבי ר׳ ינאי אמרי
גדר מותר לזרע בו כל מין תורכבינה · הגדר יש בו להקל ויש בו להחמיר ·
היך עבידא פאות מבית רובע מוקרח בתוך שדה תבואה אסור לזרוע בו · הקיפו
גדר מותר · בית רובע בבקעה מותר לזרע בו שני מינין הקיפו גדר אסור גדר
מהו שיציל את הזרעים · גריד זרוע מהו שיציל את הירק · ר׳ שמואל בשם רבי
זעירא שמע לה מן הדא וסומך לשרשי אילן שיבשו לא אמר אלא יבשו הא לח
אסור רבי יוסי שמע ליה מן הדא סומך לבור ולניר ולגפה לדרך ולגדר שהוא
גבוה עשרה טפחים · הדא אמרה שגדר זרוע מציל את הזרעים אפילו תימא
ולגדר שהוא גבוה עשרה טפחים אין גדר זרוע מציל את הזרעים · שנייא היא
הכא שהוא גדר זרוע ואין גדר זרוע מציל את הזרעים · רבי יודן בעי גריד ומשך
מהו שיצטרפו · היך עבידא וזה שם מקום אורך עשר אמות ומחצה על רוחב
ששה אינו צריך גריד עשה גריד מיכן מותר לסמוך שתי רוחותיו · תני רבי יונתן
בן יוסי אומר וזה שם סלע ארוכה עשרה ורחב ארבעה מותר לסמוך לו משתי
רוחותיה · היתה עשרה על עשרה מותר לסמוך לה מארבע רוחותיה ·
הלכה ט׳ רבי חזקיה רבי יסא בשם רבי יוחנן על ראשה רבי מאיר אומ׳
אפילו חבושות אפילו סמוכות · ורבנין אמרין ובלבד שלא יהו לא חבושות ולא
סמוכות · היך עבידא תלת ותרתי׳ וחדא והרתי׳ וחדא · הלכה י׳
רבי בון בר חייה בשם רבי זעירא לא שנו אלא אוכלת הגפן · הא גפן עצמה לא ·
למה מפני שהיא אסורה בהנייה · והרי הקבר אסור בהנייה · קבר אין איסורו
ניכר · ועבודת הגפן אין אסורה בהנייה אלא כרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר
אין עבודה לגפן יהודית · והרי הקבר אסור בהנייה · קבר אין איסורו ניכר

תבואה בתבואה ובית רובע ובלבד שלא תהא חבושה מארבע רוחותיה · רבי
זעירא בעא קומי רבי יסא כי נן אמרין הדא בקעת סימוניא אין זורעין לתוכ׳ אלא
מין אחד בלבד · מתיב לרבי אליעזר לרבנין כמה דאית לכון קל כשורה וחומר
במרובע כן אשכחן דאית לרבנין קל כשורה וחומר במרובע כהדא דתני הרוצה
לעשות שורה של ירק לתוך שדה תבואה הרי זה עושה אורך שורה אורך עשר
אמות ומחצה על רוחב ששה · אמר רבי יוחנן אינו זורע לתוכה אלא מין אחד
בלבד אמר רבי זעירא מודה רבי יוחנן כשהיו שבעה שהוא זורע טפח מיכן וטפח
מיכן אותן חמשה נידונין לכאן ולכאן · מן מה דרבי זעירא מתיב על דרבי
יוחנן תמן נטע חצי שורה ועמד לו וביקש להתחיל בשורה אחרת · רב חסדא
אמר אסור · אמר לו עקור את השורה או מלא את השורה · רבי יודן אמר
איתפלגון רבי חייא בר בא ורבי שמואל בר רב יצחק חד אמר אפילו שלשה
לתוך ששה · וחרנה אמר אפילו אחד מיכן ואחד מיכן באמצע ולא ידעין כאן
דאמר דא ומאן אמר דא · מן מה דאמר רבי יוסי רבי חייא בשם רבי יוחנן ובלבד
שלא יהא שם חרבה הוי רבי שמואל בר רב יצחק הוא דאמר אפילו אחד מיכן
ואחד מיכן ואחד באמצע אם הוו צודין רבנן על החרבה מותר · הלכה
יא׳ תני חמשה דברים נאמרו בדלעת יוונית אין מסככין אותה על גבי
זרעים · ומביאין את הטומאה וחוצצת את הטומאה ועוקצה טפח ואוסרת כל
שהוא · והנודר מן הדילועין אינו אסור אלא בדלעת יוונית בלבד · רבי יונה
בעי ולמה לית אנן אמרין מביאה את הטומאה וחוצצת את הטומאה תרתי תני בר
קפרא שבע אין מסככין אותה על גבי זרעים ומביאה את הטומאה וחוצצת את
הטומאה וידה טפח ונותנין לה עבודתה וכלאים עם ארמית וכלאים עם הדמוצה
ולא תנא אוסרת ולא תנא נודרים · אמר רבי יוסי רבי גמליאל בר׳ נפק לשוקא
אתון שאלון ליה סיכוך שאמרו בנגע · אתא שאל לאבוי אמר ליה סיכוך
שאמרו בנגע · אמר רבי יונה רבי הלל בי רבי וולס נפק לשוקא אתון ושאלון
ליה סיכוך שאמרו בנגע · אתא שאל לאבוי אמר ליה סיכוך שאמרו בנוגע ·
מהו רואה אני את דבריהן מדבריי אמר רבי חיננא אם דלעת מצרית שהוא
מסככת את אמר מותר · קישות ופול המצרי לא כל שכן · אמר רבי אבא
מרי לא כן הוה רבי מנא אומר רבי אמר כל הן דהבינן קישות ופול המצרי אף
דלעת מצרית בכלל · מהו רואה אני את דבריהן מדבריי שאין כולן מסככין
כדלעת יוונית ·

הדרן עלך כל סאה

ערוגה שהוא ששה על ששה טפחים זורעין בתוכה חמשה
זירעונין ארבעה בד׳ רוחות ערוגה ואחד באמצע ·
היה לה גבול גבוה טפח זורעין בתוכה ג׳ עשר שלשה
על כל גבול וגבול ואחד באמצע · לא יטע ראש הלפת בתוך הגבול מפני שהוא
ממליהו · רבי יהודה אומר ששה באמצע · ב׳ כל מין זרעים אין
זורעין בערוגה וכל מין ירקות זורעין בערוגה חרדל ואפונין השופין מין זרעונין
אפונין הגמלונין מין ירק · גבול שהיה גבוה טפח ונתמעט כשר שהיה כשר
מתחילתו · התלם ואמת המים שהן עמוקין טפח זורעין לתוכן שלשה זירעונין
אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע . ג׳ היה ראש תור ירק
נכנס לתוך שדה ירק אחר מותר מפני שהוא נראה כסוף שדהו · היתה שדהו
זרועה ירק והוא מבקש ליטע בתוכה שורה של ירק אחר · רבי ישמעאל אומר
עד שיהא התלם מפלש מראש השדה ועד ראשו · ור׳ עקיבה אומר אורך ששה
טפחים ורוחב מלואו · רבי יהודה אומר רוחב כמלוא רוחב הפרסה · ד׳
הנוטע שתי שורות של קישואין שתי שורות של דילועין שתי שורות של פול
המצרי מות׳ שורה של קישואין שורה של דילועין שורה של פול המצרי אסור ·
שורה של קישואין של דילועין שורה של פול המצרי · ושורה של קישואין רבי
ליעזר מתיר · וחכמים אוסרין · ה׳ נוטע אדם קישות ודלעת לתוך
גומא אחת ובלבד שתהא זו נוטה לצד זו וזו נוטה לצד זו · ונוטע שער של זו
לכאן ושל זו לכאן שכן מה שאסרו חכמים לא גזרו אלא מפני מראית העין ·
ו׳ היתה שדהו זרועה בצלים וביקש ליטע בתוכה שורות של דילועין
רבי ישמעאל אומר עוקר שתי שורות ונוטע שור׳ אחת ומניח קמת בצלי׳ במקום
שתי שורות ועוקר שתי שורות · ונוטע שורה אחת · רבי עקיבה אומר עוקר שתי
שורות ונוטע שתי שורות ומניח קמת בצלים במקום שתי שורו׳ ועוק׳ שתי שורות
ונוטע שתי שורות · חכמים אומרים אם אין בין שורה לחבירתה שתים עשרה
לא יקיים זרע של בנתיים · ז׳ דלעת בירק ירק בתבואה נותנין לה
בית רובע · היתה שדהו זרועה תבואה וביקש ליטע בתוכה שורה של דילועין
נותנין לעבודתה ששה טפחים · ואם הגדילה יעקור מלפניה · רבי יוסי אומר
נותנין לה לעבודתה ארבע אמות · ח׳ אמרו לו והתחמיר זו מן הגפן ·
אמר להן מצינו שזו חמורה מן הגפן של גפן יחידיה נותנין לה עבודתה ששה
טפחים · ולדלעת יחידית בית רובע · רבי מאיר אומר משום רבי ישמעאל כל

כל שלשה דילועין לבית סאה לא יביא זרע לתוך בית סאה · רבי יוסי בן החוטף אפרתים משום רבי ישמעאל כל שלשה דילועין לבית כור לא יביא זרע לתוך בית כור ·

סליק פירקא

זרעיה מיעוט זרעים שנים · אמר ר' שמואל בר סיסרטא משנים את למד ארבעה · מה שנים את נותן בתחילת ששה ומיצר והולך · אף ארבעה את נותן בתחילת ששה ומיצר והולך אי איפשר שלא יהא שם נקב אחד פני ליטע בו את האמצעית ' אמר רבי יונה עבודה פוגע בעבודה ואין מין פוגע בחבירו לחובשו · רבי יהושע בן לוי זריעה זריעה זרועיה ' וכרבי יודה דרבי יודה אמר ששה זרע זרעה זרעיה ' רבי חגיי אמר זריעה חמשה כל הן דאנא משכח לה ו' אנא מחק ליה אשתאילת לרב הונא ספרא דסידרא ואמר זירועיה מליא · רבי יוחנן בשם רבי ינאי כולהן בתוך ששה · כתנא בשם ר' שמעון בן לק' כולהן חוץ לששה · אם כולהן חוץ לששה מתני תשעה ' אמ' רבי תנחום בר חייא וכן היא בערוגה שבערוגו' היא מתניתה: רבי יצחק ורבי אימי הוון יתבין מקשיי תנינן היה לו גובל גבוה טפח וזרעין בתוכה שלשה עשר שלשה על כל גובל וגובל ואחד באמצע · מתני ששה באמצע · תיפתר שהגובלין ממעטין ששה · אם בשהגובלין ממעטין ששה בדה תנינן רבי יודה אומר ששה באמצע וקימנוה · ולא ידעין אי חבריא קימנוה אי רבי אימי קימה · על ראשה ואין על ראשה כדה תני ר' חייה רבי יודה אומר שמונה עשר · מהו להקדיח בית רובע ולזרע בתוכו חמשה מיני תבואה מה אם ששה על ששה שלוקין עליו דבר תורה את אמר מותר · כאן שאין לוקין עליו דבר תורה לא כל שכן · מהו להקריח בתחילת ששה להיות מיצר והולך · מה אם בשעה שאין עבודה פוגעת בעבודה את אמ' מותר כאן שאין עבודה פוגעת בעבודה לא כ"ש · לא צורכא די לא מהו להקריח בתחילת בית רובע להיות מיצר והולך ' מה אם ששה על ששה שלוקין עליו דבר תורה את אמר מותר ' כאן שאין לוקין עליו דבר תורה לא כל שכן · רבי נסא שאל לא כמסתברא בגגו של גובל שני טפחים מותר לזרוע בו שני מינין · ר' נסה שאל עשה פיאה באמצע זרע בגו מסן משכו בגבה ' מן מה דאמר רבי יצחק ורבי אימי תיפתר שהגובלין ממעטין ששה הדא אמרה אפילו פרה מיכן עד הכן · נישמעינה מן הדא גוממיות שהן עמוקות טפח זורעין לתוכה שלשה זירעונין אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע · הדא אמרה עד טפח · רבי בא בר כהנא שמעון בר נרשיה בשם רבי שמעון בן לקיש בנוטים לחורבה שנו · אמר רבי זעירא כל טפח וטפח של גובל עשו אותו מקום בפני עצמו · ויהו עשרים וחמשה ששה על כל גובל וגובל ואחד באמצע · וכן הוא התיב רבי בון בר חייה בשם רבי שמואל בר רב יצחק והתנינן התלם ואמת המים שהן עמוקין טפח זורעין לתוכן שני זירעונין אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצ' · מיתני חמשה שנים מיכן ושנים מיכן ואחד באמצע לית יכיל צד שכאן רצד שכאן חובש את האמצעי' · רבי בון בר חייה בשם רבי שמואל בר רב יצחק בעי גובל מהו שיציל את הירק מיד מוקשה ' מה אם זרעים בזרעים שהן ניצולין בעשר אמות ומחצה אין הגובל מציל מידם · מוקשה שהוא ניצול בשתים עשרה לא כל שכן · מוקשה עצמו מהו שיציל בראש הגובל ' מה אם זרעים בזרעים שהן ניצולין בעשר אמות ומחצה אינן ניצולין בראש הגובל · מוקשה שהוא ניצול בשמנה אמות לא כל שכן א"ר יודן אבויי דר' מתליא והן הו' כל שכן אלא הכן הוא ומה אם זרעים בזרעים שניצולין בשנים עשר אמה ומחצה אינן ניצולין בראש הגובל מוקשה שהוא ניצול בשתים עשרה לא כל שכן ·

הלכה ב'

כל' מין זרעים וכו' · חרדל והאפונין השופין מין זרעים שזרען לירק אין נותנין אותן על גבי ערוגה ' והאפונין הגמלונין ופול המצרי שזרען לזרע אין נותנין אותן על גבי ערוגה ' זרען לירק נותנין אותן על גבי ערוגה · ושאר זירעוני גינה שאין נאכלין אף על פי שזרען לזרע נותנין אותו על גבי ערוגה ' נתמעט כשר אמר רבי אימי הדא דאת אמר לזרעים שבו הא לזרע בו בתחילה אסו' עבר חרע מאחר שאלו מותרין אף אילו מותרין · רבי ירמיה בעי ניחא נעקרו השניים הראשונים מותרין · נעקרו הראשונים השניים מה הן ' נישמעינה מן הדא המיטה שניטלו שתי ארוכות שלה ועשה לה את החדשות ולא שינה את הנקב' ·

נשתברו חדשות טמאה ישנות טהורה שהכל הולך אחר הישנות ·

הדא אמרה נעקרו השניים הראשונים מותרין ' נעקרו הראשונים השניים אסורין · רבי יונה אמר רבי זעירא ורבי אימי תרויהון בשם רבי יוחנן חד אמר סומכין לגדר ואין סומכין לגובל · וחרנה אמר גובל שנתמעט כשר '

הא גדר שנתמעט פסול · ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא · מן דאמר רבי יוסי רבי זעירא בשם רבי יוחנן סומכין לגדר ואין סומכין לגובל הוי דרבי אימי דו אמר גובל שנתמעט כשר · הא גדר שנתמעט פסול ' אמר רבי יוסי אוף אנן תנינן תרתיהון גובל שנתמעט כשר ' הא גדר שנתמעט פסול · סומכין לגדר דתנינן והסומך לבור ולניר ולגפא ולדרך ולגדר שהו' גבוה עשרה טפחים אין סומכין לגובל דתנינן התלם ואמת המים שהן עמוקין טפח זורעין לתוכה ששה מיני זירעונין אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע · אם אומר את שסומכין לגובל יזרע לכתן כמה שורות · אמרין חבריא קומי רבי שמואל בר אבין תיפתר שהזורע בראש הגובל אמר לו אין כמי יעקור אותו והקלח יזרע לכתן כמה שורות לא מוטב לעקור קלח אחד ולזרוע למטן כמה שורות ·

הלכה ג'

והיה ראש תור כו' · תני בר קפרא אינו זורע לתוכה אלא מין אחד בלבד · מה אמר רבי ישמעאל ברוחב מה אין רבי עקיבה חובש בשלש שורות אית ליה רוחב מלואו ' רבי ישמעאל שהוא חובש בשתי רוחות לא כל שכן · מה אמר רבי ישמעאל בשורה שירק בשדה תבואה ' מה אין רבי עקיבה דהוא מיקל הכא הוא מחמיר תמן · רבי ישמעאל דהוא מחמיר הכא לא כל שכן דיחמיר תמן ' לא צורכא דלא כה דאמר רבי ישמעאל המן ברוחב כמה דאת אמר תמן לא שנייא היא רבי עקיבה היא רבי ישמעאל ברוחב · שמואל אמר לא שנו אלא שורה אחת הא שתים אסור · רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תרויהון אמרי לא שנייא היא אחת היא שתים ' רבי שמעון בן לקיש אמר מותר להבקיע ארבע שורות בבקעה ' אמר רבי יוחנן ובלבד שיהו שתי שורות החיצונות מידונות כערוגה · אמר רבי זעירא ובלבד שלשה בתוך ששה · אמר רבי הונא טעמא דרבי יודה והשקית ברגלך כגן הירק ' וכמה היא שיעורה של פרסה טפח · תנינן הכא דרבי יודה ותנינן תמן אלו תמיתה הכא ולא תמיתה תמן הרינן אמרין מה אין רבי יהודה דהוא מחמר הכא מיקל · תמן רבנין דאילין מקילין הכא לא כל שכן יקילון תמן הוי צורכא מתני המן או אילו תמיתה תמן ולא תניתה הכא הוינן אמרין מה אין רבנן דאינון מחמרין תמן אינון מקילין הכא ' רבי יהודה דהוא מקיל תמן לא כל שכן דיקיל הכא · הוי צורכא מתני הכא וצורכא מתני תמן ·

הלכה ד'

הנוטע שתי שורות כו' · חזקיה אמר במחלוקת · מאן דאמר תמן שתים עשרה' אוף הכא שתים עשרה · מאן דאמר תמן בשמונה אוף הכא בשמונה · אמר רבי יוחנן דברי הכל היא יפה כח מוקשה גין המוקשיות להציל בשמנה אורכו בכמה חובש אמר רבי זעירא נלמדינה מן הכרם כמה דתימר גבי כרם לא שנייא היא ארכו היא הפליגו אף הכא לא שנייא היא ארכו היא הפליגו · על דעתיה דחזקיה ניחא מאן דאמר תמן בשמונה אוף הכא בשמונה ' על דעתיה דרבי יוחנן אורכו בכמה חובש אין תימר בשמנה קל וחומר למוקשה בין הבצלים שלא יחבוש אלא שתים עשרה מה אם מוקשה בין המוקשיות שיפיתה כוחו להציל בשמנה נחבש בשמנה ' מוקשה בין הבצלים שהרעה כחו להציל בשתים עשרה לא כל שכן שלא יחבש אלא בשמונה · אין תימר מוקשה בין הבצלים אין נחבש אלא בשתים עשרה קל וחומר למוקשה בין המוקשיות שלא יחבש אלא בשתים עשרה · עד כדון כרצף בעושה קלחים יחידים כמה דתימר גבי כרם ' לא שנייא הוא רצף הוא עושה אף הכא לא שנייא הוא רצף הוא עושה קלחים יחידים ' ר' ינאי אמר במחלוקת שני מינין מצטרפין להציל ואין שני מינין מצטרפין ליאסר רב אמר דברי הכל היא כשם ששני מינין מצטרפין להציל כך שני מינין מצטרפין ליאסר ' מתני' מסייעא לרבי ינאי דתנינן רבי ליעזר מתיר ' מתני' פליגא על רב שור' של קישואין שורה של דילועין שורה של פול המצרי · ושורה של קישואין עד שלא נטע את הרביעית לא כבר נאסרו תיפתר שנטע ארבעתן כאחת ·

הלכה ה'

נוטע אדם קישות כו' · תני מותר הוא אדם לעשות בתוך שורה גומא קטנה עמוקה טפח ולזרוע בתוכו ארבע זירעונין ולהפכן לארבע רוחותיה · רבי אבא בר כהנא שמעון נרשייה בשם רבי שמעון בן לקיש בנוטין לחורבה שנו רבי מנא בעי אם בנוטין לחורבה מתני שמונה שנים מיכן ושנים מיכן ושנים מיכן ושנים מיכן ·

הלכה ו'

הנוטע את כרמו כו' · כתנא אמר דברי רבי ישמעאל פעמים שש עשרה פעמים שתים עשרה פעמים שמונה · בשעה שהוא נותן כל העבודה מבפנים שש עשרה · מקצתה בפנים ומקצתה בחוץ שתים עשרה ' כולה מבחוץ שמנה ' שמואל אמר לעולם שתים עשרה והני כן קרצב על דברי שניהן ' רבי ישמעאל אמר שתים עשרה · רבי עקיבא אומר שמנה הא רבי ישמעאל אמר שתים עשרה ורבנין אמרין שתים עשרה · מה ביניהן סמיכה ' על דעתיה דרבי ישמעאל אסור לסמוך · ורבנין אמרין מותר לסמוך ·

הלכה ז'

אמר רבי יוחנן דברי רבי ישמעאל אפילו שורה יחידית נותנין לה עבודה מהו ליתן עבודה לראשון כמה דתימר גבי כרם נותנין עבודה לראשון ' אוף הכא נותנין עבודה לראשון · מהו לזרוע בין הגומות כמה דתימר גבי כרם אסור לזרוע בין הגפנים אוף הכא אסור לזרוע בין הגומות ·

הלכה ח'

רבי יונה בעי נטע חמשה דילועין וסמכן לגדר מהו ליתן להן הלכת עריס מהו בכל הדילועין משערין או לא כל מקום שעשית קשות ופול המצרי כדלעת יונית את עשה דלעת מצרית כדלעת יונית · וכאן שלא עשית קשות ופול המצרי כדלעת יונית אין את עושה דלעת מצרית כדלעת יונית · ויתיבמיה הרי המקים קלחים לחין לזרע יחידים צריך להפנות להם בית רובע או לעשות להם מחיצה גבוהה עשרה טפחים · קל הוא כשורה ·

מן מה דלא מתיב ליה הוי כן רבי יוסי סבר מימר הוא שורה הוא מרובע דאמ׳ רבי יונה · ורבי יוסי גלילאה בשם רבי יוסי בי רבי חנינה המקיים קלח אחד בתוך שלו לזרע צריך להפנות לו בית רובע או לעשות לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים · אפילו מין במינו · התיב רבי בון בר חייה קומי רבי זעירא והתנינן בוסבר שזרעה לזרע ירקה פטור · אמר ליה שנייא היא כוסבר שהיא הרעה גאבלין · אמר רבי יוסי בי רבי בון כהא ודאה מה בין תחילת רבי ישמעאל לסופו שתחילתו כבית כור וסופו כבית סאה ·

הדרן עלך ערוגה

קרחת הכרם בית שמאי אומרים עשרים וארבע אמות · ובית הלל אומרים שש עשרה אמה · מחול הכרם בית שמאי אומרי׳ שש עשרה אמה · ובית הלל אומרי׳ שתים עשרה אמה · ואי זו היא קרחת הכרם כרם שחרב מאמצעו אם אין שם שש עשרה אמה לא יביא זרע לשם · היו שם שש עשר׳ אמה נותנין לה עבודתה וזורע את המותר ׃ ב׳ ואי זהו מחול הכרם בין כרם לגדר · אם אין שם שתים עשרה אמה לא יביא זרע לשם · היו שם שתים עשרה אמה נותנין לה עבודתהו הזורע את המותר · ג׳ רבי יהודה אומ׳ אין זה אלא גדר הכרם ואי זהו מחול הכרם בין שני כרמים · ואי זהו גדר שהוא גבוה עשרה טפחים · וחריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה · ד׳ מחיצת הקני׳ אם אין שם בין קנה לחבירו שלשה טפח׳ כדי שיכנס הגדי הרי זו כמחיצה וגדר שנפרץ עד עשר אמות הרי הוא כפתח · יותר מכן כנגד הפירצה אסור נפרצו בו פרצות הרבה אם העומד מרובה על הפרוץ מותר ואם הפרוץ מרובה על העומד כנגד הפירצה אסור · ה׳ הנוטע שורה של חמש גפני׳ בית שמאי אומרים כרם · ובית הלל אומרים אינו כרם עד שיהו שתי שורות לפיכך הזורע ארב׳ אמו׳ שבכרם בית שמאי אומרי׳ קידש שורה אחת · ובית הלל אומרי׳ שתי שורות · ו׳ הנוטע שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב הרי זה כרם · שתים כנגד שתים ואחת בינתיים · או שתים כנגד שתים ואח׳ באמצע אינו כרם עד שיהו שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב · ז׳ הנוטע שורה אחת בתוך שלו ושורה אחת בתוך של חבירו ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע וגדר שהוא נמוך עשרה טפחים הרי אילו מצטרפין · גבוה מעשרה טפחים אינן מצטרפות · רבי יהודה אומר אם ערסן מלמעלן הרי אילו מצטרפו׳ · ח׳ הנוטע שתי שורות אם אין ביניהן שמונה אמות לא יביא זרע לשם · היו שלש ואם אין בין שורה לחבירתה שש עשר׳ אמה לא יביא זרע לשם · רבי ליעזר אומר משום חנניה בן חכינאי אפילו חרבה האמצעית ואין בין שורה לחבירתה שש עשרה אמה לא יביא זרע לשם שאילו מתחילה נטען הוא מותר בשמונה אמות · ט׳ הנוטע את כרמו שש עשרה על שש עשרה אמה מותר להביא זרע לשם · אמר רבי יהודה מעשה בצלמון באחד שנטע את כרמו שש עשרה על שש עשרה אמה והיה הופך סער שתי שורות לצד אחד וזורע את הניר ובשנה האחרת היה הופך את הסער למקו׳ הזרע וזורע את הבור ובא מעשה לפני חכמ׳ והתירו · ר׳ שמעון ורבי מאיר אומרי׳ אף הנוטע את כרמו על שמונה אמות מותר ׃

סליק פירקא

קרחת הכרם כו׳ · אמר רבי יוחנן קרחת הכרם היא כרם שחרב · קרח׳ הכרם מקריח׳ אותו מאמצעו׳ כרם שחרב מקריחין אותו מכל צדדיו · אמ׳ רבי יוסי והוא שבא ממטע כרם גדול · אבל אם בא ממטע כרם קטן אין זה קרחת הכרם · ותנינן אי זהו קרחת הכרם כרם שחרב מאמצעו ונשתייר בו כדי כרם · בין מארבע רוחות בין משלש בין משתים זו כנגד זו · הדך עבידא חמש שורין מן שובע שובע נסב חד כרמין כי אית ארבעה כרמין ותלתה ביניין נסב חד חורן אית תמן תלתא כרמין ותרין ביניין · נסב חד חורן אית תמן תרין כרמין ותרין ביניין כהנא אמר כתחילת מטעתו עושין אותו · בית שמאי אומרים תחילת מטעתו עשרים וארבע וחורבנו עשרים וארבע · אמר רבי יוחנן בית שמאי מחמרין בחורבנו יותר ממטעתו · תחילת מטעתו שש עשרה וחורבנו עשרים וארבע וכל הדברים בית שמאי מוסיפין שליש · מחול הכרם על דעתיה דבית שמאי שמונה עשרה · על דעתיה דבית הלל שתים עשרה · והתנינן מחול הכרם בית שמאי אומרי׳ שש עשרה אמה · ובית הלל אומ׳ שתים עשרה אמה · אית דבעי מימר צא מהן ארבע אמות לעבודה נמצאו שת׳ עשרה על דעתיה דבית שמאי ושמונה על דבית הלל ועבודה׳ תמן ארעתיה דבית שמאי שמונה אמות וארעותיה דבית הלל שש אמות · והתנינן לפיכך הזורע ארבע אמות שבכרם בית שמאי אומרי׳ קידש שורה אחת · ובית הלל אומרי׳ קידש שתי שורות · נימר כגין בית הלל תניתה · והתנינן אי זהו עריס הנוטע שורה של חמש גפנים · שנייא היא דאמר רבי שמעון בן לקיש בעריס המעוקם שנו על ידי עקימה הרתי׳ מתכלען · הלכה ב׳ לא סוף דבר גדר אלא אפילו עשה פסין אם אין בין פס לחבירו שלשה טפחים נידונין כגדר אפילו קנה ואפי׳ קשין · ואתיא כיי דאמר רבי חנינא אין האסור נעשה מחיצה להציל · סברין מימר האיסור נעשה מחיצה ליאסר · הלכה ג׳ על דעתיה דרבי יהודה עשה כבתוך הכרם · ויוסר בשש עשרה · אמר רבי יונה הדא דתימר כשאין הברתים מבותים אבל אם היו הברתי׳ מבותין אוסר בשש עשרה עד שיהא מוקף גדר מארבע רוחותיו · מן מה דתנינן בין שני כרמים הדא אמרה אפילו מרוח אחת עד שיהא מוקף גדר כל אותו הרוח · משמעינה מן הדא דאמר רבי זעירא ר׳ יסא בשם רב מתנה אין זנב לכרם גדול ולא מחול לכרם קטן · אין זנב לכרם גדול שאי את זקוקו לו ולא מחול לכרם קטן לוסר הרצה לו יותר מתוכו · תוכו שמנה והרצה לו שתים עשרה ואי זהו כרם קטן שלש כנגד שלש · הא שלש כנגד שלש יש לו מחול · אמר רבי זעירא הדא אמרה עשה פסין כנגד שלש גפנים יש לו מחול · רבי יודן בעי עשה גדר לפנים מגדר ואמר אם יש שלשה טפחים מותר להביא זרע לשם · ואם לאו אסור להביא זרע לשם · רבי יעקב בר אידי בשם רבי שמעון בן לקיש והוא שיש מקום שתים עשרה אמה כישל המחול · אמר רבי חזקיה ובלבד שתים עשרה על שתים עשרה · אמר רבי מנא אפילו מיצר והולך · הלכה ד׳ עשרה פסין כנגד הבנין ויש בעומד ארבע׳ והעומד רבה על הפרוץ כנגד העומד מות׳ כנגד הפרצ׳ אסור · עשה פסין כנגד הגפנים ואין בעומד ארבעה והפרוץ רבה על העומד פשיטא כנגד העומד מותר כנגד הפירצה אסור אמר רבי שמעון בן לקיש בשם ר׳ יודה בן חנינה כעין ארבעה קנים בארבעה זוית שבכרם וקשר גמי מלמעלה מציל משום פיאה · אמר רבי יונה כמחיצת שבת כן מחיצת כלאים · אמר רבי יוחנן כעשה שהלך ר׳ יהושע בן קרחה אצל רבי יוחנן בן נורי לנגינר הראו שדה אחת ובית חבירתה והתה נקראת והיו שם פרצות יותר מעשר והיה נוטל אעין וסותם ודוקרנין וסותם עד שמיעטן פחות מעשר אמר כזה כן מחיצת שבת · אמר רבי זעירא מודה רבי שמעון בן לקיש לעניין שבת שהפיאה מצלת יותר מעשר · א״ר חגי כתניתא אמרה כן מקיפין שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה למעלה מזה אם אמ׳ את שהפיאה מצלת יותר מעשר דיין חבל אחד · ר׳ יונה א״ר יאשיה בעי הדא פיאה מה את אמרת מלמעלן מן הצד · אין תימר מלמעלן הא כל שכן מן הצד · אין תימר כן הצד הא מלמעלן לא אין תימר מלמעלן לא אמר רבי חגי כלום · מה נפשך אם מלמעלן הרי מלמעלן אי מן הצד הרי מן הצד · רבנן דקסרין בשם רבי ירמיה תיפתר בעשוין כמין דוקרן · ר׳ זעירא רבי אבודמא דחיפה בשם רבי שמעון בן לקיש לגובה אפילו עד מאה אמה · אמר רבי יודן הדא דאת אמר לעניין כלאים אבל לעניין שבת לא תהא פיאה גדולה מן הקורה · אמר רבי יוסי הא כלאים הא שבת · על דעתיה דרבי יוסי מה בין קורה מה בין פיאה · פיאה אינה מצלת מרוח אחת · עד שתהא מגופפת מארבע רוחותיה · קורה מצלת מרוח אחת · ואתיא כהדא דמר רבי זעירא בשם רב המנונא הפיאה אינה מצלת עד שתהא מגופפת מארבע רוחותיה · א״ר בא בר ממל טטרפליות שבכרמים אסור לטלטל תחתיהן מפני שהן סוף תקרה ואין סוף תקרה מציל משום פיאה ·

אמר רבי פינחס אתא עובדא קומי רבי ירמיה בארבעה עמודין ועליהן ארבעה פיסטליות והתיר לטלטל תחתיהן משום פיאה · רבי בון ורבנן בעון קומי רבי זעירא פיאה מהו שתציל בסוכה · אמר לון פיאה מצלת בסוכה · סוף סכך מהו שיציל בסוכה · אמר לון אין סוף סכך מציל בסוכה · מה בין זה לזה · זה נעשה לכך וזה אינו נעשה לכך · א״ר אבהו כל אילין מיליא לעניין משא ומתן הא להורות אסור להורות · מה אם סוכה קלה את אמר אסור · שבת וחמורה לא כל שכן · רבי בון בר חייה בעא קומי ר׳ זעירא מאן תנא פיאה מצלת לא ר׳ יוחנן בן נורי אמר ליה אדהי תנא נמצאת אמר לענין כלאים כל הפחות משלש׳ כסתום מג׳ ועד ארבעה אם העומד רבה על הפרוץ מותר ואם הפרוץ רבה על העומד אסור מארבע ועד עשר אם עומד מרובה על הפרוץ מותר ואם פרוץ מרובה על העומד כנגד העומד מותר כנגד הפרוץ אסור · יותר מעשר אע״פ שהעומד רבה על הפרוץ כנגד העומד מותר כנגד הפרוץ אסור · לעניין שבת כל הפחות משלשה כסתום · משלשה ועד ארבעה מארבעה ועד עשר אם העומד רבה על הפרוץ מותר ואם הפרוץ רבה על העומד אסו׳ · יותר מעש׳ אע״פי שעומד רבה על הפרוץ אסור · ר׳ חנניה ר׳ יודה בר פזי בשם ר׳ יוחנן לית כאן מג׳ ועד ארבעה יש כאן פירצה ג׳ אין כאן מקום ד׳ · מתיב רבי מנא והתנינן מקיפין בקנים וקנה יש לו מקום · א״ל לא התיבני פחות משלשה שכל הפחות משלשה כסתום הוא · רבי יוסי בי ר׳ בון בשם רב מכל מקום כבית שהעומד רבה על הפרוץ מותר ·

הלכה ה׳ ההוא שזרע כנגד האמצעי · זרע כנגד האמצעי על דעתיה דב׳ח שמאי אוסר את כל השורה · על דעתיה דבית הלל אוסר שלש כנגד שלש · זרע כנגד הבנין שבאמצעי על דעתין דבית שמאי אוסר שתי׳ מכן ושתים מכן · חמישית אי זו היא נאסר אם היו זרעי׳ קרובין לאחת מהן הרי אילו אסורו׳ · ואם לאו הרי אילו מותרות · על דעת דבית הלל אסור ארבע כנגד שתים · זרע כנגד קרן זוית על דעת דב״ש אי זו שורה אסור זו זו על דעתיה דב״ה אסור שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב מכאן ואחת יוצא זנב מכאן · זרק כנגד הבינין שבקרן זוית על דעתיה דב״ש אוסר את כל השורה · על דעתיה דב״ה אוסר שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב · מכן שישית · אי זו היא שלישית שבראשונה שנייה שבשלישית ·

הלכה ו׳ רבי חייה בר בא בשם רבי חייא בר יוסף ארץ כנען לגבולותיה · גבולות שבנו להם הכנעניים · רבי אימי בעי ולמידין מן הכנעניים · שמואל אמר כבודד לכסן · רבי יוסי בר זמינא בשם רבי יוחנן את רואה כילו אחת נטועה כאן · רבי יונה בעי נטע שתים כנגד שתי׳ ואחת יוצא זנב שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב את רואה כילו אחרת נטועה כאן ואחרת נטועה כאן נטע שלש כנגד שלש ואחת סמוכה כנגד האמצעי את רואה כילו אחרת נטועה כאן לעשותו כרם גדול לא כן את אמר אין זנב לכרם גדול כשעה שהוא גדול מהו ליתן זנב לכרם קטן ולעשותו גדול ·

הלכה ז׳ רבי אחי בעי לית הדא פליגא על רבי שמעון דרבי שמעון אמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו תמן אין אד׳ מקדיש דבר שאינו שלו ברם הכא שלו ושל חבירו מצטרפין לאסור את האמצעי · רבי מנא לא אמר כן אלא לא כן אמר ר׳ שמואל בשם ר׳ זעירא רבי שמעון כדעתיה כמה דרבי שמעון אמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו כן הוא אמר אין אדם חובש דבר שאינו שלו · תמן אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו · כרם הבא שלו ושל חבירו מצטרפין לאסור את האמצעי ·

הלכה ח׳ אמר רבי זעירא שמונה חוץ ממקום כרתין · כמה דתימר שמונה חוץ במקום כרתין · ודכוותה ארבע חוץ במקום כרתין · אמר רבי לעזר החמירו תוכו יותר מחוצה לו · אמר ר׳ זעירא עד דאנא תמן קימנתה תוכו שמונה חוצה לו שש עשרה · אמר רבי לעזר מארבע אמות ועד שמונה אסור ומקדש משמונה ועד שש עשרה אסור ואינו מקדש · רבי יוסי בשם רבי יוחנן אתיא דרבי ליעזר בן יעקב כבית שמאי כמה דבית שמאי אמרי שורה אחת כרם · כן רבי ליעזר בן יעקב אמר שורה אחת כרם · מה נפשך כרם גדול הוא אסור בשמונה כרם קטן הוא אסור בשמונה · ר׳ יודן לא אמ׳ כן אלא שמונה אמות אסור שמונה אמות וכל שהוא מותר · אית דבעי מימר שאילו בתחילה נטען מטע שש עשרה על שש עשרה היה מותר בשמונה אמות · רבי יהודה בן פזי בשם רבי יוחנן אתיא דרבי ליעזר בן יעקב כבית שמאי כמה דבית שמאי מחמירין בה בחורבנו יותר ממטעיתו כן רבי ליעזר בן יעקב מחמיר בחורבנו יותר ממטעיתו

הלכה ט׳ ר׳ יונה בשם רב מותר הזרע ואסור לזרוע · ר׳ יוסי בשם רב הלכתא מות׳ לזרוע רב חייא בר אשי בשם רב הלכה כר׳ מאיר ור׳ שמעון מה מותר הזרע ומותר לזרוע · או מותר הזרע ואסור לזרוע מן מה דאמר רבי בא משח לי רבי חייא בר אשי כרמי מטע שמונה על שמונה · הדא אמר׳ מותר הזרע ומות׳ לזרע · רב הוה זרע כרמיה כרתין · ואינו אסור משום כלאים · מערבבן היין ואין עבודה לגפן יחידית אלא כרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר אין עבודה לגפן יחידית דברי חכמים · רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כדברי מי שהוא מיקל בחוצה לארץ · אמר רבי יעקב בר אחא והני תמן הלכה כדברי מי שהוא מיקל בחוצה לארץ ׃

הדרן עלך קרחת הכרם

כרם שחרב אם יש בו ללקט עשר גפני׳ לבית סאה ונטועות כהלכתן הרי זה נקרא כרם כרם דל שהו׳ נטוע ערבוביא אם יש בו לכוין שתים כנגד שלש הרי זה כרם ואם לאו אינו כרם · רבי מאיר אומר הואיל והוא נראה כתבנית כרמים הרי זה כרם ·

ב׳ כרם שהוא נטוע על פחות מארבע אמות רבי שמעון אומר אינו כרם · וחכמים אומ׳ כרם ורואין את האמצעיות כילו אינן ·

ג׳ חריץ שהוא עובר בכרם עמוק עשרה ורחב ארבעה רבי ליעזר בן יעקב אומר אם היה מפולש מראש הכרם ועד סופו הרי זה נראה כבין שני כרמי׳ וזורעין בתוכו ואם לאו הרי הוא כגת · הגת שבכרם עמוקה עשרה ורחבה ארבעה זורעין בתוכה דברי רבי ליעזר · וחכמים אוסרין · שומרה שבכרם גבוה עשרה ורחבה ארבעה זורעין בתוכה · ואם היה סער כותש אסור ·

ד׳ גפן שהיא נטועה בגת או בנקע נותנין לה עבודתה וזורע את המותר · רבי יוסי אומר אם אין שם ארבע אמות לא יביא זרע לשם והבית שבכרם זורעין אותו ·

ה׳ הנוטע ירק בכרם או המקיים הרי זה מקדש ארבעים וחמש גפנים · אימתי בזמן שהן נטועות ארבע על ארבע או חמש על חמש · היו נטועות על שש שש או על שבע שבע הרי זה מקדש שש עשרה אמה לכל רוח עגולות ולא מרובעות ·

ו׳ הרואה ירק בכרם ואמר כשאגיע לו אלקטנו מותר · כשאחזור אלקטנו אם הוסיף במאתים אסור ·

ז׳ היה עובר בכרם ונפלו ממנו זרעים או שיצאו עם הזבלים או עם המים · הזורע וסיערתו הרוח לאחריו מותר · סיערתו הרוח לפניו רבי עקיבה אומר אם עשבים יופך ואם אביב ינפץ · ואם הביאה דגן ידלק ·

ח׳ המקיים קוצים בכרם רבי ליעזר אומר קידש · וחכמים אומרי׳ לא קידש אלא דבר שכמוהו מקיימין · האירוס והקיסוס ושושנת המלך וכל מין זרעים כלאים בכרם · והקנבס רבי טרפון אומר אינו כלאים · וחכמים אומרי׳ כלאים · והקינרס כלאים בכרם ׃

סליק פירקא

אמר רבי יוחנן הוא קרחת הכרם הוא כרם שחרב · קרחת הכרם מקריחין אותו מאמצעי · כרם שחרב מקריחין אותו מכל צדדיו · ר׳ זעיר׳ בעי לחבריא תשע שורין מן שובע שובע נסב שורא פרא שורא לשתי שורה פרא שורה לערב נשתיירן שם עשרים גפני׳ נסב תרתי׳ מכן ותרתי׳ מכא חדא מכא וחדא מכא · נשתיירן שם עשרים גפנים הדא דתנינן עשר גפנים לבית סאה נמצאו שתים כנגד שתים אחת יוצא זנב · שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב · שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב · שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב · את רואה כילו אחרת נטועה כאן · כילו אחרת נטועה כאן · כילו אחרת נטועה כאן · ליטע כאן אין את יכול שהוא זנב ואין זנב לזנב ליטע כאן אין את יכול שהוא זנב ואין זנב לזנב · ליטע כאן אין את יכול שהוא זנב ואין זנב לזנב הדא אמרה שאין זנב לכרם גדול · הדא פשיטא שאילתיה דרבי יוסי בר זמינא בשם רבי יוחנן את רואה כילו אחרת נטועה כאן · נמצאו ששים וארבע על ארבעים ושמונה נסב תרתי׳ מכא דהב לך הכא נמצאו ארבעים ושמונה על ארבעי׳ ושמונה חד ביניי עקר חד ביניי והב חד קיזה שש עשרה על שש עשרה עבודתו בשמונה אמות מה את עבר לה הוא ועבודתו לתוך בית סאה · או חוץ לעבודתו אין תעבדינה הוא ועבודתו בתוך בית סאה אשכח חסר תלת מאוון וארבעין ותמניא · ואין תעבדינה חוץ לעבודתו אשכח יתר מארבע מאוון וחמשין ותרתי׳ וכמו פלגות ביחידות הן אין תימר ברוצף לא תנינן אלא עשר גפנים לבית סאה · הרי לא מצי תנייה הבודרת מכוון והנוף אינו מכוון הרי זה כרם · הנוף מכוון והבודרת אינו מכוון אינו כרם · היו דקות ואינן מכוונות העבי׳ והרי הן מכוונות הרי זה כרם · כיצד הוא יודע אם מכוונות הן מביא חוט ומותח אית תניי תני מכפנים ואית תניי תני מבחוץ אמ׳ רבי יונה כאן דאמר מכפנים כתוך טפח · מאן דאמר מבחוץ צריך שיהא נוגע בהן שורה החיצונה שאינה מכוונת כנגד הברתין נותנין לה עבודתה וזורע את המותר · אמר רבי יוסי שאם היו זורעין בתוך ששה הכל אסור · חוץ לששה הגפנים מותרות והכרם אסור · ואיזהו כרם דל · אמר רבי יונה דל בגפנים ועשיר בעבודות ·

הלכה ב׳ אמר להן רבי שמעון אותם שאתם אומרי׳ רואין את האמצעיות כילו אינן הרי הן עיקרו של כרם · אמר רבי חנניה הדא אמרה כשהיו שש כנגד שש · אבל אם היו חמש כנגד חמש כל עמא מודיי שהן רואין את האמצעיות כילו אינן · אמר רבי מנא הדא דתימר כשהיו חמש כנגד חמש · אבל אם היו שש כנגד שש אילו את רואה את האמצעי׳ כילו אינן אילו מה הדא דתנינן רואין את האמצעיות כילו אינן · אמר רבי חנינא שמותר להדלותן על גבי גפנים · אמר רבי מנא הדא מסייעא להיא דאמר ר׳ יוסי אם היו זרעים בתוך ששה הכל אסור · חוץ לששה גפנים מותרות והכרם אסור · שמעון בר בא בשם רבי יוחנן · כשם שהן חלוקין כאן כך חלוקין בשכונת קברות · אמר רבי יונה ולא דמייא תמן מרווחין ורצפן יש להן שכונת קברות · רצופין ורווחין אין עליהן שכונת קברות · כרם הבא מרווחין ורצפן במחלוקת רצופין ורווחין דברי הכל · כרם הבא מה פליגין בשכא ומצאן רצופין · רבי שמעון אומר אומר אני גל נפל עליהן ורצפן ורבנן אמר מרווחין הן ורצפן ·

הלכה ג׳ עד שיהא מבריך כרי הוא ועבודתו מן מה דתני מודין חכמים לר׳ ליעזר בן יעקב בחריץ מבריך כרי הוא ועבודתו הוי כן רבי ליעזר בן יעקב סבר מימר אפי׳ אינו מבריך כרי הוא ועבודתו מה פליגין כשהיו שתי שורות מכן ושתי שורות מכאן · אבל אם היתה שורה אחת מכן ושורה אחת מכן מבין שהוא מגיע כנגד שלש גפנים בטל׳ הכרם · תני פחות מכן אסור דל כן מה אנן אמרין עשרה אסור תשעה לא כל שכן · אלא מהו פחות מכן לרוחב דל כן מה אנן אמרין יעשה כסתום ותהא מותר ויעשה כסתום ויהא מותר · לא כן תני שרשי פיאה נכנסין לתוך ארבע אמות שבכרם למטה משלשה טפחים הרי אילו מותרין · תנייא היא שאויר הכרם מקף · אמר להן רבי ליעזר בן יעקב אין אתם מודין לי שעמוק כגבוה אלא שאויר הכרם מקף · מסתברא

רבי ליעזר מודה לרבי ליעזר בן יעקב · רבי ליעזר בן יעקב לא יודי לר' ליעזר · רבי ליעזר יודי לרבי ליעזר בן יעקב שעמוק כגבוה · ר' ליעזר בן יעקב לא יודי לרבי ליעזר שאיר הכרם מקיף · רבי חייא בשם רבי יוחנן צריך שיהא שם חלל ארבע · אמר רב שמואל בר רב יצחק הדא דתימר בעגולה · אבל במרובעת אינו צריך שיהא שם חלל ארבעה · רבי חלפתא בן שאול אמר צריך שיהא שם שלשה טפחים עפר מלמעלן · אמר ר' יוסי הדא דתימא בעגולה אבל במרובעת אינו צריך שיהא שם שלשה טפחים עפר מלמעלה ·

הלכה ד'

משלשה ועד ארבעה הא מתני' פחות משלשה כסהוס משלשה ועד ארבעה משלים ארבעה זורע מיד · רבי אבין בשם שמואל וכבתי כלאים החבאו · כית שמחביא' בו את הכלאים ·

הלכה ה'

רבי יוסי בן חנינא אמ' והוא שזרע כנגד האמצעית · ר' אבין בשם שמואל והוא שתהא האמצע' עגולה ירק · הדך עבידא שובע שורין מן שובע שורין צא מהן ארב' גפנים לארבע זויות הכרם נשתיירו שם ארבעים וחמש גפנים הדא היא דתנינן הרי הא מקדש ארבעי' וחמש גפנים איכתי בזמן שהן נטועו' ד' על ד' או חמש על חמש הדא מסייעא לר' זעירא דר' לעזר אמר שמונה חוץ במקום כרתן · היו נטועות שש על שש או שבע על שבע הדא מסייעא לר' לעזר דר' לעזר אמ' מד' אמות ועד שמונה אסור ומקדש · משמונה ועד שש עשרה אסור ואינו מקדש ·

הלכה ו'

רבי יוסי בר חנינא אמ' כפועל שנו בעל הבי' שהוא עסוק במלאכתו עשו אותו כפועל בעל הבית שקי' ירקות שדה בכרם אסורין בין לו בין לאחר · פועל שקיים ירקות שדה בכרם אסור לו ומותר לכל אדם · וקשיא אם אסור לו יהא אסור לכל אדם אם מותר לכל אדם יהא מותר לו · אלא כרבי שמעון דאמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו · אף על גב דרבי שמעון אמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו מודה הוא הכא שאסור לו כעלה קטן אחד · אבל אם ליקט הוא אסור בין לו בין לכל אדם ואם הוסיף במאתים אסור · דרבי ינאי משערין בהדין ירבוזה · כיצד הוא בודק רב ביבי בשם רבי חנינה לוקט אחד ומניח אחד · כמה שזה פוחת זה מוסיף ·

הלכה ז'

אמר רבי לעזר מתני' בעומד בשדה לבן וסערתו הרוח לשדה כרם · רבי זעירא בעי כה איתאמרת בעומד או אפילו עומד אין תימר בעומד בלבן הא בשדה כרם לא אין תימר אפי' עומד הוא הדא היא הדא · דשמעינה מן הדא רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון הזורע וסערתו הרוח לאחוריו מותר מפני שהוא אונס · מה נן קיימין אי בעומד בשדה כרם עובד עבודה · ואת אמר מותר · אלא כי נן קיימין בעומד בשדה לבן וסערתו הרוח לשדה כרם · ר' זעירא ר' שמעון בן לקיש בשם ר' הושעיא אם עשבים יופך הכל מותר אם אביב ינפץ והקשין מותרין · והדגן אסור · אם הביאה דגן תודלק הכל אסור · רבי יוחנן אמר הכל אסור מה חזרה דתנינן אם עשבים יופך אם אביב ינפץ · אם הביאה דגן תודלק · כהדא דתנינן תמן הערלה וכלאי הכרם את שדרכו לישרף ישרף · את שדרכו ליקבר יקבר · רבי יעקב בר אידי בשם רבי שמעון בן לקיש פעמים שהקשין מותרין והדגן אסור · פעמים שהקשין אסורין והדגן מותר · הדך עבידא זרע בהיתר וסיכך על גביו הקשין מותרין והדגן אסור זרע באיסור והעביר את הסכך הקשין אסורין והדגן מותר · רבי זעירא בעי ניחא הקשין מותרין והדגן אסור · הקשין אסורין והדגן מות' גדל בתוך איסור ואת אמר מותר · רבי זעירא כדעתיה דאמר ר' זעירא בשם ר' יונתן בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו אפילו מוסיף כמה אסור שאין גידולי איסור מעלין את האיסור ·

הלכה ח'

א"ר אבהו טעמא דר' ליעזר שכן מקיימין אותן לגמלים בערביא · האירוס אירסיה · הקיסוס קיסוסא · ושושנת המלך קרינשן · תני' והאגין והוורד והאטורין מין אילן ואינן כלאים בכרם · השיפה והחושן והגמי ושאר כל הגדלין באפר מין דשאים ואינן כלאים בכרם · והתני רבי הושעיה אילו הן מיני דשאים הקינרס והחלמה והדמע והאטד · תמן לברכה וכאן לכלאים · אמר ר' יוסי הדא אמרה אתרג אע"פ שאת או' עליו בורא פרי העץ את אומ' על התמרו' שלו בורא מיני דשאים · הצלף בית שמאי אומרי' כלאים בכרם ואינו כלאים בזרעים · בית הלל אומרי' אינו כלאים לא בכרם ולא בזרעים · והכל מודין שהוא חייב בערלה · תני רבי חונא בר פפא את שהוא עולה מגזעו מין אילן · משרשיו מין ירק · התיבן הרי הכרוב הרי הוא עולה מגזעו כאן בודאי כאן בספק ׃

הדרן עלך כרם שחרב

איזהו עריס הנוטע שורה של חמש גפנים בצד הגדר שהוא גבו' י' טפחי' או בצד חריץ שהוא עמוק' י' ורחב ד' נותנין לו עבודתו ד' אמות · ב"ש אומרי' מודדין ד' אמות מעיקר גפנים ולשדה · ובית הלל אומרי' מן הגדר ולשדה · א"ר יוחנן בן נורי טועין כל האומרין כך אלא אם יש ארבע אמות מעיקר גפנים ולגדר נותנין לו עבודתו וזורע את המותר · וכמה היא עבוד' הגפן ששה טפחים לכל רוח · ורבי עקיבה אומר שלשה ·

ב' עריס שהוא יוצא מן המדרגה רבי ליעזר בן יעקב אומר אם עומד בארץ ובוצר את כולו הרי זה אוסר ארבע אמות בשדה ואם לאו אינו אוסר אלא כנגדו · רבי לעזר אומר אף הנוטע אחת בארץ ואחת במדרגה אם גבוה עשרה טפחים אינה מצטרפת עמה · ואם לאו הרי זו מצטרפת עמה ·

ג' המדלה את הגפן על מקצת אפיפירות לא יביא זרע אל תחת המותר · ואם הביא לא קידש ואם הלך החדש אסור וכן המדלה על מקצת אילן סרק ·

ד' המדלה את הגפן על מקצת אילן מאכל מותר להביא זרע אל תחת המותר ואם הלך החדש יחזירנו ·

ה' מעשה שהלך רבי יהושע אצל רבי ישמעאל בכפר עזיז והראהו גפן שהוא מודלה על מקצ' תאינה אמר לו מה אני להביא זרע תחת המותר אמר לו מותר · והעלהו משם לבית מגיניא והראהו גפן שהוא מודלה על מקצת הקורה וסדן של שקמה ובו קורות הרבה אמר לו תחת הקורה הזו אסור והשאר מותר ·

ו' אי זהו אילן סרק כל שאינו עושה פירות · רבי מאיר אומר הכל אילן סרק חוץ מן הזית ומן התאינה · רבי יוסי אומר כל שאין כמוהו נוטעין שדות שלימות הרי זה אילן סרק ·

ז' פיסק עריס שמונה אמות ועוד וכל מדות שאמרו חכמים בכרם אין בהן ועוד חוץ מפיסקי עריס · אילו הן פיסקי עריס עריס שחרב באמצעו ונשתיירו בו חמש גפני' מכן וחמש גפנים מכן אם יש שם שמונה אמות לא יביא זרע לשם · שמונה אמות ועוד נותנין לו עבודתו וזורע את המותר ·

ח' עריס שהוא יוצא מן הכותל מתוך קרן וכלה נותנין לו עבודתו וזורע את המותר · רבי יוסה אומ' אם אין שם ארבע אמות לא יביא זרע לשם · הקנים היוצאין מן העריס וחס עליהן לפסקן כנגדן מותר עשאן כדי שיהלך בהן החדש אסור ·

ט' הפרח היוצא מן העריס רואין אותו כילו מטולת הלויה בו כנגדו אסור · וכן בדלית המותח ומודלה מאילן לאילן התחתיה אסור · ספקה בחבל או בגמי תחת הספוק מותר עשאו כדי שיהלך עליו החדש אסור ׃

סליק פירקא

וקשיא על דעתיה דבית שמאי בלא כך אינו אסור משום כרם · רבי שמעון בן לקיש אמר בעריס המעוקם שנו · אם בעריס המעוקם שנו בלא גדר אינו אוסר משום כרם · רבי יונה בעי מהו ליזרע בנתים בסמוכות הן ואת אמר אסור ליזרע בנתים · מהו ליזרע בין הגפנים כמה דתימר גבי מוקשה אסור לזרע בין הגומות · אוף הכא אסור ליזרע בין הגפנים · רבי יוחנן אמר בעריס המכוון שנו · אם בעריס המכוון שנו בלא גדר אינו אוסר משום כרם ניכר כגון בית הלל ·

תמיהה אמר רבי חנניה מסתברא מודה רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן בעריס המכוון שנו כגון בית הלל · ומודה רבי יוחנן לרבי שמעון בעריס המעוקם שנו כגין רבי יוחנן בן נורי דרבי יוחנן בן נורי אמר טועין כל האומרים כן ·

אין תימר בעריס המכוון שנו מה אית בה טעין בין כמאן דאמר מעיקר הגפנים משוחין בין כמאן דאמר מעיקר הגדר משוחין · מה כיוחן · אמר ר' יוסה תיפתר שהיו הברותין נתונין מקצתן בתוך ארבע אמות ומקצתן חוץ לארבע אמות · מאן דאמר מעיקר הגפנים משוחין ניחא · מאן דאמר מעיקר הגדר משוחין מקום שהחוט כלה אסור והשאר מותר · היו שם שתי אמות מאן דאמר מעיקר הגפנים משוחין אינו אוסר אלא שתי אמות · מאן דאמ' מעיקר הגדר משוחין אוסר עד שתי אמות אחר · אמר רבי יוחנן רבי יוסי ורבי ישמעאל ורבי יוחנן בן נורי שלשתן אמרו דבר אחד · רבי ישמעאל דתנינן על גנה קטנה שהיא מוקפת עריס אם יש בה מלא בוצר סלו מכן ומלוא בוצר סלו מכן תיזרע ואם לאו לא תיזרע · אמר רבי יונה אמה בוצר ואמה סלו · אמה בוצר ואמה סלו · הוון בעיי מימר מאן דאמר מעיקר הגפנים משוחין ניחא · מאן דאמר מעיקר הגדר משוחין אין אותן הברותין ממעטין ארבע · תיפתר שהיו חבוקין לכותל · לא ארבע אינן כלום הלכת עריס בחמש · אמר רבי חנניה תיפתר שהיו שתים גפנים נתונות בקרן זוית אחת שאם יטהום הן נראין כארבע בניין · רבי יוסי דתנינן רבי יוסי אומר אם אין שם ארבע אמות לא יביא זרע לשם · מאן דאמר מעיקר הגפנים משוחין ניחא · מאן דאמר מעיקר הגדר משוחין אין אותו הבורות ממעט ארבע תיפתר שהיה חבוק לכותל · והבין רבי יוחנן בן נורי דהכא · מסתברא רבי יוסי ורבי ישמעאל יודון לרבי יוחנן בן נורי · ורבי יוחנן בן נורי לא יודי לרבי יוסי ורבי ישמעאל · רבי יוסי יודי לרבי ישמעאל · רבי ישמעאל לא יודי לרבי יוסי · רב יהודה בשם רב הלכה כרבי עקיבה · רבי יעקב בר אידי בשם ר' יהושע בן לוי הלכה כדברי מי שהוא מיקל בהרצה לארץ ׃ אמר רבי יעקב בר אחא ותניי תמן הלכה כדברי מי שהוא מיקל בהרצה לארץ ·

הלכה ב'

רבי שמואל בר נחמן רבי יונתן בשם רבי ליעזר הנוטע את כרמו פחות מטפח חייב בערלה מפני מראית העין עד שיגוס מעם הארץ · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן בשם רבי ליעזר בן יעקב העושה כרי מן הלקט ומן השכחה ומן הפיאה חייב בתרומה גדולה מפני מראית העין · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן ורבי ליעזר בן יעקב משם בית שמאי המת מטמא ארבע אמות ברשות הרבים מפני כבודו · רבי מנא אמר הדא

אחרייתא משום בית שמאי · רבי יוסי בי רבי בון אמר כולהון משום בית שמאי ·
א״ר יונה אוף הדא דתנינן מפני מראית העין דלא כן מה בין העומד בארץ מה
בין העומד במדרגה גבוהה מה גבוהה שורה גבוה מדרגה אין תימר גבוהה שורה
שופע המדרגה כלמטן · אין תימר גבוהה המדרגה שיפוע השורה מלמעלן ·
והתני שתי שורות במדרגה · אית לך מימר גבוהה שורה לא גבוהה מדרגה ·
אמר רבי מנא כל אותן עשרה טפחים שבמדרגה עשו אותם מקום בפני עצמו ·
תמן תנינן הזורק ד׳ אמות בכותל למעלה מעשרה טפחים כזורק באויר · למטה
מעשרה טפחים כזורק בארץ · רב חסדא אמר כמודד לכסן · ואין סופה לירד ·
ר׳ חייא בשם ר׳ יוחנן תיפתר שהיתה דבילה שמינה והיא ניטחה · ר׳ חגי בעי קומי
רבי יוסי לית הדא אמרה שיפוע המדרגה כלמטן אמר ליה תמן זרעין מצין מן
המדריגה ברם הכא דרך בני אדם להיות שפין בה והיא נופלת · אילו אמר
בשהיה טם חור והיא נרטה מן החור כשם שהזרעין מצין מן המדרגה יאות ·
שתי גינות זו על גבי זו התחתונה עשויה כרם והעליונה אינה עשויה כרם וזורע את
העליונה עד שהוא מגיע לאויר עשרה · רבי בון בר חייא בעא קומי רבי זעירא
לית הדא אמרה שיפוע המדרגה כלמטן · אמר ליה משום זרעים נוטין לאויר
הכרם העליונה עשויה כרם · והתחתונה אינה עשויה כרם וזורע את התחתונה
ואת המדרגה עד שמגיע לעיקר הגפנים · אמר רבי יוסי לית כאן לעיקר הגפני׳
אלא למטה משלשה כהדא דתני שרשי פיאה נכנסין לתוך ארבע אמות שבכרם
למטה משלשה טפחים הרי אלו מותרין · הלכה ג׳ חזקיה אמר משלשה
ועד ארבעה היא מתניתא פחות משלשה כסתום · משלשה ועד ארבעה משלי׳ ·
ארבעה נחת הוא לה עד הכא׳ ר׳ יעקב בר אידי בשם ר׳ שמעון בן לקיש עד ארבע
אמות · ר׳ אחא ר׳ חיננא בשם ר׳ שמעון בן לקיש עד שש אמות · א״ר מנא אזלית
לקיסרין ושמעית ר׳ הטעיה בר שמי בשם ר׳ יצחק בן לעזר אם היו שתי פיפירות
מותר · אמר רבי חיננא ותני ופליג אם היה דרכו לפסע אסור · והבי כן ר׳ שמעון
בן לעזר אומר אם היה דרכו לפסע בין פיפור לפיפור כפיפור אחד הוא ·

הלכה ד׳ מה בין אילן סרק מה בין אילן מאכל · אדם מבטל אילן סרק על
גבי גפנו · ואין אדם מבטל אילן מאכל ע״ג גפנו תמן תנינן כל חמתות צרורות
טהורות חוץ משל ערביים · רבי מאיר אומר צרור השעה טהורות · צרור עולם
טמאות · רבי יוסי אומר כל חמתות צרורות טהורות · אית תני תני מחלף רבי
יעקב בר אחא בשם רבי יוסא כמתניתין אמר רבי יוחן סימנא דכלים כלאים דל בן
מה בין צרור עולם מה בין צרור שעה · דבי רבי ינאי אמרי צרור עולם
צריך חיתוך צרור שעה אינו צריך חיתוך · הלכה ה׳
לית הדא פליגא על רבי זעירא דרבי זעירא אמר שמונה חוץ
ממקום כרתין · פתר לה שמונה אמות וכל שהוא · ולמה לא תניתה ולא תיסבור
כהדא דאמר רבי יוחנן כל מידות שאמרו חכמים ועוד טפח והן ריכה צבחר
לפום כן לא תניתה · רבי יונה בעי למה לי נן אמרין כל מידות שאמרו חכמים
אין בהן ועוד · חוץ מפיסקי עריס · והתנינן עשרת קבין ירושלמיים שהן ששה
עשרונין ועדוין · תמן למידות · וכאן לאמות · והתנינן אמר רבי יוסי בן
משולם אומר ועוד קב למאה סאה שתות למדמע · תמן למידות . וכאן לאמות ·
והתנינן אמר רבי יודה בן בבא הגינה והקרפף שהוא שבעים ושריים על שבעים
ושריים · שמואל אמ׳ בשני שלישי אמה שנו · ולא שנייא בין שבנה גדר ואחר כך
נטע אחת עשרה גפנים בין שנטע אחת עשרה גפנים ואחר כך בנה גדר ואחר כך
נפסקה האמצעית יש כאן עריס ויש כאן פיסקי עריס · חרב הגדר אין
כאן עריס ולא פיסקי עריס · רבי אבודמי אחוה דרבי יוסי בעי חזר ובנייה
את אמר חזר עריס למקומו · חזר מתה חזרו פיסקי עריס למקומן · רבי יוסי
בשם רבי יוחנן מעשה ששרף רבי יוחנן בן נורי בנגניגר · מה שרף פיסקי עריס
שרף · רבי חייא בשם רבי יוחנן מעשה ששרף רבי יוחנן בן נורי בנגניג׳ מה שרף
בין עריס לגדר שרף · אמר רבי יוסי קשייתה קומי רבי יעקב בר אחא ניחא פיסקי
עריס שרף דברי חכמים חלוקין עליו · בין עריס לגדר שרף דברי חכמ׳ חלוקין
עליו · ולא שמיע דאמר רבי יעקב בר אחא איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון
בן לקיש עריס עצמו מהו רבי יוחנן אמר אסור ומקדש · רבי שמעון בן לקיש
אמר אסור ואינו מקדש · הלכה ו׳ והוא שיהא בקרן זוית
ארבעה טפחים כדי מקום · תנינן הכא רבי יוסי ותנינתה תמן · אילו הניחתה
הכא ולא תניתה תמן הוינן אמרין הכא על ידי שהוא הלכת עריס את אמר אסור
תמן על ידי שאינו הלכת עריס את אמר מותר · הוי צורכה מתני תמן · או
אלו תנינתה תמן ולא תניתה הכא הוינן אמרין תמן על ידי שהוא מגופף מארבע
רוחותיו את אמ׳ אסור הכא על ידי שאינו מגופף מארבע רוחותיו את אמר מות׳ ·
הוי צורכה מתניא הכא וצורכה מתניא תמן · הלכה ז׳ תמן אמר
את רואה כילו שפוד של מתכת תחוב בו · שמעון בר בא בשם רבי יוחנן עד
מקום שהוא נקמן · רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בן חנינא תחת האשכולות
אסור ומקדש · תחת העלין לא · אמר רבי יוסי אפילו תחת העלין אסור ומקדש ׃

הדרן עלך איזהו עריס

המבריך את הגפן בארץ אם אין עפר על גבה שלש׳ טפחים
לא יביא זרע עליה אפי׳ הבריכה בדלע׳ או בסילון
הבריכה בסלע אף על פי שאין עפר על גבה אלא
שלש אצבעות מותר להביא זרע עליה והארכב׳ שבגפן אין מודדין אלא מעיקר
השני · ב׳ המבריך שלש גפנים ועיקריהן נראין רבי לעזר בי רבי
צדוק אומר אם יש שם ביניהן מארבע אמות ועד שמונה הרי אלו מצטרפות ואם
לאו אינן מצטרפות · גפן שיבשה אסורה ואינה מקדשת · רבי מאיר אומר אף
צמר גפן אסור ואינו מקדש רבי אלעזר בר ר׳ צדוק אומ׳ משמו אף על גבי הגפן
אסור ואינו מקדש · ג׳ אלו אסורין ולא מקדשין מותר חרבן
הכרם מותר מחול הכרם מותר פיסקי עריס מותר אפיפירות אבל תחת הגפן
ועבודת הגפן וארבע אמות שבכרם הרי אילו מקדשין ·

ד׳ המסכך את גפנו על גבי תבואתו של חבירו הרי זה קידש וחייב
באחריותו · רבי יוסי ורבי שמעון אומר אין אדם מקדש דבר שאינו שלו ·

ה׳ אמר רבי יוסי מעשה באחד שזרע את כרמו בשביעית ובא מעשה לפני
רבי עקיבה ואמר אין אדם מקדש דבר שאינו שלו · ו׳ האנס שזרע
את הכרם ויצא מלפניו קוצרו אפי׳ במועד עד כמה הוא נותן לפועלי׳ עד שליש ·
יותר מיכן קוצר כדרכו והולך אפילו לאחר המועד · מאימתי הוא נקרא אנס
משישקע · ז׳ הרוח שעילעלה את הגפנים על גבי התבואה יגדור
מיד · ואם אירעו אונס מותר · תבואה שהיא נוטה תחת הגפן וכן בירק מחזיר
ואינו מקדש · מאימתי תבואה מתקדשת משתשליש וענבים משיעשו כפול
הלבן · התבואה שיבשה כל צורכה וענב׳ שבישלו כל צרכן אינן מתקדשות ·
ח׳ עציץ נקוב מקדש בכרם ושאינו נקוב אינו מקדש · רבי שמעון
אומר זה וזה אסורין ולא מקדשין · המעביר עציץ נקוב בכרם אם הוסיף
במאתים אסור ·

סליק פירקא

לא יביא זרע עליה ולא מן הצד מותר · מה נן קיימין אי משום
זרעים באילן למה לי גפן אפילו שאר כל האילן · אי משום
עבודה ניתני ששה אלא כר׳ עקיבה דרבי עקיבה אמ׳ שלשה ·
אין כרבי עקיבה אפילו מן הצד ניתני שלשה · רבי ירמיה בשם רבי חייה בר
אבא משום זרעים על גבי הגפן · תמן תנינן מרחיקין את הזרעים ואת המחרישה
ואת מי רגלים מן הכותל שלשה טפחים · רבי ירמיה אמר רבי חמא בר עוקבא
מקשי תמן את אמר אין השרשין מהלכין מן הצד · והכא את אמר השרשין
מהלכין מן הצד · אמר רבי יוסי כאן וכאן אין השרשין מהלכין מן הצד ·
אלא שהן עושין עפר תיחוח והן מלקין ארעיתו של כותל · תדע לך שהוא כן
דתנינן תמן מי רגלים · ומי רגלים מהלכין מן הצד · והתיב רבי יוסי בי רבי בון
והתנינן מחרישה · אית לך מימר מחרישה מהלכת מן הצד · אפילו הבריכה
בדלעת או בסילון · הדא דתימ׳ בסילון של חרס אבל בסילון של אבר אינו צריך
עד שיהא שם שלשה טפחים עפר מלמעלן · הבריכה בסלע · הדא דתימא
בהדין צלמא כרם כהדין רכיבה מתפתפת הוא והאי בשאין הראשון נראית אבל
אם היה הראשון נראה נותן ששה טפחים לכאן וששה טפחים לכאן · תדע לך
שהוא כן דתנינן דבתרה המבריך שלשה גפנים ועיקריהן נראין · ותני עלה במה
דברי׳ אמ׳ לעניין הכרם אבל לעניין עבודה נותן ששה טפח׳ לכאן וששה טפחים
לכאן · הלכה ב׳ - אמר רבי לעזר הלכה דרבי מאיר היא · מהא
בסיתווא · אבל בקיטא אית אתרין דמהלן טרפיהן אפילו בקיטא · רבי
שמואל בשם רבי זעירא על גבי זמורה היא מתניתא · רבי בון בר חייא בשם
רבי שמואל בר רב יצחק לאויר עשרה היא מתניתה · אמר רבי יוסי הדין סברין
כרם יש לו אויר · גפן יחידית אין לה אויר · מן מה דאמר רבי בון בר חייא
בשם ר׳ שמואל בר רב יצחק לאויר עשרה היא מתניתא · הדא אמרה אפילו גפן
יחידית יש לה אויר · הלכה ג׳ מותר מחול הכרם ארבע אמות ·
מותר חרבן הכרם ארבע אמות · מותר פיסקי עריס ששה טפחים · מותר
הפיפירות ששה טפחים בנתיים מהו רבי יוחנן אמר אסור ומקדש · רבי שמעון
בן לקיש אמר אסור ואינו מקדש · מה נפשך כרם גדול הוא למה לי חרבנ
אפילו בטעתו כרם קטן הוא אין לו מחול · אלא כי נן קיימין בכרם גדול
שנטעו על בטע כרם קטן · אמר רבי זעירא הדא אמרה כרם גדול שנטעו
שמונה על שמונה אין לו מחול · אין תימר מטע שש עשרה על שש עשרה
תוכו אסור ומקדש חוצה לו לא כל שכן · אמר רבי יוסי אין לוקין אלא על
עיקר הכרם · הלכה ד׳ כתיב לא תזרע כרמך כלאים אין לי
אלא כרמך · כרם אחר מניין תלמוד לומר כרם ולא כלאים · אמר ר׳ לעזר דרבי
מאיר היא דרבי מאיר אמר אין לגוי קניין בארץ ישראל לפוטרו מן המעשרות ·
אמ׳ ר׳ יוחנן דברי הכל היא · תיפתר בגוי שזרע כרמו כלאי׳ ולקחו ממנו ישראל ·
רבי יונה ורבי יוסה תריהון אמרין דרבי מאיר היא · ובעבד אית תניי תני בין שו

בין של אחרים אסור· אי׳: תני תני שלו אסור של אחרים מותר· והן בעיי מימר מאן דאמר בין שלו בין של אחרים אסור רבי מאיר ורבי יודה· מאן דאמר שלו אסור ושל אחרים מותר רבי יוסה ורבי שמעון· רבי יוסה בשם ר׳ לא דברי הכל היא· כמה דתימר תמן דבר שיש בו רוח חיים אף על פי שאינו נאסר להדיוט נאסר לגבוה· והכא דבר שאינו שלך אע״פ שאינו נאסר להדיוט נאסר לגבוה· רבי שמעון בן לקיש אמר קנסיה דר׳ מאיר ועבד עובדא דכוותיה מן הדא המסכך את גפנו על גבי תבואתו של חבירו וכו׳ כה. עשה מעש׳ אלא כשתוסיף לפי דעתו והוא מוסיף· חד בר נש חזי סלעיה לרבי לעזר אמ׳ ליה טבא היא ופסלת· אתא עובדא קומי רבי שמעון בן לקיש וקנסיה מן הדא והראה דינר לשולחני ונמצא רע חייב לשלם מפני שהוא נושא שכר· ורבי לעזר נושא שכר· רבי יעקב בר אחא בשם רבי אבונא המחזיק בו כנושא שכר· רבי יוסי בי רבי בון לא אמר כן אלא רבי לעזר אמר קנסיה דרבנין· רבי שמעון בן לקיש אמר קנסה דר׳ מאיר כך אתא עובדא שאל רבי שמעון בן לקיש לרבי· לעזר והן קנסא ומאן אמר ליה דרבנין אמר ליה פוק שלם· אמר ר׳ יוחנן הכל מודין בענבים שהן אסורות· אמר ליה ר׳ לעזר האוסר אינו נאסר ושאינו אוסר נאסר· מה פליגין במסכך את גפנו על גבי תבואתו של חבירו· אבל המסכך את גפנו של חבירו ע״ג תבואתו כל עמא מודיי שהאוסר נאסר· המסכך גפנו של חבירו ע״ג תבואתו של חבירו· משמעינה מן הדא אמר רבי יוסי מעשה באחד שזרע את כרמו בשביעית ובא מעשה לפני רבי עקיבה ואמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו· והרי אין הגפן שלו ואין התבואה שלו ואיתתכת. הלכה ה׳ רבי בא בר יעקב בשם ר׳ יוחנן כיני מתניתא מותר לקוצרו אפי׳ במועד עד כמה הוא נותן לבעלים עד שליש· רב חונא ורב ששת חד אמ׳ שליש לשכר· וחורנה אמ׳ שליש לדמים· מאימתי נקרא אגם משישקעו· אמר רבי אחא נשתקעו הבעלים ולא נתייאשו הבעלים איסורן דבר תורה· נתייאשו הבעלים ולא נשתקעו הבעלים איסורן מדבריהן· ויש קרקע נגזל· אמר רבי לא אף על פי שאין קרקע נגזל יש ייאוש לקרקע ובבן עזאי יספר אשכח תני רבי עקיבה אמר יחזיר· בן עזאי אמר יספור· במתי מתקדשת משתשליש· אית תניי תני משתשריש· מאן דאמר משתשליש מסייעא לרבי יוחנן· מאן דאמר משתשריש מסייעא לרבי הושעיא· וענבים משיעשו כפול הלבן· אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל דכתיב ותבואת הכרם· כיני מתני׳ אינן מתקדשות· הלכה ו׳ תני אין בין עציץ נקוב לעציץ שאינו נקוב אלא הכשר זרעים בלבד כרבי שמעון ברם כרבנין אית חורנין עציץ נקוב מקדש בכרם ושאינו נקוב אינו מקדש· התולש מעציץ נקוב חייב כשאינו נקוב פטור· עציץ נקוב אינו מכשיר את הזרעים ושאינו נקוב מכשיר את הזרע׳· רבי יוסי אמר לה סתם· רבי חנינא משי בה בשם רבי שמואל בר רב יצחק ההודה ריכת בטהרת זרעים מה טעם וכי יפול מנבלתם על כל זרע זרוע אשר יזרע טהור הוא· תני עציץ שאינו נקוב מעשרותיו מהלכה ותרומתו אינה מדמעת ואין חייבין עליה חומש· רבי יוסי בעי מהו לומר על פיתו המוציא לחם מן הארץ· רבי יונה בעי כן דלעת כתלוש היא לקנך בה· רבי יודה בר פזי בעי נטע חמש גפנים בחמשה עציצין שאינן נקובין ועשאן שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב את אמר כרם הוא· והכן יש כרם מיטלטל· שמואל אמ׳ במעביר תחת כל גפן וגפן· אמר רבי יוחנן לאיר עשויה היא מתניתא העביר חמשה עציצין שאינן נקובין תחת גפן אחת תפלוגתא דרבי לעזר ורבי יוחנן האוסר אינו נאסר ושאינו אוסר נאסר· אבל אם העביר עציץ אחד תחת חמש גפנים כל עמא מודיי שהאוסר נאסר׳

הדרן עלך. המבריך את הגפן

כלאי הכרם אסורין מלזרוע ומלקיים ואסורין בהנאה׃ כלאי זרעים אסורין מלזרוע ומלקיים ומותרין באכילה וכל שכן בהנאה· כלאי בגד׳ מותרין בכל דבר ואינן אסורין אלא מללבוש· כלאי בהמה מותרין לגדל ולקי׳ ואינן אסורין אלא מלהרביע כלאי בהמה אסורין זה עם זה· ב׳ בהמה עם בהמה חיה עם חיה בהמה עם חיה וחיה עם בהמה טמאה עם טמאה וטהורה עם טהורה טמאה עם טהורה וטהורה עם טמאה אסורין לחרוש ולמשוך ולהנהיג·

ג׳ המנהיג סופג את הארבעים והיושב בקרון סופג את הארבעים· רבי מאיר פוטר והשלישית שהיא קשורה לריצעותיהן אסורה. ד׳ אין קושרין את הסוס לא בצדדי הקרון ולא לאחר הקרון· ולא את הלובקס לגמלים ר׳ יהודה אומר כל הנולדים מן הסוס אף על פי שאביהן חמור מותרין זה עם זה· וכן הנולדין מן החמור אף על פי שאביהן סוס מותרין זה עם זה אבל הנולדים מן הסוס עם הנולדין מן החמור אסורין זה עם זה. ה׳ הפרדות אסורות והרמך מותר וארני השדה חיה רבי יוסי אומר מטמאות באהל כאדם· הקופד וחולדת הסנאין חיה וחולדת הסנאין רבי יוסי אומר בית שמאי אומ׳ מטמא כזית במשא וכעדשה במגע· ו׳ שור בר מין בהמה· ר׳ יוסי או׳ מן חיה· כלב מן חיה׃ רבי מאיר אומר מן בהמה· החזיר מן בהמה הערוד מן חיה· הפיל והקוף מן חיה· והאדם מותר עם כולן לחרוש ולמשוך׃

סליק פירקא

כלאי הכרם אסורין כו׳· כתיב לא תזרע כרמך כלאי׳· אין לי אלא הזורע· מקיים מניין תלמוד לומר וכרם· ולא כלאים מה כרבי עקיבה דרבי עקיבה אומר המקי׳ עובר בלא תעשה· א״ר יוסי דברי הכל היא הכל מודים באיסור שהוא אסור כשלא קיים על מעשה· אבל אם קיים ע׳ מעש׳ לוקה כהדא דתני המתנה בכלאי׳ לוקה· מניין שהוא אסור בהנייה נאמר כאן פן תקדש· ונאמר להלן פן תוקדש בו· מה פן האמור להלן אסור בהנייה׳ אף פן שנ׳ כאן אסור בהנייה· ואית דבעי מימר נאמר כאן פן תקדש ונאמר להלן ולא יהיה קדש מבני ישר· מה קדש שנ׳ להלן אסור בהנייה אף כאן אסור בהנייה· אמר רבי חונה ביאתו אסורה בהנייה· אית דבעי משמעינה מן הדא דאמר רבי חנינא פן תקדש פן תוקד באש· כתיב לא תזרע כרמך כלאים מלמד שאינו חייב עד שיזרע שני מינין בכרם דברי רבי יאשיה· רבי יונתן אמר אפילו מין אחד· על דעתיה דרבי יונתן כתיב שדך לא תזרע כלאים לאי זה דבר נאמר לא תזרע כרמך כלאים· חברייא אמרין להזהיר עליו אפילו מין אחד· על דעתיה דרבי יאשיה שדך לא תזרע כלאים לאי זה דבר נאמר לא תזרע כרמך כלאים חברייא אמרין להתרייה שאם התרו בו משו׳ שדך לוקה משום כרמך לוקה· אמר רבי בון בר חייא ליתן לו שיעור אחרת מן ששה טפחים· וכן ארבע אמות· מהנן קיימין אם כשעשה גדר מבפנים בטל הכרם׃ אם כשעש׳ גדר מבחוץ והא המחול אינן כי נן קיימין בשדה שהיה שם שדה תבואה והקריח לתוכה ארבע אמות· ואתיא כהאמר רבי חנינה אין האוסר נעשה מחיצה להציל· סברין מימר אסור נעשה מחיצה ליאסר על דעתיה דרבי יונתן כתיב שדך לא תזרע כלאים לאי זה דבר נאמר לא תזרע כרמך כלאים כהוא דאמ׳ רבי הלא הן דאת אמ׳ לא אמר׳ לכה את אמר· או כהוא דא״ר זעירא לא הזרע כרמך כלאים עיקר כרמך כלאים לא תזרע· ר׳ יוחן קפודקיא בעא קומי ר׳ יוסי תמן את אמר אין זרעי אילן קרוין זרעים· והכא את אמר זרעי אילן קרויין זרעים· אמר ליה תמן מיעט הכתוב את שאין דרך בני אדם להיות קורין זרעים· ברם הכא ריבה הכתוב על כל זרע זרוע אשר יזרע· א״ר יוחנן בשם ר׳ ינאי המוספה בכלאים לוקה· א״ל רבי יוחנן ולאו מתניתא היא כלאי׳ בכרם איך איפשר· כלאים על ידי חרישה לא בתוספה· והוה רבי ינאי מקלס ליה הולים זוב מבים תנ׳· בני אל׳ ילוזו מעיניך תן לחכם ויחכם עוד ישבע חכם ויוסף לקח· א״ל רבי שמעון בן לקיש כתר כל אילין קלוסיא יכל אנא פתר לה כרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר המקיים עובר בלא תעשה· כלום אמר רבי עקיבה אלא לעבור שמא ללקות· והבא ללקות אנן קיימין ועוד מן הדא דתנינן שביעית אית לך מימר שביעית דר׳ עקיבה פתר לה שביעית דר׳ לעזר דר׳ לעזר אמ׳ לוקין על ידי חרישה בשביעית׃

רבי יוחנן אמר אין לוקין על ידי חרישה בשביעית מה טעם דרבי לעזר ושבתה הארץ שבת לה׳ כלל· שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור פרט· הזרע והזמר בכלל היו ולמה יצאו להקיש אליהן ולומר לך מה זרע וזמר מיוחדי שהן עבודה בארץ ובאילן אף כל דבר שהוא עבודה בארץ ובאילן· מה עבד לה ר׳ יוחנן שני דברים הן ושני דברים יצאו מן הכלל וחלקן· ולית ליה לר׳ אלעזר וחלקן אית ליה לחלוק אינן וחלקן הא ללמד מלמדין· ולית ליה לרבי יוחנן מלמדין· שניא היא שהכלל בעשה ופרט בלא תעשה אין עשה מלמד על לא תעשה ואין לא תעשה מלמד על עשה· על דעתיה דר׳ יוחנן ניחא מותר לחפור בה בורות שיחין ומערות· על דעתיה דר׳ לעזר מה לחפור בה בורות שיחין ומערות כשם שאין מלמדין לענין איסור כך לענין היתר לא ילמדו׃ א״ר בא קרתיגניא טע׳ דר׳ יוחנן שש שנ׳ הזרע שדך ולא בשביעית ושש שנ׳ תזמור כרמך ולא בשביעית· כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא ועובר בעשה׳ ר׳ ירמיה אמ׳ עובר בעשה׳ ר׳ יוסה אמ׳ אפי׳ עשה אין בו׳ ר׳ יודא מילה כתיב ושבתה הארץ שבת לה׳ לעניין לא תעשה שבו· יכול יהא לוקין על התוספו׳ שבו· ר׳ יוחנן פתר מתני׳ יכול יהא לוקין על חרישה בשביעית׳ ר׳ לעזר פתר מתני׳ יכול יהא לוקין על איסור שני פרקים הראשוני׳· אית תניי תני שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך׳ אית תניי תני שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור· מאן דאמר שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך מסייעא לרבי יוחנן׳ מאן דאמר שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור מסייעא לר׳ לעזר׳ מתני׳ פליגא על רבי לעזר השומר לא תעשה· וכתיב שנו תעלה׳ שם תעשה׃ בגין דכתיב הא אילו לא כתיב עשה הוה שלא תאמר כמה דהיס׳ גבי שבת חמר חורש כעץ אינו חייב אלא אחת׳ חרכותהה שחש זורק והעלה לא יהא חייב אלא אחת לפום כן צריך מימר חייב על כל אחת ואחת· רבי זעירא רב חייה בר אשי בשם כהנא המטע בשבת חייב משום זורע· רבי זעירא אמר הזומר כנוטע׳ נוטע חמר בשבת על דעתיה דכהנא חייב שתים על דעתיה דרבי זעירא אינו חייב.

חייב אלא אחת· כלום אמר רבי זעירא אלא הזומר כנוטע שמא הנוטע כזומר
הבל היה בכלל זריעה׳ יצאת זמירה להחמיר על עצמה׳ מפני שיצאת זמירה
להחמיר על עצמ׳ את פוטרת משו׳ זורע הוי לא שנייא בין על דעתי׳ דמתנא בין על
דעתיה דרבי זעירא חייב שתים׳ הלכה ב׳ בהמה עם בהמה כו׳·
יכול לא יהא מעמיד זכרים אצל הנקב׳ ונקבות אצל הזכר׳ תלמוד לומ׳ בהמתך
לא תרביע· אין את אסור אלא מלהרביע אבל מעמיד את זכרים אצל נקבות
ונקבות אצל זכרים· וכיצד עשה מעשה לא כשהוטל ולפי דעתו הוא מטיל׳
איסי בן עקביה אומר אסור לרכב על גבי פרדה מקל וחומר ומה אם בבגדים
שאת מותר ללבוש זה על זה את אוסר בתערובתן׳ בהמה שאת אסור להנהיג
בה בזו עם זו לא כל שכן את אסור לרכוב עליה· והא כתיב וירכבו איש על
פרדו וינוסו· אין למדין מן המלכות׳ והא כתיב והרכבתם את שלמה בני על
הפרדה אשר לי׳ בריה מששת ימי בראשית היתה· ר׳ חמא בר עוקבא בשם
רבי יוסי בי רבי חנינה אמר המנהיג קולו בכלאים לוקה· והני בן הנהיג׳ המשיכה
קרא לה ובאת אחריו נתחייב בה לשלם׳ בשואל· והתני שכשאל היתה עומדת
חוץ לתחום וקרא לה ובאת אחריו הרי זה פטור· תמן לדעתה הוא מהלכת׳
ברם הכא על כורחה היא מהלכת׳ והתני טפח כנגד עינו וסימיה כנגד אזנו
וחרשה לא יצא לחירות· אמר רבי לעזר בי רבי יוסי קומי רבי יוסי שנייא הוא
שהוא יכול לברוח תדע לך שהוא כן דתני תפש בו הרי זה חייב· הושב בקרון
רבנין אמרין משקל הוא׳ ר׳ מאיר אמר אינו משקל בראשונ׳ לא היו אלא שתים
דכתיב וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו׳ עמד פרעה ועשה שלש דכתיב
ושלישים על כולו· עמדה מלכות הרשעה ועשה אותן ארבעה· הלכה
ג׳ אין קושרין את הסוס לא לצדדי הקרון ולא לאחר הקרון׳ תני רבי
מאיר פוטר אם היה מסייעו בין במעלה בין בירידה הכל מודין שהוא אסור׳
אמר רבי יוחנן מפני שזה נושא עצלותו של זה וזה נושא עצלותו של זה׳ רב
אמר מפני שנושאין את החבל שבנתים· רבי ירמיה בעי קשרן בשערן׳ מה נן
קיימין אם בשקשרו בשערו כך אנו אומרי׳ אסור להרביב בהמה על גבי חבירתה
אם בשקשרו החבל בשערו נאמר מפני שהן נושאין את החבל שבינתים· רבי
יונה אמר איתפלגון רב ורבי יוחנן׳ רבי יוחנן אמר מפני שזה נושא עצלותו של
זה וזה נושא עצלותו של זה׳ רב אמר מפני שהן נושאין את החבל שבנתים׳
מה נפק מן ביניהון קשרו בשערו בין על דעתי׳ דרב בין על דעתיה דר׳ יוחנן פטו׳·
ולא הליברקס׳ אית תניי תני ניברקס׳ מאן דאמר ליברקס שם ליבוי על שם
לוכים ומשים במצעדיו׳ מאן דאמר ניברקס אבוטס· מהו אבוטס חמר
סלקרבי יונה רב הושעיא בעי גרים הבאים מלובי מהו להמתין להן שלש דורות
אמ׳ רבי יונה בוצריה מן מה דאנן חמי׳ הין פולא מצריי כד רטב אינן צווחין ליה
לובי· כד הוא נגיב אינן צווחין ליה פול מצריי והדא אמרה גר מלובי צריך
להמתין ג׳ דורות· הדא אמרה הוא לוב היא מצרים· רבי יצחק בר נחמן בשם
רבי הושעיה הלכה כדברי התלמיד· דברי חכמים כל מין פרדות אחד· ואלו
הן הסימנין אמר רבי יונה כל שאזניו קטנות אמו סוסה ואביו חמור· גדולות
אמו חמורה ואביו סוס· רבי מנא מפקד לאילין דרבי יודן נשיאה אין בעיתון
מיזבן מולוון תהון זבנין לון אוניהון דקיקן שאמו סוסה ואביו חמור· הלובן
מן האיש שממנו מוח ועצמות והגידים׳ והאודם מן האשה שממנה העו׳ והבשר
והדם׳ והרוח והנפש והנשמה משל הקב״ה׳ ושלשתן שותפין בו׳ רבי בא
רב יהודה בשם רב מודים חכמים לרבי יהודה בסוס בן סוס בן חמור עם חמור בן
חמור בן סוס· רבי חגיי רבי זעירא בשם רבי איסת בני עזים בני רחלים אסורין
זה עם זה ולא כן נן אמרין עז בן עז בן רחל עם רחל בן רחל בן עז· הלכה
ה׳ הפרשיות אסורות והרכך מותר כו׳ ר׳ אימי בשם ר׳ לעזר רמכה דלא
כלינס· כמה דתימר בני הרמכים׳ אבני השדה חיה יוסי ערקי בר נש דטור הוא
והוא חיי מן טיבורייה איפסק טיבורייה לא חיי· רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי
בן חנינה טעמא דרבי יוסי וכל אשר יגע על פני השדה בגדל על פני השדה׳
החולדות והעכברות הרי הן כעוף לכל דבר׳ והנחש הרי הוא כחיה· רבי חייה
בשם רבי יוחנן טשה ספיקה הן הצלף באילן כבית שמאי· כלי חרס כבלי נתר
בבית שמאי׳ חולדת הסנאים כשרצים כבית שמאי׳ פול מצרי כזרעים׳
ואנדרוגינס באדם׳ כי כוזה דברי הכל· רבי חמא בר עוקבא אמר ואמה
טריקסין מהו׳ ואמה טריקסין רבי יונה בוצרייה אמר טריכסון מה מבפנים׳
מבחוץ· אמר רבי יוסי מן מה דכתיב וארבעים באמה הה הבית הוא ההיכל לפני
הדא אמרה כבפנים· אמר ליה רבי מנא והכתיב ויעש את בית קדש הקדשים
עשרים אמה אורך ועשרים רוחב· הדא אמרה מבחוץ· הלכה
ו׳ שור בר מין בהמה כו׳ רבנין אמרין מכא הוה וערק לתמן׳
רבי יוסי אומר עוקריה מן תמן הוה׳ הא שור עם שור בר אינן
כלאים דלא כרבי יוסה דרבי יוסה אמר כלאים· ואילין דמתרגמין והודי בר
וראמנין כרבי יוסה׳ רבי בא בשם רבי שמואל אוז אם אוז מדבר כלאים
זה בזה· אוז עם אוז הים תנה רבי יודה בן פזי דבר דליה ולא ידעין
מאן תנה קל וחומר מה אם בשעה ששניהן ביבשה את אבר אסור· בשעה
שאחד ביבשה ואחד בים לא כל שכן׳ ואדם מותר בכולן לחרוש ולמשוך·

כתיב לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו׳ בשור ובחמור אין את חורש׳ אבל
חורש את בשור עם אדם בחמור עם אדם׳

הדרן עלך כלאי הכרם

אינו אסור משום כלאים אלא צמר ופשתי׳ ואינו מטמא בנגעי׳ אלא
צמר ופשתים׳ אין הכהנים לובשין לשמש במקדש אלא צמר
ופשתים· צמר גמלים וצמר רחלי׳ שטרפן זה בזה אם רוב מן
הגמלים מותר׳ אם רוב מן הרחלים אסור· מחצה למחצה אסור׳ וכן הקנבס
והפשתן שטרפן זה בזה׳ ב׳ השיריין והכלך אין בהן משום כלאים
אבל אסורין מפני מראית העין· הכרים והכסתות אין בהן משום כלאים ובלבד
שלא יהא בשרו נוגע בהן· אין עראי לכלאי׳ לא ילבש כלאי׳ על גבי עשרה אפי׳
לגנוב את המכס· ג׳ מטפחות הידים מטפחות הספרים ומטפחות
הספג אין בהן משום כלאים׳ ר׳ לעזר אוסר ומטפחות הספרים אסורות משום
כלאים· ד׳ תכריכי המת ומרדעת של חמור אין בהן משום כלאים· לא
יתן את המרדעת על כתיפו אפילו להוציא עליה את הזבל· ה׳
מוכרי כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוונו בחמה מפני החמה ובגשמים
מפני הגשמים· והצנועין מפשילין לאחוריהן במקל· ו׳ התופרי
כסות תופרין כדרכן ובלבד שלא יתכוונו בחמה מפני החמה ובגשמים מפני
הגשמים והצנועין תופרין בארץ· ז׳ הבדסים והברדסים והדלמטקין
ומנעלות הפינון לא ילבשם עד שיבדוק׳ רבי יוסי אומר אף הבאים מחוף הים
וממדינת הים אינן צריכין בדיקה מפני שחזקתן בקנבס· ומנעל של זרד אין בו
משום כלאים׳ ח׳ אין אסור משום כלאים אלא טוי ואריג שנאמר
לא תלבש שעטנז דבר שהוא שוע טוי ונוז· רבי שמעון בן אלעזר אומר נלוז
ומליז את אביו שבשמים עליו· ט׳ הלבדין אסורין מפני שהן שועין
פיף של צמר בשל פשתן אסור מפני שהן חוזרין באריג. רבי יוסי אומר משיחות
של ארגמן אסורות מפני שהוא מולל עד שלא קושר לא יקשור סרט של צמר
בשל פשתן לחגור בו את מתניו אף על פי שהרצועה באמצע· י׳
אותות הגרדים ואותות הכובסין אסורות משום כלאים· התוכף תכיפה אחת
אינה חיבור ואין בה משום כלאים והשומטה בשבת פטור׳ עשה שני ראשיה
בצד אחד חיבור ויש בה משום כלאים והשומטה בשבת חייב׳ רבי יהודה אומר
עד שתשלש· השק והקופה מצטרפין לכלאים·

סליק פירקא

אינו אסור משום כלאים כו׳ כתיב לא תלבש שעטנז צמר
ופשתים יחדיו׳ והיתי אומר אינו אסור אלא מללבוש
תלמוד לומר לא יעלה עליך׳ אי לא יעלה עליך הייתי
אומר לך יפשיל את הקופה לאחוריו תלמוד לומ׳ לא תלבש מה מלבוש מיוחד
דבר שהוא מהנה את הגוף אף אין לי אלא דבר שהוא מהנה את הגוף׳ לאי זה
דבר נאמר לא יעלה עליך׳ רבי בא בר סבה רבי יוחנן בשם רבי זעירא שאם
היה בגד גדול קצהו יש בו כלאים ומונח בארץ ומקצתו אין בו לא יכסה בו מצד
השני והיתי אומ׳ אפילו פשתן של ים אפי׳ קנבס תלמוד לומר צמר ופשתים· מה
צמר שאין לו שם לווי אף כל דבר שאין לו שם לווי· מניין שאין לו שם
לווי· אמר רבי יהושע בן לוי כתיב ומישע מלך מואב היה נוקד·
מהו נוקד רועה׳ והשיב למלך ישראל מאה אלף כרים ומאה אלף אלים
צמר· אין לך קרוי צמר אלא צמר אלים בלבד· אין מיטמא בנגעים אלא צמר
ופשתים דכתיב בבגד צמר או בבגד פשתים׳ יכול יהו מטמאין בין צבועין בין
שאינן צבועין תלמוד לומר בגד צמר או בגד פשתים· מה פשתים כברייתה
אף צמר כברייתו· ארציא את הצבוע בידי אדם ולא ארציא את הצבוע בידי
שמים תלמוד לומר לפשתים ולצמר׳ מה פשתים לבנה אף צמר לבן תנינ׳ תרין
כללין ולא דמיין דין לדין· תנינן אין אסור משום כלאים אלא צמר ופשתים בין
צבועין בין לבנין׳ תנינן אין מטמא בנגעים אלא צמר ופשתים ובלבד לבנים· ר׳
יונה בוצרייה בעא קומי ר׳ מנא תמן את אם בין צבועין בין לבני׳· והכא את אמר
ובלבד לבנים׳ אמר ליה שנייא היא ששנה עליו הכתוב צמר צמר שני פעמ׳ מה
פשתן כברייתה אף צמר כברייתו׳ אמר רבי זעירא כתיב כתונת בד קדש
ילבש׳ בד שהוא עולה יחידי׳ והרי צמר עולה יחידי· פירש בקבלה ולא יעלה
עליהם צמר בשרתם בשערי החצר הפנימית וביתה· הא מבחוץ מותר לעלות עליהם·
מנין שהן מותרין בכלאים שנאמר ואת המצנפת שש ואת פארי המגבעות שש
ואת מכנסי הבד שש משזר· ואת האבנט שש משזר תכלת וארגמן ותולעת
שני· וכתיב פארי פשתים יהיו על ראשם ומכנסי פשתים יהיו על
מתניהם ולא יחגרו ביזע· את ודרש שש משש שש בפארי׳ פארי מפארי·

מה שני התולעת דבר שיש בו רוח חיים אף כל דבר שיש בו רוח חיים · מה צמר שאין לו שם לווי אף פשתים שאין לה שם לווי · ר׳ יונה עולה בר ישמעאל בשם רבי לעזר צמר ופשתים שטרפן אסור · כיצד הוא עושה מביא לישרא ועוד צמר גמלים ומבטלן · אבא בר רב חונא בשם רבי ירמיה צמר ופשתים שטרפן בטלן · רב אמר אסורה ערוכתן מה מפלי׳ ג׳ · מה דאמר רב בשעטנז בגד בפני עצמו · מה דאמר רבי ירמיה בההוא דבעי מערבתה עם חורן · ר׳ הלל בי ר׳ וולס היה לו בגד בשלשים ריבוא דינר ויהביה לר׳ ומצא בו כלאי׳ ושרפו · רבי מנא הוה לו בגד בשלשים ריבוא דינר ויהביה לרבי חייה בר ארא אמר ליה זבניה למנו; וחזה עליו עד דהוא מברך · אמר רבי חגי רבי שמואל בר יצחק מיהו מאנא מבי קצרא ומיהב עליו עשרה חוטין מפשפשין ליה · אמר רבי חגי רבי שמואל בר רב יצחק הוה מפקד גו מיתיה דלא מוקמה נבל דעבד מיקמי נבל דמיתן בגין מיפה · הלכה ב׳ השיריים והכלך כו׳ השיריין כשכבסה והכלך · אנבין קסריי · אמר רבן שמעון בן גמליאל חזרתי על כל מפרשי הים ואמרת כלכה שמו · אבל אסורין מפני מראית העין · רב אמר כל שהוא אסור מפני מראית העין אפי׳ בחדרי חדרי׳ אסור מתניתה פליגא על רב פשתן שנבעה בחרס לא יעשה ממנה אימרה מפורסמה · כברים וכבסתות מותר · מתניתא פליגא על רב נתפזרו מעותיו לפני עבודה זרה לא יהא שוחח ומלקטן שלא יהא כמשתחוה לעבודה זרה ואם היה מקום צנוע מותר · מתניתא פליגא על רב פרצופות שוק מטילין מים בכרכים לא יהא נותן פיו על פיו שלא יהא כנושק לע״ז · ואם היה מקום צנוע מותר · מתניתא פליגא על רב אין שוחטין בגומא אבל עושה הוא גומא בתוך ביתו בשביל שיכנס הדם בתוכו · ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה את המינין · מתניתא פליגא על רב הגיע לחצר החיצונה שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם · מתניתא פליגא על רב כיב שהוא קמור ארבע אמות ברשות הרבים אין שופכין לתוכו מים בשבת · ותני עלה אם היתה מוזלה מותר · עונת גשמים מותר · צינורות מקלחין אסורין · תני בר קפרא אם היה מקום צנוע מותר · אילין פליגין על רב · ולית להון קיום כברים וכסתות מותר · הדא דתימר בריקן אבל במלא אסור · בנתן על גבי מסטוה אבל בנתן על גבי המיטה אפילו ריקן אסור · הרי שהיה מהלך בשוק ונמצא לבוש כלאים · תרין אמוראין חד אמר אסור · וחרנה אמר מותר · מאן דאמר אסור דבר תורה · מאן דאמר מותר כההיא דאמר רבי זעירא גדול כבוד הרבים שהוא דוחה את המצוה בלא תעשה שעה אחת · תני אין מדקדקין במת ולא בכלאים בבית המדרש · רבי יוסי הוה יתיב מתני והוה תמן מתה · מן דנפק ליה לא אמר כלום מן דיתב ליה לא אמר ליה כלום · רבי אימי הוה יתיב מתני אמר חד לחבריה את לבוש כלאים · אמר ליה רבי אימי שלח מאנך ויהב ליה · תני אין עראי בכלאים בבית המקדש · והא תני כהן שיצא לדבר עם חבירו אם הפליגו טעון טבילה · אם לשעה טעון קידוש ידים ורגלים · כאן בבגדי זהב כאן בבגדי לבן · לא יעלה עליך מותר להציעו תחתיך · אבל אמרו חכמים לא יעשה כן שלא תהא נימא אחת עולה על בשרו · הלכה ג׳ מטפחות הידים כו׳ · תמן תנינן שלש מטפחות הן · של ידים טמאה מדרס ושל ספרים טמאה טמא מת של הכריך נבלי בני לוי טהורה מכלום · רבי לא בשם רבי יוחנן מפני שהוא נותנה על הכסת וישן עליה · רב אמר מפני שהוא נותנה תחת אצילי ידיו · רב אמר אסו׳ והלכה כדברי האוסר · ולמה לא אמ׳ כר׳ אליעזר · אית תניי תני בחלוף · ר׳ יוחנן יהב מפה על מנו · ואינו אסור משום כלאי׳ · דלא ינבלון מאני · א״ר זריקן יהבו לר׳ אבונא בעתא בכפה דאית בה כלאים והוא לא מקבל על שלא יהבונו בחכמה מפני החכמה ובג סמים מפני הגסמי׳ · מטפחות ספרי׳ · ר׳ שמואל בר נחמן בשם ר׳ יונתן מפני שהוא עושה אותה כמין תיק ומתן ספר תורה עליה · רבי בא רבי חייא בר יוסף בשם רב מפני שהוא מחמם בה ידיו · אמר רבי בון בר חייה לרבי בא בלא כך אינו אסור משום כלאים · אמ׳ ליה לא רב הוא ורב אמר אסור והלכה כדברי האוסר · אמר רבי יונה לרבי בא ולמה לא אמר ליה מלא מסלקתה אלו אמ׳ ליה בלא כך אינה אסורה מתניה · מה הוה ליה מימר ליה מטפחות הספג · פעמים שהוא רואה את רבו ומתעטף בה · רבי אבהו בשם רבי יוחנן בלנרי נשי׳ אסורין משום כלאים · הא בלנרי נשים הא בלנרי אנשים · מה בלנרי נשים רבנין דקיסרין אמרי אנשטיה · מטפחות הספג · הדא דתימר כשהוא מכוין לשם מלבוש · אבל אם אינו מתכוין לשם מלבוש לא כדא · הלכה ד׳ · תכריכי המת כו׳ · כתיב במתים חפשי · כיון שאדם מת נעשה חפשי מן המצות · ר׳ ציוה שלשה דברים בשעת פטירתו מן העולם אל תזוז אלמנתי מביתי · ואל תספדוני בעיירות · ומי שניטפל בי בחיי יטפל בי במותי · אל תזוז אלמנתי מביתי · ולאו מתניתא היא אלמנה שאמרה אי איפשי לזוז מבית בעלי · אמר רבי דרוסא דלא ייכרון לה ביתה דנשיותה הוא משועבד הוא לנשיותה · אמר רבי לעזר בר יוסה בהדא דתני דרה בבתים כשם שהית׳ דרה בחן ובעלה נתון במדינ׳ הים ומשתמשת בכלי כסף ובכלי זהב כשם שהיתה משתמשת ובעלה נתון במדינת הים · ומיזונת כשם שהית׳ ניזונ׳ ובעלה נתון במדינת הים · ואל תספדוני בעיירו׳ מפני המחלוקת ומי שניטפל בי בחיי יטפל בי במותי · אמר רבי חנניה דציפורין כגון יוסי אפרתי ויוסף חפנים · רבי חזקיה כוסף אל הרבו עלי תכריכין · והוא ארוני נקוטה

בארץ מילתא אמרין בסרין אחוי נקבר רבי דר אמר לא כמה דבר אינש אזל הוא אתי · ורבנין אמרין כמה דבר נש אזל הוא אתי · תני בשם ר׳ נתן כסות היורדת עם אדם לשאול היא באה עמו מה טעמא תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש · אנטולינוס שאל לרבי מהו תתהפך כחומר חותם · אמר ליה מי שהוא מביא את הדור הוא מלבישו · רבי יוחנן מפקד מלבשוני בורדיקא לא חיוורין ולא אוכמין · אין קמית בני צדיקיא לא נבהת · ואין קמית בני רשיעיא לא נבהת · רבי יאשיה מפקד אלבשוני חיוורין חפיתין · אמרין ליה ומה את טב מן רבך · אמר לון ומה אנא בהית בעובדאי · רבי ירמיה מפקד אלבשוני חיוורין חפיתין אלבשוני בנרסי יהבון מסנא ברגליי וחוטרא בידיי ויהבוני על סיפרא אין אתי משיחא אנא מעתד · צפרא אמרין מאן דאמר לן רבי דמך אנן קטלי׳ ליה אדיק לון בר קפרא רישיה בכסי מאני מבזעין · אמר לון יצוקים ואראלי׳ תפוסין בלוחות הברית וגברה ידן של אראלים וחטפו את הלוחות · אמרין ליה דמך ר׳ אמר לון אתון אמריתון וקרעון · ואזל קלא דקרעון לגו פפתה מהלך תלתה מילין · רבי נחמן בשם רבי מנא מעשה ניסין נעשו באותו היום ערב שבת היתה ונתכנסו כל העיירות להספידו ואשרוניה תמני עשרה כנישן ואחתוניה לבית שריי ותלה לון יומא עד שהיה כל אחד ואחד מגיע לביתו וממלא לו חבית של מים ומדליק לו את הנר · כיון ששקעה החמה קרא הגבר · שרון מציקן אמרין דילמא דחללינן שבתא · יצתה בת קול ואמרה להן כל מי שלא נתעצל בהספידו של ר׳ יהא מבושר בחיי העולם הבא בר מן קצרא · כיון דשמע בן סלק ליה לאיגרא ושלק גרמיה ומית · נפקת בת קלא ואמרה ואפילו קצרא · רבי הוה יתיב ליה בציפורין שבע עשרה שנין וקרא על גרמיה ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה · ויחי יהודה בציפורין שבע עשרה שנה · ומן גרמין עבד תלת עשרה שנין חשש בשינוי · אמר רבי יוסי בי רבי בון כל אותן שלש עשרה שנה לא מתה חיה בארץ ישראל ולא הפילה עוברה בארץ ישראל · ולמה חשש שיניו חד זמן עבר חמא חד עיגל מכסם געה ואמר ליה רבי שיזבי אמר ליה לכך נוצרת · ובסופה איך אינשטת חמתון קטלין חד קן דעכברין אמר ארפונון ורחמיו על כל מעשיו כתיב · רבי הוה ענוון סגין והוה אמר כל מה דיימר לי בר נשא אנא עביד חוץ ממה שעשו זקני בתירה לזקני ושרון גרמון מנשיאותיה ומינוניה אין סליק רב הונא ריש גלותא להכא אנא כותיב ליה לעיל מיני דהוא מן יהודה ואנא מבנימן ודהוא מן דכריא ואנא מן נוקבתא · חד זמן אעל רבי חייא רובא לגביה אמר ליה הא רב הונא לבר נתכרכמו פניו של רבי · אמר ליה ארונו בא · אמר ליה פוק וחמי מאן בעי לך לבר ונפק ולא אשכח בר נש וידע דהוא כעיס עלוי עבר דלא עליל לגביה תלתין יומין · אמר רבי יוסי בר בון כל אותן תלתין יומיא ילף רב מיניה כללא דאוריתא · לסוף תלת עשרתי שניא ותלתתי יומיא עאל אליהו לגביה בדמות רבי חייה רובה · אמר ליה מה מרי עבד אמר ליה חד שיני מעיקה לי אמר ליה חמי לה לי וחמי לה ליה ויהב אצבעתיה עלה ואינשמת · למחר עאל רבי חייה רובה לגביה אמר ליה מה עביד ר׳ האי שינך מה הוא עבידה · אמר ליה מן ההיא שעתא דיהב׳ אצבעתך עלה אינשמת · באותה שעה אמר אי לכם חיות שבארץ ישראל אי לכם עוברות שבארץ ישראל אמר ליה אנא לא הוינא מן ההיא שעתא והוה נהיג ביה ביקר · כד הוה עליל לבית ועדא הוה אמר יכנס רבי חייא רובא לפנים · אמר לו רבי ישמעאל בי רבי יוסי לפנים ממני · אמר לו חס ושלום אלא ר׳ חייה רובה לפנים ורבי ישמעאל בי רבי יוסי לפני לפנים · רבי הוה מתני שבחיה דר׳ חייה רוב׳ קומי רבי ישמעאל בי רבי יוסי חד זמן חמי גוכבי ולא איתכנע מן קומי אמר ליה ארנו דאת מתני שבחיה · אמר ליה מה עבד לך אמר ליה חמתי גוכבי ולא איתכנע מן קומי · אמר ליה למה עבדית כן · אמר ליה ייעול עלי דאין סחית לא ידעית בההיא שעתא אשגרית עיני בכל ספר תילים אגדה מן ההיא שעתא מסר ליה שני תלמידין דיהלכון עימיה בגין סבנתא · רבי יוסי צם תמניי יומין למיחמי רבי חייה רוב׳ ולסופא חמא ורגזן ידיה וכהו עינוי · ואין תימר דהוא ר׳ יוסה בר נש זעיר חד גרדיי אתא לגבי ר׳ יוחנן אמר ליה חמית בחלמי דרקיעא נפל וחד מן תלמידך סמך ליה · אמר ליה חכים את ליה · אמר ליה אין אנא חמי ליה אנא חכים ליה · עבר כל תלמידוי קומוי וחכים לרבי יוסה · רבי שמעון בן לקיש צם תלת מאוון צומין למיחמי רבי חייה רובה ולא חמתיה · ובסופא שרא מצטער · אמר מה הוה לעי כאוריתא סגין מיני אמר ליה ריבון תורה בישראל יותר ממך ולא עוד אלא דהוה גלי · אמר לון ולא הוינא גלי · אמרין ליה את הויתה גלי מילף והוא הוה גלי מלפה · כד דמך רב הונא ריש גלותא אסקוניה להכא אמר אן אנן יהבין ליה · אמרין ניתניניה גבי ר׳ חייא רובה דהוא מן דידהון · אמרין מאן בעי מיהב ליה · אמר רבי חגי אנא עליל יהב ליה · אמרו ליה עילתך את בעי דאת גבר סב ואת בעי מיעול מיהב לך המן · אמר לון יהבון משיחתא ברגליי אין עמית אתון גרשין עאל ואשכח תלת דנין יהודה בני אחריך ואין עוד חזקיה בני אחריך · ואין עוד אחריך יוסף בן ישראל ואין עוד תלת עיני מסתכלה אית אמר ליה אפיך אפיך שמע קליה דרבי חייא רבא אמר לרב יהודה בריה נפיש לרב הונה יתיב ליה ולא קביל עלוי כתיב ליה אמרין כבה דלא קביל עלוי מתיב ליה בן זרעיתיה לא פסקה לעולם ויצא משם והוא בן שמוני׳ שנה תכפלו׳

ונבלו לו שיני · כתיב ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם · יעקב כל הן דהוא מה הוא מבכי ׃ רבי לעזר אמר דברים בגו · רבי חנינא אמר דברי׳ בגו · רבי יהושע בן לוי אמר דברים בגו · מה דברים בגו · ר׳ שמעון בן לקיש אמר אתהלך לפני ה׳ בארצו׳ החיים · והלא אין ארצו׳ החיים אלא צור וחברותי׳ וקיסרין וחברותיה תמן זולא תמן שובעא · רבי שמעון בן לקיש בשם בר קפרא ארץ שמיתיה חיין תחילה לימות המשיח · ומה טעם נותן נשמה לעם עליה · אלא מעתה רבותינו שבגולה הפסידו אמר רבי סימאי מהלך הקב״ה לפניהן את הארץ והן מתגלגלין כנודות וכיון שהן מגיעין לארץ ישראל נפשן חוזרת עליהן ומה טעם והבאתי אתכם על אדמת ישראל ונתתי רוחי בכם וחייתם · ר׳ ברכיה שאל לרבי חלבו רבי חלבו שאל לרבי אימי רבי אימי שאל לרבי אלעזר רבי לעזר שאל לרבי חנינה · ואית דאמרין רבי חנינה שאל לרבי יהושע בן לוי אמ׳ כגון ירבעם בן נבט וחביריו · אמר ליה גפרית ומלח שריפה כל ארצה · אמר רבי ברכיה מה הן שאל להן והן לא שמעינן מינה כלום · מי כרון מין שנשרפה ארץ ישראל נעשה בהן מדת הדין · תני בשם רבי יהודה שבע שנים עשת ארץ ישראל נשרפת הדא הוא דכתיב והגביר ברית לרבים שבוע אחד ·

כותים שבה מה הוו עושין מטליות והיתה נשרפת · כתיב ואתה פשחור וכל יושבי ביתך תלכו בשבי · ובבל תבוא ושם תמות ושם תקבר ר׳ אבא בר זמינא אמר ר׳ חלבו ור׳ חמא בר חנינא חד אמר מת שם ונקבר שם יש בידו שתי׳ · מת שם ונקבר כאן יש בידו אחת · וחורנה אמר קבורתו שבכאן מכפרת על מיתתו שלהן · רבי יונה בשם ר׳ חמא בר חנינה ריגליי דבר נשא ערבתיה למקמתיה כל הן דהוא מתבע · כתיב ויאמר מי יפתה את אחאב ויעל ויפל ברמות גלעד · וימות בתוך ביתו ולא תמן · אליחורף ואחיה תרין איסקבטיריי דשלמה חמא מלאך מותא מסתכל בהן וחריק בשיני אמר מילה ידבקן בחללא · אזל ונסתן מן תמן אתא קאים ליה גחיך לקבליה אמ׳ ליה ההיא שעתא הוויתא חריק בשנייך וכדון את גחיך לן · אמר ליה רחמנא דיכנס לאליחורף ואחיה מן חללא ואמרית מאן יהב לי אילין להן דאשתלחית מיסבינין יהב בליבך למעבר כן בגין דנעביד שליחותי · אזל ואישפל בן זמן תמן הה׳ בריי דר׳ ראובן בר איסטרובילי׳ תלמידוי דרבי חמא מלאכא דמותא מסתכל בהן וחריק בשיני׳ אמ׳ כגלינן לדרומא שנבא הגלות מכפרת · אזל ונסתן מן תמן · עולא נחותא הוה אידמך תמן שרי בכי · אמרין ליה מה לך בכי אנן מסקין לך לארעא דישראל אמר להן ומה הניה לי אנא מובד מרגליתי גו ארעא מסאבתא · לא דומה הפולטה בחיק אמו לפולטה בחיק נכריה · ר׳ מאיר הוה אידמך ליה באסיא אמ׳ אימרין לבני ארעא דישראל הא משיחכון דידכון · אפילו כן אמר להן יהבו ערסי על גיף ימא דכתיב כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה · שבעה ימים סובבין את ארץ ישראל · ימא רבא · ימא דטבריא · ימא דסמכו · ימא דמילחא · ימא דחולתא · ימא דשליית · ימא דאפמיא והא איכא ימא דחמץ · דיקליטינוס הקוה נהרות ועשאו · כתיב הנשקפה על פני הישימון · אמר רבי חייה בריא כל מי שהוא עולה להר ישימון ומצא כמין כברה בים טבריא זו היא בורה של מרים · אמר רבי יוחנן שערונה רבנן והא היא מכוונא כל קביל תרעא מציעיא דכנישתא עתיקתא דסרונגין ·

רבי בר קיריא ורבי לעזר הוון מטיילין באיסטרין ראו ארונות שהיו באין מחוצה לארץ לארץ · אמר רבי בר קיריא לרבי לעזר מה הועילו אילו אני קורא עליהם ונחלתי שמתם לתועבה בחייכם ותבואו ותטמאו את ארצי במיתתכם · אמר ליה כיון שהן מגיעין לארץ ישראל הן נוטלין גוש עפר ומניחין על ארונן דכתיב וכפר אדמתו עמו ·

הלכה ה׳ המורסן כריה׳ הברדיסן דילמא הדלמטיקן קובלין ומעפורין ומנעלות ומינן דרדסין · רבי יוסי אומר אף הבאין מחוף הים וממדינת הים · מה חוף הים וממדינת הים · או כחוף הים שממדינת הים · כן מה דתני מגן צור וחברותיה קיסרין וחברותיה הדא אמרה מחוף הים שממדינת הים · אינן צריכין בדיקה · הדא דתימ׳ בראשונה שלא היתה הפשתן מצויה בכל מקום · אבל עכשיו שהפשתן מצויה בכל מקו׳ צריכ׳ בדיקה · מנעל של זרב אית אמרין דחרבין עימיה מן גו סודא דר׳ זעירא מפקד לר׳ אבא בר זמינא ואמר לבר ראשן דלא יחוט ליה מסאניה בכיתן אלא ברצועה ·

מדי רבי זעירא כמאן דאמר פיסקי דעמר על דכיתן דהוא שרי דהוא שנץ גרמיה דהוא נחתא ליה · בעון קומי רבי לא מהו מיחוט מסאניה דכיתן אמר להן כגין דר׳ זעירא דרבי זעירא אמר אסור · מודה רבי אילא כהן דילבש דרדסין דעמר על גבי דרדסין דכיתן דהוא אסור דלא שלח עילייא לא שלח ארעייה · אבוי דרב ספרא שאל לר׳ זעירא מהו מיתן פריטין גו גלותה ומקטרינון בחוט דכיתן · מהו מיתן פריטין גו סדיניה ומקטרינון בחוט דעמר · אמ׳ ליה חכם רבי לרב הונא דרב הונא אמר אסור · רבי אבינא אמר אסור · שמואל אמר מותר · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא אמר מותר ·

הלכה ו׳ מיתני שעז ולא מיתני שני אילו תנינן שעז ולא תנינן שני הוינן אמרין הא שני מותר · מתניתא לא אמרה כן אלא אין אסור משום כלאים אלא שוי האריג · מיתני שעט ולא מיתני נוז · אילו תנינן שעט ולא תנינן נוז הוינן אמרין הא לנוז מותר · מתני׳ לא אמר׳ כן אלא פיף של צמר ושל פשתן אסור מפני שהן חוזרין לאריג · מיתני טנז ולא מיתני שע אילו תנינן טנז ולא תנינן שע הוינן אמרין הא שע מותר · מתניתא לא אמרה כן אלא הלבדין אסורין מפני שהן שועין · משיחות של ארגמן אסורות · אית תניי תני מותרות · מאן דאמר אסורות כגון אילין טרסיה דהוא מכפת ביה · מאן דאמר מותרות דהוא שנץ גרמיה והוא נחתא לה ·

הלכה ז׳ רבי חנינה אמר עד יחות כל סיטרה אמר רבי ינאי אמרו לו לרבי חנינא צא וקרא · והתנינן עשה שני ראשיה לצד אחד · מעתה עד יחות ויסוק · והתני רבי יהודה אומר עד שישלש מעתה עד יחות ויסוק ויחות אלא הבין והבין · חוט שהשוה לו למחט אפילו קשור מכן ומכן אינו חיבור לבגד · החוט חיבור לבגד ואינו חיבור למחט · רבי יונה ורבי יוסה הריהון אמרין בקשור מכן ומכן · מיליהון דרבנן פליגין דאמר רבי בא רבי ירמיה בשם רב המותיח צדדיו בשבת חייב משו׳ הופר ויימר משום תופר ומשום קושר · אמר רבי סימון טעמא דרבי יוסי על ידי שלישי מלאכתו מתקיימת · מה רבי יודה כרבי אליעזר דתנינן תמן רבי ליעזר אומר האורג שלשה חוטין בתחילה ואחד על האריג חייב · אמר רבי עולא טעמא דרבי ליעזר תמן על ידי שלישי מלאכתו מתקיימת ברם הכא פחות מכן כסתתר הוא · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי לא שנו אלא שק הא סל לא · אשכח תני הסל והשק והקופה מצטרפין בכלאים · אוהלים אין בהן משו׳ כלאי׳ · ר׳ ירמיה בעי הוא ובנו מהו שיצטרפו בכלאי׳ · הדך עבידא הוא לכיס מאנין דעמר · ובריה לכיס מאנין דכיתן נסב פיסקי דאמ׳ ועגלה על תריהון · א״ר יוסי והן נו נשוך · רבי חגיי בעי הוא עצמו מהו שיצטרף בכלאים · הדך עבידא הוא לבוש דרדסין דעמר בחדא ריגלייא ודרדסין דכיתן בחדא ריגלייא · אמר רבי יוסי והן נו נשוך לא צורכא ולא הוו בראשי פצעיות יהב ספלני דמרטוט דעמר על חדא וספלני דמרטוט דכיתן על חדא · אמר רבי יוסי והן נו נשוך אין לך אסור אלא נשוך בלבד ׃

הדרן עלך אינו אסור וסליקא לה מסכת דכלאים

מסכת שביעית

עד אימתי חורשין בשדה האילן ערב שביעית בית שמאי אומרי׳ כל זמן שהוא יפה לפרי· ובית הלל אומרים עד העצרת וקרובים דברי אלו להיות כדברי אלו·

ב׳ אי זהו שדה האילן כל׳ שלשה אילנות לבית סאה אם ראויין לעשות ככר דבילה של ששי׳ מנה באיטלקי חורשין כל בית סאה בשבילן פחות מיכן אין חורשין להן אלא מלוא האורה וסלו חוצה לו·

ג׳ אחד אילן סרק ואחד אילן מאכל רואין אותן כאילו הן תאנים אם ראוין לעשות ככר דבילה של ששים מנה באיטלק חורשין כל בית סאה בשבילן פחות מיכן אין חורשין להן אלא צורכן·

ד׳ היה אחד עושה ככר דבילה ושנים אין עושין או שנים עושין ואחד אינו עושה אין חורשין להן אלא צורכן עד שיהו שלשה ומשלשה ועד תשעה היו עשרה ומעשרה ולמעלה בין עושין בין שאינן עושין חורשין כל בית סאה בשבילן שנאמר בחריש ובקציר תשבות·

ה׳ אין צורך לומר חריש וקציר של שביעית אלא חריש של ערב שביעית שנכנס לשביעית וקציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית· רבי ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר·

ו׳ שלשה אילנות של שלשה אנשים הרי אלו מצטרפין וחורשין כל בית סאה בשבילן· וכמה יהא בינהן· רבן שמעון בן גמליאל אומר כדי שיהא הבקר עובר בכליו·

ז׳ עשר נטיעות מפוזרות לתוך בית סאה חורשין כל בית סאה בשבילן עד ר״ה· היו עשויות שורה ומוקפות עטרה אין חורשין להן לא צורכן·

ח׳ הנטיעות והדילועין מצטרפין לתוך בית סאה· רבן שמעון בן גמליאל אומר עשרה דילועין לתוך בית סאה חורשין כל בית סאה עד ראש השנה·

ט׳ עד אימתי נקראו נטיעות רבי לעזר בן עזריה אומר עד שיחולו· רבי יהושע אומר בת שבע שנים· רבי עקיבה אומר כאילן נטיעה כשמה· אילן שנגמם והוציא חליפין מטפח ולמטן כנטיעה· מטפח ולמעלן כאילן דברי רבי שמעון:

סליק פירקא

עד אימתי חורשין כו׳· כתי׳ ששת ימי׳ תעש׳ מעשיך וביו׳ השביעית תשבות· וכתיב בחריש ובקציר תשבות· מה אנן קיימין אם לענין שבת בראשית· והלא כבר נאמר ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך ואם לענין שבתות שנים והלא כבר נאמר שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר כרמך· אלא אם אינו ענין לשבת בראשית ולא לענין שבתות שנים תניהו ענין באיסור שני פרקים הראשונים בחריש ובקצי׳ תשבות· בחריש שקצירו אסור ואי זה זה חריש של ערב שביעית שהוא נכנס לשביעי׳· ובקציר שחרישו אסור ואי זה זה קציר של שביע׳ שהוא יוצא למוצאי שביעי׳· ואם כן למה נאמר חורשין עד ראש השנה· ר׳ קרוספי בשם ר׳ יוחנן רבן גמליאל ובית דינו התירו באיסור שני פרקים הראשונים· רבי יוחנן בעי לא כן תנינן אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו עד שיהא גדול כמנו בחכמה ובמיניין· רבי קרוספי בשם רבי יוחנן שאם בקשו לחרוש יחרושו ויעקרו אותן מן המשנ׳· רבי קרוספי בשם רבי יוחנן שאם בקשו לחזור יחזורו· התיב רבי יונה הרי פרשת מילואין הרי פרשת דור המבול הרי אינן עתידין לחזור מעתה יעקרו אותן מן המשנה· אלא כדי להודיעך· וכא כדי להודיעך· אמר רבי מנא כיי דתנינן תמן שאם יאמר אדם כך אני מקובל יאמרו לו כדברי רבי איש פלוני שמעה· וכן שאם יאמר אדם שמעתי שאסור לחרוש עד ראש השנה יאמר לו באיסור שני פרקים הראשונים שמעת· רבי אחא בשם רבי יונתן בשעה שאסרו למקר׳ סמכו ובשעה שהתירו למקרא סמכו· בשעה שאסרו למקרא סמכו· בחריש ובקציר תשבות· בחריש שקצירו אסור ואי זה זה חריש של ערב שביעית שהוא נכנס לשביעית· ובקציר שחרישו אסור ואי זה זה קציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית· ובשעה שהתירו למקרא סמכו ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך· מה ערב שבת בראשית את מותר לעשות מלאכה עד שתשקע החמה אף ערב שבתות שנים את מותר לעשות מלאכה עד שתשקע החמה· ולמה עד העצרת עד כאן הוא יפה לפרי מיכן ואילך הוא מבכל פירותיו והא תנינן אחד אילן סרק ואחד אילן מאכל עד כאן הוא מעבה את הגורת מיכן והלך הוא מתיש את כחו· ויחרוש· מתוך שהוא יודע שהוא מתיש כחו של אילן אף הוא אינו מתכוין לעבודת הארץ· ולמה לא הניחה כקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל· פעמים שאין הגשמים מצויין ואין היליחה מצויה והוא עתיד לחרוש קוד׳ לעצרת כדברי בית שמאי· בית הלל אומרים עד העצרת·

הלכה ב׳ רב יהודה בשם שמואל ר׳ אבהו בשם רבי יוחנן והקונה שלשה אילנו׳ כתוך של חבירו רחוקים מטע עשר לבית סאה קרובין כדי שיהא הבקר עובר בכליו קנה קרקע שתחתיהן קרקע שביניהן שחוצה להן מלא האורה וסלו· רב אמר בעשרין צוב׳· ושמואל אמר בעשיה שורה· אמר רבי יוסי תמן איתאמרת וכא לא איתאמרת אמר רבי יונה אפילו הכא איתאמרת בקרובים· אמר ליה רבי מנא ואם בקרובין והא תנינן כדי שיהא הבקר עובר בכליו· איתא חמי כשעה שהבקר עוב׳ בכליו השרשין מהלכין מן הצד וכשעה שאין הבקר עובר בכליו אין השרשין מהלכין מן הצד· רבי ליעזר שאל מזו לזו שש עשרה ולצד עשרין וחמש רבי שמואל בר רב יצחק בעי היו נתונין בצד הגדר חורשין כל בית סאה בשבילן· אמר רבי יוסי אין בעי ניתן להן ארבעים סאה· סאה מיכן וסאה מיכן סאה מיכן וסאה מיכן· רבי ירמיה בעי היתה גפן אחת מודלה על גבי שתי סאין את חורש קרקע שתחתי׳ וקרקע שחוצה לו מלוא האורה וסלו חוצה לו באיסור שני פרקים הראשוני׳ אלו מלמעלן חורשין בו מלמטן· ואלו מלמטן חורשין בו מלמעלן· ניחא אלו מלמעלן חורשין בו מלמטן ולא מלמטן חורשין בו מלמעלן· נישמעינה מן הרא מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמות· ותני עליה בין מלמעלן בין מלמטן· או נימר בין שהאילן למעלן והבור למטן בין שהאילן והבו׳ מלמטן והכי אילן מלמעלן והבור מלמטן אילן מלמטן והבור מלמעלן ניחא· אילן מלמעלן והבור מלמטן· אילן מלמטן והבור מלמעלן ודרך השרשין לעלות מלמעלן· אמר רבי חנינא לא מפני השרשים אלא שהן עושין עפר תיחוח והן מלקין ארעיתו של בור· אתא עובדא קומי רבי יסא בי רבי בון אמר יחידי הוא ולא סמכין עלוי· ותני עלה רבי שמעון אומר בשם שאמרו מלמעלן כך אמרו מלמטן·

הלכה ג׳ אחד אילן סרק כו׳· ולמה אמרו תאנים על ידי שפירותיהן גסין והן עושות הרבה· הרי אתרוג פירותיו גסין ואינו עוש׳ הרב׳ הרי זיתין עושין הרבה ואין פירותיהן גסין ואלו עושות הרבה ופירותיהן גסין· אמר רבי חייא בר אדא כל אילנא עבדין שנה פרא שנה· והדא תאינתה עבדה כל שנה·

הלכה ד׳ היה אחד עושה כו׳· רבי בבי בשם רבי חנינה ובלבד שלא יפחות מחשבון משולש׳· זעירא בר חננא אמר ובלבד שלא יפחות מחשבון מתושעים· היו ארבעה והבקר עובר בכליו· שנים ואין הבקר עובר בכליו מבין שאין הבקר עובר בכליו את רואה אותן כאלו חמשה· היו חמשה הפלגתא דרבי שמעון ורבנין דתנינן תמן כרם שהוא נטוע על פחות מד׳ אמות רבי שמעון אומר אינו כרם· וחכמים אומרים כרם ורואין את האמצעיות כאלו אינן וחורשין כל בית סאה בשבילן· שנאמר בחריש ובקציר תשבות. לא אתיא דלא על רישא אין חורשין להן אלא צורכן שנאמר בחריש ובקציר תשבות·

הלכה ה׳ אין צורך לומר כו׳· רבי ישמעאל כדעתיה דרבי ישמעאל אמר אין העומר בא מסוריא יצא קציר העומר שהוא מצוה·

הלכה ו׳ שלשה אילנות כו׳· תני רבי חייא אילנות של אדם אחד וקרקע של אדם אחד מצטרפין· וחורשין כל בית סאה בשבילן. אמר רבי יוסה אף אנן תנינן דרבא שלשה אילנות של שלשה אנשים הרי אלו מצטרפין וחורשין כל בית סאה עד ראש השנה·

הלכה ז׳ עשר נטיעות כו׳· רבי זעירא רבי לא רבי יסא בשם רבי יוחנן ערבה הלכה. למשה מסיני ודלא כאבא שאול דאבא שאול אמר ערבה דבר תורה· וערבי נחל שתים· חד ערבה ללולב וערבה למקדש· רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן ערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני ודלא כרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר ניסוך המים דבר תורה· בשיני ונסכיהם· בששי ונסכיה· בשביעי כמשפטם· מ״ם יו״ד מ״ם מים· רבי חייא בר אבא בעא קומי רבי יוחנן ועכשיו למה הן חורשין בזקנות· אמר ליה בשעה שניתנה הלכה ניתנה· שאם בקשו לחרוש יחרשו· רבי בא בר זבדי בשם רבי חוניה דבקעת חוורן ערבה וניסוך המים ועשר נטיעות מיסוד הנביאים הראשונים הם· מה ופליג רב יוסי בי רבי בון בשם לוי כך היתה הלכה בידם ושכחוה ועמדו השניים והסכימו על דעת הראשונים· ללמדך שכל דבר שבית דין נותנין נפשם עליו סופו להתקיים בידם כמה שנאמר למשה מסיני· ואתיא כיי דמר רבי מנא כי לא דבר רק הוא מכם· ואם רק הוא מכם למה שאין אתם יגיעין בו כי הוא חייכם אימתי הוא חייכם בשעה שאתם יגיעין בו· רבי יוחנן אמר לרבי חייה בר ווא בבלייא תרין מילין סלקון בידכון מפשוטהא דהעניתא וערבתא דיומא שביעייא· ורבנין דקיסרין אמרין אף הדא מקזתה· תני נטיעה מעין עשר וזקנה מעין שלש אתא חמי נטיעה שהיא נראית כזקנה את נותן לה כזקנה· ואת אמר נטיעה מעין עשר· אמר רבי חונה מתנ׳ מעין עשר שאין נטיעה מעין שלש· שלא תאמר שלש נטיעות שהן עושות בעשר שאינן עושות· ודכוותה שלש זקנות שהן עושות בעשר שאינן עושות לפום כן צרך מימר נטיעה מעין עשר· שדה קנים נידונות בשדה תבואה· רבי אבהו בשם רבי יוסה בר חנינה בסאתים שנו לית הדא פליגא על שמואל

שמאל דשמאל אמר בעשרין שורה · תמן על ידי שהן מפחדות בתוך בית סאה את רואה אותה כאילו מליאה כרם · הכא כולן נהונין במקום אחד ·

הלכה ח׳ הנטיעות והדילועין כו׳ · והן שיהו נטיעות רבות על דילועין׳ רבי חנניה בריה דרבי הלל בעי לא מסתברא בדלעת יוונית · התיב רבי מנא והתני שלשה קישואין ושלשה דילועין וארבע נטיעות מצטרפין וחורשין כל בית סאה בשבילן לא אתיא דלא על סיפא · רבן שמעון בן גמליאל אומר עשרה דילועין לבית סאה חורשין כל בית סאה עד ראש השנה עליה׳ רבי חנניה בריה דרבי הלל בעי לא מסתברא בדלעת יוונית ·

הלכה ט׳ עד אימתי נקראו נטיעות כו׳ מהו עד שיחולו עד שיפדו או עד שיעשו חולין מאיליהן · רבי אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן כיני מתניתא עד שיעשו חולין מאיליהן ואתיא כרבי יהושע כדתני רבי יהושע אומר אף שאמרו בנות חמש בנות שש בנו׳ שבע אלא בגפנים בנות חמש · בתאינים בנות שש · בזיתים בנות שבע · ואנן חמי׳ הדא מרכית׳ דתאינתה אתיא כפורי · אמר רבי יודן כד טריפן לעוביה׳ רבי שמעון ורבי ליעזר בן יעקב שניהן אמרו דבר אחד · דאמר רבי שמואל בר נחמן רבי יונתן בשם רבי ליעזר בן יעקב הגוזם את כרמו פחות מטפח חייב בערלה מפני מראית העין דברי חכמים עד שיגום מעם הארץ :

הדרן עלך שדה האילן

עד אימתי חורשין שדה הלבן ערב שביעית משתיכלה הליחה כל זמן שבני אדם חורשין ליטע במקשאות ומדלעות · אמר רבי שמעון נתת תורה כל אחד ואחד בידו · אלא בשדה הלבן עד הפסח ובשדה האילן עד העצרת׳

ב׳ מזבלין ומעדרין במקשאות ובמדלעות עד ראש השנה · וכן בבית השלחים מזבלין ומפרקים ומאבקין ומעשנין עד ראש השנה׳ רבי שמעון אומר אף נוטל הוא את העלה מן האשכול בשביעית ·

ג׳ מסקלין עד ראש השנה מקרסמין מזרדין ומפסלין עד ראש השנה · רבי יהושע אומר כזירודה וכפיסולה של חמישית כן של ששית רבי שמעון אומר כל זמן שאני רשאי בעבודת האילן אני רשאי בפיסולו ·

ד׳ מזהמין את הנטיעות וכורכין אותן וקוטמין אותן ועושין להן בתים ומשקין אותן עד ראש השנה · רבי לעזר בי רבי צדוק אומר אף משקה הוא את הנוף בשביעית אבל לא את העיקר׳

ה׳ סכין את הפגין ומנקבין אותן עד ראש השנה · פגי ערב שביעית שנכנסו לשביעית ושל שביעית שיצאו למוצאי שביעית לא סכין ולא מנקבין אותן · רבי יהודה אומ׳ במקום שנהגו לסוך אין סכין מפני שהוא עבודה׳ מקום שלא נהגו לסוך סכין׳ רבי שמעון מתיר באילן מפני שהוא רשאי בעבודת האילן ·

ו׳ אין נוטעין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ראש השנה ואם נטע או הבריך או הרכיב יעקור · רבי יהודה אומר כל הרכבה שאינה קולטת לשלשה ימים שוב אינה קולטת · רבי יוסי ורבי שמעון אומר לשתי שבתות׳

ז׳ האורז והדוחן והפרגין והשומשמין שהשרישו לפני ראש השנה מתעשרין לשעבר ומותרין בשביעית · ואם לאו אסורין בשביעית ומתעשרין לשנה הבאה ·

ח׳ רבי שמעון שזורי אומר פול המצרי שזרעו לזרע בתחילה כיוצא בהן · רבי שמעון אומר אפונים הגמלונים כיוצא בהן רבי לעזר אומר אפונים הגמלונים שהתרמלו לפני ראש השנה׳

ט׳ בצלים הסריסים ופול המצרי שמנע מהן מים שלשים יום לפני ראש השנה מתעשרין לשעבר ומותרין בשביעית ואם לאו אסורין בשביעית ומתעשרין לשנה הבאה׳ ושל בעל שמנע מהן מים שתי עונות דברי רבי מאיר׳ וחכמים אומרים שלש׳

י׳ הדילועין שקיימן לזרע אם הוקשו לפני ראש השנה ונפסלו מאוכל אדם מותר לקיימן בשביעית ואם לאו אסור לקיימן בשביעית׳ והיכרו׳ שלהן אסורות בשביעית · מרביצין בעפר לבן דברי רבי שמעון · רבי אליעזר בן יעקב אוסר׳ מפרסם באורז בשביעית דברי רבי שמעון אבל לא מכסחין ·

סליק פירקא

עד אימתי חורשין כו׳ · מאן תנא לחה רבי מאיר הא׳ ודרבי מאיר כבית שמאי ורבי שמעון כבית הלל · וכן אתינן מתניתא רבי מאיר כבית שמאי ורבי שמעון כבית הלל · אלא רבי מאיר כמשנה הראשונה · ורבי שמעון כמשנה אחרונה וכן אתינן מתניתא רבי מאיר כמשנה הראשונה ורבי שמעון כמשנה אחרונה אלא רבי מאיר שנייה מחלוקה · ורבי שמעון שנייה כדברי הכל׳ הוי מאן תנא עד אימתי חורשין שדה הלבן ערב שביעית רבי מאיר · ברם כרבי שמעון דברי הכל עד העצרת׳ לא סוף דבר בשיש לו מקשה ומודלה אלא אפילו כאחר שבני אדם עתידין ליטע במקשיות ובמדלעות מותר׳ אמר רבי שמעון נתת תורה כל אחד ואחד בידו זה אומ׳ כלה לחה שלי וזה אומר לא כלה לחה שלי אלא בשד׳ הלבן עד הפסח ובשדה האילן עד העצרת׳ מה בין שדה הלבן לשדה האילן׳ שדה הלבן על ידי שהוא עתיד לזורעה כתחילה צריך שתהא הליחה קיימת · אבל שדה האילן על ידי שהוא נטועה מכבר אינו צריך שתהא רוב הליחה קיימ׳ ·

הלכה ב׳ מזבלין ומעדרין במקשאות כו׳ · מהו לחרוש להם׳ תני כל זמן שאת מותר לחרוש את מותר לזבל ולעדר · אם אין את מותר לחרוש אין את מותר לא לזבל ולא לעדר׳ אמר רבי יוסה ומתניתא אמרה כן מזבלין ומעדרין במקשיות ובמדלעות עד ראש השנה וכן בית השלחין ותני עלה חורשין בית השלחין עד ראש השנה רבי אומר עד לפני ראש השנה שלש׳ ימים כדי שיזרע וישרש ויטע וישרש ואלו עושה שרשי׳ לשלשה ימים · רבי אומר עד לפני ראש השנה שלשה חדשים כדי שיזרע אורז וישריש׳ ויטע אורז וישריש׳ מזבלין מעבירין את הזבולת · מפרקין בעלין · מאבקין עושה לה אבק׳ מעשנין מתנינן לה תני מבוונין מצדדין מבוונין לה מצדדין׳ חברייא אמרי עושה לה דיקרן׳ רבי יוסה אומר תולה לה אבן · תני מזהרין ומשמטין כיני מתניתא מזהרין בגפנים ומשמטין בקני׳ מקום שנהגו לזהר ולשמט קודם לחג מזהרין ומשמטין קודם לחג׳ לאחר החג מזהרין ומשמטין לאחר החג׳ רבי שמעון או׳ ובלבד מן הבקעה ולמעלה · רבי ירמיה בשם רבי הושעיה · רבי יעקב בר אחא רבי יוסי בר חנינא בשם רבי חמא אבוי דרבי הושעיה נוטל את הקבוצין עמה׳ רבי שמעון אומר אף נוטל הוא את העלין מן האשכול בשביעית · מחלפה שיטתיה דרבי שמעון תנינן תמן מכרסין את האורז בשביעית דברי רבי שמעון אבל לא מכסחין וכא הוא אמר אכין׳ שנייא הוא הכא שהוא כמציל מן הדליקה׳

הלכה ג׳ מסקלין עד ראש השנה כו׳ · תמן תנינן המסקל את שדהו נוטל את העליונות ומניח את הנוגעות בארץ · וכא את אמר הכין אמר רבי יונה כאן בתלוש כאן במחובר׳ אמר רבי יוסי הדין סברין מימר דר׳ שמעון כרבי יהושע בקרסום דאינון תרין תנאין מסקלין עד ראש השנה בקרסמין מזרדין מפסלין עד ראש השנה כרבנן · רבי יהושע אומר כזירודה וכפיסולה של חמישית וכן של ששית הוי תלתה תנאין אינון מסקלין עד ראש השנה מקרסמין לזרדין מפסלין עד ראש השנה כרבנן · רבי יהושע אומר כזירודה וכפיסולה של חמישית וכן של ששית · אפילו יותר מיכן׳ רבי שמעון אומר כל זמן שאני רשאי בעבודת האילן רשאי אני בפיסולו עד העצרת׳

הלכה ד׳ מזהמין את הנטעות כו׳ · מתניתא דרבי · ברם כרבנין מזהמין כתלעין בשביעית אבל לא במועד׳ כאן וכאן אין מגזמין׳ אבל נוטל הוא את הדואה · רבי יוסה אמר רבי אבונה בעי מה בין המזהם לעושה לה בית · המזהם אינו אלא כמושיב שומר · בית עושה לה צל והיא גדילה מתחתן׳ תמן תנינן המבקע בזית לא יחפה בעפר אבל מכסה הוא באבנים ובקש · רבי יונה אמר רבי אבונא בעי מה בין קשין ומה בין עפר׳ קשין אינו אלא כמושיב שומר · עפר עושה לה טנא והיא גדילה בתחתו׳ תני רבי יוסי בן כופר אמר משום רבי לעזר בן שמוע בית שמאי אומרים משקה בל הנוף ויורד על העיקר · ובית הלל אומרים משקה בין על הנוף בין על העיקר · דבית רבי ינאי משקה בסלא · אמר רבי יעקב בר זבדי רבי יצחק בר טבליי משקה בסלא אמר רבי חייא בר בא רבי יודן בר גידייא משקה בסלא ועדר וכי מתכוין לעבודת הארץ · ביומוי דרבי חייא בר בא הוון משקן דיקלייא בכנישתא חדתא וחרותא ·

הלכה ה׳ סכין את הפגין כו׳ · אנן תנינן סכין את הפגין׳ תניי דבי רבי ואילו הן פגי ערב שביעית שנכנסו לשביעית · רבי לעזר כמתניתן · רבי יוחנן כהדה דתניי דבית רבי׳ על דעתיה דרבי לעזר לא בא רבי יודה אלא להקל · על דעתיה דרבי יוחנן לא בא רבי יודה אלא להחמיר׳

הלכה ו׳ אין נוטעין ואין מרכיבין כו׳ · רבי לעזר בשם רבי יוסה בר זימרא מתניתא כסתם הא דבר בריא שהשריש מותר · אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ראש השנה · ואם נטע או הבריך או הרכיב יעקור · לא עקר פירותיו מה הן׳ רבי בא רבי לא הוון יתבין בצור · אתא עובדא קומיהון הורי רבי לא ישפכו פירותיו · אמר רבי בא אני לא נמניתי עמהן בעלייה׳ אמרין נצא לחוץ נלמד נפקן ושמעון רבי יונה רבי יצחק בר טבליי בשם רבי לעזר אין מחרטין על הגזירה · ר׳ יוסה רבי יצחק בר טבליי בשם רבי לעזר אין מוסיפין על הגזיר׳ · נטעו ומת בנו מהו שיהא מותר לקיימו · תנה רבי יעקב בר אבי דברדלייה נטעו ומת בנו אסור לקיימו׳ ואתיא כמאן דאמר מפני החשד אבל מפני הבניין אב בנו בונה׳ תני הנוטע המבריך המרכיב שלשים יום לפני ראש השנה עלתה לו שנה תמימה ומותר לקיימו בשביעית פחות משלשים יום לפני ראש השנה לא עלתה לו שנה תמימה ואסור לקיימו בשביעית אבל אמרו פירו׳ נטיעה זו אסורין עד חמשה עשר בשבט ומה טעם רבי יסא בשם רבי יוחנן ובשנה מה את שמע מינה · אמר ר׳ זעירא שלש שנים יהיה לכם ערילים לא יאכל׳ ובשנה · אמר רבי בא בר ממל קומי רבי זעירא נראין הדברים בשנטעו לפני ראש השנה שלשים יום׳ הא אם לא נטעו שלשים יום לפני ראש השנה אית את חמר שנה שלימה עלתה לו ואת אמר הכין · אמר ליה ואין כני ואפילו נטעו שלשים יום לפני

לפני ראש השנה יהא אסור עד שלשים יום לפני ראש השנה כמי כדון׳ אמר
רבי מנא מכיון שעומד בתוך שנתו של אילן משלים שנתו· הלכה
ז׳ האורז והדוחן כו׳ · כפירות הלכו אחר שליש וכאורז אחר
השרשה· וכירק בשעת לקיטתו עישורו · מניין שהלכו בפירות אחר
השליש מגרנך ומיקבך· מגרנך ולא כל גרנך· מיקבך ולא כל יקבך· מעתה
אפילו פחות משליש· אמר רבי זעירא כתיב עשר תעשר את כל תבואת
זרעך׳ דבר שהוא נזרע ומצמיח יצא פחות משליש שאינו נזרע ומצמיח·
מעתה שליש הראשון לשעבר ושליש השני לבא· אמר רבי יוחנן מחג הסוכות·
מה חג הסוכות לבא ואת מהלך בו לשעבר׳ ואילו הואיל וזה לבא את מהלך
בהן לשעבר׳ נאמר אף באורז ובדוחן ובפרגין ובשומשמין כן׳ רבי חונה בר
חייה אמר שאי איפשר לעמוד עליו׳ מתיבין לחונה בר חייא והתני צובר את
גורנו לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו׳ אמר רבי יוסה
קיבא חונה בר חמא רבי יונה חונה בר חייא בשם שמואל כתיב עשר תעשר את
כל תבואת זרעך מעשר את מעשר אחד בשנה אחת · ואין את מעשר שני
מעשרות בשנה אחת· התיבון הרי פול המצרי הרי הוא שני מעשרות בשנה
אחת׳ דתני צובר את גרנו לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על
זרעו· אמר רבי זעירא כתיב שש שנים תזרע שדך ואספת· ששה זרעין וששה
אסיפין לא ששה זרעין ושבעה אסיפין׳ אמר רבי יונה כשיטתה לון יבלין קיימין
אלא כשבעה אלא כיני ששה זרעים ושבעה אסיפין לא ששה זרעין וחמשה
אסיפין· התיבון הרי פול המצרי שהרי ששה זרעים וחמשה אסיפין דתני צובר
גורנו לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו׳ מניין שהלכו
בירק בשעת לקיטתו עישורו מגרנך ומיקבך· מה גורן ויקב שהן חיין ממי השנה
שעברה את מהלך בהן לשעבר ואילו הואיל והן חיין ממי השנה הבאה את מהלך
בהן לבא· התיבון הרי פול המצרי זרעו לזרע מתעשר לשעבר· זרעו לירק
מתעשר לבא· וקשיא בידיה· זרעו לזרע הוא חיה ממי השנה שעברה זרעו
לירק הוא חייה ממי השנה הבאה׳ הלכה ח׳ רבי שמעון
שזורי אומר כו׳· מהו הרמילו עבדון קנקולין· רבי בא בר זבדא בשם רבי
שמעון בן לקיש הלכה כרבי שמעון השזורי· אמר רבי יוסה הורי רבי לעזר לר׳
טובתי דצדוק כהדא דרבי שמעון שזורי· תני שש מדות אמרו חכמים בפול
מצרי זרעו לזרע מתעש׳ לשעבר׳ זרעו לירק מתעש׳ לבא· זרעו לזרע וירק או
שזרעו לזרע וחישב עליו לירק מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו בשהביא
שליש לפני ראש השנה׳ אבל אם הביא שליש לאחר ראש השנה זרעו מתעשר
לשעבר׳ וירקו מתעשר בשעת לקיטתו עישורו בשלקט ממנו לפני ראש השנה
אבל אם לקט ממנו לאחר ראש השנה בין זרעו בין ירקו מתעשר לבא· זרעו
לזרע וחישב עליו לירק באין מחשבה· זרעו לירק וחישב עליו לזרע לעולם
אין מחשבת זרע חלה עליו אלא אם כן מנע ממנו שלש מרדיות כשהביא שליש
לפני ראש השנה׳ אבל הביא שליש לאחר ראש השנה אפי׳ לא מנע ממנו שלש
מרדיות זרעו לזרע ועשה כולו קצצין גמורין לפני ראש השנה זרעו מתעשר
לשעבר זרקו מתעשר בשעת לקיטתו עישורו· מקצתו עשה קצצין גמורין
ומקצתו לא עשה הדא היא צובר גורנו לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו
ומירקו על זרעו׳ תנא רבי אבודמא דחיפה ואפילו לא עשה כולו קצצין גמורין
לפני ראש השנה זרעו מתעשר לשעבר׳ ירקו מתעשר בשעת לקיטתו עשורו·
אמר ר׳ יוסה והוא שהביא שליש למחשבת זרע׳ אבל אם הביא שליש למחשבת
ירק איפשר לומר זרעו מתעשר לשעבר׳ ירקו מתעשר בשעת לקיטתו עשורו
ואת אמר צובר את גורנו לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו·
זרעו לזרע לפני ראש השנה שביעית ונכנסה שביעית בין זרעו בין ירקו מותר׳
זרעו לירק לפני ראש השנה השביעית ונכנסה שביעית בין זרעו בין ירקו אסור
זרעו לזרע ולירק לפני ר״ה השביעית ונכנסה שביעית פשיטא זרעו מותר׳ ירקו
מה· תני רבי חייה אסור׳ תני רבי חלפתא בן שאול מותר׳ מאן דאמר מותר
דבר תורה· כאן דאמר אסור מפני מראית העין׳ רבי סימון בר זבדא בעא
קומי רבי יוסה ואפילו להאכיל את בהמתו יהא אסור מפני מראית העין׳ אמר
ליה לא יהן לא לבנו ולא לשלוחו ולא יהא לוקט על אוכן· אמר רבי יוסה בי
רבי בון אם נעקרה הגומא מותר ואפילו כמאן דאמר אסור הדה לוקט ונמצא
בתוכו ירק מותר כהדא בר נש עאל טעון עשר מיסרן דלובי מעשר לרבי ירמיה
אמר ליה לא תו עבד כן לא תלקוט אלא צורכה דלפצה · זרעו לפני ראש
השנה השמינית ונכנסה שמינית בין זרעו בין ירקו אסור זרעו לירק לפני ראש
השנה השמינית ונכנסה שמינית בין זרעו בין ירקו מותר זרעו לזרע ולירק לפני
ראש השנה השמינית ונכנסה שמינית זרעו אסור וירקו מותר׳ הלכה
ט׳ מהו בצלין הסריסין· אילין בוצלייא כופריא דלא עבדין זרע·
אמר רבי מנא כיון שכנע כהן מים שלשים יום לפני ראש השנה נעשו כבעל׳
רבי יונה בעי למפריעו הוא נעשה זרע זרעו מיכן ולבא מה נפק מביניהון לקט
בתוך שלשים ולאחר שלשים· אין תימר למפריעו הוא נעשה זרע מעשר מזה
על זה· אין תימר מיכן ולבא אינו מעשר מזה על זה· הלכה י׳
למה לי הקשו אפילו לא הקשו׳ מכיון שהוקשו נעשו כשאר זירעוני גינה שאין
נאכלין· כיצד הוא בודק רבי יוסי בן חנינה אומר עוקצו אם נתאחה אסור ואם
לאו מותר· רבי יונה בוצרייא אמר קרמולין פטורין מן המעשר׳ הדא דתימר
עד שלא עשו דילועין׳ אבל אם עשו דילועין כירק הן׳ כאן הורי בן רבי יוסי
באילין עלי קולקסייא שאסור לגמות בהן מים מפני שהצבאין אוכלין אותן׳
מרביצין בעפר לבן דברי רבי שמעון· רבי אליעזר בן יעקב אוסר אתיא דרבי
שמעון כרבנין ודרבי אליעזר בן יעקב כשיטתיה דתנינן תמן מושכין את המים
מאילן לאילן ובלבד שלא ישקו את כל השדה כולה׳ רבי מנא אמר לה סתם·
רבי אבין בשם שמואל בסתם חולקין מה נן קיימין אם במרווחין דברי הכל אסור
אם ברצופין דברי הכל מותר· אלא כי נן קיימין בנטועין מעשר לבית סאה
רבי ליעזר בן יעקב עבד לון כמרווחין· ורבנין עבדין לון כרצופין׳ הא רבנין
אמרין במרווחין אסור להשקות· מהו להמשיך נילף הדא ודרבנן מן דר׳ ליעזר
בן יעקב׳ כמה דרבי ליעזר בן יעקב אמר במרווחין אסור להשקות ומותר
להמשיך· כן רבנין אמרין מותר להמשיך ואסור להשקות׳ לא כן סברנן מימר
במרווחין דברי הכל אסור והן עפר לבן לא במרווחין הוא אלא כאן בשביעית
כאן במועד׳ מה בין שביעית ומה בין מועד· שביעית על ידי שהוא מותר
במלאכה התירו בין דבר שהוא טורח בין דבר שאינו טורח· מועד על ידי שאסור
במלאכה לא התירו אלא דבר שהוא אבד ובלבד דבר שאינו טורח׳ ואית דבעי
מישמעינה מן הדא שביעית על ידי שזמנה מרובה התירו׳ מועד על ידי שזמנו
קצור אסור· ואותן שבעת ימים אחרות לא מיסתברא מיעבדינן כשבעת ימי
הרגל׳ ויהוו אסורין׳ אשכח תני מרביצין בעפר לבן בשביעית אבל לא במועד
דברי רבי שמעון· ורבי אליעזר בן יעקב אוסר·

הדרן עלך שדה הלבן

מאימתי מוציאין זבלים לאשפתות משיפסקו עוברי עבודה
דברי רבי מאיר׳ רבי יהודה אומר משייבש המתוק·
רבי יוסי אומר משיקשר· עד כמה מזבלים עד שלש
שלש אשפתות לבית סאה של עשר עשר משפלות ושל לתך לתך מוסיפין על
המשפלות ואין מוסיפין על האשפתות· רבי שמעון אומר אף על האשפתות·
ב׳ עושה אדם את שדהו שלש שלש אשפתות לבית סאה· יותר
מכן אסור דברי רבי שמעון· וחכמים אומרים עד שיעמיק שלשה או עד שיגביה
שלשה· עושה אדם את זבלו אוצר. רבי מאיר אומר עד שיעמיק שלשה או
עד שיגביה שלשה· היה לו דבר מועט מוסיף עליו והולך׳ רבי אלעזר בן
עזריה אוסר עד שיעמיק או עד שיגביה שלשה או עד שיתן על הסלע·
ג׳ המדייר את שדהו עושה סהר לבית סאתים עוקר שלש רוחות ומשייר
את האמצעיות נמצא מדייר בית ארבעת סאין׳ רבן שמעון בן גמליאל או׳ בית
שמונת סאין היתה כל שדהו בית ארבעת סאין משייר ממנה מקצת מפני מראית
העין ומוציא מן הסהר ונותן לתוך שדהו כדרך המזבלין· ד׳ לא יפתח
אדם מחצב בתחילה לתוך שדהו עד שיהו בו שלש מורביות שהן שלש על שלש
על רום שלש שיעורן עשרים ושבע אבנים· ה׳ גדר שיש בו עשר
אבנים של משוי שנים שנים הרי אילו יינטלו שיעור גדר עשרה טפחים פחו׳ מיכן
מחצב וגוממו עד פחות מן הארץ טפח׳ ו׳ במה דברים אמורים
מתוך שלו אבל מתוך של חבירו מה שהוא רוצה יטול במה דברים אמורים בזמן
שלא התחיל בו מערב שביעית · אבל אם התחיל בו מערב שביעית מה
שהוא רוצה יטול· ז׳ אבנים שזיעזעתן המחרישה או שהיו מכוסות
ונתגלו אם יש בהן שתים של משוי שנים שנים הרי אלו יינטלו · והמסקל
את שדהו נוטל את העליונות ומניח את הנוגעות בארץ· וכן גרגר של
צרורות או גל של אבנים נוטל את העליונות ומניח את הנוגעות בארץ אם יש
תחתיהן סלע או קש הרי אילו יינטלו· ח׳ אין בונין מדריגות על
פי גיאיות ערב שביעית משפסקו גשמים מפני שהוא מתקנו לשביעית·
אבל בונה הוא בשביעית משפסקו גשמים מפני שהוא מתקנן למוצאי שביעית
ולא יסמוך בעפר אבל עושהו חייץ· כל אבן שהוא יכול לפשוט את ידיו וליטלה
הרי זו תינטל· ט׳ אבני כתף באות מכל מקום והקובלן מביאן
מכל מקום· ואילו הן אבני כתף כל שאינה יכולה לינטל באחת יד דברי ר״מ· רבי
יוסי או׳ אבני כתף כשמן כל שהן ניטלות שלש או שתים על הכתף· י׳
הבונה גדר בינו ובין ר״ה מותר להעמיק עד הסלע· מה יעשה בעפר צוברו ברשו׳
הרבים ומתקנו דברי רבי יהושע· ר׳ עקיבה אומר כדרך שאין מקלקלין ברשות
הרבים כך לא יתקן· מה יעשה בעפר צוברו בתוך שדהו כדרך המזבלין· וכן
החופר בור ושיח ומערה·

סליק פירקא

מאימתי מוציאין כו׳ · עד שלא פסקו עובדי עבודה
מהו שיהא מותר לעשות אשפה על פתח
חצירו · סילי שאל לרבי חייא בר בא ואמר
ליה · רבי חנינא אמר שרא ליה והוון אמרין דו נסב מעשר והודי על גרמיה
לצאת לחוץ לארץ דלא למיסב מעשר · מעתה אפילו כשפסקו עובדי עבודה
יהא אסור מפני מראית העין שלא יהו אומרי׳ לתוך שדה בית השלחין שלו הוא
מוציא · יודעין הן בני עירו אם יש לו בית השלחין אם אין לו · אמר רבי יוסי
הדא אמרה לא חשו לעוברין ולשבין מפני מראית העין · באיסור שני פרקים
מהו שיהא מותר לעשות כסדר הזה נישמעינה מן הדא מזבלין ומוציאין זבלים
עם העושין שביעית עד ראש השנה עם הגוי ועם הכותי אפילו בשביעית ובלבד
שלא יפרוק את המשפלות לא אמר אלא ובלבד שלא יפרוק את המשפלות ·
הא לצאת מוציא הדא אמרה שהוא מותר · ואין תימר שהוא אסור יהא אסור
מלהוציא משיבש המתוק · פקועה אמר רבי מנא והן פקועה דבקעתא משיקשר
משיעשה קשרין קשרין · אמר רבי חנניה מבין שנתקשר בו קשר העליון מיד
הוא יבש · ותני עלה קרובין דבריו ,ודהוות שרין · אמר רבי ירמיה כפחות מן
המשפלות הא שתים מותר · רבי יוסי בעי אם כפחות מן המשפלות הא שתים
אסור · אלא כי נן קיימין בעושה יותר מן כשיעור כהדה דתני אין מוסיפין לא
על המשפלות ולא על האשפתות דברי רבי מאיר · וחכמים אומרי׳ מוסיפין על
המשפלות ואין מוסיפין על האשפתות · ומוסיפין על המשפלות לא כבשיעור ·
ודכוותה מוציאין על האשפתות אפילו כבשיעור · הלכה ב׳
ולמה תניתה תרין זימנין · אמר רבי ירמיה כאן כפחות מן המשפלות · ברם
הכא בעושה כבשיעור · ותני כן על דרבי שמעון ובלבד שלא יפחות לאשפה
משלש משפלות · וחכמים אוסרין בעושה יותר מבשיעור · אבל כבשיעור
בשלשה מקומות מותר במקום אחד לא כל שכן פתר לה תרין פתרין כשהיה לו
דבר מועט בתוך שדהו בשביע׳ הרי זה מוסיף עליו והולך משפסקו עובדי עבודה
רבי לעזר בן עזריה אוס׳ · מה טעמא דר׳ לעזר בן עזריה שמא לא ימצא לו זבל
ותמצא מזבל את אותו מקום · פתר לה פתר חורן כשהיה לו דבר מועט בתוך
ביתו ערב שביעית והוא מבקש להוציאו לתוך שדהו בשביע׳ הרי זה מוסף עליו
והולך משפסקו עובדי עבודה רבי לעזר בן עזריה אוס׳ · מה טעמ׳ דרבי לעזר בן
עזריה שמא לא ימצא לו זבל ותמצא מזבל את אותו מקום · ולא כבר הוא מזובל
מערב שביעית · רבי בא רבי ירמיה רבי בון בר חייה בשם רבי בא בר ממל מפני
מראית העין עד שיוציא עשר משפלות כאחת · ולית לרבנין מפני מראית העין ·
אמר רבי אידי דחוטרא סלו ומגריפו מוכיחין עליו שהוא עושה אשפה · רבי
יוסי בי רבי בון אמר אילין שמועתא דהבא דתנינן רבי לעזר בן עזריה אמר אין
עושין את האמה כתחילה במועד ובשביעית · אמר רבי זעירא מפני שהוא
מכשיר את צדדיה לזריעה · רבי ירמיה רבי בון בר חייה בשם רבי בא בר ממל
מפני מראית העין · הוון בעי מימר מאן דאמר תמן מפני מראית העין והכא מפני
מראית העין · כאן דאמר מפני שהוא מכשיר את צדדיה לזריעה הכא מאי אית
לך למימר לית לך אלא כהדא שמא לא ימצא לו זבל ונמצא מזבל את אותו
מקום · כהנפק מביניהון חפר לעשות אמה של בניין הוון בעי מימר מאן דאמר
תמן מפני מראית העין והכא מפני מראית העין · ומאן דאמר תמן מפני שהוא
מכשיר צדדיה לזריעה הרי אינו מכשיר צדדיה לזריעה · הכל מודין שאם היה
לו שם סד או צרורות או אבנים או גיפסוס מותר · הלכה ג׳
תמן תנינן שדה שנתקווצה תיזרע למוצאי שביעית · ניטייבה או שנידיירה לא
תיזרע למוצאי שביעית · אמר רבי יונה כיני מתניתא הרוצה להעמיד צאן
בתוך שדהו עושה סהר בית סאתים · בכל עושין סהרין בבחצלו׳ ובקש ובאבנים
אפילו שלשה חבלים זה למעלה מזה ובלבד שלא יהא בין סהר לסהר כמלוא
סהר · אותו המקום חולב בו וגוזז בו ומוליך ומביא את הצאן דרך עליה · תני
רבי שמעון בן לעזר אמר אם רצה תוקע את היתד בארץ ועושה סהרין ארבעה
בארבע רוחותיה של שמונה סאין ; אין מדיירין לא בשבתות ולא בימים טובים ולא
בחולו של מועד אפילו בטובה ואינו רשאי להשכיב שומר ולא לנער את הצאן
ואם באו מאיליהן אין מסייעין אותן ואם היו עושין עמו בשבתות ובימים טובים
הוא רשאי להשכיב שומר ולנער את הצאן ואם באו מאיליהן מסייעין אותן ·
תני רבן שמעון בן גמליאל אומר בשבת מדיירין בטובה · וביום טוב במזונות ·
ובחולו של מועד אפילו בשכר · הלכה ד׳ תני השוכר את
הצאן אסור לנערה · מהו לנערה מוליכה ממקום למקום · הדא אמרת
בששכרה לזמן מועט · אבל בששכרה לזמן מרובה מותר אותו היום והאחרון
אסור · רבי חונה בשם רב נחמן בר יעקב הדין דאזל ליה לצורכה ולא מיתעני
ייזל מן אתר לאתר והוא מיתעני · רבי הונא בשם מר עוקבן תפריתה עיקר טב
למעיה · רבי חייא בר בא שאל עד שלא פסקו עובדי עבודה מהו שיהא מותר
להוציא מן הסהר וליתן לתוך שדהו כדרך המזבלין · הלכה ה׳
הדך עבידא תלתא ומבין מן תשע תשעה זימנין מן תלת עשרין ושבע · תני מחצב
שבינו לבין חבירו ופתח בו חבירו טהר מותר · ואם היה ריקה אסור · תמן
תנינן הזיז מביא את הטומאה בכל שהוא הגזרה והגובלית בפותח טפח · צ״ר חייה
בר בא הדא אמרה זה שהוא מקבל נדבך מחבירו צריך לעשות לו ארבע׳ טפחים
כדי מקום · אמר ר׳ יוסי מתניתא אמרה כן · וכמה אמרת הזיז מביא את הטומאה
בכל שהוא בזיז שהוא גבוה מן הפתח שלשה נדבכין שהן שנים עשר טפח ·
ולמה תנינן נדבכין למדת הדין · רבי חייא בר בא שאל אילין שיעוריא כאינון
שיעוריא · רבי חזקיה בר יעקב בר אחא בשם רבי יוסי בן חנינא אילין שיעוריא
כאינון שיעוריא · הבא את אמר שיעור גדר עשרה טפחים פחות מכן מחצב ·
וכא את אמר הכין מה נן קיימין אם כשהיו שני נדבכין ניתני שמנה טפחים ·
אם כשהיו שלשה ניתני שנים עשר טפחים אמר רבי יוסי צא חצי טפח לסיתות
מיכן וחצי טפח לסיתות מכאן וכן לחבריה נמצא שלשה נדבכין של עשרה
טפחים · פחות מיכן אינו לא גדר ולא מחצב · הלכה ו׳ תני
אמר ר׳ יודה במה דברים אמורים בזמן שלא נתכוון לתיקן שדהו אבל אם נתכוון
לתיקן שדהו אפילו יותר מיכן מותר · אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים
אמורים בזמן שלא נתכוון לתיקן שדהו אבל אם נתכוון לתיקן שדהו אפילו
פחות מיכן אסור · אמר רבי ביבי הורי רבי יסא כדין תניא לקולא ·
הלכה ז׳ לא סוף דבר בשזיעזען במחרישה אלא אפילו מחרישה
עתידה לזעזען · אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן אם יש בכל אחת ואחת של
משוי שנים שנים הרי אלו ינטלו · הלכה ח׳ רבי יעקב בר בון
בשם רבי שמעון בן לקיש זאת אומרת שאסור ללקט צרורות מתוך שדה חבירו
די מנבש ויהב עיסביה עליהון · הדא דתימ׳ בבקעה אבל בהרים ובטרשים מותר
ושבו חשב ליה · רבי קריספא בשם רבי יוחנן חנניה בן גמליאל כאיסור שני
פרקים הא מתניתא תני רבי יודה ורבי נחמיה אוסרין לא באיסור שני פרקים וכא
באיסור שני פרקים · רבי שמאי בעי אם כאיסור שני פרקים כהדא תנינן לחרוש
מותר ולבנות אסור · אלא כהיתר שני פרקים · אם כהיתר שני פרקים כהדא
תנינן אבל בונה הוא בשביעית משפסקו גשמים מפני שהוא מתקנן למוצאי
שביעית · אמר רבי מנא יאות אמר רבי שמאי הדא קדמיתא לחרוש מותר מפני
שהוא מתקנן למוצאי שביעית · לבנות אסור מפני שהוא מתקנן לשביעית ·
מתניתא לא אמר כן אלא אבל בונה הוא בשביעית משפסקו גשמים מפני שהוא
מתקנן למוצאי שביעית · לא יסכך בעפר אבל עושהו חייץ · מהו חייץ ·
חייץ ליה כמה דתימר והוא בונה חייץ · הלכה ט׳ אבני כתף
באות מכל מקום אפילו מתוך שלו · והקובלן מביא מכל מקום אפילו פחות
מאבני כתף · הלכה י׳ רבי חייא בשם רבי יוחנן לא שנו אלא
בינו לבין רשות הרבים הא בינו לבין חבירו אסור בשביעית · אבל במועד אפילו
בינו לבין רשות הרבים אסור בפירצה שהוא סגה את העפר אבל בפירצה שאינה
סגה את העפר מותר לגדור בשביעית · ותני כן כל פירצ׳ שהוא סגה בעפר אסור
לגודרה בשביעית ושאינו סגה את העפר מותר לגודר׳ בשביעית · ושאינ׳ מבטלת
את הרבי׳ אבל אם היתה מבטלת את הרבים אף על פי שאינה סגה את העפ׳ מותר
לגודרה בשביעית · כתיב ושם דרך אראנו בישע אלהים · שנייא היא הכא
שהוא תיקון וסופו לקילקול דאמר רבי שמעון בן לקיש שאול לא זכה למלוכה
אלא על ידי שהיה זקנו מדליק נר לרבים נקרא שמו נר · כתוב אחד אומר נר
הוליד את קיש · וכתוב אחר או׳ קיש בן אביאל · והלא אביאל היה שמו אלא על
ידי שהיה זקנו מדליק נרו לרבים נקרא שמו נר · רבי אבון בעי עד שלא פסקו
עובדי עבודה מהו לצבור עפר בתוך שדהו כדרך המזבלים :

הדרן עלך מאימתי מוציאין

בראשונה היו אומ׳ מלקט אדם עצי׳ ואבני׳ ועשבי׳ מתוך
שלו כדרך שהו׳ מלקט מתוך של חבירו את
הגס הגס ומשרבו עוברי עביר׳ התקינו שיהא
זה מלקט מתוך של זה וזה מלקט מתוך של זה שלא בטובה ואין צריך לו׳ שיקצץ
להן מזונות · ב׳ שדה שנתקווצה תיזרע למוצאי שביעית · שניטייבה
או שנידיירה לא תיזרע למוצאי שביעית · שדה שניטייבה בית שמאי אומרים אין
אוכלין פירותיה בשביעית · ובית הלל אומרים אוכלין · בית שמאי אומרים
אין אוכלין פירות שביעית בטובה · ובית הלל אומרים בטובה ושלא בטובה ·
רבי יהודה אומר חילוף הדברים זה מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל ·
ג׳ חוכרים נירין מן הגוים בשביעית אבל לא מישראל · ומחזיקין
ידי גוים בשביעית אבל לא על ידי ישראל · ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום ·
ד׳ המידל בזיתים בית שמאי אומרים יגום · ובית הלל אומרים
ישרש · ומודים במחליק עד שיגום · ואי זהו המידל אחד או שנים · המחליק
ג׳ זה בצד זה · במה דברים אמורים מתוך שלו אבל מתוך של חבירו אף המחליק
ישרש · ה׳ המבקע בזיתים לא יחפהו בעפר אבל מכסהו באבני׳ או
בקש המקצץ קורת שקמה לא יחפהו בעפר אבל מכסהו באבנים או בקש · אין
קוצצין בתולת שקמה בשביעית מפני שהיא עבודה · רבי יהודה אומר כדרכה
אסור אלא או מגביה עשרה טפחים או גומם מעם הארץ · ו׳ המזנב
בגפנים

בגפנים והקוצץ בקנים רבי יוסי הגלילי אומר ירחיק טפח · ורבי עקיבה אוֹ קוצץ כדרכו בקרדום במגל ובמגירה ובכל מה שירצה · אילן שנפשח קושרין אותו בשביעי׳ לא שיעלה אלא שלא יוסיף · ז׳ מאימתי אוכלין פירו׳ האילן בשביעי׳ הפגים משהזריחו אוכל בהן פיתו בשדה · בחלו כונס לתוך ביתו וכן כיוצא בהן בשאר שני שבוע חייבין במעשרות · הבוסר משהביא מים אוכל בו פיתו בשדה · הבאיש כונס לתוך ביתו · וכן כיוצא בו בשאר שני שבוע חייבין במעשרות · ח׳ זיתים שהכניסו רביעית לסאה פוצע ואוכל בשדה הכניסו חצי לוג כותש וסך בשדה · הכניסו שליש כותש בשדה וכונס לתוך ביתו וכן כיוצא בהן בשאר שני שבוע חייבין במעשרות ושאר כל פירו׳ האילן כעונתן למעשרות כך עונתן לשביעית · ט׳ מאימתי אין קוצצין את האילן בשביעית בית שמאי אומרים כל האילן משיוציא · ובית הלל אומרים החרובים משישלשלו והגפנים משיגרעו והזיתים משיניצו ושאר כל האילן משיוציא · וכל האילן כיון שבא לעונת המעשרות מותר לקוצצו וכמה יהא בזית ולא יקוצנו רובע · רבן שמעון בן גמליאל הכל לפי הזית׃

סליק פירקא

בראשונה היו אומרים כו׳ · אמר רבי יונה הבין צורכה מיתני בראשונה היו אומרים מלקט אדם עצים ועשבי׳ מתוך שלו את הגס הגס כדרך שהוא מלקט בשל חבירו בין דקים לגסים נחשדו להיות מלקטין והן אוֹ׳ בגסים ליקטנו׳ · התקינו שיהא זה מלקט מתוך של זה וזה מלקט מתוך של זה שלא בטובה · נחשדו להיות מלקטין בטובה והן אוֹ׳ שלא בטובה ליקטנו׳ · התקינו שיהו מביאין מן הקרוב ומן המצוי · אמר רבי זעירא ראשונה ראשונה מתקיים׃ היתה בהמתו שם בהמתו מוכחת עליו · היתה כירהו שם כירהו מוכחת עליו׳ ליקט בגסין מהו שיחזיר וילקט מן הגסים שבדקים אם אמר את כן אף הוא מלקט את כל שדהו בשביעית · היתה שדהו מליאה גסין ו׳רתין מתניין חדא אמר׳ שרי וחדא אמרה אסור · המסקל שדהו נוטל את העליונות ומניח את הנוגעות בארץ הדא אמרה שרי · אי זהו המידל אחת או שתים · הדא אמרה אסור אף במועד כן אשכח תנא תני מלקט אדם עצים ועשבים מתוך שלו את הגס הגס כדרך שהוא מלקט מתוך של חבירו בין דקין בין גסין בשביעית אבל לא במועד אף באבנים כן אשכח תני אף באבנים הלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות · רבי יוסה בשם מנחם ר׳ עקיבה עבד כשיטתיה חמא חד איזבר כרמא א״ל ולית אסיר אמר ליה לעקלין אנא בעי׳ · הלב יודע אם לעקול אם לעקולקולות · הלכה ב׳

שדה שניקוצה כו׳ · תמן אמרין כשניטלו קוציה · ורבנין דהכא אמרין משחרש׃ על דעתיהו דרבנין דהכא אי זהו הטיוב כל העם חורשין פעם אחת והוא חורש שני פעמי׳ וכא כן א״ר יוסי בי רבי בון תמן אין המלכות אנסת ברם הכא המלכות אנסת בראשונה כשהיתה המלכות אנסת · הורי רבי ינאי שיהו חורשי׳ חרישה ראשונה חד משמד הוה אני עבר חמיתון דמיין קובעתה אמר לון האסטו שרא לכן מירדי שרא לכן דמיין קובעתה׳ · אמר רבי יעקב בר זבדי קומי רבי אבהו לא כן אמר רבי זעירא ור׳ יוחנן בשם ר׳ ינאי ר׳ ירמיה רבי יוחנן בשם ר׳ שמעון בן יוצדק נמנו בעליית בית לבזה בלוד על כל התורה מניין אם יאמר גוי לישראל לעבור על אחת בכל מצות האמורות בתורה חוץ מעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים יעבור ולא יהרג · הדא דתימא בינו לבין עצמו אבל ברבים אפילו מצוה קלה לא ישמע לו כגון לוליינוס ופפוס אחיו שנתנו להן מים בכלי זכוכית צבועה ולא קיבלו מהן · אמר לא מתכוון משמדתכון ולא אתכוון אלא מיגבי ארנונין · כמה הן רבים · רבנין דקיסרין אמרין עשרה דכתיב ונקדשתי בתוך בני ישראל׳ · רבי אבונא זעירא חכנוניה פרי חורי חמרא בשובת׳ · ר׳ יונה ורבי יוסה הורון מפי לארסקינס בשובתא · אמר רבי מנא קשיתה קומי רבי יונה אבא לא כן א״ר זעירא רבי יוחנן בשם רבי ינאי ר׳ ירמיה רבי יוחנן בשם ר׳ שמעון בן יוצדק נמנו בעליית בית לבזה בלוד על כל התורה מני׳ אם יאמר גוי לישראל לעבור על אחת מכל מצוה האמורות בתורה חוץ מן העבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים יעבור ולא יהרג · הדא דתימא בינו לבין עצמו אבל ברבי׳ אפילו מצוה קלה לא ישמע לו כגון לוליינוס ופפוס אחיו שנתנו להם מים בכלי זכוכית צבועה ולא קיבלו מהן אמר לא אתכוון משמדתהון ולא אתכוון אלא מיכול פיתא חמימא · כמה הן רבים רבנין דקיסרין אמרין עשרה דכתיב ונקדשתי בתוך בני ישראל · רבי אבונא בעא קומי רבי אימי גוים מהו שיהו מצווין על קידוש השם א״ל ונקדשתי בתוך בני ישראל · ישראל מצווין על קידוש השם ואין הגוי׳ מצווין על קידוש השם · רבי נסא בשם רבי לעזר שמע לה מן הדא לדבר הזה יסלח ה׳ לעבדך וגו׳ · ישראל מצווין על קידוש השם ואין הגוים מצווין על קידוש השם ·

רבי אבא בר זמינא הוה מחייט גבי חד ארמאי ברומי אייתי ליה בשר דנבלה אמר ליה אכול · אמר ליה לינא אכיל · אמר ליה אכול דלכן אנא קטלנא לך׃ אמר ליה אין בעית מקטל קטול דאנא ליכא מיכל בשר דנבילה · אם ליה בהן מדע לך דאילו אכלת הוינא קטיל לך או יהודיי יהודיי או ארמאי ארמאי · אמר רבי מנא אילו הוה רבי אבא בר זימנא שמע מיליהון דרבנין מיכל הוה · טיכח ומת בנו מהו שיהא מותר לזורעה · ר׳ יעקב בר אחא רבי אימי בשם רבי יוסה בי רבי חנינה טיכה ומת בנו מותר לזורעה · טיבה ומכרה אסור לזורעה · עבר וזרעה מותר שלא גזרו אלא על הגדר שהוא יכול לעמוד בו · טיוב בזמן זה מהו · רבי ירמיה סבר מימר שרי · אמר רבי יוסה ולא שמע רבי ירמיה שהוא לוקה לא שמע שהוא פסול מן העידות · חזר ואמר אין דהוא שמע אלא כאינש דשמע מילה ומקשי עלה׳ · אמר רבי חזקיה אתהכת קומי ר׳ ירמיה דאמר וכי אין זה בית דין עמד וביטל חיליה דרבי ירמיה מן הדא בת ישראל שבאת להדליק בן הבתה טובלת את הפתילה שמן שריפה ומדלקת · רבי חונה בשם דבית רבי ינאי שעת משלחת זאיבים היתה ולא עמד בית דין וביטל כמה דתימר תמן לא עמד בית דין וביטל וכא לא עמד בית דין וביטל · ודכוותה מאימתי אדם זכה בפירותיו בשביעית · רבי ירמיה סבר מימר משיהנס לתוך כליו · רבי יוסי סבר מימר אפילו נתנם לתוך כליו לא זכה הכן דהוא סבר דאינון דידיה · ולית אינון דידיה בהדא רבי טרפון ירד לאכל קציעות מתוך שלו שלא בטובה כבית שמאי חמוניה סנטרי׳ ושורון חבטון עלו׳ כד חמא גרמיה בסכנה אמר לון בחייכון אמרון גו ביתיה דטרפון עהדין ליה תכריכין · כד שמעון כן אשתטחון על אפיהון אמרין ליה רבי שרי לן · אמר לון ייתי עלי על כל חוטר וחוטר דהוה נחית עלי הוינא שרי לכון על קדמייא · באילין תרתין מליא נהג רבי טרפון כבית שמאי וסכין · בהדא · ובקרית שמע׃ רבי אבהו בשם רבי חנינא בן גמליאל כל ימיו של רבי טרפון היה מתענה על הדבר הזה ואומר אי לי שנתכבדתי בכתרה של תורה · הלכה ג׳

חוכרים נירין כו׳ · רבי חייה רבי אימי חד אמר חרוש בה טבות ואנא נסיב לה מינך בתר שמיטתא · וחורנה אמר אישר · מאן דאמר חרוש בה טבאות ואנא נסב לה מינך בתר שמיטתא · מהו שואלין בשלומן אישר · מ״ד איש׳ מהו שואלין בשלומן בשלום ישראל שלום עליכם · דלמא ר׳ חיננא פפא ורבי שמואל בר נחמן עברין על חד מחורשי שביעית אמר ליה רבי שמואל בר נחמן אישר · אמר לי׳ ר׳ חיננא בר פפא לא כן אילפן ר׳ ולא אמרו העוברים מכאן שאסור לו׳ לחורשי שביעית אישר · אמר ליה לקרו׳ את יודע · לדרוש אי אתה יודע · ולא אמרו העוברי׳ אלו אומות העולם שהן עוברין מן העולם ולא אמרו לישר׳ ברכת ה׳ עליכם · מה ישר׳ אומרין להם ברכנו אתכם בשם ה׳ · לא דיי׳ כל הברכו׳ הבאות לעולם בשבילינו ואין אתם אומ׳ לנו בואו וטלו לכם מן הברכו׳ הללו ולא עוד אלא שאת׳ מגלגלין עלינו פיסים וזימיות גולגליות וארנוניות · הורי רבי אימי לרדות עמ׳׃

הלכה ד׳ המידל בזיתים כו׳ · מהו המידל נוטל אחד ומניח שנים׃ או נוטל שנים ומניח אחד · תני דבית רבי נוטל אחד ומניח שנים · והא תנינן המחליק בגפנים שלשה זה בצד זה הוא מידל נוטל שנים ומניח אחד · אמר רבי יונה מתניתא במידל מבכר בתחילה · ומה דתני דבית רבי במידל מבכר · אין מציתין את האור באישת קנים מפני שהוא עבודה · רבן שמעון בן גמליאל מתיר · וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר נוטעין אילן סרק בשביעית · ואין מלמדין את הפרה לחרוש אלא בחולות · רבן שמעון בן גמליאל אוֹ׳ אפי׳ בתוך שדה חבירו מותר ובלבד שלא יסמוך את המענה · תני אבא שאול אומ׳ מבדין בחדשים וגומם הארץ ובלבד שלא יקוץ בקרדום · אין בודקין את הזרע׳ באדמה בעציץ אבל בודקן אותו בגללים בעציץ ושורין אותן בשביעית למוצאי שביעי׳ ומקיימין את האלוף בראש הגג ולא משקין אותן · אין תולין תוכין בתאינה כיצד הוא עושה מיתי ייחור דתאינה שור ותלי בה ואם לה הדא עבדה ואת לית את עבדה · ולא כן תני אילן שהוא מנבל פירותיו סוקרין אותו בסיקר׳ ומטעינין אותו אבנים ומבהתין ליה דיעביד · אמרי תמן דלא יתן פירותיו · ברם הכא דיעביד בתחילה׳ · אין מרמכין דקלים בפני שהיא עבודה שלא האבר הואיל והוא רובה שרי הוא לפו׳ בן צריך מימר אסור · משלשה ועד תשעה הא מתני׳׃

הלכה ה׳ והמבקע בזית כו׳ · תני הקוצץ בקנים רבי יודה אומר מקום שנהגו לקוץ יתוק׳ · להוק יקוץ ומגביה טפח וקוצץ · הקוצץ בקודות לא יהא מחליק ומדריג מדריג ומחליק אלא מתכוין שתהא קוצצתן שוה · תני רבן שמעון בן גמליאל או׳ מקום שנהגו להחליק ידריג לדרג יחליק וגומם עם הארץ ובלבד שלא יקוץ בקורדום · רבי יוסי הגלילי כבית שמאי · ורבי עקיבה כבית הלל וכן אתינן מתני רבי יוסי הגלילי כבית שמאי ורבי עקיבה כבית הלל׳ · אלא רבי יוסי הגלילי חשש לעבודת הארץ׳ ·

הלכה ו׳ המזנב בגפנים כו׳ מה ביזולו רבי חייא בר בא אמר חייתה כמה דתימר תם נפשם בחלה בי׳ · כתיב ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכל · רבי חייא בר בא אמר שתי תבואות אחת מן הבי׳ ואחת מן השדה · וכתיב מן השדה תאכלו את תבואת׳ ·

רבי יוסה בן חנינה בעי פגין מהו לעשות מהן מלוגמא מאחר שהוא אוכל בהן פיתו בשדה יהא אסור · או מאחר שהוא מכניסן לתוך הבית יהא מותר · תמן תנינן הפגין והבוסר רבי עקיבה אומר מטמא טומאת אוכלין · רבי יוחנן בן נורי אומר משיבואו לעונת המעשרות · תני כאן מ״ד · ולית כאן מ״ד · רבי חנניה בשם רבי שמעון בן לקיש בפגי תאינים היא מתניתא הא בשאר כל הפגין

אינן מטמאין טומאת אוכלין עד שיבואו לעונת המעשרות · אמר רבי יוסה מתניתין אמרה כן הפגין משיזריחו אוכל בהן פיתו בשדה. רבי פדת בשם רבי יוחנן הכל מודין בשביעית · הכל מודין חברייא אמרין שאינן מטמאין טומאת אוכלין · הקור כעץ לכל דבר אלא שהוא נלקח בכסף מעשר והכפניו' לאוכלין נפטרות מן המעשרות · דרש רבי יהודה בר פזי בבית מדרשא והקור אין קדושת שביעית חלה עליו · ורבי יוסה מפקדין על שואלייה ואמרין לון מן לכון מימר כן והון אמרין הוא אמר לן רבי יוסה מתניתא פליגא על רבי יהודה בן פזי ומסייעה לן דתני הפגין של שביעית אין שולקין אותן והכסייפות מותר מפני שהוא מלאכתן. הלכה ז' מאימתי אוכלין פירות כו' · קור והכפניות הרי הן כעץ וכן אנו אומרים ועץ אסור לשולקו · אלא כגין דקדושת שביעית חלה עליו לפום כן צריך מימר אסור · הלכה ח' הבוסר משהביא מים כו' · גבי בוסר כה אית לך אמר · אמר רבי אבון שכן דרך הקיהות אוכלות אותו · הלכה ט' זתים שהכניסו רביעית לסאה כו' מהו שליש לוג מתניתא שהן עושין שלשת לוגין לסאה. כתיב כי יובל הוא קודש תהיה לכם וגומר · מה היא קודש אף תבואתה קודש · רבי יוסי בן חנינה מנשק לכיפתא דעכו ואמר עד כה היא ארעא דישראל · רבי זעירא עבר ירדנ' במנוי · רבי חייה בר בא מתעגל בהדא אליסס דטבריא · רבי חייה רבה מתקל כיפי · רבי חנניה מתקל גושייא לקיים מה שנאמר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו · הלכה י' מאימתי אין קוצצין כו' · תנא רבי חיננא בר פפא חרובין שילשולן הוא חנטן · גפנים משיגריעו · אמר רבי יונה משיזחלו מים כמה דאת אמר אמר כי יגרע נטפי מים יזוקו מטר לאידו · זיתים משיניצו · אמר רבי יונה משהכניסו רובע · מה רובע נץ או רובע זיתים · אמר רבי יוסה לאי דו נץ שהוא עושה רובע זתים · אמר רבי יונה כתיב כי ישל זיתך · חד לתלת מאה וארבעין קיים כה · אמר רבי יונה כתיב כי עץ נשא פריו מגיד שלא נשא פריו בעולם הזה · תאינה וגפן נתנו חילם מגיד שלא נתנו חילם בעולם הזה · אמר רבי יונה בשם רבי חמא בר חנינא הבת בטבע טני גת אין לו חלק לעתיד לבוא סימנא דאכל פרוטגמיא אביל משתותא · שמע רבי יוסי ואמר ואות עד כדון אית תתובה לעלמא דאתי רבי יונה בשם רבי חייה בר אשי עתידין הן חבירין להתייגע מבתי כניסות לבתי מדרשות מה טעמא ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון · רבנין דקיסרין אמרין קטני גוים וחיילותיו של נבוכד נצר לא חיין ולא נידונין ועליהן הוא אומ' וישנו שנת עולם ולא יקיצו · מאימתי קטני ישראל חיין רבי חייה רובה ורבי שמעון ברבי חד אמר משיולדו · וחד אמר משידברו · מאן דאמר משיולדו יבואו ויגידו צדקתו לעם נולד כי עשה · ומאן דאמר משידברו זרע יעבדנו יספר לה' לדור · תני בשם רבי מאיר משהוא יודע לענות אמן בבית הכנסת מה טעמא פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים · תמן אמרי משימולו · נשאתי אימיך אפונה · ורבנין דהכא אמרין משיולדו ולציון יאמר איש ואיש יולד בה והוא יכונניה עליון · רבי לעזר אמר אפילו נפלים מה טעמא ונצורי ישראל להשיב · תנצרו ישראל להשיב ·

הדרן עלך היו אומרים

בנות שוח שביעית שלהן שנייה שהן עושות לשלש שנים · רבי יהודה או' הפרסאות שביעית שלהן מוצאי שביעית שהן עושות לשתי שנים · אמרו לו לא אמרו אלא בנות שוח · ב' הטומן את הלוף בשביעית רבי מאיר אומר לא יפחות מסאתים עד גובה שלשה טפחים וטפח עפר על גביו · וחכמים אומרים לא יפחות מארבעת קבין עד גובה טפח וטפח עפר על גביו וטומנו במקום דריסת האדם · ג' לוף שעברה עליו שביעית רבי ליעזר אומר אם לקטו העניים את עליו לקטו ואם לאו יעשה חשבון עם העניים · רבי יהושע אומר אם לקטו העניים את עליו לקטו ואם לאו אין לעניים עמו חשבון · ד' לוף של ערב שביעית שנכנס לשביעית · וכן בצלים הקיצונים וכן פואה של עידית בית שמאי אומרים עוקרין אותן במארופות של עץ · ובית הלל אומרים בקרדומות של מתכת · ומודין בפואה של צלעות שעוקרין אותן בקרדומות של מתכת. ה' מאימתי מותר אדם ליקח לוף במוצאי שביעית רבי יהודה אומר מיד · וחכמים אומרים משירבה החדש · ו' אילו כלים שאין האומן רשאי למוכרן בשביע' מחריש' וכל כליה העול והמזרה והדקל · אבל מוכר הוא מגל יד ומגל קציר ועגלה וכל כליה · זה הכלל כל שמלאכתו מיוחדת לעבירה אסור · לאיסור ולהיתר מותר · ז' המוכר מוכר חמש כדי שמן וחמש עשרה כדי יין שכן דרכו להביא מן ההבקר · אם הביא יותר מיכן מותר ומוכר לגוים בארץ ולישראל בחוצה לארץ · ח' בית שמאי אומרים לא ימכור לו פרה חורשת בשביעית ובית הלל מתירין מפני שהוא יכול לשוחטה · ומוכר לו פירות אפילו בשעת הזרע ומשאיל לו סאתו אף על פי שהוא יודע שיש לו פועלין ופורט לו מעות אף על פי שהוא יודע שיש לו פועלין ובכולן בפירוש אסורה · ט' משאלת אשה לחבירתה החשודה על השביעית נפה וכברה ורחיים ותנור · אבל לא תבור ולא תטחן עמה · אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה ובוררת וטוחנ' ומרקדת עמה אבל משתטיל את המים לא תגע אצלה שאין מחזקין ידי עוברי עבירה · וכולם לא אמרו אלא מפני דרכי שלום · ומחזיקים ידי גוים בשביעית · אבל לא ידי ישראל · ושואלין בשלומן מפני דרכי השלום ׃

סליק פירקא

בנות שוח כו' · מהו בנות שוח פיטריה · מה בכל שנה ושנה הן עושות או אחת לשלש שנים · בכל שנה ושנה הן עושות אלא שאין פירותיהן מגמרין אלא לאחר שלש שנים · כיצד הוא יודע רבי יונה אמר משיקשר עליו חוט · תני שמואל תוחב בהן קיסמין · תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אילן שחנט קודם חמשה עשר בשבט מתעשר לשעבר · לאחר חמשה עשר בשבט מתעש' לבא · תני אמר רבי נחמיה במה דברים אמורים באילן שהוא עושה שתי גרנות בשנה · אבל באילן שהוא עושה גורן אחד בשנה כגון זתים ותמרים וחרובין אף על פי שחנטו קודם לזמן הזה הרי הן כלעתיד לבוא · אמ' רבי יוחנן נהגו בחרובין כרבי נחמיה · מתיב רבי שמעון קומי רבי יוחנן והא תנינן בנות שוח שביעית שלהן שנייה שהן עושות לשלש שנים · על דעתך מה שעשו בשביעית יהו שביעית והוא מקבל מיניה · אמר רבי בון בר כהנא ותמיה אנא איך הוה מותיב ר' שמעון קומי רבי יוחנן והוא מקבל מיניה · ותיבינ׳יה אנא אמר חרובין ואת אמר בנות שוח · אנא אמר מנהג ואת אמר הלכה · אמר אנא רבי נחמיה ואת אמר רבנין · אלא הא חרובין הא בנות שוח · הא מנהג הא הלכה · הא רבי נחמיה · הא רבנין · תמן אמרין אילן שחנט קודם ראש השנה שלעולם מתעשר לשעבר · לאחר ראש השנה שלעולם מתעשר לבא · התיב רבי יודן בר פליא קומי רבי יונה הרי חרובין הרי הן חונטין קוד' ראש השנ' של עולם והן מתעשרין לבא · ולא שמיע דאמר רבי חיננא בר פפא חרובין שילשולן הוא חנטן · אמר ר' יסא הביא שליש קודם ראש השנ' של עולם מתעשר לשעבר · לאח' ראש השנה של עולם מתעשר לבא · התיב רבי זעירא קומי רבי יסא פעמים שהשנים כאפילות והכרים מגדלות שאור לאחר ראש השנה שלעולם והן מתעשרות לשעבר · אמר רבי זעירא לא כן דעתיה דהדה רבי יסא אמר הדא מילתא אלא מן הדא דרבי יוחנן דר' שמעון בן לקיש ר' יעקב בר אחא בשם שמואל בר אבא הביא שליש קוד' לחמש' עשר בשבט מתעשר לשעבר · לאחר חמשה עשר בשבט מתעשר לבא · אמר רבי זעירא ראית הרי אתרוג עקרתה חנטו לא עקרתה שנתו · וכאן עקרת' שנתו לא עקרתה חנטו · רבי בון בר חייא בעא קומי רבי זעירא מעתה שליש הראשון לשעבר ושליש השיני לבא · אל' שליש הראשון קשה לבוא כביון שהוא בא כמיד הוא גדל · אמר רבי בא באריס אומן ילף לה רבי זעירא · שמואל אמר שיתין יומין שותה עליי' שיתא יומין שיתין עליי' · תני רבן שמעון בן גמליאל או' כהרצאת עלין ועד הפגין חמשים יום · מן הפגין ועד השיטין הוכלות חמשים יום · בין השיטין תוכלות ועד האבים חמשים · רבי אומר כולהן ארבעים יום · לקט תאינה ואינו יודע אימתי חנטה · אמר רבי יונה מונה מאה יומין למפרע אם חל להוכן חמש' עשר בשבט והוא יודע אימתי חנט' · אמרו לו והרי עמך בטבריא והן עושות לשנה אחת אמר להן והרי עמכם בציפורין והן עושות לשתי שנים ·

הלכה ב' הטומן את הלוף · עד כדון לוף בצלים · אמר רבי יונה הא לוף הא בצלים · אמר רבי יוסה כסתברא בבצלים אפילו פחות מיכן מותר דאינון שפין · הלכה ג' לוף שעברה עליו שביעית כו' · רבי אבהו בשם רבי יוחנן אתיא דרבי יודה כרבי לעזר ודרבי כרבי יהושע דתנינן תמן העניים אוכלין אחר הביעור אבל לא עשירים דברי רבי יודה · רבי יוסה אומר אחד עניים ואחד עשירים אוכלין אחר הביעור · רבי אימי בעא קומי רבי יוחנן מתניתא עד שלא גזרו על הספיחין · אמר ליה וכי בעלייה היית · סבר רבי אימי אמר איסור ספיחין תורה · אמר רבי ירמיה בעלי לוף שוטה היא מתניתא אייתי רב הושעיה מתני' דבר קפרא כן דרדמא ותני עלי לוף ועלי בצלי' · אית לך מימר עלי בצלים השוטין · מילתיה דרבי ירמיה אמרה דבר שיש לו ביעור שנמצא בתוך דבר שאין לו ביעור יש לו ביעור · מה עבד לה ר' ירמיה · פתר לה בששיקף בעלין · ר' יוסה פתר לה מתניתא לפני ראש השנה השביעית · נטעו לפני ראש השנה שביעית עשה ביצים לפני שביעית וריבנו בשביעית עקרו במוצאי שביעית · אין תימר ריבן כעיקור כולו לעניים · אין תימר אין ריבן כעיקור אין כולו לעניים מספק יעשה חשבון עם העניים · רבי חזקיה פתר מתניתא ערב ראש השנה שביעית · נטעו ערב ראש השנה שביעית ועשה ביצה בתחילת שביעית וריבנו בשביעית ועקרו בסוף שביעי' · אין תימר ריבן כעיקור כולו לבעל הבית · אין תימר אין ריבן כעיקור אין כולו לבעל הבית' לפיכך אין לעניים עמו חשבון · עשה בארץ שלש שנים נותן לעניים רובע · שתי שנים

נותן לעניים שליש שנה אחת נותן לעניים מחצה׳ רבי יוסה פתר מתנית׳ לפני ראש השנה שביעית · רבי חזקיה פתר מתניתא ערב ראש השנה שביעית ·

הלכה ד׳ לוף של ערב שביעית כו׳ · רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעירא אף כשאר שני שבוע כן · והא תני היתה שנייה נכנסת לשלישי׳ אינו מרכנו ואינו מנע ממנו מים בשביל שהוא מעשר׳ היתה שלישית נכנסת לרביעית מרכנו ומנע ממנו מים בשביל שהוא מעשר עני׳ הדא אמרה טריכן כעיקר׳ רבי יוסה בשם רבי לא תיפתר שעקרן עד שלא צימחו׳ וכן בצלים הקיצונים קטינאי׳ מדין כפואה של צילעות פושרה׳ ותני עלה מקום שנהגו לחרוש יחרוש לנכש ינכש ·

הלכה ה׳ מאימתי מותר אדם ליקח לוף כו׳ · מה טעמא דרבי יודה גזרו על הלוף ולא גזרו על הירק מעתה אפילו בשביעית יהא מותר כשמן אנן קיימין שלא ילך ויביא מן האסור ויאמר מן הטמון הבאתי׳ תני אמר ר׳ יודה מעשה שהיינו בעין כושין ואכלנו לוף על פי רבי טרפון במוצאי החג של מוצאי שביעית · אמ׳ לו ר׳ יוסה עמך הייתי ולא היה אלא במוצאי הפסח ·

הלכה ו׳ אילו כלים כו׳ · אמר רבי יונה כיני מתניתא אילו כלים שאין האומן רשאי למוכרן בשביעית לחשוד על השביעית · סתמן מהו׳ מן מה דתני לאיסור ולהיתר מותר הדא אמרה סתמן מותר׳

הלכה ז׳ היוצר מוכר · חש לומר שמא יחליף׳ אמר רבי יונה נכרות הן אלו של יין ואלו של שמן ·

אמר רבי עולא אורדא דאילין חכימא ואורדא דאילין חכימא מוכר לגוים בארץ ואפילו יותר מיכן ולישראל בחוצה לארץ אפילו מן הקנוי בארץ׳

הלכה ח׳ בית שמאי אומרים כו׳ · תני המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן רב אמר מקח טעות הוא · ושמואל אמר יכיל הוא מימר ליה לשחיטה מכרתיו לך׳ מה אנן קיימין אם כשמכרו לאריס דברי הכל לחרישה מכר · אם כשמכרו לטבח דברי הכל לשחיטה מכר׳ אלא כי נן קיימין כשמכרו לסרסור · רב אמר מקח טעות הוא · שמואל אמר יכול הוא מימר לשחיטה מכרתיו לך׳ מחלפה שיטתיה דרב · מחלפא שיטתיה דשמואל · דאיתפלגון מכרה לו כיובל עצמו רב אמר קנה ויוצא מדין יובל שמואל אמ׳ לא קנה · מחלפא שיטתיה דרב תמן הוא אמר קנה · וכא הוא אמר לא קנה · תמן יובל כפורסם הוא · ברם הכא מקח טעות הוא · מחלפא שיטתיה דשמואל תמן הוא אמר לא קנה׳ וכא אמר קנה לאי זה דבר מכרה לו לא לזריעה · ברם הכא יכול הוא מימר ליה לשחיטה מכרתיו לך׳ רב כבית שמאי׳ ושמואל כבית הלל׳ רב כבית שמאי ואפילו יסבור כבית הלל לית אורחיה משהתה תלתין יומין ויהון תלתתי יומא לא מקח טעות הוא׳ ושמואל כבית הלל ואפילו יסבור כבית שמאי לית אורחא דבר נשא מיכוס תורא רדיא׳ רבי אחא רבי תנחום בר חייא בשם רבי יוחנן השאיל לו סאתו ובא ומצאו מודד בה אינו זקוק לו כל שכן במשכירה לו׳

הלכה ט׳ רבי זעירא בעא קומי רבי מנא מתניתא כסתם הוא במפרש לא׳ אמר ליה וסתמו לאו כפירושו הוא אני אומר נפה לספור בה מעות · כברה לכבור בה חול׳ ריחיים לטחון בה סממנין׳ תנור לטמון בה אונין של פשתן׳ רבי פינחס בעי במה קנסו במקום שזורעין ואוכלין או במקו׳ שזורעין ולא אוכלי׳ · מה נפק מביניהון ראו אותו לוקח מן הסירקי אין תימר במקום שזורעין ואוכלין ראו אותו לוקח מן הסירקי אסור · אין תימר במקום שזורעין אין אוכלין ראו אותו לוקח מן הסירקי מותר׳ רבי יוסי בר חנינה בעי על כל פירקא את אמרת או על הדא הלכתא אית אמרת · רבנין דקיסרין בשם רבי יודה בר טיטס מן מה דלא תנינן בגיטין אלא הדא הלכתא הדא אמרה על הדא הלכתא אתאמרת · תמן תנינן נחתום שהוא עושה בטומאה לא לשין ולא עורכין עמו · ותני עלה לא בוררין ולא טוחנין ולא מרקידין עמו׳ והכא הוא אמר הכן אמר רבי לא באן לחולין כאן לתרומה · והתנינן נחתום · אית לך מימר נחתום בתרומה׳ חברייא אמרי כאן בלותת וכאן כשאינו לותת · מתניתא מסייעא לחברייא אבל משתשיל מים לא תגע אצלה שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה · וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום · רבי חייה ורבי אימי חד אמר חרוש ליה טבאות ואמא נסב ליה מינך כתר שמישתא׳ וחרנא אמר איישר מן דמר טבאות מה שואלין בשלומן אישר · כאן דאמ׳ לגוי אישר מה שואלין בשלומן ישראל שלום עליכם׳ דלמא רבי חיננא בר פפא ור׳ שמואל בר נחמני עברין על חד מחורשי שביעית · אמר ליה שמואל בר נחמן אישר · אמר ליה ר׳ חיננא בר פפא ולא כן אולפן רבי ולא אמרו העוברים ברכת ה׳ עליכם · שאסור לומר לחורשי שביעית אישר · אמר ליה לקרות אתה יודע׳ לדרוש אין את ידע · ולא אמרו העוברים אילו אומות העולם שעוברין מן העולם׳ ולא אמרו לישראל ברכת ה׳ עליכם · מה ישראל אומרי׳ להן ברכנו אתכם בשם ה׳׳ לא דייכם שכל הברכות הבאות לעולם בזכותינו ואין אתם אומרי׳ לנו בואו וטלו לכם מן הברכות האילו׳ ולא עוד אלא שאתם מגלגלין עלינו פיסים חימיות וגלגליות וארנוניות ·

הדרן עלך בנות שוח

שלש ארצו׳ לשביעית כל שהחזיקו עולי בבל מן גזיב ועד ארץ ישראל לא נאכל ולא נעבד׳ כל שהחזיקו עולי מצרים מגזיב ועד הנהר ועד אמנה נאכל אבל לא נעבד · מן הנהר ומאמנה ולפנים נאכל ונעבד : ב׳ עושין כתלוש בסוריא אבל לא במחובר · דשים חודים וזורכים ומעמרין אבל לא קוצרים ולא בוצרין ולא מוסקין · כלל אמר רבי עקיבה כל שכיוצא בו מותר בארץ עושין אותו בסוריא · ג׳ בצלים שירדו עליהן גשמים וצימחו אם היו העלין שלהן שחורים אסורין. הוריקו הרי אילו מותרין · רבי חנינה בן אנטיגנס אומ׳ אם אינן יכולין להתלש בעלין שלהן אסורין כנג׳ בן מוצאי שביעית מותרין׳ ד׳ מאימתי מותר אדם ליקח ירק במוצאי שביעית משיעשה כיוצא בו · עשה הבכיר התיר האפל · רבי התיר ליקח ירק מוצאי שביעית מיד׳ ה׳ אין מוציאין שמן שריפה ופירות שביעית מהארץ לחוצה לארץ׳ אמר רבי שמעתי בפירוש שמוציאין לסוריא ואין מוציאין חוצה לארץ׳ ו׳ אין מביאין תרומה מחוצה לארץ לארץ׳ אמר רבי שמעתי בפירוש שמוציאין מסוריא ואין מביאין מחוצה לארץ׳

סליק פירקא

כתיב אלה החוקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ · בארץ אתם חייבין לעשות · ואי אתם חייבים לעשות בחוצה לארץ׳ אדיין אנו אומרים מצות שהן תלויות בארץ אינן נוהגות אלא בארץ · יכול אפילו מצות שאינן תלויות בארץ לא יהו נוהגות אלא בארץ ת״ל השמרו לכם פן יפתה לבבכם וחרה אף ה׳ בכם וגו׳ · ושמתם את דברי אלה על לבבכם וגו׳ ׳ אפילו גולים · ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם · מה אית לך כגון תפילין והלמוד תורה׳ מה תפילין ותלמוד תורה שאינן תלויין בארץ נוהגין בין בארץ בין בחוצה לארץ אף כל דבר שאינו תלוי בארץ יהא נוהג בארץ ובחוצ׳ לארץ׳ מעתה משגלו יהו פטורין׳ כתיב ויעשו כל הקהל הבאים מהשבי סוכות וישבו בסוכות כי לא עשו מימי ישוע בן נון · ולמה ישוע ר׳ הלל בריה דשמואל בר נחמן פגם הכתוב כבוד צדיק בקבר מפני כבוד צדיק בשעתו · הקיש ביאתן בימי עזרא לביאתן בימי יהושע · מה ביאתן בימי יהושע פטורין היו ונתחייבו׳ אף ביאתן בימי עזרא פטורין היו ונתחייבו · ממה נתחייבו רבי יוסי בר חנינה אמר מדבר תורה נתחייבו הדא הוא דכתיב והביאך ה׳ אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבתיך וירשתה׳ הקיש ירשתך לירושת אבותיך · מה ירושת אבותיך מדבר תורה אף ירשתך מדבר תורה · והטיבך והרבך מאבותיך · אבותיך פטורין היו ונתחייבו ואתם פטורין הייתם ונתחייבתם׳ אבותיך לא היה עליהם עול מלכות · ואתם אף על פי שיש עליכם עול מלכו׳ אבותיכם לא נתחייבו אלא לאחר ארבע עשרה שנה שבע שכיבשו ושבע שחילקו׳ אבל אתם כיון שנכנסתם נתחייבת׳ · אבותיך לא נתחייבו עד שעה שקנו כולה · אבל אתם ראשון ראשון קונה ומתחייב׳ אמר רבי לעזר מאיליהן קיבלו עליהן את המעשרות מה טעם ובכל זאת אנחנו כורתים אמנה וכותבים ועל החתום שרינו לוינו וכהנינו · מה מקיים רבי לעזר ואת בכורות בקרינו וצאנינו · מכיון שקיבלו עליהם דברים שלא היו חייבין עליהן אפילו דברים שהיו חייבין עליהן העלה עליהן כאילו מאיליהן קיבלו עליהן מה מקיים רבי יוסי בר חנינא ובכל זאת מכיון שקיבלו עליהן בסבר פנים יפות העלה עליהן הכתוב כאילו מאיליהן קיבלו׳ עליהן׳ מה מקיים רבי לעזר מאבותיך · פתר לה לעתיד לבוא דאמר ר׳ חלבו שמעון בר בא בשם רבי יוחנן אבותיך ירשו ארץ של שבעת עממים · ואתם עתידין לירש ארץ של עשר עממים · תלתי חורנייתא אילין אינון את הקיני ואת הקניזי ואת הקדמוני · רבי יודה אמר ערביא · שלמיא · נבטייא׳ רבי שמעון אומר אסיא ואספמיא ודמשק · רבי ליעזר בן יעקב אומר אסייא וקרתיגני ותורקי׳ רבי אומר אדום ומואב וראשית בני עמון ׳ מאבותיך׳ אבותיך אף על פי שנגאלו חזרו ונשתעבדו · אבל אתם משאתם נגאלין עוד אין אתם משתעבדין · מה טעם שאלו נא וראו אם יולד זכר כשם שאין הזכר יולד כך אתם משאתם נגאלין עוד אין אתם משתעבדין׳ המהלך מעכו לאכזיב מימינו למזרח הדרך טהורה משום ארץ העמים וחייבת במעשרות ובשביעית עד שתיודע לך שהיא פטורה׳ משמאלו למערב הדרך טמאה משום ארץ העמים ופטורה מן המעשרות ומן השביעית עד שתיודע לך שהיא חייבת עד שהוא מגיע לאכזיב · רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר משום אביו עד לבלבו עכו עצמה מה הוא רבי אחא בר יעקב בשם רבי אימי מן תרין עובדי דרבי אנן ילפין עכו יש בה ארץ ישראל ויש בה חוצה לארץ׳ ר׳ הוה בעכו חמתון אכלין פיתא נקייה

אמר לון מה אתון לתין· אמרו ליה תלמיד אחד בא לכאן והורה לנו על מי ביצים שאין מכשירין· סברין מימר ואנן שלקין ביעין ולתין· כמיהן סברין מימר מי שלק של ביצים ולא אמר אלא מי ביצים עצמן· אמר ר' יעקב בר אידי מאותה שעה גזרו שלא יהא תלמיד מורה הוריה· ר' חייה בשם רבי הונא תלמיד שהורה אפילו כהלכה אין הוראתו הורייה· תני תלמיד שהורה הלכה לפני רבו חייב מית· תני בשם רבי ליעזר לא מתו נדב ואביהוא אלא שהורו בפני משה רבן· מעשה בתלמיד אחד שהור' לפני ר' ליעז' רבו אמ' לאימא שלום אשתו אינו יוצא שבתו· ולא יצא שבתו עד שמת· אמרו לו תלמידיו רבי נביא אתה· אמר להן לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא כך אני מקובל שכל התלמ' המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה· תני אסור לתלמיד להורות הלכה בפני רבו עד שיהא רחוק ממנו שנים עשר מיל כמחנה ישראל· ומה טעם ויחנו על הירדן מבית הישימות עד אבל השיטים וכמה הן שנים עשר מיל· כהדא רבי תנחום בר חייה הוה בחפר והון שאלין ליה והוא מורה· שאלין ליה והוא מורה· אמרין ליה ולא בן אילפן רבי שאסור לתלמיד להורות הלכה לפני רבו עד שיהא רחוק ממנו שנים עשר מיל כמחנה ישראל· והא ר' מנא רבך יתיב בציפורין· אמר לון ייתי דלא ידעית· מן ההיא שעתא לא אורי· רבי הוה בעכו חמא חד בר נש סלק מן ביפתא ולעיל· אמר ליה לית את בריה דפלן כהנא לא הוה אבוך כהן· אמר ליה עיניו של אבא היו גבוהות ונשא אשה שאינה הוגנת לו וחילל את אותו האיש· תחומי ארץ ישראל כל שהחזיקו עולי בבל פרשת חומת מגדל שיד ושנ' דרור ושורא דעכו וקציריא דגלילא וכברתה ובית זניתה וקבעיא ומילחה דכר וכוריי רבתא תפנים וסנפתה ומחרתא דייתיר ומבציא דאבהתא וראש מי געתון וגעתון עצמה מי ספר ומרחשת ומגדל חרוב ואולם רבתא תוקבתא דעיון ותוקרת ברכה רבא וכר סנגדא ותרנגולא עילאה דלמעלה מן קסרין וטרכונא דמתחם לבוצרה ומלח דזרכאי ונמרין ובית סכל וקנת ורפיח דחגרא ודרך הגדולה ההולכת למדבר חשבון ויבקא ונחלא דזרד ויגר שהדותא ורקם דגועה וגניא דאשקלון· אשקלון עצמה רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא בן בה דתני גנייה דאשקלן הדא אמרה אשקלון כלחוץ· רבי סימון בשם חילפיי דבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי ובן הקפר נמנו על אויר אשקלון וטיהרוהו מפי רבי פינחס בן יאיר שאמ' יורדי' היינו לסידקי של אשקלון ולוקחי' חטין ועולין לעירינו וטובלין ואוכלין בתרומתינו· למחר נמנו עליה לפוטרה מן המעשרות משך רבי ישמעאל בי רבי יוסי את ידיו שהיה מסמך על בן הקפר אמ' לו בני למה לא אמרת לי מפני מה משכת את ידיך כבנו הייתי· או' לך אתמול אני הוא שטימאתי אני הוא שטיהרתי ועכשיו אני אומר שמא נתכבשה מדבר תורה· והאך אמי פוטרה מדבר תורה· אימתי היא טמאה משו' ארץ העמים· א"ר סימון משתשהא הגזירה ארבעים יום· אמר רבי ירמיה ולא בטעות אנו מחזיקים אלא מיד היא טמאה משום ארץ העמים· אמר רבי מנא לא כן אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא מן מה דתני גנייה דאשקלון הדא אמרה אשקלון כלחוץ· וכי צור אינו אסור לילך לשם והקונה שם אינו מתחייב דלא תיסבור מימר אוף הכא כן לפיכך נמנו עליה לפוטרה מן המעשרות· רבי סימון ורבי אבהו הוון יתיבין אמר הא כתיב וילכד יהודה את עזה ואת גבולה ליתי עזה את אשקלון את גבולה ליתי אשקלון מעתה והן נחל מצרים ליתי נחל מצרים· אמר רבי יהושע בן לוי כתיב ויברח יפתח מפני אחיו וישב בארץ טוב זו סוסיתא· ולמה נקרא שמה טוב שפטור מן המעשרות· רבי אימי בעי ולא מבעלי סיסין הן· סבר רבי אימי כמי שנתכבשו דאמר רבי שמואל בר נחמן שלש פרסטגיות שילח יהושע לארץ ישראל עד שלא יכנסו לארץ מי שהוא רוצה להפנות יפנה. להשלים ישלי'· לעשות מלחמה יעשה· גרגשי פינה והאמ' לו להקב"ה והלך לו לאפריקי· עד בואי ולקחתי אתכם אל ארץ כארצכם· זו אפריקי· גבעונים השלימו וכי השלימו יושבי גבעון את ישראל· שלשים ואחד מלך עשו מלחמה ונפלו·

מפני מה לא גזרו על אותה הרוח שבגרריקו· רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מפני שניזה רע· עד היכן רבי חנין בשם רבי שמואל בר רב יצחק עד נחל מצרים· והרי עזה ניזה יפה פישפשה אמר קומי רבי יוסי שאלית לרבי אחא ושרא· רבי זעירא אזל לחמתא דפחל והוה חמי גרמיה יהיב לבר מן מדיקליא דבבל שלח שאל לרבי חייא בר ווא לתרין בני דרבי אביהר דדכא אמרין ליה נהגין כהנייא מטי' עד תמן כהנייא שאלון לרבי יוחנן והן חוטא דנוה אמר לון רבי יוחנן בשם רבי חוניא דברת חורן נהגין כהניא מטי' עד דריי והן חוטא דבוצרייה עד דפרדיסא· אמר רבי אבהו יש עיירות של כותים שנהגו בהן היתר מימי יהושע בן נון והן מותרות· רבי יוסי בעי מעתה לא יחושו כהנים על חלתן ואנן חמי רבנין חששין· אמר רבי יודה בן פזי לא בגין מילתא דאת אמרת אלא בגין דלא חלטתן מלכותא בידא· רבי יסא שמע דאתת אימיה לבוצרה שאל לרבי יוחנן מהו לצאת· אמר ליה אם מפני סכנת דרכים צא· אם משום כבוד אמך איני יודע· אמר רבי שמואל בר רב יצחק עוד היא צריכה לר' יוחנן אטרח על ואמר גמרתה לצאת תבוא בשלום· שמע רבי לעזר ומר אין רשו' גדולה מזו· רבי שמעון בן לקיש שאל לרבי חנינה הקונה בעמון ומואב מהו אמר ליה אני לא שמעתיה מר' חייה הגדול אלא מפרשת אשקלון ולחוץ וקשיא דהוא שאל ליה הדא ומר ליה הדא אלא בגין דלית רבי חנינה אמר מילה דלא שמע מן יומוי ובגין דלא מפיקתיה ריקן כגין כן שאל ליה חדא ומגיב ליה חדא· ר' שמעון בן לקיש אזל לבוצרה אתון לגביה א"ל חמי לן בר נש דריש דיין ספר חזן עביד כל צורכינן חמא חד בבליי אמר ליה חכמית לך חד אתר טב אתא לגבי רבי יוחנן אמר ליה מן בבל לבבל· אמר יעקב בר אבא מן מה דאמר רבי יוחנן מן בבל לבבל הדא אמרה הקונה שם אינו מתחייב· וכי צור אינו אסור לילך לשם והקונה שם אינו מתחייב אשכח תני סימן לעמון ומואב ולארץ מצרי' שתי ארצות אחת נאכלת ונעבדת ואחת נאכלת ולא נעבדת· סבר רבי יוחנן מימר את בצר במדבר· שאל לרבי שמעון בן לקיש בצר בוצרה· רבי יצחק בר נחמן ורבי שמעון בן לקיש שאל לרבי חנינה הקונה בעמון ומואב מהו אמר ליה קשיתה קומי רבי יסא לית עמון ומואב דמשה· אמר רבי מנא קשיתה קומי רבי חגיי לית עמון ומואב דמשה· לית עמון ומואב דרבי לעזר בן עזריה· אמר רבי יוסי בי רבי בון כתיב כי חשבון עיר סיחון מלך האמורי היא צריכה לרבי שמעון טהרה מיד סיחון ועוג אי לא טהרה· אין תימר טהרה חייבת· אין תימר שלא טהרה פטורה· אמר רבי תנחומא החל רש לרשת את ארצו· עשיתי את ארצו חולין לפניך· רבי חונא בעי מישרי הין יבלונה אתא לגבי רבי מנא אמר ליה הא לך חתום ולא קבילי עילוי מי חתום למחר קם עימיה רבי חייא בר מדיא אמר ליה יאות עבדת דלא חתמת דרבי יונה אבוך הוה אמר אנטונינוס יהבה לרבי תרין אלפין דשנין באריסו לפיכך נאכל אבל לא נעבד בסוריא ופטור מן המעשרות מפני שהוא כשדות גוים· רב הונא אמ' כיני מתניתא מגזיב ועד הנהר מגזיב ועד אמנה· תני אי זו היא הארץ ואי זו היא חוץ לארץ כל ששופע מטורי אמנה ולפנים ארץ ישראל· מטורי אמנה ולחוץ חוץ לארץ· הניסים שבים את רואה אותן כאילו חוט מתוח מטורי אמנה עד נחל מצרים· מהחוט ולפנים ארץ ישר'· מהחוט ולחוץ חוץ לארץ· רבי יהודה אמר כל שהוא כנגד ארץ ישראל הרי הוא בארץ ישראל שנאמר וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול תגבול שבצדדין מהן את רואה אותן כאילו חוט מתוח מקפלריא ועד אוקינוס כחוט ולפנים ארץ ישראל מהחוט ולחוץ חוץ לארץ· אמר רבי יוסטא בר שונם לכשיגיעו הגליות לטורי אמנה הן עתידות לומר שירה· מה טעם תשורי מראש אמנה·

הלכה ב' עושין בתלוש בסוריא כו'· אמר רבי אבהו שלא יהו הולכין והולכין ומשתקעין שם בתלוש למה הוא מותר מן גו דו חמי רוחא קריב לא נפיק·

רבי יוסי בי רבי בון בעא קומי רבי מנא מהו לטחון עם הגוי בארץ· אמר ליה מתניתא אמר שהוא אסור דתנינן עושין בתלוש בסוריא אבל לא במחובר הא בארץ אפילו בתלוש יהא אסור מקום שהוא נאכל ולא נעבד· מהו להשכיר בהמתו שם רבי לוי צנבריא שאל לרבי יצחק ולרבי אימי ואסרון· רבי הושעיה יהב לעממיא פריטין לא משום דהוא אסור אלא שלא לייחד בהמתו עם הגוי·

ומהנן קימין אם כפירות ששית שנכנסו לשביעית אפילו בארץ מותר·

אם כפירות שביעית שיצאו למוצאי שביעית לחרוש מותר ולקצור אסור·

אלא בי נן קימין כפירות שביעית בשביעית· רבי חונא אזל לצור ואמר לון הדא אשקיתה שמע רבי יוסי ואמר יאות והדא לא במחובר היא· והא תנינן משקין בית השלחין במועד ובשביעית· אמר רבי יוחן לזרעים שבו· רבי מנא בעי מעתה יהא מותר לחרוש להן· הלכה ג' כיני מתניתא שחורין אסורין וירוקין מותרין· רבי יוסי בשם רבי יוחנן בצל שעקרו ושתלו מכיון שהשחיר מתעשר לפי כולו· רבי חיה בשם רבי יוחנן בצל שעקרו ושתלו מכיון שהשריש מתעשר לפי כולו· ולא שנייא בין שעקרו בשביעיה ושתלו למוצאי שביעית' בין שעקרו בשביעית· ר' זעירא אמ' מכיון שרבה עליו החדש מותר·

רבי לא רבי אימי תרויהון אמרי אסור· מתניתין פליגא על רבי לא ועל רבי אימי דתני זה הכלל שהיה רבי שמעון אומר משום רבי יהושע כל דבר שיש לו מתירין כגון טבל ומעשר שני והקדש וחדש לא נתנו להן חכמים שיעור אלא מין במינו בכל שהוא ושאינו במינו בנותן טעם· וכל דבר שאין לו מתירין כגון תרומה וחלה וערלה וכלאים נתנו להן חכמים שיעור מין במינו ושלא במינו בנותן טעם· והתיבון הרי שביעית הרי אין לה מתירין ולא נתנו לה חכמ' שיעור· אמר להן לא אם אמרתם בשביעית שאינה אוסרת כל שהוא אלא בביעור אבל לאכילה בנותן טעם· מה עבדין לה ר' הילא ורבי אימי פתרין לה בעירובין אבל בגידולין חומר הוא בגידולין דאמר רבי זעירא בשם רבי יונתן בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו אפילו הוסיף כמה אסור שאין גידולי איסור מעלין את האיסור· מתניתא פליגא על רבי זעירא דתנינן גידולי תרומה תרומה וגידולי גידוליהן חולין אבל טבל ומעשר ראשון וספיחי שביעית ותרומ' מעשר והמדומע והביכורין גידוליהן חולין· ותני עלה במה דברים אמורי' בדבר שזרעו כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה גידולי גידולין אסורין· מה עבד לה רבי זעירא פתר לה בקדוש' שביעי' בביעור אבל לאכילה כיון שרבה עליו החדש מותר· ר' אבהו על לארבל ואתקבל גבי אבא בר בנימן אתון ושאלון ליה באילין בצלייא והורי לון הדא דרבי זעירא מכיון שרבה עליו החדש מותר· חמתון סמכין עלו'· אמר

לון

לך אני לא אמרתי אלא במורכנין · אמר רבי יודה בר פזי אנא ידע ראשו וסופה
כד דשמע רבי לא ורבי אימי פליגין שרע מינה · הלכה ד׳
בראשונה היה הירק אסור בספרי ארץ ישראל והתקינו שיהא הירק מותר בספרי
ארץ ישראל · אף על פי כן היה אסור להביא ירק מחוץ לארץ לארץ · התקינו
שיהא מותר להביא ירק מחוץ לארץ לארץ · אף על פי כן היה אסור ליקח ירק
במוצאי שביעית מיד · רבי התיר ליקח ירק במוצאי שביעית מיד בר בן קפלוטא
מה עבדון ליה ציפראי אלבשוניה סקא וקיטמא ואיתתיה קומי רבי אמרין ליה
מה חטא דין מן כל ירקא ושרא לי לון · עולא בר ישמעאל בשם רבי חנינה רבי
ורבי יוסי בר יהודה נחתון לעכו ואיתקבלון גבי רבי מנא אמר להן רבי עשה לנו
לפס אחד של ירק עבד ליה קופד · למחר אמר ליה עשה לנו לפס אחד של ירק
עבד לון הרנגולהא · אמר רבי ניכר הוא זה שהוא מפתח של שמואל · אמר
ליה רבי יוסה בי רבי יודה אפי׳ מפתיח של שמואל אינו · ולמה עבד כן דו תלמיד
מן תלמידוי דרבי יודה דרבי יודה אמר הירק אסור בספרי ארץ ישראל · כד אתא
לגבה תני לה עובדא אמר ליה צריך הויתה עביד כותין · תמן תנינן מן הירק
מותר בירקות השדה שהוא שם לוי · ותני עלה הנודר מן הירק בשביעית אסור
אף בירקות שדה · תני רבי קריספא בשם רבי חנינה בן גמליאל ואמר טעמא
הדא דתימר עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוץ לארץ לארץ אבל משהתיר
רבי להביא ירק מחוץ לארץ לארץ הא שביעית הא שאר שני שבוע רבי יוסי
בר חנינא אומר עולשין חשובות הן לטמא טומאה אוכלין בשביעית הדא דתימר
עד שלא התיר רבי אבל משהתיר הא שביעית הא שאר שני שבוע והון כעיין
מימר לא פליגין · אשכח תני רבי יודה אמר עד גזיב · רבי שמעון אומר עד
אכזב · הלכה ה׳ תני פירות הארץ שיצאו חוץ לארץ מתבערין
במקומן דברי ר״ש · ר״ש בן אלעזר אומ׳ מביאן לארץ ומבערן דכתיב בארצך
תהיה כל תבואתה לאכול · אמר רבי יעקב בר אחא הורי רבי אימי כהן תניא
קמיא לקולא · אמר רבי הולא ובלבד שלא יעבירם ממקום למקום ·
הלכה ו׳ תמן תנינן אריסטון הביאו בכורי׳ מאיספמיא וקיבלו ממנו
מביא תרומה · אמר רבי הושעיה ביכורים באחריות בעלים · תרומה אינה
באחריות בעלים · אם אמר את כן אף הן כרדפין אחריה לשם :

הדרן עלך שלש ארצות

כלל גדול אמרו בשביעית כל שהוא מאכל אדם ומאכל
בהמה וממין הצובעים ואינו מתקיים בארץ יש לו
שביעית ולדמיו שביעית יש לו ביעור ולדמיו ביעור ·
ב׳ ואי זהו זה עלה הלוף השוטה ועלה הדנדנא העולשין והכרישין
והרגילא ונץ החלב ומאכל בהמה החוחים והדרדרים וממין הצובע׳ ספיחי אסטיס
וקוצה יש להן שביעית ולדמיהן שביעית יש להן ביעור ולדמיהן ביעור · ג׳
עוד כלל אחר אמרו כל שהוא מאוכל אדם ומאוכל בהמה וממין הצובעים
ומתקיים בארץ יש לו שביעית ולדמיו שביעית אין לו ביעור ולא לדמיו ביעור ·
ד׳ אי זה זה עיקר הלוף השוטה ועיקר הדנדנא העקרבנין
והחלבצים והבוכריא ומין הצובעים הפואה והרכפא יש להן שביעית ולדמיהן
שביעית אין להן ביעור ולדמיהן ביעור · ה׳ רבי מאיר אומר דמיהן
מתבערין עד ראש השנה · אמרו לו להן אין ביעור קל וחומר לדמיהן ·
ו׳ קליפי רימון והנץ שלו קליפי אגוזים והגלעינין יש להן שביעית
ולדמיהן שביעית · הצבע צובע לעצמו לא יצבע בשכר שאין עושין סחורה
בפירות שביעית · ולא בבכורות ולא בתרומות ולא בנבילות ולא בטריפות ולא
בשקצים ולא ברמשים ולא יהא לוקח ירקות שדה ומוכר בשוק אבל הוא לוקט
ובנו מוכר על ידו · לקח לעצמו והותיר מותר למוכרו · ז׳ לקח
בכור למשתה בנו או לרגל ולא צרך לו מותר למוכרו צדי חיה עופות ודגים
שנזדמנו להן מינין טמאין מותר למוכרן · ר׳ יהודה אומר אף משנזדמנה לו לפי
דרכו לוקח ומוכר ובלבד שלא תהא אומנתו לכך · וחכמים אוסרין ·
ח׳ לולבי זרדים והחרובין יש להן שביעית ולדמיהן שביעית · יש להן
ביעור ולדמיהן ביעור לולבי האלה והבוטנא והאטדים יש להן שביעית ולדמיהן
שביעית אין להן ביעור ולא לדמיהן ביעור אבל לעלים יש להן ביעור מפני שהן
נושרין מאביהן · ט׳ הוורד והכופר והקטף והלוטם יש להן שביעית
ולדמיהן שביעית · רבי שמעון אומר אין לקטף שביעית מפני שאינו פרי ·
י׳ וורד חדש שכבשו בשמן ישן ילקט את הוורד וישן בחדש חייב בביעור ·
וורדים חדשים שכבשן ביין ישן וישנים בחדש חייבין בביעור · זה הכלל כל
שהוא בנותן טעם חייב לבער מין בשאינו מינו ומין במינו כל שהוא שביעית
אוסרת כל שהוא במינה ושלא במינה בנותן טעם :

סליק פירקא

צבעין לאדם מהו שיהא עליהן קדושת שביעית ·
משמעינה מן הדא לכם כל שהוא צורך לכם ·
והני עלה כגון אכילה ושתיה וסיכה וצביעה ·
יצאת מלוגמא שאינה אלא לחולין · יצאת אלונתין שאינה אלא להפילין ·
רבי יונה בעי ולמה יצאת מלוגמא שאין עליה קדושת שביעית · והתני דן וצד
חרע אסטיס שזורעין אותן במוצאי שביעית קדושת שביעית חלה עליהם · מי
מדון לכם השוה לכולכם רבי יוסי בשם רבי לא שמע מן הדא תהוה אף להדלקת
הנר ולצבוע בה צבע ולא נמצא מאבד את אוכלי בהמה · היפתר בצבועין
לאדם · אמר רבי מנא היפתר באוכלי בהמה לאדם ולית שמע מינה כלום ·
הלכה ב׳ צבעין לבהמה מהו שיהא עליהן קדושת שביעית
נשמעינ׳ מן הדא עיקר הוורד ועיקר האגה ועיקר האוג אין בהן קדושת שביעית ·
מיני כביסות מהו שיהא עליהן קדושת שביעית · נשמעינה מן הדא הירעונין
והבורית והאהל יש להן קדושת שביעית · בשמים מהו שיהא עליהן קדושת
שביעית משמעינה מן הדא הפרח לבן והאורז אין עליהן קדושת שביעית חברייא
דרבי שמעון הוא דרבי שמעון אמר אין לקטף שביעית מפני שאינו פרי · רבי
שמואל בשם רבי אבהו תיפתר דברי הכל בהדא נסורתה מיני אדלקות מה אית
לך כגון והין פקועה והין וורד · תני בה תלת מילין עלין שלו יש להן שביעית
ולדמיהן שביעי׳ יש להן ביעור ולדמיהן ביעור · פיקה שלו יש לה שביעי׳ ולדמיה
שביעית · אין לו ביעור ולא לדמיה ביעור · עיקר שלו אין לו שביעי׳ ולא לדמיו
שביעית אין לו ביעור ולא לדמיו ביעור · רבי ירמיה בעא קומי רבי אבהו מהו
לכבוש מן הין וורד · אמר לו וכי יש לו מלאכה אחרת · תני רבי חייא אוכל אדם
הוא · הורי רבי מנא אדרוסטין שרי אודורודוסטין שרי · קיטרטון שרי
מירסנטון שרי ודמינן שרי אידרומירון אסיר · דיומירון אסיר · ציפריי
שאלון לרבי אימי מהו לחטן בחוטין אמר לון אתון אמרין בשם רבי חנינה אפילו
על קורסיה שרי · אמר רבי יאשיה לעובדה וסמוך עלוי · אמר רבי יאשיה
אין לך מיוחד לבהמה אלא חציר בלבד ושלקחו לחטן בו מותר לחטן בו · ותני
חציר וכל שאר ירקות שלקחן לחטן בהן מותר לחטן בהן · חישב עליהן לאכל
אדם אסור לחטן בהן · תני בר קפרא מותר לחטן בהן ואסור ללוות מהן לכוה
שיש עליהן קדושת שביעית ואוכלי בהמה אין עליהן קדושת שביעית דאת אמר
עושין מהן מלוגמא לאדם · אמר רבי יוסי שמעינ׳ שעושין מהן מלוגמא לאדם ·
ושמעינן שמותר לסחטן ולעשותן מן סממנין לאדם · תמן תנינן לולבי
זרדים ושל ערלה ועלי לוף שוטה אין מטמאין טומאה אוכלין עד שימתקו למה
שהן מרין · והתורמוסין לאו אינן מרין שנייא היא תורמוסין שעיקרן אוכל אדם
לא צורכה דלא שמעינן שאין קדושת שביעית חלה עליהן עד שימתקו לא כן
אמר רבי יוסי בן חנינה עולשין חשובות הן לטמא טומאת אוכלין בשביעי׳ ואיתמר
טעמא הדא אמרה עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ · אבל
משהתיר רבי להביא ירק מחוץ לארץ לארץ הא שביעית הא שאר שני שבוע ·
וכא לא יהו חשובות עד שיחשב עליהן · ומצינו דבר בתחילה קדושת שביעית
חלה עליו ובסוף אין קדושת שביעית חלה עליו · והתיבון הרי הסיאה והאזוב
והקורנית שלקטן לעצים אין קדושת שביעית חלה עליהן · חישב עליהן לאוכלין
קדושת שביעית חלה עליהן · אמר רבי חנינה שכן אם לקטן מתחילה לאוכלין
קדושת שביעית חלה עליהן מיד · הסיאה צתרה · אזוב איזובא · קורנית
קורניתא · מהו חלביצין ביצי נץ חלב · הלכה ג׳ אמר
להן רבי מאיר מחמיר אני בדמין מן העיקר · שהשמן של שביעית מדליקין
בו מכרו ולקח בו שמן אין מדליקין בו · רבי אימי בשם רבי יוחנן החליף שמן
בשמן שניהן אסורין כיצד הוא עושה רבי חזקיה בשם רבי ירמיה מחליף שניהן
של חולין והחליפין בשמן כמה דאת אמר יין אין סכין אותו · ודכוותיה שמן
אין מדליקין · והחליף עלין כלולבין כמה דתימר עלין יש להן ביעור
ודכוותיה לולבין יש להן ביעור · והחליף אוכלי אדם באוכלי בהמה כמה
דתימר אוכלי אדם אין עושין מהן מלוגמא ודכוותה אוכלי בהמה אין עושין מהן
מלוגמא · והתנינן מוכרין אוכלי אדם ואוכלי בהמה ליקח בהן אוכלי
אדם אבל לא אוכלי בהמה אוכלי בהמה ליקח בהן אוכלי בהמה וכל שכן אוכלי
אדם ליקח בהן אוכלי בהמה · והדא קיבתא דירקא מסקין לה לאיגרא והיא
יבשה מן גרמה · רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק ביין עד הפסח ·

בשמן עד העצרת ובגרוגרות עד הפורים · רבי ביבי בשם רבי חנינה ובתמרין עד החנוכה · רבי אילא בשם רבי שמעון בר ווא ר׳ יוחנן וחברוהי הוון יתבין מקשין אמר יש להן ביעור או אין להן ביעור עבר רבי ינאי אמר הא גברא משאלוניה אתו שאלוניה אמר להן כל דבר שדרכו לישור יש לו ביעור ושאין דרכו לישור אין לו ביעור ואילו מהן שדרכן לישור ומהן שאין דרכן לישור ושרע הנייה מינ׳ · הלכה ד׳ מהו לצבוע בטובת הנייה מן מה דתני השלשושית והלבצין והתגר עושה לעצמו הדא אמרה שאסור לצבוע בטובת הנייה · כת׳ טמאים המה לכם · מה תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם · אלא אחד איס׳ אכילה ואחד איסור הנייה · כל דבר שאיסורו דבר תורה אסור לעשות בו סחורה וכל דבר שאיסורו מדבריהן מותר לעשות בו סחורה · והרי חמור · למלאכתו הוא גדל · והרי גמל · למלאכתו הוא גדל · רבי הושעיה נסב ויהב בהדין מורייס · רבי חונא נסב ויהב בהדין חלתותא · תני לא יהו חמשה מלקט׳ ירק ואחד מוכר אבל מוכר הוא שלו ושל חבירו · חמשין אוין מלקטין ואחד מוכר על ידיהן · אמר רבי יוסי בי ר׳ בון וכלבד שלא יעשו פלטר שלא יהא מזבין כהוא אתר בכל שנה · ואית דבעי מימר דלא יהא מזבין בכל שעה תני החנותני שהיה מבשל ירקות בשביעית לא יהא מחשב שכרו על דמי שביעית אבל מחשב הוא על היין ועל השמן ועל האבטלה · רבי לא מפקד לאילין חלטריא לא תהוון מחשבין אגריכון על משחא אלא על חיטיא · הלכה ה׳ תמן תנינן אמר רבי יהודה אימתי בזמן שאין לו אומנו׳ אלא הוא אבל יש לו אומנו׳ שלא היא הרי זה מותר · הדך עבידא הדה יושב ובטל ממלאכתו כל שני שבוע כיון שבאת שביעית התחיל מפשיט ידו ונושא ונותן בפירות עבירה אם יש עמו מלאכה אחרת כשר ואם לאו פסול · אבל אם הדה יושב ועוסק במלאכתו כל שני שבוע כיון שבאת שביעית התחיל מפשיט ידו ונושא ונותן בפירות עבירה אף על פי שאין עמו מלאכ׳ אחרת מותר · רבי בא בר זבדא רבי אבהו בשם רבי לעזר הלכה כרבי יודה דמתניתן · אקלס רבי בא בר זבדא דמר שמועה בשם זעיר מיניה · תני רבי יודה לחומרא · הדך עבידא היה יושב ועוסק במלאכתו כל שני שבוע׳ ובשביעית התחיל ומפשיט את ידו לישא וליתן בפירות עבירה אם יש עמו מלאכה אחרת מותר ואם לאו אסור אבל אם היה עוסק במלאכתו כל שני שבועות כיון שבאת שביעית התחיל מפשיט ידו ונושא ונותן בפירות עבירה אף על פי שאין עמו מלאכה אחרת אסור לא כרא רבי בא בר זבדא רבי אבהו בשם ר׳ לעזר הלכה כרבי יודה מתני׳ · אקלס רבי בא בר זבדא דמר שמועה משום זעיר מיניה אוף הכא כן · אמר רבי יוסי בי רבי בון תמן אין המלכות אונסת · ברם הכא המלכות אונסת · הלכה ו׳ בראשה דפירקא את אמר אין אוכלין על העיקר · וכא את אמ׳ אוכלין על העיקר אמר רבי פינחס תמן אין סופו להקשות · ברם הכא סופו להקשות מכיון שהקשו נעשו כאבהן · תני וכולן שנכנסו מששית לשביעית ששית חוץ מן הערל׳ · מפני שהוא כירק · רבי אבהו בשם רבי יוחנן לית כאן מששית לשביעית ששית אלא שביעית · והתני הסיאה והאזוב והקורנית שהגדילו לחצר · אבל אם היתה שנייה נכנסת לשלישית שלישית מששית לשביעית ששית הבא את כני לחוריה · וכא את כני לקמיה · אמר רבי יוסי שלישית וששית אף על פי שאין בהן מעשר שני יש בהן מעשרות שביעית אין בה מעשרות כל עיקר · לא כן אמר רבי אבהו בשם דרבי יוחנן לית כאן מששית לשביעית שישית אלא שביעית · תמן ברשות הבעלים · ברם הכא ברשות העניי הן · מטב לית לי׳ אחד בודאי ולא שנים בספק · עלין שכבשן עם לולבין אית תניי תני בין אילו ובין אילו יש להן ביעור ואית תניי תני בין אלו ואלו אין להן ביעור ואית תניי תני עלין יש להן ביעור לולב׳ אין להן ביעור מ״ד אין להן ביעור רבי יהושע מן דאמר עלין יש להן ביעור לולבין אין להן ביעור רבן גמליאל · הלכה ז׳ ר׳ פדה רבי יוסה בשם רבי יוחנן אתייא דרבי שמעון כרבי יהושע דתנינן תמן אמ׳ רבי יהושע שמעתי שהמעמיד בשרף העלין ובשרף העיקרין מותר בשרף הפגין אסור מפני שהוא פרי · אמר רבי זעירא לרבי פדא כמא דתימא תמן הלכה כרבי יהושע · וכא אמר הלכה כרבי שמעון · אמר רבי יונה ודמיא היא כל רבה קטף בטל על גבי שרפו · אילן אינו בטל על גבי שרפו · אוכלי בהמה קדושת שביעית חלה עליהן ואין קדושת ערלה חלה עליהן · אמר רבי אבין אית לך חורי רבי יהושע אמרה שמועה ור״ש בשם גרמיה אמרה למה שרף פירי פגין פירי · ואין תימר טרף פירי עשה כן בתרומה מותר · ואין תימר פגין פירי עשה כן בתרומה אסור · למה שהניית התרומה מותרת והניית ערלה אסורה · הלכה ח׳ הבא את אמר ילקט את הוורד · וכה את אמר חייב בביעור · רבי אבהו בשם רבי יוחנן תרין תניין אינון · אמר רבי זעירא יכיל אנא פותר להון וורד כתרי הניי · וורד חדש שכבשו בשמן ישן · וורד של שביעית שכבשו בשמן של ששית וישן בחדש וורד שביעית שכבשו של שמינית ·

הדרן עלך כלל גדול

כלל גדול אמרו בשביעי׳ כל המיוחד לאוכל אד׳ אין עושין ממנו מלוגמא לאדם ואין צורך לומר בבהמה וכל שאינו מיוחד לאוכל אדם עושין ממנו מלוגמא לאדם אבל לא לבהמה · וכל שאינו מיוחד לא לאוכל אדם ולא לאוכל בהמה חישב עליו אוכל אדם ואוכל בהמה נותנין עליו חומרי אדם וחומרי בהמה חישב עליו לעצים הרי הוא כעצים כגון הסיאה והאזוב והקורנית · ב׳ שביעית ניתנה לאכילה ולשתייה ולסיכה לוכל דב׳ שדרכו לוכל ולסוך דב׳ שדרכו לסוך ולא יסוך יין וחומץ · אבל סך את השמן וכן בתרומה ומעשר שני · קל מהן שביעית שניתנה להדלקת הנר · ג׳ אין מוכרין פירות שביעית לא במידה ולא במשקל ולא במניין · ולא תאנים במניין ולא ירק במשקל · ב״ש אומ׳ אף לא אגודות · ובית הלל אומרי׳ את שדרכו לאגוד אותו בבית אוגדין אותו בשוק כגון הכרישין ונץ החלב · ד׳ האומר לפועל הי׳ לך איסור זה ולקט לי ירק היום שכרו מותר לקט לי בו ירק היום שכרו אסור · לקח מן הנחתום בכר בפונדיון כשאלקט ירקות שדה אביא לך מותר · לקח ממנו סתם לא ישלם מדמי שביעית שאין פורעין חוב מדמי שביעית · ה׳ אין נותנין לא לבייר ולא לבלן לא לספר ולא לספן · אבל נותן הוא לבייר לשתות ולכולם הוא נותן מתנות חנם · ו׳ התאנים של שביעית אין קוצין אותן במוקצה אבל קוצה הוא בחרבה · ואין דורכין ענבים בגת אבל דורך הוא בעריבה · ואין עושין זיתים בבד ובקוטבי אבל כותש ומכניס לבודידא · רבי שמעון אומר אף טוחן הוא בבית חבד ומכניס לבודידא · ז׳ אין מבשלין ירק של שביעית בשמן של תרומה שלא יביאנו לידי פסול · רבי שמעון מתיר והאחרון אחרון נתפש בשביעית והפירי לעצמו אסור · ח׳ אין לוקחין עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי שביעית · אם לקח יאכל כנגדן · אין מביאין קיני זבין וקיני זבות קיני יולדות מדמי שביעית ואם הביא יאכל כנגדן · אין סכין כלים בשמן של שביעית ואם סך יאכל כנגדן · ט׳ עור שסכו בשמן של שביעית רבי ליעזר אומר ידלק · וחכמים אומרים יאכל כנגדן · אמרו לפני רבי עקיבה אומר היה רבי ליעזר עור שסכו בשמן של שביעית ידלק אמר להן שתוקו לא אומר לכם מה רבי ליעזר אמר בו · י׳ ועוד אמרו לפניו אומר היה רבי ליעזר האוכל פת כותי׳ כאוכל בשר חזיר · אמר להן שתוקו לא אמר לכם מה רבי ליעזר אמר בו · יא׳ מרחץ שהוסקה בתבן ובקש של שביעית מותר לרחוץ בה אם מתחשב הוא הרי זה לא ירחוץ ·

סליק פירקא

כלל גדול אמרו בשביעית כו׳ · רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעירא אוכלי אדם ואוכלי בהמ׳ היו בפרשה · מה חמית מימר אוכלי אדם אין עושין מהן מלוגמא ואוכלי בהמה עושין מהן מלוגמא · אמר ליה והיתה שבת הארץ לכם לאכלה מיעוט · מיעט אוכלי אדם אין עושין מהן מלוגמא ומיעט אוכלי בהמה · אמ׳ רבי בון בר חייה כל מדרש שאת דורש ושובר מדרש ראשו׳ אין זה מדרש · ר׳ יוסי לא אמר כן אלא והיתה שבת הארץ לכם לאכלה מיעט · לך ולעבדך ולאמתך מיעוט אחר מיעוט לרבות אוכלי אדם שאין עושין מלוגמא · ודכה אוכלי בהמה בי דאמר רבי בון בר חייה כל מדרש שאת דורש ושובר מדרש ראשון אין זה מדרש · אמר רבי מתניה כשמיעטתה אוכלי אדם מיעטתה וכשריביתה אוכלי בהמה ריביתה · אוכלי בהמה מהו לעשות מהן צבועין לאדם · מה אם אוכלי אדם שאין עושין מהן מלוגמא לאדם עושין מהן צבועין לאדם · אוכלי בהמה שעושין מהן מלוגמא לאדם לא כל שכן שעושין מהן צבעין לאדם · מיני מלוגמו׳ מהו לעשות מהן צבעים לאדם · מה אם אוכלי׳ אדם שאין עושין מהן מלוגמא לאדם עושין מהן צבעין לאד׳ מיני מלוגמ׳ שעושין מהן מלוגמ׳ לאדם לא כ״ש שתעשה מהן צבעין לאדם לא צורכה דלא אוכלי אדם מהו לעשות מהן צבעין לבהמה כמה דאת אמר כאוכלי אדם שאין עושין מהן מלוגמא לאדם עושין מהן צבעין לאדם · ודכוותה אוכלי בהמה שאין עושין מלוגמא לבהמ׳ נעשה צבעין לבהמה · אמר רבי יוסי מפני מה אוכלי אדם עושין מהן צבעין לאדם שכן ציבעי אדם יש להן קדושה נעשה מאוכלי בהמה צבעין לבהמה וצבעין לבהמה אין עליהן קדוש׳ ניחא חומרי אדם וחומרי בהמה שאסור לשולקן · תני המוכר מוכר לאוכלין והלוקח לוקח לעצ׳ לא הכל ממנו · המוכר מוכר לאוכלי׳ והלוקח לוקח לאוכלין וחישב עליהן לעצים לא הכל ממנו · המוכר מוכר לעצים והלוקח לאוכלין וחישב עליהן לעצים · מה נן קיימין אם כשנתן לו מעות ואחר כך משך דמי עצים נתן לו · אם בשמשך ואחר כך נתן לו מעות דמי אוכלין נתן לו אלא כי

מן קיימין כשנתן לו מעות ואחר כך משך · תפלוגתא דרבי יוחנן ודרבי שמעון בן לקיש על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר אין המעות קונין דבר תורה דמי אוכלין נתן לו · על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש המעות קונין דבר תורה דמי עצים נתן לו המוכר מוכר לעצים והלוקח לוקח לאוכלין · ההוא המעבד חזה מעבד רבה כהדא אם המוכר תובע ללוקח יעשו כדברי הלוקח · ואם הלוקח תובע למוכר יעשו כדברי המוכר וכא כן ·

הלכה ב׳ כיצד לוכל דבר שדרכו לוכל אין מחייבין אותו לוכל לא פת שעיפשה ולא קנובת ירק ולא תבשיל שנתקלקל צורתו · וכן הוא שביקש לוכל הרדין חיין או למוס חטין חיות אין שומעין לו · כיצד לשתות דבר שדרכו לשתות אין מחייבין אותו לשתות אניגרון ולא איקסגורין ולא יין ושמרים · החושש בשיניו לא יהא מגמא חומץ ופולט אבל מגמא הוא ומבלע ומטבל כל צרכו ואינו חושש · החושש גרונו לא יערענו בשמן אבל נותן הוא שמן הרבה לתוך אניגורין ומוכא · לא יסוך יין וחומץ אבל סך הוא את השמן · החושש את ראשו או שעלו בו חטטין סך שמן אבל לא יסוך יין וחומץ · אין מפטמין שמן של שביעית אבל לוקח הוא שמן ערב שביעית ואינו חושש · רבי אימי סבר מימר אפילו מן החשוד · אמר ליה רבי יוסי לא אמרו אלא בשאינו ידוע אם חשוד אם אינו חשוד · הא דבר ברור שהוא חשוד אסו׳ · מהו לפטם יין של שביעית נישמעינה מן הדא קל מהן שביעית שניתנה להדלקת הנר והדא אמרה שהוא מותר והתני אסור אמר רבי אלעזר דרבי יהודה היא דרבי יהודה מתיר מפני שהוא משביחו קל מהן שביעית שניתנה להדלקת נר ותרומה לא נתנה להדלקת הנר · תרומה טמאה ניתנה להדלקת הנר · שביעית אפילו טהורה ניתנה להדלקת הנר · ר׳ חזקיה על מסחי יהב צלוחיתא לזוסמי אחייתא א״ל אעלליה לי לאשונא אמר ליה לית אסור אתא שאל לרבי ירמיה אמ׳ לי׳ אתא ואמר ליה למדהנו ותני כן אין סכין שמן של שביעית במרחץ אבל סך מבחוץ ונכנס · ולא שמן שריפ׳ לא בבתי כנסיות ולא בבתי מדרשות מפני ביזיון קדשי׳ ·

הלכה ג׳ למה כדי שימכרו בזול ויטקלו בליטר׳ · ומכברו בזול · אם אמ׳ את כן אף הוא אינו נוהג בהן בקדוש׳ · תני פירו׳ חוץ לארץ שנכנסו לארץ לא יהו נמכרין לא במידה ולא במשקל ובמיניין אלא כפירו׳ הארץ ואם היו ניכרין מותר · אמר רבי יוסי בי רבי בון אילין קורדקיא דסלקין ומזדבנין מן סוסיתא לטבריא רבי חזקיה בשם רבי אבא בר מבל זה שהוא מודד בכפישה ונסתיימה לו שנים ושלשה פעמים אסור למוד בה · א״ר הושעיה אסור מימר עבד אצבעך · טבח כהן שנתמנה לו בכור מהו מקטעתה קופדין ומזבנהה גוא שוקא · ר׳ ירמיה סבר מימר שרי מן הדא את שדרכו ליאגד בבית אוגדין אותו בשוק · אמר רבי מנא כל גרמא היא אמרה דהוא אסור שלא יהא כעושה סחורה בגופו ·

הלכה ד׳ מה בין האומר לקט לי מה בין האומר לקט לי בו · רבי אבין בשם רבי יוסי בן חנינה מהלכות של עימעום היא · תמן תנינן לא יאמר אדם לחבירו העל׳ את הפירות האלה לירושלם לחלק אלא אומר לו העלם שנאכלם ונשתם בירושלם · מה בין האומר לחלק מה בין האומר העלם שנאכל ונשתה בירושלם · רבי זעירא בשם רבי יונתן מהלכות של עימעום הוא · תמן תנינן שואל אדם מחבירו כדי יין וכדי שמן ובלבד שלא יאמר לו הלויני · מה בין הא׳ הלוני מה בין האומר השאילני · אמר רבי זעירא בשם רבי יונתן מהלכות של עימעום היא · פיתן רבי יעקב בר אחא בשם רבי יונתן עוד היא מהלכות של עימעום · אמר רבי יוסי קשייה קומי רבי יעקב בר אחא מהו מהלכות של עמעום הוא כך אני אומר במקום שאין פת ישראל מצויה כדין הוה שתהא פת גר מותרת ועימעמו עליה ואסרוה · אמר רבי מנא ויש עימעום לאיסור · ופת לא כתבשילי גוים היא · כך אנו אומ׳ במקום שתבשילי ישראל אינן מצויין שם כדין הוה שיהו תבשילי גוים מותרין ועימעמו עליהן ואסרום אלא כן הוה במקו׳ שאין פת ישראל מצויה כדין הוא שתהא פת גוים אסורה ועימעמו עליה והתירוה מפני חיי נפש · רבנין דקיסרין בשם ר׳ יעקב בר אחא כדברי מי שהוא מתיר ובלבד מן הפלטר · ולא עבדין כן · רבי שמעון בן לקיש אמר כמראה לו את הקולח שאינו אלא בנותן לו שכר רגלו · רבי יוחנן אמר אפילו לא הראה לו כמי שהראה לו · מתני׳ פליגא על ריש לקיש דתני השוכר את הפועל להביא יין לחולה או תפוח לחולה אם הביא חייב ליתן לו ואם לאו אינו חייב ליתן לו אבל אם אמר לו יין לחולה ממקום פלוני תפוח לחולה ממקום פלוני בין שהביא בין שלא הביא חייב ליתן לו שכר רגליו והוא נותן לו · מה עבד לה רבי שמעון בן לקיש פתר לה כמראה לו · מתניתא פליגא על רבי יוחנן דתני לא יאמר אדם לחבירו הא לך דינר זה והבא לי לקט היום והבא לי פיאה היום אלא או׳ לו כלקט שתביא לי היום כפיאה שתביא לי היום · וכן את מוצא כבן לוי · והרי לא הראה לו ואת אמר כמי שהראה לו · מה עבד לה רבי יוחנן קל הקלו בשביעית שהוא מדרבנן · לקח מן הנחתום ככר בפונדיון כשאלקוט ירקות שדה אביא לך מותר · תני רבי יודה ורבי נחמיה אוסרין · מה נן קיימין כההוא דאמר הב לי וכרי לי אנא יהב לך רבי יודה ורבי נחמיה אוסרין שאין ירקות שדה מצויין · וחכמי׳ מתירין מפני שירקות שודה מצויין ·

הלכה ה׳ תני ר׳ יוסי או׳ אף לא למביר · מחלפה שיטתיה דר׳ יוסי · תמן הוא אמר אין לוקחין הימנו מים ומלח · והכא הוא אמ׳ הכן א״ר יוסי מתפילין בשהשמשו אבל בשהייה אף ר׳ יוסי מוד׳ הד׳ · מאן תנא אבל נותן הוא לכייר לשתו׳ ר׳ יוסי · א״ר יוסי דברי הכל היא כאן לאדם וכאן לבהמה · תני מעיין של בני העיר הן ואחרים קודמין הן לאחרים · אחרים ובהמתן אחרים קודמין לבהמתן · כביסתן וחיי אחרים כביסתן קודמת לחיי אחרים · אמר ר׳ יוחנן מאן תנא כביסה חיי נפש ר׳ יוסי דתני אין נותנין מהן לא למשרה ולא לכביסה · ור׳ יוסי מתיר בכביסה · מחלפה שיטתיה דרבי יוסי · תמן הוא אמר אין רחיצה חיי נפש · וכא הוא אמר הכביסה חיי נפש · אמר ר׳ מנא אדם מגלגל ברחיצה · ואין אדם מגלגל בכביסה · יהודה איש חוצי עבד טמיר במערתא תלתא יומין בעי למיקם על הדין טעמא מניין שחיי העיר הזאת קודמין לחיי עיר אחרת אתא לגבי רבי יוסי בר חלפתא אמר ליה הן הויתה · אמר ליה עבדת טמיר במערתא תלתא יומין בעי למיקם על הדין טעמא מניין שחיי העיר הזאת קודמין לחיי עיר אחרת · קרא לרבי אבודומס בריה אמר ליה אניב הן טעמא מניין שחיי העיר הזאת קודמין לחיי עיר אחרת · אמר ליה תהיינה הערים האלה · תהיינה עיר ועיר ואחר כך ומגרשיה סביבותיה · אמר ליה מאן גרם לך דלא פלהה עם חבירך ·

הלכה ו׳ כתיב ואת ספיח קצירך לא תקצור · הא קצירה כנגד הקוצרים לא אמר רבי לא אם אינו עניין לספיחי איסור תניהו עניין לספיחי היתר אמר רבי מנא לכך נצרכה בשעלו מאיליהן שמא לא תאמ׳ הואיל ועלו מאיליהן יהו מותרין לפום כן צרך מימר אסור · את ספיח קצירך לא תקצור ואת ענבי נזירך לא תבצור · מן השמור בארץ אין את בוצר · בוצר את מן המופקר · לא תבצור כדרך הבוצרין · מכן אמרו התאנים של שביעית אין קוצין אותן במוקצה אבל קוצה הוא בחרבה · אין דורכין ענבים בגת אבל הוא דורך בעריב׳ · אין עושין זתים בבד ובקוטבי · ורבותינו התירו לעשות בקוטבי · רבי יוחנן הורי לאילין דרבי ינאי לטחון בריחים כרבי שמעון ולעשות בקוטבי כרבנן · ר׳ יוחנן הורי לאילין דבית רבי ינאי שלא יהו נוטלין שכר בדיהן יין אלא מעות כרבי יודה וכרבי נחמיה הורי לון · הני החמרין והכתפין וכל העושות שביעית שכרן שביעית · אמר רבי זעירא כפירות ההתר היא מתניתין מהו שכרן שביעית שיהו נוטלין מבה שיהו עושין שכרן שביעית · ויהא דהורי רבי יוחנן לאילין דבית רבי ינאי שלא יהו נוטלין שכר בדיהן שמן אלא מעות כרבי יודה וכרבי נחמיה הורי לון רבי הלא כבכתפי פירות עבירה היא מתניתא ומה היא שכרן שביעית כי דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן יין נסך קנס קנסהו · וכא קנס קנסהו ·

הלכה ז׳ תמן תנינן ובכולן הגננים רשאין לשנות באכילתן ולאוכלן צלוין שלוקים ומבושלים וליתן לתוכן תבלי חולין ותבלי תרומה דברי רבי שמעון · רבי מאיר אומר לא יתן לתוכן שלא יביא את התרומה לידי פסול · אתיא דיחידייא דהכא כסתמא דתמן ודיחידאה דהכא כסתמא דתמן · אלא דסתמא דהכא רבי מאיר · דתמן רבי מאיר ורבי שמעון הלכה כרבי שמעון · אמר רבי יוסה אשתאלית לאילין דבית ר׳ ינאי אמר נהגין הוינן מבשלין על יד על יד ואוכלין · מי כדון הלכה כרבי מאיר דתמן הא רבנין דהכא האחרון אחרון נתפש בשביעית והפירי עצמו אסור הא כיצד לקח בפירות שביעית בשר אילו ואילו מתבערין בשביעית לקח בבשר דגים יצא בשר נתפשו דגים · לקח בדגים שמן יצאו דגים ונכנס שמן האחרון אחרון נתפש בשביעית והפירי עצמו אסור · בעו מיניה מר׳ יוחנן שביעית מהו שתצא דרך חילול · אמר ליה הלכה לא · אמר רבי לעזר אין שביעית יוצא דרך חילול אלא דרך מכירה · מתניתא מסייעא לדין ומתניה׳ מסייעא לדין · מתניתא מסייעא לרבי יוחנן כל מי שיש לו מעות מדמי שביעית והוא רוצה לחללן על עסהו כחללו · מתניתא מסייעא לרבי לעזר מי שיש לו סלע מדמי שביעית והוא רוצה ליקח לו חלוק הולך אצל החנוני הרגיל אצלו ואומר תן לי בזו פירות והוא נותן לו והוא אומר לו הרי פירות האלו נתתים לך במתנה · והחנוני אומר לו הרי סלע זו נתונה לך במתנה וחוזר ולוקח לו חלוק · רבי יוחנן שתי חמרא ויהב פריטוי עד כדון רבי יוחנן דהוא מתיידמן הא שאר כל אדם דלא מתיידמנין · ר׳ יעקב בר אחא בשם רבי אבינא מחוי לה כהדא תסיב כהדא · רבי חזקיה הוה א״ל הב לי קומוי בן גוא דו א״ל הב לי קמי כמאן דלא יהב ליה מדמי שביעית ·

הלכה ח׳ אמר רבי יוסי זאת אומרת שאסור ליקח לו אשה מדמי שביעית · דלכן מה בין הקונה אשה · מה בין הקונה שפחה · תני שמן של שביעית אין חוסמין בו הנגד וכיריים ולא סכין ב׳ מנעלים וסנדלים ולא יסוך אדם את רגלו והוא בתוך מנעלו והוא בתוך סנדלו · אבל סך הוא את רגלו ונותנה לתוך מנעלו ולתוך סנדלו · סך שמן ומתעגל על גבי קטבליא ואינו חושש · לא יהנגה לא על גבי טבלה של שייש להתעגל בה · רבן שמעון בן גמליאל מתיר ·

הלכה ט׳ עור שסכו בשמן מה אמר בו רבי ליעזר אמר רבי יוסי עצמותיו של אותו האיש ישרפו · רבי חזקיה בשם רבי אחא אמר מותר ·

הלכה י׳ ועוד אמרו לפניו · אמר רבי יוסי זאת אומרת שאסור ליקח כהו של עם הארץ · רבי חזקיה בשם רבי אחא מתיר הוה רבי ליעזר חמיצן של כותים לאחר הפסח מיד ·

הלכה יא׳ הדא דתימא באילין דומכייא ברם באילין פריכטה אסור · אם מתחשב הוא הרי זה לא ירחוץ · ואם היה אדם של צורה הרי זה לא ירחוץ · כהדא רבי יהושע בן לוי אזל בן לוד לבית גברין מגין קיסרי · רבי שמעון בן לקיש והוה בבוצרה חמתון מולפין להדא אפרודיטי אמר לון לית

אסר

אסיר׳ אתא שאל לרבי יוחנן׳ אמר ליה רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יהוצדק
אין דבר של רבים אסור.

הדרן עלך כלל גדול אמרו

הפיגם והריבוזין השוטין והחלוגלוגות כוסבר שבהרים
וכוסבר שבנהרות וגרגר שבנהרות של אפר
פטורי׳ מן המעשרו׳ ונלקחין מכל אדם בשביעית
שאין כיוצא בהן נשמר. רבי יהודה אומ׳ ספיחי חרדל מותרין שלא נחשדו עליהן
עוברי עבירה׳ רבי שמעון אומר כל הספחין מותרין חוץ מספחי כרוב שאין
כיוצא בהן בירקות שדה׳ וחכמים אומרים כל הספחין אסורין׳ ב׳
שלש ארצות לביעור יהודה ועבר הירדן וגליל׳ ושלש שלש ארצות לכל אחת
ואחת גליל העליון וגליל התחתון והעמק מכפר חנניה ולמעלן כל שאינו מגדל
שקמין גליל העליון ומכפר חנניה ולמטן כל שהוא מגדל שקמין גליל התחתון
ותחום טבריא והעמק׳ וביהודה ההר השפלה והנגב ושפילת לוד כשפילת הדרום
וההר שלה כהר המלך׳ מבית חורון ועד הים מדינה אחת. ג׳
ולמה אמרו שלש ארצות שיהו אוכלין בכל אחת ואח׳ עד שיכלה האחרון שבה׳
רבי שמעון אומר לא אמרו שלש ארצות אלא ביהודה ושאר כל הארצות כהר
המלך. וכל הארצות כאחת לזיתים ולתמרים. ד׳ אוכלין על
המופקר אבל לא על השמור. רבי יוסי אומר אף על השמור. אוכלין על
הספחין ועל הדיפרא אבל לא על הסתווניות׳ רבי יהודה מתיר כל זמן שביכרו
עד שיכלה הקיץ׳ ה׳ הכובש שלשה כבשים בחבית אחת ר׳ ליעזר
אומר אוכלין על הראשון ורבי יהושע אומר אף על האחרון. רבן גמליאל אומר
כל שכלה מינו מן השדה יבער מינו מן הבית. רבי שמעון אומר כל ירק אחת
לביעור. אוכלין ברגילא עד שיכלו סגריות מבקעת בית נטופה. ו׳
המלקט עשבים לחים עד שיבש המתוק׳ והמגבב ביבש עד שתרד רביעה שני׳.
עלי קנים ועלי גפנים עד שישרו מאביהן. והמגבב יבש עד שתרד רביעה שניה׳
ורבי עקיבה אומר בכולם עד שתרד רביעה שנייה׳ ז׳ כיוצא בו
המשכיר בית לחבירו עד הגשמים עד שתרד רביעה שניה. המוד׳ הנייה מחבירו
עד הגשמים עד שתרד רביעה שנייה. עד אימתי נכנסין עניים לפרדסות עד
שתרד רביע׳ שנייה׳ עד אימתי נוטלין ושורפין בתבן ובקש של שביעית עד שתרד
רביעה שנייה. ח׳ מי שהיו לו פירות שביעית והגיעה שעת הביעור
מחלקן מזון שלוש סעודות לכל אחד ואחד והעניים אוכלין אחר הביעור אבל
לא עשירים דברי רבי יהודה׳ ר׳ יוסי א׳ מ׳ אחד עניים ואחד עשירים אוכלין אחר
הביעור׳ ט׳ מי שהיו לו פירות שביעית שנפלו לו לירושה או שניתנו
לו מתנה רבי ליעזר אומר ינתנו לאוכליהן. וחכמים אומרי׳ אין החוטא נשכר
אלא ימכרו לאוכליהן ודמיהן יתחלקו לכל אדם׳ האוכל מעיסת שביעית עד
שלא הורמה חלתה חייב מיתה:

סליק פירקא

הפיגם והריבוזין כו׳׳ אמר רבי חגי סירגין חלוגלוגות ומי
גדול בחכמה ובשנים אצרכת לחברייא אמרין ניסוק
ונשאל לאילין דבית רבי. סלקון משאול ויצאת
שפחה משל בית רבי ואמרה להן הכנסו לשנים אמרין ״יעול פלן קדמאי ״יעול
פלן קדמאי שורין עליין קטעין קטעין. אמרה להן מפני מה אתם נכנסין סירגין
סירגין׳ וחד רבי הוה טעין פרפחיניה בגולתיה ונפלת מיניה. אמרה ליה רבי
רבי ר׳ נתפזרו חלוגלוגות׳ך. מהו כרפס שבנהרות׳ רבי יוסי בר חנינה אמר
פיטרוס לינון׳ ולמה לא תנינן הסיאה והאזוב והקורנית עמהן שלא תאמר אילו
נשמרין בחצר וחייבין׳ ואילו נשמרין בחצר ופטורין. אלא אילו ואילו אם הוו
נשמרין בחצר חייבין׳ אילו נשמרין בגינה ואילו נשמרין בגינה ופטורין׳ אלא
אילו ואילו אם נשמרין בגינה פטורין׳ ולמה לא תנינן אלא אילין הוא שלא
תאמר הוא״יל ורוב המינין הללו נזרעין וכאין מן האסור יהו אסורין לפום כן צרך
מימר מותרין׳ מהו שיהו אסורין משום ספחין נישמעינה מן הדא רבי יהודה אומ׳
ספחי חרדל מותרין שלא נחשדו עליהן עוברי עביר׳ לא אמרו אלא שלא נחשדו
עליהן עוברי עבירה ואילו הואיל ולא נחשדו עליהן עוברי עבירה יהו מותרין.
עד כדון ירקו זרעו איפשר מימר זרעו מותר ירקו לא כל שכן׳ רבי שמעון בן
לקיש הוה מחיקוק חמתון מגלגלין כהדין חרדלא נפל מיניה והוא לא נסב ליה.
אמר כאן דמיתי לי חד דלא אנא מודי כרבי יונה. אמר רבי בא בר זבדא הודי
רבי חוניא דבן חורן כבית חורון כהודה דרבי יודה ועאל רבי יוחנן ודרש ברבנין
דהגא ורבנין דתמן׳ רבי אבא בר זמינא בשם רבי יצחק מן קומי אילין תרתין
מילייא נחת ליה רבי יוחנן מציפורין לטבריא אמר מה אתיתון לי הדין דינא סבא
דאי אנא שרו והוא אסר׳ אנא אסר והוא שרי׳ אמר רבי חגא אתא עובדא קומי
רבי יסא ובעא מיעבד כרבי יוחנן כד שמע דרב ורבי חנינא מתפלגין שרע מינה׳
דאיתפלגון שירי פתילה שירי מדורה שירי שמן שכבו בשבת מהו להדליקן ביום
טוב רב ורבי חנינה תריהון אמרין אסור. ורבי יוחנן אמר מותר׳ אמר רבי יודן
קומי רבי מנא מפבא לה גבי ביצה אמר ליה מן מה דאנן חמיי רבנין מדמיי לה הדא
אמרה היא הדא היא הדא׳ משו׳ ארבעה זקינים אמרו כל הנאכל עירובו בראשון
הרי הוא כבני עירו בשיני׳ רב הונא בשם רב הלכה כארבעה זקנים׳ רב חסדא
בעי מחלפה שיטתיה דרב תמן הוא עבד לה שתי קדושות׳ וכא הוא עבד לה
קדושה אחת. דאיתפלגון שירי פתילה שירי מדורה שירי שמן שכבו בשבת
מהו להדליקן ביום טוב. רב ורבי חנינה תריהון אמרין אסור. ורבי יוחנן אמר
מותר. אמר רבי מנא קומי רבי יודן מה אפכה לה פתילה גבי ביצה אמר ליה מן
מה דאנן חמיי רבנין מדמיי לה הדא. אמרה היא הדא היא הדא שאין כיוצא בהן
בירקות השד׳. ומפני שאין כיוצא בהן בירקו׳ השד׳ יהו אסורין. ר׳ חמא בר עוקבא
בשם רבי יוסי בר חנינא מפני שדרכן לגדל אמהות ומפני שדרכן לגדל אמה׳ יהו
אסורין א״ר שמואל בר רב יצחק כל הרק את יכול לעמוד עליו אם חדש הוא אם
ישן הוא ברם הכא שלא ילך ויביא מן האיסו׳ ויאמ׳ מן האמה׳ הבאתי. אין מחייבין
אותו לעקור את הלוף בשביעי׳. אבל מניחו כמו׳ שהוא אם צימח מרצאי שביעית
מותר אין מחייבין אותו לשרש הקנרים בשביעית אבל מטקף בעלים אם צמחו
מרצאי שביעית מותר ולא נמצא מאבד אוכלי בהמה׳ מאיליהן הן אבידין
רבי שמעון בן יוחי הוה עבר בשמיטתא וחמא חד מלקט שביעית אמר ליה ולית
אסור. ולאו ספחין אינון אמר ליה ולא את הוא מתירן. אמר ליה ואין חביריי
חלוקין עלי׳ קרא עליו ופורץ גדר ישכנו נחש. וכן הוות ליה. רבי שמעון בן
יוחי עבד טמיר במערתא תלת עשר שנין במערת חרובין דתרומה עד שהעלה
גופו חלודה לסוף תלת עשר שנין אמ׳ ליתה נפק חמי מה קלא עלמא נפק ויתיב
ליה על פומא דמערתא חמא חד צייד צייד ציפרי׳ פרס מצודתיה שמע ברת קלא
אמרה דימוס ואישתיזבת. אמר ציפור מבלעדי שמיא לא יבדא. כל שכן בר
נשא׳ כד חמא דשדכן מילייא אמר ניחות ניחמי בהדין דימוסן דטבריא אמר
צריכין אנן לעשות תקנה כמו שעשו אבתינו הראשוני׳ רחץ את פני העיר. שהיו
עושין איטליסן ומוכרין בשוק. אמר נדכי טיבריא והוה נסב תורמוסין ומקצץ
ומקליק וכל הן דהוה מיתא הוה טיף וסלק ליה מן לעיל׳ חמתיה חד כותי אמר
לינה אזל מפלי בהון סבא דיודאי נסב חד מית אזל ואטמרי׳ הן דדכי אתא לגביה
רבי שמעון בן יוחי אמר ליה לא דכית אתר פלן. איתא ואנא מפיק לך מן המן׳
צפה ר׳ שמעו׳ בן יוחי ברוח הקוד׳ שנתנו שם ואמ׳ גוזר אני על העליוני׳ שירדו ועל
התחתונים שיעלו וכן הוות ליה׳ מי עבר קומי מגדלא שמע קליה דספרא אמ׳ הא
בר יוחי מדכי טיבריא. א״ל יבוא עלי אם לא שמעתי שטבריה עתידה ליטהר אפי׳
בן לא הימנין הית מיד נעשה גל של עצמות׳ הלכה ב׳ ולבהמתך ולחיה
אשר בארצך כו׳ ׳ כל זמן שחיה אוכלת מן השדה הבהמה אוכלת מן הבית׳ כלה
לחיה מן השדה כלה לבהמתך מן הבית. ר׳ חמא בר עוקבא בשם ר׳ יוסי בר חנינא
שיערו לומר אין החיה שבהר גדילה בעמק ולא גדילה חיה שבעמק בהר.
דיקליט אנוס אעיק לבני פניים אמרין ליה אנן אזלינן. א״ל סופיסטה לא אזלין לון
ואין אזלין לון חזרין לון׳ ואי בעית מיבדק אייתי טביין ושלחון לארעא דרחיקא
ובסוף אינון חזרין לאתריהון. עבד כן אייתי טביין וחפי׳ קרנתהון בכסף ושלחון
לאפריקי ובסוף תלתי׳ שנין חזרון לאתריהון. תני רשב״ג או׳ סימן להרים מילין.
לעמקים תמרים. לנחלים קנים. לשפלה שקמים. ואע״פ שאין ראיה לדבר זכר
לדבר ואת הארזים נתן כשקמי׳ אשר בשפלה לרוב. אית דבעי מימר למידת הדין
איתמ׳. ואית דבעי מימר לעגלה ערופה איתמ׳. אי זהו עמק בגליל כגון בקעת
גינוסר וחברותיה׳ וכן כיוצא בהן. אי זהו הר שביהודה זה הר המלך. ושפלתו
זו שפלת דרום ועמק שלו מעין גדי ועד יריחו. אי זהו הר שבעבר הירדן׳ תני ר״
שמעון בן אלעזר אומ׳ כגון הרי מכוור וגדור וכן כיוצא בהן ושפלתו חשבון וכל
עריה אשר במישור דיבון ובמות בעל ובי׳ בעל מעון וכן כיוצ׳ בהן ועמק שלו בית
הרן ובית נמרה וכן כיוצא בהן ובעמק בית הרן ובית נמרה וסוכות וצפון יתר
ממלכת סיחון מלך האמורי אשר מלך בחשבון בית הרם בית רמתה בית נמרה
בית נמרין סכות ודרעלה צפון עמתו שפלה שבהר כהר ושבשפלה כשפלה. מן
מה דתנ׳ הר והרס עמק ועמקו שפל ושפלהו הדא אמרה שפלה שבהר כהר והר
שבשפלה כשפלה׳ אמר רבי יוסי מתני׳ אמר כן וההר שלה כהר המלך מבית
חורון ועד הים מדינה אחת פרא מרין. אמ׳ רבי יוחנן עוד היא יש בה הר ושפלה
ועמק מבית חורון ועד אמאוס הר מאמאוס ועד לוד שפלה מלוד ועד הים עמק
מתנו ארבע מעורבות הן. תני אין בסוריא שלש ארצות׳ הלכה
ג׳ איהא חמי אילין עמק שביהודה אינו אוכל עד הר יהודה. ועמק
שבגליל אוכל עד הר יהודה כל הארצות כאחת לזתים ולתמרים. תני אף
לחרובין׳ תני אוכלין על התמרים עד שיכלו מיריחו ועל היתים עד שיכלו
ממרון ומגוש חלב׳ מתני׳ דרבי שמעון. כתב מן השדה תאכלו את תבואתה.
כל זמן שאת אוכל מן השדה את אוכל מן הבית. כלה מן השדה כלה מן הבית

מה טעמא דרבי שמעון את הוא טגרמת לך שלא לוכל· הלכה ד׳ מתני׳ דרבי יוסי דתני אין אוכלין על הטפחין שבעבו רבי יוסי אמר אוכלין על הטפחין שבעבו· אמר ר׳ יוסי הדין סברין מימר כמפליגין רבי יוסי ורבנין בסיהוניות הא בדפרין לא· אשכח תני רבי יודה מתיר בדפריס והם שבברו עד שלא יבלו הקיץ· הלכה ה׳ מה טעמ׳ דרבי ליעזר הראשון נותן טעם באחרון· מה טעם דרבי יהושע האחרון נותן טעם בראשון· וקשיא על דרבי יהושע אין הראשון נותן טעם באחרון· רבן גמליאל אומר כל שכלה מינו מן השדה יבער מינו מן הבי׳· תני והלכ׳ כדברו· חזקיה אמר מבין שהתחיל באוצר במבוער הוא· אתא עובדא קומי רבי יכא והורי כחזקיה אמר לא דאנא סבר כוותיה אלא בין מה דאנן חמיין רבנין עבדין עובדא כותיה· רבי יצחק בר רדיפה הוה ליה עובדא אתא שאל לרבי ירמיה אמר ליה מה ארווחא קמיך ואת שאל לתעלייא· אתא שאל לרבי יאשיה אמר ליה חמי לך הלתא רחמין ואבקרח קומיהון· קפודקאי דציפורין שאלון לר׳ אימי בגין דלית לאילין עמא רחם ולא שאל שלם איך צורכא מיעבד· אמר לון כד התמון רגלא צלילא תהוון מפקין לה לשוקא ומבקרין ליה והורין חמיין מה· רבי חגי מפלג לה צלוחיין צלוחיין· רבי אליעזר מפלג ליה צלוחיין צלוחיין· ר׳ חזקיה סלק גבי רבי ירמיה אמר ליה זכיתי בהן ארצרה· אמר ליה צור לי אילין פרטיא גביך· אמר ליה הרי מקומן כרשבר לי· אמר ליה לא בן אפקתך חזר חכיתה בה· הלכה ו׳ רבי אבין בשם רבי יוחנן לית כאן עלי קנים אלא עלי גפנים· עלי קנים אין להן ביעור· והני בן עלי קנים ועלי האגג ועלי חרובין אין להן ביעור כפני שאין מינן כלה· הלכה ז׳ רבי זעירא בעי אמר עד הגשם עד שירד הגשם אחד· התם תנינן דאומר הרי עלי עצים לא יפחות משני גזירין· אמ׳ ר׳ יוסי בי רבי בון אמר רבי בא בר כמל בעי אמר הרי עלי עץ מביא גיזר אחד· א״ר ליעזר מתני׳ אמר כן שזה קרבן בפני עצמו וזה קרבן בפני עצמו דתנינן שנים בידן שני גזירי עצים· תני רבי יוסי אומר כל דבר שהוא תלוי ברביעה עד שתרד רביעה שנייה· ושאינו תלוי ברביעה עד שיגיע זמנה של רביעה· תני רבן שמעון בן גמליאל אומ׳ שבעת ימים שירדו בהן גשמים ולא פסקו יש בהן כדי רביעה שני׳· תני רבי חייה בשם רבן שמעון בן גמליאל ולמה נקרא שמה רביעה שהיא רובעת את הארץ· אמר רבי חנניה מבין שתסרח מה שבשדה הותר מה שבבית· תני רבי הושעיה אפילו לאחר שלש שנים אסור עד שיסרח התבן של שביעית· אין טורין אותו בטיט שדייו כטיט בטל והוא שנגבלו התבן של שביעית· אין נותנין אותו בבר נתנו בבר בטל והוא שיטן עליו· התבן של שביעית מהו שהוא אסור משום ספחין רבי לוי צנבריא שאל לרבי בא בר זבדא ושרא· אמר רבי זעירא ואנא דלא סבבית עלי אשתאלה לאילין דבית כרסנה ואמרין נהגין הוינא בנשין התבן מן ערובת שמיטתא וכד מהסרין מייתי מן שוריא· אמ׳ ר׳ ירמיה מתני׳ אמ׳ שהוא מותר דתני הצבעין והפטמין לוקחין מורסן מכל מקום ואינן חוששין· רבי ירמיה סבר מימור אפילו מן החשוד· אמר ליה רבי יוסי לא אמרו אלא בשאינו יודע אם חשוד הוא· אם אינו חשוד· הא דבר בריא שהוא חשוד אסור· אמר רבי שבאי מתני׳ אמר שהוא אסור דתנינן תמן ובשביעית ובכלאי הכרם והקדש אם יש בזרע ובעץ כדי ליתן טעם· לא נמצא מאבד אוכלי בהמה תיפתר באוכלי בהמה לאדם· אמ׳ רבי מנא תיפתר בקדושת שביעית כביעור ולית שמע מינה כלום· הלכה ח׳ מה טעמא דרבי יהודה ואכלו אביוני עמך ויתרם· מה טעמא דרבי יוסי ואכלו אביוני עמך ויתרם· תני רבי שמעון אומר עשירין אוכלין מן האוצר אחר הביעור· מה טעמא דרבי שמעון ואכלו אביוני עמך עד יתרם· הלכה ט׳ רבי שמעון בן לקיש אמר בפירות עבירה היא מתניתין· והתני המוצא פירות עב״ה אסור ליגע בהן· שנייא היא מציאה שנייא היא שנפלו לו על כרחו· רבי יוחנן אמר בפירות היתר היא מתני׳· בהדא תנינן רבי ליעזר אומר ינתנו לאוכל· רבי ליעזר דהוא שמותי דתנינן אוכלין פירו׳ שביעית בטובה ושלא בטובה כדברי בית שמאי כהדא רבנין מתיבין ליה שאין החוטא נשכר כשיטתו השיכוהו כשיטתך שאת אומר ינתנו לאוכליהן שאין החוטא נשכר· אמר רבי בבי הורי ר׳ יסא באילין קנדסא שילכו מעוהיהן לים המלח· רבי מנא שאל לרבי חזקיה מהו מיכלא בפותיין לאשקלון אמר ליה אסור· רבי חזקיה הוה קאים בשוקא דקיסרין חמא חד טעין עלל בן איסורא הפך אפוי דלא מיחמיניה תני פרק כל כך למה כדי שיעשה מקומו הוכיח· שמע רבי יעקב בר אחא ואמר אמה דהן יולדת בר· רבי יהושע בן לוי הוה מפקד לתלמידיה לא תיזבון לי ירק אלא מן גינתא דסיסרא קם עמיה זמר לטוב· אמר ליה איזיל אמור לרבך לית הדא גינתא דסיסר׳ דיהודי׳ הוית וקטלה ונסבה מיניה אין בעיתה מחמרא על נפשך אשתווי לחברך· חד בר נש הוה חשיד על שמיטתא אמ׳ לאיתתיה אפקין הלהה· אמר ליה ההוא גברא חשיד על שמיטתא ואת אמר אפקין חלת· אמר לה חלה מדבר הורה· שביעית מדרבן גמליאל וחביריו׃

הדרן עלך הפיגם והריבוזין

השביעית

משמטת את המלוה בשטר ושלא בשטר· הקפת החנות אינה משמטת אם עשאה מלוה הרי זו משמטת· רבי יהודה אומר הראשון משמט שכר שכיר אינו משמט ואם עשאו מלוה הרי זו משמיט· רבי יוסי אומ׳ כל מלאכה שהיא פוסקת בשביעית משמטת· אינה פוסקת בשביעית אינה משמטת׃

ב׳ השוחט את הפרה וחלקה בראש השנה אם היה החודש מעובר משמיט ואם לאו אינו משמיט· האונס והמפתה והמוציא שם רע וכל מעשה בית דין אינן משמיטין· המלוה על המשכון והמוסר שטרותיו לבית דין אין משמיטין·

ג׳ פרוזבול אינו משמט· זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן כשראה שנמנעו העם מלהלוות זה את זה ועוברין על מה שכתוב בתורה שנ׳ השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר וגו׳· התקין הלל פרוזבול· ד׳ זהו גופו של פרוזבול מוסר אני לכם איש פלוני ופלוני הדיינים שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה והדיינים חותמין למטן או העדים·

ה׳ פרוזבול המוקדם כשר· והמאוחר פסול· שטרי חוב המוקדמין פסולין והמאוחרין כשירין· אחד לוה מחמשה כותבין פרוזבול לכל אחד ואחד· חמשה לוין מן אחד אינו כותב אלא פרוזבול אחד לכולן· ו׳ אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע אם אין לו מזכה הוא בתוך שדה כל שהוא· היתה לו שדה ממושכנת בעיר כותבין עליה פרוזבול· ר׳ חוצפית אומר כותבין לאדם על נכסי אשתו וליתומין על נכסי אפיטרופין· ז׳ כוורת דבורים ר׳ ליעזר אומר הרי היא כקרקע וכותבין עליה פרוזבול ואינה מקבלת טומאה במקומה· והרודה ממנה בשבת חייב· וחכמים אומרי׳ אינה כקרקע ואין כותבין עליה פרוזבול ומקבלת טומאה במקומה והרודה ממנה בשבת פטור· המחזיר חוב בשביעית אומ׳ לו משמט אני אם אמר לו אף על פי כן יקבל הימנו שנ׳ וזה דבר השמיטה·

ח׳ מירצא בו רוצח שגלה לעיר מקלט ורצו אנשי העיר לכבדו יאמר להן רוצח אני אמרו לו אעפ״כ יקבל מהן שנ׳ וזה דבר הרוצח· ט׳ המחזיר חוב בשביעית רוח חכמים נוחה הימנו הלוה מן הגר שנתגיירו בניו עמו לא יחזיר לבניו ואם החזיר רוח חכמים נוחה הימנו· כל המיטלטלין נקנין במשיכה· וכל המקיים את דברו רוח חכמים נוחה הימנו·

סליק פירקא

השביעית

משמטת כו׳· ניחא שלא בשטר· בשטר ויעשה כמלוה על המשכון ולא יהא משמט· א״ר יוחנן היפתר בשטר שאין בו אחריות נכסים וכר׳ כא״ר· אתא עובדא קומי ר׳ יוחנן בשטר שאין בו אחריות נכסים והורי משמט אמר מפני שאנו למידין מן ההלכה אנו עושין אותו· א״ר ירמיה בשאין לו קרקע הא אם יש לו קרקע אינו משמט· א״ר יוסי אפי׳ יש לו קרקע משמט· אתיא דר׳ יוסי כרב דא״ר בא בשם רב ייחד לו קרקע משמט לא אמרו אלא ייחד לו הא אם לא ייחד אינו משמט· המשעבד שדה לאשתו והלך ומכרה אם רצה לגבות מבנו משאר נכסים גובה· א״ר הלא הורי ר׳ לעזר כהן תנייא· חבריא בעיין לא תגבה אלא מנכסין משועבדין אמר לון ר׳ יוסי בני חורין לפניה ואת אמרת משועבדין מ׳ זני׳ כשלא אמ׳ לה לא יהא לך פירעון אלא מזה· אבל אם אמ׳ לה לא יהא לך פירעון אלא מזה אינה גובה אלא ממנה· המשעבד שדה לחבירו והלך ומכרה ר׳ אחא אמר מכורה לשעה· ר׳ יוסי אמ׳ אינה מכורה לשעה· חיליה דר׳ יוסי מן הדא שור מצוי הוא להבריחו· שדה אינו מצוי להבריחה· הגע עצמך שהיתה מכורה לבעל זרוע· א״ר יודן אבוי דר׳ מתנייה מצוין הן בעלי זרוע ליפול· תני הכותב שדה אפותיקי לאשה בכתובתה ולבעל חוב בחובו מכרה הרי זו מכורה והלוקח יחוש לעצמו· מתני׳ בשאמר לו יהא לך פירעון מזו· מה פליגין בשאמ׳ לה לא יהא לך פירעון אלא מזו· רב אמ׳ פגמה לא זקפה· זקפה אעפ שלא פגמה· תני ר׳ חייה עד שתפגום ותזקוף· ומפני שהוא מקיף לו פעם שנייה נעשי׳ ראשונ׳ מלוה· א״ר לעזר דר׳ יודה היא דאמ׳ לתובעו ברה״· ר׳ בא בשם ר׳ זעירא בממון שהוא ראוי להאמינו· ומבין שהוא ראוי לתובעו כמי שהוא ראוי ליתן לו מעות· וכאן הואיל וראוי ליתן לו מעות ולא נתן נעשית ראשונה מלוה· ר׳ יוחנן אמ׳ מגין חרישה רבי שמעון בן לקיש אמר מגין בניין· על דעתיה דר׳ יוחנן כל מלאכה שהיא פוסקת בשביעית· על דעתיה דר׳ שמעון בן לקיש כל מלאכ׳ שהיא פוסקת מאיליה· מה ר׳ יוסי כר׳ יודה דר׳ יודה אמ׳ כל מלאכה שהיא פוסקת בשביעית משמטת ושאינה פוסקת בשביעית אינה משמטת· ולא ר׳ יוסי כר׳ יודה אע״ג דר׳ יודה אמ׳ אין דרך השולחני להיות נותן איסר עד שיטול דינר מודי הוא בשכר שכיר שאינו אלא בסוף׃ הלכה ב׳ ר׳ או׳ ניסן לא נתעב׳ מימיו· והא תנינן אם בא חודש בזמנו אם בא· לא בא· רב אמ׳ תשרי לא נתעבר מימיו· והתנינ׳ אם היה חודש מעובר· אם היה· לא היה· וכשקדשו את השנה באושא ביום הראשון עמד ר׳ ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקה אמ׳ כדברי ר׳ יוחנן בן נורי אמר רשב״ג לא היינו נוהגין בן ביבנה ביום השני עמד ר׳ חנניה בנו של ר׳ יוסי הגלילי אמר כדברי ר׳ עקיבה·

אמר רשב״ג כן היינו נותנין ביבנה· והתני קידשוהו בראשון וכשני· ר׳ זעירא בשם רב חסדא אותה השנה נתקלקלה· מה בין הראשון ומה בין השני · ר׳ בא בשם רב שנה ראשונה ושנה שניה · והתני יום הראשון יום השני קידשוהו קודם לזמנו או אחר עיבורו יום אחד יכול יהא מעובר תלמוד לומר אותם אלה הם מועדי לפני זמנו אין אלה מועדי לפני זמנו עשרים ,ותשעה יום לאחר עיבורו שלשים ושנים יום· ומניין שמעברין את השנה על הגליות שיצאו ועדיין לא הגיעו תלמוד לומר בני ישראל מועדי· עשה את המועדות שיעשו אותן כל ישראל· אמר רבי שמואל בר נחמן והן שהגיעו לנהר פרת · רבי יעקב בר אחא רבי אימי בשם רבי יהודה בר פזי קידשוהו ואחר כך נמצאו העדים זוממין הרי זו מקודש · קם רבי יוסה עם רבי יהודה בן פזי אמר ליה את שמעת מן אבוך הדא מילתא אמר ליה כן· רבי אבא אמר בשם רבי יוחנן אין מדקדקין בעידי החודש · א״ר לעזר דרבי יהודה היא וראוי לתובעו בראש השנה · רבי בא בר ממל עטרס רב מתנה בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא לתובעו שביעית משמטתו ·

והתני השוחט את הפרה וחילקה בראש השנה ואמר רבי לעזר דרבי יהודה היא וראוי הוא לתובעו בראש השנה· כיי דאמר רבי בא בשם רבי זעירא מכיון שהוא ראוי לתובעו כמי שהוא ראוי להאמינו ומכיון שהוא ראוי להאמינו כמי שהוא ראוי ליתן לו מעות · וכאן הואיל והוא ראוי ליתן לו ולא נתן נעשית ראשונה מלוה· רבי יוסי בי רבי בון בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא תשמטנו שביעית אין השביעית משמטתו והתנינן בין נוהגין מיכן ועד שלשי׳ יום ובין נותנין מיכן ועד עשר שנים· וש׳ שנים בלא שמיטה אמר רבי הדא אתפלגון רב נחמן בר יעקב ורב ששת חד אמר במלוה על המשכון· וחרנה אמ׳ בכותב לו פרוזבול · תני שלשים יום לא איתי· מהו שלשים יום לא איתי· שמואל אמר במלוה את חבירו סתם שאינו רשאי לתובעו עד שלשים יום · עאל רב יהודה ואמ׳ טעמא קרבה שנת השבע שנת השמיטה לא הא שנת שבע ולא הא שנת השמיטה· מה תלמוד לומר קרבה שנת השבע שנת השמיטה· שלא תאמר כל שלשים יום אינו רשאי לתובעו לאחר שלשים יום בהשמט כספים והוא לא יגבינו לפום כן צריך מימר קרבה שנת השבע שנת השמיטה · לא כן אמר רבי בא בר ממל עטרס רב מתנה בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא לתובעו השביעית משמטתו ·

אשכח תני רבי ישמעאל קרבה שנת השבע שנת השמיטה לא הא שנת השבע שנת השמיטה· ומה תלמוד לומר קרבה שנת השבע שנת השמיטה שלא תאמר כל שש שנים שדהו לפני כרמו לפני ולאחר שש שנים בהשמט כספים והוא לא יגבינו לפום כן צריך מימר קרבה שנת השבע שנת השמיטה· האונס והמפתה והמוציא שם רע רב יהודה אמר רב דרבי מאיר היא דר׳ מאיר אמר במלוה הדבר תלוי· וכל מעשה בית דין אילו גיזרי דינין· פשיטא דא מילתא מלוה שהיא נעשית כפרנית אינה משמטת. כפרנית שהיא נעשית מלוה כשבטת· ר׳ ירמיה בעי אם למידת הדין כן לא צורכה דלא מלוה שהוא נעשי׳ מלוה גובה בבינונית· המלוה על המשכון שמואל אמר אפילו על המחט· ואשר יהיה לך את אחיך תשמט ידיך· פרט למה שיש לאחיך תחת ידיך· ואשר יהיה לך את אחיך תשמט ידיך· ולא המוסר שטרותיו לבית דין· הלכה ג׳ מיכן סמכו לפרחבול שהוא מן התורה· ופרחבול דבר תורה· כשהתקין הלל סמכוהו לדבר תורה· אמר ר׳ חונה קשייתה קומי רבי יעקב בר אחא כמאן דאמ מעשרות מדבר תורה· והלל מתקין על דבר תורה· אמר רבי יוסי וכי מטעה שגלו ישראל לבבל לא נפטרו מן המצות התלויות בארץ· והשמט כספים נוהג בין בארץ בין בחוצה לארץ דבר תורה· חזר רבי יוסי ואמר וזה דבר השמט שמוט בשעה שהשמיטה נוהגת דבר תורה השמט כספים נוהג בין בארץ בין בחוצה לארץ דבר תורה ובשעה שהשמיטה נוהגת מדבריהן השמט כספים נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ מדבריהם· תמן אמרין אפ׳ כמאן דאמר מעשרות דבר תורה מודה בשמיטה שהיא מדבריהן דתני וזה דבר השמיטה שמוט רבי אומ׳ שני שמיטין הללו שמיטה ויובל בשעה שהיובל נוהג שמיטה נוהגת דבר תורה· פסקו היובילות שביטה נוהגת מדבריהן· אימתי פסקו היובילות יושביה· בזמן שיושביה עליה לא בזמן שגלו מתוכה· הו עליה אבל הן מעורבבין שבט יהודה בבנימן ושבט בנימן ביהודה יכול יהו היובילות נוהגין תלמוד לומר יושביה לכל יושביה· נמצאת אומר כיון שגלו שבט ראובן וגד וחצי שבט המנשה בטלו היובילות· הלכה ד׳ רבי חזקיה בשם רבי ירמיה ואפילו נתונין ברומי· רבי בא בשם רבנין דתמן שלשה שדנו ומת אחד מהן חותמין בשני׳ ואמר אף על פי שחתמנו בשנים דננו בשלשה· אמר רבי חגיי מתניתין אמר כן והדיינין חותמין מלמטה או העדים· ולמידין מידת הדין מפרוזבול· אשכח תני הוא מידת הדין למד מפרוזבול· אין לו קרקע ולחייבין לו קרקע מתבין לו פרוזבול·

הדך עבידא ראובן חייב לשמעון ולוי חייב לראובן· ראובן אין לו קרקע ולוי יש לו קרקע כותבין לשמעון על נכסיו של לוי· הלכה ה׳ פרחבול המוקדם כשר מפני שהוא מרע כחו· והמאוחר פסול מפני שמייפה כחו·

שטרי חוב המוקדמין פסולין מפני שמייפה כחן והמאוחרין כשרין כפני שהוא מרע כחן· מי מרע שמעון בר בא בשם רבי יוחנן החתומין בשטר· לא כן אמר רבי שמעון בן לקיש עשו דברי החתומין כמי שנחקרה עידותן בבית דין· תמן אותן כשאמרו לא חתמנו כל עיקר· ברם הכא אמרי על זה חתמנו ולא חתמנו על זה· רבי יוחנן אמר פסולין ממש· רבי שמעון בן לקיש אמר אינו מנה אלא מטעה הכתב· והתני פרחבול בין מוקדם בין מאוחר כשר ואינו מונה אלא מטעת הכתב אם אומר את כן בשטרות מה בין פרחבול מה בין שטר· שטר שזמנו כתוב בשבת או בעשרה בתשרי רבי יהודה מכשיר ורבי יוסי פוסל· אמר לו רבי יהודה מעשה בא לפניך בציפורי והכשרתה אמר לו אני לא הכשרתיו ואם הכשרתי הכשרתי · הוון בעיי מימר מאן דאמר פסול משום מאוחר· ומאן דאמר כשר משום מוקדם אלא מאן דאמר פסול משום זייוף·

הלכה ו׳ רב אמר והוא שיהא קרקע למלוה וללוה· ורבי יוחנן אמר למלוה אף על פי שאין ללוה· ללוה אע״פ שאין למלוה· אין לו קרקע ולחייבין קרקע כותבין לו פרחבול· רבי בא בשם רב מי שאין לו אלא קלח אחד בתוך שדהו כותבין לו פרחבול· והתני השותפין והאריסין והאפיטרופין אין להן פרחבול· אמרין הכין כל קלח וקלח של שותפות הוא· ברם הכא הוא שלו· מהו לכתוב לאפיטרופין על נכסי יתומין· נישמעינה מן הדא כותבין לאיש על נכסי אשתו· מהו לכתוב לאשה על נכסי בעלה· נישמעינה מן הדא וכן ליתומין על נכסי אפיטרופין· הלכה ז׳ רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש טעמ׳ דרבי ליעזר ויבא העם אל היער והנה הלך דבש· מהאת שמע מינה אמר רבי מנא חורשא כפיק דבש· ואילו אמר דטבול אותה כיערת הדבש יאות· רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי שמעון בן לקיש אמר שמעה יתה כן דטבול אותה כיערת הדבש· מה נן קיימין אם במחוברת לקרקע כל עמא מודיי שהיא כקרקע· אם בנתונה על גבי שתי יתידות כל עמא מודיי שאינן כקרקע· אלא כי נן קיימין במונחת על גבי קרקע· ואתייא כיי דאמר רבי זעירא בשם רבי ירמיה כותבין פרחבול על מקומו של הנור ועל מקומה של כירה· רבי חייא בר אדא אמר אף על מקומו של נר אף כפת כן מחלוקת רבי ליעזר וחכמים דבש גידולי כוורת· פת אינה גידולי תנור· המחזיר חוב בשביעית ואומר לו משמט אני רוח חכמים נוחה הימנו· רב הונא אמר בשפה רפה והימין פשוטה לקבל·

הלכה ח׳ א״ר יוסי הדא אמרה בר נש דתני הדא מכלא והוא אזל לאתר ואינון מוקרין ליה בגין תרתיי צריך מימר לון אנא חדא מכלא אנא חכם·

הלכה ט׳ רבי לעזר אמר וכלבד לבניו· רבי יוסי בעי מהו וכלבד לבניו· אם יש לו בנים יחזיר לבניו· אם אין לו בנים יחזיר לבנותיו שלא תאמ׳ הואיל ואין ירושת הגר דבר תורה יחזיר לבניו· כיוצא בו מי שמת סוף משפחתו ואין לו יורש אלא אמו לא יחזיר ואם החזיר רוח חכמ׳ נוחה הימנו· הגוזל שעשה תשובה וביקש להחזיר את הגזילה המקבל הימנו אין רוח חכמים נוחה הימנו· רבי חייה בשם רבי יוחנן אמר הנושא והנותן בדברים ומניין דאת אמר אין רוח חכמים נוחה הימנו· וזימנין דאת אמר אין מוסרין אותו אלא למי שפרע· רבי זעירא רבי אבהו בשם רבי יוחנן הנותן עירבון טבעת לחבירו וביקש לחזור בו חוזר בו· רבי זעירא בעא קומי רבי אבהו זהוב אמר ליה טבעת· מה בין זהוב ומה בין טבעת· זהוב דרכו להשתנות· טבעת בעיינה הוא· רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם רבי יוחנן אמר ליתן מתנה לחבירו וביקש לחזור בו חוזר בו· קם רבי יוסי עם רבי יעקב בר זבדי אמר ליה והן לאו צדק והין צדק אמר כשעה שאמר הין של צדק היה רב פליג דרב אמר כד אנא אמר לבני ביתי ליתן מתנה לבר נש לינה חוזר בי· מתני׳ פליגא על רב אימתי אמרו המטלטלין נקנין במשיכה ברשות הרבים או בחצר שאינה של שניהן ברשות הלוקח כיון שקיבל עליו ברשות המוכר לא קנה עד שיגביה או עד שימשוך ויצא את כל ברשות הבעלים ברשות זה שהיו מופקדין אצלו לא קנה עד שיזכינו כהן או עד שישכיר לו את מקומן מה עבד לה רב כאן כשהעמידו עמו .כאן כשלא העמידו עמו· רב פליג דרב אמר כד אנא אמר לבני ביתי ליתן מתנה לבר נש לינה חוזר בי· תדע לך חד בר נש אפקיד עירבן על מילחא ויקרת· אתא לגבי רב אמר ליה או יתן לו כל עירבתו או ימסור לו למי שפרע· מחלפא שיטתיה דרב· תמן הוא אמר כד אנא אמר לבני ביתי ליתן מתנה לבר נש לינה חוזר בי· וכא הוא אמר הכין תמן למידת הדין הוא· ומה דרב נהיג למידת חסידות·

הדרן עלך השביעית משמטת וסליקא לה מסכת שביעית

מסכת תרומות

משנה

לא יתרומו ואם תרמו אין תרומתן תרומה׳ החרש והשוטה והקטן וההורם את שאינו שלו· נכרי שתרם את של ישראל אפילו ברשות אין תרומתן תרומה·

ב׳ חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום ואם תרם תרומתו תרומה·

ג׳ חרש שדיברו חכמים בכל מקום שאינו לא שומע ולא מדבר׳ קטן שלא הביא שתי שערות רבי יהודה אומר תרומתו תרומה· רבי יוסי אומ׳ אם עד שלא בא לעונת נדרי׳ אין תרומתו תרומ׳ ומשבא לעונת נדרים תרומתו תרומה·

ד׳ אין תורמין זתים על השמן ולא ענבים על היין ואם תרמו בית שמאי אומרי׳ תרומת עצמן בהן· ובית הלל אומרי׳ אין תרומתו תרומה·

ה׳ אין תורמין מן הלקט ומן השכחה ומן הפיאה ומן ההבקר ולא ממעשר ראשון שניטלה תרומתו ולא ממעשר שני והקדש שנפדו ולא מן החייב על הפטור ולא מן הפטור על החייב ולא מן התלוש על המחובר ולא מן המחובר על התלוש ולא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש ולא מפירו׳ הארץ על פירו׳ חוצה לארץ ומפירות חוצה לארץ על פירות הארץ ואם תרמו אין תרומתן תרומה׳

ו׳ חמשה לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה· האילם והשיכור והערום והסומא ובעל קרי לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה·

ז׳ אין תורמין לא במדה ולא במשקל ולא במנין אבל תורם הוא את המדוד ואת השקול ואת המנוי׳ אין תורמין בסל ובקופה שהן של מדה׳ אבל תורם הוא בהן חציין או שלישן· לא יתרום בסאה חציה שחציה מדה·

ח׳ אין תורמין שמן על זיתים הנכתשין ולא יין על ענבים הנדרכות ואם תרם תרומה יחזור ויתרום הראשונה מדמעת בפני עצמה וחייבין עליה חומש אבל לא שנייה·

ט׳ תורמין שמן על זתים הנכבשין ויין על ענבים לעשותן צימוקין· מי שתרם שמן על זתים לאכילה וזתים על זתים לאכילה ויין על ענבים לאכילה וענבים על ענבים לאכילה ונמלך לדורכן אינו צריך לתרום·

י׳ אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שנגמרה מלאכתו׳ ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו ואם תרמו תרומתן תרומה·

סליק פירקא

חמשה לא יתרומו כו׳ · רבי שמואל בר נחמן שמע לכולהן מן הבא דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה· פרט לגוי· מאת כל איש פרט לקטן׳ אשר ידבנו לבו׳ פרט לחרש ולשוטה· זאת התרומה אשר תקחו מאתם פרט להורם את שאינו שלו׳ מוכיח מעשה שלהן על מחשבתן דתנינן תמן העלו חרש שוטה וקטן אע״פ שחשב שירד עליהן הטל אינן בכי יותן מפני שיש בהן מעשה ואין בהן מחשבה׳ ואי זהו מעשה שלהן רבי חונא אמר כהפוש בהן בטל· ותנינן תמן הורידה חרש שוטה וקטן אף על פי שחשב שידחו רגליה אין בכי יותן שיש להן מעשה ואין להן מחשבה · ואי זהו מעשה שלהן אמר רבי חונא במשפשף בהן במים· ואמר אף הכא מוכיח מעשה שלהן על מחשבתם׳ רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי יוחנן רבי זעירא בשם רבנין ונחשב לכם תרומתכם את שכתוב בו מחשבה אין מעשה שלו מוכיח על מחשבתו ואת שאין כתוב בו מחשבה מעשה שלו מוכיח על מחשבתו· וכאן הואיל וכתוב בו מחשבה אין מעשה שלו מוכיח על מחשבתו· אמר רבי יוסי קשייתה קומי שמואל והרי גיטין הרי אין כתוב בהן מחשב׳ ואין מעש׳ שלו מוכיח על מחשבתו דתנינן הכל כשירין לכתוב את הגט חוץ מחרש שוטה וקטן· אמר רבי הונא והוא שיהא פיקח עומד על גביו׳ רבי יוחנן בעי והיינו וכתב לה לשמה׳ חזר רבי יוסי ואמר תמן זה כותב וזה מגרש׳ ברם הכא הוא חושב והוא תורם· רבי יעקב בר אחא אמ׳ הא אילו כתב הוא וגירש הוא גט הוא· ברם הכא הוא חושב והוא תורם· ר׳ יעקב בר אחא רבי חייה בשם רבי יוחנן חלוקין על השונה הזה מהו כדון אתיא דרבי יוחנן דתרומות כרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה דקידושין· ודר׳ יוחנן בגיטין כרבנין דקידושין דתנן חרש שוטה וקטן שקדשו אין קדושיהן קדושין· רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר בינן לבין עצמן אין קדושיהן קדושין· בינן לבין אחרים קדושיהן קדושין׳ תני חרש שתרם אין תרומתו תרומה. אמ׳ רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורי׳ בשהיה חרש מתחלתו· אבל אם היה פיקח ונתחרש כותב ואחרים מקיימין כתב ידו׳ שומע ואינו מדבר הרי הוא כפיקח׳ רבי יעקב בר אחא רבי חייה בשם רבי יוחנן חלוקין על השונה הזה אמרין הוא מתניתן פליגא נתחרש הוא או נשתה אינו מוציא עולמית׳ ויכתוב ויקיימו אחרים כתב ידיו׳ קיימנה׳ בשאינו יודע לכתוב· מתיב רבי בא בר ממל והא מתניתא פליגא והרי שכתב כתב ידיו או שאמר לסופר כתו׳ ולעדים חתומו אף על פי שכתבו וחתמו ונתנו לו וחזר ונתנו לה אינו גט אמר רבי יוסה אמר סופה ולית היא פליגא אינו גט עד שישמעו את קולו׳ שאמר לסופר כתוב ולעדים חתומו לא סוף דבר עד שישמעו את קולו אלא אפילו הרכין בראשו את אמר לית כאן ואף הכא לית כאן· אמר רבי מנא אית כאן היא שמיעת הקול היא הרכנת ראש׳ רבי עזרא בעא קומי רבי מנא כמה דתימא עד שירכין בראשו שלשה פעמים· והכותה עד שישמעו קולו שלשה פעמים׳ אמר ליה לשמיעת הקול פעם אחת· להרכנת הראש שלשה פעמים· אמר רבי יודן תמן באומ׳ כך וכך עשיתי הבא כאומר כך וכך עשו· רבי בנימן בר לוי בעי אם יש בו דעת לשעבר יש בו דעת להבא אם אין בו דעת לשעבר אין בו דעת להבא׳ אמר רבי אבודימי בחרש אנן קיימין ואין שליחות לחרש׳ א״ר יוסי בי רבי בון בבריא אנן קיימין· ולמה אינו גט אני אומר מתעסק היה בשטרותיו· ותני כן במה דברי׳ אמורי׳ בזמן שפירש בתוך בוריו׳ אבל אם נשתתק מחמת חוליין דיין פעם אחת׳ · כאן תנא חרש דלא כרבי יודה דתני אמר רבי יודה מעשה בבניו של רבי יוחנן בן גודגדא שהיו כולן חרשין והיו כל הטהרות שבירושלם נעשין על גביהן· אמר ליה כפני שהטהרות אינן צריכות מחשבה ונעשות על גבי חרש שוטה וקטן· אבל תרומה ומעשרות צריכות מחשבה ואינן נפסלו׳ בהסח הדעת רבי יוסי בשם רבי לא אין כתוב בהן מחשבה שמירה כתוב בהן· סימני שוטה היוצא בלילה והלן בבית הקברות והמקרע את כסותו והמאבד מה שנותנין לו׳ אמר רבי הונא והוא שיהא כולהם כו׳ דלא כן אני אומ׳ היוצא בלילה קניטרוכוס הלן בבית הקברות׳ מקטיר לשדים· המקרע את כסותו כוליקוס· והמאבד מה שנותנין לו קורדייקוס רבי יוחנן אמ׳ אפי׳ אחת מהן א״ר בון מסתברא מה דאמר רבי יוחנן אפילו אחת מהן בלבד במא׳. מה שנותנין לו אפילו שוטה שבשוטים אין מאבד כל מה שנותן לו קנדריקוס קורדייקוס אין בו אחת מכל אילו מהו קורדייקוס אמר רבי יוסי הבים· אתא עובדא קומי רבי יוסי בחד טרסי דהוון יהבין ליה סימק גו אבוס והוא לעי· אבוס גו סימוק והוא לעי· אמר דו הוא קורדייקוס שאמרו חכמים· פעמים שוטה פעמים חלום הרי הוא כפיקח לכל דבר· בשעה שהוא שוטה הרי הוא כשוטה לכל דבריו׳ ובשעה שהוא חלום הרי הו׳ כפיקח לכל דבר· אתא עובדא קומי שמואל אמ׳ בר דו חלום יהן גט. דשאול כרבי שמעון בן לקיש דרבי שמעון בן לקיש אמר לכשישתפה דו כה דשמואל מן דרבי שמעון בן לקיש דהוא אמר בר דו חלום יתן גט והחלימני והחייני׳ · מאן תאני קטן דלא כרבי יודה דתני קטן שהגיעו אביו בבקשה והוא תורם ואביו מוכר על ידיו תרומתו תרומה· לא הוא שהורם אלא אביו הוא שאימן על ידו בא אביו ואמן על ידו· לכפרע נעשית תרומה׳ או מיכן ולבא׳ אמר רבי שבי נישמעינה מן הדא הרי שבא בעל הבית ומצאו עומד בתוך שלו אמר לו לקוט לך מן היפים האילו אם היו יפים אינו חושש משום גזל ואם לאו חושש משום גזל׳ ואם היה לוקט ונותן לו מין כך ומין כך אינו חושש משו׳ גזל· אית לך מימר לכפרע נעשית תרומ׳ לא מיכן ולבא· ואוף הכא מיכן ולבא נעשית תרומ׳· אתם פרט לשותפין· אתם פרט לאפיטרופין אתם פרט׳ לתורם את שאינו שלו· אתם ולא שותפין· והתנן שותפין שתרמו זה אחר זה׳ אלא כאן לתרומ׳ גדולה כאן לתרומ׳ מעשר׳ בלום למדו לתרומ׳ גדולה אלא מתרומת מעש׳׳ אלא כאן להלכה כאן למעש׳׳ אתם ולא אפיטרופי׳ · והתנינן יתומין שסמכו אצל בעל הבית או שמנ׳ להן אביהן אפיטרופין חייבין לעשר פירותיהן· חבריא אמרין כאן באפיטרופוס לעולם׳ כאן באפיטרופוס לשעה׳ רבי יוסי בעי אם באפיטרופוס לעולם כהדא דתני מוכר מטלטלין וזנן אבל לא קרקעות· אלא כאן כיתום גדול כאן כיתום קטן· אתם פרט להורם את שאינו שלו׳ מה את עביד ליה בתורם את שאינו שלו או בתורם את של חבירו· נישמעינה מן הדא הבקר כרמו ובצרו וחזר וזכה בו אין העבדיניה בתורם את שאינו שלו אין תרומתו תרומה· ואין תעבדיניה בתורם את של חבירו תרומתו תרומה נישמעינה מן הדא גנב תרומת הקדש ואכלה שלו משלם שני חומשין וקרן שאין בהקדש תשלומי כפל· מנו תורם לא גיזבר· הרי הוא כתורם את שאינו שלו ואת אמר תרומתו תרומה· הוי לית טעמא דלא כתורם את של חבירו׳ או נאמר כאן הוא תורם בר לה׳· שהקדיש תרומה· והתני רבי הושעיא אחד המקדיש טבלו ואחד המקדיש תרומתו׳ אמר רבי אידי גיזבר כמאן דאינון בעלין· ודלא כרבי יוסי דרבי יוסי אמר הוא הגיזבר הוא אחר׳ רבי זעירא רבי אחא רבי יוסא רבי יוחנן בשם רבי ינאי אתם גם אתם לרבות שלוחכם· מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית· אתם עושין שליח ואין הגוי עושה שליח· רבי יוסי סבר מימר אין גוי עושה שליח כגוי אחר חבירו הא בישראל עושה׳ אמר ליה רבי זעירא מנית

ומניה אתם עושין שליח לא כישראל · הכותהו אין הגוי עושה שליח ואפילו
כישראל · התיב רבי הושעיה והא מתני' מסייעא לרבי יוחנן אמר רבן שמעון
בן גמליאל וכה אם ירצה הגוי הזה שלא יתרום פירותיו אינו תורם · הא אם רצה
תורם · רבי אבא אמר כמאמין על ידיו · רבי יוחנן בשם רבי ינאי ישראל שאמ'
ללוי כור מעשר יש לך בידי והלך אותו בן לוי ועשאן תרומת מעשר על מקום
אחר והלך ישראל ונתנו לבן לוי אחר אין לו עליו אלא תרעומת · הדא דתימא
בשנתנו זה עד שלא עשאו זה · אבל אם עשאו זה עד שלא נתנו זה לא ·
כהדא די מתניתה ביטל אם עד שלא הרס ביטל אין תרומתו תרומה · ואם
משהרם ביטל תרומתו תרומה וכולה מניה כביון שאמר לו כור מעש' יש לי בידך
נעשה שלוחו נמצא כתורם ברשות ישראל · פתר לה כרבי יוסי דרבי יוסי אמר
בעל הבית שתרם את המעשרות מה שעשה עשוי · רבי יוחנן בשם רבי ינאי
ישראל שאמר לבן לוי כור מעשר יש לך בידי והלך את דמיו חושש לתרומת
מעשר שבו כהדא אילופוסה יהב לרבי שמעון בר אבא מעשר · אמר ליה מתוקן
הוא · אתא שאל לרבי יוחנן אמר ליה אילופוסה אחינו נאמן הוא · רבי
איסה בעא קומי דרבי יוחנן כמה כרבי יוסי דרבי יוסי אמר בעל הבית שתרם את
המעשרות מה שעשה עשוי · אמר ליה אין בבליה קמת עליה. הלכה

ב' למי נצרכה לרבי יוסי היידן רבי יוסי והיא דתנינן תמן הקורא את
שמע ולא השמיע לאזנו יצא · רבי יוסי אומר לא יצא · אמר רב מתנה דרבי
יוסי היא · אמר רבי יוסי הדין סברין מימר מה פליגין ר' יוסי ורבנין בשמע דכתיב
בה שמע הא שאר כל המצות לא · מן מה דאמר רב מתנה דרבי יוסי הדא אמרה
הוא שמע הוא שאר מצות שבתורה · מה טעמא דר' יוסי והאזנת למצותיו ושמעת
כל חוקיו · שמע לאזניך מה שפיך מדבר · אמר רב חסדא לית כאן חרש אשגר'
לשון · הי מתניתא אמר ר' יוסי מסתברא יודי רב חסדא בתרומות דהיא דרבי
יוסי · א"ר בי רבי בון על כורחך איתמר דהיא דרבי יוסי דתנינן חמישתי קדמיתא
ולא הבינתה עמהן · ואין משום שאין תרומתו תרומה והתנינן חמישתי אחרייתא
ולא הבינתה עמהן · והרי ספק מימר דרבי יוסי היא תמן תנינן הכל חייבין בראייה
חוץ מחרש שוטה וקטן · חבריא בשם רבי לעזר למען ישמעו ולמען ילמדון
עד כדון מדבר ואינו שומע ואינו מדבר · ר' הילא בשם רבי לעזר למען
ילמדון ולמען ילמדון · אמר רבי יונה הדא אמרה דלית כללוי דרבי כללין
דתנינ' חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום וסברנן מימר שומע ואינו מדב' חרש ·
מדבר ואינו שומע חרש · והתנינן חרש שחלץ והחרשת שחלצה והחולצ' לקטן
חליצתה פסולה · ואמר רבי יוחנן כשאינן יכולין לומר ואמר ואמרה והתנינן חרש
שדיברו חכמים בכל מקום שאינו לא שומע ולא מדבר · הדא מסייעא לרבי יונה
דרבי יונה אמר הדא אמרה דלית כללוי דרבי כללין. הלכה ג'

תני בשם רבי מאיר לעולם אין תרומתו תרומה עד שיביא שתי שערות · רבי
אבא בר כהנא בשם רבנין ונחשב לכם תרומתכם · את שכתוב בו מחשבה
תורם · ואת שאין כתיב בו מחשבה אינו תורם התיבון הרי גוי שאין כתיב בו
מחשבה ותורם · רבי יודה בשם רבי הילא ולא תשאו עליו חטא את שהוא בנשיא'
עון תורם ואת שאינו בנשיאות עון אינו תורם · התיבון הרי גוי הרי אינו בנשיאות
עון ותורם · ותני רבי הושעיה גרס אין להן מחשבה · תמן להבשיר
וכאן לתרומה · רבי אחא רבי חיננא בשם רב כהנא כדברי מי שהוא
אומר אינו תורם אינו מקדיש · ולמה לא אמר כדברי מי שהוא אומר תורם
מקדיש · כגין דרבי יודה דרבי יודה אמר תורם ואינו מקדיש · ורבי יוחנן אמ'
אפילו כמה דמר אינו תורם מקדיש ומהו מקדיש עולה ושלמים · להביא חטאת
חלב אינו יכול שאין לו חטאת חלב · חטאת דם אינו יכול שאין לו חטאת דם ·
מהו שיביא קרבן זיבה וקרבן צרעת מאחר שהוא חובה אינו מביא · או מאחר
שהוא מטמא כהן מביא · ~ שיטא לך שהוא מביא מהו שיעשה כהן שליח מאחר
שהוא מטמא כהן הוא נעשה כהן שליח · או מאחר שאינו נעשה שליח לכל
הדברים אינו נעשה כהן שליח · התיב רבי יודן הרי יש לו טבל דבר תורה
אינו פוטר טיבלו דבר תורה · וכאן אף על פי שהוא מטמא כהן אינו נעשה
שליח · מהו שיביא ביכורים כרבי יודה דו אמר הוקשו לקדשי הגבול · אינו
מביא כרבנין דו אמרין הוקשו לקדשי מקדש' מביא · מהו שיביא חגיגה מאחר
שהוא חובה אינו מביא או מאחר שהוא משנהו לשם שלמים מביא · מהו להביא
פסח מאחר שהוא חובה לא יביא או מאחר דאמר רבי שמעון בן לקיש בשם ר'
יודן נשיא מביא אדם פסח כשאר ימות השנה ומשנהו לשם שלמים מביא ·

מהו שיביא מעשר בהמה ואין יסבור רבי מאיר מכל מעשרותיכם הוקשו מעשרות
זה לזה כשם שהוא מעשר דגן כך הוא מביא מעשר בהמה מהו לעשות תמורה
אין סבר ר' מאיר הוקשו כל המעשרות זה לזה כשם שמביא מעשר דגן כך מביא
מעשר בהמה · כשם שהוא מביא מעשר בהמה כך אינו עושה תמורה · ויסבור
כרבי שמעון דרבי שמעון אמר מעשר בהמה לימד על כל הקדשים לתמורה.
אלא כשם שהוא מביא מעשר דגן כך הוא מביא מעשר בהמה · כשם שמביא
מעשר בהמה כך אינו עושה תמורה · כשם שאין ממר בו כך אינו ממר בכל
הקדשים · מה הוא שיהו חייבין על קדשים בבחוץ · כהנא אמר אין חייבין על
קדשים בבחוץ רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש אמר חייבין · והדא דכהנא פליגא
דרבי יודה פוטר טיבלו דבר תורה · ותימר אכן כמאן דאמ' מאיליהן קיבלו עליהן
את המעשרות · הלכה ד' תמן תנינן אין תורמין מדבר שנגמרה
מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו · וכא את אמר הכין · רבי אילא בשם
רבי יוחנן מפני גזל השבט · מהו מפני גזל השבט · אמר רבי חנניה כמפני הטורח
הגע עצמך שהיתה שעורה של אורז נוחה רוחה הוא לאדם להו' כותש כל שהוא ·
הגע עצמך שהיתה טבלים · עד כאן קשי רבי חנינא · רבי מנא לא אמר כן אלא
שהוא מבקש לתרום לפי שמן ואינו תורם אלא לפי זתים · הגע עצמך שתרם
לפי שמן · מדין עבד בן זמן חורן לא עבד כן ולא עוד אלא דחבריה חמי ליה
ואומר זה מתכוין לרבות ואני איני מתכוין לרבות · חזקיה אמר לא אמרו אלא
זיתים על השמן וענבים על היין הא שאר כל הדברים לא · אמר רבי יוחנן לא
שניא הא אלא זיתים על השמן וענבים על היין הא שאר כל הדברים חברייא
בשם רבי יוחנן ואפילו על אתר · רבי חנניה רבי אימי בשם רבי יוחנן דברי בית
שמאי נעשה כאומר הרי זו תרומה עליה ועל שלמטן · רבי חנניה סבר מימר
במנו אמר ליה רבי זעירא לא תקבל עליך כן מכיון שאמ' הרי זו נפטר מה שבידו
והשאר חולין · וחולין פוטרין את הטבל · אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל
כאחת מביון שאמר הרי זו נפטר מה שבידו ונפטר מה שלמטן · אמר רבי חנינה
נראין הדברים בתרומה גדולה שהיא צריכה לתרום מן המוקף · אבל בתרומת
מעשר צריכה שתהא מצומצמת במידה במשקל ובמנין · הניחתמן אין תורמין
מן הטמא על הטהור · תני בשם רבי יוסי ואם תורם מן הטמא על הטהור בין
בשוגג בין במזיד מה שעשה עשוי · מה א"ר יוסי הכא · וכה אין תמן שכולו הפסד
לכהנים את אמר מה שעשה עשוי · הכא דאין כולו הפסד לכהנים לא כל שכן ·
אשכח תני בשם רבי יוסי אין תורמין זתים על השמן ולא ענבים על היין ואם
תרם בית שמאי אומרי' תרומת עצמן בהן · ובית הלל אומרי' אין תרומתן תרומ' ·
מחלפה דרבי יוסי · תמן הוא אמר מה שעשה עשוי · וכא הוא אמר אין תרומתן
תרומה · תמן טומאה אינה מצויה ואין בני אדם טועין לומר שתורמין ומעשרין
מזה על זה · אבל זתים על השמן וענבים על היין מצויין הן · ואם אמר כן
אף הוא סבר מימר שמותר לתרום זתים על השמן וענבים על היין ·

הלכה ה' רבי יוחנן בשם רבי ינאי זה אחד משלשה מקריות מחוורין
בתורה וכא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך · ממה שיש לך ואין לו את חייב
ליתן לו · יצא הבקר שידך וידו שוין בו הוא לקט הוא שכחה הוא פיאה הוא הבקר
ולא כבר תניית הן כולהן כן הוא מתניתא ולא מפירו' שהביאו שליש על פירות
שלא הביאו שליש ואם תרם תרומתו תרומה · על דעתיה דחזקיה במחלוקת ·
על דעתיה דרבי יוחנן דברי הכל · הלכה ו' יש מהן מפני ברכה · ויש
מהן מפני שאין יכולין לתרום מן המובחר · האילם והערום ובעל קרי מפני ברכה
הסומא והשוטה והשיכור שאין יכולין לתרום מן המובחר · אבא בר רב הונא
אמר שתוי אל יתפלל ואם התפלל תפילתו תחנונים · שיכור אל יתפלל ואם
התפלל תפילתו גדופין · אי זהו שתוי כל ששתה רביעית · שיכור ששתה יותר ·
תמן אמר כל שאינו יכול לדבר לפני המלך · רבי זעירא בעא קומי רבי
איסי שיכור מהו שיברך · אמר ליה ואכלת ושבעת וברכת ואפילו כמדומדם
לא צורכא דלא · מהו שיקרא שמע אמר אבא בר אבין חד חסיד שאל לאליה
זכור לטוב ערום מהו שיקרא שמע · אמר ליה ולא יראה בך ערות דבר · ערות
דיבור · תני חזקיה בין לקרות בין לברך · הלכה ז' תמן תנינן המונה
משובח והמודד משובח הימנו והשוקל משובח משלשתן · וכא את אמר כן ·
א"ר יהושע בן לוי כאן בתרומה גדולה כאן בתרומת מעשר · ותני בן אליעזר בן
גומל אומר מניין שאין תורמין לא במידה ולא במשקל ולא במניין תלמוד לומר
ונחשב לכם תרומתכם · במחשבה את תורם ואין את תורם במידה במשקל
ובמניין מה תרומה גדולה במחשבה אף תרומת מעשר במחשבה · והתנינן אבל
תורם הוא את המדוד ואת השקול ואת המנוי · אמר רבי לעזר מיני מתניה מודד
אדם את טיבלו ומכניסה לתוך ביתו ובלבד שלא יתרום במידה · שוקל אדם
טיבלו ומכניסו לתוך ביתו ובלבד שלא ישקלנו במשקל · מונה הוא אדם טיבלו
ומכניסו לתוך ביתו ובלבד שלא יתרום במניין · הלכה ח'

המן תנינן אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו ·
והכא את אמר הכן · רבי הילא בשם רבי יוחנן מפני גדר מי חטאת שלא יהו מי
חטאת בטלין · מי חמור גזל השבט או גדר מי חטאת · נישמעינה מן הדא זיתין
על היתין והוא עתיד לכותשן · ענבים על ענבים והוא עתיד לדורכן תרומה
ויחזור ויתרום · הרי יש כאן גזל השבט וגדר מי חטאת · ותני עלה תרומה
ויתרום · הדא אמרה שגדר מי חטאת חמור מגזל השבט · מה אמר ר' יוסי הכא
וכה אין רבי מאיר דמיקל בגזל השבט ומחמיר בגדר מי חטאת · ר' יוסי דמחמיר
בגזל השבט לא כל שכן דו מחמר בגדר מי חטאת · אשכח תני בשם רבי יוסי
אין תורמין זתים על השמן ולא ענבים על היין ואם תרם תרומתו תרומה ואין
צריך להרום דברי רבי מאיר · רבי יוסי אומר בית שמאי אומרי' תורמין ובית הלל
אומרי' אין תורמין · הכל מודין שאם תרם שאינו צריך להרום שנייה הוי
רעין רבי מאיר מיקל בגזל השבט ומחמיר בגדר מי חטאת · רבי יוסי מחמר
בגזל השבט ומיקל בגדר מי חטאת · תמן תנינן רבי יוסי אומר ששה דברים

מקולי

אין תורמין זתים על השמן ולא ענבים על היין ואם תרם תרומתו תרומה ואין צריך להרום דברי רבי מאיר · רבי יוסי אומר בית שמאי אומרים תורמין ובית הלל אומרי' אין תורמי' · הכל מודין שאם הרם שאינו צרי' להרום שניה הוי רעין רבי מאיר מיקל בגזל השבט ומחמיר בגדר מי חטאת · ר' יוסי מחמיר בגזל השבט ומיקל בגדר מי חטאת · תמן תנינן רבי יוסי אומר ששה דברים מקולי' בית שמאי ומחומרי בית הלל העוף עולה על השולחן עם הגבינה ואינו נאכל כדברי בית שמאי · ובית הלל אומרי' לא עולה ולא נאכל · תורמין זתים על שמן וענבים על יין כדברי בית שמאי · ובית הלל אומרים אין תורמין · אמר ר' מנא לית כאן זיתים על שמן אלא שמן על זיתים דהיא דר' יוסי דר' יוסי או' הרוב' יחזור ויתרום בשאין הראשונה קיימת אבל אם היתה הראשונה קיימת קורא לה שם ודיו · תני שנייה לא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות ראשונה מה היא · מן מאן דתני חזר ועשה זתי' ראשונ' שמן וענבים יין קורא שם ואינו צריך לתרום שנייה · הדא אמרה שהוא צריך לקרות שם למעשרותיו · הלכה

ט' תנינן דבתרה אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו והבא לשעבר הא לכתחילה לא אפי' כתחלה · אין תימר שנייא הא מדבר שנגמר' מלאכתו הא תנינן הפרד והצימוקי' והחרובי' משיעמר ערימה · רבי יוסי בן יוסי בשם רבי יצחק בן לעזר אין לך אסור מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו אלא גורן ויקב בלבד · לפי מה הוא תורם לפי שמנן או לפי אוכלן · אמר רבי יוחנן איתיתה מדחלפיי רבי או' לפי אוכלן · רבן שמעון בן גמליאל אומר לפי שמנן אבל לא על גרעיניהן · הכל מודין בכלוכסין שהן תורמין לפי אוכלן אבל לא על גרעיניהן · חנניה בעי ואף לענין שבת כן · אשכח תני ר' אומר ברביעית · רבן שמעון בן גמליאל אומר כגרוגרת · אמר רבי חנניה בשם רבי הלל ואף אנן תנינן הדא דמסייע להדא דתני ר' הושעיה זיתין על זיתין והוא עתיד לכותשן ענבים על ענבים והוא עתיד לדורכן תרומה ויחזור ויתרום · ותנינן מי שתרם שמן על זתים לאכילה זתים על זיתים לאכילה יין על ענבים לאכילה וענבי' על ענבי' לאכילה ונמלך לדורכן אינו צרי' להרום · מפני שנמלך הא לא נמלך תרומה ויחזור ויתרום · הלכה י'

רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן · ממה שהוא מצוה את בני לוי לתרום מן הגמור הדא אמרה שאסור ליתן לו שבלים · חייה בר אדא בשם רבי שמעון בן לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשבלים אסור לוכל' ממנו עראי' ומה טעם את קדשי בני ישראל לא תחללו ולא תמותו · מהו שילקו על טבלו דבר תורה · רבי אשיאן בשם רבי יונה מתניתא אמרה אין לוקין על טבלו דבר תורה דתנינ' תמן תרומת מעש' שוה לביכורי' בשני דרכי' ולתרומה בשני דרכים · וניטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף כביכורים · ואוסרת מן הגורן ויש לו שיעור כתרומה אית לך מימר אוסרת מן הגורן · לא לאחר מירוח · הדא אמרה שאין לוקין על טבלו דבר תורה:

הדרן עלך חמשה לא יתרומו

אין תורמין מן הטהור על הטמא ואם תרמו תרומתן תרומה· באמת אמרו העיגול של דבילה שניטמא מקצתו תורם מן הטהור שיש בו על הטמא שיש בו וכן אגודה של ירק· וכן ערימה· היו שני עיגולין· שני אגודות· שתי ערימות אחת טהורה ואחת טמאה לא יתרום מזה על זה · רבי אליעזר אומר תורמין מן הטהור על הטמא·

ב' אין תורמין מן הטמא על הטהור ואם תרם שוגג תרומתו תרומה· מזיד לא עשה ולא כלום · וכן בן לוי שהיה לו מעשר טבל היה מפריש עליו והולך· שוגג מה שעשה עשוי · מזיד לא עשה כלום· רבי יהודה אומר אם היה יודע בו מתחילה אף על פי שהוא שוגג לא עשה כלום·

ג' המטביל כלים בשבת בשוגג ישתמש בהן ומזיד לא ישתמש בהן· המעשר והמבשל בשבת שוגג יאכל מזיד לא יאכל· הנוטע בשבת שוגג יקיים מזיד יעקור· ובשביעית בין שוגג בין מזיד יעקור·

ד' אין תורמין ממין על שאינו מינו ואם הרם אין תרומתו תרומה· כל מין חטים אחד· כל מין תאנים וגרוגרות ודבילה אחד והורם מזה על זה· כל מקום שיש כהן תורם מן היפה· וכל מקום שאין כהן תורם מן המתקיים· רבי יהודה אומר לעולם הוא תורם מן היפה·

ה' ותורמין בצל קטן שלם לא חצי בצל גדול· רבי יהודה אומר לא כי אלא חצי בצל גדול · וכן היה רבי יהודה אומר תורמין בצלים מבני המדינה על הכופרים ולא כופרים על בני המדינה מפני שהוא מאכל פוליטיקים·

ו' ותורמין זיתי שמן על זיתי כבש ולא זיתי כבש על זיתי שמן ויין שאינו מבושל על המבושל· ולא מן המבושל על שאינו מבושל· זה הכלל כל שהוא כלאים בחבירו לא יתרום מזה על זה אפילו מן היפה על הרע · וכל שאינו כלאים בחבירו תורם מן היפה על הרע אבל לא מן הרע על היפה ואם תרם מן הרע על היפה תרומתו תרומה חוץ מן הזונים על החטים שאינן אוכל והקישות והמלפפון מין אחד · רבי יהודה אומר שני מינין ·

סליק פירקא

אין תורמין מן הטהור כו' · רבי יוחנן בשם רבי ינאי ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב מה גורן ויקב איפשר שיהא מקצתו טמא ומקצתו טהור · חזה אף על פי שאיפשר למידין איפשר משאי איפשר · מעתה לא יהא תרומתו תרומה ממנו כתיב · כל הדברים למידין ומלמדין · תרומת מעשר היא מלמדת ואינה למידה תרומת מעשר לימדה על תרומ' גדולה שלא תהא ניטלת מן הטהור על הטמ' והיא ניטלת מן הטהור על הטמ' · מניין ר' יוסי בשם חזקיה ר' יונה בשם ר' ינאי ונתתם ממנו את תרומ' ה' לאהרן הכהן · עשה שינתנו לאהרן הכהן בכהונתו · מנא אמ' מכל חלבו את מקדשו ממנו · טול מן מקוד' שבו תרומ' מעש' · לימד' על תרומ' גדולה שהיא ניטלת מן המוקף והיא ניטלת שלא מן המוקף מניין שהאמת מעשר ניטלת שלא מן המוקף מכל מעשרותיכ' אחד ביהוד ואחד בגליל תרומת מעשר לימדה על תרומ' גדולה שלא תהא ניטלת אלא מן הגמור ואף היא ניטלת מן הגמור תרומת מעשר ניטלת מן הטהור על הטהור ומן הטמא על הטמא · מן הטהור על הטמא ואינה ניטלת מן הטמא על הטהור · ר' נחמיה אומר כשם שאינה ניטלת מן הטמא על הטהור כך אינה ניטלת מן הטמא על הטמא · ומודי ר' נחמיה בדמיי · עד כדון כשהיה לו מאותו המין · לא היה לו מאותו המין מישמעינה מן הדא רבי חנינה ענתוניה סלק עם רבי זעירא לחמת גרר זבן לי' קלוסקין בעא מתקנה כיום לחבריה אמר ליה לית אנן צריכין חששין ליחידאה אית לך מימר בשהיה לו מאותו המין באמת אמ' ר' ליעזר כל מקום ששנינו באמת הלכה למשה מסיני ועיגול של דבילה שניטמא מקצתו מכיון שניטמא מקצהו אין כולו טמא במחובר כמי פירות היא מתניתא · ואין סופו ליחלק ולעשותו שנים · תיפתר שקרא לה שם במחובר · וכן אגודה של ירק · מתניתן שניטמאת ועודה אגודה אבל ניטמאת קלחין ואגדן לא בדא · ואין סופה ליחלק ולעשות שתים · תיפתר שקרא לה שם במחובר · אגד שניטמא · והתירו ואגדו מהו · וליתני עיגול ולא ליתני אגודה וניתני אגודה ולא ליתני ערימה · אילו תנינן עיגול ולא תנינן אגודה הוינן אמרין עיגול שכולו גוף אחד תורם אגוד' שאין כולה גוף אחד אינו תורם · הוי צורכה מיתני אגודה · ואילו תנינן אגודה ולא תנינן ערימה הוינן אמרין אגודה שכולה תפושה אחת תורם · ערימה שאין כולה תפושה אחת אינו תורם הוי צורכא מיתני עיגול · וצורכא ניתני אגודה וצורכא מיתני ערימה · מכיון דתנינן היו שני עיגולין ושתי אגודות ושתי ערימות מה צורכא דהדא · דבר רבי יוחנן בשם רבי ינאי ונחשב לכם תרומתכם כדגן וגו' · אמר רבי חייה בר אדא בערימה של קישואין ודילועין היא מתניתא היו שני עיגולין אחד מקצתו טמא ואחד מקצתו טהור מהו שיתרום מזה על זה · ויבא כהדא היו לפניו שני כריים אחד הפריש ממנו מקצת תרומות ומעשרות ואחר הפריש ממנו תרומ' ומעשרות מהו שיתרום מזה על זה · תלמידוי דרבי חייה רובה שאלון לרבי חייא רובא אמר לון הכסיל חובק את ידיו ואוכל את בשרו רבי לעזר בשם רבי חייה רבה אין תורמין ומעשרין מזה על זה · הרי שהביא מכן הדכה בקופה וכרוב מלמעלן וכרוב מלמטן ודבר אחר באמצע אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה · הדא דתימא בשאין שם חלל · אבל אם יש שם חלל תורמין ומעשרין מזה על זה · כל בית הגיתות אחד כל בית הגרנות אחד · תני אמר רבי יודה והוא שתהא תופסת הגורן באמצע עד כדון חיטין ואפילו קש ואפילו תבן · רבי חגיי בעא קומי רבי יוסי היה טמא באמצע אמר ליה והיינו נושך · חבריא בעון קומי ר' יוסי היתה מפה באמצע · אמר לון והיינו חמשה שקין כגורן דתני חמשה שקין כגורן אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה · תני רבי לעאי אומר משום רבי ליעזר תורמין מן הטהור על הטמא בלח כיצד כבש זיתים בטומאה והוא רוצה לתורמן בטהרה מביא משפך שאין בפיו כביצה וממלא אותו ביצים ונותנו על פי חבית תמצא תורם מן המוקף · למה לי פחות מכביצה אפילו כביצה לא פירודין אינון שלא יטמא זיתין הדכה · אמרו לו אין לך כל לח קרוי לח אלא יין ושמן בלבד · היך עבידא קורה אחת לשני בורות · שני קורות לבור אחד · נזחא קורה אחת לשני בורות אלא שני קורות לבור אחד לא מתוך שניטמא מקצתן ניטמאו כולן · רבי לא בשם רבי לעזר תיפתר שהיה בליבו לעשות תפושה אחת ונמלך לעשותו שתי תפוסות · אמר רבי יוסי בי רבי בון הדא דתימר בשניטמא משטילה ומשיקיפה שכבר נראו להורמן בטהרה · אבל אם ניטמא עד שלא שילה ועד שלא קיפה לא בדא רבי טבי רבי יאשיה בי רבי ינאי הלכה כרבי ליעזר רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיא הלכה כרבי ליעזר · רבי הונא רבי חנינה אין הלכה כרבי ליעזר · רבי יוסי בי רבי בון רב יהודה בשם שמואל אין הלכה כרבי ליעזר · אתא עובדא קומי רבי אימי ולא הורי אמר הרין כל קביל הרין אינון · אמרין ליה והא רבי יצחק בר נחמן הורי · אפילו כן לא הורי ·

הלכה ב׳ תמן תנינן והתורם את הבור ואמר הרי זו תרומה על מנת שתעלה בשלום שלום מן השבר שלום מן השפיכה אבל לא מן הטומאה. רבי שמעון אמר אף מן הטמאה. אמר רבי יוסי בן חנינה כטומאת טבולי יום היא מתניתא. אמר רבי אילא שכן טבולי יום מצויין בין הגיתות. אמר רבי יוסי אין לטבול יום מגע אצל טבל׳ תני א״ר יודן במה דברים אמורים אמר בתרומה גדולה שהיא צריכה להרום מן המוקף׳ אבל בתרומת מעשר אפילו שאר כל הדברים שלום הם. היה תורם תרומה ותרומת מעשר כאחת אינה שלום. יהודה בר׳ אומר לא עלתה על דעתו של זה לעבור על דברי תורה להקדים תרומת מעשר לתרומה גדולה׳ כתיב רבי בא בר ממל והא תנינן אין תורמין מן הטמא על הטהור׳ הגע עצמך שתרם ואמר לא עלת על דעתו לעבור על דברי תורה. אמר רבי בא בר ממל אם אמר את כן נמצאת מבריחו מן הקלה ומכניסו לחמורה׳ טבל בעון מיתה׳ טמא שאכל את הטהור בעשה. תני בשם ר׳ יוסי אם תרם בן הטמא על הטהור בין בשוגג בין במזיד מה שעשה עשוי. רבי פינחס בעא קומי רבי יסא עד כדון בסבור כהן שהן טהורין והיה יודע שהן טמאין וסבר שמותר להרום מן הטמא על הטהור. אמר ליה יאות רבי סבר כרבי יהודה ברם כרבי יוסי היא הדא היא הדא׳

הלכה ג׳ מתניתא בכלים גדולים אבל בכלים קטנים מערים עליהן ומטבילן ותני רבי הושעיה ממלא הוא אדם כלי טמא מן הבור ומערים עליו ומטבילו. ותני נפל דליו בתוך הבור נפל כליו להוך הבור מערים עליהן ומטבילן. תרין אמורין חד אמר בכלים שניטמאו באב הטומאה׳ וחרינה אמר בכלים שניטמאו בולד הטומאה. מתיב מאן דאמר בולד הטומאה למאן דאמר באב הטומאה ואפילו בחול טעון הערב שמש. אמר ליה ברוצה להשתמש בהן חולין בטהרה׳ ר׳ ירמיה ר׳ זעירא בשם רבי חייה בר אשי אשה פיקחת מדיחה כוס בן קערה בן תמחוי בן נמצאת מרבצת ביתה בשבת. רבי שמואל בשם ר׳ אבהו בשוגג באיסו׳ ובמזיד באיסור. אמ׳ ר׳ יוסי מתני׳ אמרה כן המעשר והמבשל בשבת שוגג יאכל מזיד לא יאכל׳ בשוגג באיסור ובמזיד באיסור׳ תני המבושל בשבת שוגג יאכל מזיד לא יאכל דברי ר״מ. רבי יהודה או׳ בשוגג יאכל למוצאי שבת׳ במזיד לא יאכל עולמית. רבי יוחנן הסנדלר אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו. במזיד לא לו ולא לאחרים. שמואל כרבי יוחנן הסנדלר׳ רב כד הוה מורי בחבורתיה מורי כרבי מאיר׳ בציבורא כרבי יוחנן הסנדלר׳ אמר רבי שמעון בר ברסנא כרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה הורי לון דתני׳ ר׳ ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה כל דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת ועשאו בשבת בין בשוגג בין במזיד אסור בין לו בין לאחרים לא יאכל וכל דבר שאין חייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת ועשאו בשבת בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו. במזיד לא לו ולא לאחרים. בעון קומי ר׳ יוחנן את מה את אמר אמ׳ לון אני אין לי אלא משנה המעשר והמבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל. שמע רב חסדא ומר והתרו שבתות לא כן אמר רב הונא בשם רב ותני רב חייה בן ברא שונה היו אומרי׳ השוכח תבשיל על גבי כירתו בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל. נחשדו שהיו מניחין מזידין ואומ׳ שכיחין היינו ואסרו להן את השוכח. ואת אמר הכא הכין. אמר רבי הלא נחשדו להיות מניחין ולא נחשדו להיות מבשלין. קנסו במניח ולא קנסו במבשל. חזרו לומר תבשיל שהוא מצטמק ויפה לו אסור מצטמק ורע לו מותר׳ אי זהו תבשיל שהוא מצטמק ויפה לו כרוב ואפונין ובשר טרוף. אמ׳ ר׳ תנחום בר עילאי אף ראשי לפתות וראשי קפלוטות עשו אותן כתבשיל שהוא מצטמק ויפה לו. בצים מה הן ר׳ יוסי בשם ר׳ ישמעאל רבי ירמיה רבי חנינה בשם רבי ישמעאל בי רבי יוסי אבא עלה לביתו ומצא שם בצים ואסר חמין והתיר. ר׳ שמואל בר נתן בשם רבי חמא בר חנינה אני ואבא עלינו לחמת גדר והביאו לפנינו בצים קטנות כחוררין וטעמן יפה כפינקריסין׳ תני לא תמלא אשה קדירה עססיות והורמוסין ותתנם לתוך התנור ערב שבת עם חשיכה ואם נתנה אסורין למוצאי שבת עד כדי שיעשו׳ רבי אחא אמר במזיד כרבי מאיר רבי יוסי אומר בשוגג כרבי יהודה אמ׳ ר׳ מנא יאות אמ׳ רבי יוסי הנוטע בשוגג בשבת יקיים במזיד יעקור בשביעית בין בשוגג בין במזיד יעקור׳ רבי יודה אומר חילוף הדברים בשביעית בשוגג יקיים במזיד יעקור. בשבת בין בשוגג בין במזיד יעקור מפני שהניית שבת עליו׳ וכאן כבינן שאתה אומ׳ המתן למוצאי שבת עד כדי שיעשו כמי שלא נתנה מחכת שבת כלום. מה טעם דרבנן נחשד על השביעית ולא נחשדו על השבתות. דבר אחר מונין לשביעית ואין מונין לשבתות׳ היך עבידא נטע פחות משלשים לפני שביעית ונכנסה לשביעית אין תימר חשד אין כאן חשד׳ אין תימר מונין יש כאן מונין׳ נטע פחות משלשים יום לפני שביעית ונכנסה שמינית׳ אין תימר חשד יש כאן חשד ואתיא במאן דאמר מפני מונין ברם כמאן דאמר מפני חשד וקנסו שוגג מפני מזיד׳

הלכה ד׳ רבי יוחנן בשם רבי ינאי זה אחד משלשה מדרשות שהן מחוורין בתורה כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן׳ מה נן קיימין אם ללמד שהן תורמין מן התירוש על הדגן ומן הדגן על התירוש. והתיכן הרי התירוש ויצהר הרי שני מיני אילן ואין תורמין ולא מעשרין מזה על זה הדא אמר מה התירוש ויצהר שהן מחוורין שהן שני מיני אילן אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה. ואם אני מרבה שני מינין שבדגן שני מינין שבתבואה שאין תורמין ולא מעשרין מזה על זה כל מין חיטין אחד לכן צריכה אפילו מאגדן על שמתית ומן שמתית על אגדן׳ כל מין תאנים וגרוגרות ודבילה אחת ותורמין מזה על זה. תני תורמין תאנים על הגרוגרות הגרוגרות במנין. גרוגרות על התאנים במדה אבל לא תאנים על הגרוגרות במדה ולא גרוגרות על התאנים במנין׳ רבן שמעון בן גמליאל אומר סלי תאנים וגרוגרות מין אחד הן ותורמין ומעשרין מזה על זה׳ אמר רבי ישמעאל בי רבי יוסי אבא היה נוטל עשר גרוגרות מן המוקצה על תשעים תאנים שבסבל כלה. רבי ירמיה סבר מימר אתה רואה את הצמק כאילו תפח תסב סלין כמה דאינון׳ רבי יונה ורבי יוסי תרין אמרין דרך התפח לצמוק ואין דרך הצמק לתפוח. תסב סלין רברבין כתאנייא אמ׳ לון רבי אחא בן רבי אילא רבנן הוי כה תמן אמר תנינן כביצה אוכלין שהניחן בחמה ונתמעטו כן כזית מן הנבילה וכעדשה מן השרץ כזית פיגול כזית נותר כזית חלב הרי אילו טהורין׳ דרומאי אמרי והוא שיהא כזית כמי עיקרו׳ רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין ואף על פי שאין כזית מעיקרו׳ תמן תנינן אמרו לו אף היתה חסירה או יתירה מני אמר לו רבי מאיר פעמים שהשאור יפה והוא תפוח הא אילו סולת היתה צמיקה ועכשיו שהוא שאור יפה והוא תפוח את רואה את התפוח כילו צמק ונראית חסירה. ופעמים שהשאור רע והוא צמק הא אילו סולת היתה תפוחה ועכשיו שהשאור רע והוא צמק את רואה את הצמק כילו תפח ונראית יתירה. על דעתיה דרבי ירמיה דרומייה ורבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש שלשתן אמרו דבר אחד כיתירה׳ על דעתיה דרבי יונה ורבי יוסי שלשתן אמרו דבר אחד כחסירה. אילין דבר פטי בשלון אורז אנשון מתקנתה יתיה׳ חבריא סברין מימר ייסב חוי לו לקבל מבשל. אמר לון רבי יוסי אוף אנא אמ׳ כן למה שדרכו להתפוח.

הלכה ה׳ אמר רבי יוחנן דרבי יודה היא דרבי יודה מתיר מפני שהוא משביחו׳ ואמר רבי יוחנן כחלפה שיטתיה דר׳ יודה׳ רבי לעזר אמר אינה מחלפה תמן בכהן. וכאן בבעלים ר׳ אלעזר ור׳ יוחנן חד אמר מפני שממעטו משותיו וחד אמר מפני שממעטו ממדתו ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא מן מה דאמר ר׳ יוחנן כחלפא שיטתיה דר׳ יודה ואמר רבי אלעזר אינה מחלפת תמן בכהן וכאן בבעלים הוי רבי יוחנן דהוא אמר מפני שהוא ממעטו משותיו. רבי יהודה בן רבי איבו בשם ריש לקיש מפני שממעטו משותיו. מתני׳ פליגא על רבי יוחנן ואף משאינו מבושל על המבושל וכל שכן מהמבושל על שאינו מבושל. אמר רבי אימי לא תני רבי יוחנן אמר רבי בון בר כהנא בשם רבי ולא תשאו עליו חטא׳ כמה שהוא בנשיאות עון אתה יודע מה שעשה עשוי הא דבר שהוא אוכל מותר. מתני׳ דרבי ישמעאל בי ר׳ יוסי דאמר רבי ישמעאל בי ר׳ יוסי משום אביו תורמין מן היין על החומץ אבל לא מן החומץ על היין. עבר ותרם תרומתו תרומה. רבי אומר יין וחומץ שני מינין אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה. אמר ר׳ יהושע בן לוי מסתברא יודה ר׳ לדבר תורה. מה טעמא דרבי שאם אומר את כן שמותר לתרום מן היין על החומץ אף הוא סבר מימר שמותר לתרום חומץ על היין. הקישות והמלפפון מין אחד׳ רבי יודה אמר שני מינין. רבי יודה כדעתיה. ורבנן כדעתין דתנינן תמן הקישות והמלפפון אינן כלאים זה בזה׳ רבי יהודה אומר כלאים׳

הדרן עלך אין תורמין

התורם

קישות ונמצ׳ מרה אבטיח ונמצא׳ סרוח תרומה ויחזור ויתרום׳ התורם חבית של יין ונמצאת של חומץ אם ידוע שהיתה של חומץ עד שלא תרמה אינה תרומה׳ ואם משתרמה החמיצה הרי זו תרומה׳ ואם ספק תרומה ויחזור ויתרום. הראשונה אינה מדמעת בפני עצמה ואין חייבין עליה חומש וכן השנייה. ב׳ נפלה אחת מהן לתוך החולין אינן מדמעתן. נפלה שנייה למקום אחד אינה מדמעתן נפלה שתיהן למקום אחד מדמעות בקטנה שבשתיהן. ג׳ השותפין שתרמו זה אחר זה רבי עקיבה אומ׳ תרומת שניהן תרומה וחכמים אומרי׳ תרומת הראשון תרומה. רבי יוסה אומר אם תרם הראשון כשיעור אין תרומת השיני תרומה. ואם לא תרם הראשון כשיעור תרומת השיני תרומה׳ ד׳ במה דברים אמורים בשלא דיבר אבל הרשה את בן ביתו או את עבדו או את שפחתו לתרום תרומתו תרומה׳ ביטל אם עד שלא תרם ביטל אין תרומתו תרומה. אם משתרם ביטל תרומתו תרומה׳ ה׳ הפועלין אין להן רשות לתרום חוץ מן הדורכות שהן מטמין את הגת׳ האומר תרומת הכרי הזה בתוכו ומעשרותיו בתוכו ותרומת מעשר זה בתוכו רבי שמעון אומ׳ קורא שם. וחכמים אומרי׳ עד שאומר בצפונו או בדרומו. רבי אלעזר חסמא אומר האומר תרומת הכרי ממנו עליו קורא שם׳ רבי אליעזר בן יעקב אומר האומר עישור מעשר זה עשוי תרומה מעשר עליו קורא שם. ו׳ המקדים תרומה לביכורים מעשר ראשון לתרומה ומעשר שני לראשון אף על פי שהוא עובר בלא תעשה מה שעשה

עשר שנאמר מלאתך ודמעך לא תאחר · ז׳ ומניין שיקדמו הביכורים לתרומה · זה קרוי תרומה וראשית וזה קרוי תרומה וראשית · אלא יקדמו הביכורים שהן בכורים לכל ותרומה לראשון שהוא ראשי׳ ומעש׳ ראשון לשני שיש בו ראשית · ח׳ המתכוין לומר תרומה ואמר מעשר מעשר ואמר תרומה עולה ואמר שלמים שלמי׳ ואמר עולה׳ שאיני נכנס לבית זה ואמר לזה׳ שאני נהנה לזה ואמר לזה לא אמר כלום עד שיהא פיו ולבו שוין ·

ט׳ הנכרי והכותי תרומתן תרומה ומעשרותן מעשר והקדישן הקדש · רבי יהודה אומר אין לנכרי כרם רבעי · וחכמים אומרים יש לו · תרומת הנכרי מדמעת וחייבין עליה חומש · ורבי שמעון פוטר :

סליק פירקא

התורם קישות כו׳ · ניחא אבטיח ונמצא סרוח אלא קישות ונמצאת מרה לא · מעיקרא הוא מרה׳ אמר רבי יוחנן עשו אותן כספק אוכל · רבי יונה בעי ולכל הדברים עשו אותן כספק אוכל מטמא טומאת אוכלין ושורפין אותה בטומאה וחייבין עליה חומש ולוקין עליה חוץ לחומה · עירב בה נעשה חבר גמל . תמן אמר רבי יוחנן כמר שניטמא בספק רשות היחיד ומגעו ברשות הרבים טמא · והכא טהור שהן שני ספיקות · תני בשם רבי יוסי אין לך מר בקישות אלא תוכו ביצד הוא עוש׳ מוסיף על החיצון שלה ותורם ·ר׳ בנימן בר לוי בעי דבר שאיפשר לך לעמוד עליו חכמים חלוקין עליו אלא על עיקר בדיקתה חלוקין · תרם חבית ונמצאת מגולה׳ אבטיח ונמצא נקור תרומה ויחזור ויתרום · רבי יודן בר פזי רבי שמעון בשם ר׳ יהושע בן לוי לא אסרו אלא נקור הא לכתחילה אסו׳ לתרו׳ · רבי יעקב דרומיה בעא קומי רבי יוסי לא מסתברא כשראו אותו נוקר׳ אמר ליה ידע הוא אם הטיל בו אירס · חבריא בעון קומי רבי יוסי מה בינה לטמא אם׳ לון טמא בעינו הוא שגרמה טומאה׳ ברם הכא עפר הוא · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן הלכה כדברי רבי׳ רבי חייה בשם דרבי יוחנן דרבי הוא · רבי בא בר כהן בעא קומי רבי יוסי לא כן אמר רבי חייה בשם רבי יוחנן רבי וחביריו הלכה כרבי · ואמר רבי יונה ואפילו רבי אצל רבי לעזר כי רבי שמעון׳ אמר ליה בגין דתני לה רבי ישמעאל בי רבי יוסי בשם אביו ואמר רבי יוסי בשם רבי יוחנן רבי יוסי וחביריו הלכה כרבי יוסי מחביריו דלא תיסבור למימר אוף הכא כן לכן צריכה מימר הלכה כרבי רבי זעירא · רבי יעקב בר אידי בשם רבי יוחנן ר׳ מאיר ורבי שמעון הלכה כרבי שמעון · רבי שמעון ורבי יהודה הלכה כרבי יודה׳ ואין צריך לומר רבי מאיר ורבי יהודה שהלכה כרבי יהודה׳ רבי בא בר יעקב בר אידי בשם רבי יונתן רבי מאיר ורבי שמעון הלכה כרבי שמעון · רבי שמעון ורבי יודה הלכה כרבי יודה · ואין צריך לומר רבי מאיר ורבי יהודה ורבי שמעון הלכה כרבי יהודה · ומינה את שמע רבי יודה ורבי שמעון הלכה כרבי יודה ·

הלכה ב׳ כיצד הוא עושה מתן שתיהן לכהן והכהן נותן לו דמי אחת מהן אי זו מהן׳ נותן לו דמי גדולה · דמי קטנה מה הן דתנינן מדמעות בקטנה שבשתיהן׳ הדא אמרה דמי גדולה נותן לו ·

הלכה ג׳ מהנן קימין אם במכוונין אף רבי עקיבה מודי ואם כשאינן מכוונין אוף רבנן מודיין׳ אלא כי נן קיימין בסתם רבי עקיבה אומר סתמן אינן מכוונין ורבנין אמרין סתמן מכוונין · על דעתיה דרבי עקיבה סאה של ראשון וחציה טבל וחציה תרומה טבולה למעשרות · סאה של שיני חציה תרומה וחציה טבל טבולה לכל לא צורכה דלא׳ וחצי סאה של שני מהו שתפטור חצי סאה של ראשון נישמעינ׳ מן הדא אריסטון אייתי פירין ושייר גו סקא ותרם׳ אתא עובדא קומי ר׳ יוסי ואמר חזקה על הכל תרם . מה כשיעור תורה או כשיעור חביריו · אין העבדיני׳ כשיעור תורה לית ר׳ יוסי כרבנין׳ אין העבדינה כשיעור חביריו ר׳ יוסי כרבנין׳

הלכה ד׳ ולית הדא פליגא על דריש לקיש דריש לקיש אמר אין אדם מבטל שליחותו בדברים׳ היפתר כגון שאמר לו לך וקבע בצפון והלך וקבע בדרום · אמר רבי יוחנן הדרוכות מכין שהלכו בהן שתי וערב מטמין את הבור מ״ד׳ והתני הפועלין שתרמו את הבור אין תרומתן תרומה · ואם היה הבור קטן או שהיו הבעלין אחרים משכשכין בהן אין תרומתן תרומה מפני שאחרים משכשכין בהן׳ הא אם אין אחרים משכשכין בהן אין תרומתן תרומה מהו כדו כאן ביין וכאן בשמן · ולא הוא יין הוא שמן׳ יין טומאתו מצויה׳ שמן אין טומאתו מצויה׳ תני מאימתי תורמין את הענבים משהלכו בהן שתי וערב׳ מאימתי מטמין אותן בית שמאי אומרים משיוציא את השיני׳ ובית הלל אומרים משיוציא את הראשון · אמר רבי יוסי הלכה כבית שמאי · והרבים נהגו כבית הלל · אמר רבי שמעון נראין דברי בית שמאי בשעת מקדש׳ ודברי בית הלל בזמן הזה וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא מוציא תרומה ותרומת מעשר ומטמין את הבור מ״ד · מאימתי תורמין את הזיתים׳ אית תנאי תני משיטחנו׳ ואית תניי תני משיטענו׳ ניחא למאן דמר משיטענו למאן דמר משיטחנו לא כן אמר רבי יוחנן הדרוכות מכין שהלכו בהן שתי וערב מטמין את הבור מ״ד׳ אלא כאן ביין וכאן בשמן · ולא הוא יין הוא שמן׳ מה בין יין מה בין שמן יין טומאתו מצויה שמן אין טומאתו מצויה׳ אמר רבי חייה בר ארא כאן וכאן הטומאה מצויה אלא שהטומאה מצויה ביין יותר מבשמן · תני רבי יוסי בי רבי יודה אומר אם רצה מביא זיתים ונותנן תחת הממל והולך ובא עליהן אמרו לו לא דומין זיתים לענבים · ענבים רדות ונותקות את היין׳ זיתין קשין ואינן נותקין את השמן׳

הלכה ה׳ רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יוחנן אתייא דרבי שמעון כבית שמאי דבית שמאי אמרין קידשו מדומעין׳ כן רבי שמעון אומר קידשו מדומעין · עד כדון כאומר בתוכו אמר בו מה נישמעינה מן הדא מעשר שני שבחפץ זה מחולל על המעות הללו ולא קרא לו שם׳ רבי שמעון אומר קורא לו שם · וחכמים אומרים לא עשה כלום עד שיאמר בצפונו או בדרומו · הדא אמרה הוא תוכו הוא בו · דברי חכמים׳ רבי זעירא בשם רבי אבודמא דחיפה בשם רבי שמעון בן לקיש ונחשב לכם תרומתכם · והרמותם מה מחשבה במסיים · אף התורם במסיים׳ אמר תרומת הכרי הזה חד כוה׳ אמר רבי יוחנן מקום שנסתיימה תרומתו של ראשון שם נסתיימה תרומתו של שיני · רבי יצחק בר לעזר בעי סאה תרומה שנפלה לתוך הכרי ואמר תרומת הכרי הזה בתוכו מקום שנפלה אותה סאה שם נסתיימה תרומה של כרי · אמ׳ תרומת הכרי הזה בצפונו מוציו ולצפון מדמע דברי ר׳ ונסב פלגא׳ וחכמים אומרים עושה אותה כמין כי חד מן ארבעה׳ רבן שמעון בן גמליאל אומר נוטל תרומתו מצפון צפונו חד מן תומנייא · תרומת שני כריים באחת מהן רבי יוחנן אמר קידשו מדומעין · רבי שמעון בן לקיש אמר לא קידשו מדומעין אמר רבי הושעיה בר׳ שמאי היו לפניו שתי סאין וכרי אחד ואמ׳ אחד מן הסאי׳ הללו עשוי׳ תרומה על הכרי הזה קודש ואין ידוע אי זהו׳ היו לפניו שני כריים וסאה אחת ואמר הרי זה תרומה על אחד מן הכריים הללו ניתקן ואין ידוע אי זהו׳

הלכה ו׳ רבי חמא בר עוקבה בשם רבי יוסי בר חנינה מן מה שעובר בלא תעשה אתה ידע מה שעשה עשוי · רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בי רבי חנינא אמר לוקה · אמר רבי זעירא מתיבין קומי רבי יוחנן ושתיק מה עובר לוקה או אינו לוקה אהא רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אינו לוקה׳ מה קים רבי יוחנן מלאתך ודמעך לא תאחר׳ פתר לה בביעור · אימתי הוא עובר רבי חייא בר בא אמר מתחילה׳ רבי שמואל בר רב יצחק אמר בסוף · מה נפיק מביניהן לסירוף הכרי נפק מביניהן · על דעתיה דרבי חייה בר ווא עובר · על דעתיה דרבי שמואל בר רב יצחק אינו עובר · רבי שמואל בר אבא בעי מעשר ראשון שהקדימו שיבלין עובר או אינו עובר אלא על סדר המין קומי דרבי אבהו תרומה אינה מעכבת את הביכורין · אמר לון דאבא פנימן הא · רבי יוסי בעי הידא דאבא פנימן׳ אמר ליה רבי מנא שמעית אבא תני ביכורים בימינו והתרומה בשמאלו׳ אית תניי תני עובר׳ אית תניי תני אינו עובר · מאן דמר עובר רבנין׳ מאן דמר אינו עובר אבא פנימן׳

הלכה ז׳ תמן תנינן בית שמאי אומרים הקדש טעות הקדש · ואמר רבי ירמיה בא לומר חולין אמר עולה קדשה · אמר רבי יוסי במתכוין להקדש אנן קימין׳ אלא שטעה מתוכח דבר אחר׳ והדא מתניתא מה היא על דעתיה דרבי ירמיה במחלוקת · על דעתיה דרבי יוסי דברי הכל · תני בשפתים ולא בלב יכול שאני מוציא את הגומר בלב · ת״ל לבטא · ושמואל אמר הגומ׳ בליבו אינו חייב עד שיוציא בשפתיו והתני כל נדיב לב זה הגומר בלב׳ אתה אומר זה הגומר בלב או אינו אלא המוציא בשפתיו׳ כשהוא אומר מוצא שפתיך תשמור הרי מוצא בשפתיו אמור הא מה אני מקיים כל נדיב לב זה הגומר בלב׳ מה דאמר שמואל לקרבן ·

הלכה ח הוציא להן תרומה מתוך ביתו נוהגין בה כטבל וכתרומה גדולה דברי רבי · רבן שמעון בן גמליאל אומר הרי זו תרומה ודאי׳ הוציא להן מעש׳ ראשון מתוך ביתו נוהגין כטבל וכמעש׳ ראשון דברי רבי׳ רבן שמעון בן גמליאל אומר אינו צריך להפריש אלא מעש׳ ראשון בלבד · הוציא להן מעשר שני מתוך ביתו נוהגין בה כטבל וכמעשר שני דברי רבי · רבן שמעון בן גמליאל אומר אינו צריך להפריש אלא מעשר שני בלבד אמר רבי יוסי בי רבי בון ר׳ חשש שמא הפריש ממין על שאינו מינו׳ ורבן שמעון בן גמליאל חשש שמא הקדים · תרומת הנכרי מדמעת וחייבין עליה חומש׳ רבי שמעון פוטר · אמר רבי זעירא אמרה קומי רבי אבהו בשם רבי יוחנן מה פליגין בתרומת גורנו · אבל גוי שלקח מפירות ישראל אף רבי שמעון מודה אמר ליה רבי אבהו בשם רבי יוחנן הא מחלוקת וקשיא על דרבי שמעון פוטר טיבלו דבר תורה ואת אמר הכן · וכי קדשים אינן תורה ורבי שמעון פוטר ותנינן תמן קדשי גוים אין חייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא השוחטן בחוץ פטור דברי רבי יוסי ׳ור׳ שמעון מחייב׳ הכן בעיי מימר מה פליגין בחוכט ואת כדמע לא אשכח תני הא הדא הא הדא :

הדרן עלך התורם קישות

המפריש

מקצת תרומה ומעשרות ומוציא ממנו תרומה עליו אבל לא למקום אחר רבי מאיר אומ׳ אף מוציא הוא למקום אחר תרומה ומעשרות ·

ב׳ מי שהיו פירותיו במגורה ונתן סאה לבן לוי וסאה לעני ומפריש עוד שמונת סאין ואוכלן דברי ר׳ מאי׳ · וחכמים אומר׳ אינו מפריש אלא לפי חשבון ·

ג׳ שיעור תרומה עין יפה אחד מארבעים · בית שמאי אומרים אחד משלשים · והבינונית מחמשים · והרעה מששים · הרם ועלה בידו אחד מששים תרומה ואינו צריך להרום חזר והוסיף חייב במעשרות · עלה בידו מששים ואחד תרומה ויחזור ויתרום כמות שהוא למוד במידה במשקל ובמניין · ר׳ יהודה אומר אף לא מן המוקף ·

ד׳ האומר לשלוחו צא ותרום תורם כדעתו של בעל הבית ואם אינו יודע דעתו של בעל הבית תורם כבינונית אחד מחמשים · פחת עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה אם נתכוון להוסיף אפילו אחד אין תרומתו תרומה ·

ה׳ המרבה בתרומה רבי ליעזר אומר אחד מעשרה כתרומת מעשר יותר מיכן יעשנה תרומת מעשר אבל לא למקום אחר · רבי ישמעאל אומר מחצה חולין ומחצה תרומה · רבי טרפון ורבי עקיבה אומר׳ עד שישייר שם חולין ·

ו׳ בשלשה פרקים משערין את הכלכלה בביכורות · ובסיפות · ובאמצע הקיץ · המונה משובח · והמודד משובח הימנו והשוקל משובח משלשתן ·

ז׳ רבי ליעזר אומר תרומה עולה באחד ומאה · רבי יהושע אומר במאה ועוד · ועוד זה אין לו שיעור · רבי יוסי בן משולם אומר ועוד קב למאה סאה לשתות למדמע ·

ח׳ רבי יהושע אומ׳ תאינים שחורות מעלות את הלבנות והלבנות מעלות את השחורות · עיגולי דבילה הגדולים מעלין את הקטנים והקטנים מעלין את הגדולים · העיגולין מעלין את המלבנים והמלבנים מעלין את העיגולין ור׳ אליעזר אוסר · ור׳ עקיבה או׳ בידוע מה נפלה אין מעלות זו את זו · וכשאינו ידוע מה נפלה מעלות זו את זו ·

ט׳ כיצד חמשים תאינים שחורות וחמשים לבנות נפלה שחורה שחורות אסורות והלבנות מותרות · נפלה לבנה הלבנות אסורות והשחורות מותרות וכשאינו ידוע מה נפלה מעלות זו את זו · ובזו רבי אליעזר מחמיר ורבי יהושע מיקל ·

י׳ ובזו רבי אליעזר מיקל ורבי יהושע מחמיר בדורס ליטרא קציעות על פי הכד ואין ידוע אי זו היא רבי אליעזר אומר רואין אותן כאילו הן פרודות והתחתונות מעלות את העליונות · ורבי יהושע אומר לא תעלה עד שיהא שם מאה כד ·

יא סאה תרומה שנפלה על פי מגורה וקפאה רבי אליעזר אומר אם יש בקפוי מאה סאה תעלה באחד ומאה · ורבי יהושע אומר לא תעלה · סאה תרומה שנפלה על פי מגורה ייקפינה ואם כן למה אמרו תרומה עולה באחד ומאה כשאינו ידוע אם בלולות הן אם לאיין נפלה ·

יב שתי קופות שתי מגורות שנפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאי זה מהן נפלה מעלות זו את זו רבי שמעון אומר אפילו הן בשתי עיירות מעלות זו את זו ·

יג אמר רבי יוסי מעשה בא לפני רבי עקיבה בחמשי׳ אגודות של ירק שנפלה אחת להוכן חצייה תרומה ואמרתי לפניו תעלה לא שהתרומה עולה בחמשים ואחד אלא שהיו שם מאה ושני חציים ·

סליק פירקא

המפריש

מקצת תרומה ומעשרות כו׳ · מתניתן כשהפריש וכדעתו להפריש · רבי שמואל בשם רבי זעירא מתני׳ בסתם · א״ר מנא קומי רבי יודן מה ופליג · אמר ליה סתמו כשהפריש וכדעתו להפריש מה בין מוציא ממנו עליו ממוציא ממנו על מקום אחר · בשעה שהוא מוציא ממנו עליו כל הטבל עלה בידו · ובשעה שהוא מוציא ממנו על מקום אחר מזה ומזה עלה בידו · וקשיא נטל להוציא ממנו עליו כל הטבל עלה בידו ונמלך להוציא ממנו על מקום אחר מזה ומזה עלה בידו · נטל להוציא · ממנו על מקום אחר מזה ומזה עלה בידו ונמלך להוציא ממנו עליו כל הטבל עלה בידו פיחת כל הטבל עלה בידו הוסיף מזה ומזה עלה בידו אף כטועה בן · היה סבור שהוא חייב שתי סאין ואינו חייב אלא אחת רבי אימי בשם ר׳ שמעון בן לקיש אותה הסאה שהוא מפריש עושה אותה תרומה על מקום אחר · והתנינן אבל לא על מקום אחר · תיפתר במרבה בתרומה · ניחא במרבה בתרומה ובמעשרות לא תני רבי שמעון בן לקיש מעשרות · אלא טעמא דרבי שמעון בן לקיש מבין דו אמר כל הטבל עלה בידו מה בין מוציא ממנו עליו מה בין מוציא ממנו על מקום אחר · מי כדון בשניתקן רובו של כרי לא ניתקן רובו של כרי פלגתא דחזקיה ורבי יוחנן דאמר ריש לקיש בשם חזקיה טבל בטל ברוב · ורבי יוחנן אמר אין הטבל בטל ברוב בבין שנתן דעתו להפריש נסתיימה כל חיטה וחיטה במקומה · ואית דבעי מימר בהדא דתני רבי ליעזר בן יעקב דתני רבי ליעזר בן יעקב אינו מוציא לא עליו ולא על מקום אחר עד כדון לא ניתקן רובו של כרי · ניתקן רובו של כרי וייבא בהדא הוו לפניו שני כריין אחד הפריש ממנו מקצת תרומה ומעשר · ואחד הפריש ממנו מקצת תרומה ומעשר מהו שיתרום מזה על זה · תלמידוי דרבי חייה רובא שאלין לרבי חייה רובא אמר לון הכסיל חובק את ידיו ואוכל את בשרו · רבי לעזר בשם רבי חייה רבה אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה ·

הלכה ב׳ רבי לעזר בשם רבי הושעיה עשו אותה כפועל שאינו מאמין לבעל הבית פשיטא הדא מילתא נשרפו הפירו׳ התרומה בטלה · נשרפה התרומה לכשיאכלו הפירות קדשה התרומה למפרע ·

הלכה ג׳ כתיב ששית האיפה מחומר החיטים וששיתם את האיפה מחומר השעורים · יכול תורם בחטים אחד משלשים ובשעורים אחד מששים ת״ל וכל תרומת כל שהו כל התרומות שוות · שמואל אמר תן ששית על ששיתם ונמצא תורם אחד מארבעים · בינונית אחד מחמשים · אמר רבי לוי כתיב וממחצית בני ישראל תקח אחד אחוז מן החמשים · כל שאתה אוחז ממקום אחד הרי הוא כזה · מה זה אחד מחמשים · אף מה שאת אוחז ממקום אחר הרי הוא כזה · והרעה אחד מששים דכתיב וששיתם האיפה מחומר השעורים · בית שמאי אומרים משלשים · וששית האיפה מחומר השעורים · בינונית מארבעים מן הדא דשמואל · והרעה מששים מן הדא דרבי לוי דאמר רבי לוי בר חינא כל המוציא מעשרותיו כתיקנן אינו מפסיד כלום מה טעמא ועשירית החומר יהיה האיפה מן החומר יהיה מתכונתו לא צורכה דלא כמה דרנן אמרין תרם ועלה בידו אחד מחמשים תרומה ואינו צריך לתרום כן בית שמאי אומרים תרם ועלה בידו אחד מחמשים התרומה ואינו צריך להרום · אמר רבי חנינה בר איסי לא תני בר קפרא אלא תרם ועלה בידו מחמשים ועד ששים תרומה ואינו צריך להרום · רבי איסי בשם רבי יוחנן במתכוין לפטור את כריו אבל אם אינו מתכוין לפטור את כריו אפילו אחת על אחת · כהנא אמר כמות שהוא למוד · רבי יוחנן אמר אפילו אחת על אחת · והתנינן כמות שהוא למוד · שלא לפחות · אמר רבי לעזר כמות שהוא למוד במידה אם נתכוון להוסיף אפילו במידה · רבי יונה אמר רבי שמעון בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן תוספת תרומה מה היא אמר ליה משום יחיד אני שונה אותה · מה לחיוב · מזה לפטור · אין תיכר לחיוב ניחא · אין תיכר לפטור ומה אין רבי יודה דאית ליה שלא מן המוקף פטר רבנין דלית להון שלא מן המוקף לא כל שכן · אתא רבי יוסי רבי איסי בשם רבי שמעון בן לקיש תוספת התרומה חייבת במעשרות אמר רבי יוסי המשנה אמרה כן · אמר רבי זעירא לרבי איסי הידא מהני ולא אגיביה אמר ליה דדילמא הדא דתנינן תרם ועלה בידו מששים ואחד תרומה אינו צריך לתרום · ולא תני עליה חזר והוסיף חייב במעשרות עד כמה אדם פוטר טיבלו דבר תורה · רבי יוחנן אמר אחד למאה כתרומת מעשר · אמר ליה ר׳ יוחנן מן כאן שמעיתה אמר ליה כפילפול חברייא שמעית הא דרבי ינאי אמר אפילו אחד מאלף אמר רבי מנא לית כאן שיעורא דכתיב ראשית דגנך תירושך ויצהריך ואפילו כל שהוא ·

הלכה ד׳ עד כדון כשאמר לו צא ותרום לדעתי · היה יודע דעתו של בעל הבית ולא אמר לו צא ותרום לדעתי · נישמעינה מן הדא אם אינו יודע דעתו של בעל הבית מפני שאינו יודע הא יודע אף על פי שלא אמר לו כמי שאמר לו · אמר רבי בון בר כהנא הפוחת אחד מעשרה התרומה והמוסיף אחד מעשרה תרומה אבל לא לחולין שאין הפחת והתוספת שוין · הך עבידא הוה יליף הרים חד מן חמשין כד הוא הרים חד מן ארבעין מפסיד ליה שיתא רובעין · כד הוא תרים חד מן שיתין מתגר ליה ארבעה רובעין · הכא את מר תרומתו תרומה · וכא את אמר אין תרומתו תרומה · אמר רבי חנינה בריה דרבי הלל כאן במתכוין לפחות כאן במתכוין להוסיף · רבי חגיי בעא קומי רבי יוסי תנינן תמן אמר לו הן לך חתיכה חתיכה והוא אמר טלו שתים שתים · והן נטלו שלש שלש כולן מעלו · והכא את אמר הכין · אמר ליה תמן כחתיכה הראשונה נסתיימה שליחותו של בעל הבית · ברם הכא על כל חיטה וחיטה נסתיימה שליחותו של בעל הבית · מה נפק מביניהון היו לפניו שני כריי׳ אחד ניתקן לדעתו ואחד ניתקן שלא לדעתו ·

הלכה ה׳ רבי ירמיה בשם רבי יוחנן רבי יעקב בר אחא בשם רבי שמעון בן לקיש אתיא דרבי ליעזר כבית שמאי כמה דבית שמאי אמרין קידשו מדומעין כן רבי אלעזר אומר קידשו מדומעין על דעתיה דרבי יוחנן ניחא אחד בעשרה שבו קודש לשם תרומה והשאר אחד מעשרה התרומה והשאר טבל טבול למעשרות לפום כן צריך מימר יותר מיכן יעשנה תרומת מעשר על מקום אחר · על דעתיה דחזקיה קשיא אחד מעשרה שבו קודש לשם תרומה והשאר אחד מעשרה התרומה והשער טבל טבול לכל · ותנינן יותר מיכן יעשנה בתרומת מעשר יעשנה תרומת מעשר על מקום אחר סבר חזק׳ כהדא דתני רבי חייה דתני רבי חייה יותר מיכן יעשנה תרומת מעשר על מקום אחר · מה טעמא דרבי ישמעאל ראשית דגנך דייו לראשית שיהא כדגנך · כנייך שלא עשה כלום עד שישייר מקצת · תלמוד לומר מראשית ולא כל ראשית ·

הלכה ו׳ ממי הוא משובח · אמר רבי חונה משובח מן התורם מן העומד · אמר רבי חנינה בריה דרבי הלל מתני׳ אמ׳ כן והשוקל משובח משלשתן · אם רבי חונא תיפתר כשלשתן ולית את שמע מינה כלום ·

הלכה ז׳ מניין שאין עולין אמר רבי יונה כתיב מכל חלבו את מקדשו ממנו דבר שאת מרים ממנו שאם יפול לתוכו מקדשו · וכמה הוא אחד ממאה · רבי אליעזר אומר

מוסיף סאה ומעלה׳ רבי יהושע אומר מוסיף כל שהוא ומעלה׳ רבי יוסי בן המשולם אומר ועוד קב למאה סאה שתות למדומע · והלכה כדבריו׳

הלכה ח׳ רב אסי בשם רבי יוחנן טעמא דרבי אליעזר תאינים שחורות שנפלו לתוך הלבנות אוכל את הלבנות והלבנות מעלו׳ את השחורו׳ · א״ר ליעזר כך היה ר׳ ליעזר משיב את ר׳ יהושע והלבנות מעלות את השחורות מילתיה אמר בידוע מה נפלו מעלות זו את זו · כהנא אמר אין מעלות · על דעתיה דכהנא מה בין רבי יהושע לרבי עקיבה בשידע ושכח · על דעתיה דרבי יהושע מעלה · על דעתיה דרבי עקיבה אינו מעלה׳ שמעון בר בא בשם רבי יוחנן והיא שנפלה שחורה אחת לתוך שתים לבנות כדי שתיבטל ברוב׳ רבי זעירא בעא קומי רבי מנא לא כסתברא בתוך שלש שאם תאבד אחת מהן יהו שם שתים · אמר ליה ואוף אנא סבר כן · בר פדיה אמר טוחן ומתיר · ואף על גב דבר פדיה אמ׳ אין בלילה אלא ליין ולשמן בלבד מודה הוא הכא שהן נבללות · מילתהון דרבנין פליגא׳ כהנא שאל לשמואל לא מסתברא הדין מדומע דתנינן הכא שרובה תרומה · אמר ליה ואנא סבר כן אלא תסלק לארעא דישראל את שאיל לה כד סלק שמע הדא דמר רבי יוסי בשם ר׳ יוחנן ואפילו סאה שנפלה לתוך תשעים ותשע חולין · אמר רבי אבהו כך משיב רבי שמעון בן לקיש את רבי יוחנן ואותה סאה היא פוטרת את הכל׳ ומי עיגול בעיגולין דבר בריא שתרומה עלתה בידו ואת אמר קל הוא ואוף הכא קל הוא · ויתיביניה שניא בעיגולין שכבר בטלו · רבי יונה ורבי יוסי תריהון בשם רבי זעירא אפילו חיטין בחיטין טוחן ומתיר׳ היו לפניו עשרים תאינים ונפלה אחת לתוכן ואבדה אחת לתוכן ואבדה אחת מהן רבי שמעון בן לקיש אמר ספיקו בטל ברוב · רבי יוחנן אמר כולן נעשו הוכיח מודי רבי יוחנן שאם תרם מהן על מקום אחר או שריבה ממקום אחר עליהן שספיקן בטל ברוב · רבי שמעון בן לקיש בשם רבי הושעיה היו לפניו מאה וחמשים חביות נתפתחו מאה מותרות וחמשים אסורות והשאר לכשיפתחו מותרות׳ אמר רבי זעירא לא אמר אלא לכשיתפתחו הא לכתחילה אסור · רבי זעירא בשם רבי פדיה תרומה אוסרת בודייה במאה וספיקה בחמשים והא ששים לא שבעים לא עד חמשים צריכה רוב מיכן ואילך אינה צריכה רוב · אמר רבי חונא כיני מתניתא עיגולי דבילה הגדולים מעלין את הקטנים במשקל · וקטנים מעלין את הגדולים במניין׳

הלכה ט׳ הכא רבי ליעזר מחמיר ורבי יהושע מיקל · אמר ר׳ יוחנן תנאין אינון · נמצאת אומר בידוע לא תעלה · שאינו בידוע תעלה דברי רבי ליעזר רבי ישוע אומר בין בידוע בין בשאינו ידוע תעלה דברי ר׳ מאיר · ר׳ יהודה אומ׳ בין בידוע בין בשאינו ידוע לא תעלה דברי רבי ליעזר · רבי ישוע אומר בין בידוע בין בשאינו ידוע תעלה · רבי עקיבה אומר בידוע לא תעלה בשאינו ידוע תעלה׳

הלכה י׳ ליטרא קציעות שדרסה על פי חבית ואין ידוע חיכן דרסה · על פי כוורת ואין ידוע איכן דרסה ר׳ ליעזר או׳ אם יש שם מאה ליטרין יעלה ואם לאו לא תעלה׳ רבי יהושע אומר אם יש שם מאה פומין תעלה ואם לאו הפומין אסורין והשוליים מותרין · דברי רבי יודה · רבי מאיר אמר רבי ליעזר אומר אם יש שם מאה פומין תעלה ואם לאו הפומין אסורין והשוליים מותרין׳ רבי ישוע אמר אפילו יש שם שלש מאות פומין לא תעלה · הדא אמרה פומין עשו אותן כדבר שדרכו להימנות · הדא מסייעא לרבי יוחנן דו אמר תניין אינון׳ הדא מסייעא למאן דאמר דברי ר׳ מאיר כל הדברים מקדשין הדא מסייעא למאן דאמר תניין אינון׳ הדא אמרה דלעת אפילו אחד ממאה בה אוסר׳ דרסה ואין ידוע איכן דרסה דברי הכל תעלה · אמר רבי אבין וצריך שיהא בכל אחת שני ליטרין וכל שהוא כדי שתיבטל ברוב ·

הלכה יא׳ מחלפה שיטתיה דרבי אליעזר תמן הוא אמר התחתונות מעלות את העליונות הכא הוא אמר אם יש בקפה הא ארעייתא לא · רבי ירמיה רבי חייה בשם רבי יוחנן שמעון בר בא בשם כהנא דברי רבי ליעזר עשו אותה במדומה מזיד · רבי אילא רבי אסי בשם רבי יוחנן דברי רבי ליעזר עשו אותה כסאה עולה מתוך מאה׳ על דעתיה דרבי אסי מותר לרבות׳ על דעתיה דכהנא אסור לרבות׳ קפה וחזר וקפה על דעתיה דר׳ אסי מותר · על דעתיה דכהנא אסור · על דעתיה דרבי אסי אף על פי שלא שייר׳ על דעתיה דכהנא והוא ששייר׳

הלכה יב׳ שתי קופות בשתי עליות ושתי מגורות בעלייה אחת · אבל שתי מגורות בשתי עליות לא בדא · מה בין קופות למגורות · קופות דרכן להתפנות · מגורות אין דרכן להתפנות ·

רבי זעירא רבי חייה בשם רבי שמעון היו לפניו שתי קופות בזו חמשים סאה ובזו חמשים סאה ונפלה סאה תרומה בתוך אחת מהן ואין ידוע באי זה מהן נפלה רצה להעלות מזו מעלה מזו מעלה מחצה מזו ומחצה מזו מעלה ·

וכן שני מקוות בזו עשרים סאה ובזה עשרים סאה ונפלו שלשת לוגין מים שאובין מתוך אח׳ מהן ואין ידוע לאי זה מהן נפלו רצה להרציא קויה פסולה מזה מרציא מחצה מזה ומחצה מזה מרציא מעלה׳ רבי סימון בשם בר פדיה היו לפניו שתי קופות בזו חמשים סאה ובזו חמשים סאה ונפלה סאה תרומה בתוך אחת מהן וידוע לאי זו נפלה ואחר כך נפלה בשנייה ואין ידוע לאי זו מהן נפלה אמר למקום שנפלה הראשונה שם נפלה שנייה למה שהחולין קלקלה במקולקל׳ ריבה על הידועה ובטלה שוגג מעלה ומתיר והשנייה חוזרה להכיחה׳ נמצאו שתי סאין עולות מן מאה וחמשים סאה׳ שתי קופות בזו חמשים סאה ובזו חמשים סאה ונפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאי זה מהן נפלה ואחר כך נפלה שנייה וידוע לאי זו מהן נפלה אין אומר למקום שנפלה השנייה שם נפלה הראשונה · ריבה על אחת מהן ובטלה שוגג מעלה ומתיר והשנייה אסורה עד שירבה לה שוגג אמר מה שלמטן הימנה מה שלמעלן חולין מה שלמטן חולין ומה שלמעלן תרומה לדעתו הדבר תלוי · ואוף במקוה כן׳ אמר מה שלמטן קוויה כשירה׳ מה שלמעלן קוייה פסולה · מה שלמטן קוייה פסולה ומה שלמעלן קוייה כשירה לדעתו הדבר תלוי · את אמר קופות מעלות ומגורות אינן מעלות ׳ היך עבידא שתי מגורות בשתי עליות ונפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן שתיהן אסורות׳ ריבה על אחת מהן ובטלה שוגג מעלה ומתיר והשנייה לכשירבה לה שוגג היא מותרת ואינה צריכה עלייה שכבר עלתה התרומה׳

הלכה יג׳ תני בלול מעלה ושאינו בלול אינו מעלה · והא תנינן אמר רבי יוסי מעשה בא לפני רבי עקיבה בחמשים אגודות של ירק שנפלה אחת לתוכו וחצייה תרומה ואמרתי לפניו תעלה הרי אינו בלול ומעלה הינן בעיין למימר דבר שהוא מקפיד על הערוכתו אינו מעלה ושאינו מקפיד על הערוכתו מעלה · היך עבידה · קישות טמאה שנפלה לתוך מאה קשואין טהורין הואיל ואינו מקפיד על תערובתו מעלה הכשר הואיל והוא מקפיד על תערוכתן אינו מעלה:

הדרן עלך המפריש

סאה תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה חולין או למעשר ראשון או למעשר שני או להקדש בין טהורין בין טמאין ירקבו אם טהורה היתה אותה סאה ימכרו לכהנים בדמי תרומה חוץ מדמי אותה סאה׳ ואם למעשר ראשון נפלה יקרא שם להרומת מעשר ואם למעשר שני או להקדש נפלה הרי אלו יפדו׳ ואם טמאין היו אותן החולין יאכלו נקודים או קליות או ילושו במי פירות או יתחלקו לעיסות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה׳ ב׳ סאה תרומה טמאה שנפלה למאה חולין טהורין רבי ליעזר אומר תירום ותישרף. שאני אומר סאה שנפלה היא סאה שעלתה׳ וחכמים אומ׳ תעלה ותאכל נקודים או קליות או תילוש במי פירות או תתחלק לעיסות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה· ג׳ סאה תרומה טהורה שנפלה למאה חולין טמאין תעלה ותאכל ניקודים או קליות או תילוש במי פירות או תתחלק לעיסות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה· ד׳ סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה טהורה בית שמאי אוסרין׳ ובית הלל מתירין׳ אמרו בית הלל לבית שמאי הואיל וטהורה אסורה לזרים וטמאה אסורה לכהנים· מה טהורה עולה אף טמאה תעלה אמרו להן בית שמאי לא אם העלו החולין הקלין המותרין לזרים את הטהורה תעלה התרומה החמורה האסורה לזרים את הטמאה לאחר שהורו רבי ליעזר אומר הורם ותישרף׳ וחכמים אומרים אבדה במיעוטה׳ ה׳ סאה תרומה שנפלה למאה הגביהה ונפלה למקום אחר רבי ליעזר אומר מדמעת כתרומה ודאי · וחכמים אומרים אינה מדמעת אלא לפי חשבון׳ ו׳ סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ונדמעו ונפל מן המדומע למקום אחר ׳ רבי ליעזר אומר מדמעת כתרומה ודאי׳ וחכמים אומרים אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון · ואין המחומץ מחמיץ אלא לפי חשבון׳ ואין המים שאובין פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון׳ ז׳ סאה תרומה שנפלה למאה הגביהה ונפלה אחרת הרי זו מותרת עד שתרבה תרומה לחולין׳ ח׳ סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להגביהה עד שנפלה אחרת הרי זו אסורה ורבי שמעון מתיר· ט׳ סאה תרומה שנפלה למאה וטחנן ופחתו בשם שפחתו החולין כך פחתה תרומה מותר סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה וטחנן והותירו בשם שהותירו החולין כך הותירה התרומה ואסור׳ אם ידוע שחיטין של חולין יפות משל תרומה מותר · סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ואחר כך נפלו שם חולין אם שוגג מותר אם מזיד אסור:

סליק פירקא

סאה תרומה טמאה כו׳ תני רבי חייה טבל מעלה וספיחי שביעית מעלין · טבל מעלה שם למעשרותיו ספיחי שביעי׳ מעלי׳ ונהגו לאוכליהן ·

אמר רבי יוסי מתנית׳ אמרה כן סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה תעלה מפני שהוא פחות ממאה הא מאה מעלה העלה · לא טבל הוא · תמן תנינן מדליקין בפת ובשמן של תרומה׳ חזקיה אמר לא שנו אלא פת ושמן הא שאר

כל הדברים לא׳ רבי יוחנן אמר לא שנייה היא פת היא שמן הוא שאר כל הדברים· רבי יודן קפודקיא בעי חשן כפת זיתין כשמן׳ רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יוחנן המדליק בפת ושמן של תרומה ישרפו עצמותיו· רבי שמואל בר נחמן בעא קומי רבי יוחנן מהו להדליק אמר ליה אדליק ומה דנפיל לשכנך נפיל לך· הכל מודין כשמן שהוא מותר דאמר רבי בא בר חייה בשם רבי יוחנן לך נתתיו למשחה· למשחה לגדולה· למשחה לסיכה׳ למשחה להדלקה׳ ניחא טהורין יירקבו טמאין יירקבו׳ על דעתיה דרבי יוחנן ידליק׳ על דעתיה דחזקיה ניחא יירקבו· סבר רבי יוחנן כהדא דרבי יוסי בן חנינה שמא ימצא בהן עלייה ובדבר שאין דרכו להכלל׳ אבל בדבר שדרכו להכלל שבא ימצא בהן תקלה׳ ולא כן סברנן מימר אין להקדש אלא מקומו ושעתו· אמר רבי חנינא תיפתר שחרב אותו מקום ולא מצא למוכרו אלא אפילו בדמי עצים׳ הדא אמרה טהורה בטהורין אבל טהורה בטמאין· הדא היא דתנינן אם טמאין היו אותן חולין על דעתיה דרבי יוסי ניחא דאמר רבי יוסי בשם חזק׳ ורבי יונה בשם רבי ינאי ונתתם ממנו את התרומת ה׳ לאהרן הכהן עשה שינתן לאהרן בכהונתו׳ על דעתיה דכהנא דו אמר טול מן המקודש שבו ואכור אף הכא טול מן המקודש שבו· ואף על גב דכהנא אמר תמן טול מן המקודש שבו מודי ובלבד בדבר שהוא זקוק ליתנו לכהן· והדין ניקודים כהדא חצי ביצים׳

הלכה ב׳ אמר רבי סימון רבי ליעזר כדעתיה כמה דו אמר תמן כל הפסולין עלו בידו· וכן הוא אומר הבא כל הטמא׳ עלו בידו· רבי זעירא בעי או נאמר לא אמר רבי ליעזר אלא מפני גדירה׳ ולא מודי רבי ליעזר בסאה שהעלת כתוך טבל שהוא לקראות שם למעשרותיה· אין תימר סאה שנפלה היא סאה שעלת לא יהא צריך לקרות שם למעשרותיה· אמר רבי מנא יאות אמר רבי זעירא דתנינן דבתרה סאה תרומה טהורה שנפלה למאה חולין טמאין לית רבי אליעזר פליג׳ אמרין חברייא קומי רבי יוסי יאות אמר רבי סימון ולא כן שורפין את התרומה מפני גדירה· אמר לון וכי ששה ספיקות דתנינן לא מפני גדירן אין שורפין והכא מפני גדירן אין שורפין אותן׳ . חברייא אמרי בעון קומי רבי יוסי מה נפשך אם התרומה טמאה תישרף אם חולין הן מה בכך שיטמאו אמ׳ לון לאו לשום תרומה אוכלה· כלום התרומה נאכלת אלא טהורה שמא טמאה לא אי אתם מודין שאם נולד לה ספק טומאה במקומה שאינו יכול לשורפה· מה לי שנולד לה טומאה במקום אחר מה לי שנולד לה טומאה במקומה אלא בעיתון למיקשייה איקשון על הדא דתני רבי הושעיה דתני רבי הושעיה סאה תרומה טהורה שנפלה למאה סאה תרומה טמאה· והדין ניקודין כהדא חצי סאין·

הלכה ג׳ חזקיה אמר אפילו חולין ששם לא יאכלו ניקודים מפני חלתן· כמלתיה אמרה איסור זרות בטל ואיסור טומאה לא בטל· מחלפה שיטתיה דחזקיה תמן הוא אמר כמה יהא בעיסה ויהא יכול לעשותה בטהרה חזקיה אמר שתות ארבע׳ קבין וארבעת קבין׳ וכא הוא אמר הכין· אמר רבי יוסי תמן כשגיבל ואחר כך הפריש׳ ברם הכא כשהפריש ואחר כך גיבל· אמר רבי אבהו כל ימינו היינו טועין בה כמקל הזה של סומא עד שלמדנוה מן חשבון גימטריא קבא כמה עבד עשרין וד׳ ביעין כמה סתא עבדא תשעין ושית ביעין שתות דידהו שית עשרה· אין יגבל שית יש כאן ביצה טמאה· ואין יגבל ארבע אין כן שיור· הא כיצד הוא עושה מגבל חמש ונוטל ארבע׳ מילתיה דחזקיה אמרה בלבד שלא תהא כביצה טמאה נוגעת בגומא ׳מילתיה דרבי יוחנן אמרה ובלבד שלא תהא כביצה טמאה נוגעת בעיסה ׳ אמר רבי יוסי לרבי ירמיה לא מסתברא מה דאמר חזקיה לשעבר· מן דאמר רבי יוחנן לבא אמר ליה ואוף נא סבר כן· ואי זו היא גומא על רבי יוחנן דרבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יונה תיפתר שגיבל אחת בשבע עשרה ואתיא בעיסת מאתים׳ ר׳ בא בר ממל בעי ולית הדא פליגא על רבי יוסי בר חנינה דאמר רבי יוסי בר חנינה נבילה בטלה בשחוטה בטל מגעה והסיטה לא בטל לפי שאיפשר לשחוטה שתיעשה נבילה· אמר רבי יוסי תמן איפשר לשחוטה שתיעשה נבילה· ברם הכא איפשר לחולין לעשות תרומ׳ ·

אמר רבי חזקיה רבי סימון קשייתה ודרבי בא בר ממל קיימה תני סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה הרי אילו מדומעין ואין משלמין לה קרן וחומש על מקום אחר ולא ממקום אחר עליהן אלא לפי חשבון ובדבר שאין דרכו להכלל׳ אבל בדבר שדרכו להכלל הולכין אחר הרוב אם רוב תרומה תרומה ואם רוב חולין חולין·

הלכה ד׳ רבי יודן בר פזי ודרבי איבו בר נגרי הוון יתבין אמרין תנינן אחר שהודו׳ מי הודה למי׳ בית שמאי לבית הלל· או בית הלל לבית שמאי· אמרין נצא לחוץ ונלמד׳ נפקון ושמעון רבי חזקיה רבי אחא בשם רבי יודה בר חנינה לא מצינו שהודו בית שמאי לבית הלל אלא בדבר זה בלבד· ר׳ יונה בשם ר׳ אביי שמע לה מן הדא המער׳ מכלי לכלי ונגע טבול יום בקלוח יעלה באחד ומאה׳ ואם תאמר בית הלל יודו לבית שמאי של׳ תעלה׳ כאן הכא תעלה לא בית שמאי לב׳ הלל׳ אמ׳ ר׳ חננ׳ בריה דר׳ הלל נאמ׳ בה שנו אותה קודם שיודו להן בית שמאי· אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן אחר שהודו רבי ליעזר אומר תירום ותישרף׳ ורבי ליעזר לאו שמותי הוא· אמר רבי חננא מתני׳ אמרה כן את׳ שהודו אילו לאילו תעלה בית שמאי מסלקין לן ואינון מודיי לן אמ׳ רבי אבין יש כאן תשובה אחרת כהדא דתני רבי הושעיה ומה טהורה שהיא בעון מיתה אצל הזרים עולה· טמאה שהיא בעשה אצל הכהנים לא כל שכן·

הלכה ה׳ אמר רבי יוחנן סאה תרומה שנפלה למאה חולין כל שהן מבטלין אותן׳ מתני׳ פליגא על רבי יוחנן אינה מדמעת אלא לפי חשבון׳ רבי יוסי בשם רבי יוחנן לא תני בשם רבי יוחנן אלא אינה מדמעת כל עיקר ברם אמר והוא שרבת תרומה על החולין והוא שרבו חולין על חשבון תרומה כדי שתיבטל ברוב· אמר רבי לעזר והוא שנפלו לתוך מדומע אחד׳ על דעתיה דרבי לעזר חולין שלמעלן חולין שלמטן מצטרפין לעלות· סבר רבי לעזר מימר חולין שלמטן נעשו חרשין׳

הלכה ו׳ אמר רבי יוסי בן חנינה והוא שנפלו לתוך חמשה מקומות אבל אם נפלו כולן למקום אחד אף רבי לעזר מודי׳ רבי יוחנן אמר אפילו נפלו כולן למקום אחד היא המחלוקת· חילפיי אמר על דרבי ליעזר חולין שלמטן נעשו חרשין׳ והא רבי לעזר אמר על דרבנין חולין שלמטן נעשו חרשין· מה בין רבי ליעזר ורבנין· חומר הוא בסאה שעלת מתוך מאה או אינו אלא קל אמ׳ כיי דאמר רבי יוחנן סאה של תרומה שנפלה למאה חולין כל שהן מבטלין אותה׳

הלכה ז׳ תני רבת התרומה נעשה כמרבה מזיד· והא תנינן היו בו ארבעים סאה נטל סאה ונתן סאה כשר עד הכן רבי איסי בשם רבי כנא בר תנחום רבי אבהו בשם רבי יוחנן עד רובו של מקוה· וכא את אמר הכין· תמן הוה בו רוב ואת מרבה עליו והוא כשר׳ ברם הכא כל סאה וסאה צריכה מאה סאה· אמר רבי יוסי זאת אומרת דבר שהוא בטל דבר תורה בעודר את מינו ליאסר·

הלכה ח׳ רבי שמעון אומר ידיעתה מקדשתה׳ ורבנין אמרין הרמתה מקדשתה · תני סאה תרומה שנפלה למאה אומר לכהן ולא דמי עצים אני חייב לך טול לך דמי עציך· והוא אומר לו וכי סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה שמא אינה מדמעת את הברי · ועצים מדמעין את הברי׳ ולא סופך מיתנינה למחן חורן והוא נותן לו דמי עצים מאי מדין נותן לו דמי עצים והשאר יחלוקו חד בר נש אפיל שעורין גו חטין׳ אתא עובדא קומי רבי יודה בר שלום ואמר יתן לו דמי שעורין· והשאר יחלוקו׳

הלכה ט׳ ולא סוף דבר שפחתה התרומה אלא אפילו פחתו חולין ותרומה בעינה טוחן ומתיר· תני אין טנופת של תרומה מצטרפת עם תרומה לאסור על החולין· אבל טנופה של חולין מצטרפת עם החולין להעלות את התרומה רבי בון בעי טנופת של תרומה מהו שתצרף עם החולין לעלות את התרומה מן מה דאמר רב הונא קליפי איסור מצטרפין להיתר הדא אמר טינופת של תרומה מצטרפת עם החולין לעלות את התרומה רב הונא אמ׳ קליפי איסור מעלין את ההיתר· סאה תרומה שנפלה למאה אין אתה מוציא זונין טנופת שבה לפחות ממאה אתה מוציא זונין טנופת שבה· וכן לוג יין צלול שנפל למאה לוג יין עכור אין את מוציא שמרין שבו ׳ לוג יין עכור שנפל למאה לוג יין צלול את מוציא שמרין שבו· תני אף טוחן הוא כתחילה ומתיר· מתניה׳ דרבי יוסי דרבי יוסי אמר אף יתכוין וילקוט ויעלה באחד ומאתים · אמר רבי זעירא שכן דרך כתים להיות טוחנין מדומע בבתיהן · מה נפק מביניהון כלאי הברם על דעתיה דרבי יוסי טוחן ומתיר · על דעתהון דרבנין אינו טוחן ומתיר· רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין שריבה עליהן בשוגג מותר ובמזיד אסור· ולא מתניה׳ היא בשוגג מותר ובמזיד אסור׳ מתניתא בתרומה אתה מימור לך אפילו שאר כל הדברים׳ רבי אחא בשם רבי יונתן כשם שמצוה לומר על דבר שהוא נעשה· כך מצוה שלא לומר על דבר שאינו נעשה ׳ אמר רבי לעזר כשם שאסור לטהר את הטמא כך אסור לטמא את הטהור· אמר רבי אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן אם באת הלכה תחת ידך ואי אתה יודע אם לתלות אם לשרוף לעולם הוי רץ אחר השריפה יותר מן התלייה שאין לך חביב בתורה יותר מפרים הנשרפים ושעירים הנשרפים והן בשריפה· רבי יוסי בעי דנין דבר שאין מצותו לכן מדבר שמצותו לכן׃

הדרן עלך סאה תרומה

האוכל

תרומה שוגג משלם קרן וחומש את׳ האוכל ואחד השותה ואחד הסך אחד תרומ׳ טהורה ואחד תרומה טמאה משלם חומש וחומש חומשא אינו משלם תרומה אלא חולין מתוקנין והן נעשין תרומה׳ והתשלומין התרומה· אם רצה הכהן למחול אינו מוחל· ב׳ בת ישראל שאכלה תרומה ואח׳ כך נישאת לכהן אם תרומה שלא זכה בה כהן אכלה משלם קרן וחומש לעצמה · ואם תרומה שזכה בה כהן אכלה משלם קרן לבעלים וחומש לעצמה מפני שאמרו האוכל תרומה שוגג משלם קרן לבעלים וחומש למי שירצה׳ ג׳ המאכיל את פועליו ואת אורחיו תרומה הוא משלם את הקרן והן משלמין את החומש דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים הן משלמין קרן וחומש והוא משלם להן דמי סעודתן· ד׳ והגונב

תרומה ולא אכלה משלם תשלומי כפל דמי תרומה · אכלה משלם שני
קרנים וחומש · קרן וחומש מן החולין וקרן דמי תרומה · גנב תרומת הקדש
ואכלה משלם שני חומשין וקרן שאין בהקדש תשלומי כפל · ה׳
אין משלמין מן הלקט וכן השכחה ומן הפיאה ומן ההבקר ולא ממעשר ראשון
שניטלה תרומתו ולא ממעשר שני והקדש שנפדו שאין הקדש פודה את ההקדש
דברי ר״מ · וחכמים מתירין באלו · ו׳ רבי אליעזר אומר משלמין ממין על מין
שאינו מינו בלבד שישלם מן היפה על הרע ורבי עקיבה אומר אין משלמין אלא
ממין על מינו · ז׳ לפיכך אם אכל קישואין של ערב שביעית ישלם
לקישואין של מוצאי שביעית ישלם מהן · ממקום שר׳ אליעזר מיקל משם
רבי עקיבה מחמיר שנאמר ונתן לכהן את הקודש כל שהוא ראוי לעשות
קודש דברי רבי אליעזר · ורבי עקיבה אומר ונתן לכהן את הקודש
קודש שאכל ·

סליק פירקא

האוכל

תרומה שוגג כו׳ · כתיב ואיש כי יאכל קודש
בשגג׳ ויסף חמישיתו · שיהא הוא וחומשו חמשה
ולא כן אמר רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן שוגג בחלב
מזיד בקרבן מתרין בו ולוקה ומביא קרבן ואמור אף הבא מזיד בתרומה ושוגג
בחומש יתרו בו וילקה ויביא חומש · אמר רבי זעירא גזירת הכתוב היא ואיש כי
יאכל קודש בשגגה שהוא כל אכילתו בשגגה כמזיד כספיקו כשוגג בודאו · א״ר
יוסי הדא אמרה השב לו מידיעתו · חייב על שגגתו · אמר אני פורש מבזית ואיני
פורש מבחצי זית · אמר רבי בון בר חייה נעשה כאוכל חצי זית בשוגג וחצי
זית במזיד ואין יסבור רבי בון בר חייה כרבי שמעון בן לקיש דר׳ שמעון בן לקיש
אמר אכל חצי זית בהעלם אחד פטור · והא אכל שני חצאי זתין וחסר כל
שהוא פטור · מודי ר״ש בן לקיש באיסורי הנייה ומודי ר״ש בן לקיש ביה ·
ומודה ר״ש בן לקיש בעתיד להשלים · רבי אבהו בשם רבי יוחנן המגמע חומץ
של תרומה לוקה · רבי אבהו בשם רבי יוחנן הבוסס חיטה של תרומה לוקה ·
תני הבוסס את החיטה של תרומה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש ·
רבי אומר אני אומר שמשלם קרן וחומש · רבי ירמיה בשם רבי אימי מודין
חכמים לרבי במגמע חומץ של תרומה אחר טיבלו שהוא משלם קרן וחומש
שהחומץ מישב את הנפש · תני אכל תרומה טמאה משלם חולין טהורין ואם
שילם חולין טמאין יצא · רבי נתן אומר סומכוס אומר שוגג בה שעשה עשוי
מזיד לא עשה כלום · תמן תנינן אין תורמין מן הטמא על הטהור · תני בשם
רבי יוסי אם תרם מן הטמא על הטהור בין בשוגג בין במזיד מה שעשה עשוי ·
אתיא דיחידאה דהכא בסתמא דתמן ויחידאה דתמן כסתמא דהכא · הך עבידא
ר׳ זעירא בשם ר׳ חנינה תשלומי תרומ׳ הרי הן כתרומה לכל דבר אלא שגידוליהן
חולין · גידולי תרומה הרי הן כחולין לכל דבר אלא שאסורין לזרים · אמר
רבי יוסי ואנן תנינן תרתיהון תשלומין תרומה הרי הן כתרומה לכל דבר דתנינן
אינו משלם תרומה אלא חולין מתוקנין והן נעשין תרומה אלא שגידוליהן חולין
ידיין גידולי תרומ׳ הא גידולי תשלומין חולין גידולי תרומה הרי הן כחולי׳ לכל
דבר דתנינן חייבת בלקט ובשכחה ובפיאה ועניי ישראל ועניי כהנים מלקטין
אלא שאסורין לזרים דתנינן ועניי ישראל מוכרין את שלהן לכהני׳ בדמי תרומה
והדמין שלהן · תני תשלומי תרומה אין משלמין מהן קרן וחומש ואין משלמין
עליהן קרן וחומש ואין חייבין בחלה ואין הזרים פוסלין בטבול יום כדרך שפוסלות
בחולין · ואוף רבי שמעון ורבי יוסי מודה בה · אם רצה כהן למחול אינו
מוחל כשלא הפריש · הפריש ואחר כך אכל פלגתא דרבי ודרבי לעזר בי
רבי שמעון דתני ונתן לכהן את הקודש · מתנתו מקדשתו מלוכל כתרומה ·
ואף הפרשתו מקדשתו לחייב עליו חומש דברי רבי לעזר בי רבי שמעון ואף
הפרשתו מקדשתו לחייב עליו קרן וחומש מלוכל בתרומה · מחל ואחר כך אכל
הפלגתא דרבי יוחנן ודרבי שמעון בן לקיש דאיתפלגון גזל תרומה משל אבי
אמו כהן רבי יוחנן אמר משלם לשבט · וריש לקיש אמר משלם לעצמו אמ׳ רבי
יונה כך היה משיב ר׳ שמעון בן לקיש לרבי יוחנן על דעתך דתימר משלם לשבט
והא תנינן גנב תרומת הקדש ואכלה משלם שני חומשין וקרן · וישלם שלשה ·
רבי יסא בשם רבי יוחנן ההודה אמרה יצא בו ידי גזילה · אמר ליה רבי זעירא
לרבי איסי הרתין מילין אמרין בשם רבי יוחנן ולית אתון אמרין מהן אמר ר׳ יוחנן
יצא ידי גזילו ולית אתון אמרין מהו כדון ונתן לכהן את הקודש · במין שנתנו
לו יצא ידי גזילו · אתון אמרין בשם ר׳ יוחנן במקום שחיטתה שם תהא שריפתה ·
ולית אתון מניהון מהו כדון · רבי לעזר בשם רבי הושעיה על פרשה ישרוף ·
מה את שמע מינה · רבי ירמיה בשם רבי אימי מקום פרישתה מזיים שם תהא
שריפתה · רבי יוחנן כרבי · רבי שמעון בן לקיש כרבי לעזר בי רבי שמעון ·
אמר רבי בון בר חייה ואין יסבור רבי שמעון בן לקיש כרבי ובלבד בדבר שהוא
זקוק ליתנו לכהן אבל בדבר שאינו זקוק ליתנו לכהן אוף רבי מודי דהוא מתני׳

הפריש פדיון פטר חמור ומת · ר׳ אליעזר אומר חייבין באחריותו כחמש סלעים
של בן · וחכמים אומרים אין חייבין באחריותו אלא כפדיון מעשר שני מודי רבי
ליעזר בפטרי חמורות שנפלו לו מבית אבי אמו כהן מבין שהפרישו קדשו ·
אבל תרומת חבר משלם לחבר · תרומ׳ עם הארץ משלם לעם הארץ ולא נמצא
מוסר טהרותיו לעם הארץ · כיצד הוא עושה נותן שתיהן לכהן חבר ונוטל דמי
אחת מהן ונותן לכהן עם הארץ · רבי בון בר חייה אמר קומי רבי שמעון בן
לקיש אתיא כמאן דאמר הפרשתו מקדשתו ברם כמאן דאמר מתנתו מקדשתו
בלא כן אינו צריך זכייה · אמר להן במזכה על ידי אחר · הלכה ב׳
לא הספיקה לשלם עד שנתגרשה · איתא חמי אלו היה לה כמה מעשרות שמא
אינן שלה · תמן מעשרות מסיימין · ברם הכא תרומה אינה מסויימת · כמה דמם
לה פיטרי חמורות · הלכה ג׳ הא רבי מאיר אמר משלמין ורבנין
אמרין משלמין · מה בינוהן אמר רבי יוחנן עיקר סעודה בינוהן · רבי מאיר
אמר עיקר סעודה לבעל הבית · ורבנין אמרין עיקר סעודה לפועלין · ר׳ שמעון
בן לקיש אמר טפילה בינוהן · ר׳ מאיר אומ׳ טפילה לבעל הבית · ורבנין אמריין
טפילה לפועלין · רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש הא למה זה דומה למוכר
חפץ לחבירו ונמצא שאינו שלו שהוא חייב להעמיד לו מקחו · אילו כר׳ שמעון
בן לקיש אית אמרית מהוא · ואין כר׳ יוחנן אמר עיקר סעודתו בינוהן ואת אמר
הכין כרבי מאיר את אמר · ר׳ אבהו בשם רבי יוסי בן חנינא שכח סעודה בינוהן
בשפסק עמהן להאכילן דבשני חולין והאכילן דבשני תרומה · ולא כבר אכלן ·
כמאן דאמר טבלים נפשו של אדם חתה מהן · הלכה ד׳ א״ר ינאי
לצדדין היא מתני׳ יש בו כזית ואין בו שוה פרוט׳ משלם לקדש · יש בו שוה פרוטה
ואין בו כזית משלם לשבט · יש בו כזית ויש בו שוה פרוטה שמעון בר ווא
בשם רבי יוחנן משלם לקדש · רבי יוחנן אמר משלם לשבט · אמר רבי זעירא
גזירת הכתוב היא ואיש כי יאכל קודש בשגגה למקום שהקרן מהלך שם החומש
מהלך · מעתה אמר משלם שני חומשין חומש לשבט וחומש להקדש שאין בו
בהקדש תשלומי כפל · שנאמר ישלם שנים לרעהו ולא להקדש ·
הלכה ה׳ רבי שמעון בן לקיש אמר להן על תרתין אחרייתא למה
מפני שיש בהן זיקת תרומה ומעשרו׳ ולקט ושכחה אין בהן זיקת תרומ׳ ומעשרות
אלא בשכיבת פיאה ובקמת פיאה אנן קיימין ליה הדא פשטה שאילתיה דחולפי
דחולפי שאל לקט בשירה מהו שקידש · רבי יוחנן אמר ליה והא תנינן לקט ·
אית לך מיכר פיאה כלקט · רבי יוחנן א״ל על כולהן · הלכה ו׳
הא כיצד אכל ירק ושילם גרוגרו׳ · גרוגרות ושילם תמרי׳ תבוא לו ברכה · אכל
בימדים מהו משלם · אכל ענבים משלם יין זתים משלם שמן · אכל חלה מהו
שישלם מפירו׳ שלא הביאו שליש שכן פירות שלא הביאו שליש חייבין בחלה ·
אבל ביכורי׳ מהו שישלם במחובר לקרקע שכן הביכורי׳ נקנין במחובר לקרקע ·
רב אבין בשם רבנין דתמן זאת אומרת שאין משלמין מפירות חוצה לארץ ואפי׳
תימ׳ משלמין מתניתן עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ ·
לא אמר אלא קישואין דבר שהוא פירות איסור · אבל דבר שהוא פירו׳ היתר
לא שאם אמר את כן לא נמצא לוקח לו קודדום מדמי שביעית ׃

הדרן עלך האוכל תרומה

האוכל

תרומה מזיד משלם את הקרן ואינו משלם את החומש ·
והתשלומין חולין · אם רצה הכהן למחול מוחל ·
ב׳ בת כהן שנישאת לישר׳ ואחר כך אכלה תרומה
משלמת את הקרן ואינה משלמת את החומש · ומיתתה בשריפה · נישאת לאחד
מכל הפסולין משלמת קרן וחומש ומיתתה בחנק דברי רבי מאיר · וחכמי׳ אומרים
זו וזו משלמות את הקרן · ואין משלמות את החומש ומיתתן בשריפה · ג׳
המאכיל את בניו קטנים ואת עבדיו בין גדולים בין קטנים האוכל תרומת חוצה
לארץ והאוכל פחות מכזית תרומה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש
והתשלומין חולין · אם רצה הכהן למחול לו מוחל · ד׳ זה הכלל
כל המשלם קרן וחומש והתשלומין תרומה אם רצה הכהן למחול אינו מוחל וכל
המשלם את הקרן ואינו משלם את החומש והתשלומ׳ חולי׳ אם רצה כהן למחול
מוחל · ה׳ שתי קופות אחת של תרומה ואחת של חולין שנפלה
סאה של תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאי זו מהן נפלה הרי אני אומ׳ לתוך
של תרומה נפלה ואין ידוע אי זו היא של תרומה ואי זו היא של חולין ·
ו׳ אכל את אחת מהן פטור · והשנייה נוהג בהן כתרומה וחייבת
בחלה דברי רבי מאיר ורבי יוסי פוטר · אכל אחר את השנייה פטור · אכל
אחד את שתיהן משלם כקטנה שבשתיהן · ז׳ נפלה אחת מהן
לתוך החולין אינה מדמעתן והשנייה נוהג בה כתרומה וחייבת בחלה דברי רבי
מאיר ורבי יוסי פוטר · נפלה שנייה למקום אחר אינה מדמעתו · נפלו שתיהן
למקום אחד מדמעות כקטנה שבשתיהן · ח׳ זרע את אחת מהן
פטור · והשנייה נוהג בה כתרומה וחייבת בחלה דברי רבי מאיר · ורבי

ורבי יוסי פוטר׃ זרע אחר את השנייה פטור׳ זרע אחר את שתיהן בדבר
שזרעו כלה מותר׳ ובדבר שאין זרעו כלה אסור׳

סליק פירקא

האוכל

תרומה מזיד כו׳ · תמן תנינן אלו הן הלוקין
והתנינן אלו נערו׳ הכא את אמר לוקה׳ והכא
את אמר משלם׳ אמר רבי יוחנן לצדדין
הא מתניתין אם התרו בו לוקה· אם לא התרו בו משלם׳ סבר רבי יוחנן
מימר במקום מכות ותשלומין משלם ואינו לוקה · וילקה וישלם· כדי
רשעתו׳ רשעה אחת אתה מחייבו· ואי אתה מחייבו שתי רשעיות·
וישלם ולא ילקה · במחייבי שתי רשעיות הכתוב מדבר והפילו השופט
והכהו לפניו כדי רשעתו במספר· רבי שמעון בן לקיש אמר אפילו לא התרו
בו אינו משלם מאחר שאילו התרו בו הזה לוקה׳ מתני׳ פליגא על ר׳ שמעון
בן לקיש אלו נערות שיש להן קנס ואלו הותרו בו אינו לוקה׃ סבר רבי שמעון
בן לקיש כרבי מאיר דו רבי מאיר אמר לוקה ומשלם· רבי אבהו בשם ר׳ שמעון
בן לקיש בן המוציא שם רע למד רבי מאיר וענשו אותו ממון ויסרו אותו מלקו׳ ·
ורבנין אמרין לחידושו יצא המוצי׳ שם רע ודבר שהוא יוצא בחידושו אין למדין
ממנו לפי שבכל מקום אין אדם מתחייב בדיבורו· וכאן אדם מתחייב בדיבורו׳
וכשם שאין למידין ממנו לדבר אח׳ כך אין למידי׳ ממנו לא לעונש׳ ולא למכות ׳
הלא כן אמר רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש במזיד בחלב ובשוגג בקרבן
מתרין בו ולוקה ומבי׳א קרבן׳ והכא ילקה וישלם· רבי כהן בר חייא בשם
רבי שמואל בר רב יצחק שני דברים מסורין לבית דין את תופס אחד מהן ·
יצא דבר שהוא מסור לשמים · והכל מודין שאין ממון אצל מיתה דכתיב
ומכה נפש בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת׳ מה מכה בהמה לא חלקתה בה בין
שוגג בין מזיד לפטור ממון אף מכה אדם לא החלוק בו בין שוגג בין מזיד לפטו׳ ·
במה פליגין בממון אצל מכות· ר׳ יוחנן אמ׳ אין ממון אצל מיתה ויש ממון אצל
מכות׳ ורבי שמעון בן לקיש אמר כשם שאין ממון אצל מיתה כך אין ממון
אצל מכות׳ רבי אימי בבלייא בשם רבנין דהמן טעמא דרבי שמעון בן לקיש
רשע רשע׳ נאמר רשע במחייבי מיתות׳ ונאמר רשע במחייבי מכות· מה
רשע שנאמר במחייבי מיתות אין ממון אצל מיתה אוף רשע שנאמר במחייבי
מכות אין ממון אצל מכות· נתן בר הושעיה אמר כאן בנערה כאן בבוגרת נערה
יש לה קנס ואין לה מכר׳ בוגרת אין לה לא מכר ולא קנס ואין לה בושת ופגם ·
רבנין דקיסרין אמרין היפתר שפיתהו או שמחלה לו׳ סבר נתן בר הושעיה
למקום מכות ותשלומין משלם ואינו לוקה· וילקה וישלם׳ כדי רשעתו·
רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו שתי רשעיות׳ וילקה ולא ישלם·
מן עדים זוממין׳ מה עדים זוממין משלמין ואינן לוקין· אף הכא משלם ואינו
לוקה׳ אמר רבי נתן טעמא דנתן בר הושעיה והפילו השופט והכהו לפניו את
שמכותיו יוצאות בו ידי רשעו יצא זה שאומר לו עמוד ושלם· מתניתין פליגא
על רבי שמעון בן לקיש׳ והא תנינן האוכל תרומה שוגג· פתר לה כרבי מאיר
דרבי מאיר אמר לוקה ומשלם׳ והא תנינן האוכל תרומה מזיד· על דעתיה דנתן
בר הושעיה דו אמר משלם ואינו לוקה ניחא· על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר
אם התרו בו לוקה ואם לא התרו בו משלם פתר לה מזיד בלא כהתרייה· על
דעתיה דרבי שמעון בן לקיש לא שנייא היא מזיד הוא שוגג הא התרו בו׳
הא לא התרו בו׳ סבר רבי שמעון בן לקיש כרבי מאיר דו אמר רבי מאיר
לוקה ומשלם · אמר רבי חיננא קומי רבי מנא ואין יסבור רבי שמעון בן
לקיש כל מתניתין דרבי מאיר קריי׳א דרבי מאיר והא כתיב ואיש כי יאכל קודש
בשגגה תומר׳ אלא מיסבר סבר רבי שמעון בן לקיש שהחומש קרבן ואפילו
יסבור חומש קרבן קרן קרבן· אמר רבי יודן בר שלום מתניתין אמרה שהקרן
קנס דתנינן אינו משלם תרומה אלא חולין מתוקנין והן נעשין תרומה׳ אלו
ממה שאכל היה משלם יאות· והני כן אכל תרומה טמאה משלם חולין טהורין
ואם שילם חולין טמאין יצא· ולא דמי עצים הוא חייב לו· הדא אמרה שהקרן
קנס· וכמה דתימר קרן קנס׳ ודכוותה חומש קנס׳ אלא אמר רבי שמעון
בן לקיש כדעתיה׳ כמה דו רבי שמעון בן לקיש אמר תמן הכל היו בכלל לא
תענ׳ ברעך עד שקר׳ יצא זה ועשיתם לו כאשר זמם לעשו׳ לאחיו לחייבו ממון ׃
והכא הכל היה בכלל וכל זר לא יאכל קודש יצא ואיש כי יאכל קודש בשגגה
לחייבו ממון· והתני מודין חכמים לרבי מאיר בגונב חלבו של חבירו שהו׳ לוקה
ומשלם שכן האוכל חלבו לוקה והתני מודין חכמי׳ לר׳ מאיר בגונב תרומת חבירו
שהוא לוקה ומשלם שכן האוכל תרומתו לוקה והתני מודין חכמים לר״מ בחוסם
פרתו של חבירו שהוא לוקה ומשלם ששת קבין לפרה וארבעת קבין לחמור
שכן החוסם פרתו לוקה׳ אמר ר׳ יוסי שכן במחייבי מיתות· גנב תרומת הקדש
ואכלה לוקה ומשלם מכל מקום הפסיד ממון· אמר ר׳ מנא קומי רבי יוסי מעתה
הבא על אחותו בוגרת ילקה וישלם שכן הבא על אחותו קטנה לוקה׳ חזר
רבי מנא ואמר תמן חל עליו מיתה ותשלומין כאחת · ברם הכא מחסימה
הראשונה נתחייב בלקות ומיכן ואילך לתשלומין· התיב רבי עזרא קומי רבי
מנא המצית גדישו של חבירו בשבת משבולת הראשונה נתחייב מיתה מיכן
והילך לתשלומין׳ ולית את אמר הכין אלא על כל שיבולת ושיבולת יש בה
התריית מכות והתריית תשלומין׳ ואוף הכא על כל חסימה יש בה התריית מכות
והתריית תשלומין · אמר רבי יוסי בי רבי בון תרין אמורין חד אמר בחוסם
בתרומה במוקדשין· וחרנה אמר בחוסם על ידי שליח· שליח לוקה והוא
פטור· דם יחשב לאיש ההוא ולא לשלוחו במזיד בתרומה בשוגג בחומש מזיד
בתרומה ושוגג בנזיר מזיד בתרומה ושוגג ביום הכיפורים · אין נפתרינה
בשני דברים ניחא· אין נפתרינה בדבר אחד במחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש·
תמן תנינן אין בין שבת ליום הכיפורים אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו
בהכרת׳ הא בתשלומין זה וזה שוין׳ מתניתא דרבי נחוניה בן הקנה דתני רבי
נחוניה בן הקנה אומר יום הכיפורים כשבת לתשלומין· ורבי שמעון בן מנסיא
אומר במחוייבי כריתות כך חייבי מיתות בית דין· מה בינייהון· רבי אחא בשם רבי
אבינא אמר נערה נדה בינייהון· אמר ר׳ מנא אוף אחות אשתו בינייהון על דעתיה
דרבי נחוניה בן הקנה מה שבת אין לה היתר אחר איסורה יום הכיפורים אין לו
היתר אחר איסורו · חז הואיל ויש לה היתר אחר איסורה משלם׳ ור׳ שמעון
בן מנסיא אמר שבת יש בה כרת ויום הכיפורים יש בו כרת וזו הואיל ויש בו כרת
אינו משלם· רבי יודה בר פזי בעי לודן וכריתות מה אמרין בה אילין תניי ·
אמר רבי יוסי צריכה לרבנין אמר רבי יונה ולמה לא שמע ליה כן הדא דתני ר״ש
בן יוחי׳ דתני רבי שמעון בן יוחי רבי טרפון אומר נאמר כרת בשבת ונאמ׳ כרת
ביום הכיפורים· מה כרת האמור בשבת אין ממון אצל מיתה׳ אף כרת האמור
ביום הכיפורים אין ממון אצל כרת׳ אמר רבי מנא קומי רבי יוסי מה צריכין ליה
כרבי שמעון בן לקיש ברם כרבי יוחנן אם מכות אצל מיתה יש לו לא כל שכן
ממון אצל מכות׳ אמר ליה ואף כרבי יוחנן צריכה ליה איתפלגון השוחט
אותו ואת בנו לשום עבודה זרה · רבי יוחנן אמר אם התרו בו לשום אותו
ואת בנו לוקה· לשם עבודה זרה הזה נסקל· רבי שמעון בן לקיש אמר ואפילו
התרו בו לשום אותו ואת בנו אינו לוקה מאחר שאילו התרו בו לשם עבודה זרה
הזה נסקל· הבא שני דברים· והכא דבר אחד· על דעתיה דרבי שמעון בן
לקיש מה בין אילין תניי לאילין רבנין ללודן לא לכריתות· אמר רבי יודן רבי
שמעון בן לקיש דו אמר כרבי מאיר דו אמר לוקה ומשלם· אמר רבי חנניה
המצית גדישו של חבירו ביום טוב בינייהון· אילין תניי סברין כיבר הואיל
ואין בהן כרת משלם· ואילין רבנין סברין מימר הואיל ויש מכות אינו משלם
מעתה אילו נערות דלא כרבנין· אמר רבי מתניה כבא על המכורת בינייהון·
ואשת אחיו לאו יבמתו הוא· תיפתר שמת אחיו והיו לו בנים ואירש אשה ובת
ובא אחיו ואנסה· הלכה ב׳ כך היא מתניתא זינתה מיתתה בשריפה מה
טעמא דרבי מאיר כי תחל לזנות בית אביה · את שאינה ראויה לחזור לבית
אביה׳ יצאת זו שהיא ראויה לחזור לבית אביה׳ נישאת לכשר וזינת הרי
היא ראויה לחזור לבית אביה מיי כדון כי תחל לזנות את שחילולה מחמת הזנות
ולא חילולה מחמת נישואין· מה טעמא דרבנין ובת איש כהן בכל מקום ·
מעתה ואפילו חללה מבנה׳ תנא רבי חיננא בר פפא קומי רבי זעירא דרבי
ישמעאל את אביה היא מחללת׳ את שחילולה מחמת עצמה׳ ולא שח לולה
מחמת אביה · אמר רבי חנינה שונה אני על דרבי ישמעאל ואפילו חללה
מבנה׳ והתנינן רבי ליעזר מחייב קרן וחומש· ורבי יושוע פוטר הזן בע״
מימר מה פליגין בחומש אבל בקרן רבי יושוע מודי· מה פליגין לשעבר אבל
לבא אפילו רבי יושוע מודי׳ הלכה ג׳ לא הספיק
לשלם עד שנשתחרר נותן· היו לו נכסים שאין לרבו רשות בהן נותן׳
הדך עבידה ראובן שגזל משמעון והאכילה ללוי יצא ידי גזילו · תפלוגתא
דרבי חייה רבא ורבי ינאי דאיתפלגון גזל מעפרתו של זה ונתנו לזה·
רבי לעזר בשם רבי חייה רבה מוציאין מן הראשון ואין מוציאין מן השני ·
רבי יוחנן בשם רבי ינאי אף מוציאין מן השני· ואף רבי חייה רובה מודי מבית
שנתנה ללוי יצא בה ידי גזילו׳ הלכה ד׳ אחת טמאה
ואחת טהורה אני אומר לתוך טמאה נפלה · אחת מדומעת ואחת אינה
מדומעת אני אומר למדומעת נפלה· אחת יש בה כדי לעלות ואחת אין בה
כדי לעלות אני אומר לאותה שאין בה כדי לעלות נפלה׳ הלכה ה׳
רבי שמעון בן לקיש בשם בר קפרא אמר והוא שיש בשנייה רוב· ר׳ יוחנן
אמ׳ אף על פי שאין בשנייה רוב· כחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש תמן
הוא אומר ספיקן בטל ברוב׳ והכא אמר הכין· תמן בשם גרמיה· והכא
בשם בר קפרא· כחלפה שיטתיה דרבי יוחנן תמן הוא אמר כולהם נעשו הוכיח
והכא את אמר הכין שנייא היא הכא שיש לו במה לתלות· הלכה ו׳
שתי קופות אחת של תרומה טמאה ואחת של חולין טהורין ונפלה סאה
תרומה טמאה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאי זו מהן נפלה אני אומר לתוך של
תרומה נפלה· והחולין יאכלו בטהרה׳ נפלה סאה תרומה טהורה אני אומר
לתוך של תרומה טמאה נפלה וחולין יאכלו ניקודים · שתי קופות אחת
של

של תרומה טהורה ואחת של חולין טמאה ונפלה סאה תרומה טהורה לתוך אחת מהן ואי ידוע לאי זו מהן נפלה אני אומר לתוך התרומה נפלה והחולין יאכלו ניקודין · נפלה סאה תרומה טמאה שתיהן אסורות · מה נפשך אי לתוך תרומה נפלה אסור · אי לתוך של חולין נפלה אסור · למה שספק טמא טמא · וספק מדומע מותר · אמר רבי יוחנן ספק מדומע פטור מן החלה · ספק דימוע תאכל משום דמע חייב בחלה · אמר רבי יוחנן דרבי יודה היא דתנינן תמן אם נשאלו כבת אחת טמאין · כזה אחר זה טהורין · רבי יוסי אומר בין כך ובין כך טמאין במה נן קיימין אם בשנשאלו שניהן כאחת טמאין ואם בזה אחר זה טהורין · אלא כי נן קיימין כבא לשאל עליו ועל חבירו · רבי יודה אומר אומר לו שאול דידך ואיזיל לך · ורבי יוסי אמר כמי שנשאלו שניהן כאחת · והבא לא כמי שנשאלו שניהן כאחת · הלכה ז' רבי זעירא בשם רבי חייא בר ווא הוא שזרע את השנייה עד שלא קצר ראשונה אם זרע את השנייה עד שלא קצר את הראשונה אין תלוש ומחובר נעשו הוכיח · רבי חנניה תירתייה בשם רבי ינאי בצל של תרומה שעקרו ושתלו מכיון שרבה עליו החדש מותר · התיב רבי זעירא והתנינן את שזרעו כלה מותר ודבר שאין זרעו כלה אסור · דבר שזרעו כלה מותר כשרבה עליו החדש · ודכוותה דבר שאין זרעו כלה אסור ואף על פי שרבה עליו החדש · רבי זעירא כדעתיה דאמר רבי זעירא בשם רבי יונתן בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו אפי' הוסף כמה אסור שאין גידולי איסור מעלין את האיסור :

הדרן עלך האוכל תרומה

האשה שהיתה אוכלת בתרומה באו ואמרו לה מת בעליך או גירשך · וכן העבד שהיה אוכל בתרומה ובאו ואמרו לו מת רבך או מכרך לישראל או נתנך במתנה · או עשאך בן חורין · וכן כהן שהיה אוכל בתרומה ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה רבי אליעזר מחייב קרן וחומש · ור' יהושע פוטר · היה עומד ומקריב על גבי המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה · רבי ליעזר אומ' כל קרבנות שהקריב על גבי המזבח פסולין · ורבי יהושע מכשיר · נודע שהוא בעל מום עבודתו פסולה · ב' וכולם שהיה תרומה לתוך פיהם רבי אליעזר אומר יבלעו ורבי יהושע אומ' יפלוטו אמרו לו נטמאת · ונטמאת התרומה רבי אליעזר אומר יבלע ורבי יהושע אומר יפלוט טמא היתה וטמאה היתה התרומה או נודע שהוא טבל ומעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו או מעשר שני והקדש שלא נפדו או שטעם טעם פישפש לתוך פיו הרי זה יפלוט · ג' היה אוכל באשכול ונכנס מן הגינה לחצר · ר' ליעזר אומר יגמור ורבי יהושע או' לא יגמור · חשיכה לילי שבת ר' אליעזר אומר יגמור ור' יהושע או' לא יגמור · ד' יין תרומה שנתגלה ישפך ואין צורך לומר של חולין · שלשה משקין אסורין משום גילוי המים והיין והחלב · ושאר כל המשקין מותרין · כמה ישהו והיו אסורין כדי שיבא הרחש ממקום קרוב וישתה · ה' שיעור המים המגולי' כדי שתאבד בהן המרה · רבי יוסי אומר בכלים כל שהן · ובקרקעות ארבעים סאה · ו' ניקורי תאנים וענבים וקישואים ואבטיחים והדילועין והמלפפונו' אפילו הן ככר אחד גדול ואחד קטן אחד תלוש ואחד מחובר כל שיש בו לחה אסור · ונשיכת הנחש אסורה מפני סכנת נפשות · המשמרת של יין אסורה משום גילוי ורבי נחמיה מתיר · ז' חבית של תרומה שנולדה לה ספק טומאה רבי אליעזר אומר אם היתה מונחת במקום התורפה יניחנה במקום המוצנע · ואם היתה מגולה יכסנה · רבי יהושע אומר אם היתה מונחת במקום המוצנע יניחנה במקום התורפה ואם היתה מכוסה יגלינה · רבן גמליאל אומר לא יחדש בה דבר · ח' חבית שנשברה בגת העליונה והתחתונה טמאה · מודי רבי אליעזר ור' יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל ואם לאו ר' אליעזר אומר תרד ותיטמא ואל יטמאנה בידיו · ט' וכן חבית של שמן שנשפכה מודי רבי ליעזר ורבי יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל · ואם לאו רבי אליעזר אומר תרד ותיבלע ואל יבלענה בידיו · י' על זו ועל זו אמר רבי יהושע לא זו התרומה שאני מוזהר עליה מלטמאה אלא מלאכלה וכל הטמאה הה עובר ממקום למקום וככרות תרומה בידו אמר לו נכרי תן לי אחת מהן ואטמאה ואם לאו הריני מטמא את כולה ר' אלעזר או' יטמא את כולה ואל יתן לו אחת מהן · רבי יהושע אומר יניח לפניו על הסלע · יא' וכן נשים שאמרו להן גוים תנו לנו אחת מכם ונטמא ואם לאו הרי אנו מטמאין כולכם יטמאו את כולם ואל ימסרו להן נפש אחת מישראל :

סליק פירקא

האשה שהיתה אוכלת בתרומה כו' · ניחא מת בעליך · גירשך · רבנין אמרין במשנה ראשונה שכן ארוכה בת ישראל אוכלת בתרומה · ואביה מקבל את גיטה · רבי ליעזר אומר ואפי' היכר במשנה אחרונה · תיפתר שאמרה לו הבא גיטי ממקו' פלוני והיה דרכו להביא לה בעשרה ימים ומצא סוס רץ והביא לו לחמשה ימים ולא רבי ליעזר כר' לעזר דתנינן רבי לעזר אומר מיד · ולא מודי ר' לעזר שאם אמרה הבא לי גיטי במקו' פלוני שהיא אוכלת בתרומה עד שמגיע גט לאותו מקום · אמר רבי חנניה כיון שאמרה לו הבא לי גיטי במקום פלוני כמי שאמרה לו לא יהא גט אלא לעשרה ימים מה שאכלה כהיתר אכלה ·

רבי חגיי שאל לחברייה מנין לאוכל ברשות שהוא פטור מה בין סבור שהוא חולין ונמצא תרומה שהוא חייב מה בין סבור שהוא ישראל ונמצא כהן שהוא פטור אמרין ליה מהוריית בית דין · אמר לון עוד צריכה לי מה בין סבור שהוא חול ונמצא שבת שהוא חייב · מה בין סבור שהוא פסח ונמצא שלמים שהוא פטור אמרון לי משוחט ברשות אמר לון · עוד צריכה לי מה בין סבור שהוא שומן ונמצא חלב שהוא חייב מה בין סבור שהוא אסור ונמצ' מותר שהוא פטור · לא אגיבו מה אמר לון נלמדין מינן או הודע אליו חטאתו והביא · השב מידיעתו חייב על שגגתו · יצא זה שאפילו ידע אינו פורש · שאל רבי יוסי לגבון אמר לון למה לא אמריתו ליה או הודע אליו חטאתו והביא · אמרין ליה הוא קשיתה והוא קימה · הלכה ב' ר' יוחנן בשם ר' ינאי זה אחד מג' מדרשות שהן מחוורין בתורה ובאת אל הכהן אשר יהיה בימי' ההם · וכי יש כהן עכשיו ואין כהן לאחר זמן · ואי זה זה שהיה עומד ומקריב ע"ג המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה שעבודתו כשירה · אמ' רב ופועל ידיו תרצה · כל שהוא מזרעו של לוי עבודתו כשירה · על דעתיה דרב ובלבד כהן מקריב · ועל דעתיה דרבי יוחנן ואפי' כל כהן · על דעתיה דרב ובלבד בקדשי מקדש · על דעתיה דר' יוחנן ואפי' בקדשי הגבול · על דעתיהו דרבנין ובלבד בשעת מקדש · על דעתיה דר' יוחנן ואפי' בזמן הזה · ר' ירמיה בעי ואף לעניין שאר הדברי' כן מקבל ואח"כ זורק קומץ ואח"כ מקטיר שורף ואח"כ מזה · ר' יעקב בר זבדי בשם רבי יצחק מן מה דתני עשו אות' כחטא' גזולה שלא נודעה לרבי' שהיא מכפרת · הדא אמר שהו' מקבל ואח"כ זורק קומץ ואח"כ מקטיר · שורף ואח"כ מזה · ר' יעקב בר זבדי בשם ר' יצחק שאל היה עומד ומקריב ע"ג המזבח ונודע לו שהוא בן גרוש' או בן חלוצה מה את עבד ליה כמי שהו' מת ויחזור הרוצח למקומו או כמי שנגמר דינו בלא כהן גדול ואינו יוצא משם לעולם · נישמעינ' מן הדא מעשה במגורת של דיסקוס ביבנה שנפגמת ונמדדה ונמצאת חסירה והיה רבי טרפון מטהר ורבי עקיבה מטמא · א"ר טרפון המקוה הזה בחזקת טהרה לעולם הוא בטהרתו עד שיודע שחסר · א"ר עקיבה הטמא הזה בחזקת טומאה לעולם הוא כטומאתו עד שיודע שטהר · אמר רבי טרפון למה זה דומה לעומד ומקריב על גבי המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה שעבודתו כשירה · אמר רבי עקיבה למה זה דומה לעומד ומקריב על גבי המזבח ונודע שהוא בעל מום שעבודתו פסולה · אמר לו רבי טרפון מה עקיבה אני מדמה ליה לבן גרושה ואת מדמה ליה לבעל מום · נראה למי דומה אם לבן גרושה הוא דומה נלמדינו מבן גרושה · ואם לבעל מום הוא דומה נלמדינו מבעל מום · אמר לו רבי עקיבה מקוה פסולו בגופו ובעל מום פסולו בגופו ואל יוכיח בן גרושה שפסולו מחמת אחרים · מקוה פסולו ביחיד ובעל מום פסולו ביחיד · ואל יוכיח בן גרושה שפסולו בבית דין · תימנו עליו וטימאוהו · אמר רבי טרפון לרבי עקיבה הפורש ממך כפורש מחייו · אמר ר' יוסי זאת אומרת היה עומד ומקריב על גבי המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה שעבודתו כשירה עד שייפסל בבית דין · הדא אמרה ספק טמא ספק בעל מום עבודתו כשירה דאת מדמי ליה לבן גרושה לבן חלוצה · אבל אם מדמי לבעל מום עבודתו פסולה · ומקוה לא ספק הוא · אמר רבי חנינא זאת אומרת פסול משפחה צריך בית דין · הלכה ג' אמר רבי יוחנן מה פליגין בעבד ואשה אבל בשאר דברים אף רבי אליעזר מודי ·

אמר רבי שמואל בר רב יצחק מתניתא אמרה כן או נודע שהוא טבל או מעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו או מעשר שני והקדש שלא נפדו · ולית רבי ליעזר פליג · מה טעמא דרבי ליעזר משום שהתחיל בהיתר · תני רבי נתן אומר לא שהיה רבי ליעזר אומר משום שהתחיל בו בהיתר אלא שהיה ר' ליעזר או' הלועס כבלוע · אף בשבת כן · אף בפסח כן · אף ביום הכיפורי' כן · אף בנזיר כן אף בנבילו' כן אף בטריפות כן אף בשקצי' כן אף ברמשי' כן · ר' חייה בשם ר' יוחנן השוחט בהמה ומצא בה שקץ אסו' באכילה · מה טעמ' בהמה בבהמה תאכלו · ולא שקץ בבהמה תאכלו · אמר ר' יונה ר' הושעיה בעי מה בינה לבין זיזין שבעדשין ליתושים שבכליסים · לתולעים שבתמרי' ושבגרוגרות · תמן בגופיהן הן · ברם הכא אינו בגופו · הדין צירא מורייסא עד שלא יצליל שרי · כדהוא צליל אסור · דם שעל הככר גורדו ואוכלו · ואם היה מבין שיניו אוכלו ואינו חושש · שקץ שבזיזין ובזבובין ובהגזין ובשקצים וברמשים יכול בזמן שהוא בפירי ת"ל טמאים הן בזמן שהן בפני עצמן ולא בזמן שהן בפירי יכול אפילו יצאו וחזרו ת"ל טמאים הם ואפילו יצאו וחזרו · רב חייה בר אשי בשם רב אפילו יצאו על שפת

אוכל

אופל חוזרת הרי אלו אסורין· אבא בר רב הונא בשם רבי יוחנן השוחט בהמה ומצא בה חזיר מותר באכילה רבי יונה אמר אסור באכילה· מה טעמא בהמה בבהמה תאכלו· ולא עוף בבהמה תאכלו ולא שקץ באכילה· ולא סוף דבר פישפש אלא כל דבר שנפשו של אדם חתה ממנו· הלכה ד'

המן תנינן גפן שהיא נטועה בחצר נוטל את כל האשכול· וכן ברימון וכן באבטיח דברי רבי טרפון· רבי זעירא רבי חייה בשם רבי יוחנן אומר רבי טרפון כרבי אליעזר אומר רבי טרפון עושה קציעת האוכל כתחלתו· רבי אילא רבי יוסא בשם רבי יוחנן או רבי טרפון כרבי ליעזר או רבי טרפון עושה אכילה אחת שיש בה שתים ושלש אכילות כאכילה אחת· מה טעמא דרבי ליעזר משום שהתחיל בו בהיתר· תני רבי נתן אומר לא שאמר רבי ליעזר משום שהתחיל בו בהיתר אלא שרבי ליעזר אומר ימתין עד מוצאי שבת או עד שיצא חוץ לחצר ויגמור· הלכה ה' רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר בא בשם רבי חנינה יין שנתגלה ישפך ואפילו של תרומה· תבשיל שבישלו במים מגולין אפילו של תרומה ישפך ואין צריך לומר של חולין· אמר רבי יוסי מתניתא אמר' כן יין של תרומה שנתגלה ישפך ואין צריך לומר של חולין חברייא בשם רבי יוחנן יין שנתגלה אסור לשהותו ואם שיהו והחמיץ מאיליו אסור· תאינ' וענבים שניקרו אסור לשהותן ואם שיהן ועמקו מאיליהן מותרות· כאתריה דרבי חייה רובא הוה מנקרא בתאינייא בגין דלא ייכלון חברייא והוה רבי חייה אבוי אכל מינהון· ולית אסור לדעתיה הוה עובדא ואפילו כן לא אסר· לא כן תני ראה ציפור נוקרת בתאינה ועכבר מנקר באבטיח אסור אני אומר מקום הנקר אכלו· מנטרה להין הוית· רבי יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי החד והמ' והמתוק אין בו משום גילוי· רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי החד והמר והמתוק אין בהן לא משום גילוי ולא משום יין נסך· רבי סימון מפרש החד קונדיטון· והמר פסתינון· והמתוק חמרא מבשלא· רבי יהושע בר זידל הוה ליה חמרא מבשלא שנתייחד ברשות הגוי· שאל לרבי ינאי בי רבי ישמעאל אמר ליה כן אמר רבי שמעון בן לקיש מתוק אין בו לא משום גילוי ולא משום יין נסך· רבי ינ'י בר' ישמעאל איבאש סלקון לגביה רבי זירא ורבי הושעיה ורבי בון בר כהנא ורבי חנניה חברהון דרבנין מבקרתיה· חמון לר' יהושע בר זידל יתיב· אמרין הא מרי שמועתא והא מרי עובדא אתון ושאלון ליה אמר לון רבי ינ'י בי רבי ישמעאל בן אמר רבי שמעון בן לקיש מתוק אין בו לא משום גילוי ולא משום יין נסך·

אמר ליה רבי זעירא דדילמא כה אילין דרבי שמעון בן לקיש דהבן הגין· אמר ליה לא לעובדא וסמכון עלוי· כד נחתון קם רבי אילא עם רבי בון בר כהנא אמר ליה אילולי דאתון מרחמין שמועתא ולא מהימתא היא דתני רבי חייה יין מבושל של גוים למה אסור מפני שהוא מתחלתו יין· חומץ של גוים למה אסור שהוא מתחילתו יין· אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן היין והחומץ של גוים שהוא מתחילתו יין· רבי אימי הוה ליה אורחין אמר לון אילולא דאיתגלי חמרא מבשלא דידי הוינא משקי לכון מיניה· אמר ליה רבי בבי איתיי ואנא שתיי· אמר מאן דבעי ימות ייזיל ימות גו בייתיה· בר יודני אינגלי קונדיטון דידיה אתא שאל לרבנין אמרין ליה אסור· ולא כן אמר רבי יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי החד והמר והמתוק אין בהן משום גילוי· רבנין דקיסרין בשם רבי חייה בר טוביה בההוא דשחיק חד לתלתא· בעון קומי רבי אבהו יין שנתבשל שנתגלה מהו אמר לון קרינה צריכה לרבי יוחנן ואתון שאלון לי לא כל שכן יין מבושל· עאל שאל לרבי יצחק אמר ליה אסור· אינה' רבי אבהו דאמר רבי יוחנן אסור· רבי יעקב בר אחא רבי אימי בשם רבי לעזר אם היה נכנס ויוצא מותר· בר נתזא איתגלי ליה גיגיתיה עאל שאל לרבי בא בר ממל אמר ליה אם היה נכנס ויוצא מותר· יעקב בר אחא רבי אימי בשם רבי לעזר אם היה ישן מותר· רבי חנניה ורבי ישוע בן לוי חד אמר ישן מותר· וחרנה אמר ישן אסור· ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא· ומסתברא דאמר רבי חנינה ישן מותר דבכל אתר רבי לעזר סמיך לרבי חנינה· ורבי יוסי בן שאול משתעי אהן עובדא חד איתתא הוו' רחמא מצחתא סגי חד זמן סלק גבה חד מיסכן יהבת קומוי מיכל· מי אכל ארגשת בעלה· איסלק יהבתיה גו עיליתה· יהבת קומוי בעלה דיכול· אכל נם ודמך ליה אתא חורא אכל מן מה דהוה קומוי והוה מסתכל ביה· מן דאיתער קם בעי מיכל מן מה דהוה קומוי שרי ההוא דעיליתא מלולי ביה· הדא אמרה ישן מותר· בריר הוה· ואין אסור משום ייחוד. מבין דלא חשיד על הדא לא חשיד על הדא· כי נאפו ודם בידיה'· מעשה בטבח בציפורי שהיה מאכיל ישראל נבילות וטריפות פעם אחת שתה יין בערב שבת ועלה לגג ונפל ומת· והיו כלבים מלקקין בדמו אתון ושאלון לרבי חנינה מהו מירמיתיה מן קומיהון אמר לון כתיב ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו· וזה היה גוזל את הכלבים ומאכיל את ישראל אמר לון ארפונון דמדידהון אינון אכלין· מעשה בחסיד אחד שהיה מגלגל בגילוי יין פעם אחת לקת בדלקת וראו אותו יושב ודורש ביום הכיפורי' וצלוחית של מים בידו· חד בר נש אינגלי ליה גרב דחמר אזל בערוכת צומא רבא למישפכיניה חמתיה חד אמר ליה הביה לי נישתייה אמר ליה לאו מגלי הוא· אמר ליה הביה לי ומריה דצומא ליקום· לא אספק מישתי עד דאיתחלחל·

רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא כל הארסין מעלין חשטין ואירס נחש ממית: רבי ירמיה שאל לרבי זעירא כרי שמועתא שאל ליה מתנמנם הוה ר' זעירא והוה יתיב איכל והוה דמיך יהב ידיה על הומנתא ואמ' לון אדלקין כרצינ' אדלקין ואשכחון שפופינא שהוא דומה לשערה כריך עליה אמר ליה רשיעא לא הוינא זהיר כך·

אמר רבי אמי צריכין למיחוש למה דברייהא חששין אסור דלא מיהן בר נש פריטן גו פומא· ותבשילא תותי ערסא· פיתא תחות שיחיא: מיצע סכינא גו פתלא· סכינא גו אתרוגא· אמר רבי יוסי בי רבי בון כל זיעא דנפקא מבר נש סם מות הוא חוץ מזיעת הפנים· כד שאלון לרבי יונתן אמר ליה ערבא דו נפשך אנא· אמר רבי ינאי אין קטא קטא שיחור· ואין אוכד אוכד מהגלי· אמר רבי שמעון בן לקיש אלו זכנת גרמך ללודגין הוה מובין להן בדמין יקרין· והבא בדמין קלילין· תני מים שנתגלו לא ירבץ בהן בתוך ביתו ולא ישפכם ברשות הרבים ולא ישקה לגוי ולא ישקה מהן בהמת חבירו אבל משקה הוא בהמתו· מים שנתגלו לא ישרה בהן את הטיט ולא יכבס בהן את הכלים ולא ידיח בהן קערות כוסות ותמחויין· ואין צריך לומר פניו ידיו ורגליו· אחרים אומרי' לא אסרו אלא מקום סירטא. פניו כסירטא הם· ראש אצבעות ידיו ורגליו כסירטא הן: מים שנתגלו לא יגבל בהן את העיסה: רבי נחמיה אמר אפייה מותר מפני שאירס נחש כלה באור· רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אמר בשאינה נופלת· אבל אם היתה נופלת אסור· וכל מודין במים שהחמו שאסור· מה בין פת מה בין המים· כאן האור שולט וכאן אין האור שולט· כאן הכלי מפסיק· וכאן אין הכלי מפסיק· שמואל אמר מה יעשה לי רשע זה אין אני שותה אלא חמין· מילתיה אמר צונין שנעשו חמין מותרין·

אמר רבי חנינה רשע זה דעתו נקיה ואינו שותה חמין שנעשו צונין· מילתיה אמר חמין ונעשו צונין מותרין· רבי אבהו בשם רבי יוחנן בין זה בין זה אסור· מתניתא מסייעא לרבי יוחנן חמין כל זמן שמעלין הבל הרי אלו מותרין· אבל מים המגולין אע"פ שמחממן הרי אלו אסורין· מי כבשין ומי שלקות ומי הדרכוסין הרי אלו מותרין· מים שהדיח בהן כבשין ושלקין והרכוסין הרי אלו אסורין· הדיח בהן ענבים ואוכשין לחולה אסור· המשמרת של יין רבי נחמיה אומר אם היתה פקוקה מלמעלה אע"פ שהיא פתוחה מלמטן· רבי יודה אומרת אם היתה התחתונה מכוסה אף על פי שהעליון מגולה מות' מפני שאירס נחש עומד כסבכת ועמד מלמעלן· אמר ר' לעזר בשלא טרף· אבל אם טרף אסור· לגין בהיקף מותר מבוסה ואינו פקוק אסור· פקוק ואינו מכוסה אם היה פקקו חוץ מות'· הרין אמורין חד אמ' כדי שינטל בפיקקו· וחרנ' אמ' כדי שלא יכנס לתוכו ראש הברכד'· א"ר בא מאן דעבד טבאו' פקי' לה ומכסי לה· לגין שהניחו בשיד' תיב' ומגדל ושכחו וחזר ומצאו אסור· ברק ואחר כך הניחו מותר· חד עובדא אתא קומי ר' בחד דחמתי' מגלי' ובכסי אמ' מפני רשע זה נקלקל את הכיסוין· א"ר מנא לא מסתברא דלא והיא עובדא דההוא אסיר· א"ר ירמיה חלב של גוי למה אסו' מפני תערובת בהמה טמאה ותנינן עומד והוא גוי וחולב בעדר וישר' עומד על גביו ואינו חושש· רבא בשם רב יהודה ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי חלב של גוי למה אסו' מפני הגילוי· ויעמוד אמר רבי שמואל בר רב יצחק מפני האירס העומד בין הנקבים· שלשה אירסין הן· אירס שוקע· ואירס צף· ואירס עומד כסבכה מלמעלה· כיוכר דרבי ירמיה איתגליין גוגייתיה דסודרה רובה· שתון קדמיין ולא מיתון· אחריין ומיתון· אני אומר אירס שוקע היה· פעליא הוון בחלא איתגליי קולת' דמיא ואישתון מינה קדמיין ולא מיתון· אחריין ומיתון· אני או' אירס שוקע היה· ותני כן חבית שנתגלתה וכן אבטיח שניקר ואכלו ושתו ראשוני' לא יאכלו וישתו אחרונים· אני אומר אירס שוקע הוא· יין שנתגלה ושתו ממנו' בני אדם אסור לוכל ולשתות אחריהן אני אומר אירס שוקע הוא· חמשה משקין אין בהן משום גילוי הציר והמורייס והחומץ והשמן והדבש· רבי שמעון אוסר בדבש· מודין חכמים לרבי שמעון בשראו אותו נוקר· רבי חננא בר פפא הוות בידיה צלוחי' דדבש מיגליא לא אספק מישאול עד דפעפעת בידי'· רב ושמואל תריהון אמרין ניתנה רשו' לארץ לבקע מפניו ולא ניתנה רשו' לכלי ליבקע מפניו ר' חייה רבה ור"ש בר' הוון יהבין בחד בית אזלו מרמרין אמרין איפשר והוא מיתחמי והבא ואיתחמי· אמרין ברוך הוא שבחר בהן בחכמים שאמרו ניתנה רשו' לארץ לבקע מפניו ולא ניתנה רשות לכלי לבקע מפניו· רבי ינאי הוה מידחל מיניה סגין והוה יהיב ערסיה על ארבעה מרושין דמיין· חד זמן פשט ידיה ואשכחיה גביה אמר אריתון מיניה שומר פתאים ה'· ובמה הוא שיעור נקב· רבי יעקב בר אחא בשם רבי חנינה מחוי ביה הבין אמר ראש אצבעי' קטנה· רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר ווא בשם ר' יהושע בן לוי עד כדי שלא תיכנס ראש אצבע קטנה לתוכו של תינוק בן יומו ואפילו פחו' מכן הוא עליל אלא דלא ידע דהוא נפק לא עליל· הדין סלטא אפילו קטן כמה אסור דהוא עליל בהדא ונפיק בהדא· הדא סלקותא אפילו דהוא תלייה כמה אסור דהוא משתלשל·

אי זהו מקום קרוב אמר רבי שמואל מאחן חבית ולפיה· ולא חמי ליה· אמר רבי חנינא מין קטן הוא ושפיפון שמו והוא דומה לשערה·

הלכה ו' תני המים בקרקעות ארבעים סאה רבי נחמיה אומר כדי שתהא חבית שוחין מתמלא מהן· היין בין בכלים בין בקרקעות כל שהוא· היין כל זמן

שהוא הוסס אין בו משום גילוי · כמה הוסס עד שלשה ימים. ומעשה שנמצא
נחש כנגד הכור של יין ובא מעשה לפני רבי יודה והתיר · מעיין כל זמן שהוא
מושך אין בו משום גילוי · אמר ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה מעשה
שירד רבי יוחנן בן נורי אצל רבי יוחנן בן ברוקא אבא לבית שריי והראהו גיבי
שלא היה בו אלא שלשה לוגין מים והיו הגשמים מטפטפין ויורדין ושחה ושתה
ואמר כזה אין בו משום גילוי · ועד הכן רבי מנא בר תנחום בשם רבי חנינה עד
כדי שתפוח הברית · רבי לעזר בר' יוסי בשם רב עד כדי שיעשו ברגלי האווז ·
אמר רבי יעקב בר אחא מכיון שהותר מה שבשדה הותר מה שבבית · תני רבי
הושעיה הגילויין נוהגין בין בארץ בין בחוצה לארץ בין בימות החמה בין בימות
הגשמים · הלכה ז' אמר רבי יודה בר פזי מאן תנא ניקודין ·
רבן גמליאל אומר אף הנחש שהוא מקיא · אמר רבי יונה מה אפכלן מצות גבי
ניקודין · ולא כן תני ראה ציפור נוקרת בתאינה ועכבר באבטיח הרי זה אסור
אני אומר מקום הניקר אכלו · ואמ' רבי בא דהוא אמר נחש חוזר ומקיא · אמר
רבי יונה מה אפכיי להן למצות לגבי ניקודין ולעניין טריפה · ואמר רבי בא בשם
רבנין דתמן שחטה וחטפו זאיבים בני מעיה כשירה שחזקת בני מעים כושר וחש
לומר שמא ניקבו חזקת בני מעיים כושר · והכא את אמר הכין · חומר הוא
בסכנת נפשות רדדו בניקודין כרבן גמליאל · תני רבי ליעזר אומר אוכל אדם
האנים וענבים בלילה ואינו חושש שנאמר שומר פתאים ה' · רבי יונה בשם רב
דג ניקור אסור · רבי חזקיה רבי טבי בשם רב דג ניקור חי אסור ומליח על ידי
בליחה מתחלחל מת נוטל מקום הנקר · רבי יעקב בר אחא בשם רבי חייא בר
בא אבטיח שניקר שניתבסמסו בני מעיה אסור · חד בר נש הוה טעין מלפפון
נקור ואכיל מיניה לעשרה בני נש ומיתון עברת רידין עלוי ופסקתיה · חד בר
נש הוה סני קופד דאימר · חד זמן הוה אכיל קופד עבר חד ואמ' ליה דאימר הוא
ואיתכלעס ומית חמריה טרון בפונדקיה אמרין לו הבו לן טלופחין ויהבון אמרין
לון הבו לן תינן ויהבון · אמרין לון קדמיין הוון טבין מה אילין אמרין לון שוזרהיה
דחויי אשכחון כהון ואיתכלעסון ומיתון · כתיב ברצות ה' דרכי איש גם אויביו
ישלים אתו · רבי מאיר אומר זה הכלב · רבי יהושע בן לוי אומר זה הנחש ·

רעייא חלבנ חלב ואתא חויא ואכל מיניה והוה כלבא מסתכל ביה · כד אתון
ייבלון משרי נכח בהון ולא אתבוננון בסופא אכל ומית · חד בר נש עבד תום
שחיק גו ביתיה ואתא חויא דטור ואכיל מיניה והוה חויי דבית מסתכל ביה אתון
בני ביתיה מיכל מיניה · מישרי מהרתר עליהון עפר ולא איתבוננון וקלק גרמיה
גויה · חד בר נש זמין חד רבן ואייתיב כלבא גביה · אמר ליה בזיון אנא חייב
לך · אמר ליה רבי טיבו אנא משלם ליה · שביין עלון לקרתא עאל חד מינהון
בעא מנסב איתתי ואכל ביציו · הלכה ח' אמר רבי יוסי בי רבי
בון מדברי שלשתן תלויה אסור לשורפה · הלכה ט' חברייא
בשם רבי לעזר חבית הראשונה כרבי יוסי והשנייה כרבי מאיר · חברייא אמרי
חבית הראשונה כרבי יוסי ולית רבי מאיר מודה בה · והשניה כרבי מאיר ולית ר'
יוסי מודה בה · אמר לון רבי יוסי חכמן מה אתון מרין חבית הראשונה כרבי יוסי
הא כרבי מאיר שורפין וכרבי שמעון שורפין · דרבו ר' מאיר ור' שמעון על רבי
יוסי וישרופו · ועוד מן הדא ואנא חמי רבנין אתא עובדא קומיהון ואמרין איזיל
תלי · והא אשכחן דאמר רבי שמעון שורפין דתנינן מודי רבי ליעזר ורבי יהושע
ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה · אמר רבי יוחנן רבי שמעון שנייה ואין תימרון
לית לרבי מאיר תלויה הא תני תרומה תלויה וטמאה שורפין אותה ערב שבת
עם חשיכה דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים בזמנה · אמר רבי זעירא קומי
רבי מנא תיפתר בתלויה שדעתו להשאל עליה אמר ליה כן אמר רבי יוסי רבו
כל תלויה דאנן אמרין הכא בתלויה שאין דעתו להשאל עליה · אבל דעתו
להשאל עליה טהורה היא · דתני תלויה שאמר טהורה היא טמאה היא · הרי
זו טמאה · אם אמר הריני מניחה על מנת שאשאל עליה טהורה · אמר ר' יוסי
בי רבי בון תיפתר שנולדה לה ספק טומאה עם דימדומי חמה · ולית שמע מינה
כלום ואתון אמרין חבית הראשונה כרבי יוסי ולית רבי מאיר מודה בה · והתני
במה דברי' אמורי' בכור שיש בהן כדי להעלו' · אבל בכור שאין בה כדי להעלות
אפילו כל שהוא אסור לטמאות · ואין כר"מ הוא יש בה כדי להעלו' הא אין בה
להעלות אפילו כל שהוא אסור לטמאות · ועוד מן הדא דתנינן אמ' ר' יוסי אינה
הא מודה · ולית בר נש אמ' אינה אלא דהוא מודי על קדמייתא · מי כדון · הכן
ההורה חסה על ממונן של ישר' · והכא מה אית לך מימר והכא אינו מפסידו ממון
שהוא צריך עצים לשורפו זה לעצמו וזה לעצמו · להפסד מרובה חשו · להפסד
מועט לא חשו · אמר ר' יוסי בי ר' בון תיפתר כמאן דאמר מדברי ר' עקיב' ומדברי
רבי חנניה סגן כהנים · ולית שמ' כלום · רבי אילא ור' זעירא תריהון בשם רבי
יוחנן חבית הראשונה כרבי יוסי · והשנייה בין כר' מאיר בין כר' יוסי · א"ר זעירא
קומי ר' מנא ולית הדא פליגא על רבי מאיר · אמר ליה נאמר דלא כר' מאי' ונאמר
דלא כרבי יוסי לפי שמצינו רבי מאיר שורף תלו' בכל מקום · אמר ר' מנא אזלית
לקיסרין שמעית חזקיה בשם ר' ירמיה רבי מאיר שורף בכל מקום תלו' · ואמרית
ליה כגון שהוא תלויה דבר תורה · אמר לו אין אנא פתר לה שניטמאת במדו' של
גוים מה אית לך דתני מדור של גוים תולין ר' יוסי בי ר' יהודה אומר שורפין · רבי
חנא בשם ר' ירמיה ר' מאיר שורף תלויה בשאר ימות השנה · דתני תרומ' תלויה
וטמאה שורפין אותה ערב שבת עם חשיכה דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים
בזמנה · ישרוף בשחרית · תיפתר בשנתעצל ולא שרף · הדע לך שהוא כן דלא
תנינן שחרית · ולא בשנתעצל ולא שרף · א"ר אבא מרי אחוי דרבי יוסי תיפתר
שנולד לה טומאה באותה שעה ולית שמע מינה כלום · א"ר יוחנן ר' יהושע ורבי
שמעון שניהן אמרו דבר אחד · אמר רבי אילא רבי שמעון דבכורות ור' יהושע
דתרומות לא הדין מודי לדין ולא הדין מודי לדין · אמר רבי זעירא כסתברא ר"ש
מודי לרבי יהושע ורבי יהושע לא מודי לר"ש · ר' בון בר חייה בעא קומי ר' זעירא
על דעתך דתימר רבי שמעון יודי לרבי יהושע והתנינן מודין ר' ליעזר ור' יהושע
ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה · ישרוף שתיהן כאחת · אמר ליה תמן טהורה
היא דבר תורה תרומה בעיינה היא אהה הוא שגזרתה לשורפה בכל מקום לא
נפסלה בהיסח הדעת · לא כן אמר ר' יוחנן היסח הדעת דבר תורה · חבית שנ"ה
בר"מ תורה אחוזת דם כרבי שמעון תורה · א"ל שהוא משמרה שלא תגע בטהרות
אחרות · התיב רבי יצחק בריה דרבי חייה בהורה הגע עצמך שהוא נתונ' על גבי
גחלים · אמר ליה לכשיתננה · אמר רבי מנא לר' שמי אתון אמרין יודי ר' ליעזר
לרבי יהושע ואפילו רבי יהושע לית הוא רבי יהושע · אמר ליה תנין אינון · תמן
רבי מאיר בשם רבי יהושע · ברם הכא ר"ש בשם רבי יהושע · תמן תנינן בכור
שאחזו דם אפילו מת אין מקיזין לו את הדם דברי רבי יהודה · וחכמים אומרי' יקיז
ואע"פ שעשה בו מום · ואם עשה בו מום הרי זה לא ישחוט עליו · ר"ש אומ' יקיז
ואע"פ שעשה בו מום · רבי אבהו בשם רבי לעזר אתייא דרבי יודה כחכמי' כר"ג
ודרבנן כרבי ליעזר ודרבי שמעון כרבי יהושע · והני בשם ר' שמעון יקיז ואע"פ
שהוא מתכוין לעשות בו מום · ואתייא כר' יהושע אחרייה · רבי אבהו בשם ר"ש
בן לקיש טעמא דרבי יודה לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים · לא התרתי לך
דמו אלא לשפכם · מתיב רבי אבא מרי אחוי דרבי יוסי והא פסולי מוקדשין כתיב
לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים · אמר רבי חייה בר אבא להכשר את
אמרת מה מים מכשירין אף דם מכשיר · רבי אבהו בשם רבי יוחנן ושניהם
מקרא אחד דרשו תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בו · רבי שמעון דרש
בשעה שהוא לרצון אין את רשאי ליתן בו מום · בשעה שאינו לרצון את
רשאי ליתן בו מום · וחכמים אומרים אפילו כולו מומין אין את רשאי ליתן בו
מום · רבי תמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בי רבי חנינא כלי שתוכו טהור ואחוריו
טמאין אין מטמאין בו דבר ממועט אפילו להציל בו דבר מרובה · והתנינן תרד
והטמא ואל יטמאנה בידיו · אמר רבי שמואל בר ברכיה תיפתר בשני כלים
אחד תוכו טהור ואחוריו טמאין ואחד תוכו טמא ואחוריו טהורין מהדי מתניתה
בכלי אחד טמא · אמר רבי מנא תיפתר בכור טהור מה דמתניתה בכור טמא
והתנינן תרד ותבלע ואל יבלעוה בידו · תיפתר שנתגלגלה לבית פרס · על
דעתיה דחברייא חבית הראשונה וחבית השנייה על דעתיה דרבי יוסי חבית של
יין וחביה של שמן · הלכה י' לא מסתברא אם
היתה כבר טמאה לא מסתברא אם היתה שפחה אחת · תני סיעות בני אדם
שהיו מהלכין בדרך ופגעו להן גוים ואמרו תנו לנו אחד מכם ונהרוג אותו ואם
לאו הרי אנו הורגין את כולכ' אפילו כולן נהרגין לא ימסרו נפש אחת מישראל ·
ייחדו להן אחד כגון שבע בן בכרי ימסרו אותו ואל ייהרגו · אמר רבי שמעון
בן לקיש והוא שיהא חייב מיתה כשבע בן בכרי · ורבי יוחנן אמר אף על פי שאינו
חייב מיתה כשבע בן בכרי · עולא בר קושב תבעתיה מלכותא ערק ואזל
ליה ללוד גבי רבי יושוע בן לוי · אתון ואקפון מדינתא · אמרו להן אין לית
אתון יהבין ליה לן אנן מחרבין מדינתא · סלק גביה רבי יהושע בן לוי ופייסיה
ויהביה לון והוה אליהו זכור לטוב יליף מיתגלי עלוי ולא איתגלי ועם במה צומין
ואיתגלי עלוי · אמר ליה ולמסורות אני נגלה אמר ליה ולא משנה עשיתי ·
אמר ליה וזו משנת החסידים · רבי איסי איתציד בספסופה · אמר רבי יונתן
יכרך המת בסדינו · אמ' רבי שמעון בן לקיש עד דאנא קטיל ואנא מיתקטיל אנא
איזיל ומשיזיב ליה בחיילא · אזל ופייסן ויהבוניה ליה · אמר לון ואתון גבי
סבן והוא מצלי עליכון · אתון גבי רבי יוחנן אמר לון מה דהוה בלבבכון מיעבד
ליה יתעביד לכון ימטא להוא עמא · לא מטון אפיפסרוס עד דאזלון כולהון ·

זעיר בר חיננא איתציד בספסופא סלק רבי אימי ורבי שמואל מפייסה עלוי
אמרה להון זנביה מלכותא יליף הוא בריכון עבד לכון ניסין מעטיקין ביה ·
עלל חד סרקי טעין חד ספסר · אמר לון בהדא ספסירא קטל בר ניצור לאחוי
ואישתיזיב זעיר בר חיננא · רבי יוחנן אמר איקפח בעלי קנייה סליק לבית
וועדא והוה רבי שמעון בן לקיש שאל ליה ולא מגיב · שאיל ליה ולא מגיב ·
אמ' ליה מהו הכין · א"ל כל ואיברין תלוין בלב והלב תלוי בכיס · אמ' ליה ומה
בן אמר ליה ומה את כן אמר ליה איקפחת בעלי קנייה · אמר ליה חמו לי זויתה
נפק מחוי ליה · חמיתון מן רחוק ושרי מצלצל · אמרין אין רבי יוחנן הוא
יסב פלגא · אמר לון חייכון כולה אנא נסיב · ונסב כולא · דיקלוט חזירא
מחוניה טליי דר' יודה נשייא איתעביד מלך נחת לפמיס שלח כתבין בתר רבנין
תיהוון גבי במפקי שובתא מיד אמר ליה לשלוחא לא תתן להון כתבין אלא
בערובתא עם מטמעי שמש' ואתא שליחא גבהן בערובתא עם מטמעי שמשא

שמשא והוה רבי יודן נשיא ור' שמואל בר נחמן נחתין למיסחי בדימוסין דטיבריא אתא אנגיטריס גבהון ובעא רבי יודן נשייא למינזף ביה· אמר ליה רבי שמואל בר נחמן ארפי ליה לניסין הוא מיתחמי· אמר לון מה רבנין עבדין תנון לי' עובדא אמר לון סחון דבריכון עביד ניסין במפקי שובתא· טען יההון ואעיל יתהון· אמר ליה הא רבנין לבר· אמר לא ייחמון אפיי עד דאינון סחיין· והוה ההוא כיבבי אזייה שבעה יומין ושבעה לילוון· נפק ואנצת קדמיהון ועללון וקבון ליה קדמיהון· אמר לון בגין דברייכון עביד לכון ניסין אתון מבזין מלכותא· אמרין ליה דיקלוט חזירא בזינן דיקליטיאנוס מלכא לא בזינן· ואפילו כן לא מבסי לא ברומי זעיר ולא בחבר זעיר·

הדר עלך האשה שהיתה

הזורע תרומה שוגג יופך ומזיד יקיים· ואם הביאה שליש בין שוגג בין מזיד יקיים· ובפשתן מזיד יופך·

ב' וחייבת בלקט ובשכחה ובפיאה ועניי ישראל ועניי כהנים מלקטין· ועניי ישראל מוכרי' את שלהן לעניים לכהנים בדמי תרומה והדמין שלהן· רבי טרפון אומר אין מלקטין אלא עניי כהני' שמא ישכחו ויתנו לתוך פיהן· אמר לו רבי עקיבה אם כן לא ילקטו אלא טהורים·

ג' וחייבת במעשר ובמעשר עני ועניי ישראל ועניי כהנים נוטלין· ועניי ישראל מוכרין את שלהן לכהנים בדמי תרומה והדמין שלהן· החובט משובח והדש כיצד יעשה תולה כפיפות בצוארי בהמה ונותן לתוכן מאותו המין תמצא לא זומם את הבהמה ולא מאכיל את התרומה·

ד' גידולי תרומה תרומה· וגידולי גידולין חולין אבל הטבל ומעשר ראשון וספיחי שביעית ותרומת חוצה לארץ והמדומע והביכורים גידולי חולין גידולי הקדש ומעשר שני חולין ופודה אותן בזמן זרעם·

ה' מאה לגינה של תרומה ואחת של חולין כולן מותרין בדבר שזרעו כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה אפילו מאה של חולין ואחת של תרומה כולן אסורין·

ו' הטבל גידוליו מותרין בדבר שזרעו כלה· אבל בדבר שאין זרעו כלה גידולי גידולין אסורין· אי זהו דבר שאין זרעו כלה כגון הלוף השום והבצלים· רבי יהודה אומר השום כשעורים·

ז' המנכש עם הנכרי בחסיות אף על פי שפירותיו טבל אוכל מהן עראי· שתלי תרומה שניטמאו שתלן טהרו מלטמא ואסורין מלוכל עד שיגום את האוכל· רבי יהודה אומר עד שיגום וישנה·

סליק פירקא

הזורע תרומה שוגג יופך כו'· לא מסתברא דלא חילופי' קנסו בו שתיבטל שדהו על גב תרומ'· רבי שמואל בר אבודימי בעי מהו שיהא נאמן לומר מזיד הייתי· אמר ליה אם כשהוו מכירין לא כל המנו ואם לאו הפה שאסר הוא הפה שהתיר· רבי בניבן בר גידול בעי זרע תרומת כרשינין זרע תרומת חוצה לארץ· אמר ליה גזירה הוא ואין גזירה לגזירה· הדא אמרה שהקדושה חלה עליה כשהוא מחובר· הדא אמרה הפריש מפירות שלא הביאו שליש לא קידשו ובמזיד יופך קנסו בו שלא ייהנה בקיסמין· הלכה ב'·

רבי יוסי בעי הפריש עומרין שלו ונתחלפו לו אפילו כן עניי ישראל ועניי כהנים מלקטין· תני אשתו של עם הארץ טוחנת עם אשתו של חבר בזמן שהיא טמאה· אבל בזמן שהיא טהורה לא תטחון שהיא מחזקת עצמה טהורה כגבה וכדברי רבי טרפון אפילו בזמן שהיא טמאה לא תטחון שמא תשכח ותתן לתוך פיה· הלכה ג' כן היא מתניתה אם כן לא ילקטו אלא טהורים·

הלכה ד' כן היא מתניתא חייבת בתרומה ובמעשרות ובמעשר עני· ליטרא בצלים של מעשר ראשון שנטעה והרי בה עשר ליטרין והרי אלו חייבות במעשרות ואותו מעש' ראשון שלהן שהוא מפריש עליה תרומת מעשר ועל מה שנטע· ליטרא בצלים של מעשר שני שנטעה והרי בה עשר ליטרין חייבת במעשרות וחוזר ופודה את מעשר שני שנטע· החובט משובח· מן מי משובח· מן הדש הדש כיצד הוא עושה תני בשם רבי שמעון תולה לה כרשינין והן יפין לה מן הכל· אמר רבי יוסי זאת אומרת עשה כן בחולין אינו עובר עליו משום בל תחסום· המרכין בקטניות ובתלתן אינו עובר משום בל תחסום שור בדישו· אבל אסור מפני מראית העין· אית תנויי תני בדייש שהוא מותר לך· אית תנויי תני בדייש שהוא אסור לך· אמר רבי בא בר ממל מתניתא בשנתנו משהרציאו עדשים מימהן עדשין צופרות אותו שלא יתן· אבל אם נתנו עד שלא הרציאו עדשין לא כדה· נכבה דאת אמר עדשים צופרות אותו שלא יתן· ודכוותה עדשים צופרות אותו שלא יבלע· הך עבידה בצל של חולין שנתנו לתוך עדשים של תרומה אפילו כן עדשים צופרות אותו שלא יבלע· הדא דתימר ביר"ט אבל בלח אסור· בבצל ובקפלוט בין לח בין יבש בין שלם בין מחותך אסור· העביר פטומתו כמחותך הוא·· היו שנים שלשה כמחותכין הן· הדא דתימר בשאין בקליפה החיצונה בנותן טעם· אבל אם יש לה אית תניי תני בדייש שהוא מותר לך מתניתא המן דאמר אף בדייש שהוא אסור לך דתנינן תולה כפיפות בצואר בהמה בדישו ולא בדורכנו· רבי ליעזר בן יעקב אומר אף בדורכנו· אמר רבי אבון רבי עקיבה שאל רבי שמעון בן יוחי מבדקוניה חסם מבחוץ והבנים מבפני'· אמר ליה בבואכם אל אהל מועד· מבואכם אל אהל מועד· אמר רבי עזרא לא תחסום שור בדישו· לא תדוש בשור חסום· הלכה ה'

ותני עלה במה דברים אמורים בדבר שזרעו כלה· אבל בדבר שאין זרעו כלה גידולי גידולין אסורין· אבל הטבל שרובו חולין ומעשר ראשון שרובו חולין וספיחי שביעית שאין מצוין והרומת חוצה לארץ שאינה מצויה והמדומע שרובו חולין והביכורים שאין מצוין וגידולי הקדש ומעשר שני חולין ופודה אותן בזמן שזרען· רבי אבהו בשם רבי יוחנן פודה את כל האוצר בדמי אותה סאה· הפריש הקדש למעשר שני מעשר שני בין דבר שזרעו כלה ובין דבר שאין זרעו כלה נפדה כשער הזול· אלא דבר שזרעו כלה נפדה בשער שהוא עומד בו· דבר שאין זרעו כלה נפדה כשער הראשון· הקדש בין דבר שזרעו כלה בין דבר שאין זרעו כלה אין לו אלא מקומו ושעתו· אבל דבר שזרעו כלה פודה את כל האוצר בדמי אותה סאה שזרע· ודבר שאין זרעו כלה פודה את כל האוצר·

הלכה ו' אמר רבי יוסי זאת אומרת היו לפניו מאה סאה העולות מתוך מאה סאה· ואחת של חולין נתחלפו לו מותרות· המן אמר ר' יוחנן סאה תרומה שעלת מתוך מאה חולין כל שהן מבטלין אותה· והכא ליקט ונפל לתוכן חולין כל שהן מותרין כמו דרבי יוחנן אם תמן טוחן ומתיר אף הכא כאן תמן מזה ומזה עלה בידו· ברם הכא כל הטבל עלה בידו· בשלקט מאחת· אבל אם ליקט משתיהן מזו ומזו עלה בידו·

הלכה ז' עד היכן רבי יעקב בר אידי בשם רבי יוחנן עד שלש גרנות אסורות· עד גורן הרביעית אסור והרביעית מותרת· רבי שמואל בר אבודמא בעא קומי רבי מנא בתרומה עד כמה· אמר ליה עשו גורן הרביעית כגורן הראשונה· מה גורן הראשונה דבר שזרעו כלה בתרומה אסור ובטבל מותר אף גורן הרביעית בדבר שאין זרעו כלה בתרומה אסור ובטבל מותר מה אית לך אמר רבי יוסי בי רבי בון כגון הבלוכסין· ר' אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה השום עד כשעורין לדבר שזרעו כלה· מכן והילך לדבר שאין זרעו כלה· רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יוסי בן חנינה השום עד כשעורים לכל דבר·

הלכה ח' רב חייא בר אשי בשם רבי אבהו בשם רבי יוחנן דרבי שמעון היא· אין כרבי שמעון למה לי עראי אפילו קבע· אלא כגין דאמר רבי ירמיה רבי חייה בשם רבי יוחנן כמדת רבי שמעון שהוא מפריש מעשרותיו מהלכה לפום בן צרכינן מימר דרבי שמעון היא· תני המנכש עם הכותי מותר בדמאי הא בודאי לא· למה שהדמאי בטל במחובר לקרקע ואין גידולי איסור מעלין אותו· רבי אבהו בשם רבי יוחנן שיתלי תרומה שנטמאת שתלן ועושה אותן תרומ' ואם היו תרומ' מעיקרן כבר נדחו רבי אבהו בשם רבי יוחנן מים שניטמאו משיקן ועושה אותן מי חג· ואם היו מי חג מעיקרן כבר נדחו· רבי אבהו בשם רבי יוחנן האנים וענבים שניטמאו סוחטן ועושה אותן תרומה· ואם היו תרומה מעיקרן כבר נדחו· רבי זעירא רבי יסא בשם רבי לעזר סוחטן עד פחות מכזיתים ויינו כשר אפילו לנסכים· אמרין רבי שמעון בן לקיש פליג· מה בין לקולא בין לחומרא· אין תימר לקולא ניחא· אין תימר לחומרא הא תנינן עד שיגום את האוכל· ר' אבהו בשם רבי יוחנן כיני מתניתא עד שיגום בעלים וישנה:

הדרן עלך הזורע תרומה

בצל שנתנו לתוך עדשים אם שלם מותר· אם חיתכו בנותן טעם· ושאר כל התבשיל בין שלם בין מחותך בנותן טעם· רבי יהודה מתיר בצחנה שאינו אלא ליטול את הזוהמה·

ב' תפוח שריסקו ונתנו לתוך עיסה וחימיצה הרי זו אסורה· שעורים שנפלו לתוך הבור של מים אף על פי שהבאישו מימיו מותרין·

ג' הרודה פת חמה ונתנה על פי חבית של יין של תרומה רבי מאיר אוסר ורבי יהודה מתיר· רבי יוסי מתיר בשל חטים ואוסר בשל שעורים מפני שהשעורים שואבות·

ד' תנור שהסיקו בכמון של תרומה ואפה בו את הפת הפת מותר' שאין טעם כמון אלא ריח כמון:

ה' תלתן שנפלה לתוך הבור של מים בתרומה ובמעשר שני אם בורע כדי ליתן טעם· אבל לא בעץ ובשביעית ובכלאי הכרם והקדש אם יש בורע ובעץ בדי ליתן טעם·

ו' מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלקו· היו לו חבילי תלתן של טבל בותש ומחשב כמה זרע יש

בהן

מן ומפריש את הזרע ואינו צריך להפריש את העץ · אם הפריש לא יאמר אכתוש ואטול את העץ ואתן את הזרע אלא נותן את העץ עם הזרע ·

ז׳ זיתי חולין שכבשן עם זיתי תרומה פצועי חולין עם פצועי תרומה פצועי חולין עם שלימי תרומה או במי התרומה אסור · אבל שלימי חולין עם פצועי תרומה מותר ·

ח׳ דג טמא שכבשו עם דג טהור וכל גרב שהוא מחזיק סאתים אם יש בו משקל עשרה זוזי ביהודה שהן חמש סלעים בגליל דג טמא צירו אסור · רבי יהודה אומר רביעית בסאתים · רבי יוסא אומר אחד משישה עשר בו ·

ט׳ חגבים טמאים שנכבשו עם חגבים טהורים לא פסלו את צירן · העיד רבי צדוק על ציר חגבים טמאים שהוא טהור ·

י׳ כל הנכבשין זה עם זה מותרין אלא עם החסית · חסית של חולין עם חסית של תרומה ירק של חולין עם חסית של תרומה אסור · אבל חסית של חולין עם ירק של תרומה מותר ·

יא׳ רבי יוסי אומר כל הנשלקין עם התרדין אסורין מפני שהן נותנין טעם · רבי שמעון אומר כרוב של שקיא עם כרוב של בעל אסור מפני שהוא בולע · רבי עקבה אומר כל המתבשלין זה עם זה מותרין אלא עם הבשר · רבי יוחנן בן נורי אומר כבד אוסרת ואינה נאסרת מפני שהיא פולטת ואינה בולעת ·

יב׳ ביצה שניתבלה בתבלין אסורין אפילו חלמון שלה אסור מפני שהוא בולע · מי כבשים ומי שלקות של תרומה אסורין לזרים ·

סליק פירקא

בצל שנתנו לתוך עדשים כו׳ · רבי חזקיה רב אחא בשם רבי בא בר ממל מתניתא׳ כשהוציאו עדשים מתוכן שעדשים צופדו׳ אותו שלא יבלע · וכמה דאמר אמר עדשים צופדות אותו שלא יבלע · ודכוותה עדשים צופדות אותו שלא יתן · מתני׳ בה בבצל של חולין שנתנו לתוך עדשי׳ של תרומ׳ · אבל בבצל של תרומה שנתנו לתוך עדשין של חולין לא כדא · ביבש אבל בלח אסור · בבצל אבל בקפלוטות בין לח בין יבש בין שלם בין מחותך אסור · העביר פטומתו כמחותך הוא · היו שנים שלשה קטני׳ כמחותכי׳ הן · הדא דתימר כשאין קליפתו החיצונה כדי ליתן טעם אבל אם יש בקליפה החיצונה כדי ליתן טעם אסור · תמן תנינן דגים שנתבשלו עם הקפלוטות של מעשר שני והשביחו השבח לפי חשבון ·

אמר רבי הושעיה מתני׳ דלא כרבי יודה דתנינן ר׳ יודה מתיר בצחנה שאינה אלא ליטול את הזוהמה · רבנין דקיסרין בעיין והדא דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין משערין אותן כילו בצל כילו קפלוט דלא כרבי יודה · מודי ר׳ יודה בבצל של הקדש · ומודה רבי יודה בבצל של עבודה זרה ·

הלכה ב׳ תפוח שריסקו ונתנו לתוך עיסה וחימיצה הרי זו אסורה · תני רבי יוסי מתיר · רבי אחא רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה מה פליגין במחמץ במימיו אבל במחמץ בגופו מותר · כמה דרבי יוסי אמר תמן אין חימוצו חימוץ ברור כן הוא אומר הכא אין תבשילו תבשיל ברור · כל נותני טעם בין לשבח בין לפגם אסור דברי רבי מאיר · רבי שמעון אומר לשבח אסור לפגם מותר · אמר רבי שמעון בן לקיש מה פליגין בשהשביח ואחר כך פגם · אבל פגם ואחר כך השביח אף רבי מאיר מודה · ר׳ יוחנן אמר לא שנייה היא פגם היא השביח · היא השביח היא פגם היא המחלוקת · תמן תנינן שעורים שנפלו לתוך בור של מים אף על פי שהבאישו מימיו מימיו מותרין הדא מתני׳ מה היא · ר׳ יוחנן אמר במחלוקת · רבי שמעון בן לקיש אמר דברי הכל · רבי יוסי בי רבי בון אמר אילין שמועתא הכא רבי יוחנן במחלוקת · רבי שמעון בן לקיש אמר דברי הכל ·

הלכה ג׳ אמר רבי זעירא בעון קומי רבי ינאי נתנו על פי מגופת חבית מהו · אמר לון יגיד עליו ריעו · מהו יגיד עליו ריעו · אמר רבי יוסי כהדא דתנינן תמן חבית מליאה פירות ונתונה לתוך המשקין או שמליאה משקין ונתונה לתוך הפירות כמה דאת אמ׳ תמן והוא שיהא המשקין נוגעין בחבי׳ · והכא והוא שתהא כבר נוגעת במגופה · אמר רבי מנא ומינה כמה דתימא והוא שיהו משקין נוגעין בחבית עצמה · ואף הכא והוא שתהא כבר נוגעת במגופה עצמה · מילתיה אמר אפילו בצוננת · אמר רבי בא בצוננת הוה עובדא · והא תנינן חמה אמר רב חסדא שלא תאמר הואיל והבל בכבש יהא מותר · כמה ר׳ שמעון בן לקיש מים עושין פירות ומשקין אין עושין פירות דלא כרבי יודה · אלא רבי שמעון בן לקיש אמר מים עושין פירות וחסרין ומשקין עושין פירות ואינן חסרין · רבי יהודה אומר אין משקין עושין פירות כל עיקר · ומה דאמר ר׳ יוחנן כשהיינו חולבין אצל רבי הושעיה רבה לקיסרין ללמוד תורה היו נותנין חמטתינו על גבי קבושין של מורייס והיו טועמין בה טעם מורייס דלא כרבי יודה · מהלימין היו · ואין אסור משום גזל בעל הבית · נוטלין היו רשותו של בעל הבית · חיטין מלמטן ושעורין מלמעלן כשם שאין חיטין שואבות כך אין השעורים שואבות · שעורים מלמטן וחיטים מלמעלן כשם שהשעורים שואבות כך החיטי׳ שואבות ·

הלכה ד׳ מהו לצלות שני שפודין אחד של בשר שחוטה ואחד של בשר נבילה בתנור אחד · רב ירמיה אמר בשם רב אסור · ושמואל אמ׳ בשם רב מותר · פליגא מתניתין על רב אין צולין שני פסחי׳ בתנור אחד מפני התערובו׳ · לא אמרו אלא מפני התערובות · הא שלא מפני התערובות לא · מי צתרי רב אמר אסור ושמואל אמר מותר · אייכל שמואל לרב מי צתרי · הדין טהיה רב חייה בר אשי בשם רב משגר ליה בחרותה ·

הלכה ה׳ ואין עץ פוגם וחוזר ופוגם · מתניתין כמאן דאמר נותן טעם לפגם אסור · ואפילו כמאן דאמר נותן טעם לפגם מותר מודי הוא הכא שהוא אסור למה כל דבר שנפלה לתוכו תלתן הוא משביח · וכמה היא חבילה עשרים וחמשה זירין ·

אמר ר׳ יוחנן וארבעה מינהון מיטה · מילתיה אמרה עד שהן בחבילו׳ הן נטבלות · מעתה ואפילו שבלים · אין מכניסן לכן · והלא חביות מכנסן לכן · אין גידוליהן לכן ואלו מכנסן לכן וגידוליהן לכן ·

הלכה ו׳ אמ׳ רבי יונה זאת אומרת פצוען בולעין ופולטין וחוזרין ובולעין · שלימין ובולעין ופולטין ועוד אינן בולעין · הדא אמרה לא לשבח ולא לפגם אסור · מתני׳ דרבי שמעון · דרבי שמעון אמר נותן טעם לפגם אסור · והא רבי שמעון אמר נותן טעם לפגם מותר · כהדא רבי שמעון אומר כרוב של שקא ששלקו עם כרוב של בעל אסו׳ מפני שהוא בולע ·

הלכה ז׳ תני רבי יודה בר פזי דבר דליה דג טהור טפל שכבשו עם דג טמא מליח אסור · והתני רבי חייה מדיחו ומותר · אמר רבי מנא מאן דאמר מותר בשכבשן שתיהן באחת · מאן דאמר אסור בשכבשן זה אחר זה · תדע לך שהוא כן דתנינן או במי התרומה אסור ו׳א בשכבשן זה אחר זה · וכל גרב שמחזיק סאתים · כמה סאתה עבדא עשרה וארבעה לוגין · וכמה לוגא עביד תרתין ליטרין · וכמה ליטרא עבדא מאה זוזין נמצא כל זין וזין אחת מתשע מאות וששים . הורי רבי יוסי בי רבי בון כעכברא חד לאלף · רבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינה רובע ציר כסאתים ציר · והלא אין ציר דג טמא מציר · אמר רבי אבהו חשבית יתה קרוב למאתים · רבי אילא בשם רבי שמעון בר חייה רובע ציר כסאתים דגים וציר · אתא עובדא קומי רבי יאשיה והורי כן ותני כן במה דברים אמורים בזמן ששולה ראשון ומניח לפניו שמותר לעשו׳ כסדר הזה · אבל אם היה שולה ראשו׳ ומניח לאחריו אפילו יותר מכסדר הזה מותר על ידי עילה גבותתה איקלקלת · שאל רבי חגיי לרבי בא בר זבדא אמר ליה דבר של רבים אינו נאסר · רבי יעקב בר זבדי א״ר יצחק שאל ואילין אגרתא לא גיים לוקס כתיב בהן ואת אמ׳ ע״ עילה · העיד רבי צדוק על ציר חגבים טמאים שהוא טהור · מהו טהור טהור מלהבשיר · הא לטמא אפילו כל שהוא מטמא ·

הלכה ח׳ אמר רבי יוחנן לית כאן נכבשין אלא נשלקין · כבוש כרותח הוא · ר׳ חנינה תירתא בשם ר׳ הושעיה חסית בחסית מין במינו רבי עקיבה מתיר · וחכמים אוסרין · רבי יוסא בשם רבי יוחנן מודין חכמים לרבי עקיבה בבשר כבשר שהוא מותר · אמר רבי זעירא לרבי יוסא ואילו לא את אמרת הדא לא הוינן ידעין דהוא כן · ודילמא לא את אמרת אלא מודי רבי עקיבה לחכמים בבשר בבשר שהוא אסור · אתא רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן מודי ר׳ עקיבה לחכמים בבשר כבשר שהוא אסור · ר׳ חיננה שמע לה מן דבתרה רבי עקיבה אומר כל המתבשלין זה עם זה מותרין חוץ מן הבשר · הא בשר בבשר אסור · דילמא אתאמרת אלא מודין חכמים לרבי עקיבה בבשר בבשר שהוא אסור · רבי חנניה רבי אבהו בשם רבי יוחנן מודין חכמים לרבי עקיבה כבשר בבשר שהוא אסור · אמר רבי יוסי הוינן סברין מימר של בעל בולע מן מה דאמר רב הונא סב מן איבה חזב לפלופה · הדא אמרה שלשקי בולע ·

הלכה ט׳ רבי ירמיה בעי שלקה בחולב מהו · רבי זעירא לא אכל כבד מימיו · שלקה רבי בא ואוכלה ליה · ואית דאמר מלחה רבי בא ואוכלה ליה ·

הלכה י׳ החלמון אסור מפני שהוא בולע · תני בר קפרא חלמון אסור וכל שכן חלב בצים · יצחק רבה בשם רבי שמעון בן לקיש ביצים ששלקן ומצא כהן אפרוח בנותן טעם · רבי זעירא רבי שמעון בר אבא בשם רבי יוחנן רבי זעירא אדא בר גרשן רבי כריי רבי לוי בר פלטא זקן אחד בשם רבי ששים ואחת אסורות · ששים ושתים מותרות ·

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן העיד אדא חבירינו לפנינו בששים ואמר מי שיביא לי יותר מששים מבשר אנא · אמרין לשמעון בר ווא אמר את הבין ואינן אמרין הבין · אמר לון אנא מה דשבעית ואינון מה דשמעין · שמעון בר ווא אמר קומי רבי חנינא מעשה בא לפני רבן גמליאל בר אמ׳ ליה אנא לא מודי בארבעים ושבע ואנא מודה בארבעים וחמש · רבי חייא בשם רבי חנינא מעשה בא לפני רבי ואמר אית תמן חמשין · רבי חייא בשם רבי חנינה והדרק והקליפין והמים מצטרפין · אמר רבי זעירא ואיסור מתוכן · אמר רב הונא קליפי איסור מעלין את ההיתר · רבי זעירא הדא דתימר ההוא ששלקן בקליפיהן שלוקות כשלוקות · אבל שלקן ביצים קלופות בשאינן קלופות או שאינן קלופות בקלופות · שלוקות בשאינן שלוקות צריכין שיעור אחר · גיעולי ביצים מותרין · טורו עיבר ולא יגעיל · ביצים שהקרימו הרי אלו אסורות · מחרזות הנפש היפה תאכל · מצא כהן דם קולף מקום הדם · רבי זעירא סלק מבקרה לרבי חייא בריה דרבי יצחק עטשייה אשכחיה יתיב אמר לא שנו אלא בלובן וחלמון · אבל כלובן חלובן מותר · הא סבר דהוא גביה מן אבהתיה ·

אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן בין חלבון בין חלמון אסור׃ תני רבי חלפתא בן שאול חלמון אסור · חלבון מותר · אמר רבי זעירא הן דאמר בחלמון אסור בשנמצא במקום זכרותו של חלמון ואפילו חלבון והוא שנמצא במקום זכרותו של מוח שממנו אפרוח נוצר · תמן תנינן אילו פוסלי׳ ולא מעלין המים בין טהורין בין טמאין׳ מי כבשים מי שלקות והתמד עד שלא החמיץ · הכא את עבד ליה אוכל והכא את עביד ליה משקה · אמר רבי מנא כאן בקשין כאן ברכין׳ כאן באוכל כאן במשקה · אמר רבי יוסי בי רבי בון אפילו תימר כאן וכאן בקשים · וכאן וכאן ברכין נותנין טעמים בתרומה ואין נותנין טעמים במקוה׃

הדרן עלך בצל שנתנו

אין נותנין דבילה וגרוגרו׳ לתוך המורייס מפני שהוא מאבדן׳ אבל נותנין את היין למורייס׳ ואין מפטמין את השמן אבל עושין את היין יינומלין · אין מבשלין יין של תרומה מפני שהוא ממעיטו׳ ר׳ יהודה מתיר מפני שהוא משביחו · ב׳ דבש תמרים ויין תפוחין וחומץ סיתווניות ושאר כל מי פירות של תרומה · רבי ליעזר מחייב קרן וחומש · ור׳ יהושע פוטר · ר׳ ליעז׳ מטמ׳ משו׳ משקה א״ר יהושע לא מנו חכמים שבעה משקין כמוני פטמין אלא אמרו שבעה משקין טמאין ושאר כל המשקין טהורין׳ ג׳ אין עושין תמרים דבש ולא תפוחין יין ולא סיתווניות חומץ ושאר כל הפירות אין משנין אותן מברייתן בתרומה ומעש׳ שני אלא זיתים וענבים בלבד · אין סופגין ארבעים משום ערלה אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים · ואין מביאין בכורים משקין אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים ואינו מטמא משום משקה אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים · ואין מקריבין על גבי המזבח אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים׳ ד׳ עוקצי תאנים וגרוגרות והכליסים והחרובים של תרומה אסורין לזרים · ה׳ גרעיני תרומה בזמן שהן מכנסן הן אסורות ואם השליכן מותרות · וכן עצמות של קדשים בזמן שהוא מכנסן אסורין ואם השליכן מותרין׳ המורסן מותר סובין של חדשות אסורות ושל ישנות מותרות נוהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחולין׳ המסלת קב או קביים סאה לא יאבד את השאר אלא יניחנו במקום המוצנע · ו׳ מגורה שפינה ממנה חיטי תרומה אין מחייבין אותו להיות יושב ומלקט אחת אחת אלא מכבד כדרכו ונותן לתוך החולין · ז׳ וכן החבי׳ של שמן שנשפכה אין מחייבין אותו להיות יושב ומטפח אלא נוהג בה כדרך שהוא נוהג בחולין׳ ח׳ המערה מכד לכד וניטף שלש טיפין נותן לתוך החולין הרכינה ומיצת הרי זו תרומ׳ וכמה תהא בתרומת מעש׳ של דמאי יוליכנה לכהן אחד משמונה לשמינית׳ ט׳ כרשיני תרומה מאכילין אותן לבהמה ולחיה ולתרנגולין׳ ישראל ששכר פרה מכהן מאכילה כרשיני תרומה · וכהן ששכר פרה מישראל אף על פי שמזונותיה עליו לא יאכילנה כרשיני תרומה׳ ישראל ששם פרה מכהן לא יאכילנה כרשיני תרומה · וכהן ששם פרה מישראל מאכילה כרשיני תרומה · י׳ מדליקין שמן שריפה בבתי כניסות ובבתי מדרשות ובמבואות אפלין ועל גבי החולים ברשות כהן׳ בת ישראל שנישאת לכהן והיא ליכודה לבוא אצל אביה ואביה מדליק ברשותה · מדליקין בבית המשתה אבל לא בבית האבל דברי רבי יהודה · רבי יוסי אומר בבית האבל אבל לא בבית המשתה · רבי מאיר אוסר כאן וכאן · ורבי שמעון מתיר כאן וכאן׃

סליק פירקא

אין נותנין דבילה וגרוגרות לתוך המורייס כו׳ · תני נותן דבילה וגרוגרו׳ לתוך המורייס כדרך שנותן תבלין ובלבד שלא יסחטם להוציא מימיהם׳ ובתבלי׳ מותר שכך הוא מלאכתן · צרור תבלין שנתנו לתוך קדירה זו וחזר ונתנו לתוך קדירה אחרת אם בטל טעמו מותר ואם לאו אסור · מה בינה לבין שבת׳ לא כן תני השבת שנתן טעם בקדירה אין בה משום תרומה׳ ואינה מטמאה טומא׳ אוכלין · משלך נתנו לך · בדין היה שלא תטמא טומאת אוכלין והן אמרו שתטמא טומאת אוכלין · והן אמרו מכיון שנתנה טעם בקדירה בטלה · רבי חייה בשם רבי יוחנן דרבי היא דתני יין למורייס רבי מתיר · ורבי אלעזר בי רבי שמעון אוסר לפיכך אם עבר ונותנו רבי אוסר לזרים׳ ורבי אלעזר בי רבי שמעון מתיר לזרים׃ רבי מנא בר׳ תנחום בעי כדברי מי שמתיר לזרים מורייס של גוים למה אסור · רבי ירמיה בשם רבי חייא בר ווא משום בישולי גוים הן אסורין · התיב רבי יוסי והתני המין מותר ושאינו המין אסור׳ המין מותר לא אפילו מבושל׳ ודכוותה ושאינו המין אסור ואפילו שאינו מבושל · ואמר רבי יוחנן בר מריה ואפי׳ כמאן דאמר המין מותר ובלבד בידוע · הדא אמרה וצית התרומה מותרת · וצית ע״ה אסורה׳ רבי לעזר ורבי יוחנן חד אמ׳ מפני שממעטו ממידתו · וחרנה אמר מפני שממעטו משותיו · ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא׳ מן מה דאמר רבי יוחנן מחלפה שיטתיה דרבי יהודה · ואמר רבי לעזר אינה מוחלפת תמן בכהן וכאן בבעלים · הוי רבי יוחנן הוא דאמר מפני שממעטו משותיו׃ יהודה בן פזי רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש מפני שממעטו משותיו ·

הלכה ב׳ הכן בעיי מימר מה פליגין בחומש · אבל בקרן אף רבי יהושע מודי · מה פליגין לשעבר הא כתחילה אף רבי יושוע מודה ותנינן דבש תמרים ר׳ ליעזר מחייב במעשרות׳ ורבי יהושע פוטר · כאן שזבו משנטבלו · וכאן שזבו עד שלא נטבלו מודי רבי ליעזר שאם עישר על התמרים אפי׳ מאיספמיא דבשן מותר · מילתיה אמר שהוא מעשר מן התמרים על הדבש לפי המדים · רבי ליעזר מחייב במעשרות · תני רבי נתן אומר לא שר׳ ליעזר מחייב במעשרות אלא שרבי ליעזר אומר שלא יאכל מן התמרים עד שיעשר על הדבש · מילתיה אמרה שהוא מעשר מן התמרים על הדבש לפי דבש ולפי התמרים׳ רבי ליעזר מטמא משום משקה · תני רבי נתן אומר לא שר׳ ליעזר מטמא משו׳ משקה על מה נחלקו על שנפל לתוכו משקה שר׳ ליעזר מטמא משום משקה · וחכמים אומרים הולכין אחר הרוב · על דעתיה דרבי נתן רבי מאיר ורבי ליעזר בן יעקב ורבי ליעזר שלשתן אמרו דבר אחד · רבי מאיר דו אמר אין מי פירות מטלין לעולם · רבי ליעזר בן יעקב דתני רבי ליעזר בן יעקב אומר ציר טהור שנפל לתוכו מים כל שהוא טמא · והדין רבי ליעזר דהכא׳ טעמא דרבי ליעזר וכל משקה · מה טעמא דרבנין אשר ישתה · מה רבי ליעזר כרבי ישמעאל דרבי ישמעאל דו אמר כלל ופרט הכל בכלל · ורובה כדרבי ישמעאל דו אמר אפילו כלל ופרט וחזר וכלל הכל בכלל׳ ר׳ פריגורי דקיסרין אמר רבי לעזר בי רבי ישמעאל אלא כך משיב ר׳ ליעזר לחכמים מה דאית לכון אשר יאכל פרט לאוכל סרוח · כן אית לי אשר ישתה פרט למשקה סרוח · אמר לו לא דומין אוכלין למשקין · לא אם אמרת באוכלין שכן אוכל סרוח מעיקרו טהור׳ תאמר במשקין שכן משקה סרוח מעיקרו טמא · דבר אחר לא אם אמרת באוכלין שכן אוכלין המיוחדין לאדם אין צריכין מחשבה · תאמר במשקין שכן משקין המיוחדין לאדם צריכין מחשבה · ומפני שצריכין מחשבה יהא משק׳ סרוח מעיקרו טמא והואיל והן צריכין מחשב׳ יהא משקה סרוח מעיקרו טהור · דבר אחר אמרו לו לא אם אמרת באוכלין שכן אוכלי׳ בהמה לאדם אינן באין במחשבה · תאמר במשקין שכן משקה בהמה לאדם באין במחשבה · והני כן כל משקה מה ת״ל אשר ישתה פרט למשקה סרוח דברי רבי ליעזר · אמרו לו אין משקין יוצאין לא ידי עופות ולא ידי פרה · חברייא בשם רבי לעזר מודה רבי ליעזר לחכמים במשקה סרוח מעיקרו שהוא טמא · והתנינן הכוחל היוצא ממק׳ רבי ליעזר מטהר׳ וחכמים מטמאין · רבי אילא בשם רבי לעזר מודה ר׳ ליעזר לחכמ׳ במי ים הגדול שאפילו הן סרוחין והתורה קרא אותן מים · ולמקוה המים קרא ימים · ר׳ יעקב בר זבדי בשם ר׳ אבהו מודי ר׳ ליעזר לחכמים במי תרדין ובמי שלקות שאינן מכשירין׳ רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי אם יאמר לך אדם שמונה משקין הן אמור לו הרי טל ומים מין אחד הן ובנו אותן חכמים שנים · אילו הוה לן חורן לא מנתיה · ואין הוה חורן לא הוה מנתיה׳ ·

הלכה ג׳ רבי אילא בשם רבי לעזר כיני מתניתא אין מביאין ביכורים משקין אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים · ואפילו משזכו בהן בעלים · והתני דרך ביכורים משקה להביאן מניין שיביא ת״ל תביא משלקטן מטער ראשונה על מנת כך · ברם הכא בשלא לקטן משע׳ ראשונה על מנת כן · זיתים של תרומה טהורים ייעשו שמן · טמאים לא ייעשו · וענבים בין טמאות בין טהורות לא ייעשו דברי רבי מאיר · רבי יעקב אומר משמו לא נחלקו רבי ליעזר ורבי יהושע על זיתים טהורי׳ שייעשו על מה נחלקו על הטמאים שר׳ ליעזר אומר לא ייעשו ורבי יושוע אומר ייעשו · וענבים טהורות ייעשו · טמאות לא ייעשו · אמר רבי יוחנן מודה רבי ליעזר ורבי יהושע בזיתים טהורין שיעשו על מה נחלקו על הטמאים שר׳ ליעזר אומר לא ייעשו ורבי יושוע אומר ייעשו׳ וענבים בין טהורות בין טמאות ייעשו׳ א״ר יוחנן מודה ר׳ ליעזר ור׳ יושע בזית׳ טהורין שייעשו וענבים טמאות שלא ייעשו ועל מה נחלקו על זיתים טמא׳ ועל ענב׳ טהורות שר׳ ליעזר או׳ לא ייעשו ור׳ יהושע או׳ ייעשו׳ כל עמא רבין על דר׳ מאיר בענבים טהורות שייעשו ולמה אמר לא ייעשו׳ חשובות הן לאוכל יותר מן המשקה · כל עמא רבין על דר׳ יוחנן בענבים טמאות שלא ייעשו ולמה אמרו שיעשו בשביל ליהנות מן החרצנים ומן הזגין · זתים טמאים ר׳ ור״מ חד ר׳ יעקב ור׳ יודה וחרא היך עבדין עובדא׳ ר׳ זעירא בשם ר׳ לעזר אם כתניתא במובלעות באוכל׳ ר׳ זעירא כל דתרומות ודטהרות שמועה בשם ר׳ לעזר׳

הלכה ד׳ א״ר יוחנן בגלעיני אגסין וקרוסטמלין היא מתני׳ א״ר לעזר ואפי׳ תימר בגלעיני הרושב במחוסרות למצמץ · והא תנינן וכן עצמות הקדש אית לך מימר במחוסרות למצמץ׳ לא בראשי כנפים והסחוסין · אתא ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן בר אשי כנפים והסחוסין היא מתני׳ ואילו הן החדשו׳ כל זמן שהבריו׳ רגילי׳ לחבוט׳ ר׳ אחא אמ׳ עד שלשי׳ יום׳ ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן בן היא שיעורה · והתני מסלת בודקין כל שהוא רוצה ומנקב בירקבל שהוא רוצה · ר׳ אבהו בשם רבי יוחנן במעמידה על תרומתו׳ ר׳ ירמיה

בשם רבי אילא כאן בשני רעבן · כאן בשני שובע · המן תמן בעי אבטוח וקנובת ירק של תרומה׳ רבי דוסא מתיר לזרים · וחכמים אוסרין׳ רבי אבהו בשם רבי יוחנן לא שנו אלא בקנובת ירק של גננין · אבל בקנובת ירק של בעלי בתים אף רבנין מודיין׳ רבי בון בעיין לא מסתברא בתרומה גדולה אבל בתרומת מעשר אין העלין תלושין על העלין ולא הקלחים תלושין על הקלחין׳

הלכה ה׳ תמן תנינן הרכינה ומיצת הרי זה שלמוכר · אמר רבי יוחנן לית כאן של מוכר אלא של לוקח והבא את אמר הכין׳ אמר רבי יצחק בר אלעזר מה׳ ייאוש ואף בקודש כן׳ אתא רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן ואף בקודש כן · אמר רבי הושעיה לא שנו אלא בקדשים שיש להן מתירין · אבל בקדשים שאין להן מתירין אפילו כל שהוא צריך להחזיר · רבי בון בר חייה בעי הדין לוג שמן של מצורע צריך להחזיר או אינו צריך להחזיר׳ אין תימר צריך להחזיר ולא החזיר עובר משום חסרון · אין תימר אינו צריך להחזיר והחזיר עובר משום יתרון · רבי חיננא לא אמר כן אלא אמר רב הושעיה לא שנו אלא בקדשים שיש להן מתירין אבל בקדשים שאין להן מתירין אפילו כל שהוא צריך להחזיר · והדין לוג שמן של מצורע לא כקדשי׳ שיש להן מתירין הן ותימר צריך להחזיר׳ הדא אמרה צריך להחזיר ולא החזיר עובר משום חסרון׳ תני רבי חלפתא בן שאול קדירה שבישל בה תרומה מגעילה בחמין שלשה פעמים ודיו · אמר רבי בא ואין למידין מכנה לעניין נבילה · אמר רבי יוסי קשייתה קומי רבי בא תרומה בעון מיתה ונבילה בלא תעשה ואת אמר הכין׳ אמר ליה כמאן דאמר מאיליהן קיבלו עליהן את המעשרות׳ רבי יוסטי בר שתם בעא קומי רבי מנא תנינן אם הרכינה ומיצת הרי זו תרומה ואת אמר הכין׳ אמר ליה כאן על ידי האור נגעל דיצא · שמרים של תרומה הראשון והשני אסור · והשלישי מותר · במה דברים אמורי׳ כשנתן לתוכן מים · אבל לא נתן לתוכן מים אפילו שלישי אסור · שמרים של מעשר שני ראשון אסור ושני מותר׳ רבי מאיר אומר השני כנותן טעם׳ רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק הקודש כמי נו׳ הרוסן של זב ראשון טמא ושני טהור׳ במה דברים אמורים שלא נתן לתוכן מים אבל נתן לתוכן מים אפילו עשירי טמא · רבי יודן בר אחתיה דרבי יוסי בר חנינה בשם רבי יוסי בר חנינה פחות מיכן נותנו במירו · רבי ינאי בשם רבי יודן כאוכל כדי לבשל ביצה קלה׳ הדא דתימר בטמא הך כביצה בטמא אבל טהור אפילו כל שהוא צריך להחזיר בדמאי׳ אבל בודאי בין טמא בין טהור בין רוב בין מועט צריך להחזיר ·

הלכה ו׳ מניין לפרתו של כהן שהיתה שוכה אצל ישר׳ שאינה מאכילה בתרומה תלמוד לומר וכהן כי יקנה קניין כספו וגו׳ יכול לא יאכילנה כרשינין ח״ל הם · אית תניי תני יכול לא תאכל בכרשינין ובתלתן · רבי חזקיה רבי ירמיה רבי חייה בשם רבי יוחנן לית כאן תלתן׳ הלהן דבר תורה לא כן תני מניין לכהן שקנה עבד ולישראל בו שותפות אפילו אחד ממאה בו שאינו מאכילו בתרומה תלמוד לומר וכהן כי יקנה · תני בר קפרא אחד זו ואחד זו לא תאכל בתרומה.

הלכה ז׳ מדליקן שמן שריפה בבתי כניסות ובבתי מדרשות כו׳ שמעון בר בא בשם רבי יוחנן כן היא מתניתא ועל גבי החולים ברשות כהן הא מתניתא קדמייתא אפילו שלא ברשות כהן · תני רבי חייה ביקור החולה אין לו שיעור · אמר רבי חייא בר אדא מתניתא אמרה כן ועל גבי החולין ברשות כהן׳ ר׳ ירמיה בעא קומי רבי זעירא עד כדון בתרומה שנפלה לו מבית אבי אמו כהן ואפילו בתרומת גרנו׳ אמר ליה מאן יימר לך בתרומת גרנו׳ רבי יונה ודרבי יוסי׳ רבי יונה כרבי ירמיה ודרבי יוסי כרבי זעירא׳ מאן דאמר בתרומת גרנו נחלק ואתי אתייא לכאן דאמר בתרומה שנפלה לו מבית אבי אמו כהן כלא כן כשאינו צריך זכייה · אמר ליה במזכה לו על ידי אחר · תני ישראל וכהן שהיו שותפין בחנות ממלא ישראל את הנר שמן שריפה ועולה לעלייה ויורד לחנות לעשות צרכיו של כהן אבל לא של ישראל · כהן שבא אצל ישראל לעשות עמו חשבון והדליק על גביו שמן שריפה אע״פ זכייה אמר להן במזכה להן על ידי אחר · תני בת ישר׳ שנכנסה לעשות צרכיו של כהן אבל לא של ישר׳ · תני בת ישר׳ שנכנסה להדליק מבדנת טובלת פתילה שמן שריפה ומדלק׳ ר׳ חונא בשם דרבי ינאי שעת משלחת זאיבים היתה · ולא עמד בית דין וביטל כמה דתימר תמן לא עמד בית דין וביטל אף הכא לא עמד בית דין וביטל · בקרו של כהן שהיה מאכיל אצל ישראל · וכן בגדו של כהן שהיה נארג אצל ישראל מדליק על גביו שמן שריפה ואינו חושש · כהן שבא לעשות חשבון עם ישראל והדליק על גביו שמן שריפה ועמד לו והלך לו אף על פי כן אין מחייבין אותו לכבותו עד שיכבה מאיליו · רבי חנניה בר עכברי הוה עבד עובדתא גבי רבי חייה ציפריא · מי אזיל ליה מלי ליה בוצינא שמן שריפה · ולא כן שבקן מימר לעשות צרכיו של כהן אבל לא של ישראל · אמרין די לא הוה עבד ליה כן לא הוה אתי · סברין מימר כד יכבי בייתיה הוה מטפי לה׳ אמר רבי חיננא על ידי כן הוה שהד ועל ידי כן הוה קרין · אדא שמשא שאל לרבי אימי בגין דאנא צבע פתילה כן חולא · אמר ליה בטל הוא על גב פתילות · הורי רבי יודה בן פזי כאילין דבר נחמיה כן · רבי אימי נסב פתילה׳ רבי אילא לא נסב פתילה׳ לית לרבי אילא הדא דרבי אימי סבר רבי אילא משום גזל וכלא כן הדין שמשא מבזבזא בה קדושה ·

גמליאל זוגא שאל לרבי יסא מהו להוסיף שמן חולין ולהדליק׳ א״ל לא תני רבי הושעיה אלא אין מחייבין אותו למצותו · אמר רבי אבהו שנה לי יונתן בן עכמאי בת כהן שהיתה עומדת ערב שבת עם חשיכה ובידה נר ובתוכו שמן שריפה הרי זו מוספת לתוכו שמן של חולין ומדלקת׳ אמר ליה רבי זעירא מה טביה אמר ליה אדם גדול היה ובקי במשנתינו הוה פרשיה · רבי חייא דכפר החומין קומי רב ובכתיה חכים · מדליקין בבית המשתה אבל לא בבית האבל דברי ר׳ יהודה. רבי יוסי אומר בבית האבל אבל לא בבית המשתה · רבי מאיר אוסר כאן וכאן · רבי שמעון מתיר כאן וכאן׳ מה טעם דרבי יהודה בית המשתה על ידי דמניהון נקים לא מתעסקין׳ בבית האבל על ידי דמניהון צאין מתעסקין ביה · מה טעמא דרבי יוסי בית האבל על ידי דאינון כניעין לא מתעסקין ביה׳ בית המשתה על ידי דאינון פחזין מתעסקין ביה׳ מאי טעמא דרבי מאיר בבית האבל על ידי דמניהון צואין מתעסקין בו · בית המשת׳ על ידי דאינון פחזין מתעסקין ביה · מאי טעמא דרבי שמעון בית האבל על ידי דאינון כניעין לא מתעסקין ביה · בית המשתה על ידי דמניהון נקיין לא מתעסקין ביה · אמרין דבי רבי ינאי הלכה כרבי שמעון · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יאשיה הלכה כרבי שמעון׳ ר׳ יוסי צירניא בעא קומי רבי ירמיה דלא כן מה נן אמרין רבי מאיר ורבי שמעון אין הלכה כרבי שמעון׳ אמר ליה של בית קודמין הוא · והא רבי יודה אומר מעין שניהן׳ ור׳ יוסי אומר מעין שניהן · ורבי יודה ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי · מהו להדליק שמן שריפה בחנוכה אמרין דבי רבי ינאי מדליקין שמן שריפה בחנוכה · אמר רבי ביסא אנא לא אגא חכים לאבא אימא הוה אמרה לי אבוך הוה אמר מי שאין לו שמן של חולין מדליק שמן שריפה בחנוכה׃

הדרן עלך אין נותנין רבילה וסליקא לה מסכת תרומות

מסכת מעשרות

כלל אמרו במעשרות כל שהוא אוכל ונשמר וגידוליו מן הארץ חייב במעשרו׳ ועוד
כלל אח׳ אמרו כל שתחילתו אוכל וסופו אוכל אע״פ ששימרו להוסיף אוכל חייב
קטן וגדול וכל שאין תחילתו אוכל אבל סופו אוכל אינו חייב עד שיעשה אוכל
ב׳ מאימתי הפירות חייבין במעשרות התאנים משיבחילו· והענבים
והבאושין משהבאישו· והאוג והתותים משיאדימו וכל האדומים משיאדימו·
הרימונים משימסו· התמרים משיטילו שאור׳ הפרסקין משיטילו גידים·
האגוזים משיעשו מגורה· ר׳ יהודה אומר האגוזים והשקדים משיעשו קליפה׳
ג׳ החרובין משינקדו וכל השחורים משינקדו· והאגסים והקרוסטמלין
והפרישין והחזררין משיקריחו וכל הלבנים משיקרחו· התלתן כדי שתצמח
התבואה׳ והזיתים משיכניסו שליש· ד׳ ובירק הקישואין והדילועין
והאבטיחין והמלפפונות התפוחים והאתרוגים חייבין גדולים וקטנים׳ רבי
שמעון פוטר את האתרוגין בקוטנן· והחייב בשקדים המרים פטור מן המתוקים
והחייב במתוקין פטור מן המרים׳ ה׳ ואי זהו גורנן למעשרות הקישואין
והדילועין משיפקסו ואם אינו מפקס משיעמיד ערימה· אבטיח משישלק·
ואם אינו משלק משיעשה מוקצה׳ ירק הנאגד משיאגד· ואם אינו אוגד
משימלא את הכלי ואם אינו ממלא את הכלי משילקט כל צורכו׳ כלכלה
משיחפ׳ אם אינו מחפה משימלא את הכלי׳ ואם אינו ממלא את הכלי משילקט
כל צורכו׳ במה דברים אמורים במוליך לשוק· אבל במוליך לביתו אוכל
מהן עראי עד שהוא מגיע לביתו׳ ו׳ הפרד והצימוקין והחרובין
משיעמיד ערימה· הבצלים משיפקלו· ואם אינו מפקל משיעמיד ערימה·
התבואה משימרח ואם אינו ממרח משיעמיד ערימה׳ הקטניות משיכבור·
ואם אינו כובר עד שימרח׳ אף על פי שמירח נוטל מן הקטועים ומן הצדדים
וממה שבתוך התבן ואוכל׳ ז׳ היין משיקפה אף על פי שקיפה קולט
מן הגת העליונה ומן הצינור ושותה׳ השמן משירד לעוקה אף על פי שירד
נוטל מן העקל ומן הממל ומבין הפצים ונותן לחמיטה ולתוך התמחוי אבל
לא יתן ללפס ולקדירה כשהן מרותחין· רבי יהודה אומר לכל הוא נותן חוץ
מדבר שיש בו חומץ וציר׳ ח׳ העיגול משיחליקנו׳ מחליקן בתאנים
ובענבים של טבל׳ רבי יהודה אוסר· המחליק בענבים לא הוכשר· ר׳ יהודה
אומר הוכשר וגרוגרות משידוש ומגורה משיעגל׳ היה דש בחבית ומעגל
במגורה נשברה החבית ונפתחה המגורה לא יאכל מהן עראי· רבי יוסי מתיר׃

סליק פירקא

כלל אמרו כשביעית כו׳· כתיב עשר תעשר את כל תבואת
זרעך· היתי אומר כל הדברים יהו חייבין במעשרות
תלמוד לומר את כל תבואת זרעך ריבה וריבה שאר
זירעוני גינה שאין נאכלין· כתיב תבואת זרעך׳ וכתיב היוצא השדה שנה
שנה· הא כיצד טול מבנתיים דבר שהוא אוכל תשמר· אית דבעי משמעינה
מן הדא עשר תעשר כלל את כל תבואת זרעך פרט כלל ופרט אין בכלל אלא
מה שבפרט· אין לי אלא תבואה קיטנית מניין תלמוד לומר וכל מעשר הארץ
מזרע הארץ מפרי העץ לה׳ הוא· לרבות זרע שום שחליים וגרגר׳ או יכול
שאני מרבה לוף העליון זרע כרישין זרע בצלים זרע לפת וצנונו׳ ושא׳ זירעוני
גינה שאין נאכלין תלמוד לומר מזרע הארץ ולא כל זרע הארץ· פרי העץ
לרבות כל פירות האילן· יכול שאני מרבה חרובי שיטה וצלמונה וחרובי גרודה
תלמוד לומר מפרי העץ לא כל פירות האילן· ירקות מניין איסי בן יהודה אומר
המעשרות לירקות מדבריהן· רב חסדא אמר הבקיר קמה וחזר זכה בה ועבר
והפריש ממנה תרומה הרי זו תרומה מה בין קמה לשיבלין קמה עד שלא הבקירה
עבר והפריש ממנה תרומה אינה תרומה· שבלין עד שלא הבקירה ועב׳ והפריש
ממנה תרומה הרי זו תרומה· רב חיננא בשם רב חסדא אף בהקדש כן מילתהן
דרבנן פליגן דאמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך
ממה שיש לך ואין לו את חייב ליתן לו יצא לקט שידך וידו שוין בו׳ הא לקט
הא שכחה הא פיאה הא הבקר· אמר רבי יוחנן חבורה היה מקשה הרי
הקדש הרי אין ידך וידו שוין במי שידך וידו שוין· אמר ר׳ אילא מה נן קיימין
אם כשנתמרח הבקר ברשות ההבקר וברשות ההקדש אמרה תורה ראשי׳ דגנך
ולא של הבקר· ראשית דגנך ולא של הקדש׳ אלא כי נן קיימין כשהבקיר
שיבלין וחזר וזכה בהן כהפקר פטור בהקדש חייב בהבקר פטור מן הדא דאמ׳ ר׳
יוחנן בשם ר׳ ינאי ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך במה שיש לך ואין לו את
חייב ליתן לו יצא הבקר שידך וידו שוין בו׳ בהקדש חייב מן הדא הקדיש
קמה ופדה קמה חייב׳ מה בין הבקר מה בין הקדש· הבקר יצא ידי הכל· הקדש
לא יצא ידי הגזבר אמר ר׳ אבין אפילו ידי הבעלים לא יצא מאחר שאמ׳ לו פדה
את ראשון׳ רבי זעירא ר׳ יסא בשם רבי לעזר הזורע שדה הבקר חייב במעשר׳
רבי יונה מפיק לישנא בזוכה בשדה הבקר וגידוליה׳ רבי חייא בר אדא בעא קומי
רבי יוחנן כמהין ופטריות מהו שיהו חייבין במעשרות׳ אמר ליה רבי יוחנן בשם
רבי סיסי כתב עשר תעשר את כל תבואת זרעך דבר שהוא נזרע ומצמיח׳
יצאו כמהין ופטריות שאינן נזרעות ומצמיחות׳ רבי יונה מפיק לישנא כפני
שהארץ פולטתן אף על פי שהוא שומרו להוסיף אוכל חייב קטן וגדול הא אם
אינו שומרו להוסיף אוכל אינו חייב קטן וגדול· רבי אימי בשם רבי שמעון בן
לקיש זו להוציא מדברי רבן גמליאל דתנינן תמן רבן גמליאל אומר תמרות של
תלתן של חרדל ושל פול לבן חייבות במעשרות אמ׳ רבי יוסי וכי מחמת האוכל
רבן גמליאל מחייב מעתה אפילו ירקן אלא רבן גמליאל או׳ חשובות הן לאוכל
ורבנן אמרי אין חשובות לאוכל׳ ועוד מן הדה דתני אמ׳ ר׳ יושע מימי לא מלאני
לבי לומר לאדם צא ולקוט לך תמרות של תלתן ושל חרדל ושל פול הלבן
ושלוק לפוטרו מן המעשרות· תני כל שתחילתו אוכל ואין סופו אוכל מה אית
לך כהדא דתני המקיים כליאה של אכרוע לזרוע בטלה דעתו קלחין יחידין לא
בטלה דעתו· אמר רבי יונה והוא שליקט ירק· אבל לא לקט ירק כך אנו אומרי׳
עצים חייבין במעשרות· וכל שאין תחילתו אוכל אבל סופו אוכל אינו חייב עד
שיעשה אוכל· מה אית לך כהדא דתנינן דבתרה מאימתי פירו׳ חייבין במעשרו׳·
התאנים משיבחילו· הלכה ב׳ ביחילו רבי חייה בר ווא אמר חיתה
כמה דתימר וגם נפשם בחלה בי׳ רבי אבא בר יעקב משם רבי יוחנן משיאדימו
פניהם׳ וכל התאנים פיהם מאדימות· רבי תנחום בר מרין בשם רבי יוחנן
לוקח אחת ומניח אם בשלה בתוך ברי מעת לעת חייבות ואם לאו פטורות׳

פיס׳ הענבים והאבשין משיבאישו· רבי זעירא בשם ר׳ יסא משיקראו
באישה· רבי איבו בר נגרי רבי תנחום בר עילאי בשם רבי נחום בר סימאי והוא
שהוא חרצנה שלהן נראית מבחוץ׳ אמר רבי יוחנן רכיב הוינא על כיתפי דסבי
ושמעית קליה דרבי שמעון בן אלעזר יתיב מתני מכניסין במעי מלפפון ואין
מכניסין במעי אבטח· מה בין מיעי מלפפון למעי אבטח· אמר רבי שמעון בר
ברסנא מעי מלפפון לאכילה׳ מעי אבטיח לזריעה· אם אומר את כן נמצאת
מבכר את הקרקע בשבת· פיס׳ כל האדומין משיאדימו· כישא
תני רימון שניקרה בו אפי׳ פרידה אחת כולה חיבור למעשר· אשכול שבישל בו
אפילו גרגר יחידי כולו חיבור למעשרות׳ אמר ר׳ חנינה פשטו הוא לן כל אותה
הגפן כל אותן המין׳ חזרו ופשטו לו כל אותה הרוח· רבי יוסי בי רבי בון אומר
כל אותו הכרם היה כרם קטן ועשאו גדול· גדול ועשאו קטן אחד ועשאו שנים
שנים ועשאו אחד· שמואל אמר דלעת שניקרה בבית אביה כל אותהי הגומא
אסורה׳ אף במבכרות תמרה כן· אמר רבי יוסי שאל יונהן בן הרשא איש
גניסר את רבן גמליאל וחכמים ביבנה ניקורי רטב באביהן מה הן׳ אמרו לו כל
אותו הדקל אסור׳ אמר רבי יוסי לכן צריכה כשניקרו כולן שלא תאמר הואיל
ואין דרך הנחש לעשות כן אני אומר ענן של ציפורים שכן עליהן וניקרו· רבי
יונה בשם רבי שמעון חסידא ניקורי רטב באביהן אסור והרבים נהגו בהן היתר
ואינן ניזוקין׳ פיס׳ הרימונים משימסו· רבי זעירא בשם רבי יסא
משיתמעך האוכל תחת ידיו· רבי יודה בר פזי בשם רבי יהושע בן לוי משיכניסו
מחצה· רבי יונה בעי דילמא מן רבנין דאגדתא הוא שמע לה׳ אחינו המסו
את לבבינו· פלגון לבבינו· התמרים משיטילו שאור· רבי חייא בר ווא
אמר משיתמלא החרץ׳ רבי יונה בעי מה נן קיימין אם בשיתמלא החרץ
נובלת היא׳ אם משתפרש גרעינה מתוך האוכל בשילה היא כל צורכה׳
רבנן דקיסרין אמרי ויהוי יפות לאכילה׳ הפרסקין משיטילו גידים·
רבי זעירא בשם איסי משיטילו גידין אדומין׳ האגוזים והשקדים משיעשו מגורה
רבי יודה אומר האגוזים והשקדים משיעשו קליפה׳ אמרו בקליפה התחתונה
שהיא סמוכה לאוכל· מודין חכמים לרבי יודה באלצרין ובאפיסטקין
ובאיצטרובילין משיעשו קליפה· הלכה ג׳ תני ר׳ חיננא בר פפא
חרובין שלשולין הוא חיטן׳ וכל השחורין כגון עינבי הדס ועינבי סנה משינקידו·
תני רבי חיננא בר פפא משיעשו נקודות נקודות שחורות· הפרישין איספרגלין
ולמה נקרא שמן פרישין שאין לך מין אילן שהוא פריש לקדירה אלא זה בלבד·

פיס׳ וכל הלבנים· כגון אילין מרפייתה׳ משיקריחו· רבי חיננא בר
פפא אמר משיעשו קרחות קרחות לבנות· תני רבי שמעון בן יוחי משיזחילו
מים· אתא עובדא קומי רבי חנינה ובעא למיעבד כרבי חיננא בר פפא׳ חזר
ואמר וכי מחמת האוכל הן מקריחות· לא מחמת התולעה שיש בהן׳

פיס׳ התלתן משתצמח׳ בני מתניתא כדי שתזרע ותצמח׳ כיצד
הוא

הוא בודק רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן נוטל מלא קומצו ונותן לתוך הספל של מים אם שקע רובה חייבת · ואם לאו פטורה · רבי יונה בעי מעתה מה ששקע יהא חייב · ומה שלא שקע יהא פטור · אלא כרוב כל פרידה ופרידה איתאמרת · אמר רבי יוסי בי רבי בון וכיני ברוב כל פרידה ופרידה איתאמרת ·

אמר רבי זעירא כתיב עשר תעשר את כל תבואת זרעך דבר שהוא נזרע ומצמיח יצא פחות כשליש שאינו נזרע ומצמיח · רבי חונא בשם רבי זיתים וענבים שלא הביאו שליש אף הבעקן הרצאין מהן · להבשיר אין מבשירין · רבי חייה בשם רבי חנינה זיתים מאימתי חייבות במעשרות משיכבר צמיא קיטא לא כיבר צמיא קיטא · משיבירו בנות שבע · לא בירו בנות שבע משורו פרוות שנייה שבמוקצה · רבי לעזר בי ר' יוסי בשם ר' תנחום בר חייה משיבכרו בנות שבע לבנות · אמר רבי יוסי בי רבי בון ובלבד בנות שבע שבאותו מקום ·

הלכה ד' תמן תנינן הלוקח שדה ירק בסוריא עד שלא באו לעונת המעשרות חייב משבאו לעונת המעשרות פטור ולוקט כדרכו ולוקח · תנא את אמר הכין · חזקיה אמר בשדה של קישואין ושל דילועין היא מתניתא · אמר רבי זעירא אפילו תימר בשדה ירק עצמו עוד הוא יש לו גבול משיביא שלש פתילות · נהוראי בר שינא אמר משום רבי שמעון התפוחים קטנים פטורין · תפוחין גדולים חייבין · תפוחי מילי מילה בין גדולים בין קטנים חייבין והיא מתניתה מהא מאן דאמר קטנים במחלוקת · מאן דאמר תפוחי מילי מילה דברי הכל · אתרוג הבוסר רבי עקיבה אומר אינו פרי · וחכמים אומרים פרי · רבי אילא רבי יסא בשם רבי לעזר אתיא דרבי שמעון כשיטת רבי עקיבה רבו · כמה דרבי עקיבה אמר אינו פרי כן רבי שמעון אומר אינו פרי · אמ' רבי יוסי כל שהוא כשר ללולב חייב במעשרות וכל שאינו כשר ללולב אינו חייב במעשרות · והיבן הרי המנומר · הרי גדל בטפוס · הרי עשוי כבדור הרי הוא פסול ללולב וחייב במעשרות · מסתברא רבי שמעון יודה לרבי עקיבה · רבי עקיבה לא יודי לר' שמעון · רבי שמעון יודה לרבי עקיבה דכתיב פרי ואינו פרי · רבי עקיבה לא יודה לרבי שמעון הרי מנומר · הרי גדל בטפוס · הרי עשוי כבדור הרי הוא פסול ללולב וחייב במעשרות · החייב בשקדים המרים פטור במתוקים קטנ' · והחייב במתוקים קטנים פטור במרים גדולים · תני רבי ישמעאל בי רבי יוסי משום אביו שקדים המרים הרי אלו פטורין ומתוקין אינן חייבין עד שתפרוש קליפתן החיצונה · הורי רבי חנינה בציפורי כהדא דרבי ישמעאל בי רבי יוסי · במה הורי ציפוראי אמרי במרים · רבי זעירא אמר במתוקים · אמר רבי יוחנן ירדו לכאן נתחייבו · עלו כבר נפטרו · הורי רבי פינחס כיון שראה שלשה שפירשה קליפתן החיצונה שהוא תורם את כל הקופה · אמר רבי מנא ובלבד שלא יתרום מן פה על חבירתה ·

הלכה ה' מאן די ירים פקסוסה מאן די ירים שלקוקיה והוה מפקס ראשון ראשון ומשלק ראשון ראשון לא נטבלו עד שיפקס כל צורכו וישלוק כל צורכו · פיקס ושילק ברשות ההקדש ופריו אגדו צינוק גדול לשדה · אבל אם אגדו צינוק קטן לשוק נטבל · רבי עזרא בעי אדיין לא נגמרה מלאכת השדה ואת אמ' הכין · אלא כיני אגדו צינוק גדול בשדה והוא עתיד לאוגדו צינוק קטן לשוק נטבל · היתה כלכלה אחת ובדעתו למלאות את חציה כיון שמילא חצייה נטבלה בדעתו למלאות את כולה · לא נטבלה עד שימלא את כולה · וזו שתים ובדעתו למלאות שתיהן לא נטבלו עד שימלא שתיהן במה דברים אמורים במוליך לשוק · אבל במוליך לביתו אוכל מהן עראי עד שהוא מגיע לביתו · מה בין המוליך לשוק · מה בין המוליך לביתו · בשעה שהוא מוליך לביתו בדעתו הדבר תלוי · ובשעה שהוא מוליך לשוק לא בדעתו הדבר תלוי בדעת הלקוחות הדבר תלוי שמא ימצא לקוחו ונטבלו מיד ·

הלכה ו' תני משיעמיד ערימה בראש גגו · רבי יונה בעי הא בשדה לא · אמר רבי חונא דרובה אתא אימור לך אפילו משיעמיד ערימה בראש גגו · והבצלים משיפקלו · מן דו ירים פורגרה · תבואה משיתמרח · רבי חנניה בשם רבי יוחנן מן די ישפר אפי דבריה והא תני רבי יעקב בר סיסי מאימתי הוא תורם את הגורן משיעקר האלה · כאן כשיש בדעתו למרח · וכאן כשאין בדעתו למרח · תני אבל כובר הוא בקצת ותורם מן הכבור על שאינו כבור · אמר רבי אילא שכן דרך בעלי בתים להיות מכניסין לתוך בתיהן · מאי טעמא והאלפים והעיירים עובדי האדמה בליל חמיץ יאכלו · כבר ברשות ההקדש ופריו מאחר שהוא יכול לוכל ממנו עראי · ועכשיו שאינו יכול לוכל ממנו עראי כבי שעשה מעשה ברשות ההקדש והוא חייב · התיב רבי חונא והתני שילה וקינה ברשות ההקדש פטור · אמר רבי יודן תמן אי איפשר לו שלא יכבוש ושלא לשלוק · ברם הכא איפשר לו שלא למרח דאמר ר' אילא והאלפים והעיירים תומר · תנן אבל קולט הוא מתחת הכברה ואוכל · רב חסדא אמר שהן מחוסרין לרוח · רבי אילא בשם רבי יסא שהן מחוסרין ניזה · והתנינן והיין משיקפה · מאן דאמר שהן מחוסרין ניזה מאן דאמר שהן מחוסרין לרוח מחוסר הוא כשמריו · התיב רבי בנימן בר גידול והא תנינן השמן משירד לעוק · מאן דאמר שהן מחוסרין ניזה מאן דאמר שהן מחוסרין לרוח מחוסר הוא להציל · וזה אוכל וחשיכה ליל' שבת או שנתנו לאדם אחר לא נטבל · רבי ירמיה סבר מימר בנתן במוטה ובתמחוי אבל בנתן בצלוחית נטבל · אמר רבי יוסי אפילו נתן בצלוחית לא נטבל אמר ליה רבי ירמיה ואין שבת טובלת · אמר ליה ואין מקח טובל · אמר ליה כההוא דאמר רבי יוסי בשם רבי זעירא רבי יונה רבי זעירא בשם רבי לעזר אף מה שבלגין לא נטבל מפני שהוא עתיד להחזירו כדבר שלא נגמרה מלאכתו · חיליה דרבי ירמיה מן הדא ועוד אמר רבי ליעזר עומד אדם והוא על המוקצה ערב שבת בשביעית ואומר מיכן אני אוכל למחר · לא אמר אלא בשביעית הא שאר שני שבוע לא · מה עבד ליה רבי ירמיה להחזירו למקומו אי את יכול שהוא עושה מוקצה לפיכך נטבל ·

מתניתא פליגא על רבי ירמיה אין עראי לשבת · פתר לה ובלבד דבר שיש לו מוקצה · על דעתיה דרבי ירמיה לא שנייא הוא דבר שיש לו מוקצה · הוא דבר שאין לו מוקצה · רבי מנא בעי היתה צלוחית מליאה ונתונה בין פצים לחבירו נטבלה או מאחר שהוא נתונה במקום שלא נגמרה מלאכתו לא נטבלה · עד הכן רבי יהודה בר פזי רבי סימון בשם רבי יוסי בר חנינה עד כדי שיהא נותן ידו לתוכה והוא נכוית · והכל מודין בכלי שני שהוא מותר · מה בין כלי ראשון מה בין כלי שני · אמר רבי יוסי בי רבי בון כאן היד שולטת · וכאן אין היד שולטת · אמר רבי יונה כאן וכאן אין היד שולטת אלא עשו הרחק לכלי ראשון ולא עשו הרחק לכלי שני · אמר רבי מנא והדין פינכא דאריא מסייע לאבא · והדין פינכא דגלוסא מסייע לאבא דאת מפני ליה מן אתר לאתר ועוד כדון הוא רותח · מהו ליתן תבלין מלמטן ולערות עליהן מלמעלן · רבי יונה אמר אסור לערות בכלי ראשון הוא · חיליה דרבי יונה מן הדא אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח · וכא הוא אמר הכין · א"ר יוסי תמן כלי חרס בולע · תבלין אינן מתבשלין · והתיב רבי יוסי בי רבי בון והתני אף בכלי נחושת כן · אית מימר כלי נחושת בולע · מהו להערות עם הקילוח · אמר רבי חנינה בריה דרבי הלל מחלוקת רבי יונה ורבי יוסי רבי יצחק בר גופתה בעי קומי רבי מנא עשה כן בשבת חייב משום מבשל · עשה כן בבשר בחלב חייב משום מבשל · אמר ליה כי דאמר רבי זעירא אי זהו חלוט ברור כל שהאור מהלך תחתיו · וכא אי זהו תבשיל ברור כל שהאור מהלך תחתיו · על דעתיה דרבי יודה מלח בציר יין בחומץ ·

הלכה ז' חנניה בריה דרבי יסא אמר מה פליגין רבי יודה ורבנין בטבל שנטבל מדבריהן · אבל טבל שנטבל דבר תורה אוף רבנין מודיי · רבי מנא אמר ליה סתם רבי אבין בשם רבי יוחנן דרבי יודן כדעתי' ורבנין כדעתהן דתני זית שפיצעו בידים מסואבות לא הוכשרו · לסופגן במלח הוכשרו לידע אם יש בו מים לא הוכשרו · רבי יודן אמר הוכשרו · רבנין אמרין כמימיו הוא בודק · רבי יודה אומר כגופו הוא בודק · והכא רבנין אמרין במימיו הוא מחליק · רבי יודה בשיש שלו מחליק · רבי אמר לרבי שמעון בריה עלה והבא לנו גרגרות מן החבית · אמר ליה ואינו אסור משום מוקצה · אמר ליה ואדיין את לזו אין לך אסור משום מוקצה אלא תאנים וענבים בלבד · אמר רבי שמואל בר סיסרטאי מפני שהן כסריחות בנתיים · רבי זעירא בעא קומי רבי יסא לא מסתברא באילין פצולי אילין הוה עובדא · אמר ליה אוף אנא סבר כן · אתא רבי יוסי בי רבי בון רבי יצחק בר ביסנא בשם רבי יוחנן באילין פצולייא הוה עובדא · אמר ליה אין לך אסור משום מוקצה אלא תאנים וענבים בלבד · רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו הדא דתימא לעניין שבת אבל לעניין מעשרות כל הדברים יש להן מוקצה · אמר רבי מתניתא אמרה כן גרוגרות משידוש ומגורה משיגעיל · אמר רבי יוחנן דברי שונה ראשון לא התחתון צריך לעליון ולא העליון צריך לתחתון דברי שונ' אחרון צריך לעליון ולא העליון צריך לתחתון · אמר רבי לעזר דרבי מאיר היא · אמר ליה דלא תיסבור מימר סתמא דרבי יוסי והא הלכה כסתמה לפום כן צריך מימר דרבי מאיר והא דר' מאיר ודרבי יוסי הלכה כרבי יוסי ·

הדרן עלך כלל אמרו

היה עובר בשוק ואמר טלו לכם תאנים אוכלין ופטורין · לפיכך אם הכניסו לבתיהן מתקנים ודאי · טלו והכניסו לבתיכ' לא יאכלו מהם עראי לפיכך אם הכניסו לבתיהן אינן מתקנין אלא דמאי · ב' היו יושבין בשער או בחנות ואמר טלו לכם תאנים אוכלים ופטורין · ובעל השער ובעל החנות חייבים · רבי יהודה פוטר עד שיחזור את פניו או עד שישנה מקום ישיבתו · ג' המעלה פירות מגליל ליהודה או עולה לירושלם אוכל עד שהוא מגיע למקום שהוא הולך וכן בחזירה · רבי מאיר אומר עד שהוא מגיע למקום השביתה · והרוכלים המחזרים בעיירות אוכלין עד שהן מגיעין למקום הלינה · רבי יהודה אומר בית הראשון הוא ביתו · ד' פירות שתרמן עד שלא נגמרו מלאכתן רבי ליעזר אוסר מלוכל מהן עראי וחכמים מתירין חוץ מכלכלת התאני' בלכלת תאנים שתרמה רבי שמעון מתיר וחכמים אוסרין · ה' האומר לחבירו הילך איסר זה ותן לי בו חמש תאנים לא יאכל עד שיעשר דברי רבי מאיר · ר' יהודה אומ' אוכל אחת אחת ופטור ואם צירף חייב · אמר רבי

יהודה מעשה בגינת ורדים שהיתה בירושלם והיו תאיניה נמכרו' משלש ומארבע באיסר ולא הפרישו ממנה תרומה ומעשר מעולם · ו' האומר לחבירו הילך איסר זה בעשרי' תאנים שאבור לי בורר ואוכל · באשכול שאבור לי מגרגר ואוכל · ברמון שאבור לי פורט ואוכל · באבטיח שאבור לי סופת ואוכל · אבל אם אמר לו בעשרים תאנים אילו בשני אשכולות אילו בשני רימונים אילו בשני אבטיחים אילו אוכל בדרכו ופטור מפני שקנה במחובר לקרקע · ז' השוכר את הפועל לקצות בתאנים אמר לו על מנת שאוכל תאנים הוא אוכל ופטור · על מנת שאוכל אני ובני או שיאכל בני בשכרי הו' אוכל ופטור ובנו אוכל וחייב על מנת שאוכל בשע' הקציעה ולאח' הקציעה · בשעת הקציעה אוכל ופטור ולאחר הקציעה אוכל וחייב שאינו אוכל מן התור' · זה הכלל האוכל מן התורה פטור ושאינו אוכל מן התורה חייב · ח' היה עושה בלבסים לא יאכל בבנות שבע · בבנות שבע לא יאכל בלבסים · אבל מונע הוא את עצמו עד שהוא מגיע למקום היפות ואוכל · המחליף עם חבירו זה לוכל וזה לוכל · זה לקצות וזה לקצות · זה לוכל וזה לקצות חייב · רבי יהודה אומר המחליף לוכל חייב ולקצות פטור ·

סליק פירקא

היה עובר בשוק וכו' · שמואל אמר דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמר אין מהנה כמכר · אמר רבי יוסי דברי הכל היא · אישתאלית לאילין דבי רבי ינאי ואמרין נהגין הוינן יהבין אילין לאילין בחקלא ואכלין ולא מתקנין · מי כדון כאן דאמר מאיליהן קיבלו עליהן המעשרות · מתני' במקום שרוב מכניסין לבתים · אבל במקום שרוב מכניסין לשוק אינן מתקנין אלא דמאי ·

אם במקום שרוב מכניסין לבתים כדא דתנינן טלו והכניסו לבתיכם לא יאכלו מהן עראי מבין שאמר טול והכניס כמי שאמר טול אני מעשר על ידיך · אבל במקום שרוב מכניסין לשוק אינו נאמן לומר לו עשרתי ואינו נאמן לומר לו להוך ביתי אני מכניסן · נתן לו דבר מרובה אפילו אמר לו טול ואכול כמי שאמר לו טול והכנס · נתן לו דבר שאין דרכו להאכל חי אפילו אמר לו טול ואכול כמי שאמר לו טול והכנס · היה אדם גדול ואין דרכו לוכל בשוק ואמר לו טול אכול כמי שאמר לו טול והכנס · הן שנים לזה אמר לו טול ואכול ולזה אמר טול והכנס · זה שאמר לו טול ואכול פטור · וזה שאמר לו טול והכנס חייב · אמר רבי יוסי ולאו מתניתא היא אוכלין ופטורין ובעל השער ובעל החנות חייבין · אמר רבי יונה דברי הכל היא · כאן בדמאי כאן בודאי · צא ולקט לך עשרים תאנים משלי ואני ממלא כריסי משלך הממלא את כריסו פטור ·

והאוכל במניין חייב · רבי בון בר ח"ה בעא קומי רבי זעירא ואין אדם אוכל אחת אחת ברשות הבעל ופטור · אמר ליה אין · הבא למה הוא חייב · אמר ליה במצרף · אם במצרף אפילו הממלא את כריסו יהא חייב · ואינו אסור משום חליפין · אמר רבי שמי אין לו חליפין שלא נתכוון הא"ש הוה אלא להגס את לבו שיאכל · צא ולקט לך עשרים תאנים משלי אוכל כדרכו והוא פטור · צא ומלא את הכלכלה לא יאכל עד שיעשר · במה דברים אמורי' בעם הארץ אבל בחבר אוכל ואינו צריך לעשר דברי רבי · רבן שמעון בן גמליאל אומר במה דברים אמ' בעם הארץ אבל בחבר מתקנן ודאי שלא נחשדו חברים להתרום שלא מן המוקף · אמר רבי רואה אני את דברי מדברי רבן שמעון בן גמליאל מוטב שיתרומו שלא מן המוקף ולא להאכיל לעמי הארץ טבלים · אמר רבי זעירא מדברי שניהן אפילו חבר ששילח לחבר צריך לעשר · הוון בעיי מימר מאן דאמר שלא נחשדו חברים להתרום שלא מן המוקף וזה חבר צריך הוא לעשר · ומאן דאמר מוטב שיתרומו שלא מן המוקף ולא להאכיל עמי הארץ טבלים וזה חבר צריך הוא לעשר · רבי יונה בעי הבא את עביד ליה חבר · והבא את עביד ליה עם הארץ · אמר רבי יוסי כאן וכאן עם הארץ הוא אלא בשביל אחד שהוא מתקן הוא נקרא חבר · רבי יוסי בשם רבי ששת רבי לעזר כי רבי יוסי בשם רב אבין האומר לחבירו אני מעשר על ידיך אינו צריך לעמוד עמו · תמן תנינן נהגו באילן למעלה מעשרה טפחים אינו עירוב · למטה מעשר' טפחים הרי זה עירוב · אמר רבי לעזר וצריך לעמוד עמו · והבא את אמר הכין · אמר רבי חייה בר אדא כאן בגדול כאן בקטן · רבי חנניה בשם רבי חנינא אפילו תימר כאן וכאן בגדול · כאן וכאן בקטן · תמן באומר לו אני מערב על ידיך · ברם הכא באומר לו עשר על ידי · הדא ילפא מן ההיא · וההיא ילפא מן הדא · הדא ילפא מן ההיא באומר לו אני מערב על ידיך שאינו צריך לעמוד עמו · וההיא ילפא מן הדא שאומר לו עשר על ידי שהוא צריך לעמוד עמו · צא ולקט לך עשרים תאנים משלי אוכל והולך והוא פטור · צא ומלא את הכלכלה · רבי או' אומר אני שהוא צריך להראות לו את הכלכלה · וכמה הוא שיעור הכלכלה · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן סתם כלכלה ארבעת קבין · וגדולה סאה · וקטנה שלשת קבין · רבי יונה בעי למעשרות אית אמרת או למידת הדין · אין תימר למעשרו' אית אמרת כל שכן למידת הדין · אין תימר למידת הדין אית אמרה הא למעשרות לא · רבי יוסי פשיטא ליה למעשרות אית אמרה כל שכן למדת הדין · הלכה ב' הדא אמרה שכיתו טבל לו אבל לא לאחרים · אמר רבי לעזר רבי יודה ורבי נחמיה שניהן אמרו דבר אחד דתנינן תמן רבי נחמיה אומר כל שאין אדם בוש מלוכל בתוכה חייבת · אמר רבי יוסי הוינן סברין מימר מפליגין רבי נחמיה ורבנין בחצר שהוא בוש לוכל בכולה · הא מקצתה בוש ומקצתה לא בוש לא · מן דאמר רבי לעזר רבי יודה ורבי נחמיה שניהן אמרו דבר אחד הדא אמרה מקום שהוא בוש פטור · מקום שאינו בוש חייב · אמר רבי יוחנן דברי רבי יהודה עשו אותו כיחור שהוא נוטה לחצר על דעתיה דרבי יוחנן באוכל אחת אחת וכאוכל ברשות הבעל ובמשייר ·

על דעתיה דרבי לעזר אפילו אינו אוכל אחת אחת אפילו אינו אוכל ברשות הבעל ולא שייר · הלכה ג' פירות שלקטן שלא לצורך השבת וקדשה עליהן השבת רבי יוחנן אמר השבת טובלת · רבי שמעון בן לקיש אמר אין השבת טובלת · מתיב רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן על דתימר השבת טובלת והתנינן המעלה פירות מן הגליל ליהודה או עולה לירושלם אוכל עד שהוא מגיע למקום שהוא הולך · וכן בחזירה · ותני עלה אפילו לן אפילו שבת · אמר לו ברוצה לשבות · הדע לך שהוא כן דתני עלה אפילו שבת בשני · ויש שביתה בשיני אלא ברוצה לשבות · אף הכא ברוצה לשבות · הכל מודין בלינה שאינה טובלת · מה בין לינה מה בין שביתה · אדם מגלגל בלינה ואין אדם מגלגל בשביתה · בכל מקום אדם לן ואין אדם שובת בכל מקום · תני מעשה בר' יהושע שהיה מהלך אחר רבן יוחנן בן זכאי לבני חיל והיו בני אותן העיירות מביאין להן פירות אמר להן רבי יהושע אם לנו כאן אנו חייבין לעשר · ואם לאו אין אנו חייבין לעשר · אמר רבי זעירה רבי יהושע דעתו נקיה ·

אמר ליה רבי מנא וכל עמא שטיי · אלא רבי יהושע דלוריתיה שכיחא ליה הוי דו אמר הלינה טובלת · ושאר בני אדם דלית אלוריתיה שכיחא לון אין לינה טובלת · והתנינן רוכלין המחזרין בעיירות אוכלין עד שהן מגיעין למקום הלינה · מהו מקום הלינה ביתו · רבי שמעון בן לקיש בשם רבי הושעיה כגון אילין דכפר חנניה דנפקין וסחרין ארבע וחמש קוריין ועיילין דמכין בבתיהון · תני ר' חלפתא בן שאול רוצה הוא אדם לפלח עסקו בבית הראשון שהוא פוגע וללון שם · הלכה ד' מה נן קיימין אם בכלכלה של תאינים דברי הכל אסור · אם בזיתים על השמן וענבים על היין דברי הכל מותר · אלא כי נן קיימין בתמרים והוא עתיד לדורסן · בגרוגרות והוא עתיד לדושן · רבי ליעזר אומר תרומה טובלת בפירות שלא נגמרה מלאכתו · ורבנין אמרין אין תרומה טובלת בפירות שלא נגמרו מלאכתן · ראשון מהו שיטבול · מה נן קיימין אם בכרי שנתמרח דברי הכל אסור · אם במעש' ראשון שהקדימו בשבלין דברי הכל מותר · אלא כי נן קיימין בתמרים והוא עתיד לדורסן בגרוגרות והוא עתיד לדושן והפריש מהן תרומה גדולה ונמלך להניחן כמות שהן ועבר והפריש מהן ראשון · אין תימר למפריע נטבלו התרומה שהוא טובלת אין תימר מיכן ולבא ראשון הוא שהוא טובל · הלוקח תמרים והוא עתיד לדורסן גרוגרות והוא עתיד לדושן אסור לוכל מהן עראי מתקנן דמאי דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים אוכל מהן עראי ומתקנן ודאי דברי ר' יוסי · רבי הילא רבי לעזר בשם חילפיי · אמר רבי יונה אשכחון כת' בפינקסיה דחילפיי אוכל מהן עראי ומתקנן ודאי · וקשיא אם אוכל מהן עראי מתקנן ודאי · אם מתקנן דמאי יהא אסור לוכל מהן עראי · רבי יוסי בשם רבי הילא אוכל מהן עראי משום דבר שלא נגמרה מלאכתו ומתקנן ודאי מהוך שיודע שכיתו טובל אף הוא מפריש הרוכה משעה ראשונה · אמר רבי לעזר בכלכלה שלכל דבר היא מתניתא · ר' שמעון בתיר מקל וחומר ומה אם בשעה שיש עליה זיקת שלשה מעשרות את אמר מותר · בשעה שאין עליה אלא זיקת שני מעשרות לא כל שכן · ראשון מהו שיטבול לשני · מה אם בשעה שיש עליו זיקת שני מעשרות את אמר מותר · בשעה שאין עליה אלא זיקת מעשר אחד לא כל שכן · הלכה ה'

רבי זעירא בשם רבי יוחנן רבי הילא בשם רבי לעזר מה פליגין בלוקט ונותן לו · אבל בלוקט לאכול כל עמה מודיי שהוא אוכל אחת אחת ופטור ואם צירף חייב · רבי הילא בשם רבי לעזר כשם שהן חלוקין כאן כך חלוקין בחצר בית שמירה דאמר רבי יוחנן מקח בחצר בשבת אינה תורה · רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש המחוור מבולין זו חצר בית שמירה חברייה בשם רבי יוחנן כך משיב רבי יודה את רבי מאיר אין את מודה לי בנותן לבנו שהוא פטור · מה לי הלוקט ונותן לבנו · מה לי הלוקט ונותן לאחר · רבי יודן בעי מה חמית מימר בלוקט ונותן לו · או נימר בלוקט ואוכל · אמר רבי מנא לית כאן בלוקט ואוכל אלא בלוקט ונותן לו מן הדא גינת וורדין · אית לך מימר גינת וורדין בלוקט ואוכל לא בלוקט ונותן לו · אוף הכא בלוקט ונותן לו דו א"ל אין את עליל את מקלקל וורדיה · מתני' פליגא על הורה דרבי מנא כרמא אני מוכר לך אף על פי שאין בו גפנים הרי זה מכור שלא מכר לו אלא שמו · פרדיסא אני מוכר לך אף על פי שאין בו אילנות הרי זה מכור שלא מכר לו אלא שמו ·

שבו׳ רבי יוסי בשם רבי יוחנן מגרגר אחת אחת והולך ואוכל· אמר ליה רבי חייה בר ווא וכן רבי עביד· תני בשם רבי יוסי אבטיח טספת בו אפילו כל שהוא קיינו· רבי יונה בעי אף ברימון כן׳ הלכה ו׳ למה לי על מנת אפילו שלא על מנת· רבי אבין בשם רבי שמי לכן צריכה אפילו אמר לו על מנת· תמן תנינן וזה עושה בידיו אבל לא ברגליו׳ ברגליו אבל לא בידיו אפילו על כתיפו והרי זה יאכל· ותני כן בידו אגד ברגליו מסמך· אפי׳ על כתיפו טען· רבי יוסי בי רבי יהודה אומר עד שיעשה בידיו וברגליו ובגופו בדייש מה דייש שהוא עושה בידיו וברגליו ובגופו אף כל דבר שהוא עוש׳ בידיו וברגליו ובגופו׳ דייש מה דייש מיוחד שהוא בתלוש אף כל שהוא בתלוש· יצא המכבש בשום ובבצלים והבוסך בגפנים והעודר תחת הזתים· דייש מה דייש מיוחד שגידוליו מן הארץ אף כל דבר שגידוליו מן הארץ· יצא החולב והמגבן והמחבץ. דייש מה דייש מיוחד דבר שלא נגמרה מלאכתו׳ אף כל דבר שלא נגמרה מלאכתו· יצא הבודל בתמרים והמפרד בגרוגרות והיין משיקפה והשמן משירד לעוקה· דייש מה דייש מיוחד שלא בא לזיקת המעשרות· אף כל דבר שלא בא לזיקת המעשרות יצא הלש והמקטף והאופה· כתיב כי תבוא בקמת רעך׳ יכול בשאר כל אדם הכתוב מדבר תלמוד לומר וחרמש לא תניף על קמת רעך· את שיש לו רשות להניף ואי זה זה הפועל׳ איסי בן עקביה אומר בשאר כל אדם הכתוב מדבר מה תלמוד לומר וחרמש לא תניף מיכן שאין לו רשות לאכול אלא בשעת הנפת מגל. תני רבי שמעון בן יוחי אומר עד איכן דיקדקה התורה בגזל שצריכה לדון בין אדם לחבירו עד כדי הנפת מגל בתוך בן גדולה מלאכה שלא חרב דור המבול אלא עד מפני הגזל׳ ופועל עושה במלאכתו ואוכל ופטור מן הגזל· כתיב לא תחסום שור בדישו׳ אין לי אלא שור בתלוש ואדם במחובר· אדם מהו שיאכל בתלוש׳ מה אם השור שאינו אוכל במחובר הרי הוא אוכל בתלוש· אדם שהוא אוכל במחובר אינו דין שיאכל בתלוש· תלמוד לומר לא תחסום שור בדישו׳ שור בלא תחסום ואין אדם בלא תחסום· שור מהו שיאכל במחובר׳ מה אדם שאינו אוכל בתלוש אוכל במחוב׳ · שור שהוא אוכל בתלוש אינו דין שיאכל במחובר· או מה כאן בלא תחסום אף כאן בלא תחסום · תלמוד לומר לא תחסום שור בדישו· בדישו אין את חוסמו· אבל חוסמו את במחובר לקרקע׳ מיכן אמרת קוצץ הוא אדם על עצמו על ידי בנו ובתו הגדולים ועל ידי עבדו ושפחתו הגדולים ועל ידי אשתו מפני שיש בהן דעת · אבל אינו קוצץ לא על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הקטנים ולא על ידי בהמתו מפני שאין בהן דעת׳ לא צריכא ואוכל מן התורה יהא חייב· אמר רבי יונה והתורה פטרה אותו· הלכה ז׳ תמן תנינן היה עושה בתאנים לא יאכל בענבי׳ · בענבים לא יאכל בתאנים ותני עלה והיה עושה בייחור זה לא יאכל בייחור אחר· ותנינן הה עושה בבלוסין לא יאכל בכנות שבע בכנות שבע לא יאכל בבלוסין. לא כן צריכה אפילו שהיהן בייחור אחד׳ כתיב כי תבא בכרם רעך· יכול בשאר כל האדם הכתוב מדבר תלמוד לומר ואל כליך לא תתן׳ אבל נותן את לכליו של חבירך · ואי זה זה הפועל· ואכלת ענבים· וכי אין אנו יודעין שאין בכרם לוכל אלא ענבים׳ מה תלמוד לומר ואכלת ענבים׳ אלא מיכן שאם היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים· בענבים לא יאכל בתאנים׳ כנפשך כל דבר שהוא צר האב· כנפשך כל דבר שהוא פטור מן המעשרות· מה את אוכל ופטור אף פועל אוכל ופטור׳ כנפשך מיכן שלא יאכל הפועל יותר על שכרו· מיכן היה רבי אלעזר חסמא אומר לא יאכל הפועל יותר על שכרו׳ ממין שנפשו קרויה שכרו · רבי אבהו בשם רבי חנינה יוסי בן חנינה נאמר כאן נפשו ונאמר להלן נפשו דכתיב ואליו הוא נושא את נפשו׳ מה נפשו האמורה להלן שכרו · אף כאן שכרו· שבעך שלא יהא אוכל ומקיא· שבעך שלא יהא מקלף בתאנים ומצמץ בענבים ׳ רשאין הפועלין לטבל עמו בציר בשביל שיאכלו ענבים הרבה· רשאי בעל הבית להשקותן יין בשביל שלא יאכלו ענבים הרבה׳ רשאי בעל הפרה להרעיבה בלילה בשביל שתאכל הרבה בשעה שהיא דשה׳ רשאי בעל הבית להאכילה פקעי עמיר בשביל שלא תאכל הרבה בשעה שהיא דשה׳ רבי אבהו אמר התריגי לבדבין· רבי חנניה מיכלין דבילה׳ רבי מנא מיכלין איספיני. תני רבי חייה אוכל פועל אשכול ראשון׳ תני אשכול אחרון· רבי שמואל בשם רבי הילא נתנו לסל אסור· אמר רבי יוסי לא כן צריכה בשהיה הוא בוצר ואחר מוליך׳ אבל אם היה הוא בוצר והוא מוליך בתחילה אוכל משום הילכות מדינה׳ ולבסוף אוכל משום הפועלין· אוכלין בהליכתן מאומן לאומן׳ ובחזירתן לגת ובחמור שתהא פורקת׳ תני מערים אדם על פועליו להיות אוכלין תשע וקוצין אחת · אית תניי תני קוצין תשע ואוכלין אחת· ניחא אוכלין תשע וקוצין אחת· קוצין תשע ואוכלין אחת· אמר רבי אבין שלא תאמר יעשה כלאחר גמר מלאכה ויהא חייב· ניחא לאכול חייב לקצות חייב׳ אמר רבי לעזר דרבי מאיר היא דר׳ מאיר אמר מקח טובל בפירות שלא נגמרה מלאכתן׳ אמר רבי לעזר רבי מאיר ורבי ליעזר שניהן אמרו דבר אחד כמה דרבי ליעזר אמ׳ תרומה טובלת בפירות שלא נגמרה מלאכתן· כן רבי מאיר אמר מקח טובל בפירות שלא נגמרה מלאכתן׃

הדרן עלך היה עובר בשוק

המעביר

תאנים כוצירו לקצות בנו ובני ביתו אוכלין ופטורין והפועלין שעמו בזמן שאין להן עליו מזונות׳ אבל אם יש להם עליו מזונות הרי אילו לא יאכלו· ב׳ המוציא פועליו לשדה בזמן שאין עליו מזונות אוכלין ופטורין· אבל אם יש להן עליו מזונות אוכלין אחת אחת מן התאינה אבל לא מן הסל ולא מן הקופות ולא מן המוקצה· ג׳ השוכר את הפועל לעשות עמו בזיתים אמ׳ לו על מנת לוכל זתים אוכל אחת אחת ופטור· ואם צירף חייב· לנכש בבצלים אמר לו על מנת לוכל ירק מקרטם עלה עלה ואוכל ואם צירף חייב· ד׳ מצא קציצות בדרך אפילו בצד שדה קציצות וכן תאינה שהיא נוטה על הדרך ומצא תחתיה תאנים מותרות משום גזל ופטורות מן המעשרות· והזיתים והחרובין חייבין. מצא גרוגרות אם דרסו רוב בני אדם חייב ואם לאו פטור׳ מצא פילחי דבילה חייב בידוע שמדבר גמור׳ והחרובין עד שלא כינסן לראש הגג מוריד מהן לבהמה ופטור מפני שהוא מחזיר את המותר· ה׳ ואי זו היא חצר שהיא חייבת במעשרות· רבי ישמעאל אומר חצר הצורית שהכלים נשמרים בתוכה· רבי עקיבה אומר כל שאחד פותח ואחד נועל פטורה׳ רבי נחמיה אומר כל שאין אדם בוש מלוכל בתוכה חייבת׳ רבי יוסי אומר כל שנכנס לה ואין אומר לו מה את מבקש פטורה׳ רבי יהודה אומר שהי חצירות זו לפני׳ מזו הפנימית חייבת והחיצונה פטורה· ו׳ הגגות פטורין אף על פי שהן של חצר חייבת· בית שער ואכסדרא ומרפסת הרי אלו כחצר אם חייבת חייבין ואם פטורה פטורין· ז׳ הצריפין והבורגנין והאוליקטות פטורין סוכת גינוסר אף על פי שיש בה ריחים ותרנגלין פטורין· סוכת היוצרים הפנימית חייבת והחיצונה פטורה׳ רבי יוסי אומר כל שאינה דירת החמה ודירת הגשמים פטורה׳ סוכת החג בחג רבי יהודה מחייב וחכמים פוטרין· ח׳ תאינה שהיא עומדת בחצר אוכל אחת אחת ופטור ואם צירף חייב· ר׳ שמעון אומר אחת בימינו ואחת בשמאלו ואחת בפיו· עלה לראשה ממלא חיקו ואוכל· ט׳ גפן שהיא נטועה בחצר נוטל את כל האשכול וכן ברמון וכן באבטיח דברי רבי טרפון· רבי עקיבה אומר מגרגר באשכול ופורט ברימון וסופת באבטיח׳ כוסבר שהיא זרועה בחצר מקרסם עלה עלה ואוכל ואם צירף חייב· סיאה והאזוב והקורנית שבחצר אם היו נשמרים חייבין׳ י׳ תאינה שהיא עומדת בחצר ונוטה לגינה אוכל כדרכו ופטור עומד בגינה ונוטה לחצר אוכל אחת אחת · ואם צירף חייב· עומדת בארץ ונוטה בחוצה לארץ או עומדת בחוצה לארץ ונוטה לארץ הכל הולך אחר העיקר׳ ובבתי ערי חומה הכל הולך אחר העיקר· בערי מקלט הכל הולך אחר הנוף׳ ובירושלם הכל הולך אחר הנוף׃

סליק פירקא

המעביר תאינים כו׳ . הוא עצמו מהו שיאכל· רב אמר הוא אסור לוכל׳ עולא בר׳ ישמעאל בשם רבי לעזר והוא מותר לוכל· רב כרבי מאיר · רבי לעזר כרבנן· רב כרבי מאיר אין כרבי מאיר אפילו בנו ובני ביתו יהו אסורין· אלא רב כרבי ורבי לעזר כרבנין· דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי רבי יוסי בן שאול בשם רבי אין אוכלי׳ על המוקצה אלא על מקומו דברי חכמים· רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי אוכלין על המוקצה בין על מקומו בין שלא על מקומו׳ מתיב רבי יוסי בן שאול לרבי והתנינן והחרובין עד שלא כינסן לראש הגג· אמר ליה לא תתיבני חרובין· חרובין מאכל בהמה הן׳ על דעתיה דרב מה בין הוא מה בין בנו· הוא על ידי שהוא תלוי במוקצה אסור· בנו על ידי שאינן תלויין במוקצה מותרין· ניחא בניו ובני ביתו· ואין לה עליו מזונות׳ כמאן דאמר אין מזונות לאשה דבר תורה· כהדא דתני אין בית דין פוסקין מזונות לאשה מדמי שביעית· אבל ניזונת היא אצל בעלה שביעית׳ ויעשו אותה כפועל שאינו יפה שוה פרוטה׳ הדא אמרה שלא יעשו אותה כפועל שאינו יפה שוה פרוטה· אפילו כמאן דאמר אין לה עליו מזונות אין לה עליו בית דירה כהדא דתני אנשים שטיהפו שלא בדעת אנשים שיתופן שיתוף · נשים שטיהפו שלא בדעת אנשים אין שיתופן שיתוף׳ תני וכולן שנכנסו משדה לעיר נטבלו׳ מתניתא דרבי דתני הביא תאנים מן השדה לאוכלן בחצירו שאינה משתמרת ושכח והכניסן לתוך ביתו

כיתו או שהכניסום התינוקות הרי זה מחזירן למקומן ואוכל לא אמרו אלא
שתג · הא מזיד אסור · מאן תניתה רבי דתני הביא תאנים מן השדה
והעבירן לחצירו לאוכלן כראש גגו רבי מחייב · רבי יוסי בי רבי יהודה פוטר ·
הרי כאן תנא המעביר תאינים בחצירו לקצות · הא לא לקצות חייב ·
רבי עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר רבי ורבי יוסי בי רבי יהודה היו מכניסים
את הבלכלה לאחורי הגנות ראה אותן רבי יודה בי רבי אלעאי אמר להן ראו
מה בינכם לראשונים · רבי עקיבה היה לוקח שלשה מינן בפרוטה בשביל
לעשר מכל מין ומין ואתם מכניסין את הבלכלה לאחורי הגנות · מה לי לאחורי
הגנות אפילו הכניסם בחצירו לאוכלן בראש גגו · ולא רבי יוסי בי רבי יהודה
היא · כגין רבי דהוה עיכיה חמתון חד סבא אמר לון יהבון לי אתון אמרין ליה
אין · אמר לון לאבוכון דבשמיא לא יהביתון אלא לי · רבי יוחנן כרבי ·
ורבי שמעון בן לקיש כרבי יוסי בי רבי יודה · רבי יוחנן כר' אפילו דיסבור כרבי
יוסי בי רבי יהודה חומר הוא בשבת שכן נשרים שנשרו מאיליהן אסורין · רבי
שמעון בן לקיש כרבי יוסי בי רבי יודה אפילו דיסבור כרבי חומר הוא בחצר בית
שמירה דאמר רבי יוחנן מקח בחצר בשבת אינן תורה · רבי אימי בשם רבי
שמעון הבחור שבכולן זה חצר בית שמירה · רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן
יוחי הי לו שתי חצירות אחת במגדלא ואחת בטיבריא העבירן בזו שבמגדלא
לאוכלן בזו שבטיבריא כיון שהעבירן דרך היתר מותר · אתייא רבי שמעון
בן יוחי כרבי יוסי בי רבי יודה ורובה מן דרבי יוסי בי רבי יהודה · מה דאמר רבי
יוסי בי רבי יודה בעומר במקום פטור · ומה דאמר רבי שמעון בן לקיש בעומר
במקום חיוב · מכיון שהעבירן דרך היתר מותר · ור' אליעזר רובה מן דתריהון
דרבי ליעזר אמר מכיון שהתחיל בהן דרך היתר מותר · הלכה ב'
ביחא לא מן הסל ולא מן הקופה ולא מן המוקצה במה דתימר תמן מלקט אחת
אחת ואוכל · ואם צירף חייב · ואמור אוף הכא כן · א"ר יצחק מוקצה עשו אותו
כמצורף · הלכה ג' תני דבית רבי אוכל כדרכו ופטור · ר' יונה בעי
מה נן קיימין אם כששכרו לעשות עמו בתים כל עמא מודיי שהוא אוכל כדרכו
ופטור · ואם ששכרו לעשות עמו לעשות בגופן של זיתים כל עמא מודיי שהוא
אוכל אחת אחת ופטור ואם צירף חייב · אלא כי נן קיימין כששכרו לנכש עמו
בזתים מן דבתרה לנכש בבצלים אמר לו על מנת לוכל ירק מקרסם עלה עלה
ואוכל ואם צירף חייב · רבי חגיי שאל לחבריא מהו אהן פטור דתנינן הכא
אמר ליה משום אוכל עראי בשדה והוא פטור · אמר לון וכה אתינן מתני' משום
אוכל עראי בשדה והוא פטור אלא משום הבקר שכן אם הכניסו לבית פטו' דתני
מצא כלכלה מחופה בעלין אסורה משום גזל וחייבת במעשרות אסורה משום
גזל משום דבר שיש בו סימנין · חייבין במעשר שעד עכשיו דעת בעלים עליה
עד הכן עד כדי שיכול לתרום מן המובקר · לא הוה יכול להרום מן המובקר
עושה אותה דמים ואוכלה · רבי יונה בעי דמים מהו שיטבלו במקח או מאחר
שהבעלים מרציאין אותה לא נטבלה · רבי מנא בעי הגע עצמך שהיתה נתונה
בפיו · לא כמאוס הוא יכול הוא להחזירה אם אומר את כן לא נמצא אוכל
טבל למפריעו · הדא אמרה דמים כמקח הן · מצאה כלכלה במקום שהרוב
מכניסין לשוק אסור לוכל ממנה עראי ומתקנה דמאי במקו' שרוב מכניסי' לבתים
מותר לוכל ממנה עראי ומתקנה ודאי · מחצה על מחצה מתקנה דמאי ·
מכניסה לבית מתקנה וודאי · רבי יונה בעי דמאי מהו שיטבול לוודאי · אם אומר
את כן לא נמצאת מקריים · רבי יוסי בי רבי בון רבי יוחנן בשם ר' שמעון בן יוצדק
צריך להתנות ולומר אם מאותה שמכניסין לשוק הוא מה שעשיתי עשוי · ואם
לאו לא עשיתי כלום · שלא תהא מאותה שמכניסין לבתים ונמצאת תרומת
מעשר טבולה לתרומה גדולה · מחצה על מחצה בשדה מתקנה דמאי · מכניסה
לבית מתקנה וודאי · וחש לומר שמא מאותה שמכניסין לבית הוא ונמצאת
תרומה גדולה טבולה לתרומת מעשר · אמר ר' מתניה בקורא שם על מעשרותיו
עד כדון דבר שאין לו גורן אבל דבר שיש לו גורן מפרישין תרומת מעשר ואין
צריך להפריש תרומה גדולה · כהדא דתני מצא פירות במוחזין בשדה מכונסין
אסורין משום גזל · מפוזרין מותרין משו' גזל · בין כך ובין כך חייבין במעשרות ·
ופטורין מתרומ' גדולה · שאי איפשר לגורן שתיעקר אא"כ נתרמ' · מעשרו' מחזקן
מישלות מן הבית או מן השדה · כשמעינה מן הדא חבר שמת והניח מגורה מלאה
פירו' אפי' בו ביום הכניסן הרי אלו בחזקת מתוקנים · ואיפשר שלא נטרפה דעתו
שעה אחת · א"ר בון בר חייה תיפתר שמת מתוך יישוב · רבי חנניה בשם רבי
פינחס שמע לה מן הכא עישור את' שאני עתיד למוד נתון לעקיבה בן יוסף שיזכה
בו לעניים · הדא אמרה מן הבית · רבי חייה בר אבא שמע לה מן הכא
מי שהיו פירותיו במגורה ונתן סאה לבן לוי וסאה לעני הדא אמרה מן הבית ·
רבי אבא מרי שמע לה מן הכא מן הבית זו חלה · הדא אמרה מן השדה ·
הלכה ד' אמר רבי יונה לא אמרו אלא לדרך · הא בינו לבין חבירו
לא · אמר רבי יונה והוא שמצא זיתים תחת זיתים · וחרובין תחת חרובין · אבל
אם מצא זתים תחת חרובין וחרובין תחת זיתים לא בדא · הלכה ה'
ולא בבתים הן נדרסות · אמר רבי בון בר חייה תיפתר שרוב דורסין בשדות ·
רבי זעירא בעי ואינה ניכרת אם דרוסה היא אם אינה דרוסה · אמר רבי שאול
פעמים שהוא פוקעת תחת הגלגל והיא דרוסה והיא נראית שאינה דרוסה פעמים
שהרגל דרסתה והיא אינה דרוסה ונראית כדרוסה · אמר רבי לעזר הדא
דתימ' במקום שאין רוב דורסין בשדות · אבל במקום שרוב דורסין בשדות
אותן שדרסו אותן המיעוט העתידין לדרוס מצטרפין · אית תניי תני שאין שבחו
של תלמיד חכם להיות אוכל בשוק מהרא ר' לעזר בר' שמעון הוה אכיל בשוקא
חמתיה רבי מאיר אמר ליה בשוקא את אכיל · ובטל גרמיה · הלכה
ו' אי זו היא חצר תני רבי ישמעאל כל שהשומר יושב על פיתחה
ומשמר · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן כולהן מן הבית למדו בית שכל
דבר תורה אמר ביערתי הקודש מן הבית · שמעון קומי רבי יוחנן אמר לון
הלכה כדברי כולהן להחמיר · ולמה לא אמרין ליה משמיה דליתיה מילהא
דרבי יוחנן פליגא על מילתא · תני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום ר' עקיבה
כל שאחד פותח ואחד נועל פטורה בשני שותפין לא בשני דיורין · מה בין שותף
מה בין דיור · כשם שהשותף מבטח כך הדיור מבטח · אמר רבי יונה בבעל
הבית ודיורו היא · מתני' בעל הבית מבטח על ידי דיור ואין דיור מבטח על ידי
בעל הבית עליה שמעין קומי רבי יוחנן הלכה כרבי שמעון בן אלעז' דרבי עקיבה
רבי יונה אמר זעירה ורבי אימי תריהון בשם רבי יוחנן הלכה כרבי שמעון בן
אלעזר דרבי עקיבה · אמר רבי אימי הורי רבי יוחנן כאילין דבי רבי אימי
הלכה כרבי שמעון בן לעזר דרבי עקיבה · רבי בון בר חייא בעא קומי ר' זעירא
מה בא רבי יהודה להוסיף על דברי רבי עקיבה רבו · אמר לו לא כלום ·
הלכה ז' אמר רבי לעזר לגג מבוצר לאויר חצר הוא מתני' מכיון
שהעבירן דרך חצר לא נבטלו · תיפתר אי כרבי יוסי בי ר' יודה אי כרבי בשוהה
בדעתו לעשותן מוקצה ונמלך שלא לעשותן · אמר רבי אבין והוא שהוה
בגג ארבע על ארבע · מה הבית אינו טובל עד שיהא בו ארבע על ארבע אף
הגג אינו פוטר עד שיהא בו ארבע על ארבע · דתני בית שאין בו ארבע אמות
על ארבע אמו' פיטור מן המזוזה ומן המעקה ומן העירוב ואינו טובל למעשרות
ואין עושין אותו חבור לעיר · והנודר מן הבית מותר לישב בו · ואין נותנין לו
ארבע אמות לפני פתחו ואין צמית ביובל ואינו מטמא בנגעים · ואין הבעלין
חוזרין עליו מעורכי מלחמה · מהו שיטבלו לבעל הבורגנין מן מה דתני בית
ספר ובית תלמוד טובלין לספר ולא למשנה · אבל לא לאחרים הדא אמרה
שהן טובלין לבעל הבורגנין · רבי אומר ארבע אמות אף על פי שאין שם ארבע
דפנות · רבי שמעון אומר ארבע דפנות אף על פי שאין שם ארבע אמות ·
רבי יהודה אומר ארבע אמות וארבע דפנות · וכן היה רבי יודה מחייב במזוזה
מסתברא רבי יודה יודי לאילין רבנין · אילין רבנין לא יודון לרבי יהודה אף על
פי שיש שם ארבע אמות וארבע דפנות שהוא פטור מן המזוזה ואינו טובל
למעשרות · הלכה ח' תני נותנין לו שהות לפצע בה פעם
ראשונה שנייה ושלישית · רבי יונה בשם רבי זעירא שאם ליקט את השנייה
בתוך כדי שהות השנייה נטבלו שתיהן · רבי ירמיה בעי זרק את הראשונה
למעלה מאויר עשרה לא הספיקה לירד למטה מאויר עשרה עד שליקט את
השנייה נטבלו שתיהן · ר' לעזר בי רבי שמעון אומ' שלש במינו ושלש בשמאלו
ושלש בפיו · רבי אלעזר בי רבי שמעון על ידי דהוה אכלן הוה משער גרמיה
בן · רבי לעזר בי רבי שמעון אזל לגביה רבי שמעון בי רבי יוסי בר לקוניא חמוי
הוה מזג ליה והוא שתי · מזג ליה והוא שתי · אמר ליה לא שמעת מן אבוך
כמה אדם צריך לגמות בכוס · אמר ליה כמות שהוא אחת בצונין שתים בחמין
שלש ולא טיערו חכמי' לא ביינך שהוא נאה ולא בכוסך שהוא קטן ולא בכריסך
שהוא רחבה · והוה רבי יהושע בן קרחה צווח ליה חלא בר חמרא · אמר ליה
למה את צווח לי כן · אמר ליה עד דעדקת ואזלת לך לדרוקא אמר ליה ולא
קוצין מסחין כסותי · אמר ליה ולא הוה ליזלך לך לסוף העולם להניח בעל
הגינה שיקוץ את קוצין · נתגלגלה מאיליה מהו מחזרתה במה דתימ' תמן מחזירן
למקומן ואוכל · ואוף הכא כן · תמן במחזירן במקום פטור · ברם הכא
במחזירן למקום חיוב · מה דמי לה הוה עומד בראש התאינה מה את עביד ליה
בעומד בעיר בעומד בשדה · ייבא כהדא והיה עומד בעיר ואמר יודע אני
שהפועלין שוכחין עומר שבמקום פלוני ושכחוהו אינה שכחה · היה עומד
בשדה ואמר יודע אני שהפועלין שוכחין עומר שבמקום פלוני ושכחוהו הרי זה
שכחה דכתיב בשדה ושכחת ולא בעיר ושכחת · הלכה ט' תמן
תנינן היה אוכל את האשכול ונכנס מן הגינה לחצר רבי ליעזר אומר יגמור רבי
יהושע אומר לא יגמור · רבי זעירה רבי חייה בשם רבי יוחנן או דרבי טרפון
כרבי ליעזר או רבי טרפון עבד עוקצת האוכל מתחילתו · רבי אילא רבי איסי
בשם רבי יוחנן או רבי טרפון כרבי ליעזר או רבי טרפון עבד אבילה שתים שלש
אבילות באבילה אחת · מה טעמא דרבי ליעזר משום שהתחיל בו בהיתר ·
אמר רבי נתן לא שרבי ליעזר אומר משום שהתחיל בו בהיתר אלא שר' אליעזר
אומר ימתין עד שיצא שבת או עד שיוציא הרין לחצירו ויגמור ·
הלכה י' תני בשם רבי נחמיה חצר שהוא נעודרת הרי היא כניסת
אובלין

אוכלין בתוכה עראי · אמר רבי שמלאי הלכה כרבי נחמיה · תני זרע רטבה חייב · נטע רטבה פטורה · אמר רב חסדא והוא שנטעה לנוייה של חצר · הדא ילפא מן ההוא · וההוא ילפא מן הדא · הדא ילפא מן ההוא זרע רטבה חייבת והוא שתהא נעדרת · וההוא ילפא מן הדא שאם היתה נעדרת שהוא כשירה וההוא שעידר רטבה · הדא דתימר אוכל כדרכו פטור בעומר כניסה · הן דתימר אוכל אחד אחד פטור ואם צירף חייב בעומר כחצר · רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא חותה מישלת כדוקני · דלמא רבי זעירא ורבי אבא בר מנא ורבי לוי הוון יתבין והוה רבי זעירא מקנתר לאילין דאגדתא ומווה להון סיפרי קיסמי · אמר ליה רבי בא בר ממא למה את מקנתר להן שאל ואינון מגיבין לך · אמר ליה מהו הדין דכתיב כי חמת אדם תודך שארית חמות תחגור · אמר ליה כי חמת אדם תודך בעולם הזה · שארית חימות תחגור לעולם הבא · אמר ליה או נימר כי חמת אדם תודך בעולם הבא · שארית חימות תחגור בעולם הזה · אמר רבי לוי כשתעורר חמתך על הרשעים צדיקי׳ רואין מה את עושה להן והן מודין לשמך · אמר רבי זעירה הוא הפכה והוא מתפכה לא שמעינן מינה כלום · ירמיה בני אזל צור צור דוקיתך דהוא טבא מן כלום · הלכה יא׳ תמן תנינן כל שהוא לפנים מן החומה הרי הוא כבתי ערי חומה חוץ מן השדות · רבי מאיר אומר אף השדות · מה טעמא דרבנין וקם בית אין לי אלא בית מניין לרבות בתי בדין ובורות שיחין ומערות ומרחציות ושובכות ומגדלות · יכול אף השדות תלמוד לומר בית מה בית שהוא מיוחד שהוא בית דירה · יצאו שדות שאינן בית דירה · מה טעמא דרבי מאיר וקם הבית אין לי אלא בית מניין לרבות בתי בדין בורות שיחין ומערות ומרחציות ושובכות ומגדלות והשדות תלמוד לומר אשר בעיר אשר לו חומה פרט לבית הבנוי לחומה דברי רבי יהודה · רבי שמעון אומר כותל החיצון הוא החומה · רבי יהודה דריש אשר לו חומה · רבי שמעון דריש אשר לא חומה · אמר רבי חננא והוא שעולה דרך הגוף · אבל אם עולה דרך העיקר כבר קלטו העיקר · מתניתא דבית שמאי דבית שמאי אומרין הכל כלפנים · תני המזיר את הגוף מכפנים כולו כלפנים · ואית כהן תניא קיימא כבית שמאי ·

הדרן עלך המעביר תאנים

הכובש

השולק והמולח בשדה חייב · המכמר באדמה פטור · המטבל בשדה פטור · הפוצע זתים שיצא מהן השרף פטור · הסוחט זתים על בשרו פטור ואם סחט ונתן לתוך ידו חייב · המקפא לתבשיל פטור ולקדירה חייב מפני שהוא כבור קטן · ב׳ התינוקות שטמנו תאנים לשבת ושכחו לעשרן לא יאכלו למוצאי שבת עד שיעשרו · כלכלת שבת בית שמאי פוטרין ובית הלל מחייבין רבי יהודה אף הלוקט כלכלה לשלח לחבירו לא יאכל עד שיעשר · ג׳ הנוטל זיתין מן המעטן טובל אחד אחד במלח ואוכל · אם מלח ונתן לפניו חייב · רבי ליעזר אומר מן המעטן הטהור חייב ומן הטמא פטור מפני שהוא מחזיר את המותר · ד׳ שותין על הגת בין על החמין בין על הצונין ופטור דברי רבי מאיר · רבי אלעזר בי רבי צדוק מחייב · וחכמים אומרי׳ על החמין חייב ועל הצונין פטור · ה׳

המקלף בשעורים מקלף אחת אחת ואוכל · ואם קילף ונתן לתוך ידו חייב · המולל מלילו׳ של חטים מנפיח על יד על יד ואוכל · ואם ניפח ונתן לתוך חיקו חייב · כוסבר שזרעה לזרע ירקה פטור · זרעה לירק מתעשר זרע וירק · רבי ליעזר או׳ השבת מתעשרת זרע וירק וזירים · וחכמים אומרי׳ אינו מתעשר זרע וירק אלא השחליים והגרגר בלבד · ו׳ ר״ג אומ׳ תמרות של תלתן ושל חרדל ושל פול הלבן חייבות במעשר · רבי ליעזר אומר הצלף מתעשר תמרות ואביונות וקפרס · רבי עקיבה אומר אינו מתעשר אלא אביונות מפני שהן פרי ׃

סליק פירקא

הכובש

השולק והמולח כו׳ · אור טובל מקח טובל מלח טובלת תרומה טובלת · שבת טובלת ׃ חצר בית שמירה טובלת · דאמר רבי יוחנן מקח כשבת אינה תורה · רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש המחזר שבגולן זו חצר בית שמירה · הכובש עד שיכבוש כל צורכו · השולק עד שישלוק כל צרכו · נשמעינה מן הדא המהבהב שיבולין באור נטבלו · כלא כך אינן מחוסרין מלאכה על ידי האור שנייא היא שהוא גמר מלאכתו · ויידא אמרה דא המקטף שיבולין לעיסתו לאוכלן מלילות מיטבלו לעשותן עיסה לא נטבלו · כבש ושלק שלא מדעת הבעלים תפלוגתא דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דאיתפלגון התורם פריו של חבירו שלא מדעתו רבי יוחנן אמר נטבל ורבי שמעון בן לקיש אמר לא נטבל · אמר רבי יודן תמן איפשר לו שלא לכבוש · שלקו ברשות ההקדש פדאו והכניסו לחצר בית שמירה מהו על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש נטבל זו תורה והן אינה תורה · הכניסו לחצר בית שמירה פדייו ושלקו מהו דברי הכל נטבל · וכי מה עשה מעשה ברשות ההקדש · הקדישו ושלקו והכניסו לחצר בית שמירה פדייו ושלקו מהו דברי הכל נטבל · פדייו וצימקו מהו · אין תימ׳ האור טובל האור פוטר ואין תימר אין האור טובל אין האור פוטר · רבי ירמיה בעי טיגנו בשדה מהו כלא כך אין האור טובל אילו איפשר דלא מיהן גבית משה בעי והוה רבי יוסי בשם מנא אמר רבי יונה תני רבי חלפתא בן שאול עשה היסב בשדה טובל אם לא היסב אינו טובל אין הוא היסב שהוא טובל כל היסב שיש בו יין קבע להיסב ולא היסב · תני השום והשחליים והחרדל ששחקן בשדה נטבלו · עד כדון בשום של טבל ששחקו בשמן של חולין · שום של חולין ששחקו בשמן של טבל · רבי זעירא רבי חייא בר אשי בשם רב אטבול שטחנו לכוס נטבל · לתמרי לא נטבל · בלא כך אין האור טובל · תיפתר בהכשיל צונין · לקדירה חייב · אמר ר׳ לעזר לקדירה ריקנית הוא מתני׳ לא אמר כן אלא המקפה לתבשיל פטור לקדירה חייב מפני שהוא כבור קטן ׃ הלכה ב׳

רב המנונא אמר תינוק שזיפה כלכלה לשוק נטבלה · מקום שמחשבתו של גדול מתקיימת שם · מעשיו של קטן מתקיימין · ר׳ זעירא בעי כלום מחשבתו של גדול מתקיימת עד שיפתח לשוק · והכותה אין מעשיו של קטן מתקיימין עד שיפתח לשוק · מתניתא פליגא על רב המנונא תינוקות שטמנו תאנים לשבת ושכחו לעשרן לא יאכלו למוצאי שבת עד שיתעשרו · רבי זעירא בשם רב המנונא תיפתר בשלקטום עם דמדומי חמה והוכיח מעש׳ שלהן על מחשבתן · לית הדא פליגא על דרבי יוחנן דרבי יוחנן אמר השבת טובלת מפני שלקטום לשבת · והא אם לקטום שלא לשבת לא · רבי יונה בשם רב המנונא אפי׳ לקטום לשבת אוכל מהן עראי לערב שבת אפילו על דרבי שמעון בן לקיש לית הוא פליגא · ולא תינוקות אינון ואפילו לקטום לשבת כמי שלקטום שלא לשבת · רבי יוסי בשם רבי הלא תיפתר שלקטום עד דמדומי חמה והוכיח מעשה שלהן על מחשבתם · רבי לעזר בשם רבי הושעיא בכלכלה של תאינים היא מתניתא · דבי רבי ינאי אמרי אפילו כצרה · רבי לעזר בן אנטיגנס בשם רבי לעזר בי רבי ינאי היפתר בתאינה המיוחדת לשבת · דלמא רבי חייה רבי אימי רבי איסי הוון יתבין עבר חד טעין כלכלה דתאינים אמר ליה ליזבן אמ׳ ליה כלכלת שבת אינה מזבנה · רבי חייה בשם רבי יוחנן לא אמר רבי יהודה אלא בכלכלת שבת · אי א״ר יהודה בליקט כלכלה לשלחה לחבירו שהוא מקפיד עליה ככלכלת שבת ·

הלכה ג׳ לית הדא פליגא על רב דרב אמר הוא אסור לוכל · פתר לה בעושה מעטן בשדה וקשיא אם מלח טובלת למה לי צירוף אם צירוף למה לי מלח אלא על ידי זה ועל ידי זה · מהנן קיימין אם כשיש שני מעטנין דברי הכל אסור · אם כשאין לו אלא מעטן אחד דברי הכל מותר · אלא כי כן קיימין בשיש לו מעטן טהור ולחבירו מעטן טמא · אמר רבי ליעזר אדם מעיד על מעטן חבירו ורבנין אמרין אין אדם מחזר למעטנו של חבירו · אמר רבי יוחנן על החמין חייב שהוא קבע על הצונין פטור שהוא עראי יכול הוא מהדרתיה דאמר רבי יוסי בשם רבי זעירא רבי יונה ורבי זעירא בשם רבי לעזר אם כמה שבלגין לא נטבל מפני שהוא עתיד להחזירו בדבר שלא נגמרה מלאכתו ·

הלכה ד׳ אמר רבי זעירה יכיל אנא מקלף תרתיי תרתיי ·

ותני כן בשעורין שנים פטור שלש חייב · בחטין שלש פטור ארבע חייב · הונא בר חננא ורב תחליפא בר אימי הוון יתיבין קומי רבי לעזר · אמר רבי יונה אין כולהן בר אימי הוה בר רב אימי אין מלהון בר רב אימי והויין ליה עד קשרי אצבעתיה והוון סבין מניה והפך אפוי לכותלא והוי לון מלא שיעלון · ותני כן וכלבד שלא ינפה לא בקנון ולא בתמחוי · ולעניין שבת עד כגוררת · ר׳ חייה בר ארא בעון קומי ר׳ מנא הכא את אמר בשעורים שתים פטור שלש חייב · וכא את אמר הכין · אמ׳ ליה שנייא היא · הכא את אמר שהוא מחזיר את המותר · ותני כן בכמה דברים אמורי׳ כמקום שאינו סמוך לגורן · אבל אם היה סמוך למרן אפילו יותר מיכן מותר מפני שהוא מחזיר את המותר · הלכה ה׳

חזקיה אמ׳ כיון שלקטו ממנה שתי׳ שלש מדייות באה כמחשבת ירק · אף לעניין הזרע כן כיון שמנע ממנה שתים שלש מדייות באה למחשבת הזרע · זרעה לזרע מתעשרת לשעבר · זרעה לירק מתעשרת לבא · זרע לזרע ולירק או שזרעה לזרע ואחר כך חישב עליה לירק מעשר מזרעה על ירקה מירקה על זרעה ושלקט ממנה לפני ראש השנה אבל אם לקט ממנה לאחר ראש השנה זרעה מתעשר לשעבר · ירקה מתעשר בשעת לקיטתו עישורו וכשהביא שליש לפני ראש השנה · אבל אם הביא שליש לאחר ראש השנה בין זרעה בין ירקה מתעשר לבא · תני שבת שזרעה לזרע מתעשרת זרע ואינה מתעשרת ירק · זרע לירק מתעשרת זרע וירק ואינה מתעשרת זירין · זרעה לזירין מתעשרת זרע וירק וזירין · ותנינן אין לך מתעשר זרע וירק אלא שחליים וגרגר בלבד · כיני מתניתא אין לך דבר שזרעו לזרע מתעשר זרע וירק אלא שחליים וגרגר בלבד · הלכה ו׳ מה פליגין בשזרעו לזרע אבל אם זרעו לירק אף רבנין מודיי · ותני כן נוהגין כביתניין בירקן מותר דברי רבי ליעזר · לא אמ׳

אמר אלא דברי רבי ליעזר הא דברי הכל חייב · תני הפול והשעורין והתלתן שזרען לירק בטלה דעתו זרען חייב וירקן פטור · אמר רבי ירמיה עוד הוא דרבי ליעזר · שמואל אמר קפרס אסור משום קליפין · והני כן וערלתם ערלתו את פריו דבר שהוא עודל את פריו · רב מפקד לאילין דבי רב אחי · רב הונא המנונא מפקד לחברייא תיהון מפקדין לנשיכון כד הינון כבשין הדא קפריתא דיהון טרימן אילין בישתא · אמר רבי בא אסברי רבי זעירא כל הקליפין גדילות עם הפרי וזה פרי מלמעלן וקליפין מלמטן · הקפרס והתמרות מין אחד הן · מעשר מקפרס על התמרות ומן התמריות על הקפרס · אבל לא מהן על האביונות ומן האביונות עליהן · אביונות נותנין עליהן חומרי אילן וחומרי זרעין · הליידה מילה שאם היתה שנייה נכנס לשלישי׳ שהוא מפריש ופודהו ונותנו לעני · הצלף בית שמאי אומרי׳ כלאים בכרם · ואינו כלאים בזרעים · ובית הלל אומרי׳ אינו כלאים לא בכרם ולא בזורעים · תני רבי חננא בר פפא את שהוא עולה מגזעו מין אילן משרשיו מין ירק · והתיבן הרי הכרוב עולה מגזעו · כאן בודאי כאן בספק ·

הדרן עלך הכובש השולק

העוקר שתלים מתוך שלו ונוטע לתוך שלו פטור · לקח במחובר לקרקע פטו׳ · לקט לשלח לחבירו פטור · רבי לעזר בן עזריה אומר אם יש כיוצא בהן נמכרין בשוק הרי אילו חייבין · ב׳ העוקר לפת וצנונות מתוך שלו ונוטע לתוך שלו לזרע חייב מפני שהוא גורנן · בצלים שהשרישו בעליה טהרו מלטמא · נפלה עליהן מפולת והן מגולין הרי אילו כנטועין בשדה ·

ג׳ לא ימכור אדם את פירותיו משבאו לעונת המעשרות למי שאינו נאמן על המעשרות ולא בשביעית למי שהוא חשוד על השביעית · ואם ביכרו נוטל את הבכורות ומוכר את השאר · ד׳ לא ימכור אדם את תבנו ואת גפתו ואת זגיו למי שאינו נאמן על המעשרות להוציא מהן משקין ואם הוציא חייב במעשרות ופטור מן התרומה · שההורם בלבו על הקוטעים ועל הצדדין ועל מה שבתוך התבן · ה׳ הלוקח שדה ירק בסוריא אם עד שלא באו לעונת המעשרות חייב · ומשבאו לעונת המעשרות פטור ולוקט כדרכו והולך · רבי יהודה אומר אף ישכור פועלים וילקט · אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים בזמן שקנה קרקע · אבל בזמן שלא קנה קרקע אף על פי שלא באו לעונת המעשרות פטור · רבי אומר אף לפי חשבון · ו׳ המתמד נתן מים במידה ומצא כדי מידתו פטור · רבי יהודה מחייב · מצא יותר על מידתו מוציא עליו ממקום אחר לפי חשבון · ז׳ חוררי תנמלי׳ שלנו בצד העדים׳ מחייב׳ הרי אילו חייבין שידוע שמדבר גמור היו גוררים כל הלילה · ח׳ שום בעל בכי ובצל של רכפא וגריסין הקילקים ועדשים המצריות · רבי מאיר אומר אף הקריקס · רבי יוסי אומר אף הקרטנים פטורין מן המעשרות ונלקחי׳ מכל אדם בשביעית · זרע לוף העליון זרע כרישין זרע בצלים זרע לפת וצנונות ושאר זירעוני גינה שאינן נאכלין פטורין מן המעשרות ונלקחין מכל אדם בשביעית שאף על פי שאביהן תרומה הרי אילו יאכלו ׃

סליק פירקא

העוקר שתלים מתוך שלו כו׳ · רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש ר׳ עקיבה היא דתנינן תמן נוטל מן הגורן וזורע ופטור מן המעשרות עד שימרח דברי רבי עקיבה · רבי חייה בשם רבי יוחנן דברי הכל היא · מודין חכמים לרבי עקיבה בשתלים · מה בין חטים · מה בין שתלים · חטין גמר מלאכה · שתלים אינן גמר מלאכה · מודי רבי עקיבא לחכמי׳ בלפת וצנונות שהן פסידין · וחטין אינן פסידין · חטין יש להן גורן אחרת · אילן אין לו גורן אחרת · לקט לשלח לחבירו פטור · רב אמר הוא אסור לוכל · רבי שמי אמר קומי רבי יוסי בשם רבי אחא · מה דאמר רב בשהכניסו לחצר בית שמירה כרבי מאיר · אמ׳ ר׳ מנא מתניתא אמרה כן לקח במחובר לקרקע פטור · הא בתלוש חייב · מאן אית ליה מקח טובל בפירות שלא נגמרה מלאכתן לא רבי מאיר · רבי חייה בשם רבי יוחנן דרבי יוד׳ היא · והני בן רבי יהודה אומר בשם רבי לעזר בן עזריה אף השולח לחבירו עטין ושתלין וחבילי׳ תלתן לא יאכל עד שיעשר שכן דרך בני אדם משלחין לחביריהן טבלים בדברים הללו · רבי שמעון בן לקיש אמר אפילו חבר ששילח לחבר צריך לעשר · חברייא בעיי ניחא עם הארץ חשוד · חבר חשוד · אמר רבי יוסי וכי עם הארץ גבי הרומה לאו כחבר הוא · אלא כיני נהגו בני אדם להיות משלחין לחביריהן טבלי׳ בדברי׳ הללו · הלכה ב׳ ולאו שנייא בין לזרע בין להבקר בין לחוצה לארץ · תמן תנינן לעולם הו׳ נותן משו׳ פיאה ופטור מן המעשרות עד שימרח · וכא את אמ׳ הכין · תמן הוא מבקיר על הבל כרם הכא הו׳ מבקיר על הגידולין · והא תנינן חוץ לארץ · שנייה היא חוץ לארץ בין לעיקר בין לגידולי׳ · כה לא שנייא בין לעיקר בין לגידולי׳ · על דעתי׳ דר׳ שמעון בן לקיש דו אמר טבל בטל ברוב ניח׳ · על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר אין הטבל בטל ברוב ימתין עד שיגדיל ויעשר לפי כולו · או ניכר כה פליגי רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש בטבל שנטבל דבר תורה · אבל בטבל שנטבל מדבריהן כל עמא מודיי שהטבל בטל ברוב · והתיב רבי בא בר מהן קומי רבי יוסי והא תנינן מירצא בו זיתי מיסק שנתערבו עם זיתי ניקוף · עינבי בציר עם ענבי עוללות · הלא טבל שנטבל מדבריהן הוא · אמר רבי מנא קיימתיה בשמן זיתי מסיק שנתערב עם שמן זיתי ניקוף אמר רבי מנא לא שנו אלא לזרע הא לוכל פטור · רבי חייה בשם רבי יוחנן לא שנייה בין לוכל חייב מפני שהוא גורנן · אמר רבי חנינה מפני שהוא מכניסן מן השני לעני ומן העני לשני · רבי יוחנן בשם רבי ינאי ערימה של בצלים שהשרישה שתולש מהן בשבת פטור ואינו רוצה בהשרשתן · אמר ליה רבי שמעון בן לקיש מאי איכפלה שבת גבי מעשרות לא תנינן אלא אינו חושש לא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשרות וניטלין בשבת · אמר רבי זעירא לרבי אבהו חמי מה אמר לא אמר אלא כאי איכפלה שבת גבי מעשרות · הא שביעית איכפלה שאם היה רוצה בהשרשתן שהן אסורין משום ספחין · ואם לאו מותרין משום ספחין · אמר רבי מישא לרבי זעירה ודא היא דרוב׳ · אילו תנא בצל יד יחידי יאות השרישו · בקופה הרי הן בחזקתן למעשרות ולשביעית ואם היו טמאין לא עלו מידי טומאתן · השרישו בעלי׳ הרי הן בחזקתן למעשרות ולשביעית · ואם היו טמאין עלו מטומאתן כחזקתן · ואת אמר עלו · רבי יוסי בשם רבי לא התורה ריבת בטהרת זרעין מה טעמא כי יפול מנבלהם על כל זרע זרוע אשר יזרע טהור הוא · תני לא יתלוש עבר ותלש אית תני תני חייב · אית תניי תני מותר · מאן דאמר אסיר מתיר · מ״ד חייב פטור ניחא דלא צודכה דלא מותר · רבי שמעון בן לקיש אמר חייב · הלכה ג״

כ׳ ני מתניתא לא ימכור אדם את שדהו רבי שמעון מתיר מפני שהוא אומר לו הרי מכרתי את שלי צא ותבע את שלך · עבר ומכר מעשר ואוכל ואינו מעשר מה שהוא מכר ואינו אנו אחריין לרמין · תני לא יהרס · עבר והרם רבי ברכיה אמר יפה כח׳ · רבי מנא אמר לא יפה כח׳ · אותה התרומה שהוא מפריש טובלה למעשר · רבי חנניה חברהן דרבנין בעי הרום אחד בששים שהוא אחד מששים ואחד על הקטעין ועל הצדדין ועל מה שבתוך התבן · אמר ר׳ יוסי ולא מתני׳ היא שההורם בלבו על הקטעין ועל הצדדין ועל מה שבתוך התבן · כלום צריכה אלא כיתר׳ · הלכה ד׳ תני שדה שהביאה שליש לפני גוי ולקחה ממנו ישראל רבי עקיבה אומר התוספת פטור · וחכמים אומרי׳ התוספת חייב · רבי אבינא עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר אף חכמים לא חייבו בתוספת אלא לשעבר שאם היה שני שני עני עני · המי רבי יונתן בי רבי יוסי אומר מניין לתבואה שהביאה שליש לפני ראש השנה בנכסה אותה בשביעית · תלמוד לומר ואספת את תבואתה בשביעית · רבי אבינא עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר אתיא דרבי יונתן בי רבי יוסי בשיטת רבי עקיב׳ רבו · כמה דרבי עקיבה אמר אחר שליש הראשון את מהלך כן רבי יונתן בן יוסי אומר אחר שליש הראשון את מהלך · אמר רבי זעירא לרבי אבינא תרתין מילין אתון אמרין ואינין פליגין הדא על הדא · הבא אתון מרין אף חכמים לא חייבו בתוספת אלא לשעבר שאם היה שני שני עני עני · והבא אתון מרין אתיא דרבי יונתן בי רבי יוסי בשיטת רבי עקיבה רבו · אי דאתייא רבי יונתן בי רבי יוסי בשיטת רבי עקיבה רבו · כמה דרבי עקיבה אומר אסור ספחים תורה · כן רבי יונתן בי רבי יוסי אמר איסור ספחים תורה · הביאה פחות בשליש לפני שביעית · נכנסה שביעית אסורה משום ספחין · ולא חלה עליה קדושת שביעית · שכבר הן עשבים ולא חלה עליהן קדושת שביעית · הביאה פחות משליש לפני שמינית ונכנסה שמינית מותרת משום ספחין וחלה עליהן קדושת שביעית · ר׳ יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תריהון מרין מודין חכמים לרבי עקיבה בסודרן של שנים שאם היה שני שני עני עני · אמר רבי יוחנן הבקר והקדש בסוריא מחלוקת ר׳ עקיבה וחכמים · א״ר שמעון בן לקיש מודי ר׳ עקיבא לחכמים בתנט והשרשה · זרע בחורבה והביאה שליש וסיכך על גביו על דעתיה דרבי עקיבה התוספת חייב · על דעתין דרבנין התוספת פטור זרע בבית והעביר הסכך וסיכך על גבין על דעתיה דרבי עקיבה התוספת פטור על דעתין דרבנין התוספת חייב ואף בחלה כן מחלוקת רבי עקיבה וחכמי׳ · מה את בעי מר׳ עקיבה דר׳ עקיבה אמר פירות חוצה לארץ שנכנסו לארץ חייבין בחלה · אין יסבור רבי עקיבה כרבי ליעזר יאות את מקשי רבי בון בר חייה בעי קומי רבי זעירא זרע בעציץ שאינו נקוב ונקב · אמר ליה עכשיו נקב · אמר רבי אבין אתיא דרבן שמעון בן גמליאל בשיט׳ רבן גמליאל זקנו דתנינן תמן ישראל שהיו אריסין לגוי׳ בסוריא · רבי ליעזר מחייב פירותיהן למעשרות ולשביעית · ורבן גמליאל פוטר · רבי אומר לפי חשבון על ראשה · הלכה ה׳ אמר רבי אבהו זימנין אמר לה בשם רבי לעזר · וזימנין אמר לה בשם רבי יוסי בי רבי חנינא מהא

שהחטין

שהחמיץ · תמן תנינן התמד עד שלא החמיץ אינו ניקח בכסף מעשר ופוסל את המקוה · משהחמיץ ניקח בכסף מעשר ואינו פוסל את המקוה · מתני׳ דרבי יודה דתנינן תמן המתמד ונתן מים במידה ומצא כדי מידתו פטור · רבי יודה מחייב · אמר רבי אבהו זימנין אמר לה בשם רבי לעזר וזימנין אמר לה בשם רבי יוסי בי רבי חנינה והוא שהחמיץ · אמ׳ רבי יוסי דברי הכל היא שכן אפילו מי מלח ניקחין בכסף מעשר · מהו כרניא מעשרות · הא תרומה לא · שהחורם כלבו על הקטעין ועל הצדדין ועל מה שבתוך התבן · הלכה ו׳ המכברת בריו של חבירו שלא מדעתו · רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש · רבי יוחנן אמר נטבל · ורבי שמעון בן לקיש אמר לא נטבל מתיב רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש והא תנינן וכן נשים שנתנו לנחתום לעשות להן שאור אם אין בשל אחת מהן כשיעור פטורה מן החלה · ואם בשל כולהן כשיעור · אמר ליה שכן העושה עיסה על מנת לחלקה עיסה פטורה מן החלה · והתנינן נחתום שעשה שאור לחלק חייב בחלה · אמר ליה לא התיבני נחתום · נחתום לא בדעתו הדבר תלוי בדעת הלקוחות הדבר תלוי שמא ימצא לקוחות ויטבול מיד · אמר ליה והא תני חורי נמלים שלנו בצד ערימה הזדיכת הרי אילו חייבין · הא בצד ערימה פטורה פטורין אמר רבי יונה אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן משום יאוש · שמואל בר אבא אמר והן שגירדו ראשי שיבלין מתיב ר׳ שמעון בן לקיש לרבי יוחנן והתנינן הקדישן עד שלא נגמרו וגמרן הגיזבר ואחר כך פדיין פטורין · הרי גיזבר כאחד הוא ואת אמר מה שעשה עשוי · אמ׳ ליה תיפתר כמאן דאמר גזבר כבעלין ודלא כר׳ יוסי דר׳ יוסי אמר הוא גיזבר הוא אחר · רבי חנניה חברהן דרבנין בעי ואפילו יש בכולהן כשיעור יעשה כדבר שלא נגמרה מלאכתו ויהא פטור דאמר רבי יוסי בשם רבי זעירא בשם רבי לעזר אף במה שבלגין לא נטבל בפני שהוא עתיד לחזירו כדבר שלא נגמרה מלאכתו ·

הלכה ז׳ אי זהו שום בעל כיבי כל שאין לו אלא חוד אחד מקיף את העמוד · אמר רבן שמעון בן גמליאל כל שאין לו אלא קליפה אחת · אי זהו בצל של רכפה כל שעוקצו נמעך לתוכו · רבן גמליאל אומר כל שאין לו אירס · אילו הן גריסן הקילקן אילו והבורבעין · תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אין מרובע משישת ימי בראשית · התיב רבי ברכיה והתנינן גופה של כדרת כגרים הקילקי מרובע · אמ׳ר׳ כיסנא כל גרמא אמרה לית ליה מרובע · ולמה תנינן דירבענה היא והיא נגעה מלא קטרין והיא אכיבא דפילא עגול הוא מלמטן · אית דבעי מימר לא אמר רבן שמעון בן גמליאל אלא בבריות · ותני בן מרובע כאוכלין · אין מרובע בבריות · אילו הן עדשים המצריות כל שגלגליהן חדין · רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שאין להן צרודות · אילו הן הקריקס כל שעוקציהן מעוטן והלקטין מרוכין · מה דמי לה אמר רבי יוסי כגון אילין קונייהה · רבי ירמיה בעי כרכמין מהו שיהו מותרין משום ספחין · התיב רבי הנחום בר ירמיה והתנינן החשוד על השביעית אין לוקחין מהן פשתן אפילו סרוק ·

ופשתן לאו קסמין הוא · אמר רבי חיננא מפני זרעה · רבי מנא אמר אם כפני זרעה והתנינן החשוד להיות מוכר תרומה לחולין אין לוקחין ממנו מים ומלח · אית לך מימר מים ומלח מפני זרעו לא משום קנס · אף הכא משום קנס · מנחם בר כבסימא אחוי דיונתן קיפא בשם רבי אמי פשתן נלקחת מכל אדם בשביעית · הדא דה״מ בשאינו יודע אם חשוד הוא אם אינו חשוד · הא דבר בריא שהוא חשוד אסור · זוגא קרי׳ביה דרבי בא בר זבדא בשם רבי אבהו ביקיא נלקחת מכל אדם בשביעית · אמר רבי יוסי מתני׳ אמרה כן זרע לוף העליון זרע כרישין זרע בצלין זרע לפת רצנתות ושאר זירעוני גינה שאינן נאכלין · ותני עלה זרע אסטיס וזרע קוצה הרע ביקיא · הא ביקיא עצמה לא דילמא דלא איתאמרת אלא כשאינו יודע אם חשוד הוא אם אינו חשוד · הא דבר בריא שהוא חשוד אסור · כיני מתני׳ זרע הסליק של לוף · חדא איתא הוה לה ירבחין דתרומה גו כפהה נפלון לגינתא וצבחון · אתא עובדא קומי רבי יוחנן ושרא · אמר ליה רבי חייא בר ווא ולא מתניתא היא שאף על פי שאביהן תרומה הרי אילו יאכלו · אמ׳ ליה בבלייא מן דגלית לך חספא אשכחת מרגניתא את אמר ולאו מתניתא היא ·

הדרן עלך העוקר שתלים

וסליקא לה מסכת מעשרות

מסכת מעשר שני

מעשר שני אין מוכרין אותו ואין ממשכנין אותו ואין מחליפין אותו ולא שוקלין כנגדו · ולא יאמר אדם לחבירו בירושלם הילך יין ותן לי שמן וכן כל שאר הפירו׳ אבל נותנין זה לזה מתנות חנם · ב׳ מעשר בהמה אין מוכרין אותו תמים חי · ולא בעל מום חי ושחוט ואין מקדשין בו את האשה הבכור מוכרין אותו תמים חי · ובעל מום חי ושחוט ומקדשין בו את האשה · ואין מחללין מעשר שני על אסימון ולא על המטבע שאינו יוצא ולא על המעות שאינן ברשותו · ג׳ הלוקח בהמה לזבחי שלמים וחיה לבשר התאוה יצא העור לחולין אף על פי שהעור מרובה על הבשר · כדי יין סתומות מקום שדרכן ליכבר סתומות יצא קנקן לחולין · האגוזים והשקדין יצאו קליפיהן לחולין · התמד עד שלא החמיץ אינו נלקח בכסף מעשר ומשהחמיץ נלקח בכסף מעשר · ד׳ הלוקח חיה לזיבחי שלמים ובהמה לבשר התאוה לא יצא העור לחולין · כדי יין פתוחות או סתומות מקום שדרכן ליכבר פתוחות לא יצא קנקן לחולין · סלי תאנים וסלי ענבים עם הכלי לא יצאו דמי הכלי לחולין · ה׳ הלוקח מים ומלח ופירות המחוברין לקרקע או פירות שאינן יכולין להגיע לירושלם לא קנה מעשר · הלוקח פירות שוגג יחזרו דמים למקומן מזיד יעלו ויאכלו במקום ואם אין מקדש ירקבו · ו׳ הלוקח בהמה שוגג יחזרו דמיה למקומה · מזיד תעלה ותאכל במקום · ואם אין מקדש תיקבר על ידי עורה · ז׳ אין לוקחין עבדי׳ וקרקעות ובהמה טמאה מדמי מעשר שני ואם לקח יאכל כנגדן · אין מביאין קיני זבין וקיני זבות וקיני יולדות מדמי מעשר שני ואם מביא יאכל כנגדן · זה הכלל כל שהוא חוץ לאכילה ולשתייה ולסיכה מדמי מעשר שני יאכל כנגדו ·

סליק פירקא

מעשר שני אין מוכרין אותו כו׳ · אין מוכרין אותו מפני שכתוב בו קדושה · אין ממשכנין אותו מפני שכתוב בו ברכה · כיצד אין מוכרין אותו לא יאמ׳ אדם לחבירו הא לך את המנה הזה של מעש׳ שני ותן לי בו חמשים זוז של חולין · מאן תנא אין מוכרין אותו רבי מאיר ברם כרבי יודה בדין הוא שיהא מותר למוכרו מקל וחומר · מה אם תרומה שהיא אסורה לזרים מותר למוכרה · מעשר שני שהוא מותר לזרים אינו דין שיהא מותר למוכרו · לא אם אמרת בתרומה שאינה טעונה מחיצה תאמ׳ במעשר שני שהוא טעון מחיצה · ביכורים יוכיחו שהן טעונין מחיצה ומותר למוכרן · לא אם אמרת בביכורין שאינן תופסין את דמיהן · תאמר במעשר שני שהוא תופס את דמיו · שביעית תוכיח שהיא תופסת את דמיה ומותר למוכרה · אמר רבי יודן מגו מכירתה של שביעית היא חילולה · אמר רבי ירמיה מאן תנא אין מוכרין אותו רבי מאיר · ברם כרבי יודן · בדין הוא שיהא מותר למוכרו מקל וחומר מה אם שביעית שאין פורעין חוב מדמיה מותר למוכרה · מעשר שני שפורעין חוב מדמיו אינו דין שיהא מותר למוכרו · הא אשכחנן שפורעין חוב מדמיו מי דתנינן תמן משך הימנו מעשר בסלע לא הספיק לפדותו עד שעמד בשתים · אמר רבי יוסי שנייא היא שמשעה הראשונה מעשר שני חייב אילו הוה לו ותתן לו מעשר יאות · אמר רבי יודן מתני׳ אמרה כן שהוא אסור למוכרו דתנינן תמן מזיד קידש שוגג לא קידש · אם את אומר יהא מותר למוכרו יהא מותר לקדש בו · וכל שהוא אסור למוכרו אסור לקדש בו · והתנינן אין לוקחין עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי שביעית · ואם לקח יאכל כנגדה · א״ר יוסי זאת אומרת שאסור ליקח אשה מדמי שביעית · ודלכן מה בין קונה אשה מה בין קונה שפחה · רבי יוסי בשם ר׳ זעירא · רבי יודן בשם רבי אילא דברי הכל היא מפני פילפולו · רבי יוסי בשם רבי אחא דברי הכל היא כדי שיהו הכל זקוקין למחיצתן · כיצד אין ממשכנין אותו ונכנס לתוך ביתו של חבירו למשכנו

אל ימשכן מעשר שני שלו׳ תני ולא מרהינן אותו ולא יתננו לחנוני שיאכל
עליו · עבר ומשכן עבר והרהן יבא כהדא האוכל מעשר שני שלו בין שוגג
בין מזיד יצעק לשמים דברי רבן שמעון בן גמליאל · רבי אומר שוגג יצעק
לשמים · מזיד יחזרו דמיו למקומן׳ ואם הן מעות שוגג יצעק לשמים · מזיד
יחזרו דמיו למקומן דברי רבן שמעון בן גמליאל · רבי אומר בין שוגג בין מזיד
יחזרו דמיו למקומן · רבי זריקה בשם חזקיה הלכה כרבי במעות וכרבן שמעון
בן גמליאל בפירות · אמר רבי יילא מעשה היה והורו כרבי במעות · או ייבא
כהדא אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלשים יום
לפני ראש השנה׃ ואם נטע או הרכיב או הבריך יעקור · לא עקר פירותיו מה
הן · רבי בא רבי אבי הוון יתיבין בצור אתא עובדא קומיהון והורי רבי אילא
ישפכו פירותיו׳ אמר רבי בא אני לא נמניתי עמהם בעלייה נפקן ושמעון רבי
יונה ורבי יצחק בר טבליי בשם רבי לעזר אין מחדשין על הגזירה׳ אמר רבי יוסי
רבי יצחק בר טבליי בשם רבי לעזר אין מוסיפין על ההלכה · רבי יעקב בר אחא
בשם רבי זעירא מן מה דתני אין ממשכנין אותו ולא מרהינין אותו הדא אמרה
עבר ומשכן עבר והרהין קונסין בו׳ ולא שוקלין כנגדו מעות אפילו סלע של
חולין לעשות סלע של מעשר שני׳ היה לו סלע של מעשר והיא מסריטת
לו מהו שישקול כנגד הסלע של מעשר שני אחרת והיא מסריטת לו ·

האחין שחלקו מהו שישקלו זה כנגד זה תנן לא יאמר אדם לחבירו בירושלם
הא לך יין ותן לי שמן · הא לך שמן ותן לי יין · אבל אומר לו הא לך יין
שאין לך יין הא לך שמן שאין לך שמן · הא לך יין שאין לי שמן הוון בעיי
מימר אסור · אשכח תני מותר . ואינו אסור משום חליפין׳ מבין
שאינו יכול להוציאו ממנו כדין אין אילו חליפין · ולידא מילא · אמר הא לך
יין שאין לי שמן דאילו הוה לי משח הוינא מיהן לך · אבל נותנין זה לזה מתנת
חנם׳ מתני׳ דרבי מאיר דו רבי מאיר אמר אין מתנה כמכר׳ אמר רבי יוסי
דברי הכל היא הבא מהדא דתני היה אומר אדם לחבירו מה אבלת היום והוא
אומר לו קיץ וזה יודע שהוא בכור׳ מה הקיץ נמכר בזול׳ אף הבכור נמכר
בזול׳ הה אומר לו מן וזה יודע שהוא מעשר שני · מה המן ניתן במתנה אף
מעשר שני ניתן במתנה׳ התיבון הרי מעשר בהמה דברי הכל אינו נמכר ואת
אמרת ניתן במתנה אף זה ניתן במתנה · ר׳ מנא לא אמ׳ כן אלא כר׳ יודה דר׳ יודה
אמר עושה אותו כנכסיו · התיבון והרי מעשר בהמה דברי הכל אינו כנכסיו ואת
אמר ניתן במתנה אף זה ניתן במתנה׳ הלכה ב׳ השוחט מותר · תני
דבי ר׳ ינאי לא שנייא בין חי בין שחוט בין תמים בין בעל מום׳ ולידא מילה הכן
חי ולא שחוט כגון ניתני דבתרה הבכור מוכרין אותו תמים חי ובעל מום ושחוט ·
רבי אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן נאמר כאן לא יגאל · ונאמר בחרמי כהנים לא
ימכר ולא יגאל׳ מה לא יגאל האמור בחרמי כהנים אינו לא נמכר ולא נגאל׃
אף לא יגאל האמור כאן אינו לא נמכר ולא נגאל׳ ר׳ יעקב דרומיה בעא קומי
ר׳ יוסי כלום כתיב בבכור לא תפדה בבעל מום. מעשר בהמה לא חלקה התורה
בין חי בין שחוט בין תמ׳ בין בעל מום׳ אין מקדשין בו את האשה · אבל מקדשין
בגידיו ובעצמו ובקרניו ובטלפיו · א״ר לעזר מפני שכתוב בו ברכה׳ ויקדש
בבשרו · א״ר יוסי כלום למדו מעשר אלא מחרמי כהני׳ מה חרמי כהני׳ אין מקדשין
בהן את האשה · אף כל הקדשים אין מקדשין בהן את האשה · מעתה לא יקדשנ
לא בגידיו ולא בעצמו · ולא בקרניו ולא בטלפיו · הוי צורכא להדא דאמר
רבי לעזר מפני שכתוב בהן ברכה · רבי יודן בעי אמר לאשה משכני לי במעשר
בהמה זה שתתקדשי לי בו לאחר שחוטה מאחר שיש בידו לשחוט בקדש׳ מכבר
או לאחר שחוטה׳ רבי זעירא בשם רבי בא בר ממל הגונב מעשר בהמה של
חבירו אם חיה קיים מחזירו לו בעינו׳ אכלו מה שאכל אכל׳ רבי לעזר בשם
רבי מנא אין אומר לו שיתן מלוהה או פחות כשוה פרוטה אין אומר לו שיתן׳

אמר רבי חננא הדא דאתא כשאינו יפה שוה פרוטה מעיקרו · אבל אם היה
יפה שוה פרוטה מעיקרו אומר לו שיתן׳ רבי יודה בר פזי בשם רבי יהושע בן
לוי חי ולא שחוט · תמן תנינן המקדש בחלקו מקדשי קדשים ובקדשים קלים
אינה מקודשת · אמר רבי יודה בן פזי רבי יודה יליף כל הקדש מבכור׳ מה
בכור מקדשין בו את האשה׃ אף הקדשים מקדשין בהן את האשה. רבי מאיר
יליף כל הקדשים ממעשר בהמה · מה מעשר בהמה אין מקדשין בהן את האשה
אף כל הקדשין אין מקדשין בהן את האשה · מחלפה שיטתיה דרבי יודה בר פזי
תמן הוא אמר בין חי בין שחוט׳ והכא הוא אמר חי ולא שחוט׳ תמן בשם
גרמיה · והכא בשם רבי יהושע בן לוי · אפילו תימר כאן וכאן בשם גרמיה׳

במקדש בחי וכראוי ליפול לו׳ ולאחר שחיטה מאי טעמא דרבי יהושע בן
לוי וכשרם יהיה לך כחזה התנופה ומאי טעמא דרבי יודן בן פזי יהיה לך אפילו
לאחר שחיטה · מה מקיים רבי יהושע בן לוי יהיה לך׳ ריבה לו הוייה אחרת
שהוא נאכל לשני ימים ולילה אחד · מתני׳ דלא כרבי יוסי דתני מחללין מעשר
שני על אסימון דברי רבי דוסא וחכמים אוסרין · מה טעמא דרבי דוסא וצרת
הכסף דבר שהוא נצרר מחבירו ויש לו צורה ויוצא על גב צורתו · רבי יוסי בשם
רבי יוחנן דברי רבי יוסי מחללין מעשר על ליטרא של כסף אילו אמר כסף הוין
אמרין כשם שאמר כסף כך אמר זהב׳ אילו אמר כסף הוינן מרין להוציא
שברי קערות והכחויין הוי מהן ליטרא של כסף על אסימון׳ הכל מודין שאין
מחללין אותו על המעות הנתונות לאולייר הדא דתימר כדרך שהן יפין אצל
האולייר׳ אבל כדרך שהן יפין על התורמסר מחלל · מטבע שנפסל
והמלכות מקבלתו רבי יוסי בשם רבי יוחנן כאסימון · רבי חייה בשם רבי יוחנן
במטבע של מלכים הראשונים נימר אם היה יוצא על גב צורתו מחלל׳ ואם
לאו אינו מחלל׳ מטבע שמרד כגון בן כוזיבא אינו מחלל׳ הוו לו מעות של
סכנה אתא עובדא קומי רבי אימי אמר יוליך ויכייה לים המלח · הוו לו מעות של
דיסקנים רבי יעקב בר זבדי בשם ר׳ אבהו מחללין כדרך שהן יפין אצל התורמסר׳
ביקש להוציאן מחללן כדרך שהוא מחלל עליהן · תני אין מחללין אותו לא
על המעות שהן בבבל ולא על המעות שבבבל כן לא על המעות שהן בבבל
בעומד בבבל׳ ולא על המעות שבבבל כן בעומד כן הוו לו מעות מבבל לבבל
והוא עומד כאן ניכר אם היתה דרך פתוחה מחלל ואם לאו אינו מחלל ושבבב
כן · אמר רבי אבין כל המטבעות הוי יוצאות בירושלם מפני כן על שם יפה נוף
משוש כל הארץ׳ יכול אם הוו לו מעות כמדי ובמלך ובקצרה מחללן עליהן׳
ת״ל וצרת הכסף בידך · כהו בידך ברשותך׳ ר׳ יונה בעי נפל כיסו לבור וכו מאת
ריבו והיה יכול להוציא חמשים ריבוא להעלותן אותן חמשים ריבוא כמי שהן
ברשותו · הלכה ג׳ תני בן בגבג אומר ונתת הכסף בכל אשר
תאוה נפשך׳ הני לוקח הוא אדם פרה מפני עורה רצאן מפני גיזתה ויין מפני
קנקנו · אמר רבי זעירא הדא דתימא בשהיה המוכר הדיוט · אבל אם היה המוכר
אומן נעשה כמוכר זה בפני עצמו וזה בפני עצמו. אמר רבי זעירה כהני׳ אברח
בן כדי יין סתומות בקום שדרכן ליכבר סתומות יצא קנקן לחולין׳ אמר רבי מנא
ומנה כבה דתימר תמן אם היה המוכר אומן נעשה כמוכר זה בפני עצמו וזה בפני
עצמו · ודכות׳ אם היה הלוקח אומן נעשה כלוקח זה בפני עצמו וזה בפני עצמו׳
חותל של תמרים · פטלייא של תמרים יצאו לחולין · קופות של תמרים
אית תניי תני יצאו ואית תניי תני לא יצאו · אמ׳ רב חסדא מאן דאמ׳ יצאו דרוסו׳
ומאן דאמר לא יצאו בשאינן דרוסות׳ החמר עד שלא החמיץ אינו נלקח בכסף
מעשר ופוסל את המקוה · משהחמיץ נלקח בכסף מעשר ואינו פוסל את המקוה׳
מתני׳ דרבי יודה דתנינן תמן המתמד ונתן מים במידה ומצא כדי מידתו פטור ·
ורבי יודה מחייב׳ אמר רבי אבהו זימנין אמר לה בשם רבי לעזר וזימנין אמר
לה בשם רבי יוסי בי רבי חנינא והוא שהחמיץ׳ אמר רבי יוסי דברי הכל היא שכן
אפילו מי מלח ניקחין בכסף מעשר · אמר רבי לעזר לא קנה מעשר׳ אמ׳ ר׳ יוסי
בקדמית הוינן מרין הלוקח בהמה לבשר תאוה על כורחו נתפס השם לשלמים
חלא הוינן אמרין כלום מן הדא דאמר רבי לעזר לא קנה מעשר · רבי יוסי בשם
רבי יוחנן בהמת מעשר שני בירושלם כרבי מאיר פטורה מן הבכורה כרבי יודה
חייבת בבכורה · רבי ירמיה בעא קומי ר׳ זעירא ילדה בכור איבוריו מהו שיקרבו
לגבי מזבח׳ ולא חל מעשר שני על אימוריו ולא נמצא מבריחו מן האכילה א״ל
וכי הלוקח בשר בהמה לבשר תאוה לא חל מעשר שני על איכוריה ולא נמצא
מבריחו מן האכילה ׳ אמר ליה בלקח. קעה ממנה קדושת מעשר ·
אמר רבי יוסי ואנן לא הוינן אמרין כן אלא לא התירה התורה ליקח בכסף מעשר
אלא שלמים בלבד ׳ מה נפקה מביניהון ולדה בכור והקדשה שלמים
מאן דאמר לא התירה התורה לקח בכסף מעשר אלא שלמים בלבד קריבה מאן
דאמר בלקיחתה פקעה ממנה קדושת מעשר אינה קריבה · אמר רבי יוסי הא כל
אילין מילייא אנן מרין ומתני׳ מסייעא לר׳ זעירא לא יביא מחוש מעש׳ שני אלא
ממעות מעשר שני · מה בין חטם ומה בין מעות · אלא בלקיחתה פקעה ממנה
קדושת מעשר׳ אמר רבי חננא קומי רבי מנא ריבא מן החטאם ההרוכה לכהן
חושאר לבעלין מפני מה אינו מביא׳ אמ׳ ליה הגע עצמך שנשפך הדם לא נפסל
הלחם · א״ר יוחנן גזרו על נקיבה בעלת מום מפני ולדה · גזרו על זכר בעל מום
מפני נקיבה בעלת מום׳ ואמרין כשם ר׳ יוחנן אפי׳ תמימה גזירה׳ בראשונה היו
או׳ לוקחין בהמה לבשר תאוה והיו מבריחין אותו מעל גבי המזבח חזרו לומ׳ לא
יקחו אפילו חיה אפי׳ עופות כהדא דתני אחד שביעית ואחד מעשר שני מחליפין
אותו על נקיבה בעלת מום ועל שאר בהמה חיה ועוף בין חיין בין שחוטין דברי
רבי מאיר׳ וחכמים אומרי׳ אין מחללין אלא על השחוטין בלבד רבי ירמיה בשם
ר׳ שמואל בר רב יצחק גזרו אותן שלא ירעו אותן עדרים עדרים · קם ר׳ ירמיה
עם רבי זעירא · א״ל עד כדון רבי שמואל בר רב יצחק קיים ואתון תליין ביה
מרשושיכין׳ והאמר בשם ר׳ יוחנן אפילו תמימה גזירה׳ דילמא דלא איתאמרת
אלא על השביעית׳ אשכח תני על השביעית · הלכה ד׳ תמן תנינן
אין לוקחין עבדי׳ וקרקעו׳ ובהמה טמאה מדמי שביע׳ ואם לקח יאכל כנגדו · ומא
את אמר הכין׃ רבי יונה אמר איתפלגון רבי חייה בר יוסף ושמואל · חד אמר
כאן דרך מכירה כאן דרך חילול׳ וחרנה אמר כאן כשהמוכר קיים · וכאן שהלך
לו המוכר׳ ולא ידענא מאן אמ׳ דא ומאן אמר דא׳ מן מה דא״ר יוסי בשם שמואל
נקנה המקח הוי הוא דאמ׳ כאן דרך מכירה וכאן דרך חילול׳ מתני׳ דרבי עקיבה
דלא כר׳ ישמעאל · ר׳ ישמעאל דריש ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך כלל ·

בבקר ובצאן ביין ובשכר פרט ובכל אשר תאוה נפשך חזר כלל אחר · כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט · לומר לך מה הפרט מפורש דבר שהוא וולד וולדות הארץ · אף אין לי אלא דבר שהוא וולד וולדות הארץ · ר׳ עקיבה מפרש מה הפרט מפורש דבר שהוא פרי וולד פירי ומכשירי פרי אף אין לי אלא דבר שהוא פרי וולד פרי ומכשירי פרי · מה נפיק מן ביניהן דגין וחגבין כמהין ופטרי׳ כר׳ עקיב׳ ניקחין בכסף מעשר · א״ר חגי מתני׳ אמרה כן שאין מחללין מעות על הפירות בריחוק מקום · אמרה קומיה רבי אבינא וקלסיה · אמרה קומי רבי ירמיה וקנתריה · והתנינן מעות בירושלם ופירות במדינה · שנייא היא שזהו אחר מק׳ · כד נפק רבי חגיי אשכח תני מעות ופירות בירושלם מעו׳ ופירות במדינה · אמר אין הוה שמע רבי ירמיה הדא מילתא יאות קנתרי · בעא מחזיר ביה · אמר ליה רבי זעירא לא תחזור כך דאמר רבי לעזר דרבי מאיר ורבנין בדמאי הא בודאי לא · כן דאמר רבי לעזר דרבי מאיר היא הדא אמרה תנא דמאי הוא ודאי · רבי זבידא הוה יתיב מתני לבריה הרוצה לחלל מעות על הפירות בזמן הזה בין אילו בין אילו קדשו כדברי בית שמאי · בית הלל אומרים מעות כמות שהן ופירות כמות שהן עבר ר׳ קריספא אמר ליה לא תניית כן אלא פירות על המעו׳ · הא מעות על הפירו׳ דברי הכל לא קדשו · והתנינן אין מקדיש ירקבו׳ · תיפתר שהקדישן בשעת המקדש וחרב המקדש · תני בן בבי ונתת את הכסף בריחוק מק׳ אתה פודהו · בקירוב מקו׳ אין את פודהו · ונתת הכסף בקירוב מקום אתה מחללו ואי את מחללו בריחוק מקום · רבי יוסי בשם שמואל נקנה המקח ר׳ יוסי בן חנינה כ׳ פירה · א״ר הילא מן מה דתנינן יאכל כנגדן הדא אמרה קדשו · אמר רבי יוסי כבין שמשך נקנה המקח מכן ואילך מקח אחר הוא · אמר רבי יוחנן צריך לחזור ולהקדישו · שהוא סבור לומר שמא קדשו ולא קדשו ·

הדרן עלך מעשר שני

מעשר שני ניתן לאכילה ולשתייה ולסיכה לאכל דבר שדרכו לוכל ולסוך דבר שדרכו לסוך · לא יסוך יין וחומץ · אבל סך הוא את השמן · אין מפטמין שמן של מעשר שני ואין לוקחין בדמיו מעשר שני שמן מפוטם · אבל מפטם הוא את היין · נתן בתוכו דבש ותבלין והשביח השבח לפי חשבון · דגי׳ שנתבשלו עם הקפלוטו׳ של מעשר שני והשביחו השבח לפי חשבון · עיסה של מעשר שני שאפייה והשביחה לשני · זה הכלל כל ששבחו ניכר השבח לפי חשבון · וכל שאין שבחו ניכר השבח לשני · ב׳ רבי שמעון אומר אין סכין שמן של מעשר שני בירושלם · וחכמים מתירין · אמרו לו לרבי שמעון הקל בתרומה חמורה לא נקל במעשר שני הקל · אמר להן מה לא הקל בתרומה חמורה מקום שהקל׳ בכרשינין ובתלתן נקל במעשר שני הקל מקום שלא הקל בכרשינין ובתלתן · ג׳ תלתן של מעשר שני תיאכל צמחונים ושל תרומה בית שמאי אומרים כל מעשיה בטהרה חוץ מחפיפתה · ובית הלל אומרים כל מעשיה בטומאה חוץ משרייתה · ד׳ כרשיני מעשר שני יאכלו צמחונים ונכנסין לירושלם ויוצאין · נטמאו רבי טרפון אומר יתפרדו לעיסות · וחכמים אומרים יפדו · ושל תרומה ב״ש אומרי׳ שורין ושפין בטהרה ומאכילין בטומאה · ובית הלל אומרים שורין בטהרה ושפין ומאכילין בטומאה · שמ׳ אומ׳ יאכלו צריד · רבי עקיבה או׳ כל מעשיהן בטומאה · ה׳ מעות חולין ומעות מעשר שני שנתפזרו מה שליקט ליקט למעשר שני עד שישלים והשאר חולין · אם בלל וחפן לפי חשבון · זה הכלל המתלקטין למעשר שני והנבללים לפי חשבון · ו׳ סלע של מעשר שני ושל חולין שנתערבו מביא בסלע מעות ואומר סלע של מעשר שני בכל מקום שהוא מחוללת על המעות האלו ובורר את היפה שבהן ומחללן עליה מפני שאמרו מחללין כסף על נחושת מדוחק לא שיקיים כן אלא חוזר ומחללן על הכסף · ז׳ בית שמאי אומרים לא יעשה אדם את סלעיו דינרי זהב · ובית הלל מתירין · אמר רבי עקיבה אני עשיתי לרבן גמליאל ולרבי יהושע את כספם דינרי זהב · ח׳ הפורט סלע ממעות מעשר שני בית שמאי אומרים בכל הסלע מעות ובית הלל אומרים בשקל כסף ובשקל מעות · רבי מאיר אומר אין מחללין כסף ופירות על כסף · וחכמים מתירין · ט׳ הפורט סלע של מעשר שני בירושלם בית שמאי אומרים בכל הסלע מעות ובית הלל אומרים בשקל כסף ובשקל מעות · הדנים לפני חכמים אומרים בשלשה דינרי כסף ובדינ׳ מעות׳ · רבי עקיבה אומר בשלשה דינרין כסף וברביעית · רבי טרפון אומר ארבע אספרו כסף שמ׳ אומר יניחנה בחנות ויאכל כנגדה · י׳ מי שהיו מקצת בניו טמאין ומקצת בניו טהורין יניח את הסלע ואו׳ מה שהטהורין שותין סלע זו מחוללת עליו · נמצאו טמאים וטהורין שותין מכת אחד ·

סליק פירקא

מעשר שני ניתן לאכילה כו׳ · ניתן לאכילה שכתוב בו אכילה · לשתייה שהשתייה בכלל אכילה מניין שהשתייה בכלל אכילה · ר׳ יונה שמע לה מן הדא על כן אמרתי לבני ישראל כל נפש מכם לא יאכל דם · מה נן קימין אם בדם שקרש והתני דם שקרש אינו לא אוכל ולא משקה אלא כי נן קימין כמות שהוא והתורה קראת אותו אכילה · והא תני המחוה את החלב וגמעו · והקפה את הדם ואכלו הרי זה חייב · מה עבד לה ר׳ יונה אינו לא אוכל לטמא טומאת אוכלין ולא משקה לטמא טומאת משקין · חזר רבי יונה ושמעה מן הכא ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך · מה נן קימין אם בנותן טעם יין בתבשיל · והלא הטעם בפגם הוא · רבנין דקיסרין אמרין תיפתר באילין ארזניה תמזגייה כל השפל לאכילה כאכילה · רבי יוסי שמע לה מן הכא שבועה שלא אוכל ואכל ושתה חייב שתים · חברייא אמרין אינו חייב אלא אחת · אמ׳ לון רבי יוסי אמרין דברהא שבועה שלא אוכל ואשתה ואכל ושתה חייב שת׳ אילו מי שהיו לפניו שני כברים ואמר שבועה שלא אוכל כבר זו וחזר ואמ׳ שבועה שלא אוכל כבר זו שמא אינו חייב שתים · רבי חנניה בשם רבי פינחס שמע לה מן הכא שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאינן ראויין לאכילה ושתה משקין שאינן ראויין לשתייה פטור · הא אם שתה משקין שראויין לשתייה · חייב לא כשבועה שלא אוכל כיחא · כבהגיה׳ דנן מרין שבוע׳ שלא אוכל · ברם כרבנין דאינון מרין שבוע׳ שלא אוכל ושלא אשתה · רבי חננא שמע לה מן הדא אכל ושתה בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת · רבי אבא מרי שמע לה מן הכא לא אכלתי באוני ממנו אלא שתיתי · כיחא כמאן דאמר שבועה שלא אוכל ושתה · ברם כמאן דמר שבוע׳ שלא אשתה ואכל שתייה בכלל אכילה · ואין אכילה בכלל שתיה · אית דבעי משמע מן הדא לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירושך ויצהרך · תירושך זה היין · ויצהרך זו סכה · והתורה קראה אותה אכילה · ואינו מחוור אין תימר במחוור הוא ילקו עליו חוץ לחומה · אמר רבי יוסי בן חנינה אין לוקין חוץ לחומה · אלא על מעשר שני טהור שנכנס לירושלם ויצא כמין שאינו מחוור כהדא דתני בשבת בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג מותר · ביום הכיפורים בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג אסור · בתשע׳ באב ובתענית ציבור בסיכה שהיא של תענוג אסו׳ ושאינ׳ של תענוג מותר · והתני שוות סיכה לשתייה לאיסור ולתשלומין אבל לא ולעונש · ביום הכיפורים לאיסור אבל לא לעונש · והתני לא יחללו להביא את הסך ואת השותה · אמר רבי יוחנן לית כאן סך · אמר רבי אבא מרי ואין לית כאן סך לית כן שותה דלכן דבר שהוא בא משני לוין מצטרף · מניין שהוא מחוור בעשה · רבי לעזר בשם רבי סימי לא נתתי ממנו למת מה נן קימין אם להביא לו ארון ותכריכין דבר שהוא אסור לחי · לחי הוא אסור לא כל שכן למת · אי זהו דבר שהוא מותר לחי ואסור למת הוי אומר זו סיכה · כיצד לוכל דבר שדרכו לוכל אין מחייבין אותו לא פת שעיפשה ולא קנובת ירק ולא תבשיל שעיבר׳ צורתו · וכן הוא אם ביקש לוכל תרדין חיין או לכוס חטין חיו׳ אין שומעין לו · כיצד לשתות דבר שדרכו לשתות אין מחייבין אותו לשתו׳ לא אניגרון ולא אכסיגרון ולא יין בשמרי׳ · החושש בשיניו לא יהא מגמ׳ חומץ ופולט · אבל מגמע כהן ובולע ומטבל כל צורכו ואינו נמנע׳ · החושש בגרונו לא יערערנו בשמן אבל נותן הוא שמן הרבה לתוך אנוגרין וגומע · לא יסוך יין וחומץ אבל סך הוא את השמן · החושש את ראשו או שעלו בו חטטין סך שמן ולא יסוך יין וחומץ · יין של מעשר שני שפיטמו אסור לסוך בו · שמן של מעשר שני שפיטמו מותר לסוך בו · מה בין זה לזה · זה דרכו לכן · וזה אין דרכו לכן · רבי יודה בעי שמן של מעשר שני שנסרח · אמר ר׳ מנה מכיון שנסרח פקע ממנו קדושתו · מה צריכה ליה שביעית אף על פי שנסרח בקדושתו הוא · שמעון בר בא בשם רבי חנינא זה שהוא לוחש נותן שמן על גבי ראשו ולוחש · ובלבד שלא יתן לא ביד ולא בכלי · רבי יעקב בר אידי רבי יוחנן בשם רבי ינאי נותן בין ביד בין בכלי · מה ביניהון מאיסה · מאן דאמר נותן בין ביד בין בכלי מאוס הוא · מאן דאמר נותן שמן על גבי ראשו ולוחש אינו מאוס · אמר רבי יונה מעשר שני ביניהן · מאן דאמר נותן בין ביד בין בכלי מעשר שני אסור · מאן דאמר נותן שמן על גבי ראשו ולוחש מעשר שני מותר · אמר רבי יוסי וכי כל שהוא מותר בשבת מותר במעשר שני וכל שאסור בשבת אסור במעשר שני · והתני מריחה היא אשה בנה ביין מפני הזיעה · בתרומה אסור · הא תרומה הוא מעשר שני · כמה ברוך ובלבד שלא יעשה בשבת כדרך שעושה בחול · דגים שנתבשלו בקפלוטות של מעשר שני והשביחו השבח לפי חשבון · אמר רב הושעיא דרבי יודה היא · דתנינן רבי יודה מתיר בצחנה שאינו אלא ליטול את הזוהמה · רבנין דקיסרין בעיין והא דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין משערין כילו בצל כילו קפלוט דלא כרבי יודה · מודי רבי יודה בבצל של הקדש · מודי רבי יודה בבצל של עבודה זרה · אמר רבי יוחנן כל שיש בו הותיר מדה השבח לפי חשבון · וכל שאין בו הותיר מדה השבח לשני · ר׳ שמעון בן לקיש אמר כל שטעמו שבחו ניכר השבח לפי חשבון · וכל שאין טעם שבחו ניכר השבח לשני · מתניתא פליגא על רבי יוחנן עיסה של מעשר שני שאפייה פת והשביחה השבח

לשני · פתר לה כשאין טעם שבחו ניכר · מתניתא פליגא על רבי יוחנן דגים שנתבשלו עם הקפלוטות של מעשר שני והשביחו השבח לפי חשבון · רבי יוסי בשם רבי הושעיה תיפתר שבישל שניהן כאחת · רבי יונה בשם רב הושעיה בעי הגע עצמך שבישל זה בפני עצמו וזה בפני עצמו ועירבן · כלום יש בדגין אלא טעם קפלוטות ובקפלוטות אלא טעם דגין · מתניתין פליגא על רבי יוחנן האשה שטאלה מחבירתה תבלין ומים ומלח לעיסתה הרי אלו כרגלי שתיהן · אמר רבי בא החומץ עשו למידת הדין תדע לך שהוא כן דתמן אמרין בשם רב חסדא ולא ידעינן אם מן שמועה אם מן מתניתא אפילו עצים סברנן מימר עצים אין בהן ממש · מתניתין פליגא על רבי שמעון בן לקיש תבשיל שלמעשר שני שתיבלו בתבלין של חולין השבח לשני פתר לה בשאין טעם שבחו ניכ׳ והתני תבשיל של חולין שתיבלו בתבלין של מעשר שני לא יצא מעשר שני מידי פדיונו · על דעתיה דרבי יוחנן והוא שיהא שם הותיר מדה · על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש והוא שיהא טעם שבחו ניכר ·

הלכה ב׳ מה הקילו בתרומה בהדא דתני סך הוא כהן שמן של תרומה ומביא בן ביתו של ישר׳ ומעגלו על גבי מיעו ואינו חושש · אמר רבי יוחנן כאן השיבו דברי סופרים לדברי תורה ·

הלכה ג׳ כיני מתניתא מוהרת להאכל צמחונין מה ביניהון אמר רבי יונה שולה ביניהן · בית שמאי אומרים שולה בידים טהורות · ובית הלל אומרים שולה בידים טמאות · תני זו דברי רבי מאיר · אבל דברי רבי יהודה אומר בית שמאי אומרים כל מעשיה בטהרה חוץ מקפיפתה · ובית הלל אומרים כל מעשיה בטומאה חוץ משליתה מה ביניהן אמר רבי מתניה מגיגה ביניהן · בית שמאי אומרים מוגג בידים טהורות · ובית הלל אומרים מוגג בידים טמאו׳ ·

הלכה ד׳ כדי לעשות עיסה ולחזור כדי לעשות ולחזור ·

הלכה ה׳ מתניתא דרבן שמעון בן גמליאל אף הפירות נכנסין ויוצאין דברי הכל היא · הבא קל הוא שהקלו במעשר שני׳ ובלבד בעיס׳ של מעשר שני׳ · ובלבד עיסה של מעשר שני · רבי גודיין בשם רבי יוסי בן חנינא דברי ר׳ טרפון אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים · אמר רבי יונה נראו דברים וראוי לאכול אדם אין פודין אותו לוכל בהמה · ושאינו ראוי לוכל אדם פודין אותו לוכל בהמה · ר׳ יצחק בר אלישיב בעי נטמאו כגבולין לא יפדו שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים · אמר רבי יונה והן נוטי נטומי ·

הלכה ו׳ אמר רבי זעירה כדי לשבר שני שמא יאבדו השאר · ויהיו אילו שבידו הפוסין על השני אמר רבי זעירא וצריך להתנות ולומר אם אלו שלמטן שני יהיו אלה שבידי הפוסין עליהן · אמר רבי יונה והוא שליקט מיכן ומיכן אבל אם ליקט על אומן כבולל וחופן הוא · רבי יוסי בשם רבי פדיה רבי יונה בשם חזקיה אין בלילה אלא ביין ושמן בלבד · ר׳ יוחנן אמר עד כותי הגבללים · מתניה׳ פליגא על רבי יוחנן אם בלל וחפן לפי חשבון פתר לה עד כזיתים המלקטים למעשר שני והגבללין לפי חשבון · רבי יוסי בי ר׳ בון בשם ר׳ הונא סלקת מתני׳ הגבללין והנחפנין לפי חשבון ·

הלכה ז׳ תני בן עזאי אומר שתים · ר׳ זעירא אמ׳ מה בחלמה בר ייבל לעולא בר ישמעאל קופדה שמינה · למחר אתא שאל ליה · אמר ליה למה שתים · א״ל מתוך שאת אומ׳ לו כן הוא דוחק עצמו ופודה אותה · חזקה אמר כשהוא מחללה עושה אותה ברעה · וכשהוא מחלל עליה עוש׳ אותה כיפה · והא תנינן בורר את היפה שבהן ומחללן עליה · ויבור את הרעה ויעשה אותה כיפה · אמר רבי יונה אני או׳ הא היתה מעשר שני · מכל מקום לא יצאת לחולין · אמר רבי יונה לא יתכוין לעשותה חולין ברורין תדע לך שהוא כן דתנינן לא שיקים כן אלא חוזר ומחללו על הכסף · ר׳ חגי אמר קומי ר׳ זעירא מנחם בשם רבי יוחנן כל שאמרו בדמאי מחללין בודאי מחללין אותו מדוחק · והתנינן מחללין כסף על נחוש׳ מדוחק · הא כסף על כסף לא · ר׳ בא בר כהן אמר קומי ר׳ יונה ר׳ אחא בשם ר׳ יוחנן כל שאמרו בדמאי מחללין בודאי עבר וחילל מחולל · רבי יודן בן פזי רבי שמעון בר בא בשם רבי יוחנן כל שאמרו בדמאי מחללין בודאי עבר וחילל מחולל · תני ר׳ לעז׳ בי ר״ש אומ׳ שם שמחללין כסף על נחושת כך מחללין זהב על הכסף · אמ׳ לו ר׳ מפני מה מחללין כסף על נחושת שכן מחללין כסף על הזהב · יחללו זהב על הכסף · אין מחללין זהב על נחוש׳ · אמר לו רבי לעזר בי ר׳ שמעון שכן מעשר שני של זהב מחללין אותו על המעות שבירושלם כדברי שניהן מחללין כסף על כסף ואין מחללין כסף על נחושת ·

הלכה ח׳ אמר רבי יוחנן לא אמרו בית שמאי אלא בכסף · אבל בתחילה אף בית שמאי מודיי · מה טעם דבי׳ שמאי כסף ולא זהב · ואיבא כסף ולא נחוש׳ · והתנינן הפורט סלע ממעות מעשר שני · וסברנן מימר כיני מתני׳ המצרף סלע ממעות מעשר שני מאי כדון טעמא דבית שמאי הא כסף הא נחושת · רבי שמעון בן לקיש אמר כין בתחילה בין בסוף · בית שמאי פליגין · מה טעמא דבית שמאי כסף ראשון ולא כסף שני · והתנינן הפורט סלע ממעות מעש׳ שני וסברנן מימר כיני מתניתא המצרף סלע ממעות מעשר שיני מאי כדון טעמא דבית שמאי כסף עד כדי כסף ·

הלכה ט׳ רבי שמעון בן לקיש אמר מה פליגין רבי מאיר ורבנין בפירות שאין בהן כדי כסף · אבל בפירות שיש בהן כדי כסף אף רבנין מודיי חצי דינר כסף וחצי דינר פירות בוהר דינר בכסף ודינר פירות אסור · כל שכן שני דינרין כסף ושני דינרי פירות שאסור ·

הלכה י׳ אלו הן הדנין בן עזאי ובן זומא · אלו הן התלמידים חנינה בן חכמי דרבי אלעזר בן מתיה · עדה קדושה רבי יוסי בן המשולם ורבי שמעון בן מנסיא ·

הלכה יא׳ מה טעמא דשמי שמא ישכח ויעשה אותה חולין · מה בן קימין אם כאומר מבכר משקה מעורב הוא · ואם כאומר לכשישתה למפריעה חולי שתי · אלא כי נן קימין באומר מבכר לכשישתה בטמאין טמא מת שאין כלי חרש מיטמא מאחוריו · אבל בטמאין טומאת זיבה שהזב מיטמא בהסט לא ברא · בשאין אחד מערה · אבל אם יש אחד מערה אפילו טמאים טומאת זיבה ·

הדרן עלך מעשר שני ניתן

לא יאמר אדם לחבירו העל את הפירות האלו לירושלם לחלק אלא או׳ לו העלם שנאכלם ונשתם בירוש׳ אבל נותנין זה לזה מתנת חנם ·

ב׳ אין לוקחין תרומה בכסף מעשר מפני שהוא ממעט באכילתו · ור״ש מתיר · אמר להן ר׳ שמעון אם הקל בזבחי שלמי׳ שהוא מביאן לידי פיגול ונותר וטמא לא יקל בתרומה · אמרו לו מה לא הקל בזבחי שלמים שכן מותרין לזרים · נקל בתרומה שהיא אסורה לזרים ·

ג׳ מי שהיו לו מעות בירושלם וצריך להם ולחבירו פירות אומר לחבירו הרי המעות האלו מחוללין על פירותיך נמצא זה אוכל פירותיו בטהרה · והלה עושה צורכו במעותיו · ולא יאמר כן לעם הארץ אלא בדמאי ·

ד׳ פירות בירושלם ומעות במדינה אומר הרי המעות ההם מחוללין על פירות האלו · מעות בירושלם ופירות במדינה אומר הרי המעות האלו מחוללין על פירות ההם ובלבד שיעלו הפירות ויאכלו בירושלם ·

ה׳ מעות נכנסות לירושלם ויוצאות · פירות נכנסין ואינן יוצאין · רשב״ג אומר אף הפירות נכנסין ויוצאין ·

ו׳ פירות שנגמרו מלאכתן ועברו בתוך ירושלם יחזור מעשר שני שלהן ויאכל בירושלם · ושלא נגמרה מלאכתן סלי ענבים לגת · וסלי תאנים למוקצה ·

ז׳ בית שמאי אומרים מעשר שני יעלה ויאכל בירושלם · ובית הלל אומרים יפדה ויאכל בכל מקום · רבי שמעון בן יהודה אומר משו׳ ר׳ יוסי לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על פירות שלא נגמ׳ מלאכתן שיפדה מעשר שני שלהן ויאכל בכל מקום · ועל מה נחלקו על פירו׳ שנגמרה מלאכתן שבית שמאי אומרים יחזור מעשר שני שלהן ויאכל בירושלם · ובית הלל אומרים יפדה ויאכל בכל מקום · והדמאי נכנס ויוצא ונפדה ·

ח׳ אילן שהוא עומד בפנים ונוטה לחוץ או עומד לחוץ ונוטה לפנים מכנגד החומה ולפנים כלפנים · מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ · בתי הבדים שפתחיהן לפנים וחלליהן לחוץ או שפתחיהן לחוץ וחלליהן לפנים בית שמאי אומרים הכל כלפנים ובית הלל אומרים מכנגד החומה ולפנים כלפנים · מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ

ט׳ הלשכות בנויות בקודש ופתוחות לחול תוכן חול וגגותיהן קודש · בנויות בחול ופתוחות לקודש תוכן קודש וגגותיהן חול · בנויות בקודש ובחול ופתוחות לקדש ולחול תוכן וגגותיהן מכנגד הקודש ולקודש קודש · מכנגד החול ולחול חול ·

י׳ מעשר שני שנכנס לירושלם וניטמא בין שניטמא באב הטומאה בין שניטמא בוולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ ב׳ שמאי אומרים הכל ייפדה ויאכל בפנים · חוץ משניטמא באב הטומאה בחוץ · ובית הלל אומרים הכל ייפדה ויאכל בחוץ חוץ משניטמא בוולד הטומאה בפנים ·

יא׳ הלוקח בכסף מעשר שניטמא ייפדה · רבי יהודה אומר ייקבר · אמרו לו לרבי יהודה מה אם מעש׳ שני עצמו שניטמא הרי זה נפד׳ · הלוקח בכסף מעשר שניטמא אינו דין שיפדה · אמר להן לא אם אמרתם במעשר שני עצמו שכן הוא נפדה בטהור ובריחוק מקום תאמרו בלקוח בכסף מעשר שאינו נפדה בטהור ובריחוק מקום ·

יב׳ צבי שלקחו בכסף מעשר ומת יקב׳ על ידי עורו · רבי שמעון אומר ייפדה · לקחו חי ושחטו ונטמא ייפדה · רבי יוסי או׳ ייקבר · לקחו שחוט ונטמא הרי הוא לו כפירות ·

יג׳ המשאיל קנקן למעשר שני אף על פי שגפן לא קנה מעשר · זלף לתוכן סתם אף על פי שלא גפן לא קנה מעשר · משגפן קנה מעשר עד שלא גפן עולות באחד ומאה · משגפן מקודשות כל שהן · עד שלא גפן תורם מאחת על הכל · משגפן תורם מכל אחת ואחת ·

יד׳ בית שמאי אומרים מפתח ומערה לגת · ובית הלל אומרי׳ מפתח ואינו צריך לערות · במה דברים אמורים במקום שדרכן לימכר סתומות · אבל במקום שדרכן לימכר פתוחות לא יצא קנקן לחולין · ואם רצה להחמיר על עצמו למכור במדה יצא קנקן לחולין · רבי שמעון או׳ אף האומר לחבירו חבית זו אני מוכר לך חוץ מקנקניה יצא קנקן לחולין:

סליק פירקא

לא יאמר אדם לחבירו כו׳ · מה בין האומר שנאכלם ושנשתהם
לאומר לחלק · ר״ זעירא בשם רבי יונתן מהלכות של עימעום
הוא · תמן תנינן האומר לפועל הא לך איסר זה ולקט לי ירק
היום שכרו מותר · לקט לי בו ירק היום שכרו אסור · לקח מן הנחתום ככבר
כפונדיון לכשילקט ירקות שדה אביא לך מותר · לקח כמנו סתם לא ישלם לו
דמי שביעית שאין פורעין חוב מדמי שביעית · מה בין האומר לקט לי · מה בין
האומר לקט לי בו · רבי אבין בשם רבי יוסי בן חנינה מהלכות של עימעום הוא ·
המן תנינן שואל אדם מחבירו כדי יין וכדי שמן ובלבד שלא יאמר לו הלויני ·
מה בין האומר הלויני · מה בין האומר השאילני · רבי זעירא בשם רבי יונתן
מהלכות של עימעום הוא · פיתן רבי יעקב בר אחא בשם רבי יונתן עוד היא
מהלכות של עימעום הוא · אמר רבי יוסי קשייתה קומי רבי יעקב בר אחא מה
מהלכות של עימעום הוא · כך אני אומר במקום שפת ישראל מצויה כדין הוא
שתהא פת גוים אסורה ועימעום עליה והתירוה · או במקום שאין פת ישראל
מצויה כדין הוא שתהא פת גוים מותרת · ועימעמו עליה אסורה · אמר רבי
מנא ויש עימעום לאיסור · ופת לא כתבשילי גוים היא · כך אני או׳ במקום שאין
תבשילי ישר׳ מצויין כדין הוא שיהו תבשילי גו׳ מותרי׳ ועימעמו עליהן ואסרו׳ ·
אלא כן הוא במקום שאין פת ישראל מצויה כדין שתהא פת גוים אסורה ·
ועימעמו עליה והתירוה מפני חיי נפש · רבנין דקסרין בשם רבי יעקב בר אחא
כדברי מי שהוא מתיר ובלבד מן הפלטור · ולא עבדינן כן · תני לא יאמר אדם
לחבירו בירושלם העל חבית זו של יין ממקום למקום לחלק · אמר רבי לעזר
דרבי יהודה ודרבי נחמיה היא · מהנן קיימין אם כהוא דאמר ליה הא לך הב לי
דברי הכל אסור · הב לי ואנא יהב לך דברי הכל מותר · אלא כינן קיימין כהוא
דאמר ליה הב לי בריא לי אנא יהב לך רבי יהודה ודרבי נחמיה אוסרין שאין ירקות
שדה מצויין · ורבנין מתירין שירקות שדה מצויין · משהעלה אותן מהו שיאמר
לו טול ותלקך ואני חולק · מהו שיאמר לו טול חבית של יין זו ואנו אוכלין חבית
שמן שיש לי שם · אף במעשר בהמה כן · מעשר שני על ידי שמבירהו מיוחדת
את אמר מותר · מעשר בהמה על ידי שאין מבירתו מיוחדת הרי את אמר אסו׳ ·
לית פשיטא לך דהוא מותר · מהו שיאמר לו העל בהמה חיה זו ואני אוכלם בשר
שחוטה שיש לי שם · הלכה ב׳ תני שלא יבוא לידי פסול · מהו
לידי פסול אמר רבי יונה שנפסל בטבול יום לאוכלו אין את יכול שהוא טמא
דבר תורה · אין את יכול שהוא טהור דבר תורה · הוי שלא יבוא לידי פסול
מהו ממעט באכילתו · תרומה אסורה לזרים · מעשר שני מותר לזרים ·
תרומה אסורה בטבול יום מעשר שני מותר בטבול יום · וכשם שהוא ממעט
באכילתו · כך הוא ממעט באכילתה · תרומה מותרת לאונן · מעשר שני
אסור לאונן · תרומה אינה טעונה מחיצה · מעשר שני טעון מחיצה · אשכח
תני מפני שהוא ממעט באכילתו ובאכילתה · תני אין לוקחין שביע׳ בכסף מעש׳ ·
אמר רבי יוסי במחלוקת · אמר רבי יונה דברי הכל היא · אוכלי תרומה זריזין
הן · התיב רבי חנינה קומי רבי מנא והא תנינן נתערבו בבכורות ר׳ שמעון אומר
אם חבורות כהנים יאכלו · ותני עלה יאכלו כחומר שבהן · אמר ליה אוכלי
פסחים בשעתן זריזין הן כאוכלי תרומה · תדע לך שהוא כן דתנינן אין צולין
בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו · ותנינן משלשלין את הפסח לתנור עם
חשיכה · הלכה ג׳ רבי יהושע בן לוי אומר אין מוסיפין חומש
אלא על תחילת הקדישות · א״ר לעזר ותני כן אם בבהמה הטמאה ופד׳ בערכך ·
מה בהמה טמאה מיוחדת שהוא תחילת הקדש מוסיף חומש · אף כל שהו׳ תחילת
הקדש מוסיף חומש · רבי שמואל בר חייה בר יהודה בשם רבי חנינה שלמים
שלקחן בכסף מעשר והוממו ופדיין מוסיף חומש · רבי שמואל בר חייה בר יהודה
בשם רבי חנינה שלמים שלקחן בדמי פסח והוממו ופדיין מוסיף חומש · א״ר יוחנן
חורא צורכה · וחורא לא צורכה · אמר ר׳ מנא פסח צורכה שלמ׳ לא צורכ׳ · שלא
תאמר האיל ופסח משתנה לשם שלמים כהקדש אחד הוא אינו מוסיף חומש ·
א״ר הונא שעמ׳ דר״ש דו אמ׳ אין הפסח עושה תמורה · ושת׳ המר בן עודהו פסח ·
מימר בן עודהו שלמ׳ · א״ל ר׳ מנא ולא דמיי והזה ר׳ מרמ׳ לה · ר׳ בא ר׳ חייה בשם
ר׳ יוחנן שלקחן שלמים בכסף מעשר והוממו ופדיין עוד אינן חוזרין לכמות שהו׳
להעשות שני · ר׳ זעירא ר׳ הלא תריהון בשם ר׳ יוסי בן חנינה · חד אמר שלמים
שלקחן בכסף מעשר פקעה מהן קדושת מעשר · תרומה שלקחה בכסף מעשר
לא פקעה ממנה תרומת מעשר משנה שוכרת · משיבין דבר שפקעה ממנו קדוש׳
מעש׳ על דבר שלא פקע׳ ממנו קדוש׳ מעשר · ותרומה אם לית היא אסורה משיבין
דבר שפקעה ממנו קדושתו על דבר שלא פקעה ממנו קדושתו שהוא או׳ לו אכור
עלי טבילה אחת · אבל לא יאמ׳ כן לעם הארץ אלא בדמאי הא בודאי לא שאין
מוסרין ודאי לעם הארץ · הלכה ד׳ כדי לעשות עיסה ולחזו׳ · כדי לעשות
עיסה ולחזור · הלכה ה׳ רשב״ל אמר זאת אומרת ירושלם עשו אותה
כחצר בית שמירה · מה חצר בית שמירה טובלת אף זו טובלת · א״ר יונה כדין הוא
דיהא אפי׳ כתים ששם לא יטבילו שהן של כל ישר׳ · אלא זאת אומר׳ ירושלם עשו
אותה כחצר בית שמירה · מה חצר בית שמירה תופסת אף זו תופסת · א״ר הדא
אמרה כרי שהוא טבול לראשון ולשני אם התרו בו משום שני לוקה · התיב רבי
מנא והתנינן בית שמאי אומרים יחזור מעשר שני שלהן ויאכל בירושלם אית לך
מימר על דבית שמאי לוקה אלא חומר הוא במחיצות אוף הכא חומר הוא
במחיצות · רבי זעירה בעי הפריש עליו שני במקום אחר נפטר או כבר תפשתו
מחיצה · רבי יונה בעי עשה כולו שני למקום אחד כולו נתפש או לא נתפש אלא
אחד מעשרה שיש בו · הא סלי תאנים לאכילה וסלי ענבי׳ לאכילה גמר מלאכה
הן · הלכה ו׳ אמרו בית הלל לבית שמאי אין אתם מודין
לנו בפירות שלא נגמרה מלאכתן שיפדה מעשר שני שלהן ויאכל בכל מקום ·
אף פירות שנגמרה מלאכתן כן · אמרו להן בית שמאי לא אם אמרתם בפירות
שלא נגמרה מלאכתן שהוא יכול להבקירן ולפוטרן מן המעשרות · תאמרו
בפירות שנגמרה מלאכתן שאינו יכול להבקירן ולפוטרו מן המעשרות · אמרו
להן ב׳ הלל אף פירו׳ שנגמר׳ מלאכתן יכול הוא להבקירן ולפוטרן מן המעשרות
וכי סלי תאנים וענבים לאכילה שמא אין יכול להבקירן לפוטרו מן מעשר הדא
אמר׳ סלי תאנים לאכילה וסלי ענבים לאכילה גמר מלאכה הן · אמרו להן
בית שמאי לא אם אמרתם בפירות שלא נגמרה מלאכתן שהוא יכול להוציא
עליהן שני ממקום אחר · תאמרו בפירות שנגמרה מלאכתן שאינו יכול להוציא
עליהן שני ממקום אחר · הדא פשטא שאילה אמר רבי זעירא רבי חנינ׳ ור׳ יונתן
ורבי יהושע בן לוי עלו לירושלם נתמנו להן פירות וביקשו לפדותן בגבולין אמר
לון חד סבא אבותכם לא הוון עבדין כן אלא מפקרין חוץ לחומ׳ ופודין אותן שם ·
סבתא הוות סברה מימר רואין את המחיצות כאלו עולות · ואילין רבנין הוון
סברין מימר אין רואין את המחיצות כאלו עולות · סבהא הוות סברה מימ׳ כרבי
ליעזר · ואילין רבנין סברין מימר כרבי יהושע · רבי פינחס מסאב לה ופדי לה
דו חשש לדין ולדין · רבי יעקב בר אידי ור׳ יהושע בן לוי הלכה כדברי התלמיד ·
אמר רבי זעירה ובלבד בפירות שהן טבולין לדמאי · הא דמי עצמו כבר תפשתו
מחיצה · הלכה ז׳ אמר רבי לעזר לחומרין רבי יוסה בעי מהו לחומרין ·
אמר רבי יונה הדא דתנינן תמן בתי הבדין שפתחיהן לפנים וחללן לחוץ מכנגד
החומה ולפנים כלפנים · מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ · אין שוחטין שם קדשים
קלין כלפנים ולא פודין שם מעשר שני כלחוץ · אין פתחיהן לחוץ וחללן לפנים
מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ מכנגד החומה ולפנים אין שוחטין שם קדשים קלים
כלפנים ולא פודין שם מעשר שני כלחוץ · אמר רבי יעקב בר אחא כיני
מתניתא תוכן קודש וגגותיהן חול מכנגד הקדש ולקודש כלקודש · מכנגד
החול ולחול חול · בנויות בקודש ופתוחות לקודש ולחול תוכן קודש ·
בנויות בחול ופתוחות לקודש ולחול תוכן חול · הן דאת אמר תוכן קודש
אוכלין שם קדשי קדשים ושוחטין שם קדשים קלין וטמא שנכנס לשם חייב ·
רב יהודה בשם רב אין לוקין אלא על אורך מאה ושמונים ושבע ועל רוחב
מאה ושלשים וחמש · והתני לשכה שהיא בנויה בשיוי חומת
העזרה אוכלין שם קדשי קדשים ושוחטין שם קדשים קלים וטמא שנכנס לשם
פטור · תיפתר כהדא תניא דתני א״ר יוסי זו משנת ר״ עקיבה · אבל דברי חכמים
הבדילו כל הלשכות וכל הלשכו׳ הללין אחר פתחיהן · הלכה ח׳ כתיב כי לא
תוכל שאתו · מה נן קיימין אם בריחוק מקו׳ כבר כתיב כי ירבה ממך · אם בקירוב
מקום כבר כתיב ונתת הכסף · אלא מהו לא תוכל שאתו לא תוכל לפדותו וכתיב
ונתת הכסף · תני בר קפרא אב׳ אב הטומאה דבר תורה · וולד הטומא׳ מדבריהן ·
רבי יוחנן אמר בין זה בין זה דבר תורה · וקשיא דבית שמאי על דרבי יוחנן דבית
שמאי אומרים הכל יפדה ויאכל בפנים חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ . מה
בין וולד טומאה בחוץ ובין אב הטומאה בחוץ זה וזה דבר תורה הוא ואפילו על
דברי בי׳ הלל לא מקשיא · דבי׳ הלל אמרין הכל יפדה ויאכל בחוץ חוץ שניטמא
בולד הטומאה בפנים · מה בין וולד הטומאה בפנים · מה בין אב הטומא׳ בפנים
זה וזה לא דבר תורה הוא · לא הוי בה רבנין אלא על דבר קפרא · וקשיא דבר
קפרא על דבית שמאי דבית שמאי אומרי׳ הכל יפדה ויאכל בפני׳ חוץ משניטמא
באב הטומאה בחוץ · מה בין אב הטומאה לוולד הטומאה בין בחוץ בין בפנים
זה וזה לא דבר תורה הוא שלא אומרים אינו מעשר שני שנכנס ויצא · מעת׳ לא
יפדה שלא יהו אומרים אינו מעשר שני נכנס לירושלם ונפדה בשעה שניטמא׳
בפנים מחיצה תופסתו · בשעה שניטמא בחוץ אין מחיצה תופסתו · ואפילו
על דבית הלל לית הוא מקשייא · דבית הלל אומרים הכל יפדה ויאכל
בחוץ חוץ משניטמא בולד הטומאה בפנים · מה בין מה בין וולד הטומאה בין
בחוץ בין בפנים זה וזה לא מדבריהן הוא · בשהכניסן על מנת שלא תתפשנו
מחיצה · אמר רבי זעירה הדא אמרה מעשר שני טהור שהכניסו על מנת שלא
תתפשנו מחיצות אין מחיצה תופסתו · רבי יונה בעי טהור דבר תורה ואת
אמר הכין · אלא כיני עבר ופודה פודי · רבי יעקב דרומיא בעא קומי רבי יוסי
מעתה חוץ לירושלם ונכנס לא יצא שלא יהו אומרי׳ ראינו מעש׳ שני נכנ״ לירושלם
ויצא · קול יוצא לירצא · ואין קול יוצא לפדוי · רבי חזה בר אדא בעא קומי
רבי מנא נטמא בולד הטומאה ופדיו וחזר וניטמא באב הטומאה · נאמר אם היו
המעות הראשונות קיימו׳ מחלל עליהן ואם לאו אינו מחלל עליהן ואין לוקין לא
על המעות הראשונות ולא על המעות השניות · ר׳ יונ׳ בעי אף ללוקח כן · אמ׳ ל׳
מנא מחיצה תופסת והלוקח תופס · כשם שנ׳ במחיצתה כך נאמר בלוקח :

הלכה ט׳ מה טעמא דרבי יודה כסף ראשון ולא כסף שני · אלא כן מה דאינון כתיבין ליה מקל וחומ׳ הוא מותיב לון מק״ו · רבי יוסי בשם ר׳ יוחנן צבי עשו בקדשי בדק הבית לטעון העמדה והערכה · רבי ירמיה בעא קומי ר׳ זעירה בהמה טמאה מהו שתיטען עמדה והערכה · אמר ליה אילולי דאמר רבי יוסי בשם רבי יוחנן הדה טהורה אינה טעונה עמדה והערכה בהמה טמאה לא · א״ר הולא ותני בן ואם כבהמה הטמאה ופודה בערכך · מה בהמה טמאה מיוחדת ששוה שעת פדיונה לשעת הקדישה · אף אני ארבה את המיתה ששוה שעת פדיונה לשעת הקדישה ומוציא את שאמר הרי זה הקדש · ומיתה שלא שוות שעת פדיונ׳ לשעת הקדישה · אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן חמור מועלין בה ובחלבה · וחלב לאו כמיתה הוא וכל שהוא טעון פדיון מועלין בו · אין תיפתרינה לשם הלכת מיתה לא יכיל דתנינן חמור א״ר חנינא קומי ר׳ מנא תיפתר כר׳ שמעון דרבי שמעון אמר קדשי בדק הבית אין טעונין עמדה והערכה · אמר ליה אין כרבי שמעון למה לי חמור אפילו שאר כל בהמה · הלכה י׳ אמר רבי זעירא אמרה תורה פודהו במקדש ומנסהו בגבולין · מה במקדש יצא קנקן לחולין · אף בגבולין נתפס קנקן מעשר · רבי חייה בשם רבי יוחנן כיני מתניתא אם עד שלא גפן קרא שם לא קנה מעשר קנקן · משגפן קרא שם קנה מעשר קנקן עד שלא גפן קרא שם עולות כאחד ומאה · אם משגפן קרא שם מקדשות כל שהן · אם עד שלא גפן קרא שם תורם מאחד על הכל · משגפן קרא שם תורם מכל אחד ואחד · במה דברים אמורים בשל יין אבל בשל שמן בין עד שלא גפן בין שגפן לא קנה מעשר קנקן · בין עד שלא גפן בין משגפן עולות באחד ומאה · בין עד שלא גפן בין שגפן תורם מאחד על הכל · הלכה יא׳ אמר רבי חנניה וקשיא על דבית שמאי מה בינה לחמשה שקין בגורן אלו חמש׳ שקין בגורן שמא אין הנרמין ומעשרין מזה על זה · רבי יהושע בן לוי אמר על הראשונה תשבה · א אמר על השנייה אם רוב רביעית חולין יש לי בחבית זו יצא קנקן לחולין · רבי חייה בשם רבי יוחנן מתניתה אמרה כן רבי שמעון אומר אף האומר לחבירו חבית זו אני מוכר לך חוץ מקנקנה יצא קנקן לחולין :

הדרן עלך לא יאמר אדם

המוליך פירות מעשר שני ממקום היוקר למקום הזול או ממקום הזול למקום היוקר פודיהו בשער מקומו · המביא פירות מן הגורן לעיר כדי יין מן הגת לעיר השבת לשני ויציאה מביתו · ב׳ פודין מעשר שני בשער הזול כמות שהחנוני לוקח לא כמות שהוא מוכר כמות שהשולחני פורט לא כמות שהוא מצרף · אין פודין מעשר שני אכסרה את שדמיו ידועין נפדה על פי אחד ואת שאין דמיו ידועין נפדה על פי שלשה · כגון היין שקסס ופירות שהרקיבו ומעות שהחליאו · ג׳ בעל הבית או׳ בסלע · ואחד או׳ בסלע בעל הבית קודם מפני שהוא מוסיף חומש · בעל הבית או׳ בסלע · ואחד או׳ בסלע ואיסר · את של סלע ואיסר קודם מפני שהוא מוסיף על הקרן · הפודה מעשר שני שלו מוסיף עליו חמישיתו בין שהוא שלו בין שניתן לו מתנה · ד׳ מערימין על מעשר שני כיצד או׳ אדם לחבירו לבנו ולבתו הגדולי׳ לעבדו ולשפחתו העברי׳ הילך מעות האלו ופודה לך את מעשר זה · אבל לא יאמר לו כן לבנו ולבתו הקטני׳ לעבדו ולשפחתו הכנעני׳ מפני שידן כידו · ה׳ היה עומד בגורן ואין בידו מעות או׳ לחבירו הרי הפירות האלו נתונין לך מתנה וחוזר ואומר לו הרי הן מחוללין עו׳ מעות שבבית · ו׳ משך ממנו מעשר בסלע ולא הספיק לפדותו עד שעמד׳ בשתי׳ נותן לו סלע ומשתכר בסלע ומעשר שני שלו · משך ממנו מעשר בשתים ולא הספיק לפדותו עד שעמד בסלע נותן לו סלע מחולין וסלע של מעשר שני שלו · אם היה עם הארץ נותן לו מדמיו · ז׳ הפודה מעשר שני ולא קרא שם רבי יוסי אומר דיו · רבי יהודה או׳ צריך לפרש · היה מדבר עם האשה על עסקי גיטה וקדושיה · נתן לה קידושיה ולא פירש רבי יוסי אומר דיין ורבי יהודה אומר צריך לפרש · ח׳ המניח איסר ואכל עליו חצין והלך למקו׳ אחר והרי הוא יוצא בפונדיון אוכל עליו עוד איסר · המניח פונדיון ואכל עליו חציו והלך למקום אחר והרי הוא יוצא באיסר אוכל עליו עוד פלג · המניח איסר של מעשר שיני אוכל עליו אחד עשר איסר · ואחד ממאה באיסר · בית שמאי אומרי׳ הכל עשרה ובית הלל אומרי׳ בודאי אחד עשר ובדמאי עשרה · ט׳ כל המעות הנמצאין הרי אלו חולין ואפילו דינרי זהב עם הכסף ועם המעות מצא בתוכן חרש וכתוב עליו מעשר הרי זה מעשר · י׳ המוציא כלי וכתוב עליו קרבן רבי יהודה אומר אם היה של חרש הוא חולין ומה שבתוכו קרבן ואם היה של מתכת הוא קרבן ומה שבתוכו חולין · אמרו לו אין דרך בני אדם להיות כונסין חולין בקרבן · יא׳ המוציא כלי וכתוב עליו קו״ף קרבן · מ״ם מעשר · דל״ת דמאי · ט״ית טבל · ת״יו תרומה · שבשעת הסכנה היו כותבין ת״יו תחת תרומה · ר׳ יוסי או׳ וכולן שמות אדם הן · א״ר יוסי אפי׳ מצא חבית והיא מליאה פירות וכתוב עליה תרומה הרי אלו חולין שאני אומ׳ אישתקד היתה מליאה פירו׳ תרומה ופינה · יב׳ האומר לבנו מעשר שב כזוית זו ומצאו בזוית אחרת הרי אלו חולין · הרי שם מנה ומצא מאתים השאר חולין · מאתים ומצא מנה הכל מעשר :

סליק פירקא

המוליך פירות מעשר שני כו׳ · א״ר יונה לא אמרו אלא המוליך הא כתחילה אסור · ובפירו׳ מעשר שני · אבל בפירו׳ שהן טבולין למעשר שני אפי׳ לכתחילה מותר · כהדא ר׳ ה״ל פירין הבא ופירין בכותניין והוה קבע מעשרא והב׳ תמן ומפרק לון בשער׳ דתמן תני בין ביוקר והוזלו בין בזול והוקרו · ניח · ביוקר והוזלו בזול והוקרו שנייא היא שהוא יכול להערים עליו ולפוטרו מן החומש · תני אבא בר חילפיי בר קרי׳ אמר בו״א בודאי אבל בדמאי בין ביוק׳ והוזלו בין בזול והוקרו מוכרו בזול · למה משו׳ שנראה להמכר בזול או משום שאינו יכול להחזירו למקומו · מה נפק מביניהון הרי הוקרו מקומו · אין תימר משום שאינו יכול להחזירו למקומו הרי הוקירו · אין תימר משום שנראה להמכר בזול אפי׳ כן נראה להמכר בזול כהדא ר׳ חייה בר וא הוה ברומי וחמתין מפרקין אילין מקלוסיא דהבא תמן כשערה דהבא אמר כאן דהדרו לון חילפיי בר קרויא אחרי לון · תני משתכר הוא אדם עד שקל · משתכר הוא אדם עד רביעית · הך עבדא דינרא הבא בתרין אלפין ובארבאל בתרין אלפין ולקן והוא בעי מיתן חמשים ריבוא ומיסוק דיהב ליה הבא בתרין אלפין וחמשין ריבוא · תני אין פודין מעשר שני לשם שני אלא לשם חולין · ר׳ שאול בעי הגע עצמך שהיו הכל יודעין בו שהוא שני אפי׳ כן תני אין פודין מעשר שני אלא כמין על מינו דלא כן מה כן אמרין פודין מן החיטין על השעורין ומן השעורין על החיטין לכן צריכה אפילו מן האגרו על השמתית · ומן השמתי׳ על האגרו · אמר ר׳ חנניה ר׳ הוה לוקח קישואין בבורות למלכות וקובע מעשר שיני שלהן על כל עוקץ ועוקץ · ראה אותן כאילו הן חתוכות · ר׳ יוחנן בעי שלימות ואת אמרת חתיכות · א״ר יונה ראוות אלו שנים שהיו שותפין בקישות אחת לזה חלק אחד ולזה ט׳ חלקי׳ שמא הוא אומ׳ לו טול חלקך ואני חלקי · אלא ע׳ זה וע״י זה נמכר ביוקר · והבא ע״י זה וע״י זה נמכר ביוקר כהדא ר״ש ב״ר הוה מפקיד על אילין דרומ׳א דהוון מזלזלין בה · נסתון בר קפרא וקרטט׳ קומי׳ א״ל טב הוא בלחם עד כדון מילה מקרטטה ולא טבא מילה מקרטטה וטבה · ר׳ יהושע בן לוי אמר אין פודין מעשר שני אלא עד שלשי׳ ושש׳ בשוה · וא״ר חזק׳ זה שהוא מחלל לא יהא מחלל על חצי פרוטה שלא יהא כמחלל על אסימון אלא עד שוה פרוטה ·

הלכה ב׳ א״ר אימי כמה עלל קומי ר׳ יוחנן ורשב״ל ואינון אמרי פוק ואישלם מהדין תנייה פודין מעש׳ שני בשעת הזול ולא בשעת היוק׳ כמו׳ שהשולחני לוקח לא כמות שהוא מוכר · כמות שהשולחני פורט לא כמות שהוא מצרף · עד כדון דבר מרובה היה דבר ממועט אפי׳ כן כמות שהחנוני לוקח לא כמות שהוא מוכר · כמות שהשולחני פורט לא כמות שהוא מצרף · רב נחמן בר יעקב מחוי חותל לנגר׳ ומפרק על פומיה ר׳ ינאי מחוי רובע חטין לחטונא ומפרק על פומי׳ ר׳ סימון חוי פירין לר׳ חלקיה א״ל כשוויהן א״ל כן · א״ר חלקיה בשם רבי סימון אין פודין מעשר שני על פי השוטין · ר׳ פינחס חוי פירין לגרוסה א״ל כשוייהן א״ל רבין א״ר חלקיה בשם ר׳ סימון אין פודין ע״פ השוטי׳ · א״ר שמי כמה בר נש בעי בטהר׳ טהורה בתקופת תמוז · בתר בלני מסיק לזורייה ומיתיה פריטין ומפרקניה · א״ר ירמיה כמה בר נש בעי בערובת׳ כפתי רמש׳ מנשייא קלען ומעביר עליהן ומיתי פריטין ומפרקינה · א״ר יודן בר גדיא ר׳ יעקב בר בון מניחן עליו עד שיכמרשו ופוד׳ אותן מוצאי שבת מ״ד · ר׳ מנא ה״ל משח ואתתיה לעכו · א״ל ר׳ חייה בר אדא אין ההוא משחך דבית מעקה קיים הא ענתך דתפרקניה דלא טב שיתא מני · א״ר יוחנן פודין מעשר שיני על פי ג׳ לקוחות ואפי׳ אחד מהן גוי · אפי׳ אחד מהן בעל · ר׳ יונה בעי שניהם גוים לא · שניהן בעלים לא · אחד גוי ואחד בעל לא · אלא לצדדין איתאמרת · הלכה ג׳ ואין חומשו של זה מרובה על תוספתו של זה · אמר רבי אבין שנייא היא שהוא יכול להערים עליו ולפוטרו מן החומש של סלע ואיסר קודם מפני שהוא מוסיף על הקרן · רבי יעקב בר אידי בשם רבי סימי כל מעשר שני שאין בקרנו שוה פרוטה אינו מוסיף חומש · רבי יוסי בי רבי סימון בשם רבי יוחנן כל מעשר שיני שאין בחומשו שוה פרוט׳ אינו מוסיף חומש · התיב רבי בא בר כמל והתנינן חמש פרוטות הן · ומיתני שש על דעתיה דר׳ סימאי וקרנו של מעש׳ שני בשוה פרוטה · ושבע על דעתיה דר׳ יוחנן וחומשו של מעשר שיני שוה פרוטה · ועוד מן הדא דא״ר יוסי בשם ר׳ מנא בר תנחום ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן אין קרקע נקנה בפחו׳ משוה פרוטה · ועוד מן הדא מעשר שני שאין דמיו ידועין דיינו שיאמר הוא וחומשו מחולל על הסלע הזה · רבי יוסי בשם ר׳ קריספא ר׳ יונה בשם רבי זעירא בסלע של מעשר שני היא מתניתא אי אפשר שלא יהא שם חולין כל שהן · אמר רבי יוחנן הקדש שפדייו יותר על דמיו תפס את הכל מעשר שני שפדייו יותר על דמיו לא תפס את הכל · מה בין הקדש מה בין מעשר שני · אמר רבי אימי שכן אדם מצוי להיות מרבה בהקדישו · רבי זעירא בעא קומי רבי אימי נבדוק אותו האיש ואמר לא לכך נתכוונתי · אמ׳ ליה לכשיבדוק · רבי יונה בעי כמאן דאמר אינו נכנסין · ברם כמאן דאמר בנכנסין והוא מת

בין הקדש ומה בין מעשר שני · אמר רבי יוסי לא כן סבר איתמר טעמא טכן אדם מצוי להיות מרכה בהקדישו · אמר רבי יוחנן הקדש פדייו ולא הוסיף חומש הרי זה פדוי · מעשר שני שפדייו ולא הוסיף חומש הרי זה אינו פדוי · מה בין הקדש ומה בין מעשר שני · אמר רבי הילא הקדש יש לו תובעין · מעשר שני אין לו תובעין · רבי יונה בעי כמאן דאמר אינו מעכב · ברם כמאן דאמר מעכב הוא מה בין הקדש ומה בין מעשר שני · אמר רבי יוסי ולא כבר איתמר טעמא הקדש יש לו תובעין · מעשר שני אין לו תובעין · הפודה מעשר שני שלו מוסיף עליו חמישיתו בין שהוא שלו בין שניתן לו במתנה מתניתא דרבי מאיר דרבי מאיר אומ' אין מתנה כמכר · אמר רבי יונה דברי הכל היא תיפתר בפירות שהן טבולין למעשר · והתנינן הפודה נטע רבעי שלו מוסיף עליו חמישיתו אית לך מימר בפירות שהן טבולין למעשר שני · והתנינן לנטע רבעי · לא לנטע רבעי עצמו · ברם הבא מעשר הוי ספק מימר · הלכה ד' רבי אבון אמר איתפלגון ר' לעזר ורבי יוסי בר חנינה · חד אמר למה מערימין עליו מפני שכתוב בו ברכה · וחרנה אמר למה פודין אותו בשער הזול מפני שכתוב בו ברכה ·

מהנן קיימין אם כשאמר לו צא ופדה לי שלוחו הוא · צא ופדה לך שלו הן · אלא כי נן קיימין כשאמ' לו פדה לי משלך פדה לך משלי · ותני כן פדה לי משלך פדה לך משלי אינו מוסיף חומש · א"ר יוחנן כל מעשר שאינו הוא ופדיונו משלו אינו מוסיף חומש · ר' יוסי בי ר' בון בשם ר' חנינא טעמא דר' יוחנן ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמישיתו יוסף עליו · כדי שיהא הוא ופדיונו משלו · מהנן קיימין אם בגדולה זכת כסימנין אם בקטנה קטן זכה · א"ר יודן בר שלום קומי ר' יוסי תיפתר כמאן דאמ' הקטן תורם · א"ל ואפי' כמ"ד הקטן תורם · קטן זוכה על דעתין דרבנין דהמן ניחא דהמן אמרין בשם רב נחמן בר יעקב כל שנותנין לו אגוז ומשליכו צרור והוא נוטלו · המוציא בידו כמציא באשפה · אגוז והוא נוטלו צרור והוא משליכו גוילו גזל מפני דרכי שלום · אגוז וצרור והוא נוטלן ומצניען ומביאן לאחר זמן גזילו גזל גמור · זוכה לעצמו אבל לא לאחרים · רב הונא אם כשם שהוא זוכה לעצמו כך הוא זוכה לאחרים · הכל מודין שאין מתנתו מתנה ·

דכתיב כי יתן איש · מתנת איש מתנה ואין מתנת קטן מתנה דברי חכמים · רבי יודה בר פזי בשם רבי יוחנן רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן לעולם אין גזילו גזל גמור עד שיביא שתי שערות · רבי אבהו בשם רבי יוחנן הדא דתימ' להוציא ממנו בדין אבל להביא קרבן שבועה כל עמא מודיי עד שיביא שתי שערות ·

ברם כרבנין דהכא בשם רבי יוסי בעי מעת אפי' לעצמו לא יזכה דכתיב אל רעהו עד שיהא כרעהו · רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל בר רב יצחק פתר לה בשיטת אפיטרופות · דתנינן תמן אפיטרופות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין · והתנינן אבל אינו מזכה לא על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים מפני שידן כידו · רבנין דקיסרין אמרין כאן בקטן שיש בו דעת · כאן בקטן שאין בו דעת · תמן תנינן השואל את הפרה ושילחה לו ביד בנו ביד עבדו ביד שלוחו · לית הדא אמרה שהעבד זוכה מרבו לאחר · אמר רבי לעזר תיפתר בעבד עברי · אמר רבי יוחנן אפילו תיפתריניה בעבד כנעני תיפתר כאומר לו פתח לה והיא באה מאיליה · ותני כן הכישה והמשיכה קרא לה ובאת אחריו נתחייב לה לשלם כשואל · רבי זעירא שמע לה מן הכא אבל אינו מזכה לא על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים מפני שאין ידן כידו · לית הדא אמרה שאין העבד זוכה מרבו לאחר · תיפתר כרבי מאיר · דרבי מאיר עביד יד העבד כיד רבו · והתני אשתו רבי מאיר סבר יד האשה כיד בעלה · רבי חנניה בשם רבי פינחס תיפתר כהדין תנייה דתני אשתו אינה פודה לו מעשר שני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר אשתו פודה לו מעשר שני · והדין וציה רבי מאיר עבד יד העבד כיד רבו ולא יד האשה כיד בעלה · הלכה ה' בראשונה היו עושין כן כמעו' היו נוטלין אותן וכודחין התקינו שיהו עושין כפירות אף על פי כן היו נוטלין אותן ואוכלין אותן · התקינו שיהא מזכה לו אחד מעשרה לקרקע · רבי אימיא בר סיסי סלק גבי רבי יונה אמר ליה אפרוק לך בהדא סילעא אמר אי בעא מינס נסא חזור תסתה מיניה · אמר ר' יונה כד שערית רעתיה דאלו נסתה לא הוה אמר לי כלום לפום כן יהבת יתה לה ·

הלכה ו' מתניתין דלא כרבן שמעון בן גמליאל דתנינן רבן שמעון בן גמליאל אומר לעולם מטיבתו של מעשר שני היא פדיונו · רבי יוסי בשם ר' לעזר אין מוסיפין חומש על הסלע השנייה וחזה רבי לעזר מסתכל ביה · אמר ליה מה את מסתכל בי · אף רבי הילא מודי מה כיי דאמר רבי יוחנן כל מעשר שני שאינו הוא ופדיונו משלו אינו מוסיף חומש · הלכה ז' מה צריך לפרש זה גיטך וזה קידושך והבא זה פודין מעשר שני · רבי זעירא חייה בר בון אבא בר תחליפא בשם רבי הושעיה מה פליגין כשהפליגו דעתן לעניינות אחרים · אבל אם היו עסוקין באותו עניין גט הוא · רבי חגי בעא קומי רבי יוסי רבי כרבי יוסי ורבי נתן כרבי יהודה דתנינן תמן איפשי שתקבל לה · אלא הא לך והן לה אם רוצה להחזיר יחזיר · מתניה' דר' דתני אמרה הבא לי גיטי והלך ואמר לו אשתך אמרה התקבל לי גיטי הוליכו לה ונתנו לה זכה לה התקבל לה אם רצה להחזיר לא יחזיר דברי רבי רבי נתן אומר הוליכו לה ונתנו לה אם רוצה להחזיר יחזיר · זכה לה והתקבל לה אם רצה להחזיר לא יחזיר · רבי אומר בכולן לא יחזיר עד שיאמר לו אי איפשי שתקבלי אלא שהוליכי לה וקשיא על דרבי הא לך מדיבורי אם רצה להחזיר לא יחזיר · וקשיא על דרבי נתן הא לך מדיבורא אם רצה להחזיר לא יחזיר · רבי חונא אמר נעשה שלוחו ושלוחה ·

איסה אמר כולהן דתנינן שלוחו ושלוחה מגורשת ואינה מגורשת · אמר ליה ומה כידך · ואמר רבי זעירא חייה בר בון אדא בר תחליפא בשם רב הושעי' מה פליגין כשהפליגו דעתון לעניינים אחרים · אבל אם היו עסוקין באותו עניין גט הוא · והבא אפילו הן עסוקין באותו העניין היא המחלוקה · רבי עזרה בעא קומי רבי מנא אף לעניין מתנה כן · אדם עושה שליח לקבל דבר שאינו שלו · אמ' ליה תמן התורה זיכת אותה בגיטה והיא עושה שליח לקבל דבר שהוא שלה · אית לך מימר במתנה אדם עושה שליח לקבל דבר שאינו שלו · ועוד מן הדא דאמר רבי יוסי ר' יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם רבי יוחנן אמר ליהן מתנ' לחבירו וביקש לחזור בו חוזר בו · קם רבי יוסי עם רבי יעקב בר זבדי אמר ליה והינו הין צדק · אמרין כשעה שאמר הין צדק הוה · הלכה ח' הני רבי חייה שני איסרין פונדיון · אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן המניח איסר ואכל עליו חציו והלך לו למקום אחר והרי הוא יוצא בפונדיון אוכל עליו עוד איסר · שמואל אמ' לא מציא תנייה אין יסב חד לעשרה צריך למיסב חדא למאת · אין יסב חדא למאת צריך למיסב חדא לאלף · אין יסב חדא לאלף צריך מיסב חדא לעשרה אלפי' · בית שמאי אומרים בודאי אחד עשר ובדמאי עשרה · הני בר קפרא בין בדמאי בין בודאי אחד עשר הן · הדי רבי יודן בי רבי שלום בהדא דתני בר קפרא בית שמאי כרבי ליעזר דרבי ליעזר אמר ונאמן על השני נאמן על הראשון א"ר יוסי דברי הכל היא · עשו אותו כתוספת הביכורים · מה תוספת הביכורים נאכלת בטהר' ופטור' מדמאי אף זה נאכל משם שני ופטו' מן הראשון · אתא ר' חנניה בשם ר' יוסי דר' ליעזר היא · הלכה ט' שלא תאמר האיל ואין דרך בני אדם לעשות כן יהא שני לפום כן צריך מימר חולין · תני א"לף ד"לת חי"ת טי"ת ריש מ"ם תי"ו תרומ' · א"לף קדמיתא · ד"לת דמאי · חי"ת חולין · טי"ת טבל · ר"יש ראשית · מ"ם מעשר · תי"ו תרומה · בישין שיני · פישין שיני · יו"ד מ"ם מעשר מעשר עיר פרקן לשם יוסי לשם שמעון לעלות לאוכלן בירושלם חולין אני אומר סיבתיה עשו בימיהן עד כדון חדשות ישנות אני אומר אתמול היתה מליאה תרומה ופינה מהדא דר' יודה ור' יוסי הוון שותפין בגרביה · כד דמך רבי יונה אמ' רבי מנא לרבי יוסי כל גרב דכתיב ביה רבי יונה דידי · אמר ליה אשתקד הוה דידך אישתרא דידי מצא במגופתו הרי הוא כתוב עליו מעשר הרי זה מעשר · נתחלפו לו המן תנינן זימן שחורין ומצא לבנים לבנים ומצא שחורים שנים ומצא שלשה אסורין · שלשה ומצא שנים מותרין · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא דר' היא · דתני מאתים ומצא מנה המנה נוטל דברי רבי · וחכמים אומרים חולין · חזר ואמר דברי הכל היא · שניא היא כחולין שדרכן לפרוח · והתני רבי חלפתא בן שאול היא הדבר בחולין היא הדבר בבצים ותי דר' היא · תמן הוא הניח והוא מצא · ברם הבא אביו הניח אביו מצא · ר' בון בר מהן אמר קומי רבי יסא בשם רבי אחא הדי רבי בא בר זבדא במעשר שני מהדא דר' · הרי שהיה מצטער על מעותיו של אביו נראה לו בחלום כך וכך הם ובמקו' פלוני הם · אתא עובדא קומי רבנין אמרין דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין ·

רבי יונה בעי מצטער וחמי ואת אמר הכין · אמר רבי יוסי לא מסתברא דלא בהוא דלא מצטער וחמי ברם הבא כמה דבר נש חמי הוא חלים · אמר רבי אבין מאן דעבד יאות עבד כרבי יוסי חד בר נש אתא לגבי דרבי יוסי בן חלפתא · אמר ליה חמית בחלמאי מיתמר לי איזיל לקפודקיא ואת משכח מדלא דאבוך · אמר ליה אזל אבוי דהוא גברא לקפודקיא מן יומוי אמר ליה לא · אמר ליה איזיל מני עשר שריין גו כיתיך ואת משכח מדלא דאבוך קפא דקוריא · חד בר נש אתא לגבי דרבי יוסי בר חלפתא אמר ליה חמית בחלמאי לבוש חד כליל דזית · א"ל דאת מתרומכא לבתר יומין · אתא חד חורן אמר ליה חמית בחלמאי לביש כלילא דזית · א"ל דאת מלקי · א"ל להוא גברא אמר' דאת מתרומכא ולי אמרת דאת מלקי אמ' ליה ההוא הוה בניצא בחבטיא חד בר נש אתא לגבי דר' ישמעאל ברבי יוסי א"ל חמית בחלמאי משקה זיתא משח · א"ל תיפח רוחיה דההוא גברא לאימיה הוא חכם · חד בר נש אתא לגבי ר' ישמעאל בי ר' יוסי א"ל חמית בחלמי עיני נשקה חבירתה · אמר ליה תיפח רוחיה דההוא גברא לאחתיה הוא חכם · חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחלמאי אית לי תלתא עיינין · אמר ליה תנורין את עביד תרתין עיניך ועיניה דתנורא ·

חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחלמאי אית ליה ארבעה אודנין · אמר ליה מלוי את תרתי אודניך ותרתי אודני דגרבא · חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחלמאי כרייתא עריקן מן קומוי אמר ליה דאת מיתי אזייא וכל עמא עריקן מן קדמך ·

חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחלמאי לביש חד פינקס דהוי עשר לוחין · אמר ליה איסטוא דההוא גברא אית בה הרי עשר מרקען · חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי א"ל חמית בחלמאי בלע חד כוכב · א"ל תיפח רוחיה דההוא גברא יהודאי קטל דכתיב דרך כוכב מיעקב · חד בר נש אתא לקמיה דר' ישמעאל בי רבי יוסי אמר

ליה חמית בחילמי כרמיה דההוא גברא מסיק חסין · אמר ליה חמריה דההוא
גברא מיפוק כסים ואת מינסב חסין רצבעבכבסין · חד בר נש אתא לגבי דרבי
ישמעאל בי ר' יוסי אמר ליה חמית בחילמאי מיתמר לי הבין זרק אצבעתך נחת
אמר ליה הב לי אגרי ואנא אמר לך · אמר ליה חמית בחלמי מיתמר לי הבין
תיהוי נפח כפומך · אמר ליה הב לי אגראי ואנא אמר לך · אמ' ליה חמית בחילמי
הבין זקף אצבעך · אמר ליה לא אמרית לך הב לי אגרי ואנא אמר לך ·
כד דאיתמר לך הבין נחת דילפא בחוטך · כד איתמר לך הבין אינפחן · כד
איתמר לך הבין צמחון · חד כותיי אמר אנא אזיל מפלי בהדין סבא דיהודאי ·
אתא לגביה אמ' ליה חמית בחילמאי ארבעה ארזין וארבע שיקמין מקניתא אדרא
תורתא וההוא גברא יתיב מדרך · אמר ליה תיפח רוחיה דההוא גברא לית הדין
חלם אפילו כן לית את נפיק ריקן ארבעתי ארזי ארבעתי שיטתיה דערסא ·
ד' שיקמי ארבעתי' כורעתא דערסא · מקניתה מרגלתא · אדרא ברא דתבנא
תורתא אצבעתא · וההוא גברא יתיב מדרך · ההוא גברא רביע בגויה לא חיי ולא
מית · וכן הוות ליה · חדא איתא דאתיא לגבי ר' ליעזר אמרה ליה חמי' בחילמאי
תיניתא דביתא מיתברא · אמר לה דאת מולד בר דכר · אזלה וילדה דכר ·
בתר יומין אזלה בעיא ליה אמרין לה תלמידוי לית הוא הכא אמרין לה מה את
בעייא מיניה אמרה לון חמית ההיא איתתא בחילמאי תינייתא דבייתא מיתברא
אמרין לה דאת מוליד בר דכר וכעלה דההיא איתתא מית · כד אתא רבי
לעזר תנון ליה עובדא אמר לון קטלתון נפש למה שאין החלום הולך אלא אחר
פתרונו שנאמר ויהי כאשר פתר לנו כן היה · אמר רבי יוחנן כל החלומו' הולכין
אחר פתרוניהן חוץ מן היין יש שותה יין וטוב לו · יש שותה יין ורע לו · תלמיד
חכם שותה וטוב לו · עם הארץ שותה ורע לו · חד בר נש אתי גבי רבי עקיבה
אמר ליה חמית בחילמאי רגלי קטינא · אמ' ליה דמועדא מיתי ולית מיכל קופד ·
אתא חד חורן לגביה אמר חמית בחילמאי רגלי מסובלא אל' מועדא מיתי ואית
לך קופד סגי · חד תלמיד מן דר' עקיבה הוה יתיב ואפי' משניין אמר ליה מה
בן אמר ליה חמית בחילמאי תלת מילין קשיין באדר את מיית וניסן לית את חמי
ומה דאת זרע לית את כנש · אמר ליה תלהיהון טבא אינון · בהדרא דאורייתא
את מתרוממא וניסן ליה את חמי · ומה דאת זרע לית את כנש · מה דאת מוליד
לית את קבר :

הדרן עלך המוליך פירות

כרם רבעי מציינים אותו בקוזזות אדמה ושל עורלה בחרסית
ושל קברות בסיד וכבחא ושופך · אמר רבן שמעון בן
גמליאל במה דברים אמורים בשביעית · והצנועי' מניחין
את המעות ואומר כל הנלקט מזה מחולל על המעות האלו · ב' כרם
רבעי עולה לירושלם מהלך יום אחד לכל צד ואי זו היא תחומה אילת מן הדרום
ועקרב' מן הצפון ולוד מן המערב והירדן מן המזרח ומשרבו הפירו' התקינו שיהא
נפדה סמוך לחומה ותנאי היה הדבר אימתי שירצו יחזור הדבר לכמות שהיה ·
ר' יוסי אומ' משחרב בית המקדש היה התנאי הזה והתנאי אימתי שיבנה בית המקדש
במהרה בימינו יחזור הדבר לכמות שהיה · ג' כרם רבעי בית שמאי אומרים
אין לו חומש ואין לו ביעור · ובית הלל אומרים יש לו · בית שמאי אומרים יש לו
פרט ויש לו עוללות · והעניים פודין לעצמן ובית הלל אומרים כולו לגת ·
ד' כיצד פודין נטע רבעי מניח את הסלע על פי שלשה ואו' כמה אדם
רוצה לפדות לו בסלע על מנת להוציא יציאות מביתו ומניח את המעות ואו' כל
הנלקט מזה מחולל על המעות האלו · מכך וכך סלים בסלע · ה' ובשביעית
פודיהו בשוויו אם היה הכל מופקר אין לו אלא שכר לקיטה · הפודה נטע רבעי
שלו מוסיף עליו חמישיתו בין שהוא שלו בין שניתן לו במתנה · ו'
ערב יום טוב הראשון של פסח של רביעית ושל שביעית היה ביעור · כיצד היה
ביעור נותנין תרומה ותרומת מעשר לבעליה ומעשר ראשון לבעליו ומעש' עני
לבעליו · מעשר שני והביכורים מתבערים בכל מקום · רבי שמעון או' הביכורין
נותנין לכהנים כתרומה · התבשיל בית שמאי אומ' צריך לבער · בית הלל אומרים
הרי הוא כמבוער · ז' מי שהיו לו פירות בזמן הזה והגיעה שנת הביעור
בית שמאי אומרי' צריך לחללן על הכסף · בית הלל אומרי' אחד שהן כסף ואחד
שהן פירות · ח' אמר רבי יהודה בראשונה היו שולחין אצל בעלי
בתים שבמדינות מהרו והתקינו פירותיכם עד שלא תגיע שעת הביעור עד שבא
רבי עקיבה ולימד שכל הפירות שלא באו לעונת המעשרות פטורין מן הביעור ·
ט' מי שהיו פירותיו רחוקין ממנו צריך לקרות להן שם · מעשה ברבן
גמליאל והזקנים שהיו באין בספינה אמר רבן גמליאל עישור שאני עתיד למוד
נתון ליהושע ומקומו מושכר לו · עישור אחר שאני עתיד למוד נתון לעקיבה
שיזכה בו לעניים ומקומו מושכר לו · אמר רבי יהושע עישור שאני עתיד למוד
נתון לאלעזר בן עזריה ומקומו מושכר לו · ונתקבלו זה מזה שכר · י'
במנחה ביום טוב היו מתודין כיצד היה הוידוי ביערתי הקודש מן הבית זה מעשר
שני ונטע רבעי · ונתתיו ללוי זה מעשר לוי · וגם נתתיו זה תרומה ותרומ' מעשר ·
לגר ליתום ולאלמנה זה מעש' עני · הלקט השכח' והפיא' אף על פי שאינן מעכבין
את הוידוי · מן הבית זו חלה · ככל מצותך אשר צויתני · הא אם הקדים מעשר
שני לראשון אינו יכול להתודות · לא עברתי ממצותיך · לא הפרשתי ממין על
שאינו מינו לא מן התלוש על המחובר ולא מן המחובר על התלוש לא מן החדש
על הישן ולא מן הישן על החדש · ולא שכחתי מלברכך ומלהזכיר שמך עליו ·
יא' לא אכלתי באוני ממנו הא אם אכלו באנינה אינו יכול להתודות ·
ולא ביערתי ממנו בטמא הא אם הפרישו בטומאה אינו יכול להתודות ·
ולא נתתי ממנו למת · ולא לקחתי ממנו ארון ותכריכין למת · ולא נתתי' לאוננים
אחרים · שמעתי בקול ה' אלהי הבאתיו לבית הבחירה · עשיתי ככל אשר צויתני
שמחתי ושימחתי בו · יב' השקיפה ממעון קדשך מן השמים עשינו
מה שגזרתה עלינו אף את עשה מה שהבטחתנו השקיפה ממעון קדשך מן
השמים וברך את עמך את ישראל בבנים ובבנות · את האדמה אשר נתת לנו
בטל וברוחות ובמטר ובוולדות בהמה · אשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב
ודבש כדי שתתן טעם בפירות · יג' מיכן אמרו שישראל וממזרים
מתודים אבל לא גרים ולא עבדים משוחררים שאין להן חלק בארץ · ר' מאיר
או' אף לא לכהנים וללוי' שלא נטלו חלק בארץ · ר' יוסי או' יש להן ערי מגרש ·
יוחנן כהן גדול העביר הודיית המעשר · אף הוא ביטל את המעוררי' ואת הנוקפים
עד ימיו היה פטיש מכה בירושלם ובימיו אין אדם צריך לשאול על הדמאי :

סליק פירקא

כרם רבעי כו' · זונא שאל לר' מה ניתני כרם רבעי או נטע רבעי ·
אמ' לון פקון שאלון לר' יצחק רובא דבחנת ליה כל מתניתא
נפקון ושאלון ליה · אמ' לון קדמיא כרם רבעי · ותיניינא נטע
רבעי · ר' זעירא מקבל לסביא דהוון ביזכוי דר' יצחק רובא דלא בחנון כל מתניית'
בניה · תני כרם רבעי מציינין אותו בקוזזו' אדמ' שהו' לשעה · של עורלה בחרסית
בחוורא שהוא יותר מיכן · ושל קברות בסיד דו יותר מיכן · תני רבי חלפתא בן
שאול אם היו יחידות תולה בהן אזני חביות · רבי זעירא בעי למה לי נן אמרין
כל אחד ואחד לפי מה שהוא · כהדא דתני אילן של הקדש סוקרין אותו בסיקר' ·
בתי עבודה זרה מפחמין אותן בפחמין · בית מנגע נותנין עליו אפר מקלה ·
מקום הרוג כרם · מקום עגלה ערופה בחגורה של אבנים · וחש לו' שמא אילן
שהוא מנבל פירותיו הוא · ולא כן תני אילן שהוא מנבל פירותיו סוקרין אותו
בסיקרא ומטעינין אותו אבנים ומבהתין ליה די עבד תמן דלא יהיר פירו' · כרם
הבא דיעבד כתחילה · רבי יונה בעי ולמה לי נן מרין חוט בחוט של סיקרא זכר
למזבח · כיי דתנינן תמן חוט של סיקרא חוגרו באמצע להבדיל בין דמי' העליונים
לדמים התחתונים · תני רבי חייא סוקרין עליו בסיקרא הקדש · רבי יוסי ורשב"ג
אמרו דבר אחד · כמה דרבי יוסי אמר אין אנו אחראין לרמאין · כן רבן שמעון
בן גמליאל אומר אין אנו אחראין לרמאין · מסתברא רבי יוסי יודי לרבן שמעון
בן גמליאל · רבן שמעון בן גמליאל לא יודי לר' יוסי · ר' יוסי יודי לרבן שמעון
בן גמליאל שאין אנו אחראין לרמאין · רשב"ג לא יודי לר' יוסי שאין דרך חבר
להוציא מביתו דבר שאינו מתוקן · מניין לציון ר' ברכיה בר' יעקב בר בת יעקב
בשם ר' חוניה דברת חוורן רבי יוסי אמ' לה ר' יעקב בר אחא בשם ר' חניה דברת
חוורן · ר' חזקיה רבי עזיאל בריה דרבי חוניא דברת חוורן בשם ר' חוניא דברת
חוורן וטמא טמא יקרא כדי שהוא הטומאה קורא לה כפיה ואומרת לך פרוש ·
רבי הילא בשם ר' שמואל בר נחמן ועברו העוברים בארץ וראה עצם אדם ובנה
אצלו ציון · מיכן שמציינין על העצמות · אדם · מיכן שמציינין על השדרה ועל
הגולגולת · ובנה · מיכן שמציינין על גבי אבן קבועה · אם אומר את על
תלושה אף היא הולכת ומטמא במקום אחר · אצלו · במקום טהרה · ציון ·
מיכן לציון · תני מצא אבן אחת מצויינת אף על פי שאין מקיימין בן הבאהל
עליה טהור · אני אומר מת קבור היה נתון תחתיה היו שתים ובאהל עליהן
טהור וביניהן טמא · והיה חרוש בנתיים הרי הן כיחידיות ביניהן טהור וסביבותן
טמא · תני אין מציינין על הבשר שמא יתאכל הבשר · רבי יוסטי בר שונם בעא
קומי רבי מנא ולא נמצא מטמא את הטהרות למפרע · א"ל מוטב שיתקלקלו בו
לשעה ואל יתקלקלו בו לעולם · חברייא אמרי יאות אמ' רבן שמעון בן גמליאל
וקשיא על דרבנין · לא ביום הוא מציין · לא בלילה הוא גנב · אמר לון רבי
מנא מביום כיי דאמר רבי חנינה תתר בחושך בתים יומ' חתמו למו לא ראו אור ·
מומם חתמו למו · כך היו אנשי דור המבול עושין היו רושמין באפובלסמון
ובאין ונתבין בלילה · כך דרשה רבי חנינא בציפורין · איתעבד הלת
מאה חתירן בתים · ויציין · אם מצוין הוא הואך נקרא הוא צנוע · אמר רבי
יוחנן אתיא דרבן שמעון בן גמליאל כמאן דאמר לעיתותי ערב · דתני ר' דוסא
אומר כל מה שלקטו עניים בין העומרים הבקר והרי הוא הבקר · רבי יודה אומר
לעיתותי ערב · וחכמים אומרים אין הבקר אנסין הכא שאין אנו אחראין לרמאין

כרם כמאן דאמר בשחרית לא אתיא · ויש אדם מבקר במחובר לקרקע · אמר רבי ירמיה אפילו כמאן דאמר בשחרית אתיא היא · ולאו רבן שמעון בן גמליאל היא · ועוד הוא אית ליה מטבעו של מעשר שני הא פדייתו · אמר ר׳ יוסי והינו וקם לי · אלו ראה ככר מתגלגל בנהר ואמר ככר זה הקדש שמא כלום אמר · אמר רבי ירמיה עד דאת מקשי ליה בשחרית קשייתה לעיתותי ערב · אמר ליה כאן דאיתיה ליה לעיתותי ערב לית ליה לאילין קשייתא · הלכה ב׳

אמר רבי הלא בראשונה היו עושין יין בטהרה לנסכים ולא היו ענבים מצויות · התקינו שיהא עולה לירושלם מהלך יום לכל צד · אף הן מחלקין אותו לקרובין ולשכנין ולמיודעין · אפילו דבר קל היה מעשר את השוק · הדא פליגא על נקי · נקי הוה שמש בבגדוי רצבעייא בכל ערובת שובא מן דהוה עביד קנדילוי הוה סליק שבה בבית מקדשא ונחית ומדליק לון · ואית דאמרין ספר הוה בכל ערובת שובת׳ הוה סלק פשט סדרוי לבית המקדש ונחית שבית בבייתיה · טרטרוי דמהלול הוה סליק שבית לגו בית מקדשא ולא הוה בר נש קרץ לתאינייא קדמוי מניה בנות צפרי הוו סלקין שבתהן בגו בית מקדש׳ ולא הוה בר נש קרץ לתאינייא קדמוי מינהון · בנות לוד הוו לשות עיסתן ועולות ומתפללות ויורדות עד שלא יחמיצו · חד בר נש הוה קאים רדי פסקה תורתי קומוי הוות פריא והוא פרי פריא והוא פרי עד דאשתכח יזיב בכבל · אמרו ליה אימת נפקת אמר לון יומא דין · אמרין בהידא אתיתא · אמ׳ לון בדא · אמר לון איתא חמי לן · נפק בעי מחמייא לון ולא חכים בהידא מכלל דפליגא · ואפילו הימר לית הוא פליגא מחילות היו ונגנזו · הדא היא דכתיב גדר דרכי בגזית נתיבותי עוה · רבי יונה בשם רבי זעירא אפילו כרם שהיה סמוך לחומה היה נפדה · אמר רבי אחא זאת אומרת שבית המקדש עתיד להיבנות קודם למלכות בית דוד דכתיב ודם ענב תשתה חמר ואת אמר הכין · הלכה ג׳

תני רבי אומר במה דברים אמורים בשביעית אבל בשאר שני שבוע בית שמאי אומרים יש לו חומש ויש לו ביעור · על דעתה דהדין תנייה לא למדו נטע רבעי אלא למעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני בשביעית · ודכוותיה אין נטע רבעי בשביעית · מעתה אל יהא לו קדושה · וקדושתו מאיליו למדו קודש הלולים כקודש שקורין עליו את ההלל · ויהא מותר לאונן · תני מגיד שהוא אסור לאונן · ויהא חייב בביעור · בגין רבי שמעון דר׳ שמעון פוטר מן הביעור · ויפדה במחובר לקרקע · תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אחד שביעית ואחד שאר שני שבוע בית שמאי אומרים אין לו חומש ואין לו ביעור · על דעתיה דהדין תנייא לא למדו נטע רבעי ממעשר שני כל עיקר · מעתה אל יהא לו קדושה וקדושתו מאיליו למדו קודש הלולים הרי כקודש שקורין עליו את ההלל · ויהא מותר לאונן · מגיד שהוא אסור לאונן · ויהא חייב בביעור · בגין דר״ש דר״ש פוטר מן הביעור · ויפדה במחובר לקרקע · רבי זעירא בעא קומי רבי אבהו מניין שהוא טעון פדיון שנאמר קודש הלולים · קודש חילולים · לא מתמנעין דרבנין דרשי כין ה״א לח״ית · תני ר׳ אייבו בר נגרי קומי רבי לא דרבי ישמעאל ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמישיתו יוסף עליו · פרט לנטע רבעי שאין חייבין עליו חומש · חזר ותנא קומוי שתי גאולות הן אחת למעשר שני ואחת לנטע רבעי · המן תנינן רבי יהודה אומ׳ אין לנכרי כרם רבעי וחכמ׳ אומר׳ יש לו · א״ר לעזר מי מתנית׳ אין לנכרי כרם רבעי כל עיקר · רב ביבי אמ׳ קומי ר׳ זעירא בשם רבי לעזר אתייא דר׳ יהודה כבית שמאי על דעתיה דר׳ כמה דבית שמאי אומרים לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני בשביעית · ודכוות׳ אין נטע רבעי בשביעית כן רבי יהודה אמ׳ לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני בסוריא ודכוותה אין נטע רבעי בסוריא · א״ל חמי מה אמ׳ לא אמר אלא אין לו חומש ואין לו ביעור הא שאר כל הדברים יש לו · רבי יודה אומר אין לנכרי נטע רבעי בסוריא · שמואל בר אבא בעי הא בית שמאי אומרים לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימ׳ אין מעשר שני בשביעית · ודכוותה אין נטע רבעי בשביעית · ודכוותה שלישית וששית הא״ל ואין כהן מעשר שני לא יהא כהן נטע רבעי · א״ר יוסי שלישית וששית אע״פ שאין בהן מעשר שני יש בהן מעשרות · שביעית אין לו מעשרו׳ כל עיקר · חיפה שאל הא רבי יהודה אמר לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר כמה דתימ׳ אין מעשר שני בסוריא · ודכוותה אין נטע רבעי בסוריא · ודכוותה לא למדו תרומת תורה אלא מתרומת מעשר כמה דתימ׳ אין תרומה מעשר במדבר · ודכוות׳ לא תהא תרומת תורה במדבר · א״ר יוסי לא למדו ממנה אלא לשיעורין · תני רבי יוסי בי רבי יודה אומר ר׳ לעזר בר׳ שמעון אומר לא נתחייבו ישר׳ לנטע רבעי אלא לאחר ארבע עשרה שנה שבע שכיבשו ושבע שחילקו · אמר רב חסדא אתיא דרבי יוסי בי ר׳ יודה כשיטת רבי יודה אבוי · כמה דר׳ יודה אמר לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימ׳ אין מעשר שני בסוריא · ודכוותה אין נטע רבעי בסוריא · כן רבי יוסי בי ר׳ יודה אומר לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר · כמה דתימ׳ אין מעשר שני אלא לאחר ארבע עשרה שנה · ודכוות׳ אין נטע רבעי אלא לאחר ארבע עשר׳ שנה · א״ר יוסי והוא בשיטת בני סוריא למידה מארבע עשרה שנה אין ארבע עשרה למידה מסוריא · כתיב ובשנה החמישית תאכלו את פריו להוסיף לכם וגו׳ · רבי יוסי הגלילי אומר הרי את כמוסיף פירות חמישית על פירות רביעית · מה פירות חמישית לבעלין אף פירות רביעית לבעלין · רבי זעירא רבי יסא בשם רבי יוחנן אתיא דרבי יוסי הגלילי כמה דרבי יודה אמ׳ עושה אותו כנכסיו · כן ר׳ יוסי הגלילי עושה אותו כנכסיו · ר׳ ירמיה בעא קומי רבי זעירא כדברי מי שהוא עושה אותו כנכסיו מהו שיהא חייב במעשרות · א״ל כיי דאמ׳ ר׳ יהושע בן לוי דא״ר אבין בשם ר׳ יהושע בן לוי לא סוף דבר הלכה זו אלא כל הלכה שהיא רופפת בבית דין ואין את יודע מה טיבה צא וראה היאך הציבור נוהג ונהוג · ואנן חמיין ציבורא דלא מפרשן · אמר רבי מנא אלו אמר כבית שמאי · ויש ציבור כבית שמאי · א״ר אבין כלום למדנו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימ׳ אין מעשר שני חייב במעשרו׳ · ודכוותה אין נטע רבעי חייב במעשרות · רבי בא ר׳ חייה בשם ר׳ יוחנן עיסת מעשר שני בירושלם כרבי מאיר פטורה מן החלה כרבי יודה חייבת בחלה · אמר רבי יודה לא אמרו אלא בירושלם הא בגבולים לא · ר׳ בא בר כהן בעא קומי רבי יוס כדברי מי שחייב בפרט מהו שתהא חייבת בחלה · א״ל ולא רבי יודה היא · וסברנן מימר כל הדא הלכתא רבי יודה כבית שמאי · הלכה ד׳

לפדות לו בסלע לוקח לו בסלע · אין לו אלא שכר לקטה אין לו אלא שכר עקצה · רבי הושעיה מפק תלתא איסתוננסין ומפרק על פומהן · הלכה ה׳

כתיב מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה השביעית וגו׳ והנחת בשעריך יכול פעם אחת בשבוע את חייב להוציא את המעשרות ולהוציא מעשר עני תלמוד לומר מקצה שלש שנים · אחת לשלש שנים · ולא אחת לשבע · אלא בשלישית ובשביעית שני פעמים בשבוע או קור׳ אני ראש השנה יכול כיון בראש השנה את חייב לבער את המעשרו׳ ולהוציא מעשר עני תלמוד לומ׳ מקצ׳ שלש · אין מקצה אלא בסוף שנה את מבער · ואין את מבער בראש שנה · אי בסוף שנה יכול כיון בראשה של רביעית את חייב לבער את המעשרו׳ ולהוציא מעשר עני תלמוד לומר כי תכלה לעשר את כל תבואתך · כשתכלה לעשר את כל הפירות אי כשתכלה לעשר כל הפירות יכול אפילו בחנוכה · נאמר כאן מקצה · ונאמר להלן מקצה שבע שני׳ במועד שנת השמיטה בחג הסוכו׳ · מה מקץ שנאמר להלן במועד · אף כאן במועד · אי מה מקץ שנאמר להלן בחג הסוכו׳ · אף כאן בחג הסוכות · ת״ל כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך · א כיצד הוא מכלה לעשר את כל הפירו׳ בפסח של רביע׳ בשנה ההיא את זקוק לבערו ואין את זקוק לבערו בשאר כל השנים · בשנה ההיא את זקוק לבער · אין את זקוק לבער ירק שיצא בראש השנה עד הפסח · חברייא אמרי שאינו מתודה ברביעית אלא בחמישית · אמ׳ ר׳ הלא שאינו מעכב ודאי ברביעית אלא בחמישית · מה נפק מן ביניהון עבר ונתוודה · על דעתיהון דחברייא פסול · על דעתיה דרבי הלא כשר · בשנה ההיא את מוציאו מן הטמא אל הטהור ואין את מוציאו בשאר כל השנים מן הטמא על הטהור · אמ׳ ר׳ לעזר כיני מתניתא בשנה ההיא את מוציאו ממקום טומאה למקום טהרה · ואין את מוציאו בשאר כל השנים ממקום טומאה למקום טהרה אתיא דרבי לעזר כמאן דאמר אין מוציאין מעשר לכהונה · כיוכי דרבי יהושע בן לוי ביקשו להימנות שלא ליתן מעשר לכהונה · אמרין כאן ייעור רבי יהושע בן לוי דהוא מסייע לליואי · עאל וסייע לכהני אמ׳ בעשרי׳ וארבע׳ מקומו׳ נקראו הכהנים לוים וזה אחד מהן והכהנים הלוים בני צדוק · רבי בנימן בר גידול ור׳ אחא הוון יתיבין אמרין והא כתיב והיה הכהן בן אהרן עם הלוים בעשר הלוים ליתן לו תרומת מעשר · ודכתיב והלוים יעלו את המעשר · רב חונא וחברייא חד מינהון אמר לבני לוי מה תלמוד לומר ולבני אלא מכן שנותנין מעש׳ לכהונ׳ · וחורנה אמר אפילו לית כתיב אלא לבני נותנין מעשר לכהונה · אלו מאן דאמר פלן ברי יסב מקמת פלן ושאר נכסיי ירשו בני דילמא לא נסב עמהון · רבי יונה יהב מעשרוי לר׳ אחא בר עולא לא משו׳ דהוה כהן אלא משו׳ דהוה לעי באורייתא מה טעמא ויאמר לעם ליושבי ירושלם לתת מנת הכהנים והלוים למען יחזקו בתורת ה׳ · ר׳ חונא לא נסב מעשר · ר׳ אחא לא נסב מעשר · ר׳ חייה בר בא הורי על גרמיה לצאת לחוץ לארץ בגין דלא מיסב מעש׳ · שאל בר נש ר׳ שמואל בר נחמן שאל לרבי יונתן מהו דנסב אמר לו סב ומה דנפל לשבטך נפל לך · ר׳ ינאי מפקד לקריבוי כד הוויין חברין ארע לא תחברון אלא מן דחלונייא · ואף על גב דאת אמר אין נותנין מעשר לכהונה מודה שאין מוציאין שלו מידו מה טעמא כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר אשר נתתי לכם מאתם בנחלתכ׳ והרמותם ממנו את תרומת ה׳ מעשר מן המעשר · מאת בני ישראל את מוציא ואין את מוציא מבני׳ כהונה ולויה · ואתייא כיי דאמר רבי לעזר כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר · מאת בני ישראל את מוציא ואין את מוציא מן הגו׳ · רבי אבהו אמר איתפלגון רבי יהושע בן חנניה ורבי לעזר בן עזריה · רבי יהושע בן חנניה אמ׳ אין נותנין מעשר לכהונה · ורבי לעזר בן עזריה אמר נותנין מעשר לכהונה · מתיב ר׳ יהושע בן חנניה לרבי לעזר בן עזריה והא כתיב ואכלת׳ אותו בכל מקום בוא ואוכלו עמו בקבר · אמר ליה מהו בכל מקום בעזרה ·

אמר ליה והכתיב אתם וביתכם ואשה נכנסת לעזרה · רבי בא הוה משתעי הדן עובדא רבי לעזר בן עזריה הוה יליף מיסב מעשרא דחדא גינה והיה לאותה גינה שני פתחים אחד למקום טומאה ואחד פתוח למקום טהרה · נפק ר׳ עקיבה לגביה אמר ליה פתח הדן וסתום הדן · אין אתא אמר לה בא בדרך הזו אמ׳ ליה אין שלח תלמידיה אמור ליה אתם כתיב שמע ר׳ לעזר בן עזריה ואמר ברצעת

דעקיבה בן יוסף בא לכאן · באותה שעה והחזיר ר׳ לעזר בן עזריה כל המעשרות שנטל · אמר רבי יצחק בר לעזר כשרותה בעיא מדלי סבא דקיסה מיניה וביה כל גומרה דלא כויה בשעתה לא כויה · הלכה ו׳ הכל מדין כמת ושמן שהוא צריך לבער מין ותכהלין שהוא כמבוער מה פליגין בתבשיל בית שמאי אומרי׳ צריך לבער · ובית הלל אומרי׳ אין צריך לבער · מה טעמא דבית שמאי וצרת הכסף בלבד בידך · מה טעמא דבית הלל אפילו מחללו מהו מועיל : ולא טבל הוא · רבי הילא בשם שמואל זאת אומרת שהטבל קרוי קודש · אמר רבי יודה מעשה ברבן גמליאל והזקנים שהיו יושבין על מעלות האולם בהר הבית והיה יוחנן הכהן הסופר הל״ז יושב לפניהן אמרו לו צא וכתוב אחנו בני גלילא עילאה בני גלילא ארעיתא שלמכון יסגא מהודענא לכון דמטא זמן ביעורא הפקן מעשריא מן מעטני זיתאי לאחנא בני דרומא עילאה ובני דרומא ארעיתא מהודענ׳ לכון דמטא זמן ביעור׳ תפקון מעשריא מעמרי שיבליא · לאחנא בני גלותא דבבל ובני גלותא דמדי ובני גלותא דיון ושאר כל גלוותהון דישראל שלמכון יסגא מודע אנא לכון דאימריא רכיכין וגוזליא דקיקין ושפר באנפי ובאנפי חבריי מוספא על שתא זה תלתין יומין · הדא אמרה שאין נותנין מעשר לכהונה · טניא הוא שהיה רבי יהושע בן חנניה תמן · אמר רבי חנניה הדא אמרה שהיה רבן גמליאל צריך לזכות · אמר ר׳ יהושע בפירות מחוברין לקרקע אילו קופתו של רבן גמליאל נתונה לתוך ביתו של ר׳ יהושע ואומ׳ יזכה למעשר שבה כלום עשה עד שיסים · רבי רדיפה אמר איתפלגון רבי ירמיה ורבי יוסי חד אמר הראוי ליטול זכה · וחרנה אמר הראוי ליתן זכה · מ״ד הראוי ליטול זכה כל שכן ראוי ליתן · ומה דאמ׳ הראוי ליתן הא ליטול לא · הא מתני׳ פליגא על מ״ד הראוי ליטול זכה · ותמן תנינן האומר תן גט זה לאשתו שכן ראוי הוא לקבל גט בתו ושטר שחרור זה לעבדי שכן הוא ראוי לקבל שטר שחרורו · ותנינן התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי אם רצה להחזיר יחזיר · והעבד ראוי להוליך את הגט · פתר לצדדין הא מתניתא פליגא על מאן דאמר הראוי ליתן זכה דתנינן תמן עישור אחר שאני עתיד למוד נתון לעקיבה בן יוסף כדי שיזכה בו לעניים ומשכר לו במקומו · ורבי עקיבה ראוי הוא ליטול · פתר לה עד שלא העשיר · ואפילו תימר משהעשיר תיפתר שהיה פרנס ויד הפרנס כיד העני · מלתיה דרבי יהושע בן לוי אמרה הראוי ליטול זכה דרבי יהושע בן לוי אמר בבעל הבית עשיר נחלקו · אבל בבעל הבית עני מאחר שהוא ראוי ליטול זכה. הלכה ז׳ ויתודה ביום טוב הראשון של פסח כדי שיהא לו מה לוכל ברגל · ויתודה בשחרית עד כאן מצוה הוא לוכל · תני והביכורים · מאן תנא ביכורין רבנין · מאן לא תנא ביכורין · רבי שמעון דתנינן חייבין בביעור ורבי שמעון פוטר · נתתיו ללוי מכן שאין נותנין מעשר לכהונה · אמר רבי יונה זאת אומרת נשרף טבלו אינו יכול להתודות · אית תניי תני כל המצות שבתורה מעכבות · אית תניי תני כל המצות שבפרשה מעכבות · רבי אחא בר פפא בעא קומי רבי זעירא אפילו הקדים תפילה של ראש לתפילה של יד · אמר ליה אוף אנא סבר כן · אמר רבי יוסי בי רבי בון צריך לומר חלה על כל תרומ׳ על הכל לה׳ זה שם המיוחד · מניין לא עשה כלום עד שישייר כקצ׳ הלמוד לומר בראשית ולא כל ראשית מניין שהוא עובר בעשה רבי לעזר בשם ר׳ סימי לא נתתי ממנו למת מה נן קיימין אם להביא לו ארון ותכריכין דבר שהוא אסור לחי · לחי הוא אסור לא כל שכן למת · אלא אי זהו דבר שהוא מותר לחי ואסור למת הוי אומר זו סיכה · הלכה ח׳ רבי חנא בר אחא בשם ר׳ אלכסנדרא בוא וראה כמה גדול כוחן של עושי מצות שכל השקפה שבתורה ארורה וזה בלשון ברכה · אמר רבי יוסי בן חנינא ולא עוד אלא שכתוב בה היום הזה · תני יומא · רבי יודה בר פזי פתח בה אכוא בגבורות ה׳ אלהים · כתיב אלה שני בני היצהר העומדים על אדון כל הארץ · רבי אבהו אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמר אילו שהן כאין כשרוניא לפני הקב״ה · וחרנה אמר אילו שהן כאין מבח המצוה ומעשי׳ טובים לפני הקב״ה · רב הוה ליה כיתן ולקת · שאל לרבי חייה רובא מהו מכנס צפר ומגבלא אדמיה בזרע כיתן · אמר ליה נבילה · הלכה לא אמר ליה טריפה מנין דרבי מאיר דרבי מאיר אמ׳ טריפה חייבת בכיסוי · לא כן אמר רבי אמי משם רבי שמעון בן לקיש כשעלו בן הגולה לא לקת פשתן ולא החמיץ יין ונתנו עיניהן בזכות רבי חייה הגדול ובניו · ורב כהדא שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה · רבי אבהו אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמר שכל באי העולם באין בצדקה ואילו באין בזרוע · וחרנה אמר שכל טובות ונחמות הבאות לעולם בזכותן והן אין נהנין מהן כלום · כגון מר זוטרא דמצלי על חורנין ומתעני ועל נפשיה לא מיתעני תנו לבחלוקת · מהנ דברי רבי יהודה · רבי יוסי אמר לבית דירה מיתנו · אתיא דרבי יודה כרבי יוסי · ודרבי מאיר כדעתיה דתנינן מעלות הזו שכר ללוים דברי רבי יודה · רבי יוסי אומר לא הזו מעלות להן שכר · הלכה ט׳ רבי ירמיה רבי חייה בשם ר׳ שמעון בן לקיש מתניתא משנחשדו להיות נותנין מעשר לכהונה הדא מסייעא לרבי יוחנן בחדא ופליגא עלי׳ בחדא פליגא עלי׳ דתנינן וכן בת כהן ללוי לא יאכלו בתרומה ולא במעשר · מיחא בתרומה לא תאכל במעשר מה נפשך כהנת הוא תאכל לוייה היא תאכל · רבי אילא בשם רבי יוחנן כמאן דאמר אין נותנין מעשר לכהונה · והדא הוא אומר נותנין מעשר לכהונה · מסייעא ליה דו אמר כולן לשבח דאמר רבי יוחנן יוחנן כהן גדול שלח ובדק בכל ערי ישראל ומצאן שלא היו מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד · אבל מעשר ראשון ומעשר שני כהן היו מפרישין ומהן לא היו מפרישין אמר הואיל ומעשר ראשון במיתה · ומעשר שני בעון טבל יהא אדם קורא שם לתרומה ולתרומת מעשר ונותנן לכהן ומעשר שני מחללו על המעות והשאר מעשר עני שהמוציא מחבירו עליו הראייה · ויתודה · אמר רבי הילא כעס הוא לפני המקום מי שהוא אומר עשיתי והוא לא עשה · מעתה מי שהוא מפריש מתודה · מי שאינו מפריש לא יתודה כהדא דתני עד השקפה הוו אומרי׳ קול נמוך · מיכן והילך הוו אומרי׳ קול גבוה · את המעוררין · אותן שהיו אומרי׳ עורה למה תישן ה׳ הקיצה ואל הזנח לנצח · וכי יש שינה לפני המקום · והלא כבר נאמר הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל · ומה תלמוד לומר ויקץ כישן ה׳ · אלא כביכול כאלו לפניו שינה בשעה שישראל בצרה ואומות העולם ברווחה · וכן הוא אומר ובהמרותם תלן עיני · את הנוקפים · אותן שהיו מכין על גבי העגל בין קרניו · אמר להן יוחנן כהן גדול עד מתי אתם מאכילין את המזבח טריפות · ועמד ועשה להן טבעות · רבי בא בשם רב יהודה טבעות עשה להן טבעות רחבות מלמטן וצרות מלמעלן · עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים · עד תחלת ימיו · תכימן אין אדם צריך לשאול על דמאי שהעמיד זוגות · מלתיה דרבי יהושע בן לוי אמרה מהן לגנאי ומהן לשבח ·

דאמר רבי יוסי בשם רבי תנחום בר חייה · רבי חזקיה רבי אלעזר בי רבי יוסי רבי תנחום בר חייה בשם רבי יהושע בן לוי בראשונה היה מעשר נעשה לשלשה חלקים שליש למכרי כהונה ולוייה · ושליש לאוצר · ושליש לעניים ולחברים שהיו בירושלים · אמר רבי יוסי בי רבי בון מן דהוה סליק לבדין בירושלים עד דתלת איגרן הוה יהב מדידיה מכן ואילך משל אוצר · משבא אלעזר בן פחורה ויהודה בן פתירה היו נוטלין אותן בזרוע והיה ספיקן בידן למחות ולא מיחו ·

והעביר הודייה המעשר · הו לגנאי · את המעוררין לשבח · ואת הנוקפין לשבח · עד ימיו היה פטיש מכה בירושלם · עד תחלת ימיו · רבי חסדא שאל לרבי חזקיה לא מסתברא עד סוף ימיו · אמר ליה אוף אנא סבר כן · דמאי רבי יוסי בשם רבי אבהו · רבי חזקיה בשם רבי יודה בן פזי דמאי דמי הקן · דמאי לא תיקן :

הדרן עלך כרם רביעי וסליקא לה מסכת מעשר שני

מסכת חלה

חמשה

דברים חייבין בחלה החטים והשעורין והכוסמין ושיבולת שועל והשיפון הרי
אלו חייבין בחלה· ומצטרפין זה עם זה ואסורין בחדש מלפני הפסח ומלקצור
מלפני העומר ואם השרישו קודם לעומר העומר מתירן· ואם לאו אסורין עד
שיבוא העומר הבא· ב׳ האוכל מהן כזית מצה בפסח יצא ידי
חובתו· כזית חמץ חייב בהכרת· נתערב אחד מהן בכל המינין הרי זה עובר
בפסח· הנודר מן הפת ומן התבואה אסור בהן דברי רבי מאיר· וחכמים אומרים
הנודר מן הדגן אינו אסור אלא מהן· וחייבין בחלה ובמעשרות· ג׳
אלו חייבין בחלה ופטורין מן המעשרות· הלקט השכחה והפיאה וההבק׳ ומעשר
ראשון שניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו ומותר העומר ותבואה שלא
הביאה שליש· רבי לעזר אומר תבואה שלא הביאה שליש פטורה מן החלה·
ד׳ אלו חייבין במעשרות ופטורין מן החלה· האורז והדוחן והפרגין
והשומשמין והקטניות ופחות מחמשת רבעים בתבואה הסופגנין והדובשנין
והאיסקריטין וחלת המשרת והמדומע פטורין מן החלה· ה׳ עיסת
שתחילתה סופגנים וסופה סופגנים פטורה מן החלה· תחילתה עיסה וסופה
סופגנין תחילתה סופגנין וסופה עיסה חייבת בחלה· וכן הקנובקאות חייבות·
ו׳ המעיסה בית שמאי פוטרין ובית הלל מחייבין· החלוטה בית שמאי
מחייבין ובית הלל פוטרין· חלות תודה ורקיקי נזיר עשאן לעצמו פטור למכור
בשוק חייב· ז׳ נחתום שעשה שאור לחלק חייב בחלה· ונשים
שנתנו לנחתום לעשות להם שאור אם אין בשל אחת מהן כשיעור פטורה מן
החלה· ח׳ עיסת הכלבים בזמן שהרועים אוכלין ממנה חייבת בחלה
ומערבין בה ומשתתפין בה ומברכין עליה ומזמנין עליה ונעשית ביום טוב ויוצא
בה אדם ידי חובתו בפסח· ואם אין הרועים אוכלין ממנה אינה חייבת בחלה ואין
מערבין בה ואין משתתפין בה ואין מברכין עליה ואין מזמנין עליה ואינה נעשית
ביום טוב ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח· בין כך ובין כך מטמא טומאת
אוכלין· ט׳ החלה והתרומה חייבין עליהן מיתה וחומש ואסורה
לזרים והן נכסי כהן ועולין באחד ומאה וטעונין רחיצת ידים והערב שמש
ואינן ניטלין מן הטהור על הטמא אלא מן המוקף ומן הדבר הנגמר· האומר כל
גורני תרומה וכל עיסתי חלה לא אמר כלום עד שישייר מקצת׃

סליק פירקא

חמשה דברים חייבין בחלה כו׳ כתיב והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה׳· יכול יהו כל הדברים חייבין בחלה תלמוד לומר מלחם ולא כל לחם· אם מלחם ולא כל לחם· אין לי אלא חיטין ושעורין בלבד· כוסמין שיבולת שועל ושיפון מניין תלמוד לומר ראשית עריסותיכם ריבה וריבה הכל· ר׳ יוסי בשם ר׳ שמעון תני רבי ישמעאל בן רבי יונה רבי זעירא רבי שמעון בן לקיש בשם רבי ישמעאל אמר רבי מנא אזלית לקיסרין ושמעית רבי אחווה ורבי זעירא· ואבא הוה אמר ליה בשם רבי ישמעאל אומר נאמר לחם בפסח ונאמר לחם בחלה· מה לחם שנאמר בפסח דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ· אף לחם שנאמר בחלה דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ· ובדקו ומצאו שאין לך בא לידי מצה וחמץ. אלא חמשת המינין בלבד· ושאר כל הדברים אינן באין לידי מצה וחמץ אלא לידי סירחון· תני אמר רבי יוחנן בן נורי קרמית חייבת בחלה· רבי יוחנן בן נורי אמר באה היא לידי מצה וחמץ· ורבנין אמרין אינה באה לידי מצה וחמץ· ובדקוה· על עיקר בדיקתה הם חולקין· ר׳ יוחנן בן נורי אמר בדקוה ומצאוה שהיא באה לידי מצה וחמץ. ורבנין אמ׳ בדקוה ולא מצאו אותו שהוא באה לידי מצה וחמץ· תמן תנינן תפוח שריסקו ונתנו לתוך עיסה וחימיצה הרי זו אסור׳· תני רבי יוסי אומר מותר· רבי אחא רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה מפליגין במחמץ במימיו· אבל במחמץ בגופו דברי הכל מותר· רבי יוסי כדעתיה דו אמר תמן אין תבשילו תבשיל ברור· וכן הוא אומר הבא אין חימוצו חימוץ ברור· ובמה דאת אמר אין לך בא לידי מצה וחמץ אלא חמשת המינין בלבד· ודכוות׳ אין לך מגרר עם כולן אלא חטים ושעורים בלבד· רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש לא שנינו אלא העושה עיסה מן החטים ומן האורז ואינו נגרר אלא עם החטין בלבד· מה שהן חייבין על קלי שלו משום חדש· אמר רבי זעירה כתיב ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו את שחייבין על לחם שלו משום חדש חייבין על קלי שלו משום חדש· את שאין חייבין על לחם שלו משום חדש אין חייבין על קלי שלו משום חדש· רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא עירב ארבעת קבין בפני עצמן וחימצן· וארבעת קבין בפני עצמן ועירבן הרי בשעת חיובן לבא לידי מצה וחמץ· אתייא דרבי יונה כרבי ירמיה· ודרבי יוסי כרבי זעירא· אתייא דרבי יונה כרבי ירמיה· כמה דרבי ירמיה אמר עד שיהא קרוי לחם· כך רבי יונה אמר עד שיהא קרוי לחם· ודרבי יוסי כרבי זעירה כמה דרבי זעירה אמר מינו קרוי לחם כן רבי יוסי אמר מינו קרוי לחם· אתיא דרבי יוסי כרבי הילא אף על גב דו פליג עלוי· רבי שמואל בר נחמן שמע כולהן מן אהן קרייא ושם חטה שורה ושעורה נסמן וכוסמת גבולתו· ושם חיטה אלו החטים· שורה זו שיבולת שועל ולמה נקרא שמה שורה שהיא עשויה כשורה· שעורה אלו השעורים· נסמן זה השיפון· וכוסמת זה הכוסמין· גבולתו לחם· עד כאן גבולו של לחם· ולמידין מן הקבלה· אמ׳ רבי סימון מן מה דכתיב ויסרו למשפט אלהיו יורינו כמי שהוא דבר תורה· אמר רבי סימון אילין נשייא דאמרין לא ניעול בינן לכנישתא אין חמי ליה מילף מילף הוא· לא עבדין טבאות אלא ויסרו למשפט אלהיו יורינו· רבי יודה בר פזי בשם רבי יונתן דרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא היא דתני רבי יוחנן ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר יכול תביא מן הכוסמין ושיבולת שועל והשיפון· ודין הוא ומה אם החיטים שכשרו לשאר כל המנחות לא כשרו למנחת העומר· כוסמין ושיבולת שועל והשיפון שלא כשרו לשאר כל המנחות אינו דין שלא יכשרו למנחת העומר· השעורין יוכיחו שלא כשרו לשאר כל המנחות וכשרו למנחת העומר· לא אם אמרת בשעורין שמנחת סוטה באה מהן· תאמר בכוסמין ושיבולת שועל ושיפון שאין מנחת סוטה באה מהן· יצאו החטים מן הכלל· וכוסמין ושיבולת שועל והשיפון מקל וחומר· אמר רבי יוסי מי סבור סבור רבי יודה בן פזי שמנחת העומר באה מן הכוסמין ושיבולת שועל ושיפון אלו מן דאמר תאנים שחורות עלי שמא אינו מותר בלבנות· אלא שחורות אמר לבנות לא אמר· והבא שעורה אביב אמ׳· שיבולת שועל אביב לא אמ׳· ברם כרבנין שלשה מינין הן· השיפון מין כוסמין· שיבולת שועל מין שעור׳· רבנין דקיסרין בעיין מה תנינן חמשה מינין לא חמשת דברים· שני דברים מין אחד· ושני דברים מין אחד· תמן תנינן איזהו מין במינו החטים אין מצטרפין עם הכל אלא עם הכוסמין· השעורין מצטרפין עם הכל חוץ מן החטי׳ ר׳ יוסי אמר ליה סתם· ר׳ יונה בשם ר׳ יוחנן תמן בנשוך· וכאן בכלול· תני רבי חייה כן וכולן שבללן תבואה קמחים ובציקות מצטרפות· עי׳ס ראשי עיסות· אמר רבי יוסי והן נשוך לאו כמעורס הוא· את אמר אינו מצטרף והבא אינו מצטרף· מה שילקו על חלתן דבר תורה· רבי יונה בשם שמואל רבי יוסי רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש אין לוקין על חלתן דבר תורה· אמר רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בן לקיש כדעתי׳ דאיתפלגון הפיגול והנותר שנשחקן רבי יוחנן אמר לא ביטלו זה את זה· ורבי שמעון בן לקיש אמר ביטלו זה את זה· אמר רבי יוסי ולא דמיין תמן אמר זה אסור וזה אסור· ברם הכא שני דברים רבים על אחד ומבטלין אותו· וכבר ביטלו עד שלא נעשה איסור· אילו אמר עשה חמש עיסות בחמשה מינין ועירבן· ואמר רבי שמעון בן לקיש אין לוקין על חלתן דבר תורה יאות· הלל הזקן היה כורך שלשתן באחת· אמר רבי יוחנן חלוקין על הלל הזקן והא רבי יוחנן כרך מצה ומרור· כאן בשעת המקדש· כאן שלא בשעת המקדש ואפילו תימר כאן וכאן בשעת המקדש· שני דברים רבין על אחד ומבטלין אותו· רבי יוסי בשם ר׳ אלעזר בשם שאין האיסורין מבטלין זה את זה כך אין המצות מבטלות זו את זו· רבי יהושע דרומיא בעי עשה עיסה מחמשת המינין וחזר ועשה חמש עיסות ממין אחד ועירבן חיטין שבו מהו שיבטלו חיטין שבו ושעורין שבו· מהו שיבטלו שעורין שבו אמר רבי חייא בר אדא לא כן אמר רבי יוסי שני דברים רבין על אחד ומבטלין אותו· לא צורכה דלא עשה חמש עיסות מחמשה מינין ועירבן וחזר ועשה חמש עיסות מחמשה ולא עירבן· חיטים שבן מהו שיבטלו חטים שבן ושעורין שבן מהו שיבטלו שעורים שבן ואסורין בחדש מלפני הפסח· אית תניי תני מלפני הפסח אית תניי תני מלפני העומר·

מאן דאמר מלפני הפסח מסייע לרבי יוחנן· מאן דאמר מלפני העומר מסייע לחזקיה· דאמר רבי יונה בשם חזקיה בשעת הקרבן הקרבן מתיר· שלא בשעת הקרבן היום מתיר· רבי יוסי בשם חזקיה בשעת הקרבן הקרבן מתיר· מודי חזקיה שלא בשעת הקרבן היום מתיר· רבי יוחנן אמר בין בשעת הקרבן בין שלא בשעת הקרבן היום מתיר· אמר רבי הילא טעמא דרבי יוחנן עד עצם היום הזה מלמד שהיום מתיר· יכול אפילו בשעת הקרבן תלמוד לומר עד הביאכם את קרבן אלהיכם· יכול הבאה ממש תלמוד לומר עד עצם היום הזה· הא כיצד טול מבנתיים זמן הבאה· מודי רבי יוחנן באיסור שהוא אסור· איסורו מהו רבי ירמיה אמר איסורו דבר תורה· רבי יונה ורבי יוסי תריהון אמרין איסורו מדבריהן· אמר רבי יוסי מליהון דרבנין מסייען לן דתנינן תמן אין מביאין מנחות ובכורים ומנחת בהמה קודם לעומר· ואם הביא פסול· ואמר

רבי יהושע דרומיא רבי יונה רבי אימי בשם רבי יוחנן לא שנו אלא שלשה עשר וארבעה עשר וחמשה עשר הא ששה עשר עבר והביא כשר · אין תימר איסורו דבר תורה הא לא שנייא הא שלשה עשר הא · ארבעה עשר הא חמשה עשר הא ששה עשר עבר והביא פסול · ועוד מן הדא דאמר רבי זעירא על ידי דרב ברבי דעתהן דבני דר' חייה בר רבה הוא סבר דכוותהן אין תימר איסורו דבר תורה רב בר דעתיה דרבי יוחנן · והתנינן משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור · אין תימר איסורו דבר תורה ניחא · אין תימר איסורו מדבריהן יש תקנה אחר התקנה · אמר רבי יוסי בי רבי בון מפני הרחוקין · רבי ירמיה בשם רבי חייא בין בשעת הקרבן בין שלא בשעת הקרבן היום מתיר · אמר רבי יונא כתניתא דחזקיה פליגא עלי' עד עצם היום הזה מלמד שהיום מתיר · יכול אפילו בשעת הקרבן תלמוד לומר עד הביאכם את קרבן אלהיכם · והתנינן משחרב בית המקדש והתקין רבן יוחנן שיהא יום הנף כולו אסור · אמר רבי יונה איתהבת קומי רבי ירמיה ואמר אין יסבור רבי חזקיה כרבי יודה אמר והלא מן התורה אסור · תמן חשין לצומא רבא תרין יומין · אמר לון רב חסדא למה אתם מכניסין עצמכם לספק הזה המרובה חזקה שאין בית דין מתעצלין · בר אבוי ודרבי שמואל בר רב יצחק חש על גרמיה וצם תרין יומין אפסק ברובה ודמך · אם השרישו קודם לעומר העומר מתיר · רבי יונה אמר קודם להבאה · רבי יוסי אומר קודם לקצירה · אמר רבי יונה הבאה מתרת להבאה קצירה מתרת לקצירה · אמר רבי יוסי קצירה מתרת הבאה וקצירה לפום כן רבי יוסי חזי כה קצר לרכים ונטמא חזר היחיד לאיסורו · רבי יונה אמר קודם לקצירה · רבי יוסי אמר קודם להבאה · אמר ר' יונה מילתיה דכהנא מסייעא לי · דכהנא אמר ואם תקריב מנחת בכורים לה' · זו ביכורה האחרת לא ביכרה · הגע עצמך אפילו עשבים אפי' השרישה העומר בא ומתיר · ולא קודם לקצירה אנן קיימין · ועוד מן הדא דתני המנכש בשלשה עשר ונתלש הקלח בידו הרי זה טוהלו במקום הטינא אבל לא במקום הגריד · הרי יש כאן שלשה עשר וארבעה עשר וחמשה עשר ובמקצת היום כבולו · אמר רבי יוסי מילתיה דרבי אבינא מסייעא לי דאמר רבי אבינא תיפתר בהדא מתניתא במקום שנהגו שלא לעשות מלאכה בארבעה עשר · אבל במקו' שנהגו לעשות מלאכה בארבעה עשר לא בתלוש שמא במחובר · אשכח תני מקום שנהגו לעשות מלאכה בתלוש עושין אפילו במחובר · ואם לא אסורין עד שיביא עומר הבא · רבי לעזר שאל מהו שיביא העומר מהן איפשר לומר חדש וישן אין תורמין ומעשרין מזה על זה · ואת אמר הכן · ההיכן הרי שאר המינין הרי הן תלוין בעומר · ואין העומר בא מהן · לא אם אמרת בשאר המינין שלא כשרו למנחת העומר · תאמר בשעורין שכשרו למנחת העומר · חברייא בשם רבי לעזר ראשית קצירך ולא סוף קצירך · רבי זעירה בשם רבי לעזר ביכורין אין אילו ביכורין · מה נפק מביניהון · עבר והביא על דעתהון דחברייא פסול · על דעתיה דרבי זירא כשר דברי חכמים · רבי יוסי בי רבי בון רבי חייה בשם רבין בר חייה והן שהביאו שליש לפני ראש השנה · אבל הביאו שליש לאח' ראש השנה העומר בא מהן ·

הלכה ב׳

אמר רבי יעקב בר זבדי זאת אומרת שלוקין על חלתן דבר תורה · רבי ירמיה בשם רבי חייה בר ווא תיפתר שאכל כזית מזה וכזית מזה · אמר רבי יוסי אפילו תימר כזית מכולהן · שנייא הא שכולהן לשם חמץ · מחלפה שיטתיה דרבי יוסי · תמן הוא אמר שני דברים רבין על אחד ומבטלין אותו · והכא הוא אמר הכין · אמר רבי יוסי בי רבי בון כיני מתניתא אי כזית מזה וכזית מזה ·

הלכה ג׳

הא הנודר מן הפת ומן התבואה אסור בכל כרבנן · רבי חייה בשם רבי יוחנן כיני מתניתא הנודר מן הדגן אינו אסור אלא מחם · מה נן קיימין אם באומר פת הורה · מעתה אף האומר תבואה הורה יהא אסור בכל דכתיב ותבואת הכרם · אי באומר פת סתם אין לך קרוי פת סתם אלא חיטין ושעורין בלבד · אמר רבי יוסה קימתיה במקום שאוכלין פת כל אין לך קרוי פת סתם אלא חמשת המינין בלבד ·

הלכה ד׳

רבי הושעיה שאל לכהנא מניין שהן חייבין בחלה ופטורין מן המעשרות · אמר ליה לא הימר לי תרימו וכן תרימו · חזר ואמר מארבע עשרה · מה ארבע עשרה חייבין בחלה ופטורין מן המעשרות אף אילו חייבין בחלה ופטורין מן המעשרו' · ר' יוחנן בשם ר' ינאי חוה אחד משלשה בקריות שהן מחוורין בתורה ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך · מה שיש לך ואין לו את חייב ליתן לו · יצא הבקר שידך וידו שוין בו · הא לקט הא שכחה הא פיאה · הא הבקר מעשר ראשון שניטלה תרומתו · ומבין שניטלה תרומתו לאו כחולין הוא · תיפתר שהקדימו בשבולין דאמר רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשיבלין פטור מתרומה גדולה א"ר יוסי כתיב את כל חלבו את מקדשו ממנו · לא חלבו וחלב חבירו · אמר רבי יוסי כתיב והרמותם ממנו את תרומת ה' מעשר מן המעשר ולא תרומה ומעשר מן המעשר · בשמירח ואחר כך הפריש תרומת מעשר שבו · אבל אם הפריש תרומת מעשר ואחר כך מירחו לא כדא · כשהפריש ממנו עליו אבל אם הפריש ממקו' אחר עליו לא בדא · מעשר שני והקדש שנפדו רבי זעירא רבי יוסי רבי חגא בר עוקבא רבי הלל בן הליס משמ בה בשם רבי יודה דמן הדא מעשר שני שהקדימו בשבלין פטור מתרומה גדולה · רבי יונה בעי כמאן דאמר אינו נכנסו כרם כמאן דאמר נכנסו הוא חייב · אמר ליה אוף אנא סבר כן הרי מעשר שני הגאיל וכל עמא מודיי שהוא כנכסיו חייב הרי פליגא הא כמאן דאמר חייב אפי' תרומה שבו חייבת · ומאן דאמר פטור אפילו חולין שבו פטורין · מאן דאמ' חייב עשאו הרומת מעשר על מקום אחר מה את עבד לה כגדיש שנדמע בעיסה שנדמעה · רבי יוחנן אמר אנא בעיתה · רבי יאשיה אמר אנא בעיתה · מה בין גדיש שנדמע לעיסה שנדמעה · גדיש שנדמע את אמר חייב · עיסה שנדמעה את אמר פטורה ·

רבי תנחומא בשם רבי הונה גדיש שנדמע עד שלא נדמע עמד והפריש ממנו תרומה אינה תרומה · עיסה שנדמעה עד שלא נדמעה עמד והפריש ממנה חלה אינה חלה דתנינן תמן המפריש חלתו קמח אינה חלה וגזל ביד כהן ומותר העומר · מתני' דלא כר' עקיבה דר' עקיבה מחייב בחלה ובמעשרות · והבואה שלא הביאה שליש מה טעמ' דרבנין נאמר לחם בפסח ונאמ' לחם בחלה מה לחם שנאמר בפסח דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ אף לחם שנאמ' בחלה דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ · מה טעמא דרבי לעזר כתרומת גורן כן תרימו אותה · מה תרומת גורן בפירות שהביאו שליש · אף זו בפירות שהביאו שליש · וליה לרבי לעזר לחם לחם · אשכח תני בשם רבי לעזר אינה חייבת בחלה ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח · מהו שחייבין על לחם שלו משום חדש · אמר רבי יונה כתיב ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו · את שחייבין על קלי שלו משום חדש חייבין על לחם שלו משום חדש · את שאין חייבין על קלי שלו משום חדש אין חייבין על לחם שלו משום חדש · אמר רבי זעירא כתיב עשר העשר את כל תבואת זרעך · דבר שהוא מרע ומצמיח · יצא פחות משליש שאם נזרע אינו מצמיח · פשיטא על דרבנין כהן פחות משליש שאינו נגרר לעניין המעשרות · רבי חייה בר יוסף שאל על דעתיה דר' לעזר מהו שיהא נגרר לעניין חלה בעיסת האורז · שמואל בר אבא בעי אי זהו חדש וישן שבחלה · שהי שדות אחת הביאה שליש ואחת פחות משליש לחלה אחת · למעשרות שתים אחת פחות משליש ואחת עשבים לחלה שתים למעשרות אחת אחת הביאה שליש ואחת עשבים בין לחלה בין למעשרות שתים ·

הלכה ה׳

כנתיים מהו · רבי יונה בשם רבי שמעון בן לקיש כגוים בראשונה רבי יוסי בשם רבי שמעון בן לקיש כגוים באחרונה · אי זהו כגוים העושה עיסה מן הטבל חלה חייבת בתרומה והתרומה חייבת בחלה · מניין שחלה חייבת בתרומה רבי יצחק בשם רבי שמואל בר מרתא בשם רב חלה תרימו הרומה · מחלה תרימו תרומה · מניין שהתרומה חייבת בחלה מן קושיי פתרין והזין קרייא מאותה שכתוב בה ראשית תרימו חלה · הסופגנין טריקטא · הדובשנין מלי גאלה · והאיסקריטין חליטין דשוק · וחלת מסרת חליטין דמי · רבי יוחנן אמר טריקטא חייבה בחלה ואוכל עליו המוציא לחם מן הארץ · ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח · רבי שמעון בן לקיש אמר טריקטא אינה חייבת בחלה ואין אוכרי' עליו המוציא לחם מן הארץ · ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח · ר' יוסי אמר הרתיי רבי יוחנן אמ' טריקטא חייבת בחלה ואומר עליה המוציא לחם מן הארץ · ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח · רבי שמעון בן לקיש אמר טריקטא אינה חייבת בחלה ואין אומר עליה המוציא לחם מן הארץ ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח · רבי יוסי אמר חמדי רבי יוסי אמר רבי יוחנן כל שהאור מהלך תחתיו חייב בחלה ואומ' עליו המוציא לחם מן הארץ ויוצא בה ידי חובתו בפסח · ר"ש אומר כל שהאור מהלך תחתיו אינו חייב בחלה · ואין אומרי' עליו המוציא לחם מן הארץ · ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח · אמר ליה רבי יוחנן ובלבד על ידי מטקה · מתני' פליגא על רבי יוחנן הסופגנין והדובשנין והאיסקריטין וחלת המשרת והמדומע פטורה מן החלה · פתר לה בסופגנין שנעשו באור · ואין יוצאין בסופגנין שנעשו בחמה · יוצאין בסופגנין שנעשו באור · וליית הדא פליגא על רבי שמעון בן לקיש ·

פתר לה כשהיה האור מהלך מן הצד · מיליהון דרבנין פליגין · כהנא שאל לשמואל לא נסתברא כהדין מדומע · דתנינן הבא שרובה תרומה הרומה · אמר ליה אוף אנא סבר כן · א"א כד תיסוק לארעא דישראל את שאל לה · כד סלק להבא שמע רבי יסא בשם רבי יוחנן אפילו סאה אחת שנפלה על תשעים ותשע חולין · אמר רבי אבהו כד מטיב רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן הסאה פוטרת את הכל · אמר ליה וכי עיגול בעיגולין דבר ברייא שהתרומה עולה בידו ואת אמרת דבר קל הוא אף הבא קל הוא ותכניה · שנייא הא בעיגולין שכבר בטלו · רבי יונה ור' יוסי תרויהון בשם רבי זעירא אפילו חיטין בחיטין טוחן ובהיר · ופחות בחמשת רבעים בתבואה · אמר רבי אבינא הדא אמרה כשהיו פחות מחמשה רבעים · אבל אם היו חמשת רבעים מצומצמין לא כדא · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי אבונא לא על הדא אתאמרת · אלא על הדא דאמר ר' יוחנן מדומע פטור מן החלה · ספק מדומע והנאכל משום דימוע חייב בחלה עליה · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי אבונא הדא דאיתמר כשהיו יותר מחמשת רבעים · אבל אם היו חמשת רבעים מצומצמין פטורה מן החלה ·

הלכה ו׳

הדא איתא שאלת לרבי מנא בגין דאנא בעייא למיעבד אצוותי אטרי מהו דינסבנה ותהא פטורה מן החלה · אמר לה למה לא · אתא שאיל לאבוי · אמר ליה אסור שמא תימלך לעשותה עיסה · וכן הקנקעות חייבות · ר' יהושע

תאמר הוא"ל והוא עתיד להחזירה לסולתה הוא פטורה מן החלה · אמר רבי בא בר זבדא עיסת מברין חייבת בחלה · שלא תאמר הוא"ל והוא עתיד להחזירה לסולתה ההא פטורה מן החלה · רב אמר עיסת כותח חייבת בחלה · אמר רבי בון שמא הימלך לעשותה חררה לבנה · אמר רבי מנא צריכין אנו מברזין כאילין דעבדין עביצין דייאן עבדין לון פחות מכשיעור דאינון סברין שהוא פטורה והוא חייבת · הלכה ז׳ תני רבי ישמעא׳ בי רבי יוסי אמר משום אביו אי זו היא המעיסה הנותן חמין לתוך קמח · חליטה קמח לתוך חמין · איזהו חמי׳ נחלטה כל צורכה בית שמאי מחייבין · לא נחלטה כל צורכה בית שמאי פוטרין · רבי יוסי רבי יסא בשם חזקיה בשם רבי חייה בשם רבי הושעיא שני תלמידים שנו אותה · רבי אימי בשם רבי יוחנן על הדבר הזה הלכתי אצל רבי הושעיא רובא לקיסרין ואמר לי שני תלמידים שנו אותה · וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא הנאפה בתנור חייב · באילפס ובקדירה פטור · אי זהו חלוט ברור · אמר רבי זעירא כל שהאור מהלך תחתיו · אמר רבי יוסי אפילו האור מהלך תחתיו מכיון שהו׳ עתיד לעשותו בצק חייב בחלה · קמח קלי׳ שעשאו בצק חייב בחלה · רבי יוסי בשם רבי יוחנן והוא שאפיין · חלות תודה ורקיקי נזיר עשאן לעצמו פטור דכתיב ראשית עריסותיכם ולא של הקדש · למכור בשוק חייב · לא בדעתו הדבר תלוי · בדעת הלקוחות הדבר תלוי שמא ימצא הלקוחות ונטבלו מיד · הלכה ח׳ המפריש כריו של חבירו שלא מדעתו · רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש · רבי יוחנן אמר נטבל רבי שמעון בן לקיש אמר לא נטבל · מתיב רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש · והתנינן וכן נשים שנתנו לנחתום לעשות להן שאור אם אין בשל אחת מהן כשיעור פטורה מן החלה · ואין בשל כולהן כשיעור אמר ליה שנייא היא שכן העושה עיסה על מנת לחלקה בצק פטורה מן החלה אמר ליה והתנינן נחתום שעשה שאור לחלק חייב בחלה · אמר ליה לא תתיבני נחתום · נחתום לא בדעתו הדבר תלוי · בדעת הלקוחות הדבר תלוי שמא ימצא לקוחות והוא חוזר ועושה אותה עיסה · אמר ליה והתנינן חורי הצמלים שלנו בצד הערימה חייבת הרי אילו חייבין · הא בצד ערימה פטורה פטורין · אמר רבי יונה אמר לו רבי יוסי רבי אבהו בשם רבי יוחנן משום יאוש · שמואל בר אבא אמר והן שגדלו שבלים · מתיב רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן והתנינן הקדישן עד שלא נגמר ונגמרו הגיזבר ואחר כך פדיין פטורין · הרי גיזבר כאחר הוא ואת אמרת מה שעשה עשוי · אמר ליה תיפתר כמאן דאמר גיזבר כבעלים ודלא כרבי יוסי דרבי יוסי אמר הוא גיזבר הוא אחר · רבי חנניה חברהון דרבנין בעי ואפילו יש בשל אחת מהן כשיעור יעשה כדבר שלא נגמרה מלאכתן ויהא פטור מן החלה · דא"ר יוסי בשם ר׳ זעירא ר׳ יונה ר׳ זעירא בשם ר׳ לעזר אף במה שבלגין לא נטבל · מפני שהוא עתיד להחזיר לדבר שלא נגמרה מלאכתו · הלכה ט׳ אי זהו עיסת כלבים · ר"ש בן לקיש אמ׳ כל שעירב בה מורסן · מתניתא אמר בזמן שהרועין אוכלין ממנה פעמ׳ שאין הרועים אוכלי׳ ממנה · ר׳ יוחנן אמ׳ כל שעשאה כעבין · ותני בן עשאן כעבין חייבת · עשאה לימודין פטורה · רבי בא בשם שמואל רבי אמי בשם רבי חייה רובא אפילו עשאה קלוסקין · והתנינן אם אין הרועין אוכלין ממנה. תיפתר שעשאה משעה ראשונה שלא יאכלו הרועים ממנה ונעשית כיום טוב · מתני׳ דרבי שמעון בן אלעזר דתני אין עושין מיום טוב למוצאי יום טוב · והתני ממלאה אשה קדיר׳ בשר אף על פי שאינו אוכל ממנה אלא חתיכה אחת · קומקום חמין אף על פי שאינו שותה ממנו אלא כוס אחד · אבל לאופות אותה אינה אופה אלא צורכה · דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר ממלאה היא אשה את התנור פת מפני שהפת יפה בשעה שהתנור מלא · תני מצה גזולה אסור לברך עליה · א"ר הושעיה על שם ובוצע ברך נאץ ה׳ · א"ר יונ׳ הדא דתימ׳ בתחלה אבל בסוף לא דמים הוא חייב לו · ר׳ יונה אמר אין עבירה מצוה · רבי יוסי אמ׳ אין מצוה עבירה · אמר רבי הילא אלה המצות אם עשיתן כמצוותן הן מצות ואם לאו אינן מצות · הלכה י׳ רבי יודה בר פזי רבי חנין בשם רבי שמואל בר רב יצחק חלה חולין הוא הייתי אומר מותר לגלגל כהן לפום כן צרך מימר החלה והתרומה חייבין עליהן מיתה וחומש · עשר מצוה אדם עושה עד שלא יאכל פרוסה משום לא תחרוש · בל תזרע · בל תחסום · לקט · שכחה · ופיאה · תרומה · ומעשר ראשון · ומעשר שני · וחלה · ר׳ יצחק בידו אתי מיסב לידי והא פשט עשרתי אצבעתיה ואמ׳ הרי קיימתי עשר מצות · חלה על הכל · תרומה על הכל · תרומה לה׳ זה שם המיוחד · מניין שלא עשה כלום עד שישייר מקצת תלמוד לומר מראשית ולא כל ראשית:

הדרן עלך חמשה דברים

פירות חוצה לארץ שנכנסו לארץ חייבין בחלה · יצאו מכן לשם רבי ליעזר מחייב ורבי עקיבה פוטר · ב׳ עפר חוצה לארץ שבא לספינה לארץ חייב במעשרות ובשביעית · אמר רבי יהודה אימתי בזמן שהספינה גוששת · עיסה שנילושה במי פירות חייבת בחלה ונאכלת בידים מסואבות · ג׳ האשה יושבת וקוצה חלתה ערומה מפני שהיא יכולה לכסות את עצמה אבל לא את האיש · מי שאינו יכול לעשות עיסתו בטהרה יעשנה קבין ואל יעשנה בטומאה · ורבי עקיבה אומר יעשנה בטומאה ואל יעשנה קבין שכשם שהוא קורא לטהורה כך הוא קורא לטמאה · לזו קורא חלה בשם ולזו קורא חלה בשם · אבל קבים אין להן חלה בשם · ד׳ העושה עיסתו קבין ונגעו זה בזה פטורין מן החלה עד שישוכו · רבי אליעזר אומר אף הרודה ונותן לסל הסל מצרפן לחלה · ה׳ המפריש חלתו קמח אינה חלה וגזל ביד כהן · העיסה עצמה חייבת בחלה · והקמח אם יש בו כשיעור חייבת בחלה ואסורה לזרים דברי רבי יהושע · אמרו לו מעשה וקפשה זקן זר אמר להן אף הוא קלקל לעצמו ותיקן לאחר · ו׳ חמשת רבעים קמח חייבין בחלה הן וסובן ומורסנן המשת רבעים חייבין · ניטל מורסנן מתוכן וחזר לתוכן הרי אילו פטורין · ז׳ שיעור החלה אחד מעשרים וארבעה · העושה עיסה לעצמו והעושה למשתה בנו אחד מעשרים וארבע · נחתום שהוא עושה למכור לשוק וכן האשה שהיא עושה למכור בשוק אחד מארבעי׳ ושמונה · ניטמאת עיסתה שוגגת או אנוסה אחד מארבעים ושמונה · ניטמאת מזידה אחד מעשרים וארבעה כדי שלא יהא חוטא נשכר · ח׳ רבי ליעזר אומר נטלית מן הטהור על הטמא כיצד עיסה טהורה ועיסה טמאה נוטל כדי חלת מעיסה שלא הורמה חלתה ונותן פחות מכביצה באמצע כדי שיטול מן המוקף · וחכמים אוסרין:

סליק פירקא

פירות חוצה לארץ כו׳ · כתיב אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה · שמה אתם חייבין · אין אתם חייבין חוץ לארץ · תני זו דברי רבי מאיר · אבל דברי ר׳ יהודה פירו׳ חוץ לארץ שנכנסו לארץ · ר׳ אליעז׳ פוטר ור׳ עקיבה מחייב · מה טעמ׳ דרבי אליעזר לחם הארץ · לא לחם חוץ לארץ · מה טעמא דר׳ עקיבה אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה · שמה אתם חייבין בין בפירות הארץ בין בפירו׳ חוץ לארץ · מה מקיים ר׳ אליעזר טעמ׳ דר׳ עקיב׳ אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה · חברייא בשם רבי לעזר רבי בא בשם רבי לעזר · רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש כך משיב רבי עקיבה את רבי ליעזר אין את מודי לי בשעה שנכנסו ישראל לארץ ומצאו קמחין וסלתות שהן חייבין בחלה · ולאו גידולי פטור הן והוא מקבל מיניה · אמר רבי יוסי תמיהני איך רבי עקיבה מותיב את רבי ליעזר והוא מקבל מיניה · תמן עד שלא נכנסו לה לכפריעה ירשו דא"ר הונא בשם ר׳ שמואל בר נחמן לזרעך אתן אי׳ כתי׳ כאן אלא לזרעך נתתי · כבר נתתי · מה מקיים רבי עקיבה טעמ׳ דרבי ליעזר לחם הארץ בספינה שנכנסה לארץ · אם קרמו פניה מן החוץ ולפנים חייבת · מן הפנים ולחוץ פטורה · על דעתיה דרבי עקיבה היא ספינת׳ היא עיסת הגוי היא הכנסתן שהכל הולך אחר קרימה בתנור · סודין חכמים לרבי עקיבה כהכנסתן לארץ שהכל הולך אחר קרימה בתנור · מן מה דרבי עקיבה מתיב לרבי ליעזר והוא מקבל מיניה · רבי יונה בעא קומי רבי ירמיה בשעה שנכנסו ישראל לארץ ומצא קמה לחה מהו שהיא אסורה משום חדש · אמר ליה למה לא · עד כדון לחה אפילו יבישה · אמר ליה אפילו יבישה אפילו קצורה · מעתה אפילו חטין בעלייה · כך אני אומר לא יאכלו ישראל מצה בלילי הפסח · אמר ר׳ יונה בן דנפקת תהית דלא אמרת ליה · שנייה היא שמצות עשה דוחה למצות לא תעשה · על דעתיה דרבי יונה דו אמר מצות עשה דוחה בלא תעשה אף על פי שאינה כתובה בצידה ניחא · על דעתיה דרבי יוסי דו אמר אין מצות עשה דוחה למצוה בלא תעשה אלא אם כן היתה כתובה בצידה · מה שיהו תגרי גוים מוכרין לה · וכרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר כל ביאות שנאמרו בתורה לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו שבע שכיבשו ושבע שחלקו · והתיב ר׳ בון בר כהנא והכתיב ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח · לא בששה עשר · והתיב רבי לעזר בי רבי יוסי קומי רבי יוסי · והכתיב ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים · לא בחמשה עשר יצאו מיכן ושם ר׳ אליעזר מחייב ור׳ עקיבה פוטר · א"ר ליעזר מן אתריה ור׳ עקיבה מן אתריה · ר׳ ליעזר מן אתריה מ"ט דר׳ ליעזר לחם הארץ בכל מקו׳ שהוא · ר׳ עקיבה מן אתריה מה טעמ׳ דר׳ עקיבה אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה · שמה אתם חייבין · ואין אתם חייבין חוץ לארץ · הלכה ב׳ רבנין דקיסרין בשם רבי חנינה במחלוקת כל מקום אשר תדרך כף רגליכם בו לכם יהיה · אין בכלל אלא מה שבפרט וכרבי יודה · מתיבין לרבי יודה אם כספרי ארץ ישראל והכתיב מהמדבר והלבנון הזה ועד הנהר הגדול נהר פרת כל ארץ החתי׳ ועד הים הגדול מבוא השמש יהיה גבולכם · אלא אם אינו ענין לספרי ארץ ישראל תניהו ענין לספרי חוץ לארץ · מעתה מה שהיה דוד הולך ומכבש כארם נהרים וכארם צובה יהו חייבין בחלה · שנייא היא שהיה דוד מניח ספרי ארץ ישראל

ומכבש ספרי חוץ לארץ · הוו בעיי מימר מה דאמר תמן חייב אוף הכא חייב מה
דאמר תמן פטור אוף הכא פטור · אפילו כמאן דאמר תמן פטור הכא חייב ·
כיון שנכנסו ישראל נתחייבו · כתיב הוא השיב את גבול ישראל מלבוא חמת
עד ים הערבה כדבר ה' אלהי ישר' אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמתי הנביא אשר
מגת החפר · ר' חנניה ורבי מנא חד אמר כל מה שכיבש יהושע כיבש זה · וחרנה
אמר יותר ממה שכיבש יהושע כיבש זה · תנא רבי סידור מסייע לרבי מנא ימים
קלים עשו ישראל באותה הארץ · עפר חוץ לארץ שבא לסוריא נעשה כסוריא ·
יצא משם לכאן נתחייב · אמר רבי יודה אימתי בזמן שהספינה גוששת · אמר
רבי חגי רבי יודה כדעתיה דרבי יודה פוטר במים לפי שאין כהן ממש · א"ר אבין
לא מסתברא דלא מחלפא שיטתיה לא היתה את הספינה גוששת כמי שהספינה
גוששת לא היתה ספינה גוששת מעשרותיה מהלכה תודמין ממנה על עציץ
שאין נקוב ומעציץ שאין נקוב עליה כהדא דתני' עציץ שאינו נקוב מעשרותיו
מהלכה ותרומתו איגה מדמעת ואין חייבין עליו חומש · רבי הילא בשם ר' לעזר
הקונה עציץ נקוב בסוריא אף על פי שלא קנה עפר שתחתיו וקרקע שעל גביו
קנה לחייבו למעשרות ולשביעית אפילו נתון על גבי שתי יתידות אף רבי יודה
מודי בה · מה בינו לבין הספינה' ספינה עולה ויורדת חה במקומו הוא ·

הלכה ג' רבי יוסי בי רבי חנינה אמ' דרבי אלעזר בן יהודה איש בירתותא
הא דתנינן תמן רבי לעזר בן יהודה איש בירתותא אומר משם רבי יהושע פסל
את כולה · ורבי עקיבה אומר משמו לא פסל אלא מקום מגעו · רבי שמעון בן
לקיש אמ' כה פליגין כשהוכשרה ואח' כך נילושה שמי פירות מחוורין להכשיר ·
אבל אם נילושה ואחר כך הוכשרה אין מי פירות מחוורין להכשיר · רבי חייה
בשם רבי יוחנן דברי הכל היא · אף על גב דרבי עקיבה אמר תמן אין מי פירות
מחוורין לטומאה מודי הוא הכא שמי פירות מחוורין לחלה · רבי בא רבי חייה
בשם רבי יהושע בן לוי אין לך מחוור אלא שבעת המשקין בלבד · רבי יוסי בעי
מה איתאמרת לחלה לטומאה אין תימר לחלה כ"ש לטומאה · אין תימ' לטומאה
הא לחלה לא · רבי יונה פשיטא ליה לחלה כל שכן לטומאה רבי יונה כדעתיה
דרבי יונה תני דרבי שמעון בן יוחי · רבי יהושע בן לוי תני דרבי שמעון בן
יוחי דתני רבי שמעון בן יוחי רבי טרפון אומר נאמר כאן חלה · ונאמר להלן
חלת לחם שמן · מה חלה שנאמר להלן עשויה בשמן · אף חלה שנאמר כאן
עשויה בשמן · ושמן אחד משבעת המשקין הוא · רבי יוסי בשם רבי שבתי רבי
חייה בשם רבי שמעון בן לקיש לחלה ולנטילת ידים אדם מהלך ארבעת מילין ·
ר' אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה הדא דתימר לפניו אבל לאחריו אין מטריחין עליו ·
שומרי גנות ופרדיסין מה את עבד לון כלפניהן כלאחריהן · נישמעינה מן הדא
האשה יושבת וקוצה חלתה ערומה · והדא אשה לא בתוך ביתה יושבת ותימר
אין מטריחין עליו · והכא אין מטריחין עליו · תני המים שלפני המזון רשות ושל
אחר המזון חובה אלא שבראשונים נוטל ומפסיק · ובשניים נוטל ואינו מפסיק ·
מהו כפסיק · ר' יעקב בר אחא אמר נוטל ושונה · ר' יעקב בר רב יצחק בעי נוטל
ושונה ואת אמרת רשות אין דבעי מימר ארבעת מילין ואת אמרה רשות · אמר
רבי יעקב בר אידי על הראשונים נאכל בשר חזיר · ועל השניים יצאת אשה
מביתה · ויש אומרים שנהרגו עליה שלש נפשות · הלכה ד'
הדא אמרה עגבות אין בהן משום ערוה · הדא דאת אמר לברכה · אבל להביט
אפילו כל שהוא אסור כהדא דתני המסתכל בעקיבה של אשה כמסתכל בבית
הרחם · והמסתכל בבית הרחם כילו בא עליה · שמואל אמר קול באשה ערוה
מה טעם והיה מקול זנותה ותחנף הארץ וגו' · רב הונא אמר עומד הוא אדם על
הצואה ומתפלל ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בצואה · ישב ולא קינח אסור · א"ר
מנא אף על גב דלא אמר ר' יוסי הדא מילתא אמר דכוותה דרב הונא אמר עומד
הוא אדם על גבי צואה ומתפלל ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בצואה · ישב ולא
קינח הרי בשרו נוגע בצואה · מה פחות מארבעת מיל יעשנה בטהרה · ארבעת
מיל יעשנה קבין · אי ארבעת מיל יעשנה בטהרה יותר מארבעת מיל יעשנה
קבין · נשמעינ' מן הדא דא"ר חייא בר ווא כגון קיסרין · וקיסרין לאו ארבעת מילין
הוא · הדא אמרה ארבעת מיל יעשנה בטהרה יותר מארבעת מיל יעשנה קבין ·
ר' אמי הורי בכפר שמי לעשו' עיסה גדולה בטומאה · והלא אין שם ארבעת מילין
מכיון דנהרא מפסק כמי שיש שם ארבעת מיל · מתניה' דר' עקיב' דר' עקיבה אמר
יעשנה בטומאה ואל יעשנה קבין · עיסה גדולה היתה נוח היה לו להלך כמה ולא
לעשותה קבין · מחלפה שיטתיה דר' עקיבה תמן הוא אמר נוטל מקב חלה · וכא
הוא אמר הבין · תמן לשעבר · כרם הבא לכתחילה · הלכה ה' ר' יונה ר' חייה
בשם ר' יוחנן ר' יוסי ר' אימי בשם ר' יוחנן חזן שנשכו · אית תניי תני הסל מצטרף
ואין התנור מצרף · ואית תניי תני התנור מצרף ואי' הסל מצרף · א"ר יוחנ' איתיתיה
מחלפיי נשכו כאן וכאן מצרף · לא נשכו כאן וכאן אינו מצרף · מתניתא כגון
אילין ריפת' דבבל · אמ' להן אף הן' קלקל לעצמו ותיקן לאחרי' · קלקל לעצמו
דאכלה ואיתענש · ותיקן לאחרים דאינון אכלין ותליי ביה · אית תניי תני תיקן
לעצמו וקלקל לאחרים · תיקן לעצמו ממ' אכלה · וקלקל לאחרי' דאינון סברין
מימר שהו' פטור והוא חייבת · הלכה ו' ר' אימי בשם ר' ינאי קבט בדני חייב
בחלה · חד חלישר שאל לר' יוחנן אמ' איזיל עביד ארבע ופליג · ואמ' ליה תלתא
ופליג · א"ר זעיר' קב"א באתריהון רובעיא אזדרען ואמ' ליה חמש' פרא ציבחר ·
שלא יבוא לידי ספק חיוב חלה · א"ר יוחנן דרך עיסה שנו · אמר רבי שמעון בן
לקיש דרבן שמעון בן גמליאל היא דרבן שמעון בן גמליאל אומר לעולם אינה
חייבת בחלה עד שיהא בה דגן כשיעור · תלמידי דרבי חייה רובא בר לוליתא
בשם רבי יהושע בן לוי דברי הכל היא · אמר רבי מנא אף על גב דלא אמר רבי
יוסי רבי הדא מילתא אמר דכוותה דאמר רבי יוחנן דרך עיסה שנו וכאן מכיון
שניטל מורסנן חזור לתוכן אין זה דרך עיסה · הלכה ז' תני אמר
רבי יודה מפני מה אמרו בעל הבית אחד מעשרים וארבעה · ונחתום אחד
מארבעים ושמונה אלא שהנחתום עינו יפה בעיסתו ובעל הבית רעה בעיסתו ·
חכמים אומרים לא משם הוא זה ולא מטעם זה · אלא ונתתם ממנו את תרומת
ה' לאהרן הכהן עשה שינתנו לכהן בכהונתו · אלא שהנחתום עיסתו מרובה ויש
בה כדי מתנה לכהן · ובעל הבית עיסתו מעוטה ואין בה כדי מתנ' לכהן · והתנינן
העושה עיסה לעצמו והעושה למשתה כגו אחד מעשרים וארבעה שלא תחלוק
לעיסת בעל הבית · והתנינן וכן האשה שהיא עושה למכור בשוק אחד מארבעים
ושמנה בשעה שהיא עושה לביתה עינה רעה בעיסתה בשעה שהיא עוש' למכור
בשוק עינה יפה בעיסתה · אמר רבי מתניתא בלימדת להיות מפרשת אחד
בארבעים ושמנה · אבל בלימודת להיות מפרשת אחד מעשרים וארבע' ניתני
כדי שלא יהא החושא נשכר · הלכה ח' ואין הבית מצטרף · דבר
שהוא מקפיד על תערובתו אין הבית מצטרף · ושאין מקפיד על תערובתו
הבית מצטרף · עיסה טמאה עיסה טהורה עשו כדבר שהוא מקפיד על תערובתו
ועיסתה חלה · אבל בעיסה שניה אין לשני מגע אצל הטבל · תני רבי לעאיי
אמ' משום ר' ליעזר תורמין מן הטהור על הטמא בלח · כיצד כבש זיתין בטומאה
והוא מבקש לתורמן בטהרה מביא משפך שאין בפיו כביצה וממלא אותו זתים
ונותנו על פי חביה ונמצא תורם מן המוקף · למה לי פחות מכביצה אפי' כביצה
ולא פירורין אינון · שלא לטמאות זיתים הרבה · אמרו לו אין לך קרוי לח אלא
יין ושמן בלבד · היך עבידא קורה אחת לשתי בורות · שתי קורות לבור אחד ·
מכיון שנטמא מקצתו אין כולו טמא · רבי הילא בשם רבי יסא תיפת' שהי' בדעתו
לעשותן תפיסה אחת ונמלך ועשאן שתי תפיסות · אמר רבי יוסי בי רבי בון הדא
דתימר בשניטמא כששילה ומשקיפה טכבר נראה לתורמן כטהרה · אבל אם
ניטמא עד שלא שילה ועד שלא קיפה לא בדא · רבי טבי רבי יאשיה בשם רבי
ינאי הלכה כרבי לעזר · רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה כרבי ליעזר ·
רבי הונא בשם רבי חנינא אין הלכה כרבי ליעזר · רבי יוסי בי רבי בון רב יהודה
בשם שמואל אין הלכה כרבי ליעזר · אתא עובדא קומיה ולא הורי אמ' תרתיי
כל קבל תרי אינון · אמר ליה והא רבי יצחק בר נחמן מודי · אפילו כן לא הורי ׃

הדרן עלך פירות חוצה לארץ

אוכלין עראי מן העיסה עד שתגלגל בחיט' ותטמטם בשעורי' ·
גילגלה בחטים וטמטמה בשעורין האוכל ממנה חייב
מיתה · כיון שהיא נותנת את המים מגבהת חלתה ובלבד
שיהא שם חמשת רבעים קמח · ב' נדמעה עיסתה עד שלא גילגילה
פטור' שהמדומע פטור ומשגלגלה חייבת · נולד לה ספק טומא' עד שלא גילגילה
תיעשה בטומאה · ומשגילגלה תיעשה בטהרה · ג' הקדישה עיסתה
עד שלא גילגילה ופדייתה חייבת · הקדישתה עד שלא גילגילה וגילגלה הגיזבר
ואחר כך פדייתה פטורה שבשעת חובתה היתה פטורה · כיוצא בו המקדיש
פירותיו עד שלא באו לעונת המעשרות ופדיין חייבין משבאו לעונת המעשרות
ופדאן חייבין · הקדישן עד שלא נגמרו גמרן הגזבר ואח"כ פדיין פטורין שבשעת
חובתן היו פטורין · ד' נכרי שנתן לישראל עיסה לעשות לו פטורה
מן החלה · נתנה לו מתנה עד שלא גילגל חייבת · ומשגילגל פטורה · העושה
עיסה עם הנכרי אם אין בשל ישראל כשיעור חלה פטורה מן החלה · ה'
גר שנתגייר והיתה לו עיסה אם נעשית עד שלא נתגייר פטור · ומשנתגייר
חייב · ואם ספק חייב ואין חייבין עליה חומש · רבי עקיבה אומר הכל הולך
אחר הקרימה בתנור · ו' העושה עיסה מן החיטים ומן האורז
אם יש בה טעם דגן חייבת ויוצא בה אדם ידי חובתו בפסח · ואם אין בה טעם
דגן אינה חייבת בחלה ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח · ז' הנוטל
שאור מעיסה שלא הורמ' חלתה ונותן לתוך עיסה שהורמ' חלת' אם יש לו פרנסה
ממקו' אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו מוציא חלה אחת על הכל · כיוצא בו זיתי
כסיק שנתערבו עם זיתי ניקוף · ענבי בציר עם ענבי עוללות אם יש לו פרנסה
ממקום אחר מוציא לפי חשבון · ואם לאו מוציא תרומה ותרומת מעשר לכל
ושאר מעשר ומעשר שני לפי חשבון · ח' הנוטל שאור מעיסת חטים
ונותן עיסת האורז אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה ואם לאו פטורה מן החלה ·
ואם כן למה אמרו הטבל אוסר כל שהוא מין במינו ושלא במינו בנותן טעם ׃

סליק פירקא

אוכלין עראי מן העיסה כו' · אמר רבי חגיי לא שנו אלא עראי
אבל קבע אסו' · מפני שהוא מערים לפוטרה מן החלה ·
אמר רבי יוסי או מן הדא לית שמע מינה כלום שאפילו
שהוא נוטל ממנה שתים שלש מקרצות מכיון שהוא עתיד להחזירן לדבר שלא
נגמרה מלאכתו מותר · דאמר רבי יוסי בשם רבי זעירא בשם רבי ליעזר אף מה
שבלגין לא נטבל מפני שהוא עתיד להחזירו לדבר שלא נגמרה מלאכתו הדא
אמרה מי שאינו יכול לעשות עיסתו בטהרה מפני שאינו יכול · הא אם היה יכול
לא כדא · הדא אמרה שאסור לאדם לעשות עיסתו קבין · ושאר כל הדברים
את מהלך בהן אחר הטומטום · עשה עיסה מן החטים ומן האורז אחר מי את
מהלך אחר הגילגול או אחר הטימטום · תני רבי הושעיה חלה כמין גבלול ·
משהגלגל בחטים והטמטם בשעורים · רבי לעזר בשם רבי הושעיה משתעשה
גבלולין גבלולין · מה ופליג · כאן להלכה · כאן לדבר תורה · תני רבי יהודה
בן בתירה אומר משתעשה בקרצות מקרצות · מה טעמא דרבי יהודה בן בתירה
כתרומת גורן כן תרימו אותה · מה תרומת גורן ניטלת מן הגמור אף זו ניטלת
מן הגמור · מעתה לכשתאפה · רבי מתניה לא הקשה לתרומת הגורן אלא
למלאכת העירוס בלבד · רבי יוסי בשם רבי שמעון בן לקיש · דרבי עקיבה היא
דתנינן תמן הנוטל חלה מן הקב רבי עקיבה אומר חלה · וחכמים אומרים אינה
חלה כלום · אמר רבי עקיבה אלא לשעבר שמא כתחילה · והבא כתחילה כן
קימין · רבי יונה רבי חייה בשם ר"ש בן לקיש ירדו לה כשיטת ר' עקיבה · אמ' רבי
יוחנן דברי הכל היא · כיון שהוא נותנת את המים זו היא ראשית עריסותיכם דתני
מעשר טבל שנתערב בחולין אוסר כל שהוא אם יש לו פרנסה ממקו' אחר מוציא
לפי חשבון · ואם לאו רבי לעזר בן ערך אומר יקרא שם לתרומת מעשר שבו
ויעלה באחת ומאה · רבי יעקב גבולייא בשם רבי חנינה הלכה כרבי אלעזר בן
ערך · אמר רבי יוחנן ממה שלימדו את הכהנות הדא אמרה אין הלכה כר' לעזר
בן ערך · מה למדו את הכהנות הרי זה חלה על העיסה הזאת ועל שאו' הנתערב
בה ועל הקמח שנשתייר בה ועל הקרץ שניתן תחתיה לכשתעלה כולה גוש אחד
הקודש וזה שבידי לשם חלה חוץ מן הטמא שבה · ואמר הוא והטמא שבה ·
ויעלה באחד ומאה · רבי יונה אמר רבי שמואל קפודקיא חד מן רבנין חד אמר
כאן בשיש בו כדי להעלות · וכאן בשאין בה כדי להעלות · מכיון שהוא זקוק
להעלות כמי שיש לו פרנסה ממקום אחר · אמר רבי יוסי נראין דברים כערבי
שבתות שזה מביאה וזה מביא' כמפריש מחיוב על חיוב · אבל בחול תיקנו בחלה
שתהא ניטלת כן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף שמא מפטור על החיוב ·
אמר ר' יונה לא מסתברא דלא כחול · אבל בערב שבת צריכה לומר הוא והטמא
שבה למה עד שלא תעשה גוש אחד היא ניטלת לשום חלה משתעשה גוש אחד
היא קדישה לשם חלה · אם או' את חוץ מן הטמא שבה נמצא טבל טמא מעורב
בחלה · מתוך שאת אומר הוא והטמא שבה חולין טמאין הן לא מוטב להפריש
מפטור על חיוב · ולא יהא טבל טמא מעורב בחלה · אמר ר' שמואל בר אבודמא
ולא למפריעו היא קדישה מכיון שהיא קדישה למפריעה כמפרש' כחיוב על חיוב
למה לי · ובלבד שלא יהא שם חמשת רבעים קמח · אמר רבי מתניתא קודם
עד שלא למדו את הכהנות · הלכה ב' אמר רבי יונה תרתין
מילין תני רבי חייא רוב' ואינון פליגין חדא על חדא טבל מינו בחולין וכל הספק
פוסל את התרומה ופוסל את החולין מלעשות תרומה · וקשיא אם טבל מינו
בחולין למה לי פוסל את החולין מלעשותן תרומה · והא מינו בתרומה ·
אמר ר' יונה אוף אנן תנינן תרתיהון טבל מינו בחולין · דתנינן תמן אוכל מעשר
שהוכשר במשקה ונגע בו טבול יום או ידים מסואבין כפרישין ממנו תרומ' מעשר
בטהרה מפני שהוא שלישי הדא אמרה שהטבל מינו בחולין · וכל הספק פוסל
את התרומה ופוסל את החולין מלעשותן תרומה דתנינן תמן נולד לה ספק עד
שלא גילגלה תיעשה בטומאה · משגילגלה תיעשה בטהרה · אמר רב ששת
דרבי עקיבה היא דרבי עקיבה אמר יעשנה בטומאה ואל יעשנה קבין · אמר רבי
זעירא דברי הכל היא יעשנה קבין בספיקן · התיב רבי חייה בר רבי בון קומי רבי
זעירא · והתני אף בשאר המינין כן · אית לך מימר יעשנה קבין בספיקן · רבי
זבידא אמר אנא בעיתה · רבי יוסי בשם רבי הילא כרין היה שיטמא אדם טבלו
דבר תורה דכתיב ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי · תרומה צריכ' שימור ·
אין הטבל צריך שימור מה אני מקיים ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן ·
עשה שינתן לאהרן הכהן בכהונתו · וכאן הואיל ואין את יכול ליתנו לכהן
בכהונתו רשאי את לטמאתו · הלכה ג' ולמה תנינתה תרין זימנין ·
רבי חונה רבי חייה רבי יהושע בן לוי בשם ר' פדיה אחת למירוח ואחת לשליש ·
רבי יוסי אמר רבי בא וחבריא · חבריא אמרין אחת למירוח ואחת לשליש · רבי
בא מפרש לחלה למירוח ופיאה לשליש · ומתניתא דרבי עקיבה דרבי עקיבה
אמר אחר שליש הראשון את מהלך דאיתפלגון שדה שהביאה שליש לפני גוי
ולקחה ישראל רבי עקיבה אומר התוספת פטור וחכמים אומרים התוספת חייב ·
מי כדון · תיפתר או כרבי עקיבה במחלוקת או כדברי הכל בקוצר מיד ·
הלכה ד' מה בינה לעיסת ארנונא שמא אינה חייבת בחלה · תמן
ברשות ישראל היא שמא ימלך הגוי לישלה · ברם הכא לדעתו היא תלויה ·

תני ר' יודה מלאי של ישר' ופועלין גוים עושין לתוכו חייב בחלה · מלאי של גוי
ופועלי ישראל עושין בתוכו פטור מן החלה · אמר רבי יוסי אוף אנן תנינן נכרי
שנתן לישראל לעשות לו עיסה פטורה מן החלה · רבי בון בר חייה בעא קומי
רבי זעירא ואפילו יש בשל ישראל כשיעור יעשה בקב מכן וקב מכן וקב הגי'
באמצע · אמר ליה רבי זעירא ואינו מעורב על ידי גוים · הלכה ה'
תמן תנינן גר שנתגייר והיתה לו פרה נשחטת עד שלא נתגייר פטור משנתגייר
חייב · ואם ספק פטור שהמוציא מחבירו עליו הראייה · תמן את אמ' ספק פטור ·
והכא את אמר ספק חייב · אמר רבי אחא איתהפכת קומי רבי אמי ואמר מי יאמר
לי שהוא נוטל דמיו מן השבט · רבי יעקב בר זבדי רבי חייה בשם רבי לעזר נוטל
הוא דמיו מן השבט · ויפרש תבן ויטול דמיו מן השבט · אמר ר' יוסי חלה שהוא
טבל וכעין מיתה מפריש ולא יטול דמיו מן השבט על שם המוציא מחבירו עליו
הראייה · אמר רבי בון בר חייה שני גוים שעשו שני קבין וחלקו והוסיפו זה על
שלו וזה על שלו חייבין שלא היתה להן שעת חובה ונפטרו · שני ישר' שעשו שני
קבין וחלקו והוסיפו זה על שלו וזה על שלו פטורין שכבר היה להן שעת חובה
ונפטרו · ישראל וגוי שעשו שני קבין וחלקו והוסיפו זה על שלו וזה על שלו ·
מהוא חלקו של ישראל חייב · חלקו של גוי מהו · כלום חלקו של גוי חייב לא
מחמת חלקו של ישר' · חלקו של ישר' חייב וחלקו של גוי פטור · ר' עקיבה אומר
הכל הולך אחר קרימה כתנור · חבריא בשם רבי לעזר מודה ר' עקיבה לחכמים
בעיסת הדיוט שגילגלה שיכולה · רבי הילא בשם רבי לעזר מודה רבי עקיבה
לחכמים בעיסת הקדש שגילגלה פוטרה · מתנא אמ' דברי רבי עקיבה אין מירוח
פוטר במקום הקדש · אמר ר' יונה הדא דמתנא פליגא על רבי לעזר · מאן דאמר
גילגול פוטר המירוח פוטר · ומאן דאמר אין גילגול פוטר אין המירוח פוטר ·
ברם כרבנין גילגול פוטר ברשות הגוי · המירוח פוטר ברשות הגוי · וקשיא על
דרבנין גילגול פוטר ברשות הגוי אין המירוח פוטר ברשות הגוי · שניא היא
דכתיב וכל מעשר הארץ מזרע הארץ · והכא לית כתיב מלחם הארץ · מלחם
ולא כל לחם · אמר רבי חנינה בריה דרבי הלל מן הדא דרבנין אנן ילפין דלית
הדא דמתנא פליגא על רבי לעזר כמה דרב' אמר גילגול פוטר ברשות הגוי אין
המירוח פוטר ברשות הגוי · כן רבי עקיבה אומר אין גילגול פוטר ברשות הגוי
ואין המירוח פוטר במקום הקדש · הלכה ו' מתניתא כדרבן שמעון
גל' חר"ש בן ידידיה דלח
בן גמליאל דרבן שמעון בן גמליאל אומר לעולם אינה חייבה עד שיהא בה דגן
בשיעור · רבי יעקב בר אידי בשם רבי שמעון בן לקיש הלכה כרבן שמעון בן
גמליאל · א"ר הילא בין כרבנין דהכ' בין כרבנין דהתם אמרין עד שיהא רובה דגן ·
וטעמה דגן · רב הונא אמר טעמה דגן אף על פי שאין רובה דגן · מתני' פליגא
על רב הונא עירב בה שאר המינין עד שיהא בה רובה דגן וטעמה דגן · פתר לה
במינים אחרים · מתניתא פליגא על רבי הילא וגוטל שאור מעיס' חטין ונותנה
לתוך עיסת האורז אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה ואם לאו פטורה · בגין נתגג
דבתרומה הטבל אסור · כל שהוא מין במינו שלא במינו בנותן טעם · רבי יוסי הוה
מסמך לרבי זעירא שמע קליה דרבי הילא יתיב מתני רבי יוחנן אמר טעמה דגן
אף על פי שאין רובה דגן · רבי יוסי בשם רבי יוחנן עד שיהא רובה דגן וטעמה
דגן · אמר מחלפה היא בידיה סיכן הוה לן רבי יוסי כרב הונא · הלכה ז'
רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעירא מנחה שנתערבה בחולין קומץ ומתיר את
שיריים לאכילה קורא אני עליה והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו · אמ' ליה וכי
טבל שנתערב בחולין קורא אני עליה ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן ·
אמר ליה וכי אמרית לך שאינו מוציא ממנו עליו ולא ממנו למקום אחר · אין
תפשטא לך שאינו מוציא ממנו על מקום אחר אפילו ממנו עליו אינו מוציא ·
מתני' אמרה שהוא מוציא ממנו עליו דתנינן ואם לאו יוציא חלה אחת על הכל ·
אמרין לית הדא דר' זעירה תתיבה על ר' בון בר חייה · מה בין המוציא ממנו עליו ·
מה בין המוציא ממנו למקום אחר · בשעה שהוא מוציא ממנו עליו הואיל ואין
אותו הטבל ראוי להעשות תרומה כיוצא בו חולין שבו מבטלין אותו בשעה
שהוא מוציא ממנו למקום אחר הואיל ואותו הטבל ראוי להעשות חולין כיוצא
בו לא בטל · אמר רבי יוסי הדא אמר' טבל שנתערב בתרומ' הואיל ואותו הטבל
ראוי להעשות בתרומה כיוצא בו לא בטל · ולית הדא דר' בון בר חייה התיבה
על דר' זעירא · מה נפשך אם שלמעלן בטל אף שלמטן בטל · אם שלמטן לא
בטל אף שלמעלן לא בטל שכבר קידשתנו · ואם לאו מביא ד' רובעין ומשיך · ר'
יונה בשם ר' זעירא זאת אומר' רובע שאו' שנטבל במקומו טובל ד' רובעין במקום
אחר · הדא אמרה שהנשוך תורה · א"ר איבי אתפלגון ר' יוחנן ורשב"ל · ר' יוחנן
אמר הנשוך תורה · רשב"ל אמ' אין הנשוך תורה · ר' חייה בר בא מחליף שמועת'
בעון קומי ר' יוסי את מה שמעת מן ר' יוחנן אמר לון אנא לא שמעית כלום אלא
נפרש מיליהון דרבנין מן מליהון דתמן תנינן המכניס חלו' עם להפריש ונשכו ב"ש
אומ' חיבור בטבול יום וב"ה אומ' אינו חיבור א"רשב"ל ממה דתנינן אינו חיבו' · הדא
אמרה שאין חייבין עליו משו' טמא אוכל טהור · א"ל ר' יוחנן שנייא היא כטבול יום
דכתיב ביה טהור וטמא טהור לחולין מבעוד יום ולתרומה משתחשך הוי רבי
יוחנן דו אמר דבר שאינו חבור בטבול יום תורה היא · דו אמר הנשוך תורה ורבי
שמעון בן לקיש דו אמר אינו תורה דהוא אמר אין הנשוך תורה · והתנינן ואם

ואם לאו מביא ארבעת רובעין ומשיך · אמר רב הושעיה תיפתר שבא מעיסת תנשוך · ר׳ זעירה בעי אומה פליגין ר׳ יוחנן ורבי שמעון בן לקיש בנשוך מאיליו אבל אם הישיכו בידו כל עמא מודיי שהנשוך תורה · אפילו תימר הישיכו בידו הוא המחלוקת נאמר רבי שמעון בן לקיש כדעתיה דאמר רבי שמעון בן לקיש בשם חזקיה טבל בטל ברוב · רבי יוסי בי רבי נהוראי אמר טבל בטל ברוב אמר רבי יוחנן אין הטבל בטל ברוב · רבי בא בר ממל ורבי חילא אעלין עובדא קומי רבי יסא סברין מימר שנים רבין על אחד ולא שמעין דאמ׳ רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אין הטבל בטל ברוב · והתנינן ואם לאו מוציא מאחד על הכל · אמר רבי יוסי כל עמא מודיי שהוא מפריש מה פליגין לחוש להפרשה שנייה מאן דאמר טבל בטל ברוב אריסה ונפלת לאתר חורן אינו חושש להפרשה · שנייה מ״ד אין הטבל בטל ברוב אריסה ונפלת לאתר חורן חושש להפרשה שנייה אמר רבי בא מפליגין ר׳ יוחנן ור״ש בן לקיש בטבל שנטבל דבר תורה · אבל בטבל שנטבל מדבריהן כל עמא מודיי שהטבל בטל ברוב · התיב ר׳ בא בר ממא קומי ר׳ יוסי והתנינן כירצא בו זיתי מסיק שנתערבו עם זיתי ניקוף ענבי בציר שנתערבו עם ענבי עוללות · ולא טבל שנטבל מדבריהן הוא · א״ר מנא קיימתיה בשמן של זיתי מסיק שנתערב בשמן של זיתי ניקוף · מתיב ר׳ יוחנן לר״ש בן לקיש והתנינן נוטל אדם כדי חלה מעיסה שלא הורמה חלתה לעשותה בטהרה להיות מפריש עליה והולך מבין שקדש רובה לשם חלה · תבטלי ברוב · אמר כרושם תדע לך שהוא כן דתנינן תמן הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר כאחת לאי זה דבר הוא מסים לא כדי שיבטל ברוב · א״ר יצחק בר לעזר ולא יהא או׳ הרומת דברי הזה וזה כזה · חזר ר׳ יצחק בר לעזר ואמר לא אמרנא כלום · ולא ר׳ יוחנן כי אמר תרומת כרי זה וזה כזה · ר׳ יוחנן אמ׳ במקום שנתרמה תרומתו של ראשון נסתיימה תרומתו של שני · לקט דלעת להיות מפריש עליה והולך הרי זה לוקט ובא ורושם עד כאן תרומה ועד כאן תרומה דברי רבי רשב״ג אומר לוקט ומחשב במות שהוא למד · הוון בעיי מימר מ״ד עד כאן תרומה ועד כאן תרומה טבל בטל ברוב · מאן דאמר לוקט ומחשב במות שהוא למד אין הטבל בטל ברוב · א״ר בא כדי שיהא זקוק ליתן לשבט ביניהן היה צריך להרום ארבע חמש חביות מן הבור מעלה את הראשונה על פי הבור ואומר הרי זו תרומה · וכן השנייה וכן השלישית דברי רשב״ג · רבי אומ׳ מעלה כולן על פי הבור ואומ׳ הרי אלו תרומה · הוון בעיי מימר · מאן דאמר מעלה את הראשונה על פי הבור הטבל בטל ברוב · ומאן דאמר מעלה כולן על פי הבור אין הטבל בטל ברוב · רבי אבהו בשם רבי יוחנן הקף ביניהן · מאן דאמר מעלה כולן על פי הבור תורם מן המוקף · ומאן דאמר מעלה את הראשונה על פי הבור אין תורם מן המוקף · רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי יוחנן מחליף מאן דאמר מעלה את הראשונה על פי הבור תורם מן המוקף · ומאן דאמר מעלה כולן על פי הבור אין תורם מן המוקף · אמר ליה רבי זעירה ואינו מעורב על ידי גידין:

הדרן עלך אוכלין עראי

שתי נשים שעשו שני קבין ונגעו זה בזה אפי׳ הן ממין אחד פטורין · ובזמן שהן של אשה אחת מין במינו חייב ושלא במינו פטור · ב׳ אי זהו מין במינו החטים אינן מצטרפות עם הכל אלא עם הכוסמין · השעורין מצטרפין עם הכל חוץ מן החט׳ · רבי יוחנן בן נורי אומר ושאר המינין מצטרפין זה עם זה · ג׳ שני קבין וקב אורז וקב תרומה באמצע אינן מצטרפין · דבר שניטלה חלתו באמצע מצטרפין שכבר נתחייב בחלה · ד׳ קב חדש וקב ישן שנשכו זה בזה רבי ישמעאל אומר יטול מן האמצע · וחכמים אוסרין · הנוטל חלה מן הקב רבי עקיבה אומר חלה · וחכמים אומרים אינה חלה · ה׳ שני קבין שניטלה חלתן של זה בפני עצמו ושל זה בפני עצמו וחזר ועשאן עיסה אחת ר׳ עקיבה פוטר וחכמים מחייבין נמצא חומרו קולו · ו׳ נוטל אדם כדי חלה מעיסה שלא הורמה חלתה לעשות׳ בטהר׳ להיו׳ מפריש עליה והולך · חלת דמאי עד שתסרח שחלת דמאי ניטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף · ז׳ ישראל שהיו אריסין לגוים בסוריא רבי ליעזר מחייב בפירותיהן במעשרות ובשביעית · ורבן גמליאל פוטר · רבן גמליאל אומר שתי חלות בסוריא · ורבי ליעזר או׳ חלה אחת · אחזו קולו של רבן גמליאל וקולו של רבי ליעזר · חזרו לנהוג כדברי רבן גמליאל בשתי דרכים · ח׳ רבן גמליאל אומר שלש ארצות לחלה בארץ ישראל ועד גזיב חלה אחת מגזיב ועד הנהר ועד אמנם שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן של אור יש לה שיעור · ושל כהן אין לה שיעור · מהנהר ומאמנם ולפנים שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן · של אור אין לה שיעו׳ ושל כהן יש לה שיעור · וטבול יום אוכלה · רבי יוסי אומר אינו צריך טבילה · ט׳ ואסורה לזבין ולזבות לנידות וליולדות ונאכלת עם הזר על השולחן וניתנת לכל כהן · י׳ אלו נתנין לכל כהן החרמים והבכורות ופדיון הבן ופדיון פטר חמור והזרוע והלחיים והקבה וראשית הגז ושמן שריפה וקדשי מקדש והביכורים · רבי יהודה אוסר בביכורים · כרשיני תרומה רבי עקיבה מתיר וחכמים אוסרין · יא׳ נתיי איש תקוע הביא חלו׳ מבייתור ולא קיבלו ממנו אנשי אלכסנדריאה · הביאו חלותיהן מאלכסנדריאה ולא קיבלו מהן אנשי הר׳ צבועים הביאו ביכוריהן קודם לעצרה ולא קיבלו מהן מפני הכתוב שבתורה חג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה · יב׳ בן אטיטס העלה בכורו׳ מבבל ולא קיבלו ממנו · יוסף הכהן הביא בכורי יין ושמן ולא קיבלו ממנו · אף הוא העלה את בניו ואת בני ביתו לעשות פסח קטן בירושלם והחזירוהו שלא יקבע הדבר חובה · אריסטון הביא בכוריו מאפמיא וקיבלו ממנו מפני שאמרו הקונה בסוריא כקונה בפרוור ירושלם ·

סליק פירקא

שתי נשים שעשו שני כו׳ · אמ׳ ר׳ יוחנן סתם אשה אחת אינה מקפדת שתים מקפידות הן · אשה אחת שהיא מקפד׳ עשו אות׳ בשתי נשי׳ · שתי נשים שאינן מקפידות עשו אותם באשה אחת · אם אינה מקפדת למה הוא עושה אותה בשני מקומות · אמר ר׳ יונה כשאין לה מקום ללוש · מילתיה דרבי יונה אמר היה לה מקום הכן ללוש והיא עושה אותן בשני מקומות מקפדת היא נקי וקיבר מקפדת היא · אמר רבי לעזר שתי דיעות עשו אותן כשתי נשים · שמואל בר אבא בעי אפילו רוצות · יש דברים שהן חיבור בחלה ואינן חיבור בטבול יום · חיבור בטבול יום ואינן חיבור בחלה · וחיבור בחלה דתנינן בזמן שהן של אשה אחת מין במינו חייב ושלא במינו פטור · ואין חייבין בטבול יום דתנינן תמן המבגים חלות על מנת להפריש ונשכו בית שמאי אומרים חיבור בטבול יום · ובית הלל אומרים אינן חיבור בטבול יום דתנינן תמן בשר הקדש שקרם עליו הקופה · הא שאר כל הקופה חבור ואין סופו לחתכו ואינן חייבין בחלה דאמר רבי יוחנן העושה עיסה על מנת לחלקה בצק פטורה מן החלה · הלכה ב׳ כהן שיירתה רב הונא אמר אם אומר את השיפון מין כוסמין מצטרף עם החיטים · שיבולת שועל מין שעורים אינו מצטרף עם החיטים · רבי יוחנן בן נורי אומר שאר המינין מצטרפין זה עם זה · אית תניי תני כל המינין מצטרפין זה עם זה · על דעתיה דהדין תנייא בריא מה בין נשוך מה בין בלול · אמר רבי יודן אבוה דרבי מתניה בשחלקן והוסיף עליהן נשוכין חייבין · בלולין פטורין · הלכה ג׳ ניתני אורז ולא ניתני תרומה · אילו תנינן אורז ולא תנינן תרומ׳ הוינן אמרין אורז על ידי שאינו במינו אינו מצטרף · תרומה על ידי שהוא במינה מצטרף הוי צורכה מיתני תרומה · או אילו תנינן תרומ׳ ולא תנינן אורז הוינן אמרין תרומה על ידי שהיא אינ׳ נגררת אינה מצטרפת · אורז על ידי שהוא נגרר מצטרף הוי צורכה מיתני אורז וצורכה מיתני תרומה · קב אורז אינו מצטרף · קב מדומע אינו מצטרף · קב תרומה אינו מצטרף · קב הגוי אינו מצרף · קב מין אחד מצרף · קב אשה אחרת מצרף · קב חדש מצרף · קב דבר שניטלה חלתו מן האמצע מצטרף · ור׳ בון בר חייה בעי קב חלה מהו שיצרף · תני רבי חלפתא בן שאול קב הקדש מצרף · קב חלה אינו מצרף · מה בין הקדש ומה בין חלה · הקדש ראוי הוא לפדותו ולחייבו · חלה אינו ראוי לפדותה ולחייבה · הלכה ד׳ חצי קב חטים וחצי קב שעורי׳ וחצי קב כוסמין נוטל מן הכוסמין לפי מה שהן · קב חטים וקב שעורי׳ וקב כוסמין תורם מכל אחד ואחד לפי מה שהוא · לא אמר אלא קב חיטין קב שעורין קב כוסמין · הא קב חטים וקב שעורין וקב כוסמין מאמצע לא בדא · רבי בון בר חייה א״ר חנינ׳ חברין דרבנין בעו מה בין כוסמין באמצע מה בין שעורין באמצע · רבי כהן בשם רבנין דקסרין אין הכוסמין מצטרפין עם החטים מפני שהוא במינו אלא שהו׳ מדמה לו מכיון שהוא רחוק ממנו אינו מדמ׳ לו · ר׳ יונה בעי אף לעניין מעט׳ כרובה כן כמה דתימר תמן הוו לו חמש זיוב בכפר חנניה וחמש זיוב בכפר בנותני · וחמש פטור בציפורין כמה דתימר תמן דבר שניטלה חלתו מן האמצע מצרף · אוף הכא כן · אין תימר שנייא היא חלה שהוא כנשוך · והרי ששה עשר מיל לא כנשוך הוא · מצינו חלה מהלכה לא מצינו מעשר בהם׳ מהלכה · הלכה ה׳ יאות א״ר ישמעאל כוסמין וחיטין שני מינים הן · ע׳ שהוא מדמה ל׳ו את או׳ מצרף · · חדש וישן לא כ״ש · א״ר הילא טעמ׳ דרבנן כוסמין וחיטין שני מינין ואין בני אדם טועין לומ׳ שתורמין ומעשרין מזה על זה · חדש וישן מין אחד הוא אם אומר את כן אף הוא סבור לומר שתורמין ומעשרין מזה על זה · רבי עקיבה מדמי לה לפירות שלא נגמרו מלאכתן · עבר והפריש כהן תרומה הרי זו תרומה · ורבנין מדמין לה להבואה שלא הביאה שליש · עבר והפריש ממנה חלה אינ׳ חלה · חזרו לו׳ אינן דומין לא לפירות שלא נגמר׳ מלאכתן ולא להבוא׳ שלא הביאה שליש · אלא ר׳ עקיבה מדמי לה לומר הרי זו תרומה על הפירות האילו לכשיתלשו ותתלשו · ורבנין מדמין לה לומר הרי זו תרומה על הפירות האילו לכשיתלשו · הוון בעיי מימר מה דא״ר רבי עקיבה ניטל חלה מקב חלה מהלכה היא מדבר תורה לא מן מה דתנינן ר׳ עקיבה פוטר וחכמים מחייבין הדא אמרה אפילו מדבר תור׳ נמצ׳ חומרו קולו אית תניי תני קולו חומרו · מ״ד חומרו קולו ר׳ עקיב׳ ·

קולו

קלו וחומרו דרבנן׃ הלכה ו׳ מה עד שתסרח מאוכל אדם או עד שתפסול מאוכל הכלב׳ נישמעינה מן הדא נסרח׳ מאוכל אדם מטמא טומא׳ אוכלין ושורפין אותה בטומאה. מטמא טומאת אוכלין ואת אמרת כאוכל הכלב׳ אלא מאוכל אדם. הדא אמרה שתורמין מן הרע על היפה׳ ואתייא כיי דמר רב שמואל בר רב נחמן בשם ר׳ יונתן שתורמין מעלי איסטפניני על האיסטפניני במקו׳ שאוכלין אותה כהדא גמליאל זוגא אינשי מתקנה איסטפניניתיה אתא שאל לרבי יוחנן א״ל אית תמן קיבה אפריש מן קנובתה׳ תני תרומת מעש׳ של דמאי איתא חמי תרומ׳ מעשר של ודאי ניטלת מן הטהור על הטמא׳ תרומת מעשר של דמאי לא כ״ש׳ א״ר יוסי בספק תרומה גדולה אנן קיימין כספק והפריש תרומה ספק לא הפרי׳ כמה דתימ׳ בין הודאי על הדמאי תרומה לא תאכל עד שיוציא הרומ׳ ומעשרו׳ ואמ׳ כן הדמאי על הדמאי כן׳ אמ׳ ר״ש בר כרסנ׳ כאן ברוצה לאוכלה כאן ברוצ׳ לשורפ׳.

הלכה ז׳ ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן לא חייב ר׳ ליעזר אלא בחבירי אבות כגון מהלל דבית ר׳. תני ר׳ חלפתא בן שאול קנס קנסו ר׳ ליעזר׳ מה נפק מביניהון אדם לטעה. מאן דאמר קנס חייב. מאן דאמר בחבירי בהי׳ אבות פטור. הלוקח מן הנחתום בסוריא צריך להפריש חלת דמאי דברי רבן גמלי׳אל וחכמ׳ אומרים אינו צריך להפריש חלת דמאי׳ א״ר חנניה קומי רבי מנא יאות אמ׳ רבן גמליאל מה טעמהון דרבנין׳ א״ל כשם שלא נחשדו ישר׳ על תרומה בארץ כך לא נחשדו על חלה בסוריא׳ ר׳ אבון בר חייא בעי כמה דאתאמר׳ שתי חלו׳ בסוריא והכוותה שתי תרומות בסוריא׳ א״ר תני חלה אין אחריה כלום. תרומה יש אחריה כלום. אם או׳ את כן נמצאת אותה התרומה שהוא מפריש טבולה למעשרות׳ ביקש ר״ג בר׳ להנהיג את הדמאי בסוריא ולא הניח לו רבי הושעיה. אמר ליה מעתה יחושו הבותים על חלתן׳ מחלפה שיטתיה דרבי הושעיה תמן אמר אימת קדשים עליו ואינו נותן לכהן דבר שאינו מתוקן. וכא הוא אמ׳ הכן. א״ר כהן בר חייה אני אומר אותה של אחר נתן לו א״ל רבי מנא לא תני רבי הושעיה אלא מעתה יחושו הבותים על חלתן. הלוקח מן הנחתו׳ ומן האשה שהיא עושה למכו׳ לשוק צריך להפריש חלת דמאי מבעל הבית. והבתארה אצלו אינו צריך להפריש חלת דמאי׳ ר׳ יונה בשם ר׳ חנניה חברהון דרבנין בבתארה אצלו לעיסתו. א״ר יונה והן שראו אותו מגבל אצל אחר׳ חזקת בעלי בתים בסוריא אינו צריך להפריש חלת דמאי׳ אם ידוע שרוב יבגנסו משלו צריך להפריש חלת דמאי׳ ר׳ בון בר חייה בעי לית הדא פליגא על רבי הושעיה׳ א״ר מנא כאן בארץ׳ כאן בחוצה לארץ׳

הלכה ח׳ רבי חונא אמר כיני מתניתא מכזיב ועד הנהר מכזיב ועד אמנם׳ תני אי זו היא הארץ ואי זו חוץ לארץ כל שהוא שופע מטורס אמנס ולפנים ארץ ישראל. מטורס אמנס ולחוץ חוצה לארץ׳ הניסין שבים את רואה אותן כאילו חוט מתוח מטורס אמנס ועד נחל מצרים׳ מהחוט ולפנים ארץ ישראל׳ מהחוט ולחוץ חוץ לארץ. רבי יודה אומר כל שהוא כנגד ארץ ישראל הרי הוא כארץ ישראל שנא׳ מר וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים. שבצדדין מהן את רואה אותן כאילו חוט מתוח מקפלריא ועד אוקינוס. מנחל מצרים ועד אוקינוס מהחוט ולפנים ארץ ישראל׳ מהחוט ולחוץ חוץ לארץ. אמר רבי יוסטא בר שונם לכשיגיעו הגליות לטורס אמנם הן עתידות לומר שירה שנאמר תשורי מראש אמנה. אית תניי תני הירדן מארץ ישראל אית תני הירדן כחוצה לארץ. אית תני הירדן גבול בפני עצמו. מאן דאמר הירדן מארץ ישראל והעדנה והירדן וגבול׳ מאן דאמר הירדן כחוץ לארץ. והירדן וגבול אותו לפאת קדמה. ומאן דאמר הירדן גבול בפני עצמו והוא שהוא במקום אחד עשה ירדן שנטל מזה ונתן לזה מה שנטל נטל ומה שנתן נתן. ומה נן קיימ׳ אם במקו׳ שהיה ארץ ישראל ונעשה בסוריא חזקתו למעשרות ולשביעית. רבי ירמיה רבי אימי בשם רבי יוחנן׳ ר׳ סימון בשם רבי יהושע בן לוי לחזקות ולביעורין ולמעשר בהמה. רבי חילא בשם רבי שמעון בן לקיש והוא שמשך עפר.

הלכה ט׳ של אחד יש לה שיעור שהוא דבר תורה׳ של כהן אין לה שיעור שהוא מדבריהן. ויפריש לאחד ולא יפריש לכהן. שלא יהו אומרי׳ ראינו תרומה טהורה נשרפת. ויפריש לכהן ולא יפריש לאור. שלא יהו אומרים ראינו תרומה טמאה נאכלת׳ מתוך שהוא מפריש שתיהן לכשהוא בא לכאן הוא נשאל׳ חדא מדבריהן הוא׳ מוטב לרבות באכלת ולא לרבות בשרפה׳

הלכה י׳ אוף רבי יודה מודה בה׳ חומר הוא בדבר שהטומאה יוצאה מגופו. הורי רבי אבהו בבצרה שהיא צריכה רוב. אמר רבי יונה מלמד שהיא עולה בפחות ממאה ואינה נאסרת באחד ומאה. אמר רבי זעירא מתניתא אמרה אפילו באחד ואחד. דתנינן ונאכלת עם הזר על השולחן אמר רבי יוחנן רבותינו שבגולה היו מפרישין תרומה ומעשרות עד שבאו הרוכין ובטלו אותן. מאן אינון הרוכין תרגמוניא. רבי זעירא רב יהודה בשם שמואל חלת חוץ לארץ ותרומה חוץ לארץ אוכל ואח׳ כך מפריש. ר׳ בא בשם שמואל לא חשו אלא לתרומת דגן תירוש ויצהר. רבי הילא בשם שמואל לא חשו אלא לתרומה בלבד׳ אבל לירקות או אפילו לתרומה גדולה לא חשו. כהדא דתני איסי בן עקביה אומר מעשרות לירקות מדבריהן. תני חלה והגר בארץ ותרומת הגר בחוץ לארץ מודיעין אותו שאינו צריך ואוכל ומהנה לכל כהן בין לכהן חבר בין לכהן עם הארץ.

הלכה י״א יש כהן נוהגין לאנשי משמר ויש מהן נוהגין לכל כהן׳ הבכורות והביכורים לאנשי משמר ושאר כולהן לכל כהן׳ רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא מניין שהחרמים לאנשי משמר. אמר ליה כשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו. אחוזה עצמה מהו שתהא לאנשי משמר בגין דכתיב לכהן תהיה אחוזתו. אחוזה עצמה מהו שתהא לאנשי משמר. והכתיב ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה. מעתה לאנשי משמר׳ רבי אחא רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל חרם קודש קדשים הוא לה׳ מה קדשי קדשים לאנשי משמר. אף חרמים לאנשי משמר. מעתה אף המטלטלין. דתני מה בין הקרקעות למטלטלין אלא שהקרקעות לאנשי משמר והמטלטלין לכל כהן. רבי יוסי בי רבי בון רבי חייה בשם רב ששת אשי ה׳ ונחלתו יאכלון׳ מה אישים לאנשי משמר׳ אף נחלה לאנשי משמר׳ עשרים וארבעה מתנות ניתנו לאהרן ולבניו עשר במקדש. ארבע בירושלם. עשר בגבולין. אילו הן שבמקדש חטאת ואשם וזבחי שלמי׳ ציבור וחטא׳ העוף ואשם תלוי ולוג שמן של מצורע. שתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות והעומר. ואלו הן שבירושלם הבכורות והביכורים והמורם מן התודה ומאיל נזיר ועורות המוקדשין. אלו הן שבגבולין התרומה ותרומת מעשר וחלה והזרוע והלחיים והקיבה וראשית הגז וגזל הגר ופדיון הבן. ופדיון פטר חמור וחרמים ושדה אחוזה. ר׳ יודה אוסר בביכורי׳ רבי יודה כדעתיה דו רבי יודה אמר אין נותנין אותן אלא לחבר בטובה. אמר רבי יונה רבי עקיבה כדעתיה דו רבי עקיבה אמר כל נעשין בטובאה. אמר רבי יוסי אפילו תימא מחלפא שיטתיה שנייה היא שאין אדם מצוי לטמא אוכלי בהמתו מפני מה לא גזרו על הבקיה במעליהן יצאת עמהן מאלכסנדריאה. איכתי גזרת על הגרשינין רבי יוסי אומר בימי רעבון׳ רבי חנניה בשם רבי בימי דוד. אמרין היא הדא היא הדא׳

הלכה י״ב תני רבי חייה גזרו עליהן והחזירום למקומן. אמר רבי בא בר זבדא אפשר לאוכלה אין את יכול שלא יאמרו ראינו תרומה טמאה שנאכלת. לשורפה אין את יכול שלא יהו או׳ ראינו תרומה טהורה נשרפת׳ להחזירה למקומה אין את יכול שלא יהו אומרין ראינו תרומה יוצא מן הארץ לחוץ לארץ׳ הא כיצד בניחה עד הפסח ושורפה׳ אמר רבן שמעון בן גמליאל אני ראיתי את שמעון בן כהנא שותה יין של תרומה בעכו שאמר זה הובא מקיליקיה וגזרו עליו ושתייו בספינה. ואין בני אדם טועין לומר שמביאין תרומה מחוצה לארץ לארץ׳ נאמר לא ירד לעכו איכן שתייו מן החוט ולחוץ׳ בין החוט ולפנים. נאמר בין החוט ולחוץ. אמר רבי יונה אפילו תימר מן החוט ולפנים לא חשו למראית העין בספינה׳ אימתי היה שמעון בן כהנ׳ בימי רבי ליעזר. רבי שמעון בר כהנא הוה מסמך לרבי ליעזר עברון על חד סי״ג אמר ליה איתי חד קיסם ניחצי שניי. חזר ואמר לא תיתי לי כלום׳ אמר דאין אתי כל בר נש ובר נש מיעבד כן הוה אזיל סייגה דגוברה׳ רבי חגיי הוה מסמך לרבי זעירא עבר חד טעין חד מובל דקיסין אמ׳ ליה אייתי לי חד קיסם ניחצי שניי. חזר ואמר ליה לא תיתי לי כלום דאין אתי כל בר נש ובר נש מתעבד כן הא אזלא מובלה דגברא. רבי זעירה כשר כל כך. אלא מילין דיצרן שבע לך נעבדינן. אנשי אלכסנדריאה הביאו חלותיהן מאלכסנדריאה ולא קיבלו מהן׳ א״ר בא מרי ולא רבי חייה רובא היא׳ עוד הוא אית ליה וגזרו עליהן והחזירום. אנשי הר צבועים הביאו ביכורים קודם לעצרת ולא קיבלו מהן׳ תנינן הכן אין מביאין בכורים משקין. רבי הילא בשם רבי לעזר כיני מתניתא אין עושין בכורים משקין אפילו משהכו כהן בעלים. והתני דרך ביכורים משקה להביאן. מניין שיביא הלמד לומר הביא׳ תיפתר שלקטן משעה הראשונה על מנת כן. וכאן לא לקטן משעה ראשונה על מנת כן. ואתייא כמאן דאמר פסחן של נשים רשות. תני האשה עושה פסח הראשון לעצמה. והשני טפילה לאחרים דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר האשה עושה פסח שני לעצמה אפי׳ בשב׳ ואין צריכה לומר הראשון׳ רבי שמעון בן אלעזר אומר האשה עושה פסח ראשון טפילה לאחרים ואינה עושה פסח שני. מה טעמא דרבי מאיר איש שה לבית אבות. אם רצו שה לבית. מה טעמא דרבי יוסי איש שה לבית אבות כל שכן לבית. מה טעמא דרבי שמעון בן אלעזר איש ולא אשה. מה מקיימין רבנין איש פרט לקטן. אמר רבי יונה ואפילו לכאן דאמר חובה שנייא היא שהדבר כבוי׳ שמא יקבע הדבר חובה. לא כן סברנן מימר קודם לשתי חלות לא יביא ואם הביא כשר. שנייא היא שהדבר מסוים שמא יקבע הדבר חובה׳ ולא כן תנינן אם באו התמימין יקרבו׳ שנייא היא שהדבר מסוים שמא יקבע הדבר חובה. אריסטון הביא ביכוריו מאפמיא וקיבלו ממנו. הכן תנינן אין מביאין תרומה מחוץ לארץ לארץ. ויבואו ביכורין׳ אמר רבי הושעיא ביכורים באחריות הבעלים׳ התרומה אינה באחריות הבעלים׳ אם אומר את כן אף הן מרדפין לאחריה לטם׃

הדרן עלך שתי נשים וסליקא לה מסכת חלה

מסכת ערלה

הנוטע

לסיג ולקורות פטור מן הערלה · רבי יוסי אומר אפילו אמר הפנימי למאכל
והחיצון לסיג הפנימי חייב והחיצון פטור · ב׳ עת שבאו אבותינו
לארץ ומצאו נטוע פטור · נטעו אף על פי שלא כיבשו חייב · הנוטע לרבים
חייב · רבי יהודה פוטר · הנוטע ברשות הרבים והנכרי שנטע והגזלן שנטע
והנוטע בספינה והעולה מאיליו חייב בערלה · ג׳ אילן שנעקר
והסלע עמו אם יכול לחיות פטור ואם לאו חייב · נעקר הסלע מצידו וזעזעתו
המחרישה או שזיעזעתו ועשאו כעפר אם יכול לחיות פטור · ואם לאו חייב ·
ד׳ אילן שנעקר ונשתייר בו שורש פטור · וכמה יהא בשורש רבן
גמליאל משום רבי לעזר בן יהודה איש בירתותא כמחט של מתון · ה׳
אילן שנעקר ובו ברכה והוא חיה ממנו חזרה זקנה להיות כבריכה · והברכה
שנה אחר שנה ונפסקה מונה משעה שנפסקה סיפוק הגפנים סיפוק על סיפוק אף
על פי שהבריכן בארץ מותר · רבי מאיר אומר מקום שכוחה יפה מותר · ומקום
שכוחה רע אסור · בריכה שנפסקה והיא מליאה פירות אם הוסיף במאתי׳ אסור ·
ו׳ נטיעה של ערלה ושל כלאי הכרם שנתערבו בנטיעות הרי זה לא
ילקוט · ואם ליקט יעלו באחד ומאתים ובלבד שלא יתכוין ללקוט · רבי יוסי
אומר יתכוין וילקוט ויעלו באחד ומאתים · ז׳ העלים והלולבים
ומי גפנים והסמדר מותרין בערלה וברבעי ובנזיר ואסורין באשרה · רבי יוסי
אומר הסמדר אסור מפני שהוא פרי · רבי ליעזר אומר המעמיד בשרף הערלה
אסור · אמר רבי יהושע שמעתי בפי׳ שהמעמיד בשרף העלים ובשרף העיקרים
מותר · בשרף הפגים אסור מפני שהוא פרי · ח׳ ענקוקלות והחרצנים
והזגין והתמד שלהן קליפי רימון והנץ שלו קליפי אגוזי׳ והגרעיני׳ אסורין בערלה
ובאשירה ובנזיר · ומותרין ברבעי והנובלות כולן אסורות · ט׳ רבי
יוסי אומר נוטעין ייחור של ערלה · ואין נוטעין אגוז של ערלה מפני שהוא פרי ·
ואין מרכיבין בכפניות של ערלה ׃

סליק פירקא

הנוטע לסיג ולקורות פטור כו׳ · כתיב ונטעתם כל עץ מאכל ·
את שהוא למאכל חייב · לסיג ולקורות ולעצים פטור ·
מעתה אותו של מאכל אפי׳ חישב עליו לסיג יהא חייב ·
תלמוד לומר עץ מאכל רבי יוסי ילמד דבר מתחילתו ממשמע שנאמ׳ שלש שנים
יהיה לכם ערלים לא יאכל · וכי אין ידעין שבעץ מאכל הכתוב מדבר מה ת״ל
ונטעתם כל עץ מאכל את שהוא למאכל חייב · לסיג ולקורות ולעצים פטור ·
רבי יונה ילמד דבר מסופו במשמע שנ׳ ובשנה החמישית תאכלו את פריו להוסיף
לכם תבואתו · וכי אין אנו ידעין שבעץ מאכל הכתוב מדבר מה ת״ל ונטעתם כל
עץ מאכל · את שהוא למאכל חייב · לסיג ולקורות ולעצים פטור · תני רבן
שמעון בן גמליאל אומר במה דברים אמורים בזמן שנטע לסיג ולקורו׳ ולעצים
דבר שהוא ראוי להם · נטע דבר שאינו ראוי להן חייב · יאות אמר רבן שמעון
בן גמליאל · מה טעמון דרבנין · אמר רבי זעירא במשנה סדר נטעתם לעצים
ברצף לקורות במשפה לסיג מקום הסייג מוכיח עליו · תני בשם רבי מאיר כל
האילנות באין למחשבת פטור חוץ מן הזית ומן התאינה רבי מאיר כדעתי׳ דאמר
כל אילנו׳ אילן סרק חוץ מזית ותאינה · תני בשם ר׳ שמעון אין לך בא למחשבת
פטור אלא שלשת המינין בלבד רימון ושקמים וצלף · מהו שיהו חייבין במעש׳ ·
הפלוגת׳ דר׳ בא בר ממל ודר׳ הילא דאיתפלגון המשמר פירותיו לעצי׳ ר׳ בא בר
ממל אמ׳ חייב · ר׳ הילא בשם ר׳ יוסי אמר פטור · ר׳ בא בר ממל אמר חייב מן הדא
ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך · ממה שיש לך ואין לו את חייב ליתן לו · יצא
הבקר שידך וידו שוין בו · הוא לקט · הוא שכחה · הוא פיאה · הוא הבק׳ · ר׳ הילא
בשם ר׳ יוסי אמר פטור מן הדא כוסבר שזרעה לזרע ירקה פטו׳ · שני׳ היא כוסבר
שיש לו גורן אחרת · והיי דא אמר דא המקיים מליאה של כרוב לזרע בטלה
דעתו · קלחין יחידין לא בטלה דעתו · אר׳ יונה והוא שליקט ירק · אבל אם לא
ליקט ירק כך אנו אומרי׳ עצים חייבין במעשרות · מהו שיהו אסורין משום גזל ·
וכי עצים אינן אסורין משום גזל · מה צריכא ליה כגון אילין תותייא דלא איתן
בהן ממש · רימון שנטעו לשם רימון · בנות הדס שנטען לשם בנות הדס ·

אית תניי תני חייב · אית תניי תני פטור · אמר רב חסדא מאן דאמ׳ חייב במקום
שרוב משמרין · מ״ד פטור במקום שאין הרוב משמרין · רבי יוסי בעי אם במקום
משמרין למה לי חישב אפילו לא חישב · כך אנו אומרי׳ זית ותאינה עד שיחשוב
עליהן · אלא אפילו מחצה משמרין ומחצה שאין משמרין · אמר רבי מתיה מן
דבתרתה מקום שאין רוב משמרין אפילו לא חישב פטור · רבי יוחנן בשם ר״ש
בן יהוצדק גפן שעלת במקום חורשין פטורה מן הערלה ׃ א״ר יוסי אפי׳ נטעה ·
והתנינן העולה מאיליו חייב בערלה · תמן בשנטען במקום יישוב · ברם הכא
שנטעה במקום חורשין · א״ר ליעזר הדא דתימר בשאינה עושה כדי טפילתה ·
אבל אם היתה עושה כדי טפילת׳ חייבת · רב חונה שאל אתרוג שנטעו למצותו
מהו שיהא חייב בערלה · חזר רב חונ׳ ואמ׳ אתרוג שנטעו למצותו חייב בערלה ·
ולא בן הגינן ולקחתם לכם ולא מן המצוה · תמן ולקחתם לכם כרמים לא מן
המצוה · ברם הכא כמה דתימר גבי שופר יום תרועה יהיה לכם מכל מקום ·
וכא שלש שני׳ יהיה לכם ערלים לא יאכל מכל מקום · מה כינו לבשמר פירותיו
לעצים · כשם שהוא רוצה בפריו כך הוא רוצה בעצו · ברם הכא רוצה הו׳ בפריו
ואין רוצה בעצו · ועוד מן הדא דאמר רבי חנינה פרי אם אומר עצו אין אדם
יוצא בה ידי חובתו בפסח · בתג מה דמי לה · זית שנטעו להדליק בו בחנוכה ·
אמר רבי יוסי בר בון זה דבר תורה וזה מדבריהם · ואת אמר הכין מה דמי לה ·
זית שנטעו להדליק בו את המנורה זה דבר תורה וזה דבר תורה · רבי שמעון בן
יקים בעא קומי רבי יוחנן נטעו צד התחתון לסיג והעליון למאכל · צד התחתון
למאכל והעליון לסיג · אמר ליה היא הדא היא הדא · היא צד התחתון לסיג
והעליון למאכל · והא צד העליון לסיג והתחתון למאכל · כיצד הוא יודע ·
אמר רבי יונה מביא ומודד ומסיים עד כאן לסיג מיכן ואילך למאכל · ר׳ זעירא
בעי ניחא צד התחתון לסיג והעליון למאכל · צד התחתון למאכל והעליון
לסיג גדל בתוך איסור ואת אמר הכין · רבי זעירה כדעתיה דאמר רבי
זעירא בשם רבי יונתן בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו אפילו מוסיף כמה
אסור שאין גידולי איסור מעלין את האיסור · נטעו לסיג וחישב עליו למאכל
בא במחשבה · למאכל וחישב עליו לסיג לא כל הימינו · נטעו שנה ראשונה
לסיג מיכן ואילך חישב עליו למאכל מכיון שחישב בו מחשבת חיוב יהא חייב ·
והתנינן רבי יוסי אומר אפילו הפנימי למאכל והחיצון לסיג הפנימי חייב והחיצון
פטור · תמן למאכל למאכל לעולם · לסיג לסיג לעולם · ברם הכא מכיון
שעירב בו מחשבת חיוב יהא חייב · נטעו שלש שנים לסיג מיכן ואילך חישב
עליו למאכל והוסיף תוספתו רבי ירמיה אמר והתוספת פטור · רבי בא אמר
התוספת חיוב · אמר רבי יוסי הדא דרבי ירמיה מתחמיא קשיא ולית היא אלא
ניחא כהדא דתני שדה שהביאה שליש לפני גוי ולקחה ישראל · ר׳ עקיבה אומר
והתוספת פטור · וחכמים אומר התוספת חיוב · והבא עיקרו פטור והוספתו
חיוב · אמר רבי יוחנן דברי רבי ישמעאל כל שאין לו ערלה אין לו רבעי · רבי
יוחנן בעי עד שיהא לו שלש שנים ערלה · אמר רבי יונה עיקר ערלה צריכה ליה
אין עיקר ערלה פחות שנים · אמר רבי יוסי עיקר רבעי צריכה ליה כל שאין לו
ערלה אין לו רבעי · תני אילן שמקצתו נטוע בארץ ומקצתו חוץ לארץ כביון
שמקצתו נטוע בארץ כילו כולו בארץ דברי רבי · רבן שמעון בן גמליאל אומר
צד הנטוע בארץ חייב · הנטוע חוץ לארץ פטור · ר׳ אבהו בשם רבי יוחנן נעשה
כטבל ומעושר מעורבין מה על זה · רבי זעירא בשם רבי יוחנן שורש פוטר
פוטר מה כרבי דרבי אמר שורשין חיין זה מזה דברי הכל היא · הבא שורש פטור
פוטר הן דתימר שורש פטור פוטר בשורש ישן שהשריש מתוך שלו לתוך של
חבירו אבל אם השריש מחוץ לארץ בארץ לא כדא · שורש פטור פוטר ·
והתנינן רבי יוסי אומר אפילו הפנימי למאכל והחיצון לסיג הפנימי חייב והחיצון
פטור · ויפטור צד החיצון לצד הפנימי · רבי זעירא אמר להם סתם רבי לא בשם
רבי לעזר ראוי הוא לחשוב עליו לחייבו · רבי יוסי בשם רבי יוחנן שרשים אין
בהן ממש · אמר רבי זעירא לרבי יסא בפירוש שמעתנה מן דר׳ יוחנן או בערלה
היתה קימן ואתדכרת הדא מילתא בביכורין ואמר שרשין אין בהן ממש · אמר
רבי זעירא הן דתימר שורשין אין בהן ממש בהשרישו מחוץ לארץ לארץ ·
אבל בשהשרישו מהארץ לחוצה לארץ · שרשים יש בהן ממש · ספיקה לזקנה
פטור לחוץ לארץ פטור · להקדש חייב לצד התחתון לצד העליון חייב · להקדש
חייב שהוא ראוי לפדותו ולחייבו · לצד העליון חייב שהוא ראוי לחשוב עליו
ולחייבו · רבי יוסי כרבן שמעון בן גמליאל אפילו יסבור כרבי ערלה תלוי׳ לדעתו
ומעשרות אינן תלויין לדעתו · הלכה ב׳ ונטעתם פרט לשנטעו
גוים עד שלא באו ישראל לארץ ר׳ הונא בשם רבי אבא הדא אמרה שורש פטור
פוטר · נטעו אף על פי שלא כיבשו חייב ודרבי ישמעאל דאמר כל ביאות
האמורו׳ בתורה לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו . שבע שכיבשו ושבע שחלקו ·
רבי הילא בשם רבי לעזר מודי רבי ישמעאל בחלה ובערלה · והני כן כבואכם
לפי ששינה הכתוב משמעו שינו חכמים חיובו · רבי יונה בעי כחלפה שיטתיה
דרבי ישמעאל תמן הוא אמר הוא הוייה הוא וקבה הוא שבירה הוא נפיצה הוא
גאולה הוא פרייה · והכא הוא משנה בין לישן ללישן · נטעו לרבים חייב · רבי
יודה פוטר · כחלפה שיטתין דרבנין · תמן אינן אמרין ירושלם וחוץ לארץ
אין

אין משמטין בנגעין׳ והבא אינון אמרין הבין׳ תמן והבא אשר לו הבית׳ פרט לירושלם שהוא לכל השבטים׳ כרם רבעי נטעתם בכל מקום׳ מחלפה שיטתיה דרבי יודה תמן הוא אומר אני לא שמעתי אלא בית המקדש׳ והכא הוא אמר הבין׳ תמן הוא אמר אני לא שמעתי אלא בית המקדש שמועה אמרה׳ ברם הכא גרמיה אמר׳ אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר כרבי שמעון בן אלעזר דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר משמו הנוטע לרבים חייב בערלה׳ עלה מאילין פטור מן הערלה׳ הנוטע לרבים חייב ברשות הרבים פטור׳ הנוטע לרבים חייב כנוטע בתוך שלו׳ לרשות הרבים פטור בגזל קרקע׳ ויש קרקע נגזל׳ אמר רבי הלא אף על פי שאין קרקע נגזל יש ייאוש לקרקע׳ רבי יאשיה מייתי נטיעות מחוץ לארץ כגושיהן ונציב לון בארץ׳ רבי יונה לשברו טנים׳ רבי יוסי לשברך רבעי׳ תני גר שהרכיב אילן מאכל על גבי אילן סרק אף על פי שאין ישר׳ רשאי לעשות כן חייב בערלה׳ ערלה מאימתי הוא מונה לו משעת נטיעתו׳ רבי שמעון בן לקיש אם כלבד דברי׳ שהן כאין במחשבה כגון חרובי׳ צלמונה וחרובי גדודה׳ אבל ערבה כנטע בארץ׳ רבי יוחנן אמר אפילו ערבה׳ והתנינן אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב׳ שביעית פחות משלשים יום לפני ראש השנה׳ ואם נטע או הבריך או הרכיב יעקר׳ על דעתיה דר״ש בן לקיש דו פתר לה בערבה ניחא׳ על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר אפילו ערבה למה לי יעקר׳ שנייא היא שהן מתאוין בשביעית׳ והידא אמר דא הנוטע והמבריך והמרכיב שלשים יום לפני ראש השנה עלתה לו שנה שלימה ומותר לקיימה בשביעית׳ פחות משלשי׳ יום לפני ראש השנ׳ לא עלתה לו שנה שלימה ואסור לקיימו בשביעית׳ אבל אמרו פירות נטיעה זו אסורין עד חמשה עשר בשבט׳ תני רבי יהושע אוניא לית כאן מרכיב׳ אמר רבי אבא מרי אפילו כר׳ שמעון בן לקיש לית כאן מרכיב לשעבר הא בתחילה לא׳ רבי יצחק בר חקולה בשם חזקיה הנוטע בעציץ שאינו נקוב חייב בערלה׳ ר׳ יוסי אמר מפני שהשרשין מפעפעין אותו׳ רבי יונה מפיק לשנה כלי חרש עומד כפני שרשין׳ רבי ירמיה בעי נטע בו דלעת מאה שהוא בנקוב אצל האילן בנקוב הוא אצל זרעין׳ ר׳ יוחנן בשם ר׳ ינאי אילן שנטעו בתוך הבית חייב בערלה ופטו׳ מן המעשרות דכתי׳ עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה׳ ובשביעי׳ צריכה דכתי׳ ושבתה הארץ שבת לה׳ וכתיב שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור׳ בין מתני׳ אם היה יכול לחזו׳ פטו׳ ואם לאו חייב׳ הלכה ג׳ חזקיה שאל פחות מכן בתלוש הוא׳ השתחווה לו אסרו׳ כותבין עליו גיטי נשים׳ אמרין חזר ביה חזקיה׳ א״ר יונה מן הדא חזר ביה דא״ר יוחנן בשם רבי ינאי מבין שיש במחט של מיתוי דבר בריא שיש לו שלש שנים׳ חזקיה שאל שליש מחט שנה שני שלישי שתי שנים׳ חבריא בעיי מחט ושליש דבר בריא שיש לו ארבע שנים׳ אין תימר לא חזר ביה למה טעל׳ כן׳ אמר רבי יונה מן מלתיה חזר ביה דאמר רבי יוחנן בשם ר׳ ינאי מבין שיש במחט של מיתוי דבר בריא שיש לו שלש שנים׳ אמר רבי יוסי אפילו יש בו שלש שנים אין בו כמחט של מיתוי׳ אמר ר׳ יודן מתניתא מסייעא לר׳ יוסי א״ר אף כשאמרו בנות חמש בנות שש בנות שבע אלא בגפנים׳ בנות חמש׳ בתאנים׳ בנות שש׳ בזיתים בנות שבע׳ ואנא חמי הדין מרדיתא דתאינה אתיא כפירי׳ אמר רבי יודן בר׳ טריפון לעוביה׳ הלכה ד׳ אילן שנעקר ובו ברכה תנו ברכה׳ רבי חנא בשם רבי יוחנן ובו בריכה׳ אמר ר׳ מנא אית בני נש שמנן בריכה כמאן דאמר בוא ברוך ה׳׳ רבי זעירה רבי יוסי רבי לעזר בשם רבי חנינא׳ רבי בא רבי חייה רבי לעזר רבי חנינה בשם רבי חנינה בן גמליאל ילדה שספקה לזקנה טהרה הילדה׳ אמר ר׳ חייה בר בא מתניתא אמרה כן ספוק נפני׳ ספוק על ספוק אף על פי שהבריכן לארץ מותר וחש לומר שמא השרישה הילדה עד שלא תתאחה מן הזקנה׳ רבי חנניה בריה דרבי הלל דרבי יהודה היא׳ דרבי יהודה אמר מהאחה היא עד שלא השריש׳ רבי יוסי בשם רבי יוחנן שרשים אין בהן ממש׳ אמר רבי זעירא לר׳ יוסי בפירוש שמעתנה מן רבי יוחנן או מן שיטתיה דאמר רבי יוחנן ותני כן הקדיש ואחר כך נטע פטור מן הערלה׳ נטע ואחר כך הקדיש חייב בערלה׳ ואתון סברין מימר הקדש פטור הקנה פטור׳ ולא דמיא הקדש ראוי הוא לפדיותו ולחייבו הואיל וראוי לחשוב ולחייבו אית לך גבי זקנה ראוי לחשוב עליה ולחייבה׳ רבי אבהו בשם רבי יוחנן אתרוג שחנט בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וספקו לחבירו אפילו מוסף כמה אסור שאין גידולי איסור מעלין את האיסור׳ הא ילדה שספקה טהרה הילדה׳ אין תימר לא טהרה אפילו מוסף כמה אסור׳ ר׳ זעירה בשם רבנין אתרוג שחנט בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וספקו לחבירו אפילו מוסיף כמה אסור׳ לוקין עליו בכזית׳ אמר רבי מישא לרבי זעירא תרתין מילין אתון אמרין ואינון פליגין חדא על חדא׳ הכא אתון אמרין שאין גידולי איסור מעלין את האיסו׳ והכא אתון אמרין לוקין עליו בכזית׳ דילקה לפי חשבון שיש בו׳ אמר רבי יונ׳ כאן בחוטה עצמו הוא חי׳ וכאן בחוטת הספק הוא׳ מעתה אתרוג שחנט בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וספקו לחבירו וכן חבירו ספקו זה לזה טהרו זה את זה׳ רבי אבהו בשם רבי יוחנן ורב חסדא תריהון אמרין בסתם חלוקין׳ כד נן קיימין אם דבר בריא הוא שהוא חי מכח הזקנה דברי הכל מותר׳ ואם דבר בריא שהוא חי מכח הילדה דברי הכל אסור׳ אלא כי נן קיימין בסתם כיצד הוא יודע׳ רבי בבי בשם רבי חנינה אם היו העלים מוכין כלפי הילדה דבר בריא שהוא חי מכח הזקנה ואם היו העלים מוכין כלפי הזקנה דבר בריא שהוא חי מכח הילדה׳ אמר רבי יודן בר חנין סימנא דאבל מן חבריה בהדא מסתכלא ביה׳ אמר רבי יודן אבוי דרבי מתנייה תיפתר שנשרו העלין׳ בריכה שנפסקה׳ אמר רבי יודן לא סוף דבר בריכה אלא אפילו אילן דאמר רבי יוסי בשם רבי יוחנן בצל שעקרו ושתלו בין שהשריש מעשר לפי כולו׳ רבי חייה בשם רבי יוחנן בצל שעקרו ושתלו בין שהשריש מעשר לפי כולו דלא תיסבור מימר אוף הכא כן׳ חולפיי שאל לרבי יוחנן ולרבי שמעון תבל מהו שיאסר ביותר ממאתים׳ אמר ליה אין תבל ביותר ממאתים׳ והתנינן כל המחמץ והמתבל והמדמע׳ אין תימר למא׳ מאתים אפילו לא חימץ׳ אפילו לא תיבל אלא בענבים אנן קיימין׳ רבי יוסי בשם רבי יוחנן בשלא צמקו אבל אם צמקו יש תבל ביותר ממאתים׳ רבי חייה בשם רבי יוחנן כשלא בישלו׃ אבל אם בישלו יש תבל ביותר ממאתים׳ רבי יוסי בשם רבי יהושע בן לוי בשם רבי פדיה נותני טעמים אחד מששים׳ אמר רבי שמואל בר רב יצחק לרבי חייה בר בא הא רבי יוסי פליג ומתניתא פליגא על הריכן כל המחמץ המתבל והמדמע׳ אין תימר למאה מאתים אפילו לא חימץ אפילו לא תיבל׳ אלא ביותר אנן קיימין׳ אמר רבי ירמיה תיפתר בשר בבשר׳ אמר רבי יוסי היא בשר בבשר היא שאר כל האיסורין דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין משערין אותן כילו כן מין בדון והן אמר נותני טעמים אחד במאה׳ והן אמר נותני טעמים אחד משישים׳ מאן דאמר נותני טעמים אחד משש׳ את עושה הזרוע אחד בששים באיל ומן דאמר אחד במאה את עושה הזרוע אחד במאה לאיל׳ מאן דאמר אחד במאה את מוציא העצמות מהזרוע׳ ומ״ד אחד בששים אין את מוציא את העצמו׳ מן הזרוע׳ וכש׳ שאת מוצי׳ את העצמות מן הזרוע כך תוציאם מן האיל׳ לית יכל דתני אין טפופת של תרומה מצטרפת עם התרומה לאסו׳ את החולי׳ אבל טפו׳ של חולין מצטרפ׳ עם החולי׳ להעלו׳ את התרומה׳ רב ביבי בעי טפופת של תרומה מהו שתצטרף עם החולין להעלות את התרומה מן מה דאמר רב חונא קליפי איסור מצטרפת להיתר הדא אמר׳ טפו׳ של תרומה מצטרפת לחולין להעלות את התרומה׳ תני רבי חייה כל מה שאסרתי לך לך ממקום אחר התרתי לך כאן לפי שבכל מאה איסור ומאה ועוד מותר ברם הכא אפילו מאה מותר ותוב אם הוסיף במאתים אסור׳ דבית ינאי משערין בהדין ירבוזה׳ כיצד הוא יודע׳ רב ביבי בשם רבי חנינה לוקט אחד ומניח אחד מה שזה פוחת זה מוסיף׳ הלכה ה׳ נטיעה של ערלה נטיעה של כלאי הכרם׳ הלא כל הנטיעות אינן כלאים בכרם׳ כיני מתניתא ערוגה של כלאי הכרם׳ אמר רבי יוסי בי רבי מתניתא ערוגה של כלאי הכרם׳ אמר רבי יוסי בי רבי בון כשהבי׳ עציץ נקוב והעבירו תחת הגפן׳ ר׳ שמעון בן לקיש בשם חזקיה לוקט שלשה אשכולות ומתיר׳ מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש תמן אומ׳ בשם רבי הושעיה היו לפניו מאה וחמשים חביו׳ נתפתחו מאה מותרות׳ וחמשים אסורות׳ והשאר לכשיפתחו יהו מותרות׳ אמר רבי זעירא לא אמרו אלא לכשיפתחו הא ליפתח כתחילה אסור׳ והכא הוא אמר הבין׳ תמן בשם רבי הושעיה׳ והכא בשם חזקיה׳ ואמרין תמן בשם רבי שמעון בן לקיש פותח שלש חביות ומתיר׳ ואתיא כחזקיה דהכא׳ והא תנינן הרי זה לא ילקוט לשעב׳ והא תנינן אם לקט יעלו באחד ומאתים׳ אמר ר׳ יוסי בי רבי בון כאן בשליקט שרש׳ וכאן בשליקט כולהן׳ תני רמוני בדן שספקו מעלה ודיין אינו מעלה׳ אף בקרקע כן ספק קרקע מעלה וקרקע אינו מעלה׳ היך עבידה נטיעה של ערלה ושל כלאי הכרם שנתערבו בנטיעות אפילו ספק קרקע מעלה׳ וקרקע אינו מעלה׳ רבי יודן בעי אף לענין נבילה כן׳ חזר רבי יודן ומר נבילה אין לא עליי׳ קרקע יש לו עלייה׳ רבי יוסי או׳ אף יתכרין וילקוט׳ ויעלו באחד ומאתים׳ מה טעמא דרבי יוסי שכן דרך בני אדם להיות מידל בגפנים׳ תמן תנינן סאת תרומה שנפלה למאה טחנן ופחתו כשם שפחתו החולין כך פחתה התרומ׳ מותר תני אף יתכרין וילקוט׳ ויעלו באחד ומאתים׳ אמר רבי זעירא דברי הכל היא שכן דרך הכהנים להיות טוחנין כדומע לתוך בתיהן׳ כד נפק בן ביניהן כלאי הכרם׳ על דעתיה דרבי יוסי טוחן ומתיר׳ על דעתון דרבנין אין טוחן ומתיר׳ הלכה ו׳ העלים והלולבים׳ מתניתא דלא כר׳ אליעזר דתני בשם רבי ליעזר מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל׳ אף העלים והלולבים במשמע׳ הבי רבי יוסי אומר סמדר אסור כפני שהוא פרי׳ וקשיא אם אסור בנזיר למה לי פרי׳ אם פרי הוא יהא אסור בכל מילתיה דרבי יצחק אמרה שהוא אסור בכל׳ רבי יצחק שאל כאן תנא אין מרכיבין בכפניות של ערלה׳ רבי יוסי תני פרי את פודה ואין את פוד הלא בוסר ולא פגים׳ חורי רבי זבידא באילין פגי תמרה שיקבירו׳ רבי יונה בעי עבר ופדיו שמא אינו פדוי ותימר טעון קבורה׳ רבי פדת רבי יוסי בשם רבי יוחנן רבי שמעון ורבי יהושע שניהם אמרו דבר אחד׳ תמן תנינן ר׳ שמעון אומר אין לקטף שביעי׳ מפני שאינו פרי׳ אמר רבי זעירה לרבי פדת כמה דתימר תמן הלכה כרבי שמעון׳ והכא הלכה כרבי יהושע׳ אמר רבי יונה ורשאה היא לכל רביה קטף בטל על ידי שרפו אוכלי׳ כרבה קדושת שביעית חל עליהן אין קדושת ערלה חל עליהן אמר ר׳ בון איתלך חורי רבי יהושע אמרה שמועה רבי שמעון בשם גרמיה אמרה למה

שרף פרי פגין פרי אין תימר שרף פרי עשה כן בתרומה מותר אין תימר פגין פרי עשה כן בתרומה מותר למה שדניית תרומה מותרת ודניית ערלה אסורה·

הלכה ז׳ ענקוקלות והחרצנים · רבי זעירה וחד מן רבנין בשם רב ענבים שלקו עד שלא הביאו שליש · אמר ר׳ יוסי בי ר׳ בון אפילו לקו משהביאו שליש · אמר רבי חייא בר אדא לשון נוטריקון הוא ענבין דלקו הלהיהון·

הלכה ח׳ רבי יוסי אומר אין נוטעין ייחור · אמר רבי יוחנן עבר ונטע מותר · עבר והרכיב אסור אגוז של ערלה שנטעו וכן ביצת עבודה זרה שנעשת אפרוח · רבי חגי בשם רבי יאשיה איתפלגון חזקיה וכהנא כהנא אמר מותרת חזקיה אמ׳ אסור על דעתיה דחזקיה אין אפשר לביצ׳ עבודה זרה שנעשי׳ אפרוח מהנן קימין אם כשפחסה אין כאן אפרוח אם כשהכניסה לפנימה מן הקנקלין אתא חמי ואלו השתחוה לה לא אסרה מפני שהכניסה לפנים מן הקנקלין אסרה אמ׳ רבי יודן אבוי דר׳ מתניה הפתר שגדר בה עבוד׳ זרה · כיצת הקדש שנעשת אפרוח · אמר ר׳ יסא פליגי בה כהנא ורבי יוחנן · כהנא אמ׳ אסורה ור׳ יוחנן אמר מותרת · אמר רבי זירא לרבי יוסי הא רבי יוחנן אמ׳ מותרת אוף הוא פודה אותה בזמן זרעה · ר׳ חיננא ורבי יונה ור׳ לעזר בשם כהנא פודה אותה בזמן זרעה ורבי חנניא בשם ר׳ פנחס מתקנתה · כהנא אומר אסורה ופודה אותה כמו שהיא · ורבי יוחנן אומר מותרת ופודה אותה בזמן זרעה׃

הדרן עלך הנוטע לסייג

התרומה ותרומת מעש׳ של דמאי החלה והביכורין עולין באחד ומאה מצטרפין זה עם זה ואינו צריך להרים · הערלה וכלאי הכרם עולין באחד ומאתים ומצטרפין זה עם זה ואינו צריך להרים · ר׳ שמעון אומר אינן מצטרפין · רבי ליעזר אומר מצטרפין בנותן טעם אבל לא לאסור · ב׳ התרומה מעלה את הערלה והערלה את התרומה · כיצד סאה תרומה שנפלה למאה ואחר כך נפלו שלשת קבין ערלה או שלשת קבין של כלאי הכרם זו היא שהתרומה מעלה את הערלה והערלה את התרומה. ג׳ הערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה. והערלה את הערלה · כיצד סאה ערלה שנפלה למאתים ואחר כך נפלה סאה ועוד ערלה או סאה ועוד של כלאי הכרם זו היא שהערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה והערלה את הערלה · ד׳ כל המחמץ והמתבל והמדמע בתרומה ובערלה ובכלאי הכרם אסור · ב״ש אומ׳ אף מטמא · ובית הלל אומרי׳ לעולם אינו מטמא עד שיהא בו כביצ׳ · ה׳ דוסתי איש כפר איתמה היה מתלמידי שמאי ואמ׳ שאלתי את שמאי הזקן ואמר לעולם אינו מטמא עד שיהא בו כביצה · ו׳ ולמה אמרו כל המחמץ והמתבל והמדמע להחמיר מין במינו להקל ולהחמיר מין בשאינו מינו כיצד שאור של חטי׳ שנפל לתוך עיסת חטים ויש בו כדי לחמץ בין שיש בו לעלות באחד ומאה בין שאין בו לעלות באחד ומאה אסור · אין בו לעלות באחד ומאה בין שיש בו כדי לחמץ בין שאין בו כדי לחמץ אסור · ז׳ להקל ולהחמיר מין בשאינו מינו כיצד גריסים שנתבשלו עם עדשים ויש בהן בנותן טעם בין שיש בהן להעלות באחד ומאה בין שאין בהן לעלות באחד ומאה אסור · אין בהן בנותן טעם בין שיש בהן לעלות באחד ומאה בין שאין בהן לעלות באחד ומאה מותר · ח׳ שאור של חולין שנפל לתוך עיסה ויש בו כדי לחמץ ואחר כך נפל שאור של תרומה או שאור כלאי הכרם ויש בו כדי לחמץ אסור · ט׳ שאור של חולין שנפל לתוך עיסה וחימיצה ואחר כך נפל שאור של תרומה או שאור של כלאי הכרם ויש בו כדי לחמץ אסור · ורבי שמעון מתיר · י׳ התבלין שנים שלשה שמות ממין אחד או משלשה אסור ומצטרפין · רבי שמעון אומר שני׳ או שלשה שמות ממין אחד או שני מינין משם אחד אין מצטרפין · יא׳ שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך עיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ הצטרפו וחימיצו ר׳ ליעזר אומר אחר האחרון אני בא · וחכמים אומרי׳ בין שנפל איסור בתחילה בין בסוף לעולם אין אוס׳ עד שיהא בו כדי לחמץ · יב׳ יועזר איש הבירה היה מתלמידי שמאי ואמר שאלתי את רבן גמליאל הזקן עומד בשער המזרח ואמר לעולם אינו אוסר עד שיהא בו כדי לחמץ · יג׳ כלים שסכן בשמן טמא וחזר וסכן בשמן טהור · או שסכן בשמן טהור וחזר וסכן בשמן טמא · רבי ליעזר אומר אחר הראשון אני בא וחכמים אומר אחר האחרון · יד׳ שאור של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו לתוך עיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ונצטרפו וחימיצו אסור לזרים ומותר לכהני׳ · ר״ש מתיר לזרים ולכהנים · טו׳ הכלין של תרומ׳ ושל כלאי הכר׳ שנפלו לתוך קדירה לא באלו כדי להתבל׳ ולא באלו כדי לתבל ונצטרפו ותיבלו אסור לזרים ומותר לכהנים · רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים · יו׳ חתיכה של קדשי קדשים ושל פיגול ושל נותר שנתבשלו עם חתיכות אסור לזרים ומותר לכהנים · רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים · יז׳ בשר קדשי קדשי׳ ובשר קדשים קלים שנתבשלו עם בשר התאוה אסור לטמאים ומותר לטהורים ·

סליק פירקא

התרומה ותרומת מעשר כו׳ · למי נצרכה לרבי שמעון אף על גב דרבי שמעון אמ׳ אין שני שמות מצטרפין · מודי שכולהן לשם תרומה מצטרפין · מאן תנא תרומת מעשר של דמאי רבי מאיר · דרבי מאיר מחמיר בדבריהן כדברי תורה · והא אשכחן דרבי מאיר מחמיר בדבריהן כדברי תורה · אמר רבי חנינה והיא דתנינן תמן הרואה כתם הרי זו מקולקלת וחוששת משום זוב דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים אין בכתמין משום זוב · רבי יונה בעי ולמה לא תנינן חלת דמאי כמה דתנינן חלה · לא ניהני חלת דמאי · והתנינן תרומה ותרומת מעשר של דמאי · רבי חנניה בשם שמואל דמאי צריך חלה · אמר ליה רבי חייה בר לוליבא נוטל הוא דמיו מן השבט · אמר ליה כן אמר שמואל שהוא נוטל דמיו מן השבט. רבי מנא בשם רבי יוסי אינו נוטל דמיו מן השבט למחר הוא מביא ודאי ואומ׳ דמאי הן׳ כדי ליטול כמגנ דמים · רבי יוחנן שאל לגמליאל זוגא נהגין אתון מפקין חלה מן דמיא אמ׳ ליה לא כן אמ׳ שמואל אחוה דרב ברכיה בשעה שגזרו על הדמאי רוב העם מפרישין אותו לתוך בתיהן · אמר רבי יוסי בי רבי בון תני בית דין שתהא חלתו בצפון צפונו ועולין באחד ומאה · מה את עביד לה בתחילת הפרשה או בסוף הפרש׳ · אין תימר בתחילת הפרשה אין הקטן מעלה ואין את׳ מעלה ואינו דוחה את השב׳ · ואין תעבדיניה בסוף הקטן מעלה ואחר מעלה ודוחה את השבת · תמן תנינן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע באחד ומאה · ותני עלה רבי שמעון בן אלעזר אומר אם רצה נותן עיניו במקצתו ואוכל את השאר · אמר רבי יונה רבי יודה עבד בסוף הפרשה · ורבי שמעון בן אלעזר עבד לה כתחילה הפרשה · אמר רבי יוסי אף רבי שמעון בן אלעזר עבד לה בסוף הפרשה · ולא מודי רבי שמעון בן אלעזר שאסור לעשות כן כודאי · מאי כדון וכלבד שלא יעשה בשבת בדרך שהוא עושה בחול · תמן תנינן רבי ליעזר אומר תרומה עולה באחד ומאה רבי יהושע אומר במאה ועוד · תמן אמר חזקיה רבי אבהו בשם רבי לעזר כל מקום ששנה רבי מחלוקת ואחר כך חזר ושנה סתם הלכה כסתם · מן מה דתנינ׳ סאה תרומה שנפלה למאה ואמ׳ רבי לעזר לית כאן לומר לתוך מאה אלא לתוך תשעים ותשעה כמה דתנינן רבי ליעזר ורבי יהושע מניין שהן עולין · אמר רבי יונה כתיב מכל חלבו את מקדשו ממנו · דבר שאת מרים ממנו שאם יפול לתוכו הוא מקדשו · וכמה הוא אחד ממאה · רבי ליעזר אומר מוסיף סאה ומעלה · רבי יהושע אומר מוסיף כל שהוא ומעלה · רב יוסי בן משולם אומר ועוד קב למאה סאה שתות למדומע · תני רבי שמעון אומר תרומה עולה במאה בקל וחומר אם איסור מתוך איסור עולה איסור מתוך היתר לא כל שכן תרומה אתה תנויי תני איסור מתוך היתר · ואית תניי תני היתר מתוך היתר · מאן דאמר איסור מתוך היתר שכן תרומה אסורה לזרים · מאן דאמר היתר מתוך היתר שכן תרומה מותרת לכהנים · אית דפתר לה כולה לכהנים מאן דאמר איסור מתוך היתר כמדומע בתרומה טמאה · מ״ד היתר מתוך היתר כמדומע בתרומה טהורה · תני פרוסה של לחם הפנים שנתערבה במאה פרוסות של חולין · וכן חתיכה של חטאת שנתערבה במאה חתיכות של חולין לא יעלו · רבי יודה אומר יעלו · מה טעמ׳ דרבי יודה ושה אחד מן הצאן מן המאתים ממשקה ישראל · מדבר שהוא מותר לישראל · וקשיא כתיב מאתים ורבי יודה אומר מאה · כתיב חיים ורבי יודה אומר שחוטין מה בין חיים לשחוטין · רבי חננא אמר חיין עשו אותן כדבר שדרכו להמנות · עד כדון דבר שהוא מעלה ומתיר להדיוט · דבר שהוא מעלה ומתיר לגבוה נישמעינה מן הדא ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא · יש לך קדשים שאינו אוכל כהן פרט לערובין וליתר ממאה · אין לי אלא באוכלי תרומה כאוכלי תרומה · מניין אוכלי תרומה כאוכלי חולין אוכלי חולין כאוכלי תרומה · אוכלי תרומה כאוכלי קדש · אוכלי קדש כאוכלי תרומה · משקה תרומה כמשקה חולין · משקה חולין כמשקה תרומה · משקה תרומה כמשקה קודש · משקה קודש כמשקה תרומה · משקה קודש כמשקה קודש · מניין תלמוד לומר מן הקדשים ריבה · רבי אבין בשם רבי יוחנן תיפתר בלוג שמן של מצורע שנתערב בטוהר רקיק מנחת נזיר · והתני משקה שנים · אמר רבי חנניה הדא אמרה עולות בעולות · אבל חטאת בעולות הרי יש כאן וודאי בלא תעשה · הך סבר רבי יודה כרבי ליעזר או כרבי יהושע · כרבי ליעזר מעלה ואוכל · כרבי יהושע מעלה ושורף · מאן תנא אין מצטרפין זה עם זה רבי מאיר דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן דברי רבי מאיר כל האסורין מצטרפין ללקות עליהן בכזית משום לא תאכל כל תועבה · הבא את אמר צריך להרים · והבא את אמר אינו צריך להרים · רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם רבי יוחנן מפני גזל השבט · והני כן כל תרומה שאין הכהנים מקפידין עליה כגון

תרומת הבליסין והחרובין ושעורין שבאדו׳ אינו צריך להרים הערלה וכלאי כרם עולין באחד ומאתים · מניין שהן עולין כתיב מליאה מליאה · מה מליאה שנאמר להלן עולה אף כאן עולה· אי מה כאן מאה אף כאן מאה לפי שכפל הכתוב איסורו שינו חכמים וריבו עד כדון כלאי הכרם ערלה מניין מה זו איסור הנייה אף זו איסור הנייה· מה זו עולה אף זו עולה· עד כדון כר׳ עקיבה כר׳ ישמעאל· רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל קל וחומר מה אם תרומה שהיא אסורה לזרים הרי זו עולה· ערלה שהיא מותרת לזרים לא כל שכן· לא אם אמרת בתרומה שהנייתה מותר· תאמר בערלה שהנייתה אסורה · רבי חיננא פרי פרי גזירה שוה מצטרפין זה עם זה בין לאסור בין להתיר כדי ליתן טעם דברי רבי מאי׳ · רבי שמעון אומר אינן מצטרפין · רבי לעזר אומר מצטרפין בנותן טעם לא לאסור ·

הלכה ב׳ מה פליגין שנפלו שלשת קבין ערלה ושלשת קבין של כלאי הכרם· אבל אם נפלו שלשה קבין ועוד ערלה· ושלשת של כלאי הכרם ועוד הכרי· למה ועוד בטל בשלשת קבין שלשת קבין בטילין במאה· נפלו שלשת קבין ערלה ושלשת קבין באחד של כלאי הכרם כמו שנפלו שלשת ועוד· ערלה ושלשת קבין של כלאי הכרם· או כמי שנפלו שלשת קבין של כלאי הכרם ואחר כך נפלו שלשת קבין ערלה· פשיטא שידיעתו מהרתו· ידיעת חבירו מהו שתתירו· הך עבידא הוא לא ידע בה· חבירו ידע בה· ידיעת ספק מהו שתתיר בידיעת ודאי· הך עבידא הוו לפניו שתי קופות אחת יש בה מאתים ואחת אין בה מאתים· נפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאי זה מהן נפלה ואחר כך נפלה בשניי· מדדה ומצא בה מאתי׳ ושתים אין ידיעת ספק כידיעת ודאי עולה אין תימר אין ידיעת ספק כידיעת ודאי אין עולה היא׳ · קופה אחת ספק יש בה מאתים ספק אין בה נפלה סאה תרומה לתוכה ואין ידוע אם נפלה אם לא נפלה ואחר כך נפלה השניי׳ · אין תימר ידיעת הספק כידיעת וודאי עולה· אין תימר אין ידיעת ספק כידיעת ודאי אינה עולה· אמר רבי קוריס לא שהתרומ׳ מעלה את הערלה אלא שהתרומה מצטרפת עם החולין להעלות את התרומה· ניחא התרומה מעלה את הערלה שכן טהורה מעלה את הטמאה· ערלה מעלה את התרומה כלום טמאה מעלה את הטהורה· לא אצל הזרים· שמא אצל הכהנים· והתנינן הערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה והערלה את הערלה· שנייא היא תכן בין אצל הזרים בין אצל הכהנים· סאה תרומה שנפלה לתוך מאה· אמר רבי לעזר לית כאן לתוך מאה אלא לתוך תשעים ותשעה· סאה ערלה שנפלה לתוך מאתים · אמר רבי לעזר לית כאן לתוך מאתים אלא לתוך מאה ותשעים ותשעה·

הלכה ג׳ רבי יוסי בשם רבי חלפיי רבי יונה בשם רבי שמעון בן לקיש בתפוח ערשין אותו בית שמאי· תמן תנינן מי הצבע פוסלין אותו בשלשת לוגין ואין פוסלין אותו בשינוי מראה · אבא בריה דרב נחמן דברי רבי מאיר משום שאוכה ניכרת · רבי חונא בשם רבי אבא אתייא דרבי מאיר כבית שמאי כמה דבית שמאי אמרי משום חימוץ מחמיץ· כן רבי מאיר אמר משום שאיכה ניכרת עד כדון דבר שיש בו איסור וטומאה· יש בו טומאה ואין בו איסור מהו· וחמץ ממנו למקום אחר נעשה זה אסור וזה אסור· ריבה על הראשון וביטלו נעשה עיקר טפילה וטפילה עיקר· שאור של׳ תרומה שנפל לתוך העיסה והגביהו ואחר כך נתחמצה העיסה הרי זו מותרת· ודכוותה תאינה של תרומה שנפלה לתוך מאה· והגביהה אחת מהן ואח״כ ה כרה התרומ׳ תהא מותר׳ · תמן לא הוכח האיסור ברם הכא הוכח האיסור·

הלכה ד׳ ר׳ יונה בעי ולמה תנינן גריסין שנתבשלו עם האורז אלא מתניתן כמ״ד נותני טעם לפגם מות׳ · ואפי׳ כמ״ד נותני טעם לפגם מותר מודה הו׳ הכא שהוא אסור· גריסין של תרומה שנפלו עם עדשי׳ של חולין ויש בהן נותן טעם ריבה עליהן עדשי׳ של חולין מותר· עד כמה ירבה הפלוגתא דר׳ ודר׳ ישמעאל בי ר׳ יוסי· על דעתיה דר׳ דו אמר עד שירבו על כולהן· על דעתיה דר׳ ישמעאל בי ר׳ יוסי דו אמ׳ עד שירבו על הנופלין· גריסין שנתבשלו עם עדשין של חולין ואין בהן נותן טעם· ריבה עליהן גריסי׳ של חולין מין מעורר את מינו לאסור· לא תהא גדולה מיין נסך· כמה דתימר ביין נסך את רואה את ההיתר כמי שאינו· אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר· והכא את רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר· הדא אמרה ריבה עליהן גריסין של תרומ׳ מותר·

הלכה ה׳ תני חנניה בשם ר׳ יוחנן אף הראשונה במחלוקת· א״ר יונה הוינן סברין מימר מפליגין כשחימץ זה כל כחו וזה כל כחו ונפל שאור של חולין תחילה· אבל אם נפל שאור של תרומה תחילה כבר נתחמצה העיסה· כל נותני טעמ׳ בין לפגם בין לשבח אסור דברי ר״מ· ר״ש אומ׳ לשבח אסור לפגם מותר· רשב״ל אמר מה פליגין כשהשביח ואח״כ פגם· אבל אם פגם ואח״כ השביח אוף ר״מ מודה. ר׳ יוחנן אמר לא שנייא הוא השביח הוא פגם הוא פגם והוא השביח· היא המחלוקת· תמן תנינן שעורין שנפלו לתוך הבור של מים אע״פ שהבאישו מימיו מימיו מותרין· הדא מתניתא מה הוא ר׳ יוחנן אמ׳ במחלוקת· רשב״ל אמ׳ דברי הכל· ר׳ יוסי בי רבי בון אמ׳ אילין שמועתא הוא׳ ר׳ יוחנן אמ׳ במחלוקת רשב״ל אמ׳ דברי הכל· א״ר יונה צורכה להורה דרשב״ל לא כן סברנן מימר מה פליגין כשחימץ זה כל כחו וזה כל כחו ונפל שאור של חולין תחילה· אבל אם נפל שאור של תרומה תחילה כבר נתחמצ׳ העיסה ואפי׳ נפל שאור חולין תחילה נעשה כמי שהשביח מעיקרו ואח״כ פגם· חזר ר׳ יונה ומר האשה הזאת אינ׳ מחמצת כל צורכ׳ משיירת היא כל שהו׳· אותו כל שהוא יעשה כמי שהשביח ולבסוף פגם· וקשיא אילו השביח ולא פגם שמא כלום היא· ר׳ יונ׳ בעי מה בין שבח מזה ומזה· ומה בין פגם מזה ומזה· שבח מזה ומזה אסו׳· פגם מזה ומזה מות׳· א״ר מנא שבח מזה ומזה את רואה כמי שאינו אותו האיסור· אם יש בו כדי לאסו׳ פגם מזה ומזה את רוא׳ את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אין בו כדי לאסור·

הלכה ו׳ ניחא שני טמות ממין אחד שני מינים בשם אחד· ר׳ אבהו בשם רבי לעזר במיני מתיקה שנו·׳ ר׳ אבהו בשם רבי יוחנן שלשה נותני טעמים הן כל שהדיוט טועמו ואומר קדירה זו אינה חסרה תפל זו היא נותן טעם לשבח מותר· ואפילו אמר תבלין פלוני יש בקדירה זו· זו היא נותן טעם לפגם מותר· וכל שהאומן טעמו ואומ׳ תבלין פלוני יש בקדירה זה הוא נותן טעם לפגם אסור· רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין משערין אותן כילו בצל כילו קפלוט· עד כדון דבר שדרכו להשתער בבצל ובקפלוט דבר שאין דרכו להשתער בבצל ובקפלוט במה אתה משערו· הגמון כמה את משערן אמר רבי יודן לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי לעזר במיני מתיקה שנו· מיני מתיקה על ידי שדרכן להשתער בבצל ובקפלוט משערין אותו כילו בצל כילו קפלוט· שאר כל האיסורין על ידי שאין דרכן להשתער בבצל ובקפלוט משערין אותן במינן· הגמון משערין אותו במינו רבי מנא לא אמ׳ כן אלא לא כן אמר רבי אבהו אמר רבי לעזר במיני מתיקה שנו· מיני מתיקה על ידי שטעמן שוה משערין אותן כילו בצל כילו קפלוט· שאר כל האיסורין על ידי שאין טעמן שוה אין משערין אותן כילו בצל כילו קפלוט· הגמון צריכה· רבי אבהו בשם יוחנן כל נותני טעמים אין לוקין עליהן עד שיטעום טעם ממשו של איסור· התיב ר׳ חמא בר יוסי קומי ר׳ יוחנן הרי בשר בחלב הרי לא טעם ממשו של איסור ואת אמר לוקה· וקבלה מהו וקבלה באינש דשמע מיליה דבעל דינא קבלה. ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן כל נותני טעמי׳ אין לוקין עליהן חוץ מנותני טעם של נזיר. א״ר זעירא כל נותן טעם אין לוקין עליהן עד שיטעו׳ טעם ממשו של איסור ובנזי׳ אפי׳ לא טעם טעם ממשו של איסור· אמר ר׳ בא בר ממל כל נותני טעמים אין איסור והיתר מצטרפין· ובנזיר איסור והיתר מצטרפין· מתניתא מסייעא לדין ומתניתא מסייעא לדין· מתניתא מסייעא לרבי זעירא כזית יין שנפל לקדירה אכל ממנה כזית פטור עד שיאכל את כולה· על דעתיה דרבי בא בר ממל כיון שאכל ממנה כזית חייב· מתני׳ מסייעא לרבי בא בר ממל ממשמע שנאמר וכל משרת ענבים לא ישתה וכי מה הניח הכתוב שלא אמרו· אלא לפי שנאמר מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל· מיין ושכר יזיר מה תלמוד לומר וכל משרת ענבים לא ישתה· אלא שאם שרה ענבים ושרה פיתו בהן ויש בהן כדי לצרף כזית חייב· מיכן אתה דן לכל איסורין שבתורה ומה אם היוצא מן הגפן שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה· ויש לו היתר אחר איסורו עשה בו טעם כעיקר· שאר כל האיסורין שבתורה שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנייה ואין להן היתר אחר איסורן אינו דין שנעשה בהן את הטעם כעיקר· מיכן למדו חכמים כל נותני טעמים שיהו אסורין וקשיא על דרבי זעירא· בכל אתר אמר עד שיטעום· וכה את אמר אפילו לא טעם·

הלכה ז׳ תמן תנינן יין נסך אסור ואוסר כל שהוא· חזקיה אמר כוס שמזגו מן האיסור ומן ההיתר ונפל איסור בסוף איסור היתר בסוף היתר· א״ר שמואל בר רב יצחק דר׳ ליעזר היא דר׳ ליעזר אמ׳ אחר האחרון אני בא· אמר רבי ירמיה חומר הוא ביין נסך· רבי יוסי בעי אם חומר הוא ביין נסך אפילו נפל היתר בסוף יהא אסור· רבי יסא בשם רבי יוחנן כוס שמזגו מאיסור ומהיתר את רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר· אמר רבי הושעיה והוא שנפל ההיתר בסוף· רבי אימי בשם רבי יוחנן לא שנייא בין שנפל איסור בתחילה וההיתר בסוף להיתר בתחילה ואיסור בסוף· אפי׳ מים ויין אפילו נמזג כל צורכו מן ההיתר את רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר· אמר רבי זעירא הדא דאת אמר וכולה תינויין היך עבידא· רבי יוסי בי רבי בון רבי אבהו בשם רבי יוחנן צלוחית של יין נסך שנפלה לתוך חבית של יין וחזרה ונפלה לתוך הבור של מים את רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר· עד כדון כשנפלו זה אחר זה· נפלו שניהן כאחת מה אמרת בה רבי ליעזר אמר נשמעינה מן הדא אימתי חמיצן של כותים מותר לאחר הפסח· של בעלי בתי׳ אחר שלש שבתות· של אפייה ושל נחתומי׳ בכרכים לאחר שלשה ימים· ושל נחתומין בכפרים לאחר שלשה תנורים· רבי שמעון בן אלעזר אומר אף כשאמרו של בעלי בתים אחר שלש שבתות של אפייה והוא שיהא אדם גדול או שהיה משיא את בנו ואפה שלשה תנורים בשבת אחת זה אחר זה וזה אחר זה מותר· ואף כשאמרו של נחתומין בכרכין לאחר שלשה ימי׳ והוא שנדחק ואפה שלשה תנורים ביום אחד זה אחר זה· וזה אחר זה מותר· תני רבי שמעון בן אומר ואף כשאמרו של נחתומין בכפרים לאחר שלשה תנורין אסור עד שלשה ימים אסורין שמשחרית הוא בורה לו שאור לכל אותו היום אותה העיסה שנייא לא כאיסור ובהיתר היא מתחמצה· ומר ר׳ ירמיה

בשם רבי שמעון בן לקיש מאן תנא חמיצן של כותים רבי ליעזר · ואמר רבי יוסי לרבי חנינא ענתנייא נהור אתית אמ׳ את ור׳ ירמיה בשם רבי שמעו׳ בן לקיש מאן תנא חמיצן של כותים רבי ליעזר · ואנן לינן אמרין כן אלא רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש ירדו לחמיצן שלכותין כרבי ליעזר · ועוד מן הדא דאמר רבי חנינא דרבי אבהו אבא הוה ליה עוכרא שלח שאל לרבי חייה ולרבי יוסא ולרבי אימי ואורין ליה כרבי ליעזר · מה כיחדייא מוריי · לא משום שירדו לחמיצן של כותים כרבי ליעזר · אמר רבי מנא קומי רבי יוסא הדך מה דתימר תמן הלכה כרבי ליעזר · וכא הלכה כרבי ליעזר · אמר ליה ולכל דבר · הלכה ח׳ מה טעמא דרבי ליעזר הראשון מרציא את האחרון · אמר רבי יוחנן רבי יהודה ורבי ליעזר שניהן אמרו דבר אחד דתנינן תמן צלוחית שפיה צר טובל ומעלה כדרכו · רבי יודה אומר הויה הראשונה · כמה דרבי יודה אמר הראשון מרציא את האחרון כן רבי ליעזר אומר אוף הכא הראשון מרציא את האחרון · עד כדון כשסך מיכן ובצא כצד השני · סך מיכן ומצא מיכן מה אמר בה רבי ליעזר · נשמעינה מן הדא דאמר רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן לא סוף דבר צלוחית אלא אפילו ספל · ואמר רבי יוחנן רבי יודה ורבי ליעזר שניהן אמרו דבר אחד · אית לך מימר הכן כשסך מיכן ובצא כצד השני לא כשסך מיכן ומצא מיכן · אוף הכא כשסך מיכן ומצא מיכן · הלכה ט׳ שאור של תרומ׳ ושל שביעית שנפלו לתוך העיסה לא כזה כדי לחמץ ולא כזה כדי לחמץ ונצטרפו וחימצו אסור לזרים ומותר לכהנים · רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים · כזה כדי לחמץ וכזה כדי לחמץ ונצטרפו וחימצו אסור לזרים ולכהנים · רבי ליעזר בר׳ שמעון מתיר לזרים · הלכה י׳ רבי אבהו אמר רבי יוחנן בעי מה בין תרומ׳ אצל הזרים · מה בין שביעי׳ אצל הכהנים · תרומה אצל הזרים אסורה · שביעית אצל הכהנים מותרת · חזר ואמר רבי יוחנן תיפתר שנפל שאור של תרומה תחלה · לא כאהה שביעית אלא לפגום · רבי לעזר בי ר׳ שמעון כשיטת אביו · מהו בשיטת אביו כמה דר׳ שמעון אמר נותני טעמים לפגם מותר · כן רבי ליעזר בי רבי שמעון אמר נותני טעם לפגם מותר · אמר רבי אבא מרי מהו כשיטת אביו כמה דר׳ שמעון אמ׳ כל הספחין מותרין · כן רבי לעזר בי רבי שמעון אמר כל הספחין מותרין · כלום אמר רבי שמעון אלא בספיחי ירק דילמא בספיחי זרעים · וקמת היא ספיחי ירק היא ספיחי זרעים · רבנין דקיסרין אמרין אחת כשיטת אביו ואחת כשיטת חכמים · כשיטת אביו משום נותני טעם לפגם מותר · כשיטת חכמים משום שבות מצטרפין · הלכה י״א תני של פיגול ושל נותר ושל קדשים קלים · אמר ר׳ יונה לא אמר אלא קדשי׳ קל׳ · פיגול ונותר לאחר זריקה לא כלפני זריקה הן לא אמר אלא פיגול ונותר דבר שאין זריקה מתרתו בקדשי׳ קדשים הא בקדשים קלין הואיל והן מותרין אחר זריקה אפילו לפני זריקה אין לוקין עליהן משום זרות · אמר רבי יוסי לא אמרו אלא קדשים קלים פיגול ונותר לאחר זריקה לא כלפני זריקה הן לאי זה דבר נאמר פיגול ונותר להוציא קדשים קלים לאחר זריק׳ · הא לפני זריקה הואיל והן אסורין בקדשים קלין לוקין עליהן משום זרות · אמר רבי אבין לישן מתניתה מסייעא לרבי יוסי נדבותיך זו תודה ושלמים שאם אכל מהן לפני זריקת דמים לוקה · הלכה י״ב רבי שמעון בן לקיש אמר כמחלוקת ר׳ יוחנן אבל דברי הכל · וקשיא על דרבי שמעון בן לקיש לא כן סברנן מימר כולהן לשון תרומה מצטרפין · וכא יצרפו כולן לשון טומאה ולשון זרות · סבר רבי שמעון בן לקיש כהיא דתני בר קפרא תתיכה של קודש ושל פיגול · ושל נותר שנתבשלו עם התתיכות רבי שמעון מתיר · וחכמים אוסרין ׃

הדרן עלך התרומה ותרומת

בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק · נתערב באחרים כולן ידלקו דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים יעלו באחד ומאתים · ב׳ הצובע מלא הסיט בקליפי ערלה וארגו בבגד ואין ידוע אי זה הוא רבי מאיר אומר ידלק הבגד · וחכמים אומרים יעלה באחד ומאתים · ג׳ האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד ידלק הבגד · משיער הנזיר ומפטר חמור בשק ידלק השק · ובמוקדשין מקדשין כל שהן · ד׳ תבשיל שבישלו בקליפי ערלה ידלק · נתערב באחרים יעלה באחד ומאתים · ה׳ התנור שהסיקו בקליפי ערלה ואפה בו את הפת תידלק הפת · נתערבה באחרות תעלה באחד ומאתים · ו׳ מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלקו · נתערבו באחרים כולן ידלקו דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים יעלו באחד ומאתים · שהיה רבי מאיר אומר את שדרכו להמנות מקדש · וחכמים אומרים אינו מקדש אלא ששה דברים · רבי עקיבה אומר שבעה · ז׳ ואילו הן איגוזי פרך ורימוני בדן · חביות סתומו׳ · וחילפות תרדין וקלחי׳ אכרוב ודלעת יונית · רבי עקיבה אומ׳ אף ככרו׳ של בעל הבית הראוי לערלה ערלה לכלאי הכרם כלאי הכרם · ח׳ נתפצעו האגוזים נתפרדו הרימונים נתפתחו החביות נתחתכו הדילועין · נתפרשו הככרות יעלו באחד ומאתים · ט׳ ספק הערלה בארץ ישראל אסו׳ ובסורייא מותר · ובחוצה לארץ יורד ולוקח ובלבד שלא יראנו לוקט · כרם שהוא נטוע ירק וירק נמכר חוצה לו בארץ ישראל אסור · ובסוריא מותר · ובחוצה לארץ יורד ולוקט ובלבד שלא ילקוט ביד · החדש אסור מן התורה בכל מקום · והערלה הלכה · והכלאים מדברי סופרים ·

סליק פירקא

בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק כו׳ · כתיב וערלתם ערלתו את פריו · אית תניי תני בסמוך לפיריו · אית תניי תני בעורל את פריו · מאן דאמר בעורל את פריו קליפין וגרעינין במשמע · מאן דאמר בסמוך לפריו קליפין במשמע ולא גרעינין · וגרעינין כביין הוי סופך מימר את את פריו בסמוך לפריו · אית דבעי משמעינה מן הדא וערלתם ערלתו את פריו דבר שהוא עורל את פריו ופריו עורלו · רבי אבהו בשם רבי לעזר כל מקו׳ שנאמ׳ לא תאכל לא תאכלו לא יאכלו את תופס איסור הנייה באיסור אכילה עד שיבוא הכתוב ויפרש לך כשם שפירש לך באבר מן החי ובנבילה · מה פירש לך באבר מן החי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו · ובמה פירש בנבילה לא תאכלו כל נבילה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה · תני חזקיה ופליג · וכי מה אסרו לכלב · והא כתיב כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו מעתה אתה תופש איסור הנייה לאיסור אכילה · שנייא הא דכתיב וחלב נבילה וחלב טריפה · והכתיב רק את הדם · מעתה את תופש איסור הנייה באיסור אכילה · שנייא הא דכתיב על הארץ תשפכנו כמים · מה מים מותרין בהנייה · אף הדם מותר בהנייה · והכתיב על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה · אמר ר׳ אבהו קיימתי׳ בגיד הנשה של נבילה · והכתי׳ ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו · אמ׳ ר׳ אבא מרי אחו׳ דר׳ יוסי שנייא הוא שקבע לו הכתוב זמן · והכתי׳ לא תאכלום כי שקץ הם · אמר רבי מנא מיעט איסור הנייה שבו · רבי אבהו בשם רבי יוחנן העושה איספלנית משור הנסקל ומחמץ שעבר עליו הפסח אינו לוקה שאין לא תעשה שלו מיוחד · מכלאי הכרם לוקה דאמר רבי חנינא פן תוקד אש · מערלה צריכה עשה לרחקו · כתיב לא תעשה לאוכלו כתיב לא תעשה לרחקו לית כתיב במתני׳ פליגא על ר׳ יוחנן ממשמע שנ׳ סקול יסקל השור וכי אין אנו יודעין שבשרו אסור באכילה · ומה ת״ל לא יאכל את בשרו · להודיעך שכשם שאסור באכילה כך הוא אסור בהנייה · מה עבד לה רבי יוחנן פתר לה בשקדמו הבעלים ושחטוהו עד שלא נגמר דינו · רבי זעירה בעא קומי ר׳ אבהו הבא את אבר הבין · והבא את אבר הבין · אמר ליה חדא משנה דרבי לעזר · וחדא בשם ר׳ יוחנן · רבנין דקיסרין ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן כל מקום שנ׳ לא תאכלו אין את תופס איסור הנייה באיסו׳ אכילה · בניין אב שבכולן וכל חטא׳ אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפ׳ בקודש לא תאכל באש ישרף · תני חזקיה מסייע לרבי יוחנן ממשמע שנ׳ כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו · לאי זה דבר נאמר וחלב נבילה וחלב טריפה יעשה לכל מלאכה · בא להודיעך אפילו למלאכת הגבוה · ממשמע שנ׳ רק הדם לא תאכלו · לאי זה דבר נאמר על הארץ תשפכנו כמי׳ · מה המים מכשירין אף הדם מכשיר · ממשמע שנ׳ לא תאכלו כל נבילה · לאי זה דבר נאמר לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה · בא להודיעך שגר תושב אוכל נבילו׳ · ממשמע שנ׳ ובשר בשדה טריפה לא תאכלו · לאי זה דבר נאמר לכלב תשליכון אותו · אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך חולי׳ שנשחטו בעזר׳ · מתני׳ מסייעא לדין · ומתני׳ מסייעא לדין · מתני׳ מסייעא לרבי יוחנן לא יאכל חמץ לעשות את המאכיל כאוכל אתה אומר לכך או אינו אלא לאוסרו בהניי׳ · כשהוא או׳ לא תאכל עליו חמץ למדנו שהוא אסור בהניי׳ · הא מה ת״ל ולא יאכל חמץ לעשות את המאכיל כאוכל דברי ר׳ יאשיה · ר׳ יצחק או׳ אינו צריך · מה אם שרצים קלין עשה בהן מאכיל כאוכל · חמץ חמור אינו דין שנעשה בו מאכיל כאוכל · הא מה ת״ל לא יאכל חמץ לא בא הכתוב אלא לאוסרו בהנייה · בגין דכתיב לא יאכל · הא מלא תאכל לית שמע מינה כלום · הדא מסייעא לרבי יוחנן · פשיטא שאין קרקע נאסר · צר צורה בקרקע נאסר · צבע דבר שיש בו רוח חיים אילו השתחווה לו לא אסור · מפני שצבעו אסרו · מיכן שצבעו צריכה · בגד גדול שצבעו על מנת לחותכו מה את עבד לה במוסגר או כמוחלט · אין תעבדיניה כמוסגר מותר · אין תעבדיניה כמוחלט אסור · צבעו וחזר וצבעו והקדיחו · נאמר אם הזה צריכה לצביעה הראשונה אסור · ואם לאו מותר · צבעו בקליפי אגוז של ערלה וחזר וצבעו בקליפי אגוז של חולין מאן דאמר נותני טעם לפגם מותר אוף הכא מותר · ומאן דאמר נותני טעם לפגם אסור אוף הכא אסור · צבעו בקליפי אגוז של ערלה וחזר וצבעו בקליפי רימון של חולין · ייבא כהדא עיגולי דבילה הגדולים מעלין את הקטני׳ · והקטנים מעלים את הגדולים · רב הונא אמר כיני מתניתא הגדולים מעלים את הקטנים במשקל · והקטנים מעלין את הגדולים במניין · תמן מין במינו · ברם הכא מין בשאינו מינו · צבעו בקליפי אגוז של ערלה וחזר וצבעו בקליפי חולין

מין

מן אחר · יבא כהדא רבי יהושע אומר תאנים שחורות מעלות את הלבנות והלבנות מעלות את השחורות · תמן הוא ראוי לחתכן · כרם הבא אינו ראוי לחתכו מה דמי לה גזים גזיזות · אמר רבי יוסי בי רבי בון מה דמי לה כבגד גדול שצבעו על מנת לחתכו מיעבדיניה דודרסין · אמר רבי יוחנן סממנין כשילין כבאתים · מי צבעים במי צבעים כשילין כרוב · אמר רבי בא בר ממל הנייה ערלה בטבריא כרוב · מתני׳ פליגא על רבי בא בר ממל הבשיל שבישלו בקליפי ערלה ידלק · פתר לה קריוה כקדירות · אמר רבי יוסי מסבור סבר רבי בא בר ממל שמותר לעשות כן בתחילה לא לשעבר · מי כדון אם יש בו כדי לצבוע את רואה את ההיתר כמי שאינו אותו והאיסור שבו כדי לאסור · אם אין בו כדי לצבע את רואה ההיתר כמי שאינו אותו והאסור אין בו כדי לאסור · תמן תנינן אילו דברים של גוים אסורין ואיסורן איסור הנייה היין והחומץ של גוים שהיה מתחילתו יין וחרס הדרייני · רבי זעירה בשם רבי ירמיה רבי מאיר היא דתני חרס הדרייני אסור ואיסורו איסור הנייה · מה נן קיימין אם כשנתנו בתבשיל דברי הכל אסור · אם כשמכרו חוץ מדמי יין נסך שבו דברי הכל מותר · אלא כי נן קיימין כשנתנו על גבי תבשיל · מהו לסמוך בו כרעי המיטה רבי לעזר אומ׳ אסור · רבי יוחנן אמר מותר · רבי יונה בעא קומי רבי זעירא והן בגד דתנינן הבא מהו לסמוך בו את הביטה ואיקפד לקובליה · אמר ליה אפילו למאן דאמר תמן מותר · הכא אסור · תמן אין איסורו ניכר · כרם הבא איסורו ניכר · אמר רבי חגיי כד נחתית מן אילפא שמעית קליה דרבי יעקב בר אחא יתיב מתני בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק · ותנינן נשל המינה כרכר אסור בהנייה · ארג בו את הבגד אסור בהנייה · יין נסך שנפל לבור כולו אסור בהנייה · ותמן רבן שמעון בן גמליאל אומר ימכר כולו לגוי חוץ מדמי יין נסך שבו · אמר רבי אחא בר יעקב חגיי קשתיה רבי חגיי קיימה · מי כדון תמן אין דרך בני אדם ליקח יין מן הגוי · כרם הבא דרך בני אדם ליקח בגד מן הגוי ·

הלכה ב׳

מאן תנא סיט רבי מאיר · כרם כרבין הוא סיט הוא פחות מסיט · רבי יוסי בי רבי בון אמ׳ ליה משם רבי יוחנן רבי יסא בשם ר׳ יוחנן צמר בכור שטרפו בטל ברוב · איתיבי׳ רבי חייה ציפוראה קומי רבי אימי ליטרא בשמנ׳ ולא הודו אילולא דאמר רבי יסא ולא מתניתא היא · האורג מלוא הסיט מצמר הבכור בבגד ידלק הבגד · אמר ליה אלו איתתבת הכן אית הוות יאות · תמן תנינן אלו הן הנשרפין והתנינן אלו הן הנקברין · הכא את אמר ישרפו · והכא את אמר יקברו · אמר רבי יוחנן כאן בשק · כאן בשיער · מה בין שק מה בין שיער · אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל שק מצוי לחשחש אחריו · שיער אין מצוי לחשחש אחריו · ר׳ שמעון בן לקיש אמר כאן במקדש כאן בגבולין · רבי יוסי בי רבי חנינא אומר כאן בנזיר טהור כאן בנזיר טמא · והתנינן פטר חמור אית לך מימר כאן במקדש כאן בגבולין כאן בנזיר טהור כאן בנזיר טמא · אלא כאן בשק וכאן בשיער · אמר רבי יוסי בי רבי בון הן דתימר ישרף שערו · הן דתימר יקבר גופו · ובמוקדשין מקדשין כל שהן · ר׳ יוסי בשם רבי יוחנן הדא דתימר בקדשים שיש להן מתירין · אבל בקדשים שאין להן מתירין צריכין סיט · התיב רבי יוסי והא מתניתא פליגא האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד ידלק הבגד · ובכור לא בקדשי׳ שיש להן מתירין הוא · אית דתני לה בשם רבי מאיר · אית דלא תני לה בשם רבי מאיר מאן דתני לה בשם רבי מאיר אית ליה עשרה דברים מקדשין · מאן דלא תני לה בשם רבי מאיר מנן אית ליה עשרה דברים מקדשין · רבי מאיר בר׳ עקיבה דרבי עקיבה אמר אף כברות של בעל הבית ·

הלכה ג׳

אבא בר ירמיה כהנא בר ירמיה בשם שמואל רבי בא רבי חייה בשם ר׳ יוחנן גידולי ערלה שעיקמו הרי אלו מותרות · הלאו מתניתא מתניתא היא אם חדש יותץ אם ישן ינתץ · רבי חנניא אמר לית כן · רבי מנא אמר אית כן כשהביא עצים לחים וניגבו בקליפי ערלה · אבנים מנוגעות שעשאן סיד אית תניי תני עלו מטומאתן ואית תניי תני לא עלו מידי טומאתן · מאן דאמר עלו מידי טומאתן הרי אלו מותרות · ומאן דאמר לא עלו מידי טומאתן הרי אלו אסורות אפילו כמאן דאמר עלו מידי טומאתן הרי אלו אסורות דכתיב צרעת ממארת · תן בה מאירה ואל יהנה ממנו · רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל הנשרפין אפרן מותר חוץ מאפר הבא מחמת עבודה זרה · התיב רבי חייה בר יוסף קומי רבי יוחנן והרי אפר הבית והרי אינו בא מחמת עבודה זרה ואת אמר אסור · אמר ליה שנייה היא דכתיב נתיצה נתיצה ·

הלכה ד׳

וכמה היא חבילה עשרים וחמשה זירין אמר רבי יונה ארבע מינין משה ·

הלכה ה׳

רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמר דברי רבי מאיר עשרה דברים מקדשין · וחרנה אמר דברי רבי מאיר כל הדברים מקדשין · רבי יעקב בר אחא אמר שמעתא מתני׳ פליגא על מאן דאמר דברי ר׳ מאיר עשרה דברים מקדשין דתנינן תמן אמר רבי יהודה לא הזכרו רימוני בדן וחצירי גבע אלא שיהו מתעשרין ודאי בכל מקום · ושאר כל הרימונין אין דרכן להימנות אלא רימוני בדן על ידי שהן חביבין דרכן להימנות · ושאר כל הרימונין על ידי שאין חביבין אין דרכן להימנות ·

הלכה ו׳

רבי יונה בעי הא שקדי פרך לא · מתניתא בסתומה בין הסתומות · אבל סתומה בין הפתוחות ופתוחה או פתוחה בין הסתומות ונסתמה צריכות שיעור אחד · הך איפשר לפתוחה אצל הסתומות · אמר רבי זעירה היפתר בפתוחה אצל התנוני שהיא כסתומה אצל בעל הבית והתני ונסתמה · תיפתר שחזר בעלה ונטלה · רבי קריספא בשם רבי יוחנן כל אילין קרייא וקרוותא דאנן אמרין דלעת יונית אינון · רבי יונה בעי ולכה לי נן אמרין הראוי לתרומה · אמר ליה רבי יוסי התרומה נוהגת בבבל · ערלה אינה נוהגת בבבל ·

הלכה ז׳

נפלו ואחר כך נתפצעו בין שוגג בין מזיד לא יעלו דברי ר׳ מאיר · רבי יודה אמר בין שוגג בין מזיד יעלו · רבי יוסי אומר שוגג יעלו מזיד לא יעלו · מה טעמ׳ דרבי מאיר קנסו בשוגג מפני מזיד · מה טעמ׳ דרבי יודה כבר קנסו בידו מה טעמ׳ דרבי יוסי כי דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין שריבה עליהן שוגג מותר מזיד אסור · רבי שמעון בן לקיש בשם רבי הושעיה הרי לפניו מאה חמשים חביות נתפתחו מאה מותרות · חמשים אסורו׳ · והשאר לכשיפתחו יהו מותרו׳ · א״ר זעיר׳ לא אמרו אלא לכשיפותחו הא לפתוח לכתחילה אסו׳ · דבי ר׳ ינאי שאלין דלעת שלקה בבית אביה מהו שתעלה למעשרות · ל׳ שאל מהו שהטמא טומאת אוכלין · שלקה בבחורות היא מילתיה דשמואל אמר שהיא כטבא טומאת אוכלין · ואמר רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל האגים וענבי׳ שצמקו באביהן מטמאין טומאת אוכלין · והרודה מהן בשבת חייב משום קוצר · נתפרסו כברות · מתני׳ דר׳ עקיבה דר׳ עקיבה אמר אף כברות של בעל הבית ·

הלכה ח׳

אי זהו ספק הערלה כרם של ערלה וענבים נמכרות חוצה לו בארץ ישראל אסור · ובסוריא מותר · אמר רבי יודן אף זה ספיקו אסור בסוריא · איזהו ספק המותר בסוריא כרם של ערלה וכרם אחר בצידו וענבים נמכרות חוצה לו בארץ ישראל אסור ובסוריא מותר · אמר רבי יודה אף זה אסור בסוריא · אי זה ספק המותר בסוריא כרם נטוע ירק ושדה ירק אחר בצידו וירק נמכר חוצה לו בארץ ישראל אסור ובסוריא מותר · ובחוץ לארץ יורד ולוקט ובלבד שלא ילקט ביד · אמר רבי יודן עוד היא בקדמיתא הוא זר ולוקח ובלבד שלא יראנו לוקט · החדש אסור מן התורה בכל מקום · מתניתא דרבי לעזר דתנינן תמן כל מצוה שאינה תלויה בארץ נוהגת בארץ ובחוצה לארץ · וכל שהיא תלויה בארץ אינה נוהגת אלא בארץ חוץ מן הערלה ומן הכלאים · רבי ליעזר אומר אף החדש · מה טעמא דרבי ליעזר בכל מקום בכל מושבותיכם בין בארץ בין בחוצה לארץ · מה מקיימין רבנין טעמא דרבי ליעזר בכל מושבותיכם בחדש שבן יצא בחוץ · רבי יונה בעי קומי רבי יוסי ולמה לא תנינן אף החלה עמהן · אמר ליה לא אתינן מתני׳ אלא דבר שהוא נוהג בישראל ובגוים · וחלה אינה נוהגת אלא בישראל דכתיב ראשית עריסותיכם ולא של גוים · והערלה כהלכה שמואל אמר כהלכות המדינה · רבי יוחנן אמר הלכה למשה מסיני · רבי יסא בעא קומי רבי יוחנן הלכה למשה מסיני ואת אמר הכין · אמר בשעה שניתנה הלכה כך ניתנה · אמר אילו לא סלקית לארץ דישראל אלא לשמוע דבר זה די · והכלאים מדברי סופרים · שמואל אמר בכלאי הכרם · הא בכלאי זרעים מותר · רבי יוחנן אמר בכלאי הכרם הא בכלאי זרעים אסור · אמר רב חונא בר נתון כערכיא דתמן אמרונה בשם רבי יוחנן וקיימונה · את חקותי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים שעטנז לא יעלה עליך · הקיש כלאי זרעים לכלאי בגדים וכלאי בהמה · מה כלאי בגדים וכלאי בהמה שאין תלויין בארץ נוהגין בארץ ובחוצה לארץ · אף כלאי זרעים אע״פ שהן תלויין בארץ נוהגין בארץ ובחוצה לארץ · חד בר נש זרע חקלייה שערין ולפת · עבר חד גוכיתא ועקרין · אתא עובדא קומי שמואל וקנסיה · דתני אין עושין עם ישראל בכלאים אבל עוקרין עמו בכלאים מפני שהוא ממעט בעבירה · תני אין עושין עם הגוי בכלאים בין בכלאי הכרם בין בכלאי זרעים · אבל עיירות המובלעות בארץ ישראל כגון כאינה וכאימה וחברותיה עושין עמהן בכלאים · כשם שכלאים בארץ כך כלאים בחוץ לארץ · שמואל פתר מתני׳ אין עושין עם הגוי בכלאים בארץ בין בכלאי הכרם בין בכלאי זרעים · אבל עיירות המובלעות בארץ ישראל כגון כאינה וכאימה וחברותיה עושין עמהן בכלאים · כשם שכלאים בארץ כך כלאים בחוצה לארץ · כלאי הכרם הא כלאי זרעים מותר · ר׳ יוחנן פתר מתניתא אין עושין עם הגוי בכלאים בארץ בין בכלאי הכרם בין בכלאי זרעים · אבל עיירות המובלעו׳ בארץ ישראל כגון כאינה וכאימה וחברותיה עושין עמהן בכלאים · כשם שכלאים בארץ כך כלאים בחוצה לארץ · בכלאי הכרם · הא בכלאי זרעים :

הדרן עלך בגד שצבעו וסליקא לה מסכת ערלה

מסכת ביכורים

יש מביאין ביכורין וקורין · מביאין ולא קורין · ויש שאינן מביאין · אלו שאינן מביאין הנוטע בתוך שלו והבריך בתוך של יחיד או בתוך של רבי׳ · וכן המבריך בתוך של יחיד או מתוך הרבים לתוך שלו · הנוטע בתוך שלו והבריך בתוך שלו ודרך היחד ודרך הרבים באמצע הרי זה אינו מביא · ר׳ יהודה אומר מביא · ב׳ מאי זה טעם אינו מביא משום שנאמר ראשית בכורי אדמתך תביא · עד שיהו כל הגידולים מאדמתך · האריסין והחכורות והסקריקון והגזלן אין מביאין מאותו הטעם משום שנאמר ראשית בכורי אדמתך · ג׳ אין מביאין בכורים חוץ משבעת המינים ולא מן התמרים שבהרים ולא מן הפירות שבעמקים ולא מזיתי שמן שאינן מן המובחר · אין מביאין בכורים קודם לעצרת · אנשי הר צבוע׳ הביאו בכוריהן קוד׳ לעצרת ולא קיבלו מהן מפני הכתו׳ שבתורה חג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה · ד׳ אלו מביאין ולא קורין הגר מביא ואינו קורא שאין יכול לומר אשר נשבע ה׳ לאבתינו לתת לנו ואם היתה אמו מישראל מביא וקורא · וכשהוא מתפלל בינו לבין עצמו אומר אלהי אבות ישראל · וכשהוא בבית הכנסת אומר אלהי אבותיכם · ואם היתה אמו מישראל אומר אלהי אבתינו · ה׳ רבי ליעזר בן יעקב אומר האשה בת גרים לא תינשא לכהונה עד שתהא אמה מישראל · אחד גרים ואחד עבדים משוחררין אפילו עד עשרה דורו׳ עד שתהא אמו מישראל · האפיטרופין והעבד והשליח והאשה וטומטום ואנדרוגינוס מביאין ולא קורין שאינן יכולין לומר אשר נתת ליה׳ · ו׳ הקונה שני אילנות בתוך של חבירו מביא ואינו קורא · רבי מאיר אומר מביא וקורא · יבש המעיין ונקצץ האילן מביא ואינו קורא · רבי יהודה אומר מביא וקורא · מן החג ועד חנוכה מביא ואינו קורא · רבי יהודה בן בתירה אומר מביא וקורא · ז׳ הפריש בכוריו ומכר את שדהו מביא ואינו קורא · והשני מאותו המין אינו מביא · ממין אחר מביא וקורא · רבי יהודה אומר אף מאותו המין מביא וקורא · ח׳ הפריש את בכוריו נבזזו נמקו נגנבו אבדו או שניטמאו מביא אחרים תחתיהן ואינו קורא · והשניים אין חייבין עליהן חומש · ניטמאו בעזרה נופץ ואינו קורא · ט׳ ומניין שהוא חייב באחריותן עד שיביאם להר הבית · שנאמר ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה׳ אלהיך מלמד שהוא חייב באחריותן עד שיביאם להר הבית · הרי שהביא ממין אחד וקרא וחזר והביא ממין אחר הרי זה אינו קורא · י׳ אילו קורין ומביאין וקורין מן העצרת ועד החג משבעת המינין מן הפירות שבהרים ומן התמרים שבעמקים ומזיתי שמן ומעבר לירדן · רבי יוסי הגלילי אומר אין מביאין בכורים מעבר לירדן שאינה ארץ זבת חלב ודבש · יא׳ הקונה שלשה אילנות בתוך של חבירו מביא וקורא · רבי מאיר אומר אפילו שנים קנה אילן וקרקעו מביא וקורא · ר׳ יהודה אומר אף בעלי אריסות והחכורות מביאין וקורין ·

סליק פירקא

יש מביאין בכורין וקורין כו׳ · הנוטע בתוך שלו והבריך בתוך של יחיד או לתוך של רבים אפילו מן הזקנה אינו מביא · המבריך בתוך של יחיד או מתוך של רבים לתוך שלו אפילו מן הלדה אינו מביא · הדא אמרה כשם שהלדה חיה מן הזקנה כך הזקנה חיה מן הלדה · אמר רבי יוחנן כולהן משום תורת הנחלן ירדו להן · אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן · מאי זה טעם אינו מביא משו׳ שנאמר ראשית בכורי אדמתך · תני אם הבריך ברשות מביא וקורא · רבי יוסי בשם רבי אימי והוא שנתן לו רשות לעולם · הא לשעה לא · רבי יונה בשם רבי אימי אפילו לשעה · חיליה דרבי יונה מן הדא היה חופר בור ושיח ומערה קוצץ ויורד והעצים שלו · ועצים לא לשעה הן · מה עבד לה רבי יוסי שרשים שדרכן להחליף לעולם · מכיון שדרכן להחליף לעולם הן · אמר רבי מנה מילתיה דרבי יוחנן מסייע לאבא דאמר רבי יוחנן כולהן משום תורת הנחלן ירדו להן · וכאן מכיון שנתן לו רשות להבריך אפילו לשעה אין זה גוזלן · רבי זריקן בעא קומי רבי זעירה מתני׳ דרבי דרבי אמר שרשין חיין זה מזה · אמר ליה דברי הכל היא · הכא התורה אמרה ראשית בכורי אדמתך עד שיהו כל הגידולים מאדמתך · על דעתיה דרבי יודה מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך של יחיד · מה בין הנוטע לתו׳ שלו והבריך להוך שלו ודרך היחיד באמצע · ר׳ אחא בשם ר׳ מישא כשהבריכ׳ בדלעת או בסלון · אי בשהבריכה בדלעת או בסילון יביא ויקרא אפי׳ כרבנין יביא ויקרא · א״ר יונה צריכה לר׳ יודה המוכר שביל לחבירו מקו׳ דריסה הוא מכר או עד התהום מכר · אין תימר מקום דריסה מכר מביא וקורא · אין תימר עד התהום מכר לא יביא כל עיקר · מספק מביא ואינו קורא · רבנין פשיטא לון שמכר עד התהום · מה פליגין במוכר שביל לחבירו · אבל אם מכר לו שדה ושייר לו שביל כל עמא מודיי ששייר לו עד התהום · על דעתיה דרבי יודה מה בין הנוטע להוך שלו והבריך להוך של רבים · מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך שלו ודרך הרבים באמצע · אמר רבי אימי אתיא דרבי יודה כרבי ליעזר דתנינן תמן אין עושין חלל תחת רשות הרבים בורות שיחין ומערות · רבי ליעזר מתיר כדי שתהא עגלה מהלכת וטעונה אבנים · כמה דרבי ליעזר אמר המן תחת רשות הרבים שלו · כך רבי יודה אמר הכא תחת רשות הרבים שלו · רבי שמואל בר רב יצחק בעי אין כרבי ליעזר יביא ויקרא · אמר רבי יוסי מסבר סבר רבי שמואל בר רב יצחק שר׳ ליעזר מתיר לעשות כן והן שלו לעולם · ארא רבי ליעזר מתיר לעשות כן וכל הקודם בהן זכה · הלכה ב׳ עד כדון כשגזל קרקע גזל זמורה ונטעה · ולא דמים הוא חייב לו · אלא צריכא לרבנין מצוות בגבוה הן · או אינן בגבוה · הן תימר בגבוה הן אינו מביא · ואין תימר אינו בגבוה מביא · הכל מודין באשירה שבטלה שאינו מביא ממנה גיזירין למערכה · רבי שמעון בן לקיש בעי מהו שיביא ממנה לולב מצוות בגבוה הן · או אינן בגבוה · אין תימר בגבוה הן אינו מביא · אין תימר אינו בגבוה מביא · פשיטא שהוא מביא ממנה לולב שאין מצות בגבוה · מהו שיביא ביכורים ברבי יודה דו אמר הוקשו לקדשי הגבול מביא · כרבנין דאינון מרין הוקשו לקדשי מקדש אינו מביא · עד כדון בגזילה שלא נתייאשו הבעלי׳ ממנה · אפילו בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה סברין אמרין נישמעינה מן הדא הרי אלו בתרומה ובמעשר · מה שאין כן בביכורים כלום צריכה לא בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה · אבל בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה אפילו בתרומה לא עשה כלום כהדא דתני האנס והגנב והגזלן בזמן שהבעלים מרדפין אחריהן אין תרומתן תרומה ולא מעשרותיו מעשר ולא הקדישן הקדש · אם אין הבעלין מרדפין אחריהן תרומתן תרומה ומעשרותן מעשר והקדישן הקדש · רבי יוסי בשם רבי יוחנן לא זה תורם ולא זה תורם רבי אמי בשם רבי יוחנן אפילו הבעלין שתרמו אין תרומתן תרומה · אמר רבי יוסי עד כדון אנן קיימין בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה · ולידא כי לא אנן תנינן הרי אילו בתרומה ומעשר מה שאין כן בביכורין · איפשר לפירות ליצאת בלא בכורין · איפשר לפירות ליצאת בלא תרומה ומעשרות · אבל בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה עד כדון צריכה · הלכה ג׳ אין מביאין בכורים כו׳ · אילו כתיב ולקחת מראשית כל פרי האדמה הייתי אומר כל הדברי׳ יהו חייבין בביכורין תלמוד לומר מראשית ולא כל ראשית · אם מראשית ולא כל ראשית אין לך אלא חטים ושעורים בלבד · תלמוד לומר פרי אדמתך · ריבה וריבה את הכל · נאמר כאן ארצך ונאמר כאן ארץ חטה ושעורה · מה ארץ שנאמר להלן בשבעת המינין הכתוב מדבר · אף ארץ שנאמר כאן בשבעת המינין הכתוב מדבר · זית שמן זה אגורי · רבי אמי בשם רבי יוחנן זה אוריסי · ולמה נקרא שמו אגורי שהוא אוגר שמנו לתוכו · וכל הזיתי׳ מאבדין שמנן · א״ר חנינה כל הזתי׳ הגשמים יורדין עליהן והן פולטין את שמנן · וזה הגשמים יורדין עליו והוא אוגר שמנו לתוכו · ודבש אילו התמרי׳ · יכול דבש ממש · ר׳ תנחומא בשם ר׳ יצחק בר׳ לעזר כתיב וכפרוץ הדבר הרבו בני ישראל ראשית דגן תירוש ויצהר ודבש · ודבש חייב במעשרות · אלא אלו התמרים שהן חייבין במעשרות · ר׳ ברכיה בשם רבי שמואל בר נחמן ולמה כתיב ארץ ארץ שני פעמים להודיעך שאין הבית עומד אלא על שני דברים הללו · ולמה נבללו ר׳ יהודה בר׳ ור׳ שמואל בר נחמן חד אמר לברכה · וחרנה אמ׳ לשיעורין · מאן דמר לברכה ניחא מאן דמר לשיעורין · והתנינן כותרת כגרים לית היא מימן בערשה מן השרץ לית הא מימן · פשיטא הדא מילתא הפריש ביכורין חוץ משבעת המינין לא קדשו · מה פליגין בתמרים שבהרים ובפירות שבעמקים · ר׳ זעירא ר׳ יסא בשם ר׳ לעזר לא קדשה · ר׳ אילא בשם רבי אמי איתפלגון ר׳ יוחנן ורבי שמעון בן לקיש · ר׳ יוחנן אמר לא קדשו · ר״ש בן לקיש אמר קדשו · אמר ר׳ יונה טעמא דר׳ שמעון בן לקיש שכן אם עבר ותרם מן הרע על היפה תרומתו תרומה · אמר רבי יוסי שמענן פירות הרעים חייבין במעשרות · שמענן פירות הרעים חייבין בביכורים · מתני׳ מסייעה לרבי יוסי אין מביאין מן הציפורנין ולא מן הבישנין ואם הביא לא קדשו · אמר רבי זעירא והני׳ תמן התאנים סוכות מנוקבות · ענבים מאובקות ובאושנות אין מביאין · אבל מביאין מן התאנים בנות שבע ומן הענבים הלכלותיות מן המובחר הן ותימר · אבל אמר ר׳ אבבורי שלא תאמר האיל והן בסוף לא יביא · תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אין מביאין תמרים אלא מיריחו ואין קורין אלא על הכותבות · רבי שמעון בן אלעזר אומר ריכוני עמקים מביאין וקורין ·

הלכה ד׳ ואילו מביאין ולא קורין · רבי יונה ורבי יוסא תרויהון בשם רבי
שמואל בר רב יצחק כבני קיני חותן משה היא מתניתא · ובני קיני חותן משה
מביאין וקורין דכתיב לכה אתנו והטבנו לך · רבי חזקיה בשם רבי לעזר לא אמר
כן אלא מה טעם אמרו האפיטרופי והעבד והשליח והאשה וטומטום ואנדרוגינס
מביאין ולא קורין שהגר הרי אמור בפרשה · אמר רבי שמואל בר רב יצחק
היפתר כהן גר דדבא כבני קיני חותן משה · ובני קיני חותן משה מביאין וקורין ·
אמר רבי יוסי קיימה בנימן בר עשתור קומי רבי חייה בר בא בגוי שבא בעבירה
על בת ישראל היא מתניתא · רבי יונה לא אמר כן אלא רבי שמע לאילין דרבי
בר עשתור דאינון גרים בני גרים אומרי׳ אלהי אבותינו והא תנינן אם היתה אמו
מישראל אומר אלהי אבותינו · הא גרים בני גרים לא · אמר רבי יוסה קיימה
בנימן בר עשתור קומי רבי חייה בר בא · רבי חזקיה בשם רבי חייה בר בא קיימה
בר עשתור קומינן בגוי שבא בעבירה על בת ישראל היא מתניתא · רבי זריקן
אמר רבי זעורא בעי כלום הוא מתכוין לא לאברהם ליצחק וליעקב · ומי אברהם
יצחק ויעקב אבותיהם היו נשבע הקב״ה לא לזכרים שמא לנקיבות · תני בשם
רבי יהודה גר עצמו מביא וקורא מה טעם כי אב המון גוים נתתיך · לשעבר היית
אב לארם · ועכשיו מיכן והילך אתה אב לכל הגוים · רבי יהושע בן לוי אמר
הלכה כר׳ יהודה · אתא עובדא קומי דר׳ אבהו והורי כרבי יהודה · הלכה ה׳
רבי ליעזר בן יעקב אומר כו׳ · תמן תנינן רבי יהודה אמר בת גר זכר
כבת חלל זכר · וכולהון מקרא אחד הן דורשין כי אם בתולות מזרע בית
ישראל · רבי יהודה אומר עד שיהא אמו מישראל רבי אלעזר אומר או אביה
או אמה · רבי יוסי אומר עד שיולדו בקדושת ישראל · ר׳ שמעון אומ׳ עד שיביאו
בתולים בקדושת ישראל · תני בשם רבי שמעון גיורת פחותה מבת שלש שנים
ויום אחד שנתגיירה כשירה לכהונה שנאמ׳ וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב
זכר החיו לכם והכהנים עמהן · ורבנין החיו לכם לעבדי׳ ולשפחו׳ · ר׳ יוסה בשם רבי
יוחנן הלכה כרבי יוסי · וכהנים נהגו סלסול בעצמן כר׳ אלעזר בן יעקב · חד כהן
נסב בת גרים אתא עובדא קומי רבי אבהו וארכעיה על ספסליא · אמר ליה רב
כבי לא כן אלפן רבי הלכה כרבי יוסי · אמר ליה ולא כהנים נהגו סלסול בעצמן
כרבי אלעזר · אמ׳ ליה ועל מנהג לזקן · אמ׳ ליה אין כך את חמי מפייס לי ואנא
מוקים ליה · מה דקימא אמ׳ ליה הואיל והתרה הרצועה אף אני מותר בה · רבי
יעקב בר אידי בר אושעיא מעשה בכשפה׳ בדרום שהיו קורין עליה ערער ושלח
רבי את רומינוס לבודקן ובדק ומצא שנתגיירה וקנתה פחותה מבת שלשה שנים
ויום אחד והכשירה לכהונה · רב הושעיא אמ׳ כרבי שמעון הכשירה · אמ׳ ר׳ זעירא
דברי הכל היא הכא דאמר רבי זעירא בשם רב ארא בר אהוה רבי יודא מטי בה
בשם רב אבהו בשם ר׳ יוחנן ולד כותית כשר שהוא בלא תעשה שבא מכח עשה
עשה הוא׳ אשה בבתוליה יקח · כל לא תעשה שבא מכח עשה עשה הוא ודכוותה
כי אם בתולה מעמיו יקח אשה ולא גיורת · כל לא תעשה שבא מכח עשה עשה
הוא · התיב רבי הושעיא הרי דור שני של מצרי הרי הוא בלא תעשה שבא מכח
עשה עשה הוא׳ · חזר ר׳ הושעיא ואמ׳ לא דמי עשה בישראל ועשה שבכהני׳ · עשה
שבישראל אסור בכל · ועשה שבכהנים אסור בכהנים ומותר בלוים ובישראל ·
הלכה ו׳ שליח רבי יוסי רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יוחנן בשלקטן
לשלחן ביד אחר · אבל אם להביאם הוא לא ישלחם ביד אחר · ולא מתסל
לה׳ רבי יונה מתסל לה · רבי זעירה דרבי אמי רבי שמעון בן לקיש בשם רבי
הושעיה בשלקטן לשלחן ביד אחר · אבל אם לקטן להביאו הוא לא ישלחם
ביד אחר שכל הביכורים שנראו ליתור בקרייה אינן מתודין אלא בקרייה · אמר
רבי מנא אף על גב דלא אמר רבי יוסי הדא מילתא אמר דכוותה · אמר רבי
זעירא לרבי יוסא סתור את כר איתאמרת הדא דרבי הושעיא · ואמר רבי יוסי כי
רבי חנינה מתניתא פליגא הפריש בכוריו ואחר כך מכר שדהו מביא ואינו קורא ·
קיימונה בשנתן דעתו למסור משעה ראשונה · והתנינן יבש האילן נקצץ האילן
עוד הוא כיבש משעה ראשונה וקרייה מעכבת · אמר רבי שמואל בר רב יצחק
הראוי לקרייה אין קרייה מעכבת · לקטן לשלחם ביד אחר לא ישלחם ביד אחר
שמא ימלך הוא להביאן · רבי אבהו בשם רבי יוחנן היורש מביא ואינו קורא ·
מה נן קיימין אם יורשה בחיי אביו שלוחו · ואם לאחר מיתת אביו שלו הן ·
אלא כי נן קיימין כשהיה אביו חולה או מסוכן · כתיב ושמחת בכל הטוב אשר
נתן לך ה׳ אלהיך ולביתך · מלמד שאדם מביא ביכורים מנכסי אשתו וקורא ·
רבי שמעון בן לקיש אמר לאחר מיתה · הא בחיין לא · רבי יוחנן אמר לא שניא
הא בחיין הא לאחר מיתה · רבי שמעון בן לקיש כדעתיה דרבי שמעון בן לקיש
אמר אין אדם יורש את אשתו דבר תורה · הלכה ז׳ רבי יוחנן
בשם רבי הושעיה תנופה מעכבת · אין קרייה מעכבת · והא תנינן האוכל ביכורין
עד שלא קרא עליהן רב הושעיה רב יהודה בשם שמואל דרבי עקיבה היא ·
דרבי יוסי בעי היידן רבי עקיבה · אמר רבי מנא שמעית אבא תני הנחה מעכבת
אין קרייה מעכבת · רבי עקיבה אומר קרייה מעכבת · רבי יעקב בר אחא בשם
רבי לעזר מה טעם אמרו הנחה מעכבת מפני שהוא נוהגת בכל · רבי תנחומא
רבי הונא בשם רבי לעזר מפני ששנה עליה · א״ר אבא מרי תרתיי חדא כרבי יודה
וחדא כרבנין חדא כר׳ יודה דר׳ יודה אמר לצורך נשנית מפני שהיא נוהגת בכל ·
כרבנין דאינון מריין שלא לצורך נשנית מפני ששנה עליה · הלכה ח׳
רבי יוסי בן חנינה בעי קנה אילן אחד לא קנה קרקע שנים לא קנה קרקע ·
אחד אינו מביא כל עיקר · שנים מביא ואינו קורא · אמר ליה רבי לעזר מילין
דצריכין לרבנין כבית ועדא את שאל לרבי יודה עבד את האילן בקשין · המן
המינן כירך על פירות האילן בורא פרי האדמה יצא · רבי חזקיה בשם רבי יעקב
בר אחא דרבי יודה היא · דרבי יודה אמר עבד את האילנות בקשין ·
אמר רבי יוסי דברי הכל היא · פירות האילן בכלל פירות האדמה · ואין פירות
האדמה בכלל פירות האילן · רבי בון בר כהנא בעא קומי רבי אילא מכר לו
שדה בקמתה׳ הלוקח מהו שיביא ממנה ביכורים · אמר ליה למה לאו עד כדון
לחה אפילו יבישה · אמר ליה אפילו יבישה אפילו קצורה · מעתה אפילו חיטין
בן אנו אומרים הלוקח מן השוק מביא ביכורין · פשיטא הדא מילתא מכר לו
פירות ושייר לו קרקע המוכר אינו יכול להביא שאין לו פירות · חזר ולקחן
ממנו נישמעינה מן הדא נתן לו קדשים הרי אילו מותרין יינות שכבין וסלתות
כל דבר שכיוצא בו קרב לגבי המזבח אסור · אין בכלל אלא פרכירי ענבים
ועטרות של שיבלין · מה נן קיימין אם בשנתן לה באתננה׳ כך אנו אומרי׳ הלוקח
מן השוק מביא בכורי׳ · אלא כי נן קיימין בשהיו הגפנים משלה ומכר לו פירותיהן
וחזר ונתנם לה באתננה מפני שהיה אתנן הא לא היה אתנן מביא · הדא אמרה
חזר ולקחן ממנו מביא · חברייא בשם רי״בל הפרישן קודם לחג ועבר עליהן
החג מביא ואינו קורא · הפרישן קודם לחנוכה ועברה עליהן חנוכה תרקבו · אחר
חנוכה לא קרשי׳ · ולית ליה לרבי זעירא כהדא דחברייא · סבר רבי זעירא
שכל הביכורים שנראו ליתור בארץ אינן מיתודין אלא בקרייה · ולית לדברייא
כן · אית להון כשהפרישן קודם לחג להביאן אחר החג · והתנינן אין
מביאין בכורים לא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש · מה נן קיימין
אם בפירות שהביאו שליש לאחר ראש השנה על הפירות שהביאו שליש לאחר
ראש השנה׳ מכיון שלא הביאו שליש לפני ראש השנה דבר ברור שלא
השרישו קודם לעומר והן אסורין עד שיבוא העומר ויתירם · אלא כי נן קיימין
בפירות שחנטו קודם ט״ו בשבט על פירות שחנטו אחר ט״ו בשבט מכיון שהוא מן
חדש על הישן הוא מן חדש על חדש מביא · וסברנן מימר לאחר חנוכה אנן
קיימין׳ אמר רבי חיננא כזמנן · הלכה ט׳ מה טעמון דרבנין
הגדתי היום · פעם אחת הוא מגיד ואינו מגיד פעם שנייה׳ ולית לרבי יודה כן׳
אית ליה באדם אחד׳ אבל בשני בני אדם מגיד וחוזר ומגיד׳ הלכה י׳
אמ׳ רבי יוחנן משום יחידי אני שונה אותה · ותני בן רבי שמעון בן יהודה אומר
משום רבי שמעון שנים אין חייבין עליהן חומש · רבי שמואל בר רב יצחק בשם
רב הונא שנים לוקחין אפילו מן השוק · מה את עבד לון כתוספת הביכורים או
כעיטור הביכורים · אין תעבדינון כתוספת הביכורים פטורין מן הדמאי׳ אין
תעבדינון כעיטור הביכורים חייבין בדמאי · נטמאו בעזרה נופץ ואינו קורא ·
רבי חבא בר עוקבא בשם רבי יוסי בן חנינה נטמאו הבכורים הסלין ניתנין לכהנים
דכתיב ולקח הכהן הטנא מידך · הלכה יא׳ למי נצרכה לרבי
יודה אף על גב דרבי יודה אמר מגיד וחוזר ומגיד · הרי שהביא ממין אחד
קרא וחזר והביא ממין אחר הרי זה אינו קורא · אמר רבי יונתן תני רבי שמעון
בן יוחי בן ואמרת ושמחת׳ הוי אומר על השמחה׳ הלכה יב׳
רבי יוסי בשם רבי שמעון בן לקיש · רבי יונה רבי זעירה בשם רבי
חנינה ששה עשר מיל חיזור חיזור לציפורין הן הן ארץ זבת חלב ודבש ·
אמר רבי יונה מאן דמקיד אילין שגרתייה דבשן מינהן · מאן דמקיד הדא
בקעת גינוסר מינהן׳ מתיבין לרבי יונה והא כתיב ואומר אעלה את כם מעני
מצרים אל ארץ טובה ורחבה ארץ זבת חלב ודבש׳ · אמר לון אשר בה
זבת חלב ודבש׳ תני אשר נתתה לי · לא שנטלתי לי מעצמי׳ מה
ביניהון אמר רבי אבין חצי שבט מנשה ביניהן · מאן דאמר אשר נתת לי
ולא שנטלתי מעצמי חצי שבט מנשה לא נטלו מעצמן · מאן דאמר ארץ
זבת חלב ודבש אפילו כן אינה ארץ זבת חלב ודבש׳ הלכה יג׳
תני חכורי בתי אבות אינן מביאין · רבי יודה אומר הן עצמן מביאין
וקורין׳ רבי זעירה רבי חייה בשם רבי יוחנן מחכורי בתי אבות היא מתני׳ ·
רבי הילא רבי יוסי בשם רבי יוחנן כבעלי אריסות וחכורות היא מתניתה · הוון
בעיי מימר מאן דאמ׳ כבעלי אריסות וחכורות היא מתני׳ הא באריס וחכור · לא
באריס לשעה וחכור לשעה׳ הא באריס לעולם ומחכור לעולם מביא׳ אתא
רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן אפילו באריס לעולם ומחכור לעולם אינו מביא
למה כבעלי אריסות וחכורות היא מתניתא ׃

הדרן עלך יש מביאין

התרומה והביכורים חייבין עליהן מיתה וחומש · ואסורין לזרים והן נכסי כהן ועולין באחד ומאה וטעונין רחיצת ידים והערב שמש הרי אילו בתרומה ובביכורים מה שאין במעשר ·

ב׳ יש במעשר ובביכורים מה שאין בתרומה שהמעשר והביכורים טעונין הבאת מקום וטעונין וידוי ואסורין לאונן · ורבי שמעון מתיר · וחייבין בביעור ורבי שמעון פוטר · ואסורין כל שהן מלוכל בירושלם אף לזרים ואף לבהמה · רבי שמעון מתיר · הרי אילו במעשר ובביכורים מה שאין בתרומה ·

ג׳ יש בתרומה ומעשר מה שאין כן בביכורי׳ שהתרומה והמעש׳ אוסרין את הגורן ויש להן שיעור ונוהגין בכל הפירות בפני הבית ושלא בפני הבית ובאריסין ובחכורות ובסיקריקון ובגזלן והרי אילו בתרומה ומעשר מה שאין בביכורין ·

ד׳ יש בביכורין מה שאין בתרומה ומעשר שהביכורין נקנין במחובר לקרקע · ועושה אדם כל שדהו בכורים וחייב באחריותן וטעונין קרבן ושיר ותנופה ולינה ·

ה׳ תרומת המעשר שוה לביכורים בשתי דרכים ולתרומה בשתי דרכים ניטלת מן הטהורה על הטמאה ושלא מן המוקף כביכורים ואוסר את הגורן ויש לה שיעור כתרומה ·

ו׳ אתרוג שוה לאילן בשלשה דרכים ולירק בדרך אחד שוה לאילן בערלה וברבעי ובשביעית · ולירק שבשעת לקיטתו עישורו דברי רבן גמליאל · רבי ליעזר אומר שוה לאילן לכל דבר ·

ז׳ דם מהלכי שתים שוה לדם בהמה להכשיר את הזרעים · דם השרץ אין חייבין עליו ·

ח׳ כוי יש בו דרכים שוה לחיה ויש בו דרכים שוה לבהמה · ויש בו דרכים שוה לחיה ולבהמה ויש בו שאינה שוה לא לחיה ולא לבהמה ·

ט׳ כיצד שוה לחיה דמו טעון כיסוי כדם החיה ואין שוחטין אותו ביום טוב ואם שחטו אין מכסין את דמו וחלבו מטמא טומאת נבילה כחיה וטומאתו בספק · ואין פודין בו פטר חמור ·

י׳ כיצד שוה לבהמה חלבו אסור כחלב הבהמה ואין חייבין עליו כרת ואינו נלקח בכסף מעשר לוכל בירושלם וחייב בזרוע ובלחיים ובקיבה · רבי לעזר פוטר שהמוציא מחבירו עליו הראיה ·

יא׳ כיצד אינו שוה לחיה ולבהמה אסור משום כלאים עם החיה ועם הבהמה · הכותב חייתו ובהמתו לבנו לא כתב לו את הכוי · אמר הריני נזיר שזה חיה ובהמה הרי זה נזיר · ושאר כל דרכיו שוין לחיה ולבהמה וטעון שחיטה בזה ובזה ומטמא משום נבילה ומשום אבר מן החי בזה ובזה ·

סליק פירקא

התרומה והביכורין כו׳ · כתיב ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי · שתי תרומות · התרומה והבכורין · תרומה דכתיב ולא ישאו עליו חטא ומתו בו כי יחללוהו · הביכורים דכתיב והבאתם שמה עולותיכם · אילן הביכורים דכתיב ולקח הכהן הטנא מידך · או נאמר בקדשים הכתוב מדבר · כבר כתיב כרת בקדשים · והא מיתה וכרת בקדשים · וכי יש מת וחוזר ומת · כהדא דתני המת לחמשים שנה מת בהכרת · לחמשים ושתים מיתת שמואל הנביא · לששים מיתה האמורה בתורה · לשבעים מיתה של חיבה · לשמונים מיתה של זקנה · מיכן והילך חיי צער · מה חמית מימר מת לחמשים מת בהכרת כתיב אל תכריתו את שבט משפחות הלוי וגו׳ וזאת עשו להם וחיו ולא ימותו · עשו להם דבר של תקנה שלא יזונו עיניהן מבית קודש הקדשים · וכתיב ולא יבואו לראות כבלע את הקודש ומתו · וכתיב ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה · רבי אבין בריה דרבי תנחום בר טריפון שמע לה מן הבא ימי שנותינו בהם שבעים שנה · צא מהן עשרים שנה שאין בית דין של מעלן עונשין והורגין נמצאת אומר המת לחמשי׳ מת בהכרת · לחמשים ושתים מיתת שמואל הנביא · רבי אבא בריה דרבי פפי רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי בכל עצב יהיה מותר ודבר שפתים אך למחסור · חנה על ידי שריבתה בתפילתה קיצרה ימיו של שמואל שאמרה וישב שם עד עולם · והלא אין עולמו של לוי אלא חמשים שנה דכתיב ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה · והוי דלון חמשין ותרתיי · אמר רבי יוסי בי ר׳ בון ושתים שגמלתו · לששים מיתה האמורה בתורה · ר׳ חזקיה בשם רבי יעקב בר אחא כתיב אם יראה איש באנשים האלה הדור הרע הזה וגומר · הגע עצמך שיצא ממצרים בן עשרים שנה ועוד עשה במדבר ארבעי׳ שנה ומת · נמצאת אומר המת לששים שנה מיתה האמורה בתורה · וכתיב תבוא בכלח אלי קבר · לשבעים מיתה של חיבה ימי שנותינו בהם שבעים שנה · לשמונים מיתה של זקנה שנאמר ואם בגבורות שמונים שנה והן ברזילי אומר לדוד בן שמונים שנה אנכי היום האדע בין טוב לרע · אמר חמשים ועשה דבר שהוא בהכרת אבל רב חדי אמר שיתין ועשה דבר שהוא בעון מיתה אבל חדי · תני רבי חנינה בן אנטיגנס אומר זקן שאכל את החלב · וכי מי מודיענו שהוא בהכרת · כהדא דתני או שחילל את השבת · מת בהכרת · אלא כיני המת ליום אחד מיתה של זעם · לשנים מיתה של בהלה · לשלשה מת במגפה · תני רבי חלפתא בן שאול מת באחד בשנים בשלשה בהכרת · לארבעה לחמשה מיתה הדופה · לששה מיתת דרך הארץ · לשבעה מיתה של חיבה · מיכן ואילך מת ביסורין · מה חמית מימר מת לשלשה ימים מת במגפה · חלפיי בר בריה דרבי אבהו אמר שמעית קליה דר׳ דרש ויהי בעשרת הימים ויגוף ה׳ את נבל וימת · הלהלו הקב״ה שבעת ימי אבלו של שמואל שלא יתערב אבלו עם הצדיק ועשה עוד שלשה ימים ומת במגפה · ר׳ חגיי בשם ר׳ שמואל בר נחמן לעשרת ימים אין כתיב כאן אלא בעשרת הימים תלה לו הקב״ה עשרה ימים בעשרת ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים שמא יעשה תשובה ולא עשה · מתנא שאל לרבי זעירא זר שאכל תרומה אמר ליה בעון מיתה · מן דצלי אמר ליה אני ה׳ הפסיק העניין · רבי חייה בשם רבי יוחנן זר שאכל תרומה בעון מיתה · מתניתין מסייעא לרבי יוחנן אוכלי תרומה כזדון טהור שאכל טהור · וטמא שאכל טמא · וטהור שאכל טמא וטמא שאכל טהור בעון מיתה · אוכלי תרומה במינים טהור שאכל טהור במצותו טהור שאכל טמא בעשה · טמא שאכל טהור וטמא שאכל טמא בלא תעשה · מה חמית מימר טהור שאכל טמא בעשה · אמר רבי בא בר ממל ואחד יאכל מן הקדשים מן הטהורין ולא מן הטמאין · כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא · אמר רבי אבינא במשמע שנאמר כל אשר לו סנפיר וקשקשת תאכלו אין אנו יודעין וכל אשר אין לו סנפיר וקשקש׳ לא תאכלו ליתן עשה ולא תעשה על הטמאים בגין דכתיב · הא אילו לא הוה כתיב עשה הוא הוי כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה הוא · רבי יסא שמע לה מן הבא הטמא והטהור יחדו יאכלנו · כאן הטמא והטהור אוכלין בקערה אחת · בתרומה אין הטמא והטהור אוכלין בקערה אחת בקדשים אמר רבי יוחנן בר מריא אין בגין קדשים כבר כתיב והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל · מתניתא פליגא על רב התרומה והביכורים חייבין עליהן מיתה · פתר לה בכהנים · והא תנינן חומש · וכי יש חומש בכהנים · פתר לה לצדדין הא מתניתא רישא בכהנים וסיפא בישראל · מתני׳ מסייעא לרבי יוחנן ואסורין לזרים · פתר לה בחוץ משיעור · והן נכסי כהן · רבי בא רבי חייה בשם ר׳ יוחנן לך נתתים למשחה · למשחה לגדולה · למשחה לסיכה · למשחה להדלקה · והיתי אומר בין טמאים בין טהורים · רבי אבהו בשם רבי יוחנן לא בערתי ממנו בטמא · מבעיר את התרומה בטומאה · רבי זעירא בשם רבי לעזר מניין למעשר שני עצמו שניטמא שאין מדליקן בו תלמוד לומר לא בערתי ממנו בטמא · ראוי לפדותו ואת אמר הכין לא אתיא דלא או בלקוח בכסף מעשר שניטמא · אמר רבי יהודה אוף בביכורין שניטמאו דברי הכל · הרי אילו בתרומה ובביכורין מה שאין כן במעשר · תמן תנינן נוטלין לידים לחולין ולמעשר · ולתרומה ולקודש מטבילין · תמן את אמר אין המעשר טעון רחיצה והכא את אמר המעשר טעון רחיצה · הן דתימר המעשר טעון רחיצה רבנין · הן דתימר אין המעשר טעון רחיצה רבי מאיר · תמן תנינן כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא את הקודש ופוסל את התרומה ומותר בחולין ובמעשר דברי ר״מ · וחכמים אוסרין במעשר · ולא שמיע דאמר שמואל בשם ר׳ זעירה מה חכמים אוסרין במעשר נפסל גופו מלוכל במעשר · מי כדון הן דתימר המעשר טעון רחיצה ברוצה לוכל · הן דתימר אין המעשר טעון רחיצה ברוצה ליגע · לא הוה רוצה לוכל והוא רוצה ליגע · אלא כשם נטלת סרך · והתנינן תרומה · וכי יש תרומה משם נטילת סרך · אלא בחולין שנעשו על גב הקודש · וחולין שנעשו על גב הקודש · לא כחולין הן · תיפתר אי כרבי שמעון בן אלעזר · אי כרבי לעזר בי רבי צדוק · אי כרבי שמעון בן אלעזר דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר הידים תחילה לחולין ושניות לתרומה · אי כרבי אלעזר בי רבי צדוק דתנינן תמן וחולין שנעשו על גב הקודש הרי אילו כחולין · רבי אלעזר בי רבי צדוק אומר הרי אילו כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד ·

הלכה ב׳ טעונין הבאת מקום דכתיב והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ואת תרומת ידכם · תרומת ידכם אלו הביכורי׳ דכתי׳ ולקח הכהן הטנא מידך עד כדון מעשר · ביכורי׳ מניין · כי דאמר רבי יעקב בר חמא בשם רבי לעזר הקודש הקודש העליון משמע · וטעונין וידוי דכתיב וענית ואמרת לפני ה׳ אלהיך · עד כדון מעשר ביכורין מניין כי דאמ׳ ר׳ יעקב בר אחא בשם ר׳ לעזר הקודש הקודש העליון במשמע · ואסורין לאונן דכתיב לא אכלתי באוני ממנו · עד כדון מעשר ביכורין מניין כי דאמר ר׳ יעקב בר אחא בשם ר׳ לעזר הקודש הקודש העליון במשמע · תנינן כל אילין מיליא ור׳ שמעון פליג גבי וידוי לית רבי שמעון פליג · וידוי זו קרייה · לית ר׳ שמעון פליג דכתיב וענית ואמרת · ביני מתניה׳ ואוסרין כל שהן מלוכל בירושלם · רבי שמעון מתיר · וגידוליהן אסורין מלוכל בירושלם ורבי שמעון מתיר ואף לזרים

אף לכותה רבי שמעון מתיר · ואוף רבנין מודיי ליה · מן דו מתיב לון אין אתם
מודין כהן מותרין לזרים שהן מותרין לאכילת כהונה · ויש מותרה לאכילת זרים ·
ויש מותרה לאכילת כהונה · כשם שאין מותרה לזרים · כך אין מותרה לאכילת
כהונה · רבנין אמרין ירושלם עשו אותה כדבר שאין לו מתירין · כמה דתימר
דבר שאין לו מתירין אוסר כל שהוא · והכא הויה ירושלם אוסר כל שהוא ·
מה פליגין רבי שמעון ורבנין בגידולין · אבל בעירובין אוף רבי שמעון מודיי ·
מה בין עירובין מה בין גידולין · עירובין בעיינן הן · גידולין כבר בטלו · כמה
דרבי שמעון מודי לרבנין בעירובי מעשר · אבל בעירובי ביכורין בגידולין הן ·
תני הוה רבי שמעון אומר אין הביכורין אוסרין את עירוביהן וגידוליהן מלוכל
בירושלם · מה בין מעשר מה בין ביכורין מעשר אין לו עלייה · בכורים יש
להן עלייה · הדי מה דרבי שמעון מודי לרבנין בדבר שאין לו עלייה מודי רבי
שמעון באותה הסאה שהעלה מתוך סאה שהוא שעונה מחיצה ושעונת הוייה ·
ורבנין אמרין כולהן שעונות מחיצה ושעונות הוייה · ר' יוחנן אזל לחד אתר אמר
אנא בן עזאי דהכא · אתא חד סב שאל ליה אמר גידולי תרומה תרומה · וגידולי
גידולין חולין · אבל טבל ומעשר שני ומעשר ראשון וספיחי שביעית ותרומת
חוץ לארץ והמדומע והביכורין גידוליהן חולין · תמן את אמר גידוליהן מותרין ·
והכא את אמר גידוליהן אסורין · א"ל הן דתימר גידוליהן מותרין בדבר שזרעו
כלה · והן דתימ' גידוליהן אסורין בדבר שאין זרעו כלה · א"ל והתנינן אי זהו דבר
שאין זרעו כלה כגון הלוף והשום והבצלי' והלוף והשום והבצלי' חייבין בביכורי'.
אמ' אזל בן עזאי דהכא את אמ' שאל לרבי ינאי · א"ל למעשר השוכח דבר שאין
זרעו כלה · מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן תמן אמר רבי יהושע בן לוי לקרנה
של נבילה השבה · אמ' ליה לא בן אילפן רבי ראיתי בגרים שנים ואמר אוף הכא
תגידוליהן · ועוד מן הדא לא תוכל לאכל בשעריך מעשר דגנך · באי זה
מעשר אמרו במעשר שני הטהור שנכנס לירושלם ויצא · ועוד מן הדא דתני
לה רבי שמעון תני בשם רבי שמעון יש במעשר שהמעשר אוסר דמו ועירוביו
וקנקניו וספק עירובו כל שהוא ואין מדליקין בו ואמר אוף בגידולין כן · אמר
רבי הלא הן דתימר גידוליהן אסורין רבנין · והן דתימר גידוליהן מותרין
רבי שמעון · אמר ליה והתנינן גידולי הקדש ומעשר שני חולין ופודה אותן בזמן
זרעו · לאי זה דבר הוא פודה אותן · לא מפני קדושה שיש בהן · אוף הכא
ישענו מחיצה מפני קדושה שיש בהן · רבי ירמיה רבי אימי בשם רבי שמעון בן
לקיש הן דתימר גידוליהן אסורין איסור מחיצה · והן דתימר גידוליהן מותרין
היתר זרות · הרי אילו במעשר ובביכורין מה שאין כן בתרומה · תמן תנינן
תם נתתיו זו תרומה ותרומת מעשר · תמן את אמר תרומה טעונה וידוי · והכא
את אמר תרומה אין טעונה וידוי · אמר רבי הלא תני תמן התרומה והבכורים
אחד הנותנן ואחד הנוטלן טעונין וידוי · אמר רבי זעירה רבנין דתמן סברין ·
ורבנין דהכא אמרין מי שיש לו מעשר בפני עצמו מתודה · מי שיש לו תרומה
בפני עצמה אינו מתודה · אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן · רבי יוסי אומר יש
להן ערי מקלט · מה כן קיימן אם בתרומה ומעשר שלו הן · אלא כי כן קיימן
בתרומה · אמר רבי הלא שמעון מי שיש לו מעשר בפני עצמו מתודה · מי שיש
לו ביכורין ביכורין בפני עצמן מתודה · שמעון מי שיש לו תרומה בפני עצמה
מתודה · הלכה ג' מהו התרומה אוסרת את הגורן · תיפתר
שהקדימו בשבלים דאמר רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש מעשר ראשון
שהקדימו בשבלים פטור מתרומה גדולה · ניקנין במחובר לקרקע דכתיב בכורי
כל אשר בארצם · עושה אדם את כל שדהו בכורים דכתיב וראשית כל בכורי
כל . וחייבין באחריותן · דכתיב ראשית בכורי אדמתך · וטעונין קרבן נאמ' כאן
שמחה ונאמר להלן שמחה · מה שמחה שנאמר להלן שלמים · אף כאן
שלמים · ושיר נאמר כאן שיר · ונאמר להלן והנך להם כשיר עגבים · והנופה
דכתיב ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לרבות הביכורין שטעונין תנופה כר' ליעזר
בן יעקב · ולינה דכתיב ופנית בבוקר והלכת לאוהליך · הא כל הפונות שאתה
פונה לא יהו אלא בבוקר · אמר רבי יונה הדא דתימר בשאין עמהן קרבן · אבל
יש עמהן קרבן כלא כך טעון לינה מחמת הקרבן · הלכה ד' רבי
יונה אמר ר' מישא חד מן רבנין · חד מנהון אמר זאת אומרת שהפירות הטמאין
וחייבין בביכורים · וחרנה אמר מעשר ראשון שהקדימו בשיבלין פטור מתרומה
גדולה · הלכה ה' אם לאילן למה לירק אם לירק למה לאילן ·
תמן אמ' נכנס מששית לשביעית הרי הוא לבעלין כאילן ופטור ממעשרו' כירק ·
אמר לון רב המנונא אמרין דכתורה נכנס משביעית לשמינית הרי הבקר כאילן ·
וחייב במעשרות כירק · והבקר חייב במעשרות · אמר ר' יוחנן כשאר שני שבוע
את מהלך בו כירק · ובשביעית את מהלך בו כאילן · הך עבידא מחמישית
לששית ששית · מששית לשביעית ששית · נכנס מחמישית לששית לשביעית
לקטו בשביעית ששית לקטו מששית וחמישית נכנס מששית לשביעית לשמינית ·
לקטו בשמינית שמינית · רבותינו הורו ונמנו אתרוג בשעת לקיטתו עישורו
למעשרות ולשביעית · רבי ירמיה רבי אימי בשם רבי יוחנן רבי סימון בשם רבי
יהושע בן לוי הכל מודין שראש השנה שלו בש"ו בשבט · ר' יוחנן שאל לר' יונתן
בסודרן של שנים או בסודרן של תקופות · אמר ליה בסודרן של שנים ואפילו שנה
מעוברת · מעשה בר' עקיבה שלקט אתרוג ונהג עליו כתורי בית שמאי וכתורי
בית הלל · למה לי אפילו שאר כל האילן · תני כתורי רבן גמליאל וכתורי
רבי ליעזר · ורבן גמליאל ורבי אליעזר לא מן בית הלל אינון והוו · אמר רבי
יוסי בי רבי בון תיפתר בשחנטו קודם לט"ו בשבט של שנייה ונכנסה שלישית · על
דעתיה דר"ג עישורו עני · על דעתיה דרבי ליעזר עישורו שני · מה עשה לו קרא
שם למעשר שני שבו ופדייו ונותנו לעני · הלכה ו' רבי בא רב הונא בשם
רב אם התרו בו לוקה · והתנינן דם השרץ אין חייבין עליו א"ר בא אין חייבין עליו
כרת · והתני דם מהלכי שתים שאין בו טומאה קל"ה · דם השרץ שאין בו טומאת
חמורה · אמר רבי חייא בר ארא הדא דתימר בשהתרו בו משום דם · אבל
אם התרו בו משום שקץ לוקה · הלכה ז' אי זהו כוי · אמר רבי
לעזר עז שעלה על גבי צבי וצבי שעלה על גבי עיזה · ורבנין אמרין מין הוא
עיקרו ולא יכלו חכמים לעמוד עליו · פודי כבני חזר ופודה כשה · לפיכך אם
מת אחד כהן המוציא מחבירו עליו הראיה · הלכה ח' מתני' דלא
כרבי לעזר דתני רבי לעזר אומר כוי אין חייבין על חלבו אשם תלוי · מתני'
דלא כרב · דרב כל שאפשר לעמוד על ודאו לא יהו חייבין על ספיקו אשם
תלוי · פתר לה חלוקין על דברי רבי לעזר ואפילו כשעה שהוו לוקחין בהמה
לבשר תאוה אינו נלקח מעשר ליאכל בירושלם וחייב בזרוע והלחיים והקיבה ·
רבי לעזר פוטר · רבי לעזר דו אמר עכשיו הוא נסתפק לו דו אמר פטור ·
ורבנין דינון מרין מין הוא עיקרו אינון אמרין חייב · הלכה ט' מתני' דלא
כרבי דתני הקדיש חייתו ובהמתו לא הקדיש את הכוי · ר' אומר הקדיש את הכוי ·
אמר הריני נזיר שזה חיה נזיר · שזה בהמה נזיר · שאין זה חיה נזיר · שאין זה
בהמה נזיר · שזה חיה ובהמה נזיר · שאין זה לא חיה ולא בהמה נזיר · רבי חגיי
בעא קומי רבי יוסי למה לא תנינן הרובע והנרבע ממינו חייב · אמר ליה תניתה
בסופה ושאר כל דרכיו שוין לחיה ולבהמה :

הדרן עלך התרומה והביכורים

כיצד מפרישין את הביכורין יורד אדם לתוך שדהו ורואה
תאינה שביכרה אשכול שביכר רימון שביכר וקושרן
בגמי ואומר הרי אילו ביכורים · רבי שמעון אומר
אף על פי שזה חוזר וקורא אותן ביכורין מאחר שיתלשו מן הקרקע ·

ב' כיצד מעלין את הביכורים כל העיירות שבמעמד מתכנסות לעירו
של מעמד ולנים ברחובה של עיר ולא היו נכנסין לבתים ולמשכים היה הממונה
אומר קומו ונעלה ציון אל ה' אלהינו · ג' הקרובים מביאין תאנים
ועגבים והרחוקים מביאין גרוגרות וצימוקים והשור הולך לפניהן וקרניו מצופות
זהב ועטרה של זית בראשו והחליל מכה לפניהן עד שהן מגיע' קרוב לירושלם ·
הגיעו קרוב לירושלם שלחו לפניהן ועיטרו את ביכוריהן · הפחות והסגנים
והגזברי' יוצאין לקראתן לפי כבוד הנכנס' היו יוצאין כל בעלי' אומניו' שבירושלם
היו עומדין מפניהן ושואלין בשלומן ואו' אחינו אנשי מקום פלוני באתם בשלום ·
ד' החליל מכה לפניהן עד שהן מגיעין להר הבית · הגיעו להר
הבית אפילו אגריפס המלך נוטל הסל על כתיפו ונכנס עד שהוא מגיע לעזרה
דיברו הלוים בשיר ארוממך ה' כי דליתני ולא שמחת איבי לי' · הגוזלות שעל
גבי הסלים היו עולות ומה שבידם נותנין לכהני' · ה' עודיהו הסל על כתיפו
קו' הגדתי היום לה' אלהיך עד שהוא גומר כל הפרשה · ר' יהודה או' עד ארמי
אובד אבי · הגיע לארמי אובד אבי מוריד הסל מן כתיפו ואוחזו בשפתותיו והכהן
מניח את ידו תחתיו ומניפו · מארמי אובד אבי עד שהוא קורא את כל הפרשה
ומניחו בצד המזבח והשתחוה ויצא · ו' בראשונה כל מי שהוא יודע
לקרות קורא וכל מי שאינו יודע לקרות מקרין לפניו · נמנעו מלהביא התקינו
שיהו מקרין את מי שהוא יודע ואת מי שאינו יודע · ז' העשירים
מביאין את ביכוריהם בקלתות של כסף ושל זהב והעני' מביאין אותן בסלי' נצרים
של ערבה קלופים והסלים והביכורי' ניתנין לכהנים · ח' רבי שמעון
בן ננס או' מעטרין את הביכורין חוץ משבעת המינין · ר' עקיבה או' אין מעטרין
את הביכורין אלא משבעת המינין · ט' ר"ש או' שלש מדות בביכורים
הביכורים ותוספת הביכורי' ועיטור הביכורי' · תוספת הביכורי' מין במינו · ועיטור
הביכורי' מין בשאינו מינו · תוספת הביכורין נאכלת בטהרה ופטורה מן הדמאי ·
ועיטור הביכורים חייב בדמאי · י' אימתי אמרו תוספת הביכורים כביכורים
בזמן שהיא באה מן הארץ ואם אינה באה מן הארץ אינה כביכורים · ולמה אמרו
הביכורים כנכסי כהן שהוא קונה מהן עבדים וקרקעות ובהמה טמאה ובעל חוב
נוטלן בחובו והאשה בכתובתה וספר תורה · רבי יהודה אומר אין נותנין אותן
אלא לחבר בטובה · וחכמים אומרים נותנין אותן לאנשי המשמר והן מחלקין
ביניהן כקדשי המקדש :

סליק פירקא

כיצד מפרישין את הביכורין כו׳ · על דעת׳ דרבי שמעון לא קרא שם בחלוש לא קידשו אינן כדמען אין חייב עליהן חומש ואין לוקין עליהן חוץ לחומ׳ · מה טעמא דרבנין ועתה והנה הבאתי את ראשית פרי האדמה בשעת הבאה פרי אף בשעת הפרשה אפי׳ בוסר אפי׳ פגים · על דעתיה דר״ש מה בשעת הבאה פרי אף בשעת הפרשה פרי · ר׳ זעירה בע׳ ביכורי יחיד מהו שיתירו חנטא׳ · תני הביכורים אחד מששים · ראשית הגז אחד מששים · תרומה טמאה אחד מששי׳ · תני ר׳ ישמעאל הביכורים אחד מששים׳ פיאה אחד מששים · ראשית הגז אחד מששים׳ תרומה טמאה אחד מששים · תרומה שאין הכהנים מקפידין עליה אחד מששים · מה אית לך כגון תרומת הבליסין והחרובין ושעורין שבאדום ·

הלכה ב׳ כגון יהדריב ומבדריו · ודלינו בבית הכנסת · תנא ר׳ חלפתא בן שאול מפני אהל טמא׳ · בדרך הוו אומר׳ שמחתי באומרי׳ לי בית ה׳ נלך · בירושלם הוו אומרים עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלם · בהר הבית הוו אומ׳ הללו יה הללו אל בקדשו כו׳ · בעזרה הוו אומרים כל הנשמה תהלל יה · הללויה ·

הלכה ג׳ עד היכן עד כדי שהוא יכול לתרום בן המוכחר ביקש להביא דבילה נאמר אם היתה קעילית מביא · אם היתה כרצרית אינו מביא · פשיטא שהוא מקריב שלמים · ר׳ אימי אמ׳ מקריב שלמים · רב אמר מקיצין כהן את המזבח · ר׳ זעירא בעי יחיד שנתעצל ולא בא מביא גדי וקרניו מצופות כסף ועטר׳ של זית בראשו שהוא כמין שבעה · תני מי שהיו לו ביכורי׳ גרוגרו׳ היה מעטרן האיני׳ · וצימוקים היה מעטרן ענבים · וכי יש קטן וגדול בירושלם אלא כיני מתניה׳ באוכלוסין לפי רוב נכנסין היו נאין · הלא כן תני תקום והדרת · מה קימה שאין בה חסרון כיס אף הידור שאין בה חסרון כיס · שנייא היא הכא שהוא אחת לקיצים · רבי יוסי בי ר׳ בון בשם ר׳ חנא בר חייא בוא וראה כמה גדול כוחן של עושי מצות שמפני זקן אין עומדין · ומפני עושי מצוות עומדין · א״ר יוסי בי ר׳ בון אילין דקיימין מן קומי מיתא לא מן קומי מיתא אינון קיימין להן אלא מן קומי אילין דגמלים ליה חסד · עד כמה אדם צריך לעמוד מפני זקן׳ שמעון בר בא בשם ר׳ יוחנן פעמים ביום · ר׳ לעזר אמר פעם אחת ביום · לא כן תני ר״ש בן אלעזר אומר מניין לזקן שלא יטריח · ת״ל זקן ויראת מאלהיך אני ה׳ · על דעתיה דרבי יוחנן ניחא · על דעתיה דר׳ לעזר לא יקום כל עיקר · ר׳ יעקב בר אחא בשם ר׳ לעזר דלא ייחמי סיעתא דסבין ועבר קומיהון בגין דיקומון להן מן קומוי · כשם שהן חלוקין כאן כך הן חלוקין בשאילת שלום · ר׳ חזקיה ר׳ חנינה בריה דר׳ אבהו בשם ר׳ אבדומא דמן חיפה לזקן ד׳ אמות עבר ישב לו · כהן גדול משהוא רואהו ועד שהוא נכסה ממנו · מה טעמ׳ והיה כצאת משה האהלה יקומו כל העם וגו׳ · תרין אמורי׳ חד אמ׳ לשבח · וחד אמר לגנאי · מ״ד לשבח מיחמי צדיקא ומזכי · ומאן דאמר לגנאי חזי שאקי חזי כרעין אכיל מן יהודאי שתי מן יהודאי · כל מדליה מן יהודאי ·

ארון פניו כלפי העם והכהנים כלפי העם׳ ישר׳ פניהן כלפי הקודש · א״ר לעזר אין התורה עומדת מפני בנה׳ · שמואל אמר אין עומדין מפני חבר · ר׳ הילא רבי יעקב בר אידי הוון יתיבין עבר שמואל בר בא וקמו להן מן קומוי · אמר להן תרתיי גבבכן · חדא שאיני זקן · וחדא שאין התורה עומדת מפני בנה׳ · אמר ר׳ זעירא רבי אחא מפסיק וקאים דו חשש כהדין תנייא דתני כותבי ספרים תפילין ומזוזות מפסיקין לקריית שמע ואין מפסיקין לתפילה׳ · רבי חנניה בן עקביה אומר כשם שמפסיקין לקריה שמע כך מפסיקין לתפילה ולתפילין ולשא׳ מצותי׳ של תורה׳ · חזקיה בר מן דהוה לע׳ באוריתא כל צורכיה הוה אזיל ויתיב ליה קומי בית ודעא בגין מיחמי סבין ומיקם ליה מן קומיהון · יהודה בר חייה הוה יליף סליק ושאיל בשלמיה דרבי ינאי חכמה מערב שבת לערב שבת · והוה יהיב ליה על אתר תלי׳ בגין מיחמיניה ומקם לי׳ מן קומוי אמרי׳ ליה תלמידי׳ לא כן אלפן ר׳ לזקן ד׳ אמו׳ · אמר לון אין ישיבה לפני סיני׳ · חד זמן עני מסיק אמר לית איפשר דיהודה ברי משני מנהגיה · אמ׳ לית איפשר דלא יגיעון ייסורין בההוא גופא צדיק׳ · כמה דברא שאין לנו יהודה ב״ר · ר״מ חמי אפילו סב עם הארץ ומקם ליה מן קומוי ואמר לא מגן מאריך ימים׳ · ר׳ חנינא מחי מאן דלא קאים מקומוי והוה אמר ליה כי בעיתה מבטלה דאוריתא · אמר רבי סימן אמר הקב״ה מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני ה׳ · אני הוא שקיימתי עמידת זקן תחילה׳ · כשהנשיא נכנס כל העם עומדין מפניו ואין רשות לאחד מהן לישב עד שיאמר להם שבו׳ · אב בית דין שנכנס עושין לו שורות רצה נכנס בזו רצה נכנס בזו · חכם שנכנס אחד עומד ואחד יושב אחד עומד ואחד יושב עד שמגיע וישב לו במקומו׳ · ר׳ מאיר הוה יליף סלק לכ׳ ועדא והוון כל עמא חמיין ליה וקיימין לי׳ מן קומוי כד שמעון הוון תנייא תני בעון למיעבד ליה כן · כעס ונפק ליה׳ · אמר לון שמעתי שמעלין בקודש ולא מורידין · ר׳ זעירא הוון בעיין מסמכיתי׳ ולא בע׳ מקבל עלו׳ כד שמע הוון תנייא תני חכם׳ חתן׳ נשיא · גדולה מכפרת קביל עלוי׳ מסמכיתיה · חכם מפני שיבה תקום והדרת פני זקן׳ מה כתי׳ בתריה וכי יגור אתכם גר בארצכם לא תונו אותו · מה הגר מוחלין לו על כל עונותיו · אף חכם שנתמנה מוחלין לו על כל עונותיו׳ · חתן וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעא׳ וכי מחלת שמה והלא בשמ׳ שמה אלא שנמחלו לו כל עונותיו · נשיא · בן שנה שאול במלכו וגו׳ בן שנה היה אלא שנמחלו לו על כל עונותיו כתינוק בן שנה · ר׳ מנ׳ מיקל לאילין דמיתמני בכס׳ · ר׳ אימי קרא עליהן אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם · א״ר יאשי׳ וטלית שעליו כבדרעת של חמור · א״ר שיין זה שהו׳ מתמני בכסף אין עומדין מפניו ואין קורין אותו ר׳ והטלית שעליו כבדרעת של חמור׳ · ר׳ זעירא וחד מן רבנן הוון יתיבין עבר חד מן אילין דמיתמני בכסף · אמ׳ יהיה דמן רבנין לר׳ זעירא נעביד נפשן תניי ולא ניקום לון בקומוי · תירגם יעקב איש כפר נבוריא הוי אומ׳ לעץ הקיצה עורי לאבן דומם הוא יורה · ידע הוא יורה · הנה הוא תפוש זה בוכסף לא בכספייא איתמני · וכל רוח אי׳ בקרבו׳ לא חכים כלום׳ הוי או׳ בעיתתן ממנייה · וה׳ בהיכל קדשו׳ הא ר׳ יצחק בר לעזר בכנישתא מדרהא דקסרין · ר׳ אמי שאל לר׳ סימן שמעת שממנין זקני׳ בחוצ׳ לארץ׳ · א״ל שמעתי שא׳ ממנין זקנים בחוצה לארץ׳ · א״ר לי׳ ולא מקרא מלא הוא בן אדם בית ישראל יושבים על אדמתם · הא כל ישיבה שלך לא יהא אלא על אדמתך׳ · רבנין דקסרין אמרין ממנין זקני׳ בחוצה לארץ ע״מ לחזור · ר׳ יצחק בר נחמן הוה בעזה ומנוניה ע״מ לחוזר · ר׳ זמינא הוה בצור ומנוניה ע״מ לחזור · אוף ר׳ יונה הוה בפיתקה ולא קביל עלוי׳ מתמניה אמר עד זמן דמיתמני ר׳ ומינה ר׳ · א״ר חמא יהודה בן טיטס הוה ברומי ומנוניה ע״ב דיחזור · שמעון בר ווא הוה מן מסקוס ואיתמנון דקקן מיניה והוא לא איתמני׳ · שמעון בר ווא הוה בקי במרגליתא בכל מילה ולא הוה ליה עיגול מיכליה׳ · והוה רבי יוחנן קרי עלוי וגם לא לחכמים לחם׳ · אמר כל מי שאינו מכיר מעשיו של אברהם יכיר מעשה אבותיו של זה · שמעון בר ווא הוה בר מסקוס ושלח ליה רבי אבהו חדא איגרא ויהב ליה מן סיבתיה בגוה בגין אילין סבתא קום אתהלך לארעא דישראל מי יגלה עפר מעיניך ר׳ יוחנן׳ · אבתר ריגלותיה איתמני · שמעון דמעפריא לא איתמני ·

הלכה ד׳ רב הונא אמר כיני מתניתא ולקח הכהן הטנא מידך · אית תניי תני מחלף כדי לסמוך מתנה למתנה׳ · תני רבי יוסי לא היו נותנין את הגחלות על גבי הסלין שלא יכבלו הביכורין אלא תולה אותן חוץ לסלים׳ · תני חד סב קומי רבי זעירא והו׳ להגדתי היום׳ · וכי יש אדם מגיד וחוזר ומגיד · קימתה כבר הגדתי · והתא בעי הנחה מהו שתתיר למחוסרי זמן · א״ר מתנייה היא דתימ׳ בשחור תטלן׳ אבל אם היו במקומן מניחן הן · ר׳ יונה בעי הניחן בלילה והניחן בקרן דרומית מערבית · לפני ה׳ יכול במערב · ת״ל אל פני המזבח׳ · אי לפני המזבח יכול בדרום תלמוד לומר לפני ה׳׳ הא כיצד מגישן על קרן דרומית מערבית ובניחה בדרומה של קרן ·

הלכה ה׳ תני אין עניה אלא מפי אחד ולא עוד אלא שסמכו למקרא ענית ואמרת׳ · רבי יונה בעי מהו להביאן בתמחוין של כסף׳ · רבי יונה ורבי ירמיה חד אמ׳ מחזר מנא׳ · וחרנה אמ׳ מחזר פטרין עם ירקונין דאת אמר פטרין עם מרורין · ולא ידעינן מאן אמר דא ומאן אמר דא׳ · מן מה דאמר ר׳ יונה מהו להביאן בתמחוין של כסף הוי הוא דאמר דמחזר מנא די אמר כלה דרבי פינחס אמר מחזר פטימין בני תורין די אמר תורין ובני תורין ·

הלכה ו׳ א״ר יוסי כל עמא מודו שמעטרין את הביכורין לארץ שאין בני אדם טוען שמביאין ביכורין לחוץ׳ · לא מפליגין בעמון ומואב׳ מאן דאמר מעטרין את הביכורין חוץ משבעת המינין מעטרין את הביכורים מעמון ומואב · מאן דאמר אין מעטרין אלא משבעת המינין אין מעטרין את הביכורין מעמון ומואב · א״ר מנא כל עמא מודו שאין מעטרין את הביכורין מעמון ומואב שבני אדם טוען לומר שמביאין ביכורין מעמון ומואב׳ · מה פליגין בחוצה לארץ · מאן דאמ׳ מעטרין את הביכורין משבעת המינין מעטרין את הבכורים בחוץ לארץ · מאן דאמר אין מעטרין את הבכורי׳ אלא משבעת המינין אין מעטרין את הבכורי׳ חוץ לארץ׳ ·

הלכה ז׳ ר׳ ינאי בשם ר׳ חייה בר ווא שאלו רשב״ג מהו שימכור אדם ספר תורה לישא אשה · אמר להן אין · ללמד תורה אמר להן אין · מפני חייו ולא אגיבהן · ר׳ יונה בשם ר׳ חייא בר ווא שאלו את רשב״ג מהו שימכור אדם ספר תורה לישא אשה אמר להן אין · ללמוד תורה אמר להן אין · מפני חייו לא שאלון ולא אגיבהן · על דעתיה דר׳ יונה ניחא לא שאלון ולא אגיבהן׳ · על דעתיה דר׳ יוסי אין שאלון ליה ולמה לא אגיבהן · כי אתא ר׳ חנניה ר׳ פינחס ר״יוחנן בשם רשב״ג מוכר הוא אדם לישא אשה וללמוד תור׳ וכ״ש מפני חייו · תני המדיר את בנו לתלמוד תורה מותר למלות לו חבית של מים ולהדליק לו את הנר · ר׳ יעקב בר אידי בשם ר׳ יונתן אף לוקח לו תפצין מן השוק׳ · ופליגין כאן באיש כאן באשה׳ · אם היה אדם מסויים עשו אותו כאשה · מעשה באדם אחד שהדיר את בנו לתלמוד תורה ובא מעשה לפני ר׳ יוסי בן חלופתא והתיר לו למלאות חבית של מים ולהדליק לו את הנר · תני המוכר ספר תורה של אביו אינו רואה סימן ברכה לעולם׳ · וכל המקיים ספר תורה בתוך ביתו עליו הכתוב אומר הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד ·

הדרן עלך כיצד מפרישין

וסליקא לה מסכתא דביכורים וסידרא דזרעים ברחמי דשמייא

ויבא גוי צדיק

סדר מועד

נדפס בבית דניאל בומבירגי מאנורשא

בהורמנותיה דמלכא עילאה בוצינא דקרדינותא
שרינא לארפסא בעוקא דנושפנקא סידרא
תניינא דתלמודא דבני מערבא והוא
סידרא דמועד יהא רעוא דזוהריר
ינהר עלן ומימריה יהא בסייעתא
דילן לאנהרא לן למיעל
בלא כיסופא בתרע
פלטריו :

בויניציאה

יציאות

השבת שתים שהן ארבע בפנים ושתים שהן ארבע בחוץ כאי זה צד העני עומד בחוץ ובעל הבית בפנים · פשט העני את ידו לפנים ונתן לתוך ידו של בעל הבית או שנטל מתוכה והוציא העני חייב ובעל הבית פטור · ב׳ פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונתן לתוך ידו של עני או שנטל מתוכה והכניס בעל הבית חייב והעני פטור · ג׳ פשט העני את ידו לפנים ונטל בעל הבית מתוכה או שנתן לתוכה והוציא שניהן פטורין · ד׳ פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונטל העני מתוכה · או שנתן לתוכה והכניס שניהן פטורין · ה׳ לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה עד שיתפלל · לא יכנס לא למרחץ ולא לבורסקי לא לוכל ולא לדין אם התחילו אין מפסיקין · ומפסיקין לקרית שמע ואין מפסיקין לתפילה · ו׳ לא יצא החייט במחטו סמוך לחשיכה שמא ישכח ויצא · לא הליבלר בקולמוסו ולא יפלא את כליו ולא יקרא לאור הנר · באמת החזן רואה באיכן התינוקות קורין אבל הוא לא יקרא · כיוצא בו לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה ·

ז׳ אילו מהלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון כשעלו לבקרו · נמנו ורבו בית שמאי על בית הלל ושמונה עשר דבר גזרו בו ביום · ח׳ בית שמאי אומרים אין שורין דיו סממנין וכרשינין אלא כדי שישורו מבעוד יום · ובית הלל מתירין · ט׳ בית שמאי אומרים אין נותנין אונין של פשתן לתוך התנור אלא כדי שיהבילו מבעוד יום · ולא את הצמר ליורה אלא כדי שיקלוט את העין · ובית הלל מתירין · י׳ בית שמאי אומרים אין פורשין מצודות חיה ועופות ודגים אלא כדי שיצודו מבעוד יום · ובית הלל מתירין · יא׳ בית שמאי אומרים אין מוכרין לנכרי ולא טוענין עמו ולא מגביהין עליו אלא כדי שיגיע למקום קרוב · ובית הלל מתירין · יב׳ בית שמאי אומרים אין נותנין עורות לעבדן ולא כלים לכובס נכרי אלא כדי שיעשו מבעוד יום · ובכולן בית הלל מתירין עם השמש · יג׳ אמר רבן שמעון בן גמליאל נוהגין היו בית אבא שהיו נותנין כלי לבן שלהן לכובס נכרי שלשה ימים קודם לשבת · ושוין אילו ואילו שטוענין בקורות בית הבד ובעיגולי הגת · יד׳ אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום ואין נותנין את הפת לתנור עם חשיכה ולא חררה על גבי גחלים אלא כדי שיקרמו פניה · רבי אליעזר אומר כדי שיקרום התחתון שלה · טו׳ משלשלין את הפסח לתנור עם חשיכה · ומאחזין את האור במדורת בית המוקד · ובגבולין כדי שיצת האור ברובן · רבי יהודה אומר אף בפחמין כל שהן :

סליק פירקא

יציאות השבת כו׳ · מהו שתים שהן ארבע שתים לחייב ושתים לפטור · או ארבע לחייב וארבע לפטור · נישמעינה מן הדא שבועות שתים שהן ארבע · א״ר בא תמן מלהון לחייב · כרם הבא חייב ופטור אתינן מתני הדא אמרה ארבע לחייב וארבע לפטור · אמר רבי יוסי מתני׳ אמרה כן שבועות שתים שהן ארבע לא לחייב · וכוותה יציאות השבת שתים שהן ארבע לחייב · והא תני דלתות ההיכל שתים שהן ארבע · אית לך למימר לא לחייב ולא לפטור · מתני שנים עשר פטור · לא אתינן מיתני אלא פטור שהוא כנגד חייב · אמר רבי חייא בר אבא מהו הדין פטור דתנינן הכא מותר · אמר רבי יוסי עני ועשיר אחד הן ומנו אותן חכמים שנים הכנסה והוצאה אחד הן ומנו אותן חכמים שנים יציאות השבת אין הכנסה בכלל · והמוציא מרשות לרשות אין המכניס בכלל · נישמעינה מן הדא דמר ר׳ יסא בשם רבי יוחנן הכניס חצי גרוגרת והוציא חצי גרוגרת חייב · מניין שהוצאה קרויה מלאכה רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן שמע לה מן הדא ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכ׳ לתרומ׳ הקודש ויכלא העם מהביא · נמנעו העם מלהוציא מבתיהן וליתן לגיזברים · רבי חזקיה בשם רבי אילא אפילו הכנסה את שמע מינה · כשם שנמנעו העם מלהוציא מבתיהן וליתן לגיזברין כך נמנעו הגיזברין מלקבל מהן ולהכניס ללישכה · רבי חזקיה בשם רבי אחא שמע כולהן מן הדין קרייא לא תוציאו משא מבתיכם ביום השב׳ · וכל מלאכה לא תעשו · רבי יסא בשם רבי יוחנן הכניס חצי גרוגרת והוציא חצי גרוגרת חייב · מה דמר רבי יוחנן דלא כרבי יוסה דתני הוציא חצי גרוגרת וחזר והוציא חצי גרוגרת בהעלם אחד חייב · בשני העלימות פטור · רבי יוסי אומר בעלם אחד ברשות אחד חייב · בעלם אחד בשתי רשויות או בשני העלימות ברשות אחד פטור · וקשיין אילו הוצאה והוצאה אינן מצטרפות. כרבי יוסה לא כל שכן הכנסה והוצאה · הוי מה דמר רבי יוחנן דלא כרבי יוסי · אמר רבי אילא לא סוף דבר שני פתחים פתוחים לשתי פלטיות · אלא אפילו פתוחין לפלטית אחת אוף רבי יוסי מודה דרבי יוסי מדמי רשויות להעלימות לחיוב · כמה דרבי יוסי מדמי רשויות להעלימות לפטור · כן מדמה רשויות להעלימות לחיוב שאם הוציא כגרוגרת בפתח זה וכגרוגרת בפתח זה בעלם אחד שמא אינו חייב שתים · אמר רבי יוחנן רבי יוסי מרבה רשויות לאכילת פרסיים שאם אכל חצי זית בתוך כדי אכילת פרס הזה וחצי זית בתוך כדי אכילת פרס הזה שמא אינו פטור · אכל כמה זיתים בכמה פרסים בעלם אחד אינו חייב אלא אחת · רבנין דקיסרין אמרין עד דאת מדמי לה להלכים דמינ׳ לשב׳ שאם ארג חוט אחד בתוך בגד הזה וחוט אחד בתוך בגד זה שמא אינו פטור · ארג כמה חוטין בכמה בגדים בעלם אחד אינו חייב אלא אחת · רבי יוסי בשם רבי יוחנן המוציא אינו חייב עד שיניח · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן עד שיטול ועד שיניח · רבי זעירא בעי עד שיטול על מנת להניח · נטל לאכול ונמלך להניחו לא הוי חייב · מה דמר רבי יוחנן דלא כרבי יוסי דתני הוציא חצי גרוגרת והניחה וחזר והוציא חצי גרוגרת אם הניחה בתוך ארבע אמות לראשונה חייב ואם לאו פטור ·

רבי יוסי אומר אם העבירו דרך עליה חייב ואם לאו פטור · רבי יוסי עביד המהלך כמניח · כמה דרבי יוסי עביד המהלך כמניח לחיוב כך הוא עביד המהלך כמניח לפטור · כיון שהוציאה נעשה כמו שהניחה שם · והא פטור · תיפתר שהיתה נתונה בתוך ארבע אמות כהדא דתני ואם לאו פטור · אמר רבא בר בריה דרב פפי תיפתר שהיה הפתח רחב חמש אמות והוציא אחת לכאן ואחת לכאן ·

והרי לא הוציא את השניה בתוך ארבע אמות לראשונה · תמן תנינן רבי מאיר אומר אם היתה שבת והוציאו · אמרו לו אינו השם שזה חייב משום מהלך וזה חייב משום מניח · מני אמר לו רבי יוסי מחלפה שיטתיה דרבי יוסה תמן לא עבד המהלך כמניח · וכה עביד המהלך כמניח · אמר רבי יודן תיפתר שהיה מוטל על האסקופה מקצתו בפנים ופיו לחוץ ופשט ידו ונטלה ואכלה · והרי לא הלך · אמר רבי ינאי בלע חצי זית והקיאו וחזר ובלעו חייב · הכניס חצי גרוגרת וחזר והוציאה פטור מה בינה לבין קדמייתא · תמן נהנה חיכו במית · ברם הכא לא נתעסק כגרוגרת שלימה · אמר רבי יוסי פעמים שהוא מתעסק בגרוגרת שלימה והוא פטור · היך עבידא הוציא חצי גרוגרת והניחה וחזר והוציא חצי גרוגרת ולא הספיק להניחה עד שנשרפה הראשונה · והרי נתעסק בגרוגרת שלימה והוא פטור · בגין מדמייתה לחלבין והוא עבד כן · אמר רבי יוחנן המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית חייב מן המוציא לאחריו · מן הדא המתכוין להוציא לפניו ובא לו לאחריו פטור · לאחריו ובא לו לפניו חייב · ואפשר שלא יעשה בינו לבין הכותל כרמלית · אמר רבי יוסי תיפתר שהיו פניו הפוכות לכותל ומטואו לאחריו ובכך יצא מטואו תחילה · רבי חייה בר אבא בעא קומי רבי מנא חו לא דרך הוצאה היא · אמר ליה שכן כתפייא אומניא עבדין כן · וידא אמרה דא דמר רבי אחא רבי מישא בשם רבי יוחנן המוציא אוכלים ונתנן על האסקופה · והא אסקופה לאו כרמלית היא · ובאיש לר' יוסי דלא אמרה מן גרמיה · רב הונא בשם רב הכל מודין בזורק שהוא חייב · דברי הכל הוא שאין אויר כרמלית כבמשה · ומה פליגין במוציא בן עזאי פוט' וחכמים מחייבין · בן עזאי עבד המהלך כמניח · ורבנין לא עבדי מהלך כמניח · רב חסדא שאל לרב הונא על דעתיה דבן עזאי אין אדם מתחייב בתוך ארבע אמות לעולם מכיון שהוציאן נעשה כמו שהניחה על כל אמה ואמה והוא פטור ·

רב יהודה בשם רב הכל מודין במוציא שהוא פטור דברי הכל הוא שהמהלך כמניח · ומה פליגין בזורק בן עזאי פוטר · וחכמים מחייבין · בן עזאי עבד אויר כרמלית כממשה · ורבנן לא עבדין אויר כרמלית כממשה · מתנית' מסייעא לדין ומתניתא מסייעא לדין · מתניתי' מסייעא לרב הונא היה עומד ברשות הרבים חרק לדיר או לסהר דרך כרמלית חייב · ואם הוציא פטור · מתניתין מסייעא לרב יהודה המוציא אוכלין ונתנן על האסקופה בין שחזר והוציאן בין שהוציאן אחר פטור שלא עשה מלאכתן כבת אחת · הא אם עשה מלאכתן כבת אחת חייב · בן עזאי אומר אפילו עשה מלאכתו כבת אחת פטור · והא תנינן רבי מאיר אומר אם היתה שבת והוציאו ואמרו לו אינו השם שזה חייב משום מהלך וזה חייב משום מניח · על דעתיה דרב הונא ודלא כבן עזאי · על דעתיה דרב יהודה דלא כבן עזאי ודלא כרבנן · אמר רבי חיננא מנו אמר לו חכמים שהן כשיט' בן עזאי · רבי יוחנן בעי היה עומד ברשות הרבים חרק וקידם וקלטה מהו · ולאו מתניתא הוא קלטה אחר קלטה כלב או שנשרפה פטור · רבי שמואל בשם רבי זעירא בחוטף כן הוא אם קלט חייב · מה בין נוחה לארץ לנוחה לתוך ידו · תמן למטה הוא חייב · תמן הוא זרק ואחר קיבל · ברם הכא הוא זרק הוא קיבל · ותהא פשיטא ליה שהוא פטור אילו זרק בימין והוציא וקלט בשמאל שמא אינו חייב מן הדין פיו · ופיו לאו כאחר הוא · וכא שמאלו כאחר הוא · אמר רבי יודן פשיטא ליה לרבי יוחנן שזרק בימין וקלט בשמאל שהוא חייב · ומה צריכה ליה בזורק בימין וקלט בימין · רבנין דקיסרין רבי שמי בשם רבי אחא אפילו זרק בימין וקלט בשמאל צריכה ליה חייב · אין תימר פיו ופיו כיון שאכלה כאחר הוא · ברם הכא ידו כאחר הוא · רבי מנא בעי מעתה הוציא כגרוגרת בשתי ידיו יהא פטור משום שנים שעשו מלאכה אחת · אמר ליה ר' חייא בר אדא הדא היא כעשותה · ולא כן תני יחיד שעשאה חייב · שנים שלשה שעשו פטורין · אמר רבי יוחנן היה עומד ברשות הרבים וקלט גשמים מאויר מחיצות והוציא חייב · רבי כהן בר חייא בשם רבי זעירא בחוטף כן הוא אם קלט פטור · מה בין נתן לו אחר מה בין נתנו לו שמים · אתייא כרבי דרבי עבד אויר מחיצות כממשה · היה עומד בפנים וידו מליאה פירות פשוטה לחוץ וקידש עליו היום אסור להחזירה · ר' אחא בשם ר' בא כמאן דמר אסור להשתמש באויר עשרה · אית תניי תני מותר · והן בעיי מימר מאן דמר מותר כשיש שם רוחב ארבעה · ומאן דמר אסור כשאין שם רוחב ארבעה · אמר רבי יוסי בי רבי כהן בין זה ובין זה כמאן דמר אסור להשתמ' באויר עשרה · מי כדון מאן דמר אסו' למטה מעשרה · ומאן דמר מות' למעלה מעשר' ׃

מתני' העני חייב ובעל הבית פטור · רב יהודה בשם שמואל והוא שתהא ידו של עני בתוך עשרה לקרקע · אמר רבי זעירא ברחוק מן הכותל ארבעה אבל אם אינו רחוק מן הכותל ארבעה כרמלית היא · רבי לעזר בשם רבי שמעון ברסנה כשהיו פניו הפוכות לפלטיא אבל אם היו פניו הפוכות לכותל כרמלית היא · ר' חסדא בשם אשי קנה נעוץ ברשות הרבי' גבוה עשרה טפחים המשתמש מתוכו לרשות הרבים ומרשות הרבים לתוכו חייב · רב אמר הרכוס שהוא עומד ברשות הרבים גבוה עשרה טפחים ורוחב ארבעה המשתמש מתוכו לרשות הרבים ומרשות הרבים לתוכו חייב · תני רבי הושעיה מנורה שהיא עומדת ברשות הרבים גבוהה עשר' ופירח' ארבע' המשתמש מתוכה לרשות הרבים ומרשות הרבים לתוכה חייב · אמר רבי מנא לא סוף דבר מנורה אלא אפילו קנה ברשות הרבים גבוה עשרה טפחים וטבלה נתונה בראשו ·

המשתמש מתוכו לר"ה ומרשות הרבים לתוכו חייב · מנין למעלה מעשרה שהיא רשות אחרת · ר' אבהו בשם ר' שמעון בן לקיש ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת אשר על ארון העדות מבין שני הכרובי' · וכתיב אתם ראיתם כי מן השמים דיברתי עמכם · מה דיבור שנא' להלן רשות אחרת · אף דיבור שנ' כאן רשות אחרת · וארון לא תשעה טפח' הוא · דבית ר' ינאי אמרי בכפורת טפח · רבי זעירא בעי מניין לכפורת שהוא טפח · תנא רבי חנניה בר שמואל כל הכלים שהיו במקדש נתנה התורה מידת ארכו ורוחבו ונתנה שיעור קומתן חוץ מן הכפורת שנתנה התורה מידת ארכה ורחבה ולא נתנה שיעו' קומת' · תלמדינו מכלי קטן שבמקדש ועשית לו מסגרת טפח סביב מה כאן טפח אף כאן טפח או אינו אלא ועשית זר זהב למסגרתו סביב · מה כאן כל שהוא אף כאן כל שהוא · מאי כדון רב אחא בר יעקב אומר פני ואין פני פחות מטפח · רבי יוסי בעי אילו מגדל שהיה עומד בתוך הבית גבוה כמה שמא אינו מותר להשתמש מתוכו לבית ומן הבית לתוכו · אלא בשעה שהיה מרבע להן את הרוחות אנן קיימין · ניחא כמאן דאמ' באמת ששה ברם כמ"ד באמה חמש' וארון לאו שבעה טפח' ומחצה הוא · רבי יעקב בר אחא אמר דבית רבי ינאי ורבי שמעון בן יוצדק חד יליף לה מן ארון · וחורנה יליף לה מן העגלות · ולא ידעין מאן יליף לה מן ארון ומאן יליף לה מן עגלות · מסתברא דבית רבי ינאי ילפין לה מן ארון דבית רבי ינאי אמרין וכפורת טפח · רבי שמעון בן יוצדק יליף לה מן העגלות · רבי זעירא בעי כביין לעגלות שהן גבוהות עשרה · אמר רבי יוסה ואפילו תאמר גבוהות עשרה · ולא כן תני רבי נחמיה צב כמין קברסטא הוו · אילו חור ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה שמא אינו אסור להשתמש מתוכו לרשות הרבים ומרשות הרבים לתוכו אלא בשעה שהיו מושיטין את הקרשים מזו לזו הרוחות היו שניהן פטורין · רבי יעקב בר אחא בשם חזקיה רבנן בשם רבי יוחנן משום שנים שעשו מלאכה אחת · רב שאל לרבי נתן לו אחר חבילה על כתיפו ושכח והוציאה במחזורה תמינא · אמר ליה חייב שאינה דומה לאותה · סבר רבי כיון שעקר את רגליו כמו שעקר את החפץ · על דעתיה דרבי היה עומד ברשות הרבים חרק וקידם וקלטה לרשות היחיד מהו · ולא רבי הוא דרבי עבד אויר מחיצות כממשן · לא צורכה דלא היה עומד ברשות היחיד חרק וקידם וקלטה לרשות הרבים מהו · אשכח תני רבי פוטר עד שעה שתנוח · אמר רבי אבון רבי ובן עזאי ורבי עקיבה שלשתן אמרו דבר אחד · רבי עבד אויר מחיצות כממשן · בן עזאי עבד אויר כרמלית כממשה · רבי עקיבה עבד אויר רשות הרבים כממשה · ארבע רשויות לשבת · רשות היחיד · רשות הרבים · וכרמלית · ומבואות שאינן מפולשין · ואי זהו רשות היחיד חריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה · וגדר שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה זו היא רשו' היחיד גמורה · ואי זו היא רשות הרבים גמורה איסטרטיא ופלטיא ומדבר ומבואות המפולשין · אין מוציאין מרשות היחיד לרשות הרבים ולא מכניסין מרשות הרבים לרשות היחיד · ואם הוציא או הכניס שוגג חייב חטאת · מזיד חייב כרת תסקל · אחד המוציא ואחד המכניס אחד המושיט ואחד הזורק · ים ובקעה ואיסטווה ואסקופה וכרמלית אינן לא רשות הרבי' ולא רשות היחיד ואין נושאין ונותנין כהן ואם נשא ונתן כהן פטור · אמר רב יוסף אף אנן תנינן מלהן ים דתנינן תמן הזורק בים ארבע אמות פטור · לא סוף דבר ארבע אמות בים אלא אפילו זורק בכל הים פטור שכל הים נקרא כרמלית · בקעה דתנינן הבקע' כימות החמה רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה ובימות הגשמים רשו' הרבים לכאן ולכאן · אם אומר את רשות היחיד לכאן ולכאן לא הדא טעונה הקפ' בלי בהמה ותנינן הקיפה בלי בהמה מטלטלין בתוכה · אסטווה דתנינן וכן גשרין המפולשין מטלטלין תחתיהן בשבת דברי רבי יהודה · וחכמים אוסרין · אסקופה דתנינן המוציא אוכלין ונתנן על האסקופה בין שחזר והוציאן בין שהוציאן אחר פטור שלא עשה מלאכתו כבת אחת · הא אם עשה מלאכתו כבת אחת חייב · בן עזאי אומר אפילו אם עשה מלאכתו כבת אחת פטור · כרמלית תני רבי חייא כרמל רך מלא אינו לא לח ולא יבש אלא בינוני · והכא אינה לא ר"ה ולא רשות היחיד אלא כרמלית · אי זו היא כרמלית ר' יסא בשם ר' יוחנן כגון חנותיה דבר יוסטיני · חצר של רבי' ומבוא' שאינן מפולשין אם עירבו מותרין ואם לא עירבו אסורין · רבי זעירה בשם רב יהודה רבי זעירא בשם רב חונה בשם רב חנינה סימטות שבין העמודי' נידונין ככרמלית · ר' שמואל בר חייה בר יהודה בשם רבי חנינה פירחי העמודי' נידונין ככרמלית לכן צריכ' בגבוהין שלשה · חייה בריה דרב כל המעכב דרסה ברשות הרבים נידונין ככרמלית · רבנן דקיסרין אמרין אפילו קוצין אפילו זכוכית · לכן צריכה כשאינן גבוהין שלשה · ואמר ר' יוסה איסקופת שאמרת רחבה ארבעה ואינה גבוהה עשרה · אין תימר גבוהה עשרה ורחבת

ארבעה רשות בפני עצמו הוא ׳ אין תימר גבוהה עשרה ואינה רחבה ארבעה׳ הדא דמר רב חסדא בשם אסי קנה נעוץ ברשות הרבים גבוהה עשרה טפחים מותר לכאן ולכאן׳ ובלבד שלא יחליף׳ אלא כן אנן קיימין בשאינה לא רחבה ארבעה ולא גבוהה עשרה • איסקופה שלפני הפתח אחרים אומר׳ כל זמן שהפתח פתוח כולה כלפנים׳ נעול כולה כלחוץ׳ מה אנן קיימין אם במקורה אפילו נעול כולה כלפנים׳ אם בשאינה מקורה אפילו פתוח כולה כלחוץ• אלא כן אנן קיימין בשחצייה מקורה וחצייה אינה מקורה • מהו נעול כולה כלחוץ מותר להשתמש מתוכה לחוץ ומן החוץ לתוכה׳ כשהיה בפתח חור אסור להשתמש מתוכה לחור ומן החור לתוכה• רבי נתן אומר נעול כולה כלחוץ׳ פתוח חצייה כלפנים• וחצייה כלחוץ• ולא כן סברנן מימר אסקופה ארבעה מאחר שינעל הפתח כולה כלחוץ• אף כשהפתח פתוח חצייה כלפנים וחצייה כלחוץ:

מתני' לא ישב אדם לפני הספר כו׳• אנן תנינן סמוך למנחה• תני רבי חייה סמוך לחשיכה • מתניתין צריכה למתניתיה דרבי חייה מתניתיה דרבי חייה צריכה למתניתין• אילו תנא רבי חייא ולא תנינן אנן הוינן אמרין לא אמר אלא חשיכה• הא מנחה לא הוי צריכה למתניתין או אילו תנא רבי חייה ולא תנינן אנן הוינן אמרין כולהן דתנינן מנחה מנחה• וכולהן דתנינן חשיכה חשיכה • מן מה דתנינתה מנחה ותנתה רבי חייה רוכה חשיכה הדא אמרה אפילו חשיכה דתנינן דבהדה מנחה היא• רבי חנניה בן אחוי דרב הושעיה אמר מתניתין כעמי הארץ מן מה דתני רבי חייה כחברין׳ רבנן דקסרין אמרין מתניתין כרבי יהודה מן מה דתני רבי חייה כרבנן׳ לפני הספר סמוך למנחה עד שיתפלל• לא יכנס למרחץ• התחלת הספר אי זו היא משיתחיל לגלח׳ והתני ישב לו לגלח באו ואמרו לו מת אביו הרי זה משלים את ראשו אחד המגלח ואחד המתגלח׳ לא אתיא משיתעטף בלונטית׳ התחלת המרחץ אי זו היא׳ רבי זריקן בשם רבי חנינא אמר משיתיר חגורו• רב אמר משיתיר מנעלו׳ כהדא רבי יהושע בן לוי הוה יליף שמע פרשתה מן בר בריה בכל ערובת שובא׳ חד זמן אינשי ועאל מיסחי בהדין דימוסין דטיבריא• והוה מסתמיך על כתפתיה דרבי חייא בר בא אינהר דלא שמע פרשתיה מן בר בריה וחזר ונפק ליה• מה הוה רבי דרוסי אמר כך הוה רבי לעזר בי רבי יוסי אומר שליח מני הוה• אמר ליה רבי חייא בר אבא ולא כן אלפן רבי אם התחילו אין מפסיקין• אמר ליה חייא בני קלה הוא בעיניך שכל השומע פרשה מן בן בנו כאלו הוא שומעה מהר סיני• ומה טעמא והודעתם לבניך ולבני בניך׳ יום אשר עמדת לפני ה׳ אלהיך בחורב׳ רבי חזקיה רבי ירמיה רבי חייא בשם רבי יוחנן אם יכול את לשלשל את השמועה עד משה שלשלה ואם לאו תפוש או ראשון ראשון או אחרון אחרון׳ מה טעמא והודעתם לבניך ולבני בניך׳ יום אשר עמדת עד יום אשר עמדת לפני ה׳ אלהיך בחורב• גידול אמר כל האומ׳ שמועה מפי אומרה יהא רואה בעל השמועה כאלו הוא עומד כנגדו׳ ומה טעמא אך בצלם יתהלך איש׳ כתיב רב אדם יקרא איש חסדו ואיש אמונים מי ימצא• רב אדם יקרא איש חסדו זה שאר כל אדם• ואיש אמונים מי ימצא זה ר׳ זעירא• דמר רבי זעירא לית אנן צריכין חששין לשמועתיה דרב ששת דהוא גברא מפתחה׳ אמר רבי זעירא לרבי יסא חכים רבי לבר פדיה דאת אמר שמועתא מן שמיה• אמר ליה רבי יוחנן אמרן משמו אמר רבי זעירא לרבי בא בר זבדא חכים רבי לרב דאת אמר שמועתא מן שמיה אמר ליה רב אדא בר אהבה אמרן משמו׳ ולא לבורסקי• איתא חמי בדילין ממי שריחו רע• ואת אמר הכין׳ לא אתיא דלא משילבש בגדי אומנותו• ולא לאכול• התחלת אכילה אי זו היא• רבי אחא רבי בא בשם ר׳ משישול ידיו׳ רבי אחא אמר לקידוש איתאמרת• רבי בא אמ׳ לברכה איתאמרת• רב נסב לידיה רמו חייה בריה למזגא כעא מיתן ליה׳ אמר ליה כבר התחלנו בסעודה׳ דלמא רבי מישא ודבי שמואל בר רב יצחק הוון יתבין אכלין סחורא מן כנישתא עילייתה אתא ענתיה דצלותא קם ליה רבי שמואל בר רב יצחק מיצלייא• אמר ליה רבי מישא ולא כן אלפן רבי אם התחילו אין מפסיקין• ותני חזקיה כל מי שהוא פטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט• אמר ליה והתני וחתן פטור• חתן אם רוצה לקרות קורא׳ אמר ליה יכיל אנא פתיר ליה כרבן גמליאל דאמר איני שומע לכם לבטל ממני מלכו׳ שמים שעה אחת׳ ולא לדין• רב ירמיה ורב יוסף׳ חד אמר משישבו בדין• וחורנה אמר משישמעו טענותיהן׳ אם התחילו אין מפסיקין• ומפסיקין לקרית שמע ואין מפסיקין לתפילה׳ אמר רבי אחא קרית שמע דבר תורה• ותפילה אינה דבר תורה׳ אמר רבי בא קרית שמע זמנה קבוע׳ תפילה אין זמנה קבוע׳ אמר רבי יוסה קרית שמע אינה צריכה כוונה• והתפילה צריכה כוונה• אמר רבי מנא קשייתה קומי דרבי יוסה ואפי׳ תימא קרית שמע אינה צריכה כוונה• שלשה פסוקין הראשונים צריכה כוונה• מן גו דאינון צבחר הוא מכוין׳ רבי יוחנן אמר בשם ר׳ שמעון בן יוחי כגון אנו שעוסקין בתלמוד תורה אפי׳ לקרית שמע אין אנו מפסיקין• ר׳ יוחנן אמרה על גרמיה כגון אנו שאין אנו עוסקין בתלמוד תור׳ אפי׳ לתפילה אנו מפסיקין• דין כדעתיה ודין כדעתיה׳ רבי יוחנן כדעתיה דר׳ יוחנן אמר הלואי מתפללין כל היום• למה שאין תפילה מפסדת• רבי שמעון בן יוחי כדעתיה דרבי שמעון בן יוחי אמר אילו הוינא קאים על טורא דסיני בשעתא דאיתייהבת אוריתא לישראל הוינא מתבע קומי רחמנא דאיתברי להדין לבר נשא תרין פומין חד דיהוי לעי באוריתא• וחד דיתעביד בה כל צורכוי• חזר ומר מה אין חד הוא לית עלמא יכיל קאים ביה בן דילטוריא דיליה• אילו הוון תריי על אחת כמה וכמה• אמר רבי יוסה קומי רבי ירמיה אתייא דרבי יוחנן כרבי חנניה בן עקיבה׳ דתני כותבי ספרים תפילין ומזוזות מפסיקין לקרית שמע ואין מפסיקין לתפילה• רבי חנניה בן עקיבה אומר כשם שמפסיקין לקרית שמע כך מפסיקין לתפילה ולתפילין ולשאר כל מצותיה של תורה• ולא מודי רבי שמעון בן יוחי שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב• ולית ליה לרבי שמעון בן יוחי הלמד לעשות לא הלמד שלא לעשות• שהלמד שלא לעשות נוח לו אילו לא נברא• אמר רבי יוחנן הלמד שלא לעשות נוח לו אילו נהפכה שלייתו על פניו ולא יצא לעולם• טעמיה דר׳ שמעון בן יוחי זה שינון וזה שינון• ואין מבטלין שינון מפני שינון׳ והא תנינן והקורא מכן והילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה• הא בעונתה חביבה היא יותר מדברי תורה׳ אמר רבי יודן רבי שמעון בן יוחי על ידי שהיה חדיד בדברי תורה לפיכך אינה חביבה עליו יותר מדברי תורה• אמר רבי באמרי לא תנינן אלא כאדם שהוא קורא בתורה • הא בעונתה כמשנה היא• רבי שמעון בן יוחי כדעתיה דרבי שמעון בן יוחי אמר העוסק במקרא מדה שאינה מדה• ורבנן עבדין מקרא כמשנה•

מתני' לא יצא החייט במחטו סמוך לחשיכה שמא ישכח ויצא כו׳ • תני לא יצא החייט במחט שבבגדו ולא הלבלר בקולמוס שבאזנו׳ ולא הצבע בדוגמא שבאזנו• ולא השולחני בדינר שבאזנו ואם יצא הרי אילו פטורין דברי רבי מאיר׳ רבי יהודה אומר אומן דרך אומנותו חייב• הא שאר כל אדם יוצאין בכך• מחלפא שיטתיה דרבי מאיר דתנינן תמן יוצאת חייבת חטאת דברי רבי מאיר׳ וכא הוא אמר הכין• רבי מנא אמר לה סתם׳ רבי אבון בשם רבי יוחנן׳ תמן דרך הוצאה בנשים׳ ברם הכא טפילין יוצאין בכך׳ מחלפין שיטתין דרבנן דתנינן תמן וחכמים פוטרים בכבולת ובצלוחית של פלייטון• הא במחט נקובה חייב׳ הדא היא אומן באומנותו חייב• .אמר רבי יוסי בר אבון תיפתר באשה גרדלת•

מתני' ולא יפלא את כליו לאור הנר כו׳• אפילו כחול אסור שאינה דרך כבוד׳ תני המפלא את כליו נוטל הורג ובלבד שלא ימלול• אבא שאול אומר מולל הורג ובלבד שלא יהרוג׳ חזקיה אמר ההורג כינה בשבת כהורג גמל• שמואל מקטע ידה ורגלה ויהב לה קומי ממקה• רבי יוסי בי ר׳ בון יהב לי גו צלוחיתא׳ אמ׳ ר׳ שמעון בן חלפתא ולא מחלזון שמענו• חלזון יש לו גידים ועצמות• ולא כן תני כל דבר שאין לו גידים ועצמות אינו חי יותר משנים עשר חדשים׳ דמר רבי יוסי בי רבי בון בשם רב זביד אחת לשבע שנים הקב״ה מחליף את עולמו קמקמה מיתעביד חו רב פרה חד אפר מיתעביד שד מימיתה דרישא מתעביד עקרב• חדמיא שממי• תולעתא דסוסיא מתעברא אורעי• ודתורתא דברי• צבוע הזכר נעשה נקבה• עכברא דטורא מתעביד חזיר• בר שזרתא דנתא מיתעביד טרל• הדבר נשא חויי׳ איממי בזמן שאינו כורע כל קומתו עד השדרה׳ תני רבי חייה אבל מסתכל הוא מה שבכוס ומה שבקערה ואינו חושש • אית דבעי מימר שהוא לשעה• ואית דבעי מימר מפני הנקיות ומפני הסכנה• מה נפיק מבינהון לקנב חזירין׳ מה דמר שהוא לשעה אסור • ומה דמר מפני הנקיות ומפני הסכנה מותר• רב ירמיה סלק לגבי רבסי מזג ליה כסא שרי מסתכל ביה • אמרה ליה כבי ביתיה חמי מה הוא עביד• אמר לה דהוא נהג כשיטתיה דרבנו• תני רבי חייא מסתכל הוא מה שבכוס ומה שבקערה ואינו חושש • ולא יקרא לאור הנר• שמואל אמ׳ לא שנו אלא אחד׳ הא שנים מאחר שהן יכולין לבחות זה על ידי זה מותר• מתניתין פליגא עלוי אחד והנר שהוא יכול להטותו׳ ואחד הנר שאינו יכול להטותו• עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר אפילו כמה• על דעתיה דרבי לעזר אפי׳ גבוה כמה אפי׳ נתון בבית אחד אפילו נתון כספיקלה׳ תני שמא ישכח ויטה׳ אמר רבי ישמעאל אני אקרא ולא אטה ושכח והיה קרוב להטות ואמר גדולים הן דברי חכמים שאמרו שמא ישכח ויטה• רבי נתן אומר הטה אותו ממש וכתב על פינקסו ואמר ישמעאל בן אלישע הטה הנר כשבת לכשיבנה הבית יהא חייב חטאת׳ תמן תנינן אל תאמן בעצמך עד יום מותך׳ מעשה בחסיד אחד שהיה יושב ושונה אל תאמן בעצמך עד יום זקנותך• כגון אמי׳ אתת חדא רוחא ונסיתיה ושרי תהי ביה אמרה ליה לא תצוק רוח אנא אויל ואישתני לחבריך•

מתני' באמת החזן רואה איכן התינוקות קורין כו׳ • אמר רבי לעזר כל מקום ששנינו באמת הלכה למשה מסיני • מהו מתקן ראשי פרקים פסוקין• תני רשב״ג אומר התינוקות מתקינין להן ראשי פסוקיהן לאור הנר׳ מי כדון אילין בעיי דיתפי ברצינא• ואילין לא בעיי דיתפי ברצינא•

מתני' כיוצא בו לא יאכל הזב עם הזבה כו׳• תני רבי שמעון בן לעזר אומר ראה עד איכן פרצה טהרה שנאמר כי מעט אשר היה לך לפני ויפרוץ לרוב• ובית אבותינו פרצו לרוב שלא גזרו לומר

שלא יאכל טהור עם הטמא אלא אמרו לא יאכל הזב עם הזבה׳ הא זב עם מצורעת מותר׳ וישב מחוץ לאהלו ולא בחוץ לאהלה׳ מצורע עם זבה אסו׳. מצורע עם מצורעת אסור. תני בית שמאי אומרים לא יאכל זב פרוש עם זב עם הארץ. ובית הלל מתירין׳ ומה טעמיהון דבית הלל זה זב וזה זב׳. ומה טעמהון דבית שמאי שהוא מתרגל עמו כימי טומאתו. הוא מתרגל עמו בימי טהרתו׳ רבי חייה רובה מפקד לרב אין את יכיל מיכול כל שתא חולין בטהרה אכול׳ ואם לאו תהא אכיל שבעה יומין בן שתא׳ מיכן וזהר׳ פינחס בן יאיר אומר זריזות מביאה לידי נקיות׳ נקיות מביאה לידי טהרה׳ טהרה מביאה לידי קדושה. קדושה לידי ענוה׳ ענוה לידי יראת חט׳ יראת חט לידי רוח הקדש. רוח הקודש לידי חסידות. חסידות לידי התיית המתים. תחיית המתים לידי אליהו זכרונו לברכה. זריזות לידי נקיות. וכלה. וכיפר. נקיות לידי טהרה וכפר עליה הכהן וטהרה׳ טהרה לידי קדושה. וטהרו וקדשו׳

קדושה לידי ענוה כי כה אמר רם ונישא שוכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח. ענוה לידי יראת חט דכתיב עקב ענוה יראת ה׳׳ אמר רבי יצחק בר אלעזר מה שעשת חכמה עטרה לראשה׳ עשת ענוה עקב לסולייסה. דכתיב ראשית חכמה יראת ה׳. וכתיב עקב ענוה יראת ה׳. יראת חט לידי רוח הקודש דכתיב אז תבין יראת ה׳ ודעת אלהים תמצא׳ רוח הקודש לידי חסידות דכתיב אז דברת בחזון לחסידיך. חסידות לידי תחיית המתים דכתיב ונתתי רוחי בכם וחייתם. תחיית המתי׳ לידי אליהו זכור לטוב דכתיב הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה׳ הגדול והנורא והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם. תני בשם רבי מאיר כל מי שהוא קבוע בארץ ישראל ואוכל חוליו בטהרה ומדבר בלשון הקודש וקורא את שמע בבוק׳ ובערב מבשח לו שהוא מחיי העולם הבא.

מתני׳ אילו מהלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון כשעלו לבקרו כו׳ אותו היום היה קשה ליש׳ כיום שנעשה בו העגל.

רבי ליעזר או׳ בו ביום גדשו את הסאה. רבי יהושע אומר בו ביום מחקו אותה. אם לו ר׳ ליעזר אילו היתה חסירה ומילאוה יאות׳ לחבית שהיא מליא׳ אגוזין כל מה שאתה נותן לתוכ׳ שומשמין היא מחזקת׳ אמ׳ לו ר׳ יהושע אילו היתה מליאה וחיסרוה יאות לחבית שהיתה מליא׳ שמן כל מה שאת׳ נותן לתוכ׳ מים היא מפזרת את השמן׳ תנא רבי יהושע אונייא תלמידי ב״ש עמדו להן מלמטה והיו הורגין בתלמידי בית הלל. תני ששה מהן עלו והשאר עמדו עליהן בחרבות וברמחי׳. תני שמונה עשר דבר גזרו ובשמונה עשרה רבו. ובשמונה עשרה נחלקו. ואילו הן שגזרו על פיתן של גוים ועל גבינתן ועל שמנן ועל בנותיהן׳ ועל שכב׳ זרען ועל מימי רגליהן. ועל הלכות בעל קרי׳ ועל הלכות ארץ העמי׳. תמן תנינן אילו פוסלין את התרומה האוכל אוכל ראשון והאוכל אוכל שני. והשות׳ משקין טמאין והבא ראשו ורובו במים שאובין. וטהור שנפלו על ראשו ורובו שלשת לוגין מים שאובין׳ והספר והידים. והטבול יום. והאוכלים והכלים שניטמאו במשקין׳ רבנן דקיסרין אמרו אלו שגזרו מכה שרבו שובעה אינון׳ ואילין אינון חורמיתא. מי שהחשיך בדרך נותן כיסו לנכרי. מיצא בו לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה. כל המיטלטלין מביאין טומאה כעובי המרדע. מיצד בוצרין בית הפרס׳ המניח כלים תחת הצינור. על ששה ספיקו׳ שורפין את התרו׳׳ א״ר יוסי בי ר׳ בון אף גידולי תרומ׳. אלו הן שגזרו אילין עשרתי קדמייה׳ והשא׳ מן מה דתני ר״ש בן יוחי בו ביום גזרו על פיתן ועל גבינתן ועל יינן ועל חומצן ועל צירן ועל מורייסן על כבושיהן ועל שלוקיהן ועל מלוחיהן ועל החילקה ועל השחיקה ועל הטיסני ועל לשונן ועל עדותן ועל מתנותיהן על בניהן ועל בנותיהן ועל בכוריהן. פיתן רבי יעקב בר אחא בשם רבי יונתן מהלכות של עימעום היא.

אמ׳ רבי יוסה קשייתה קומי רבי יעקב בר אחא מהו מהלכות של עימעום כך אנו אומרי׳ במקו׳ שפת ישראל מצויה בדין היה שתהא פת גוים אסורה ועימעמו עליה והתירוה או במקום שאין פת ישראל מצויה בדין היה שתהא פת גוים מותרת ועימעמו עליה ואסרוה׳ אמר רבי מנא ויש עימעום לאיסור. ופת לאו תבשילי גוים הוא. כך אנו או׳ במקום שאין תבשילי ישראל מצוין בדין היה שיהו תבשילי גוים מותרין ועימעמו עליהן ואסרום׳ אלא כיני במקום שאין פת ישראל מצויה בדין היה שתהא פת גוים אסורה ועימעמו עליה והתירוה מפני חיי נפש׳ רבנן דקיסרין בשם רבי יעקב בר אחא כדברי מי שהוא מתיר ובלבד מן הפלטר׳ ולא עבדין כן אמרין קומי רבי חייא רובא תני רבי שמעון בן יוחי אוכל תשברו מאתם בכסף ואכלתם וגם מים תכרו מאתם וגו׳ מה מים שלא נשתנו מברייתן אף כל דבר שלא נשתנה מברייתו׳ התיבון הרי מוטלייה ופנקריסט וקובטיות וקליות וחמין שלהן הרי אילו מותרין. כיני כולהן שהן יכולין להשרו׳ ולהחזיר כמו שהיו קליות. מה אמ׳ ר׳ יוסי בי ר׳ בון בשם רב כל אוכל שהוא נאכל חי כמות שהוא אין בו משום תבשילי גוים. ויוצאין בו משום עירובי תבשילין. מה מקיים ר׳ חייא רובא אוכל תשברו מאתם באוכל תשברו. האכלתו שברתו. שאם היה קשה עליך כאוכל תשברהו׳ ואם לאו הברע עליו כסף. אמרין כן הוה ר׳ יונתן עבד כד הוה חמי בר נש רב עליל לקרתיה הוה משלח ליה איקרין׳ מיי אמר דאין הוה דיין דייתם או דיין דארמלה נישכח אפין מפייסה עלוי. גבינתן אמר רבי ירמיה חלב הגוי למה הוא אסור משום תערובת בהמה טמאה. ותני כן עומד הוא ישראל בעדר והגוי חולב ומביא לו ואינו חושש. רבי בא בשם רב יהודה׳ רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי חלב הגוי למה הוא אסור משום גילוי. ויעמיד׳ א״ר שמואל בר רב יצחק מפני אירס ונתון בין הנקבי׳. ותני כן שלשה אירסין הן אחד צף ואחד שוקע ואחד עשוי כשבכה ועומד כלמעלה׳ כימוי׳ דרבי ירמיה איתגליין גיגייתא דסדרה רובא שהן קדמאי ולא מייתן. אחראי ומייתן. אני אומר אירס שוקע הוה. פועליא הות בטורא איתגליית קולת׳ דמיא שתון קדמאי ולא מייתן׳ אחראי ומייתן. אני אומר אירס שוקע הוה. השמן והחומץ הציר והמורייס והדבש אין בהן משום גילוי׳ ורבי שמעון אוסר׳ מודין חכמים לרבי שמעון בשראו אותו נוקר׳ ותני בן אכטוח שניקר ואכלו ממנו עשרה בני אדם׳ ובן יין שנתגלה ושתו ממנו עשר׳ בני אדם אסור לוכל׳ ולשתות אחריהן אני אומר אירס שוקע הוה. שמנן מי אסר את השמן׳ רב יהודה אמר דניאל אסר את השמן וישם דניאל על ליבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך וביין משתיו׳ רבי אחא רבי תנחום בר חייה בשם רבי יוחנן ואית דאמרי לה בשם רבי יהושע בן לוי שהיו עולין עליו להר המלך ונהרגין עליו. ומי התירו רבי ובית דינו התירו בשמן. בשלשה מקומות נקרא רבי יהודה הנשיא רבותינו. בגיטין ובשמן׳ ובסנדל׳ ויקראו לו בית דין שרייא׳ שכל בית דין שהוא מבטל שלשה דברים הוא נקרא בית דין שרייא. אמר רבי יודן בי רבי ישמעאל בית דינו חלוק עליו בגיטין׳ רבי יוחנן בעי ולא כן תנינן שאין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו עד שיהא גדול ממנו בחכמה ובמנין׳ ורבי ובית דינו מתירין מה שאסר דניאל וחבורתו׳ אלא רבי יוחנן כדעתיה וכר רבי יוחנן בשם רבי לעזר בי רבי צדוק מקובל אני שכל גזירה שבית דין גוזרין על הציבור ולא קיבלו רוב הציבור עליהן אינה גזירה. ובדקו ומצאו גזירה של שמן ולא קבלו רוב הציבור עליהן׳ יצחק בר שמואל בר מרת׳ נחת לנציבין אשכח רבי שמלאי הדרומי יתיב ודריש רבי ובית דינו התירו בשמן׳ שמואל קביל עלוי ואכל׳. רב לא אכל. א״ל שמואל אכול ולא כן אנא כתיב עלך זקן ממרא׳ א״ל עד דאנא תמן אנא ידע מאן עירער עליה רבי שמלאי הדרומי מהו בר ליה בשם גרמיה לא בשם רבי ובית דינו. ואטרח עלוי ואכל. בנותיהן אמר רבי לעזר בשבעה מקומות כתיב לא תתחתן בם׳ אמר רבי אבין לוסר שבעה עממים. תנא רבי יהושע אונייא לוסר את ביציהן׳ תני רבי ישמעאל ואת בת היענה זו ביצה ונעמית. שכבת זרען. ולא כן אמר רבי אחא רבי חיננא בשם רבי יוחנן שכבת זרעו של גוי טהורה שאי איפשר לשכבת זרע ליצאת בלא מימי רגלים. ועל הלכות בעל קרי.

רבי בא בר אחא בשם רבי שונה הלכות ואינו שונה אגדות תני בשם רבי יוסי שונה הלכות רוגליות. ובלבד שלא יציע את משנתו׳ ואית דבעי מימר ובלבד שלא יזכיר את האזכרות׳ ועל הלכות ארץ העמים. ולא כן אמר רבי זעירא בר אבינא בשם רב ירמיה יוסף בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלם גזרו טומאה על ארץ העמים ועל כלי זכוכית. רבי יונה אמר רבי יהודה בן טבאי. רבי יוסי אמר רבי יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח גזרו טומא׳ על כלי מתכות׳ הלל ושמאי גזרו על טהרת הידים. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי לוי כך היתה הלכה בידן ושכחוה׳ ועמדו השנים והסכימו על דעת הראשונים׳ ללמדך שכל דבר שנותנין בית דין נפשן עליו סופו להתקיים כידן במה שנאמר׳ למשה בסיני ואתייא כיי דמר רבי מנא כי לא דבר רק הוא מכם׳ ואם דבר רק הוא מכם למה הוא שאין אתם יגיעין בו. כי הוא חייכם אימתי הוא חייכם בשעה שאתם יגיעין בו׳ שמואל אמר לא שנו אלא בתוך שמונה עשרה. הא חוץ ל״ח אפילו קטן מבטל׳ התיבון הרי שביעית הרי חוץ ל״ח דבר. ורבי יוחנן מקשי לה. רבי קריספא בשם רבי יוחנן רבן גמליאל ובית דינו התירו באיסור שני פרקים הראשונים. רבי יונתן בעי ולא כן תנין שאין בית דין יכול לבטל את דברי בית דין חבירו אלא אם כן גדול ממנו בחכמה ובמניין.

אתא רב אבון רב יהודה בשם שמואל לא שנו אלא חוץ לשמונה עשרה. הא בתוך שמונה עשרה אפילו גדול אינו מבטל מפני שעמדה להן בנפשותיהן.

אמר רבי מנא לא מסתברא דלא הואיל והוא אתם בטל. התיבון הרי שמן הרי בתוך שמונה עשרה׳ ורבי יונתן מקשי לה. רב מתנא בריה דרבי חייא בר אבא רבי אחא מטי בה בשם רבי יוחנן שמן ביטלו מבוטל׳ נחמן בריה דרבי שמואל בר נחמני בשם רבי שמואל בר נחמני חמש חטאות מיתות רצו בית דין לבטל מבטלין. אמר ר׳ חייא בר ארא הדא דאת אמר שלא ירעו למיתה ויפלו לנדבה. אבל ליקרב על גבי המזבח אין חטאת מיתה קריבה׃

מתני׳ בית שמאי אומרים אין שורין דיו וסממנין וכרשינין כו׳׳ ומה טעמהון דבית שמאי ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך. כל מלאכתך גמורה מבעוד יום׳ ומה טעמהון דבית הלל ששת ימים תעשה מעשיך וביום. מה מקיימין בית הלל טעמון דבית שמאי ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך בעובדי בידן׳ ומה מקיימין בית שמאי טעמון דבית הלל ששת ימים תעשה מעשיך וביום כהדא דתני פותקין אמת המים לגינה מערב שבת והיא שותה והולכת בשבת׳ נותנין קילורית על גבי העין מערב שבת והוא מתרפא והולכת בשבת׳ נותנין רטייה על גבי מכה מערב שבת והוא

מתרפא והולכת בשבת・ נותנין מגמר תחת הכלים מערב שבת והן מתעשנין והולכין בשבת ・ נותנין גפרית תחת הכלים מערב שבת והן מתגפרין והולכין בשבת ・ אין נותנין חטים לריחים של מים אלא כדי שיטחנו כל צורכן מבעוד יום・ אמר רבי חגי מפני שהן משמיעות את הקול・ אמר ליה רבי יוסי יאות רבי סבר כרבי יהודה ברם כרבנן כמה דאינון אמרין תמן משום לא התחיל בכל טפה וטפה・ כן אינון אמרין הכא משום לא התחיל בכל חיטה וחיטה・ אמר רבי יוסי בי רבי בון מפני שהוא שבת ותוקע את היתד・ בית שמאי אמרו לבית הלל דבר אחד ולא יכלו להשיבן・ בית הלל אמרו לבית שמאי דבר אחד ולא יכלו להשיבן・ אמרו להן בית הלל לבית שמאי אין אתם מודין לנו שטוענין קורת בית הבד ובעיגולי הגת עם חשיכה ולא יכלו להשיבן・ אמר רבי זעירא אילולא דלא מעלה רישי בני אריוותא הוינא אמר טעמא תמן כבר נעקרה כל טפה וטפה ממקומה・ הכא מה אית לך מימר בית שמאי אמרו לבית הלל דבר אחד ולא יכלו להשיבן・ אמרו בית שמאי לבית הלל אין אתם מודין לנו שאין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו כל צורכן מבעוד יום ולא יכלו להשיבן・ אמר רבי זעירא אילולי דלא מעלה רישי בני אריוותא הוינא אם טעמא תמן בצל בשר וביצה דרכן להתהפך הבא מה אית לך מימר אמר רבי יודן כצלו כאכילת בן דרוסאי・ אמרו דבר שדרכו להתהפך עד כדי שיצלה כל צורכו מבעוד יום・ אמר רבי מנא לא מסתברא דלא מותר דינון יכלין למימר לון והאך אתם משיבין לנו מדבר שדרכו לצלות כל צורכו מבעוד יום・ על דבר שאין דרכו להשרות כל צורכו מבעוד יום・

מתני' בית שמאי אומרי' אין נותנין אונין של פשתן בתוך התנור כו'・ מה מיתני' אמר רבי אבהו כגון אילין קודייאי דלא מקפרין רב יהודה בשם שמואל והוא שתהא הזורה עקורה・ אבל אם היתה הזורה קבועה אסורה מפני שהוא מתיירא שמא מתאבל ציבעו והוא מוסף מי'・ רבי שמואל בשם רבי אבהו בית הלל ילפין מלאכת הזהר ממלאכת איסור・ אילו עשה כן בשבת שמא אינו אסור・ ודכוותה עשה כן מבעוד יום מותר・

מתני' בית שמאי אומרים אין פורסין מצודות חיה ועופות ודגים כו'・ מי מודיע・ אם נתקלקלה המצודה דבר ברור שניצודו מבעוד יום・ ואם לא נתקלקלה המצודה דבר ברור שלא ניצודו מבעוד יום・ ואפילו נתקלקלה המצודה חש לומר שמא לא ניצודו מבעוד יום・ אמר רבי יוסי בי רבי בון כפורשת מחורשין תדע לך שהוא כן דתנן דגים・ דגים לא במקום שהן מצויין・ וכא במקום שחיה ועוף מצויין・ רבי חייא בשם רבי אתקן להל'・ סברין מימר מותרין למחר・ רבי חזקיה ורבי עוזיאל בריה דרבי חוניית・ דברת חוורין מותרין ממש・ סברין מימר ספיקו והידדי・ רבי חנניה ורבי יונתן תריהון אמרין ספק הכן אסור・ רבי יוחנן אמר ספק הכן מותר・ רבי חייה רובא ורבי שמעון בר' חד אמר הגוי צריך הכן・ וחרנה אמר אין הגוי צריך הכן・ ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא מן מה דרב מעני מיתי קומי רבי חייה רובה והוא אמר ליה הן הריתא והוא אמר ליה שידתה הוות עכברא והוינא אכיל מינה תאימן הוי הוא דו אמר אין הגוי צריך הכן・ חד תלמיד מן סימאי אזל לאנטירים ואייתון ליה דדסקינא ואכל・ חד תלמיד מן דרבי יהושע בן לוי אזל לתמן ואייתי ליה דדסקינא ולא אכל ואתא ומר קומי רביה・ אמר ליה דו נהג בשיטתיה דרבי סימאי・ דרבי סימאי אמר אין הגוי צריך הכן・ רבי אבהו בשם רבי יהושע בן לוי דסרסביות שסברים הרי אלו אסורות・ רב הונא בשם רב שצים שכבשים הרי אלו מותרין・

מתני' בית שמאי אומרים מוכרין לנכרי כו'・ אי זהו מקום קרוב ייבא כי דמר שמואל כגון מן חוטרה למהדעא・ אוף הכא כן・ אית דבעי מימר עד שהוא מגיע לביתו ואית דבעי מימר עד שהוא מגיע לעירו・ רבי עקיבה אומר כדי שיצא ממקום הפתח ויקדש עליו היום・ אמר רבי יוחנן זו דברי רבי יוסי ודרבי עקיבה בא להכריע על דברי בית הלל・ אין נותנין לגוי על מנת ליצאת נטל ויצא אין את זקוק לו・ אין נותנין לכלב על מנת ליצאת נטל ויצא אין את זקוק לו・ תני אומנין גוים שהיו עושין עם ישראל בתוך ביתו של ישראל אסור ובתוך בתיהן מותר・ אמר רבי שמעון בן לעזר במה דברים אמורים בקבולת・ אבל בשכיר יום אסור. במה דברים אמורים בתלוש מן הקרקע' אבל במחובר לקרקע אסור' בעיר אחר' בין כך ובין כך מות'・ מה בין כך ובין כך בין בתלוש בין במחובר・ בין בשכיר בין בקבולת・ אמר ר' אילא בין בתלוש בין במחובר ובלבד בקיבולת ר"ש בן ברקנא בשם רבי אחא בשבת ובאבל ובעבודה זרה הלכה כרבי שמעון בן אלעזר・ אין משלחין איגרות ביד גוי לא בערב שבת ולא בחמישי בשבת・ בית שמאי אוסרין אפילו ברביעי・ ובית הלל מתירין・ אמרו עליו על ר' יוסי הכהן שלא נמצא כתבו ביד גוי מעולם・ אין מפרישין לים הגדול לא בערב שבת ולא בחמישי בשבת・ ב"ש אוסרים אפילו ברביעי・ ובית הלל מתירין' אם היה דבר של סכנה כגון מצוד ליצידן מותר・ אין מקיפין על עיר של גוים פחות משלשה ימים קודם לשבת' והיא דתימר במלחמת הרשות' אבל במלחמת חובה אפילו בשבת שכן מצינו שלא נכבשה יריחו אלא בשבת דכתיב כה תעשה ששת ימים' וכתיב וביום השביעי תסבו את העיר שבע פעמים・ וכתיב עד רדתה אפילו בשבת:

מתני' אין נותנין עורות לעבדן כו'・ עד איכן ייבא כמא דמר רב יוחנן בשם רבי חניא עד כדי הולך ארבעה מיל・ וכא נתן כליו לכובס נכרי ובא ומצאו עובד בו בשבת אסור・ אמר רבי יודן ויימר ליה דלא יעביד・ אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה הא דתימר בשובת ומייה אבל בשכיר בעיבידתיה הוא עסיק・ אמר רבן שמעון בן גמליאל נוהגין היו בית אבא כו'・ לא אמרו אלא לבנין הא צבועין לא・ לפי דרכנו למדנו שהלבנים קשין לכבס יותר מן הצבועין・ ושוין כו'・ רבי שמואל ורבי יוסי בן חנינה תריהון אמרין כבר נעקרה כל טפה וטפה ממקומה・ ר' אחא אמר רבי יוסי בר' חנינא בעי מהו ליגע במושך・ רבנן דקיסרין אמרין איתפלגון רבי יוחנן ורבי יוסי בר חנינה・ רבי יוחנן אמר אסור・ רבי יוסי בר חנינא אמר מותר・ מתניתא פליגא על רבי יוסי בר חנינא ושוין שלא יגע במושך・

מתני' אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום・ רבי בון בר כהנא בשם רבנן תבשיל שנתבשל כל צורכו מותר לשהותו על גבי כירה שאינה קטומה・ רבי זעירא בעי בשר בצל וביצה מצטמק ורע לו・ וזה מצטמק ויפה לו ואת אמר הכין דילמא דלא איתאמרת אלא חמין אתא רבי שמואל בעי רבי זעירא חמין שהוחמו כל צורכן אסור לשהותן על גבי כירה שאינה קטומה・ רבי בבי בשם רבי יוחנן תבשיל שור שנתבשל כאכילת בן דרוסאי מותר להחזירו על גבי כירה קטומה・ ותייא כי דמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן השופת את הקדירה על גבי גחלים מהרין בו לבשיתבשל כאכילת בן דרוסאי אסור・ רבי אחא רבי תנחום בר חייא בשם רבי שמעון בר' חמין שהוחמו כל צורכן מותר להחזירן על גבי כירה שאינה קטומה・ רבי זעירא בעי לשהות אסור ולהחזיר מותר・ דילמא לא איתאמרת אלא על פסח・ אתא רבי אחא בשם רבי שמעון בי רבי פסח שנצלה כל צורכו מותר להחזירו על גבי כירה שאינה קטומה・

מתני' אין נותנין את הפת לתנור כו'・ רבי יעקב בר אחא בשם רבי אסי זריזות הן תנשים בפת יותר מן התבשיל・ מה בין פת ומה בין תבשיל・ תבשיל דרכו לאכול רותח' פת אין דרכו לוכל רותחת・ תמן אמרין פת חמה חמתה בצידה' צירעה צונן・ עקרב חמין・ מאן דמיחלף סכנה・ מודה ר' לעזר בלחם הפנים שאינה קרייה לחם עד שיקרמו פניה בתנור・

מתני' משלשלין את הפסח לתנור כו'・ תמן תנינן חשיכה יצאו וצלו את פסחיהן ואת אמר הכין・ אמר רבי יוסי חבורות זריזות הן・ פסח מחזירו את שלם ואין את מחזירו מחותך' רבי שמואל בשם רבי זעירא מפני פסולו' אמר רבי יוסי יאות' לאכלו אין את יכול דכתיב אל תאכלו ממנו נא・ לצלותו אין את יכול שלא יהא כצלה בשבת' מתוך שאת אומר שהוא מותר אף הוא אינו צולה אותו כל צורכו מבעוד יום' מתוך שאת אומר לו שהוא אסור אף הוא צולה אותו כל צורכו מבעוד יום・ רבי לעזר בי רבי יוסי שאיל צליין שלם וחזיתנו מה מיחזרתיה ומשתנתיה' רבי זעירא רב יהודה בשם רב ארבע מדורות כל שהן・ מדורת הגפת・ מדורת והכל'・ מדורת החלב・ מדורת גלעינים כל שהן・ רבי בא בשם רבי חייה בר אשי והתל שהוא מלא גלעיני' כל שהן ר' בא בשם ר' חייא בר אשי והתל שהוא מלא גלעינים אם מכונסות כרובן אם מפוזרות כרוב כל פרידה ופרידה' מה ופליג' כאן בבריאות・ וכאן בתשות・ רבי יוסי בשם רב ירמיה רבי חנניה מטי בה בשם רב חריות מלמטה ועצי' מלמעלה כיון שעלה האור ברובן מותר・ ר' חלבו בשם רב חנ' קורה ודוכה ברוב הקיפה・ מה ברוב הקיפה ממקו' אחד או ברוב היקף כולה・ אשכח תני עד שהיפסל מלעשות מלאכה' בני מתני' אף כפיחמן כל שהן:

הדרן עלך יציאות השבת

במה・ מדליקן ובמה אין מדליקן・ אין מדליקן לא בלכש ולא בחוסן ולא בכלך לא בפתילת האידן ולא בפתילת המדבר ולא בירוקה שעל פני המים לא בזפת ולא בשעו' לא בשמן קיק ולא בשמן שריפה לא באליה ולא בחלב・ נחום המדי אומר מדליקן בחלב מבושל・ וחכמ' אומרים אחד מבושל ואחד שאינו מבושל אין מדליקין בו・ ב' אין מדליקן בשמן שריפה ביום טוב・ רבי ישמעאל אומ' אין מדליקן בעיטרן מפני כבוד השבת・ וחכמים מתירין בכל השמני'・ שמן שומשמין שמן אגוזים שמן צנונות שמן דגים שמן פקועות בעיטרן ובנפט・ רבי טרפון אומ' אין מדליקן אלא בשמן זית בלבד・ ג' כל היוצא מן העץ אין מדליקן בו אלא פשתן וכל היוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אוהלים אלא פשתן・ פתילת הבגד שקפלה ולא הבהבה רבי ליעזר או' טמאה ואין מדליקן בה・ רבי עקיבה אומר טהורה ומדליקן בה・ ד' לא יקוב אדם שפופרת של ביצה וימלאנה שמן ויתנה・ על פי הנר בשביל שתהא מנטפת אפילו היא של חרס ורבי יהודה מתיר・ אם חברה היוצר מתחלה מותר・ לא

ימלא אדם את הקערה שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת · ורבי יהודה מתיר · ה' המכבה את הנר מפני שהוא מתיירא מפני גוים מפני ליסטים מפני רוח רעה אם בשביל החולה שיישן פטור · כחס על הנר כחס על השמן כחס על הפתילה חייב · רבי יוסי פוטר בכולן חוץ מן הפתילה מפני שהוא עושה פיחם · ו' על שלש עבירות הנשים מתות בשעת לידתן על שאינן זהירות בנידה בחלה ובהדלקת הנר · שלשה דברי' צריך אדם לומ' בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה עשרתן ערבתן הדליקו את הנר ספק חשיכה ספק אינו חשיכה אין מעשרין את הודאי ואין מטבילין את הכלים ואין מדליקין את הנרות אבל מעשרין את הדמאי ומערבין וטומנין את החמין ׃

סליק פירקא

במה מדליקין ובמה אין מדליקין כו' · לא בלכש · רבי חייא בר בא אמר לתשא · רבי אחא בשם רבי לייא דדינן אמרין הא הוא הוא הוא · ולא בחוסן · רבי חונא בשם רבי פינחס פשתן שלא נגערה כמה דאת אמר והיה החסון לנעורת · ולא בבלך · אנבין קסריי · אמ' רבן שמעון בן גמליאל חזרתי על כל מפרשי ימים ואמרו לי גולבא שמו · ולא בפתילת האידן · עירניתא · ולא בפתילת המדבר · כשמעה · ולא בירוקה שעל פני המים · ביהן דמי · ולא בזפת ולא בשעוה · עד כאן לפתילות · מכן ואילך לשמנים · רבי אבהו בשם ר' יוחנן מפני שהאור ממשך לאחוריו והוא שוכח ומוציא את הפתילה · ועוד שלא הוצת האור ברוב הדלק · רבי זעירה בעי מעתה פתילה צריכה הצאתה ברוב הדלק אהא רבי שמואל רבי אבהו בשם ר' יוחנן פתילה צריכה הצאתה ברוב הדלק · והתיבה חברייא והא קורה הא לא הוצת האור ברוב הדלק · התיב רבי בא בר ממל והא ששיתא הרי לא הוצת האור ברוב הדלק · אמר רבי שמי לא כן אמר רבי זעירא רב יהודה בשם רב ארבע מדורות כל שהן · מדורת הגפת · מדורת הכבל · מדורת החלב · מדורת גלעינים כל שהן · ועוד מן הדא דרבי תחליפא שאל לרב חסדא ולא בן אלפן רבי שבת שחלה להיות בחנוכה שאסור לראות מטבע לאור החנוכה · הרי אינו שוכח ומוציא את הפתילה · הוי לית טעמא דלא משום שלא הוצאת האור ברוב הדלק ·

מתני' ולא בשמן קיק · רבי יוסה בשם רבי לייא קסוסא · רבי יונה רבי זעירא בשם רב יהודה עוף הוא ושמו קיק · תני ר' ישמעאל זאת הקאת זה קיק · ולא בשמן שריפה · אמר רב חסדא זאת אומרת שאסור להצית את האור במדורת קדשים והא דליקה והולכת בשבת · והא תנינן ומחזין את האור במדורת בית המוקד ובגבולין כדי שיצת האור ברובן · אמר רבי יוסה בשבת כתיב לא תעשה כל מלאכה · נעשית היא מאיליה · כרם הבא התורה אסרה אין שורפין את הקדשים ביום טוב · ואין צריך לומר בשבת · מה חמית לומר כן לא תותירו ממנו עד בוקר והנותר ממנו עד בוקר באש תשרופו · אחר שני בקרים אחר בוקרו של ט"ו ואחר בוקרו של י"ו · וכתיב והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף · מהו להצית את האור במדורת הבקע מאן דיליף לה מנותר אסור · ומאן דלא יליף לה מנותר מותר · רב אחא בשם רב חסדא זאת אומרת שמותר להצית את האור במדורת קדשים · והוא דליקה והולכת בשבת · והא תנינן אין מדליקין בשמן שריפה ביום טוב מפני יום טוב שחל להיות בערב שבת · מעתה אין מדליקין בשמן שריפה בלילה על שם שאין שורפין את הקדשים בלילה · אמר רבי יוחנן ירדו לה בשיטת רבי ישמעאל כמה דרבי ישמעאל אמ' תינוק שעיבר זמנו נימול בין ביום בין בלילה · כך עבר זמנה נשרפת בין ביום בין בלילה · ומה אית לך שמן שריפה שעיבר זמנה · רבי יודה בר פזי מבין שניטמאת כמי שעבר זמנה · תני רבי יוסי קומי רבי יוחנן מניין לכל הנימולים שלא יהו נימולים אלא ביום תלמוד לומר וביום · אמר ליה רבי יוחנן ויש כאן זו כל צריכי טבילות טובלין מדרבנן ביום חוץ מנידה ויולדת שאינה טובלת אלא בלילה · נידה שעבר זמנה טובלת בין ביום בין בלילה · דרשה רבי חייה בר אבא לצוראי נידה שעבר זמנה טובלת בין ביום בין בלילה · תמן אמרין אפילו עבר זמנה מפני חמותה ומפני כלתה · אשה אחת משל רבותינו ראו אותה טובלת כדרכה ביום · נאמר מעוברת זמן היתה · נדה שנאנסה וטבלה שמי בשם רב טהורה לביתה וטמאה לטהרות · רבי לעזר בשם רבי חנינה טמאה בין לביתה בין לטהרות · ומאי טעמא ותובס שנית וטהר · מה הראשונה לדעת אף השנייה לדעת · ומניין שהראשונה לדעת ורצה הכהן וכבסו לדעת · וכן חמיין רבנן מקדמין לעיבדה · רב נחמן בשם רבי מנא מצוה להקדים כדי לזרז במצות · בת ישראל שבאה להדליק מכהנת טובלת את הפתילה בשמן שריפה ומדלקת · רבי חונה בשם רבי ינאי שעת מסלחת זאבים היתה ולא עמד בית דין וביטל כמה דתימ' תמן לא עמד ב"ד וביטל וכה לא עמד ב"ד וביטל · בקרו של כהן שהיה עובר אצל ישראל וכן כלינ של כהן שהיה נארג אצל ישר' הרי זה מדליק על גביו שמן שריפה ואינו חושש ׃ ישראל וכהן שהיו שותפין בחנות מבלא הוא ישראל את הנר שמן שריפה ועולה בו לעלייה ויורד בו לחנות לעשות צרכיו של כהן אבל לא צרכיו של ישראל · כהן שבא אצל ישראל לעשות עמו חשבון הדליק על גביו שמן שריפה אף על פי שעמד הכהן והלך לו אין מזקיקין אותו לכבותו עד שיכבה מאליו · רבי חנינא בר עכברי הוה אזל ומעבד עיבידתיה גבי רבי חייא ציפורייא כי אזיל מזיל ליה הוה מלי בוצינא שמן שריפה · ולא כן סברנן מימר לעשות צרכיו של כהן אבל לא צרכיו של ישראל · אמרין דלא הוה עבד כן לא הוה אתי · סברין מימר כמא ביתיה מספי ליה · אמר רבי חנינא על ידי כן הוה שהר ועל ידי כן הוה קרין · ארא שמשא שאל לרבי אמי בגין דאנא צבע פתילתא מן חולא אמר ליה בטיל הוא על גב פתילות · רבי יודה בן פזי הורי לאילין דבר נחמיה כן · רבי אמי נסב פתילא · רבי לייא לא נסיב פתילא · ולא מודי רבי לייא לרבי אמי · חשש הוא משום גזל וכולה מן הדין שמשא בביתיה כזבזא כרקדישא · גמליאל זוגא שאל לרבי איסי מהו להוסיף לתוכו שמן חולין ומדליק · אמר ליה לא תני רבי הושעיה אלא אין מזקיקין אותו למצותו · אמר רבי אבהו שנה לי רבי יונתן בן סכמאי בת כהן שהיתה עומדת ערב שבת עם חשיכה ובידה נר ובתוכו שמן שריפה הרי זו מוספת לתוכו שמן חול כל שהוא ומדלקת · אמר ליה רבי זעירא ומה הוה טיביה · אמר ליה אדם גדול הוה ובקי במשנתינו היה ופירשה רבי חייא דכפר תחמין קומי רבי ומניתיה חכים · ולא בחלב · רב ברונא אמר חלב מתוך לתוכו שמן כל שהוא ומדליק · יוסי בעי מה אנן קיימין אם במחוי אפילו לא נתן לתוכו שמן · ותני שמואל כל שמתיכין אותו ואינו מריח מחוי הוא · ואם בשאינו מחוי אפילו נתן לתוכו שמן · אתא רב חנניה רב ברונא בשם רב חלב מהותך וקרבי דגים מדליקין בהן · רבי חייה בר אשי עני מיתיה קומי רב · אמר ליה הן ויתה · אמר ליה בעי משח דזית · אמר ליה ולא הוה לך קרבי דגים · אית תניי תני מדליקין בנפט · אית תניי תני אין מדליקין בנפט · אמר רב חסדא מה דמר מדליקין בהן איכמא · ומה דמר אין מדליקין בהן חוורא דהוא סכנה ·

מתני' אין מדליקין בשמן שריפה ביום טוב כו' · הא בכל אילין קדמאי מדליקין · רבי ישמעאל אומר אין מדליקין בעיטרן מפני כבוד השבת · מה בין עיטרן מה בין קרבי דגים · קרבי דגים כל זמן שהן דליקן אין ריחן רע · כבו ריחן רע · עיטרן בין כבה בין דלק ריחו רע · שלא תאמר הואיל וריחו רע יהא טעון הרחק ארבע אמות לפום כן צריך מימר · אין מדליקין בו · וחכמים מתירין בכל השמנין · בשמן פקועות · רבי טרפון אומר אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד · עמד לו רבי יוחנן בן נורי על רגליו ואמר אם כן מה יעשו אנשי בבל שאין להן אלא שמן שומשמין · מה יעשו אנשי מדי שאין להן אלא שמן אגוזים בלבד · מה יעשו אנשי אלכסנדריאה שאין להן אלא שמן צנונות · מה יעשו אנשי קפודקיא שאין להן לא כך ולא כך אלא אין לך אלא מה שהתירו ראשונים בלבד · תני רבי שמעון בן אלעזר אומר אין מדליקין צורי מפני שהוא שרף ·

מתני' כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן כו' · אמר רבי שמעון בר רב יצחק כתיב להעלות נר תמיד · שיעדו לומר שאין לך עושה שלהבת אלא פשתן בלבד · תני רבי שמעון בן אלעזר אומר כל היוצא מן העץ אין בו משום שלש על שלש ומטמאין בו חוץ מן הפשתן · אמר רבי יוסי עשו אותו כעבים הרכים דתנינן העבים הרכים אין בהן משום שלש על שלש · אמר רבי לעזר מן המשכן למדו דכתיב את המשכן תעשה עשר יריעות שש משזר · וכתיב פארי פשתים יהיו על ראשם · את למד שש משש · ושש מפארי · ופארי מפארי · רבי אלעזר שאל מהו לעשות אהל מועד בבהמה טמאה · והכתיב ועורות תחשים · רבי יודה ורבי נחמיה ורבנן · רבי יהודה אומר שינון לשם צבעו נקרא · ורבי נחמיה אמר גלקטינון · ורבנין אמרין מין חיה טהורה · תגדולה במדבר ותייא כי דמר רבי לעזר בי רבי יוסי ר' אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש בשם רבי מאיר במין חיה טהורה ברא הקב"ה למשה במדבר · כיון שעשה בה מלאכת המשכן נגנזה · רבי אבון אמר קרש הוה שמה · תני רבי הושעיה דחדא קרן ותיטב לה' משור פר מקרין ומפריס · מקרן כתב רחמ' · תמן תנינן כל הפחות כשלשה על שלשה שהתקינו לפוק בו את המרחץ ולנער בו את הקדירה ולקנח בו את הריחים בין מן המוכן בין שאין מן המוכן טמא דברי רבי ליעזר · רבי יהושע אומ' אף מטלית חדשה בין מן המוכן בין שאינו מן המוכן טהור · ר' עקיבה אומר מן המוכן טמא ושאינו מן המוכן טהור · מה בין המוכן מה בין שאינו מן המוכן · בין שהכינה לתוך הבית בין שהשליכה לאשפה · והתנן רבי ליעזר אומר אף מטלית חדשה כיוצא בהן · מליה בר נש אמר אף אפי' אלא עדי מודי על קדמיתא בין שהכינה לטלותה בין שלא הכינה לטלותה · הדא ילפא מן ההיא וההיא ילפא מן הדא · הדא ילפא מן ההיא דברי ר' ליעזר והוא שקיפלה · וההיא ילפא מן הדא כשלא הכינה לטלותה · אבל הכינה לטלותה טמאה היא · ומה טעמא דרבי ליעזר נעשה כמטהר כלים בשבת · מכיון שקיפלה לא טהרה שכן שמשים אומנין רוצין בקיפולה ולא מבעוד יום שהוא טהרה · רבי לעזר

בשם רבי הושעיה מפני יום טוב שחל להיות בערב שבת · ולא מאיליה הוא טהורה · אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר שהוו בה שלש על שלש מצומצמות · רבי אחא רבי סימון בשם רבי שמעון נזירא עשאה מזור טהורה · טרייה בשמן לא כמי שעשאה מזור · רבי זעירא רבי ינאי רבי ירמיה בשם רבי יהושע בן לוי נראין דברים שהוא הלכה כרבי עקיבא שהוא אומר כעין שניהן ואינה אלא כרבי יהושע מקולי שלש על שלש לא סוף דבר טהורה אלא אפילו טמאה · כגין רב דרב אמר מסיקין בכלים ואין מסיקין בשיברי כלים ·

מתני' לא יקוב אדם שפופרת של ביצה · למה משום שלא הוחחל בכל טפה וטפה · או שמא ישכח ויערה · מה נפיק מן ביניהן · הזן זקוקה דיקלין אין תימר משום שלא הוחחל בכל טפה הרי לא הוחחל בכל טפה וטפה · אין תימר שמא ישכח ויערה הרי אינו שוכח ומערה · אם חיברה היוצר מתחילה מותר מפני שהוא כלי אחד · שנייא היא טבולה · אחד · אלא אם חיברה בסיד או בגיפסוס יאות דרבי יודה כדעתיה דרבי יודה אמר משקה טופח חיבור · תני פתילה אחת בשני כוסות בשתי קערות בשני תבחוין אסור רבי יודה מתיר · רבי חנניה בשם רבי פינחס רבי יודה כדעתיה · דרבי יודה אמר משקה טופח חיבור ·

מתני' המכבה את הנר מפני שהוא מתייר מפני גרים כו' · א"ר שמואל בר רב יצחק במפני גרים של סכנה · מפני ליסטים של סכנה · ר' יוסי בעי אי מפני ליסטין של סכנה ניתני מותר · רבנין דקסרין בשם רבי יוסי בן חנינה מותר · מה בין המציל במה שבנר · מה בין המציל ממה שבזית · רבנן דקסרין בשם רבי שילא דינה לא דומה המציל מגופה של פתילה למציל חוץ מגופה של פתילה · א"ר יוחנן רבי יוסי ורבי שמעון שניהן אמרו דבר אחד · כמה דרבי יוסי אמר עד שיהא לו צורך בגופה של פתילה · כן ר' שמעון אומר עד שיהא לו צורך בגופו של דבר · מה אית לך צורך בגופה של פתילה · רבנן דקסרין רבי לעזר בשם רבי חנינא טבן שמשי אומנין מחרכין לן כמה דתים ושער רישיהון לא הוחרך · מהו מחרכין לין מספסין לין · תמן תנינן כל המקלקלין פטורין חוץ מן המבעיר ומן העושה חבורה · בר קפרא אמר אפילו אינו צריך לדם · אפילו אינו צריך לאפר · מתניתא פליגא על רבי יוחנן שורו שהדליק את הגדיש בשבת חייב · והוא שהדליק את הגדיש בשבת פטור · שורו שהדליק את הגדיש בשבת חייב שלא לצורך · והבא הוא שהדליק את הגדיש בשבת פטור אפילו שלא לצורך · תני כל המתחייב בנפשו שוגג מביא חטאת · אמר רבי חנניה בריה דרבי הילל כאחר שלא לצורך הרה מתחייב בנפשו · וכאן אפילו שלא לצורך יהא פטור מן התשלומין מן הדא מכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת · מה מכה בהמה לא חלקתה בה בין שוגג למזיד לחייבו ממון · אף מכה אדם לא תחלוק בו בין שוגג בין מזיד לפטור ממון · וקשיא על דבר קפרא הבערה לימדה על כל המלאכות שבתורה כולהן לצורך והיא שלא לצורך · אמר ר' יוסי אין יסבור כר' יוחנן דאמר הבערה למדה על כל המלאכות שבתורה · רבי לעזר אמר הבערה לימדה על עצמה · ולית לרבי לעזר לאחת לחייבו על כל אחת ואחת · אשכח תני בשם רבי לעזר והנה לחייב על כולהן אחת · ניחא הבערה · חבורה אב שלה לצורך והיא שלא לצורך · רבי יוסי בי רבי בון אמר איתפלגון רבי לעזר ורבי יוחנן חד אמר שחיטה עיקר וחבורה תולדת · וחורנה מחליף · המבעיר ומכבה בנפיחה אחת חייב שתים · אמר רבי אבדימי אחוי דרבי יוסה הדא אמרה נפח בכלים ושיברן משלם נזק שלם · החותה גחלים מתחת הקדירה בשבת חייב · רבי שמעון בן אלעזר בשם רבי לעזר בי רבי צדוק חייב שתים · אחת שכיבה את העליונות ואחת שהבעיר את התחתונות · חתהה גחלים ומתחמם כנגדן בשבת פטור · רבי יעקב בר אחא אמ' במחלוקת כמאן דמר אינו חייב אלא אחת · ברם כמאן דמר חייב שתים חייב · דמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן לית כאן חייב שתים אלא מעלין עליו כאילו חייב שתים · אמר רבי יודן תמן אינו רוצה שיבערו ואינו רוצה שיכבו · ברם הכא רוצה הוא שיבערו ורוצה הוא שיכבו · המבעיר ומבשל · אית תניי תני חייב שתים · אית תניי תני חייב אחת · מאן דמר חייב שתי' אחת משום מבעיר ואחת משום מבשל · ומאן דמר אחת · הידא היא · רבי יודה אומר משום מבעיר · רבי יוסי אומר משום מבשל · וקשיא על דרבי יוסי הבערה לימדה על כל המלאכות שבתורה אינו חייב משום מבעיר אלא משום מבשל · זר ששימש במקדש בשבת ובעל מום ששימש בטומאה · רבי חייא רובה אמר שתים · בר קפרא אמר אחת · מתיב בר קפרא לרבי חייא רובא עבודה שהכהן מותר בה זר מחייב עליה · ומותיב לה והוא מתייב ליה · הרי קמיצה עד שלא נקמצה אסורה לזה ולזה · משניקמצה אסורה לזרים ומותרת לכהנים · אמר ליה שנייא היא דכתיב וכל זר לא יאכל קודש · והרי מליקה עד שלא נמלקה אסור' לזה ולזה משנמלקה אסורה לזרים ומותרת לכהנים אמר ליה שנייא היא דכתיב וכל זר לא יאכל קודש · הרי טבל עד שלא ניתקן אסור לזה ולזה · משניתקן אסור לזרים ומותר לכהנים · אמר ליה שנייא היא דכתיב וכל זר לא יאכל קודש · אמרין נצא לחוץ ונלמד נפקון ושמעון רבי יוסי אומר אחת · רבי שמעון אומר שתים · מאן דמר אחת משום זרות · ומאן דמר שתים אחת משום זרות · וחורנייתה למה משום שחושה והרי שחושה בור כשירה אלא משום חולין וזריקה וקבלה אינה אלא שבות · והי לית טעמא אלא משום איכול איברים ופדרים שהוו מתאכלין על גבי המזבח כל הלילה על דעתיה דרבי יודה דו אמר משום מבעיר ניחא · על דעתיה דרבי יוסי דו אמר משום מבשל מה בישל יש כאן מכין שהוא רוצה באכולן כמבשל הוא ·

מתני' על שלש עבירות הנשים מתות כו' · אית תניי תני ילדות · אית תניי תני יולדות · מאן דמר ילדות · תני בשם רבי יודה בעון הנדרים הבנים מתים · ומה טעמא לשוא הכיתי את בניכם · ומאן דמר יולדות מכן שאין השטן מקטרג אלא בשעת סכנה · רבי פינחס רבי ירמיה בשם ר' חייה בר בא כתיב ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו במשפט האורים · בסדר האורים אין כתיב כאן אלא במשפט האורים · אלא מלמד כשע' שישראל יוצאין למלחמה בית דין של מעלה יושבין עליהן אם לנצוח אם להנצח · א"ר חייא בר בא כתיב כי תצא מחנה על אויביך ונשמרת מכל דבר רע · הא אם אינו יוצא אינו צריך ליה שמירה אלא מכן שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה · אמר רבי אחאי בר יעקב כתיב וקראהו אסון בדרך · הא בבית לא אלא מכן שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה · רבי ביסנא בשם רבי לייא כתיב יום צרה ותוכחה ונאצה היום הזה · הא יום אחר לא · אלא מכן שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה · רבי איבו בר נגרי כתיב בהשפטו יצא רשע · יצא צדיק אין כתיב כאן אלא בהשפטו יצא רשע · אלא מכן שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה · אמר רבי בא בר בינה נסר שהוא מתוח מגג לגג אפילו רחב כמה אסור להלך עליו · למה אלא מכן שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה · רב אמר היושב בבית מרועע עושה מלאך המות דניסטיס שלו דכתיב ישי מות עלימו · כמה דתימר כי תשה ברעך משאת מאומה · אמר רבי לוי בשלשה מקומות השטן מצוי לקטרג · המהלך בדרך בעצמו · והישן בבית אפל לעצמו והמפרש בים הגדול · אמר רבי יצחק בר מריון אילולי דכתיב כה אמר ה' הנותן בים דרך · כיון שהיה אדם יורד להזכו היה מת · ורבנן אמרין הנותן בים דרך מן העצרת ועד החג · ובמים עזים נתיבה מן החג ועד חנוכה · רבי יוסה בריה דר' תנחום דכפר אגין עובדא הוה באסיא אתא בעי מיפרוש מן חגא ועד חנוכת' · חמתיה חדא מטרונה אמרה ליה ברך מפרשין איתחמי ליה אבוי וגם קבורה לא היתה לו · ולא שמע לא לדין ולא לדין ואזל בימא · רבי מנא אחוי דרבי חייה בר בא הוה פריש אתא בעי מיפרש מן חגא לחנוכתא · אמר לאחוי צלו עלי · אמר ליה אין דצליתי עלך · אלא אין חמיתונן לציבור מצליין למיטרא לא תתרחץ על צלותי · הא דאת קטיר לולבך קטור רגלך ·

מתני' על שאינן זהירות בנדה ובחלה ובהדלקת הנר · אדם הראשון דמו של עולם דכתיב ואיד יעלה מן הארץ תרמה לו חוה מיתה לפיכך מסרו מצות נדה לאשה · ובחלה אדם הראשון חלה טהורה לעולם היה דכתיב וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה · ותייא כיי דמר רבי יוסי בר קצרתה כיון שהאשה מקשקשת עיסתה במים היא מגבהת חלתה · תרמה לו חוה מיתה · לפיכך מסרו מצות חלה לאשה · ובהדלקת הנר · אדם הראשון נרו של עולם היה שנאמר נר אלהים נשמת אדם · תרמה לו חוה מיתה · לפיכך מסרו מצות הנר לאשה · תני ר' יוסי אומ' שלשה דיבקי מיתה הן ושלשתן נמסרו לאשה ואילו הן מצות נידה · ומצות חלה · ומצות הדלקה ·

מתני' שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו כו' · תני רבן שמעון בן גמליאל אומר הלכות הקדש חטאות והכשירו' הן הן גופי הלכות ושלשתן נמסרו לעמי הארץ · הלכות הקדש דתנינן אם אמר הפרשתי בתוכה רביעית קודש נאמן · חטאות דתנינן הכל נאמנין על חטאת · הכשירות דתנינן ועל כולן עם הארץ נאמנין לומר שטהורין הן · לא צורכה דלאו הדליקו את הנר עישרתן ועירבתן הדליקו · אמר רבי חייא בר אבא מתוך שאתה מחמיר עליו בקלה אף הוא מחמיר על עצמו בחמורה · אמר רבי חגיי רבי שמואל בר רב יצחק הוה מפקד גו בייתיה עירבתן הדליקו את הנר · ולמה לא אמר עישרתן · אלא כל מה דהוה אכיל מן שוקא הוה אכיל ·

מתני' ספק חשיכה ספק אינו חשיכה כו' · מעשה בי רבי ליעזר שהיה גוסס ערב שבת עם חשיכה ונכנס הורקנוס בנו לחלוץ את תפיליו · אמר לו בני הנחת מצות הנר שהיא שבות וחייבין עליה כרת ובאתה לחלוץ תפילין שאינן אלא רשות ואינן אלא מצוה · יצא לו והיה צועק ואמר אוי לי שנטרפה דעתו של אבא · אמר לו דעתך היא שנטרפה דעתי היא לא נטרפה · כיון שראו תלמידיו שהשיבו דבר של חכמה נכנסו אצלו והיו שואלין אותו והיה אומר להן על הטמא טמא ועל הטהור טהור · ובאחרונה אמר טהור ונסתלקה נשמתו · אמרין ניכר רבי שהוא טהור · אמר רבי מנא ועד כדון ניכר · נכנס רבי יהושע וחלץ את תפיליו והיה מגפפו ומנשקו ובוכה ואומר רבי רבי הותר הנדר רבי רכב ישראל ופרשיו ·

מתני' ואין מטבילין את הכלים · מתניתא בכלים גדולי' · אבל בכלים קטנים מערים עליהן ומטבילין · תני רבי הושעיה ממלא הוא אדם בכלי' טמא מן הבור ומערי' עליו ומטבילין · תני נפל דליו לתוך הבור נפלו

כליו

סליו לתוך הבור מערים עליהן ומטבילן · תרין אמורין חד אמר בכלים שניטמאו באב הטומאה · וחורנה אמר בכלים שניטמאו בוולד הטומאה · מתיב מאן דמר באב הטומאה למאן דמר בוולד הטומאה אפילו בחול יהא טעון הערב שמש · אמר ליה ברוצה לשתמש בהן חולין בטהרה · רבי ירמיה ור' זעירה בשם ר' חייא בר אשי אשה פיקחת מריחה כוס כאן קערה כאן תמחוי כאן ונמצאת מרבצת את ביתה בשבת ·

מתני' אבל מעשרין את הדמאי · רבי יוסה בשם רבי אבהו רבי חזקיה בשם רבי יהודה בן פזי דמאי דמיתקן · דמאי לא תקן · ומערבין וטומנין את החמין · אמר רבי חייא בר אשי הדא דתימר בעירובי חצירות אבל בעירובי תחומין דבר הכל הן:

הדרן עלך במה מדליקין

כירה שהסיקוה בקש או בגבבה נותנין עליה תבשיל · בגפת או בעצים לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן את האפר · בית שמאי אומרין חמין אבל לא תבשיל · ובית הלל אומרין חמין ותבשיל · בית שמאי אומרין נוטלין אבל לא מחזירין · ובית הלל אומרין אף מחזירין · ב' תנור שהסיקו בקש או בגבבה לא יתן בין מתוכו בין מעל גביו · כופח שהסיקו בקש או בגבבה הרי הוא ככירים · בגפת או בעצים הרי הוא כתנור · ג' אין נותנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל ולא יפקיענה בסודרין ורבי יוסי מתיר · לא יטמיננה בחול ובאבק דרכים בשביל שתיצלה · ד' מעשה שעשו אנשי טבריא והביאו סילון של צונין בתוך אמה של חמין אמרו להן חכמים אם בשבת כחמין שהוחמו בשבת ואסורין ברחיצה ובשתייה · ואם ביום טוב כחמין שהוחמו בי"ט ואסורין ברחיצה ומותרין בשתייה · מוליאר הגרוף שותין הימנו בשבת · אנטיכי אע"פ שגרופה אין שותין הימנה · ה' מיחם שפינהו לא יתן לתוכו מים צונין בשביל שיחמו אבל נותן הוא לתוכו ולתוך הכוס כדי להפשירן · האילפס והקדירה שהעבירן כרותחין לא יתן לתוכן תבלין אבל נותן הוא לתוך הקערה או לתוך התמחוי · רבי יהודה אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר · ו' אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו את השמן ואם נתנו מבעוד יום מותר · אין ניאותין ממנו לפי שאינו מן המוכן · מטלטלין נר חדש אבל לא ישן · רבי שמעון אומר כל הנירות מיטלטלין חוץ מן הנר הדולק בשבת · נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות ולא יתן לתוכו מים מפני שהוא מכבה:

סליק פירקא

כירה שהסיקוה כו' · כיני מתניתא מקימין עליה תבשיל · מתניתא דרבי יהודה דתניא הוו שתי כירים מתאימות אחת גרופה וקטומה · ואחת לא גרופה ולא קטומה מקימין על הגרופה ועל הקטומה · מה מקימין עליה · בית שמאי אומרין אין מקימין עליה כלום · ובית הלל אומרין חמין אבל לא תבשיל · העביר את המיחם הכל מודין שלא יחזיר דברי רבי מאיר · ר' יהודה אומר בית שמאי אומרין חמין אבל לא תבשיל · ובית הלל אומרין חמין ותבשיל · העביר את המיחם בית שמאי אומרים לא יחזיר · וב"ה אומרים יחזיר · רבי חלבו רב ענן בשם רב לא שנו אלא עליה · הא לתוכה לא · עד איכן · עולא אמר עד שלשה · אמר רבי מנא עד מקום שהוא עושה חריץ · אמר ר' יוסי בי רבי בון מפני שהוא שליט במקום שהיד שולטת · ותייא כיי דמר רבי זעירא בשם רבי יהודה מותר להפשיר במקום שהיד שולטת · ואסור להפשיר במקום שאין היד שולטת · רבי ישוע בר גיזורה הוה משמש קומי רבי זעירה והוה מעייל קומי תבשילין רותחין · אמר ליה הדך איתעבידא · אמר ליה גריף תפייא ויהב בגוה · אמר ליה לא תהוי עביד כן אלא גריף תפייא ויהב תלתא כיפין ודמי עליהון · ר' אבהו הורי בבוצרה ממלא גיגרא רמץ ומיתן תלתא כיפין ומירמי עליהון · דניאל בריה דרבי קטינא בשם רבי אסי שיורי הריות כגפת וכעצים · הדא דתימר כשהיו לחין ויבשו · אבל אם היו יבישין מתחילתן כקש וכגבבה הן · גלילי מצוה אית תניי תני כגפת וכעצים · ואית תניי תני כקש וכגבבה מאן דמר כגפת וכעצ' בריקה ומאן דמר כקש וכגבבה בגסה · והגורף עד שיגרוף כל צרכו · מן מה דתני והגורף צריך לחטט כיד הדא אמרה עד שיגרוף כל צורכו · והקוטם עד שיקטום כל צורכו · מן מה דתני מלבה עליה נעורת של פשתן · הדא אמרה אפילו לא קטם כל צורכו · והדא אמרה דא יום טוב שחל להיות ערב שבת · אמר רבי שיין מלבה עליה נעורת של פשתן · קטמה ונתלבת מהו רבי חייה רובא עלה לביתו והורי מותר · בעון קומי רבי זעירא ורבי הושעיה ורבי חנניה חבריהון דרבנן ליכה לשעבר עבר רבי אמי ואידחק חברייא בעון מחזיר עליה אמר לון רבי חנניה חבריהון דרבנן מן דהוה עובדא הוה עובדא · אמר רבי שמואל בר סיסרטי לכן צריכה לכה · אמר רבי מנא אנא קשייתה קומי רבי בא בריה דרבי פפי אין תימר לשעבר אפילו לא בישל עליה בתחילה · דתני המעשר והמבשל בשבת בשוגג יאכל ומזיד לא יאכל · דברי רבי מאיר · רבי יהודה אומר שוגג יאכל למוצאי שבת מזיד לא יאכל · ר' יוחנן הסנדלר אומר שוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו · מזיד לא לו ולא לאחרים · שמואל כר' יוחנן הסנדלר. רב כד הוה מורי בחבורתיה הוה אמר כרבי מאיר · בציבורא הוה מורי כרבי יוחנן הסנדלר · אמר רבי שמעון בר כרסנה בר' ישמעאל בי רבי יוסי דרש לון · דתני ר' ישמעאל בי רבי יוסי אמר משום אביו כל דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת ועשאו בשבת בין שוגג בין מזיד אסור בין לו בין לאחרים · וכל דבר שאינן חייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת ועשאו בשבת שוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו · מזיד לא לו ולא לאחרים · בעון קומי רבי יוחנן את מה אמ' · אמר לון אני אין לי אלא משנה המעשר והמבשל בשבת שוגג יאכל מזיד לא יאכל · שמע רב חסדא ומר הותרו השכחות · רב הונא בשם רב ותני רבי חייא כן בראשונה היו אומרין השכיח תבשיל על גבי כירה וקדשה עליו את השבת שוגג יאכל מזיד לא יאכל · נחשדו להיות מניחין מזידין ואמ' שכחנו והינו ואסרו להן את השוכח · והכא אמרת כן · א"ר אילא נחשדו להיות מניחין ולא נחשדו להיות מבשלין וקנסו במניח ולא קנסו במבשל · חזרו לומ' תבשיל שהוא מצטמק ויפה לו אסור · תבשיל שהוא מצטמק ורע לו מותר · אי זהו תבשיל שהו' מצטמק ויפה לו כגון אכרוב ואפונים ובשר טרוף · אמר ר' תנחום בר עילאי אף ראשי לפתות וראשי קפלוטות עשו אותן כתבשיל שהוא מצטמק ויפה לו · ביצים מה הן · רבי יוסי בשם רבי ישמעאל בי רבי יוסי אבא עלה לביתו ומצא שם חמין והתיר · ביצים ואסר · רבי שמואל בר נתן בשם רבי חמא בר חנינה אני ואבא עלינו לחמת גדר והביאו לפנינו ביצים קטנים כחזררין וטעמן יפה כפנקריסין · תני לא תמלא אשה קדירה עססיות ותורמוסין ותתנם לתוך התנור ערב שבת עם חשיכה ואם נתנה מוצאי שבת אסורין בכדי שיעשו · רבי אחא אמר כמזיד כרבי מאיר · רבי יוסי אמר בשוגג כרבי יודה אמר רבי מנא יאות אמ' ר' יוסי רבי והנוטע בשבת שוגג יקיים מזיד יעקור · ובשביעית בין שוגג בין מזיד יעקור · רבי יהודה אומר חילוף הדברים והנוטע בשבת בין בשוגג בין במזיד יעקור · ובשביעית שוגג יקיים ומזיד יעקור · למה מפני שהויית שבת עליו · וכאן מכיון שאת אומר ימתין למוצאי שבת כדי שיעשו כבר שלא תהנה מחמת שבת כלום · ומה טעמון דרבנן נחשדו על השביעית ולא נחשדו על השבתות · דבר אחר מונין לשביעית ואין מונין לשבתות · הדך עבידה נטע פחות משלשים יום לפני שביעית ונכנסה שביעית אין תימר חשד אין כאן חשד · אין תימר מניין אין כאן מניין · נטע פחות משלשי' יום לפני שמינית ונכנסה שמינית אין תימר חשד יש כאן חשד · אין תימר מניין יש כאן מניין · נתייא כמאן דאמר מפני החשד · כרם כמאן דאמר מפני המניין קנסו בשוגג מפני המזיד · נטלו מבעוד יום מחזירו מבעוד יום · נטלו משחשיכה מחזירו משחשיכה · נטלו מבעוד יום וקדש עליו היום רבי סימון דותרי בשם רבי הושעיה הניחו בארץ אסור לטלטלו · רבי לעזר בשם ר' הושעיה משרת הייתי את רבי חייה הגדול והייתי מעלה לו חמין מדיוטי התחתונה לדיוטי העליונה ומחזירן לכירה · אמר רבי ירמיה בי רבי שמעון אפילו מכירה שהבלה ממועט לכירה שהבלה מרובה · אמר רבי אמי זמנין סגין יתיבית קומי רבי הושעיה ולא שמעית מיניה הדא מילתא · אמר רבי זריקן לרבי זעירא לא שמע מינה מותר שמע מינה אסור · תלוי ביתד ונתנו על גבי ספסל נאמר אם היה מפחם מותר ואם לאו אסור · אמר רבי יוחנן בר' מריית בשלא העביר את ידו ממנו · אבל אם העביר את ידו ממנו אסור ·

מתני' תנור שהסיקו בקש או בגבבה כו' · תני בר קפרא אפילו לסמוך לו אסור · רבי שמי סמיך לאדירא דתנורא אמ' ליה רבי מנא והתני בר קפרא אפילו לסמוך לו אסור · רבי מנא מיקל לנשייא דשטחן בגדיהן לאוירה דתנורא · רבי יודן בי רבי ישמעאל הורי מרחק מיגרוף תנורא ומיתן תלתא כפין ומירמי עליהן · וכלחוד לא ידעין מגריית · אמר רבי יוסי בשבת אתה מהלך אחר הסיקו · ובטומאה את מהלך אחר גיפתו ·

מתני' אין נותנין ביצה בצד המיחם כו' · תמן תנינן תפוח שריסקו ונתנו לתוך העיסה וחימיצה הרי זו אסורה · תני רבי יוסי מתיר · רבי אחא רבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינה מה פליגין במחומץ במימיו · אבל המחומץ כגופו דברי הכל מותר · רבי יוסי כדעתיה כמה דו אמר תמן אין חימוצו ברור · כן הוא אמר הכא אין תבשילו תבשיל ברור · תנא אמר רבי יוחנן בר מרייא בשלא העביר ידו ממנו אבל העביר אסור · פגה שטמנה בתבן חררה שטמנה בגחלי' אם היו מקצתן מגולין ניטלין בשבת · ואם לאו אין ניטלין: רבי לעזר בן תדאי אומר בין כך ובין כך תוחב בשפוד ובסכין ונוטל · אתייא

דרבי

ודרבי לעזר בר תדאי כרבי שמעון דתני לא יגרר אדם את המיטה ואת הכסא ואת הספסל ואת הקתידרה מפני שהוא עושה חריץ · ורבי שמעון מתיר · רבי בא בשם רבי חונא רבי חגי בשם רבי זעירה רבי יוסה בשם רבי אילא מודין חכמים לרבי שמעון בכסא שרגליו משוקעות בטיט שמותר לטלטלו כמה דאת אמר מותר לטלטלו · ודכוותה מותר להחזירו · אמר רבי יוסי אף אנן תנינן ניטלין בשבת · א"ר יוסה בי ר' בון דר' שמעון היא · א"ר יוסי מתניתא אמרה כן כל הכלים אינן נגררין חוץ מן העגלה מפני שהיא כובשת · והא תנינן שביע' · אית לך מימר שביעית כרבי שמעון דפטר לה שביעית כרבי שמעון ודרבי שמעון מתיר בספיחי שביעית ואת אמר הכין · אף על גב דרבי שמעון מתיר בספיחי שביעית אית ליה משום שביעית ומשום קדושת שביעית ותנינן על דר' שמעון טהרו מלטמא אינו חושש לא משום שביעית ולא משום קדושת שביעית · המן אמרין חמה מותרת הולדת חמה אסור' · רבנן דהכא אמרין בין חמה בין תולדת חמה מותרת · מתנית' פליגא על רבנין דהכא · לא יטמינ' בחול ובאבק דרכים בשביל שתצלה · שניא היא שהוא עושה חריץ · אילו אמר כקבה יאות · מתניתא פליגא על רבנין דתמן דתני רבן שמעון בן גמליאל אומ' מגלגלין בצים על גב גג טל סיד רותח' ואין מגלגלין בצים על גבי עפר רותח · מה עבדין לה רבנן דהתם · פתרין לה חלוקין על רבן שמעון בן גמליאל · על דעתין דרבנין דתמן במעשה שעשו אנשי טבריא · ועל דעתין דרבנין דהכא סלקת מתניתא במעשה שעשו אנשי טבריא ·

מתני' מעשה שעשו אנשי טבריא כו' · בראשונה היו טומנין את הקמין מערב שבת ונכנסי' ורוחצין בשבת נחשדו להיות ממלין אותם עצים מערב שבת והיא דליקה והולכת בשבת · אסרו להן רחיצה והתירו להן זיעה · נחשדו להיות נכנסין ורוחצין ואמרו מזיעין היינו ואסרו להן רחיצה וזיעה · היו שם שתי אמבטיות אחת של מתוקין ואחת של מלוחין נחשדו להיות מגלין את הנסרין ורוחצין במתוקין והן אומרי' במלוחין רחצנו ואסרו להן את הכל · כיון שנתגדרו היו מתירין להן והולכין עד שהתירו להן מי מערה וחמי טבריא ולא התירו הבאת לונטיות · ומי התיר הבאת לונטיות רבי חנינה בן עקביה · דתני שלשה דברים התיר רבי חנינה בן עקביה · התיר עצה שבים · והתיר כצרצרה · והתיר הבאת לונטיות ·

תמן תנינן הרוחץ במערה או במי טבריא מסתפג אפילו בעשר לונטיות ולא יביאם בידו · שמואל אמר מה יעביד הדין סבורא דלא יליף ולא שימש · חדא מתניתא קודם עד שלא התירו הבאת לונטיות · רבי ירמיה ורבי זעירה רב יהודה בשם שמואל ר' התיר לונטאות · תני אין מסתפגי' לא בחמין ולא בצונין · אמר רבי יודה בר פזי ודא מתניתא קודם עד שלא התירו חכמים חמי טבריא דתני הרוחץ בחמי טבריא הוא מזלף על עצמו · אבל אחרים לא יזלפו לו · רבי שמעון בן מנסיא אומר אף הוא לא יזלף על עצמו מפני שהוא מרבה את ההבל · ומכבד את הקרקע · רבי אחא בר יצחק עאל מיסחי עם בא בר ממל · בשרים בר ישסס חמא חד בר נש מזליף על גרמיה אמ' ליה מה אסור בשבת מפני שהוא מרבה את ההבל ומכבד את הקרקע · רבי אבהו חורנין מזלפין ונפל עלוי והוא אמר והא רבי לחגי עאל מיסחי עם רבי יונה חמא חד בר נש מזליף על גרמיה אמר ליה לית אנן צריכין חששין ליהודייא · רבי יצחק רובא עאל מיסחי עם רבי אמר ליה מהו מיתן צלוחיתא גוא עגלתא · אמר ליה הכא גו נטלא הוא נעשית כבלי שני · רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי שואלין הלכות המרחץ בבית המרחץ והלכות בית הכסא בבית הכסא · מהדא רבי שמעון בן אלעזר עאל מיסחי עם ר' מאיר אמר ליה מהו לקנח אמר ליה אסור · מהו להדיח אמר ליה אסור · ולא כן שמואל שאיל לרב מהו לענות אמן במקום מטנף והוא אמר אסור · ואסור דאמרית לך אסור · אשכח תנאי תני אין שואלין הלכות המרחץ במרחץ והלכות הכסא בבית הכסא · אם ביום טוב אחמין שהוחמו ביום טוב כו' · חמין שהוחמו ביום טוב · וכן חמין שהוחמו מערב שבת לשבת · רב ושמואל חד אמ' מרחיץ בהן פניו ידיו ורגליו · וחרנה אמר מרחיץ בהן כל גופו איברים איברי' · ולא ידעין מאן אמ' דא ומאן אמ' דא · מן מה דתני שמואל מרחיץ בהן פניו ידיו ורגליו הוי רב דו אמר מרחיץ בהן כל גופו איברים איברים · חד פילוסופוס שאל לבר קפרא · אבלט שאל לרבי סריסא מהו לשהות ואסור לרחוץ · אמר ליה אם תראה סריס מחבק עם אשתך שמא אינו רע לך · אמר ליה אין · אמר ליה ומה היא לה כלום · אמר לו שלא תתפרץ · אמר ליה והכא שלא יתפרצו · כיון שיצא אמרו לו תלמידיו רבי לזה דחיתה בקנה · לנו מה את משיב · אמ' להם והלא כבר נאמר אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם · מוליר הגרוף שותין ממנו בשבת · הא אם אינו גרוף לא · אמר רבי שיין מפני שהגחלים נוגעות בגופו · אמר רבי חנינה בריה דרבי הלל מפני שהרוח נכנסת בגופו והגחלים בוערות · אמר רבי יוסי בי רבי בון מפני שהוא עשוי פרקים פרקים והוא מתיירא שמא נאכל דיבוקו והוא מוסיף מים · אנטיכי אף על פי שגרופה אין שותין ממנה · רבי חנניה רבי יוסי רבי אחא אבא בשם רבי יוחנן מפני שהיא מתחממת מכתליה · רבנן דקיסרין רב הונא בשם רב אם היתה גרופה ופתוחה מותר ·

מתני' מיחם שפינהו לא יתן לתוכו צונין כו' · ר' בא בר מריה דר' חייה בר בא רבי חייא בשם ר' יוחנן לא שנו אלא לתוך הכוס · הא לתוכו לא · א"ר מנא קשייתה קומי ר' בא לא תני ר' יוחנן על סופ' לא תני על רישא בשביל שיחמו הא להפשירן לא · אתא ר' בא בר מנא ר' חייא בר אשי בשם ר' אם להחמן אסור אם להפשירן מותר · תני נותני' חמין לתוך צונין אבל לא צונין לתוך חמין דברי בית שמאי · ובה"א בין חמין לתוך צונין בין צונין לתוך חמין מותר · במה דברים אמורים בכוס אבל באמבטי חמין לתוך צונין מותר וצונין לתוך חמין אסור · ורבי שמעון מתיר · אתיא דרב כרבי שמעון בן אלעזר בכסא ודרבי יוחנן כרבי יוחנן בן נורי · תני רבי יוחנן בן נורי אומר ממלא הוא אדם חבית של מים ונותנה כנגד המדורה לא בשביל שתיחם אלא בשביל שתפיג צינתה · יורד הוא אדם וטובל בצונין ועולה ומתחמם כנגד המדורה דברי רבי מאיר · וחכמים אוסרין · יאות אמר רבי מאיר · ומה טעמון דרבנן ייבא כיי דמר רבי זעירא בשם רב יהודה מותר להפשיר במקום שהיד שולטת · ואסור להפשיר במקום שאין היד שולטת · אפילו במקום שאין היד שולטת עד איכן · רבי יודה בר פזי רבי סימון בשם רבי יוסי בן חנינה עד שיהא מתן ידו לתוכה והיא נכוית · הכל מודין בכלי שני שהוא מותר · מה בין כלי ראשון מה בין כלי שני · אמר רבי יוסי כאן היד שולטת · וכאן אין היד שולטת · אמר רבי יונה כאן וכאן אין היד שולטת אלא עשו הרחק לכלי ראשון ולא עשו הרחק לכלי שני ·

מתני' האילפס והקדירה שהעבירן מרותחין כו' · אמר רבי מנא הדין פיסקא דאורזא מסייע לאבא · והדין פיסקא דגריסא מסייע ליה לאבא דאת מפני ליה מן אתר לאתר ועד כדון היא רותח · מה ליתן תבלין מלמטה ולעירות עליון מלמעלה · רבי יונה אמר אסור ועירוי כבלי ראשון הוא · וחילי' דרבי יונה מן הדא אחד שבישל בו אחד שעירה לתוכו רותח · אמר רבי יוסי המן כלי חרס בולע הבלין אינן מתבשלין · התיב רבי יוסי בי רבי בון והתני אף בכלי נחושת כן · אית לך למימר כלי נחושת בולע · מה לעירות מן הקלוח' אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל מחלוקת רבי יונה ורבי יוסי רבי יצחק בר גופתא בעא קומי רבי מנא עשה כן בשב' חייב משום מבשל · עשה כן בבשר בחלב חייב משום מבשל · אמר ליה כיי דמר רבי זעירא ואי זהו חלוט כרוך כל שהאור מהלך תחתיו · והא איזהו תבשיל כרוך כל שהאור מהלך תחתיו · רבי יודה אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר · על דעתיה דרבי יודה מלח בציר יין בחומץ · אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו את השמן ואם נתנין מבעוד יום מותר ואין ניאותין ממנו לפי שאינו מן המוכן · ר' חגי בעי כבה מבעוד יום ונתודע לו משחשיכה · חברייא בעי כבה בשבת זו ונתודע לו בשבת הבאה · אמר רבי יוחנן אין לך דבר שהוא בעינו ואינו מוכנו אלא דבר אחד בלבד · התיב רבי לעזר הרי שמן בנר הרי בעינו הוא ואינו מוכנו · לכך נתנו משעה ראשונה שיכלה בנר · התיב ריש לקיש והרי חטין בזריעה בעינן הן ואינן מוכנן · לכך נתנו משעה ראשונה שיכלו בקרקע · והתיבון הרי בצים לאפרוחים הרי בעיינן הן ואינן מוכנן · לכך נתנן משעה ראשונה שייעשו אפרוחין · התיב רבי ירמיה הרי עיטורי סוכה הרי בעיינן הן ואינן מוכנן שנייא היא דאמר ר' אבהו' אחוי דרבי יוסה כל שבעה הן משולין על גב סוכה מיכן והילך מוכנן הן · התיב רבי חיננא הרי מובין שנתפזרו הרי בעיינן הן ואינן מוכנן הכא בכלים ומה דאת אמר תמן באוכלין · התיב רבי נסא הרי מוקצה שיבש ולא נגע בו הרי הוא בעינו ואינו מוכנו · הכא בכלים · ומה דאיתמר תמן באוכלין ·

מתני' מטלטלין נר חדש אבל לא ישן כו' · התיב רבי חייא בר ארא והא תנינן כופין סל לפני האפרוחין שיעלו וירדו · אמרין הדא דרבי יוחנן דתני כל הנירות מטלטלין חוץ מן הנר הדלק בשבת · דברי רבי מאיר · רבי יודה אומר נר חדש מותר לטלטלו · וישן אסור לטלטלו · רבי שמעון אומר כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר הדלק בשבת · כבה מותר לטלטלו · רבי ירמיה ורבי בא תריהון בשם רבי יוחנן חד אמר דברי רבי מאיר כל המיוחד לאיסור אסור · וחורנה אמר כל שייחדו לאיסור אסור · ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא · מן מה דמר רבי חנינה רבי ירמיה שאל הדין ליכנה לא כמיוחד לאיסור הוא · הוי הוא דו · אמר כל המיוחד לאיסור אסור · מאן דמר מיוחד כל שכן ייחדו · ומאן דמר ייחדו הא מיוחד לא · מתניתא פליגא על מאן דמר כל המיוחד לאיסור אסור דתנינן תמן מוכנה שלה בזמן שהיא נשמטת אינה חיבור לה ואינה נמדדת עמה ואינה מצלת עמה באהל המת · ואין גוררין אותה בשבת בזמן שיש בתוכה מעות · ותני עלה והוו עליה מעות ונפלו נגררת · אמר רב ששת ודרבי שמעון היא דרבי שמעון אומר כבה מותר לטלטלו · אמרין למה לית אנן פתרין לה דברי הכל היא · בשוכח לית את יכיל דתנינן תמן אם אינה נשמטת חיבור לה ונמדדת עמה ומצלת עמה באהל המת וגוררין אותה בשבת אף על פי שיש בתוכה מעות · אית מימר הכא דברי הכל היא בשוכח · מתניתא פליגא על מאן דמר כל המיוחד לאיסור אסור דתנינן האבן שעל פי החבית מטה על צדה ונופלת · רבי בא בשם רבי חייא בר אשי פתר לה רב בשוכח ומן דבתרה היתה בין החביות מגביהה ומטה על צדה והיא נופלת עוד הוא פתר לה רב בשוכח · מתניתא פליגא על מאן דמר

כל המיוחד לאיסור אסור דתנינן כופין סל לפני האפרוחין שיעלו ושירדו והני עלה עלו כאיליהן אסור לטלטלן · אמר רבי בון בר חייא קומי רבי זעירא תיפתר במאוס · אמר ליה והתני רבי הושעיה אפילו סאה אפילו תרקב · אית לך מימר סאה ותרקב מאוסין הן · רבי ירמיה בשם רב הלכה כרבי מאיר · שמואל אמר הלכה כרבי יהודה · רבי יהושע בן לוי אמר הלכה כרבי שמעון · בעון קומי רבי יוחנן את מה את אמר · אמר לון אני אין לי אלא משנה כל הנרות מיטלטלין חוץ מן הנר הדלק בשבת · רבי שמעון בן לקיש הורי באטרכולים מנורה קטנה מותרת לטלטלה · רבי חלבו ורבי אבהו · קומי רבי חלבו לא מעברין ·

קומי רבי אבהו מעברין · רבי יסא סלק גבי רבי תנחום בר חייא בעא מיעברתיה קומוי אמר ליה בפנינו רבי יוסה גליליא סלק קומי יוסי בן חנינה בעא מעברתיה אמר ליה מאן שרא לך אשכחת רב ורבי יוחנן אילין דאסרין חדא רבי יהושע בן לוי ורבי שמעון בן לקיש אילין דשריה חדא רבי לעזר בר חנינה · מעשה הוה וטלטלו פומט מתחת הנר כשבת · כה אנן קיימין אין כרבי מאיר אפילו פומט יהא אסור · אין כרבי שמעון אפילו נר יהא מותר · אלא כן אנן קיימין כרבי יודה דרבי יודה דו אמר נר מאוס פמוט אינו מאוס · תני נר שהוא מונח על גבי טבלה מסלק את הטבלה והנר נופל · אמר רבי יוחנן קרוב הוא זה לבוא לידי חיוב חטאת · לפניו משום מבעיר · לאחריו משום מכבה · שמואל בר אבא קומי רבי יסא כבכה · אמר ליה תנוח דעתך · מה אנן קיימין אין כרבי מאיר אפילו טבלה תהא אסורה · אין כרבי שמעון אפילו נר יהא מותר · אלא כאן כרבי יודה דרבי יודה אמ׳ נר מאוס טבלה אינה מאוסה · תני אם התנה עליו יהא מותר · מה אנן קיימין אין כרבי מאיר אפילו התנה עליו אסור · אין כרבי שמעון אפילו לא התנה עליו יהא מותר · אלא כן אנן קיימין כרבי יודה דרבי יודה אמר נר מאוס · טבלה אינה מאוסה · מה חמית מימר כרבי יודה אנן קיימין דתני נר שהוא מונח אחורי הדלת פותח ונועל כשב׳ ובלבד שלא יתכוין לא לכבות ולא להבעיר · רב ושמואל פתרין ליה בשוכח ומקללין מאן דעבד כן יכרת ה׳ לאיש אשר יעשנה ער ועונה · מאן אית כל המיוחד לאיסור אסור לא רבי מאיר הוי מאן תנא אם התנה עליו מותר רבי שמעון · אבל כוס וקערה ועששית אף על פי שכבו אסור ליגע בהן · רבי טבי בשם רב חסדא אפילו כרבי שמעון דו אמר תמן מותר מודי הוא הכא שהוא אסור שאם אומ׳ את לו שהוא מותר אף הוא מכבה אותן ומשתמש מהן · אמר רבי מנא בקדמיתא הוינן סברין מימר מה פליגין באותו שכבה כשגררו העכברי׳ את הפתילה באפרצ׳ · ואפילו תימא כשלא גררו העכברים את הפתילה ואפילו תימא שלא באפרצה כשיש בתוכו שמן · תמן תנינן נוטל אדם את בנו והאבן בידו וכלכלה והאבן בתוכה · ותני דבית רבי האבן והאוכלין בתוכה לא הוינן אמרין כלום שהורי רבי רומנוס הוציא מחתה משל בית רבי מליאה גחלים בשבת · אית לך מימר גבי גחלים אפרצות הן אלא כשיש לתוכו שמן · אמר רבי אבהו קימתיה קרטים של בוסם והוה בה · רבי בא בר חייה בשם רבי יוחנן תרכוס אסור לטלטלו · הורי רבי אמי מותר · רבי ירמיה חמי לון מטלטלין ליה גו סדרא רובא ולא הוה ממחה בידון · דבית רבי ינאי אמרין עד שלשה כבסא מיכן והילך כסולם · אמר רבי יוסה בי רבי בון מאן דשרי כרבי שמעון דתני לא יגרור אדם את המיטה ואת הכסא ואת הספסל ואת הקתידרה מפני שהוא עושה חריץ · ורבי שמעון מתיר · רבי בא בשם רבי חונה רבי חגיי בשם רבי זעירא רבי יוסי בשם רבי אילא מודין חכמים לרבי שמעון בכסא שרגליו משוקעות בטיט שמותר לטלטלו · כמה דתימר מותר לטלטלו ודכוותה מותר להחזירו · אמר רבי יוסי אף אנן נמי תנינן ניטלין בשבת · אמר רבי יוסי בי רבי בון דרבי שמעון היא · אמר רבי יוסי בי רבי בון מתניתא אמרה כן כל הכלים אינן נגררין חוץ מן העגלה מפני שהיא כובשת · רבי חונא בשם רבי לעניין שבת איתאמרת · חזקיה בשם דבית רבי ינאי לעניין טומאה איתאמרת · רבי יוסה משום דבית רבי ינאי לעניין טומאה איתאמרת · רבי אחא בר חונא רבי יסא בשם רבי יוחנן מנורה קטנה מותר לטלטלה · ולא כלי היא ולא כל מה שבבית מן המוכן הוא · אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר שלקחה עמו לסחורה · או שבאת ערב שבת עם חשיכה ולא שמעת מימה כלו׳ · הכא את אמר אין נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות ולא יתן לתוכו מים מפני שהוא מכבה · והכא את אמר נותנין כלי תחת הנר · כאן שיש לו צורך בשמן וכאן אין לו צורך בניצוצות · ולא יתן להוכו מים מפני שהוא מכב׳ · רבי שמואל בשם רבי זעירא דרבי יוסי היא דאמר רבי יוסי הוינן סברין מימר מה פליגין רבי מאיר ורבנן כשעשה מזיצה של כלים · אבל אם עשה מזיצה של מים לא · מן מה דמר רבי שמואל בשם רבי זעירא דרבי יוסי היא הדא אמרה אפילו עשה מזיצה של מים היא המחלוקת :

הדרן עלך כירה שהסיקוה

במה טומנין ובמה אין טומנין · אין טומנין לא בגפת ולא בזבל ולא במלח ולא בסיד ולא בחול בין לחין בין יבישין לא בתבן ולא בזוגין ולא במוכין ולא בעשבין בזמן שהן לחין · אבל טומנין בהן יבישין · טומנין בכסות ובפירות ובכנפי יונה ובנעורת של פשתן ובנסודה של חרשין דקה · רבי יהודה אוסר בדקה ומתיר בגסה · ב׳ טומנין בשלחין ומטלטלין אותן בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד עושה נוער את הכסוי והן נופלות · רבי אלעזר בן עזריה אומר קופה מטה על צידה ונוטל שמא יטול ואינו יכול להחזיר · וחכמים אומרים נוטל ומחזיר · אם לא כיסהו מבעוד יום לא יכסנו משהחשך · כיסהו ונתגלה מותר לכסותו · ממלא את הקיתון ונותן תחת הכר או תחת הכסת :

סליק פירקא

במה טומנין ובמה אין טומנין כו׳ · לפי שהדברים הללו רותחין ומרתיחין והוא נוטלן והן תשים להתוך ידו ומחזירן והן מוסיפין רתיחה לפיכך אסרו לטמון בהן · וכו׳ לעזר בן עזריה דרבי לעזר בן עזריה אמר קופה מטה על צידה ונוטל · ורבנן דתמן דינון אמרין אם היתה ירדה מותר · ותמן תנינן ספק חשיכה ספק לא חשיכה מפני שלא חשיכה · הא אם חשיכה אסור לטמון בהן · תמן אמרין מפני ביטול בית המדרש · אמר רבי בא מפני החשד שאם אומר את לו שהוא מותר אף הוא אינו עוש׳ אותן כל צורכו מבעוד יום · מתוך שאת אומר לו שהוא אסור אף הוא עושה אותו כל צורכו מבעוד יום · מה נפק מן ביניהון לטמון שלג רצונין · על דעתי׳ דר׳ בא מותר · ועל דעתון דרבנן דתמן אסור · אסרו טמינה מפני כירה · אסרו כירה מפני טמינה · אסרו כירה שהבלה מבועט מפני כירה שהבלה מרוב׳ · אסרו תבשיל שנתבשל כל צורכו מפני תבשיל שלא נתבשל כל צורכו · אסרו חמין מפני תבשיל שנתבשל כל צורכו · חזרו והתירו חמין · תני אין טומנין ברמץ · אמר רבי זעירא הדא אמרה אפר שצנן מותר לטמון בו כהדא ברתיה דרבי ינאי הוות משמשה קומוי אבוי והוות מעלה קומוי תבשילין רותחין · אמר לה הדך איתעבידא · אמר ליה כברא תיפתא · אמר לה לא תהי עבדה כן אלא בטרה גו קופתה ויהבא קופתא על גיפתא · אמ׳ ר׳ זעירא בהדא ר׳ חנינה פליג · דרש רבי אחא בשם רבי חנינה הגפת מלמטן ותבן מיכן ומיכן אסו׳ ומודה בה רבי ינאי · אבין בעי בללן מה הן נישמעינה מן הדא טומנין בכסות ובפירות ובכנפי יונה · ר׳ יוסה בן פזי בשם רבי יוסי בר חנינה הדא דתימר בשלא רבת רקבוביתן · אבל אם רבת רקבוביתן אסור לטמון בהן · ולא בחול · תמן תנינן מטילין אותו לחול בשביל שימתין והן חלא מרתח רתחא · ומיצן צוננה · והן הבן בעל פקרין הוא כמה דאת יהיב לה הוא יהיב לך · כל דבר שמרחיקין אותו מן הכותל אסור לטמון בו · אמר רבי יוסי מן מה דתנינן תמן טומנין בו הדא אמרה אין מרחיקין אותו מן הכותל · והתיב רבי חגיי והתני והמשכיר בית לחבירו לא יעשנו אוצר של תבואה · ליידא מילה לא מפני הבוץ · אמר רבי חנינה מפני העכברים · אמר רבי פינחס בי רבי חנינה אם מפני העכברים ניתני אפילו אוצר של כל דבר · הוי יאות קשי רבי חגיי · אתיב רבי שמי הרי סלעים מרחיק אותן מן הכותל · מעתה אסור לטמון בהן · אמר ר׳ יוסי לא שהסלעים מרתיחין אלא שהן עושין חלודה והן מלקין ארעיתו של כותל · והא תני אין טומנין בסלעים · תיפתר בסלעים של כסף · אית תניי תני טומנין בסלעים · ואית תניי תני אין טומנין · אמר רב חסדא מאן דמר טומנין בשל זהב של נחושת · ומאן דמר אין טומנין בסלעים של כסף · לא סוף דבר לחין · אפילו יבישין שנתלחלחו כן אילין מוכין · ומוכין לא כיבישין שנתלחלחו הן · רבי יוחנן בר שילא הדא אמרה הדין דמר אידה צריך כוסרתיה ציבחר דהוא אתי מיסב הוא שפכה ומרתחה תמן תנינן כן בגפת חדשה אבל בישנה טהור · ואי זו היא חדשה ואי זו היא ישנה רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יוחנן חדשה בתוך יב׳ חודש · ישנה לאחר יב׳ חודש · טומנין בכסות ובפירות ובכנפי יונה · רבי יודה בר פזי בשם רבי ירמיה בר חנינה הדא דתימר בשלא רבת רקבוביתן · אבל רבת רקבוביתן אסור לטמון בהן · ובנעורת של פשתן ובנסורת של חרשין · אנן תנינן נסור׳ תני דבית רבי נעורת הדא אמרה היא הדא היא הדא · טומנין בשלחין ומטלטלין אותן · רבי יודה בן פזי בשם רבי יונתן הדא דתימר בנהונין אצל בעל הבית · אבל בנהונין באפותיקי לא בדא · בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן · רבי יודה ורבי יוחנן הדא דתימר בנתונין באפותיקי אבל בנתונין אצל בעל הבית לא בדא · רב ירמיה בשם רב פורשין מחצלת על גבי שיפות של לבינים בשבת · אמר רבי שמעון בר׳ אני לא שמעתי באבא אחותי אמרה לי משמו ביצה שנולדה ביום טוב סומכין לה כלי בשביל שלא תתגלגל אבל אין כופין עליה את הכלי · ושמואל אמר כופין עליה כלי · אמר רבי מנא ובלבד שלא יהא הכלי נוגע בגופה של ביצה · תני רבי הושעיה

סדיל של דכורין פורסין עליה סדין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים׳ בה כרב כשמואל כאן מלמעלן כאן מלמטן. רבי ביסנא בשם רבי יוסי בר חנינה חפי לסוטות אסור לטלטלן מצדתא הוא פריסן והדין משטרפן גו שימשא אתון ושאלו לרב מהו מטלטלתן אמר לון חשבון עליהן מהנינן תחותי רשיכן ושרי לכון משלטלתן. רבי זעירא בשם רבי ירמיה ראשי כלונסות שחישב עליהן מאיתמל מותר לטלטלן׳ רבי יונה ורבי יוסי סלקון לסודרא דבר עולא דהוה רבעה תבן והוה תמן ראשי כלונסות. אתון ושאלון ליה מהו לטלטלן׳ אמר לון אם חשבתם עליהן מאיתמל מות׳ לטלטלן ואם לאו אין אתם מותרין לטלטלן תני רבי חלפתא בר שאול מוכין שחשב עליהן מאתמול מותר לטלטלן. תני רבי יוסי בן שאול צבר של קורות שחישב עליהן מאתמול מותר לטלטלן. רבי יוסי רבי חנינה בשם רבי ישמעאל בי רבי יוסי. רבי יעקב בר אחא רבי יעקב בר אידי רבי חנינה בשם רבי ישמעאל בי רבי יוסי אבא שלחא הוה והוה אמר לנו קשרו לכם ראשי גזיות ואתם מותרין לטלטלן למחר׳׳ חזקיה אמר אפילו מלן׳ רב אמר חריות שגידען לשכיבה אינן צריכות קשור לאהלין צריכות קשור׳ רב אבא בר חנה אמר בין לשכיבה בין לאהלין צריכות קשור׳ אמר רבי חזקיה ולא דמי קשוריה דרב באהלין לקשוריה דרב אבא בר חנה בכלים. קשוריה דרב באהלין עד שיקשור את כל הקרצין. קשוריה דרב אבא בר חנה בכלים עד שיהיה עליהן תואר כלי. אם אומר את עד שיקשור את הקוצין אין מעשה גדול מזה. רבי יעקב בר אידי בשם רבי יונתן לעולם אל ימנע אדם עצמו מלילך לבית המדרש שהרי כמה פעמים נשאלה הלכה זו ביבנה עריבת הירדן למה היא טמאה ולא אמר אדם דבר עד שבא ר׳ חנינה בן אנטיגנס ודרשה בעירו עריבת הירדן למה היא טמאה מפני שממלין אותה פירו׳ ומוליכין אותה מן הים ליבשה ומן היבשה לים. ועוד דבר אחר דרש חריות שגרען בין לשכיבה בין לאהלין צריכות קשור׳ התיבון הרי נדרייא דאשקלון. אמר רבי יצחק בר לעזר שנייא היא שמקצתן בים ומקצתן ביבשה. אתייא דרבי בא בר חנה כרבי חנינא דמר רבי חנינא עולין היינו עם רבי לחמת גרר והיה אומ׳ לנו בחרו לכם חלק אבנים ואתם מותרין לטלטלן למחר. רבי זעירא אמר עד שיקרדם. חברייא אמרי עד שישפשף ציפוראי אמרין עד שיחשוב׳ רבי יוחנן אמר עד שיהא עליהן תואר כלי אשכחת אמ׳ רב חנה בר אבא ור׳ יוחנן ור׳ יונתן חדא׳ רב ורבי זעירא ורבי ישמעאל בי ר׳ יוסי חדא. ציפוראי ורבי יוסי בן שאול ור׳ חלפת׳ בן שאול חדא. חברייא לית להון זוג נטלו מבעוד יום מחזירו מבעוד יום. נטלו משחשיכה מחזירו משחשיכה. נטלו מבעוד יום וקדש עליו היום׳ רבי בא בשם רב יהודה אם נתקלקלה הגומא אסורה׳ ומכירה לכירה מותר. מן ההוא דמר רבי ליעזר בשם רבי יהושע משרת הייתי את ר׳ חייא הגדול והייתי מעלה לו חמין מדיוטי התחתונה לדיוטי העליונה ומחזירין לכירה׳ ומר רבי ירמיה בר׳ שמעון אפילו מכירה שהבלה ממועט לכירה שהבלה מרובה מותר. מכירה לטמינה אסור. מטמינה לכירה אסור. מטמינה לטמינה צריכה. נתגלה מבעוד יום מכסהו מבעוד יום׳ נתגלה משחשיכה מכסהו משחשיכה. נתגלה מבעוד יום וקדש עליו היום׳ תני אין טומנין חמין משחשיכה אבל מוסיפין עליהן כסות וכלים׳ כמה יהא עליהן ויהא מותר לכסותם. רבי זריקן בשם רבי חנינה אפילו כפה. אמר רבי זעירא ובלבד דבר שהוא מועיל. אמר רבי חיננא כל הדברים מועילין. אמר רבי מתניה ראות אילו מאן דנסב מרטוט ויהב ליה על רישיה בשעת צינתה דילמא לא כבש צינתה׳ כשם שאין טומנין חמין משחשיכה כך אין טומנין לא שלג ולא צונן. ורבי מתיר׳ התיב שמואל בר אבא על הדא קדמייתא והא תני ממלא הוא אדם את הקיתון של מים ונותן תחת הכר או תחת הכסת. אלא כרבי דרבי מתיר כאן לשעה כאן לשהות:

הדרן עלך במה טומנין

במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה ׳ יוצא הגמל באפסר והנקה בחטם והליברקס בפרומביא והסוס בשיר וכל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר׳ ומזין עליהן וטובלין במקומן׳ ב׳ חמור יוצא במרדעת בזמן שהוא קשורה לו. הזכרים יוצאין לבובין׳ רחלות יוצאות שחוזות כבולות וכבונות והעזים צרורות. רבי יוסי אוסר בכולן חוץ מן הרחלים הכבונות. רבי יהודה אומר עזים יוצאין צרורות ליבש אבל לא לחלב. ג׳ ובהמה אינה יוצאה לא יצא הגמל במטולטלת לא עקוד ולא רגול וכן שאר כל הבהמה. לא יקשור גמלים זה בזה וימשוך אבל מכניס חבלים לתוך ידו וימשוך ובלבד שלא יכרוך. ד׳ אין חמור יוצא במרדעת בזמן שאינה קשורה לו ולא בזוג אף על פי שהוא פקוק ולא בסולם שבצוארו ולא ברצועה שברגלו. אין התרנגולין יוצאין בחוטין ולא ברצועה שברגליהן. ואין הזכרים יוצאין בעגלה שתחת האליה שלהן ואין הרחלים יוצאות חנונות ואין העגל יוצא בגימון ולא פרה בעור והקופד. ולא ברצועה שבין קרניה׳ פרתו של רבי לעזר בן עזריה היתה יוצאת ברצועה שבין קרניה שלא כרצון חכמים׳

סליק פירקא

במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה כו׳. תני ר׳ ישמעאל בי ר׳ יוסי משום אביו ארבע בהמות נמשכות באפסר ואילו הן הסוס והפרד והגמל והחמור. אמר רבי חזקיה וסימנא וכן תהיה מגפת הסוס והפרד הגמל והחמור׳ רב אמר הלכה כרבי ישמעאל בי רבי יוסי׳ ליברקס. אית תניי תני לגדקס. מאן דמר ליברקס על שם לובים וכושים במצעדיו. מאן דמר לגדקס אמבטיס׳ מהו אמבטיס חמר סלק רבי יונה אמר רב הושעיה בעי גרים הבאים מלובי מהו להמתין להן שלשה דורות. אמר ר׳ יונה בן צרויה מן מה דנן חמיי הדין פולא מצרייא כדון רטיב אינון צווחין ליה לובי. כדו נגיב אינון צווחין ליה פול מצריי. הדא אמרה גר מלובי צריך להמתין ג׳ דורות. הדא אמרה הו׳ לובי הו׳ מצרי׳ ר׳ יצחק בר נחמן בשם ר״ אושעיא הלכה כדברי התלמיד. דברי חכמים כל מין פרדות אחד׳ רבי שמואל בשם ר׳ זעירא כמה דהימר לעניין איסור׳ וכן כל שאר הבהמה לעניין היתר. וכן הסוס בשיר׳ ולא כן תני כל תכשיטי אדם טמאין ותכשיטי בהמה טהורין. תיפתר בעשויין לתנותן. ואינו עושה חריץ אלא כרבי שמעון דתני לא יגוד אדם את המיטה ואת הכסא ואת הספסל ואת הקתידרה מפני שהוא עושה חריץ׳ ורבי שמעון מתיר. אמר רבי חיננא כהדא דתני דלת גוררת מחצלת גוררת קנקלין גורר פותח ונועל בשבת ואין צריך לומר ביום טוב. ותני כן מחצלת שהוא קשורה ותלויה בעמוד פותח ונועל בשבת ואין צריך לומר ביום טוב׳ ומזין עליהן וטובלין במקומן. תמן תנינן לא הטבול בהן עד שתרפם. וכא הוא אמר הכן. אמר רבי כנא כאן ברפים. כאן באפרצים:

מתני׳ חמור יוצא במרדעת כו׳. שמואל אמר בקשורה לו מערב שבת. חנין מגופתייה אמר קומי שמואל רב חייא בר אשי לא נהג כן. אמר ליה נהוג בקלסטרין דהני זכרים יוצאין בקלסטרין. התיב רבי אחא בר פפא קומי רבי זעירא והא תני חבל שהוא קשור בפרה קושרין אותו באבוס׳ באבוס קושרין אותו בפרה׳ ניחא בפרה קושרין אותו באבוס. באבוס קושרין אותו בפרה ולא נמצא משתמש בצדדי בהמה בשבת. אמר רבה תיפתר בקשרין שאינן של קיימא׳ אמר רבי יוסי שנייא היא צדדי בהמה בין קשר שהוא של קיימא בין קשר שאינו של קיימא. אמר רבי שמי תיפתר כרבי שמעון בן אלעזר דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר מותר להשתמש על צדדי בהמה בשבת. הא צדדי בהמה היא צדדי אילן. אמר רבי מנא קיימתיה כמספק חבל על חבל. זכרים יוצאין לבובין׳ שהוא נותן עור מבורסין כנגד לבו והוא מתריס כנגד חיה. רחלים יוצאות שחחות. אית תניי תני שחחות ואית תניי תני שחוזה׳ מאן דאמר שחוזות מעתדן כמא דתימר שית זונה ונצורת לב. מאן דמר שחחות כמא דתימר אין משחזין את הסכין. כבונות למילת. כבולות שלא יעלה עליהן הזכר. רבי אבון בשם רבי חייא ויקרא לה ארץ כבול׳ ארץ שאינה עושה פירות׳ רבי יהודה אומר עזים יוצאות צרורות ליבש אבל לא לחלב. תני רבי יהודה בן בתירה אומר בין ליבש בין לחלב אסור. יאות אמר רבי יהודה בן בתירה ומה טעמון דרבנן רבי יוסי בי רבי בא בשם רב יהודה רבי יוחנן כט כה בשם רב הלכה כדברי מי שהוא אומר בין ליבש בין לחלב אסור משום מ׳ מיפים.

מתני׳ ובהמה אינה יוצאה. לא יצא הגמל במטולטלת׳ כהדא כיפה דהיא משוא גבינתה. עקוד בידו אחת. רגול בשתי רגליו. לא יקשור גמלים זה בזה וימשוך. אמר רבי בא מפני החשד שלא יהו אומרים איש פלוני יצא לעשות מלאכתו בשבת. אסי אומר לכלאים נצרכה. רב יהודה בשם שמואל אמר מידו אסור ומצואר בהמה מותר. שאין לבהמה צורך אל צואר בהמה אסור בשולשל בצואר בהמה מותר׳ רב הונא ורב יהודה הריהן בשם שמואל חד אמר מידו אסור ומצואר בהמה מותר. וחורנה מחלף. כאן דבר מידו אסור משום משוי בשבת׳ ומצואר בהמה מותר שאין לבהמה משוי בשבת׳ ומאן דמר מידו מותר מפני שאיפשר׳ ומצואר בהמה אסור. שהוא מצווה על שביתת בהמתו כמה שנאמר למען ינוח שורך וחמורך כמוך. תני טפח מידו לצואר בהמה אסור. אמר ר׳ זעירא מידו אסור ומצואר בהמה אסור. טפח מידו לצואר בהמה אסור. ואי זו היא שהוא מותר. אמר רבי יוחנן בר מריא מאן דעביד טבאות נגיד לה בהדין סוסא סרקיא.

מתני׳ אין חמור יוצ׳ במרדע׳ כו׳. תני אבל מטיל הו׳ בה בחצר. ר׳ שמואל בשם ר׳ זעירא אף לעניין איכוף כן׳ תני יוצא הוא החמור באיכוף שלו בשביל לחכבו׳ אבל לא יקשור את הבסרוכי ולא יפשיל את הרצועה שתחת זנבו. רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא מנן אילין מילייא דתנינן הילכות שבת מהררים תלויין בסעדה. ואת אמר הכן. ויתיבניה מה בין סולם לקישושת

לקישושות · סלים יש בו ממש · קשושות אין בהן ממש · אמר ר׳ חנינה ויתיבנה מה בין קישושות לקמיע מומחה דתני אסור לבהמה לצאת בקמיע מומחה אמר רבי אבדימי ויתיבינה מה בין קישושות לאגד שעל גבי המכה · אית תניי תני אין יוצאין בקשושות אית תניי תני יוצאין · א״ר חייא בר ארא תמיין אינון · מה דמר יוצאין בקשושות יוצאין באגד שעל גבי המכה · ומאן דמר אין יוצאין בקשושות אין יוצאין באגד שעל גבי המכה · אין הזכרים יוצאין בעגלה שתחת האליה שלהן מפני שהוא עושה חרץ · אין הרחלים יוצאות חנונות · רב יהודה אמר כיפה של צמר · רבי יסא בשם רבי חמא בר חנינה עיקר הוא ושמיה יחנונה · רבי זעירא בעא קומי רבי יוסי לית הדא אמרה שאסור לבהמה לצאת בקמיע מומחה · א״ל אין בבלייה דקבתה עליה · אין העגל יוצא בגימון · רב הונא אמ׳ בר בירא · רב חסד׳ אמ׳ פינקסה · אבא בר רב הונה אמ׳ שרתועה · אית תניי תני גימון · אית תניי תני גימול · מאן דמר גימון הלכוף כאגמון ראשו · מאן דמר גימול ותעלהו עמה כאשר גמלתהו · מאן דמר גימון מסייע לרב חסדא · מאן דמר גימול מסייע לאבא בר רב הונא ולרב הונא · ולא פרה בעור הקופד · שהוא נותן עור קופד בין דדיה בשביל שלא תינק את כנה · פרתו של רבי אלעזר בן עזריה היתה יוצאה ברצועה שבין קרניה שלא ברצון חכמים · רבי בא ורבי שמואל תריהון אמרין דברי חכמים אפילו להמשך בה אסור · רבי בא בשם שמואל אם היתה קרנה קרוחה מותר · אמר רבי יוסי קשייתה קומי רבי בא ומר לא תמינן אלא דבקה בחוטם · רבי זעירה בשם שמואל שור שעיסקו רע יוצא בפרוכביא שלו · ורבותינו שבגולה נהגו כן · רבי לייא רב יהודה בשם שמעון בר חייא כלב יוצא בסוגר שלו · אם לחכות בו אסור · אם בשביל שלא לאכול אפסרו מותר · גניבה אמר הלכה הוא הדה מלמד וכא כהא דתנן שלא ברצון חכמים · תני רבי יודה בר פזי רב דדלייה אמרו לו או עמוד מבינותינו או העבר רצועה מבין קרניה · אמר רבי יוסי כי רבי בן שהוה מהרים כנגדן · אמר רבי חנניה פעם אחת יצאת והשחירו שיניו מן הצומות · אמר רבי אידי דחוטריה אשתו היית · ומניין שאשתו קרויה עגלה לולא חרשתם בעגלתי לא מצאתם חידתי · תמן אמרין שכינתו היתה · ויש אדם נענש על שכינתו · אמר רבי קריס רדבא ללמדך שכל מי שהוא ספיקא בידו למחות ואינו ממחה קלקלתו תלויה בו ·

הדרן עלך במה בהמה יוצאה

במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה · לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן לא ברצוע׳ שבראש׳ · לא תטבול בהן עד שתרפם · לא בטוטפת ולא בסנבוטין בזמן שאינן תפורין ולא בכבול לרשות הרבים · ולא בעיר של זהב ולא בקטלה ולא בנזמים ולא בטבעת שאין עליה חותם ולא במחט שאינה נקובה ואם יצאת אינה חייבת חטאת ·

ב׳ לא יצא האיש בסנדל מסומר ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה ולא בתפילה ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה ולא בשריין ולא בקסדא ולא במגפיים ואם יצא אינו חייב חטאת ·

ג׳ לא תצא אשה במחט נקובה ולא בטבעת שיש עליה חותם ולא בכובלייר ולא בכובלת ולא בצלוחית של פילייטון ואם יצאת חייבת חטאת דברי רבי מאיר. וחכמים פוטרין בכובלת ובצלוחית של פילייטון ·

ד׳ לא יצא האיש לא בסייף לא בקשת ולא בתריס ולא באלה ולא ברומח ואם יצא חייב חטאת · רבי ליעזר אומ׳ תכשיטין הן לו · וחכמים אומרי׳ אינן לו אלא גנאי שנאמר וכתתו חרבותם לאיתים וחניתותיהם למזמרות · בירית טהורה ויוצאין בה בשבת · כבלים טמאין ואין יוצאין בהן בשבת ·

ה׳ יוצאה אשה בחוטי שיער בין משלה בין משל חבירתה בין משל בהמה ובטוטפת ובסנבוטין בזמן שהן תפורין ובכבול ובפיאה נכרית בחצר ובמוך שבאזנה ובמוך שבסנדלה ובמוך שהתקינה לנידתה · בפילפל ובגרגר מלח · ובכל דבר שתתן לתוך פיה ובלבד שלא תתן בתחילה בשבת · ואם נפל לא תחזיר · שן תותבת ושן של זהב רבי מתיר · וחכמים אוסרין ·

ו׳ יוצאין בסלע שעל הצינית · הבנות יוצאות בחוטין אפילו בקיסמים שבאזניהן · ערביות יוצאות רעולות ומדיות פרופות וכל אדם אלא שדיברו חכמים בהווה ·

ז׳ פורפת על האבן ועל האגוז ועל המטבע ובלבד שלא תפרוף בתחילה בשבת ·

ח׳ הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי יוסי ורבי מאיר אוסר · אם יש לו בית קיבול כתיתין טמא · סמוכות שלו טמאים מדרס ויוצאין בהן בשבת · ונכנסין בהן לעזרה · כסא וסמוכות שלו טמאין מדרס ואין יוצאין בהן בשבת ואין נכנסין בהן לעזרה · אנקטמין טהורין ואין יוצאין בהן ·

ט׳ הבנים יוצאין בקשרים ובני מלכים בזוגין וכל אדם אלא שדיברו חכמים בהווה ·

י׳ יוצאין בביצת החרגול ובשן של שועל ובמסמר הצלוב משום רפואה דברי רבי יוסי ורבי מאיר אוסר אף בחול משום דרכי האמורי:

סליק פירקא

במה אשה יוצאה כו׳ · רב נחמן בר יעקב אמר על ידי שהיא מהרהן שהן חוצין כנידת׳ והיא שכוחה ומהלכת בהן ארבע אמות · אמר רבי מנא בקדמיתא הוינן אמרין על ידי שהיא מתרת את התפור · ולא הוינן אמרין כלום · הני רבי ושעי׳ חותל של תמרי׳ קודע ומתיר ובלבד שלא יקשור׳ תמן תנינן אילו חוצצין באדם חוטי צמר וחוטי פשתן והרצועות שבראשי הבנות · שמואל אמר לית כאן של שיער על דעתיה דרבי יהודה אלא של צמר הא של שיער דברי הכל אין חוצצין · רבי בא בשם רב יהודה רבי זעירא בשם רבנין היתה מינא אחת חוצצת · שתים ספק · שלש אינן חוצצות · רבי זעירא בעי קשר מינא לחבירתה אחת היא אחת · לשתים שתים הן · לשלש שלש הן · רב יהודה אמר זו שהיא יורדת לטבול לנידתה קושרת שערה כזנב הסוס לעזרה וסמיך עלי · מנא שאל לרב מהו מיפק באילין תיכייא · אמר לון כן אמרין אסור לו לאדם לצאת בזמיני · רב הונא הורי לאיתתיה דריש גלותא מיתן ליברה דדהבא על קפילישה רבי יוחנן הורי לאילין דבית בר תמנא טלייה דמרגליתא על פרגזהא · אמר רבי אילא כל המחובר לכסות הרי הוא ככסות · ותנינן יוצא הוא בזוגין שבכסותו ואינו יוצא בזוגין שבצוארו · אית תניי תני בין אילו בין אילו מקבלין טומאה · ואית תניי תני בין אילו בין אילו אין מקבלין טומאה · מאן דמר בין אילו בין אילו מקבלין טומאה כשעשה להן אמבולי · ומאן דמר בין אילו בין אילו אין מקבלין טומאה כשלא עשה להן אמבולי ואפי׳ · עשה להם אמבולי יהו טהורין ולא כן א״ר אבהו שמעון בר אבא בשם ר׳ יוחנן זוגין שבעריסה · תרין אמורין חד אמ׳ מוליך ומביא ובלבד שלא ישמיע את הקול · וחרנה אמ׳ אם השמיע את הקול אסור ואם לאו מותר · תמן אם אינן עשוין להשמיע את הקול בשבת · עשוין הן להשמיע את הקול בחול · ברם הכא אם אין עשוין להשמיע קול לא בחול ולא בשב׳ מפני מה עשה להן אמבולי · לא בטוטפת · רבי בון בר חייה קוטשירה · דבר שהוא נותן במקום הטוטפת · ולא בסנבוטין צובעין זהבן · לא בכבול · כבוסה · תני רבי שמעון בן אלעזר מתיר · רבי אחא בשם מנא אתיא דרבי שמעון בן לעזר כרבי · כמה דרבי אמר דבר שהוא טמן מותר כן רבי שמעון בן לעזר אמר דבר שהוא טמן מותר · תכשיטין למה הן אסורין א״ר בא על ידי שהנשים שחצניות והיא מתרתן להראותן לחבירתה והיא שכוחה ומהלכת בהן ד׳ אמות · תני רבי חלפתא בן שאול התכשיטין אסור לשלחן · אמר רבי מנא לא אמרו אלא לשלחן הא ללבשן מותר · תני מטלטלין את השופר להשקות בו את התינוק ואת הפנקס ואת הקרקש ואת המראה לכסות בהן את הכלים · אמ׳ ר׳ מן מתניתא אמרה כן שאסור ללובשן דתנינן כל שניאותין בו ביום טוב משלחין אותן · אם אומר את שמותר ללובשן יהא מותר לשלחן · ומה הדא דתני מטלטלין את השופר להשקות את התינוק ואת הקרקש ואת המראה לכסות בהן את הכלים כשיש עליהן תואר כלי · עד כדון תכשיטין של זהב · ואפי׳ תכשיטין של כסף אמרין בשם רבי ירמיה אסור · אמרין בשם רבי ירמיה מותר · א״ר חזקיה אנא ידע רישא וסיפא · טליין דקיקין הוין מתרבין בדרתיה דרבי ירמיה אתא ושאל לרבי זעירא אמר ליה לא תיסור ולא תישרי · אין רואין במראה בשבת · אם היתה קבועה בכותל רבי מתיר · וחכמים אוסרין · רבי אחא בשם רבי בא טעמא דרבנין דאסר פעמים שהוא רואה נימא אחת לבנה והיא תולשתה והיא באה לידי חיוב חטאת · והאיש אפילו בחול אסור שאינה דרך כבוד · שלשה דברים התירו לבית רבי שיהו רואין במראה · ושיהו מספרין קומי · ושיהו מלמדין את בניהן יוונית · שהיו זקוקין למלכות · רבי אבהו בשם רבי יוחנן מותר אדם ללמד את בתו יוונית מפני שהוא תכשיט לה · שמע שמעון בר בא ואמר בגין דרבי אבהו בעי מלפה בנתיה יוונית הוא תלי לה בר׳ יוחנן · שמע רבי אבהו ומר יבא עלי אם לא שמעתיה מן רבי יוחנן · הני אין יוצאין באיסטמא · שלשה דברים נאמרו באיסטמא · אין בה משום כלאים · ואינה מטמאה בנגעים · ואין יוצאין בה בשבת · רבי שמעון בן אלעזר אומר אף אין בה משום עטרה לכלות · ולא בעיר של זהב · רב יהודה אמר כגון ירושלם דדהב · רבנן דקיסרין אמרין פרוש טוק טקלין · מעשה בר׳ עקיבה שעשה לאשתו עיר של זהב · חמתיה איתתיה דרבן גמליאל וקניית בה · אתת ואמרת קומי בעלה · אמר לה הוין הויית עבדת לי כמה דהוות עבדה ליה דהוות מזבנה מקליעתא דרישה ויהבה ליה והוא לעי באורייתא · תמן תנינן שנים משם רבי אליעזר יוצאה אשה בעיר של זהב · ומפריחי יונים פסולין מן העדות · תני רבי מאיר מחייב · בין רבי מאיר לרבנן ניחא רבי מאיר מחייב · וחכמים פוטרין · בין רבי אליעזר לרבנן ניחא רבי אליעזר מתיר וחכמים אוסרין · בין ר׳ מאיר לר׳ אליעזר קשיא ר׳ מאיר מחייב רבי אליעזר מתיר · רבי אימי בר סוסיי אמר משום ר׳ ליעזר כל מקום שאמרו לא תצא ואם יצתה חייבת חטאת אסורה לצאת בו בחצר · כל מקום שאמרו

לא תצא ואם יצתה אינה חייבת חטאת מוהרת ליצאת בו בחצר · רבי בא בר כהן בשם רב ששת כתניתא אמרה כן ובכבול ובפיאה נכרית בחצר · רבי לייא בשם רבי שמעון בר חייא אפילו בבקום שאמרו לא תצא ואם יצאת אינה חייבת חטאת אסורה לצאת בו לחצר · והא'ש על ידי שאינו שחרץ מותר · כשמעינה מן הדא רבן גמליאל בר' ירד לטייל בתוך חצירו בשבת ובפתח של זהב בידו ונערו בו חביריו משם תכשיט · הדא אמרה העשוי לשם תכשיט אסור · הדא אמרה עשוי לכך ולכך · הדא אמרה אחד האיש ואחד האשה · הדא אמרה אפילו במקום שאמרו לא תצא ואם יצתה אינה חייבת חטאת אסורה ליצאת בו בחצר · כפני מה גזרו על סנדל מסומר · יש אומרים שהיו רואות את ראשו ובפילות · ויש אומרים שהיו שומעות קולו ומפילות · ויש אומרים על ידי שהיו נדחקין זה בזה והורגין זה את זה · מה נפיקמן ביניהן הדוסטא · מאן דמר שהיו רואות את ראשו ומפילות מותר · ומאן דמר שהיו שומעות קולו ומפילות או שהיו נדחקין זה בזה והורגין זה את זה אסור · ולא בשעת השמד גזרו כבון שעבר השמד יהא מותר · לא עמד בית דין וביטל · מעתה אפילו בחול · לאו אורחיה דבר נשא מיהוי ליה תרין סנדלין חד לחולא וחד לשובתא · תני טלה עליו בטליית כלכטן מותר · רבי עזרן בי רבי ישמעאל הוה רגליה שחקה ועבדון ליה כן · כמה מסמרין יהוכו רבי יוחנן אמר חמשה כחמשה ספרי תורה · רבי חנינא אמר שבעה וכימיך דבאך · נהגין רבנן כהדא דרבי חנינא · דרש רבי אחא בשם רבי חנינא תשעה · רבי היה נותן שלשה עשר בזה ואחד עשר בזה כמניין כשמרות · וכמסמרו' נטועים · מה משמרו' כ"ד · אף כמסמרים כ"ד · רבי יוסי בן חנינא אמר כלי בית אינה עולה למניין מסמרים · רבי זעירא שאל לרבי בא בר זבדא מהו ליהנם על גבי סנדל אחד · אמ' ליה שרי · מהו ליהנם על גבי מנעל אחד אמר ליה שרי · אין מגרדין מנעלים וסנדלים · אבל סכין ומדיחין אותן · רבי קריספא בשם רבי יוחנן תלמידי דרבי חייה רובא אמרין הראשונים היו אומרים מגרדין · והשניים היו אומרים אין מגרדין ואיתשלת לרבי ובר אין מגרדין · אמר רבי זעירא הא אזילא חדא מן תלמידי דרבי חייא רובא · דרבנן דקיסרין בשם רבי יוסי בן חנינה כדברי מי שהוא אומר מגרדין ובלבד לאחורי הסכין · אמר רבי חייא בר אשי מהגין הוינן יהבין קומי רבי משחין ומשוגין · אבל לא מגרדין · אין סכין מנעלין וסנדלין · לא יסוך אדם את רגלו והיא בתוך המנעל ואת רגלו והוא בתוך הסנדל · אבל סך הוא את רגלו ונותנה בתוך המנעל ואת רגלו ונותנו בתוך הסנדל · סך שמן ומתעגל על גבי קטבלייא חדשה ואינו חושש · לא יתננה על גבי טבלה של שיש ומתעגל עליה · רבן שמעון בן גמליאל מתיר · אין לובשין מנעלין וסנדלין חדשים אלא אם כן לבשן והלך בהן מבעוד יום · כמה יהא בהילוכן בני ברתיה דבר קפרא אמרין מבית רבא דבר קפרא עד בית רביה דר' הושע · ציפוראי אמרין מן כנישתא דבבלאי עד דרתיה דרבי חמא בר חנינה · טבראי אמרין מן סדרא רובא עד חנותיה דרבי הושעיה · סנדל שנפסקו אזניו שנפסקו חבתיו שנפסקו תרסיותיו או שפירשה רוב אחת מכפיו טהור · נפסקה אחת מאזניו אחת מחבתיו אחת מתרסיותיו או שפירשו רוב מכפיו טמא · רבי יהודה אומר הפנימית טמאה והחיצונה טהורה · רבי יעקב בר אחא רבי טבליי תנין בר בא בשם רב הלכה כרבי יהודה לעניין שבת · רבי שמואל בר רב יצחק הוה ליה עובדא שלח לרבי יעקב בר אחא גבי רבי חייא בר בא אמר ליה בשם שהן חלוקין בשבת כך הן חלוקין בטומאה והורי ליה כרבנן · רבי שמואל בר רב יצחק בעי ושבע מימר הלכה כרבי יהודה והוא מורי ליה כרבנין · רבי אחא בר יצחק הוה ליה עובדא שלח שאל לרבי זעירא רבי זעירא שאל לרבי אימי אמר לו כדברי מי שהוא מטמא אסור לצאת בו · וכדברי מי שהוא מטהר מותר לצאת בו ולא אפיק גבי כלום · הני אבל מטיל הוא בהן עד שהוא מגיע עד פתח חצירו ·

רבי אחא ורבי זעירא הוון מטיילין באיסטרטין איפסק סנדליה דרבי אחא · בן דכטון לפולי אמר ליה זהו פתח חצרך · רבי אחא כריך סבביה עליהון ·

רבי אבהו כרוך אגיד מלבניק · סבר רבי אבהו אגוד מלבניק מן המוכן הוא · רבי יונה טלקה דחליטרה ויקר אוף צבחד הוה סדירה יקר · רבי אלעזר מטלק ליה · רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירא מהו להחליף אמר ליה שרי · אפילו כן אמ' ליה פוק חמי חד סיב וסבוך עלוי · נפק ואשכח לרבי בא בר ממל ושאל ליה ושרא · אמר רבי יוסי מתניתין אמרה שהוא מין מלבוש דתנינן או בשל שמאל בימין חליצתה כשירה · הדא דתימר לאורך אבל לרוחב צריך שיהא חופה את רוב הרגל · ולא כיחיד · א"ר אבא מפני החשד שלא יאמרו איש פלו' נפסק סנדלו ותלאו בית שיחיו · בזמן שאין ברגלו מכה הא יש ברגלו מכה הוא נותן · על אי זה מהן הוא נותן · שמאל אמר על אותה שאין בה מכה הוא נותן · אם אומר את על אותה שיש בה מכה הו' נותן כאן ציר ליה דלא יתן על חורתיה · ר' יוחנן אמר על אותה שיש בה מכה הוא נותן · שמעון בר בא הוה משמש קומי ר' יוחנן והוה משיט ליה סנדליה כהדא דתני כדרך הארץ כשהוא נועל נועל של ימין ואח"כ נועל של שמאל · וכשהוא חולץ חולץ של שמאל ואחר כך חולץ של ימין · אמר ליה רבי יוחנן בבלייא לא תעבד כן שהראשונים לא היו עושין כן · אלא כשהוא נועל נועל של שמאל ואחר כך נועל של ימין שלא הוא נראית של ימין פגומה · הדא אמרה על אותה שיש בה מכה הוא נותן · אמר ליה אין בבלייא דקמתיה עליה · יוצאין בתפילין ערב שבת עם חשיכה ואין יוצאין בסנדל מסומר ערב שבת עם חשיכה · מה בין זה לזה · זה דרכו לחלוץ · וזה אין דרכו לחלוץ · אי זהו קמיע מומחה כל שריפא בו ושנה ושילש · רבי אבהו בשם רבי יוחנן נאמן הרופא לומר קמיע זה מומחה ריפיתי בו ושניתי ושילשתי · רבי שמואל בשם רבי זעירא ריפא לאדם אחד נאמן לאדם אחד · לשנים נאמן לשנים · לשלשה נאמן לכל אדם · יוצאין בקמיע מומחה בין בכתב בין בעקרים ובלבד שלא יתננו לא בשיר ולא בטבעת · בעון קומי רבי יונתן מהו מיתניתיה בחוטן סילונה אמ' ליה ובלבד שלא יתננו לא בשיר ולא בטבעת · בעון קומי ר' יונתן מהו מפיק בההוא טומיקה · אמר לון משום תכשיט · אי משום תכשיט הוא לא חמיאל לומר חמניכא די דהבא על צואריה אי משום משאוי בשבת נימא כל המחובר לכסות הרי הוא בכסות · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יוסי מכה שנהרפאת נותנין עליה רטייה שאינה אלא כמשמרה · רבי אבון בשם רבנין דהמן נותנין על גבי מכה בשבת שאינו אלא כמשמרה · אמר רבי תנחומא חוץ מעלי גפנים שהן לרפואה · אמר רבי חונה הדא פואה עקר טב סגין טב הוא כד דאית ביה חמשה קטרין שבעה קטרין תשעה קטרין טבא סגין ובלחוד דלא יתן מוי · אין קורין פסוק על גבי מכה בשבת · והדין דקרי על יברוחה אסור · בוא וקרי את הפסוק הזה על בני שהוא מתבעת תן עליו ספר תן עליו תפילין בשביל שישן אסור · והא תני אומרי' היו שיר פגועין בירושלם · אמר רבי יודן כאן משנפגע כאן עד שלא נפגע · ואי זהו שיר פגועין ה' מה רבו צרי וכל המזמור · יושב בסתר עליון · עד כי אתה ה' מחסי עליון שמת מעונך · תני לא יצא החייט בחוטו שבבלין ולא הלבלר בקולמוס שבאזנו · והצבע ברוגמא שבאזנו · ולא השולחני בדינר שבאזנו · ואם יצאו הרי אילו פטורין דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים אומן באומנתו חייב · הא שאר כל האדם יוצאין בכך · מחלפא שיטתיה דרבי מאיר דתנינן תמן ואם יצאת חייבת חטאת דברי רבי מאיר · והכא הוא אמר הכין · ר' מנא אמר לה סתם רבי אבון בשם רבי יוחנן תמן דרך הוצאה בנשים · ברם הכא טפילין יוצאין בכך · מחלפה שיטתהון דרבנין דתנינן תמן וחכמים פוטרין בכובלת ובצלוחית של פילייטון · הא בכוש שאינה נקובה חייב ודא הא אומן באומנותו חייב · אמר רבי אבון תיפתר באשה גידלת · רבי אחא בשם רבי אבא בר רב נחמן דרבי נחמיה זו הדא דתנינן תמן טבעת של מתכת וחותם שלה של אלמוג טמאה · טבעת של אלמוג וחותמה של מתכת טהורה · תני רבי נחמיה מחליף וכן היה רבי נחמיה אומר בטבעת אחר חותמה בסולם אחר שליבנו · בקולב אחר מעמידו ונעול אחר סמניריו · אמר רבי אילא תיפתר דברי הכל בשורציאה לחתום בה · ר' שמואל בשם ר' זעירא היתה עשויה לכך ולכך הוציאה לחתום בה חייב · הוציאה לשם תכשיט פטו' אף על האותם שאף החותם טפילה להכשיט ·

כתיב וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים · מלמד שהיו מזונים בחמשה עשר מיני זיין · ואי זו היא האלה מן מה דתני רבי יעקב בר סוסי רבי יוסה כאימתי תודמין את הגורן משתיעקר האלה הדא אמרה כמין דיקרן · ומה טעמא דרבי אליעז' חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך · מה טעמון דרבנן וכתתו חרבותם לאתים · לאשין · וחניתותיהם למזמרות למגזיין · רבי חייא בשם רבי יוחנן בירית כל שהוא יחידית · כבלים כל שהשלשלת בנתים · רבי יהודה אומר בירית זו אצעודה · דמר רב יהוד' ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא כלי זהב אצעדה וצמיד טבעת עגיל וכומז לכפר על נפשותינו לפני יי' · אצעדה זו כרופסלה · צמיד שירייא כמה דאת אמר והצמידים על ידיה · טבעת עיזקיא · עגיל קדשייא כמה דתימר ועגילים על אזניך · וכומז יש אומרי' זה טפוס של רחם · ויש אומרי' זה טפוס של דדים · כתיב ביום ההוא יסיר ה' את תפארת העכסים קורדיקיה כמה דתימר וברגליהם תעכסנה · השביסים · שלטוניה כמא דאת אמר שבים של סבכה · הסהרוני' עונקיה · כמא דאת אמ' ויקח את השהרוני' אשר בצוארי גמליהם · הנטיפות של מיני השירות · שיראין · והרעלות בלנידייא · הפאר' כליליא כמא דאת אמר פארכם על ראשכם · הצעדות פרופסלה · והקשורים קרקשיא · ובתי הנפש תירג' עקלס אסטו מכריאה · דבר שניתן על בית הנפש · והלחשים קדשיא · דבר שהוא ניתן על בית הלחישה · והטבעות עיזקיא · נזמי האף · דבר שהוא נתן על גב החוטם · המחלצות פירזומטא · המעטפות · קולבין ומעפרן · המטפחות סבניין רברבן · והחריטין זונרין מציירין ואולוסריקא מציירין כמה דתימר ויקח מידם ויצר אותו בחרט · והגיליונים גלגלייה · והסדינים סדיניא · והצניפות אולרייא כמא דתימר ואמר ישימו הצניף הטהור על ראשו · וכתיב והיתה עטרת תפארת ביד ה' וצניף מלוכה בכף אלהיך · הרדידים לסוטה כמא דתימר נשאו את רדידי מעלי שומרי החומות · אנן כרבי אימי אמר קומי רבי יהודה מנשייא בר מנשה ירמיה ובלבד שלא תצא לא ילדה בשל זקנה ולא זקנה בשל ילדה · והתנינן הבנות יוצאות בחוטין · רבי בא בשם רב יהודה אפילו נרוך על צוארה ·

רבי שמואל בשם רבי זעירא המן אפילו שאינה יכולה להביא חוטמה לשערה יוצאה היא · ברם הכא לא תצא לא ילדה בשל זקנה ולא זקינה בשל ילד' · א"ר אבהו כל שהוא תושב בשיער נקרא פיאה · ר' ינאי זעירא נפל עודדית

ואוד ניה

דאודניה בעא מיחזרתיה בשבתא תערו בו חביריו משום תכשיט· רבי ינאי סבר מימר שמן הוא שהוא כרפא· וחכמים סברין מימר מוך הוא שהוא כרפא· ולא כן אמר רב יהודה בשם רב זעירא והחושש אזנו נותן שמן על גבי ראשו ולוחש ובלבד שלא יתן לא ביד ולא בכלי· רבי ינאי סבר מימר הלכה כר' יוסי· וחברי' סברין מימר אין הלכה כרבי יוסי· ולא כן אמר רבי בא בר כהנא רב חייא בר אשי בשם רב הלכה כרבי יוסי· רבי ינאי סבר מימר אדם לא עשו אותו בקרקע· וחברי' סברין מימר אדם בקרקע הוא· ולא כן אמר רבי זעירה עשה לו רב חייה בר אשי בית יד למוך שבאזנו· סברין מימר אדם בקרקע הוא· וכיני אלא כיני רבי ינאי סבר מימר אין שבות ומהלך בהן ארבע אמות. וחברי' סברין מימר שבות הוא ומהלך בהן ארבע אמות· א"ר מנא שמעת טעם מן רבי שמואל בשם רבי זעירא ולא אנא ידע מה שמעת· מי כדון· א"ר יוסי מסתברא בשן של זהב שעמדה לה בוקר לא תצא די נפלה ומחזרה ליה· שן תותבת מה אית לך· עוד היא מבהתה מימר לנגרא עבד לי חורי הא נפלה ליה ומחזרה ליה· ר' יוסה ורבי אמי חד חשש שיניה והדי ליה חבריה· חד חשש אודניה והדי ליה חבריה·

ולא ידעין מה אמר דא ומה אמר דא· מן מה דרבי יוסה שאל לאסייניה דרבי יעקב בר אחא מה עבידא שיניה דרבי יעקב בר אחא חבירינו מן מה דלא אמ' רבי יוסא לא בטלה מן יומוי הדי הוא דהורי לשינא· רבי ינאי פתר לה בפילפל ובגרגר מלח· וחברי' פתרין ליה על כולהן· יוצאין בסלע שעל הצינית פורגרה· רבי אחא בשם רבי בא בר ממל אפילו טס· והא תנינן הבנות יוצאות בחוטין· רבי בא בשם רב יהודה אפילו כרוך על צוארה· אבא בר בא מפקד לשמואל בריה לא תקבל עליך מתניתין אלא אבל לא בקסמין שבאוזניהן· כיני מתניתא ערביות יוצאות רעולות מדיות פרופות· תני רבן שמעון בן גמליאל אומר לא שנו אלא מטבע ואבן הא באגוז מותר מפני שהוא מיטלטל· אמר רב אדא בר אהבה אתיא דרבן שמעון בן גמליאל כרבי מאיר· כמה דרבי מאיר אמר דבר שהוא מיטלטל מותר כן רבן שמעון בן גמליאל אומר דבר שהוא מיטלטל מותר· שמואל אמר יוצאין בו משום סנדל ונכנסין בו לעזרה רבי ינאי מקשה יוצאין בו משום סנדל והוא סנדל נכנסין בו לעזרה ואינו סנדל· אמר רבי בעא עד די הוות מקשה לה על דשמואל קשייתה על דמתניתין סמוכות שלו טמאין מדרס יוצאין בהן בשבת ונכנסין בהן בעזרה· א"ר מנא אמור סופה דלית היא פליגא על דשמואל· כסא סמוכו' שלו טמאין מדרס אין יוצאין בהן בשבת ואין נכנסין בהן לעזרה· אנקטמין טהורין ויוצאין בהן· מהו אנקטמין טהורין· א"ר אבהו התנום קטמין חמרא דייד'· הבני' יוצאי' בקשרי'· בקשרי פואה· ובני מלכי' בזוגין ר' זעיר' אמ' בזוגין שבצוארו· מהו וכל אדם בין קטני עניים בין קטנים עשירי' ר' אילא אמ' בזוגין שבכסותו כתנ' וכל אדם בין גדולים בין קטנים· מתניתא פליגא על רבי זעירה יוצא הוא אדם בזוגין שבכסותו· ואינו יוצא בזוגין שבצוארו אלא כאן בגדולי' וכאן בקטנים· יוצאין בביצת החרגול· טב לאודנא· ובשן של שועל טב לשינה· ובמסמר הצלוב טב לעכביתא· אית תניי תני ומחליף· רבי חנניה בשם רבי יוחנן במתני'· רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל שהוא מרפא אין בו משו' דרכי האמורי· דרגי דרגיבת משום דרכי האמורי· רבי יודה אמר משום דגון עבודה זרה וראש דגון ושתי כפות ידיו· דונו דני משום דרכי האמורי· רבי יהודה אומר משום דן עבודה זרה ואמרו חי אלהיך דן לאו· לאו משו' דרכי האמורי· ר' יהודה אומ' משו' עבודה זרה ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו· תני רבי חייא עמד עצם בגרונו נותן מאותו המין על ראשו ואין בו משום דרכי האמורי· תני ר' ליעזר בן יעקב לא תנחשו ולא תעוננו אף על פי שאין נחש יש סימן· ובלבד לאחר ג' סימני' כגון ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל· יוסף איננו ושמעו' איננו ואת בנימן וגו'· א"ר אלעזר הולבין אמר שמיעת בת קול מה טעמא ואזניך תשמענה דבר מאחריך לאמר זה הדרך לכו בו· רבי לעזר עאל לפונייה אתא אבטונ' דרומאי ואקומיה מאחריה ויתב ליה אמר הבן כל עמא לא אקים לבר נש אלא ליליית איפשר דאנא נפיק מכא עד דנידע מה הוי בסופיה הוה המן חד טרי נפיק ויהב ל'ח עדרו תמן אתת דריבר וקרא עלוי ואתן אדם תחתיך וגו'· חד תלמיד מן דבר קפרא הוה נפיק מקטוע כיסן חמתיה חד קיש חויא פרי בתריה אמר ליה חויא פרי בתרך שבקה ואזל ליה בתריה וקרא עלוי ואתן אדם תחתיך· גרמניא עבדיה דר' יודה נשייא נפק בעי מלוויה לר' הילא אתא כלב שוטה בעי איתגרייא ביה בר' אילא· גער ביה גרמני שבקה ואזל ליה בתריה וקרא עלוי ואתן אדם תחתיך· בר קפרא הוה איעלל לחדא קרייא מי עלל נכשל באצבעו עאל ושמע קליה דטלייא קרי אם בגפו יבא בגפו יצא· אמר דומה שלא עלת בידי אלא השחה זו בלבד· וכן הוות ליה· רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש הוו מתחמדין בחמי אפריי דשמואל· אמרין נלך אחר שמיעת בת קול עברין קומי סידרא שמעון קליה דטלייא ושמואל מת· וסימן וכן הוות ליה·

רבי יונה ורבי יוסה סלקון מבקרה לרבי אחא דהוה תשיש אמרין נלך כתר שמיעת בת קול שמעון קליה דאיתתא אמרה לחבירתה איטפי בוצינה· אמרה לה לא יתטפי ולא מיטפי בוציניהון דישראל· רבי יוחנן הוה עבר בשוקא חמא חד מזבן מן אילין מלטכה· אמר ליה מן אילין יאה חיי אמר ליה אין שבקה ואזל ליה·

בתר שעה עבר גביה אמר ליה רבי צלי עלוי דמן ההיא שעתא לא זבנית כלום ואמר ליה שני אהרך פעמים ששינוי השם גורם פעמים ששינוי המקום גורם ו תרין תלמידין מן דרבי חנינה הוון נפקין מקטוע כיסן חמתון חדא איסטרולוגוס אילין תרין מי נפקין ולא חזרין כמי נפקין פגע בהון חד סב אמר לון זבון עמי דאית לי תלתא יומין דלא טעמית כלום והוה עמון חד עיגול קצון פלגא ויהבינה ליה אכל וצלי עליהון אמר לון תתקיים לכון נפשיכון כהדין יומא הדך דקיימתון לי נפשי בהדין יומא נפקון בשלם וחזרון בשלם· והוון תמן בני אינש דשמעון קליה· אמרין ליה ולא כן אמרת אילין תרין מי נפקין ולא חזרין אמר אי דהוא גברא שקר דאיסטרולוגייא דידיה שקרין אפילו כן אזלון ופשפשון ואשכחון חכינתה פלגא בהדא מובלא ופלגא בהדא מובלא· אמרו מה טבו עבידתכון יומא דין ותניין ליה עובדא· אמר ומה ההוא גברא יכיל עביד דאלההון די יהודאי מתפייס בפלגות עיגול· רבי חונה משתעי הדין עובדא חד גיור הוה איסטרולוגוס חד זמן אתא בעי מיפוק אמר כדון נפקין חזר ומר כלום אידבקת בהדא אומתא קדישתא לא למיפרש מן אילין מילייא ניפוק על שמיה דבריין קריב למבסה והב לה חמרא ואכלה· מאן גרם ליה דיפל בגין דהרהר· מאן גרם ליה דאישתיזיב בגין דאיתרחץ על ברייה· אמר ליה כל המנחש סופו לבוא עליו· ומה טעמא כי לא נחש ביעקב· כי לו נחש· אמר רבי אחא בר זעירא כל מי שאינו מנחש מחיצתו לפנים ממלאכי השרת· ומה טעמא כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל· אמר רבי חנינא בריה דרבי אבהו כבחצי ימיו של עולם היה אותו רשע עומד כמ"ט כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל· אמ' ר' ירמיה בן אלעזר עתידה בת קול להיות מפוצצת באהלי צדיקים ואומרת כל מי שפעל עם אל יבוא וישול שכרו· רבי ברכיה בשם רבי אבא בר כהנא עתיד הקב"ה לעשות מחיצתן של צדיקים לפנים ממחיצתן של מלאכי השרת ומלאכי השרת שואלין אותן ואומרי' להן פעל אל· מה הורה לכם הקב"ה· אמר ר' לוי בר חיותא ולא כבר עשה כן בעולם הזה הה"ד ענה נבוכדנצר ואמר הא אנא חזי גוברין ד' שריין מהלכין בגו נורא וחבל לא איתי בהון. ומה תלמוד לומר וחבל לא איתי בהון אלא מלמד שהיו סריסים ונתרפו· ורויה די קדמיתא אין כתיב כאן אלא ורויה די רביעאה· הן הוו מכבשין לפניו את האדם· דמי לבר אלהין· אמר ראובן באותה שעה ירד מלאך וסטרו לההוא רשיעא על פיו אמ' ליה תקן מילך ובר אית ליה· חזר ומר בריך אלההון די שדרך מישך ועבד נגו די שלח בריה לית כתיב כאן אלא די שלח מלאכיה ושיזיב לעבדוהי די התרחיצו עלוהי·

הדרן עלך במה אשה יוצאה

כלל גדול אמרו בשבת כל השכח עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת· והיודע עקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת ושבת· והיודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרב' חייב על כל מלאכה ומלאכה· העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא חטאת אחת· ב' אבות מלאכות ארבעים חסר אחת החורש הזורע והקוצר המעמר הדש והזורה הבורר והטוחן והמרקד הלש והאופ'. הגוזז את הצמר המלבנו והמנפסו הצובעו והטווה והמסך והעושה שתי בתי נירין והאורג שני חוטין והבוצע שני חוטין הקושר והמתיר והתופר שתי תפירות והקורע על מנת לתפור שתי תפירות· ג' הצד צבי השוחטו והמפשיטו המולחו המחקו והמעבדו והמחתכו הכותב שתי אותיות והמוחק על מנת לכתוב שתי אותיות· ד' הבונה והסותר המכבה והמבעיר והמכה בפטיש והמוציא מרשות לרשות אילו אבות מלאכות ארבעים חסר אחת·

ה' ועוד כלל אחר אמרו כל הכשר להצניע ומצניעין כמוהו והוציאו בשבת חייב עליו חטאת וכל שאינו כשר להצניע ואין מצניעין כמוהו והוציאו בשבת אינו חייב אלא המצניעו· ו' המוציא תבן כמלוא פי פרה· עצה כמלוא פי גמל· עמיר כמלוא פי טלה· עשבים כמלוא פי גדי· עלי שום ועלי בצלים לחין כגרוגרת· ויבשים כמלוא פי גדי· ואינן מצטרפין זה עם זה מפני שלא שוו בשיעוריהן· המוציא אוכלין כגרוגרת מצטרפין זה עם זה מפני ששוו בשיעוריהן חוץ מקליפיהן וגלעיניהן ועוקציהן וסובן ומורסנן· רבי יהודה אומר חוץ מקליפי עדשים המתבשלות עמהן׃

סליק פירקא

כלל גדול אמרו בשבת כו' מה כלל גדול אמר רבי יוסה בי רבי בון שהוא גדול מכלל שביעית שהשבת חלה על הכל ושביעית אינה חלה אלא על עבודת הארץ בלבד· תמן תנינן כלל גדול אמרו בשביעית מה כלל גדול· אמר רבי יוסה בי רבי בון שהוא גדול מכלל מעשרות שהשביעית חלה בין על אוכלי אדם בין על אוכלי בהמה·

ומעשרות אינן חלין אלא על אוכלי אדם בלבד · תני בר קפרא כלל גדול אמרו במעשרות · מהו כלל גדול אמר רבי יוסה בי רבי בון שהוא גדול מכלל פיאה · שהמעשרות חלין בין על דבר שמכנסו לקיום ובין על דבר שאין מכניסו לקיום · ופיאה אינה חלה אלא על דבר שמכניסו לקיום · ואית דבעי מימר מהו גדול מיכן שיש למטה ממנו · אנן תנינן כל השוכח עיקר שבת תניי דבית רבי כל שאינו יודע עיקר שבת רבי לעזר במתניתין · רבי יוחנן כהדא דתני דבית רבי הא רבי ליעזר אמר כל השוכח עיקר שבת הא אם אינו יודע כל עיקר פטור מן מה דרב תני מתניתן ופתר לה אי זהו שאינו יודע עיקר שבת קטן שנשבה בין הגוים הדא אמרה הוא הדא הוא הדא הא אמר רבי יוחנן כל שאין יודע עיקר שבת הא אינו יודע ושכח חייב מן מה דמר רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי יוסה בן חנינא כל הדא הלכת׳ כרבי ליעזר · ברם כרבנן אינו חייב אלא אחת הדא אמרה הוא הדא הוא הדא · בעון קומי בריה דרבי יסא את מה שמעת מן אבוך מן דרבי יוסי אמר כרבי יוחנן אמר לון רבי חזקיה לא אמר כן אלא רבי סימון בר זכרא הוה פשט עם בריה דר׳ יוסה ושמע מינה כהדא דר׳ ליעזר מטאלין מיליא ·

ועשה אחת ועשה הנה ועשה מהנה ועשה אחת לחייב על כל אחת ואחת ·

הנה לחייב על כולהן אחת · מהנה לחייב על התולדות · או נימר בעבודה זרה הכתוב מדבר · תני רבי זבי קומי רבי יוחנן זיבח קיטר וניסך בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת · אמר ליה רבי יוחנן בבלייא עברת בידך תלתא נהרין ואיתברת אינו חייב אלא אחת עד לא יתברינה בידיה יש כאן אחת אין כאן הנה · מן דתברה בידיה יש כאן הנה אין כאן אחת · ויהו כן בעבודה זרה בעבודתה כעבודת הגבוה בהשתחויה בעבודתה לחייב על כל אחת ואחת בעבודת׳ הגבוה לחייב על כולהן אחת בהשתחויה לחייב על מקצתה · רבי בון בר חייא בשם רבי שמואל בר רב יצחק כתיב אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם והביא פר מצות שהמשיח מביא עליהן פר · יצאת עבודה זרה שאינו מביא עליה פר אלא שעירה בלבד · ותיבון הרי חלבים ועריות הרי המשיח מביא עליה פר · לא אתינן מתני אלא דברים שיש להן תולדות · חלבים אין להן תולדות ·

עריות עשה בהן את המערה כגומר · חברייא אמרין שבת היא לה׳ לחייב על כל שבת ושבת · אמר רבי אילא כתיב כל העושה בו מלאכה יומת לא העושה בו ובחבירו את אמר אין השבתות מצטרפות חולקות · אמר רבי יוסי בי רבי בון כשם שאינן מצטרפות כך אין חולקות · גדול שנשבה בין הגוים רב ושמואל חד אמר מונה ששה ועושה שבת · וחורנה אמר עושה שבת ומונה ששה · רבי יצחק בר אלעזר בשם רב נחמן בר יעקב מונה ששה ועושה שבת · חמשה ועושה שבת ארבעה ועושה שבת שלשה ועושה שבת שנים ועושה שבת אחד ועושה שבת · אמר רבי מנא אין אישתבאי בהלתא הוא עבד בשובתא · רב הוה חייליה להרין מחזירין הוא עבד שובתא · ואין לא להכוה ויחוש לכל הימים כהדא קידש אשה בעילם · רבי יעקב בר אחא איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש · רבי יוחנן אמר חושש לכל הנשים · ריש לקיש אמר אינו חושש לכל הנשים · תמן יש לו הקנה יכול הוא לישא גיור׳ · יכול הוא לישא משוחררת · הכא מה אית לך תמן אמרין חושש לכל הימים ועושה כדי קיום הנפש · תמן תנינן אמר רבי עקיבה שאלתי את רבי אליעזר העושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה מעין מלאכה אחת בעלם אחת מהו חייב אחת על כולן או אחת על כל אחת ואחת אמר לו חייב על כל אחת ואחת מקל וחומר ומה אם הנידה שאין בה תרצאות הרבה וחטאות הרבה חייב על כל אחת ואחת · שבת שיש בה הרצאות הרבה וחטאות הרבה אינו דין שיהא חייב על כל אחת ואחת ·

אמרתי לו לא אם אמרת בנדה שיש בה שתי אזהרות שהוא מוזהר על הנידה והנידה מוזהרת עליו · תאמר בשבת שאין בה אלא אזהרה אחת · אמר לי הבא על הקטנות יוכיח שאין בהן אלא אזהרה אחת וחייב על כל אחת ואחת · אמרתי לו לא אם אמרת כבא על הקטנות שאף על פי שאין בהן עכשיו יש בהן לאחר זמן · תאמר בשבת שאין בה אלא אחד לא עכשיו ולא אחר זמן · אמר לי הבא על הבהמה יוכיח · אמרתי לו הבהמה כשבת · רבי זעירא בשם רב חסדא רבי אילא בשם רבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין בזדון שבת ובשגגת מלאכו׳ שאלו בנדה תנינן מלאכות הרבה לא על השבתות הוא מתחייב · רבא בשם רב חסדא אמר בשגגת שבת ובזדון מלאכות שאלו בנדה תנינן שבתות הרבה לא על המלאכות מתחייב · הא רבי זעירא בשם רב חסדא אמר רבי אילא ורבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין בזדון שבת ובשגגת מלאכות שאלו חודי ליה והוא לא הודי מן מה דמר רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי יוסי בי רבי חנינה כל הדא הלכתא כרבי ליעזר ברם כרבנן אינו חייב אלא אחת ·

הדא אמרה דלא חודי ליה הוי רבי בא בשם רב חסדא אם בשגגת שבת ובזדון מלאכות שאלו הודי ליה לא הודי ליה · אמר רבי זעירא קומי רבי יסא מתניתא אמרה דלא הודי ליה דתני יודע אני שהוא שבת ויודע אני שהוא מלאכה · אבל איני יודע אם מלאכה היא זו שחייבין עליה כרת אם מעניין אבות מלאכות עשה חייב על כל מלאכה ומלאכה · אם מעניין מלאכה אחת עשה חייב על כל העלם והעלם מפני שהן העלימות הרבה · אבל אם היה העלם אחד אינו חייב אלא אחת · מן מה דלא מתיב לה הדא אמרה דלא הודי ליה הא רבי זעירא בשם רב חסדא רבי אילא בשם רבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין בזדון שבת ובשגגת מלאכות ושאלו הא בשגגת שבת ובזדון מלאכות אף רבי אליעזר יודי לרבי עקיבה שאינו חייב אלא אחת ויתיביניה רבי עקיבה הרי מזיד בשבת ושוגג במלאכות הרי יש בה הרצאות הרבה וחטאות הרבה ואת מודי ליה שאינו חייב אלא אחת · מן מה דלא מתיב לה הדא אמרה הוא הדא הוא הדא · הא רבי בא בשם רב חסדא אמר בשגגת שבת ובזדון מלאכות ושאלו הדה בזדון שבת ובשגגת מלאכות אף רבי עקיבה יודי לרבי אליעזר שהוא חייב על כל אחת ואחת · ויתיביניה רבי אליעזר הרי שוגג בשבת מזיד במלאכות הרי אין בה הרצאות הרבה וחטאות הרבה ואת מודי לי שהוא חייב על כל אחת ואחת · מן מה דלא מתיב ליה הדא אמרה הוא הדא הוא הדא · הא רבי בא בשם רב חסדא אמר בשגגת שבת ובזדון מלאכות שאלו ולא משום שגגת שבת את תופסו ·

רבי חזקיה בשם רבי בא שתים שאלו מזיד בשבת · ושוגג במלאכות שיהא חייב על כל אחת ואחת שוגג בשבת ומזיד במלאכות מהו לעשות את התולדות כעיקר אמר רבי יעקב בר דסיי ותניי דבית רבי כן העושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה · מעין מלאכה אחת בהעלם אחת מהו חייב אחת על כולם או אחת על כל אחת ואחת · מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת הדא היא מזיד בשבת ושוגג במלאכות · שבתות הרבה מעין מלאכה אחת הדא היא שוגג בשבת ומזיד במלאכות · הא רבי זעירא בשם רב חסדא ור׳ אילא בשם ר׳ שמעון בן לקיש תריהון אמרין בזדון שבת ובשגגת מלאכות שאלו · ויש אדם מתחייב על הזדון את נותן שגגת מלאכות על זדון שבת · ודכוותה שוגג בשבת ומזיד במלאכ׳ את נותן שגגת שבת על זדון מלאכו׳ לחייב על כל אחת ואחת · ולית לר׳ אליעז׳ לאחת לחייב על כל אחת ואחת · אשכח תני בשם ר׳ אליעז׳ גדול שנשבה לבין הגוים חייב על כל אחת ואחת · מה בין מזיד בשבת ושוגג במלאכות · מה בין שוגג בשבת ומזיד במלאכות · אמ׳ ר׳ יוסה ולמה מזיד בשבת ושוגג במלאכות חייב על כל אחת ואחת שאם אומר את לו מלאכה היא זו הוא פורש מכב׳ ועושה מלאכות אחרות · ולמה שוגג בשבת ומזיד במלאכות אינו חייב אלא אחת שאם אתה לו שבת הוא זו מיד הוא פורש · שגג בזה ובזה רב המנונא אמ׳ אינו חייב אלא אחת · אמר ליה ר׳ זעירא ולאו כל שכן הוא אלו מזיד בשב׳ ושוגג במלאכות אינו חייב על כל אחת ואחת מפני שנתוסף לו שגגת מלאכות שבת או כדשגגת מלאכות · רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא קצר חצי גרוגרת בשבת זו בזדון שבת ובשגגת מלאכות וחצי גרוגרת שבת זו בשגגת שבת ובזדון מלאכות שגגות שבו מהו שיצטרפו איפשר לומר שבתות מחולקות שבתות מצטרפות · תמחויין חולקין ותמחויין מצטרפין · אמר ליה איני יודע טעם תמחוי ולא מתניתא הא כתב אות אחת בחול ואות אחת בשבת רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר · אמר רבי עזריה קומי רבי מנא תיפתר בזדון · אמר ליה ולא כל שכן הוא מה אם הזדון שאינו חולק אינו מצטרף · שגגה שהיא חולקת לא כ״ש שלא תצטרף · א״ר חנניה לא אמר כן אלא קצר חצי גרוגרות בשחרית בזדון שבת ובשגגת מלאכות וחצי גרוגרת בין הערבים בשגגת שבת ובזדון מלאכות שגגות שבו ושגגות שבו מהו שיצטרפו · א״ר מנא אף על גב דלא א״ר יוסה דא מילתא אמ׳ דכוותיה אכל חצי זית בדיעת הקודש ובהעלם טומא׳ וחצי זית בעלם הקודש ובידיעת הטומאה העלם שבו והעלם שבו מהו שיצטרפו · ניחא שבת שבאו לה ימי החול בנתיים · גבי נידה מה אית לך · ריש לקיש אמר תיפתר בנדה קטנה שבאו לה ימי הפסק טהרה בנתיים · רבי אלעזר בי רבי שמעון אומר כך שאלו בא על נדה · אחת חמש בעילו׳ בעלם אחד מהו חייב אחת על כולם או אחת על כל אחת ואחת · אמר ליה חייב על כל אחת ואחת · וקשיא אילו קצר וקצר בעלם אחד כלום הוא חייב על כלם אלא אחת · רבי אחא בשם ר׳ חנינא בן רבי מנא מקשי לה · ולא כן אמר רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי יסא בן חנינא כל הדא הלכתא כרבי אליעזר ברם כרבנן אינו חייב אלא אחת אף הכא לא יהא חייב אלא אחת · אמר רבי יוסה קימתיה כיי דמר רבי אחא בשם רבי חנינא לית כן כרבנן דקיסרין בשם רבי ניסא כל הדא הלכתא דרבי אליעזר הוא וכל דיפוק מינה הלכה כולה כרבי אליעזר · אבות מלאכות ארבעים חסר אחת מניין לאבות מלאכות מן התורה רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן כנגד ארבעי׳ חסר אחת מלאכ׳ שכתוב בתורה · בעון קומי ר׳ אחא כל הן דכתי׳ מלאכות שתים · אמר רבי שיין אשגרת עיסה דרבי אחא בכל אוריתא ולא אשכח כתיב דא מילתא · בעיא דא מילתא ויבא הביתה לעשות מלאכתו מנהון ויכל אלה׳ ביום השביעי מלאכתו אשר עשה · מנהון תנא רבי שמעון בן יוחי ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה׳ אלהיך לא תעשה מלאכה · הרי זה בא להשלים ארבעים חסר אחת מלאכות שכתוב בתורה · רבי יוסי בי רבי בון בשם ר׳ שמואל בר נחמני כנגד ארבעים חסר אחת פעם שכתוב במשכן עבודה ומלאכה · אמר רבי יוסי בן חנינא וזה הדבר אין כתיב כאן אלא אלה הדברים דבר דברי דברים מיכן לאבות ולתולדות · ר׳ חנינא דציפורין בשם ר׳ אבהו אל״ף חד · למ״ד תלתין · ה״א חמשה · דבר חד · הדברי׳ תריי מיכן לארבעים חסר אחת מלאכות שכתוב בתורה · רבנין דקיסרין אמרין מן אתרה לא חסרה כלום · אל״ף חד · למ״ד תלתין · ת׳ תמניא · לא מתמנעין רבנן דרשין כין ה״א לחי״ת · ר׳ יוחנ׳ ור״ש בן לקיש

לק"ש עבדין הוויי בהדא פירקא תלת שנין ופלגא אפקון מיניה ארבעין חסר אחת תולדו' על כל חדא וחדא מן דאשכחון מיסמוך סמכין הא דלא אשכחון מיסמוך עבדוניה משום כבה בפט"ש· בנוי דר' חייא רובא עבדון הוויי בהדין פירקא שיתא ירחין אפקון מיניה שית מילין על כל חדא וחדא· בנוי דרבי חייא רובא הוויי בשיטת אבוהון דתני רבי חייא הקוצר הבוצר המוסק הגודר התולש האורה כולהן משום קוצר· אמר רבי סידור יהודה בר' עבדין הוי במבשירין שיתא ירחין בסופא אתא חד תלמיד מן דרבי סימאי ושאיל ליה ולא אגיב"ה· אמר ניכר הוא זה שלא עבר על פיתחה של תורה· ארבעים אבות מלאכות חסר אחת·

ליידא מילה שאם עשאן כולם בעלם אחד אינו חייב אלא אחת· תנא רבי זכאי קומי רבי יוחנן זיבח קיטר וניסך בעלם אחד חייב על כל אחת ואחת·

אמר ליה רבי יוחנן בבליא עברת בידך תלתא נהרין ואיתברת אינו חייב אלא אחת עד לא יתבריניה בידיה יש כאן את ז' ואין כאן הנה' מן דתברה בידיה יש כאן הנה ואין כאן אחת' רבי בא בר ממל בעא קומי דר' זעירא והא חייב על כל אחת ואחת· כמה דתימר גבי שבת לא תעשה כל מלאכה כלל· לא תבערו אש בכל מושבותיכם פרט· הלא הבערה בכלל היתה ויצאת מן הכלל ללמד לומר מה הבערה מיוחדת מעשה יחידי וחייבין על"ה בפני עצמה אף כל מעש' ומעש' שיש בו לחייב עליו מפני עצמו אף הכ' לא תעבדם כלל לא תשתחוה להם פרט והלא השתחויה בכלל היתה ולמה יצאת מן הכלל ללמד מה השתחויה מיוחדת מעשה יחידי וחייבין עליה בפני עצמה אף כל מעשה ומעשה שיש בה לחייב עליו בפני עצמו א"ל בשבת כלל במקום אחד ופרט במקום אחר ובעבודה זרה כלל שהוא בצד הפרט· אמר ליה והכתיב לא תשתחוה לאל אחר זובח לאלהים יחרם. הרי כלל במקום אחד ופרט במקום אחר אמר ליה כיון שאת לומ' מצדו אפילו כלל במקו' אחד את למד· חברייא אמרין לא שנייא בין שכלל במקום אחד ופרט במקום אחר בין שכלל ופרט במקום אחד כלל ופרט הוא בשבת כלל ואחר כך פרט' בעבודה זרה פרט ואחר כך כלל' רבי יוסי אמר לא שנייא בין שכלל ואחר כך פרט בין שפרט ואחר כך כלל בין שכלל ופרט וכלל כלל ופרט הוא בשבת כלל בעבודתה ופרט בעבודתה· בעבודה זרה כלל בעבודתה ופרט במלאכות הגבוה· אמר רבי מנא הבערה שלא לצורך יצאת' השתחויה לצורך יצאת ללמד על עצמה שאינה מעש'· אתיא כהיא דתני חזקיה זובח לאלה' יחרם יצאת זביחה ללמד על הכל השתחויה ללמד על עצמה שאינה מעשה או חילף דבר שהוא מעשה מלמד ודבר שאינו מעשה אינו מלמד דמר רבי ירמיה הבערה לצורך יצאה ללמד על בתי דינים שלא יהו דנין בשבת ומה טעם נאמ' כאן בכל מושבותיכם ונאמר להלן והיו אלה לחקת משפט לדורתיכם בכל מושבותיכם מה מושבותיכם שנ' להלן בבתי דינין הכתו' מדבר· אף מושבותיכם שנאמ' כאן בבתי דינין הכתוב מדבר· א"ר שמואל בר אבודמא מכיון דתימר לצורך יצאת כמי שיצאת שלא לצורך· ודבר שיצא שלא לצורך מלמד הדא אמרה דבר אחד שיצא לצורך אינו חולק' ושלא לצורך חולק· שני דברים שיצא. מן הכלל מהו שיחלוקו· נישמעינה מן הדא מניין המעלה בבשר חטאת ומבשר אשם ומבשר קדשי הקדש' ומבשר קדשי' קל' ומותר העומר ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות ומן השאור ומן הדבש עובר בלא תעשה ת"ל כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' הא כל ש"ש ממנו לאישים הרי הוא בבל תקטירו· רבי אלעזר שאל לרבי יוחנן יצאו שתי הלחם וילמדו על הקדשים לכבש א"ל כהד' דתני המזבח אין לי אלא המזבח ומניין לרבו' את הכבש ת"ל ואל המזבח לא יעלו יכול לעבודה ושלא לעבודה ת"ל לריח ניחוח לא אמרתי אלא לעבודה· אמר ליה אותם מיעוט אילו חייבין עליהן לכבש· ואין שאר כל הקדשים חייבין עליהן לכבש מפני שכתוב אותם הא אינו כתוב אותם מלמדין הדא אמרה שני דברים שיצאו מן הכלל אינ' חולקין· אמ' ר' חנניה בריה דרבי הלל לחלוק אינן חולקין הא ללמד מלמדין' רבי יוסי בי רבי בון לא אמר כן אלא רבי אלעזר שאל לרבי יוחנן ויצאו שתי הלחם וילמדו על כל הקדשים לכבש' אמר ליה אותם מיעוט אלו חייבין עליהן לכבש ואין שאר כל הקדשים חייבין עליהן לכבש· הדא אמרה דבר אחד שיצא מן הכלל לצורך אינו חולק ושלא לצורך חולק' ושני דברים שיצאו מן הכלל אינן חולקין וכרבי ישמעאל חולקין דאמר רבי בון בר חייה דברי רבי ישמעאל שני דברים שיצאו מן הכלל חולקין דתני רבי ישמעאל לא תנחשו ולא תעוננו' והלא הניחוש והעינון בכלל היו ויצאו מן הכלל לחלוק כלל בהכרת ופרט בהכרת' מילתיה דרבי יוחנן אמרה כלל ופרט הוא דמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן כי כל אשר יעשה מן התועבות האלה ונכרת' אחותו בכלל היית ויצאת מן הכלל לחלוק על הכלל· והתיב רבי אלעזר והכתיב ערות אחות אמך ואחות אביך לא תגלה כי את שאירו הערה·

א"ל לצורך יצאת לידון בעריה· א"ל והכתיב ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגילה את ערותה את מקורה הערה' אמר ליה לצורך יצאת לידון בה את המערה כגומר· שלא תאמר הואיל ואין חייבין עליה משם טומאה לא נעשה בו את המערה כגומר לפום כן צריך מימר חייב על כל אחת ואחת· אמר ל' והכתיב ואיש אשר ישכב את דודתו ערות דודו גלה' אמ' ליה לצורך יצא' לידון בעריי· והכתיב ואיש אשר יקח את אשת אחיו נדה הוא' אמר ליה לצורך יצאת לידון בעריי' דמר רבי יוחנן כל הזן דכתיב ערירים יהיו המין בלא בנים: ערירים ימותו קוברין את בניהן· אמר רבי יוסה דודתו לצורך יצאת למעט את אשת אחיו מאמו· נאמ' כאן דודתו· ונאמ' להלן או דודו או בן דודו יגאלנו· מה דודו שנאמר להלן כאחי אביו כאביו הכתוב מדבר' אף דודתו שנ' להלן באחות אביו מאביו הכתוב מדבר' אף את אשת אחיו למידה מדודתו· מה דודתו שנאמר להלן באחות אביו מאביו הכתוב מדבר אף אשת אחיו שנ' כאן באש' אחיו מאביו הכתוב מדבר' עד כדון כר' עקיבה· כרבי ישמעאל דתני רבי ישמעאל נאמ' כאן אשת אחיו· ונאמר להלן איש אשר יקח את אשת אחיו נדה היא' מה נדה יש לה היתר לאחר איסורה' אף אשת אחיו מאביו יש לה היתר לאחר איסורה·

יצאת אשת אחיו מאמו שאין לה היתר לאחר איסורה' הא ר' ישמעאל מקשי לה מנן תיתי ליה רבי אבהו רבי אלעזר בשם רבי הושעיה שני לאוין וכר' אחת לאוין חולקין כריתו'· ומה טעמא על בשר אדם לא ייסך ובמתכונתו לא תעשו כמוהו· וכתיב איש אשר ירקח כמוהו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו' הרי יש כאן שני לאוין וכרת אחת לאוין חולקין' כריתות מה עבד לה ר' יוחנן כאנש' הכתוב מדב' ובא' אחותו ללמד על כל הנשים· ולית לר' אליע' כן' אית ליה לא תקרבו אחד האיש ואחד האשה· ומה עבד לה רבי יוחנן פתר לה ואינו בחוזר ועוד מן הדא שמואל בר אבא בעא קומי רבי זעירא ויצאו שלמים ויחלוקו לאוין על כל הקדשים לטומאה· אמ' ליה לצורך יצאו למעט את קדשי בדק הבית ומעילה שלא יהו חייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא ולא כתניתא הא קדשי מזבח מצטרפין זה עם זה למעילה לחייב עליהן משום פיגול ונותר וטמא מה שאין כן בקדשי בדק הבית' אמר ליה כבין שאין מצטרפין חולקין· אמר רבי חנינא וכיני יחלוקו ולא יצטרפו· כלל בעשה ופרט בלא תעשה. מילתיה דר' אלעזר אמ' כלל ופרט הוא דא"ר אלעזר לוקין על ידי חרישה בשביעית' רבי יוחנן אמר אין לוקין על ידי חרישה בשביעית' ומה טעמא דרבי אלעזר ושבתה הארץ שבת לה' כלל· שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר פרט· הזרע והזמיר אף הן בכלל היו ולמה יצאו להקיש אליהן לו' לך מה הזרע והזמיר מיוחדין שהן עבודה בארץ ובאילן. אף אין לי אלא דבר שהוא עבודה בארץ ובאילן מה עבד לה רבי יוחנן שני דברים הן ושני דברים שיצאו מן הכלל אינן חולקין' ולית לרבי אליעזר חולקין אית ליה לחלוק אינן חולקין· הא ללמד מלמדין' ולית לרבי יוחנן מלמדין שנייא הוא שכלל בעשה ופרט בלא תעשה ואין עשה מלמד על לא תעשה ואין לא תעשה מלמד על עשה: אמר רבי אלעזר ועשה מלמד על לא תעשה ואין לא תעשה מלמד על עשה' על דעתיה דר' יוחנן ניחא מותר לחפור בה בורות שיחין ומערות· על דעתיה דרבי אלעזר מהו לחפור בה בורות שיחין ומערות· כשם שאין מלמדין לענין איסור' כן לענין היתר לא ילמדו·

אמר רבי בא קרטיגנאה טעמא דרבי יוחנן שש שנים תזרע ולא בשביעית· שש שנים הזמר כרמך ולא בשביעית כלל לא תעשה שהוא בא מכח עשה הוא עובר בעשה' רבי יוסה אומר אפילו עשה אין בו' רבי ירמיה אומר עובר בעשה'

הליידא מילה כתיב ושבתה הארץ שבת לה' לעניין ל'א תעשה שבו' יכול יהו לוקין על התוספת' ר' יוחנן פתר מתניתא יכול יהו לוקין על ידי חריש' בשביעית רבי אלעזר פתר לה מתניתא יכול יהו לוקין על איסור שני פרקים הראשונים·

אית תניי תני שש שנים תזרע שדך ושש שנים הזמור כרמך' ואית תניי תני שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר' מאן דמר שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר כרמך מסייע לרבי יוחנן· ומאן דמר שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר מסייע לר' אלעזר· מתניתא פליגא לרבי אלעזר השמר בלא תעשה' פן בלא תעשה·

וכתיב שם תעלה עולותיך ושם תעשה' שם תעלה זו העלייה' ושם תעשה זו שחיטה וזריקה· מה העלייה שהיא בעשה הרי הוא בלא תעשה· אף שחיטה וזריקה שהן בעשה יהו בלא תעשה· כגין דכתיב שם תעלה ושם תעשה' הא אילולא הוה כתיב שם תעלה ושם תעשה אין עשה מלמד על לא תעשה ואין לא תעשה מלמד על עשה' מה עבד לה ר' יוחנן שלא תאמר כמה דתימר גבי שבת חפר חרץ נעץ אינו חייב אלא אחת· ודכוותה שחט זרק והעלה אינו חייב אלא אחת לפום כן צרך מימר חייב על כל אחת ואחת' כל הן דתנינן אבות יש להן תולדות' תמן תנינן ארבע אבות נזקין' השור זה הקרן נגיחה ודחיפה אב·

תני רבי חייה נשך רבץ בעט תולדות לקרן· תמן תנינן אבות הטומאה השרץ ושכבת זרע· תולדות השרץ· אי זהו רבי יודה בשם רבי נחום מרפות· מהו מרפות מגעות' אב הטומאה מטמא את הכל· וולד הטומאה אינו מטמא אלא אוכלין ומשקין וכלי חרש' אוכלין ומשקין וכלי' אינן נעשין אב הטומאה לטמא זיבה' והבא תנינן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת· חרישה אב· תני רבי חייה חפר חרץ נעץ תולדות לחרישה· כל אבות מלאכות מן המשכן למדו' מה חרישה היתה במשכן שהיו חורשין ליטע סממנין· כמה יחרוש ויהא חייב רבי מתניה אמר כדי ליטע כרישה· רבי אחא בר רב כדי ליטע זכרותה של חיטה'

תמן תנינן זרע קישואין שנים חייב· זרע דילועים שנים· זרע פול מצרי שנים' תני חטים מדיות שתים· רבי שמואל בשם רבי זעירא חטין על ידי שהן חביבות עשו אותן כשאר זירעוני גינה שאינן נאכלין לכל דבר שהוא להניית קרקע חייב משום חורש· החופר החורץ והנועץ המדייר המעדר והמבל המכבד והמרבץ

המפעפע גושים · והמכרה כחרשים והמצית את האור בחושת קנים ובאג' תמרים ונר' זעירא אמת ומי' שהוא מכשר' צדדיה לזריעה המסקל והבונ' מדריגו' הממלא את הבקעים שתחת הזתים והעושה עוגיות לגפנים וכל דבר שהוא לתקי' קרקע חייב משום חורש · רבי חייה בשם רבי יוחנן המבשל נבילה ביום טוב אינו לוקה שהותר מכלל בישול ביום טוב · רבי שמעון בן לקיש אמר לוקה שלא הותר מכלל בישול אלא לאכילה בלבד · התיב רבי בא בר ממל על דרבי יוחנן מעתה החורש ביום טוב אינו לוקה שהותר מכלל חרישה ביום טוב · רבי יוסה בשם רבי אילא לא התורה חרישה כדרכה · רבי שמי אמר קומי רבי יוסה ר' אחא בשם רבי אילא דרבי שמעון היא דר"ש אמר עד שיהא לו צורך בגופו של דבר · קם רבי יוסה רבי אחא אמר ליה את אמרת דא מילתא ולא כן אמר ר' יוחנן דברי רבי מאיר עשרים וד' דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל וזה אחד מהם ניכר כ"ג אלא ר' מאיר ור' שמעון שניהן אמרו דבר אחד ולכן סברנן מימר ר' יוסי ור' שמעון שניהן אמרו דבר אחד · מימר ר' מאיר ורבי יוסי ורבי שמעון שלשתן אמרו דבר אחד אלא מילין דצריכין לרבנן פשיטן לכן פשיטן לרבנן קצר לצורך עשבים חייב משום קוצר ואינו חייב משום מייפה את הקרקע · לא צורכה דלא קצר לייפות את הקרקע · מה שיהא חייב משום קוצר ומשום מייפה את הקרקע אפילו תימר דרבי שמעון היא כרם כרבנן מכל מקום הרי חורש מכל מקום הרי קוצר · אמר רבי מנא מיליהון דרבנן מסייעין לרבי יוסי דמר רבי חייא בשם רבי יוחנן דג שסחטו אם לגופו הרי זה פטו' · אם להוצי' ציר חייב ואפי' תימר דר"ש הוא דמר כרם כרבנן מ"מ הרי סוחט מכל מקו' הרי הוצי' ציר · כל דבר שהוא מבחיל את הפירי חייב משו' זורע · הנוטע והמבריך והמרכיב והמקרסם והמזרד והמפסל והמזהם והמפרק והמאבק המעשן והמתליע הקוטם והסך והמשקה והמנקב והעושה בתי' וכל דבר שהוא להבחיל את הפירי חייב משום זורע · זעירא רב חייא בר אשי בשם מנא והנוטע בשבת חייב משום זורע · רבי זעירא אמר הזומר כנוטע · נטע וזמר בשבת על דעתיה דמנא חייב שתים על דעתיה דר' זעירא אינו חייב אלא אחת כלום אמר רבי זעירא לא הזומר כנוטע ולמה הנוטע מום"ה וכל זה בכלל זריעה ויצאה זמירה להחמיר על עצמה · מפני שיצאת זמירה להחמיר על עצמה את פוטרו משו' זורע הרי לא שנייא נטע וזמר בשב' בין על דעתיה דרב מנא בין על דעתיה דר' זעירא חייב שתים · והקוצר · תני ר' חייה הקוצר והבוצר המוסק והגודר והתולש והאורה כולהן משום קוצר · הדן דגזז ספת גומי קרולין חייב משום קוצר ומשום נוטע · הדן דגזז מססר כרתין כרפס גרגר טריקסימן בשומן נענע חייב משום קוצר ומשום זורע · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי שמעון בן לקיש הנותן עציץ נקוב על גבי עציץ נקובה חייב עליה משום קוצר ומשום זורע · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי שמעון בן לקיש הקוצץ קורת שקמה חייב עליה משום שלש · אמר רבי יוסי בי רבי בון ולא פליגין הקוצצה חייב משום קוצר ומשום זורע · המחזקה חייב משום מכה בפטיש · רבנן דקיסרין אמרין הדן דצייד כוורא וכל דבר שאתה מבדילו מחיותו חייב משום קוצר · והמעמר · רבי שמואל בר ססרטאי בעי תולדות העימור אי זו היא · רבי יוסי שמעית טעם מן דרבי שמעון בשם רבי אחא ולית אנא ידע מה שמעת מי כדון הדן דכתית אורז שערין חליקה חייב משום דש · הדן דששה צלין צימוקין מסוסלה בוקלטה חייב משום מעמר כל שהוא נתגע באוכל חייב משום מעמר · בקליפה משום דש · הדא איתתא כד מערבא בזיתא משום מרקדה · כד מפרכייא בראשייא משום דשה · כד מתברא בצדדיא משום בודרת · כד מספייא מטם טוחנת · כד מנפייא משם זורה גמרה מלאכתה משם מכה בפטיש · הדן כיתנייא בקופנה משם דש · במערוכה משם טוחן · באפסטיתה משם זורה בכף משום בורר · כד מפלג משם מנפס · כד מתלש משם מוחק · גמר מלאכתו משם מכה בפטיש · הדן דשחק תומא כד מפרך ברישייא משום דש · כד מבחר בקלופייתה משום בורר · כד שחק במדוכתה משום טוחן · כד יהיב משקין משום דש · גמר מלאכתן משום מכה בפטיש הדן סיקורה כד מבחר בגרדיה בקלופיתיה משו' בור' · כד מבתת בברגזייה משו' דש · כד שחיק במדוכתיה משום טוחן · כד יהיב משקן משו' לש . כד משקע באנטרין משום בונה · כד מקטע בגומא משם מוחק · גמר מלאכתו משם מכה בפטיש · רבי חייה בשם רבי יוחנן דגים שסחטן אם לגופן פטור · ואם להוציא ציר חייב · רבא אמר כבשים שסחטן אם לגופן מותר ואם למימיהן אסור · שלקות בין לגופן בין למימיהן אסור · שמואל אמר אחד כבשים ואחד שלקו' בין לגופן בין למימיהן אסור · אמר רבי חזקיה הדא דרב פליגא על דר' יוחנן · אמ' ליה רבי מנא למה דהכן אמ' אסור ומותר · ודהכן אמר חייב ופטור · א"ר בא בר ממל בצל שריסקו אם ליתן טעם אסור · אם להוציא שרפו מותר · רבי זעירא בשם רב הונא צנון טומנו במלח ובלבד שלא ישהא · ר' זעירא בשם רב הונא כליו בבית האומן לובשן ואם יתקרע יתקרע · ר' זעיר' בשם רב הונא נסתבכו בגדיו בקוצים הרי זה מפשרן במקום צנעה ובלבד שלא יקרע · א"ר זעירא בשם רב הונא נטל שט על בגדיו הרי זה ממרחו בידו אחת ובלבד שלא יכסכס · רבי זעירא בשם רב הונא הדן מנעה בחורא שרי ובתלת אסור · וכתרתיי צריכה · הדן דסחי רב הונא ורב יהודה חד אמר הבין שרי והבין אסור · וחרנה אמר בין הבין ובין הבין אסור · רבי אבא בר זמינא עאל מיסחי עם ר' זעירא ולא שבקיה עבד דלא הבין הדלא הבין · נפלו מים על בגדיו רב הונא ורב ירמי' חד אמ' מנערה שרי ומנחקה אסור · וחרנה מחלף · רבי בא בר חייא בר אשי זה שרוקק מבליעו בבסותו ואינו חושש · רבי בא בשם רבי חייה בר אשי איתפלגון רבי חייה רובא ורבי שמעון בר' חד אמר רוקק ושף · וחרנה אמר אינו רוקק ושף מה פליגין כשאין שם פסיפס אבל יש שם פסיפס רוקק ושף · רקק והפריחתו הרוח חייב משום זורה · וכל דבר שהוא מוסר לרוח חייב משום זורה · והבורר · אמר רבי יוחנן יש שהוא בורר צרורות כל היום ואינו מתחייב · יש שהוא נוטל כגרוגרת ומיד מתחייב · הך עבידה הוה יושב על גבי כרי ובורר צרורות כל היום אינו מתחייב · נטל לתוך ידו כגרוגרת ובירר חייב · רבי יוסה בעי עשה כן בשבת על דעתיה דבית שמאי מהו שיהא חייב · אמר ליה ר' יוסה ולמה לא · אילו עשה כן בשבת על דבית הלל שמא אינו חייב והבא חייב · א"ר מנא יאות אמר ר' יוסה אבה לא אתיא אלא על דבית שמאי למה שהותר מכל ברירה בי"ט לא הות' מכלל ברירה בשבת. בירר אוכלים מתוך אוכלים חזקיה אמר חייב · רבי יוחנן אמר פטור · מתניתא פליגא על חזקיה דאמר בורר ואוכל בורר ומניח על השולחן · ר' בון בר חייה בשם ר' שמואל בר רב יצחק תיפתר שהיו אורדין אוכלין ראשונה ראשונ' · והתני ובלבד שלא יבור את כל אותו המין · אם עשה כן בשבת חייב על דעתיה דחזקיה שכן הבורר מדרכו בשבת חייב · על דעתיה דרבי יוחנן שכן הבורר מדרכו במקו' אחר חייב · על דעתיה דחזקיה אפילו עיגולי' מן גוא עיגולין אפילו רמונים מן גוא רמונים · או כיני אפילו בני נש מן גו בני נש · מיי כדון כל עמא מודיי להדא דרבי אימי דרבי אימי הוה ליה אורדין אפיק קומיהון הורמסין תפסיליין · אמר לון דבון דעתיכון דאתון מיכול קינסיא · בסופא תני אין בודרין לא שוחקין ולא מרקדין · הבורר והטוחן המרקיד בשבת נסקל · ביום טוב סופג את הארבעים · והא תנינן בורר כדרכו בחיקו ובתמחוי · אמר רבי חנינא ענתנייא דרבן גמליאל היא דרבן גמליאל אומר אף מדיח ושולה · והא תנינן של בית רבן גמליאל היו שוחקין את הפילפלי' בריחים שלהן · מותר לטחון ואסור לבור · רבי יוסה בשם רבי אילא לא התורה שחינה כדרכה: ומניין שאין בודרין ולא טוחנין ולא מרקדין · רבי יוסי בשם רבי שמעון בן לקיש כל מלאכה לא יעשה בהם עד ושמרתם את המצות · תני רבי יוסי בעי כלום למדו לתבשיל אלא מיכן רבי יוסה לא אמר כן אלא ר' יוסה בשם רבי שמעון בן לקיש אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם · עד ושמרתם את המצות · תני חזקיה ופליג אך הוא הרי אלו מיעוטין שלא לקצור ולא לטחון ולא להרקיד ביום טוב · רבי זעירא רב חייה בר אשי בשם שמואל המשמר חייב משום בורר · אמר רבי זעירא לא מסתברא דלא משום מרקד · רבי יונה ורבי יוסה תריהון אמרין בקדמיתא הוינן אמרין יאות · אמר רבי זעירא ומה המרקד קמח מלמטן וסולת מלמעלן אף המשמר יין מלמטן ושמרין מלמעלן · ולא הוינן אמרין כלום · למה שהותר מכלל ברירה הותר מכלל שימור · הותר מכלל ברירה בורר כדרכו בחיקו ובתמחוי · והותר מכלל שימור אף נותנין לתלויה בי"ט · ולא הותר מכלל הרקד' דמר רבי חנינא בן יקא בשם רב יהודה אין שונין את הקמח אבל מרקדין לאחורי הנפה · אין תימר משום מרקד הוא יהא אסור · אמר רבי יוסה בי ר' בון הדא כרבי יהודה דתני בשם רבי יהודה אבל במכשירי אוכל נפש התירו בעייא דא מילתא מהו לשנות את הקמח לאחורי הנפה כרבנן · והטוחן · הדן דשוחק מלח חסף פילפלין חייב משום טוחן · הדן דחשר גירגבסין מרץ חול עפר חייב בו משום מרקד · הדן דגבל גירגבסין עפר קילורין מלוגמא סממנין חייב משום לש · הלש והמקטף והעורך כולהן משום לש · רבי בא בר ממל בעי תמן את אמר חייב על לישתה ועל עריכתה. ועל אפייתה · והבא את אמר הבין · אלא תמן יש לו לחלוק חייב על כל אחת ואחת · ברם הכא אינו חייב אלא אחת · את חמי אפייה תולדת לבישול ואת אמר הבין · אלא כגון דתנינן סדר עיסה תמנתה עסקן · הדן דאוין גירקדרין משיח כילוס שרי זיפות שרי מסרין · ר' אבהו בשם רבי יוסה בר חנינה המתיך אבר חייב משום מבשל · הצולה והמטגן השולק והמעשן כולהן משום מבשל · בישל בחמי טבריא מהו · חזקיה אמר אסור · רבי יוחנן אמר מותר · אמר רבי מנא אזלית לקיסרין ושמעית רבי זריקן בשם חזקיה לחזקיה צריכה ליה פסח שנתבשל בחמי טבריא מהו · הרין אמורין חד אמר אסור · וחרנה אמר מותר · מאן דמר אסור אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל במים · ומאן דמר מותר כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו · כל אלין שיעוריא אם לאוכלין כגרוגרת · אם לברמה כמלוא פי גדי · אם לבשל כדי לבשל ביצה קלה · אם לארוג כמלוא רוחב הסיט כפול · אם לטוות כמלוא רוחב סיט כפול · הגוזז את הצמ' · גזז סתם מהו · נישמעינה מן הדא · הוציא דיו אם בקולמוס כדי לכתוב שתי אותיות · אם להגיה כדי להגות אות אחת · תמן תנינן השוחט את הבכור עושה מקום לקופיץ מיכן ומיכן ותולש את השיער ובלבד שלא יזיזנו ממקומו וכן התולש את השיער לראות מקום מום · רבי אילא בשם ר"ש בן לקיש התולש מן הקדשים פטור · א"ר יעקב בר אחא ריש לקיש כדעתיה דאיתפלגון התולש בקדשים רבי יוחנן אמר חייב · רבי שמעון בן לקיש אמר פטור · רבי ירמי' בעי מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש דאיתפלגון התולש כנף בעוף והמורט והקוטמה חייב משום שלש · אמר רבי יוסי בי רבי בון ולא פליגין התולש

חייב משום גוזז · המורטה חייב משום ממחק · והקוטמה חייב משום מכה בפטיש · ולא דכ״יא עוף שאין לו גיזה · תלישתה היא גיזתה · כרם הבא אינו חייב עד שיגוז · תדע לך שהוא כן דתני תלש מן המיתה חייב תלישתה זו היא גיזתה · המלבנו ההן דמנפר עמר מנין נחבלין אליקה · הדא אית׳ דשרקה אפה דשרק מעזלה · ההן חייטא דיהב חוטא גו פומיה · רב בהן בשם רבנין דקסרין המינטטן חייב משום מלבן · המנפסו · ההן דנפיס סיב הוצין גומא חייב משום מנפס · הצובעו · מה צביעה היתה במשכן שהיו משרבטין בבהמה בעורות אלים מאדמ׳ · אמר רבי יוסי הדא אמרה העושה חבורה ונצרר בה דם חייב · המאדם אודם בשפה חייב · המוציא דם חייב משום נטילת נשמה שבאותו מקום · הצר צורה הראשון חייב משום כותב והשני חייב משום צובע · חיסר בה אבר ובא אחר וגמרה חייב משום מכה בפטיש · והטווה והמכבס מלאכה אחת היא · תני רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר הצבעים שבירושלם היו עושין סחוטה מלאכה בפני עצמה · על דעתיה דרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה מ׳ מלאכות אינן · ומתני׳ · לא אתינן מיתני אלא מילין דכל עמא מודיי בהן · ההן דעבד חבלין ההן דעבד ממזור חייב משום טווה · ההן דעבד קונטרן נפן מחצלן חייב משום מיסך · הדא איתתא כד משתייא בקוביה משום מיסכת · כד יהבה קרמה משום עושה בתין · כד מקיסה לון משום בונה · כד מחייא משום אורגת · כד מקטעא בימייא משום מחתכת · כד גמרה מלאכתה משום מכה בפטיש · ההן דעבד קופין כד צפר משום מיסך · כד מחיט משום תופר · כד משו׳ בונה · כד מקטע משום מחתך · גמר מלאכתו משום מכה בפטיש · ההן דעבד מלין ערסון לאורך משום מסיך לרוחב משום אורג · קנקלטן משום עושה בתים · כד מקטע משום מחתך · גמר מלאכתו משום מכה בפטיש · שני נירין בחוף אחד ושני חפין בניר אחד · האורג שני חוטין והפוצע שני חוטין · הקושר והמתי׳ · מה קשירה היתה במשכן שהיו קושרין את המיתרי׳ · ולא לשעה היתה · א״ר יוסה מכיון שהיו חונין ונוסעין על פי הדיבור כמי שהו׳ לשעה · א״ר יוסי מכיון שהבטיחן הקב״ה שהוא מכניסן לארץ כמי שהיא לשעה · אמר רבי פינחס מתופרי יריעות למדו נפסק היה קושרו חזר ונפסק לעשותן קשרים קשרים אי איפשר אלא חח׳ ומתיר את הראשון · אמ׳ חזקיה ההן חייטא אומנא מבלע הרין ראשיה והידא אמרה דא דאמר רבי יוסי בי רבי חנינא מאורגי יריעות למדו מה טעמא אורך היריעה האח׳ · כדי שתהא כולה אחת · נפסק היה קושרו · מכיון שהיה מגיע לאריג הוה שרי ליה ומעל לה · רבי תנחומא בשם רב הונה אפי׳ ערב שבה לא היה בו לא קשר ולא תימת · תני רבי הושעיא חותל של תמרים ופטלייא של תמרי׳ קורע ומתיר ובלבד שלא יקשור ואין זו התרה נעשה כשובר את החבית לוכל ממנה גרוגרות · אזנים של דיסקיא קושר ומתיר נעשה כפותח ונועל בשבת · רבי חנינה אמר עד יחות כל סיטרה · אמר רבי ינאי אמרו לו לרבי חנינא צא וקרא · והא תנינן עשה שני ראשיה לצד אחד מעותה עד יפוק ויחות ויסוק והתנינן רבי יהודה אומר עד שישלש מעתה עד יחות ויסוק ויחו׳ אלא הבן והבן חוט שהשחילו בבחט אפי׳ קשור מכן ומכן אינו חיבור · תפרו לבגד והחוט חיבור לבגד ואינו חיבו׳ למחט · רבי יונה ודרבי יוסה תריהון אמרי בקשור מכן ומכן · מיליהון דרבנן פליגין דא״ר בא רב ירמיה בשם רב המפתח צדדיו בשבת חייב משום תופר · נאמר משום תופר ומשום קושר · קליעה בבגדים וחיתוך בעורות · קריעה בבגדים באמצע · וחיתוך בעורות מן הצד · ואית דמחלפין קריעה בעורות וחיתוך בבגדים · קריעה בעורות באילין רבינא · וחיתוך בבגדים באילין ליבדייא ·

נ׳ הצד חלזון והפוצעו אית תניי תני חייב שתים · אית תניי תני אינו חייב אלא אחת · מאן דאמר שתים אחת משום צד ואחד משום נטילת נשמ׳ · ומאן דאמר אחת והידא היא משום נטילת נשמה · ולית לה צידה · ואתיא כהא דאמר רבי אלעזר בי רבי יוסה רבי אבהו ורבי שמעון בן לקיש בשם רבי מאיר מין חיה טהורה ברא הקב״ה למשה במדבר כיון שעשה בה מלאכת המשכן נגנזה ·

רבי אבון אמר קרש היה שמה · תני רבי הושעיה והדא קרן ותיטב לה׳ משור פר מקרין ומפריס · מקרן כתיב · השוחטו · רבי שמעון בן לקיש אמר לית כאן שחיטה · שחיטה תולדת חבורה היא ולמה לא תנינתה עמהן · אלא כגין דתנינן סדר סעודה תנינתה עמהן · המעבדו · מה עיבוד היה במשכן שהיו משרטטין בעורות · מה משרטטין לון · כסרגלין לון · ואתיא כהא דאמר רבי שמואל בשם רבי אבהו מותר לעשות אהלים מעור בהמה טמאה · הממחקו · מה מחיקה היתה במשכן · זעיר בר חיננא בשם רבי חנינא שהיו שפין את העור על גבי העמוד · השף את העור על גבי העמוד חייב · משום מה הוא חייב רבי יוסה בשם רבי יהודה בן לוי רבי אחא בשם רבי יהודה בן לוי משום מוחק · הדא דאת אמר בחדש אבל בישן מחלוקת רבי ליעזר וחכמים דאיתפלגון המכבר המרבץ המגבן המחבץ החולב והרודה חלות דבש חייב חטאת דברי רבי אליעזר · וחכמים אומרים משום שבות · אמר רבי יוסי בי רבי בון ולא פליגין המכבר המרבץ חייב משום דש · המגבן והמחבץ חייב משום לש · והחולב והרודה חלות דבש חייב משום קוצר · הסוחט זתים מאביהן חייב משום קוצר למי נצרכה לרבי אליעזר · רבי חייה בשם רבי יוחנן הגורד ראשי כלונסות חייב משום מחתך · הממרח את האיספלנית חייב משום ממחק · כותב אות אחת גדולה ויש במקומה כדי לכתוב שתי אותות חייב · כתב אות אחת גדולה אף על פי שיש במקומה כדי לכתוב שתי אותיות פטור · רבי מנחם בי רבי יוסי אומר זה חומר במוחק מכותב שהמוחק על מנת לתקן חייב והכותב על מנת לקלקל פטור · יש שהוא כותב נקודה אחת וחייב עליה משום כותב ומשום מוחק · יש שהוא מוחק נקודה אחת וחייב עליה משום כותב ומשום מוחק · הך עבידא היה ד״לת ועשאו ר״יש · ר״יש ועשאו ד״לת חייב משום כותב ומשום מוחק ·

ד׳ מה בניין היה במקדש · שהיו נותנין קרשים על גבי אדנים · ולא לשעה היתה · אמר רבי יוסה מכיון שהיו חונים ונוסעים על פי הדיבור כמי שהוא לעולם ·

אמר רבי יוסי בי רבי בון מכיון שהבטיחן הקב״ה שהוא מכניסן לארץ כמי שהוא לעולם · הדא אמרה בניין לשעה בניין · הדא אמרה אפילו מן הצד הדא אמרה אפילו נתון על גבי דבר אחר · הדא אמרה בניין על גבי כלים בניין · אדנים כקרקע הן · תני אחד מביא את האבן ואחד מביא את הטיט · המביא את הטיט חייב · רבי יוסה אומר שניהן חייבין · סבר רבי יוסה אבן בלא טיט בניין · הכל מודין שאם נתן את הטיט תחילה ואחר כן נתן את האבן שהוא חייב · הבנאי שיישב את האבן בראש הדימוס חייב · למי נצרכה לרבנן · ההן דעבד דפין וההן דעבד ספיין חייב משום בונה · והסותר · ובלבד לצורך · רבי חמא בר עוקבא בשם רבי שמעון בן לקיש הגודל כלי צורה חייב משום בונה · רבי אילא בשם רבי שמעון בן לקיש הנופח כלי זכוכית חייב משום בונה · רבנן דקיסרין בשם רבי שמעון בן לקיש יש דברים קרובים ורחוקים · ויש דברים רחוקים וקרובים · הגודל כלי צורה והנופח כלי זכוכית והעושה כלי בדפוס גודלהן משום בונה · הבורר והמשמר והמרקד כולהן משום מעביר פסולת · כל אחד ואחד חייבו בפני עצמו · ולמה לא תנינן השוחה עמהן · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מפני מחלוקת רבי עקיבה וחכמים · רבי חזקיה רבי ידה בן לוי רבי יהושע בן לוי בשם רבי יהר עליהן השטה · ולמה לא תנינתה עמהן · כל המלאכות באחת חו בשתים · כל המלאכות יש להן תולדות חו אין לה תולדת ·

ה׳ רבי חמה בשם רבי אלעזר לעבודה זרה איתאמרת · רבי יוחנן אמר לאיסורי הנייה איתאמרת · רב חסדא אמר לשיעורין אתאמרת · אית תניי תני חייב חטאת · אית תניי תני כל שהוא · מאן דאמר חייב חטאת מסייע לרב חסדא · מאן דאמר כל שהוא מסייע לרבי אלעזר ולרבי יוחנן · רבנן דקיסרין בשם רבי יוסי בר׳ חנינה כגון המוך שהתקינה לנידתה ·

ו׳ רבי יונה ר׳ יוסה גלילאה בשם ר׳ יוסי בן חנינה חמור משלים לקל אין הקל משלים לחמורי עשבים משלימים לתבן · אין התבן משלים לעשבים · הכן תנינן הבגד והשק השק והעור העור והמפץ מצטרפין זה עם זה · ר״ש אומר מפני שהן ראויין לטמא מושב · ר׳ ירמיה בעי ניחא יצטרפו למושב שכן שוו למושב בטפח כהסק בניין · אמר רבי עזרא קומי רבי מנא שכן שוו בהסק · אמר ליה אנן בעיי הרצאה ואת אמר הסק · אמר רבי לעזר בר יוסי קומי רבי יוסי שכן שוו בהיסק · אמר ליה ניתני בהרצאת כוס קטן · אמר רבי חנניה קופה משלים לפיסתה · פיסתה לא משלמה לקופה · עשבים משלימין לתבן · אין התבן משלים לעשבים · תני ר׳ הושעיה הרציא תבן לפרה כמלא פי פרה הרציא תבן לגדי כמלוא פי גדי חייב · רבי אילא אמר רבי יוחנן בעי מעתה הרציא אוכלין לחולה כמלוא פי חולה יהא חייב · מודה רבי הושעיה שאם הרציא תבן לפרה כמלוא פי גדי שהוא פטור · דלא תיסבור כמה דאית ליה לחברא אית ליה לקלא · רבי בון בר׳ חייה בעי הגע עצמך שאין בתבשיל כגרוגרת · וכגרוגרת מבטל כגרוגרת · זעיר בר חיננא בשם רבי חנינא הדא דאת אמר בארוסות אבל בשחורות פורשות הן ·

הדרן עלך כלל גדול

המוציא יין כדי מזיגת הכוס · חלב כדי גמיעה · דבש כדי ליתן על הכתית · שמן כדי לסוך אבר קטן · מים כדי לשוף את הקילורית · ושאר כל המשקין ברביעית · וכל השופכין ברביעית · רבי שמעון אומר כולן ברביעית לא נאמרו כל השיעורין האילו אלא למצניעין ·

ב׳ המוציא חבל כדי לעשות ממנו אוזן לקופה · גמי לעשות תלאי לנפה ולכברה · רבי יהודה אומר כדי לעשות ממנו מידת מנעל לקטן · נייר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין והמוציא קשר מוכסין חייב · נייר מחוק כדי לכרוך על פי צלוחית קטנה של פלייטון ·

ג׳ עור כדי לעשות קמיע דוכסוסטוס כדי לכתוב עליו מזוזה · קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה של תפילין שהוא שמע ישראל · דיו כדי לכתוב עליו שתי אותיות כחל כדי לכחול עין אחת · זפת וגפרית כדי לעשות נקב · שעוה כדי ליתן על פי נקב קטן ·

ד׳ דבק כדי ליתן בראש השבשבת · חרסית כדי לעשות פי כור של צורפי זהב · ר׳ יהודה או׳ כדי לעשות פטפוט · סובין כדי ליתן על פי כור של צורפי זהב · סיד כדי לסוד קטנ׳ שבבנות רבי יהודה אומר כדי לעשות כלכל · רבי נחמיה אומר כדי לעשות אנדיפי ·

ארכות

ה' אדמה כחותם המרצופין דברי רבי עקיבה וחכמים אומרים כחותם האיגרות · זבל וחול דק כדי לזבל קלח של כרוב דברי רבי עקיבה וחכמים אומרים כדי לזבל כרישה · חול גס כדי ליתן על מלא כף סיד · קנה כדי לעשות קולמוס · אם היה עבה או מרוסס כדי לבשל ביצה קלה שבביצים טרופה ונתונה באילפס · ו' עצים כדי לעשות תרווד רבי יהודה אומר כדי לעשות חף · זכוכית כדי לגרוד בה ראש הכרכר · צרור אבן כדי לזרוק בעוף · רבי אליעזר אומר כדי לזרוק בבהמה · ז' חרס כדי ליתן בין פצים לחבירו דברי רבי יהודה רבי מאיר אומ' כדי לחתות בו את האור · רבי יוסי אומר כדי לקבל רביעית · אמר רבי מאיר אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר לא ימצא במכתתו לחתות חרש אש מיקוד · אמר לו רבי יוסי משם ראיה לחשוף מים מגבא :

סליק פירקא

המוציא יין כדי מזיגת הכוס כו' · רבי זעורא שאל לרבי יאשיא כמה שיעורן של כוסות · אמר ליה נלמוד סתום מן המפורש · דתני רבי חייה ארבעה כוסות שאמרו ישנן רביעית יין באיטלקי · המן תמנן מפנין ארבע וחמש קופות · רבי זעורא שאל לרבי יאשיה כמה הוא שיעורה של קופה · אמר ליה נלמוד סתום מן המפורש דתנינן תמן בשלש קופות של שלש סאין תורמין את הלשכה · רבי יוסה בר' בון בשם רבי יוחנן דרבי יהודה היא דתני מים כדי גמייה רבי יודה אומר כדי מזיגת הכוס · יין כדי גמייה רבי יודה אומר כדי מזיגת הכוס · מזוג בכמה · נישמעינה מן הדא מים כדי גמייה רבי יהודה אומר כדי מזיגת הכוס · יין כדי גמייה רבי יהודה אומר כדי מזיגת הכוס · הדא אמרה מזוג אפילו בכמה כוסות · כמה הוא שיעורן של כוסות · רבי אבון אמר טטרטין ורביע · מהו לשתותן בכרך אחד מן מה דאמר ר' יוחנן בהלל אם שמעה בבית הכנסת יצא הדא אמרה אפי' שתיין בכרך אחד יצא · מהו לשתותן מפוסקין כלום אמרו שישתה לא שישתכר · אם הוא שותה אותן מפוסקין אף הוא אינו משתכר · מהו לצאת ביין של שביעית · תני רבי הושעיה יוצאין ביין של שביעית · מהו לצאת בקונדיטון · מן מה דתני בר קפרא קונדיטון כיין הדא אמרה יוצאין בקונדיטון · מהו לצאת מזוגין · מן מה דתני רבי חייה ארבעה כוסו' שאמרו יוצאין בהן בין חיין בין מזוגין והוא שיהא בהן טעם ומראה יין · אמר רבי ירמיה מצוה לצאת ביין אדום מה טעמא אל תרא יין כי יתאדם · תני מבושל כדי תבל' מהו לצאת ביין מבושל · רבי יונה אמר יוצאין ביין מבושל ·

רבי יונה כדעתיה דרבי יונה שתי ארבעתי כסי דלילי פסחא וחזק רישיה עד עצרתא · רבי יודה בי רבי אילעאי שתי ארבעתי כסי דלילי פיסחא וחזק רישיה עד חגא · חמתיה חדא מטרונה אפוי נהירין אמרה ליה סבא סבא חדא מן תלת מילין אית בך · או שתיי חמר את · או מלוה ברבית את · או מגדל חזירין את · אמר לה תיפח רוחה דההיא איתתא חדא מן תלת מיליא לית בי אלא אולפני שכיח לי דכתיב חכמת אדם תאיר פניו · רבי אבהו נחת לטיבריא חמוניה תלמידי דרבי יוחנן אפוי נהירין אמרון קומי ר' יוחנן אשכח ר' אבהו סימה · אמר לון למה · אמרון ליה אפוי נהירין · אמר לון דילמא אוריה חדתא שמעתה סליק לגביה אמ' ליה מאי אוריתא חדתא שמעת א"ל תוספתא עתיקתא וקרא עלוי חכמת אדם תאיר פניו : אמר רבי חנינה לוגא דאוריתא תומנתא עתיקתא דמודייסא דציפרין · אמר רבי יונה וחכים אנא לה · דבית רבי ינאי הוון מכילין בה דבש · תני חצי שמינית טברנית הגשה · אמר רבי יוחנן הדא דידן הוות ולמה לא אמר עתיקתא בגין דהוות כזומי · איה דאמרין דהוות זעירא חרבת וזערת ולא זערת כמה דהוות · כמה הוא שיעורו של כוס · רבי יוסה בשם רבי יודה בר פזי רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל אצבעיים על אצבעיים על רום אצבע ומחצה ושליש אצבע · תני יבש כזית דברי רבי נתן ·

רבנן דקיסרין בשם רבי יוסה בי רבי בון בשם רבי יוחנן אתיא דרבי נתן כרבי שמעון כמה דרבי שמעון אומר ברביעית כן רבי נתן אומר ברביעית לכשיקרש יהא בו כזית · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מעשה בפרדה של בית ר' שמתה וטהרו דמה משום נבילה · רבי אלעזר שאל לרבי סימון עד כמה ולא אגיביה · שאל לרבי יהושע בן לוי ואמר ליה עד רביעית טהור יותר מיכן טמא וכאש לרבי אלעזר דלא חזר ליה רבי שמעון שמועתא · רב ביבי הוה יתיב מתני הדין עובדא אמר ליה רבי יצחק בר כהנא עד רביעית טהור יותר מיכן טמא ובעיט ביה · אמר ליה רבי זריקן בגין דשאל לך את בעט ביה · אמר ליה הא דלא הוות דעתי עלי כדמר רבי חנין והיו חייך תלוים לך מנגד זה הלוקח חטים לשנה · ופחדת לילה ויומם זה הלוקח מן הסידקי · ולא תאמין בחייך זה הלוקח מן הפלטר · ואנא סמך לפלטרא · מי כדון העיד ר' יהושע בן בתירה על דם נבילות שהוא טהור · מהו טהור · טהור מלהכשיר · הא לטמות מטמא · תמן תנינן דם השרץ כבשרו מטמא ואינו מכשיר ואין לנו כיוצא בו · ואין לנו כיוצא בו כשיעור טומאתו · אבל דמו מטמא כבשרו · אמר רב יוסף מאן דמר טמא כרבי יהודה · טהור כרבי יהושע בן בתירה · אמר ליה רב אבדומה נחותה ויאות רבי יהודה מודינא דנשיה הוה · תני דם כדי לכחול עין אחת · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יוחנן בדם עטלף שנו · חלב · הדא דאת אמר בחלב בהמה טהורה · אבל בחלב בהמה טמאה כדי לכחול עין אחת · דבש · הדא דאת אמר בהין עתיקי ברם בהן דידן כדי לבשל ביצה קלה · שמן כדי לסוך אבר קטן · ובלבד אבר קטן של קטן בן יומו · מים כדי לשוף את הקילורית · אמר רבי לעזר הדא דאת אמר באילין מיא דשלא · ברם באילין דידן כדי להדיח פני מדוכה · ושאר כל המשקין ברביעית וכל השופכין ברביעית · רבי בא בשם רב חסדא כבפנת מבית לבית היא מתניתא · ר' שמעון אומר כולם ברביעית · משיבין חכמים לר"ש אפשר לומ' דבש ברביעית וחומץ ברביעית · והוא כתיב לך כמה דאית לכון כל האוכלין מצטרפין בכותבת כן אוף אנן אית לן כל המשקין מצטרפין ברביעית · לא נאמרו כל השיעורין האילו אלא למצניעיהן · אמר רבי מנא למצניעיהן כל שהן · ותני כן על דרבי שמעון לא נאמרו כל השיעורין האילו אלא למוציאיהן הא למצניעיהן כל שהן · ותני כן על דרבנן לא נאמרו כל השיעורין האילו אלא למצניעיהן · הא למוציאן ברביעית · ב' המוציא חבל כדי לעשות אוזן לקופה כו' · הדא דאת אמר מהן רכיכה · ברם מהן קשייה כדי לבשל ביצה קלה · גמי כדי לעשות תלוי לנפה ולכברה · הדא דאת אמר בהין גמיא ברם בהן בריא כדי לעשות שני בתים לנפה ולכברה · תני הוצין כדי לעשות אוזן לקפיפה מצרית · הדא דאת אמר באילין רכיכא ברם באילין קשייא כדי לעשות צפורה · הוציא כלי מצרים חייב · תורי דקל שנים זמורות לנטיעה שתים · אם לבהמה כמלוא פי גדי · אם לעצים כשיעור העצים · הוציא שתי נימין מזנב הסוס מזנב הפרה חייב · שכן מתקנין אותן לנשבין · זיפי חזיר אית תניי תני שתים · אית תניי תני אחת · מאן דאמר שתים באילין רכיכהא · מאן דאמר אחת באילין קשייהא · גלעינים לנטיעה שתים · אם לבהמה כמלוא פי חזיר · כמה הוא מלא פיו אחת · אחרים אומרי' חשבון חמש · הוציא סאה אזוב וקורנית אם לאוכלין כגרוגרת · אם לבהמה כמלוא פי גדי · אם לעצים כשיעור העצים · אם להזייה כשיעור הזייה · רבי יהודה אומר כדי ליטול ממנו מדת מנעל לקטן · ובלבד קטן שהוא יודע לנעול · המוציא קשר מוכסין · תני הוציא קשר מוכסין עד שלא הראהו למוכס חייב · משהראהו למוכס פטור · רבי יהודה אומר אף משהראהו למוכס חייב שהוא ראוי להראותו למוכס אחר · הוציא שטר חוב עד שלא הראהו לבעל חוב חייב · משהראהו לבעל חוב פטור · רבי יהודה אומר אף משהראהו לבעל חוב חייב שהוא ראוי להראותו לבעל חוב אחר · נייר מחוק · תני אם יש בו חלק כדי לכתוב שתי אותות חייב · ג' עור כדי לעשות קמיע כו' · אית תניי תני כדי ליתן על הקמיע · מאן דאמר כדי לעשות קמיע בהן רכיכה · ומאן דאמר כדי ליתן על הקמיע בהן קשייא · קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין שהוא שמע ישראל · הדא דאת אמר בקולף פני העור ברם בהן דוכסוסטוס כדי לכתוב שתי פרשיות שבמזוזה · דיו · הוציא דיו אם בקולמוס כדי לכתוב שתי אותות · אם בכלי צריך יותר · תמן תנינן כמה יהא במים ויהא בהם כדי הזייה · רבי ירמיה בעי לא מסתברא אם בכלי צריך יתיר · כוחל כדי לכחול עין אחת · אמר רבי בון בר חייה שכן אשה כוחלת אחת מעיניה ויוצא לשוק · אמר רבי אבון אפילו זונה שבזונות אינה עושה כן · אלא שכן אשה חוששת אחת מעיניה וכוחלת חבירתה ויוצא לשוק · אמר רבי מנא מה תנא חוששת · אלא שכן אשה כוחלת אחת מעיניה ומטמנה חבירתה ויוצא לשוק · לבבתיני באחת מעיניך · רבנן דקיסרין בשם רבי בון בר חייה שכן אשה סומה באחת מעיניה וכוחלת חבירתה ויוצא לשוק · זפת וגפרית כדי לעשות נקב · רבי יוסי בר חנינא אמר כמוכיק שנו · שעוה כדי ליתן על פי נקב קטן · תני רבי חייה כדי ליתן על פי סדק קטן · ד' מהו חרסית חוורה · שמואל אמר עפר כדי לכסות בו דם צפור קטנה · תני שמואל עפר ואפר כדי לכסות בו דם צפור קטנה · תני חרש כל שהוא · גמי כל שהוא מותר לטלטלן בתוך הבית רבי זעורא בשם שמואל ובלבד מן המוכן · ותני כן מגופת חבית וחרסית מותר לטלטלן בתוך הבית השליכן לאשפה אסור ליגע בהן · אמר רבי נראין דברי רבי יהודה בעשוי כביצה · ודברי רבי נחמיה במכנוס · ה' קנה כדי לעשות קולמוס כו' · רבי חייה בשם רבי יוחנן והוא שיהא מגיע לקשרי אצבעותיו · רבי זעורא בעי ניחא עד הכא · דילמא עד הכא · תמן תנינן מכתב שניטל הכותב טמא מפני המוחק · ניטל המוחק טמא מפני הכותב · רבי זעורה בעי ניחא עד הכא · דילמא עד הכא · אמר רבי יוסי כל כביצה דתנינן בכלים כביצה ממש · בשבת כגרוגרת מכביצה · ו' עצם כדי לעשות תרווד · רבי יהודה אומר כדי לעשות חף · מהו חף סרגיד · תמן תנינן ניטלו חפין טמא · מפני נקבים · נסתתמו נקביה טמא מפני חפים · מחלפה שיטתיה דרבי יהודה תמן הוא עבד חף כלוט והכא הוא עבד חף סרגיד · זכוכית כדי לגרוד בה ראש הכרכר · תמן תני ושל זכוכית כדי לצוק בהוכה שמן · והכא את אמר הבין · רבי אחא רבי מישא רבי כהן בשם רבנן

דקסרין כאן כעבה · כאן כחורה · אית דבעי מימר כאן כמטלטל כאן כמוציא · צרור אבן כדי לזרוק בעוף · שמעון בר בא בשם רבי יוחנן כדי שיזרוק לאחורי העוף וירגיש · ורכותתה כדי שיזרוק לאחורי בהמה ותרגיש · תני צרור מקורזל כזית וכאגוז וכביצה נוטלו ומקנח בו את רגליו · רבי ישמעאל בר׳ יוסה אמר משום אביו עד מלא היד · רב יהודה אמר בייתוס בן זונין היה יושב ושונה לפני רבי אמר כך אנו אומרי׳ צריך שיהא יושב ומשקל כיד · אמר ליה והכל מותר חוץ מן העשוי כתפיסה · רבי אילא בשם רבי ינאי ישנו כמלוא רגל מדוכה קטנה של בשם · אמר רבי יוסה לא אמרו אלא של בושם הא של בשמים לא · רבי אילא בשם רבי שמעון בן לקיש צרור שעלו בו עשבים נוטלו ומקנח בו את רגליו · והתולש ממנו בשבת חייב חטאת · תני רבי חייא חרס כל שהוא אסור לקנח בו · אמר רבי יוסי בי רבי בון לא סוף דבר חרש אלא אפילו אוני תכיות · וכל דבר הנכנס לאור ויוצא · רבי יוסי בן יוסי אמר צרור שקינח בו חבירו ומים שאין בהן ארבעים סאה אסור לקנח בהן · רבי חנניה בשם רבי מנא מים שליקלק בהן הכלב אסור לקנח בהן · ותני כן אין מקנחין לא כפי הכלב ולא כפני הכלב ולא במים שליקלק בהן הכלב ולא במים שאין בהן ארבעים סאה · וזהו דמשוג גו כיבני והן דמשוג אמבטיה הרע לטבעות · רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חונה חמשה דברים נאמרו בקלומית של קנה אין שוחטין בה ואין מוהלין בה · ואין מחצצין בה את השינים · ואין מחתכין בה את הבשר על גבי השולחן · ואין מקנחין בה מפני שרוח רעה שורה עליה · ז׳ חרש כדי ליתן בין פצים כו׳ · רבי יוחנן אמר מקדשין בו · רבי שמעון בן לקיש אמר אין מקדשין בו · רבי לעזר שאל על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש למה אין מקדשין בו מפני שאינו מקבל טומאה · הרי כלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה הרי אינן מקבלין טומאה ומקדשין בהן · אלא משום שאינו מקבל רביעית · ולא מודה רבי שמעון בן לקיש בכלי חרש קטן שלם כל שהוא שמקדשין בו · הוי לית טעמא אלא משום שאין עליו תואר כלי · וקשיא על דרבי יוחנן · לפסול את הגוייה אינו פוסל ולקדש מקדשין בו · אלא כרבי יוסה דרבי יוסה אמר אף של חרש כל שהוא · כלום אמר רבי יוסי לא בשלם דילמא כשבור אנן קיימין · תני רבי חייה מסייע לרבי יוחנן · תני רבי שמעון בן יוחי מסייע לרבי שמעון בן לקיש :

הדרן עלך המוציא יין

אמר רבי עקיבה מנין לעבודה זרה שהיא מטמא במשא כנידה שנאמר תזרם כמו דוה צא תאמר לו · מה הנידה מטמא במשא אף עבודה זרה מטמא במשא · ב׳

מניין לספינה שהיא טהורה שנאמ׳ דרך אניה בלב ים · מניין לערוגה שהיא ששה על ששה טפחים זורעין בתוכה חמשה זרעונים ארבע בארבע רוחות ערוגה ואחת באמצע שנאמר כי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמיח · זרעה תצמיח לא נאמר אלא זרועיה תצמיח · ג׳ מניין לפולטת שכבת זרע ביום השלישי שהיא טמאה שנאמר היו נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה · מניין שמרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת שנאמר ויהי ביום השלישי בהיותם כאבים · מניין שקושרים לשון של זהורית בראש שעיר המשתלח · שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו וגו׳ · ד׳

מניין לסיכה שהיא כשתייה ביום הכיפורי׳ אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר ותבוא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו · ה׳ המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה · תבלין כדי לתבל ביצה קלה ומצטרפין זה עם זה · קליפי אגוזים קליפי רמונים אסטיס ופואה כדי לצבוע בהן בגד קטן כשבכה · מי רגלים נתר ובורית קמוניא ואשלג כדי לכבס בהן בגד קטן כשבכה · רבי יהודה אומר כדי להעביר על הכתם · ו׳ פלפלת כל שהוא ועיטרן כל שהוא מיני בשמים ומיני מתכות כל שהן · מעפר המזבח מאבני המזבח ממקק ספרים ממקק מטפחותיהן כל שהן מפני שמצניעין אותן לגונזן · רבי יהודה אומר אף המוציא ממשמשי עבודה זרה כל שהוא שנאמר ולא ידבק בידך מאומה מן החרם ·

ז׳ המוציא קופת הרוכלין אף על פי שיש בה מינין הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת · זרעוני גינה פחות מכגרוגרת · רבי יהודה בן בתירה אומר חמשה זרע קישואין שנים זרע דילועין שנים זרע פול מצרי שנים · חגב חי כל שהוא · מת כגרוגרת · צפורת כרמים בין חיה בין מתה כל שהיא מפני שמצניעין אותה לרפואה · רבי יהודה אומר אף המוציא חגב חי טמא כל שהוא מפני שמצניעין אותו לקטן לשחק בו :

סליק פירקא

כתוב תועבה בנידה · וכתוב תועבה בעבודה זרה · וכתוב תועבה בשרצים · כתיב תועבה בנידה כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה וגומר · תועבה בעבודה זרה ולא תביא תועבה אל ביתך וגו׳ · תועבה בשרצים לא תאכל כל תועבה · אבל אין אני יודע לאי זה מהן הוקשה · רבי עקיבה אומר לתועבה שבנידה הוקשה · מה הנידה מטמא במשא · אף עבודה זרה מטמא במשא · אי מה הנידה מטמא באבן מסמא אף עבודה זרה מטמא על גבי אבן מסמא · רבי זריקן בשם רב יהודה · ואית דאמרין בשם רב חסדא מודה רבי עקיבה לחכמים שאין עבודה זרה מטמא על גבי אבן מסמא · ורבנן אמרי לתועבה שבשרצים הוקשה מה השרץ מטמא בהיסט אף עבודה זרה מטמא בהיסט · אי מה השרץ מטמא בכעדשה אף עבודה זרה מטמא בכעדשה · רבי זעורה ר׳ יצחק בר נחמן בשם רבי לעזר רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים · מה המת מטמא בבית אף עבודה זרה מטמא בבית · אי מה המת עד שיכנס ראש אצבעו · אף עבודה זרה עד שיכנס ראש אצבעו · נתיצה נתיצה בבית המנוגע · מה בית המנוגע עד שיכנס ראשו ורובו · אף עבודה זרה עד שיכנס ראשו ורובו · אמר רבי חנניה זאת אומרת שאין טומאת עבודה זרה מחודדת דלא כן מקשה לקלים ואינו מקשה לחמורים · אמר ר׳ מנא מחודדת היא הלכה הא מקשה למת לשרץ ללמד כוח לקלים שבה · והא דאת אמר בעבודה זרה שבורה · אבל בשלימה אפי׳ כל שהו׳ · דא״ר חונה ר׳ חמא בר גוריון בשם רב הבעל ראש גוייה זה ואפון זה וישימו להם בעל ברית לאלהים · מה טעמא דר׳ עקיבה תעב תתעבנו כנידה · מה טעמון דרבנן שקץ תשקצנו כשרצי׳ מה מקיימין רבנן טעמא דר׳ עקיבה תעב תתעבנו צאיהו נבליהו · מה מקיים ר׳ עקיבה טעמון דרבנן שקץ תשקצנו שקציהו נבליהו · מניין לרבנן נבליהו · רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי אלעזר צא תאמר לו צואה תאמר לו · צאיהו נבליהו · את שקורין אותו פני מלך קורין אותו פני כלב · עין כוס עין קוץ · גדיא · גליא · רבי תנחומה בשם רב חונא והעי אשר עם בית און מקדם לבית אל · מקדם היו קורין אותו בית אל ועכשיו קורין אותו בית און · תני בשם רבי אלעזר לא רצה להקרות עמידה קורין אותה עמידה דא״ר אבא בר כהנא תמן צווחין לפעלה טבא עמידה וצווחין לרחוץ של מימי רגלים עמידה · מה מקיים רבי עקבה צא תאמר לו ·

רבי יוסי בי ר׳ בון רב חונה בשם רב יוסף מיכן שאין אומרים לאדם צא עד שיכנס ורובו · אית מתניית׳ אמרה ע״ז כנידה ומשמשיה כנידה · ואית מתניית׳ אמר׳ ע״ז כנידה ומשמשיה כשרץ · מ״ד עבודה זרה כנידה ומשמשיה כנידה ניחא · ומאן דאמר ע״ז כנידה ומשמשיה כשרץ כל עצמו אין כתיב נידה אלא במשמשין וטמאתם את ציפוי אלילי כספך ואת אפודת מסכת זהבך · תיפתר בחקוקים על גופה · ר׳ יעקב דכפ׳ חנן אמ׳ תיפת׳ במשתחוה לאפוד עצמו כעניין שנ׳ ויעש אותו גדעון לאפוד · מתני׳ במאן דאמר עבודה זרה כנידה ומשמשיה כנידה · ותנינן אבניו ועציו ועפרו מטמאין כשרץ · תיפתר שהשתחוה לבית ואחר כך בניין · והא תנינן שלשה בתים הן · תיפתר שהשתחוה לבית ואחר כך חידשו · דאמר רבי זעורא רב חונה בשם רב המשתחוה לבית אסרו · רבי זעורה רבי אבהו בשם רבי יוחנן המקדיש את הבית מועלין בו · אמר רבי זעורה והוי בה רבנן פלוגא מאן דאמר אסרו מועלין בו · מאן דאמר לא אסרו אין מועלין בו · והתיב רבי חגי קומי רבי יוסה מתניתא פליגא על רב השוקת שבסלע אין ממלין בה מפני שחקקה ואח׳ כך חיברה · הא אם חיברה ואחר כך חקקה לא והוה בית לאו כמי שחקקו ואחר כך חיברו הוא · מה עבד לה רב פתר לה סיהוהן של אבנ׳ הוא גמר מלאכתן · ולית הדא פליגא על רבי יוחנן דרבי יוחנן אמר ע״ז שנשתברה אסורה · לא כן סברנן מימר אם בשאינו עתיד להחזירן לכליין דברי הכל מותר · והא תנינן שלש אבנים הן · תיפתר שנשתחוה לכל אבן ואבן ואחר כך בנייה · ואפילו על רבי שמעון בן לקיש לית היא פליגא דרבי שמעון בן לקיש אמר עבודה זרה שנשתברה מותרת לא כן סברנן מימר אם בעתיד לחזירן לכליין דברי הכל אסור · ואמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה אם הוו מונחין במקומן לא כמי שהוא עתיד להחזירן לכליין הן ואילו במקומן הן · רבי בא בשם רב המשתחוה לבית אסרו ואילן לא אסרו · והא תנינן שלש אשירות הן תיפתר שנשתחוה לזמורה ואח׳ כך נטעה. לך אמר השתחוה לבית אסרו למערה לא אסרה · מה בין בית ומה בין מערה · אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל בית היה לו שעת תלישה · מער׳ לא היה לה שעת תלישה · ב׳ ולא מן הים למדת מה ים טהור אף הספינה טהורה · ולא מן השק למדין מה השק משמש בים ומשמש ביבשה · ספינה משמשת בים ואינה משמשת ביבשה · רבנן דקיסרין אמרי זו ספינה של חרש מה השק אינו מלמד על כל האמור בפרשה יצא כלי חרש שאינו כתוב בפרשה שילמד עליו השק · זירועיה · מיעוט זירועיה שנים · אמר רבי שמואל בר סיסרטא משנים את למד ארבעה · מה שנים את נותן בתחילת ששה ומיצר והולך · אף ארבעה את נותן בתחילת ששה ומיצר והולך איפשר שלא יהא כם נקב אחד פנוי ליטע בו את האמצעי · אמר רבי יונה עבודה פתעת בעבודה · ואין מין פוגע בחבירו לחובשו · רבי יהושע בן לוי אמר זרעה זרעיה זירועיה וברבי יהודה דרבי יהודה אמר ששה. זרע זרעה זרעיה זירועיה · רבי חגי אמר

זרעיה חמשה כל הכן דאנא משכח לה אנא מחזק לה· אישתאלת לרבי חומה
ספרא דסדרא ואמר זירעוניה מלא· רבי יוחנן בשם רבי ינאי כולהן חוץ לששה·
אם כולהן חוץ לששה מיתני תשעה· אמר רבי תנחום ברעריה וכיני בערוגה
שבערוגות היא מתניתה· ג׳ אמר רבי יוחנן בסיני למוד
ירד משה בשלישי בשבת אמ׳ להן הוו נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה·
כל מי שפירש בשלישי יש כאן ליל רביעי ורביעי ליל חמישי וחמישי· בששי
פלטה בלילה טמאה ביום טהורה· , כל מי שפירש ברביעי יש כאן רביעי ליל
חמישי וחמישי בששי פלטה בלילה טמאה ביום טהורה· א״ר יוחנן זו בסיני אבל
לדורות או בארבע או בשש· ר׳ עקיבה אומ׳ לעולם הן חמש· וכן לדורות· תמן
תנינן הפולטת שכבת זרע ביום השלישי טהורה דברי רבי אלעזר בן עזריה· רבי
ישמעאל אומר פעמים שהן ארבע עונות פעמים שהן חמש פעמים שהן שש רבי
עקיבה אומר לעולם הן חמש אם יצאת מקצ׳ עונה הראשונה משלימין לה מקצת
עונה ששית· הא ר׳ ישמעאל עבד יום עונה ולילה עונה· ר׳ עקיבה עבד יום עונה
ולילה עונה· מה ביניהן עונות שלימות ביניהן· רבי ישמעאל עבד מקצת עונה
ככולה· ורבי עקיבה לא עבד מקצת עונה ככולה· ותני כן על דר׳ עקיבה לפיכך
אם נכנסה מקצת עונה ראשונה משלימין לה מקצת עונה ששית· תני רבי
אלעזר בן עזריה אומר יום ולילה עונה ומקצת עונה ככולה· ותני כן על דרבי
אלעזר בן עזריה פעמים יש שם יום וכל שהוא והיא טהורה· שני ימים וחסר כל
שהוא והיא טמאה· יום וכל שהוא והיא טהורה הך עובדא שימשה את ביתה
ערב שבת קודם לשקיעת החמה ופלטה במוצאי שבת לאחר שקיעת החמה הרי
יש כאן יום וכל שהוא והיא טהורה· שני ימים וחסר כל שהוא והיא טמאה
הך עובדה שימשה את ביתה ערב שבת לאח׳ שקיעת החמה ופלטה באחד בשבת
קודם לשקיעת החמה הרי יש כאן שני ימים חסר כל שהוא והיא טמאה· אמר
רבי יוחנן מדברי כולם טבולי יום קיבלו ישראל את התורה· הדא דאת אמר
בנשים· אבל באנשים כבר טהרו מה טעמא וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלת׳·
אמר רבי יוחנן זו דברי רבי אלעזר בן עזריה ורבי ישמעאל ורבי עקיבה· אבל
דברי חכמים עד שלשה ימים מיכן והילך היא נסרחת· ואתיא כהיא דאמר רבי
זעורא בשם רבי יוחנן זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע· מה
תורת הזב עד שלשה ימים· אף תורת שכבת זרע עד שלשה ימים· אנן תנינן
מרחיצין את הקטן· תני דבית רב מרחיצין את המילה· רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן
הלכה כמי שהוא אומר מרחיצין את הקטן· אמר רבי יוסה על כורחך את אמר
מרחיצין את הקטן· תני שמואל לעולם אין מונעין לא שמן ולא חמין מעל גבי
מכה בשבת· אמר רבי יוסה כל שעה הוה רבי זעירא רבי אומר לי תני מתניתך
ולא עוד אלא שמולפין חמים על גבי מכה בשבת· אם אומר שמרחיצין את
המילה מה בין מכתו של גדול למכתו של קטן· רבי אבהו בשם רבי אלעזר
הלכה כרבי אלעזר בן עזריה· רבי אבין בשם רבי אבהו טעמא דרבי אלעזר בן
עזריה ויהי ביום השלישי בהיותם כואבי׳· בהיותו כואב אין כתיב כאן אלא בהיות׳
כואבים בשעה שכל איבריהם כואבים עליהם· רבי יעקב בר אחא אמ׳ ר׳ אלעזר
ורבי יוחנן מפקדין לחייתא כל שיקיין דאתון עבדין מחולא עבדין בשובתא·
לבן צריכה אפילו ביום השלישי שחל להיות בשבת· שמואל אמר מפני
הסכנה· רבי יוסה בעי אם מפני סכנה מחמין לו חמין· רבי יוסי בי רבי בון בשם
רבנן תמן מחמין לו חמין בשבת ותני כן מחמם הוא אדם לתשית ונותנה על גבי
מכה בשבת· לא ישול אדם עריבה מליאה חמין ויתנינה על גבי מעיו בשבת·

רבי יהושע בן לוי אמר לית כאן אלא מותר· בראשונה היו קושרין
אותו מחלונותיהם ויש מהן שהיה מלבין ויש מהן שהיה מאדים· והיו
מתביישין אלו מאלו· חזרו להיות קושרים אותו כפתחו של הכל ויש שנים
שהיה מלבין ויש שנים שהיה מאדים· חזרו וקשרו אותו בסלע· כתיב לכו
נא ונוכחה יאמר יי׳ וגו׳· תני רבי אליעזר אומר אם יהיו חטאיכם כשנים וגו׳·
כשנים שבין שמים לארץ כשלג ילבינו יתר מיכן כצמר יהיו· רבי יהושע אומר
אם יהיו חטאיכם כשנים בשני אבות כשלג ילבינו יותר מיכן כצמר יהיו· אמר
רבי יודן בר פזי אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו בראשון· ואם יאדימו
כתולע כצמר יהיו בשני· ורבנן אמרי אם יהיו חטאיו של אדם כפי שניו כשלג
ילבינו יותר מיכן כצמר יהיו· אמר רבי יודן ענתודרייא בשעה שעונות קלין
כשלג ילבינו· בשעה שהן כבידין כצמר יהיו· ד׳ מניין לסיכה
בו׳· כהדא דתני בשבת בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג
מותר· ביום הכיפורים בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג
אסור· בתשעה באב ובתענית ציבור סיכה שהיא של תענוג אסור· שאינה
של תענוג מותר· תני שותה סיכה לשתייה לאיסור ולתשלומין אבל לא לעונש·
ביום הכיפורים לאיסור אבל לא לעונש· והא תני ולא יחללו להביא את הסך
ואת השותה· אמר רבי יוחנן לית כאן סך· אמר רבי אבא מרי אם אומר
את לית כאן סך· לית כאן שותה דלא כן דבר שהוא בא משני לווין מצטרף·
מניין שהוא מחוור בעשה· רבי אלעזר בשם רבי סימי לא נתתי ממנו למת·
מה אנן קיימין אם להביא לו ארון ותכריכין לחי הוא אסור לא כל שכן למת אי זה
דבר שהוא מותר לחי ואסור למת הוי אומר זה סיכה· ה׳ וקשיא
כמון ומלח מצטרפין· רבי אילא בשם רבי אלעזר כמיני מתיקה שנו· תמן
תנינן שיעור המלבן המנפס והצובע והשוזה והבא את אמר הכין· תמן בצובע
ברם הכא כמוציא לצבוע· נתר׳ נשרן· בירית· בריתה קמון קליא·
אשלג· רבי יוסי בי רבי בון אמר אצרות רוח· ו׳ תני אף ריח רע
כל שהוא אמר רבי אילא אף רבי שמעון מודה בה· מודי רבי שמעון באיסורי
הנייה· ז׳ וקשיא אילו הוציא והוציא בהעלם אחת כלום הוא
חייב אלא אחד· למי נצרכה לרבי אליעזר שלא תאמר מינים הרבה ייעשו
בהעלמות הרבה ויהא חייב על כל אחת ואחת לפום כן צרך מימר אינו חייב
אלא אחד· זירעוני גינה פחות מכגרוגרת׳ רבי יהודה בן בתירה אומר חמשה·
מה טעמא דרבי יהודה בן בתירה שכן דרכן להזרע בערוגה· זרע קישואין שנים
זרע דילועין שנים זרע פול מצרי שנים· תני חטים טריות שתים· רבי שמואל
בשם רבי זעירא חושין על ידי שהן חביבות עשו אותן כשאר זירעוני גינה שאינן
נאכלין· חגב חי כל שהוא· מת כגרוגרת· הדא דאת אמר בטהור אבל
בטמא כמלוא פי הכלב· צפורת כרמים בין חיה בין מתה כל שהוא· שמצניעין
אותה לרפואה· אמר רבי אחא שכן אשה ספה משחת כבנה והיא מתרפא·

תמן אמרין מאן דבעי מפרוש מן דרך הארץ אכיל פלגא ושביק פלגא
של שמאל אסור ושל ימין מותר· אבל כל שהוא חסר כל שהוא אין לו תקנה
עולמית· כיצד הוא עושה אמר רבי יוסי בר׳ בון יהב לה גו צלוחית דבש· רבי
יהודה אומר אף המוציא חגב חי טמא כל שהוא· הא טה׳ בין חי בין מת כגרוגרת
רבי יהודה כדעתיה דרבי יהודה אומר אוכלין טהורין אין משחקין בהן· והא
כתיב התשחק בו כצפור· לא התיר מן כלל איסור הוא· והא כתיב כצפור·
אמר רבי מתניה מבין שהוא מותסרת שוחטה כטמאה היא·

הדרן עלך רבי עקיבה

המצניע לזרע לדוגמא ולרפואה והוציאו בשבת חייב
עליו בכל שהוא· וכל אדם אין חייבין עליו
אלא כשיעורו· חזר והכניסו אינו חייב אלא
כשיעורו· ב׳ המוציא אוכלין ונתנן על האסקופה בין שחזר והוציאם
בין שהוציאם אחר פטור מפני שלא עשה מלאכתו בבת אחת· קופה שהיא
מליאה פירות ונתונה על האסקופה החיצונה אף על פי שרוב הפירות מבחוץ
פטור עד שיוציא את כל הקופה· ג׳ המוציא בין בימינו
בין בשמאלו בתוך חיקו או על כתיפו חייב שכן משא בני קהת· לאחר
ידו ברגלו ובפיו ובמרפקו באזנו ובשערו ובאפונדתו ופיה למטה בין אפונדתו
לחלוקו ובשפת חלוקו במנעלו ובסנדלו פטור שלא הוציא כדרך המוציאין׃
ד׳ המתכוין להוציא לפניו ובא לו לאחריו פטור·
לאחריו ובא לו לפניו חייב· באמת האשה החוגרת בסינר בין מלפניה בין
מלאחריה חייבת שכן ראוי להיות חוזר· רבי יהודה אומר אף במקבלי
פיטקין כן· ה׳ המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי פטור
אף על הכלי שהכלי טפילה לו· את החי במיטה פטור אף על המיטה שהמיטה
טפילה לו· את המת במיטה חייב· וכן כזית מן המת וכזית מן הנבילה וכעדשה
מן השרץ חייבין· ורבי שמעון פוטר· ו׳ המוציא ככר
ברשות הרבים חייב· הוציאוהו שנים פטורין· לא יכול אחד להוציאו והוציאוהו
שנים חייבין· ורבי שמעון פוטר· ז׳ הנוטל צפרניו זו בזו או
בשיניו וכן שערו וכן שפמו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקסת רבי
אליעזר מחייב חטאת· וחכמים אוסרים משום שבות· התולש מעציץ נקוב
חייב ושאינו נקוב פטור· ורבי שמעון פוטר בזה ובזה׃

סליק פירקא

המצניע לזרע כו׳· רבי ירמיה אמר רבי יוסי
בי רבי חנינה בעי מתניתין דרבי יהודה
דרבי יהודה אמר אומן באומנותו חייב·

אתא רבי יודה בר פזי בשם רבי יוסי בי רבי חנינה דרבי יהודה היא·
אמר רבי יוסה בר׳ חנינה לא אתיא אלא לדוגמא שכבר נהפיס חלוקה·

אבל לזרע ולרפואה אפילו כל שהוא חייב· הצניעו זה והוציאו זה
פטור· רבי שמעון בן אלעזר מחייב· מה אנן קיימין אם כשהוציאו
מדעת השני דברי הכל פטור· אם כשהוציאו מדעת הראשון דברי הכל חייב·

אלא כן אנן קיימין בסתם· ורבנן אמרי חזקה מדעת השני הוציאו· רבי
שמעון בן אלעזר אומר חזקה מדעת הראשון הוציאו· ב׳ חזקת

חזקיה אמר בקופה של קשואים ושל דילועין היא מתניתין שמקצת האוכל מבפנים ומקצתו מבחוץ · אבל בקופה שהיא מליאה פירות כין שהוציא ממנה כגרוגרת חייב · אמרין מילתיה דרבי יוחנן פליגא דאמר רבי חייא בשם רבי יוחנן סרוד שמקצתו מבפנים ומקצתו מבחוץ נטל מיכן ונתן לכאן פטור · אם עקרו עד שיעקור כולו כאחת · אמר רבי מנא קומי רבי יוסה תיפתר בפרוץ · אמר ליה והא תנינן קופה · אית לך מימר קופה פרוצה · מי כדון אין לך מיטלטל ברשות הרבים ונעשה כרמלית אלא אדם בלבד · חזקיה אמר הוציא חבילה מרשות היחיד לרשות הרבים · עד שלא הניחה ברשות הרבים הזה ראשה למעלה מעשרה הוא׳יל ואין כולה ניחה ברשות הרבים פטור ·

אמר רבי שמואל בר רב יצחק הוציא קורה מרשות היחיד לרשות הרבים עד שלא הניחה ברשות הרבים נכנס ראשה לרשות היחיד אחרת הוא׳יל ואין כולה ניחה ברשות הרבים פטור · אמר רבי יוחנן אבן שהיא נתונה ברשות הרבים גבוהה עשרה ורחבה ארבעה המשתמש מתוכה לרשות הרבים ומרשות הרבים לתוכה חייב · שמואל אמר קופה שהיא מליאה פירות ונתונה ברשות הרבים גבוהה עשרה ורחבה ארבעה המשתמש מתוכה לרשות הרבים או מרשות הרבים לתוכה פטור · מה פליג כאן בשהפכה על צידה · וכאן כשלא הפכה על צידה · רבי בון בר חייה בעי עקר אבן ברשות הרבים גבוהה עשרה ורחבה ארבעה מה את עבד לה כמשתמש מתוכה לרשות הרבים ומרשות הרב׳ לתוכה ומרשות הרבים לרשות הרבים אחרת · רבנן דקיסרין אמרין רבי יוחנן בעי נתן חמשה על גבי חמשה מה את עבד לון כמשתמש מרשות היחיד לכרמלית מכרמלית לרשות היחיד מרשות היחיד לרשות היחיד אחרת · ג׳

רבי יוסי בעי מעתה הוציא כגרוגרת על כתיפו חייב והן משא בני קהת · וכתיב ופקדת אלעזר בן אהרן הכהן שמן המאור וקטרת הסמים ומנחת התמיד ושמן המשחה · שמן המאור בימינו · וקטרת הסמים בשמאלו · ומנחת התמיד של יום תלויה בזרועו · שמן המשחה איכן היה נתון רבי אבון בשם רבי אלעזר כמין צלוחית קטנה היה לו באפונדתו · אין תאמר שהיה קטן אמר רבי יהושע בן לוי כתיב ונשיא נשיאי הלוי אלעזר בן אהרן דוך דוכנים היה · רבי יהודה בי רבי אמר מרכל היה · תני רבי חייה ולמה נקרא שמו מרכל שהיה מר על הכל אלא שאין גדולה בפלטין של מלך · אמר רבי לוי כתיב ולבש הכהן מדו בד והרים את הדשן אלא שאין גדולה בפלטין של מלך ·

ד׳ תמן תנינן רבי ישמעאל השזורי ורבי שמעון אומר לא נחלקו על דבר שהוא משם אחד שהוא חייב · על מה נחלקו על דבר שהוא משם שני שמות שרבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר · רבי אילא בשם רבי אלעזר כמאן דאמר בשני שמות נחלקו · ברם כמאן דאמר כשם אחד נחלקו וכאן שני שמות הן והוא פטור · לאחריו ובא לו לפניו חייב כמאן דאמר כשם אחד נחלקו · ברם כמאן דאמר בשני שמות וכאן כשם אחד הוא והוא חייב · רבי אילא בשם רבי אלעזר תניין אינון מאן דאמר תמן חייב אוף הכא חייב · מאן דאמר תמן פטור אוף הכא פטור · באמת · אמר רבי אליעזר כל מקום ששנו באמת הלכה למשה מסיני · ה׳ בעשותה היחיד שעשה חייב שנים שלשה שעשו פטרין · רבי ישועו דרומיא אמר קומי רבי יסא בשם רבי אחא קני גירדי רבי פוטר · רבי אלעזר בי רבי שמעון מחייב · אמר לו רבי כך שמעתי מאביך · אמר לו שמשתי את אבא עומדות מה שלא שימשתן ישיבות · ורבי תלמידיה דרבי שמעון בר יוחי ודהי לא תלמידיה דרבי יעקב בר קודשי הוה אלא כך אמר ליה שמשתי את אבא עומדות מה שלא שמשת את רבך ישיבות · כשהיה רבי אלעזר בי רבי שמעון נכנס לבית הוועד היו פניו של רבי מקדירות ·

אמר ליה אבוי ויאות זה ארי בן ארי אבל אתה ארי בן שועל · מן דמך רבי אלעזר שלח רבי תבע באיתתיה · אמרה ליה כלי שנשתמש בו קודש ישתמש בו חול · ו׳ אמר רבי שמואל בר רב יצחק הדא דאת אמר בצריכין למליין כגון אילין הותייא · אבל אם אינן צריכין למליין חייב אף על הכלי · את החי במטה פטור אף על המיטה · דחייא טעין גרמיה · את המת במטה חייב דברי הכל · לא כן תני אף ריח רע כל שהוא · ואמר רבי אילא אף רבי שמעון מודה בה · ומודה רבי שמעון באיסורי הנייה · אמר רבי יודן תיפתר במת גוי ושאין בו ריח רע והוציאו לכלבו · תני חצי זית מן המת וחצי זית מן הנבילה ופחות מכעדשה מן השרץ חייב · ורבי שמעון פוטר · מה טעמא דרבי שמעון כבר נתמעטה הטומאה · מה טעמון דרבנן כההיא דרבי יודן תיפתר במת גר ושאין בו ריח רע והוציאו לכלבו · ז׳ רבי אבהו בשם רבי יוסי בי רבי חנינה מה פליגין בשנטלן הוא · אבל אם נטלן אחר מאוסין הן דברי דברי חכמים · רבי אחא רבי נחום בשם רב לעולם אינו חייב עד שיטלנו בקרסטל · רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה הגודלת חייבת משום בונה · ואהיא כההיא דאמר רבי יוחנן בשם רבי בנייה באתרין צווחין לקליעתא בנייתא ·

אמר רבי זעורא לא מסתברא דלא משום אריג · מחלפא שיטתיה דרבי זעורא דתמן אמר רבי זעורא רבי חייה בשם רבי יוחנן הקולע שלש מכין כאדם חייב משום אריג · אמר רבי זעורא לא טוי ואריג הוא · והכא הוא אמר דבין · כאן במרובה וכאן במעט · הדא דאת אמר באדם אבל בבהמה טהור · כהדא דתני העושה פסיקא ליכלב לישפר לחזיק בה את הברצופין להלותה בצואר בהמה טהור · הדא דאת אמר בפשוטין אבל במקופלין בין באדם בין בבהמה טמא · והכוחלת חייבת משום כותבת · והפוקסת חייבת משום צובעת · יצחק בר אוריין אמר מה פליגין בשלא תלש כנגד הנקב · אבל אם תלש מכנגד הנקב אף רבי שמעון מודה · רבי ירמיה בעי היה כולו בארץ ונקב חוץ לארץ אשכחת אמר מה דצריכא לרבי ירמיה פשיטא ליצחק בן אוריין · אילין אינון והא אית לך חורניין · עציץ נקוב מקדש בכרם ושאינו נקוב אינו מקדש בכרם · עציץ נקוב אינו מכשיר את הזרעים · ושאינו נקוב מכשיר את הזרעים · התולש מעציץ נקוב חייב ומשאינו נקוב פטור · רבי יוסה אמר לה סתם · רבי חנניה מטי בה בשם רבי שמואל בר רב יצחק התורה ריבת בטהרת זרעים מה טעמא וכי יפול מנבלתם על כל זרע זרוע אשר יזרע וגו׳ :

הדרן עלך המצניע

הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים או מרשות הרב׳ לרשות היחיד חייב · מרשות היחיד לרשו׳ היחיד ור״ה באמצע רבי עקיבה מחייב וחכמים פוטרין · ב׳ כיצד שני גזוזטראות זו כנגד זו ברשות הרבים המושיט והזורק מזו לזו פטור · היו שתיהן בדיוטי אחת המושיט חייב והזורק פטור שכך היתה עבודת הלוים ·

ג׳ שתי עגלות זו אחר זו ברשות הרבים מושיטין את הקרשין מזו לזו אבל לא זורקין · חולית הבור והסלע שהן גבוהין עשרה ורחבין ארבעה הנוטל מהן והנותן על גבן חייב פחות מיכן פטור · ד׳ הזורק ארבע אמות בכותל למעלה מעשרה טפחים כזורק באויר · למטה מעשרה טפחים כזורק בארץ והזורק בארץ ארבע אמות חייב · זרק לתוך ארבע אמות ונתגלגל חוץ לארבע אמות פטור · חוץ לארבע אמות ונתגלגל לתוך ארבע אמות חייב · ה׳ הזורק בים ארבע אמות פטור · אם היה רקק מים ורשות הרבים מהלכת בו הזורק בתוכו ארבע אמות חייב · וכמה הוא רקק מים פחות מעשרה טפחים רקק מים ורשות הרבים מהלכת בו הזורק בתוכו ארבע אמות חייב · ו׳ הזורק מן הים ליבשה ומן היבשה לים ומן הים לספינה ומן ספינה לים ומן הספינה לחבירתה פטור · ספינות קשורות זו בזו מטלטלין מזו לזו אם אינן קשורות אף על פי שמוקפות אין מטלטלין מזו לזו ·

ז׳ הזורק ונזכר עד שלא תצא מידו קלטה אחר קלטה כלב או שנשרפה פטור · זרק לעשות חבורה בין באדם בין בבהמה ונזכר עד שלא נעשית החבורה פטור · זה הכלל כל חייבי חטאות אינן חייבין עד שתהא תחילתן וסופן שגגה · תחילתן שגגה וסופן זדון תחילתן זדון וסופן שגגה פטורין עד שתהא תחילתן וסופן שגגה.

סליק פירקא

הזורק מרשות היחיד כו׳ · זריקה תולדת הוצאה היא · ולא שנייא בין על דעתיה בין על דעתהן דרבנן והוא שנחה מרשות הרב׳ לרשות היחיד על דעתיה דרבי אפילו לא נחה · על דעתהן דרבנן והוא שנחה דאמר ר׳ בא בר חנה בשם רב לא חייב רבי אלא על ידי רשות היחיד מקורה · מילתיה דרבי יוחנן אמרה אפילו אינה מקורה דאמר רבי אימי בשם רבי יוחנן והוא שתרד לאויר מחיצות · רבי אימי בעא קומי רבי יוחנן מתניתא דרבי דרבי עבד אויר מחיצות כבמשן · אמר ליה דברי הכל היא והבא בגישן · ויתיביניה רבי אומר מקורה ואת אמרת אינו מקורה · מה בין גישן מה בין שבת · אמר רבי אילא בשבת כתיב לא תעשה כל מלאכה ונעשית היא מאיליה · ברם הכא התורה אמרה ונתן בידה ברשותה · שמואל אמר לא שנו אלא למטה מעשרה הא למעלה מעשרה אסור · מילתיה דרבי אלעזר אמר אפילו למעלה מעשרה מותר · דאמר רבי אילא בשם רבי אלעז׳ מעגלות למד ר׳ עקיב׳ · ועגלות לאו למעלה מעשרה אינון · אית תני תני כיצד · אית דלא תני כיצד · על דעתיה דרבי אלעזר אית כאן כיצד על דעתיה דשמואל לית כאן כיצד · רבי יצחק בי רבי אלעזר שאל זרק מרשות היחיד לרשות הרב׳ ונזכר עד שהוא ברשות הרבים על דעתיה דרבי עקיבה יעשה כמי שנחה ברשות הרבים ויהא חייב שתים · אמר רבי חנה לא חייב רבי עקיבה אלא

עד ידי

על ידי רשות היחיד השנייה · רבי אבהו אומר בשם רבי אלעזר בשם רבי יוחנן הה עומד ברשות הרבים וזרק למעלה מעשרה · רואין שאם תפול אם נחה בתוך ארבע אמות פטור ואם לאו חייב · והתני שמואל ברשות הרבים לרשות הרבים ורשות היחיד באמצע רואין שאם תפול נחה בתוך ארבע אמות פטור ואם לאו חייב · תמן את אמ׳ אין רשות הרבים מצטרפת · והכא את אמר רשות הרבים מצטרפת · אמר רבי חונה תמן שאם תפול קרקע שתחתיה רשות היחיד · ברם הכא שאם תפול קרקע שתחתיה רשות הרבים · תני בשם רבי יודה זרק ארבע אמות ברשות הרבים חייב · רבי יודה עבד ארבע אמות ברשות הרבים מלאכה בפני עצמה · על דעתיה דרבי יודה ארבעים מלאכות אינון · וניתנינן לא אתינן מתני אלא מילין דכל עמא מודיי בהון · רבי זעירא רבי יאשיה בשם רבי יוחנן מתופרי יריעות למד רבי יהודה שהיו תופרי היריעות מזרקן את המחטין אילו לאילו · ולאו כרמלית הוא · אמר רבי חיננא מן הצד היו מזרקין ·

כ׳ רב אמר לית כאן פטור אלא מותר · על דעתיה דרב למעלה מעשרה מותר · על דעתיה דשמואל למעלה מעשרה אסור · רבי אילא בשם רבי שמעון בן לקיש והוא שתהא רשות הרבים מקפתו מכל צד · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אפילו מרוח אחת כן אילין עגלות · ועגלות לאו למעלה מעשרה אינון · רבי אחא בשם רבי בייסא בלבד על ידי שנים · בבל אתר את אמר שנים שעשו פטורין · והכא את אמר שנים שעשו חייבין · שנייא היא שכך היתה עבודת הלוי׳ באהל מועד · כה היתה עבודת הלוי׳ באהל מועד · שתי עגלות זו אחר זו ברה״ר מושיטין את הקרשים מזו לזו אבל לא זורקין · תני בר קפרא שלא לנהוג בקדשים בזיון · א״ר יוחנן העומד והחלל מצטרפין בארבעה והוא שיהא העומד רבה על החלל · ר׳ זעורא בעי עד שיהא עומד שכאן ועומד שכאן רבה · א״ר יוסה פשיטא לרבי זעורא שאין עומד מצד אחד מצטרף · פשיטא ליה שאין עומד מצד אחד רבה · לא צורכה דלא אפילו עומד השני · חוליית הבור והסלע שהן גבוהין עשרה ורחבין ארבעה · כה אנן קיימין אם בגבוהין עשרה ורחבין ארבעה רשות בפני עצמה הוא גבוהין עשרה ואינן רחבין ארבעה הדא הוא דאמר רב חסדא בשם איסי קנה נעוץ ברשות הרבים גבוה עשרה טפחים מותר לכאן ומות׳ לכאן בלבד שלא יחליף · אלא כן אנן קיימין כשאינן לא רחבים ארבעה ולא גבוהין עשרה · לא כן אמר חייה בריה דרב כל המעכב דריסה ברשות הרבים נקרא כרמלית · אמר ר׳ יודן מה דאמר חייה בריה דרב באמצע ׃ אבל מן הצד רשות הרבים מבטלתה · אמר רבי יוחנן לית כאן פטור אלא מותר · תמן תנינן המפיס מורסא בשבת אם לעשות לה פה חייב · אם להוציא ממנה הליחה פטור · אמר רבי יוחנן לית כאן פטור אלא מותר · תמן תנינן הצד נחש בשבת אם במתעסק שלא ישכנו פטור · אם לרפואה חייב · אמר רבי יוחנן לית כאן פטור אלא מותר · תמן תנינן ועל לפסים ארמיות שהן טהורות באהל המת וטמאות במשא הזב · אמר רבי זעירה ראות אם לצורך הדא הוא דתנינן אם לרפואה חייב · הוי לית כאן פטור אלא מותר ·

ג׳ מתניתא בשאין שם חור · אבל אם יש שם חור מחלוקת רבי מאיר וחכמים · על דעתיה דרבי מאיר בין שיש בו ארבעה על ארבעה בין שאין בו ארבעה על ארבעה את רואה את הכותל כגמום · על דעתין דרבנן אם יש בו ארבעה על ארבעה את רואה את הכותל כגמום ואם לאו אין את רואה את הכותל כגמום · אלא כסתום · רב חסדא אמר כמודד לתכסן · ואין סופה לירד · רבי חייה בשם רבי יוחנן היפתר שהיתה דבילה שמינה והיא ניטוחה · רבי חגי בעא קומי רבי יוסה לית הדא אמרה שיפוע מדריגה כלמטן · אמר ליה תמן זרעים נוטין מן המדריגה · ברם הכא דרך בני אדם להיות שפין בה והיא נופלת · אילו אמר כשהיה שם חור והיא נתונה מן החור כשם שהזרעים נוטין מן הערוגה יאות · רבי יוסה רבי אבהו בשם רבי יוחנן כשהיה המקום מונדרן כהדא דתנינן זרק חוץ לארבע אמות ונתגלגל חוץ לארבע אמות חייב · אתא רבי חזקיה רבי אבהו בשם רבי יוחנן והיא שנחה ·

ד׳ לא סוף דבר ארבע אמות בים אלא אפילו זרק בכל הים פטור · שכל הים נקרא כרמלית · ולמה תנינתה תרין זימנין · רבי חנניה בשם רבי פינחס כשהיו שני רקקים אחד הרבים מהלכין בו ואחד אין הרבים מהלכין בו אלא כשהן נדחקין · שלא תאמר הוא״ל ואין הרבים מהלכין בו אלא כשהן נדחקין אינו רשות הרבים אלא רשות היחיד · לפום כן צריך מימר רשות הרבים הוא ·

ה׳ אבא בר רב חונא אמר בקשורות בגמי · רבי יוסי בי רבי בון אמר והן שעירבו · רבי חייה רבי אימי תריהון בשם רבי לעזר חד אמר בשאין ביניהן רוחב ארבע · וחורנה אמר אפילו יש ביניהן רוחב ארבע · ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא · מן מה דאמר רבי יוסה ר׳ יעקב בר זבדי רבי חייה בשם רבי אלעזר אפילו אינן גבוהות עשרה הוי דו אמר בשאין ביניהן רוחב ארבעה · הוון בעיי מימר מאן דאמר בשאין ביניהן רוחב ארבעה אפילו אינן גבוהות עשרה · מאן דאמר גבוהות עשרה אפילו יש ביניהן רוחב ארבע · אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל והוא שיהא כל אויר כרמלית בתוך עשרה · ספינה שבים גבוהה עשרה טפחים אין מטלטלין מתוכה לים ולא מן הים לתוכה · רבי יהודה אומר אם היתה עמוקה מן המים עשרה טפחים ואינה גבוהה מן המים עשרה טפחים מטלטלין מתוכה לים אבל לא מן הים לתוכה · רבי אבהו אמר רבי יוחנן בעי ולמה מתוכה לים מותר · מפני שאינה גבוהה עשרה · אין כיני אפילו מן הים לתוכה ולמה מן הים לתוכה אסור · מפני שהוא עמוקה עשרה · אין כיני אפילו מתוכה לים · אמר רבי אבון ולמה מתוכה לים מותר מפני סכנה · סלע שבים גבוה עשרה טפחים אין מטלטלין מתוכה לים ולא מן הים לתוכה · פחות מיכן מותר · מה בין סלע ומה בין ספינה · ספינה עולה ויורדת · סלע במקומה היא · ולא כרמלית היא · כלום הוא מותר לטלטל בכרמלית אלא בארבע אמות · אמר רבי אילא על ראשה סלע שבים גבוה עשרה טפחים אין מטלטלין מתוכה לים ולא מן הים לתוכה · יותר מיכן נעשית במחיצה שהוקפה זרעים שאין מותר לטלטל בה אלא בארבע אמות · פחות מיכן מטלטלין מתוכה לים ומן הים לתוכה ומטלטלין בה עד בית סאתים · רבי בון בר חייה בעי מעתה שתי כרמליות סמוכות זו לזו מטלטלין מזו לזו · אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל מכיון שהים מקיפה מכל צד כמי שכולה כרמלית אחת · רב המנונא אמר נסר שהוא חוץ לספינה ואין בו רוחב ארבע מותר לישב בו ולעשות צרכיו בשבת · אמר רבי מנא אילו אמר תיבה פחותה יאות · אמר רבי אבון מאן דבעי מיעבד תקנה לאילפא מרצא נסר חוץ לשלשה שאין בו רוחב ארבעה ואת רואה את המחיצות כאילו עולות · רבי יעקב בר אחא בשם רב המנונא שכל שלשה ושלשה שהן סמוכין למחיצה כמחיצה הן · רבי יצחק בי רבי אלעזר מפקד לרבי הושעיה בי ר׳ שמי דהוה פריש מעביד ליה סל פחות ׃

ו׳ כיני מתניתא והזיד · וקשיא אילו ירה חוץ להרוג בו את הנפש והתרו בו וחזר בו שמא כלום הוא הוי סופך מימר והזיד · רבי יוסי בן חנינה אמר בשוגג בלא תעשה · ובמזיד בלא תעשה · רבי יהושע בן לוי אמר בשוגג בזוכרת ובמזיד בזכרת · תני רבי שמעון בן יוחי מסייע לרבי יהושע בן לוי את ה׳ הוא מגדף ונכרתה · הגע עצמך אפילו מזיד בזוכרת מתרין בו ולוקה ומביא קרבן · רבי אבהו בשם רבי יוחנן השוגג בחלב ומזיד בחטאת מתרין בו ולוקה ומביא קרבן · תני אין מתעסקין לא בחלבים ולא בעריות · המתעסק בשבת פטור · בחלבים ובעריות חייב · הדך עובדא אמר הרי אני קוצר חצי גרוגרת וקצר כגרוגרת פטור · הרי אני אוכל חצי זית ואכל כזית חייב · הרי אני מתחמם בה והערה בה חייב ׃

הדרן עלך הזורק

הבונה

כמה יבנה ויהא חייב הבונה כל שהוא · המסתת והמכה בפטיש ובמעצד הקודח כל שהוא חייב · זה הכלל כל העושה מלאכה ומלאכתו מתקיימת בשבת חייב · רבן שמעון בן גמליאל אף המכה בקורנס על הסדן בשעת מלאכה חייב מפני שהוא כמתקן מלאכה ·

כ׳ החורש כל שהוא המנכש והמקרסם והמזרד כל שהוא חייב · המלקט עצים לתקן כל שהן · אם להסיק כדי לבשל ביצה קלה · המלקט עשבים לתקן כל שהן אם לבהמה כמלוא פי גדי ·

ג׳ הכותב שתי אותיות בין בימינו בין בשמאלו בין משם אחד בין משני שמות בין משני סממניות בכל לשון חייב · אמר רבי יוסי לא נתחייבו שתי אותיות אלא משום רושם שכך היו רושמין על קרשי המשכן לידע אי זהו בן זוגו · א״ר יהודה מצינו שם קטן משם גדול שם משמעון ומשמואל נח מנחור · דן מדניאל גד מגדיאל ·

ד׳ הכותב שתי אותיות בהעלם אחד חייב · כתב בדיו בסם בסיקרא בקומוס ובקלקנתוס ובכל דבר שהוא רושם על שני כותלי הבית ועל שני דפי פינקס והן נהגין זה עם זה חייב · הכותב על בשרו חייב · והמסרט על בשרו רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר ·

ה׳ כתב במי משקין במי פירות באבק דרכים באבק סופרים ובכל דבר שאינו מתקיים פטור · לאחר ידו ברגלו בפיו ובמרפקו · כתב אות אחת סמוך לכתב כתב על גבי כתב נתכוון לכתוב ח׳ וכתב שני זיינין אחד בארץ ואח׳ בקורה על שני כותלי הבית על שני דפי פינקס ואין נהגין זה עם זה פטור · כתב אות אחת נוטריקון רבי יהושע בן בתירה מחייב וחכמים פוטרין ·

ו׳ הכותב שתי אותיות בשני העלימות אחד בשחרית ואחד בין הערבים רבן גמליאל מחייב וחכמים פוטרין ׃

סליק פירקא

הבונה כמה יבנה ויהא חייב כו׳ · מה בניין היה במשכן שהיו נותנין קרשים על גבי אדנים · ולא לשעה היתה · אמר רבי יוסה כבין שהיו נוסעים וחונים על פי הדיבר כמי שהוא לעולם · אמר רבי יוסי ב׳ רבי בון כבין שהבטיחן הקב״ה שהוא מכניסן לארץ כמי שהוא לעולם · הדא אמרה אפילו מן הצד הדא אמרה אפילו נתון על גבי דבר אחר הדא אמרה בניין על גבי כלים בניין · אדנים בקרקע הן · תני אחד מביא את האבן ואחד מביא את הטיט והמביא את הטיט חייב · רבי יוסה אומר שניהן חייבין · סבר רבי יוסי אבן בלא טיט בניין · הכל מודין שאם נתן את הטיט תחילה ואחר כך נתן את האבן שהוא חייב · הבנאי שיישב את האבן בראש הדימוס חייב · למי נצרכה לרבנן · והן דעבד דפין והין דעבד ספיין חייב משום בונה · והון דנקר כיפין כפין עמודין דהין מקטע פספס מקטע מדלין חייב משום מכות · רב ירמיה בשם רב המרכיב מיטה של גילה חייב משום בונה · אמר רבי זעירא אינו אלא כנוטל מלבן ונותנו על גבי לבינים בשבת · רב המנונא הורי לריש גלותא להתיר שולחן של פרקים בשבת · אמר רב חונה בר חייה הוה עימיה שמע רב יהודה ואמר מאן דהורי ליה לא ילף ולא שימש · אמר רבי שמי מאן דהורי ליה כרבן שמעון בן גמליאל הורי ליה דתני לווחים שבספינה ושבעריסה ונקליטי המיטה וה׳ השלחן ויד הסכין שבראשו הרי זה לא יחזיר · אם החזיר הרי זה פטור ואם תקע הרי זה חייב · רבן שמעון בן גמליאל אומר אם היו רפים נוטל ומחזיר · תני תקועים חיבור לטומאה ולהזייה · קבועים חיבור לטומאה ואינו חיבור להזאה · המוטלין והמונחין אינן חיבור לא לטומאה ולא להזייה · והכא את אמר הכין · תמן דרבנן לקבע לא לקבע אינן חיבור · ברם הכא תקיעתן היא גמר מלאכתן · תני רבי סימי אומר המרכיב קרן עגולה חייב · קרן פשוטה פטור · רבי אלעזר בי רבי שמעון אומר קני מנורה חייב · קנה של ציידין פטור · קני מנורה למה הוא חייב רבי אבהו בשם רבי יוחנן ורב חונה תריהון אמרין משום בונה · קנה של ציידין למה הוא פטור מפני שהוא כלמעלן למטן · התיבן הרי התופר בחולות הרי מלמעלן למטן הוא · ואת אמר חייב · אמר רבי שמואל בר יודן כאן לשעה כאן לשהות · שמואל אומר המלוחים את והתירצין חייב משום בונה וקשיא דבר שאילו עשאה בשבת חייב חטאת בית הלל מתירין אף להחזיר רבי חנניא בשם רבי יוחנן התירו סופו מפני תחילתו שאם אמר את שלא יחזיר אף הוא אינו פותח ולא יפתח אף הוא ממעט בשמחת יום טוב · אמר רבי אחא מחזיר בלבד שלא יחזיר כל צרכו · א״ר יסי בר בון כשאין שם פתח אבל אם יש שם פתח משתמש בנגד הפתח · מתניתא דרבי שמעון דתני הגודר והקודח והקוצץ כל שהוא בשבת חייב · רבי שמעון אומר הגודר עד שיגוד כל צרכו · הקודח עד שיקודח כל צרכו · הקוצץ עד שיקצץ כל צרכו · העובד את העור עד שיעבד כל צורכו · ואב׳ רבי יעקב בר אחא לא אתיא אלא כרבי שמעון דרבי שמעון לא עבד בקצת מלאכה כבולה · דרבנן עבדין מקצת מלאכה כבולה · וקשיא על דרבן שמעון בן גמליאל אילו נטל לקצור ולא קצר שמא כלום הוא · אמר רבי ארא אתיא דרבן שמעון בן גמליאל כרבי יהודה דתני השוכט והמקטקט על האריג הרי זה חייב מפני שהוא כמישב בידו · והכא מפני שהוא כמישב בידו ·

ב׳ מה חרישה היתה במשכן שהיו חורשין לישע סיממנין · וכמה יחרוש ויהא חייב רבי מתניה אמר כדי לישע כרישה · רבי בא בשם רב כדי לישע זכרותה של חיטה · תמן תנינן זרע קישואין שנים זרע דילועין שנים · תני ושים מיויות שתים · רבי שמואל בשם רבי זעורה חטין על ידי שהן חביבות עשו אותן כשאר זירעוני גינה שאינן נאכלין · למה לי לתקן כל שהוא למה לי כמלא פי גדי ·

ג׳ מאן תנא סימנות רבי יוסי · מה בכל לשון אפילו אלף אלפא · חוש לומר שמא יתן של מטן למעלן של מעלן למטן · כמין קולמוסין הוו עשויין · חוש לומר שמא יתן שבפנים בחוץ ושבחוץ בפנים · טבעות הוו מוכיחות חוש לומר שבא יחליף · אמר רבי אחא לוכסן הוה כתוב עליהן · ויחליף · אמר רבי אימי והקמות את המשכן כמשפטו · וכי יש משפט לעצים · אלא אי זה קרש זכה להנתן בצפון ינתן בצפון · בדרום ינתן בדרום · אילין דרבי הושעיה חדבר פוי הוון שאלין בשלמיה דנשייא בכל יום · והוון אילין דרבי הושעיא עלין קדמאי ונפקין קדמאי · אזלין אילין דבר פוי ואיתחתנון בנשיאותא אתון בעיין מיעול קדמאי אישתאלת לרבי אימי אמר לון רבי אימי והקמות את המשכן כמשפטו · וכי יש משפט לעצים · אלא אי זה קרש זכה להנתן בצפון ינתן בצפון · בדרום ינתן בדרום · תרין זרעיין הוון בציפרין בולווטא ופגניא הוון שאלין בשלמיה דנשייא בכל יום יהוון בולווטא עלין קדמי ונפקין קדמי · אזלין פגנייא חכון באוריתא אתון בעו מיעול קדמי אישתאלת לרבי שמעון בן לקיש · שאלה רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן עאל רבי יוחנן ודרשה בבי מדרשא דרבי בנייה אפילו ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קוד׳ לכהן גדול עם הארץ · סברין מימר לפדות ולכסות ולהחיות הא לישיבה לא · אמר רבי אבין אף לישיבה מה טעמא יקרה היא מפנינים · אפילו מזה שהוא נכנס לפני לפנים ·

הני תגר מגדיאל · מתיבין לרבי יהודה והלא אילו פשוטים ואילו כפופים · הני בשם רבי יודה כתב שני אותות שדים והן שם חייב כגון שש תת גג · דד חח · ודרבנן אמרי שתי אותות מכל מקום אשכחת אמר קלת וחומרת · על דרבי יודה קלת וחומרת על דרבנן קלת על דרבי יודה כתב שתי אותיות שוין והן שם על דעתיה דרבי יודה חייב · על דעתהון דרבנן פטור · קלת על דרבנן שתי אותות מכל מקום אף על פי שאינן שם · על דעתהון דרבנן חייב · על דעתיה דרבי יודה פטור · מחלפה שיטתיה דרבי יודה דתני יכול עד שיכתוב את כל השם עד שיארוג את כל הבגד עד שיעשה את כל הנפה תלמוד לומר מאחת · אי מאחת יכול אפילו כתב אות אחת אפילו ארג חוט אחד אפילו עשה בית אחד בנפה ובכברה תלמוד לומר ועשה אחת · הא כיצד עד שיעשה מלאכה שכיוצא בה מתקיימת · והכא הוא אמר השוכט והמקטקט על האריג הרי זה חייב מפני שהוא כמישב בידו ·

ד׳ כתב בדיו על עלי ירקות במשקין ובמי פירות על הלוח פטור עד שיכתוב דבר של קיימא על דבר של קיימא · רבי יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי אלעזר כתב אות אחת בטבריא ואות אחת בציפרין חייב · והא תנינן אם אינן נקראין זה עם זה פטור · אמר רבי אבא בר ממל בסדרה עדים שאינן יודעין לחתום ר׳ שמעון בן לקיש אמ׳ רושם לפניהן בדיו והן חותמין בסיקרא · בסיקרא והן חותמין בדיו · אמר ליה רבי יוחנן מפני שאנו עסוקין בהילכות שבת אנו מתירין אשת איש · אלא מביא נייר חלק ומקרע לפניהן והן חותמין · ולא כתב ידו של ראשון הוא מרחיב לפניהן את הקרע · רבי מנא בעי ולמה לי נן אמרין רושם לפניהן במים · אם בא ועירער עירעורו בטל · והקורע על העור כתבנית כתב חייב · הרושם על העור כתבנית כתב פטור · אמר להן רבי אליעזר והלא בן סטרא לא הביא כשפים ממצרים אלא בכך · אמרו לו מפני שוטה אחד אנו מאבדין כמה פיקחין · כתב לא חוקק · וכתב לא הכשף · כתב לא השופך · וכתב לא חוקק · אית תניי תני אפילו חוקק · אמר רב חסדא מאן דאמר לא חוקק כבולט מקום הכתב כגון הדין דינרא · מאן דאמר אפילו חוקק כגון הדין פינקסה · וכתב לא הכשף · רבי יודן בי רבי שלום ורבי מתניה · חד אמר בשלא עירב נקודות · וחורנה אמר אפילו עירב נקודות · וכתב לא השופך · אמר רבי חייה בר בא אילין בני מדינתא עדומין סגין בר חד מינהון בעי משלוחה מילה מסטריקן לחבריה הוא כתב בכמי מילין והוין דמקבל כתביא הוא שופך דיו שאין בה עפץ והוא קולט מקום הכתב · עשה כן בשבת מהו רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תרוייהון אמרין והוא שכתב דיו על גבי דיו וסיקרא על גבי סיקרא · אבל אם כתב דיו על גבי סיקרא וסיקרא על גבי דיו חייב · רבי יצחק בר משרשיא בשם רבנן דתמן חייב שתים משום מוחק ומשום כותב ·

ה׳ והיה צריך לכתוב את השם ונתכוון לכתוב יהודה ושכח ולא כתב דלת הרי השם במקומו והוא מוחקו ומקיימו והוא בקדושה · רבי יהודה אומר מעביר את הקולמוס עליו ומקיימו · אמרו לו אף הוא אינו מן המובחר · מחלפה שיטתיה דרבי יודה תמן הוא אמר אינו כתב · והכא הוא אמר כתב · הוא כשיטתו · השיבתהו בשיטתך שאת אומר כתב הוא אף הוא אינו מן המובחר · רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו לא אמ׳ כן אלא מחלפה שיטתיה דר׳ יהודה · תמן הוא אמר אינו מן המובחר הא כתב כתב הוא · והכא הוא אמר כתב על גבי כתב אינו כתב · מה כתב על גבי כתב · חד לעיל מן חד · מה טעמא דרבי יהושע בן בתירה מאחת את אחת למד כמה אותות ·

ו׳ וקשיא על דרבן גמליאל אילו קצר כגרוגרת בשחרית וכגרוגרת בין הערבים בהעלם אחד שמא אינו חייב · כשם שאין העלימות חולקות כך לא יצרפו · רבי מנא אמר לה סתם רבי אבין בשם רבי יוחנן טעמא דרבן גמליאל תמן אין ידיעה לחצי מלאכה · וכמותה אין זדון לחצי זית · אבל חצי זית בזדון וחצי זית בשגגה מהו שיצטרפו ·

הדרן עלך הבונה

רבי אליעזר אומר האורג שלשה חוטין בתחילה ואחד על האריג חייב · וחכמים אומרים בין בתחילה בין בסוף שיעורו שני חוטין ·

ב׳ העושה שני בתי נירין בנירין ובקירוס ובנפה ובכברה ובסל חייב · והתופר שתי תפירות והקורע על מנת לתפור שתי תפירות ·

ג׳ הקורע בחמתו ועל מתו כל המקלקלין פטורין · והמקלקל על מנת לתקן שיעורו כמתקן ·

ד׳ שיעור המלבן והמנפס והצובע והטווה שיעורו כמלוא רוחב הסיט כפול · והאורג שני חוטין שיעורו כמלוא הסיט ·

ה׳ רבי יהודה אומר הצד צפור למגדל וצבי לבית חייב · וחכמים אומרים צפור למגדל וצבי לגינה ולחצר ולביברין · רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל הביברין שוין זה הכלל כל המחוסר צידה פטור ושאינו מחוסר צידה חייב ·

ו׳ צבי שנכנס לבית נעל אחד בפניו חייב· אם נעלו שנים פטורין· לא יכול אחד לנעול ונעלו שנים חייבין· ורבי שמעון פוטר· ז׳ ישב אחד על הפתח ולא מילאהו ישב השני ומילאהו השני חייב· ישב הראשון על הפתח ומילאהו ובא השני וישב לו בצידו אף על פי שעמד הראשון והלך לו הראשון חייב והשני פטור· למה זה דומה לנועל את ביתו לשומרו ונמצא צבי שמור בתוכו:

סליק פירקא

רבי אליעזר אומר האורג כו׳· אמר רבי עולא טעמא דרבי אליעזר על ידי שלישי מלאכתו מתקיימת· מה רבי אליעזר כרבי יודה דתנינן תמן רבי יהודה אומר עד שישלש· והשק והקופה מצטרפין בכלאים· אמר רבי סימון טעמא דרבי אליעזר תמן על ידי שלישי מלאכתו מתקיימת· ברם הכא פחות מיכן מיסתתר הוא· אשכחת אמר על דרבי אליעזר פעמים שלשה בתחילה· פעמים שנים על גבי אחד ארוג כאתמול· פעמים שנים על גבי אחד ארוגים באתמול· רבנן דקיסרין בעיין מהו אחד על האריג אחד על גבי שנים אחד על גבי שלשה· רבנן דהכא אמרי אחד על גבי שנים הית׳ טלית אחת גדולה בתחילה עד שארוג בה שנים חוטין ובסוף אפילו כל שהוא· והאורג שני חוטין על גבי הגב על גבי אימרא אפילו כל שהוא חייב· למה הדבר דומה לצילצול קטן שארג בו שני חוטים על רוחב שלשה בתים חייב· ונגפש בסכת כמאן דהוא בתחילה והכן בדא אפילו בסוף כאריג הוא והכן לסוטה אפי׳ בסוף כאריג הוא· הכל מודין בכותב את השם עד שעה שישלים· כתב אות אחת להשלים את השם ואות אחת להשלי׳ את הספר חייב· כתב אות אחת בחול ואות אחת בשבת רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר למה או כשו׳ קיום מלאכה או כשום שאינו ראוי להצטרף עמו· איתא חמי אילו ארג חוט אחד בחול וחוט אחד בשבת שמא אינו פטור שמא אינו ראוי להצטרף עמו אלא משום קיום מלאכה כהיא דאם רבי יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי אלעזר כתב אות אחת בטבריא ואות אחת בציפרין חייב דלא כן כרבי אליעזר· כתב אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת הבאה ר׳ אליעזר מחייב חטאת ור׳ יהושע פוטר· אתא חמי אילו כתב אות אחת בחול ואות אחת בשבת ר׳ אליעז׳ מחייב חטאת בין בשבת זו בין בשב׳ הבאה לא כל שכן מפני חכמים שהן פוטרין· ב׳ בנירין· ניריא· בקרוס· קירומה· רבי בא רב ירמיה בשם רב המפתח צידדין בשבת חייב משום תופר· נימר משום תופר ומשום קושר· ג׳ בעון קומי ר׳ בא הדין מה דאת אמר תמן השוחט חטאתו בשבת כיפר ומביא אחרת ואמר אוף הכא לא יצא ידי קרעו אלא כרבי שמעון דרבי שמעון אמר עד שיהא אילו צורך כגופו של דבר· אמר לון תמן הוא גרם לעצמו ברם הכא את גרמת לו· אמר רבי יוסי ואפילו תמן את גרמת לו שאילולא שאמרת לו שיביא והאך היה מתכפר לו· הוי צורך מימר דרבי שמעון הוא· חברייא בעון קומי רבי יוסה לא כן אמר רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק מצה גזולה אינו יוצא בה ידי חובתו בפסח· אמר לון תמן גופה עבירה ברם הכא הוא עבר עבירה· כך אנו אומ׳ הוציא מצה מרשות היחיד לרשות הרבים אינו יוצא בה ידי חובתו בפסח· תני מצה גזולה אסור לברך עליה· אמר רב הושעיה על שם ובוצע ברך נאץ ה׳· אמר רבי יונה הדא דאת אמר בתחילה אבל בסוף לא דמים הוא חייב לו· רבי יונה אמר אין עבירה מצוה· רבי יוסה אמר אין מצוה עבירה· אמר רבי אילא אלה המצות אם עשיתן כמצוותן הן מצות ואם לאו אינן מצות· ד׳ תמן תנינן המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה והכא את אמר הכן. תמן כמוציא לצבוע· ברם הכא כצובע· ה׳ אמר רבי חיננא מתניתא דלא כרבי יהודה דתנינן הצד צפור למגדל וצבי לבית חייב הא לגינה ולביברין פטור· מחלפה שיטתיה דרבי יהודה דתנינן תמן אין צדין דגים מן הביברין ואין נותנין לפניהן מזונות· הא לגינה ולביברין פטור· מחלפה שיטתין דרבנין דתנינן וחכמים אומרים צפור למגדל וצבי לגינה ולחצר ולביברין· ותנינן תמן אבל צדין חיה ועוף מן הביברין ונותנין לפניהן מזונות· הא לגינה ולחצר לא· כאן בחצר מקורה· כאן בחצר שאינו מקורה· והא תנינן גינה· אית לך מימר גינה מקורה· אלא כאן בגדולה כאן בקטנה· רבי עולא אמר בעון קומי רבי אחא מה ניתני כל המחוסר צידה חייב ושאינו מחוסר צידה פטור· אמר לון ולא כמנפל לתוכה אנן קיימין· אלא כל המחוסר צידה אסור ושאינו מחוסר צידה מותר· אמר רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה כל שהוא מחוסר נשבים מחוסר צידה· ושאינו מחוסר נשבים אינו מחוסר צידה· שוחטין מן הגנרין אין שוחטין לא מן הבכמודות ולא מן המצודות· רבי יוסי בר בון בשם רבי אמי מצרהא דשיחאי· שמואל צד הוא בפיתס רב אמר סברא דנהרא שרי· אמר ר׳ יודן כההיא דטסים· ו׳ בעשותה היחיד שעשה חייב· שנים שלשה שעשו פטורין· רב הונא אמר הדא אחד בריא ואחד חש נעל החולה כל צרכו ולא נעל הבריא כל צרכו החולה חייב והבריא פטור· רבי יוסה בי רבי בון בשם רב הונא הדה צבי רץ כדרכו ונתכוון לנעול בעדו ונעל בעדו ובעד הצבי מותר· ר׳ יוסי בי ר׳ בון בשם רב הונא ראה תינוק מטבע בנהר ונתכוון להעלותו ולהעלות נחיל של דגים עמו מותר· רבי יוסי בי רבי בון בשם רב הונא הדה מפסקה בגל ונתכוון להעלותו ולהעלו׳ צרור של זהובים עמו מותר· ז׳ רבי שמי בעי מהו ליתן לפניהן מזונות ייבא כההיא דתנינן תמן אין נותנין מים לפני דבורים ולפני יונים שבשובך שאין עושין תקנה לדבר שאינו מן המוכן· והכא כן· רבי שמי בעי מהו לכפות עליו כלי ייבא כהיא דאמ׳ רבי שמעון בי רבי ינאי אני לא שמעתי מאבא אחותי אמרה לי משמו ביצה שנולדה ביום טוב סומכין לה כלי בשביל שלא תתגלגל· אבל אין כופין עליה כלי· שמואל אמר אף כופין עליה כלי· ר׳ שמי בעי מהו לקושרה בחבל· ייבא כהיא דאמר רבי שמעון בן אלעזר מותר להשתמש על צידדי בהמה בשבת· הא צידדי בהמה הא צידדי אילן כל שמותר להשתמש על צידדי בהמה מותר לקושרו· כל שאסור להשתמש על צידדי בהמה אסור לקושרו:

הדרן עלך רבי אליעזר

שמונה שרצים האמורין בתורה הצדן והחובל בהן חייב· ושאר שקצים ורמשים החובל בהן פטור הצדן לצורך חייב ושלא לצורך פטור· חיה ועוף שברשותו הצדן פטור והחובל בהן חייב· ב׳ אין עושין הילמי בשבת אבל עושה הוא מי מלח וטובל בהן פיתו ונותן הוא לתוך התבשיל· אמר רבי יוסי והלא הוא הילמי בין מרובה בין מועטת· ואילו הן מי מלח המותרין נותן שמן בתחילה לתוך המים או לתוך המלח· ג׳ אין אוכלין איזובין בשבת לפי שאינו מאכל בריאים אבל אוכל הוא את יועזר ושותה אבוברואה· כל האוכלין אוכל אדם לרפואה וכל המשקין הו׳ שותה חוץ ממי דקרין וכוס העיקרין מפני שהן לירוקה. : ל שותה הוא מי דקרין לצמאו וסך שמן עיקרין שלא לרפואה· ד׳ החושש בשיניו לא יגמע בהן חומץ אבל מטבל הוא כדרכו ואם נתרפא נתרפא· החושש במתניו לא יסוך יין וחומץ אבל סך הוא את השמן ולא שמן וורד בני מלכים סכין על גבי מכותיהם שמן וורד שכן דרך בני מלכים לסוך בחול· רבי שמעון אומר כל ישראל בני מלכים:

סליק פירקא

שמונה שרצים כו׳· רבי זריקן בשם רבי יוחנן אמ׳ איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמ׳ דברי הכל· וחורנה אמ׳ במחלוקת· ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא· אמר רבי זעירא נפרש מיליהון דרבנן מן מיליהון דתנינן תמן אילו שעורותיהן כבשרן עור האד׳ ועור חזיר של יישוב· רבי יוסה אומר אף עור חזיר של בר· רבי יוחנן אמר לא שנו אלא לאיסור ולטומאה· אבל ללקות עור הוא ואין לוקים עליו משום נבילה· רבי שמעון בן לקיש אמר משנה תמימה שנה רבי בין לאסור בין ללקות בין לטומאה· מתניתא מסייעא לדין ומתניתא מסייעא לדין· מתנית׳ מסייעא לרבי יוחנן שמונה שרצים יש להן עורות אמר רבי יוחנן בן נורי לפיכך אומר אני שמונה שרצים יש להן עורות· מתניתא מסייעא לרבי שמעון בן לקיש האוכ׳ בשרצים את שיש להן עורות חייב· ואת שאין להן עורות פטור· רבי יוחנן בן נורי אומר לפיכך אומר אני כל השרצים יש להן עורות· רבי יוסה בי רבי בון בשם רב עור הוא ואין לוקין עליהן משום נבילה· ואתיא כההיא דאמר רבי יוחנן הצד זיזין וכוכין חגזין יתושין חייב· ורבי יהודה פוטר· וכן הוה רבי יהודה אומר אין חייבין אלא על דבר שדרכו ליצוד· והצד חגבים בטל פטור בשרב חייב· אלעזר בן אחבאי אומר אף בשרב בשעה שמטקלחין פטור· הצד צבי חיגר סומא וחולה קטן פטור· ישן חייב דו קמיץ והוא ופתח והוא· אמר רבי ינאי מותר להרוג את הצרעה בשבת· ותני בן חמשה נהרגין בשבת זבוב מצרי וצירעה שבנינוה ועקרב שבהדיית ונחש שבארץ ישראל· והכלב שוטה שבכל מקום· מעשה שנפל נחש בשבת ועמד נפתלי אחד והרגו· אמר רבי פגע בו כיוצא בו· ולא כן הדברים הנהרגין בשבת אינון· פתר לה כבאין להזיק· תני רבי יעקב אומ׳ הרואה נחש ועקרב בתוך ארבע אמות ראוי היה שימות בהם אלא שרחמים

של מקום מרובין · אמ׳ רבן שמעון כמה דברים אומרי׳ בזמן שלא הרגן · אבל אם הרגן לא נראו לו אלא שיהרגם · וחכמ׳ אומרים בין כך ובין כך לא נראו לו אלא בזבות · כתיב שמעו זאת כל העמים האזינו כל יושבי חלד · רבי אחא אמ׳ אבהו ורבנן חד אמ׳ למה הוא מושל כל באי העולם בחולדה · אלא לפי שכל מה שיש ביבשה יש בים · הרבה מינ׳ בים מה שאין ביבשה ואין חולדה בים · וחורנ׳ אמ׳ למה הוא מושל כל באי העולם בחולדה אלא מה החולדה הזאת גוררת ומנחת ואינה יודעת למי היא מנחת כך הן כל באי העולם גוררין ומניחין גוררין ומניחין ואינן יודעין למי הן מניחין · יצבר ולא ידע מי אוספם · חיה ועוף שברשותו הצדן פטור והחובל בהן חייב · לא אמרו אלא שברשות אדם · הא אם אינן ברשות אדם חייב · אמר רבי יוסה הדא אמרה שור שמרד הצדו בשבת חייב · רבנן דקסרין בשם רב אבדן עור עוף מותר לכתוב עליו מוזה · ב׳ אין עושין הלמי בשבת · מה בין הלמי ומה בין מי מלח · הלמי צריכה אומן · מי מלח אין צריכ׳ אומן · רב חונא אמר כל שנותנין להוכה מלח והיא נשרית זו היא מי מלח · ושאינה נשרית זו היא הלמי · אמר רבי אבהו כל שנותנים להוכה ביצה והיא שוקעת זו היא מי מלח · ושאינה שוקעת זו היא הלמי · עושין יינומלין בשבת · רבי יסא בשם רבי יוחנן יין ודבש ופילפלין · רבי יסא בשם רבי יוחנן מותר לערב ואסור לשחוק · רבי יסא בשם רבי יוחנן את שהוא משום תערובת מותר · משום שחיקה אסור · והבא לא משום תערובת אנן קיימין ·

רבי יהודה בן טיטס רבי יהודה בן פזי שמעון בר בא בשם רבי יוחנן שנייא היא הכא שהוא גמר מלאכה · רבי אבהו בשם רבי יוחנן מותר לשבר ואסור לקבץ · רבי אבהו בשם רבי יוחנן שום ששחקו אם היה מחוסר שחיקה אסור · ואם לערב את שומנן מותר תמן תנינן השום והבוסר והמלילות שריסקן מבעוד יום שהיה רבי ישמעאל אומר יגמור משתחשך · רבי עקיבה אומר לא יגמור · רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר אבא בשם רבי חנינא לא נחלקו אלא בחולין הכהנים נהגו בתרומה כרבי ישמעאל · ג׳ חד בר נש שאל לר׳ שמעון בר כרסנא מהו משתי קרירטון בשובתא · אמר ליה אם לתענוג מותר · אם לרפואה אסור · ולא מן השפה ולפנים הוא · פתר לה בלבד דבר שהוא של סכנה ·

אבל אוכל הוא את יועזר · פוליטריכן · ושותה אבוברועה · כשמעו · רבי בא שאל לרבי ירמיה מה ניתני דקרין דקלין · אמר ליה דקרין שהן דוקרין את המרה · אמר רבי יונה לא מסתברא לא דקלין שהן יוצאין מבין שני דקלין · שמעון בר בא בשם ר׳ חנינה זה שהוא לחוש נותן שמן על גבי ראשו ולחש בלבד שלא יתן לא ביד ולא בכלי · ר׳ יעקב בר אידי רבי יוחנן בשם ר׳ ינאי נותן בין ביד בין בכלי · מה ביניהן מאיסה · מאן דאמר נותן בין ביד בין בכלי מאוס הוא · מאן דאמר נותן שמן על גבי ראשו אינו מאוס · אמר רבי יונה מעשר שני ביניהן · מאן דאמר נותן בין ביד בין בכלי מעשר שני אסור · מאן דאמר נותן שמן על גבי ראשו ולוחש מעשר שני מותר · אמר רבי יוסה וכי כל שמותר בשבת מותר במעשר שני וכל שאסור בשבת אסור במעשר שני · והא תני מדיחה היא אשה עצמה ובנה ביין מפני הזיעה בתרומה אסור · הא תרומה הא מעשר שני · מהו בדין בלבד שלא יעשה בשבת כדרך שהוא עושה בחול · לוחשין לעין ולמעיים ולנחשים ולעקרבים ומעבירין על העין בשבת · מעשה בי רבי עקיבה שאחזתו העין והעבירו עליו כלים בשבת · רב ור׳ חייה רבה תריהון אמרין תשעים ותשעה מתים בעין ואחד בידי שמים · רבי חנינה ושמואל תריהון אמרין תשעים ותשעה מתים בצינה ואחד בידי שמים · רב אמר כדעתיה ורבי חנינא אמר כדעתיה ·

רב על ידי דהוה שרי תמן דעינא בישא שכיחא תמן הוה אמר תשע׳ ותשעה מתים בעיינה ואחד בידי שמים · רבי חנינה על דהוה שרי בצפרין דצינתה תמן הוה אמר תשעים ותשעה מתים בצינה ואחד בידי שמים · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן תשעים ותשעה מתים בשרב ואחד בידי שמים · ורבנן אמרי תשעים ותשעה מתים בפשיעה ואחד בידי שמים · רבי חוניא יעקב מעפרתים בשם רבי והסיר ה׳ ממך כל חולי זו שריפה · רבי חונה ותני לה בשם רבי אליעזר בן יעקב והסיר ה׳ ממך כל חולי זה רעיין דאמר רבי אלעזר ונתן עול ברזל על צוארך זה רעיין · אמר רבי אבון והסיר ה׳ ממך כל חולי זה יצר הרע שראשו מתוק וסופו מר · רבי תנחומא בשם רבי אלעזר רבי מנחמה בשם רב והסיר ה׳ ממך כל חולי זה המרה · דאמר רבי אלעזר תשעים ותשעה מתים במרה ואחד בידי שמים ·

רוחצין בים הגדול ובמי טבריא אף על פי שהוא מתכוין לרפואה אבל לא במי משרה ולא במי סדום אימתי בזמן שהוא מתכוין לרפואה · הא לעלות מטומאה לטהרה מותר · אמר רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה בלבד שלא ישהא · תני סכין אליתין לחולה בשבת אימתי בזמן שטרפו מערב שבת · אבל אם לא טרפו מערב שבת אסור · אמר רבי שמואל בן אלעזר מתיר היה ר׳ מאיר לטרוף יין ושמן ולסוך לחולה בשבת · וכבר חלה ובקשנו לעשות לו כן ולא הניח לנו · אמרנו לו רבי מבטל את דבריך בחייך · אמר להן אף על פי שהייתי אומר כן לא מלאני לבי מימי לעבור על דברי חבירי · ד׳ כתיב כחומץ לשינים וכעשן לעינים · ואת אמר הכין · אמר רבי שמעון בר בא בחומצן של פירות היא מתניתא אמר רבי אלעזר בר יוסה ואפילו תימר במתניתן טב לבישתא ובייש לטבתא · תני לא יהא מגמא חומץ ופולט אבל מגמא הוא חומץ ובולע · מתניתא אמרה שאסור לגמות ולבלוע · דתנינן החושש שיניו לא יגמא בהן חומץ מה היא כדון או כרבי או כדברי הכל במגמא חומץ של תרומה אחר טבולו · רבי אבהו בשם רבי יוחנן הבוסס חטי תרומה לוקה · רבי אבהו בשם רבי יוחנן המגמא חומץ של תרומה לוקה · המגמא חומץ של תרומה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש · הבוסס חטים של תרומ׳ משלם את הקרן ואינו משלם את החומש · רבי אומר אומר אני שהוא משלם קרן וחומש · רבי ירמיה בשם רבי אימי מודין חכמים לרבי במגמא חומץ של תרומה אחר טבולו שהוא משלם קרן וחומש שהחומץ מישב את הנפש · חברייא בשם רבי בא בר זבדא כל שהוא מן השפה ולפנים מרפין אותו בשבת · התיב רבי זעירא והתני החושש שיניו לא יגמא בהן חומץ · ולא מן השפה ולפנים הוא · לא אמר כן אלא רבי זעורא בשם רבי בא בר זבדא כל שהוא מן החלל ולפנים מרפין אותו · רבי זעירא רבי בא בר זוטרא רבי חנינא בשם רבי מעלין עצם של ראש בשבת · רבי חייה בר מדייה רבי יונה רבי זעירא רבא בר זוטרא רבי חנינא בשם רבי מעלין בנות אזנים בשבת · תמן אמרין בשם רבי יוחנן עין שמרדה מרפין אותה בשבת · רבי אבהו בשם רבי יוחנן גבות ידית וגבות רגלים סכנה · רבי אבהו בשם רבי יוחנן הדין סימוקא סכנה · אמר רבי אבון לוקטין לו עוקץ עקרב בשבת · רב אמר הדין חמרא לבר מן עיינא שרי · לגו מן עיינה אסיר · שמואל אמר הדין רוק תפל אסור ליתן על גבי העין בשבת · מינה את שמע לחזזיתה · רבנן דקסרין אמרי הדא אודרענה סכנה · רבי חזקיה עבייה בשם רבנן דקסרין הדא עכשמוניתה סכנה · אמר רבי שמואל בר רב יצחק הדא גומרתא סכנה · אמר רבי ירמיה נותנין עליה חמץ בפסח · הדין כלעה שרי מיפקתיה בשובתא ·

אמר רבי יוסה מתניתא אמרה כן מחט של יד ליטול בה את הקוץ · דלא כן מה בין קוץ ומה בין כלע · והדין דעיינה שאלון לרבי ירמיה אמר לון הא רבי בא קומיכון שאלון ליה ושרא · אמר לון אוף אנא שרי · רבי אבהו בשם רבי יוחנן הדין ציפדונה סכנה · רבי יוחנן מטיה בן והוה מיתסי קומי ברתיה דדמטינוס דטבריא בערובתא כפתי רומשא סלק לגבה אמר לה מיצרך אנא כלום למחר אמרה ליה לא ואין צרכתה סב גלעינין דתמרין כפלגיהן יקידן · ואית דאמרין דניקלבס ועוד דסערין רצואה דמינוק יבישה שחוק ותפול ולא תימ׳ קומי בר נש · למחר עאל ודרשה בציבורא · אית דאמרין דחנקת נפשה · ואית דאמרין דאיתגיירת · את שמע מינה תלת · את שמע מינה הדין ציפדונה סכנה ואת שמע מינה דכל שהוא מן השפה ולפנים מרפין אותו ואת שמע מינה והדא דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אם היה רופא אומן מותר · רבי יהושע בן לוי הוות ליה קולוס הורון ליה רבי חנינא ורבי יונתן משחוק תחלוסין בשובתא ומיתן גו חמרא עתיקא וישתי ולא יסכן · בר בריה הוה ליה בלע אתא חד בר נש ולחש ליה מן שמיה דישו פנדירא ואינשם · כד נפיק אמר ליה כאן לחשתה ליה ·

אמר ליה מילת פלן · אמר ליה ניח הוה ליה אילו הוה מית ולא כן · והוות ליה כן כשגגה שיוצא מלפני השליט · רבי יעקב בר אידי בשם רבי יונתן בכל מתרפין חוץ מעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים · רבי פינחס בעי עד כדון כשאמ׳ לו הבא לי עצים מעבודה זרה והביא לו אמ׳ לו הביא לי עלים סתם והביא לו מעבודה זרה · בשמעינה מן הדא רבי יונה הוה ליה צמר מורין אייתון ליה מן זכרותה דדודי ושתה · רבי אחא אייתון ליה ולא שתה · אמר רבי מנא אילו ידע רבי יונה מנן הוה לא אשתה · אמר רבי חונה מתניתא אמרה כן שאין מתרפין מגילוי עריות והני כן לפיכך התר מכלל שבת ולא התר מכלל נערה מאורסת והתר מכלל שבת ולא להתרפות · ודכוותה לא התר מכלל נערה מאורסת אפילו להתרפות · לא סוף דבר כשאמר לו הבא לי אשת איש אלא אפילו לשמוע את קולה · מהדא חד בר נש רחם איתא ביומי דרבי אלעזר וסכן · אתון שאלון ליה מהו תיעבור קומוי ויחי · אמר ימות · ולא כן מהו ישמע קלה ולא ימות אמר ימות ולא כן מה הוות · רבי יעקב בר אידי ורבי יצחק בר נחמן חד אמר אשת איש והורנה אמר פנויה · מאן דאמר אשת איש ניחא · ומאן דאמר פנויה והא בר כוחא נגרא רחם איתא ביומוי דר׳ אלעזר ושרא ליה · כאן בפנויה וכאן באשת איש · ואפילו תימר כאן וכאן בפנויה · תיפתר שנתן עיניו בה עד שהיא אשת איש · אית דבעי מימר איתא רבה הוות ולא מנסבה וכל מה דהוא מעבד באיסור הוה מעבד בגין כן אסר ליה · אמר רבי חנינה מתניתא אמרה כן שאין מתרפין משפיכות דמים דתנינן תמן יצא רובו אין נוגעין בו · שאין דוחין נפש מפני נפש · לא סוף דבר כשאמר לו הרוג את פלוני אלא אפילו חמוס את פלוני · תני גוי בישראל אסור ישראל בגוי מותר רב חסדא בעי מהו להציל נפשו של גדול בנפשו של קטן · והתיב רבי ירמיה ולא מתניתא היא יצא רובו אין נוגעין בו שאין דוחין נפש מפני נפש · רבי יוסה בי רבי בון בשם רב חסדא שנייא היא תמן שאין את ידע מי הורג את מי ·

מעשה בר׳ אלעזר בן דמה שנשכו נחש ובא יעקב איש כפר סמא משום של ישו פנדירא לרפותו ולא הניח לו רבי ישמעאל · אמר לו ואני מביא ראייה שירפאני ולא הספיק להביא ראייה עד שמת בן דמה · אמר לו ר׳ ישמעאל אשריך בן דמה שיצאת בשלום מן העולם ולא פרצתה גדירן של חכמים דכתיב ופורץ גדר ישכנו נחש · ולא נחש נשכו · אלא שלא ישכנו נחש לעתיד לבוא · ומה הוה

הזה ליה מימר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם· רבי בא בר זבדא בשם רב הלכה כרבי שמעון דלא בן מי נתן שמן וורד לעני ולא סך· אמר רב זעורה לרבי יוסי חכם רבי לבר פדיה דאת אמר שמעתא בן שמיה אמר ליה רבי יוחנן אמרין משמו· אמר רבי זעורה לרבי בא בר זבדא חכם רבי לרב דאת אמר שמועתא מן שמיה אמר ליה רב אדא בר אחוא אמרין משמו·

הדרן עלך שמונה שרצים

אילו קשרים שחייבין עליהן קשר הגמלין וקשר הספני׳ כשם שהוא חייב על קשרן כך הוא חייב על התירן· רבי מאיר אומ׳ כל קשר שהוא יכול להתירו בידו אחת אין חייבין עליו· ב׳ יש לך קשרים שאין חייבין עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין קושרת אשה מפתחי חלוק וחוטי סבכה של פסיקיא ורצועו׳ מנעל וסנדל ונודות יין ושמן וקדירה של בשר· רבי אליעזר בן יעקב אומר קושרין לפני בהמה בשביל שלא תצא· קושרין דלי בפסיקיא אבל לא בחבל ור׳ יהודה מתיר· כלל אמר רבי יהודה כל קשר שאינו של קיימא אין חייבין עליו· ג׳ מקפלין את הכלים אפילו ארבעה וחמשה פעמים ומציעין את המיטות מלילי לשבת אבל לא משבת למוצאי שבת· רבי ישמעאל אומר מקפלין את הכלים ומציעין את המיטות מיום הכיפורי׳ לשבת וחלבי שבת קריבין ליום הכיפורים· רבי עקיבה אומר לא של שבת קריבין ליום הכיפורים ולא של יום הכיפורים קריבין לשבת׃

סליק פירקא

אילו קשרים כו׳· מה קשירה היתה במשכן· שהיו קושרין את המיתרים· ולא לשעה היתה· אמר רבי יוסה מכיון שהיו נוסעין וחונין על פי הדיבר כמי שהוא לעולם· אמר רבי יוסי בי רבי בון מכיון שהבטיחן המקום שהוא מכניסן לארץ כמי שהוא לשעה· אמר רבי פינחס מתופרי יריעות למדו נפסק היה קושרו· חזר ונפסק לעשותן קשרים אי איפשר אלא חוזר ומתיר את הראשון· אמר רבי חזקיה הדין חייטא אומנא מבלע תרין רישיה· והידא אמרה דא דאמר רבי יוסי בן חנינא כאורגי יריעות למדו· מה טעמא ארך היריעה האחת כדי שתהא כולה אחת· נפסק היה קושרו מכיון שהיה מגיע לאריג הוה שרי לה ומבטיל לה· רבי תנחומא בשם רב חונא אפילו ערב שבה לא היה בו לא קשר ולא תייכת· תני רבי הושעיא חותל של תמרים ופטלייא של תמרים קורע ומתיר ובלבד שלא יקשור· ב׳ אמר רבי חזקיה במפתח אימרא שהוא מדביקו לחלוק· אמר רבי יוסה במפתח חלוק שהוא עשוי כמין שני דפין נשמט· ורצועות מנעל וסנדל נוטל ומחזיר ובלבד שלא יקשור· חוטמו שנשמט אית תניי תני מותר להחזיר ואית תניי תני אסור להחזיר· הוון בעיי מימר כאן דאמר מותר בשיש בו נקב אחד· מאן דאמר אסור בשיש בה שני נקבים· אמר רבי יוסה בי רבי בון בין זה ובין זה כמאן דאמר בשיש בו שני נקבים מה כדון כאן דאמר מותר ברפין· מאן דאמר אסור באפוצים· מה חולקין על רבי אליעזר בן יעקב מן מה דתני מודין חכמים לר׳ מאיר בתוחבות שבקרקע שמפקפקין בו ומפקיעין ומתירין וחותכין בשבת ומפקפקין אבל לא מפקיעין ולא מתירין ולא חותכין בכלים בשבת מותר ואין צריך לומר ביום טוב· הדא אמרה אין חולקין על רבי אליעזר בן יעקב· אמר רבי בא בחבל טחול היא מתניתא חבל שהוא משוחל בפסקיא אבל לא בחבל רבי יהודה מתיר הא רבנן לא· אלא כגין דתנינן קדמייתא בשם רבי יהודה תנינן אוף הדא בשם רבי יהודה· כלל אמר רבי יהודה כל קשר שאינו של קיימא אין חייבין עליו· רבי שמואל בשם רבי זעורה כיני מתניתא כל קשר שאינו של קיימא והוא לשעה אין חייבין עליו· ג׳ דבית רבי ינאי אמרי קיפול בשנים אסור· רבי חגי בשם רבי שמואל בר נחמן אין מקפלין בשבת בשנים· והוון דמקפל על ספסלה כמאן דאינון תרין· רבי חגי בשם רבי שמואל בר נחמן לא ניתנו שבתות וימים טובים אלא לאכילה ולשתייה· על ידי שהפה זה מריח התירו לו לעסוק בהן בדברי תורה· רבי ברכיה בשם רבי חייא בר בא לא ניתנו שבתות וימים טובים אלא לעסוק בהן בדברי תורה· מתניתא מסייעה בין לדין בין לדין כיצד הוא עושה או יושב ואוכל או יושב ועוסק בדברי תורה· כתוב אחד אומר שבת הוא לה׳· וכתוב אחר אומר עצרת לה׳ אלהיך· הא כיצד הן חלק לתלמוד תורה· וחלק לאכול ולשתות· אמר רבי אבהו שבת לה׳ שבות כה׳· מה הקדוש ברוך הוא שבת ממאמר· אף את שבות ממאמר· מעשה בחסיד אחד שיצא לטייל בכרמו בשבת וראה שם פירצה אחת וחשב לגודרו במוצאי שבת אמר הואיל וחשבתי לגודרה איני גודרה עולמית מה פעל לו הקב״ה זימן לו סוכה אחת של נצפה ועלת לתוכה וגדרתא ממנה היה ניזון וממנה היה מתפרנס כל ימיו· אמר רבי חנינא מדוחק התירו לשאול שלום בשבת· אמר רבי חייה בר בא רבי שמעון בן יוחי כד הוה חמי לאימיה משתעיא סגין הוה אמר לה אימא שובתא הוא· תני אסור לתבוע צרכיו בשבת· רבי זעורה שאל לר׳ חייה בר בא מהו מימר רעינו פרנסינו· אמר ליה טופוס ברכות כך הן· תני מדיחין כוסות וקערות ותמחויין מלילי שבת לשחרית משחרית לחצות ומחצות למנחה· מן המנחה ולמעלה אסור· ובכוסו מותר שאין קבע לשתייה· רבי ירמיה רבי זעורה בשם רב חייה בר אשי אשה פיקחת מדיחה כוס כאן קערה כאן תמחוי כאן· נמצאת מרבצת ביתה בשבת· רבי זעורה בשם רב חסדא יום הכיפורי׳ שחל להיות בשבת אין תוקעין לאחר שבת אין מבדילין· מה בר׳ עקיבה ברם בר׳ ישמעאל מבדיל שכן חלבי שבת קריבין ביום הכיפורים· אמר רבי עזרא קומי רבי מנא אפילו כרבי ישמעאל לא יבדיל כלום הוא מבדיל אלא להתיר לו דבר שהוא אסור ל׳ אילו הקטיר חלבי שבת בשבת שמא אינו מותר· אמר רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה יבדיל שכן הוא מתיר להדיח כבשים ושלוקות· אמר רבי יוסה כלום הוא מותר להדיח כבשים ושלוקות לא מן המנחה ולמעלן· יבדיל מן המנחה ולמעלן מה נפשך כוס אין כאן· נר אין כאן· במה הוא מבדיל· אמר רבי אבון בתפילה·

הדרן עלך אילו קשרים

כל כתבי הקודש מצילין אותן מפני הדליקה בין שקורין בהן ובין שאין קורי׳ בהן אף על פי שכתובין בכל לשון טעונין גניזה· מפני מה אין קורין בהן מפני ביטול בית המדרש· ב׳ מצילין תיק הספר עם הספר ותיק התפילין עם התפילין אף על פי שיש בתוכן מעות· ולאיכן מצילין אותן למבוי שאינו מפולש· בן בתירה אומר אף למפולש· ג׳ מצילין מזון שלש סעודות הראוי לאדם לאדם· הראוי לבהמה לבהמה· כיצד נפלה דליקה בלילי שבת מצילין מזון שלש סעודות· בשחרית מצילין מזון שתי סעודות· במנחה מצילין מזון סעודה אחת· רבי יוסה אומר לעולם מצילין מזון שלש סעודות· ד׳ מצילין סל מלא ככרות אף על פי שיש בו מאה סעודות ועיגול של דבילה וחבית של יין ואומר לאחרים בואו והצילו לכם היו פקחין עושין עמו חשבון לאחר שבת· ולאיכן מצילין אותן לחצר המעורבת· בן בתירה או׳ אף לשאינה מעורבת· ה׳ ולשם הוא מוציא את כל כלי תשמישו ולובש כל מה שהוא יכול ללבוש ועוטף כל מה שהו׳ יכול לעטוף· ר׳ יוסי או׳ שמונה עשר כלי· וחוזר ולובש ומוציא ואומר לאחרים בואו והצילו עמי· ו׳ רבי שמעון בן ננס אומר פורשין עור של גדי על גבי שידה תיבה ומגדל שאחז בהם את האור מפני שהוא מחרך· עושין מחיצה בכל הכלי׳ בין מלאים בין ריקנין בשביל שלא תעבור הדליקה· רבי יוסי אוסר בכלי חרש חדשים מלאים מים שאינן יכולין לקבל בהן את האור והן מתבקעין ומכבין את הדליקה· ז׳ נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה או אל תכבה מפני שאין שביתתו עליך· אבל קטן שבא לכבות אין שומעין לו שכן שביתתו עליך· ח׳ כופין קערה על גבי הנר בשביל שלא תאחז בקורה ועל צואה של קטן ועל עקרב שלא תישך· אמר רבי יהודה מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר חוששני אני לו מחטאת· ט׳ נכרי שהדליק את הנר משתמש לאורו ישראל· ואם בשביל ישראל אסור· מילא מים להשקות בהמתו משקה אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור· עשה גוי כבש לירד בו ירד אחריו ישראל· ואם בשביל ישראל אסור· מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באין בספינה ועשה גוי כבש לירד בו וירדו בו זקנים·

סליק פירקא

כל כתבי הקודש כו׳· בהו בין שקורין בהן בין שאין קורין בהן בין שיש בהן טעיות· בין שאין בהן טעיות· והא תני ספר שיש בו שתים שלש טעיות בכל דף ודף מתקנו וקורא בו· ארבע אינו קורא בו· מן מה דתנינן מפני מה אין קורין בהן מפני ביטול בית המדרש הדא אמרה בין תורה לנביאים לכתבי הקודש אין מצילין אותן מפני הדליקה· מאן דאמר מטמאין את הידים מצילין אותן מפני הדליקה· ומאן דאמר אין מטמאין את הידים אין מצילין אותן מפני הדליקה· והתיבון הרי עברי שכתבו תרגום הרי אינו מטמא את הידים ומצילין אותו מפני הדליקה· מן מה דתנינן אף על פי שכתובין בכל לשון טעונין גניזה הדא אמרה שמצילין אותן מפני הדליקה· מתניתא דרבי שמעון דרבי שמעון אמר

אין דבר משום שבות שעומד בפני כתבי הקודש · מה פליגין · תמן מפני בזיונן · ברם הכא כל עמא מודיי שמצילין אותן מפני הדליקה · למי כצרכה לרבן שמעון בן גמליאל · אף על גב דרבן שמעון בן גמליאל אמר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יוונית מודי הוא הכא שמצילין אותן מפני הדליקה · מעשה ברבן גמליאל שהיה עומד על הבניין בהר הבית והביאו לו ספר איוב כתוב תרגום ואמר לבנאי וגנזו תחת הנדבך · אף על פי שאמרו אין קורין בכתבי הקודש אלא מן המנחה ולמעלה אבל שונין ודורשין בהן · צריך דבר נוטל ובודק · דלמא רבי ורבי חייא רבא ורבי ישמעאל בי רבי יוסה היו יושבין ופושטין במגילת קינות ערב תשעה באב שחל להיות בשבת מן המנחה ולמעלה · ושיירו בה אל"ף בי"ת אחד · אמרו למחר אנו באין וגומרין אותה · עם בשירה נפטר לביתו נכשל באצבעו וקרא על גרמיה רבים מכאובים לרשע · אמר ליה רבי חייה בתוכינו מטתך כן דכתי' רוח אפינו משיח ה' נלכד בשחיתותם · אמר לו רבי ישמעאל בי רבי יוסי אילו לא היינו עוסקין בעניין כך היה לנו לומר · על אחת כמה וכמ' שהיינו עוסקין בענין · ועלה לביתו ונתן עליה ספוג יבש וקשר עליה גמי מבחוץ · אמר רבי ישמעאל בי רבי יוסי ממנו למדנו שלשה דברי' · ספוג אינו מרפא אלא משמר · גמי שהוא מן המוכן · ואין קורין בכתבי הקודש אלא מן המנחה ולמעלה · מעתה במקום שיש בית המדרש אל יקראו · במקום שאין בית המדרש יקראו · לית לך אלא כהדא דתני רבי נחמיה. דתני רבי נחמיה מפני מה אין קורין בכתבי הקודש אלא מן המנחה ולמעלה מפני שטרי הדיוטות שאם אומ' את לו שהוא מות' אף הוא או' מה בכך שנתעסק בשטרותיי · מתוך שאת אומר לו שהוא אסור · אף הוא אומר כתבי הקודש אסור שטרי הדיוטות לא כל שכן · הדא אמרה שהמשנה קודמת למקרא · ודא מסייעא להדא דתני רבי שמעון בן יוחי · דתני רבי שמעון בן יוחי העוסק במקרא מידה שאינה מידה · העוסק במשנה מדה שנוטלין ממנה שכר · העוסק בתלמוד אין לך מידה גדולה ממנו · לעולם הוי רץ אחר המשנה יותר מן התלמוד · אמר רבי יוסי בי רבי בון הדא דאת אמר עד שלא שיקע בו ר' רוב משניות · אבל משישקע בו רבי רוב משניות לעולם הוי רץ אחר התלמוד יותר מן המשנה · ברכות שכתוב בהן ענייניות הרבה מן התורה אין מצילין אותן מפני הדליקה · מיכן אמרו כותבי ברכות שורפי תורה · מעשה באחד שהיה כותב ברכות והלך רבי ישמעאל לבודקו כיון שהרגיש בקול פעמותיו של רבי ישמעאל נטל תכריך של ברכות וזרקן לתוך ספל של מים כלשון הזה אמר לו גדול עונש האחרון מן הראשון · אמר רבי יהושע בן לוי הדא אגדתא הכותבה אין לו חלק · הדורשה מתחרך · השומעה אינו מקבל שכר · אמר רבי יהושע בן לוי אנא מן יומוי לא איסתכלית בספרא דאגדתא אלא חד זמן אסתכלית אשכחית כתוב בה מאה ושבעים וחמש פרשיות שכתוב בתורה דבר אמירה ציווי כנגד שנותיו של אבינו אברהם דכתיב לקחת מתנות באדם · וכתיב האדם הגדול בענקים · מאה וארבעים ושבעה מזמורות שכתוב בתילים כנגד שנותיו של אבינו יעקב מלמד שכל הקילוסין שישראל מקלסין להקדש בה כנגד שנותיו של יעקב שנאמ' ואתה קדוש יושב תהלות ישר' · מאה ועשרים ושלשה פעמים שישר' עונין הללויה · כנגד שנותיו של אהרן הללוי' הללו אל בקדשו · לאהרן קדושו לאהרן קדוש ה' · אפילו בן אנא מהבעית בליליא · רבי חייה בר בא חמא חד ספר דאגדה אמר אי מה כתיב שבאות תקטע ידה דכתבתה · אמר ליה חד אבוי דההוא גברא כתבה אמר ליה כן אמרת · תקטע ידה דכתבתה והוות ליה כן כשגגה שיוצא מלפני השליט · הגיליונים וספרי מינין אית תניי תני קודע אזכרותיהן ושורפן · אית תניי תני שורפן הן ואזכרותיהן · אמר רבי טרפון אקפח את בניי שאם יבואו לביתי שאני שורפן הן ואזכרותיהן שאם יהיה הרודף רודף אחריי שאני נמלט לתוך בתיהן של עבודה זרה ואיני נמלט לתוך בתיהן של מינין · שעובדי עבודה זרה אינן מכירין אותו וכופרין בו · אבל המינין מכירין אותו וכופרין בו · ועליהן אמר דוד הלא משנאיך יי' אשנא וגו' · זה מדרש דרשו ומה אם להטיל שלום בין איש לאשתו אמר הכתוב השם שנכתב בקדושה ימחה על המים ספרי מינין שמטילין איבה ותחרות ומחלוקות בין ישראל לאביהן שבשמ' אינו דין שישרפו הן ואזכרותיהן · מתניתא כשאינו טפול לו · אבל אם היה טפול לו כגופו הוא · ניחא תיק הספר עם הספר תיק תפילין עם התפילין · רבי חגי בשם רבי זעירא שמע לה מהדא חונה מלאך ה' סביב ליריאיו ויחלצם · וכן הוא אומר בארון גובריא איליך כפיתו בסרבליהון וגו' · אף על פי שיש בתוכו מעות · ייבא כי דמר רבי יעקב בר אחא אמר חננא קרתיגנאה בשם רבי הושעיה דיסקא שיש בתוכה מעות נותן עלי' ככר ומטלטלה · לאיכן מצילין אותן למבוי שאינו מפולש הא למפולש לא · בכל אתר את אמר אין המהלך כמניח · וכא את אמר המהלך כמניח · אלא כזורק · תמן את אמר הזורק פטור · וכא את אמר הזורק חייב · רבי חזקיה בשם רבי אחא כשלא עירבו אנן קיימין · בן בתירה כר' יהודה דתנינן תמן גשרין המפולשין מטלטלין התחיהן בשבת דברי רבי יודה · וחכמים אוסרין · רבי בון בר חייא בשם רבי בא בר ממל דרבי נחמיה היא דאמר אינן ניטלין אלא לצורך · אמר רבי יוסה טעמא דרבנן תמן כל מה שיש בבית מן המוכן ברה הבא אם אתה אומר כן אף הוא מציל מן היום למחר · מתניתא דרבי הנדקס דאמר לעולם מצילין מזון שלש סעודות : תיפתר בשנפלה דליקה בלילי שבת עד שלא אכלה · ביום הכיפורים מאי איכא למימר · על דעתהון דרבנן לא יציל כלום · כל עמא מודיי שמצילין מזון סעודה אחת מפני הסכנה · תני מצילין לחולה ולקטן כבינונית · ולרעבתן כדי מזונו · מערבין לחולה ולקטן כדי מזונו · ולרעבתן כבינונית · תני אין מערימין · רבי יוסי בי רבי בון אמר מערימין · אית תניי תני מצילין ואחר כך מזמן · אית תניי תני מזמן ואחר כך מציל · כאן דמר מציל ואחר כך מזמן כמאן דמר מערימין · ומאן דמר מזמן ואחר כך מציל כמאן דמר אין מערימין תני אף מכבין להציל · מתניתא דרבי שמעון דאמר אין דבר משום שבות עומד בפני כתבי הקודש · תני אף מטמאין להציל · והתני בכל קודש לא תגע לרבות התרומה · הא תרומה היא מעשר שני · מאי כדון וכלבד שלא יעשה בשבת כדרך שעושה בחול · תני כשם שמצילין מן הדליקה כך מצילין מיד הגייס ומיד הנהר ומיד המפולת ומיד כל דבר שאובד · מתניתא דרבי יוסי דאמר לעולם מצילין מזון שלש סעודות מבין שכולה גוף אחד כמי שכולה סעודה אחת · ואומר לאחרים באו והצילו לכם · שכן דרכן להזמין אורחין בשבת · אם היו פקחין עושין עמו חשבון לאחר השבת · תמן תנינן מניח טליתו אצלו ועושה עמו חשבון לאחר שבת · תמן את אמר משכונה גביה · הכא מאי אית לך · אמר רבי אבא מרי לכך שנינו נקרא פיקח · רבי יוסי אומר שמונה עשר כלי · ואילו הן מקטורן ניקלי ופונדא ופיליון · ומעפורת וקולבין של פשתן וחלוק של צמר ושתי אמפליות · שני סבריקין ושני אבריקין · שני מנעלין וכובע שבראשו וחגור שבמתניו וסודרין שעל זרועותיו · ואומר לאחרים בואו והצילו עמי · שכן דרכן להשאיל כלים בשבת · כיני מתני' הא משיאחוז האור בהן · רבי ירמיה רבי בא בר ממל בשם רב ספר שאחז בו האור מצד אחד נותן מים מצד השני ואם כבה כבה · אחז בו האור משני צדדין פושטו וקורא בו ואם כבה כבה · טלית שאחז בו האור מצד אחד נותן מים מצד שני ואם כבה כבה · אחז בה האו' משני צדדין נוטלה ומתעטף בה ואם כבת כבת' ר' שמואל בשם רבי זירא דרבי יוסה היא · אמר רבי יוסה הוה סברינן מימר בה פליגין מימר רבי יוסה ורבנן בשעשה מחיצה של כלים · אבל עם עשה מחיצה של מים לא · מבה דמר רבי שמואל בשם רבי זעירא דרבי יוסי היא הדא אמרה אפילו עשה מחיצה של מים היא המחלוקת · נכרי שבא לכבות · בימי רבי אמי נפלה דליקה בכפר אפיק רבי אמי כרוז בשוקי דארמאי ומר כאן דעבד לא מפסיד · אמר רבי אלעזר בי רבי יוסה קומי רבי יוסה סכנה הייתה · אם הייתה סכנה אפילו רבי אמי יטפי · ולא כן תני כל דבר שיש בו סכנה אין אומרין ייעשו דברים הללו בנשים ובקטנים אלא אפילו בגדולים אפילו בישראל · מעשה שנפלה דליקה בחצר יוסי בן סימאי בשיחין וירדו בני קיצרה של ציפורין לכבות ולא הניח להן · אמר להן הניחו לגבאי שיגבה חובו · מיד קשר עליו הענן וכיבהו · במוצאי שבת שלח לכל חד מהם סלע ולאיפרכוס שלהן חמשים דינר · אמרו חכמים לא היה צריך לעשות כן · חד נפתי הוה במגורה דרבי יונה נפילת דליקה במגורה דרבי יונה · אזל ההוא נפתייה בעי מטפייתה ולא שבקיה · אמר ליה כגרדך מדלי · אמר ליה אין ואישתיזיב כולה · רבי יודן דכפר אימי פרס גולתיה על גדישא ונורא ערקא מינה · אבל קטן שבא לכבות אין שומעין לו · ולא כן תני ראו אותו ירצא ומלקט עשבים אין את זקוק לו · תמן אין לו צורך בעשבים · ברם הכא יש לו צורך מיכבי · כופין קערה על גבי הנר · ייבא כיי דמר רבי שמעון בי רבי ינאי אני לא שמעתי מאבא אחותי אמרה לי משמו ביצה שנולדה ביום טוב סומכין לה בשביל שלא תתגלגל · אבל אין כופין עליה את הכלי · שמואל אמר אף כופין עליה את הכלי · ועל צואה של קטן · ולא מאכל תרנגולין אינון · אמר רבי עוקבן תיפתר באילין רכיכה · שלא יבואו לידי מירוח · ועל עקרב שלא תישך · מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר חושש אני לו מחטאת · רבי עולא אמר שמונה עשר שנין עביד הוי יהיב בהדא ערב ולא אתא קומוי אלא אילין תרין עובדיא אמר גליל גליל שנאת התורה סופך לעשות במסיקין · לצורכו ולצורך ישראל · נישמעינה מן הדא שמואל איקבל גבי חד פרסי איטפי ברצינא אזל ההוא פרסי בעא מדלקתיה והפך שמואל אפוי כיון דחזיתיה מתעסק בשטרותיו ידע דלא בגיניה אדלקה והפך שמואל אפוי · אמר רבי יעקב בר אחא הדא אמרה לצורכו ולצורך ישראל אסור · אמר רבי יונה שנייא היא שאין מטריחין על האדם לצאת מביתו · אמר רבי אליעזר משום שאין מטריחין על האדם לצאת מביתו למה הפך שמואל אפוי · אמרו לו מה אנו לירד · אמר להן האיל ולא בשבילינו עשה מותרין אנו לירד :

הדרן עלך כל כתבי הקדש

כל הכלים ניטלין בשבת ודלתותיהן עמהן אף על פי שנתפרקו בשבת ואינן דומין לדלתות הבית לפי שאינן בן המוכן ׳

ב׳ נוטל אדם קורנס לפצוע בו אגוזים ׳ קורדום לחתוך בו את הדבילה · מגירה לגור בה את הגבינה ׳ מגריפה לגרוף בה את הגרוגרות · את הרחת ואת המזלג לתת עליו לקטן ׳ את הכוש ואת הכרכר לתחוב בו · מחט של יד ליטול בה את הקוץ ושל סקאין לפתוח בו את הדלת ·

ג׳ קנה של זיתים אם יש קשר בראשו מקבל טומאה ואם לאו אינו מקבל טומאה · בין כך ובין כך ניטל בשבת ·

ד׳ כל הכלים ניטלין בשבת חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרישה ׳ כל הכלים ניטלין לצורך ושלא לצורך ׳ רבי נחמיה אומר אין ניטלין אלא לצורך ·

ה׳ כל הכלים הניטלין בשבת שבריהן ניטלין ובלבד שיהו עושין מעין מלאכה שברי עריבה לכסות בהן את פי החבית · ושל זכוכית לכסות בהן את פי הפך · רבי יהודה אומר ובלבד שיהו עושין מעין מלאכתן שברי עריבה לצוק לתוכן מקפה ׳ ושל זכוכית לצוק בתוכן שמן ׳

ו׳ האבן שבקירויא אם ממלאין בה ואינה נופלת ממלאין בה ואם לאו אין ממלאין בה ׳ זמורה שהיא קשורה בטפיח ממלאין בה בשבת ·

ז׳ רבי אליעזר אומר פקק החלון בזמן שהוא קשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו ׳ וחכמים אומרים בין כך ובין כך פוקקין בו ׳

ח׳ כל כיסויי הכלים שיש להן בית אחיזה ניטלין בשבת אמ׳ ר׳ יוסי במה דברים אמורי׳ בכיסויי הקרקעות אבל בכיסויי הכלים בין כך ובין כך ניטלין בשבת :

סליק פירקא

כל הכלים ניטלין בשבת כו׳ · דלתות הבית דרוכה ודלתות הכלי׳ דרוכן׳ דלתות הבית דרוכה שאף על פי שנתפרקו מערב שבת אסור לטלטלן בשבת · דלתות הכלים דרוכה שאף על פי שנתפרקו בשבת ניטלין בשבת · לפי שאינן מן המוכן׳ ואין תשמישן אלא על גבי קרקע · רבי אבהו בשם רבי אלעזר בראשונה היו כל הכלים ניטלין בשבת כיון שנחשדו להיות מחללין ימים טובים ושבתות ׳ הדא היא דכתיב בימים ההמה ראיתי ביהודה דורכים גיתות בשבת ועומסים על החמורים וגו׳ ואסרו להן הכל כיון שנגדרו היו מתירין להן והולכין עד שהתירו להן את הכל חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרישה · רבי יוסה אומר אף הציפרין׳ רבן שמעון בן גמליאל אומר אף ההוגין׳ מדוכה אם יש בה שום מטלטלין אותה ואם לאו אין מטלטלין אותה · רבן שמעון בן גמליאל אומר אם היתה מדוכה קטנה ניהנת על גבי השלחן הרי היא כקערה ומטלטלין אותה בשבת ׳ ר׳ יוסי רבי אילא בשם רבי אלעזר · רבי יעקב בר׳ אחא בשם רבי אלעזר קודם להתרת כלים שנו · תמן תנינן קלוסטרא רבי יהושע אומר שומטה מפתח זו ותולה בחבירו בשבת · רבי טרפון אומר הרי היא ככל הכלים ומיטלטלת בחצר · דרבי רבי ינאי אמרי בחצר שלא עירבה היא מתניתא · אם בחצר שלא עירבה הדא היא דתנינן הרי היא ככל הכלים ומיטלטלת בחצר · רבי יוסה בשם רבי ירמיה רבי חנניה מטי בה בשם רבי אלעזר קודם להתרת כלים שנו אי קודם להתרת כלים שנו הדא היא דתנינן הרי היא ככל הכלים ומיטלטלת בחצר כשלשה כלים המיטלטלין בחצר ואילו הן סכין קטנה ומקצוע של דבילה וזומי ליסטרא · חצרצרת הוקע השלישית בראש הגג ,מניחה במקומה׳ ולא כלי הוא אמר רבי ידן קודם להתרת כלים שנו׳ רבי זעירא בשם רבי אלעזר קנים ומקלות קודם להתרת כלים שנו · לווחין של ספינה אין מטלטלין אותן בשבת · אם היו מכוסין על גבי כלים או על גבי אוכלין הרי הן ככיסוי כל הכלים ומטלטלין אותן בשבת׳ אמ׳ רבי מנא׳ לא אף על גב דתימר כביסוי כלים והוא שיהא עליהן הואר כלי · כל שניטל בשנים מטלטלין אותו בשנים בארבעה ובחמשה אסור׳ אמר רבי זעורא מכיון דאת אמר בשנים מותר אפילו בארבעה ובחמשה מותר · מה דמר רבי מנא אמר רבי יוסה הוון טלייא טעינין ספסלה · דרבי יודה בר פזי וסביא מסייעין להון · רבי לעזר בשם רבי חנינה מעשה היה וטלטלו קרן של בית רבי בשבת · ולאו כלי הוא׳ שלא תאמר הואיל ואין תשמישן אלא על גב מקומן אין מטלטלין אותן בשבת · רב יהודה בשם שמואל קופות הגדולות וסוגין הגדולי׳ מטלטלין אותן בשב׳ · שלא תאמ׳ הואיל ותשמישן במקומן אין מטלטלין אותן · רבי אבא בשם שמואל מבכש מיטות מטלטלין אותן בשבת׳ רבי בא בשם רב מוכר העליון והתחתון מטלטלין אותן חוץ מן העומדין׳ אמר רבי בא הדא דתימר בעומדין ששם · אבל בעומדין שכן מותר׳ ר׳ זעורה בשם רב יהודה בשם רב קנים וחבלי׳ של קוריים מטלטלין אותן בשב׳ · מה דר׳ יוס׳ א״ר יוחנן שאל לרבי יהודה בן לוי מהו לטלטל כלי קוריים בשבת אמר ליה מטלטלין רבי יודה בן פזי לא אמ׳ בן אלא רבי יוחנן שאל לרבי יהודה בן לוי מהו לטלטל כלי קוריים בשבת אמר ליה אין מטלטלין · אמר ליה למה אמר ליה מפני שאין מטלטלין׳ נוטל אדם קורנס לפצוע בו אגוזים · הא שלא לפצע בו לא׳ מתניתא דרבי נחמיה דאמר רבי נחמיה אין ניטלין שלא לצורך · רבי בא רבי יודא רבי חיננא בר שלמיא בשם רב מודין חכמים לרבי נחמיה בזיירא ובמזורה ובמבתה · בזיירא דו עצר ביה׳ במזורה דו חביט ביה׳ במבונה דו כתיש ביה · כלי המיוחד לאיסו׳ מטלטלין אותו לצורך׳ להית׳ בין לצורך בין שלא לצורך׳ א״ר יוסה ראה עד איכן הקלו בשבת שאפי׳ דברי׳ שאין תשמישן לשם שבת התירו אותן לשם שבת׳ דמר רבי לעזר דלופק׳ למה היא טמאה מפני שהשמש אוכל עליה · בסם דידיה למה היא טמאה מפני שהשמש עובד עליה׳ ראה עד איכן החמירו בטומאה שאפילו דברים שאין תשמישן לשם טבלה טמאו אותן לשם טבלה · את הרחת ואת המזלג לתת עליו לקטן · הכוש והכרכר להחוב בו · אמר רבי סימון שרא לי רבי אבהו מיסב קילודית בשבת · רבי בא בר כהן בשם רב ששת מתנית׳ אמרה כן מחט של יד ליטול בה את הקוץ דלבן בה בין קוץ לזה · רבי בא בעא קמי׳ רבי מנא מהו מיגבלתה ביום טוב׳ אמר ליה אינו אוכל נפש · דרבי רבי ינאי אמרי קנה שהתקינו להיות בודק הזיתין כיצד היה יודע אם מלוכלך במשקה בידוע שנגמרה מלאכת המעטן · הא׳ לא בידוע שלא נגמרה מלאכת המעטן · אמר ליה רבי מנא לא תני שמואל אלא להיות שולה בו הזיתין · קנה שהתקינו להיות פוקק בו החלון נימר אם היה קשור ותלוי פוקקין בו ואי לא אין פוקקין בו · רבן שמעון בן גמליאל אומר מותקן אף על פי שאינו קשור ותלוי׳ ולא כן אמר רבי יוחנן משכני חולפיי והראני נגר מטל בית רבי קשור אף ע״ל פי שאינו תלוי · אמר רבי ידן מכיון שניטלו והנו לתוך ידו נעשה כמפתח · רב יהודה בשם רב הלכה כרבי נחמיה דאמר אין ניטלין אלא לצורך · רבי יוחנן ורבנן דתמן חד אמר לצורך לצורך גופו · שלא לצורך שלא לצורך גופו׳ רבי נחמיה אומר אינן ניטלין אלא לצורך גופו · וחרנה אמר לצורך לצורך גופו ולצורך מקומו׳ שלא לצורך׳ שלא לצורך גופו ושלא לצורך מקומו׳ רבי נחמיה אומר אין ניטלין אלא לצורך גופו ולצורך מקומו · תני אמר רבי ידן לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המלאין שמטלטלין אותן שלא לצורך ועל הריקנין שיש בדעתו למלותן · ועל מה נחלקו על שאין בדעתו למלותן שבית שמאי אוסרין ובית הלל מתירין · אתייא דבית שמאי כרבי נחמיה · את אמרת הלכה כרבי נחמיה ולא הלכה כבית שמאי׳ תמן תנינן זכוכית לגרוד בה ראש הכרכר׳ והבא הוא אמר הכין׳ רבי אחא רבי מיישא בשם רבנן דקיסרי כאן כעבה כאן בחדה׳ ואית דבעי מימר כאן במטלטל כאן במרציא · אנן תנינן האבן בתוכה · תני דבי ר׳ והאוכלין והאבן בתוכה · רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו איתפלגון רבי חייה בר יוסף ורבי יוחנן׳ רבי חייה בר יוסף כמתני׳ · רבי יוחנן כהדא דתני דבי רבי ׳ מתניתא פליגא על רבי יוחנן האבן שבקירויה אם ממלין בה ואינה נופלת ממלין בה׳ כיון שהיא אפיצה לה כגופה היא׳ וסיפא פליגא על רבי חייא בר יוסף ואם לאו אין ממלין בה · אמר רבי ידן כיון שהיא עשויה להכביד נעשה כמטלטל קרויא על גב האבן · מה עבד לה רבי יוחנן נעשה כמטלטל קירויה עצמה׳ מתני׳ פליגא על רבי יוחנן נוטל אדם בנו והאבן בידו כלכלה והאבן בתוכה · ותני דבי רבי האבן והאוכלין בתוכה · רבי כהן בשם רבנן דתמן תינוק עשו אותו כאוכלין׳ תמן אמרין עשו האבן ביד התינוק כקמיע מומחה ביד התינוק · אי זהו נגר הנגרר׳ אמר רבי יוחנן קשור אף על פי שאינו תלוי · אמר רבי יוחנן משכני חולפי והראני נגר משל בית רבי קשור אף על פי שאינו תלוי׳ אמ׳ רבי יוחנן אתייא יחידייא דהבא כסתמא דתמן · ויחידייא דתמן כסתמא דהבא · רבי יוסי בעי קומי רבי ירמיה היך עבדין עובדא א״ל מן מה דמר ר׳ יוחנן משכני חולפי והראני נגר משל בית רבי קשור אע״פ שאינו תלוי׳ הדא אמרה כרבי ידן עבדין עובדא · אתא רבי הונא בשם רבי שמואל הלכה כרבי יהודה עד שיהא קשור כדלת · ר׳ ינאי ריב אבי אמר עד שיהא קשור בדלת מיכר שהוא יכול להעמידו · מגרייא דרבי לעזר הוה קטר בגמי · נשמט אסור׳ נקמו רבי יעקב בר אחא בשם רבנן מרדהו בראשי אצבעותיו׳ כל כסויי הכלים וכו׳ אבא בר כהנא רב חייה בר אשי בשם רב הלכה כרבי יוסי :

הדרן עלך כל הכלים

מפנין אפי׳ ארבע וחמש קופו׳ של תבן ושל תבואה מפני האורחין ומפני ביטול בית המדרש · אבל לא את האוצר · מפנין תרומה טהורה ודמאי ומעשר ראשון שניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו והתורמוס היבש מפני שהוא מאכל לעניים · אבל לא את הטבל ולא את מעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו ולא את מעשר שני והקדש שלא נפדו · לא את הלוף ולא את החרדל · רבן שמעון בן גמליאל מתיר בלוף מפני שהוא מאכל לעורבים׳

ב׳ חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדין אם התקינן למאכל בהמה מטלטלין אותן ואם לאו אין מטלטלין אותן · כופין את הסל לפני האפרוחין כדי שיעלו וירדו ׳ תרנגולת שברחה דוחין אותה עד שתיכנס ׳ ומדדין עגלים וסייחים ברשות הרבים והאשה מדדה את בנה׳ אמר רבי יהודה אימתי בזמן

שהוא נוטל רגלו אחת ומניח אחת · אבל אם היה גודר אסור · ג׳ אין מילדין את הבהמה ביום טוב אבל מסעדין · ומילדין את האשה בשבת · וקורין לה חכמה ממקום למקום ומחללין עליה את השבת · וקושרי׳ את הטיבור · רבי יוסי אומר אף חותכין · וכל צורכי מילה עושין בשבת :

סליק פירקא

מפנין אפילו ארבע וחמש קופות כו׳ · רבי זעירא שאל לרבי יאשיה כמה הוא שיעור הקופות · אמר ליה נלמוד סתום מן המפורש דתנינן תמן בשלש קופות של שלש שלש סאין תורמין את הלשכה · תמן תנינן המוציא יין כדי מזיגת הכוס · רבי זעירא שאל לרבי יאשיה כמה הוא שיעור הכוסות · אמר ליה ילמוד סתום מן המפורש דתני רבי חייה ארבע כוסות של פסח ישנן רביעית יין איטלקי · מהו לפנות מן האוצר כסדר הזה · נישמעינה מן הדא ושורין שלא יגע באוצר · אבל עושה הוא שביל ונכנס ויוצא · אית תניי תני מטלטלין את הדימוע · אית תניי תני אין מטלטלין · אמר רבי לעזר מאן דאמר מטלטלין במדומע בתרומה טהורה · ומאן דמר אין מטלטלין בתרומה טמאה · ובאותו שיש בו כדי להעלות אבל באותו שאין בו כדי להעלות לא · מאן תנא מטלטלין רבי אליעזר דתנינן רבי אליעזר אומר סאה עמלה הוא סאה שעלת · אמר רבי אלעזר אדם עומד מערב שבת ואומר הרי זו תרומה למחר · ואין אדם עומד בשבת ואומר הרי זו תרומה למחר · רבי יוסי בי רבי בון אומר אין אדם עומד ערב שבת ואומר הרי זו התרומה למחר · מתניתא פליגא על רבי יוסי בי רבי בון לגין טבול יום ומילאהו מן החבית מעשר טבל · אם אמר הרי זו תרומה למחר משתחשך הרי זו תרומה למחר אם אמר הרי זה עירוב לא אמר כלום · פתר לה לשעבר · והתני רבי חייה אומר אית לך מימר לשעבר · חזר בו רבי יוסי בי רבי בון מהדא · מאי כדון מבבר לכשאפרישנה הגע עצמך שהיתה תרומה טהורה מבבר לכשאוכלינה · הגע עצמך שהיתה תרומה טמאה · מבבר לכשאניחנה בזוית · תני מטלטלין אחד תרומה טהורה ואחד תרומה טמאה · אמר רבי זעירה הדא אמרה טבל שיש עליו · תני מותר לטלטלו כיצד עושה נותן עיניו במקצתו ואוכל השאר · תני מטלטלין החרדל מפני שהו׳ מאכל יונים · ואת החצב מפני שהוא מאכל צבאים · ואת הזכוכית מפני שהוא מאכל נעמיות · אמר רבי נתן אם כן יטלטלו הזמורות מפני שהפילין אוכלין אותן · רבן שמעון בן גמליאל מתיר בלוף מפני שהוא מאכל לעורבים · מה אנן קיימין אם בשיש לו מאותו המין ואותו המין מצוי בשוק דברי הכל מותר · אם בשאין לו מאותו המין ואין אותו המין מצוי בשוק דברי הכל אסור · אלא כי נן קיימין בשיש לו מאותו המין ואין אותו המין מצוי בשוק · רבנן אמרין מכיון שאין אותו המין מצוי בשוק כמי שאין לו מאותו המין ורבן שמעון בן גמליאל אמ׳ מכיון שיש לו מאותו המין כמי שאותו המין מצוי בשוק · אמר רבי זעירה לא אתייא אלא כרבי חנינא דאמר עולין היינו עם רבי לחמת גרר והיה אומר לנו בררו לכם חלוקי אבנים ואתם מותרין לטלטלם למחר · אמר רבי יוסה שנייא היא הכא שהוא כבסא · והתיב רבי לעזר והתנינן חבילי קש · וקש לא כמפחר הוא · מתניתא פליגא על מאן דמר כל המיוחד לאיסור אסור דתנינן האבן שעל פי החבית מטה על צדה ונופלת · רבי בא בשם רב חייה בר אשי פתר לה בשוכח · מתני׳ פליגא על מאן דמר כל המיוחד לאיסור אסור דתנינן כופין סל לפני האפרוחין שיעלו ושירדו · ותני עלה עלו מאליהן אסור לטלטלה · אמר רבי בון בר חייה קומי רבי זעירא תיפתר במאוס · אמר ליה והתני רבי הושעיה אפילו סאה אפילו תרקב · אית לך מימר סאה ותרקב מאוסין הן · אין מילדין הבהמה וכו׳ · אי זהו הסיוע מביא יין ונופח לתוך חוטמו ונותן ידו למטה ומקבלו ושומט דדיה ונותן לתוך פיו · רבן שמעון בן גמליאל או׳ אף מרחמין על הבהמה ביום טוב · כיצד עושה נותן גוש של מלח על רחמה והיא רוצה לדניק בנה · וקוראין לה חכמה ממקום למקום · כי דתנינן תמן ולא זו בלבד אלא אפילו חכמה הבאה לילד · ומחללין עליה את השבת · שמואל אמ׳ עושין לה מדורה אפילו בתקופת תמוז · וקושרין את הטיבור · כהדא אמתיה דבר קפרא נפקא מילדה בשבת · אתת ושאלת לרבי אמר לה אזלון ושאלון לחייא · אמרה ליה ליכא חייא · אמר לה זילי עיבידי כמנהגך · אמרה ליה ליכא מנהג · אמר לה איזילי חתיך כרבי יוסי · כמי מתניתא וכל צורכי חייה נעשין בשבת · תני השיליא והאת בשבת עשירין טומנין אותן בשמן · והעניים טומנין אותן בתבן וחול · אילו ואילו טומנין אותן בארץ כדי ליתן ערבון לארץ ·

הדרן עלך מפנין

רבי אליעזר אומ׳ אם לא הביא כלי מערב שבת מביאו בשבת מגולה · ובסכנה מכסהו על פי עדים · ועוד אמר רבי אליעזר כורתין עצים לעשות פיחמים לעשות כרזל · כלל אמר רבי עקיבה כל מלאכה שאיפשר לה לעשות מערב שבת אינה דוחה את השבת · מילה שאי איפשר לה לעשות מערב שבת דוחה את השבת · ב׳ עושין כל צורכי מילה מולין ופורעין ומוצצין ונותנין עליה אספלנית וכמון · אם לא שחק מערב שבת לועס בשיניו ונותן · אם לא טרף יין ושמן נותן זה לעצמו וזה לעצמו · אין עושין לה חלוק לכתחילה · אבל כורך עליה סמרטוט · אם לא התקין מערב שבת כורך על אצבעו ומביא אפילו מחצר אחרת · ג׳ מרחיצין את הקטן לפני המילה ולאחר המילה ומזלפין עליו ביד אבל לא בכלי · רבי אלעזר בן עזריה אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת שנאמר ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים · ספק ואנדרוגינס אין מחללין עליו את השבת · רבי יהודה מתיר באנדרוגינס · ד׳ מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול ערב שבת ואחד למול בשבת שכח ומל את של ערב שבת בשבת חייב · אחד למול אחר שבת ואחד למול בשבת שכח ומל את של אחר השבת בשבת רבי אליעזר מחייב חטאת · ורבי יהושע פוטר · ה׳ קטן נימול לשמונה לתשעה לעשרה לאחד עשר לשנים עשר לא פחות ולא יתר · כדרכו לשמונה · נולד בין השמשות נימול לתשעה · בין השמשות ערב שבת נימול לעשרה · יום טוב לאחר שבת נימול לאחד עשר · שני ימים טובים של ראש השנה נימול לשנים עשר · קטן החולה אין מולין אותו עד שיבריא · ו׳ אילו הן ציצים המעכבין את המילה בשר החופה את העטרה אינו אוכל בתרומ׳ · אם היה בעל בשר מתקנו מפני מראית העין · מל ולא פרע את המילה כאילו לא מל :

סליק פירקא

רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי כו׳ · אמר רבי יוחנן הדינן סברין מימר בכל הדברי׳ חלוק ר׳ אליעזר ממה שצרך רבי אליעזר לדרוש ביכורין · מה ביכורין שנאמר בעומר דוחין השבת · אף ביכורין שנאמר בשתי הלחם דוחין את השבת · הדא אמרה לא בכל הדברים חלוק רבי אליעזר · אמר רבי שמואל בר רב יצחק בכל הדברים חלוק רבי אליעזר · ולמה צרך רבי אליעזר לדרוש ביכורין ביכורין · אלא על ידי שעיקר דחייתן שבת ומכשיריהן מלאכה · והתיבון והתני לולב ומכשיריו דוחין את השבת · אמר רבי יונה להביאו מראש הדקל · והתני שופר ומכשיריו דוחין את השבת להביאו כחוץ לתחום · והני כן אין מגרדין ולא מפרכין · תני בשם רבי אליעזר לולב ומכשיריו דוחין את השבת · אמר רבי יונה סלקת מתניתא · תני מעשה היה והודה רבי כרבי אליעזר · אמר רבי יוחנן חבורה היתה מקשה מה ראה רבי להניח דברי חכמים ולעשות כרבי אליעזר · אמר רבי הושעיה שאלנו את רבי יהודה הגוזר ואמר לנו במבוי שאינו מפולש כהדא הבינן אסור לטלטל מתוכו לבתים ומן הבתים לתוכו׳ · אמר רבי אבהו קימתיה כהינוק ובאחמל ששבתו במבוי · ואינו אסור לטלטלו בכל המבוי · בעון קומי רבי יוסה כמה דאת מר בכלים ששבתו בכל החצר מטלטלין אותן בכל החצר · ודכוותה כלים ששבתו במבוי מטלטלין אותן בכל המבוי בשבת · שאלון ליה ולא אגיבון דלא הוה רבי יוסי אמר אלא כל מילה באתרה · כד אתון לעירובין אמר לון בשם רבי יוחנן כלים ששבתו במבוי מטלטלין אותן בכל המבוי · ודכוותה כלים ששבתו בחצר מטלטלין אותן בכל החצר · רב אמ׳ אין מטלטלין אותן אלא בד׳ אמות · א״ר יוסה בי ר׳ בון רב כדעתיה ור׳ יוחנן כדעתיה · רבי יוחנן דו אמ׳ קורה בלא שיתוף מתרת הוא דאמר מטלטלין אותן בכל המבוי · רב דו אמר אין קורה מתרת בלא שיתוף הו׳ דאמ׳ אין מטלטלין אותן אלא בארבע אמות · על דעתיה דר׳ יוחנן לאי זה דבר משתתפין בכל המבוי · א״ר יוסה בי ר׳ בון כדי לעשות כל הרשויות אחת · ר׳ סימון בשם רבי יהושע בן לוי סכין של מילה עושה לה חולה ומביאה · בר מרינה הוה ליה עובדא שאיל לרבי סימון ושרא · שאל לרבי אמי ואסר · ואיקפד רבי סימון · ולא כן תני נשאל לחכם והתיר ישאל לחכם אחר שמא יאסר · אמר רבי יודן הבין הוה עובדא שאל לרבי אמי ואסר ליה · לרבי סימון ושרא · ואיקפד רבי אמי כהדא דתני נשאל לחכם ואסר אל ישאל לחכם אחר שמא יתיר · בימי רבי ירמיה אנשון מפתחיה דסודרא רובה · אתון ושאלון ליה אמר לון כד תתמון שטפא עבר איתינון דרך חולה · חיליה דרבי ירמיה מהדא כל חולה שנעשית בין לדעת בין שלא לדעת הרי זו חולה · רבי יהודה בר פזי הורי להביאן דרך מבעלין · רבי חננא בר פפא הורי לעשות חולה ולהביאן דרך מבעלין · רבי שמואל בר אבדומא הוה ליה עובדא למיגזור לרב ששעה בריה אנשון מייתי אחמל · שאל לרבי מנא אמר לי יודוה למחר · שאל לרבי יצחק בר אלעזר אמר לון מישחוק קנדישון לא אנשיתון ומיתי אחמול אנשיתון יזדה למחר ·

רבי יוסה בי רבי בון בשם רב חונה מתנית׳ אמרה כן שאסור לעשות חולה דתנינן
רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי מערב שבת מביאו בשבת מגולה שאם אומר
את כן שמותר לעשות אף הוא אינו כרצא לעשות חולה ומביאו · שאלו להלל
הזקן מה לעשות לעם שלא הביאו סכיניהן עמהם · אמר להן הלכה שמעתי
ושכחתי אלא הניחו להן לישראל אם אינן נביאים בני נביאים הן מיד כל מי שהיה
פסחו טלה היה תוחבה בגיזתה · גדי היה קושרו בקרניו ונמצאו פסחיהן מביאין
סכיניהן עמהן · כיון שראה מעשה נזכר הלכה · אמר להן כך שמעתי מפי
שמעיה ואבטליון · רבי זעירה בשם רבי אלעזר כל הורה שאין לה בית אב אינה
תורה · תמן תנינן רכב עליה נשען עליה נתלה עליה עבר בה נהר · קיפל עליה
המוסירה נתן טליתו עליה פסולה · הדא ילפה מהדא והדא ילפה מהדא · הדא
ילפה מהדא שאם תלה בה סכין לשוחטה כשירה · והדא ילפה מהדא שכל
עבודה שהיא לשם קדשים אינה עבודה · ויהירו להן על ידי חולה · אלא
כרבי אמי · ואפילו תימר כרבי סימון בשם שנעלמה זו כך נעלמה זו · אמר רבי
אבין והלא אי איפשר לשני שבועות שלא חל ארבעה עשר להיות בשבת ·
ולמה נעלמה הלכה מהן כדי ליתן גדולה להלל · תני רבי אליעזר אומר כשם
שהשחיטה דוחה שבת כך מכשירי שחיטה דוחין את השבת · אמר לו רבי
עקיבה לא אם אמרת בשחיטה שאי איפשר ליעשו׳ מערב שבת · תאמ׳ במכשירי
שחיטה שאיפשר לעשותן מערב שבת · אמר לו ר׳ אליעזר איבורי צבור יוכיחו
שיכול לעשותן מערב שבת ודוחין את השבת מה לי מכשירי שחיט׳ לפני שחיט׳ ·
מה לי מכשירי שחיטה לאחר שחיטה · אמר לו ר׳ עקיבה מה לי מכשירי שחיטה
לאחר שחיטה שכבר דחת שחיטה את השבת ידחו מכשירי שחיטה לפני שחיטה
שעדיין לא דחת שחיטה את השבת · ד״א שמא ימצא הזבח פסול ונמצא דוחה
שבת בלא שחיטה · גבי תינוק מה אית לך · שמא יחלה התינוק ונמצא דוחה שבת
בלא מילה · התיבון הרי מזבח שנפגם בשבת הרי אינו ראוי ליבנות בשבת · מן
מזבח ראוי ליבנו׳ מאתמול · הגע עצמך שנולדה לו יבולת הרי אינו ראוי לחותכה
בשבת · מן יבולת ראויה ליחתך מאתמול · הגע עצמך שחל ארבעה עשר
להיות בשבת · הרי אינו ראוי להיות בשבת · מן הוייה ראויה להיות מאתמול ·
המול ימול · מיכן לשני מילות אחת למילה ואחת לפריעה · אחת למילה
ואחת לציצים · עד כדון כרבי עקיבה דו אמר לשונות ריבויין הן · כרבי
ישמעאל דו אמר לשונות כפולות הן התורה דברה כדרכה · הלוך
הלכת · נכסוף נכספת · גנוב גנבת · מנן ליה אמר רבי יודה בן פזי אז
אמרה חתן דמים למולות · מיכן לשני מילות אחת למילה ואחת לפריעה ·
אחת למילה ואחת לציצים · רב אמר המול ימול מיכן לנולד כשהוא מהול
שצריך להטיף ממנו דם ברית · המל ימול מיכן לישראל ערל שלא ימול ·
ואין צריך לומר גוי ערל · אמר רבי לוי כתיב ואתה את בריתי תשמר · כל
שכיוצא בך · תני ישראל מל את הכותי וכותי אינו מל את ישראל מפני שמהלין
לשם הר גריזים דברי רבי יודן · אמ׳ רבי יוסי וכי הכן מצינו שמילה צריכה כוונה
יהא מל והולך לשם הר גריזים עד שתצא נפשו · המשוך לא ימול שלא יבוא
לידי סכנה דברי רבי יודה · אמר לו רבי יוסי הרבה משוכין היו בימי בן כחיבא
וכולן מלו וחזרו והולידו בנים ובנות · המשוך ושנולד מהול וגר שנתגייר כשהוא
מהול צריך להטיף ממנו דם ברית · תני אמר רבי שמעון בן אלעזר לא נחלקו
בית שמאי ובית הלל על הנולד מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית שהיא ערלה
כבושה על מה נחלקו על שנתגייר מהול שבית שמאי אומ׳ שצריך להטיף ממנו
דם ברית · ובית הלל אומרים אינו צריך להטיף ממנו דם ברית · רבי יצחק
בר נחמן בשם רבי הושעיה הלכה כדברי התלמיד · אתא עובדא קומי רב ומר
מן דתנינן מפני שהיא ערלה כבושה הדא אמרה ערל ברור הוא ודוחין עליו את
השבת · רבי אבהו אמר אין דוחין עליו את השבת דצריך להטיף ממנו דם ברית ·
רבי אדא בר אהבה איתיליד ליה חד בר בן מיכסמים ביה מית · רבי אבין אמר
נעשה פצוע דכא ונתענה עליו ומת · רבנן דקיסרין בריך כרות שפכה נעשה
ונתענה ומת · רבי יוחנן בר מריה בעי נתערבו מלכתן מהו לחזור ולערות
עליהן כלמעלן אנן תנינן מרחיצין את הקטן · תני דבית ר׳ מרחיצין את המילה ·
רבי אבהו בשם רבי יוחנן הלכה כמי שהוא אומר מרחיצין את הקטן · אמ׳ רבי יוסה
על כרחך את אומר מרחיצין את הקטן · תני שמואל אין מונעין לא שמן ולא
חמין מעל גבי מכה בשבת · אמר ר׳ יוסי כל שעה רבי זעירא רבי בא אמ׳ ליה תני
מתניתך ולא עוד אלא שמזלפין מים על גבי מכה בשבת אם אמר את שמרחיצין
את המילה מה בין מכתו של גדול ומכתו של קטן · ר׳ אבהו בשם ר׳ אלעזר הלכה
כרבי אלעזר בן עזריה · ר׳ בון בשם רבי אבהו טעמא דרבי אלעזר בן עזריה ויהי
ביום השלישי בהיותם כואבים בהיותו כואב אין כתיב כאן אלא בהיותם כואבים ·
מלמד שכל איבריהם כואבים עליהן · רבי יעקב בר אחא אמר רבי אלעזר ורבי
יוחנן מפקדין לחייתא כל שקיין דעבדין לחולה בשבתא עבדין אפילו ביום
השלישי שחל להיות בשבת · שמואל אמ׳ מפני הסכנה מחמין לו חמין · ר׳ יוסי בר
בון בשם רבנין דהמן מחמין לו חמין בשבת · ותני כן מחמין הוא אדם אלונטית
ונותנה על גבי מעיים בשבת · לא יטול אדם עריבה מלאה חמין ויתננה על גבי
מעיים בשבת · רבי יהושע בן לוי אמר לית כאן אלא מותר · ספק ואנדרוגינס
אין מחללין עליהן את השבת · רבי יהודה מתיר באנדרוגינס · תמן תנינן הכל
חייבין בראיה חוץ מחרש שוטה וקטן טומטום ואנדרוגינס · מה אמר בה רבי יודה
נישמעינה מן הדא רבי יוחנן בן דהבאי אמר משום ר׳ יהודה אף הסומא · ולית בר
נש אמ׳ אף אלא מבלל דו מודי על קדמיהא · כו ולפה שיטת רבי יהודה הכן הוא
אמר פרט ובה הוא או לרבות · ר׳ יהודה ורבנן בקרא אחד דרשו · ר׳ יהודה דרש
זכר · ורבנן דרשי ערל · מה תלמוד לומר זכר עד שיהא כולו זכר · ורבי יהודה
דרש זכר · מה תלמוד לומר ערל אפילו מקצתו ערל · כו ס הבא כל זכורך
פרט לאנדרוגינס · מי שהיו לו שני תינוקות כו׳ · א״ר יוחנן דר״מ היא דאמ׳ דבר
שעשייתו מצוה פטור ושאין בעשייתו מצוה כמחלוקת רבי שמעון אומ׳ דבר שיש
בעשייתו מצוה חייב ושאין בעשייתו מצוה פטור במחלוקת · רבי יוסי בשם רבי
יוחנן דברי ר׳ מאיר והוא שיהא שה תמים ובן שנה ושלמים וראוי להשתנות לשם
פסח · את שמע מינה תלת · שמע מינה דבר שאין לו קיצבה ודבר שאין דרכו
להתחלף ודבר שיש בעשייתו מצוה · מה אית לך דבר שאין לו קצבה · רבי
ירמיה סבר מימר שלא ניתנה התור׳ קיצבה כמה פסחי׳ ידחו את השבת בכל שנה ·
רבי יוסי סבר מימר שאין את יכול לעמוד על מניינן · רבי יוסה כד הוה מטול
אילין ניתנה התורה קיצבה כמה פסחים ידחו את השבת בכל השנה · רב חסדא
אמר דברי רבי שמעון היפהר שהיה שם חבורה אחת שלא שחטה · אמר רבי
זעירא מילתיה דר׳ ינאי אמר והוא ששכח ומל את של שבת בערב שבת · מלו
בשחרית · רבי זעורה אמ׳ סבר רבי ינאי פטור · רבי בא אמר חייב · ולידא מילה
אמרה רבי ינאי בא להודיעך איכן דרך התינוקות לחלף על דעתיה דרבי זעורא
בר׳ ינאי על דעתיה דרב בר״מ · א״ר מנא קומי רבי יוסי מה דמר רב חסדא כרבי
שמעון · ומה דמר ר׳ ינאי כרבי מאיר · ומשיבין דבר בין רבי מאיר לר׳ שמעון
ואשכחן פליגא בין רבי מאיר לבין ר׳ שמעון בשיור אילו התינוקות ספיקות מה
את עביד לו כדבר שיש לו קיצבה או כדבר שאין לו קצבה · אין תעבדינון כדבר
שיש לו קצבה והוא שיהא שם תינוק אחר למול · א״ר יוסה מלידהון דרבנן עבדין
לון כדבר שאין לו קיצבה והוא שיש שם תינוק אחר למול · איהא חמי הקדים
זמנו פטור · איחר זמנו חייב · רב הונא אמ׳ חילופין היא מתניתא דתני א״ר שמעון
לא נחלקו ר׳ אליעזר ור׳ יהושע על מי שהיה למול אחר שבת ומלו בשבת שחייב
ועל מי שהיה לו למול בערב שבת ומלו בשבת שר׳ אליעזר מחייב חטאת ורבי
יהושע פוטר · א״ר יוסי בי ר׳ בון מן קושיי מקשי לה רבי ינאי והוא ששכח ומל של
שבת בערב שבת · רב אדא בר אהבה אמר זו דברי ר״מ ורבי שמעון · אבל דברי
ר׳ יוסי אפי׳ דבר שאין בעשייתן מצוה הואיל וטועה בו לשם מצוה פטור · פירש
אינו חוזר אלא על ציצין המעכבין את המילה · אמר רבי יוחנן דברי רבי יוסי
אפילו פי׳ חוזר אפי׳ על ציצין שאין מעכבין את המילה · הי דין ר׳ יוסי הי׳ דתנינן
תמן ר׳ יוסי אומר י״ט הראשון של חג שחל להיות בשבת שכח והוציא את הלולב
לר״ה פטור מפני שהוציאו ברשות · אף בסכין של מילה ואף במילה כן · מנה
דמר ר׳ יוחנן דברי רבי יוסי אפילו פירש חוזר אפילו על ציצין שאין מעכבין את
המילה הדא אמרה אפי׳ בסכין של מילה כן אפי׳ במילה כן · יש קטן נימול ליומו ·
היך עבידא · ילדה ואח״כ נתגיירה נימול ליומו · נתגיירה ואחר כך ילדה נימול
לשמונה · יעקב איש כפר נבורייא שאל לרבי חגי · מעהו נולד בין השמשות
נימול בין השמשות · אמר ליה אילו הוינן אנא ואת עלין בחד תרע דילמא הוינן
יכלין מכוונה · שמואל אמר אחזותו חמה כמתינין לו שלשים יום · אוהם שלשים
יום מהו להאכילו חלב תרומה · מהו לסוכו שמן תרומה · נישמעינה מן
הדא הערל וכל הטמאין לא יאכלו בתרומה נשיהם ועבדיהם יאכלו · רבי אחא
בשם רבי תנחום בר חייה אין ערלה אלא מיום השמיני ולהלן · והני בן כל
שלשים יום אסור להאכילו חלב תרומה ולסוכו שמן תרומה · לילי שמיני מה
את עבד ליה · ממה דתני לילי שמיני נכנס לדיר להתעשר · הדא אמרה לילי
שמיני כשמיני · והני בן כל שבעת הימים מותר להאכילו חלב תרומה ולסוכו
שמן תרומה · אילו ציצין המעכבין את המילה · רבי אבונא בשם רב ירמיה
בחופה רוב גובהה של עטרה רבי יוסה בן חנינא אומר בחופה רוב גובה עטרה ·
רבי טבי בשם שמואל בודקין אותו בשעה שמתקשה · מל ולא פרע את המילה
כאילו לא מל · תני וענוש כרת · רבי אחא בשם רבי אבהו הדא דתימר כשאין
בו כדי למרק · אבל אם יש בו כדי למרק ממרק ואינו חושש · תני כל שעה
שעוסק במילה חוזר בין על ציצין המעכבין במילה בין על ציצין שאין מעכבין ·
פירש אינו חוזר אלא על ציצין המעכבין במילה · אמר רבי יוחנן דברי רבי
יוסי אפילו על ציצין שאין מעכבין המילה · אם פירש חוזר · הי דן רבי יוסי ·
הי דתנינן תמן רבי יוסי אומר יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת ושכח
והוציא את הלולב ברשות הרבים פטור מפני שהוציאו ברשות · אף בסכין של
מילה אף במצה כן · ממה דמר רבי יוחנן דברי רבי יוסה אפילו על ציצין שאין
מעכבין במילה אם פירש חוזר · הדא אמרה אף בסכין של מילה ואף במצה כן ·

הדרן עלך רבי אליעזר

רבי אליעזר אומר תולין את המשמרת ביום טוב ונותנין לתלויה בשבת · וחכמים אומרים אין תולין את המשמרת ביום טוב ואין נותנין לתלויה בשבת · אבל נותנין לתלויה ביום טוב · ב׳ נותנין מים על גבי שמרים בשביל שיצלו ומסננין את היין בסודרי׳ ובקפיפה מצרית · נותנין ביצה במסננת של חרדל ועושין יינו מילין בשבת · רבי יהודה אומר בשבת בכוס וביום טוב בלגין ובמועד בחבית · רבי צדוק אומר הכל לפי האורחין ·

ג׳ אין שורין את החלתית בפושרין אבל נותנה לתוך החומץ · אין שורין את הכרשינין ולא שפין אותן · אבל נותן הוא לתוך הקערה או לתוך הכלכלה · אין כוברין את התבן בכברה לא יתננה במקום גב׳ בשביל שירד המוץ אבל נוטל בכברה ונותן לתוך האבוס · ד׳ גורפין מלפני הפטם ומסלקין לצדדין מפני הריעי דברי רבי יוסה · וחכמי׳ אוסרי׳ · נוטלין מלפני בהמה זו ונותנין לפני בהמה זו בשבת · ה׳ הקש שעל גבי המיטה לא ינענעו בידו אבל מנענעו בגופו אם היה מאכל בהמה או שהיה עליו כר או סדין מנענעו בידו · מכבש של בעלי בתים מתירין אבל לא כובשין · ושל כובסין לא יגע בו · רבי יהודה אומר אם היה מותר מערב שבת מתיר את כליו ושומטן ׃

סליק פירקא

רבי אליעזר אומר תולין את המשמרת כו׳ · תני לא נחלק רבי אליעזר וחכמים שנוטעין אוהלין כתחלה ביום טוב ועל מה נחלקו על מוסיפין שר׳ אליעזר אומר מוסיפין ביום טוב ואין מוסיפין בשבת · וחכמים אומרי׳ אין מוסיפין ביום טוב ואין צריך לומר בשבת · וכא לא בתוספת אנן קיימין · אמר רבי אבין בר כהנא תיפתר במשמרת חדשה שמכשירה לכלי כל שכן מחלפה שיטתיה דרבי אליעזר · מה אם תמן שמכשירה לכלי את אמר מותר · כאן שאינו מכשירה לכלי לא כל שכן · אמר רבי חננא אתיא דרבי אליעזר כרבי יהודה דתני בשם ר׳ יהודה אף במכשירי אוכל נפש התירו · רבי אחא בשם רבי בא כדברי המכשיר ובלבד מלמעלן · כהדא בימי רבי יודה בן פזי הוה ריבעה בבי מדרשא והון פרסין קילעיה מאתמול בארבע אבות ולמחר הוו פרסין בולהון · סברון מימר מדברי רבי יודה בן פזי בדקון ואשכחון דלאו מדעת רבי יהודה בן פזי עד שפרוס רובן · רבי חייה בשם רבי יוחנן הנוטע אוהלין בשבת חייב משום בונה אמר ר׳ זעירא אינו אלא כפורסן ומקפלן בשבת · רבי בא בר כהן בעא קומי רבי יוסי הדין כילה דעל ארונה מהו · אמר ליה כיון דהיא פרוסה מאתמול נעשה כפותח ונועל בשבת · רבי זעירה רב חייה בר אשי בשם שמואל המשמר חייב משום בורר · אמ׳ ר׳ זעירא לא מסתברא אלא משום מרקיד · רבי יוסי ורבי יונה תריהון אמרין בקדמיתא הוינן אמרין יאות · אמר רבי זעירא מה המרקיד קמח למטן וסולת למעלן · אף המשמר יין למטן ושמרים למעלן · ולא הוינן אמרין כלום למה שהותר מכלל ברירה והותר מכלל שימור · הותר מכלל ברירה בורר כדרכו בתוקו ובתמחוי הותר מכלל שימור נותנין לתלויה ביום טוב ולא הותר מכלל הרקדה דמר רבי חנינה ברוקה בשם רב יהודה אין שונין את הקמח אבל מרקידין לאחורי נפה · אין תימר משום מרקד הוא יהא אסור · אמר רבי יוסה בי רבי בון ודלא כרבי יודה דתני בשם רבי יודה אף מכשירי אוכל נפש התירו · בעייא דא מילתא מהו לשנות קמח לאחורי הנפה כרבנן · נותנין מים על גבי שמרים כו׳ · רבי בא בשם רב יהודה בשם רב ובלבד שלא יעשה אותה כמין תוק · בעייא דא מילתא מהו לכפותן ונעשית תוק מאיליה · אמר רבי מהגיה מטה אותה על צידה ובלבד שלא יעשה בשבת כשעושה בחול · כני מתניתא מפרדין ביצה במסננת של חרדל · גוש של חרדל רבי יוסי בשם רבי אלעזר ממעך ביד אבל לא בכלי · רבי יעקב בר אחא רבי יוחנן בשם רבי ינאי ממעך בין ביד בין בכלי · אמר לו רבי יוחנן והלא הכלבים אין עושין אותה כן · רבי חזקיה רבי אבהו בשם רבי יוחנן ממעך בין ביד בין בכלי · ועושין ינומילין בשבת · רבי יסא בשם רבי יוחנן יין ודבש ופילפלין · אמר רבי מנא כיני מתניתא אבל נותנה לפניו לתוך החומץ · רב הונא אמר לא שנו אלא כפושרין הא בצונין מותר · ר׳ יוחנן בשם רבי ינאי אפילו בצונין אסור · אמר לו רבי יוחנן והלא לא שנו אלא כפושרין אלא על חנם יגענו · רב הונא אמר מי חלתית מותר לשתותה בשבת · שמואל אמר חלתית עצמה מאכל בריאים הוא · רב הונא אמר מאן דאכל מתקל זוזא מיניה מסתכן ועורו נחלץ · רבי בא אכל מתקל זוזא מיניה ופרש לנהרא · אין שורין את הכרשינין משום בורר · ואין שפין אותן משום דש · אין כוברין את התבן בכברה ולא יתננה במקום גבוה בשביל שירד המוץ · משום מרקיד · גורפין מלפני הפטם וכו׳ · מפני מה שהפטם מותיר הרעי אוכל · בעיא דא מילתא מהו ליטול מלפני בהמה זו וליתן לפני בהמה זו · ולאו מתניתא היא נוטלין מלפני בהמה זו ונותנין לפני בהמה זו בשבת · מתניתא מין במינו צריכה ליה מין בשאינו מינו · תני נוטל אדם מלפני החמור ונותן לפני פרה · מלפני בהמה שפיה רע ונותן לפני בהמה שפיה יפה · הקש שעל המיטה · מתניתא בשלא ישן עליו מאתמול · אבל אם ישן עליו מאתמול כגופו הוא · אמר רבי יעקב בר אידי ראשונים היו שואלין מהו שינענענו דרך אצילי ידיו · אמר רבי ינאי קרוח קריחה קפוח קפיחה שפוך צינים על מאן דעדי ליה נפל ביתיה על מאן דדריה עליה · הני רבי חייה הדין דין לעני · והתני מודין חכמים לרבי מאיר בחותמות שבקרקע שמפקפקין ומפקיעין ומתירין וחותכין בשבת · מפקפקין אבל לא מפקיעין ולא מתירין ולא חותכין בכלים בשבת מותר ואין צורך ביום טוב · הדא אמרה כבבש עשו אותו כקרקע · אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן של כובסין לא יגע בו ׃

הדרן עלך רבי אליעזר

בא״לו הארב״עה פרקים שלפ״נינו לא מצא״נו להם כרית״ות
בארבעה העתקות ישנות שהיו לפנינו ׃

נוטל אדם את בנו והאבן בידו כלכלה והאבן בתוכה · מטלטלין תרומה טמאה עם הטהורה ועם החולין · רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע באחד ומאה · ב׳ . האבן שעל פי החבית מטה על צידה והיא נופלת · היתה בין החביות מגביהה ומטה על צידה והיא נופלת · מעות שעל הכר נוער את הכר והן נופלות · היתה עליה לשלשת מקנחה בסמרטוט היתה על של עור נותנין עליה מים עד שתיכלה · ג׳ ב״ה אומרין מעבירין מעל השולחן עצמות וקליפין · וב״ש אומרין מסלק את הטבלה כולה ונוערה · מעבירין מעל השולחן פירורין פחות מכזית · שער של אפונים ושל עדשים מפני שהוא מאכל בהמה · ספוג אם יש לו עור בית אחיזה מקנחין בו · ואם לאו אין מקנחין בו · וחכמים אומרים בין כך ובין כך ניטל בשבת ואינו מקבל טומאה ׃

סליק פירקא

חבית שנשברה מצילין ממנה מזון שלש סעודות ואומר לאחרים באו והצילו לכם ובלבד שלא יספג · אין סוחטין את הפירו׳ להוציא מהן משקין אם יצאו מעצמן אסורין · רבי יהודה אומר אם לאוכלין היוצא מהן מותר · ואם למשקין היוצא מהן אסור · חלות דבש שריסקן מערב שבת יצאו מעצמן אסורין ורבי לעזר מתיר · ב׳ כל שבא בחמין מלפני השבת שורין אותו בחמין בשבת · וכל שלא בא בחמין לפני השבת מדיחין אותו בחמין בשב׳ חוץ מן המליח הישן ודגים מלוחים קטנים וקולייס האיספנין שהדחתן זו היא גמר מלאכתן · ג׳ שובר אדם את החבית לוכל ממנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוין לעשותה כלי · אין נוקבין מגופה של חבית דברי רבי יהודה · רבי יוסי אומר מתיר · לא יקבינה מצידה ואם היתה נקובה לא יתן עליה שעוה מפני שהו׳ ממרח · אמר רבי יהודה מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר חושש אני לו מחטאת · ד׳ נותנין תבשיל לתוך הבור בשביל שיהא שמור ואת המים הרעים בשביל שייצנו ואת הצונין בחמין בשביל שיחמו · מי שנשרו כליו בדרך מהלך בהן ואינו חושש · הגיע לחצר החיצונה שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם · ה׳ הרוחץ במי מערה או במי טבריה מסתפג אפילו בעשר לונטיות לא יביאם בידו · אבל עשרה בני אדם מסתפגין בלונטית אחת פניהן ידיהן ורגליהן ומביאין אותו בידם · ו׳ סכין וממשמשין בבני מעיין אבל לא מתעמלין ולא מתגרדין · אין יורדין לפילומא ואין עושין אפיקטפיזין בשבת ואין מעצבין את הקטן ולא מחזירין את השבר · מי שנפרקה ידו או רגלו לא ישרפם בצונן אבל רוחץ הוא כדרכו ואם נתרפא נתרפא ׃

סליק פירקא

שואל אדם מחבירו כדי יין וכדי שמן ובלבד שלא יאמר לו הלויני · וכן אשה לחבירתה ככרות ואם אינו מאמינו מניח טליתו אצלו ועושה עמו חשבון לאחר השבת · וכן ערב פסחים בירושלם שחל להיות בשבת מניח טליתו אצלו ואוכל את פסחו ועושה עמו חשבון לאחר יום טוב · ב׳ מונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכתב · מפיס אדם עם בניו ועם בני ביתו על השולחן ובלבד שלא יתכוין לעשות מנה גדולה כנגד מנה קטנה משום קוביא · מטילין חלשין על הקדשים ביום טוב אבל לא על המנות · ג׳

לא ישכור פועלים בשבת ולא יאמ׳ אדם לחבירו לשכור לו פועלי׳ ואין מחשיכין
על התחום לשכור פועלים ולהביא פירות · אבל מחשיך הוא לשכור ומביא
פירות בידו . כלל אמר אבא שאול כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיך
עליו · ד׳ מחשיכין על התחום לפקח על עיסקי כלה ועל עיסקי המת ·
להביא לו ארון ותכריכין · גוי שהביא חלילין בשבת לא יספוד בהן ישראל א״אב
באו ממקום קרוב · עשו לו ארון וחפרו לו קבר יקבר בו ישר׳ אם בשביל ישר׳ לא
יקבר בו עולמית · ה׳ עושין כל צרכי המת סכין ומדיחין אותו ובלבד שלא
יזיז בו אבר · שומטין את הכר מתחתיו ומטילין אותו על החול בשביל שימתין ·
קושרין את הלחי לא שיעלה אלא שלא יוסיף · וכן קורה שנשברה סומכין אותה
בספסל או בארוכות המטה לא שתעלה אלא שלא הוסיף . אין מאמצין את
המת בשבת ולא בחול עם יציאת נפש · וכל המאמץ עם יציאת נפש הרי זה
שופך דמים :

סליק פירקא

מי שהחשיך בדרך נותן כיסו לנכרי ואם אין עמו נכרי מניחו
על החמור · הגיע לחצר החיצונה נוטל את הכלים הניטלים
בשבת ושאינן ניטלין מתיר את החבלים והשקין נופלין ·
ב׳ מתירין פקעי עמיר לפני בהמה ומפספסין את הכיפין אבל לא
את הזירין · אין מרסקין לא את השחת ולא את החרובין לפני בהמה בין דקה בין
גסה · רבי יהודה מתיר בחרובין לדקה · ג׳ אין אובסין את הגמל
ולא דורסין אבל מלעיטין · אין ממרין את העגלים אבל מלעיטין אותן ·
מהלקטין לתרנגולי׳ ונותנין מים ע״ג המורסן אבל לא גובלין ואין נותנין מים לפני
דבורים ולפני יונים של שובך אבל נותנין לפני אווזין ותרנגולין ולפני יונים
הירדוסיות · ד׳ מחתכין את הדילועין לפני הבהמה ואת הנבילה
לפני הכלבים · רבי יהודה אומר אם לא היתה נבילה מערב שבת אסורה לפי
שאינה מן המוכן · ה׳ מפירין נדרים בשבת ונשאלין נדרים שהן
לצורך השבת · פוקקין את המאור ומודדין את המטלית ואת המקוה · מעשה
בימי אביו של רבי צדוק ובימי אבא שאול בן בטנית שפקקו את המאור בטפיח
וקשרו את המקידה בגמי לידע אם יש בגיגית פותח טפח ואם לאו · מדבריהן
למדנו שפוקקין ומודדין וקושרין בשבת :

סליק פירקא וסליקא לה מסכת שבת

מסכת עירובין

מבוי

שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט · רבי יהודה אומר אינו צריך · והרחב מעשר
אמות ימעט · אם יש לו צורת פתח אף על פי שהוא רחב מעשר אמות אינו צריך
למעט · ב׳ הכשר המבוי בית שמאי אומרין לחי וקורה · ובית הלל
אומרין או לחי או קורה · רבי אליעזר אומר לחיים · משום רבי ישמעאל אמר
תלמיד אחד לפני ר׳ עקיבה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על מבוי שהוא פחות
מארבע שהוא או בלחי או בקורה ועל מה נחלקו על רחב מארבע אמות ועד
עשר שבית שמאי אומרים לחי וקורה · ובית הלל אומרין או לחי או קורה ·
אמר רבי עקיבה על זה ועל זה נחלקו · ג׳ קורה שאמרו רחבה כדי
לקבל אריח והאריח חצי לבינה של שלשה טפחים · דייה לקורה שתהא רחבה
טפח כדי לקבל אריח לארכו · ד׳ רחבה לקבל אריח ובריאה
לקבל אריח · רבי יהודה אומר רחבה אף על פי שאינה בריאה · ה׳
היתה של קש או של קנים רואין אותה כאילו היא של מתכת · עקומה רואין
אותה כאילו היא פשוטה · עגולה רואין אותה כאילו היא מרובעת · אם יש
בהקיפה שלשה טפחים יש בה רוחב טפח · ו׳ לחיים שאמרו גובהן
עשרה טפחים ורחבן ועביין כל שהן · רבי יוסי אומר רחבן שלשה טפחים ·
ז׳ בכל עושין לחיים אפילו בדבר שיש בו רוח חיים רבי מאיר
אוסר · ומטמא משום גולל ורבי מאיר מטהר · כותבין עליו גיטי נשים רבי יוסי
הגלילי פוסל · ח׳ שיירא שחנת בבקעה והקיפוה כלי בהמה מטלטלין
בתוכה ובלבד שיהא גדר גבוה עשרה טפחים לא יהו פרצות יתירות על הבניין ·
כל פירצה שהיא כעשר אמות מותרת מפני שהיא כפתח יותר מיכן אסור ·
ט׳ מקיפין שלשה חבלים זו למעלה מזו ולמעלה מזו ובלבד
שלא יהא בין חבל לחבירו שלשה טפחים · שיעור חבלים ועוביין יותר על טפח
שיהא הכל עשרה טפחים · י׳ מקיפין בקנים ובלבד שלא יהא בין
קנה לחבירו שלשה טפחים בשיירא דיברו דברי רבי יהודה · וחכמים אומרין לא
דיברו חכמים בשיירא אלא בהווה · כל מחיצה שאינה של שתי ושל ערב אינה
מחיצה דברי רבי יוסי בי רבי יהודה · וחכמים אומרין אחד משני דברים ·
ארבעה דברים פטרו במחנה מביאין עצים מכל מקום · ופטורין מרחיצת ידים ·
ומדמאי · ומלערב׳ :

סליק פירקא

מבוי שהוא גבוה מעשרים כו׳ · רבי יוסה אמר לה סתם ·
רבי אחא בשם רב רבנן ילפין לה מפתחו של היכל ·
ורבי יודה יליף לה מפתח האולם · אם כפתח האולם
דייו ארבעים אמה · דתנינן תמן פתח האולם גבוה ארבעים אמה ורוחב עשרים
אמה · תני רבי חייה אפילו ארבעים חמשים אמה · תני בר קפרא אפילו מאה
אמה · אמר רבי אבין רבי יודה כדעתיה ורבנן כדעתהון דתנינן תמן וכן גשרים
המפולשין מטלטלין תחתיהן בשבת דברי רבי יודה וחכמים אוסרין · היך מה
דתימר תמן את רואה את המלהירה כילו יורדת וסותמת · אוף הכא את רואה
את התיקרה כילו יורדת וסותמת · הא דעתיה דרבי יודה בסוכה · הא דעתיה
במבוי · הא דעתהון דרבנן בסוכה הא דעתהון במבוי · ולא דמייא יש דברים
כשירים בסוכה ופסולין במבוי כשירין במבוי ופסולין בסוכה · דוקרנין כשירין
בסוכה ופסולין במבוי · והני כן הביא ארבעה דיקרנין וסיכך על גביהן סוכה
כשירה מבוי פסול · הדא דתימר כגבוהין שלשה למעלה מכותלי המבוי · אבל
אם אינן גבוהין שלשה מכותלי המבוי כשר · בשאין בהן רוחב ארבעה · אבל
אם יש בהן רוחב ארבעה אפי׳ גבוהין כבה כשר · דפנות כשירות בסוכה ופסולות
במבוי · ותני כן שתים כהילכתן ושלישית אפילו טפח · כשר רבי חייה בשם
רבי יוחנן שתים של ארבעה ארבעה טפחים ושלישית אפילו טפח כשר · ובמבוי
עד שיהא מגופף מארבע רוחותיו · רחב מעשר אמות סוכה כשירה ומבוי
פסול · הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת הדא דתימר על בית סאתיים אבל
יותר מבית סאתיים נעשית במחיצה שהוקפה זרע׳ שאין מטלטל בה אלא בארבע
אמות · חמתה מרובה מצילתה כסוכה פסולה ובמבוי כשר · סוכה מקורה פסולה
מבוי מקור׳ כשר · ר׳ אמי בשם רב אושעיא לא סוף דבר מקורה אלא נתן מלתרא
יש בו רחב ארבעה טפחים מתרת את המבוי · רבי אחא רבי חיננא בשם כהנא
הלכה כרבי יודה · דלא כן מה אנן אמרין רבי יודה וחכמים תהא הלכה כרבי
יודה · אלא כנין דאמר רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כדברי
המיקל בהילכות עירובין · ואמר רב נחמן בר יצחק בשם רבי יהושע בן לוי
הלכה כרבי יוחנן בן נורי · ומקשינן עליה לא כן אמר רבי יעקב בר אידי בשם
רבי יהושע בן לוי הלכה כדברי המיקל בהלכות עירובין · לא כן אמר רבי
יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי יוחנן בן נורי וקשיינן עלה
סברין מימר יחיד אצל יחיד הא יחיד אצל חכמים לא · אתא רבי יעקב
בר אחא רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי יוחנן בן נורי
ואפילו חכמים החולקין עליו · וכא תהא הלכה כרבי יודה ואפילו חכמים
החולקים עליו · שמואל אמר הלכה כדברי המיקל בעירובין · אמר
ליה רב חייה בר אשי כגון ההיא דתנינן תמן וכן גשרים המפולשין מטלטלין
תחתיהן בשבת דברי רבי יודה · וחכמים אוסרין · אמר ליה לא עירובין אמרתי
אלא מחיצות · סבר כהנא כהדא דשמואל לפום כן צרך מימר אין הלכה כרבי
יודה לא אמר אלא למעלה מעשרים הא בסוף עשרים כשר · ותייא כרב דרב
אמר סוף שיעורן להקל · רבי יוחנן אמר סוף שיעורן להחמיר · רבי חייה בשם
רבי יוחנן מבוי שקורתו למעלה מעשרים נותן קורה בתוך עשרים ובממעט בתוך
עשרים · אמר רבי יוסה והוא שיהא כל הכשר קורה בתוך עשרים · רבי חלקיה
אמר בשם רבי אחא ואפילו כרב אתיא הא דרב אמר שחיטה כחצה למחצה
כשירה ולמה אמר פסולה מפני מראית העין שאם הימר שיתן בתוך עשרים אף
הוא נותן למעלה מעשרים · ימעט · כיצד ימעט עושה איסטבה על פתח המבוי
ומתיר המבוי · כמה יהא בה · רבי אחא בשם רבי הושעיה ארבעה טפחים כדי
מבוי · רבי יוסה אומר טפח כדי קורה · חבריא אמרין כל שהו הרי אין כאן
גובה עשרים אמה על רוחב טפח · לא היה גבוה עשרה טפחים צריך לחוק ·
כמה יחוק רבי אחא אמר ארבע אמות כדי מבוי · רבי יוסה אמר ארבעה טפחים
כדי מקום · רבי יעקב בר אחא רבי יוסה בשם רבי יוחנן עושה חריץ על פתח

פתח המבוי עמוק עשרה ורחב ארבעה ומתיר המבוי בין מבפנים בין מבחוץ· והוא שיהא בתוך שלשה לכותלי המבוי ואפי׳ כמאן דמר תמן ארבעה מודי הכא בשלשה· תמן חוץ למבוי· ברם הכא בתוך המבוי· עשה גדר בפתח המבוי גבוה עשרה ורחב ארבעה ומתיר המבוי בין מבפנים בין מבחוץ· היה שם גדר אם מתלקט הוא עשרה טפחים מתוך שלשה צריך קורה ואם לאו אין צריך· אית הכיי תני מתוך ארבע· מאן דמר מתוך שלש רבנן· מאן דמר מתוך ארבע רבי מאיר· היה מותדרן באמצע המבוי לעליונים נידון משום חריץ· ולתחתונים משום גדר· הרחב מעשר אמות ימעט. כיצד ממעט נותן מלתרה בפתח המבוי ומתיר המבוי· לרוחב איתמרת· ורבנן עבדין לה אפילו כגבוה ולא כפרוץ למלואו הוא נעשית כאכסדרה· רבי מתיר אכסדרה בבית שריי כמה עמודין הוה בה· רבי יעקב בר אחא אמר רבי חייה רבי יוסה חד אמר ששה וחד אמר שמונה· אמר רבי יעקב בר אחא ולא פליגי מאן דמר ששה לא מחשב אילין תרין ברייא· מאן דמר שמונה מחשב אילין תרין ברייא· רבי יעקב בר אחא בשם רבי אלעזר לא סוף דבר ששה לא סוף דבר שמונה· אלא אם היו רבים בוקעין בה אפילו שנים יהו אסורין· אם אין הרבים בוקעין בה אפילו כמה יהו מותרין מה דהוה עבדא היא עבדה· אכסדרא שנפרצה למלואה לרשות הרבים רבי לא ורבי יוחנן תריהון אמרין מטלטלין בכולה· שמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות· אמר רבי יוסי ולא מודי שמואל במבוי שהוא מקורה למעלה מעשרים אמה שהוא כשר· אלא מיסבור סבר שמואל והוא שיהא כל הכשר קורה בתוך עשרים· אתא רבי אחא רבי חיננא בשם רבי הושעיה והוא שיהא הכשר הקורה בתוך עשרים· אמר רבי יוסי ואפילו דסבר שמואל במבוי המקורה למעלה מעשרים אמה כשר לא דמי מבוי לאכסדרא· מבוי נעשה לתשמיש בתים· אכסדרא לא נעשית אלא לתשמיש דבר· אילו מבוי שאינו מקורה ונתן הקורה בתוך עשרים שמא אינו כשר· אילו אכסדרה שאינה מקורה ונתן הקורה בתוך עשרים שמא כלום הוא· היה רחב בתוך חמש עשרה אמה· רבי בא ורב הונא בשם רב עושה פס של שלשה אמות וכל שהוא מרחיקו מן הכותל שתי אמות אותו וכל שהוא נידון לשם לחי והשאר והוא שיהא העומד רבה על החלל· ויעשה פס ארבעה טפחים· ולא כן תני עושה פס של ארבעה טפחים· אמר רבי בא בר פפי כדי להתיר שניהן בלא קורה· אית תניי תני מעמיד קנה ודוקרן· אית תניי תני עושה פס של ארבעה טפחים· אמר ר׳ יוסה הלכה כאומר עושה פס ארבעה טפחים· תני רבן שמעון בן גמליאל אומר מבוי שיש לו שני פתחים נותן קורה כאחד מהן ומתיר· רבי אחא בשם רבי לוי אין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל· אמר רבי בא והוא שהעמיד קנה ודוקרן אבל אם עשה פס ארבעה טפחים הלכה כרבן שמעון בן גמליאל· ותני כן מבוי שיש לו ארבעה פתחים נותן קורה באחד מהן ומתיר· אמר רבי יוסי והוא שנתן על האמצעי· אבל אם נתן על החיצון ניחא עומד שכאן כתיר פירצה שכאן· ומי מתיר פירצה של הלן· אמר רבי שמי תיפתר כרבן שמעון בן גמליאל ולית את שמע מינה כלום· מבוי עקום ומפולש רבי יוחנן אמר נותן לחי וקורה מיכן ועושה צורת פתח מיכן· ריש לקיש אמר נותן לחי או קורה ומתיר· על דעתיה דריש לקיש בקשו לעשות להן תקנה· אילו משתמשין עד מקו׳ הכותל ואלו משתמשין עד מקום הכותל· ולא נמצאו שתי רשויות משתמשות ברשות אחת· אלא אילו משתמשות דרך עקמומית ואילו משתמשות דרך עקמומית· ולא נמצאו שתי רשויות משתמשות ברשות האסורה להן· רב ושמואל· רב כרבי יוחנן ושמואל כריש לקיש· רבי יוחנן וריש לקיש הוון שריין בשקקה דרבי יצחק ריש לקיש טלטל כדעתיה· ר׳ יוחנן לא אסר ולא טילטל· אמ׳ ר׳ יוחנן הניחו לבני מבוי שיהו שוגגין ואל יהו מזידין· מה טילטל· לא טילטל· אין תימר טילטל מחלפה שיטת רבי יוחנן· אין תימר לא טילטל יואסר לבני המבוי· רבי יוחנן ביטל רשותו· אמר רבי אחא כף ריש לקיש לרבי יוחנן וטלטל· אמר רבי מתניה ראות· מה טעמא דרבי מאיר עשו אותו כשוגג אצל מזיד· מה טעמא דרבנן מכיון שחשודין הן לטלטל במזידין הן· אמרין ליה אין כיני יעשה שונאין של רבי יוחנן כצדוקי אצל בני המבוי ויאסר לבני המבוי· אמר רבי יוסי בי רבי בון צדוקי חשוד לטלטל· וכא מה אית לך· מה נפק מבינייהון חזה עשוי כמין כי· רבי יוחנן אמר נותן לחי וקורה מיכן ועושה צורת פתח מיכן· ריש לקיש אמר אפילו כמה קורות אינן מתירין אותו· רבי ירמיה בשם רב מבוי שנפרץ מכנגדו ארבעה מן הצד יותר מעשר· חברייא בשם רב לא שנייא בין שכנגדו בין מן הצד ארבעה· הוון בעיי מימר מאן דמר מן הצד יותר מעשר הא עשר מותר בשיש שם רוחב ארבע׳ מאן דמר בין מכנגדו בין מן הצד ארבע׳ בשאין שם רוחב ארבעה· לא כן סברנן מימר רב כרבי יוחנן· אמר רבי יוסי בי רבי בון כדי לעשות כל הרשות באחת· מבוי שנפרץ מצידו כלפי ראשו רבנן דקיסרין אמר רבי חייה רבי יוסה אם יש שם עומד ארבעה צריך קורה ואי לא לא צריך· מה בינו למבוי שיש לו שני פתחים אילו מבוי שיש לו שני פתחים שמא אינו נותן קורה על אחד מהן ומתיר· אמר רב נחמן בר יעקב ומבוי שיש לו שני פתחים אין דרך בני אדם ליכנס בפתח הזה ולצאת בזה ברם הכא דרך בני אדם ליכנס טייה זה ולצאת בפירצה· קורה אחת מהו שתתיר שני מבואות רבי ירמיה אמר רבי זירא ורבי אבהו חד אמר אסור וחד אמר מותר· מאן דמר אסור בנותנין למעלה משלשה לכותלי המבוי· מאן דמר מות׳ בנותנין למטה משלשה בכותלי המבוי· רבי זעורה בעי חצר במה היא ניתרת אשכח תני רבי אומר בפס אחד· וחכמים אומרין בשני פסין· רב ירמיה בשם רבי חייה הלכה כדברי האו׳ בשני פסין ובלבד פס של ארבעה טפחים מיכן ופס של ארבעה טפחים מיכן· רבי יוסה בשם רבי יוחנן הלכה כדברי האומר בשני פסין ואני אומר בפס אחד ובלבד פס של ארבעה טפחים מיכן· ופס של ארבעה טפחים מיכן ואין כאן אלא פס שלשה טפחים מיכן ושלשה טפחים מיכן· הוי דו אמר בשם רבי יוחנן פס וכל שהו מיכן ופס וכל שהוא מיכן· רבי זעורא רב חונא בשם רב מבוי שארכו ורחבו שוין אינן ניתרות בלחי וקורה אלא בפסים כחצר· שמעה שמואל מיניה ולעותה בתריה ארבעין זימנין· רבנין דקיסרין לא אמרין כן אלא שמואל שאיל לרב כמה יהא ארכו יותר על רחבו אגיב ואמר ליה כל שהוא ולעיתה בתריה ארבעין זימנין דאת מבעי רב ולא משכח יהיה· תמן תנינן שהמבוי לחצירות כחצר לבתים· כמה חצירות יהו במבוי רב ושמואל תריהון אמרין אין להן פחות משתים· רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אפילו חצר אחת מיכן וחצר אחת מיכן· רבי אחא רבי חיננא בשם רבי יוחנן אמר אפילו חצר מיכן ובית מיכן בית מיכן וחנות מיכן· רב נחמן בר יעקב בשם רבי יוחנן מבוי אין פחות משני חצירו׳· חצר אינה פחותה משני בתים· מבוי שאורכו ורחבו שוין אינו ניתר בלחי וקורה אלא בפסים כחצר· שמואל שאל לרב כמה יהא ארכו יתר על רחבו· והוא אמר ליה כל שהוא· הוון דרייא דארעא דישראל מר בעו חמשה מבואות פתוחין למבוי עומד מרוכה על הפרוץ ופרוץ מרובה על העומד אינו צריך קורה· אם יש ביניהן ארבע אמות הופלג׳ תני רבי הושעיה פתחים פתוחין לרשות הרבים· נפתחים נעשה מקומם רשות הרבים· ננעלים נעשה מקומם רשות היחיד· מבואות המפולשות לים כמפולשין לבקעה· והן שקקה דרבי חנין לא צריך צורת פתח שהוא כמתלקט עשרה טפחים מתוך שלש· תקנה תיקנו בו כדי להתיר בתים שלמטן אם יש לו צורת פתח אף על פי שהוא רחב מעשר אמות אינו צריך למעט· חנניה בר שילמיא הוה יתיב מתנא לחייה בריה דרב אפיק רב רישיה מן כוותא אמר ליה לית כן· אמר ליה ולא מתנייה כן· אמר ליה דהנייתיה ואודעיה דלית כן· אבא בר הונא אמר צורת פתח שאמרו קנה מיכן וקנה מיכן וגמיא על גביהן· רבי ינאי בי רבי ישמעאל בשם רבי שמעון בן לקיש ציר וכן ציר לא יהא מחוסר אלא דלת· תני רבי חייה כיצד מתירין רשות הרבים רבי יהודה אומר לחי מיכן ולחי מיכן קורה מיכן וקורה מיכן· וחכמים אומרי׳ לחי וקורה מיכן ועושה צורת פתח מיכן· רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק ציר וכן ציר לא יהא מחוסר אלא דלת· אמרה רבי ירמיה קומי רבי זעירה אמ׳ ליה ומה בירך רבי אילא בשם רבי יוחנן צורת הפתח שאמרו קנה מיכן וקנה מיכן וגמי על גביהן· אמר רבי יוסה רבנין דהכא כדעתון· ורבנין דהמן כדעתון· רבנין דתמן דאינון אמרין צורת הפתח שאמרו קנה מיכן וקנה מיכן וגמיא על גביהן ואינון אמרין לית כן· ורבנן דהכא דאינון אמרין ציר וכן ציר לא יהא מחוסר אלא דלת ואינון אמרין דאית כן· חנניה בן אחי רבי יהושע אומר בית שמאי אומרי׳ דלת מיכן ודלת מיכן וכשהוא מכניס מוציא ונועל וכית הלל אומרין דלת מיכן וצורת פתח מיכן· אמר שמואל הלכה כחנניה בן אחי רבי יהושע· ולא דא היא קדמייתא· אמר רבי בא על ידי דלת הוא ננעול· הורי רבי אחא כההן דעבד צורת פתח שהוא צריך להכנס לפנים מארבע אמות· רבי אייבן הורי כהדין· רבי זעירה בשם רב חסדא יתידות היוצאות מכותלי המבוי אדם נותן עליהן את הקורה ומתיר את המבוי והן שיהו בתוך שלשה לכותלי המבוי· תרין אמרין חד אמר והן שיהו בריאות כדי לקבל את הקורה ואריחה· וחרנה אמר אפילו אינן בריאות לקבל את הקורה ואריחה· ר׳ זעיר׳ בעי תחת הקורה אסור ומתיר את המבוי· אמר ר׳ אחא בר עילה ולמה לא אמר ליה ולא אשכחנן כן על דשמואל דאמר שמואל תחת הקורה אסור ומתיר את המבוי· רבי זעירה בשם שמואל תחת הקורה וכין לחיים נידון באסקופה· רבי זעירא בעי כהדא אסקופה כאיסקופה מותרת או כאיסקופת אסורה· אמר רבי זירא עד דאנא תמן איצטרכת לי וכד סליקת להכא שמעית ר׳ יסא בשם רבי יוחנן איסקופה הגבוהה י׳ ואין רוחבה ד׳ מותר לכאן ומותר לכאן ובלבד שלא יחליף· אמר רבי מנא קומי רבי יוסי תמי מה אמר לא אמר אלא בשאין שם רוחב ארבעה· אבל יש שם רוחב ארבעה אסורה· אמר ליה והדא הא אמלתרה אילו מלתרה שמא אינה מותרת· רבי זעירא אמר שמואל ורבי יוחנן· שמואל אמר תחת הקורה אסור· ורבי יוחנן אמר מותר· הכל מודין על בין לחיים שאסור· ותני כן מבוי העשוי לחיים לחיים אם יש בין זו לזו ארבעה טפחים מטלטלין עד החיצון· ואם לאו מטלטלין עד הפנימי· רבנן דקיסרין בשם רבי עוקבה בשאין החיצון עודף· אבל אם היה חיצון עודף מטלטלין עד החיצון· הכשר מבוי כו׳· מה לחיים· לחיים וקורה כבית שמאי· לחיים ולא קורה כבית הלל· שלשה כרבי יוסי· כל שהוא כרבנין׳ נישמעינה מן הדא· מעשה שהלך רבי אליעזר אצל רבי יוסי בן יוסי בן פרורה תלמידו לאבלין והראהו מבוי אחד ולא היה בו אלא לחי אחד בלבד·

אמר לו עשה לו לחיים· אמר לו מה את אמר לי לסותמו· אמר לו יסתם· וכי מה
דאייה רשות לשבת לבוא לכאן· הדא אמרה ג׳ בר׳ יוסי אין תימר כל שהוא כרבנן
כל שהוא סותם· תני והלכה כדברי התלמיד דל כן מה נן אמרין כבית שמאי ויש
הלכה כבית שמאי ולא כבית הלל· אלא בגין דתני רבן שמעון בן גמליאל אומר
מבוי שאין בו ארבעה טפחים אינו צריך קורה דברי חכמים· רב חונא בשם רב
מבוי שהוא פחות מארבע אמות אינו צריך כלום· קורה שאמרו כו׳· אמר
רבי בא כדי לקבל עליו דומוס של ארחין לאורכו· תני רבן שמעון בן גמליאל
אומר כדי לקבל עליו דומוס של ארחין לרוחבו· מה ביניהן· אמר רבי שין
בריות ביניהן· על דעתיהן דרבנן ארבעין אורחין· על דעתיה דרבן שמעון
בן גמליאל עשרין ארחין· שתי קורות בזו חצי טפח ובזו חצי טפח כמה יהא
ביניהן· רבי זעירא אמר חצי טפח· מה בין חצי טפח מיכן וחצי טפח מיכן
וחצי טפח באמצע· תני רבי הושעיה טפח· שתי קורות בזו שליש וכל שהוא
ובזו שליש וכל שהוא וביניהן פחות משליש ייבא כיי דמר ר׳ יוחנן העומד והחלל
מצטרפין בארבעה והוא שיהא עומד רבה על החלל· קורה שהיא יוצאה
מכותל זה ואינה נוגעת בכותל השיני או שהיו שתים זו כנגד זו אם יש בין זו לזו
שלשה טפחים צריך קורה ואם לאו אין צריך קורה· אית תניי תני ארבעה·
מאן דמר שלשה כדי עבירת אדם· מאן דמר ארבעה כדי מקום· קורה שראשה
אחד למעלה מעשרים אמה וראשה אחר למטה מעשרים אמה רואין שאילו יגוד
בתוך שלשה טפחים והיא נראית בתוך עשרי׳ אמה מותר· ואם לאו אסור· קורה
שראשה אחד למעלה מעשרה טפחים וראשה אחד למטה מעשרה טפחים רואין
שאילו יגוד בתוך שלשה והיא נראית בתוך עשרה טפחים מותר· ואם לאו
אסור· שתי קורות זו למעלה מזו רבי יוסי בי רבי יודה אומר רואין את התחתונה
כאילו היא למעלן והעליונה כאילו היא למטה· ובלבד שלא תהא העליונה
למעלה מעשרים אמה והתחתונה למטה מעשרה טפחים· אשכח תני רבי יוסה
בי ר׳ יודה בשיטת אביו וחלוק על אביו· בשיטת אביו דו אמ׳ רואין את התחתונה
כילו היא למעלן והעליונה כילו היא למטן· וחלוק על אביו דו אמר ובלבד
שלא תהא העליונה למעלה מעשרים אמה והתחתונה למטה מעשרה טפחים·
אין תימר בשיטת אביו הוא אפילו למעלה מכמה· רבי יוסה וחננא בר שלמיא
רבי יוחן וחננא בר שילמיא בשם רב והוא שתהא העליונה בתוך שלשה טפחים
לתחתונה· רחבה לקבל אריח כו׳· תני רבי שמעון אומר ברייה אף על פי
שאינה רחבה· רב הונא בשם רב הלכה כרבי מאיר· שמואל אמר הלכה כרבי
יודה· רבי יהושע בן לוי אמר הלכה כרבי שמעון· אמר רבי שמעון בר כרסנא
מכיון דתימר הלכה כהדין והלכה כהדין מאן דעבד הכין לא חשש· ומאן דעבד
הכין לא חשש· א״ר מנא מכיון דאיתמ׳ הלכה כרבנן שבקין ליחיד ועבדין כרבנן·
רב אזל לחד אתר חמא חד מבוי שריתיה כלידוא יהב לה כחוטר׳ ואפרה·
אמר ליה רב הונא דיקלא קאים· אמר ליה רב עיני דרב הונא גבה ועיני דרב
לית אינן גבה· אלא הריני אוסר להן משום קורה ולשבת הבאה אני מתיר להן
משום לחי שיהו יודעין שאם ינטל הדיקל שהוא אסור לטלטל· ואית בעי מימר
דלא יוחן סברין כרבי יודה דרבי יודה אמר רחבה אף על פי שאינה ברייה·
ור׳ חננא לא אמר כן אלא רב אזל לחד אתר חמה חד מבוי שניטל קורתו ואסר
לה אמר ליה רב הונה דיקלא קאים· אמר ליה רב עיני דרב חונא גבה ועיני
דרב לית אינן גבה אלא הריני אוסר להן משום קורה ולשבת הבאה אני מתיר
להן משום לחי שיהו יודעין שאם ינטל הדיקל שהוא אסור לטלטל· אית דבעי
מימר דלא יוחן סברין כרבי יודה דתנינן תמן אי זהו קרפף כל שהוא סמוך לעיר
דברי רבי יהודה· וחבא הוא אומר אבן· אמר רבי מנא כבית דירה עבד לה
רבי יודה· והתה של קש או של קנים כו׳· למי נצריכה לרבי יודה דרבי יודה
אמר רחבה אף על פי שאינה בריאה· עקומה רואין אותה כאילו היא פשוטה·
רבי אחא בשם רבי זעירא רבי יודה היא· רבי יוסה בשם רבי זעירא דברי הכל
היא· והוא שתהא עקומות מן הצד עקומות שאינה מעכבת את המבוי·
אבל עקומות שהיא מעכבת את המבוי הרי זו אסורה· ואי זהו עקומות
שהיא מעכבת את המבוי כל שאילו יגוד ואין בין זו לזו שלשה· עגולה רואין
אותה כאילו היא מרובעת· עוד היא דרבי יודה מן הים למדו ויעש את הים מוצק
עשר באמה וגו׳ איפשר לומר עגול שכבר נאמר מרובע· איפשר לומר מרובע
שכבר נאמר עגול· אין תימר עגול נמצאת אומר מאה וששים ידות טהרה הוא
מחזיק· אין תימר מרובע נמצאת אומר מאה ועשרים ושתי ידות טהרה והוה
מחזיק· אמור מעתה שתי אמות העליונות עגולות הוו· שלש אמות התחתונות
מרובעות הוו· נמצאת אומר מאה וחמשים ידות טהרה והיה מחזיק· כתוב
אחד אומר אלפים בת יכיל· וכתוב אחר אומר מחזיק בתים שלשת אלפים
יכיל איפשר לומר אלפים שכבר נאמר שלשת אלפים· איפשר לומר שלשת
אלפים שכבר נאמר אלפיים בת· נמצאת אומר אלפיים כלח שהן שלשת
אלפים כיבש· מיכן למדו חכמים ארבעים סאה כלח שהן כוריים כיבש·
לחיים שאמרו כו׳· מתניתא במשוכין מן הכותל· אבל אם היו
סמוכין לכותל אוף רבי יוסי מודה· ותני כן עשה לחיים למבוי אם גבוהין מן

הארץ פחות משלשה או שהיו סמוכין לכותל פחות משלשה כותר· שלשה·
והוא שיהא העומד רבה על החלל· אבני הבניין היוצאות מן הבניין·
אם אין בין אחת לחבירתה שלשה טפחים נידון כלחיים· קרן זוית יוצא מיכן
וקרן זוית יוצא מיכן נידון כלחיים· כותל הנכנס ונראה כפס מבפנים ושוה
מבחוץ או שנראה כפס מבחוץ ושוה מבפנים נידון כלחיים· היה משוך אבא
בר רב חונה אומר רואין אותו כילו הוא כנוס· התיב רב חסדאי והתנינן חצר
גדולה שנפרצה לקטנה הגדולה מותרת והקטנה אסורה· ויעשו כותלי גדולה
כלחיים אצל כותלי קטנה ותהיה קטנה· אמר ליה אבא בר רב חונה תיפתר
במשוכין יותר מעשר· תני רבי שין קומי רבי אחא בגדולה אחת עשרה ובקטנה
עשר· איתבעת מתניתא ולא אישתכחת· אמר ליה אחא כן אמר רבי שמעון בן
לקיש כל משנה שלא נכנסה לחבורה אין סומכין עליה· אמר רבי יוסה אתייא
כאן דמר חצר מיתרת בשני פסין ובלבד פס של ארבעה טפחים מיכן ופס של
ארבעה טפחים מיכן· אמר רבי יוסה בי רבי בון ואפילו תימר בן אתיא כמאן
דמר חצר מיתרת בשני פסים ובלבד פס של ארבעה טפחים מיכן ופס של ארבעה
טפחים מיכן· רב עוקבה בשם רבנן דתמן לגדולה הן נידונות ואינן נידונות
לקטנה· כותל שצידו אחד יוצא וצידו אחד כנוס מגנא אמר נותן את הקורה
לוכסן ומשתמש לוכסן· רבי אחא בשם כהנא נותן את הקורה לוכסן
ומשתמש לוכסן ובלבד שלא תהא הקורה משוכה יותר מעשר· ומדר׳
יוסי קימה רב אבדימי נחותה ובלבד שלא תהא הקורה משוכה יותר מעשר·
רבי אחא בשם ר׳ שמעון בן לקיש ובלבד שלא יהא הכותל משוך יותר מארבע·
אשכחת אמר מה דצריכה להן פשיטא להן· אמר רבי עולא משלשה ועד
ארבעה הדא מתניתא· פחות משלשה אפילו יותר מעשר מותר· ארבעה אפילו
פחות מעשר אסור אלא אם כן אנן קיימין משלשה ועד ארבעה· בכל
עושין לחיים כו׳· תני כל דבר שיש בו רוח חיים עושין אותו דופן ואין עושין
אותו לחי דברי רבי מאיר· וחכמים אומרין אין עושין אותו דופן אבל עושין
אותו לחי· אמר רבי אחא חד תנא הוא כאן דמר עושין אותו דופן עושין אותו
לחי· ומאן דמר אין עושין אותו דופן אין עושין אותו לחי· אמר רבי יוסה
הרין תנאין אינון· ולמה עושין אותו דופן שאילו ישבט אינו מרגיש· ואין
עושין אותו לחי שאילו ישמט הוא מרגיש· קם רבי יושוע דרומיא עם תלמידי
דרבי אחא אמרו לו אמרין דבתריה דהוא פליגא על רבנן וחכמים אומרין אין
עושין אותו דופן אבל עושין אותו לחי· מה אם בשעה שאילו ישבט אינו
מרגיש את אמר מותר· כאן שאילו ישמט הוא מרגיש לא כל שכן· הוי תרין
תניין אינון על דרבי אחא והכמה דתימר תמן תרין תניין אינון על דר׳ יוסי כן את
אמר אוף הכא תרין תניין אינון על דרבי אחא· רבי שמעון בר כרסנא בשם
רבי אחא רבי מאיר ורבי יוסה ורבי אלעזר בן עזריה שלשתן אמרו דבר אחד·
דבי מאיר דלחיים מטמא משום גולל· רבי מאיר מטהר· רבי יוסה דאהלות
רבי יוסה אומר הבית שבספינה אינו מביא את הטומאה· רבי אלעזר בן
עזריה דתני מעשה בי רבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבה שהיו באין בספינה ועשה
רבי עקיבה סוכה בראש הספינה ובאת הרוח והפריחתה אמר לו רבי אלעזר בן
עזריה עקיבה היכן סוכתך· מה טעמא דרבי יוסי הגלילי ספר· מה ספר מיוחד
שאין בו רוח חיים· אף כל דבר שאין בו רוח חיים· מה ספר דבר מיוחד
שאינו אוכל אף כל שאינו אוכל· מה טעמא דרבנן מה ספר מיוחד שהוא
בתלוש אף כל דבר שהוא בתלוש· על דעתיה דרבי יוסי הגלילי ידות
אוכלין כאוכלין: משמעינה מן הדא כתבו על קרן הצבי וגדדו וחתמו ונתנו
לה כשר מפני שגדדו ואחר כך חתמו· הא אם חתמו ואחר כך גדדו לא·
רבי אחא בשם רבי מישא והוא שכתב על זכרותו של קרן· אבל אם
כתב על נרתיקו כפרוש הוא וכשר· רבי יונה בעי אף לעניין הכשר זרעים כן·
הדך עבידא חישב עליהן שירדו על הבהמה ומן הבהמה על האוכלין תמן אמר
רבי יוסי הגלילי ספר מה ספר מיוחד שאין בו רוח חיים אף כל דבר שאין בו רוח
חיים· אוף הכא כן· או שנייא היא דכתיב וכל משקה אשר ישתה בכל כלי
יטמא· מעתה אפילו חישב שירדו לכורות לשיחין ומערות· שנייא היא הכא
דכתיב כלי· שיירה שחנת בבקעה כו׳· רבי אחא בשם ר׳ חסדיי למי נצרכה
לרבי יוסה בי רבי יודה דרבי יוסה בי רבי יודה אומ׳ כל מחיצה שאינה של שתי ושל
ערב אינה מחיצה· ומודה הוא הכא· ותני כן בכל עושין מחיצות אפילו אוכפין
אפי׳ עביטין אפי׳ גמלים ובלבד שלא יהא בין איכוף לאיכוף מלוא איכוף בין עביט
לעביט מלוא עביט· בין גמל לגמל כמלוא גמל· ובלבד שלא יהא עומד כנגד
עומד ופרוץ כנגד פרוץ· אלא עומד כנגד פרוץ ופרוץ כנגד עומד· נמצאת או׳
לעניין כלאים כל הפחות משלשה כסתום משלשה ועד ארבעה אם העומד רבה
על הפרוץ מותר· ואם הפרוץ רבה על העומד אסור· מארבע ועד עשר אם
העומד רבה על הפרוץ מותר אם הפרוץ רבה על העומד כנגד העומד מותר·
כנגד הפרוץ אסור· יותר מעשר אף על פי שהעומד רבה על הפרוץ כנגד
העומד מותר כנגד הפרוץ אסור· אבל לעניין שבת כל הפחות משלשה כסתום
מג׳ ועד ארבעה מארבעה ועד עשר אם העומד רבה על הפרוץ מותר· אם

אם הפרוץ רבה על העומד אסו׳ · יותר מעשר אף על פי שהעומד רבה על הפרוץ אסור · רבי תנייה רבי יודה בן פזי בשם רבי יוחנן לית כאן משלשה ועד ארבעה יש כאן פרצה שלשה אין כאן מקום ארבעה ׳ התיב רבי מנא והתנינן מקיפין בקנה וקנה יש לו מקום · אמר ליה לא תתיבני פחות משלשה שכל הפחות משלשה כסתום · רבי יוסי בי רבי בון בשם רב בכל מקום מבינן שהעומד רבה על הפרוץ מותר ׳ מקיפין שלשה חבלים כו׳ · אמר רבי זעירא לא אמרו אלא בעשר וביותר מעשר הא פחות מיכן לא · ותני בן הבא רופן של שבעה טפח׳ והגביהו מן הארץ פחות משלשה מותר · תמן את אמר כל פחות משלשה כסתום ׳ וכא את אמר כל פחות משלשה כסתום אין את בעי מקשייא הכין קשי הביא רופן של שבעה טפחים וכל שהוא והגביהו מן הארץ שני טפחים חסר כל שהוא · ייבא כיי דמר רבי יוחנן העומד והחלל מצטרפין בארבעה והוא שיהא העומד רבה על החלל · רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יודה בן חנניה נעץ ארבעה קנים בארבע זויות הכרם וקשר גמי מלמעלה מציל משום פיאה · אמר רבי יוחנן כמחיצת שבת כן מחיצת כלאים · אמר רבי יוחנן מעשה שהלך רבי יהושע בן קרחה אצל רבי יוחנן בן נורי לנגנגר והראהו שדה אחת ובית חבירתה והיתה נקראת חזו שם פרצות יותר מעשר והיה נוטל אעים וסותם דוקרנין וסותם עד שמיעטן פחות מעשר · אמר כזו כן מחיצת שבת · אמר רבי זעירא מחזה רבי שמעון בן לקיש לעניין שבת שאין פיאה מצלת יותר מעשר · אמר רבי חגיי מתניתא אמרה כן מקיפין שלשה חבלים זה למעלה מזה ׳ אם אומר את שהפיאה מצלת יותר מעשר כמי כן חבל אחד ׳ רבי יונה אמר רב הושעיה בעי הדא פיאה אמה איתאמר מלמעלן מן הצד · אין תימר מלמעלן כל שכן בן הצד · אין תימר מן הצד הא מלמעלה לא · אין תימר מלמעלן יאות · אמר רבי חגיי אין תימר בן הצד לא · אמר רבי חגיי כלום · מה נפשך אם מלמעלן הרי מלמעלן אם מן הצד הרי מן הצד · רבנן דקיסרין בשם רבי ירמיה תיפתר בשעשאן כמין דקרן ׳ רבי זעירא רבי אבדימי דחיפה בשם ר׳ שמעון בן לקיש לגובה אפילו עד מאה אמה ׳ אמר רבי יודן הדא דתימר לעניין כלאים אבל לעניין שבת לא תהא פיאה גבוהה מן הקורה ׳ אמר רבי יוסה אמר רבי הא כלאים הא שבת · על דעתיה דרבי מה בין קורה ומה בין פיאה ׳ קורה מצלת מרוח אחת ׳ פיאה אינה מצלת עד שתהא מגופפת מארבע רוחותיה · ותייא כיי דמר רבי זעירא בשם רב המנונא פיאה אינה מצלת עד שתהא מגופפת מארבע רוחותיה · אמר רבי בא בר ממל טטרפליות שבכרמים אסור לטלטל תחתיהן מפני שהן סוף תקרה ׳ ואין סוף תקרה מציל משום פיאה · אמר רבי פינחס אתא עובדא קומי ר׳ ירמיה בארבעה עמודים ועליהם ארבע פצליות והתיר לטלטל משום פיאה · רבי בון ורבי בון בעון קומי רבי זעירה פיאה מהו שתציל בסוכה · אמר לון פיאה מצלת בסוכה ׳ סוף סכך מהו שיציל בסוכה ׳ אמר לון אין סוף סכך מציל בסוכה ׳ מה בין זה לזה ׳ זה נעשה לכאן וזה נעשה לכאן · אמר רבי אבהו כל אילין מיליא לעניין מיסב ומיתן הא להורות אסור · להורות מה אם סוכה קלה את אמר אסור ׳ שבת החמורה לא כל שכן ׳ רבי בון בר חייא בעא קומי רבי זעירא מאן תנא פיאה מצלת לא רבי יוחנן בן נורי · אמר ליה הדא תנה ׳ מקיפין בקנים בלבד כו׳ · מקיפין בקנים בשיירא דברי רבי יודה · הא יחיד צריך שתי וערב ׳ הא רבי יודה מאי שנא בין יחיד לשיירא · ורבנן לא מהשני בין יחיד לשיירא ׳

נשמעינה מן הדא שיירא שחנת בתל שהוא גבוהה עשרה בבקע שהוא עמוק עשרה בגינה שהיא מוקפת גדר מטלטלין בה אפילו כור אפילו כוריים מטלטלין בה עד בית סאתים ובלבד שלא ישיירו בה בית סאתים פנוי · רבי אחא בשם רבי חננה אפילו אוכפות אפילו עביטין ׳ מילתיה דרב הנא אמרה ובלבד אדם · דמר רבי בא בשם רב חונה אחד או שנים נותנין להן בית סאתים ׳ שלשה נותנין להן בית ששת סאין · מיכן והילך לפי חשבון · אין שיירה פחות משלשה · אין הגוי משלים כשיירה ׳ קטן מהו שישלים בשיירא · היך עבידא היו שנים ועירבו עירוב אחד ובא הגוי והוסיף כבר נכנסה שבת באיסור · היו שלשה ועירבו שני׳ עירובין ובא הגוי ופחת כבר נכנסה שבת בהיתר ׳ רבי ירמיה אמר רבי מיסא שאל מהו ליתן להן שלשה ראשי תורין שיהא זה מטלטל בתוך סאתים של זה ׳ וזה מטלטל בתוך סאתים של זה ׳ רבי אחא בשם רב חסדיי · אתייא דרבי יוסי בי ר׳ יודה בשיטת אביו וחלוק על אביו · בשיטת אביו ביחיד יותר מבית סאתים · וחלוק על אביו בשיירא פחות מבית סאתים ׳ והן אשכחנן דר׳ יודה אמר ביחיד יותר מבית סאתים צריך שתי וערב ׳ נישמעינה מן הדא דמר רבי אחא תנא רבי חנין רבי יוסה בשם רב ששת בשם שחלוקין כאן כך חלוקים בכלאים · ובכלאים לא אפילו הוא בית רובע · כמה הא מחנה ר׳ חנניה אמ׳ מאה ויבא גדעון ומאה איש אשר אתו בקצה המחנה ׳ רבי אבונה בעי אילו אמר מחנה ואנשים אשר אתו מאה יאות · רבי יוחנן אמר עשרה ויבאו נערי דוד וידברו אל נבל וגו׳ ׳ מהו וינוחו ׳ רבי יוסטא בר שונה אמר נעשו מחנה · רבי יודה בן פזי אמר עשרה עד למחנה גדול כמחנה אלהים · וכמה מחנה אלהים עשרה ׳ תני בשם רבי יודה שנים עשר אלף כמחנה ישראל היוצאים למלחמת הרשות מותרין בגזול עצים לחים · ואסורין בגזול עצים יבישין · היוצא׳ למלחמת חובה מותרין בגזול עצים יבישין ולחין רבי דניאל בריא דרב קטנה בשם רב חונה אם היו עשויין חבילה אסור · עד כדון כשאנן סמוכין לחורש ואפילו סמוכין לחורש ׳ עד כדון כשאינן סמוכין למעיין ואפילו סמוכין למעיין נכנסו עמהן לעיר כבר נפטרו יצאו עמהן מעיר כבר נתחייבו בדמאי ׳ רבי יוסה בשם רבי אבהו אמר רבי חזקיה בשם רבי יוד׳ בן פזי דמיי תקן לא תקן ׳ ומלערב ׳ רב חייה בר אשי אמר הדא דאת אמר בעירובי חצירות · אבל בעירובי התחומין דבר תורה הן · ויש חצירו: במחנה לסתור אוהלים שבמחנה כתורה דתני אוהלים שבמחנה צריכין עירוב · אהלים שבשיירה אינן צריכין עירוב · יהודה בן תימא אומר אף חונים בכל מקום ובמקום שהן נהרגין שם נקברין שלא תאמר יעשו מהרתי פלמוסיות · אית תניי תני אסור לפנותן ואית תניי תני מותר לפנותן · אמר רב חסדיי מאן דמר מותר לפנותן כמכונסין · ומאן דמר אסור לפנותן כמפוחרין · כשם שבהליכתן פטורין מארבעה דברים כך בחזירתן פטורין בארבעה דברים ׳ רבי יוסה בי רבי בון שמע לה מן הדא מי ירא וחרד ישוב ויצפור מהר הגלעד ׳ ולמה הן חוזרין בצפירה מפני השונאין · רבי יוסי בי ר׳ בון בשם רב בשם שבהליכתן פטורין מארבעה דברים כך בחזירתן פטורין מארבעה דברים׃

הדרן עלך מבוי

עושין פסין לבירות ארבעה דיומדין נראין כשמונה דברי רבי יהודה, רבי מאיר אומר שמונה נראין כשנים עשר · ארבעה דיומדין וארבעה פשוטין גובהן עשרה טפחים ורחבן ששה ועוביין כל שהוא וביניהן כמלוא שתי רבקות של שלש שלש בקר דברי רבי מאיר ׳ רבי יהודה אומר של ארבע ארבע קשורות ולא מותרות אחת נכנסת ואחת יוצאה · ב׳ מותר להקריב לבאר ובלבד שתהא פרה ראשה ורובה בפני׳ ושותה · מותר להרחיק כל שהוא ובלבד שירבה בפסים · ג׳ רבי יהודה אומר עד בית סאתים · אמרו לו לא אמרו בית סאתים אלא בגינה ובקרפף · אבל אם היה דיר או סהר או מוקצה או חצר אפילו בית חמשת כורין אפילו בית עשרת כורין מותר ומותר להרחיק כל שהוא ובלבד שירבה בפסין · ד׳ אם היה דרך הרבים מפסקתה יסלקנה לצדדין · וחכמים אומרין אינו צריך אחד באר הרבים ובור הרבים ובאר היחיד עושין להן פסים · אבל לבור היחיד עושין לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים דברי רבי עקיבה ׳ רבי יהודה בן בבא אומר אין עושין פסים אלא לבאר הרבים בלבד ׳ ולשאר עושין חגורה גבוהה עשרה טפחים ׳ ה׳ ועוד א״ר יהודה בבבא הגינה והקרפף שהוא שבע׳ אמה ושיריים על שבע׳ אמה ושיריים מוקפת גדר גבוה עשרה טפחים מטלטלין בתוכ׳ ובלבד שיהא בה שומירה או בית דירה או שתהא סמוכה לעיר ׳ ו׳ ר׳ יהודה אומר אפילו אין בה אלא בור ושיח ומערה מטלטלין בתוכה · ר׳ עקיבה אומר אפי׳ אין בה אחת מכל אילו מטלטלין בתוכה ובלבד שתהא שבעים ושיריים על שבעים ושיריים ׳ ז׳ ר׳ אליעזר אומר אם היה ארכה יותר על רחבה אפילו אמה אחת אין מטלטלין בתוכה׳ רבי יוסה אומר אפילו ארכה כשנים ברחבה מטלטלין בתוכה · ח׳ אמר רבי אילעאי שמעתי מר׳ אליעזר אפילו היא כבית כור ׳ וכן שמעתי ממנו אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור מלהכניס ומלהוציא לו אבל להן מותר · וכן שמעתי ממנו שיוצאין בערקבנין בפסח וחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי׃

סליק פירקא

עושין פסין לביראות כו׳ · לפי שהפרוץ רבה על העומד הוא עושה דיומדין אבל לא פשוטין אוף הוא מוכיח על עצמו משום הלכת הבאר ׳ רבי זעירא בשם רבי אלעזר הגיעוך סוף תחומי שבת עד איכן הן שאם עשה כן במקום אחד וחזר וזרק ארבע אמות ברשות הרבים חייב ׳ אמר רבי יוסה לפי שבכל מקום עומד רבה על הפרוץ וכאן הוקלתה עליו שיהא הפרוץ רבה על העומד · והחמרתה עליו בדבר אחד שבכל מקום עושה פס של ארבעה טפחים וכאן עושה פס של ששה טפחים · רב ירמיה בשם רב לא התירו פסי ביראות אלא לעולי רגלים בלבד · רב אבין אמר בשעת עולי רגלים · רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק מפני עולי רגלים · אמר רבי עזרא קומי רבי מנא מתניתא אמרה כן עושין פסין לבירות בזמן הזה · והא תנינן מבלין מבור הגולה

בגלגל בשבת מבור הגדול כו׳ · מפני מה ממלין מבאר הקר בגלגל ביום טוב · אלא בשעה שעלה ישראל מן הגולה וחנו על אותה הבאר והתנו עמהן הנביאים שביניהן שיהו ממלין מבאר הקר בגלגל ביום טוב · לא כל בארות הקר התירו אלא אותה הבאר שחנו עליה בלבד · כמה דאת אמר תמן מה שהותר הותר ומה שהוהר הותר · רבי אבדימא דחיפא הורי כחיפא · רבי ירמיה הורי בחלף בפסי ביראות בזמן הזה · הוון בעיי מימר רבי מאיר יודה לרבי יודה · רבי יודה לא יודה לרבי מאיר · רבי מאיר יודה לרבי יודה רבי מאיר אית ליה דיומדין פשוטין ואת אמר הכין · מתוך שאת עושה דיומדין אבל לא פשוטין אף הוא סבור לומר שמא מחיצת שבת כך הוא והוא הולך ועושה כן במקום אחר ומתחייב · רבי אחא בשם רבי חיננא לא דין מודי לדין ולא דין מודי לדין · אמר רבי מנא אף על גב דלא אמר רבי יוסה דרבי הדא מילתא אמרה דכוות׳ ר׳ בן חו׳ בן כעין קומי רבי זעירא כמה יהא דיומד ארוך ולא יהא צריך פשוט · אמר ליה פחות משלשה בסהוס יותר מששה הופלג · אלא כן אנן קיימין משלשה ועד ארבעה אין

תיבר רבי מאיר יודה לרבי יודה ויעשה בדיומד ארוך ולא יהא צריך פשוט.

אמר רבי בא בר ממל לא נצרך רבי מאיר לפשוטים אלא כשיטת רבי יודה.

אמר רבי יוסה ואפילו משיטתיה · מכל מקום אין העומד רבה על הפרוץ · מכיון שהעומד רבה על הפרוץ צריך פשוט · היתה אבן אחת גדולה רואין שאם תיחלק ויש בה ששה לכאן וששה לכאן נידון משום דיומד · אית תניי תני שאם תיחקק · הוון בעיי מימר מאן דמר שאם תיחקק מודד מכפנים · מאן דמר שאם תיחלק מודד מבחוץ · אמר רבי יוסה ולא עוד בקליפת השום החיצונה את עתיד להעמידה הוי לא שנייא בין כמאן דאמר שאם תיחלק בין כמאן דמר שאם תיחקק מודד מכפנים · מאן דמר שאם תיחקק בעגולה · ומאן דמר שאם תיחלק במרובעת תדע לך שהוא כן דכן תנייה מתיב לחבריה אין בין דברי לדבריך אלא שאתה אומר בעגולה ואני אומר במרובעת · היה שם חריץ עמוק עשרה ורחב ארבעה ויש בו ששה לכאן וששה לכאן נידון משום דיומד · לא סוף דבר חריץ אלא אפילו גבשושית מקצתו חריץ ומקצתו גבשושית · הוו חמשה קנים ואין בין זה לזה שלשה ויש בהן ששה לכאן וששה לכאן נידונין משום דיומד שלטה וקשר גמי מלמעלן מהו שיציל משום פיאה כלום פיאה מצלת עד שתהא מוכחת מכל צדדיה אלא בהין דעגלין כסתום והא היך מה דאת אמר תמן רואין שאם תיחלק ויש בה ששה לכאן וששה לכאן נידונת משום דיומד ומר אוף הכא בן תמן עד קליפת השום החיצונה את עתיד להעמידה · והכא מה אית לך אם אומר את כן בטלתה הלכות פיאה · הכותל והאילן ואישות קנים נידונין משום דיומד עלו מאיליהן מטלטלין בהן עד בית סאתים · עשאן ביד מטלטלין בהן אפילו כור אפילו כוריים · היתה באר אחת גדול לחצייה עשה ולחצייה לא עשה · לחצייה שעשה מותר ולחצייה שלא עשה אסור · הוו שתים והאמצעי מהו שידון לכאן ולכאן מה צריכה ליה בשהוו שנים ממלין · אבל אם היה אחד ממלא נידון לכאן ולכאן · חצר שהיא פתוחה לפסים מטלטלין מן החצר לפסים אבל לא מן הפסים לחצר · הא שתים אסור · אמר רבי בא לא סוף דבר דבר שתי חצירות אלא אפי׳ חצר אחת ובה שני בתי׳ סברי׳ מימ׳ בשלא עירבו הא אם עירבו מותרין · רבי דניאל בריה דרב קטינה בשם רב הונה אפילו עירבו אסורות שאין עירוב עושה אותן אחת · רב הונה כדעתיה דאיתפלגון מבוי שיצדו אחד גוי וצידו אחד ישראל רב הונה בשם רב אמר אם עירבו דרך פתחים הגוי אוסר עליהן · אבא בר בר חנה בשם רבי יוחנן אפילו עירבו דרך חלונות אין הגוי אוסר עליהן · ואפילו דיסבור רב הונא כרבי יוחנן תמן מותר מודה הוא הכא שהוא אסו׳ · תמן שמא למחר תחרב הבאר אף הוא סבור לומ׳ שמא עירוב מועיל בפסי ביראות · ואין מועיל עירוב בפסי בירית · אמר רבי יוסי בי רבי בון לא התירו פסי בירית אלא למלאות מהן מים בלבד · באו מים בשבת כבר נכנסה שבת באיסור · חרבה הבאר כבר נכנסה שבת בהיתר · רבי יונה אמר רבי נסא שאל מהו לטלטל בין הפסים · מימר אם יש בין זה לזה ארבעה טפחים באסקופה אסורה · ואם לאו כאיסקופה מותרת מותר לכאן ומותר לכאן ובלבד שלא יחליף · תני ישנן כעשר אמות דברי רבי מאיר · רבי יודה אומ׳ בשלש עשרה ובארבע עשרה · פרא אמה מחצה ואמה בינין · מותר להקריב לבאר כו׳ רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק והוא שיעורא כשיעור הזה אפילו גמל כולו מבחוץ מותר · פחות מבשיעור הזה אפילו גרי כולו מבפנים אסור · תני רבי שמעון בן אלעזר אומר מלא גמל תמרו · מה תפליג · כל מה שהפרה פושטת צוארה הגמל עוקם צוארו · מה את בעי ואין הפרה עומדת ברשות הרבים ואוכלת ברשות היחיד · אמר רבי יוסה תמן מהוא דמפסיק ליה · ברם הכא באוכלת מאיליה · על דעתיה דרבי מאיר דיומדין פשוטין · על דעתיה דרבי יודה דיומדין אבל לא פשוטין · על דעתיה דרבי יודה באר מהו שתעלה ממידת סאתים · נישמעינה מן הדא · רבי שמעון בן אלעזר אומר באר שיש בה מידת סאתים אינו צריך להרחיק ממנה אלא מלא ראשה ורובה של פרה · הדא אמרה שהבאר עולה ממידת סאתים ׃

פיס׳ רבי יהודה אומר עד בית סאתים כו׳ · אמר רבי יוחנן מחלפה שיטתיה דרבי יודה דתנינן תמן וכן גשרים המפולשין מטלטלין תחתיהן בשבת דברי רבי יהודה ׃ וחכמים אוסרין · אמר רבי אלעזר אינה מחולפת · אמר רבי ירמיה די סבר כרב יהודה דמר רבי יהודה הדא דתימר במפולשין לבקעה · אבל אם היו מפולשין לרשות הרבים אסור · אמר רבי יוסה בבל אתר רבי לעזר סמיך לרבי חייה רובה · תני רבי חייה מיצד מתירין רשות הרבים רבי יודה אומר לחי מיכן ולחי מיכן וקורה מיכן וקורה מיכן · וחכמים אומרין לחי וקורה מיכן ויעשה צורת הפתח מיכן וכא אמר הכין · כאן בעשר · וכאן בשלש עשרה · מיליהון דרבנן פליגין · רבי אחא אמר רב הושעיה שאל לאבא כמה תהא פירצת המבוי על דעתיה דרבי יודה והוא אמר ליה משלש עשרה · וכא אמר הכין · דרבנן דקסרין אמרין תמן עומד רבה על הפרוץ · ברם הכא פרוץ רבה על העומד ·

פיס׳ רבי יהודה אומר אם היתה דרך הרבים מפסקתה כו׳ · מה בין בור הרבים ומה בין בור היחיד · בור הרבים יש לו קול · בור היחיד אין לו קול · מעתה אפילו לבאר · אלא בור הרבים מימיו מצוין לכלות בור היחיד אין מימיו מצוין לכלות · ר׳ יעקב בר אחא עמרם רב יהודה בשם שמואל הלכה כרבי יודה בן בבא · אמר רבי יודה אבוי דרבי מתניה מתניתא אמרה כן עושין פסין לבירות ולא לבורות · והא תנן אבל לבור היחיד עושין לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים דברי רבי עקיבה · אלא כן אנן קיימין לבור הרבים · ודכוותה עושין פסין לבירות לבאר הרבים ׃ פיס׳ ועוד אמר רבי יהודה בן בבא כו׳ ·

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן מחצר המשכן למדו אורך החצר מאה באמה ורוחב חמשים בחמשים וחמשין זימנין מן מאה הא חמשה אלפין שובעין מן שובעין הא חמשא אלפין פרא מאת ותנינן שבעים ושריים · והתני שמואל אמה ושני שלישי אמה שנו · שובעין זימנין מן תרין תלתותין ושבעין זימנין מן הרין תלתותין דעבדין מאה וארבעים תלתותין שהן תשעים ושלש אמה ושליש · צא מהן ארבעה תשועין לארבע רוחות · נשתייר שם תשעה עשר תלתולין חסר תשוע כהדא דתני יש כאן דבר קל ולא יכלו חכמים לעמוד עליו · קרפף שיש בו מידת סאתים אינו מותר לטלטל בו אלא בארבע אמות · היו שנים בזה בית סאה ובזה בית סאה חסר ארבע אמות · רבי זעירה בשם רבי יוחנן מטלטלין בשני תשלומין לראשון · רבי לא בשם רבי יוחנן אין מטלטלין בשני תשלומין לראשון · אמר רבי זעירא מודה רבי לא שאם היו שלשה בזה בית סאה ובזה בית סאה ובזה בית סאה מודין שמטלטלין בשני תשלומין לראשון · קרפף שיש בו עד בית סאתים אמר רבי אבהו האיל והוא ראוי לתיר על ידי שיירה חרק מרשות הרבים לתוכו חייב · רבי שמואל בר רב יצחק בעי לכשתיירצו שיירה לאסור אסור · הא חייב חטאת אין כאן · מעתה מבוי שקורתו למעלה מעשרים הואיל והוא כשר על דעתיה דרבי יודה משלש עשרה וזרק מרשות הרבים לתוכו חייב · מבוי שנפרץ יותר מע״ר הואיל ופירצת המבוי על דעתיה דרבי יודה בשלש עשרה חרק מרשות הרבים לתוכו חייב · חצר שהיא פתוחה לקרפף מטלטלין מן החצר לקרפף אבל לא מן הקרפף לחצר · רבי ידן ענתודריא שאל מהו לטלטל מקרפף לקרפף דרך חצר · מחלפה שיטתיה דרבי יודה דתנינן תמן אי זהו קרפף כל שהוא סמוך לעיר דברי רבי יודה · וכא הוא אמר הכין · אמר רבי מנא כבית דירה עביד לה רבי יודה · פיס׳ רבי יודה אומר אפילו אין בה אלא בור כו׳ · תני רבי לעזר אומר אם היה ארכה יותר על רחבה אפילו אמה אחת אין מטלטלין בתוכה · והדא פליגא על דרבי יונתן רבי יוסה אומר אפילו ארכה כשנים ברחבה מטלטלין בתוכה · והדא מסייעא לרבי יונתן והא תני כלאים ברובה · רבי יוסה אומר אפילו ארכה כשנים ברחבה · פיס׳

אמר רבי אילעאי שמעתי מרבי ליעזר · רבי אבהו בשם רבי אליעזר במתלקטת סאתים מבית כור הוא מתניתא · וכן שמעתי ממנו אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור · תמן רבנן · ברם הכא רבי אליעזר · רבנן אמרי אדם מבטל רשות ביתו ואין אדם מבטל רשות חצירו · רבי אליעזר אומר כשם שאדם מבטל רשות ביתו כך מבטל רשות חצירו · על דעתיה דרבי אליעזר יעשה כאבסנאי ויהא מותר · רבי חייא בר ארא בשם רבי שמעון בן לקיש קנס קנסו רבי אליעזר · רבי שמי בעי דבר מדבריהן קונסין לו בשוגג כרבי ליעזר · רבי בא בריה דרב פפי בעי אמר הריני מבטל רשות ביתי אוף רבנן מודיי · אמר הריני מבטל רשות חצירי אף רבי ליעזר מודה · וכן שמעתי ממנו שיוצאין בעדקבנין בפסח · והין סברין מימר בערקבנין אשכח תני על כולהן ׃

הדרן עלך עושין פסין

בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח. והכל נלקח בכסף מעש׳ חוץ מן המים ומן המלח. והנודר מן המזון מותר במים ומלח׳ מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה׳ סומכוס אומר אף בחולין לכהן בבית הפרס׳ רבי יהודה אומר אפילו בין הקברות מפני שהוא יכול לחוץ ולוכל. ב׳ מערבין בדמאי ובמעשר ראשון שניטלה תרומתו ובמעשר שני והקדש שנפדו. והכהני׳ בחלה ובתרומה אבל לא בטבל ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו. השולח את עירובו ביד חרש שוטה וקטן או ביד מי שאינו מודה בעירוב אינו עירוב. אם אמר לאחר לקבלו ממנו הרי זה עירוב. ג׳ נתנו באילן למעלה מעשרה טפחי׳ אינו עירוב. למטה מעשרה טפחים הרי זה עירוב. נתנו בבור אפילו עמוק מאה אמה הרי זה עירוב. נתנו בראש הקנה או בראש הקונטס כל זמן שהוא תלוש ונעוץ אפילו גבוה מאה אמה הרי זה עירוב׳ נתנו במגדל ונעל בפניו ואבד המפתח הרי זה עירוב. ר׳ אליעזר אומר אם אין ידוע שהמפתח במקומו אינו עירוב. ד׳ נתגלגל חוץ לתחום ונפל עליו גל או נשרף או תרומה ונטמאת מבעוד יום אינו עירוב. משחשיכה הרי זה עירוב׳ אם ספק רבי מאיר ור׳ יהודה אומר הרי זה חמר גמל׳ רבי יוסי ורבי שמעון אומר ספק העירוב כשר. אמר רבי יוסי העיד אבטולס משום חמשה זקנים שספק העירוב כשר׳ ה׳ מתנה אדם על עירובו ואומר אם באו גוים מן המזרח עירובי למערב. ואם באו מן המערב עירובי למזרח. אם באו מיכן ומיכן למקום שארצה אלך׳ לא באו לא מיכן ולא מיכן הריני כבני עירי. ו׳ אם בא חכם מן המזרח עירובי למזרח בא מן המערב עירובי למערב בא מיכן ומיכן למקום שארצה אלך לא בא לא מיכן ולא מיכן הריני כבני עירי. ז׳ רבי יהודה אומר אם היה אחד מהן רבו ילך אצל רבו׳ שניהן רבותיו למקום שירצה ילך׳ ח׳ רבי אליעזר אומר יום טוב שהוא סמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה מערב אדם שני עירובין ואומר עירובי הראשון למזרח והשני למערב הראשון למערב והשני למזרח. עירובי הראשון והשני כבני עירי השני והראשון כבני עירי. ט׳ וחכמים אומרים מערב לרוח אחת או אינו מערב כל עיקר או מערב לשני ימים או אינו מערב כל עיקר׳ כיצד יעשה מוליכו בראשון ומחשיך עליו ונוטלו ובא לו ובשיני מחשיך עליו ואוכלו ובא לו נמצא משתכר בהליכתו ומשתכר בעירובו נאכל בראשון עירוב לראשון ואינו עירוב לשני. אמר להן רבי אליעזר מודין אתם לי שהן שתי קדושות׳ י׳ רבי יודה אומר ראש השנה שהיה ירא שמא תתעבר מערב אדם שני עירובין ואומר עירובי הראשון למזרח והשני למערב. הראשון למערב והשני למזרח עירובי הראשון והשני כבני עירי השני והראשון כבני עירי ולא. הודו לו חכמים׳ יא׳ ועוד אמר רבי יהודה מתנה אדם על הכלכלה ביום טוב הראשון ואוכלה בשיני וכן ביצה שנולדה בראשון תיאכל בשיני ולו הודו לו חכמים. יב׳ רבי דוסא בן ארכינס אומר העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה אומר החליצנו ה׳ אלהינו את יום ראש החודש הזה אם היום אם למחר ולמחר הוא אומר אם היום אם לאמש ולא הודו לו חכמים:

סליק פירקא

בכל מערבין ומשתתפין כו׳. אמר רבי אחא דרבי אליעזר היא דתנינן תמן בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח דברי רבי אליעזר׳ אמר רבי יוסה דברי הכל היא. מערבין בחצירות ומשתתפין בין בחצירות בין בתחומין. מתני׳ דרבי מאיר דתני כל דבר שהוא נאכל חי כמות שהוא מערבין בו עם הפת אין מערבין בו השום והבצלים על דעתיה דרבי מאיר אין מערבין בהן דתני אמר רבי יודה מעשה ששבת ר׳ מאיר בארדקסס ובא אחד ואמר עירבתי על ידי בצלים והושיבו רבי מאיר בארבע אמות שלו׳ אף על גב דרבי מאיר אמר בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח ובלבד דבר שהוא נאכל חי כמות שהוא. הלוף והקולקס על דעתין דרבנן אין מערבין בהן. תנינן תרין כללין ולא דמיין חד לחד. בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח. בין בדבר שהוא נאכל חי כמות שהוא׳ בין בדבר שאינו נאכל חי כמות שהוא. והכל נלקח בכסף מעשר חוץ מן המים ומן המלח ובלבד דבר שהוא נאכל חי כמות שהוא. בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח בין כר׳ עקיבה בין כר׳ ישמעאל. והכל נלקח בכסף מעשר חוץ מן המים ומן המלח כרבי עקיבה. ברם כרבי ישמעאל׳ תני רבי ישמעאל ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך הרי זה כלל׳ בבקר ובצאן ביין ובשכר הרי זה פרט׳ ובכל אשר תשאלך נפשך הרי זה כלל אחר׳ כלל ופרט וכלל ואין אתה דן אלא כעין הפרט׳ לומר מה הפרט מפורש דבר שהוא ולד ולדות הארץ׳ אף אין לי אלא דבר שהוא ולד ולדות הארץ. רבי עקיבה מפרש מה הפרט מפורש שהוא פרי מולד פרי ומכשירי פרי אף אין לי אלא דבר שהוא פרי וולד פרי ומכשירי פרי. מה נפק מביניהון דגים וחגבים כמהין ופטריות כרבי עקיבה נלקחין בכסף מעשר כרבי ישמעאל אינן נלקחין׳ בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח׳ אמר רבי יוסא לפי שאין הגוף ניזון מהן. אמר רבי לוי שהן מין קללה. אמר רבי אלעזר עשאן מי מלח נלקחין בכסף מעשר׳ רבי אחא בשם רבי מישא והוא שנתן לתוכו שמן׳ רבי יוסה בעי מעתה לא יערב אלא לפי חשבון שבהן. תמן תנינן חצי לוג יין רבי עקיבה אומר רביעית. אמר רבי אלעזר וכן לעירוב. אמר רבי חננא הדא דתימר ביין אבל לא בשמן׳ מערבין במזון שתי סעודות׳ תני מערבין בחומץ במזון שתי סעודות׳ תני מערבין בשמן כמזון שתי סעודות׳ רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק כדי לטבל׳ ירק האגד במזון שתי סעודות. רבי יצחק עטושיא אמר קומי רבי זעירא משום דבית רבי ינאי אפונים חיים מערבין בהן׳ למי נצרכה לרבי מאיר שלא תאמר הואיל והן מסריחין את הפה אין מערבין בהן׳ דג מליח מערבין בו. בשר מליח מערבין בו. בשר חי מערבין בו דתנינן הבבליים אוכלין אותו כשהוא חי מפני שדעתן יפה. ר׳ יודן בעי הדא כלכדא הואיל ואילין כותאי אכלין מינה חייא מערבי׳ בה. שמואל בר שילת בשם רב פעפועין וגרגרניות וחלגלוגות מערבין בהן. בעון קומוי אילין אינון אמר לון קקולי וגרגיקי ופרפחיניה. פיס׳ הנודר מן המזון מותר במים ומלח. המן תנינן הנודר מן המבושל מותר בצלי ובשלוק׳ מתני׳ אמרה כן שהשלוק קרוי מבושל דתנינן הזה מבשל את השלמים או שולקן. וקרייא אמ׳ שהצלי קרוי מבושל שנאמר ויבשלו את הפסח באש אין תימר שלא כהלכ׳. רבי יונה בוצרייה אמר כמשפט מתני׳ שהשלוק קרוי מבושל׳ וקרייא אמר שהצלי קרוי מבושל ותנינן הנודר מן המבושל. מותר בצלי ובשלוק. אמר רבי יוחנן הלכו בנדרים אחר לשון בני אדם׳ אמר רבי יאשיה הלכו בנדרים אחר לשון תורה׳ מה נפק מביניהון אמר קונם יין שאני טועם בחג על דעתיה דרבי יוחנן אסור ביום טוב האחרון. על דעתיה דרבי יאשיה מותר. אוף רבי יאשיה מודה שהוא אסור לא אמר רבי יאשיה אלא להחמיר. אמר רבי חייא בר בא רבי יוחנן אכל חליטין ואמ׳ לא טעמית מידי כהדא יומא. והתנינן הנודר מן המזון מותר במים ומלח. פתר לה כרבי יאשיה דרבי יאשיה אמר הלכו בנדרים אחר לשון תורה. ומניין שכל הדברים קרויין מזון׳ רבי אחא בי רבי עולא אמר ועשר אתונות נושאות בר ולחם ומזון׳ מה תלמוד לומר מזון אלא מיכן שכל הדברים קרויין מזון. נדר מן הגבר מערבין בו׳ הקדישו אין מערבין בו. נדר מן הגבר מערבין בו שכן אחר ראוי לאוכלו. הקדישו אין מערבין בו שלא הוא ולא אחר ראויין לאוכלו׳ רבי אחא בעי ואין אדם נשאל על הקדישו. רבי אחא אמר רבי מישא בעי תמן אמר רבי שמעון חייה בריה דרב אמר עבודה זרה שעשאה לחי למבוי מתרת את המבוי. והבא את אמר הכין׳ א״ר אלעזר תמן מ״ם נסתם המבוי׳ והבא מה אית לך. מערבין לנזיר ביין שכן אחר ראוי לשתותו ולישראל בתרומה שכן כהן ראוי לאוכלה. ולכהן בבית הפרס׳ מתני׳ דבית שמאי. דבית שמאי אמרין אין מערבין לאדם אלא אם כן הוו כלי תשמישו שם סומכוס כבית שמאי דתנינן סומכוס אומר אף בחולין לכהן בבית הפרס. מעתה אפילו בין הקברות ראוי הוא לעבור על השבות ולוכל שכן הוא ראוי ליכנס בשידה תיבה ומגדל ולעשו׳ לו חוד פותח מטפח ולתחוב בכוש ובקיסם ולאכול. פיס׳ מערבין בדמאי ובמעשר ראשון כו׳. רבי יעקב דרומיא בעי מתני׳ דלא כבית שמאי דתנינן ושל דמאי בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין׳ ושל במעשר שני בירושלם לא ישול ואם נשל כשר. רב ששת בשם רבי חייה רבה טבל שיש עליו תני׳ מותר לטלטלו כיצד הוא עושה נותן עיניו במקצתו ואוכל את השאר. ותני בית שמאי אומרין אין מערבין במעשר שני בירושלם. אמ׳ ירמיה הדא דאת אמר בעירובי חצירות אבל בעירובי התחומין תני שנתן עירובו בירושלם שהוא יכול לעלות ולאוכלו שם. שמואל אמר כבן תשע כבן עשר עירובו עירוב׳ א״ר יוסה הדא דתימר בעירובי תחומין. אבל בעירובי חצירות אפילו קטן א״ר יהושע מפני מה מערבין בחצירות מפני דרכי שלום. מעשה באשה אחת שהיתה דכוכה לחבירתה ושלחה עירובה גבי ברה נסתיה וגפפתיה ונשקתיה אתא ואמר קומי אימיה אמרה הכין הוות רחמה לי ולא הוינא ידעה מתוך כך עשו שלום. הדא הוא דכתיב דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. פיס׳ השולח את עירובו ביד חרש שוטה וקטן כו׳. אמר רבי לעזר וצריך לעמוד עמו. המן אמר רבי יוסה בשם רב ששת רבי לעזר בר׳ יוסי בשם רבי אבון באומר לחבירו הרי אני מעשר על ידך אינו צריך לעמוד עמו. והבא את אמ׳ הכין׳ אמר רבי חייה בר אדא כאן בגדול וכאן בקטן׳ רבי אחא בשם רב חננא ואפילו תימר כאן וכאן בגדול וכאן בקטן. תמן באומר לו הרי אני מעשר על ידך שאינו צריך לעמוד עמו. ברם הכא באומר לו ערב על ידי. הדא ילפא מן ההיא וההיא ילפא מן הדא. הדא ילפא מן ההיא שאם אמר לו אני מעשר על ידך שאינו צריך לעמוד עמו. וההיא ילפא מן הדא שאם אמר לו ערב על ידי שהוא צריך לעמוד עמו׳ פיס׳ נתנו באילן למעלה מעשרה טפחים כו׳

הרי זה עירוב ואסור לטלטלו׳ למטה משלשה מותר׳ וקשיא אם עירובו עירוב יהא מותר לטלטלו׳ אם אסור לטלטלו לא יהא עירובו עירוב· ראוי הוא לעבור על השבות ולאכול׳ בעתה אפילו למעלה מעשרה· רב יהודה בשם שמואל היפתר שהיתה כורתו ארבעה· אמר רבי מנא והוא שתהא רשות הרבים מקפתו מכל צד באומר שביתתו תחתיו· הני נתנו בגלגלה והלאו כאילן למעלה מעשרה טפחים אינו עירוב· למטה מעשרה טפחים עירובו עירוב ואסור לטלטלו׳ למטה כשלשה מותר׳ וקשייא אם עירובו עירוב יהא מותר לטלטלו׳ אם אסור לטלטלו לא יהא עירובו עירוב׳ רבי אחא בשם רבי חיננא ראוי הוא להופכה ולבטל רשות היחיד שבה׳ אמר רבי יוסה הדא אמרה ספסל שהוא נתון ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה מבין שהוא ראוי להופכו ולבטל רשות היחיד שבו׳ הדא אמרה שעירובו עירוב ומותר לטלטלו׳ תמן תנינן שתים בידי אדם ואחת באילן או שתים באילן ואחת בידי אדם כשירה ואין עולין לה ביום טוב· והכא את אמר· עירובו עירוב ומותר לטלטלו׳ אמר רבי ירמיה כאן למעלן וכאן מן הצד· הדא ילפא מן ההיא וההיא ילפא מן הדא׳ הדא ילפא מן ההיא שאם היו שתי יתידות יוצאו׳ וסיכך על גביהן שהיא כשירה ועולין לה ביום טוב׳ וההיא ילפא מן הדא שאם היה נתון באיבו של אילן שעירובו עירוב ואסור לטלטלו׳ אמ׳ רבי יוסה בין הכא בין תמן מן הצד היא׳ מאי כדון כיי דמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא דר׳ שמעון בן אלעזר היא· דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר מותר להשתמש על צדדי בהמה בשבת· היא צדדי בהמה היא צדדי אילן איך את רואה עמוק כגבוה· אבא בר רב חונה אמר באומר שביתתו תחתיו· נתנו בראש הקנה או בראש הקונטס כל זמן שהוא תלוש ונעוץ אפילו גבוה מאה אמה הרי זה זה עירוב מפני שהוא תלוש ונעוץ׳ הא אם אינו תלוש ונעוץ אין עירובו עירוב· ליה פליגא על שמואל דמר רב יהודה בשם שמואל תיפתר בשהיתה כורתו ארבעה· אמר רבי מנא והוא שתהא טבלה נתונה בראשו׳ תני רבי ליעזר אומר אם בשדה אבד אין עירובו עירוב· אם בעיר אבד הרי זה עירוב׳ אם בשדה אבד אין עירובו עירוב שאינו יכול להביאו דרך שביתה׳ אם בעיר אבד הרי זה עירוב שהוא יכול להביאו דרך פטור· יאות אמר רבי אלעזר מה טעמא דרב· אמר רבי בא בריה דרב פפי דרבי מאיר היא· דרבי מאיר אמר אף פוחת הוא בית לה ונוטל׳ כלום אמר רבי מאיר לא ביום טוב דילמא בשבת· והבא בשבת אנן קיימין׳ אמר רבי אבמרי דרבי אליעזר בן יעקב היא דתנינן תמן ר׳ אליעזר בן יעקב אומר קושרין לפני בריחה בשביל שלא תצא· היא קשירה היא נעילה׃

הדא דתימר במגדל של אבן אבל במגדל של עץ נעשה כשובר את החבית לוכל גבנה גרוגרות׃ פיס׳ נתגלגל חוץ לתחום כו׳· לא אמרו אלא תיטמאת ספק ניטמאת מבעוד יום ספק ניטמאת משחשיכה· אבל אם היתה ספק טהורה ספק טמאה מערבין בה׳ רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן אחר חזקות הלכו׳ מתיבין רבי מאיר ורבי יודה לרבי יוסי ולרבי שמעון אילו נאכל מבעוד יום שמא אינו אסור׳ לעולם הוא בההירו עד שיודע לו שהוא אסור· מתיבין רבי יוסה ורבי שמעון לרבי מאיר ולרבי יודה אילו נאכל משחשיכה שמא אינו מותר לעולם הוא באיסורו עד שיודע לו שהוא מותר· מהו ליתן לו אלפיים אמה מעירובו לביתו· רבי בא בר ממל אמר נותנין לו· רבי שמואל בר רב יצחק אמר אין נותנין לו· רבי שמי אמר קומי רבי יוסה בשם רבי אחא מה פליגין ברבי מאיר ברם ברבי יודה כל עמא מודיי שנותנין לו הלא דרבי חמר וגמל דרבי מאיר לחמר וגמל דרבי יודה׳ חמר וגמל דרבי מאיר בעירובו אינו שלא זכה לו עירובו לעקור את רגליו מבני עירו· חמר וגמל דרבי יודה שנתן דעתו לעקור רגליו מבני עירו· תמן תנינן ספיקו טהור· רבי יוסי מטמא· אמר רבי יונה לא טמא רבי יוסה אלא משום הוכח׳ אמר רבי יונה ואפ׳ לו מקום אחר רבי יוסי מטמא· מחלפה שיטתיה דרבי יוסה דתנינן אמר רבי יוסה העיד אבטולס בשם חמשה זקנים שספק העירוב כשר׳ וכא את אמר הכין׳ תמן בשם גרמיה ברם הכא בשם חמשה זקנים· הוון בעיי מימר מאן דמר תמן טהור אמר הכא מותר· כאן דמר תמן טמא אמר הכא אסור׳ ואפילו כמאן דמר תמן טמא מודי הוא הכא שהוא מותר׳ א״ר חיננא כלום אינון פליגין תמן לא מדבריהן וספק דבריהן להקל ועירוב דבר תור׳ וספק דבר תור׳ להחמיר· ועירוב דבר תורה׳ רבי יונתן אמר קומי רבי חייה רובה בשם רבי שמעון בי רבי יוסי בן לקוניא לוקין על החומי שבת דבר תורה· א״ל רבי חייה רובה והלא אין בשבת אלא סקילה וכרת׳ אמ׳ ליה והכתיב אל תאכלו ממנו נא· א״ל מה כתיב לא אל כתיב׳ אמר ליה והכתיב שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו ביו׳ השביעי· אמר ליה מה כתיב לא אל כתיב· אמר רבי יוסי בי רבי בון אף על פי כן זה עומד בשמועתו וזה עומד בשמועתו· אמר רבי שמואל בר סוסרטא עירוב עשו אותו בספק חרש· רבי ירמיה בעי עד כדון בקיים ואפילו נשרף· אמר רבי יוסה קיימתיה כיי דמר ר׳ הושעיה הגיעוך סוף תחומי שבת שאינן מחוורין מדבר תור׳· רבי מנא בעי ניתא אלפיים אמה אינו מחוור· ארבעת אלפים אמה מחוור הוא·

רבי שמעון בר ברסנא בשם רבי אחא אין לך מחוור מכולם אלא התחום שנים עשר מיל במחנה ישראל׃ פיס׳ מתנה אדם על עירובו כו׳ כיני מתניתא על עירובי׳ אמר רבי לעזר מאן תנא אם באו אם לא באו רבי מאיר· היידן רבי מאיר׳ חברייא אמרין רבי מאיר דקדושין דתני האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שירדו גשמים ירדו גשמים מקודשת ואם לאו אינה מקודשת· רבי מאיר אומר בין ירדו בין לא ירדו מקודשת עד שיכפיל תנאו׳ הכל מודין שאם אמר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שירדו גשמים ירדו גשמים מקודשת ואם לאו אינה מקודשת· ברם כרבנן בין שירדו בין שלא ירדו מקודשת׳ רבי יוסה אמר רבי מאיר דעירובין דתנינן אם ספק רבי מאיר ורבי יודה אומר הרי זה חמר גמל׳ רבי יוסי ורבי שמעון אומר ספק העירוב כשר· אמר רבי יוסה לא אמר רבי מאיר אלא לחומרין· אמר רבי מנא ראות בעירובו אינו שלא זכה לו עירובו לעקור את רגליו מבני עירו׳ והכא לראשון אינה מקודשת שלא ירדו גשמים· ולשיני אינה מקודשת שלא כפל הראשון את תנייו׳ רבי חגיי בעא קומי רבי יוסה והן אם לא כי לאחד הוא אמ׳ שנייה היא שהיתה הארץ לפניהן והוא מבקש להוציאה מידן· רבי יודה בן שלום רבי יודה בן פזי בשם רבי יוחנן ירדו לסימפון כשיטת רבי מאיר דקידושין׳ רבי ירמיה רבי חיננא חברה דרבנן בעי ולמה כרבי מאיר ואפילו כרבנן לית כן· אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן סדר סימפון כך הוא אנא פלוני בר פלוני מקדש אותך את פלוני׳ בת פלוני ע״מ מיתן ליך מקמת פלוני ומכנסיניך כיום פלוני אין אתא יום פלוני ולא כנסתיך לא יהוי לי עלייך כלום׳ ויימר על מנת שלא יכפיל תנייו אילו לא כפל תנייו מי עקר קידושיו· אמר רבי יוסה בי רבי בון בבל אהר אית ליה לרבי מאיר ממשמע לאו את שומע הן· והכא לית ליה· אמר רבי מתנייה על שם חומר הוא בעריות לא התנה׳ משמעינה מן הדא הרי שעירב בין שני התחומין מהלך בדרום בעירובו בצפון· בצפון כעירובו בדרום· מיצע את התחום אל יזוז ממקומו· בדבה של שני שותפין עירב זה בצפון וזה בדרום׳ מהלכת בדרום בעירובו של זה בצפון· בצפון בעירובו של זה בדרום· מיצעת את התחום אל תזוז ממקומה· שחטה רב אמר איברים יונקין זה מזה מזה׳ עולא בר ישמעאל אמר אין איברים יונקין זה מזה מודה רב בחבית שהוא חלקו משעה הראשונה· כיני מתניתא באו גוים מיכן ומיכן לא באו גוים לא מיכן ולא מיכן׳ באו גוים מן המזרח עירובי למערב · אית תניי תני במזרח· מאן דמר במזרח באילין טקסיווטי· מאן דמר במערב באילין רומאי׳ פיס׳ בא חכם מן המזרח כו׳ אית תניי תני במערב׳ מאן דמר במזרח באילין חכימיא מאן דמר במערב ברגיל׃ פיס׳ רבי יהודה אומר אם היה אחד מהן כו׳·

רבי יהודה אומר רבי אליעזר אומר כו׳ וחכמים אומרים מערב לרוח אחת׳ כיני מתניתא או מערב לרוח אחת לשני ימים או אינו מערב כל עיקר· מודה רבי אליעזר שאינו מערב חצי יום בדרום וחצי יום בצפון· חצי יום בדרום וחצי יום בצפון לבני עירו · אמרו לו כשם שלא חלקת לנו יום אחד כך לא תחלוק לנו שני ימים׳ ושוין שלא יתננו בסל׳ אמר רבי בא שמא ישכח ויאכלנו׳ נתן בסל מוליך את הסל לשם · אבל את אחד מהן מבעוד יום הרי זה חמר גמל· תמן תנינן לגין שהוא טבול יום מן החבית מעשר טבל· אם אמר הרי זה תרומת מעשר משתחשך הרי זו תרומת מעשר· אם אמר הרי זה עירוב לא אמ׳ כלום· רבי יונה אמר רבי חמא בר עקיבה מקשי מתניתא דלא כר׳ אליעזר דרבי אליעזר אמר אין מערבין לאדם משתחשך· רבי ירמיה בשם רבי זעירא דברי הכל היא תמן· ברם הכא מבחול הוא קנה לו שביתה לשני ימים· רבי חגיי בעי היה עומד בחמישי בשבת ואמר תקנה לי שביתה בשבת על דעתיה דרבי אליעזר קנה על דעתיה דרבנן לא קנה· אמר ר׳ יוסה ולמה אין מערבין לאדם מיום טוב לשבת שכן מערבין לאדם בערב שבת לשבת׳ ברם הכא הואיל והוא ראוי לערב מערב שבת לשבת מערב אפילו בחמישי בשבת׳ אמר להן רבי אליעזר אי אתם מודין לי שאם עירב בכבר בראשון שהוא מערב בכבר בשני שאם אכלו בראשון שהוא עירוב לראשון ואינו עירוב לשני הוי שתי קדושות הן· ואינון מתיבין ליה אין אתה מודה לנו שאין מערבין לאדם בתחילה ביום טוב· הוי קדושה אחת היא· פיס׳ רבי יהודה אומר ראש השנה שהיה ירא שמא תתעבר כו׳· דאיתפלגון שירי פתילה שירי מדורה· שירי שמן שכבו בשב׳ מהו להדליק ביו״ט· רב ורבי חנינה תריהון אמרין אסור· רבי יוחנן אמר מותר אמר ר׳ מנא קומי רבי יודן מכפלה פתילה גבי ביצה· א״ל מן מה דנן חמיין רבנן מדמי לה הדא אמרה היא הדא היא והדא משום ארבעה זקנים אמרו ונאכל עירובו בראשון הרי הוא כבני עירו כשני רבי חונה בשם רב הלכה כארבעה זקנים׳ רב חסדאי בעא מחלפה שיטתיה דרב תמן איעבד לה שתי קדושו׳ · וכא איעבד לה קדושה אחת דאיתפלגון שירי פתילה שירי מדורה שירי שמן שכבו בשבת מהו להדליק ביום טוב רב ורבי חנינה תריהון אמרין אסור׳ רבי יוחנן אמר מותר· אמר ר׳ מנא קומי רבי יודן בכפלה פתילה גבי ביצה· אמר ליה מן מה דנן חמיי רבנן מדמי לית הדא אמרה אי אידא אי אידא רבי אחא אמר לה· מן אולפן רבי יוסי אמר לה׳ מן דיעה כארבעה זקנים כרבי אליעזר· אמר רבי מנא קומי רבי יוסה ר״מ ור׳ יודה אין הלכה כרבי יודה כארבעה זקנים כרבי אליעזר׳ מה אין הכן שלא זכה עירובו לא היתי או׳ שיעקור את רגליו מבני עירו׳ כאן שזכה לו עירובו לא כל שכן· עירב בכבר בראשון מערב בכבר בשני ובלבד באותו הככר· עירב ברגלין

בראשון

כראשון מערב ברגליו כשני · עירב ברגליו מערב בככר בככר לא יערב ברגליו הדא כה דאת אמר תמן ברגליו לא יערב בככר · ודכוותה בככר לא יערב ברגליו להקל לעני שאין לו ככר · הדא מה דאת אמר תמן ברגליו לא יערב בככר ·

ודכוותה בככר לא יערב ברגליו להקל לעשיר שלא יצא ויערב ברגליו הדא מה דאת אמר תמן ברגליו לא יערב בככר · ודכוותה בככר לא יערב ברגליו · רבי אבון בשם רבנין דתמן עשו אותו כהולך לעירו ואומ׳ אם יום טוב היום יבטלו דברי ויקרא שם למעשרותיו ואינו אוכלן · ובשני קורא שם למעשרותיו ואוכלן · מחלפה שיטתיה דרב · תמן איעבד לה קדושה אחת · וכא איעבד לה שתי קדושת · תמן קדושה אחת ארוכה היא · ברם הכא אחת קודש ואחת חול : מחלפה שיטתיה דרבנן תמן עבדין לה שתי קדושות · וכא אינן עבדין ליה קדושה אחת · תמן יום טוב אצל שבת כחול אצל שבת · ברם הכא שניהן שוין · מודין חכמים לרבי יודה בשני ימים טובים של ראש השנה שהן כתקנת נביאים הראשונים · רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן בני אמי נחרו בי וגו׳ · מי גרם לי להיות נוטר את הכרמים על שם כרמי שלי לא נטרתי · מי גרם לי להיות משמרת שני ימים בסוריא על שלא שמרתי יום אחד בארץ · סבורה הייתי שאני מקבלת שכר על שנים ואיני מקבלת שכר אלא על אחת : מי גרם לי להפריש שתי חלות בסוריא על שלא הפרשתי חלה אחת בארץ · סבורה הייתי שאני מקבלת שכר על שתים ואיני מקבלת שכר אלא על אחת · רבי יוחנן קרי עליהן גם אני נתתי להם חוקים לא טובים · רבי אבהו אזל לאלכסנדריאה ואטעינון לולבין בשובתא שמע רבי מימר מן מי יכול להון רבי אבהו בכל שתא · דרבי יוסי מישלח כתיב להון אף על פי שכתבנו לכם סדרי מועדות אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי נפש · פיס׳ רבי דוסא בן ארכינס אומר העובר לפני התיבה כו׳ · מפני שאמר אם היום אם אמש · או ייבא כיי דמר רבי יעקב בר׳ אחא בשם רבי יסא העובר לפני התיבה כו׳ טוב של ראש השנ׳ אינו צריך להזכיר ראש חודש · אוף הכא כן :

הדרן עלך בכל מערבין

מי שהוציאוהו גוים או רוח רעה אין לו אלא ד׳ אמות · החזירוהו כאילו לא יצא · הוליכוהו לעיר אחרת נתנוהו בדיר או בסהר רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה אומר מהלך את כולה · רבי יהושע ורבי עקיבה אומר אין לו אלא ארבע אמות · מעשה שבאו מפרנדין והפליגה ספינתן בים רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה הילכו את כולה · רבי יהושע ורבי עקיבה לא זזו מארבע אמות שרצו להחמיר על עצמן : ב׳ פעם אחת לא נכנסו לנמל עד שחשיכה אמרו לו לרבן גמליאל מה אנו לירד אמר להן מותר שכבר הייתי מסתכל והיינו בתוך התחום עד שלא חשיכה · ג׳ מי שיצא ברשות אמרו לו כבר נעשה מעשה יש לו אלפיים אמה לכל רוח · אם היה בתוך התחום כאילו לא יצא שכל היוצאין להציל חוזרין למקומן · ד׳ מי שישב בדרך ועמד והרי הוא סמוך לעיר הואיל ולא היתה כוונתו לכך לא יכנס דברי ר׳ מאיר · רבי יהודה אומר יכנס · אמר רבי יהודה מעשה ונכנס רבי טרפון בלא מתכוין · ה׳ מי שישן בדרך ולא ידע עד שחשיכה יש לו אלפיים אמה לכל רוח דברי רבי יוחנן בן נורי · וחכמים אומרים אין לו אלא ארבע אמות · רבי אלעזר אומר והוא באמצען · רבי יהודה אומר לאי זה רוח שירצה · ומודה רבי יהודה שאם בירר לו שאינו יכול לחזור בו · ו׳ היו שנים מקצת אמותיו של זה לתוך אמותיו של זה מביאין ואוכלין באמצע ובלבד שלא יוצי׳ זה מתו׳ שלו לשל חבירו · היו שלשה האמצעי מובלע בנתיים הוא מותר עמהן והן מותרין עמו · ושנים החיצונים אסורין זה עם זה · ז׳ אמר רבי שמעון למה הדבר דומה לשלש חצירות פתוחות זו לזו ופתוחות לרשות הרבים · עירבו שתיהן עם האמצעית היא מותרת עמהן והן מותרות עמה ושתים החיצונות אסורות זו עם זו · ח׳ מי שבא בדרך והיה ירא שמא תחשך והיה מכיר אילן או גדר ואמר שביתתי תחתיו לא אמר כלום · שביתתי בעיקר ומהלך ממקום רגליו ועד עיקרו אלפיים אמה מעיקרו ועד ביתו אלפיים אמה · נמצא מהלך משחשיכה ארבעת אלפים אמה · ט׳ אם אינו מכיר או אינו בקי בהלכה ואמר שביתתי במקומי זכה לו מקומו אלפיים אמה לכל רוח עגולות דברי רבי חנניה בן אנטיגנס · וחכמים אומרים מרובעות כטבלה מרובעת כדי שיהא נשכר את הזויות · י׳ וזו שאמרו העני מערב ברגליו · רבי מאיר אומר אין לנו אלא עני · רבי יהודה אומר אחד עני ואחד עשיר שלא אמרו בערבין אלא להקל על העשיר שמא יצא ויערב ברגליו · יא׳ מי שיצא לילך לעיר שמערבין בה והחזירו חבירו הוא מותר לילך וכל בני העיר אסורין דברי רבי יהודה · רבי מאיר אומר כל שהוא יכול לערב ולא ערב הרי זה חמר גמל · יב׳ מי שיצא חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנס · רבי שמעון אומר רבי אלעזר אומר שתים יכנס שלש לא יכנס · מי שהחשיך חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנס · רבי שמעון אומר אפילו חמש עשרה אמה יכנס שאין המשוחות ממצין את המידות מפני הטועים :

סליק פירקא

מי שהוציאוהו גוים כו׳ · ולכן מה בן אמרין · יעשה כמי שיצא ברשות ויהא לו אלפיים אמה לכל רוח לפום כן מימר אין לו אלא ד׳ אמות · ומניין לד׳ אמות שבו איש תחתיו · ומניין לאלפיים אמה אל יצא איש ממקומו ביום השביעי · או חלף א״ר אליעזר ותנינן אסא בן עקיבה אומר מקום מקום נאמר כאן מקו׳ ונאמר להלן ושמתי לך מקום · מה מקום שנא׳ להלן אלפיים אמה · אף מקו׳ שנ׳ כאן אלפים אמה · ארבע אמות שאמרו מלא קומתו ופישוט ידיים · רבי יהודה אומר הוא ושלש אמו׳ כדי שיהא נוטל חבית מראשותיו ונותן אל מרגלותיו · כשהוא נפנה מן הצד וכשהוא מתפלל מתפלל לוכסן · רבי יודה בן פזי בעי ארבע אמות שאמרו תחום הן או אינן תחום · אין תימר תחום הן אין נותנין לו ארבע אמות משני מקומות · אין תימר אינן תחום נותנין לו ארבע אמות משני מקומות · אמר רבי זעירא מתניתא אמרה כן ארבע אמות שאמרו תחום הן · והתנינן ובלבד שלא יוציא זה מתוך שלו לתוך של חבירו כו׳ · לא אמר אלא החזירוהו הא אם חזר הוא אסור ·

אמר רבי אחא דרבי נחמיה היא דתני פירות שיצאו לרשות הרבים וחזרו שוגג יאכלו · מזיד לא יאכלו · רבי נחמיה אומר בין שוגג בין מזיד לא יאכלו עד שיחזירו למקומן שוגג · ותייא דרבי נחמיה כרבי מאיר דתני המעשר והמבשל בשבת שוגג יאכל מזיד לא יאכל דברי רבי מאיר · קנה לו שביתה ובאו גוים והקיפוה מחיצה רבי חונה אמר לא הועילה לו מחיצתו כלום · אלא מהלך באלפיים ומטלטל בארבע · חייה בריה דרב אמר מהלך ומטלטל באלפיים ·

רבי יעקב בר אחא רבי אבונא בשם חייה בריה דרב מהלך באלפיים ומטלטל בארבעת אלפים אמה על ידי זריקה · הדין כעיין מימר מה פליגין כרבי יהושע וכרבי עקיבה ברם כרבן גמליאל וכרבי אלעזר בן עזריה לא פליגין · ואפילו כרבן גמליאל וכרבי אלעזר בן עזריה פליגין קל הוא מי שקנה לו שביתה ממי שלא קנה לו שביתה · נתנו על פתח הדיר על דעתיה דרבי יהושע ורבי עקיבה נותנין לו שתי אמות מבפנים ושתי אמות מבחוץ · על דעתיה דרבן גמליאל ור׳ אלעזר בן עזריה אין נותנין לו שתי אמות מבפנים ושתי אמות מבחוץ · שאם אומר את ליתן לו שתי אמות מבפנים ושתי אמות מבחוץ אוף הוא מטלטל בכל הדיר כולו · נתנו באמצע הדיר היה הדיר חציו בתוך התחום וחציו חוץ לתחום ·

רבי אחא אמר בן אולפן רבי יהודה אמר לה מן דיעה מחלוקת · רב חונה חייה בריה דרב רבי זעירא רב חונא בשם רב מה שרצו רבי יהושע ורבי עקיבה להחמיר על עצמן זאת אומרת שהלכה כרבן גמליאל וכרבי אלעזר בן עזריה ·

רבי בא בשם רבי חייה בר אשי אף בדיר ובסהר הלכה כרבן גמליאל וכרבי אלעזר בן עזריה · חנניה בן אחי רבי יהושע אומר כל היום הי׳ דנין אילו כנגד אילו עד שבא אחי אבא והכריע ביניהן והתקין שתהא הלכה כרבן גמליאל וכרבי אלעזר בן עזריה בספינה : וכרבי יהושע וכרבי עקיבה בדיר וסהר · מה בין סהר ומה בין ספינה · חברייא אמרי ספינה מפני שמהלכתיה עמה · אמר רבי זעירא מכיון שעוקרין אותה מארבע אמות אילו ונותנין אותה בארבע אמות אילו · מה נפק מביניהון אם היתה אבסדרה על דעתהון דחברייא מותר · על דעתיה דרבי זעירא אסור · אם היה הים גלנו על דעתיהון דחברייא אסור · על דעתיה דרבי זעירא מותר · אמר רבי זעירא מתניתא אמרה כן ארבע אמות שאמרו אינן תחום · פיס׳ פעם אחת לא נכנסו לנמל כו׳ · מצודות היו לו לרבן גמליאל שהיה משעיר בה עינו במישר · חלמה לי עד שלא חשיכה ואפילו משחשיכה ולא רבן גמליאל הוא היפתר שהיה בנמל יותר מבית סאתים · ולא יהו מחיצות גבוהות עשרה ולא יהו פרצות יותר מעשר ולא יהא עומד כנגד עומד ופרוץ כנגד פרוץ :

פיס׳ מי שיצא ברשות כו׳ · דל כן מה אנן אמרין יעשה כמי שיצא באונס ולא יהא לו אלא ארבע אמות לפום כן צרך מימר יש לו אלפיים אמה לכל רוח · אמר רב חונה והן שיהו ארבע אמות אובלות מתחום טבריה ומתחום מגדלה · רבי חונה בשם רב אדא בר אחוה רבי לא בשם רבי שמעון בן לקיש ואפילו יצא למגדלה וחזר כאילו לא יצא · רבי ישוע דרומיה בעי עד כדון כשיצא שוגג ואפילו יצא מזיד · אמר רבי פינחס מתניתא אמרה כן שכל היוצאין להציל חוזרין למקומן · וחוזרין אפילו בזיינן ·

תני גוים שבאו לעיירות הסמוכות לספר ליטול מהן אפילו עצים יוצאין עליהן בזיין ומחזירין את הזיין למקומן · באו לעיירות המובלעות אין יוצאין עליהן בזיין אלא אם כן באו לעיסקי נפשות · בראשונה היו מוליכין את הזיין לבית שהוא סמוך לחומה · פעם אחת באו עליהן השונאין היו מדחקין ליטול את הזיין והרגו אילו מאילו יותר ממה שהרגו מהן השונאין · התקינו שיהא כל אחד ואחד נוטל בביתו ·

פיס׳ מי שישן בדרך כו׳ אמרו והלא בית מדרשו של רבי טרפון היה בתוך אלפים אמה או שמא הקנה עצמו לבני עירו בבעוד יום אשכח תני בשחרית זרחה החמה׳ אמרו לו רבי הרי העיר לפני היכנס׳

פיס׳ מי שישן בדרך ולא ידע עד שחשיכה כו׳ רבי זעירא בשם רבי חסדיי טעמא דרבי יוחנן בן נורי כאחר שאילו היה ער היה קונה שביתה ישן לא קנה לו שביתה אין לו אלא אלפיים אמה לכל רוח. רבי יודה אומר ואפילו ער ולא קנה לו שביתה אין לו אלא אלפיים אמה לכל רוח. את״א דרבי יודה כרבי יוחנן בן נורי דרבי יוחנן בן נורי אמר אחר שאילו היה ער קונה לו שביתה היה ער ולא קנה לו שביתה אין לו אלא אלפים אמה לכל רוח. רבי חונה אמר רב נחמן בר יעקב בעא גר שטבל לאחר שהאיר המזרח מאחר שאילו היה ער היה קונה לו שביתה מה אמר כאומר ר׳ יוחנן בן נורי נישמעינה מן הדא דמר רבי יצחק בר נחמן בשם ר׳ יהושע בן לוי הלכה כרבי יוחנן בן נורי׳ בירר לו מבעוד יום חחר בו מבעוד יום. משחשיכה חחר בו משחשיכה. בירר לו מבעוד יום וקדש עליו היום נישמעינה מן הדא לא יכנס דברי רבי מאיר׳ רבי יודה אומר יכנס׳ לא על הדא אמר׳ אלא על רישיה דפירקא מי שהוציאוהו גוים או רוח רעה איתאמרת עליה׳ אמר רבי בון מודה רבי יודה שאם ברר לו שאינו יכול לחזור בו. פיס׳ היו שנים מקצת אמותיו של זה כו׳ אף על גב דרבי חנניה בן אנטיגנס פליג על רבנין באבות מודה הוא הכא בעיבורי עירות. היה אחד מכיר ואחד שאינו מכיר. זה שהוא מכיר מהלך עם זה שאינו מכיר וזה שאינו מכיר מהלך עם זה שהוא מכיר. פיס׳ אמר רבי שמעון למה הדבר דומה כו׳ מי שבא בדרך והיה ירא שבא התחשך כו׳. אם אינו מכיר או אינו בהלכה כו׳ זו היא שאמרו העני מערב ברגליו כו׳. רבי מאיר סבר עיקר עירוב בפכר ולמה אמרו ברגליו להקל על העני שאין לו פכר ור׳ יודא אמ׳ עיקר עירוב ברגליו ולמה אמרו בפכר להקל על העשיר שלא יצא ברגליו׳ אף על גב דרבי יודה אמר עיקר עירוב ברגליו ובלבד שלא ישב לו בתוך ביתו ויאמר הקנה לי שביתה במקום פלוני אלא יצא לו חוץ לתחום ויאמר הקנה לי שביתה במקום הזה ומבתין שם עד שתשכה וחוזר ובא לעירו. ותני כן מעשה במשפחת בית ממה ובמשפחת בית גורין ברומה שהיו מחלקין גרוגרות לעניים בשני בצרות והיו עניי שיחין יוצאין ומערבין ברגליהן ומתינים שם עד שתחשך ולמחר היו נכנסין ואוכלין שם וחוזרין וכל מה שהן עושין על פי חכמים היו עושין.

פיס׳ מי שיצא לילך לעיר. פתר לה הרין פתרין אמר אנא מערב עליך ועל בני קרתך ועירב על בני קרתיה ולא עירב עליו הוא אסור לילך באותה הרוח ומותר בשאר כל הרוחו׳ שבעירו והן מותרין באותה הרוח ואסורין בשאר כל הרוחות שבעירן. פתר לה פתר חורן אמר ליה אנא מערב עליך ועל בני קרתך ולא עירב לא עליו ולא על בני קרתיה הוא מות׳ לילך באות׳ הרוח שבבר קנו לו רגליו מאתמול׳ והן אסורין לילך באותה הרוח ומותרין בשאר כל הרוחות שבעירו. פיס׳ מי שיצא חוץ לתחום כו׳. רבי אחא בשם ר׳ חיננא ורב חסדיי הרין תרין אמרין לא כר אלא שתים הא שתים וכל שהוא יכנס דהוא דרבי לע״ר דרבי לעזר אמר שתים יכנס שלש לא יכנס. אמר לו רבי יוסה אמרין דבהדה שלש לא יכנס הא שלש פחות כל שהוא יכנס׳ הזון בעיי מימר מה דמר ר׳ לעזר מוצא הא במחשיך לא. אשכח תני היא אדא היא אדא. הזון בעיי מימר מה דמר רבי שמעון במחשיך הא מוצא לא. אשכח תני היא אדא היא אדא:

הדרן עלך מי שהוציאוהו

כיצד מעברין את העיר׳ בית נכנס בית יוצא פגום נכנס פגום יוצא. היו שם גידודיות גבוהן עשרה טפחים וכן גשרים׳ נפשות שיש בהן בית דירה מוציאין את המידה כנגדה ועושין אותה כטבלה מרובעת כדי שיהא נשכר את הזויות׳ **ב׳** נותנין קרפף לעיר דברי רבי מאיר וחכמים אומרים לא אמרו בקרפף אלא בבין שתי עיירות אם יש לזו שבע׳ אמה ושיריים ולזו שבעים אמה ושיריים עשה קרפף לשתיהן להיות באחת. וכן שלשה כפרים המשולשים אם יש בין שניהן החיצוני׳ מאה וארבע׳ ואחת ושליש עשה האמצעי את שלשתן׳ להיות אחד׳ **ג׳** אין מודדין אלא בחבל של חמשים אמה לא פחות ולא יותר ולא ימוד אלא כנגד לבו׳ היה מודד הגיע לגיא או לגדר בבליעו וחוזר למידתו׳ הגיע להר מבליעו וחוזר למידתו ובלבד שלא יוציא חוץ לתחום אם אינו יכול להבליעו בזו אמר רבי דוסתי בי רבי ינאי משום רבי מאיר שמעתי שמקדרין בהרים. **ד׳** אין מודדין אלא מן המומחה ריבה למקום אחד ומיעט למקום אחר שומעים למרבה. אפילו עבד אפילו שפחה נאמנין לומר עד כאן תחום שבת שלא אמרו חכמים בדבר להחמיר אלא להקל.

ה׳ עיר של יחיד שנעשית של רבים מערבים את כולה ושל רבים שנעשית של יחיד אין מערבין את כולה אלא א״כ עשה לה כעיר חדשה שביהודה שיש בה חמשים דיורין דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר שלש חצירות של שני שני בתים. **ו׳** מי שהיה במזרח ואמר לבנו לערב לו במערב. במערב אמר לבנו לערב לו במזרח אם יש ממנו ולביתו אלפים אמה ולעירובו יותר מיכן מותר לביתו ואסור לעירובו׳ לעירובו אלפים אמה ולביתו יותר מיכן מותר לעירובו ואסור לביתו׳ הנותן את עירובו בעיבורה של עיר לא עשה כלום. נתנו חוץ לתחום מה שנשכר הוא מפסיד.

ז׳ אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה. ואנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה. כיצד מי שהיה בעיר גדולה ונתן את עירובו בעיר קטנה׳ או בעיר קטנה ונתן את עירובו בעיר גדולה מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה׳ רבי עקיבה אומר אין לו ממקום עירובו אלא אלפים אמה.

ח׳ אמר להן רבי עקיבה אי אתם מודין לי בנותן את עירובו על פי המערה שאין לו ממקו׳ עירובו אלא אלפים אמה. אמרו לו אימתי בזמן שאין בה דיורין אבל בזמן שיש בה דיורין מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה׳ נמצא קל בתוכה מעל גבה׳ ולמודד שאמרו נותנין לו אלפים אמה שאפילו סוף מידתו כלה במערה:

סליק פירקא

כיצד מעברין את העירים כו׳ בית נכנס מוציאין אותו כנגד העיר׳ פגום יוצא מוציאין את העיר כנגדו׳ רב אמר מאברין. ושמואל אמר מעברין. מאן דמר מאברין מוסיפין לה אבר. מאן דמר מעברין כאשה עוברה׳ תמן תנינן אין מברכין על הנר עד שייאותו לאורו׳ רב אמר יאותו ושמואל אמר יעותו. מאן דמר יאותו אך בזאת נאות לכם. מאן דמר יעותו לדע׳ לעוף את יעף דבר. תמן תנינן לפני אידיהן של גוים. רב תני אידיהן. ושמואל תני עידיהן. מאן דמר אידיהן כי קרוב יום אידם׳ ומאן דמר עידיהן ועידיהם המה וגו׳ מה מקיים שמואל טעמא דרב ועדידם המה שהן עתידין לבייש עובדיהן ליום הדין׳ רבי יוחנן בשם רבי הושעיה מוסיפין לה אבר׳ הלה עינוי ואיסתכל ביה. אמ׳ ליה למה את מסתכל בי צרך לך צחק לך לא צרך לך הפליג עליך. הלת עשר שנין עבר עליל קומי רביה דלא צריך׳ רבי שמואל בשם רבי זעירא אילולא דייו אלא שהיה מקבל פני רבו שכל המקביל פני רבו כאילו מקבל פני שכינה. רבי ברכיה רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא כתיב ומשה יקח את האהל וגומ׳ כמה הוה רחיק רבי יצחק אמר מיל. והיה כל מבקש משה אין כתיב כאן אלא והיה כל מבקש יי׳. מיכן שכל המקבל פני רבו כאילו מקבל פני שכינה. ר׳ חלבו ר׳ חונה בשם רב כתיב ויאמר אליהו התשבי וגו׳. והלא אליהו טירונין לנביאים היה׳ אלא מלמד שכל עמידות שעמד לפני אחיה השילוני רבו כילו עמד לפני השכינה׳ רבי חלבו בשם אילין דבית שילה אפילו אליהו מבקש מים לפניו היה אלישע נותן על ידיו מה טעמא פה אלישע בן שפט אשר למד תורה אין כתיב כאן אלא אשר יצק מים על ידי אליהו׳ כתיב והנער שמואל משרת את יי׳ לפני עלי והלא לא משרת אלא לפני עלי. אלא מלמד שכל שירות ששרה לפני עלי רבו כילו שרת לפני שכינה. תני רבי ישמעאל ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכול לחם עם חתן משה לפני האלהים. וכי לפני האלהים אכלו׳ אלא מיכן שהמקבל פני חבירו כילו מקבל פני שכינה׳ רבי יעקב בר אחא ר׳ יסא בשם רבי יוחנן מאיכן מעברין כנגד השקוף עד אלפין אמה. אמר רבי יוסה לרבי יסא בר אחא לא מתסברא אלא כנגד הפגום אבל כבנגד העיר אפילו כמה. אמר ליה אוף אנא סבר כן. אמר ליה וכה חמית מימר פגום או נאמר הזן נו פגום׳ אמר רב נחמן עד ראשה דמדינתא מילתיה דרבי שמעון אמר כן דמר רבי שמעון בן יוחי יכול אני לעשות שיהו מהלכין מצור לצידון מטיברי׳ לציפורין על ידי מערות ועל ידי בורגסין. מהו ליתן פגום לפגום מילתא דרב שמעון בן לקיש אמרה כן נותנין פגום לפגום דמר רבי שמעון בן לקיש יכול אני לעשות שתהא בית מעון מתעברת עם טבריא ואת רואה את האיצטדין כילו היא מליאה בתים והקצרין נתון בתוך שבעים ושיריים לאצטדין ובית מעון נתון בתוך שבעים ושירים לקצרים ואין תמשח מן פיגמא לית נפשה דסיריקין בתוך שבע׳ ושיריים ואין תמשח מן פחורת׳ נפשה דסריקי׳ בתוך שבע׳ ושיריים. מהו ליתן עיבור לעיבור׳ מילהא דרבי שמעון בן יוחי אמרה כן נותנין עיבור לעיבור דמר רבי שמעון בן יוחי יכול אני לעשות שיהו מהלכין מצור לצידון מטיבריא לציפורין על ידי מערות ועל ידי בורגנין. כאן להילוך וכאן לעיבור׳ רבי אחא אמר אתפלגון רבי חייה רובה ובר קפרא חד אמר הדא דאת מר בעיר גדולה. אבל בעיר קטנה לא תהא התוספת יתירה על

העיקר · חורנה אמר בין גדולה בין קטנה די'ו אלפים · אמר רבי פינחס מעשה בתלמיד ותיק למד עיבורו בשלש שנים ומחצה לפני רבו ובא ועיבר את הגליל ולא הספיק לעבר את הדרום עד שנטרפה השעה · ר' בא רב יהודה בשם רב עיר שהיא בנויה כמין קשת אם יש בין זו לזו ארבעת אלפים חסר אחת מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה · ארבעה אלפים אין לו במקום עירובו אלא אלפים אמה · אמר רבי אחא סבר רבי שמואל אין יהן סנדלו' דבא הוא אתי ברא תנסי לון ואין יהן סנדלו' דבא הוא אתי ברא תנסי לון · מן כאן אתא ברא ומן כאן אתא ברא · מרוח אחת אסור משתי רוחות מותר · ר' בא בשם רב יהודה היתה עיר אחת גדולה ויש בה חריץ עמוק עשרה ורחב ארבעה את רואה אותו כילו מלא עפר וצרורות · ואם לאו את רואה אותו כמפולש · ר' בא אמי בר יחזקאל בשם רב עיר שהיא בנויה על שפת הנחל אם יש בינה לנחל ארבעה טפחים מודד מן החומה · שלש מודד משפת הנחל החיצונה ובלבד שלא יהא בנחל יותר משבעים ושיריים · מה נן קיימין אם במתלקטה עשרה טפחים בתוך שלש מודד משפת הנחל החיצונה אם מתוך ארבע מודד מן החומה · אלא אם כן אנן קיימין משלש ועד ארבע · רב אמר עיר שהיא בנויה אוהלים כל אחד ואחד מודד מאהלו · הוו שם שלשה צריפין ושלשה בורגנין מודד מן החיצון · התיב אסי והכתיב ויד תהיה לך מחוץ למחנה · האך הוו נפנין לחוץ · רבי חייה בריה דרבי שובתיי מקשי האך הוו יוצאין לבית מדרשו של משה · משה עשה להן שלשה צריפין ושלשה בורגנין · אמר רבי יוסה מכיון שהיו חונין ונוסעין על פי הדיבור כמי שהיו חונין לשעה · אמ' רבי יוסי בי רבי בון מכיון שהבטיחן הקב"ה שהוא מכניסן לארץ כמי שהוא לעולם · עליה אמר רבי אבין משה עשה להן שלשה צריפין ושלשה בורגנין · מרבעה ריבוע עולם כדי שיהא מערבה למערבו שלעולם ודרומה לדרומו של עולם · אמר ר' יוסה אם אין יודע לכוין את הרוחות צא ולמד מן התקופה במקום שהחמה זורחת באחד בתקופת תבת עד מקום שהיא זורחת באחד בתקופת טבת אילו פני מזרח · ממקום שהחמה שוקעת באחד בתקופת טבת עד מקום שהיא שוקעת באחד בתקופת תמוז אילו פני המערב · והשאר צפון ודרום · הדא הוא דכתיב הולך אל דרום וסובב אל צפון · הולך אל דרום ביום · וסובב אל צפון בלילה · סובב סובב הולך הרוח ועל סביבותיו שב הרוח אילו פני המזרח · והמערב ניחה בשילו ובבית העולמים · דמר רבי אחא בשם שמואל בר רב יצחק כמה יגעו נביאים הראשונים לעשות שער המזרח שתהא החמה מצמצמת בו באחד בתקופת טבת ובאחד בתקופת תמוז · שבעה שמות נקראו לו שער סור · שער היסוד · שער חריסית · שער איתון · שער התווך · שער חדש · שער העליון · שער סור ששם היו טמאים פורשין הדא הוא דכתיב סורו טמא קראו למו · שער היסוד ששם היו מייסדין את ההלכה · שער חריסית שהוא מכוון כנגד זריחת החמה · היך מה דאת אמ' האומר לחרס ולא יזרח · שער האיתון שהוא משמש כניסה ויציאה · שער התווך שהוא מוסד בין שני שערים · שער חדש ששם חידשו סופרים את ההלכה · שער העליון שהוא למעלה מעזרת ישראל החיל ועזרת הנשים · ומעלה יתירה היתה בבית העולמים ·

ובמדבר מי היה מכוין להן את הרוחות · אמר רבי אחא ארון היה מכוין להם את הרוחות הדא הוא דכתיב ונסעו הקהתים נושאי המקדש זה הארון · והקימו בני מררי את המשכן עד בואם · בני קהת שעליהן היה הארון נתון · כיצד היו ישראל מהלכין במדבר ר' חמא בר חנינה ורבי הושעיה חד אמ' כתיבה · וחרנה אמר כקורה · מאן דמר כתיבה כאשר יחנו כן יסעו · מאן דמר כקורה מאסף לכל המחנות לצבאותם · מאן דמר כקורה ומה מקיים כתיבה כאשר יחנו כן יסעו מה כחנייתן על פי הדיבור אף כנסיעתן על פי הדיבור · מאן דמר כתיבה מה מקיים כקורה מאסף לכל המחנות לצבאותם · לפי שהיה שבטו של דן מרובה באוכלוסין היה נוסע באחרונה וכל מי שהיה מאבד דבר היה מחזירו לו · הדא הוא דכתיב מאסף לכל המחנות לצבאותם · תני בשם ר' יודה אף זיזיה וכתליה היו נמדדין עמה · בעי רב הושעיה אויר חצר מהו שימדד עמה · נישמעינה מן הדא בית שנפרץ מרוח אחד נמדד עמה · משתי רוחות אין נמדד עמה · רבי אבין בשם רב יהודה כשניטלה קורתו אבל אם לא ניטלה קורתו נמדד עמה · אם כשניטלה קורתו לא כאויר חצר הוא תמן הוקף לבית דירה · ברם הכא לא הוקף לדירה · וכשהוא מודד לא יהא מודד מן האמצע מפני שהוא מפסיד אלא מן הקרנות ·

פיס' נותנין קרפף לעיר כו' · רב חונה בשם רבי מאיר ורבנין מקרא אחד דורשין · רבי מאיר דרש מקיר העיר מה תלמוד לומר וחוצה מיכן שנותנין קרפף לעיר · רבנין דורשין וחוצ' מה תלמוד לומ' מקיר העיר אלא מיכן שנותנין קרפף לעיר · הדא אמרה שנותנין קרפף לעיר · רבי יעקב בר אחא רבי אבונה רבי נחום בשם שמואל בר אבא סלקת מתניתא ·

פיס' וכן שלשה כפרים המשולשין כו' · שמואל אמר בעשרים שורה · בר קפרא אמר בעשרים צובה · הידנו אמצעי ניחא מאן דמר בעשרים שורה הדנו אמצעי · מאן דאמר בעשרים צובה היי דנו אמצעי · א"ר שמואל אחוי דר' ברכיה אין תמשח מן הדין הדנו אמצעי אין תמשח מן הדין הדנו אמצעי · רבי יעקב בר אחא רבי יוסא בשם רבי חנניה ובלבד שלא יהא האמצעי מופלג יותר מאלפים אמה · אמר יוסה קשייתה קומי רבי יעקב בר אחא תמנן אם יש בין שני החיצונים מאה וארבעים ואחת ושליש עשה האמצעי שלשתן להתיר שני החיצונים הוו שנים האמצעי מהו שידחק לכאן ולכאן מה צריכה לה בשהן שנים מהלכין אבל אם היה אחד מהלך נידחק לכאן ולכאן ·

פיס' אין מודדין אלא בחבל של חמשים אמה כו' · במה היא מידת התחום ארבעים חבלים לא פחות שהוא נמתח ונשבר · ולא יתר שהוא נקמט ומפסיד · אית תניי תני מודד בחבל של פשתן · ואית תניי תני בחבל של שלש לח · ואית תניי תני בחבל של ארבע אמות · אמ' ר' יושוע אין לך מידה של אמת אלא שלש אבל מה אעשה וכתיב בנביאים חבלים ופתיל פשתים בידו וקנה המידה · היה כמנו לנחל שבעים וחמש אמה · רבן אבודרין חד אמר מודד בחבל של חמשים אמה וחוזר לאחוריו עשרים וחמש אמה · וחרנה אמר מודד בחבל של חמשים אמה והשאר מודד בחבל של ארבע אמות · היה הנחל צר מלמעלן ורחב מלמטה עד חמשים אמה את רואה אותו כילו מלא עפר וצרורות · ואם לאו את רואה אותו כי מיתרפס ועולה מתרפס ויורד · היה הנחל מעוקם רבי חסדיי אמר מצופות ומשער בה בעיניו במישר וחוזר ועושה כן בהר · רבי אחא רבי חיננא רבי ירמיה בשם ר' שמואל בר רב יצחק והוא שההא מידה יוצאה בהר ארבעה טפחים כדי מקום · רבי יוסה רבי אבונה בשם רב יהודה רבי יודן מטי בה בשם רב העליון כנגד ראשו · והתחתון כנגד רגליו · כל עמא מודיי שמקדימין העליון כנגד ראשו והתחתון כנגד מתניו · כל עמא מודיי שמקדרין מה פליגין כנגד לבו רבי מאיר אומר מקדרין וחכמים אומרים אין מקדרין · ר' בא בשם רב יהודה רבי זעירא בשם מר עוקבן אין מקדרין אלא בחבל של חמשים אמה · רבי זעירא בשם רב חסדאי אין מקדרין אלא בהרים ולא במקום עגלה ערופה · ניחא כמאן דאמר אלף מגרש ואלפים תחום שבת · ברם כמאן דמר אלף אמה מגרש ואלפים שדות וכרמים כלום למדו לתחום שבת לא מתחום ערי הלוים · לעיקר אין מקדרין לטפילה מקדרין · ומניין שלא היו קוברין בתחום ערי הלוים · רבי אבהו בשם רבי יוסה בן חנינה ומגרשיהם יהיו לבהמתם ולכל חייתם · לחיים ניתנו לא ניתנו לקבורה ·

פיס' אין מודדין אלא מן המומחה כו' · ההדיוט שריבה אין שומעין לו · אמר רבי הושעיה הגיעוך סוף תחומי שבת שאינן מחוורין מדבר תורה · רבי מנא בעי ניחא אלפים אמה אינן מחוור · ארבעת אלפים אמה מחוור הוא · רבי שמעון בר כרסנא בשם רבי אחא אין לך מחוור מכולם אלא התחום שנים עשר מיל כמחנה ישראל :

פיס' עיר של יחיד שנעשית של רבים כו' · תני בשם רבי יודה אין מערבין אותה חציין · מחלפה שיטתיה דרבי יודה דתני רבי חייה כיצד מתירין רשות הרבים רבי יודה אומר לחי מיכן ולחי מיכן קורה מיכן וקורה מיכן · וחכמים אומרים לחי וקורה מיכן ועושה צורת פתח מיכן · והכא אמר הכין · לא על הדא איתאמרת אלא על הדא אפילו עיר גדולה כאנטוכיא ואין בה אלא דלת אחת בלבד מערבין עליה · תני בשם רבי יודה אין מערבין אותה חציין · א"ר יוסה הדא אמרה בני המבוי שנתנו קורתן על פתח המבוי אילו מותרין ואילו אסורין · נתנו אילו ואילו אילו ואלו אסורין · כיצד הוא עושה נותן את הקורה על פתח המבוי ומתיר את המבוי · חמשה מבואות פתוחות למבוי נתנו קורתן באמצע המבוי אילו מותרין ואילו אסורין · נתנו אילו ואילו אילו ואילו אסורין · כיצד הוא עושה נותן את הקורה על פתח המבוי ומתיר את המבוי · חד רבי פינחס סלק לרבא חזא בפתח דשקתא דגזוראי · אמר להן חלקתם עירובכם ·

אמר ליה רבי יודה בר שלום לחזוק בתים נעשית אלא אם כן עשה חוצה לה בעיר חדשה שביהודה כגון צנן וחדשה ומגדל גד שיש בה חמשה דיורין אפילו אנשים נשים וטף · אסי אמר ובלבד ישראל · רבי בא בר במל שמעון בר חייה בשם רב בפתוחין לתוכה · אמר רבי מנא מכיון שהן פתוחין לתוכ' נעשו כולן רשות אחת :

פיס' מי שהיה במזרח כו' · מן קשיי מקשי לה בר קפרא למזרח בנו ולמערב בנו ניחא אם יש ממנו ולביתו אלפים אמה ולעירובו יותר מיכן מותר לביתו ואסור לעירובו · לעירובו אלפים אמה ולביתו יותר מיכן מותר לעירובו ולביתו אסור :

פיס' אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה כו' · כני מתניתא אנשי עיר גדולה מהלכין את כל העיר קטנה אנשי העיר קטנה אינן מהלכין את כל עיר גדולה · כיצד לית כאן כיצד · עיר מהו שתעלה ממידת אלפיים · אמר רבי חזקיה רבי סימון בשם רבי יוחנן אין עיר עולה ממידת אלפיים · אמר רבי אלעזר עיר עולה ממידת אלפים · בראשונה היו בני טבריא מהלכין את כל חמתה ובני חמתה אינן מגיעין אלא עד הכיפה · ועכשיו בני חמתה ובני טבריא עיר אחת היא · אמר רבי ירמיה מעשה ברועה אחד זקן שבא ואמר לפני רבי זכור אני שהיו בני מגדל עולין לחמתה ומהלכין את כל חמתה ומגיעין לחצר החיצונה הסמוכה לגשר · והתיר רבי שיהו בני מגדל עולין לחמתה ומהלכין את כל חמתה ומגיעין לחצר החיצונה עד הגשר · ועוד התיר רבי שיהו בני גדר יורדין לחמתה ועולין לגדר ובני חמתה אינן עולין לגדר · אמר רבי מנא כמפני הרשויות · אמר רבי יוסי בי רבי בון לא מן הטעם הזה אלא בגין דתנינן אנשי

עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה ׳ ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה ׳ רבי יצחק בר נחמן בשם רבי חנינה מה פליגין. בשנתנו עירובן בפלטיא ׳ אבל אם נתנו עירובן בבתים אף רבי עקיבה מודה· רבי בא בריה דרבי פפי בעי היתה עיר שערבה ונתנו עירובן בפלטיא לא כמי שנתנו עירובן בבתים· עיר שחרבה רבי לעזר אומר מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה· שמואל אמר אין לו מקום עירובו אלא אלפים אמה· רבי בא בר כהנא רב חייה בר אשי בשם רב הנותן עירובו בדיר או בסהר מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה· ודיר וסהר לא כמי שחרבו בתים ודיורין׳ עיר חדשה מודד מן הבתים וישנה מודד מן החומה· אי זו היא חדשה ואי זו היא ישנה· רבי זעירא בשם רב חסדאי בנה בתים ואחר כך בנה חומה זו היא חדשה בנה חומה ואח׳ כך בנה בתים זו היא ישנה׳ רבי זעירא אמר בין זו ובין זו חדשה׳ ואי זו היא ישנה כל שהיו בה דיורין וחרבו׳ רבי זעירא כדעתיה דאיתפלגון בנה תשעה לשם קרפף ואחד לשם דייר אמר רבי לעזר ואפילו בנה את העשירי לשם דייר הרי הוא כדייר׳

פיס׳ אמר להן רבי עקיבה אי אתם מודין לי כו׳· רבי יעקב בר אחא בשם רבי אלעזר קל הוא הקונה שביתה בקרפף מן הנותן עירובו בקרפף· הקונה שביתה בקרפף מהלך את כולו וחוצה לו אלפים אמה׳ והנותן עירובו בקרפף אין לו מקום עירובו אלא אלפים אמה׳ רבי זעירא בעי אמר תקנה לי שביתה בקרפף׳ אמר רבי חנניה בריה דרבי הילל מחלוקת רבי מאיר ורבי יודא רבי מאיר אומר עיקר עירוב בכבר בנותן עירובו בקרפף אין לו מקום עירובו אלא אלפים אמה· רבי יודה אומר עיקר עירוב ברגליו באומר תקנה לי שביתה בקרפף מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה· גג המגדל נידון בעיר· גג המערה נידון בשדות׳ מה דיורין ממש או אפילו ראויה לדיורין׳ בין מה דמר רבי יצחק בר נחמן בשם רבי חנינה את רואה אותה כילו מליאה מים וטיט הדא אמרה אפילו ראויה לדיורין׳ אמר רבי יצחק כי רבי אלעזר הדא אמרה עיר שיש לה שני פתחים אם יש בין זה לזה ארבעת אלפי׳ אמה חסר אחת מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה· ארבעת אלפים אמה אין לו ממקום עירובו אלא אלפים אמה׳ אמר רבי בא אסברי רבי זעירא אין יתן סנדלוי הכא הוא אהא ברא ונסי לון· אין יתן סנדלוי הכא הוא אתי ברא ונסי לון· מה בין אתי ברא ומה בין אתי ברא ברוח אחת אסור משתי רוחות מותר׳ רבי אחא בשם רב חיננא אם היתה גגה של מערה ארבעת אלפים אמה מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה על גבי חומה דאפילו כבה מותר אם היה גגה של מערה ששת אלפים אמה מהלך את כולה וחוצה לה על ידי ניבריות אחרי הגגין מהן׳ רבי יוסה בשם רבי יעקב בר אחא רבי איניא בר פזי בשם רבי יהודה רבי אחא משי כה בשם שמואל אחורי הגגים מטלטלין בהן אפילו כור אפילו כוריים רבי מאיר אומר מטלטלין בהן עד בית סאתיים׳ אמר רבי יוסי כי רבי בון מילתיה דרב פליגא עלוי דתנינן תמן כל גגות העיר רשות אחת· שמואל אמר עד בית סאתים׳ רב אמר מטלטלין בהן אפילו כור ואפילו כוריים· היא אחורי הגגים· והיא אחורי הספינה:

חדרן עלך כיצד מעברין

הדר עם הנכרי בחצר או עם מי שאינו מודה בעירוב הרי זה אוסר עליו· רבי ליעזר בן יעקב אומר לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה·

ב׳ אמר רבן גמליאל מעשה בצדוקי אחד שהיה דר עמנו במבוי בירושלם אמ׳ לנו אבא מהרו והוציאו את כל הכלי׳ למבוי עד שלא יוציא ויאסר עליכם. רבי יהודה אומרו בלשון אחרת מהרו ועשו צרכיכם במבוי עד שלא יוציא ויאסור עליכם׳ ג׳ אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור מלהכניס ולהוציא לו ולכם ושלהם מותרין לו ולהן· נתנו לו רשותן הוא מות׳ והן אסורין· היו שנים אוסרין זה על זה שאחד נותן רשות ונוטל רשות ושנים נותנין רשות ואינן נוטלין רשות׳ ד׳ מאימתי נותנין רשות בית שמאי אומרים מבעוד יום ובית הלל אומרים משתחשך. מי שנתן רשותו והוציא בין שוגג בין מזיד הרי זה אוסר עליו דברי רבי מאיר׳ רבי יהודה אומר מזיד אוסר שוגג אינו אוסר· ה׳ בעל הבית שהיה שותף לשכנים לזה ביין ולזה ביין אינן צריכין לערב׳ לזה ביין ולזה בשמן צריכין לערב׳ רבי שמעון אומר אחד זה ואחד זה אינן צריכין לערב׳

ו׳ חמש חבורות ששבתו בטריקלין אחד בית שמאי אומרים עירוב לכל חבורה וחבורה· ובית הלל אומרים עירוב אחד לכולן· ומודין שאם מקצתן שרויין בחדרים או בעליות שהן צריכין עירוב לכל חבורה וחבורה·

האחין השותפין שהיו אוכלין על שולחן אביהן וישנין בבתיהן צריכין עירוב לכל אחד ואחד לפיכך אם שכח אחד מהן ולא עירב ביטל רשותו אימתי בזמן שמוליכין את עירובן למקום אחד· אבל אם היה עירוב בא אצלן או שאין עמהן דיורין בחצר אינן צריכין לערב׳ ח׳

חמש חצירות פתוחות זו לזו ופתוחות למבוי עירבו בחצירות ולא נשתתפו במבוי מותרין בחצירות ואסורין במבוי ואם נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן׳ עירבו בחצירות ונשתתפו במבוי שכח אחד מבני החצר ולא עירב מותרין כאן וכאן · מבני המבוי ולא נשתתף מותרין בחצירות ואסורין במבוי שהמבוי לחצירות כחצר לבתים· ט׳ שתי חצירות זו לפנים מזו עירבה הפנימית ולא עירבה החיצונה הפנימית מותרת והחיצונה אסורה· החיצונה ולא הפנימית שתיהן אסורות· עירבה זו לעצמה וזו לעצמה· זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה׳ רבי עקיבה אוסר את החיצונה שדריסת הרגל אוסרתה· וחכמים אומרים אין דריסת הרגל אוסרת· י׳ שכח אחד מן החיצונה ולא עירב הפנימית מותרת והחיצונה אסורה· מן הפנימית ולא עירב שתיהם אסורות׳ נתנו את עירובן למקום אחד שכח אחד בין מן הפנימית בין מן החיצונה ולא עירב שתיהן אסורות׳ ואם היו של יחידים אינן צריכין לערב:

סליק פירקא

הדר עם הנכרי בחצר כו׳׳ חצר של נכרי כדיר וסהר של בהמה· מתיבין רבנין לרבי אליעזר בן יעקב אילו ישראל ובהמה שהיו דרים בחצר שמא אין הבהמה אוסרת· כשם שהבהמה אוסרת כך הגוי אוסר· מתיב רבי אליעזר בן יעקב לרבנין אילו ישראל ובהמה שהיו דרין בחצר מה הבהמה אוסרת׳ כשם שאין הבהמה אוסרת כך הגוי אינו אוסר׳ רבי יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן בן נורי׳ רבי הושעיה בעי מה צריכה בהדא דתני רבי אליעזר בן יעקב אומר ברם כרבנין חלוקין על רבי יוחנן בן נורי:

פיס׳ אמר רבן גמליאל מעשה בצדוקי אחד כו׳׳ רבי אחא רבי חיננא בשם כהנא אין הלכה כרבי יהודה דלא כן מה אנן אמרין רבי יודא וחכמים והא הלכה כרבי יודא אלא בגין דמר רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי הלכה בדברי מי שהוא מיקל בהלכות עירובין ומדרבי יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי יוחנן בן נורי וקשיינן עלה לא כן אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי יהושע בן לוי הלכה כדברי מי שמקל בהלכות עירובין ולא כן אמר רבי יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי הלכ׳ כר׳ יוחנן בן נורי· וקשיינן עלה סברין מימר ביחיד אצל יחיד אבל יחיד אצל חכמים לא· אתא רבי יעקב בר אחא רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי יוחנן בן נורי ואפילו חכמים חלוקין עליו· וכא הוא הלכה כרבי יודה אפילו חכמים חולקין עליו: רבי ירמיה בשם רב חצר שיש לה שני פתחים וישראל וגוי דרין בתוכה׳ בישראל את מהלך אחר הרגיל ובגוי את מהלך אחר שאינו רגיל· היה ישראל מיכן וישראל מיכן וגוי באמצע אחד ישראל ואחד גוי הולכין אחר הרגיל· ביטל רשותו הרגיל נעשה שאינו רגיל רגיל· השכיר רשותו הרגיל נעשה שאינו רגיל רגיל׳ עירב שאינו רגיל לא התיר הרגיל· גר תושב ועבד תושב משומד בגילוי פני׳ הרי הוא כגוי לכל דבר· אית תניי תני הקוסטור אוסר מיד ואכסנייא לאחר שלשים׳

אית תניי תני הקוסטור אוסר לאחר שלשים ואכסנייא אינה אוסרת לעולם:

מאן דמר הקוסטור אוסר מיד ברגיל· ואכסנייא לאחר שלשים בשאינו רגיל· ומאן דמר הקוסטור אוסר לאחר שלשים באילין דעיילין ברשות· ואכסנייא אינה אוסרת לעולם באילין דעיילין דלא ברשות· רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר ביטול רשות כימהן· רבי מאיר אומר יש לו ביטול רשות׳ ורבנין אמרין אין לו ביטול רשות· רבי מאיר אומר יש לו ביטול רשות ואת אמר מהרו· אף על גב דרבי מאיר אומר יש לו ביטול רשות מודה הוא שזכו במבוי תחילה· ותני כן מפני שהוא מבטל רשותו כישראל דברי רבי מאיר בין שוגג בין מזיד הרי זה אוסר׳ כיני מתניתא אינו אוסר· רבי אחא בשם רבי חיננא כל עמא מודיי שיש לו ביטול רשות׳ מה פליגין לחזור בו· רבי מאיר אומר מבטל רשותו וחוזר בו· ורבנין אומרי׳ מבטל רשותו ואינו חוזר בו· רבי מאיר אומר מבטל רשותו וחוזר בו ואת אמר מהרו׳ אף על גב דרבי מאיר אומר מבטל רשותו וחוזר בו מודה הוא שזכו במבוי תחילה· ותני כן· מפני שהוא מבטל רשותו כישראל דברי ר׳ מאיר בין שוגג בין מזיד הרי זה אוס׳׳ כיני מתניתא אינו אוסר:

פיס׳ אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב כו׳׳ שלהם מותרין לו ולהם שביטל רשותו· מהו שהחזור חלילה· תלמידי דרב בשם רב חזרת חלילה׳ שמואל אמר אין חוזרת חלילה׳ מתניתא פליגא על שמואל שלה׳ מותרין לו ולהם שביטל רשותו· והתנינן נתנו לו רשותן הוא מות׳ והן אסורין פתר לה לצדדין היא מתני׳ תני אחד שלא עירב

נותן רשות לשנים שעירבו ואין שנים שעירבו נותנין רשות לאחד שלא עירב ולא שנים שעירבו נותנין רשות לשנים שלא עירבו · ולא שנים שלא עירבו נותנין רשות לשנים שעירבו · ואין שנים שלא עירבו נותנין רשות לשנים שלא עירבו · הכל נותנין רשות ונוטלין רשות חוץ משנים שלא עירבו שהן נותנין רשות ואינן נוטלין רשות · רב חסדאי אמר עשרה ישראל שהיו דרין בבית אחד כל אחד ואחד צריך לבטל רשותו · אמר רבי יסא עשרה גרים שהיו דרין בבית אחד כל אחד ואחד צריך להשכיר רשותו · אמר ר׳ בא מעשה באשה של פרסי אחד שחשכירה חצר שלה שלא כדעת בעלה · אתא קומי ר׳ שמואל ושרא · סברין מימר אפילו שבשו ולקטו · הלכה ישראל מבטל והגוי משכיר · ובטל הוא והגוי · חזר והוא בו · מעתה אפילו משכיר חזר והוא בו · מכן והילך בגזל הוא משתמש · עד איכן ייבא כיי דמר רבי יסא בשם רבי מנא בר הנחום ר׳ אבהו בשם רבי יוחנן אין קרקע נקנה בפחות משוה פרוטה · מילתיה דרבי יעקב בר אחא אמר אפילו באגוז אפילו בתמרה · ר׳ יעקב בר אחא בר הוה נפק לאכסניא אין הוה משכח מיעבד הקנה הוה עבד ואין לא מבזיז מני יהב חושר׳ הבא סנדלא הבא · דייסקיא הבא · אמר ר׳ מתניא הדא דתימר בשהיה פונדקי גוי · אבל אם היה פונדקי ישראל אינו חשוד לטלטל · פיס׳ מאימתי נותנין רשות בית שמאי אומרים כו׳ · מאימתי נותנין רשות כן היא מתניתא · מאימתי מבטלין רשות בית שמאי אומרים מבעוד יום ובית הלל אומרים משתחשך · כיני מתניתא בית הלל אומרים משתחשך · דל כן היא מתניתא מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל · מי שנתן רשותו והוציא · כיני מתניתא מי שביטל רשותו והוציא בין שוגג בין מזיד הרי זה אוסר · כיני מתניתא אינו אוסר · הני שנים שהיו שותפין בחצר ומת אחד מהן ונפל הבית ירושה לאחד מן השוק עד שלא חשיכה הרי זה אוסר משחשיכה אינו אוסר · רבי אחא בשם רבי חיננא דבית שמאי היא דבית שמאי אומרים אין מבטלין רשות משתחשך · ובית הלל אומרים מבטלין רשות משתחשך · אמר רבי יוסה בי רבי בון מבין שמת אין ביטול רשות גדול מזה · הרי שהיה לאחד מן השוק בית עמהן בחצר ומת ונפל הבית ירושה לאחד מהן עד שלא חשיכה הרי זה אוסר · משחשיכה אינו אוסר · עוד היא דבית שמאי · דבית שמאי אומרים אין מבטלין רשות משתחשך · ובית הלל אומרים מבטלין רשות משתחשך · כהן לבטל רשות משתחשך · רבי חייה רבי יסא רבי אימא סלקון לחמתה דגדר שאלון לרבי חמא בר יוסף ושרא · שמעין רבי יוחנן ומר יפה עשיתם · שמע ר״ש בן לקיש ומר לא עשיתם יפה · מהפליגין · ר׳ זעירא אמר לא פליגין · מאן דמר יפה עשיתם ששכרתם · ומאן דמר לא עשיתם יפה שטלטלתם · רבי בא אמר פליגי מאן דמר יפה עשיתם ששכרתם ושטלטלת׳ · מאן דמר לא עשיתם יפה לא ששכרתם ולא שטלטלתם · רבי בא בעי אף לענין מחיצות כן · הדך עובדא הוו שנים ועירבו עירוב אחד ובא הגוי והוסיף כבר נכנסה שבת באיסור · הוו שלשה ועירבו שני עירובין ובא הגוי ופתח כבר נכנסה שבת בהיתר · חזיליה דרבי בא מן הדא כל שבת שנכנסה בהיתר מותר · באיסור אסור חוץ מן המבטל רשות · ומאן דאמר חוץ מן המבטל ומן המשכיר ·

מהו לשכור רשות מן הפונדקי רבי חיננא ורבי יונתן סלקון לחמתה דגדר אמרין נמתין עד שיבאו זקני הדרום לכאן · אתא רבי נתן דרומה ושאלון ליה ושרא · שמע רבי שמעון בן לקיש ואמר מאחר שהגוי בא ומרציאני לא עשינו כלום · שמעון בר בא אמר רבי יוחנן בעי מעתה אין כותינו שלנו · רבי יוסי בי רבי סימון בשם רבי ביתוס אין כותינו שלנו לדור עמנו הא לצאת אין מוציאין אותנו · ובפונדק מוציאין אותנו · פיס׳ בעל הבית שהיה שותף לשכנים כו׳ · רבי בא בשם רבי יהודה בדרך הארץ שנו · לזה ביין ולזה ביין הואיל ואינו מקפיד על תערובתו אין צריך לערב · לזה ביין ולזה בשמן הואיל והוא מקפיד על תערובתו צריך לערב · ר׳ בא בר מנא רב חייה בר אשי בשם רב בנתונים בכלי אחד היא מתניתא · אמר רבי זריקן טעמא דרבי שמעון שכן דרכן לשתותן אניגרון · תני רבי אלעזר בן תדאי אומר בין כך ובין כך אסורין עד שיערבו · רבי אחא בשם רב הלכה כרבי אלעזר בן תדאי · רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא אתיא דרבי אלעזר בן תדאי כרבי מאיר · היידן ר׳ מאיר · אמר רבי מנא רבי מאיר דו אמר על ידי עירוב על ידי שיתוף · אמר רבי יוסה בי רבי בון רבי מאיר דו אמר שאין מערבין לאדם אלא לדעתו · על דעתיה דרבי מנא כרבי זעירא · על דעתיה דרב בר׳ מאיר · ר׳ זעירא בשם רבי יוחנן בעירובין ובתענית ציבור נהגו הכל כרבי מאיר · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אף במגילת אסתר נהגו הכל כרבי מאיר · פיס׳ חמש חבורות ששבתו בטריקלין כו׳ · טריקלין לפניהם כחצר של בתים · היו שם פפיליונות כמי שהן בתים · מהנן קיימין אם כשהיו פפיליונות מגיעות עד הקורות · כל עמא מודיי שהן מערבין עירוב לכל חבורה וחבורה אין שם פפיליונות מגיעות עד הקורות כל עמא מודיי שמערבין עירוב אחד לכולן · אלא כן אנן קיימין כשהיו פפיליונות גבוהות עשרה · שוין שאם היו שותפין בעיסה ובתבשיל שהן מערבין עירוב אחד לכולן · רבי שיין בעי מעתה אפילו מקצתן שרויין בחדרים או בעליות · רבי בא בשם רב יהודה שני בתים זה לפנים מזה עירב הפנימי אין החיצון צריך לערב · עירב החיצון והפנימי צריך לערב · אמר רבי פינחס אף במצרים חלוקין נתן על הפנימי צריך ליתן על החיצון · נתן על החיצון אינו צריך ליתן על הפנימי · רבי יעקב בר אחא רבי אבהו בשם רבי יהושע בן לוי אפילו לא עירב הפנימי אין החיצון צריך לערב · למה נעשה בית שער · מילתיה אמרה אין בית שער ליחיד · מילתיה דרב אמרה יש בית שער ליחיד דמר רבי בא בר יהודה בשם רב הדא דתימר בבית שער של יחיד אבל בבית שער של רבים הרי זה עירוב והדר שם הרי זה אוסר עליו · רבי בא בשם רב יהודה בשני בני אדם אחד שיש לו רשות ואחד שאין לו רשות · עירב זה שיש לו רשות התיר זה שאין לו רשות · עירב זה שאין לו רשות לא התיר זה שיש לו רשות :

פיס׳ האחין השותפין שהיו אוכלין על שולחן אביהן כו׳ · עיקר דירה איכן היא · רבי יוסה אמר אתפלגון רב ושמואל חד אמר במקום פיתן · וחד אמר במקום שינה · ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא · מן מה דתני שמואל לבעלה מעשרה שבות הוי דו אמר במקום פיתן · מתניתא פליגא על שמואל האחים שהיו אוכלין כו׳ · רב חייה בר אשי בשם רב במקבלי פרס מאביהן היא מתניתא · מכל מקום אינן שותפין במה שהן אוכלין · אמר רבי בא אסברי רבי שמואל שאין אביהן זוכה להן אלא במה שהן אוכלין בלבד · מעתה אפילו אין עירב בא אצלן עשו אותו כבית שמניחין בו את העירוב · שמואל אמר היא ובניו ובני ביתו מערבין בכבר אחד · מה ופליג · הכן הוא אמר במקום פיתן · והכא אמר הכין · פתר לה כשהיו שנים שותפין בו · ותייא כיי דמר רבי אחא בר זעירא מערבין בחצי כבר · והתנינן אפילו מאפה סאה והיא פרוסה אין מערבין בה ותימר הכין · פתר לה כשהיו שנים שותפין בו׳ · בית שמניחין בו את העירוב · רבי יעקב בר אחא דבבית אימה · אמר רבי יסא לרבי אבהו תני לה והתנא לה בית שמאי אוסרין ובית הלל מתירין · רבי המנונא אמר בית שמניחין בו את העירוב אינו צריך כלום · רבי חסדאי אמר נעשה כשותף · אמר ליה אמר רבי המנונא מיליהון דרבנין לא שבקין לך · דאיתפלגון בבני שצידו אחד גוי וצידו אחד ישראל רב חונה בשם רב אמר עירבו דרך פתחים הגוי אוסר עליהן · אבא בר חונה בשם רבי יוחנן אפילו עירבו דרך החלונות אין הגוי אוסר עליהן · אין תימר כשותף הוא ייסר · רבי יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי יוחנן בני הבבוי שנתנו עירובן בשני מקומות אם בכלי מקום הרי זה מותר · אם כשביל לחלוק עירובן אסור · רבי יוסה מיקל לה הוא דאמרה עיגול הוא דרב ·

רבי יוסי בי רבי בון מברך עלוי בלילי שוכתא לומר שנעשה בו מצוה · תמן תנינן מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום · אמר רבי אבון כדיור ישן היא מתניתא : פיס׳ חמש חצירות פתוחות זו לזו כו׳ · ואסורין במבוי שהמבוי לחצירות כחצר לבתים מפני שהן פתוחות זו לזו ופתוחות למבוי · אבל אם היו פתוחות זו לזו ואינן פתוחות למבוי אפילו עירבו אסורות · אמר רבי יסא דרבי עקיבה היא · דרבי עקיבה אמר דריסת הרגל אוסרת · עירבו בחצירות ולא נשתתפו במבוי מתניתא דרבי מאיר דרבי מאיר אמר על ידי עירוב ועל ידי שיתוף נהגו הכל כרבי מאיר · רבי זעירא בשם רבי יוחנן אף במגילת אסתר נהגו הכל כרבי מאיר · בעירובין ובתענית ציבור נהגו הכל כרבי מאיר · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן ובשם רבי אלעזר אף על גב דרבי מאיר אמר יש לו ביטול רשות מודה שאם שכח אחד מהן ולא עירב שהוא נסמך על שיתופו · מאן אית ליה על ידי עירוב ועל ידי שיתוף לא רבי מאיר דר׳ מאיר אמר על ידי עירוב ועל ידי שיתוף אמר ליה מה את משכח עלייה׳ הלכות עירובין · רבי אחא רבי אילא ייבא כחד מינהון דחד מינהון אמר שמא ילך לחצר שאינה צריכה שיתוף · אי זו היא חצר שאינה צריכה שיתוף זו חצר רגלית והוא רואה אותן מערבין ולא משתתפין · אף הוא סבור לומר שמא עירוב מועיל בלא שיתוף ואין עירוב מועיל בלא שיתוף · וחרנה אמר שמא ילך לחצר שכבר שיתף והוא רואה אותן מערבין ולא משתתפין אף הוא לא מערב ולא משתתף · פשיטא מערבין בחצירות ומשתתפין במבוי : מערבין בחצירות אם רצו להשתתף במבוי אינן משתתפין · ואם נשתתפו במבוי אם רצו לערב מערבין · ותני מערבין ומשתתפין באחת דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים מערבין בחצירות או משתתפין במבוי · אם מערבין בחצירות מותרין בחצירות ואוסרין במבוי · ואם נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן · אמר להן אף אתם משכחין עלינו הלכות עירובין שהמבוי לחצירות כחצר לבתים · כמה חצירות יהו במבוי רב ושמואל תריהון אמרין אין פחות משתים · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אפילו חצר מיכן ובית מיכן בית מיכן וחנות מיכן · רב נחמן בר יעקב בעי מבוי אין פחות משני חצירות · חצר אין פחות משני בתים · מבוי שארכו ורחבו שוה אינו ניתר בלחי וקורה אלא בפסים כחצר · שמואל שאל לרב כמה יהא ארכו יותר על רחבו והוא אמר ליה כל שהוא הכן דרייא דארעא דישראל ברבען · אמר רבי יוסה עד דאנא תמן שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל הפריש שקלו ומת ·

אמר ליה יפלו לנדבה · מותר עשירית האיפה שלו · רבי יוחנן אמר יוליכם לים המלח · רבי לעזר אמר יפלו לנדבה · בעון קומי מהו לבטל

רשות

דשוה כחצר לחצר · אמר לך מבטלין רשות מחצר לחצר · בעון קומי רבי יסא היך מה דאת מר המן בכלים ששכחו בחצר מטלטלין אותן בחצ' · ודכוותה כלים ששכחו במבוי מטלטלין אותן במבוי ובשבת שואלין לה ולא אגיבון דלא רבי יסא אמר אלא כל מלא יכלא כאתרה כך דאתון לערובין · אמר לון בשם רבי יוחנן כלים ששכחו במבוי מטלטלין אותן במבוי · רב אמר אין מטלטלין אותן אלא בארבע אמות · אמר רבי יוסה בי רבי בון רב בדעתיה ורבי יוחנן בדעתיה · רבי יוחנן דו אמר קורה מתרת בלא שיתוף הוי דו אמר מטלטלין בכל המבוי · רב דו אמר אין קורה מתרת בלא שיתוף · הוי דו אמר אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות · על דעתיה דרבי יוחנן לאי זה דבר משתתף בכל המבוי · אמר רבי יוסה בי רבי בון כדי לעשות כל הרשויות כאחת · פשיטא נסמכין על שיתופי המבוי · מהו ליסמך על שיתופי חצירות · רבי יעקב בר אחא ורבי זעירא תריהון חד בשם מר עוקבן וחד בשם רב נחמן בר יהודה נסמכין על שיתופי חצירות בשבת הראשונה מדוחק · רבי יוסה בי רבי בון בשם רב יהודה כגון אבשי בר דליה שאינן מקפידין על פרושתן · רבי בא בשם רב יהודה ואפילו לא כגון אבשי בר דליה שאין מקפידין על פרושתן · תני מעשה שהיו מסובין באויר חצר וקדשה עליהן השבת אתא עובדא קומי שמואל ואמ' מבין שהחילו בתבשיל מבעוד יום מותר · הדא אמרה ואפילו מסובין באויר חצר · הדא אמרה אפילו לא עירבו · הדא אמרה ואפילו לא כיונו · הדא אמרה שאין שתי רשויות משתמשות ברשות אחת · הדא אמרה נסמכין על שיתופי חצירות בשבת הראשונה בדוחק · פשיטא עירוב צריך בית · שיתוף מהו שיהא צריך בית · מילתיה דרב אמרה עירוב צריך בית · מילתיה דשמואל אמר שיתוף צריך בית · מתניתא דשמואל פליגא עלוי שיתוף נותנו בבית שער · רבי בון בר חייה רבי אבהו בשם רבי יוחנן נותנו בין באויר חצר בין באויר מבוי · פיס' שתי חצירות זו לפנים מזו כו' · א"ר יוסה דרבי עקיבה היא דרבי עקיבה אמר דריסת הרגל אוסרת · אמר רבי לא בשם רבי ינאי דריסת הרגל אוסרה ואוסרת ·

פיס' שכח אחד מן החיצונה כו' · שכח אחד מן החיצונה ולא עירב החיצונה אסורה שלא עירבה · והפנימית אסורה שנתנו עירובן במקום אסור · שכח אחד מן הפנימית ולא עירב הפנימית אסורה שלא עירבה והחיצונ' אסורה שנתנו עירובן במקום אסור שדריסת הרגל אוסרת · שכח אחד מן החיצונה ולא עירב ניחא החיצונה אסורה שלא עירבה · הפנימית למה מפני שנתנו עירובן במקום אסור · הרי לא נתנו עירובן במקום אסור אלא שדריסת הרגל אוסרת הרי אין כאן דריסת הרגל אוסרת · אמר רבי יסא מבין שנתנו במקום אחד נעשו כולן רשות אחת · רב חונה בשם רב אין תורת חצר לגוי · אין תורת דקה לגוי · אין תורת חצר לגוי שאם היה שרוי בעליונה את מורידו לסוד · אין תורת דקה לגוי שאם היה שרוי בפנימית את מוציאו לסוד · רבי לא בשם רבי אלעזר יש תורת חצר לגוי שאם היו ישראל וגוי דרים בפנימית לעולם אינו אוסר עד שיהו שניהן ישראל · רבי בא בשם רב יהודה מי שיש לו דקה לפנים מביתו גבוה עשרה טפחים בישראל אינו אוסר ובגוי אוסר · מחלפא שיטתיה דרבי בא תמן אמר רבי בא רב יהודה בשם שמואל כותל שהקיפוהו סולמו' מכן ומכן מערבין שנים ואין מערבין אחד · אמר רבי יוסי בי רבי בון תמן על ידי סולמות הן נידונין כפתחים · ברם הכא דרך העליונים לירד למטן אין דרך התחתונים לעלות למעלן:

הדרן עלך הדר עם הנכרי

חלון שבין שתי חצירות ארבעה על ארבעה בתוך עשרה מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד · פחות מארבעה על ארבעה או למעלה מעשרה מערבין שנים ואין מערבין אחד · ב' כותל שבין שתי חצירות גבוה עשרה ורחב ארבעה מערבין שנים ואין מערבין אחד · היו בראשו פירות אילו עולין מכן ואוכלין ואילו עולין מכן ואוכלין ובלבד שלא יורידו למטן · נפרץ הכותל עד עשר אמות מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד מפני שהוא כפתח יותר מכן מערבין אחד ואין מערבין שנים · ג' חריץ שבין שתי חצירות עמוק עשרה ורחב ארבעה מערבין שנים ואין מערבין אחד אפילו מלא קש או תבן · מלא עפר או צרורות מערבין אחד ואין מערבין שנים · ד' נתן עליו נסר כל שהוא רחב ארבעה טפחים · וכן שתי כצוצריות זו כנגד זו מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד פחות מכן מערבין שנים ואין מערבין אחד ·

ה' מתבן שבין שתי חצירות גבוה עשרה טפחים מערבין שנים ואין מערבין אחד אילו מאכילין מכן ואילו מאכילין מכן · נתמעט התבן מעשרה טפחים מערבין אחד ואין מערבין שנים · ו' כיצד משתתפין במבוי מניח את החבית ואומר הרי זו לכל בני המבוי ומזכה להן על ידי בנו ובתו הגדולים ועל ידי עבדו ושפחתו העברים ועל ידי אשתו · אבל אינו מזכה לא על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים מפני שידן כידו · ז' נתמעט האוכל מוסיף ומזכה ואינו צריך להודיע ניתוספו עליהן מוסיף ומזכה וצריך להודיע · ח' כמה הוא שיעורו בזמן שהן מרובין מזון שתי סעודות לכולן · ובזמן שהן מועטין כגרוגרת לכל אחד ואחד · ט' אמ' רבי יוסי במה דברים אמורים בתחילת העירוב אבל בשירי העירוב כל שהוא · לא אמרו לערב בחצירות אלא כדי שלא לשכח את התינוקות · י' בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים וכן המלח דברי רבי אליעזר · רבי יהושע אומר ככר הוא עירוב · אפילו מאפה סאה והוא פרוסה אין מערבין בה · ככר כאיסר והוא שלם מערבין בו · י"א

נותן אדם מעה לחנוני או לנחתום כדי שיזכה לו בעירוב דברי רבי אליעזר · וחכמים אומרים לא זכו לו מעותיו · ומודין בשאר כל אדם שזכו לו מעותיו שאין מערבין לאדם אלא לדעתו · א"ר יהודה במה דברי' אמורי' בעירובי התחומין אבל בעירובי החצירות מערבין לדעתו ושלא לדעתו לפי שזכין לו לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו:

סליק פירקא

חלון שבין שתי חצירות כו' · הסריגים ממעטין בה לענין שבת · אבל לענין חזקות אין ממעטין בה · קש ותבן אין ממעטין בה · עפר וצרורות ממעטין בה · אמר רבי יוסה בי רבי בון עלו בה עשבים אין ממעטין בה · בעון קומי רבי אבא היך מה דאת אמר בחלון שבין שתי חצירות · ודכוותה בחלון שבין שני בתים · אמר לון אין · ודכוותה בחלון שבין שני גגים · אמר לון אין · מהו לערב דרך לולים · אמר רבי אב מרי כמחלוקת רב ושמואל דתנינן תמן כל גגות העיר רשות אחת · שמואל אמר עד בית סאתים · רב אמר מטלטלין בהן אפילו כור אפילו כוריים · לא סוף דבר כל ארבעה על ארבעה בתוך עשרה אלא אפילו מקצת ארבעה בתוך עשרה כמי שכל ארבעה על ארבעה בתוך עשרה · היתה הקף תשעים וששה טפחים אפילו כל שהוא בתוך עשרה כמי שכל ארבעה על ארבעה בתוך עשרה · היתה עגולה והיה בו היקף תשעים כו' · מהו למעט בכלים · רבי חייה בר אשי אמר ממעטין בכלים · רבי יונה רבי יצחק בר טבליי אמר רבי יוחנן אין ממעטין בכלים · תמן אמרי כמחלוקת רבי חייה רבה ורבי ישמעאל בי רבי יוסי חד אמר אסור וחד אמר מותר · מאן דמר אסור שמא ישכח ויטלטלנו · הורי רבי יוחנן כד מריה למיכבוש עלוי כוף · תני בכל ממעטין באבנים ובלבינים ובסולם צורי ובסולם מצרי והוא שקבעו ·

רבי בא בשם רב יהודה ואפילו לא קבעו · והא תני והוא שקבעו רבי בא והוא שיחדו לכן · הורי רבי לא כדין תנייה והוא שקבעו · רבי יונה רבי יוסה תריהון חד בשם מר עוקבן וחד בשם רב נחמן בר יעקב צריך שיהא בין שליבה לשליבה פחות משלש' צריך שיהא בו רוחב ארבעה טפחים והעמודין משלימין לארבעה · יסא אמר גופה שהדריגו ממעט · מכל מקום אין העמודין משלימין לעשרה נעשית כשליבה עבה · רבי יסא בשם רבי בון בר כהנא צריך שיהא מטוך מן הכותל ארבעה טפחים כדי מקום · ר' חזקיה בשם רבי בון בר כהנא אותה שליבה שהיא ממעטת את העשרה צריכה שתהא מסוכה מן הכותל ארבעה טפחים כדי מקום · רבי יעקב דרומיא בעי הביא דופן של שבעה טפחים ומחצה והגביהו מן הארץ פחות משלשה מהו · תמן את אמר כל הפחות משלשה כסתום · וכא את אמר כ' הפחות מארבעה כסתום · אין את בעי מקשיא הבין קשי' הביא דופן של ארבעה טפחים וכל שהוא והגביהו מן הארץ שני טפחים חסר כל שהוא · ייבא כיי דמר רבי יוחנן העומד והחלל מצטרפין לארבע' והוא שיהא העומד רבה על החלל · פיס' כותל שבין שתי חצירות כו' · ולמה לי רחב ארבעת ואפילו אינו רחב ארבעה · בגין מתניתא הדא דבתרה אילו עולין מכן ואוכלין ואילו עולין מכן ואוכלין · לא היה רחב ארבעה · רבי בא בשם רב אסור לכאן ולכאן · רבי זעירא בשם רב מותר לכאן ולכאן · מחלפא שיטתיה דרבי בא · תמן אמר רבי בא רב יהודה בשם שמואל זרקה ונחה על ראשי מחיצות חייב · וכא אמר הכין · תמן את רואה אותה כילו מליאה עפר וצרורות · והבא מה אית לך תדע לך דמר רבי אחא רבי חיננא בשם רבי יוחנן זיזין וכתלים שהן גבוהין עשרה ורחבין ארבעה מותר לכאן ומותר לכאן ובלבד שלא יחליף · רבי יוחנן בעי מחלפה שיטתיה דרבי בא · תמן אמר רבי בא רב יהודה בשם שמואל זרקה ונחה על ראשי המחיצות חייב · והכא הוא אמר הכין · היך מה דאת אמר תמן את רואה אותה כילו מליאה עפר וצרורות · אוף הכא כן · שמענו מחיצות ברשות היחיד · שמענו מחיצות ברשות הרבים · רבי בא רב יהודה בשם שמואל כותל שהקיפוהו סולמו' מכן ומכן מערבין שני' ואין מערבין אחד · אמר רבי יוסי בי רבי בון מבין שלא ניתנו נעשו כפתחים · תני כל כובשי כבשים עולה אמה וכונס שליש חוץ מכיבושו של מזבח שהוא כמתלקט עשרה טפחים בתוך שלש ושליש אצבע · שהמזבח עשר אמות וכיבושו שלשים ושתים עשרה בסטוה על פני כל הכותל ויש בו רוחב ארבעה טפחים מערבין

שנים ואין מערבין אחד · ארבע אמות מערבין אחד ואין מערבין שנים · הדא דאת אמר בגדולה · אבל בקטנה ברובה · אי זו היא גדולה ואי זו היא קטנה כל שרובה יותר מעשר כעשר · הא פחות מעשר ברובה · הדא דאת אמר באמצע אבל מן הצד לא בדא · וזה דינו צד וזה דינו אמצע · נימר אם יש שם עומד ארבעה הוינו אמצע · אם לאו הוינו צד : פיס׳ הא תבן לבטלו לא ביטל · מתניתא דלא דרבי יוסי · דרבי יוסי אמר תבן וביטלו מבוטל · רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חסורא דברי הכל היא · ומה דמר רבי יוסי כשבללו בעפר · יש תבן שהוא כעפר ועפר שהוא כתבן · תבן שאין עתיד לפנותו הרי הוא כעפר · ועפר שעתיד לפנותו הרי הוא כתבן · דבית רבי ינאי אמרי חיפהו מחצליות ביטל · איתא חמי מילהו מחצליות לא ביטל · חיפהו מחצליות ביטל · מילהו חריות צריכה · רבי זריקן רבי אמי בשם ריש לקיש ואפילו רוק · פיס׳ אית תני מערבין שנים ואין מערבין אחד · אית תני מערבין אחד ואין מערבין שנים · מאן דמר מערבין שנים ואין מערבין אחד פחות מיכן בנסר · מאן דמר מערבין אחד ואין מערבין שנים פחות מיכן בחלל : פיס׳ אמר רבי אלעזר כיני מתניתא אילו מבלאין קופתן מיכן ומאכילין · ואילו מבלאין קופתן מכאן ומאכילין · אמר רבי חגיי כד הוינן יתבין קומי מנחם הוינן אמרין שלא תאמר אינו כסותר אוהלים אלא כסומך אוהלים · שאם היה התבן מרודד שהוא סומכו לצידי הקופה · רב הושעיה בעי עשאו לסדין וסמכו לכסא מהו · נאמר כאן לטעה ונאמר כאן לשהות · תני מתבן שבין שתי חצירות זה פותח פתחו מיכן ומאכיל וזה פותח פתחו מיכן ומאכיל · נתמעט התבן מעשרה טפחים שניהן אסורין עד שיערבו · לפיכך אם רצה אחד מהם לסתום את פתחו ולבטל רשותו הוא אסור וחבירו מותר · חריץ שבין שתי חצירות · הדא אמרה שאין מבטלין מחצר לחצר · הדא אמרה אפילו לא עירבו · הדא אמרה אפילו לא כיונו · הדא אמרה שאין שתי רשויות משתמשות ברשות אחת · הדא אמרה לזה בפתח ולזה בפתח שניהן אסורין וכן הבית שבין שתי חצירות ודלא כרבי מאיר דאמר בית ונעול אסור · פיס׳ תני אין מזכה להן בחבית שבבורתף · אמר רב הושעיה שמא ישכח וישהנה · מה נן קיימין אם בגדולה זכה בסימנין · אם בקטנה הקטן זכה · אמר רבי יודן בר שלום קומי רבי יוסי תיפתר כמאן דמר הקטן תורם · אמר ליה ואפילו כמאן דמר אין הקטן תורם הקטן זכה · על דעתיה דרבנין דהתמן ניחה · תמן אמר בשם רב נחמן בר יעקב כל שנותנין לו אגוז ומשליכו · צרור ונוטלו · המוציא בידו כמוצא לאשפה דמי · אגוז ונוטלו · צרור ומשליכו גזילו גזל מפני דרכי שלום · אגוז וצרור ונוטלו ומצניעו ומביאו לאח׳ זמן גזילו גזל גמור זכה לעצמו אבל לא לאחרי׳ · רב הונא אמר כשם שזוכה לעצמו כך זוכה לאחרים · הכל מודין שאין מתנתו מתנה דכתיב כי יתן איש · מתנת איש מתנה · מתנת קטן אינה מתנה · דברי חכמים · רבי יודה בן פזי בשם רבי יוחנן רבי יעקב בשם רבי יוחנן לעולם אין גזילו מחוור עד שיביא שתי שערות · רבי אבהו בשם רבי יוחנן הדא דאת אמר להוצ׳ ממנו בדין · אבל לקרבן ולשבועה כל עמא מודיי עד שיביא שתי שער׳ · ברם כרבנן דהכא · ר׳ יוסי בעי מעתה אף לעצמו לא יזכה · דכתיב אל רעהו עד שיהא כרעהו · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי שמואל בר רב יצחק ירדו לה בשיטת הפיעוטות · דתנינן הפיעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין · והא תנינן אבל אין מזכה לא על ידי בנו ובתו הקטנים · ולא על יד עבדו ושפחתו הכנענים מפני שידן כידו · רבנין דקיסרין אמרין כאן כשיש דעת להינוק · כאן כשאין דעת להינוק · תמן תנינן השואל פרה ושלחה לו ביד בנו ביד עבדו ביד שלוחו ומתה פטור · לית הדא אמרה שהעבד מזכה מרבו לאחר · אמר רבי לעזר תיפתר בעבד עברי · · אמר רבי יוחנן ואפילו תימר בעבד כנעני · תיפתר באומר לו פתח לה ובאה מאיליה · ותני כן והנהיגה המשיכה קרא לה ובאת נתחייב לשלם כשואל · רבי זעירה שמע לה מן אבל אין מזכה לא על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים מפני שידן כידו . לית הדא אמרה שאין העבד זוכה מרבו על אחר · תיפתר כרבי מאיר דאמר יד עבד כיד רבו דמי · והא תני אשתו · אית לך מימר דרבי מאיר עבד יד אשה כיד בעלה · רבי חנניה בשם רבי פינחס תיפתר כהן תנייא דתניא אשתו אינה פודה לו מעשר שני · רבי שמעון בן אלעזר בשם רבי מאיר אשתו פודה לו מעשר שני דהן תנייא עבד רבי מאיר יד עבד כיד רבו ולא עבד יד אשה כיד בעלה : פיס׳ מהו מודיע הלכה · לית הדא אמרה שאינו מזכה להם בגופו של אוכל · אמר רבי חנינה תיפתר שגררוהו העכברים · פיס׳ רב אמר מרובין שבעה עשר · מועטין ששה עשר · אמר רבי יוחנן כל שאילו ייחלק ויש בו כגרוגרת לכל אחד ואחד מרובין · ואם לאו הן מועטין : פיס׳ הוון בעיי מימר ולא פליגי מה דאמר רב כרבי מאיר · כאן דמר רבי יוחנן כרבי יוחנן בן ברוקה · כמה הן שירי עירוב · כיי דמר רבי יוסי בשם ר׳ הושעיה אוזב שהזה בו פעם אחד כשר · מיכן ואילך שיריים אוף הכא כן : פיס׳ אמר רבי יהושע בן לוי מפני מה מערבין בחצירות מפני דרכי שלום · מעשה באשה אחת שהיתה דבוקה לחבירו׳ ושלחת עירובה ביד ברתה נסתיה וכפפתיה ונשקתיה · אתא אמ׳ לאימה · אמר׳ הכין רחמת לי ולא הוות ידעה מתוך כך עשו שלום הדא הוא דכתיב דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום · פיס׳ רבי אבהו בשם רבי יוחנן זאת אומרת שאין המעות קונות דבר תורה · מעת׳ אפי׳ בא לו אצל החנוני שניא היא שמא ישכח ויצא׳ · ר׳ אחא בשם ר׳ חיננא אבא לא אמ׳ כן אלא חכמי׳ אמ׳ לא זכו לו מעותיו׳ זאת אומרת שהמעות קונות דבר תורה · מדין בשאר כל אדם שזכו לו מעותיו שכן חנוני מזכה להן על ידי אחר שאין מערבין לאדם אלא מדעתו · מתניתא דרבי מאיר דרבי מאיר אמר על ידי עירוב ועל ידי שיתוף · רבי זעירא בשם רבי יוחנן בעירובין ובתענית ציבור נהגו הכל כרבי מאיר · רבי יעקב בשם רבי יוחנן אף במגילת אסתר נהגו הכל כרבי מאיר · רבי יצחק בן חקולה בשם רבי יודן נסיא מערבין לאדם על כורחו · ותני כן כופין בני מבוי זה לזה לעשות להם לחי וקורה · והתני הרי שאמרו לו לערב והוא אינו ממאן · הוה ממאן כופין אותו · אמר רבי יודן מתניתא דרבי מאיר · אמר ר׳ יוסי בי ר׳ בון תיפתר בדברי הכל שהוא צדוקי · והתני השוכח ולא עירב בין שוגג בין מזיד הרי זה אוסר דברי רבי מאיר · רבי יודן אומר מזיד אוסר שוגג אינו אוסר · מזיד אוסר מערבין לו על כרחו · אלא משום קנס · מעתה הוא אסור וחבירו מותר · מכיון שיכולין לערב ולא עירב קונסין אותו · ולית ליה לרבי מאיר זכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו · סבר רבי מאיר לית הוא זכו · לא בעי בר נש ייעול חברייא לביתי׳ בר מדעתיה · רבי בא בריה דרבי פפי בשם רבי חמא בר חנינה מעשה באשה אחת שעירבה לחמותה בלא דעתה ואתא עובדא קומי רבי ישמעאל וביקש לאסור · אמר ליה רבי חייה כך שמעתי מאביך כל מה שאת יכול להקל בעירובין הקל :

הדרן עלך חלון

כיצד משתתפין בתחומין מניח את החבית ואומר הרי זה לכל בני עירי לכל מי שילך לבית האבל או לבית המשת׳ וכל מי שקיבל עליו מבעוד יום מותר משתחשכה אסור שאין מערבין משתחשך · ב׳ כמה הוא שיעורו מזון שתי סעודות לכל אחד ואחד מזונו לחול אבל לא לשבת דברי רבי מאיר · רבי יהודה אומר לשבת אבל לא לחול אילו ואילו מתכוונין להקל · רבי יוחנן בן ברוקא אומר מככר בפונדיון מארבע סאין בסלע · רבי שמעון אומר משתי ידות לככר משלש לקב חצייה לבית המנגע וחצי חצייה כדי לפסול את הגוייה׳ · ג׳ אנשי חצר ואנשי מרפסת ששכחו ולא עירבו כל שגבוה עשרה טפחים למרפסת פחות מיכן לחצר · חוליית הבור והסלע גבוה׳ עשר׳ טפחי׳ למרפסת פחות מיכן לחצר · במה דברי׳ אמורי׳ בסמוכה אבל במופלגת אפי׳ היא גבוהה עשרה טפח׳ לחצר · אי זו היא סמוכה כל שאינה רחוקה ארבעה טפחים · ד׳ הנותן את עירובו בבית שער באכסדרה ומרפסת אינו עירוב והדר שם אינו אוסר עליו · בבית התבן בבית הבקר בבית העצי׳ בבית האוצרו׳ הרי זה עירוב והדר שם אוסר עליו · רבי יהודה אומר אם יש שם תפוסת יד של בעל הבית אינו אוסר עליו · ה׳ המניח את ביתו והלך לשבות בעיר אחרת אחד נכרי ואחד ישראל הרי זה אוסר דברי רבי מאיר · רבי יהודה אומר אינו אוסר · רבי יוסה אומר נכרי אוסר ישראל אינו אוסר שאין דרך ישראל לבוא בשבת · ו׳ רבי שמעון אומר אפילו הניח את ביתו והלך לשבות אצל בתו באותה העיר אינו אוס׳ שכבר הסיע מליבו · ז׳ בור שבין שתי חצירות אין ממלין ממנו בשבת אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוה עשרה טפחים בין מלמטן בין מתוך אוגנו · אמ׳ רבן שמעון בן גמליאל בית שמאי אומרים מלמטן ובית הלל אומרים מלמעלן · אמר רבי יהודה לא תהא מחיצה גדולה מן הכותל שביניהן · ח׳ אמת המים שהיא עוברת בחצר אין ממלין ממנה בשבת אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים בכניסה וביציאה · אמר רבי יהודה מעשה באמה של אבל שהיו ממלין ממנה על פי זקנים בשבת אמרו לו מפני שלא היה בה כשיעור · ט׳ כצוצרה שהיא למעלה מן הים אין ממלין ממנה בשבת אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים בין מלמעלן בין מלמטן · וכן שתי כצוצריות זו למעלה מזו עשו לעליונה ולא עשו לתחתונה שתיהן אסורות עד שיערבו · י׳ חצר שהיא פחותה מארבע אמות אין שופכין לתוכה מים בשבת אלא אם כן עשו לה עוקה מחזקת סאתי׳ מן הנקב מלמטן בין מבפנים בין מבחוץ אלא שמבחוץ צריך לקמור ומבפנים אינו צריך לקמור · ר׳ אליעזר בן יעקב אומר ביב שהוא קמור ארבע אמות ברשות הרבים שופכין לתוכו מים בשבת · וחכמים אומרים אפילו גג או חצר מאה אמה לא ישפך על פני הביב אבל שופך הוא על הגג והן יורדין לביב · החצר והאכסדרא מצטרפין בארבע אמות · יא׳ שתי דיוטות זו כנגד זו מקצתן עשו עוקה ומקצתן לא עשו עוקה את שעשו עוקה מותרין ואת שלא עשו עוקה אסורין ·

סליק פירקא

כיצד משתתפין בתחומין כו׳ · ולא הניחה מזכן · ולמה לא
הניח מזכן · שמואל אמ׳ המן הנינן מזכן צריך לזכות ·
ברם הכא דלא הנינן מזכן אינו צריך לזכות · רבי יוחנן
אמר קולי חומרין בדבר מה אינן תמן שערובי חצירות מדבריהן את או׳ מזכין ·
עירובי התחומין מדבר תורה לא כל שכן · אתייא דרב כרבי יוחנן · אמר רבי יוסי
בי רבי בון כדי לעשות כל הרשויות כאחת · פיס׳ רבי מאיר אומר
בחולא דלית ליה מה לוכל הוא אוכל פיתא ציבחר · בשבתא דאית ליה מה לוכל
אוכל פיתא סגין · רבי יודן אומר בחולא דלית ליה מה לוכל אוכל פיתא סגין ·
בשובתא דאית ליה מה לוכל אוכל פיתא ציבחר · והני כן קרובים דבריהן להיות
שוין · איתא חמי אהן עבד עיגולא תרי עשר ביעין · ואהן עבד עיגולא תמני ·
ותימר הכן · רב הונא אמר צא מהן שליש לציאה · רבי יוסי בי רבי בון נפק ליה
לאילין נחתומיא כהדא דרב הונא ולחוד כהן שיעורא : פיס׳ ולא
של התחתונ׳ היא · א״ר יודן זאת אומרת חורבת ראובן בתוך חצר שמעון ושמעון
משתמש בה כמי שהוא שלו · פשיטא הדא מילתיה · לזה כפתח ולזה בפתח
שניהן אסורין בן הבית שבו · שתי חצירות לזה בזריקה ולזה בשילשול שמואל
אמר שילשול מותר שהוא כדרכו · וזריקה אסורה שאינה כדרכה · רב אמר
לא עשה כלום · מתנית׳ פליגא על רב כל שגבוה עשרה טפחים לכרפסת פחות
מכן לחצר · לא לזה בזריקה ולא לזה בשילשול היא מתניתא בתוך שלשה
טפחים לעליונה שהיא למעלה מעשרה טפחים לתחתונה · מה פליגין רב
ושמואל בשוה · והיה שם חורבה רבי יוחנן אמר נותן חורבה לבעליה · עד כדון
במשתמש בחורבה דרך פתחו · היה משתמש בחורבה דרך חלון · רבי אחא
בשם רבי יונתן אפילו כן נותן חורבה לבעליה · רבי אלעזר בי רבי שמעון בשם
רב הושעיה הין שלש זה משתמש בחורבה דרך פתחו וזה משתמש בחורבה דרך
פתחו · והאמצעית אסורה אימתי בזמן שהאמצעית של שניהן · אבל אם היתה
אמצעית לאחד מן השוק זה משתמש באחת וזה משתמש באחת ובשנית · א״ר
יוחנן העומד והחלל מצטרפין לארבעה · והוא שיהא העומד רבה על החלל ·
רבי זעירא בעי עד שיהא עומד שכאן ועומד שכאן רבה · אמר רבי יוסה פשיטא
לרבי זעירא שאין העומד מצד האחד מצטרף פשיטא לי׳ שיהא העומד מצד אחד
רבה לא צריכה דלא אפילו עומד השני · רבי ירמיה בשם ר׳ שמואל בר רב יצחק
משלשה ועד ארבעה היא מתניתא פחות משלשה אפילו יותר מעשר מותר ·
ארבעה אפילו פחות מעשר אסור · אלא אנן קיימין משלשה ועד ארבע׳ כשאין
שם תקרה · אבל יש שם תקרה אפילו גבוה כמה של תחתונים היא · אמר רבי
בשאין שם נקב · אבל אם יש שם נקב משתמש דרך הנקב ·

פיס׳ רבי יהודה בשם רב הדא דאת מר בבית שער של יחיד ·
אבל בבית שער של רבים הרי זה ערוב והדר שם אוסר עליך · דבי רבי ינאי
אמרי אפילו יתד להתלות בה מנעלו · רבי בא בר חונא אמ׳ אפילו נשתוה אפילו
טבלא · רב אמר ובלבד דבר הניטל בשבת · אמר רבי בא מעשה באחד שהיה
לו דול של תרנוגלין לפנים מביתו של חבירו נכנס שלא ברשותו · אתא עובדא
קומי רב אמר כיון שזקוק ליתן לפניהן מים כמי שהוא דבר הניטל בשבת · רבי
יעקב בשם שמואל תלמידוי דרבי יוחנן סלקון לעכברי וסמכון על הדא דרבי
ינאי · חזקיה לא אמר כן אלא רבי חייה רבי אסי ורבי אמי סלקון לעכברי ושמעון
מדבית רבי ינאי הלכה כרבי יודה : פיס׳ הדא היא דרבי מאיר
דר׳ מאיר אומר הבית הנעול אוסר יכול לבוא על ידי עירוב ועבר ובא מר עוקבן
בשם רב הלכה כרבי מאיר : פיס׳ מיליהון דרבנן פליגין דמר רבי
יעקב בשם רבי יהושע בן לוי והוא שיהא מחיצה משוקעת במים לשלשל דלי ·
ולא נמצאו שתי רשויות משתמשות ברשות אחד · שיערו לומר אין הדלי מהלך
יותר מארבעה טפחים · רבי טבלאי בשם רב אין חורבה למים · היה שם
הקרה רואה אתה כילו יורדת וסותמת · היה שם אבלהרה את רואה אותה
כילו יורדת וסותמת · מחלף שיטת רבי יהודה · תמן אמר רבי יודן פוטר
במים שאין בהן ממש · וכא אמר הכין · אמר רבי הונא והוא שתהא מחיצה
בולטת להוך חלל של בור : פיס׳ מתניתא בעמוקה עשרה
ורחב ארבעה ובפרוצה מכן ומכן · נפרצה מרוח אחת נותן לחי וקורה מכן ·
נפרצה מכן ומכן נותן לחי וקורה מכן ועושה צורת פתח מכן · לא נמצאו
שתי רשויות משתמשות ברשות אחת · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי שמואל בר
רב יצחק תיפתר שהיו בהים מצד אחד · פשיטא הדא מילתא עמוקה
עשרה ואינה רחבה ארבעה מותר לטלטל ומותר למלות · רחבה ארבעה
ואינה עמוקה עשרה פשיטא שמותר לטלטל · מהו למלות · רבי חיננא אמר
מותר · רבי מנא אמר אסור · מתניתא פליגא על רבי מנא אמרו לו מפני שלא
היה בו כשיעור · לא היתה לא עמוקה עשרה ולא רחבה ארבעה · אבל אם
היתה עמוקה עשרה ואינה רחבה ארבעה אסור · ואפילו רחבה ארבעה ואינה
עמוקה עשרה מותר מה דהוה עובדא הוה עובדא · פיס׳ רבי
זעירא רב יהודה בשם רב והוא שתהא מחיצה משוקעת במים במלוא הדלי ·
ולא נמצאו שתי רשויות משתמשות ברשות אחת · אמר רב הונא והוא
שתהא מחיצה בתוך שלשה טפחים לכצוצרה · תני רבי חנניה בן עקביה
אומר כצוצרה שהוא למעלה מן הים פוחת את המעזיבה ומשלשל וממלא · רבי
יעקב בר אחא בשם רבי יסא והוא שיש בנקב ארבעה טפחים · והוא שיש בו
רוחב ארבעה · והוא שיהו מחיצות גבוהות עשרה · תמן אמר אפי׳ אין מחיצות
גבוהות עשרה · נעשית כמשמרת חד · ר׳ אידי אמר קומי ר׳ חייה מותר למלות
ואסור לשפוך · אמר ליה כד נמנה חכמים נמנה לך עמהן · אמר ר׳ מנא מגוד
הוה עימיה · אמר רבי יוסי בי רבי בון מילא אמר ליה מותר למלות שממלא
מבמחיצתו · ואסור לשפוך ששופך חוץ למחיצתו · אמ׳ ר׳ חייה בר בא לא אמר
רבי חנניה בן עקביה אלא בים טבריה שההרים מקיפין אותה · ר׳ לעזר שאל לר׳
יוחנן ההן פיוסרוס זרק מתוכה לרשות הרבים או מר״ה להוכה · אמר ליה על
דעתך אין רשות הרבים לעולם · ריש לקיש אמר לעולם אין רשות הרבים עד
שתהא מפולשת מסוף העולם ועד סופו · מחלף שיטת ריש לקיש דאמר אין
רשות הרבים בעולם הזה אלא לעתיד לבא שנא׳ כל גיא ינשא · מתניתא פליגא
על ריש לקיש אי זו היא רשות היחיד שבילי בית גלגל וכן מוצא בהן רשות
היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה · אמר רבי יוחנן לא אמר רבי יוסי אלא
לעניין סוכה · אבל לעניין שבת אף רבי יוסי מודה · מילתיה דרבי חנינא אמר
אף לעניין שבת דמר רבי חנינה שלטון בא לציפורי ותלו לו קטיות והתיר רבי
ישמעאל בי רבי יוסי לטלטל התחתיהן כשיטת אביו · רבי יוסי בי רבי בון בשם ר׳
שמואל בר רב יצחק אתייא דרבי יוסי בי רבי חנינא כרבי חנניה ותרויהון פליגי
על שיטת רבי יוחנן · דמר רבי יוחנן רבי יודן ורבי יוסי וחנניה בן עקביה שלשתן
אמרו דבר אחד · רבי יהודה דגשרים מפולשין · רבי יוסי הא דסוכה · רבי חנניה
בן עקביה דתני רבי חנניה התיר שלשה דברים · התיר כצוצרה · ועינה שבים
והבאת אלינטית · ר׳ אבהו בשם רבי יוסי הדא דאת מר במשתמשות דרך הנקב
אבל משתמשות לחוץ מותר · ותני כן שלש כצוצריות זו על גבי זו אסור
להשתמש מן העליונה לתחתונה דרך האמצעית אבל משתמש מן החצר לגג
ואינו חושש · אמר רבי שמואל בר רב יצחק הדא דאת מר מבפנים אבל בחוץ
אסור · רבי זעירא אמר בין מבחוץ בין מבפנים אסור · מתניתא פליגא על רבי
זעירא משלשלין קדירת בשר מעל גבי זיז שגבוה עשרה ורחב ארבעה אם היתה
חלון בנתיים של ארבעה טפחים אסור שאין משתמשין מרשות לרשות דרך
רשות מה עבד לה רבי שמואל בר רב יצחק פתר לה בשוה : פיס׳
שיערו מקום תשמיש לאדם סאתים · וארבע אמות בבליעות סאתים · ניקבה
העוקה אית תני אין צריך לפוק · ואית תני צריך לפוק · נהסלאת העוקה אית
תני צריך לשפוך · אית תני אית צריך · אמר רבי מנא חד תנא הוא כאן דמר
צריך לפוק אוסר לשפוך · מאן דמר אין צריך לפוק מותר לשפוך · אמר ליה
רבי חייה בר מרייה הכי אמר רבי יונה אבוך · הוה בר קטיפרס מבפנים אפילו
יותר מעשר מותר . מבחוץ אפילו פחות מעשר מותר · אלא אנן קיימין בשוה ·
מתניתא פליגא על ר׳ יוחנן והחצר והאכסדרה מצטרפין בארבע אמות פתר לה
בשוה · מתניתא פליגא על׳ ריש לקיש המרפסת הגג והחצר מצטרפין בארבע
אמות · אמר רבי חנניה עוד היא בשוה דע לך שהוא כן דתני הבית והעלייה
והחצר והאכסדרה אין מצטרפין לא כשאין שוין · אמר רבי ירמיה רבי מאיר ור׳
אליעזר בן יעקב שניהן אמרו דבר אחד · ר׳ אליעזר בן יעקב דתנינן ר׳ אליעזר
בן יעקב אומר ביב שקמור ארבע אמות ברשות הרבים שופכין בו מים בשבת ·
וחכמים אומרים אפילו גג או חצר מאה אמה לא ישפך על פי הביב · רבי מאיר
דתני סילונות שכברכין אף על פי שנקוכין ישפך לתוכו מים בשבת דברי רבי
מאיר · ותני כן אם היתה מוזחלה מותר · אם עונת הגשמים היא מותר · צינורות
מקלחין בו אסור · והתני בר קפרא אם היה מקום צנוע מותר · הדא פליגא
על רב ולית ליה קום דרב אמר כל שאסור משום מראית העין אפילו בחדרי
חדרים אסור :

הדרן עלך כיצד משתפין

כל גגות העיר רשות אחת ובלבד שלא יהא גג גבוה
עשרה או נמוך עשרה דברי רבי מאיר · וחכמים
אומרים כל אחד ואחד רשות בפני עצמו · רבי
שמעון אומר אחד גגות ואחד חצירות ואחד קרפיפות לכלים ששבתו לתוכן
ולא לכלים ששבתו בתוך הבית · ב׳ גג גדול סמוך לקטן הגדול
מותר והקטן אסור · חצר גדולה שנפרצה לקטנה הגדולה מותרת והקטנה
אסורה מפני שהיא כפתחה של גדולה · ג׳ חצר שנפרצה
לרשות הרבים המכניס מתוכה לרשות היחיד או מרשות היחיד לתוכה חייב דברי
רבי אליעזר · וחכמים אומרים מתוכה לרשות הרבים או מרשות הרבים לתוכה
פטור מפני שהיא ככרמלית · ד׳ חצר שנפרצה משתי רוחות וכן
בית שנפרץ משתי רוחותיו · וכן מבוי שניטלה קורתו או לחייו מותרין באותה
שבת ואסורין לעתיד לבוא דברי רבי יהודה · רבי יוסי אומר אם מותרין באותה
שבת מותרין לעתיד לבוא · ואם אסורין לעתיד לבוא אסורין באותה שבת ·

ה׳ הבונה עלייה על גבי שני בתים וכן גשרים המפולשין מטלטלין תחתיהן בשבת דברי רבי יהודה׳ וחכמים אוסרין׳ ועוד אמר רבי יהודה מערבין במבוי המפולש וחכמים אוסרין:

סליק פירקא

כל גגות העיר רשות אחת כו׳. רבי יוסי בי רבי בון אמר אתפלגון רב ושמואל. שמואל אמר עד בית סאתים ורב אמר מטלטלין בם אפילו כור ואפילו כוריים׳

הו בעי מימר מה פליגי רבי מאיר ורבנן בשעירבו אבל בשלא עירבו פתר לה כשהיו כולן לאדם אחד. מתניתא שהיו כולן עולין או בסולם צורי או בסולם מצרי. אבל אם היו כולן עולין בסולם מצרי ואחד עולה בסולם צורי אותו של צורי נעשה כפתח והשאר נעשה כמטרפס ועולה במטרפס ויורד׳ מהו לטלטל בכולו. שמואל אמר מטלטל בכולו. רב אמר אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות. מתניתא פליגא על רב גג גדול סמוך לקטן׳ הגדול מותר והקטן אסור׳ כיוא הגדול מותר בארבע אמות והקטן אסור בארבע אמות׳ ויש אסור בארבע אמות רב ושמואל אמרי שנותנין לו ארבע אמות בפני פתחו. רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל אמר בשהיה שם פתח פתוח לגג אפילו כן הגדול מותר שלא נפרץ במלואו. והקטן אסור שנפרץ במלואו. רבי מאיר אומר אין אתם מודין לי בכלים ששבתו בחצר שמטלטלין אותן בחצר מה נשתנה גג מחצר׳ אמרו לו לא אם אמרת בחצר שאין לה דיורין למטה תאמר בגג שיש לו דיורין למטה אמר להן הרי שהיתה החצר למעלה מן הגג מהו׳ אמרו לו לא אם אמרת בחצר שאין כל אחד מכיר את מקומו. תאמר בגג שכל אחד מכיר את מקומו׳ אמר להן הרי שהיתה החצר חלוקה בפסיפסות מהו׳ עד כאן היתה תשובה׳ אמר רבי יוסי בי רבי בון מיכן והילך היו משיבין לפניו׳ אמרו לו לא אם אמרת בחצר שמחיצותיה עולות עמה. תאמר בגג שאין מחיצותיו עולות עמו. והוה מימר לון אוף אנא אית לי עמוק כגובה תני אמר רבי יודה בשעת השמד היינו משלין את הספר והיינו עולין מחצר לגג ומגג לגג אחר ויושבין וקורין ולא אמר אדם דבר׳ אמרו לו אין שעת השמד ראייה׳ אמר רבי שמעון היינו אצל רבי שמעון בתקוע והיינו נוטלין שמן ואלונטית והיינו נכנסין מחצר לגג ומגג לקרפף ומקרפף לקרפף עד שהיינו מגיעין לקרפף הסמוך למעיין ויורדין וטובלין בו׳ אשכחת אמר ארבע פלוגון כל גגות העיר רשות אחת הן׳ רבי יודן אומר חצר וגגות רשות אחת הן׳ רבי שמעון אומר חצר וגג וקרפף אחת הן לכלים ששבתו בתוכן ולא לכלים ששבתו בתוך הבית׳ רבי יוחנן אמר בשלא עירבו׳ אבל בשעירבו נעשית חצר כבתים׳ והגגות רשות בפני עצמן. אמר רבי זעירא הא עירבו הא שלא עירבו. מתניתא פליגא על רבי זעירא לא לכלים ששבתו בתוך הבית. אם לא בשלא עירבו הדא צורכא להוציא מן הגג אסור לא כל שכן לגג׳ אמר רבי בון בר כהנא קומי רבי לא בשערבה זו בפני עצמה וזו בפני עצמה׳ אפילו כן לא לכלים ששבתו לתוכו׳ פיס׳ רבנן דקיסרי בשם רבי יוסי בי רבי בון אתייא דשמואל לרב ותרוייהו פליגין על שיטתיה דרבי יוחנן דתנינן כל גגות העיר רשות אחת שמואל אמר עד בית סאתים. רב אמר מטלטלין כהן אפילו כור ואפילו כוריי׳ גג גדול סמוך לקטן הגדול מותר והקטן אסור׳ מתניתא כאהן הגג אבל בגג אחר אסור כשאינו שוה אבל אם היה שוה מותר׳ מתניתא פליגא על שמואל חצר גדולה שנפרצה לקטנה הגדולה מותרת והקטנה אסורה. וישלטלו בה עד מקום מחיצות׳ חברייה אמרין קומי רבי יוסי בשם רבי אחייה מה דמר שמואל בשבת זו׳ מה דהוא מתניתא בשבת הבאה. מה נן קיימין אם בשעירבו עירוב אחד בין בשבת זו בין בשבת הבאה יהו מותרין. אם בשלא עירבו כל עיקר בין בשבת זו בין בשבת הבאה יהו אסורין. מה דהוה עובדא הכי הוה עובדא׳ אמר רבי בון בר כהנא קומי רבי לא כשעירבה זו בפני עצמה וזו בפני עצמה אפילו כן הגדולה מותרת שנפרצה במלואה. וקטנה אסורה שלא נפרצה במלואה. פיס׳ רבי זריקא רבי יעקב בר כהן בשם רבי חנינה לא אמר רבי לעזר אלא במקום מחיצות בשניטלו ראשי זויות מיכן ומיכן וכלבד בארבעה. רבי זעירא ורבי אילא תריהון אמרין אסור שלא במקום מחיצות. אבל במקום מחיצות אפילו רבנן מודו׳ אמר רבי זריקן זימנין סגין פשטית עם רבי יעקב בר כהן ולא שמעית מיניה דא מילתא׳ אמר ליה ולית בר נש דהוי שמע מילה דלית חבריה שמע ליה׳ רב ירמיה בשם רב כשניטלו ראשו זויות מיכן ומיכן וכלבד בשוה: פיס׳ ולמה לי משתי רוחותיה אפילו מרוח אחת. ולא רב הוא דרב אמר חצר ניתרת בשני פסין רבי שמואל בשם רבי זירא במחלוקת מאן דמר תמן בפס אחד וכא בפס אחד. מאן דמר תמן בשני פסין וכא בשני פסין. נפרץ מן האמצע מותר. שמואל אמר אסור. אמר רבי זעירא אין לית הדא אולפן דשמואל קשיא. נפרץ כל אותו הרוח אמר רבי יוסי בי רבי בון הדא הוא אכסדרה. אילו אכסדרה שמא אינה טוהרת׳ אמר רבי יוחנן לא אמר רבי ליעזר אלא בחצר ובמבוי אבל בבית בגשר הוא׳ רב ורבי יוחנן אמרי אסור בין בשבת זו בין בשבת הבאה. אמר רבי יוחנן כושת וקירויה ומבוי וגר ועם הארץ וחמרים׳ כושת דתנן הכושת והחובס וראשי בשמים נלקחים בכסף מעשר ואינו מטמא טומאה אוכלין דברי רבי עקיבא. אמר רבי יוחנן בן נורי אם נלקחים בכסף מעשר מטמאין טומאת אוכלין ואם אינן מטמאים טומאת אוכלין אף הן לא ילקחו בכסף מעשר׳ רבי יוחנן אמר חמרים מטמאין טומאת אוכלין ואין ניקחין בכסף מעשר:

קרוייה דתנינן המן קרויה שהטבילה כמים שהן ראויין לקדש וכו׳ רבי יוחנן אמר חומרין אין מקדשין בה לא בתחילה ולא בסוף׳ מבוי דתנינן תמן וכן מבוי שניטלה קורתו כו׳ רבי יוחנן אמר חומרין אסורין בין בשבת זו בין בשבת הבאה. גר דתני גר שנתגייר והיו לו יינות ואמר ברי לי שלא נתנסך מהן בזמן שנעשו על גב עצמן שהורים לו וטמאים לאחרים׳ על גב אחרים טמאין בין לו ובין לאחרים. רבי עקיבה אומר אם טהורין לו יהו טהורין לאחרים. אם טמאים לאחרים טמאים לו. רבי יוחנן אמר לחומרין טמאין בין לו ובין לאחרים.

עם הארץ דתני עם הארץ שנתכוונה להיות חבר והיו לו טהרות ואמר ברי לי שנעשו בטהרה בזמן שנעשו על גב עצמו טהורות לו וטמאות לאחרים׳ על גב אחרים טמאות בין לו בין לאחרים׳ רבי עקיבה אומר אם טהורות לו טהורות לאחרים׳ אם טמאות לאחרים טמאות לו׳ רבי יוחנן אמר חומרין טמאות בין לו בין לאחרים: פיס׳ רב הונא אמר אין רשות הרבים מקורה. אמר רבי שמעון בר ברסנה ולא מן המדבר למדת ומדבר מקורה הוה׳ מתניתא לא אמרה כן אלא וכן גשרים המפולשין מטלטלין תחתיהן בשבת דברי ר׳ יודה. וחכמים אוסרין׳ לא אמר אלא וחכמים אוסרין. הא חייב חטאת׳ אין כאן מהו שיהא צריך מחיצה. רבא אמר צריך מחיצה׳ רבי יוסי אמר אין צריך מחיצה אמרו חברייא קומי רבי יוסי יאות אמר רבי בא דתנינן אמר רבי יודן לא תהא מחיצה גבוהה כבותל שביניהן׳ אמר לון המן שיש שם תקרה אין צריך מחיצה. כרם הבא שאין שם תקרה צריך מחיצה׳ דאמר רב יהודה הדא דאת מר מפולשין לבקעה אבל אם היו מפולשין לרשות הרבי׳ אסו׳ כשאין שם מחיצה אבל יש שם מחיצה מותר:

הדרן עלך כל גגות העיר

המוצא תפילין מכניסן זוג זוג. ר״ג אומר שנים שנים. במה דברים אמורים בישנות אבל בחדשות פטור׳ מצאן צבתים או כריכות מחשיך עליהן ומביאן ובסכנה מכסן והולך לו׳

ב׳ רבי שמעון אומר נותנין לחבירו וחבירו לחבירו עד שהוא מגיע לחצר החיצונה. וכן בנו נותנו לחבירו וחבירו לחבירו אפילו הן מאה. רבי יהודה אומר נותן אדם חבית לחבירו וחבירו לחבירו אפי׳ חוץ לתחום. אמרו לו לא תהלך זו יותר מרגלי בעליה׳

ג׳ והקורא בספר על האסקופה ונתגלגל הספר מידו גוללו אצלו. היה קורא בראש הגג ונתגלגל הספר מידו עד שלא הגיע לעשר׳ טפחים גוללו אצלו ומשהגיע לעשרה הופכו על הכתב׳ רבי יהודה אומר אפילו אינו מסולק מן הארץ אלא מלא החוט גוללו אצלו רבי שמעון אומר אפילו בארץ עצמה גוללו אצלו שאין דבר משום שבות עומד בפני כתבי הקודש.

ד׳ זיז שלפני החלון נותנין עליו ונוטלין ממנו בשבת. עומד אדם ברשות היחיד ומטלטל ברשות הרבים ברשות הרבים ומטלטל ברשות היחיד. ובלבד שלא יוציא חוץ לארבע אמות׳ לא יעמוד אדם ברשות היחיד וישתין ברשות הרבים. ברשות הרבים וישתין ברשות היחיד. וכן לא ירוק. רבי יהודה אומר אף מי שנתלש רוקו בפיו לא יהלך ארבע אמות עד שירוק׳

ה׳ לא יעמוד אדם ברשות היחיד וישתה ברשות הרבים. ברשות הרבים וישתה ברשות היחיד אלא אם כן הכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה וכן בגת. קולט אדם מן המזחילה למטה מעשרה טפחים מן הצינור ומכל מקום שותה׳

ו׳ בור ברשות הרבים וחולייתו גבוה עשרה טפחים חלון שעל גביו ממלין ממנו בשבת. אשפות ברשות הרבים גבוה עשרה טפחים חלון שעל גבה שופכין לתוכה מים בשבת.

ז׳ אילן שהוא מיסך על הארץ אם אין נופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים מטלטלין תחתיו׳ שרשיו גבוהין מן הארץ שלשה טפחים לא ישב עליהן. הדלת שבמוקצה והחדקין שבפירצה ומחצלות אין נועלין בהן אלא אם כן היו גבוהין מן הארץ.

ח׳ לא יעמוד אדם ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים. ברשות הרבים ויפתח ברשות היחיד אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים דברי רבי מאיר. אמרו לו מעשה בשוק של פטמין שהיה בירושלם שהיו נועלין ומניחין את המפתח בחלון שעל גבי הפתח׳ רבי יוסה אומר שוק של צמרין היה.

ט׳ נגר שיש בראשו קלוסטרא רבי לעזר אוסר ורבי יוסה מתיר. אמר רבי לעזר מעשה של בית הכנסת בטבריה שהיו נוהגין בו היתר עד

שבא

שכא רבן גמליאל והזקנים ואסרו להן · רבי יוסה אומר איסור היו נוהגין בו בא רבן גמליאל והזקנים והתירוהו להן · י' נגר הנגרר נועלין בו במקדש אבל לא במדינה · והמונח כאן וכאן אסור · רבי יהודה אומר המונח במקדש והנגרר במדינה · מחזירין ציר התחתון במקדש אבל לא במדינה העליון כאן וכאן אסור · יא' מחזירין רטיה במקדש אבל לא במדינה אם בתחילה כאן וכאן אסור · קושרין נימין במקדש אבל לא במדינה אם בתחילה כאן וכאן אסור · חותכין יבלת במקדש אבל לא במדינה אם בכלי כאן וכאן אסור : יב' כהן שלקה באצבעו כורך עליו גמי במקדש אבל לא במדינה אם להוציא דם כאן וכאן אסור · בוזקין מלח על גבי הכבש בשביל שלא יחליקו ומבלין בבור הגולה בגלגל בשבת בבור הגדול ומבאר הקר ביום טוב · יג' שרץ שנמצא במקדש כהן מוציאו בהמיינו שלא לשהות את הטומאה דברי רבי יוחנן בן ברוקא · רבי יהודה אומר בצבת של עץ שלא להרבות את הטומאה · יד' מאיכן מוציאין אותו מן ההיכל ומן האולם ומבין האולם ולמזבח דברי רבי שמעון בן ננס · רבי עקיבה אומר מקום שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת משם מוציאין אותו ושאר כל המקומות כופין עליו פסכתר · רבי שמעון אומר מקום שהתירו לך חכמים משלך נתנו לך שלא התירו לך אלא משום שבות :

סליק פירקא

המוצא

תפילין כו' · המוצא תפילין מכניסן זוג זוג דרך מלבוש אחת בראשו ואחת בזרועו · רבן גמליאל אומ' שנים שנים בראש ושנים בזרוע ·

רבי אבהו רבי אלעזר הנותן תפילין בלילה עובר בעשה · שנאמר ושמרת את החוקה הזאת מימים ימימה · ימים ולא לילות · והא רבי אבהו יתיב ומתני ברמשא ותפילין עלוי · בצדדין הוו כמן פיקדון הוו בידו · אית דבעי מימר לא מר אלא הנותן אבל אם היו עליו מבעוד יום מותר · ואית דבעי מימר מצותן עד שתיכלה רגל מן השוק · אית דבעי מישמעינה מן הדא והיו לך לאות · מי שצריכין אות יצאו שבתות וימים טובים שהן גופן אות · הלא כבר כתיב בימים ימימה · לית לך אלא כיי דאמר רבי יוחנן כל מילה דלא מחוורא מסכבין ליה מן אתרין סגין · נשים מניין ולמדתם אתם את בניכם ולא בנותיכם · החייב בתורה חייב בתפילין · נשים שאין חייבות בתורה אין חייבות בתפילין · התיבון הרי מיכל בת שאול היתה לובשת תפילין · אשת יונה היתה עולה לרגל ולא מיחו בידם חכמים · רבי חזקיה בשם רבי אבהו אשתו של יונה הוא שבה · מיכל בת שאול מיחו בה חכמים · הוון בעיי מימר על דעתון דרבנן אין מחוור · על דעתיה דרבן גמליאל מחוור · אמר ר' ירמיה בשם רבי שמואל שיערו לומר עד מקום שגבהו של ראש מחזיק · ומבה מחזיק שתים · מעתה אפילו בחול · אמר רבי חגיי אין בעי מיתב יהבו · אמר רבי זריקא אסברי רב המנונא עד מקום שמוחו של התינוק רופף · המן תמינן על תרנגול שנסקל בירושלם שהרג את הנפש · ראה ראשו של תינוק רופף הלך וניקרו · אמר רבי יוסי כיני מתניתא ובלבד על ידי שנים · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי אחא ואפילו שנים שנים · הוון בעי מימר על דעתהון דרבנן אין מחוור על דעתיה דרבי אחא מחוור · דביאם בידו · מוטב להביאם דרך מלבוש ולא דרך משאוי · מוטב לדחות את השבת פעם אחת ולא שני פעמים · תני אחד האיש ואחד האשה · הוון בעיי מימר מאן דמר מחוור הוא ניחא · מאן דמר אינו מחוור לא יהא מחוור אצל האיש ויהא מחוור אצל האשה · אמר רבי לעזר מאן תנא אשה רבן גמליאל דתני טבי עבד רבן גמליאל היה נותן תפילין ולא מיחו בידו חכמים · ומה מיחו בידו · הוא עבד הוא אשה · במה דברים אמורים בישנות אבל בחדשות מותר · למה ישנות בדוקות וחדשות אין בדוקות · תני התפילין צריך לבודקן אחת לשני' עשר חדש דברי רבי · רבן שמעון בן גמליאל אומר אינן צריכות בדיקה · הלל הזקן אומר אילו מאבי אמה הן · מצא שני' שלשה צבתין בודק זוג ראשון מצבת ראשון · וכן בשני וכן בשלישי · יצחק בן אלעזר שאל אחד חזקה לכולם או כל אחד ואחד בפני עצמו · אין תימר אחד חזקה לכולן בודק זוג ראשון מצבה ראשון · אין תימר כל אחד ואחד חזקה בפני עצמו בודק שלשה זוגות מכל צבת וצבת · ובסכנה מכסן והולך לו · אם היה עונת גשמים הרי זה כעטף בעור ומכסן · רבי אחא בשם ר' בא והדא זיתימר כרך אבל בקשה כמשאוי הוא כשהיה המקום מגדרן · אבל לא היה המקום מגדרן לא בדא :

פיס' רבי אליעזר ורבי אבדימי תרויהו בשם רבי מנא חד אמר בתינוק של סכנה · מותיב ליה חברייא אם בתינוק של סכנה יביאו ביד · אמר ליה ביכול להביאו דרך ההר · ריש לקיש בשם לוי פוכיא במערה מבד לכד הא מתניתא דלא כן רבי יהודה בדעתיה דרבי יהודה אומר משקה טופח :

פיס' מתניתא באיסקופה טהורה · אבל חוץ לאסקופה אסורה · תיפתר שהיה יושב וקורא בו מבעוד יום ושכח והוציאו עד שלא הגיע לעשרה טפחים גוללו אצלו · משהגיע לעשרה טפחים אסור · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא דרבי יודה היא דאמר אסור להשתמש באויר עשרה טפחים · משהגיע לעשרה טפחים הופכו על הכתב · למה שלא יתבזה הכתב · ואתייא כרבר דרבי אחא בשם רבי שמואל בר נחמן ספר שאין עליו מפה הופכו על הכתב שלא יתבזה הכתב · רבי יודה אומר אפילו אינו מסולק מן הארץ אלא מלא החוט גוללו אצלו · מחלפה שיטתיה דרבי יודה תמן הוא אמר אסור להשתמש באויר עשרה · וכא אמר הכין · אמר רבי יוחנן לית כאן רבי יודה אלא רבי מאיר · דברי חכמים רבי יוסי אומר בשם רבי יוחנן לא סוף דבר ספר אלא אפילו פסוקא אמר לא אמר אלא אחת אבל שתים אסור שאין שתי רשויות משתמשות ברשות אחת בשאין בהן רוחב ארבעה אבל יש בהן רוחב ארבעה הדא דמר רבי אחא בשם ר' יוחנן זיזין וכתלין שגבוהין עשרה ורחבין ארבעה מותר לכאן ולכאן ובלבד שלא יחליף :

פיס' לא סוף דבר עומד ברשות היחיד ומטלטל ברשות הרבים · ברשות הרבים ומטלטל ברשות היחיד ובלבד שלא יוציא חוץ לארבע אמות · אמ' רב מתניתא אמרה כן לא יעמוד אדם ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים · ברשות הרבים ויפתח ברשות היחיד אלא אם כן הכניס ועשה לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים דברי רבי מאיר · רב אמר כפיחה · רבי יוחנן אמר בפיחה · דלא כן רבי יודה כדעתיה דאמר משקה טופח חיבור · לא סוף דבר עומד ברשות היחיד ומשתין ברשות הרבים אלא אפילו עומד ברשות הרבים ומשתין ברשות הרבים והן מתגלגלין ויורדין לרשות היחיד אסור · אמר רבי יוסי בי רבי בון לא סוף דבר עומד ברשות הרבים ומשתין ברשות היחיד אלא אפילו עומד ברשות היחיד ומשתין ברשות היחיד ומתגלגלין ויורדין לרשות הרבים אסור · אמר רבי יסא הדא אמרה סילון העומד ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה אין שופכין לתוכו מים שמתגלגלין ויורדין ·

פיס' ניחא ברשות היחיד ושותה ברשות הרבים · ברשות הרבים ושותה ברשות היחיד אין פיו למעלה מעשרה טפח' · שנייא היא שמתגלגלין ויורדין · תני גמל שראשו ורובו מבפנים מלעיטין אותו מבפנים · מבחוץ מלעיטין אותו מבחוץ · ניחא מבפנים מלעיטין אותו מבפנים · מבחוץ מלעיטין אותו מבחוץ · אין פיו למעלה מעשר' טפחים · רבי יוסי בי רבי בון מחלפה שמועתיה לא כן אמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' חנינה שכל שלשה ושלשה שהן סמוכין למחיצה כמחיצה · תיפתר ביוצא חוץ לשלשה שאין בו רוחב ארבעה · נעץ קנה והקיפו מחיצה חרק מרשות הרבים להוכו רבי יצחק בן אלעזר אומר במחלוקת · התיב רבי יודן והתנינן היתה עומדת בראש הגג חרקו לה כיון שהגיע לאויר הגג הרי זו מגודשת · אמר רבי אלעזר מתניתא אמרה בגג שיש לו מעקה והוא שירד לאויר מעקה · ושאין לו מעקה שירד לאויר שלשה שהן סמוכין לגג שכל שלשה הסמוכין לגג כגג הן · אמר רבי חייה וכן בגת לעניין מעשר · רבי יהודה אומר דרבי מאיר היא דאמר את רואה את הכותל בגבוס · רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר דברי הכל כשהפע עשרה טפחים מתוך שלש רבי יוסי בעי אם כשהפע עשרה טפחים מתוך שלש כגג הן · מה בן תמן שאינו צריך ניחא את אמר עד שינוח כאן שצריך ניחא לא כל שכן · אמר רבי חנינא קומי רבי מנה מכל מקום לא נח · אמר ליה מכיון שאין בו רוחב ארבעה אפילו נח כאילו לא נח :

פיס' אין את רואה עמוק כגבוה שאין כפיו רוחב ארבעה · עד כדון בסתום · היה מופלג · רב ושמואל חד אמר נותן נסר · וחד אמ' נועץ קנה · ולא ידעינן מאן מר דא ומאן מר דא · מן מה דתני שמואל למעלה מעשרה שבות הוא דין אמר נותן נסר · הוו טנים תרין אמורין חד אמר עשרה · וחורן אמ' ארבעה · כתיב מאן דמר עשרה למאן דמר ארבעה · לא נמצאו שתי רשויות משתמשות ברשות אחת · אמר ליה רשות הרבים מבטלת ובלבד שלא יהא בו יותר מבית סאתים · ולא יהו מחיצות גבוהו' עשרה · ולא יהו פרצות יותר מעשר · ולא יהא עומד כנגד עומד ופרוץ כנגד פרוץ ·

פיס' רבי אחא בשם רב אסור לתלוש שרשי זמורה בשבת · הא שרשי אילן הא שרשי כרוב בגבוה שלשה אבל אין גבוהין שלשה בארץ הם · בתניתא בשאין להן צירין · אבל יש להן צירין הדא היא דתני דלת גודר' מחצלת גודרת קנקלין גודר פותח ונועל בשבת ואין צריך לומר ביום טוב · מחצלת הקשורה ותלויה בשבת פותח ונועל בשבת ואין צורך לומר ביום טוב :

פיס' רבי אחא רבי חיננה בשם כהנא אין הלכה כרבי יודה · רבי אבא בר פפי בעי למה עבד רבי מאיר את הגוהל כגבוה כנקוב · אין תימר בגבוה אפילו למעלה מעשרה מותר · אין תימר בנקוב אפילו למטה מעשרה אסור · פתח גגות שיש להן בית שער מבפנים פותח ונועל מבפנים · מבחוץ פותח ונועל מבחוץ · מיכן ומיכן פותח ונועל מיכן ומיכן · לא מיכן ולא מיכן הרי זה נוטל את המפתח ופותח ונועל ומניחו במקומו · במה דברי' אמור' בזמן שהמנעול למעלה מעשרה טפחים · אבל אם היה המנעול למטה מעשרה טפחים הרי זה נוטל את המפתח מתוך האסקופה ופותח ונועל ומניחו במקומו דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים אף על פי שהמנעול למעלה מעשרה טפחים · אבל אם היה המנעול למטה מעשרה טפחים מביא המפתח מערב שבת ופותח ונכנס ומטלטלו מתוך הבית ונועל ונותנו בחור למעלה מן המשקוף · אם היה החור של ארבע' טפחים אסור · שאין משתמשין מרשות לרשות דרך רשות הדא אמרה בגבוה

עבד לה רבי יודה · כיתא כבפנים צריך בית שער · מבחוץ צריך בית שער לא נמצאו שתי רשויות משתמשות ברשות אחת ·

פיס' אמר רבי יוסי בר' כדברי מי שמתיר עושה הנגר טפל לקלוסטרא · כדברי האוסר עושה הקלוסטרא טפל לנגר · אי זהו נגר אמר רבי יוחנן קשור אף על פי שאינו תלוי · אמר רבי יוחנן משכני חולפיי והראני של בית רבי קשור אף על פי שאינו תלוי ·

אמר רבי יוחנן אתיא דיהודאה דהכא כסתמא דתמן ודיהודאה דתמן כסתמא דהכא · רבי יוסה בעי קומי רבי ירמיה הדך עבדין עובדא . אמר ליה מן דאמר רבי יוחנן משכני חולפיי והראני של בית רבי קשור אף על פי שאינו תלוי הדא אמרה כרבי יהודה עבדין עד שיהא קשור בדלת · רבי ינאי חמוי דרבי אמי עד הא קשור בדלת בדבר שיכול להעמידו · נגרא הדא רבי אלעזר קטר בגמי מט אסור · נקטו רבי יעקב בר אחא בשם רבנן מרדיה בראשי אצבעותיו · רבי בא בר כהנא רבי חייה בר אשי בשם רב הלכה כרבי יוסי ·

פיס' אמר רבי יוסי בי רבי בון לא כל שבות התירו במקדש · תני לא יקנח אדם את האיספלנית שלא יבוא לידי מירוח והממרח בשבת חייב חטאת · והתני החליקה ממטן מחזירה מלמעלן · החליקה מלמעלה מחזירה מלמטה · מגלה מקצ' איספלנית מיכן ומקנח המכה מיכן ומגלה מקצת איספלנ' מיכן ומקנח המכה מיכן · אבל לא יקנח את האיספלני' שלא יבוא לידי מירוח והממרח בשבת חייב חטאת · תני רטייה שתפחה מחזירין אותה בשבת · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא והוא שתפחה כנגד המכה · והתני החליקה מלמטן מחזירה מלמעלן · החליקה מלמעלן מחזירה מלמטן ובלבד שלא תצא רשות כל אותה המכה · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יסא מכה שנתרפאת נותנין עליה רטייה שאינו אלא כמשמרה · רבי בון בשם רבנן דהמן נותנין רטייה על גבי מכה בשבת שאינו אלא כמשמרה · אמר רבי תנחומא חרץ מעלי גפנים שהן לרפואה · אמר רבי הונא הדא פואה עיקר טב היא סגין כד אית בה חמשה או שבעה או תשעה קטרין ובלבד דלא יתן מיי · אין קורין פסוק על גבי מכה בשם · והדין דקרא על יברוחא אסור · בא וקרא פסוק זה על בנו שהוא מתבעת · הן עליו ספר או תפילין בשביל שישן אסור · והתני אומ' היו שיר של פגעים בירושלם. אמר רבי יודן כאן עד שלא נפגע . וכאן משנפגע · אי זהו שיר פגעים מה רבו צרי וכל המזמור יושב בסתר עליון עד כי אתה יי' מחסי ·

פיס' קושרין נימא במקדש אבל לא במדינה · אמר רבי יוסי בי ר' בון דרבי שמעון בן אלעזר היא דתני רבי שמעון בן אלעזר נימא שבכינור שנפסקה וקשרה היא אינה משמעת את הקול אלא משלשל מלמעלן ועונב מלמטה · תני רבי שמעון בן אלעזר אומר הכהנים והלוים ויש' וכלי שיר מעכבין את הקרבן · וחתכין יבלת במקדש אבל לא במדינה · תמן תנינן חתיכת יבלתו אין דוחין · והבא את אמר הכין · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי בשם רבי פדת מפני קלקול פיסות · אמר רבי חגי הפיסו · אמר רבי שמעון בן לקיש בשם לוי סבייה בין בנפרכת בין בשאינה נפרכת · רבי שמעון בן יקים אמר כאן בלחה כאן ביבשה · רבי יוסי בן חנינא אמר כאן ביד כאן בכלי · אתיא דרבי שמעון בן יקים כבר קפרא · ודרבי יוסי בן חנינה כרבי יוחנן דתני כל המקלקלין פטורין חוץ ממבעיר והעושה חבורה · בר קפרא אמר אפילו אינו צריך לדם אינו צריך לאפר · אמר רבי יוחנן והוא שיהא צריך לדם או לאפר · רבי אחא רבי חנינה בשם רבי יוחנן כאן וכאן בלחה אנן קיימין והוא שיהא צריך לדם ·

פיס' יהודה ברבי אמר לא שנו אלא גמי אבל בינגין אסור מפני יחוד בגדים · סברין מימר יחוד בגד' כחוסר בגדים · ר' יעקב בר אחא בשם ר' יסא דר' חנינא דאמר רבי חנינא בלבד שלא יחוץ בינו לבין בגד ולא בין בגד לבגד · על דעתיה דרבי חנינה אי זהו יחוד בגדים שתי כתנות שתי מצנפות שני מכנסים שני אבנט' · כהן שלקה באצבעו וכרך עליה אבנט כל שם אבנט פסול או אינו פסול אלא מלבוש · תני מעלים בריובית ומוספין בעדק לחולה בשבת · מעלין בריובית משתמיהה · מוספין בעדק · אית דבעי מימר עירדה אית דבעי מימר קוקייתה · חצר שירדו בה גשמים והיה בה בית אבל או בית משתה הרי זה נוטל את האבן ומוריד ובלבד שלא יעשה בשבת כדרך שעושה בחול . תני אין ממלין כעדשה בשבת אם כוס על התבל או על המשיחה מתיר · ממלין מבור הגולה בגלגל בשבת · מבור הגדול ומבור הקר ביום טוב · מפני מה ממלין מבור הקר בגלגל ביום טוב · אלא בשעה שעלו ישראל מן הגולה חנו על' אותה הבאר והתנו עמהן נביאים שיהו ממלין מבור הקר בגלגל ביום טוב · לא כל הבארות הקר התירו אלא אותה הבאר שחנו עליה בלבד · והך מה דאת אמר תמן מה שהותר הותר · וכא מה שהותר הותר ·

פיס' שרץ שנמצא במקדש כו' · אמר לו רבי יוחנן בן ברוקה לא נמצאתה משהא בטומאה אמ' לו לא נמצאת מרבה בטומאה אמ' לו מוטב לעבור על מצות לא תעשה שלא באת לידו ממצות לא תעשה שבאת לפניו · אמר רבי יוסי בי רבי בון אתייא אילין פלוגתהא כאילין פלוגתא דתנינן תמן כיצד מפרישין חלה בטומאה ביום טוב רבי אליעזר אומר לא תקרא לה שם עד שתיאפה · בן בתירה אומר תטיל לצונן · אמ' לו רבי יהושע לא נמצאתה כשורף קדשים ביום טוב . אמר לו רבי אליעזר מאיליהן הן נשרפין · אמר לו ר' יהושע לא נמצאתה עובר על לא יראה ולא ימצא אמר לו מוטב לעבור על מצוה לא תעשה שלא באת לידך ממצות לא תעשה שבאת לפניך · תמן תנינן הניתנין במתן אחת שנתערבו בניתנין מתנה אחת ינתנו מתנה אחת · מתן ארבע במתן ארבע ינתנו מתן ארבע · מתן ארבע במתן אחת רבי אליעז' או' ינתנו מתן ארבע · רבי יהושע אומר ינתנו מתן אחת · אמר לו רבי אליעזר לא נמצאת עובר על בל תגרע · אמר לו רבי יהושע לא נמצא עובר על בל תוסיף · אמר לו מוטב לעבור על מצות לא תעשה שלא באת לידי במצות שלא תעשה שבאת לידי · תמן תנינן הכניס ראשו ונתן על תנוך אזנו · ידו ונתן על בהן ידו · ורגלו וגו' · מחלפה שיטת רבי יהודה תמן הוא אומר אסור להעריס · וכא אומר מותר · תמן שמא יכניס ראשו ורובו ויהא ענוש כרת · ברם הכא משום מכניס כלים טמאים בשבת · מחלפא שיטת דרבנין תמן אמרין מותר להעריס · וכא אמרין אסור להעריס · תמן דלא יסאבתיה תלהא זימנין · ברם הכא טומאה ידועה כבפנים היא · איפשר לה לצאת בלא שהות · בלא טומאה · אמר לו מוטב לו לעבור על מצוה לא תעשה שלא באת לידו ממצו' לא תעשה שבאת לפניו · הוציא ממקום שחייבין עליו כרת ונפל למקום שאין חייבין עליו כרת כבר נראית לצאת · מצא אחר בצידו מוציא את שניהם או אינו מוציא אלא את שנראה לצאת · הוא והוא אומר צבת בצבת עשוי · צבתא קדמייתא מה הוות בירייה הוות · אמר רבי חנינא קומי רבי מנא ומה את אמר להמצבתא אחת למדו כמה צביתות · וכא משביתה אחת למדו כמה שביתות :

הדרן עלך המוצא תפילין וסליקא לה מסכת עירובין

מסכת פסחים

אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אינו צריך בדיקה ובמה אמרו שתי שורות במרתף מקום שמכניסין בו חמץ· בית שמאי אומרים שתי שורות על פני כל המרתף· ובית הלל אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות· ב׳ אין חוששין שמא גררה חולדה מבית לבית וממקום למקום אם כן מחצר לחצר ומעיר לעיר אין לדבר סוף·

ג׳ רבי יהודה אומר בודקין אור ארבעה עשר ובארבעה עשר בשחרית ובשעת הביעור· וחכמים אומרים אם לא בדק אור לארבעה עשר יבדוק בארבעה עשר· אם לא בדק בארבעה עשר יבדוק בתוך המועד· לא בדק בתוך המועד יבדוק לאחר המועד· ומה שהוא משייר יניחנו בצינעה כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו· ד׳ רבי מאיר אומר אוכלין כל חמש ושורפין בתחילת שש· רבי יהודה אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחילת שש· ה׳ ועוד אמר רבי יהודה שתי חלות של תודה פסולות מונחות על גג האיצטבא כל זמן שהן מונחות כל העם אוכלין· ניטלה אחת מהן תולין לא אוכלין ולא שורפין ניטלו שתיהן התחילו כל העם שורפין· ו׳ רבן גמליאל אומר חולין נאכלין כל ארבע ותרומה כל חמש ושורפין בתחילת שש· ז׳ רבי חנניה סגן הכהנים אומר מימיהן של כהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר שניטמא בוולד הטומאה עם בשר שניטמא באב הטומאה אף על פי שמוסיפין לו טומאה על טומאתו·

הוסיף רבי עקיבה מימיהן של כהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום בנר שניטמא בטמא מת אף על פי שמוסיפין לו טומאה על טומאתו· ח׳ אמר רבי מאיר מדבריהן למדנו ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח· אמר לו רבי יוסה אינה היא המידה· מודין רבי אליעזר ורבי יהושע ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה ועל מה נחלקו על התלויה ועל הטמאה שרבי אליעזר אומר תישרף זו לעצמה וזו לעצמה· ורבי יהושע אומר שתיהן כאחת:

סליק פירקא

אור לארבעה עשר כו׳· כתיב ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותי מארץ מצרים· בראשון בד׳ עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות וגומר· מה אנן קיימין אם לאכילת מצה כבר כתיב שבעת ימים מצות תאכלו· ואם לומר שמתחיל בארבעה עשר והכתיב עד יום האחד ועשרים לחדש· אלא אם אינו עניין לאכילת מצה תניהו עניין לביעור חמץ· למה לאור הנר· אמר רבי שמואל בר רב יצחק מפני שהנר בודק כל שהוא· למה בלילה· אמר רבי יוסה שאין בדיקת הנר יפה אלא בלילה· רבי מנא לא אמר כן ושמרתם את היום הזה לדורותיכם לחוקת עולם עשה שיהו היום והלילה משומרין· ויתחיל בשלשה עשר ויהא היום והלילה משומרין אף אית ליה כמי דמר רבי יוסי· ויתחיל אור לשלשה עשר· אין כיני יבדוק אפילו מראש חודש·

רבי ירמיה אמר רבי שמואל בר רב יצחק בעי מהו לבדוק לאור האבוקה מה צריכה ליה מפני שאורן מבליח· רבי שמואל בר רב יצחק כדעתיה דרבי שמואל בר רב יצחק אמר מפני שהנר בודק כל שהוא אף על פי שאין ראיה לדבר זיכר לדבר והיה ביום ההוא אחפש את ירושלם בנרות ואית דבעי מימר כשמעינה מן הדא נר יי׳ נשמת אדם חופש כל חדרי בטן· אמר רבי יוסה מתניתא אמרה שבדיקת היום בדיקה דתנינן רבי יודה אומר בודקין אור לארבעה עשר ובארבעה עשר בשחרית ובשעת הביעור· לא סוף דבר רבי יהודה אלא אפילו דרבנין דתנינן וחכמים אומרים אם לא בדק אור לארבעה עשר יבדוק בארבעה עשר· וצריך לבדוק לאור הנר· כשמעינה מן הדא אין בודקין לא לאור החמה ולא לאור הלבנה ולא לאור הכוכבים אלא לאור הנר· ניחא לא לאור הלבנה ולא לאור הכוכבים· אלא לאור חמה· וכי יש חמה בלילה· הדא אמרה אפילו ביום צריך לבדוק לאור הנר· לא סוף דבר בית שאין בו אורה· אלא אפילו בית שיש בו אורה אפילו ביום צריך לבדוק לאור הנר· מבואות האפילין מהו שיהא צריך לבודקן כתחילה לאור הנר· מילהון דרבנין אמרין לא· כמה דהוא מטהר בליליא הוא מטהר ביממא דאמר רב הונא בר חנין ערקין באילין בוטיתא דסדרא רבא הוו מדליקין עלינו נירות בשעה שהיו כיהים היינו יודעין שהוא יום ובשעה שהיו מבהיקין היינו יודעין שהוא לילה· ותני כן דמר רבי אחווא בר זעירא נח כשנכנסתו לתיבה הכניס עמו אבנים טובות ומרגליות בשעה שהיו כיהות היה יודע שהוא יום· ובשעה שהיו מבהיקות היה יודע שהוא לילה· למה יש חיה אוכלת ביום ויש חיה אוכלת בלילה· והא כתיב צוהר תעשה לתיבה· כמאן דאמר לא שימשו המזלות בשנת המבול· ר׳ ירמיה בעי בתי כניסיות ובתי מדרשות מהו שיהו צריכין בדיקה· מה צריכה ליה שכן מכניסין לשם בשבתות ובראשי חדשים· ותהא פשיטא ליה הכן היא צריכה ליה הואיל ואורן מרובה· מהו שיהא צריך לבודקן כתחילה ביום לאור הנר· רבי יוסה בעי חצירות שבירושלם שאוכלין שם חלות תודה ורקיקי נזיר מהו שיהו צריכין בדיקה· בלא כך אינן בדוקות מן הנותר· ייבא כהדא תנא רבי זכריה חתניה דרבי לוי נידה חופפת וסודקת כהנת אינה חופפת וסודקת נדה כת׳ חופפת וסודקת שלא תחלוק בין נידה לנידה· אוף הכא שלא לחלוק בין ביעור לביעו׳ תני רבן גמליאל בר׳ איניינא קומי רבי מנא נידה שהיא מפסקת כל שבעה חופפת וסורקת· כהנת שהיא טובלת בכל יום אינה חופפת ואינה סורקת· אמר ליה לשומרת יום כנגד יום נצרכה· חורי הבית העליונים והתחתונים והציע והחדרות והעלייה וגג הבור וגג המגדל בית התבן ובית הבקר ובית העצים ובית האוצרות אוצרות היין ואוצרות השמן ואוצרות הפירות אינן צריכין בדיקה· ניחא העליונים והתחתונים· הדא אמרה לא חשו לנפילה· אמר רבי יוסה תיפתר שהיו שניהן סמוכין לכותל אחד למעלה מעשרה ואחד למטה מעשרה·

והא תנינן חורות· הדא אמרה שלא חשו לנפילה· מתניתא היא והתינוק ילך לשם· חוש לומר שמא נתגלגל חמץ שם· תיפתר בחורות שיש לה ליזביז· גג הבור וגג המגדל· הדא דתימר בגבוהין שלשה טפחים· אבל אם אינן גבוהין שלשה טפחים כארץ הם וכאותו שלא נשתמש בו חמץ· אבל באותו שנשתמש בו חמץ אפילו גבוה כמה צריך בדיקה· אמר רבי מנא ויאות כן אנן אמרין הדא פיפייארות אפילו גבוה כמה לא הוא צריכה בדיקה· תני רבן שמעון בן גמליאל אומר מיטה שהיא חוצצת בתוך הבית ועצים ואבנים מונחין תחתיה בודק צד החיצון ואינו בודק צד הפנימי מפני שעצים ואבנים מונחין תחתיה הא אם אין עצים ואבנים מונחין תחתיה צריך לבדוק צד הפנימי· הדא אמרה חשו לנפילה· אני אומר תינוק נגע והכניס שם חמץ· מרתף של יין צריך בדיקה· מרתף של שמן אינו צריך בדיקה· מה בין יין ומה בין שמן· יין אין לו קבע· שמן יש לו קבע· אוצר בין של יין בין של שמן אינו צריך בדיקה· אי זהו מרתף כל שנותן עם הלחם בחצר· יש מרתף שהוא כאוצר ואוצר שהוא כמרתף· מרתף שהוא בוש לוכל בתוכו הרי הוא כאוצר· ואוצר שאינו בוש לוכל בתוכו הרי הוא כמרתף· יש חצר שהוא כמבוי ומבוי שהוא כחצר· חצר שהרבים בוקעין בתוכה הרי הוא כמבוי· ומבוי שאין הרבים בוקעין בתוכו הרי הוא כחצר· חוש לומר שמא הבהמים מכניסין לתוכו חמץ· אין דרך הבהמ׳ להיות מכניסין לשם חמץ אלא מיני מתיקה· שהן בודקין היין היפה· הורצא לפרש קודם שלשים יום אינו צריך לבדוק· בתוך שלשים צריך לבדוק. הדא דתימר בשיש בדעתו לחזור· אבל אין בדעתו לחזור אפילו קודם לשלשים יום צריך לבדוק ובספק· אבל בודאי אפילו מראש השנה· אמר רבי בא ואפילו יש בדעתו לחזור צריך לבדוק שמא ימלך ולא יחזור· והכל נאמנין על ביעור חמץ אפילו נשים אפילו עבדים· רבי ירמיה בשם רבי זעירה לית כאן אפילו נשים· נשים עצמן הן נאמנות מפני שהן עצילות והן בודקות כל שהוא· כותים כל זמן שעושין מצתן עם ישראל נאמנין הן על ביעור חמץ· אם אינן עושין מצתן עם ישראל אינן נאמנים על ביעור חמץ· אמר רבי יוסה הדא דתימר בבתים אבל בחצירות חשודין הן· דאינון דרשין לא ימצא בבתיכם לא בחצירותיכם· תני רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מצוה שהכותים מחזיקין בה הם מדקדקין בה יותר מישראל· אמר רבי שמעון הדא דתימר בראשונה שהיו משוקעין בכופרניהן· אבל עכשיו שאין להן לא מצוה ולא שירי מצוה חשודין הן ומקולקלין הן· שואלין בהלכות הפסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג· בבית ועד שואלין קודם לשלשים יום· רבן שמעון בן גמליאל אומר שתי שבתות· אתייא דרבי יוחנן כרבנין· ודחזקייא כרבן שמעון בן גמליאל· אמר רבי יוחנן טעמון דרבנין שכן משה עומד בפסח ראשון ואומר להן הלכות הפסח השני· ודחזקייא כרבן שמעון בן גמליאל שכן משה עומד בראש חדש ואו׳ להם הלכות הפסח: כמה אמרו שתי שורות במרתף וכו׳· רב חונה בשם רב קולפו כמין גם· תני בר קפרא קולפו כמין שני גמין· היה נתון באמצע הבית על דעתיה דרב הונא מפשיטו חלוק אחד· על דעתיה דבר קפרא מפשיטו שני חלקות· היה עשוי מדריגות מדריגות קולפו גמים גמים· רבי יעקב בר אחא בשם חזקיה שמעון בר בא בשם רבי יוחנן שורה החיצונה היא העליונה הרואה את הפתח ואת הקורה שלפנים ממנה· תני של מטה ממנה· הוון בעיי מימר מאן דאמ׳ שלפנים הימינה כל שכן שלמטה הימינה· מאן דמר שלמטה הימינה הא לפנים הימינה לא· נשתמש בחצי שורה

פשיטא אותה שנשתמש יש לה שלפנים ממנה ושלמטה ממנה· אותה שלא נשתמש בה יש לה שלפנים ממנה ושלמטה ממנה· הדא דהיכר בחולליות· אבל באפרצות מעביר עליהן את הנר דיו· הדא אמרה שחשו לנפילה· אמר רבי פינחס דיפו אני אומר בשעה שסודרן הכנים שם חמץ·

הלכה ב׳ אין חוששין כו׳ · אמר רבי יונה הכין צורכה מתני׳ מעיר לעיר ומחצר לחצר ממקום למקום ומבית לבית אם חושש את מעיר לעיר את חושש מחצר לחצר אם חושש את מחצר לחצר חושש את ממקום למקום· אם חושש את ממקום למקום את חושש מבית לבית· אמר רבי יוסה אפילו כמתניתא אתיא הוא · אין חוששין שמא גררה חולדה מבית לבית וממקום למקום· אם כן מחצר לחצר ומעיר לעיר אין לדבר סוף· שאם מבית לבית אי אתה חושש לא כל שכן ממקום למקום · אם ממקום למקום אי את חושש לא כל שכן מחצר לחצר· אם מחצר לחצר אי את חושש לא כל שכן מעיר לעיר· יכולין הן כל ישראל לבדוק חמיצן כאחת.

הלכה ג׳ רבי יהודה אומר כו׳ · אמר רבי יוחנן טעמא דרבי יודה כנגד שלשה פעמים שכתוב בתורה לא יראה לך שאור · והכתיב תשביתו שאור מבתיכם· בעשה הוא· והא כתיב שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם· אמר רבי יוסה מבין שזה צריך לזה וזה צריך לזה כמי שכולן אחד· לא יראה לך הייתי אומר הפקיד אצלו יהא מותר· תלמוד לומר לא ימצא בבתיכם· אי לא ימצא בבתיכם הייתי אומר ייחד לו בית יהא אסור תלמוד לומר לא יראה לך· הא כיצד הפקיד אצלו אסור· ייחד לו בית מותר· מחלפה שיטתיה דרבי יודה דתני רבי יודה אומר בודקין אור לארבעה עשר ובארבעה עשר בשחרית ובשעת הביעור· וחכמים אומרים אם לא בדק אור לארבעה עשר יבדוק בארבעה עשר· צריך לבדוק שלשה פעמים· מה אם בשעה שלא הגיע זמן ביעורו את אמר צריך לבדוק שלשה פעמים בשעה שהגיע זמן ביעורו לא כל שכן· לא צורכה דלא אם לא בדק בתוך המועד יבדוק לאחר המועד · ומה שהוא משייר יניחנו בצינעה כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו· כיצד הוא עושה כופה עליו כלי כפה עליו כלי ולא מצאו אני אומר יד נטלתו· לא כפה עליו כלי ולא מצאו אותו הבית צריך בדיקה או שאר כל הבתים לא יהו צריכין בדיקה· נישמעינה מן הדא אבד כזית מן המת בבית בקשו ולא מצאו הבית טהור· לכשימצא הבית טמא למפרע· הדא ילפה מן ההיא· וההיא ילפא מן הדא· הדא ילפא מן ההיא הוא איבד הוא הבית· וההיא ילפה מן הדא אין לך צריך בדיקה אלא אותו הבית בלבד · וכרבי יודה אפילו אותו הבית לא יהא צריך בדיקה· נישמעינה מן הדא אמר ר׳ יודה מעשה בשפחתו של מסיק אחד ברימון שהשליכה נפל אחד לבור ובא כהן אחד והציץ לידע מה שהשליכה · ובא מעשה לפני חכמים וטיהרו שדרך חולדה וכרדליס להיות גוררין אותו· רצה הוא אחר הבשר· ואינה רצה אחר הפת· ואפילו תימר רצה הוא אחר הבשר ואת הפת· בשר גוררת ואוכלת· פת גוררת ומנחת· רבנין דקיסרין בשם רבי אבהו אין חוששין שמא גררה חולדה· וכרבי יודה חוששין·

הלכה ד׳ רבי מאיר אומר אוכלין כל חמש כו׳ · רבי מאיר אומר משש שעות ולמעלן מדבריהן· רבי יודה אומר משש שעות ולמעלן מדברי תורה· מה טעמא דרבי מאיר אך ביום הראשון זה חמשה עשר· יכול משתחשך תלמוד לומר אך· הא כיצד תן לו לפני שקיעת החמה שעה אחת· מה טעמא דרבי יודה אך ביום הראשון זה ארבעה עשר · יכול כל היום כולו תלמוד לומר אך· הא כיצד חלוק את היום חציו לחמץ וחציו למצה· מחלפה שיטתיה דרבי מאיר· תמן הוא אמר אך לרבות· והכא הוא אמר אך למעט· אמר רבי שמואל בר אבודמא מיעט שאינו בחמץ· רבי מאיר אומר לא תאכל עליו חמץ על אכילתו· רבי יודה אומר לא תאכל עליו חמץ על עשייתו· רבי יודה אית ליה עשה ולא תעשה על אכילתו עשה ולא תעשה על ביעורו עשה על אכילתו שבעת ימים תאכל עליו מצות ולא חמץ· כל לא תעש׳ שהוא בא מכח עשה עשה· לא תעש׳ על אכילתו לא תאכל עליו חמץ עשה על ביעורו תשביתו שאור · לא תעשה על ביעורו שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם הא רבי מאיר אומר משש שעות ולמעלה מדבריהן שביעית אסורה משום גדר ששית למה משום גדר ויש גדר לגדר אלא שעה ששית מתחלפת בשביעית· הא ר׳ יהודה או׳ מחמש ולמעלה מדבריהן ששית אסורה משו׳ גדר חמישית למה משום גדר ויש גדר לגדר אלא שחמש׳ מתחלפת בשביעית· מחלפא שיטתיה דרבי יהודה תמן הוא אמר אין חמישית מתחלפת בשביעית· אמר רבי יוסי תמן הדבר מסור לבית דין ובית דין זריזין הן· ברם הכא הדבר מסור לנשים ונשים עצילות הן· אמר ר׳ יוסי בר בון תמן תחילת חמישית סוף שביעית ברם הכא סוף חמישית תחילת שביעי׳· ותני כן שבתחילת חמש חמה במזרח וסוף שעה חמה במערב· לעולם אין החמ׳ נוט׳ למערב אלא בסוף שבע· רב אמר דברי רבי מאיר המקדיש בחמץ משש שעות ולמעלן לא עשה כלום · אמר רבי תנונה יאות אילו ח״ב קורטבניות במדבר· דילמא טבן אינן במועדא כלום· חד בר נש אפקיד דיסקיא דפיסתא גבי רבי חייה רובה · אמר רבי יוסי בירבי בון יוחנן חקקא הוה· אתא שאל לרבי אמר ליה תימכר על פי בית דין בשעת הביעור· חד בר נש אפקיד גרבא דכותחא גבי רב חייה בר אשי אתא שאל לרב אמר ליה ימכר על פי בית דין בשעת הביעור· הי דנו שעת הביעור רבי ירמיה אמר בשחרית· רבי בא אמר חמישית כרבי יודה· אמר רבי יוסה יאות אמר רבי ירמיה כלום אמרו ליגע בהן למוכרן לא מפני השב אביד׳ לבעלים חמישית כרבי יודה לא טבה כלום· חברייא אמרין חמישית כרבי יודה הקדישן מוקדש· עשאו תרומה אינה תרומה· הקדישו מקדש הקדש דמים· עשאו תרומה אינה תרומה שלא ניתנה תרומה אלא לאכילה בלבד· אמר להן רבי יוסי לא מסתברא דלא חילופין הקדישו אינו מוקדש עשאו תרומה הרי זו תרומה· הקדישו אינו מוקדש שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים· עשאו תרומה הרי זו תרומה טהורה היא דבר תורה את הוא שגזרתה עליו שריפ׳·

הלכה ה׳ רבי שמעון בן לקיש אמר בשם רבי ינאי כשירות היו מטב מאי הוא פוסלן שלא לשחוט עליהן את הזבח· ולא בשחיטה הן קדישות ויפדה ויאכל· אמר רבי חנניה חולייא קומי לא אוכל ואת אמרת יפדה ויאכל· רבי אמר פסולות היו מפני שהן ממהרין להביא תודותיהן מפני חמץ שבתודה ואי איפשר שלא ישפך דמה של אחד מהן והיא נפסלת· תני שתי פרות חורשות בירושלם וירושלם לא כמקום שנהגו שלא לעשות מלאכה בארבעה עשר היא נראית כחורשות· אית תניי תני שתי נירות דולקין· אית תניי תני שני סדינין· אמר רבי פינחס ולא פליגין מאן דאמר שתי פרות שתי נירות בחול· מאן דמר שני סדינין בשבת· רבי חנניה בעא קומי רבי מנא ויקבעון לה תקיעה· אמר ליה אם אומר את כן נמצאתה אומר שמא לתמיד הן תוקעין והן מתקלקלין· אמר ליה והא הנינן שלש להבטיל את העם מן המלאכה· ושלש להבדיל בין קודש לחול· אמר ליה תמן כל ערב שבת ושבת הן תוקעין ואינן טועין· ברם הכא אחת לקיצין הן · אם אומר את כן אף הן סבורין שמא לתמיד הן תוקעין והן מתקלקלין למה מפני קדושתה או משום שאין אוכליה מצויין · מה נפיק מביניהון חלות תודה· אין תימר שאין אוכליה מצויין · אילו אוכלין מצויין· אין תימר מפני קדושתה אילו יש להן קדושה· רבי נתן אומר כשירות ניטלו שוהן להן שעה אחת לאכילתן ותולין אבל לא שורפין · אית לך מימר משום שאין אוכליה מצויין לא כמפני קדושתה· אוף הכא מפני קדושתה·

הלכה ו׳ אמר רבי יודה בן פזי נראין דברים שהוא הלכה כרבן גמליאל שהוא אומר מעין שניהן· אתא רבי אבון רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק הלכה כרבן גמליאל שהוא אומר מעין שניהן· בר קפרא אמר אב הטומאה דבר תורה· וולד טומאה מדבריהן· רבי יוחנן אמר בין זה בין זה דבר תורה· על דעתיה דבר קפרא ניחא· על דעתיה דרבי יוחנן אב הטומאה עושה ראשון וולד טומאה עושה שני· שני שנגע בראשון הרי הוא במקומו שני שהשלישי שנגע בראשון נעשה שני· תני בית שמאי אומרים אין שורפין בשר טהור עם בשר טמא· ובית הלל מתירין· על דעתיה דבר קפרא ניחא שורפין פסול תורה עם פסול טומאת תורה· וצריכין מטמע טומאת דבריהן עם טומאת תורה· על דעתיה דרבי יוחנן אם פסול תורה עם טומאת תורה שורפין· כל שכן טומאת תורה עם טומאת תורה· רבי חנניה סגן הכהנים שניה משם בית שמאי ובית הלל· אמר רבי מנא קומי רבי יוסה על דעתיה דרבי יוחנן ניחא דמר ר׳ יוחנן ששה ספיקות היו תולין עליהן ובאושא גזרו עליהן שריפה· רבי חנניה סגן הכהנים לא לקודם לאושא היה· וקודם לאושא לא היתה שריפה לדבריהן· אמר ליה תיפתר שניטמא בכלי זכוכית· אמר ליה אפילו תימר ניטמא בכלי זכוכית לא כן אמר רבי זעורא רבי אבונה בשם רבי ירמיה יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלם גזרו טומאה על ארץ העמים ועל כלי זכוכי׳ · רבי יודא אמר יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח גזרו על כלי מתכות הלל ושמאי גזרו על טהרת ידים · רבי ירמיה סבר מימר ארץ העמים וכלי זכוכית תלויה· רבי יוסי סבר מימר ארץ העמים תלויה וכלי זכוכית שריפ׳· אלו הן ששה ספקות על ספק בית הפרס על ספק ארץ העמים על ספק בגדי עם הארץ על ספק רוקן על ספק מי רגלי אדם שהוא כנגד מי רגלי בהמה על ודאי מגען שהוא ספק טומאתן על אלו שורפין תרומה·

הלכה ז׳ על דעתיה דרבי יוחנן המן שורפין טומאת תורה עם טומאת תורה· ובא להוסיף פסול תורה עם טומאת תורה · על דעתיה דבר קפרה הכן שורפין טומאת דבריהן עם טומאת תורה· והכא פסול תורה עם טומאת תורה לא בא אלא לפחות· תיפתר בטבול יום מבית פרס שהוא מדבריהן· רבי חנניה סגן הכהנים שניה משם בית שמאי ובית הלל· אמר רבי מנא קומי רבי יוסי רבי עקיב׳ כדעתיה דרבי עקיבה אמר יטמא יטמא דבר תורה · אמר רבי יוסי בי רבי בון אף על גב דלית ליה לרבי ישמעאל יטמא יטמא באוכלין אית ליה יטמא יטמא בכלים· אית תניי תני טמא מת· אית תניי תני בטמא מת · מאן דאמר טמא מת בכלי שטף· מאן דאמר בטמא מת בכלי מתכות· מה טעמא וכל כלי פתוח וגו׳ טמא הוא הוא טמא ואינו נעשה אב הטומאה לטמא·

הלכה ח׳ מהו בפסח בארבעה עשר · אמר רבי יוחנן מדברי רבי עקיבה מדברי רבי חנינה סגן הכהנים· רבי שמעון בן לקיש אמר מדברי רבי אליעזר

ומדברי רבי יהושע· אמר רבי זעירא קומי רבי יסי על דעתיה דרבי יוחנן ניחא׳
על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש מה בא רבי ליעזר ורבי יושוע לכאן׳ אמר
ליה תניין אינון· רבי יסי בשם רבי יוחנן הכל מודין בששה עשר ששורפין תרומה
טהורה וטמאה · רבי יסי מקשי למה רבי יסי אומר אינה המידה רבי יסי דו
שמע דאמר רבי יוחנן מדברי רבי עקיבה ומדברי רבי חנינא סגן הכהנים׳
והוא שמע דבר קפרא אמר אב הטומאה דבר תורה וולד הטומאה מדבריהן
ולא שמע דמר רבי יוחנן בין זה ובין זה דבר תורה· והוא מקשי כשם שמותר
לשרוף איסור תורה עם טומאת תורה שכן שורפין טומאת תורה עם טומאת
תורה · כך יהא מותר לשרוף איסור דבריהן עם טומאת תורה שכן
שורפין טומאת דבריהן עם טומאת תורה · אלא שנייה היא איסור
שנייה היא טומאה· ואמר רבי יסי בשם רבי יוחנן הכל מודין בששה עשר
ששורפין תרומה טהורה וטמאה כשם שלא חלקת לנו בין איסור תורה לטומאת
תורה שכן שורפין טומאת תורה עם טומאת תורה כך לא תחלוק לנו בין איסור
דבריהן לטומאת תורה· שכן שורפין טומאת דבריהן עם טומאת תורה·
אלא בין זה ובין זה דבר תורה· אתא רבי חייה בר בא מן צור ואמר מן שמיה
דרבי יוחנן בין זה ובין זה דבר תורה ואמרית יאות תמן טומאת תורה עם
טומאת תורה· ברם הכא פסול תורה עם טומאת תורה· בגין כך רבי יוסי
אמר אינה היא המידה · וקשיא, דרבי יוחנן על דרבי מאיר והדא דרבי יוסי
אמר אינה היא המידה · סבר בר קפרא כרבי שמעון בן לקיש דרבי שמעון
בן לקיש אמר מדברי רבי אליעזר ורבי יהושע · וקשיא דבר קפרא על
דרבי יוסי והדא דרבי מאיר אמר מדבריהם למדנו· אמר רבי אבין רבי מאיר
בדעתיה דרבי מאיר מחמיר מדבריהם בדברי תורה· אין אשכחן דרבי מאיר
מחמיר מדבריהן כדברי תורה · אמר רבי חיננה בי דתנינן תמן הרואה
בתם הרי זו מקולקלת וחוששת משום זוב דברי רבי מאיר וחכמים אומרים
אין בבתמים משום זוב׳ תמן תנינן חבית של תרומה שנולד ספק טומאה ר׳ אליעזר
אומר אם היתה מונחת במקום תורפה יניחנה במקום מוצנע׳ ואם היתה מגולה
יכסנה׳ רבי יושע אומר אם היתה מונחת במקום המוצנע יניחנה במקום התורפה
ואם היתה מכוסה יגלנה· רבן גמליאל אומר אל יחדש בה דבר· אמר רבי
יוסה בי רבי בון מדברי שלשתן תלויה אסור לשורפה׳ חברייא בשם רבי
אלעזר חבית הראשונה כרבי יוסי׳ השנייה כרבי מאיר׳ חברייא אמרין חבית
הראשונה כרבי יוסי ולית רבי מאיר מודה בה· חבית השנייה כרבי מאיר ולית
רבי יוסי מודה בה· אמר לון רבי יוסי תמן מה אתון אמרין חבית הראשונה
כרבי יוסי ברם ברבי מאיר שורפין וכרבי שמעון שורפין׳ וירבו רבי מאיר
ורבי שמעון על רבי יוסה וישרוף· ועוד שמעינן מן הדא מן מה דאנן חמיין
דרבנן עוברא אתי קומיהון ואינון אמרין איזיל תלי· הן אשכחנן דרבי שמעון
אומר שורפין הדא דתנינן מודה רבי ליעזר לרבי יושוע ששורפין זו לעצמה וזו
לעצמה· אמר רבי יוחנן רבי שמעון שנייא אין תימר לית לרבי מאיר תלויה והא
תני התרומה תלויה טהורה שורפין אותה ערב שבת עם חשיכה דברי רבי מאיר׃
וחכמים אומרים בזמנה׳ אמר רבי עזרא קומי רבי מנא תיפתר בתלויה
שאין דעתו להשאיל עליה· אמר ליה וכן אמר רבי יוסי כל מה דאנן קיימין
הכא בתלויה שאין דעתו להשאיל עליה׳ אבל בתלויה שדעתו להשאיל עליה
הרי זו טהורה׳ ותני כן תרומה תלויה שאמרו טהורה היא הרי זו טמאה אם אמר
הרי אני מניחה על מנת להשאיל עליה הרי זו טהורה· מי כדון אמר רבי יוסי בי
רבי בון תיפתר שנולד לה ספק טומאה עם דימדומי חמה ולית שמע מינה כלום.
דאתון אמרין חבית הראשונה כרבי יוסי ולית רבי מאיר מודה בה׳ והתני במה
דברים אמורים בכור שיש בו כדי להעלות אבל בכו׳ שאין בו כדי להעל׳ אפילו
כל שהוא אסור לטמאות· ואין כרבי מאיר היא כור שיש בו כדי להעלות והא
כור שאין בו כדי להעלות אפילו כל שהוא אסור לטמאות· ועוד כן הדא דתנינן
אמר לו רבי יוסי אינה היא המידה׳ לית בר נש אמר אינה היא מכלל דו מודה
על קדמייתא מי כדון· אמר רבי יוסי בי רבי בון תמן כדי לחוס על נכסיהן של
ישראל׳ והכא מה אית לך אפילו הכא אינו מפסיד לישראל ממון שהוא צריך
לשרוף עצים כפני עצמן חו כפני עצמה· להפסד מרובה חשו להפסד ממועט
לא חששו· אמר רבי חנניה קומי רבי מנא תיפתר כמאן דאמר מדברי רבי
עקיבה ומדברי רבי חנינה סגן הכהנים ולית שמע מינה כלום׳ רבי זעירא רבי
אילא תריהון בשם רבי אלעזר חבית הראשונה כרבי יוסי· והשנייה בין כרבי
מאיר בין כרבי יוסי· אמר רבי עזרא קומי רבי מנא לית הדא פליגא על רבי
יוסי· אמר ליה ודלא כרבי יוסי נימר ודלא כרבי מאיר· לפי שמצינו רבי יוסי
שורף תלויה בכל מקום· אמר רבי מנא אזלית לקיסרין ושמעית רבי זריקן בשם
זעירה רבי מאיר שורף תלויה בכל מקום· ואמרית ליה אפילו כגון הדא שהיא
תלויה דבר תורה ואמר לי אין אנא פתר לה שנטמאת׳ מדור גרים מה בידך׳
תני מדור גרים תולין· רבי יוסה בי רבי יהודה אומר שורפין׳ רבי חונה בשם רבי
זעורא רבי מאיר שורף תלויה כשאר ימות השנה· והא תני כן תרומה תלויה
טמאה שורפין אותה ערב שבת עם חשיכה· דברי רבי מאיר· וחכמים אומרים
בזמנה׳ וישרוף כשחרית׳ תיפתר שנתעצל ולא שרף תדע לך שהוא כן דתני
טמאה לא שנתעצל ולא שרף׃ אמר רבי אבא מרי אחוה דרבי יוסי תיפתר
שנולד לה טומאה באותה שעה ולית שמע מינה כלום · אמר רבי יוחנן
דרבי שמעון ודרבי יושוע שניהן אמרו דבר אחד׳ אמר רבי אילא רבי שמעון
דבכורות ורבי יושוע דתרומות לא דין מודה לדין ולא דין מודה לדין · אמר
רבי זעירא מסתברא רבי שמעון יודה לרבי יושוע אמר רבי בון בר חייא לרבי
זעירא על דעתך דתימר רבי שמעון יודה לרבי יהושע והא תנינן אבל האף
נשרף התלויה עם הטמאה׳ מודה רבי ליעזר לרבי יושוע ששורפין זו לעצמה וזו
לעצמה· וישרוף שתיהן באחת· טהורה היא דבר תורה את הוא שגזרתה
עליה שריפה טמאה מכל מקום לא נפסלה בהיסח הדעת׳ לא כן אמר רבי
יוחנן היסע דבר תורה׳ אחחת דם כרבי שמעון תורה· חבית השנייה כרבי
מאיר תורה אינה כן אלא משמרה היא שלא תגע בטהרות אחרות׳ התיב רבי
יצחק בריה דרבי חייה כתובה הגע עצמך שהיתה נתונה על גבי הגחלים׳
אמר ליה לכשיהנה· אמר רבי מנא לרבי שמי אתון אמרי׳ רבי שמעון יודה
לרבי יושוע· אפילו רבי יושוע לית הוא רבי יושוע׳ אמר ליה תניין אינון· תמן
רבי מאיר בשם רבי יושוע ברם הכא רבי שמעון בשם רבי יושוע· תמן תנינן
הבכור שאחזו דם אפילו מת אין מקיזין לו את הדם דברי רבי יהודה · וחכמים
אומרי׳ יקיז ובלבד שלא יעשה בו מום אם עשה בו מום הרי זה לא ישחוט עליו׳
רבי שמעון אומר יקיז אף על פי שהוא עושה בו מום· רבי אבהו בשם רבי לעזר
אתיא דרבי יודה כרבן גמליאל· דרבנין כרבי אליעזר ודר׳ שמעון כר׳ יושוע·
תני בשם רבי שמעון יקיז אף על פי שהוא מתכוין לעשות בו מום ואתיא כרבי
יושוע אחריא׳ אמר רבי בון בר חייה קומי רבי זעירא תיפתר בקדשים שהוא
חייב באחריותן כרבי שמעון׳ רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש טעמא
דרבי יודה לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים לא היתרתי לך את דמו אלא
בשפיכה׳ התיב רבי אבא מרי אחוה דרבי יוסה והכתיב אף בפסולי המוקדשין
כן לא תאכלנו על על הארץ תשפכנו כמים · אמר רבי חייה בר אדא
להכשיר איתאמרת· מה המים מכשירין אף הדם יהא מכשיר׳ רבי אבהו
בשם רבי יוחנן שניהן בקרא אחד הן דורשין תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה
בו· רבי שמעון אומר בשעה שהוא לרצון אין את רשאי ליתן בו מום ובשעה
שאינו לרצון אתה רשאי ליתן בו מום וחכמים אומרים אפילו כולו מומין אין את
רשאי ליתן בו מום׃

הדרן עלך אור לארבעה עשר

כל שעה שהוא מותר לוכל מאכיל לבהמה ולחיה
ולעופות ומוכרו לנכרי · ומותר בהנאתו עבר זמנו
אסור בהנאתו׳ לא יסיק בו תנור וכירים ·
רבי יהודה אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה· וחכמים אומרים מפרר וזורה לרוח
או מטיל לים· ב׳ חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח
מותר בהנאה ושל ישראל אסור בהנאה שנאמר לא יראה לך׳ נכרי שהלוה
את ישראל על חמיצו לאחר הפסח מותר בהנאה וישראל שהלוה את הנכרי על
חמיצו לאחר הפסח אסור בהנאה · חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא
כמבוער · רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שאין הכלב יכול לחפש
אחריו· ג׳ האוכל תרומת חמץ בפסח שוגג משלם קרן
וחומש· מזיד פטור מן התשלומין ומדמי העצים׳ ד׳
אילו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח׳ בחטים ובשעורים ובכוסמין
ובשיבולת שועל ובשיפון ובדמאי ובמעשר ראשון שניטלה תרומתו ובמעשר
שני והקדש שנפדו והכהנים בחלה ובתרומה· אבל לא בטבל ולא במעשר
ראשון שלא ניטלה תרומתו ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו· חלות תודה
ורקיקי נזיר עשאן לעצמו אין יוצא בהן׳ עשאן למכור לשוק יוצא בהן·
ה׳ ואילו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחזרת
ובעולשין ובתמכה ובחרחבינה ובמרור יוצאין בהן בין לחין בין כמושין׳ אבל
לא כבושים ולא שלוקין ולא מבושלין׳ ומצטרפין בכזית׳ ויוצאין בקלח
שלהן ובדמאי ובמעשר ראשון שניטלה תרומתו ובמעשר שני והקדש שנפדו׳
ו׳ אין שורין את המורסן לתרנגולין אבל חולטין׳ האשה לא
תשרה את המורסן שתוליך בידה למרחץ· אבל שפה היא על בשרה יבש·
לא ילעוס אדם חטים ויתן על גבי מכתו מפני שהן מחמיצות׳ ז׳ אין
נותנין את הקמח לא לתוך חרוסת ולא לתוך חרדל אם נתן יאכל מיד ר׳ מאיר
אוסר׳ אין מבשלין את הפסח לא במשקין ולא במי פירות אבל סכין ומטבילין
אותו בהן׳ מי תשמישו של נחתום ישפכו מפני שהן מחמיצין׳

סליק פירקא

כל שעה כו' : אמר רבי אימי מאן תנא כל שעה שהוא מותר לוכל מותר להאכיל אסור לאוכל אסור להאכיל רבי מאיר · ברם כרבי יהודה חמישית אף על פי שהוא אסור לוכל מותר להאכיל · התיב רבי בא והתנינן שיעור ישרף והאוכלו פטור · ואמר רב חונה בשם רבי מותר להאכילו לכלבים ·

אמר רבי יוסה מה אתינן מיתני כל חמץ לא שעות מאן תנא שעות רבי מאיר ·

אמר רבי בון בר חייה קומי רבי זעירה זאת אומרת שמותר להאכילו לבהמת הבקר · התיב רבי ירמיה והתנינן מפרר · סבר רבי ירמיה כברות אמר ליה רבי יוסה לא אמר אלא מפרר מבין שפירדו בטל · ואיידא אמר דא לא יאכל חמץ היום אפילו לכלבים הרי זה בה לאוסרו בהנייה · מה אנן קיימין אם לכלבו והתני איסור הנייה אלא כי נן קיימין אפילו לכלב אחרי' · זאת אומרת שאסור להאכילו לבהמת הבקר · רבי אבהו בשם רבי אלעזר כל מקום שנאמר לא תאכל לא תאכלו לא יאכלו את תופש איסור הנייה באיסור אכילה עד שיבוא הכתוב ויפרוש לך כשם שפירש לך באבר מן החי ונבילה · וכי מה פירש לנו באבר מן החי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו · וכי מה פירש לנו בנבילה לא תאכלו כל נבילה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי · תני חזקיה ופליג וכי מי אסרו לכלב · והא כתיב כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו · מעתה את תופש איסור הנייה כאיסור אכילה · שנייא היא דכתיב וחלב נבילה וחלב טריפה יעשה לכל מלאכה ואכל לא תאכלוהו · והכתיב רק הדם לא תאכלו · מעתה את תופש איסור הנייה באיסור אכילה · שנייה היא דכתיב על הארץ תשפכנו כמים · מה המים מותרין בהנייה אף הדם יהא מותר בהנייה · והכתיב על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה · אמר רבי אבהו קימתיה בגיד הנשה שבנבילות · והא כתיב ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה · אמר רבי אבא מרי אחוי דרבי יוסי שנייה היא שקבע הכתוב זמן והא כתיב לא תאכלום כי שקץ הם · אמר רבי מיעט איסור הנייה שבו · רבי אבהו בשם רבי יוחנן העושה איספלנית משור הנסקל ומחמץ שעבר עליו הפסח אינו לוקה שאין לא העשה שבו מחוור · מכלאי הכרם לוקה · אמר ר' חנינה פן תקדיש פן תוקד אש · מערלה צריכ' עשה לרחקו כתיב לא תיעשה לא תעשה לאוכלו כתיב לא תאכלו כתיב לא תיעשה לרחקו לא כתיב · מתניתא פליגא על רבי יוחנן ממשמע שנאמ' סקול יסקל השור וכי אין אנו יודעין שבשרו אסור באכילה · מה תלמוד לומר לא יאכל את בשרו בא להודיעך שכשם שהוא אסו' באכילה כך הוא אסור בהנייה · מה עבד לה רבי יוחנן פתר לה בשקדמו הבעלים ושחטוהו עד שלא נגמר דינו · רבי זעירא בעא קומי רבי אבהו הכא תימר הכין והכא תימר הכין · אמר ליה הדא בשם רבי לעזר · והדא בשם רבי יוחנן · רבנן דקיסרין רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל מקום שנאמר לא תאכל לא תאכלו אין את תופש איסור הנייה כאיסור אכילה · לא תאכל לא יאכל את תופש איסור הנייה כאיסור אכילה · בניין אב שבכולן וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקודש לא תאכל באש תשרף · תני חזקיה מסייע לרבי יוחנן ממשמע שנאמר חלב שור וכשב ועז לא תאכלו לאי זה דבר נאמר וחלב נבילה וחלב טריפה יעשה לכל מלאכה אפילו למלאכת גבוה ·

ממשמע שנאמ' רק הדם לא תאכלו לאי זה דבר נאמר על הארץ תשפכנו כמים מה המים מכשירין אף הדם יהא מכשיר · ממשמע שנאמר לא תאכלו כל נבילה לאי זה דבר נאמר לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה · בא להודיעך גר תושב אוכל נבילות · ממשמע שנאמר ובשר בשדה טריפה לא תאכלו · מה תלמוד לומר לכלב תשליכון אותו · אותו את משליך לכלב ואין את משליך לכלב חולין שנשחטו בעזרה · מתניתא מסייעא לדין ומתניתא מסייעא לדין · מתניתא מסייעא לרבי אלעזר לא יאכל חמץ לעשות את המאכיל כאוכל · ואתה אומר לעשות המאכיל כאוכל או אינו אלא לאוסרו בהנייה וכשהוא אומר לא תאכל עליו חמץ · הא למדנו שהוא אסור בהנייה מה תלמוד לומר לא יאכל חמץ לעשות המאכיל כאוכל דברי רבי יאשיה · רבי יצחק אומר אינו צריך · ומה שרצים קל' עשה בהם את המאכיל כאוכל · חמץ החמור אינו דין שנעשה בו את המאכיל כאוכל · ומה תלמוד לומר לא יאכל חמץ לא בא הכתוב אלא לאוסרו בהנייה בנין כן כתיב לא יאכל הא מלא תאכל לית שמע מינה כלום · והדא מסייעא לרבי יוחנן לא יסיק בו תנור וכירים · עבר והסיק יבא כהדא אם חדש יותץ אם ישן יותן · תני רבי יהודה אומר אין ביעור חמץ אלא בשריפה · דין הוא מה אם פיגול ונותר שאינו בבל יראה ובל ימצא אינו אלא בשריפה · חמץ שהוא בבל יראה ובל ימצא אינו דין שלא יהא אלא בשריפה · אמרו לו לרבי יהודה כל דין שאתה דן תחילתו להחמיר וסופו להקל אינו דין · הא אם לא נתמנה לו אור ישב לו ולא יבעיר אמרה תורה תשביתו שאור מבתיכם · כיוצא בו אמר רבי יהודה אשה כי תזריע וילדה זכר מה תלמוד לומר לפי שנאמר וטמאה שבעת ימי' · וביום השמיני ימול · שומע אני כיוצא חי שהוא מטמא את אמו טומאת לידה · מניין ליוצא מת שהוא מטמא את אמו טומאת לידה · אמר רבי יהודה הרי אני דן מה אם כיוצא חי שאינו מטמא את אמו ואת הבאין עמו ואת הבא עם אמו לאהל' טומאת שבעה מטמא את אמו טומאת לידה · היוצא מת שהוא מטמא את אמו ואת הבאין עמו ואת הבא עם אמו לאוהל טומאת שבעה · אינו דין שיטמא את אמו טומאת לידה · אמרו לו לרבי יהודה כל דין שתחילתו אתה דן להחמיר וסופו להקל אינו דין · הא אם טהר החי את אמו יטהר אף המת את אמו ·

אם לא זכיתי מן הדין לפיכך אמרה תורה זכר לרבות את המת · כיוצא בו אמר רבי יהודה תשבו בסוכות סוכ' של כל דבר שהיה רבי יהודה אומר הדין נותן שלא תהא הסוכה באה אלא מארבעת המינין · מה אם לולב שאינו נוהג בלילו' כבימים אינו בא אלא מארבעת המינין סוכה שהוא נוהגת בלילות כבימים אינו דין שלא תבוא אלא מארבעת המינין · אמרו לו לרבי יהודה כל דין שאתה דן שתחלתו להחמיר וסופו להקל אינו דין · הא לא מצא מארבעת המינין ישב לו בלא סוכה ואמרה תורה תשבו בסוכות · סוכה של כל דבר וכן עזרא אמר ואשר ישמיעו ויעבירו קול בכל עריהם ובירושלם לאמר צאו ההר וגו' · חזר רבי יהודה ודנו דין אחר חמץ אסור באכילה ונותר אסור באכילה · מה זה בשריפה אף זה בשריפה · אמרו לו נבילה תוכיח שהיא אסורה באכילה ואינה בשריפה · אמר להן חמץ אסור באכילה ובהנייה · ונותר אסור באכילה ובהנייה · אל תוכיח נבילה שאינה אסורה בהנייה · אמרו לו והרי שור הנסקל יוכיח שהוא אסור באכילה ובהנייה ואינו בשריפה · אמר להן חמץ אסור באכילה ובהנייה וחייבין עליו כרת ונותר אסור באכילה ובהנייה וחייבין עליו כרת · אל יוכיח שור הנסקל שאין חייבין עליו כרת · אמרו לו והרי חלב שור הנסקל יוכיח שהוא אסו' באכילה ובהנייה וחייבין עליו כרת ואינו בשריפה · אמר להן חמץ אסור באכילה ובהנייה וחייבין עליו כרת ויש לו זמן · ונותר אסור באכילה ובהנייה וחייבין עליו כרת ויש לו זמן · אל יוכיח חלב שור הנסקל שאין לו זמן · אמרו לו והרי אשם תלוי בשיתך יוכיח שהוא אסור באכילה ובהנייה וחייבין עליו כרת ויש לו זמן ואינו בשריפה ושתק רבי יהודה · תני עד שלא הגיע זמן ביעורו את מבערו בכל דבר · משהגיע זמן ביעורו את מבערו בשריפה · ואתיא כרבי יהודה · אית תניי תני עד שלא הגיע זמן ביעורו את מבערו בשריפה · משהגיע זמן ביעורו את מבערו בכל דבר · ואתיא כרבנין · רבי אומר תשביתו שאור מבתיכם דבר שהוא בבל יראה ובל ימצא ואי זה זה בשריפה · רבי ירמיה בעי פטר חמור שהמית בהמה הוא מיתתו בשריפה או בסקילה · רבי בנימן בר לוי שאל חלות תודה שנעשו נותר מהו אם נעשו נותר עד שלא הגיע זמן ביעורן את מבערן בכל דבר · משהגיע זמן ביעורן את מבערן בשריפה ·

הלכה ב' הא באכילה אסור · מתניתא במקום שלא נהגו לוכל פת גוים אבל במקום שנהגו לאכול פת גוים מותר אפילו באכילה · בתוך הפסח מהו · רבי ירמיה אמר מותר · רבי יוסה אמר אסור · התיב רבי יוסה והתני לא ישכיר ישראל את בהמתו לגוי להביא עליה חמץ · פתר לה בבא עמו · והתני לא ישכיר ישראל את ספינתו לגוי להביא עליה חמץ · פתר לה בבא עמו והא תני לא ישכיר ישראל את ביתו לגוי ליתן בתוכו חמץ · אית לך מימר בדר עמו · גגו של גוי שהיה סמוך לגגו של ישראל ונתגלגל חמץ מגגו של גוי לגגו של ישראל הרי זה דוחפו בקנה · אם היתה שבת או יום טוב · רב אמר כופה אליה כלי · רב אמר צריך לומר כל חמץ שיש לי בתוך ביתי ואינו יודע בו יבטל · רב אמר צריך לומר אשר קדשנו במצותיו וציונו על מצות ביעור חמץ רב אמר השח כיהו חמץ צריך לבער · הני אמר רבי שמעון בן אלעזר בצק שעשאו כופת בטל · פתר לה או חלוקין על רבי שמעון בן אלעזר · או אין כופת כאיס היא · ישראל וגוי שהיו באין בספינה וחמץ ביד ישראל הרי זה מוכרו לגוי או נותנו לו מתנה וחוזר ולוקחו ממנו לאחר הפסח ובלבד שיתנו לו מתנה גמורה · אומר הוא ישראל לגוי עד שאת לוקח במנה בוא וקח לך במאתים · עד שאת לוקח לך מגוי בוא וקח לך מישראל שמא אצטרך ואקח ממך אחר הפסח · המשכיר בית לחבירו עד שלא יכנס לתוכו המשכיר צריך לבער · משיכנס לתוכו השוכר צריך לבער · אמר רבי שמעון אימתי בזמן שמסר לו את המפתח · אבל בזמן שלא מסר לו את המפתח אינו צריך לבער · אמר רבי יודה בר פזי בעי מסר לו את המפתח מהו · אמר רבי זכריה חתניה דרבי לוי מחלוקת ר' שמעון וחכמים · דתנינן תמן המוסר מפתחו לעם הארץ הבית טהור שלא מסר לו אלא שמירת המפתח · תני רבי שמעון מטמא · גוי שבא אצל ישראל ובידו חמץ אינו צריך לבער · הפקיד אצלו צריך לבער · ייחד לו בית אינו צריך לבער · לא ביער לאחר הפסח מהו · רבי יונה אמר מותר · רבי יוסה אמר אסור · אמר רבי יוסה חמיצו של גוי הוא ישראל הוא שעבר עליו ולא ביערו · מאן תנא לא יראה לך רבי יודה · דתני האוכל חמץ משש שעות ולמעלה · וכן חמץ שעבר עליו הפסח הרי זה בלא תעשה ואין בו כרת דברי רבי יודה · רבי שמעון אומר כל שאין בו כרת אין בו בלא תעשה מודה ר' שמעון באסור שהוא אסור · איסורו מהו · רבי ירמיה אמר איסורו דבר תורה · רבי יונה ורבי יוסה תריהון אמרין איסורו מדבריהן · מה טעמא דרבי יודה לא יאכל חמץ היום · מה אנן קיימין אם בתוך המועד כבר כתיב לא תאכל עליו חמץ · אלא אם אינו עניין בתוך המועד תניהו לאחר המועד · מה מקיים רבי שמעון טעמא דרבי יודה לא יאכל חמץ היום · אמר רבי בון בר חייה פתר לה כרבי יוסי הגלילי · דתני ר' יוסי הגלילי או' אומר אני שלא היה פסח במצרים אלא יום אחד

בלבד שנאמר לא יאכל חמץ היום · לא יראה לך · אית תניי תני לא יראה
לך · לך אין את רואה · אבל רואה את לגבוה · אית תניי תני אפילו לגבוה ·
מאן דאמר לך אין את רואה רואה את לגבוה בשהקדישו קודם לביעורו · מאן
דאמר אפילו לגבוה כשהקדישו לאחר ביעורו · אמר רבי בון בר חייה קומי
רבי זעירא תיפתר בקדשים שהוא חייב באחריותן כרבי שמעון · לא יראה לך
אית תניי תני לך אין את רואה · רואה את בפלטיא · אית תניי תני אפי' בפלטיא ·
מאן דאמר לך אין את רואה רואה את בפלטיא · כשהבקירו קודם לביעורו ·
מאן דאמר אפילו בפלטיא כשהבקירו לאחר ביעורו · אמר רבי בון בר חייה
תיפתר בקדשים תנ' · הבקיר חמיצו בשלשה עשר לאחר הפסח מהו · רבי
יוחנן אמר אסור · רבי שמעון בן לקיש אמר מותר · מתיב רבי יוחנן לרבי
שמעון בן לקיש אין את מודה לי משש שעות ולמעלן שהוא אסור · אמר ליה
תמן איסורו גרם לו · הבא מה אית לך למימר · אמר רבי יוסה לרבי פינחס
נהיר את כד הוינן אמרין אתייא לרבי יוחנן כרבי יוסה · ודרבי שמעון בן לקיש
כרבי מאיר · אינה כן אלא רבי יוחנן חשש להערמה · ודרבי שמעון בן לקיש
לא חשש להערמה · מה נפק מביניהון נפלה עליו מפולת · מאן דאמר הערמה
לית כאן הערמה והוא מותר · מאן דאמר זכייה לית כאן זכייה והוא אסור ·
הכל מודין בגר שמת וביזבזו ישראל את נכסיו · מאן דאמר הערמה מותר ·
ומאן דאמר זכייה מותר · תמן תנינן עבד שעשאו רבו אפותיקי לאחרי' ושיחררו
משורת הדין אין העבד חייב כלום אלא מפני תקון העולם כופין את רבו ועושה
אותו בן חורי' וכותב שטר על דמיו רבן שמעו' בן גמליאל אינו כותב אלא משחרר
מי משחרר רב אמר בין רבו ראשון בין רבו אחרון · אמר רבי יוחנן אין משחרר
אלא רבו ראשון בלבד · התיב רבי חגי קומי רבי יוסה מתניתא פליגא על רב ·
ישראל שהלוה את הנכרי על חמיצו לאחר הפסח מותר בהנייה · אין תימר
ברשו' ישר' הוא יהא אסור · מה עבד לה · אמר רבי יודן קל הוא כשיחרור ·
כהדא דתני העושה עבדו אפותיקי מכרו אינו מכור · שיחררו הרי זה משוחרר ·
חיליה דרבי יוחנן מן הדא רבן שמעון בן גמליאל אומר אינו כותב אלא משחרר ·
אילו המשעבד שדה לחבירו והלך ומכרה שמא אין בעל חוב בא וטורף ·
אמר רבי אבהו פתח לנו רבי יוחנן פתח מאיר באורח לא מצאנו עבד משתחרר
וחוזר ומשתעבד · מעתה לא יכתוב שטר על דמיו · אמר רבי אילא מטב
שיאמר לו תן לי מאתים זוז שיש לי בידך ואל יאמר לו עבדי אתה · רבנין
דקיסרין בשם רבי נסא · אתיא דרבן שמעון בן גמליאל כרבי מאיר כמה דרבי
מאיר קונס בדברים כן רבן שמעון בן גמליאל קונס בדברים · דתני שטר יש בו
רבית קונסין אותו ואינו גובה לא את הקרן ולא את הריבית דברי רבי מאיר ·
חכמים אומרים גובה את הקרן ואינו גובה הריבית · רשב"ג אומר כל שאין
הכלב יכול לחפש אחריו עד איכן רבי אבון רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק
עד שלשה טפחים · **הלכה ג'** תני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום
רבי שמעון בן יוצדק מתניתא בשהפרישה מצה ונתחמצה אבל אם הפרישה חמץ
לא כרא · הפריש מצה על חמץ אמר רבי זעירה כל תרומה שאינה מתרת את
השירים לאכילה אינה תרומ' · אפילו הפריש חמץ על מצה אמר רבי זעירה מאחר
שאילו מינה עליה אינה תרומה ואפילו המינה למקום אחר אינה תרומה · ארבעת
רבעים בפני עצמן וחימצן · וארבעת רבעים בפני עצמן ועירבן · אם התרו
בו משום אוכל טבל אינו לוקה · משום האוכל חמץ בפסח לוקה איסור חל
על איסור קל · ואין איסור קל חל על איסור חמור · אבל אם עירבן ואחר כך
חימצן אם התרו בו משום האוכל טבל לוקה · משום האוכל חמץ בפסח לוקה ·
איסור חמור חל על איסור קל · ואין איסור קל חל על איסור חמור · עשה כרי
והשתחוה לו ומירחו ואחר כך אכלו · אם התרו בו משום האוכל טבל אינו
לוקה · משום האוכל עבודה זרה לוקה · איסור חמור חל על איסור קל · ואין
איסור קל חל על איסור חמור · אבל אם מירחו ואחר כך השתחוה לו אם התרו
בו משום אוכל טבל לוקה משום עבודה זרה לוקה איסור חמור חל על' איסור
קל ואין איסור קל חל על איסור · חמור ר' בון בר חייה בעי האוכל תרומת חמץ
בפסח למי הוא משלם תפלוגתא דרבי יוחנן ודר' שמעון בן לקיש · דאיתפלגון
הגוזל תרומה מאבי אמו כהן · רבי יוחנן אמר משלם לשבט · רבי שמעון בן
לקיש אמר משלם לעצמו · אמר רבי מנא קומי רבי יוסה מסתברא יודה רבי
שמעון בן לקיש לרבי יוחנן בחומש שהוא משלם לשבט · אמר ליה אוף אנא
סבר כן שכן תרומה טמאה אפרה לשבט · אהא ר' יוסי בי ר' בון בשם ר' אחא אפי'
עליה פליגין · רבי יוסה בעי הנהנה מן ההקדש פחות משוה פרוטה · מהו שיהא
חייב בתשלומין אמר ליה נישמעינה מן הדא ואת אשר חטא מן הקודש ישלם
פרט לפחות משוה פרוטה · אית תניי תני לרבות לתשלומין מאן דאמר פרט
לפחות משוה פרוטה לתשלומין לקרבן · מאן דאמר לרבות בתשלומין כמה
דתימר תמן פחות משוה פרוטה מזיד אף על פי שאינו משלם חומש ואשם ישלם
לשבט ואם אוף הבא כן · אמרין חברייא קומי רבי יוסה ולאו מתניתא היא האוכל
תרומת חמץ בפסח שוגג משלם קרן וחומש · מזיד פטור מן התשלומין ומדמי
העצים · אמר לון תמן אינו ראוי להשלים עליה · ברם הכא ראוי הוא להשלים
עליה · שוגג בתרומה ומזיד בחמץ · שוגג בתרומה ומזיד בנזיר · שוגג בתרומה
ומזיד ביום הכיפורים אין תפתרינה לשני דברים מחא · ואין תיפתרינה לדבר
אחד מחלוקת רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש · **הלכה ד'** כתיב
והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה' · הייתי אומר יהו כל הדברים
חייבין בחלה תלמוד לומר מלחם ולא כל לחם · אם מלחם לא כל לחם · אין
לי אלא לחטים ולשעורי' בלבד שאר מינין מניין תלמוד לומר ראשית עריסותכם
ריבה וריבה את הכל · רבי יוסה בשם רבי שמעון תני רבי ישמעאל בן רבי יונה
רבי זעירא רבי שמעון בן לקיש בשם רבי ישמעאל · אמר רבי מנא אזלית
לקסרין ושמעית רבי אחוא בר זעירא אמר ואנא הוה אמר לה בשם ר' ישמעאל
נאמר לחם בפסח ונאמר לחם בחלה · מה לחם שנאמר בפסח דבר שהוא בא
לידי מצה וחמץ אף לחם שנאמר בחלה דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ · ובדקו
ומצאו שאין לך בא לידי מצה וחמץ אלא חמשת המינין בלבד · ושאר כל המינין
אינן באין לידי מצה וחמץ אלא לידי סרחון · רבי יוחנן בן נורי אמר קרמית
חייבת בחלה · שהיא באה לידי מצה וחמץ · ורבנין אמרי אינה באה לידי מצה
וחמץ · ובדקוה · על עיקר בדיקתה הן חולקין · רבי יוחנן בן נורי אמר בדקוה
ומצאו אותה שהיא באה לידי מצה וחמץ · ורבנין אמרין בדקוה ולא מצאו אותה
שהיא באה לידי מצה וחמץ · תמן תנינן תפוח שריסקו ונתנו לתוך עיסה וחימצה
הרי זו אסורה · שעורין שנפלו לתוך הבור של מים אף על פי שהבאישו מימיו
מותרין · תני רבי יוסי אומר מותר · רבי אחא רבי אבהו בשם רבי יוסה בר חנינה
מה פליגין במחמץ במימיו · אבל במחמץ בגופו דברי הכל מותר · רבי יוסה
כדעתיה כמה דו אמר תמן אין תבשילו תבשיל כותי · כך הוא אמר הכא אין
חמצו חמץ כותי · תני פגה שטמנה בתבן וחררה שטמנה בגחלי' אם היו מקצת'
מגולין ניטלין בשבת ואם לאו אין ניטלין · מניין שהכהנים יוצאין ידי חובתן בחלה
ובתרומה וישראל במעשר שני בפסח תלמוד לומר תאכלו מצות ריבה · יכול
יצאו ידי חובתן בביכורים תלמוד לומר בכל מושבותיכם תאכלו מצות · מצה
הנאכלת בכל מושב יצאו הביכורי' שאינן נאכלין בכל מושב · והתיבון הרי מעשר
שני הרי אינו נאכל בכל מושב · ראוי הוא להיפדות ולהיאכל בכל מושב · רבי
בון בר חייה בעי הלקוח בכסף מעשר שניטמא לרבי יודה כמה דתני לקוח בכסף
מעשר שנטמא יפדה רבי יהודה אומר יקבר אמרו לו לרבי יודא מה אם מעשר
שני עצמו שנטמא הרי הוא נפדה הלקוח בכסף מעשר שנטמא אינו דין שיפדה
אמר להן לא אם אמרתם במעשר שני שכן הוא נפדה טהור בריחוק מקו' תאמרו
בלקוח בכסף מעשר שאינו נפדה טהור ברחוק מקום הואיל ואינו ראוי להיפדות
וליאכל בכל מושב אין יוצאין בו · ר' שמעון בן לקיש בעי מעתה חלות עיס' מעשר
שני בירושלם הואיל ואינה ראויה להיפדות ולהיאכל בכל מושב אין יוצאין בה ·
יכול יצאו ידי חובתן בחלות תודה ורקיקי נזיר · תלמוד לומר שבעת ימים מצות
תאכלו · מצה נאכלת כל שבעה ואין חלות תודה ורקיקי נזיר נאכלין כל שבע' ·
רבי יונה בשם רבי שמעון בן לקיש מכה שנאכלו חלות תודה ורקיקי נזיר בכל
גבול ארץ ישראל לא צרך השונה להוציאן ממושב · רבי יוסה בשם רבי שמעון
בן לקיש זאת אומרת שנאכלו חלות תודה ורקיקי נזיר בכל ערי ישראל' לפיכך
לא צרך השונה להוציאן ממושב · ניחא חלות תודה · ורקיקי נזיר אינו בן ·
אמר רבי יוחנן לית כאן נזירות · נזירות חובה היא · אמר רבי בון בר כהנא תיפתר
שקרבה חטאתו בשילה' ועולתו ושלמיו בנוב וגבעון · רבי חנניה רבי עזרה
בעון קומי רבי מנא לא כן אמר רבי בשם רבי יוסה שלמי חגיגה הבאים בבמה
כשירים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה אלא כרבי יהודה דרבי יהודה אמר
חטאת ופסח ליחיד בבמה גדולה · אין חטאת ופסח ליחיד בבמה קטנה · לא
אתיא אלא כרבי שמעון דרבי שמעון אמר מכיון שנזרק עליו אחד מן הדמים
הותר הנזיר לשתות ביין וליטמא למתים · רבי סימון בשם רבי יושוע בן לוי אותו
בית שארס יוצא בו ידי חובתו בפסח צריך שלא יהא בו משקין · רבי ירמיה אמר
למצוה איתאמרת · רבי אמר למצוה איתאמרת · ר' יודה בר פזי אמר לעיכוב
איתאמרת · מילתיה דר' בון בר חייה אמר לעיכוב איתאמרת · דהתיב ר' בון בר חייה
והתנינן חלות תודה · אית לך מימר חלות תודה שאין בהן משקין · א"ר יוסה תמן
רביעית היא ורביעית מתחלקת לכמה מינין · והידא אמרה דא יכול יצא ידי
חובתו ברכיכה תלמוד לומר ושמרתם את המצות מצה שצריכה שימור יצאת
זו שאינה צריכה שימור · מפני שאינה צריכה שימור · הא אם היתה צריכה
שימור יוצאין בה · והא תני יוצאין במצה מתובלת אף על פי שאין בה טעם דגן
והוא שיהא רובה דגן · סברין מימר מתובלת משקין · נאמר מתובלת
שומשמין מתובלת אגוזים · והידא אמרה דא · יכול שאינו יוצא בפסח אלא
בפת הדראה · מניין אפילו כבצת שלמה תלמוד לומר תאכלו מצות ריבה ·
א"כ מה תלמוד לומר לחם עוני פרט לסודסין ולחלות הבסרת ולאשישה · יוצאין
במצה עבה עד טפח כלחם הפנים · יוצאין במצה נא כדי שתיפרש ולא היעשה
גידין גידין · מצה הישנה תפלוגתא דבית שמאי ובית הלל · אמר רבי יוסה דברי
הכל היא מכיון שלא עשאה לשם הפסח דבר בריא שלא דיקדק בה · יוצאין
בסרוקין בין מצויירין בין שאינן מצויירין אף על פי שאמרו אין עושין סריקין
מצויירין

מצויירין בפסח · תני אמר רבי יודה שאל ביתוס בן זונין את רבן גמליאל וחכמים
בפנה מהו לעשות סריקן המצויירין בפסח · אמרו לו אסור מפני שהאשה
משהא בהן והן באין לידי חמץ · אמר להן אם כן יעשו אותן כטפוס · אמרו
לו יהו אומרין כל הסריקן אסורין וסריקי ביתוס בן זונין מותרין · תני רבי יוסה
אומר עושין סריקין כרקיקין ואין עושין רקיקין כקלוסקאות · הלכה ח׳
בחזרת · חסין · בעולשין טרוקסימון ובתמכה גנגידין · בחרחבינה ·
רבי יוסה בי רבי בון אמר יסי חלי · ובמרור · ירק מר ופניו מכסיפין ויש
לו שרף · התיבון הרי חזרת מתוק · הרי אינו קרוי חזרת אלא מתוק · רבי
חייה בשם ר׳ הושעיה כל עצמן אין הדבר תלוי אלא בחזרת · מה חזרת תחילתה
מתוק וסופה מר כך עשו המצריים לאבותינו במצרים · בתחילה במיטב הארץ
הושב את אביך ואת אחיך · ואחר כך וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר
ובלבנים · בין כמושין · אית תניי תני אבל לא כמושין · אמר רב חסדא מאן
דאמר כמושין בקלח · מאן דאמר אבל לא כמושין בעלין · רבי חייה בשם רבי
יוחנן זית כבוש אומר עליו בורא פרי העץ · ר׳ בנימן בר יפת בשם רבי יוחנן ירק
שלוק אומר עליו שהכל נהיה בדברו · אמר רבי שמואל בר רב יצחק מתניתא
מסייעה לרבי בנימן בר יפת אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין · אם
בעיינן הם יצא בהם ידי חובתו בפסח · אמר רבי זעורה מאן ידע משמע מן רבי
יוחנן יאות רבי חייה בר בא או רבי בנימן · לא רבי חייה בר בא · ועוד מן הדא
מן מה דאנן חמיין רבנין עלין לבריתה ומסבין תורמסין ומברכין עליהן בורא
פרי האדמה · ותורמסין לא שלוקין הן · אין תימר שנייא היא שאמרה תורה
מרורים · תורמסין כיון ששלקן בטלה מרתן · אמר רבי יוסה בי רבי בון ולא
פליגין זית על ידי שדרכו ליאכל חי אפילו כבוש בעינו הוא · ירק כיון ששלקו
נשתנה · הלכה ז׳ תני רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר
משום אביו אי זו היא המעיסה הנותן חמין לתוך קמח · חליטה קמח לתוך
חמין · והא בין חמים לתוך מורסן בין מורסן לתוך חמין · בשיש כמן
שמנונית · מלוגמא שנסרחה אית תניי תני זקוק לבער · ואית תניי תני אין
זקוק לבער · מאן דאמר זקוק לבער כשנתחמצה ואחר כך נסרחה · ומאן
דאמר אינו זקוק לבער כשנסרחה ואחר כך נתחמצה · הלכה ז׳
תני אין נותנין את הקמח לתוך חרוסת או לתוך חרדל אם נתן יאכל מיד
ובלבד שלא ישהא · רבי מאיר אוסר מפני שהוא משהא · כתיב ובשל מבושל
במים · אין לי אלא מים · מניין לרבות שאר משקין תלמוד לומר ובשל מבושל
מכל מקום · עד כדון כרבי עקיבה · כרבי ישמעאל · תני רבי ישמעאל קל
וחומר מה אם מים שאינן מפיגין טעמן את אמר אסור · שאר משקין שמפיגין
טעמן לא כל שכן · אין לשין מצה במשקין אבל מקטפין אותה במשקין · אמר
רבי עקיבה אני הייתי עם ר׳ אליעזר ועם ר׳ יהושע בספינה ולשתי מצתן במשקין ·
אין לשין מצה ברותחין מפני שהן חולטין · ולא בפושרין מפני שהן מחמיצין ·
אבל לשין אותן בצונין · והא תנינן כל המנחות נילושות בפושרין ומשמרן שלא
יחמיצו · רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש תמן הדבר מסור לכהנים והכהנים
זריזין הן · והכא הדבר מסור לנשים והנשים עצילות הן · לא צורכה דלא ·
הכהנים עצמן מהו שילושו מצתן בפושרין · ייבא כהדא תנא רבי זכריה חתניה
דר׳ לוי נדה חופפת וסורקת כהנת אינה חופפת וסורק׳ נדה כהנת חופפת וסורקת
שלא לחלוק בין נידה לנידה · והכא שלא לחלוק בין מצה למצה · מי תשמישין
של נחתום ישפכו מפני שהן מחמיצין · אית תניי תני שופכין במקום אשבורן ·
אית תניי תני שופכין במקום קטפרס · אמר רבי יוסה מאן דאמר שופכין במקום
אשבורן כשהיה אשבורן גבוה מאן דאמר במקום קטפרס כשהיה קטפרס גדול ·
אמר ליה רבי פינחס בשם רבי אילא הבין הוה רבי בי הוי בה טרה חיטין
ושעורים במים נתחמצו אסורות · לא נתחמצו מותרות · רבי יוסה אמר שרה
שעורים במים נתבקעו הרי אילו אסורות · שריין בחומץ מותר מפני שהחומץ
צומתן · רבי שמואל בר רב יצחק הוה ליה ינן קוסס יהב בגויה שערין בגין
דיחמע · שאל לרבי אימי אמר ליה צריך את לבער · רבי חנינא
בריה דרבי כהיי הוה ליה דבש מזייף בסולת שאל לרבי מנא אמר ליה
צריך את לבער · חד מן אילין דרבי בירי הוה ליה גרבין דמשח בגו אוצרת
דחטא · שאל לרבנין אמרין ליה איזיל גרוף בן התחתיהן · והדי
רבי אימי באילין גרבייא דבותחא כמלא אותן מים שלשה ימים מעת לעת ׃

הדרן עלך כל שעה

ואילו עוברין בפסח כותח הבבלי ושכר המדי וחומץ
האדומי זיתוס המצרי זומן של צבעין ועמילן
של טבחין וקולן של סופרים · רבי אליעזר
אומר אף תכשיטי נשים · זה הכלל כל שהוא מין דגן הרי זה עובר בפסח הרי
אילו באזהרה ואין בהן משום כרת ׃ ב׳ בצק שבסדקי העריבה אם
יש כזית במקום אחד חייב לבער פחות מכן בטל במיעוטו · וכן לענין הטומאה
אם הקפיד עליו חוצץ אם רוצה הוא בקיומו הרי הוא כעריבה · בצק החרש
אם יש כיוצא בו שהחמיץ הרי זה אסור · ג׳ כיצד מפרישין חלת
טומאה ביום טוב רבי אליעזר אומר לא תקרא לה שם עד שתאפה · בן בתירה
אומר תטיל לצונין · אמר רבי יהושע לא זהו חמץ שמוזהרין עליו בבל יראה
ובבל ימצא אלא מפרישתה ומניחתה עד הערב ואם החמיצה החמיצה ·
ד׳ רבן גמליאל אומר שלש נשים לשות כאחת ואופות בתנור אחד
זו אחר זו · וחכמים אומרים שלש נשים עוסקות בבצק אחת לשה ואחת
עורכת ואחת אופה · רבי עקיבה אומר לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל
התנורין שוין זה הכלל תפח תלטוש בצונין · ה׳ שיאור ישרף והאוכלו
פטור · סידוק ישרף והאוכלו חייב כרת · אי זהו שיאור כקרני חגבים · סידוק
שנתערבו סדקיו זה בזה דברי ר׳ יהודה · וחכמים אומ׳ זה וזה האוכלו חייב כרת ׃
אי זהו שיאור כל שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו · ו׳ ארבעה
עשר שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת דברי רבי מאיר · וחכמים
אומרים בזמנן · רבי אלעזר בר׳ צדוק אומר תרומה מלפני השבת · וחולין
בזמנן · ז׳ ההולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו ולאכול סעודת
אירוסין בבית חמיו ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו אם יכול לחזור ולבער ולחזור
למצותו יחזור ואם לאו יבטל בליבו · להציל מיד הגיים ומיד הנהר ומן הדליקה
ומן המפולת יבטל בליבו · ולשבות שביתת הרשות יחזור מיד · ח׳
וכן מי שיצא מירושלם ונזכר שיש בידו בשר קודש אם עבר הצופים שורפו
במקומו · ואם לאו חוזר ושורפו בפני הבירה מעצי המערכה · עד כמה הן
חוזרין ר׳ מאיר אומר זה וזה בכזית · רבי יהודה אומר זה וזה בכביצה · וחכמים
אומרים בשר קודש בכזית וחמץ בכביצה ׃

סליק פירקא

ואילו עוברין בפסח כו׳ · אמר רבי מנא וכולהון על ידי
מיי · כותח הבבלי · דו יהיב ביה מלמולין דליש ·
שכר המדי דו יהיב ביה קמח דשערין · חומץ האדומי
בסימה דרומיא · בראשונה שהיו עושין יין בטהרה לנסכים לא היה יין מחמיץ
והון יהבין בגויה שערין בגין דיחמע והוו צווחין ליה בסימה דרומיה · זיתוס
המצרי זייתיה · זומי של צבעין דו יהיב בגויה קרצם בגין דיקלוט ציבעא ·
עמילן של טבחין אמר ר׳ חייא בר בא מביא מלילות שלא הביאו שליש וכותשן
ועושה אותן כסולות חריע ונותן בקדירה והוא עביד כילדין · וקולן של סופרין ·
באלכסנדריאה עברין אמבטיות של בצק · ר׳ אליעזר אומר אף תכשיטי נשים ·
אית תניי תני תכשיטי · ואית תניי תני טיפולי · מאן דאמ׳ טיפולי כל שכן תכשיטי ׃
מ״ד תכשיטי הא טיפולי לא · כתיב כל מחמצת לא תאכלו לרבות כותח הבבלי
ושכר המדי וחומץ האדומי שיהו באזהרה · יכול יהו בהכרת ת״ל כי כל אוכל
חמץ ונכרתה · חבריא בעון קומי רבי יונה הכא כתיב כל · והכא כתיב כל · הכא
את מרבה והכא את ממעט · אמר לון כאן ריבה באוכלין וכאן ריבה בנאכלין ·
התיבון והתני יוצאין במצה מתובלת אף על פי שאין בה טעם דגן והו׳ שיהא רובה
דגן · ואילו הואיל ורובן חמץ יהא חייב · אמר לון שנייא היא דכתיב לחם
ואילו אינן לחם · התיב רבי יוסה והתני כל עצמו אינו קרוי לחם אלא מצה
שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני · והכא את יליף מצה מחמץ · ועוד
מן הדא דתני יוצא הוא אדם ידי חובתו ברקיק שרוי וברקיק מבושל שלא נמוח
לא אמר אלא שלא נמוח · הא אם נמוח לא · ולענין חמץ את אמר נמוח
את החמץ וגמעו חייב · מאי כדון · רבי יוסי בשם רבי אידי אין חימוצו חימוץ
ברור · מהו שילקה רבי ירמיה בשם רבי לעזר רבי לא בשם רבי שמעון בן לקיש
אף ללקות אין לוקה דתני על חמץ ברור חייב כרת ועל עירובו סופג ארבעים ׃
רב אמר זה סיעור ואמר זה כותח הבבלי ושכר המדי · אמר רבי בון בר כהנא
קומי רבי לא תיפתר בחמץ ומצה שנתערבו · אמר רבי יוסה קשייתה על הדא
דרבי בון בר כהנא מה נן קיימין אם בשרובו חמץ חייב כרת · אם בשרובו מצה
יוצא בהן ידי חובתו בפסח ׃ אמר רבי שמואל בר רב יצחק תנא רבי יושוע אונייה
תיפתר שיש בו חמץ ואין בו בזית · כרבי שמעון דרבי שמעון אמר כל שהוא
למכות · ר׳ ירמיה ר׳ שמואל בר רב יצחק בשם רב קדירה שבישל בה מדה לא
יבשל בה מאותו המין אלא לאחר הפסח · הא ממין אחר מותר ובלבד לאחר
שלשה תבשילין · כשם שהוא בטל על שאינו מינו כך יבטל על מינו · מין מעורר
על מינו ליאסר · אמר רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו מפקד לשמנייא דלא כיתן

קפייא אילין על אילין דלא ירתחן ויחמען· רבי חננא בר פפא אזל ליה גבי טחונייא· רבי יוסי בי רבי בון שחן ליה צרף׳ רבי אבון הורי לטחונייא מיהן טרטון דמי כגין מודייה ומתלנה ארבעה זימנין· רבי חנניה ורבי מנא חד אמר בעשבין שרי מטננה אסיר· וחרנה מחלף אמ׳ רבי חנניה בריה דרבי הלל ואפילו כמאן דאמר בעשבי׳ שרי בלוקטן משש שעות ולמעלן׳ מה דטלא פייגא מינהון·

הלכה ב׳ חברייא בשם רבי יוחנן רבי סימון בשם רבי יושוע בן לוי בנקלף כולו כאחת׳ עד כדון לח· יבש מאחר שאילו היה לח היה נקלף כולו כאחת ואפילו יבש כסדר הזה· רבי ירמיה בשם רבי זעירה שני חצאי זתים בתוך הבית אין הבית מצרף· בתוך הכלי הכלי מצרף· והא תנינן פחות מיכן בטל במיעוטו׳ כאן בתלוש׳ וכאן במחובר· מהו מיעוט בטל או מכיון שנראה לבער צריך לבער את כולו · עד איכן סברין מימר עד רובה של עריבה מה מיעט רובה של עריבה בטל· או מכיון שנראה לבער צריך לבער את כולו· תמן אמר רבי ירמיה בשם רבי זעירה שני חצי זיתים בתוך הבית אין הבית מצרף· בתוך הכלי הכלי מצרף· והכא הוא אמר הכין· אם הקפיד עליו חוצץ הוא לטבילה· ואם לאו אינו חוצץ לטבילה· הא טבילה הא הזייה· אינו חיבור לטומאה כן· הדא אם רוצה הוא בקיומו הרי הוא כעריבה ׳ ואם לאו כגופה של עריבה ׳ רבי שמעון בן לקיש אמר כך שנה רבי צואה שהחת הכסא חיבור לטומאה ואינו חיבור להזייה ׳ רבי שמעון בן לקיש בשם רבי שמעון בר כהנא אמר כדולדל צפורן מדולדלת רצואה שתחת הכסא והידוק קרויה וברייה רבי יוסי בי רבי בון אמר אף כשוה שליקטו חיבור לטומאה ואינו חיבור להזייה· מה בין טומאה מה בין הזייה · אמר רבי לא בהזייה כתיב והזה על האהל ועל כל הכלים ועל כל הבקריימין שבכלי׳ כרם הכא לכם כל שהוא לצורך לכם· המן אמרין טרקטה· הורי רבי יצחק מיעבד חד׳ תריי תלהא אסור אלא אין שזג ידוי במיא׳ תני קובשות בירתיות צריך לבער׳ הורי רבי יוסי באילין פלוליגא צריך לבער· רבי אבהו בשם רבי יוחנן בצק שבינן לא היה שם אחר׳ כיוצא בו שהתמיץ עד איכן׳ רבי יעקב בר אחא ר׳ עולא דקיסרין בשם רבי חנינה עד כדי הילוך ארבעה מיל׳

הלכה ג׳ מתניתא כשניטמאת לאחר גילגולה· אבל אם ניטמאת קודם לגילגולה יעשנה קבין· בלשה ביום טוב׳ אבל אם לשה מערב יום טוב כהדא דתני הלש עיסה ביום טוב מפריש חלתה ביום טוב· לשה כערב יום טוב ושבת להפריש חלתה אסור לטלטלה· אין צורך לומר ליטול מבנה׳ עירס לא אמר אלא לש הא עירס לא׳ אמר רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה היפתר בעיסה טמאה שאינו מפריש חלתה אלא בסוף׳ אמ׳ רבי יוסה בי רבי בון כדין היה בעיסה טהורה שלא יפריש חלתה אלא בסוף׳ התקנה תיקנו בה שיפרישנה תחילה שלא תטמא את העיסה׳ מתניתא ביום טוב של פסח· הא בעצרת ובחג מותר׳ רבי יוסה בי רבי בון רבי חונא בשם רבי אחא אפילו בעצרת ובחג אסור· על שם כל מלאכה לא יעשה בהם׳ מה בינה לקציבת ירק של תרומה׳ זו ראויה לאכילה וזו אינה ראויה לאכילה· רבנין דקיסרין בעיין מה בינה לבורר קטנית ביום טוב· ביצד יעשה על דרבי אליעזר מעריס ואומר זו אני רוצה לוכל וזו אני רוצה לאכול ואופה את כולה וכשהוא רודה מערים ואומר זו אני רוצה לישן· זו אני רוצה לישן ומשייר אחת׳ אמר לו רבי יושוע לא נמצאת כשורף קדשים ביום טוב׳ אמר לו רבי אליעזר מאיליהן הן נשרפין׳ אמר לו רבי יושוע לא נמצאת עובר על בל יראה ובל ימצא · אמר לו מוטב לעבור מצוה בלא תעשה שלא באת לפניו· ממצוה בלא תעשה שבאת לפניו׳ אמר רבי פינחס אתיין אילין פלגתא כאילין פלגתא דתנינן תמן רציתנין במתנה אחת וכו׳׳ אמר לו רבי אליעזר ולא נמצאת עובר על בל הגרע אמר לו רבי יהושע ולא נמצאת עובר על בל תוסף אמר לו מוטב לעבור על מצות בלא תעשה שלא באת לפני ממצוה בלא תעשה שבאת לפני׳ על דעתיה דרבי אליעזר יקרא לה שם וירדנה׳ אסורה לטלטל ירדנה· יקרא לה שם שמא ישכח ויאכל׳ וירדנה ויקרא לה שם וילך עמה אחרת לקרן זוית׳ כהיא דתנינן תמן מטלטלין תרומה טהורה עם הטמאה עם החולין · ולא דמיא תמן טמאה לצורך טהורה· ברם הכא חולין לצורך טמאה· חברייא בעי וישליכנה לאשפה ויקדשנה׳ ויש אדם מקדיש דבר שאינו שלו׳ ויקדישנה וישליכנה לאישפה׳ ויש אדם מבקיר דבר שאינו שלו׳ רבי ירמיה בעי ויפרידינה וישליכנה לאויר הבית ויקרא לה שם· תמן אמר רבי ירמיה בשם רבי זעירה שני חצי זיתים בתוך הבית אין הבית מצרף· בכלי הכלי מצרף· והכא הוא אומר הכן׳ אמר רבי יוסה עד שהוא באויר הבית יקרא לה שם· אויר הבית מצרף לחלה׳ אין קרקע הבית מצרף לחמץ· אותו ואת בנו שנפלו לבור רבי אליעזר אומר יעלה את הראשון על מנת לשחוט וישחוט · והטני עושין לו פרנסה שלא ימות׳ רבי יושוע אומ׳ יעלה את הראשון על מנת לשחוט ולא ישחוט ויערים ויעלה את השני אף על פי שחישב שלא לשחוט אחד מהן מותר· רבי בון בר חייה בעי מחלפה שיטתיה דרבי אליעזר׳ תמן הוא אמר אסור להעדים· והכא הוא אמר מותר להערים׳ הכא משום בל יראה ובל ימצא׳ תמן מה אית לך· מחלפה שיטתיה דרבי יהושע תמן הוא אמר מותר להערים׳ והכא הוא אמר אסור להערים· אמר רבי אידי באן שבות· וכאן חיוב חטאת· אמר רבי יוסה בי רבי בון תמן כדי לחוס על נכסיהן של ישראל· הכא מה אית לך׳ רבי יצחק ורבי יאשיה חד מהדין וחד כהדין· דרש רבי ברכיה כהדא דבן בתירה· מתניתא אמרה כן תפח תלטוש בצונין· מיליהון דרבנין פליגין דמר רבי חזקיה רבי אבהו בשם רבי לעזר כל מקום ששנה רבי מחלוקת וחזר ושנה סתם הלכה כסתם׳

הלכה ד׳ תני הראשונה כדי שיהא בדי הסיקה׳ והשנייה כדי שני הסיקן ואפיית אחת· והשלישית כדי שלשה הסיקן ושתי אפיות· אם עשת ככר ראשון אחרון כדי שלשה הסיקן ושלש אפיות· תני גמרה זה לישהה תגמר הזה קטופה תגמרה זה הסיקה הראשונה שהוא כדי הסיקה· והשנייה כדי הסיקה ואפיית חבירתה׳ והשלישית כדי שני הסיקן ואפייה אחת· אם עשת ככר ראשון אחרון כדי שני הסיקן ושתי אפיות· רבן גמליאל אומר שלש נשים לשות כאחת אופות בתנור אחד זו אחר זו· וחכמים אומרים שלש נשים עסיקות בבצק אחת לשה ואחת עורכת ואחת אופה· תני רבי הושעיה ואחרת באה ולשה התחיהן· אית תניי תני בחטין שלשת קבין׳ ובשעורין ארבעת קבין· אית תניי תני בחטין ארבעת קבין ובשעורין שלשת קבין׳ מאן דאמר בחטין שלשת קבין כשיש בהן שמנונית · בשעורין ארבעת קבין בשאין בהן שמנונית · מאן דאמר בחטין ארבעת קבין דאינון חטין׳ ובשעורין שלשת קבין דאינון רטישין·

הלכה ה׳ רב הונא בשם רב מותר להאכילו לכלבו׳ תני בר קפרא אין לך סדק מלמעלן שאין תחתיו כמה סדקין׳

הלכה ו׳ אתייא דרבי מאיר כרבי ליעזר ורובה מן דרבי אליעזר דרבי ליעזר אומר שלא יבוא לידי כל יראה וכל ימצא׳ רבי מאיר אומר שלא יבוא לספק כל יראה וכל ימצא׳ אתיא דרבנין כרבי יושוע ורובה בר׳ יושוע דרבי יושוע אומר אין שורפין את הקדשים ביום טוב · ודרבנין אמרין אפילו בחול אין שורפין את הקדשים· תני אמר רבי יודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על תרומה טהורה שאסור לשורפה ועל תרומה טמאה שמותר לשורפה· על מה נחלקו על התלויה שבית שמאי אומרים אין שורפין ובית הלל אומרים שורפין׳ אמרו בית שמאי לבית הלל כלום אתם אומרים בטהורה שלא תישרף אלא שאני אומר שבא כהן אחד שבת בתוך התחום והוא בא ואוכלה בשבת׳ אף תלויה לא תישרף שאני אומר שמא אליהו שבת בהר הכרמל והוא בא ומעיד עליה בשבת שהיא טהורה· אמרו להן בית הלל מובטחין אנו שאין אליהו בא לא בשבתות ולא בימי׳ טובים׳ רבי אבהו בשם רבי יוחנן אתיא דרבי אלעזר בי רבי צדוק כרבן גמליאל· כמה דרבן גמליאל אמר מה שני בין חולין לתרומה כן רבי אלעזר בי רבי צדוק אמר מה שנו בין חולין לתרומה· כמה דתימר הלכה כרבן גמליאל· ודכוותה הלכה כרבי אלעזר ב״ר צדוק׳

הלכה ז׳ אמר רבי יוסה בי רבי בון בוא וראה מה גדול הוא השלום שהוקש לשני דברים שחייבין עליהן כרת׳ מילת בנו ושחיטת פסחו׳ מי קודם אמר רבי פינחס מן מה דכתיב המול לו כל זכר ואז יקרב לעשותו· הדא אמרה שמילת בנו קודמת לשחיטת פיסחו אפילו יכול לחזור ולבער ולילך ולהציל אפי׳ יכול לילך ולשבות לחזור ולבטל שאין שביתת הרשות אצל רבו או אצל מי שהוא גדול ממנו בחכמה׳ כך שנה רבי המעשה קודם לתלמוד · נמנו בעליית בית ארום בלוד התלמוד קודם למעשה׳ רבי אבהו שלח לר׳ חנינה בריה יזבי בטבריה׳ אתון ואמרון ליה גמל הוא חסד· שלח ומר ליה המבלי אין קברים בקיסרין שלחתיך לטבריא· שכבר נמנו וגמרו בעליית בית ארום בלוד שהתלמוד קודם למעשה· רבנין דקיסרין אמרין הדא דתימר כשיש שם מי שיעשה· אבל אם אין שם מי שיעשה המעשה קודם׳ דלמא רבי חייה רבי יסי רבי אימי ענון למיתי גבי רבי אלעזר אמר לון אן הויתון׳ אמרין ליה גמל חסד· אמר לון ולא הוה תמן חורנין׳ אמרין ליה מגור הוה·

הלכה ח׳ רבי סימון בשם רבי יושוע בן לוי כתיב ביום ההוא יהיה כל מצילות הסוס קודש וגו׳· עד מקום שהסוס רץ ואינו עושה צל׳ רבי שמואל בר רב יצחק בעי אם קודש הוא ישרפנו במקומו שכן אפילו בירושלם שורפין אותו לפני הבירה מעצי המערכה· והן יוצא מה את עבד ליה כי מטמא בחוץ או כי מטמא בפנים· אמר רבי יוסה כבין שנמצא פסול מחמת מקומו נעשה כמטמא בחוץ׳ אמר רבי יוסי בי רבי בון טהור הוא דבר תורה את הוא שגזרת עליו טומאה לא דייך שגזרת עליו טומאה אלא שאת מבקש לעשותו כמטמא בחוץ אלא כמטמא בפנים· אית תניי תני ומחלף ר׳ יעקב בר אחא בשם רבי יסי במתניתן· אמר רבי יוחנן סימנא מן חזא דברכות עד כמה מזמנין עד כזית׳ ר׳ יהודה אומר עד כביצה׳ תני פחות מיכן אין מטריחין עליו שיחזור׳ מה בין זה לזה׳ זה יש לו ביטול· וזה אין לו ביטול· עד כדון בשר קודש· חמץ מניין׳ אמר רבי יוסי בי רבי בון מן מה דתנינן וכן מי שיצא מירושלם הדא אמרה מה דנפל לדין נפל לדין·

הדרן עלך ואלו עוברין

מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות עושין· מקום שנהגו שלא לעשות אין עושין· ההולך ממקום שעושין למקום שאינן עושין או ממקום שאינן עושין למקום שעושין נותנין עליו חומרי המקו׳ שיצא משם וחומרי המקום שהלך לשם ואל ישנה אדם מפני המחלוקת· ב׳ כיוצא בו המוליך פירות שביעית ממקום שכלו למקום שלא כלו או ממקום שלא כלו למקו׳ שכלו חייב לבער· רבי יהודה אומר צא והבא לך אף אתה· ג׳ מקום שנהגו למכור בהמה דקה לגוים מוכרין· מקום שנהגו שלא למכור אין מוכרין ואל ישנה אדם מפני המחלוקת· ובכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה עגלים וסייחים שלימין ושבורין· רבי יהודה מתיר בשבורה· בן בתירה מתיר בסוס· ד׳ מקום שנהגו לוכל צלי בלילי פסחים אוכלין· מקום שנהגו שלא לוכל אינן אוכלין. מקום שנהגו להדליק את הנר בלילי יום הכיפורים מדליקין מקום שנהגו שלא להדליק אין מדליקין· מדליקין בבתי כניסיות ובבתי מדרשות ובמבואות אפילין ועל גבי החולין· ה׳ מקום שנהגו לעשות מלאכה בתשעה באב עושין במקום שנהגו שלא לעשות אינן עושין ובכל מקום תלמידי חכמים בטילין· רבן שמעון בן גמליאל אומר יעשו כל אדם עצמן כתלמידי חכמים· ו׳ וחכמים אומרים ביהודה היו עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות· ובגליל לא היו עושין כל עיקר· והלילה בית שמאי אוסרין· ובית הלל מתירין עד שהנץ החמה· ז׳ רבי מאיר אומר כל מלאכה שהתחיל בה קודם לארבעה עשר גומרה בארבעה עשר· אבל לא יתחיל בה כתחילה בארבעה עשר אף על פי שיכול לגומרה· וחכמים אומרים שלש אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים החייטים והספרים והכובסין· רבי יוסי בי רבי יהודה אומר אף הרצענים· ח׳ מושיבין שובכין להרנגולין בארבעה עשר· תרנגולת שברחה מחזירין אותה למקומה· ואם מתה מושיבין אחרת תחתיה· גורפין מתחת רגלי הבהמה בארבע׳ עשר ובמועד מסלקין לצדדין· מוליכין ומביאין כלים מבית האומן אף על פי שאינן לצורך המועד· ט׳ ששה דברים עשו אנשי יריחו על שלשה מיחו בידם ועל שלשה לא מיחו בידם· אילו שלא מיחו בידם מרכיבין דקלים כל היום וכורכין את שמע וקוצרין וגודשין לפני העומר ולא מיחו בידן· אילו שמיחו בידן מתירין גמזיות של הקדש ואוכלין מתחת הנשרים בשבת ונותנין פיאה לירק ומיחו בידן חכמים׃

סליק פירקא

מקום שנהגו לעשות מלאכה כו׳· כתיב שם תזבח את הפסח בערב· אין לי אלא הוא שלוחו מניין תלמוד לומר ובשלת ואכלת· מה תלמוד לומר שם תזבח את הפסח בערב· אינו בדין שתהא עסוק במלאכתך וקרבנך קרב אבל אסור מלעשות מלאכה כהדא דתני להן כל אינש דיהוי עלוהי אעין וביכורין· האומר הרי עלי עצים למזבח וגיזירים למערכה אסור בהספד ובתענית ומלעשות מלאכה בו ביום· אמר רב יונה אילין המידין קרבנותיהן של כל ישראל אינון אם יהיו כל ישראל עולין לירושלם לית כתיב אלא שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך· אם יהיו כל ישראל יושבין ובטלין והכתיב ואספת דגנך מי אוסף להן את הדגן אלא שהתקינו הנביאים הראשונים עשרים וארבע משמרות על כל משמר ומשמר היה עומד בירושלם של כהנים ושל לוים ושל ישראלים· תני עשרים וארבעה אלף עומד מירושלם וחצי עומד מיריחו· אף יריחו היתה יכולה להוציא עומד שלם אלא בשביל לחלוק כבוד לירושלם היה׳ מוציא חצי עומד· הכהני׳ לעבודה והלוים לדוכן וישר׳ מכניסין על עצמן שהן שלוחיהן של כל ישר׳· תני רבן שמעון בן אלעזר או׳ כהנים ולוים וישראלי׳ ושיר מעכבין את הקרבן· רבי אבין בשם רבי אלעזר טעמא דרבי שמעון בן אלעזר כל הקהל משתחוים אילו ישראל· והשיר משורר אילו הלוים· והחצצרות מחצצרים אילו הכהנים· הכל עד לכלות העולה· הכל מעכבין את הקרבן· רבי תנחומא בשם רבי לעזר שמע לה מן הדא ואתנה את הלוים נתונים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל אלו הלוים· לעבוד את עבודת בני ישראל באהל מועד אילו הכהנים· ולכפר על בני ישראל זה השיר· ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקודש אילו ישראל· מניין שהשיר קרוי כפרה· חיננא אבוי דרב ינטה בשם רבי בניה ולכפר על בני ישראל זה השיר· מניין שהשיר מעכב רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בולוטה בשם רבי חנינה ולכפר על בני ישראל זה השיר· הרי פסח הרי קרבן של כל ישראל הוא ותלו אותו במנהג· אמר רבי אבהו שנייא היא שאין הפסח קרב אלא משש שעות ולמעלן. רבי אבהו בעי אמר הרי עלי עולה משש שעות ולמעלן מותר לעשות מלאכה משש שעות ולמטן· אמר רבי יוסה פסח שהקריבו בשחרית אינו פסח· עולה שהקריבוה בשחרית עולה היא· כל הדברים תלוי אהן במנהג· נשייא דנהגין דלא למיעבד עובדא באפוק שובתא אינו מנהג עד יפני סדרא· מנהג בתרייא וחמשתא אינו מנהג עד יתפני תעניתא מנהג· יומא דערובתא אינו מנהג· מן מנחתא ולעיל מנהג· יומא דירחא מנהג· אמר רבי זעורה נשייא דנהגין דלא למישתייא מן דאב ועליל מנהג שבו פסקה אבן שתייה בה טעם בי השתות יהרסון· א״ר חננא כל הדברים מנהג· אעין דשיטין הוו במגדל צבעייה אתון ושאלון לרבי חנינה חבריהון דרבנן מהו מיעבד בהון עבודה אמר להן מכיון שנהגו בהן אבותיכם באיסור אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי נפש· רבי אלעזר בשם רבי אבין כל דבר שאינו יודע שהוא מותר וטועה בו באיסור נשאל והן מתירין לו· וכל דבר שהוא יודע בו שהוא מותר והוא נוהג בו באיסור נשאל אין מתירין לו· יושבין על ספסלו של גוי בשבת· מעשה ברבן גמליאל שישב לו על ספסלו של גוי בשבת בעכו׳ אמרו לו לא היו נוהגין כן להיות יושבין על ספסלו של גוי בשבת ולא רצה לומר להן מותר לעשות כן אלא עמד והלך לו׳ מעשה ביהודה והלל בניו של רבן גמליאל שנכנסו לרחוץ במרחץ בכבול· אמרו להן לא נהגו כאן להיות רוחצין שני אחים כאחת ולא רצו לומר מותר כן אלא נכנסו זה אחר זה· ועוד שיצאו לטייל בקורדקות של זהב בלילי שבת בבירו· אמרו להן לא נהגו כאן להיות מטיילין בקורדקות של זהב בשבת ולא רצו לומר להן מותר כן׳ אלא שילחו ביד עבדיהן· ולא סוף דבר פסח אלא אפילו מנהג קיבלו עליהן חרמי טיבריה וגרוסי צפורין׳ דשושי עכו. שלא לעשות מלאכה בחולו של מועד·

ניחא גרוסי צפורין· דשושי עכו· חרמי טיבריה ואינן ממעטין בשמחת הרגל· צד הוא בחכה צד הוא במכמורת· אפילו כן אינן ממעטין בשמחת הרגל׳ ר׳ אימי מיקל לון שהן ממעטין בשמחת הרגל· גלו ממקום למקום וביקשו לחזור בהן ייבא כהדא דאמ׳ רבי בא בני מישא קיבלו עליהן שלא לפרש בים הגדול· אתון שאלון לרבי אמרין ליה אבותינו נהגו שלא לפרש בים הגדול אנו מה אנו׳ אמר להן מכיון שנהגו בהן אבותיכם באיסור אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי נפש· ואין אדם נשאל על נדרו׳ תמן משנדר נשאל׳ ברם הכא אבותיכם נדרו· כל שכן יהא מותר׳· אמר רבי חנניה לא מן הדא אלא מן הדא· רבי הלמדיה דרבי יודה הוה· דרבי יודה אמר אסור לפרש בים הגדול׳ רבי שמעון בן לקיש שאל לר׳ יוחנן ואינו אסור משום בל תתגודדו · אמר ליה בשעה שאילו עושין כבית שמאי ואילו עושין כבית הלל׳ בית שמאי ובית הלל אין הלכה כבית הלל· אמר ליה בשעה שאילו עושין כרבי מאיר ואילו עושין כרבי יוסה· רבי מאיר ור׳ יוסי אין הלכה כרבי יוסי׳ אמר ליה הרי תרין תנאין אינון על דרבי מאיר׳ והרין תניין אינון על דרבי יוסי· אמר ליה הרי ראש השנה ויום הכיפורים ביהודה נהגו כר׳ עקיבה· ובגליל נהגו כרבי יוחנן בן נורי· אמר ליה שנייה היא שאם עבר ועשה ביהודה כגליל ובגליל כיהודה יצא· הרי פורים הרי אילו קורין בי״ד ואילו קורין בט״ו· אמר ליה מי שסידר את המשנה סמכה למקרא משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר׳ ניחא ממקום שעושין למקום שאין עושין· ממקום שאין עושין למקום שעושין· ויבטל שהרי כמה בטילין יש לו באותו מקום׳ רבי סימון בשם רבי יוחנן בבתמיה· הלכה ב׳ כלו בטיבריה ולא כלו בציפורין· אמר לו מציפורין הבאתים אם אין את מאמינני צא והבא לך אף אתה· רבי חנניה ורבי פינחס רבי יהודה ורבי יוסה שניהן אמרו דבר אחד דתנינן תמן אוכלין על המבכר ואין אוכלין על השמור׳ רבי יוסי אומר אף על השמור׳ אמ׳ לון מן השמור הבאתים ואם אין את מאמינני הרי שדה פלוני משומרת לפניך צא והבא לך אף אתה׳ הלכה ג׳ מותר לגדל׳ אמר רבי בא בגון מהר שהוא ששה עשר מיל על ששה עשר מיל· והן בעיי מימר מאן דמר מותר למכור מותר לייחד· מאן דאמר אסור למכור אסור לייחד· רבי יונה רבי לעזר בשם רב ואפילו כמאן דאמר מותר למכור אסור לייחד· מה בין למכור מה בין לייחד׳ תמן מכיון שהוא מוכרה לו כבהמתו של גוי היא׳ ברם הכא בהמתו של ישראל היא והוא חשוד עליה׳ מקום שנהגו שלא למכור אין מוכרין׳ למה שהוא מוציאה מידי גיזה׳ הגע עצמך שהיה עז· שהוא מוציאה מידי בכורה· הגע עצמך שהיה זכר שהוא מוציאו מידי מתנות׳ מעתה חיטין אל ימכור לו שהוא מוציאן מידי חלה· יין ושמן אל ימכור לו שהוא מוציאן מידי ברכה · בכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה· מה בין גסה מה בין בהמה דקה׳ בהמה גסה יש בה חיוב חטאת בהמה דקה אין בה חיוב חטאת· ואינו חולב ואינו גוזז· תמן הוא מתחייב ברם הכא היא מתחייבת· וכין שהוא מוכרה לו לא בהמתו של גוי היא ברם הכא בהמתו של ישראל הוא והו׳ חשוד עליה· א״ר אימי בבליי בשם רבנין דתמן פעמ׳ שהוא מוכרה לו לניסיון והוא מחזירה לו לאחר שלשה ימים ונמצא עובר עבירה בבהמתו של ישראל·

מעתה לניסיון אסור שלא לניסיון מותר · זו מפני זו׳ עבר ומכר קונסין בו׳ כשם שקונסין להלכה כך קונסין למנהג· מניין שקונסין בו למנהג׳ חד בר נש זבין גמלא לחד ארמאי אתא עובדא קומי רבי שמעון בן לקיש וקנסיה בכפלה בגין דייחזור ליה גמלא· אמר רבי יוסה בי רבי בון לסרסור קנסו והוון צווחין ליה ברא דמסרסר לארמאה׳ מה ר׳ שמעון בן לקיש כרבי יודה דתני בשם רבי יודה הלוקח בהמה מן הגוי וילדה בכור מעלה עמו בשוה ונותן חצי דמים לכהן· נתנה לו בקבלה מעלה עמו אפילו עשר דמים בשוה ונותן כל הדמים

לכהן

למתן · וחכמים אומרים האיל ואצבע וגף באמצע נפטרה מן הבכורה׳ רבי שמעון בן לקיש כרבי יודה ורבה מן דרבי יודה מה דאמר רבי יודה משום הילכות בכורה מה דאמר רבי שמעון בן לקיש משום הלכות בהמה גסה · רבי יודה מתיר בשבורה · לא אמר רבי יודה אלא בשבורה שאינה יכולה להתרפאות · אמרו לו והרי מביאין לה זכר ורבעת ממנו · אל אף אני לא אמרתי אלא בשבור זכר שאינו יכול להתרפאו׳ · אמרו לו והרי מביאין לו נקיבה והוא רובעה והיא יולדת · רב אבון בשם רבנין דתמן זאת אומר׳ שאסו׳ להמציא להן זרע · תמן תנינן הלוקח עובר חמורו של נכרי והמוכר לו אף על פי שאינו רשאי · והמשתתף לו והמקבל ממנו והנותן לו בקבלה פטור מן הבכורה · רבי חגי׳ בעא קומי רבי יוסי לית הדא אמרה שאסור להמציא להן עבדים · אמר ליה כבר קדמך רבי אבון דמר רבי אבון בשם רבנין דתמן זאת אומרת שאסור להמציא להן זרע · בן בתירה מתיר בסוס · לא אמר רבי יודה אלא בסוס זכר שהוא הורג בעליו במלחמה · יש אומרים שהוא רץ אחר נקיבה׳ ויש אומרי׳ שהוא עומד ומשתין · מה נפק מן ביניהון הסריס · מאן דמר שהוא רץ אחר הנקיבה זה אינו רץ אחר נקיבה · מאן דמר שהוא עומד ומשתין · אף הוא עומד ומשתין דברי חכמים · רבי אחא בשם רבי תנחום בר חייה לכשיזקין הוא כודנו בריחיים · רבי יוסה בי רבי בון בשם ר׳ חונה בן בתירה ור׳ נתן אמרו דבר אחד דתני הרציא בהמה חיה ועופות בין חיים בין מתים חייב׳ רבי נתן אומר מתים חייב · חיין פטור׳ רבנין אית להון משום חיוב חטאת · ואינן מתיבין ליה הבין כשיטתו השיבוהו כשיטתך שאת אומר משום הילכות בהמה גסה אוף אנן אית לן לכשיזקין הוא כודנו בריחיים׳ רבי אומר אומר אני שהוא אסור משום שני דברים׳ משום כלי זיין ומשום הלכות בהמה גסה׳ ותני בן חיה גסה כבהמה גסה׳ מאן תמיתה רבי דברי חכמים רבי ביסנא חנין בר בא בשם רב חייה גסה כבהמה דקה׳

הלכה ד׳

רבי בא בעא קומי רבי אימי אפילו בשר עגל · אמר ליה אפילו בשר עגל · אפילו בשר עוף׳ · אמר ליה אפילו בשר עוף׳ סברין מימר אפילו ביצה אפילו קולקס · אמר רבי יוחן בי רבי חנין ובלבד מן השחיטה׳ תני רבי שמעון בן אלעזר אומר יום הכיפורים שחל להיות בשבת אפילו במקו׳ שלא נהגו להדליק מדליקין · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי רבי יוסה בן שאול בשם רבי הלכה כרבי שמעון בן אלעזר · דרש רבי חייה בר בא לטיבריא כהדא דרבי שמעון בן אלעזר · רבי יוסה אמר לה רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן רבי חזקיה ואמרי לה רבי יעקב בר אחא בשם רבי שמואל בר נחמן מקום שנהגו להדליק משובח ממקום שנהגו שלא להדליק · אמר רבי ירמיה תדע לך שהוא כן שהרי יום הכיפורים שחל להיות בשבת אפילו מקום שנהגו שלא להדליק מדליקין׳ רבי בא ורבי סימון תריהון אמרין תדע לך שהוא כן שהרי האיש הזה צנוע ואינו משמש מיטתו לאור הנר׳ בין כמאן דאמר מדליקין בין כמאן דאמר אין מדליקין מפני הרגל עבירה׳ מאן דאמר מדליקין שהוא רואה ומתבייש · ומאן דאמר אין מדליקין שלא יראה ויתאוה · תני אפילו בתי כניסות ובתי מרחצות׳ לבן צריכה אפילו מקום שלא נהגו להדליק מדליקין׳ יום הכיפורים שחל להיות בשבת מהו להדיח כבשין ושלקות מן המנחה ולמעלן · רב אמר אסור רבי לעזר אמר מותר · רבי יעקב בר אחא בשם רבי אלעזר מה טעם אמרו מדיחין כבשים ושלקות מן המנחה ולמעלן מפני סכנה · שנייא היא סכנת יום הכיפורים שחל להיות בשבת · שנייא היא יום הכיפורים שחל להיות בחול׳ התיב רבי חנניה חברין דרבנין כתניתא פליגא על רבי אלעזר יום הכיפורים שחל להיות בשבת חלות מתחלקות לערב׳ שנייא היא שעל ידי שהוא דבר קל שמא ישכח ויאכל · התיב רבי פינחס מתניתא דרבי לעזר פליגא עלוי יום הכיפורים שחל להיות בשבת שבתון שבות ובחול שבתון שבות׳ אם בחול את שובת לא כל שכן בשבת · לא צורכה דלא אפי׳ דברים שאת מותר לעשותן בחול את שובת עליהן בשבת ואי זו זו הדחות כבשים ושלקות · רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו נראין דברי׳ בדבר שדרכו לבוא בצונין׳ אבל דבר שדרכו לבוא ברותחין עד דיירא גלשה הוא מקנב · אמר רבי מנא אם אומר את כן אף מתבייש ולא מקנב ונמצא בא לידי סכנה · רבי בא בעא קומי רבי אימי מהו להדיח כבשים ושלקות מן המנחה ולמעלן · אמר ליה שרי · רבי יעקב בר אחא שאל לרבי חייה ולרבי יסה מהו להדיח כבשים ושלקות מן המנחה ולמעלן אמר ליה שרי ·

רבי זעירה בעא קומי רבי אימי מהו מימר לחליטה עבד לי חליטה · אמר ליה שרי׳ · עבד לי תופין שרי׳ · עבד לי פתילה · אמר ליה לא · מה בין זה לזה׳ זה אוכל נפש׳ וזה אינו אוכל נפש׳

הלכה ה׳

רבי אבון רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יוחן נשייא כמתמיה יעשו כל אדם עצמן תלמידי חכמים · כל עצמן לא גזרו חכמים בטלה בתשעה באב ·

הלכה ו׳

הא יום אסור רבי לעזר בשם רבי הושעיה יום פסח הוא לה׳ · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן רבי לא בשם רבי לעזר שני תלמידים שנו אותה׳ אמר רבי זעירה אשכחית אמר תלתא אינון · חד אמר אסור וחד אמר מותר וחד אמר מנהג ·

הלכה ז׳

רבי מאיר אומר כל מלאכה שהתחיל בה קודם לארבעה עשר גומרה בארבעה עשר׳ ובלבד דבר שהוא לצורך המועד · אבל לא יתחיל בה כתחילה בארבעה עשר אפילו דבר שהוא לצורך המועד · וחכמים אומרי׳ שלוש אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים החייטין שכן הדיוט תופר כדרכו בחולו של מועד׳ והספרין שכן נזירין ומצורעין מגלחין במועד · הכובסין שכן דרך העולי׳ מטומא׳ לטהרה להיות מכבסין במועד׳ רבי יוסה בי רבי יהודה אומר אף הרצענין שכן דרך עולי רגלים להיות מתקנין מנעליהן וסנדליהן במועד · ורבנין אמרין עשירים הוו ובבהמה הוו עולין ·

הלכה ח׳

מושיבין שובכין לתרנגולין בארבעה עשר׳ הא במועד אסור · אין מרביעין את הבהמה במועד אבל מוליכין אותה לבקורת׳ רבי יודה אומר חמורה שהיא תובעת זכר מרביעין אותה שלא תיצן׳ ושאר כל הבהמה מוליכין אותה לבקורת׳ ומקיזין דם לאדם ולבהמה במועד · ואין מנעין רפואה מאדם ומבהמה במועד · תרנגולת שברחה מחזירין אותה למקומה · והן שיחזירוה שלשה ימים למרודה ואם מתה מושיבין אחרת תחתיה׳ והיא שישבה על ביצה שלשה ימים מעת לעת · אמר רבי מנא מתניתא אמרה בן שלשה עשר ארבעה עשר חמשה עשר׳ ובקצת היום ככולו א״ר אבון תיפתר שיש בה מאיליה׳ ולית שמע מינה כלום · זבל שבמבוי מסלקו לצד׳ שברפת ושבחצר מוציאו לאשפה · א״ר בא הדא דתימ׳ בחצר קטנה אבל בחצר גדולה מסלקו לצד · ורפת בין גדולה בין קטנה מוציאו לאשפה · אמר רבי בא מפני שניוולה קשה׳

הלכה ט׳

מאן תנא קוצרין רבי מאיר · מאן תנא גודשין רבי יודה · אמר רבי יעקב בר׳ סוסי קומי רבי יוסי כל עמא מודיי שקוצרין · וכל עמא מודיי שאין גודשין · מפליגין בהרכב דקליס רבי מאיר אומר מרכיבין דקליס כל היום וברצון חכמים הוו עושין · רבי יודה אומר לא הוו עושין ברצון חכמים · כיצד הוו כורכין את שמע · אמר רבי אחא אמר רבי זעירה אמר רבי לא שמע ישראל ה׳ אלהנו ה׳ אחד · אלא שלא הוו מפסיקין בין תיבה לתיבה דברי רבי מאי׳ · רבי יודה אומ׳ מפסיקין הוו אלא שלא הוו אומרי׳ ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד׳ רבי יוסה אמר רבי זעורה רבי לא שמע ישראל ה׳ וגו׳ · אלא שלא הוו מפסיקין בין אחד לברוך דברי רבי מאיר · רבי יודה אומ׳ מפסיקין הוו אלא שלא הוו אומרי׳ ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד · כיצד הוו מתירין בגמזיות של הקדש׳ אמרו להן חכמים אין אתם מודין לנו בגידולי הקדש שהן אסורין · אמרו להן אבותינו כשהקדישו לא הקדישו אלא קורות מפני בעלי אגרוף שהיו באין ונוטלין אותן בזרוע׳ מה רבנין סברין מימר קורות ופירות הקדישו · אפילו תימר קורות הקדישו ופירות לא הקדישו צריכא לרבנין · והמקדיש שדה אילן מהו שישייר לו מן הגידולין · נישמעינה מן הדא משנודעו העוללות · העוללות לעניים׳ שנייא היא שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו · מעתה אפילו לא נודעו העוללות יהו העוללות לעניים · שנייא היא שהוא כרם להקדש · כהדא דתני הנוטע כרם להקדש פטור מן הפרט מן העורלה ומן הרבעי ומן העוללות וחייב בשביעית · רבי זעורה בשם רבי יוחנן ושבתה הארץ שבת לה׳ · אפילו דבר שהוא לה׳ קדושת שביעית חלה עליו׳ רבי חייה בר אבא בעא קומי דרבי מנא לאוכלו בלא פדיון אי איפשר שאי אפשר להקדש ליצאת בלא פדיון׳ לפדותו ולאוכלו אין אתה יכול שלא יהא כלוקח לו קורדום מדמי שביעית · א״ל הגזב׳ הזה מחלפן ביד אחר · א״ר מתנייה למה לי נן פתרין לה דברי הכל כההוא דמר רבי יוחנן דברי ר׳ יוסה מפני שקדם נדרו להבקירו · והבא מפני שקדם הבקר נדרו להקדישו · אמר רבי יוחנן מעשה היה והורן כרבי יוסה · לית הדא פליגא על רבי יוחנן דרבי יוחנן אמר מבין שעבר עליו ושכחו הרי הוא שכחה׳ שנייה היא בערים שדרכו לבחן׳ אפילו על דרבי אושעיה לית הוא פליגא דרבי הושעיה אמר רומס הייתי זיתים עם רבי חייה הגדול ואמר לי כל זית שאת יכול לפשוט ידך וליטלו אינו שכחה ·

שנייא היא שכל רוגלות ורוגלות אומן בפני עצמו · רבי אבא בר כהנא בעא קומי רבי אימי המשכיר בית לחבירו ונצרך לדמיו · אמר ליה לא עלה על דעת שימות ברעב׳ רבי זעורא רבי לא תריהון אמרין מיסתיוסים באוני היא תקנית במקח · תני המשכיר בית לחבירו ועמד והקדישו הרי זה דר בתוכו ומעלה שכר להקדש · אימתי בזמן שלא הקדים לו שכרו · אבל בזמן שהקדים לו שכרו הרי זה דר בתוכו חנם ׳ ביומי דרבי מנא הוות נימודה בציפורין והוון בניהן משכונין גבין מראתאי מיזל לון אפיק רבי מנא כדין כהוא דרבי אימי אמר לא דאנא סבר כדעתיה אלא בגין ציפרייא דלא יחלטון בניהון · ואוכלין מתחת הנשרים׳

מה נן קיימין אם כשנשרו מערב יום טוב דברי הכל מותר · אם בשנשרו ביום טוב דברי הכל אסור · אלא כינן קיימין בסתם · ונותנין פיאה לירק · לא הוו נותנין אלא מן חלפת ומן הקפלוטות שלקישתן כאחת · רבי יוסה אומר אף לאברוב׳ מעשה בבן מביא יין שנתן בנו פיאה לירק לעניים ובא אביו ומצאן עומדין על פתח הגינה · אמר להן הניחו מה שבידכם והניחו מה שבידן ונתן להם בכפליהן מעושרין לא שהיתה עינו צרה אלא שהיה חושש לדברי חכמים׳ חד זמן צרכון רבנן נידבא שלחון לרבי עקיבה ולחד מן רבנין עמיה · אתון בעיי מיעול לגביה ושמעון קליה דטלייא אמר ליה מה מזבון לך יומא דין אמר ליה טרובסימון לא מן יומא דין אלא מן דאהמול דהוא כמיש חליל · שבקון ליה ואזלון לון מן דזבון כל עמא אתון

לגביה אמר לך למה לא אתיתון גבי קרכי׳ כמה דהויתון מהגין׃ אמר כבר אתינן ושמעינן קליה דטלייא אמ׳ לך מה מזבנן לך יומא דין ואמר׳ ליה טרוכסימן לא מן דיומא דין אלא מן דאיתמל דהוא כמיש חליל׳ · אמר מה דכיי לבין טלייא ידעתון · מה בני לבין בריי׳ אף על תי כך אזלון ואמרון לה הוא יהבה לכון חד מדיי דדינרין אזלון ואמרון לה אמרה לון מה אמר לכון גדיל או מחוק · אמרו לה סתם אמר לן · אמרה לון אנא יהבה לכון גדיל · ואין אמר גדיל הא כמילה׳ ואין לא אנא מחשבנא גדדלנה מן פרני · כיון ששמע בעלה כך כפל לה את כתובתה׃

הדרן עלך מקום שנהגו

תמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשע ומחצה · ערב פסחים נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה בין בחול בין בשבת · חל ערב פסחים להיות ערב שבת נשחט בשש ומחצה וקרב בשבע ומחצה והפסח אחריו ·

ב׳ הפסח ששחטו שלא לשמו קיבל והלך וזרק שלא לשמו או לשמו ושלא לשמו או שלא לשמו ולשמו פסול · כיצד לשמו ושלא לשמו · לשום פסח ולשום שלמים · שלא לשמו ולשמו · לשם שלמים ולשם פסח ·

ג׳ שחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו לערלים ולטמאים פסול · לאוכליו ושלא לאוכליו למנויו ושלא למנויו למולים ולערלים לטמאים ולטהורים כשר · שחטו קודם לחצות פסול שנאמר בו בין הערבים · קודם לתמיד כשר · ובלבד שיהא אחד ממרס בדמו עד שיזרק דם התמיד׳ ואם נזרק כשר ·

ד׳ השוחט את הפסח על החמץ עובר בלא תעשה · רבי יהודה אומ׳ אף התמיד׃ רבי שמעון אומר אף הפסח בארבעה עשר לשמו חייב ושלא לשמו פטור · ושאר כל הזבחין בין לשמן ובין שלא לשמן פטור · ובמועד לשמו פטור ושלא לשמו חייב׳ ושאר כל הזבחין בין לשמן בין שלא לשמן חייב חוץ מן החטאת ששחטה שלא לשמה ·

ה׳ הפסח נשחט בשלש כתות שנאמר ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל · קהל ועדה וישראל · נשחטה נכנסה כת הראשונה נתמלאת העזרה נעלו דלתות העזרה תקעו והריעו ותקעו הכהנים עומדין שורות שורות ובידיהם בזיכי כסף ובזיכי זהב שורה שכולה כסף כסף · שורה שכולה זהב זהב׳ ולא היו מעורבין ולא היו לבזיכין שוליים שמא יניחום ויקרש הדם ·

ו׳ שחט ישראל וקבל הכהן נותנו לחבירו וחבירו לחבירו מקבל את המלא ומחזיר את הריקן כהן הקרוב אצל המזבח זורקו זריקה אחת כנגד היסוד ·

ז׳ יצאת כת הראשונה ונכנסה שנייה יצאת שנייה ונכנסה שלישית · כמעשה הראשונה כך מעשה שנייה ושלישית · קראו את ההלל אם גמרו שנו אם שנו שילשו אף על פי שלא שילשו מימיהם ׳ר׳ יהודה או׳ מימיה של כת שלישית לא הגיעה לאהבתי כי ישמע ה׳ את קולי מפני שעמה מועטין ·

ח׳ כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהכהנים מדיחין את העזרה שלא ברצון חכמים · רבי יהודה אומ׳ כוס היה ממלא מדם התערובת וזרקו זריקה אחת על גבי המזבח ולא הודו לו חכמים ·

ט׳ כיצד תולין ומפשיטין אנקליות של ברזל היו קבועין בכתלים ובעמודין שבהן תולין ומפשיטין כל מי שאין לו מקום לתלות מקלות דקין חלקים היו שם מניח על כתיפו ועל כתף חבירו ותולה ומפשיט · ר׳ אליעזר אומר ארבעה עשר שחל להיות בשבת מניח ידו על כתף חבירו ויד חבירו על כתיפו ותולה ומפשיט ·

י׳ קרעו והוציא את אימוריו נתנם במגס והקטירם על גבי המזבח · יצאת כת הראשונ׳ וישבה לה בהר הבית׳ שנייה בחיל · השלישית במקומה עומדת · חשיכה יצאו וצלו את פסחיהן ·

סליק פירקא

תמיד נשחט כו׳ · כתיב וזה אשר תעשה על המזבח וגו׳ · הייתי אומר יקרבו שניהן בשחרית ושניהן בין הערבים · תלמוד לומר את הכבש אחד תעשה בבקר · והייתי אומר יקרב של שחר עם הנץ החמה · ושל בין הערבים עם דמדומי החמה תלמוד לומר בין הערבים׳ נאמר כאן בין הערבים · ונאמר להלן בין הערבים מה בין הערבים שנאמר להלן משש שעות ולמעלן · אף בין הערבים שנאמר כאן משש שעות ולמעלן׳ מה חמית מימר בין הערבים משש שעות ולמעלן אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר אי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב · מה ערב שנאמר להלן משש שעות ולמעלן · אף ערב שנאמר כאן משש שעות ולמעלן · והא כשר משש שעות ולמעלן׳ רבי יושוע בן לוי אמר בין הערבים מיצר חלוק בין הערבים ותן לו שתי שעות ומחצה לפניו ושתי שעות ומחצה לאחריו · ושעה אחת לעיסוקו · נמצאת אומר שהתמיד קרב בתשע שעות ומחצה · אמר רבי יוסה שבק רבי יהושע בן לוי רישא ואמר סופה דלכן כהדא דתני חנניה בן יהודה אומר שומע אני בין הערבים בין ערבו של ארבעה עשר ובין ערבו של חמשה עשר יכול היום והלילה בכלל תלמוד לומר יום · כשהוא אומר יום יצא לילה אי יום יכול בשתי שעות ביום תלמוד לומר בערב · אי בערב יכול משתחשך תלמוד לומר בין הערבים הא כיצד חלוק בין הערבים ותן שתי שעות ומחצה לפניו ושתי שעות ומחצה לאחריו ושעה אחת לעיסוקו · נמצאת אומר שהתמיד קרב בתשע שעות ומחצה · אמר רבי יוסה הדא דתימר למצוה אבל לעיכוב הדא היא דתנינן שחטו קודם לחצות פסול · לאחר חצות מיד כשר · קודם לתמיד כשר · ויימר אף בשחרית כן · הבא כתיב בין הערבים · אית לך מימר תמן בין הבקרים · רבי יושוע בן לוי אמר תפילות מאבות למדו · אב בית דין · מאן תנא בין בחול בין בשבת · רבי ישמעאל דתני כסידרו בחול כך סידרו בשבת דברי רבי ישמעאל · רבי עקיבה אומר כסידרו בערב שבת כך סידרו בשבת · הא רבי ישמעאל מאחר שעה לפילפולו · ורבי עקיבה מקדים שעה אחת לעיסוקו · כדי שלא יכנסו למצוה משוכרין · ויקרב פסח תחילה והתמיד אחריו · אם אומר את כן נמצאת מבטל בין הערבים של פסח · אם מקיים את בין הערבים של פסח לא נמצאת מבטל בין הערבים של תמיד · תמיד אם מבטלו את עכשיו אימתי את מקיימו לאחר זמן · פסח אם מבטלו את עכשיו אימתי את מקיימו · ויקריב פסח תחילה ותמיד אחריו · יאחר דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד · רבי ירמיה בעי מה חמית מימר ערב מאחר או נאמר ערב מוקדם אלא כמי יאחר דבר שנ׳ בו בין הערבים כבוא השמש לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים לבד מתניתא מסייעה לרבי ירמיה שם תזבח את הפסח בערב · בערב אתה זובח כבוא השמש אתה אוכל · מועד צאתך מארץ מצרים אתה צולה · אית תניי תני בערב אתה אוכל · כבא השמש אתה זובח מועד צאתך מארץ מצרים אתה צולה · ויקרבו שניהן כאחת · אמר רבי יוסה כבש שני אין פסח שני · תני רבי נתן אומר בכל יום ויום תמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשע ומחצה · מהו בכל ערב פסח ופסח׳ א״ר יוסה בי ר׳ בון שעמיה דהדין תנייה כדי ליתן חצי שעה בין כת לכת.

תני דם תמיד ואיבריו קודמין לפסח ופסח לקטורת והקטורת להטבת נירות׳ אית תניי תני דם תמיד ואיבריו קודמין לקטורת והקטורת לפסח ופסח להטבת הנירות כדי שיקרבו נסכי תמיד עמו׳ ואין מוקדם להתמיד של שחר ולא מאוחר לתמיד של בין הערבי׳ אלא הפסח והקטורת בערבי פסחים · מניין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר תלמוד לומר עליה עולה · ומניין שלא יהא דבר מעכב לתמיד של בין הערבים תלמוד לומר עליה שלמים · רבי שמעון בן לקיש אמר וערך עליה עולה אין כתיב כאן אלא וערך עליה העולה שלא תהא העולה קודמ׳ להתמיד של שחר · תני רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר מחוסרי כפרה מביאין כפרתן אחר התמיד של בין הערבים כדי שיטבלו ויאכלו פסחיהן לערב · א״ר יודן הדא דתימ׳ במצורע עשיר אבל במצורע עני לא עוף הוא מביא׳ א״ר שמואל בר אבודמא אינו מביא אשם · הלכה ב׳ מניין שהוא צריך לשוחטו לשמו רבי בא בשם רב ואמרתם זבח פסח הוא׳ לומר אם שחטו לשם פסח הרי הוא פסח ואם לאו אינו פסח · שאר כל מעשיו מניין ועשית פסח שיהו כל מעשיו לשם פסח · מעתה אפילו הקטר אימורין · תלמוד לומר זבח מה זביחה מיוחדת שהיא מעכבת את הכפרה · יצאו הקטר אימורין שאינן מעכבין את הכפרה׳ חטאת מניין ושחט אותה לחטאת · ושאר כל מעשיו מניין ועשה את האחד חטאת׳ מעתה אפילו הקטר אימורין תלמוד לומר ושחט׳ מה שחיטה מיוחדת שהיא מעכבת את הכפרה יצאו הקטר אימורי׳ שאינן מעכבין את הכפרה׳

חטאת לשם בעלים מניין · אמר רבי ירמיה ועשה הכהן את החטאת וכפר על המטהר מטומאתו · אמר ליה רבי יוסי מעתה אפילו הקטר אימורין תלמוד לומר וכפר מה זריקה מיוחדת שהיא מעכבת את הכפרה יצאו הקטר אימורין שאינן מעכבין את הכפרה · פסח לשם בעלים מניין ודין הוא מה אם החטאת שאין מחשבת ערלים וטמאים פוסלין בה צריכה שתהא לשם בעלים׳ פסח שמחשבת ערלים וטמאים פוסלין בו אינו דין שיהא צריך לשם בעלים · לא אם אמרת בחטאת שהיא קדשי קדשים׳ תאמר בפסח שהוא קדשים קלין · אמר רבי יוסה ולא מחשבה למדת · התורה ריבת מחשבה בפסח יותר מן החטאת׳ אמר רבי חנניה קומי רבי מנא וכחטאתו של מצורע אנו למידין׳ וכי חטאתו של מצורע לא לחידושה יצאת שתהא טעונה נסכים לשם בעלים ודבר שיצא לחידושו אין למידין ממנו · אמר ליה וכי חטאתו של מצורע מאיכן למידה שתהא פסולה שלא לשמה לא מן הדין קרייא דכת׳ ושחט אותה לחטאת · וכתיב זאת תורת החטאת · תורה אחת לכל החטאות · אלא ממקום שהיא למידה משם היא מלמדת׳ שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו ·

שמו · אמ׳ רבי יוחנן יש שלא לשמו מעבודה לעבודה והוא פוסל׳ רבי שמעון בן לקיש אמר יש שלא לשמו מעבודה לעבודה׳ והוא כשר · אמר רבי אילא במחשבת פיגול לימד׳ רבי יוחנן אילו זרק שלא לשמו שמא אינו פיגול׃ שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו פסול · אמר רבי יוסי מן הדין מילין לא דמיא מחשבת פיגול למחשבת פסול אילו שחטו לשמו לקבל דמו שלא לשמו שמא אינו כשר · שחטו שלא לשמו לקבל דמו לשמו פסול. אילו שחטו שלא לשמו להקטיר איבריו לשמו שמא אינו פיגול · שחטו לשמו להקטיר איבריו שלא לשמו כשר׳ אמר רבי יוסה אנא חמית לרבי ירמיה הפיס לרבי בא אמר ליה אמור לי טעמא דרבי יוחנן למה שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו פסול׳ נעשה משעה ראשונה בשוחטו לשמו ושלא לשמו והוא פסול׳ אמר ליה ואין כיני אפילו שחטו שלא לאוכליו לזרוק את דמו שלא לאוכליו׳ ויעשה משעה ראשונה כשוחטו לאוכליו ושלא לאוכליו והוא כשר · לית יכיל דמר רבי אילא בשם רבי יוחנן שחטו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו כשר · אתא ר׳ יעקב בר אחא בשם ר׳ יוחנן שחטו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו כשר · ר׳ יוסה נסיב חיליה מן תרין טעמוי דר׳ יוחנן למה שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו פסול. נעשה בשעה הראשונה כשוחטו לשמו ושלא לשמו והוא פסול׳ למה שחטו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו כשר · נעשה כמשעה הראשונה כשוחטו לאוכליו ושלא לאוכליו והוא כשר · רבי חנניה אמר קומי רבי מנא בשם רבי יוחנן טעמא דרבי יוחנן כל שאילו יבוא לאותה העבודה ואינו מחשב לה מחשב הוא מעבוד׳ אחר׳ לה · אילו שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו · שמא אינו פיגול. שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו פיגול · אילו שחט׳ לשמו לקבל דמו שלא לשמו שמא אינו כשר · ובשעת קבלה מחשב הוא · הרי כל שאילו יבוא לאותה העבודה ואינו מחשב לה הוא מחשב מעבודה אחרת לה · אילו שחטו לשמו להקטיר אימוריו שלא לשמו שמא אינו פיגול · ובשעת הקטרה אינו מחשב הרי כל שאילו יבא לאותה העבודה והוא מחשב לה אינו מחשב מעבודה אחרת לה · אמר ליה לא תתיבני מפיגול על פסול דמר רבי יוסה מן תרין מילין לא דמיא מחשבת פיגול למחשבת פסול · מה נפיק מן ביניהון · אמר ר׳ שמואל בר אבודמא חילופין בשאר ימות השנה שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו בשאר ימות השנה על דעתיה דרבי יוחנן כשר׳ על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש פסול · אמר ר׳ יוחנן על דא אמר לי אבא בר אבא דאינון אמרין מניין שהפסח משתנה לשם שלמים · תלמוד לומ׳ ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים. כל שהוא מן הצאן בא שלמים׳ התיבון הרי עולה מן דבר שאינו בא אלא מן הצאן׳ יצאת עולה שהיא באה אפילו מן הבקר׳ התיבון הרי אשם · א״ר בון בר כהנא מן הצאן דבר הבא מכל הצאן׳ יצא אשם שאינו בא אלא מן האילי׳ בלבד׃ בכל אתר את אמר מן לרבות · והכא את אמר מן למעט · אמר רבי מנא מיעט שאינו בא אלא מן האילים בלבד · התיבון והכתיב אם מן הצאן קרבנו מן הכבשים או מן העזים לעולה · מעתה מותר הפסח אין בא עולה׳ אמר רבי אבון משנין דבר שהו׳ לאכילה בדבר שהוא לאכילה · ואין משנין דבר שהוא לאכילה בדבר שאינו לאכילה א״ר יוסי בי רבי בון משנין קדשים קלין לשם קדשים קלין ואין משנין קדשים קלים לשם קדשי קדשים׳ א״ר יוחנן על דאמר ר׳ חנינה דאתון אמרין אין הפסח משתנה לשם שלמים אלא אם כן שחטו לשם שלמים · ואני אומר אפילו לשם עולה · אמר רבי לא טעמא דרבי יוחנן ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים כל שהוא זבח בא שלמים · משתנה למחשבת פסול׳ היך עביד שחטו לשם עולה על מנת לזרוק דמו לכתר · מכל מקום פסול הוא׳ אין תימר משתנה למחשבת פסול פיגול׳ אין תימר אינו משתנה למחשבת פסול פסולו לשמו ושלא לשמו בשאר ימות השנה. רבי בון בר חייה בשם שמואל בר אבא מכיון שאין לו שם נעשה כשוחטו לשמו ושלא לשמו בשתיקה והוא כשר׳ אמר ליה ואין כיני אפילו שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו ויעשה בשעה ראשונה כשוחטו לשמו ושלא לשמו בשתיקה והוא כשר · אמר רבי אבא מרי כאן אמר בשתיקה כשר׳ או נאמר בשתיקה פסול ·

הלכה ג׳

מניין שהוא צריך לשוחטו לאוכליו׳ רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל איש לפי אכלו תכסו · אמר רבי יאשיה לשון סורסי הוא זה כאדם שהוא אומר לחבירו כוס לי את הטלה הזה׳ כיצד שלא לאוכליו שחטו לשם חולה לשם זקן שאינן יכולין לוכל כזית · כיצד שלא לבנויו שחטו לשם בני חבורה אחרת · הדא אמרה שהקטן יש לו מיניין לפסח׳ הדא אמרה היה נתון בדרך רחוקה ושחטו לשמו פסול׳ הדא אמרה הדא מסייעא לדרומי · דדרומי אמרין אימורין שאבדו מחשב להן כמי שהן קיימין׳ הדא אמרה שחטו שתאכל כבנו חצי חבורתו פסול׳ אמר רבי חגיי קומי רבי יוסה תיפתר שהיו כולן חולין׳ אמר ליה ניתני לשם בני חבורה פסולין · אמר ליה בשהיו שם כשירים ושחטו לשם פסולין · אמר רבי אלעזר מתניתא כששחטו לאוכליו ונתכפר בו לאוכליו ושלא לאוכליו · אבל אם שחטו משעה הראשונה ונתכפר בו לאוכליו ושלא לאוכליו פסול · רבי שמלאי אתא גבי רבי יונתן אמר ליה אלפן אגדה׳ אמר ליה מסורת בידי מאבותי שלא ללמד אגדה לא לבבלי ולא לדרומי שהן גסי רוח ומעוטי תורה׳ ואת נהרדעאי ודר בדרום · אמר ליה אמור לי הדא מילתא מה בין לשמו ושלא לשמו׳ מה בין לאוכליו ושלא לאוכליו · אמר ליה לשמו ושלא לשמו פסולו מגופו · לאוכליו ושלא לאוכליו פסולו מאחרים · לשמו ושלא לשמו אין את יכול לבור פסולו מתוך הכשירו · לאוכליו ושלא לאוכליו את יכול לבור פסולו מתוך הכשירו לשמו ושלא לשמו נוהג בכל הקדשים · לאוכליו ושלא לאוכליו אינו נוהג אלא בפסח · אמר ר׳ יוסה מן הדא דרבי לעזר את שמע הדהיי · דמר רבי לעזר מתניתא בששחטו לאוכליו ונתכפר בו לאוכליו ושלא לאוכליו׳ אבל אם שחט משעה הראשונה ונתכפר בו לאוכליו ושלא לאוכליו פסול׳ הרי פסולו מתמת אחרים ואת יכול לבור פסולו מתוך הכשירו ואת אמר הכין · אלא כיני לשמו ושלא לשמו נוהג בכל הקדשים · לאוכליו ושלא לאוכליו אינו נוהג אלא בפסח׳ אמר רבי אבין אית לך חורי לשמו ושלא לשמו נוהג בכל העבודות׳ לאוכליו ושלא לאוכליו אינו נוהג אלא בשחיטה׳ לאוכליו כזיתין ושלא לאוכליו כזיתין כשר׳ לאוכליו כזיתין ושלא לאוכליו כחצי זיתין וכל שכן כשר · לאוכליו כחצי זיתים ושלא לאוכליו כחצי זיתים מה אנן קיימין אם כשהיתה המחשבה לכשר תהא המחשבה לפסול · אם אינה המחשבה לפסול לא תהא המחשבה לכשר · אמר רבי יוסה מתניתא אמרה שהמחשבה לכשר דתנינן תמן לוכל כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין׳ שחטו שתתכפר בו חצי חבורתו׳ ר׳ יונה פוסל נעשה כמתפיס כפרת אילו לאילו כאחר שלא נתכפר לאילו׳ לא נתכפר לאילו רבי יוסה אמר כשר׃ במחזורה תיבינא חזר ביה רבי יוסי׳ אמ׳ ליה רבי פינחס לא בן אילפן רבי כשר. אמר ליה הא קביעה גבך במסמרא · שחטו קודם לפסח פסול׳ לאחר חצות מיד כשר · קודם לתמיד כשר · ותני כן יכול אם קדם פסח לתמיד לא יואחר התמיד תלמוד לומר תעשה ריבה · אמר רבי אבון מתניתא אמרה פסח עצמו כשר · אין תימר פסול במי שלא קדמו · תמן את אמר דם תמיד ואיבריו קודמין לפסח ופסח לקטורת · והקטורת להטבת הנרות והכא את אמר אכן׳ אמר רבי לא כאן בדיו וכאן כשחוט ·

הלכה ד׳

מניין לשוחט פסח על החמץ שהוא עובר בלא תעשה תלמוד לומר לא תשחט על חמץ דם זבחי׳ אין לי אלא השוחט הזורק מניין תלמוד לומר לא על חמץ דם · אמר רבי שמואל בר רב יצחק ממה שהוא מתחייב על הזריקה הדא אמרה פסח עצמו כשר · אמר רבי יוסה תיפתר שנתמנה לו חמץ בין שחיטה לזריקה · או שהיה זה שוחט וזה זורק׳ תני חזקיה לא תשחט על חמץ דם זבחי׳ התורה קראת אותו זבחי. אמר רבי מנא אילולי דתניתה חזקיה מצינו דבר פסול וחייבין עליו חטאת׳ המחמץ את הפסולה אית תניי תני פטור׳ אית תניי תני חייב · אמר רב חסדא מאן דאמר חייב בשנפסלה מחמת חימוצה מאן דאמ׳ פטור בשלא נפסלה מחמת חימוצה · הקטיר איבורין על חמץ · אית תני׳ תני חייב אית תניי תני פטור׃ מאן דאמר חייב דם מכל מקום · מאן דאמר פטור זבח · מה זביחה מיוחדת שהוא מעכבת הכפרה׳ יצאו הקטר איבורין שאינן מעכבין את הכפרה׳ מלק עוף על חמץ · אית תניי תני חייב · אית תניי תני פטור · מאן דאמר חייב דם מכל מקום׳ ומאן דאמר פטור זבח · יצא עוף שאינו זבח · רבי יעקב בר זבדי בעא קומי רבי יוסה מאן דאמר חייב ניחא · מאן דאמר פטור מה טעמא · אמר ליה למידין עונש מעונש ואין למידין עונש מפטור · רבנין דקיסרין בעיין יכול המקבל והמהלך על חמץ יהא חייב תלמוד לומר זבח · מה זביחה מיוחדת שחייבין עליה בחוץ · יצא המקבל והמהלך על חמץ שאין חייבין עליהן בחוץ׳ יכול המקטיר אימורין על חמץ יהא חייב תלמוד לומר וכפר׳ מה זריקה מיוחדת שהוא מעכבת את הכפרה יצאו הקטר אימורין שאינן מעכבין את הכפרה · רבי יעקב בר זבדי בעא קומי רבי יוסה עד דאת דיין לה לפטור · דונה לחיוב יכול המקבל והמהלך על חמץ יהא פטור תלמוד לומר זבח · מה זביחה מיוחדת שחייבין עליה בחוץ · אף אני ארבה הקטר אימורין שחייבין עליהן בחוץ׳ יכול המקטיר אימורין על חמץ יהא פטור׳ תלמוד לומר וכפר׳ מה זריקה מיוחדת שהוא מעכבת את הכפרה אף אני ארבה המקבל והמהלך שהן מעכבין את הכפרה׳ אמר ליה דבר שזה בשניהן מלמד · דבר שאינו שוה בשניהן אינו מלמד׳ זבח מה זביחה מיוחדת שהוא מעכבת את הכפרה וחייבין עליה בחוץ · יצא המקבל והמהלך שאין חייבין עליהן בחוץ · יצאו הקטר איבורים שאינן מעכבות את הכפרה · תמן תנינן בית שמאי אומרים שאור בזית וחמץ ככותבת · ובית הלל אומרים זה וזה בכזית · רבי זריקן בשם רבי יוסה בן חנינא לא שנו אלא לביעורו · אבל לאכילה בזית · רבי אבהו בשם רבי יוחנן בין לביעורו בין לאכילה בזית׳ קם רבי מנא עם רבי חזקיה אמר ליה מנן שמע רבי הדא מילתא · אמר ליה מן רבי אבהו אמר ליה ואנן אמרין רבי אבהו בשם רבי יוחנן בין לביעורו בין לאכילה בזית · שחטו על חמץ אחר מי את מהלך אחר אכילתו או אחר ביעורו · תמן אמר רבי ירמיה בשם רבי זעורה שני חצאי זתים בתוך הבית אין הבית מצטרף · בתוך הכלי הכלי מצטרף · שחטו עליהן מאחר שאילו בתוך הבית ואין הבית מצטרף פטור׳ או מאחר שאילו בתוך הכלי והכלי מצטרף חייב׳ שחטו על סיעור מאחר דאמר רב הונא בשם רב מותר להאכילו לכלבו פטור׳ או כאחר דרב אמר לוקין על אכילתו חייב · רשב״ל אמר עד שיהא לשוחט לאחד מבני חבורה · ר׳ יוחנן אמר

לשוחט אף על פי שאינו מבני חבורה· לאחר מבני חבורה אף על פי שאינו
שוחט· רבי יוחנן אמר אפילו נתון עמו בירושלם· רבי שמעון בן לקיש אמר
עד שיהא נתון עמו בעזרה· דין כדעתיה ודין כדעתיה· דאיתפלגון שני ימים
טובים של גליות רבי יוחנן אמר מקבלין התרייה על ספק· רבי שמעון בן לקיש
אמר אין מקבלין התרייה על ספק· הכל מודין שאם היה נתון כנגדו בחלון
בירושלם· מאן דאמר ספק ודאי· מאן דאמר בעזרה בירושלם ודאי· מה
טעם דרבי יהודה דם זבחי· דם פסח ודם תמיד· אמר רבי יוחנן טעמא דר׳ שמעון
כתוב אחד אומר לא תשחט על חמץ דם זבחי· וכתוב אחר אומ׳ לא תזבח על
חמץ דם זבחי· אחד הפסח בארבעה עשר· אחד שאר כל הזבחים בחולו של
מועד· מה ראית לרבותן בחולו של מועד ולהוציאן מן ארבעה עשר· אחר
שריבה הכתוב מיעט· מרבה אני אותן בחולו של מועד שהוא בל יראה ובל
ימצא ומוציאן מארבעה עשר שאינן בל יראה ובל ימצא· ואתיא כי דאמר רבי
מאיר דרבי מאיר אמר משש שעות ולמעלן מדבריהן· אמר רבי מנא להן דכתיב
זבח חג הפסח ארבעה עשר אנן קיימין· אמר רבי יוחנן חבורה והיתה מקשה
מה אנן קיימין אם כשאבד ונמצא קודם לכפרה בין לשמו בין שלא לשמו כשר
ומיתק לרעייה· אם כשאבד ונמצא לאחר כפרה בין לשמו בין שלא לשמו פסול
שלמים הוא· וקיימנה בשניטמאו הבעלים או שהזידו וכבר נדחה לפסח שני·
לשמו פטור והוא פסול· שלא לשמו חייב והוא כשר· הזידינו לשמו פטור·
תמן אמרין בשם רב חסדא בשעברה שנתו בין ראשון לשני· רבי לא בשם רבי
יוחנן כשעיבר זמן כפרתו· פסח שעיבר זמנו ושחטו לשמו בזמנו או ששחט
אחרים לשמו בזמנו· רבי ליעזר פוסל ורבי יהושע מכשיר· רבי ליעזר פוסל
שהוא כשוחט פסח לשם שלמים· ורבי יהושע מכשיר שהוא כשוחט שלמים
לשם פסח· מכיון שעיבר זמנו לא שניא· הא השוחט פסח לשם שלמים·
הא השוחט שלמי׳ לשם פסח· על דעתיה דרב חסדא כשעיבר שנתו בין ראשון
לשני· על דעתיה דרבי לא בשם רבי יוחנן כשעיבר זמן כפרתו·
הלכה ה׳ ר׳ יעקב בר אחא בשם רבי יסא ניתן כח בקולו של משה והיה
קולו מהלך בכל ארץ מצרים מהלך ארבעים יום· ומה היה אומר ממקום פלוני
עד מקום פלוני כת אחת· וממקום פלוני ועד מקום פלוני כת אחת· ואל תתמה
ומה אם אבק שאין דרכו להלך את מר והיה לאבק בכל ארץ מצרים· קול
שדרכו להלך לא כל שכן· אמר רבי לוי בשם שניתן כח בקולו של משה כך
ניתן כח בקולו של פרעה· והיה קולו מהלך בכל ארץ מצרים מהלך ארבעים
יום· ומה היה אומר קומו צאו מתוך עמי· לשעבר הייתם עבדי פרעה· מכן
והלך אתם עבדי ה׳· באותה השעה היו אומ׳ הללויה הללו עבדי ה׳ ולא עבדי
פרעה· תני תמיד שיש לו נסכים תוקעין לנסכים· פסח שאין לו נסכים תוקעין
לשחיטתו· דלמה רבי זעורא ורבי יעק׳ בר אחא ורבי אבינא הוון יתיבין·
אמר רבי אבינא כמפני הרמאין· אמר ליה רבי יעקב בר אחא בבל פומך אמר
ליה רבי זעירא אמר ליה בפלגות פומך אתא רבי ירמיה בשם רבי יוחנן מפני
הרמאין· הלכה ו׳ כתוב אחד אומר אך בכור שור או בכור
כשב או בכור עז לא תפדה קודש הם ואת דמם תזרק על המזבח· וכתוב אחר
אומר ודם זבחיך ישפך על מזבח ה׳ אלהיך· אם שפיכה למה זריקה· ואם
זריקה למה שפיכה· תני ישפך לא יטף· ישפך לא יזה· ישפך לא יזרוק· ופירש
בקבלה כהנים וזרקין את הדם מיד הלוים· הכל מודין בשפיכה די הבן וכהייה די
הבן ומה מפליגין בזריקה· ר׳ בנא אמר זריקה כעין שפיכה· ר׳ חנניה אמר זריקה
כעין הזייה· אמר רבי יוחנן בר מריא קרייה מסייע לרבי חנניה כי מי נדה לא
זורק עליו טמא יהיה וגומר· הא דיילא קיים גבה הזייה ואת צווח לה זריקה·
הלכה ז׳ תמן תנינן יצאו ואכלו ושתו ובאו בין הערבים וקראו
הלל הגדולה· אי זו היא הלל הגדולה· רבי פרנך בשם רבי חנינה הודו לאלהי
האלהים· אמר רבי יוחנן ובלבד משעומדים בבית ה׳· למה באילין תרתין
פרשתא· רבי זעורא רבי אבהו בשם רבי שמואל בר נחמן מפני שירידת גשמים
כלולה בהן· על דעתיה דרבי יוחנן ניחא דכתיב מעלה נשיאים מקצה הארץ·
וכרבי חנינה מה בגין דכתיב נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו· רבי בא ורבי
סימון תריהון אמרין הוא דידן· רבי יושוע בן לוי אמר הוא דידן· בר קפרא
אמר הוא דידן· בר קפרא כדעתיה דתנינן מימיה של כת השלישית לא הגיעה
לאהבתי כי ישמע ה׳ את קולי תחנוני· מפני שעמה ממועטין· תני בר קפרא
זו היא הלל הגדולה· חד בר אביה עבר קומי תיבותא אמר לון ענון בתריי מה
דנה אמר הוא אמרה לית הוא דידן· אמר רבי מנא הוא דידן נסא וזה רב כנין
בן אמר לון ענון בתריי מה דנא אמר· תני היא היתה נקראת כת עצלים·
אמר רבי אבון מה אם דבר שמצותו לבן היא והיתה נקראת כת עצלים· מי שהוא
מתעצל במצוה על אחת כמה וכמה· הלכה ח׳ אמר רבי יונתן
לא כל טבות התירו במקדש והיו הכהנים משתקעין בדם עד ארכובותיהן· כיצד
היו עושין מסטיות היו עושין להן· תמן תנינן רבי יודה מחייב בדם התמצית·
ורבי יודה מחייב בדם התמצית· אמר רבי יוחנן לא ריבה אותה רבי יודה אלא
להכרת אתא· רבי חזקיה רבי אבהו בשם רבי יוחנן לא ריבה אותה רבי יודה
אלא להכרת· תמן אמר בשם רב חסדא מתניתא בן אמרו לו והלא דם התמצית
והא דם תמצית פסול על גבי המזבח· ועוד מן הדא והכו לא נתקבל בכלי
ודם שלא נתקבל בכלי פסול מעל גבי המזבח· ואית לרבי יהודה דם מכשל דם
כמה דלית ליה הדא והוא מקבל מיניה· כן לית ליה הכא והוא מקבל מינהון·
רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חסדא מתניתא אמרה כן אין לי אלא דם הנפש
במוקדשין דבר שהוא ראוי לכפרה· מניין דם הנפש בחולין· ודם תמצית בין
בחולין בין במוקדשין· תלמוד לומר דם וכל דם: כשהוא אצל נפש הוא
מכיר כפרה· אצל תמצית אינו מכיר כפרה· הלכה ט׳ רבי זעירא
בשם רבי אלעזר קנים וסקלות קודם להתרת הבלים נשנו· הלכה י׳
כתיב והוה כמנו כבולו· אמר רבי אבונא ובלבד מזבח שלם· כתיב
והקטירו אותו· והקטירו והקטירם· מה תלמוד לומר והקטירו אותו הבשר
ולא הפסול· והקטירו שלא יערב חלבים בחלבים· והקטירם כולם כאחת והבא
את מר והקטירו שלא יערב חלבים בחלבים· והבא את מר והקטירן כולן כאחת·
אמר רבי לא כאן כמגס· וכאן על גבי המזבח· לא כן תני רבי חייה לא היתה
ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד· ואמר רבי אימי בשם רבי שמעון בן
לקיש אפילו למלכי בית דוד לא היתה ישיבה בעזרה· תיפתר שסמך עצמו
לכותל וישב לו· והא כתיב ויבא המלך דוד וישב לפני ה׳ וגו׳· אמר רבי איבו
בר נגרי וישב עצמו לתפילה· יצאת כת הראשונה וישבה לה בהר הבית·
והשנייה בחיל· והשלישית במקומה· רבי נחמן בשם רבי מנא כה אתינן מיתני
וישבה לה במקומה· עמדה לה במקומה·

הדרן עלך תמיד נשחט

אילו דברים בפסח דוחין את השבת שחיטתו וזריקת דמו
ומיחוי קרביו והקטר חלביו· אבל צלייתו והדחת
קרביו אינן דוחין· הרכבו והבאתו חוץ לתחום וחתיכת
יבלתו אינן דוחין· רבי אליעזר אומר דוחין· ב׳ אמר רבי אליעזר
ומה אם שחיטה שהוא משום מלאכה דוחה את השבת· אילו שהם משום שבות
לא ידחו את השבת· אמר לו רבי יהושע יום טוב יוכיח שהתיר בו משום מלאכה
ואסר בו משום שבות. אמר לו רבי אליעזר מה זה יהושע מה ראיה רשות
למצוה· ג׳ השיב רבי עקיבה הזייה תוכיח שהוא מצוה והוא משום
שבות ואינה דוחה את השבת אף אתה אל תתמה על אילו שאף על פי שהן מצוה
והן משום שבות לא ידחו את השבת· ד׳ אמר לו רבי אליעזר ועליה
אני דן מה אם שחיטה שהוא משום מלאכה דוחה את השבת· הזייה שהוא משום
שבות לא תדחה את השבת· אמר לו רבי עקיבה או חילוף מה אם הזייה
שהוא משום שבות אינה דוחה את השבת אף שחיטה שהוא משום מלאכה לא
תדחה את השבת· ה׳ אמ׳ לו רבי אליעזר עקיבה עקרתה מה שכתוב
בתורה בין הערבים במועדו בין בחול בין בשבת אמר לו רבי הבא לי מועד לאילו
במועד כשחיטה· כלל אמר רבי עקיבה כל מלאכה שאפשר לה ליעשות מערב
שבת אינה דוחה את השבת· שחיטה שאי איפשר לה ליעשות מערב שבת דוחה
את השבת· ו׳ אימתי מביאין עמו חגיגה בזמן שהוא בא בחול בטהרה
ובמועט בזמן שהוא בא בשבת במרובה ובטומאה אין מביאין עמו חגיגה·
ז׳ חגיגה היתה באה מן הצאן ומן הבקר מן הכשבים ומן העזים מן
הזכרים ומן הנקיבות ונאכלת לשני ימים ולילה אחד· ח׳ הפסח
ששחטו שלא לשמו בשבת חייב עליו חטאת· ושאר כל הזבחים ששחטן לשם
הפסח אם אינן ראויין חייב· אם ראוין ר׳ אליעזר מחייב חטאת ור׳ יהושע פוטר·
ט׳ אמר רבי אליעזר מה אם הפסח שהוא מותר לשמו כששינה את
שמו חייב· זבחים שהן אסורין לשמן כששינה את שמן אינו דין שיהא חייב·
אמר לו רבי יהושע לא אם אמרת בפסח ששינה את שמו בדבר אסור תאמר
בזבחים ששינן בדבר מותר· אמר לו רבי אליעזר אימורי ציבור יוכיחו שהן
מותרין לשמן והשוחט לשמן חייב· אמר לו רבי יהושע לא אם אמרת באימורי
ציבור שיש להן קיצבה תאמר בפסח שאין לו קיצבה· ר״מ אומ׳ אף השוחט לשם
אימורי ציבור פטור· י׳ שחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו לערלים
ולטמאים חייב· לאוכליו ושלא לאוכליו למנויו ושלא למנויו למולים ולערלים
לטהורים ולטמאים פטור· שחטו ונמצא בעל מום חייב· שחטו ונמצא טריפה
בסתר פטור· שחטו ונודע שמשכו הבעלים את ידן או שמתו או שניטמאו
פטור מפני ששחט ברשות:

סליק פירקא

אילו דברים בפסח כו׳ . זו הלכה נעלמה מזקני בתירה פעם אחת
חל ארבעה עשר להיות בשבת ולא הוו ידעין אם פסח דוחה
את השבת אם לאו . אמרו יש כאן בבלי אחד והלל שמו
שישמש את שמעיה ואבטליון יודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו . איפשר
שיש מימנו תוחלת . שלחו וקראו לו אמרו לו שמעת מימך כשחל ארבעה עשר
להיות בשבת אם דוחה את השבת אם לאו . אמר להן וכי אין לנו אלא פסח
אחד בלבד דוחה את השבת בכל שנה . והלא כמה פסחים ידחו את השבת בכל
שנה . אית תניי תני מאה . אית תניי תני מאתים . אית תניי תני שלש מאות .
מאן דאמר מאה תמידין . מאן דאמר מאתים תמידין ומוספי שבתות . מאן
דאמר שלש מאות תמידין ומוספי שבתות של ימים טובים ושל ראשי חדשי׳ ושל
מועדות . אמרו לו כבר אמרנו שיש מימך תוחלת . התחיל דורש להן מהיקש
ומקל וחומר ומגזירה שוה . מהיקש הואיל ותמיד קרבן ציבור ופסח קרבן צבור .
מה תמיד קרבן ציבו׳ דוח׳ שבת אף פסח קרבן ציבור דוח׳ את השבת . מקל וחומ׳ .
מה אם תמיד שאין חייבין על עשייתו כרת דוחה את השבת . פסח שחייבין על
עשייתו כרת אינו דין שידחה את השבת . מגזירה שוה נאמר בתמיד במועדו
ונאמר בפסח במועדו . מה תמיד שנ׳ בו במועדו דוחה את השבת . אף פסח
שנ׳ בו במועדו דוחה את השבת . אמרו לו כבר אמרנו אם יש תוחלת מבבלי .
היקש שאמרת יש לו תשובה לא אם אמרת בתמיד שכן יש לו קיצבה . תאמר
בפסח שאין לו קיצבה . קל וחומר שאמרת יש לו תשובה לא אם אמרת בתמיד
שהוא קדשי קדשים . תאמר בפסח שהוא קדשים קלין . גזירה שוה שאמרת שאין
אדם דן גזירה שוה מעצמו . רבי יוסי בי ר׳ בון אמר בשם רבי אבא בר ממל׳ אם
בא אדם לדין אחר גזירה שוה מעצמו עושה את השרץ מטמא באהל . ואת המת
מטמא בכעדשה דו דריש בגד עור בגד עור לגזירה שוה . כך אם יהיה השרץ
בידו של אדם אפי׳ טובל במי שילוח או במי בראשית אין לו טהרה עולמית .
השליכו מידו מיד הוא טהור . רבי יוסה בי ר׳ בון בשם רבי בא בר ממל׳ אדם דן
גזירה שוה לקיים תלמודו . ואין אדם דן גזירה שוה לבטל תלמודו . ר׳ יוסי בי רבי
בון בשם ר׳ בא בר ממל׳ אדם דן קו׳ לעצמו ואין אדם דן גזירה שוה לעצמו . לפיכך
משיבין בקל וחומ׳ ואין משיבין מגזיר׳ שוה . אע״פ שהיה יושב ודורש להן כל היום
לא קיבלו ממנו עד שאמ׳ להן יבוא עלי כך שמעתי משמעי׳ ואבטליון כיון ששמעו
ממנו כן עמדו ומינו אותו נשיא עליהן . כיון שמינו אותו נשיא עליהן התחיל
מקנתרן בדברים ואו׳ מי גרם לכם לצרך לבבלי הזה לא על שלא שימשתם לשני
גדולי עולם לשמעי׳ ואבטליון שהיו יושבין אצלכם . כיון שקינתרן בדברי׳ נעלמה
הלכה ממנו . אמרו לו מה לעשות לעם ולא הביאו סכיניהם . אמ׳ להן הלכה
זו שמעתי ושכחתי אלא הניחו ליש׳ אם אינן נביאים בני נביאים הן . מיד כל מי
שהיה פסחו טלה היה תוחבה בגיזתו . גדי היה קושרה בין קרניו . נמצאו
פסחיהן מביאין סכיניהן עמהן . כיון שראה את המעשה נזכר את ההלכה אמ׳ כך
שמעתי משמעיה ואבטליון . רבי זעירה בשם רבי אלעזר כל תורה שאין לה בית
אב אינה תורה . תמן תנינן רכב עליה נשען עליה נתלה בזנבה עבר בה את
הנהר . קיפל עליה את המוסירה נתן טליתו עליה פסולה אבל קושרה במוסירה
עשה לה סנדל בשביל שלא תחליק פרש טליתו עליה מפני הזבוב כשרה . זה
הכלל כל שהוא לצרכה כשרה לצורך אחר פסולה . הדא ילפה מן ההוא וההוא
ילפה מן הדא . הדא ילפה מן ההוא שאם תלה בה סכין לשוחטה כשירה . וההוא
ילפה מן הדא שכל עבוד׳ שהוא לשם קדשי׳ אינה עבודה . ויתיר להן על ידי חולה
אלא כר׳ אימי . ואפי׳ תימר כר׳ סימון כשם שנעלמה זו נעלמה זו . אמ׳ ר׳ אבון והלא
אי איפשר לשני שביעית שיחול ארבעה עשר להיות בשבת . ולמה נתעלמה
הלכה מהן כדי ליתן גדולה להלל . אמ׳ ר׳ מנא אנא שמעית כר׳ יודן ומן כל רבנין
מפני מה נוהגין בבית דין שלמטן כבבוד שלא ירבו המחלוקת מישר׳ . שלשה
דברים ויתרו בעולם הזה ויירשו חיי העולם הבא . ואילו הן יונתן בן שאול .
ואלעזר בן עזריה וזקני בתירה . יונתן בן שאול אמ׳ רבי לא אפי׳ נשים באחורי
הקורין ידעות היו שדוד עתיד למלוך . אלעזר בן עזריה תניין והוה . לית
לך מהדא דזקני בתירה דשרון גרמהן מן נשייותא ומנוניה נשיא . רבנין
דקיסרין אמרין אף רבי חנינה דציפורין לר׳ מנא . אמ׳ רבי יושוע בן קבסיי כל
ימי הייתי בורח מן השררה עכשיו שנכנסתי כל מי שהוא בא ומוציאני בקומקום
הזה אני יורד לו . מה הקומקום הזה כוה ומפציעו מפחם בו כך אני יורד לו .
אמ׳ ר׳ יוסי בי ר׳ בון חס ושלום דהוה בעי לה אלא דהוה אמר כאן יימר לי דחורן
מקדיש שם שמיא דבמותי . על שלשה דברים עלה הלל מבבל טהור הוא . יכול
יפטר וילך לו . תלמוד לומ׳ וטהרו הכהן . אי וטהרו הכהן יכול אם אמר הכהן
על טמא טהור יהא טהור תלמוד לומר טהור הוא וטהרו הכהן על זה עלה הלל
מבבל . כתו׳ אחד אומ׳ וזבחת פסח לי״י אלהיך צאן ובקר . וכת׳ אחד או׳ מן הכבשי׳
ומן העזים תקחו . הא כיצד צאן לפסח . וצאן ובקר לחגיגה . כתוב אחד אומ׳
ששת ימים תאכל מצות . וכתוב אחר אומ׳ שבעת ימים מצות תאכלו . הא
כיצד ששה מן החדש ושבעה מן הישן . חדש והסכים ועלה וקבל הלכה .
מוזיד קרבין . אמ׳ רבי יוחנן כל פעל י״י למענהו . שלא יהא נראה כנוטל
אימורין מתוך זבח מנוול . תני רבי ישמעאל ופשטו דוחה את השבת . תני רבי
ישמעאל בנו של׳ יוחנן בן ברוקה או׳ בשבת ודוחה מפשיט את החזה . מה טעמא
דר׳ ישמעאל שלא יהא נראה כנוטל אימורין מתוך זבח מנוול . מה עבד לה
רבי ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקה מתוך שהוא הופכו אינו כנוטל אימורין
מתוך זבח מנוול . אמ׳ רבי יוחנן רבי ישמעאל ור׳ ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן
ברוקה אמרו דבר אחד . כמה דר׳ ישמעאל אמ׳ מכשיר דוחה אין מכשיר מן
המוכשר דוחה . כך רבי ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקא אומר מכשיר דוחה
אין מכשיר מן המוכשר דוחה . אין תאמ׳ מכשיר הוא יקרענו ויוציא אימוריו .
אמ׳ רבי יוסי בי רבי בון לא אתייא אלא כר׳ שמעון דתני הגודר הקודח והקוצץ כל
שהוא בשבת חייב . רבי שמעון בן אלעזר או׳ הגודר עד שיגוד כל צורכו .
הקודח עד שיקדח כל צורכו . הקוצץ עד שיקצץ כל צורכו . והמעבד את
העור עד שיעבד כל צורכו . אמר רבי יעקב בר אחא לא אתיא אלא כר׳ שמעון
דר׳ שמעון לא עבד מקצת מלאכה ככולה . ורבנין עבדין מקצת מלאכה ככולה .
וקשי׳ על דר״שבג אילו נטל לקצור ולא קצר שמא כלום הוא . אמ׳ רב אחי׳ דר״שבג
כרבי יהודה דתני השובט והמקטקט על האריג חייב . הרי זה חייב מפני שהוא
במיישב בידו . והוא מפני שהוא כמיישב בידו . והקטר חלביו . לא ילין חלב
חגי עד בוקר . ואימורי חול קריבין ביום טוב . אמר רבי אבהו קימתיה בשחל
ארבעה עשר להיות בשבת . רבי יונה בעי אם בשחל ארבעה עשר להיות בשבת
אין חגיגה באה עמו . אמרה תורה הקריבהו מבעוד יום שלא יבוא לידי כל תלין .
והבא והקריבהו מבעוד יום שלא תבוא לידי כל תאחר . אמר רבי חיננא אילו עבר
והביא שמא אינו כשר מאחר שאילו עבר והביא כשר עובר . אבל צלייתו והדחת
קרביו אינן דוחו׳ . תנינן השיטה יצאו וצלו את פסחיהן ואת אמ׳ הכין . לשילשו לו
לתנור לזרכבו והבאתו מחוץ לתחום לא אמ׳ אלא חוץ לירוש׳ . הא חוץ לעזרה
מותר כשו׳ שבו׳ שהתירו במקדש . חתיכ׳ יבלתו׳ תמן תנינן וחותכין יבלת במקדש
אבל לא במדינה ואם בכלי כאן וכאן אסו׳ והבא את אמר דוחה וכא את אמר אינו
דוחה . ר׳ סימון ר׳ יהושע בן לוי בשם בר פדייה מפני קלקול פייסות . אמ׳ ר׳ יוסה
והן שהפיסו . רבי שמעון בן לקיש בשם רבי סוביה כאן במפרכת . וכאן
בשאינה נפרכת . ר׳ שמעו׳ בן יקים אמ׳ כאן בלחה וכאן ביבשה . ר׳ יוסי בי ר׳ חנינה
אמ׳ כאן ביד וכאן בכלי . אתיא דר׳ שמעון בן לקיש כבר קפרא . ודר׳ יוסי בר
חנינה כר׳ יוחנן . דתני כל המקלקלין פטורין חוץ מן המבעיר והעושה חבורה .
בר קפרא אמ׳ אפי׳ אינו צריך לדם אפי׳ אינו צריך לאפר . אמ׳ ר׳ יוחנן והוא שיהא
צריך לדם . והוא שיהא צריך לאפר . רבי אחא ר׳ חמנה בשם רבי יוחנן
כאן וכאן בלחה אנן קיימין והוא שיהא צריך לדם . הלכה ב׳ הבאתו חוץ
לתחום שבות . הדא מסייעא להא דמר ר׳ יונתן קומי ר׳ חייא רבה בשם ר׳ שמעון
בר יוסי בר לקוניא לוקין על תחומי שבת דבר תורה . אמ׳ ליה רבי חייה רבה
והלא אין בשבת אלא סקילה וכרת . אמ׳ ליה והכתיב אל תאכלו ממנו נא . אמר
ליה מי כתי׳ לא אל כתי׳ . אמר ליה והכתיב שבו איש תחתיו אל יצא איש
ממקומו ביום השביעי . אמ׳ ליה מי כתיב לא לא אל כתיב . אמ׳ רבי יוסי בי ר׳ בון
אע״פכ זה עומד בשמועתו וזה עומד בשמועתו . חתיכת יבלתו בכלי שבות .
אמר ר׳ אבהו לא תני רבי יוסי בן חנינה אלא הרכבו והבאתו . הא חתיכת יבלתו
לא . מן בגין דו סבר כבלי הא אין לא סבר בכלי שבות . לא כן אמ׳ רבי אבהו
בשם רבי יוסי בן חנינה מה פליגין בשנטלן הא . אבל אם נטלן אחר באוסין הן .
והדין זבח כאחר הוא . אמ׳ רבי יוסה שנ׳ יא הוא והוא דכתיב זבח . אמ׳ רבי מנא
הוייה שבות ואילו שבות הוייה דוחין ואילו אינן דוחין אלא שזה בגופו וזה בזבח .
מילתיה דר׳ זעירא אמ׳ הוא זבח הוא זובח . תני ר׳ יודה בר פזי דבר קפרה קומי
רבי זעירא תמיהני האך קיבל ר׳ ליעזר מר׳ יהושע את התשובה שזה בגופו וזה
בזבח אמ׳ ליה בר קפרא תמה . רבי ליעזר אומ׳ לא תמה מהשבות לא כן תנינן
המחלל את הקדשים והמבזה את המועדות והמיפר בריתו של אברהם אבינו
והמגלה פנים בתורה אע״פ שיש בידו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם
הבא . אמ׳ רבי ירמיה מהו רשות רצה בישל רצה לא בישל . אמר רבי יוסה הבין
הדה רבי ליעזר צריך מתבוה לרבי יהושע הרי חגיגת יום טוב בשיטתך תוכיח
שהתירו בה משום מלאכה ואסרו בה משום שבות . והוה ליה מימר בה לא אם
אמרת בחגיגת יום טוב שאין חייבין עליה כרת ואמר בפסח שחייבין עליו כרת .
ויתיבניה כבתחילתן לא אם אמרת ביום טוב שאין חייבין עליה כרת . תאמר
בפסח שחייבין עליו כרת . כיי דמר רבי אימי עשירין הוו בתשובות . או ייבא כיי
דמר ר׳ נסא מאיכש דאית ליה תרין טעמין והוא כתיב חד מינהון . הלכה ג׳
שלש עשרה שנה עשה רבי עקיבה נכנס אצל רבי ליעזר ולא הוה ידע בו .
וזו היא תחילת תשובתו והראשונה לפני רבי ליעזר . אמר לו רבי יהושע הלא זה
העם אשר מאסת בו צא נא עתה והלחם בו . תמן תנינן אי זו היא דרך רחוקה
מן המודיעית ולחוץ וכמידתה לכל רוח דברי ר׳ עקיבא ר׳ אלעז׳ אומר מאסקופת
עזרה ולחוץ . אמ׳ רבי יוחנן לא אמר רבי אליעזר אלא לפוטרו מן ההכרת .
אמ׳ רבי לעזר מתניתא אמרה כן . השיב ר׳ עקיבא הזייה תוכיח שהיא מצוה .
ומצוה להזות . תיפתר שחל יום השביעי שלו להיות בארבעה עשר שחל להיות
בשבת שאילו חול היה מזה עליו ואחר כך בא ושוחט לו את פסחו והוא נכנס
ואוכלו בערב . כבין שהוא שבת ואינו מזה עליו נמצ׳ מתעכ׳ מן המצות . אמ׳ רב

אמ׳ רב הושעיה תיפתר שחל יום השביעי שלו להיו׳ בשלשה עשר שחל להיות בשבת שאילו חול היה היה מזה עליו למחר הא בא ושוחט לו את פסחו יהא נכנס ואוכלו לערב. מכיון שהוא שבת ואינו מזה עליו נמצא מתעכב מן המצות. אשכח תני כהדין קדמייא. אמ׳ רבי יודה בר פזי תיפתר כמאן דאמ׳ מאסקופת ירוש׳ ולחוץ. משיבין דבר מחוץ לירוש׳ על דבר שבירוש׳. ואית בר נש אמר לרביה או חילוף. לפי שהזה ר׳ ליע׳ מלמדו הלכה וכא שאין חגיג׳ דוחה שבת וכפר כן בשעת הדין לפום כן הוא אמ׳ ליה או חילוף. הלכה ד׳ תני ר׳ אליעזר אומ׳ כשם שהשחיטה דוחה שבת. כך מכשירי שחיטה דוחין את השבת. אמ׳ לו רבי עקיבא לא אם אמרת בשחיטה שאי איפשר לה לעשות מערב שבת דוחה את השבת. תאמ׳ במכשירי שחיטה שאיפשר להם ליעשות מערב שבת אין דוחין את השבת. אמ׳ לו רבי ליעזר אימורי ציבור יוכיחו שהוא יכול לעשותן מרצאי שב׳ והרי הן דוחין את השב׳. מה לי מכשירי שחיטה לפני שחיטה. מה לי מכשירי שחיטה לאחר שחיטה. אמ׳ לו רבי עקיבא מה למכשירי שחיטה לאחר שחיטה דוחין את השבת שכבר דחת שחיטה את השבת. ידחו מכשירי שחיטה לפני שחיטה ועדיין לא דחת שחיטה את השבת. ד״א שאם ימצא הזבח פסול ונמצא דוחה את השבת בלא שחיטה. גם מה אית לך שמא יחלה התינוק ונמצא דוחה את השבת בלא מילה. התינוק הרי מכה שנפל׳ בשבת הרי אינו ראוי ליכנות מאתמול. הגע עצמך שנולדה לו יבלת הרי אינו ראוי לחותכה בשבת. מן יבלת ראויה ליחתך מאתמול. הגע עצמך שחל יום השביעי שלו להיו׳ בשבת הרי אינו ראוי להזות בשבת מן הייה ראויה להזות מאתמול. הלכה ה׳ תני חגיגת ארבעה עשר הייתה באה מן המעשר. רבי יעקב בר אחא בשם שמואל בר אבא זאת אומרת שהוא רשות אין תימר חובה דבר שהוא בא חובה בא מן המעשר. תני חגיגה הבאה עם הפסח הייתה נאכלת תחילה כדי שיאכל הפסח לשבע. ולא יאכל הפסח לשבע. ר׳ יוסי בי ר׳ בון בשם ר׳ יעקב בר דסיי שלא יבא לידי שבירת עצם. תני חגיגה הבאה עם הפסח הייתה מתבערת עמו. איתא חמי חגיגה נאכלת לשני ימים ופסח נאכל עד חצות ותימר הכין בעולה עמו על שולחנו התבשילי׳ העולי׳ עמו על השלחן צריכי׳ להתבע׳ עמו. א״ר יוסה הדא אמר׳ הדין דאכל חובץ וכרעותיה מכול קופד צרי׳ מבער׳ פיסתה. הלכה ו׳ א״ר אלעזר מה אם פסח שהו׳ מותר לשמו כששינ׳ שמו חייב זבחי׳ שהן אסורין לשמן כששינה את שמן אינו דין שיהא חייב. אמ׳ לו ר׳ יהושע לא אם אמרת בפסח ששינהו בדבר איסור תאמר בזבחים ששינו בדבר מותר. אמר לו רבי אלעזר אימורי צבור יוכיח שהן מותרין לשמן השוחט לשמן חייב. אמ׳ לו ר׳ יהוש׳ לא אם אמרת באימורי צבור שכן יש להן קצבה תאמ׳ בפסח שאי׳ להן קצבה ר׳ מאי׳ אומ׳ אף השוחט לשם אימורי צבור פטור. מתני׳ כיודע בו שהוא פסח ושחטו לשם שלמים. הוה יודע בו שהוא שלמים ושחטו לשם עולה. רבי מנא אמר יש בעשייתו מצוה. ר׳ יוסה אמר אין בעשייתו מצוה. אילו ציבור שהיה סבור שהן כבשים ושחטן לשם אלים שמא לא עלו לציבור לשם אלים. ותני כן אילו׳ ציבור שהיה סבור שהן כבשים ושחטן לשם אלים כבר עלו לציבור לשם חובה. מתני׳ כסבור בו שהוא פסח ושחטו לשם פסח והיה יודע בו שהוא שלמ׳ אלא שהיה סבור לומ׳ שמותר לשנות שלמים לשם פסח. ר׳ מנא אמר אין בעשייתו מצוה. ר׳ יוסה אמ׳ יש בעשייתו מצוה. מסתברא דר׳ מנא בקדמייתא ודר׳ יוסי באחרייתה. הלכה ז׳ אמרין ליה הוא דר׳ ליעזר תתובה על דרבי יהושע דו יכיל מימר ליה הואך את משיבני מדבר שדרכו להחלף על דבר שאין דרכו ליתחלף. ולא הוא דרבי יהושע תתובה על דר׳ אליעזר דו יכיל מימר ליה הרי פסחו של ראובן ששחטו לשם שמעון הרי שינהו לדבר כשר ותימר חייב. רבי מאיר אומ׳ השוחט לשם אימורי ציבור פטור. אמר רבי לעזר דברי ר׳ מאיר אפי׳ עגל את שמע מינה תרתיי. את שמע מינה דבר שאין לו קיצבה ודבר שאין דרכו להתחלף ויש בעשייתו מצוה. ר׳ שמעון בן לקיש אמר יש בעשייתו מצוה כגון יבמתו נדה וכא עליה. רבי יוחנן אמר אין בעשייתו מצוה כגון שני שפודין אחד של שחוטה ואחד של נבילה וביקש לוכל מזה ואכל מזה. מתני׳ פליגא על רבי יוחנן שכח ומל את שלאחר שבת בשבת. רבי אליעזר מחייב חטאת. ור׳ יהושע פוטר הרי אין בעשייתו מצוה ור׳ יהושע פוטר. שמואל קפודקיא אמר למוד יש בעשייתה מצוה. אמר רבי יוחנן דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמ׳ דבר שיש בעשייתו מצוה פטור דבר שאין בעשייתו מצוה חייב. כמחלוקת ר׳ שמעון או׳ דבר שיש בעשייתו מצוה חייב. ושאין בעשייתו מצוה פטור. כמחלוקת רבי יוסי ר׳ יוחנן דברי רבי מאיר הוא שיהא שה תמים ובן שנה ושלמים וראוי להשתנות לשם פסח. את שמ׳ תלת את שמ׳ דבר שאי׳ לו קצבה ודבר שאין דרכו להחליף. ודבר שיש בעשייתו מצוה. מה אית לך דבר שאי׳ לו קיצבה. רבי ירמיה סבר מימר שלא נתנה התורה קצבה כמה פסחים ידחו את השבת בכל שנה. רבי יוסי סבר מימר שאין את יכול לעמוד על מניינן. רבי יוסה כד הוה שמע לאילין תינוקות ספיקות הוה אמר יפה לימדנו רבי ירמיה אית לך מימר שאין את יכול לעמוד על מניינן אלא שלא נתנה התורה קיצבה כמה פסחים ידחו את השבת בכל שנה. אמ׳ רב חסדא דברי ר׳ שמעון תיפתר שהיה שם חבורה אחת שלא שחטה. אמ׳ רבי זעורא מילתיה דרבי ינאי אמרה הדא ששכח ומל את של שבת בערב שבת מל׳ו בשחרית. רבי זעורא אמר סבר ר׳ ינאי פטור. ר׳ אבא אמר חייב. ולייד׳ה מילה. אמרה רבי ינאי בא להודיעך האך דרכן של תינוקות להתחלף. על דעתיה דרבי זעורא כר׳ ינאי על דעתי׳ דרב כר׳ מאיר. אמר רבי מנה קומי רב יוסה מה דאמר רב חסדא כרבי שמעון. כה דאמר רבי ינאי כרבי מאיר. משיבין דבר כין ר׳ מאיר לרבי שמעון אשכחנן פלוגא בין רבי מאיר לרבי שמעון כשיור אילין תינוקות ספיקות מה את עבד לון כדבר שיש לו קיצבה או כדבר שאין לו קיצבה. אפי׳ אין שם תינוק אחד למול. ואין תעבדינון כדבר שאין לו קיצבה והוא שיהא שם תינוק אחד למול. איתא חמי הקדים זמנו פטור. איחר זמנו חייב. רב חונא אמ׳ מחלפה היא מתני׳ דתני אמ׳ רבי שמעון לא נחלק רבי ליעזר ורבי יהושע על מי שהיה לו למול לאח׳ שבת ומלו בשבת שהוא חייב ועל מה נחלקו על מי שהיה לו למול בערב שבת ומלו בשבת שר׳ אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר. אמר רבי יוסי בי רבי בון מין קושיי מקשי לה רבי ינאי והא ששכח ומל את של שבת בערב שבת. רב אדא בר אחוא אמר זו דברי רבי מאיר ורבי שמעון אבל דברי ר׳ יוסי אפילו דב׳ שאינו בעשייתו מצוה האויל וטעה בו לשם מצוה פטור. פירש אינו חוזר אלא על ציצין המעכבין את המילה. אמ׳ ר׳ יוחנן דברי רבי יוסי אפי׳ פירש חוזר אף על הציצין שאין מעכבין את המילה. הידין רבי יוסי והוא דתנינן ר׳ יוסי אומר יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת שכח והוציא את הלולב ברשות הרבים פטור מפני שהוציאו ברשות. אף בסכין של מילה כן. אף במצה כן. מן מה דאמר רבי יוחנן דברי רבי יוסי אפי׳ פירש חוזר אפי׳ על הציצין שאין מעכבין את המילה הדא אמרה אף בסכין של מילה כן אף במצה כן. הלכה ח׳ אמר רבי לעזר למי ניצרכה לרבי מאיר. אתיא דרבי לעזר כרבי שמעון בן לקיש. כמה דרבי שמעון בן לקיש אמר יש בעשייתו מצוה כן רבי לעזר אמר יש בעשייתו מצוה. אין תימר שניא היא שהוא בעל מום ובעל מום אין דרכו להתחלף הרי עגל הרי אין דרכו להתחלף. ואמר רבי לעזר דברי רבי מאיר אפי׳ עגל. אמר רבי יוסי אין יסבור רבי לעזר כרבי יוחנן אתיא היא דאמ׳ ר׳ יוחנן בעל מום אין דרכו להתחלף עגל דרכו להתחלף שכן נצרכה לחלל הא בגלוי׳ חייב. אמר רבי יוחנן דרבי שמעון היא. רבי יעקב בר אחא רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש דרבי שמעון היא. רבי חגא בר עוקבה בשם רבי יוסי בי רבי חנינה המושך ידו מפסחו גופו קרב שלמים. ר׳ יונה אמר שלמים כשירים. רבי יוסה אמר שלמים פסולי׳. והא תנינן פטור. סברין מימר פטור וכשר. פתרין ליה פטור פסול. רבי יסא בשם רבי יוחנן אין לך פסח גופו קרב שלמים אלא שאבד ונמצא מאחר שכיפרו הבעלים. והא תנינן פטור סברין מימר פטור כשר. פתרין לה פטור פסול. שמואל אמר כל שאמרו בחטאת מתה כיוצא בו בפסח גופו קרב שלמים. והא תנינן פטור. סברין מימר פטור פסול. פתרין לה פטור כשר. רבי יסא בשם רבי יוחנן דרבי יהודה היא דתנינן תמן אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי רבי יהודה ורבי יוסה מתיר. רבי זעירה בעא קומי רבי מנא הן אשכחנן פטור וכשר. אמר ליה תנינן הכא פטור. ותנינן תמן כשר. ועל כולם היה רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה או׳ תעובר צורתו ויצא לבית השריפה. רבי לעזר בי ר׳ יוסי בעא קומי רבי יוסי מהו שמתו ושנטמאו שמשכו הבעלים את ידם. מה אנן קיימין אם בחיים פסול מכשיר פסולה׳. אם לאחר שחיטה יש משיכה לאח׳ שחיט׳ מכיון שיש לו רשות למשוך פסול מכשיר הוא. וטעון צורה.

הדרן עלך אלו דברים בפסח

כיצד. צולין את הפסח שפוד של רימון תוחבו מתוך פיו ועד בית נקובתו ונותן את כרעיו ואת בני מעיו לתוכו דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא או׳ כמין בישול הוא אלא תולין חוצה לו. ב׳ אין צולין את הפסח לא בשפוד ולא באסכלה אמר רבי צדוק מעשה ברבן גמליאל שאמר לטבי עבדו צא וצלה לנו את הפסח על האסכלה. נגע בחרסו של תנור יקלוף את מקומו. נטף מרוטבו על החרס וחזר אליו יטול את מקומו. נטף מרוטבו על הסולת יקמוץ את מקומו. ג׳ סכו בשמן של תרומה אם חבורת כהנים יאכלו אם של ישראל אם חי ידיחנו. אם צלי יקלוף את החיצון. סכו בשמן של מעשר שיני לא יעשנו דמים עם בני חבורה לפי שאין מוכרין מעשר שני בירושלם. ד׳ חמשה דברים באין בטומאה ואין נאכלין בטומאה העומר ושתי הלחם ולחם הפנים וזבחי שלמי צבור ושעירי ראשי חדשים והפסח שבא בטומאה נאכל בטומאה שלא בא מתחילתו אלא לאכילה. ה׳ ניטמא הבשר והחלב קיים אינו זורק את הדם ניטמא החלב והבשר קיים זורק את הדם ובמוקדשין אינו כן אלא אע״פ שניטמא הבשר והחלב קיים זורק את הדם. ניטמא קהל או רובו או שהיו הכהנים טמאים והקהל טהור יעשו בטומאה. ניטמא מיעוט הקהל הטהורין עושין את הראשון והטמאין עושין את השני. הפסח שנזרק דמו ואחר כך נודע שהוא טמא הציץ מרצה. נטמא טומא׳ הגוף אין הציץ מרצה מפני שאמרו נזיר ועושה פסח הציץ מרצה

מרינה על טומאת הדם ואין הציץ מרינה על טומאת הגוף · נטמא טומאת התהום הציץ מרצה · ו׳ נטמא שלם או רובו שורפין אותו לפני הבירה מעצי המערכה נטמא מיעוטו והנותר שורפין אותו בחצרותיהן או על גגותיהן מעצי עצמן · הציקנים שורפין אותו לפני הבירה בשביל ליהנות מעצי המערכה · ז׳ הפסח שיצא או שניטמא ישרף מיד נטמאו הבעלי׳ או שמתו תעובר צורתו ויצא לבית השריפה · רבי יוחנן בן ברוקה אומר אף זה ישרף מיד שאין לו אוכלין · העצמות והגידין והנותר ישרפו בששה עשר · חל ששה עשר להיות בשבת ישרפו בשבעה עשר שאינן דוחין לא את השבת ולא את יום טוב · ח׳ כל הנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הרך וראשי כנפים והסחוסין · השובר את העצם בפסח טהור הרי זה לוקה ארבעי׳ אבל המותיר בטהור והשובר בטמא אינו לוקה את הארבעים · ט׳ אבר שיצא מקצתו חותך עד שמגיע לעצם וקולף עד שמגיע לפר׳ וחותך ובמוקדשין קוצץ בקופיץ שאי׳ בהן שבירת העצם · י׳ מן האגף ולפנים כלפנים ומן האגף ולחוץ כלחוץ · החלונות ועובי החומה כלפנים · י״א שתי חבורות שהיו אוכלות בבית אחד אילו הופכין פניהן אילך ואוכלין ואילו הופכין פניהן אילך ואוכלין והמיחם באמצע · וכשהשמש עומד למזג קופץ את פיו ומחזיר את פניו עד שמגיע אצל חבורתו ואוכל · והכלה הופכת את פניה ואוכלת :

סליק פירקא

כיצד צולין את הפסח כו׳ · למה של רימון · אמר רבי חייה בר בא כל העצים ברצצין משקין ושל רימון אינו ברצין משקין · כה אנן קיימין אם בלחין אפילו של רימון ברצין · אם ביבישין אפי׳ כל העצים אינן ברצצין · אלא כיני כל העצי׳ יבישין מבחוץ ולחין מבפנים · רימון יבש מבחוץ יבש מבפנים · תני בשם רבי יודה אומר צולה אותו בשפוד שלמתכת · אמרו לו והרי הוא רותח וצורתיה · אמר להן כשם של עץ אינו נשרף כך של מתכת אינו מרתיח · אמרו לו לא דומה העץ למתכת שהעץ חם מקצתו לא חם כולו · שלמתכת חם מקצתו חם כולו · אית תניי תני תוחבו מבית נקובתו עד שהוא מגיע לתוך פיו · על דעת דהדין תנייה בריה וחזר והפכו מה כיריך עבה עבד ליה ר׳ יוסי הגלילי או קריי ודרש ראשו על כרעיו ועל קרבו · מה נפק מביניהון צלייו כגדי של חולין אין תימר כיריך עבה עבד ליה רבי יוסי הגלילי פסול אין תימר קריי ודרש ראשו על כרעיו ועל קרבו כשר · חתך ממנו כשר וצלייו בו אין תימר כיריך עבה עביד ליה רבי יוסי הגלילי כשר · אין תימר קריי ודרש ראשו על כרעיו ועל קרבו פסול · צלייו כתבל של קידרה אין תימר כיריך עבה עבד ליה רבי יוסי הגלילי פסול · אין תימ׳ קריי ודרש ראשו על כרעיו ועל קרבו כשר · לא כן תני צלי אש לא צלי קדיר׳ שני לה כנגע בגופה של קדירה הדה אמרה קריי ודריש · הכל מודין בעליו שהוא סמוך מה מפליגין בעל׳ · אבא שאול אומר על המערב׳ סמוך למערכה · ורבנין אמרין על המערכה על גגה של מערכה · אתיא דאבא שאול כרבי עקיבה ודרבנין כרבי יוסי הגלילי · רבי אומר אפילו עשאן שני סדרין של ארבע עשרה רואין את העליונות כאילו אינן והתחתונות כשירות · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יוחנן רבי ואבא שאול בשיטת רב״ג בשולחן · תוך בר דברי ר׳ טרפון · ר׳ ישמעאל או׳ מקולס · אתיא דר׳ טרפון כרבי עקיבה ודרבי ישמעאל כרבי יוסי הגלילי דתני ר׳ יוסי הגלילי אומר אי זהו גדי מקולס כולו צלי ראשו על כרעיו ועל קרבו · שלק מקצת או בישל מקצת אין זה גדי מקולס · מכניסין גדי מקולס בלילי יום טוב הראשון של חג וביו׳ טוב האחרון של פסח · מכניס׳ עגל מקולס בלילי יום טוב הראשון של פסח אבל לא גדי מקולס · תני אמר רבי יוסה תודוס איש רומי הנהיג את אנשי רומי שיהו אוכלין גדיים מקולסין בלילי פסחים · שלחו חכמי׳ ואמרו לו אילולא שאת תודוס לא היינו מנדין אותך · מהו תודוס · אמר רבי חנניה דהוה משלח פרנסתהון דרבנין · לא נמצאת מביא את הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ · שכל המביא את הרבים לידי אכילת קדשי׳ בחוץ צריך נידוי · רבי יוסה בי ר׳ בון בשם רב זאת אומר׳ שאסו׳ לאד׳ לומ׳ לחבירו הא לך את המעו׳ וצא וקח לך בהם בשר לפסח · אבל אומ׳ הא לו הא לך את המעות הללו וצא וקח לי בהם בשר לצלות · רבי אימי בעי גרף את התנור וצלייו בו · אמר רבי ירמיה מה צריכה ליה ברבי יוסי הגלילי ברם כרבי עקיבה פשיטה ליה · אמר רבי יוסי ואפילו כרבי עקיבה צריכה ליה משל גחלים לאויר התנור נצלה לחצי שעה · גחלים לאויר העולם נצלה לשעה · מה כין נצלה מקצתו כחמת התנור מה כין נצלה כולו כחמת התנור · א״ר יוסה בי ר׳ בון תנור אינו מעיל לגחלי׳ כלו׳ אינו אלא מכניס את הבל בשע׳ שהגחלי׳ באויר התנור נצלה לחצי שעה · בשע׳ שהגחלי׳ לאויר עולם נצלה לשע׳ · הלכה ב׳ צלי אש · לא צלי שפוד · לא צלי קידרה · לא צלי אסכלה · לא צלי מתכת ולא צלי כל דבר : מכות אש יכול מחיית תלמוד לומר וחיתה מחית המכוה אם מחית המכוה יכול עד שתעשה צלקת תלמו׳ לומ׳ מכות אש הא כיצד חיתה ולא חיתה · וכן הוא אומ׳ למטן צרבת המכוה הוא עד שתקדים כקליפת השום · וכא הוא או׳ הכין · אמר רבי לעזר תמן צלי אש · כי אם צלי אש שנה עליו הכתו׳ לעיכוב · ברם הכא והדתה מחית הכבוה מכל מקום · אמר רבי שמואל בר אבודמא תמן חוקה תורה מעכב · והכא מה אית לך לית לרבן גמליאל צלי אש אית ליה פסח מצרים צלי אש אין פסח הדורות צלי אש · אמר רבי יוסי בי רבי בון רבן גמליאל לא עבד תולדות אש כאש · ורבנין עבדין תולדות אש כאש · רבן גמליאל חלוק על חכמ׳ ועושה הלכה כיוצא בו · אילו אמר לא תאכלו ממנו כי אם צלי אש ולא נאמר נא הייתי אומר חוטבו וצלייו מותר · הוי צורך הוא שיאמר נא · או אילו אמר לא תאכלו ממנו כי אם צלי אש ולא אמר ובשל הייתי אומר שלקו וצלייו יהא מותר · הוי צורך הוא שיאמר ובשל · או אילו אמר אל תאכלו ממנו כי אם צלי אש ולא אמר מבושל הייתי או׳ בישלו וצלייו יהא מותר הוי צריך הוא שיאמר נא וצריך הוא שיאמר בשל וצריך הוא שיאמר מבושל · אכל כזית נא כבעוד יום אית תניי תני חייב · ואית תניי תני פטור · מאן דאמר חייב אל תאכלו ממנו נא מכל מקום · ומאן דאמר פטור בשעה שהוא בקום אכול צלי הוא בבל תאכל נא · בשעה שאינו בקום אכול צלי אינו בבל תאכל נא · שבר בו עצם מבעוד יום אית תניי תני חייב אית תניי תני פטור · כאן דאמר חייב ועצם לא תשברו בו מכל מקום · ומאן דאמר פטור בשעה שאינו בקום אכול צלי אינו משום ועצם לא תשברו בו · בשעה שהוא בקום אכול צלי הוא משום ועצם לא תשברו בו · נגע בחרסו של תנור פסול גוף הוא ונשרף מיד · נשף מרוטבו על החרס פסול מבשי׳ הוא ושעון צורה · נשף מרוטבו על הסולת יקמוץ את מקומו חייה בר ארא בשם רבי שמעון בן לקיש · הדא דתימ׳ ברותחת אבל בצוננת אסור · אמר ר׳ לעזר לא אמרה התור׳ הוא לא יצלה את אחרי׳ אלא הוא לא יצלה מחמת אחרי׳ ·

הלכה ג׳ לא אמר אלא סכו הא אם טיבלו אסור · חד בר נש בישל תרנגולתא כשבן שריפה · אתא שאיל לרבי ביסנא אמר ליה אזול שולקה · כיני מתניתא אין פודין מעשר שני בירושלם ·

הלכה ד׳ וכל קרבנות ציבור אינן באין בטומאה · לא אתא אלא מימר לך אע״פ שהן באין בטומאה אינן נאכלין בטומאה · בין כמאן דאמר הלחם עיקר · בין כמאן דאמר כבשים עיקר · ארבעה אימן תנייה חש לון ותנגתון חמשה · אית תניי תני כולהם למידין מן הפסח · אית תניי תני כל אחד ואחד לבד במקומו · מאן דאמר כולהן למידין מן הפסח מה מועדו שנ׳ בפסח דוחה את הטומא׳ אף מועדו שאמר בכולן דוחה את הטומאה · מ״ד כל אחד ואח׳ לבד במקומו מנין ליה · ואתיא כהדא דתני רבי או׳ מה ת״ל וידבר משה את מועדי ה׳ · לפי שלא למדנו אלא על הפסח והתמיד שידחו את השבת שנ׳ בהם במועדו שאר כל קרבנות ציבור מניין ית״לומ׳ לומר אלה תעשו ליי׳ במועדיכם לעומר הלקרב עמו ולשתי הלחם ולקרב עמהן לא שמענו · וכשהוא או׳ וידבר משה את מועדי ה׳ אל בני ישראל קבען חובה שבתלסיבואו בטומאה · וכשם שהן באין בטומאה כך יהוא נאכלין בטומאה גזירת הכתו׳ הוא והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל ואמר אף בפסח כן · שנייה הוא שלא בא מתחילתו אלא לאכילה ·

הלכה ה׳ והדא כרבי נתן דרבי נתן אמר יוצאין בזריקה בלא אכילה · מה טע׳ ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים · אותו אע״פ שאין שם אלא פסח אחד כולהן יוצאין בזריקה אחת · ואיפשר כזית לכל אחד ואחד פשיטא דא מילתא נטמא הבשר והאימורי׳ קיימי׳ זורק את הדם על האימורי׳ נטמאו האימורים והבשר קי׳ זורק את הדם על הבשר · נטמ׳ הבשר ואבדו האימורי׳ אמ׳ ר׳ שמי והן קיימי׳ לא כמי שנישמ׳ הבשר ואבדו האימורין והא את אמר קומץ אוף הכא זורק · אמר רבי תיפתר כרבי ליעזר דרבי ליעזר אמר אע״פ שאין שירי׳ · יש קומץ בא בטומאה עובדין הך עבידה שחטו אותו בעלי מומין וזרקו אותו טהורין · אמר רבי והלא והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל הרי לא נגע בו טמא והבשר כל טהור יאכל בשר · הרי יש כאן טהורים שיאכלוהו · רבי זעורה מאחר שאילו הפסח הבא בטומאה נאכל בטומאה והבא כמי שבא בטומאה ויידא אמר דאמר רבי שמואל אמר רבי זעורה בעי בא בטומאת הדם הדך עבידא מאחר שאין מתירין לו לזרוק כמי שבא בטומאה או מאחר שאילו עבר וזרק הורצה כמי שלא בא בטומאה · נישמעינה מן הדא דאמר רבי הושעיה ונשא אהרן את עון הקדשים עון הקריבים לא עון המקריבים · הפריש בין קריבין ליחיד לקריבין לציבור הקריבין ליחיד אם יש לו אומרין לו הבא ואם לאו אין מתירין לו לזרוק את דמו עבר וזרק הורצה · המקריבי׳ ליחיד בין שיש לו בין שאי׳ לו לא הורצה והקריבין לצבור אם יש אומרי׳ לו הבא ואם לאו מתירין לו לזרוק בתחילה המקריבין לצבור בין שיש לו בין שאין לו עבר וזרק הורצה · אמר רבי לעזר מתניתא כבא בטומאה מטעה ראשונה · אבל אם בא בטהרה ונטמא אינו נאכל בטומאה · שחטו בטהרה ונטמא הציבור יזרק הדם בטהרה ואל יאכל הבשר בטומאה · ר׳ לא בשם ר׳ יוחנן רבי נתן היא דר׳ נתן אמ׳ יוצאין בזריקה בלא אכילה שחטו בטהרה ונטמא הדם הצבור יזרק הדם בטומאה ואל יאכל הבשר בטומאה · רבי ירמיה בשם רבי יוחנן מפני מראית העין שלא יאמרו ראינו פסח בא בטהרה ונזרק בטומאה · מעתה לא יזרק הדם בטומאה שלא יהו אומ׳ ראינו פסח שבא בטהרה ונזרק בטומא׳ · הא סופך מיכר דרבי נתן הא מודה רבי נתן בתולה וסקן · מודה רבי נתן הוא כחבורה שניטמא עובד שלח

שלה שהן נדחין לפסח השני מודה רבי נתן במחבו' שנמצאת יבולת בעזרה שהן נדחין לפסח השני· חמש חבורות שנתערבו עורות פסחיהן ונמצאת יבולת בעזרה של אחת מהן כולהן יוצאו לבית השריפה· ופטורין מלעשות פסח שני· סברין מימר דרבי נתן היא תיפתר דברי הכל במיטמא בספק קבר התהום וכרבי נתן זורק את הדם· רבי יוחנן רבי ישמעאל בשם רבי יהושע כתוב אחד אומר אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז וגו'· וכתוב אחר אומר וזרק הכהן את הדם על מזבח ה' פתח אהל מועד והקטיר החלב לריח ניחוח לה'· עד שיהא שם או בשר לאכילה או אימורין להקטרה· תמן תנינן נטמאו שיריה נשרפו שיריה אבדו שיריה כמידת רבי אליעזר כשירה וכמידת רבי יהושע פסולה שלא בכלי שרת פסולה ר' ישמעאל מכשיר הקטיר קמצו פעמ' כשיר· על דעתי' דר' אליעז' אם אין דם אין בשר אע"פ שאין בשר יש דם אם אין קומץ אין שיריים· אע"פ שאין שיריים יש קומץ· על דעתי' דר' יהושע אם אין דם אין בשר אם אין בשר אין דם אם אין קומץ אין שיריים· אם אין שיריים אין קומץ· אמר רבי מנא תיפתר כר' אליעזר דרבי אליעזר אמר אע"פ שאין שיריים יש קומץ· אמר רבי יוסי בי רבי בון רב ור' יוחנן תריהון אמרין מודה ר' יהושע שאם עבר וזרק את הדם שהורצה·

הלכה ו' מאן תנא רוב רבי מאיר דתני רבי מאיר או' היא כמחצית כל השבטים· היא מחצית כל שבט ושבט· ובלבד רוב· רבי יודה או' חצי כל שבט ושבט ובלבד רוב שבטים שלימים שבט אחד גורר כל השבטי' ר' מאיר אומ' כל השבטי' קרויים קהל· ר' יודה או' כל שבט ושבט קרוי קהל· מה נפק מביניהון גרירה· רבי מאיר או' אין שבט אחד גורר כל השבטים· רבי יודה או' שבט אחד גורר כל השבטים· אתיא דרבי יודה כרבי שמעון כמה דרבי שמעון אמר שבט אחד גורר כל השבטים כן רבי יודה או' שבט אחד גורר כל השבטים אע"ג דר' יודה אמר שבט אחד גורר כל השבטים מודה הוא שתהא הוריה מלשכת הגזית·

אמר רבי יוסה טעמ' דהן תנייה מן המקום ההוא אשר יבחר יהוה· מה טע' דרבי יודה ונסלח לכל עדת בני ישראל· מה טע' דר' שמעון כי לכל העם בשגגה· מה מקיים רבי שמעון טע' דרבי יודה ונסלח לכל עדת בני ישר' פרט לנשים ולקטני'· מה מקיים רבי יודה טע' דרבי שמעון כי לכל העם בשגגה· פרט לשתחילתה בזדון וסופה בשגגה· רבי אבון בשם רבי בנימן בר לוי קרייא מסייע למאן דאמר כל שבט ושבט קרוי קהל· גוי וקהל גוים יהיה ממך ואדיין לא נולד בנימן· אמ' רבי חייא בר בא בשם שהן חולקין כאן כך הם חולקין בטומאה דתני הזה הציבור חציים טהורין וחציין טמאין· הטהורין עושין את הראשון והטמאים את השני דברי רבי מאיר· רבי יהודה או' הטהורין עושין לעצמן והטמאין עושין לעצמן· אמרו לו אין הפסח בא חציין אלא או כולם יעשו בטהרה או כולם יעשו בטומאה מנו אמרו לו כרבי יודה דתנינן תמן ניטמאת אחת מן החלות או אחד מן הסדרי'· רבי יודה או' שניהם יצאו לבית השריפה שאין קרבן ציבור חלוק· וחכמים אומ' הטמא בטומאתו והטהור יאכל· ר' יוסה בי ר' בון בשם ר' יוחנן מני אמרו לו חכמ' שהן בשיטת ר' מאיר· על דעתי' דר' מאי' הכן מחצה על מחצ' מה את עבד לי' כרוב במיעוט אין תימר כרוב הטהורי' אינן עושין את הראשון אין תימר כמיעוט הטמאין אין עושין את השני· אמ' רבי יוסה לא אמר רוב טהורים אינן עושין את הראשון רוב טמאין אינן עושין את השני לא אמ' אלא רוב טמאין לא ידחו לפסח שני· על דעתי' דרבי יודה הכן מחצה על מחצה מה את עבד ליה· ר' בא משם רב כטמאין אוחד בשרץ· שמואל אמר משלחין אותו לדרך רחוקה· אתיא כמאן דאמר היחיד מכריע על הטומאה· ברם כמאן דאמר אין היחיד מכריע על הטומאה משלחין שנים· דרב כר' אלעזר· כמה דאמ' ר' לעזר הזה הציבור מגעי נבילו' מגעי שרצי' עושי' בטומא' שאי' שם מים לטבול· אבל אם יש שם מים לטבול אינן עושין בטומאה· אמ' ר' לעזר הבא בטומאת כלי שרת הבא בטומאה הוא בא בטומאת כלי שרת הבא בטומאת ידים הבא בטומאה כבינין הזה ציבור שליש זבין שליש טמאין שליש טהורין· ר' מנא בשם חזקיה זבין וטמאין רבין על הטהורין ועושין בטומאה הכין אינן עושין לא את הראשון ולא את השני· אמר רבי זעורה הכל עשו אותו במשומר מהורייה כמה דתימ' תמן המשומר מהורייה אינו לא מעלה ולא מוריד· אוף הכא אינו לא מעלה ולא מוריד· בני חבורה שניטמא אחד מהן ואין ידוע אי זהו צריכין לעשות פסח שני· צבור שנטמא אחד מהן ואין ידוע איזהו רבי זעורא אמר יעשו בטומאה· תני רבי הושעיה יעשו בספיקן· לא מסתברא דלא כהדא דתני רבי הושעיה שלא לענוש ליחיד כרת· רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש להורייה הלכו אחר ישיבת ארץ ישראל· לטומאה הלכו אחר רוב נכנסין לעזרה· מה בכל כת וכת משערין או אין משערין אלא כת הראשונה בלבד· אמר רבי יוסה ברבי בון עד שהן מבחוץ הן משערין עצמן· אמר רבי יהושע בן לוי לראייה הלכו מלבוא חמת עד נחל מצרים· רבי תנחומא בשם רבי חונה טעמ' דרבי יהושע בן לוי ויעש שלמה בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו וגו'·

הלכה ז' מתני' בשניטמא משירד לאוירו של כלי· אבל אם נטמא עד שהוא מלמעלן נעשה כמקבל מים· מניין לספק קבר התהום· רבי יעקב בר אחא בשם רבנן או בדרך רחוקה לכם· מה לכם בגלוי· אף כל דבר שהוא בגלוי· יצא קבר התהום שאינו בגלוי· עד כדון עושי פסח נזיר מניין· רבי יוחנן בשם רבי וכי ימות מת עליו· מה עליו שהוא בגלוי אף כל דבר שהוא בגלוי· יצא קבר התהום שאינו בגלוי· ציבור שניטמא בספק התהום מהו שירצה עליו את הציץ· קל וחומר מה אם היחיד שהורעת כוחו בטומאה ידועה יפיתה כוחו בספק קבר התהום· ציבור שייפיתה כוחו בטומאה ידועה אינו דין שייפיתה כוחו בספק קבר התהום קל שאת מיקל ביחיד את מחמיר בציבור· קל שאת מיקל ביחיד שאם נתוודע לו לפני זריקה יעשה כמי שניטמ' לאחר זריקה בשביל שלא ידחה לפסח שני· את מחמיר עליו בציבור שאם נתוודע לו לאחר זריקה יעשה כמי שנטמא לפני זריקה בשביל שלא יאכל הבשר· קל שאת מיקל בנזיר טהור שאם נתוודע לו לפני זריקה יעשה כמי שניטמא לאחר זריקה שלא יביא קרבן טומאה את מחמי' בנזיר טמא שאם נתודע לו לאחר זריקה יעשה כמי שניטמא וחזר וניטמא מביא קרבן טומאה לכל אחד ואחד· כהדא דתנא נטמא וחזר ונטמא מביא קרבן טומאה על כל אחד ואחד· עובד של פסח מהו שירצה עליו את הציץ· קל וחומ' ומה אם הבעלי' שהורעתה כחן בזקן ובחולה יפיתה כחן בספק קבר התהום· עובד שייפיתה כחו בזקן ובחולה אינו דין שתייפה כחו בספק קבר התהום· לא אם אמרת בבעלים שייפיתה כחן בשאר כל הטמאות שבשנה· תאמ' בעובד שהורעתה כוחו בשאר כל הטמאות שבשנה הואיל והורעתה כוחו בשאר כל הטמאות של כל השנה תורע כוחו כטמא מת בפסח· מי כדון· רבי נחמן בשם רבי מנא לכם בין לו בין לעובד שלו· עד כדון עושי פסח נזיר מניין ר' יוסה בשם רב חסד' הוינן סברין מימ' עליו לא על העובד שלו· מן מה דתני הוא נזיר הוא עושה פסח הדא אמרה מה דתפל לדין נפל לדין· אי זהו קבר תהום המת שנקבר בקש ובתבן ובעפר ובצרורו' אבל אם נקבר במים ובאפילה ובנקיקי הסלעים אינו עושה קבר התהום· כללו של דבר כל שאת יכול לפנותו עושה קבר תהום וכל שאין את יכול לפנותו אינו עושה קבר תהו'· וקש ותבן אין את יכול לפנותו· מתני' דלא כרבי יוסי דרבי יוסי אמר תבן וביטלו בטל· רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חסדא דברי הכל היא· מה דאמר רבי יוסי בשבלל בעפר· יש תבן שהוא כעפר ויש עפר שהוא כתבן· תבן שאין את עתיד לפנותו הרי הוא כעפר· עפר שאת עתיד לפנותו הרי הוא כתבן· דבית רבי ינאי אמרי חיפהו במצלות בטל· איתא חמי מילאהו מחצלות לא בטל חיפהו מחצלות בטל· מילהו חיות צריכה· רבי זריקן רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש אפי' רק· אי זהו קבר התהום כל שאין אדם זוכרו וחש לומר שבא אחד בסוף העולם יודע בחזקת והוי טמי· תיפתר שמצאו קמציץ· הוי אין לך עושה קבר תהום אלא המת בלבד· הא נבלה לא קל וחומ' מה אם המת שאינו עושה משכב ומושב עושה קבר תהום· נבילה שהוא עושה משכב ומושב אינו דין שתעשה קבר תהום לאי זה דבר נאמר אין לך דבר עושה קבר התהום אלא המת בלבד להוציא משכב ומושב· תמן תנינן כל הזבחים שקבל דמן זר אונן וטבול יום מחוסר בגדי' מחוסר כיפורי' ושלא רחוץ ידים ורגליים ערל טמא יושב עומד על גבי כלים על גבי בהמה על גבי חבירו פסל· דרומאי אמרי בטמא טומאת זיבה וטומאת צרעת אנן קיימין· אבל בטמא מת אינו מחלל· מאחר שהותר מכלל טומאה לרבים בפסח· מתיב ר' שמעון בן לקיש לדרומאי מה אם הבעלים שייפיתה כחן בשאר כל הטמאות שבשנה הורעתה כחן בטמא מת בפסח עובד שהורעתה כוחו בשאר טמאות של כל השנה אינו דין שתורע כוחו בטמא מת ב בפסח· ועוד ששנה רבי הציץ מרצה על טומאת הדם אין הציץ מרצה על טומאת הגוף· אין תימר בטמא טומאת זיבה וטומאת צרעת אנן קיימין לית יכיל דתנינן מטמא טומאת תהום הציץ מרצה· מה עבדין לה דרומאי· פתרין לה בבעלים· והא תנינן נזיר· פתרין לה בעובדין· על דעת' דרבי שמעון בן לקיש לא שניא הא בבעלים הוא בעובדין· אמר רבי ירמיה הרי זה קל וחומר שיש עליו תשובה דאינון יכלין מימר ליה לא אם אמרת בבעלים שהורעתה כחן בזקן ובחולה· תאמ' בעובד שייפית' כחו בזקן ובחולה· וכל קל וחומ' שיש עליו תשובה בטל קל וחומר· אמר ר' חנניה הרי זה קל וחומר שיש עליו תשובה דאינון יכלין מימר ליה לא אם אמרת בבעלים שמילת זכריו ועבדיו מעכבין אותו· תאמר בעובד שאין מילת זכריו ועבדיו מעכבין אותו· וכל קל וחומ' שיש עליו תשובה בטל קל וחומ'· רבי יצחק בר גופתא בעא קומי רבי מנא אילו יחיד בפסח למד מן הציבור בפסח עובד כשאר ימות השנה למד מן הציבו' בפסח· ר' אמי בעי הכן טמא מה את עבד ליה כטמא טומאת זיבה וטומאת צרעת· והתנינן מחוסרי כפרה אם מטבל הוא מחלל לא כל שכן עד שלא טבל· והן טבול יום מה את עביד ליה כטבול יום מן המת· איתא חמי טמא מת אינו מחלל לא כל שכן טבול יום מן המת· אלא טבול יום מן השרץ· איתא חמי טבול יום מן המת אינו מחלל לא כל שכן טבול יום מן השרץ· אמר רבי שמואל בר יודן מגעי זבין· רבנן דקיסרין פתרין כולה בזב טבול יום שראה אחת· טמא מת שראה שתים· מחוסר כיפורים שראה שלש· על דעתין דדרומאי מגע זב כזב· נישמעינה מן הדא דאמר רבי אלעזר בשם רבי הושעיה ונשא אהרן את עון הקדשים· עון הקריבין לא עון המקריבין מהו עון הקריבין דם זב לא מגע זב· ודכוות' עון המקריבין מגע זב· הדא אמרה הזה הציבור מגעי זבין ומגעי זבות אינן עושין בטומאה·

הלכה ח' רבי חמא בר עוקבה בשם רבי יוסי בן חנינה כדי לפרסמו להודיע שקלקל בו· אמר הריני שורפו לפני הבירה מעצי עצמו אין שומעין לו· לא צורכה דלא

אמר הריני שורפו על גגי מעצי עצמי כל שכן אין שומעין לו׳ · רבי ירמיה בשם רבי הלא להודיע לבא אחריו שהוא צריקן · תדע לך כבל אתר לא צווח ליה צייקן וכא את צווח ליה צייקן · קל חקלו באכסניי · אמר רבי יוחנן מגדל היה עומד בהר הבית והיה קרוי בירה · רבי שמעון בן לקיש אמר כל הר הבית קרוי בירה · לעשות הבל ולבנות הבירה אשר הכינותי · תני רבי חייה פסול פגול גוף הוא ונשרף מיד ׳ נטמאו בעלים או שמתו פסול מבשיר טעון צורה · אמר רבי יוסה מתנית׳ אמרה כן פסח שיצא או שניטמא פסול גוף הוא ונשרף מיד מיטמאו הבעלים או שמתו פסול מבשיר הוא וטעון צורה · רבי חמא בר עוקבה בשם רבי יוסה בר חנינה רבי נחמיה ורבי יוחנן בן ברוקה שניהם אמרו דבר אחד דתני אמר רבי נחמיה וכי מפני אינה נשרף והא לא נשרף אלא מפני הטומאה שאילו מפני אנינ׳ נשרף היה לשלשתן לישרף · דבר אחר והלא פינחס היה עימהן · דבר אחר והלא מותר לאוכלו במערב · על דעתי׳ דרבי נחמיה ישרוף וימנה׳ סבר רבי נחמיה שלשתן נשרפו והיה לו לפינחס לוכל ואדיין לא נתמנ׳ כהן גדול· והיה לו לאהרן לוכל מבערב׳ סבר רבי נחמיה אינה לילה תורה· אמר ר׳ ירמיה אוף ר׳ יוסי הגלילי דכוותהון דתנינן תמן חטאת שקיבל דמה בשני כוסו׳ יצא אחד מהן לחוץ הפנימי כשר ׳ נכנס אחד מהן לפנים רבי יוסי הגלילי מכשיר מחיצון וחכמים פוסלין· אמר רבי יוסי הגלילי ומה אם במקום שהמחשבה פוסלת בחוץ לא עשה בה המשואר כיוצא מקום שאין המחשבה פוסלת בפנים אינו דין שלא נעש׳ המשואר כנכנס׳ נכנס לכפר אף על פי שלא כפר פסול דברי רבי ר׳ אלעזר ר׳ שמעון אומ׳ עד שיכפר· רבי יודא אומ׳ אם הכניס שוגג כשר ׳ כל הדמים פסולין שנתנו על גבי המזבח לא הרצ׳ הצי׳ץ אלא על טמא שהצי׳ץ מרצה על טמא ואינו מרצה על היוצא ׳ אמ׳ רבי לעזר תדע לך שהוא פסול מבשיר כרבי יוסי הגלילי שורי חבירו מבחוץ והוא כשר · תדע לך שהוא פסול גוף כרבנן שורי הוא במחיצתו והוא פסול · רבנן דרשין מפני שלא נכנס מקצת דמה לפנים · אכול תאכלו אות׳ · הא אם נכנס מקצת דמה לפני׳ יפה עשיתם ששרפתם ׳ר׳ יוסי הגלילי דרש מפני שלא נכנס כל דמה לפנים אכול׳ תאכלו אותה הא אם נכנס כל דמה לפנים יפה עשיתם ששרפתם ׳ מה טעמא דרבנן וכל חטאת אשר יובא מדמה · אפי׳ מקצת דמה מה טע׳ דר׳ יוסה הגלילי הן לא הובא את דמה אל הקודש פנימ׳ ׳ כהדא דתני רבי יוסי הגלילי אומר אין כל העניין הזה מדבר אלא בפרי׳ הנשרפין ובשעירי׳ הנשרפי׳ ליתן עליהן לא תעשה על אכילת׳ · ולולמד שפסוליהן נשרפין בבית הבירה׳ אמרו לו מניין לחטאת שאם נכנס מדמה לפנים תהא פסולה הלא מן הדין קרייא הן לא הובא את דמה אל הקודש פנימה · הא אינו אומר מדמה אלא כל דמה ׳ תשובה לרבי עקיבה שהיה אומר מדמה לא כל דמה:

הלכה ט׳ עצם שאין עליו בשר ר׳ יוחנן אמ׳ אסור לשוברו · ר׳ שמעון בן לקיש אמר מותר לשוברו · מתיב רבי יוחנן לרבי שמעון בין לקיש והא תנינן העצמות והגידין והנותר ישרפו בששה עשר ויקרץ מפני המוח שבקולית ויחלרץ את הבשר מן העצם ויהנה מן העצם · סברין מימר אין חולצין את הפסול · אמר רבי לעזר ואפי׳ תימר חולצין פתר לה כרבי יעקב דרבי יעקב אמר הבא כבשר משעה ראשונה ונטמא אסור כשבירת העצם · רבי אימי בשם רבי לעזר מה טעם אמרו העצמות והגידין והנותר ישרפו בששה עשר שהשורף יש בו משום שוב׳ · שמואל אמר נימנין על מוח שבראש ואין נימנין על מוח שבקולית · נימנין על מוח שבראש שהוא יכול להוציאו דרך האוזן · ואין נימנין על מוח שבקולית שאינו יכול להוציאו אלא דרך שבירה · רבי יוחנן אמר נימנין על מוח שבקולית· רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אין נמנין על מוח שבקולית ואם נמנה נמנה · על דעתי׳ דרבי יוחנן ישרף וימנה מפני אבדן קדשים · על דעתי׳ דשמואל ישרף וימנה סבר שמואל כר׳ יעקב דרבי יעקב אמ׳ הבא כבשר משעה ראשונה ונטמא אסור בשבירת העצם · מה חמית מימר ולא תותירו ממנו עד בוקר והנות׳ ממנו עד בוקר באש תשרופו · אתר שני בקרים אחד בוקרו של ארבעה עשר ואחר בוקרו של חמשה עשר · וכת׳ והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף · מהו להצית את האור בפרורת חמץ · כאן דיליף מן הנותר אסור · כאן דלא יליף מן הנותר מותר · אמר רבי בון בר חייא ירדו לה כשיטת רבי ישמעאל כמה דר׳ ישמעאל אמ׳ תמן תינוק שעבר זמנו נמול בין ביום בין בלילה והבא עיבר זמנו נשרף בין ביום בין בלילה.

הלכה י׳ גידים הרכים רבי יוחנן אמר נימנין עליהן · ר׳ שמעון בן לקיש אמר אין נימנין עליהן · רבי יעקב ברבי אחא בשם רבי זעירה מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן · מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש · דאיתפלגון דתנינן תמן אילו שעורותיהן כבשרן עור האדם ועור חזיר של ישוב · רבי יוסה אומר אף עור של חזיר הבר · עור חטרת גמל הרכה׳ עור הראש של עגל הרך עור בית הפרסות עור בית הבושת ועור השליל ועור שתחת האליה ועור האנקה והכח והלטאה והחומט ר״ יהודה אומר הלטאה כחולדה וכולן שעיבדן או שהלך בהן כדי עבודה טהורין חוץ מעור האדם רבי יוחנן בן נורי אומר שמנה שרצים יש להן עורות אמר רבי יוחנן לא שנו אלא לאיסו׳ ולטומאה· אבל ללקות עור הוא ואין לוקין עליו משו׳ נבילה· ר׳ שמעון בן לקיש אמ׳ משנה שלימה שנה ר׳ בין לאיסור בין ללקות בין לטומאה· מחלפה שיטתיה דר׳ שמעון בן לקיש תמן הוא עבד ליה בשר וכא לא עבד לי׳ בשר ׳ אמר ר׳ יודה בר פזי שנייא הא תמן שהוא עור ועור סופו להקשות כל שכן מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש· מה אין תמן שסופו להקשות הוא עבד ליה בשר· כאן שאין סופו להקשות לא כל שכן· אמר רבי אבון טעמא דרבי שמעון בן לקיש ואכלו את הבשר לא גידים· רבנן דקיסרין אמר רבי חייה רבי איסי חד מיחלף וחד מהדין תנייא· כאן דמחלף לית ליה כאילין קשייא· וכמה ישבור רבי יוסי ורבי זעירא בשם רבי יוחנן עד כדי שתהא הדד מחגרת· רבי יונה אמר רבי זעירה ור׳ בא תריהון בשם רבי יוחנן חד אמר כדי שתהא הדד מחגרת· והורנה אמר אפילו צפורן· כאן דאמר יד כל שכן צפורן· מאן דאמר צפורן אבל יד לא׳

רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תריהון אמרי׳ לעול׳ אינו חייב עד שישבור עצם שיש עליו בשר וממקום כשר· רבי יעקב בר אחא אמר שמואל בר אבא בעי מעת׳ לעולם אינו חייב עד שיטול אבן וירסס עצם לחייב על כל עצם ועצם· הדא דתימר בהתרייה אחת אבל בשתי התריות שכן אפילו עצם אחד ושברו חזר ושברו חייב שתים· ר׳ ירמיה בעי לית הדא פליגא על רבי שמעון בן לקיש דרבי שמעון בן לקיש אמר עצם שאין עליו בשר מותר לשוברו לא אמר אלא שלא ילקה׳ הא לאסור אסור· אבל המותיר בטהור והשובר בטמא אינו לוקה ארבעים· רבי אבון בשם רבי אלעזר מתניתא בשבא בטומאה משעה ראשונה· אבל אם בא בטהו׳ ונטמא כבא בטהו׳ ולוקין על שבירתו·

הלכה יא׳ מתיב רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש והא תנינן העצמות והגידים והנותר ישרפו בששה עשר ויקרץ מפני מוח· ויחלרץ בשר מן העצם ויקרץ· שלא לפקע תחת הבשר · ר׳ סימון ר׳ יהושע בן לוי בשם בר פדייה הפיגול והנותר מצטרפין לטמא את הידים עד כדי עונשן כבית מהו שיפסלו בתרומה· קל וחומר אם מטמין את הידים לפסול בתרומה הן עצמן לא כל שכן· והן ירצא מה את עבד ליה· מטמא את הידים או אינו מטמא את הידים· אין תימר והן ירצא מטמא את הידים פיגול ונותר אינן פוסלין בתרומה· אין תימר פיגול ונותר אינן פוסלין בתרומה והן ירצא לא גזרו עליו כלום דלא כן יטמא צד החיצון וצד הפנימי· אמר רבי אבין כאן אית ליה דבר טמא מחוכת עצמו לא רבי מאיר· לא כן אמר רבי יוחנן כל הדברים שהורין ברובן· כיון שחיתך רובן לאו כמפרש הוא ויהא כמגיע בו ויהא פסול· אמר רבי חנניה כבחתך כל שהוא ומשליך· ר׳ בא בשם רב יהודה לא קידשו תחת האגוף שבירושלם· רבי ירמיה בשם רב שמואל בר רב יצחק כדי שיהו מצורעין מגינין תחתיהן בחמה כפני החמה ובגשמים מפני הגשמים· דכוותה לא קידשו תחת האגוף של הר הבית כדי שיהו זבין מגינין תחתיהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים׳ מצורע אין לו איכן להגן· זב יש לו איכן להגן בכל ירושלם· רבי יוחנן בר מריא בשם ר׳ פינחס מן מה דאנן חמיי רבנן שלחין סנדליהון תחות האגוף של הר הבית הדא אמרה שלא קידשו תחת האגוף של הר הבית· רב שאל לרבי חייה רבה גגות ירוש׳ מה הן· אמר ליה מן מה דכתלין מתלא פיסחא בייתא והל׳ לה כתבר אגרייא הדא אמר׳ גגות ירוש׳ קודש· רבי ירמיה רבי מישא רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב גגות ירוש׳ חול· והא תנינן מן האגוף ולפנים כלפנים מן האגוף ולחוץ כלחוץ· פתר לה בגג מברצר לאויר חצר הא מתני׳· והא תנינן החלונות ועובי החומה כלפנים· עוד הוא בגג מברצר לאויר חצר הא מתני׳· ואתיא כההוא דאמר רבי אחא בשם רבי חיננא ויאבל חיל וחומה· שורא ובר שורא· אם עובי החומה קידשו כל שכן חלון· אמר רבי אחא בחלון שעל גבי האגוף נצרכה· אע״ג דתימר לא קידשו תחת האגוף של ירוש׳ חלון שעל גבי האגוף קידשו· תני בשם רבי יהודה מחילות שתחת ההיכל חול תגות ההיכל קודש· רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש מתני׳ אמרה כן מדורה היתה שם ובית כסא של כבוד וזה היה כבודו מצאו נעול יודע שיש שם אדם פתוח יודע שאין שם אדם· אמר רבי יוסה וכי צואה טומאה והלא אינה אלא נקיות· ויידא אמר דא יוצא והולך לו במסיבה ההולכת תחת הבירה ונירות דולקין מיכן ומיכן עד שהוא מגיע לבית הטבילה· אם קידש הוא ילך לו בקצר׳·

הלכה יב׳ כת׳ ולא תוציאו מן הבית מן הבשר חוצה· אין לי אלא חוץ לבית חוץ לחבורה מניין תלמוד לומר לא תוציא חוצה· אמר רבי יודן מיכן שאם הוציא חוץ לחבורה שהוא מתחייב· אמר רבי מנא יאמר קרייא לא תוציא חוצה תן אמרין אם חוץ לחבורה שהוא מתחיי׳ לא כל שכן חוץ לבית· רבי אימי בעי הוציא מחבורה לחבורה כשני זתים חייב שתים משום לא תוציא מן הבית ומשום לא תוציא חוצה· נמנו על הפסח הוציא אחד כזית· חייב שנים שלשה פטורין מפני שבני חבורתן ראויין להמשך אצלן אלא שהן עוברין בעשה· וכרבי שמעון אפילו בעשה אינן עוברין דתני על הבתים אשר יאכלו אותו בהם· מלמד שהפסח נאכל בשני מקומות· יכול אף אוכליו יהו אוכלין אותו בשני מקומות תלמוד לומר בבית אחד יאכל׳ הא כיצד פסח נאכל בשני מקומות ואין אוכליו אוכלין אותו בשני מקומות· רבי שמעון אומר אף אוכלין אוכלין אותו בשני מקומו׳ מה מקיים ר׳ שמעון בבית א׳ יאכל שלא תהא חבורה מקצתה אוכלת בפנים ומקצתה אוכלת בחוץ· יחיד שהוציא כזית חוץ לחבורה מפני שבני חבורתו ראויים לימשך אצלו נפטר מלא תעשה· רבי חייה בר בא בעי למה לי כרבי שמעון אפילו כרבנן מפני שבני חבורתן ראויין לימשך אצלן נפטרו מלא תעשה אפילו בעשה לא יהו· שמש שאכל כזית והוא בצד התנור

והתנור אם היה פיקח ממלא את פריסו ממנו· אם רצו לחלוק לו כבוד כאין אוכלין עמו בצד התנור· ואם לאו נותנין לו חלקו ואוכל במקומו· תמן אמר דרבי שמעון היא· הלא שמעין דאמר רבי הלא רבי איסי רבי אלעזר בשם רבי הושעיה הכל מודין בתחילה שהן חולקין· בסוף שאינן חולקין· מה פליגין בשהיו יושבין ואוכלין ופקעה עליהן הקורה· רבי שמעון אומר עוקרין הן חלקן ואוכלין במקום אחר· ורבנן אמרין אינן עוקרין את חלקן ואוכלין במקום אחר· רבי חייא בר בא אמר רבי יוסי בן חנינה בעי מעותה המרציא אינו חייב עד שעה שיאכל· אתא רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי יוחנן המרציא אינו חייב עד שעה שיאכל· אמר רבי זעורא ותניי תמן יחיד שהרציא כזית חוץ לחבורה חייב· הלא פסל עצמו מפני חבורתו· הדא אמרה אפילו לא אכל· אין תימר אכל למה לי לא פסל עצמו מפני חבורתו· אמ׳ רבי יוסה כיון שהרציאו פסלו אפי׳ אכל דבר פסול אכל יידא אמר דא יש שובר אחר שובר· אין מרציא אחר מרציא· או הדא אמרה כיון שהרציאו פסלו· או הדא אמרה המרציא אינו חייב עד שעה שיאכל· פשיטא דא מילתא התחילו אילו ונטמאו אילו זכו טהורין בחלקן של טמאין· הלא עוד אלא אפילו התחילו אילו ונטמאו הן זכו טהורין בחלקן של טמאין· אבל התחילו אילו ואילו ונטמא אחד מהן לא זכו טהורין בחלקן של טמאין· יחיד מפשיט ידו בכל הבית· ואין חבורה מפשטת ידה בכל הבית· והא תנינן שתי חבורות· לא אמר אלא שתים הא אחת לא· והא תנינן והמיחם באמצע· מקום שהשמש מוכיח עליו שם הוא חבורתו· והא תנינן והכלה הופכת פניה ואוכלת· אמר רבי חייה בר בא מפני הבושה׃

הדרן עלך כיצד צולין

האשה בזמן שהיא בבית בעלה שחט עליה בעלה־תאכל משל בעלה· הלכה רגל הראשון לעשות בבית אביה שחט עליה אביה שחט עליה בעלה תאכל ממקום שהיא רוצה· יתום ששחטו עליו אפיטרופין יאכל ממקום שהוא רוצה· עבד של שני שותפין לא יאכל משל שניהם חציו עבד וחציו בן חורין לא יאכל משל רבו· ב׳ האומר לעבדו צא ושחוט עלי את הפסח שחט גדי יאכל· שחט טלה יאכל· שחט גדי וטלה יאכל מן הראשון· שכח מה אמר לו רבו כיצד יעשה ישחוט גדי וטלה ויאמר אם גדי אמר לי רבי גדי שלו וטלה שלי ואם טלה אמר לי רבי טלה שלו וגדי שלי· שכח רבו מה אמר לו שניהן יצאו לבית השריפה ופטורין מלעשות פסח שיני· ג׳ האומ׳ לבניו הריני שוחט את הפסח על מנת מי שיעלה מכם ראשון לירושלם כיון שהכניס הראשון ראשו ורובו זכה בחלקו ומזכה את אחיו עמו· לעולם אין נמנין עליו עד שיהא בו כזית לכל אחד ואחד· נמנין ומושכין את ידיהן ממנו עד שישחוט רבי שמעון אומר עד שיזרוק עליו את הדם· ד׳ הממנה אחרים עמו על חלקו רשאין ליתן לו את שלו והוא אוכל משלו והן אוכלין משלהם· ה׳ זב שראה שתי ראיות שוחטין עליו בשביעי· ראה שלש שוחטין עליו בשמיני· וכן שומרת יום כנגד יום שוחטין עליה בשיני· ראת שני ימים שוחטו׳ עליה בשלישי· והזבה שוחטין עליה בשמיני· ו׳ האונן והמפקח בגל וכן מי שהבטיחוהו להוציאו מבית האסורין והחולה והזקן שהן יכולין לוכל כזית שוחטין עליהן ועל כולן אי׳ שוחטין עליהן בפני עצמן שלא יביאו את הפסח לידי פסול· לפיכך אם אירע בהן פסול פטורין מלעשות פסח שיני חוץ מן המפקח בגל שהוא טמא מתחילתו· ז׳ אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי ר׳ יהודה· ורבי יוסי מתיר אפי׳ חבורה של מאה שאינן יכולין לוכל כזית אין שוחטין עליהן ואין עושין חבורה נשים ועבדים וקטנים· ח׳ אונן טובל ואוכל פסחו לערב אבל לא בקדשים השומע על מתו ומי שנתלקטו לו עצמות טובל ואוכל בקדשים· גר שנתגייר ערב פסחים· בית שמי אומרים טובל ואוכל את פסחו לערב· ובית הלל אומרים הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר׃

סליק פירקא

האשה בזמן שהיא בבית בעלה כו׳· אמר ר׳ יוחנן ארבע׳ מחוסרי כפר׳ מפרישי׳ עליהן חוץ מדעתן· ואילו הן זב וזבה ויולדת ומצורע שכן אדם מפריש על בנו הקטן והא נתן בעריס׳ מיהא זב וזבה ומצורע׳ יולדת· ויש קטנה יולדת׳ לא כן אמר רבי רדיפה רבי יונה בשם רב הונה עיבר׳ וילדה עד שלא הביאה שתי שערות היא ובנה מתים· משהביאה שתי שערות היא ובנה חיים· עיברה עד שלא הביאה שתי שערות וילדה משהביאה שתי שערות היא חיה ובנה מת· מי כדון שכן אדם מפריש על בתו קטנה· מכיון שהשיאה לא כבר יצאת מרשות אביה· אלא שכן אדם מפריש על אשתו חרשת וכאן שוטה קטנה אין את יכול דאמר רבי זעורה רבי יוסא בשם רבי יוחנן קטנת סוטה אין לה רצון לאסור על בעלה· וחרשת אין את יכול דכתי׳ ואמרה האשה אמן אמן· אמר רבי אבון שנייא היא דכתי׳ ושטתה אותה וכיתך· רבי ירמיה בשם רבי יוחנן אדם קובע על חבירו קרבן סיר שלא מדעתו אבל אינו מפרישו אלא מדעתו· רבי זעורא בשם רבי יוחנן אדם קובע על חבירו חטאת חל״ב שלא מדעתו אבל אינו מפרישו אלא מדעתו· רבי זעורה בשם רבי אלעזר אדם שוחט פסחו של חבירו שלא מדעתו אבל אינו מפרישו אלא מדעתו· אמר ר׳ אלעזר מתניתא אמרה כן האשה בזמן שהיא בבית בעלה שחט עליה אביה שחט עליה בעלה תאכל משל בעלה· כה נן קיימין אם בממחין סתם והאשה ממחה לומר אצל בני אני רוצה· אם כשאינן ממחין מתני׳ בממחין אתא· ר׳ ירמיה בשם ר׳ יוחנן מתני׳ בממחין לית· הדא פליגא על דרבי אלעזר· דר׳ אלעזר אמר אדם שוחט פסחו של חבירו שלא מדעתו· אבל אינו מפרישו שלא מדעתו· שנייא הוא פסח שנייא היא חטאת· פסח לכשתגדיל ראוי הוא להתכפר בו· חטאת לכשתגדיל אינו ראוי להתכפר בה· אמר רבי יוחנן ברגל רדופין שנו· אי זהו רגל רדופין· אמר רבי יוסה בי רבי בון זה רגל ראשון שאביה רודפה לבית בעלה· לא הלכה רגל הראשון· רגל השיני כהי שיעשה רגל רדופין לעולם יש לה רגל רדופין· אלמנה מהו שיהא לה רגל רדופין· משמעינה מן הדא הלכה רגל הראשון לעשות בבית אביה. או הדא אמרה לעולם יש לה רגל רדופין· או הדא אמרה אלמנה יש יש לה רגל רדופין· אמר רבי יוסה בי רבי בון תיפתר שיש לה בנים ואין לה בעל וסתם האשה ממחה לומר אצל בני אני רוצה· אמר רבי לעזר פיסחן של נשים רשות ודוחין עליו את השבת· ר׳ יעקב בר אחא בשם ר׳ אלעזר פיסחן של נשים ושל עבדי׳ רשות כל שכן דוחין עליו את השבת· מצתן מהו· ר׳ לעז׳ אמ׳ חובה· ר׳ זעורא אמר רשות· ר׳ הלא אמר דברי הכל· מתניתא מסייעא לדין· ומתניתא מסייעא לדין· מתניתא מסייעא לרבי זעירא חובת מצה ופסח לילה הראשון חובה· ושאר כל הימים רשות· מתני׳ מסייעא לרבי הלא לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני· את שהוא בבל תאכל חמץ הרי הוא בקום אכול מצה· ונשים הואיל והן בבל תאכל חמץ הרי הן בקום אכול מצה· והא תנינן כל מצות עשה שהזמן גרמא האנשים חייבין והנשים פטורות· אמר רבי מנא הזכר הוא מצות עשה שהוא באה מכח בלא תעשה· ואתיא כמאן דאמ׳ פסחן של נשים רשות· תני האשה עושה פסח הראשון לעצמה והשני טפילה לאחרים דברי רבי מאיר· רבי יוסה אומר האשה עושה פסח שיני לעצמה אפילו בשבת ואין צורך לומר הראשון· רבי שמעון בן אלעזר אומר האשה עושה פסח ראשון טפילה לאחרים ואינה עושה פסח שיני· מה טעמא דרבי מאיר איש שה לבית אבות· אם רצו לבית· מה טעמא דרבי יוסי איש שה לבית אבות כ״ש לבית· מ״ט דרבי לעזר בי רבי שמעון איש לא אשה· מה מקיימין רבנן איש פרט לקטן· אמר רבי יונה ואפי׳ כמ״ד פסחו׳ של נשים רשות שנייא היא שהדבר מסיים שלא יקבע הדבר חובה· יתום ששחטו עליו אפיטרופין יאכ׳ ממקו׳ שהוא רוצ׳· מתני׳ ביתום קטן אבל ביתום גדול נעשה כממנה עצמו על שני פסחים כאחת· דתני רבי חייה הנמנה על שני פסחים כאחת אוכל כאי זה מהן שנשחט ראשון· אמר רבי יוסה מתניתא אמרה כן שחט גדי וטלה יאכל מן הראשון עבד של שני שותפין לא יאכל משל שניהם· רבי יוסה אומר אין רשות לרבו לומר לו איפשר שתימנ׳ על הפסח אבל אומרי׳ לו אי אפשי שתמנה על זה אלא על זה· פעמ׳ שהו׳ נמנה על שלשה פסחו׳ כאחת· היך עביד׳ עבד של שני שותפין צרי׳ להמנו׳ על הפסח· שיחרר אחד מהן חלקו צריך להמנות על פסח אחר· שיחררו שניהן צריך להמנו׳ על פסח אחר· שמואל בר אבא בעי עבד מהו שיאכל משלשתן· אמר רבי יוסי אם אומר את עבדי לא יאכל משלשתן· מעתה לא ימנה על הפסח שמא ימלך רבו וישחררו ונמצא הקדש פסול מעורב בעבודה· רבי יעקב בר אחא אמר רבי זעורא בעי והרב מהו שיצא בהקדש העבד· ולאו מתניתא היא האומר לעבדו צא ושחוט עלי את הפסח· מתניתא מדעת רבו· מה צריכה ליה שלא מדעת רבו חציו עבד וחציו בן חורין לא יאכל משל רבו· ר׳ חייה בשם ר׳ יוחנ׳ מי שחציו עבד וחציו בן חורין קדש אשה אין חוששין לקדושיו ורכוותה גירש אין חוששין לגירושיו· שמואל אמר חוששין לגירושיו· אתיא דשמואל כר׳ יוד׳ דתנינ׳ תמן גנב מי שחציו עבד וחציו בן חורי׳ ר׳ יודה מחייב וחכמ׳ פוטרי׳·

הלכה ב׳ תני רבי חייה הנמנה על שני פסחין כאחת אוכל כאי זה מהן שנשחט ראשון· אמר רבי יוסה מתניתא אמרה כן שחט גדי וטלה יאכל מן הראשון· לעזר ורבי יוחנן תריהון אמרין דרבי נתן היא· דרבי נתן אמר יוצאין בזריקה בלא אכילה· רבי חזקיה בשם רבי בא בר ממל תיפתר ששכח רבו בין שחיטה לזריקה· אמ׳ ר׳ חזקיה מתיב חד מן רבנן ואמרין הוא והוה· והא תנינן שכח רבו מה אמר לו ישחוט גדי וטלה· אמ׳ ר׳ יוחנן הפריש פסחו עד שלא נתגייר ונתגייר· עד שלא נשתחרר ונשתחרר· עד שלא הבי׳ שתי שערו׳ והביא שתי שערות צריך להמנות על פסח אחר· אמר רבי יוחנן כל הפיקות דרבי נתן אינן חוץ מן הזורק דם חטאתו ודם אשמו ספק בלילה וזרק ספק ביום וזרק נעשת כספק כפרה וספק כפרה כיפר·

הלכה ג׳ אמר רבי יוחנן לית כאן הריני שוחט אלא הריני מפריש· הלכה תמניתה הריני שוחט בשביל לרתו׳

רבי לעזר בשם רבי הושעיה תני בית דין הוא שיהא זה מפריש את פסחו וזה מפריש את מעותיו ממנה אותו על שלו והמעות יוצאין לחולין מאיליהן · מה יוצא לחולין וחוזר וקדש או לכך הקדישו משעה ראשונה · מה נפק מבינייהון הפריש מאה מנה לפסחו והימנה אותו על חמשים · אין תימר יוצא לחולין וחוזר וקדש שאר המעו' חולין הן · אין תימר לכך הקדישו משעה ראשונה שאר המעות הקדש הן · רבי יעקב בר אחא אמר שמואל בר אבא בעי הגע עצמך שהימנה אותו על חנם · מה אית לך יוצא לחולין וחוזר וקדש · מיליהון דרבנן אמרי שאינו יוצא לחולין וחוזר וקדש · תמן תנינן נתן לה כספי' הרי אילו מותרי' · יינות שמנים וסלתות כל דבר שכיוצא בו קרב על גבי המזבח אסור · רבי שמעון בן לקיש אמר כממנה אותו על פסחו ועל חגיגתו · הדא אמרה שאינו יוצא לחולין וחוזר וקדש · אין תימר שהוא יוצא לחולין וחוזר וקדש יהא אסור משום אתנן · פתר לה כשלא נכנס לתוך ידו כלום · תדע לך דתנינן תמן מקריב עליו קיני זבים קיני זבות קיני יולדו' לא כשלא נכנס לתוך ידו כלום · אוף הכא כשלא נכנס לתו' ידו כלום · ר' יעקב בר אחא בשם ר' אימי איתפלגון ר' יוחנ' ור"ש בן לקי' חד אמ' מקדישין · וחד אמ' אין מקדישי' · רבנן דקיסרין מפרשין להון ר' יוחנן אמר מקדישין בתחילה בט"ו · ר"ש בן לקיש אמ' אין מקדישין כתחילה בי"ו טוב · אית תניי תני הולך לו אצל מוכרי טלאים · אית תניי תני הולך לו אצל מוכרי פסחים · מאן דאמר הולך אצל מוכרי טלאים כמאן דאמר מקדישין · מאן דאמר הולך לו אצל מוכרי פסחים כמאן דאמר אין מקדישין · הדא אמרה אינו יוצא לחולין וחוזר וקדש · אין תימר שהוא יוצא לחולין וחוזר וקדש יהא אסור משום מקדיש ותנינן אין מקדישין · רבי חנניא ורבי מנא חד אמר במקדיש למחר · וחורנה אמר במקדיש לבדק הבית · אמר ר' שמי ואפילו כמאן דאמר במקדיש בעזרה משום שבות שהתירו במקדיש מניין שהן נימנין תלמוד לומר במכסת נפשות · מניין שהן ממנין · נאמ' כאן שה ונאמר במצרים שה · מה שה שנ' במצרים חי לא שחוט · אף שה שנ' כאן חי לא שחוט · מה טעמא דרבי שמעון אילו מתו בין שחיטה לזריקה שמא אין הבעלים מתכפרין · מה בין מתו מה בין משכו הבעלים את ידיהם ממנו ·

הלכה ד' בני חבורה שהיו ידיו של אחד מהן יפות דשאין לומר לו טול חלקך ואכול לעצמך · לא סוף דבר פסח אלא אפילו עשו סינבול דשאין לומ' לו טול חלקך ואכול לעצמך · אם היו מכירין אותו לכך התנו עמו משעה ראשונה · רב חונא אמר הפריש פסחו ואמר על מנת שלא יימנה אחר עמי אין אחר נמנה עמו · הפרישו סתם כל מה שיבואו מנויין הם · רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא מתניתא אמרה כן ואם ימעט הבית מלמד שהן מתמעטין והולכין כלבד שיהא שם אחד מבני חבורה הראשונ' ואחד מבני חבורה השנייה דברי ר' יודה ר' יוסה אומ' בין מן הראשונה בין מן השנייה כלבד שלא יניחו את הפסח כמות שהוא · אין תימר כל מה שיבואו מנויין הן הן בני חבורה הראשונה הן בני חבורה השנייה · מה נפק מבינייהון הפריש פסחו ומשך ידו ונמנה אחר עמו על דעתי' דרב חונה כשר · על דעתי' דר' זעורא פסול · על דעתיה דרב חונה הקדש יחיד הוא והקדש יחיד עושה תמורה · על דעתיה דרבי זעורה הקדש שותפין הוא ואין הקדש שותפין עושה תמורה · נמנו עליו מאה בני אדם כאחת רב חונה אמ' אם יש כזית לכל אחד ואחד כשר ואם לאו פסול · אמ' רבי זעורא מקום שיש כזית לכל אחד ואחד מהם כשר ואם לאו פסול · ותני כן נמנו עליו חוזרו' ונמנו עליו עד מקום שיש כזית לכל אחד ואחד מהם כשר · ואם לאו פסול:

הלכה ה' תני ר' חייה נדה שוחטין עליה בשמיני · בועל נדה שוחטין עליו בשביעי · אמ' רבי יוסה הדא אמרה שבועל נדה שהוא כיום השביעי שלו ·

הלכה ו' רבי יוסה בי ר' בון אבא בר בר חנה בשם רבי יוחנן מתניתא בשהבטיחו' ישר' אבל אם הבטיחו' גוים אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר · בנתון חוץ לירושלם · אבל בנתון בתוך ירוש' אפי' לא הבטיחו כמי שהבטיחו · רבי יונה ור' יוסי תריהון אמרין בקדמיתא הוינן אמרין ישר' ערל מין עליו ולא הוינן אמרין כלום · תנא ר' סימון בר זבדי קומי ר' הולא נאמר כאן ואז יקרב לעשותו ונאמר להלן אז יאכל בו · מה אז שנ' להלן עד שיהא כשר בשעת אכילה אף אז שנ' כאן עד שיהא כשר בשעת שחיטה · פעמים שהוא נעשה כיוצא בהם · פעמים שהן נעשים כיוצא בו · פעמים שהוא נעשה כיוצא בהם בגל ארוך אני אומ' נזרק עליו הדם עד שלא הגיע לטומאה · פעמים שהן נעשין כיוצא בו בגל עגול · אירע בהן פסול בין שחיטה לזריקה הן נעשין כיוצא בו בגל עגול ·

הלכה ז' אמר רבי יוחנן טעמא דרבי יודה לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך מה מקיים רבי יוסי טעמ' דר' יודא · פתר לה כר' אלעזר בן מתיה דתני רבי אלעזר אומ' יכול יהא היחיד מבריע על הטומאה ת"ל לא תוכל לזבוח את הפסח באחד · אמר רבי יוחנן מודה ר' יודה שאם עבר וזרק את הדם שהורצה · עבר ושחט מתירין לו לזרוק · תני אין עושין חבורה נשים ועבדים וקטנים מפני שהן מרבין בתיפלה · תני בר קפרא שלא יביאו את הקדשים לידי בזיון · רבי יעקב בר אחא בשם רבי איסי אין עושין חבורה של גרים מתוך שהן מקולקלין אין מדקדקין בו והם מביאין אותו לידי פסול ·

הלכה ח' אמר ר' יוסי בי ר' בון מתניתא בשנעשה אונן משעה ראשונה בין שחיטה לזריקה · אבל אם נעשה אונן לאחר כפרה כבר הורצה ותני כן אי זו הוא אונ' משעת מיתה ועד שעת קבורה דברי ר' · וחכמים אומרים כל היום כולו · אשכחת חמר קלת וחמרת · על דר' קלת וחמרת · על דרבנן קלת על דר' מת ונקבר בשעתו על דעתי' דר' אינו אסור אלא אותה שעה כלבד · על דעתי' דרבנן אסור כל היום כולו · קלת על דרבנן מת ונקבר לאחר שלשה ימים על דעתיה דרבנן אסור כל אותו היום · על דעתי' דרבי אסור עד שלשה ימים · אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן ורב חונה תריהון אמרין מודה ר' לחכמים שאינו אסור אלא אותו היום כלבד · ותני כן רבי אומ' תדע לך שאין אנינות הלילה תורה שהרי אמרו אונן טובל ואוכל פסחו לערב · והרי אנינות יום עשו אותה תורה · ר' יוסי בי ר' בון בשם רב חסדא תיפתר כשנקבר עם דימדומי החמה ולית שמע מינה כלום · ר' אבהו בשם רבי לעזר אין אנינה אלא למת כלבד דכתיב ואנו ואבלו פתחיה · התיב רבי חייה בר ארא והכתי' ואנו הדייגי' ואבלו כל משליכי ביאור חכה · אמ' ר' חיננא כיני מתניתא אין אנינה טמאה אלא למת כלבד · תני יום שמועה כיום קבורה לקרע ולאיבול ולספירת שבעה ולספירת שלשים · ולאכול בקדשים הרי הן כליקוט' עצמות וליקוט' עצמות טובל ואוכל בקדשים · ר' יוסי בי ר' בון בשם רב חסדא תיפתר שנקבר משחשיכה וזה חזה טובלין ואוכלין את פסחיהן לערב · וקבורה אוכלת בקדשים אמר ר' יוסי בי ר' בון תרתיהון בשמיעה · שמע שמת לו מת מאתמול טובל ואוכל בקדשי' · שמע שנתלקטו לו עצמו' מאתמול טובל ואוכל בקדשי' · תני המעביר ארון ממקו' למקו' אין בו משום ליקוט' עצמו' · אמ' ר' אחא הדא דאת אמ' בארון של אבן אבל בארון של עץ יש בו משום ליקוט' עצמות · אמ' ר' יוסה ואפי' בארון של עץ אין בו משו' ליקוט' עצמו' איזהו ליקוט' עצמו' המעבירן באפיקרסין ממקו' למקום · ר' חגיי בשם ר' זעורה ליקוט עצמות כשמען · ותני כן ליקוט עצמו' מלקט עצם עצם משיתאכל הבשר · תני אין שמועה לליקוט עצמות · אמ' רבי חגי והוא ששמע למחר אבל אם שמע בו ביום יש שמועה לליקוט עצמות · ויש שיעור לליקוט עצמות · תנא ניקומכי קומי רבי זעורה אין שיעור לליקוט עצמות מודא ר' מנא והדי לר' הלל דכיפרא לקרוע ולהתאבל כר' אחא · ושלא להטמות כר' יוסי · תני ליקוט' עצמות אין אומ' עליהן קינים ונהי ואין אומרין עליהן לא ברכת אבלים ולא תנחומי אבלים · אילו הן ברכת אבילים מה שהן אומרי' בבית הכנסת · אילו הן תנחומי אבלי' מה שהן אומ' בשורה · תני אבל אומ' עליהן דברי' · מהו דברים רבנן דקיסרין אמרין קילוסין · מה טעמון דבית שמאי אתם ושביכם · מה אתם לא נטמאתם עד שנכנסתם לברית · אף שביכם לא נטמאו עד שנכנסו לברית · מה טע' דבית הלל אתם ושביכ' · מה אתם טעונין הזייה בשלישי ובשביעי' אף שביכם טעונין הזייה בשלישי ובשביעי · ואינו מחוור דאמ' רב חיה בר יוסף גידול בר בנימן בשם רב מודיי בית הלל שאם עבר וזרק את הדם שהורצה · נזיר שניטמא בספק רשות היחיד ואינו כפסח · ר' הושעיה רבה אמ' הנזיר מגלח · רבי יוחנן אמ' אין הנזיר מגלח דתנינן תמן כל טומאה מן המת שהנזיר מגלח עליה חייבין עליה ועל ביאת המקדש · וכל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה אין חייבין עליה ועל ביאת המקדש הוי דינו ספק · רבי יוחנן אמר ראשה דפירקא · הושעיה רבה אמר הכן הדבא יחיד שנטמא ובספק רשות היחיד בפסח רבי הושעיה רבה אמ' ידחה לפסח שיני · רבי יוחנן אמ' משלחין אותו לדרך רחוקה · ואתיא כיי דמר ר' יוחנן ניטמא בטומאת בית פרס · משלחין אותו לדרך רחוקה · ציבור שניטמא בספק רשות היחיד בפסח רבי יוחנן אמר יעשו בספיקן · ר' הושעיה רבה אמר יעשו בטומאה · אף ר' הושעיה מודה שיעשו בספיקן לא אמ' ר' הושעיה אלא לחומרין · רבי יוחנן בשם ר' בנייה ישר' ערל מין עליו שכן מצאנו שקיבלו אבותינו במדבר הזייה ערלים · אמר רב חסדא אתיא כמאן דאמר באחד עשר מלו · ברם כמאן דאמ' בעשירי מלו לא קבלו הזייה ערלים · אמר ר' אבון מכל מקום לא מנו להזייה ערלים · ר' לעזר בשם ר' חנינה מעשה בכהן ערל שהזה והכשירו הזיותיו · ותני כן רבי אליעזר בן יעקב אומר איסרטיוטות היו שומרי צירין בירושלם וטבלו ואכלו פסחיהן לערב:

הדרן עלך . האשה

מי שהיה טמא או בדרך רחוקה ולא עשה את הראשון יעשה את השיני שגג או נאנס ולא עשה את הראשון יעשה את השיני · אם כן למה נאמר טמא או בדרך רחוקה שאלו פטורין מן הכרת ואלו חייבין בהכרת · ב' אי זו היא דרך רחוקה מן המודיעית ולחוץ וכמידתה לכל רוח דברי רבי עקיבה · רבי אליעזר אומר מאיסקופת עזרה ולחוץ · אמר רבי יוסי לפיכך נקוד על ה"א לומר לא מפני שהיא רחוקה ודאי אלא מאסקופת העזרה ולחוץ · ג' מה בין פסח הראשון לשיני · הראשון אסור בבל יראה ובבל ימצא · והשיני חמץ ומצה עמו בבית · הראשון טעון הלל באכילתו · והשיני אינו טעון הלל באכילתו · וזה וזה טעונין הלל בעשייתן · ונאכלין צלי על מצה ומרורים ודוחין את השבת · הפסח שבא בטומאה לא יאכלו ממנו זבין וזבות נדות ויולדות ואם אכלו פטורין מכרת ורבי אליעזר פוטר אף על ביאת מקדש · ד' מה בין פסח מצרים לפסח דורות פסח מצ' מקחו מבעשור וטעון הזייה ואגודת

אוכ על משקוף ועל שתי המזוזות ונאכל בחפזון לילה אחד · ופסח דורות
נוהג כל שבעה. ה׳ אמר רבי יהושע שמעתי שתמורת הפסח קריבה
ותמורת הפסח אינה קריבה ואין לי לפרש · אמר רבי עקיבה אני אפרש הפסח
שנמצא קודם לשחיטת הפסח ירעה עד שיסתאב · וימכר ויביא בדמיו שלמים ·
וכן תמורתו לאחר שחיטת הפסח קרב שלמים · וכן תמורתו · ו׳ המפריש
נקיבה לפסחו או זכר בן שתי שנים ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה ·
המפריש פסחו ומת לא יביאנו בנו אחריו לשם פסח אלא לשם שלמים · ז׳
הפסח שנתערב בזבחים כולן ירעו עד שיסתאבו ויִמכרו ויביא בדמי היפה שבהן
ממין זה ובדמי היפה שבהן ממין זה ויפסיד המותר מביתו · נתערב בבכורות רבי
שמעון אומ׳ אם חבורת כהנים יאכלו · ח׳ חבורה שאבד פסחה אמרו לאחד צא
ובקש ושחוט עלינו והלך ומצא ושחט והם לקחו ושחטו · אם שלו נשחט ראשון
אוכל משלו והן אוכלין עמו; אם שלהן נשחט ראשון הוא אוכל משלו והן אוכלין
משלהן · אין ידוע אי זה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהן כאחת הן אוכלין
משלהן והוא אינו אוכל עמהן ושלו יצא לבית השריפה ופטור מלעשו׳ פסח שיני ·
ט׳ אמר להן אם איחרתי שחטו עלי והלך ומצא ושחט והם לקחו ושחטו
אם שלהן נשחט ראשון הן אוכלין משלהן והוא אוכל עמהן ואם שלו נשחט
ראשון הוא אוכל משלו והן אוכלין משלהן · אין ידוע איזה מהן נשחט ראשון
או ששחטו שניהן כאחת הוא אוכל משלו והן אינם אוכלין עמו ושלהן יצא לבית
השריפ׳ ופטורין מלעשות פסח שני · אמר להן אם איחרתי צאו ושחטו עלי והלך
ומצא ושחט והן לקחו ושחטו אם שלהן נשחט ראשון הן אוכלין משלהן והו׳ אוכל
עמהן · ואם שלו נשחט ראשון הוא אוכל משלו והן אוכלין משלהן · ואם אינו
ידוע איזה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהן כאחת הן אוכלין משלהן והוא
אינו אוכל עמהן ושלו יצא לבית השריפה ופטור מלעשות פסח שיני · י׳
אמר להן ואמרו לו אוכלין כולם מן הראשון · לא אמר להם ולא אמרו לו אינן
אחראין זה בזה · יא׳ שתי חבורות שנתערבו פסחיהן אילו מושכין להן
אחד ואילו מושכין להן אחד · אחד מאילו בא לו אצל אילו ואחד מאילו בא לו
אצל אילו · וכן הן אומ׳ אם שלנו הוא הפסח הזה ידיך משוכות משלך ונמניתה
על שלנו · ואם שלך הוא הפסח הזה ידינו משוכות משלנו ונמנינו על שלך ·
יב׳ וכן חמש חבורות של חמשה חמשה ושל עשרה עשרה מושכין להן אחד
מכל חבורה וחבורה וכך הוו אומרין · יג׳ שנים שנתערבו פסחיהן זה מושך
לו אחד וזה מושך לו אחד · זה ממנה עמו אחד מן השוק וזה ממנה עמו אחד מן
השוק זה בא אצל זה וזה בא אצל זה וכך הוא אומ׳ אם שלי הוא הפסח הזה ידיך
משוכות משלך ונמניתה על שלי · ואם שלך הוא הפסח הזה ידי משוכה משלי
ונמניתי על שלך ׃

סליק פירקא

מי שהיה טמא כו׳ · טמא לנפש · אין לי אלא טמא לנפש אנוסים או
שוגגין מניין ת״ל איש איש ריבה עד כדון כר׳ עקיב׳ · כר׳ ישמעאל ·
דתני ר׳ ישמעאל לא טמא נפש כדרי דרך רחוקה ולא דרך רחוקה
כדרי טמא נפש · הגזר השוה שכהן שלא עשה את הראשון יעשה את השיני ·
אף אני ארבה אנוסין או שוגגין שלא עשו את הראשון יעשו את השני · מזיד מניין
אמר רבי זעורה והאיש לרבות את המזיד · אכן תמינן שגג או נאנס ·
תני רבי חייה שגג או נאנס או הזיד · אמר רבי יוסה מתניתא אמרה כן שאילו
פטורין מן ההכרת ואילו חייבין בהכרת · מה אית לך חייב בהכרת לא מזיד ·
טמא לנפש אין לי אלא טמא לנפש טמא זיבה וטמא צרעת מניין תלמו׳ לומ׳ טמא
מת ריבה · מה תלמוד לומר טמא נפש · אלא איש טמא נפש נדחין לפסח
שני · ואין ציבור טמא נפש נדחה לפסח שיני · טמא זיבה וטמא צרעת נדחין
לפסח שני · טומאת ע״ז עשו אותה כטמא זיבה וטמא צרעת · ניתן לישראל
לבנות בית הבחירה · יחיד עושה פסח שני ואין ציבור עושין פסח שיני · רבי
יודה אומר ציבור עושה פסח שיני שכן מצינו בחזקיה שעשה פסח שיני הדא הוא
דכתיב כי מרבית העם רבת מאפרים ומנשה וגו׳ · אית תניי תני מעברין את השנה
מפני הטומאה · אית תניי תני אין מעברין את השנה מפני הטומאה · מ״ד אין
מעברין את השנה מפני הטומאה מה מקי׳ כי אכלו את הפסח בלא ככתוב שעיברו
את ניסן ואינו מעובר אלא אדר · ואתייא כיי דמר רבי סימון ברבי זבדי גלגלתו
של ארנן היבוסי מצאו תחת המזבח · כתי׳ ויחלו בא׳ לחדש הראשון לקדש וביו׳
שמונה לחדש · ה״א ביום אחד היו יכולין לבער כל ע״ז שהיה שם · אמר רבי
אידי מפני צלמי כשדים שהיו חקוקים בששר · כתיב כל לבבו הכין לדרוש
האלהים יי׳ אלהי אבתיו · רבי סימון בר זבדי ורבי שמואל בר נחמני חד אמר
אפילו עשה כמה בטהרת הקודש לא יצא ידי טהרת הקדש · וחורנה אמר אפילו
כל מעשים טובים שעשה לא יצא ידי טהרת הקודש · ששה דברים עשה חזקיה
מלך יהודה על שלשה הודו לו ועל שלשה לא הודו לו · ואילו שלשה שהודו
לו · כיתת נחש הנחשת והודו לו · גירר עצמות אביו על מטה של חבלים והודו
לו · גנז טבלה של רפואו׳ והודו לו · ואילו שלא הודו לו קיצץ דלתות ההיכ׳ ולא
הודו לו · סתם את מימי גיחון ולא הודו לו · עיבר ניסן בניסן ולא הודו
לו · היה הציבור חציים זכים וחציין טמאין רב אדא בר אהבה אמר זכין נעשין
אצל טמאין כטמאין אצל טהורין אינן עושין וזכין נדחין לפסח שני · רב חונה
אמר אין תשלומין לפסח הבא בטומאה · היה הציבור רובן טהורין ומיעוטן טמאין
וטהרו מן המתים בין שחיטה לזריקה אחר מי את מהלך אחר שחיטה או אחר
זריקה · אין תימר אחר שחיטה אינן עושין בטומאה · אין תימר אחר זריקה
עושים בטומאה · היה הציבור רובן טמאין ומיעוטן טהורין וטהרו מן הטמאים בין
שחיטה לזריקה אחר מי את מהלך · אחר שחיטה או אחר זריקה · אין תימר
אחר שחיטה עושין בטומאה אין תימר אחר זריקה אינן עושין בטומאה ·
הלכה ב׳ רבי סימון אמר אתפלגון רבי חייה רבה ובר קפרא
חד אמר כדי שיבוא ויאכל · וחורנה אמר כדי שיבוא ויזרוק · ואפילו כמאן
דאמ׳ כדי שיבוא ויאכל והוא שיהא בתוך אלפים לתחום עד שלא חשיכה · אמר
רבי זעורה ותניי תמן היה נתון מן המודיעית ולפנים ורגליו רעות יכול יהא חייב
תלמוד לומר ודרך לא היה · והיה נתון מן המודיעית ולחוץ והסוס בידו
יכול יהא חייב תלמוד לומר ובדרך לא היה · יצא זה שהיה בדרך · היה נתון מן
המודיעית ולפנים קודם לשש שעות יצא לו קודם לשש שעות יכול יהא חייב
תלמוד לומר וחדל לעשות · וחדל בשעת עשייה חייב · שלא בשעת
עשייה פטור · רבי אבהו בשם רבי יוחנן שניהן מקרא אחד הן דורשין שם שם
חד אמר חוץ לעשייתו · וחורנה אמר חוץ למחיצתו · חברייא בשם רבי יוחנן
והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא היה יצא זה שהיה בדרך · רבי זעורה בשם
רבי יוחנן כשהוא טהור והוא מכיר רחוקה · כשהוא אנוס אינו מזכיר רחוקה ·
ורבנן אמרי בשע׳ שהכת׳ רבה על הנקוד׳ את דורש את הכתב ומסלק את הנקוד׳ ·
ובשעה שהנקודה רבה על הכתב את דורש את הנקודה ומסלק את הכתב · אמר
רבי אע״פ שאין שם אלא נקודה אחת מלמעלן את דורש את הנקודה ומסלק את
הכתב · ה״א שברחוקה נקוד איש רחוק ואין דרך רחוקה · הלכה ג׳
כתיב לא ישארו ממנו עד בקר · אם לאכל זה מצות עשה שבו · ועצם לא
תשברו בו זה מצות לא תעשה שבו · וכשהוא אומר ככל חוקת הפסח יעשו אותו
יכול שאני מרבה לביעור חמץ ולאכילת מצה כל שבעה · תלמוד לומר על
מצות ומרורים יאכלוהו אין לך דבר חוץ מגופו מעכבו אלא מצות ומרורי׳ בלבד
וכרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר כלל ופרט הכל בכלל · יכול יהו כל הדברים
מעכבין אותו תלמוד לומר על מצות ומרורים יאכלוהו · אין לך דבר ח״ץ מגופו
מעכבו אלא מצות ומרורים בלבד · אית תניי תני על השיני הוא ענוש כרת ·
על הראשון אינו ענוש כרת · אית תניי תני על הראשון הוא ענוש כרת · על
השיני אינו ענוש כרת · ואית תניי תני בין על הראשון בין על השיני ענוש כרת ·
מאן דאמר על הראשון הוא ענוש כרת חטאו ישא בראשון · מאן דאמר על
השני הוא ענוש כרת חטאו ישא בשני · מאן דאמר בין על הראשון בין על
השיני ענוש כרת חטאו ישא בין על הראשון בין על השני · מאן דאמר על
השיני אינו ענוש כרת אלא אם כן לא עשה את הראשון כי את קרבן יי׳ לא הקריב
במועדו בראשון חטאו ישא בשיני · אמר רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק
כתיב השיר יהיה לכם כליל התקד׳ חג · בא ליל פסח ללמד על מפלתו של סנחריב
תמצא למד ממנו · מה זה טעון הלל אף זה טעון הלל · אי מה זה טעון חגיגה
אף זה טעון חגיגה · אמר רבי זעורה כליל התקדש חג · את שהוא טעון הלל
טעון חגיגה · את שאינו טעון הלל אינו טעון חגיגה · הדוחה את הטומאה ·
אמרת כל עצמו אינו בא אלא מפני הטומאה · ואת אמר דוחה את הטומאה ·
הלכה ד׳ תני רבי מאיר מחייב ורבי שמעון פוטר · מה טעמא
דרבי שמעון והבשר כל טהור יאכל בש׳ · והנפש אש׳ תאכל בשר מזבח השלמ׳ ·
את שהוא מותר לטהורין חייבין עליו משום טומאה · יצא פסח שבא בטומאה
ואכלו ממנו זבים וזבות נדות ויולדות · את שאינו מותר לטהורין אין חייבין עליו
משום טומאה · אבל עולה אבל אימורין מאחר שאין מותר לטהורין אין חייבין
עליו · נכנס בלילה נכנס קודם לשש שעות אמר רבי יוסי אין יסבור רבי אלעזר
כרבי שמעון מה טעמ׳ בכל קודש לא תגע ואל המקדש לא תבוא את שהוא חייב
על אכילת קודש חייב על ביאת המקדש · ואת שאינו חייב על אכילת קודש
אינו חייב על ביאת המקדש · אין יסבור רבי שמעון כרבי לעזר מה טעמא בכל
קודש לא תגע ואל המקדש לא תבוא · את שהוא חייב על ביאת המקדש חייב
על אכילת קודש · ואת שאינו חייב על ביאת המקדש אינו חייב על אכילת קודש ·
אית תניי תני דוקים ותבלולים פוסלין בו · אית תניי תני אין דוקים ותבלולים
פוסלין בו · מאן דאמר דוקים ותבלולין פוסלין בו מילתא דכתיב שה תמים · מאן
דאמר אין דוקים ותבלולים פוסלין בו מה מקיים שה תמים אפילו בקרבנות בני נח
אינו לא כן אמ׳ ר׳ יסא בשם רבי לעזר לחברייא מכל החי מכל בשר שיהו שלימין
באיבריהן · תמן יש מקום למזבח · ברם הכא אין מקום למזבח · רבי יונה בשם
רבי ירמיה מכיון שכתיב בה כפרה בקדשים כמי שיש מקום למזבח · ותני כן שלש
מזבחות היו לאבותינו במצרים · משקוף ושתי מזוזות · אית תניי תני ארבעה
סף ומשקוף ושתי מזוזות · אית תניי תני סף כלי · אית תניי תני סף אסקופת ·

מאן דאמר סף כלי ואת הסיפים ואת המזמרות ואת המזרקות · מאן דאמר סף אסקופה בתתם ספם את סיפי מאן דאמר כלי מיזא דכתיב מן הדם אשר בסף · מאן דאמר סף אסקופה מה מקיים סף כלי · מביא סף כלי ונותן על האסקופ' ושוחט ומזה · תני בן בגבג אומר שה תמים אין גיזה תמימה · והתני מן הצאן להוציא את החולקים שבהן · אמר רבי אבון להוציא מה שחולקה לך התורה רובע ונרבע ומוקצה ונעבד · אמר רבי יוסה אף רבי יוסה הגלילי דכוותהון דתני רבי יוסי הגלילי אומ' אומ' אני שלא זה פסח מצרים אלא יום א' בלבד שנאמר ולא יאכל חמץ היום ·

הלכה ה'

רבי יודן בעי אף כתמורת אשם כן · תמורת אשם קריבה · ותמורת אשם אינה קריבה · אמר רבי יוסה פסח שהקריבה בשחרית אינה פסח · עולה שהקריבה בשחרית עולה היא · המיר בו בשלשה עשר · רבי זעורה אמר תמורתו קריבה של'מים · רבי שמואל בר רב יצחק אמר אין תמורתו קריבה שלמים · וחילפיה דרב שמואל בר רב יצחק מן הדא לאחר הפסח יביא שלמים · וכן תמורתו · אין תימר המיר בו בשלשה עשר ותמורתו קריבה שלמים ויתיביניה לא מוטב ללמד המורת פסח מפסח ולא ללמד תמורת שלמים מפסח · רבי הילא בשם שמואל מתו בעלים בשלשה עשר גופו קרב שלמים · ולמה לא אמר בארבעה עשר כל שנראה ליקרב בפסח אין גופו קרב שלמים · תמן תנינן ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ושעיברה שנתה ושאבדה ונמצאת בעלת מום · ולד חטאת דאתפלגון צבור שהפריש נקבה · וכן נשיא שהפריש שעירה · רבי ירמיה אמר לא קדשה וולדה קרב · רבי יוסה אומר קדשה וולדה מת · חילפיה דרבי יוסי מן הדא אין את יכול לומר ולד חטאת בציבור שאין הציבור מביאין נקבה · לא אמר אלא אין את יכול הא אם הקדישה קדשה · אמר רבי יוסי בי רבי בון יאות אמר רבי ירמיה · ולא רבי שמעון היא דרבי שמעון אמר נקבה לעולה לא קדשה אלא הקדש דמים · ותמורת חטאת דאיתפלגון המיר בו בשלשה עשר · רבי זעורה אמר תמורתו קריבה שלמים · רבי שמואל בר רב יצחק אמר אין תמורתו קריבה שלמים · וחטאת שמתו בעליה ימותו כיי דמר רבי הילא בשם שמואל מתו בעליו בשלשה עשר גופו קרב שלמים · ולמה אמר בארבעה עשר כל עמא מודיי כל שנראה לקרב בפסח אין גופו קרב שלמים · ושעיברה שנתה · כיי דאמר רב חסדא בשעיברה שנתו בין ראשון לשני · רבי הילא בשם רבי יוחנן בשעיבר זמן כפרתו · ושאבדה ונמצאת · ברי מותר · ר' יסא בשם ר' יוחנן אין לך פסח גופו קרב שלמים אלא שאבד ונמצא מאחר שכיפרו הבעלים · ובעלת מום · רבי זעורא בעא קומי רבי יסא לא מסתברא מן בעל מום דתנינן הבא כאביד הוא · אמר ליה אוף אנא סבר כן · הפריש פסחו ואבד והפריש אחר תחתיו ולא הספיק להקריב את השני עד שנמצא הראשון והרי שניהן עומדין · אית תניי תני מצוה להקריב את הראשון · אית תניי תני מצוה להקריב את השני · ותני שמואל כן בורר את היפה שבהן והשני ירע' עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו שלמים בששה עשר · רבי לעזר אמר הוא עצמו קרב שלמים בששה עשר · אתיא דרבי כרבי לעזר · ושמואל תניתה כשיטתיה דתני רבי אומר אין חטאת אלא שנמצאת מאחר שכיפרו בה הבעלים · אין המעות הולכ' לים המלח אלא שנמצאו מאחר שכיפרו הבעלים ·

הלכה ו'

מתניתא לאחר כפרה וכרבי שמעון דתני קודם לפסח תרעה רועה עד שתסתאב ותימכר ויביא בדמיה פסח · לאחר הפסח תבוא שלמים · רבי שמעון אומר קודם לפסח תימכר שלא במום · לאחר הפסח תבוא שלמים · לא כן סברנן מימר כל שנראה לקרב בפסח אין גופו קרב שלמים · פתר לה בשהפריש מעות ·

הלכה ז'

תני אין לוקחין שביעית בכסף מעשר · רבי יוסה אמר כמחלוקת · אמר רבי יונה דברי הכל היא אוכלי תרומה זריזין הן · והתיב רבי חנניא קומי רבי מנא והתנינן נתערב בבכורות · רבי שמעון אומר אם חבורת כהנים יאכלו · ותני עליה יאכלו כמזמר שבהן · אמר ליה אוכלי פסחים בשעתן זריזין הן מאוכלי תרומה תדע לך דתנינן אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו · ותנינן משלשלין את הפסח לתנור עם חשיכה ·

הלכה ח'

אמר רבי יוחנן דרבי נתן היא דרבי נתן אמ' יוצאין בזריקה בלא אכילה · תני בר קפרא יפה שתיקה לחכמים קל וחומר לטפשים · וכן שלמה אומר גם אויל מחריש חכם יחשב · ואין צריך לומר חכם מחריש ·

הלכה ט'

אמר רבי יוחנן דרבי יודה היא דתנינן תמן אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי ר' יהודה ורבי יוסי מתיר · והא של ארבעה עשר לא' לא כן אמ' רבי יוחנן דרבי יודה היא · אמר ר' יוסה כל גרמא אמרה דהיא דרבי יודה דתנינן תמן אין שוחטין פסח ליחיד דברי רבי יודה ורבי יוסי מתיר ׃

הדרן עלך מי שהיה טמא

ערב פסח' סמוך למנח' לא יאכל אדם עד שתחשך ואפילו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב · ולא יפחתו לו מארבע כוסות של יין ואפילו מן התמחוי · ב'

מזגו לו כוס ראשון בית שמאי אומרי' מברך על היום ואחר כך מברך על היין · ובית הלל אומרים מברך על היין ואחר כך מברך על היום · ג' הביאו לפניו ירקות וחזרת מטבל בחזרת עד שהוא מגיע לפרפרת הפת · הביאו לפניו מצה וחזרת וחרוסת אף על פי שאין חרוסת מצוה · רבי לעזר בי רבי צדוק אומר מצוה · ובמקדש מביאין לפניו גופו של פסח · ד' מזגו לו כוס שני וכאן הבן שואל אם אין דעת בבן לשאול אביו מלמדו מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות אנו מטבלין פעם אחת והלילה הזה שתי פעמים · שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה והלילה הזה כולו מצה · שבכל הלילות אנו אוכלין בשר צלי שלוק ומבושל והלילה הזה כולו צלי · ולפי דעתו של בן אביו מלמדו · מתחיל בגנות ומסיים בשבח · ודורש מארמי אובד אבי עד שהוא גומר כל הפרשה · ה' רבן גמליאל היה אומר כל שלא אמר שלשה דברים אילו בפסח לא יצא ידי חובתו פסח מצה ומרורי' · פסח על שם שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים · מצה על שם שנגאלו אבותינו במצרים · מרור על שום שמררו המצריים את חיי אבותינו במצרים · בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים שנאמר והגדת לבנך ביום ההוא לאמ' בעבו' זה עשה יי' לי בצאתי ממצרים · לפיכך אנו חייבין להודות להלל לשבח לפאר לרומם לנצח לגדל למי שעשה לנו את כל הניסים האילו והוציאנו מעבדות לחירות ונאמר לפניו הללויה · ו' עד איכן הוא אומר בית שמאי אומרים עד אם הבנים שמחה · ובית הלל אומרים עד חלמיש למעיינו מים · וחותם בגאולה · ז' ר' טרפון אומר אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים והגיענו הלילה הזה ואינו חותם · רבי עקיבה אומר כן ה' אלהינו יגיענו לרגלים הבאים לקראתינו לשלום שמחים בבנין עירך ששים בעבודתך ובחידוש בית מקדשך ושם נאכל מן הפסחים ומן הזבחים אשר הגיע דמם על קיר מזבחך לרצון ונודה לך על גאולתינו · ברוך אתה יי' גאל ישראל ׃ ח' מזגו לו כוס שלישי מברך על מזונו · רביעי גומר עליו את ההלל ואומר עליו ברכת השיר · בין הכוסות הללו אם רצה לשתות ישתה בין שלישי לרביעי לא ישת' · אין מפטירי' אחר הפסח אפיקומן · ישנו מקצתן יאכלו · כולם לא יאכלו · רבי יוסי אומר אם נתנמנמו יאכלו · נרדמו לא יאכלו · ט'' הפסח אחר חצות מטמא את הידים · הפיגול והנותר מטמאין את הידים · בירך ברכת הפסח פטר את של זבח · את של זבח לא פטר את של פסח · דברי רבי ישמעאל · רבי עקיבה אומר לא זו פוטרת זו ולא זו פוטרת זו ׃

סליק פירקא

ערב פסח' סמוך למנחה כו' · מתניתא דר' יהודה דתני ערב שבת מן המנחה ולמעלן לא יטעום אדם כלום עד שתחשך כדי שיכנס לשבת כתאוה דברי רבי יהודה · רבי יוסה אומר אוכל והולך עד שעה שהוא משלים · מפסיקן לשבת דברי רבי יהודה · רבי יוסה אומר אין מפסיקן · מעשה ברבן שמעון בן גמליאל ור' יוסי בן חלפתא שהיו מסובין בערב שבת בעכו וקדשה עליהן השבת · אמר לו רבן שמעון בן גמליאל לרבי יוסה בן חלפתא רצונך שנפסוק לשבת · אמר לו כל יום היית מחבב דברי לפני רבי יהודה ועכשיו את מחבב דברי ר' יהודה בפני הגם לכבוש את המלכה עמי בבית · אמר לו אם כן לא נפסוק שלא תיקבע הלכה בישראל כרבי יהודה · לא זזו משם עד שקבעו הל' כר' יוסי · רב יהוד' בשם שמואל זו דברי רבי יהוד' ור' יוסה · אבל דברי חכמ' פורס מפה ומקדש · מהו לוכל מיני כיסני · מהו לוכל מיני תרוגימא · רבי יודן נשיא סלק רנהא שאל לרבי מנא בניקוראתא צה מהו מישתי · אמ' ליה תני רבי חייה אסור לאדם לטעום כלום עד שתחשך · אמר רבי לוי האוכל מצה בערב הפסח כבא על ארוסתו בבית חמיו והבא על ארוסתו בבית חמיו לוקה · תני ר' יהודה בן בתירה אומ' בין חמץ בין מצה אסור · ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי רבי לא הוה אוכל לא חמץ ולא מצה · לא מצה מן הדא דרבי לוי · ולא חמץ מן הדא דר' יהודה בן בתירה · ור' תלמידיה דרבי יהודה בן בתירה הוה לא תלמידיה דרבי יעקב בן קודשיי הוה · אלא בגין דהוה בכור · אמר רבי מנא רבי יונה אבא הוה בכור והוה אכיל · אמ' רבי תנחומא לא מן הדא אלא מן הדא · רבי איסתניס הוה כד הוה אכיל ביממא לא הוה אכיל ברמשא · ולמה לא הוה אכיל הבא בימ' כדי שיכנס לשבת בתאוה · אמר רבי לוי ולפי שדרך עבדים להיות אוכלין מעומד · וכאן להיות אוכלין מסובין להודיע שיצאו מעבדות לחירות · ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי אותו כזית שאדם יוצא בו בפסח צריך לאוכלו מיסב · רבי יוסי בעא קומי רבי סימון אפי' עבד לפני רבו אפילו אשה לפני בעלה · אמר ליה ברבי עד כאן שמעתי · אמר רבי חייה בר ארא לפי שאין דרכו לאדם לוכל מן הקופה וכאן אפילו מן התמחוי · תני צריך הוא אדם לשמח את אשתו ואת בניו ברגל · במה משמחן ביין · רבי יהודה אומר נשים בראוי להן וקטנים בראוי להם · נשים בראוי להן כגון מסאנים רצוצלין · וקטנים בראוי להן כגון אגוזין ולוזין · אמרין והוה רבי טרפון עביד כן · מניין לארבעה כוסות · רבי יוחנן בשם

רבי בנייה כנגד ארבע גאולות לכן אמור לבני ישראל אני יי׳ והוצאתי אתכם וגו׳ · ולקחתי אתכם לי לעם וגו׳ · והוצאתי · והצלתי · וגאלתי · ולקחתי · רבי יהושע בן לוי אמר כנגד ארבע כוסות של פרעה · וכוס פרעה בידי ואשחט אותם אל כוס פרעה ואתן את הכוס על יד פרעה · ונתת כוס פרעה בידו וגו׳ · רבי לוי אמ׳ כנגד ארבע מלכיות · ורבנן אמרי כנגד ארבעה כוסות של פורענות שהקב״ה עתיד להשקות את אומות העולם · כי כה אמר יי׳ אלהי ישראל אלי קח את כוס היין החימה הזאת וגו׳ · כוס זהב בבל ביד יי׳ · כי כוס ביד יי׳ · ימטר על רשעים פחים אש וגפרית ורוח זלעפות מנת כוסם · מהו מנת כוסם · רבי אבון אמר דיפלי פוטירין כדיפלי פוטירין אחר המרחץ · וכנגדן עתיד הקב״ה להשקות את ישר׳ ארבע כוסות של נחמות יי׳ מנת חלקי וכוסי · דשנת בשמן ראשי כוסי רויה · והדין כוס ישועות אשא תרין · תמן תנינן המוציא יין כדי מזיגת הכוס · רבי זעירה שאל לר׳ יושיה · כמה הוא שיעורן של כוסו׳ · אמר ליה נלמוד סתום מן המפורש · דתני רבי חייה ארבעה כוסות שאמרו ישנן רביעית יין באיטלקי · תמן תנינן מפנין אפילו ארבע וחמש קופות · רבי זעירה שאל לר׳ יושיה כמה הוא שיעורה של קופה · אמר ליה נלמוד סתום מן המפורש · דתנינן תמן בשלש קופות של שלש שלש סאין תורמין את הלישכה · רבי יוסי בי ר׳ בון בשם רבי יוחנן ודבי ינאי הוא דתני מים כדי גמייה · רבי יודה אומר כדי מזיגת הגוז · מת כבמה משמעינה מן הוא מים כדי גמייה · רבי יודה אומר כדי מזיגת הכוס · יין כדי גמייה · רבי יודה אומר כדי מזיגת הכוס · כמה הוא שיעורן של כוסות · רבי מנא אמר טרטון ורביע · מהו לשתותן בכרך אחד · מן מה דאמר רבי יוחנן הלל אם שמען בבית הכנסת יצא · הדא אמרה אפילו שתיין בכרך אחד יצא · מהו לשתותן מפוסקין כלום אמרו שישתה לא שישתכר · אם שותה הוא מפוסקין אינו משתכר · מהו לצאת ביין של שביעית · תני רבי הושעיה יוצאין ביין של שביעית · מהו לצאת בקונדיטון · מן מה דתני בר קפרא קונדיטון כיין · הדא אמרה יוצאין בקונדיטון · מהו לצאת בהן מזוגין מן מה דתני ר׳ חייה ארבעה כוסות שאמרו יוצאין בהן בין חיין בין מזוגין והוא שיהא בהן טעם ומראה יין · אמר ר׳ ירמיה מצוה לצאת ביין אדום שנ׳ אל תרא יין כי יתאדם · תני מבושל כדי תבל · מהו לצאת ביין מבושל · ר׳ יונה אמ׳ יוצאין ביין מבושל · רבי יונה כדעתיה דרבי יונה שתי ארבעתי כסוי דלילי פסחא וחזיק רישיה עד עצרתא · ר׳ יודה בי ר׳ אלעי שתי ארבעתי כסוי דלילי פסחא וחזיק רישיה עד חגא · חמתיה הדא מטרונה אפוי נהירין אמר ליה סבא סבא חדא מן תלת מילין אית בך או שתיי חמר את · או מלוה בריבית את · או מגדל חזירים את · אמר לה תיפח רוחה דהדא איתתא חדא מן אילין תלתי ביליא לית בי אלא אולפני שכיח לי דכתי׳ חכמת אדם תאיר פניו · ר׳ אבהו אתא לטבריא חמוניה תלמידי דר׳ יוחנן אפוי נהירין · אמרון קומי ר׳ יוחנן אשכח ר׳ אבהו סימא · אמר לון למה אמ׳ ליה אפוי נהירין · אמ׳ לון דילמא אורייתא חדתא שמע · סלק לגביה אמר ליה מה אורייא חדתא שמעת · אמ׳ ליה תוספתא עתיקתא וקרא עלוי חכמת אדם תאיר פניו · אמ׳ רבי חנינה לחגא דאורייתא תוכבתא עתיקתא דמורייסא דציפורין אמר רבי יונה חכים אנא לה דבית רבי ינאי כבילין בה דבש · תני חצי שמינית טיברית ישנה · אמר ר׳ יוחנן הדא דידן הוות ולכה לא אמ׳ עתיקתא כגין דהוות ביומי · ואית דאמרין דהוות זעירא ורבת הזעירת ולא זערת כבה דהוות · כמה הוא שיעורו של כוס רבי יוסה בשם רבי יודה בר פזי ר׳ יוסי בי ר׳ בון בשם שמואל אצבעיים על אצבעיים על רום אצבע ומחצה ושליש אצבע · תני רביעית דברי ר׳ נתן · רבנן דקיסרין רבי יוסי בי ר׳ בון בשם רבי יוחנן · אתיא דרבי נתן כר׳ שמעון · כמה דר׳ שמעון אמ׳ ברביעית · כן ר׳ נתן אמ׳ לכשיקדש יהא בו כזית ·

הלכה ב׳

מה טעמ׳ דבית שמי שקדושת היום גרמ׳ ליין שיבא וכבר נתחייב בקדושת היום עד שלא בא היין · מה טע׳ דבית הלל שהיין גורם לקדושת היום שתיאמר · ד״א היין תדיר וקדושה אינה תדירה · אמר ר׳ יוסי מדברי שניהן יין ואבדלה היין קודם כלום טעמא דבית שמי לא שקדושת היום גרמה ליין · וכאן הואיל ואבדלה גרמה ליין שיבא היין קודם · כלום טעמא דבית הלל אלא שהיין תדיר וקדושה אינה תדירה · וכאן הואיל והיין תדירה ואבדלה אינה תדירה היין קוד׳ · א״ר מנא מדברי שניהן יין ואבדלה אבדלה קוד׳ · כלום טעמ׳ דב״ש אלא שכבר נתחייב בקדושת היו׳ עד שלא בא היין · וכאן הואיל ונתחייב באבדלה עד שלא בא היין אבדלה קודמת · כלום טעמ׳ דב״ה אלא שהיין גורם לקדושת היום שתיאמ׳ וכאן הואיל והיין גור׳ לאבדלה שתיאמ׳ אבדלה קודמת · א״ר זעור׳ מדברי שניהן מבדילין בלא יין ואין מקדשין אלא ביין · הוא דעתי׳ דר׳ זעירה דר׳ זעירה אמר מבדילין על שכר · ואזלין מן אתר לאתר למשמע קדושא · אמר רבי יוסי בי ר׳ בון נהגין תמן במקום שאין יין שליח ציבור יורד לפני התיבה ואומ׳ ברכה אחת מעין שבע · וחותם מקדש ישר׳ ויום השבת ·

הלכה ג׳

חבריא בשם רבי יוחנן צריך לטבל בחזרת שני פעמים · רבי זעירה בשם ר׳ יוחנן אינו צריך לטבל בחזרת שני פעמים · רבי שמעון בן לקיש אמר אם לא טבל פעם ראשונה צריך לטבל פעם שנייה · מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש שבכל הלילות אנו מטבלי׳ פעם אחת והלילה הזה שתי פעמים · סבר רבי שמעון בן לקיש על הדא דבר קפרא · מתנית׳ פליגא על בר קפרא שבכל הלילות אנו מטבילין אותו עם הפת וכאן אנו מטבילין אותו בפני · עצמו מתניתא פליגא על רבי יוחנן יוצאין במצה בין שכיון בין שלא כיון · והכא מכיון שהוסב חזקה כיון · מתיב דרבי ירמיה קומי רבי זעירה מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש הביאו לפניו מצה וחזרת וחרוסת אף על פי שאין חרוסת מצוה חזרת מצוה · אמר ליה שכן רב מטבל בתורדין · תגרי ירושלם היו אומרים באו וטלו לכם תבלי מצוה · כני ביתיה דאיסי בשם איסי ולמה נקרא שמה רוכה שהוא רוכה עמו · רבי יהושע בן לוי אמר צריכה שתהא עבה · מילתיה אמר זכר לטיט · אית תניי תני צבריה שתהא רכה · מילתיה אמר זכר לדם · תני ובגבולין צריכין שני תבשילין אחד זכר לפסח ואחד זכר לחגיגה ·

הלכה ד׳

תני ר׳ חייה כנגד ארבע בני׳ דיברה תור׳ בן חכם · בן רשע · בן טיפש · בן שאינו יודע לשאל · בן חכם מהו אומ׳ מה העדות והחוקים והמשפטי׳ אשר צוה יי׳ אלהינו אותנו אף אתה אמור לו בחוזק יד הוציאנו יי׳ ממצרים מבית עבדים · בן רשע מהו אומר מה העבודה הזאת לכם · מה הטורח הזה שאתם מטריחין עלינו בכל שנה ושנה · כיון שהוציא את עצמו מן הכלל אף אתה אמור לו בעבור זה עשה יי׳ לי · לי עשה לאותו האיש לא עשה · אילו היה אותו האיש במצרים לא היה ראוי להגאל משם לעולם · טיפש מהו אומר מה זאת אף את למדו הלכות הפסח שאין מפטירין אחר הפסח אפיקומן · שלא יהא עומד מחבורה זו ונכנס לחבורה אחרת · בן שאינו יודע לשאל את פתח לו תחילה · אמר ר׳ יוסה מתניתא אמר׳ כן אם אין דעת בבן אביו מלמדו ·

הלכה ה׳

רב אמר מתחילה צריך להתחיל בעבר הנהר ישבו אבותיכם וגו׳ · ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר וגו׳ · וארבה · אמר רבי אחא וארב כתי׳ כמה ריבים עשיתי עמו עד שלא נתתי לו את יצחק · דבר אחר נעשיתי לו אורב · אין חשא מיתן ליה ואין זכה מיתן ליה ·

הלכה ו׳

אמרו להן בית שמאי וכי יצאו ישראל ממצרים שהוא מזכיר יציאת מצרים · אמרו להן בית הלל אילו ממתין עד קרות הגבר אין לא הגיעו לחצי גאולה האך מזכירין גאולה ואדיין לא נגאלו · והלא לא יצאו אלא בחצי היום · שנאמר ויהי בעצם היום הזה הוציא יי׳ את בני ישראל וגו׳ · אלא מכיון שהתחיל במצוה אומר לו מרק · התיב רבי אבונ׳ בר סחורא לא כבר הזכיר על הכוס · תני אין אומרי׳ זמן אלא בשלש רגלים בלבד · אמר רבי מנא מתניתא אמרה כן · בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסכות · תני כל שכתוב בו מקרא קודש צריך להזכיר בו זמן · אמר רבי תנחומא ויאות מי שראה תאינה בכורת שמא אינו צריך להזכיר זמן · הרי ראש השנה ויום הכיפורים ביהודה נהגו כרבי עקיבה · ובגליל נהגו כרבי יוחנן בן נורי · עבר ועשה ביהודה כגליל · ובגליל כיהודה יצא · הרי פורים אילו קוראים בארבעה עשר ואילו קוראין בחמשה עשר · שנייא הוא דכתיב משפחה ומשפחה מדינה ומדינה עיר ועיר ·

הלכה ז׳

כתיב בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו יי׳ · התנדבו ראשי עם כשהקדוש ברוך הוא עושה לכם ניסים תהו אומרין שירה · והתיבון הרי גאולת מצרים · שנייא היא שהיא תחילת גאולתן · הרי מרדכי ואסתר · שנייא הוא שהוו בחוץ לארץ · ואית דבעי מימר מרדכי ואסתר משתאיהם נגאלו לא נגאלו מן המלכו׳ ·

הלכה ח׳

למה בשביל שלא ישתכר · כבר משוכר הוא · מה בין יין שבתוך המזון מה בין יין של אחר המזון · יין של אחר המזון משכר · שבתוך המזון אינו משכר · רבי סימון בשם רבי אמיני בר רבי סיסי מיני זמר · רבי יוחנן אמר מיני מתיקה · שמואל אמר כגון ערדילי וגוזליא דחנניא בר שילת ·

הלכה ט׳

למה מפני היסע דעת או משם שעבר עליו חצות · הגע עצמך שיש שם חבורה אחרת הרי לא עבר חצות · הוי לית טעמא דא אלא מפני היסע דעת · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי הפיגול והנותר מצטרפין לטמא את הידים כדי עונשן בבית · מהו שיפסול את התרומה · קל וחומר אם מטמין את הידים לפסול את התרומה הן עצמן לא כל שכן · והן יטמא מה את עבד ליה מטמא את הידים או אינו מטמא את הידים · אין תימר והן יטמא מטמא את הידים · הפיגול והנותר אינן פוסלין את התרומה · והן יטמא לא גזרו עליו כלום · דל בן יטמא צד החיצון וצד הפנימי · אמר רבי אבין מאן אית ליה דבר טמא מטמא מגע עצמו לא רבי מאיר ולא בן אמר רבי יוחנן כל הדברים שהורים ברובן כיון שחיתך רובן לא כפרוש הוא ויעשה כמגיע בו ויהא פסול · אמר רבי חנניא במחתך כל שהוא כל שהו׳ ומשליך · אית לך מימ׳ שעבר חצו׳ · לא כמפני היסע דעת · הוי לית טעמ׳ אלא מפני היסע דעת · אמ׳ רבי זעירה ולא כרך ברכת הפסח לא פטר של זבח · ושל זבח פטר של פסח · שהפס׳ בכלל הזבח · א״ר מנא והפסח עיק׳ והזבח טפילה ׃

הדרן עלך ערב פסחים וכולא מסכתא דפסחים

מסכת יומא

שבעת ימים קודם ליום הכיפורים מפרישין כהן גדול מביתו ללישכת פרהדרין ומתקינין לו כהן אחר תחתיו שמא יארע בו פסול׳ . רבי יהודה אומר אף אשה אחרת מתקינין לו שמא תמות אשתו שנאמר וכפר בעדו ובעד ביתו׳ ביתו זו אשתו אמרו לו חכמים אם כן אין לדבר סוף׳ ב׳ כל שבעת הימים הוא זורק את הדם ומקטיר את הקטור׳ ומטיב את הנרו׳ ומקריב את הראש ואת הרגל׳ ושאר כל הימים אם רצה להקריב מקריב שכהן גדול מקריב חלק בראש ונוטל חלק בראש׳ ג׳ מסרו לו זקנים מזקני בית דין קורין לפניו בסדר היום ואומרי׳ לו אישי כהן גדול קרא אתה בפיך שמא שכחת או שמא לא למדת. ערב יום הכפורים שחרית מעמידין אותו בשער המזרח ומעבירין לפניו פרים ואילים וכבשים כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה. ד׳ כל שבעת ימים לא היו מונעין ממנו מאכל ומשתה. ערב יום הכיפורי׳ עם חשיכה לא היו מניחין אותו לוכל הרבה שהמאכל מביא את השינה׳ ה׳ מסרוהו זקני בית דין לזקני כהונה והליכוהו לעליית בית אבטינס השביעוהו ונפטרו והלכו להם.

אמרו לו אישי כהן גדול אנו שלוחי בית דין ואתה שלוחינו ושליח בית דין משביעין אנו עליך במי ששיכן את שמו בבית הזה שלא תשנה דבר מכל מה ש שאמרנו לך והוא פורש ובוכה והן פורשין ובוכין. ו׳ אם היה חכם דורש ואם לאו תלמ׳ חכמ׳ דורשין לפניו אם רגיל לקרות קורא ואם לאו קורין לפניו. ובמה קורין לפניו באיוב ובעזרא ובדברי הימים. זכריה בן קבוטל אומ׳ פעמים הרבה קריתי לפניו בדניאל. ז׳ ביקש להתנמנם פרחי כהונה מכין לפניו באצבע צרדה ואומרי׳ לו אישי כהן גדול עמוד והפג אחת על הרצפה ומעסיקין אותו עד שמגיע זמן השחיטה׳ ח׳ בכל יום תורמין את המזבח מקרות הגבר או בסמוך לו מלפניו או מלאחריו׳ וביום הכיפורי׳ מחצות. וברגלים מאשמורת הראשונה לא היתה קרות הגבר מגעת עד שהיתה עזרה ם מליאה מישראל:

סליק פירקא

שבעת ימים קודם ליום הכיפורים כו׳ . ר׳ בא בשם רבי יוחנן שמע לה מן הדא כאשר עשה ביום הזה . אילו שבעת ימי המילואים ·צוה יי׳ לדורו׳ · לעשו׳ זה שעיר של יום הכיפורים. או אינו אלא שעיר של ראש חודש׳ אמר רבי בא לכפר עליכם כפרה שהוא כזו מה זו כפרת אהרן עצמו. כפרת בנים עצמן. אף זו כפרת אהרן עצמו כפרת בנים עצמן. רבי יוסה בשם בר קפרא שמע לה מן הדא כאשר עשה ביום הזה אילו שבעת ימי המילואים. צוה יי׳ זו שריפת הפרה נאמ׳ כאן צוה יי׳ ונאמ׳ להלן זאת חוקת התורה אשר צוה יי׳ לאמ׳. לעשו׳ זה שעיר של יום הכיפורי׳ או אינו אלא שעיר של ראש חודש כהוא דא״ר בא. לכפר עליכם כפרה שהוא כזו מה זו כפרה שאינה כשירה אלא בכהן גדול. אף זו כפרה שאינה אלא בכהן גדול. מה בין כהן השורף את הפרה לכהן גדול ביום הכיפורי׳. שזה אפרשתו בטהרה ואין אחיו הכהנים נגעין בו. וזה אפרשתו בקדושה ואחיו הכהנים נגעין בו. על דעתיה דרבי יוחנן דו יליף לה מן הדין קרייא שמעלה היא כפרה סילסול הוא כפר׳ מיהא על דעתיה דבר קפרא דלא יליף לה מן קרייא לכה כאן נגעין וכאן אין נגעין. אמר רבי חייה בר ארא שלא יטמאו אותו אחיו הכהנים׳ הלא כך אינו טמא מטמת הייתו. אמר ר׳ בון אף בר קפרא אית ליה משום מעלה היא כפרה. סילסול הוא כפרה. רבי שמעון בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן אי מה איל המילואים מעכב אף שעיר של יום הכיפורים מעכב והוא מקבל מיניה. מן מה דמר רבי מנא ותמיה אני היך רבי שמעון בן לקיש מתיב קומי רבי יוחנן והוא מקבל מיניה. ויתיביניה לא מצאנו דבר מעכב למד מדבר שאינו מעכב ודבר שאינו מעכב למד מדבר שהוא מעכב. מלק והקטיר מה מליקה בראש המזבח אף הקטרה בראש המזבח׳ מליקה מעכבת אין הקטרה מעכבת׳ תמיד תמיד נאמר תמיד בחביתין ונאמר תמיד בלחם הפנים. מה תמיד האמור בחביתין שנים עשר אף תמיד האמור בלחם הפנים שני׳ עשר. לחם הפנים מעכב. אין חביתין מעכבת. לקיחה לקיחה. נאמר לקיחה במצרים. ונאמר לקיחה בלולב·מה לקיחה האמור במצרי׳ אגודה אף לקיחה האמו׳ בלולב אגודה. לולב מעכב. מצרים אינה מעכבת׳ הרי מצאנו דבר מעכב למד מדבר שאינו מעכב׳ ודבר שאינו מעכב למד מדבר מעכב. הא רבי שמעון בן לקיש מקשי לה מן הן מייתי לה רבי שמעון בן לקיש מהדא דתני רבי ישמעאל בזאת יבא אהרן אל הקודש. באמור בעניין. מה אמור בעניין מפרישין אותו כל שבעה ועובד כל שבעה ומחנכין אותו כל שבעה. אף זה מפרישין אותו כל שבעה ועובד כל שבעה ומחנכין אותו כל שבעה. וכי אמור הוא בעניין. אלא מכיון שמיתת בני אהרן אמורה בעניין ולא מתו אלא במילואין כמי שהוא אמור בעניין׳ ולית סופיה דרבי שמעון בן לקיש מישמעינה מן הדין קריא. אלא כאינש דשמע מילה ומקשי עלה. אמר רבי יוסה בי רבי בון טעם׳ דרבי שמעון בן לקיש וישכן כבוד יי׳ על הר סיני: מה משה לא נכנס לפני לפנים עד שנתקדש בענן כל שבעה׳ אף אהרן לא נכנס לפני לפנים עד שנתרבה בשמן המשחה כל שבעה. על דעתיה דר׳ יוחנן למה מיתת בני אהרן אמורה בעניין ולא מתו אלא במילואים. אמר רבי חייה בר בא בני אהרן באחד בניסן מתו ולמה הוא מזכיר מיתתן ביום הכיפורים ללמדך שכשם שיום הכיפורים מכפר על ישר׳ כך מיתתן של צדיקים מכפרת על ישראל. אמר רבי בא בר בינה למה סמך הכתוב מיתת מרים לפרשת פרה. ללמדך שכשם שאפר פרה מכפרת על ישראל כך מיתתן של צדיקים מכפרת על ישר׳ . אמר רבי יודן בי ר׳ שלום למה סמך הכתו׳ מיתת אהרן לשיבור הלוחו׳ . ללמדך שמיתתן של צדיקים קשה לפני הקדוש ברוך הוא כשיבור לוחות. כתיב ובני ישראל נסעו מבארות בני יעקן מוסרה שם מת אהרן. וכי במוסירה מת אהרן והלא בהר ההר מת. הדא הוא דכתי׳ ויעל אהרן הכהן הר ההר על פי יי׳ וימת שם׳ אלא מכיון שמת אהרן נסתלקו ענני הכבוד ובקשו הכנעני׳ להתגרות בם. הדא הוא דכתי׳ וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרי׳ וילחם בישראל. מהו דרך האתרים כי מת התייר הגדול שהיה תר להם את הדרך ובאו ונתגרו בהם ובקשו ישראל לחזור למצרים ונסעו לאחוריהן שמנ׳ מסעות ורץ אחריו שבטו של לוי והרג מהם שמונה משפחו׳ . אף הם הרגו מהם ארבע. לעמרמי. ליצהרי. לחברוני. לעזיאלי. אימתי חזרו בימי דוד הדא הוא דכתיב יפרח בימיו צדיק ורב שלום עד בלי ירח׳ אמרו מי גרם לנו לדמים הללו אמרו על שלא עשינו חסד עם אותו הצדיק וישבו וקשרו הספידו וגמלו לצדיק חסד והעלה עליהן המקום כאילו מת שם ונקבר שם. וגמלו לצדיק חסד׳ רבי יוסי בן חנינה אמר עשירית האיפה והמכנסיים מעכבין מה טעם׳ זה וזה עשייה׳ אמר רבי חנינה ועשית לאהרן ולבניו ככה׳ כל האמור בפרשה מעכב׳ ואתייא כיי דמר רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן זה הדבר וזה הדבר. אפילו קריית הפרשה מעכבת. אמר ר׳ יוחנן כל המעכב לדורות מעכב כאן׳ וכל שאין מעכב לדורות אינו מעכב כאן׳ מה אית לך סמיכה ושירי דמים שאינן מעכבין לדורות מעכבין כאן. אמר רבי חנינה ציץ ומצנפתו של אהרן קודם לאבנטן של בנים. יהודה ברבי אומר וחגרת אותם אבנט אהרן ובניו׳ אמר רבי אידי הוא ראת אמר למצוה. אבל לציווי ויקרב משה את אהרן ואת בניו וירחץ אותם במים׳ ואח׳ כך ויתן עליו את הכתנת ׳ואחר כך ויקרב משה את אהרן ואת בניו וילבישם כתנות. אמר רבי לעזר בי רבי יוסי פשט הוא לן שבחלוק לבן שימש משה בכהונה גדולה׳ אמר רבי תנחום בר יודן ותני לה כל שבעת ימי המילואים היה משה משמש בכהונה גדולה ולא שרת שכינה על ידיו ׳כיון שלבש אהרן בגדי כהונה גדולה ושימש שרת שכינה על ידיו מה טעם׳ כי היום יי׳ נראה אליכם׳ רבי יוסה בר חנינה בעי עשירית האיפה היאך קרבה וחצייה קריבה או שלימה קרבה. מן מה דכתי׳ ויבא משה ואהרן אל אהל מועד. מלמד שלא בא עמו אלא ללמדו על מעשה הקטורת הוא אמרה חציים קרבה׳ אין תימר שלימה קרבה מתני על מעשה קטורת ועל עשירית האיפה. אמר רבי תנחום בר יודן ולא בעבודות שבפנים אנן קיימין׳ כבר לימדו עבודות שבחוץ׳ מילואים מה היו קרבן יחיד או קרבן ציבור׳ מן מה דכתי׳ ויסמכו אהרן ובניו את ידיהם על ראש האיל הדא אמרה קרבן יחיד. והתני קרבן ציבור. אמר רבי אידי נתנדבו ציבור ומסרום להם. מילואים מאיכן למדו מן הקרבנות או ממעשה בראשית׳ אין תימר מן הקרבנות הלילה הולך אחר היום· אין תימר ממעשה בראשית היום הולך אחר הלילה׳ אין תימר מן הקרבנות לילה אחרון אין לו יום. אין תימר ממעשה בראשית יום ראשון אין לו לילה. תמן תנינן אילו מושכין ואילו מניחין וטפחו של זה כנגד טפחו של זה שנאמר לפני תמיד. מתניתא דרבי מאיר מדרבי יוחנן מודה רבי מאיר שאם פירקו את הישנה בשחרית וסידרו את החדשה בין הערבים אף זו היתה תמיד׳ רבי יוסי אומר אף אילו נוטלין ואילו מניחין אף זו היתה תמיד׳ אמר רבי יוחנן מישיבת אהרן ובניו למד רבי יוסי׳ במה דתימר מישיבת אהרן ובניו צריך שימסור יום ללילה ולילה ליום· והכא צרי׳ שימסור יום ללילה ולילה ליום. רבי חייה בר יוסה אמר מכיון שמסר יום ללילה דיינו׳ מה אמר רבי חייה בר יוסף בישיבת אהרן ובניו. מה אין תמן שכתוב בו תמיד את אמר מכיון שמסר יום ללילה דיינו. כאן שאין כתוב בו תמיד לא כל שכן. אשכחת אמ׳ על דעתיה דרבי יוחנן הוה שם שבע עמודות וששה פירקין. על דעתיה דרבי חייה בר יוסף הוה שם ארבע עשרה עמודות ושלש עשרה פירקין. תני כל שבעת ימי המילואים

ומ״לא׳ וזה משח משה את המשכן ומעמידו ומפרקו וסודר עליו את העבודות וביום השמיני העמידו ולא פירקו· רבי יוסה בי רבי יודה אמר אף ביום השמיני העמידו ומשחו ופירקו· אמר רבי זעורה זאת אומרת שזוקקת הלילה פסולה לעבודת הזום· אשכחת אמר על דעתיה דרבי יוחנן כרבי יוסי בר רבי יודה היה שם ארבע עשרה עמידות ושלשה עשר פירוקין· על דעתיה דרבי חייה בר יוסף כרבי יוסי בי רבי יודה היה שם עשרים ואחת עמידות ועשרים פירוקין·

מניין לפירוקין· אמר רבי זעורה ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן· ביום שכלו הקמותיו· רבי שמעון בן לקיש אמר כאשר עשה ביום הזה צוה י״י וגו׳· הלא כבר תמיתה חורא בשם רבי יוחנן והוא בשם רבי שמעון בן לקיש בשמיני אית תניי תני נמשח· ואית תניי תני לא נמשח· אית תניי תני נתפרק· אית תניי תני לא נתפרק· אמר רבי חנין פשט הוא לן מאן דאמר נמשח נתפרק· ומאן דאמר לא נמשח לא נתפרק· מאן דאמר נמשח ניחא דכתי׳ וימשחם·

ומאן דאמר לא נמשח מה מקיים וימשחם מעלה אני עליכם כאילו שהוא מחוסר משיחה ומשחתם אותו· מאן דאמר נתפרק ניחא דכתי׳ שבעת ימים יכפרו את המזבח· מאן דאמר לא נתפרק מה מקיים שבעת ימים יכפרו על המזבח· כפרה שהוא כדים כתיבא דתני על זה ועל זה הוו מין עליו מכל החטאות שהוו שם כדי שיכנסו המים תחת הדם· דברי רבי יהודה· רבי יוסה אומר תחת הדם ותחת שמן המשחה· פירש בן בתירה שמא יבוא על אשתו נדה ויהיה נדה כל שבעה· וישראל חשודין על הנידות· כי דתנינן תמן והיה משמש עם הטהורה אמרה לו נטמאתי פירש מיד חייב שיציאתו הנייה לו כביאתו· אשכחת אמ׳ מאן דאמר רבי יוחנן צריכה לבן בתירה· מאן דאמר בן בתירה צריכה לרבי יוחנן· אילו אמר ר׳ יוחנן ולא אמר׳ בן בתירה הוינן אמרין ישמש מיטתו וישן לו בלשכת פלהדרין והוי צורכה להא דאמר בן בתירה אילו אמר בן בתירה ולא אמר רבי יוחנן הוינן א אמרין יפרוש ממיטתו וישן לו בתוך ביתו והוי צורכה להא דאמ׳ ר׳ יוחנן וצורכה להא דאמר בן בתירה· תני כל הלשכות שהיו במקדש היו פטורות מן המזוזה חוץ מלשכת פלהדרין שהיא דירה לכהן גדול שבעת ימים בשנה· אמר רבי יהודה אף היא גזירה גזרו עליה· בשעריך· אית תני׳ תני פרט לשערי הר הבית והעזרות· אית תני׳ תני לרבות· מאן דאמ׳ פרט רבי יהודה· מאן דאמר לרבות רבנן· יאות אמר רבי יהודה מה טעמא דרבנן· בשעריך ומי בית דירה הן· התיב רבי יוסי בי רבי בון והתני בשעריך לרבות שערי המדינה· ומי בית דירה הן· לא שכהן הן נכנסין לבית דירה· והכא שכהן הוו נכנסין לבית דירה י תולדת המולים חייבת במזוזה· חלק שהוא ארבע על ארבע שעברי׳ יושבין שם ומניפין לרכוניהם חייבין במזוזה· לודים אילו על גב אילו חייבין במזוזה הן דר דרס אסקופתא ארעייתא· ר׳ יוסה הוה מצטער דלא חבא לוהלא דרבי אליי דהוה עביד כן דעתון דכל׳ רבנן· לולישכת פלהדרין· אבא שאול היה קורא אותה לשכת בלווטין· בראשונה היו קורין אותה לשכת בלווטין· ועכשיו הן קוראין אותה לשכת פלהדרין פראירתין מלא עבודה בראשון שהיו משמשין הוא ובנו ובן בנו שימשו בו שמונה עשר כהנים· אבל בשיני על ידי שהיו נוטלין בדמי׳· ויש אומרי׳ שהיו הורגין זה את זה בכשפים שימשו בו שמונים כהנים· ויש אומ׳ שמונים ואחד· ויש אומ׳ שמונים ושנים· ויש אומ׳ שמונים ושלש· ויש אומרים שמונים וארבע· ויש אומרים שמונים וחמש· ומהן שימשו שמעון הצדיק ארבעים שנה· אמר רבי אחא כתיב יראת י״י תוסיף ימים אילו כהנים ששימשו בבית הראשון· ושנות רשעים תקצורנה אילו שמשמשו בבניין השיני· מעשה באחד ששילח ביד בנו שתי מידות של כסף מליאות כסף ומשוקיהן כסף·

ובא אחר ושילח ביד בנו שתי מידות של זהב מליאות זהב ומשוקיהן זהב· אמרו כפה הסייח את המנורה· מצאנו שלא חרב הבית בראשונה אלא שהיו עובדים עבודה זרה ומגלים עריות ושופכי דמים· וכן בשיני· רבי יוחנן בר תורתא אמר מצאנו שלא חרבה שילה אלא שהיו מבזים את המועדות ומחללין את ה הקדשים· מצאנו שלא חרב הבית בראשונה אלא שהיו עובדי עבוד׳ זרה ומגלי׳ עריות ושופכין דמים· אבל בשיני מכירין אנו אותם שהיו יגיעין בתורה וזהירין במצות ובמעשרו׳ וכל וסת טובה היתה בהן אלא שהיו אוהבין את הממון ושונאין אילו לאילו שנאת חנם· וקשה היא שנאת חנם שהיא שקולה כנגד ע״ז וגילוי עריו׳ ושפיכות דמים· דלמה רבי זעורה ור׳ יעקב בר אחא ורבי אבונה הוון יתבין אמרין ביותר שבראשון נבנה ובשיני לא נבנה· אמר רבי זעורה הראשונים עשו תשובה· והשניים לא עשו תשובה· אמר רבי אלעזר הראשונים נתגלה עוונם ונתגלה קיצם· השניים נתגלה עוונם ולא נתגלה קיצם· שאלו את רבי אליעזר הדורות האחרונים כשרים מן הראשונים· אמר להן עידיכם בית הבחירה יוכיח· אבותינו העבירו את התקרה ויגל׳ את מסך יהודה אבל אנו פעפענו את הכתלים· ואומרים ערו ערו עד היסוד בה· אמרו כל דור שאינו נבנה בימיו מעלין עליו כאילו הוא החריבו· מתקינין לו כהן אחר תחתיו שמא יארע בו פסול· מה מייחדין ליה עימיה· אמר רבי חגיי משום דאין מייחדין ליה עימיה דו קטל ליה· אחד מושחין ואין מושחין שנים· אמר רבי יוחנן מפני איבה· עבר זה ושימש זה הראשון כל קדושת כהונה עליו· השיני אינו כשר לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט· אמר רבי יוחנן עבר ועבר עבודתו כשירה. עבודתו משל מי· מישמעינה מן הדא מעשה כבן אילם מציפורין שאירע קרי לכהן גדול ביום הכיפורים ונכנס בן אילם ושימש תחתיו בכהונה גדולה· וכשיצא אמר למלך אדוני המלך פר ושעיר של יום הכיפורי׳ משלי הן קריבין או משל כהן גדול· וידע המלך מה הוא שואלו· אמר לו בן אילם אילו לא דייך אלא ששימשתה שעה אחת לפני מי שאמר והיה העולם וידע בן אילם שהוסע מכהונה גדולה· מעשה בשמעון בן קמחית שיצא לדבר עם המלך ערב יום הכיפורים ונתזה ציגורה של רוק מפיו על בגדיו וטימתו ונכנס יהודה אחיו ושימש תחתיו בכהונה גדולה וראת אימן שני בניה כהנים גדולים ביום אחד· שבעה בנים היו לה לקמחית וכולן שימשו בכהונה גדולה· שלחו חכמים ואמרו לה מה מעשים טובים יש בידך· אמרה להן יבא עלי אם ראו קורות ביתי שערות ראשי ואימרת חלוקי מימי· אמרון כל קמחיא קמח וקמחא דקמחית סולת· וקרון עלה כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה· יכול יהא משוח מלחמה מביא עשירית האיפה· תלמוד לומר תחתיו מבניו את שבנו עומד תחתיו מביא עשירית האיפה· יצא משוח מלחמה שאין בנו עומד תחתיו·

ומניין למשוח מלחמה שאין בנו עומד תחתיו תלמוד לומר שבעת ימים ילבשם הכהן תחתיו מבניו וגו׳· את שהוא בא אל אוהל מועד לשרת בקודש בנו עומד תחתיו· יצא משוח מלחמה שאינו בא אל אוהל מועד לשרת בקודש·

ומניין שהוא מתמנה להיות כהן גדול שנאמר ופינחס בן אלעזר נגיד היה עליהם לפנים י״י עמו· רבי יוסי כד הוה בעי מקשיה לרבי לעזר בי רבי יוסי הוה אמר ליה לפנים עמו לפנים עמו· בימי זמרי מיחה· בימי פילגש בגבעה לא מיחה·

מניין שהוא נשאל בשמונה· רבי חייה בשם רבי יוחנן ובגדי הקדש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו· מה תלמוד לומר אחריו אלא לגדולה של אחריו·

ומניין שהוא עובד בשמונה רבי ירמיה בשם רבי יוחנן ובגדי הקדש אשר לאהרן מה תלמוד לומר אחריו לקדושה של אחריו אמר ליה רבי יונה עכן הייתי לא אמר עובד אלא נשאל וכבה נשאל אייתי רב הושעיה מתניתא דבר קפרא בן ד דרומא ותנא וחכמים אומרי׳ אינו עובד לא בשמונה של כהן גדול ולא בארבעה של כהן הדיוט· אמר רבי בא מדין היה שיהא עובד בארבעה ולמה אינו עובד שלא יהו אומרים ראינו כהן גדול פעמים עובד בארבעה· פעמים בשמונה· אמר רבי יונה ולא מכפנים הוא עובד· הלא מבחוץ נשאל· ושוין מבפנים למבחוץ· ומי רבי טרפון אביהן של כל ישר׳ לא טעה בין תקיעת הקהל לתקיעת קרבן· דתני ובני אהרן הכהנים יתקעו בחצוצרות תמימים ולא בעלי מומין דברי רבי עקיבא· אמר לו רבי טרפון אקפח את בניי אם לא ראיתי אחי אמי חיגר באחת מרגליו עומד בעזרה וחצוצרתו בידו ותוקע· אמר לו רבי עקיבה רבי שמא לא ראיתה אלא בשעת הקהל ואני אומר בשעת קרבן· אמר לו רבי טרפון אקפח את בניי שלא הטיתה ימין ושמאל אני הוא שראיתי את המעשה ו ושכחתי ולא היה לי לפרש ואתה דורש ומסכים לשמועה הא כל הפורש ממך כפורש מחייו· וכפר הכהן אשר ימשח אותו מה תלמוד לומר· לפי שכל הפרשה אמורה באהרן אין לי אלא אהרן עצמו· ומניין לרבות כהן אחר תלמוד לומר אשר ימשח אותו משוח בשמן המשחה· ומרובה בבגדים מניין תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו· ומניין לרבות כהן אחר המתמנה· תלמוד לומר וכפר הכהן· במה הוא מתכפר· רבנין דקיסרין בשם רבי חייה בר יוסף בפה· אמר רבי זעורה הדא אמרה שממנין זקנים בפה· אמר רבי חייה בר אדא מתניתא אמרה כן חוזר כך בארבעה דברים שהיית אומ׳ ונעשה אב בית דין על ישראל· מניין כשם שמתקינין לו כהן אחר תחתיו שמא יארע בו פסול· כך מקדשין לו אשה אחרת על תנאי שמא יארע דבר באשתו שנאמ׳ וכפר בעדו ובעד ביתו· ביתו זו אשתו דברי רבי יהודה· אמר לו רבי יוסה אם כן אין לדבר סוף· מה אין לדבר סוף שמא תמות אשה זו ותמות אשה אחרת· אמר רבי מנא עד דאת מקשי לה על דרבי יהודה קשייתה על דרבנן שמא יארע קרי לכהן זה ויארע קרי לכהן אחר· קרי מצוי· מיתה אינה מצויה· גזרו על דבר שהוא מצוי· ולא גזרו על דבר שאינו מצוי· והא אשכחן דרבי יהודה אמר מיתה מצויה הדא הוא דתנינן תמן רבי יהודה אומר אף אשה אחרת מ מתקינין לו שמא תמות אשתו· תמן תנינן המביא גט והניחו זקן או חולה נותנו לה בחזקת שהוא קיים· תמן את אמר אין מיתה מצויה·

וכא את אמר מיתה מצויה· תמן ביחיד· וכאן בציבור· ואמר הוא בציבור· והא אשכחן דרבי יהודה מחמיר ביחיד דתני אמ׳ רבי יהודה לא היה שופר של קינים בירושלם מפני התערובות שמא תמות אחד מהן ותמצא דמי חטאות מיתות מעורבות בקרבן· ויקדש מאתמול· וכפר בעדו ובעד ביתו· ולא בעד שני בתים· רבי גמליאל בר׳ איניני בעא קומי רבי מנא לא נמצא כקונה קניין בשבת· אמר ליה משום שבות שהתירו במקדש· אמר רבי מנא הדא אמרה אילין דכנסין ארמלן צריך לכתוב מבעוד יום שלא יהא כקונה קניין בשבת׃

הלכה ב׳ ואינו שמא משום הוייתו· אמר רבי יוסה בי רבי בין משוח מקריב קרבנותיו והו מין עליו שכהן גדול מקריב בראש ונוטל חלק בראש· הרי עבודה עוד זה שלי· חלה אחת משתי הלחם· שש חלות מלחם הפנים· הבא הוא נסב כולה· וכא הוא נסיב פלגא· אמר ר׳

זעורה

ועזרה כאן לקרבן יחיד · וכאן לקרבן ציבור · תני רבי אומ' אומר אני שלא יטול אלא מחצה אית תניי תני רבי אומר אומר אני שיטול מחצה · הדך עבידה הוה שם עוד אחד רבנן אמרי נוטל את כולו · ר' אומ' אומ' אני שלא יטול אלא מחצה · הוו שם ארבעה חמשה עודות רבנן אמרי נוטל אחד · רבי אומר אומר אני נוטל מחצה · מה טעמא דרבי והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו · ומי אין אנן ידעין שאהרן בכלל בניו · ומה תלמוד לומר לאהרן ולבניו · אלא אמר אהרן יסב פלגא ובניו יסבון פלגא · כהדא בולי ואסרטגי הוה לון קריבו · אתא עובדא קומי רבי ואמר אין בולי בכלל אסרטגי · הליידא מילה אמר בולי ואסרטגי · אלא אמר אילין יהנון פלגא ואילין יתנון פלגא · אמר רבי יוסה בי רבי בון רבי כדעתיה דרבי אמר והיתה לאהרן ולבניו · לאהרן מחצה ולבניו מחצה · מתיב רבי בא בר ממל והא מתניתא פליגא האו' הרי עלי מאה עשרונות להביאן בשני כלים מביא חמשים בכלי אחד וחמשים בכלי אחד · ואם הביא ששים בכלי אחד וארבע' בכלי אחד יצא · אילו מי שאמר הרי עלי ק' עשרונות סתם ולא אמ' בכמה כלי' הוא מביאן הליידא מילא אמר להביאן בשני כלים יביא חמשי' בכלי אחד וחמשי' בכלי אחד ותני עלה אם הביא ששי' בכלי אחד וארבע' בכלי אחד יצא · אמר ר' יוסי בי ר' בון מכיון שעד ששי' יכולין ליבלל כמי שקבע לו ששים משעה ראשונה · לא צורכא דלא אמר הרי עלי ששים עשרונות להביאן בשני כלים מביא שלשים בכלי אחד ושלשים בכלי אחד · ואם הביא ארבעים בכלי אחד ועשרים בכלי אחד יצא · אשכח תני בן רבי חנניה חברון דרבנין בעי למידין מידת הדין מעשרון אשכח תני והוא למד מידת הדין ממדת עשרון אמר רבי אבון בלבד שלא יבי' אם בשלשה כלים · רבי בא בר ממל אמר אפילו בכמה כלי' · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יהושע בן לוי בכל יום כהן גדול מתלבש בכליו ובא ומקריב תמיד של שחר אם יש שם נדרים ונדבו' הו' מקריבן והולך בתו' ביתו ובא ומקריב תמיד של בין הערבים ובא ולן בלישכת פלהדרין רבי עוקבה בשם רבי יהושע בן לוי לא היה עושה כן אלא בשבתות ובימי' טובי' · אית תניי תני הציץ מרצה על מצחו · אית תניי תני אפ' לו בזוית · כאן דאמר הציץ מרצה על מצחו והוה על מצחו תמיד · וכאן דאמר אפילו בזוית מן הדא דיום הכיפורים · כאן דאמר הציץ מרצה על מצחו מסייע לרבי יוסי בי רבי בון · כאן דאמר אפילו בזוית מסייע לרבי עוקבה ·

הלכה ג' טבא שבחת או טבא לא למדת לא כן תני והכהן הגדול מאחיו שתהא גדולתו מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה · רבי אומר בנוי בכח בעושר בחכמ' ובמראה · אמר רבי יוסי בי רבי בון כאן בראשון וכאן בשיני · מעמידין אותו בשערי מזרח · איכן היו מעמידין אותו מבפנים או מבחוץ · אין תימר מבפנים כיי דתנינן תמן חמש טבילות היה שם באותו היום · אחת שלא היה אדם נכנס לעזרה לעבודה אפילו טהור עד שיהא טובל · וארבע מחמת יום הכיפורים · אין תימר מבחוץ מילתך מחמת יום הכיפורים · מעבירין לפניו פרים ואילים וכבשים · הלכה לא אמר שעיר · אמר רבי בא קרטיגנא בלא כך אינו זקוק להערות · אשכח תני ושעיר ·

הלכה ד' תני לא היו מניחין אותו לוכל לא חלב ולא בצים ולא גבינה ולא בשר שמן ולא יין ישן ולא קונדיטון ולא גריסין של פול ולא עדשים · שמואל אמר ולא אתרוג ולא כל דבר שהוא מרגיל לזיבה · אף על פי כן היו קורין עליו את הפסוק הזה אם ה' לא יבנה בית וגו' · ולא בן הכיסים שהוו נעשין בבית המקדש הן · אמר רבי אבון על שם לא תנסו · אמר רבי יוסי בי רבי בון כאן בראשון וכאן בשני ·

הלכה ה' על גבי שער המים היתה וסמוך ללישכתו היתה · הוא פורש ובוכה שנחשד · והן פורשין ובוכין שצרכו לכך · ולמה משביעין אותו מפני הבייתוסין · שהוו אומ' יקטיר מבחוץ ויכניס מבפנ' · מעש' באחד שהקטיר מבחוץ והכניס מבפני' וכשיצא אמר לאביו אף על פי שהייתם דורשין כל ימיכם לא עשיתם עד שעמד אותו האיש ועשה · אמר לו אף על פי שהיינו דורשין כל ימינו אבל כרצון חכמים היינו עושין · תמיה אני אם יאריך אותו האיש ימים בעולם · אמרו לא באו ימים קלין עד שמת · ויש אומרים יצא חוטמו מנק תולעים · וכמין פרסת עגל עלת בתוך מצחו · אית דבעי מימר הא דפרה · הא דסוכה · הא דיום הכיפורים · רבי סימון לא אמר כן אלא או דפרה ודסוכה חד ודכיפורים חד · או דפרה ודכיפורים חד · ודסוכה חד · מאן דאמר לא באו ימים קלים עד שמת תלתיהון עבד' · מאן דאמר יצא חוטמו מזנק תולעים וכמין פרסת עגל יצאת בתוך מצחו כמאן דאמר או דפרה ודסוכה חד ודכיפורים חד · או דפרה ודכיפורים חד ודסוכה חד · צווחה עליהן העזרה צאו מכן בני עלי טמאתם בית אלהינו · בו ביום נפגמה קרן המזבח ונתנו עליו גוש של מלח שלא יהא נראה כפגום שכל מזבח שאין לו קרן וסובב ויסוד פסול הוא · בעון קומי ר' אבהו והא כתי' וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקודש עד צאתו · אפילו אותן שכתוב בהן ודמות פניהם פני אדם לא יהיו באהל מועד · אמר לו בשעה שהוא נכנס כדרכו · כתיב והביא מבית לפרכת ונתן את הקטורת על האש לפני ה' · שלא יתקן מבחוץ ויכניס מבפנים · שהרי הצדוקין אומרים יתקן מבחוץ ויכניס · אם לפני בשר ודם עושין כן קל וחומר לפני המקום · ואומר כי בענן אראה על הכפורת · אמרו להן חכמים והלא כבר נאמר ונתן את הקטורת על האש לפני ה' · אינו נותן אלא מבפני' אם כן למה נאמר כי בענן אראה על הכפורת מלמד שהוא נותן בה מעלה עשן · ומניין שהוא נותן בה מעלה עשן תלמוד לומ' וכסה ענן הקטורת את הכפורת אשר על הארץ ולא ימו' · הא אם לא נתן בה מעלה עשן או שחיסר אחת מסממניה חייב מיתה · ולא ימות הרי זה עונש · כי בענן אראה על הכפורת הרי זה אזהרה · אמר רבי אלעזר בי רבי שמעון יכול עונש ואזהרה נאמרו קודם למיתת בני אהרן תלמוד לומר אחרי מות שני בני אהרן · אי אחרי מות שני בני אהרן יכול שניהן נאמרו אחר מיתת שני בני אהרן תלמוד לומר כי בענן אראה על הכפורת · הא כיצד אזהרה נאמרה קודם מיתת שני בני אהרן · ועונש נאמר לאחר מיתת שני בני אהרן · אמר רבי זעורה מי בענן נראתי אין כתיב כאן אלא אראה · מכן שאין הקדוש ברוך הוא עונש אלא אם כן הזהיר ׃

הלכה ו' תני במשלי ובתילים מפני שטעמן מפיג את השינה · מנא שאל לרב מה מתני קבוטר קבוטל והוה קאים מצלי חוי ליה באצבעתיה צפר קבוטר ׃

הלכה ז' רב חונה אמר באצבע צרדה כפה · ורבי יוחנן אמר באצבע צרדה כיד · מתניתא פליגא על רבי יוחנן בפה לא בנבל ולא בכינור · פתר לה נעימה דנאמרת באצבע צרדה אומר' בפה לא בנבל ולא בכנורי ·

הלכה ח' אמר ר' מנא לא מסתברא דאי לא יום הכיפורי' מאשמורת הראשונה וברגלים מחצות שלא יבואו לידי צבאון · אמר רבי יוחנן תרומת הדשן תחילת עבודה של מחר היא וצריך לקדש ידיו ורגליו מן הכיור המשוקע במים ·

הדרן עלך שבעת ימים

בראשונה כל מי שהוא רוצה לתרום את המזבח תורם בזמן שהן מרובין רצין ועולין בכבש וכל הקודם את חבירו לתוך ארבע אמות זכה · ואם היו שנים שוים הממונה אומר להן הצביעו · ומה הן מוציאין אחת או שתים ואין מוציאין אגודל במקדש · ב' מעשה שהיו שנים שוין ורצין ועולין בכבש ודחף אחד מהן את חבירו ונשברה רגלו וכשראו בית דין שהן באין לידי סכנה התקינו שלא יהו תורמין את המזבח אלא בפיים · ארבעת פייסות היו שם זה הפיים הראשון · ג' הפיים השיני מי שוחט מי זורק מי מדשן את המזבח הפנימי מי מדשן את המנורה · מי מעלה איברים לכבש הראש והרגל ושתי הידים העוקץ והרגל החזה והגרה ושתי הדפנו' והקרביים והסולת והחביתים והיין ושלשה עשר כהנים זוכין בו · אמר בן עזאי לפני רבי עקיבה בשם רבי יהושע כדרך הילוכו היה קרב · ד' הפיים השלישי חדשים לקטורת בואו והפיסו · רביעי חדשים עם ישנים מי מעלה איברים מן הכבש למזבח · ה' תמיד קרב בתשעה בעשרה באחד עשר בשנים עשר לא פחות ולא יותר · כיצד עצמו בתשעה בחג ביד אחד צלוחית של מים הרי עשרה בין הערבי' באחד עשר עצמו בתשעה ושנים בידם שני גזירי עצים בשבת באחד עשר עצמו בתשעה ושנים בידם שני בזיכי לבונה של לחם הפנים ובשבת שבתוך החג ביד אחד צלוחית של מים · ו' איל קרב לאחד עשר הבשר בחמשה והקרביים והסולת והיין שנים שנים · ז' פר קרב בעשרי' וארבעה הראש והרגלים · הראש באחד והרגל בשנים · העוקץ והרגלים העוקץ בשנים והרגלים בשנים · החזה והגרה · החזה באחד · והגרה בשלשה · שתי ידות בשנים ושתי דפנות בשנים · הקרביים והסולת והיין בשלשה שלשה במה דברי' אמורי' בקרבנות ציבור אבל בקרבנו היחיד אם רצה להקריב מקריב הפשיטן וניתוחן של אילו ואילו שוה ·

סליק פירקא

בראשונה כל מי שהוא רוצה לתרום את המזבח וכו' · רבי מנא בעי ולמה לא קבעו פיים לתרומת הדשן · איתא חמי שחיטה כשירה בזר · ואת אמר יש לה פיים · תרומת הדשן אסורה בזר ואת אמר אין לה פיים · חזר רבי מנא ואמר שחיטה אינה כשירה אלא ביום · אבל תרומת הדשן כשירה כל הלילה · אם אומ את יפיס אף הוא אינו משכים על הספק · מאי חמית מימר כן כל הלילה הדיש · מכן לתרומת הדשן שהוא כשירה כל הלילה · זר שתרם רבי יוחנן אמר חייב · רבי שמעון בן לקיש אמר פטור · מה טע' דרבי שמעון בן לקיש עבודת מתנה יתנא זה שהוא כתרומה · מה טעמא דרבי יוחנן לכל דבר המזבח · רבי יוסי בי רבי בון בשם רב ארבע עבודות שהזר מתחייב עליהן מבחוץ זר מתחייב עליהן מבפני' · ואי זו זו הקטרה הזריקה וניסוך המים והיין · ואתיא כרבי שמעון בן לקיש · ילפ' אמ' אפי' לתרומת הדשן ואתיא כרבי יוחנן והוה מתלי' תפלוגת' דרבי יוחנן ודר"ש בן לקיש · והניא שאר הדשן תפלוגתא דרבי יוחנן ודרבי שמעון בן לקיש את'

במאן

כמאן דאמר אחרים פותחים מהן· ברם כמאן דאמר אחרים לרבות בעלי מומין הא זר הא בעל מום· הכל מודין בזר שסידר מערכה של עצים שהוא חייב· אמר רבי זעורא ובלבד שני גזירי עצים שהכתוב מזהיר עליהן לעבודת כהונה ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח וערכו עצים· תני אמ׳ רבי יהודה מניין להצתת האליתא שלא תהא אלא בכהן כשר ובכלי שרת תלמו׳ לומ׳ ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח· אמר רבי שמעון וכי עלת על לב שזהר קרב על גבי המזבח· אם כן למה נאמר ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח· ללמד על הצתת האש שלא תהא אלא בראשו של מזבח· היכן הוא כתי׳ והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה· מכן להצתת האש שלא תהא אלא בראשו של מזבח דברי ר׳ יהודה· מחלפה שיטתיה דרבי יהודה תמן הוא צריכה כהן כשר· והכא הוא אינה צריכה כהן כשר· אמר רבי תנחום בר יודן מה את שמע מינה נאמר בראש המזבח· חד תרם והפריתתו הרית תפלוגתא דרבי יוחנן ודרבי חנינה דאמ׳ רבי חנינה קומץ שנתנו על גבי האישי׳ והפריתתו הרית כפרידה ואחרונה נתכפרו הבעלים ויצאו השיריים ידי מעילה· רבי יוחנן אמר משיאחז האור ברובו· מהו ברובו ברובו של קומץ או ברוב כל פרידה ופרידה את אמרת· אתא ר׳ חזקי׳ ר׳ יונה ר׳ בא ר׳ חייה בשם רבי יוחנן ברוב כל פרידה ופרידה איתאמרת· תרם חצייה תפלוגתא דר׳ יוחנן ודר׳ יהושע בן לוי דאמ׳ ר׳ יוחנן קומץ שקדש בכלי והקטירו אפי׳ שומשמין יצא· רבי יהושע בן לוי אמר מתני׳ לא אמרה כן אלא והקטיר בקומצו פעמים בשירה· רבי חמא בר עוקבה בשם רבי יהושע בן לוי אין קמיצה פחות משני זתים· ואין הקטרה פחותה מכזית· רבי יצחק בי רבי אלעזר שאל מעתה כהן שאין ידו מחזקת כשני זיתים פסול מן העבודה· תרם בשמאל תפלוגתא דרבי יוחנן ודרבי יהודה בי רבי דאמר רבי יוחנן קומץ שקדש בכלי והקטירו בין ביד בין בכלי בין בימין בין בשמאל· יהודה בי רבי או׳ או כחטאת ביד או כאשם בכלי ובלבד בימין· היכן הוא תני קיבל בימינו ונתן בשמאלו יחזיר לימינו אם בשמאל הוא מחזיר למזבח לא כל שכן לכיך· אמר רבי לא אם שניא ארם רבי לעזר בר רבי שמעון שניה· דתני רבי אלעזר בי רבי שמעון אומר אינה צריכה קידוש כלי· אתיא דרבי לעזר בי רבי שמעון כשיטת רבי שמעון אביו דתנינן תמן שלא בכלי שרת פסולה ורבי שמעון מכשיר· מאי כדון רבנן דאית להן כלי שרת צריכה להן לימין· רבי שמעון דלית ליה כלי שרת לא צריכה ליה לימין·

אמר רבי מנא ותמיה אנא היך רבנן מדמיי תרומת הדשן להקטרה· ולא דמיא אלא לקמיצה שזו בתרומה וזו בתרומה· והרים ואין והרים אלא בששייר· אשר תאכל אין אכילה אלא בכזית· הא בכלו כזית ליטול מקצתו אין את יכול שאין בו כזית· ליטול את כולו אין את יכול שאין כאן שייר· והרים אשר תאכל האש יכול עצים תלמוד לומר עולה· אי עולה יכול איברי עולה· תלמוד לומר אשר תאכל האש· הא כיצד חותה מן המאכלות הפנימיות ויורד· מצוה להקדים אש לעצים שנ׳ וערכו עצים על האש· קדם עצים לאש· סידר עד שלא תרם משוחל והורם מפרק ותורם· רבי יעקב בר אחא אמר חילפיי שאל קומץ שנתנו על גבי מערכת לילה מהו רבי ירמיה אמר חילפיי שאל אמרין שנתנן על גבי מערכת לילה מהו ולאו מתני׳ הוא אין לך קודם לתמיד של שחר אלא קטורת בלבד· מתני׳ למצוה· מה צריכה ליה לעיכוב· ציץ מהו שירצה על טומאת ידים· ידים מהו שיפסלו משם יוצא· ולאו מתני׳ הוא קידש ידיו ורגליו ונשמו מטבילין והן טהורות· יצא לא נפסלו משם יוצא· ואתיא כמאן דאמר אין הלינה פוסלת בידים· מה צריכה ליה כרם הכא כמאן דאמר לינה פוסלת בידים· ידים מהו שיפסלו משם מחוסר זמן· ולאו מתני׳ הוא קידש ידיו ורגליו ויום לעבודת של מחר· אמר רבי יוחנן תרומת הדשן תחילת עבודה של מחר הוא וצריך לקדש ידיו ורגליו מן הכיור המשוקע במים· רבי חייה בר יוסף אמר מבין שמסר יום ללילה דיין· חבריא בשם ר׳ יוחנן משהוא מגביהו הוא משקיעו· מתני׳ פליגא על רבי חייה בר יוסף קידש ידיו ורגליו ביום אינו צריך לקדשן בלילה· בלילה צריך לקדשן ביום דברי רבי· רבי לעזר בי רבי שמעון אומר אפי׳ עסוק בעבודה כל שלשה אינו צריך לקדש ידיו ורגליו שאין הלינה פוסלת בידים בשירי עבודות· אבל בתחילת עבודות צריך· רבי חייא בר יוסף פתר מתני׳ קידש ידיו ורגליו ביום אינו צריך לקדשן בלילה בשירי עבודו׳ אבל בתחילת עבודות צריך לקדשן ביום דברי ר׳ אלעזר בר שמעון אומ׳ אפילו עסוק בעבודה כל שלשה אינו צריך לקדש ידיו ורגליו שאין הלינה פוסלת בידים בשירי עבוד׳ אבל בתחילת עבודות צריך רבי יוחנן פתר מתני׳ קידש ידיו ורגליו ביום· צריך לקדשן בלילה בשירי עבודות בלילה צריך לקדשן ביום דברי רבי· רבי לעזר בי רבי שמעון אומר אפילו אסור בעבודה כל שלשה אינו צרי׳ לקדש ידיו ורגליו שאין הלינה פוסלת בידים בין בתחילת עבודות בין בשירי עבודות· חילפיי אמר כשם שאין הלינה פוסלת בידים כך אין הלינה פוסלת בכיור· מתני׳ פליגא על רבי חילפיי קידש ידיו ורגליו ביום אינו צריך לקדש בלילה· בלילה צריך לקדש ביום דברי רבי· רבי לעזר בי רבי שמעון אומר אפילו עוסק בעבודה כל שלשה אינו צריך לקדש ידיו ורגליו שאין הלינה פוסלת בידים· הא בכיור פוסלת· תלמידי דרבי יוחנן בשם חילפיי הבימי קידש ידיו ורגליו כו׳ שאין הלינה פוסלת בידי׳ הא בכיור פוסלת ובלבד מיום ללילה׃ הלכה ב׳

מה כן בתוך ד׳ אמות דכבש בתוך ארבע אמות למזבח· מן מה דתנינן מעשה שהיו שנים שוין ורצין ועולין בכבש· הדא אמרה בתוך ארבע אמות למזבח· אמר רבי יוסי בי רבי בון כפירוש תני לה רבי חייה כל הקודם את חבירו לתוך ארבע אמות למזבח זכה· מהו הצביעו· הוציאו אצבע· הוציאו אחת מונין לו שתים מונין לו· שלש אין מונין לו· מהו אין מונין כל עיקר אין מונין לו את התירה ארבע הממונה מגבה אותו בפקיע ובטל הפייס· אין מוציאין אגודל במקדש מפני הרמאין· אין אומ׳ מכי במקדש אלא הממונה היה מגביה מצנפתו של אחד מהן והן יודעין שממנו והוה הפייס מתחיל והוא לומר שמא לאהבו או לקרובו· כמין קנבליס היו עושין· כיצד היה הפייס מהלך לימין לשמאל· אמר רבי בון בר חייה מן מה דתני מי שזכה בקטורת אמר לזה שעל ימינו אוף את למחתה הדא אמרה לימין הפייס מהלך· תלמידי דר׳ יונה בשם ר׳ חילפיי הבימי לשמאל הפייס מהלך· הזוכה זכה לימין מוטב שיזכה למי שעבר עליו הפייס שני פעמים ממה שלא עבר עליו הפייס אלא פעם אחת בלבד· מעשה באחד שקדם את חבירו בתוך ארבע אמות של מזבח נטל חבירו את הסכין ותקעה בלבו· עמד לו רבי צדוק על מעלת האולם אמר להן שמעוני אחי בית ישראל כתיב כי ימצא חלל וגו׳· ויצאו זקניך ושופטיך· אנו מאיכן לנו למוד כן הוה כל מן העזרות· שרון כל עמא בכיין· עד דאינון עסיקין בבכייה נכנס אביו של אותו התינוק אמר להן אני כפרתכם אריין התינוק מפרפר ולא נטמאת הסכין· מלמד שהיתה טומאה קשה להן משפיכות דמים לגנאי· הלכה ג׳ אמר רבי יוחנן כדי לעשות פומבי לדבר· אמר רבי והלא כהן המדשן את המזבח הפנימי יכול הוא לדשן את המנורה אלא לעשות פומבי לדבר· תמן תנינן הגיע הכה על מעלה שנייה ויצא ונטל את הכה ממעלה שנייה ויצא· אמר רבי יוחנן ולמה היה נכנס לקטרת שני פעמים אלא כדי לעשות פומבי לדבר· רבי שמעון בן לקיש אמר דבר תורה הוא בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנירות יקטירנה· מה עבד לה ר׳ יוחנן עובר להטיב ומקטיר· מניין לדישון המזבח הפנימי· רבי פדת בשם רבי לעזר והשליך אותה אצל המזבח קדמה אל מקום הדשן· אינו צריך אם לקבע לו מקום כבר כתיב אצל המזבח· אם ללמדך שינתן במזרחו של כבש כבר כתי׳ קדמה· אף הוא דרש אצל המזבח· מה כאן מזרחו של כבש· אף כאן מזרחו של כבש· מניין שהוא אסו׳ בהנייה· ר׳ לא בשם ר׳ לעזר אל מקום טהור שיהא מקומו טהור· רבי זעורה בשם ר׳ לעזר לא אמ׳ כן אלא מניין לדישון מזבח החיצון שהוא אסור בהנייה ת״ל אל מקום הדשן שיהא מקומו לעולם· מניין לדישון מזבח הפנימי והזה עליו והקטיר מה הייה בגופו אף הקטרה בגופו· מניין למזבח הפנימי שהוא אסור בהנייה קל וחומר אם מזבח החיצון אסור בהניית הפנימי לא כל שכן· ר׳ זעורה בשם ר׳ חנינה קטורת שכבתה המזמה אפילו בקרטין שאין כתיב איכל אלא על מזבח החיצון· פתילה שכבתה צריכה דישון מהו מיד תלמידי דר׳ חייה בר לולייני אמ׳ מעתה צריך שיהא מיצו שמן· מהו שיהא צריך דישון· מילתיה דרבי שמואל בר רב יצחק אמר שמן צריך דישון· רבי שמואל בר רב יצחק בעי מעתה כאחד בתקופת טבת מחצי לוג לכל נר כאחד בתקופת תמוז מחצי לוג לכל נר· אמר רבי יוסה אין מן הדא לית שמע מינה כלום דתנינן תמן בן בבי על הפקיע שהיה מזיג את הפתילות· הבא את אמ׳ מיטב ואחר כך מקטיר· והבא את אמר מקטיר ואחר כך מיטב· אמר רבי יוחנן תמיד דרבי שמעון איש המצפה הוא· אמ׳ ר׳ יעקב בר אחא ולא כולה אלא מילין צריכין לרבנן· ר׳ חזקיה ר׳ אחא בשם ר׳ אבהו מרות דר׳ אליעזר בן יעקב הוא· אמ׳ ר׳ יוסי בי ר׳ בון ולא כולה אלא מילין דצריכין לרבנן· מה טעמא דרבי שמעון איש המצפה בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנרות יקטירנה·

רבי אחא רבי חיננא בשם ר׳ שמעון בר רבי שמעון ודרבנן מחוץ לפרוכת העדות באוהל מועד יערוך אותו אהרן ובניו מערב ועד בקר שלא יהא שם אלא הטבת נרות בלבד· אמר רבי יוחנן לא קבעו פייס לתמיד של בין הערבים אלא אמרו מי שזכה בשחרית יזכה בין הערבים· והא תני בפייס של שחרית כן פייס של בין הערבים הזוכה זוכה לעצמו· רבי חזקיה בשם רבי בון בר כהנא תיפתר שהיתה השבת אחד משמר הבא ואחד משמר היוצא· אמר רבי יוחנן לא גזרו על שני גזירין בשחרית· אמר רבי יוסה מתני׳ אמרה כן בכל יום איל קרב בין הערבים באחד עשר ולא אמר בשחרית כלום· רבי שמי בעי ולמה לא גזרו על שני גזירין בשחרית אמ׳ רבי מנא ולא שמיע רבי שמי דמר רבי יוחנן לא גזרו על שני גזירין בשחרית· וא״ר יוסי מתניתא אמרה כן וחזר ואמר אין דו שמיע אלא כאינש דשמע מילא· ומקשי עלה ר׳ שמי בעי למה גזרו על שני גזירין בין הערבים ולא גזרו על שני גזירין בשחרית שלשה עשר זמין בו· ותני עלה פעמים בארבעה עשר פעמים בחמשה עשר פעמים בששה עשר לא פחות ולא יתר· כדרכו בתשעה ובחג ביד אחד צלוחית של מים הרי עשרה בין הערבי׳ באחד עשר שני׳ בידם שנים גזירי עצים· ובשבת באחד עשר· שנים בידם שני בזיכי לבונה של לחם הפנים הרי ארבע עשר ובשבת שבתוך החג ביד אחד צלוחית של מים הרי ששה עשר· תביאינה לפני המוספין· ובשהוא או׳ תקריב אף לאחר הנסכי׳· אית תניי תני קודם לנסכים כמאן דאמ׳ קודם לנסכים קודם לניסכי יין· מאן דאמ״ לאחר נסכים· לאחר ניסכי סולת· סלת קודמת לחביתין אע״פ שזה לאישים

זה לאישים · זה קרבן יחיד וזה קרבן ציבור · חביתין קודמין לנסכין אע״פ
שזה קרבן יחיד וזה קרבן צבור · זה תדיר וזה אינו תדיר · חביתין קודמין ליין
שזה לאשים וזה לספלים · מיכן ויין מי קודם · ולא מתני׳ היא לבונה ויין ·
כאן לקרבן יחיד כאן לקרבן ציבור · כיני מתני׳ הראש והרגל והחזה והגרה
ושתי ידים ושתי דפנות והעוקץ והרגל · אמר רבי יוחנן טעמא דבן עזאי והקטירת
את כל האיל המזבחה · כדי שיהא נראה כמהלך על גבי המזבח הראש והרגל
זאת אמר הכין · אמר רבי מנא פשט ראשה עקר רגלה · הלכה ד׳
אמר רבי חנינה מימי לא הפיס אדם בקטורת ושנה · אמר רבי יוסה מתניתא
אמרה כן חדשים לקטורת באו והפיסו · אמר רבי חנינה וכן למנחה · אמר ר״
יוסה מתניתה אמרה כן מי שזכה בקטורת או׳ לזה שעל ימינו אף את למחתה ·
נמצאתה אומ׳ שני כהנים הן מתברכין בכל פעם · רב אמר ברך ה׳ חילו ופועל
ידיו תרצה · מעשה באחד שיכשה ורעה ולא הניחה לקיים מה שנאמר ברך
ה׳ חילו ופועל ידיו תרצה · הלכה ה׳ וערכו יכול מאה יכול מאתים ·
א״ר עקיבה כל ששמעו מרובה ושמעו מבועט תפשתה המרובה לא תפשת ·
תפשת את המבועט תפשתה · תני רבי יהודה בן בתירה אומר שתי מדות אחת
מלה ואחת שאינה מלה · הכל מדין במדה מלה ואין מדין במדה שאינה מלה ·
אמר ר׳ נחמיה וכי מה בא הכתו׳ לפתוח או לנעול לא בא לנעול אלא לפתוח אם
אומר ימים עשרה אינן אלא מאה אלא מאתים אלא אלף אלא ריבוא · וכשאתה
אומר ימים שנים פתחת · רבי מנא אמר משום רבי יהודה ימים שנים יכול ימים
הרבה · אם מרובין הן והלא כבר נאמר רבים הא לא דיבר אלא בימים מועטים
וכמה הן הוי אומר שנים · רבים שלשה · יכול רבים עשרה · אמר ימים ואמר
רבים מה ימים מיעוט ימים שנים · אף רבים מיעוט רבים שלשה · יכול שנים
ושלשה הרי חמשה וכי נאמר ימים ורבים והלא לא נאמר אלא ימים רבים · הא
כיצד הרבים הללו יהו מרובין על שנים · וכמה הן הוי אומר שלשה · וערכו בני
אהרן · יכול מאה תלמוד לומר וערך הכהן אותם · אי וערך הכהן אותם יכול
יהא כהן אחד עורך את כל האיברים תלמוד לומר וערכו · הא כיצד כהן אחד
עורך שני איברים · וכמה הן איברים עשרה ואחד בקרביים נמצא הטלה עולה
בששה דברי רבי ישמעאל · רבי עקיבא אומר וערכו שנים · בני אהרן שנים ·
הכהנים שנים מלמד שהטלה עולה בששה · הכהנים לרבות הקרוים דברי רבי
יודה והלא כבן הבקר הכתוב מדבר מה תלמוד לו׳ בתמיד של שחר הכתו׳ מדבר ·
שמעון בר בא רבי יוחנן בשם רבי ינאי נאמר כאן עריכה · ונאמר להלן וערך
הכהן אותם · מה עריכה שנאמר להלן בתמיד של שחר הכתוב מדבר · אף
עריכה שנאמר כאן בתמיד של שחר הכתוב מדבר · עולא בר ישמעאל בשם רבי
לעזר אינו צריך ממשמע שנאמר וערכו אין אנו יודעין שהן שנים · ואת דרש
וערכו שני בני אהרן שנים הכהנים שנים · ותני כן אין לך קודם לתמיד של שחר
אלא קטורת בלבד יכולין הם שלשה להעלותו ולמה איל קרב באחד עשר אלא
כדי לעשות פומבי · רבנן דקיסרין אמרי מפני מה פר קרב בעשרים וארבעה
כדי לעשות פומבי לדבר על שם בבית אלהים נהלך ברגש · ואת דרש וערכו
שנים · בני אהרן שנים · הכהנים שנים · מכן לפרו של יחיד שיהא קרב בששה ·

הדרן עלך בראשונה

אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה · אם הגיע
הרואה אומר ברקי · מתיה בן שמואל אומר האיר פני כל
המזרח עד שבחברון והוא אומר הן · ב׳ ולמה הוצרכו לכך שפעם
אחת עלה מאור הלבנ׳ ודימו שהאיר המזרח ושחטו את התמיד והוציאוהו לבית
השריפה והורידו הכהן לבית הטבילה · זה הכלל היה במקדש כל המיסך את
רגליו טעון טבילה · וכל המטיל מים טעון קידוש ידים ורגלים · ג׳ אין
אדם נכנס לעזרה לעבודה אפילו טהור עד שיטבול · חמש טבילות ועשרה
קידושין טובל כהן גדול ומקדש בו ביו׳ וכלם בקודש בית הפרוה חוץ מזו בלבד ·
ד׳ פרשו סדין של בוץ בינו לבין העם פשט ירד וטבל עלה ונסתפג הביאו
לו בגדי זהב ולבש וקידש ידיו ורגליו · ה׳ הביאו לו את התמיד קרצו ומירק
אחר שחיטה על ידו וקבל את דמו וזרקו נכנס להקטיר את הקטורת ולהטיב את
הנרות להקריב את הראש ואת האיברים ואת החביתים ואת היין · ו׳ קטורת
של שחר היתה קריבה בין דם לאיברים של בין הערבים היתה קריבה בין איברים
לנסכי׳ אם היה כהן גדול זקן או איסטניס מחמין לו חמין ומטילין לתוך הצונין כדי
שתפוג צינתן · ז׳ הביאוהו לבית הפרוה ובקודש היה פרשו סדין של בוץ
בינו לבין העם · קידש ידיו ורגליו ופשט · ר״מ אומר פשט קידש ידיו ורגליו ירד
וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי לבן ולבש וקידש ידיו ורגליו · ח׳
בשחר היה לובש פילוסין של שנים עשר מנה · ובין הערבים הנדוין של שמונה
מאות זוז דברי רבי מאיר · וחכמים אומרי׳ בשחר היה לובש פילוסים של שמונת
עשר מנה · ובין הערבים של שנים עשר מנה הכל שלשים מנה אילו נוטל מן
ההקדש ואם רצה להוסיף מוסיף משלו · ט׳ בא לו אצל פרו ופרו היה עומד

בי׳ האולם ולמזבח ראשו לדרום ופניו למערב והכהן עומד במזר׳ ופניו למערב ·
סמך שתי ידיו עליו ומתודה וכך היה אומ׳ אנא השם עויתי פשעתי חטאתי לפניך
אני וביתי אנא השם כפר נא לעונו׳ לפשע׳ ולחטאו׳ שעויתי ושפשעתי ושחטאתי
לפניך אני וביתי ככתו׳ בתורת משה עבדך כי ביום הזה יכפר עליכם וגו׳ · והן עונין
אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד · בא לו למזרח העזרה לצפון המזבח
הסגן בימינו וראש בית אב משמאלו ושם שני שעירים וקלפי היתה שם ובה שני
גורלות של אשכרוע היו ועשאן בן גמלא של זהב והיו מזכירין אותו לשבח · י׳
בן קטין עשה שנים עשר דד לכיור שלא היו בו אלא שנים · אף הוא עשה מוכני
לכיור שלא יהו מימיו נפסלין בלינה · מונבז המלך עשה כל ידות הכלים של יום
הכיפורים של זהב · הילני אמו עשתה נברשת של זהב על פתחו של היכל · אף
היא עשתה טבלה של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה · ניקנור נעשו ניסים
לדלתותיו והיו מזכירין אותו לשבח · יא׳ ואילו לגניי בית גרמו לא רצו ללמד
על מעשה לחם הפנים · בית אבטינס לא רצו ללמד על מעש׳ הקטרת · הוגרס בן
לוי היה יודע פר׳ בשיר ולא רצ׳ ללמד · בן קמצר לא רצה ללמד על מעש׳ הכת׳ ·
על הראשונים נאמר זכר צדיק לברכה · ועל אילו נאמר ושם רשעים ירקב ·

סליק פירקא

אמר להם הממונה כו׳ · מהו ברקי ברקת · תמן אמרין ברוק
ברקה אנהר מנהרא · ועד אחד נאמן · שנייא הוא הכא
שאין את יכול לעמוד עליו · חוש לומ׳ עד דו עליל ונפק הוא
מנהרה חכימא הוא מילתא · אמר עד אחד נהרג איש פלוני בשבת מלין אותו
על פיו · חשיכה מוצאי שבת מטלטלין אותו על פיו · רבי אימי מטלטל על
פום מליותא · רבי מתניה מטלטל על פום איבריתא דזורא · ר׳ אמי מטלטל
על פום נשייא דאמרין שמשא הוות על סוסיתה · ולמה עד שהוא בחברון והוא
אומר הן בא להזכיר זכות אבות · הלכה ב׳ מאור הלבנה מתמר
ועולה · מאור החמה פושה על פני כל המזרח · עד מדין דהוה סופיה דירחא ·
הוה רישיה אמר רבי חנינא מאילת השחר עד שיאיר המזרח אדם מהלך ארבעת
מיל · ומשיאיר המזרח עד שתנץ החמה אדם מהלך ארבעת מיל · ומניין
שמאילת השחר עד שיאיר המזרח אדם מהלך ארבעת מילין · שנאמר וכמו
השחר עלה ויאיצו המלאכים בלוט לאמר · מן סדום לזוער ארבעה מילין · יתיר
הוון · אמר רבי זעורא המלאך היה מקדד לפניהן את הדרך · ומניין משיאיר
המזרח עד הנץ החמה אדם מהלך ארבעת מיל כמו וכמו מילה דמיא לחבירתה ·
אמר רבי יוסי בי ר׳ בון הדא אילתא דשחרא מאן דאמר כוכבא הוא טעי זימנין
דהיא מקדמה זימנין דהיא מאחרה · מאי מדון כמין תרין דקרנין דנהור דסלקין
מן מדינחא ומנהרין · דלמא רבי חייא רובא ורבי שמעון בן חלפתא הוו מהלכין
בהדא בקעת ארבל בקריצתה ראו אילת השחר שבקע אורה אמר רבי חייא רובה
לרבי שמעון בן חלפת׳ בר ר׳ כך היא גאולתן של ישראל בתחילה קימעא קימעא
כל שהיא הולכת היא הולכת ומאיר · מאי טעמא כי אשב בחושך ה׳ אור לי כך
בתחילה ומרדכי יושב בשער המלך ואחר כך וישב מרדכי אל שער המלך ואחר
כך ויקח המן את הלבוש ואת הסוס וגו׳ ואח׳ כך ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש
מלכות ואחר כך ליהודים היתה אורה ושמחה · תני כהן שיצא לדבר עם חבירו
אם להפליג טעון טבילה · אם לשעה טעון קידוש ידים ורגלים וסמיכה · לא
שעה קלה היא · שנייא היא סמיכה שעשו אותה כהפלג · תני ישן טעון טבילה
נתנמנם טעון קידוש ידים ורגל׳ · ישן טעון טבילה · לא כן תני ר׳ חייה לא היתה
ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד · א״ר אמי בשם ר׳ שמעון בן לקיש
אף למלכי בית דוד לא היתה ישיב׳ בעזר׳ · תיפתר שסמך עצמו לכותל וישן לו ·
הא כתי׳ ויבא המלך דוד וישב לפני ה׳ · א״ר איבו בר נגרי יישב עצמו בתפילה ·
הלכה ג׳ כיני מתני׳ לא היה אדם נכנס לעזרה ולעבודה אפילו טהור עד
שהוא טובל לא סוף דבר לעבודה אלא אפילו שלא לעבודה · שאלו את בן זומא
מה מקום לטבילה זו · אמר להם מה אם בשעה שהוא נכנס מקודש לקודש טעון
טבילה מחול לקודש כל שכן לא צורכ׳ דלא מקודש לקודש לא יהא טעון טבילה
מחול לקודש יהא טעון טבילה · אמ׳ רבי שמי וכיני מה אם מקודש לקודש
שאינו ענוש כרת טעון טבילה מחול לקודש שהוא ענוש כרת לא כל שכן יהא
טעון טבילה ואפילו מקודש לקודש יהא ענוש כרת כיי דתנינן תמן השתחוה או
ששהא כדי השתחויה · עד כמה הוא שיעור השתחויה · רבי סימון בשם ר׳ יהושע
בן לוי עד כדי ויכרעו אפים ארצה על הרצפה וישתחוו · רבי אבהו מוסיף עד
והודו לי״י כי טוב · ר׳ מנא מוסיף עד כי לעולם חסדו · הלכה ד׳
תני אמ׳ רבי יהודה כל עצמן לא התקינו טבילה זו אלא מפני טבילת סרך שפעמים
שאדם הולך לרחוץ והוא נזכר קרי ישן שיש בידו וחוזר ובא לו · תמן תנינן
המשמשת שראת נדה צריכין טבילה · רבי יהודה פוטר · מה חלק רבי יודה על
טבילת סרך או משם אפילו טובל מת מועיל · מה נפק מינה ראה קרי אין תימר
חלוק רבי יודה על טבילת סרך דבר תורה הוא · אין תימר אפי׳ טובל מת מועיל

מעיל והא שהא טבל מדרא דתני אמ רבי יהודה כל עצמן לא התקנו טבילה זו אלא כמפני טבילת סרך שפעמים שאדם הולך לרחוץ והוא מכר קרי ישן שבידו וחזר וכא לו׳ הרא אמרה לא חלק רבי יהודה על טבילת סרך אלא משם אפילו טבל מה הוא מעיל· רבי לעזר בשם רבי הושעיה עד שישחוט בו שנים או רוב שנים· אמר רבי יוסה מתנית׳ אמרה כן הביאו לו את התמיד קרצו· כת׳ קרץ מצפון בא בה· רבי חנינה ורבי יהושע בן לוי חד אמ׳ נבוסה· וחורנה אם נסחה· כאן דאמ׳ נבוסא מן הרא הביאו לו את התמיד קרצו׳ מאן דאמר נסחה מגלייתא· מחוטר קרצתי גם אני·

הלכה ה׳ כתיב בתמיד בבוקר וכתיב בעצים בבוקר· יקדים דבר שנ׳ בו בבוקר בבוק׳ לדבר שלא נאמ׳ בו אלא בבוקר אחד מעתה אפי׳ לדמו· אמר רבי הלא תעשה הקדים בו מעשה· כתיב בבוקר בתמיד· וכתיב בקטורת בבוקר בבוקר· יקדים דבר שנ׳ בו בבוקר בבוקר לדבר שלא נאמ׳ בו אלא בבוקר· מהכן קיימין אם לאיברין והלא כעצים הן· אלא כי כן קיימין אפילו לדמו· כתיב בעצים בבוקר בבוקר· וכתיב בקטורת בבוקר בבוקר· ואיני יודע אי זה מהן יקדים· מי מבשיר את מי עצים מבשירין את הקטורת אף הם יקדמו את הקטורת· איתא חמי עצים קודמין את הדם והדם קודם לקטורת ותימר הכין אמר רבי הלא לא על שלא זכיתי בו מן הדין שהעצים מבשירין את הקטורת ואיצרכת הדא מתניתא והן בעיי מימר מי מבשיר את הקטורת גחלים· אמ׳ רבי אלעזר מעלה עשן· נאמר בתמיד בין הערבים· ונאמר בקטורת בין הערבים סמך לנרות ונאמר בנרות מערב ועד בוקר· ואחר דבר שנ׳ בו בין הערבים סמך לנירות לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים מעתה אפי׳ לנסכין· אמר ר׳ הלא תעשה איחר בו מעשה· ר׳ בון בר חייה בעא קומי ר׳ הלא והא את אמר תעשה הקדים בו מעשה· והא את אמר תעשה איחר בו מעשה· אמר רבי הלא כל מדרש ומדרש כעניינו· תמיד של שחר בכלל כאוהר הזה· מה תלמוד לומר תעשה הקדים בו מעשה· תמיד של בין הערבי׳ בכלל מוקדם והזה מה ת״ל תעשה איחר בו מעשה· והוה רבי זעורה מקלס ליה רצוות ליה כניה דאוריתא· תני אמר רבי יהודה עששות של ברזל היו מרתיחין אותן מערב יום הכיפורים ומטילין לתוך הצונין כדי שתפוג צינתן· הלא נמצא מכבה ביום הכיפורים· אלא כמבור סבר רבי יהודה שאין אבות מלאכות ביום הכיפורים· אלא רבי יהודה ורבי שמעון אמרו דבר אחד· לא כן סבר מימר רבי יוסי ורבי שמעון שניהם אמרו דבר אחד· מימר רבי יוסי ורבי יהודה ורבי שמעון שלשתן אמרו דבר אחד· אלא מי סבור סבר רבי יהודה שאין תולדת ואש כאש· אלא כמי רבי יהודה סבר מימר שאין תולדת אש כאש· ורבנן סברין מימר תולדת אש כאש· ויחם לו חמין· רבי יהושע בר אבין רבי סימן בשם ר׳ אייבו בן סוסי טע׳ דהדין תנייא שלא יהו אומ׳ ראינו כהן גדול טבל במים שאובין ביום הכיפורים·

הלכה ו׳

מה טעמא דרבי מאיר פשט וקידש ורחץ וקידש· מה טע׳ דרבנן ופשט ולבש הקיש פשיטה ללבישה· מה לבישה מקדש אף פשיטה מקדש· אמר רבי מנא קומי רבי יודן על דעתיה דרבי מאיר רחיצה חוצצת· אמר ליה מסבור את סבור על דרבי מאיר ופשט וקידש ורחץ וקידש· אינה כן אלא ופשט וקידש ורחץ ולבש וקידש· שמואל אמר אחת פשוט ואחת לבוש שתיהן לבא· בר קפרא אמר אחת לבא ואחת לשעבר שתיהן לבוש· אמר רבי יוחנן הכל מודין בקידוש הראשון שהוא לבא· אמר רבי יוחנן הכל מודין בקידוש הראשון שהוא מעכב מה טע׳ חוקת עולם לדורותיכם· אמר רבי יוחנן הכל מודין בקידוש האחרון שהוא לשעבר· אמר רבי יוסה מתנית׳ אמרה כן הביאו לו בגדי עצמו ולבש׳· ויש אדם מקדש ידיו ורגליו ללבוש בגדי חול· רבי יוחנן אמר ולבשם לבישה מעכבת ואין קידוש ידים ורגלים מעכב· ודכוותה לבישה מעכבת ואין קידוש ידים ורגלים מעכב כדי שיהו כפולים וקימינה דלא כרבי יוסה· רבי שמואל בר רב יצחק לא טעת לבית ועדא· קם עם רבי זעורא אמר ליה מה חורתון והוה לכון בבי מדרשא יומא דין· אמר ל׳ בר שיהו כפולים וקיימינה דלא כרבי יוסי דתני ולבני אהרן תעשה כתונות· רבנן אמרי שתי כתונות לכל אחד ואחד· רבי יוסי אומר אפי׳ כתונת אחת לכל אחד ואחד· מה טע׳ דרבנן ולבני אהרן תעשה כתונות· מה טעמא דרבי יוסי לכאה בני אהרן תעשה כתונת כד· שיהו חדשים· אם אומר את שלא ילבש שחקים והא תני ולבשם אפי׳ שחקים· רבי חנניה בשם רבי יסא כמחלוקת עור שעיבדו לשם קמיע מותר לכתוב עליו מזוזה· רבן שמעון בן גמליאל אוסר· אמר ר׳ יוסה והינן סברין מימר מה פליגין להדיוט· הא לגבוה לא· מן מה דתני אבני קודש צריך שהוא חציבתן בקודש ובקודש יחצבו בגדי קדש צריך שהוא אריגתן בקודש ובקודש יארגו· ואמר ר׳ חנינה בשם ר׳ יסא במחלוקת הוא· הרא אמרה אף לגבוה פליגין דתני העושה כלי לגבוה עד שלא נשתמש בו גבוה מותר להשתמש בו הדיוט׳ משנשתמש בו גבוה אסור להשתמש בו הדיוט׳ והא תני העושה כלי לגבוה אל ישתמש בו הדיוט׳ רבי חנניה בשם רבי יסא כמחלוקת דתני העושה כלי להדיוט עד שלא נשתמש בו הדיוט מותר להשתמש בו גבוה׳ משנשתמש בו הדיוט אסור להשתמש בו גבוה והא תני העושה כלי להדיוט אל ישתמש בו גבוה׳ רבי חונה בשם רבנן דתמן תיפתר שבא מתרומת הלישכה ולית שמע מינה כלום׳ בגדי שרת מאימתי הן קדישין מיד או בשעת התשמיש׳ אין תימר מיד ניחא׳ אין תימר בשעת התשמיש באחת הן קדישין׳ מהא של משה שנתקדשו בשמן המשחה׳ ברם של שלמ׳ באחת הן קדישין ומתקדשין׳ בכניסתן לארץ היו כפנין מתוך של משה לתוך של שלמה לא היה שם של משה באחת הן קדישין ומתקדשין׳ ובעלייתן מן הגולה היו כפנין מתוך של שלמה לתוך שלהם לא היה שם של שלמה באחת הן קדישין ומתקדשין׳ אבנים שחצבן לשם מת אסורין בהנייה׳ לשם חי ולשם מת מותרין בהנייה׳ יהודה כלי לפני מיטתו של מת להתוך ארבע אמו׳ אסור בהנייה׳ כל חוץ לארבע אמות מותר בהנייה׳ נמצאת אומר חמש טבילות ועשרה קידושין טובל ומקדש בו ביום׳ מניין ששני קידושי ידים ורגלים על כל טבילה וטבילה׳ תלמו׳ לומ׳ ופשט ורחץ ולבש׳ אמר רבי אלעזר בר׳ שמעון ודין הוא מה אם במקום שאינו טעון טבילה טעון קידוש ידים ורגלי׳ כאן שהוא טעון טבילה לא כל שכן יהא טעון קידוש ידים ורגלים׳ טול לך מה שהבאתה׳ אי מה להלן אחת כל היום אף כאן אחת כל היום תלמוד לומר ופשט את בגדי הבד׳ שאין תלמוד לומר אשר לבש׳ ומי עלתה על דעתינו כלום הוא פושט אלא מה שהוא לובש׳ אם כן למה נאמ׳ אשר לבש הקיש פשיטה ללבישה מה לבישה בקידוש ידים ורגלים אף פשיטה בקידוש ידים ורגלים· אמ׳ רבי מנא לא מסתברא אלא חילופין הקיש לבישה לפשיטה מה פשיטה בקידוש ידים ורגלים אף לבישה בקידוש ידים ורגלים׳ ואין שיני של פילוסין יפה מן הראשון של הנדוין מטם מילה דשבעה פרוטי׳ תמן תנינן הראשון שבראשון אין למעלה ממנו יהשני שבראשון והראשון שבשני שוין ואין שני שבראשון יפה מן הראשון שבשני משם מילה דשבעה פרוטי׳ מאי כדון רבי נחמן בשם רבי מנא כשהוא כתי׳ בד בד ארבעה פעמים׳ ובמבוחה כתי׳ בד׳ בעשה בי׳ ר׳ ישמעאל בן פיאבי שלבש כתונת במאה מנה ועלה והקריב על גבי המזבח׳ מעשה ברבי אלעזר בן חרסו׳ שלבש כותנו׳ בשתי ריבוא ועלה והקריב על גבי המזבח והורידו אותו אחיו הכהנים שהיה נראה מתוכה ערום׳ מה עשה מילא אותה מים וסבב את המזבח שבע פעמים׳

הלכה ז׳

אי זהו צפונו של מזבח שהוא כשר בשחיטת קדשי קדשים מקירו של מזבח צפוני ועד כותל העזרה צפוני עד כנגד כל המזבח ישנן כשלשים ושתים אמה דברי רבי׳ ר׳ אלעזר בי רבי שמעון או׳ מכנגד בית החליפות עד כנגד בין האולם ולמזבח ועד כותל העזרה המזרחי׳ רבי מוסיף מקום דריסת רגלי ישר׳ אחת עשרה אמה מקום דריסת רגלי הכהנים׳ אחת עשרה אמה מקירו של מזבח הצפוני ועד כותל העזרה המזרחי׳ אמר רבי יוחנן לא מצאנו שחיטה כשירה בזר׳ רב מפקד לתלמידוי בכל אתר והון תני שוחט חוץ כפרה והון תני זורק׳ ואמר רבי יוחנן לא מצאנו שחיטה פסולה בזר׳ התיב רבי חייה בר בא והא כתי׳ ושחט והזה׳ מה הזייה לא הכשירה באשה באיש אף שחיטה לא הכשירה באשה כאיש׳ א״ל הרי הזייה מ׳ יביה הרי היא כשירה בזר ופסולה באשה׳ אמ׳ ליה תמן לית כת׳ כהן׳ ולידא מילתה כת׳ איש להכשיר את הזר׳ הא איש הא אשה׳ ברם הכא כתי׳ כהן הא זר הא אשה׳ אין תימר שהוא כשירה בזר תוכשר באשה׳ רבי ישמעאל בר רב יצחק רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי פר של יום הכיפורים צריך כהן׳ ולמה לא אמר ושעיר דת קרייא ושחט והביא מה הבאה בכהן אף שחיטה בכהן׳ רבי יעקב בר אחא ר׳ יסא ר׳ יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי פר ושעיר של יום הכיפורים צריכין כהן׳ אמר רבי חגי בראשונה הוא או׳ אנא השם׳ ובשנייה הוא או׳ אנא בשם׳ תני כיצד מתודה עויתי פשעתי חטאתי ואומר נושא עון ופשע וחטאה ואומר והתודה עליו את כל עונות בני ישראל דברי רבי מאיר׳ וחכמים אומרים עונות אילו הזדונות פשעים אילו המרדים׳ חטאתם אילו השגגות׳ מאחר שהוא מתודה על הזדונות ועל המרדים הוא חוזר ומתודה על השגגות׳ אלא כך היה מתודה אנא השם חטאתי עויתי פשעתי לפניך אני וביתי ובני אהרן ככתו׳ בתורת משה עבדך לאמר כי ביום הזה וגו׳ והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד׳ וכן מצינו דרך כל המתודים מתודים׳ דוד אמר חטאנו עם אבותינו העוינו והרשענו שלמה בנו אמ׳ חטאנו והעוינו רשענו׳ דניאל אמר חטאנו עוינו והרשענו ומרדנו׳ אף הוא כך היה מתודה חטאתי עויתי פשעתי לפניך׳ מהו שמשה אמר נושא עון ופשע וחטאה׳ ואומר והתודה עליו את כל עונות בני ישראל וגו׳ אלא מבין שהוא מתודה על הזדונות ועל המרדים כאילו הן שגגות לפניו׳ עשרה פעמים היה כהן גדול מזכיר את השם ביום הכיפורים ששה בפר ושלשה בשעיר ואחד בגורלות· הקרובים היו נופלין על פניהן׳ והרחוקים היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד׳ אילו ואילו לא היו זזים משם עד שהוא מתעלם מהן זה שמי לעולם זה שמי לעלם׳ בראשונה היה אומרו בקול גבוה׳ משרבו הפרוצין היה אומרו בקול נמוך׳ אמר רבי טרפון עומד הייתי בין אחי הכהנים בשורה והטיתי אזני כלפי כהן גדול ושמעתיו מבליעו בנעימת הכהנים׳ בראשונה היה נמסר לכל אדם משרבו הפריצים לא היה נמסר אלא לכשירים׳ שמואל הוה עבר שמע פרסיא מקלל לבריה במיתותה׳ אמר אזל גוברא ומאן דשמע שמע ר׳ איניני בר כוסי סלק גבי ר׳ חנינה לציפורין אמ׳ איתא ואנא מסר יתיה לך עאל ליה בריה תחותי עריסא עטש ושמע קליה אמר מה אתון נוהגין גבי כהן כדמי אזל לא לך הלא ליה׳ חד אסי בציפורין אמר לרבי פינחס בר חמא איתא ואנא מסר ליה לך אמר ליה לית אנא יכיל׳ אמר לית׳ אמר ליה דאנא אכיל מעשר ומאן

דרגיל ליה לא יכיל מיכול מבר נש כלום ·

הלכה ח׳

אי זהו צפונו של מזבח שהו׳ כשר בשחיטת קדשי קדשי׳ מקדרו של מזבח צפוני גר״ש כהדלכתא עיליתא עד׳ מקירו של מזבח הצפוני ועד כותל העזרה המזרחי · חמשה דברים היה הסגן משמש · הסגן אומר לו אישי כהן גדול הגבה ימינך · סגן מימינו וראש בית אב משמאלו · תניף הסגן בסהדרין · אחז הסגן בימינו והעלהו · לא היה כהן גדול מתמנה להיות כהן גדול עד שהוא נעשה סגן · וקלפי היה שם ובה שני גורלות ושל אשכרוע הוו · מהו אשכרוע פסקינן · רבי שמואל אחוי דרב בעי אברו מהו לעשות התחיהן של זהב · ייבא כהדא שמעלין בקדש שולא מורידין · ויעשו דדין זה על גבי זה · אמר ר׳ יונה כיוס מרוכה של תמיד העליון משם כלי פחות כרוכו · והתחתון אין בו משם אירת שו׳ כלי · אמר רבי יהושע בן לוי אמת המים היתה מושכת לו מעיטם והיו רגלי שבודרום פחותין כרימונים · רבי שמעון בר כרסנא בשם רבי אחא הם בית טבילה לכהנים הוא · והם לרוחצה לכהנים כו · ולא כלי הוא · אמת המים מושכת לו מעיטם והיו רגלי שבדרום פחותים כרימונים · כתיב ואלה מספרם אגרטלי זהב שלשים · רבי שמואל בר נחמן אמר מקום שאוגרין בו דמו של טלה · אגרטלי כסף אלף · רבי שמעון בן לקיש אמר מקום שאוגרין דמו של פר. מחלפים תשעה ועשרים · אמר רבי סימון אילו הסכינין כיי דתנינן תמן הוא היה נקרא בית החלפות ששם היו גונזין את הסכינין · הילני אמו עשתה נברשת של זהב על פתחו של היכל · תרין אמורין חד אמר כברתא · וחרנה אמר קונביתא · תרגם עקילס לקבל נברשתא לקבל למפרס · אף היא עשתה טבלה של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה שבשעה שהיתה החמ׳ זורחת היו הניצוצות מנתזין ממנה והיו יודעין שזרחה החמה · ומה היה כתוב עליה ר׳ שמעון בן לקיש בשם ר׳ ינאי א״לף ב״ית היה כתוב עליה · והא תני כשתב שכאן כן כתב שכאן לא מעוכה ולא מידק אלא בינוני · פתר לה כא״לף שכאן בן א״לף שכאן · כב״ית שכאן כן ב״ית שכאן · תני רבי הטעיה כל פרשת סוטה והיה כתוב עליה שממנה היה קורא ומתרגם כל דקדוק הפרשה · ניקנור נעשו ניסים לדלתותיו ומזכירין אותו לשבח · תני מעשה שהיו באין בספינה ועמד עליהן סער גדול בים ונטלו אחד מהם והטילוהו בים וביקשו להטיל עוד שני ועמד תיפפו · אמר להן אם כטילין אתם אותו ו׳ים הטילוני עמו והיה בוכה ומתאבל ובא עד שהגיע ללמינה של יפו · כיון שהגיע ללמינה של יפו התחיל מבעבע מתחת הספינ׳ · כיי דתנינן תמן כל השערים שהיו שם נשתנו להיות של זהב חוץ משערי ניקנור מפני שנעשה בהן נס · ויש אומרים מפני שנחושתן מצהיב · תני בשם רבי ליעזר נחושתן היה מצהיב יותר יפה משל זהב ·

הלכה ט׳

ואילו לגנאי בית גרמו · בית גרמו היו בקיאין במעשה לחם הפנים וברדייתו ולא רצו ללמד · שלחו והביאו אומנים מאלכסנדריאה והיו בקיאים במעשה לחם הפנים וברדייתו לא היו בקיאין · בית גרמו היו מסיקין מבפנים ורודין מבחוץ ולא היתה מעפשת · אילו היו מסיקין מבפנים ורודין מבפנים והיתה מעפשת · וכיון שידעו חכמים בדבר אמרו כל מה שברא הקב״ה לכבודו ברא כל פעל י״י למענהו · שלחו אחריהם ולא רצו לבוא עד שכפלו להן שכרן שנים עשר מנה היו נוטלין ונתנו להן עשרי׳ וארבע · רבי יהודה אומר עשרים וארבע היו נוטלין ונתנו להן ארבעים ושמונה · אמרו להן מפני מה אין אתם רוצין ללמ׳ · אמרו להן מסורת היא בידינו מאבותינו שהבית הזה עתיד ליחרב שלא ילמדו אחרים ויהו עושין כן לפני עבודה זרה שלהן · בדברים הללו מזכירין אותן לשבח שלא יצא ביד בניהם פת נקיה מעולם שלא יהו אומרים במעשה לחם הפנים הן אוכלין · של בית אבטינס היו בקיין במעשה הקטורת ובמעלה עשן ולא רצו ללמד שלחו והביאו אומנים מאלכסנדריאה והיו בקיין במעשה הקטורת · ובמעלה עשן לא היו בקיאין · של בית אבטינס היתה מתמרת ועולה ופוסה ויורדת · ושל אילו היתה פוסה מיד · וכיון שידעו חכמים בדבר אמרו כל מה שברא הקב״ה לכבודו ברא שנאמר כל הנקרא בשמי וגו׳ · שלחו אחריהן ולא רצו לבוא כו׳ · עד׳ לפני עבודה זרה שלהן · בדברים הללו מזכירין אותן לשבח שלא יצאת אשה שלאחד מהן מבושמת מעולם · ולא עוד אלא כשהיה אחד מהן נושא אשה ממקום אחר היה פוסק עמה שלא תתבשם · אמר רבי יוסי מצאתי תינוק אחד מבית אבטינס אמרתי לו בני מאי זו משפחה אתה אמר לי ממשפחת פלוני · אמרתי לו בני אבותיך לפי שנתכוונו לרבות כבודם ולמעט כבוד שמים לפיכך נתעכט כבוד׳ וכבוד שמים נתרבה · אמר רבי עקיבה שח לי שמעון בן לגס מלקט הייתי עשבים אני ותינוק אחד של בית אבטינס וראיתי אותו שבכה וראיתי אותו ששחק · אמרתי לו בני למה בכיתה אמר לי על כבוד בית אבא שנתמעט · ולמה שחקתה אמר לי על הכבוד המתוקן לצדיק׳ לעתיד לבוא הרי מעלה עשן לנגדי · נמותי לו בני הראהו לי · אמר לי מסורת בידי מאבותי שלא להראותו לבריה · אמר רבי יוחנן בן נורי פגע בי זקן אחד משל בית אבטינס אמר לי רבי לשעבר היו בית אבא צנועין והיו מוסרין את המגילה הזאת אילו לאילו ועכשיו שאינן נאמנין הילך את המגילה והזהר בה · וכשבאתי והרציתי את הדברים לפני רבי עקיבה זלגו דמעיו ואמר מעתה אין אנו צריכין להזכירן לגנאי · וכולהן סגאו מתלא לדבריהן חוץ מבן קמצר · כיי דתנינן תמן אילו הן הממונין שהיו במקדש · רבי חזקיה אמר רבי סימון חרבן · חד אמר כשירי כל דור ודור בא למנות · וחרנה אמר מי שהיה באותו הדור מנה מה שבדורו · מאן דאמר כשירי כל דור ודור בא למנות על כולם הוא אומ׳ זכר צדיק לברכה · מאן דאמר שהיה באותו הדור מנה מה שבדורו על כולם הוא אומר ושם רשעים ירקב · על מי נאמר זכר צדיק לברכה על בן קטין וחביריו · ועל כולן היה בן זומא אומר משלך יתנו לך ובשמך קורין אותך ובמקומך מושיבין אותך ואין שכחה לפני המקום ואין אדם נוגע במוכן לך ·

הדרן עלך אמר להן הממונה

טרף בקלפי והעלה שני גורלות אחד כתוב עליו לשם ואחד כתוב עליו לעזאזל הסגן בימינו וראש בית אב משמאלו אם של שם עלה בימינו הסגן אומר לו אישי כהן גדול הגבה את ימינך · ואם בשמאלו עלה ראש בית אב אומר לו אישי כהן גדול הגבה את שמאלך נתנם על שני שעירים ואומר ליי׳ חטאת · רבי ישמעאל אומר לא היה צריך לומ׳ חטאת אלא ליי׳ והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד · ב׳ קשר לשון של זהורית בראש שעיר המשתלח והעמידו כנגד בית שילוחו · ולנשחט כנגד בית שחיטתו · בא לו אצל פרו שניה וסמך שתי ידיו עליו ומתודה וכך היה או׳ אנא השם עויתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדושיך אנא השם כפר נא לעונות וגו׳ · ג׳ שחטו וקיבל במזרק את דמו נתנו למי שהוא ממרס בו על הרובד הרביעי שבהיכל כדי שלא יקרש · נטל את המחתה ועלה לראש המזבח ופנה גחלים אילך ואילך וחתה מן המעוכלות הפנימיו׳ וירד והניחה על הרובד הרביעי שבעזרה · ד׳ בכל יום חותה בשל כסף ומערה לתוך של זהב · והיום חותה בשל זהב ובה היה מכניס · ה׳ בכל יום חותה בשל ארבעת קבין ומערה לתוך של שלשת קבין · והיום חותה בשל שלשת קבין ובה היה מכניס · רבי יוסי אומ׳ בכל יום חותה בשל סאה ומערה בתוך שלשת קבין והיום חותה בשלשת קבין ובה היה מכניס · ו׳ בכל יום היתה כבידה והיום קלה · בכל יום היתה ידה קצרה והיום ארוכה · בכל יום היה זהבה ירוק והיום אדום דברי רבי מנחם · בכל יום מקריב פרס בשחרית ופרס בין הערבים · והיום מוסף מלא חופניו · בכל יום היתה דקה והיום דקה מן הדקה · ז׳ בכל יום הכהנים עולין במזרחו ויורדין במערבו והיום עולין באמצע ויורדין באמצע · רבי יהודה אומר לעולם כהן גדול עולה באמצע ויורד באמצע · ח׳ בכל יום כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הכיור והיום מן הקיתון של זהב · רבי יהודה אומר לעולם כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הקיתון של זהב · ט׳ בכל יום היו שם ארבע מערכות והיום חמש דברי רבי מאיר · רבי יוסי אומר בכל יום שלש והיום ארבע · רבי יהודה אומר בכל יום שתים והיום שלש ·

סליק פירקא

טרף בקלפי כו׳ · לא סוף דבר קלפי · אלא אפילו קלתות ולמה אמרו קלפי כדי לעשות פומבי לדבר · ויביא שני חושין אחד שחור ואחד לבן ויקשור עליהם ויאמר זה לשם וזה לעזאזל תלמוד לומר גורל אחד ליי׳ שיהא ניכר שהוא ליי׳ · וגורל אחד לעזאזל · שיהא ניכר שהו׳ של עזאזל · ויביא שני צרורות אחד שחור ואחד לבן ויתן עליהם ויאמ׳ זה לשם וזה לעזאזל · ת״ל גורל אחד ליי׳ שיהא ניכר שהוא ליי׳ וגורל אחד לעזאזל שיהא ניכר שהוא לעזאזל ויכתוב עליהם ויאמר זה ליי׳ וזה לעזאזל תלמוד לומר גורל אחד ליי׳ שיהא מוכיח על עצמו שהוא ליי׳ לעולם · וגורל אחד לעזאזל שיהא מוכיח על עצמו שהוא לעזאזל לעולם · הדא אמרה חקוקים היו · ותני כן בשתי קלפיות נתחלקה ארץ ישראל אחת שהגורלות נתונין בתוכה ואחת ששמות השבטים בתוכה ושני פירחי כהונה עומדים מה שזה מעלה וזה מעלה זכה · בשלשה דברים נתחלקה ארץ ישראל בגורלות · באורים ותומים ובכספים · הדא הוא דכתיב וישלך להם יהושע גורל לפני יי׳ במצפה גורל אילו הגורלות · לפני יי׳ אילו אורים ותומים · בין רב למעט אילו הכספים · א״ר אבין אילמלא שנתן הקב״ה חן כל מקו׳ בעיני יושביו · לא היתה ארץ ישר׳ מתחלקת לעולם · ותני כן ג׳ חינין הן · חן אשה בעיני בעלה · חן מקום בעיני יושביו · חן מקח בעיני לוקחיו · ר׳ אבא בריה דר׳ פפי ר׳ יהושע דסיכנין בשם לוי אף לעתיד לבוא הקב״ה עושה כן הדא הוא דכתיב ונתתי לכם לב חדש וגו׳ · ונתתי לכם לב בשר וגו׳ · שהוא בושר בחלקו של חבירו · נגע בהן כשהן למטה ונתערבו אין השעירים במצותן · ומשהעלה אותן נגע בהן

ונתערבו השעירים כמצותן· ובעלייהו נגע כהן ונתעדכו אמר אם של שם יעלה בימיני יקדש זה שעל ימיני קדש· אם שלשם יעלה בשמאלי יקדש זה שעל שמאלי קדש· ואפילו אם אמר אם של שם יעלה בימיני יקדש זה שעל שמאלי קדש· אם של שם יעלה בשמאלי יקדש זה שעל ימיני קדש. אבל אם אמר בין של שם יעלה בימיני ב״ן של שם יעלה בשמאלי לא יקדש אלא זה שעל ימיני. לא יקדש אלא זה שעל שמאלי לא קדש מפני מה קובען כפה. אמרה התורה גורלות. גורלות של כל דבר. יכול יתן שני גורלות על זה ושני גורלות על זה תלמוד לומר גורל אחד ליי׳ וגורל אחד לעזאזל. יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה ושל שם ושל עזאזל על זה תלמוד לומ׳ גורל׳ הלא דא קדמיתא. בני יכול משהוא נותן של שם על של שם ושל עזאזל על של עזאזל יחזור ויחליף תלמוד לומר גורל אחד ליי׳· אין כאן לשם אלא אחד· וגורל אחד לעזאזל. ואין כאן לעזאזל אלא אחד· צ״ץ והיה כתוב עליו קודש ליי׳. קודש מלמטן ושם מלמעלן כמלך שהוא יושב על קתדרין שלו· ודכוותה אחד מלמטן ושם מלמעלן. אמר רבי אלעזר בי רבי יוסי אני ראיתיו ברומי ולא היה כתוב עליו אלא שיטה אחת קודש ליי׳· ונתן אהרן. אם נתן זר כשר· ודכוותה אם העלה זר פסול. קל וחומר מה אם נתינה שכתוב בה בני אהרן אם נתן זר כשר. העלייה שאין כתוב בה בני אהרן לא כל שכן. לא צורכה דלא נתינה שהיא מעכבת אם נתן זר כשר. העלייה שאינה מעכבת אם העלה זר פסול. ואמר ר׳ יצחק בר חקולא בשם רבי ינאי העלייה מתוך קלפי מעכבת אין נתינה מעכבת· אמר רבי יוחנן קובען אפילו כפה. סברין מימר אפילו אחד היום ואחד למחר. על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר אפילו אחד היום ואחד למחר ניחא. על דעתיה דרבי ינאי לאי זה דבר נאמר גורלות למצוה. מתניתא פליגא על רבי יוחנן הגורל עושהו חטאת ואין השם עושהו חטאת· פתר לה במצליח בגורל· מתניתא פליגא על רבי ינאי לא הגריל ולא נתוודה כשר· אלא שחיסר מצוה אחת. ליי׳ לרבות שעיר המשתלח שיהא פסול משום מחוסר זמן. ואתיא כי דמר רבי יוחנן קובען אפילו כפה סברין מימר אפילו אחד היום ואחד למחר. על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר אפילו אחד היום ואחד למחר ניחא· על דעתיה דרבי ינאי לאי זה דבר נאמר גורלות חש לומר שמא יעלה לשם· פתר לה ברוצה להגריל· שני שעירי יום הכיפורים ששחטן בחוץ. אית תניי תני חייב· אית תניי תני פטור· אמר רב חסדא מאן דאמר חייב בשקרב השעיר ונעשה בפנים· מאן דאמר פטור כשלא קרב השעיר ונעשה בחוץ. אמר רבי יוסה רב חסדא בעי מדמתה לפסח ולא דמיא· אמר רבי מנא בר תנחום רבי לעזר ור׳ יוחנן תריהון אמרין פסח שעיבר זמנו מאיליו הוה משתנה· ברם הכא בשחיטה הוא משתנה· מאי כדון מאן דאמר חייב סברין מימר הגרלה מעכבת· מאן דאמר פטור סברין מימר אין הגרלה מעכבת. כלום יש כאן לשם אלא אחד. אמר רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה או זה או זה משהגריל חייב על של שם ופטור על של עזאזל· אמר רבי בא והוא שנתן מתנת הפר· אבל אם לא נתן מתנת הפר פטור ששחיטתו של שעיר מעכבת מתן דמו של פר. רבי בון בר חייה בעא קומי ר׳ זעורה שחט את הפר עד שלא יגריל מהו שיהא חייב. אמר ליה נישמעינה מן הדא פר מעכב את השעיר. השעיר מעכב את הפר. הדא אמרה שחט את הפר עד שלא הגריל חייב. אין תימר פטור ניתני אין השעיר מעכב את הפר· אמר רבי שמואל בר אבודמי הדא דתימר אין השעיר מעכב את הפר במתנות הבדים. אבל במתנות הפרוכת שעיר מעכב את הפר· הדך עבידא שאינו יכול ליתן מדם הפר על הפרוכת עד שיתן מדם השעיר על בין הבדים.

הלכה ב׳ רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן שלשה לשונות הן של שעיר בסלע· ושל מצורע בשקל· ושל פרה בשתי סלעים. אמר ר׳ בא בר זבדא בשם רבי שמעון בן חלפתא של פרה בשתי סלעים ומחצה. אית דמפקין לישנא בעשרה זוז·

הלכה ג׳ בית מתניתא על הרובד הרביעי שבעזרה· תני שחט בחוץ חייב. חפן בפנים פטור· וחתה והקטיר ונשפך הדם יביא פר אחר ונכנס בדמו עד שלא הקטיר נשפך הדם חתייה פסולה היא והוא צריך לחות כתחילה· ספק עד שלא הקטיר נשפך הדם וספק משהקטיר נשפך הדם להביא פר אחר ולהכנס בדמו אין את יכול שאני אומר עד שלא הקטיר נשפך הדם והיא חתייה פסולה והוא צריך לחות כתחילה אין את יכול שאני אומר משהקטיר נשפך הדם והיא חתייה כשירה והוא עובר משם הכנסה יתירה וכשלו העבודות. אשכחת אמר כשלו עבודות של אותו היום.

שחט ומת אחר מהו שיכנס בדמו רבי שמעון בן לקיש אמר בפר אבל לא בדם.

רבי חנינה ורבי יונתן תריהון אמרין אפי׳ בדם. מילתיה דרבי יהושע בן לוי אמר אפילו בדם. דאמר רבי חנינה רבי בא בשם רבי יוחנן אפילו בדם. רבי יהושע בן לוי שאל חפן ומת מהו שיכנס בחפניו מה צריכה ליה בחפניו דכתיב ומלא חפניו ברם הכא לית כתיב בדמו. פשיטא ליה אפילו בדם· כיי דתנינן תמן נתפזר ממנה כקב גחלים היה מכבדן לאמה. ובשבת כופין עליו פסכתר·

הלכה ד׳ בכל יום היתה כבידה והיום קלה· שלא ייגעו. בכל יום היתה ידה קצרה והיום ארוכה· שלא ייגעו. בכל יום לא היה בה אמה גבודה והיום היה בה אמה ומחצה כדי שתהא הזרוע מסייעת. בכל יום לא היה בה נרתיק והיום היה בה נרתיק כדי שלא תכבה· ואינו חוצץ· אמר רבי יוסי בי רבי בון קבעו במסטר· שבעה זהבים הן· זהב טוב· זהב טהור זהב סגור· זהב מופז· זהב מוקק. זהב שחוט· זהב פרויים. זהב טוב כמשמעו· וזהב הארץ ההיא טוב אמר רבי יצחק טובי די בבייתיה· טבוי דו בלוחייתיה·

זהב טהור שמכניסין אותו לאור ואינו חסר כלום· ואתייא כר תני מעשה במנורת זהב שעשה משה במדבר והיתה יתירה דינר זהב והכניסוה לכור שמונים פעם ולא חסרה כלום· ויאות עד דלא יקום על ברריה הוא חסר סגין. מן דו קים על ברריה לא חסר כלום· זהב סגור שהיה מכסיף כעד כל הזהבים שהיו שם· אמר רבי שמואל בר רב יצחק כתיב ושבעת אלפים ככר כסף מוקק לטוח קירות הבית ואת כל הבית צפה זהב. ואת אמר אכן. אלא שהיה מכסיף כעד כל הזהבים שהיו שם· זהב מופז· רבי פטרוק אחוה דרבי דרוסא בשם רבי בא בר בינה דומה לאש מצתת בגפרית. אמר רבי אבין לשם מקומו הוא נקרא זהב מאופז· זהב מוקק שהיו מחתכין אותו כזיתים ושחים אותו בצק ומאכילין אותו לנעמיות. והן מסננות אותו. ויש אומרים שהיו טומנין אותו בזבל שבע שנים. זהב שחוט שהיה נמשך כשעוה· אדריינוס היה לו משקל ביצה. דוקלטינוס היה לו משקל דינ׳ גורדינון. זהב פרויים· ר׳ שמעון בן לקיש אמר אדום דומה לדמו של פר· ויש אומרים זהב שהוא עושה פירות כיי דתנינן תמן וגפן של זהב היתה עומדת על פתחו של היכל· אמר רבי אחא בר יצחק בשעה שבנה שלמה את בית המקדש צר כל מיני אילנות להובו.

ובשעה שהיו אילו שבחוץ עושין פירות היו אילו שבפנים עושין פירות הדא היא דכתיב פרח תפרח ותגל אף גילת ורנן וגומ׳. אימתי יבשו אמר רבי יצחק חיננא בר יצחק בשעה שהעמיד מנשה צלם בהיכל יבשו דכתיב ופרח לבנון אומלל.

הלכה ה׳ פיטום הקטורת הצרי והצפורן החלבנה והלבונה משקל שבעים שבעים מנה מור וקציעה שיבולת נרד וכרכום משקל ששה עשר ששה עשר מנה קושט שנים עשר קלופה שלשה· קינמון תשעה. נמצאת אומר שלש מאות וששים וחמש מנים הן כנגד ימות השנה ושלשה של אותו היום. הדא היא דתנינן והיום מוסיף מלא חפניו· ברשינה תשעת קבין· יין קפריסין שלש סאין ושלש קבין. אם אין לו יין קפריסין מביא חמר חוריין עתיק מלח סדומית רובע מעלה עשן כל שהוא· רבי נתן אומ׳ אף כפית הירדן כל שהוא נתן בה דבש פסלה חסר בה אחת מסממניה חייב מיתה. תני רבן שמעון בן גמליאל אומר הצרי אינו אלא שרף של עצי קטף. בורית ברשינה למה היתה באה שבה שפין את הצפורן כדי שהוא נאה. יין קפריסין למה היא באה שבה שורין את הצפורן מפני שהיא עזה. והלא מי רגלים יפין לה אלא שאין מכניסין ריח רע לעזרה מפני הכבוד· וכשהוה מדק הוה אומר הדק היטב הדק היטב שהקול יפה לבשמים. חיסר בה אחת מסממניה או שנתן בה מעט דבש היתה פסולה. לא נתן לתוכה מלח או שנתן לתוכה מעלה עשן נתחייב מיתה. אמר רבי זעורה ועובר משום הכנסה יתירה. תני בר קפרא הפטמין שבירושלם היו אומרים אילו היה נותן לתוכה מעט דבש לא היה כל העולם כולו יכול לעמוד בריחה. תני פיטמה חציים כשירה. שילשים ורבעים לא שמענו. רבי אומר במידתה היתה כשירה. הדא דאת מר פיטמה חציים כשירה חצי כל סממן וסממן· אחת לששים לשבעים שנה היא היתה באה חציים מן השיריים הדא היא מותר הקטורת מה היו עושין בה. תני הקטיר כזית בחוץ חייב· פחות מכזית בפנים פטור. רבי זעורה בשם רב ירמיה נפטרו הציבור ידי חובתן. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי ירמיה מן מה דתני הקטיר כזית בחוץ חייב· מינה את שמע פחות מכזית בפנים פטור· דקה מה תלמוד לומר לפי שנאמר ושחקת ממנה הדק אם כן למה נאמר דקה שתהא דקה מן הדקה. כיצד הוא עושה מפריש שלשת מנים מערב יום הכיפורים ומחזירן למכתשת כדי למלאות ממנה חפניו כדי לקיים בה דקה מן הדקה. אמר רבי יונה חוץ מקידוש הראשון· אמר רבי יוסה ואפילו מקידוש הראשון. מתניתא פליגא על רבי יונה כל הכלים שהיו במקדש היו ראוין לקידוש ידים ורגלים פתר לה חוץ מקידוש הראשון. מתניתא פליגא על רבי יוסה התמיד והכן מעכבין· פתר לה מקומן מעכב.

הלכה ו׳ מה טעמא דרבי מאיר והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה· זו מערכת קיומי אש· ובער עליה הכהן זו מערכת איכול איברין ופדרים. וערך עליה העולה זו מערכה גדולה. והקטיר עליה חלבי השלמים זו קטורת· הלית לרבי יוסה מערכת איכול איברין. הלית לרבי יהודה מערכת קיומי אש· מה מקיים רבי יהודה אש תמיד· אש שאמרתי לך תהא תמיד לא תהא אלא על מזבח החיצון.

אמר רבי אלעזר האיברין והפדרין שלא נתאכלו מבערב עושה אותן מדורה ושורפן בפני עצמן ודוחין עליהן את השבת. רבי יעקב בר אחא בשם רבי שמואל בר אבא מתניתא אמרה כן בכל יום היו שם ארבע מערכות· מה את שמע מינה· אמר רבי מנא היום חמש· רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעורה דבר שאינו מעכב דוחה. אמ׳ ליה הרי עידי החודש הרי אינן מעכבין ודוחין דתנינן תמן שעל מהלך לילה ויום מחללין את השבת ויוצאין לעידות החודש· מניין למערכת יום הכיפורים. ר׳ ירמיה בשם ר׳ פדת נותלי מה ת״ל אש שהוא כשלה על

גבי גחליה׃ גחלי יכול עוממות. תלמוד לומר אש׳ אי אש יכול שלהבת תלמוד לומר גחלי אש. הא כיצד מן הלוחשות הללו. ומניין שתהא האש בשילה על גבי גחלים תלמוד לומר גחלי אש. רבי יהושע בן לוי אמר אין לחם הפנים נפסל בשעת מסעות. רבי יוחנן אמ׳ לחם הפנים נפסל בשעת מסעות. ר׳ חייה בשם רבי יהושע בן לוי כאשר יחנו כן יסעו׳ מה בחנייתם אינו נפסל אף בנסיעתם אינו נפסל. רבי אמי בשם רבי יהושע בן לוי ונסע אהל מועד מחנה הלוים בתוך המחנות. כבתוך המחנות׳ רבי יעקב בר אחא רבי אמי בשם ר׳ אלעזר השורף קדשים בחוץ בשעת מסעות לוקה. אמר רבי יוחנן קדשים נדחין בשעת מסעות שטמאים פרושים כל אחד ואחד במחיצתו׳ אמר רבי יוסה תדירא הא מילתא כפומהון דרבנן נסתלקו הפרכות הותרו המחיצות לזבין ולמצורעין. מתניתא מסייעא לדין ומתניתא מסייעא לדין. מתניתא מסייעא לרבי יהושע בן לוי תמיד. תמיד אפילו בשבת. תמיד אף בטומאה׳ מתניתא מסייעא לרבי יוחנן לא תכבה אף במסעות. בשעת מסעות מה היו עושין לה היו כופין עליה פסכתר דברי רבי יהודה׳ רבי שמעון אומר אף בשעת מסעות היו מדשנין אותה שנאמר ודשנו את המזבח ופרשו עליו בגד ארגמן׳ הא אילו היה המזבח דליק לא היה בגד ארגמן נשרף. מה עבד לה רבי יודה פסכתר היו כופין עליה מלמעלה. מה מקיים רבי יודה ודשנו את המזבח. ירוקן. כי דאמר רבי יודה בן פזי ואכל ושבע ודשן׃

הדרן עלך טרף בקלפי

הוציאו לו את הכף ואת המחתה וחפן מלא חפניו ונתן לתוך הכף הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו וכך היתה מדתן׳ נטל את המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו מהלך בהיכל עד שמגיע לבין שני הפרכות המבדילות בין הקודש ובין קודש הקודשים וביניהן אמה׳ רבי יוסי אומר לא היה שם אלא פרוכת אחת בלבד שנאמר והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קדש הקדשים׳

ב׳ החיצונה פרופה מן הדרום והפנימית מן הצפון ומהלך ביניהן עד שמגיע לצפון הגיע לצפון הפך פניו לדרום הלך לשמאלו עם הפרכת עד שמגיע לארון הגיע לארון נתן את המחתה בין שני הבדי׳ צבר את הקטורת על גבי גחלים ונתמלא הבית עשן יצא ובא לו דרך כניסתו בתפלל תפילה קצרה ולא היה מאריך שלא להבעית את ישראל. ג׳ משניטל הארון אבן היתה שם מימות הנביאים הראשונים ושתייה היתה נקראת גבוה מן הארץ שלשה אצבעות ועליה היה נותן. ד׳ נטל את הדם ממי שהוא ממרס בו נכנס למקום שנכנס ועמד למקום שעמד והזה ממנו אחת למעלן ושבע למטן ולא היה מתכוין להזות לא למעלן ולא למטן אלא כמצליף׳ וכך היה מונה אחת אחת ואחת׳ אחת ושתים. אחת ושלש׳ אחת וארבע׳ אחת וחמש׳ אחת ושש׳ אחת ושבע. יצא והניחו על כן הזהב שהיה בהיכל׳ ה׳ הביאו לו את השעיר שחטו וקיבל במזרק את דמו נכנס במקום שנכנס ועמד במקום שעמד והזה ממנו אחת למעלן ושבע למטן ולא היה מתכוין להזות לא למטן ולא למעלן אלא כמצליף וכך היה מונה וכו׳. יצא והניחו על כן השיני שהיה בהיכל. רבי יהודה אומר לא היה שם אלא כן אחד בלבד. ו׳ נטל דם הפר והניח דם השעיר והזה ממנו על הפרכת שכנגד הארון מבחוץ אחת למעלן ושבע למטן ולא היה מתכוין להזות לא למעלן ולא למטן אלא כמצליף וכך היה מונה. נטל דם השעיר והניח דם הפר והזה ממנו על הפרוכת שכנגד הארון מבחוץ אחת למעלן ושבע למטן ולא היה מתכוין להזות לא למעלן ולא למטן אלא כמצליף וכך היה מונה. עירה דם הפר לתוך דם השעיר ונתן את המלא לתוך הריקן ויצא אל המזבח אשר לפני ײ׳ וכפר עליו זה מזבח הזהב׳ ז׳ התחיל מחטא ויורד מהיכן הוא מתחיל מקרן מזרחית צפונית. צפונית מערבית מערבית דרומית׳ דרומית מזרחית׳ מקו׳ שהו׳ מתחיל בחטאת על מזבח החיצון שם גומר על מזבח הפנימי. ר׳ אליעזר או׳ במקומו היה עומד ומחטא׳ ח׳ על כולן הוא נותן מלמטה למעלן חוץ מזו שהיתה לפניו שהיה נותן מלמעלן למטן׳ הזה על טהרו של מזבח שבע פעמים שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון ושל מזבח החיצון היה שופך על יסוד דרומי׳ אילו ואילו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרין לגננין לזבל ומועלין בן. ט׳ כל מעשה יום הכפורים האמור על הסדר הקדים מעשה לחבירו לא עשה כלום. הקדים דם השעיר לדם הפר יחזור ויזה מדם השעיר לאחר דם הפר אם עד שלא גמר את המתנות שמבפנים נשפך הדם יביא דם אחר ויחזור ויזה בתחילה מבפנים וכן בהיכל וכן במזבח הזהב שכולן כפרה וכפרה בפני עצמן׳ ר׳ אלעזר ור׳ שמעון אומר ממקו׳ שפסק משם הוא מתחיל׳

סליק פירקא

הוציאו לו את הכף כו׳ ולא כבר תניתה נטל את המחתה ועלה לראש המזבח׳ כיני מתניתא את הכף ואת המכף׳ מהו כפמגיס. אמר רבי יוסה הדא אמרה כלי חול הוא׳ אין תימר כלי קודש דבר שקדש בכלי כפרה דאיתפלגון פיטמה בחולין רבי יוסה בן חנינה אמר פסולה. רבי יהושע בן לוי אמר כשירה׳ מה טעמא דרבי יוסי בר חנינה קודש הוא׳ שתהא הבאתה בקודש מה טעמא דרבי יהושע בן לוי קודש הוא שתהא באה מתרומת הלישכה׳ אמר ר׳ יוסה בי רבי בון אתיא דרבי יוסי בן חנינה כשמואל ודרבי יהושע בן לוי כר׳ יוחנן דתנינן המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראויין לקרבנות ציבור רבי יוחנן אמר קטורת. אמר רבי הושעיה תיפתר באומן משל בית אבטינס שהיה נוטל בשכרו קטורת ודרבי יוסי בן חנינה כשמואל דאמר רבי חונה בשם שמואל מכתשת עשו אותה כלי שרת לקודש. אמר רבי יוסה בי רבי בון אמרה רבי חונה קומי רבי יוסה דבר שקדש בכלי נפדה. אמר ליה ולאו שמואל הוא׳ ושמואל אמר קל הוא כמותר דאיתפלגון המותר תמידין שמואל אמר נפדין כתמימין. רבי יוחנן אמר נפדין כפסולי המוקדשין. התיבון שעירי׳ על דעתיה דשמואל אם עולה נפדית לא כל שכן חטאת׳ על דעתיה דרבי יוחנן רבי זעירא אמר ירעו׳ אמר רבי שמואל בר רב יצחק מקיצים בה את המזבח׳ וקשיא יש חטאת קריבה עולה׳ אמר רבי יוסה שנייא היא שאין קרבנות ציבור נקבעין אלא בשחיטה. אמר רבי חנניה בן תרדיון תני בית דין הוא על המותרות שיקרבו עולות. הלכה ב׳ מלא קומצו׳ יכול מלא קומצו מבורץ תלמוד לומר בקבצו׳ אי בקמצו יכול יקמוץ בראשי אצבעותיו תלמוד לומר מלא קומצו׳ הא כיצד חופה את פס ידו במחבת ובמרחשת ומוחק באצבעו מלמעלן למטן. תמן את אמר מלא קבצו בקמצו. והכא את אמר מלא קומצו׳ רבי יעקב בר אחא רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מה להלן קומץ החסר פסול והכא קומץ החסר פסול. חפנים מהו שיעשה ככלי שרת לקודש׳ אחר מהו שיחפון ויתן לתוך חפניו מהו שיעש׳ מידה לחפניו׳ בכל חפנים משערין או אין משערין אלא בחפניו. רבי יהושע בן לוי שאל חפן ומת אחר מהו שיכנס בחפניו. אין תימר חפנים עשו אותן כבלי שרת לקודש הדא אמרה חפן ומת אין אחר נכנס בחפניו׳ אין אחר חופן ונותן לתוך חפניו׳ ועושין מידה לחפניו ואין משערין בכל חפנים׳ אין תימר חפנים לא עשו אותן כבלי שרת לקודש הדא אמרה חפן ומת אחר נכנס בחפניו׳ אחר חופן ונותן לתוך חפניו. ואין עושין מידה לחפניו׳ ומשערין בכל חפנים׳ הגדול לפי גדלו׳ אפילו כבן קמחית שהיתה ידו מחזקת כארבעת קבין׳ והקטן לפי קטנו אפילו כבן גמלא שלא היתה ידו מחזקת אלא כשני זתים׳ הלוך בזר מהו. חזקיה אמר הלוך בזר כשר׳ רבי ינאי אמר הלוך בזר פסול׳ מתניתא פליגא על רבי ינאי קיבל בימינו ונתן בשמאלו יחזיר לימינו. ושמאלו לא בזר הוא. תיפתר שהיתה שמאלו כלפי לפנים׳ אמר רבי בא ואפילו תימר כלפי לחוץ שנייא היא הלוך בזר ושנייא הוא מאיליו. אמר ר׳ זעורה פשיטא יד לא עשו אותה כהילוך׳ מתניתא פליגא על ר׳ ינאי נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר. אמר רבי ביבי תיפתר שהיה מתגלגל כלפי לפנים. אמר רבי בא ואפילו תימר כלפי לחוץ שנייה היא הילוך בזר שנייא היא הילוך מאיליו. אמר רבי זעורה פשיטת יד עשו אותה כהילוך׳ מתניתא פליגא על רבי ינאי נטל את המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו. שנייא היא שאינו יכול לעשותו׳ יתלה אותו בזרועו אינה דרך כבוד׳ יחליף. סברין מימר אם החליף פסול. ויחזי אם החזי׳ מימינו לשמאלו כשר. ואמר אוף תמן יחזי תמן אם החזי פסול אם החליף פסול ברם הכא אם החזי כשר. אם החליף פסול. הכל מודין שאם הכניסן אחת אחת כיפר אלא שהוא עובר משום הכנסה יתירה׳ על אי זה מהן הוא עובר חברייא אמרי על האחרונה׳ אמר לו רבי יוסי אומר לו הוכנס ואת אמר הבין׳ אלא על הראשונה. תמן תנינן השתחוה או ששהא כדי השתחויה על אי זו מהן הוא עובר. חברייא אמרי על הראשונה אמר לו רבי יוסי אומר לו צא ואת אמר הבין אלא על האחרונה׃ וביניהן אמה. אמר רבי הלא זכר לדבר מהא דתנינן תמן אמה טרקסין עשרים אמה לבית קודש הקדשים. מהו אמה טרקסין רבי יונה כרוזיא אמר טרקסין. מה מבפנים׳ מבחוץ. אמר רבי יוסי מן מה דכתיב וארבעים באמה היה הבית הוא ההיכל לפני הדא אמרה מבפנים. אמר ליה רבי מנא והכתיב ויעש את בית קודש הקדשים עשרים אמה. והוי מבחוץ. מה טעמא דרבנן והבדילה הפרכה לכם וגומר. מה עבד לה רבי יוסי בין קודש קדשים שלמעלן לקדש קדשים שלמטן. וליית לרבנן כן׳ אית לן כהא דתנינן וראשי פסיפסין מבדיל בעלייה בין קודש לבין קודש הקדשים׳ הלכה ג׳ תני מן המנורה ולדרום והוא נכנס דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר מן השולחן ולצפון והוא נכנס׳ אית תניי תני ממזבח הזהב ולמנורה והוא נכנס מהלך ביניהן עד שהוא מגיע לצפון דוחק והוא באציליו ידיו כדי שלא ישרפו הפרכות׳ הגיע לצפון הפך פניו לדרום וחוזר היה לאחוריו כדי שלא יהא נראה כמפסיע בין הבדים. כיצד הוא עושה אמר רבי חנינה מניח את הכף בארץ חודקה באויר וקולטה במחתת

בכותנה · שמואל אמר כורדה ברגלו · אמר רבי יוחנן מעדה מתוך הכף והיא מתמרת ועולה ואחר כך היא פוסה ויורדת · יצא ובא לו כדרך כניסתו כרבי יוסה כרם כרבי מאיר אפילו כעי לא יכיל · למה שלא יתן אחוריו לקודש · כתיב ויבא שלמה לבמה אשר בגבעון ירושלם · מה נן קיימין אם מירושלם וזה בא כימר מירושלם לבמה · אם מבמה וזה בא כימר מבמה לירושלם וזה בא · אמר רבי שמואל בר אבודמא לבמה וזה בא שלא ליתן אחוריו לקודש · ומתפלל תפילה קצרה בבית החיצון · וכך היתה תפילתו של כהן גדול ביום הכיפורים בצאתו בשלום מן הקודש יהי רצון מלפניך יי׳ אלהינו ואלהי אבותינו שלא תצא עלינו גלות לא ביום הזה ולא בשנה הזאת ואם יצאה עלינו גלות ביום הזה או בשנה הזאת תהא גלותינו למקום של תורה · יהי רצון מלפניך יי׳ אלהינו ואלהי אבותינו שלא יצא עלינו חסרון לא ביום הזה ולא בשנה הזאת · ואם יצא עלינו חסרון ביום הזה או בשנה הזאת יהא חסרונינו מחסרון של מצוות · יהי רצון מלפניך יי׳ אלהינו ואלהי אבותינו שתהא השנה הזאת שנת זול שנת שובע שנת משא ומתן שנת גשומה ושחונה וטלולה ושלא יצטרכו עמך ישראל אלו לאלו ואל תפנה לתפילת יוצאי דרכים · רבנן דקסרין אומרין ועל עמך ישראל שלא יגבהו שררה זו על גב זו · ועל אנשי השרון היה אומר יהי רצון מלפניך יי׳ אלהינו ואלהי אבותינו שלא יעשו בתיהן קבריהן ולא היה מאריך שלא להבעית את ישראל · מעשה באחד שהאריך וגמרו להכנס אחריו · אמרו שמעון הצדיק היה · אמרו לו למה הארכתה · אמר להן מתפלל הייתי על מקדש אלהיכם שלא ייחרב · אמרו לו אף על פי כן לא היית צריך להאריך · ארבעים שנה שימש שמעון הצדיק את ישראל בכהונה גדולה · ובשנה האחרונה אמר להן בשנה הזאת אני מת · אמרו לו מאיכן אתה יודע · אמר להן כל שנה ושנה שהייתי נכנס לבית קודש הקדשים היה זקן אחד לבוש לבנים ועטוף לבנים נכנס עמי ויצא עמי ובשנה הזו נכנס עמי ולא יצא עמי · בעון קומי רבי אבהו והכתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקודש עד צאתו · אפילו אותן שכתוב בהן ודמות פניהם פני אדם לא יהיו באהל מועד · אמר לון מה אמר לי דהוה בר נש אני אומר הקב״ה היה ·

הלכה ד׳ תני עד שלא ניטל הארון היה נכנס ויוצא לאורו של ארון · משניטל הארון היה מגשש ונכנס מגשש ויוצא · אמר רבי יוחנן למה נקרא שמה אבן שתייה שממנה הושתה העולם · תני רבי חייה ולמה נקרא אבן שתייה שממנה הושתה העולם · כתיב מזמור לאסף אל אלהים יי׳ דיבר ויקרא ארץ וגו׳ · מציון מכלל יופי אלהים הופיע · ואומר לכן הנני יסד בציון אבן וגו׳ ימוש כמצליף · רבי שמואל בר חנינה בשם רבי לעזר כמטורדי · אמר רבי יוחנן כדי שלא יטעה · אמר רבי זעירא כדי שיגמור הזיותיו מתוך שבע · והא קתני שבע ואחת אמר רבי בון כתיב אל פני הכפורת שבע · מה תלמוד לומר יזה כדי שתהא הזייה ראשונה נמנית עמהן ·

הלכה ה׳ כתיב והזה אותו על הכפורת יכול על גגה ת״ל לפני הכפורת · יכול על מצחה ת״ל על ולפני · רבי זעורה אמר צריך שיהא נוגע · ר׳ שמואל בר רב יצחק אמר אינו צריך שיהא נוגע · אמר רבי בון בר חייה טעמא דרבי שמואל בר רב יצחק והזה אותו על הכפורת ולפני הכפורת מה כפורת שנ׳ להלן על מצחה לא על גגה ואינו צריך שיהא נוגע אף כפורת שנאמר כאן על מצחה לא על גגה ואינו צריך שיהא נוגע · אמר רבי יוסה מסתבר סבר רבי בון בר חייה הזיות שעיר של מעלה למדות מהזיות פר שלמעלן · ואינה כן אלא הזיות שעיר שלמעלן למידות מהזיות פר שלמטן · והזה אותו לפני הכפורת מלמד שהוא נותן אחת למעלן ולפני הכפורת איני יודע כמה · הרי אני דן נאמר מתן דמים בפר למטן · ונאמר מתן דמים בשעיר למטן · מה מתן דמים אמורין בפר למטן שבע אף מתן דמים אמורין בשעיר למטן שבע · או לכה לך לדרך הזו נאמרו דמים למעלן ונאמרו דמים למטן · מה דמים אמורין בו למעלן אחת · אף דמים אמורין בו למטן אחת · נראה למי דומה דנין שלמטן משלמטן ואין דנין שלמטן משלמעלן · או לכה לך לדרך הזו דנין דם השעיר מדם השעיר · ואין דנין דם השעיר מדם הפר · תלמוד לומ׳ ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר · מה דם הפר למטן שבע אף דם השעיר למטה שבע ואיני יודע כמה ליתן מדם הפר למעלן · נאמר מתן דמים בשעיר למעלן ונאמר מתן דמים בפר למעלן · מה דמים האמורין בשעיר למעלן אחת · אף מתן דמים האמורין בפר למעלן אחת · או לכה לך לדרך הזו נאמרו דמים למטן נאמרו דמים למעלן · מה דמים אמורין בו למטה שבע אף דמים אמורין בו למעלן שבע :

נראה למי דומה דנין שלמעלן משלמעלן ואין דנין שלמעלן משלמטן · או לכה לך לדרך הזו דנין דם הפר מדם הפר ואין דנין דם הפר מדם השעיר · תלמוד לומר ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר · שיהו כל מעשיו שוין מה דם הפר למטן שבע · אף דם השעיר למטן שבע · מה דם השעי׳ למעלן אחת אף דם הפר למעלן אחת · והקודש · צריך לכוין כנגד הקודש · אמר רבי נחמיה לפי שמצאנו בפר הבא על כל המצות שהוא עומד חוץ למזבח ומזה על הפרוכת בשעה שהוא מזה · יכול אף זה כן תלמוד לומר אשר לפני יי׳ · ואיכן הוא לפנים מן המזבח או אינו מדבר אלא על מזבח החיצון תלמוד לומר אשר לפני יי׳ · הא אינו מדבר אלא על מזבח הפנימי : הכל מודין כפר משיח ועדה שאינו צריך שיהא נוגע · מה פליגין כפר ושעיר של יום הכיפורים · אית תניי תני צריך שיהא נוגע · אית תניי תני אינו צריך שיהא נוגע · אמר רבי לעזר בי רבי יוסי אני ראיתיה ברומי מליאה טיפין של דם · אמרו לי אילו מן הדמים שהיו מזין עליה ביום הכיפורים · הדא אמרה צריך שיהא נוגע ואפילו תימר אין צריך שיהא נוגע ואם נגע נגע · נתן מכלי קודש לתוך כלי חול פסל · הא מכלי קודש לתוך כלי קודש לא פסל · אמר רבי חגיי קומי רבי יוסה מתניתא אמרה כן עירה דם הפר לתוך דם השעיר · מה את שמע מינה · אמר רבי בבא נימר מדם הפר שהוא מלא לתוך דם השעיר שהוא ריקם · אמר רבי יוסה בי ר׳ בון עירה דם הפר לתוך דם השעיר מלא מכן והלך וחזר ובללן לתוך כלי אחר כדי שיבללו כל צורכן · מניין שהוא זקוק להערות תלמוד לומר ונתן מדם הפר ומדם השעיר בזמן שהן מעורבין יכול מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו תלמוד לומר וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה · אחת בשנה הוא מכפר ואינו מכפר שתים בשנה או נימר דם הפר אחת בשנה לא שתים בשנה · תני רבי ישמעאל מדם חטאת הכיפורים אחת בשנה יכפר עליו לדרתיכם · אחת בשנה הוא מכפר ואינו מכפר שתים בשנה · הכל מודין בשבע הזאות שלמטן שהוא צריך להערות דכתיב שבע ולא ארבע עשרה · קיבל מדם הפר בשלשה כוסות ומדם השעיר בשלשה כוסות ליתן מאחד על הבדין · מאחד על הפרכות מאחד על מזבח הזהב אי זה מהן זקוק להערות · ויש אדם מחשב חצי כפרה · אלא כיני קיבל מדם הפר בשלשה כוסות ומדם השעיר בשלשה כוסות ליתן מאחד על הבדים · ומאחד על הפרכות · ומאחד על מזבח הזהב אי זה מהן הוא זקוק להערות · תפלגתא דרבי זעורה ודרבי הילא דאיתפלגון הגריל שלשה זוגות ליתן מאחד על הבדים מאחד על הפרכות מאחד על מזבח הזהב אי זה מהן משתלח רבי זעורה אמר לכפר עליו · את שהוא מכפר בו חבירו משתלח · את שאינו מכפר אין חבירו משתלח · רבי הילא אמר לכפר עליו את שהוא גומר בו כל הכפרה חבירו משתלח · את שאינו גומר בו כל הכפרה אין חבירו משתלח · על דעתיה דרבי זעורה שלשתן משתלחין · על דעתיה דרבי הילא אינו משתלח אלא אחרון בלבד · והכא על דעתיה דרבי זעורה שלשתן הוא זקוק להערות · על דעתיה דרבי הילא אינו אינו זקוק להערות אלא אותו שהזה ממנו · קיבל דם הפר בשלשה כוסות ומדם השעיר בשלשה כוסות ליתן מאחד על הבדין ומאחד על הפרכות · ומאחד על מזבח הזהב אי זה מהן ישפך על היסוד · תפלוגתא דרבי ודרבי אלעזר בי רבי שמעון · דאיתפלגון חטאת שקיבל דמה בארבעה כוס׳ נתן מזה אחד ומז׳ אחד ומזה אחד מניין שכולם נשפכין על היסוד תלמוד לומר את דמה ישפך יכול אפילו לא נתן מאחד מהן מתן ארבע יהו כולם נשפכין תלמוד לומר ואת כל דמה ישפך · הא כיצד הוא נשפך על היסוד והן נשפכין לאמה דברי רבי · רבי אלעזר בי רבי שמעון מניין אפילו לא נתן מאחד מהן אלא מתן ארבע יהו כולן נשפכין על היסוד תלמוד לומר ואת דמה ישפך · על דעתיה דרבי אלעזר בי רבי שמעון כולהן נשפכין על היסוד · על דעתיה דרבי אין לך נשפך על היסוד אלא אותו שהזה ממנו · חבריא אמרי נתפגל זה ונתפגל זה אברת אימוריו של זה המין על אימוריו של זה · הכל מודין בפר משיח ועדה עד שיהא שם מתנה אחת משל שניהן · חברייא אמרי אימורין כשירין שנתערבו בפסולין עד שיהא מתנה אחת משל כשירין · מה פליגין בדם שני חטאות שנתערבו רבי אומר אומר אני רואין את הדם אם יש בו כדי מתנה אחת מזה וכדי מתנה אחת מזה כשר · ואם לאו פסול · וחכמים אומרים אפילו אין בו אלא מתנה אחת משל שניהן כשר · על דעתיה דרבי יש שיעור למתנות · על דעתיה דרבנן אין שיעור למתנות · הדא אמרה נתפגל זה נתפגל זה · אברו אימוריו של זה המין על אימוריו של זה ·

הלכה ו׳ ויתחיל בקרן מזרחית דרומית · אמר רבי הלא ימנית אין זו ימנית · ויתחיל מקרן צפונית מערבית · אמר רבי אלעזר ויצא אל המזבח · ויתחיל מקרן מערבית דרומית · שלא יתן אחוריו לקודש · ואין סופו ליתן אחוריו לקודש · חוזר והוא לאחוריו · ויעמד בדרום ויתחיל מקרן מזרחית צפונית · כמי דאמר רבי הלא ימנית אין זו ימנית · תני רבי ליעזר אומר ממקומו היה עומד ומחטא · ועל כולן הוא נותן מלמעלן למטן חוץ מזו שהיה לפניו לוכסן שהיה נותן מלמטן למעלן · רבי אבהו בשם רבי יוחנן שניהן מקרא אחד דורשין סביב רבנן אמרין סביב להלוך ורבי ליעזר אומר סביב לקרנות · שני כהנים כרחו בפולמסיות אחד אומר עומד הייתי ומחטא · ואחד אומר מהלך הייתי ומחטא · אמר רבי יודן הדא אמרה כאן דעבד הכין לא חשש וכאן דעבד הכין לא חשש ·

הלכה ז׳ והזה עליו לא על אפריו · עליו לא על גחליו · אית תניי תני צד צפוני · אית תניי תני צד דרומי · מאן דאמר צד צפוני רבי ליעזר · ומאן דאמר צד דרומי רבנן · אמר רבי יוסה זה סימן כל הניטל מבחוץ להינתן בפנים ניטל מן הסמוך לפנים וכל היוצא מבפנים להינתן בחוץ ניתן מן הסמוך לפנים · רבי ירמיה בשם רבי פדת גחלים שבכל יום ונר המערבי למדין מגחלים של יום הכיפורים · ושני בזיכי לבונה למדין משירי דמים · ואת

כל

בל דם הפר ישפך לרכות פר דם יום הכיפורים לשפיכה׳ ולמה לא אמר ושעיר אמר רבי כבא בלא כך אינו זקוק להערות . אשכחת אמר ואת כל דם הפר ישפך לרכות דם פר יום הכיפורים ושעיר לשפיכה׳ וכלה מכפר את הקודש׳ אית תניי תני אם כילה כיפר . ואית תניי תני אם כיפר כלה . רבי אבהו בשם רבי יוחנן מחלוקת ביניהן מאן דאמר אם כיפר כילה השיריים מעכבין . מאן דאמר אם כילה כפר אין השיריים מעכבין׳ רבי יהושע בן לוי אמר משמעות ביניהן מן השיריים אין השיריים מעכבין . רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אין השיריים מעכבין . מאי כדון מאן דאמר אם כלה כיפר׳ עושה אותן ארבע מתנות . מאן דאמר אם כיפר כלה אינו עושה אותן אלא מתנה אחת׳ תני אמר רבי ישמעאל מה אם שירי חטאת שאינן מכפרין ניתנין על היסוד׳ התחלת עולה שהיא מכפרה אינו דין שתינתן על היסוד׳ אמר לו רבי עקיבה לא אם אמרת בשירי חטאת שאינן מכפרין ואינן ראוין לכפר נותנין על היסוד תחלת עולה שהיא מכפרת וראויה לכפר אינו דין שתינתן על היסוד . מאן דאמר אין מכפרין אין מכפרין בשאר ימות השנה הא ביום הכיפורים מכפרין׳ מאן דאמר אינן מכפרין ואינן ראויים לכפר אין מכפרין לא בראש השנה ולא ביום הכיפורים׳ מה נן קיימין אם למצוה מצוה ליתן על היסוד׳ אלא אם אינו עניין למצוה תניהו עניין לעיכוב . אמר רבי שמי מתניתא אמרה שהשיריים מעכבין דתנינן מה לתחתונים אם נתנן למעלן לא הורצו שאין מהן קרב למעלן תאמר בעליונים אם נתנן למטן הורצו שיש מהן קרב למטן . הפנימיים יוכיחו שיש מהם קרב בחוץ ואם נתנן בחוץ לא הורצו׳ מה לפנימיים אם נתנן בחוץ לא הורצו שאין מזבח ממרקן׳ תאמר בעליונים אם נתנן למטן הורצו שהרי הקרנות ממרקות אותן . הואיל והקרנות ממרקות אותן אם נתנן למטן תהא כשירה׳ תלמוד לומר אותה שיתן דמיה למעלן . לא שיתן דמיה למטן . מהו אין המזבח הפנימי ממרקן אמר רבי יוסי בי רבי בון שאינו ממרקן לעשותן שיריים שעל ידי הבדין ועל ידי הפרכות הן נעשות שיריים . אמר רבי יוסה מתניתא אמרה שאין השיריים מעכבין דתנינן אם לא נתן לא עיכב . רבי חזקי בשם רבי יוחנן מתניתא אמרה שהשיריים מעכבין דתנינן וכפר את מקדש הקודש זה לפני לפנים׳ ואת אוהל מועד זה ההיכל . ואת המזבח זה מזבח הזהב׳ יכפר אף על העזרות מה אית לך כפרה בעזרות . לא השיריים רבי בון בר חיא בעי כמאן דמר השיריים מעכבין בקומץ מעכב נותנן בלילה שחוט עליהן כתחלה׳ חבריא בעי מחשב להן . רבי יודן בעי אבדו מהו׳ צריכה ליה כשהתחיל ליתן וחסרו . אבל אם לא התחיל ליתן כל עמא מודיי משהוא משייר שהן שיריים . תני מועלין בדמים דברי רבי מאיר ורבי שמעון וחכמים אומרים אין מעילה בדמים . רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן כי הדם הוא בנפש יכפר . אין לך בו אלא כפרת נפש בלבד . רבי חייה בשם רבי יוחנן כל אוכליו יכרת׳ אין לך בו אלא כרת נפש בלבד . אמר רבי זעורה הקריש דם ביניהן . מאן דאמר אין לך בו אלא כפרת נפש בלבד וזה הואיל ואין בו כפרה אין בו מעילה . מאן דאמר אין לך בו אלא כרת נפש בלבד וזה הואיל ויש בו כרת יש בו מעילה׳ אתא רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן הקריש דם ובדק הבית ביניהן והוה רבי זעורה חדי בה סבר על דרבנן איתאמרת . אמר ליה ומה בידך ועל דרבי שמעון אתמרת . רבי בא בריה דרבי חייה בר בא כך משיבין חכמים לר׳ שמעון אילו מכרן שמא אינו תופס דמיהן . מה ביניהן ומה בין דמיהן ופליג על ההיא דאמר ר׳ לעזר יש מהן שאמרו לא נהנין ולא מועלין לפיכך אם מכרן אינו תופש את דמיהן . ויש מהן שאמרו לא נהנין ולא מועלין לפיכך אם מכרן תופש את דמיהן׳ דישון המזבח הפנימי והמנורה לא נהנין ולא מועלין לפיכך אם מכרן אינו תופש את דמיהן . הדמים לא נהנין ולא מועלין בהן לפיכך אם מכרן תופש את דמיהן .

הלכה ח׳ תני א״ר יהודה במה דברים אמורים בעבודות הנעשות בפני׳ בבגדי לבן׳ אבל בעבודות הנעשות בחוץ בבגדי זהב אם הקדים מעשה לחבירו מה שעשה עשוי ׃ וחכמים אומרים אף הנעשות בחוץ בבגדי זהב אם הקדי׳ מעשה לחבירו לא עשה כלום׳ רבי אבהו בשם רבי יוחנן שניהן מקרא אחד הן דורשין מדם חטאת הכיפורים אחת׳ רבנן אמרי עבודות שהוא נכנס פעם אחת בשנה . רבי יהודה אומר מקום שהוא נכנס בו פעם אחת בשנה . רבי הושעיה בשם רבי פס במתנות הבדים אבל במתנות הפרכות שעיר מעכב את הפר׳ אמר ר׳ לעזר נתן מדם הפר על בין הבדים ועל בין הפרכות ואחר כך שחט את השעי׳ הנעשה בתחילה כשר׳ אמר רבי יוסה אילו נשפך מדם הפר ומדם השעיר המונח בכוס שמא אינו מביא פר אחר וכשר . מה בין שחט עד שלא נתן׳ מה בין שחט משנתן . אילו אמר תתן יאות רבנן אמרי שלש לכשר ושלש לפסול׳ רבי לעזר ורבי שמעון אומר ארבעים ושלש לכשר וארבעים ושלש לפסול׳ ורבנן אמרי כל שבע ושבע כפרה בפני עצמה ר׳ אלעזר ורבי שמעון אמרי כל אחד ואחד כפרה בפני עצמו . רבי זעורה בשם רבי לעזר טעמא דרבי לעזר בי רבי שמעון וכלה מכפר את הקודש אפילו אין שם אלא מתנה אחת אמרה התורה כלה׳ אמר ר׳ לעזר נתן מקצת מתנות ונשפך הדם מביא אחרים התחיהן אילו ואלו נשפכין במצותן . לכן צריכה כשנקרא עליהן לשם פסול . אמר רבי יוסה יאות אילו נתן מקצת מתנות ונשפך הדם שמא אינו מביא אחרי׳ התחיהן ומעלין בראשונ׳ רבי חגיי בעא קומי רבי יוסה עד כדון כששחט את הראשונים לשם כושר והשניים לשם פסול . שחט את הראשונים לשם פסול ואת השניים לשם כושר׳ אמר רבי יוסה מצינו פסול מרצא מיד פיגול מצינו פסול מרצא מיד כושר ׃

הדרן עלך הוציאו לו את הכף

שני שעירי יום הכיפורים מצותן שיהו שוין במראה ובקומ׳ ובדמים ובלקיחתן כאחת אף על פי שאינן שוין כשרים . לקח אחד היום ואחד למחר כשרי׳ מת אחד מהן אם עד שלא הגריל מת אחד מהן יקח זוג לשני׳ ואם משהגריל מת יביא שני׳ ויגריל עליה׳ כתחילה ׃ ב׳ ויאמר אם של שם מת זה שעלה עליו הגורל לשם יתקיים תחתיו׳ ואם של עזאזל מת זה שעלה עליו הגורל לעזאזל יתקיים תחתיו והשיני ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה שאין חטאת ציבור מתה . רבי יהודה אומר תמות׳ ועוד אמר רבי יהודה נשפך הדם ימות המשתלח . מת המשתלח ישפך הדם׳ ג׳ בא לו אצל שעיר המשתלח וסמך שתי ידיו עליו ונתודה וכך היה אומר אנא השם עוו פשעו חטאו לפניך עמך בית ישראל אנא השם כפר נא וגו׳ . מסרו למי שהוא מוליכו הכל כשירין להוליכו אלא שעשו כהנים גדולים קבע ולא היו מניחין ישראל להוליכו׳ אמר רבי יוסי מעשה והוליכו ערשלא בציפורין וישראל היה׳ ד׳ וכבש עושין לו מפני הבבליים שהיו מתלשין בשערו ואומרי׳ לו טול וצא טול וצא׳ יקירי ירושלם היו מלוין אותו עד סוכה הראשונה עשר סוכות מירושלם עד צוק תשעים ריס שבעה ומחצה לכל מיל . ה׳ על כל סוכה וסוכה אומרי׳ לו הרי מזון והרי מים ומלוין אותו מסוכה לסוכה חוץ מן האחרון שבהן שאינו מגיע עמו לצוק אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו׳ ו׳ ומה היה עושה חלק לשון של זהורית חציו קשר בסלע וחציו קשר בין קרניו ודחפו לאחוריו מתגלגל ויורד לא היה מגיע למחצית ההר עד שהוא נעשה איברים איברים . בא וישב לו תחת הסוכה האחרונה עד שהחשך׳ מאימתי מטמא בגדים משיצא חומת ירושלם . רבי שמעון אומר משעת דחייתו לצוק . ז׳ בא לו אצל הפר ואצל השעיר הנשרפין קרען והוציא את אימוריהן נתנם במגס והקטירן על גבי המזבח קלען במקלות והוציאן לבית השריפה׳ . מאימתי מטמין בגדים כשיצאו חומת העזרה רבי שמעון אומר משיצת האור ברובן׳ ח׳ אמרו לו לכהן גדול הגיע שעיר למדבר׳ ומניין היו יודעין שהגיע שעיר למדבר דירכאות היו עושין ומניפין בסודרין ויודעין שהגיע שעיר למדבר . ט׳ אמר רבי יהודה והלא סימן גדול היה להן שלשת מילין מירושלם ועד בית חורון הולכין מיל וחוזרין מיל ושוהין כדי מיל ויודעין שהגיע שעיר למדבר . רבי ישמעאל אומר והלא סימן אחר היה להם לשון של זהורי׳ היה קשו׳ על פתחו של היכל וכשהגיע שעיר למדבר היה הלשון מלבין שנאמר אם יהיו חטאיכם כשני׳ כשלג ילבינו ׃

סליק פירקא

שני שעירי יום הכיפורים כו׳ . שעירים׳ מיעוט שעירים שנים׳ אם כן למה אמר שני שיהו שוין . כבש׳ . מיעוט כבשים שנים אם כן למה נאמר שני שיהו שוין . צפרים׳ מיעוט צפרים שתים׳ אם כן למה נאמר שתי שיהו שוות . חצוצרות . מיעוט חצוצרות שתים׳ אם כן למה נאמר שתי שיהו שוות . התיב רבי חגיי קומי רבי יוסה והא כתיב ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני י״י מעתה אנשים מיעוט אנשים שנים ׃ אם כן למה נאמר שני שיהו שוין . והא כתיב לא תטה משפט גר יתום . והרי מצאנו גר דן עם מי שאינו גר יתום דן עם מי שאינו יתום . אלמנה דנה עם מי שאינה אלמנה׳ מה תלמוד לומר שני אלא מפנייא להקיש לגזירה שוה נאמר כאן שני ונאמר להלן שני׳ מה שני שנאמר להלן אנשים ולא נשים ולא קטני׳ אף שני שנאמר כאן אנשים ולא נשים ולא קטנים׳ הרי למדנו שאין האשה מעידה מעתה אין האשה דנה׳ ר׳ יוסה בי רבי בון ר׳ חונה בשם רב יוסף נאמ׳ כאן שני על פי שנים עדים ונאמר להלן שני וישארו שני אנשים במחנה . מה שני שנאמר להלן אנשים ולא נשים ולא קטנים אף שני שנאמר כאן אנשי׳ ולא נשים ולא קטנים . אם כן למה נאמר ועמדו שני האנשים שלא יהא אחד עומד ואחד יושב אחד שותק ואחד מדבר אחד מדבר כל צורכו ואחד את אומר לו קצר בדבריך שלא יהא הדיין מסביר פנים כנגד אחד ומעיז פנים כנגד האחד מעמיד לזה ומושיב לזה׳ משום רבי ישמעאל אמרו אומר לו לבוש כשם שהוא לובש או הלבישו כשם שאתה לבוש׳ א״ר יהודה שמעתי שאם רצה הדיין להושיב את שניהן מושיב . ואי זה האסור שלא יהא אחד עומד ואחד יושב אחד מדבר כל צורכו וכו׳ רבי בא בשם רב הונא צריכין העדים להיות עומדין כשהן מעידין עדותן . רבי ירמיה בשם רבי אבהו אף הנידונין צריכין להיות

עומדין בשעה שהן מקבלין עדותן · שוין בדמים ואין שוין בשבח הדמים אין השעירין כמצוותן · שוין בשבח הדמים ואין שוין בדמים השעירים כמצותן משובח בגופו משובח במראיו מי קודם · רבי ירמיה סבר מימר משמעינה מן הדא אביב קצור יבש לקצור אביב קצור קודם · הדא אמרה משובח בגופו משובח במראיו משובח בגופו קודם · כיני מתניתא יביא שנים ויגריל עליהם בתחילה ויאמר זה שעלה עליו הגורל לשם יתקיים תחתיו ·

אי זהמקן קרב תחילה רב אמר שני שבין זוג שני · רבי יוחנן אמר שני שבין זוג ראשון · אמר רבי זעורה טעמא דרבי יוחנן ועשהו חטאת בראשון · אמר רבי לא טעמא דרבי יוחנן ועשהו חטאת קבעו בתחילה שלא יידחה ואתיא כהא דאמר רבי יונה בשם רבי זעורה ועשהו חטאת קבעו בתחילה שיזדווג לו חבירו · על דעתיה דרבי יוחנן מת שני שבין זוג שני שני שבין זוג ראשון מהו שיידחה אתא רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן מת שני שבין זוג שני שני שבין זוג ראשון כבר נדחה · כל שכן מחלפיה שיטתיה דרב מת שני בזוג ראשון שני שבזוג שני כבר נדחה הגריל שלשה ליחן מאחד על הבדין · מאחד על הפרכות מאחד על מזבח הזהב אי זה מהן המשתלח · רבי זעורה אמר לכפר עליו את שהוא מכפר בו חבירו משתלח את שאינו מכפר בו אין חבירו משתלח · רבי הילא אמר לכפר עליו את שהוא גומר בו את כל הכפרה חבירו משתלח · את שאינו גומר בו את כל הכפרה אין חבירו משתלח · על דעתיה דרבי זעורה שלשתן משתלחין · על דעתיה דר׳ הילא אינו משתלח אלא אחרון בלבד שאין חטאת ציבור מיתה · רבי יהודה אומר תמות · וקשיא על דרבי יהודה · ויש אדם מגריל למיתה משעה ראשונה · א״ר אבון הלא אשכחן כן על דר׳ אליעזר דר׳ אליעזר אמ׳ ימותו · א״ר מנא הן דאת מקשי לה על דר׳ יהוד׳ קשיתה על דבתניתא דתנינן תמן וולד חטאת והמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ימותו · ויש אדם מכור למיתה משעה הראשונה · הלכה ב׳ תני בר קפרא עוון פשעו חטאו שלא להזכיר גנותן של ישראל · יעמד חי · מלמד שהוא עתיד למות · עד מתי הוא חייה עד וכלה מכפר את הקודש דברי רבי יהודה · רבי שמעון אומר עד שעת הוידוי · על דעתיה דרבי יהודה הוידוי מעכב · על דעתיה דרבי שמעון אין הוידוי מעכב · מה נפק מן ביניהון שלחו בלא ווידוי · על דעתיה דרבי יהודה צריך להביא שעיר אחר · על דעתיה דרבי שמעון אינו צריך להביא שעיר אחר · אף בפר כן שחטו בלא וידוי על דעתיה דרבי יהודה צריך להביא פר אחר · על דעתיה דרבי שמעון אינו צריך להביא פר אחר · נתודה ושחטו ונשפך הדם ואת אמר צריך להביא פר אחר · צריך להתוודות עליו פעם שנייה או כבר יצא בוידויו של ראשון · אף בשעיר המשתלח כן צריך להגריל עליו פעם שנייה או כבר יצא בהגרלו של ראשון · הלכה ג׳ ושלח ביד איש · להכשיר את הזר · עתי שיהא עתיד · עתי שיהא מזומן · עתי אף בשבת · עתי אף בטומאה · לא הוא עתיד הוא מזומן · אלא שלא ישלחנו ביד שנים · שילחו ביד שנים מהו שיטמא בגדים · משמעינה מן הדא והמשלח לא המשלח את המשתלח · הדא אמרה שילחו ביד שנים אינו מטמא בגדים · ברח דרך הליכה מטמא בגדים · דרך חזירה אינו מטמא בגדים · שאלו את רבי אליעזר חלה השליח · אמר להן כך תהו בשלום · ואם חלה המשתלח · אמר להן יכול הוא לטעון אתכם ולי · דחיו ולא מת אמר להן כן יתמו איבי השמים · לא שהיה ר׳ אליעזר מפליגן אלא שלא היה אומר להן דבר׳ שלא שמע מימיו · וחכמים אומרים חלה השליח משלחו ביד אחר · חלה המשתלח מרכיבו על החמור · דחיו ולא מת ירד אחריו וממיתו · כל ימים שהיה שמעון הצדיק קיים לא היה מגיע למחצית ההר עד שנעשה איברין איברין · משמת שמעון הצדיק היה בורח למדבר והסרקין אוכלים אותו · כל ימים שהיה שמעון הצדיק קיים היה גורל של שם עולה בימין · משמת שמעון הצדיק פעמ׳ בימין פעמ׳ בשמאל ·

כל ימים שהיה שמעון הצדיק קיים היה נר מערבי דולק · משמת שמעון הצדיק פעמים כבה פעמים דולק · כל ימים שהיה שמעון הצדיק קיים היה לשון של זהורית מלבין · משמת שמעון הצדיק פעמים מלבין פעמים מאדים · כל ימים שהיה שמעון הצדיק קיים היה אור המערכה מתגבר ועולה משהיו נותנין שני גיזירי עצים בשחרית לא היו נותנין כל היום · משמת שמעון הצדיק תשש כחה של מערכה ולא היו נמנעין להיות נותנין עצים כל היום · כל ימים שהיה שמעון הצדיק קיים היתה ברכה משולחת בשתי הלחם ובלחם הפנים והיה נופל לכל אחד ואחד כזית ויש מהן שהיו אוכלים ושבעין · ויש מהן שהיו אוכלין ומותירין · משמת שמעון הצדיק ניטלה ברכה משתי הלחם ומלחם הפנים והיה נופל לכל אחד ואחד מהן עד כאפון הצנועים היו מושכין את ידיהן · והגרגרנים היו פושטין את ידיהן · מעשה בכהן אחד בציפורין שנטל חלקו וחלק חבירו והוא היה נקרא בן האפון עד היום · הוא שדוד אמ׳ אלהי פלטני מיד רשע מכף מעוול וחומץ · תני ארבעים שנה עד שלא חרב בית המקדש היה נר מערבי כבה ולשון של זהורית מאדים וגורל של שם עולה בשמאל · והיו נועלין דלתות ההיכל מבערב ומשכימין ומוצאין אותן פתוחין · אמר לו רבן יוחנן בן זכיי היכל למה אתה מבהלינו יודעין אנו שסופך ליחרב שנאמר פתח לבנון דלתיך ותאכל אש בארזיך · ארבעים שנה שימש שמעון הצדיק את ישראל בכהונה גדולה ובשנה האחרונה אמר להן בשנה זו אני מת · אמרו לו למי נמנה אחריך אמר להן הרי נחונין בני לפניכם · הלכו ומינו את נחונין וקינא בו שמעון אחיו והלך והלבישו אונקלה וחגרו צלצל · אמר להן ראו מה נדר לאהובתו א״ל לכשאשמש בכהונה גדולה אלבש נקלה שליך ואחגור בצלצל שליך · בקשו את הכהנים ולא מצאו אותו אמרו משם ברח לו הר המלך · משם ברח לו לאלכסנדריאה ועמד ובנה שם מזבח וקרא עליו את הפסוק הזה ביום ההוא יהיה מזבח לי׳ בתוך ארץ מצרים · והרי הדברי׳ קל וחומר ומה אם זה שברח מן השררה ראו האיך מחזר עליה בסוף מי שהוא נכנס ורודא על אחת כמה וכמה · תני זו דברי רבי מאיר · רבי יהודה אומר לא כי אלא מינו את שמעון וקינא בו נחונין אחיו והלך והלבישו נקלה וחגרו צלצל · אמר להן ראו מה נדר לאהובתו · כו׳ · הדך קדמייא · והרי הדברים קל וחומר ומה אם מי שלא נכנס לשררה ראו האיך העשיא את ישראל לעבודה זרה · מי שהוא נכנס ורודא על אחת כמה וכמה · הלכה ד׳ אית תניי תני כבש גופו · אית תניי תני כבש כמש · אמר רבי חייה בר יוסף אלכסנדריין היו אומרים עד מתי אתם תולין את הקלקלה · בנו יקירי ירושלם היו בולין אותו עד סוכה הראשונה · תני עשר סוכות בתוך שנים עשר מיל דברי רבי מאיר · רבי יהודה אומר עשר סוכות בתוך עשרה מיל · ר׳ יוסי אומר חמש וכולן על ידי עירוב וכן אמר ר׳ אליעזר כבי יכול אני לעשותן שתים על ידי עירוב · על כל סוכה וסוכה אומר לו הרי מזון והרי מים ליפות את כחו · למה שאין יצר הרע תעב אלא דבר שהוא אסור לו · כהדא רבי מנא סליק למבקרה לרבי חגיי דהוה תשיש אמר ליה צחנא · אמר ליה שתה · שבקיה ונחת ליה · בתר שעה סלק לגביה · אמר ליה מה עבדת ההיא צחותך אמר ליה כד שרית לי אזלת לה · רבי חייה בר בא הוה משתעי הדין עובדא חד בר נש הוה מהלך בשוקא וברתיה עימיה אמרה ליה ברתיה אבא צחיא אנא · אמר לה אורכין ציבחר · א״ל אבא צחיא אנא א״ל אורכין ציבחר ומיתת · ר׳ אחא בר מפני מוספא הוה אמר קומיהן אחונן מאן דאית ליה מינוק ייזיל בגיניה · הלכה ה׳

בראשונה היו קושרין אותו בחלונותיהן ויש בהן שהיה מלבין ויש מהן שהיה מאדים והיו מתביישין אלו מאלו חזרו וקשרו אותו בפתחו של היכל ויש שנים שהיה מלבין ושנים שהיה מאדים חזרו וקשרו אותו בסלע · כתיב לכו נא ונוכחה וגו׳ · תני ר׳ אליעזר אומר אם יהיו חטאיכם כשני שבין שמים וארץ כשלג ילבינו יוהר מכאן כצמר יהיו · רבי יהושע אומר אם יהיו חטאיכם כשנים כשני אבות הראשונים כשלג ילבינו ואם יאדימו כתולע כצמר יהיו · א״ר יודא בר פזי אם יהיו חטאיכם כשני כשלג ילבינו בראשונ׳ אם יאדימו כתולע כצמר יהיו כשני · ורבנין אמרין בזמן שעוונותיו של אדם כפי שנו בצמר יהיו · בא לו אצל פרה וכו׳ · אבן תנינן בא לו אצל הפר ואצל שעיר הנשרפין · אית תניי תני בא לו כהן גדול לקרות · אמר רבי חנניה קרא מסייע למתניתן והמשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו · מה כתיב בתריה ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אמר רבי מנא ואפילו כמן כאוון דתנינן תמיא כרייא אתיא הוא כאנש דסלק מטבריא לציפורין עד דהוא בטבריא אמרין בציפורין הוא יתיב · רבי זריקן אמר רבי זעורה שאל פרים הנשרפין ושעירין הנשרפין שנטמאו מהו שישרפו במצוותן · מה צריכה ליה בשניטמאו לפני זריקה · אבל אם ניטמו אחר זריקה קרא אני עליו במועדו אף בשבת · במועדו אף בטומאה · אמר ר׳ יוסי ועדה שכתב בו במועדו לית שמע מינה כלום · אמר רבי מנא לא מתמנע רבי יוסי ר׳ קיים הבא ואמר ליה קיים בפר משיח ועדה ואמר ליה רבי בון בר חייה אמר רבי לעזר שאל פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין שיצא רוב האבר המשלים לרוב מילתיה אמרה ברובו הדבר תלוי · פשיטה הדא מילתא יצא רובו ואחר כך יצא רוב האבר המשלי׳ לרוב · לא צורכא דלא יצא אבר ואחר כן יצא רובה אבר המשלים לרוב · ר׳ חייה בר בא אמ׳ ר׳ לעזר שאל פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין שיצאו וחזרו פשיטה דרך חזירה אינו מטמא בגדים לא צורכא דלא מכיון שהתחילו לצאת מהו שיטמו בגדים · התיב ר׳ בא והא תנינן היו סובלין אותן במוטות יצאו הראשונים חוץ לחומת עזרה והאחרונים לא יצאו · הראשונים מטמין בגדים · האחרונ׳ אינן מטמין בגדים עד שיצאו יצאו אילו ואילו מטמין בגדים · א״ר יודן אבוי דר׳ מתניה שנייא היא דכתיב והוציא עד שיוציא רשות כל המוציא׳ ר׳ ירמיה אמר רבי לעזר שאל פרים הנשרפין ושעירין הנשרפין שניטמו מהו שייפסלו משום יוצא · מה צריכה ליה כרבי שמעון בן לקיש ברם כרבי יוחנן פשיטא ליה · דאיתפלגון השוחט תודה בפנים ולחמה חוץ לחומה לא קדש הלחם · רבי יוחנן אמר חוץ לחומת ירושלם · רבי שמעון בן לקיש אמר חוץ לחומת העזרה ·

רבי שמעון בן לקיש כדעתיה דאמר רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש בשר שלמים שיצא ואחר כך נכנס וזורק עליו מן הדם כבר נפסל משום יוצא · אמר רבי יוסה ואפילו כר׳ יוחנן צריכה ליה ירושלם אף על פי שאינה מחיצה לקדשי קדשים מחיצה היא לקדשים קלים · חוץ לחומת ירושלם אינה מחיצה לא לקדשי קדשים ולא לקדשים קלים · אמר רבי מנא אינה מחיצה להן ·

רבי לעזר שאל פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין מהו שיטמו בגדים בלא הבשר בלא טומאה מפני שסופן לטמות טומאה חמורה ·

התיב שמואל קפודקיא מעתה יטמו את איבודיהן · אלא בשפירשו ואפילו

תימר

חימר לא פירשו כתורא אין מי חטאת מטמין דבר לחזור וליטמות מכנו· והתיבר ירמיה הרי נבלת עוף הטהור הרי הוא מטמא טומאת אוכלין כלא הבשר כלא טומאה מפני שסופן ליטמות טומאה חמורה· אמר רבי יוסה נבלת עוף הטהור אין לה מחיצה· אילו יש להן מחיצה· אמר רבי מנא נבלת העוף הטהו׳ יש לה מחיצה· אדם הוא מחיצתה דאי לא כן אילו הביא כלב והלבישו בגדים והאכילו נבלת עוף הטהור שמא אינו מטמא בגדים בבית הבליעה· אמר רבי לעזר דרומיא נבלת העוף הטהור מחיצתה בכל מקום· אילו מחיצתן חוץ לירושלם· אמר רבי לעזר פרים הנשרפין ושעירין הנשרפין ששחטן לזרוק את דמן לאחר פיגול· להקטיר אימורין לאחר פיגול· לשרוף את בשרו לאחר לא פיגול· שלא חישב לא לאכילת אדם ולא לאכילת מזבח· רבי שמי בעי· אבדו האימורין מהו לזרוק את הדם על הבשר· ולא שמיע דאמר רבי לעזר שלא חישב לא לאכילת אדם ולא לאכילת מזבח· תנא רבי זכי זר ששרף מטמא בגדים לא צורכה דלא כהן שיהו כשירים בלילה· קל וחומר מה אם הקטר אימורין שאינן כשירין בזר כשירין בלילה· אילו שהן כשירין בזר אינו דין שיהו כשירין בלילה· והשורף· לא המצית את האור ולא המסדר את המערכה· אי זהו השורף זהו המסייע בשעת שריפה אמר רבי יוסי הדא אמרה מסייע בשעת שריפה מטמא בגדים· רבי אמי בשם רבי אלעזר המהפך בבוית מטמא בגדים· לא צורכה אלא הוה עומד בפנים וכידו קורה ומהפך כבוית מהו משמעינה מן הדא והוציא ושרף· מה המוציא עד שיוציא לחוץ· אף השורף עד שישרוף בחוץ· תמן אמר חזקיה ומטמא עד הערב לרבות השורף·
אוף הכא כן· מה דידכות· קבלן׃

הדרן עלך שני שעירי

בא לו כהן גדול לקרו׳ אם רוצה בבגדי בוץ קורא· ואם לאו באיסטלית לבן משלו· חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת וראש הכנסת נותנו לסגן והסגן נותנו לכהן גדול וכהן גדול עומד ומקבל וקורא ועומד וקורא אחרי מות ואך בעשור וגולל את התורה ומניחה בחיקו ואומר יותר ממה שקריתי לפניכם כתוב כאן ובעשור שבחומש הפיקודים קורא על פה ומברך עליה שמונה ברכות על התורה ועל העבודה ועל ההודייה ועל מחילת העון ועל המקדש ועל ישראל ועל הכהנים ועל שאר התפילה· ב׳ הרואה כהן גדול שהוא קורא אינו רואה פר ושעיר הנשרפים והרואה פר ושעיר הנשרפין אינו רואה כהן גדול כשהוא קורא לא מפני שאינו רשאי אלא שהיתה דרך רחוקה ומלאכת שניהן היתה נעשי׳ כאח׳· ג׳ ואם בבגדי בוץ קרא קידש ידיו ורגליו ופשט ירד וטבל עלה ונסתפג· הביאו לו בגדי זהב ולבש וקידש ידיו ורגליו· ד׳ יצא ועשה את אילו ואת איל העם ואת שבעת כבשים תמימים דברי רבי אליעזר רבי עקיבה אומר עם תמיד של שחר היו קריבין ופר העולה ושעיר הנעשה בחוץ היו קריבין עם תמיד של בין הערבי׳ קידש ידיו ורגליו ופשט ירד וטבל עלה ונסתפג· הביאו לו בגדי לבן ולבש וקידש ידיו ורגליו· ה׳ נכנס להוציא את הכף ואת המחתה קידש ידיו ורגליו ופשט ירד וטבל עלה ונסתפג· הביאו לו בגדי זהב ולבש קידש ידיו ורגליו· ו׳ נכנס והקטיר את הקטורת והטיב את הנרות קידש ידיו ורגליו ופשט ירד וטבל עלה ונסתפג· הביאו לו בגדי עצמו ולבש מלוין אותו עד ביתו ויום טוב היה עושה לכל אוהביו שיצא בשלום·

ז׳ כהן גדול משמש בשמונה כלים· וההדיוט בארבעה· בכתונת ומכנסים במצנפת ואבנט· מוסיף עליו כהן גדול חושן ואפוד ומעיל וציץ· באילו נשאלין באורים ותומים ואין נשאלין כהן להדיוט אלא למלך ולבית דין ולמי שצורך הציבור בו׳

סליק פירקא

בא לו כהן גדול כו׳· מניין לקריאת הפרשה· רבי אידי בשם רבי יצחק ויעש מה תלמוד לומ׳ כאשר צוה ה׳ את משה· מכן לקריאת הפרשה· רבי אמי בשם רבי יוחנן שירי עבודות עובדן בבגדי לבן· אמר רבי מתנא מתניתא אמרה כן ואם לאו באיסטלית לבן משלו· ר׳ יוסה בעי למה שהן בחוץ· הרי שחיטה הרי אינ׳ אלא בחוץ והיא עובדה בבגדי זהב· רבי יוסא בשם רבי יוחנן רצה עובדה בבגדי זהב· רצה עובדה בבגדי לבן· מעתה שחיטה רצה עובדה בבגדי זהב רצה עובדה בבגדי לבן·

בכל אתר את אמר הולכין אחר התורה· והכא את אמר מוליכין את התורה אצלן· אלא על ידי שהן בני אדם גדולים התורה מתעלה בהן· הוא תמן מיבלין אוריתא גבי ריש גלותא· אמר רבי יוסה בי רבי בון תמן על ידי שזרעו של דוד משוקע שם אינן עבדין לו כמנהג אבהתהון· תמן תנינן מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה· מדלגין בנביא ואין מדלגין מנביא לנביא ובנביא של שנים עשר מותר· אין מדלגין בתורה רבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש שאין גולין ספר תורה ברבים· רבי יוסה בעי הגע עצמך שהיתה פרשה קטנה אלא כדי שישמעו ישראל תורה על סדר· והא הבינן קורא אחרי מות ואך בעשור· שנייא היא שהוא סדרו של יום· תדע לך דאמר רבי שמעון בן לקיש בכל מקום אינו קורא על פה והכא קורא·. רבי יוסה מפקד לבר עולא חזנא דכנישתא דבבלאי כד דהוא חדא אוריא תהא גייל לה להדי פרוכתא· בר אינון הרתי׳ תי מיכל חדא ומיתי חדא· ומברך עליה שמונה ברכות על התורה· הבוחר בתורה· על העבודה שאותך ביראה נעבוד· על ההודייה הטוב לך להודות· על מחילת העון מוחל עונות עמו ישראל ברחמים· על המקדש· הבוחר במקדש· ואמר רבי אידי השוכן בציון· על ישראל הבוחר בישראל· על הכהנים· הבוחר בכהנים· על שאר תפילה והתחנה ובקש׳ שעמך ישראל צריכין להושע לפניך· בא״י שומע תפילה· הלכה ב׳

אמר רבי יוחנן זו דברי רבי אליעזר ורבי עקיבה· אבל דברי חכמים כולהן היו קריבין עם תמיד של בין הערבים· רבי חננה בשם רב יוסף אתיא דרבי ליעזר כבית שמאי· כמה דבית שמאי אמרי תדיר מקודש מקודש קודם· כן ר׳ ליעזר אמ׳ תדיר מקודש מקודש קודם· והך עבודה עבודת היום מקודשת ומוספי היום תדירין עבודת היום קודמת למוספי היום· פר ואיל ושבעת כבשים תמימים היו קרבין עם תמיד של שחר והשאר היו קריבין עם תמיד של בין הערבים· רבי שמעון בן לקיש אמר טעמא דהן תנייא כדי לסמוך חטאת לחטא׳ ועולה לעולה׳ ואית דבעי מימר הפר והאיל ואילו ואיל העם ושבעת כבשי׳ תמימ׳ היו קריבין עם תמיד של שחר· והשאר היו קריבין עם תמיד של בין הערבים· והדין תנייא תולה עבודות מה טעמא ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם· כאמו׳ בעניין מה אמור בעניין אילו ואיל העם· אמר רבי בון בר חייה ושעיר מה טעמא מדם חטאת הכיפורי׳· כבר קדמה חטאת הכפורים· ובא אהרן אל אהל מועד· מאיכן בא מקריית הפרשה· ולהכן הוא הולך להוציא כף ומחתה· כתיב ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם· ואת אמר הכין· ולא כן אמר רבי יוחנן הכל מודין בהוצאת כף ומחתה שהוא לאחר תמיד של בין הערבים· אמר רבי יוסה בן חנינה כל הפרשה כתובה על סדר חוץ מזו· אמר רבי יוסה עוד היא אמורה על סדר· ובא אהרן אל אהל מועד מאיכן בא מקידוש הראשון שהיה בידו· ולאין הוא הולך לקידוש האחרון· אמר רבי מנא קומי רבי יוסה למה לי נן אמרין חוץ מקידוש האחרון· אמר ליה שנייא היא דכתיב ובא ויצא ופשט את בגדי הבד· שאין תלמוד לומר אשר לבש· וכי עלת על דעתינו כלום הוא פושט אלא מה שהוא לובש· אם כן למה נאמר אשר לבש הקיש פשיטה ללבישה· מה לבישה בקידוש ידים ורגלים· אף פשיטה בקידוש ידים ורגלים· אמר רבי אלעזר יש לך עבודה אחרת שהוא עובדה בבגדי לבן· ואי זו זו הוצאת כף ומחתה·
אמר רבי יוחנן הכל מודין בהוצאת כף ומחתה שהוא לאחר תמיד בין הערבים·

הלכה ג׳ ולמה בבגדי לבן· אמר רבי חייה בר בא כשירות של מעלן כך שירות של מטן· מה למעלן איש אחד בתוכם לבוש בדים· אף למטן כתונת בד קודש ילבש· מפני מה כהן גדול משמש בשמונה כלים· רבי חנינה חברהון דרבנן אמ׳ כנגד המילה שהיא לשמונה ימים· על שם בריתי היתה אתו· מפני מה אינו משמש בבגדי זהב מפני הגאוה· א״ר סימון על שם אל תתהדר לפני מלך· אמר רבי לוי שאין קטיגור נעשה סניגור· אתמול כתיב בהם ויעשו להם אלהי זהב· ועכשיו הוא עומד ומשמש בבגדי זהב· תני ר׳ חייה ולבשם· והניחם שם· שם היו גנוזין· שם היו מרקבין ולא היו כשירים ליום הכיפורי׳ הבא· תני ר׳ דוסא אומ׳ כשרים הם לכהן הדיוט· תני רבי אומ׳ שתי תשובות בדבר· אחת בבגדי כהן גדול· ואחת בבגדי כהן הדיוט· תני לא נחלקו ר׳ ורבי אלעזר בי ר״ש על אבנטו של כהן גדול ביום הכיפורי׳ שהוא של בוץ ועל שאר ימות השנה שיש בו כלאי׳· ועל מה נחלקו על אבנטו של כהן הדיוט שרבי אומר יש בו כלאים· ור׳ אלעזר בי רבי שמעון אומר אין בו כלאים· רבי יעקב בר אחא רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן טעמא דרבי ועשית לאהרן ולבניו ככה ככל אשר צויתי אותכה· מה בגדי אהרן יש בו כלאים· אף בגדי בניו יש בהן כלאים· מה עבד לה רבי אלעזר בי רבי שמעון מה אהרן כראוי לו· אף בניו כראוי להן· הלכה ה׳ אמר רבי סימון כשם שהקרבנות מכפרין כך הבגדים מכפרין· בכתונת ומכנס׳ מצנפת ואבנט· כתונת היתה מכפרת ללובשי כלאים אית דבעי מימר על שופכי דמים· כמה דאת אמר ויטבלו את הכתונת בדם· מכנסים היה מכפר על גילוי עריות· כמה דאת אמר ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה· מצנפת היתה מכפרת על גסי הרוח כמה דאת אמר וישם את המצנפת על ראשו· אבנט היה מכפר על הגנבים ואית דבעי מימר על העוקמנים· אמר רבי לוי שלשים ושתים אמה היה בו והיה מעקמו לכאן ולכאן· חושן היה מכפר על מטי הדין· כמה דאת אמר ועשית חושן משפט· אפוד היה מכפר על עובדי עבודה זרה כמה דאת דאת אמר אין אפוד ותרפים· מעיל רבי סימון בשם רבי יונתן דבית גוברין שני דברים לא היתה בהן כפרה וקבעה להן התורה כפרה· ואילו הן האומר לשון הרע· וההורג נפש בשגגה· האומר לשון הרע לא היתה

לו כפרה וקבעה לו התורה כפרה זונה ומעיל · והיה על אהרן לשרת ונשמע קולו · יבא קול ויכפר על קול · ההורג נפש לא היתה לו כפרה וקבעה לו התורה כפרה מיתת כהן גדול · וישב בה עד מות הכהן הגדול · תני רבי אליעזר בן יעקב אומר נאמרה כפרה בפנים ונאמר כפרה בחוץ · מה כפרה האמורה בפנים בן הבקר מכפר על שופכי דמים · אף כפרה אמורה בחוץ בן הבקר מכפר על שופכי דמים · כאן בשוגג · כאן במזיד · שנייא הא עגלה ערופה בין שוגג בין מזיד · אמר רבי יוסה כאן על חט ידוע · וכאן על חט שאינו ידוע · ציץ · אית דבעי מימר על עזי פנים · אית דבעי מימר על המגדפים · מאן דאמר על המגדפין מהא דכתיב ותטבע האבן במצחו · וכתיב והיה על מצחו תמיד · מאן דאמר על עזי פנים ומצח אשה זונה היה לך · ולמה נקר' שמם אורי' שהן מאירין לישראל · ותומים שהן מתימין לפניהם את הדרך · שבשעה שהיו ישראל תמימין היו מכוונין להן את הדרך · שכן מצאנו שבידו להן כגבע בנימן · אמר רבי יהודה חס ושלום לא בידו להם כגבע בנימן שבראשונה אמר עלה ולא אמר נתתיו · ובשנייה אמר עלה ואמר נתתיו · ואין נשאלין שתי שאילות כאחת · אם נשאלו אית תניי תני משיבו על הראשונה ואין משיבו על השנייה · ואית תניי תני משיבו על השנייה ואינו משיבו על הראשונה · ואית תניי תני אינו משיבו לא על הראשונה ולא על השנייה · מאן דאמר משיבו על הראשונה ואינו משיבו על השנייה מן הדא ויאמר דוד יי' אלהי ישראל וגומ' היסגירוני בעלי קעילה בידו וגו' הירד שאול · דוד לא שאל כהוגן לא צורכא הירד שאול ואם ירד יסגרוני בעלי קעילה בידו · מאן דאמר משיבו על השנייה ואינו משיבו על הראשונה מן הדא ויאמר דוד היסגירוני בעלי קעילה אותי וגומ' · מאן דאמר אינו משיבו לא על הראשונה ולא על האחרונה וישאל דוד ביי' לאמר ארדף אחרי הגדוד הזה האשיגנו · דוד ביקש עליה רחמים יי' אלהי ישראל הגד נא לעבדך · תדע לך שהרי שתים שאל והשיבו שלש ויאמר רדוף כי השג תשיג והצל תציל · אית תניי תני הקול היה שומע · אית תניי תני הכתב בולט · מאן דאמר הקול היה שומע מהא דכתיב וישמע את הקול · מאן דאמר הכתב היה בולט והא לית חי"ת בשבטים ולא צדי ולא קו"ף בשבטים · אברהם יצחק יעקב כתוב עליהן · והא לית טי"ת בשבטים · כל אלה שבטי ישראל היה חקוק עליהן ·

הדרן עלך בא לו כהן גדול

יום הכיפורים אסור באכילה ובשתייה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה · המלך והכלה ירחצו את פניהם והחיה תנעול את הסנדל דברי רבי אליעזר · וחכמ' אוסרין ·

ב' האוכל ביום הכיפורים ככותבת הגסה כמוה וכגרעינתה והשותה מלא לוגמיו חייב · כל האוכלין מצטרפין לכותב' וכל המשק' מצטרפין לכמלוא לוגמיו אכל ושתה אין מצטרפין · ג' אכל ושתה בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת · אכל ושתה ועשה מלאכה חייב שתי חטאות · אכל אוכלין שאינן ראויין לאכילה שתה משקין שאינן ראויין לשתייה שתה ציר או מורייס פטור · התינוקות אין מענין אותן ביום הכיפורים אבל מחנכין אותן קודם שנה וקודם שתים בשביל שיהו רגילין למצות · ד' עוברה שהריחה מאכילין אותה עד שתשוב נפשה · חולה מאכילין אותו על פי בקיאין · אם אין שם בקיאין מאכילין אותו על פי עצמו עד שיאמר די · ה' מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו אפילו דברים טמאים עד שיאורו עיניו · מי שנשכו כלב שוטה אין מאכילין אותו מחצר הכבד שלו · רבי מתיה בן חרש מתיר · ועוד אמר רבי מתיה בן חרש החושש בגרונו מטילין בתוכו סם בשבת מפני שהוא ספק נפשות שכל ספק נפשות דוחה את השבת · ו' מי שנפלה עליו מפולת ספק הוא שם ספק אינו שם · ספק חי ספק מת ספק נכרי ספק ישראל מפקחין עליו · מצאוהו חי מפקחין עליו ואם מת יניחוהו ·

ז' חטאת ואשם ודאי מכפרין · מיתה ויום הכיפורים מכפרין עם התשוב' · התשובה מכפרת על עבירות הקלות על עשה ועל לא תעשה ועל החמורות היא תולה עד שיבוא יום הכיפורים ויכפר · ח' האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה · אחטא ויום הכיפורים מכפר אין יום הכיפורים מכפר · עבירות שבין אדם למקום יום הכיפורים מכפר · ושבינו לבין חבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו ·

ט' את זו דרש רבי אלעזר בן עזריה מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו עבירות שבין אדם למקום יום הכיפורי' מכפ' ושבינו לבין חבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו · י' אמר רבי עקיבה אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרין ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וגו' · ואומר מקוה ישראל יי' · מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל ·

סליק פירקא

יום הכיפורים אסור באכילה ובשתייה כו' · ענוש כרת ואת אמר הכין · אמר רבי הלא לפחות מכשיעורין נצרכה · תענו את נפשותיכם · יכול ישב לו בחמה ובצינה כדי שיצטער תלמוד לומר כל מלאכה לא תעשו מלאכה אסרתי לך במקום אחר · ועינוי אסרתי לך במקום אחר מה מלאכה שאסרתי לך במקום אחר מלאכה שחייבין עליה כרת אף עינוי שאסרתי לך במקום אחר עינוי שחייבין עליו כרת · ואילו הן אילו הפיגול והנותרין מניין לרבות את הטבלין תלמוד לומר תענו את נפשותיכם ריבה · מרבה אני את הטבלים שהן במיתה ולא ארבה את הנבלה שאינה במיתה תלמוד לומר תענו את נפשותיכם ריבה · ארבה את הנבילות שהן בלא תעשה ולא ארבה את החולין שאינן בלא תעשה תלמוד לומר תענו את נפשותיכם ריבה · ארבה את החולין שאינן בעמוד ואכול · ולא ארבה את התרומה ומעשר שני שהן בעמוד אכול · תלמוד לומר תענו את נפשותיכם ריבה · ארבה את התרומה והמעשר שאינן בבל תותיר · ולא ארבה את הקדשים שהן בבל תותיר · תלמוד לומר תענו את נפשותיכם ריבה · דבר אחר תענו את נפשותיכם · דבר שהוא עינוי אב בית נפש ואי זו זו אכילה ושתייה · משם רבי ישמעאל אמרו נאמר כאן תענו את נפשותיכם ונאמר להלן ויענך וירעיבך · מה עינוי שנאמר להלן עינוי רעבון · אף עינוי שנאמר כאן עינוי רעבון · ולמה ששה דברים כנגד ששה עינויין האמורין בפרשה · והא ליתנון אלא חמשה · אמר רבי תנחומא ואחד מוסף ברחיצה · רבי זעורה בר חמא רבי יוסי בי רבי תנינא בשם רבי יהושע בן לוי בתענית ציבור מרחיץ פניו ידיו ורגליו כדרכו · בתשעה באב מרחיץ ידיו ומעבירן על פניו · ביום הכיפורים מרחיץ ידיו ומקנחן במפ' ומעביר את המפה על פניו · רבי יונה תרי מרטושה ויהב לה תותי כרה · והא תני אין בין תשעה באב לתענית ציבור אלא איסור מלאכה במקום שנהגו · היה הולך אצל רבו אצל בתו ועבר בים או בנהר אינו חושש מיטפו רגליו מטבילן במים ואינו חושש · הורי רבי בא כהן הניא · הורי רבי אחא בבא מן הדרך והיו רגליו קיהות עליו שמותר להרחיצם במים · תני אבל ומנודה שהיו מהלכין בדרך מותרין בנעילת הסנדל לכשיבואו בעיר יחלוצו · וכן בתשעה באב וכן בתענית ציבור · בסיכה · כהדא דתני בשבת בין סיכה שהוא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג מותר · ביום הכיפורים בין סיכה שהוא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג אסור · בתשעה באב ובתענית ציבור סיכה שהוא של תענוג אסור שאינה של תענוג מותר · והא תני שוות סיכה לשתייה לאיסור ולתשלומין אבל לא לעונש · ביום הכיפורים לאיסור אבל לא לעונש · והא תני ולא יחללו להביא את הסך ואת השותה · אמר רבי יוחנן לית כאן סך · אמר רבי אבמרי לית כאן סך לית כאן שותה · דל כן דבר שהוא בא משני לחין מצטרף · מניין שהוא מחוור בעשה אמר רבי אלעזר בשם רבי סימיי לא נתתי ממנו למת · מה נן קיימין אם להביא לו ארון ותכריכין לחי הוא אסו' כל שכן למת' ואיזה דבר שמותר לחי ואסור למת הוי אומר זו סיכה · ובנעילת הסנדל · תני כל אילו שאמרו אסורין בנעילת הסנדל יצא לדרך נועל הגיע לכרך חולץ וכן באבל וכן במנודה · אית תניי תני יוצאין באמפליא ביום הכיפורים · ואית תניי תני אין יוצאין · אמר רב חסדא מאן דמר יוצאין באמפליא של בגד ומאן דמר אין יוצאין באמפליא של עור · רבי יצחק בר נחמן סלק לגבי רבי יהושע בן לוי בלילי צומא רבא נפק לגבי לבוש סוליסה · אמר ליה מה הוא דין אמר ליה איסתניס אנא · רבי שמואל בר נחמן סלק לגביה ר' יהושע בן ל' בלילי תעניתא נפק לגביה לבוש סוליסה אמר ליה מה הוא דין אמר ליה איסתניס אני · רבי סמי חכונה נפיק בלילי תעניתא לבוש סוליסה · חד תלמיד מן דרבי מנא הורי לחד מן קריבוי דנשיא מלבש סוליסה · אמר ליה אן מן הדה · אמר ליה מן דרבי יהושע בן לוי הוא · אמר ליה רבי יהושע בן לוי איסתניס הוה · ובתשמיש המיטה אתי חמי ברחיצה הוא אסור בתשמיש המטה לא כל שכן · תפתר במקום שאין טובלין או קודם שהתקין עזרא טבילה לבעלי קריין · רבי יעקב בר אחא רבי ייסה בשם רבי יהושע בן לוי אין קרי אלא מתשמיש המטה רב הונא אמר אפילו ראה עצמו ניאות תוך חלום · הוו בעיין מימר הכלכר מאשה · רבי יונה ורבי יוסא תרויהון אמרין אפילו מדבר אחר והא תנינן יום הכיפורים אסור באכילה ובשתייה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה ותני עלה בעלי קריין טובלין כדרכן בצנעה ביום הכיפורים לית הדא פליגא אודרבי יהושע בן לוי דרבי יהושע בן לוי אמר אין קרי אלא מתשמיש המטה פתר לה כששימש כשהוא מבעוד יום ושכח ולא טבל · והא תני מעשה בר' יוסי בר חלפתא שראו אותו טובל בצנעה ביום הכיפורים · אית לך למימר באותו הגוף הקדוש בשוכח · המלך · על שם מלך ביופיו תחזינה עיניך · הכלה · מפני איבה · והחיה תנעול את הסנדל דברי ר' אליעזר · הרינן סברין מימר על סופה · אשכח תני על כולהון ·

הלכה ב' אמר רבי יוסה זאת אומרת שצריך למעך את חללו דל כן ניתני כמוה וכגלעינתה ומחללה · תני רבי שמעון בן אלעזר בכותבת נמרית · תני מלא לוגמיו מה ופליג מלוא לוגמיו שהוא כיתן ללוגמא אחת · תני משם בית שמאי מלוא לוגמיו כרביעית · רבי חייה בר אדא בעא קומי רבי מנא ולמה לא תנינתה מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל · אמר ליה מפני לוגמו של בן

אבטיח שהוא מחזיק יותר מרביעית ·

הלכה ג׳

למה שתייה בכלל אכילה · אין אכילה בכלל שתייה · מניין שהשתייה בכלל אכילה · רבי יונה שמע לה מן הדא על כן אמרתי לבני ישראל כל נפש מכם לא תאכל דם · מה נן קיימין כדם שקרש הא תני דם שקרש אינו לא אוכל ולא משקה · אלא כי נן קיימין כמות שהוא והתורה קראת אותו אכילה · והתני המחה את החלב וגמייו הקפה את הדם ואכלו אם יש בו כזית חייב · מה עבד לה ר׳ יונה אינו אוכל לטמא טומאת אוכלין · ולא משקה לטמאו טומאת משקה · חזר ר׳ יונה שמע לה מן הדא ונתתה הכסף בכל אשר תאוה נפשך · מה נן קיימין אם כשטעם טעם יין לתוך התבשיל והלא טעם יין לפגם הו׳ · אלא כי נן קיימ׳ כמות שהו׳ והתור׳ קראת אותו אכילה · רבנן דקיסרין אמרי תיפתר באילי׳ אדרזומיא וגומגנייא כל׳ הטפל לאכילה כאכילה הוא · ר׳ יוסה שמע לה מן הדא שבועה שלא אוכל ואכל ושתה אינו חייב אלא אחת · אמרין חברייא קומ׳ ר׳ יוסה אמור דבתרה שבועה שלא אוכל ושלא אשתה ואכל ושתה חייב שתי׳ · אמ׳ לון ר׳ יוסי אילו מי שהיו לפניו שני כברי׳ ואמ׳ שבוע׳ שלא אוכל כבר זה וחזר ואכלן שניהן כאחת שמא אינו חייב שתי׳ · ר׳ חנניה בשם רבי פינחס שמע לה מן הדא שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאינן ראויין לאכילה ושתה משקין שאינן ראויין לשתייה פטור מפני ששתה משקין שאינן ראויין לשתייה · אבל אם אכל אוכלין שהן ראויין לאכילה שתה משקין שהן ראויין לשתייה חייב · לא שבועה שלא אוכל אמר כהא כמהניתן דאנן אמרין שבועה שלא אוכל כרבי דו אם שבועה שלא אוכל ושלא אשתה · ר׳ חיננה שמע לה מן הדא האוכל ושותה בהעלם אחת אינו חייב אלא אחת רבי אבא מרי שמע לה מן הדא לא אכלתי באוני אלא שתיתי כהא כמ״ד שבועה שלא אוכל ושתה · ברם כמ״ד שבוע׳ שלא אשת׳ ואכל שתייה בכלל אכילה · א׳ אכילה בכלל שתייה · ואית דבעי משמעינה מן הדא לא תוכל לאכול בשעריך וגו׳ · תירושך זה היין · יצהרך זו סיכה והתורה קראת אותו אכילה · ואינו כחוזר · אין תימר כחוזר הוא ילקי עליו חוץ לחומה · א״ר יוסה בן חנינה אין לוקין חוץ לחומה אלא על מעשר שני טהור שנכנס לירושלם ויצא · ומניין שאינו כחוזר כהדא דתני בשבת בין סכה שהוא של תענוג · גר״ש כה״ל קומי״תא · מניין שהוא כחוזר במעשה · דבי לעזר בשם רבי סימי לא נתתי ממנו למת · מה נן קיימין אם להביא לו ארון ותכריכין דבר שהוא אסור לחי · לחי הוא אסור לא כל שכן למת · אי זהו דבר שהוא מותר לחי ואסור למת הוי אומר זה סיכה · אזהרה למלאכת היום כל מלאכה לא תעשו׳ · עונש והאבדתי את הנפש ההוא · אזהרה לעינוי היום כי כל הנפש אשר לא תעונה · עונש ונכרתה הנפש ההוא · אזהרה למלאכת הלילה לית כאן עונש לית כאן אזהרה · ועונש לעינוי הלילה לית כתיב · רבי שמעון בן לקיש בעי מה הוה ליה למימר ביה לא תעונה אלא לא תאכל כל אכילות שבתורה כזית · וכאן ככותבת · אמר רב הושעיה השמר פן ולא תעונה הא תלת אזהרן · אמר רבי חונה השמר באותה האמירה שאמרתי לך השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות וגו׳ · תני רבי חייה לא יאמר עונש במלאכה שאינו צריך הייתי למד מן העינוי מה אם העינוי הקל חייבין כרת · מלאכה החמורה אינו דין שיהו חייבין עליה כרת · הא לא נאמר עונש במלאכה אלא ליתן אזהרה לפניו · מה עונש שנאמ׳ במלאכה אזהרה לפניו · אף עונש שנאמר בעינוי אזהרה לפניו · א״ר זעורה הדא אמרה למדין גזירה שוה אפי׳ מופנה מצד אחד · א״ר יודן ולא דר׳ עקיבה הוא דר׳ עקיבה אמר למדין מגזירה שוה אף על פי שאינה מופנה · תני רבי אליעזר בן יעקב אומר נאמר בעצם היום הזה במלאכה ונאמר בעצם היום הזה בעינוי · מה בעצם היום הזה שנאמר במלאכה לא חילקת בו בין יום ללילה בין עונש לאזהרה · אף בעצם היום הזה שנאמר בעינוי לא נחלוק בו בין יום ללילה בין עונש לאזהרה · עד כדון כרבי עקיבה · כרבי ישמעאל תני רבי ישמעאל והיתה לכם לחוקת עולם בחדש השביעי הקיש מלאכ׳ לעינוי מה מלאכ׳ שאסרתי לך מלאכה שחייבין עליה כרת · אף עינוי שאסרתי לך עינוי שחייבין עליו כרת · ר׳ אבהו בשם רבי יוחנן האוכל כלאי הכרם לוקה · ר׳ אבהו בשם רבי יוחנן הכוסס חיטי תרומ׳ לוקה · ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן המגמע חומץ של תרומה לוקה · והמגמע חומץ של תרומה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש · והכוסס חיטי תרומה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש ר׳ א׳ אומ׳ אני שהו׳ משלם קרן וחומש · ר׳ ירמיה בשם ר׳ אמי מודין חכמ׳ לר׳ במגמע חומץ של תרומ׳ לאחר שכלו משלם קרן וחומש שהחומץ משיב את הנפש · תינוקות אין מענין אותן ביום הכיפורים · רב חונה פתר מתניתא תינוקות אין מענין אותן ביום הכיפורי׳ · ולא מחנכין אותן קודם לשנה׳ קודם לשנתים מחנכין · רבי יוחנן פתר מתניתא תינוקות אין מענין אותן ביום הכיפורים · אבל מחנכין קודם לשנה · קודם לשתים משלימין · עד איכן רבי אחא רבי חיננה רבי יעקב בר אידי בשם רב שמעון בן חלפתא כבן תשע וכבן עשר ·

הלכה ד׳

בתחילה תוחבת ברוטב אם שבה נפשה הרי יפה · ואם לאו נותנין לה מגופו של איסור · שתי עוברות באו לפני רבי טרפון שלח לגבן תרין תלמידים אמ׳ לון אזלין ואמרין לון יומא רבה הוא · אמרין לקדמייא ושדך · וקרי עלי׳ מבטן אמי אלי אתה · אמרין לתינייא ולא שדך · וקרין עלוי זורו רשעים מרחם תעו מבטן דוברי כזב · חולה אומר יכול אני ורופא אומר איני יכול שומעין לרופא · רופא אומר יכול הוא וחולה אומר איני יכול שומעין לחולה · לא צורכא אלא · חולה אומר יכול אני ורופא אומר איני יודע · רבי אבהו בשם רבי יוחנן נעשה כספק נפשות וכל ספק נפשות דוחה את השבת · מניין שמאכילין אותו דבילה וצימוקין של תרומה בן הדא ויתנו לו פלח דבילה ושני צימוקים · רבי חונה אמר עשרים וארבעה עשרונות שאכל דוד כרעבון אכלן · ר׳ יוחנן מטתיה כן ואכל מה דאשכח קדמוי וקרין עלוי החכמה תחיה בעליה · תני מאכילין אותו את הכל בקל · נבילה ותרומ׳ מאכילין אותו מתרומה · טבל ושביעית מאכילין אותו שביעית · חלה וערלה צריכה · אמר רבי יוסה קשיתה קומי רבי בא תרומה בעון מיתה ונבילה בלא תעשה ואת אמר הכין · כמאן דאמר מאיליהן קיבלו עליהן את המעשרות ·

הלכה ה׳

סימני כלב שוטה פיו פתוח רירו יורד אזניו סרוחות זנבו נתון בין שתי ירכותיו מהלך לצדדין והכלבים נובחין בו · ויש אומרים אף הוא נובח ואין קולו נשמע · מה עיסקיה דהדין כלב שוטה · רב ושמואל חד אמר רוח תזזית עולה עליו · וחורנה אמר אשה עושה כשפים ומודקת בו · גרמני עבדיה דרבי יודן נשייא נשכו כלב שוטה והאכילו מחצר כבר שלו · ולא נתרפא מימיו · אל יאמר לך אדם שנשכו כלב שוטה וחיה שעקצו חמדבר וחיה · שבעטתו פרדה וחיה · ובלבד פרדה לבנה · מניין שספק נפשות דוחה את השבת · רבי אבהו בשם רבי יוחנן אך את שבתותי תשמרו מיעוט · אית דבעי מימר אמרה תורה חלל עליו שבת והוא יושב ומשמר שבתות הרבה · ר׳ זעורה ר׳ חייה בשם ר׳ יוחנן מבוי שכולו גוי׳ וישר׳ אחד דר בתוכו ונפלה בו מפולת מפקחין עליו בשביל ישר׳ שלשם · עד איכן תרין אמורין חד אמ׳ עד חוטמו · וחורנה אמר עד טיבורו · מאן דאמר עד חוטמו כהוא דחזה קיים · ומאן דאמ׳ עד טיבורו כהוא דחזה רבין · תני הזריז משובח · והנשאל מגונה · והשואל הרי זה שופך דמי׳ · תני כל דבר שהוא של סכנה אין או׳ יעשו דבר׳ בגוי׳ ובקטני׳ אלא אפי׳ בגדולי׳ בישר׳ ·

מעשה שנפלה דליקה בחצירו של יוסי בן סמאי בשיחין וירדו בני קצרה של ציפורין לכבותו ולא הניח להן · אמר הניחו לגבאי שיגבה את חובו · מיד קשר עליו הענן וכיבהו · ובמוצאי שבת שלח לכל אחד ואחד מהן סלע ולאיפרכוס שלהן חמשים דינר · אמרו חכמים לא היה צריך לעשות כן · חד נפתיי הוה מגיריה דרבי יונה נפלה דליקתא בגירותיה דרבי יונה · אזל ההוא נפתייא בעי משפתה ולא שבקיה רבי יונה · אמר ליה בגדך מרלי · אמר ליה אין ואישתיזב כולה׃ רבי יודן דכפר אמי פרס גולתיה על גדישא דנורא ערקה מיניה ·

הלכה ו׳

תמן תנינן ועל זדון מקדש וקדשיו · שעיר הנעשה בפנים יום הכיפורים מכפר · ועל שאר עבירות שבתורה קלות וחמורות זדונות ושגגות · הודע ולא הודע עשה ולא תעשה כריתו׳ ומיתות ב׳ דין שעי׳ המשתלח מכפר לא הוא קלות עשה ולא תעשה · לא הוא חמורות כריתו׳ ומיתות בית דין · רבי יודה אומר כיני מתניתא הקלות והחמורות אותן הקלות בין שעשאן בזדון בין שלא עשאן בזדון אותן החמורות בין שנתודע לו כהן בין שלא נתודע לו כהן · אילו הן הקלות עשה ולא תעשה · אילו הן החמורות כריתות ומיתות בית דין · כשם שהשעיר הנעשה בפנים מכפר על הזדונות והעולה על השגגות כדבר שיש בו חיוב קרבן · אף שעיר המשתלח מכפר · כהא לא הודע · הודע לא כן תנינן חייבי חטאות ואשמות ודאין שעבר עליהן יום הכיפורים חייבין חייבי אשמות תלויין פטורי׳ · אמר ר׳ כהן בר חייה כין שנתודע לו כהן כין שלא נתודע לו כהן · ולמה לא אמ׳ כשלא נתודע לו כהן · מילתיה אמרה ואפילו לא נתודע לו כהן יום הכיפורים מכפר · תמן תנינן על אילו חייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאות ועל לא הודע שלהם אשם תלוי · ולא כבר כיפר יה · רבי שמעון בשם ר׳ לוי סנכייה כמורד ביום הכיפורים היא מתניתה · עשה׳ אף על פי שלא עשה תשובה · לא תעשה ר׳ שמואל בשם ר׳ זעירא והוא שעשה תשובה · והאומר אין עולה מכפרת אין עולה מכפרת עלי · מכפרת היא · אי איפשי שתתכפר לי אינה מכפרת לו על כרחו · אין יום הכיפורים מכפר · מכפרת היא אי איפשי שיכפר לי מכפר הוא לו על כרחו · אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל לא כולא כן הדין בר נשא מימור למלכא לית את מלך · והעולה מכפרת על הרהור הלב מה טעמא והעולה על רוחכם היו לא תהיה · אמר ר׳ לוי והעולה על רוחכם היו לא תהיה · וכן איוב אומר והשכים בבוקר והעלה עולות מספר כולם וגו׳ · הדא אמר שהעולה מכפרת על הרהור הלב · רבי או׳ על כל עבירות שבתורה יום הכיפורים מכפר חוץ מן הפורק עול׳ והמיפר ברית והמגלה פנים בתורה אם עשה תשובה מתכפר לו ואם לאו אינו מתכפר לו · רבי זבידא אמר רבי יוסא מקשי מסבור סבר רבי שיום הכיפורים מכפר בלא תשובה · רבי אשיין רבי יונה ר׳ בא ר׳ חייה בשם רבי יוחנן מודה רבי שאין יום הכיפורים מכפר אלא בתשובה · הא מיתה מכפרת בלא תשובה · תני יום מיתה כיום התשובה · מאן תנינתה ר׳ יהודה הדא הוא דתנינן מיתה ויום הכיפורים מכפרין עם התשובה דלא כרבי ·

הלכה ח׳

שאל רבי מתיה בן חרש את רבי אלעזר בן עזריה בישיבה · אמר לו שמעת ארבע׳ חלוקי כפרה שהיה ר׳ ישמעאל דורש אמ׳ לו שלשה הם חוץ מן התשובה · כתוב אחד אומר שובו בנים שובבים · וכתוב אחר אומ׳ כי ביום הזה יכפר עליכם · וכתוב אחר אומר ופקדתי בשבט פשעם וגו׳ · וכתוב אחר אומר אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון · הא כיצד עבר על מצות עשה ושב מיד אינו זז ממקומו

עד שימחול לו עליו הכתוב אומר שובו בנים שובבים · העובר על מצוה בלא
תעשה ושב מיד התשובה תולה ויום הכיפורים מכפר · עליו הכתוב אומר כי ביו׳
הזה יכפר עליכם · העובר על כריתות ומיתות בית דין במזיד ותשובה ויום
הכיפורים מכפרין מחצה · והיסורין בשאר ימות השנה מכפרין מחצה · עלי׳
הכתוב אומר ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם · אבל מי שנתחלל בו שם
שמים אין כח לא בתשובה לתלות ולא ביום הכיפורי׳ לכפר ולא בייסורין למרק ·
אלא תשובה ויום הכיפורים מכפרין שליש · והיסורין מכפרין שליש והמיתה
ממרקת כייסורין עליו הכתוב אומר אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון · הא
למדנו שהמיתה ממרקת · אמר ר׳ יוחנן זו דברי ר׳ לעזר בן עזריה ור׳ ישמעאל
ורבי עקיבה · אבל דברי חכמים שעיר המשתלח מכפר · אם אין שעיר היום
מכפר · כיצד הוא מכפר · רבי זעורה אמר כל שהוא · רבי חנניה אומר בסוף ·
מה מפקא מביניהון מת מיד · על דעתיה דרבי זעורה כבר כיפר · על דעתיה
דרבי חנניה לא כיפר · אמר ר׳ זעורה מתניתא מסייעא לרבי חנניה חומר בשעיר
מה שאין ביום הכיפורים · וביום הכיפורים מה שאין בשעיר · שיום הכיפורים
מכפר בלא שעיר · והשעיר אינו מכפר אלא ביום הכיפורים · חומר בשעיר
שהשעיר מכפר מיד · ויום הכיפורים מכפר משתחשך · אמר ר׳ יונה איתתבת
קומי רבי ירמיה ואמר תיפתר שהיה בדעתן להביא שעיר אחר ולא הביאו · רבי
יוסי בי רבי בון בעי ואין הקב״ה רואה את הנולד ויכפר מיד · הלכה ט׳

שמואל אמר האן דחטא על חבריה צריך מימר ליה סרחית עלך ואין
קבליה הא טבאות · ואין לא מייתי בני נש ומפייס ליה קומיהון הדא הוא דכתיב
ישר על אנשים · יעשה שורה של אנשים ויאמר חטאתי וישר העויתי ולא שוה
לי · אם עשה כן עליו הכתוב אומ׳ פדה נפשו מעבור בשחת וחייתו באור תראה ·
מית צריך מפייסתיה על קבריה ומימר סרחית עלך · תני עבירות שנתודה עליהן
ביום הכיפורים שעבר אינו צריך להתודות עליהן יום הכיפורים הבא אם עשה כן
עליו הכתוב או׳ ככלב שב על קיאו כסיל שונה באיולתו · תני ר״ ליעזר או׳ הרי
זה זריז ונשכר · מה טעמא דרבי ליעזר וחטאתי נגדי תמיד · מה מקיים ר׳ אליעזר
טעמא דרבנן ככלב שב על קיאו כסיל שונה באיולתו · בשונה באותה העבירה·
מה מקיימין רבנן טעמא דרבי ליעזר וחטאתי נגדי תמיד שלא יהו בעיניו כאילו
לא עשאן · אלא כשעשאן ונמחל לו · מצות הוידוי ערב יום הכיפורים עם
חשיכה עד שלא נשתקע במאכל ובמשתה · אף על פי שנתודה בערבית צריך
להתודות בשחרית · אף על פי שנתודה בשחרית צריך להתודות במוסף · אף
על פי שנתודה במוסף צריך להתודות במנחה · אף על פי שנתודה במנחה צריך
להתודות בנעילה שכל היום כשר לוידוי · כיצד הוא מתודה רבי ברכיה בשם
ר׳ בא בר בינה רבוני חטאתי ומרע עשיתי וברעת רעה הייתי עומד ובדרך רחוקה
הייתי מהלך וכשם שעשיתי איני עושה יהי רצון מלפניך יי׳ אלהי שתכפר לי על
כל פשעי ותמחול לי על כל עונותי ותסלח לי על כל חטאתי · תני צריך
לפרוש את מעשיו ז דברי רבי יהודה בן בתירה · רבי עקיבה אומר אינו צריך
לפרוש את מעשיו · מה טעמא דרבי יהודה אנא חטא העם הזה חטאה גדולה
ויעשו להם אלהי זהב · מה עבד לה רבי עקיבה מי גרם להם אני שהרביתי להם
כסף וזהב · למה שאין חמור נוהק אלא מתוך כפיפה של חרובין · כתי׳ מקוה ישר׳
יי׳ וגו׳ · מה המקוה מטהר את הטמאים · אף הקב״ה מטהר את ישראל · וכן הוא
אומר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גילוליכם
אטהר אתכם :

חדרן עלך יום הכיפורים

וכולא מסכתא דיומא ברחמי דשמיא

מסכת שקלים

באחד

באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים ובחמשה עשר בו קורין את המגילה
בכרכים ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים · ועושין כל צורכי
הרבים ומציינין על הקברות ויוצאין אף על הכלאים · ב׳ אמר רבי
יהודה בראשונה היו עוקרין ומשליכין לפניהן משרבו עוברי עבירה היו משליכין
לדרכים והתקינו שיהו מבקרין את כל השדה · ג׳ בחמשה עשר בו
שולחנות יושבין במדינה · בעשרים וחמשה בו ישבו במקדש · משישבו במקדש
התחילו למשכן · את מי ממשכנין לויים וישראלים וגרים ועבדים משוחררין ·
אבל לא נשים ולא עבדים ולא קטנים · וכל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו
אינו פוסק · אין ממשכנין את הכהנים מפני דרכי שלום · ד׳
אמר ר׳ יהודה העיד בן בוכרי ביבנה שכל כהן ששוקל אינו חוטא · אמר לו
רבן יוחנן בן זכאי לא כי אלא כל כהן שאינו שוקל חוטא · אלא שהכהני׳ דורשין
מקרא זה לעצמן וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל הואיל והעומר ושתי
הלחם ולחם הפנים שלנו היאך הם נאכלין · ה׳ אף על פי שאמרו
אין ממשכנין נשים ועבדים וקטנים אבל אם שקלו מקבלין מידם · הנכרי והכותי
ששקלו אין מקבלין מידן · ואין מקבלין מידן קיני זבין וקיני זבות קיני יולדות ·
חטאות ואשמות · זה הכלל כל שהוא נידר ונידב מקבלין מידן · וכל שאינו לא
נידר ולא נידב אין מקבלין מידן · וכן הוא מפורש על ידי עזרא לא לכם ולנו
לבנות בית לאלהינו · ו׳ ואילו חייבין בקולבון לויים וישראלים וגרים
ועבדים משוחררין · אבל לא כהנים ולא נשים ולא עבדים ולא קטנים השוקל
על יד העבד על יד האשה על יד הכהן על יד הקטן פטור · על ידו ועל יד
חבירו חייב בקולבון אחד · רבי מאיר אומר שני קולבונות · הנותן סלע לישקל
שקל חייב שני קולבונות · ז׳ השוקל על יד עני על יד שכינו על יד
בן עירו פטור אם הלוום חייב · האחין השותפין שחייבין בקולבון פטורין ממעשר
בהמה · ושחייבין במעשר בהמה פטורין מן הקולבון כמה הוא קולבון מעה כסף
דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים חצי מעה :

סליק פירקא

באחד

באדר משמיעין כו׳ · ולמה באחד באדר כדי
שיביאו ישראל את שקליהן בעונתן · ותיתרם
תרומת הלשכה מן החדשה בזמנה באחד בניסן ·
ומר ר׳ שמואל בר רב יצחק תרומת הלשכה כתחילת׳ דכתיב ויהי בחדש הראשון
בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן · ותני עלה ביום שהוקם המשכן בו
ביום נתרמה התרומה · רבי טבי רבי יאשיה בשם כהנא נאמר כאן חדשי ונאמר
להלן חדשי · מה חדשי שנ׳ להלן אין מונין אלא מניסן · אף חדשי שנ׳ כאן אי׳ מונין
אלא מניסן · אמר רבי יונה שבק רבי טבי ראשה ואמר סופא דל כן כהדא דתני
זאת עולת חדש בחדשו · יכול תהא תורם בכל חדש וחדש · תלמוד לומר
בחדשו לחדשי · בחודש אחד הוא תורם לכל חדשי השנה · יכול באי זה
חדש שירצה · נאמר כאן חדשי · ונאמר להלן חדשי · מה חדשי שנאמר
להלן אין מונין אלא מניסן · אף חדשי שנאמר כאן אין מונין אלא מניסן · מהו
מהו משמעין · רב הונא אמר מכריזין · הך מה דאת אמר ויתנו קול ביהודה
ובירושלם · תמן תנינן אין בין אדר הראשון לאדר השיני אלא מקרא מגילה
ומתנות לאביונים · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אף שימוע שקלים וכלאים
ביניהן רבי חלבו ורב הונה רב בשם ר׳ חייה רבה הכל יוצאין בארבעה עשר שהוא
זמן קרייתה · אמ׳ ר״ יוסה ויאות כלום אמרו משמעי׳ על השקלים לא כדי שיביאו
ישראל שקליהן בעונתן · אם אומר את באדר הראשון עד כדון אית כשהוא
שיתין יומין · כלום אמרו יוצאין אף על הכלאים לא כדי שיהו הצמחין ניכרין ·
אם אומר את באדר הראשון עד כדון אינון דקיקין · רבי חזקיה שאל מעתה בני
בבל משמעין על שיקליהן בראשו של חדש לא כדי שיביאו ישראל שקליהן
בעונתן ותיתרם תרומת הלשכה מן החדשה בזמנה באחד בניסן · והתיב רבי
עולא קומי ר׳ מנא והא תנינן בג׳ פרקים בשנה תורמין את הלשכה בפרס הפסח ·
בפרס העצרת · בפרס החג · א״ל נימר אילין דקריבין בפרס הפסח · אילין
דרחיקין בפרס העצרת · ואילין דרחיקין מינהון בפרס החג · אמ׳ ליה כולה כאחת
היתה באה · ולמה אמרו בשלשה פרקים כדי לעשות פומבי לדבר · רבי יהודה
בר פזי בשם רבי הן נקרא ולא נכתב · לטובה כל נדיב לב · לרעה ויתפרקו כל
העם את נזמי הזהב אשר באזניהם · לטובה ויצא משה את העם · לרעה
ותקרבון אלי כולכם · לטובה אז ישיר משה ובני ישראל · לרעה ותשא כל העדה
ויתנו את קולם · אמר רבי חייא בר בא אבן השכימו השחיתו · כל השחתה שהיו
עושין בהשכמה היו עושין אותה · אמר רבי בא בר אחא אין את יכול לעמוד על
אופי של אומה הזאת נתבעין לעגל ונותנין · נתבעין למשכן ונותנין · תנא
רבי יוסה בן חנינה הדא מתניתא ועשית כפורת זהב טהור · יבוא זהב של כפרת
ויכפר על זהבו של עגל · רבי חגי בשם רבי שמואל בר נחמן · שלש תרומות
נאמרו בפרשה הזאת · תרומת אדנים ותרומת שקלים ותרומת המשכן · דבר
אל בני ישראל ויקחו לי תרומה זו תרומת אדנים · מאת כל איש אשר ידבנו
לבו תקחו את תרומתי זו תרומת שקלים · וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זו
תרומת המשכן · תרומת המשכן למשכן מה שירצו יעשו · תרומת שקלים
לקרבן מה שירצו יעשו כדי שתהא יד כולן שוה · תרומת אדנים לאדנים העשיר.

לא ירבה והדל לא ימעיט · אמר רבי אבון אף בפרשה הזאת נאמר בה שלש
תרומות · בחמשה עשר בו קורין את המגילה בכרכים · לא כן אמר רבי חלבו
רב חונה רב בשם רבי חייה רבה הכל יוצאין בארבעה עשר שהוא זמן קריאתה ·
לא בא אלא ללמדך שכל המצות הנוהגות באדר השיני נוהגות באדר הראשון
רבי יוסה ורבי אחא הוון יתיבין אמר רבי יוסה לרבי אחא לא מסתברא לשעבר
אלא לבא · והא תני במקום שנהגו לקרותה שני ימים קורין אותה שני ימים אמר
ליה אוף אנא סבר כן · אמר רבי מנא ראית אילו מסקרייה בארבעה עשר וחזר
וקרייא בחמשה עשר שמא אין שומעין לו · אם אומר את כן נמצאת עוקר זמן
כרכין מידך · תני רבן שמעון בן גמליאל או' מצות נוהגות באדר שני אינן נוהגות
באדר הראשון חוץ מן הספד ומן התענית שהן שוין בזה ובזה · רבי בא ר' ירמיה
בשם רב רבי סימן בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ·

רבי חונה רבה דציפורין אמר נהוג רבי חנינה כציפורין כהדא דרבן שמעון בן
גמליאל · לא אמר אלא נהוג הא להלכה לא · אבל לענין שטרות כותבין
אדר הראשון ואדר השיני אלא שכותבין אדר השיני תיניין · רבי יודה אומר
אדר השיני כותבי' הו ודיו · מתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות
המים ועושין כל צורכי הרבים · אילו הן צורכי הרבים דנין דיני ממונות ודיני
נפשות דיני מכות ופודין ערכין וחרמין והקדישות ומשקין את הסוטה ושורפין את
הפרה ועורפין עגלה ערופה ורוצעין עבד עברי ומטהרין את המצורע ומפרקין
את הבנעל מעל גבי האימום ואין מחזירין אותו · ומציינין על הקברות · לא כבר
ציינו מאדר · תיפתר שירד שטף של גשמים ושטפו · ויוצאין אף על הכלאי' · לא
כבר יצאו באדר · תיפתר שהיתה השנה אפילה ואין הצמחין ניכרין · מניין לציון
ר' ברכיה ר' יעקב בר בת יעקב בשם ר' חנינא דברת חוורן רבי יוסה אמרי לה רבי
יעקב בר אחא בשם ר' חנינא דברת חוורן רבי חזקיה ר' עוזיאל בריה דר' חוניה
דבית חוורן בשם רבי חוניא דבית חוורן טמא טמא יקרא כדי שתהא הטומאה
קוראה לך בפיה ואומרת לך פרוש · רבי אילא בשם רבי שמואל בר נחמן
ועברו העוברים בארץ וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון · מכן שמציינין על
העצמות · אדם מכן שמציינין על השדרה ועל הגולגולת · ובנה מכן שמציינין
על גבי אבן קבועה · אם אומר את על גבי אבן תלושה אף היא הולכת · ומטמא
במקום אחר · אצלו במקום טהרה · ציון · מכן לציון · ומצא אבן אחת
מצויינת אף על פי שאין מקיימין כן המאהיל עליה טמא · אני אומר מת מצויין
והיה נתון תחתיה · הוו שתים המאהיל עליהן טהור וביניהן טמא · אם היה חודש
בנתיים הרי הן כיחידיות ביניהן טהור וסביבותיהן טמא · תני אין מציינין על הבשר
שמא נתאכל הבשר · רבי יוסטא בר שונם בעא קומי רבי מנא ולא נמצא מטמא
טהרות למפרע · אמר ליה מוטב שיתקלקלו בו לשעה ואל יתקלקלו בו לעולם ·

הלכה ב' רבי יהודה אומר · תני אמר רבי יהודה בראשונה היו
עוקרין ומשליכין לפניהן והיו שמחין שתי שמחות אחת שהיו מנכשין שדותיהן
ואחת שהיו נתנין מן הכלאים · משרבו עוברי עבירה היו משליכין על הדרכים
אף על פי כן היו שמחים שהיו מנכשין שדותיהן · התקינו שיהו מבקירין את כל
השדה · מניין שהבקר בית דין הבקר כתיב וכל אשר לא יבא לשלשת הימים
בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה · מניין שהוא
פטורה מן המעשרות · רבי יונתן בריה דרבי יצחק בר אחא שמע להמן הדא אין
מעברין את השנה לא בשביע' ולא במוצאי שביע' ואם עיברוה הרי זו מעוברת ·
וחדש אחד שהוא מוסיף לא פטור ממעשרות הוא · עד כדון שביעית · מוצאי
שביעית מאי · אמר רבי אבון שלא לרבות באיסור חדש · רבי זעורה בשם
רבי אבהו הדא דאת אמר עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ ·
אבל משהתיר רבי להביא ירק מחוץ לארץ לארץ הוא שביעית הוא של שאר
שני שבוע · תני אין מעברין את השנה בשביעית ולא במוצאי שביעית אלא
בשאר שני שבוע ואם עיברוה הרי זה מעוברת · אמר רבי מנא הדא דאת אמר
בראשונה כשהיו השנים כתיקנן · אבל עכשיו שאין השנים כתיקנן הא שביעית
הא שאר שני שבוע · תני של בית רבן גמליאל עיברוה במוצאי שביעית מיד ·
אמ' רבי אבון אין מן הדא לית שמע מינה כלום · שמור את חדש האביב · שמריהו
שיבוא בחדושו · והדא אמרה דא גריש שלא לוקט תותיו כל המגעות בארץ
הרי הן של עניים · ואמר רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש דבית שמאי היא
ואמר ליה רבי יוסי שמענו שהוא פטור ממעשרות דברי הכל משום קנס · דבית
הלל עניים מעשרין ואוכלין · הלכה ג' בחמשה עשר בו כו' ·
הא לתבוע תובעין · הדא דתימר כשהביא שתי שערות · אבל אם לא הביא
שתי שערות לא בדא · ולמשכן אין ממשכנין עד שיביא שתי שערות · כיני
מתניתא אין ממשכנין את הכהנים מפני דרך הכבוד · הלכה ד'

אמר רבי יהודה העיד כו' · אמר רבי ברכיה טעמא דרבן יוחנן בן זכאי זה יתנו ·
שנים עשר שבטים יתנו · רבי טבי בשם רב המנונא כן משיבין חכמים לר' יהודה
חטאת יחיד מתה אין חטאת הציבור מתה · מנחת היחיד קריבה כליל ואין מנחת
ציבור קריב' כליל · וקשיא משיבין לאדם דבר שאינו מודה בו שאין חטאת ציבור
מתה · רבי יהודה אומר תמות · והוא מותיב לון תו לא נדבת יחיד היא · ואינון
מתיבין ליה מכיון שנמסרה לציבור כמי שהוא נדבת ציבור · כתיב כל העובר על
הפקודים · רבי יודה ורבי נחמיה חד אמר כל דעבר כימא יתן · וחרנה אמר כל
דעבר על פקודייא יתן · מאן דאמר כל דעבר כימא יתן מסייע לרבן יוחנן בן
זכאי · מ"ר כל דעבר על פקודייא יתן מסייע לבן בוכרי · הלכה ה'

אף על פי שאמרו כו' · הא לתבוע אינן תובעין · הבא את אמר תובעין
והבא את אמר אין תובעין · כאן בשהביא שתי שערות · וכאן בשלא הביא שתי
שערות · הנכרי והכותי ששקלו אין מקבלין מהן · אמר רבי בא תיפתר כמאן
דאמר כותי כגוי · דאיתפלגון כותי כגוי דברי רבי · רבן שמעון בן גמליאל אומר
כותי כישראל לכל דבר · אמר רבי לעזר מתניתא בגוים הא בכותים לא · ותני
בן אדם לרבות את הגרים · מכם להוציא את המשומדים · מתניתא פליגא על
רבי אלעזר אין מקבלין מידם קיני זבין וקיני זבות קיני יולדות · וכי יש קיני זבין
וזבות בגוים · אלא רישא בגוים וסיפא בכותים · והא כיני רישא בגוים וסיפא
בכותים · אמר רבי יוחנן בתחילה אין מקבלין מהן לא דבר מסוים ולא דבר
שאינו מסוים · ובסוף מקבלין מהן דבר מסויים ואין מקבלין מהן דבר שאינו
מסויים · ר' שמעון בן לקיש אמר בין בתחילה בין בסוף אין מקבלין מהן לא דבר
מסויים ולא דבר שאינו מסויים · מתניתא פליגא על רבי יוחנן אין מקבלין מהן
הקדש נדבה לבדק הבית · פתר לה בין בתחילה בין בסוף ובלבד דבר שאינו
מסויים · מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש הכל שוין שהן נודרין ומדירין ·
פתר לה עולה · ניתני נודרים עולה · נידרים עולה · לא כשאמר ישראל הרי
עלי עולה ושמעו גוי ואמר מה שאמר זה עלי · ואינו מביא עמה נסכים ומותר
נסכים לא לכלי שרת אינון נמצא כביא דבר מסוים · התיב רבי יוסי בי רבי בון
והא תנינן נערכין · וערכין לא לבדק הבית אינון · הך מה דאת אמר תמן לשמים
הוא מתכוין ומאיליהן הן באין לכלי שרת לבדק הבית · כן את אמר אף הכא
לשמים הוא מתכוין ומאיליהן הן באין לכלי שרת · מה עבד לה רבי שמעון בן
לקיש · פתר לה לא לכם ולנו לבנות בית לאלהינו · רבי חלקיה אמר רבי סימון
שאל מעתה אין מקבלי' מהן לאמת המים ולחומת העיר ומגדלותיה על שם ולכם
אין חלק וצדקה וזכרון בירושלם · הלכה ו' אילו חייבין בקולבון כו' ·
מתניתא דרבי מאיר דרבי מאיר אמ' אע"פ שאין שקלו הודה קולבנו הודה · סבר
ר' מאיר כנותן שקלו שלם שהוא פטור מן הקולבון · א"ר מאיר כמין מטבע של אש
הוציא הקב"ה מתחת כסא כבודו והראהו למשה אמר לו זה יתנו כזה יתנו · נותן
סלע ליטול שקל חייב שני קולבונות · אמר ר' לעזר דרבי מאיר היא דרבי מאיר
אמר אחד שקל שהוא נותן ואחד סלע שהוא נוטל · רב אמר דברי הכל היא אחד
שקל שהוא נותן ואחד שקל שהוא נוטל ואחד לדבר תורה · על דעתיה דרב
שלשה קולבונות אינון · אתא ר' רמיה רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב שלשה
קולבונות אינון · אחד שקל שהוא נותן ואחד שקל שהוא נוטל ואחד לדבר
תורה · הלכה ז' השוקל על ידי עני כו' · אמר ר' לעזר והן שחלקו
גדיים כנגד תיישים ותיישים כנגד גדיים · אבל אם חלקו גדיים כנגד גדיים
ותיישים כנגד תיישים הוא חלקו משעה הראשונה · אמר רבי יוחנן ואפילו חלקו
גדיים כנגד גדיים ותיישים כנגד תיישים כלקוחות הן · כהא דתנינן תמן הלקוח
ושניתן לו · מתנה פטור במעשר בהמה · האחין והשותפין שחייבין בקולבון
ופטורין במעשר בהמה כשחלקו וחזרו ונשתתפו שחייבין במעשר בהמה ופטורין
מן הקולבון בשלא חלקו · רבי חזקיה אמר רבי ירמיה בעי ולמה לי נן אמרין
פעמים שחייבין בזה ובזה · ופעמים שהן פטורין מזה ומזה · היך עבידא חלקו
את הנכסים ואחר כך חלקו את הבהמה חייבין בזה ובזה · חלקו את הבהמה ואחר
כך חלקו את הנכסים פטורין מזה ומזה · אמר רבי מנא הדא דאת אמר בשלא
היתה הבהמה רוב · אבל אם היתה הבהמה רוב הן הן עיקר נכסיו · רבי אבון אמר
ר' שמי בעי מפני שעשיתן כאדם אחד אצל מעשר בהמה את פוטרו מן הקולבון ·
אמר ליה לא שנייה היא שהוא נותן סלע אחת שליכה' מעתה אפילו חלקו וחזרו
ונשתתפו חייבין במעשר בהמה ופטורין מן הקולבון · ותנינן חייבין בקולבון
ופטורין ממעשר בהמה · רבי בא בשם אבא בר רב הונא הא שני אחין שירשו
את אביהן · הא שני גיסין שירשו את חמיהן · לאיכן היו הקולבונות נופלין ·
רבי מאיר אומר לשקלים · רבי לעזר אומר לנדבה · רבי שמעון השזורי אומר
ריקועי זהב וציפוי לבית קדש הקדשים · בן עזאי אומר שולחנין היו נוטלין אותן
בשכרן · ויש אומרי' להוצאת דרכים :

הדרן עלך באחד באדר

מצרפין שקלים ודרכונות מפני משאוי הדרך ·
כשם שהיו שופרו' במקדש כך היו במדינה
בני העיר ששילחו את שקליהן ונגנבו או
שאבדו אם נתרמה התרומה נשבעין לגיזברין ואם לאו נשבעין לבני העיר ובני
העיר שוקלין תחתיהן · נמצאו או שהחזירום הגנבים אילו ואילו שקלים ואין
עולין להן לשנה הבאה · ב' הנותן שקלו לחבירו לשקול על ידו
ושקלו על ידי עצמו אם נתרמה התרומ' מעל · השוקל שקלו מן ההקדש ונתרמה
התרומה

התרומה וקרבנו הבהמה מעל׳ · ממעשר שני ומדמי שביעית יאכל כנגדו ·

ג׳ המכנס מעות ואמר הרי אילו לשקלי בית שמאי אומרין מותרן נדבה · ובית הלל אומרי׳ מותרן חולין · שאביא מהן שקלי שוין שהמותר חולין · אילו לחטאתי שוין שהמותר נדבה · שאביא מהן חטאתי שוין שהמותר חולין ·

ד׳ אמר רבי שמעון מה בין שקלים לחטאת · אלא של שקלים יש להן קיצבה ולחטאת אין לה קצבה · רבי יהודה אומר אף לשקלים אין להן קיצבה · שכשעלו ישראל מן הגולה היו שוקלין דרכונות חזרו לשקול סלעים חזרו לשקול טבעים ביקשו לשקול דינרין · אמר רבי שמעון אף על פי כן יד כולם שוה אבל חטאת זה מביא בסלע וזה מביא בשתים ; וזה מביא בשלש ·

ה׳ מותר שקלים חולין · מותר עשירית האיפה חולין מותר קני זבים קני זבות קני יולדות חטאות ואשמות מותרן נדבה · זה הכלל כל שהוא בא לשם חטא ולשם אשמה מותרן נדבה ·

ו׳ מותר עולה לעולה · מותר מנחה למנחה מותר שלמים לשלמים · מותר הפסח לשלמים · מותר נזירים לנזירים מותר נזיר לנדבה · מותר שבויים לשבויים · מותר שבוי לאותו שבוי · מותר עניים לעניים · מותר עני לאותו עני · מותר המתים למתים · מותר המת ליורשיו · רבי מאיר אומר מותר המת יהא מונח עד שיבוא אליהו · רבי נתן אומר מותר המת בונין לו נפש על קברו ;

סליק פירקא

מצרפין שקלים ודרכונות כו׳ · ויעשו אותן מרגלית ; שמא תזיל המרגלית ונמצא הקדש מפסיד · כהיא דתנינן תמן וכולן נפדין בכסף וכשוה כסף חוץ מן השקלים · ואין פודין בכלים אמר רבי שמואל בר רב יצחק שמא יזילו הכלים ונמצא הקדש מפסיד · והבא שמא תזיל המרגלית ונמצא הקדש מפסיד · מתניתא בתקלין חדתין · אבל בתקלין עתיקין לא בדא · ותני כן עתיקין במקדש אין עתיקין במדינה · מתני׳ כשומר חנם אבל כשומר שכר לא בדא · אמר רב אבא ואפילו תימר בשומר שכר · נגנבו בליסטים מזיין אבידה כמי שטבעה ספינתו בים · אמר רבי יוסטא בי רבי סימון אתיא כמאן דאמר תורמין על הגבוי ועל העתיד להגבות · ברם כמאן דאמר אין תורמין לא על הגבוי ולא על המכונס לא בדא · בני העיר ששילחו את שקליהן ונגנבו או שאבדו · א״ר אלעזר דר״ש היא דרבי שמעון אמר קדשים שהוא חייב באחריותן כנכסיו הן · א״ר יוחנן דברי הכל היא משום שבועת תקנה · על דעתיה דר׳ יוחנן ניחא · נשבעין לגזברין ואם לאו נשבעין לבני העיר ובני העיר שוקלין תחתיהן ; והא היא דרבי שמעון · משם שבועת תקנה · אלא לרבי אלעזר גזברין מאי עבידתייהו נשבעין לבני העיר במעמד גזברין כי היכי דלא לחשדינהו אי נמי דלא נשוו להו פושעים אף על פי שקבלו בני העיר לשלם אין ההקדש יוצא בלא שבועה · הפריש שקלו ואבד · רבי יוחנן אמר חייב באחריותו עד שימסור לגיזבר · רבי שמעון בן לקיש אמר הקדש כרשות הגבוה בכל מקום שהוא · מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש נשבעין לבני העיר ובני העיר שוקלין תחתיהן · לא עוד היא משם שבועת תקנה · תני הראשונים נופלין לתקלין חדתין · והשניים נופלים לתקלין עתיקין · אילו הן הראשונים ואילו הן השניים · רבי פינחס בי רבי חנניה ודרבי אבא מרי חד אמר אילו ששילחו בני העיר תחילה · וחורנה אמר אילו שהגיעו לידי גיזברין תחילה ;

הלכה ב׳

השוקל כו׳ · אנן תנינן אם נתרמה התרומה · ותני דבית רבי אם קרבה הבהמה · אמר רבי לעזר מאן תנא אם קרבה הבהמה רבי שמעון דרבי שמעון אומר מיד חזה מקבל מעותיו · הכהנים זריזין הן · וקשיא אילו הגונב עולתו של חבירו ושחטה סתם סתמה לא לשם הבעלים הראשונים מכפרת · אמר רבי יודן תיפתר במסויים · משל בית רבן גמליאל שהיה מתכוין וחוחפו לקופה · וחש לומר שמא לשיריים הן נופלין · וכי יש מעילה כשיריים · אלא כרבי מאיר דר״מ אמר מועלין בשיריים · עוד היא במסויים · משל בית רבן גמליאל שהיה מתכוין ותורמו לשמו מה נענה · אמר רב אבין בשם רבנן דתמן מבין שבית דין ראוין למשכן ולא משכנו כמי שנתנה · כתיב אך בכור אשר יבכר לי׳׳ בבהמה לא יקדיש איש אותו · כל שהוא קדוש אין קדושה חלה עליו · ביצד הוא עושה מביא סלע של חולין ואומר מעות מעשר שני בכל מקום שהן מחוללין על סלע זו ואותן נתפסין לשם שני והשאר נעשין שקלים ·

הלכה ג׳

המכנס מעות כו׳ · רבי יוסה בשם רבי לעזר מה פליגין במכנס פרוטרוט אבל באומר אילו לשקלי כל עמא מודיי שהמותר נדבה · רבי חזקיה ר׳ ביבי בשם רבי לעזר מה פליגין במכנס פרוטרוט אבל באומר אילו כל עמא מודיי שהמותר חולין · אמר רבי חזקיה מתנית׳ מסייעא לרבי ביבי דתנן אמר רבי שמעון מה בין שקלים לחטאת אלא שהשקלים יש להן קצבה ולחטאת אין לה קיצבה · מה אנן קיימין אם באומר שאביא מהן שקלי כל עמא מודיי שהמותר חולין · אם באומר שאביא מהם חטאתי כל עמא מודיי שהמותר נדבה · אלא כן אנן קיימין באומר אילו שקלים על ידי שקצותן מן התורה מותרן חולין · חטאת על ידי שאין קצבתה מן התורה מותרה נדבה · מה עבד לה רבי שמעון בן לקיש פתר לה במכנס פרוטרוט כבית הלל · והא תנינן מותר שקלים חולין · פתר לה במכנס פרוטרוט · וכבית הלל · והא תנינן עשירית האיפה חולין · עוד הוא פתר לה במכנס פרוטרוט וכבית הלל · המפריש שקלו וסבור שהוא חייב ונמצא שאינו חייב לא קדש · המפריש שנים וסבור שהוא חייב שנים · ונמצא שאינו חייב אלא אחד אותו השיני מה את עבד ליה · נישמעינה מן הדא הפריש חטאתו סבור שהוא חייב ונמצ׳ שאינו חייב לא קדשה · הפריש שתי׳ וסבור שהו׳ חייב שתי׳ ונמצ׳ שאינו חייב אלא אחת אותה השנייה מה את עבד לה אלא רועה הכ״נ אילו לנדבה והאך אתה או׳ אילו ·

הלכה ד׳

שכשעלו ישראל מן הגולה היו שוקלין דרכונות דינרין חזרו לשקול סלעים כשמען · חזרו לשקול טבעין פלגי סילעין · ביקשו לשקול דינרין קרשין ולא קיבלו עליהן מן הדא והעמדנו עלינו מצות לתת שלישית השקל בשנה לעבודת בית אלהינו · ר׳ חלקיה בשם ר׳ אחא מיכן שאדם צריך לשלש שקלו שקלו שלשה פעמים בשנה · מיכן שאין כטריחין על הציבור יותר כשלשה פעמים בשנה · אמר רבי אבין מיכן לשלש סאין · מיכן לשלש קופות · מיכן לשלש אפרשו׳ . כתיב זה יתנו כל העובר על הפקודים וגו׳ · רבי יודה ורבי נחמיה חד אמר לפי שחטאו במחצית היום יתנו מחצית השקל · וחרנה אמר לפי שחטאו בשש שעות יתנו מחצית השקל דעבד שיהא גרמסין · רבי יהושע בי ר׳ נחמיה בשם רבן יוחנן בן זכאי לפי שעיברו על עשרת הדיברות יהא נותן כל אחד ואחד עשרת גרה · רבי ברכיה רבי לוי בשם רבי שמעון בן לקיש לפי שמכרו בכורה של רחל בעשרים כסף יהא כל אחד ואח׳ פודה את בנו בכורו בעשרים כסף · רבי פינחס בשם רבי לוי לפי שמכרו בכורה של רחל בעשרים כסף ונפל לכל אחד ואחד מהן טבע לפיכך יהא כל אחד ואחד נותן שקלו טבע ·

הלכה ה׳

מותר שקלים חולין כו׳ · אמר רבי יוסה עד דאנא תמן שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל · הפריש שקלו ומת ; אמר ליה יפלו לנדבה · מותר עשירית ואיפה שלו · רבי יוחנן אמר יוליכם לים המלח · רבי לעזר אמר יפלו לנדבה · מתניתא פליגא על רבי יוחנן מותר שקלים חולין · מותר עשירית האיפה מותר קני זבים קני זבות כותר קני יולדות חטאות ואשמות מותרן נדבה · מה עבד לה רבי יוחנן · פתר לה מותר עשירית האיפה של מנחת חוטא של כל ישראל · רבי יוחנן אמר על דעלי אבא בר בא דאינון אמרין מניין שהפסח משתנה לשם שלמים · תלמוד לומר אם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים כל שהוא מן הצאן בא שלמים · והיכן הרי עולה מן הצאן · דבר שאינו בא אלא מן הצאן יצאת עולה שהיא באה אפילו מן הבקר · והיכן הרי אשם · אמר רבי בון בר כהנא מן הצאן דבר שהוא בא מכל הצאן · יצא אשם שאינו בא אלא מן האלים בלבד · בכל אתר את אמר מן למעט · והבא את אמר מן לרבות · אמר רבי מנא והבא נמי מן למעט מיעוט שאינו בא בן שתי שנים מיעוט שאינו בא נקבה ותני׳ אשם נמי מן למעט הוא שאינו בא אלא מן האלים בלבד · והיכן והכתיב ואם מן הצאן קרבנו מן הכשבים או מן העזים לעולה ; מעתה מותר הפסח בא עולה · אמר רבי אבון משנין דבר שהוא לאכילה לדבר שהוא לאכילה · ואין משנין דבר שהוא לאכילה לדבר שאינו לאכילה ; אמר רבי יוסי בי רבי בון משנין קדשים קלים לשם קדשין קלין · ואין משנין קדשים קלין לשם קדשי קדשים · רבי יוחנן אמר על דאעלי רבי חנינה דאינון אמרין אין הפסח משתנה לשם שלמים אלא אם כן שחטו לשם שלמים ואני אומ׳ אפילו שחטו לשם עולה · אמר רבי אילא טעמא דרבי יוחנן אם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים · כל שהוא זבח בא שלמים ומשתנה למחשבת פסול · היך עבידה שחטו לשם עולה על מנת לזרוק דמו למחר · מכל מקום פסול הוא אין תימר משתנה למחשבת פסול פיגול · אין תימר אינו משתנה למחשבת פסול פסול · לשמו ושלא לשמו כשאר ימות השנה רבי בון בר חייה בשם שמואל בר אבא מכיון שאין לו שם נעשה כשוחטו לשמו ושלא לשמו בשתיקה · והוא כשר · אמר ליה ואם כן הוא אפילו שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו יעשה כמשנה הראשונה כשוחטו לשמו ושלא לשמו והוא כשר · אמר רבי אבא מרי מאן אמר בשתיקה כשר או נאמר בשתיקה פסול · רב חסדא אמר והוא שקרבה חטאתו בסוף · אבל אם קרבו שלמים בסוף מותרן שלמים · אמר רבי זעורה ואפילו קרבו שלמים בסוף הלכה אחת היא בנזיר שתהא מותרה נדבה · מתניתא מסייעה לדין ומתניתא מסייעא לדין · מתניתא מסייעה לרבי זעורה אפילו הן מעות סתומין כל שדמי חטאות מיתות בעורבות כהן · ואפי׳ הפריש דמי חטאת מיתות מתוכה מעות סתומין הן · מתניתא מסייעא לרב חסדא אילו לחטאתי והשאר לשאר נזירותי וכת מועלין בכולן · ואין מועלין במקצתן · ולא אמר אם מת יפלו לנדבה · רב חסדא אמר מותר לחמו של נזיר ירקב · אמר רבי יוסי ויאות להקריבו בפני עצמו אין יכול שאין לך לחם קרב לעצמו · להקריבו עם נזירות אחרת אין את יכול שאין לך נזירות באה בלא לחם לפום כן צריך מימר מותר לחמו של נזיר ירקב . סברין מימר הוא לחמו הוא מותר נסכיו · אמר רבי יוסה בי רבי בון מותר נסכיו קדשי קדשים אינון ויפלו לנדבה · על דעתיה דר׳ יוסה בי רבי בון שמואל ורב חסדא ור׳ אלעזר שלשתן אמרו דבר אחד · רב חסדא אתן

דהכא · שמואל דאמר ר״ יסא עד דאנא תמן שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל הפריש שקלו ומת אמר ליה יפלו לנדבה · רבי לעזר מותר עשירית האיפה שלו · רבי יוחנן אמר יולִיכם לים המלח · רבי לעזר אמר יפלו לנדבה ·

הלכה ו׳ גבו לו מחזקת שאין לו ונמצא שיש לו · רבי ירמיה סבר מימר מותר המת ליורשיו · אמר ליה רבי אידי דחוטריה הגע עצמך דלא כותנן אלא ליה אמר ליה אנא לא אמרית את מנן לך · תני בשם רבי נתן מותר המת יבנה לו נפש על קברו ויעשה לו זלוף על גבי מיטתו · תני אין פודין שבוי בשבוי ואין גובין טלית בטלית · ואין ממתין כיד פרנסין לכך · תני רבן שמעון בן גמליאל אומ׳ אין עושין נפשות לצדיקים דבריהן הן זכרונן · רבי יוחנן הוה מסמיך דאזיל עאל ר׳ חייא בר אבא והוה רבי אליעזר חמי ליה וטמר ליה מקמי ואמר הלין תרתין מיליא הדין בבלאה עביד ביה חדא דלא שאיל בשלומיה וחדה מיטמר · א״ל רבי יעקב בר אידי כך נהגין גבהון דזעירא לא שאיל בשלומיה דרבה דאינן נהגין ומקיימין ראוני נערים ונחבאו וישישים קמו עמדו · אמר ליה מה למעבר קמי דארחרא צילמא אמר ליה מה את פליג ליה יקר עבור קמוהי וסמי עינוי · א״ל יאות רבי אליעזר עבוד דלא עבר קמך ועוד עביד הא כבלאה דלא אמר שמעתא משמיה · נכנסו לפניו רבי אמי ורבי אסי אמר לו רבי כך היה מעשה בית הכנסת של טרסי׳ והיה בנגר ש״ט בראשה גלוסטר׳ שנחלקו ר׳ אלעזר ורבי יוסי עד שקרעו ספר תורה בחמתן וקרעו ס״ד אלא שני קרע ספר תורה והיה שם זקן אחד ורבי יוסי בן קיסמא אמר תמהני אם לא יהיה בית הכנסת זה ע״ז חוזר ואמר הבדין מחבריה נכנס לפנין רבי יעקב בר אידי אמר לו כתיב כל אשר צוה יי׳ את משה עבדו כן צוה יהושע וגו׳ וכי כל דיבור ודיבור שהיה יהושע יושב ודורש היה אומר כך אמר משה אלא יהושע יושב ודורש ויודעין שהתורה של משה הוא אף אתה אלעזר יושב ודורש והכל יודעין שתורה שלך הוא אמר להן מפני מה אי אתם יודעין לרצות כבן אידי חבירינו ורבי יוחנן מאי כולי האי דבעי דיימרון שמעתא משמיה דאף דוד ביקש עליה רחמים שנאמר אגורה באהלך עולמים אחסה בסתר כנפיך סלה וכי עלתה על דעתו של דוד שיהא חי וקיים לעולמים אלא כך אמ׳ דוד לפני הקב״ה רבונו של עולם אזכה שיהו דברי נאמרין בבתי כניסיות ובבתי מדרשות · שמעון בן נזירא בשם רבי יצחק אמר כל תלמיד חכם שאומרין דבר הלכה מפיו בעולם הזה שפתיו רוחש׳ עמו בקבר שנאמר דובב שפתי ישנים מה כמר של ענבים זה כיון שמניח אדם אצבעו עליו מיד דובב אף שפתותיהם של צדיק׳ כיון שאומרין דבר הלכה מפיהם של צדיק׳ שפתותיהן מרחשות עמהן בקבר מה הנאה לו בר נזירא אמר כהדין דשתי קונדיטון ר׳ יצחק אמ׳ כהדין דשתי חמר עתיק אע״ג דשתי ליה טעמא בפומיה גדול אמ׳ כאן שבועה בשם אומר׳ יראה בעל שמועה כאילו עומד לנגדו שנ׳ אך בצלם יתהלך איש רוב אדם יקרא איש חסדו והשאר כל אדם · ואיש אמונים מי ימצא זה ר׳ זעיר׳ דא״ר זעירא למה לי שאני צריכין רחושין לשמעתיה דרב ששת דהוא גברא כפתחא אמר ליה רבי זעירא לרבי אסי חכים רבי לבר פתייא דאתא אמ׳ שמעתא משמיה אמר ליה רבי יוחנן אמרה משמיה · אמר ליה רבי זעירא לרבי אסי חכים רבי לרב דאת אמר שמעתא משמיה · א״ל ר׳ אדא בר אהבה אמרה משמיה אין דור שאין בו ליצנין · בדורו של דוד מה היו פריצי הדור עושין היו הולכים אצל חלונותיו של דוד אומרין לו דוד דוד אימתי יבנה בית המקדש אימתי בית יי׳ נלך והוה דוד או׳ אף על פי שמתכוונין להכעיסני יבא עלי אם לא הייתי שמח בדבריהם דכתיב שמחתי באומרי׳ לי בית יי׳ נלך · והיה כי ימלאו ימיך ושכבת עם אבותיך אמר לו הקב״ה לדוד ימים שלמים אני מונה לך ולא ימים חסרים כלום שלמה בנך יבנה בית המקדש אלא להקריב קרבנות צבור חביב עלי צדקה ומשפט שאתה עושה יותר מן הקרבן שנאמר עשה צדקה ומשפט נבחר ליי׳ מזבח :

הדרן עלך מצרפין שקלים

בשלשה

פרק׳ בשלשה תורמין את הלשכה בפרס הפסח בפרס העצרת בפרס החג והן גרנות של מעשר בהמה דברי רבי עקיבה · בן עזאי אומר בעשרים ותשעה באדר · באחד בסיון · בעשרים ותשעה באב · רבי לעזר ורבי שמעון אומר באחד בניסן · באחד בסיון · בעשרים ותשעה באלול · ולמה אמרו בעשרים ותשעה באלול ולא אמרו באחד בתשרי מפני שהוא יום טוב ואי איפשר לעשר ביום טוב לפיכך הקדימוהו בעשרים ותשעה באלול ·

ב׳ בשלש קופות של של״ש של״ש סאין תורמין את הלשכה וכתוב עליהן א״לף ב״ית ג״ימ״ל · רבי ישמעאל אומר יוונית כתוב עליהן אלפא ביטא גמא · אין התורם נכנס לא בפרגוד חפות ולא במנעל ולא בסנדל ולא בתפילין ולא בקמיע שמא יעני ויאמרו מעון הלשכה העני או שמא יעשיר ויאמרו מתרומת הלשכה העשיר שאדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום שנאמר והייתם נקיים מי׳ ומישראל · ואומר ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם ·

ג׳ של בית רבן גמליאל היה נכנס ושקלו בין אצבעותיו וזורקן לפני התורם · והתורם מתכוין ודוחפו לקופה · אין התורם תורם עד שהוא אומר להן אתרום והן אומרים לו תרום תרום תרום שלשה פעמים ·

ד׳ תרם את הראשונה וחופה בקטבליות · השנייה וחופה בקטבליות · השלישית לא היה מחפה · ולמה היה מחפה שמא ישכח ויתרום מן הדבר התרום · תרם את הראשונה לשם ארץ ישראל · השנייה לשם כרכים המוקפין לה · והשלישית לשם בבל ולשם מדי ולשם מדינות הרחוקות :

סליק פירקא

בשלשה

פרקים כשנה כו׳ · אמר רבי אבהו כל הן דתנינן פרס פלגא · פלגא בשלשי׳ יום קודם למועד שדורשין בהלכותיו · אמר רבי יוחנן כפני שהן פירקי לידה · רבי אחא ר׳ תנחום בר חייה בשם רבי יהושע בן לוי׳ כדי שתהא בהמה מצויה לעולי רגלים · אמר רבי יודן שלא יבוא לידי כל האחר · אמר רבי יוסה כל המשהא שבלו עובר · תמן תנינן רבי מאיר אומר באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה · בן עזאי אומר האלוליים מתעשרין בפני עצמן · אמר רבי חונה טעמא דרבי מאיר עד כאן הן מתמצות לילד מן הישנות · מכן ואילך הן מתדלות לילד מן החדשות · רבי יוסה בי רבי בון בשם רב חונה טעמא דרבי אלעזר ורבי שמעון לבשו כרים הצאן אילו הבכירות · ועמקים יעטפו בר אילו האפילות · יתרועעו אף ישירו · אילו ואילו נכנסין לדיר להתעשר · אמר בן עזאי האיל ואילו אומ׳ כך ואילו אומרי׳ כך יהו האלולי׳ מתעשרין בפני עצמן · הא כיצד נולד לו חמשה באב וחמשה באלול וחמשה בתשרי אין מצטרפין · נולד לו חמשה באב וחמשה בתשרי הרי אילו מצטרפין · ובן עזאי מכריע על דברי תלמידיו · רבי ירמיה רבי מישא בשם רבי שמואל בר רב יצחק שכן נחלקו עליה אבות העולם · מאן אינון אבות העולם · תנא רבי יונה קומי רבי ירמיה רבי ישמעאל ורבי עקיבה · זאת אומרת בן עזאי חבר ותלמיד היה דרבי עקיבה · אין תימר רביה אית בר נש אמ׳ לרביה האיל ואילו אב׳ כך ואילו אמר כך · רבי אבון בשם רבי שמואל בר רב יצחק שמע לה מן הדא אמר לו בן עזאי על חלוקן אנו מצטערין אלא שבאתה לחלוק עלינו את השוין · זאת אומרת בן עזאי חבר ותלמיד היה לרבי עקיבה · אין תימר רביה אית בר נש אמר לרביה אלא שבאת לחלוק עלינו · תמן תנינן כל הנולדין באחד בתשרי עד עשרים ותשעה באלול הרי אילו מצטרפין · חמשה לפני ראש השנה וחמשה לאחר ראש השנה אין מצטרפין · חמשה לפני הגורן וחמשה לאחר הגורן הרי אילו מצטרפין · אמר רבי יוסה זאת אומרת מעשר בהמה לא עשו אותו לא כחטט ולא כשליש · אין תימר כחטט ניתני כל המעוברין מעשרים ותשעה באלול · אין תימר כשליש ניתני כל הנולדין עד עשרים ושנים בו · רבי שמי בשם רבי בון בר חייה כשליש עשו אותו כרבי שמעון דרבי שמעון אמר מחוסר זמן נכנס לדיר להתעשר · קם רבי מנא עם רבי שמי · אמר ליה אתה אמרת הדא מילתא אמר ליה אין · אמר ליה והתנינן בן עזאי אומר האלוליים מתעשרין בפני עצמן · לא אפי׳ נולד עד עשרים ותשעה באלול · אית לך מימר בן עזאי כר׳ שמעון לא כרבנן היא כמה דאת אמר על דרבנן מניחן לשנה הבאה והן מתעשרין עם בני שנתן · כן את אמר על דבן עזאי מניחן לגורן הבא והן מתעשרין עם בני אלול · אמר רבי חונה זאת אומרת ימים שהבכור מחוסר זמן כהן עולין לו מתוך שנתו · אמר רבי מנא רבי יונה אבא שמע לה מן הדא כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר וגו׳ · הא כיצד משעת לידתו את מונה לו שנה ·

הלכה ב׳ רבי זעירא שאל רבי ארשעיא כמה הוא שיעורן של שלש קופות אמ׳ ליה נלמוד סתום מן המפורש תני בשלש קופות של שלש שלש סאין שהן תשעה סאין שהן עשרים ושבע סאין תורמין את הלשכה וכתוב עליהן א״לף בי״ת גימ״ל · מפני מה כתוב עליהן א״לף בי״ת גימ״ל לומר אין מסתפק מן הראשונה קודם לשנייה ולא משנייה קודם לשלישית · תמן תנינן הברציא יין כדי מזיגת הכוס רבי זעירא שאיל את רבי יאשיה כמה הוא שעורן של כוס אמר ליה נלמוד סתום מן המפורש דתני ר׳ חייא ארבע כוסות שאמרו ישנן רביעית יין ואיטלקי הכוס מזוג כבמה · אמר ר׳ יוסי בר בון משום רבי יוחנן נישמעינן מן הדא מים כדי גמיעה רבי יהודה אומר כדי מזיגת הכוס יין כדי גמיעה רבי יהודה אומר כדי מזיגת הכוס · הדא אמרה מזוג כדי מזיגת הכוס כמה שיעורן של כוסות רבי אבין אמר טרטין ורביע · מהו לשתותן בכרך אחד מראמר רבי מאיר אמר רבי יוחנן הלל אם שמען בבית הכנסת יצא הדא אמרה אם שתאן בכרך אחד יצא · מהו לשתותן בפיסקין כלום אמרו שישתו לא כדי שישתכר ולא ישתכר אם שתה בפיסקין אף הוא אינו משתכר · מהו לצאת ביין של שביעית תאנא רב אושעיה יוצאין ביין של שביעי׳ · מהו לצאת בקונדיטון מדתני בר קפרא קונדיטון כיין הדא אמרה יוצאין ביין קונדיטון · מהו לצאת ביין מזוג מדתני ר׳ חייא ארבעה כוסות שאמרו יוצאין בהן בין חיין ובין מזוגין ובלבד שיהא בהן טעם ומראה יין · אמ׳ רבי ירמיה מצוה לצאת ביין אדום שנ׳ אל תרא יין כי יתאדם כי יתן בכוס עינו וגו׳ ·

תאני מבושל כמשכל מהו לצאת ביין מבושל אמר רבי יונה יוצאין ביין מבושל רבי יונה לטעמיה דרבי יונה כד הוה שתי ארבע כסי דפסחא הוה חזוק רישיה עד חגא חמיתיה חדא מטרוניתא אפוי נהירין אמרה סבא סבא חדא מתני תלה מילין אית בך או דשתיי חמרא את או דמלוי ברבית את או דמגדל חזירי את אמר לה תיפח רוחא דההיא איתתא וחדא מאלין תלת מילייא לית בי אלא אולפני שכיח לי דהכין כתיב חכמת אדם תאיר פניו רבי אבהו אתי לטיבריא חמוניה תלמידי דרבי יוחנן אפוי נהירין אמרין קומי רבי יוחנן אשכח ר׳ אבהו סימא אתא לגביה אמ׳ לי׳ מאיר מה אורייא חדתא שמעת אמ׳ ליה תוספתא עתיקא קרא עליה חכמת אדם תאיר פניו אמ׳ רבי חנן לתגא דאוריתא תמנתא עתיקא דמדרסא דציפורי׃

אמר רבי יונה וחכמנא ליה דבית שמאי הוה מבילין בה דבש תני חצי שמינית תברנית אמר רבי יוחנן חדא דידן הוה ולמה קרי ליה עתיקה מן בגין דהוה ביומא אית דאמרי דהות זעירא ורבת ואית דאמרי דאזעירא אזערת כמא דהות · כמה הוא שיעורן של כוס רבי יוסי בשם רבי יוסי בן פזי ורבי יוסי בר׳ בון בשם רבי שמואל אצבעיים על אצבעיי׳ על רום אצבע ומחצ׳ ושליש אצבע רבנן דקיסרין ורבי יוסי בר בון בשם שמואל את׳א דרבי נתן כרבי שמעון כמה דרבי שמעון אמר ברביעא כן אמ׳ רבי נתן ברביעא לכשיקרש ויהא כו כזית · רבי סימן בשם רבי יהושע בן לוי מעשה בפירדת ר׳ שמחה ושהרו את דמה משום נבילה ושאל רבי אלעזר את רבי סימן עד כמה ולא אשגח ביה ושאל ליה רבי יהושע בן לוי דאמר ליה עד רביעית טהור יותר מכן טמא ובעט רבי אלעזר עד דלא אחזר ליה רבי סימן שמעתא · רבי בבא הוה יתיב מתנו הדין עובדא אמר ליה רבי יצחק בר ביסנא עד רביעית טהור יותר מכן טמא ובעט ביה אמ׳ ליה רבי זריקא בגין דשאל לך את בעט ביה אמר ליה בגין דלא הוות דעתי בי בעיטנא ביה דאמ׳ רבי חנן והיו חייך תלואים לך מנגד זה שלוקח חיטים לשנה ופחדת לילה ויומם זה שלוקח מן הצוקי ולא תאמין בחייך זה שלוקח מן הפלטר ואנא סמיכנא אפלטר ומתני׳ כדי · העיד רבי יהושע בן פתורא על דם נבלה שהוא טהור מה לטהר לטהר מן הבשר הא לטמא אתה מטמא תמן תנינא דם השרץ כבשרו מטמא ואין [illegible] ואין לנו כיוצא בו ושיעור טומאתו שדמו מטמא כבשרו אמר רבי יוסי פליגין בה תרין אמוראין חד אמר טמא וחד אמר טהור מאן דאמר טמא כרבי יהודה ומ״ד טהור כרבי יהושע בן פתורא רב אבוה דאימן אחתיה דרבי יהודה מדיינא דנשיא הוה׃

שמא יעני ואמרו וכו׳ · תני רבי ישמעאל קווץ לא יתרום מפני החשד · תני הגיזברין היו מפספסין בקילקן · תני מדברין היו עמו משעה שהוא נכנס עד שעה שהוא יוצא · וימלא פומיה מוי · אמ׳ רבי תנחומא מפני הברכה · ר׳ שמואל בר נחמן בשם ר׳ יונתן בתורה ובנביאים ובכתובי׳ מצאנו שאדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום · בתורה מניין דכתיב והייתם נקיים מי׳ ומישר׳ · בנביאים מניין דכתיב אל אלהים יי׳ אל אלהי׳ יי׳ הוא יודע וישראל הוא ידע · בכתובים מניין שנאמר ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם · גמליאל זוגא שאל לרבי יוסי בי רבי בון אי זהו המחוור שבכולן אמר ליה והייתם נקיים מי׳ ומישראל · הלכה ג׳ של בית רבן גמליאל כו׳ · אילו שני כריים ותרם מאחד מהן על חבירו שמא לא פטר חבירו · הנחת רוח הוא להם שלא יהא קרבן מתקרב אלא משלהן תחילה · הלכה ד׳ תרם את הראשונה כו׳ · תני שמט את הקטבליות נעשו כולן שיריים · תני שלישית היא והתה עשירה שבכולן שהיו בה איצטלי׳ של זהב ודרכונות של זהב · תני תרם את הראשונה לשם ארץ ישר׳ ולשם כל ישראל · שנייה לשם כרכין המוקפין ולשם כל ישר׳ · והשלישית לשם בבל ולשם מדיי ולשם מדינות הרחוקות ולשם כל ישראל. תני נטל מן הראשונה אף על פי שיש בראשונה נוטל מן השנייה · נטל מן השנייה אף על פי שיש בשנייה נוטל מן השלישית · שלמה שלישית חוזר לשנייה · שלמה שנייה חוזר לראשונה · שלמו שלשתן חוזר ושוקל · רבי מאיר אומר חוזר לשיריים שהיה רבי מאיר אומר מועלין בשיריים שמא יצרכו להן בסוף · וכן היה רבי פנחס בן יאיר אומ׳ זריזות מביאה לידי נקיות נקיות מביאה לידי טהרה טהרה מביאה לידי קדושה קדוש׳ מביאה לידי ענוה · ענוה מביא׳ לידי יראת חטא · יראת חטא מביאה לידי חסיד׳ חסיד׳ מביאה לידי רוח הקדש רוח הקדש מביאה לידי תחיית המתי׳ תחיית המתי׳ מביאה לידי אליהו זכור לטוב · זריזות מביאה לידי נקיות דכתיב וכלה מכפר · נקיות מביאה לידי טהרה דכתיב וכפר עליה הכהן וטהרה · טהרה מביאה לידי קדוש׳ דכתיב וטהרה וקדש׳ · קדושה מביאה לידי ענוה דכתיב כי כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו ואת דכא ושפל רוח · ענוה מביאה לידי יראת חטא דכתיב ענוה יראת יי׳ · יראת חטא מביאה לידי חסידות דכתיב וחסד יי׳ מעולם ועד עולם על יראיו · חסידות מביאה לידי רוח הקדש דכת׳ אז דברת בחזון לחסידיך · רוח הקדש מביאה לידי תחיית המתי׳ דכת׳ ונתתי רוחי בכם וחייתם · תחיית המתים מביאה לידי אליהו זכור לטוב דכתיב אז תבין את יי׳ ודעת עליון תמצא · תאנא בשם רבי מאיר כל מי שקבוע בארץ ישראל ומדבר לשון הקדש ואוכל פירותיו בטהרה וקורא ק״ש בבקר ובערב יהא מבשר שבן העולם הבא הוא׃

הדרן עלך בשלשה פרקים

התרומה

מה היו עושין בה לוקחין בה תמידין ומוספין ונסכיהם · העומר ושתי הלחם ולחם הפנים וכל קרבנו׳ הציבור · שומרי ספיחין בשביע׳ נוטלין שכרן מתרומת הלשכה · רבי יוסה אומר אף הרוצה מתנדב שומר חנם · אמרו לו אף אתה אומר שאין באין אלא משל ציבור · ב׳ פרה ושעיר המשתלח ולשון של זהורית באין מתרומת הלשכה · כבש פרה וכבש שעיר המשתלח ולשון שבין קרניו ואמת המי׳ וחומת העיר ומגדלותיה וכל צורכי העיר באין משירי הלשכה · אבא שאול או׳ כבש פרה כהנים גדולים עושין אותו משל עצמן · ג׳ מותר שירי לשכה מה היו עושין בהן לוקחין בהן יינות שמנים וסלתות והשכר להקדש דברי רבי ישמעאל · רבי עקיבה אומר אין משתכרין בשל הקדש אף לא משל עניים · ד׳ מותר התרומה מה היו עושין בה רקועי זהב ציפוי לבית קודש הקדשים · רבי ישמעאל אומר מותר הפירות קייץ המזבח · מותר תרומה לכלי שרת · רבי עקיבה אומר מותר תרומה קייץ המזבח · מותר נסכים לכלי שרת · ר׳ חנניה סגן הכהנים אומר מותר נסכים קייץ המזבח · מותר התרומה לכלי שרת · זה וזה לא היו מודין בפירות · ה׳

מותר הקטורת מה היו עושין בה מפרישין ממנה שכר האומנין ומחללין אותה על מעות האומנין · ונותנין אותה לאומנין בשכרן וחוזרין ולוקחין אותה מתרומה חדשה ואם בא חדש בזמנו לוקחין אותה מתרומה חדשה ואם לאו מן הישנה · ו׳ המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראויין לקרבנות הציבור ינתנו לאומנין בשכרן דברי רבי עקיבה · אמר לו בן עזאי אינה היא המידה אלא מפרישין מהן שכר האומנין ומחללי׳ אותן על מעות האומנין ונותני׳ אותן לאומנין בשכרן וחוזרין ולוקחין אותן מתרומה חדשה · ז׳ המקדיש נכסיו והיתה בהן בהמה ראויה על גבי המזבח זכרים ונקבות רבי אליעזר אומר זכרים יימכרו לצריכי עולות · ונקבות ימכרו לצריכי זבחי שלמים ויביא בדמיהן עולות ושאר נכסים יפלו לבדק הבית · ח׳ רבי יהושע אומר זכרים עצמן יקרבו עולות ונקבות ימכרו לצריכי זבחי שלמים ויביא בדמיהן עולות ושאר נכסים יפלו לבדק הבית · ט׳ אמר רבי עקיבה רואה אני את דברי רבי אליעזר מדברי רבי יהושע שר׳ אליעזר השוה את מדותיו ורבי יהושע חלק · אמר רבי פפיים שמעתי את דברי שניהן המקדיש בפירוש כדברי רבי אליעזר והמקדיש סתם כדברי רבי יהושע · י׳ המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראויין לגבי מזבח יינות ושמנים ועופות רבי לעזר אומר יימכרו לצריכי אותו המין ויביא בדמיהן עולות ושאר נכסים יפלו לבדק הבית · יא׳ אחת לשלשים יום משעדין את הלשכה כל המקבל עליו לספק סלתות מארבע עמדו משלש יספק מארבע · משלש ועמדו מארבע יספק מארבע שיד הקדש על העליונה אם התליעה סולת התליעה לו ואם החמיץ יין החמיץ לו אינו מקבל מעותיו עד שיהא המזבח מרצה׃

סליק פירקא

התרומה

מה היו עושין בה כו׳ · מה ראה זמן עצי כהנים והעם להמנות אלא בשעה שעלו ישראל מן הגולה ולא מצאו עצים בלישכה ועמדו אילו ונתנדבו עצים משל עצמן ומסרום לציבור וקרבו מהן קרבנו׳ ציבור והתנו עמהן הנביאים שאפילו לשכה מליאה עצים ועמדו אילו ונתנדבו עצים משל עצמן שלא יהא קרבן מתקרב אלא משלהן תחילה · אמר רבי אחא דרבי יוסה היא דרבי יוסה אמר אף הרוצה מתנדב שומר חנם · רבי יוסי בשם רבי אילא דברי הכל היא · מה פליגין בגופו של קרבן אבל במכשירי קרבן כל עמא מודיי שהוא משתנה קרבן יחיד לקרבן ציבור · תני אשה שעשת כתונת לבנה צריכה למסור לציבור · אמר רבי אחא דרבי יוסי היא דרבי יוסי אמר אף הרוצה מתנדב שומר חנם · רבי יוסה בשם רבי אילא דברי הכל היא · מה פליגין בגופו של קרבן · אבל במכשירי קרבן כל עמא מודיי שהוא משתנה קרבן יחיד לקרבן ציבור · מתניתא פליגא על רבי יוסי אותן הימים נוהגין בשעת קרבן ושלא בשעת קרבן · רבי יוסה אומר אין נוהגין אלא בשעת קרבן · ועוד מן הדא דתני אמר רבי אלעזר בי רבי צדוק אנו היינו מבני סנאה בן בנימן וחל תשעה באב להיות בשבת ודחינו אותו למוצאי שבת והיינו מתענ׳ ולא משלימין · העומר ושתי הלחם ולחם הפנים · מתניתא דר׳ ישמעאל דר׳ ישמעאל אמר אין העומר בא מן הסוריא · תמן תנינן כל קרבנו׳ היחיד והציבור באין מן האר׳ ומחוצה לארץ מן החדש ומן הישן חוץ מן העומר ושתי הלחם שאין באין אלא מן החדש ומן הארץ · ר׳ חונה בשם רבי ירמיה דרבי ישמעאל היא דר׳ ישמעאל אמר אין העומר בא מן הסוריא · תמן תנינן עשר קדושות הן ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות ומה היא קדושתה שמביאין ממנה העומר והביכורים ושתי הלחם מה שאין מביאין כן מכל הארצות · רבי חונה בשם רבי ירמיה דרבי ישמעאל היא דרבי ישמעאל אמר אין העומר בא מן הסוריא · תמן תנינן רבי ישמעאל אומר

מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהוא מצוה · מאן תנא שומרי ספיחת כשביעית נוטלין שכרן מתרומת הלשכה רבי ישמעאל · אמר רבי יוסה דברי הכל היא · לא מצאו בסוריא מביאין אותו מספחין שבארץ ישראל · הזן עומר מהו שיזרע לכן מתחלה · רבי חייא בר ארא בעא קומי רבי מנא לא נמצא כקומץ על השיריים שאינן נאכלין · אמר ליה נעשה כחמשה דברים שהן באין בטומאה ואינן נאכלין בטומאה · כיצד הוא עושה נוטל מעות מן השולחני ונותן לקוצרין ולשומרין עד שלא יקרב העומר מביא מעות מתרומת הלשכה ומחללן עליו · ושכן כן · רבי אחא בשם רבי בא כל מה שיתן הן הן דמיו משעה הראשונה · תני אף בפתחו אבנים כן · כיצד הוא עושה נוטל מעות משולחני ונותן לחוצבין ולסתתין עד שלא תינתן על גבי הדימוס אחר כך מביא מעות מתרומת השלכה ומחללן עליה · וטבא הא כן · ר׳ יוסה בי רבי בון בשם שמואל כל מה שיתן הן הן דמיה משעה הראשונה ·

הלכה ב׳ פרה ושעיר כו׳ · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן שלשה לשונות הן של שעיר בסלע · של מצורע בשקל · של פרה בשתי סלעים · רבי חנניה דברת חורן רבי בא בר זבדא בשם רבי שמעון בן חלפותא של פרה בשתי סלעים ומחצה · ואית דמפקין לישנא בעשרה זוז ·

הלכה ג׳ רב יהודה בשם שמואל תלמידי חכמים המלמדין את הכהנים הלכות שחיט׳ הלכו׳ קבלה הלכות זריקה נוטלין שכרן מתרומת הלשכה · רבי יצחק בר רדיפה בשם אימי מבקרי מומי קדשים נוטלין שכרן מתרומת הלשכה · רבי אחא רבי תנחום בר חייה בשם רבי שמלאי מגיהי ספר העזרה נוטלין שכרן מתרומת הלשכה · גידול בר בנימן בשם אסי שני דייני גזילות נוטלין שכרן מתרומת הלשכה · שמואל אמר נשים האורגות בפרכות נוטלות שכרן מתרומת הלשכה · רב חונה מתרומת בדק הבי׳ · מה פליג · שמואל עבד לה כקרבן · רב חונה עבד לה כבניין · אמ׳ ר׳ חזקיה תנא רבי יהודה גרוגרות הקטורת וכל קרבנות הציבור באין מתרומת הלשכה · מזבח הזהב וכל כלי שרת באין ממותרי נסכים · מזבח העולה וההיכל והעזרות באין משירי לשכה · חוץ לעזר׳ באין מלשכת בדק הבית · והא תני אבני המזבח וההיכל והעזר׳ מועלין בהן · וכי יש מעילה בשירי׳ אלא כר״מ דר״מ אמ׳ מועלין בשיריים · אמר רבי חננא כלום אמר רבי מאיר אלא בתוך שנתו · והבא חוץ לשנתו אנן קיימין · אמר רבי חזקיה תנא רבי יהודה גרוגרות השלחן והמנורה והמזבחות והפרכות מעכבין את הקרבן דברי רבי מאיר · חכמים אומרים אין לך מעכב את הקרבן אלא הציץ והבן בלבד · ולא אמר כן רבי אלעזר ורבי יוסי בן חנינה תריהון אמרין כל הן דכתיב נכח מעכב · צלע אינו מעכב · ואמר רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן ואפילו צלע מעכב · ואמר רבי אילא בשם שמואל בר נחמן ואפילו שיטה מעכבת · אמר ר׳ חנניה כאן בעבודות שבפנים וכאן בעבודות שבחוץ · אמר רבי חנינה סוחנית גדולה היתה בבני כהנים גדולים שיותר מששים ככרי זהב היו מוציאין בה היה כבשה של פרה עומד ולא היה אחד מהן מוציא פרתו בכבשו של חבירו אלא סותרו ובונה אותו משלו · התיב רבי עולא קומי ר׳ מנא והא תני שמעון הצדיק שתי פרות עשה · לא בכבש שהוציא את זו הוציא את זו · אית לך מימר שמעון הצדיק שיחץ היה · מאי כדון על שם מעלה הוא בפרה סילסול הוא בפרה · תני זיזין וכתלין היו יוצאין מיכן ומיכן כדי שלא יציצו הכהנים ויטמו׳ ·

הלכה ד׳ אלא אם רצה יהא והפסד שלו · והשבר להקדש מותר · כהדא בר זבינא אתפקד גביה מדל דיתמין אתא ושאל לרבי מנא אמר ליה אין בעית די הפסדה דידך ואגרה דיתמיכון שרי · רבי חייה בר אדא איתפקד גביה מדל דיתמין ועבד כן ·

הלכה ה׳ כולה דרבי ישמעאל היא · רבי חייה בר יוסף פתר מתניתא מותר פירות שכר להקדש · מותר נסכים זו סאה רביעית · רבי יוחנן פתר מתני׳ מותר פירות זו סאה רביעית מותר נסכים לבירוצים · ולית ליה לרבי חייה בר יוסף לבירוצים · אמר רבי חזקיה מה דנפל לסאה רביעית נפל לבירוצים · על דעתיה דרבי חייה בר יוסף ניחא אין משתכרין משל הקדש אף לא משל עניים · לפיכך זה וזה לא היו מודין בפירות · על דעתיה דר׳ יוחנן קשיא · תמנן עשרו משלש יספק מארבע · ותנינן וזה וזה לא היו מודין בפירות · לא היו מודין בפירות בקיץ למזבח · אבל מודין היו בכלי שרת · עד כדון בירוצי ציבור ואפילו בירוצי יחיד · ולא נמצאו כלי שרת באין משל יחיד · כהדא דתני אשה שעשת כתונת לבנה צריכה למסור לציבור · עד כדון בירוצי לח · ואפילו בירוצי יבש כהא דתנינן תמן הנסכים שקדשו בכלי ונמצ׳ הזבח פסול אם יש שם זבח אחר יקרבו עמו ואם לאו ייפסלו בלינה · ולא נמצא הקדש מתחלל על הקדש · כיצד הוא עושה אמר רבי שמעון בר כרסנא מביא מעות ומחללן על הבניין ומביא קטורת ומחללן עליהן ונותנן אותן לאומנין בשכרן · אותן המעות מה יעשה בהן · רבי אומר אומר אני ייתנו לבית גרמו ולבית אבטינס שהיו בקיאין בפיטום הקטורת ובמעשה לחם הפנים · אמר רבי שמואל בר רב יצחק שיהו חייבין ליתן מעות משעה ראשונה · רבי חייה בר בא בעי לא הוו חייבין ליתן מעות משעה הראשונה אתא רבי בא בשם רבי חייה בשם רבי יוחנן מקייצין בהן את המזבח · רבי בא בר כהן בעא קומי רבי יוסה כחולפא שיטתיה דרבי חייא בר בא תמן צריכה ליה · והכא פשיטא ליה · הן דצריכה ליה בכלי שרת הן דפשיטא ליה בקייץ למזבח · דאיתפלגון מיסכה בחולין רבי יוסה בי רבי חנינה אמר פסולה · רבי יהושע בן לוי אמר כשירה · מה טעמא דרבי יוסי בי רבי חנינה קודש הוא שהוא הייתה בקודש · מה טעמ׳ דרבי יהושע בן לוי קודש הוא שהוא באה מתרומת הלישכה · אמר רבי יוסה בי רבי בון · אתיא דרבי יוסי בן חנינה כשמואל · ודר׳ יהושע בן לוי כרבי יוחנן דתנינן המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראויין לכל קרבנות ציבור · רבי יוחנן אמ׳ קטורת · אמר רבי הושעיה תיפתר באומן מטל בית אבטינס שהיה נוטל בשכרו קטורת · ודר׳ יוסי בי רבי חנינא כשמואל דאמר רב הונא בשם שמואל מנחשת עשו אותה כבלי שרת לקדש · אמר רבי יוסי בי רבי בון אמרה רב חונה קומי רבי יוסי דבר שקדש בכלי שרת נפדה · אמר ליה ולא דשמואל היא דשמואל אמר קל הוא כמותר · דאיתפלגון הותירו תמימים שמואל אמר נפדים כתמימים · ורבי יוחנן אמר נפדין כפסולי המוקדשין · הותירו שעירים על דעתיה דשמואל אם עולה נפדית לא כל שכן חטאת · על דעתיה דרבי יוחנן אמ׳ רבי זעורא ירעו · אמר רבי שמואל בר רב יצחק מקייצין בהן את המזבח · וקשיא יש חטאת קריבה עולה · אמר רבי יוסה שנייא היא שאין קרבנות ציבור נקבעין אלא בשחיטה · אמר ר׳ חנניה תניי בית דין הוא על המותרות שיקרבו עולות ·

הלכה ו׳ המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראויין לכל קרבנות ציבור · רבי יוחנן אמר קטורת · אמר רב הושעיה תיפתר באומן משל בית אבטינס שהיה נוטל בשכרו קטורת · מה טעמא דבן עזאי שאין הקדש מתחלל על המלאכה אלא על המעות ·

הלכה ז׳ תמן תנינן יש בקדשי בדק הבית שסתם הקדישות לבדק הבית · הקדש בדק הבית חל על הכל ומועלין בגידוליהן ואין בהן הנייה לכהנים · אמר רבי חנניה דרבי ליעזר היא דתנינן המקדיש נכסיו והיתה בהן בהמה ראויה על גבי המזבח זכרים ונקיבות רבי ליעזר אומר זכרים יימכרו לצריכי עולו׳ · ונקיבות יימכרו לצריכי זבחי שלמים ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית · אמר רבי יוחנן טעמא דרבי לעזר ואיש כי יקדיש את ביתו קודש ליי׳ · מה אנן קיימין אם בבית דירה כבר כתיב אם המקדיש יגאל את ביתו · אלא כן אנן קיימין במקדיש נכסיו מיכן שסתם הקדישות לבדק הבית · רבי זעורה רב חונה בשם רב פליגי במקדיש נכסיו · אבל במקדיש עדרו כל עמא מודיי שהו׳ למזבח · רבי בא רב חונה בשם רב מה פליגין במקדיש עדרו אבל במקדיש נכסיו כל עמא מודיי שהוא לבדק הבית · על דעתיה דרבי זעורא ניחא · וקשיא על דרבי בא בהמה לא למזבח היא · בהמה למזבח היא ולמה סתם האיש הזה שהוא כאומר לא יהו אלא לבדק הבית · רבי יוחנן אמר לא שנייא היא המקדיש נכסיו היא המקדיש עדרו · היא המחלוקת רב חונה בשם רב רבי אבהו בשם רבי יוחנן קדשי בדק הבית שפודין תמימין יצאו לחולין · מתניתא אמרה כן חלדן וחלבן מותר לאחר פדיונם · רבי חזקיה בשם רב חסדא תיפתר שפודין תמימין ונסתמו · רבי יוסה בשם רב חסדא מתניתא אמרה כן חלדן וחלבן אסור לאחר פדיונן · רבי חזקיה בשם רבי יוסה קדשי בדק הבית שפודין תמימים יצאו לחולין · אין תימר לא יצאו לחולין היאך קדשי המזבח חלין על קדשי בדק הבית · בעלי מומין קדושת המזבח חלה עליהן · ליידא מילה לגיזה ולעבודה · הפריש נקיבה לעולתו ולפסחו ולאשמו עושה תמורה · רבי שמעון אומר לעולתו עושה תמורה לפסחו ולאשמו אינו עושה תמורה · רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון לעולתו ולפסחו ולאשמו אינו עושה תמורה · אמר רבי יוחנן טעמא דרבי שמעון שכן מצאנו נקיבה בעוף כשירה לבוא עולה · ואמר רבי יוחנן טעמא דר׳ שמעון אם מין במינו הוא חלוק עליו לא כל שכן מין בשאינו מינו · אי זהו מין במינו שהוא חלוק עליו כהדא דתני אשם בן שנה הביא בן שתים יצא · בן שתים והביא בן שלש לא יצא · אמר ר׳ יוחנן רבי שמעון ורבי יהושע שניהן אמרו דבר אחד · כמה דרבי יהושע אמר נקיבה לעולה לא קדשה אלא הקדש דמים · כן רבי שמעון אמר נקיבה לעולה לא קדשה אלא הקדש דמים · אין תימר קדשה הקדש גוף ירעו · אמר רבי אני רואה את דברי רבי שמעון בפסח שבא הקדש פסח בא שלמים · ולא אראה את דברי רבי שמעון באשם שבא הקדש אשם בא עולה · אמר רבי אבין אם הקדש פסח בא שלמים גופו קרב שלמים · אם הקדש אשם בא עולה אין גופו קרב עולה · מאי כדון הדין אמר הקדש דמים קדש · והדין אמר הקדש גוף קדש ·

הלכה ח׳ רבי זעורה בשם רבי שמעון בן לקיש טעמא דר׳ יהושע דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש מבית ישראל וגו׳ · אשר יקריב ליי׳ לעולה · הכל קרב לעולה · לרצונכם תמים זכר · מניין אפילו נקיבות תלמוד לומר בבקר לרבות את הנקבות · רבי יצחק בי רבי אלעזר כתיב זכר ואת אמרת בבקר לרבות את הנקבות · וריבוותה כתיב תמים · ואת אמרת בבקר לרבות בעלי מומין ·

הלכה ט׳ מה בניסן · רב אמר שיבטא דכרכרא מיניהן ·

הלכה י׳ רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש טעמא דרבי אלעזר דבר אל אהרן ואל בניו וגו׳ · אשר יקריב ליי׳ לעולה · הכל קרב עולה · לרצונכם תמים זכר · יכול אפילו עופות תלמוד לומר בבקר לא עופות · רבי ירמיה ורבי בון בר חייה הוון יתבין ואמרין תמן אמר רבי יוחנן טעמא דרבי שמעון שכן נקיבה שבעוף כשירה לבוא עולה · והבא הוא אמר הכן · אמר רבי יוסה קיימתיה כהא דאמר רבי שמואל

בשם רבי זעורה כל שאינה יכולה לקרב · לא היא ולא דמיה · לא קדשה אלא הקדש דמים ואמרת יאות להקריבו אין את יכול דכתיב כבקר לא עופות · לפדותו אין את יכול שאין לעוף פדיון · לפום כן צריך מימר לא קדשה אלא קודשת דמים · חברייא בשם רבי יוחנן רבי איבו בר נגרי אמר קומי רבי אילא בשם רבי יוחנן טעמא דהין תנייא ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לי״י · מה תלמוד לומר טמאה אלא אפילו טמאה באותו השם · וקשיא · ברא כתיב והעמיד והעריך · רבי זעורא בשם רבי אלעזר לא אמר כן אלא ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לי״י · כל שאינה ראויה ליקרב לא כאן ולא במקו׳ אחר אינה עושה תמורה יצאת נקבה שבעוף שאע״פ שאינה ראויה ליקרב כאן ראויה ליקרב במקום אחר · ר׳ אבון ורבי בון בעון קומי ר׳ זעורה והרי הרובע והנרבע והרי אינן ראויין ליקרב לא כאן ולא במקום אחר והרי הן עושין תמורה · אמר לון אף אני לא אמרתי אלא טמאה ממש · וקשיא · ברא כתיב והעמיד והעריך · הלכה יא׳ תני בשם רבי שמעון מיד היו מקבלין את מעותיו והבונים זריזין הן ׃

הדרן עלך התרומה

אלו הן הממונין שהיו במקדש יוחנן בן פינחס על החותמות · אחיה על הנסכים · מתיה בן שמואל על הפייסות · פתחיה על הקינים פתחיה זהו מרדכי ולמה נקרא שמו פתחיה שהוא פותח דברים ודורשן ויודע בשבעים לשון · ב׳ בן אחיה על חולי מעים · נחונייה חופר שיחין · גביני כרוז · בן גבר על נעילת שערים · בן בבי ממונה על הפקע · בן ארזה על הצלצל · הוגרס בן לוי על השיר · בית גרמו על מעשה לחם הפנים · בית אבטינס על מעשה הקטורת ׃ אלעזר על הפרכות ופינחס המלביש · ג׳ אין פוחתין משבעה מרכולין ושלשה גזברין ואין עושין שררה על הציבור פחות משנים חוץ מבן אחיה שעל חולי מעים ואלעזר שעל הפרכות שאותן קיבלו הציבור עליהן · ד׳ ארבעה חותמות היו במקדש וכתוב עליהן עגל זכר גדי חוטא · בן עזאי אומ׳ חמשה היו וארמית כתוב עליהן עגל דכר גדי חוטא דל חוטא עגל עשיר משמש עם נסכי בקר גדולים וקטנים זכרים ונקבות · גדי משמש עם ניסכי הצאן גדולים וקטנים זכרים ונקבות חוץ משל אלים · איל משמש עם ניסכי אלים בלבד חוטא משמש עם ניסכי שלש בהמות של מצורע · ה׳ מי שהוא מבקש נסכים הולך לו אצל יוחנן שהוא ממונה על החותמות ונותן לו מעות ומקבל ממנו חותם · בא לו אצל אחיה שהוא ממונה על הנסכים ונותן לו חותם ומקבל ממנו נסכים · לערב באין זה אצל זה ואחיה מוציא את החותמות ומקבל כנגדן מעות אם פחתו פחתו לו משלם יוחנן מביתו · ואם הותירו הותירו להקדש שיד הקדש לעליונה · ו׳ מי שאבד ממנו חותמו ממתינין לו עד הערב ואם מצאו לו כדי חותמו נותנין לו ואם לאו לא היו נותנין לו · ושם היום כתוב עליהן מפני הרמאין · ז׳ שתי לשכות היו במקדש אחת לשכת חשאין ואחת לשכת הכלים · לשכת חשאין יראי חט נותנין לתוכה בחשאי ועניים בני טובים מתפרנסין מתוכה בחשאי · לשכת הכלים כל מי שהוא מתנדב כלי זורקו לתוכה ואחת לשלשים יום הגיזברין פותחין אותה כלי שמצאו בו צורך לבדק הבית מניחין אותו והשאר נמכרין ודמיהן נופלין ללשכת בדק הבית ׃

סליק פירקא

אלו הן הממונין שהיו במקדש כו׳ · רבי חזקיה אמר רבי סימון ורבנן חד אמר כשירי דור ודור בא למנות עליהן · וחורנה אמר מי שהיה באותו הדור מנה מה שבדורו · מאן דאמר כשירי כל דור ודור בא למנות על כולן הוא אומ׳ זיכר צדיק לברכה · מאן דאמר מי שהיה באותו הדור מנה מה שבדורו על כולן הוא אומר ושם רשעים ירקב · ועל מי נאמר זיכר צדיק לברכה על בן קטין וחביריו · אמר רבי יונה כתיב לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל זה רבי עקיבה שהתקין מדרש הלכות הגדות · ויש אומרים אלו אנשי כנסת הגדולה מה שהתקין זה כללין ופרטין · אמר רבי אבהו כתיב משפחות סופרים יושבי יעבץ מה תלמוד לומר סופרי׳ אלא שעשו את התורה ספורות ספורות · חמשה לא יתרומו · חמשה דברים חייבין בחלה · חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן · שלשים ושש כריתות בתורה · שלשה עשר דבר בנבלת העוף הטהור · ארבע אבות נזיקין · אבות מלאכות ארבעים חסר אחת · אמר רבי אחא כתיב לעזרא הכהן הסופר · מה תלמוד לומר סופר אלא כשם שהיה סופר בדברי תורה כך היה סופר בדברי חכמים · רבי חגי בשם רבי שמואל בר נחמן הראשונים חרשו חרעו ניכשו כיסחו עידרו קצרו עימרו דשו זרו בררו טחנו הרקידו לשו קיטפו ואפו ואנו אי׳ לנו פה לוכל · רבי אבא בר זמינא בשם רבי זעורא אין הוון קדמאי מלאכין אנן בני אינש ואין הוון בני אנש אנן חמרין · אמר רבי מנא בההיא שעתא אמריין אפי׳ לחמרתיה דרבי פינחס בן יאיר לא אידמינן · חמרתיה דרבי פינחס בן יאיר גנבתה ליסטאי בליליא עבדת טמירא גבון תלתא יומין ולא טעמ׳ כלו׳ · בתר תלת׳ יומין אימלכון מתורתה אמרין אפקונה מן הכא דלא תימות גבן · אפקונה אזלת וקמת לה על תרעא דמרה שריית מנהקה אמר לון פתחון להדא עליבתא דאית לה תלת יומין דלא טעמה כלום · פתחון לה ועלת לה · אמר לון יהבו לה תיכול · יהבון קומה שערין ולא בעת מיכל · אמרין ליה רבי לא בעת מיכל · אמר לון מתקנין אינון אמרו ליה אין · אמר לון וארימיתון דמיין · אמרין ליה לא כן אלפן רבי הלוקח זרע לבהמה קמח לעורות שמן לנר פטור מן הדמאי · אמר לון מה נעביד להדא עליבתא דהיא מחמרה על גרמה סגין · וארימון דמיין ואכלת · פתחיה על הקינים · בוא וראה מה גדול הוא כחו של אותו האיש שהוא פותח דברי׳ ודורשן ויודע בשבעים לשון · תני סנהדרין שיש בה שנים שיודעין לדבר וכולן ראויין לשמוע הרי זו ראויה לסנהדרין · שלשה הרי זו בינונית · ארבעה הרי זו חכמה וכיבנה היו בה ארבעה בן עזאי ובן זומא בן חכינאי · ורבי אלעזר בן מתיה · אמר רב חסדא פעם אחת יבשה ארץ ישר׳ ולא ידעו מהיכן להביא והוה תמן חד אילם דהוה יתיב חד ידיה על גגות וחורא ידיה על צריפין איתוניה קמיה דפיתחא אמר להון אית אתר דמיתקרי גגות צריפין או צריפין גגות אזלין לתמן ואשכחון · א״ר יוסה בי ר׳ בון פעם אחת נשרף כל העולם כולו ולא הוו ידעין מאיכן להביא והוה תמן חד אילם והוה יהיב ידיה על עיניה וידיה על סוכרא · איתוניה גבי פתחיה אמ׳ לון אית אתר דמיתקרי עין סוכר · או סוכר עין · ואזלון תמן ואשכחון שלש נשי׳ והביאו קיניהן אחת אומרת לעינתי · ואחת אומרת לימתי · ואחת אומרת לזיבתי · זו שאמרה לעינתי סברין מימר שופעת כמעיין · אמ׳ לון בעיינה סכנת · זו שאמרה לימתי סברין מימר שופעת כים · אמר לון בימה סכנת · זו שאמרה לזיבתי סברין מימר זבה ממש · אמר לון זאב בא ליטול את בנה ·

הלכה ב׳ בן אחיה על חולי מעים · על ידי שהיו הכהנים מהלכין יחפים על הרצפה והיו אוכלין בשר ושותין מים היו באין לידי חולי מעים · והוה ידע אהיי דין חמר טב למעייא · והי דין חמר סכס למעייא · נחוניה חופר שיחין · שהיה חופר שיחין ומערות והוה ידע הי דין כיף מקורר מיא · והי דין כיף אית ביה שרבובי ועד מאי הן שרבוביתיה מטייה · אמר רבי אחא וכת בנו בצבא · אמר רבי חנינה מאן דאמר דרחבנא והרין יהותרך בני מעוי אלא מאריך רוחיה תבי דידיה · אמר רבי אחא כתיב וסביביו נשערה מאד מדקדק עמהן כחוט השערה · אמר רבי יוסה לא כטעם הזה אלא מן מה דכתיב ונורא הוא על כל סביביו · מוראו על הקרובים יותר מן הרחוקים · רבי חגיי בשם ר׳ שמואל בר נחמן מעשה בחסיד אחד שהיה חופר בורות שיחין ומערו׳ לעוברים ולשבים · פעם אחת היתה בתו עוברת להינשא ושטפה נהר והוון כל עמא עללין לגביה בעיין מנחמתיה ולא קבל עלוי מתנחמה · עאל רבי פינחס בן יאיר לגביה בעי מנחמתיה ולא קבל עלוי מתנחמה · אמר לון דין הוא חסידכון · אמרין ליה רבי כך וכך היה עושה וכך וכך אירע · אמר איפשר שהיה מכבד את בוראו במים והוא מקפחו במים מיד נפלה הברה בעיר באת בתו של אותו האיש · אית דאמרין בסוכתא איתערית · ואית דאמרין מלאך ירד בדמות רבי פינחס בן יאיר והצילה · גביני כרוז · שהיה מכריז בבית המקדש · מה היה אומר הכהנים לעבודה והלוים לדוכן וישראל למעמד · אגריפס המלך שמע קולו עד שמונה פרסאות ונתן לו מתנות הרבה · בן גבר על נעילת שערים · תירגם רב קומי דבית רבי שילה קרא גברא אמרין ליה קרא תרנגולא · אמר לון והתנינן בן גבר · אית לך מימר בר תרנגולא · בן בבי על הפקע · שהיה מזוג את הפתילות · רבי יוסה עאל לכנישתא בעא ממנייא עליהן פרנסין ולא קבלון מיניה · עאל ואמר קומיהון בן בבי על הפקע · ומה אם זה שנתמנה על הפתילות זכה להימנות עם גדולי הדור אתם שאתם מתמנין על חיי נפשות לא כל שכן · בן ארזה על הצלצל · כהא דתנינן תמן הניף הסגן בסודרין והקיש בן ארזא בצלצל · הוגרס בן לוי על השיר · אמר רבי אחא נעימה יתירה היה יודע · ואמרו עליו על הוגרס בן לוי שהיה מנעים את קולו בזמר וכשהיה נותן גודלו לתוך פיו היה מוציא כמה מיני זמר והיו אחיו הכהנים מקרין לו בבת ראש · בית גרמו על מעשה לחם הפנים · בית גרמו היו בקיאין במעשה לחם הפנים וברדייתו ולא רצו ללמד · שלחו והביאו אומנים מאלכסנדריאה והיו בקיאין במעשה לחם הפנים וברדייתו לא היו בקיאין · בית גרמו היו מסיקין מבפנים ורודין מבחוץ ולא היתה מתעפשת · ואילו היו מסיקין מבפנים ורודין מבפנים והיתה מתעפשת כיון שידעו חכמים בדבר הזה · אמרו כל מה שברא הקב״ה לכבודו ברא שנאמר כל פעל י״י למענהו · שלחו אחריהם ולא רצו לבוא עד שכפלו להן שכרן · שנים עשר מנה היו נוטלין ונתנו להן עשרים וארבע · רבי יהודה אומר עשרים וארבעה היו נוטלין ונתנו להן ארבעים ושמונה · אמרו להן מפני מה אין אתם רוצין ללמד אמרו להן מסורת היא בידינו מאבותינו שהבית הזה עתיד ליחרב שלא ילמדו אחרים ויהו עושין כן לפני עבודה זרה שלהן · בדברים הללו מזכירין אותן לשבח שלא יצא ביד בניהם פת נקייה מעולם שלא יהו אומרים

במעשה

ממעשה לחם הפנים הן אומרין· בית אבטינס על מעשה הקטורת· של בית
אבטינס היו בקיאין בפיטום הקטורת ובמעלה העשן ולא רצו ללמד· שלחו
והביאו אומנים מאלכסנדריאה והיו בקיאין בפיטום הקטורת· ובמעלה עשן
לא היו בקיאין· של בית אבטינס היתה מתמרת ועולה ופוסה ויורדת . ושל
אילו היתה פוסה מיד· כיון שידעו חכמי' בדבר אמרו כל מה שברא הקב"ה לכבודו
ברא שנאמר כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו וגו'· שלחו אחריהם ולא רצו
לבוא עד שכפלו להן שכרן · שנים עשר מנה היו נוטלין ונתנו להן עשרים
וארבעה· רבי יהודה אומר עשרים וארבעה היו נוטלין ונתנו להן ארבעים
ושמונה· אמרו להן מפני מה אין אתם רוצין ללמד· אמרו להן מסורת בידינו
מאבותינו שהבית הזה עתיד ליחרב שלא ילמדו אחרים ויהו עושין כן בפני
עבודה זרה שלהן· בדברים הללו מזכירין אותן לשבח שלא יצאת אשה משל
אחד מהן מבושמת מעולם· ולא עוד אלא כשהיה אחד מהן נושא אשה ממקום
אחר היה פוסק עמה על מנת שלא תתבשם· שלא יהו אומרים ממעשה פטום
קטורת הן מתבשמות לקיים מה שנאמר והייתם נקיים מי' ומישראל· אמר
רבי יוסה מצאתי תינוק אחד משל בית אבטינס אמרתי לו בני מאי זו משפחה את
אמר לי ממשפחת פלוני· אמרתי לו בני אבותיך לפי שנתכוונו לרבות כבודן
ולמעט כבוד שמים לפיכך כבודם נתמעט וכבוד שמים נתרבה· אמר ר' עקיבה
סח לי שמעון בן לוגה מלקט הייתי עשבים אני ותינוק אחד משל בית אבטינס
וראיתי אותו שבכה וראיתי אותו ששחק אמרתי לו בני למה בכיתה· אמר לי על
כבוד בית אבא שנתמעט· ולמה שחקתה אמר לי על הכבוד המתוקן לצדיקים
לעתיד לבוא· ומה ראית מעלה עשן לנגדי· נומיתי לו בני הראהו לי· אמר לי
רבי מסורת בידי מאבותי שלא להראותו לבריי'· אמר רבי יוחנן בן נורי פגע
בי זקן אחד משל בית אבטינס ומגילת סממנין בידו· אמר לי רבי לשעבר היו בית
אבא צנועין והיו מוסרי' את המגילה הזאת אילו לאילו ועכשיו שאינן נאמנין הילך
את המגילה והזהר בה· וכשבאתי והרציתי הדברים לפני רבי עקיבה זלגו עיניו
דמעות ואמר מעתה אין אנו צריכין להזכירן לגנאי· אלעזר על הפרכות·
שהיה ממונה על אורגי פרכות· פינחס המלביש· שהיה מלביש בגדי כהונה
גדולה· מעשה בכהן אחד שהלביש לאיסטרטות אחד ונתן לו שמונה זהובין·
ואית דאמרין תרי עשר יהב ליה: הלכה ג' אין פוחתין משלשה
גיזברין ומשבעה מרכולין· תני משני כתליקין· והיא היא דכתיב ויחיאל ועזזיהו
ונחת גזברין ועשאל וירימות ויוזבד ואליאל וסמכיהו ומחת ובניהו מרכולין
פקידים מיד כונניהו ושמעי אחיו קתליקין במפקד יחזקיהו המלך ועזריהו נגיד
בית האלהים· המלך וכהן גדול כשהוא חותם הגיזבר חותם ונותנו לאמרכל·
מרכל חותם ונותנו לקתליקוס קתליקין חותם ונותנו לכהן גדול . כהן גדול
חותם ונותנו למלך· וכשהוא מתיר המלך רואה חותמו ומתיר· כהן גדול רואה
חותמו ומתיר· קתליקוס רואה חותמו ומתיר· מרכל רואה חותמו ומתיר· גיזבר
רואה חותמו ומתיר· אין עושין שררה על הציבור בממון פחות משנים· ר' נחמן
בשם רבי מנא על שם והם יקחו את הזהב ואת התכלת ואת הארגמן· אמר
רבי חמא בי רבי חנינה מפסולת הלוחות העשיר משה הדא הוא דכתיב פסל לך
שני לוחות אבנים· פסל לך שתהא הפסולת שלך· אמר רבי חנין מחצב של
אבנים טובות ומרגליות ברא לו הקב"ה מתוך אהלו וממנו העשיר משה· כתיב
והביטו אחרי משה עד בואו האהלה· תרין אמורין חד אמ' לגנאי וחד אמ' לשבח.
מאן דאמר לגנאי חמון שקן חמון כרעין חמון קופדן אכיל מן דיהודאי ושתי
מן דיהודאי· כל מדליה מן דיהודאי· ומאן דאמר לשבח מחמי צדיקא
ומזכי טוביא דזכת למחמי יתיה· הלכה ד' וכבן עזאי חוטא
דל לכה הוה מביא לוגו עמו· ברם כרבנן מביא גדי· ניסכי רחל מה·
מן מה דתנינן גדי משמש ניסכי צאן גדולים וקטנים זכרים ונקבות הדא אמרה
ניסכי רחל כניסכי גדי· כתיב ככה יעשה לשור האחד או לאיל האחד או לשה
בכשבים או בעזים· מגיד שלא חלק בין ניסכי עגל לניסכי שור שהיה בדין
בן הצאן טעון נסכים ובן הבקר טעון נסכים · אם מצאנו שחלק בין ניסכי
כבש לניסכי איל לכך נחלוק בין ניסכי עגל לניסכי שור · תלמוד לומר
ככה יעשה לשור האחד· מגיד שלא חלק בין ניסכי עגל לניסכי שור· או
לאיל למה נאמ' שהיה בדין אם מצאנו שחלק בין ניסכי בן שנה· לנסכי בן שנתים
לכך נחלוק בין ניסכי שתים לניסכי שלש תלמוד לומ' או לאיל האחד· או לשה
בכשבים למה נאמר שהיה בדין אם מצאנו שחלק בין ניסכי כבש לניסכי איל לכך
נחלוק בין ניסכי כשבה לניסכי רחל תלמוד לומר או לשה בכשבים· או בעזים
למה נאמר שהיה בדין אם מצאנו שחלק בין ניסכי כבש לניסכי איל לכך נחלוק
בין ניסכי גדי לניסכי תיש תלמוד לומר או בעזים· הקיש קטן שבעזים לגדול
שבתיישים מה זה בשלשת לוגין אף זה בשלשת לוגין· הלכה ה'
הגע עצמך שזיוג אותו היום· שם בשטר היה כתוב עליו· הגע עצמך
שזיוג אותו המשמר· שם היום· שם שבת· שם חודש היה כתוב עליהן·
אפילו לזוג אינו מצוי לזוג· הלכה ו' רבי יעקב בר אידי ורבי
יצחק בר נחמן הוון פרנסין והוון יהבין לרבי חמא אבוי דרבי הושעיה דינר והוא
יהיב ליה לאוחרנין· רבי זכריה חתניה דרבי לוי הוו הכל מליזין עליו אמרין דלא
צריך והוא נסב· מן דדמך בדקון ואשכחון דהוה מפליג ליה לאוחרנין· רבי
חנינא בר פפא הוה מפליג מצוה בליליא חד זמן פגע ביה רבהון דרוחייא אמר
ליה לא כן אלפן רבי לא תשיג גבול רעך· אמר ליה ולא כן כתיב מתן בסתר
יכפה אף· והוה מיסתפי מיניה וערק מן קומוי· אמר רבי יונה אשרי נותן לדל
אין כתוב כאן אלא אשרי משכיל אל דל· זה שהוא מסתכל במצוה היאך
לעשותה· כיצד היה רבי יונה עושה כשהיה רואה בן טובים שירד מנכסיו היה
אומר לו בני בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה במקום אחר טול ואת פורע·
כן דהוה נסיב הוה אמר ליה מתנה· אמר רבי חייה בר ארא אית הוה סבין כיומנן
מאן דהוה יהיב לון מבין ריש שתא לצומא רבא הוון נסבין· מן כתר כן לא הוון
נסבין אמרין דשתן גבן· נחמיה איש שיחין פגע בו ירושלמי אחד א"ל זכה עימי
חדא תרנוגלא· א"ל הא לך טימי תה קופד חבן קופד ואכל ומית· והוה צווח
ואמר בואו וספדו להרוגו של נחמיה· נחום איש גם זו היה מוליך דורון לבית
חמיו פגע בו מוכי שחין אחד אמר לו זכה עימי ממה דאית גבך· אמר ליה
מיחזור· חזר ואשכחיה מית והוה אמר לקבליה עיניה דחמינך ולא יהבון לך
יסתמיין· ידייא דלא פשטן מיתן לך יתקטען· רגלייא דלא רהטן למיתן לך
יתברן· ומטתיה כן· סליק לגביה רבי עקיבה אמר ליה אי לי שאני רואה אותך
כן· אמר ליה אי לי שאין אני רואה אותך כן· אמר ליה מה את מקללני· א"ל
ומה את מבעט בייסורין· רבי הושעיה רבה הוה רביה דבריה חד דסגי נהורא
והוה יליף אכיל עימיה בכל יום חד זמן הוה ליה אורחין ולא מטא מיכול עימיה·
ברמשא סליק לגביה אמר לי' לא יכעוס מרי עליי בגין דהוה לי אורחין יומא דין
דאמרית דלא ליבזוי ביקרא דמרי יומא דין בגין לא אכליה עם מרי יומא דין אמר
ליה אתה פייסתה למאן דמיתחמי ולא חמי דין דחמי ולא מיתחמי יקבל פיוסך·
אמר ליה הדא מנא לך אמר ליה מרבי אליעזר בן יעקב· דרבי אליעזר בן יעקב
עאל חד דסגי נהורא לקרתיה יתב ליה רבי ליעזר בן יעקב לרע מניה דיימרון
דאילולי דהוא בר נשא רבא לא יתב ליה רבי ליעזר בן יעקב לרע מיניה עבדון
ליה פרנסה דאיקר· אמר לון מהו הכין· אמרון ליה רבי אליעזר בן יעקב יתיב
לרע מינך וצלי עלוי הדא צלותא אתה גמלתה חסד למאן דמיתחמי ולא חמי
דין דחמי ולא מיתחמי יגמול יתך חסד· דלמא רבי חמא בר חנינה ורבי הושעיה
הוון מטיילין באילין כנישתא דלוד אמר רבי חמא בר חנינה לרבי הושעיה כמה
ממון שיקעו אבותיי כאן· אמר ליה כמה נפשות שיקעו אבותיך כאן· לא הוות
אית בני נש דילעון באוריתא· רבי אבון עבד אילין תרעייה דסדרא רבא·
אתא רבי מאנא לגביה אמר ליה חמי מה עבדית· אמר ליה וישכח ישראל את
עושהו ויבן היכלות· לא הוה בני נש דילעון באוריתא· הני קדשי המזבח מרציאין
את הראוי להן מקדשי בדק הבית. אין קדשי בדק הבית מרציאין את הראוי
להן מקדשי המזבח · הא המכין כלי שמצאו בו צורך לבדק הבית מניחן אותו
והשאר נמכרין ודמיהן נופלין ללשכת בדק הבית· אמר רבי חזקיה מני מתניתא
לצורך לשכת בדק הבית:

הדרן עלך אילו הן הממונין

שלשה עשר שופרות שלשה עשר שולחנות· שלש עשרה
השתחויות היו במקדש של בית רבן גמליאל ושל
בית רבי חנניה סגן הכהנים היו משתחוים בארבע
עשרה· והיכן היתה יתירה כנגד דיר העצים שכן מסורת בידן מאבותיהן ששם
הארון גנוז· ב' מעשה בכהן אחד שהיה מתעסק וראה את הריצפה שהיא
משונה מחברותיה בא ואמר לחבירו לא הספיק לגמור את הדבר עד שיצתה
נשמתו וידעו ביחוד ששם הארון גנוז· ג' והיכן היו השתחויות
ואילו ארבע בצפון וארבע בדרום שלש במזרח ושתי' במערב כנגד שלש עשרה
שערים· ד' שערים דרומיים סמוכין למערב שער העליון שער
הדלק שער הבכורות שער המים ולמה נקרא שמו שער המים· שבו מכניסין
צלוחית של ניסוך המים בחג· רבי אליעזר בן יעקב אומ' בו המים מפכים עתידין
להיות יוצאין מתחת מפתן הבית· ה' לעומתן בצפון סמוכין במערב שער
יכניה שער הקרבן שער הנשים שער השיר· ולמה נקרא שמו שער יכניה שבו
יצא יכניה בגלותו · שבמזרח שער ניקנור ושני פשפשין היו לו אחד מימינו
ואחד משמאלו ושנים במערב ולא היה להם שם· ו' שלשה עשר
שולחנו' היו במקדש שמונ' של שייש בבית המטבחי' שעליהן מדיחין את הקרבי'·
ושנים במערב הכבש אחד של שייש ואחד של כסף· על של שייש נותנין את
האיברין· ועל של כסף כלי שרת· ושנים באולם מבפנים על פתח הבית אחד
של שייש ואחד של זהב· על של שייש נותנים לחם הפנים בכניסתו ועל של
זהב ביציאתו שמעלין בקודש ולא מורידין· אחד של זהב מבפנים שעליו לחם
הפנים תמיד· ז' שלשה עשר שופרות היו במקדש וכתוב עליהן
תקלין חדתין ותקלין עתיקין· קינין וגוזלי עולה עצים לבונה וזהב לכפורת שטה
לנדבה תקלין חדתין שבכל שנה ושנה· ועתיקין מי שלא הביא אשתקד שוקל

שוקל לשנה הבאה· ח׳ קנין הן תורין וגוזלי עולה הן בני יונה כולן עולות דברי רבי יהודה· וחכמים אומרים קינין אחד חטאת ואחד עולה· גוזלי עולה כולן עולות· האומר הרי עלי עצים לא יפחות משני גיזרין· לבונה לא יפחות מקומץ· זהב לא יפחות מדינר זהב· ששה לנדבה· נדבה מה הו עושין בה לוקחין בה עולות והבשר לשם והעורות לכהנים· זה מדרש דרש יהוידע כהן גדול אשם הו׳ ליי׳ אשם אשם ליי׳· זה הכלל כל שהו׳ בא משם חטא ומשם אשמה ילקח בו עולות הבשר לשם והעורות לכהנים· נמצאו שני כתובין קיימין אשם לשם ליי׳ ואשם לכהן· ואומר כסף אשם וכסף חטאות לא יובא בית יי׳ לכהנים יהיו:

סליק פירקא

שלשה עשר שופרות כו׳· תני השופרות הללו עקומות היו צרות מלמעלן ורחבו׳ מלמטן מפני הרמאין׳ תני בשם רבי אליעזר הארון גלה עמהן לבבל· מה טעמא לא יותר דבר אמר יי׳· אין דבר· אלא שהדיברות לתוכו׳ וכן הוא אומר ולתשובת השנה שלח המלך נבוכדנצר ויביאהו בבלה עם כלי חמדת בית יי׳· אי זהו חמדת בית יי׳ זה הארון׳ רבי שמעון בן לקיש אמר במקומו היה הארון גנוז· הדא הוא דכתיב ויאריכו הבדים ויראו ראשי הבדים אל הקדש אל פני הדביר ולא יראו החוצה׳ כתיב ויראו ואת אמר ולא יראו. אלא נראין ולא נראין בולטין ויוצאין כשני דדי האשה· ורבנן אמרין בלישכת דיר העצים היה הארון גנוז· מעשה בכהן אחד בעל מום שהי׳ עומד ומפציע עצים בלישכת דיר העצי׳ וראה את הרצפה שהיא משונה מחברותיה בא ואמ׳ לחבירו בוא וראה את הרצפה הזאת שהיא משונה מחברותיה לא הספיקו לגמור את הדבר עד שיצתה נשמתו וידעו בייחוד ששם הארון גנוז׳ תני רבי הושעיה הקיש עליה בקרדום ויצאת אש ושרפתו· תני רבי יודה בן לקיש אמר שני ארונות היו מהלכין עם ישראל במדבר· אחד שהיתה התורה נתונה בתוכו׳ ואחד שהיו שברי הלוחות נתונין בתוכו׳ זה שהית׳ התור׳ נתונ׳ בתוכו היה מונח באהל מועד· הדא הוא דכתיב וארון ברית יי׳ ומשה לא משו מקרב המחנה· וזה שהיו שברי הלוחות בתוכו היה נכנס ויוצא עמהן ופעמ׳ הוא מתרה עמהן· ורבנן אמרי ארון אחד היה ופעם אחת יצא בימי עלי ונשבה׳ קרייה מסייע להון לרבנן אוי לנו מי יצילנו מיד האלהים האדירים האלה· מלה דלא חמון מן יומיהון· קרייה מסייע לרבי יודה בן לקיש ויאמר שאול לאחיה הגישה ארון האלהים· והלא ארון בקרית יערים היה׳ מה עבדין ליה רבנן הגישה אלי הציץ· קרייא מסייע לרבי יודה בן לקיש הארון וישראל ויהודה יושבים בסוכות· והלא ארון בציון היה׳ מה עבדין ליה רבנן סכך שהוא בקירוי שאדיין לא נבנה בית הבחירה׳ משנגנז הארון נגנז עמו צנצנת המן וצלוחית שמן המשחה ומקלו של אהרן ופרחיו ושקדיו· וארגז שהשיבו פלשתים אשם לאלהי ישראל מי גנזו· יאשיהו גנזו· מה שראה שכתוב יולך יי׳ אותך ואת מלכך אשר תקים עליך אל גוי אשר לא ידעת אתה ואבותיך׳ עמד וגנזו· הדא הוא דכתיב ויאמר ללוים המבינים לכל ישראל הקדושים ליי׳ תנו את ארון הקודש בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישר׳ אין לכם משא בכתף. אמר להן אם גולה הוא עמכם לבבל עוד אין אתם מחזירין אותו למקומו אלא עתה עבדו את יי׳ אלהיכם ואת עמו ישראל· פיטום שמן המשחה ואתה קח לך בשמים ראש וגו׳· וקידה חמש מאות וגו׳ שהן אלף וחמש מאות מנים׳ שמן זית הין· שהן שנים עשר לוג שבו שולקין את העיקרין דברי רבי מאיר׳ רבי יהודה אומר שולקן היה במים ונותן שמן על גביהן. משחה קולט את הריח והיה מעבירו כדרך שהפטמין עושין· הדא הוא דכתיב שמן משחת קודש וגו׳· תני רבי יודה בי רבי אילעאי שמן המשחה שעשה משה במדבר מעשה ניסים נעשו בו מתחילה ועד סוף· שמתחילה לא היה בו אלא שנים עשר לוג שנאמר שמן זית הין· אם לסוך בו את העיקרים לא היו בו ספק על אחת כמה וכמה שהאור בולע והעצי׳ בולעין והחור׳ בולעת· וממנו נמשחו המשכן וכל כליו׳ השלחן וכל כליו׳ המנורה וכל כליה· וממנו נמשחו אהרן כהן גדול ובניו כל שבעת ימי המלואים׳ ממנו נמשחו כהנים גדולים ומלכים· מלך בתחילה טעון משיחה· מלך בן מלך אינו טעון משיחה מאי טעמא קום משחהו כי זה הוא· זה טעון משיחה ואין בנו טעון משיחה· אבל כהן גדול בן כהן גדול אפילו עד עשרה דורות טעונין משיחה· וכולו קיים לעתיד לבוא׳ הדא הוא דכתיב שמן משחת קודש יהיה זה לי לדורותיכם· אין מושחין מלכים אלא על גבי המעיין הדא הוא דכתיב והרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי והורדתם אותו אל גיחון·· ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא למלך על ישראל· אין מושחין מלך בן מלך אלא מפני המחלוקת· מפני מה נמשח שלמה מפני מחלוקתו של אדוניהו· יואש מפני עתליה· יהואחז מפני יורם· לא כן כתיב קום משחהו כי זה הוא׳ זה טעון משיחה ואין מלכי ישראל טעונין משיחה· אלא יהואחז מפני יהויקים אחיו שהיה גדול ממנו שתי שנים· ולא יאשיהו גנזו· הדא אמרה באפרסמון משחו׳ אין מושחין מלכים אלא מן הקרן· שאול ויהוא נמשחו מן הפך שהיתה מלכותן מלכות עוברת· דוד ושלמה נמשחו מן הקרן שהיתה מלכותן מלכות קיימת· אין מושחין כהנים מלכים׳ אמר רבי יודן ענתונדרייא על שם לא יסור שבט מיהודה· אמר רבי חייה בר אדא למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל· מה כתיב בתריה לא יהיה לכהנים הלוים· אמר רבי יוחנן הוא יוחנן הוא יהואחז׳ והא כתיב הבכור יוחנן· בכור למלכות· אמר רבי יוחנן הוא שלום הוא צדקיהו· והכתיב השלישי צדקיהו והרביעי שלום׳ שלישי לתולדות רביעי למלכות׳ צדקיהו שצידק עליו מידת הדין שלום שבימיו שלמה מלכות בית דוד׳ לא שלום הוה שמיה ולא צדקיהו הוה שמיה אלא מתניה׳ הדא הוא דכתיב וימלך מלך בבל את מתניה דודו תחתיו ויסב את שמו צדקיהו·

ז. ב׳ רבי יוחנן באמה של ששה טפחים היה הארון עשוי׳ מאן תנא באמה של ששה טפחים רבי מאיר היא דתנן רבי מאיר אומר כל האמות היו בבינונית· רבי יהודה אומר אמת הבניין ששה של כלים חמשה על דעתיה דרבי מאיר דו אמר באמה של ששה טפחים היה הארון עשוי· ארכו של ארון חמשה עשר טפח דכתיב אמתים וחצי ארכו· אמתא אשיתא· ואמתא אשיתא ופלגות אמתא תלתא· וארבעה לוחות היו בו שנים שלימים ושנים שבורים דכתיב אשר שברת ושמתם בארון· הלוחות היו כל אחד ואחד ארכו ששה טפחים ורחבו ששה ותן אורכן של לוחות לארכו של ארון נשתייר שם שלשה טפחים תן מהם חצי טפח לכל כותל נשתייר שני טפחים לספר תורה׳ רחבו של ארון תשעה טפחי׳ דכתי׳ אמה וחצי רחבו׳ אמתא אשיתא ופלגות אמתא תלתא· וארבעה לוחות היו בו שני׳ שלימים ושנים שבורים דכתיב אשר שברת ושמתם בארון׳ הלוחות היו כל אחת ואחת ארכן ששה טפחים ורחבן ששה· תן ארכן של לוחות לרחבו של ארון נשתייר שם שלשה טפחים חצי טפח מכן וחצי טפח מכן לשילוט· ומקום שמניחין בו ספר תורה טפחיים· רבי שמעון בן לקיש אמר באמה של חמשה טפחים היה הארון עשוי׳ מאן תנא באמה של חמשה טפחים רבי יהודה דתנינן תמן רבי יהודה אומר אמת הבניין ששה טפחים ושל כלים חמשה· והדין ארון כלי הוא· על דעתיה דרבי יודה דו אמר באמה של חמשה טפחים היה ארכו של ארון עשוי שנים עשר טפח ומחצה דכתיב אמתים וחצי ארכו אמתא חמשה ואמתא חמשה ופלגות אמתא תריי ופליג· וארבעה לוחות היו בו שנים שלימים ושנים שבורים דכתיב אשר שברת ושמתם בארון· והלוחות היו כל אחד ואחד ארכן ששה טפחים ורחבן ששה· תן רחבן של לוחות לארכו של ארון ונשתייר שם חצי טפח אצבע לכתלים מכן ואצבע לכתלים מכן׳ רחבו של ארון שבעה טפחי׳ ומחצה דכתיב אמה וחצי רחבו׳ אמתא חמשה ופלגות אמתא תריי ופליג· וארבעה לוחות היו בו שנים שלימים ושנים שבורים דכתיב אשר שברת ושמתם בארון· הלוחות היו כל אחד ואחד ארכן ששה טפחים ורחבן ששה׳ תן ארכן של לוחות לרחבו של ארון נשתייר שם טפח ומחצה אצבע לכתלים מכן ואצבע לכתלים מכן׳ חצי טפח מכן וחצי טפח מכן לשילוט· כיצד עשה בצלאל את הארון· רבי חנינה אמר שלש תיבות עשאו שתים של זהב ואחת של עץ· נתן של זהב בשל עץ ושל עץ בשל זהב וציפהו דכתי׳ וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ׳ מה תלמוד לומר תצפנו להביא שפתו העליונה׳ רבי שמעון בן לקיש אומר תיבה אחת עשאו וציפהו דכתיב וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ· מה תלמוד לומר תצפנו אמר רבי פינחס להביא בין נסר לנסר׳ כיצד היו הלוחות כתובים· רבי חנניה בן גמליאל אומר חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה׳ הדא הוא דכתיב ויכתבם על שני לוחות אבנים׳ חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה׳ ורבנן אמרין עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה· הדא הו׳ דכתיב ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת הדברים· עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה· רבי שמעון בן יוחי אמר עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה דכתיב ויכתבם על שני לוחות אבנים׳ עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה· רבי סימאי אמר ארבעים על לוח זה וארבעים על לוח זה׳ מזה ומזה הם כתובים. שפרגונה· חנניה בן אחי רבי יהושע אומר בין כל דיבור ודיבור דיקדוקיה ואותותיה של תורה ממולאים כתרשיש׳ כימא רבא׳ רבי שמעון בן לקיש כד הוה משי הדין קרייא הוה אמר יפה לימדני חנניה בן אחי רבי יהושע· מה הים הזה בין גל גדול לגל גדול גלים קטנים כך בין כל דיבור ודיבור דיקדוקיה ואותותיה של תורה. אמר רבי תנחומא איתקשיית קומי רבי פינחס אתיא כר׳ יודה ולא אתיא כר׳ מאיר׳ מה טעמא דרבי יודה לקוח את ספר התורה הזאת ושמתם אותו מצד ארון ברית יי׳ וגו׳· על דעתיה דרבי יודה דו אמר איכן היה ספר תורה נתון כמין גלוסקום עשה לו מבחוץ והיה ספר תורה נתון לתוכו׳ מה טעמא דרבי מאיר ונתתה את הכפרת על הארון מלמעלה וגו׳· על דעתיה דרבי מאיר דו אמר אין מוקדם ומאוחר בתורה אלא ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך׳ ואחר כך ונתתה את הכפורת על הארון מלמעלה· ר׳ פינחס בשם רבי שמעון בן לקיש התורה שנתן לו הקב״ה למשה נתנה לו אש לבנה חרותה באש שחורה היא אש מובללת באש· וחצובה מאש ונתונה מאש׳ הדא הוא דכתיב מימינו אש דת למו׳ הלכה כ׳ מתניתין ואבא יוסה בן חנין אומר כנגד שלשה עשר שערים ברם כרבנן שבעה שערים

הו כעזרה · על דעתך דרבנן איכן הוו השתחויות הללו כהא דתנינן תמן שלשה עשר פרצות היו בו שפרצום מלכי יון חזרו וגדרום וגזרו כנגדן שלש עשרה השתחויות · כתיב והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלם וגו׳ · תני בית קודש הקדשים עד הפרכות בקרני סילי ובילי · מן הפרכות עד מזבח הזהב כקרני חגבים · כמזבח הזהב ועד העזרות כחוט של שתי · מן העזרות ועד מפתן הבית כחוט של ערב · מיכן והילך כמפי הפך · והנה מים מפכים מן הכתף הימנית · כתיב בצאת האיש קדים וקו בידו וימד אלף באמה ויעבירני במים מי אפסים · עד קרסולה · וימד אלף ויעבירני במים מי ברכים · עד ברכייא · וימד אלף ויעבירני במים מי מתנים · עד מתנייא · מיכן והילך וימד אלף נחל אשר לא אוכל לעבור · אפילו ליבורנין גדולה אינה יכולה לעבור בו · מה טעמא וצי אדיר לא יעברנו · מפני מה כי גאו המים מי שחו · מהו מי שחו מלשוט · אמר ר׳ חונה באתרין צווחין לסייטא שחונא · ופרש ידיו בקרבו כאשר יפרש השוחה לשחו׳ · מהו לשחו׳ · א״ר יוסה בי ר׳ בון מיין דמתבללין בעלמא · כתיב ביום ההוא יהיה מקור נפתח לבית דוד וליושבי ירושלם לחטא׳ ולנידה · ר׳ שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן מבית דוד ועד יושבי ירושלם כשרים לנדה ולחטאת · מיכן והילך מי הערוכות הם כשירים לנידה ופסולים למי חטאת · אמר רבי לעזר מבית דוד ועד יושבי ירושלם כשירים לנדה ולחטאת · מיכן והילך מי קטפריסות הן פסולין לנדה ולחטאת · כתיב ויאמר אלי המים האלה יוצאים אל הגלילה הקדמונה זה ים של סמכו · וירדו אל הערבה זה ים של טבריא · ובאו הימה זה ים המלח · אל הימה המוצאים זה הים הגדול · ולמה נקרא שמו מוצאים כנגד שני פעמים שיצא אחד בדור אנוש ואחד בדור פלגה רבי לעזר בשם רבי חנינה בראשונה יצא עד קלבריאה · ובשנייה יצא עד קפי ברבריאה · ר׳ אחא בשם רבי חנינה בראשונה יצא עד קפי ברבריאה · בשנייה יצא עד עכו ועד יפו · עד פה תבוא ולא תוסיף · עד עכו תבוא ולא תוסיף · ופא ישית בגאון גליך · עד יפו אשית גאון גליך · ניחא ימא רבא ימא דמילחא בשביל למתקן ימה דטיבריא · ימה דסמכו לרבות דגתם · למינה תהיה דגתם · למיני מינים תהיה דגתם · תני אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה שהלכתי לציידן והביאו לפני יותר משלש מאות מיני דגים בתמחוי אחד · ונרפאו המים · בצאתיו וגבאיו ולא ירפאו למלח ניתנו · כתיב ונרפאו המים · ואת אמרת ולא ירפאו המים · מקום הוא ששמו ולא ירפאו · כתיב ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל לא יבול עלהו ולא יתם פריו לחדשיו יבכר · תני אמר רבי יהודה לפי שבעולם הזה תבואה עושה לששה חדשים · ואילן עושה לשנים עשר חדש · אבל לעתיד לבוא התבואה עושה לחדש אחד ואילן עושה לשני חדשים · מה טעמא לחדשיו יבכר · אמר רבי יוסי לפי שבעולם הזה התבואה עושה לששה חדשים · והאילן עושה לשנים עשר חדש · אבל לעתיד לבוא · התבואה עושה לחמשה עשר יום ואילן עושה לחדש אחד · שכן מצאנו שעשת התבואה בימי יואל לחמשה עשר יום וקרב במנחה העומר · מה טעמא ובני ציון גילו ושמחו ביי׳ אלהכם כי נתן לכם את המורה לצדקה ויורד לכם גשם יורה ומלקוש בראשון · מה מקיים רבי יוסי לחדשיו יבכר · בכל חדש וחדש יהא מבכר · ועלהו לתרופה · רבי יוחנן אמר תרפיה מצין עליה ותרף מונה · רב ושמואל · חד אמר להתיר פה שלמעלן · וחורנה אמר להתיר פה שלמטן · ר׳ חנינה ורבי יהושע בן לוי חד אמר להתיר פה עקרות · וחורנה אמר להתיר פה אילמים ·

הלכה ג׳ את מוצא בשעה שעלה נבוכדנצר לכאן בא וישב לו בדפני של אנטוכיה ויצאה סנהדרין גדולה לקראתו ואמר׳ לו הגיע זמן הבית הזה ליחרב · אמר להן אותו שהמלכתי אותו עליכם תנוהו לי ואני הולך לי · באו ואמרו ליהויכין מלך יהודה נבוכדנצר בעי לך · כיון ששמע מהן כך נטל מפתיחות של בית המקדש עלה לגגו של היכל אמר לפניו רבונו של עולם לשעבר היינו נאמנין לך והיו מפתיחותיך מסורין לנו · עכשיו שאין אנו נאמנין הרי מפתחותיך מסורין לך · תרין אמורין חד אמר זרקן ועוד לא ירדו · וחורנה אמר ראה כמין יד נוטלתן מידו · כיון שראו כל חורי יהודה כן עלו לראש גגותיהן ונפלו ומתו · הדא הוא דכתיב משא גיא חזיון מה לך איפוא כי עלית כולך לגגות · תשואות מליאה עיר הומיה וגומר ·

הלכה ד׳ תני על של כסף · רבי יוסי בשם רבי שמואל בר רב יצחק רבי חנניה בעי כה משמיה דרבי יוחנן לית כאן של כסף · מפני שהוא מרתיח · לא כן תני זה אחד מן הניסים שנעשו בבית המקדש שכשם שהיו מניחין אותו חום כך היו מוצאין אותו חום שנאמר לשום לחם חום ביום הלקחו · רבי יהושע בן לוי אמר אין מזכירין מעשה ניסים · בעון קומי רבי אילא לא זזה שם לחם מהו להניחו לשבת הבאה · אמר לון כתיב ונתתה על השולחן לחם פנים לפניי תמיד · לחם פנים אפילו פסול · עשרה שולחנות עשה שלמה · ויעש שולחנות עשרה וינח בהיכל חמשה מימין וחמשה משמאל · אין תימר חמשה בדרום וחמשה בצפון · והלא אין השולחן כשר אלא בצפון שנאמר ואת השולחן תתן על צלע צפון · מה תלמוד לומר חמשה מימין וחמשה משמאל · אלא חמשה מימין שלחנו של משה וחמשה משמאלו אף על פי כן לא היה מסדר אלא של משה בלבד · שנאמר את השולחן אשר עליו לחם הפנים · רבי יוסי בי רבי יהודה אומר על כולם היה מסדר שנאמר את השולחנות ועליהם לחם הפנים · תני מזרח ומערב היו נתונין דברי רבי · רבי אלעזר בי רבי שמעון אומר צפון ודרום היו נתונין · מאן דאמר מזרח ומערב כיהא כהלין דאריין לשירות · מאן דאמר צפון ודרום נמצא שולחן בדרום ומנורה בצפון · והא תני השלחן היה נתון מחצי הבית ולפנים משוך מן הכותל כשתי אמות כלפי הצפון ומנורה כנגדו בדרום · מזבח הזהב היה נתון באמצע הבית וחולק את הבית מחציו ולפנים משוך קימעא כלפי הצפון וכולהם היו נתונין משליש הבית ולפני׳ · עשר מנורות עשה שלמה שנאמר ויעש את מנורות הזהב עשר כמשפטו · אין תימר חמש בצפון וחמש בדרום והלא אין המנורה כשירה אלא בדרום שנאמר ואת המנורה נכח השלחן על ירך המשכן תימנה · מה תלמוד לומר חמש מימין וחמש משמאל · אלא חמש מימין מנורתו של משה וחמש משמאלה אף על פי כן לא היה מבעיר אלא של משה בלבד שנאמר ומנורת הזהב ונרותיה לבער בערב בערב · ר׳ יוסה בי ר׳ יהודה או׳ על כולם היה מבעיר שנאמר ואת המנורות ונרותיהם לבערם כמשפט לפני הדביר זהב סגור והפרח והנרות והמלקחים זהב הוא מכלות זהב · הן כילו זהבו של שלמה · רב יהודה בשם אסי היה שלמה נוטל אלף כברי זהב ומכניסן לכור ומוציאן עד שהוא מעמידן על אחד לקיים מה שנאמר ככר זהב טהור עשה אותה וגו׳ · תני אמר רבי יוסי בי רבי יהודה מעשה במנורת זהב שעשה משה במדבר והיתה יתירה דינר זהב והכניסוה לכור שמונים פעם ולא חסרה כלום · ויאות עד דלא יקום על ברריה הוה חסר סגין · מן דו קיים על ברריה לא חסר כלום ·

הלכה ה׳ תני אמר רבי יהודה ולא היה שופר של קני׳ בירושלם מפני התערובת · שמא המית אחת מהן ונמצאו דמי חטאות מיתות מעורבות בהן · והתני האשה שאומרת הרי עלי קן מביאה דמי קן ונותנתו בשופר ואוכלת בקדשי׳ ואינה חוששת שמא נתעצל כהן · ואין הכהן חושש שמא דמי חטאות מיתו׳ מעורבו׳ בהן כי קאמרינן בחטאת שמתו בעליהן ודאי ואי אמרינן נברור ארבע זוזי ונשדי בנהרא ואידך לישתרו הא אמרינן בעלמא רבי יהודה לית ליה ברירה ·

הלכה ו׳ רבי יוסה בי רבי בון אמר ר׳ בא בר ממל בעי אמר הרי עלי עץ מביא גיזר אחד · אמר רבי לעזר מתניתא אמרה כן שזה קרבן בפני עצמו וזה קרבן בפני עצמו · כהא דתנינן תמן שנים בידם שני גיזירי עצים · לרבות את העצים · רבי יהושע בן לוי אמר עוביין כאמה כמה שוחקות וארכן כאמה גרומה · רבי חוני בשם רבי אמי כמין טורטני · אמר רבי שמואל בר רב יצחק לפי שלא היה מקום המערכה אלא אמה על אמה לפיכך לא היה בו אלא אמה גרומה · ותני כן אמה היסוד. אמה סובב אמה כרכוב ואמה קרנות ואמה מערכה · לבונה לא יפחות מקומץ · נאמר כאן אזכרה · ונאמר להלן אזכרה · מה אזכרה האמורה להלן מלא קומץ אף כאן מלא קומץ · אי מה אזכרה האמור׳ להלן שני קמצי׳ · אף כאן שני קמצי׳ · א״ר לא כלום למדו לקומץ אלא מלחם הפנים · מה להלן קומץ החסר פסול · אף כאן קומץ החסר פסול · א״ר יוסה מילתיה דר׳ אילא אמרה המתנדב מנחה מביאה בקמצו של כהן גדול · רבי חזקיה בשם רבי ירמיה ואפילו בקומץ הבעלי׳ · זהב לא יפחות מדינר זהב · אמר רבי לעזר והוא שהזכיר צורה · אבל אם לא הזכיר צורה מביא אפילו צינורה · ששה לנדבה · חזקיה אמר כנגד ששה בתי אבות · בר פדיה אמר כנגד שש בהמות · פר ועגל ושעיר איל וגדי וטלה · שמואל אמר כנגד שש קרבנות קני זבים קני זבות קני יולדות חטאות ואשמות המנחות ועשירית האיפה. אמר רבי יוחנן על ידי שהנדבה מרובה ריבו לה שופרות הרבה · שנאמר ויקבלוהם ויביאו לפני המלך ויודיע וגו׳ · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן אמר שתי נדבות עשה · תני רבי ישמעאל נדבה אחת הוא כתיב ויאמר המלך ויעשו ארון אחד ויתנהו בשער בית יי׳ חוצה · אמ׳ רב חונא כנגד הטמאים · רבי חונא בשם רב יוסף על שם אך לא יעשה בית יי׳ ספות כסף בין ספות כסף לא יעשה בית יי׳ ·

הדרן עלך שלשה עשר

מעות שנמצאו בין שקלים לנדבה קרוב לשקלים יפלו לשקלים · לנדבה יפלו לנדבה · מחצה למחצה יפלו לנדבה · בין עצים ללבונה קרוב לעצים יפלו לעצים · ללבונה יפלו ללבונה · מחצה למחצה יפלו ללבונה · בין קנים לגחלי עולה קרוב לקנים יפלו לקנים · לגחלי עולה יפלו לגחלי עולה מחצה למחצ׳ יפלו לגחלי עולה · בין חולי׳ למעש׳ שני קרוב לחולי׳ יפלו לחולין למעש׳ שני יפלו למעשר שני · מחצה למחצה יפלו למעשר שני · זה הכלל הולכין אחר הקרוב מחצה למחצה להחמיר ·

ב׳ מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה לעולם מעשר ובהר הבי׳ חולין · ובירושלם בשאר כל ימות השנה חולין ובשעת הרגל הכל מעשר ·

ג׳ בשר שנמצא בעזרה איברים עולות וחתיכות חטאות ובירושלם זבחי שלמים זה וזה תעובר צורתו ויצא לבית השריפה ·

ד נמצא בגבולין איברים נבילות וחתיכות מותרות · וכשעת הרגל שהבשר מרובה אף איברין מותרות · בהמה שנמצאת מירושלם עד מגדל עדר וכמידתה לכל רוח זכרים עולות · נקבות זבחי שלמים · רבי

ר' יהודה או' הראוי לפסח' קודם לרגל שלשי' יום · בראשונה היו ממשכנין את מוצאיה עד שהוא מביא נסכיה חזרו להיות מניחין אותה ובורחין התקינו בית דין שיהו נסכיה באין משל צבור · ה' אמר רבי שמעון שבעה דברים התקינו בית דין וזה אחד מהן גוי ששילח עולתו ממדינת הים ושילח עמה נסכיה קריבין משלו ואם לאו קריבין משל צבור וכן גר שמת והניח זבחים אם יש לו נסכים קריבין משלו ואם לאו קריבין משל צבור · תנאי בית דין הוא על כהן גדול שמת שתהא מנחתו קריבה משל צבור · רבי יהודה אומר משל יורשין · ושלימה היתה קריבה · ו' על המלח ועל העצים שיהו הכהנים ניאותין בהן ועל הפרה שלא יהו מועלין באפרה · על הקינין הפסולות שיהו באות משל צבור רבי יוסי אומר המספק את הקינין הוא מספק את הפסולות:

סליק פירקא

מעות שנמצאו בין שקלים לנדבה כו' · לא צורכה דלא בין שקלים לקנים · רבי אבון בשם רבי פינחס כמן מכליים הוו עשיין · לא צורכה דלא מחצה למחצה יפלו לשקלים · אית דבעי מימר שמא יפלו לשירי הלשכה · אית דבעי מימר מחצה למחצה כמי שמת · אמר רבי יסא עד דאנא תמן שמעית קל רב יהודה שאל לשמ' אל הפריש שקלו ומת אמר ליה יפלו לנדבה · עשירית האיפה שלו · רבי יוחנן אמר יוליכם לים המלח · רבי לעזר אמר יפלו לנדבה · וקשיא ריש חטאת קריבה עולה · רבי חזקיה אחי בשם רבי שמעון בן לקיש תני בית דין הוא על המותרות שיקרבו עולות · והאשה האת במה היא מתכפרת · אמר רבי יצחק תני בית דין הוא המספק את הקינים הוא מספק את הפסולות · לא צורכא דלא בין קטורת לעצי' ללבונה לזהב לכפורת ותניתה בסופה הולכין אחר הקרוב מחצה למחצה להחמיר · הלכה ב' לא צורכה דלא כהר הבית קודש · רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן חזקה שאין הכהן מוציא מן הלישכה מעות עד שהוא מחללן על הבהמה · הלכה ג' רבי לעזר בשם רבי הושעיה הסיע דעת טעון צורה · אמר רב הושעיה מתניתה אמרה כן תעובר צורתו ויצא לבית השרפה · אמר רבי יוסי ראות לאוכלו אין את יכול שמא נתקלקלה צורתו · לפום כן צריך מימר תעובר צורתו ויצא לבית השריפה · הלכה ד' רבי קריספא בשם רבי יוסי בר' חנינה איברים נבילות לוקין עליהן משם נבילה · מתניתא אמרה כן איברים נבילות וחתיכות מותרות · חתיכות מותרות לא ממש · ודכוותה איברים נבילות לוקין עליהן משם נבילה · הלכה ה' ר' קריספא בשם ר' יוסי בן חנינ' אם היו מרחזו' מותר' · תשע חנויו' מוכרות בשר נבילה ואחת מוכר' בשר שחוטה · נתחלפו לו חושש · ולנמצאת הולכין אחר הרוב · תשע חנויות מוכרות בשר שחוט' ואחת מוכרות בשר נבילה · נתחלפו לו חושש · ולנמצאת הולכין אחר הרוב · אמר רבי יוחנן הנמצא ביד גוי כנמצא בפלטיא רבי לעזר בי רבי חגיי הזה מסמך לרבי מנא חמא לחד ארמאי מקטע מן סוסיה ומפיק לברא · אמר ליה הדא היא דאמר רבי יוחנן הנמצא ביד גוי כנמצא בפלטיא · אמר ליה כן אמר רבי יוסי רבי והן שראו אותו יוצא ממקולין של ישראל · חד בר נש בציפורין אזל בעי מיזבון קופד מן טבחא ולא יהב ליה · אמר ליה לחד רומי ואייתי ליה · אמר ליה לא נסבית על ברתה אמר ולאו בשר דנבילה יהבית ליה · רבי ירמיה בשם רבי חנינה מעשה בא לפני רבי ואמר לא כולא מיניה מיסור מקולין דציפורין · רב נחת לתמן חמתון מקולין וחמר עליהן · חד בר נש אזל בעי משיגה אסקופתיה בגו נהרא ואינשתה ואזל ליה חזר בעי מיסבינה · אמר ליה רב אסור לך דנא · אמר הדא שטף נהרא ואייתי חורי דנבילה תחתוי · חד בר נש הוה מהלך בשוקא טעין קופד אתא דייתא וחטפתיה מיניה וטלקתיה חזר בעי מיסבינה · אמר ליה רב אסי' לך דנא · אמ' בשר דנבילה הוות טעינ' וטלקתי' ונסב' הדא אחרנא · גינאי שטף ויקן אתא עובדא קומי ר' יצחק בר אלעזר ואמר יחכמון שפייא קטריהון · נוקניקה איטהכח בבישתא דבולי אתא עובדא קומי רבי ירמיה אמר יחכמון סקירייא עבידתהון · גדי צלי איטהכח באיסרטא דגופתא והתירוהו משם שני דברים · משם מציאה ומשם רוב מהלכי דרכים · משם מציאה דתני המציל מיד הארי מיד הגייס משונת הים ומשונת הנהר ומאיסרטיא גדולה ומפלטיא גדולה הרי אילו שלו מפני שהבעלים מתייאשין מהן · משם רוב מהלכי דרכים · משם שחושת הגוי · ואישתכח מן דכית רבי עיגול דגובנא אישתכח בפונדקא דלוי והתירוהו משם שני דברים משם מציאה ומשם רוב מהלכי דרכים · משם מציאה דתני המציל מיד הגייס מיד הארי משונת הים משונת הנהר מאיסטרטיה גדולה ומפלטיא גדולה הרי אילו שלו מפני שהבעלים מתייאשין מהן · משום רוב מהלכי דרכים ימשו' גבינת גוי : ואישתכח מן דר' אלעזר בי ר' יוסי א"ר מנא קומי ר' יוסי ואנן חמיין רבנן מברזין · אמר ליה את אין הוותה משכח לא נסבת · ר' יונה אבוך לא אמ' כן אלא אמ' הדלואי כד נשגיח נשכח מן פיוסרוס דלגין אפילו בן אשכח ולא נסב :

הלכה ו' רבי הושעיה רבה אמר רבא כרמיהן שנו · אמ' רבי יוחנן אומרי' לו לאדם צא ומעול בקדשים · אלא הולכו כהן אחר הרוב · אם רוב זכרים עולות · אם רוב נקבות זבחי שלמים · ואין השלמים באין מן הזכרים ומן הנקבות · כיצד הוא עושה מוציאן לחולין וחוזר ועושה אותן עולו' · אמר ר' זעורה כמה דאת אמר תמן תני בית דין הוא על המותרות שיקרבו עולות כן את אמר אוף הכא תני בית דין הוא על האובדות שיקרבו עולות · אמר רבי יוסה לרבי יעקב בר אחא אין זה מויד · אמר ליה כבין שהוא תני בית דין אין זה מויד · הלכה ז' אמר רבי יסא עד דאנא תמן שמעית קל רב יהודה שאל שמואל הפריש שקלו ומת · אמר ליה יפלו לנדבה · כהדא עשירית האיפה שלו · רבי יוחנן אמר יוליכם לים המלח · ר' אלעזר אמר יפלו לנדבה · עשירית האיפה של כהן גדול רבי יוחנן אומר תרצה אותה ואחר כך מקדשה · רבי שמעון בן לקיש אמר מקדשה ואחר כך תרצה אותה · מתניתא פליגא על רבי יוחנן מקריב מחצה ומחצה אבד · פתר לה שכן אפילו מעות ילכו לים המלח · מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש נמצאו שני חציין קריבין ושני חציין אבידין · ותני עלה מחצה זה ראשון מחצה שני תעובר צורתו ויצא לבית השריפה · פתר לה כרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר עשרון מקדש · כשהכהן מתקרב תחילה לעבודה מביא עשירית שלו ועובדה בידו · אחר כהן גדול ואחר כהן הדיוט שעבדו עד שלא הביאו עשירית האיפה שלהם עבודתם כשירה · רבי מנא בעי מימר בו ביום נתקרב בתחילה לעבודה בו ביום נתמנה להיות כהן גדול · מביא שתים אחת לחינוכו ואחת לחובת היום · תופיני · בשעת הבאה תופיני ואין בשחרית תופיני · והא תנינן העבודה עושה חביתין לעשות חביתן · אמר רבי חייה בר ארא לעשות חמין לרככם · תופיני רבי יסא בשם רבי חנינה מטגנה ואחר כך אופה אותה · רבי אחא בשם רבי חנינה אופה אותה ואחר כך מטגנה · תופיני תאפינה נא · רבי אומר תופנה רכה · רבי דוסא אמר תופנה נאי · אתיין אילין פלגוותה כהילין פלגוותה · מאן דאמר תופנה נאי כמאן דאמר מטגנה ואחר כך אופה · מאן דאמר תופנה רכה כמאן דאמר אופה אות' ואחר כך מטגנה · לא סוף דבר שמת אלא אפילו נטמא ואפילו נדחה במום · תנה רבי יודה בן פזי דבר דליה ואפילו נדחה במום · מניין לכהן גדול שמת ולא מינו כהן אחר תחתיו תהא מנחתו קריבה משל יורשין · תלמוד לומר מבניו יעשה · יכול יביאנה לחציים תלמוד לומר אותה כולה אמרתי דברי רבי יודה · רבי שמעון אומר אינה באה אלא משל צבור שנאמר חוק עולם ממי שהבריות שלו · כליל תקטר כליל לתקטרה · רבי בא בר ממל' בעי כחלפא טיטהיה דרבי שמעון תמן הוא אמר משל יורשין והכא הוא אמר משל צבור · אמר רבי חייה בר בא ולא יאות הוא מקשי · אתא רבי יעקב בר אחא רבי אבהו בשם רבי יוחנן דבר תורה הוא שתהא באה מן הציבור · והיהי אומר יגבו לה · התקינו שתהא באה מתרומת הלשכה · רבי יוסה אמר רבי יוחנן בעי מה שלימה בשחרית ושלימה בין הערבים · או מחצה בשחרית ומחצה בין הערבים או שלימה שחרית ובטלה בין הערבי' · כר תהא פשיטא ליה שלשת לוגין מה הן שלש' לוגין בשחרי' ושלשת לוגין בין הערבים · או לוג ומחצה בשחרית · ולוג ומחצה בין הערבי' · אמר רבי חזקיה אוף הוא צריכה ליה שני קמצין מה הן שני קמצין בשחרית ושני קמצין בין הערבים או קומץ אחד בשחרית וקומץ אחד בין הערבים · אמר רבי יוסה כלום למדו לקומץ לא ממנחת חוטא · מה להלן שני קמצין אף כאן שני קמצין · מה תמן צריכה ליה · אף הכא צריכה ליה · אמר רבי חזקיה כלום למדו שלשת לוגין לא מתמיד של בין הערבים · מה להלן שלשת לוגין · אף כאן שלשת לוגין · ומה תמן צריכה ליה · אף כאן צריכה ליה ·

הלכה ח' רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן כדין היה שימעלו בה והן גזרו שלא ימעלו בה · והא תני חטאת · מלמד שמועלין בה בה מועלין ואין מועלין באפרה · אמר רבי אבהו בראשונה היו משתקשקין בה ומתנין אותה גבי מכותיהן וגזרו שימעלו בה כיון שנגדרו גזרו שלא ימעלו בה · והאשה האת במה היא מתכפרת · אמר רבי יצחק תני בית דין הוא המספק את הקינים הוא מספק את הפסולות ואת האובדות :

חרין עלך מעות שנמצאו

כל הרוקין הנמצאין בירושלם טהורין חוץ משל שוק העליון דברי רבי מאיר : רבי יוסי אומר בשאר כל ימות השנה שבאמצע טמאין שבצדדין טהורין · ובשעת הרגל שבאמצע טהורין שבצדדין טמאין מפני שהמועטין מסתלקין לצדדין ·

ב' כל הכלים הנמצאין בירושלם ודרך ירידה לבית הטבילה טמאין ודרך עלייה טהורין שלא כירידתן עלייתן דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר כולן טהורין חוץ מן הסל והמגריפה המיוחדין לקברות ·

ג' סכין שנמצאת בארבעה עשר שוחט בה מיד · בשלשה עשר שונה ומטביל · קופיץ בזה ובזה שונה ומטביל · חל ארבעה עשר להיות בשבת שוחט בה מיד בחמשה עשר

שוחט בה מיד · נמצאת קשורה לסכין · הרי זו כסכין · ד׳ פרוכת שניטמאה בולד הטומאה מטבילין אותה בפנים ומכניסין אותה מיד · ושניטמאת באב הטומאה מטבילין אותה בחוץ ושוטחין אותה בחיל מפני שהיא צריכה הערב שמש · אם היתה חדשה שוטחין אותה על גג האיצטבא כדי שיראו העם את מלאכתה שהיא נאה · ה׳ רשב״ג אומ׳ משם שמעון בן הסגן פרוכת עוביה טפח על שבעים ושנים נימים נארגת על כל נימה ונימה כ׳ ד׳ חוטין ארכה מ׳ אמה ורחבה כ׳ ומשמונים ושתי ריבוא היתה נעשית ושתי׳ עושין בכל שנה ושלש מאות כהנים מטבילין אותה · ו׳ בשר קדשי קדשי׳ שניטמא בין באב הטומאה בין בולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ בית שמאי אומרי׳ הכל ישרף בפנים חוץ משניטמא באב הטומאה בחוץ · בית הלל אומרים הכל ישרף בחוץ חוץ משניטמא בולד הטומאה בפנים · ז׳ רבי אליעזר אומר שניטמא באב הטומאה בין בפנים בין בחוץ ישרף בחוץ · שניטמא בולד הטומאה בין בחוץ בין בפנים ישרף בפנים · רבי עקיבה אומר מקום טומאתו שם שריפתו · ח׳ איברי התמיד ניתנין מחצי כבש ולמטה במערב של מוספין ניתנין מחצי כבש ולמט׳ במזרח של ראשי חדשים ניתנין על כרכוב המזבח מלמעלן השקלים והביכורים אינן נוהגין אלא בפני הבית · אבל מעשר דגן ומעשר בהמה והבכורות נוהגין בין בפני הבית ובין שלא בפני הבית · המקדיש שקלים וביכורים הרי זה קודש · רבי שמעון אומר האומר ביכורים קודש אינן קודש :

סליק פירקא

כל הרוקן כו׳ · רבי אבין בשם רבי יהושע בן לוי קצרן של גרים היה שם אמר רבי חנינה ערודות היו נוהרין בירושלם והיו עולי רגלים משתקעין בהם עד ארכובותיהן ובאו לפני חכמים ולא אמרו להם דבר · רבי שמעון בר אבא בשם רבי חנינה קצרן של גרים היה שם · רבי סימן בשם רבי יהושע בן לוי מעשה בפרדה משל בית רבי שמתה וטיהרו את דמיה משם נבילה · רבי אלעזר שאיל לרבי סימן עד כמה ולא אגיביה · שאיל לרבי יהושע בן לוי אמר ליה עד רביעית טהור יותר מכן טמא · ובאש לרבי לעזר דלא חזר ליה רבי שמעון שמעתא · רבי ביבי הוה יתיב מתני הדין עובדא אמר ליה רבי יצחק בר ביסנא עד רביעית טהור יותר מכן טמא · ובעט ביה · אמר ליה רבי זריקן בגין דהוא שאיל לך את בעיט ביה׳ אמר ליה בגין דלא הוות דעתי בי דאמר רבי חנין והיו חייך תלויים לך מנגד זה שהוא לוקח לו חטים לשנה · ופחדת לילה ויומם זה שהוא לוקח מן הסידקי · ולא תאמין בחייך זה שהוא לוקח מן הפלטר · והנא סמיך לפלטירא · מאי כדון העיד רבי יהושע בן פתירא על דם נבילות שהוא טהור · מהו טהור טהור מלהכשיר · הא לטמאות מטמא · תמן תנינן דם השרץ מטמא כבשרו מטמא ואינו מכשיר ואין לנו כיוצא בו אין לנו כיוצא בו · שיעור טומאתו · אבל דמו מטמא כבשרו · אמר רב יוסף מאן דאמר טמא כרבי יהודה · ומאן דאמר טהור כרבי יהושע בן בתירה · אמר ליה רב אבודמא נחותא ויאות רבי יודה מודיי ניה דנשייא הוה · לא כן א״ר אבהו בשם ר׳ יוסי בן חנינה לא גזרו על הרוקים שבירושלם הא איתמ׳ עליה ר׳ אבין בשם רבי יהושע בן לוי קצרן של גר׳ היה שם בשאר ימות השנה הטמאים מהלכין שיבולת והטהורין מהלכין מן הצד והטהורין מהלכין סתם והטמאים אומרים להם פירשו · בשעת הרגל הטהורין מהלכין שיבולת והטמאין מהלכין מן הצד והטמאי׳ מהלכין סתם והטהורי׳ או׳ להן פרשו · הלכה ב׳ לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן לא גזרו על הגלים שבירושלם · מכיון שנמצאו דרך ירידה לבית טבילה נעשו הוכית · אבא שאול

וזה קורא אותן צפורן · מאן דאמר צפורן שהוא דומה לציפורן · מאן דאמר מריצה שהיא מריצה את האבן לבית הקברות · הלכה ג׳ תני הסכין קשורה לו הרי זו כמותה · הלכה ד׳ אילו אמר חוט אחד כפול לשנים שזור לשלשה משזר לששה · ארבע מכן הא עשרים וארבעה · תני שלשים ושנים · אילו אמר חוט אחד כפול לשנים שזור לארבע משזר לשמנה ארבעה מכן הא תלתין ותריי · תניא ארבעים ושמונה אילו אמר חוט אחד כפול לשנים קליעה לשלשה שזור לששה · משזר לשנים עשר · ארבעה מכן הא ארבעין ותמניא · כתוב אחד אומר מעשה רוקם רוקם · וכתוב אחר אומ׳ מעשה חושב · מעשה רוקם פרצוף אחד · מעשה חושב שני פרצופות · רבי יודה ורבי נחמיה חד אמר מעשה רוקם ארי מכן וארי מכן · מעשה חושב ארי מכן וחלק מכן · וחורנה אמר מעשה רוקם ארי מכן וחלק מכן · מעשה חושב ארי מכן ונשר מכן · בשמוני׳ ושתי׳ ריבוא היתה נעשית · ר׳ יצחק בר ביסנא בשם שמואל גזומא · תמן תנינן פעמים עליו כשלש מאות כור · רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל גזומא · הלכה ה׳ בר קפרא אמר אב הטומאה דבר תורה · ולד הטומאה מדבריהן · רבי יוחנן אמר בין זה ובין זה דבר תור׳ · וקשיא דר׳ יוחנן על דב״ש דב״ש אומרין הכל ישרף בפנים · חוץ משניטמא באב הטומאה בחוץ מה בין אב הטומאה בחוץ מה בין ולדה טומאה בחוץ · זה וזה לא דבר תור׳ הוא · ואפי׳ על דב״ה לא מקשייא דב״ה אמ׳ הכל ישרף בחוץ חוץ משניטמ׳ בולד הטומאה בפנים · מה בין ולד הטומאה בפני׳ מה בין אב הטומאה בפנים זה וזה לא דבר תורה הוא · לא הוי בה רבנן אלא על דבר קפרא · וקשיא דבר קפרא על דבית שמאי דב״ש אמרין הכל ישרף בפנים חוץ מניטמא באב הטומאה בחוץ · מה בין אב הטומאה בין בחוץ בין בפנים זה וזה לא דבר תורה הוא · בגין דרבי עקיבה אמרה מקום טומאתו שם הוא שריפתו · ואפילו על דבית הלל לית היא מקשייא · דבית הלל אמר הכל ישרף בחוץ חוץ משניטמא בולד הטומאה בפנים · מה בין ולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ זה וזה לא מדבריהם הוא · בגין רבי שמעון דרבי שמעון אמר מאכלו ומשקו של מצורע משהלחין חוץ לשלש מחנות · הלכה ו׳ אי זהו כרכוב המזבח אמה בין קרן לקרן מקום הילוך רגלי הכהנים · מוספי שבת מוספי ראש חדש מי קודם · רבי ירמיה סבר מימר מוספי שבת ומוספי ראש חדש מוספי ראש חדש קודמין · מיליה דרבי ירמיה מן הדא שירו של שבת ושירו של ראש חדש שירו של ראש חדש קודם · אמר רבי יוסה שנייא היא תמן דאמר רבי חייה בשם רבי יוחנן כדי לפרסמו ולהודיע שהוא ראש חדש · כיצד הוא עושה שוחט מוספי שבת ואומר עליהן שירו של ראש חדש ברם והבא מוספי שבת ומוספי ראש חדש מוספי שבת קודמין על שם כל התדיר מחבירו קודם את חבירו · הא שקלים קדשו · רבי שמעון בן יהודה אמר משם רבי שמעון בין אילו ובין אילו לא קדשו · תני הגר בזמן הזה צריך להביא קינו ריבעת כסף · אמר רבי שמעון ביטלה רבן יוחנן בן זכאי מפני התקלה · מהו מפני התקלה כהדא דתני אין מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין ולא מגביהין תרומות ומעשרות בזמן הזה אם הקדיש או העריך או החרים או הגביה הכסות תישרף הבהמה תיעקר כיצד נועל בפניה הדלת והיא מתה מאיליה והמעות ילכו לים המלח · עבר והקדיש מן מה דאמ׳ ר״ש ביטלה רבן יוחנן בן זכאי מפני התקלה הדא אמר׳ עבר והקדיש קדשו · ר׳ יוד׳ ענתודריי׳ בעא קומי ר׳ יוסה והבא את אמר קדשו והבא את אמ׳ לא קדשו · אמר ליה תמן לכן אין מקדישין לכתחלה לפי שמצוה להקריב מתרומה חדשה והאיך היה לה ישנה והבא מאי אית לך למימ׳ האי ישנה היא אבל לגבי הקדש׳ אחרי׳ קנו של גר אינו צריך חדשה ואם הקדיש קודש ויניח עד שיבנה בית המקדש שמא יבנה הבית בראשונה · ותיתרם תרומת הלשכה מן החדשה בזמנה באחד בניסן · והבא מה אית לך · רב ארא ורב המנונא · רב ארא בר אהבה בשם רב הלכה כרבי שמעון :

הדרן עלך כל הרוקן וסליקא לה מסכתא דשקלים

מסכת סוכה

סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה. ורבי יהודה מכשיר. ושאינה גבוהה עשרה טפחים ושאין לה שלש דפנות ושחמתה מרובה מצלתה פסולה.

ב׳ סוכה הישנה בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין. אי זו היא הישנה כל שעשאה קודם לחג שלשים יום. אבל אם עשאה לשם החג אפילו מתחילת השנה כשירה. ג׳ העושה סוכתו תחת האילן כאילו עשאה בתוך הבית. סוכה על גבי סוכה העליונה כשירה והתחתונה פסולה. רבי יהודה אומר אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשירה. ד׳ פירס עליה סדין מפני החמה או תחתיה מפני הנשר או שפירס על גבי הקינוף פסולה אבל פורס הוא על נקליטי המטה. ה׳ הדלה עליה את הגפן את הדלעת ואת הקיסוס וסיכך על גבן פסולה אם היה הסיכוך הרבה מהן או שקצצן כשירה. זה הכלל דבר שהוא מקבל טומאה אם אין גידוליו מן הארץ אין מסככין בו. וכל דבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן הארץ מסככין בו. ו׳ חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אין מסככין בהן אם התירן כשירות וכולן כשירות לדפנות. ז׳ מסככין בנסרין דברי רבי יהודה. ורבי מאיר אוסר. נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה טפחים כשירה ובלבד שלא יישן תחתיו. ח׳ תקרה שאין עליה מעזיבה רבי יהודה אומר משום בית הלל מפקפק או נוטל אחת מבנתיים. ובית שמאי אומרים מפקפק ונוטל מבנתיים. רבי מאיר אומר נוטל אחת מבנתיים ואינו צריך לפקפק. ט׳ המקרה סוכתו בשפודין או בארוכות המטה. אם יש ריוח ביניהן כמותן כשירה. החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה. י׳ המשלשל דפנות מלמעלן למטן אם גבוה מן הארץ שלשה טפחים פסולה. מלמטן למעלן אם גבוה מן הארץ עשרה טפחים כשירה. רבי יוסי אומ׳ כשם שמלמטן למעלן עשרה טפחים כך מלמעלן למטן עשרה טפחים. הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה. יא׳ בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין הכותל לסיכוך ד׳ אמות פסולה. וכן בחצר שהיא מוקפת אכסדרא. סוכה גדולה שהקיפוה דבר שאין מסככין בו אם יש תחתיו ארבע אמות פסולה. יב׳ העושה סוכתו כמין צריף או שסמכה לכותל רבי אליעזר פוסל מפני שאין לה גג. וחכמים מכשירין. מחצלת קנים מחצלת גדולה עשאה לשכיבה מקבלת טומאה ואין מסככין בה. לסיכוך מסככין בה ואינה מקבלת טומאה. רבי אליעזר אומר אחת גדולה ואחת קטנה עשאה לשכיבה מקבלת טומאה ואין מסככין בה. לסיכוך מסככין בה ואינה מקבלת טומאה:

סליק פירקא

סוכה שהיא גבוהה כו׳. רבי יוסי אמר לה סתם. רבי אחא בשם רב ורבנן ילפין לה מפתחו של היכל. ורבי יהודה יליף לה מפתחו של אולם. אם מפתחו של אולם דיו ארבעים אמה דתנינן תמן פתחו של אולם גובהו ארבעים אמה ורחבו עשרים אמה. תני רבי חייה אפילו ארבעים חמשים אמה. תני בר קפרא אפילו מאה אמה. אמר רבי אבין רבי יהודה כדעתיה ורבנן כדעתהון. דתנינן תמן וכן גשרים המפולשין מטלטלין תחתיהן בשבת דברי רבי יהודה. וחכמים אוסרין. הדין מה דאת אמר תמן את רואה את התקרה כאילו היא יורדת וסותמת. כך את אמר הכא את רואה את המלתירה כאילו היא יורדת וסותמת. הוא דעתיה דרבי יהודה בסוכה הוא דעתיה במבוי. הוא דעתהון דרבנן בסוכה. הוא דעתהון במבוי. הלא דמיא יש דברים כשרים בסוכה ופסולים במבוי כשירים במבוי ופסולים בסוכה. דוקרנין כשירים בסוכה ופסולין במבוי. ותני כן הביא ארבעה דוקרנין וסיכך על גביהן בסוכה כשר ובמבוי פסול. הדא דאת אמר בגבוהין שלשה למעלה מכותלי המבוי. אבל אם אינן גבוהין שלשה למעלה מכותלי המבוי כשר. כשאין בהן רוחב ארבעה. אבל אם יש בהן רוחב ארבעה אפילו גבוהין גבוה כשר. דפנות כשירות בסוכה ופסולות במבוי. ותני בן שתים כהלכתן והשלישית אפילו טפח. רבי חייה בשם רבי יוחנן שתים של ארבעה טפחים. והשלישית אפילו טפח כשר. ובמבוי עד שיהא בגופו מד׳ רוחותיו. רחב בעשר אמות בסוכה כשר ובמבוי פסול. הדלה עליה את הגפן את הדלעת ואת הקיסוס וסיכך על גביו פסולה. הדא דאת אמ׳ על בית סאה׳ אבל יותר מבית סאתים נעשית כמחיצה שהקיפה זרעים שאין מותר לטלטל בה אלא בארבע אמות. חמתה מרובה מצילתה בסוכה פסולה במבוי כשר. סוכה בקורה פסולה. מבוי מקורה כשר. רבי אחא בשם רבי הושעיה לא סוף דבר מקורה. אלא אפילו נתן מלתרה ויש בה רוחב ארבעה טפחים מתרת את המבוי. אילו בית שהוא גבוה מבמה שמא אינו חייב במעקה. אינו חייב במזוזה. אלא בית מקורה אין סוכה מקורה. מצינו סיכוך שהוא בקירוי דתנינן תמן הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה. אלא בית מגופף ואין סוכה מגופפת. והרי אכסדרה שנפרצה במלואה לרשות הרבים. רבי אילא בשם רב ורבי יוחנן תריהון אמרין מטלטלין בכולה. מאי כדון. רבי אבהו בשם רבי יוחנן והתורה אמרה בסוכות תשבו עד עשרים אמה את יושב בצילה של סוכה. מעשרים אמה ולמעלן את יושב בצילן של דפנות. אמר רבי יונה הדא דאת אמ׳ בנתונה למעלה מעשרים אמה לדפנות. אבל אם היתה נתונה למטה מעשרים אמה לדפנות כשירה. אמר ליה רבי יוסה על דעתך דאת אמר בדפנות והדבר הלף מתני סוכה שהיא נתונה למעלה מעשרים אמה לדפנות פסולה. רבי בא בשם רב בשאינה מחזקת אלא כדי ראשו ורובו ושולחנו. אבל אם היתה מחזק׳ יותר כשירה. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יאשיה בשאין דפנותיה עולות עמה. אבל אם היו דפנותיה עולות עמה כשירה. והא מתניתא פליגא אמר רבי יהודה מעשה בסוכתה של הילני המלכה בלוד שהיתה גבוהה יותר מעשרים אמה והיו חכמים נכנסין ויוצאין בה ולא אמר אדם דבר. אמרו לו מפני שהיא אשה ואין אשה מצווה על המצות. אמר להן אם משם ראיה והלא שבעה בנים תלמידי חכמים הוו לה. אית לך מימר בסוכתה של הילני בשאינה מחזקת אלא ראשו ורובו ושולחנו אלא בשאין דפנותיה עולות עמה. מסתברא מה דאמר רבי יאשיה לית הוא פליגא דבן ארחיהן דעתידייא מעבד דפנתא קלילן די ייא קרוה עליל. רב הושעיה בעי הביא נסר ונתנו על גבי חולייה של עמוד פשיטא אם ימוד מן הנסר יש כאן עשרים אמה. אם ימוד מן הקרקע אין כאן עשרים אמה. מה את עביד ליה כאויר פסול כסכך פסול. אין תעבדיניה כאויר פסול פוסל בשלשה טפחים. אין תעבדיניה כסכך פסול אינו פוסל אלא בארבע אמות. רבי יוסה בי רבי בון בשם חזקיה מפני מה אמרו סכך פסול אינו פוסל אלא בארבע אמות שלא בא אלא להתירה של סוכה. אמר רבי מישא ותמיה אנא היך רב הושעיה צריכה ליה ולמה לא יליף לה מן הדא דרבי בא בר ממל דתנינן תמן המשלשל דפנות מלמעלן למטן אם גבוהה מן הארץ שלשה טפחים פסולה. ואמר רבי בא בר ממל כשאינו יושב ואוכל בצילן של דפנות. אבל אם היה יושב ואוכל בצילן של דפנות כשירה. אמר רבי יוסה לית הדא דרבי בא בר ממל אולפן מן מתניתן יליף לה רבי בא בר ממל דתנינן תמן כצוצטרא שהיא למעלה מן הים אין ממלין הימנה בשבת אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוה עשרה טפחים בין מלמעלן בין מלמטן. ואמר רבי זעורה רב יהודה בשם רב והוא שתהא מחיצה משוקעת במים כמלואו של דלי. ולא דמיא ים כרמלית היא אינה לא רשות היחיד ולא רשות הרבים. ברם הכא והתורה אמרה בסוכות תשבו מקרקע סוכה את מודד עשרים אמה. היתה למטה מעשרה ותולה בה עיטורין שהן ראויין לסכך בהן ממעטין בה לפסול. ואם לאו ממעטין בה לכשר. היתה למעלה מעשרים אמה ותולה בה עיטורין שהן ראויין לסכך בה ממעטין בה לכשר ואם לאו ממעטין בה לפסול. אמ׳ ר׳ שמי כשם שאמרו למעלן כך אמרו למטן. קש ותבן אין ממעטין בה. עפר וצרורות ממעטין בה. אמר רבי יוסה בי רבי בון עלו בו עשבים אין ממעטין בה. מניין למעלה מעשרה שהיא רשות אחרת. רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת. וכתיב אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם. מה דיבור שנאמר להלן רשות אחרת. אף דיבור שנאמר כאן רשות אחרת. וארון לא תשעה טפחים הוא. דבית רבי ינאי אמרין והכפורת טפח. רבי זעורה בעי מניין לכפורת שהיא טפח תנה רבי חנינה בן שמואל כל הכלים שהיו במקדש נתנה התורה מידת ארכן ורחבן ושיעור קומתן חוץ מן הכפורת שנתנה התורה מידת ארכה ורחבה ולא נתנה שיעור קומתה. נלמדינה מכלי קטן שבמקדש ועשית לו מסגרת טפח סביב. מה כאן טפח אף כאן טפח. או אינו אלא ועשית זר זהב למסגרתו סביב. מה כאן כל שהוא אף כאן כל שהוא. מאי כדון. רב אחא בר יעקב אמר פני. אין פני פחותים מטפח. רבי יוסה בעי אילו מגדל שהוא עומד בתוך הבית גבוה כמה שמא אינו נותר להשתמש מתוכו לבית ומן בית לתוכו. אלא בשעה שהיה מרבע לזן את הרוחות אנן קיימין. ניחא כמאן דאמר באמת ששה כרם כמאן דאמר באמת חמשה וארון לא שבעה טפחים ומחצה הוא. רבי יעקב בר אחא אמר דבית רבי ינאי ורבי שמעון בן יוצדק. חד יליף לה מן הארון. וחורנה יליף לה מן העגלות. ולא ידעינן מאן דיליף לה מן הארון ומאן דיליף לה מן העגלות. מסתברא דבית רבי ינאי ילפין לה מן הארון דבית רבי

ינאי אמרי ארץ תשעה וכפורת טפח · ורבי שמעון בן יוצדק יליף לה מן העגלות. רבי זעורה בעי מניין לעגלות שהן גבוהות עשרה · אמר רבי יוסה ואפילו תימר גבוהות עשרה · לא כן תני בשם רבי נחמיה צב כמין קרסטה הוי · אילו חור ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה שמא אינו אסור להשתמש מתוכו לרשות הרבים ומרשות הרבים לתוכו · אלא בשעה שהיו מושיטין את הקרשים מזו לזו תרוטות הוו · הני רבי אומר ארבע אמות אף על פי שאין שם ארבעה דפנות · רבי שמעון אומר ארבעה דפנות אף על פי שאין שם ארבע אמות ' רבי יהודה אומר ארבע אמות וארבע דפנות ' וכן היה רבי יהודה מחייב במזוזה · אף על פי שאין שם ארבע אמות וארבע דפנות מסתברא דרבי יהודה יודה לאילין רבנן · ואילין רבנן לא יודון לרבי יהודה שאף על פי שיש שם ארבע אמות וארבע דפנות שהוא פטורה מן המזוזה ואינה טובלת במעשרות ' ר"ש אמר ארבע. ורבנן אמרי שלש ' מה טעמון דרבנן סכות סכות סכות הרי שלש אחת למעלן ושתים למטן והשלישית מדבריהן · מה טעמא דר' שמעון סכת סכת סוכות מלא ' הרי ארבע · אחת למעלן ושלש למטן והרביעית מדבריהן · ר' חייה בר אדא אמר תרין אמורין חד אמר טעמון דרבנן וחורנה אמ' טעמא דר' שמעון ' מה טעמון דרבנן וסוכה תהיה לצל יומם מחורב הרי אחת למעלן ' סוכות סוכות הרי שלש · מה טעמא דרבי שמעון וסוכה תהיה לצל יומם מחורב הרי אחת למעלן ' סכת סכת סוכות מלא הרי ארבע ' רבנן דקיסרין שמעון טעמא דרבי שמעון וטעמון דרבנן מן הדין קרייא · וסוכה תהיה לצל יומם מחורב הרי אחת · ולמחסה ולמסתור הרי שתים מזרם וממטר · רבנן עבדין מזרם וממטר אחת · רבי שמעון עבד מזרם וממטר שתים · ותני כן שתים כהלכתן והשלישית אפילו טפח · ר' חייה בשם רבי יוחנן שתים של ארבעה טפחים והשלישית אפילו טפח כשר · רב הושעיה בעי אותו של טפח שנתנו באמצע מהו ' חזר ואמר אותן של ארבעה טפחים שנתנן באמצע מהו ' רבי יעקב בר אחא כהדין עובדא אתא קומי רבי יסא ואכשר · ותני כן חצר שהעמודין מקיפין אותה הרי העמודי' כדפנות · והא כתנית' פליגא עשויה כהלכתן כשירות שלא כהלכתן פסולות ' סברין מימר באמצע · אמר רבי שמואל בר רב יצחק אילו שלא כנגד אילו ' רב אמר אותה של טפח צריכה שתהא משוכה מן הכותל טפח ' שמואל אמר אפילו כנוסה כבה רואין אותה כאילו היא יוצא · רבי בא חננה בר שלמיה רבי ירמיה בשם רב אפילו כנוסה ככה רואין אותה כאילו היא יוצא · רבי יעקב בר אחא אמר רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד כהדין וחד כהדין · כדנא ואסא עלון והתון קומי רב בהדא דשמואל · רבי יודה בר בר פזי בשם רבי יהושע בן לוי והוא שתהא נתונה בתוך שלשה טפחים כלחיים ' רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יוסי בן חנינא נעץ ארבע קנים בארבע זויות של כרם וקשר גמי מלמעלן מציל משם פיאה · אמר רבי יוחנן כמחיצת שבת כן מחיצת כלאים · אמר רבי יוחנן מעשה שהלך רבי יהושע בן קרחה אצל רבי יוחנן בן נורי לנגינר והראהו שדה אחת וביתרתה היתה נקרא' והיו שם פרצו' יותר מעשר והיה נוטל אעים וסותם והוקרבים וסותם עד שמיעטן פחות מעשר · אמר מה בן מחיצת שבת ' אמר רבי זעורה מודה רבי שמעון בן לקיש לענין שבת שאין הפיאה מצלת יותר מעשר · אמר רבי חגיי מתניתא אמרה כן מקיפין שלשת חבלים זה למעלה מזה · אם אומר את שהפיאה מצלת יותר מעש' דייו חבל אחד רבי יונה אמר רב הושעיה בע' הדא פיאה מה את אמרת מלמעלן מן הצד · אין תימר מלמעלן כל שכן מן הצד · אין תימר מ, הצד הא מלמעלן לא ' אין תימר מלמעלן יאות אמר רבי חגיי ' אין תימר מן הצד לא אמר רבי חגיי כלום · רבנן דקיסרין בשם רבי ירמיה תיפתר בעשויין כמין דקרים · רבי זעורא רבי אבודמא דחיפא בשם רבי שמעון בן לקיש לגבוה אפילו עד מאה אמה ·

אמר רבי יודן הדא דאת אמר לעניין כלאים אבל לעניין פיאה לא הוא פיאה גבוהה מן הקורה · אמר ר' יוסי הוא כלאים הוא שבת · על דעתיה דרבי יוסה מה בין פיאה מה בין קורה · קורה מצלת מרוח אחת ' פיאה אינה מצלת עד שתהא מגופפת מארבע רוחותיה · ואתיא כהיא דאמר ר' זעורה בשם רב המנונא פיאה אינה מצלת עד שתהא מגופפת מארבע רוחותיה · אמר רבי בא בר ממל טוטרפליות שבכרכים אסור לטלטל תחתיהן מפני שהן סוף תקרה · ואין סוף תקרה מציל משם פיאה אמר רבי פינחס אתא עובדא קומי רבי ירמיה בארבע עבודים ועליהם ארבעה פיסטליות והתיר לטלטל תחתיהן משם פיאה ' רבי בון ורבי בון בעון קומי רבי זעירא פיאה מהו שתציל בסוכה · אמר לון פיאה מצלת בסוכה · סוף סכך מהו שיציל בסוכה · אמר לון אין סוף סכך מציל בסוכה · מה בין זה לזה ' זה נעשה לכך וזה אינו נעשה לכך ' אמר רבי אבהו כל אילין מילייא לענין משא ומתן הא להורות אסור · להורות מה אם סוכה קלה את אמר אסור ' שבת החמורה לא כל שכן · רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעורה מאן תנא פיאה מצלת לא רבי יוחנן בן נורי אמר ליה אדהי' הנא נמצאת אומר לעניין כלאים כל הפחות משלשה כסתום ' משלשה ועד ארבעה אם העומד רבה על הפרוץ מותר ' ואם הפרוץ רבה על העומד אסור · מארבעה ועד עשר אם העומד רבה על הפרוץ מותר · ואם הפרוץ רבה על העומד כנגד העומד מותר כנגד הפרוץ אסור · יותר מעשר אף על פי שהעומד רבה על הפרוץ כנגד העומד מותר · כנגד הפרוץ אסור · לעניין שבת כל הפחות משלשה כסתום ' משלשה ועד ארבעה ' מארבעה ועד עשר אם העומד רבה על הפרוץ מותר ' ואם הפרוץ רבה על העומד אסור · יותר מעשר אף על פי שהעומד רבה על הפרוץ אסור · רבי חנניה רבי יודה בר פזי בשם רבי יוחנן לית כאן משלשה ועד ארבעה יש כאן פירצה שלשה אין כאן מקום ארבעה · מתיב רבי מנא והתנינן מקיפין בקנים ' וקנה יש לו מקום · אמר ליה לא תתיבני פחות משלשה שכל הפחות משלשה כסתום הוא · רבי יוסי בי רבי בון בשם רב בכל מקום מבין שהעומד רבה על הפרוץ מותר · ראשי פסל היוצאין מן הסוכה נידונין כסוכה · רבי חונה בשם רבנן דתמן ובלבד על פני כולה · רבי יעקב בר אחא רבי יסא רבי יוחנן בשם רבי הושעיה ואפילו כנגד הדופן ' רבי יעקב בר אחא רבי חייא רבי יוחנן בשם רבי הושעיה ואפילו שלא כנגד הדופן ' על דעתיה דרבי יסא ניחא · על דעתיה דרבי חייה בר בא מה היקלתה כה חמתה מרובה מצילתה ' וכשחמתה מרובה מצילתה פסולה ' הא כחצה לכחצה כשירה ' סוכה מדובללה שצילתה מרובה מחמתה כשירה · הבא את אמר כשירה · והבא את אמר פסולה · רבנן דקיסרין רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה שנייא היא באילן שדרכו לפסע · סוכה הישנה בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין ' תני צריך לחדש בה דבר · חבריי' אמרי טפח רבי יוסה אומר כל שהוא · כאן דאמר כל שהוא ובלבד על פני כולה · אף כמצה כן ' מצת הישנה תפלוגתא דבית שמאי ובית הלל · אמר רבי יוסה דברי הכל היא · כבין שלא עשאה לשם פסח דבר בריא שלא דיקדק בה · סוכת הרועים סוכת הוצרי' כשירה ' סוכת הכותים עשויה כהלכתה כשירה שלא כהלכתה פסולה ' העושה סוכה לעצמו מהו אומר ברוך אק"בו לעשות סוכה · לאחר לעשות סוכה לשמו · נכנס לישב בה אומר ברוך אק"בו לישב בסוכה ' משהוא מברך עליה בלילי יום טוב הראשון אינו צריך לברך עליה עוד מעתה ' חנין בר בא בשם רב חמן מבין שחשיכה מהו שיהא צריך להזכיר זמן ' רב הושעיה אמר צריך להזכיר זמן · רבי אילא אמר צריך להזכיר זמן ' רבי זבידה אמר צריך להזכיר זמן · רבי חייה בר אדא עביד לה שמועה · רבי זעורה רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה רבי יודה בר פזי בשם רבי חמה אבוי דרבי אושעיה מבין שחשיכה צריך להזכיר זמן ' **הלכה ב'** שני סככין זה על גבי זה העליון חמתו מרובה מצילתו · התחתון אין חמתו מרובה מצילתו על ידי זה ועל ידי זה צילתן מרובה מחמתן · כמה יהא ביניהן ויצטרפו · תרין אמורין חד אמר עשרה ' וחורנה אמר ארבעה · מתיב מאן דאמר עשרה למאן דאמר ארבעה משם אהל · מצאנו אהל שהוא טפח ' רבי יהודה אומר אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשירה · מה דיורין ממש או אפילו ראויה לדיורין · מן מה דתנא חד סב קומי רבי זעורה ואפילו התחתונה כשירה לית בר נש אמר אפילו אלא דהוא מודה על קדמיתא הדא אמרה דיורין ממש' **הלכה ג'** תני תילה בה קטיות כשירה · אמר רבי חנניה הדא דאת אמר מן הצד ' הא מלמעלן פסולה ' או תחתיה כפני הנשר · אמר רבי יוסה לא אמרו אלא כפני הנשר ' הא שלא מפני הנשר כשירה ' אבל פירש הוא על ניקליט המיטה · רבי ביבי בשם רבי יוחנן שכן הוא עושה חלל באצילי ידיו ' **הלכה ד'** · רבי בא בשם רב והוא שידלה אותן לכך ' ר' יעקב בר אחא בשם ר' זעורא צריך לנענע · אמר ר' יוסה תרתיהון לקולא הדלה אותן לכך אף על פי שלא נענע · נענע אף על פי שלא הדלה אותן לכך ' רבי בא חיננא בר שלמיה רב ירמיה בשם רב סיככה בשלביות פסולה · בזכרים כשירה ' בנקיבות פסולה · סיככה באניצי פשתן פסולה בהוצני פשתן כשירה ' סיככה בחבלי' אית תניי תני כשירה · ואית תניי תני פסולה · מאן דמר כשירה בחבלים של סיב · ומאן דמר פסולה בחבלים של פשתן · **הלכה ה'** אמר רבי יוחנן כתיב באספך מגרנך ומיקבך ' מפסולת שבגורן ושביקב את עושה לך סכך ' רבי שמעון בן לקיש אמר ואיד יעלה מן הארץ ' אמר רבי תנחומה דין כדעתיה ודין כדעתיה · רבי יוחנן דו אמר ענים מלמעלה הוו דו יליף לה מאספך. ר' שמעון בן לקיש אמר ענים מלמטן הוו דו יליף לה מעננים ' אמר רבי אבין דין כדעתיה ודין כדעתיה רבי יוחנן דו מדמי לה במשלח לחבירו חבית וקנקנה · רבי שמעון בן לקיש דו מדמי לה כהן דאמר לחבריה טלח קופתך וסב לך חיטין '

הלכה ו' רבי חייה בשם רבי יוחנן מפני שהוא נראית כאוצר ' ר' יעקב בר אביא רב ששת בשם רבי חייה רבה אין חבילה פחותה מעשרים וחמשה ' חיננא בר שלמיה בשם רב קצר לסכך אין להן ידות ' קצר לסכך וחישב עליהן למאכל בא כמחשבה ' קצר למאכל וחישב עליהן לסכך אחרים אומ' עד שיהא הקש רבה על האוכל ועל היד' רב כהדא דאחרים · מה אנן קיימין קצר לסכך והוכשרו ואמר לכשיעשו מצוותן אחזירם לגורן צריכין הכשר פעם שנייה או כבר הכשירן בידן · רבי יוסא בשם רבי חמא בר חנינה וסככת על הארון את הכפורת · מכן שהדופן קרוי סכך ' מכן שעושין דפנות בדבר שהוא מקבל טומאה · **הלכה ז'** רבי ירמיה בשם רב בשיש בהן רוחב ארבע נחלקו · רבי יסא בשם רבי יוחנן במשופין בכלים נחלקו ' והא רבי ירמיה בשם רב בשיש בהן רוחב ארבע נחלקו הא במשופין לכלים דברי הכל מותר · מן מה

פה דאמ' רבי ירמיה בשם רב סיכבה בשלבית פסולה · ואמרין כרבי מאיר הורי · הדא אמרה הדא הוא הדא · הא רבי יוסה הא רבי יוסי בשם רבי יוחנן במשופין לכלים נחלקו הא בשיש בהם רוחב ארבעה דברי הכל אסור · מן מה דהורי רבי יוסא בסדרא רבא מלתרה מסכבין כה ואמרין כרבי יודה הורי הדא אמרה הדא הוא הדא · שמואל אמ' הדא דאת אמ' לאורך אבל לרוחב כשר · דרבי יוחנן ודרבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין בין לאורך בין לרוחב כשר · רבי זריקן בשם רב המנונא כדברי מי שהוא פוסל כאן פוסל כאן · רבין ודרבי בון בעון קומי רבי זעורה מה רבי יוחנן ודרבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין · אמר לון משום שאין סכך פסול פוסל אלא בארבע אמות · מתניתא פליגא על רב המנונא סוכה שאינה מתוקת אלא ראשו ורובו ושולחנו · והביא נסר ויצרף ממנו שלשה טפחים · אין תימר לרוחב לית יכיל דאמר ר' זריקן בשם רב המנונא כדברי מי שהוא פוסל כאן פוסל כאן · אלא כן אנן קיימין לאורך · ואיפשר שלא יישן תחתיו · ואם פיקפק אינו צריך ליטול אחת מבנתיים · הלכה ח'

הבי יותר מבמותן · חבריא אמרין שאין טפח נכנס לתוך טפח · והתיב רבי בא בר ממל הרי כלי זכוכית הרי טפח נכנס לתוך טפח · אמר רבי יוסה תמן נכנס ויוצא · ברם הכא נכנס ואינו יוצא · רבי אבהו בשם רבי יוחנן מפני שהוא נראית כאוצר · תני רבי חייה תעשה לך לא מן העשוי לך · מה נפק מביניהון ישב בה על דעתיה דרבי חייה פסולה · על דעתיה דרבי יוחנן כשירה ·

הלכה ט' אמר רבי יוחנן לא אמר רבי יוסה אלא לעניין סוכה אבל לעניין שבת אף רבי יוסי מודה · מילתיה דרבי חנינה אמרה אף לעניין שבת · דאמר רבי חנינה טלטלן בא לציפורין ותילו בן קשות · והתיר רבי ישמעאל בי רבי יוסי לטלטל תחתיהן · כשיטת אביו · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי שמואל בר רב יצחק אתייא דרבי יוסי בן חנינה כרבי חנינה ותריהון פליגין על שיטתיה דרבי יוחנן דאמר רבי יוחנן רבי יודה ודרבי יוסה ודרבי חנניה בן עקביה שלשתן אמרו דבר אחד · רבי יודה דנשרים הכפולשין · רבי יוסי הדין דהבא ·

רבי חנניה בן עקביה דתני שלשה דברים התיר רבי חנניה התיר עצה שבים והתיר בצרצרה · והתיר הבאת לנשות · הלכה י' תני רבי חייה אויר פסול פוסל בשלשה טפחים · סכך פסול אינו פוסל אלא בארבע אמות · אמר רבי יוסה אף אנן תנינן תרתיהון אויר פסול פוסל בשלשה טפחים דתנינן הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה · סכך פסול אינו פוסל אלא בארבע אמו' דתנינן בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין כותל לסיכוך ד' אמות פסולה הא פחות כיכן כשירה · מהו לישן תחתיו · התיב רבי יצחק בן אלישיב הרי טיט הנרוק מטילים במקוה ואין מטבילין בו · והכא משלי' בסוכה ואסור לישן תחתיו · חזקיה אמר מפני שהוא נראית כרופן עקומה · תני רבי הושעיה מפני שהוא נראית כרופן עקומה · רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן מפני שהוא נראית כרופן עקומה · רבי זעורה ר' יסה בשם כהנא מפני שהוא נראית כרופן עקומה · אמר רבי יונה לרבי יוסי ולמה לי נן אמרין משום שאין סכך פסול פוסל אלא בארבע אמות · הלכה יא' מודה ר' ליעזר לחכמים שאם היתה נתונה על ארבעה אבנים או שהיתה גבוהה מן הארץ פותח טפח שהוא כשירה · תני העושה סוכתו כבית יעד הלכנן כשירה · למי נצרכה לרבי ליעזר · אבא בר בר חנה בשם רבי יוחנן במחצלות ארשא שנו · אמר רבי ליעזר סתם מחצלות ארשא טמאות עד שיעשם אוהלים · סתם מחצלות טבריא טהורות עד שיעשם לשכיבה · רבי יצחק בר חקולה רבי שמעון בר' הדרן כאילין על פתח התנורות שהן טהורות · הרי רבי אימי ארוגה טמאה מתו לסכך בה · מחלוקת רבי ליעזר וחכמים · רבי יצחק בר' לעזר הרי מרחוק להתיר ראשי מעדנים ולסכך בהן · תנינן וכן המתיר ראשי מעדנים טהורה ואת אמר הכן ·

הדרן עלך סוכה שהיא גבוהה

הישן תחת המיטה לא יצא ידי חובתו · אמר ר' יהודה נוהגין היינו ישינים תחת המיטות בפני הזקנים ולא אמרו לנו דבר · אמ' רבי שמעון כמעשה בטבי עבדו של רבן גמליאל שהיה ישן תחת המיטה אמר רבן גמליאל לזקני' ראיתם טבי עבדי שהוא תלמיד חכם יודע שעבדים פטורין מן הסוכה וישן לו תחת המיטה · ולפי דרכינו למדנו שהישן תחת המיטה לא יצא ידי חובתו · ב' הסומך סוכתו לכרעי המיטה כשירה · רבי יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה · ג' סוכה המדובללת שצילתה מרובה מחמתה כשירה · המעובה כמין בית אף על פי שאין הכוכבים נראין מתוכה כשירה · ד'

העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה כשירה ועולין לה ביום טוב בראש האילן או על גבי הגמל כשירה ואין עולין לה ביום טוב · שתים בידי אדם ואחת באילן או שתים באילן ואחת בידי אדם כשירה ואין עולין לה ביום טוב · שלש בידי אדם ואחת באילן כשירה ועולין לה ביום טוב · זה הכלל כל שינטל האילן והיא יכולה לעמוד בפני עצמה כשירה עולין לה ביום טוב · ה' העושה סוכתו בין האילנות והאילנות דפנות כשירה · שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה חולין ומשמשיהן פטורין מן הסוכה · אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה · ו' מעשה שהביאו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל ולרבן גמליאל שתי כותבות ודלי של מים ואמרו העלום לסוכה · וכשנתנו לו לרבי צדוק אוכל פחות מכביצה נטלו במפה ואכלו חוץ לסוכה ולא בירך אחריו · ז' רבי אליעזר אומר ארבע עשרה סעודות חייב אדם לוכל בסוכה אחת ביום ואחת בלילה · וחכמים אומרין אין לדבר קיצבה חוץ מלילי יום טוב הראשון בלבד · ועוד אמר רבי אליעזר מי שלא אכל בלילי יום טוב הראשון משלים בלילי יום טוב האחרון · וחכמים אומרי' אין לדבר תשלומין ועל זה נאמר מעוות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות · ח' מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית בית שמאי פוסלין · ובית הלל מכשירין · אמרו בית הלל לבית שמאי מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני ב"ה לבקר את יוחנן בן החורוני ומצאוהו יושב ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית . אמרו להן בית שמאי משם ראייה אף הן אמרו לו אם כך היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימיך · ט' נשים ועבדים וקטנים פטורין מן הסוכה · כל קטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה · מעשה שילדה כלתו של שמי הזקן ופיחת את המעזיבה וסיכך על גבי המיטה בשביל הקטן · י' כל שבעת ימים עושה אדם את סוכתו קבע ואת ביתו עראי · ירדו גשמים מאימתי מותר לפנות משתסרח המקפה · מושלין אותו משל למה הדבר דומה לעבד שבא למזוג כוס לקונו ושפך הקיתון על פניו :

סליק פירקא

הישן תחת המיטה כו' · תמן תנינן אבל פורס הוא על גבי נקליטי המיטה . וכא הוא אומר הכין אמר רבי ליעזר תמן הוא ושליתו תחת הסוכה · ברם הכא הוא ושליתו תחת המיטה · מחלפה שיטתיה דר' יודה תמן הוא אמר המעשה קודם להתלמוד · וכא הוא אומר הכין · סבר רבי יודה הישן תחת המיטה כישן החת הסוכה · כל שכן מחלפה שיטתיה דרבי יודה דתנינן תמן ר' יודא אומר אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשירה · הא אם יש דיורין בעליונה התחתונה פסולה · אמר רבי יוסה תמן יש שם חלל אחר · ברם הכא אין כאן חלל אחר · מחלפה שיטתיה דרבן גמליאל · דתני טבי עבדו של רבן גמליאל היה נותן תפילין ולא מיחו בידו חכמים וכא מיחו בידו · שלא לדחוק את החכמים · אם שלא לדחוק את החכמים ישב לו חוץ לסוכה · רוצה היה טבי עבדו של רבן גמליאל לשמוע דברי חכמים ·

הלכה ב' אמר רבי אימי משם שאין כמעי המיטה לסכך עשרה טפחים · אמר רבי בא משם שאין מעמידין על גבי דבר טמא · והא תני מעשה באנשי ירושלם שהיו משלשלין מיטותיהן לפני חלונותיהן והיו מסככין על גביהן · אין תימר משם שאין מעמידין על גבי דבר טמא הרי מעמידין על גבי דבר טמא ·

הוי לית טעמא אלא משם שאין כמעי המיטה לסכך עשרה טפחים ·

הלכה ג' רב ושמואל חד אמר מדוללת · וחורנה אמר מדוכללת · מאן דאמר מדוללת כשצילתה מרובה · ומאן דאמר מדוכללת כשאין צילתה מרובה · הדא אמרה צריכין הכוכבים שיהו נראין מתוכה · רבי לוי בשם ר' חמא בר חנינה ככוכבי חמה שנו · הלכה ד' מה אנן קיימין אם בנתונה בארץ דברי הכל מותר · אם במפרשה מחלוקת רבי אלעזר בן עזריה ודרבי עקיבה · אלא כן אנן קיימין בנתונה באלמין · רבי שמעון בר כרסנא בשם רבי אחא רבי מאיר ודרבי יוסה ודרבי אלעזר בן עזריה שלשתן אמרו דבר אחד · רבי מאיר דלחיים דתנינן מטמא משם גולל רבי מאיר מטהר · ודרבי יוסה דאהלות · דרבי יוסי אומר הבית שבספינה אינו מביא את הטומאה ·

רבי לעזר בן עזריה דתני מעשה בר' אלעזר בן עזריה ודרבי עקיבה שהיו באין בספינה ועשה לו רבי עקיבה סוכה בראש הספינה ובאת הרוח והפריחתה · אמר לו רבי אלעזר בן עזריה עקיבה איה סוכתך · נתנו באילן למעלה מעשרה טפחים אינו עירוב · למטה מעשרה טפחים עירובו עירוב ואסור לטלטלו · למטה משלשה מותר · וקשיא אם עירובו עירוב יהא מותר לטלטלו · ואם אסור לטלטלו לא יהא עירובו עירוב · ראוי הוא לעבור על השבות ולוכל מעתה אפילו למעלה מעשרה · רב יהודה בשם שמואל תיפתר שהיתה כברתו ארבעה · אמר רבי מנא והיא שתהא רשות הרבים מקפתו מכל צד · כאומר שביתתי תחתיו · תני נתנו בכלכלה ותלייו באילן למעלה מעשרה טפחים אינו עירוב · למטה מעשרה טפחים עירובו עירוב ואסור לטלטלו · למטה בשלשה מותר · וקשיא אם עירובו עירוב יהא מותר לטלטלו · ואם אסור לטלטלו לא יהא עירובו עירוב · רבי אחא בשם רבי חיננא ראוי הוא להמכן ולוכל

ולבטל רשות היחיד שבה · אמר רבי יוסה הדא אמרה ספסל שהוא נתון
ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה כבין שהוא ראוי להפכו ולבטל רשות
הרבים שבו · הדא אמרה שעירובו עירוב ומותר לטלטלו · תמן תנינן שתים בידי
אדם ואחת באילן או שתי באילן ואחת בידי אדם כשירה ואין עולין לה ביו' טוב ·
הכא את אמר כשירה ואין עולין לה ביום טוב · והכא את אמר עירובו עירוב
ומותר לטלטלו · אמר רבי ירמיה כאן מלמעלן כאן מלמטן · הדא ילפה
מן הדא · והדא ילפה מן הדא · הדא ילפה מן הדא שאם היה נתון בצידו של
אילן שעירובו עירוב ומותר לטלטלו · והדא ילפה מן הדא שאם היו שתי יתידות
יוצאות וסיכך על גביהן שהיא כשירה ועולין לה ביום טוב · אמר רבי יוסה בין
הבא בין המן מן הצד הוא · מאי כדון כהדא דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי
זעורה דרבי שמעון בן אלעזר הוא · דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר מותר
להשתמש על צידדי בהמה בשבת · הא צידדי בהמה הא צידדי אילן ·
הלכה ה' רב חונה אזל לעיינטב לסמכה · כד אתי צהא גו איסרטא
ולא קביל עלוי מיטעום כלום עד דעל ליה לכטללתיה דר' יוחנן ספרה דגופתא ·
אמר רבי מנא לא סוף דבר חולין של סכנה אלא אפילו חולין שאינן של סכנה ·
תני אמ' רבן שמעון בן גמליאל מעשה שהייתי חושש עיני בקסרין והתיר לי רבי
יוסי ברבי לי ולכל משמשי לישן חוץ לסוכה · רבי בא בר זבדא אמר שושבינין
וכל בני חופה פטורין מן הסוכה · תני שומרי העיר ביום פטורין מן הסוכה
ביום וחייבין בלילה · שומרי העיר בלילה פטורים מן הסוכה בלילה וחייבין
ביום · שומרי העיר ביום ובלילה פטורין מן הסוכה בין ביום ובין בלילה ·
הדא דאת אמר בשומרי גינות · אבל בשומרי כמון עשו אותן כשומרי גנות
ופרדיסין · אבודבא מלתא הוה דמך קומי חנותיה · עבר רבי חייה בר בא אמר
ליה איזיל דמוך גו מטללתך · רבי מנא הוה שושבינה דרבי יעקב בר יפליטי
אתא שאיל לרבי יוסי אמר ליה איזיל דמוך גו מטללתך · רבי יצחק בר מריון
הוה שושבינה דחד בר נש שאיל לרבי לעזר אמר ליה איזיל דמוך גו מטללתך ·
מעשה שהלך רבי אילעאי אצל רבי אליעזר בלוד אמר ליה אף את משובתי
הרגל · והלא אמרו שאין שבחו של תלמיד חכמים להיות מניח את ביתו ברגל
והולך לו · כהדא רבי זעורה סליק לגזורה דרבי אילא ולא קביל עלוי מיטעום
כלום · אין בשום דלא הוה עיסקיה טעם כלום עד יפני מוסף · ולא ידעין אין
משם שאין שבחו של תלמיד חכמים להיות מניח את ביתו ברגל והולך לו בהדין
לא ידעין · אמר רבי לעזר אבילה עראי · אין שינה עראי · חברייא אמרין שכן
אדם משתקע בתוך שנתו · אמר רבי אילא שכן אדם ישן קמאה ודיין · מה
נפק מן ביניהון כסר שנתו לאחר · על דעתהון דחבריא מותר · על דעתיה דרבי
אילא אסור · הלכה ו' הינן סברין מימר שלא בירך אחריו שלש
ברכות · הא ברכה אחת בירך · אשכח תני לא ברכה אחת ולא שלש ברכות ·
תני כל שאומרין עליו שלש ברכו' אומרי' לפניו המוציא לחם מן הארץ · כל שאין
אומ' אחריו שלש ברכו' אין אומ' לפניו המוציא לחם מן הארץ · התיבון הרי פחות
מכזית אין אומ' עליו שלש ברכות · מעתה לא יאמרו לפניו המוצי' לחם מן האר' ·
ר' יעקב בר אחא אמר לשאר המינין נצרכה · הלכה ז' מה טעמא דרבי
ליעזר נאמר כאן תשבו · ונאמר להלן ופתח אהל מועד ישבו יומם ולילה ·
מה ישיבה שנאמר להלן עשה בה את הלילות כימים · אף ישיבה שנאמר כאן
נעשה בה את הלילות כימים · רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל נאמר חמשה עשר
בפסח · ונאמר חמשה עשר בחג · מה חמשה עשר שנאמר בפסח לילה
הראשון חובה · ושאר כל הימים רשות · אף חמשה עשר שנאמר בחג לילה
הראשון חובה ושאר כל הימים רשות · חברייא בעיי אומרי' מה להלן עד שיכנסו
למצה כתאוה · וכא עד שיכנסו לסוכה כתאוה · רבי זעורה בעי אי מה
להלן עד שיאכל כזית מצה · וכא עד שיאכל כזית דגן · כסוכה רבי הושעיה
אמר כל שבעה חובה · ר' ברכיה אמר פליגין · רב אבונא אמר לא פליגין · מה
דאמר רבי יוחנן כשנתן דעתו · מה דאמר רבי הושעיה כשלא נתן דעתו ·
תני בשם רבי ליעזר מי שלא עשה סוכתו בערב הרגל אל יעשנה ברגל · והתני
בר קפרא נפלה סוכתו ברגל יקימנה ברגל · רבי אחא בשם רבי חיננא קנס קנסו
רבי ליעזר שלא עשה סוכתו מערב הרגל · כחלפה שיטתיה דרבי ליעזר תמן
הוא אמר ארבע עשרה סעודות חייב אדם לאכול בסוכה · וכא אמר הכין · אמר
רבי אחא למצוה הראשונה · הלכה ח' לא סוף דבר שולחנו ·
אלא אפילו כדי שולחנו · כמה הוא כדי שולחנו טפח · רבי יודה בר פזי ורבי
אייבו בר נגרי הוון יתיבין אמרין תנינן אחר שהודו · מי הודה למי · בית שמאי
לבית הלל · או בית הלל לבית שמאי · אמרי' נצא לחוץ ונלמוד ונפקין ושמעין ר'
חזקיה רבי אחא בשם רבי יודה בן לוי לא מצאנו שהודו בית שמאי לבית הלל
אלא בדבר זה בלבד · רבי חונה בשם רב אביא מתניתא אמרה כן המערה מכלי
לכלי ונגע טבול יום בקלוח אם יש בו יעלה באחד ומאה · אין תימר בית הלל
הודו לבי' שמאי שלא תעלה מאן תנא הבא תעלה לא בית הלל ולא בית שמאי ·
אמר רבי אידי נאמר בית הלל שנו אותה עד שלא הודו להם בית שמאי · אמר
רבי יוסה מתניתא אמרה כן אחר שהודו · רבי ליעזר אומר תירום ותישרף ·
ורבי אליעזר לא שמותי הוא · אמר ר' חננה מתניתא אמרה כן אחר שהודו אילו
לאילו תעלה · בית שמאי מסלקין לה · ואינון מודיי לה · אמ' רבי אבון תשובה
אחרת יש כאן כהדא דתני רבי הושעיה מה אם טהורה שהוא בעון מיתה אצל זרי'
הרי היא עולה · טמאה שהיא בעשה אצל כהנים לא כל שכן · מה זכו בית הלל
שתיקבע הלכה כדבריהן · אמר רבי יודה בר פזי שהיו מקדימין דברי בית שמאי
לדבריהן · ולא עוד אלא שהיו רואין דברי בית שמאי וחוזרין בהן · התיב רבי
סימון בר זבד קומי רבי אילא או נאמר תנייה חמתון סבין מינן ואקדמון · והא
תני מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל לבקר את יוחנן בן החורוני ·
נאמר זקנינו וזקניכם · אמר רבי זעורה רב חונה בשם רב הלכה כבית שמאי ·
רבי ירמיה רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב מנה שסילקו בית שמאי לבית הלל
הדא אמרה הלכה כדבריהן · הלכה ט' אי זהו קטן דבית רבי
ינאי אמרי כל שהוא צריך לאמו שתקנחנו · ר' יוחנן אמר כל שהוא ניעור משנתו
וקורא אימא · תני רבי הושעיה קטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה · ויוצא
בעירובה של אמו · הלכה י' כתיב בסוכות תשבו ואין תשבו אלא תדורו ·
מכאן דאת אמר וירשתם אותה וישבתם בה · שיהא אוכל בסוכה ומטייל בסוכה
ומעלה כליו לסוכה · ירדו גשמים מאימתי מותר לפנות וכו' · לא סוף דבר
שהסרחה אלא אפי' כדי שתסרח · לא סוף דבר מקפת גריסין אלא אפילו מקפת
של כל דבר · תני כשם שמפנין מפני הגשמים כך מפנין מפני השרב ומפני
היתושין · רבן גמליאל נכנס ויוצא כל הלילה · רבי ליעזר נכנס ויוצא כל
הלילה · חד תלמיד מן דרבי מנא הורי לחד מן קריבוי דנשיא יצא אין מטריחין
עליו שיחזור · ולא שמע רבן גמליאל נכנס ויוצא כל הלילה · רבי ליעזר נכנס
ויוצא כל הלילה :

הדרן עלך הישן תחת המיטה

לולב הגזול והיבש פסול של אשירה ושל עיר הנדחת
פסול · נקטם ראשו נפרצו עליו פסול · נפרדו
עליו כשר · רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה ·
ציני הר הברזל כשירות · כל לולב שיש בו שלשה טפחים כדי לנענע בו כשר :
ב' הדס הגזול והיבש פסול של אשירה ושל עיר הנדחת פסול נקטם
ראשו נפרצו עליו או שהיו ענביו מרובות מעליו פסול ואם מיעטן כשר ואין
ממעטין ביום טוב : ג' ערבה גזולה ויבשה פסולה של אשירה ושל
עיר הנדחת פסולה נקטם ראש' נפרצו עליה והצפצפה פסולה · כמושה ושנשרו
מקצת עליה ושל בעל כשירה · ד' רבי ישמעאל אומר שלשה
הדסים ושתי ערבות לולב אחד ואתרוג אחד ואפילו שנים קטומים ואחד שאינו
קטום · רבי טרפון אומר אפילו שלשתן קטומין · רבי עקיבה אומר כשם שלולב
אחד ואתרוג אחד כך הדס אחד וערבה אחת · ה' אתרוג הגזול
והיבש פסול של אשירה ושל עיר הנדח' פסול · של ערלה פסול של תרומ' טמאה
פסול ושל טהורה לא יטול ואם נטל כשר · ושל דמאי בית שמאי פוסלין · ובית
הלל מכשירין · ושל מעשר שני בירושלם לא יטול ואם נטל כשר ·
ו' עלתה חזזית על רובו ניטלה פיטמתו ניקב נקלף נסדק חסר כל
שהוא פסול · עלתה חזזית על מיעוטו ניטל עוקצו ניקב ולא חסר כל שהוא
כשר · אתרוג הכושי פסול · הירוק ככרתי רבי מאיר מכשיר ורבי יהודה פוסל ·
ז' שיעור אתרוג קטן רבי מאיר אומר כאגוז רבי יהודה אומר
כביצה · והגדול כדי שיאחז את שניהם בידו אחת דברי רבי יהודה · רבי יוסי
אומר אפילו אחד בשתי ידיו · ח' אין אוגדין את הלולב אלא במינו
דברי רבי יהודה · רבי מאיר אומר אפילו במשיחה · אמ' רבי מאיר מעשה באנשי
ירושלם שהיו אוגדין את לולביהן בגימוני' של זהב · אמרו לו במינו היו אוגדין
אותו מלמטה · והיכן היו מנענעין בהודו ליי' תחילה וסוף ובאנא יי' הושיעה נא
כדברי הלל · בית שמאי אומרים אף באנא יי' הצליחה נא · אמר רבי עקיב' צופה
הייתי ברבן גמליאל וברבי יהושע שכל העם מטרפין בלולביהן והם לא ניענעו
אלא באנא יי' הושיעה נא בלבד · ט' מי שבא בדרך ולא היה בידו
לולב כשיכנס לביתו יטול על שולחנו · אם לא נטל בשחרית יטול בין הערבים
שכל היו' כשר ללולב · י' מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה
אחריהן מה שהן אומרין ותהא לו מאירה · אם היה גדול מקרא אותו עונה אחריו
הללויה · יא' מקום שנהגו לכפול יכפול לפשוט יפשוט לברך
אחריו יברך הכל כמנהג המדינה · הלוקח לולב מחבירו בשביעית נותן לו אתרוג
במתנה שאינו רשאי ליקחו בשביעית · יב' בראשונה היה הלולב
ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום אחד · משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן
בן זכאי שיהא הלולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש · ושיהא יום הנף
כולו אסור · יג' יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת כל
העם מוליכין את לולביהן לבית הכנסת למחרת משכימין ובאין כל אחד ואחד

מכיר את שלו ונוטל מפני שאמרו אין אדם יוצא ידי חובתו בלולבו של חבירו
ביום טוב הראשון של חג · ושאר כל ימות החג אדם יוצא ידי חובתו
בלולבו של חבירו · יד רבי יוסי אומר יום טוב הראשון של
חג שחל להיות בשבת שכח והוציא את הלולב לרשות הרבים פטור מפני שהוציאו
ברשות · מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה ומחזירת למים בשבת · רבי יהודה
אומר בשבת מחזירין וביום טוב מוסיפין ובמועד מחליפין · כל קטן שיש בו
דעת לנענע חייב בלולב ·

סליק פירקא

לולב הגזול והיבש פסול כו' · תני רבי חייה ולקחתם לכם
משלכם הלא הגזול · אמר רבי לוי זה שהוא נוטל
לולב גזול למה הוא דומה לאחד שכיבד את השלטון
תמחוי אחד ונמצא משלו · אמרו אי לו לזה שנעשה סניגורו קטיגורו · שופר
של עבודה זרה ושל עיר הנידחת רבי לעזר אמר כשר · תני רבי חייה כשר ·
תני רבי הושעיה פסול · הכל מודין בלולב שהוא פסול · מה בין שופר ומה בין
לולב · אמר רבי יוסה בלולב כתיב ולקחתם לכם משלכם לא משל איסורי הנייה
ברם הכא יום תרועה יהיה לכם מכל מקום · אמר רבי לעזר תמן בגופו הוא יוצא
ברם הכא בקולו הוא יוצא · ויש קול אסור בהנייה · מה פליגין בשגזלו משופה
אבל אם גזלו ושיפהו דמים הוא חייב לו · גזל לולב מיכן והדס מיכן וערבה מיכן
ואגדן · נישמעינה מן הדא סוכה גזולה אית תניי תני כשירה · אית תניי תני
פסולה · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מאן דאמר כשירה בשגזל קרקע ·
מאן דאמר פסולה בשגזל פסל · ואיפשר שלא ייקשר · במיטב מ'מעלן ·
רבנן דקיסרין בשם רבי יוחנן בין זה ובין זה פסולה · אי זו היא גזולה פסולה כל
שהוא נכנס בתוך סוכתו של חבירו שלא מדעתו · כהדא גמליאל זוגא עבד ליה
מטלא גו שוקא עבר רבי שמעון בן לקיש אמר ליה מאן שרא לך · יבש פסול ·
רבי אבין בשם רבי יודה בר פזי היבש פסול על שם לא המתים יהללו יה · תני
בשם רבי יודה היבש עצבו כשר · אמר להן רבי יהודה והלא בכרכי הים מורישין
לולביהן לבניהן · אמרו לו אין למידין משעת הדוחק · בעון קומי רבי אבינא
יבשה ציציתו מהו · מה בינו לקטום · אמר לון זה הדור וזה אינו הדור · רבי מלוך
בשם רבי יהושע בן לוי נחלק ומתאים כמי שנפרדו העלין · כפות תמרים · רבי
טרפון אומר כפות תמרים · רבי עקיבה אומר כפות תמרים כשמן · רבי יודה
אומר אם נפרד יאגדנו · אילו הן ציני הר הברזל שהן כשירות כל שראשה של
זה מגיע לצד עיקרה של זו · תני חרות פסולה · דומה לחרות כשר · רבי
שמעון בר אבא בשם ר' יוחנן כיני מתניתא כדי לנענע בו כשר · תני הדס וערבה
שלשה ולולב ארבעה · תני באמת חמשה דברי רבי טרפון · וחכמים אומרים
באמת ששה · על דרבי טרפון פושטין רברבין · על דעתיה דרבנן פושטין
דקיקין · רבי יונה ור' שמעון בן לקיש בשם ר' יודה נש"א לולב טפח · רבי סימון
בשם ר' יהושע בן לוי אזוב טפח · ר' זעירה בעי לולב טפח . איזוב טפח · אמר רבי
יוסי קימה רבי סימון · רבי חיננא ר' סימן בשם רבי יהושע בן לוי לולב טפח · אזוב
טפח שופר טפח · שלייא טפח · ויש אומרי' אף דופן שלישית טפח · רבי עזרא
בעי לולב טפח מלבד שיזרה · אזוב טפח חוץ מגבעולין · רבי יוסה רבי טבי
בשם רב רבי חיננא רבי פרנך רב כהנה יוסי בר מנישא בשם רב לולב טפח מלבד
שיזרה · אזוב טפח חוץ מגבעולין · הלכה ב' כתיב וענף עץ
עבות · עץ שענפיו חופין את רובו ועולה כמין קליעה ואי זה זה הדס · אין
תימר זיתא עולה כמין קליעה ואין ענפיו חופין את רובו · אין תימר זרגונה ענפיה
חופות את רובו ואינו עולה כמין קליעה ואי זה זה הדס · חייה בר ארא בשם
ר' שמעון בן לקיש כמשחירות שנו · למה משם שאינן דומות לעצו או משם
שנגמר פריו · מה נפק מן ביניהון היה דרכו לגדל ירוקים · אין תימר משם שאין
דומות לעצו הרי אינן דומות לעצו · הרי לא טעמא די לא משם שנגמר פריו ·
הלכה ג' כתיב וערבי נחל · אין לי אלא של נחל של בעל ושל
הרים מניין תלמוד לומר וערבי · אבא שאול או' ערבי נחל שתים · ערבה ללולב
וערבה למקדש · א"כ למה נאמ' וערבי נחל · פרש לצפצפת אי זו היא של צפצפת
העשויה כמין מגל · תני כמין מגל פסולה · כמין מסר כשירה · אי זו היא ערבה
פסולה עלה עגול וקנה לבן · אי זו היא ערבה כשירה עלה ארוך וקנה אדום ·
הלכה ד' רבי ישמעאל דרש פרי עץ הדר אחד · כפות תמרים
אחד · וענף עץ עבות שלשה · וערבי נחל שתים · ושתי דליות אחת שאינה
קטומה · רבי טרפון אומר אפילו שלשתן קטומין · רבי בא בר ממל בעא קומי
רבי אימי כמה דרבי ישמעאל מרבה בהדס ירבה בשאר כל המינין · אמר ליה
מיסבור את סבר על דרבי ישמעאל קטום הדר · והא תנינן רבי טרפון אומר
אפילו שלשתן קטומין · לית בר נש אמר אפילו אלא דהוא מודה על קדמיהא
רבי חגי בעא קומי רבי יוסה מה בא רבי טרפון להוסיף על דברי רבי ישמעאל ·

אמר ליה רבי ישמעאל לא סבר קטום הדור · ורבי טרפון סבר קטום הדור ·
רבי יסא כד סלק להכא חמתון מבחרין הדסה · אמר למה בני מערבא מבחרין
הדסה ולא שמיע דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי ואשר ישמיעו ויעבירו
קול בכל עריהם וגו' · לא הוא הדס ולא הוא עץ עבות · אלא הדס לסוכה ·
ועץ עבות ללולב · ר' זעורה הוה תקע לה · העושה לולב לעצמו או' ברוך אשר
קידשנו במצותיו וציונו לעשות לולב · לאחר לעשות לולב לשמו · כשהוא
נוטלו מהו אומר ברוך אקב"ו על נטילת לולב · נתפלל בו אומר ברוך שהחיינו
וקיימנו והגיענו לזמן הזה · ומברך עליו כל שעה שהוא נוטלו · מיצד מברכין
על נר חנוכה · רב אמר ברוך אקב"ו על מצות הדלקת נר חנוכה · הכל מודין
ביום טוב הראשון שהוא אומר על נטילת לולב · מה פליגין בשאר כל הימים ·
רבי יוחנן אמר על נטילת לולב · רבי יהושע בן לוי אמר על מצות זקנים · מה
אמר רב בלולב · מה אם חנוכה שהוא מדבריהן הוא אומר על מצות נר חנוכה ·
לולב שהוא דבר תורה לא כל שכן · מה אמר רבי יהושע בן לוי בחנוכה · מה
אם לולב שהוא דבר תורה אומר על מצות זקנים · חנוכה שהוא מדבריהן לא
כל שכן · לא צורכא דילא · מה אמר רבי יוחנן בחנוכה · חייה בריה דרב מברך
על כל פעם ופעם רב חונה לא מברך אלא פעם אחת בלבד · רבי חונה בשם
רב יוסף טעמיה דרב חונה קבאי מדבריהן ושאר כל הימים מדבריהן · מה דמאי
אין מברכין עליו אף שאר כל הימים אין מברכין עליו · הלכה ה'
כתיב פרי עץ הדר · עץ שפריו הדר ועצו הדר · אי זהו זה אתרוג · אין תימר
ריטנא פיריו הדר ואין עצו הדר · אין תימר חרובה עצו הדר ואין פיריו הדר ·
אי זה זה אתרוג · הדר אמר רבי לוי שהוא דר באילנו משנה לחבירתה ·
אמר רבי תנחומא תירגם עקילס הדר הידור · אילן שהוא גדל על פני המים ·
תני רבי שמעון בן יוחי ולקחתם לכם פרי עץ הדר עץ שפריו הדר ועצו הדר ·
טעם פריו כטעם עצו · טעם עצו כטעם פריו · פריו דומה לעצו ועצו דומה
לפיריו ואי זה זה אתרוג · רבי יעקב דרומיא בעי מתניתא דלא כבית שמאי
דתנינן ושל דמאי בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין · ושל מעש' שני בירושלם
לא יטול ואם נטל כשר · הלכה ו' ר' יצחק בר נחמן בשם שמואל
כל הפסולין אינן פוסלין אלא ביום טוב הראשון בלבד · תמן אמרין רובו מצד
אחד וחוטמו כרובו לפסול · ניטלה פיטמתו · תמן אמרין שושנתו · רבי יצחק
בר חקולא אמר פיקא · ניקב ולא פילש מכפנים כשר · כהדא דתנינן תמן ניטל
עוקצו ניקב ולא חסר כל שהוא כשר · אתרוג הכושי פסול · הבא מן הכושי כשר ·
הירוק ככרתן · רבי זעורה בעא קומי רבי אימי כהן כרתינן או דדמי להן כרתינן ·
א"ל כהן כרתינן · אי זהו ירקרק שבירוקים · ר' לעזר או' כשעוה וכשושנת קרמל ·
סומכוס אמ' כבנפי טוס · אי זהו אדמדם שבאדומים זה זהורית עמוקה · וכא הוא
אמר הבין · אמר רבי פינחס שנייא היא תמן דכתיב ירקרק · הלכה ז'
אתרוג הבוסר רבי עקיבה אומר אינו פרי · וחכמים אומרים פרי · רבי אילא
רבי יסא בשם רבי לעזר אתייא דרבי שמעון כשיטת רבי עקיבה רבו · כמה דרבי
עקיבה אמר אתרוג בוסר אינו פרי כן רבי שמעון אמר אתרוג בוסר אינו פרי ·
א"ר יוסה וכי כל שהוא כשר בלולב חייב במעשרות וכל שאינו כשר בלולב אינו
חייב במעשרו' · והתיבן הרי מנומר · הרי הוא גדל בדפוס · הרי הוא עשוי ככדור ·
הרי הוא פסול בלולב וחייב במעשרות · מסתברא רבי שמעון יודה לר' עקיבה ·
ר' עקיבה לא יודי לרבי שמעון · רבי שמעון יודי לרבי עקיבה דכתיב פרי ואינו
פרי · רבי עקיבה לא יודי לרבי שמעון הרי מנומר · הרי גדל בדפוס · הרי הוא
עשוי ככדור הרי הוא פסול בלולב וחייב במעשרות · הלכה ח'
אנן תנינן כאגוז · אית תניי תני עד כאגוז · מאן דאמר כאגוז · כאגוז
עצמו כשר · מאן דאמר עד כאגוז כאגוז עצמו פסול · אמר רבי יוסה אילו
הוה כתיב וכפות תמרים יאות · לית כתיב אלא כפות תמרים · אפילו זה בידו
אחת וזה בידו אחת · אמרו עליו על רבי עקיבה שנכנס לבית הכנסת ואתרוג
על כתיפיו · הלכה ט' ואנא בהודו לא · להוציא אף באנא ה'
הצליחה נא · הלכה י' רב חייה בר אשי בשם רב זה שהוא
משכים לצאת לדרך נוטל לולב ומנענע · שופר ותוקע · לכשתגיע עונת
קרית שמע הרי זה קורא את שמע ומתפלל · תני צריך לנענע שלשה פעמים ·
רבי זעורה בעי הבין חד והבין חד · או הבין והבין חד · תמן תנינן צריך לכסכס
שלשה פעמים בין כל דבר ודבר · רבי זעורה בעי הבין חד · והבין חד · או
הבין והבין חד · הלכה יא תני אבל אמרו אשה מברכת לבעלה
ועבד לרבו וקטן לאביו · ניחא אשה מברכת לבעלה עבד לרבו · קטן לאביו ·
לא כן אמר רבי אחא בשם רבי יוסי בן נהוריי כל שאמרו בקטן כדי לחנכו ·

תיפתר בעונה אחריהן אמן · כהיא דתנינן תמן מי שהיה עבד או אשה
או קטן מקרין אותו ועונה אחריהן מה שהן אומרין ותהא לו מאירה ועוד אמרו
תבוא מאירה לבן עשרים שהוא צריך לבן עשר · הלכה יב רב
ושמואל חד אמר הללויה · וחורנה אמר הללו יה · מאן דאמר הללו יה נחלק
ואינו נמחק · מאן דאמר הללויה נמחק ואינו נחלק · ולא ידעין מאן אמר דא
ומאן אמר דא · מן מה דאמ' רב שמעית מן חביבי אם יתן לי אדם ספר תילים של
ר' מאי' מוחק אני את כל הללויה שבו · שלא נתכוון לקדשן · הוי דו אמ' הללו יה

מליהן

מיליהן דרבנן פליגן דאמר רבי סימן בשם רבי יהושע בן לוי בעשרה לשונות של שבח נאמר ספר תילים באישור בניצוח בניגון בשיר במזמור בהשכל ברינה בהודה בתפילה בברכה׳ ומאושר שבכולן הללויה שהשם והשבח כלולין בו.

רבי זעורה בעי קומי רבי אבהו מה נעני׳ אמר ליה רבי אבא כיפה קומי׳ רבי יונה ענו הבין והבין. רבי ליעזר לא ענו הבין והבין׳ רב בשם רב אבא בר חנה בשם רב והוא טענה ראשי פרקים. רבי זעורא בעי והילין אינון ראשי פרקים. הללויה הללו עבדי יי׳ הללו את שם יי׳ בעון קומי רבי חייה בר בא מניין אם שמע ולא ענה יצא. אמר לון מן מה דאנן חמיין רבנין רברביא קיימין בציבורא ואילין אמרין ברוך הבא ואילין אמרין בשם יי׳ ואילו ואילו יוצאין ידי חובתן׳ תני רבי הושעיה עונה הוא אדם אמן אף על פי שלא אכל׳ אינו אומר ברוך שאכלנו אם לא אכל. תני אין עונין אמן יתומה ולא אמן קטופה׳ אי זו היא אמן יתומה אמר רבי הונא הדן דחייב לברכה והוא עני ולא ידע מהו׳ הכי גוי שבירך את השם עונין אחריו אמן׳ בשם אין עונין אחריו אמן. אמר רבי תנחומא אם בירכך גוי ענה אחריו אמן דכתיב ברוך תהיה מכל העכ״ם. גוי אחד פגע בר׳ ישמעאל ובירכו. אמר ליה כבר מילתך אמירה׳ אחר פגע בו וקיללו׳ אמר ליה כבר מילתך אמירה. אמרו ליה תלמידוי רבי היך מה דאמרת לדין אמרת לדין. אמר לון ולא כן כתיב אורריך ארור ומברכיך ברוך׳ רבי יהודה כופל בה דברים׳ רבי לעזר בן פרטא פושט בה דברים. אמר רבי לעזר דזקני הגליל היא. דזקני הגליל אומר אסור למכור למי שהוא חשוד על השביעית מזון שתי סעודות. אמר ר׳ מתניה היפתר דברי הכל כשהיו אתרוגים נמכרין ביוקר. כהדא תרתנגייא הוון מצפצפין תמן והוה רב נחמן בר יעקב יהב אתרוגא מתנה לבריה אמר ליה לכשתזכה בו ובמצותו החזירהו לי׳

הלכה יג׳ כתיב ושמחתם לפני יי׳ אלהיכם שבעת ימים. אית תניי תני בשמחת לולב הכתוב מדבר׳ אית תניי תני בשמחת שלמים הכתוב מדבר׳ מאן דאמר בשמחת שלמים הכתוב מדבר ביום הראשון דבר תורה ושאר כל הימים דבר תורה. ורבן יוחנן בן זכאי מתקן על דבר תורה. מאן דאמר בשמחת לולב הכתוב מדבר ביום הראשון דבר תורה׳ ושאר כל הימים מדבריהן. ורבי יוחנן בן זכאי מתקן על דבריהן׳ ויש התקנה אחר התקנה׳ חברייא בעון קומי רבי יונה היך מה דאת אמר והקרבתם אשה ליי׳ שבעת ימי׳ אין שבעה בלא שבת׳ ודכוותה ושמחתם לפני יי׳ אלהיכם שבעת ימים. אין שבעה בלא שבת׳ אמר לון שנייא היא דכתיב ולקחתם לכם ביום הראשון׳ חלק הראשון מהן. מעתה במקדש ידחה בגבולין לא ידחה. אמר רבי יונה אילו הוה כתיב ולקחתם לפני יי׳ אלהיכם הייתי אומר כאן מיעט ובמקום אחר ריבה׳ אלא ולקחתם לכם מכל מקום. ושמחתם לפני יי׳ אלהיכם שבעת ימים בירושלם׳ הלכה יד׳ חברייא אמרין דברי רבי יוסה שמצות עשה דוחה למצוה בלא תעשה׳ אמר לון רבי יוסי לא כן הדא׳ אלא מן הדא דאמר רבי אילא ותניי תמן כך היה המנהג בירושלם אדם הולך לבית הכנסת ולולבו בידו קורא את שמע ומתפלל ולולבו בידו׳ נכנס לבקר את החולה ולולבו בידו. לשאת את כפיו ולקרות בתורה נותנו לחבירו. הניחו בארץ אסור לטלטלו׳ אמר רבי אבון זאת אומרת שהוא אסור בהנייה. תני מטלטלין עצי בשמים להריח בהן לחולה בשבת׳ רבנן דקיסרין אמרין ערבה מותר להניף בה לחולה בשבת. אף בסכין של מילה כן׳ אף במצה כן. מן מה דאמר רבי יוחנן דברי רבי יוסה אפילו פירש חזר אפילו על הציצין שאינן מעכבין את המילה. הדא אמרה אף בסכין של מילה כן אף במצה כן.

הלכה טו׳ יודע לנענע חייב בלולב׳ יודע להתעטף חייב בציצית. יודע לדבר אביו מלמדו לשון תורה. יודע לשמור את ידיו אוכלין על ידיו תרומה. את גופו אוכלין על גופו טהרות. אבל אינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו ואינו עומד על הדוכן עד שיתמלא זקנו. רבי אומר וכולהם מבן עשרים שנה ומעלה שנאמר ויעמידו את הלוים מבן עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית יי׳:

הדרן עלך לולב הגזול

לולב וערבה ששה ושבעה ההלל והשמחה שמונה׳ סוכה וניסוך המים שבעה׳ והחליל חמשה וששה. לולב שבעה כיצד יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת לולב שבעה ושאר כל הימים ששה. ב׳ ערבה שבעה כיצד יום השביעי של ערבה שחל להיות בשבת שבעה ושאר כל הימים ששה. ג׳ מצות לולב כיצד כל העם מוליכין את לולביהן להר הבית והחזנין מקבלין מידן וסודרין אותן על גג האיצטבה והזקנים מניחין את שלהן בלשכה ומלמדין אותן לומר כל מי שהגיע לולבי בידו הרי הוא לו מתנה׳ למחרת משכימין ובאין והחזנין מורקין לפניהן והן מחטפין ומכין איש את חבירו. וכשראו בית דין שהן באין לידי סכנה התקינו שיהא כל אחד ואחד נוטל בביתו.

ד׳ מצות ערבה כיצד מקום היה למטה מירושלם ונקרא מוצא יורדין לשם ומלקטין משם מורביות של ערבה ובאין וזוקפין אותן בצידי המזבח וראשיהן כפופין על גבי המזבח תקעו והריעו ותקעו בכל יום מקיפין את המזבח פעם אחת ואומר אנא יי׳ הושיעה נא אנא יי׳ הצליחה נא׳ רבי יהודה אומר אני והוא הושיעה נא. אני והוא הושיעה נא. אותו היום מקיפין את המזבח שבע פעמים. בשעת פטירתן מה הן אומרין יופי לך מזבח יופי לך מזבח רבי אליעזר אומר ליה ולך מזבח ליה ולך מזבח׳ ה׳ כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהיו מלקטין אותה מערב שבת ומניחין אותן בגיגיות של זהב כדי שלא יכמושו. רבי יוחנן בן ברוקה אומר חריות של דקל היו מלקטין וחובטין על גבי המזבח ואותו היום היה נקרא יום חיבוט חריות. מיד התינוקות שומטין את לולביהן ואוכלין אתרוגיהן. ו׳ ההלל והשמחה שמונה כיצד מלמד שאדם חייב בבכבוד יום טוב האחרון של חג כשאר כל ימות החג׳ סוכה שבעה כיצד גמר מלוכל לא יתיר את סוכתו אבל מוריד הוא את הכלים מן המנחה ולמעלן בשביל כבוד יום טוב האחרון׳ ז׳ ניסוך המים שבעה כיצד צלוחית של זהב מחזקת שלשת לוגין היה ממלא מן השילוח הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו עלה בכבש ופנה לשמאלו ושני ספלים של כסף היו שם׳ רבי יהודה אומר של סיד היו אלא שהיו מושחרין מפני היין ומנוקבין כמין שני חוטמין דקין אחד מעובה ואחד מידק כדי שיהו כלים בבת אחת. ח׳ מערבי של מים ומזרחי של יין עירה של מים בתוך של יין׳ או של יין לתוך של מים יצא. ר׳ יהודה אומ׳ בלוג היה מנסך כל שמונה. ולמנסך אומרי׳ לו הגבה את ידך שפעם אחת ניסך על רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהם. ט׳ כמעשיהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהיה ממלא מערב שבת חבית של זהב שאינה מקודשת מן השילוח ומניחה בלשכה נשפכה או נתגלתה היה ממלא מן הכיור שהמים והיין המגולים פסולין מעל גבי המזבח:

סליק פירקא

לולב וערבה ששה ושבעה כו׳. רבי זעורה רבי אילא רבי יסא בשם רבי יוחנן ערבה הלכה למשה מסיני׳ ודלא כאבא שאול דאבא שאול אומר ערבה דבר תורה׳ וערבי נחל שתים׳ ערבה ללולב וערבה למקדש. רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן ערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני׳ ודלא כרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר ניסוך המים דבר תורה׳ בשיני ונסכיהם. בששי ונסכיה. בשביעי כמשפטם מ״ם יו״ד מ״ם מים׳ רבי חייה בר בא בעא קומי רבי יוחנן ועכשיו למה הם חורשין בזקנות. אמר ליה בשעה שניתנה הלכה לכך ניתנה שאם ביקשו לחרוש יחרוש׳ רבי בא בר זברא בשם רבי חונייא דברת חורן ערבה וניסוך המים ועשר נטיעות מיסוד הנביאים הם׳ מה ופליג׳ רבי יוסי בי ר׳ בון בשם לוי כך היתה הלכה בידם ושכחוה ועמדו השניים והסכימו על דעת הראשונים׳ ללמדך שכל דבר שנותנין נפשם בית דין עליו סופו להתקיים בידן כמה שנאמר למשה בסיני׳ ואתיא כהיא דאמר ר׳ מנא כי לא דבר רק הוא. ואם רק הוא מכם׳ למה שאין אתם יגיעין בו׳ כי הוא חייכם׳ אימתי הוא חייכם בשעה שאתם יגיעים בו. רבי יוחנן אמר לרבי חייה בר בא בבלייא תרין מילין סלקן בידיכון מפשיטתא דתעניתא וערובתא דיומא שביעייא׳ ורבנן דקיסרין אמרין אף הדא מקותה׳ רבי סימן מפקד לאילין דכחשבין יהבון דעתכון דלא תעבדון לא תקיעה בשבת ולא ערבתא בשבתא. ואין או חקהון עבדון תקיעותה ולא תעבדון ערבתא. הלכה ב׳ רבי יעקב דרומיא בעי מתניתא דלא כר׳ דוסא דר׳ דוסא אמר בשחרית אדם צריך לומר כל מה שילקטו העניים היום מבין העמרים הבקר הרי הוא הבקר׳ רבי יודה אומר לעיתותי ערב׳ וחכמים אומרים אין הבקר אנסים הבקר שאין אנו אחראין לרמאין. המן את אמר אין הבקר אנסים הבקר׳ והכא את אמר הבקר אנסים הבקר׳ א״ר לעזר תמן על דעתו הוא מבקר׳ ברם הכא על כרחו הוא מבקר׳ אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל ויאות תדע לך שהוא כן שכבר חילופיו בידו. רב מפקד לדבית רב אתי. רב המנונא מפקד לחברייא כד תהוון יהבין מתנה ביומא טבא לא תהוון יהבין מתנה ביומא טבא לא תהוון יהבין לה אלא לדעת גמורה׳ כהדא רב הונא יהב אתרוגא מתנה לבריה אמר ליה אין יומא טבא יומא דין הרי הוא לך מתנה. ואין למחר הרי הוא לך מתנה. הלכה ג׳ מהו מרצא במציא׳ אמ׳ ר׳ תנחומא קלונייא הוה שמה. בר קפרה אמר וגבהן אחת עשרה אמה׳ אמר רבי יוסה מתניתא אמרה כן וראשיהן כפופין לצדדי המזבח. רבי זעורא שלח שאיל לרבי דניאל בריה דרב קטינא שמעת מאביך טעונה ברכה וניטלת בפני עצמה דש לה שיעור. אתא רבי איבון בר נגרי בשם רב חונה ואמר טעמא

טעונד

שעונה ברכה תישלת כפני עצמה ויש לה שיעור לא שמעתי ׃ תמן אמרין רב ששת ורב נחמן בר יעקב חד אמר שלשה בדי עלין · וחרנא אפילו בד אחד ׃

תני ובעלי מומין · רבי שמעון בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן בעלי מומין נכנסין בין האולם ולמזבח · אמר ליה כשירים הן · רבי אבהו בשם רבי יוחנן כמי מתניתא אני והו הושיעה נא · אני והוא הושיע׳ נא · אמר רבי אבהו לך לישועתה לנו · לך יודייה · ודרש רבי בא סרונגיה והושיע י״י את אהלי יהודה בראשונה · והושע כתיב · דרש רבי זיכי כי עתה תצאי מקריה ושכנת בשדה · ושכינתי בשדה · חנניה בן אחי רבי יהושע אומר אנכי י״י אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים · הוצאתך כתיב · רבי ברכיה רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא ודרש לוי בר סיסי בנהרדעא ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמי׳ לטהר · זו עד שלא נגאלו · אבל משנגאלו איכן ודרכה של לבנה להינתן שם והא נתונה · אמר ר׳ ברכיה מעשה אין כתיב כאן אלא כמעשה · והא וכל ארגלייה שלה · הא וכל פרקמטיא שלה · אמ׳ ר׳ מישה כבבל כתיב כמראה אבן ספיר ובמצרים כתיב כמעשה לבנת הספיר · ללמדך שכשם שהאבן קשה מן הלבינה כך שיעבודה של בבל היה קשה משעבודה של מצרים · תני בר קפרא עד שלא נגאלו ישראל ממצרים היתה רשומה ברקיע · משנגאלו עוד לא נראית ברקיע · מה טעמ׳ וכעצם השמים לטהר · שמיא כד אינון נקיין מן ענין · תני בשם רבי ליעזר עבודה זרה עברה עם ישראל בים · מה טעמא מפני עמך אשר פדית לך ממצרים גוים ואלהיו · אמר לו רבי עקיבה חס ושלום אם אומר את כן נמצאת עושה את הקודש חול · מה תלמוד לומר אשר פדית לך ממצרים · כביכול כאילו עצמך פדית · אותו היום מקיפין את המזבח שבע פעמים · אמר רבי אחא זכר ליריחו ·

הלכה ד׳

לא אמר אלא קטן הא גדול לא · לא כן אמר רבי אבינא בשם רב אתרוג שנפסל ביום טוב הראשון מותר לאוכלו · א״ר יוסה תמן הוא אינו ראוי לצאת בו אחרים ראוין ליצאת בו · ברם הכא לא הוא ולא אחרים יוצאין בו ·

הלכה ה׳

תני שמונה עשר יום ולילה אחד קורין בהן את ההלל בכל שנה · שמונת ימי החג ושמונת ימי החנוכה ויום טוב של עצרת ויום טוב הראשון של פסח ולילו · רבי זעורא עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר שלמי חגיגה ששחטן מערב הרגל אינו יוצא בהן ידי חובתו ברגל · והתיב רבי בא והתני חגיגת ארבעה עשר יוצאין בה משם שמחה ואין יוצאין בה משם שלמים · אמר רבי זעורה תיפתר בששחטה ברגל · אמר רבי בא אם בששחטה ברגל אין זו חגיגת ארבעה עשר · מאי כדון · אמר רבי זעורה עד דאנן תמן שמעתנה · עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר בר סלקנן הכא שמעתנה · רבי חייה בשם רבי לעזר והיית אך שמח לרבות לילי יום טוב הראשון לשמחה · אי יכול אף לילי יום טוב האחרון תלמוד לומר אך · אך חלק · רבי חייה בשם רבי לעזר ושמחת בחגך · משאת מתחייב בחגיגה את מתחייב בשמחה · התיבון והתנינן ההלל והשמחה שמונה · הגע עצמך שחל יום הראשון להיות בשבת · לשוחטן מערב הרגל אין את יכול דאמר רבי זעורא עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר שלמי חגיגה ששחטן מערב הרגל אינו יוצא בהן ידי חובתו ברגל · לשוחטן ברגל אין את יכול שכבר למדנו שאין חגיגה דוחה את השבת · איסתי אמרת ההלל והשמחה שמונה · אמר רבי יוסה קיימה רב אבדומי נחותה בכותים ובשעיר · סוכה שבעה כיצד גמר מלוכל לא יתיר את סוכתו אבל מוריד הוא את הכלים מן המנחה ולמעלן בשביל כבוד יום טוב האחרון · ר׳ אבא בר כהנא רבי חייה בר אשי בשם רב צריך אדם לפסול סוכתו מבעוד יום · רבי יהושע בן לוי אמר צריך לקדש בתוך ביתו · רבי יעקב בר אחא בשם שמואל קידש בבית זה ונמלך לוכל בבית אחר בקדש · רבי אחא רבי חיננא בשם רב מי שסוכתו ערבה עליו מקדש בלילי יום טוב האחרון בתוך ביתו ועולה ואוכל בתוך סוכתו · אמר ר׳ אבון ולא פליגין מה דאמר רב בשלא היה בדעתו לוכל בבית אחר מה דאמר שמואל כשהיה בדעתו לוכל בבית אחרי אמר רבי מנא אתיא דשמואל כרבי חייה ודרבי הושעיה כרבי יהושע בן לוי ·

א״ר אימי זאת אומרת שהן נחלקין בפירות ·

הלכה ו׳

אמר רבי יוסי בן חנינה כדי לעשות פומפי לדבר · יוסי בן חנינה בשם מנחם יותפייה דרבי עקיבה הוא דרבי עקיבה אמר ניסוך המים דבר תורה · תמן תנינן רבי לעזר אומר אף המנסך מים בחג בחוץ חייב · אמר רבי יוחנן כל שיטת רבי אלעזר כשיטת רבי עקיבה רבו · כמה דרבי עקיבה אמר ניסוך המים דבר תורה · כן רבי לעזר אומר ניסוך המים דבר תורה · מה נפק מן ביניהון את תני תני בשם ר׳ אלעז׳ צריך שיהא מילוין לשם החג · אית תניי תני בשם רבי לעזר אינו צריך שיהא מילוין לשם החג · מאן דאמר צריך שיהא מילוין לשם החג רבי לעזר כרבי עקיבה · ומאן דאמר אינו צריך שיהא מילוין לשם החג רבי לעזר כרבנן · לית יכיל דאמר רבי יוחנן כל שיטת רבי לעזר כשיטת רבי עקיבה רבו כמה דר׳ עקיבה אמ׳ ניסוך המים דבר תורה · כן רבי לעזר אמר ניסוך המים דבר תורה · מה נפק מן ביניהון ·

אמר רבי זעורא והוא שניסך שלשת לוגין בפנים ושלשת לוגין בחוץ · אית תניי תני יש להן שיעור · ואית תניי תני אין להן שיעור · מאן דאמר יש להן שיעור פטור · ומאן דאמר אין להן שיעור חייב · יוסי בר אשיין בשם רבי שמעון בן לקיש צריכין הספלים להיות פקוקין בשעת הניסוך · מה טעמא בקדש הסך נסך שכר לי״י

הלכה ז׳

תני רבי יוסי אומר השית היה נקוב עד התהו׳ · מה טעמא ויעזקהו ויסקלהו ויטעהו שורק ויבן מגדל בתוכו זה ההיכל · ויקב חצב בו זה המזבח · וגם יקב זה השית · רבי שמעון אומר מעשה שמים היו · לפי שהיו כעשה שמי׳ יכול לא יהו נאים כמעשה ידי אומן תלמוד לומר חמוקי ירכים כמו חלאים מעשה ידי אומן · נאים היו יותר כמעשה ידי אומן · תני אמר רבי לעזר בי רבי צדוק לול קטן היה בין האולם ולמזבח אחת לשבעי׳ שנה היו פירחי כהונה יורדין ומעלים אותו בקדושה שהיה קרוש כעיגולי דבילה וכאין ושורפין אותו בקדושה · כשם שהיה ניסוכו בקדושה · כך היתה שריפתו בקדושה · אמר רבי ראה שהתפיסתך התורה לשון חכמה לשון שיבעה לשון שיכרות · רבי יודה בר לקרה בשם רבי שמואל בר נחמן משחרב בית הקדש פסק יין קדוש ופסקה זכוכית לבנה · מהו זכוכית לבנה שהיתה מתקפלת ·

הלכה ח׳

התן בעיין מימר המעוכה של מים והבידק של יין דאמר רבי יונה בשם רבי אימי · נקב שאינו מוציא מים מוציא יין ושאינו מוציא יין מוצי׳ שמן · ושאינו מוציא שמן מוציא דבש · ואפי׳ תימר חילופין דר׳ יודה הוא דר׳ יהודה אמ׳ מלוג היה מנסך כל שמונה · רבי שמעון בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן והקדימן לזבח מה הן · ניסכן בלילה מה הן לא ניסך היום מהו שינסך למחר · אמר ליה נישמעינה מן הדא דאמר רבי אילא בשם רבי יוסי תנסכיה אחר ניסכי מים ואחר ניסכי יין · הדא אמרה הקדימן לזבח כשר · ניסכן בלילה כשר · לא ניסך היום לא ינסך למחר · אל שם עבר יום עבר קרבנו׳ · רבנן מרבים במים וממעטים ביין · רבי יהודה ממעט במים ומרבה ביין · אית דבעי מימר הוא דפרה הוא דסוכה הוא דכיפורים · רבי סימון לא אמר כן אלא או דפרה ודסוכה חדא · ודכיפורים חדא · או דפרה ודכיפורים חדא · ודסוכה חדא · מאן דאמר לא כאו ימים קלים עד שמת תלתיהון עבד · מאן דאמר יצא חוטמו מנקב תולעים וכמין פרסת עגל בתוך מצחו · כמאן דאמר או דפרה ודסוכה חדא ודכיפורים חדא · או דפרה ודכיפורים חדא · ודסוכה חדא · צווחה עליהן העזרה צאו מכאן בני עלי שמאתם בית אלהינו · בו ביום נפגמה קרן המזבח והביאו עליו גוש של מלח שלא יהא נראה כפגום · שכל מזבח שאין לו קרן וסובב ויסוד פגום הוא · בעון קומי רבי אבהו והא כתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקודש עד צאתו · אפילו אותן שכתוב בהן ודמות פניהם פני אדם לא יהיו באהל מועד בבואו לכפר בקודש · אמר לון בשעה שהוא נכנס כדרכו ·

הלכה ט׳

למה לי שאינה מקודשת · ואפילו מקודשת לא כן אמר רבי אחא רבי חיננא בשם רבי יוסא וקדשת את המזבח והיה המזבח קדש קדשים · מה המזבח אינו מקדש אלא כרעת · אף הכלים לא יקדשו אלא כרעת · חזקיה אמר שלא יהו אומרין ראינו מים שנתמלאו לקידוש ידים ורגלים נפסלין בלינה · דבית רבי ינאי אמרין שלא יהו אומרין ראינו מי החג נפסלין בלינה · ר׳ יוחנן אמר מפני מראית העין · ולא ידעין אין כהדא דחזקיה · אין כהדא דרבי ינאי · דברי הכל · ר׳ פדת בשם ר״ הושעיה מי סוטה נפסלין בלינה ר׳ אחא בשם ר׳ אבהו׳ כל שאין ממנו למזבח אין הלינה פוסלת בו · התן בעיי מימר עבר והביא כשר · תנה רבי יושוע דרומייא קומי רבי יונה שוחטים והיין והמגולין פסולין מעל גבי המזבח · מה טעמא ושה אחד מן הצאן מן המאתים ממשקה ישראל · מדבר שהוא מותר לישראל · עד כדון מים · יין · אמר רבי שוכתי׳ המשמח אלהים ואנשים ·

הדרן עלך לולב וערבה

החליל

חמש׳ וששה · זה החליל של בית השואבה שאינה דוחה לא שבת ולא יום טוב · אמרו כל מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמח׳ מימו ·

ב׳

מוצאי יום טוב הראשון של חג היו יורדין לעזרת הנשים ומתקנין שם תיקון גדול ומנורות של זהב היו שם וספלים של זהב בראשיהן · וארבעה סולמות על כל מנורה ומנורה וארבעה ילדים מפרחי כהונה ובידיהן כדי שמן של מאה ועשרים לוג והן מטילין על כל ספל וספל ·

ג׳

מבלאי מכנסי כהנים ומהמייניהן היו מפקיעין ובהן היו מדליקין לא היתה חצר בירושלם שלא היתה מאירה מאור בית השואבה ·

ד׳

החסידים ואנשי מעשה היו מרקדין לפניהן באבוקות ואומר לפניהן דברי תושבחות והלוים בכינורות בנבלים ובמצלתים ובכל כלי שיר בלא מספר על חמש עשרה מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים כנגד חמש עשרה שיר המעלות שבתילים · שעליהם עומדים הלוים בשיר ·

ה׳

עמדו שני כהנים בשער העליון היורד מעזרת ישראל לעזרת נשים ושתי חצוצרות בידם קרא הגבר תקעו והריעו ותקעו הגיעו למעלה עשירית תקעו הריעו ותקעו · הגיעו לעזרה תקעו והריעו ותקעו היו תוקעים והולכין עד שמגיעין לשער היוצא למזרח · הגיעו לשע׳ היוצא למזרח והפכו פניהן למערב ואמרו אבותינו היו במקום הזה אחוריהם אל היכל י״י ופניהם קדמה והמה משתחוים

משחרתם קדמה לשמש׳ ואנו ליה וליה עינינו׳ רבי יהודה אומר שונין אותו לומר אנו ליה׳ וליה׳ עינינו׳ ו׳ אין פוחתין מעשרים ואחת תקיעות במקדש ולא מוסיפין על ארבעים ושמונה בכל יום היו שם עשרים ואחת תקיעה· של ג׳ לפתיחת שערים׳ תשע לתמיד של שחר׳ ותשע לתמיד של בין הערבים׳ ולמוספין מוסיפין עוד תשע· ובערב שבת מוסיפין עוד שש שלש להפטיר את העם מן המלאכה· ושלש להבדיל בין קודש לחול׳ ז׳ ערב שבת שבתוך החג היו שם מ׳ ושמונה שלש לפתיחת שערים שלש לשער העליון שלש לשער התחתון׳ שלש למילוי המים· שלש על גבי המזבח׳ תשע לתמיד של שחר ותשע לתמיד של בין הערבים׳ ותשע למוספין׳ שלש להפטיר את העם מן המלאכה· ושלש להבדיל בין קודש לחול· ח׳ יום טוב הראשון של ח׳: היו שם שלשה עשר פרים ואילים שנים ושעיר אחד נשתיירו שם ארבעה עשר כבשים לשמונה משמרות· ט׳ ביום הראשון ששה מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד· בשני חמשה מקריבין שנים שנים· והשאר אחד אחד· בשלישי ארבעה מקריבין שנים שנים׳ והשאר אחד אחד׳ ברביעי שלשה מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד׳ בחמישי שנים מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד׳ בששי אחד מקריב שנים והשאר אחד אחד· בשביעי כולן שוין׳ בשמיני חזרו לפייס ברגלים· אמרו מי שהיה מקריב היום לא יהא מקריב פרים למחר אלא חוזרין חלילה· י׳ בשלשה פרקים בשנה היו כל המשמרות שוין באימורי הרגלים ובחילוק לחם הפנים בעצרת אומר לו הי לך מצה הי לך חמץ· משמר שזמנו קבוע הוא מקריב תמידין נדרים ונדבות וכל קרבנות הציבור ומקריב את הכל יום טוב סמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריו היו כל המשמרות שוין בחילוק לחם הפנים· יא׳ חל יום אחד להפסיק בינתים משמר שזמנו קבוע הוא נוטל עשר חלות והמתעכב נוטל שתים ובשאר כל ימות השנה הנכנס נוטל שש והיוצא נוטל שש· רבי יהודה אומר הנכנס נוטל שבע והיוצא נוטל חמש· הנכנסין חולקין בצפון והיוצאין בדרום׳ בלגה לעולם חולקת בדרום וטבעתה קבועה וחלונה סתומה·

סליק פירקא

החליל חמשה וששה כו׳· והא של קרבן דוחה׳ מתניתא דר׳ יוסי בי רבי יודה דתני חליל של קרבן דוחה את השבת דברי רבי יוסי בי רבי יהודה· וחכמים אומרים אינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב· המן תנינן בשנים עשר יום בשנה החליל מכה לפני המזבח בשחיטת הפסח הראשון בשחיטת הפסח השני וביום טוב הראשון של פסח וביום העצרת ובשמונת ימי החג· ויש שמונה בלא שבת׳ רבי יוסי אמר לה סתם· רבי יוסה בי רבי בון בשם רבי יוחנן דרבי יוסה בי רבי יהודה היא· על דעתהון דאילין רבנן למה אינו דוחה· משם שאינו מחוור· והא כתיב והעם מחללים בחלילים· בשמחת שלמה הכתוב מדבר׳ רבי יונה בשם רבי בא בר ממל ושמחת לבב כהולך בחליל· כל זמן שהחליל נוהג ההלל נוהג· רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי בא בר ממל למה קורין את ההלל כל שבעת ימי החג׳ כנגד הלולב שהוא מתחדש כל שבעה׳ ולמה מן כל אילין מילייא חליל׳ הנינן שזה לקיצים וזה לקיצין וזה חביב וזה חביב והלו חביב כחביב· ובעצרת אום לו הי לך מצה והי לך חמץ· אית הני תני הי לך חמץ· הילך מצה מאן דאמר הילך מצה שהוא חביב· מאן דאמר הילך חמץ שהוא תדיר· אמר רבי יהושע בן לוי למה נקרא שמה בית שואבה שמשם שואבים רוח הקודש· על שם ושאבתם מים בששון ממעייני הישועה׳ דלמא רבי לוי ויהודה בר נחמן הוון נסבין תרתין סלעין מיעול מצמתה קהלא קומי רבי יוחנן עאל רבי לוי ודרש יונה בן אמיתי מאשר הוה דכתיב אשר לא הוריש את יושבי עכו ואת יושבי צידון וכתיב קום לך צרפתה אשר לצידון· עאל ר׳ יוחנן ודרש יונה בן אמיתי מזבולון הוה דכתיב ויעל הגורל השלישי לבני זבולן למשפחתם וכתיב משם עבר קדמה מזרחה גתה חפר עתה קצין׳ וכתיב כדבר יי׳ אלהי ישראל אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמיתי הנביא אשר מגת החפר· בשובתא חורייתא אמ׳ר לוי ליהודה בר נחמן סב לך אילין תרתין סלעיא ועול מצמת קהלא קומי רבי יוחנן· עאל ואמר קומיהון יפה לימדנו רבי יוחנן אמו מאשר ואביו מזבולן· וירכתו עד צידון׳ ירך שיצא ממנה מצידון הוה׳ וכתיב וירד יפו׳ לא צורכא דילא וירד עכו· אמר רבי יונה יונה בן אמיתי מעולי רגלים היה ונכנס לשמחת בית שואבה· ושרת עליו רוח הקודש׳ ללמדך שאין רוח הקודש שורה אלא על לב שמח׳ מה טעמא והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלהים· אמר רבי בניבן בר לוי והיה כנגן כמנגן אין כתיב כאן אלא והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלהים׳ תני אמר רבי יודה כל שלא ראה דיפלי איסטב׳ של אלכסנדריאה לא ראה כבוד ישר׳ מימיו· כמין בסילקי גדולה היה ואסטיו לפנים מסטיו היתה פעמים שהיו בה כפלים כיוצאי מצרים ושבעים קתידראות של זהב היו שם בקובעות אבנים טובות ומרגליות כנגד שבעים זקנים׳ וכל אחת ואחת היתה עומדת בעשרים וחמש ריבוא דינרי זהב· ובימה של עץ באמצע וחזן הכנסת עומד עליה׳ ועמד אחד מהן לקראות בתורה והמבונה מניף בסודרין והן עונין אחריו אמן על כל ברכה וברכה שהיה מברך והמבונה מניף בסודרין והן עונין אחריו אמן׳ אף על פי כן לא היו יושבין מעורבבין אלא יושבין כל אומנות ואומנות בפני עצמה שאם יבוא אכסנאי יהא מדבק בבני אומנתו ומשם היתה פרנסתו יוצאה· ומי החריבה טרוגיינוס הרשע· תני רבי שמעון בן יוחי בשלשה מקומות הוזהרו ישראל שלא לשוב ארץ מצרים שנאמר כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם· וי׳ אמר לכם לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד· והשיבך יי׳ מצרים באניות· ובשלשתן חזרו ובשלשתן נפלו׳ אחת בימי סנחריב מלך אשור שנאמר הוי היורדים מצרים לעזרה׳ מה כתיב בתריה ומצרים אדם ולא אל וסוסיהם בשר וגומ׳· ואחת בימי יוחנן בן קרח׳ והיתה החרב אשר אתם יראים ממנה שם תשיג אתכם וגו׳· בימי טרוגיינוס הרשע נולד לו בן בתשעה באב והיו מתענין׳ מתה בתו בחנוכה והדליקו נירות· שלחה אשתו ואמרה לו עד שאת כובש את הברבריים בוא וכביש את היהודים שמרדו בך׳ חשב מיתי לעשרה יומין ואתא לחמשה· אתא ואשכחון עסיקין באורייתא בפסוקא ישא יי׳ עליך גוי מרחוק מקצה הארץ וגומ׳· אמר לון מה מה הייתון עסיקין׳ אמרון ליה הכין וכן· אמר לון ההוא גברא הוא דחשב מיתי לעשרה יומין ואתא לחמשה והקיפן ליגיונות והרגן· אמר לנשיהן נשמעות אתם ללגיונותי ואין אני הורג אתכם· אמרון ליה מה דעבדת בארעייא עביד בעילייא ועירב דמן בדמן והלך הדם בים עד קיפרוס· באותה השעה נגדעה קרן ישראל ישראל ועוד אינה עתיד לחזור למקומה עד שיבוא בן דוד׳

הלכה ב׳ אמר רבי יהושע בן חנניה כל ימים של שמחת בית השואבה לא היו טועמין טעם שינה כל עיקר· בתחלה היו הולכין להקריב תמיד של שחר משם היו הולכין להקריב את המוספין ומשם היו הולכין להקריב נדרים ונדבות ומשם היו הולכין לאכול ולשתות ומשם היו הולכין להלכות רוחה ומשם היו הולכין להקריב תמיד של בין הערבים׳ ומשם היו הולכין לשמחת בית השואבה· והא תני שבוע׳ שלא אישן ג׳ ימ׳ מלקין אותו וישן מיד· מתנמנמין היו· ומתקנין שם תיקון גדול· מה תיקון היו עושין שם. שהיו מעמידין האנשים בפני עצמן והנשים בפני עצמן· כהא דתנינן תמן וחלקה היתה בראשונ׳ והקיפוה בצוצטרה שהנשים רואות מלמעלן והאנשים מלמטן כדי שלא יהו מעורבין· ממי למדו מדבר תורה׳ וספדה הארץ משפחות משפחות לבד· הרין אמורין חד אמר זה הספידו של משיח׳ וחורנה אמר זה הספידו של יצר הרע· כאן דאמר זה הספידו של משיח· מה אם בשעה שהן אבילין את אמר האנשים בפני עצמן והנשים בפני עצמן׳ בשעה שהן שמחים לא כל שכן· כאן דאמר זה הספידו של יצר הרע· מה אם בשעה שאין יצר הרע קיים את אמר האנשים בפני עצמן והנשים בפני עצמן· בשעה שיצר הרע קיים לא כל שכן· ומנורות של זהב היו שם· בר קפרא אמר תומהן מאה אמה׳ והא תני כל דהוי מאה אמין כעי בסיס תלתין ותלת׳ סולמא מיכא תלתין ותלת׳ וסולמא מיכא תלתין ותלת· והתני כל העזרה לא היתה אלא אורך מאה ושבעים ושבע על רוחב מאה ושלשים וחמש׳ אשכח תני מקובן מעשה ניסים היו· מה כיד כולהם מאה ועשרים לוג· או ביד כל אחד ואחד מאה ועשרים לוג׳

הלכה ג׳ תני מבלאי מכנסי כהן גדול היו מדליקין את הנירות שבפנים· ומבלאי מכנסי כהן הדיוט היו מדליקין את הנירות שבחוץ׳ ז

אמר רבי שמואל בר רב יצחק כתיב להעלות נר תמיד· שיעדו לומר אי׳ לך עושה שלהבת אלא פשתן בלבד· מהו מפקיעין· תירגם רבי חגיי קומ רבי יוסה מפשילים׳ תני לא היה חצר בירושלם שלא היתה מאירה מאור בית השואבה· הני יכולה אשה לבור חיטיה לאור המערכה· ולא היו מועלות· לאו׳ דאמר ר׳ יהושע בן לוי הריח והמראה והקול אין בהן מעילה· ששה קולות היו נשמעים מיריחו· מיריחו היו שומעין קול שער הגדול שנפתח׳ מיריחו היו שומעי׳ קול המגריפ׳ מיריחו היו שומעי׳ קול העץ שעש׳ בן קטי׳ מוכני לכיו׳ מיריחו היו שומעי׳ קול גביני כרוז׳ מיריחו היו שומעי׳ קול החליל· מיריחו היו שומעין קול הצילצל· וי״א אף קולו של כהן גדול בשעה שהוא מזכיר את השם ביום הכיפורים· מיריחו היו מריחין ריח פיטום הקטורת׳ אמר רבי לעזר בן דלגיי עזים היו לבית אבא בהרי מכוור והיו מתעטשות מריח פיטום הקטורת׳

הלכה ד׳ החסידים ואנשי המעשה

יש מהן שהיו אומרים אשרייך ילדותי שלא ביישת את זקנותי אילו אנשי מעשה· ויש מהן אומרי׳ אשרייך זקנותי שכיפרת על ילדותי אילו בעלי תשובה׳ אילו ואילו היו אומרים אשרי מי שלא חטא ומי שחטא ימחל לו· הלל הזקן כד הוה חמי לון עברין בפחז הוה אמר לון דאנן הבא מאן הבא׳ ולקילוסן הוא צריך· והכתיב אלף אלפין ישמשוניה ורבוא ריבון קדמוהי יקומון· כד הוה חמי לון עבדין בכושר הוה אמר די לא נן הבא מאן הבא שאע״פ שיש לפניו כמה קילוסן חביב הוא קילוסן של ישראל יותר מכל׳ מה טעם׳ ונעים זמירות ישראל׳ יושב

תהלות ישראל׳ בן יהוצדק והוה משתבח בקפיצותיו. אמרו עליו על רבן שמעון בן גמליאל שהיה מרקד בשמנה אבוקות של זהב ולא היה אחד מהן נוגע בחבירו׳ וכשהיה כורע היה נועץ גודלו בארץ וכורע ומיד היה נזקף. אי זו היא כריעה׳ ואי זו היא כריכה׳ ר׳ חייה רבה הראה כריעה לפני רבי ונפסח ונתרפא. לוי בר סיסי הראה כריכה לפני רבי ונפסח ולא נתרפא. כתיב וישב דוד לברך את ביתו ותצא מיכל בת שאול לקראתו וגו׳ ׳ מה אחד הריקים. אמר אבא בר כהנא הריקם שבריקים זה ארכיסטים. אמרה היום נגלה כבוד בית אבא. אמרו עליו על בית שאול שלא נראה מהם לא עקב ולא גודל מימיהם. הדא הוא דכתיב ויבא אל גדרות הצאן אשר על הדרך ושם מערה׳ רבי אבון בשם רבי לעזר גדר לפנים מגדר היה. ויבא שאול להסך את רגליו. והוה חמי ליה משולשל ציבחד ומסליק ציבחד. משולשל ציבחד ומסליק ציבחד. אמר דוד האך מינגע בהדין גופא צדיקא. הדא היא דו אמר ליה הנה היום הזה ראו עיניך את אשר נתנך היום בידי במערה ואמר להרגך ואחוס עליך אין כתיב כאן אלא ותחס עליך׳ צניעותך חסת עליך. ויאמר דוד אל מיכל לפני יי׳ אשר בחר בי מאביך וגו׳ ׳ ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה׳ שאינן אמהות אלא אימהות. ומה נענשה למיכל בת שאול לא היה לה ולד עד יום מותה׳ והא כתיב הששי יתרעם לעגלה אשתו׳ שגעת כעגלה ומתה.

הלכה ה׳ תירגם רב קומי דבית רבי שילת קרא גברא׳ אכריז כרוזא. אמרין ליה קרא הרנגלא. אמר לון והא תנינן בן גבר׳ אית לך מימר בר תרנגלא׳ רבי ירמיה בעי עשירית מלמעלן עשירית מלמטן. אמר ר׳ חייה בר בא והמה משתחוי׳ אין כתיב כאן אלא והמה משתחויתם שהיו משתחוים לחמה ומשתחוים להיכל. אמר רבי אבא בר כהנא כי שתים רעות עשה עמי׳ וכי שתים רעות עשה עמי הא ותרה לאלף. אלא שהיו משתחוים לחמה ומשתחוים להיכל.

הלכה ו׳ תני אין פחות משבע ולא יותר על שש עשרה. הכן תניא עבד תקיעה ותרועה ותקיעה חדא׳ והכן תניא עביד כל חדא חדא מינהון חדא׳ שתמצא אומר שלש על כל מטה ומטה. רבי יהודה אומר שלש על כל דגל ודגל׳ והני ותשע למעלה עשירית הא חורי. מאן דאית ליה על גבי המזבח. לית ליה למעלה עשירית׳ מאן דאית ליה למעלה עשירית. לית ליה על גבי המזבח׳ אמר רבי זעורה זאת אומרת שלא היו תוקעין אלא לניסוך המים בלבד. אין תימר למילוי המים ניתני שלש למילוי המים של יום. ושלש למילוי המים של מחר. אילין אינון והא אית לך חורנין. תשע למוספי שבת תשע למוספי ראש חדש׳. ותשע למוספי יום טוב של ראש השנה. אלא כמאן דאמר יתקעו. לפנים מן המוספין יתקעו׳ רבנן דקיסרין בשם ר׳ יעקב בר אחא ואפילו כמאן דאמ׳ יתקעו לפנים מן המוספין יתקעו. תקיעות היו מוסיפין לא היו מוסיפין תקיעות׳ רבי חייה בר בא אמר הוא נבל הוא כינור נימין יתירות בין זה לזה׳ אמר רבי חייה בר אבא למה נקרא שמו נבל שהוא מלבין כמה מיני זמר. רבי חונה בשם רב יוסף על ידי עוד שאינו עבוד ועל ידי נימין יתירות היה מלבין כמה מיני זמר׳ רבי שמעון בן לקיש אמר עוגב זה ארדבלס. תני רבן שמעון בן גמליאל לא היה ארדבלים בירושלי׳ מפני שהוא סורח את הנעימה. חליל של מקדש של משה היה ושל קנה היה׳ נשבר ותיקנוהו ולא היה קולו ערב כמות שהיה. חזרו ונטלוהו וחזר לכמות שהיה. צלצל של מקדש של משה היה ושל נחושת היה נשבר ותיקנוהו ולא היה מצלצל כמות שהיה׳ חזרו ונטלוהו וחזר לכמות שהיה׳ מבתשת של מקדש של משה היה ושל נחושת היה נשברה ותיקנוה ולא היתה מפטמת כמו שהיתה׳ חזרו ונטלוה וחזרה לכמות שהיתה. אילו שני כלים שנשתברו בבנין הראשון ולא עלתה עליהן ארוכה׳ עליהן הוא אומר נחושת מרוק נחושת ממורק וכלי נחושת מוצהב טובה שנים חמודות כזהב ׃ תרין אמורין חד אמר חד מינהון כתריי דדהב. וחורנה אמר תריי מינהון כחד דדהב׳ תני רבן שמעון בן גמליאל אומר שילוח היה מוציא מים כאיסר׳ אמרו נרחיבנו וירבו מימיו. הרחיבוהו ונתמעטו מימיו. חזרו וגדרוהו וחזר לכמות שהיה. מגריפה רב ושמואל. חד אמר עשרה נקבים היו בה כל אחד ואחד היה מוציא מאה מיני זמר׳ וחורנה אמר מאה נקבים היו בה כל אחד ואחד היה מוציא עשרה מיני זמר. מדברי שניהם היתה מוציאה אלף מיני זמר. מוספי שבת ומוספי ראש חודש מי קודם. רבי ירמיה סבר מימר מוספי שבת ומוספי ראש חודש מוספי ראש חודש קודמין. והילית דרבי ירמיה מן הדא שירו של שבת ושירו של ראש חודש שירו של ראש חודש קודם. אמר רבי יוסה טנייא הוא דאמר רבי חייה בשם רבי יוחנן כדי לפרסמו להודיע שהוא ראש חודש. כיצד הוא עושה שוחט מוספי שבת ואומר עליהן שירו של ראש חודש. ברם הבא מוספי שבת ומוספי ראש חודש מוספי שבת קודמין על שם כל התדיר מחבירו קודם את חבירו׳

הלכה ז׳ תני כל המשמרות שהיו במקדש היו שונות ומשלשות בפרים חוץ משתים האחרונות שהיו שונות ולא היו משלשות בפרים. רבי לעזר שאל מהו להתחיל מהן לרגל הבא. אמר רבי יוסה מתני׳ אמרה כן בשמיני חזרו לפייס ברגלים. לא צורכה דילא כהדא דתני בשם רבי נתן דתני רבי נתן שמיני לא היה בו פייס׳ על דעתיה דרבי נתן מהו להתחיל מהן לרגל הבא. אמר רבי יוחנן ותני כן שמיני רגל בפני עצמו ׃ פייס בפני עצמו׳ ברכה בפני עצמה׳ קרבן בפני עצמו׳ רגל דאמר רבי אבין בשם רבי אחא כולהם כתיב וביום. וכאן כתיב ביום ללמדך שהוא רגל בפני עצמו׳ פייס אמר רבי יוסה מתניתא אמרה כן בשמיני חזרו לפייס ברגלים׳ ברכה אמר אי לא זמן׳ קרבן פר אחד איל אחד.

הלכה ח׳ כתיב חלק כחלק יאכלו. יכול אף בשאר כל ימות השנה כן׳ תלמוד לומר לבד ממכריו על האבות׳ חוץ ממה שמכרו אבות לבנים את שבתך ואני שבתי׳ ובעצרת אומר הילך מצה הילך חמץ. אית תני תני הילך חמץ והילך מצה. מאן דאמר הילך מצה שהוא חביב׳ מאן דאמר הילך חמץ שהוא תדיר. אמר רבי לוי כל המשמרות היו נתונות בדרום. אמר רבי יוסה מתניתא אמרה כן חל יום אחד להפסיק בנתיים רבי יודה בן טטס בשם רבי אחא קרייא מסייע להן תנייא׳ ועתה מה יש תחת ידך חמשה לחם תנה בידי או הנמצא. ואחימלך מן המשמר היוצא היה. הנכנסין חולקין בצפון והיוצאין בדרום׳ אמר ר׳ חנניה בריה דרבי הלל כדי לחלוק כבוד לנכנסין. אמר ר׳ יוסי בי רבי בון לא מטעם זה אלא בגין דתנינן כל הנכנסין להר הבית נכנסין דרך ימין ומקיפין ויוצאין דרך שמאל. בלגה לעולם חולקת בדרום בפני מרים בת בלגה שנשתמדה והלכה ונישאת לסרדיוט אחד משל מלכות בית יון׳ ובאה וטפחה על גגו של מזבח אמרה לו לוקוס לוקוס אתה החרבתה נכסיהן של ישר׳ ולא עמדת להן בשעת דוחקן׳ ולא על ידי שהגיע זמנה לעלות ולא עלת. הנכנס ישבב ושימש תחתיה בכהונה גדולה. לפיכך בלגה לעולם כיוצא. וישבב כנכנס. ויעקרו אותה ממקומה. לית יכיל. דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי קשה לפני המקום לעקור שלשלת יוחסין ממקומן. ויעשו אותן עשרים ושלש. לית יכיל׳ דכתיב המה יסד דוד ושמואל הרואה באמונתם׳ באומנותם. אומנות גדולה היתה שם שאין משמר נוטל ושונה בשדה אחוזה עד שיטול חבירו. אמר רבי אבהו השבתים שאין משמר נוטל ושונה בשדה אחוזה עד שיטול חבירו. ושבעתה קבועה. רבי בא בשם רב יהודה טבעות עשו להן רחבות מלמעלן וצרות מלמטן. וחלונה סתומה שלא העמידו אותה על סביניהן כהדא דתנינן תמן הוא והוא נקרא בית החלפות ששם היו נגנזין את הסכינין.

הדרן עלך החליל וסליקא לה מסכתא דסוכה

מסכת ראש השנה

ארבעה

ראשי שנים הן באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים · באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה · רבי לעזר ורבי שמעון אומר באחד בתשרי ·

ב׳ באחד בתשרי ראש השנה לשנים ולשמיטין וליובילות ולנטיעה ולירקות · באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי · ובית הלל אומרין בחמשה עשר בו · ג׳ בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה · בעצרת על פירות האילן · ובראש השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון שנאמר היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם · ובחג נידונין על המים: ד׳ על ששה חדשים השלוחין יוצאין על ניסן מפני הפסח ועל אב מפני התענית ועל אלול מפני ראש השנה · ועל תשרי מפני תקנת המועדות ועל כסליו מפני חנוכה ועל אדר מפני הפורים · ובשבית המקדש קיים יוצאין אף על אייר מפני פסח קטן · ה׳ על שני חדשים מחללין את השבת על ניסן ועל תשרי שבהן השלוחין יוצאין לסוריא ובהן היו מתקנין את המועדות ובשבית המקדש קיים מחללין אף על כולן מפני תקנת הקרבן.

ו׳ בין שנראה בעליל ובין שלא נראה בעליל מחללין עליו את השבת · רבי יוסי אומר אם נראה בעליל אין מחללין עליו את השבת · ז׳ מעשה שעברו יותר מארבעי׳ זוג ועיכבן רבי עקיבה בלוד · שלח לו רבן גמליאל אם מעכב אתה את הרבים נמצאת מכשלן לעתיד לבא · ח׳ אב ובנו שראו את החודש ילכו לא שמצטרפין זה עם זה אלא שמא ייפסל אחד מהן יצטרף השיני עם אחר · רבי שמעון אומר אב ובנו וכל הקרובים כשירין לעדות החודש · ט׳ אמר רבי יוסי מעשה בטוביה הרופא שראה את החודש בירושלם הוא ובנו ועבדו המשוחרר וקיבלו הכהנים אותו ואת בנו ופסלו את עבדו · וכשבאו לבית דין קיבלו אותו ואת עבדו ופסלו את בנו · י׳

אילו הן הפסולין המשחק בקוביא והמלוה בריבית ומפריחי יונים וסוחרי שביעית ועבדים זה הכלל כל עדות שאין האשה כשירה לה אף הן אינן כשירין · יא מי שראה את החודש ואינו יכול להלך מוליכין אותו על החמור אפילו במיטה · אם צודה להן לוקחין בידן מקלות · ואם היתה דרך רחוקה לוקחין בידן מזונ׳ שעל מהלך לילה ויום מחללין את השבת ויוצאין לעדות החודש שנאמר אלה מועדי יי׳ מקראי קודש:

סליק פירקא

ארבעה ראשי שנים הן כו׳ · כתיב החודש הזה לכם ראש חדשים · לכם הוא ראש ואינו ראש לא לשני׳ ולא לשמיט׳ ולא ליובילות ולא לנטע׳ ולא לירקות · ואימר לכם הוא ראש ואינו ראש לא למלכים ולא לרגלים · רבי יעקב בר אחא ר׳ יסא בשם ר׳ יוחנן כתיב ויחל לבנות בחדש השיני בשיני בשנת ד׳ למלכותו · הקיש שנת ד׳ למלכותו לשיני שבחדשי׳ · מה שני שבחדשים אין מונין אלא מניסן · אף שני שבשנת ארבע למלכותו אין מונין אלא מניסן · או אינו אלא שנים בחודש · כל מקום שנאמר שנים בחודש פירש · או אינו אלא שנים בשבת · לא מצאנו חשבון זה מן התורה · והא כתיב ויהי ערב ויהי בקר יום שני · אין למידין מברייתו של עולם · והיי דין הוא שני שבחדשים · והיי דין הוא שני שבשנים · ר׳ חנניה ור׳ מנא חד אמר ויחל לבנות בחדש השני זה שני שבחדשים · בשני זה שני שבשנים · וחורנה אפילו מיחלף לית בה כלום · רבי שמעון בר ברסנא בשם רבי אחא שמע לה מן הדא החודש הזה לכם · מיעט ראשון · הוא לכם מיעט מיעוט אחר מיעוט לרבות למלכים ורגלים · וירבה לשנים ולשמיטים וליובילות ולנטיעה ולירקות · כהוא דאמר רבי יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי יוחנן ויחל לבנות בחדש השיני בשיני בשנת ארבע למלכותו · הקיש שנת ארבע למלכותו לשיני שבחדשים · מה שני שבחדשים אין מונין אלא מניסן · אף שני שבשנת ארבע למלכותו אין מונין אלא מניסן · רבי יונה רבי יצחק בר נחמן בשם רבי חייה בר יוסף ויחל לבנות בחדש השיני זה שני שבחדשים בשני זה שני שבשנים · וכשהוא אומר בשנת ארבע למלכותו · הקיש שנת ארבע למלכותו לשני שבחדשים · מה שני שבחדשים אין מונין אלא מניסן · אף שני שבשנת ארבע למלכותו אין מונין אלא מניסן · תני שמואל ופליג בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים · מכן שמונין חדשים ליציאת מצרים · אין לי אלא חדשים שנים מניין וידבר יי׳ אל משה במדבר סני בשנה השינית · אין לי אלא לאותו הזמן · לאחר הזמן הזה מניין · בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים · אין לי אלא לשעה לדורות מניין ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים וגו׳ משנבנה הבית התחילו מונין לבנינו ויהי מקץ עשרים שנה אשר בנה שלמה את שני הבתים וגו׳ · לא זכו למנות לבניינו התחילו מונין לחרבנו בעשרים וחמש שנה לגלותינו בראש השנה בעשור לחדש וגו׳ · לא זכו למנות לעצמן התחילו מונין למלכיות שנאמר בשנת שתים לדריוש בשנת שלש לכורש מלך פרס. ואימר ויחל לבנות בחדש השיני בשני בשנת ארבע למלכותו · הקיש שנת ארבע למלכותו לשני שבחדשים · מה שני שבחדשים אין מונין אלא מניסן · אף שני שבשנת ארבע למלכותו אין מונין אלא מניסן · רבי לעזר בשם רבי חנינה אף למלכי אומות העולם אין מונין אלא מניסן · בשישי בשנת שתים לדריוש · בשמיני בשנת שתים לדריוש · נאמר בשמיני בשנת שלש · חיפה אמר שמיני נאמר תחילה אלא שאין מוקדם ומאוחר בתורה · אמר רבי יונה כתיב ועתה שימו נא לבבכם מן היום הזה ומעלה מטרם שום אבן על אבן בהיכל יי׳ · הא כיצד בשישי הסד · בשמיני נאמר המקרא הזה · אין תימר כבר שמו יאות אמר חיפה · אין תימר לא שמו לא אמר חיפה כלום · והתיב רבי יצחק והכתיב ויהי באחת ושש מאות שנה בראשון באחד לחדש · והני עלה שנת המבול אינה עולה מן המניין · היפתר כרבי אליעזר דרבי אליעזר אמר בתשרי נברא העולם · והכתיב ויהי בחדש ניסן שנת עשרים · ויהי בחדש כסליו שנת עשרי׳ · תיפתר כרבי אליעזר דרבי אליעזר אמר כל שנה שלא נכנסו לה שלשים יום אין מונין אותה שנה שלימה · והכתיב ויהי בחדש הראשון בשנה השינית באחד לחדש הוקם המשכן · אין תימר שנת שלישית היא על ידי שלא נכנסו שלשים יום אין מונין אותה שנה שלימה · והכתיב ויהי בחדש השני בשנה השינית בעשרים בחדש · והא אית בשתא חמשין יומין ואין מונין אותה שנה שלימה · הדא מן תתובתה דרבי יצחק דאינון קשיין בין כמאן דאמר מניסן מנין · בין כמאן דאמר מתשרי מנין · מה בינייהון · אמר רבי יונה שטרות יוצאות ביניהן · לוה מלוה באייר וכתב בה שנייה למלכות.

מכר מכירה במרחשון וכתב בה שנייה למלכותו · מאן דאמר מניסן מונין מלוה קדמה · מאן דאמר מתשרי מונין מכירה קדמה · כיצד למלכים מת באדר ועמד מלך באדר נכנית שנה לזה ושנה לזה · אמר רבי יונה והוא שנכנס לניסן די לא כן כהדא ימלך ירח ימים בשומרון · אין לך לעמוד על שני מלכי ישראל אלא משני מלכי יהודה · ולא על שני מלכי יהודה · אלא משני מלכי ישראל · כתיב והימים אשר מלך דוד על כל ישראל ארבעים שנה תגו׳ · וכתיב בחברון מלך על יהודה שבע שנים וששה חדשים ובירושלם מלך וגו׳ · בכלל חסירי׳ · ובפרט יתירים · רבי יצחק בר קצצתה בשם רבי יונה שלשים ושתים ומחצה הוו אלא בשביל לחלוק לו כבוד לירושלם הוא מונה אותן שלימות · יהודה בי רבי אומר חשבון מרובה בולע לחשבון ממועט · אמר רבי שמואל בר נחמן והיה כי ימלאו ימיך · אמ׳ לו הקב״ה דוד ימים מליאים אני מונה לך · איני מונה לך ימים חסירים · שלמה בנך בונה בית המקדש אלא להקריב קרבנות חביב עלי משפט וצדקה שלך יותר מכל הקרבנות שנאמר עשה צדקה ומשפט נבחר ליי׳ מזבח · רב חונא אמר כל אותן ששה חדשים שהיה דוד בורח מפני אבשלום בנו כשעירה היה מתכפר כהדיוט · אמר רבי יודן בי רבי שלום כתיב בי ששת חדשים ישב שם יואב וכל ישראל · אמר לו והן אני אמרתי לך אל התגרו בם וביקשת להתגרות בם חייך שאינן נימנין לך · מאן תנא רגלים רבי שמעון דרבי שמעון אמ׳ שלשה רגלים כסדרן ובלבד חג המצות ראשון · אשכחת אמר פעמים חמשה פעמים ארבעה פעמים שלשה · לפני עצרת חמשה · לפני החג ארבעה · לפני הפסח שלשה · רבי לעזר בי רבי שמעון אמר ובלבד חג המצות אחרון · אשכחת אמר פעמים שלשה פעמים שנים פעמים אחד · וחכמים אומרים רגל שפגע בו תחילה ובלבד שיעברו עליו רגלי שנה כולה · כתיב מלבד שבתות יי׳ ומלבד מתנותיכם וגומ׳ · אשר תתנו ליי׳ מה תלמוד לומר שיכול אין ליקרב ברגל אלא קרבנות הרגל בלבד · מניין קרבנות היחיד וקרבנות הציבו׳ שהוקדשו ברגל שיבואו ברגל · שהוקדשו לפני הרגל שיבואו ברגל ת״ל מלבד שבתות יי׳ · אשר תתנו ליי׳ אילו עופו׳ ומנחו׳ לרבות את כולם שיהו קריבין ברגל · יכול רשות תלמוד לו׳ אלה תעשו ליי׳ במועדיכם · אלה קבען חובה שיהו כולן קריבין ברגל יכול באי זה רגל שירצה תלמוד לומר ובאת שמה והבאתם שמה · אם להתיר כבר התיר · אם לקבוע כבר קבע · אם כן למה נאמר ובאת שמה · והבאתם שמה · אלא זה רגל הראשון שפגעת בו׳ יכול אם עיבר אחד מהן ולא הביא יהא עובר עליו משום בל תאחר · תלמוד לומר אלה תעשו ליי׳ במועדיכם אינו עובר עליו משום בל תאחר עד שיעברו עליו רגלי השנה כולה · . רבי שמעון אומר שלשה רגלים כסדרן · כיצד נדר לפני הפסח עד שיעברו עליו פסח ועצרת חג · נדר לפני העצרת עד שיעברו עליו עצרת חג ופסח ועצרת חג · נדר לפני החג עד שיעברו עליו החג ופסח ועצרת חג ·

בעון קומי רבי אילא עד כדון בעשה בלא תעשה מניין תלמוד לומר ובאת שמה
והבאתם שמה· מה אנן קיימין אם בעשה הרי כבר אמור· אלא אם אינו עניין
בעשה תניהו עניין בלא תעשה· פסחים בזמנן מהו שיעבור· אשכחת תני
פסחים בזמנן עובר· דלא כן מה אנן אמרין· אמר רבי שמואל בריה דרבי יוסה
בי רבי בון שלא תאמר שאם אכל ונמצא מאחר שכיפרו בו הבעלים גופו קרב
שלמ׳ עד כדון צריכה· פסחים בזמנן מהו שיעבור· בעון קומ׳ ר׳ זעורא בין רגל
לרגל מהו שיעבור· והיכ ר׳ בא והתני חגיגה שלא קרבה בראשון תיקרב בשיני
ומתירין לו לעבור· ועוד מן הדא ועשית בעשה· תשמור בלא תעשה· כלום הוא
עובר על עשה ועל לא תעשה· לא עד שיעברו עליו שלשה רגלים· רבי אבון
בשם רבנן דתמן כאומ׳ הרי עלי עולה להביאה בשיני בשבת מיך שבא שני בשבת
ולא הביאה עובר· שלמה שנתנו את מפיל יום האחרון· והא עובר על כל יום
ויום· אין כיני עברו עליו שלשה רגלים את מפיל את רגל האחרון· והוא עובר
על כל רגל ורגל· רבי בון בר חייה בעי סלמה שנתנו בעצרת אפשר לומר הוא
אינו כשר ועובר· כהדא לא ילין חלב חגי עד בקר· ואימורי חול קריבין
ביום טוב· אמר רבי אבהו קימתיה בשחל ארבעה עשר להיות בשבת· אין
חגיגה באה עמו· אמרה תורה הקריבהו מבעוד יום שלא יבוא לידי כל תלין·
והבא והקריבהו מבעוד יום שלא יבוא לידי בל תאחר· אמר רבי חננא אילו
עבר והביא שמא אינו כשר· מאחר שאילו עבר והביא כשר עובר· כתיב לפני
יי׳ אלהיך תאכלנו שנה בשנה· שנה לו· ושנה לתמורתו· שנה להם ושנה
לבעל מום· שנה לבכור ושנה בקדשים· שנה בשנה· מלמד שהבכור נאכל
לשני ימים ולשתי שנים· הך עבידא שוחטו בערב ראש השנה ואוכלו ערב
ראש השנה וכראש השנה· תני רבי ישמעאל נולד לו מום בחמשה עשר יום
בתוך שנתו רשאי לקימו לאחר שנתו עד חמשה עשר יום· אמר רבי אילא זאת
אומרת שאין שנתו של בעל מום מחודת· אמר רבי יוסה מתניתא מסייעא לרבי
אילא הבכור בזמן הזה רשאי לקימו אפי׳ ד׳ וחמש שנ׳ עד שלא הראהו למומחה
מה אנן קיימין אם לתם הא כבר אמור· אלא אם אינו עניין לתם תניהו עניין לבעל
מום· אחד בכור ואחד כל הקדשים עובר עליהם בשם רגלים בלא שנה שנה
בלא רגלים· ניחא רגלים בלא שנה· שנה בלא רגלים· תבן אמרין תיפתר
שהיה מחוסר זמן לפסח· כמה דאת אמר תמן הראוי למקצת שנה ראוי לכולה·
ואמור אוף הכא הראוי למקצת הפסח ראוי לכולו· אמר רבי אבא מרי תיפתר
שהיתה עצרת הבאה בחמשה ונולד בששה· והיתה עצרת הבאה בשבעה·
רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעורה כתיב לא יבקר בין טוב לרע· עבר וביקר
מהו שיעבור· א״ל כל דבר שבא להתיר אינו עובר· מה בא להתיר כאן התירה
התורה להקדיש בעלי מומין· תמן תנינן ביום השמיני מביא שלש בהמות חטאת
ואשם ועולה והדל היה מביא חטאת העוף ועולת העוף· ואין חטאת העוף
מחוסרת זמן אצל אשם· אמר רבי לעזר כאן התירה התורה להקדיש
מחוסרי זמן· רבי בא בר ממל בעא קומי רבי אימי כתיב בשמיני יביא
עבר ולא הביא מהו שיעבור· אמר ליה כל דבר שבא להתיר אינו עובר·
מה בא להתיר כהדא דאמר רבי לעזר כאן התירה התורה להקדיש מחוסר זמן·
אמר רבי יוסי בי רבי בון כל שבעה אין אומ׳ לו הבא· מכן ואילך אומר לו הבא·
מתניתא פליגא על רבי יוסי בי ר׳ בון כולהם מתמותין ומביאין קרבנותיהן ברגל·
ניחא נזיר· מצורע לא מחוסר כיפורים הוא· והא תנינן הלל והשמחה שמונה·
פתר לה בנזיר· רבי זכריה חתניה דרבי לוי בעי רישא אתון פתרין בנזיר וסיפא
במצורע· אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל לא כבר איתתבת תמן ואמר ר׳ יוסה
קיימה רבי אבודמא נחותה בכהנים בשעיר· אוף הכא הכהנים בשעיר· רבי
חגי בעא קומי רבי יוסה כתיב וביום השמיני ימול· עבר ולא מל· אמר ליה
כי תדר נדר ליי׳ אלהיך לא תאחר לשלמו· דבר שהוא ניתן לתשלומין· יצא
זה שאינו ניתן לתשלומין· לא תאחר לשלמו ולא את חליפיו כהדא דתני ואל
פתח אהל מועד לא הביאו ולא את חליפיו· אמר רבי יונה פירשה לוי בן סיסי
קומי רבי כאומר הרי עלי עולה ועברו עליה שלשה רגלי׳ והביא אחרת והקריבה
מיד היתי אומר יפטר בן הראשונה לפום כן צריך מימר לא תאחר לשלמו ולא
חליפיו· אמר רבי יוסה אם כאומר הרי עלי מיד הוא עובר· אלא כן אנן קיימין
כאומר הרי זה עולה ועברו עליה שני רגלים והביא אחרת תחתיה ולא הקריבה
מיד ועבר עליה רגל שלישי היתי אומר תצטרף עם תמורה שלשה רגלים לפום
כן צריך מימר לא תאחר לשלמו ולא את חליפיו· כי דרוש ידרשנו אילו חטאות
ואשמות· יי׳ אלהיך זה הקדש בדק הבית· מעמך זה לקט שכחה ופיאה והיה
בך חטא ולא בקרבנך חטא· דלא כן מה אנן אמרין· אמר רבי שמואל בריה
דרבי יוסה בי ר׳ בון שלא תאמר שמא ימצא זבח פסול לפום כן צריך מימר והיה
בך חטא בך ולא בקרבנך חטא· מוצא שפתיך תשמור ועשית· תשמור ועשית
להזהיר בית דין שיעשוך· רבנן דקיסרין בשם רבי אבונא מכן למשכן·
כאשר נדרת ליי׳ אלהיך נדבה· ויש נדר קרוי נדבה· אלא לחייב על כל נדר
ונדר ועל כל נדבה ונדבה· אי זהו נדר שאמרו האומר הרי עלי עולה· אי זהו
נדבה שאמרו האומר הרי זה עולה· רבי חמא חבריהון דרבנן בעי אמר הרי עלי
שור ואמר הרי זו· רבי חננא בעי לא מסתבריא די לא אמר הרי זו וזור ואמר

הרי עלי איסור חמור חל על איסור קל· אין איסור קל חל על איסור חמור·
הוסיפו עליהן שכר בתים ותרומת שקלים· שכר בתים אמר רבי יונה והוא שאמר
שנה זו· אבל אם אמר שנה אחת נותן מעת לעת· ותרומת שקלים· כהיא
דאמר רבי שמואל בר יצחק בתחילתה היה בחודש הראשון בשנה השינית באחד
לחודש הוקם המשכן· ותני עליה ביום שהוקם המשכן בו ביום נתרמה התרומה·
רבי טבי רבי יאשיה בשם כהנא נאמר כאן חדשי ונאמר להלן חדשי· מה חדשי
שנאמר להלן אין מונין אלא מניסן· אף חדשי שנאמר כאן אין מונין אלא מניסן·
אמר רבי יונה שבק רבי טבי רישה ואמר סופא דלא כן כהדא דתני זאת עולת
חדש בחדשו יכול יהא תורם בכל חדש וחדש· תלמוד לומר בחדשו לחדשי·
בחדש אחד הוא תורם לכל חדשי השנה· יכול באי זה חדש שירצה נאמר כאן
חדשי ונאמר להלן חדשי· מה חדשי שנאמ׳ להלן אין מונין אלא מניסן אף חדשי
שנאמר כאן אין מונין אלא מניסן· תמן תנינן ר׳ מאיר אומר באחד באלול ראש
השנה למעשר בהמה· בן עזאי אומר האלוליים מתעשרין בפני עצמן·
אמר רב חונה טעמיה דרבי מאיר עד כאן הן מתמצות לילד מן הישנות· מכאן
והילך הן מתחילות לילד מן החדשות· רבי יוסה בי רבי בון בשם רב חונה טעמא
דרבי לעזר ורבי שמעון· לבשו כרים הצאן אילו הבכירות· ועמקים יעטפו בר
אילו האפילות· יתרועעו אף ישירו· אילו ואילו נכנסין לדיר להתעשר·
אמר בן עזאי האיל ואילו אומ׳ כך· ואילו אומ׳ כך יהו האלוליים מתעשרין
בפני עצמן· הא כיצד נולד לו חמשה באב וחמשה באלול וחמשה בתשרי אינן
מצטרפין· נולד לו חמשה באב וחמשה בתשרי הרי אילו מצטרפין· זאת
אומרת שבן עזאי חבר ותלמיד היה לו לרבי עקיבא ובן עזאי מכריע על דברי
תלמידיו· רבי ירמיה רבי מיישא בשם רבי שמואל בר רב יצחק שבן נחלקו
עליה אבות העולם· מאן אינון אבות העולם תנא רבי יונה קומי רבי ירמיה רבי
ישמעאל ורבי עקיבה· זאת אומרת בן עזאי תלמיד וחבר היה לרבי עקיבה·
אין תימר רביה אית בר נש אמ׳ לרביה האיל ואילו אמ׳ כן ואילו אמ׳ כן· ר׳ אבהו
בשם רבי שמואל בר רב יצחק שמע מן הדא אמר לו בן עזאי על החלוקין אנו
מצטערין אלא שבאת לחלוק עלינו את השוין זאת אומרת בן עזאי חבר ותלמיד
היה לרבי עקבא אין תימר רביה אית בר נש אמר לרביה· תמן תנינן מאחד
בתשרי עד עשרים ותשעה באלול הרי אילו מצטרפין· חמשה לפני ראש השנה
וחמשה לאחר ראש השנ׳ אינן מצטרפין חמשה לפני הגורן וחמשה לאחר הגורן
הרי אילו מצטרפין· אם כן למה אמרו שלש גרנות למעשר בהמה· שעד שלא
תגיע הגורן מותר למכור ולשחוט· הגיעה הגורן לא ישחוט ואם שחט פטור·
אמר רבי יוסה זאת אומרת מעשר בהמה לא עשו אותו לא כמכנס ולא כשליש·
אין תימר כמכנס ניתני כל המעוברים מעשרים ותשעה באלול· אין תימר כשליש
ניתני כל הנולדים עד עשרים ושנים בו· רבי שמי בשם רבי בון בר חייה כשליש
עשו אותו כרבי שמעון· דרבי שמעון אמר מחוסר זמן נכנס לדיר להתעשר·
קם רבי מנא עם רבי שמי אמר ליה את אמרת הדא מילתא· והא תנינן בן עזאי
אומר האלוליים מתעשרין בפני עצמן· לא אפילו נולד עד עשרים ותשעה
באלול· אית לך מימר בן עזאי כרבי שמעון· לא כרבנן הוא· כמה דאת אמר
על דרבנן מניחן ומעשרן לשנה הבאה· והן מתעשרין עם בני שנתן· כן את
אמר על דבן עזאי מניחן לגורן הבא והן מתעשרין עם בני אלול· אמר רב
חונה זאת אומרת ימים שהבכור מחוסר זמן כהן עולין לו מתוך שנתו· אמ׳ רבי
מנא רבי יונה אבא שמע לה מן הדא כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר
תקדיש ליי׳ אלהיך· וכיצד משעת לידתו את מונה לו שנה·

הלכה ב׳ שנים מניין כתוב אחד אומר וחג האסיף בצאת השנה·
וכתיב אחר אומר וחג האסיף תקופת השנה· אי זהו חדש שיש בו חג ותקופה
ואסיף ושנה יוצא בו אי זה זה תשרי· אין תימר טבת אית בה תקופה ולית ביה
חג ואסיף אין תימר ניסן אית ביה תקופה וחג ולית ביה אסיף· אין תימר תמוז אית
ביה תקופה ואסיף ולית ביה חג· ואי זה זה תשרי· אמרין חברייא קומי רבי
יונה ויהא תמוז· אמר לון כתיב בחודש השביעי ואתון אמרין הכין· אמרין ליה
ויהא תמוז· אמר לון מכן והילך על שמות חדשים אתם רבים עלי· ואמר רבי
חנינה שמות חדשי׳ עלו בידם מבבל· בראשונה בירח האיתנים שבו נולדו אבות·
מתו אבות· נפקדו אימהות· בראשונה בירח בול שבו העלה נובל והארץ עושה
בולות בולות· שבו בהלים לבוטא מתוך הבית· בראשונה בירח זיו שבו זיוו
של עולם והצמחים ניכרין והאילנות ניכרין· מכן והילך ויהי בחודש ניסן שנת
עשרים· ויהי בחודש כסליו שנת עשרים· בחודש העשירי הוא חודש טבת·
רבי שמעון בן לקיש אמר אף שמות המלאכים עלו בידן מבבל· בראשונה
ויעף אלי אחד מן השרפים· שרפים עומדים ממעל לו· מכן והילך והאיש
גבריאל· כי אם מיכאל שרכם· לשמיטים מניין· מקץ שבע שנים תעשה
שמיטה· מה שנים מתשרי· אף שמיטים מתשרי· ליובילות מניין· וספרת
לך שבע שבתות שנים שבע שנים שבע פעמים· מה שנים ושמיטין מתשרי אף
יובילות מתשרי· התיבון והכתיב והעברת שופר תרועה בחודש השביעי וגו׳·
רבי יונה ורבי יוסה תריהון בשם רבי שמואל בר רב יצחק מדי שיהו כל חדשי
השנה שוין לא יהא חדש אחד נחלק לשתי שנים· התיבון והתנינן באחד בשבט

ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי · בית הלל אומרים בחמשה עשר בו׳ הרי אין כל חדשי השנה שוין · חודש אחד נחלק לשתי שנים · כיצד לנטיעה · תני הנוטע והמבריך והמרכיב שלשים יום לפני ראש השנה ועלתה לו שנה שלימה מותר לקיימו בשביעית · פחות משלשים יום לפני ראש השנה ולא עלתה לו שנה שלימה אסור לקיימן בשביעית · אבל אמרו פירות נטיעה זו אסורין עד חמשה עשר בשבט · מה טעמא רבי יסא בשם רבי יוחנן ובשנה הרביעית מה את שמע מינה · אמר רבי זעורא שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל · ובשנה · אמר רבי בא בר ממל קומי רבי זעורה נראים דברים בשנטעו שלשים יום לפני ראש השנה · אבל אם נטעו פחות משלשים יום לפני ראש השנה · איתא חמי שנה שלימה לא עלתה לו ואת אמר הכין · אמר ליה ואין כיני ואפי׳ נטעו שלשים יום לפני ראש השנה יהא אסור עד שלשים יום לפני ראש השנה · מאי כדון · אמר רבי מנא מכיון שהוא עומד בתוך שנתו של אילן משלים שנתו · כיצד לירקות · לקט במנו ישראל ערב ראש השנה עד שלא חשיכה תני משחשיכה · מעשר מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו · רבי זעורה רבי אילא רבי לעזר בשם רבי הושעיה חד אמר כבר יצאו רוב גשמי שנה כולה וכבר רובה של תקופה מבחוץ · וחורנה אמר עד כאן הן חיין ממי השנה שעברה · מיכן והילך הן חיין ממי השנה הבאה · ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא · מן מה דאמר רבי יסא רבי אילא רבי לעזר בשם רבי הושעיה כבר יצאו רוב גשמי השנה כולה וכבר רוב התקופה מבחוץ · הוי רבי זעורא דו אמר עד כאן הן חיין ממי שנה שעברה · מיכן והילך הן חיין ממי השנה הבאה · מעשה בר׳ עקיבה שליקט אתרוג ונתן עליו חומרי בית שמאי וחומרי בית הלל · ולמה לי אתרוג אפילו שאר כל האילן · תני כחומרי רבן גמליאל וכחומרי רבי אליעזר · רבן גמליאל ורבי ליעזר על דבית הלל אינון הוי · אמר רבי יוסה בי רבי בון תיפתר שחנט קודם לחמשה עשר בשבט של שנייה ונכנסה שלישית · על דעתי׳ דרבן גמליאל עישורי עני · על דעתיה דרבי אליעזר עישורי שני · מה עשה קרא שם על מעשר שני ופדייו ונתנו לעני ·

הלכה ג׳ אית תניי תני כולהם נידונין בראש השנה ונגזר דינו של כל אחד ואחד מתחתם בראש השנה · אית תניי תני כולהם נידונין בראש השנה ונגזר דינו של כל אחד ואחד מתחתם ביום הכיפורים · אית תניי תני כולהם נידונין בראש השנה ונגזר דינו של כל אחד ואחד מתחתם בזמנו · אית תניי תני כל אחד ואחד נידון בזמנו ונגזר דינו של כל אחד ואחד מתחתם בזמנו · מתניתא כמאן דאמר כולהם נידונין בראש השנה ונגזר דינו של כל אחד ואחד מתחתם בזמנו · דתנינן ובחג נידונין על המים · מלתיה דרב אמרה כולהם נידונין בראש השנה ונגזר דינו של אחד מהן מתחתם בראש השנה · דתני בתקיעתא דרב זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון כי חוק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב · ועל המדינות בו יאמר אי זו לחרב ואי זו לשלום אי זו לרעב ואיזו לשובע ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמות · ודלא כרבי יוסה דרבי יוסי אמר יחיד נידון בכל שעה · מה טעמא ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו · ותפקדנו לבקרים זו פרנסתו · לרגעים תבחננו זו אכילתו · רבי יצחק רבה בשם רבי מלך וציבור נידונין בכל יום · מה טעמא לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו · אמר רבי לוי והוא ישפוט תבל בצדק ידין לאומים במישרים · הקב״ה דן את ישראל ביום בשעה שהן עסוקין במצות ואת האומות בלילה בשעה שהן בטילין מן העבירות · שמואל אמר מי שהוא דן את ישראל הוא דן את האומות · מה מקיים שמואל ידין לאומים במישרים · דנן בכשירים שבהן · מזכיר להם מעשה יתרו · מזכיר להן מעשה רחב הזונה · רבי חייה בר בא בעי תבואה שלקת בערב הפסח מאי זה דין לוקה · אין תימ׳ משתא דעלת עד כדון לא עלת אין תימר משת׳ דנפקת הכן הוות מרכה כל שתא מלקי כדון · אילו שמתים מראש השנה ועד יום הכיפורים מאי זה דין הם מתים אין תימר משתא דעלת עד כדון לא עלת · אין תימר משתא דנפקא הכן הוון מרכין כל שתא ממות כדון · ולא שמיע דאמר רבי קרוספא בשם רבי יוחנן שלש פינקסיות הם אחת של צדיקים גמורין · ואחת של רשעים גמורין · ואחת של בינוניים · זה של צדיקים גמורין כבר נטלו איפופסי של חיים מראש השנה · זה של רשעים גמורין כבר נטלו איפופים שלהן מראש השנה · של בינוניים כבר ניתן להן עשרת ימי תשובה שבין ראש השנה ליום הכיפורים · אם עשו תשובה נכתבין עם הצדיקים · ואם לאו נכתבין עם הרשעים · מה טעמא ימחו מספר אילו הרשעים · חיים אילו הצדיקים · ועם צדיקים אל יכתבו אילו הבינוניים · רבי חנניה חבריהון דרבנן בעי ואין הקב״ה רואה את הנולד · ולא שמיע דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אין הקב״ה דן את האד׳ אלא בשעה שהוא עומד בה · מה טעמא אל תיראי כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם · אמר רבי לוי כתיב לא יתיצבו הוללים לנגד עיניך למה ששנאת כל פועלי און · דרש רבי יששכר דכפר מנדי כי הוא ידע מתי שוא וירא און ולא יתבונן · אמר רבי יהושע בן לוי אם זך וישר היתה אין כתיב כאן · אלא אם זך וישר אתה · אמר רבי חייה בר בא זרזיר מתנים או תיש ומלך אלקום עמו · בנוהג שבעולם זה מבקש לנצח זרזירו וזה מבקש לנצח זרזירו · אבל הקב״ה אינו כן אלא ומלך אלקום עמו · לא בעי הקים על דידיה · כי לא לנצח יריב · לא לנצח יריב אמר רבי לעזר פרא בסיליוס או נומוס או גריפיס · בנוהג שבעולם מלך בשר ודם גוזר גזירה רצה מקיימה רצו אחרים מקיימים אותה · אבל הקב״ה אינו כן אלא גוזר גזירה ומקיימה תחילה · מה טעמא ושמרו את משמרתי אני יי׳ · אני הוא ששימרתי מצותיה של תורה תחילה · אמר רבי סימן כתיב מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני יי׳ · אני הוא שקיימתי עמידת זקן תחילה · אמר רבי סימון כתיב כי מי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים וגו׳ · רבי חמא בי רבי חנינה ורבי הושעיה חד אמר אי זו אומה כאומה הזאת · בנוהג שבעולם אדם יודע שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל זקנו שאינו יודע היאך דינו יוצא · אבל ישראל אינן כן אלא לובשים לבנים ומתעטפין לבנים ומגלחים זקנם · ואוכלין ושותין ושמחים · יודעין שהקב״ה עוש׳ להן ניסים · וחורנה אמר אי זו אומה כאומה הזאת בנוהג שבעולם השלטון אומר הדין היום והליסטיס אומר למחר הדין למי שומעין לא לשלטון · אבל הקב״ה אינו כן אמרו בית דין היום ראש השנה הקב״ה או׳ למלאכי השרת העמידו בימה יעמדו סניגורין יעמדו קטיגורין שאמרו בני היום ראש השנה נמלכו בית דין לעברה למחר · הקב״ה אומר למלאכי השר׳ העבירו בימה יעברו סניגורין יעברו קטיגורין שנמלכו בני לעברה למחר · מה טעמא כי חוק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב · אם אינו חוק לישראל כביכול אינו משפט לאלהי יעקב · רבי קריספא בשם ר׳ יוחנן לשעבר אלה מועדי יי׳ · מיכן והילך אשר תקראו אותם · אמר רבי אילא אם קריתם אותם הם מועדי · ואם לאו אינן מועדי · אמר רבי סימן כתיב רבות עשית אתה יי׳ אלהי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו · לשעבר רבות עשית. מיכן והילך נפלאותיך ומחשבותיך אלינו · אמר רבי לוי למלך שהיה לו אורלוגין כיון שעמד בנו מסרה לו · אמר רבי יוסה בר חנינה למלך שהיה לו טובורה כיון שעמד בנו מסרה לו · אמר רבי אחא למלך שהיה לו טבעת כיון שעמד בנו מסרה לו · אמר רבי חייה בר בא לנגר שהיו לו כלי נגרות כיון שעמד בנו מסרה לו · אמר רבי יצחק למלך שהיו לו אוצרות כיון שעמד בנו מסרם לו · ורבנן אמרי לרופא שהיה לו נרתיק של רפואות כיון שעמד בנו מסרה לו · ובראש השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבנו מרון · רבי אחא אמר כהדין דירין · ורבנן אמרי כהדא כמגנימין · מה טעמא היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם אמ׳ רבי לוי היוצר יחד לבם כבר הבין את כל מעשי׳ · א״ר לעזר בנוהג שבעולם בה נוח ליוצר הזה לעשות מאה קנקנים או להסתכל בהן · לא להסתכל בהן · אמר ר׳ ברכיה יוצרן רוצה שיהא ליבן יחיד אליו · אמר רבי אבון מי שהוא יחיד בעולמו כבר הבין את כל מעשיהן · ובחג נידונין על המים · מתניתא דרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר ניסוך המים דבר תורה · בשני ונסכיהם · בששי ונסכיה · בשביעי כמשפטם · מ״ם יו״ד מ״ם מים · אמרה התורה הבא שעורים ביכורים בפסח שתתברך לפניך התבואה · הבא חטים ביכורים בעצרת שיתברכו לפניך פירות האילן · אמור מעתה ניסוך המים בחג שיתברכו לפניך המים · תני רבי שמעון בן יוחי הרי שהיו ישראל כשירין בראש השנה ונגזרו להם גשמים מרובין · ובסוף חטאו · לפחות מהן אי איפש׳ שכבר נגזר גזיר׳ · מה הקב״ה עושה מפזרן לימים ולמדברו׳ ולנהר׳ כדי שלא תיהנה הארץ מהן · מה טע׳ להמטיר על ארץ לא איש מדבר לא אדם בו · הרי שלא היו ישר׳ כשרין בראש השנה ונגזרו להן גשמים מעוט׳ ובסוף עשו תשובה · להוסיף עליהן אי איפשר שכבר נגזר גזירה מה הקב״ה עושה להן מורידן כדי הארץ ומסיב עמהן טללים ורוחות כדי שתיהנה הארץ מהן · מה טעמא תלמיה רוה נחת גדודיה ברביבים תמוגגנה צמחה תברך · ציה גם חום יגזלו מימי שלג שאול חטאו · עונות שעשו ישראל בקיץ גזלו מהן מימי השלג · כתב תמיד עיני יי׳ אלהיך בה מראשית השנה · כהנא אמר מרשית כתיב · ועד אחרית שנה · מריה לה בראשה ויהב לה אחרית טבה בסיפא ·

הלכה ד׳ ויצאו אף על העצרת · עצרת חתומה היא · אשכחת אמר פעמים חמשה פעמים ששה · פעמים שבעה · שלימים חמשה · כסדרן ששה · חסירין שבעה · לא כבר יצאו באלול אלא בגין מדעא דאיתקדש ירחא · אמר רבי יהוש׳ בן לוי אנא עריב לאילין דאזלין לנמורין דלית חד מינהון מיית מי אזל תמן חשין לצומא רבה תרין יומין · אמר לון רב חסדא למה אתם מכניסין עצמכם לספק הזה · חזקה שאין ב״ד מתעצלין בו · אבוה דר׳ שמואל בר רב יצחק חש על גרמיה וצם תרין יומין אפסק כרוכה ודמך ·

הלכה ה׳ מה בעליל · מפורסם · כמה דאת אמר כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים ·

הלכה ו׳ מעשה שעברו יותר מארבעים זוג ועיכבן ר׳ עקיבה בלוד · מפני שהן ארבעים זוג · אבל אם היה זוג אחד לא היה מעכבו · שלח לו רבן גמליאל אם מעכב אתה את הרבים נמצאת מכשלן לעתיד לבוא · לא נמצאת מעכב את הרבים מלעשות דבר מצוה · וכל המעכב את הרבי׳ מלעשות דבר מצוה צריך נידוי · אמר רבי יהודה הנחתום חס ושלום לא נתנדה רבי עקיבה אלא ראש גדר היה · ושלח רבן גמליאל והעבירו מראשותו ·

הלכה ז׳ טע׳ דרבי שמעון כתחילת׳ ויאמר יי׳ אל משה ואל אהרן החודש הזה לכם ראש חדשים וגו׳ ·

הלכה ח׳ קיבלו הכהני׳ אותו ואותו בנו ופסלו את עבדו משם פסול · וכשבאו לבית דין קיבלו אותו ואת עבדו · ופסלו את בנו משם קרוב ·

הלכה ט׳ אילו הם הפסולין המשחק

בקוביא· זה המשחק בפספסין· אחד המשחק בפספסין ואחד המשחק בקליפי אגוזים ורמונים· מאימתי מקבלין אותו משישבור את פספסיו ויבדק ויחזור בו חזרה גמורה· מלוה בריבית· זה שהוא מלוה בריבית· מאימתי מקבלין אותם משיקרע את שטרותיו ויבדק ויחזור חזרה גמורה· מפריחי יונים· זה שהוא מפרח יונים· אחד מפרח יונים ואחד מפרח שאר בהמה חיה ועוף· מאימתי מקבלין אותו משישבור את פגימיו· ויבדק ויחזור בו חזרה גמורה· סוחר שביעית· זה תגר שביעית· אי זהו סוחר שביעית· זה שהוא יושב ובטל כל שני שבוע· כיון שהגיע שביעית התחיל מפשיט את ידיו ונושא ונותן בפירות עבירה· מאימתי מקבלין אותו משהגיע שביעית אחרת ויבדק ויחזור בו חזרה גמורה· תני רבי יוסי אומ׳ שני שביעיות· תני בשם רבי נחמיה חזירת ממון לא חזירת דברים ויאמ׳ הא לכם מאתים זוז וחלקום לעניים מה שנשתכרתי מפירות עבירה· הוסיפו עליהן הרועים והחמסנים והגזלנים וכל החשודין על הממון עדותן בטלה· אמר רבי אבהו וכולהו ברועים בהמה דקה· אמר רב חונה מאן תנא מפריחי יונים רבי ליעזר דתנינן תמן שנים בשם רבי ליעזר יוצא הוא אשה בעיר של זהב· ומפריחי יונים פסולין מן העדות· אמר רבי מנא קומי רבי יוסה כל הדא דסנהדרין כרבי ליעזר· אמר ליה ודברי הכל היא· מה דברי הכל היא· הבא אמר רבי יוסה ידעין אנו שהוא פסול מעדות ממון· מה בא להעיד כשם שהוא פסול מעדות ממון· כך הוא פסול מעדות נפשות· ועידי החודש כעידי נפשות אינון· והא תני זה הכלל כל עדות שאין האשה כשירה לה אף הן אינן כשירין לה· מאן תניתה רבנן· רבנן כרבי ליעזר מודיי ליה פליגין עלוי· רבי יונה בשם רב חונה כולהן דרבי ליעזר· אתיין אילין פלוגתיה כאילין פלוגתה· דתני עד זומם פסול בכל עדות שבתורה דברי רבי מאיר· אמר רבי יוסי אימתי בזמן שנמצא זומם בעדות נפשות· אבל אם נמצא זומם בעדות ממון על הממון נחשד ומממון נפסל· ואתייא דרבי יוסי כרבנן ודרבי מאיר כר׳ אליעזר· הלכה י׳ אמר רבי יצחק דיברה התורה בכל לשון ואיש משתאה לה· כל גרב שהוא מחזיק סאתים· אם צוחה לדם לוקים בידו מקלות· יכול כשם שמחללין את השבת להעיד עליהן כך מחללין את השבת עליהן להודיע שנתקימו· תלמוד לומר אשר תקראו על קריאתן את מחלל את השבת· אין את מחלל השבת להודיע שנתקימו· רבי שמעון בן לקיש בעי קצירת העומר מהו שתדחה את השבת ביום· התיב רבי אבי׳ והא תנינן מצותו לקצור בלילה· נקצר ביום כשר· ודוחה השבת· ולא קיבלה· אמ׳ רבי אחא חזר רבי שמעון בן לקיש מן הדא· כיון שחשיכה אמר להן בא השמש אומ׳ הן· בא השמש אומ׳ הן· מה אנן קיימין אם ללילה כבר הוא אומ׳ אלא אם אינו ענין ללילה תניהו ענין ליום· דבר שהוא דוחה את השבת ביום מכשירין מהו שידחה את השבת בלילה והתנינן העמידו עושה חביתין לעשות חביתין· תיפתר בחול· תנא רבי חייה בר ארא זה סדר תמיד לעבודת בית אלהינו בין בחול וכן בשבת· והתנינן קצרוהו ונתנוהו בקופות הביאוהו לעזרה והיו מהבהבין אותו באור כדי לקיים בו מצות קלי דברי רבי מאיר רבי יוסי אומ׳ מכיון שהתחיל במצוה אומרי׳ לו מרק· התיב רבי יודן קפודקיא קומי רבי יוסה הגע עצמך שבא מן העלייה מכיון שהתחיל במצוה אין אומרים לו מרק· התיב רבי יעקב בר סוסיי והתנינן שעל מהלך לילה ויום מחללין את השבת ויוצאין לעדות החודש· אמר להן מכיון שהיום צריך ללילה ולילה צריך ליום כמי שכולו יום· אמ׳ רבי יוסי בי ר׳ בון ולא למפריעו הוא קדוש· מכיון שהוא קדוש למפריעו הוא יום הוא לילה·

הדרן עלך ארבעה ראשי שנים

אם אינן מכירין אותו משלחין עמו אחר להעידו· בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל האדם משקלקלו המינ׳ התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המכירין· בראשונה היו משיאין משואות משקלקלו הכותים התקינו שיהו שלוחין יוצאין· ב׳ כיצד היו משיאין משואות מביאין כלונסות של ארז ארוכין וקנים ועצי שמן ונעורת של פשתן וכורך במשיחה ועולה לראש ההר ומצית בהן את האור ומוליך ומביא מעלה ומוריד· עד שהוא רואה את חבירו שהוא עושה כן בראש ההר השני וכן בראש ההר השלישי· ג׳ ומניין היו משיאין משואו׳ מהר המשחה לסרטב׳ ומסרטבא לגריפינ׳ ומגריפינ׳ לחורן ומחורן לבית בלתין· ומבית בלתין לא זזו אלא מוליך ומביא מעלה ומוריד עד שהוא רואה כל הגולה לפניו כמדורת האש· ד׳ חצר גדולה היתה בירושלם ובית יעזק היתה נקראת ולשם כל העדים מתכנסין ובית דין בודקין אותן שם וסעודות גדולות היו עושין להן בשביל שיהו רגילין לבוא· ה׳ בראשונה לא היו זזין משם כל היום· התקין רבן גמליאל הזקן שיהו מהלכין אלפיים אמה לכל רוח· ולא אילו בלבד אלא אף חכמה הבאה ליילד והב׳ להציל מיד הדליק׳ מיד הגייס מיד הנהר מיד המפולת הרי אילו כאנשי העיר ויש להן אלפיים אמה לכל רוח· ו׳ כיצד בודקין את העדים זוג שבא ראשון בודקין אותו ראשון ומכניסין את הגדול שבהן ואומר לו אמור כיצד ראיתה את הלבנה לפני החמה או לאחר החמה לצפונה או לדרומה כמה היה גבוה ולאיין היה נוטה וכמה היתה רחבה· אם אמר לפני החמה לא אמר כלום· ז׳ היו מכניסין את השני ובודקין אותו נמצאו דבריהן מכוונין עדותן קיימת· ושאר כל הזוגות שואלין אותן ראשי דברים לא שהן צריכין להן אלא שלא יצאו בפחי נפש בשביל שיהו רגילין לבוא· ח׳ ראש בית דין אומר מקודש וכל העם עונין אחריו מקודש מקודש· בין שנראה בזמנו בין שלא נראה בזמנו מקדשין אותו· רבי אלעזר בי רבי צדוק אומר אם לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו שכבר קידשוהו שמים· ט׳ דמות צורות לבנה היו לו לרבן גמליאל בעלייתו בטבלה ובכותל שבהן מראה את ההדיוטות ואומר כזה ראית או כזה ראית· מעשה שבאו שנים ואמרו ראינוהו שחרית במזרח וערבית במערב· אמר רבי יוחנן עידי שקר הן· וכשבאו ליבנה קיבלן רבן גמליאל· י׳ ועוד באו שנים ואמרו ראינו בזמנו ובלילה בעיבורו לא נראה וקיבלן ר״ג· אמר רבי דוסא בן ארכינס עידי שקר הן היאך מעידין על האשה שילדה והרי כריסה בין שיניה. אמר לו רבי יהושע רואה אני את דבריך· יא׳ שלח לו רבן גמליאל גוזר אני עליך שתבוא אצלי במקלך ובמעותיך ביום שחל יום הכיפורים להיות בחשבונך· הלך ומצאו רבי עקיבה מיצר· אמר לו יש לי ללמד שכל מה שעשה רבן גמליאל עשוי שנאמר אלה מועדי יי׳ מקראי קודש אשר תקראו אותם בין בזמנן בין שלא בזמנן אין לי מועדות אלא אילו· יב׳ בא לו אצל רבי דוסא בן ארכינס אמר לו אם באים אנו לדון אחר בית דינו של רבן גמליאל צריכין אנו לדון אחר כל בית דין ובית דין שעמד מימות משה ועד עכשיו שנאמר ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל· ולמה לא נתפרשו שמותן של זקני׳ אלא ללמדך שכל שלשה ושלשה שעמדו בית דין על ישראל הרי הן כבית דינו של משה· נטל מקלו ומעותיו בידו והלך ליבנה אצל רבן גמליאל ביום שחל יום הכיפורים להיות בחשבונו· עמד רבן גמליאל ונשקו על ראשו ואמר לו בוא בשלום רבי ותלמידי· רבי בחכמה ותלמידי שקבלת עליך את דבריי·

סליק פירקא

אם אינן מכירין אותו כו׳· אמר רבי יונה הכין צורכה מיתני בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם· אם אינן מכירין אותו היו משלחין עמו אחר להעידו· אמ׳ רבי יוסה אפילו כמתניתן אתיא הא אם אינן מכירין אותו משלחין עמו אחר להעידו למה שבראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם· ועד אחד נאמן· משלך נתנו לך· בדין היה שלא יהו צריכין עדים והן אמרו שיהו צריכין עדים· והן אמרו עד אחד נאמן· עד אחד מהו שיהא נאמן כשנים· הך עבידה היו שנים· אחד הכל מכירין אותו· ואחד אין אדם מכירו· חבירו מכירו· חבירו מהו שיצטרף עם אחר מן השוק להעיד עליו· רבי זעורה רב חונה בשם רב אין הוא ואחר מצטרפין על חתימה העד השני· לא צורכה די לא היו שנים אחד הכל מכירין כתב ידו· ואחד אין אדם מכירו חבירו מכירו· חבירו מהו שיעשה באחר מן השוק להעיד עליו· אם כן נמצאת כל העדות מתקיימת בעד אחד· אמר רבי יודן ויאות אילו שנים שיצאו בעיר אחת שרובה גוים כגון הדא סוסיתה אחד הכל מכירין אותו שהוא ישראל ואחד אין אדם מכירו חבירו מכירו· חבירו מהו שיעשה באחר מן השוק להעיד עליו אם אומ׳ את כן לא נמצאת כל העדות מתקיימת בעד אחד· והא נמצאת כל העדות מתקיימת בעד אחד· תמן תנינן אמר להן הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה· אם הגיע הרואה או׳ ברקי· מהו ברקי· ברקת· תמן אמרי ברק ברקא אנהר מנהרא· ועד אחד נאמן· שנייא היא הבא שאין את יכול לעמוד עליו· וחש לומר עד דהוא עליל תפק הוא מנהרא חכי א הדא מילתא· אמר עד אחד נולד איש פלוני בשבת מלין אותו על פיו· חשיכה מוצאי שבת מטלטלין אותו על פיו· רבי אמי מטלטל על פומה דמלויתה· רבי מתנייה מטלטל על איבריתה דזוהרא· רבי אימי מל על פי נשים דאמרן שמשא הוות על סוסיתה· מכירו מכירו מהו לחלל עליהן את השבת· נישמעינה מן הדא· אמר ר׳ נהוראי כאן שמיה· מעשה שירדתי להעיד על עד אחד באושא ולא היו צריכין לי אלא עילה ביקשתי להקביל פני חביריי· ומה קילקול הוה תמן· שהיו אומרים עצרת לאחר השבת והיו יוצאין עליו מבערב בחזקת שנתקדש· מעתה על ניסן לא יקבלינן· על שאר ירחיא יקבלינן· אמר רבי יוסי בי רבי בון עיקר קלקלתהן מן אדר הוות· מעתה בד הוא דכוותהן יקבלינן· אין לית הוא דכוותהן לא יקבלינן· זו מפני זו· מעשה ששכרו ביתוסין שני עידי שקר להעיד על החדש שנתקדש· ובא אחד והעיד עדותו והלך לו· ובא אחד ואמר עולה הייתי במעלה אדומים וראיתיו רבוץ בין שני סלע׳ ראשו דומה לעגל אזניו דומות לגדי וראיתיו ונבהלתי ונרתעתי לאחוריי· והרי מאתים זוז קשורים באפונדתי· אמרו לו הרי מאתים זוז נתונין לך במתנה ושלוחך

ושלוחיך יבאו וילכו׳ אתה למה הכנסתה עצמך לספק· אמ׳ להן ראיתי אותם מבקשין להטעות את חכמים׳ אמרתי מוטב שאלך אני תודיע לחכמים· ומה קלקול היה תמן· דהוון אילין מסבין יום דין ואילין מסבין למחר והוו סבורין שנמלכו בית דין לעברו והן מתקלקלין׳ מי ביטל את המשואות· רבי ביטל את המשואות׳ והתיר רדנה׳ והתיר עד מפי עד· והתיר שיהו יוצאין עליו מבערב בחזקת שנתקדש׳ אמר רבי אבהו אף על גב דאמר את בטלו את המשואות לא בטלו מים טבריה· רבי זעורא בעא קומי ר׳ אבהו אילין דחמיין צפת מהו דיסבון אמר ליה רבי ביטל את המשואות צפת למה מסבה׳ אלא בגין מודעא דאינון ידעין· אין משיאין לילי זמנו אלא לילי עיבורו· לילי זמנו אין משיאין מפני יום טוב׳ אבל משיאין לילי עיבורו· אין משיאין אלא על החדשים המיושבין בזמנן מפני יום טוב שחל להיות בערב שבת· לילי זמנו אין משיאין מפני יום טוב׳ לילי עיבורו אין משיאין מפני כבוד שבת· שאם אומ׳ את משיאין בין על החדשים המיושבין בזמנן בין על החדשים המעוברין שאינן מיושבין בזמנן· אם אומר את כן אף הן סבורין שמא נמלכו בית דין לעברו והן מתקלקלין· הלכה ב׳

מהו עצי שמן· דדנין· אמר רבי יונה כהדין מקונה· אמר רבי זעורה דלא יהוון סברין דהוא כוכב· א״ר יוסה חמינן כוכב סלק ונחית· חמינן כוכב אזיל ואתי׳ תני כהרי מכוור וגדור· אמר רב חננה כד סלקנן להכא סלקנן לראש בית בלתין והוינן חמיין דקלייא דבבל באילין חגייא· הלכה ג׳

חצר גדולה היתה בירושלם בית יעזק היתה נקראת · מהו בית יעזק ששם הוו עוזקין את ההלכה׳ כמה דאת אמר ויעזקהו ויסקלהו וגו׳ ׳

הלכה ד׳ בראשונה לא היו זזין משם כל היום. חזרו ועשו אותם ככלי שבא חוץ לתחום משחשיכה שמותר לטלטלו בתוך ארבע אמות· וחזרו ועשו אותם ככלי ששבתו בחצר שמותר לטלטלו בחצר׳ עד שבא רבן גמליאל הזקן והתקין שיהו מהלכין אלפיים אמה לכל רוח׳ תני אף בא למול את הקטן בן מתניתא דרבי ליעזר דתנינן תמן ועוד א״ר אליעזר כורתין עצים לעשות פיחמין ברזל· הלכה ה׳ א״ר יוחנן אפילו טועה שבטועין אינו טועה כדבר הזה׳ לפני החמה לאחר החמה׳ לא צורכא די לא פיגמתה לפני החמה פיגמתה לאחר החמה· תני בר קפרא תרתיי לפני החמה לאחר החמה׳ פיגמתה לפני החמה׳ פיגמתה לאחר החמה· א״ר יוחנן כתיב המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו· מימיה של חמה לא ראתה פגימתה של לבנה· תני ר״ש בן יוחי לפי שהרקיע של מים והכוכבים של אש והן דרים זה עם זה ואינן מזיקין זה את זה· לפיכך עושה שלום במרומיו· אמר רבי אבון המלאך עצמו חציו מים וחציו אש ואית ביה חמש גפין וגוייתו כתרשיש ופניו כמראה ברק ועיניו כלפידי אש וגו׳ ׳ אמ׳ ר׳ לוי לעולם לית מזל חמי מה דקומוי אלא כולהן סלקין באילין דסלקין בסולמא הפיך׳ שלש מאות וששים וחמש חלונות ברא הקב״ה שישתמש בהן העולם. מאה ושמונים ושתים במזרח׳ ומאה ושמונים ושתים במערב׳ ואחת באמצע של רקיע שממנו יצא מתחילת מעשה בראשית׳ מה שחמה מהלכת לשלשים יום הלבנה מהלכת לשני ימים ומחצה· מה שחמה מהלכת בשני חדשים׳ הלבנה מהלכת לחמשה ימים׳ מה שחמה מהלכת לשלשה חדשים׳ הלבנה מהלכת לשבעה ימים ומחצה· מה שחמה מהלכת לששה חדשים· הלבנה מהלכת לחמשה עשר יום· מה שחמה הולכת לשנים עשר חדש׳ הלבנה מהלכת לשלשים יום׳ אמר ר׳ יונה לית כאן שיעורא אלא אפילו פרא מיכן· תני נראה באשש ובמים אין מעידין עליו· אמר רבי חייא בר בא ראו אותו יוצא מענן זה ונכנס לתוך ענן אחר מעידין עליו· כהדא רבי חנינה אזל לעין טב למיבנא והוה אוירא מעונן· אמר כדון אמרין מה נטל אוירא דהן סבא· והקדיחו לו הקב״ה כבברה ונראה מתוכה׳ רבי חייה רבה הלך לאורו של ישן׳ ארבעת מיל· רבי אבון משדי עלוי צרורין ואמר לה לא תבהית בני בריך ברמשא אנן בעיין תיתחמי מכא ואת מיתחמי מכא· מיד איתבלע מן קומוי׳ לצפונה לדרומה׳ אית תניי תני לצפונה דבריו קיימין· אית תניי תני לדרומה דבריו קיימין׳ מאן דאמר לצפונה דבריו קיימין מן טבת ועד תמוז׳ מאן דאמר לדרומה דבריו קיימין׳ מן תמוז ועד טבת· כמה היה גבוה זה אומ׳ מלא מרדע אחד· וזה אומר מלא שני מרדעים׳ אית תניי תני דבריהן קיימין· ואית תניי תני אין דבריהן קיימין׳ מאן דאמר דבריהן קיימין בהנן דהוון קיימין חד מלעיל וחד מלרע׳ מאן דאמר אין דבריהן קיימין׳ בהנן דהוון קיימין שוי· כמה היה רחב כשעורה ויותר מכשעורה׳ ואם אמר לפני החמה לא אמר כלום׳

הלכה ו׳ תני רבי שמעון בן יוחי או׳ וקדשתם את שנת החמשים שנה· שנים מקדשין ואין מקדשין חדשים· והא תנינן ראש בית דין אומ׳ מקודש מהו מקודש מקויים· תני לקידוש החדש מתחילין מן הגדול׳ אמר רבי חייה בר ארא מתניתא אמרה כן ראש בית דין אומר מקודש· תני לעיבור השנה מתחילין מן הצד· אמר רבי זבידא והן ביתא דלרע לא נהגין כן· ולא שמע דאמר רבי חייה בר מדייא רבי יונה ר׳ בא ר׳ חייה בשם רבי חייה בשם ר׳ יוחנן לקידוש החדש מתחילין מן הגדול· לעיבור השנה מתחילין מן הצד· וככר נכנס ר׳ יוחנן והוא היה הקטן שבהן אמרו לו אמור הרי השנה מקודשת בעיבורה· אמר הרי השנה מקודשת בעיבורה׳ אמר רבי יונתן ראה לשון שלימדנו בן הנפח· אילו אמר בעיבורה היתי או׳ אילו אחר עשר יום שהחמה עודפת על הלבנה בכל שנה· אלא בעיבור שהוסיפו לה חכמים שלשי׳ יום ועיברוה רבי יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי יוחנן לעיבור הולכין אחר המינוי· לבית הוועד הולכין אחר הרגיל והוא שיהא כל אחד ואחד מדבר במקומו· כגון רבי חנינא פתח· רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חתמין· רבי בא בר זבדא פתח· רבי חייא ורבי יסא ורבי אימי חתמין׳ רבי חגיי פתח· ר׳ יונה ור׳ יוסי חתמין· מנא איתבני קדמי מן רבי יעקב בר אחא׳ שאל רבי יעקב בר אחא קדמי מיניה לעיבורא· אמר הכין מרה דשמועתא לא מקיים לה׳ רבי חייה בר בא הוה קאים מצלי· שאל רבי מנא וקם ליה מצלי מן אחורוי מן דחסל רבי חייה בר בא מן צלותיה יתיב ליה דלא מיעבור קומוי רב מנא מאריך בצלותיה מן דחסל רבי מנא אמר ליה הכין אתון נהגין גביכון מצערין רבכון· א״ל ר׳ אנא מבית עלי וכתי׳ על דבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה עד עולם· בזבח ובמנחה אין מתכפר לו אבל מתכפר לו בתפילה· וצלי עליה חכה למיסב עד דאיתעבדון שערוי סומקן כהדא דקקה· ר׳ שמעון בן לקיש אקדמון ליה יהב סב לעיבור׳ ואעלתיה מן ההוא תרעא דלהל אמר כן יהא בשכרן· ולא שמע דאמר רבי קריספא בשם ר׳ יוחנן מעשה שעיברו השנה שלשה רועי בקר׳ חד מינהון אמר בכיר לקיש באדר מינץ· וחורנה אמר קדים באדר פוח לחוץ ופוק לקבליה· וחורנה אמר תור באדר בעדרייה ימות ובשל תינתה משביה ישלח· ואנן חמין שתא דלית חד מינהון· ועיברו את השנה על פיהם׳ אמר רבי חלבו והסכים בית דין עמהן· לא כן אמר רבי זעורה והן שיהו כולם מורין מטעם אחד· מכיון דאילין מודיי לאילין ואילין מודיי לאילין כבי׳ שכולן מורין מטעם אחד׳ ור״ש בן לקיש מקפד על הדא מילתא· חשש להא דא״ר לעזר דא״ר לעזר והיתה ידי על הנביאים החוזים שוא והקוסמים כזב בסוד עמי לא יהיו זה סוד העיבור׳ ובכתב בית ישראל לא יכתבו זה המינוי . ואל אדמת ישראל לא יבואו· זו ארץ ישראל׳ וא״ר לעזר כד סליקת להכא אמרית הא גבי חדא׳ כד מנוני אמרית הא גבי תרתיי כד עלית לעיבורא אמרית הא תלתיהון גבי׳ רבי בא בר זבדא בשם רב טעבא דרבי לעזר כי רבי צדוק בין שבית דין של מעלן רואין שאין בית דין שלמטן מקדשין אותו הן מקדשין אותו· הלכה ז׳ א״ר שמלאי טעמיה דר׳ יוחנן בן נורי כל חדש שנולד קודם לשש שעות אין כח בעין לראות את הישן· ותני כן נראה ישן בשחרית לא נראה חדש בין הערבים׳ נראה חדש בין הערבים לא נראה ישן בשחרית· א״ר חייה בר בא ולמה קיבל רבן גמליאל שכן מסורת בידיו מאבותיו פעמים מהלך בקצרה· פעמים מהלך בארוכה׳ הלכה ח׳ אצל מי שלח׳ מן מה דתני א״ר יהושע נוח היה לי כוטל על המיטה ולא שלח רבן גמליא׳ הדבר הזה· הדא אמרה אצל ר׳ יהושע שילח· ביד מי שילח· מן מה דתני בלשון זה אמ״ לו כחכהני עקיבה׳ הדא אמרה ביד ר׳ עקיבה שילח׳ מה היה לו ללמד׳ א״ר יוסה ידעין הוינו שאם קידשוהו שלא כעדי׳ שהו׳ מקוד׳ ומה בא להעיד שאם קדשוהו ואח״כ נימצאו העדי׳ זוממין הרי זה מקודש· והא תמינן מעש׳ שעברו יותר מארבעים זוג ועיכבן ר׳ עקיבה בלוד· על ידי שהיו ארבע׳ זוג· אבל אם היה זוג אחד לא היה מעכבו· הלכה ט׳ כתיב יי׳ אשר עשה את משה ואת אהרן ואשר העלה וגו׳ ׳ וישלח יי׳ את ירובעל ואת בדן ואת יפתח ואת שמואל· ירובעל גדעון· בדן שמשון׳ יפתח זה יפתח הגלעדי׳ הקיש שלשה קלי עולם לשלשה אבירי עולם׳ ללמדך שבית דינו של גדעון ושל יפתח ושל שמשון שקולין כנגד משה ואהרן ושמואל׳ ולא עוד אלא שסמך הגדולים מיכן ומיכן והקטנים באמצע· עמד רבן גמליאל ונשקו על ראשו ואמר לו בוא בשלום ר׳ ותלמידי· ר׳ בחכמה׳ ותלמידי ביראת חטא׳ ר׳ בחכמה׳ ותלמידי שכל מה שאני גוזר עליו הוא בקיים· כתיב אלופינו מסובלים וגו׳· ר׳ יוחנן ורשב״ל׳ ר׳ יוחנן אמר אלופים מסובלים אין כתיב כאן אלא אלופינו מסובלים בשעה שהגדולים סובלין את הקטנים· אין פרץ ואין יוצאת ואין צווחה ברחובותינו. רשב״ל מסרס הדין קרייא אלופים מסובלים אין כתיב כאן אלא אלופינו מסובלים· בשעה שהקטנים סובלין את הגדולי׳ אין פרץ ואין יוצאת ואין צווחה ברחובותינו· רבי שילה דכפר תמרתה בשם רבי יוחנן עשה ירח למועדים שמש ידע מבואו׳ משמש ידע מבואו עשה ירח למועדים׳ אמ׳ רבי ברכיה כתיב ויסעו מרעמסס בחדש הראשון וגו׳· כד יטמע בלילי מועדא ארבע עשרה מטמעין אית בה· הוי משקיעת החמה את מונה ללבנה· א״ר סימון חיו על ידי זה והו על ידי זה׳ אמר רבי יוחנן ויהי ערב ויהי בקר יום אחד· ר׳ שמעון בן לקיש אמר החדש· עד שיהא כולו מן החדש· אשכחת אמר מה דאמר רבי יוחנן צריכה לרבי שמעון בן לקיש· ומה דאמר ר׳ שמעון בן לקיש צריכה לרבי יוחנן· אילו אמר רבי יוחנן ולא אמר רבי שמעון בן לקיש הוינן אמרין לא אמר אלא אפילו כולו מן החדש· הוי צורכה להא דאמר רבי שמעון בן לקיש׳ או אילו אמר רבי שמעון בן לקיש ולא אמר רבי יוחנן הוינן אמרין לא אמ׳ אלא יום ולא לילה לא׳ הוי צורכה להא דאמר רבי יוחנן׳ וצורכה להא דאמר רשב״ל:

הדרן עלך אם אינן מכירין

ראוהו בית דין וכל ישר׳ נחקרו העדים ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה הרי זה מעובר ראוהו בית דין בלבד יעמדו שנים ויעידו לפניהם ויאמרו מקודש מקודש · ראוהו שלשה והן בית דין יעמדו שנים וישיבו מחביריהם אצל היחיד ויעידו בפניהן ויאמרו מקודש מקודש שאין היחיד נאמן על ידי עצמו ·

ב׳ כל השופרות כשירין חוץ משל פרה מפני שהוא קרן · אמ׳ רבי יוסי והלא כל השופרו׳ נקראו קרן שנאמ׳ והיה במשוך בקרן היובל כשמעכם את קול השופר · שופר של ראש השנה של יעל פשוט ופיו מצופה זהב ושתי חצוצרות מן הצדדין שופר מאריך וחצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר ·

ג׳ ובתעניות של זכרים כפופין ופיו מצופה כסף ושתי חצוצרות באמצע שופר מקצר וחצוצרות מאריכות שמצות היום בחצוצרות ·

ד׳ שוה היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות · רבי יהודה אומר בראש השנה תוקעין בשל זכרים וביובל בשל יעילים .

ה׳ שופר שנסדק ודיבקו פסול · דיבק שיברי שופרות פסול · ניקב וסתמו אם עיכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר ·

ו׳ התוקע לתוך הבור או לתוך הדות או לתוך הפיטס אם קול שופר שמע יצא · אם קול הברה שמע לא יצא · וכן מי שהיה עובר אחורי בית הכנסת או שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגילה אם כוין לבו יצא ואם לאו לא יצא · אף על פי שזה שמע וזה שמע זה כוין לבו וזה לא כוין לבו ·

ז׳ והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וגו׳ · וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה · אלא כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי למעלן ומכוונין ליבן לאביהן שבשמים הן מתגברין · ואם לאו היו נופלין ·

ח׳ כיוצא בו ויאמר יי׳ אל משה עשה לך שרף ושים אותו על נס וגו׳ · וכי נחש ממית ומחייה אלא כל זמן שישראל מסתכלין כלפי למעלן ומשעבדין את ליבן לאביהן שבשמים הוו מתרפאין ואם לאו היו נימוקין ·

ט׳ חרש שוטה וקטן אינו מוציא את הרבים ידי חובתן · זה הכלל כל שאינו חייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן ׃

סליק פירקא

ראוהו בית דין וכל ישראל כו׳ · מני מתניתא או בית דין או כל ישר׳ · ר׳ זעורה רבי אמי בשם רבי יהושע בן לוי מעמעמין על הנראה לעברו · אין מעמעמין על שלא נראה לקדשו ׃ רבי בא ורבי חייה בשם רבי יהושע בן לוי מעמעמין על שלא נראה לקדשו · ואין מעמעמין על הנראה לעברו · מתניתא פליגא על ר׳ זעורה ראוהו בית דין וכל ישראל נחקרו העדים ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה הרי זה מקודש מפני שחשיכה · הא אם לא חשיכה לא · הדא אמרה אין מעמעמין על הנראה לעברו · מתניתא פליגא על רבי בא יכול אם היה צריך שני ימים נותנין לו שני ימים · תלמוד לומר אותו אין לו אלא יום אחד בלבד · הדא אמרה אין מעמעמין על שלא נראה לקדשו · מתניתא פליגא על רבי בא · יכול כשם שמעברין את השנה מפני הצורך כך יקדשו את החודש מפני הצורך · תלמוד לומר החודש אחר החודש הן הולכין · הדא אמרה אין מעמעמין על שלא נראה לקדשו · מתני׳ פליגא על רבי בא יכול אם לא נראתה הלבנה לשני ימים · כך יקדשו את החודש לשני ימים · תלמוד לומר אותם אלה הם אין אלה מועדיי · מפני שלא נראתה · הא אם נראתה לא · הדא אמרה אין מעמעמין על שלא נראה לקדשו · הוון בעיי מימר ולא פליגין · מה דאמר רבי זעורה בשאר כל החודשים מה דאמר רבי בא על ניסן ועל תשרי · רבי אומר ניסן לא נתעבר מימיו · והא תנינן אם בא חדש בזמנו · אם בא · לא בא · רב אמר תשרי לא נתעבר מימיו · והא תנינן אם היה החודש מעובר · אם היה · לא היה · וכשקידשו את השנה באושא ביום הראשון עבר רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר כדברי רבי יוחנן בן נורי · אמר רשב״ג לא היינו נוהגין כן ביבנה, ביום השיני עבר רבי חנינה בנו של רבי יוסי הגלילי ואמר כדברי רבי עקיבה · אמר רשב״ג כן היינו נוהגין ביבנה · והא תני קידשוהו בראשון ובשיני · ר׳ זעורה בשם רב חסדא אותה השנה נתקלקלה · מהו בראשון מהו בשני · רבי בא בשם רב שנה ראשונ׳ ושנ׳ השניי׳ · והא תני ביום הראשון וביום השני · קידשוהו קודם לזמנו או לאחר עיבורו יום אחד יכול יהא מקודש ת״ל אותם אותם אלה הם מועדיי אין אלה מועדיי · לפני זמנו עשרי׳ ותשעה יום · לאחר עיבורו שלשי׳ ושני׳ יום · ומניין שמעברין את השנה על הגליות שעלו ועדיין לא הגיעו · ת״ל בני ישראל מועדיי עשה את המועדות שיעשו אותן כל ישראל · א״ר שמואל בר נחמן · והן שהגיעו לנהר פרת · ר׳ יעקב בר אחא ר׳ אימי בשם ר׳ יהודה בר פזי קידשוהו ואח״כ נמצאו העדים זוממין הרי זה מקודש · קם ר׳ יוסה עם ר׳ יהודה בר פזי א״ל אתה שמעתה מן אבוך הדא מילתא ׃ א״ל כן אמ׳ אבא בשם ר׳ יוחנן אין מדקדקי׳ בעדות החודש · בית דין שראו את ההרג אמרו אם רואין אנו אותו אין אנו מכירין אותו לא יהו עודפין דכתיב ועימדו לא ראו מכל מקום והרי ראו ׃ ובית דין שראו את ההרג · אית תניי תני יעמדו שנים ויעידו לפניהן · אית תניי תני יעמדו כולן ויעידו במקום אחר · ר׳ יודה בר פזי בשם ר׳ זעורה כשם שהן חלוקים כאן · כך חלוקין בעידות החודש · יקום חד ויתיב חד · יקו׳ חד ויתיב חד · שנייא היא שאין העד נעשה דיין · כהדא רב חונה הוה ידע סהדו לחד בר נש אזל בעי מידון קומי וכפר ביה · א״ל רבי שמואל בר רב יצחק בגין דאת ידע דרב חונה בר נשא רבה את כפר ביה · מה אילו ייזיל וישהד עלך קומי בית דין חורן · אמר ליה רב חונה ועבדין כן · אמר ליה אין · ושרא רב חונה גרמיה מן ההוא דינא · ואזל ואשהד עליי קומי בית דין חורן · אמר ליה רב חונה ועבדין כן · אמר ליה אין · ושרא רב חונה גרמיה מן ההוא דינא · ואזל ואשהד עליי קומי בית דין חורן · קרא עדר על חתימת ידי העדים על חתימת ידי הדיינין · רבי בא בשם רב יהודה רצה לקיים בכתב ידי העדים מקיים · בכתב ידי הדיינים מקיים · ואני אומר אפילו בעד אחד אפילו בדיין אחד מקיים · ביומוי דרבי אבהו אהון בעיי מימר גואלינו ואברהן גאולתינו וקבלון · ביומוי דרבי ברכיה אישתתקון · אמר לון שמעתון דאיתקדש ירחא · וארכינן בראשיהון וקבלון ·

הלכה ב׳ הוון בעיי מימר ולא פליגין · אשכחת תני רבי יוסה מכשיר בשל פרה וחכמים פוסלין · מה טעמיה דרבי יוסי והיה במשוך בקרן היובל · מה טעמא דרבנן ותיטב ליי׳ משור פר מקרין מפריס · מקרן כתיב ׃ ורבנן כל השופרות נקראו קרן ונקראו שופר חוץ משל פרה שנקרא קרן ולא נקרא שופר · התיבון הרי של יעל הרי אינו קרוי לא קרן ולא שופר · מאי כדון · כהדא דאמר רבי לוי שנייא היא שאין קטיגור נעשה סניגור ·

הלכה ג׳ אמר רבי יונה כדי שיפשטו לבם בתשובה · פיו מצופה זהב · ציפהו זהב בבפנים פסול · מבחוץ כשר · ציפהו מקום הנחת פיו או שהיה קולו עבה מחמת הציפוי פסול · אמר רבי יוסה הדא אמרה פשוטה ששמע מקצת׳ מן המתעסק לא יצא · והיי דא אמרה תקע בראשונה ומשך בשנייה כשתים אין בידו אלא אחת · רבי אבא בר זמינא בשם רבי זעורה אפי׳ אחת אין בידו · למה ראשה גבי סופה מצטרף · וסופה גבי ראשה מצטרף · לא ראשה אית לה סוף ולא סופה אית לה ראש ·

הלכה ד׳ אמר רבי יונה כדי שיכופו את לבם בתפילה · קומי ר׳ יהושע בן לוי תקעין בתעניתא · רבי יוסה בעי ויתקעון קומוי בחצוצרתא · ולא שמיע דתני חצוצרות במקדש · אין חצוצרות בגבולין · ויתפללו לפניו עשרין וארבע · כהדא רבי יוחנן מתפלל בתשע באב עשרי׳ וארבע וכפקד לתלמידוי לא הילפון מיני הדין עובדה דצריכה ליה · אבל הוא · תענית ציבור הוא · רבי יוסה בשם רבי יהושע בן לוי אינו תענית ציבור · ר׳ יונה ר׳ יצחק בר נחמן בשם ר׳ יהושע בן לוי אבל הוא אינו תענית ציבור · אמר רבי זעורה מילתיה דרבי יוחנן אמר׳ יחיד בתשעה באב מתפלל ארבע · לא אמר אלא ארבע · הא עשרים וארבע לא ·

הלכה ה׳ אני יי׳ אלהיכם אילו המלכיות · זכרון תרועה אילו הזכרונות · שופר תרועה אילו השופרות ·. עד כדון ראש השנה · יובל · והעברת שופר תרועה בחודש השביעי בעשור לחודש ביום הכיפורים · שאין תלמוד לומר בחודש השביעי · מה תלמוד לומר בחודש השביעי · אלא כל מה שאת עושה בראש השנה הרי עושה בעשור לחודש · מה כאן מלכיות זכרונות ושופרות אף כאן מלכיות זכרונות ושופרות · מניין שהיא פשוטה לפניה · תלמוד לומר והעברת שופר · ומניין שהיא פשוטה לאחריה תלמוד לו׳ תעבירו שופר · עד כדון יובל · ראש השנה והעברת שופר תרועה בעשור לחודש ביום הכיפורים · שאין תלמוד לומר בחודש השביעי · מה תלמוד לומ׳ בחודש השביעי · אלא מה שאת עושה בחודש השביעי כבעשור לחודש · מה כאן תוקע ומריע ותוקע · אף כאן תוקע ומריע ותוקע · מניין שהן שלש של שלש שלש · תלמוד לומר יום תרועה. זכרון תרועה · שופר תרועה · עד כדון כר׳ עקיבה · כרבי ישמעאל · תני רבי ישמעאל ותקעתם תרועה · ותקעתם תרועה שנית תרועה יתקעו למסעיהם · אין תימר הוא תקיעה הוא תרועה · והכתיב ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו · יוכל הוא אף על פי שלא השמיטו · אף על פי שלא תקעו בשופר · או יכול אף על פי שלא שילחו עבדים תלמוד לומר היא דברי רבי יודה · רבי יוסה אומר יוכל אף על פי שלא השמיטו אף על פי שלא שילחו עבדים · או יכול אף על פי שלא תקעו בשופר · תלמוד לומר היא · אמר רבי יוסה מאחר שהכתוב תולה אותה לענין תקיעת שופר · וכתוב אחר תולה אותה לענין שילוח עבדים · מפני מה אני אומר יוכל שלא בשילוח עבדים שאיפשר ליובל בלא שילוח עבדי׳ אבל אי איפשר ליובל שלא בתקיעת שופר · ד״א תקיעת שופר תלויה בב״ד · ושילוח עבדי׳ תלוי בכל אדם · ואתייא כהיא דא״ר שמואל בר רב יצחק וידבר יי׳ אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל · על מה ציום על פרש׳ שילוח עבדי׳ · ואתיא כהיא דא״ר הילא לא נענשו ישראל אלא על פרשת שילוח עבדים · הדא הוא דכתיב מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי וגו׳ · תני בשם ר׳ נחמיה היתה כאניו׳ סוחר ממרחק תביא לחמה · דברי תורה עניים במקומן ועשירים במקום אחר · א״ר יוחנן זו דברי ר׳ יודה ור׳ יוסא · אבל דברי חכמים קידוש ב״ד ותקיעת שופר והשמט כספים משמיטין · ניתא קידוש ב״ד ותקיעת שופר · והשמט כספים לא בסוף הן משמיטין · ר׳ זעורה שמע לה מן הדא

ראמר

דאמר אלי אל תירא דניאל כי מן היום הראשון אשר נתת לבך להבין ולהתענות
לפני אלהיך נשמעו דבריך · כבר נשמעו דבריך · אמר רבי יוחנן טעמיה דרבי
יהודה כדי ליתן את המצוי על המצוי · ואת שאינו מצוי על שאינו מצוי ·

הלכה ו׳ שופר שנסדק ודיבקו פסול · למי נצרכה לרבי נתן ·
דיבק שיברי שופרות פסול · עוד היא דרבי נתן · ניקב וסתמו · רבי חייה בשם
רבי יוחנן דרבי נתן היא · דתני ניקב וסתמו בין במינו בין שלא במינו אם היה
מעכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר · רבי נתן אומר במינו כשר שלא במינו
פסול · רבי חייה בשם רבי יוחנן כיני מתניתא אם היה מעכב את התקיעה פסול ·
ואם לאו כשר · רבי אבא בר זמינא בשם רבי זעורה והוא שסתמו · אבל אם
לא סתמו כשר · שכל הקולות כשירין בשופר · רבי יעקב בר אחא אמר אבא
בר בא שאל לרבי שופר קרוח מהו אמר ליה בזה תוקעין ביבנה · רבי בא בעי
קומי רב שופר קרוח מהו אמר ליה בזה תוקעין בעיימיטב · הלכה ז׳

אמר רבי יוסי בן חנינה לא אמר אלא וכן מי שהיה עובר · הא אם עמד חוקה
כמין . נתן שופר בתוך שופר ותקע אם קול הפנימי שמע יצא · אם קול חיצון
שמע לא יצא · רבי אבינא בעי הפכו מהו · נישמעינה מן הדא גרדו מבפנים
פסול בבחוץ כשר · לא אמר אלא גרדו הא אם הפכו פסול · מה בין זה לזה
זה ביטל חללו · חזה לא ביטל חללו · הלכה ח׳ רבי יהושע בן
לוי אמר עמלק כושפן היה · מה היה עושה היה מעמיד בני אדם ביום גינוסיא שלו
לומ׳ לא במהרה אדם נופל ביום גינוסיא שלו · מה עשה משה עירבב את המזלות
הדא הוא דכתיב שמש ירח עמד זבולה וגו׳ · וכתיב נתן תהום קולו רום ידיהו
נשא · מרום ידיהו נשא נתן תהום קולו · שמואל אמר וצבא תינתן על התמיד
בפשע בפשעה של תורה · ותשלך אמת ארצה · אימתי שישראל משליכין
דבריתורה לארץ המלכות הרשעה הזאת גוזרת ומצלחת · מה טעמא ותשלך
אמת ארצה ועשתה והצליחה · ואין אמת אלא תורה הדך מה דאת אמר אמת
קנה ואל תמכור חכמה ומוסר ובינה · אמר רבי יודה בר פזי זנח ישראל טוב
אויב ירדפו · ואין טוב אלא תורה הדך מה דאת אמר כי לקח טוב נתתי לכם
תורתי אל תעזובו · הלכה ט׳ אמר רבי יוסא בארבעה מקומות
נאמר עשה לך בשלשה פירש · ואחד לא פירש · עשה לך תיבת עצי גופר ·
עשה לך שתי חצוצרות כסף · עשה לך חרבות צורי׳ · עשה לך שרף לא פירש ·
אמר משה עיקרה לא נחש הוא · לפיכך ויעש משה נחש נחשת · מכן הוה רבי
מאיר דורש שמות · חד בר נש הוה שמיה כידור · אמר לון רבי מאיר הבא
לכון מיניה בר נש ביש הוא כי דור תהפוכות המה · רבי לוי בשם רבי חמא בר
חנינה והיה הנשוך אין כתיב כאן אלא כל הנשוך אפילו נשיכת כלב · אפילו
נשיכת נחש · ולא דמיא נשיכת כלב וראה · נשיכת נחש והביט · רבי יוד׳ גוריא
בשם רבי אחא נשיכת כלב שאינו במינו וראה · נשיכת נחש שהוא ממינו והביט ·
ורבנן אמרי נשיכת כלב שאינו מחלחל וראה · נשיכת נחש שהוא מחלחל והביט ·
הלכה י׳ תני אבל אמרו אשה מברכת לבעלה עבד לרבו
קטן לאביו · ניחא אשה מברכת לבעלה עבד לרבו · קטן לאביו לא כן אמר רבי
אחא בשם ר׳ יוסה בר׳ נהוריי כל שאמרו בקטן כדי לחנכו · היפתר בעונה אחריהן
כהיא דתנינן תמן מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרים אותו · ועונה אחריהם
מה שהם אומרים ותהא לו מאירה · תבוא מאירה לבן עשרים שצריך לבן עשר :

הדרן עלך ראוהו בית דין

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקד׳ היו תוקעין
אבל לא במדינה · משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן
בן זכאי התקין שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין ·
אמר רבי אלעזר לא התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין אלא ביבנה בלבד ·
אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין · ב׳ ועוד זאת
היתה ירושלם יתירה על יבנה שכל עיר שהיא רואה ושומע׳ וקרובה ויכולה לבוא
תוקעין בה וביבנה לא היו תוקעין אלא בבית דין בלבד · ג׳ בראשונה
היה הלולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום אחד · משחרב בית המקדש התקין
רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש · ושיהא יום הנף
כולו אסור · ד׳ בראשונה היו מקבלין עדות החודש כל היום · פעם
אחת נשתהו העדי׳ מלבוא וקלקלו הלוים בשיר · התקינו שלא יהו מקבלין אלא
עד המנחה · באו מן המנחה ולמעלן נוהגין אותו היו׳ קודש ולמחר קודש · משחרב
בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו מקבלין עדות החודש כל היום ·
ה׳ אמר רבי יהושע בן קרחה ועוד זו התקין רבן יוחנן בן זכאי שאפילו ראש
בית דין בכל מקום שלא יהו העדים הולכין אלא למקום הוועד · ו׳ סדר
ברכות אומר אבות וגבורות וקדושת השם וכולל מלכיות עמם ואינו תוקע ·
קדושת היום ותוקע · זכרונות ותוקע · שופרות ותוקע ואומר עבודה והודייה
וברכת כהנים · דברי ר׳ יוחנן בן נורי · ז׳ אמר לו רבי עקיבה אם אינו תוקע
למלכיות למה הוא מזכיר · אלא או׳ אבות וגבורות וקדושת השם וכולל מלכיות
עם קדושת היום ותוקע · זכרונות ותוקע · שופרות ותוקע · ואומר עבודה
והודייה וברכת כהנים · ח׳ אין פוחתין מעשר מלכיות מעשרה זכרונות
מעשרה שופרות · ר׳ יוחנן בן נורי אומר אם אמרן שלש שלש יצא · אין מזכירין
מלכות זכרון שופר של פורענות מתחיל בתורה ומשלים בנביא · ר׳ יוסי אומר אם
השלים בתורה יצא · ט׳ העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה
השני מתקיע · ובשעת ההלל הראשון מקרא את ההלל · י׳ שופר של ראש
השנה אין מעבירין עליו את התחום ואין מפקחין עליו את הגל ולא עולין באילן
ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על פני המים ואין חותכין אותו לא בדבר שהוא
משום שבות ולא בדבר שהוא משום לא תעשה · אבל אם רצה ליתן לתוכו יין
או מים יתן · אין מעכבין את התינוקו׳ מלתקוע אבל מתעסקין בהם עד שילמדו ·
והמתעסק לא יצא והשומע מן המתעסק לא יצא · יא׳ סדר תקיעות שלש
של שלש שלש · שיעור תקיעה כדי שלש תרועות · שיעור תרועה כדי שלש
יבבות · תקע בראשונ׳ ומשך בשנייה כשתי׳ אין בידו אלא אחת · מי שבירך ואח״כ
נתמנה לו שופר תוקע ומריע ותוקע · תוקע ומריע ותוקע שלשה פעמים ·
כשם ששליח ציבור חייב כך כל יחיד ויחיד חייב · רבן גמליאל אומר שליח ציבור
מוציא את הרבים ידי חובתן ·

סליק פירקא

יום טוב של ראש השנה כו׳ · רבי אבא בר פפא א״ר יוחנן ורשב״ל הוון
יתיבין מקשיי · אמרין תנינן יום טוב של ראש השנה שחל להיות
בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה · אין דבר תורה הוא
אף בגבולין ידחה · אין לית הוא דבר תורה אף במקדש לא ידחה · עבר כהנא
אמרין הא גברא רבה דנישאול ליה · אתן שאלון ליה אמר לון כתוב אחד
אומר יום תרועה וכתוב אחר אומר זכרון תרועה · הא כיצד בשעה שהוא חל
בחול יום תרועה בשעה שהו׳ חל בשבת זכרון תרועה · מזכירין אבל לא תוקעין ·
ר׳ זעורה מפקד לחברייא עולין ושמעין קליה דרבי לוי דרש דלית איפשר דהוא
מפיק פרשתיה דלא אולפן · ועל ואמר קומיהון כתוב אחד אומר יום תרועה ·
וכתוב אחר אומר זכרון תרועה · הא כיצד בשעה שהוא חל בחול יום תרועה ·
בשעה שהוא חל בשבת זכרון תרועה · מזכירין אבל לא תוקעין · מעתה אף
במקדש לא ידחה · תנא באחד לחודש · מעתה אפילו במקום שהן ידעין שהוא
באחד לחודש ידחה · תני ר״ש בן יוחי והקרבתם במקום שהקרבנות קריבין ·
אמרין חברייא קומי רבי יונה והכתיב והעברת שופר תרועה בחודש השביעי וגו׳ ·
אמר לון זו את מעביר בארצכם הא אחרת לא · אמרין ליה או נאמר זו אתם
מעבירין בארצכם · הא אחרת בין בארץ בין בחוצה לארץ · אמר ר׳ יונה אילו
הוה כתיב תעבירו שופר בארצכם הייתי אומ׳ כאן מיעט ובמקו׳ אחר ריבה · אלא
בכל ארצכם כאן ריבה ובמקום את׳ מיעט · הלכה ב׳ והן שיהו כל הדרכים
האילו כה · רואה ואינ׳ שומע׳ כגון ירושלם מלמעלן ועיר מלמטן · ושומעת ואינה
רואה · הדר מפסיק · רואה ושומעת ואינה יכולה לבוא · הרץ להתום · רואה
ושומעת וקרובה ואינה יכולה לבוא והנחל מפסיק · ר׳ יונה בעי היתה יכולה לבוא
בעירובין הדך מה דאת אמר בירושלם שכל עיר שהיא רואה ושומעת וקרובה
ויכולה לבוא תוקעין בה · ואמר אף ביבנה כן · ירושלם דבר תורה והעיירות
הסמוכות לה דבר תורה · ורבן יוחנן בן זכאי מתקן על דבר תורה · יבנה מדבריהן
והעיירות הסמוכות לה מדבריהן · ורבן יוחנן בן זכאי מתקן על דבריהן · ויש
תקנה אחר התקנה · ר׳ סימן בשם רבי יהושע בן לוי יצאו בד׳ ממקו׳ למקום ולא
היו תוקעין · ר׳ יוסה בעא קומי ר׳ סימן אפילו מבית לבית אפי׳ מטריקלין לקיטון ·
א״ל בי ר׳ עד כאן שמעתי · הלכה ג׳ כתיב ושמחתם לפני יי׳ אלהיכם
שבעת ימים · אית תניי תני בשמחת שלמים הכתוב מדבר · אית תניי תני בשמחת
הלולב הכתוב מדבר · מאן דאמר בשמחת שלמים הכתוב מדבר ביום הראשון
דבר תורה · ושאר כל הימים דבר תורה · ורבן יוחנן בן זכאי מתקן על דבר
תורה · מאן דאמר בשמחת הלולב הכתוב מדבר ביום הראשון דבר תורה · ושאר
כל הימים מדבריהן · ורבן יוחנן בן זכאי מתקן על דבריהן · ויש תקנה אחר
תקנה · חברייא בעון קומי ר׳ יונה כמה דאת אמר תמן והקרבתם אשה ליי׳ שבעת
ימים · אין שבעה בלא שבת · והכתה ושמחתם לפני יי׳ אלהיכם שבעת ימים ·
אין שבעה בלא שבת · אמר לון שניא הוא דכתיב ולקחתם לכם ביום הראשון ·
חלק הראשון מהם · מעתה במקדש ידחה ובגבולין לא ידחה · אמר רבי יונה
אילו הוה כתיב ולקחתם לפני יי׳ אלהיכם הייתי או׳ כאן ריבה ובמקום אחר מיעט ·
אלא ולקחתם לכם מכל מקום · ושמחתם לפני יי׳ אלהיכ׳ שבעה ימים בירושלם ·
הלכה ד׳ א״ר שמואל בר נחמן מפני מעשה שאירע פעם אחת נפלה הברה
בעיר ובאו סרקיים ונטלום ונתקלקלו הלוים בשיר · א״ר אחא בר פפא קומי רבי
זעורה חברייא בעון קומי ר׳ שמואל בר נחמן בשם מן ר׳ אמר לה · אמר לון
דכוותכון דאית לכון רברבין סגין בשם ר׳ יהושע בן לוי א״ל ור׳ לא מייתי לה טעם
דהלכה · דתני שירו של חמישי היו אומרי׳ הרנינו לאלהי עוזינו · ובראש השנה

השנה הוו אומרי׳ הסירותי מסבל שכמו · חל יום טוב להיות בחמישי בשחרית הוו אומרי׳ הרנינו לאלהים עוזינו · ובמנחה הוו אומרי׳ הסירותי מסבל שכמו · אם באו בן המנחה ולמטן או׳ הרנינו לאלהים עוזינו · לא נמצאו אומ׳ שיר וכופלין אותו · רבי אדא דקיסרין בשם רבי יוחנן כבר עבר רובו של יום בקדושה · א״ר חייה בר בא ר׳ יוחנן מפקד לאילי׳ דכנישתא דכיפרא סבין מטול ומיעול עד דו איממא ואתון מדכרין זמנו ועיבורו · הלכה ה׳ כיני מתניתא למקום הוועד של חודש · הלכה ו׳ ביהודה נהגו כר׳ עקיבה · ובגליל כר׳ יוחנן בן נורי עבר ועשה ביהודה כגליל ובגליל כיהודה יצא · ובשקידשו את השנה באושא ביום הראשון עבר ר׳ ישמעאל בנו של ר׳ יוחנן בן ברוקה ואמר כדברי ר׳ יוחנן בן נורי · אמר רשב״ג לא היינו נוהגין כן ביבנה · ביום השני עבר רבי חנניה בנו של ר׳ יוסי הגלילי ואמ׳ כדברי ר׳ עקיבה · אמ׳ רשב״ג כך היינו נוהגין ביבנה · ר׳ אבהו בשם רבי לעזר בכל מקום עבר והזכיר אדיר המלוכה לא יצא · חוץ מן האל הקדוש של ראש השנה ובלבד במוסף · ואתייא כר׳ יוחנן בן נורי · רשב״ג אומ׳ או׳ קדושת היום עם זכרונות · ואתייא כרבי עקיבה · אמר רשב״ג מה מצאנו בכל מקום אומרה אמצעית · אף כאן אומרה אמצעית · ר׳ או׳ מה מצאנו מכל מקום אומרה רביעית · אף כאן אומרה רביעית · רבי יעקב בר אחא רבי זעורה חנין בר בא בשם רב צריך לומר האל הקדוש · ר׳ בא בשם אבא בר רב חונה צריך לומר האל הקדוש ומרבה לסלוח · רבי בא בשם אבא בר ירמיה בתפילה הוא אומ׳ אלהי דוד ובונה ירושלם · בנביא הוא אומר אלהי דוד מצמיח ישועה · יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת · אית תניי תני פותח ביום טוב וחותם בשבת · ואית תניי תני פותח בשבת וחותם ביום טוב · רבי אומר פותח בשבת וחותם בשבת ויום טוב בנתיים · רבי יודה בר פזי בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי · הלכה ז׳ אין פוחתין מעשרה מלכיות כנגד עשרה קילוסין שאמר דוד הללויה הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עוזו כו׳ עד כל הנשמה תהלל יה הללויה · מעשרה זכרונות · כנגד עשרה וידויים שאמר ישעיה רחצו הזכו הסירו וגו׳ · למדו היטב דרשו משפט וגו׳ · מה כתיב בתריה לכו נא ונוכחה יאמר יי׳ וגו׳ · מעשרה שופרו׳ · כנגד שבעה כבשים פר ואיל ושעיר · אלוהות עולין לו לשם מלכיות דברי רבי יהודה · ר׳ יוסי אומר אינן עולין לו · אלוהות ומלכיות עולין לו משם שנים דברי רבי יוסי · רבי יהודה אומר אינן עולין · זמרו אלהים זמרו זמרו למלכינו זמרו עולין לו משם שנים דברי רבי יהודה · רבי יוסה אומר אינן עולין · רבי זעורה בעי ביה ובדבתריה פליגין · או ביה לגרמיה פליגין · מן מה דתני הכל מודין במלך אלהים על גוים שהוא אחד · הדא אמרה ביה ובדבתריה פליגין · שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם וגו׳ · ושאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם · הראשון משם אחד · והשני משם שנים דברי רבי יהודה · רבי יוסי אומר הראשון משם שנים והשני משם שלשה · רבי יוחנן בן נורי אומר אם אמרן שלש יצא · הדינן סברין מימר שלש מכל אחד ואחד · אשכחת תני אפילו שלש מכולן יצא · אין מזכירין זכרון ומלכות ושופר של פורענות · זכרון דכתיב אותם זכר יי׳ וגו׳ · מלכות דכתיב חי אני נאם יי׳ אלהים אם לא ביד חזקה וגו׳ · שופר דכתיב כי קול שופר שומעת נפשי תרועת מלחמה · מתחיל בתור׳ ומשלים בנביא · מה לשעבר · הא בתחילה לא · אמר רבי יוחנן כיני מתניתא ר׳ יוסה אומר צריך להשלים בתורה · הלכה ח׳ רבי יעקב בר אחא בשם ר׳ יוחנן מפני מעשה שאירע פעם אחת תקעו בראשונה והיו השונאים סבורין שמא עליהן הם הולכין ועמדו עליהן והרגום · מיגו דאינון חמי לון קראיי שמע ומצליין וקוראין באוריתא ומצליי ותקעין אינון אמרין בנימוסן אינון עסיקין · ואמר אף בהלל כן · לית כל עמא תמן · ואמר אף בתקיעה כן · לית כל עמא תמן · א״ר יונה כתיב ואותי יום יום ידרושון · זו תקיעה וערבה · רבי יהושע בן לוי בשם רבי אלכסנדרי שמע לה מן הדא שמעה יי׳ צדק זו קרית שמע · הקשיבה רינתי זו רינון תורה · האזינה תפילתי זו תפילה · בלא שפתי מרמה זו מוסף · מה כתיב בתריה מלפניך משפטי יצא · א״ר אחא בר פפא קומי ר׳ זעורה טנייא הוא שמצות היום במוסף · אמר רבי התליפא קיסרייא קרייא אמר בן יום תרועה ועשיתם · ר׳ לעזר בי ר׳ יוסה בשם ר׳ יוסי בר קצרתא בכל הקרבנות כתיב והקרבתם · וכאן כתיב ועשיתם · אמר להן הקב״ה מכיון שנכנסתם לדין לפני בראש השנה ויצאתם בשלום מעלה אני עליכם כאילו נבראתם ברייה חדשה · רבי משרשיא בשם רבי אידי בכל הקרבנות כתיב חטא ובעצרת אין כתיב חטא · אמר להן הקב״ה מכיון שקבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימיכם.

הלכה ט כיני מתניתא אסור משום שבות ובלא תעשה · אמר רבי לעזר מתניתא כגדול ביום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת · ותני כן מתלמדין מלהתקע בשבת אין מעכבין את התינוקות מלהתקע ביום טוב.

הלכה י׳ אמרן בנפיחה אחת · אשכחת תני אמרן בנפיחה אחת יצא והא תנינן סדר תקיעות שלש של שלש שלא יפחות · רבי זעורה רבי אבא בר עילאי בשם רב צריך להריע מתוך פשוטה · רבי בא בשם אבא בר רב חונא אית צריך להריע מתוך פשוטה · אי זו היא הריעה · רבי חנניה ור׳ בנא חד אמ׳ אהן טרימוטה · וחורנה אמר תלת דקיקן · רבי חנניה חשש להדא דרבי בנא ולהדא דידן · והידא אמרה דא · תקע בראשונה ומשך בשנייה כשתים אין בידו אלא אחת · רבי אבא בר זמינא בשם רבי זעורה אפילו אחת אין בידו · למה ראשה גבי סופה מצטרף וסופה גבי ראשה מצטרף · לא ראשה אית לה סוף ולא סופא אית לה ראש · במקום אחד תוקעין ובמקום אחר מברכין · אית תניי תני הולך לו אצל התוקע · אית תניי תני אצל המברך · כ״ד הולך לו אצל התוקע כשאין ביום כדי לתקוע · כ״ד הולך לו אצל המברך בשיש ביום כדי לתקוע · נישמעינה מן הדא דא״ר יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי במקום אחד תוקעין ובמקום אחר מברכין הולך לו אצל תוקע ואינו הולך לו אצל מברך · והידא אמרה דא יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקום אחד תוקעין ובמקום אחר מברכין הולך לו אצל מברך ואינו הולך לו אצל תוקע · למה שהכל יודעין לתקוע ואין הכל יודעין לברך · דבר אחר אדם מוציא ידי חבירו בתקיעה · ואין אדם מוציא ידי חבירו בברכה · יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת לא כבר שאין ביום כדי לתקוע ואת אמר הולך לו אצל מברך · הדא אמרה פליגין · רבן גמליאל אומר שליח הציבור מוציא את הרבים ידי חובתן · רבי חונה רבה דציפורין בשם ר׳ יוחנן הלכה כרבן גמליאל באילין תקיעתה · רבי זעורה ורב חסדא הוון יתיבין תמן בתקיעתא מן דצלון את צלותא קם רב חסדא בעי מצלייה · א״ל ר׳ זעירא לא כבר צלינן · א״ל מצלינא וחזר ומצלי דנחתון מערבייא ואמרין תמן בשם ר׳ יוחנן הלכ׳ כר״ג באילין תקיעתא ואנא דלא כוונית · אילו כוונית נפק ידי חובתי · אמר ר׳ זעור׳ ואות כל תנייא תניי לה בשם ר״ג · ודבי הושעיה תני לה בשם חכמ׳ · ר׳ אדא דקיסרין בשם ר׳ יוחנן והו׳ שיהא שם מראש התפילה׳ אמר רבי תנחום בר׳ ירמיה מתניתא אמרה כן סדר ברכות אומר אבות וגבורות וקדושת השם :

הדרן עלך יום טוב של ראש השנה
וכולא מסכתא דראש השנה ברחמי דשמייא

מסכת ביצה

ביצה שנולדה ביום טוב ב״ש אומרי׳ תיאכל · ובית הלל אומרי׳ לא תיאכל · ב״ש אומרים שאור בזית וחמץ בכותבת · ובית הלל אומרי׳ זה וזה בכזית · ב׳ השוחט חיה ועוף ביום טוב ב״ש אומרים יחפור בדקר ויכסה · ובית הלל אומרים לא ישחוט אלא א״כ היה לו עפר מוכן · ומודין שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה שאפר הכירה מוכן · ג׳ ב״ש אומרים אין מוליכין את הסולם משובך לשובך אבל מטהו מחלון לחלון וב״ה מתירין · ב״ש אומרים לא יטול אלא אם כן נענע מבעוד יום · וב״ה אומרי׳ עומד ואומר זה וזה אני נוטל · ד׳ זימן שחורים ומצא לבנים · לבנים ומצא שחורי׳ שני׳ ומצא ג׳ אסורין · ג׳ ומצא שנים מותרין · בתוך הקן ומצא לפני הקן אסורין · ואם אין שם אלא הם הרי אילו מותרין · ה ב״ש אומ׳ אין נוטלין את העלי׳ לקצב עליו בשר · וב״ה מתירין · ב״ש אומ׳ אין נותנין את העור לפני הדריס׳ ולא יגביהנו אלא א״כ יש עליו כזית בשר · וב״ה מתירין · ב״ש או׳ אין מסלקין את התריסין ביום טוב · ובית הלל מתירין אף להחזיר · ו׳ ב״ש אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר תורה לר״ה · וב״ה מתירין · ז׳ ב״ש אומ׳ אין מוליכין חלה ומתנות לכהן ב״ט בין שהורמו באמש בין שהורמו מהיום · וב״ה מתירין · אמרו ב״ש גזירה שוה חלה ומתנות מתנה לכהן ותרומה מתנה לכהן כשם שאין מוליכין את התרומה כך לא יוליכו את המתנות · אמרו להן ב״ה לא אם אמרתם בתרומה שאינו זכאי בהרמתה · תאמר במתנו׳ שזכאי בהרמתן · ח׳ ב״ש אומ׳ תבלין נידוכין במדוך של עץ והמלח בפך ובעץ הפרור · וב״ה או׳ תבלין נידוכין כדרכן במדוך של אבן והמלח במדוך של עץ · ט׳ הבורר קטניות ב״ט ב״ש אומרי׳ בורר אוכל אוכל · וב״ה אומרי׳ בורר כדרכו בחיקו ובתמחוי אבל לא בטבלה ולא בנפה ולא בכברה · ר״ג או׳ אף מדיח ושולה · י׳ ב״ש אומ׳ אין משלחין ב״ט אלא מנות · וב״ה אומרי׳ משלחין בהמה חיה ועוף חיין ושחוטין משלחין יינות שמני׳ וסלתו׳ אבל לא תבואה · ר״ש מתיר בתבואה · יא׳ משלחין כלים בין תפורין בין שאינן תפורין אע״פ שאינן לצורך המועד אבל לא סנדל מסומר ולא מנעל שאינו תפור · ר׳ יהודה אומ׳ אף לא מנעל לבן מפני שצריך אומן · זה הכלל כל שניאותין בו ב״ט משלחין אותו :

סליק פירקא

ביצה שנולדה ביום טוב כו' · מה טעמון דבית שמאי מוכנת היא על גב אמה · מה טעמון דבית הלל נעשית במוקצה שיבש ולא ידע בו · אילו מוקצה שיבש ולא ידע בו שמא אינו אסור · והא תני השוחט את התרנגולת ומצא בתוכה ביצים אף על פי גמורות הרי אילו מותרות · רבי חנניה ורבי מנא חד אמר לא דומה טעם אכילתה מבפנים לטעם אכילתה מבחוץ · וחורנה אמר שאינה נגמרת לאפרוח עד שתצא לחוץ · מה הן בחלב נאמר אם היו מעורות לגידים אסורות ואם לאו מותרות · הכל מודין בביצה שיצא רובה מערב יום טוב שהיא נאכלת ביום טוב · מה פליגין בשיצא מיעוטה בית שמאי אומרים תיאכל ובית הלל אומרים לא תיאכל · כשם שהיא אסורה לאכול כך היא אסורה לטלטל · נתערבת אחת במאה או אחת באלף כולן אסורות · מה כמאן דאמר ספק הכן אסור · ברם כמאן דאמר ספק הכן מותר מודה הוא הכא שהוא אסור · נשרין ספק מהיום נשרו ספק מאתמול נשרו · ברם הכא יש כאן אחת לאסור והיא מוכחת על כולן · אחרים אומרים משם רבי לעזר תיאכל היא ואמה מהו תאכל היא ואמה · אם היתה אמה מוכנת לשחיטה תהא מותר' ואם לאו אסורה · ואין כל התרנגולים מוכנין לשחיטה · אמר רבי בא תיאכל בהבינה של אמה · עגל שנולד ביום טוב מותר שהוא מתיר עצמו לשחיטה · רבי זעורה בעי מעתה מדברית תהא מותרת שהיא מתרת עצמה בשחיטה · צבייה תהא מותרת שהיא מתרת עצמה בשחיטה · חזר רבי זעורה ואמר עגל מאתמול הוא גומר · ברם הכא בו ביום נגמרה בו ביום נולדה · אמר רבי בא אתייא כמאן דאמר הבהמה יולדת לחדשים מקוטעין · ברם כמאן דאמר בהמה יולדת לחדשים מסויימין · הגע עצמך שסים אימהי עלה עליה זכר · גוזל שנולד ביום טוב מותר שהוא מתיר עצמו בשחיטה לא כן תני ביצים שריקמו גוזלים שלא העלו עליהן כנפים אסורין משום שקץ · ואין לוקין עליהן משום נבילה · ואמר רבי חגי ואפילו שחטן · אמר רבי אבון תיפתר באילין דנפקין וכנפיהון עליהון · רבי אבהו בשם רבי יוסה בי ר' חנינה שאיל כל שתשמישו ביו' מוליד ביום · בלילה מוליד בלילה · התיבון הרי התרנגולת הרי אין תשמישה אלא ביו' והיא יולדת בין ביו' בין בלילה · אמר רבי אבון שנייא היא שכן היא יולדת בלא זכר · רבי זעורא בשם גידול עגל שנולד מן הטרפה ביום טוב מותר נעשה כדבר מוכן שמן כדבר שאינו מוכן ·

תמן תנינן ביצת נבילה אם יש בה כיוצא בה נמכר' בשוק מותרת ואם לאו אסורה כדברי בית שמאי · ובית הלל אוסרין · מה טעמא דבית שמאי גמורה היתה עד שלא תתנבל · מעתה אפילו אין כיוצא בה נמכרת בשוק תהא מותרת · אם אומר את כן נמצאת מתיר שלל של ביצים · ובית שמאי במשנה הראשונה · ובי' הלל במשנה האחרונה דאמר רבי חייה בשם רבי יוחנן בראשונה היו אומ' אין מעמידין לא בקיבת הנבלה ולא בקיבת הגוי · חזרו לומר מעמידין בקיבת הנבילה ואין מעמידין בקיבת הגוי · רבי יוסי בי רבי בון אמר שמואל בר אבא בעי מה כרבי אליעזר דרבי ליעזר אמר סתם מחשבת נכרי לעבודה זרה · רבי יוסה בשם רבי יוחנן הבין בראשונה היו אומרי' אין מעמידין לא בקיבת הנבילה ולא בקיבת הגוי · חזרו לומר מעמידין בין בקיבת הנבילה בין בקיבת הגוי · אמר רבי יוסי לשון מתניתא מסייעה לרבי חייא בר בא קיבת הנכרי וקיבת הנבילה אסורה במשנה ראשונה · כשירה שינקה מן הטריפה קיבתה אסורה במשנה הראשונה · וטריפה שינקה מן הכשירה קיבתה מותרת במשנה אחרונה · ואפילו דיסברין בית שמאי כבית הלל במשנה האחרונה · ביצה גידולי גופה · קיבה ממקום אחר באת · והיא כהיא דאמר רבי יוסה בי רבי בון בשם רבי יוחנן מעשה בבניו של יהודה בן שמועי שביקעו להם זאבי' יותר משלש מאו' צאן ובא מעשה לפני חכמים והתירו קיבותיהם · אמרו ביצה גידולי גופה · קיבה ממקום אחר באת · נולדה ביום טוב תיאכל בשבת · בשבת תיאכל ביום טוב · רבי יודה אמר משום רבי ליעזר היא המחלוקת בית שמאי אומרים תיאכל · ובית הלל אומרי' לא תיאכל · רבי חנינה הורי לציפוראי' בספחי חרדל ובביצה כרבי יודה · שאל רבי יוחנן ודרש להון ברבנן דהכא וברבנן דהמן · רבי אבא בר זמינא בשם רבי יצחק מן קומי אילין תרתין מילייא נחת רבי יוחנן מן ציפורין לטיבריא · אמר מה איתיתון לי הדין סבא דאנא שרי והוא אסר · ואסר והוא שרי · א"ר בא אתא עובדא קומי רבי יסא ובעא מיעבד כרבי יוחנן כד שמע דרב ור' חנינה תריהון פליגין שרע מינה · דאיתפלגון שירי פתילה שירי מדורה שירי שמן שכבו בשב' מהו להדליקם ביום טוב רב ורבי חנינה תריהון אמרין אסור · ור' יוחנן אמר מותר · א"ר מנא קומי ר' יודן מה אפכן לה פתילה גבי ביצה · אמר ליה מן מה דאנן חמיי רבנן מרמיי לה הדא אמרה היא הדא היא הדא · משם ארבעה זקנים אמרו ונאכל עירובו בראשון הרי הוא כבני עירו בשני · רב הונא בשם רב הלכה כארבעה זקני' · רב חסדא בעי מחלפה שטתיה דרב תמן הוא עבד לה שתי קדושות · והכא הוא עבד לה קדושה אחת · דאיתפלגון שירי פתילה שירי מדורה שירי שמן שכבו בשבת מהו להדליקם ביום טוב · רב ורבי חנינה תריהון אמרין אסור · ור' יוחנן אמר מותר · א"ר מנא קומי ר' יודן מה אפכן לה פתילה גבי ביצה · אמ' ליה מן מה דאנן חמיי רבנן מרמיי לה הדא אמרה הדא היא הדא · הכל מודין בנשרין שהן אסורין · ר' בון בר חייה בעא קומי רבי זעורה מה בין נשרין מה בין בצים · אילו נשרים באימותיהן שמא אינן אסורין · אילו בצים באימותיהן שמא אינן מותרות · מעתה נולדה ביום טוב לא תיאכל בשבת · בשבת לא תיאכל ביום טוב · א"ל ובני לא דייך שהחמרתה עליה שאם נולדה בי"ט לא תיאכל ביום טוב · בשבת לא תיאכל בשבת · אלא שאת מבקש להחמיר עליה שאם נולדה ביום טוב לא תיאכל בשב' · בשבת לא תיאכל ביום טוב · ר' ירמיה בעי עישורי סוכה מה הן · חזר רבי ירמיה ואמר כל שבעה הן בטילין על גב סוכה · מכן והילך כרבינן הן · אמר רבי יוסה כל שבעה קדושת סוכה חל עליהן · מכן והילך קדושת יום טוב עליהן · מה אתא מישאול יום טוב שחל להיות ערב שבת כמאן דאמר שתי קדושות הן ·

הלכה ב'

רבי זריקן בשם רבי יוסי בן חנינה לא שנו אלא לביעורו הא לאכילה כזית · רבי אבהו בשם רבי יוחנן בין לביעורו בין לאכילה כזית · קם ר' מנא עם רבי חזקיה אמר ליה מן הן שמע רב הדא מילתא · אמר ליה מן רבי אבהו · אמר ליה ואוף ואנן אמרין רבי אבהו בשם ר' יוחנן בין לביעורו בין לאכילה כזי' · די לא כן ניתני שלשים ושבע כריתות בתורה ·

הלכה ג'

רבי חייה בשם ר' יוחנן המבשל נבילה ביום טוב אינו לוקה שהותר מכלל בישול ביום טוב · רבי שמעון בן לקיש אמר לוקה שלא הותר מכלל בישול אלא לאכילה בלבד · והתיב רבי בא בר ממל על הדא דר' יוחנן מעתה החורש ביום טוב אינו לוקה שהותר מכלל חרישה ביום טוב · רבי יוסה בשם ר' אילא לא התורה חרישה כדרכה · רבי שמי אמר קומי רבי יוסה רבי אחא בשם רבי אילא דר"ש היא דר"ש אמר עד שיהא לו צורך בגופו של דבר · קם רבי יוסי עם רבי אחא אמר ליה אתה אמרתה הדא מילתא · לא כן אמר רבי יוחנן דברי רבי מאיר עשרים וארבעה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל וזה אחד מהן · נאמר עשרים ושלשה · אלא רבי מאיר ורבי שמעון שניהן אמרו דבר אחד · לא כן סברנן מימר רבי יוסה ורבי שמעון שניהן אמרו דבר אחד · נימר רבי מאיר ורבי יוסה ורבי שמעון שלשתם אמרו דבר אחד · אלא מילין דצריכן לרבנן פשיטן לכון · פשיטן לרבנן צריכן לכון · קצר לצורך עשבים חייב משום קוצר ואינו חייב משום שהוא מייפה את הקרקע · לא צורכה די לא · קצר לייפות את הקרקע מהו שיהא חייב משם קוצר · ומשם שהוא מייפה את הקרקע ואפילו תימר דר' שמעון היא · ברם ברבנן מכל מקום הרי חרש ומכל מקום הרי קצר · אמר רבי מנא מיליהון דרבנן מסייען לרבי יוסי רבי דאמר רבי חייה בשם רבי יוחנן דג שסחטו אם לגופו פטור · אם להוציא ציר הרי זה חייב · ואפילו תימר דרבי שמעון היא · ברם ברבנן מכל מקום הרי סחט ומכל מקום הרי הוציא ציר · רב אבון בשם רבנן דהמן זאת אומרת שאין אפר הכירה מוכן אלא למצוה · אמר רבי מנא בשלא הבינו · אבל אם הבינו מכסין בו ומצוה · והיא כהיא דאמר רבי שמי · דרש רבי אחא בשם רב יהודה הבינו למצוה מכסין בו מצוה · צואה מכסין בה צואה מצוה · ר' יוסה בי רבי בון אמר איתפלגון רב זירא ורבי אבא בר יוסף חד אמר יש הכן לצואה · וחורנה אמר אין הכן לצואה · מתיב מאן דאמר אין הכן למאן דאמר יש הכן ויכסה בו את הדם · אמ' ליה כך דרך בני אדם לטעות בו · צואה אין דרך בני אדם לטעות בה · אמר ליה אם אומר את כן אף הוא חופר בדקר ומכסה · והני בן הביא עפר לטוח את גגו סיד לסוד את ביתו מכסין בו · אית תניי תני אין מכסין · ר' יוסה בי רבי בון בשם רב חסדא מ"ד מכסין לשעבר · מ"ד אין מכסין בבא לישאל בתחילה · תני' ר' יוסי אומר כוי אין מכסין את דמו מפני שהוא ספק · מה אם מילה שודייה דוחה את השבת אין ספיקה דוחה את יום טוב · כיסוי הדם שאין ודייו דוחה את השבת דין הוא שלא ידחה ספיקו את יום טוב · ומותר לשחוט בשבת · רבי יוסה אמר לה סתם · רבי יוסה בי רבי בון בשם רבי יוחנן בשוחט לחולה ·

אמרו לו והרי שופר שבגבולים יוכיח שאין ודייו דוחה שבת והרי ספיקו דוחה יום טוב · מה ספק יש שם · יום חול הוא יתקע יום טוב הוא יתקע · ר' חנינה בשם רבי אחא באנדרוגינס שתקע · והני כן אנדרוגינס מוציא את מינו ואינו מוציא את שאינו מינו · טומטום אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו · ר' יוסי בעי אם באנדרוגינס שתקע ברא דתני אין לו תשובה · א"ר אבין זה אחד מארבעה דברים שהשיב ר' חייה הגדול אומר אין להן תשובה והשיב ר' לעזר בנו של ר' לעזר הקפר מה אם מילה שאין ספיקה דוחה את יום טוב · ודייה דוחה את לילי יום טוב · תאמ" בכיסוי הדם שודייו דוחה את לילי יום טוב · הואיל וודייו דוחה את לילי יום טוב דין הוא שידחה ספיקו את י"ט · וקשת כמה דצרכת לרבנן קדמאיי וקשת בידיהון כן צרכת לרבנן אחרא וקשת בידיהון · על דעתיה דר' אחא אנדרוגינס מוציא את מינו בתחילה · על דעתיה דר' יוסה לשעבר · ומודי' שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה שאפר הכירה מוכן · הדא דאת אמר באפר שהוסק מערב יום טוב אבל באפר שהוסק ביום טוב לא · בד"א בשלא שחט · אבל אם שחט מטב שיטל באפר שהוסק ביום טוב ואל יחפור בדקר ויכסה · חברייא אמרין שמצות עשה דוחה למצוה בלא תעש' · על דעת' דר' יונה דו אמ' מצות עשה דוחה למצוה בלא תעשה אע"פ שאינה כתובה בצידה מהא · על דעתיה דר' יוסי דו אמר הואיל ואין מצות עשה דוחה בלא תעשה אא"כ היתה כתובה בצידה · כגון שהתחיל במצות אומר לו מרק · ר' זעורה בעי קערה שחקקה קוף מהו · רבי יוסה בי ר' בון אמר איתפלגון ר' זעורה ורב הבנונא חד אמ' אסור · וחורנה אמ' מות' · מ"ד אסור נעשה במוקצה שיבש ולא ידע בו · מ"ד מות' נעשה כטבל שתיקנו שוגג · מ"ד מותר

מהו לשתמש על גב מקומה· כך אנו אומרים אסור לשתמש על גבי קרקע·

הלכה ד׳ יהודה בר׳ חייה נפק לברא שאלן ליה סולם של עלייה מהו אמר לון שרי כד דאתא גבי אבוה אמר ליה מה בעשה כא לידך · אמר התרתי להן סולם של עלייה· ואקים תני קומוי ותנא במה דברים אמורים בסולם של שובך אבל בסולם של עלייה אסור · מה בין סולם של שובך· מה בין סולם של עלייה· אמר רבי יעקב בר אחא סולם של שובך אם עשה הוא מלאכתו מאתמול כחוטין הן· סולם של עלייה יכול הוא לעשו׳ מלאכתו מאתמולי· אמר רבי יוסה בי ר׳ בון סולם של שובך יכול הוא לעמוד עליו ולעשות מלאכתו· סולם של עלייה אינו יכול לעמוד עליו ולעשות מלאכתו · סולם של שובך שהוא עולה בו לעלייה· סולם של עלייה שהוא עולה בו לשובך· בית שמאי אומרים לא יטול אלא אם כן ניענע מבעוד יום· מחלפה שיטתן דבית שמאי דתנינן תמן ועוד אמ׳ ר׳ אליעזר עומד הוא אדם על המוקצה ערב שבת בשביעית ואומר מכן אני אוכל למחר· ורבי ליעזר לאו שמתי הוא · חומר הוא בדבר שיש בו רוח חיים· ב״ה אומרים עומד ואומר זה וזה אני נוטל· מחלפה שיטתן דרבנן דתנינן תמן וחכמים אומרי׳ עד שירשום ויאמר מכן ועד כאן· והכא אינון אמרין הכן· עוד אינון אית להון חומר הוא בדבר שיש בו רוח חיים· אמר רבי יוסה בי ר׳ בון לוי מקש על שובכיה ואמר יזכה לי שובכי למחר·

הלכה ה׳ מתניתא דרבי דתני מאתים ומצא מנה מנה מונח ומנה מוטל דברי רבי· וחכמים אומרי׳ חולין· תמן תנינן האומר לבנו מעשר שני בזוית זו ומצא בזוית אחרת הרי אילו חולין· רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא דרבי היא דתני מאתים ומצא מנה מנה מונח ומנה מוטל דברי רבי· וחכמים אומרים חולין· חזר ואמר דברי הכל היא שנייא בגוזלים שדרכן לפרוח· והא תנא רבי חלפתא בר שאול הוא הדבר בגוזלים הוא הדבר בבצים· הוי דרבי היא· אמר רבי יוסה תמן אביו הניח· ובנו מצא· ברם הכא הוא הניח הוא מצא· רבי בא בר כהן אמר קומי רבי יוסה בשם רבי אחא הורי רבי בא בר זבדא במעשר שני כהדא דרבי· אמר רבי יודן הדא דאת אמר בשהיו שם שתי קינים אבל אם אין שם אלא קן אחד לא בדא· והא תנינן אם אין שם אלא הן הרי אילו מותרין· אמר ר׳ יוסי בר בון בשאין שם אלא גוזל אחד בלבד· קן אחת שחורים בלבד· שמואל אמר המלחם את התריסין ביום טוב חייב משום בונה · וקשיא דבר שאילו עשאו בשבת חייב חטאת· בית הלל מתירין אף להחזיר· רבי חנניה בשם רבי יוחנן התירו סופו מפני תחילתו· שאם אומר את לו שלא יחזיר אף הוא אינו פותח· ולא יפתח· אף הוא ממעט בשמחת יום טוב· אמר רבי אחא מחזיר ובלבד שלא יחזיר כל צורכו· אמר רבי יוסי בי רבי בון כשאין שם פתח· אבל יש שם פתח משתמש דרך הפתח· ב״ש אומרים אין נוטלין את העלי לקצב עליו בשר וב״ה מתירין הא שלא לקצב עליו בשר אסור· הדא היא דאמ׳ ר׳ חננה בר שלמיה בשם רב מודין חכמים לרבי נחמיה בזירה ומזורה ומכבנה· בזירא דו עצר ביה׳ ומזורה דו חבט ביה· ומכבנה דו כתת ביה׳ ב״ש אומרים אין נותנין את העור שרן שלא יגררנו· מה אנן קיימין אם במחובר לו כגופו הוא· אם בפרוש הדא היא דאמר ר׳ יעקב בר אחא חיננא קרתחייה בשם רבי הושעיה דיסקיא שיש בתוכה מעות נותן עליה ככר ומטלטלה· כהדא אנטיכי נפלת על רבי ירמיה בשובתא וחשכן עליה רימונה לא שהלכה כרבי הושעיה אלא בגין רבי ירמיה דלא יסכן׳ שרן שלא ימלחנו · תני אבל הוא מולח עליו בשר לצלי· חבריא בשם רב מולח הוא אדם דבר מרובה אף על פי שאינו יכול לוכל ממנו אלא דבר במועט· ר׳ אחא בשם רב מולח ומערים מולח ומערים מלח הכא ומלח הכא עד דו מלח כוליה·

הלכה ו׳ הא גדול אסור · רבי שמואל בריה דרבי יוסה בי רבי בון אמר אפילו גדול מותר · ולֵידא מלה תנינן קטן · כא להודיעך כחן של בית שמאי עד איכן הוו מחמירין · שמואל מיטען בערס לערס· אמר רבי זעירה קומי רבי יוסה נאמר דהוה אסתניס · אמר ליה ברי הוה מיני ומינך· תני רבי ישמעאל בי רבי אומר אבנים שישבנו עליהן בנערותינו עשו עמנו מלחמה בזקנותינו· ר׳ יונה מפקד לחברייא לא תיתבון לכון על מסטוכייתה ברייתא דסדרה דבר עולא דאינון צוננין· רב מפקד לתלמידוי לא היתבון לכון על טבלה ברייתא דסדרא דאסי דאינון צוננין· רבי אבהו הוה נחת מסחי בהדין דימוסין דטי בריה והוה מסתמיך על תרין גותיין שרעון חקפון· שרעון חקפון· אמרון ליה מהו הכין· אמר לון שימרתי כחי לזיקנותי· רב חונה לא נחת לבית ועדא· רב קטינה שאיל לא כן תני מטלטלין את האיסטניסין· רב חונה הורי לריש גלותא לצאת בכסא· רב חסדא בעי לא כן תני אין יוצאין בכסא אחד אנשים ואחד נשים · אפילו תלמיד חכם אינו טועה כדבר הזה· ורב חונה טעי· רבי ירמיה הורי לבר גירונטי אסיא מיטענה בסדינא מיעול מבקרא ביישיא בשובתא· מישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי מיטען בסדינא מיעול מידרוש בציבורא בשובתא· אמר רבי זריקן לרבי זעירה כד תיעול לדרומא את שאיל לה אשהאלת לרבי סימון· אמר לון רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי לא סוף דבר שצורך לרכים בו· אלא שמא יצרכו לו הרכים· דלמא רבי ליעזר ורבי אבא מרי ורבי מתניה הורי פיתא לארסקים בשובתא שמא יצרכו לו הרכים·

תנו ולא את המפתח· בית הלל מתירין· ואמר רב הושעיה בר רב יצחק הדא דאת אמר במפתח של אוכלין· אבל במפתח של כלים לא בדא· והא ר׳ אבהו יהיב ומתני ומפתחא דפלמנטרין בידיה· פילפלין הוה ליה בגווה·

הלכה ז׳ תני אמר רבי יודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל שמוליכין את המתנות שהורמו ביום טוב ואת המתנות שהורמו בערב יום טוב עם המתנות שהורמו ביום טוב · על מה נחלקו על המתנות שהורמו מערב יום טוב לעצמן שבית שמאי אוסרין· ובית הלל מתירין·

הלכה ח׳ וקשיא על דב״ה· התרומה אינו זכאי בהרמתה· הגע עצמך שיש עליה תני׳ זו מפני זו· ולמה תנינן חלה מפני חלה שהורמ׳ ביום טוב· כהדא דתני הל״ש עיסה ביום טוב מפריש חלתה ביום טוב· לשה מערב י״ט ושכח להפריש חלתה אסור לטלטלה ואין צריך לומ׳ ליטול ממנה· עירס· לא· אמ׳ אלא לש אבל עירס לא· א״ר שמואל אחוי דרבי ברכיה תיפתר בעיסה טמאה שאינו מפריש חלתה אלא בסוף· א״ר יוסה בי ר׳ בון בדין הוה בעיסה טהורה שלא יפריש חלתה אלא בסוף· תקנה תיקנו בה שיפרישנה תחילה שלא תיטמא העיסה· מתניתא ביום טוב של פסח· אבל בעצרת ובחג מות׳· ר׳ יוסה בי ר׳ בון ר׳ חונה בשם ר׳ אחא אפי׳ בעצרת ובחג אסור· על שם וכל מלאכה לא יעשה בהם·

הלכה ט׳ ידוך מאתמול· חברייא בשם ר׳ יוחנן שטעבן כר· ר׳ זעירה בשם ר׳ יוחנן שטעמן פג· שמואל שחק על סיטרא דמדוכתא· רב אמר כל הנידוכין נידוכין כדרכן· רב חונה ר׳ ירמיה ר׳ אימי בשם ר׳ יוחנן השום והטחליים והחרדל נידוכין כדרכן׳ ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן העושה אלינתין בשבת חייב משם מרקיה· הא ביום טוב מותר· ר׳ חזקיה בשם רבי ירמיה העושה אלינתין ביום טוב אסור משם מרקה· יצחק דיהבא שאל לר׳ יוחנן מהו מישחוק קונדיטון ביומא טבא א״ל שרי ויב לי ואנא שתי· ר׳ אבהו בשם ר׳ יהושע בן לוי שרי· ר׳ זעורא בעא קומי ר׳ אבהו מאן דעביד טבאות לא שחיק ליה מאיתמל· א״ל אין· מחלפה שיטתיה דר׳ אבהו הכא הוא אמר שרי· והכא הוא אמר אסור· אלא בגין דר׳ אבהו ידע דר׳ זעורא מחמר ואינון מחמרי׳ בגין כן הו׳ עבד דכוותהון· אית דבעי מימר הכין א״ל כאן דבעי דייא טב לא שחק ליה מן דאיתמל׳ ר׳ זעירה שאל לקלה דרומה עבדיה דר׳ יודן נשייא שחק הוא מרק קונדיטון ביומא טבא א״ל אין וכל מיני סיקריקון · ר׳ יצחק בי רבי לעזר בשם ר׳ אימי אבוי דר׳ אבודמא דציפורי׳ מה פליגין ליהן לצלי הא לקדירה מותר· ר׳ נחום א״ר שמואל בר אבא בעי הדא אטריתא ליבש אסור לקדירה מותר· על יד על יד צריכה·

הלכה י׳ ר׳ יונה בעי עשה כן בשבת על דבית שמאי מהו שיהא חייב· אל ר׳ יוסה ולמה לא· אילו עשה כן בשבת על דבית הלל שמא אינו חייב· והכא חייב· א״ר מנא יאות א״ר יונה אבא לא אתייא אלא על דב״ש למה הותר מכלל ברירה ביום טוב· לא הותר מכלל ברירה בשבת· בורר אוכלים בתוך אוכלים חזקיה אמר חייב ור׳ יוחנן אמ׳ פטור· מתניתא פליגא על חזקיה בורר ואוכל ובורר ומניח על השולחן· ר׳ בון בר חייה בשם ר׳ שמואל בר רב יצחק תיפתר בשהיו אורחים אוכלין ראשונה ראשונה· והא תני ובלבד שלא יבור את כל אותו המין אם עשה כן בשבת חייב· על דעתי׳ דר׳ יוחנן שכן הבורר כדרכו במקום אחר חייב· על דעתיה דחזקיה אפי׳ עיגולין מן גו עיגולין ואפילו רימונים מן גו רימונים· אין כיני אפי׳ בני נש מן גו בני נש · מאי כדון כל עמא מודיי להיא דא״ר אימי· ר׳ אימי הוה ליה אורחין אפיק קומיהון הורמוסין ופסלייה אמ׳ לון יהבון דעתכון דאתון מיכול קנרסיה בסופה׳ תני אין בוררין ולא טוחנין ולא מרקדין׳ הבורר והטוחן והמרקד בשבת נסקל· וביום טוב סופג את הארבעים· והתנינן בורר כדרכו בחיקו ובתמחוי· א״ר חנינה ענתנייה דרבן גמליאל היא דרבן גמליאל אמ׳ אף מדיח ושולה׳ והא תני של בית ר״ג היו שוחקין פילפלין בריחים שלהן· ומותר לשחון ואסור לבור׳ א״ר יוסי בי ר׳ בון לא הותרה טחינה כדרכה· מניין שאין בוררין ולא טוחנין ולא מרקדין׳ ר׳ אחא בשם רשב״ל כל מלאכה לא יעשה בהם ע״ד ושמרתם את המצות· ר׳ יוסי בעי כלום למדו לתבשיל אלא מכן· ר׳ יוסה לא אמר כן אלא ר׳ יוסי בשם רשב״ל אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם· ע״ד ושמרתם את המצות· תני חזקיה ופליג· אך הוא לבדו הרי אילו מיעוטין שלא יקצור ולא יטחון ולא ירקד ביום טוב· רבי זעורה רב חייה בר אשי בשם רב המשמר חייב משום בורר · אמר רבי זעורה לא כסתברא דילא משום מרקיד· רבי יונה ורבי יוסה תריהון אמרין בקדמיתא הוינן אמרין יאות· אמר רבי זעורה מה המרקד קמח מלמטן וסולת מלמעלן· אף המשמר יין מלמטן ושמרים מלמעלן· ולא הוינן אמרין כלום· למה הותר מכלל ברירה והותר מכלל שימור · הותר מכלל ברירה בורר כדרכו בחיקו ובתמחוי· והותר מכלל שימור אבל נותנין לתלויה ביום טוב· ולא הותר בכלל הרקדה דאמר רבי חנינה בר יקה בשם רב יהוד׳ אין שונין את הקמח אבל מרקדין לאחורי הנפה אין תאמר משום מרקד הוא יהא אסור· א״ר יוסי בי ר׳ בון דו לא כרבי יודה דתני משום ר׳ יודה אף מכשירי אוכל נפש התירו· כע״א הדא מילתא מהו לשנות את הקמח לאחורי הנפה כרבנן·

הלכה י״א וקשיא על דב״ש· ירד גדולה מותר לשלחה· גדי קטן אסור לשלחו· א״ר יודן לא מסתברא בטוענו· אבל אם היה מושכו והולך· מה בין מושכו להוליכו· מה בין מושכו להשקותו· ר׳ הושעיה רבה אמר לרבי יודן נשייא שמעת מאביך תרנגולת מותר לשלשלה· מה אם היתה מוכנת לשחיטה מותרת ואם לאו אסורה· ואין כל

תרנגולין מכנין לשחושה · לכן צריכה אפילו אינה מוכנת · אסרה לו כלחישה · אמר לו למה את אוסרה לי בלחישה · אמר לו כשם ששמעתיה כלחישה · כך אני אומרה לך בלחישה · הני כשלתן חטים שהן מאכל עסיסות · פול שהוא מאכל מדיות · שעורים שהן מאכל בהמה · לא כן תני משם רבי שמעון לכל נפש אף נפשות בהמה בכלל · אתיא דרבי שמעון כשיטת רבי עקיבה רבו · כמה דרבי עקיבה אמר לכל נפש אף נפשות בהמה בכלל · כן רבי שמעון אומר לכל נפש אף נפשות בהמה בכלל · הלכה יל כיני מתניתא כפני שהוא צריך ביצת אומן · מתניתא דרבי ליעזר דתנינן תמן מנעל על האמום רבי ליעזר מטהר · וחכמים מטמין · דברי הכל היא · שנייא היא הבא שהוא כבבשיר כלי ביום טוב · תני אין מפרקין את המנעל מעל האימום ביום טוב · אבל מפרקין את המנעל מן האמום בחולו של מועד · מהו להעמיד חלב ביום טוב · אם או את כן אף הוא חולב ומעמיד מיו' טוב לחול · תנה ר' חלפתא בן שאול הכשיטין אסור לשלחן · א"ר מנא לא אמרו אלא לשלחן הא ללובשן מותר · תני מטלטלין את השופר להשקות בו את התינוק את הפינקס את הקרקש את המראה לכסות בהן את הכלים · א"ר אבון מתניה' אמרה שאסור ללובשן דתנינן כל טניאותין בו ביום טוב משלחין אותו · אם אומר את שמותר ללובשן יהא מותר לשלחן · מהו הדא דתני מטלטלין את השופר להשקות בו את התינוק את הפינקס את הקרקש את המראה לכסות את הכלים · בשיש עליהם תואר כלי · עד כדון בתכשיטין של זהב ואפילו תכשיטין של כסף · אמרין בשם רבי ירמיה אסור · ואמרין בשם רבי ירמיה מותר · אמר רבי חזקיה אנא ידע ראשה וסופה טליין דקיקין הוון מתרביין כדרתיה דר' ירמיה אתא שאל לרבי זעורה אמר ליה לא תאסור ולא תישרי :

הדרן עלך ביצה שנולדה

יום טוב שחל להיות ערב שבת לא יבשל כתחילה מיום טוב לשבת · אבל מבשל הוא לי"ט ואם הותיר הותיר לשבת · ועושה תבשיל מערב יום טוב וסומך עליו לשבת · בית שמאי אומרים שני תבשילים · ובית הלל אומרים תבשיל אחד · ב' ומודין בדג וביצה שעליו שהן שני תבשילין · אכלו או שאבד לא יבשל עליו כתחילה שייר הימנו כל שהוא סומך עליו לשבת · ג' חל להיות אחר שבת בית שמאי אומרים מטבילין את הכל מלפני השבת · ובית הלל אומרים כלים מלפני השבת ואדם בשבת · ד' בית שמאי אומרים מביאין שלמים ואין סומכין עליהן · אבל לא עולות ובית הלל אומ' מביאין שלמים ועולות וסומכין עליהן : ה' ושוין שמשיקין את המים בכלי אבן לטהר' אבל לא מטבילין · מטבילין מגב לגב ומחבורה לחבורה ביום טוב · ו' בית שמאי אומרים לא יחם אדם חמין לרגליו אלא אם כן היו ראויין לשתייה · ובית הלל מתירין · ועושה מדורה ומתחמם כנגדה · ז' שלשה דברים ר"ג מחמיר בדברי בית שמאי אין טומנין את החמין מיום טוב לשבת · ואין זוקפין את המנורה ביום טוב · ואין אופין פיתין גריצות אלא רקיקין · אמר ר"ג מימיהן של בית אבא לא היו אופין פיתן גריצות אלא רקיקין · אמרו לו מה נעשה לבית אביך שהיו מחמירין על עצמן ומקילין על כל ישר' להיות אופין פיתן גריצות וחרי · ח' אף הוא אמ' ג' דברים להקל מכבדין בין המיטות · ומניחין את המוגמר ביום טוב · ועושין גדי מקולס בלילי פסחים וחכמ' אוסרין · ט' שלשה דברים ר' אלעזר בן עזריה מתיר · וחכמים אוסרין · פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה · ומקרדין את הבהמה ביום טוב · ושוחקין את הפילפלין בריחים שלהן · ר' יהודה או' אין מקרדין את הבהמה מפני שהוא עושה חבורה אבל מקרצפין · וחכמים אומרים מקרדין אבל לא מקרצפין · י' הריחיים של פילפלין טמאה משום שלשה כלים · משום כלי קיבול ומשום כלי מתכות · ומשום כברה · עגלה של קטן טמאה מדרס · ניטלת בשבת ואינה נגררת על גבי הכלים · רבי יהודה אומר כל הכלים אין נגררין חוץ מן העגלה מפני שהוא כובשת :

סליק פירקא

יום טוב שחל להיות ערב שבת כו' · כתיב את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו · ר' ליעזר או' אופין על האפוי ומבשלין על המבושל · רבי יהושע אומר אופין ומבשלין על המבושל · מה טעמ' דר' ליעז' את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו · מה טעמ' דר' יהושע את אשר תאפו ואת אשר תבשלו בשלו · אמר ר' ליעזר אתיא כמאן דאמ' מברח ניתנה השבת · ברם כמ"ד כאלוש ניתנה השבת עומדין באלוש ומוהרין באלוש · איתא חמי דבר תורה הוא אסור · ועירובי תבשילין מתירין · א"ר אבהו בדין הוה שיהו אופין ומבשלין מיום טוב לשבת · אם או' את כן אף הוא אופה ומבשל מי"ט לחול · איתא חמי מציעין את המיטות מי"ט לשבת · ואין אופין ומבשלין מי"ט לשבת · א"ר אילא ולמה מציעין מיום טוב לשבת שכן מציעין את המיטות מלילי שבת לשבת · ויאפו או יבשלו מי"ט לשבת · אין אופין ומבשלין מלילי שבת לשבת · ר' כהנא בריה דר' חייה בר בא אמר ובלבד שלא יערים · מתניתא דר"ש בן אלעזר · תני אין עושין מי"ט למוצאי יום טוב · והא תני ממלאה היא אשה קדירה בשר אע"פ שאינו אוכל ממנו אלא חתיכה אחת · קומקום של חמין אע"פ שאינו שותה ממנו אלא כוס אחד · אבל פת אינה אופה אלא צורכה · תני ר"ש בן אלעזר אומ' ממלאה היא אשה את התנור פת מפני שהפת יפה בשעה שהתנור מלא · דרש רב חונה כהדא דר"ש בן אלעזר · דרש רבי יוחנן לטבראי כהדא דר"ש בן אלעז' · הוה דרש להן להלכה ואינון סברין לעובדא · איה דבעי מימר לעובדא דרש להון · אתון ושאלון ליה ודרש להון להלכה · חזר ודרש להון ולא ידעין אין להלכה אין לעובדא · א"ר אבא בר זבדי הורי ר' אבהו כהדא דר"ש בן אלעזר .

ר' חייה בשם ר' יוחנן צריך לומר עלי ועל מי שלא עירב · הרי שלא עירב אחרים שערבו מותרין לעשות לו משלו · ר' זריקן בשם ר' זעורה בזוכה להן משלו די לא כן נמצאו עושין לו משלו · לא עירב ולא ערבו לו אחרים ר' יצחק אומר צולה לו דגה · רב חנה אמ' מחמם לו חמין · שמואל אמ' מדליק לו את הנר · תני ר' חייה ממלא לו חבית של מים ומדליק לו את הנר · מעשה באחד שהדיר את בנו להלמוד תורה ובא מעשה לפני ר' יוסי בן חלפתא והתיר לו למלאות לו חבית של מים ולהדליק לו את הנר · ר' חייה רבה עלה לביתו אמרין ליה אנשינן מערבה · אמ' לך אית הכא טלופחין מן איתמל אמרין ליה אין · הדא אמר אפי' מין אחד · אית הוה בהן תרדין · הדא אמר' אע"פ שאי' בהן כזית · אית הוה בהן שיעור' הדא אמרה אינו צריך להתנות · אמר רב חסדא הכיי הוה לו לרבי חייה הגדול : תני א"ר שמעון בן אלעזר מודין בית ב"ש ובית הלל שהן שני תבשילין · על מה נחלקו על הדגה ועל הביצה שיש עליה שבית שמאי אומרים תבשיל אחד · ובית הלל אומרים שני תבשילין · והכל מודין שאם פירפר ביצה על גבי המליח או שהיה קפלוט תחת הדג או שבישל שני מינין בקדירה שהן שני תבשילין ·

הלכה כדברי התלמיד · רב אמר אומר אני אין פחות מכזית · לית הדא פליגא על רבי יוחנן · דרבי יוחנן אמר עלי ועל מי שלא עירב · מתניתא מסייעא לרבי יוחנן עירוב תחילתו וסופו אין לו שיעור · יום טוב שחל להיות בערב שבת אין מערבין לא בחצירות ולא בתחומין דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים מערבין בחצירות ואין מערבין בתחומין · מערבין בחצירות שכן את מתיר לו דבר שהוא מותר לו · ואין מערבין בתחומין שכן את מתיר לו דבר שהוא אסור לו · אית תניי תני ומחלף · אמר רבי לעזר האיל והן תנייא מחלף צריכין אנן מיחוש · רבי ירמיה בשם רבי זעורה מאן דעבד טבאות מערב מן איתמל · אמר רבי יודן הדא דאת אמר בשלא עשה לו עירובי תבשילין · אבל אם עשה לו עירובי תבשילין מותר · רבי יוסה בי רבי בון בעי ועירובי תבשילין מתירין את החצירות ·

הלכה ב' מתניתא בכלים גדולים · אבל בכלים קטנים מערים עליהן ומטבילן · תני רבי הושעיה ממלא הוא אדם כלי טמא מן הבור ומערים עליו ומטבילו · תני נפל דליו לתוך הבו' נפל כליו לתוך הבור מערי' עליהן ומטבילן · תרין אמורין חד אמ' בכלים שניטמאו באב הטומאה וחורנה אמ' בכלים שניטמאו בוולד הטומאה · מתיב מאן דאמ' בוולד הטומאה למאן דאמ' באב הטומאה אפי' בחול יהא טעון הערב שמש · אמר ליה כרוצה לישתמש בהן חולין בטהרה · כל מחוייבי טבילות טובלין כדרכן כתשעה באב וביום הכיפורים · אמר ר' חנניה סגן הכהנים כדיי הוא ביתו של אלהינו שיאבדו עליו הכהנים טבילה אחת · דרש רבי לוי כהדא דרבי חנניה סגן הכהנים · ואדם בשבת · שכן אדם טובל לקרויו בשבת · הלכה ג' מתניתה דלא כרבי דתני אין מטבילין כלי על גב מימיו ביום טוב ואין משיקין את המים בכלי אבן לטהרן בשבת דברי רבי · וחכמים אומרים מטבילים כלי על גב מימיו ביו' טוב · ומשיקין את המים בכלי אבן בטהרה בשבת · לא אמ' אלא בשל אבן · הא בשל עץ לא · כיצד מגב לגב · רצה לעשות עיסתו על גבי גיתו או גיתו על גבי עיסתו מטביל את כליו · כיצד מחבור' לחבורה היה אוכל עם חבורה זו ונמלך לוכל עם חבורה אחרת טובל · הלכה ד' בית שמאי אומרים והתרה סמיכה שלא כדרכה · ובית הלל אומרים לא הותרה סמיכה שלא כדרכה · אי זו היא שלא כדרכה מאתמול · אמר רבי זעורה כל עמא מודיי באשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא · שלמי נדבה שסמך עליהן מאתמול יצא · מה פליגין בשלמי חגיגה בית שמאי עבדין לון כשלמי נדבה · בית הלל עבדין לון כאשם מצורע · אמר רבי יוסי הן דאת אמר אשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא כזמנו עיכב זמנו נעשה כשלמי נדבה · אמרו בית הלל לבית שמאי מה אם בשעה שאני אוס' להדיוט הרי אני מתי' לגבוה בשעה שהוא מותר להדיוט אינו דין שנתיר לגבוה · אמרו להן בית שמאי הרי נדרים ונדבות יוכיחו שהן מותרין להדיוט ואסורין לגבוה · אמרו להן בית הלל לא אם אמרתם בנדרים ונדבות שאין זמנן קבוע · תאמרו בחגיגה שזמנה קבוע · אמרו להן בית שמאי חגיגה אין זמנה קבוע שאם לא חג בראשון חוגג בשני · לא חג בשני חוגג בשלישי · אמרו להן בית הלל · חגיגה זמנה קבוע שאם לא חג

ברגל אינו יכול לחוג אחר הרגל · אמרו להן ב״ש והלא כבר נאמר אך אשר יאכל
לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם · אמרו להן בית הלל בשם ראיה · לכם אינו
נעשה · אבל נעשה הוא לגבוה · אבא שאול אומרו טעם אחר מה אם בשעה
שבירתך סתומה בירת רבך פתוחה · בשעה שבירתך פתוח׳ אינו דין שתהא בירת
רבך פתוחה · ד״א אינו דין שיהא שולחנך מלא ושולחן קונך ריקם · אמר רבי
יוסי בי רבי בון רבי שמעון בן לקיש הוה עבר קומי סדרא ושמע קלהון קראיי ההן
פסוקא ויזבחו לי״י זבחים ויעלו עולות לי״י למחרת היום ההוא · אמר מאן דמפסק
לה כב״ש מאן דקרי כולה כב״ה · מחא עולות למחרת היום ושלמי׳ למחרת היום ·
ואין שלמים באין בבית שמי · אמר רבי יוסי בי רבי בון דוד מת בעצרת והיו כל
ישראל אונין והקריבו למחר · מעשה בהלל הזקן שהביא עולתו לעזרה וסמך
עליה וחברו עליו תלמידי שמי התחיל מכשכש בזנבה אמר לון ראו נקבה היא
ושלמים הבאתיה · והפליגן בדברים והלכו להן · לאחר ימים גברה ידן של ב״ש
ובקשו לקבוע הלכה כדבריהן · והיה שם בבא בן ביטי מתלמידי בית שמאי יודע
שהלכה כבית הלל · פעם אחת נכנס לעזרה ומצא אותה שוממת אמר ישמו
בתיהן של אילו שהשימו בית אלהינו · מה עשה שלח והביא שלשת אלפים צאן
מצאן קדר וביקרן כמומין והעמידן בהר הבית · אמ׳ להן שמעוני אחיי בית ישרא׳
כל מי שהוא רוצה יביא עולות יביא ויסמוך יביא שלמים יביא ויסמוך באותה
השעה נקבעה הלכה כבית הלל ולא אמר אדם דבר · אמר רבי יצחק בר לעזר
הדא אברה כשירותא בעיא מוליי סבא דקסא מיניה וביה כל גומרא דלא כויה
בשעתה לא כויה · שוב מעשה באחד מתלמידי הלל שהביא עולתו לעזרה
וסמך עליה וראהו אחד מתלמידי שמי · אמר ליה מה זו סמיכה · אמר ליה מה
זה שתיקה · שיתקו בנזיפה והלך לו · הלכה ה׳ פתר לה תרין פתרין
על דעתון דבית שמאי והוא ששותה מהן · על דעתן דבית הלל והן שיהו ראוין
לשתייה · ועושה מדורה ומתחמם כנגדה · דברי הכל והוא שיהא קומקום כנגד
המדורה · פתר לה פתר אוחרן על דעתהון דבית שמאי הוא שיהא קומקום
כנגד המדורה · על דעתון דבית הלל אפילו אין הקומקום כנגד המדורה · חמין
שהוחמו ביום טוב · וכן המים שהוחמו מערב שבת לשבת · רב ושמואל חד
אמר מרחיץ בהן פניו ידיו ורגליו · וחורנה אמר מרחיץ בהן גופו איברים איברי׳ ·
ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא · מן מה דתני שמואל מרחיץ בהם פניו
ידיו ורגליו הוי רב דו אמר מרחיץ בהן גופו איברים איברי׳ · חד פילוסופוס שאל
לבר קפרא אכלש שאל לל׳ סריסא מותר לשתות ואסור לרחוץ · אמר ליה אם
תראה סריס מתחבק עם אשתך שמא אינו רע לך · אמר ליה אין · אמר ליה
ומכי הוא לך כלום · אמר ליה שלא תתפרץ · אמר ליה והכא שלא יתפרצו ·
מן שיצא אמרו לו תלמידיו ר׳ לזה דחיתה בקנ׳ לנו מה את משיב · אמ׳ להן והלא
כבר נאמר אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם · הלכה ו׳
אבא בר רב חונה אמר הדא דתימר כשלא עשה לו עירובי תבשילין · אבל אם
עשה לו עירובי תבשילין מותר · מה בין תבשיל ומה בין חמין · תבשיל דרכו
לוכל ממנו · חמין אין דרכו לשתות מהן · ואין זוקפין את המנורה ביום טוב ·
הדא דאת אמר במנורה של פרקים · אבל במנורה שאינה של פרקים לא בדא ·
בהדא תלמידי דר׳ יוסי הוון יתיבין נפלת מנרתא קומיהון והוה כל חד וחד שמיט
גרמיה וערק · אין אופין פיתן גריצות אלא רקיקין · מתוך שאת מיגעו אף הוא
אינו אופה אלא צרכו · רבי אחא שמע לה מן הדא ומה הרי האף הגדול הזה ·
ורבנן שמעין לה מן הדא והנה שלשה סלי חורי על ראשי · הלכה ז׳
של בית רבן גמליאל היו מכבדין בין המטות · אמר ר׳ לעזר בי רבי צדוק פעמים
הרבה אכלתי אצל רבן גמליאל ולא היו מכבדין בין המטות אלא סדינים היו
פורשין על גבי הארץ וכיון שהיו האורחין יוצאין היו קופלין אותן · אמרו לו אם
כן אף בשבת מותרין לעשות כן · של בית רבן גמליאל היו מכניסין את המגמר
במגופה · אמר רבי אלעזר בי רבי צדוק פעמים הרבה אכלתי אצל רבן גמליאל
ולא היו מכניסין את המגמר במגופא אל׳א פרדיסקס היו מעשנין מערב י״ט וכיון
שהיו האורחין נכנס׳ היו פותחין אותן · אמרו לו א״כ אף בשבת מותרין לעש׳ כן ·
ועושין גדי מקולס בלילי פסחים · וחכמים אוסרין · אי זהו גדי מקולס כולו צלי
ראשו על כרעיו ועל קרבו שלק מקצת ובישל מקצת אין זה גדי מקולס · מכניסין
גדי מקולס בלילי יום טוב הראשון של חג · ובלילי יום טוב האחרון של פסח
מכניסין עגל מקולס · בלילי יום טוב הראשון של פסח אבל לא גדי מקולס · תני
א״ר יוסה תודוס איש רומי הנהיג על אנשי רומי שיהו אוכלין גדיים מקולסין בלילי
פסחים שלחו חכמים ואמרו לו אילולא שאת תודוס לא היינו מנדין אותך · מהו
תודוס · אמר רבי חנניה דוהוה משלח פרנסתהון דרבנן · לא נמצאת מביא את
הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ שכל המביא את הרבים לידי אכילת קדשים
בחוץ צריך נידוי · הלכה ח׳ רבי בא רב ושמואל תריהון אמרין
דברי חכמים אפילו להמשיך בה אסור · רבי בא בשם שמואל אם היתה קרנה
קרוחה מותר · אמר רבי יוסה קשייתה קומי רבי בא ואמר לא תנינן אלא תנקה
בחטם · רבי זעירה בשם שמואל שור שעיסקו רע יוצא בפרומביא שלו ·
ורבותינו שבגולה נהגו כן · רבי אחא רבי יעקב בר אידי בשם רבי יונתן ר׳ יעקב
בר אחא בשם רבי הנחום בי רבי חייה חמור שעיסקו רע יוצא בפרומביא שלו ·

רבי אילא רבי יהודה בשם ר׳ שמעון בי רבי חייה כלב יוצא בסנגר שלו אם להכות
בו אסור · אם בשביל שלא לאכל אפסרו מותר · גניבה אמר הלכה הזה מלמד
ובא · רבי יונה בוצרייה בעי אם הלכה היה מלמד ובא הדא היא דתנינן שלא
ברצון חכמים · תנא רבי יודה בר פזי דבר דלייה אמרו לו או עמוד מבינותינו או
העביר רצועה מבין קרניה · אמר רבי יוסי בי רבי בון שהיה מתריס כנגדן ·
אמר רבי חנניה פעם אחת יצאת והשחירו שיניו מן הצומות ומן התענית · אמר
רבי אידי דחוטרא אשתו היתה ובוין שאשתו קרויה עגלה דלולא חרשת׳ בעגלתי
לא מצאתם חידתי · תמן אמרין שכינתו היתה · ויש אדם נענש על שכינתו ·
אמר רבי קריס דאירמה ללמדך שכל מי שיש ספיקה בידו למחות ואינו מכחת
קלקלה תלויה בו · הלכה ט׳ אי זהו הקירוד אילו הקטנים
שהן עושין חבורה · קירצוף אילו הגדולים שאינן עושין חבורה · וחכמים אומרים
אין מקרדין אף לא מקרצפין · אין מקרדין שלא יבואו לידי חבור׳ · ולא מקרצפין
שלא יבואו לידי תלישה · הלכה י׳ של בית ר״ג היו שוחקין את הפילפלין
בריחיים שלהן · א״ר אלעזר בי ר׳ צדוק פעם אחת אכל אבא אצל ר״ג והביאו
לפניו אינגורין ובתוכן פילפלין שחוקים כין שטעמן משך ידו מהן · אמרו לו אל
תחוש להם מערב יום טוב הן שחוקין · ויעשה רבי צדוק כשוגג אצל רבן גמליאל
ויאכל · אלא שלא להתיר מלאכה על ידי ר״ג · והתחתון משו׳ כלי קיבול והעליון
משם כלי מתכות · והאמצעית משם כברה · תני לא יגוד אדם את המטה את
הכסא ואת הספסל ואת הקתידרה מפני שהוא עושה חריץ · ור׳ שמעון מתיר ·
רבי בא בשם רב חונה רבי חגי בשם ר׳ זעורה ר׳ יוסה בשם רבי אילא כחדין חכמים
לרבי שמעון בכסא שרגליו משוקעות בטיט שמותר לטלטלו · ודכותה מותר
להחזירו · א״ר יוסה אוף אנן תנינן ניטלין בשבת · א״ר יוסה בי ר׳ בון דר״ש היא ·
א״ר יוסה מתנית׳ אמרה כן כל הכלי׳ אין גוררין חוץ מן העגלה מפני שהוא כובש׃

הדרן עלך יום טוב

אין צדין דגים מן הביברין ואין נותנין לפניהן מזונות אבל צדין חיה
ועוף מן הביברין ונותנין לפניהן מזונות · רשב״ג אומר לא כל
הביברין שוין · זה הכלל כל המחוסר צידה אסור · ושאינו מחוסר
צידה מותר · ב׳ מצודות חיה ועופות ודגים שעשאן מערב יום טוב
לא יטול מהן ביום טוב אלא אם כן יודע שניצודו מבעוד יום · מעשה בנכרי אחד
שהביא דגים לר״ג ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו · ג׳
בהמה מסוכנת לא ישחוט אלא א״כ ידוע שהוא יכול לוכל ממנה כזית צלי מבעוד
יום · ר׳ עקיבה אומר אפילו כזית חי מבית טביחתה · שחטה בשדה לא יביאנה
במוט ובמוטה אבל מביאה בידו איברים איברים · ד׳ בכור שנפל לבור רבי
יהודה או׳ ירד המומחה ויראה אם יש בו מום יעלה וישחוט ואם לאו לא ישחוט ·
ר״ש או׳ כל שאין מומו ניכר מערב י״ט אין זה מן המוכן · ה׳ בהמה שמתה
לא יזיזנה ממקומה · מעשה ששאלו את ר׳ טרפון עליה ועל החלה שניטמא׳ ונכנס
לבית המדרש ושאל אמרו לו לא יזיזם ממקומן · ו׳ אין נמנין על הבהמה
כתחילה ביום טוב אבל נמנין עליה מערב יום טוב ושוחטין ומחלקין ביניהן · רבי
יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי או כנגד הקופיץ · וחכמים אומרים אין
משגיחין בכף מאזנים כל עיקר · ז׳ אין משחיזין את הסכין אבל משיאה על
גבי חבירתה · לא יאמר אדם לטבח מכור לי בדינר בשר אבל שוחט והן מחלקין
ביניהן · ח׳ אומר אדם לחבירו מלא לי כלי זה אבל לא במדה · רבי יהודה
אומר אם היה כלי של מדה לא ימלאנו · מעשה בשאול בן בטנית שהיה ממלא
את מדותיו מערב יום טוב ונותנן ללקוחות ביום טוב · אבא שאול אומר במועד
עושה כן · וחכמים אומ׳ אף בחול עושה כן מפני מיצוי המדות · ט׳ או׳ אדם
לחבירו תן לי בצים ואגוזים במנין שכן דרך בעל הבית להיות מונה בתוך ביתו ׃

סליק פירקא

אין צדין דגים כו׳ · אמר רבי חונא מתניתא דילא כרבי יודה · דתנינן
תמן רבי יודה אומר הצד צפור למגדל וצבי לבית חייב הא לגינה
ולביברין פטור · מחלפה שיטתיה דרבי יודה דתנינן אין
צדין דגים מן הביברים ואין נותנין לפניהן מזונות · הא לגינה ולביברין פטור ·
מחלפה שיטתן דרבנן דתנינן תמן וחכמים אומרים צפור למגדל וצבי לגינה
ולחצר ולביברים · ותנינן אבל צדין חיה ועוף מן הביברין ונותנין לפניהן
מזונות · הא לגינה ולחצר לא · כאן בחצר מקורה · כאן בחצר שאינה מקורה
והא תנינן גינה · אית לך מימר גינה מקורה · אלא כאן בגדולה כאן בקטנה ·
רבי עולא אמר בעון קומי ר׳ אחא מה ניתני כל המחוסר צידה חייב ושאינו מחוסר
צידה פטור · אמר לון ולא כבעל׳ לתוכה אנן קיימין · אלא כל המחוסר צידה
אסור · ושאינו מחוסר צידה מותר · אמר רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה כל שהוא
מחוסר

מחוסר נשבים מחוסר צידה · ושאינו מחוסר נשבים אינו מחוסר צידה · שוחטין מן הגרים ואין שוחטין לא מן הכבמורות ולא מן המצודות · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי אימי במצודתא דשיתייא · שמואל אמר צד הוא כפיטס · רב אמר סתרא דנהרא שרי · אמר רבי יודן כהוא דפסים · הלכה ב׳ מי מודיע · אם נתקלקלה המצודה · דבר ברור שניצודו מבעוד יום · אבל אם נתקלקלה המצודה דבר ברור שלא ניצודו מבעוד יום · ואפילו נתקלקלה המצודה חוש לומר שמא לא ניצודו מבעוד יום · אמר ר׳ יוסי בי רבי בון במדרש כותרשין תדע לך שהוא כן דתנינן דגים · הדגים לא במקום שהן מצויין · והכא במקו׳ שחיה ועוף מצויין · רבי זעורה בשם רב סברין מימר מותרין למחר · רבי חזקיה רבי עוזיאל בריה דרבי חנניה דברת חוורן מותרין ממש · סברין מימר ספיקן התירו ·

רבי חנינה ורבי יונתן תריהון אמרין ספק הכן אסור · רבי יוחנן אמר ספק הכן מותר · רבי חייה רבה ורבי שמעון בר׳ חד אמר הגוי צריך הכן · וחורנה אמר אין הגוי צריך הכן · ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא · מן מה דרב מיבעי מיתי קומיה רבי חייה רבה והוא אמר ליה הן הויתה והוא אמר לית שירותה הוות עכרה והוינא אכל כמה תאינים · הוי דו אמר אין הגוי צריך הכן ·

חד תלמיד מן דרבי סימי אזל לאנטרדס איתן ליה דורמסקנא ואכל · חד תלמיד מן דרבי יהושע בן לוי אזל לתמן איתו ליה דורמסקנה ולא אכל · אתא ואמר קומי רביה אמר דו נהג כשיטת רביה ודרבי סימי אמר אין הגוי צריך הכן · רבי אבהו בשם רבי יהושע בן לוי דמדמניות שבכברים הרי אילו אסורות · רב חונה בשם רב השיצים שבכפים הרי אילו מותרין · הלכה ג׳ רבי בא בשם רבנן דתמן שחוטה ואבלו זאיבים בני מעיה כשירה שחזקת בני מעים לכושר · וחש לומר שמא ניקבו · חזקת בני מעים כשירין · תני אבל מביאה הוא על גב עורה · כיצד הוא עושה משייר ממנה אבר אחד ומביאו עמו ·

הלכה ד׳ מחלפה שיטתיה דרבי יודה דתנינן תמן רבי יהודה אומר אם לא היתה נבילה מערב שבת אסורה לפי שאינה מן המוכן · והכא הוא אמר הכין · רבי יודה כדעתיה דרבי יודה אמר אין המוכנה תורה · רבי חונה בשם רבי אבא דרבי יודה היא · דרבי יודה עבד ראיית בכור כראיית טריפ׳ · כמה דאת אמר תמן רואין את הטריפה ביום טוב · והכא רואין את הבכור ביום טוב · רבי יודן בעי דמאי מדבריהם וראיית טריפה מדבריהן · כמה דאת אמר רואין את הטריפה ביום טוב · והכא מפרישין את הדמאי ביום טוב · רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה כל שמומו ניכר מערב יום טוב ולא התירו מומחה אלא ביום טוב אין זה מן המוכן · והא תני עגל בכור שנולד מן הטריפה ביום טוב מותר · אמר רב חסדא תיפתר שעבר המומחה וראהו · אתא עובדא קומי רבי אימי וסבר מימר רבי יודה ורבי שמעון והלכה כרבי יודה · איתי רב הושעיה מתניתא דבר קפרה מדרומא ותנא וחכמים אוסרים כל שמומו ניכר מערב יום טוב ולא התירו מומחה אלא ביום טוב אין זה מן המוכן · וקבלה וחזר ביה · הלכה ה׳ אותו ואת בנו שנפלו לבור רבי ליעזר אומר יעלה את הראשון על מנת לשוחט ישחוט והשני עושין לו פרנס׳ במקומו שלא ימות · ר׳ יהוש׳ או׳ יעלה את הראשון ע״מ לשוחט · ולא ישחוט ויערים ויעלה את השיני אע״פ שלא חישב לשחוט אחד מהן מותר · ר׳ בון בר חייה בעי מחלפה שיטתיה דרבי ליעזר · תמן הוא אמ׳ מותר להערים · והכא הוא אמר אסור להערים · תמן משום בל יראה ובל ימצא · והכא מה אית לך · מחלפה שיטתיה דרבי יהושע תמן הוא אמר אסור להערים · והכא הוא אמר מותר להערים · אמר רבי אידי כאן שבות · וכאן חייב חטאת · אמר רבי יוסה בי רבי בון הכא כדי לחוס על ממונן של ישראל · תמן מה אית לך · רבי יצחק ורבי יאשיה חד מודין וחד מודין · הלכה ו׳ שמואל אמר טעו חמשה זקנים שהורו לר׳ טרפון בלוד · אמר רב מתנה בבכור הוה עובדא · אמר רבי אבין מתניתא אמרה כן · עליה ועל החלה שניטמאת · מה זו קודש אף זו קודש · בעון קומי לוי מהו לראו׳ את הטרפה בבית אפל · אמר לאפק לבר · רבי אימי בעי שמעינן אין רואין את הנגעים בבית אפל · שמענן אין רואין את הטרפה בבית אפל · אמר רבי יוסה בי רבי בון לא מטעם הזה אלא שמא תימצא טריפה ויהא אסור לטלטלה · אתייא דרב מתנה כשמואל · ודלוי כרב · אמר רבי בא רב יהודה בשם שמואל הלכה כרבי יודה · הלכה ז׳ הא להוסיף מוסיפים · הוו חמשה נעשין עשרה · תני לא יאמר אדם לחבירו הרי אני עמך בסלע הרי אני עמך בשקל · אבל אומר הוא לו הרי אני עומד למחצה לשליש ולרביע · רבי חייה רבה ורבי שמעון בר׳ שקלו מנה כנגד מנה בבכור בר״א כחול · הא ביום טוב אסור על שם אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר · רב אבון רב יהודה בשם שמואל אפילו לתלותו בכף מאזנים מפני העכברים אסור · אמר רבי יוסה בי רבי בון לא מטעם הזה אלא בגין דתנינן ר׳ יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי או כנגד הקופיס · וחכמים אומרים אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר · הא תנייא קדמייא סבר מימר משגיחין · הא לתלותו בכף מאזניים מפני העכברים מותר · תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אף מפיס הוא אדם את עצמו בליש׳ לידע מה הגיע לו · כהדא רבי מנא זבן חרובין דשמיטה אתא שאל לרבי חזקיה אמר ליה נהגין רבנן כהדא דרבן שמעון בן גמליאל · תני הטבח לא יהא שוקל בידו ומניח שידי כלישרא הוא · אבל חותך הוא בסכין ונותן לזה הלזה · תני אין מרגילין ביום טוב לא כחול בבכור ולא בפסולי המוקדשין · א״ר אבון שלא יהא כמתכבר בו עבודה בחייו · אמר רבי יוסא בר שונם גזרו עליהן שלא ידעו אותן עודרים עודרים · אמר רבי מנא כל עמא מודיי מינפוח שרי · למחבוש רבי חייה רבה ורבי שמעון בר׳ · חד אמר אסור · וחורנה אמר מותר · אמר רבי יוסי בי רבי בון כל עמא מודיי למחבוש אסור · למינפוח רבי חייה רבה ור׳ שמעון בר׳ חד אמר אסור · וחורנה אמר מותר · הלכה ח׳ אין משחיזין את הסכין אבל משיאה על גבי חבירתה · אמר רב חסדא דר׳ יהודה היא · אמר רב יהודה בשם שמואל ודברי הכל היא כדי להעביר שמנונית שעליה · הלכה ט׳ רב חונה אמר או חסר או יתר · רבי ליעזר אמר ר׳ זעורה בר חמא כלי לי והן מנא ולמחר אנן מכילין ליה · תני מעשה בי רבי לעזר בי רבי צדוק ואבא שאול בן בטנית שהיו חנונים בירושלם והיו ממלין מדותיהן מערב יום טוב ונותנין אותן ללקוחות ביום טוב · רבי חנינה בן עקביה אומר אף בחולו של מועד היו עושין כן מפני מיצוי המדות · אף הוא כנס שלש מאות חביות חבירו כינס שלש מאות חביו׳ · אמרו להן חכמי׳ לא הייתם צריכין לעשו׳ כן אלא הואיל והחמרתם על עצמכם יעשה כהן צורכי ציבור · פעם אחת חלה ונכנסו רבותינו לבקרו אמר להן אתון חמון הדא יומסא דהוות מכילה בקרטשא · אמר רבי חנינה מאן דאמ׳ דדהבא והדין יהותרין בני מעוי אלא מאריך רוחי׳ תבי דידיה · אמר רבי אחא כתיב וסביביו נשערה מאד · מדקדק עמהן כחוט שערה · אמר רבי יוסה בי ר׳ בון לא מטעם הזה אלא ונורא על כל סביביו · מורא על הקרובים יותר מן הרחוקים · הלכה י׳ תני אומר הוא אדם לחבירו הן לי כלה של תבלין שכן בעל הבית דרכו להיות נותן כלה של תבלין בתוך תבשילו ·

הדרן עלך אין צדין

המביא כדי יין ממקום למקום לא יביא׳ בסל ובקופה אבל מביא הוא על כתיפו לפניו · המוליך את התבן לא יפשיל את הקופ׳ לאחריו אבל נוטלה בידו · מתחילין בערימ׳ התבן אבל לא בעצים שבמוקצה · ב׳ אין נוטלין עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה מביאין עצים מן השודה מן המכונס · מן הקרפף אפילו מן המפוזר · אי זהו קרפף כל שהוא סמוך לעיר דברי רבי יהודה · רבי יוסה אומ׳ כל שנכנסין לו בפותחת אפילו בתוך תחום שבת · ג׳ אין מבקעין עצים מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב · אין מבקעין לא בקורדום לא במגל ולא במגירה אלא בקופיץ · בית שהוא מלא פירות וסתום ונפחת נוטל ממקום הפחת · רבי מאיר אומר אף פוחת לכתחילה ונוטל · ד׳ אין פוחתין את הנר מפני שהו׳ עושה כלי ואין עושין פחמין ואין חותכין את הפתילה לשני׳ · רבי יהודה אומר חותכה באור לשתי נירות · ה׳ אין שוברין את החרס ואין חותכין את הנייר לצלות בו מליח · אין גורפין תנור וכיריים אבל מכבשין · אין מקיפין שתי חביות לשפות עליהן את הקדירה · אין סומכין את הקדירה בבקעת · וכן הדלת · אין מנהיגין את הבהמה במקל ביום טוב · ו׳ רבי אליעזר אומר נוטל אדם קיסם לחצות בו שיניו ומגבב מן החצר ומדליק שכל מה שבחצר מוכן · וחכמים אומרים מגבב משלפניו ומדליק · ז׳ אין מוציאין את האור לא מן העצים ולא מן האבנים ולא מן המים · ואין מלבנין את הרעפים לצלות עליהן · ועוד אמר רבי אליעזר עומד אדם על המוקצה ערב שבת בשביעית ואומר מכן אני אוכל למחר · וחכמים אומרים עד שירשום ויאמר מכן ועד כאן :

סליק פירקא

המביא כדי יין כו׳ · אמר ר׳ חנין בר לוי מתני׳ באילין קודפרייא דקיקתא דמטענן תרתיי תלת בגו ידא · והתה אחת גדולה לפניו כך הוא ודרכו לאחריו כך הוא דרכו · הך מה דאת אמר מביאה על גב עורה · והכותה מביאה על גב קנקנה · כמה דאת אמר מביאה איברים איברים · והכותה מביאה צלוחיות צלוחיות · ר׳ יודן בעי מה להוציא תבן מרשות היחיד לרשות הרבים · ולא מתניתא היא המוליך את התבן לא יפשיל את הקופה לאחריו · מתניתא כמאן דא׳ לכל נפש · אף נפשות בהמה בכלל · מה צריכה ליה כמאן דאמ׳ אין נפשו׳ בהמה בכלל׳ ברם כמ״ד נפשות בהמה בכלל פשיטא ליה · מתניתא במרציא להאכיל · מה צריכא ליה במרציא להסק · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא מוקצה שיבש אסור ליגע בו · רבי אמר לרבי שמעון בריה עלה והבא לנו גרוגרות מן העלייה · אמר ליה ואינו אסור משום מוקצה · אמר ליה ועדיין את לזו · אין לך אסור משום מוקצה אלא תאנים וענבים בלבד · אמר רבי שמואל בר סוסרטי מפני שהן מסריחות בנתיים · רבי זעורא בעא קומי רבי יסא לא מסתברא באילין פיצולייא הוה עובדא

אמר ליה אוף אנא סבר כן׳ אתא רבי יוסי בי רבי בון רבי יצחק בר ביסנא בשם רבי יוחנן באילין פיצוליא הוה עובדה׳ אמר לי׳ אין לך אסור משום מוקצה אלא תאנים וענבים בלבד׳ רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו הדא דאת אמר לעניין שבת׳ אבל לעניין מעשרות כל הדברים יש להן מוקצה. אמר ר׳ יוסה מתניתא אמרה כן בגרוגרות משידוס׳ ובמגורה משיעגל׳ אין נוטלין עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה. שמואל אמר כשלא נתכוון לעשותה אבל אם נתכוון לעשותה אסור כשלא התנה. אבל אם והתנה מותר׳ רב נחמן בר יעקב בעי ויש אדם מתנה לסתור אוהלין׳ ואומר כפני שמואל כשפול לה. והוה רב נחמן בר יעקב הדי בה. תני אמר רבי לעזר בי רבי שמעון לא נחלקו בית שמאי ובית הלל שמביאין עצים מן המכונסין שבשדה ומן המפוזרין שבקרפף. על מה נחלקו על המפוזרין שבשדה שבית שמאי אוסרין ובית הלל מתירין. אמר רבי נתן מודין בית שמאי לבית הלל שמביאין עצים מן המכונסין שבשדה ומן ה המכונסין שבקרפף. ועל מה נחלקו על המפוזרין שבקרפף שבית שמאי אוסרין ובית הלל מתירין׳ רבי יוסה בשם רב ירמיה רבי חנינה מטי בה בשם רב הלכה כדברי מי שהוא מחמיר ובלבד מן המפוזרים שבקרפף. מחלפה שיטתיה דרבי יודה. דתנינן תמן ר׳ יהודה אומ׳ אפילו אין בה אלא בור ושיח ומערה מבטלין בתוכה׳ והכא הוא אמר הכין׳ אמר רבי מנא בבית דירה עביד לה רבי יודה.

הלכה ב׳ אין מבקעין עצים מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה. הדא דאת אמר בקורה שנשברה ביום טוב. אבל בקורה שנשברה מערב יום טוב מותר כשאין בהן תואר כלי׳ אבל אם יש עליה תואר כלי אפילו נשברה מערב יום טוב אסור׳ תני סובות תאינים ובהן תאנים. מגבעות ובהן תמרים שהכניסן לאוכלין אוכל מהן ביום טוב׳ הכניסן לעצים אין אוכל מהן ביום טוב. רב אמר מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי. הדא דאת אמר בכלים שנשברו ביום טוב אבל בכלים שנשברו מערב יום טוב מותר כשאין עליהן תואר כלי. אבל יש עליהן תואר כלי ואפילו שנשברו ביום טוב מותר. תני רבי חייה מסיקין באוכלין אבל לא בקליפיהן ולא בגלעיניהן׳ רב הוה יתיב קומי ר׳ חייה רבה והות אכיל והוה מתחמי זרק גו תפייה חרק קומי תפייה. אמר ליה רבי חייה רבה הכא זרוק. אמר ליה מה בין הכא ומה בין הכא אמר ליה בן פיחה אחריום׳ אמר רבי חנינה אוכלה הוה זרק. אמר רבי אימי בבלייא חולה הוה. אמר ליה כנגד כן אסור ביום טוב. ולא בקורדום. דבית רבי ינאי אמרין מבקעין בקורדו׳. תנא רבי הושעיה מבקעין בקורדום. שמואל אמ׳ הלכה כמי שהוא אומר מבקעין בקרדום׳ תני רבי יוסי בן כופר אמר משם רבי לעזר בן שמוע בית שמאי אוסרין ובית הלל מתירין׳ ולא במגל׳ אית תניי תני מבקעין ואית תניי תני אין מבקעין אמר רב חסדא מאן דאמר מבקעין במגל של יד׳ מאן דאמר אין מבקעין במגל של קציר. אית תניי תני מפספסין בקלקים׳ אית תניי תני אין מפספסין. אמר רב חסדא מאן דאמר מפספסין בבריא׳ מאן דאמר אין מפספסין בתש. אית תניי תני מוללין עצי בשמים. אית תניי תני אין מוללין. מאן דאמר מוללין בלחים. מאן דאמר אין מוללין ביבשין. אית תניי תני מתקנין את החרדל בגחלת. אית תניי תני אין מתקנין. מאן דאמר מתקנין כשנתנו על גבי הגחלת. ומאן דאמר אין מתקנין כשנתן את הגחלת עליו׳ אית תניי תני שפין את הכסף בקרטיקון. אית תניי תני אין שפין. מאן דאמר שפין כשנתנו מערב יום טוב׳ ומאן דאמר אין שפין כשנתנו ביום טוב׳ רבי מאיר אומר אף הוא פותח כתחילה ונוטל׳ רבי בא רב יהודה בשם שמואל ובלבד כנגד הפתח׳ והא תני מודין חכמים לרבי מאיר בחותמות שבקרקע שמפקפקין ומפקיעין ומתירין וחותכין בשבת׳ מפקפקין אבל לא מפקיעין ולא מתירין ולא חותכין׳ ובכלים בשבת מותר׳ ואין צורך לומר ביום טוב׳

הלכה ג׳ תני לפסים סתומות עשאן מערב יום טוב לא יפתחם ביום טוב מפני שהוא כמכשיר כלי ביום טוב. תמן תנינן על לפסים ארומיות שהן טהורות באוהל המת וטמאות במשא הזב. רבי לעזר בי ר׳ צדוק אומר אף במשא הזב טהורות מפני שלא נגמרה מלאכתן. אתיא דיחידאה דהכא כסתומה דתמן. ודיחידייא דתמן כסתומה דהכא. ר׳ בא בשם רב יהודה בקעת סומכה לכותל בשביל שלא תססכם׳ תני אין מכבין את הבקעת בשביל לחוס עליה. אם בשביל שלא תעשן את הבית ואת הקדירה מותר. א״ר חנניה כשאין שם אויר אבל אם יש שם אויר משליכה לאויר ודייו. א״ר נסא ויאות כן אנן אמרין הדא קלוריתה שרי מישוף ומכחול מינה ביומא טבא. א״ר מנא כאן לשימור וכאן לרפואה׳ ג׳ דברי׳ נאמרו בפתילה להחמיר וג׳ להקל׳ אילו שלשה שאמרו להחמיר אין עושין אותה כתחילה ביום טוב. ואין חורכין אותה לשנים׳ ואין מספספין אותה באור. אילו שלשה שאמרו להקל מעכין אותה ושורין אותה בשמן. וחולקין אותה באור לשתי נרות. א״ר חיננא בצריך לשניהן׳ תני ר׳ יודה בר פזי דבר דלייא מביא שתי נרו׳ ונותנ׳ בשניהן וחולקה באור לשני נירו׳. רבי יעקב בר אחא חיננא בר אידי בשם רב מותשין את הפתילה ביום טוב.

הלכה ד׳ הדא אמרה הדין סיקירה אסיר מיעבד ביומא טבא דהוא מקטע בגומ׳. בריתי׳ דר׳ חייה רבה אתת מיפה גו תנור׳ אשכח׳ כיפה בגויה אתת שאלת לאבוה׳ א״ל אזילין גרפין אמרה ליה יכלה. א״ל אזילין כבשין׳ ידעה הוות אלא דהוות בעיא מישמע מן אבוה. רב אמר מצילין מן התנור לבירה. אבל לא מבירה לתנו׳. רב אבא בר חנה אמ׳ מצילין מתנו׳ לבירה ומבירה לתנור אבל לא מעריבית לשחרי׳ רב אבון בשם רב מצילין מתנור לבירה ומבירה לתנור מערבי׳ לשחרי׳ אבל לא מיום טוב לחול. אין מקיפין שתי חביות לשפות עליהן את הקדיר׳ משם בנאה׳ תני לא יצא סומא במקלו ולא רועה בתרמילו ודרבי שמעון מתיר׳ ובן חזה ר״ש או׳ הואיל והוא מותר בדבר אחד יהא מותר בכל הדברים.

הלכה ה׳ מה בינון. לעשות ציבור בינון׳ על דעתיה דר׳ אליעזר עושין ציבור׳ על דעתהן דרבנן אין עושין ציבור׳

הלכה ו׳ אין מלבנין את הרעפים לצלות עליהן. אית תניי תני מלבנין ואית תניי תני אין מלבנין אמר רב חסדא מאן דאמר מלבנין בבדוקים. ומאן דאמר אין מלבנין בשאינן בדוקים׳ ועוד א״ר אליעזר עומד אדם על המוקצה ערב שבת בשביעית ואומר מיכן אני אוכל למחר׳ מחלפה שיטתיה דרבי ליעזר דתנינן תמן בית שמאי אומ׳ לא ישול אלא אם כן נענע מבעוד יום׳ ור׳ ליעזר לאו שמותי הוא ואמר הוא כדבר שיש בו רוח חיים׳ וחכמים אומרים עד שירשום ויאמר מיכן ועד כאן. מחלפה שיטתהן דרבנן דתנינן תמן בית הלל אומרים עומד ואו׳ זה וזה אני נוטל׳ והבא אינון אמרין הכין עוד אינון אית להון ואמר כדבר שיש בו רוח חיים.

הדרן עלך המביא כדי יין

משילין פירות דרך ארובה ביום טוב׳ ומכסין את הפירו׳ בכלים מפני הדלף. וכן כדי יין וכן כדי שמן. ונותנין כלי תחת הדלף בשבת׳ ב׳ כל שהוא משום שבות משום רשות משום מצוה חייבין עליו ביום טוב׳ אילו הן משום שבות לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על פני המים ולא מספקין ולא מטפחין ולא מרקדין. אילו הן משום רשות לא דנין ולא מקדשין לא חולצין ולא מייבמין. אילו הן משום מצוה לא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין ולא מגביהין תרומה ומעשרות ביום טוב. כל אילו ביום טוב אמרו קל וחומר לשבת אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד. ג׳ הבהמה והכלים כרגלי הבעלים׳ המוסר בהמתו לבנו או לרועה הרי הוא כרגליו. כלים המיוחדין לאחד מן האחים שבבית הרי הן כרגליו ושאין מיוחדין הרי אילו כבמקום שהולכין. ד׳ השואל כלים מחברו מערב יום טוב כרגלי השואל. ביו׳ טוב כרגלי המשאיל. ואשה ששאלת מחבירתה תבלין ומים ומלח לעיסתה הרי אילו כרגלי שתיהן׳ רבי יהודה פוטר במים מפני שאין בו ממש. ה׳ הגחלת כרגלי הבעלים׳ והשלהבת בכל מקום. הגחלת של הקדש אין מועלין בה. והשלהבת לא נהנין ולא מועלין׳ ו׳ בור של יחיד כרגלי יחיד ושל אנשי העיר כרגלי אנשי אותה העיר. ושל עולי בבל כרגלי הממלא׳ ז׳ מי שהיו פירותיו בעיר אחרת ועירבו בני אותה העי׳ לבוא אצלו לא יביאו לו כפירותיו׳ ואם עירב הו׳ הרי פירותיו כמותו. ח׳ מי שזימן אצלו אורחין לא יוליכו בידם מנות אלא אם כן זיכה להן אחד במנותיהן מערב יום טוב. אין משקין ושוחטין את המדבריו׳ אבל משקין ושוחטין את הבייתות׳ אילו הן הבייתות הלנות בעיר׳ מדבריות הלנות באפר:

סליק פירקא

משילין פירות דרך ארובה ביום טוב כו׳. מתניה׳ באותו הגג. אבל בגג אחר אסור כשאינו שוה. אבל אם היה שוה מות׳. תני והוה שם חלון משחילין דרך חלון. רב ירמיה בשם רב פורשין מחצלת על גבי שיפוף של לבנים בשבת׳ א״ר שמעון בי ר׳ ינאי אני לא שמעתי מאבא אחותי אמרה לי משמו ביצה שנולדה ביום טוב סומכין לה כלי בשביל שלא תתגלגל אבל אין כופין עליה כלי. ושמואל אמר כופין עליה כלי׳ א״ר מנא ובלבד שלאיהא כלי נוגע בגופה של ביצה. תני ר׳ הושעיה נחיל של דבורים פורסין עליה סדין בחומה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמ׳ מה כרב׳ בשמואל כאן מלמעלן וכאן מלמטן. ר׳ ביסנא בשם ר׳ יוסה בן חנינה חפול סוטות אסור לטלטלן׳ מצרתא הוויין פריסין הויין משתרפן גו טמשא׳ אתון שאלון לרב מהו מטלטלתון׳ אמר לון אסור ליגע בהון חשבין עליהן מיתנבין תחותי ראשיכון ושרי לכון מטלטלהון. תני חבית של טבל שנתרועעה מביא כלי אחר ונותנו תחתיה׳ נתמלא אסור לטלטלו. אמר רבי זעורה זאת אומרת שעושין תקנה למוקצה להצילו שלא מדרכו׳ והא תני על העקט של ענבים על המעטן של זיתים שמשכן לא ישול מהן ביו׳ טוב ואין צורך לומר בשבת׳ אמר רב חסדא אף על פי שזה טבל וזה טבל זה יש לו מוקצה וזה אין לו מוקצה. הדא אמרה שעושין תקנה למוקצה להצילו שלא כדרכו. תני נר שכבה מצילין את שכנו׳ אמר רבי יעקב בר אחא דר׳ שמעון היא דר׳ שמעון אמר כבה מות׳ לטלטלו. אמר רבי שמואל בר רב יצחק לא אמר אלא לטלטלו הא להציל מצילין. תני נותנין כלי תחת הדלף בשבת. נתמלא שופך ושונה ואינו חושש׳ א״ר חנניה עשו אותו

כנותן

בנהרות ומעיינות שבאו מחוץ לתחום לתוך התחום · ותני כן נהרות ומעיינות שבאו לחוץ והתחום לתחום כמלא מקן כשבת ואין צריך לומר ביום טוב ·

הלכה ב׳ שבות שהיא רשות ורשות שהיא מצוה · אי זו היא שבות שהיא רשות לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על פני המים · ולא מספקין ולא מטפחין ולא מרקדין אי זו היא רשות שהיא מצוה לא דנין ולא מקדשין לא חולצין ולא מייבמין · תני אין עולין באילן בין לח בין יבש · מהוא לח · יבש כך אנו אומרין אסור לדוש על גבי זמורה בשבת · אלא כרבי מאיר דרבי מאיר אמר גפן שיבשה אסורה ואינה מקדשת · דברי הכל אסרו אילן יבש מפני אילן לח · רב חייה בר אשי אתא ופרי קומי רב אמר לית בידא אהוהה א״ל בההא תמרתא עקמהא · אמר ליה מאן שרא לך · ר׳ בשם רב אסור לדוש על גבי זמורה בשבת · הוא שורשי אילן הוא קולסי אסרוב בגבהן שלשה · אבל אם אינן גבוהין שלשה מארץ הם · מפני מה אמרו אין עולין באילן · שמא ישכח ויאכל או שמא ישכח וירעיד · מישמעינה מן הדא היה רוכב על גבי בהמה אומ׳ לו רד · הדא אמרה שמא ישכח וירעיד · מפני מה אמרו היה רוכב על גבי בהמה אומרי׳ לו רד · חברייא אמרי שמא הינוק הכרבה · אמר לון רבי יוסי הגע עצמך שהוה הוגן אחד גדול · תנא ר׳ אחא בר פפא קומי רבי זעורה תנייא היא שהוא מצווה על שביתת בהמה כמוהו למען ינוח שורך וחמורך כמוך · אית תניי תני נשענים בבהמה · אית תניי תני אין נשענים בבהמה · אמר רב חסדא מאן דאמר נשענין בבריא · מאן דאמר אין נשענין בחש · רבי יוסה אומר איתפלגון רבי בא בר ממל וחברייא חד אמר נשענים · וחורנה אמר אין נשענים · מאן דאמר נשענים בהוא דמיסתמיך ציבחר · מאן דאמר אין נשענין בגובש את כבדו · ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא · מן מה דלא אמר רבי יוסה בשם רבי בא בר ממל כלום הוי דו אמר נשענים בבריא ואין נשענים בחש · ולא שטין על פני המים · ר׳ יעקב בר זבדי בשם ר׳ אבהו זאת אומרת שאסור להשיט דבר ולהוליכו מאצלו · ודכוותה אסור לאדם להשיט דבר ולהביאו אצלו · רבי אבא מרי ורבי מתניה הוון יתיבין חמון לחד בר נש פצל מיא לכא ולכא ושתי · אמר רבי אבא מרי לרבי מתניה הדא הוא דאמר רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו אסור לאדם להשיט דבר ולהוליכו מאצלו · א״ל הדא הוא דתנינן שוכר אדם את החזני לוכל ממנה גרגרות · ולא מספקין · ספוק שהוא מחמתו כבה דאת אמר ויחר אף בלק אל בלעם ויספק את כפיו · ולא מטפחין · טפיחה שהוא לרצונו · רבי יונה חברייא חד אמר הבין שרי והבין אסור · וחורנה אמר בין הבין ובין הבין אסור · ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא · מן מה דאמ׳ ר׳ יונה אית הוה סבין ביומינן והון מטפחין לאחורי ידיהן בשובתא · הוי דו אמר הבין שרי והבין אסור · רבי והוה מסב לרבי שמעון בריה והון מטפחין לאחורי ידיהן בשובתא · עבר ר׳ מאיר ושמע קלהון אמר רבותינו התירה השבת · שמע רבי קליה אמר מי הוא זה שבא לרדותינו בתוך ביתינו ואית דאמרי הבין אמר מי הוא זה שבא לצנעינו בתוך ביתינו שמע ר״מ קליה וערק · נפקין פריי בתריה כפרי · אפרח רוחא פיקייליה מעל קודליה דר״מ · אודיק ר׳ מן כותא וחמא קודליה דר״מ מן אחוריי · אמר לא זכית אנא לאורייתא אלא בגין דחמית קודליה דרבי מאיר מן אחוריי · רבי יוחנן ורשב״ל תריהון אמרין אנן לא זכינן לאורייתא אלא בגין דחמינן אצבעתיה דר׳ מן גולגיקן דידיה · ולא מרקדין · רבי ירמיה רבי זעורה בשם רב חונה קיפוץ עוקר שתי רגליו כאחת · ריקוד עוקר אחת ומניח אחת · אמר רבי לעזר כל משמיעי קול אסורין בשבת · רבי שמואל בר רב יצחק סבר מקושה דכנישתא חדתא · רבי ליל בי ר׳ אלס מקש על כסא · רבי אילא עני בסדרא סלק לביתא אשכחון דמיכין · רבע ליה על סלמא בגין דלא מקשה על תרעא בשובתא · רבי ירמיה הוה פשט עם בריה דרבי אימי אזל בעי מחערתא בקריצתא דשובתא שרי מיקש על תרעא · אמר ליה אבא מאן שרא לך · רבי אבא בר כהנא בעא קומי רבי יסא מהו מקשה על כריסא בשובתא · אמר ליה כחולא מאן שרא לך · אמר רבי שמואל בר אבודמא נהגין רבנן כחולה בן הטיבור ולמעלן כבגדיו מן הטיבור ולמטן · ולא דנין · רבי חזקיה רבי אחא בשם ר׳ אבהו אסור לדון דיני ממונות בערב שבת · והא מתניתא פליגא לפיכך אין דנין לא בערב שבת ולא בערב יום טוב דיני נפשות · הא דיני ממונות דנין · ותני רבי חייה כן דנין דיני ממונות בערב שבת · אבל לא דיני נפשות בערב שבת · אמר כן להלכה · וכאן לדבר תורה · ולא מקדשין · רבי בא בר כהן אמר קומי רבי יוסה · רבי אחא בשם רבי יעקב בר אידי אסור לארס אשה בערב שבת · הדא דאת אמר שלא לעשות סעודת אירוסין · הא לארס יארס · שמואל אמ׳ אפי׳ בתשעה באב יארס שלא יקדמנו אחר · מחלפא שיטתיה דשמואל המן הוא אמר מושיב יחידים ביתה · במאזנים לעלות המה מהבל יחד · והכא הוא אמר הבין שלא יקדמנו אחר · בתפילה · אפילו כן לא קיימה · ולא מקדישין · רבי יעקב בר אחא בשם רבי אימי איתפלגון רבי יוחנן ור׳ שמעון בן לקיש חד אמר מקדישין · וחורנה אמר אין מקדישין · רבנן דקסרין מפרשין להון · ר׳ יוחנן אמר מקדישין בתחילה ביום טוב · רבי שמעון בן לקיש אמר אין מקדישין בתחילה ביום טוב · אית תניי תני הולך לו אצל מוכרי טלאים · אית תניי תני הולך לו אצל מוכרי פסחים · מאן דאמר הולך לו אצל מוכרי טלאים · כמאן דאמר מקדישין · מאן דאמר הולך לו אצל מוכרי פסחים כמאן דאמר אין מקדישין · הדא אמרה שאינו יוצא לחולין וחוזר וקדש · אין תימר יוצא לחולין חוזר וקדש יהא אסור משום מקדיש ותנינן אין מקדישין · רבי חנניה ורבי מנא חד אמר במקדיש לכחר · וחורנה אמר במקדיש לבדק הבית · אמר רבי שמיי ואפי׳ כמאן דאמר מקדישין בעזרה משום שבות שהתירו במקדש · כל אילו ביום טוב אמרו קל וחומ׳ לשבת · אילין אינון והא אית לך חורנין · סקילה בשבת ואין סקילה ביו׳ טוב · כרת בשבת ואין כרת ביום טוב · מכות ביום טוב ואין מכות בשבת · אין תימר בדברים שיש בהן אוכל נפש אתינן מיתני · והא תנינן משחילין פירות דרך ארובה ביום טוב אבל לא בשבת · ועוד מן הדא שוחקין עצי בשמ׳ למילה ביו׳ טוב אבל לא בשבת א״ר יוסה וזו׳ שמל · ועוד מן הדא דתני מודין חכמים לר׳ מאיר בחותמות שבקרקע שמפקפקין ומפקיעין ומתירין וחותכין בשבת · פקפקין אבל לא מפקיעין ולא מתירין ולא חותכין בכלים בשבת מוהר אין צורך לומר ביו׳ טוב · אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד · מה ביניהן · רב חסדא אמר לחרר ראשו של שפוד ביניהן · ר׳ חנינה בריה דר׳ אבהו אמר להוציא אש מן העצים ביניהן · תנא ר׳ יהודה בר פזי דבר דליא הוא הדבר · מהו הוא הדבר לחרר ראשו של שפוד הוא הדב׳ או להוציא אש מן האבני׳ הו׳ הדבר · לית לך אלא כהדא אין משחיזי׳ את הסכין אבל משיאה ע״ג חבירתה · אמ׳ רב חסדא דר׳ יודה היא דאמ׳ רב יהודה בשם שמואל דברי הכל היא כדי להעביר שמנוני׳ שעליה · מהו להדליק נר של אבטלית חזק׳ אמ׳ אסור · מתניתא פליגא על חזקיה לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת · בשבת אין את מבעיר · אבל מבעיר את ביו׳ טוב · אין תימר בדברים שיש בהן אוכל נפש אנן קיימין והכתיב אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעש׳ לכם · אלא כי נן קיימין בנר של אבטלה · אמר רבי אבונה ותני תמן בית שמאי אוסרין ובית הלל מתירין · רבי נחום אחוי דרבי אילא בעא קומי רבי יוחנן אמר ליה לא תאסור ולא תישרי ·

הלכה ג׳ מתני׳ כשמסרה לו ביום טוב · אבל אם מסרה לו מערב י״ט ברגלי הרועה · בשיש שם רועה אחד · אבל אם אין שם רועה אחד ברגלי הבקר · ותני כן המוסר בהמתו לבקר אעפ שלא הודיע לבקר הרי זו כרגלי הבקר · אמר רבי בא תחומין עשו אותן כמידת הדין · תדע לך שכן · תמן אמרין בשם רב חסדא ולא ידעין אין כן שמועה ואין כן מתנית׳ ואפילו עצים וסברנן מימר עצים אין בהן ממש · רבי יודה פוטר במים מפני שאין בהן ממש · מה נפק מביניהון המים · מאן דאמר מפני שאין בהן ממש · הרי יש בהן ממש · מאן דאמר מפני שהן נבלעין בעיסה · הרי אינן נבלעין בתבשיל ·

הלכה ד׳ חמשה דברים נאמרו בגחלת · וחמשה בשלהבת · גחלת של הקדש מועלין בה · והשלהבת לא נהנין ולא מועלין · גחלת של ע״ז אסורה · והשלהבת מותרת · המודר הנייה מחבירו אסור בגחלתו ומותר בשלהבתו · המוציא את הגחלת לר״ה חייב והשלהבת פטור · ומברכין על השלהבת ואין מברכין על הגחלת · רב חייה בר אשי בשם רב אם היו הגחלים לוחשות מברכין · רבי יוחנן דקציין בשם רבי נחום בי רבי סמאי וכלבד בנקטפת ·

הלכה ה׳ באר שבין שני התחומין · רבי יוחנן אמר עושין לה מחיצה של ברזל · רבי יוסי בן חנינה אמר אפי׳ מחיצה של קנים · ובלבד שלא יהו המים נמשכין לכאן ולכאן · אמר רבי יודן החמירו בדבריהן יותר מדברי תורה · אמר רבי חנינה ולא מן כמינו הוא · אלא החמירו בדבריהן כדברי תורה · הדא אמרה המוצא כלי בדרך הרי זו כרגלי המוצא · רב ושמואל חד אמ׳ כרגלי המפקיד · וחורנה אמר כרגלי מי שהיו מופקדין אצל׳ הן · מתניתא פליגא על מאן דאמר כרגלי מי שהן מופקדין אצלו הן · דתנינן מי שהיו פירותיו בעיר אחרת ועירבו בני אותה העיר לבוא אצלו לא יביאו לו מפירותיו · אין תימר כרגלי מי שהיו מופקדין אצלו הם יביאו לו מפירותיו · אמר רבי יודן תיפתר שהיה המפתח ביד הבעלים · או שלא מסרו להן רשותו מבעוד יום · וי׳ דא אמר דא מי שזימן אצלו אורחים לא יוליכו בידם מנות אלא אם כן זיכה להן אחר במנותיהם מערב יום טוב · מכיון שזיכה להן אחר במנותיהן לא כרגלי מי שהיו מופקדין אצלו הן · אילו הן המדבריות אילו שהן יוצאות בפסח ונכנסות ברביעה · אילו הן בייתות הלנות בעיר · רבי אומר אילו ואילו נכנסו לתחום משחשיכה מותרין לשחוט · אילו הן מדבריות הגדילות באפר · אמר רבי זעורה הדא אמרה כלי שבא מחוץ התחום לתחו׳ משחשי׳ מותר לטלטלו · רבי שמעון בר כרסנא בשם רבי אחא וכלבד בארבע אמות · כהדא גמלייל זוגא אוקריה חד סרקי נבחון · אתא שאל לרבי מנא אמר ליה קבלין בגו מגירית דידך ואוכלין בארבע אמות :

הדרן עלך משילין פירות וכולא מסכתא דביצה

מסכת תעניות

מאימתי מזכירין גבורות גשמים ר' אליעזר אומר מיום טוב הראשון של חג ורבי יהושע אומר מיום טוב האחרון· אמר רבי יהושע הואיל ואין הגשמים סימן ברכה בחג למה הוא מזכיר· אמ' לו ר' אליעזר אף הוא אינו אומר אלא משיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו· אמרו לו אם כן לעולם יהא מזכיר· ב' אין שואלין את הגשמים אלא סמוך לגשמים· רבי יהודה אומר העובר לפני התיבה ביום טוב האחרון של חג· האחרון מזכיר והראשון אינו מזכיר· ביום טוב הראשון של פסח הראשון מזכיר והאחרון אינו מזכיר· ג' עד אימתי שואלין ר' יהודה אומר עד שיעבור הפסח· רבי מאיר אומר עד שיצא ניסן· שנאמר ויורד לכן גשם יורה ומלקוש בראשון· ד' בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים· ר"ג אומ' בשבעה בו חמשה עשר יום אחר החג כדי שיגיע האחרון שבישר' לנהר פרת· ה' הגיע שבעה עשר במרחשון ולא ירדו גשמים התחילו היחידים מתענין אוכלין ושותין משתשיכה ומותרין במלאכה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה· ו' הגיע ראש חדש כסליו ולא ירדו גשמ' בית דין גוזרין שלש תעניות על הציבור אוכלין ושותין משתשיכה ומותרין במלאכה וברחיצה בסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה· ז' עברו אילו ולא נענו בית דין גוזרין עוד שלש תעניות על הציבו' אוכלין ושותין מבעוד יום ואסורין במלאכ' וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה ונועלין את המרחצאות· ח' עברו אילו ולא נענו בית דין גוזרין עוד שבע שהן שלש עשרה תעניות על הציבור ומה אילו יתירות על הראשונות שבאילו מתריעין ונועלין את החנויות· ובשיני במין עם חשיכה· ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת· ט' עברו אילו ולא נענו ממעטין במשא ומתן בבניין ובנטיעה באירוסין ובנישואין ובשאילת שלום בין אדם לחבירו כבני אדם הנזופין למקום· היחידים חוזרין ומתענין עד שיצא ניסן· יצא ניסן וירדו גשמ' סימן קללה שנאמר הלא קציר חטים היום·

סליק פירקא

מאימתי מזכירין גבורות גשמים כו'· טעמיה דר' אליעזר על ידי שארבעת מינין הללו גדילים על המים לפיכך הן באין פרקליטין למים· ר"א בשעה שהעבד משמש את רבו כל צורכו הוא תובע פרסו ממנו· אמ' לו ר' יהושע והלא משעה שהעבד משמש את רבו כל צורכו ורוח רבו נוחה הימנו הוא תובע פרנסתו ממנו· ר"א אין העבד תובע פרסו אלא סמוך לפרסו· תני רבי ליעזר אומר משעת נטילת לולב· רבי יהושע אומר משעת הניחו· על דעתיה דחדין כתרייא הא דעתיה דרבי ליעזר קדמייתא הא דעתיה אחרייתא· כחלפא שיטתיה דרבי יהושע· תמן הוא אמר מיום טוב האחרון· והכא הוא אמר משעת הניחו· אמר רבי מנא שכל היום כשר ללולב· ויזכיר מבערב· לית כל עמא תמן· ויזכיר בשחרית· אף הוא סבור שמא הזכירו מבערב והוא הוי מדכר· מכין דהוא תני לן דלא מדכרין בקדמיתא ומדכרין באחריתא· אף הוא ידע שלא הזכירו מבערב· אמ' ליה רבי חייה בר מרייא הכין הוה רבי יונה אבוך הוי בה· רבי חגי בשם רבי פרת אסור ליחיד להזכיר עד שיזכיר שלוח ציבור· רבי סימן בשם רבי יהושע בן לוי בשלוח ציבור הדבר תלוי· אמר רבי מנא קומי רבי חגי מה ופליג· אמר ליה לא דא דאת אמר בשלוח ציבור הדבר תלוי יחיד אם רצה להזכיר מזכיר בטל· ודא דאת אמר אסור ליחיד להזכיר עד שיזכיר שלוח ציבור בגשם· קמן לצלותא כמי שהזכיר שלוח ציבור· כשם שתחיית המתי' חיים לעולם· כך ירידת גשמים חיים לעולם· ר' חייה בר בא שמע לה מן הדא יחיינו מיומים ביו' השלישי יקימנו ונחיה לפניו· ונדעה נרדפה לדעת את יי' כשחר נכון מוצאו· כתיב ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי יי' אלהי ישראל אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי· רבי ברכיה אמ' ר' יוסה ורבנין חד אמר בין על הטל בין על המטר נשמע לו· וחורנה אמר על המטר נשמע לו ועל הטל לא נשמע לו· מאן דאמר על המטר נשמע לו ועל הטל לא נשמע לו מן הדין קרייא לך והראה אל אחאב ואתנה מטר על פני האדמה· מאן דאמר בין על הטל בין על המטר נשמע לו איכן התיר נדרו של טל· אמ' ר' תנחום אדרעיא סברין מימר נדר שהותר מכללו הותר כולו· אית דבעי מימר בבנה של צרפית ויקרא אל יי' ויאמר יי' אלהי הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעת להמית את בנה· אמ' ר' יודה בר פזי לאחד שגנב נרתיקו של רופא עם כשהוא יוצא נפצע בנו חזר אצלו ואמר לו אדוני הרופא רפא את בני· אמר לו לך החזר את הנרתיק שכל מיני רפואות נתונין בו ואני מרפא את בנך· כך אמר לו הקב"ה לאליהו לך והתר נדרו של טל שאין המתים חיים אלא בטללים ואני מחיה בנה של צרפית· ומניין שאין המתים חיים אלא בטללים שנאמר יחיו מתיך נבילתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל· מה וארץ רפאים תפיל· אמר רבי תנחום אדרעייא וארעא תפקידה תפלט· רבי יעקב דכפר חנן בשם רבי שמעון בן לקיש בשעה שעשה אברהם זקנם את רצוני נשבעתי לו שאיני מזיז טל מבניו לעולם· מה טעמא נשבע יי' ולא ינחם אתה כהן לעולם· וכתיב תמן לך טל ילדותיך· אמר רבי יודה בר פזי ברייתיק נתתיו לאביהם ויתן לך האלהים מטל השמים ונו'· אמר רבי שמואל בר נחמן בשעה שישראל באין לידי עבירות מעשים רעים הגשמ' נעצרין והן מביאין להן זקן אחד כגון רבי יוסי הגלילי והוא מפגיע בעדם ומיד הגשמים יורדין אבל הטל אינו יורד בשביל בירייה מה טעמא אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם· ר' זעור' בשם ר' חנינה זה שעומד בגשם והזכיר של טל אין מחזירי' אותו בטל והזכיר של גשם מחזירין אותו· והא תני בטל וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר אם רצה להזכיר מזכיר· לא דמי ההוא דמיקל להוא דלא מצלי ולא מיקל· בגשם והזכיר של טל אין מחזירין אותו· והא תני אם לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורו' גשמים בתחיית המתים מחזירי' אותו· כההוא דלא אדכר לא טל ולא מטר· ר' זעורה בשם רב חונה לא שאל בברכת השני' אומרה בשומע תפילה. ודכוותה אם לא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים אומרה בשומע תפילה· מה אם שאלה שהוא מרוחק אומרה בשומע תפילה· אזכרה שהוא מריחו לא כל שכן· והא תני לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו· א"ר אבמרי אחוי דר' יוסי כשלא אמרה בשומע תפילה· איכן הוא חוזר· ייבה כי דאמר רבי שמעון בר בא בשם רבי יוחנן בראש חודש אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה· ואם לאו חוזר לעבודה· וכא אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה· ואם לאו חוזר לשומע תפילה· בבינה צרכין למעבד תעני בתר פסחא אתון ושאלון לרבי· אמר לון רבי לכו ועשו ובלבד שלא תשנו מטביעה של תפילה· הכן הוא אומרה· רבי ירמיה סבר מימר אומרה בשומע תפילה· אמר ליה רבי יוסי לא אמר רבי זעורה בשם רב חונה לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים אומרה בשומע הפילה· ואמר לון רבי לכו ועשו ובלבד שלא תשנו מטביעה של תפילה· על דעתיה דר' יוסי הכן הוא אומרה כשם שהוא מוסיף· עד כדון ציבור שיש לו שם· יחיד שאין לו שם· אמר רבי חיננא לא כן אמר רבי זעורא בשם רב חונה יחיד תובע צרכיו בשומע תפילה· ואילו צרכיו הם· תני נתפלל ואינו יודע מה הזכיר· אמר רבי יוחנן כל שלשים יום חזקה מה שהוא למוד הזכיר· מכן והילך מה שצורך יזכיר· רבי בא בשם רבי חונה שני ימים טובים של גליות מזכיר בשחרית ואינו מזכיר במוסף· מנחה כשחרית וערבית במוסף· חנניה בן אחי רבי יהושע אומר בגולה לא נהגו כן אלא עד ששים יום בתקופה· שמואל אמר הלכה כחנניה בן אחי ר' יהושע· ותני כן כר"א כחוצה לארץ· אבל בארץ ישר' הכל לפי הזמן הכל לפי המאורע· הדא דת אמר בגשם אבל בטל אם רצה להזכיר כל ימות השנה מזכיר· א"ר יהושע הואיל ואין הגשמים סימן ברכה בחג למה הוא מזכיר· אמ' לו רבי אליעזר אף הוא אינו או' אלא משיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו· בעונתו הן חביבין כתחיית המתים· אמר רבי יוסה ותמיה אנא היך רבנן מדמי ירידת גשמים לתחיית המתי'· ולא דמייא· כעי בר נשא יוחן מתייא כל אימת· לא כעי בר נשא ייחות מיטרא כל אימת· אמרו לו אם כן לעולם יהא מזכיר· מחלפה שיטתיה דרבי ליעזר מחלפה שיטתית דר' יהושע דאיתפלגון רבי ליעזר אומר אם אין ישראל עושין תשובה אין נגאלי' לעולם שנאמר בשובה ונחת תושעון· אמר לו רבי יהושע וכי אם יעמדו ישראל ולא יעשו תשובה אינן נגאלין לעולם· אמר לו רבי אליעזר הקב"ה מעמיד עליהן מלך קשה כהמן ומיד הן עושין תשובה והן נגאלין· מה טעמא ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע· אמר לו רבי יהושע והא כתיב חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו· מה עבד לה רבי ליעזר תשובה· כמה דאת אמר צרור הכסף לקח בידו וגו'· אמר לו ר' יהושע והא כתיב אני יי' בעיתה אחישנה· מה עבד ליה ר' ליעז' תשוב' כמה דת אמ' ועתה ישר' מה יי' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו'· ר' אחא בשם ר' יהוש' בן לוי אם זכית אחישנ' ואם לאו בעת'· כיון שאמ' לו ר' יהושע ויר' ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחי העולם כי למועד מועדים וחצי וככלות נפץ יד עם קודש תכלינה כל אלה· אישתלק רבי ליעזר· מתוך חמשה דברים נגאלו ישראל ממצרים מתוך הקץ מתוך צרה· מתוך צווחה· מתוך זכות אבות מתוך תשובה· מתוך הקץ· הדא הוא דכתיב ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו· מתוך צרה וישמע אלהים את נאקתם· מתוך צווחה ויזכר אלהים את בריתו· מתוך זכות אבות וירא אלהים

את בני ישראל · מתוך תשובה וידע אלהים · מתוך הקץ וכן הוא אומר בצר
לך · מתוך צרה ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת מתוך תשובה
כי אל רחום יי' אלהיך · מתוך רחמים לא ירפך ולא ישחיתך ולא ישכח ברית
אבתיך מתוך זכות אבות · וכן הוא אומר וירא בצר להם מתוך צרה בשומעו
את רינתם מתוך צווחה ויזכר להם בריתו מתוך זכות אבות וינחם כרוב חסדיו
מתוך תשובה · ויתן אותם לרחמים מתוך רחמים · חד בר נש הוה איתתא
בלישניה אתא לגבי רבי יוחנן ושלחיה גבי רבי חנינה אמר ליה איזיל תהי בן ולעי
באורייתא דכתיב מרפא לשון עץ חיים · אמר רבי חנינה בריה דרבי אבהו בספרו
של רבי מאיר מצאו כתוב משא דומה משא רומי · אלי קורא משעיר אמר רבי
יוחנן אלי קורא מפני שעיר · אמר רבי שמעון בן לקיש אלי מאיכן נזדווג לי
משעיר · אמר רבי יהושע בן לוי אם יאמר לך אדם איכן הוא אלהיך אמור לו
בכרך הגדול שברומי מה טעמא אלי קורא משעיר · תני רבי שמעון בן יוחי בכל
מקו' שגלו ישר' גלת השכינה עמהן · גלו למצרי' וגלת השכינה עמהן מה טעמא
הנגלה נגליתי לבית אביך בהיותם במצרים לבית פרעה · גלו לבבל וגלת שכינת
עמהן · מה טעמא למענכם שולחתי בבלה · גלו למדי וגלת השכינה עמהן · מה
טעמ' ושמתי כסאי בעילם · ואין עילם אלא מדי כמה דאת אמ' ואני בשושן הבירה
אשר בעילם המדינה · גלו ליון וגלת השכינה עמהן · מה טעמ' ועוררתי בניך ציון
על בניך יון · גלו לרומי וגלת השכינה עמהן מה טעמא אלי קורא משעיר שומר
מה מלילה · אמרו ישראל לישעיה רבינו ישעיה מה יוצא לנו מתוך הלילה הזה ·
אמר להן המתינו לי עד שנשאל · כיון ששאל חזר אצלן אמרו לו שומר מה
מליל · מה מלל שומר העולמים · אמר להן אמר שומר אתא בוקר וגם לילה
אמרו לו וגם לילה · אמר להן לא כשאתם סבורים אלא בוקר לצדיקים ולילה
לרשעים · בוקר לישראל ולילה לאומות העולם · אמרון ליה אימת · אמר להן
אימת דאתון בעיי הוא בעי · אם תבעיון בעיו · אמרו לו מי מעכב · אמר להן
תשובה · שובו אתיו · רבי אחא בשם רבי תנחום בי רבי חייה אילו ישראל עושים
תשובה יום אחד מיד היה בן דוד בא · מה טעמא היום אם בקולו תשמעו ·
אמר ר' לוי אילו היו ישראל משמרין שבת אחת כתיקנה מיד היה בן דוד בא · מה
טעמא ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום ליי' וגו' · וחד יום · ואומר בשובה
ונחת תיושעון · בשובה ונייח תתפרקון · הלכה ב' אמר רבי יוחנן
הלכה כרבי יודה שאמר משם רבי יודה בן בתירה · רבי אבון בשם רבי יוחנן
טעמא דרבי יודה כדי שיצאו המועדות בטל · מפני שהטל סימן יפה לעולם ·
מחלפה שיטתיה דרבי יודה · תמן הוא אמר העובר לפני התיבה ביום טוב האחרון
של חג האחרון מזכיר והראשון אינו מזכיר · והכא הוא אמר הכין · חדא בשם
גרמיה · וחדא בשם רבי יודה בן בתירה · ולא ידעין הידא בשם גרמיה · והידא
בשם רבי יודה בן בתירה · מן מה דאמר רבי יוחנן הלכה כרבי יודה שאמר משם
רבי יהודה בן בתירה · ואמר רבי אבון בשם רבי יוחנן טעמא דר' יודה כדי שיצאו
המועדות בטל מפני שהטל סימן יפה לעולם · הא הרא אמרה קדמיתא בשם
גרמיה · ותנייתא בשם רבי יודה בן בתירה · בעון קומי אר מכר כאן להזכיר
כאן לשאלה · אמר לון הלכה מקום שמזכירין שואלין · א"ר יוסה לרבי חנניה
אחוי דרב הושעיה נזיר את בר חינן קימין קומי חנותיה דרב הושעיה הביבך
עבר רבי זעורה ושאלון ליה ואמר עוד אנא הוא צריכה לי · עבר רבי יסא ושאלון
ליה ואמר עוד אנא הוא צריכה לי · ובסופה את מציית ליה ואמר לא שמיא הלכה
מקום שמזכירין שואלין · רבי חייה בר בא אתא מן צור ואמר מן שמיה דרבי
יוחנן הלכה מקום שמזכירין שואלין · רבי אחא דרש בבית מדרשא · רבי ירמיה
דרש בכנישתא דבולי הלכה מקום שמזכירין שואלין · והא תנינן בשלשה
במרחשון שואלין את הגשמים · אמר רבי תנחום בר חייה בשעת המקדש שאני ·
תני אמר רבי יודה לפי שבעולם הזה התבואה עושה לששה חדשים · והאילן
עושה לשנים עשר חדש · אבל לעתיד לבוא התבואה עושה לחדש אחד והאילן
עושה לשני חדשים · מה טעמא לחדשיו יבכר · רבי יוסי אומר לפי שבעולם
הזה התבואה עושה לששה חדשים · והאילן עושה לשנים עשר חדש ·
אבל לעתיד לבוא התבואה עושה לחמשה עשר יום · והאילן עושה לחדש
אחד · שכן מצאנו שעשת התבואה בימי יואל לחמשה עשר יום וקרבה העומר
ממנה · מה טעמא ובני ציון גילו ושמחו ביי' אלהיכם כי נתן לכם את המורה
לצדקה ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון · מה מקיים ר' יוסה טעמא דרבי
יודה לחדשיו יבכר · בכל חדש וחדש יהא מבכר · הלכה ג' מתניתא דרבי
מאיר דתני אי זהו זמנה של רביעה · רבי מאיר אומר הבכירה בשלשה והבינונית
בשבעה · והאפילה בשבעה עשר · רבי יודה אומר הבכירה בשבעה · והבינונית
בשבעה והאפילה בעשרי' ת' · רבי יוסה אומר הבכירה בשבע' עשר · והבינונית
בעשרים ושלשה · והאפילה בשלשים יום · שכן מצאנו שאין היחידים מתחילין
להתענות אלא בראש חדש כסליו · אמר ר' אבמרי אחוי דרבי יוסי והכל מודים
בשבעה עשר שהוא זמן כימה לשקע שבו ירד מבול לעולם · מה טעמא ביום הזה
נבקעו כל מעינות תהום רבה · ר' אבא בר זמינא ר' לעזר בשם ר' הושעיה הלכה
כמי שהוא אומ' בשלשה במרחשון שואלין את הגשמי' · הלכה לא אמר כר' מאי' ·
אית תניי תני ומחליף · כמה גשמים ירדו ויהא אדם צריך לברך · ר' חייה בשם רבי
יוחנן בתחילה כדי רביעה · ובסוף כדי שידיח פני הקרמיד · ר' ינאי בי ר' ישמעאל
בשם רשב"ל בתחילה כדי רביעה · ובסוף כדי שתשר' המגופה · ויש מגופ' נשרית ·
אלא ראין אותה כאילו היא שרויה · רבי יוסה בשם רב יהודה · רבי יונה רב יהודה
בשם שמואל בתחילה כדי רביעה · ולבסוף אפילו כל שהוא · רבי יוסה בשם
רבי זעורה להפסק תענית נאמרה · רבי חזקיה ורבי נחום ורב ארא בר איבומא
הוון יתיבין אמר רבי נחום לרב ארא בר' איבומא לא מסתברא לברכה נאמרה ·
אמר ליה אין · אמר ליה ולמה אמרית ליה אכין · אמר ליה דהוא נהיג בשיטת
רביה · אמר רבי מנא לרבי חזקיה מנו רביה אמר ליה רבי זעורא · אמר ליה
אף אנן אמרין רבי יוסה בשם רבי זעורה להפסק תענית נאמרה · רב יהודה בר'
יחזקאל אמר הכין הוה יחזקאל אבא מברך על ירידת גשמים · יתגדל יתקדש
יתברך יתרומם שמך מלכינו על כל טיפה וטיפה שאת מוריד לנו שאת ממניען זו
מזו שנאמר כי יגרע נטפי מים יזוקו מטר לאידו · כמה דאת אמר ונגרע מערכך ·
אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה ולא עוד אלא שהוא מורידן במידה · שנאמר
ומים תיכן במידה · רבי יוסה בר יעקב סלק מבקרה לרבי יודן מגדליא עד דהוא
תמן נחת מיטרא · שמע קליה אמר אלף אלפים אנו חייבין להודות לשמך
מלכינו על כל טיפה וטיפה שאת מוריד לנו שאת גומל טובה לחייבים · אמר
ליה הדא מנן לך · אמר ליה הכין הוה רבי סימן מברך על ירידת גשמים ·
וכמה גשמים ירדו ויהא כדי רביעה מלא כלי מחזיק שלש טפחים דברי רבי
מאיר · רבי יהודה אומר בתחילה טפח · ובשנייה טפחיים · ובשלישית שלשה
טפחים · תני רבי שמעון בן אלעזר אומר אין לך טפח שהוא יורד מלמעלן שאין
הארץ מעלה טפחיים כנגדו · ומה טעם תהום אל תהום קורא לקול צינוריך ·
אמר רבי לוי המים העליונים זכרים והתחתונים נקבות · מה טעמא תפתח ארץ
ויפרו ישע · תפתח ארץ כנקבה הזאת שהיא פותחת לפני הזכר · ויפרו ישע ·
זו פרייה ורבייה · וצדקה תצמיח זו ירידת גשמי' · אני יי' בראתיו · לכך בראתיו
לתיקונו ולישובו של עולם · רבי אחא ותני לה בשם רבן שמעון בן גמליאל
ולמה נקרא שמה רביעה שהיא רובעת את הארץ · רבי חנינה בריקה בשם רב
יהודה שורשי חיטה בוקעין בארץ חמשים אמה · שרשי תאינ' רבין בוקעין בצור ·
אם כן מה יעשו שרשי חרוב ושרשי שקמה · אמר רבי חנינה אחת לשלשים יום
התהום עולה ומשקה אותה · מה טעמא אני יי' נוצרה לרגעים אשקנה · תני רבי
שמעון בן אלעזר אומר מלמד שאין הארץ שותה אלא לפי תיסוכה · הגי אם
היתה השנה חסירה נותנין לה חסרונה · ואם לאו הולכין אחר סידרה דברי רבן
שמעון בן גמליאל · רבי אומר לעולם הולכין אחר סידרה · אם היתה השנה
מעוברת הולכין אחר עיבורה · מחלפה שיטתיה דרבי · תמן הוא אמר אחר
סידרה · וכא הוא אמר אחר עיבורה · רבי זעורה רבי יסא רבי שמואל בר רב
יצחק מטי בה בשם רבי יוחנן לבסוף נצרכה · הלכה ד' אילו הם
היחידים אילו שהן מתמנין פרנסין על הציבור · מכיון שהוא מתמנה פרנס על
הציבור הוא מתפלל ונענ' · אלא מכיון שהוא מתמנ' פרנס על הציבו' ונמצא נאמן
כדיי הוא מצלייא ומתענייא · חד בר נש הוה מפיק מעשרוי כתיקנן · א"ל ר' מנא
קום אמור בערתי הקודש מן הבית · חד בר נש אתא גבי חד מן קריבוי דר' ינאי א"ל
ר' זכה עימי · א"ל ולא הוה לאבוך פרישין · א"ל לא · א"ל גבי אינון מפקדין · א"ל
שמעית עליהון דאינון סרקין · א"ל כדיי את מצלייא ומתענייא · איתחמי לרבנן
פלן חמרא יצלי ומיטרא נחת · שלחון רבנן ואייתוניה · אמרין ליה מה אומנך · אמ'
לון חמר אנא · אמרין ליה ומה טבו עבדית · אמר לון חד זמן אגרית חמרי לחדא
איתה והות בכייה גו איסרטה ואמרית לה מה ליך · אמרה לי בעלה דההוא איתתא
חביש ואנא בעיא מיחמי מה מעבד · ומזבנית חבבית חמרי ויהבית לה טימיתיה
ואמרית לה הא ליך פני בעליך ולא תחטיי · אמרין ליה כדיי את מצלייא ומתעני' ·
איתחמי לר' אבהו פנטקקה יצלי ואתי ומיטר' נחו' מיטרא · שלח ר' אבהו ואייתי' ·
א"ל מה אומנך · א"ל חמש עבירן ההוא גוברא עביד בכל יום מגר זניתא משפר
תייטרין מעיל מניהון לבני מסחה ומרקד קדמיהון ומקש בבבלייא קדמיהון ·
א"ל ומה טבו עבדית · א"ל חד זמן הוה ההוא גברא מספר תייטרין · אתת חדא
איתא וקמת לה חורי עמודא בכייה ואמרית לה מה ליך ואמרה לי בעלה דההוא
איתתא חביש ואנא בעיא מיחמי מה מעבד ומזבני' חבבית ערסי ופרוס ערסי ויהבית
לה טימיתיה · ואמרית לה הא ליך פני בעליך ולא תיחטי · א"ל כדיי את מצלייא
ומתענייא · איתחמי לרבנן חסידא דכפר אימי יצלי ומיטרא נחת · סלקון רבנן
לגביה · אמרה לון בני ביתיה בטורא הוא יתיב · נפקון לגביה אמרין ליה אישר
ולא אגיבנון · יתב מיכול ולא אמ' לון אתון כריכין · מי עלל עבד חד מכבל דקיסין
ויהב גולתא מרו' מכבלה על ואמר לבני ביתיה אילין רבנן הכא בעיי מיצלי ייחות
מיטרא ואין אנא מצלי ומטרא נחת גנאי הוא לון · ואין ולא חילול שם שמים הוא ·
אלא אייתי אנא ואת ניסוק וניצלי · אין נחת מיטרא אנן אמרין לון כבר דעבדון
שמיא ניסין · ואין לא אנן אמרין לון לית אנן כדיי מצלייא ומתענייא ·
וסלקון וצלון ונחת מיטרא · נחת לגבון אמר לון למה איטרחון רבנן להכא יומא
דין אמרין ליה בעיי תצלי וייחות מיטרא · אמר לון ולצלותי אתון צריכין כבר
דעבדון שמיא ניסין · אמרין ליה למה כד הוית בטורא אמרינן
לך אישר ולא אגיבתינן · אמר לון דהוינא עסיק בפעולתי מה הוינא מסעת
דעתי

ועתי מן פעלותי · אמר ליה ולמה כד יתבת למיכול לא אמרת לן איתן
בריכין אמר לון דלא הוה גביי אלא פלחי מה הוינא מיכול לכון בחנפין · אמרין
ליה ולמה כד דאתית למיעול יהבת גולתה כרוס מבלה אמר לון דלא הוות דידי
שאילה הוות דמיצלי בה מה הוינא מבזעא יתה · אמרין ליה ולמה כד הוי את
בטורא איתתך לבשה מאנין צאין וכד דאת עליל מן טורא הוא לבשה מאנין
נקיין · אמר לון כד דאנא הוי בטורא היא לבשה מאנין צאיין דלא יתן בר נש
עינוי עלה · וכד דאנא עליל מן טורא היא לבשה מאנין נקיין דלא ניתן עיני
באיתא אוחרי · אמרין ליה יאות את מצלייא ומתענייא · תני מותר לוכל עד
שיאור המזרח דברי רבי · רבן שמעון בן גמליאל אומר עד קריאת הגבר ·
מה הלמוד לומר עד קריאת הגבר · ישן ועמד אסור כשלא התנה · אבל
אם התנה מותר · הלכה ה' אמר רבי יוחנן כל תענית
שבית דין גוזרין להפסיק אין עוברות ומיניקות מתענות בם · אמר רבי שמואל
בר רב יצחק נראין דברים בשגזרו כבר שלא להפסיק . אבל אם גזרו מיד
להפסיק עוברות ומיניקות מתענות בם · והני כן עוברות ומיניקות מתענות
כדרכן בתשעה באב וביום הכפורים וכשלש תעניות הראשונות וכשלש השניות ·
אבל כשבע האחרונות אינן מתענות בהן אף על פי כן אינן מנהגות עצמן בתפנוקי ·
אלא אוכלו' ושותות כדי קיום הולד · לא בשגזרו כבר שלא להפסיק אתא רבי
בא בר זבדא רבי יצחק בר טבליי בשם רבי יוחנן ואפילו גזרו מיד להפסיק אין
עוברות ומיניקות מתענות בם · הלכה ו' רבי זעורה בשם
רב ירמיה העושה מלאכה בתענית ציבור כעושה מלאכה ביום הכיפורים ·
מה טעמא קדשו צום קראו עצרה · והא תני הלילה מותר והיום אסור · אמר
רבי זעורה קימה אבא בר ירמיה אספו עם · משעת אסיפת עם · נשייא
דנהגן דלא למיעבד עובדא בפוקי שובתא אינו מנהג עד דיתפני סידרא מנהג ·
בתרייא ובחמשתא אינו מנהג עד דיתפני תעניתא · מנהג ביומא דערובתא אינו
מנהג מן מנחה ולעיל מנהג ביומא דירחא מנהג · אמר רבי זעורה נשייא דנהגן
דלא למשתייא מן דאב עליל מנהג · שבו פסקה אבן שתייה מה טעמא כי
השתות יהרסון · אמר רבי חננא כל הדברים מנהג · אעין דשיטין הוון
במגדל צבעייא אתון ושאלון לרבי חנניה חברהון דרבנן מהו מיעבד בהון
עבידא · אמר להון מכיון שנהגו אבותיכם בהם באיסור אל תשנו מנהג אבותיכם
נוחי נפש · רבי לעזר בשם רבי אבון כל דבר שהוא מותר והוא טועה בו
באסור נשאל ומתירין לו · וכל דבר שהוא יודע בו שהוא מותר והוא נוהג בו
באיסור נשאל ואין מתירין לו · ברחיצה · זעורה בר חמא יוסה בריה
דרבי יהושע בן לוי בשם רבי יהושע בן לוי בתענית ציבור מרחץ ידיו ופניו
ורגליו כדרכו · בתשעה באב מרחיץ ידיו ומעבירן על פניו · ביום הכיפורים
מרחיץ ידיו ומקנחן במפה ומעביר את המפה על פניו · ר' יונה הוי מרטשה ויהב
לה תחות בדה · והא תני אין בין תשעה באב לתענית ציבור אלא איסור מלאכה
במקום שנהגו · היה הולך אצל רבו או אצל כתו ועבר בים או בנהר אינו חושש ·
משפו רגליו מטבילן במים ואינו חושש · הדי רבי בא כוהן תנייא · הדי ר' אחא
בבא מן הדרך והיו רגליו קיהות עליו שמותר להרחיצם במים · תני אבל ומנודה
שהיו מהלכין בדרך מותרין בנעילת סנדל · לכשיבואו לעיר יחלוצו · וכן בתשע'
באב וכן בתענית ציבור · בסיכה · כהדא דתני בשבת בין סיכה שהיא של תענוג
בין סיכה שאינה של תענוג מותר . ביום הכיפורים בין סיכה שהיא של תענוג בין
סיכה שאינ' של תענוג אסור · בתשע' באב ובתענית ציבור סיכה שהיא של תענוג
אסור · שאינה של תענוג מותר · והא תני שוות סיכה לשתייה לאיסור
ולתשלומין אבל לא לעונש · ביום הכיפורים לאיסור אבל לא לעונש · והא
תני לא יחללו לרבות את הסך ואת השותה · אמר רבי יוחנן לית כאן סך ·
אמר רבי אבמרי אין לית כאן סך לית כאן שותה דלבן דבר שהוא בא מחמת
שני לאין מצטרף · מניין שהוא מחוור בעשה , רבי לעזר בשם רבי סימיי ולא
נתתי ממנו למת מה בן קיימין אם להביא לו ארון ותכריכין דבר שהוא מותר לחי
לחי הוא אסור · לא כל שכן למת · אין זהו דבר שהוא מותר לחי ואסור למת
הוי אומר זו סיכה · בנעילת סנדל · תני כל אילו שאמרו אסורין בנעילת סנדל
יוצא לדרך נועל · הגיע לכרך חולץ · וכן באבל וכן במנודה · אית תניי תני
יוצאין באנפיליא ביום הכיפורים · אית תניי תני אין יוצאין · אמר רב חסדא מאן
דאמר יוצאין באנפיליא של בגד · מאן דאמר אין יוצאין באנפיליא של עור ·
רבי יצחק בר נחמן סלק גבי רבי יהושע בן לוי בלילי צומא רבא נפק לגביה לביש
סולייסיה · אמר ליה מהו הכין · אמר ליה איסתניס אני · רבי יהושע בר נחמן
סלק גבי רבי יהושע בן לוי בלילי תעניתה · נפק לגביה לביש סולייסיה ·
אמר ליה מהו הכין · אמר ליה איסתניס אני · רבי שמי חמוניה נפק לביש
סולייסיה בלילי תעניתה · חד תלמיד מן דרבי מנא הורי לחד מן קריבוי דנשייא
למילבוש סולייסיה · אמר ליה מן הדא דרבי יהושע בן לוי דהבי יהושע בן לוי
אמר איסתניס אני · בתשמיש המטה · איתא חמי ברחיצה אסור בתשמיש
המטה לא כל שכן · תיפתר במקום שאין טובלין · או קודם עד שלא התקין
עזרא טבילה לבעלי קריין · ר' יעקב בר אחא רבי אימי בשם רבי יהושע בן לוי אין
קרי אלא מתשמיש המטה · רב חונה אמר אפילו ראה עצמו ניאות בחלום ·
הוון בעיי מימר ובלבד מאשה · ר' יונה ור' יוסה תריהון אמרין אפילו מדבר אחר ·
תמן תנן יום הכיפורים אסור באכילה ובשתייה ברחיצה בסיכה בנעילת הסנדל
ובתשמיש המיטה · ותני עלה בעלי קריין טובלין כדרכן בצינעה ביום הכיפורים ·
לית הדא פליגא על ר' יהושע בן לוי · פתר לה במי שישבש מיטתו מבעוד יום
ושכח ולא טבל · והא תני מעשה ברבי יוסי בן חלפתא שראו טובל אתו בצינעה
ביום הכיפורים · אית לך מימר על אותו הגוף הקדוש בשוכח · רבי יודה בר פזי
רבי חנין בשם רבי שמואל בר רב יצחק נח כבניסתו לתיבה נאסרה לו תשמיש
המיטה · מה טעמא ובאת אל התיבה אתה ובניך ואשתך ונשי בניך אתך ·
וביציאתו התירה לו תשמיש המיטה מה טעמא צא מן התיבה אתה ואשתך ובניך
ונשי בניך אתך · אמר רבי חייה בר בא למשפחותיהם יצאו מן התיבה על ידי
ששימרו יחסיהן זכו להינצל מן התיבה תדע לך שהוא כן דתנינן חם כלב ועורב
קלקלו מעשיהן · חם יצא מפוחם · כלב יצא מפורסם בתשמישו · עורב יצא
משונה מן הבריות · אמר רבי אבון כתיב בחסר ובכפן גלמוד · בשעה שאת
רואה חסרון בא לעולם עשה אשתך גלמודה · אמר רבי לוי כתיב וליוסף יולד
שני בנים · אימתי בטרם תבוא שנת הרעב · תני בשם רבי יהודה חאיבי בנים
משמשין מיטותיהן · אמר רבי יוסי ובלבד יום שטבלה · הלכה ז'
רבי יודן בריה דרבי חמא דכפר התחמין כבתוך ארבעים שעשה משה בהר ·
אמר רבי יוסה על שם שאין מטריחין על הציבור יותר מדאי · אמר רבי חייה בר
בא שאם היו שני דברים כגון עצירת גשמים וגובי מתריעין עליהן · ולמה כאילין
תרתין מילייא · אמר רבי יוסי כי רבי כן כאילין תרתין מילייא שיערייה רבי ·
וכשני משך עם חשיכה · פותח אחד ונועל אחד · ובחמישי מותרין מפני כבוד
השבת · מה פותח אחד ונועל אחד · או פותח את שניהם · הלכה ח'
אמר רבי יהושע בן לוי הדא דת אמר בבניין של שמחה · אבל אם היה
כותלו גוהה סותרו ובונהו · שמואל אמר כותלא דגנאי ביה · רבי בא בר כהן
אמר קומי רבי יוסא רבי אחא בשם רבי יעקב בר אידי אסור לארס אשה בערב
שבת · הדא דאת אמר שלא לעשות סעודת אירוסין · הא לארס יארס · שמואל
אמר אפילו בתשעה באב יארס שלא יקדמנו אחר · מחלפה שיטתיה דשמואל
תמן הוא אמר אלהים מושיב יחידים ביתה במאזנים לעלות המה מהבל יחד · וכא
הוא אמר הכין · אלא שלא יקדמנו אחר בתפילה · אפילו כן לא קימה ·
הלכה ט' לא כן תני אין שואלין בשלום חבירים בתשעה באב ·
אבל משיבין את ההדיוטות בשפה רפה · לימים שבנתיים נצרכה · יצא ניסן
הגשמים סימן קללה . אמר רבי יוסי כי רבי כן ובלבד ניסן של תקופה · אמר
רבי שמואל בר רב יצחק הדא דת אמר בשלא ירדו להן גשמים מבבר · אבל אם
ירדו להם גשמים מבבר סימן ברכה הן:

הדרן עלך מאימתי מזכירין

סדר תעניות כיצד מוציאין את התיבה לרחובה של עיר
ונותנין אפר מקלה על גבי התיבה ובראש הנשיא
ובראש אב ב"ד · וכל אחד ואחד נוטל ונותן בראשו ·
הזקן שבהן אומר לפניהם דברי כיבושין אחינו לא נאמ' באנשי נינוה וירא אלהים
את שקם ואת תעניתם · אלא וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה ·
ובקבלה הוא אומר וקרעו לבבכם ואל בגדיכם ושובו אל י"י אלהיכם ·
ב' עמדו בתפילה מורידין לפני התיבה זקן ורגיל ויש לו בנים וביתו ריקן
כדי שיהא לבו שלם בתפילה · ואומר לפניהן עשרים וארבע ברכות שמונה
עשרה שבכל יום ומוסיף עליהן עוד שש · ואילו הן זכרונות ושופרות · אל י"י
בצרתה לי · אשא עיני אל ההרים · ממעמקי' קראתיך י"י · תפילה לעני כי יעטף ·
ג' רבי יהודה אומר לא היה צריך לומר זכרונות ושופרות אלא
אומר תחתיהם רעב כי יהיה בארץ · דבר כי יהיה וגו' · אשר היה דבר י"י אל
ירמיהו על דברי הבצרות · ואומר חותמיהם · ד' על הראשונה
הוא אומר מי שענה את אברהם אבינו בהר המוריה הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם ביום הזה · בא"י גואל ישראל · ה' על השנייה הוא אומר מי
שענה את אבותינו על ים סוף הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה
בא"י זוכר הנשכחות · ו' על השלישית הוא אומר מי שענה את יהושע
בגלגל הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה בא"י שומע תרועה ·
ז' על הרביעית הוא אומ' מי שענה את שמואל במצפה הוא יענה אתכם
וישמע בקול צעקתכם היום הזה · בא"י שומע צעקה · ח' על החמישית
הוא או' מי שענה את אליהו בהר הכרמל הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם
היום הזה בא"י שומע תפילה · ט' על הששית הוא אומ' מי שענה את יונה
במעי הדגה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה בא"י העונה בעת
צרה · י' על השביעית הוא או' מי שענה את דוד ואת שלמה בנו בירושלם
הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה · בא"י המרחם על הארץ ·
יא' מעשה בימי רבי חלפתא ובימי רבי חנניה בן תרדיון שעבר אחד לפני
התיבה

התיבה תגמר את כל הברכה וענו אחריו אמן · תקעו הבנים תקעו · מי שענה את אברהם בהר המוריה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה הריעו בני אהרן הריעו · מי שענה את אבתיכם על ים סוף הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה · וכשבא דבר אצל חכמים אמרו לא היו נוהגין כן אלא בשער המזרח · יב׳ שלש תעניות הראשונות אנשי משמר מתענין ולא משלימין · ואנשי בית אב לא היו מתענין · שלש שניות אנשי משמר מתענין ומשלימין · ואנשי בית אב מתענין ולא משלימין · שבע אחרונות אילו ואילו מתענין ומשלימין דברי ר׳ יהושע · וחכמ׳ אומר׳ שלש תעניות הראשונות אילו ואילו לא היו מתענין · שלש שניות אנשי משמר מתענין ולא משלימין · ואנשי בית אב לא היו מתענין · ושבע אחרונות אנשי משמר מתענין ומשלימין · ואנשי בית אב מתענין ולא משלימין · יג׳ אנשי משמר מותרין לשתות יין בלילות אבל לא בימים · ואנשי בית אב לא ביום ולא בלילה · אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין מלספר ומלכבס · ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת ·

יד׳ כל הכתוב במגילה די לא למספד לפניו אסור לאחריו מותר · רבי יוסי אומר לפניו ולאחריו אסור · די לא להתענאה לפניו ולאחריו מותר · רבי יוסי אומר לפניו אסור ולאחריו מותר · טו׳ אין גוזרין תענית על הציבור בתחילה בחמישי שלא להפקיע את השערים · אלא שלש תעניות הראשונות שני וחמישי ושני · ושלש שניות חמישי ושני וחמישי · רבי יוסי אומר כשם שאין הראשונות בחמישי כך לא שניות · ולא אחרונות · יו׳ אין גוזרין תענית בראשי חדשי׳ בחנוכה ובפורים · ואם התחילו אין מפסיק׳ דברי רבן גמליאל · אמר רבי מאיר אף על פי שאמר רבן גמליאל אין מפסיקין מודה הוא שאין משלימין · וכן תשעה באב שחל להיות בערב שבת :

סליק פירקא

סדר תעניות כיצד כו׳ · א״ר חייה בר בא ולמה יוצאין לרחובה של עיר · לומר חשבינו כאילו גולים לפניך · אמר רבי יהושע בן לוי לפי שנתפללו בצינעה ולא נענו לפיכך יצאו לחוץ ויתפרסמו · אמר רבי חייה בר בא ולמה מוציאין את התיבה לרחובה של עיר לומר כלי אחד של חמודה שהיה לנו גרמו עונותינו שיתבזה · רבי חונה רבה דציפורין אמר אבותינו חיפו אותו זהב ואנו חיפינו אותו אפר · אמר רבי יעקב דרומיא ולמה תוקעין בקרנות לומר חשבינו כאילו גועים כבהמה לפניך · אמר רבי לוי ולמה יוצאין בין הקברות לומר חשבינו כאילו מתים לפניך · אמר רבי תנחומא וכולהן בה · אם מיתה אנו חייבין הרי מתים · אם גלות הרי גולים · אם רעבון הרי רעבים · תותנין אפר מקלה על גבי התיבה · על שם עמו אנכי בצרה · אמר רבי זעורה כל זמן דהוינא חמי לון עבדין כן הוה גופי רעד · בוקרי דרבי אילא הוון שבקין ארונא ועללין לון · אמר ליה רבי זעורה לא כן תני לא היו מהחלפין עליה כל היום אלא אחד היה יושב ומשמרה כל היום · רבי יודן בי רבי מנשה ורבי שמואל בר נחמן חד אמר כדי להזכיר זכותו של אברה׳ · וחורנה אמר כדי להזכיר זכותו של יצחק · מאן דאמר כדי להזכיר זכותו של אברהם כין עפר כין אפר על שם ואנכי עפר ואפר · כאן דאמר כדי להזכיר זכותו של יצחק וכלכד אפר · רואין אפרו של יצחק כאילו צבור על גבי המזבח · רבי יודה בר פזי כד הוה נפק להעניתא הוה אמ׳ קומיהון אחינן כל מאן דלא כטא שמשא לגביה יסב עפר ויתן גו רישיה · וכראש הנשיא · אמר רבי תחליפא קסריא כדי לפרסמו · לא דומה המתבזה מעצמו למתבזה באחר · כתיב יצא חתן מחדרו וכלה מחופתה · יצא חתן מחדרו זה ארון · וכלה מחופתה זה התורה · דבר אחר יצא חתן מחדרו זה הנשיא · וכלה מחופתה אב בית דין · רבי חלבו אמר לרבי יודן נשייא פוק עימן ותערך עבר · אמר רבי יוסה הדא אמרה אילין תענייתא דאנן עבדין לית אינון תעניין למה דלי׳ נשייא עמן · כתוב אחד או׳ אל פני הכפור׳ · וכתוב אחר או׳ אל פני פרוכת הקודש · ר׳ אחא אמ׳ איתפלגון ר׳ אמי ורבנן · חד אמ׳ חטא הנשיא הגדולה במקומ׳ · חטא הציבו׳ אין הגדולה במקומ׳ · וחורנ׳ אמ׳ לפי שחטאו הלמד והמלמד לפיכ׳ יצאו לחוץ ויתפרסמו על שם ותרצ׳ את הפר אל מחוץ למחנ׳ · תני חזק׳ רמו כל מקום שיש משיח יש ארון וכל מקום שאין משיח אין ארון · ואתייא כיי דמר רבי שמואל בר ינא בשם רבי אחא ה׳ דברי׳ היה המקדש האחרון חסר מן הראשון ואילו הן אש וארון ואורים ותומים ושמן המשחה ורוח הקודש · על שם וארצה בו ואכבדה · ואכבד כתיב חסר ה״א אילו חמשה דברים שהיה המקדש האחרון חסר מן הראשון · דלמא רבי בא בר זבדא ורבי תנחום בר עילאי ורבי יאשיה נפקון לתעניתא · דרש רבי בא בר זבדא נשא לבבינו אל כפים · ואיפשר כן אית בר נש דנסב ליביה ויהיב גו ידיה · אלא מהו נישא · נשוי ליבינן לכף ידינן ואחר כך אל אל בשמים · כך אם יהיה השרץ בידו של אדם אפילו טובל במי שילוח או במי בראשית אין לו טהרה עולמית · השליכו מידו סיד טהר · דרש רבי תנחום בר עילאי ויכנעו שרי ישראל והמלך ויאמרו צדיק י״י ובראות י״י כי נכנעו והיה דבר י״י אל שמעיה לאמר · נכנעו אין כתיב כאן אלא נכנעו לא אשחיתם · דרש רבי יאשיה התקוששו וקושו · נתקושש גרמן עד דלא נקושש חורנין · בגין דאית הכא בני נש דאמרין עלי לישן ביש גבי רבי יוחנן אלא כל עמא לדינה אמרין · הוה תמן רבי חייה ורבי איסי ורבי אימי וקמון ואזלון לון · אמר רבי לעזר שלשה דברים מבטלין את הגזירה קשה · ואילו הן תפילה וצדקה ותשובה ושלשתן בפסוק אחד · ויכנעו עמי אשר נקרא שמי עליהם ויתפללו זו תפילה · ויבקשו פני זו צדקה · כמה דאת אמר אני בצדק אחזה פניך · וישובו מדרכיהם הרעים זו תשובה · אם עשו כן מה כתיב תמן · ואני אשמע השמים ואסלח לחטאתם וארפא את ארצם · ר׳ חגיי דרש הדא דרבי לעזר כל שעה בתעניתא · אמר רבי לעזר סוף שתא בשתא · מן עפר קטמא לסיתוא נפח צפונה יצף לבניך · כל שנה שאין מתריעין עליה בראשונה סוף שמתריעין עליה בסופה · כל שאינה חסה על פירות חבירהה סוף שהיא מאבדת פירותיה · א״ר אחא ורוב הדין מחמיץ · אית הוה סבין בציפורין כד הוות רביעתא קדמיתא הוו מריחין בעפרא וידעין מימר מימי שתא · אמר רבי לעזר הבזה יהיו צום אבחרהו אלא יום ענות אדם נפשו · אין זה צום שאני חפץ בו · ואי זהו צום שאני חפץ בו · הלא זה צום אבחרהו פתח חרצובות רשע התר אגודות מוטה · הלא פרוש לערב לחמך ועניים מרודים תביא בית · מה כתיב בתריה אז תקרא וי״י יענה וגו׳ · אמר רבי שמעון בן לקיש כתיב ואיד יעלה מן הארץ · עלה שבר מלמטן מיד הגשמים יורדין · אמר ר׳ ברכיה כתיב יערף כמטר לקחי כפי עורפן לתשובה מיד הגשמים יורדין · רבי ברכיה עבד הלת עשרה תעניין ולא נחת מיטרא ובסופה אתא גוביי · עאל ואמר קומיהון אחינן חמון מה דאנן עבדין לא דא הוא דנבייא מקנתר לן על הרע כפים להיטיב · מריעין זה לזה בכפינן ומבקשין טובה · השר שואל איכן הוא השוחד ליקח · והשופט בשילום · שלם לי ואשלם לך · והגדול דובר הוות נפשו הוא ויעבתוה · עבדוה עביא · עבדוה קליעה דחוכין · ומן פסק לה טובם כחדק · טבא דבהון כאילין חדקיא · ישר ממסוכה · ישרא דבהון כאילין סוכייא · יום מצפיך פקודתך באה יום שציפינו לרווחה בא עלינו גוביי · עתה תהיה מבוכתם · מן גוא דאינון בייכן ובכן ונחת מיטרא · אמר רבי שמעון בן לקיש התשובה של רמיות עשו אנשי נינוה · מה עשו רבי חונה בשם ר׳ שמעון בן חלפותא העמידו עגלים מבפנים ואימותיהם מבחוץ · סייחים מבפנים ואימותיהם מבחוץ · והוון אילין געיי מן הכא ואילין געיי מן הכא · אמרין אין לית מתרחם עלינן לינן מרחמין עליהון · הדא היא דכתיב מה נאנחה בהמה נבוכו עדרי בקר וגו׳ · אמר רבי אחא בערביא עבדין כן · ויתכסו שקים האדם והבהמה ויקראו אל אלהים בחזקה · מה בחזקה · אמר רבי שמעון בן חלפותה חציפא נצח לכשירא · כל שכן לטובתו של עולם · וישובו איש מדרכו הרעה ומן החמס אשר בכפיהם · אמ׳ רבי יוחנן מה שהיה בכף ידיהם החזירו · מה שהיה בשידה תיבה ומגדל לא החזירו · כתיב וקרעו לבבכם ואל בגדיכם ושובו אל י״י אלהיכם כי חנון ורחום הוא · אמר רבי יהושע בן לוי אם קרעתם לבבכם בתשובה אין אתם קורעין בגדיכם לא על בניכם ולא על בנותיכם אלא על י״י אלהיכם למה כי חנון ורחום הוא ארך אפים ורב חסד וניחם על הרעה · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן ארך אף אין כתיב כאן אלא ארך אפים מאריך רוחו עם הצדיקים ומאריך רוחו עם הרשעים · ר׳ אחא ר׳ תנחו׳ בי״ר חייה בשם ר׳ יוחנן ארך אף אין כתי׳ כאן אלא ארך אפי׳ מאריך רוחו עד שלא יגבה · התחיל לגבות מאריך רוחו וגובה · א״ר חנינה מ״ד דרחמנא וותרן יתוותרון בני מעוי אלא מאריך רוחי ונבי דידיה · א״ר לוי מהו ארך אפים · רחיק רגיז · למלך שהיו לו שני ליגיונו׳ קשי׳ · אמ׳ המלך אם דרים הן עימי במדינה עכשיו בני המדינ׳ מכעיסי׳ אותי והן עומדין ומכלין אותן אלא הריני משלחן לדרך רחוקה שאם הכעיסו אותי בני המדינה עד שאני משלח אחריהם בני המדינה מפייסים אותי ואני מקבל פייוסן כך אמר הקדוש ב״ה אף וחמה מלאכי חבלה הן הרי אני משלחן לדרך רחוקה שאם מכעיסין אותי ישראל עד שאני משלח אצלן ומביאן ישראל עושין תשובה ואני מקבל תשובתן · הדא היא דכתיב באים מארץ מרחק מקצה השמים וגו׳ · אמר רבי יצחק ולא עוד אלא שנעל בפניהן הדא היא דכתיב פתח י״י את אוצרו ויוצא את כלי זעמו · עד דו פתח עד דו טרד רחמוי קריבין · תני בשם רבי מאיר כי הנה י״י יוצא ממקומו · יוצא לו ממידה למידה · יוצא לו ממידת הדין ובא למידת רחמים על ישראל · כתיב לא איש אל ויכזב · רבי שמואל בר נחמן ורבנן · רבי שמואל בר נחמן אמר הקב״ה אומר לעשות טובה לא איש אל ויכזב · אומר לעשות רעה ההוא אמר ולא יעשה ודבר ולא יקימנה · ורבנן אמרי לא איש הוא שעשה דבריו של אל כאילו אינן · למה יחרה אפך ב׳ מך · ובן אדם ויתנחם · לא כן עמרם הוא שעשה לאל שיתנחם וינחם י״י על הרעה אשר דבר לעשו׳ לעמו · אמר רבי אבהו אם יאמר לך אדם אל אני מכזב הוא בן אדם אני סופו להתהות בו שאני עולה לשמים · ההוא אמר ולא יקימנה · רבי אחא בשם רב אין תענית עכשיו . אמר רבי יוסה הדא אמרה אילין תענייתא דאנן עבדין לית אילין · אמר ליה כן אמר רב כל תענית שאינה נעשית כתיקנה עליה הכתוב או׳ נתנה עלי בקולה על כן שנאתי׳ · הלכה ב׳ תני ושפל ברך ונוח תשחור׳ ורגיל בחכמ׳ ורגיל באגו׳ ויש לו בית ושדה · תנינן וביתו ריקן ·

ואת אמר הכין · יש לו בנים ובנות · אם אין להן מעבירין כל מה שירצו · ולמה שמנה עשרה · אמר רבי יהושע בן לוי כנגד שמנה עשרה מזמורות שכתוב מראשו של תילים עד יענך יי׳ ביום צרה · אם יאמר לך אדם תשעה עשר הן · אמור לו למה רגשו לית הוא מינון · מיכן אמרו המתפלל ואינו נענה צריך תענית · אמר רבי מנא רמז לתלמיד חכם הוא שאדם צריך לומר לרבו תישמע תפילתך · ר׳ סימון בשם רבי יהושע בן לוי כנגד שמנה עשרה חוליות שבשדרה · שבשעה שאדם עומד ומתפלל צריך לשוח בכולן · מה טעמא כל עצמותי תאמרנה יי׳ מי כמוך · רבי לוי אמר כנגד שמונה עשר אזכרות שכתוב הבו ליי׳ בני אלים · אמר רבי חונה אם יאמר לך אדם שבעה עשר הן אמור לו של מינים כבר קבעוה חכמים ביבנה · התיב רבי לעזר בי רבי יוסי קומי רבי יוסי והא כתיב אל הכבוד הרעים · אמר ליה והתני כולל של מינים ושל פושעים במכניע זידים של זקנים ושל גרים במבטח לצדיקים · של דוד בבונה ירושלם · אית לך מסבקה לכל חדא וחדא מינהון · רבי חנניה בשם רבי פינחס כנגד שמנה עשר פעמי׳ שאבות כתובין בתור׳ אברהם יצחק יעקב · אם יאמר לך אדם תשעה עשר הן אמור לו והנה יי׳ נצב עליו ויאמר לית הוא מינן. ואם יאמר לך אדם שבעה עשר הן אמור ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק מינן הוא · ר׳ שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן כנגד שמנה עשר ציוין שכתוב בפרשת משכן שני ·

אמר רבי חייה בר ארא ובלחוד מן ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן עד סופיה דספרא · שבע של שבת מניין · אמר רבי יצחק כנגד שבעה קולות שכתוב בהבו ליי׳ בני אלים · אמר רבי יודן ענתודריא כנגד שבע אזכרות שכתוב במזמור שיר ליום השבת · תשע של ראש השנה מניין · אמר רבי בא קרתיגנא כנגד תשע אזכרות שכתוב בפרשת חנה · וכתיב בסופה יי׳ ידין אפסי ארץ · עשרים וארבע של תעניות מניין · רבי חלבו ורבי שמואל בר נחמן תריהון אמרין כנגד עשרים וארבעה פעמים שכתוב בפרשת שלמה רינה תפילה תחינה · ר׳ זעורה בשם רבי ירמיה יחיד בתענית ציבור צריך להזכיר מעין המאורע · והיכן הוא אומרה בין גואל ישראל לרופא חולים · ומה הוא אומר עניני יי׳ עניני בעת ובעונה הזאת כי בצרה גדולה אנחנו ואל תסתר פניך ממנו ואל תתעלם מתחינתינו כי אתה יי׳ אל חנון ורחום עונה בעת צרה פודה ומציל בכל עת צוקה ויצעקו אל יי׳ בצר להם ממצוקותיהם יוציאם בא״י העונה בעת צרה · רבי ינאי בי רבי ישמעאל בשם רבי שמעון בן לקיש אפילו יחיד שגזר על עצמו תענית צריך להזכיר מעין המאורע · ואיכן הוא אומרה · רבי זעורה בשם רב חונה אומרה בליל׳ שבת וביומו · אמר רבי מנא ואנא דלא בדקיתה אין כהדא דרב ירמיה ואין כהדא דר׳ ינאי בי רבי ישמעאל · סלקית לסורא ושמעית רב חונה בשם רב אפילו יחיד שגוזר על עצמו תענית צריך להזכיר מעין המאורע · והתיב רבי יוסה והא מתניתא פליגא בכל יום מתפלל אדם שמנה עשרה ובמוצאי שבת ובמוצאי יום הכיפורי׳ ובמוצאי תענית ציבור · מן מה דאמר רבי יוסה מתניתא פליגא הדא איתתכת בין גואל ישראל לרופא חולים · רבי אחא בר יצחק בשם רבי חונה רובה דציפורין יחיד בתשעה באב צריך להזכיר מעין המאורע · ומה אומר רחם יי׳ אלהינו ברחמיך הרבים ובחסדיך הנאמנים עלינו ועל ישראל עמך ועל ירושלם עירך ועל ציון משכן כבודך ועל העיר האבילה החרבה השוממה הנתונה ביד זרים הרמוסה בכף עריצים ויבלעוה לגיונות ויחללוה עובדי פסילים כי לישראל עמך נתתה באהבה לנחלה ולזרע ישורון ירושה הורשתה כי באש הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה כאמור ואני אהיה לה נאם יי׳ חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה · רבי אבודמא דציפורין בעא קומי רבי מנא איכן הוא אומרה · אמ׳ ליה חורין את לזו כן אמר רב ירמיה בשם רב כל דבר שהוא לבא אומרו בעבודה · כל דבר שהוא לשעבר אומרו בהודייה · מתניתא אמרה כן נותן הודייה לשעבר וצועק לעתיד לבוא · אי זו היא שבע מעין שמונה עשרה · רב אמר סוף כל ברכה וברכה · ושמואל אמר ראש כל ברכה וברכה · אית תניי תני שבע מעין שמנה עשרה · אית תניי תני שמנה עשרה מעין שמנה עשרה · מאן דאמר שבע מעין שמנה עשרה מסייע לשמואל · מאן דאמ׳ שמנה עשרה מעין שמונה עשרה מסייע לרב · רבי זעורה שלח לרבי נחום גבי רבי ינאי בי רבי ישמעאל אמר ליה אי זו היא שבע מעין שמנה עשרה דשמואל אמר ליה הבינינו רצה תשובתינו סלח לנו גאלינו רפא חולינו ברך שנותינו · אמר רבי חגי אם היו ימות גשמים אומר גשמי ברכה · אם היו טללים אומר טללי ברכה כי מפוזרים אתה מקבץ והתועים עליך לשפוט ועל הרשעים תשית ידך וישמחו כל חוסי בך בבניין עירך ובחידוש בית מקדשך כי טרם נקרא אתה תענה כאמור והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע ברוך יי׳ כי שמע קול תחנוני · בא״י שומע תפילה · ואומר שלש ברכות ראשונות ושלש ברכות אחרונות ·

הלכה ג׳ כל הברכות אחר חתימתן · ואין אומר אחר ברכה פסוק · התיב רבי יצחק בר אלעזר קומי רבי יוסה מכין דת אמר אחר חתימותיהן ויאמר ברכה פסוק · אמרין הכין הוא הדין מיליא דהוא סבור כמה אחר חתימותיהן שאם היה עומד בשחרית והזכיר של ערבית חוזר וחתם כשל שחרית יצא · אמר רבי אחא כל הברכות מעין חותמותיהן · ואילין דאמרין צהלי ורוני יושבת ציון כי גדול בקרבך קדוש ישראל אין בו בשום ברכה פסוק ·

הלכה ד׳ ולא יצחק נגאל · מכיון שנגאל יצחק כמי שנגאלו כל ישראל · רבי ביבי אבא בשם רבי יוחנן אמר אברהם לפני הקב״ה רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שבשעה שאמרת לי להעלות את יצחק בני היה לי מה להשיב ולומר לפניך אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע ועכשיו את אומר והעלהו שם לעולה · חס ושלום לא עשיתי כן אלא כבשתי את יצרי ועשיתי רצונך · כן יהי רצון מלפניך יי׳ אלהי שבשעה שיהיו בניו של יצחק בני נכנסים לידי צרה ואין להם מי ילמד עליהם סניגוריא אתה תהא מלמד עליהם סניגוריא · יי׳ יראה את נזכר להם עקידתו של יצחק אביהם ותתמלא עליהם רחמי׳ · מה כתיב בתריה וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר וגו׳ · מהו אחר · אמר ר׳ יודה בי רבי סימון אחר כל הדורות עתידין בניך ליאחז בעונות ולהסתבך בצרות וסופן להיגאל בקרניו של איל הזה · שנאמר ויי׳ אלהים בשופר יתקע והלך בסערות תימן · רבי חונה בשם רבי חיננה בר יצחק כל אותו היום היה אברהם רואה את האיל נאחז באילן זה וניתור ויוצא · נאחז בחורש זה וניתו׳ ויוצא · נאחז בסבך זה וניתור ויוצא · אמר לו הקב״ה אברהם כך עתידין בניך נאחזי׳ בעונות ומסתבכין במלכיות מבבל למדי · ממדי ליון · ומיון לאדום · אמר לפניו רבון העולמים יהיה כן לעולם · אמר ליה וסופן להגאל בקרניו של איל הזה ויי׳ אלהי׳ בשופ׳ יתקע והלך בסערות תימן ·

הלכה ה׳ ארבע כיתים נעשו אבותינו על הים · אחת אומרת נפול לים · ואחת אומרת נחזור למצרים · ואחת אומרת נעשה עמהן מלחמה · ואחת אומרת נצווח כנגדן · זו שאמרה נפול לים אמר להן משה התייצבו וראו את ישועת יי׳ וגו׳ · וזו שאמרה נחזור למצרים אמר להן משה כי את אשר ראיתם את מצרי׳ היום הזה וגו׳ · וזו שאמרה נעשה עמהן מלחמה אמר להן משה יי׳ ילחם לכם · וזו שאמרה נצווח כנגדן אמר להן משה ואתם תחרישון ·

הלכה ו׳ רבי שמעון בן לקיש בשם רבי ינאי שיתף הקב״ה שמו הגדול בישראל · למלך שהיה לו מפתח של פלטרי׳ קטנה אמר המלך אם אני מניחה כמות שהיא אובדה היא אלא הריני עושה לה שלשלת שאם אבדה השלשלת תהא מוכחת עליה כך אמר הקב״ה אם מניח אני את ישראל כמות שהם נבלעין הן בין האומות אלא הרי אני משתף שמי הגדול בהם והן חיים · מה טעם׳ וישמעו הכנעני וכל יושבי הארץ ונסבו עלינו והכריתו את שמנו מן הארץ ומה תעשה לשמך הגדול שהוא משותף בנו · מיד ויאמר יי׳ אל יהושע קם לך · קם לך הוא דאדכרת · רבי ינאי זעירא בשם אבהתיה כל מי שאינו כשר כיהושע שאם יפול על פניו ויאמר לו הקב״ה קם לך אל יפול ובלבד יחיד על הציבור ·

הלכה ז׳ כתיב ויקבצו המצפתה וישאבו מים וישפכו לפני יי׳ · וכי מים שפכו אלא מלמד ששפכו את לבם כמים · ויאמר שמואל חטאנו ליי׳ · אמר רבי שמואל בר רב יצחק לבש שמואל חלוקן של כל ישראל · אמר לפניו רבון העולמים כלום את דן את האדם אלא על שהוא אומר לפניך לא חטאתי · והני נשפט אותך על אמרך לא חטאתי · ואילו אומרים לפניך חטאנו ·

הלכה ח׳ כתיב ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר יי׳ אלהי אברהם יצחק וישראל היום יודע וגו׳ · ואליהו מקריב בשעת איסור הבמות אמר רבי שמלאי דיבירא אמר ליה ובדברך עשיתי ובדיבורך עשיתי · עניני יי׳ עניני · עניני בזכותי · עניני בזכות תלמידי ·

הלכה ט׳ כתיב ויאמר קראתי מצרה לי אל יי׳ ויענני · לא צורכה דלא דוד ושלמה ואחר כך אליהו ויונה אלא בשביל לחתום במרחם על הארץ ·

הלכה י׳ על השביעית · משום סומכוס אמרו ברוך משפיל רמים · ניחא שלמה דכתיב בנה בניתי בית זבול לך · דוד למה · על ידי שביקש לעמוד על מניינן של ישראל · אמר ר׳ אבהו כתיב בקראי ענני אלהי צדקי בצר הרחבת לי · אמר דוד לפני הקב״ה רבון העולמים כל צרה שהיית נכנס לה אתה היית מרחיבה לי · נכנסתי לצרתה של בת שבע ונתת לי את שלמה · נכנסתי לצרתן של ישראל ונתת לי את בית המקדש ·

הלכה יא׳ תני לא היו עונין אמן בבית המקדש · ומה היו אומרי׳ ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד · ומניין שלא היו עונין אמן במקדש ת״ל קומו ברכו את יי׳ אלהיכם מן העולם ועד העולם · ומניין על כל ברכה וברכה ת״ל ומרומם על כל ברכה ותהלה ·

הלכה יב׳ מפני מה אנשי מעמד מותרין לשתות מים בלילות אבל לא בימים · שאם תכבד העבודה על אנשי משמר יעזרום אנשי מעמד עמהן · אנשי בית אב לא ביום ולא בלילה · שהם תדירין בעבודה · אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין מלספר ומלכבס · בחמישי מותרין מפני כבוד השבת · הא שאר כל הימים אסורין. רבי יוסה רבי אבהו בשם רבי יוחנן · רבי אבון רבי יסא בשם חזקיה גזרו עליהן שלא יכנסו לשבתן מנוולין · תמן תנינן אילו מגלחין במועד · הבא ממדינת הים ומבית השביה והיוצא מבית האסורין והמנודה שהתירו לו חכמים · הא שאר כל בני אדם אסורין · אמר רבי סימה גזרו עליהם שלא יכנסו לרגל כמנוולין · תני כל מי שהו׳ מכיר אנשי משמר שלו ואנשי בית אב שלו ואינו מבתי אבות קבועין אסור כל אותו היום · וכל מי שהוא מכיר אנשי משמר שלו ואינו מכיר אנשי בית אב שלו ואינו מבתי אבות קבועים אסור כל אותה השבת · וכל מי שאינו מכיר לא אנשי משמר שלו ולא אנשי בית אב שלו ואינו מבתי אבות קבועים ר׳ אומר אומר אני שהוא אסור לעולם · אלא שתקנתו קלקלתו שהוא מותר מספר ·

כמה דתימר קלקלתו הקנתו שהוא אסור בהספד· חכמתה קלקלתו תקנתו שהוא אסור במלאכה· הלכה יג׳ מתניתא דרבי מאיר· דרבי מאיר אמר די לא למספד אסור להתענות׳ ודלא להתענות מותר בהספד· ודי לא סהם כדי לא להתענייא· אמר ר׳ יונה אילין יומיא די לא למספד בהון מקצתן די לא להתענייא בהון· אמר רבן שמעון בן גמליאל מה ת״ל בהון בהון שני פעמים אלא מלמד שהלילה מותר והיום אסור· כהדא דתני להן אינש דיהי עלוהי ייסר בצלו· אמר רבי יוסי בי רבי בון שהוא צריך להזכירן מבערב׳ ראתייא כיי דאמר רבי זעורה בשם רב חונה אומרה בלילי שבת וביומו· מתניתא או באחד עשר כרבי יוסי· או בשנים עשר כרבי מאיר׳ וקשיא על דרבי מאיר לא כן תני בתרין עשר ביה יום טריון׳ ואמר רבי יעקב בר אחא בטל יום טריון יום שנהרג לולייינס ופפוס· יום תלת עשר ביה יום ניקנור· מהו יום ניקנור שלטון משל מלכות יון עובר לאלכסנדריאה וראה את ירושלם וחירף וגידף וניאץ ואמר כשובי בשלום אתוץ את המגדל הזה· ויצא אליו אחד משל בית חשמוניי והיה הורג בחילותיו עד שהגיע לקרובין שלו וכיון שהגיע לקרובין שלו קטע את ידו וחתך את ראשו ותחבן בעץ וכתב מלמטן הפה שדיבר באשמה והיד שפשטה בגאוה ותליין בקונטס נגד ירושלם· על דעתיה דרבי מאיר ניחא בא לאסר לפניו· על דעתיה דרבי יוסה מה בא לאסר לאסר לפניו לית ליה עצמו אסור מפני ארבעה עשר· בא להודיעך שהוא אסור בהספד׳ ואפילו על דרבי מאיר לית הוא מקשייא· לא כן תני בתרין עשר ביה יום טריון׳ ואמר ר׳ יעקב בר אחא בטל יום טריון יום שנהרג לולייינס ופפוס· בארבעה עשר ובחמשת עשר פורייא די לא למספד· בשית עשר ביה שריין למיבני שור ירושלם די לא למספד׳ על דעתיה דר׳ מאיר ניחא בא לוסר לפניו· על דעתיה דרבי יוסה מה בא לוסר· לוסר לפניו לית ליה עצמו אסור׳ מפני חמשה עשר׳ בא להודיעך שהוא אסור בהספד· ואפילו על דעתיה דרבי מאיר לית הוא מקשייא לא כן תני בתרין עשר ביה יום טריון ואמר רבי יעקב בר אחא בטל יום טריון יום שנהרג בו לולייינוס ופפוס׳ בשבעת ביה קמון עממייא על פליטת ספריא במדינת בולקיס ובית זבדין והוה פרקן· על דעתיה דר׳ מאיר ניחא בא לוסר עצמו· על דעתיה דרבי יוסה מה בא לוסר לפניו ליה ליה עצמו אסור· אמר רבי יוסה כל אילין מילייא לא מסייען ולא הברן לא על דרבי מאיר ולא על דרבי יוסה לא בא אלא למנות ימים שנעשו בהן ניסים לישראל· תדע לך שהו׳ כן דתנינן בריש ירחא דניסן דיתקן תמידא די לא למספד· בלא כך אינו אסור מחמת ראש חדש· אבל בשבתות ובימ׳ טובים מתענין לפניהן ולאחריהן· מה ראיתה להקל באילו ולהחמיר באילו· שאילו דברי תורה ואין דברי תורה צריכין חיזוק· ואילו דברי סופרים ודברי סופרי׳ צריכין חיזוק· והדא דת אמר עד שלא בטלה מגילת תענית· אבל משבטלה מגילת תעני׳ בטלו כל אילו· ר׳ חנינה ורבי יונתן תריהון אמרין בטלה מגילת תענית· רבי בא ורבי סימון תריהון אמרין בטלה מגילת תענית· רבי יהושע בן לוי אמר בטלה מגילת תענית· אמר רבי יוחנן אמש הייתי שונה במעשה שגזרו תענית בחנוכה בלוד ואמרו עליו על רבי אליעזר שסיפר ועל רבי יהושע שרחץ׳ אמר להם רבי יהושע צאו והתענו על מה שהתעניתם· ואת אמר בטלה מגילת תענית׳ אמר רבי בא ואפי׳ תימר בטלה מגילת תענית׳ חנוכה ופורים לא בטלו· מיליהן דרבנן אמרי בטלה מגילת תענית׳ רבי יונתן צים כל ערובת ריש שתא· רבי אבון צים כל ערובת שובא· רבי זעורה צם תלת מאוון צומין׳ ואית דאמרי תשע מאוון ולא חש למגילת תענית· רבי יעקב בר אחא מפקד לספריא אין אתת איתא מישאליבון איברון לה בכל מתענין חוץ משבתות וימים טובי׳ וראשי חדשי׳ וחולו של מועד חנוכה ופורים· הלכה יד׳ שמעון בר בא אמר אתא עובדא קומי ר׳ יוחנן והורי כר׳ יוסה והורי ר׳ לעזר כמעשר אמר שבקין סתמא ועבדין כיחידייא׳ אשכח תני לה ר׳ חייה בשם רבי מאיר׳ בד שמע דתני לה רבי חייה בשם ר׳ מאיר אמר יאות סבא ידע פרקי גרמה׳ רבי מנא בעא קומי רבי יודן לא כן אמ׳ ר׳ חזקיה רבי אבהו בשם רבי לעזר כל מקום ששנה רבי מחלוקת וחזר ושנה סתם הלכה כסתם אמר ליה ולא רבי דילמא חורן מה הן אין דאשכח רבי מתני מחלוקת וחזר ושנה סתם הלכה כסתם· אתר דלא אשכח רבי מתני מחלוקת אלא אחרים שנו מחלוקת ורבי שנה סתם לא כל שכן שהוא הלכה כסתם· ואתא רבי חזקיה רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר בא בשם רבי לעזר ואפילו אחרים שנו מחלוקת ורבי שנה סתם הלכה כסתם׳ ולמה הוא בורה לה כיחידייא· ר׳ שמואל בר ינא בשם רבי אחא הדא דאת אמר כשאין מחלוקת אצל סתם· אבל אם יש מחלוקת אצל סתם לא בדא הלכה כסתם· רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי אחא הדא דת אמר ביחיד אצל יחיד אבל ביחיד אצל חכמים לא בדא הלכה בסתם·

הלכה טו׳ כמה היא התחלה רבי בא אמר אחת· רבי יוסה אמר שתים· וכן נפק עובדא כהדא דרבי בא׳ ובמה קורים׳ ר׳ יוסה אמר קורין ברכות וקללות· אמר ליה רבי מנא בגין מודעתין דהיא תעניתא רביעין על מעיהון ולא ידעין דהיא תעניתא· א״ל להודיעך שקורין ברכות וקללות׳ ר׳ יודן קפודקייא אמר קומי רבי יוסה בשם רבי יודה בר פזי קורין בראש חדש׳ קם רבי יוסה עם רבי יודה בר פזי אמר ליה אתה שמעת מן אבוך הדא מילתא· אמר ליה אבא לא אמ׳ בן אלא בעייני טב על ידי דאינון ידעין דהא ריש ירחא הן קורין בראש חדש· ושאר כל המקומות קורין ברכות וקללות· תני תשעה באב שחל להיות ערב שבת אוכל אפילו כביצה אחת ושותה אפילו כוס אחד כדי שלא יכנס לשבת מעונה דברי רבי יודה׳ רבי יוסי אומר מתענה ומשלים· רבי זעורה בשם רב יהודה רבי בא רבי אימי בר יחזקאל בשם רב הלכה כמי שהוא אומר מתענה ומשלים· ולמה לא אמר הלכה כרבי יוסה׳ אית תניי תני ומחלף דברי חכמים· רבי זעורה בשם רב חונה ואפילו יחיד שגזר על עצמו תענית בערב שבת מתענה ומשלים· כהדא רבי ביבי הוה יתיב קומי רבי יסא בעא מילף מיניה הדין עובדא· אמר ליה ניבטי כייתא ציבחר׳ אמר ליה רומשא הוא· אמר ליה אית בתענה· אמר ליה אית גבי תורמוסין אמר ליה ומשלימין כרבי יוסי:

הדרן עלך סדר תעניות כיצד

סדר תעניות האילו האמור ברביעה הראשונה· אבל צמחים ששנו מתריעין עליהן מיד· וכן שפסקו גשמים בגשם לגשם ארבעים יום מתריעין עליהן מפני שהוא מכת בצורת׳ ב׳ ירדו לצמחים אבל לא לאילן· לאילן אבל לא לצמחים· לזה ולזה אבל לא לבורות לשיחין ומערות מתריעין עליהן מיד׳ ג׳ וכן עיר שלא ירדו עליה גשמ׳ כבתוב והמטרתי על עיר אחת ועל עיר אחת לא אמטי׳ חלקה אחת תימטר וחלקה אשר לא תמטיר עליה תיבש· אותה העיר מתענה ומתרעה׳ וכל סביבותיה מתענות ולא מתריעות׳ ר׳ עקיבה אומר מתריעות אבל לא מתענות׳ ד׳ וכן עיר שיש בה דבר או מפולת אותה העיר מתענה ומתרעת וכל סביבותיה מתענות ולא מתריעות· רבי עקיבה אומר מתריעות ולא מתענות· ה׳ אי זהו דבר עיר המוציאה חמש מאות רגלי יצאו ממנה שלשה מתים בשלשה ימים זה אחר זה· ו׳ על אילו מתריעין בכל מקום על השדפון ועל הירקון ועל הארבה ועל החסיל ועל חיה רעה ועל החרב מתריעין עליהן מפני שהוא מכה מהלכת· ז׳ מעשה שירדו זקנים מירושלם לעריהם וגזרו תענית על שנראה כמלוא פי תנור שדפון באשקלון· ועוד גזרו תענית למחר על שאכלו זאיבים שני תינוקות בעבר הירדן׳ רבי יוסי אומר לא על שאכלו אלא על שנראו׳ ח׳ ועל אילו מתריעין בשבת על עיר שהקיפוה גוים או נהר׳ ועל הספינה המיטרפת בים׳ רבי יוסי אומר לעזרה אבל לא לצעקה· שמעון התימני אומר אף על הדבר ולא הודו לו חכמים׳ ט׳ על כל צרה שלא תבוא על הציבור מתריעין עליה חוץ מרוב גשמים· מעשה שאמרו לחוני המעגל התפלל שירדו גשמים אמ׳ להן צאו והכניסו תנורי פסחים בשביל שלא ימקו׳ והתפלל ולא ירדו גשמים· י׳ עג עוגה ועמד בתוכ׳ ואמ׳ רבונו של עולם בניך שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניך נשבע אני בשמך הגדול שאני זז מיכן עד שתרחם על בניך׳ יא׳ התחילו הגשמים מנטפין אמר לא כך שאלתי אלא גשמי בורות שיחין ומערות· ירדו בזעף אמר לא כך שאלתי אלא גשמי רצון ברכה ונדבה׳ ירדו כתיקנן עד שעלו ישראל מירושלם להר הבית מפני הגשמים· אמרו לו כשם שהתפללת עליהם שירדו כך התפלל שילכו להם· אמ׳ להן צאו וראו אם נמחית אבן הטועים יב׳ שלח לו שמעון בן שטח ואמר לו צריך אתה לנדות אבל מה אעשה לך ואתה מתחטא לפני המקו׳ כבן שהוא מתחטא לאביו ועושה לו רצונו ועליך הכתוב אומר ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך· יג׳ היו מתענין וירדו להן גשמים קודם להנץ החמה לא ישלימו׳ אחר הנץ החמה ישלימו· רבי אליעזר אומר קודם לחצות לא ישלימו׳ לאחר חצות ישלימו· יד׳ מעשה שגזרו תענית בלוד וירדו להן גשמים קודם לחצות אמר להן רבי טרפון צאו ואכלו ושתו ועשו יום טוב· ויצאו ואכלו ושתו ועשו יום טוב ובאו בין הערבים וקראו הלל הגדול׳ אי זהו הלל הגדול הודו לאלהי האלהים כי לעולם חסדו׳ הודו לאדוני האדונים וגו׳·

סליק פירקא

סדר תעניות ואילו האמור כו׳· אי זהו מיד שלוחן רב אמר שני וחמישי ושני׳ שנו בשיני בהן להתריע עליהן בחמישי· רבי זעורה שמע לה מן הדא ויאמר אלי אל תירא דניאל כי מן היום הראשון אשר נתתה את לבך להבין ולהתענות לפני יי׳ אלהיך נשמעו דבריך׳ כבר נשמעו דבריך· וכאן מכיון שנתנו בית דין נפשן לעשות כמי שעשו· תני כשם שמתריעין עליהן כשאר ימי שבוע כך מתריעין עליהן כשביעית מפני פרנסת אחרים· מהו מפני פרנסת אחרים· חברייא אמרי מפני פרנסת גוים· רבי זעורא אמר מפני פרנסת חשודים׳ אתייא דרבי זעורה כר׳ ודחברייא כרבי פינחס בן יאיר׳ דרבי זעורה כרבי חד ספר והוה חשיד על פירות שמיטתא׳

אייתוניה גבי רבי אמר לון ומה יעביד עליבא ובנין חייו הוא עבד • והחברייא
ברבי פינחס בן יאיר • רבי בעא מיטרי שמיטתא סלק רבי פינחס בן יאיר לגביה
אמר ליה מה עיבוריא עבידין • אמר ליה עולשין יפות • ומה עיבורייא עבידין •
אמר ליה עולשין יפות • ידע רבי דלית הוא מסכמא עימיה • אמר ליה מישגח
רבי מיכול עימן פטל ציבחר יומא דין • אמר ליה אין • מי נחת חמא מרווחא
דרבי קיימן • אמר כל אילין יהודאיי זייכין איפשר דלא חמי סבר אפויי • מן כרון
שמעון קל ה אזלון ואמרון לרבי • טלת רבי בעי מפייסתיה • מטון ביה גבי
קרתיה • אמר בני קרתי קרבין לי • נחתון בני קרתיה ואקפון עלוי אמרין לון
ר' דו בעי מפייסתיה שבקתיה ואזלון לון • אמר בני דילי קרבין לי נחתת אישתא
מן שמייא ואקפת עלוי • חזרון ואמרון לרבי אמר האיל ולא זכינן מישבע
מיניה בעלמא הדין ניזכי ונשבע מיניה לעלמא דאתי • הלכה ב'
ירדו לצמחים אבל לא לאילן • ציבחר ציבחר • לאילן אבל לא לצמחים סגין
סגין • לזה ולזה אבל לא לבורות לשיחין ומערות מתריעין עליהן מיד • תני
מתריעין על האילן בפרס הפסח • לבורות לשיחין ולמערות בפרס העצרת •
מעתה אפילו יותר מיכן • יותר מיכן מעשה ניסים ואין מתריעין על מעשה ניסים •
רבי ברכיה רבי חלבו פפא בשם רבי לעזר פעמים שהגשמים יורדין בזכות אדם
אחד בזכות עשב אחד בזכות שדה אחד ושלשתן בפסוק אחד ומטר גשם יתן
לכם לאיש עשב בשדה • לאיש אבל לא לאנשים • לעשב אבל לא לעשבים •
בשדה אבל לא בשדות • הלכה ג' אמר רבי סימון כתיב והמטרתי
על עיר אחת ועל עיר אחת לא אמטיר חלקה אחת תימטר וחלקה אשר לא
תמטיר עליה תיבש • זכותה דחקלא עבדא • מפני ארבעה דברים יורדין
מלמעלן • מפני בעלי זרוע • ומפני טללים הרעים • ושיהא העליון שוהה כנמוך •
ושיהו הכל תולין עיניהם אל השמים • בזכות שלשה דברים הגשמים יורדין •
בזכות הארץ • בזכות החסד • בזכות היסורין • ושלשתן בפסוק אחד אם לשבט
אם לארצו אם לחסד ימציאנו • בעון ארבעה דברים הגשמים נעצרין •
בעון עובדי עבודה זרה ומגלי עריות ושופכי דמים ופוסקין ברבים ואינן נותנין •
בעון עובדי עבודה זרה מניין • השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם
אלהים אחרים וגו' • מה כתיב בתריה וחרה אף יי' בכם ועצר את השמים ולא
יהיה מטר • בעון מגלי עריות מניין ותחניפי ארץ בזנותך וברעתך • מהו עונשו
של דבר וימנעו רביבים ומלקוש לא היה • בעון שופכי דמים מניין כי הדם הוא
יחניף את הארץ • כי הדם הוא יחן אף על הארץ • בעון פוסקין ברבים ואינן
נותנין מניין נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר • חמשה שמות
נקראו לו איד עב ענן נשיא חזיז • איד מניין ואד יעלה מן הארץ • עב שהוא
מעבה את הרקיע הנה אנכי בא אליך בעב הענן • ענן שהוא עושה את הבריות
ענוים אילו לאילו • נשיא שהוא עושה בעלי בתים כנשיאים • מעלה נשיאים
מקצה הארץ • חזיז שהוא עושה את הרקיע חזיונות חזיונות • יי' עושה חזיזים •
וכל סביבותיה מתענות ולא מתריעות • שכן מצאנו ביום הכיפורים מתענין אבל
לא מתריעין • רבי עקיבה אומר מתריעות אבל לא מתענות • שכן מצאנו בראש
השנה מתריעין אבל לא מתענין • הלכה ד' מותנא הוה בציפורין
לא הוה עליל גו אשקקה דהוה ר' חנינה שרי בגויה והוון ציפוראיי אמרין מה הדין
סבא • בינכי יתיב שלם הוא ושכונתיה ומדינתא אזלא בבאישות • עאל ואמר
קומיהון זמרי אחד היה בדורו ונפלו מישראל עשרים וארבעה אלף • ואנו כמה
זמרי יש בדורינו ואתם מתרעמין • חד זמן צרכון מיעבד תעניה ולא נחת מיטרא •
עבד רבי יהושע תעניתא בדרומא ונחת מטרא והוון ציפוראיי אמרין רבי יהושע
בן לוי מחית מיטרא לדרומאיי • ורבי חנינה עצר מא מן ציפוראיי • צרכון מיעבד
זמן תיניינות שלח ואייתי לרבי יהושע בן לוי • אמר ליה מישגח מרי מיפוק עימן
להתענות נפקון תריהון לתעניתא ולא נחת מיטרא • עאל ואמר קומיהון לא רבי
יהושע בן לוי מחית מיטרא לדרומאיי ולא רבי חנינה עצר מיטרא מן ציפוראיי •
אלא דרומאיי ליבהן רכיך ושמעין מילה דאורייא ומתכנעין • וציפוראיי ליבהון
קשי ושמעין מילה דאורייא ולא מיתכנעין • מי עליל תלה עינוי וחמא אווירא
שייף • אמר עד כדון הכין • מיד נחת מיטרא ונדר על גרמיה דלא למיעבד
כן תובן • אמ' מה אנא מימר למרי חובא דלא יגבי חוביה • רבי זעורה בשם
רבי חנינה מה יעשו גדולי הדור ואין הציבור נידון אלא אחר רובו שכן מצאנו
שכל שלשים ושמונה שנים שהיו ישראל כמנודים לא היה מדבר עם משה שנאמ'
ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות מקרב המחנה • מה כתיב בתריה וידבר
יי' אלי לאמר • רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי מה יעשו גדולי הדור
ואין הציבור נידון אלא אחר רובו שכן מצאנו שאילולא שאמרו ישראל בהר
הכרמל יי' הוא האלהים יי' הוא האלהים לא ירדה האש מן השמים ושרפה את
הקרבנות • רבי יהושע בן יאיר בשם רבי פינחס בן יאיר שלשה ברא הקב"ה ותהא
שבראן ואילו הן כשדים וישמעאלים ויצר הרע • כשדים הן ארץ כשדים זה
העם לא היה • הלואי לא היה • ישמעאלים ישליו אהלים לשודדים ובטחות
למרגיזי אל לאשר הביא אלוה בידו • יצר הרע ביום ההוא נאם יי' אוספה
הצולעה והנדחה אקבצה ואשר הרעותי • רבי ברכיה רבי אבא בר כהנא רבי
יהושע בן יאיר בשם רבי פינחס בן יאיר הרי הוא כאילו הריעותי • רבי ליעזר
עבד תעני ולא איתנחת מיטרא • עבד רבי עקיבה תעני ונחת מיטרא • עאל ואמר
קומיהון אמשול לכם משל למה הדבר דומה למלך שהיו לו שתי בנות אחת
חצופה ואחת כשירה אימת דהות בעייא ההיא חציפתא עלת קומי הוה אמר יבון
לה מה דהיא בעייא והיזיל לה • ואימת דהות ההיא כשירתא עלת קומוי הוה
מאריך רוחיה מתחמד מישמע שועתה • ואית שרי מימר כן • אלא שלא לחלל
שם שמים בי רבי אליעזר • רבי אחא עבד תלת עשרה תעניין ולא נחת מיטרא •
מי עליל פגע ביה חד כותיי אמר ליה רבי ר' עצור גולתך מן מיטרא • אמר ליה
חייו דההוא גברא שמייא מיעבד ניסן ושתא מצלחא וההוא גבר' לית הוא מיחמי •
ועברון שמיא ניסן ואצלחת שתא ומית ההוא כותייא והוון כל עמא אמרין איתון
חמון פורין דשמש • וכל סביבותיה מתענות ולא מתריעות • שכן מצאנו ביום
הכיפורים מתענין ולא מתריעין • רבי עקיבה אומר מתריעים אבל לא מתענין
שכן מצאנו בראש השנה מתריעין ולא מתענין • הלכה ה' אמר
רבי לוי כתיב ידבק יי' בך את הדבר • לאשה הזאת שהיא מדבקת שלשה גברים
זה אחר זה הא עבידא אינו יותר מיכן צריכה שיעור אחר • נישמעינה מן הדא
אפילו עיר גדולה כאנטוכיא ויצאו ממנה שלשה מתים בשלשה ימים זה אחר זה •
הדא אמרה יותר מיכן צריכה שיעור אחר • בתים שאמרו בריאים אבל לא
ברועעים • ודכוותה בחורים אבל לא זקנים • תני אסכרה כל שהיא שנים
בדבר ואחד באסכרה • איתא חמי אסכרה כל שהיא ואת אמר הכין • לכן צריכה
כשהתריעו על האסכרה והלכה לה • ואחר כך מתו שנים בדבר ואחד באסכרה •
הלכה ו' רבי חמא בר עוקבה בשם רבי יוסי בן חנינה מתריעין על
פרגיא של פשתן • מה טעמא טבה ושערורה נהייתה בארץ • רבי שמואל בר
נחמן בשם רבי יונתן מתריעין על השרב מה טעמא קודר הלכתי בלא חמה קמתי
בקהל אשוע • אמר רבי לעזר אוקיר לאסייך עד דלא תצטריך ליה • מה טעמא
היערוך שועך לא בצר וכל מאמצי כח • רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש ר' יוחנן
אמ' אם סדרתה תפילה לא יהא לך צרי עין מלמעלה אלא הכל יהו מאמצין כחך
שנאמר וכל מאמצי כח ורבי שמעון בן לקיש אמר אם סדרתה תפילה לא תהא
מיצר פיך אלא הרחב פיך ואמלאהו • לא סוף דבר ארבה אלא אפילו כנף • ולמה
נקר' שמו חסיל שהוא חוסל את הכל • ולמה נקרא שמו גובי דו גבי דינא דבריה •
לא סוף דבר חיה רעה אלא אפי' בהמה רעה • כבר הוו שנים בארץ ישראל חמור
נושך וממית שור נושך וממית • לא סוף דבר חרב של מלחמה אלא אפילו חרב
של שלום שכבר עשת רושם בימי יאשיהו • הלכה ז' הדא דאת
אמר בבכתם • אבל במפחד אפילו פרא מיכן • אמר רבי בנא נראו רצין
אחריהן • אמר רבי יוסה בי רבי בון נראו במקום שאין ראוי להם •
הלכה ח' רב אמר עניני יי' עניני • מתניתא פליגא על רב רבי יוסי אומר
לעזרה אבל לא לצעקה • הא הנייא קדמייא סבר מימר אפילו לצעקה • לוי
בן סיסי באו הגייסות לעירו נטל ספר תורה ועלה לראש הגג אמר רבון העולמים
אין בטלית חדא מילה מן הדין ספר אוריתא ייעלון לון • ואין לא ייזלון לון מיד
איתבעון ולא אשתכחון • תלמידיה עבד כן יבשת ידיה ואזלון לון • תלמיד
תלמידיה עבד כן לא יבשת ידיה ולא אזלון לון • לומר שאין שוטה נפגע ולא
בשר המת מרגיש באזמל • הלכה ט' רבי יונה שמעון בר בא בשם
רבי יוחנן דבר שאיפשר לך לומר עליו די הא ברכה • רבי ברכיה רבי חלבו רב
אבא בר עילאי בשם רב עד שיבלו שפתותיכם מלומר דיינו ברכה •
הלכה י' מעשה שאמרו לחוני המעגל התפלל שירדו גשמים
אמר להן צאו והכניסו תנורי פסחים בשביל שלא ימקו • הדא אמרה ערב פסחים
הוה • ותני כן כעשרין כיה צמון כל עמא למיטרא ונחת לון • ונתפלל ולא ירדו
גשמים • אמר רבי יוסי בי רבי בון שלא בא בענוה • אמר רבי יודן גיריא הדין חוני
המעגל בר בריה דחוני המעגל הוה סמיך לחרבן בית מוקדשא נפק לטורא לגבי
פעליי עד דו תמן נחת מיטרא עאל ליה למערתא מן יתיב נס ודמך ליה ועבד
שקיע בשינתיה שובעין שנין עד דחרב בית מוקדשא ואיתבני זמן תיניינות •
לסוף שובעין שנין איתער מן שינתיה נפק ליה מן מערתא וחמא עלמא מחלף
זווי דהוות כרמין עבידא זייתין • זווי דהוות זייתין עבידא זרעין • שאל ליה
למדינתא אמר לון מה קלא בעלמא • אמרין ליה ולית את ידע מה קלא בעלמ' •
אמר לון לא • אמרין ליה מאן את • אמר לון חוני המעגל • אמרון ליה שמענן
דהוה עליל לעזרה והיא מנהרה • עאל ואנהרת וקרא על גרמיה בשוב יי' את
שיבת ציון היינו כחולמים • הלכה יא' התחילו הגשמים מנטפין •
אמרו לא באנו אילו אלא להתיר נדרו של זה • אמר לא כך שאלתי אלא גשמי
בורות שיחין ומערות • ירדו בזעף • תני שמואל כמפי הנוד • אמר לא כך
שאלתי אלא גשמי רצון ברכה ונדבה • ירדו כתיקנן עד שעלו ישראל מירושלם
להר הבית מפני הגשמים • הדא אמרה הר הבית מקורה היה • ותני כן אסטיו
לפנים מסטיו היה • אמרו לו כשם שהתפללת עליהן שירדו כך התפלל עליהם
שילכו להם • אמר להן צאו וראו אם נמחת אבן הטועים • מה עיסקה דהדא
אבן הטועים • אלא כל מאן דהוה מובד מילה הוה נסב לה מן תמן • וכל מאן דהוה
משכח מילה הוה מיכל לה לתמן • אמר להן כשם שאי איפשר לאבן הזאת
להמחות מן העולם • כך אי איפשר להתפלל על הגשמים שילכו להם • אלא

צאו והביאו לי פר של הודיות · ויצאו והביאו לו פר של הודיות וסמך שתי ידיו ואמר רבוני הבאתה רעה על בניך ולא יכלו לעמוד בה · הבאתה טובה על בניך ולא יכלו לעמוד בה · אלא יהי רצון מלפניך שתביא רווחה · ביד נשבה הרוח ונתפזרו העבים וזרחה החמה ונתנגבה הארץ ויצאו ומצאו מדבר מלא כמהים · שאלו את רבי אליעזר מאימתי מתפללין על הגשמים שילכו להם · אמ׳ להן כדי שיהא אדם עומד בקרן העופל ומשקשק את רגליו בנחל קדרון · אבל בטוחים אנו בבעל הרחמים שאינו מביא מבול לעולם · מה טעמא כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ · הלכה יב׳

שלח לו שמעון בן שטח אמר לו צריך אתה לנדות שאילו נגזרה גזירה כשם שנגזרה בימי אליהו לא נמצאתה מביא את הרבים לידי חילול השם · שכל המביא את הרבים לידי חילול השם צריך נידוי · תמן תנינן שלח לו רבן גמליאל אם מעכב אתה את הרבים נמצאת מביא מבול לעולם לא נמצאת מעכב רבים מלעשות מצוה וכל המעכב רבים מלעשות מצוה צריך נידוי ואמר לו ואין הקב״ה מבטל גזירתו מפני גזירתו של צדיק · אמ׳ לו הן הקב״ה מבטל גזירתו מפני גזירתו של צדיק · ואין הקב״ה מבטל גזירתו של צדיק מפני גזירתו של צדיק חבירו · אבל מה אעשה לך ואתה מתחטא לפני המקום כבן שהו׳ מתחטא על אביו והוא עושה לו רצונו · ר׳ ב׳ ביה ר׳ אבא בר כהנא רבי זעורה בשם רב יהודה ואית דאמרין לה בשם רב חסדא · ואית דאמרין לה בשם רב מתנה ותגזר אומר ויקם לך · מה ת״ל לך אלא אפילו הוא אמ׳ הכין ואת אמר הכין דידך קימא · ודידי לא קימא · ועל דרכיך נגה אור · אמר רבי חייה בר בא זו ירידת גשמים · אף ברי יטריח עב יפיץ ענן אורו · כי השפילו ותאמר גוה · אני אמרתי להשפילן ואתה אמרת לגאותן · דידך קימא ודידי לא קימא · ושח עינים יושיע · אני אמרתי לשחות עיניהן ברעה · ואתה אמרת להושיען דידך קימא ודידי לא קימא · אני אמרתי ימלט אי נקי · ואתה אמרת ימלט אף על פי שאינו נקי · דידך קימא ודידי לא קימא · מהו ונמלט בבור כפיך · בברירות כפיך · בזכות מצות ומעשים טובים שהיו בידך מראשיתך · עליך הכתוב אומר ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך · מה תלמוד לומר יולדתך · רבי מנא אמר אומתך · רבי יוסה בי רבי בון אמ׳ שעתך · ורבנן אמרי כשם שהוא מקללה בכפליים · כך הוא משמחה בכפליים · ומניין שהוא מקללה בכפליים · שנאמר כעס לאביו בן כסיל וממר ליולדתו · בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו · מהו תוגת אמו · אמר רבי לודה לישן גימטריקן הוא אפרא בעייני אמיה · ומניין שהוא משמחה בכפליים ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך · הלכה יג׳

היו מתענין וירדו להן גשמים קודם להנץ החמה לא ישלימו · שנאמר והיה טרם יקראו ואני אענה · לאחר הנץ החמה ישלימו · עוד הם מדברים ואני אשמע · או חלף · אמר ר׳ תנחומא והני כן אין ענייה אלא סמך לקריאה · ואין קריאה אלא סמך לענייה · ביומי דרבי יודן גזרין תעני ונחת מיטרא ברומשא · סלק רבי מנא לגביה · אמר ליה בגין דאנא צחי מהו דנישתי · אמר ליה אוריך שמא ימלכו להשלים · ר׳ אחא רבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינה אסור להתענות עד שש שעות בשבת · אמר רבי יוסי בי רבי בון מתניתא אמרה כן קודם לחצות לא ישלימו עד בדון צפרא · לאחר חצות ישלימו כבר עבר רובו של יום בקדושה · רבן יוחנן בן זכיי כד הוה בעי ייחות מיטרא הוה אמר לספריה קום לך קומי היכלא בגין דרבי בעי מספרא ולית בחיליה בצטער מיד הוה מטרא נחית · רב אדא בר אחווה כד הוה בעי ייחות מיטרא הוה שלח בסאניה · כד הוה שלח תריהון הוה עלמא טייף · מפלתא הוין תמן והוה רב מיתב חד מן תלמידיה בביתא עד דהוון כפנין ביתא וכין דהדה נפק מן ביתא הווה ביתא רבע · ואית דאמרין רב אדא בר אחווה הוה · שלחו חכמים ואמרו לו מה מעשים טובים יש בידך · אמר להן מימי לא קדמני אדם לבית הכנסת · ולא הנחתי אדם בבית הכנסת ויצאתי לי · ולא הלכתי ארבע אמות בלא תורה · ולא הזכרתי דברי תורה במקום מטונף · ולא הצעתי וישנתי שינת קבע ולא צעדתי בין החבירים · ולא כיניתי שם לחבירי · ולא שמחתי בתקלת חבירי · ולא באת קללת חבירי על מיטתי · ולא הילכתי בשוק אצל מי שהו׳ חייב לי · מימי לא הקפדתי בתוך ביתי · לקיים מה שנ׳ אתהלך בתם לבבי בקרב ביתי · הלכה יד׳

אי זו היא הלל הגדולה רבי פרנך בשם רבי חנינה הודו לאלהי האלהים כי לעולם חסדו · הודו לאדוני האדונים כי לעולם חסדו · א״ר יוחנן והעומדים בבית יי׳ · ולמה באילין תרתין פרשתא · רבי זעורא רבי אבהו בשם רבי שמואל בר נחמן מפני שירידת גשמים כלולה בהן · על דעתיה דרבי יוחנן ניחא דכתיב מעלה נשיאים מקצה הארץ · וכרבי חנינה מה בגין דכתיב נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו · רבי בא ורבי סימון תריהון אמרין הדא דידן · רבי יהושע בן לוי אמר הדא דידן · בר קפרא אמר הדא דידן · בר קפרא כדעתיה דתנינן תמן מימיה של בת השלישית לא הגיעה לאהבתי כי ישמע יי׳ · מפני שעמה ממועטין · תני בר קפרא זו היא הלל הגדולה · חד בר אביי עבר קומי תיבותא אמר לון ענון בתריי מה דאנא אמר · הדא אמרה לית הדא דידן · אמר ר׳ מנא הדא דידן ניסא הוה רב בגין כן אמר לון ענון בתריי מה דאנא אמר :

הדרן עלך סדר תעניות האלו

בשלשה פרקים הכהנים נושאין את כפיהן ארבעה פעמים ביום בשחרית ובמוסף ובמנחה ובנעילת שערים · בתעניות ובמעמדות וביום הכיפורי׳ · ב׳ אילו הן המעמדות צו את בני ישראל את קרבני לחמי לאש · וכי היאך קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו אלא שהתקינו הנביאים הראשונים עשרים וארבע משמרות · ועל כל משמר ומשמר היה מעמד בירושלם של כהנים ושל לוים ושל ישראל · הגיע זמן המשמר כהניו ולוייו עולין לירושלם וישראל שבאותו המשמר מתכנסין בעריהן וקוראין במעשה בראשית · ג׳ ביום הראשון קוראין בראשית · יהי רקיע · בשני יהי רקיע · יקוו המים · בשלישי יקוו המים יהי מאורות · ברביעי יהי מאורות · ישרצו המים · בחמישי ישרצו המים · ותוצא הארץ · בששי ותוצא הארץ · ויכולו השמים והארץ וכל צבאם · ד׳ פרשה גדולה קורין אותה בשנים וקטנה ביחיד · בשחרית ובמוסף ובמנחה נכנסין וקורין על פיהן כקורין את שמע · ערב שבת במנחה לא היו נכנסין מפני כבוד השבת · ה׳ כל יום שיש בו הלל אין בו מעמד שחרית · קרבן מוסף אין בו נעילה וקרבן עצים אין בו מנחה דברי רבי עקיבה · אמר לו בן עזאי כך היה רבי יהושע שונה קרבן מוסף אין בו מנחה וקרבן עצים אין בו נעילה · חזר רבי עקיבה להיות שונה כדברי בן עזאי · ו׳ זמן עצי כהנים והעם בתשעה באחד בניסן בני ארח בן יהודה · בעשרים בתמוז בני דוד בן יהודה בחמשה באב בני פרעוש בן יהודה · בשבעה בו בני יונדב בן רכב · בעשרה בו בני סנאה בן בנימן · בחמשה עשר בו בני זתואל בן יהוד׳ ועמהם כהנים ולוים וכל מי שטעה שבטו · בני גונבי עלי ובני קוצעי קציעות · בעשרים בו · בני פחת מואב בן יהודה בעשרי׳ באלול · בני עדין בן יהודה באחד בטבת · שבו בני פרעוש שנייה באחד בטבת לא היה מעמד שהיה בו הלל קרבן מוסף וקרבן עצים · ז׳ חמשה דברים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז וחמשה בתשעה באב · בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות ובטל התמיד · והובקעה העיר · ושרף אפוסטומוס את התורה · והעמיד צלם בהיכל · בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ וחרב הבית בראשונה ובשנייה ונלכדה ביתר ונחרשה העיר · ח׳ משנכנס אב ממעטין בשמחה · שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה אסורין מלספר ומלכבס ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת · ט׳ ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין לא יאכל בשר ולא ישתה יין רבן שמעון בן גמליאל אומר ישנה · רבי יהודה מחייב בכפיית המיטה ולא הודו לו חכמים · י׳ אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורי׳ שבהן בני ירושלם יוצאין בכלי לבן שאולים שלא לבייש את מי שאין לו · כל הכלים טעונין טבילה ובנות ירושלם יוצאות וחולות בכרמים · יא׳ ומה היו אומרות בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה וכן הוא אומר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו׳ · ביום חתונתו זו מתן תורה · וביום שמחת לבו זה בניין בית המקדש שייבנה במהרה בימינו :

סליק פירקא

בשלשה פרקים כו׳ · את שמע מינה תלת · את שמע מינה שמתענין במעמדות · ושמתפללים ארבע · ואין נשיאת כפים בלילה אלא ביום · וישא את כפיו ואל יתפלל · מצאנו תפילה בלא נשיאת כפים · ולא מצאנו נשיאת כפים בלא תפילה · תני זו דברי רבי מאיר · רבי זעורה בשם רבי יוחנן בעירובין ובתענית ציבור נהגו העם כרבי מאיר · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אף במגילת אסתר נהגו העם כר״מ · רבי זעורה רבי חייה ר׳ יהושע בן לוי בשם בר פדיה מפני מה סמך הכתוב פרשת נזיר לנשיאת כפים · ללמדך כשם שהנזיר אסור ביין כך נשיאת כפים אסורה ביין · אי מה הנזיר אסור בחרצנים ובזוגין אף נשיאות כפים אסורה בחרצנים ובזוגין · רבי יונה אמר איתפלגון ישוע בר גזורה ורבי זעורה · חד ילף לה מן הנזיר · וחד ילף לה מן השירות · ולא ידעין מאן ילף להם מן הנזיר · ומאן ילף לה מן השירות · מאן דילף מן הנזיר · אי מה הנזיר אסור בחרצנים ובזוגים · אף נשיאות כפים אסור בחרצנים ובזוגין · ומאן דיליף לה מן השירות · אי מה השירות אסור בבעלי מומין אף נשיאות כפים אסור בבעלי מומין · והא תני אם היה דש בעירו מותר · בהדא רבי נפתלי הוות אצבעתיה עקומה · אתא שאל לרבי מנא אמר ליה מכיון שאתה דש בעירך מותר · רב הונה מעבר זלדקן · והא תני אם היה דש בעירו מותר · אמר רבי מנא ריגלא הוות בגין שלא יהו אומרין ראינו קטן נושא את כפיו · אמר רבי יוסה זאת אומרת שאסור להסתכל בכהנים בשעה שהן מברכין · אמר רבי חגיי בלום אמרו אין מסתכלין לא מפני הסיע דעת · כשהדאנא מסתכלנא ולא מסעה דעתי · מניין לנשיאות כפים כה תברכו את בני ישראל · עד כאן

בשחרית במוסף וישא אהרן את ידיו אל העם · והמקרא הזה מסורס הוא · והלא לא צריך לומר אלא וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים · ואחר כך וישא אהרן את ידיו וגו' · אלא מלמד שכירידתו למזבח הזה נושא את כפיו ומברך את העם · ויברכם בעמידה · יכול שלא בעמידה תלמוד לומר כי בם בחר ה' אלהיך לשרתו ולברך בשמו · מקיש ברכה לשירות · מה שירות בעמידה · אף ברכה בעמידה · וכן הוא אומר ויקומו הכהנים הלוים ויברכו את העם וגו' · בדורו של חזקיה שהיו יגיעים בתורה הכתוב מדבר · אבל בדורות אחרים שהיו עובדים עבודה זרה מה אומר ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם · ויברכם ברכה סתומה · אבל לא שמענו אי זו היא עד שבא הכתוב ופירשה יברכך ה' וישמרך · יאר ה' פניו אליך ויחנך · ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום · ומניין לנעילה · אמר רבי לוי גם כי תרבו תפילה אינני שומע · מכן שכל המרבה בתפילה נענה · מחלפה שיטתיה דרבי לוי · תמן אמר רבי אבא בריה דר' פפי רבי יהושע דסכנ' בשם רבי לוי בכל עצב יהיה. מותר ודבר שפתים אך למחסו' · חנה על ידי שריבת בתפילתה קיצרה בימיו של שמואל שאמרה וישב שם עד עולם · והלא אין עולם של לוי אלא חמשים שנה דכתיב ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה · והוי דידן חמשין ותרתי · אמר ר' יוסי בי ר' בון ושתי' שגמלתו · וכא הוא אמר הכן · כאן ביחיד · כאן בציבור · רבי חייה בשם רבי יוחנן רבי שמעון בן חלפותה בשם רבי מאיר והיה כי הרבתה להתפלל · מכן שכל המרבה להתפלל נענה · עד אימתי הוא נעילה · רבנן דקיסרין אמרין איתפלגון רב ורבי יוחנן · רב אמר בנעילת שערי שמים · רבי יוחנן בנעילת שערי היכל · אמר רבי יודן ענתודריא מתניתא מסייעא לרבי יוחנן בשלשה פרקים הכהנים נושאין את כפיהם ארבעה פעמים ביום בשחרית במוסף במנחה בנעילת שערי' · אית לך מימר נעילה שערי שמים ביום · אחוה דאימיה דרב אדא הוה ציער גולתיה דרב בצומא רבא · אמר ליה כד תיחמי שימשא בריש דיקלי את יהב לי גולתי דניצלי נעילת שערים · מחלפה שיטתיה דרב תמן הוא אמר בנעילת שערי שמים · וכא הוא אמר בנעילת שערי היכל · אמ' רבי מתניה על ידי דהוה מאריך בצלותיה סגין הוה מגיע סמוך לנעילת שערי שמים · נעילה מהו שתפטור את של ערב · רבי בא רב חונה בשם רב נעילה פוטרת של ערב · אמר רבי בא לרב חונה ואיכן הוא מזכיר של אבדלה. אמר רבי יונה לרבי בא והאך יהו שבע פוטרות שמונה עשרה אמר ליה ולא כבר איתתבת · אמר ליה וכגין דאיתתבת תיכשל · אמר רבי יוסה מה דקשי רבי בא קשייאות · מה דקשי ר' יונה לא קשייאות · קל הקילו עליו מפני תעניתו שיהו שבע פוטרות שמונה עשרה · ר' בא בר ממל אמר לחברייא מריי מן מלכון שמעית שאין נעילה פוטרת של ערב · רבי סימון בשם רבי לוי אין נעילה פוטרת של ערב ·

אמר רבי יוסי בי רבי בון ותני רבי חייה כן בכל יום אדם מתפלל שמונה עשרה במוצאי שבת ובמוצאי יום הכיפורים ובמוצאי תענית ציבורי ·

רבי יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי יום הכיפורים שחל להיות בשבת אף על פי שאין נעילה בשבת מזכיר של שבת בנעילה · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי שבת שחלה להיות בחנוכה אף על פי שאין מוסף בחנוכ' מזכיר של חנוכה במוסף · אוספון עליה ראש חודש שחל להיות בתענית אף על פי שאין נעילה בראש חדש מזכיר של ראש חודש בנעילה · ראש חודש ותענית איכן הוא מזכיר של ראש חודש · רבי זעירה אמר בהודייה · רבי בא בר ממל אמר בעבודה · רבי אבונה אומרה ברכה רביעית · אמר רבי בא מה מצאנו בכל מקום אומרה ברכה רביעית · אף כאן ברכה רביעית · ונפק עובדא כהדא דרבי בא · כמה קורין · רבי יוסי אומר קורין ברכות וקללות · אמר ליה רבי מנא בגין ומודעתן די תעניתא רביעין על מעיהון ולא ידעין די תעניתא · אמר ליה להודיעך שקורין ברכות וקללות · רבי יודן קפודקיא אמר קומי רבי יוסה בשם רבי יהודה בר פזי קורין בראש חודש קם רבי יוסה עם רבי יהודה בר פזי · א"ל אתה שמעת מן אבוך הדא מילתא · אמר ליה אבא לא אמר כן אלא בעייני טב על ידי דאינון ידעין דהוא ריש ירחא קורין בראש חדש · ושאר כל המקומות קורין ברכות וקללות · ירמיה ספרא שאיל לרב ירמיה ראש חודש שחל להיות בשבת במה קורין · א"ל קורין בראש חודש · אמר רבי חלבו קומי רבי אימי מתניתא אמרה כן לכל מפסיקין לראשי חדשים לחנוכה ולפורים · יצחק סחורה שאל לרבי יצחק ראש חודש שחל להיות בחנוכה במה קורין · אמר ליה קורין שלשה בראש חדש ואחד בחנוכה · ר' פינחס ר' סימון רבי אבא בר זמינא משמה בשם רבי אבודמא דחיפה קורין שלשה בחנוכה ואחד בראש חודש · להודיעך שלא בא הרביעי אלא מחמת ראש חדש · בר שלמיא ספרא שאל לרבי מנא הגע עצמך שחל ראש חודש של חנוכה להיות בשבת · ולא שבעה קריין אינון · אית לך מימר שלא בא הרביעי אלא מחמת ראש חודש · אמר ליה והדא שאילתיה דספר · רבי מפקד לאבא דו אמודיה אכריז קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא עד דיומא קאים · רבי חיה בר בא מפקיד לאמודיה אכריז קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא עד דיומא קים · אמר רבי חנינה משכני רבי ישמעאל בי רבי יוסי אצל פונדקי אחד ואמר לי כאן נתפלל אבא של לילי שבת בערב שבת · אמר רבי אמי ר' יוחנן פליג ולא הוה צריך מתפלגה · למה שכן מוסיפין מחול על קודש · ועוד דסלקין חמרייא מן ערב לציפורין ואמרין כבר שבת רבי חנינה בן דוסא בעירו · והדא אמר דאמר רבי חנינה משכני רבי ישמעאל בי רבי יוסי אצל פונדקי אחד ואמר לי כאן נתפלל אבא של מוצאי שבת בשבת · ואפילו עלה לא הוה צריך מתפלגה דר' מפקד לאבדן אמודיה אכריז קומיהון מאן דיצלי יצלי דרמשא עד יומא קים · רבי חייה בר' בא מפקד לאמודיה אכריז קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא עד דיומא קים · דבית רבי ינאי אמרין עלה אדם למיטתו אין מטריחין עליו שירד · אמר רבי זעירה כל זמן דהוינא עבד כן הוינא מתפחד בליליא · לית לך אלא כהדא דרבי מפקד לאבדן אמודיה אכריז קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא עד דיומא קים · רבי חייה בר בא מפקד לאמודיה אכריז קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא עד דיומא קים · אמר רבי יעקב בר אחא ותני תמן תפילת הערב מהו · רבן גמליאל אומר חובה · רבי יהושע אומר רשות · אמר רבי חונא אתיין אילין פלוגותא כהלין פלוגתא · מאן דאמר חובה אין נעילה פוטרת של ערב · מאן דאמר רשות נעילה פוטרת של ערב · מעשה בתלמיד אחד שבא ושאל את רבי יהושע תפילת הערב מה היא · אמר לו רשות · ובא ושאל את רבן גמליאל תפילת הערב מה היא · אמר לו חובה · אמ' לו והלא רבי יהושע אמר לי רשות · אמר לו למחר כשאיכנס לבית הועד עמוד ושאל את ההלכה הזאת · ועמד אותו התלמיד ושאל את רבן גמליאל תפילת הערב מה היא · אמר לו חובה · אמר לו והא רבי יהושע אומר רשות · אמר לו רבן גמליאל לרבי יהושע את הוא שאומר רשות · אמר לו לאו · אמר לו עמוד על רגליך ויעידו בך · והיה רבן גמליאל יושב ודורש ורבי יהושע עומד על רגליו עד שריננו בו כל העם · אמרו לרבי חוצפית התורגמן הפטר את העם · אמרו לרבי זינון החזן אמור התחילו ואמרו התחילו ועמדו כל העם על רגליהם · אמרו לו וכי על מי לא עברה רעתך תמיד · מיד הלכו ומינו את ר' אלעזר בן עזריה בישיבה · בן שש עשרה שנה והוה ונמלא כל ראשו שיבות · והיה רבי עקיבה יושב ומצטער ואומר לא שהוא בן תורה יותר ממני אלא שהוא בן גדולים יותר ממני · אשרי אדם שזכו לו אבותיו · אשרי אדם שיש לו יתד להתתלות בה. ומה היתה יתידתו של רבי אלעזר בן עזריה שהוא עשירי לעזרא · כמה ספסלים היו שם · רבי יעקב בר סוסי אמ' שמונים ספסלים של תלמידי חכמים היו שם חוץ מן העומדים מאחורי הגדר · אמר רבי יוסי בי רבי בון שלש מאות ספסלין של תלמידי חכמים היו שם חוץ מן העומדים מאחורי הגדר · כהיא דתנינן תמן ביום שהושיבו את ר' אלעזר בן עזריה בישיבה · תמן תנינן זה מדרש דרש רבי אלעזר בן עזריה לפני חכמים בכרם ביבנה · וכי כרם היה שם אלא אלו תלמידי חכמים שהיו עשויים שורות שורות בכרם · מיד הלך לו רבן גמליאל אצל כל אחד ואחד בתוך ביתו לפייסו · אתא גבי רבי יהושע ואשכחיה דהוה עביד מחטין · אמר ליה מן אילין את חיי · אמ' ליה ועד כדון את בעי מידע אי לו לדור שאת פרנסו · אמר לו נעניתי לך · שלחון גבי רבי לעזר בן עזריה חד קצר · ואית דאמרין רבי עקיבה הוה · אמר ליה מי שהוא מזה יזה · מי שאינו לא מזה ולא בן מזה יאמר למזה בן מזה מימיך מי מערה ואפרך אפר מקלה · אמר להן נתרציתם אני ואתם נשכי' לפתחו של רבן גמליאל · אעפ"כ לא הורידו אותו מגדולתו אלא מינו אותו אב בית דין ·

הלכה ב' לא צורכא דילא · אילו הן המעמדות מתכנסין בעריהן וקורין במעשה בראשית · בא להתחיל מתחילת הפרשה · אמר רבי יונה אילין תמידין קרבנותיהן של כל ישראל אינון · אם יהו כל ישראל עולין לירושלם לית כתיב אלא שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך · אם יהו כל ישראל יושבין ובטילין והא כתיב ואספת דגנך מי אוסף להם את הדגן · אלא שהתקינו הנביאים הראשונים עשרים וארבע משמרות ועל כל משמר ומשמר היה עמוד בירושלם של כהנים ושל לוים ושל ישראל · תני עשרים וארבעה אלף עמוד מירושלם וחצי עמוד מיריחו · אף יריחו היתה יכולה להוציא עמוד שלם אלא בשביל לחלוק כבוד לירושלם היתה מוציאה חצי עמוד · הכהנים לעבודה והלוים לדוכן וישראל מוכיחין על עצמן שהן שלוחיהן של כל ישראל · תני רבי שמעון הכהנים והלוים וישראל ושיר מעכבין את הקרבן · רבי אבון בשם רבי לעזר טעמא דרבי שמעון כל הקהל משתחוים אלו ישראל · והשיר משורר אלו הלוים · והחצוצרות מחצצרים אילו הכהנים · עד לכלות העולה · הכל מעכבין את הקרבן · רבי תנחומא בשם רבי לעזר שמע לה מן הדא ואתנה את הלוים נתונים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל אלו הלוים · לעבוד את עבודת בני ישראל אלו הכהנים · ולכפר על בני ישראל זה השיר · ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקודש אלו ישראל · מניין שהשיר קרוי כפרה · חונה אבוי דבר נשה בשם רבי בניה לכפר על בני ישראל זה השיר · מניין שהשיר מעכב · רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר לחשה בשם רבי חנינה לכפר על בני ישראל זה השיר · ר' יעקב בר אחא ר' חייה בשם ר' יוחנן שמונה משמרות בכהונה העמיד משה ד' משל אלעזר וארבע משל איתמר עד שעמד דוד ושמואל הרואה והוסיפו עליהם עוד שמונה ארבע משל אלעזר וארבע משל איתמר · ובקשו להוסיף עוד שמונה ולעשותן עשרים וארבעה ומצאו משל אלעזר ולא מצאו משל איתמר · הדא הוא דכתיב וימצאו בני אלעזר רבים לראשי הגברים מבני איתמר וגו' · רבי יעקב בר אחא רבי חננה

רבה דציפורין בשם ר' יוחנן בית אב אחד בית אב אחד אחת לאלעזר שניתוסף לו בתי אבות אחרים. ואחת אחת לאיתמר · מה שתפס תפס. ר' זעירה בשם רב חונה לחזיר שבעה עשר · שחזר ונחזר לאלעזר. לעשותן עשרים ושלש אין את יכול דכתיב המה יסד דוד ושמואל הרואה באמונתם. באמונתם. אומנות גדולה היתה שם שאין משמר נוטל ושונה כשורה אחרת עד שיטול חבירו. אמר רבי אבהו תשבתים שאין משמר נוטל ושונה כשורה אחרת עד שיטול חבירו. ארבע משמרות עלו מן הגולה ידעיה חרים פשחור ואמר. והתנו עמהן הנביאים שביניהן שאפילו יהויריב עולה מן הגולה שלא ידחה את המשמר שלפניו אלא ייעשה טפילה לו. ועמדו הנביאים שביניהן ועשו עשרים וארבע גורלות והטילום בקלפי ובא ידעיה ונטל חמש והוא הרי שש. ובא חרים ונטל חמש והוא הרי שש. ובא פשחור ונטל חמש והוא הרי שש. ובא אימר ונטל חמש והוא הרי שש. והתנו עמהן הנביא' שביניהן שאפילו יהויריב עולה מן הגולה שלא ידחה את המשמר שלפניו אלא ייעשה טפילה לו. ועמדו ראשי משמרות ועשו עצמן בתי אבות' יש משמר שהוא בן חמשה ששה שבעה שמונה תשעה' משמר שהוא בן חמשה שלשה מקריבין שלשה ימים ושני' מקריבין ארבעה ימים' משמר שהוא בן ששה חמשה מקריבין חמשה ימים. ואחד מקריב שני ימים. משמר שהוא בן שבעה כל אחד ואחד מקריב את יומו. משמר שהוא בן שמונה ששה מקריבין ששה ימים. ושנים מקריבין יום אחד' משמר שהוא בן תשעה. חמשה מקריבין חמשה ימים. וארבעה מקריבין שני ימים' ויש מהן שקבעו עצמן לעולם. משמר שהוה בשבת הוה בשבת לעולם. במוצאי שבת הוה במוצאי שבת לעולם. ויש מהן שהיו מקריבין על כל משמר ומשמר. ויש מהן שהיו מגרילין על כל שבוע ושבוע. רבי הונא ממני תרין מינויין אין הוון כדיי הוו מתקיימין ואין לא הוון מסתלקין' כד דמך פקיד לבריה אמר לא תעביד כן אלא מני כולהון כחדא. ומני לרבי חמא בר חנינה בראשה. ולמה לא מניתיה הוא. אמר רבי דרוסא בגין דצווחין עלוי בציפורין ציפוראיי. ובגין צווחה עבדין. אמר רבי לעזר בי רבי יוסה על שהשיבו טעם ברבים. רבי הוה יתיב מתני חברו פליטיהם אותי והוו אל ההרים כיוני הגיאיות כולם הומות. אמר ליה הומות. אמר ליה הן קריתה. אמר ליה קדם רב המנונא דבבל. אמר ליה כד תיחות לתמן אמור ליה דמנייתך חכים' וידע דלא מיתמני ביומוי' מן דדמך בעא בריה ממניתיה ולא קביל עליה בתמנייא. אמר לית אנא מקבל עלי מתמנייא עד זמן דתתמני רבי פס דרומא קומי. והוה תמן חד סב אמר אין חנינה קדמי אנא תיניין. אין רבי פס דרומא קדמי אנא תיניין. וקביל עלוי רבי חנינה מיתמנייא תליתאי' אמר ר' חנינה זכית מארכה יומין אין בגין הדא מילתא לית אנא ידע. אין בגין דהוית סליק מן טיבריא לציפורין. והוינא עקים איסרטין מיעול מישאל בשלמיה דרבי שמעון בן חלפותא. בעין תינה לית אנא ידע. שמואל ואילין דבית שילא הוון שאלין בשלמיה דנשייא בכל יום והוון אילין דבית שילה עלין קדמיי ויתבין קדמיי' פלגון איקר לשמואל ואייתיבוניה קדמיי' עאל רב לתמן ופלג ליה שמואל איקר ואותביניה קדמיי. אמרין אילין דבית שילה אנן תיניינן אנן וקביל עלוי שמואל מיתב תליתאי. שלשה ספרים מצאו בעזרה ספר מעוני' וספר זעטוטי. וספר היא. באחד מצאו כתוב מעון אלהי קדם' ובשנים כתוב מעונה אלהי קדם' וקיימו שנים וביטלו אחד' באחד מצאו כתוב וישלח את זעטוטי בני ישראל. ובשנים כתוב וישלח את נערי בני ישראל. וקיימו שנים וביטלו אחד. באחד מצאו כתוב תשע היא' ובשנים כתוב אחת עשרה היא. וקיימו שנים וביטלו אחד. אמר רבי לוי מגילת יוחסין מצאו בירושלם וכתוב בה הלל מן דוד. בן יצף מן דאסף. בן ציצית הכסת מן דאבנר. בן קובסין מן דאחאב. בן כלבא שבוע מן דכלב. רבי ינאי מן דעלי. מן יהוד מן ציפורין' רבי חייה רבה מבני שפטיה בן אביטל. רבי יוסי בי רבי חלפתא מבני יונדב בן רכב' רבי נחמיה מן נחמיה התרשתא. תני סדר הסב בזמן שהן שתי מיטות הגדול שבהן עולה ומיסב בראש העליונה' והשיני לו למטה ממנו. בזמן שהן שלש מיטות הגדול שבהן עולה ומיסב בראש האמצעית. והשיני לו למעלה והשלישי לו למטה הימנו. וכן מסדירין והולכין' אמר רבי שמואל בר רב יצחק אבות דרך הסב הן קבורין' רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא לעולם אין העולם עומד אלא על הקרבנות' תמן תנינן שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה הוא היה אומר על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. ושלשתן בפסוק אחד' ואשים דברי בפיך זו תורה. ובצל ידי כסיתיך זו גמילות חסדים. ללמדך שכל מי שהוא עסוק בתורה ובגמילות חסדים זכה לישב בצילו של הקב"ה. הוא הוא דכתיב מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון. לנטוע שמים וליסוד ארץ אילו הקרבנות. ולאמר לציון עמי אתה אילו ישראל. אמר רבי חיננה בר פפא חזרנו על כל המקרא ולא מצאנו שנקראו ישראל ציון אלא זה ולאמר לציון עמי אתה. תמן תנינן רבן שמעון בן גמליאל אומר על שלשה דברי' העולם עומד על הדין ועל האמת והשלום. ושלשתן דבר אחד הן נעשה הדין' נעשה אמת. נעשה שלום. אמר רבי מנא ושלשתן בפסוק אחד אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם.

הלכה ג' רב חונה אמר שלשה קריות שבתורה לא יפחתו מעשרה פסוקים. חזקיה אמר כנגד עשרת הדיברות. והא תנינן ביום הראשון בראשית ויהי רקיע. והא לית בהון אלא תמנייא. רבי אידי אמר איתפלגון רבא ואסא. חד אמר חוזר. וחורנה אמר חותך. מאן דאמר חוזר חוזר שני פסוקים' מאן דאמר חותך ויהי ערב ויהי בקר פסוק בפני עצמו' והתנינן בשני יהי רקיע. יקוו המים. חד אמר חוזר. וחורנה אמר חותך מאן דאמר חוזר חוזר שני פסוקין. מ"ד חותך אפילו חותך לית ביה. והתיב רבי פליפה בר פרשה קומי רבי זעורה והרי פרשת עמלק' אמר ליה שנייה היא שהוא סדרו של יום' התיב רבי לעזר בר מרום קומי רבי יונה והא תני המפטיר בנביא לא יפחות מעשרים ואחד פסוקים.

הלכה ד' תני אנשי משמר היו מתענים בכל יום בשני היו מתענין על מפרשי ימים ויאמר אלהי' יהי רקיע בתוך המים. בשלישי היו מתענין על יוצאי דרכים. ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים. ברביעי היו מתענין על התינוקות שלא תעלה אסכרה לתוך פיהם' ויאמר אלהים יהי מאורות' מארת כתיב. בחמישי היו מתענין על המעוברות שלא יפילו. ועל המניקות שלא ימותו בניהן. ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה. תני לא היו מתענין לא בערב שבת ולא במוצאי שבת מפני כבוד שבת' תני סנהדרין גדולה היתה מתענה עמהן' וסנהדרין יכולה להתענות בכל יום' מחלקין היו עצמן על בתי אבות. ואין מתענין על שני דברים כאחת מן הדא' ונצומה ונבקשה מאלהינו על זאת' אמר רבי תנחומה לא מן הדא אלא מן הדא ורחמין למיבעי מן קדם אלה שמיא על רזא דנא' רבי חגיי בשם רבי זעורה שאם היו שני דברים כגון עצירת גשמים וגובי מתריעין עליהן. רבי חגיי בר דוחה נפק לתעניתא והוה אמר קומיהן אחנן אף על גב דאית בליבנן עקן סגין אלא להן דאתינן.

הלכה ה' מתניתא דרבי מאיר. דר' מאיר אמר מתפללין וקורין מתפללין וקורין' ברם כרבנן מתפללין וקורין מתפללין והולכין להן. הא מוסף יש בו מתניתא דרבי מאיר דרבי מאיר אמר מתפללין וקורין. אית תניי תני ומחליף' רבי אחא בשם רבי יסא כמתניתן. אמ' רבי סימון סוברא דקסא טרדי' אמר רבי מנא מפני סעודות ראש חדש. אמר רבי לעזר על שם כל המדיר מחבירו קודם את חבירו. קרייא מסייע לרבי יוחנן ויהי ממחרת החדש השיני' אין תימר תרין ירחין הוון והא כתיב מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלחם' א"ר חייה בר בא רבי יוחנן מפקד לכנישתא דכופרא סבין מיעול עד דו איממא ואתון אמרין זמנו ועיבורו.

הלכה ו' מה ראה זמן עצי כהנים והעם להימנות. אלא בשעה שעלו ישראל מן הגולה לא מצאו עצים בלישכה ועמדו אילו והנדבו עצים משל עצמן ומסרום לציבור וקרבו מהן קרבנות ציבור. והתנו עמהן הנביאים שביניהן שאפילו לשכה מליאה עצים שיהו מביאין מעצמן ועמדו אילו ונתנדבו עצי' משל עצמן שלא יהא קרבן מתקרב אלא משלהן תחילה' אמר רבי אחא דרבי יוסה היא דרבי יוסי אמר אף הרוצה מתנדב שוטר חנם' רבי יוסי בשם רבי אילא דברי הכל היא' מה פליגין בגופו של קרבן אבל במכשירי קרבן כל עמא מודיי שהוא משתנה מן קרבן יחיד לקרבן ציבור. תני אשה שעשת כתונת לבנה צריכה למסור לציבור' אמר רבי אחא דרבי יוסי היא דרבי יוסי אמר אף הרוצה מתנדב שומר חנם' רבי יסא בשם רבי אילא דברי הכל היא. מה פליגין בגופו של קרבן אבל במכשירי קרבן כל עמא מודיי שהוא משתנה מקרבן יחיד לקרבן ציבור. מתניתא פליגא על רבי יוסי אותן הימים מותרין בהן בשעת קרבן ושלא בשעת קרבן. רבי יוסה אומר אינן נוהגין אלא בשעת קרבן' ועוד מן הדא דתני אמר רבי לעזר בי רבי יוסי אנו היינו מבני סנאה בן בנימן וחל תשעה באב להיות בשבת ודחנו אותו למוצאי שבת והיו מתענין ולא משלימין.

הלכה ז' מהו בני גונבי עלי ובני קוצעי קציעות. אלא בשעה שהושיב ירבעם בן נבט פרסדאות על הדרכים לא היו מניחין את ישר' לעלות לירו'. כל מי שהיה כשר וירא חט באותו הדור היה מביא את בכוריו ונותנן לתוך הסל ומחפה אותן קציע' ונוטל את העלי ונותן את הסל על כתיפו ונוטל את העלי בידו וכיון שהיה מגיע באותו המשמר היו או' לו לאיכן אתה הולך. והוא או' לו איני הולך אלא לעשות מעט קציעות הללו כפות אחת של דבילה בעלי הזה שבידי. וכיון שהיה עובר את אותו המשמר היה מעטרן ומעלה אותן לירושלם. מהו אומר בני סלמי דנתיצתי. אלא כל מי שהיה מתגדל עצים וגזירים למערכה היה מביא עצים ועושה אותן כמין שלבין ועושה אותן כמין סולם ונותנן על כתיפיו וכיון שהיה מגיע לאותו המשמר היה אומר לו לאיכן אתה הולך והוא או' לו איני הולך אלא להביא שני גוזלות הללו מן השובך זה שלפני בסולם הזה שעל כתיפי. וכיון שהיה עובר את אותו המשמר היה מפרקן ומעלה אותן לירושלם' על ידי שנתנו את נפשם למצות זכו לקנות שם טוב בעולם. ועליהם הוא אומר זכר צדיק לברכה.

הלכה ח' כתיב וישכן כבוד י"י על הר סיני ויכסהו הענן ששת ימים ויקרא אל משה ביום השביעי ויעל משה. שביעי שהוא לאחר הדיברות ותחילה לארבעים' אמר להן משה ארבעין יומין אנא מיעבד בטורא. כיון שהגיע יום ארבעים ולא בא מיד וירא העם כי בושש משה לרדת מן ההר וכיון שהגיע שש שעות ולא בא מיד ויקהל העם על אהרן ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו וגו' · ויאמר

יי אל משה לך רד כי שחת עמך וגו׳ · וישמע יהושע את קול העם ברעה ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה · אמר משה אדם שהוא עתיד להנהיג שררה על ששים ריבוא אינו יודע להבחין בין קול לקול ראמ׳ אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה קול ענות אנכי שומע · א״ר יסא קול קילוס · ע״ז אנכי שומע · רבי יוחנן בשם רבי יסא אין כל דור ודור שאין בו אונקי אחת מחטו של עגל · ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחולו׳ · רבי חלקיה בשם רבי אחא מיכן שלא יהא אדם דן אומדות · דרש משה מקל וחומר מה אם פסח שהוא מצוה יחידית נאמ׳ בו כל ערל לא יאכל בו · התורה שכל המצות בלולות בה על אחת כמה וכמה · ויחר אף משה וישלך מידיו את הלוחות וישבר אותם תחת ההר · תני רבי ישמעאל הקב״ה אמר לו שישברם · שנאמר ואכתב על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שיברת · אמר לו יפה עשית ששיברת · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן הלוחות היו אורכן ששה טפחים ורחבן שלש׳ · והיה משה תפוש בטפחיים והקב״ה בטפחיים וטפחיי׳ ריוח באמצע · כיון שעשו ישראל אותו מעשה ביקש הקב״ה לחוטפן מידו של משה וגברה ידו של משה וחטפן ממנו הוא שהכתוב משבחו בסוף ואומר ולכל היד החזקה · יא שלמא על ידא דגברת עליה מינא · רבי יוחנן בשם רבי יוסה בר אבי הלוחות היו מבקשין לפרוח והיה משה תופסן · דכתיב ואתפוש בשני הלוחות · תני בשם רבי נחמיה הכתב עצמו פרח · רבי עזרה בשם רבי יהודה בי רבי סימון הלוחות היו משאוי ארבעים סאה והכתב היה סובלן · כיון שפרח הכתב כבדו על ידיו של משה ונפלו ונשתברו · ובטל התמיד · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי בימי מלכות יון היו משלשלין להם שתי קופות של זהב והיו מעלין שני כבשים · פעם אחת שילשלו להם שתי קופות של זהב והעלו להן שני גדיים · באותה השעה האיר הקב״ה את עיניהם ומצאו שני טלאים בלישכת הטלאים ·

על אותה השעה העיד רבי יהודה בן אבא על תמיד של שחר שקרב בארבע שעות · ואמר רבי לוי אף בימי מלכות הרשעה הזאת היו משלשלין להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להן שני גדיים · ובסוף שילשלו להן שתי קופות של זהב והעלו להם שני חזירים · לא הספיקו להגיע למחיצת החומה עד שנעץ החזיר ונקפץ מארץ ישראל ארבעים פרסה · באותה השעה גרמו העוונות ובטל התמיד וחרב הבית · תני רבי שמעון בן יוחי עקיבה רבי היה דורש כה אמר יי׳ צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית ישראל לששון ולשמחה · צום הרביעי זה שבעה עשר בתמוז יום שנשתברו הלוחות ובטל התמיד · והובקעה העיר ושרף אפוסטמוס את התורה · והעמיד צלם בהיכל · צום החמישי זה תשעה באב שבו חרב הבית בראשונה ובשנייה · צום השביעי זה שלשה בתשרי שנהרג בו גדליה בן אחיקם · צום העשירי זה עשרה בטבת · יום שסמך מלך בבל על ירושלם · והובקעה העיר · כתיב בתשעה לחדש הובקעה העיר ואת אמר הכ׳ן · אמר ר׳ תנחום בר חנילאי קילקול חשבונות יש כאן · הדא היא דכתיב ויהי בעשתי עשרה שנה · באחד לחדש היה דבר יי׳ אלי לאמר · בן אדם יען אשר אמרה צור על ירושלם האח · מהו האח · אין תימר באחד באב עדיין לא נשרף · אין תימר באחד באלול ביום ולילה נפק בלדרה מן ירושלם ואתי לצור · אלא קילקול חשבונות יש כאן · רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש · רבי יוחנן אמר למלך שהיה יושב ומחשב חשבונות · באו ואמרו לו נשבה בנך נתקלקלו חשבונותיו · אמר יעשה זה ראש לחשבונות · רבי שמעון בן לקיש אמר למלך שהיה יושב ומחשב חשבונותיו באו ואמרו לו נשבה בנך ונתקדש אמר יעשה זה ראש לחשבונות · ר׳ מנא בעי כיחא נתקלקלו לשעבר · דילמא להבא · בין כמאן דאמר בתשעה לחדש · בין כמאן דאמר בשבעה עש׳ מה ביניהן עשרי׳ ואחד יום מן׳ שהובקעה העיר ועד יום שחרב בית המקדש · אמר רבי אבונה סימנא מקל׳ שקד אני רואה · מה הלוז הזה משהוא מוציא את ניצו ועד שהוא גומר את פירותיו עשרים ואחד יום · כך מיום שהובקעה העיר ועד יום שחרב הבית עשרים ואחד יום · מאן דאמר בתשעה לחדש באחד באב חרב הבית · מאן דאמר בשבעה עשר בתשעה באב חרב הבית · תני רבי שמעון בן יוחי עקיבה רבי היה דורש כה אמר יי׳ צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי וגו׳ · צום הרביעי זה שבעה עשר בתמוז שנשתברו הלוחות ובטל התמיד · והובקעה העיר · ושרף אפוסטומוס את התורה · והעמיד צלם בהיכל · צום החמישי זה תשעה באב שבו חרב הבית בראשונה ובשנייה · צום השביעי זה שלש׳ בתשרי יום שנהרג בו גדליה בן אחיקם · צום העשירי זה עשרה בטבת שבו סמך מלך בבל על ירושלם · הדא היא דכתיב ויהי דבר יי׳ אלי בשנה התשיעית בחדש העשירי בעשור לחדש לאמר בן אדם כתב לך את שם היו׳ את עצם היום הזה סמך מלך בבל על ירושלם · ואני אומר צום העשירי זה חמשה בטבת יום שבאת שמועה לגולה · הדא היא דכתיב ויהי בעשתי עשרה שנה בחמשי לחדש בגלותינו בא אלי הפליט מירושלם לאמר הובקעה העיר · אלא שיהודה מתענין על המעשה · ובגליות על השמועה · ר׳ עקיבה דורש ראשון אחרון ואחרון ראשון · ואני דורש ראשון ראשון ואחרון אחרון · ואני רואה את דבריי מדברי רבי עקיבה · ושרף אפוסטומוס את התורה · איכן שרפה · ר׳ אחא אמר במעברתא דלוד · ורבנן אמרי במעברתא דטרלוסה · והעמיד צלם בהיכל · אית תניי תני הועמד · מאן דאמר הועמד צלמו של מנשה · מאן דאמר העמיד צלמו של אפוסטומוס · מפני מה לא קבעו אינו תענית · חיננא אבוי דבר ינטה בשם רבי בנייה שלא קיבלו רוב ציבור עליהם · אמר ר׳ יהושע בן לוי כל מה שנעשה בזה חזר · וכל מה שנעשה בזה לא חזר · א״ר לוי כתיב אשר יעשה אותם האדם וחי בהם · ואין מאור עיניו של אדם חוזר אלא לאחר ארבעים יום · הדא היא דכתיב ויהי בשנה השנית בחדש השיני בעשרים בחודש וגו׳ · וכתיב ויסעו מהר יי׳ דרך שלשת ימים · רבי זכריה חתניה דרבי לוי לאילין טלייא דמיהפניי מן סיפרא ונפקין לון בכפריי · בו ביום נתאוו תאוה · עד חודש ימים עד אשר יצא מאפכם · ובשבעת ימי מרים ותסגר מרים מחוץ למחנה · ובארבעים יום של מרגלים · וישובו מתור הארץ מקץ ארבעים יום · וילכו ויבואו אל משה ואל אהרן וגו׳ · אתון אשכחינון עסיקין בהילכות חלה וערלה · אמרו להן לארץ אין אתם נכנסין ואתם עסוקין בהלכות חלה וערלה מיד ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא · אמר להן אתם בכיתם לפני בכייה של תפלות חיי עתידין אתם לבכות בכייה של ממש בכה תבכה בלילה · תני רבי שמעון בן יוחי כתיב וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו וגומ׳ · על שם עריות שאסר להן משה · אמר להן אפי׳ כן מה חמיתון · אמרין ליה ארץ אוכלת יושביה היא · כל קירווא דהוינן עלין תמן הוינן משכחין מתין · אמר להן הקב״ה בטובה שעשיתי לכם אמרתם ארץ אוכלת יושביה היא · כל קירייה דהוון עלין בה · הוה טב קרתא מית עד דהוון משפלין ביה הוון מיללין קרתא ונפקין לון ובר נש לא ידע בהון · ולא עוד אלא דאמרתון ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם · ידעין הויתון מה הוינא עבד לכון באפיהון · אמר רבי שמעון בן לקיש דיברו דברים כלפי למעלן כי חזק הוא ממנו אמר כביכול לא יכיל להון · רבי לוי בשם רבי חמא בר חנינה לקול המולה גדולה · לקול המולה הגדולה שאמרתם הצית אש עליה ורעו דליותיו · תני רבי יוסי אומר יום שחרב הבית היה מוצאי שבת ומוצאי שמיטה ומשמרתו של יהויריב בתשעה באב · וכן בשיני · בזה ובזה היו הלוים עומדין על הדוכן ואומרין וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם יי׳ אלהינו · רבי שמעון בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן מהו לומר שיר בלא נסכים · אמר ליה משמעינה מן הדא דתני בזה ובזה היו הלוים עומדין על הדוכן ואומרי׳ וישב עליהם את אונם וגו׳ · רבי אבהו אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש · רבי יוחנן אמר אומרי׳ שיר בלא נסכים · רבי שמעון בן לקיש אמר אין אומרי׳ שיר בלא נסכים · התיב רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש והתני בזה ובזה היו הלוים עומדים על הדוכן ואומרי׳ וישב עליהם את אונם · אמר ליה ר׳ שמעון בן לקיש מה את שמע מינה · אמר ליה כאומר שאילו נסכים היו זמנו של שיר היה · רבי יוחנן אמר שירו של יום · ר׳ שמעון בן לקיש אמר שירו של אתמול ·

אמר רבי לוי יהויריב גברה · מירון קרתה · מסרבי׳ מסר בייתא לשנאייא · אמר רבי ברכיה יהויריב יה הריב עם בניו על שמרדו וסרבו בו · ידעיה עמוק ציפורים: ידע יה עיצה עמוקה שבליבם והגלם לציפורין · ותלכדה ביהוד׳ · רבי הוה דרש עשרין וארבעה עובדין בילע יי׳ ולא חמל · ורבי יוחנן דרש אשיתין · ורבי יוחנן יתיר על רבי · אלא על ידי דרבי הוה סמיך לחרבן בית מוקדשא הוה תמן סבין נהירין והוה דרש ואינון בכיי ומשתתקין וקימין לון · תני אמר רבי יהודה בי רבי אלעאי ברוך רבי היה דורש הקול קול יעקב והידים ידי עשו · קולו של יעקב צווח ממה שעשו לו ידיו של עשו · בביתר · תני ר׳ שמעון בן יוחי עקיבה רבי היה דורש דרך כוכב מיעקב · דרך כוזבא מיעקב · רבי עקיבה כד הוה חמי בר כוזבה הוה אמר דין הוא מלכא משיחא · אמר ליה רבי יוחנן בן תורתא עקיבה יעלו עשבים בלחייך ועדיין בן דוד לא יבא · אמר רבי יוחנן קול אדריינוס קיסר הורג בביתר שמונים אלף ריבוא · א״ר יוחנן שמונים אלף זוג של תוקעי קרנו׳ היו מקיפין את ביתר · וכל אחד ואחד היה ממונה על כמה חיילות והוה שם בן כוזבה והיה לו מאתים אלף מטיפי אצבע · שלחו חכמים ואמרו לו עד איכתי אתה עושה את ישר׳ בעלי מומין · אמר להן וכי היאך איפשר לבודקן אמרו לו כל מי שאינו רוכב על סוסו ועוקר ארז מן לבנון לא יהיה נכתב באיסרטיא שלך והוו לו מאתים אלף כך ומאתי׳ אלף כך · וכד דהוה נפק לקרבא הוה אמר ריבוניה דעלמא לא תסעוד ולא תכסוף הלא אתה אלהים זנחתנו ולא תצא בצבאותינו · שלש שנים ומחצה עשה אדריינוס מקיף על ביתר והוה רבי אלעזר המודעי יושב על השק ועל האפר ומתפלל בכל יום ואומ׳ רבון העולמים אל תשב בדין היום · אל תשב בדין היום · בעא אדריינוס מיזל ליה · אמר ליה חד כותיי לא תיזיל לך דאנא חמי מה מיעבד ומשלים לך מדינתא · עאל ליה מן ביבא דמדינתא · עאל ואשכח רבי אלעזר המודעי קאים מצלי ·

עבד נפשיה לחיש ליה כגו אודניה חמוניה בני מדינתא ואייתוניה גבי בן כוזבא · אמרין ליה חמינן הדן סבא משתעי לחביבך · אמר ליה מה אמרת ליה ומה אמר לך · אמר ליה אנא אמר לך מלכא קטל לי · ואי לא אנא אמר לך את קטל יתי · טב לי מלכא קטל יתי ולא את · אמר ליה אמר לי דאננא משלים מדינתא · אתא גבי רבי אלעזר המודעי אמר ליה מה אמר לך הדין כותייא · אמר ליה לא כלום מה אמרת ליה אמר ליה לא כלום · יהב ליה חד בעוט וקטליה · מיד יצאת בת קול ואמרה הוי רועי האליל עוזבי הצאן חרב על זרועו ועל עין ימינו זרועו

יבש תיבש · ועין ימינו כהה תכהה · הרגת את רבי אלעזר המודעי זרוען של כל
ישראל ועין ימינם · לפיכך זרועו של אותו האיש יבוש תיבש ועין ימינו כהה
תכהה · מיד נלכדה ביתר ונהרג בן כוזבה · אתון טעינין רישיה גבי אדריינוס ·
אמר לון מאן קטל הדין אמר ליה חד כותייא אנא קטלתיה · אמר לי חמי לי
פטומיה · חמי ליה פטומיה אשכח חכינה כריכה עלי׳ · אמר אילולי אלהא
דקטליה מאן הוה יכיל קטליה · וקרא עלי׳ אם לא כי צורם מכרם וי׳ הסגירם ·
והיו הורגין בהם והולכין עד ששקע הסוס בדם עד חוטמו · והיה הדם מגלגל
סלעים משאי ארבעים סאה עד שהלך הדם בים ארבעה מיל · אם תאמר שהיא
קרובה לים והלא רחוקה מן הים ארבעים מיל · אמרו שלש מאות מוחי תינוקות
מצאו על אבן אחת · ומצאו שלש קופו׳ של קצוצי תפילין של תשע תשע סאין ·
וי״ש אומרי׳ תשע של שלש שלש סאין · תני רבן שמעון בן גמליאל אומר חמש
מאות בתי סופרים היו בביתר והקטן שבהן אין פחות מחמש מאות תינוקות והיו
אומרי׳ אם באו השונאים עלינו במכתובים הללו אנו יוצאין עליהן ומנקרים את
עיניהם · וכיון שגרמו עונות היו כורכים כל אחד ואחד בספרו ושורפין אותו
ומכולם לא נשתייר אלא אני · וקרא על גרמיה עיני עוללה לנפשי מכל בנות
עירי · כרם גדול היה לאדריינוס הרשע שמנ׳ עשר מיל על שמנה עשר מיל כמין
טבריא לציפורי והקיפו גדר מהרוגי ביתר כלא קומה ופישוט ידיים ולא גזר
עליהם שיקברו עד שעמד מלך אחר וגזר עליהם שיקברו · אמר רב הונא
משניתנו הרוגי ביתר לקבורה נקבעה הטוב והמטיב · הטוב שלא נסרחו ·
והמטיב שניתנו לקבורה · תני רבי יוסי אומר חמשים ושתים שנה עשת ביתר
לאחר חרבן בית המקדש · ולמה חרבה על שהדליקה נירות לאחר חורבן בית
המקדש ולמה הדליקה נירות שהיו בולוטי ירושלם יושבים באמצע המדינה וכיון
דהוון חמיי בר נש סליק לירושלם הוון אמרין ליה בגין דשמעינן עליך דאת בעי
מתעבדה ארכונטס ובולבוטס והוא אמר לון לית בדעתי · בגין דשמעינן עליך
דאת בעי מזבנה אוסיא דילך והוא אמר לון לית בדעתי · והוה חבריה א״ל מה
את בעי מן דין כתוב ואנא חתם · והוה כתיב וחבריה חתם והוון משלחין אוניתא
לבר ביתה ואמרין ליה אין אתא פלניא מיעול לאוסיא דידיה לא תשבקיניה
דהיא זבינה גבן · וכיון דהוה שמע מינהון כן הוה אמר הלוואי איתבר ריגליה
דההוא גברא ולא סלק לירושלם · הדא הו׳ דכתי׳ צדו צעדינו מלכת ברחובותינו
צדו צעדינו אצדי אורחתיה דההוא בייתא · קרב קצינו · קרב קיציה דההוא
ביתא · מלאו ימינו מלא יומוי דההוא ביתא · אוף אינון לא נפקון טבאות ·
שבח לאיד לא ינקה · שני אחים הוון בכפר חריבה והוון רומים אזלין עליהון
ומקטלין לון ואמרין כל סמא דמילתא מיתי בלילא על רישיהון אמרין מבדקינן
אוף חד זמן מנפקין פגע ביה חד סב אמר לון מרייכון סעודינכון אמר לא יסעוד
ולא יסמוך הלא אתה אלהים זנחתנו · שני ארזים היו בהר המשחה בתחת
אחד מהן היו מוכרין ארבע חנויות טהרות · ובאחד היו מוציאין ממנו ארבעי׳ סאה
גוזלו׳ בכל חדש וחדש · ומהן היו מספיקין קנים לכל ישר׳ · טור שמעון הוה מפיק
תלת מאוון דגרבין דמרקוע · לקיטא כל ערובת שובא · ולמה חרב · יש או׳ מפני
הזנות ויש אומרים שהיו משחקין בכדור · עש״ה אלפים עיירות היו בהר המלך ·
ולרבי אלעזר בן חרסום אלף מכולם · וכנגדן אלף ספינות בים וכולהם חרבו ·
שלש עיירו׳ היה קטפוס שלהן עולה לירוש׳ בעגלה כבול ושיחין ומגדל צבעייא
ושלשתן חרבו · כבול מפני המחלוקת · שיחין מפני כשפים · ומגדל צבעייא
מפני הזנות · ג׳ כפרים כל אחד ואחד היה מוציא כפליים כיוצאי מצרים · כפר
ביש · וכפר שיחלייא · וכפר דיכריא · ולמה הוא קרי לון כפר ביש דלא הוון
מקבלין לעבורא · ולמה הוא קרי לון כפר שיחליא דהוון מרביין בינוהון באילין
תחלוסייא · ולמה הוא קרי לון כפר דיכריא דהוון כל נשיהון ילדין דיכרין אי לא
הוות חדא מנהון נפקא מן תמן לא הוות ילדה נוקבה · אמר רבי יוחנן שמונים
זוגים אחים כהנים נישאו לשמונים זוגות אחיות כהנות בלילה אחד בהדא גופנא
חוץ מאחים בלא אחיות מאחיות בלא אחים חוץ מלוים חוץ מישראל · אמר
רבי יוחנן שמונים חנויות של אורגי פלגס היו במגדל צבעייא · אמר רבי חייה
בר בא שמונים חנויות של מוכרי טהרות היו בכפר אימרא · רבי ירמיה בשם ר׳
חייה בר בא שבעים שידות של מתכת היו בשיחין · אמר רבי ינאי שידה לא היתה
בימינו · רבי זעירה בשם רב חונא אימר היא היתה קטנה שבמשמרות והיא היתה
מוציאה שמונים וחמשה אלף פירחי כהונה · אמר רבי יוחנן שמונים אלף פירחי
כהונה נהרגו על דמו של זכריה · רבי יודן שאל לרבי אחא איכן הרגו את זכריה
בעזרת הנשים או בעזרת ישראל · אמר לו לא בעזרת ישראל ולא בעזרת
הנשים אלא בעזרת הכהנים ולא נהגו בדמו לא כדם האיל ולא כדם הצבי ·
תמן כתיב ושפך את דמו וכסהו בעפר · ברם הכא כי דמה בתוכה היה על צחיח
סלע שמתהו · כל כך למה להעלות חימה ולנקום נקם נתתי את דמה על צחיח
סלע בלי הכסות · שבע עבירות עברו ישראל באותו היום · הרגו כהן ונביא
ודיין ושפכו דם נקי · וטמאו את העזרה · ושבת ויום הכיפורים היה · וכיון שעלה
נבוזראדן לכאן ראה את הדם תוסס · אמר להן מה טיבו של זה · אמרו לו דם
פרים וכבשים ואילים שהיינו מקריבין על גבי המזבח · מיד הביא פרים ואילים
וכבשים ושחטן עליו ועדיין הדם תוסס · וכיון שלא הודו לו תליין בגרדון ·
אמרו הואיל והקב״ה רוצה לתבוע דמו מידינו · אמרו לו דם כהן ונביא ודיין הוא
שהיה מתנבא עלינו כל מה שאתה עושה לנו ועמדנו עליו והרגנוהו · מיד הביא
שמונים אלף פירחי כהונה ושחטן עליו ואדיין הדם תוסס · בההיא שעתא נזף
ביה · אמר ליה מה את בעי נובד כל אומתך עליך · מיד נתמלא הקב״ה רחמים
ואמר מה אם זה שהוא בשר ודם ואכזרי נתמלא רחמים על בני · אני שכתוב בי
כי אל רחו׳ יי׳ אלהיך לא ירפך ולא ישחיתך ולא ישכח את ברית אבותיך על אחת
כמה וכמה · מיד רמז לדם ונבלע במקומו · אמר רבי יוחנן שמונים אלף פירחי
כהונה ברחו להם לתוך קלתותים של בית המקדש וכולהם נשרפו ומכולם לא
נשתייר אלא יהושע בן יהוצדק הכהן הגדול · שנאמר הלא זה אוד מוצל מאש ·
אמר רבי יוחנן שמונים אלף פירחי כהונה ברחו לתוך חיילותיו של נבוכד נצר
והלכו להן אצל ישמעאלים אמרין לון הבו לן נישתי דאנן צחיי · הביאו לפניהן
מיני מלוחים ונודות נפוחות · אמרין לון אכלון ואתון שתיי · וכיון דהוה חד
מינהון שרי זיקא והוה ליה גו פומיה הוה רוחא נפק והוה חנק ליה · הדא הוא
דכתיב משא בערב · משל רב בערביא · ביער בערב תלינו · כי נתונים ביער
הלבנון בערב הלינו אלא אורחות דדנים · כן אורחהון דבני דודייא עבדין
ישמעאל שצמא לא לקראת צמא התיו מים · ויפקח אלהים את עיניה ותרא
באר מים · לא מן שכותבין אתון לגביכון כי מפני חרבות נדדו · מפני
חרב נטושה · שלא רצו לשבר את שמישהם כמה דאת אמר והשביעי׳ השבטה
תנטשנה · ומפני קשת דרוכה שלא רצו לשמר שבתותיהם כמה דאת אמר בימי׳
ההמה ראיתי ביהודה דורכים גיתות בשבת · ומפני כובד מלחמה שלא רצו
להלחם במלחמתה של תורה · כמה דאת אמר על כן יאמר בספר מלחמות יי׳ ·
אמר רבי יוחנן מגבת ועד אנטיפרס ששים ריבוא עיירות היו והקטנה שבהן היא
היתה בית שמש דכתיב בה ויך באנשי בית שמש כי ראו בארון יי׳ וגו׳ · ואילו
מרוח אתת הוו אין את מבצע לה קני לא נסיה · אמר רבי חנינה קפצה לה ארץ
ישראל · אמר רבי זעירה בוא וראה מה חציפה היא ארץ ישראל שהיא עושה
פירות · מפני מה היא עושה פירות · תרין אמורין חד אמר מפני שמזבלין אותה ·
וחורנה אמר מפני שהופכין את עפרה · עובדא הוה בחד דהוה קאים זרע בהדא
בקעת ארבל וכבש ידיה ונפק עפרה יקידא ואוקיד זרעא · תני רבי יוסי אומר
חמשים ושתים שנה לא נראה עוף טס בארץ ישראל · מה טעמא מעוף ועד
בהמה נדדו הלכו · אמר רבי חנינה קודם לארבעים שנה עד שלא גלו ישראל
לבבל נטעו תמרים בבבל על ידי שיהו להוטים אחר מתיקה שהיא מרגלת את
הלשון לתורה · אמר רבי חנינה בריה דרבי אבהו שבע מאות מיני
דגים טהורים ושמנה מאות מיני חגבים טהורים ולעוף אין מספר כולהם גלו
עם ישראל לבבל · וכשחזרו כולהם חזרו עמהן חוץ מן הדג הנקרא
שיבוטא · ודגים האך גלו · רבי חונה בר יוסף אמר דרך התהום גלו
ודרך התהום חזרו · אמר רבי יוחנן אשרי מי שהוא רואה במפלתה של
תדמור שהיא היתה שותפת בחרבן הבית הראשון ובחרבן הבית השני ·
בחרבן הראשון העמידה שמונים אלף קשטים · ובחרבן השיני העמידה שמנת
אלפים קשטים · ונחרשה העיר · חרש רופוס שחיק עצמות את ההיכל ·

הלכה ט׳

אמר רבי יהושע בן לוי הדא דאת אמר
בבניין של שמחה · אבל אם היה כותלו גוהה סותרו ובונהו · אמר שמואל
בכותלא דגבייביה · רבי בא בר כהן אמר קומי רבי יוסי · רבי אחא בשם רבי
יעקב בר אידי אסור לארס אשה בערב שבת · הדא דאת אמר שלא לעשות
סעודת אירוסין · הא לארס יארס · שמואל אמר אפילו בתשעה באב יארס שלא
יקדמנו אחר · מחלפה שיטתיה דשמואל תמן הוא אמר אלהים מושיב יחידים
ביתה · במאזנים לעלות המה מהבל יחד · והכא הוא אמר הכין · אלא שלא
יקדמנו אחר בתפילה · אפילו כן לא קיימה · אמר רבי יונה הדא דאת אמר מרוח
ומלבוש ברם מרוח ומתקנ׳ כן אנן אמרין · הדין קצר׳ אסור ליה מיעבד עיבידתיה ·
מתניתא פליגא על רבי יונה שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה אסורין מלספר
ומלכבס ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת · רבי יונה בשם רב המנונא לתספורת
השבה · רבי בא בר כהן אמר קומי רבי יוסה רבי אחא בשם רבי אבהו תשעה באב
שחל להיות בשבת שתי שבתות מותרות · לאחריו מהו · רבי יוחנן אמר לאחריו
אסור · ר׳ שמעון בן לקיש אמר לאחריו מותר · דרשה ר׳ חייה בר בא לציפוראיי
ולא קבלון עליהן · אמר ר׳ אימי לרבי יסי ואין בן אחוי של רבי חייה הגדול חלוק
עליו · אמר ליה בפירוש פליגין רבי יוחנן אמר לאחריו אסור · ר׳ שמעון בן לקיש
אמר לאחריו מותר · מה עבד לה רבי שמעון בן לקיש · פתר לה תשעה באב
שחל להיות בשבת · ולית שמע מינה כלום · ר׳ יצחק בן אלעזר מן דהוה תשעה
באב נפק הוה מכריז יפתחון ספרייא ומאן דבעי יספרא יספר · כתיב והשבתי
כל משושה חגה חדשה ושבתה וכל מועדה · דרומאי נהגין חגה · צפוראיי
נהגין חדשה · טבריאי נהגין שבתה · חזרין רבנן דטבריא למינהג ברבנן
דציפורין · רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא בדין הוה שיהו מתענין בעשירי שבו
נשרף בית אלהינו · ולמה בתשיעי שבו התחילה הפורענות · ותני כן בשביעי

נכנסו לתוכו· בשמיני והו מסקיקין בו· בתשיעי והציתו בו את האור· ובעשירי
נשרף· רבי יהושע בן לוי צייס תשיעי ועשירי· רבי אבון צייס תשיעי ועשירי·
רבי לוי צייס תשיעי ולילי עשירי· רבי בא בר זבדא בשם רבי חנינה ביקש רבי
לעקור תשעה באב ולא הניחו לו· אמר לו רבי לעזר עמך הייתי ולא איתאמרת
הכי· אלא ביקש רבי לעקור תשעה באב שחל להיות בשבת· ולא הניחו לו·
אמר הואיל ונדחה ידחה· אמרו לו ידחה למחר· תני לי ההוא דתנינן תמן רבי
יוחנן בן ברוקה אומר על שניהן הוא אומר ויברך אותם אלהים ויאמר להם אלהים
פרו ורבו וגו׳· רבי לעזר בשם רבי חנינה הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה· אמר ליה
רבי בא בר זבדא עמך הייתי ולא אתאמרת אלא אם היתה תובעת להנשא הדין
עמה· וקרא עליהן טובים השנים מן האחד· הלכה י׳ מהו ישנה·
יחלף אין הוה יליף אכיל ליטרא דקופד ייכול פלג׳· אין הוה יליף שתי קסט דחמר
ישתה פלגא· אמר רבי יוחנן ובלבד עיקר סעודת תשעה באב· אמר רב
תשעיה ובלבד משש שעות ולמעלן· אמר רבי יוסי תרתיהון לקולא· אבל
סעודת תשעה באב משש שעות ולמטן אפילו עולה על שולחנו כסעודת שלמה
מותר· אבל סעודתו משש שעות ולמעלן אפילו עולה על שולחנו כסעודת
שלמה כשעתו מותר· תני תשעה באב שחל להיות ערב שבת· וכן ערב
תשעה באב שחל להיות בשבת אפילו עולה על שולחנו כסעודת שלמה כשעתו
מותר· רב מן דהוה אכל כל צורכיה הוה צבע פיסתיה בקיטמא ואמר זו היא
עיקר סעודת תשעה באב לקיים מה שנאמר ויגרס בחצץ שני הכפישני באפר·
יאות אמר רבי יהודה· מה טעמון דרבנן· עשו אותו כמי שמתו מוטל לפניו·
אינו לא כופה את מיטתו· ולא ישן על גבי מיטה כפויה· הלכה יא׳
ניחא ביום הכיפורים שהוא כפרה על ישראל· בחמשה עשר באב למה·
רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא שבו זמן קיצה יפה לעצים· שכל עצים שהן
נקצצין בו אינן עושין מאכולות· כהא דתנינן תמן כל עץ שנמצא בו תולעת
פסול מעל גבי המזבח· רב חייה בר אשי בשם רב שבו התיר הושע בן אלה
פרוסדיות שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכי׳· כהנא שאל לרב כל הדא טבותא
רבתא עבד וכתיב ביה עליו עלה שלמנאסר מלך אשור· אמר ליה על ידי
שטמט את הקולר מצוארו והליין בצואר הרבים לא אמר כל עמא יסקון· אלא
מאן דבעי מיסוק יסוק· רבי שמואל בר רב יצחק ואמרין לה בשם רבי שמואל בר
נחמן שבו התירו שבטים לבוא זה בזה· דכתיב ולא תסוב נחלה מבני ישראל
ממטה למטה אחר כי איש בנחלת אבותיו ידבקו בני ישראל· וכתיב וכל בת
יורשת נחלה ממטות בני ישראל וגו׳· וכי איפשר לבת לירש שני מטות· תיפתר
שהיה אביה משבט אחד ואמה משבט אחר· ורבנן אמרי שבו הותר שבטו של
בנימן לבוא בקהל· דכתיב ארור נותן אשה לבנימן· מקרא קראו וקירבוהו·
מקרא קראו וריחקוהו· מקרא קראו וקירבוהו· אפרים ומנשה כראובן ושמעון
יהיו לי· מקרא קראו וריחקוהו גוי וקהל גוים יהיה ממך ומלכים מחלציך יצאו·
ועדיין לא נולד בנימן· רבי אבון אמר שבו בטל החפר· ואמר רבי לוי בכל ערב
תשעה באב היה משה מעביר כרוז בכל המחנה· ואומר צאו לחפור· צאו לחפור
והיו יוצאין וחופרין להן קברו׳ וישנים· ובשחר היו עומדין ומוצאין עצמן חסירים
חמשה עשר אלף ופרוטרוט· ובשנ׳ האחרונ׳ עשו כן ועמדו ומצאו עצמן שלימי׳·
אמרו דילמא דטעינן בחושבנא· וכן בעשרה ובאחד עשר ובשנים עשר·
ובשלש׳ עשר· ובארבעה עשר· ובחמשה עשר· כיון דאשלם זיהרא אמרו דומה
שביטל הקב״ה אותה הגזירה קשה מעלינו ועמדו ועשו יום טוב ׳כל הבלי״ טעותין
שכילה ובנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים· רבי ינאי בי רבי ישמעאל אמר
ואפילו נתונים כתיבה· נתונים כתיבה ואת אמר הבן· מתוך שאת עושה כן הוא
בשאילן· ומה היו אומרות שא נא עיניך בחור וראה מה את בורר לך אל תתן
עיניך בנוי תן עיניך במשפחה כו׳· היתה בתו של מלך שואלת מבתו של כהן
גדול· בתו של כהן גדול שואלת מבתו של מלך· הכאורות היו אומרות אל
תתן עיניך בנוי· והנאות היו אומרות תן עיניך במשפחה· וכן הוא אומר צאינה
וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעיטרה לו אמו ביום חתונתו וביום
שמחת לבו· ביום חתונתו זו מתן תורה· וביום שמחת לבו זה בניין בית המקדש
שיבנה במהרה בימינו׃

הדרן עלך בשלשה פרקים

וכולא מסכתא דתעניות ברחמי שמיא

מסכת מגילה

מגילה

נקראת באחד עשר בשנים עשר בשלשה עשר בארבעה עשר בחמשה עשר לא
פחות ולא יותר· כרכים המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר·
כפרים ועיירות גדולו׳ קורין בארבעה עשר אלא שהכפרי׳ מקדימין ליום הכניסה׃
ב׳ כיצד חל להיות בשיני כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפות
חומה למחר· חל להיות בשלישי או ברביעי כפרים מקדימין ליום הכניסה
ועיירות גדולות קורין בו ביום· ומוקפות חומה למחר· ג׳ חל להיות
בחמישי כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפות חומה למחר·
ד׳ חל להיות ערב שבת כפרים מקדימין ליום הכניסה· ועיירות גדולות
ומוקפות חומה קורין בו ביום· ה׳ חל להיות בשבת כפרים ועיירות
גדולות מקדימין ליום הכניסה· ומוקפות חומה למחר· ו׳ אי זו
היא עיר גדולה כל שיש בה עשרה בטלנין· פחות מיכן הרי זה כפר· באילו אמרו
מקדימין ולא מאחרין· אבל זמן עצי כהנים והעם ותשעה באב וחגיגה והקהל
מאחרין ולא מקדימין· אף על פי שאמרו מקדימין ולא מאחרין מותרין בהספד
ובתענית ובמתנות לאביונים· אמר רבי יהודה אימתי מקום שנכנסין בשיני
ובחמישי· אבל מקום שאין נכנסין לא בשיני ולא בחמישי קורין אותה בזמנה·
ז׳ קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה קורין אותה באדר
השיני· אין בין אדר הראשון לאדר השיני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים·
ח׳ אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד אין בין שבת ליום הכיפורים
אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בהכרת· ט׳ אין בין המודר הנאה
מחבירו למודר ממנו מאכל אלא דריסת הרגל וכלי׳ שאין עושין בהן אוכל נפש·
אין בין נדרים לנדבות אלא שהנדרים מתו או נגנבו חייבין באחריותן· נדבות
מתו או נגנבו אין חייבין באחריותן· י׳ אין בין זב הרואה שתי ראיות
לרואה שלש אלא קרבן· אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה
ופרימה תגלחת וצפורים· יא אין בין ספרי׳ לתפילין ומזוזות אלא
שהספרים נכתבין בכל לשון· ותפילין ומזוזות אינן נכתבות אלא אשורית·
רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יוונית·
יב׳ אין בין כהן משוח בשמן המשחה למרובה בגדים אלא פר הבא על כל
המצות· אין בין כהן ששימש לכהן שעבר אלא פר יום הכיפורי׳ ועשירי׳ האיפה·
יג׳ אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים· זה הכלל כל שהוא
נידר וניזדב קרב בבמה וכל שאינו לא נידר ולא נידב אינו קרב בבמה·
יד׳ אין בין שילה לירושלם אלא שבשילה אוכלין קדשי׳ קלין ומעשר
שני בכל הרואה· ובירושלם לפנים מן החומה· וכאן וכאן קדשי קדשים
נאכלין לפנים מן הקלעים· קדושת שילה יש אחריו היתר וקדושת ירושלם
אין אחריה היתר׃

סליק פירקא

מגילה נקראת כו׳· רבי אילא שמעון בר בא בשם רבי
יוחנן כתיב לקיים את ימי הפורי׳ האלה בזמניהם·
מה תלמוד לומר בזמניהם· רבי יונה ורבי יוסה·
רבי יונה אמר ליתן להן זמנים אחרים· רבי יוסה אומר זמנים שקבעו להם
חכמים ואילו הן אחד עשר ושנים עשר ושלשה עשר וארבעה עשר וחמשה
עשר· או אינו אלא ששה עשר ושבעה עשר· רבי אבהו בשם רבי לעזר
ולא יעבר· לא יעבר· רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל לא יעבר ולא יעבר·
או אינו אלא תשיעי ועשירי· שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן ימים אין כתיב
כאן אלא כימים· תן ימים כנגד ימים אחד עשר ושנים עשר כנגד ארבעה עשר
וחמשה עשר· או שנים עשר ושלשה עשר׃ כנגד ארבעה עשר וחמשה
עשר· אמר רבי חלבו יום שלשה עשר יום מלחמה היה· הוא מוכיח על
עצמו שאין בו מיחה· מעתה אל יקראו בו· לפניו ולאחריו קורין ובו אינן
קורין· או אינו אלא תשיעי ועשירי· כימים ימים שהן סמוכין לימים·
ואם ימים שהן סמוכין לימים אינן אלא ששה עשר ושבעה עשר לית יכיל·
דאמר

דאמר רבי אבהו בשם רבי אלעזר לא יעבר· ולא יעבר· רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל לא יעבר ולא יעבר· הכי בשם רבי נתן כל החדש כשר לקריאת המגילה מה טעמא והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה וגו׳ · אמר רבי חלבו ובלבד עד חמשה עשר דאמר רבי אבהו בשם רבי לעזר לא יעבור ולא יעבור · רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל לא יעבר ולא יעבר· הדא דאת אמר לקריאת המגילה אבל לעשות סעודה אינן עושין אלא בארבעה עשר ובחמשה עשר · ואין מחלקין לעניים אלא בארבעה עשר ובחמשה עשר · אין עיניהם של עניים תלויות אלא בארבעה עשר ובחמשה עשר · ויהו אילו לקריאה ואילו לסעודה· רבי חלבו רבי חונה בשם רב והימים האלה נזכרים ונעשים · נזכרים בקריאה · ונעשים בסעודה· זאת אומרת שמגילת אסתר ניתנה להדרש · רבי חלבו רבי יסא בשם רבי לעזר נאמר כאן דברי שלום ואמת· ונאמר להלן אמת קנה ואל תמכור · הרי היא כאמיתה של תורה· מה זו צריכה סירטוט אף זו צריכה סירטוט· מה זו ניתנה להידרש · אף זו ניתנה להידרש · רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק מגילה שבסר שמואל לדוד ניתנה להדרש · מה טעמא הכל בכתב זו המסורת · מיד י״י זו רוח הקודש · עלי השכיל מיכן שניתנה להידרש· רבי ירמיה בעי ולמה לי כן אמרין והבנית כל אשר היה ברוח עמו אמר רבי מנא מהו ברוח · ברוח פיו· כרכים המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר· רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי חלקו כבוד לארץ ישראל שהיתה חריבה באותן הימים ותלו אותה מימות יהושע בן נון · ויקראו הכל בחמשה עשר · רבי אבהו דרש ישיבה ישיבה· מה ישיבה שנאמר להלן מימות יהושע בן נון· אף ישיבה שנאמר כאן מימות יהושע בן נון· ויקראו הכל בארבעה עשר · רבי יודה בר פזי דרש פרזי פרזות · נאמר כאן פרזות ונאמר להלן לבד מערי הפרזי הרבה מאוד· מה פרזי שנאמ׳ להלן מימות יהושע בן נון· אף פרזות שנאמר כאן מימות יהושע בן נון · תני רבי יהושע בן קרחה אומר מימות אחשורוש· אמר ליה רבי יוסי בי רבי יהודה וכי מה עניין שושן הבירה לבוא לכאן· אם משושן הבירה את למד מעתה בשושן הבירה אל יקראו ושאר כל המקומות יקראו · הא תלתא תניין תנייא קדמייא סבר מימר מימות יהושע בן נון· תנייא אחרייא סבר מימר מימות אחשורוש· תנייא אחרייא סבר מימר עיר מכל מקום· נמצאתה אומר רבי יהושע בן קרחה ורבי יוסי בי רבי יהודה שניהם אמרו דבר אחד· אלא שזה למד מטעם אחד וזה למד מטעם אחד· ותני כן הסמוך לכרך והנראה עמו הרי הוא כיוצא בו· רבי אייבו בר נגרי בשם רבי חייא בר בא כגון הדא חמתה· לא אמר אלא כגון הא חמתה עצמה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון· מן הדא וערי מבצר הצדים צר וחמת רקת וכנרת· הצדים כפר חיטייא צר דסמיכה לה· חמת חמתה· רקת טבריא· כנרת גינוסר· והתיב רבי לוי והכתיב והערבה עד ים כנרות· מעתה שני גינוסריות הוו · או לא הוו אלא שני אכטוניות כגון בית ירח וצינברי שהן מגדלות כינרים וחרב הברך תעשה של גרים· איתא חמי בו אינן קורין ובחוצה לו קורין· חזקיה קרי לה בארבעה עשר ובחמשה עשר דו חשש להיא דתני רבי שמעון בן יוחי ואיש כי ימכר בית מושב עיר חומה· פרט לטבריא שהים חומה לה · רבי יוחנן קרי לה בבנישתא דכיפרא ואמר הדא היא עיקר טבריא קדמייתא ולא חשש להדא דתני רבי שמעון בן יוחי קל הקילו בקריאתה דתנינן תמן כל שהוא לפנים מן החומה הרי הוא כבתי ערי חומה חוץ מן השדות · רבי מאיר אומר אף השדות· ותני כן הסמוך לכרך והנראה עמו הרי הוא כיוצא בו· אמר רבי יוחנן מגבות ועד אנטיפטרס ששים ריבוא עיירות היו והקטנה שבהן היתה בית שמש מה כתיב בה ויך באנשי בית שמש כי ראו בארון י״י וגו׳ · ואילו מרוח אחת היו וכדון אין את מבצע לה קני לא נסבה· אמר רבי חנינה קפצה לה ארץ ישראל· כל העיירות שמנה יהושע אפילו מאה אינן·
רבי שמעון בן לקיש אמר מוקפות חומה מנה· רבי יוסי בר חנינה אמר הסמוכות לספר מנה · קרייא מסייע לרבי יוסי בן חנינה ויהי גבולם מחלף וגו׳ · קטת ונהלל ושומרון וידאלה ובית לחם · מחלף חלף מאילון איילין· בצעננים אגנייא דקדש· ואדמי דמין· והנקב ציידתה· ויבנאל כפר ימה עד לקום לוקים· וקטת קטונית· ונהלל מהלול· ושמרון סימונייה· וידאלה· חירייה· בית לחם בית לחם צרייה· רבי אחא רבי יודה בן לוי רבי יהושע בן לוי בשם רבי לוד וגיא החרשים מוקפות חומה מימות יהושע בן נון· ולמה לא אמרן ואונו בגין דכתיב· והא כתיב לוד ואיתאכרת· אלא בגין דתנינן תגמלה וגדוד וחריד ואונו וירושלם· וכן כיוצא בהן· והכתיב ובני אלפעל עבר ומשעם ושמר הוא בנה את אונו ואת לוד ובנותיה · אמר רבי לעזר בי רבי יוסה בימי פילגש בגבעה חרבה ועמד אלפעל ובנייה· הדא היא דכתיב גם כל הערים הנמצאות שלחו באש· רבי חנניה בשם רבי פינחס לוד ואונו הן הן גיא החרשים· רבי חלבו רבי חונה בשם רבי חייה רבה הכל יוצאין בארבעה עשר שהוא זמן קריאתה· לא בא אלא ללמדך שהמצוות נוהגות באדר שני· רבי יוסי ורבי אחא הוון יתיבין אמר רבי יוסי לרבי אחא לא מסתברא לשעב׳ אבל לכא והא תני מקום שנהגו לקרותה שני ימים קורין אותה שני ימים · אמר ליה אוף אנא סבר כן · אמר רבי מנא ויאות אילו מי שקרייה בארבעה עשר וחזר וקרייה בחמשה עשר שמא אין שומעין לו· אם אומר את כן שמא נמצאת עוקר זמן כרכים בידיך· נחמן בריה דרבי שמואל בר נחמן שמחה וששון מיכן שהן אסורין בהספד· ומשתה מיכן שאסורין בתענית· ויום טוב מיכן שאסורין בעשיית מלאכה· אמר רבי חלבו זימנין סגין יהביה קומי רבי שמואל בר נחמן ולא שמעית מיניה הדא מילתא· אמר ליה כל מה דהוה אבא שמיע את שמיע· מילתיה דרבי פליגא דרבי היה מפרסם עצמו שני ימים בשנה רוחץ בשבעה עשר בתמוז· ונוטע נטיעות בפורים· רבי חביבה בשם רבנן דתמן בכל מקום שכתוב יום טוב אין כתיב וקיבל· בכל מקום שכתוב וקיבל אין כתיב יום טוב· וכאן כתיב יום טוב וכתיב וקיבל · רבי סימון בשם רבי שמואל בר נחמן משפחה ומשפחה אילו הכפרים· מדינה ומדינה אילו הכרכים· עיר ועיר אילו העיירות· תני שמואל בפני מה מקדימין ליו׳ הכניסה כדי שיספקו מים ומזון לאחיה׳ שבכרכי׳·

רבי פליפא בר פרוטה אמר קומי רבי יונה לית הדא אמרה שאסור בעשיית מלאכה· אמר ליה אין מן הדא לית שמע מינה כלום· הרי חולו של מועד הרי הוא אסור בעשיית מלאכה· והם מספקין מזון לאחיהם שבכרכים· לית לך אלא כהדא דרבי· דרבי הוה מפרסם עצמו שני ימים בשנה· רוחץ בשבעה עשר בתמוז· ונוטע נטיעות בפורים· רבי יוסטא בי רבי שונם בעא קומי רבי מנא ולא עזרא תיקן שיהו קורין בתורה בשני ובחמישי ובשבת במנחה· ומרדכי ואסתר מתקנים על מה שעזרה עתיד להתקין · אמר ליה מי שסדר את המשנה סמכה למקרא משפחה ומשפחה ומדינה ומדינה ועיר ועיר·

הלכה ב׳ כל הן דתנינן חל להיות בארבעה עשר אנן קיימין· אמר רבי יוסה מתניתא אמרה כן מוקפות חומה לבחור· אמר רבי יוסה ליה כאן חל להיות בשני ולית כאן חל להיות בשבת· חל להיות בשני צומא רבא בחד בשובא· חל להיות בשבת צומא רבא בערובתא ·

הלכה ג׳ בעון קומי רבי זעירא איתא חמי חל להיות לכרכים בשבת קורין בערב שבת · חל להיות לעיירות בשבת ידחו ליום הכניסה· אמר רבי לא מפני כבוד כרכים שלא יהו אומרים ראינו כרכים ועיירות קורין באחת · מעתה לא ידחו ליום הכניסה· שלא יהו אומרין ראינו כפרים ועיירות קורין באחת· מעתה חל להיות בשני· חל להיות בחמישי חל להיות בשבת· אשכח תני כפרים ועיירות וכרכים קורין באחת· והן תנייה לא נסב אפילו לבירייה דאית ליה שלא יקדמו כרכים לעיירות דאית ליה· כל שהוא נדחה ממקומו ידחה ליום הכניסה· רבי אומר כולהם ידחו ליום הכניסה דאית ליה שלא יקדמו כרכים לעיירות דאית ליה כל שהוא נדחה ממקומו ידחה ליום הכניסה· היך עבדין עובדא· אמר רבי יוסה כמתניתה·

הלכה ד׳ בעון קומי רבי זעורה כמה דאת אמר תמן חל להיות לכרכים בשבת קורין בערב שבת· חל להיות לעיירות בשבת יקראו בערב שבת· אלא מהניתא כתרין תנייא· תנייא קדמייא סבר מימר כל שהוא נדחה ממקומו ידחה ליו׳ הכניסה· ותנייא חורנא סבר מימר כל שהוא נדחה ממקומו לא ידחה ליום הכניסה· אמר לון כן אמר רב חד תנייא הוא· מפני מה אמרו חל להיות לכרכים בשבת קורין בערב שבת· דאמר רבי חלבו רב חונה רב בשם רבי חייה רבה הכל יוצאין בארבעה עשר שהוא זמן קריאתה· ודכוותה חל להיות לעיירות בשבת דאמר ר׳ חלבו יום שלשה עשר יום מלחמה היה והוא מוכיח על עצמו שאין בו ניחה· אשכח תני כפרים קורין בערב שבת ועיירות גדולות ידחו ליום הכניסה ומוקפות חומה לאחר השבת· היך עבדין עובדא· אמר רבי יוסה לית איפשר· ואין איפשר כמתניתה·

הלכה ה׳ רבי בא בשם רב יהודה כל שאמרו ידחה ממקומו ובלבד בעשרה· ואנן חמיין רבנן אפילו ביחיד· רבי אבונה בשם רבי אסי כל שאמרו ידחה ליום הכניסה ובלבד בעשרה· רבי חנניה אמר איפלגון רב חונה ורב יהודה חד אמר ובלבד בעשרה· וחורנה אמר אפילו ביחידי· מתיב מאן דאמר ובלבד בעשרה למאן דאמר אפי׳ ביחידי· עד שהוא במקומו יקרא· אמר רבי סלקת מתניתה· אחד עשר ושנים עשר ושלשה עשר וארבעה עשר וחמשה עשר·

הלכה ו׳ תני עשרה בטלים ממלאכתן לבית הכנסת· רב יהודה אמר כגון אנו שאין אנו צריכין לתלמודינו· תני כפר שאין בו עשרה תקנתו קלקלתו ונעשה כעיר· באילו אמרו מקדימין ולא מאחרין קריאת מגילה ותרומת שקלים מקדימין ולא מאחרין· סעודת ראש חדש וסעודת פורים מאחרין ולא מקדימין· רבי זעורה בעא קומי רבי אבהו ויעשו אותן בשבת· אמר ליה לעשות אותם ימי משתה ושמחה את ששמחתו תלויה בבית דין· יצא זה ששמחתו תלויה בידי שמים· מגבת פורים לפורים· אמר רבי לעזר ובלבד שלא ישנה ממנה העני רצועה למנעלו· אין מדקדקין במעות פורים אלא כל מי שהוא פושט את ידו ליטול נותנין לו·

אין משנין במעות פורים· הא שאר כל המעות משנין · אלא כל המעות עד שלא ינתנו לגיזברין את רשאי לשנותן · משניתנו לגזברין אין את רשאי לשנותן

לשמחן · אבל זמן עצי כהנים · מה ראה זמן עצי כהנים והעם להמנות · אלא בשעה שעלו ישר׳ מן הגולה ולא מצאו עצים בלישכה ועמדו אילו ונתנדבו עצים משל עצמן ומסרום לציבור נקרבו מהן קרבנו׳ ציבור והתנו עמהן הנביא׳ שבניהן שאפילו לשכה מליאה עצים ועמדו אילו ונתנדבו עצים משל עצמן שלא יהא קרבן מתקרב אלא משלהן תחילה · אמר רבי אחא דרבי יוסי היא דרבי יוסי אמר אף הרוצה מתנדב שומר חנם · רבי יוסה בשם רבי אילא דברי הכל היא · מה פליגין כגופו של קרבן · אבל במכשירי קרבן כל עמא מודיי שהוא משתנה קרבן יחיד בקרבן ציבור · תני אשה שעשת כתונת לבנה צריכה למסור לציבור · אמר רבי אחא ודרבי יוסי היא דר׳ יוסי אמר אף הרוצה מתנדב שומר חנם · רבי יוסה בשם רבי אילא דברי הכל היא · מה פליגין בגופו של קרבן · אבל במכשירי קרבן כל עמא מודיי שהוא משתנה קרבן יחיד מקרבן ציבור · מתניתא פליגא על ר׳ יוסה אותן הימים נוהגין בשעת קרבן ושלא בשעת קרבן ר׳ יוסי אומר אינן נוהגין אלא בשעת קרבן · ועוד מן הדא דתני א״ר לעזר בי רבי צדוק אני הייתי מבני סנאה בן בנימן וחל תשעה באב להיות בשבת ודחינו אותו למוצאי שבת והיינו מתענין ולא משלימין · ובתשעה באב · רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא ברין הוה שיהו מתעני בעשירי שבו נשרף · ולמה בתשיעי שבו התחילה הפורענות · ותני כן בשביעי נכנסו להיכל · בשמיני היו מקרקרים בו · בתשיעי הציתו בו את האור · בעשירי נשרף · רבי יהושע בן לוי צ״ם תשיעי ועשירי · רבי לוי צ״ם תשיעי ולילי עשירי · רבי בא בר זבדא בשם רבי חנינה ביקש רבי לעקור תשעה באב ולא הודו לו · אמר לו רבי אלעזר עמך הייתי ולא איתאמרת אלא ביקש רבי לעקור תשעה באב שחל להיות בשבת ולא הניחו לו אמר האיל ונדחה ידחה · אמרו לו ידחה למחר · תגוז ליה ההוא דתנינן תמן רבי יוחנן בן ברוקה אומר על שניהם הוא אומר ויברך אותם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו · רבי לעזר בשם רבי חנינה הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה · אמר ליה ר׳ בא בר זבדא עמך הייתי ולא איתאמרת אלא היתה תובעת להנשא והדין עמה · וקרא עליהן טובין השנים מן האחד · ובחגיגה · כתוב אחד אומר וחג הקציר בכורי מעשיך · וכתוב אחר אומר כל מלאכת עבודה לא תעשו · אמר רבי חנינה הא כיצד יתקיימו שני כתובים בשעה שהוא חל בחול את חוגג ושובת· בשעה שהוא חל בשבת למחר את חוגג וקוצר · א״ר יוסה בי ר׳ בון ובלבד שיבלים לעיסתה · כהדא דתני להן אינש דיהוי עלוי אעין ובכורין . האומר הרי עלי עצים למזבח וגזירין למערכה אסו׳ בספד ובתענית ומלעשו׳ מלאכ׳ בו ביום · ובהקהל · רבי בא בריה דרבי חייה בר בא אמר מפני התקיעה · רבי יצחק בי רבי חייה אמר מפני הבימה · ויעשו אותה מתאמול · שלא לדחוק את העזרה · אמר רבי מתניה על שם לא תטע לך אשירה כל עץ · מתניתא דרבי מאיר דאמר ר׳ מאיר דילא למיספד אסור להתענות · די לא להתענות מותר בהספד · ודי לא סתם כדי לא להתענייה · אמר רבי יונה אילין יומיא די לא להתענאה בהון ומקצתהון די לא למיספד בהון · אמר רבן שמעון בן גמליאל מה תלמוד לומר בהון בהון שני פעמים · אלא מלמד שהלילה מותר והיום אסור · כהדא דתני להן אינש דיהוי עלוהי אסר בצלו · אמר רבי יוסי בי רבי בון שהוא צריך להזכיר מבערב · ואתיא כהא דאמר ר׳ זעורה בשם רב חונה אומרו בלילי שבת ובימומו · מתניתא או באחד עשר כרבי יוסי · או בשנים עשר כרבי מאיר · וקשיא על דרבי מאיר לא כן תני בתרין עשר ביה יום טריון · ואמר רבי יעקב בר אחא בטל יום טריון יום שנהרג לוליינוס ופפוס · בתלת עשר ביה יום ניקנור · מהו יום ניקנור · שלטון משל מלכו׳ יון היה עובר לאלכסנדריאה וראה את ירושלם וחירף וניאץ וגידף ואמר כשובי בשלום אתוץ את המגדל הזה ויצא אחד משל חשמוניי והיה הורג בחיילותיו עד שהגיע לקרוכין שלו . וכיון שהגיע לקרוכין שלו קטע את ידיו וחתך את ראשו ותחבן בעץ · וכתב מלמטן הפה שדיבר באשמה והיד שפשטה בגאוה ותליין בקונטס נגד ירושלם · על דעתיה דרבי מאיר ניחא בא לוסר לפניו · על דעתיה דרבי יוסה מה בא לוסר לפניו לית ליה עצמו אסור מפני ארבעה עשר · להודיעך שאסור בהספד · ואפילו על דרבי מאיר לית היא מקשייא לא כן תני בתרין עשר ביה יום טריון · ואמר רבי יעקב בר אחא בטל יום טריון · יום שנהרג לוליינוס ופפוס · בארבעה עשר ובחמשה עשר פורייא די לא למיספד · בשית עשר ביה שרון למיבנא שור ירושלם די לא למיספד · על דעתיה דרבי מאיר ניחא בא לוסר לפניו · על דעתיה דר׳ יוסה מה בא לאסור שלפניו לית ליה עצמו אסור מפני חמשה עשר · בא להודיעך שהו׳ אסו׳ בהספד · בשובעת עשר ביה קמון עממייא על פליטת ספרייא במדינת בלקיס ובית זבדין והוה פרקן · על דעתיה דרבי מאיר ניחא בא לאסור עצמו · על דעתיה דרבי יוסה מה בא לאסור · אמר רבי יוסי כל אילין מיליא לא מסייען ולא תברן לא על דרבי מאיר ולא על דרבי יוסי לא בא אלא למנות ימים שנעשו בהן ניסים לישראל · תדע לך שהוא כן דתנינן בריש ירחא וניסן דיהקים תמידא די לא למיספד · בלא כך אינו אסור משום ראש חדש · אבל בשבתות ובימים טובים מתענין לפניהן ולאחריהן · מה ראיתה להקל באילו ולהחמיר באילו · שאילו דברי תורה ואין דברי תורה צריכין חיזוק · ואילו דברי סופרים ודברי סופרין צריכין חיזוק · הדא דאת אמר עד שלא בטלה מגילת תענית · אבל משבטלה מגילת תענית בטלו כל אילו · רבי חנינה ורבי יהושע בן לוי תריהון אמרין בטלה מגילת תענית · רבי בא ורבי סימון אמרי בטלה מגילת תענית · רבי יונתן אמר בטלה מגילת תענית · אמר רבי יוחנן אמש הייתי יושב ושונה מעשה שגזרו תענית בחנוכה בלוד · ואמרו עליו על רבי אליעזר שסיפר· ועל רבי יהושע שרחץ · אמר להן רבי יהושע צאו והתענו על מה שהתעניתם · ואת אמר בטלה מגילת תענית · אמר רבי בא אף על גב דאת אמר בטלה מגילת תענית חנוכה ופורים לא בטלו · מילהון דרבנן אמרין בטלה מגילת תענית · רבי אבון צ״ם כל ערובת שובא · רבי יוחנן צ״ם כל ערובה ריש שתא · רבי זעורה צם תלת מאון דצומין · ואית דאמרין תשע מאון ולא חש על מגילת תענית · רבי יעקב בר אחא מפקד לספרייה אין אתת איתא מישאלנכון אימרין לה בכל מתענין חוץ משבתות וימ׳ טובים וראשי חדשים וחולו של מועד וחנוכה ופורים · שמעון בר בא אמ׳ אתא עובדא קומי רבי יוחנן והורי כרבי יוסי והוה רבי לעזר מצטער ואמר שבקין סתמא ועבדין כיחידייא · אשכח תני לה רבי חייה בשם רבי מאיר כד שמע דתני לה רבי חייה בשם רבי מאיר אמר יאות סבא ידע פירקי גרמיה · רבי מנא בעא קומי רבי יודן לא כן אמר רבי חזקיה ר׳ אבהו בשם רבי לעזר כל מקום ששנה רבי מחלוקת ואחר כך שנה סתם הלכה כסתם · אמר ליה לא רבי דילמא חורן מה הן אן דאשכח רבי מחלוקת וחזר ושנה סתם הלכה כסתם · אהר דלא אשכח רבי מתני מחלוקת אלא אחרים שנו מחלוקת ורבי שנה סתם לא כל שכן תהא הלכה כסתם · אתא רבי חזקיה רבי יעקב בר אחא רבי שבעת בר אבא בשם רבי לעזר ואפילו אחרים שנו מחלוקת ורבי שנה סתם הלכה כסתם · ולמה הוא מורה ליה כיחידייא · ר׳ שמואל בר ינה בשם רבי אחא הדא דאת אמר בשאין מחלוקת אצל סתם · אבל אם יש מחלוקת אצל סתם לא בדא הלכה כסתם · רבי יודן נשייא שלח לרבי הושעיה רבה חדא עטם וחד לגין דחמר · שלח ואמר ליה קיימת בנו ומתנות לאביונים · חזר ושלח ליה חד עגל וחד גרב דחמר · שלח ואמר ליה קימת בנו ומשלוח מנות איש לרעהו ·

הלכה ז

תני במקום שנכנסין קורין אותה בארבעה עשר · רבי יוסה בעי אם במקום שנכנסין אל יקראו אותה כל עיקר · מתניתא בשעיברו ואחר כך קראו אותה · אבל אם קראו אותה ואח״כ עיברו לא בדא · מתניתא לא אמרה כן אלא קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה קורין אותה באדר השיני · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי כתיב לקיים את אגרת הפורים הזאת · מה תלמוד לומר השינית · אלא מכן שאם קראו אותה באדר הראשון ונתעברה השנה קורין אותה באדר השיני · רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק מה עשו מרדכי ואסתר כתבו אגרת ושלחו לרבותינו שכן אמרו להם מקבלין אתם עליכם שני ימים הללו בכל שנה . אמרו להן לא דיינו הצרות הבאות עלינו אלא שאתם רוצין להוסיף עלינו עוד צרתו של המן · חזרו וכתבו להן אגרת שנייה · הדא היא דכתי׳ לקיים עליהם את איגרת הפורי׳ הזאת השנית · מה היה כתוב בה · אמרו להן אם מדבר זה אתם מתייראי׳ הרי היא כתובה ומעלה בארכיים הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן שמונים וחמשה זקנים ומהם שלשים וכמה נביאים היו מצטערין על הדבר הזה · אמרו כתיב אלה המצות אשר צוה יי׳ את משה · אילו המצות שנצטוינו מפי משה · כך אמר לנו משה אין נביא אחר עתיד לחדש לכם דבר מעתה · ומרדכי ואסתר מבקשי׳ לחדש לנו דבר · לא זזו משם נושאי׳ ונותנין בדבר עד שהאיר הקב״ה את עיניהם ומצאו אותה כתוב׳ בתור׳ ובנביא׳ ובכתובי׳ · הדא הוא דכתי׳ ויאמ׳ יי׳ אל משה כתוב זאת זכרון בספר · זאת תורה · כמה דתימ׳ וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל · זכרון אילו הנביאים · ויכתב ספר הזכרון לפניו ליראי יי׳ וגו׳ · בספר אילו הכתובים · ומאמר אסתר קיים את דברי הפורים האלה ונכתב בספר · רב ורבי חנינה ורבי יונתן ובר קפרא ורבי יהושע בן לוי אמרו המגילה הזאת נאמרה למשה מסיני אלא שאין מוקדם ומאוחר בתורה · ר׳ יוחנן ורבי שמעון בן לקיש רבי יוחנן אמר הנביאים והכתובים עתידין ליבטל · וחמשת ספרי תורה אינן עתידין ליבטל · מה טעמא קול גדול ולא יסף · רבי שמעון בן לקיש אמר אף מגילת אסתר והלכות אינן עתידין ליבטל · נאמר כאן קול גדול ולא יסף ונאמר להלן וזכרם לא יסוף מזרעם · הלכות · הליכות עולם לו · רבי לוי בשם רבי שמעון בן לקיש צפה הקב״ה שהמן הרשע עתיד לשקול כספו על ישר׳ · אמ׳ מוטב שיקדים כספן של בני לכספו של אותו הרשע לפיכך מקדימין וקורין בפרשת שקלים · רבי אבהו בשם רבי לעזר בכל שנה ושנה הקש שנה שהיא מעוברת לשנה שאינ׳ מעוברת · מה שנה שאינה מעוברת אדר סמוך לניסן · אף שנה שהיא מעובר׳ אדר סמוך לניסן · א״ר חלבו כדי לסמוך גאולה לגאולה · רבי לוי בשם רבי חמא בר חנינה אותה השנה היתה מעוברת מה טעמ׳ מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר · אדר הראשון תוספת אדר השיני תוספת · מה בינהון רבי שמואל בר רב יצחק אמר שני כבשי עצרת בינהון · נולד בחמשה עשר באדר בשנה שאינה מעוברת ונכנס לשנה שהיא מעוברת · אין תימר אדר הראשון תוספת שנה ארוכה היא ·

אין תימר אדר השיני תוספת אין לו אלא עד חמשה עשר באדר הראשון · אמר רבי אייבו בר נגרי מתניתא אמרה כן אדר הראשון תוספת דתנינן תמן הן העידו שמעברין את ה[illegible]נה כל אדר שהיו אומרים עד הפורים · הן העידו שמעברין את השנה על תניי · הדא אמרה אדר הראשון תוספה · אין תימר אדר השיני תוספת לא קיים על שתא ומעבר לה · בר עוקבא אשכח תרין איגרן בחדא כתיב ושפר באפיי וכאפי חבריי מוספה על שתא הלתין יומין · ובחדא כתיב ושפר באפיי וכאפי חבריי מוספה על שתא ירח יומין · כאן דאמר תלתין יומין אדר הראשון תוספת · ומאן דאמר ירח יומין אדר השיני תוספת · אין מן הדא לית שמע מינה כלום · דא״ר יעקב בר אחא ור׳ יודן גזורי רבי סימן בשם ר׳ יהושע בן לוי לעולם שני חדשים מעוברין עיבר את הראשון ולא עיבר את השיני מה שעשה עשוי · לעולם אדר סמוך לניסן חסר · תני רבן שמעון בן גמליאל אומר מצות הנוהגות באדר השיני אינן נוהגות באדר הראשון חוץ מן הספד ומן התענית שהן שוין בזה ובזה · ר׳ בא רב ירמיה בשם רב ר׳ סימן בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרבן שמעון בן גמליאל · רבי חנינה רבה דציפורין אמר ונהוג ר׳ חנינה דציפורין כהדא דרשב״ג · לא אמר אלא ונהוג הא להלכה לא · אבל לעניין שטרות כותבין אדר הראשון ואדר השני אלא שכותב בין אדר השני תיניין · רבי יהודה אומר אדר השני כותב ת״ו ודיינו · תמן תנינן אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אף שימוע שקלים וכלאים יש ביניהן · רבי חלבו ורב חונה רב בשם רבי חייה רבה הכל יוצאין בארבעה עשר שהוא זמן קריאתה · אמר רבי יוסה ויאות כלום אמרו משמיעין על השקלים לא כדי שיביאו ישראל שקליהן בעונתן · אם אומר את באדר הראשון עד כדון אית בשתא שיתין יומין · כלום אמרו יוצאין אף על הכלאים · לא כדי שיהו הצמחין ניכרין אם אומר את באדר הראשון עד כדון אינון דקיקין · הלכה ח׳ תני בשם רבי יהודה אף מכשירי אוכל נפש התירו · מה ביניהן · רבי חסדי אומר לחדד ראשו של שפוד ביניהן · רבי חנינא בריה דרבי אבהו הוציא אש מאבנים ביניהן · תני רבי יהודה בר פזי דברזילה הא הדבר מהו הוא הדבר לחדד ראשו של שפוד הו׳ הדבר או להוציא אש מן האבני׳ הוא הדבר לית לך אלא כהדא אין משחיזין את הסכין אבל משיאה על גב חברתה · אמ׳ רבי חסדי דר׳ יודא היא דמר ר׳ יודא בשם שמואל דברי הכל היא כדי להעביר שמנונית שעליה כל אילו ביום טוב אין צורך לומר בשבת · אילין אינון והא אית לך חורנין סקילה בשבת אין סקילה ביום טוב · כרת בשבת אין כרת ביום טוב · מכות ביום טוב אין מכות בשבת · אין תימר בדברים שיש בהן אוכל נפש אתינן מיתני והא תנינן משחילין פירות דרך ארובה ביו׳ טוב אבל לא בשבת · ועוד מן הדא שוחקין עצי בשמים למילה ביום טוב אבל לא בשב׳ · אמר רבי יוסה והוא שמל · ועוד מן הדא דתני מודין חכמים לרבי מאיר בחותמות שבקרקע שמפקפקין ומפקיעין ומתירין וחותכין · בשבת מפקפקין אבל לא מפקיעין ולא מתירין ולא חותכין · ובכלים בשבת מותר אין צורך לומר ביום טוב · אין בין שבת ליום הכיפורים אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בהיכרת · הא בתשלומין שניהן שוין · מתניתא דרבי נחוניה בן הקנה · דתני רבי נחוניה בן הקנה אומר יום הכיפורים בשבת בתשלומין · רבי שמעון בן מנסיא או׳ מחוייבי כריתות במחוייבי מיתות בית דין · מה נפק מן ביניהן · רבי אחא בשם ר׳ אבונא נערה נדה ביניהן · רבי מנא אמר אף אחות אשתו ביניהן · על דעתיה דרבי נחוניה בן הקנה מה שבת אין לה היתר אחר איסורה אף יום הכיפור׳ אין לו היתר אחר איסורו · ואילו הואיל ויש להן היתר אחר איסורן משלם · על דעתיה דרבי שמעון בן מנסיא מה שבת יש בה כרת · אף יום הכיפורים יש בה כרת · ואילו הואיל ויש בהן כרת אינו משלם · רבי יודה בר פזי אמר מכות וכרת מה אמרין בה אילין תנייא · א״ר יוסה צריכה לרבנן · רבי יונה בעי ולמה לא שמע לה מן הדא דתני ר״ש בן יוחאי · דתני ר״ש בן יוחי רבי טרפון או׳ נאמר כרת בשבת ונאמר כרת ביום הכיפורים · מה כרת שנאמר בשבת אין מכות אצל כרת · אף כרת שנאמר ביום הכיפורים אין מכות אצל כרת · אמר רבי מנא קומי רבי יוסי מה צריכה ליה כרבי שמעון בן לקיש ברם כרבי יוחנן אם מכות אצל מיתה יש לו לא כל שכן מכות אצל כרת · דאיתפלגון השוחט אותו ואת בנו לשם עבודה זרה רבי יוחנן אמר אם התרו בו לשם אותו ואת בנו לוקה · לשם עבודה זרה נסקל · רבי שמעון בן לקיש אמר אפילו התרו בו לשם אותו ואת בנו אינו לוקה מאחר שהתרו בו לשם עבודה זרה נסקל · אמר ליה אפילו כרבי יוחנן צריכה ליה · תמן לשני דברים · והכא לדבר אחד · על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש מה בין אילין תנייא לאילין רבנן לאוים לא כריתות · רבי יוחנן אמר הבא על הממזרות אית ביניהן · רבי חנניה אמר אף המצית גדישו של חבירו ביום טוב ביניהן על דעתהן דאילין תנייא הואיל ואין בהן כרת משלם · על דעתהן דאילין רבנן הואיל ויש בהן מכות אינו משלם · מעתה אילו נערות שיש להן קנס לא כרבנן · אמר רבי מתניה תיפתר דברי הכל בממזר שבא על הממזרת · ואשת אחיו לא יבמתה היא · אמר רבי מתניה תיפתר שהיו לאחיו בני׳ ואירס אשה ומת ובא אחיו ואנס׳ ·

הלכה ט׳ הא דבר שעושין בו אוכל נפש אסור · לא כמאכל נדר · רבי שמעון בן לקיש אמר כיני מתניתא אין בין המודר הנייה מחבירו למודר הניית מאכל מחבירו · ותני דבית רבי כן המודר הניית מאכל מחבירו לא ישאילנו נפה וכברה ריחים ותנור · תני אבל משאיל הוא לו כסות וקערות והכחויין · שאינן מתקנין את האוכל אבל מכניסין את האוכל · לפסן וקדירות אסור · לשחוט ולדרוך אסור · לקצור צריכה · לבצור צריכה · הניית מאכל כהי׳ · תני אבל משאילו הוא קרדום · הוינן סברין מימר בקרדום של בקוע · תיפתר בקרדום של ניכוש · ולית שמע מינה כלום · רבי אבונא אמר רבי ירמיה בעי הדין זוסטה כבין שהוא מרחק ואת חשד ביה קמחא כמי שהוא נפה · אי זהו נדר שאמרו כאומר הרי עלי עולה · ואי זו היא נדבה שאמרו כאומר הרי זו עולה · ר׳ חמא חברין דרבנן בעי אמר הרי עלי וחזר ואמר הרי זה · רבי חיננה בעי לא מסתברא דידה אמר הרי זה וחזר ואמר הרי עלי איסור חמור חל על איסור קל · אין איסור קל חל על איסור חמור · הלכה י׳ אמר רבי יודה בר פזי דרבי לעזר הוא · דרבי לעזר אמר אף בשלישית בודקין אותו כפני הקרבן · ברם כרבנן השנייה מאונס טהור · והשלישית מאונס טמא · אמר רבי יוסה אין לית הא דרבנן ולא אוף דרבי לעזר לית הוא · דתני אמר רבי לעזר לא לסותרן אמרתי אלא שלא יביא קרבן · לא אמרתי שאינו זב לסתור זב · הא״ל לסתו׳ לא אמרתי אלא שלא יביא קרבן · הדא אמרה דברי הכל היא · אין תימר דרבי לעזר היא ניתני השנייה בסתירה ולא בקרבן · השלישית בסתירה ובקרבן · על דעתיה דרבי לעזר ראת שתים בשופי ואחת בקושי סותרת ואינה מביאה קרבן · אמר רבי יודן מתניתא כשני בני אדם · אמר רבי חנינה מתניתא אמרה כן אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה והגלחת וציפרים · הדא אמרה כשני בני אדם אנן קיימין · אין תימר כאדם אחד ניתני אין בין בהרת גדולה לבהרת קטנה · הך מה דאת אמר תמן כשני בני אדם אנן קיימין · והכא כשני בני אדם אנן קיימין · פרחה בו מתוך הסגר · רבי יוחנן אמר טעון צפרים · רבי לעזר אמר אין טעון ציפרים · אמר רבי בא בר ממל מתניתא מסייעא לרבי יוחנן מן הצרוע להביא את שפרחה בכולו שיהא טעון צפרים והלא דין הוא מה אם מי שטהר ואין סימני טומאין עמו טעון צפרים · מי שטהר וסימני טומאין עמו אינו דין שיהא טעון צפרים · והלא שעמד בו שני שבועות יוכיח שטהר וסימני מטמאין עמו ואין טעון ציפרים · אף אתה אל תתמה על מי שפרחה בכולו שאף על פי שטהר וסימני מטמאין עמו ואינו טעון צפרים · תלמוד לומר מן הצרוע להביא את שפרחה בכולו שיהא טעון צפרים · אם אומר את לטהר מתוך הסגר לא יהא טעון צפרים · ויתיבינה לא מוטב להשיב פריחה על פריחות ולא עמידה על פריחות · אמר רבי חנניה חברין דרבנן מתניתא מסייעה לרבי יוחנן דכן הנייא מתיב לחבריה לא אם אמרת בזה שאינו נזקק לחליטה אמר בזה שהוא נזקק לחלי׳ט · הואיל והוא נזקק להחליט יהא טעון צפרים · אמר רבי יעקב בר אחא סופה מסייעה לרבי לעזר והטהר מתוך הסגר פטור מפריעה ומפריכה ומהגלחת ומצפרים · כל מה דאנן קיימין הבא בפריחות · אמר רבי שמואל בר אבודמא מה פליגין להביא צפרים · אבל להביא קרבן כל עמא מודיי שאינו מביא קרבן · ותני כן בשביעי יגלח ובשמיני יביא · את שהוא טעון הגלחה מביא קרבן את שאינו טעון הגלחה אינו מביא קרבן · רבי חמא בר עוקבה בשם רבי יוסי בר חנינה כל ימי אשר הנגע בו יטמא את שטומאתו תלויה בנגעו · יצא זה שטומאתו תלויה בספירות ימיו · עד כדון פריעה ופרימה · הגלחת וצפרים מניין · רבי לעזר דרומיא בשם רבי טמי זאת תהיה תורת המצורע ביום · את שהוא מטמא ומיטהר ביום אחד · יצא זה שאינו מיטמא ומיטהר ביום אחד ·

הלכה יא׳ כתיב ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים · רבי לעזר ורבי יוחנן חד אמר שהיו מדברים בשבעי׳ לשון וחורנה אמר שהיו מדברין בלשון יחידו של עולם בלשון הקודש · תני בר קפרא יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם · שיהו מדברין בלשונו של יפת באהלו של שם · בני יפת גומר ומגוג ויון ותובל ומשך ותירס · גומר גרממיה · מגוג גותייא · מדי כשמועה · יון אתסוס · תובל ותנייה · משך · מוסיא · תירס · רבי סימון אמר פרס · ורבנן אמרי תרקא · בני גומר אשכנז וריפת ותוגרמה · אסייא והדיית וגרמניקה · בני יון אלישה ותרשיש כתים ודודנים · אלסטרסס אביה ודרדניה · את הארודי רודוס · את הצמרי חמץ · את החמתי חמת · עד לשע · רבי לעזר אמר עד קלרה · רבי יודן בר שלום אמר מכן לתרגום · אמר רבי יונתן דבית גוברין ארבעה לשונות נאים שישתמש בהן העולם ואילו הן לעז לזמר · רומי לקרב · סורסי לאילייא · עברי לדיבור · ויש אומרים אף אשורי לכתב · אשורי יש לו כתב ואין לו לשון · עברי יש לו לשון ואין לו כתב בחרו להם כתב אשורי ולשון עברי · ולמה נקרא שמו אשורי שהוא מאושר בכתבו · אמר רבי לוי על שם שעלה בידם מאשור · תני רבי יוסי אומר ראוי היה עזרה שתינתן תורה על ידו אלא שקדמו דור משה · אף על פי שלא ניתנה התורה על ידיו אף הוא ניתן כתב ולשון על ידו · וכתב הנשתוון כתוב ארמית ומתורגם ארמית · ולא כהלין כהבא למיקרי · מלמד שבו ביום ניתן · רבי נתן אומר ברעץ ניתנה התורה · ואתייא כרבי יוסה · רבי אומר אשורית ניתנה התורה · וכשחטאו נהפך להן לרעץ · וכשזכו בימי עזרא נהפך להן אשורית · גם היום מגיד משנה אשיב לך · וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר · כתב

שהוא עשוי להשתנות · תני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי אלעזר בן פרטא שאמר משום רבי לעזר המודעי כתב אשורי ניתנה התורה · מה טעמא וי העמודים שיהו ווים של תורה דומים לעמודים · אמר ר' לוי מאן דאמ' ברעץ ניתנה התורה עי"ן מעשה ניסים · מאן דאמר אשורי ניתנה התורה סמ"ך מעשה נסים · רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא ור' סימון תריהון אמרין תורת הראשונים לא היה לא ה"א שלהם ולא מ"ם שלהם סתום · הא סמ"ך סתום · תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יוונית · בדקו ומצאו שאין התורה יכולה להתרגם כל צורכה אלא יוונית · בורגני אחד בידא להם ארמית מתוך יוונית · רבי ירמיה בשם רבי חייא בר בא תירגם עקילס הגר התורה לפני רבי אליעזר ולפני רבי יהושע · וקילסו אותו ואמרו לו יפיפית מבני אדם · רבי יודה בר פזי אמר רבי יהושע בן לוי שאל ולמה לי נן אמרין יש בספרים מה שאין בתפילין ומזוזות · שהספרים נכתבין בשני דפין ותפילין ומזוזות אינן נכתבים אלא בדף אחד · התיב רבי יצחק בריה דרבי חייה כתובה דרבה שהספרי' נכתבין בשתי עורות · ותפילין ומזוזות אינן נכתבות אלא בעור אחד · אמרין חברייא קומי רבי מנא אי נאמר דף אחד בשני עורות לית היא דרבה · אמר לון שכן אפילו ספרים אינן נכתבים כן · תולין בספרים אין תולין לא בתפילין ולא במזוזות · ספרים שכתבן כתפילין וכמזוזות אין תולין בהן · תפילין ומזוזות שכתבן כספרים תולין בהן · רבי זעורה בשם רבי אימי היה כותב אלה עם אם היתה הפרשה עשרה בן כשר ואם לאו פסול · רבי זעורה בשם ר' אימי בר חנינא בכתב ספרים כן כתב תפילין ומזוזות · רבי זעורה בשם רב ניקב נקב בירכו של ה"א אם גורדו ונשתייר שם ירך קטנה כשר ואם לאו פסול · רבי זעורה בשם רב חסדא היה הגימ"ל מבלה את הגויל אם גורדו ונשתייר שם ירך קטנה כשר ואם לאו פסול · רבי זעורה בשם אשיאן בר נדבה ניקב נקב באמצע בי"ת אם היה הגויל מקיפו מכל צד כשר ואם לאו פסול · אמר רבי זעורה אתיא דרב חסדא כרב ותריהון פליגין על שיטתיה דאשיין בר נדבה · חברייא אמרי אתיא דאשיין בר נדבה כרבי יוחנן דתני עירב את האותות · אית תניי תני כשר · אית תניי תני פסול · רבי אדא בר שמעון בשם רבי יוחנן מאן דאמר כשר מלמטן · מאן דאמר פסול מלמעלן · כגון ארצינו תפארתינו ארצך צריכה · תפארתך צריכה · רבי אחא בי רבי שמעון בשם רבי יוחנן לא יעמוד אדם ויתפלל במקום גבוה ·

מה טעמא אמר רבי בא בשם רבי פפא ממעמקים קראתיך יי' · רבי אדא בר שמעון בשם רבי יוחנן לא יעמוד אדם ויתפלל וצריך לנקביו · מה טעמא הכון לקראת אלהיך ישראל · אמר רבי סימון התכון לקראת אלהיך ישראל · אמר רבי אלכסנדרי שמור רגליך כאשר תלך אל בית האלהים · שמור עצמך מן הטיפים היוצאין מבין רגליך · הדא דאת אמר בדקים · אבל כנסים אם יכול לסבול יסבול · רבי יעקב בר אביה בשם רבי אחא שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים · שמור עצמך כשתהא נקרא אל בית האלהים שתהא טהור ונקי · אמר רבי בא יהי מקורך ברוך · יהי מקראך לקבר ברוך · אמר ר' ברכיה עת ללדת ועת למות · אשרי אדם שטעת מיתתו בשעת לידתו · מה שעת לידתו נקי · אף בשעת מיתתו יהא נקי · רבי בא בשם רבי יהודה היה עשוי כחצי חליטה שורה העליונה שיש למטה הימנה שתים צריך שיהא בה שלש תיבות והאמצעית שתים והתחתונה אפי' על הארץ · ר' זעורה בשם רב חסדא היה עשוי כמין סימפון שורה העליונה שיש לבטה שתים שלש תיבות והתחתונה שתים והאמצעית איני יודע · רבי ירמיה אמר לה רבי זעורה בשם רב חסדא ר' יונה ור' יוסה תריהון אמרין רבי זעורה בשם אשיין בר נדבה חברייא אמר רבי זעורה בשם רב חננאל אם היתה הדיו יוצאה מבין הנקבים פסול · כיצד הוא עושה לוחכה בלשונו והיא עומדת · טעה והשמיט את השם · אית תניי תני תולה את השם · אית תניי תני מוחק את החול וכותב את השם ותולה את החול · רבי זעורה רב חננאל בשם רב הלכה כמי שהוא או' מוחק את החול וכותב את השם ותולה את החול · רבי זעורה רב חננאל בשם רב ואם היה כגון אני יי' אלהיכם מותר למה מפני שהן שלש תיבות או מפני שיש בו חול · מה נפק מן בינייהון אל אלהים יי' · אין תימר מפני שהן שלש תיבות הרי הן שלש תיבות · אין תימר מפני שיש בו חול ·

הרי אין בו חול · ליי' צריכה · כיי' צריכה · רב ששת בריה דרב חננאל אמר צריך לכתוב ה"א למטה מארכובתו של למ"ד · הליי' תגמלו זאת · הא ליי' תגמלו זאת · מזוזה אית תניי תני פתוחה · אית תניי תני סתומה · שמואל בר שילת משמיה דרב הלכה כמי שאומ' פתוחה שאין זה מקומה פתוחה מראשה סתומה פתוחה מסופה פתוחה · פתוחה מיכן ומיכן סתומה · טעה והשמיט פסוק אחד אם יש בו שתים שלש שיטין מתקנו וקורא בו · ארבע אינו קורא בו · רבי זעורה בשם רב חננאל אף בקרע כן · תני ספר שיש בו שתים ושלש טעיות בכל דף ודף מתקנו וקורא בו ארבע אינו קורא בו והתני ספר שיש בו שמונים וחמש טעיות כפרשת ויהי בנסוע הארון מתקנו וקורא בו · אמר רבי סמי כאן בספר גדול וכאן בספר קטון · רבי זעורה בשם רב חננאל מצא בו דף אחד שלם מציל את כולו · מה שלם שאין בו שלש טעיות · או שלם שאין בו ארבע · חגרא אחוי דרבי בא בר בינה יהב אורייתא לרב חננאל וקרא בה · אמר ליה הדא אורייתך צריכה צלו ובסוף מצא בה דף אחד שלם והציל את כולה ·

מה שלם שאין בו טעיות · או שלם שאין בו ארבע · רבי זעורה רב חננאל בשם רב תיפורה הלכה למשה מסיני · רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק קשרי תפילין הלכה למשה מסיני · רבי ירמיה אפסקת רצועתה דתפילתה שאל לרבי בא בר ממל אמר ליה וקשרהם אפילו קשירה תמה · רבי זעורה אפסיק גדיא דרצועתא שאל לרב חונה ולרב קטינא ושרון ליה · אפסיק זמן תיניינות ושרון ליה דלא מן אולפן · רבי בא בריה דרבי חייה בר בא · רבי חייה בשם ר' יוחנן הל' זה שהוא תופר צריך שיהא משייר מלמעלן ומלמטן כדי שלא יקרע · ומה ליה על מחא אם הלכה למה לא יקרע · ואם לא יקרע למה הלכה · הלכה למשה מסיני שיהו כותבין בעורות וכותבין בדיו ומסרגלין בקנה וכורכין בשיער וטולין במטלית ודובקין בדבק ותופרין בגידין · וכשהוא תופר יהא תופר כהפר הזה · וצריך שיהא משייר בין שיטה לשיטה כמלוא שיטה בין תיבה לתיבה כמלא אות בין אות לאות כל שהוא · בין דף לדף כמלוא גודל · עשה סוף הדף שוה לתחילתו פסל · צריך ליתן ריוח בספר מלמעלן שתי אצבעות ומלמטן שלש · רבי אומר בתורה מלמעלן שלש ומלמטן טפח · וצריך שיהא משייר בין ספר לספר כמלוא ארבע שיטין · ובנביא של שנים עשר שלש · וצריך שיהא גומר באמצע הדף ומתחיל באמצעיתו · ובנביא גומר בסופו ומתחיל בראשו ובנביא של שנים עשר אסור · אין עושין יריעה פחותה משלשה דפין ולא יותר על שמונה · הדא דאת אמר בתחילה אבל בסוף אפילו כל שהוא · ובקלפים לא נתנו חכמים שיעור · וצריך שיהא כותב על הגויל במקום השיער · ועל הקלף במקו' בשרו · אם שינה פסל · לא יהא כותב חציו על העור וחציו על הקלף · אבל כותב הוא חציו על עור בהמה טהורה · וחציו על עור חיה טהורה · אין כותבין אלא על עור בהמה טהורה · מה טעמא למען תהיה תורת יי' בפיך · במה שאתה נותן בפיך · והא תני כותבין על גבי עור נבילו' וטריפות · מינא דאת נותן בפיך · ועושין עמוד לספר בסופו להור' מיכן ומיכן לפיכך גוללין הספר לתחילתו · והתורה לאמצעיתה · רבי שמואל ר' זעורה בשם רב חייה בר יוסף אפילו שתי יריעות · רבי זעורה שמואל בר שילת בשם כרנה ובלבד מקום התפר · רבי אחא בשם רבי שמואל בר נחמן ספר שאין עליו מפה הופכו על הכתב כדי שלא יתבזה הכתב · כל האותות הכפולים באלף בית כותב הראשונים בתחילת התיבה ובאמצע התיבה ואת האחרונים בסופה ואם שינה פסל · משם ר' מתיה בן חרש אמרו מנ"צפ"ך הלכה למשה מסיני · מהו מנצפ"ך · ר' ירמיה בשם ר' שמואל בר רב יצחק מה שהתקינו לך הצופים · מאן אינון אילין צופין · מעשה ביום סגריר שלא נכנסו חכמים לבית הוועד ונכנסו התינוקות אמרין איתון נעביד בית וועדא דלא ייבטל · אמרין מהו דין דכתיב מ"ם מ"ם נון נון צד"י צד"י פ"ה פ"ה כ"ף כ"ף ממאמר למאמר מנאמן לנאמן מצדיק לצדיק מפה לפה · מכף ידו של הקב"ה לכף ידו של משה · וסימו אותן חכמים ועמדו כולן בני אדם גדולים · אמרין רבי ליעזר ורבי יהושע הוון מינהון · רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא ורבי סימון תריהון אמרין תורת הראשונים לא היה לא ה"א שלהם ולא מ"ם שלהם סתום ·

הא סמ"ך סתום · רבי סימון ור' שמואל בר נחמן תריהון אמרין אנשי ירושלם היו כותבין ירושלם ירושלימה ולא היו מקפידין · ודכוותה צפון צפונה · תימן תימנה · שלשה עשר דבר שינו חכמים לתלמי המלך · כתבו לו אלהים ברא בראשית · אעשה אדם בצלם ובדמות · זכר ונקוביו בראם · ויכל בששי וישבות בשביעי · הבה ארדה · ותצחק שרה בקרוביה לאמר · כי באפם הרגו שור וברצונם עקרו אבוס · ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על נושאי בני אדם ·

ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים ובכל הארצות שלשים שנה וארבע מאות שנה · ואת הארנבת את צעירת הרגלים · אמו של תלמי המלך ארנבתא הוות שמה · לא חמד אחד מהם נשאתי · אשר חלק יי' אלהיך אותם להאיר לכל העמים תחת כל השמים · אשר לא צויתי לאומות לעובדם · כל האותות הכתובים עם השם מלפניו הרי אילו חול ונמחקין כגון ליי' ביי' מיי' כיי' שיי' שכן משמנו בציץ שהוא מובדל ממנו קודש למ"ד מלמטן והשם מלמעלן · כל האותות הכתובים עם השם מאחריו הרי אילו קודש ואינן נמחקין כגון אלהינו אלהכם ·

אילו שמות שאינן נמחקין הכותב את השם בארבע אותיות ביו"ד וה"א בא"לף ודל"ת · אל · אלהים · אלהין אלוה אלהינו אלהכם שדי צבאות אהיה אשר אהיה · כתב א"לף דל"ת מי' · אל"ף ה"א מאהיה · שי"ן דל"ת משדי · צד"י בית מצבאות הרי אילו נמחקין · ומוחק את טפילותיהם · לאלהים מוחק את למ"ד ליי' מוחק את למ"ד · כתב יו"ד ה"א מארבע אותיות · א"לף למ"ד מאלהים אינו נמחק · כללו של דבר כל שכיוצא בו שם מתקיים במקום אחר אינו נמחק · תני רבי יוסי אומר של בית חגירה כותבנים אומנים היו בירושלם היו מוחקין צבאות שכן הוא שם חול במקום אחר ופקדו שרי צבאות בראש העם · כל השמות הכתובים באבינו אברהם קודש חוץ מאחד שהוא חול · ויהי כאשר התעו אותי אלהים מבית אבי · ויש אומרים אף הוא קודש · שאילולי אלהים כבר התעו אותי · כל השמות הכתובים במיכה אף על פי שהן כתובין ביו"ד וה"א הרי אילו חול חוץ מאחד שהוא קודש כל ימי היות בית האלהים בשילה ·

כל השמות הכתובים בנבות אף על פי שהן כתובים בא"לף למ"ד הרי אילו קודש · ברך נבות אלהים ומלך · אבל חנון ורחו' ארך אפים ורב חסד מלך

מלכים מרומם הגדול ונורא ועליון אדיר צדיק ישר חסיד תמים גיבור והרי אילו חול · אילו שמות שאינן נחלקין עמיאל עמישדי צוריאל צורי שדי גמליאל פדה צור פדה אל אינן נחלקין · אילו שמות שהן נחלקין בית אל בית און וחרה אף · וחרה אפי · פוטי פרע צפנת פענח · הללו יה · רב ושמואל · חד אמר הללו יה · וחורנה אמר הללויה · מאן דאמר הללו יה נחלק ואינו נמחק · מאן דאמר הללויה נמחק ואינו נחלק · ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא · מן מה דאמר רב שמעית מן חביבי אם יתן לי אדם ספר תילים של רבי מאיר מוחק אני את כל הללויה שבו שלא נתכוון לקדשו · הוי דו אמר הללויה מיליהון דרבנן פליגין דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי בעשרה לשונות של שבח נאמר ספר תילים באישור בניצוח בניגון בשיר במזמור בהשכל ברינה בתודה בתפילה בברכה · המאושר שבכולן הללויה שהשם והשבח כלולין בו · רבי זעורה בעא קומי רבי אבהו מהו נעני · אמר ליה הבא כמה קומך · רבי יונה עני והבן והבן · רבי לעזר עני הבין והבין · דתני שמע ולא ענה יצא · ענה ולא שמע לא יצא · רב בשם רבי אבא בר חנה · ואית דאמרין רבי אבא בר חנה בשם רב והוא שענה ראשי פרקים · רבי זעורה בעי הדין אינון ראשי פרקים הללויה הללו עבדי יי׳ הללו את שם יי׳ · בעון קומי רבי חייה בר בא מניין אם שמע ולא ענה יצא · אמר לון ממה דאנן חמי רבנן רברביא קיימין בציבורא ואילין אמרין ברוך הבא ואילין אמרין בשם יי׳ · ואילו ואילו יוצאין ידי חובתן · תני רבי הושעיה עונה הוא אדם אמן אף על פי שלא אכל · אינו אומר ברוך שאכלנו אלא אם כן אכל · תני אין עונין אמן יתומה ולא אמן קטופה · בן עזאי או׳ העונה אמן יתומה יהיו בניו יתומין קטופה תיקטף נשמתו · ארוכה יאריך ימים בטובה · אי זו היא אמן יתומה אמ׳ רב חונ׳ הדין דיתיב למברכ׳ והוא עני ולא ידע מה הו׳ עני · תני גוי שבירך את השם עונין אחריו כשם אין עונין אחריו אמן · א״ר תנחומה אם בירכך גוי ענה אחריו אמן · דכתי׳ ברוך תהי׳ מכל העמ׳ · גוי אחד פגע בר׳ ישמעאל ובירכו · א״ל כבר מילתך אמירא · אחר פגע בו וקללו · א״ל כבר מילתך אמירה · אמרין ליה תלמידי׳ ר׳ היך מה דאמרת להן אמרת להן · אמר להן ולא כן כתיב אורריך ארו׳ ומברכיך ברוך · הלכה יב׳ תני כהן משיח מביא פר אין המרובה בגדים מביא פר · ודלא כרבי מאיר דר׳ מאיר אמר המרובה בגדים מביא פר · מה טעמא דר״מ משיח מה תלמוד לומר כהן לרבות את המרובה בגדים · מה טעמון דרבנן משיח יכול זה המלך · ת״ל כהן · אי כהן יכול אף מרובה בגדים ת״ל משיח · או יכול שאני מרבה אף משוח מלחמה ת״ל משיח שאין על גביו משיח · מתלפה שיטתון דרבנן הבא כתיב משיח והבא כתיב משיח הבא אינון אמרין לרבו׳ מרובה בגדים · והבא אינון אמרין להוציא את המרובה בגדים · אמ׳ ר׳ אילא כל מדרש ומדרש בענייני · תמן כל הפרשה אמורה באהרן לאי זה דבר נאמר כהן לרבות את המרובה בגדים · ברם הבא אין הפרשה אמורה באהרן · אילו נאמר משיח ולא נאמר כהן הייתי אומ׳ לעולם על העלם דבר מביא פר ועל שגגת מע״ש מביא שעיר הוי צורך הוא שיאמר כהן או אלו נאמר כהן ולא נאמר משיח הייתי אומר זה המלך אין תאמר כבר קדמה פרשת המלך הייתי אומ׳ על העלם דבר מביא פר ועל שגגת מעשה מביא שעיר הוי צורך הוא שיאמ׳ משיח וצורך הוא שיאמ׳ כהן · א״ר יוחנן עבר והביא עשירית האיפה שלו כשר · מתקנין לו כהן אחר תחתיו שמא יארע לו פסול · מה מייחדין ליה עימיה · א״ר חגי משהדינן מייחדין ליה עימיה דו קטל ליה · אותו אחד משוחין ואין משוחין שנים · א״ר יוחנן מפני איבה · עבר זה ושימש זה הראשון כל מצות כהונה עליו · השני אינו כשר לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט · א״ר יוחנן עבר ועבד עבודתו כשירה · עבודתו משל מי · נישמעינה מן הדא מעשה בבן אילם מציפורין שאירע קרי לכהן גדול בי״ה ונכנס בן אילם ושימש תחתיו בכהונה גדולה ואמ׳ למלך כשיצא אדוני המלך פר ושעיר של יום משלי הן קריבים או משל כהן גדול · וידע המלך מה שאלו · אמר לו בן אילם לא דייך אלא ששימשתה שעה אחת לפני מי שאמר והיה העולם דייך · וידע בן אילם שהוסע מכהונה גדולה · מעשה בשמעון בן קמחית שיצא עם מלך ערבי ערב יום כפורים עם חשכה ונתזה צינורה של רוק מפיו על בגדיו וטמאתו ונכנס יהודה אחיו ושימש תחתיו בכהונה · וראת אימן שני בניה כהנים גדולים ביום אחד · שבעה בנים היו לקמחית וכולהם שימשו בכהונה גדולה · שלחו חכמים ואמרו לה מה מעשים טובים יש בידך · אמרה להן יבוא עלי אם ראו קורו׳ ביתי שערות ראשי ואימרת חלוקי מימי · אמרין כל קמחיא קמח וקימחא דקמחית סלת · וקרין עלה כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה · יכול יהא משוח מלחמה מביא עשירית האיפה שלו · תלמוד לומר תחתיו מבניו את שבנו עומד תחתיו מביא עשירית האיפה שלו יצא משוח מלחמה שאין בנו עומד תחתיו · ומניין למשוח מלחמה שאין בנו עומד תחתיו תלמוד לו׳ ילבשם הכהן התחתיו מבניו וגו׳ · את שהוא בא אלו אוהל מועד לשרת בקודש בנו עומד תחתיו יצא משוח מלחמ׳ שאינו בא אל אהל מועד לשרת בקודש · אין בנו עומד תחתיו · מניין שהוא מתמנה כהן גדול שנאמר פינחס בן אלעזר נגיד היה עליהם לפנים יי׳ עמו · רבי יוסה בר דוסה בעי למקנתרה לרבי אלעזר בי רבי יוסי והוה א״ל לפנים עמו · לפני׳ עמו בימי זמרי מיחה · ובימי פילגש בגבעה לא מיחה · מניין שהוא נשאל בשמונה · ר׳ בא ר׳ חייה בשם ר׳ חייא בשם ר׳ יוחנן ובגדי הקודש אשר לאהרן יהיו לבניו · מה תלמוד לומר אחריו אלא לגדולה של אחריו · מניין שהוא עובד בשמונה · רבי אימי בשם רבי יוחנן ובגדי הקדש אשר לאהרן הכהן יהיו לבניו · מה תלמוד לומר אחריו אלא לגדולה של אחריו · אמר ליה רבי יונה עמך הייתי · לא אמר עובד אלא נשאל · במה הוא נשאל · אייתי רב הושעיה מתניתא דבר קפרא מן דרומה ותנא וחכמים אומרים אינו כשר לא בשמונה של כהן גדול ולא בארבעה של כהן הדיוט · א״ר בא בדין היה שיהא עובד בארבעה ·

ולמה אינו עובד שלא יהו אומרים ראינו כהן גדול פעמים עובד בארבעה פעמים שהוא עובד בשמונה · אמר רבי יונה ולא כלפנים הוא עובד ולא מבחוץ הוא נשאל · וטעו׳ בין דבר מבפני׳ לבחוץ · וכי רבי טרפון אביהן של כל ישר׳ לא טעה בין תקיעת הקהל לתקיעת קרבן · דתני ובני אהרן הכהני׳ יתקעו בחצוצרות · תמימים ולא בעלי מומין דברי רבי עקיבה · אמ׳ לו רבי טרפון אקפח את בניי אם לא ראיתי את שמעון אחי אימא חיגר באחת מרגליו עומד בעזר׳ וחצוצרתו בידו ותוקע · אמ׳ לו ר׳ עקיב׳ שמא לא ראיתו אלא בשע׳ הקהל ואני או׳ בשעת הקרבן · אמ׳ לו ר׳ טרפון אקפח את בניי שלא הטית ימין ושמאל אני שראיתי את המעשה ושכחתי · ואתה דורש ומסכים על השמועה · הא כל הפורש ממך כפורש מחייו · וכפר הכהן אשר ימשח אותו מה ת״ל לפי שכל הפרשה אמורה באהרן · אין לי אלא אהרן עצמו · מניין לרבות כהן אחר תלמוד לומר אשר ימשח אותו · אין לי אלא משוח בשמן המשחה · המרובה בגדים מניין תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו · מניין לרבות כהן המתמנה ת״ל וכפ׳ הכהן · במה הוא מתמנ׳ · רבנן דקיסרין בשם ר׳ חייה בר יוסף בפה · א״ר זעורה הדא אמרה שממנין זקני׳ בפה · א״ר חייא בר אדא מתני׳ אמרה כן חוזר בך בר׳ דברי׳ שהיית או׳ ונעשך אב ב״ד · הלכה יג׳ אין בין במה גדולה לבמה קטנה כו׳ · ר׳ יוחנ׳ עבד תלת שנין ופלג דלא נחה לבית וועדא מן צערא · בסופא חמא ר׳ אלעזר בחילמיה למחר סיני נחת ובחזרת לכון מילה · עאל ואמ׳ קומיהן מאיכן קשט הקושט הזה שהוא עבודה בבכורו׳ מן הדין קרייה כי לי כל בכור ביו׳ הכותי׳ כל בכור בארץ מצרי׳ וגו׳ · וכתי׳ ובכל אלהי מצרי׳ אעשה שפטי׳ וגו׳ · קודם לכן מה היו עושין · ותקח רבק׳ את בגדי עשו בנה הגדול החמודות אשר אתה בבית · מהו החמודות שהיה משמש בכהונה גדולה · אמר רבי לוי שבר יי׳ מטה רשעים אילו הבכורות שהקריבו לעגל תחילה · הכל קרב בבמה בהמה וחיה ועופות גדולים וקטנים זכרים ונקבות תמימין אבל לא בעלי מומין · טהורים אבל לא טמאים · הכל קרב עולה ואינן טעונין הפשט וניתוח · וגרים בזמן הזה רשאין לעשות כן · זכרים ונקיבות מנין רבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינה ואת הפרות העלו עולה ליי׳ · תמימים אבל לא בעלי מומין מניין · אמר רבי יסא פשט רבי לעזר לחברייא מכל החי מכל בשר · שיהו שלימים באיבריהן · מרטים פשט רבי לעזר כל צפור כל כנף פרט למרטים · טהורים אבל לא טמאים מניין · רבי אבא בריה דרבי פפי רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי הגה נח תורה מתוך תורה אמר כבר נאמר לי כירק עשב נתתי לכם את כל לאיזה דבר ריבה הכתוב בטהורין · לקרבנות · וגרים בזמן הזה רשאין לעשות כן · רבי בא בשם רב יהודה אסור לישראל לסייעו · ואסור להעשות לו שליח · אנטונינוס שאל לר׳ מהו לבנות מזבח · א״ל בניהו והנח אבניו · מהו לעשות לו קטורת · אמר ליה חסר בה אחת בסממניה · לא כן תני לא תעשו לכם · לכם אין אתם עושין אבל עושין הם אחרים לכם · אמ׳ ר׳ חנניה בנין ר׳ רומנוס דשלחיה רבי יעבדיניה ליה · אית מילין אמרין דאתגייר אנטונינוס · אית מילין אמרין דלא איתגייר אנטונינוס · ראו אותו יוצא במנעל פחות ביום הכיפורים · מה את שמע מינה שכן אפילו יריאי שמים יוצאין בכך · אנטונינוס אמר לרבי מייכלתי את מן ליויתן לעלמא דאתי · א״ל אין · א״ל מן אימר פיסחא לא אייכלתני ומן ליויתן את מייכל לי · א״ל מה נעביד לך תבאים׳ פיסחא כתיב כל ערל לא יאכל בו · כיון דשמע כן אזל תגזר · אתא לגביה א״ל רבי חמי גזרתי א״ל כדידי לא איסתכלית מן יומוי אלא בדידך · ולמה נקרא שמו רבינו הקדוש שלא הביט במילתו מימיו · ולמה נקרא נחום איש קודש הקדשים · שלא הביט בצורת מטבע מימיו · הדא אמרה דאיתגייר אנטונינוס · מיליהון דרבנן אמרין נהגייר אנטונינוס דא״ר חזקיה ר׳ אבהו בשם ר׳ לעזר אם באין הן גירי צדק לעתיד לבוא אנטונינוס בא בראשם · רבי לעזר ורבי יוסי בן חנינה · רבי לעזר אמר שלמים הקריבו בני נח · רבי יוסי בן חנינה אמר עולות הקריבו בני נח · התיב רבי לעזר לרבי יוסי בן חנינה והכתיב והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן · מה עבד לה רבי יוסי בן חנינה מן שמיניהן · התיב ר׳ לעזר לר׳ יוסי בן חנינה והא כתיב וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות וגו׳ · מה עבד לה רבי יוסי בן חנינה · שלימין בגופן בלא הפשט ובלא ניתוח · התיב רבי לעזר לרבי יוסי בן חנינה והכתיב ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלהים מה עבד לה רבי יוסי בר חנינא כמאן דאמר לאחר מתן תורה בא יתרו · רבי הונה אמר איתפלגון יהודה בי ר׳ ור׳ ינאי חד אמר קוד׳ למתן תורה בא יתרו · וחורנה אמר לאחר מתן תורה בא יתרו · ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא · נישמעינה מן הדא וישמע יתרו כהן מדין חותן משה · מה שמע חזקיה אמר קריעת ים סוף שמע · רבי יהושע אמר קריעת ים סוף שמע · ר׳ לוי אמר מלחמת עמלק שמע · יהוד׳ בי ר׳ אמר מתן תורה שמע · הוי דו אמ׳ לאחר מתן תורה בא יתרו · רבי בא ורבי חייה בשם ר׳ יוחנן והא מסייעה לרבי יוסי בן

חנינה עורי צפון ובואי תימן · עורי צפון זה העולה שנשחטת בצפון · מהו עורי דבר שהיה ישן ונתעורר · ובואי תימן · אילו שלמים שהן נשחטין בדרום · מהו בואי דבר שהיה של חידוש · מה עבד לה רבי יוסי בר חנינה לכשית עוררו הגליות שהן נתונות בצפון ויבואו ויבנו בית המקדש שהוא נתון בדרום · ר׳ אבא בריה דר׳ פפי ר׳ יהושע דסכנין בשם ר׳ לוי אוף דין קרייה מסייע לר׳ יוסי בן חנינה זאת תורת העולה היא העולה שהיו בני נח מקריבין · כד הוא אתי גבי שלמים אמ׳ זאת תורת זבח השלמים אשר הקריב אין כתוב כאן אלא אשר יקריב מיכן ולהבא · פרים הנשרפים ושעירים הנשרפין איכן הן נשרפין על גבי הקבר · מן מה דתנינן אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים · בני מתניתא אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים בלבד הדא כרבי יודה דרבי יודה אמר חטאת פסח ליחיד בבמה גדולה אין חטאת פסח ליחיד בבמה קטנה · תני אמר רבי יהודה כל מה שהציבור מקריב באוהל מועד שבמדבר · הוא מקריב באוהל מועד שבגלגל · מה בין אוהל מועד שבמדבר לאוהל מועד שבגלגל · אוהל מועד שבמדבר לא היה לו היתר במה · אהל מועד שבגלגל היה לו היתר במה · ובמתו כראש גגו ואין מקריב עליה אלא עולה ושלמים בלבד · וחכמים אומרים כל מה שהציבור והיחיד מקריבין באוהל מועד שבמדב׳ מקריבין באוהל מועד שבגלגל · מה טעמא דרבי יודה לא תעשו כגלגל ככל אשר אנחנו עושים פה היום · מה תעשו שם דבר שהוא בא לידי ישרות · ואי זו זו עולה ושלמים · מה טעמון דרבנן במקום איש הישר בעיניו יעשה · לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום · ומה תעשו שם דבר שהוא בא לידי ישרות ואי זו זו עולה ושלמים · ר׳ יהודה אומר החיד הזוהר והיחיד הותר · הזוהר ובמתו כראש גגו והותר לעולה ושלמים · רבנן אמרי אף הציבור והיחיד הוזהרו · ציבור הותר מכללו · יחיד לן באיסורו · תני בשם רבי שמעון הציבור אינו מביא אלא מה שקבע עליו הכתוב · סבר ר״ש בשנקבע מעשר שני עוד לא פסק · מה ביניהון רבי בא בר ממל אמר פר העלם דבר ביניהן · ר׳ יוסה אומ׳ נדבת הציבור ביניהן · תני אחד האיש ואחד האשה · אמר רבי יוחנן לית כאן אשה · איש כתוב בפרשה · תני אף הנזירות · א״ר יוחנן לית כאן נזירות · נזירות חובה הוא · תני אף הנסכים · אמר רבי יוסה בי רבי בון מאן תנא נסכים דלא כרבי · דתני רבי אומר או׳ אני אף משנכנסו ישראל לארץ אין נסכים קריבין אלא מבפנים · מה טעמא בקודש הסך נסך שכר לי״י · אין כתיב כלא תעשה אלא מבפנים · מניין מבחוץ · נישמעינה בן הדא מניין לשוחט לפסח וליחיד ולבמת יחיד ולבמת ציבור בשעת איסו׳ במה שהוא עובר בלא תעשה ת״ל לא תוכל לזבוח את הפסח באחת ענוש כרת ואת אמר הכין · ר״ש בן לקיש אמר בשוחט משש שעות ולמעלן שלא לשמו בשעת היתר במה · ולמה הוא או׳ בשעת איסור במה בשעת איסור כבתו · ולמה לי שלא לשמו שלא תאמ׳ שלמים הן והן כשירין · ועוד מן הדא יכול אם שחטו משש שעות ולמעלן יהא כשר · מה אית לך משש שעות ולמטן יהא פסול לא שלא לשמו · אמר רבי יוסה הדא אמרה שלמים הבאין מחמת פסח כשירי׳ בבמה · עולה הבאה מחמ׳ אשם על דעת׳ דרבי לעזר מהו שתהא כשירה בבמה · נישמעינה מן הדא זה הכלל כל שהו׳ נידר ונידב קרב בבמה · וכל שאינו לא נידר ולא נידב אינו קרב בבמה · א״ר יוסי בן חנינה אין הבמה ניתרת אלא בנביא · מה טעמא השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה · כי אם במקום וגו׳ · ואליהו מקריב בשעת איסור הבמו׳ · א״ר שמלאי רבדא אל׳ ובדבר׳ עשיתי · ובדיבורך עשיתי · הלכה י״ד אין בין שילה לירוש׳ בו׳ רבי יוחנן בר מרייה שמע לה מן הדא אז יבנה יהושע מזבח לי״י אלהי ישראל בהר עיבל · אין לי אלא הר עיבל שילו מניין ויקח שמואל טלה חלב אחד ויעלהו עולה כליל לי״י · א״ר אבא בר כהנא שלש עבירות התירו בשיו של שמואל הוא ועודו מחוסר זמן ולוי היה · אמר ר׳ יוסה אין מן הדא לית שמע מינה כלום דא״ר אבא בר כהנא שבע עבירות הותרו בפרו של גדעון אבנים פסולות ועצי אשירה ומוקצה ונעבד ולילה חד ואיסור במה · מאן דבעי ישמעינ׳ טבאות מן ההיא דרבי שמואל בר נחמן והשובתו הרמהה כי שם ביתו ושם שפט את ישראל ויבן שם מזבח לי״י · כתיב וירם הטבח את השוק והעליה וישם לפני שאול וגו׳ · ר׳ שמואל בר נחמן אמר שקא ושופה · ר׳ יוחנן אמר שקא ואליה · ר׳ לעזר אמר חזה ושוק דאמר רבי לעזר חזה ושוק לכהנים בבמה גדולה ולבעלים בבמה קטנה · רבי זעורה בשם רבי לעזר עור העולה לכהנים בבמה גדולה · ולבעלים בבמה קטנ׳ · ר׳ זעורא בשם רב ירמיה הרומ׳ תודה לכהנים בבמה גדולה: ולבעלי׳ בבמ׳ קטנ׳ · רבי יוחנן בעי הלילה מהו שיהא כשר בבמה · התיב ר׳ לעזר והכתיב ויאמר שאול פוצו בעם ואמרתם להם הגישו אילי איש שורו וגו׳ · וכתיב ויגידו לשאול לאמר הנה העם חוטאים לי׳ לאכול על הדם וגו׳ · הא כיצד הלילה לחולין והיום למוקדשין · כד שמע רבי יוחנן אמר יפה לימדנו ר׳ לעזר · ר׳ פינחס בשם ר׳ יוסה בי ר׳ אילעאי כתוב אחד אומר ויטוש משכן שילה · וכתוב אחר אומ׳ ותביאהו בית י״י שילה · הא כיצד בית של אבנים מלמטן ויריעות מלמעלן · והיא היתה מנוחה · אמר רבי זעורה ובלבד עשרה טפחים בבניין הבית · והא תני בשם שהיה אוהל מועד נטוי כך אוהל שבשילה נטוי · אמר רבי יוסי בי ר׳ בון קרסיו קרשיו בריחיו ועמודיו ואדניו · והיו הקרסים נראין מתוכו ככוכבים ברקיע · רבי חייה רבה אמר לרבי שמעון בר׳ אני שמעתי מאביך שכל חופות שהיו לא היו אלא בתוך חלקו של בנימן · מה טעמא ובין כתיפיו שכן · והא כתי׳ וימאס באהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר · ויבחר בשבט יהודה · וכי ביהודה בחר · אלא בחירה ובחירה · מה בחירה שנאמר להלן בנימן בכלל · אף בחירה שנאמר כאן בנימן בכלל · רבי יונה ר׳ אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה ורצון שוכני סנה · קדשים המרצין נאכלין בחלקו של יוסף · אמר רבי אבודמא דציפורין כראש תור היה נכנס מתוך חלקו של יוסף לתוך חלקו של בנימן והו׳ המזבח נתון עליו מה טעם׳ ונסב הגבול מזרחה תאנת שילה עד איסכופיה דשילה · ר׳ יונה רבי אבהו בשם ר׳ יוסי בן חנינה ורצון שוכני סנה שסרת שכינה בסנאיו של יוסף · רבי לעזר בשם רבי הושעיה ממה שנאכלו קדשי׳ קלים ומעש׳ שני בכל הרואה לא צריך השונה להזהיר על אכילתן אלא על עלייתן · מה טעמא השמר לך פן תעלה עולותיך · פן תעלה עלייתך ·

רבי שמעון בר מישא בעא קומי רבי לעזר מהו הרואה שילה או שילה ומשכן שילה · אמר ליה שילה ומשכן שילה · כגון הדא בית מעון אלא שזה מפסיק וזה אינו מפסיק · רבי יסא בשם רבי יוחנן זה סימן כל זמן שהארון מבפנים הבמות אסורות · יצא הבמות מותרות · רבי זעורא בעא קומי רבי יסא אפילו לשעה כגון ההא דעלי · רבי אבהו בשם רבי יוחנן · שם שם · מה שם שנאמר להלן הבמות אסורות · אף שם שנאמר כאן הבמות אסורות · רבי שמעון בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן מעתה אם אין ארון אין פסח · אמר רבי יוסי בי רבי בון אזכרה אזכרה · מה אזכרה שנאמר להלן הבמות אסורות · אף אזכרה שנאמר כאן הבמות אסורות · וכן היה רבי יודה ורבי שמעון אומר מעשר שני בנוב ובגבעון · ניחא כרבי יודה דרבי יודה אמר חטאת פסח ליחיד בבמה גדולה · אין חטאת פסח ליחיד בבמה קטנה כרבי שמעון דרבי שמעון אמר אף הציבור אינו מביא אלא מה שקבע עליו הכתוב · סבר ר׳ שמעון משנקבע מעשר שני עוד לא פסק · מניין שהכהנים יוצאין ידי חובתן בחלה ובתרומה · וישראל במעשר שני בפסח תלמוד לומר תאכלו מצות דיכה · יכול יצאו ידי חובתן בביכורים · תלמוד לומר בכל מושבותיכם תאכלו מצות · מצה הנאכלת בכל מושב יצאו ביכורים שאינן נאכלין בכל מושב · התיבון הרי מעשר שני · הרי הוא נאכל בכל מושב · ראוי הוא להפדות ולהאכל בכל מושב · רבי בון בר חייה בעי מעתה הלקוח בכסף מעשר שני טמא כרבי יהודה הואיל ואינו ראוי להפדות ולהאכל בכל מושב אין יוצאין בו · ר׳ שמעון בן לקיש בעי מעתה חלת עיסת מעשר שני בירושלם הואיל ואינה ראויה להפדות ולהאכל בכל מושב אין יוצאין בה · יכול יצאו ידי חובתן בחלות תודה ורקיקי נזיר · תלמוד לומר שבעת ימים מצות תאכלו · מצה הנאכלת כל שבעה · יצאו חלות תודה ורקיקי נזיר שאינן נאכלין כל שבעה · רבי יונה בשם רבי שמעון בן לקיש ממה שנאכלו חלות תודה ורקיקי נזיר בכל ערי ישראל לא צריך השונה להוציאן ממושב · רבי יוסה בשם רבי שמעון בן לקיש זאת אומרת שנאכלו חלות תודה ורקיקי נזיר בכל ערי ישראל לא צריך השונה להוציאן ממושב · ניתה חלות תודה רקיקי נזי׳ · לא כן א״ר יוחנן לית כאן נזירות · נזירות חובה הוא אמר רבי בון בר כהנא היפתר שקרבה חטאתו בשילה עולתו ושלמיו בנוב ובגבעון · רבי חנניה רבי עזרה בעון קומי רבי מנא לא כן אמר רבי בשם ר׳ יוסה שלמי חגיגה הבאים בבמה כשירי׳ אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה · אלא כרבי יודה דרבי יודה אמר חטאת פסח ליחיד בבמה גדולה · אין חטאת פסח ליחיד בבמה קטנה לא אתיא אלא כרבי שמעון דרבי שמעון אמר מבון שנזרק עליו אחד מן הדמים הותר הנזיר ביין וליטמא למתים · אית תניי תני מנוחה זו שילה · נחלה זו ירושלם · אית תניי תני מנוחה זו ירושלם · נחלה זו שילה · מאן דאמר מנוחה זו שילה כי לא באתם עד עתה אל המנוחה · נחלה זו ירושלם · העיט צבוע נחלתי לי · מ״ד נחלה זו שילה היתה לי נחלתי כאריה ביער · מנוחה זו ירושלם · זאת מנוחתי עדי עד וגו׳ · לאחר שעשה לו חבילה והיה מנח בה · כך באוהל מועד נאסרו הבמות · בגלגל הותרו הבמות · בשילה נאסרו הבמות · בנוב ובגבעון הותרו הבמות · בירושלם נאסרו הבמות · למלך שאמר לעבדו אל תשתה יין לא מטבריא ולא מקסרין ולא מציפורין הא בינתיים מותר · כך באוהל מועד עשו ארבעים חסר אחת · בגלגל עשו ארבע עשרה · שבע שכיבשו ושבע שחילקו · בשילה עשו שלש מאות וששים ותשע · בנוב ובגבעון עשו חמשים ושבע · שלש עשרה בנוב · וארבעים וארבע בגבעון · ובירושלם עשו בבניין הראשון ארבע מאות ועשר · ובבניין האחרון ארבע מאות ועשרים · לקיים מה שנאמר גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון:

הדרן עלך מגילה נקראת

הקורא את המגילה למפרע לא יצא · קראה על פה קרא תרגום בכל לשון לא יצא · אבל קורין אותה ללעוזות בלעז · והלועז ששמע אשורית יצא · ב׳ קראה סירוגין נתמנם יצא · היה כותבה דורשה ומגיהה אם כוון לבו יצא · ואם לאו לא יצא · היתה כתובה בסם ובסיקרא ובקומוס ובקנקנתום על הנייר ועל הדיפתרא לא יצא עד שתהא כתובה אשורית על הספר בדיו · ג׳ בן עיר שהלך

לכרך ובן כרך שהלך לעיר אם עתיד לחזור למקומו קורא כמקומו · ואם לאו קורא עמהם · מאיכן קורא אדם את המגילה ויוצא בה ידי חובתו ר׳ מאיר אומר כולה · רבי יהודה אומר מאיש יהודי · ורבי יוסי אומר מאחר הדברים האלה · ד׳ הכל כשירין לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן · רבי יהודה מכשיר בקטן · אין קורין את המגילה לא מולין ולא טובלין ולא מזין · וכן שומרת יום כנגד יום לא תטבול עד שתנץ החמה · וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר · ה׳ כל היום כשר לקריאת המגילה ולקריאת ההלל ולתקיעת שופר ולנטילת לולב ולתפילת המוספין ולמוספי׳ לוידוי פרים ולוידוי מעשר ולוידוי יום הכיפורים · ו׳ לסמיכה לשחיטה לתנופה ולהגשה לקמיצה להקטרה למליקה לקבלה להזייה ולהשקיית סוטה ולעריפת העגלה ולטהרת מצורע · ז׳ כל הלילה כשר לקצירת העומר להקטר חלבים ואיברים · זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום · ושמצוותו בלילה כשר כל הלילה ·

סליק פירקא

הקורא את המגילה למפרע לא יצא · דכתיב ככתבם · קראה על פה לא יצא דכתיב ככתבם · קראת תרגום לא יצא דכתיב ככתבם · בכל לשון לא יצא דכתיב ככתבם וכלשונם · רבי יונה אמר תנה נחמן בר אדא · רבי יוסה אמר תנה נחמן סבא והוו בדרך הוייהן יהיו · תני אף בהלל ובקרית שמע · המגילה כן · ניחא בקריאת המגילה דכתיב ככתבם · ברם בהלילא בגין דכתיב ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם יי׳ · מהולל שם יי׳ ממזרח שמש ועד מבואו · מה את טבע מינה · אמר רבי אבון עוד היא אמורה על סדר בצאת ישראל ממצרי׳ · לשעבר לא לנו יי׳ לא לנו לדורות הילילו · אהבתי כי ישמע יי׳ לימות המשיח · אסרו חג בעבותים לימות גוג ומגוג · אלי אתה ואודך לעתיד לבוא · ר׳ יוסה בשם רבי אחא רבי זעורה בשם רבי לעזר · היא שהיא כתובה בלעז · מה אנן קיימין אם כשהיתה כתובה אשורית ותירגמה בלעז הדא דתנינן בכל לשון · אם כשהיתה כתובה בלעז ותירגמה אשורית הדא היא דתני מה בין ספרים למגילת אסתר אלא שהספרים נכתבין בכל לשון · ומגילת אסתר אינה נכתבת אלא אשורית · אמר רבי שמואל בר סוסרטי תיפתר שהיתה כתובה גיגנטון · תני שמואל טעה והשמיט פסוק אחד ותירגמו המתרגם יצא · אנן אמרין בכל לשון לא יצא ואת אמר הכין · שמואל כדעתיה · ר׳ שמואל אמ׳ היתה כתובה כהלכתה הלעז יוצא בה בלעז · רבי אבהו בשם רבי לעזר יודע אשורית ויודע לעז יוצא בה בלעז ואשורית בלעז יוצא בה בלעז · יודע אשורית ויודע לעז מהו שיוציא ידי אחרים בלעז · ייבא כהדא כל שאינו חייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן · הלכה ב׳ תני סירוגים יצא · סירוסים לא יצא · סירוגין קטעין · סירוסים חד פרה חד · אמר רבי חגי סירוגים וחלוגלוגות ומי גדול בחכמה או בשני׳ איצרכת לחברייא אמרין ניסוק נישאול לבית ר׳ סלקין מישאול ואמרין יצאת שפחה משל בית רבי · אמרת להם הכנסו לשנים · אמרין ייעול פלן קמי׳ ייעול פלן קמי׳ · שרין עלין קטעין קטעין · אמרה להם למה אתם נכנסין סירגין סירגין · חד רבי הוה טעין פרחינין ונפלין מיניה אמרה ליה רבי נתפזרו חלגלוגיך · אמרה לה אהייא בטאטא ואייתת אלכינה · רבי מנא אמר בשם ר׳ יודה שאמר משם רבי יוסה הגלילי הפסיק בה כדי לקרות את כולה לא יצא ידי חובתו · רבי בא רב ירמיה בשם רב הלכה כרבי מנא שאמר משם רבי יהודה שאמר משם רבי יוסי הגלילי הפסיק בה רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק אף בהלל ובמגילה כן · אבא בר חונא ורב חסדא הוון יתבין אמרין אף בתקיעות כן · סלקון לבית רבי ושמעון רב חונה בשם רב אפילו שמען עד תשע שעות יצא · אמר רבי זעורה עד דאנא תמן איצרכת לי · סלקית להכא שמעית דאמר רבי יסא בשם רבי יוחנן אפילו שמען כל היום יצא והוא ששמען על סדר · רבי יוסה בעי היה זה צריך לפשוטה ראשונה וזה צריך לפשוטה אחרונה תקיעה אחת מוציאה ידי שניהן · רבי בון בר חייה בעי כגון קריית שמע וברכותיה · יהא ולא ברכותיה · ברכותיה ולא היא · הפסיק שלישה וחזר והפסיק שלישה · ובקורא משערים · ובכל אדם משערים · אמר רבי מתניה לא מסתברא בקורא · כנשה הוה יתיב קומי רבי זעורה ואינבכם אמר ליה חזור לך דלא כוונית · היה כותבה הדא אמרה שהוא מותר בעשייה מלאכה · נאמר בארבעה עשר ככרכים · דורשה · ובלבד שלא יפליג עצמו לעניינות אחרים · ומגיהה · תני אין מדקדקין בטעיותיה · רבי יצחק בר אבא בר מחסיה ורב חננאל הוון יתיבין קומי רב חד אמר יהודים וחד אמר יהודיים · ולא חזר חד מינהון · רבי יוחנן הוה קרי כולה יהודים · ר׳ חלבו רב ירמיה בשם רב כתוב אחד אומר ספר · וכתוב אחר אומר איגרת · הא כיצד קל היקלו בה פירתה שאם הפר בה שני׳ או שלשה תיבים שהיא כשירה · הלכה ג׳ ניחא בן כרך שהלך לעיר שזמנו מאוחר · בן עיר שהלך לכרך ואין זמנו מוקדם · אמר רבי ידן לית כאן בן עיר שהלך לכרך · ותני דבית רבי בן כרך שהלך לעיר · אמר רבי יוסי אוף כאן בעתיד להשתקע עמהן · אמר רבי יוסה והוא שיצא קודם לשהאיר מזרח · אבל אם יצא לאחר שהאיר המזרח כבר נפטר · רב נחמן בר יעקב בעי מעתה גר שמל לאחר שהאיר המזרח כבר נפטר · ר׳ בון בר חייה בעי בן עיר שעקר דירתו לילי חמשה עשר נתחייב כאן ובן כרך שעקר דירתו בליל ארבע עשר נפטר מיכן ומיכן · בן עיר מהו שיוציא בן כרך ידי חובתו ייבא כהדא כל שאינו חייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן · בן כרך מהו שיוציא את בן עיר ידי חובתו · ייבא כהדא כל שאינו חייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן · או ייבא כהא דאמר רבי חלבו רב חונה בשם רבי חייה רבה הכל יוצאין בארבעה עשר שהוא זמן קריאתה · רבי ידן בעי בן עיר שנתן דעתו לעקור דירתו לילי חמשה עשר · לא מתניתא היא בן עיר שהלך לכרך · מתניתה כשהיה בכרך · מה צריכה ליה כשהיה בעיר · אבל מפרשי ימים והולכי מדברות קוראין מדרכן בארבעה עשר · אמר רבי מנא בעתיד לחזור למקומו · אמר רבי פינחס על כן היהודים הפרזים פרח הזה באותה שעה · מאיכן קורא אדם את המגילה ויוצא בה ידי חובתו · ר׳ מאיר אומר את כולה · ר׳ יהודה אומר מאיש יהודי · ר׳ יוסה אומר מאחר הדברי׳ האלה · ר׳ אבהו בשם ר׳ לעזר מ״ד כולה על כן על כל דברי האיגרת הזאת · מ״ד מאיש יהודי ומה ראו על ככה · מאן דאמ׳ מאחר הדברי׳ האלה ומה הגיע אליהם · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מאן דאמר כולה וכל מעשה תוקפו וגבורתו · מ״ד מאיש יהודי ופרשת גדולת מרדכי · ומ״ד מאחר הדברים האלה אשר גדלו המלך · ר׳ יוסי בי ר׳ בון בשם ר׳ יהושע בן לוי תוקף כל תוקף את כל תוקף · תוקף זה תוקפו של המן · כל תוקף זה תוקפו של מרדכי · את כל תוקף · זה תוקפו של אחשורוש · תני רבי שמעון בן יוחי אומר מבלילה ההוא ממקום שהיתה מפלתו של המן משם היתה גדולתו של מרדכי · רבי בא רב ירמיה בשם רב הלכה כרבי מאיר דהוא אמר כולה · רבי זעורה בשם רבי יוחנן בעירובין ובתענית ציבור נהגו הכל כרבי מאיר · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אף במגילת אסתר נהגו הכל כרבי מאיר · רבי חלבו רב מתנה יוסי בר מנישא בשם רב בין כמאן דאמר כולה · בין כמאן דאמ׳ מאיש יהודי · בין כמאן דאמ׳ מאחר הדברים האלה · ובלבד מספר שלם · רבי חלבו רב מתנה יוסי בר מנישא בשם רב אם היתה כתובה חומשין אין קוראין בה ברבים · אמ׳ רבי תנחומא כפני ההדיוטות · עולא בירייה רבי לעזר בשם רבי חנינה רגיל צריך לקרותה בלילה ולשנות ביו׳ · ואינן סברין מימר לשנות משנתה · אמר רבי אבא מרי בבלייה לשנות קרייתה · רבי ברכיה ר׳ חלבו · עולא בירייה ר׳ לעזר בשם ר׳ חנינה עתיד הקב״ה להעשות ראש חולה לצדיקים לעתיד לבוא · מה טעמא שיתו ליבכם לחילה · לחולה כתיב · והצדיקים מראין אותו באצבע ואומרי׳ כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו עלמות · עלמות בעלימות · בזריזות עלמות כאילין עלמות · תירגם עקילס אתא נסיא עולם שאין בו מות · והצדיקי׳ מראין אותו באצבע ואומרי׳ כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו עלמות · הוא ינהגנו בעולם הזה · הוא ינהגנו לעתיד לבוא · ר׳ חלבו רב חמא בר גוריא בשם רב חמא בר עוקבא בשם ר׳ יוסי בן חנינה משפחה ומשפחה מיכן למשמרות כהונה ולויה שיהו בטילין · אמר רבי חלבו מיכן לבית הוועד שיהא בטל · שמעון בר בא בשם ר׳ יוחנן חברים לא יסוף מזרעם · מיכן שקבעו לה חכמים מסכת · הלכה ד׳ הכל כשירין לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן · אמר רב מתנה דר׳ יוסי היא · א״ר יוסה הוינן סברין מימר מה פליגין ר׳ יוסה ורבנן בשמע דכתיב בה שמע · הא שאר כל המצות לא · מן מה דרב מתנה אמר דרבי יוסי היא · הדא אמרה היא שמע והיא שאר כל המצות · ומה טעמא דר׳ יוסה והאזנת למצותיו · שמע אזניך מה שפיך מדבר · רב חסדא אמר לית כאן חרש · כאשגרת לשון היא מתני׳ · א״ר יוסה מסתברא יודה רב חסדא בתרומות דהיא דר׳ יוסי · אתא ר׳ חנניה בשם רב חסדא דרבי יוסה היא · א״ר יוסה בי ר׳ בון על מדוחק את אמר דהיא דר׳ יוסה דתנינן חמשתי קדמייתא ולא תנינת עמהן אם משם שאין תרומתו תרומ׳ דתנינן חמשתי אחרייתא ולא תנינתה עמהן הוי סופך מימר דר׳ יוסה היא · רבי יהודה מכשיר בקטן · א״ר יהודה קטן הייתי וקריתיה לפני ר׳ טרפון בלוד · אמרו לו קטן היתה ואין עידות לקטן · א״ר מעשה שקריתיה לפני ר׳ יהוד׳ באושה · אמרו לו אין זו ראייה הוא שהוא מתיר · מיכן והילך נהגו הרבים לקרותה בבית הכנסת · בר קפרא אמ׳ צריך לקרותה לפני נשים ולפני קטני׳ שאף אותם היו בספק · ר׳ יהושע בן לוי עבד כן כנש בנוי ובני ביתיה וקרי לה קומיהון · אין קורין את המגילה עד שתנץ החמה דכתיב ביום אשר שברו אויבי היהודים לשלוט בהם ולא מולי׳ · דכתיב וביום השמיני ימול בשר ערלתו · ולא טובלין · דכתיב והזה וטבל · מה הזייה ביום · אף טבילה ביו׳ · מניין שהזייה ביו׳ דכתיב והזה הטהור על הטמא ביום השלישי · כל מחוייבי טבילו׳ טובלין כדרכן ביו׳ חוץ מן נדה ויולדת שאינן טובלו׳ אלא בלילה · נידה שעיבר זמנה טובלת בין ביום ובין בלילה · דרשה ר׳ חייא בר בא לצורייא נידה שעיבר זמנה טובלת בין ביום בין בלילה · תמן אמרין אפי׳ עיבר זמנה לא · מפני חמותה מפני כלתה · אשה אחת משל בית רבותינו ראו אותה טובלת כדרכה ביום · נאמר מעוברת זמן הוות · נידה שנאנסה וטבלה רבי שמי בשם רב טהורה לביתה וטמאה לטהרות · רבי לעזר בשם רבי חנינה טמאה

בין לביתה בין לשתרות · מה טעמא וכבס שנית וטהר · מה הראשונה לדעת אף השניה לדעת · מנין שהראשונה לדעת רצוה הכהן וכבסו לדעת · ואנן חמי' רבנן מקדמין לעיבורה · רבי נחמן בשם ר' מנא מצוה להקדים כדי לזרז במצות ·

הלכה ה כל היום כשר לקריאת המגילה דכתיב ביום אשר שברו איבי היהודים לשלוט בהם · לקריאת ההלל · דכתיב זה היום עשה יי' נגילה ונשמחה בו · לתקיעת שופר · דכתיב יום תרועה יהיה לכם · לנטילת לולב דכתיב ולקחתם לכם ביום הראשון · לתפילת המוספין ולמוספין דכתיב ביום צותו את בני ישראל וגו' ·

הלכה ו לסמיכה לשחיטה לתנופה להגשה לקמיצה להקטרה למליקה לקבלה להזייה דכתיב ביום צותו את בני ישראל ·

הלכה ז כל הלילה כשר לספירת העומר · א"ר יוחנן דרבי אלעזר בר' שמעון היא · דרבי לעזר בי ר' שמעון אמר מהחל לקצור תחל לספור · מעתה יצא לו חוץ לתחום כיון שחשיכה יתחיל לקצור · איפשר לו לכוין · לפיכך כל הלילה כשר · היה מקריב מנחת העומר ונטמאת בידו או' ומביאין לו אחרת · ואם לאו אומר לו הרי פיקח ושתוק דברי רבי · רבי לעזר בי ר' שמעון או' לעולם אומרי' לו הרי פיקח ושתוק · שאין עומר שנקצר שלא למצותו כשר · סבר ר' לעזר בי רבי שמעון שאין העומר בא מן העלייה · אמר ר' יוחנן אתיא דרבי לעזר בר' שמעון כשיטת רבי עקיבה רבו של אביו דתנינן תמן כלל א"ר עקיבה כל מלאכה שאיפשר לה לעשות מערב שבת אינה דוחה את השב' · וכל מלאכה שאי איפשר לה לעשות מערב שבת דוחה את השבת · והא תנינן מעשה שעברו יותר ממ' זוג ועיכבן רבי עקיבה בלוד · מפני שהיו מ' זוג · אבל אם היה זוג אחד לא היה מעכבן · קצירת היום מה את עבד לה כקצירת הלילה או כבא מן העלייה · אין תימר כקצירת הלילה אשכחת אמר · הדא פלגו' בין ר' לעזר בי ר"ש ובין רבנן · דרבנן אמרין קצירת היום כקצירת הלילה · ודרבי לעזר בי ר"ש או' אין קציר' היום כקצירת הלילה · אין תימ' כבא מן העלייה אשכחת אמ' תרתין פלגותן בין ר' אלעז' בי ר"ש ורבנן דרבנן אמרי קצירת היום כקצירת הלילה · ור' לעזר בי ר"ש או' אין קצירת היום כקצירת הלילה · ורבנן אמרי הבא מן העלייה כשר · ור' לעזר בי ר"ש או' הבא מן העלייה פסול · רשב"ל בעי קצירת העומר מהו שידחה את השבת ביום · התיב ר' אביי והתנינן מצותו לקצור בלילה · נקצר ביום כשר ודוחה את השבת · ולא קבליה · א"ר אחא חזר ביה רשב"ל מן הדא · כיון שחשיכה אמר להן בא השמש אומר הן בא השמש אומ' הן · מה אנן קיימין אם ללילה כבר הוא אמו' · אלא אם אינו ענין ללילה תניהו ליו' · דבר שהו' דוח' את השב' בי' מכשירין מהו שידחו את השבת בלילה · והא תנינן העמיד עושי חביתין לעשות חביתין · תיפתר בחול · תנה ר' חייה בר ארא זהו סדר תמיד לעבודת בית אלהינו בין בחול בין בשבת · והא תנינן קצרוהו ונתנוהו בקופות והביאוהו בעזרה והיו מהבהבין אותו באור · כדי לקיים בו מצו' קלי · א"ר יוסה מכיון שהתחיל במצוה או' לו מרוק · התיב ר' יודן קפודקיא קומי ר' יוסי הגע עצמך שבא מן העלייה · כיון שלא התחיל במצוה אין אומרי' לו מרק · התיב רבי יעקב בר סוסי קומי ר' יוסה והא תנינן שעל מהלך לילה ויום מחללין את השבת ויוצאין לעדות החודש · אמ' ליה מכיון שהיום צריך ללילה והלילה צריך ליום כמי שכולו יום · אמר רבי יוסה בי רבי בון ולא למפריעו הוא קדש · מכיון שהוא קדש למפריעו הוא יום הוא לילה:

הדרן עלך הקורא את המגילה

בני העיר שמכרו רחובה של עיר לוקחין בדמיה בית הכנסת · בית הכנסת לוקחין תיבה · תיבה לוקחין מטפחות · מטפחות לוקחין ספרים · ספרים לוקחין תורה · אבל אם מכרו תורה לא יקחו ספרים · ספרים לא יקחו מטפחות · מטפחות לא יקחו תיבה · תיבה לא יקחו בית הכנסת · בית הכנסת לא יקחו את הרחוב · וכן במותריהן ·

ב' אין מוכרין את של רבים ליחיד מפני שמורידין אותו מקדושתו דברי רבי מאיר · אמרו לו אם כן אף לא מעיר גדולה לעיר קטנה ·

ג' אין מוכרין בית הכנסת אלא על תנאי אימתי שירצו יחזירוהו דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים מוכרין אותו ממכר עולם חוץ מארבעה דברי' למרחץ ולבורסקי ולטבילה ולבית המים · רבי יהודה אומר מוכרין אותו לשם חצר והלוקח מה שירצה יעשה ·

ד' ועוד אמר רבי יהודה בית הכנסת שחרב אין מספידין לתוכו ואין מפשילין לתוכו חבלים ואין פורשין לתוכו מצודות ואין שוטחין על גגו פירות ואין עושין אותו קפנדריא שנאמר והשמותי את מקדשיכם קדושתן אף כשהן שוממין · עלו בו עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש ·

ה' ראש חודש אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים חל להיות בתוך השבת מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת אחרת ·

ו' בשנייה זכור · בשלישית פרה אדומה · ברביעית החדש הזה לכם · בחמישית חוזרין לכסדרן · לכל מפסיקין לראשי חדשים לחנוכה ולפורים בתעניות ובמעמדות וביום הכיפורים ·

ז' בפסח קורין בפרשת מועדות שבתורת כהנים · בעצרת שבעה שבועות בראש השנה בחודש השביעי · ביום הכיפורים אחרי מות · ביום טוב ראשון של חג קורין בפרשת מועד' שבתורת כהנים · ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג ·

ח' בחנוכה בנשיאים · בפורים ויבא עמלק · בראשי חדשים ובראשי חדשיכם · במעמדות במעשה בראשית · בתעניות ברכות וקללות · אין מפסיקין בקללות אלא אחד קורא את כולן · בשני ובחמישי ובשבת במנחה קורין כסדרן ואינו עולה להן מן החשבון · שנאמר וידבר משה את מועדי יי' אל בני ישראל · מצותן שיהו קורין כל אחד ואחד בזמנו ·

סליק פירקא

בני העיר שמכרו רחובה של עיר כו' · א"ר יוחנן דרבי מנחם בי ר' יוסה היא · דרבי מנחם בי רבי יוסה אמר רחובה של עיר יש לה קדושה שכן מוציאין ספר תורה וקורין בו ברבים · ברם כרבנן עשו אותו כמרחק ארבע אמות · רבי ירמיה רבי שמואל בר חלף בשם רב אדא בר אחוה המתפלל לא ירוק עד שיהלך ארבע אמות · א"ר יוסה בי רבי בון וכן הרוקק אל יתפלל עד שיהלך ארבע אמות · תני המתפלל לא ישיל מים עד שיהלך ארבע אמות · וכן המשיל מים אל יתפלל עד שיהלך ארבע אמות · א"ר יעקב בר אחא לא סוף דבר עד שיהלך ארבע אמות · אלא אפילו שהא כדי הילוך ארבע אמות · אם אומר את עד שיהלך ארבע אמות יהא אסור · אף אני אומר אחר בא והשיל שם · בישנאי שאלון לרבי אימי מהו ליקח אבנים מבית הכנסת זו ולבנות בבית הכנסת אחרת · אמר לון אסור · א"ר חלבו לא אסר ר' אימי אלא מפני עגמת נפש · רבי גוריון אמר מגדלאיי שאלון לרבי שמעון בן לקיש מהו ליקח אבנים מעיר זו ולבנות בעיר אחרת · אמר לון אסיר · הדי ר' אימי אפילו ממורחה למערבה אסור מפני חורבן אותו המקום · מהו לכבוד בית הכנסת וליקח בית המדרש · מילתיה דרבי יהושע בן לוי אמרה שרי · דאמר ר' יהושע בן לוי וישרף את בית יי' זה בית המקדש · ואת בית המלך זה פלטין של צדקיהו · ואת כל בתי ירושלם · אילו ארבע מאות ושמונים בתי כניסות שהיו בירושלם · דא"ר פינחס בשם רבי הושעיה ארבע מאות ושמונים בתי כניסות היו בירושלם וכל אחת ואחת היה לה בית ספר ובית תלמוד בית ספר למקרא ובית תלמוד למשנה · וכולהם עלה אספסיינוס · ואת כל בית הגדול שרף באש · זה מדרשו של רבן יוחנן בן זכיי ששם היו מתנין גדולותיו של הקב"ה כגון ספרה נא לי את כל הגדולות אשר עשה אלישע · רבי שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן הדא דאת אמר בבית הכנסת של יחיד · אבל בבית הכנסת של רבים אסור · אני או' אחד מסוף העולם קנוי בו · והא תני מעשה בר' אלעזר בי רבי צדוק שלקח בית הכנסת של אלכסנדריים ועשה בה צרכיו · אלכסנדריים עשו אותה משל עצמן · עד כדון כשבנייה לשם בית הכנסת · בנייה לשם חצר והקדישה מהו · נישמעינה מן הדא קונם לבית הזה שאיני נכנס · ונעשה בית הכנסת · הדא אמרה בנייה לשם חצר והקדישה קדשה איכתי קדשה מיד או בשעת התשמיש · נישמעינה מן הדא העושה תיבה לשם ספר ומטפחו' לשם ספר עד שלא נשתמש בהן הספר מותר להשתמש בהן הדיוט · משנשתמש בהן הספר אסור להשתמש בהן הדיוט · ומה אם אילו שנעשו לשם ספר אינן קדישו' אלא בשעת התשמי' · זו שבני' לשם חצר לא כ"ש · אילו שעשאן לשם חולין והקדישן מה הן כמה דאת אמ' תמן בנייה לשם חצר והקדיש' קדש' · והכ' עשאם לשם חולין והקדישן קדש · כלי שרת מאימתי הם קדישין מיד או בשעת התשמיש · אין תימר מיד ניחא · אין תימ' בשעת התשמיש כאח' הם קדישי' ומתקדשין · ניחא של משה שנתקדשו בשמן המשחה וכדם ושל שלמה כאחת הם קדישי' ומתקדשין כבניסתן לארץ היו מפנין מתוך של משה לתוך של שלמה · לא היה שם של משה כאחת הם קדישים ומתקדשין · בעלייתן מן הגולה היו מפנין מתוך של שלמה לתוך שלהן · לא היה שם של שלמה כאח' הם קדישי' ומתקדשי' · אבני' שחצבן לשם מת אסורו' בהנייה · לשם חי ולשם מת מותרו' בהנייה · הזורק כלי לפני מיטתו של מת לתוך ד' אמות שלו אסור בהנייה · חוץ לד' אמו' מותר בהנייה · כל כלי בית הכנסת כבית הכנסת ספסלה וקלטירה כבית הכנסת · כילה דעל ארונא כארונא · ר' אבהו יהב גולתא תחתוי הזן כילן · רב יהוד' בשם שמואל מטה ולווחין אין בהן משו' קדושת ארון יש בהן משו' קדוש' בית הכנסת · אינגלין אין בו משו' קדושת ארון · יש בו משום קדוש' בית הכנסת · ר' ירמיה אזל לגולגלנה חמתון יהבין מכבשא בגו ארונה אתא שאל לר' אימי · א"ל אני אומר לכך התנו עליו מתחילה · ר' יונה עבר ליה מגדל ואתני עלוי עילוי' דסיפרין · ארעייא דמאנין · מטפחו' לוקחין ספרי' · אפי' מטפחות תורה וחומשין לוקח בהן נביאים וכתובי' · ספרים לא יקחו מטפחות אפי' נביאים וכתובים אינו לוקח בהן מטפחות תורה וחומשים · כורכים תורה במטפחו' תורה · חומשי' במטפחות חומשי' · נביא' במטפחות נביא' תורה וחומשי' במטפחו' נביא' וכתובי' · אבל לא נביא' וכתובי' במטפחות תורה וחומשים · נותנין תורה ע"ג תורה · וחומשים על גבי חומשים · תורה וחומשין על גבי נביאים וכתובים · אבל לא נביאים וכתובים על גבי תורה וחומשין · ר' ירמיה בשם ר' זעירה תורה וחומשין ערק תנייה מינה · נותנין תורה נביאים כאחת דברי ר' מאיר · וחכמים אומרים

אין כותבין תורה ונביאים כאחת • אבל כותבין נביאים וכתובים כאחת • ר' ירמיה בשם ר' שמואל בר רב יצחק תור' וחומשי' קדוש' אחת הן • אין עושין תור' חומשי' • אבל עושין חומשין תורה • א"ר יוסה הדא אמרה תורה שעשאה חומשין בקדושת' הא • ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן תורה חסירה אין קוראין בה ברבים • והא תני בבראשית עד המבול בויקרא עד ויהי ביום השמיני • במדבר עד ויהי בנסוע הארון מותר לקרות בו ברבים • הדא ארסקינס אוקיד אוריתא דצנבראי אתון שאלון לר' יונה ולר' יוסה מהו לקרות בספר ברבים אמר לון אסור • לא דאסיר אלא כון גו דנפשהון עגימה אינון זבנין להון אחורי • וכן במותריהם • ממה שגבו גבאי צדקה והותירו • כהדא ר' חייה בר בא אזל לחמץ ויהבו ליה פריטין לכפלגה ליתמייא ולארמלאתא • נפק ופלגון לרבנן • מהו שיהא צריך להפריש התחיהן • ר' בא בר ממל אמ' צריך להפריש תחתיהן • ר' זעור' אמ' צריך להפריש התחיהן ר' אילא אמ' אינו צריך להפריש תחתיהן • ר' יסא בשם ר' לעזר או' אינו צרי' להפריש התחיהן • ר' יעקב בר אחא ר' יסא ר' לעזר בשם ר' חנינ' כל המצות עד שלא ייגתנו לגיזברין את רשאי לשנותם • משניתנו לגיזברין אין את רשאי לשנותן •

הלכה ב' ג' מבית הכנסת כבית הכנסת • ושבע' מבני העיר כעיר • מה אנן קיימין אם בשקבלו עליהן אפי' אחד • אם כשלא קבלו עליהן אפילו כמה • אלא כן אנן קיימין בסתם • כן עיר שפסק בעיר אחרת נותן עמהן • בני העיר שפסקו בעיר אחרת נותנין במקומן • רבי חייה בשם ר' יוחנן כגון הדין ספסלא דמעוניא • כהדא ר' חלבו הוה דרש בציפורין פסק תמן אתא בעי למיתן הכא • א"ל ר' אימי יחידי את • העושה נר ומנורה לבית הכנסת עד שלא נשתכח שם הבעלים מהן אין את רשאי לשנותן למקום אחר • אם משנשתכח שם הבעלים מהן את רשאי לשנותן למקו' אח' • ר' חייה בשם ר' יוחנן אם היה שם הבעלי' חקוק עליהן כמי שלא נשתכח שם הבעלי' מהן • כהדא אנטונינוס עשה מנורה לבית הכנסת שמע ר' ואמ' ברוך אלהים אשר נתן בלבו לעשות מנורה לבית הכנסת • ר' שמואל בר רב יצחק בעי מה א"ר ברוך אלה' • ברוך אלהינו • אין אמ' ברוך אלה' הדא אמרה דלא איתגייר אנטונינוס • אין אמר ברוך אלהינו הדא אמרה דאתגייר אנטולינוס • אית מילין דאתגיי' אנטונינוס ואית מילין אמרין דלא אתגיי' אנטונינוס • ראו אותו יוצ' במנעל פחות ביה • מה את ש"מ שכן אפילו יריאי שמים יוצאין בכך • אנטונינוס אמ' לרבי מייכלתי את מן ליויתן בעלמא דאתי א"ל אין • א"ל מן אימר פיסחא לא אוכלתני • ומן ליויתן את מייכל לי • א"ל ובה נעביד לך וכתיב ביה כל ערל לא יאכל בו • כיון דשמע מיניה כן אזל וגזר אתא לגביה • א"ל ר' חמי גזורתי • אמ' ליה בדידי לא איסתכלי' מימי אלא בדידך • ולמה נקרא שמו רבינו הקדוש שלא הביט במילתו מימיו • ולמה נקרא שמו נחום איש קדש הקדשי' שלא הביט בצורת מטבע מימיו • והדא אמרה דאיתגייר אנטונינוס • מיליהון דרבנן אמרין דאתגייר אנטונינוס • דאמר רבי חזקיה רבי אבהו בשם רבי לעזר אם באין הן גירי צדק לעתיד לבוא אנטונינוס בא בראשם • מהו מיכתוב תריי תלת מילין מן פסוקא • מר עוקבה משלח כתב לריש גלותא דהוה דמיך וקאים בזימרין ישראל אל תשמח בעמים אל גיל • ר' אחא כתב זכר צדיק לברכה • רבי זעורה כתב ולא זכר יואש המלך • רבי ירמיה משלח כתב לר' יודן נשייא לשנוא את אוהביך ולאהבה את שונאיך • רבי חייה ר' יסי ר' אימי דנון לתמר אולת וקרבת עליהון לאנטיפוטה דקיסרין • שלחון וכתבון לר' אבהו • שלח ר' אבהו וכתב להון כבר פיסנו לשלשה ליטורין לשוב ילד טב למר ותרשיש אברוקים אבמסים תלתסים אבל תמר תמרורים בתמרורייה היא עומדת וביקשנו למתקה ולשוא צרף צרוף • ר' מנא משלח כתב לרבי הושעיה בי ר' שמי ראשיתך מצער מאד תסגא אחריתך •

הלכה ג' אמר רבי יוחנן לית כן • מה אנן קיימין אם בר"מ אין מוכרין בית הכנסת אלא על תנאי • אם כרבנן מוכרין אותו ממכר עולם חוץ מד' דברים • ר' חייה בשם רבי יוחנן תיפתר בספר תורה •

הלכה ד' הדא דאת אמר בבי' הכנסת של יחיד • אבל בבית הכנסת של רבים אפילו בבני אסור • א"ר חייה בר בא ר' יוחנן מיקל לנשייא דשטחן בגדיהון על אורא דבי מדרשא • שמואל אמר נכנס שלא לעשותו קפנדריא מותר לעשותו בקפנדריא • תני בתי כניסיות ובתי מדרשו' אין נוהגין בהן קלות ראש לא אוכלין ולא שותין בהן ולא מטיילין בהן ולא ישינ' בהן ולא נכנסין בהן לא בחמה בימות החמה ולא בגשמים בימות הגשמי' • אבל שונין ודורשין בהן • ר' יהושע בן לוי אמר בתי כניסיות ובתי מדרשו' לחכמי' ולתלמידיה' • ר' חייה ר' יסא מקבלין בגו כנישתא • רבי אימי מפקד לספרייא אין אתא בר נש גבבון מלבלך באוריתא לגבכון תהוון מקבלין ליה ולחמריה ולמני' • ר' ברכי' אזל לכנישתא דבית שאן חמא חד בר נש משזיג ידוי ורגלוי מן גורנה א"ל אסיר לך • למחר חמתי ההוא גוברא משזיג ידוי וריגלוי מן גורנה • א"ל ר' לך שרי ולי אסר • א"ל אין • א"ל למה • אמר ליה כן אמר רבי יהושע בן לוי בתי כניסות ובתי מדרשות לחכמים ולתלמידיהם • והן פרוורה מהו מיעבור בגוה • ר' אבהו עבר בפרוורה מה דשרי • אמר רבי זכריה חתניה דר' לוי ספרא הוה אימהן ואין לא הוה ר' אבהו עבר לא הוה מפני טלייה •

הלכה ה' ר' לוי בשם רשב"ל צפה הקב"ה שהמן הרשע עתיד לשקול כספו על ישר' אמר מוטב שיקדום כספן של בני לכספו של אותו הרשע • לפיכך מקדימין וקורין בפרשת שקלים • חל להיות בערב שבת במה קורין • ר' זעורה אמ' קורין לשעבר • ר' אילא ר' אבהו בשם רבי יוחנן קורין לבא • והוה ר' זעורה מסתכל ביה • א"ל מה את מסתכל בי • אנא אמר מן שמועה • ואת אמר מן דיעה ואת מסתכל בי • מתניתא כסייעא לדין • ומתניתא מסייעא לדין • מתניתא מסייעה לר' זעורה אי זו היא שבת הראשונה כל שחל ראש חדש של אדר להיות בתוכה אפי' בערב שבת • תני שמואל כסייעא לרבי אילא אי זו היא שבת השנייה כל שחל הפורים להיות בתוכה ואפי' ערב שבת • רב נחמן בר יעקב בעי הגע עצמך שחל חמשה עשר להיות בשבת לקרות במגילה אסהר אין את יכול שאין קורין בכתבי הקודש אלא מן המנחה ולמעלן • ויקראו זכור • א"ל כן אמר רב והימים האלה נזכרים ונעשים • שתהא אזכרתן קודם לעשייתן • ר' אבא בריה דר' פפי בעי הגע עצמך שחל ארב' עשר להיות בשבת הרי טקדמה אזכרתן לעשייתן • א"ל ולא כבר איתהכת דלית איפשר • ואם איפשר איחור הוא לעיירות •

הלכה ו' ר' בא בשם ר' חייה בר אשי אין מפסיקין בין פורים לפרה • ר' לוי בשם ר' חמא בר חנינה אין מפסיקין בין פרה להחודש • א"ר לוי סימניהן דאילין פרשתא בין הכוסות הללו אם רצה לשתו' ישתה בין השלישי לרביעי לא ישתה • רבי לוי בשם רבי חמא בר חנינה בדין הוא שתקדים החודש לפרה • שבאחד בניסן הוקם המשכן • ובשני נשרפה הפרה • ולמה פרה קודמת שהיא טהרתן של כל ישראל • ירמיה ספרא שאל לרב ירמיה ראש חדש שחל להיות בשבת במה קורין אמר ליה קורין בראש חדש • א"ר חלבו קומי רבי אימי כתניתא אמרה כן לכל מפסיקין לראשי חדשים לחנוכה ולפורים • יצחק סחורה שאל לרבי יצחק ראש חדש שחל להיות בחנוכה במה קורין • אמר ליה קורין שלשה בראש חדש ואחד בחנוכה • ר' פינחס ר' סימון ורבי אבא בר זמינא מט' בה בשם ר' אבודמא דחיפה קורין שלשה בחנוכ' ואחד בראש חדש להודיעך שלא בא הרביעי אלא מחמת ראש חדש • בר שילמיא ספרא שאל לרבי מנא הגע עצמך שחל ראש חדש של חנוכה להיות בשבת • ולא שבעה קריין אינון • אית לך מימר שלא בא הרביעי אלא מחמת ראש חדש • אמ' ליה והדא שאילתיה דספר •

הלכה ז' ובעצרת שבעה שבועות • אית תניי תני בחדש השלישי • ובראש השנה ובחדש השביעי • אית תניי תני וי' פקד את שרה • ביום הכיפורים אחרי מות • וביום טוב הראשון של חג קורין בפרשת מועדות שבתורת כהנים • ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג • רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוסא ללמדך שאין העולם עומד אלא על הקרבנות • תמן תנינן שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה הוא היה אומ' על שלשה דברי' העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים • ושלשתן בפסוק אחד ואשים דברי בפיך זו תלמוד תורה • ובצל ידי כסיתיך זו גמילות חסדים • ללמדך שכל מי שהוא עוסק בתורה ובגמילות חסדים זוכה לישב בצילו של הקב"ה הדא היא דכתיב מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון • לנטוע שמים וליסוד ארץ אילו הקרבנו' • ולאמר לציון עמי אתה • א"ר חיננא בר פפא חיזרנו על כל המקרא ולא מצאנו שנקראו ישראל ציון אלא זה ולאמר לציון עמי אתה • תמן תנינן רבן שמעון בן גמליאל אומר על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמ' ועל השלום ושלשתן דבר אחד הן נעשה הדין נעשה אמת • נעשה אמת נעשה השלום • אמר ר' מנא ושלשתן בפסוק אחד אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכ' •

הלכה ח' אין מפסיקין בקללות • אמר רבי חייה בר גמדא אל תקוץ בתוכחתו אל תעשה קוצים קוצים • אמר רבי לוי אמר הקב"ה אינו בדין שיהו בני מתקללים ואני מתברך • אמר רבי יוסה בי רבי בון לא מטעם הזה אלא זה שהוא עומד לקרות בתורה צריך שיהא פותח בדבר טוב וחותם בדבר טוב • לוי בר פאטי שאל לרב הונא אילין ארורייה כהג דיקרינון חד ויברך לפניהן ולאחריהן • אמר ליה אין לך טעון ברכה לפניו ולאחריו אלא קללות שבתורת כהנים וקללות שבמשנה תור' • ר' יונתן ספרא דגופהה נחת להבא חמא לבר אבונא ספרא קרי שירת הבאר ומברך לפניה ולאחריה • אמר ליה ועבדין כן • אמר ליה ואדין את לזו • כל השירות טעונות ברכה לפניהן ולאחריהן • אישתאלת לר' סימון • אמר לון רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אין לך טעון ברכה לפניו ולאחריו אלא שירת הים ועשרת הדיברות וקללות שבתורת כהנים וקללו' שבמשנה תור' • א"ר אבהו אני לא שמעתי נראין דברי' בעשרת הדיברות • רבי יוסה בי רבי בון תוכנתי פסוקא אחרייא דמשנה תורה טעונין ברכה לפניהן ולאחריהן • בלא כך אין הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה • לכן צריכה ראש חודש שחל להיות בשבת • א"ר יוסי בי ר' בון שירת הלוים לא יפתחו לה בששה קריאות סימנה הזיו ל"ך • רבי זעורה רבי ירמיה בשם רב שירת הים ושירת דבורה נכתבים אריח ע"ג לבינה ולבינה ע"ג אריח • עשרת בני המן ומלכי כנען נכתבין אריח ע"ג אריח ולבינ' ע"ג לבינה דכל בניין דכן לא קאים • מאי כדון למצוה • או לעיכוב • א"ר לוי חנניה בר אחוי דרב הושעיה נהיד את בר דורינן קימין קים חנוהה דרב הושעיה חביכך עבר ר' בא בר זבדא ושאלנן ליה ואומר בשם רב לעיכוב • רבי חייה בריה דרבי ארא ויפו רבי ירמיה בשם רבי זעורה צריך לאומרן בנפיחה אחת ועשרת בני המן עמהן • א"ר יוסי בי רבי בון צריך שיהא איש בראש דפא ואת בסופה שכן הוא שניץ ונחת כהדין קנטרה • רב אמר צריך לאמר ארור המן ארורים בניו • אמ' ר' פינחס צריך לומר חרבונא זכור לטוב • רבי ברכיה רבי ירמיה רבי חייה בשם רבי יוחנן רבי יונתן כד דהוה כמי

משי להוא פסוקא אשר הגלה נבוכדנצר והוה אמר נבוכדנצר שחיק עצמות · שכל נבוכדנצר דכתיב בירמיה וזו הזה· כרס הבא מת הזה· ואינו עולה להם מן החשבון· אית תני תני עולה להם מן החשבון· רבי זעורה אבא בר ירמיה רב מתנה בשם שמואל הלכה כמי שהוא או׳ אינו עולה להם מן החשבון· כמתניתן · אית תניי תני פותח ורואה גולל ומברך· אית תניי תני פותח ורואה ומברך · רבי זעורה אבא בר ירמיה רב מתנה בשם שמואל הלכה כמי שהו׳ אומר פותח ורואה ומברך· ומה טעמא ויפתחו עמדו כל העם· ומה כתיב בתריה ויברך עזרא את יי׳ האלהים הגדול· במה גידלו· רבי גידול אמר בשם המפורש· רב מתנה אמר בברכה גידלו· רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי למה נקראו אנשי כנסת הגדולה שהחזירו את הגדולה ליושנה· א״ר פינחס משה התקין מטביעה של תפילה· האל הגדול הגיבור והנורא· ירמיה אמר האל הגדול הגיבור ולא אמר נורא· ולמה הוא גיבור לזה נאה להקרות גיבור שהוא רואה חורבן ביתו ושותק· ולמה לא אמר נורא· אין נורא אלא בית המקדש דכתיב נורא אלהי׳ ממקדשיך· דניאל אמר האל הגדול והנורא· ולמה לא אמר גיבור בניו מסורין בקולרין איכן היא גבורתו· ולמה הוא אמ׳ נורא לזה נאה להקרות נורא בנוראות שעשה עמנו בכבשן האש· וכיון שעמדו אנשי כנסת הגדולה החזירו את הגדולה ליושנה· ועתה אלהינו האל הגדול והגבור והנורא שומר הברית והחסד אל ימעט לפניך וגו׳· ובשר ודם יש בו כח ליתן קצבה בדברים הללו· א״ר יצחק בר לעזר יודעין הן הנביאים שאלוהן אמיתי ואינן מחניפין לו·

הדרן עלך בני העיר

הקורא את המגילה עומד ויושב קראה אחד קראוה שנים יצא מקום שנהגו לברך יברך· שלא לברך לא יברך· בשיני ובחמישי ובשבת במנחה קורין שלשה אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהן· ואין מפטירין בנביא· הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה· ב׳ בראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ארבעה אין פוחתין להן ואין מוסיפין עליהן ואין מפטירין בנביא· הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה׳ זה הכלל כל שיש בו מוסף ואינו יום טוב קורין ארבעה׳ ג׳ ביום טוב חמשה ביום הכיפורים ששה בשבת שבעה אין פותחין מהן אבל מוסיפין עליהן· ומפטירין בנביא הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה· ד׳ אין פורסין על שמע ואין עוברין לפני התיבה ואין נושאין כפיהן ואין קורין בתורה ואין מפטירין בנביא ואין עושין מעמד ומושב ואין או׳ ברכת אבלים וחתנים ואין מזמנין על המזון בשם פחות מעשרה· ובקרקעות תשעה וכהן· ואדם כיוצא בהן· ה׳ הקורא בתורה לא יפחות משלשה פסוקים ולא יקרא למתורגמן יותר מפסוק אחד· ובנביא שלשה· אם היו שלשתן שלש פרשיות קורין אחד אחד· מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה· ועד כמה הוא מדלג עד כדי שלא יפסיק התורגמן· ו׳ המפטיר בנביא הוא פורס את שמע והוא עובר לפני התיבה והוא נושא את כפיו· ואם היה קטן אביו או רבו עוברין על ידו· ז׳ קטן קורא בתורה ומתרגם אבל אינו פורס את שמע׳ ואינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו׳ פוחח פורס את שמע ומתרגם· אבל אינו קורא בתורה ואינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו׃ סומא פורס את שמע ומתרגם׳ רבי יהודה אומר כל שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוס את שמע· ח׳ כהן שיש בידיו מומין לא ישא את כפיו· ר׳ יהודה אומ׳ אף מי שהיו ידיו צבועות אסטיס לא ישא את כפיו מפני שהעם מסתכלין בו׳ ט׳ האומר איני עובר לפני התיבה בצבועין אף בלבנים לא יעבור׳ בסנדל איני עובר אף יחף לא יעבור· העוש׳ תפילתו עגולה סכנה ואין בה מצוה· נתנה על מצחו או על פס ידו הרי זו דרך המינות· ציפה זהב ונתנה על בית יד אונקלי שלו הרי זו דרך החיצונין· י׳ האומ׳ יברכוך טובים הרי זו דרך המינות׳ על קן ציפור יגיעו רחמיך ועל טוב יזכר שמך מודים מודים משתקין אותו׳ המכנה בעריות משתקין אותו· האומר ומזרעך לא תתן להעביר למולך׳ ומזרעך לא תתן לאעברא בארמיותא משתקין אותו בנזיפה׳ יא מעשה ראובן נקרא ולא מיתרגם מעשה תמר נקרא ומיתרגם׳ מעשה עגל הראשון נקרא ומיתרגם והשיני נקרא ולא מיתרגם · יב׳ ברכת כהנים ומעשה דוד ואמנון לא ניקרין ולא מיתרגמין ואין מפטירין במרכבה· ורבי יהודה מתיר· ורבי אליעזר אומר אין מפטירין בהודע את ירושלם את תועבותיה׃

סליק פירקא

הקורא את המגילה עומד ויושב כו׳ · מה לשעבר הא בתחילה לא׳ והא תני מעשה בר״מ שקרייה מיושב בבית הכנסת של טבעין ונתנה לאחר ובירך עליה·

כיני מתניתא מותר לקרותה עומד ומותר לקרותה יושב· מה נותנה לאחר ומברך עליה זה קורא וזה מברך· רבי הונא בשם רב ירמיה מיכן שהשומע כקורא· כתיב אשר קראו לפני מלך יהודה׳ ולא שפן קרייה׳ אלא מיכן שהשומע כקורא· מהו לעמוד מפני ספר תורה׳ רבי חלקיה ר׳ סימון בשם ר׳ לעזר כפני בנה הוא עומד· לא כל שכן מפני תורה עצמה· זה שהוא עומד לקרות בתורה מפני מה הוא עומד מפני כבודה או מפני כבוד הרבים׳ אין תימר מפני כבודה אפילו בינו לבינה· אין תימר מפני כבוד הרבים אפילו בינו לבין עצמו ·

מפני כבודה הוא עומד· אם אומר את כן אף הוא מתעצל ואינו קורא·

רבי שמואל בר רב יצחק עאל לכנישתא חד בר נש קאים מתרגם סמיך לעמודא׳ אמר ליה אסור לך כשם שניתנה באימה ויראה כך אנו צריכין לנהוג בה באימה ויראה׳ רבי חגי א״ר שמואל בר רב יצחק עאל לכנישתא חמא חזנה קאים מתרגם ולא מקים בר נש תחתוי· אמר ליה אסיר לך כשם שניתנה על ידי סרסור כך אנו צריכין לנהוג בה על ידי סרסור· עאל רבי יודה בר פזי ועבדה שאילה אנכי עומד בין יי׳ וביניכם בעת ההוא להגיד לכם את דבר יי׳ · ר׳ חגיי אמר רבי שמואל בר רב יצחק עאל לכנישתא חמא חד ספר מושט תרגומא מן גו ספרא· אמר ליה אסיר לך דברים שנאמרו בפה בפה ודברים שנאמרו בכתב בכתב· ר׳ חגיי בשם ר׳ שמואל בר נחמן נאמרו דברים בפה ונאמרו דברים בכתב ואין אנו יודעין איזה מהן חביבים· אלא מן מה דכתיב כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל· הדא אמרה אותן שבפה חביבין· רבי יוחנן ורבי יודן בי רבי שמעון חד אמר אם שימרת מה שבפה ושימרת מה שבכתב אני כורת אתך ברית ואם לאו איני כורת אתך ברית׳ וחורנה אמר אם שימרת מה שבפה ושימרת מה שבכתב את נוטל שכר׳ ואם לאו אין את נוטל שכר׳ אמר רבי יהושע בן לוי עליהם ועליהם דברי׳ הדברי׳ כל ככל מקרא ומשנה ותלמוד ואגדה·

ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד להורות לפני רבו כבר נאמר למשה מסיני·

הדא הוא דכתיב יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא· וחבירו משיבו כבר היה לעולמים אשר היו מלפנינו· תני לא יהו שנים קורין בתורה ואחד מתרגם׳ אמ׳ רבי זעורה מפני הברכה· והא תני לא יהו שנים מתרגמין ואחד קורא׳ אית לך מימר מפני הברכה אלא משם שאין שני קולות נכנסין באוזן אחת· תני שנים קוראין בתורה אין שנים קוראין בנביא׳ אמר רבי עולא קראות בתורה אין קראות בנביא· תני אחד קורא בתורה ואחד מתרגם· לא אחד קורא ושנים מתרגמין לא שנים מתרגמין ואחד קורא׳ לא שנים קוראין ושנים מתרגמין· ובנביא אחד קורא ואחד מתרגם ואחד קורא ושנים מתרגמין· לא שנים קורין ואחד מתרגם· ולא שנים קורין ושנים מתרגמין׳ ובמגילה אחד קורא ואחד מתרגם· אחד קורא ושנים מתרגמין· שנים קורין ואחד מתרגם· שנים קורין ושנים מתרגמין· והתרגום מעכב· אמר רבי יוסה מן מה דאנן חמיין רבנן נפקין לתעניתא וקראיי ולא מתרגמין הדא אמרה שאין התרגום מעכב׳ אמר רבי יונה אף על גב דאת אמר אין התרגום מעכב טעה מחזירין אותו׳ רבי יונה רבי ירמיה חד מחזר מנא· וחורנה מחזר פטרין עם ירקנין׳ נאמר פטרין עם מרורין· ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא׳ מן מה דאמ׳ ר׳ יונה מהו להביאן בתמחוין של כסף הוי דהוא מחזר מנא· ויאמר סלא ·רבי פינחס מחזר פטמין בני תורין· ויאמר תורין בני תורין· מניין לתרגום רבי זעורא בשם רב חננאל ויקראו בספר תורת זה המקרא מפורש זה תרגום· ושום שכל אילו הטעמים· ויבינו במקרא זה המסורת· ויש אומרי׳ אילו ההכריעים. ויש אומרי׳ אילו ראשי פסוקים· רבי זעורה בשם רב חננאל אפילו רגיל· תורה בעזרה לא יהא הגה בפיו וקורא כמות שנא׳ ברוך מפיו יקרא אלי כל הדברים האלה ואני כותב על הספר בדיו׳ והא תני מעשה בר׳ מאיר שהיה באסייא ולא היה שם מגילה כתובה עברית וכתבה מפיו וקרייה· אין למידין משעת הדחק· ויש אומרים שתים כתב· כתב את הראשונה מתוך פיו· וכתב את השנייה מתוך הראשונה וגנז את הראשונה וקרא בשנייה· רבי ישמעאל בי רבי יוסי אומר יכיל אנא כתב כל קריא מן פימי· רבי חייה רבה אמר יכו׳ל אנא כתב כל קרייא בתרין מניי· הך עבידא זבן בתרין מניי זרע דכיתן חרע ליה וחצד ליה ועבד חבלין והפש טביי וכתב כל קרייה על משכיהון׳ שמע ר׳ ואמר אשרי הדור שאתם בתוכו· כיצד הוא מברך עליה· זכיי טבחא בשם רבי יוחנן הרב את ריבך והנוקם את נקמתך הגואלך והמושיעך מכף עריציך׳ עד ברוך בסוף׳ בתחילה הרי היא ככל שאר מצותיה של תורה·

מה שאר כל המצות טעונות ברכה· אף זו טעונה ברכה׳ כתוב בתורה ברכה לפניה ואין כתוב בה ברכה לאחריה· מה כתיב בה לפניה כי שם יי׳ אקרא הבו גודל לאלהינו· וכתוב במזון ברכה לאחריו · ואין כתוב בה ברכה לפניו·

מה כתוב בו לאחריו ואכלת ושבעת וברכת וגו׳ · מניין ליתן את האמור בזה בזה ואת האמור בזה בזה· רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן שם שם לגזירה שוה מה שם שנאמר בתורה ברכה לפניה · אף שם שנאמר במזון ברכה לפניו · ומה שם שנאמר במזון ברכה לאחריו׳ אף שם שנאמר בתורה ברכה לאחריה׳ עד כדון כרבי עקיבה· כרבי ישמעאל· רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל קל וחומר מה אם מזון שאין טעון ברכה לפניו טעון לאחריו· תורה שהיא טעונה ברכה לפניה אינו דין שתהא טעונה ברכה לאחריה· עד כדון תורה· מזון׳ מה אם

תורה שאינה טעונה ברכה לאחריה טעונה לפניה· מזון שהוא טעון לאחריו אינו דין שיהא טעון לפניו· רבי יצחק ורבי נתן· רבי יצחק אמר כי הוא יברך הזבח· ואחרי כן יאכלו הקרואים· רבי נתן או' ועבדתם את יי' אלהיכם וברך את לחמך ואת מימיך· אימתי הוא קרוי לחמך עד שלא אכלתו· רבי אומר מה אם בשעה שאכל ושבע את אמר צריך לברך· בשעה שהוא תאב לוכל לא כל שכן· עד כדון מזון· תורה· מה אם מזון שאינו אלא חיי שעה טעון ברכה לפניו ולאחריו· תורה שהיא חיי עדי עד לא כל שכן· רבי זעורה בעי אילין שלשה קרויות מה את עבד לון כשלשה שאכלו כאחת או כשלשה שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו· אין תעבדינון כשלשה שאכלו כאחת הראשון מברך ברכה ראשונה· והאחרון מברך ברכה האחרונה· והאמצעי אינו מברך כל עיקר· אין תעבדינון כשלשה שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו אפילו האמצעי מברך לפניה ולאחריה· א"ר שמואל בר אבודמא למדו ברכ' התורה מברכת המזון אלא לרבי· אם לרבים אפי' בינו לבין עצמו אינו מברך· א"ר אבא מרי אחוי דר' יוסה עשאוה כשאר כל המצות שבתורה· מה שאר כל המצות טעונות ברכה אף זו טעונה ברכה· א"ר שמואל בר נחמן ר' יונתן הוה עבר קומי סידרא שמע קלון קריי ולא מברכין· אמ' לון עד מתי אתם עושין את התורה קרחות קרחות· משה התקין את ישראל שיהו קורין בתורה בשבתות ובימים טובים ובראשי חדשים ובחולו של מועד שנ' וידבר משה את מועדי יי' אל בני ישראל· עזרה התקין לישראל שיהו קורין בתורה בשני ובחמישי ובשבת במנחה· הוא התקין טבילה לבעלי קריין· הוא התקין שיהו בתי דינין יושבין בעיירות בשני ובחמישי· הוא התקין שיהו הרוכלין מחזרין בעיירות מפני כבודן של בנות ישראל· הוא התקין שיהו מכבסין בחמישי מפני כבוד השבת· הוא התקין שיהו אופין פת בערבי שבתות שתהא פרוסה מצויה לעני· הוא התקין שיהו אוכלין שום בלילי שבתות שהוא מכניס אהבה ומוציא תאוה· הוא התקין שיהו הנשים מדברות זו עם זו בבית הכסא· הוא התקין שתהא אשה חוגרת בסינר בין מלפניה בין מלאחריה· א"ר תנחו' בר חייה מפני מעשה שאירע· מעשה באשה שבעלה קוף מבורכה ושלא כדרכה· הוא התקין שתהא אשה חופפת וסורקת קודם לטהרתה שלשה ימים· רבי יוסה בשם דבית רבי ינאי רבי בא בר כהן בשם רב חונה כדי לשבת ולשני ימים טובים של גליות· רבי זעורה בשם רב יהודה והוא שהגיע זמנה לטבול בתחילה· רבי בא בשם רב יהודה ואפילו הגיע זמנה לטבול בסוף· והוה רבי זעורה מסתכל ביה· א"ל מה את מסתכל בי מה ידעת ולא נדע תבין ולא עמנו הוא· אתא רבי אחא בשם רבי תנחום בי רבי חייה ואמר טעמא ואפילו הגיע זמנה לטבול בסוף· אני אומר שמא מעיינה רחוק והיא מתעצלת ואינה טהורה· הלכה ב' רב חונה אמר שלשה קרויות שבתורה לא יפחתו מעשרה פסוקים· חזקיה אמר כנגד עשרת הדיברו'· והא תנינן ביום הראשון בראשית ויהי רקיע והא לית בהון אלא תמנייא· ר' אידי אומר איתפלגון כהנא ואסי חד אמר חוזר וחורנא אמר חותך מן דמר חוזר חוזר ב' פסוקים ומן דמר חותך ויהי ערב ויהי בוק' פסוק בפני עצמו· והא תנינן בשני יהי רקיע ויקוו המים מן דמר חוזר חוז' שני פסוקי' ומן דמר חותך אפילו חותך אין בו· התיב רבי פילפי בר פרוטה קומי רבי יונה והרי פרשת עמלק א"ל שנייא היא שהוא סדורו של יום· התיב רבי לעזר בר מרום והא תאני המפטיר בנביא לא יפחות מעשרים ואחד פסוקים· ויהו עשרי' וג'· תלתא עשרה ותלתא עשרה· וחד שלשה· הלכה ג' וביום הכיפורים ששה· אית תניי תני שבעה· מ"ד ששה מפני התפילה· מאן דאמר שבעה כהדא דתני בשבת ממהרים לבוא וממהרין לצאת· ביום טוב מאחרין לבוא וממהרין לצאת· ביום הכיפורים ממהרין לבוא ומאחרין לצאת· הלעוזות לא נהגו כן אלא אחד קורא כל הפרשה כולה וזה יודע אחד את הפרשה קורא את כולה· שבעה יודעין שלשה פסוקין כולהן קראי· אחד ידע שלשה פסוקים קרי וחזר קרי· ר' זעורה בשם רב ירמיה העבד עולה למניין שבעה· וידבר עולה משלשה פסוקים· לא כן אמר רבי חמא בר עוקבה בשם רבי יוסי בי רבי חנינה אסור ללמד את עבדו תורה· תיפתר שלמד מאיליו או שלימדו רבו כותבי· רבי חלבו רבי מתנה שמואל בר שילת בשם רב שבעה חוץ מן המפטיר· התיב רבי חנניה בן פזי והתנינן המפטיר בנביא לא יפחות מעשרים ואחד פסוקין הוא אמרה ואמר טעמא בשאין שם תורגמן· אבל אם יש שם תורגמן קוראים שלשה· אמר רבי חלבו קומי רבי אבהו קומי רבי יוחנן קראיי תלתה· אמר ליה ולא יהא רבי יוחנן כתורגמן· הלכה ד' מכיון דתנינן אין פורסין את שמע פחות מעשרה· ולידא מילה תנינן אין עוברין לפני התיב' פחות מעשרה· לכן צריכה· כהדא דתני אין פורסין את שמע פחות מעשרה· התחילו בעשרה והלכו להן מקצתן גומר· אין עוברין לפני התיבה פחות מעשרה· התחילו בעשרה והלכו להן מקצתן גומר· אין נושאין את כפיהן פחות מעשרה התחילו בעשרה ויצאו להן מקצתן גומר· אין קוראין בתורה פחות מעשרה· התחילו בעשרה ויצאו להן מקצתן גומר· אין מפטירין בנביא פחות מעשרה· התחילו בעשרה ויצאו להם מקצתן גומר· ועל כולם הוא אומ' ועוזבי יי' יכלו· אין עושין מעמד ומושב· עמדו יקרים שבו יקרים שבעה פעמים· אין אומרי' ברכת אבלים וחתנים· תני אומרי' ברכת חתנים כל שבעה· רבי ירמיה סבר מימר מפקין כולהם כל שבעה· אמר ליה רבי יוסה והא תני רבי חייה או' ברכת אבילים כל שבעה· אית לך מימר מפקין מיתא כל שבעה· מאי כדון· מה כאן משמח עמו· אף כאן מנחם עמו· מה כאן מזכירין אף כאן מזכירין· אית תניי תני אין אבילים עולין מן המניין ואית תניי תני אבלים עולים מן המניין· א"ר אבונה מאן דאמ' אין אבלי' עולין מן המניין באבילי אותו המת· מאן דאמר אבילים עולין מן המניין כאבילי מת אחר· והא תני יוצא להתנחם אבל לא לנחם· תני שמואל אין קידוש החדש אלא בעשרה· רבי בא רבי יסא בשם רבי יוחנן נאמר כאן עדה· ונאמר להלן עד מתי לעדה הרעה הזאת· מה עדה האמורה להלן עשרה אף כאן עשרה· אמ' ר' סימון נאמר כאן תוך· ונאמר להלן ויבאו בני ישראל לשבור בתוך הבאים· מה תוך שנאמר להלן עשרה· אף כאן עשרה· אמר ליה רבי יוסה בי רבי בון אם מתוך את למד סגין אינון· אלא נאמר כאן בני ישראל ונאמר להלן בני ישראל מה להלן עשר' אף כאן עשרה· והקרקעות תשעה וכהן· כנגד עשרה כהני' האמורין בפרשה· ויהיו כולם כהני' ריבוי אחר ריבוי למעט· ויהו כולן ישר'· אין הפרשה יוצאה בלא כהן· עד כדון במקדיש גופה של שדה· אמ' דמי שדי עלי משמעינה מן הדא ערכים המיטלטלין בשלשה· יש ערכים שאינן מיטלטלין· רבי יעקב בר אחא ר"ש בר אבא בשם ר' חנינה האומ' הרי ערכי עלי ובא לסדרו מן הקרקע שמין לו בעשרה· מן המטלטלין שמין לו בג'· האומ' הרי ערכי עלי אינו כאומ' דמי שדי עלי· אבל אם אמ' הרי עלי מאה מנה להקדש שמין לו בג' לכשיעשי' כידון בהשג יד· תני עבדים ושפחות ומיטלטלין אין להם איגרת ביקורת· מהו איגר' ביקורת· רבי יודה בר פזי אמר אכרזה· עולא בר' ישמעאל אמר עבדים שלא יברחו· שטרות ומיטלטלין שלא יגנבו· רבי בא בר כהן בעא קומי רבי יוסה לית הדא אמרה שעבדים נפדין בשלשה· אמר ליה אין· אמר ליה והא תנינן והקרקעות תשעה וכהן ואדם כיוצא בהן· אמר ליה אדם דהכא בן חורין הוא· חוננה בר שלמיה בשם רב אתא עובדא קומי רבי ובעא מיעבד כרבנן· אמר לו רבי לעזר בן פרטא בן בנו של רבי לעזר בן פרטא ר' לא כך לימדתני בשם זקינך אלא א"כ עשו איגרת ביקורת· וחזר ביה ועבד כרשב"ג· הלכה ה' ר' בא בריה דר' חייה בר בא ר' חייה בשם ר' יוחנן היה קורא בתור' ונשתתק זה שהוא עומד תחתיו יתחיל ממקום שהתחיל הראשון· אין היכר ממקום שהפסיק הראשונים נתברכו לפניהן ולא נתברכו לאחריהן· האחרונים נתברכו לאחריהן ולא נתברכו לפניהן וכתיב תורת יי' תמימה· שתהא כולה תמימה· היתה הפרשה של חמשה פסוקים קורא את כולה· לא עשה כן אלא קרא שלשה· זה שהוא עומד תחתיו צריך לקרות שני פסוקים האחרונים ושלשה מפרשה האחרת· לא עשה כן מהו שיעכב

רבי יונה ורבי יוסה סלקון מיחמיה אפין לאחוי דיהודה בר תמהה קריביה דרבי יוסה בן חנינה בכנישתא דסובבייא והוה תמן רבי ירמיה ועכב· אמר ר' יונה לרבי יוסה וכופין· אמר ליה והא רבך מעכב· ר' ירמיה רבי שמעון שרה ר' חגגא בר אנדריי בשם רבי זכיי דכבול טעה בין תיבה לתיבה מחזירין אותו· אמר רבי ירמיה לרבי זעורה ועבדין כן אמר ליה ואדיין את לזו· אפי' טעה בין אם לאם מחזירין אותו· רבי שמעון ספרא דטרבנת· אמרין ליה בני קרתיה קטע בריכייא דיקרתון כבינן· אתא שאל לרבי חנינה אמר ליה אין קטעין רישך לא תשמע לון· ולא שמע לון ושרון ליה מן ספרותה· בתר יומין נחת לההוא קם עימיה רבי שמעון בן יוסינה· אמר ליה מה את עביד כההוא קרתך· ותני ליה עובדא· אמר ליה ולמה לא שמעת לון· אמר ליה ועבדין כן· אמר ליה ולינן מקטעין לן בסידרא· אמ' ליה ולינן חזרין וכללין לן· א"ר זעורה אילו הוה ההוא ספרא ביומי מניהיה חכים· רב אמר נגן הוי רב את יוצרו· מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה מדלגין בנביא אין מדלגין מנביא לנביא· ובנביא של שנים עשר מות'· אין מדלגין בתורה· רבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש שאין גולים ספר תורה ברבים· רבי יוסה בעי הגע עצמך שהיתה פרשה קטנה· אמר ליה כדי שישמעו את ישראל התורה על סדר· והא תנינן קורא אחרי מות ואך בעשור· שנייא היא שהוא סדרו של יום· תדע לך דאמר רבי שמעון בן לקיש בכל מקום אינו קורא על פה והכא קורא על פה· רבי יוסה כפקד לבר עולא חזנא דכנישתא דבבלייא כד דהיא הדא אורייא תהוי גוילא אחורי פרוכתא כד דאינון תרתיי תי' מיכל חדא ומייתי חדא· עד איכן· אמר רבי אחא כגון פרשת יהוידע כהן גדול· הלכה ו' לא צורכה דילא הפורש את שמע הוא עובר לפני התיבה והוא נושא את כפיו· רבי יוסי בן חנינה אמר כדי לזרזו· ואם היה קטן אביו או רבו עוברין על ידו· והא תנינן קטן לא יפרוש את שמע· אמר רבי יודן כאן כשהביא שתי שערות· וכאן בשלא הביא שתי שערות· הלכה ז'

תמן תנינן סומא אינו גולה דברי רבי יהודה· ורבי מאיר אומר גולה· ושניהן מקרא אחד הן דורשין בלא ראות· רבי יהודה או' לרבות את הסומא· רבי מאיר או' פרט לסומא· וכא תנינן כל שלא ראה מאורות מימיו· לא יפרוש את שמע· הא אם ראה פורש· ר' חגיי בעא קומי ר' יוסה כחלפה שיטתיה דר' יהודה תמן הוא אמר פרט· והכא הוא אמר לרבות· א"ר חנניה בריה דר' הילל ביושב בבית אפל היא מתנית'· כך אנו או' היושב בבית אפל לא יפרוש את שמע· ברם הכא בלא ראות לרבות את הסומא· הלכה ח' תני וכפניו· והא תני אם היה דש בעירו כיתר· ר' נפתלי הוות אצבעתיה עקומה אתא שאיל לר' מנא א"ל ככין

מבין שאתה דש בעירך מותר · רב חונא הוה מעבר זלדקן · והא תני אם היה דש בעירו מותר · א"ר מנא רגליה הוי סגין שלא יהו אומרי׳ ראינו קטן נושא את כפיו · אמר רבי יוסה זאת אומרת שאסור להסתכל בכהנים בשעה שהן מברכין את ישראל · אמר רבי חגיי כלום אמרו אין מסתכלין לא מפני הסיע דעת · משה דאנא מסתכל ולא מסע דעתי · הלכה ט׳ תנה רבי יוסי בן ביבי תפילין מרובעות שחורות הלכה למשה מסיני · הלכה י׳ האומר יברכוך טובים · שתי דשוין · ר׳ פינחס בשם ר׳ סימון כקורא תיגר על מדותיו של הקב"ה · על קן ציפור הגיעו רחמיך ועל אותו האיש לא הגיעו רחמיך · ר׳ יוסי בשם ר׳ סימון כנותן קצבה על מדותיו של הקב"ה עד קן ציפור הגיעו רחמיך · אית תניי תני עד · אית תניי תני על · מ"ד על מסייע לר׳ פינחס · מ"ד עד מסייע לר׳ יוסה · א"ר יוסה בי ר׳ בון לא עבדין טבאות שהן עושין מדותיו של הקב"ה רחמ׳ אילין דמתרגמין עמי בני ישר׳ כמה דאנן רחמין בשמייא כן ההון רחמנין בארעא תורתא או רחילא יתה וית ברא לא תכסון תרווייהון ביומ׳ חד לא עבדין טבא׳ שהן עושין גזירותיו של הקב"ה רחמ׳ · מוד׳ מוד׳ משתקין אותו · א"ר שמואל בר רב יצחק כי יסכ׳ פי דוברי שקר · הדא דאת אמר בציבור · אבל ביחיד התנוני׳ הן · ודכוותה אמן אמן · שמע שמע · תורגמן שהוא עומד לפני חכם אינו רשאי לא לשנו׳ ולא לכנו׳ ולא להוסיף אלא אם כן היה אביו או רבו · רבי פדת הוה אמורא דר׳ יסא מילין דשמע מן אבוי הוה אמר כך א"ר בשם אבא · מילין דלא שמע מן אבוי הוה אמר כן א"ר בשם ר׳ לעזר · בר ישיש הוה אמורא דר׳ אבהו אחא מילין דשמע מן אבוי הוה אמר כן א"ר בשם אבא · מילין דלא שמע מן אבוי הוה אמר כן א"ר בשם ר׳ חנינה · רבי מנא כד הוות מרי בחבורתה מילין דשמע מן אבוי כביתא הוה אמר כן א"ר בשם ר׳ יונה · מילין דשמע מן אבוי כבית ועדא הוה אמר כן א"ר יונה · הממנה בעריות · בעדייתא דאבוי · ובעריותא דאימ׳ה · מזרעך לא תתן להעביר למולך · מן זרעך לא תתן לאעברא בארמיותא · תני רבי ישמעאל זה שהוא נושא ארמית ומעמיד ממנה בנים מעמיד אויבים למקום · הלכה י״א כתיב אשר חכמים יגידו ולא כחדו מאבותם · מה שכר נטלו על כך · להם לבדם נתנה הארץ ולא עבר זר בתוכ׳ · אי זהו מעשה עגל השיני · ר׳ סימון בשם ר׳ יהושע בן לוי מתשובה שהשיב משה את אהרן עד כי פרע אהרן לשמצה בקמיה׳ · חנניה בר שלמיה בשם רב מתשובה שהשיב אהרן את משה עד כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם · ר׳ אחא בשם ר׳ בא ומחא יי׳ ית עמא על אשר עשו את את העגל אשר עשה אהרן · ר׳ בר עוקבן בשם רבנן דתמן לא דומה גנאי יחיד בציבור לגנאי ציבור בציבור · ואתייא כהא דאמר רבי חלבו בשם רב חונה ברכות כהנים נקראות ולא מיתרגמות · ר׳ בא בר כהן בעא קומי ר׳ יוסה מה טעמא א"ל כה תברכו · לברכה ניתנה לא ניתנה לקריאה · הלכה י״ב אין מפטירין במרכבה · ור׳ יהודה מתיר · ר׳ אליעזר או׳ אין מפטירין בהודע את ירוש׳ את תועבותיה · מעשה באחד שהפטיר בהודע את ירושלם את תועבותיה · אמר לו ר׳ אליעזר ילך אותו האיש וידע בתועבותיה של אמו · ובדקו אחריו ונמצא ממזר · הדא מזוזה יהבין לה היכא · רבי זעורה רב יהודה בשם שמואל משלשו ונותנו בתחילת שליש העליון · ר׳ חלבו בשם רב חונה חוצה את הפתח ומשלשו ונותנה בסוף שליש התחתון · כה כיהון מקום מזוזה כיוהן · בר טברי שאל לר׳ יצחק הגע עצמך שהיה שער גבוה · א"ל נותנה כנגד כתיפיו · בית מדרשיה דר׳ חנינה עביד כן · ר׳ ירמיה בשם ר׳ שמואל בר רב יצחק בית מוזהו של ר׳ היה עשוי כמין נגר · תלייה בדלת סכנה שאין בה מצוה חקק בראש המקל והניחו במקום שאינו ראוי לו סכנה שאין בה מצוה · רבי בא בשם רב יהודה ואפילו לא סמרו · והא תני והוא שסמרו · א"ר יוסה והוא שיחוד לכן · של בית מלוון היו עושין כן בפולמסיות · שמואל אמר נהגה לפני מטפח פסולה · ר׳ זעורא בשם שמואל צריך שיהא שמע שלה רואה את הפתח · רבי ירמיה בשם ר׳ זעורה כיני מתני׳ צור שיש לו שני פתחים נותן על אי זה מהן שירצ׳ · האך שמע שלה רוא׳ את הפתח · בית שיש לו שני פתחים נותן ברגיל · היו שניהן רגילין נותן בחזית · היו שניהן חזית נותן על׳ אי זה מהן שירצה · פתח שהוא פתוח לגג ולגינה · הרי הוא כפתוח לחיר׳ דברי ר׳ יוסה בי ר׳ יהודה · וחכמי׳ אומ׳ הרי הוא כפתוח לשוק · הדר בחוצה לארץ והדר בפונדקי ארץ ישר׳ שלשי׳ יום אינו צריך ליתן מזוזה · יותר מיכן צריך ליתן מזוזה · הדר כבורגנין שלשי׳ יום צריך ליתן מזו׳ · השוכר בית ישר׳ צריך ליתן מזוזה · השוכר בית מגוי צריך ליתן מזוזה · וכשהוא יוצא נוטל · ובשל ישר׳ אסור לעשות כן · ר׳ יעקב בר אחא בשם ר׳ יאשיה מפני מעשה שאירע · מעשה באחד שנטל והיה קובר את בניו · הדר בפונדקי חוצ׳ לארץ שלשי׳ יום אינו צריך ליתן מזוזה · אם נתן לא יטול · ר׳ יעקב בר אחא בשם ר׳ יאשיה מפני מעשה שאירע · מעשה באחד שנטל והיה קובר את בניו · חולדה המולים חייבת במזוזה · חלק שהוא ד׳ על ד׳ שעבדים יושבין שם ומניפין לרבוניהם חייבין במזוזה · לולים אילו על גב אילו חייבין במזוזה · הן דו דרס אסכופתה ארעייתא · ר׳ יוסי הוה מצטער דלא חמא לולא דר׳ אילעא דהוה עביד מן דעיהון דכל רבנן · תפילה ומזוזה מי קודם · שמואל אמ׳ מזוזה קודמ׳ · רב חונה אמר תפילה קודמת · מה טעמיה דשמואל שכן היא נוהגת בימים טובים ובשבתות · מה טעמא דרב חונה שכן היא נוהגת במפרשי ימים והולכי מדברות · מתניתא מסייעה לשמואל תפילה שבלת עושין אותה מזוזה · מזוזה שבלת אין עושין אותה תפילין · למה שמעלין בקודש ולא מורידין:

הדרן עלך הקורא את המגילה

וכולא מסכתא דמגילה ברחמי שמייא

מסכת חגיגה

הכל חייבין בראייה חוץ מחרש שוטה וקטן וטומטום ואנדרוגינס נשים ועבדים שאינן משוחררין החיגר והסומא והחולה והקטן וכל שאינו יכול לעלות ברגליו · אי זהו קטן כל שאינו יכול לרכוב על כתיפו של אביו ולעלות מירוש׳ להר הבית דברי ב"ש · וב"ה אומ׳ כל שאינו יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירוש׳ להר הבית שנ׳ שלש רגלים · ב׳ ב"ש אומרים הראייה שתי כסף והחגיגה מעה כסף · וב"ה אומרי׳ הראייה מעה כסף וחגיגה שתי כסף · ג׳ עולות במועד באות מן החולין ושלמים מן המעשר · ביו"ט הראשון של חג ב"ש אומרי׳ מן החולין · וב"ה אומרים מן המעשר · ד׳ ישראל יוצאין ידי חובתן בנדרים ובנדבו׳ ובמעשר בהמה · והכהנים בחטאת ובאשם ובחזה ובשוק ובבכור · אבל לא בעופות ולא במנחות · ה׳ מי שיש לו אוכלים מרובין ונכסים מועטים מביא שלמי׳ מרובין ועולות ממועטות · אוכלין מועטין ונכסים מרובין מביא עולות מרובות ושלמים ממועטין · זה וזה ממועטין על זה נאמר מעה כסף ושתי כסף · זה וזה מרובין על זה נאמר איש כמתנת ידו כברכת יי׳ אלהיך אשר נתן לך ·

ו׳ מי שלא חג ביום טוב הראשון של חג חוגג והולך את כל הרגל ויום טוב האחרון · עבר הרגל ולא חג אינו חייב באחריותו · על זה נאמר מעוות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להימנות · ז׳ רבי שמעון בן מנסיא אומר אי זהו מעוות שאינו יכול להתקן זה שבא על הערוה והוליד ממזר · אם תאמר בגנב וגזלן יכול הוא לחזור ולהתקן · רבי שמעון בן מנסיא אומר אין קורין מעוות אלא למי שהיה מתוקן מתחילה ונתעוות · ואי זה זה תלמיד חכם שפירש מן התורה · ח׳ ההר נדרים פורחים באויר ואין להן על מה שיסמכו · והלכות שבת חגיגות ומעילות כהררים התלוים בשערה · מקרא מעוט והלכות מרובות · הדינים והעבודות הטהרות והטמאות והעריות יש להן על מה שיסמכו והן הן גופי תורה:

סליק פירקא

הכל חייבין בראייה כו׳ · מתניתא בראיית קרבן · אבל בראיית פנים אפילו קטן חייב · כן הדא הקהל את העם האנשים והנשים והטף · ואין קטן גדול מטף · דתני מעשה בר׳ יוחנן בן ברוקה ור׳ אלעזר חסמא שהיו מהלכין מיבנה ללוד והקבילו ר׳ יהושע בבקיעין · אמ׳ להן מה חדוש היה לכם בבי׳ המדרש היום · אמרו לו הכל תלמידך ומימיך אנו שותי׳ · אמר להן אעפ"כ אי איפשר לבית המדרש שלא יהא בו דבר חדש בכל יום · מי שבת שם · אמרו לו ר׳ לעזר בן עזריה · מה היתה פרשתו הקהל את העם האנשים והנשים והטף · פתח בה אמ׳ האיל והאנשי׳ באין ללמד והנשים לשמוע · והטף למה בא · אלא כדי ליתן שכר למביאיהן · אמר להן אין הדור יתום שר׳ לעזר בן עזריה בתוכו · אתי׳ דר׳ לעז׳ בן עזרי׳ דלא כבן עזאי דתני׳ תמן מיכן אמ׳ בן עזאי חייב אדם ללמד את בתו תור׳ שאם תשת׳ תדע שהזכות תולה לה · חרש · חבריא בשם רבי לעז׳ למען ישמעו ולמען ילמדון · עד כדון במדב׳ ואינו שומ׳ · חרש שומע ואינו מדב׳ · ר׳ אילא בשם ר׳ לעז׳ למען ילמדון · ולמען ילמדון · א"ר יונ׳ הדא אמר׳ דלית כללי׳ דר׳ כללין · דתנינן תמן חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום · וסברנן מימר מדבר ואינו שומע חרש שומע ואינו מדבר אינו חרש · ותנינן החרש שחלץ והחרשת שחלצה והחולצת לקטן חליצתה פסולה · א"ר יוחנן בשאין יכולין לומר ואמר ואמרה · ותנינן חרש שדיברו חכמ׳ בכל מקום שאינו לא שומע ולא מדב׳ · הדא מסייעה לר׳ יונה דר׳ יונה אמ׳ הדא אמרה לית כללי׳ דר׳ כללין · ר׳ יוחנן בעי חרש באזנו אחת מהו · א"ר יוסי בי ר׳ בון מחלוקת רבי יוסי ורבנן דתני׳ ולבני אהרן תעשה כותנות · רבנן אמרי׳ שהי׳ כותנות לכל אחד ואחד · ר׳ יוסי אמ׳ אפי׳ כתונת

אחת לכל אחד ואחד · מה טעמון דרבנן ולבני אהרן העש׳ כותנ׳ מה טעמ׳ דר׳ יוסי לק׳ בני אהרן העש׳ כותנ׳ · והבא הקר׳ את התור׳ הזאת נגד כל ישר׳ באזניה · רבנן אמרי שתי אזני׳ לכל אחד ואחד ר׳ יוס׳ אמ׳ אפי׳ אזן אחת לכל אחד ואחד · שוטה · א״ר לעז׳ אתה הדא׳ לדע׳ · קטן · ר׳ ירמי׳ ור׳ איבו בר נגרי הוון יתיבין אמרין · תנינן אי זהו קטן כל שאינו יכול לרכו׳ על כתיפו של אביו · וקטן שוט׳ וקטן מדב׳ · חזרון ואמרון כל זכורך לרבות את הקטן · ריבר כל זכורך לרבות את החרש למען ישמעון ולמען ילמדון פרט לחרש יר״מ למען ישמעון ולמען ילמדון פרט לקטן · א״ר יוסה באחר שכתוב אחד מרבה וכתוב אחד ממעט · מרבה אני את הקטן שהוא ראוי לבוא לאחר זמן · וממעט אני את החרש שאינו ראוי לבוא לאחר זמן · שמואל בר אבא בעא קומי ר׳ זעורה קטן חרש מהו שהוא חייב · א״ל איהא חמי יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא · אילו גדול חרש פטור · קטן חרש לא כ״ש · א״ר ירמיה כדין הוה קטן ולא חרש יהא פטור גזירת הכתוב הוא כל זכורך לרבות את הקטן · היתי אומר אילו גדול חרש יהא חייב שלא לחלוק בהלכות זכורך · הוי צורכה להיא דאמר ר׳ יוסה באחר שכתוב אחד מרבה וכתוב אחד ממעט מרבה אני את הקטן שהוא ראוי לבוא לאח׳ זמן וממעט אני את החרש שאינו ראוי לבוא לאח׳ זמן · טומטו׳ · הכל מודי׳ בטומטו׳ שנקרע ונמצ׳ זכר ב״ט הראשון שהוא חייב · מה פליגין בשא׳ המי׳ · חזקיה אמ׳ יראה יראה· את שהוא חייב בא׳ חייב בשני · את שאינו חייב בראשון אינו חייב בשני · א״ר יוחנן כל ז׳ תשלומין לראשון · א״ר אילא מפסח השיני למד ר׳ יוחנן · כמה דר׳ יוחנן אמ׳ המן פסח שני תשלומין לראשון · כן הוא אמר הכא כל ז׳ תשלומין לראשון · ר׳ הושעיה אמר כל ז׳ חובה · מה נפק מן ביניהון גר שנתגייר בשאר המי׳ על דעתיה דחזק׳ פטו׳ · על דעתי׳ דר׳ יוחנן ודר׳ הושע׳ חייב · אף בטמא כן · נטמא בשאר המי׳ על דעתיה דחזקיה פטו׳ ע״ד דרבי יוחנן ודר׳ הושעיה חייב · א״ר יוסה תמן ראוי הוא קריעה היא שגרמה · ברם הכא הטמא עצמו אינו ראוי · אנדרוגינס · כל זכורך פרט לאנדרוגינס · תמן תנינן ספק אנדרוגינס אין מחללין עליו את השבת · ר׳ יהודה מתיר באנדרוגינס · מה אמ׳ בא ר׳ יהודה · נישמעינ׳ מן הדא: יוחנן בן דהבאי משם ר׳ יהוד׳ אף הסומא · ולית בר נש אמ׳ אף אלא דהו׳ מודי על קדמיה · מחלפ׳ שיטתיה דר׳ יהוד׳ תמן הוא אמ׳ פרט והכ׳ הוא אמ׳ לרבו׳ · ר׳ יודה ורבנן מקרא אחד הן דורשין · רבנן דרשין ערל מה תלמוד לומר ערל זכר · עד שיהא כולו זכר · רבי יודה דרש זכר · מה ת״ל ערל ואפילו בקצתו ערל · ברם הכא כל זכורך פרט לאנדרוגינס · נשים · כל זכורך פרט לנשים · עבדים · נישמעינה מן הדא שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך · את שאין לו אדון אלא הקב״ה יצא העבד שיש לו אדון אחר · א״ר יהושע בן לוי מניין שכל המקיים מצות ראייה כאילו מקביל פני שכינה מן הדא שלש פעמ׳ בשנה יראה כל זכורך את פני האדון יי׳ וגו׳ · חיגר דכתי׳ רגלי׳ · חולה דכתי׳ ושמחת · זקן דכתיב רגלים · א״ר יוסה תרתיהון לקולא · יכול לשמוח ואינו יכול להלך קורא אני עליו רגלים · יכול להלך ואינו יכול לשמוח קורא אני עליו ושמחת · ר׳ יוחנן בשם ר׳ ינאי ב״ש וב״ה מקרא אחד הן דורשין ב״ש אומרים כתוב אחד אומר זכורך · וכתוב אחד אומר רגלים · של בנתים את שהוא יכול לרכוב על כתיפו של אביו · ואפילו קטן יכול הוא לרכוב יצא · אלא את שהוא רואה בתיפו של אביו ומפסיע · ב״ה דורשין כתוב אחד או׳ זכורך · וכתוב אחד אומר רגלים · של בנתים את שהוא יכול לאחוז בידו של אביו · ולעניין טהרות את אמר את שהוא תפוס ביד אביו · ספיקו כפיקח אביו תופס בידו ספיקו כחרש · ברם הכא בין כך ובין כך חייב · רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעורה איכן היו מראים פני׳ בהר הבית או בעזרות · א״ל נישמעינה מן הדא הטמא פטור מן הראייה דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה · ואין טמא מת נכנס להר הבית · הדא אמרה בעזרה היו מראים פנים · מאיכן את מודד מן החומה או מן הבתים · תני שמואל מן השילוח · ושילוח היה באמצע המדינה, ר׳ בון בר חייה בעא קומי רבי זעורה מהו דישלח חגיגתו ביד אחר · א״ל נישמעינה מן הדא מוכי שחין ופולפסין פטורין מן הראיה דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה · הטמא פטור מן הראיה דכתיב בבוא כל ישראל לראות וגו׳ · הראוי לבוא עם כל ישראל מביא · ושאינו ראוי לבוא עם כל ישראל אינו מביא · וישלח חגיגתו ביד אחר · א״ר יוסי זאת אומרת שאינו משלח חגיגתו ביד אחר · ר׳ שמי בעי או הדלוף מוכי שחין ופולפסין פטורין מן הראיה דכתיב בבוא כל ישראל לראות · הטמא פטור מן הראיה דכתיב ובאת שמה והבאת שמה חזר ר׳ שמי ומר מוכי שחין ופולפסין אף על פי שאינן ראוין לבוא עם כל ישראל ראוין הן לבוא בפני עצמן · הטמא אינו ראוי לא בפני עצמו ולא עם כל ישראל · הפריש חגיגתו ומת היורשים מהו שיביאו אותה · ר׳ אילא אמר יראה יראה · הראוי לבוא מביא ושאינו ראוי לבוא אינו מביא · א״ר זעורה כהדא דר׳ יוחנן ור׳ יונתן תריהון אמרין כל בכור בניך תפדה אפילו לאחר מיתה והבא לא יראו פני ריקם אפילו לאחר מיתה · א״ר בא בר ממל מחלוקת שמואל ור׳ יוחנן דתני׳ תמן האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו היורשין עולתה · עולתה ומתה לא יביאו היורשין חטאתה · שמואל אמ׳ במופרשת · ר׳ יוחנן אמ׳ אפילו אינה מופרשת · מה אנן קיימין אם בשירשו קרקע כהדא אמ׳ שמואל במופרשת · אם בשירשו מטלטלין כהדא ר׳ יוחנן אמ׳ אפי׳ אינה מפורשת · מה נפק מן ביניהן ירשו קרקע · על דעתיה דשמואל לתבע אין תובעין · ולמשכן אין ממשכנין · על דעתיה דר׳ יוחנן אף למשכן ממשכנין · ירשו מטלטלין על דעתיה דרבי יוחנן לתבוע תובעין ולמשכן אין ממשכנין · על דעתיה דשמואל אף לתבוע אין תובעין · הלכה ב׳ ראייה עולות חגיגה שלמים · בית שמאי אומר מרבין בעולות וממעטין בשלמים · בית הלל אומרי׳ ממעטין בעולות ומרבין בשלמים רבי תנחום בר עילאי בשם רבי יוסי בן חנינה ב״ש ילפין לה מקרבנות העצרה בית הלל ילפין לה מקרבנות הנשיאים · אמרו ב״ה לב״ש לא מוטב ללמד קרבן יחיד מקרבן יחיד · ולא ללמד קרבן יחיד בקרבן ציבור · אמרו להם ב״ש מוטב ללמד דבר שהוא נוהג לדורו׳ מדב׳ שהוא נוהג לדורו׳ · ואל תבא לי קרבן נשיא׳ שאינו נוהג לדורו׳ · תני יש בראי׳ מה שאין בחגיגה · ובחגיגה מה שאין בראי׳ · שהראיה כולה לגבוה מה שאין כן בחגיגה · חגיגה נוהגת לפני הדיבר ולאחר הדיבר מה שאין כן בראיה · חגיגה נוהגת לפני הדיבר · לשון חגיגה נוהגת לפני הדיבר · שלח את עמי׳ ויחגו לי במדב׳ · ובשמח׳ מה שאין כן בשניהן · שהשמחה נוהג׳ בין בדב׳ שהוא משלו בין בדב׳ שהו׳ משל אחרי׳ · בין בדב׳ שדרכו לכן · בין בדב׳ שאין דרכו לכן · ואילו אנן נוהגין אלא משלו ובלבד מדבר שדרכו לכן · ר׳ יוסי בעי תלמה לי נן אמרין כל שהוא חייב בראייה חייב בשמחה ויש שהוא חייב בשמחה ואינו חייב בראייה · נשים חייבות בשמחה ואינן חייבות בראייה · רבי יהושע בן לוי אמר ושמחת אפילו ממקולין · א״ר לעזר נאמר כאן שמחה ונאמר להלן שמחה · מה שמחה האמורה להלן שלמים · אף כאן שלמים · רב חונה אמר פשוט כל טבעה · א״ר יוחנן מעה כסף ושתי כסף דבר תורה · תנא רבי יוסא קומי רבי יוחנן ראייה כל שהוא · חכמים הם שאמרו מעה כסף ושתי כסף · א״ל ויש כן זו · א״ר יונה וכל השיעורין לא חכמים הן שנתנו · כזית מן המת · כזית מן הנבילה · וכעדשה מן השרץ · לא אתא מישאול אלא כיי דתני ר׳ הושע׳ · דתני ר׳ הושעיה לא יראו פני ריק׳ אפי׳ כל שהוא · חכמי׳ הם שאמרו מעה כסף ושתי כסף · וקשיא מן דו סבר לה לדבר תורה · הוא אמר חכמים הם שאמרו מעה כסף ושתי כסף · א״ר יוסי בי רבי בון רבי יוחנן כדעתיה ורבי הושעיה כדעתיה · רבי יוחנן כדעתיה דרבי יוחנן דו אמר כל השיעורין הלכה למשה מסיני · הוי דו אמר מעה כסף ושתי כסף דבר תורה · רבי הושעיה כדעתיה רבי הושעיה דו אמר האוכל איסור בזמן הזה צריך לשנות לפניו את השיעורין שמא יעמוד בית דין אחר וישנה עליו את השיעורין ויהא יודע מאי זו שיעור אכל · הוי דו אמר ראייה כל שהוא · חכמים הן שאמרו מעה כסף ושתי כסף · אמוין חזר ביה רבי יוחנן מן הדא · רבי יונה ורבי יונתן תרויהון אמרין לא חזר ביה · ועוד מן הדא דא״ר לא בשם רבי אימי איתפלגון חזקיה ורבי יוחנן · חזקיה אמר אדם חולק חובתו לשתי בהמות · רבי יוחנן אמר אין אדם חולק חובתו לשתי בהמות · אלא צריך שהוא בידו שתי כסף לכל אחד ואחד · רבי שמעון בן לקיש בשם חזקיה אדם טופל בהמות לבהמה · ואין אדם טופל מעות למעה · רבי יוחנן אמר אדם טופל מעות למעה ואין אדם טופל בהמות לבהמה · היך עבידה הוו לפניו עשר בהמות והקריב חמש ביום טוב הראשון והמותר מהו שידחו את יום טוב האחרון · רבי קריספי אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש · חד אמר דוחה · וחורנה אמר אינו דוחה · ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא א״ר זעורה נפרש מיליהון דרבנין מן מיליהון · רבי יוחנן דו אמר אדם טופל מעות למעה אין אדם טופל בהמות לבהמה הוא דו אמר דוחה · רבי שמעון בן לקיש דו אמר אדם טופל בהמות לבהמה אין אדם טופל מעות למעה הוא דו אמר אינו דוחה · שמעון בר בא בשם רבי יוחנן לעולם הוא מוסיף והולך ודוחה את יום טוב עד שיאמר עוד אין בדעתי להוסיף · הלכה ג׳ רבי תנחום בר עילאי בשם רבי יוסי בי ר׳ חנינה כך משיבין ב״ש לב״ה דבר שהוא בא חובה בא מן המעשר · אמרו להן אילו בחול שמא אינו מביא אחת מן החולין וטופל למעש׳ · וכא כביא אחת מן החולין וטופל למעשר · ומניין שהוא טופל למעש׳ · א״ר יוסי בן חנינה נאמ׳ כאן מסת ונאמ׳ להלן כי לא תוכל שאתו · מה שאתו האמו׳ להלן מעש׳ אף כאן מעשר · א״ר לעז׳ נאמר כאן שמחה ונאמר להלן שמחה · מה שמחה האמורה להלן מעשר · אף כאן מעשר · ויביא כולם מן המעשר · עולא בר ישמעאל אמר נאמר כאן מסת · ונאמר להלן ותרב משאת בנימן · מה משאת שנאמר להלן אחת עיקר והשאר טפילה · אף מסת שנאמר כאן אחת עיקר והשאר טפילה · א״ר יוסי בי ר׳ בון והלא שלמי נדבה כשלמי חגיגה הן ולמה הוא טופל לון לאילין קרייא ללמדך שדוחין עליהן יום טוב · הלכה ד׳ רבי זעורה עולא בר ישמעאל בשם ר׳ לעזר שלמי חגיגה ששחטן מערב הרגל אינו יוצא בהן ידי חובתו ברגל · והתיב ר׳ בא והא תני חגיגה ארבע׳ עשר יוצאין בה משם שמחה · ואין יוצאין בה משם שלמי׳ · א״ר זעירא תפתר בששחטו ברגל א״ל רבי בא אם בששחטו ברגל אין זו חגיגת ארבע עשר · מאי כדון · א״ר זעורה עד דאנא תמן שמע תנא עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר בר סלקיה להכא שמע תנא רבי חייה בשם רבי לעזר והיית אך שמח לרבות לילי יום טוב האחרון לשמחה · אויכול אף לילי יום טוב הראשון תלמוד לומר אך · או חלף רבי חייה בשם רבי לעזר ושמחת בחגך · משאת מחייב בחגיגה את מחייב בשמחה · והיכן הוא תנינן ההלל והשמחה שמונה · הגע עצמך שחל יום טוב הראשון להיות בשבת · לשוחטן מערב הרגל אין את יכול דאמר רבי זעורה עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר שלמי

חגיגה ששחטן מערב הרגל אינו יוצא בהן ידי חובתו ברגל : לשוחטן ברגל אין את יכול שכבר למדנו שאין חגיגה דוחה שבת · איכתי אמרו ההלל והשמחה שמנה אמר רבי יוסי קימה רב אבדומא נחותא בכונים ובשעיר · אבל לא בעופות ולא במנחות דכתיב זבח · הלכה · ה׳ עני וידו רחבה קורא אני עליו איש כמתנת ידו · עשיר וידו מעוטה קורא אני עליו כברכת יי׳ אלהיך אשר נתן לך · עני וידו מעוטה על׳ זה נאמר אין פחות משתי כסף · איש פרט לקטן · רבי ירמיה בעי · אמר הרי על׳ חגיגה בחמש סלעים והביא בשתים יצא או כבר נקבע · א״ל ר׳ יוסי ולמה לא אילו מי שאמר הרי על׳ אשם בחמש סלעים שמא לא נקבע · וכא נקבע · הלכה ו׳ רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל נאמר חמשה עשר בפסח · ונאמר חמשה עשר בחג · מה חמשה עשר שנאמר בפסח י״ט האחרון תשלומין לראשון · אף חמשה עשר שנ׳ בחג יום טוב האחרון תשלומין לראשון · יהודה בר ספרא בשם רבי הושעיה וחגותם אותו חג ליי׳ שבעת ימים · וכי שבעה הם והלא שמונה הם אלא צא שבת מהם הרי שבעה · אמר רבי יוסי וכי מיכן למדנו שאין חגיגה דוחה את השבת לא ממקום אחר ·

התיב רבי יוחנן אחוי דרב ספרא והא תני אף בפסח כן · מעתה צא שבת מהן הרי ששה · הגע עצמך שחל יום טוב הראשון ויום טוב האחרון להיות בשבת מעתה צא מהם שני ימים הרי ששה · אתא רבי חנניה יהודה בר ספרא בשם רבי הושעיה וחגותם אותו חג ליי׳ שבעת ימים · וכי שבעה הם והלא שמונה הם אלא צא שבת מהם שכבר למדנו שאין חגיגה דוחה שבת מה תלמוד לומר תחגוהו אלא מלמד שיום טוב האחרון תשלומין לראשון · א״ר יוחנן ותני כן שמיני רגל בפני עצמו · פ״יס בפני עצמו · ברכה בפני עצמה · קרבן בפני עצמו · רגל דא״ר אבון בשם ר׳ אחא בכולהם כת׳ וביום · וכאן כתיב ביום ללמדך שהוא רגל בפני עצמו · פייס · א״ר יוסי מתנית׳ אמרה כן בשמיני חוזרין לפייס כרגלים · ברכה א״ר לא זמן · קרבן פר אחד איל אחד · הלכה ז׳ תני ר״ש בן יוחי אם ראית עיירות שנתלשו ממקומן בארץ ישר׳ דע שלא החזיקו בשכר סופרי׳ ומשני׳ · מה טעמ׳ על מה אבדה הארץ נצתה כמדבר מבלי יושב · ויאמר יי׳ על עזבם את תורתי · רבי יודן נשייא שלח לרבי חייה ולרבי אסי ולרבי אמי למעבור בקרייתא דארעא דישראל למתקנ׳ לון ספרין ומתניינין · עלון לחד אתר ולא אשכחון לא ספר ולא מתניין · אמרין לון אייתון לן נטורי קרתא · אייתון לון סנטורי קרתא · אמרון לון אילין אינון נטורי קרתא · לית אילין אלא חרובי קרתא · אמרין לון ומאן אינון נטורי קרתא · אמר לון ספרייא ומתנייניא · הדא הוא דכתיב אם יי׳ לא יבנה בית וגו׳ · רבי חונה רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק מצאנו שויתר הקב״ה לישראל על עבודה זרה ועל גילוי עריות ועל שפיכות דמים · ועל מאסם בתורה לא ויתר · מה טעמא ויאמר יי׳ על אשר עשו עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים אין כתיב כאן · אלא ויאמר יי׳ על עזבם את תורתי · אמר רבי חייה בר בא אותי עזבו אותרה שמא את תורתי שמרו · שאילו אותי עזבו ותורתי שמרו השאור שבה היה מקרבן אצלי · רב הונה אמר למד תורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה את בא לשמה · ר׳ יהודה כשהיה רואה את המת ואת הכלה מתקלסין היה מתן עיניו בתלמידים ואומר המעשה קודם לתלמוד · נמנו בעליית בית ארים התלמוד קודם למעשה · רבי אבהו הוה בקסרין שלח לרבי חנינה בריה מובי בטיבריה · שלחון ואמרון ליה גמל הוא חסד · שלח כתב ליה המבלי אין קברים בקסרין שלחתיך לטיבריא · כבר נמנו בעליית בית ארים בלוד התלמוד קודם למעשה · רבנן דקיסרין אמרין הדא דאת אמר בשיש שם מי שיעשה ·

אבל אם אין שם מי שיעשה המעשה קודם לתלמוד · דלמא רבי חייה רבי יסא רבי אמי עלין מיתי לגבי רבי לעזר · אמר לון אן הויתון יומא דין · אמרון ליה גמל חסד · אמר לון ולא הוה תמן חורנין אמר ליה מגיר הוה · הלכה ח׳

תני רבי ליעזר אומר יש להן על מה שיסמכו נשבעתי ואקימה · פעמ׳ שאינו מקים · רבי יהושע אומר יש להן על מה שיסמכו אשר נשבעתי באפי · באפי נשבעתי וחוזר אני בי · תמן תנינן ארבעה נדרים התירו חכמים · וכל הנדרים לא חכמים הם שהן מתירין · כתיב וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל · תלה הפרשה בראשי המטות שיהו מתירין להן את נדריהן · רב יהודה בשם שמואל כתיב לא יחל דברו · הוא אינו מוחל דברו · אחר הוא שעושה דברו חולין · ואי זה זה חכם שהוא מתיר לו את נדרו · ר׳ זעירה רב יהודה ירמיה בר אבא בשם שמואל שלשה שהן יודעין לפתח מתירין בזקן · סברין מימר במקום שאין זקן · רבנן דקיסרין אמרין אפי׳ במקום שיש זקן · אמרין קומי רבי יסא רב חונה ראשי מטות · א״ל אין לית רב חונה ראשי מטות מאן אינון ראשי מטות · רב חונה ראש לראשי המטות · מהו למנות זקנים לדברים יחידים · נישמעינה מן הדא · רב מניתיה רבי להתיר נדרים ולראות כתמ׳ · מן דדמך בעא גבי בריה מומי בכורות · אמר לו איני מוסיף לך על מה שנתן לך אבא · א״ר יוסי בי ר׳ בון כולא יהב ליה לדין יחידי ולהתיר נדרים ולראות בתמים ולראות מומין שבגלוי · מן דדמך בעא גבי בריה מומין שבסתר · א״ל איני מוסיף לך על מה שנתן לך אבא · אע״ג דת אמר ממנין זקנים לדברי׳ יחידים והוא שיהא ראוי לכל הדברי׳ · כהדא ר׳ יהושע בן לוי מני לכל תלמידוי והוה מצטער על חד דהוה כבי בעיינוי ולא הוה יכיל ממנייתיה · ומנינה לדברי׳ יחידים · הדא אמרה הראוי לכל הדברי׳ ראוי לדבר אחד ושאינו ראוי לכל הדברים אפילו לדבר אחד אינו ראוי · מהו למנות זקנים לימים · נישמעינה מן הדא רבי חייה בר בא אתא לגבי ר׳ לעזר א״ל פייס לי לר׳ יודן נשייא דיכתוב לי חדא איגרא דאיקר ניפוק לפרנסתי לארעא בריתא פייסיה וכתב ליה הרי שילחנו אליכם אדם גדול שלוחינו וכיוצא בנו עד שהוא מגיע אצלינו · רבי חזקיה רבי דוסתי רבי אבא בר זמינא וכתב כה מטמיה דרבי דוסתי סבא והכין כתב ליה הרי שילחנו לכם אדם גדול · ומה הוא גדולהו שאינו בוש לומר לא שמעתי · מהו להתיר כפלנים · ר׳ אבהו בשם רבי יוחנן מתירין בפלנים · רבי התיר כפלנ׳ · ר׳ יהושע בן לוי מתיר בפלנים · ר׳ חונה בשם ר׳ ירמיה במקום שאין תלית · א״ר יוסי בי רבי בון לנדרים קלין · הילכות שבת · רבי יונה אמר רבי חמא בר עוקבה מקשי והלא אין כתוב אלא אך מעיין ובור מקוה מים יהיה טהור · ואת לבד כמנג כמה הלכות · רבי זעורה בשם רבי יוחנן אם באת הלכה תחת ידיך ואין את יודע מה טיבה אל תפליגנה לדבר אחר שהרי כמה הלכות נאמרו למשה מסיני וכולהן משוקעות במשנה · אמר רבי אבון ויאות הרי שני מיני חטים אי לולא שבא נחום ופירשה לנו יודעין היינו · רבי זעורה בשם רבי לעזר אכתוב לו רובי תורתי וכי רובה של תורה נכתבה · אלא מרובין הדברים הנדרשין מן הכתב · מן הדברים הנדרשין מן הפה · וכיני · אלא חביבין הדברים הסמוכין לכתב · מן הדברים הסמוכין לפה · אמר רבי יודה בר פזי אכתוב לו רובי תורתי אילו ההוכחות · אפילו כן לא כמו זר נחשבו · א״ר אבון אילו כתבתי לך רובי תורתי לא כמו זר נחשבו · מה בינן לאומות אילו מוציאין ספריהן · ואילו מוציאין ספריהן · אילו מוציאין דפתריהן ואילו מוציאין דפתריהן · רבי חגי בשם רבי שמואל בר נחמן נאמרו דברים בפה ונאמרו דברים בכתב ואין אנו יודעין איזה מהן חביבין · אלא מן מה דכתיב כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל · הדא אמרה אותן שבפה חביבין · רבי יוחנן ורבי יודן בי רבי שמעון חד אמר אם שימרת מה שבפה ושימרת מה שבכתב אני כורת אתך ברית · ואם לאו איני כורת אתך ברית · וחורנה אמר אם שימרת מה שבפה ושימרת מה שבכתב את מקבל שכר · ואם לאו אין את מקבל שכר · אמר רבי יהושע בן לוי עליהם ועליהם · כל ככל׳ · דברים הדברים מקרא ומשנה תלמוד הלכות ואגדות · אפילו מה שתלמיד וותיק עתיד להורות לפני רבו כבר נאמר למשה בסיני · מה טעמא יש דבר שיאמ׳ ראה זה חדש הוא חבירו משיבו ואומר לו כבר היה לעולמים אשר היה מלפנינו · רבי זעורה בשם שמואל אין מורין לא מן ההלכות ולא מן האגדות ולא מן התוספות אלא מן התלמוד · והא תנא רבי חלפתא בר שאול הא שני מיני חיטין הוא שני מיני שעורין · א״ר זעורה כך היתה הלכה בידם ושכיחוה · והא שני מיני חיטין הוא שני מיני שעורין · והא תנינן המחליק בצלים לחים לשוק ומקיים יבישין לגורן · אית לך מימר שוק וגורן כך היתה הלכה בידם ושכיחוה · ר׳ חנניה בשם שמואל אין למידין מן ההורייה · הכל מודין שאין למידין מן המעשה · א״ל רבי מנא הדא דת אמר בהוא דלא סבר · ברם בהוא דסבר עביד · א״ל בין דסבר בין דלא סבר בהוא דפליג · ברם בהוא דלא פליג בין סבר בין לא סבר עבד · ר׳ אבהו בשם רבי יוחנן כל האסורין שריבה עליהן שוגג מותר מזיד אסור · ולא מתניתא היא אם שוגג מותר אם מזיד אסור · מתנית׳ בתרומה דרובה אתא מימר לך ואפי׳ בשאר כל הדברים · ר׳ אחא בשם ר׳ יונתן כשם שמצוה לומ׳ על דבר שהוא נעשה · כך מצוה שלא לומר על דבר שאינו נעשה · א״ר לעזר כשם שאסו׳ לטהר את הטמא · כך אסור לטמא את הטהור · ר׳ אבא בר יעקב בשם ר׳ יוחנן אם באת הלכה תחת ידך ואין את יודע אם לתלות אם לשרוף לעולם הוי רץ אחר השריפה יוהר מן התליה שאין לך חביב בתורה מפרים הנשרפין ושעירים הנשרפין והן בשריפה · רבי יוסי בעי ולמדין דבר שאין מצותו לכאן מדבר שמצותו לכאן :

הדרן עלך הכל חייבין

אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד אלא אם כן היה חכם מבין מדעתו · וכל המסתכל בארבעה דברים רתוי לו כאילו לא בא לעולם · מה למעלן ומה למטן מה לפנים ומה לאחור כל שלא חס על כבוד קונו רתוי לו כאילו לא בא לעולם · ב׳ יוסי בן יועזר אומר שלא לסמוך · יוסי בן יוחנן או׳ לסמוך · יהושע בן פרחיה או׳ שלא לסמוך · מתיי הארבילי או׳ לסמוך · יהודה בן טבאי אומ׳ שלא לסמוך · שמעון בן שטח אומ׳ לסמוך · שמעיה אומר לסמוך · אבטליון אומר שלא לסמוך · הלל ומנחם לא נחלקו · יצא מנחם ונכנס שמאי · הלל אומ׳ לסמוך ושמאי אומ׳ שלא לסמוך · הראשונים היו נשיאים והשניים אבות בית דין · ג׳ בית שמאי או׳ מביאים שלמים ואין סומכין עליהן אבל לא עולות · וב״ה אומרים מביאין שלמים ועולות וסומכין עליהן · ד׳ עצרת שחלה להיות ערב שבת ב״ש אומרי׳ יום טבוח לאחר שבת · וב״ה אומרי׳ אין לה יום טבוח · ומודין שאם חלה להיות בשבת שיום טבוח לאחר שבת ואין כהן גדול מתלבש בכליו · מותרין בספד ובתענית שלא לקי׳ את דברי האומרין עצרת לאחר שבת · ה׳ משלין לידים לחולין ולמעשר

ולתרומה ולקודש מטבילין· ולחטאת אם נטמאו ידיו נטמא גופו· ו׳ הטובל לחולין והוחזק לחולין אסור במעשר· הטובל למעשר והוחזק למעשר אסור לתרומה· הטובל לתרומה הוחזק לתרומה אסור לקודש· הטובל לקודש והוחזק לקודש אסור לחטאת· הטובל לחמור הותר לקל· טבל ולא הוחזק כאילו לא טבל· ז׳ בגדי עם הארץ מדרס לפרושים· בגדי פרושים מדרס לאוכלי תרומה· בגדי אוכלי תרומה מדרס לקודש· יוסי בן יועזר היה חסיד שבכהונה והיתה מטפחתו מדרס לקודש· יוחנן בן גודגדא היה אוכל על טהרת הקודש כל ימיו והיתה מטפחתו מדרס לחטאת׃

סליק פירקא

אין דורשין בעריות בשלשה כו׳· רבי בא בשם רב יהודה דרבי עקיבה היא· ברם כרבי ישמעאל· דרבי ישמעאל תני אזהרות לעובדה· מן דרבי אמי יתיב מתני אזהרה לשוכב אזהרה לנשכב· הדא אמרה הלכה כרבי ישמעאל· ולא במעשה בראשית בשנים· רבי בא בשם רב יהודה דרבי עקיבה היא ברם כרבי ישמעאל דורשין לעובדה· מן מה דרבי יודה בר פזי יתיב דרש בתחילה היה העולם מים במי׳· הדא אמרה הלכה כר׳ ישמעאל· דרש רבי יודה בר פזי בתחילה היה העולם מים במים· מה טעמא ורוח אלהים מרחפת על פני המים· חזר ועשאו שלג משליך קרחו כפיתים· חזר ועשאו ארץ כי לשלג יאמר הוי ארץ· והארץ עומדת על מים· לרוקע הארץ על המים· והמים עומדים על ההרים· על הרים יעמדו מים· וההרי׳ עומדין על רוח· כי הנה יוצ׳ הרים ובורא רוח· והרוח תלויה בסערה· רוח סערה עושה דברו· וסערה עשאה הקב״ה כמין קמיע ותלייה בזרועו שנ׳ ומתחת זרועות עולם· כי הנה יוצר הרים וגו׳· זה אחד מששה מקריות שהיה רבי קורא אותן ובוכה· בקשו את יי׳ כל ענוי הארץ וגו׳· שנאו רע ואהבו טוב וגו׳· יתן בעפר פיהו וגו׳· כי את כל המעש׳ וגו׳· ויאמ׳ שמואל אל שאול למה הרגזתני וגו׳· אמ׳ לו ולא היה לך להרגיז את בוראך אלא כי· עשיתני ע״ז שלך· אין את יודע כשם שנפרעין מן העובד כך נפרעין מן הנעבד· ולא עוד אלא שהייתי סבור שהוא יום הדין ונתייראתי· והרי דברים ק״ו מה אם שמואל רבן של נביאים שכתוב בו וידע כל ישר׳ מדן ועד באר שבע וגו׳ נתיירא מיום הדין· אנו על אחת כמה וכמה· והדין כי הנה יוצר הרים ובורא רוח וגו׳· אפילו דברים שאין בהן חטא נכתבין לאדם על פינקסו· ומ׳ מגיד לאדם הבל הוצא מפיו· רבי חגי בשם ר׳ יעקב יוצר הרים ובורא רוח· רבי חגי בשם רבי יעקב אילין ציפאריי תוהו ובוהו ואפילה· רבי יודה בר פזי בשם רבי יוסי בי רבי יודה אדריינוס שאל לעקילס הגר קושטין אהן אמרין דהדין עלמא קיים על רוחא· אמ׳ ליה אין· אמר ליה מן הן את מודע לי· א״ל אייתי לי הגמלין· אייתי ליה הגמלין אטעונונון טעוניהון אקימון וארבעון נסתון וחנקון· אמר ליה הא לך אקימון· אמר ליה מן דחנקיתון· א״ל בלום חסרתנון לא רוחא היא דנפקת מינהון· ולא במרכבה ביחיד· עוד היא כרבי עקיבה· דברי הכל היא כדי שיהא אדם יודע לחוס על כבוד קונו· לא כן אמ׳ רב אין אדם רשאי לומ׳ דבר בנגד רבו אלא אם כן ראה או שימש· כיצד הוא עושה בתחילה רבו פותח לו ראשי פסוקים ומסכים· רבי חייה בשם רבי יוחנן תלמיד וותיק היה לו לרבי ודרש פרק אחד במעשה המרכבה ולא הסכימה דעתו של רבי ולקה בשחין· התורה הזו דומה לשני שבילים אחד של אור ואחד של שלג· הטה בזה מת באור· הטה בזו מת בשלג מה יעשה יהלך באמצע· מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה מהלך על הדרך רוכב על החמור· ורבי לעזר בן ערך מהלך אחריו· אמר לו רבי השניני פרק אחד במעשה המרכבה· אמר לו ולא כך שנו חכמים ולא במרכבה אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו· אמר לו רבי תרשיני לומר דבר לפניך אני· אמר לו אמור כיון שפתח רבי לעזר בן ערך במעשה המרכבה ירד לו רבן יוחנן בן זכאי מן החמור אמר אינו בדין שאהא שומע כבוד קוני ואני רוכב על החמור· הלכו וישבו להן תחת אילן אחד וירדה אש מן השמים והקיפה אותם והיו מלאכי השרת מקפצין לפניהן כבני חופה שמחין לפני חתן· נענה מלאך אחד מתוך האש ואמ׳ כדבריך אלעז׳ בן ערך כן הוא מעש׳ המרכבה· מיד פתחו כל האילנות פיהן ואמרו שירה אז ירננו עצי היער· כיון שגמר ר׳ לעזר בן ערך במעשה המרכבה· עמד רבן יוחנן בן זכאי ונשקו על ראשו ואמ׳ ברוך יי׳ אלהי אברה׳ יצחק ויעקב שנתן לאברה׳ אבינו בן חכם יודע לדרוש בכבוד אבינו שבשמי׳ יש לך נאה לדרוש ואינו נאה מקי׳ נאה מקי׳ ואינו נאה דורש· אלעזר בן ערך נאה דורש ונאה מקיים· אשריך אברהם אבינו שיצא מחלציך אלעזר בן ערך· וכיון ששמעו רבי יוסף הכהן ורבי שמעון בן נתנאל אף הם פתחו במעשה המרכבה· אמרו יום אחד בתקופת תמוז היה ורעשה הארץ ונראתה הקש׳ בענן· ויצא׳ בת קול ואמר׳ להן הרי המקו׳ פנוי לכם והטריקלין מוצ׳ לכם אתם ותלמידיכ׳ מזומנין לכת שלישית· ואתיא כמ״ד שובע שמחו׳ את פניך· שבע כיתו׳ של צדיקי׳ לעתיד לבא· שוב מעש׳ בי ר׳ יהושע שהי׳ מהלך בדרך ובן זומא בא כנגדו שאל בשלומו ולא השיבו· אמ׳ לו מאיין ולאיין בן זומא· אמר לו מסתכל הייתי במעשה בראשית ואין בין מים העליונים למים התחתונים אלא כמלא פותח טפח· נאמר כאן ריחוף· ונאמר להלן כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף· מה ריחוף שנ׳ להלן נוגע ואינו נוגע· אף ריחוף שנ׳ כאן נוגע ואינו נוגע· א״ר יהושע לתלמידיו הרי בן זומא מבחוץ· ולא היו ימים קלים עד שנפטר בן זומא· רבי יודה בר פזי בשם ר׳ יוסי בי ר׳ יודה שלשה הרצו תורתן לפני רבן· ר׳ יהושע לפני רבן יוחנן בן זכאי רבי עקיבה לפני רבי יהושע· חנניה בן חכינ׳ לפני רבי עקיבה· מיכן והילך אין דעתן נקייה· ארבעה נכנסו לפרדס· אחד הציץ ומת· אחד הציץ ונפגע· אחד הציץ וקיצץ בנטיעו׳· אחד נכנס בשלום ויצא בשלום· בן עזאי הציץ ונפגע עלי׳ הכתוב או׳ דבש מצאת אכול דייך· בן זומא הציץ ומת עליו הכתוב או׳ יקר בעיני יי׳ המותה לחסידיו· אחר הציץ וקיצץ בנטיעות מני אחר אלישע בן אבויה שהיה הורג רבי תורה· אמרין כל תלמיד דהוה חמי ליה משכח באורית׳ הוה קטיל ליה׃ ולא עוד אלא דהוה עליל לבית וועדא והוה חמי טלייא קומי ספרא והוה אמר מה אילין יתבין עבדין הכא אומנותיה דהן בנאי· אומנותיה דהן נגר· אומנותיה דהן צייד· אומנותיה דהן חייט· וכיון דהוון שמעין כן הוון שבקין ליה ואזלין להן עליו הכתוב אומר אל תתן את פיך לחטיא את בשרך וגו׳· שחיבל מעשה ידיו של אותו האיש· אוף בשע׳ שומדא הוון מטעינין להון משאוי והוון מתכוונין מיטעון תרי חד מטול משום שנים שעשו מלאכה אחת· אמר אטעונינון יחידאין· אזלון ואטעונינון יחידין והוון מתכוונין מיפרוק בכרמלית· שלא להוציא מרה״י לרשות הרבים· אמר אטעונינון צלוחיין· אזלון ואטעונינון צלוחיין· ר׳ עקיבה נכנס בשלום ויצא בשלו׳ עליו הכתוב או׳ משכני אחריך נרוצה וגו׳· ר״מ הוה יתיב דרש בבית מדרשא דטיבריה· עבר אלישע רביה רכיב על סוסיא ביום שובתא אהון ואמרון ליה הא רבך לבר פסק ליה מן דרשה ונפק לגביה· א״ל מה הויתה דרש יומא דין א״ל וי׳ ברך את אחרית וגו׳· א״ל ומה פתחת ביה· א״ל ויוסף יי׳ את כל אשר לאיוב למשנה· שכפל לו את כל ממונו· אמר ווי דמובדין ולא משכחין· עקיבה רבך לא הוה דרש כן· אלא וי׳ ברך את אחרית איוב מראשיתו· בזכות מצות ומעשים טובים שהיה בידו מראשיתו· אמר ליה ומה הויתה דריש תוכן· א״ל טוב אחרית דבר מראשיתו· אמר ליה ומה פתחת ביה· א״ל לאדם שהוליד בנים בנערותו ומתו ובזקנותו ונתקיימו· הוי טוב אחרית דבר מראשיתו· לאדם שעשה סחורה בילדותו והפסיד ובזקנותו ונשתכר· הוי טוב אחרית דבר מראשיתו· לאדם שלמד תורה בנערותו ושכחה· ובזקנותו וקיימה· הוי טוב אחרית דבר מראשיתו· אמר ווי דמובדין ולא משכחין· עקיבה רבך לא הוה דרש כן אלא טוב אחרית דבר מראשיתו· בזמן שהוא טוב מראשיתו· ובי היה המעשה· אבויה אבא מגדולי ירושלם היה ביום שבא למוהליני קרא לכל גדולי ירושלם והושיבן בבית אחד· ולר׳ אליעז׳ ולר׳ יהושע בבית אחר מן דאכלון ושתון שרון מטפחין ומרקדין· א״ר ליעזר לר׳ יהושע עד דאינון עסקין בדידהון נעסוק אנן בדידן וישבו ונתעסקו בדברי תורה· מן התורה לנביאים והן הנביאי׳ לכתובים וירדה אש מן השמים והקיפה אותם· אמר להן אבויה רבותיי מה באתם לשרוף את ביתי עלי· אמרו לו חס ושלום אלא יושבין היינו וחוזרין בדברי תור׳ מן התורה לנביאים ומן הנביאים לכתובים· והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני והית׳ האש מלחכ׳ אותן כלחיכתן מסיני· ועיקר נתינתן מסיני לא ניתנו אלא באש והר בוער באש עד לב השמים· אמ׳ להן אבויה אבא רבותיי אם כך היא כוחה שלתורה אם נתקיים לי בן הזה לתורה אני מפרישו· לפי שלא היתה כוונתו לשם שמים לפיכך לא נתקיימו באותו האיש· אמר ליה ומה הויתה דרש תוכן· א״ל לא יערכנה זהב וזכוכית· א״ל ומה פתחת ביה· א״ל דברי תורה קשין לקנות ככלי זהב ונוחין לאבד ככלי זכוכית· ומה כלי זהב וכלי זכוכית אם נשתברו יכול הוא לחזור ולעשותן כלים כמו שהיו· אף תלמיד חכם ששכח תלמודו יכול הוא לחזור וללמדו בתחילה· א״ל דייך מאיר עד כאן תחום שבת· א״ל מן הן את ידע א״ל מן טלפי דסוסיי דהוינא מני והולך אלפיים אמה· א״ל וכל הדא חכמתא אית בך ולית את חזר בך· א״ל לית אנא יכיל· א״ל למה· א״ל שפעם אחת הייתי עובר לפני בית קודש הקדשי׳ רכוב על סוסי ביה״כ שחל להיות בשבת ושמעתי בת קול יוצאת מבית קודש הקדשים ואומרת שובו בנים חוץ מאלישע בן אבויה שידע כחי ומרד בי· וכל דא מן הן אתת ליה אלא פעם אחת היה יושב ושונה בבקעת גינוסר וראה אדם אחד עלה לראש הדקל ונטל אם על הבני׳ וירד משם בשלום· למחר ראה אדם אחר שעלה לראש הדקל ונטל את הבנים ושילח את האם וירד משם והכישו נחש ומת· אמר כתיב שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים· איכן היא טובתו של זה· איכן היא אריכות ימי׳ של זה· ולא היה יודע שדרשה רבי יעקב לפנים ממנו· למען ייטב לך לעולם הבא שכולו טוב· והארכת ימים לעתיד שכולו ארוך· ויש אומ׳ ע״י שראה לשונו של רבי יהודה הנחתום נתון בפי הכלב שותת דם· אמר זו תורה וזו שכרה· זהו הלשון שהיה מוציא דברי תורה כתיקנן· זה הוא הלשון שהיה יגיע בתורה כל ימיו· זו תורה וזו שכרה· דומה שאין מתן שכר ואין תחיית המתים· ויש אומרים אמו כשהיתה מעוברת בו היתה עוברת על בתי עבודה זרה והריחה מאותו המין· והיה אותו הריח מפעפע בגופה כאירסה של חכינה· לאחר ימים חלה אלישע אתון ואמרון לרבי מאיר הא רבך באיש· אזל בעי מבקרתיה ואשכחיה

באיש

מיש· א"ל לית את חזר בך· א"ל ואין חזרין מתקבלין· א"ל ולא כן כתיב תשב אנוש עד דכא' עד דיכדוכה של נפש מקבלין' באותה שעה בכה אלישע ונפטר ומת· והיה רבי מאיר שמח בלבו ואומר דומה שמתוך תשובה נפטר רבי· מן דקברוניה ירדה האש מן השמים ושרפה את קברו· אתון ואמרון לר"מ הא קבריה דרבך איקד· נפק בעי מבקרתיה ואשכחיה איקד· מה עבד נסב גולתיה ופרסיה עליה אמ' ליני הלילה וגו'· ליני בעולם הזה שדומה ללילה· והיה בבוקר זה העולם הבא שכולו בוקר· אם יגאלך טוב יגאל· זה הקב"ה שהוא טוב דכתיב ביה טוב יי' לכל ורחמיו על כל מעשיו' ואם לא יחפוץ לגאלך וגאלתיך אנכי חי יי'·

ואיטפיית· אמרון לר"ם אין אמרין לך בההוא עלמא למאן את בעי למבקר' לאבוך או לרבך· אמר לון אנא מיקרב לר' קדמיי ובתר כן לאבא· אמרין ליה ושמעין לך' אמ' לון ולא כן תנינן מצילין תיק הספר עם הספר· תיק תפילין עם התפילין· מצילין לאלישע אחר בזכות תורתו' לאחר ימים הלכו בנותיו ליטול צדקה מר'· גזר רבי ואמר אל יהי לו מושך חסד ואל יהי חונן ליתומיו· אמרו לו רבי אל תבט במעשיו הבט בתורתו' באותה השעה בכה רבי וגזר עליהן שיתפרנסו· אמר מה אם זה שיגע בתורה שלא לשום שמים ראו מה העמיד מי שהוא יגע בתורה לשמה על אחת כמה וכמה· ר' לעזר בשם בר סירה פליאה ממך מה תדע עמוקה משאול מה תחקור במה שהורשיתה התבונן אין לך עסק בנסתרות· רב אמר תאלמנה שפתי שקר· יתחרשן· יתפרכן· ישתתקן· יתחרשן כמה דת אמר ויאמר יי' אליו מי שם פה וגו'· יתפרכן כמה דת אמ' והנה אנחנו מאלמים אלומים· ישתתקן כשמעו· הדוברות על צדיק עתק· הדוברות על צדיקו של עולם דברים שהעתיק מבריותיו' בגאוה ובוז זה שהוא מתגאה לומר אני דורש במעשה בראשית סבור שהוא כמגעה ואינו אלא כמבזה· אמר רבי יוסי בן חנינה המתכבד בקלון חבירו אין לו חלק לעולם הבא' המתכבד בכבוד חי העולמים לא כל שכן· מה כתיב בתריה מה רב טובך אשר צפנת ליראיך· אל יהי לו בכמה רב טובך' א"ר לוי כתי' כבוד אלהים הסתר דבר וגו'' כבוד אלהים הסתר דבר עד שלא נברא העולם' כבוד מלכים חקור דבר משנברא העולם' אמר רבי לוי כתיב הזאת ידעת מני עד' אבל את מני שים אדם עלי ארץ' רבי יונה בשם רבי בא כתיב כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך' יכול קודם למעשה בראשית· ת"ל למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ' יכול מששי ואילך' תלמוד לומר ראשונים· אחר שריבה הכתוב מיעט· הרי אנו למידין מששי· מה ששי מיוחד שהוא מששת ימי בראשית' אף את לא תהא מביא לי אלא את שהוא כיוצא בששי· יכול לידע מה למעלה מן השמים· ומה למטה מן התהום· ת"ל ולמקצה השמים ועד קצה השמים· אלא עד שלא נברא העולם את דורש ולכך מסכים משנברא העולם את הולך וקולך הולך מסוף העולם ועד סופו· תני בר קפרא ולמן היום· אתיא דרבי יודה בר פזי כהדא דבר קפרא· ומה דתני רבי חייה כהדא דרבי בא· רבי יונה בשם רבי לוי בב"ית נברא העולם· מה ב"ית סתום מכל צדדיו ופתוח מצד אחד· כך אין לך רשות לדרוש מה למעלן ומה למטן מה לפנים ומה לאחור· אלא מיום שנברא העולם ולבא· אומרין לב"ית מי בראך והוא מראה להן בנקודה ואומר זה שלמעלן·

ומה שמו· והוא מראה להן בנקודה שלאחריו ואומר יי' שמו· אדון שמו· ר"א למה בב"ית שהוא כלשון ברכה' ולא בא"לף שהוא לשון ארירה· אמר הקב"ה איני בורא את עולמי אלא בב"ית שלא יהו כל באי העולם אומרין היאך העולם יכול לעמוד ונברא בלשון ארירה· אלא הריני בורא אותו בב"ית בלשון ברכה ואולי יעמוד· רבי אבהו בשם ר' יוחנן בשתי אותיות נבראו שתי עולמות העולם הזה והעולם הבא' אחד בה"א ואחד ביו"ד מה טעמ' כי ביה יי' צור עולמים·

ואין אנו יודעין אי זה נברא בה"א' ואי זה מהם נברא ביו"ד· אלא מן מה דכתיב אלה תולדות השמ' והארץ בהבראם' בה"א בראם' הרי העולם הזה נברא בה"א· והעולם הבא נברא ביו"ד· מה ה"א פתוח מלמטן רמז לכל באי עולם שהן יורדין לשאול· מה ה"א יש לו נקודה מלמעלן· משעה שהן יורדין הן עולין· מה ה"א פתוח מכל צד· כך פותח פתח לכל בעלי תשובה· מה יו"ד כפוף כך יהיו כל באי העולם כפופין' ונהפכו כל פנים לירקון· כיון שראה דוד כן התחיל לקלס בשתי אותיות' הללויה הללו עבדי יי' הללו את שם יי'' ר' יודן נשייא שאל לרבי שמואל בר נחמן מהו דין דכתיב סלו לרוכב בערבות ביה' שמו ועלזו לפניו· א"ל אין לך כל מקום ומקום שאינו ממונה על ביה שלו ומי ממונה על ביה שבכולם הקב"ה ביה שמו כי יה שמו· אמר ליה רבי לעזר רבך לא הוה דרש כן אלא למלך שבנה פלטין במקום ביבים במקום אשפות במקום סריות· מי שהוא בא ואומר פלטין הזו במקום ביבין היא במקום אשפות היא במקום סריות היא אינו פוגם· כך מי שהוא או' בתחילה היה העולם מים במים הרי זה פוגם· לפרדיסו של מלך ועלייה בנויה על גביו עליו להציץ אבל לא ליגע· ב"ש אומ' שמים נבראו תחילה ואח"כ הארץ· וב"ה אומרים הארץ נבראת תחילה ואח"כ השמים' אילו מביאין טעם לדבריהן ואילו מביאין טעם לדבריהן· מה טעמון דב"ש בראשי' ברא אלהים את השמים ואת הארץ' למלך שעשה כסא· משעשאו עשה אפיפודין שלו· השמ' כסאי והארץ הדום רגלי· מה טעמון דב"ה ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמ'· למלך שעשה פלטין משבנה את התחתונים עשה את העליונים אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים' א"ר יודה בר פזי הדא מסייעה לבית הלל לפניכ הארץ יסדת ומעשה ידיך שמים' א"ר חנינה ממקום שבית שמאי מביאין טעם לדבריהן בשם ב"ה מסלקין לון· מה טעמ' דב"ש בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ·

משם ב"ה מסלקין לון' והארץ היתה· כבר היתה' ר' יוחנן בשם חכמ' אם לברייה שמים קדמו· ואם לשכלול הארץ קדמה· אם לברייה שמים קדמו בראשית ברא אלהים וגו'· אם לשכלול הארץ קדמה ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים· שמים בראשון בב"ש עשה שלשה ימים ועשו תולדות ראשון ושני ושלישי ברביעי יהי מאורות' ים בשני בב"ש עשה שלשה ימים ועשה תולדות שני ושלישי ורביעי·

בחמישי ישרצו המים· ארץ בשלישי בב"ש עשת שלשה ימ' ועשת תולד' שלישי ורביעי· וחמישי בששי ותוצא הארץ· ארץ בראשון בב"ה עשת שני ימים ועשו תולד' ראשון ושני' בשלישי תדשא הארץ· שמים בשני בב"ה עשו שני ימים ועשו תולדות שני ושלישי ברביעי יהי מאורות· ים בשלישי בבית הלל עשה שני ימים ועשה תולדות שלישי ורביעי בחמישי ישרצו המים' א"ר שמעון בן יוחי תמיה אני האך נחלקו אבות העולם על בריית העולם שאני אומר שמים וארץ לא נבראו אלא כלפס הזה וכביסויה' מה טעמא אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים· א"ר לעזר בי ר' שמעון אם כדעת הזו שאמר אבא פעמים שהוא מקדים שמים לארץ· פעמים שהוא מקדים ארץ לשמים· אלא מלמד ששניהן שקולים זה בזה·

הלכה ב' בראשונה לא היתה מחלוקת בישראל אלא על הסמיכה בלבד ועמדו שמאי והלל ועשו אותן ד'· משרבו תלמידי ב"ש ותלמידי ב"ה ולא שימשו את רביהן כל צורכן ורבו המחלוקו' בישראל ונחלקו לשתי כתות אילו מטמאין ואילו מטהרין ועוד אינה עתידה לחזור למקומה עד שיבוא בן דוד· ר' חייה בשם ר' יוחנן לא תהא שבות קלה בעיניך שהרי סמיכה אינה אלא רשות ונחלקו עליה אבות העולם' א"ר יוסה זאת אומרת שאדם צריך לכבוש את כובדו' דלא כן מה אנן אמרין אסור ליגע בבהמה ביום טוב· הלל ומנחם לא נחלקו יצא מנחם נכנס שמאי· לאיכן יצא· יש או' ממדה למידה יצא' ויש אומ' כנגד פניו יצא· הוא ושמונים זוג של תלמידי חכמים מלובשין תירקי זהב שהשחירו פניהן כשולי קדירה שאמרו להן כתבו על קרן שור שאין לכם חלק באלהי ישראל· אנן הנינן יהודה בן טבאי נשיא ושמעון בן שטח אב בית דין· אית תניי תני ומחלף·

מאן דאמר יהודה בן טבאי נשיא עובדא דאלכסנדריאה מסייע ליה' יהודה בן טבאי הוון בני ירושלם בעון ממניתיה נשיא בירושלם' ערק ואזל ליה לאלכסנדריאה והוו בני ירושלם כותבין מירושלם הגדולה לאלכסנדריאה הקטנה עד מתי ארוסי יושב אצלכם ואני יושבת עגומה עליו· פירש מיתי גו אילפא אמר דבורה מרתה דביתא דקבלתן מה הוות חסירה· אמר ליה חד מן תלמידוי רבי עיינה הוות שברה' א"ל הא תרתיי גבך· חדא דחשדתני' וחדא דאיסתכלת בה· מה אמרית יאייא בריוא' לא אמרית אלא בעובדא' וכעס עלוי ואזל'· מאן דאמר שמעון בן שטח נשיא עובדא דאשקלון מסייע ליה· תרין חסידין הוון באשקלון אכלין כחדא ושתיי כחדא ולעיי באוריתא כחדא' דמך חד מינהון ולא איתגמל ליה חסד' מית בריה דמעין מוכס ובטלת כל מדינתא מיגמל ליה חסד· שרי ההוא חסידא מצטער אמר ווי דלית לשנאיהון דישראל כלום· איתחמי ליה בחלמא ואמר ליה לא תיבזי בני מריך דין עבד חדא חובא ואזל בה' ודין עבד חדא טיבו ואזל בה' ומה חובא עבד ההוא חסידא· חס ליה לא עבד חובה מן יומוי· אלא פעם אחת הקדים תפילין של ראש לתפילין של יד· ומה טיבו עבד בריה דמעין מוכס· חס ליה לא עבד טיבו מן יומוי' אלא חד זמן עבד אריסטון לבולבטייא ולא אתון אכלוניה· אמר ייכלוניה מסכינייא דלא ישלון· ואית דאמרין בשוקא הוה עבר ונפל מיניה חד עיגול וחמא חד מסכן ונסב ליה ולא אמר ליה כלום· בגין דלא מסמק אפוי· בתר יומין חמא ההוא חסידא לחסידא חבריה מטייל גו גנין גו פרדיסין גו מבועין דמיי· וחמא לבריה דמעין מוכס לשונו שותת על פי הנהר בעי ממטי מיא ולא מטי· וחמא למרים ברת עלי בצלים' רבי לעזר בר יוסה אמר תלייא בחוטי בזייא· ר' יוסי בן חנינא אמר ציר' דתרעא דגיהנם קביע באודנה· אמר לון למה דא כן· אמר ליה דהוות צימה ומפרסמה· ואית דאמרי דהוות צימה חד יום ומקזה ליה תרי· אמר לון עד אימת הוא כן· אמ' ליה עד דייתי שמעון בן שטח ואנן מרימין לה מן גו אודנה וקבעין ליה גו אודניה· אמר לון ולמה· אמר ליה דאמ' אין אנא מתעביד נשייא אנא מקטל חרשייא· והא איתעביד נשייא ולא קטל חרשייא'' והא אית תמנין נשין חרשין יהבין גו מערתא דאשקלון מחבלן עלמא· אלא איזיל אמור ליה· אמר לך אבא דחיל דהוא גבר נשייא ולית הוא מהימנתי' אמר ליה אי הימנך הא טבאות' ואין לא עביד הדין סימנך קומוי הב ידך על עיינך ואפקה· וחזרה חזיא חזרה· אזל ותני ליה עבודה' בעא מיעבד סימנא קומוי ולא שבקיה· אמר ליה ידע אנא דאת גבר חסיד יתיר מן כן את יכיל עבד· ולא עוד אלא בפומי לא אמריה בלבי חשבית' מיד עמד שמעון בן שטח ביום סגריר ונסב עימיה תומנין גוברין בחורין ויהב בידיהון תומניי לבושין נקיים ויהבון גו קדרין חדתין וכפונון על רישיהון· אמר לון אין צפרית חד זמן לבשון לבושיכון'

ואין צפרית זמן תניין עולון כולכון כחדא· וכיון דאתון עללין כל חד וחד מינהון ינקף חדא ומטלטליה מן ארעא דעיסקיה דהדין חרשא טלטלתיה

מן ארעא לא יכיל עבר כלום · אזל וקם ליה על תרעא דמערתא · אמר ליה אויס אויס פתחון לי דמן דידכן אנא · אמרין ליה הדך אהית להבא כהדין יומא · אמ׳ לון בני טפ״א הדנא מהלך · אמרין ליה ומה אהיתא הכא מיעבד · אמ׳ מילף ומילפ׳ · בל כטי יעביד מה דהוא חכם · והוות כל חדא מינהון אמר׳ מה דהיא אמר׳ ומייתיא פיתא · וחדא אמרה מה דהיא אמרה ומייתי׳ קופד · אמרה מה דהיא אמרה ומייתיא תבשילין · אמרה מה דהיא אמרה ומייתיא חמר · אמרין ליה את מה אית בך עבד · אמר לון אית בי צפר הרין צפרין ומייתי לכון תמנין גוברין בחירין הוי עטבון חדיי ומחדיי לכון אמרין לי׳ כן אנן בעיי · צפר חדא זמן ולבשון לבושיהון · צפר זמן תיניין ועלו כולהון כחדא אמר כל דמטי יחכום זוגיה · וטענתון ואזלון וצלבונון הדא היא דתנינן מעש׳ בשמעון בן שטח שתלה נשים באשקלון · אמרו שמנים נשים תלה ואין דנין שנים ביום אחד אלא שהיתה השעה צריכה לכך ·

תני אמ׳ ר׳ אליעזר בן יעקב שמעתי שעונשין שלא כהלכה ועונשין שלא כתורה · עד איכן רבי לעזר בי רבי יוסי אמר עד כדי זימום · רבי יוסה אומר בעדים אבל לא בהתרייה · מעשה באחד שיצא לדרך רכוב על סוסו בשבת והביאוהו לבית דין וסקלוהו · והלא שבות היית · אלא שהיתה השעה צריכה לכן · שוב מעשה באחד שיצא לדרך ואשתו עמו ופנה לאחורי הגדר ועשה צרכיו עמה והביאוהו לבית דין והלקוהו · והלא אשתו היית אלא שנהג עצמו בבזיון ·

הלכה ג׳ בית שמאי אומרים הותרה סמיכה שלא כדרכה · ובית הלל אומרים לא הותרה סמיכה שלא כדרכה · אי זו היא סמיכה שלא כדרכה מאתמול · אמר רבי זעורה כל עמא מודיי כאשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא · שלמי נדבה שסמך עליהן מאתמול יצא · מה פליגין בשלמי חגיגה · בית שמאי עבדין לון כשלמי נדבה · בית הלל עבדין לון כאשם מצורע · אמר רבי יוסא הן דית אמר אשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא בזמנו · עיבר זמנו נעשה כשלמי חגיגה · אמרו בית הלל לבית שמאי מה אם בשעה שאני אוסר להדיוט הרי אני מתיר לגבוה · בשעה שאני מתיר להדיוט אינו דין שנתיר לגבוה · אמרו להן בית שמאי והרי נדרים ונדבות יוכיחו שהן מותרין להדיוט ואסורין לגבוה · אמרו להן בית הלל לא אם אמרתם בנדרים ונדבות שאין זמנן קבוע · תאמרו בחגיגה שזמנה קבוע · אמרו להן בית שמאי חגיגה אין זמנה קבוע שאם לא חג בראשון חוגג בשני שאם לא חג בשיני חוגג בשלישי · אמרו להן בית הלל חגיגה זמנה קבוע שאם לא חג ברגל אינו יכול לחוג לאחר הרגל · אמרו להם בית שמאי והלא כבר נאמ׳ אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם · אמרו להם בית הלל משם ראייה לכם אינו נעשה · אבל נעשה הוא לגבוה · אבא שאול אומר טעם אחר מה אם בשעה שבירתך סתומה בירת רבך פתוחה · בשעה שבירתך פתוחה אינו דין שתהא בירת רבך פתוחה · דבר אחר אינו בדין שיהא שולחנך מלא ושולחן קונך ריקם · אמר רבי יוסי בי רבי בון רבי שמעון בן לקיש הוה עבר קומי סדרא ושמע קלהון קריי הדין פסוקא ויזבחו לי״י זבחים ויעלו עולות לי״י למחרת היום ההוא · אמר מאן דמפסק ליה כבית שמאי · מאן דקרא כוליה כבית הלל · ניחא עולות למחרת היום ההוא · שלמים למחרת היום ואין שלמים כאן כבית שמאי · אמ׳ רבי יוסי בי רבי בון דוד מת בעצרת והיו כל ישראל אוננין והקריבו למחר · מעשה בהלל הזקן שהביא עולתו לעזרה וסמך עליה · חברו עליו תלמידי בית שמאי · התחיל מכשכש בזנבה אמר להן ראו נקבה היא ושלמים הבאתיה · והפליגן בדברים והלכו להן · לאחר ימים גברה ידן של בית שמאי וביקשו לקבוע הלכה כדבריהם והיה שם בבא בן בוטא מתלמידי בית שמאי ויודע שהלכה כבית הלל · פעם אחת נכנס לעזרה ומצאה שוממה אמר ישמו בתיהן של אילו שהשמו את בית אלהינו · מה עשה שלח והביא שלשת אלפים טלים מצאן קדר ובקרן ממומין והעמידן בהר הבית ואמר להן שמעוני אחי בית ישראל כל מי שהוא רוצה יביא עולות יביא ויסמוך יביא שלמים ויסמוך · באותה השעה נקבעה הלכה כבית הלל · ולא אמ׳ אדם דבר · אמר רבי יצחק בי רבי לעזר הדא כסא כשירותה בעייא מליי ססא דקסא מיניה וביה כל גוברא דלא מדא בשעתה לא כייא · מעשה באחד מתלמידי בית הלל שהביא עולתו לעזרה וסמך עליה · וראהו אחד מתלמידי בית שמאי אמ׳ ליה מה זו סמיכה · אמר לו מה זו שתיקה · ושיתקו בנזיפה והלך לו ·

הלכה ד׳ עצרת שחלה להיות ערב שבת בית שמאי אומרים יום טבוח שלה לאחר שבת · בית הלל אומר׳ אין לה יום טבוח · אלא יומה הוא טבוחה · הא ב״ש אומ׳ יום טבוח שלה אחר שבת ואין כהן גדול מתלבש בכליו · מקל וחומר מה אם בשעה שיש שם שלמים ועולות כדברי ב״ה אין כהן גדול מתלבש בכליו · בשעה שאין שלמים ועולות כדברי בית שמאי לא כל שכן · כתוב אחד אומר וחג הקציר בכורי מעשיך · וכתוב אחר אומר כל מלאכת עבודה לא תעשו · אמר רבי חנניה כיצד יתקיימו שני מקראות הללו · כשעה שהוא חל בחול את חוגג ושובת · ובשעה שהוא חל בשבת למחר את חוגג וקוצר · אמר רבי יוסי בי רבי בון ובלבד שיבלים לעיסתו מה דא דהגי להן איניש דיהי׳ עלוהי אעין ובבודין האומ׳ הרי עלי עצים למזבח · וגזירין למערכה אסור בהספד ובתענית ומלעשות מלאכה בו ביום · מודים שאם חלה להיות בשבת שיום טבוח שלה לאחר שבת · הא בית הלל אומרים יום טבוח שלה לאחר שבת · עזרות של מי · רבי טבי בשם רבי יאשיה איתפלגון רבי יוחנן ורשב״ל · רבי יוחנן אמר של כל המשמרות · רבי שמעון בן לקיש אמר של אותו המשמר · ואת אמר יום טבוח שלה לאחר שבת · עזרות של מי הפלוגתא דרבי יוחנן ורשב״ל · אמר רבי יוחנן עצרת יש לה תשלומין כל שבעה · והתיב רב הושעיה והא תני מה החודש למנויו יום אחד אף העצרת למנייה יום אחד · א״ר לא שאם לא חג בראשון יחוג כל שבעה · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יהושע בן לוי בכל יום כהן גדול מתלבש בכליו ובא ומקריב תמיד של שחר אם יש נדרים ונדבות הוא מקריבן והולך ואוכל בתוך ביתו ובא ומקריב תמיד של בין הערבים ובא ולן בלשכת פלהדרין · רבי עוקבה בשם רבי יהושע בן לוי לא היה עושה כן אלא בשבתות ובימים טובים · אית תניי תני הציץ מרצה על מצחו · אית תניי תני אפי׳ בזוית · מ״ד הציץ מרצה על מצחו והיה על מצחו תמיד · מ״ד אפי׳ בזוית מהדא דיום הכיפורים · מ״ד הציץ מרצה על מצחו מסייע לרבי יוסי בי רבי בון · מאן דאמר אפילו בזוית מסייע לדרבי עוקבה ·

הלכה ה׳ ויש ידיים לחולין · אלא כרבי שמעון בן אלעזר · דרבי שמעון בן אלעזר אומר יש ידיים לחולין · דברי הכל היא כדי שיהא בדל מן התרומה · תני ר׳ שמעון בן אלעזר משום רבי מאיר הידים תחילה לחולין ושניות לתרומה · מה רבי שמעון בן אלעזר כרבי עקיבה · דתנינן תמן המכניס ידיו לבית המנוגע ידיו תחילה דברי רבי עקיבה וחכמים אומרים ידיו שניות · כרבנן היא תמן · ריי׳ טעמון הכא מתוך שאת אומר לו ידיו שניות אף הוא בדל מן התרומה · ולא כחמת משקה גזרו עליהן · ויהו תחילה · קל וחומר · מה אם טבול יום שהוא דבר תורה אינו אלא פוסל · ידים שהן מדבריהן לא כל שכן · דבר אחר כלום גזרו על הידים לא כדי שיהא בדל מן התרומה · מתוך שאת אומר לו ידיו שניות אף הוא בדל מן התרומה · תמן תנינן התרומה והבכורי׳ חייבין עליהן מיתה וחומש ואסורין לזרי׳ והן נכסי כהן ועולין באחד ומאה וטעונין רחיצת ידים והערב שמש הרי אילו בתרומה ובבכורים מה שאין כן במעשר · תמן את אמר אין המעשר טעון רחיצה · והכא את אמר המעשר טעון רחיצה · הן דאת אמר המעשר טעון רחיצה רבנן · הן דתאמר אין המעשר טעון רחיצה רבי מאיר · דתנינן תמן כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא את הקודש ופוסל את התרומה ומותר בחולין ובמעשר דברי רבי מאיר · וחכמים אוסרין במעשר · ולא שמיע דאמר רבי שמואל בשם רבי זעורה מה׳ וחכמים אוסרין במעשר · נפסל גופו מלוכל במעשר · מאי כדון הן דית אמר המעשר טעון רחיצה ברוצה לוכל והן דתאמר אין המעשר טעון רחיצה ברוצה ליגע · ולא הוא רוצה לוכל הוא רוצה ליגע · אלא משום נטילת סרך · והתנינן הרוט׳ וכי יש בתרומ׳ משום נטילת סרך אלא בחולין שנעשו על גב טהרת הקודש · החולין שנעשו על גב הקודש לא כחולין הם · תיפתר או כרבי שמעון בן אלעזר · או כרבי אלעזר בי רבי צדוק · או כרבי שמעון בן אלעזר דתני רבי שמעון בן אלעזר אומ׳ משום רבי מאיר הידים תחילה לחולין ושניות לתרומה · או כרבי לעזר בי רבי צדוק דתנינן תמן חולין שנעשו על גב הקודש הרי אילו כחולין · רבי לעזר בי ר׳ צדוק אומר הרי אילו כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד ולקודש מטבילין · כל הן דתנינן מטבילין בארבעים סאה אנן קיימין · והא תנינן הנוטל ידיו למקדש צריך רביעית · אמר רבי לעזר כאן בידים טמאות · וכאן בידים טהורות · א״ר חנינא בריה דר׳ הלל אפילו תימר כאן וכאן בידים טהורות כאן וכאן בידים טמאות כאן בקודשי מקדש המקודשין · וכאן בחולין שנעשו על גב הקודש · ולחטאת אם נטמאו ידיו נטמא גופו · אמר רבי חנניה לא שחידשו טומאה לחטאת · אלא אמרו הבא טמא טומאה קלה כמי שנטמא טומאה חמורה · רבי יעקב בר אחא בשם ר׳ לעזר ואסף איש מה תלמוד לומ׳ טהור · הגע עצמך אפילו את אוספו במגריפה אמרה התורה טהור · מה אנן קיימין אם במגריפה של מתכת והלא פשוטי כלי מתכות טמאין · אם במגריפה של עץ לא כעומד מתחת דבר טמא הוא · אמר רב הושעיה תיפתר כאוספו בנסר · ואיפשר שלא ינטא עליו · אמר רבי יוחנן אבוי דרבי מתניה תיפתר באוספו במלתרא עבה · רבי בא בר ממל בעא קומי ר׳ אמי מה בין אדם טהור לחטאת · לכלי ריקן טהור לחטאת · אמר ליה ואסף איש טהור מה ת״ל איש · אלא ליתן טהר׳ מעולה לאיש לעשותו כמי חטאת וכאמר חטאת · רבי יוסא בשם ר״שבל הסט שטהרתי לך בשרץ טמאתי לך כאן ·

הלכה ו׳ והחולין צריכין כוונה · ודרבא אתא מימר לך אפילו טובל לחולין והוחזק לחולין אסור במעשר · לא כן אמר רבי אלעזר במיין החולין בן מיין המעשר · כאן לאכילה · וכאן למגע · והאוכל סתם מותר בכולם · אמר רבי יוחנן במוחזק לכולן · עודיהו רגליו משוקעות במים מחזיק עצמו לכל טהרה שירצה · תמן תנינן מקל שהוא מליאה משקין טמאים כיון שהשיקה למקוה טהרה דברי רבי יהושע · וחכמים אומרים עד שיטבול את כולה · ר״ש בן לקיש אומר מה פליגין בטומאה קלה · אבל בטומאה חמורה אף רבי יהושע מודה · רבי יוחנן אמר אף בטומאה חמורה פליגין · מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש עודיהו רגליו משוקעות במים מחזיק עצמו בכל טהרה שירצה · פתר לה באוכל אוכלין טמאין ושותה משקין טמאין · לא כן אמר רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם רשב״ל האוכל אוכלין טמאין ושותה משקין טמאין גופו טהור בלא גוזה מכיון שנתן דעתו לטהרה מעולה ממנה אינו צריך כוונה · מתניתא פליגא

על רבי שמעון בן לקיש מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות וירדו שנים וטבלו שניהן טהורין זה אחר זה הראשון טהור והשני טמא · רבי יהודה אומר אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים אף השני טהור · ועוד היא כאוכל אוכלין טמאין וכשותה משקין טמאין · מתניה׳ פליגא על ר״ש בן לקיש צנון שבמערה ואשה נידה מדיחתו והוא טהור · העלתו כל שהוא מן המים טמא · ותני עלה דרבי יהודה כטהור משם רבי יהושע · נידה לא טומאה חמורה היא · הדא פליגא על רבי שמעון בן לקיש ולית לה קיום · הלכה ז׳ רבי יסא בשם רבי יוחנן במגעות שנו · רבי זעירה בעא קומי רבי יסא מאיכן מיטמא הבגד הזה מדרס · אמר ליה תיפתר שהיתה אשתו של עם הארץ יושבת עליו ערומה · שמואל בר אבא בעא קומי רבי זעירה כמה דית אמר תמן אין היסט בחולין · ויש היסט בחולין על ידי מגע ודכוותה אין משא בחולין · ויש משא בחולין על ידי מגע · רבי שמואל אחוי דרבי הושעיה אמר רבי ירמיה בעי ישבה על הכסא ונגעה בו · מה נפשך אם משא הרי משא · אם מגע הרי מגע · כמה דית אמר במשא עד שישא רובו · ודכוותה במגע עד שיגע ברובו · גופו של פרוש מהו שייעשה כזב אצל התרומה · התיב רבי יוחנן והא תנינן המניח עם הארץ בתוך ביתו לשומרו בזמן שהוא רואה את הנכנסין ואת היוצאין האוכלין והמשקין וכלי חרס פתוחין טמאין · אבל המשכבו׳ והמושבות וכלי חרס מוקפין צמיד פתיל טהור · אין תימר עשו גופו כזב אצל התרומה אפילו מוקפין צמיד פתיל יהו טמאין · אמר רבי יודה בר פזי תיפתר בעם הארץ אצל הפרוש ולית שמע מינה כלום · אמר רבי מנא כן אמר ר׳ יוסה רבי כל מה דאנן קיימין הכא בתרומה אנן קיימין · תדע לך שהוא כן דתנינן תמן אפילו מאבל ואפילו כסות הכל טמא · כלום אמרו טמאים לא משם היסט · לא כן אמר רבי יוחנן לא חצצות ולא הסיטות ולא רשות היחיד ולא עם הארץ אצל התרומה · גופה של תרומה מהו שיעשה כזב אצל הקודש · נישמעינה מן הדא וניתך שפופרת של קודש והאותמה והמטבילה טעון טבילה · ניחא האותמה · מטבילה · ויכרכינה בסיב ויטבילה · אלא תיפתר בשחתמה על מנת להטבילה · גופו של קודש מהו שיעשה כזב אצל החטאת · נישמעינה מן הדא שני לגינים אחד טהור לקודש ואחד טהור לתרומה שנגעו זה בזה שניהן טהורין · הדא מתניתא פליגא עשה את הטהור לחטאת שהיסט ברוקו ובשכבת זרעו של טהור לתרומה וניטמא · הא טהור לתרומה הוא טהור לקודש ·

הדרן עלך אין דורשין בעריות

חומר בקודש מבתרומה שמטבילין כלים בתוך כלים בתרומה אבל לא בקודש · אחוריים ותוך ובית צביעה בתרומה אבל לא בקודש · הנושא את המדרס נושא את התרומה · אבל לא את הקודש · בגדי אוכלי תרומה מדרס לקודש · לא כמדת הקודש מדת התרומה · שבקודש מתיר ומנגב ומטביל · ואחר כך קושר. ובתרומה קושר ואחר כך מטביל · ב׳ כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה · הכלי מצרף מה שבתוכו לקודש אבל לא לתרומה · הרביעי בקודש פסול · והשלישי בתרומה ובתרומה ניטמאת אחת מידיו חבירתה טהורה · ובקודש מטביל שתיהן · והיד מטמא את חברת׳ בקודש אבל לא לתרומה · ג׳ אוכלין אוכלים נגובים בידים מסואבות בתרומה אבל לא בקודש · האונן והמחוסר כיפורים צריכין טבילה לקודש, אבל לא לתרומה · ד׳ חומר בתרומה שביהודה נאמנין על טהרת יין ושמן כל ימות השנה · ובשעת הגיתות והבדים אף על התרומה · עברו הגיתו׳ והבדים הביאו לו חבית של יין ושל תרומה לא יקבלה ממנו אבל מניחה לגת הבאה · אם אמ׳ לו הפרשתי לתוכה רביעית קודש נאמן · כדי יין וכדי שמן המדומעות נאמנין עליהן בשעת הגיתות והבדים · קודם לגת שבעים יום · ה׳ מן המודיעית ולפנים נאמנין על כלי חרס · ומן המודיעית ולחוץ אינן נאמנין · כיצד הקדר שהוא מוכר את הקדירות נכנס לפנים מן המודיעית הוא הקדר והן הקדירות והן הלוקחין נאמן · יצא אינו נאמן · ו׳ הגבאים שנכנסו לתוך הבית וכן הגנבים שהחזירו את הכלים נאמנין לומר לא נגענו · ובירושלם נאמנין על הקודש · ובשעת הרגל אף על התרומה · ז׳ הפותח את חביתו והמתחיל בעיסתו על גב הרגל · רבי יהודה אומר יגמור · וחכמים אומרים לא יגמור · משעבר הרגל היו מעבירין על טהרת עזרה · עבר הרגל ביום הששי לא היו מעבירין מפני כבוד השבת · רבי יהודה אומר אף לא ביום חמישי שאין הכהנים פנויים · ח׳ כיצד מעבירין על טהרת עזרה מטבילין את הכלים שהיו במקדש · והיו להן שניים ושלישים שאם ניטמאו הראשונים יביאו שניים תחתיהן · כל הכלים שהיו במקדש טעונין טבילה · חוץ ממזבח הזהב ומזבח הנחושת מפני שהן כקרקע דברי רבי אליעזר · וחכמים אומרים מפני שהן מצופין:

סליק פירקא

חומר בקודש מבתרומה כו׳ · רבי חייא בשם רבי יוחנן מפני שאוכלי תרומה זריזין · ואוכלי קודש אינן זריזין · אמר רבי חנניה קומי רבי מנא והדא היא מעלה אילו דבר שהוא שוה בזה ובזה טמא בזה וטהור בזה · הדא היא מעלה · אמר ליה תיפתר במזוקק לקודש · רבי לא בשם רבי יוחנן אם היה דבר טמא כבר בלישרא אין מטבילין אותו · אבא שאול אומר אף בתרומה אין מטבילין אותו אלא על תרגותני בלבד · אמר רבי יוחנן אבא שאול ודרבי שמעון שניהם אמרו דבר אחד · דתנינן תמן האוחז באדם ובכלים ומטבילן טמאים · וכשהוא מדיח את ידיו טהורין · רבי שמעון אומר ירפם עד שיבואו בהן המים · אמר רבי יוחנן מסתברא ר׳ שמעון יודה לאבא שאול · אבא שאול לא יודי לרבי שמעון · רבנן דקיסרין בשם ר׳ יוחנן הלכה כאבא שאול · ותני כן הלכה כדבריו · אמר רבי יונה מתניתא דרבי מאיר אבל דברי חכמ׳ עושין כן אפילו בקודש שאין בית צביעה תוך · כלי קודש כולן תוך · רבי יונה בשם רבי חייה בר בא מעשה שנכנסו שבעה זקנים לעבר את השנה בבקעת רימון ומי היו רבי מאיר ור׳ יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון רבי נחמיה ורבי ליעזר בן יעקב · ורבי יוחנן הסנדלר · אמרו כמה מעלות בקודש ובתרומה · רבי מאיר אומר שלש עשרה · רבי יוסי אומר שתים עשרה · אמר רבי מאיר כך שמעתי מר׳ עקיבה שלש עשרה · אמר לו רבי יוחנן הסנדלר שימשתי את רבי עקיבה עומד׳ מה שלא שימשתו ישיבות · אמרו רבי יוחנן הסנדלר אלכסנדרי לא מהו הוא ועמדו משם בנשיקה וכל מאן דלא הוה ליה גולה הוה חבריה קטע פלגא דגולתיה ויהב ליה ולמה הוון עבדין כן דהוון כולהון דרשין הדין פסוקא מן שבע שבע אפין אשירה נא לידידי שירת דודי לכרמו · וקלטון לאתרייא מה אשכח אפר בגוה אמרין רבי שמעון בן יוחי הוה · ולמה הוון דחקין מעתה הדא מילתא דהוון דרשין מימר אלהי מסכה לא תעשה לך · מה כתיב בתריה את חג המצות תשמור · אמרין כל מי שספיקה בידו לעבר את השנה ואינו מעברה כאילו עובד עבודה זרה · מי אתי מיזל לון אמרין אהון נטרי עובדינן · והוה תמן חד כיף דשייש והוה כל חד וחד נסיב חד מסמר וקבע ליה בגויה והוא נחת ושקע כהדין לייש׳ · עד כדון מיתקרי כיפא מסמרא · אמר רבי יוחנן בית צביעה שאמרו בין בפנים בין בחוץ כדרך שהתנקים תופסין בו · אמר רבי זעירה איפשר לומר כנגוב שאין הידים מיטמות בנגוב · אבל איפשר לומר במלוא משקה טמבין שנגע בו טימהו · אלא כי נן קיימין במלוכלך במשקה · ר׳ יוחנן בשם ר׳ בנייה עשו משקה בית צביעה במשקה בית מטבחיא · כמא דת אמר תמן משקה בית מטבחיא טהורין במקומן וטמאי׳ במקום אחר · וכה משקה בית צביעה טהורין במקומן וטמאין במקום אחר · ר׳ סימון בשם רבי יהושע בן לוי משקה בית מטבחיא שיצא לחוץ ניטמא · והא תנינן משקה בית מטבחיא שיצאו לחוץ בקדושתן הן · א״ר יוסה קיימה רבי סימון · ר׳ חיננא ר׳ סימון בשם רבי יהושע בן לוי כשיצאו וחזרו ניטמא משקה העליון והוה שותת ויורד · רבי בא ורבי בון בר חייה חד אמר במקומו טהור · ירד למטן טמא · וחורנה אמר הואיל והוא בא מכח טהרה טהור · ר׳ אחא בשם ר׳ זעירה הדא דת אמר במשקין שניטמאו באוכלין אבל במשקין שניטמאו בשרץ טמאים הן · תמן תנינן כל הכלים יש להן אחוריים ותוך · ויש להם בית צביעה · רבי טרפון אומר לעריבה גדולה של עץ · רבי עקיבה אומר לכוסות · רבי מאיר אומר לידים טמאות וטהורות · אמר רבי יוסי לא אמרו אלא לידים טהורות בלבד וכרבי מאיר · היו ידיו טמאות ואחורי הכוס טהורין משקה לחוץ על גבי הכוס ואחזו בבית צביעתו פשיטא שאין משקה מיטמא מן היד לטמא את הכוס · כשם שאין משקה מיטמא כן היד לטמא את הכוס · כך אין משקה מיטמא מן היד לטמא ככר המקום אחר · נישמעינה מן הדא משקין טהורי׳ נתונין בקרקע נגע בהן ככר טמא טימאן לאי זה דבר טימאן לא לטמא ככר במקום אחר מפני שהן ע״ג הקרקע הא ע״ג הכוס לא אלא משקה נתון ע״ג היד ואחזו בבית צביעתו אפי׳ כן אין משקה מיטמא מן הכוס לטמא את היד · נישמעינה מן הדא משקין טמאין נתונין בקרקע נגע בהן ככר טהור ניטמא לא אמ׳ אלא ככר הא יד לא וכר׳ יוסה היו ידיו טהורות ואחורי הכוס טמאים משקה נתון על גבי היד ואחזו בבית צביעתו · פשיטא שאין משקה מיטמא מן הכוס לטמא את היד וכשם שאין משקה מיטמא מן הכוס לטמא את היד · כך אין משקה מיטמא מן הכוס לטמא ככר במקום אחר · נישמעינה מן הדא משקין טמאי׳ נתונין בקרקע נגע בהן ככר טהור ניטמא · לאי זה דבר ניטמא · לא לטמא ככר במקום אחר מפני שהן על גבי קרקע · הא על גבי היד לא · אלא משקה נתון על גבי הכוס ואחזו בבית צביעתו אפילו כן אין משקה מיטמא מן היד לטמא את הכוס. נישמעינה מן הדא משקין טמאים נתונים בבית צביעתו של כוס · נגע בהן כוס שאחוריו טהורים בבית צביעתו ניטמא הנושא את המדרס הוא נושא את התרומה אבל לא את הקודש · ר׳ בא בשם רב יהודה מפני מעשה שאירע · מעשה באחד שניקבה חביתו ופקקה בסנדלו · רבי זעירה ר׳ יסא בשם רבי לעזר עבר תשא טהור ואתיא כהיא דא״ר לעזר יש מהן שאמרו לא ישא עבר תשא טמא · ויש מהן שאמרו לא ישא ואם עבר תשא טהור · אמר רבי זעירה קומי רבי מנא לית הדא אמרה שלא עשו גופו כזב אצל הקודש אין תימר עשו גופו כזב אצל הקודש אפילו עבר תשא יהא טמא · אמר ליה תיפתר במזוקק לקודש · שלא כמדת

הקודש

הקדש מידת התרומה׳ שבקודש מתיר את החוטים ומנגב את הנקבים ואחר כך קוטר׳ ובתרומה קושר ואחר כך מטביל· אוכלי תרומה זריזין הן· והן חוצין אותה· אוכלי הקודש אינן זריזין ואינן חוצים אותה· הלכה ב׳

תני מעשה באשה אחת שהיתה אורגת בגד אחד בטהרה ובאת אצל ר׳ ישמעאל להשאל לו׳ אמרה לו יודעת אני שלא ניטמא אלא שלא נתתי דעתי לשומרו· מתוך שהוא בודקה אמרה לו נידה באת ומתחה עימי בחבל׳ באותה השעה אמר רבי ישמעאל גדולים הם דברי חכמים שאמרו כלים הנגמרי׳ בטהרה צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה· שוב מעשה באשה אחת שהיתה אורגת מטפחת אחת בטהרה ובאת אצל רבי ישמעאל להשאל לו· אמרה לו יודעת אני שלא ניטמא אלא שלא נתתי דעתי לשומרו· מתוך שהוא בודקה אמרה לו נפסקה נימא אחת וקשרתיה בפי· באותה השעה אמר רבי ישמעאל גדולים הן דברי חכמים שאמרו כלים הנגמרין בטהרה צריכין טבילה בקודש אבל לא לתרומה· והותך משפופרת הקודש חותכה ומטבילה טעון טבילה ניחא חותכה׳ מטבילה׳ ויכרכינה בסיב ויטבילה· אמר רבי אילא תיפתר שחתכה על מנת להטבילה· אמר רבי יהושע בן לוי עד כאן בקודשי מקדש המקודשים· מיכן והלך בחולין שנעשו על טהרת הקודש· אמר רבי יוחנן מעידותו של ר׳ עקיבה הא דתנינן תמן הוסיף רבי עקיבה הסולת והקטורת הלבונה והגחלים שנגע טבול יום במקצתן שפסל את כולן· רבי שמעון בן לקיש אמר יודעין היו שבלי שרת מחברים ומה בא להעיד על שירי מנחות שיהו מחברין את עצמן· רבי יוסה בי רבי זבינה בשם רבי יוחנן מפני מה אמרו שירי מנחות מחברין את עצמן מפני שנזקקו לכילין׳ ר׳ אחא רבי אילא בשם רבי יסא יודעין היו שבלי שרת מחברין מה בא להעיד על הסולת ועל הקטורת ועל הלבונה ועל הגחלים׳ ניחא סולת וקטורת ולבונה׳ גחלים׳ אמר רבי בון בר מנא תיפתר בגחלים של יום הכיפורים שבמה שהוא חותה הוא מכניס· אבל בגחלים שבכל יום לא כהיא דתנינן המן נתפזר ממנו כקב גחלים היה מכבדן לאמה· וכשבת כופין עליו פסכתר· אמר רבי מתניה וכי סולת וקטורת ולבונה וגחלים יש להן שיעור אצל זה הלא מפני שנזקקו לכילין· והבא מפני שנזקקו לכילין· רבי בון בר חייה בעי קומץ מהו שיקרב בשני כלים׳ התיב רבי חגין והא תנינן הכלי מצרף׳ אין תימר שקומץ קרב בשני כלים׳ ולית דא מילה תנינן הכלי מצרף׳ אמר רבי לעזר דרומיא לא כן אמר רבי יוסי בי רבי זבינא בשם רבי יוחנן מפני מה אמרו שירי מנחות מחברין את עצמן לא מפני שנזקקו לכילין והבא שנזקקו לכליין׳ אמר רבי מתנייה וכי סולת וקטורת ולבונה וגחלים לא בבמה כלים הן קריבין ואת אמר הכלי מצרף· והבא הכלי מצרף· כהנא שאל לרבנין דתמן מנחה חלוקה בגנסה ניטמאה זו ניטמאת זו׳ אמר ליה ניטמאת זו ניטמאת זו וקפצה טומאה· אמרין ליה וקפצה טומאה אפילו אחרת בנתיים· אמרין ליה אפילו אחר׳ בנתיים קומץ מזו לזו׳׳ אמר ליה שמועה לא שמענו משנה שנינו כהיא דתנינן לתמן שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו אם יכול לקמוץ מזו בפני עצמ׳ ומזו בפני עצמה כשירות ואם לאו פסולות· ואין שיריה של זו מפסיקין לזו· אתא ר׳ יעקב בר אחא ר׳ יסא בשם ר׳ יוחנן קומץ מזו על זו׳ ניטמאת זו ניטמאת זו· האמצעית לא ניטמאת לא כן תני כף אחת שהיא עושה מה שבתוכה אחת· אמר רבי חיננה אין הכלי מצרף אלא דבר שהוא אסור לו· רבי שמעון בן לקיש בעי צריד של מנחות מהו שיעשה מניין׳ התיב רבי לעזר והכתיב מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא· את שטומאתו על ידי מים עושה מניין· את שאין טומאתו על ידי מים אינו עושה מניין׳ התיב רבי יוסי הרי נבלת עוף הטהור הרי היא מטמא טומאת אוכלים בלא הכשר ובלא טומאה׳ מפני שסופה לטמאות טומאה חמורה׳ מאי כדון מכל האוכל אשר יאכל את שטומאתו משם אוכל עושה מניין׳ ואת שאין טומאתו משם אוכל אינו עושה מניין׳ רבי יונתן בשם רבי האוכל אוכל שלישי בתרומה נפסל גופו מלוכל בתרומה׳ רבי שמואל בר רב יצחק בעי מה ר׳ כר׳ אליעזר דתנינן תמן האוכל אוכל ראשון· האוכל אוכל שני שני· האוכל אוכל שלישי שלישי דברי הכל היא כדי שהא בדל מן התרומה· ודכוותה האוכל אוכל שני במעשר נפסל גופו מלוכל במעשר· נישמעינה מן הדא וחכמים אוסרין במעשר· ולא שמיע להו דאמ׳ ר׳ שמואל בשם ר׳ זעורה מהו וחכמי׳ אוסרין במעשר נפסל גופו מלוכל במעשר· ודכוותה האוכל אוכל רביעי בקודש נפסל גופו מלוכל בקודש· נישמעינה מן הדא דא״ר ירמיה בשם ר׳ בא בר ממל עשו אותו כאוכל אוכל רבי׳ע׳ בקודש· הדא אמרה האוכל אוכל רביעי בקודש נפסל גופו מלוכל בקודש· עד כדון בקדשי מקד׳ המקודשין ואפילו בחולין שנעשו על טהרת הקודש׳ נישמעינה מן הדא דתנינן תמן השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם כשירין ונאכלים בידים מסואבות אף על פי שלא הוכשרו בדם· רבי שמעון אומר הוכשרו בשחיטה׳ רבי לעזר בשם רבי הושעיה מתניתא בחולין שנעשו על גב הקודש כרבי יהושע· רבי זעורא רבי יסא רבי יוחנן רבי ינאי בשם רבי האוכל אוכל שלישי בתרומה נפסל גופו מלוכל בתרומה׳ ולא כתניתא היא שהשלישי שני לקודש׳ מתניתא בקודשי מקדש המקודשין׳ דרבא אתא מימר לך ואפילו בחולין שנעשו על גב הקודש· אמר רבי בון בר חייה קומי רבי זעורה כתניתא אמרה בן בכרות הקודש בתוך גומותיהם המים מקודשין· באש לך דאתא מימר לך עשה משקה פיו במשקה קודש· א״ר זעורה כמה דת אמ׳ המן עשה את הטהור לחטאת כמי חטאת וכאפר חטאת· והכא עשה משקה פיו כמשקה קודש· רבי זעורה רבי יסא רבי יוחנן רבי ינאי ולא ידעין אין מטי בה בשם רבי מתניתא מינה קומה ומינה הברה· מינה קומה שהשלישי שני לקודש ואין שני לתרומה שנעשה לטהרת התרומה· אבל אם נעשה לטהרת הקודש נעשה גופו שני אצל הקודש· מינה הברה שהשלישי שני לקודש ולא שני לתר׳ ומה שנעשית לטהרת הקודש׳ אבל אם נעשה לטהרת התרומה נעשה גופו שני אצל התרומה כל שכן אצל הקודש· תני רבי יוסי מניין לרביעי בקודש שהוא פסול׳ ודין הוא מה אם מחוסר כיפורים שאינו פוסל בתרומה הרי פוסל בקודש רביעי שהוא פוסל בתרומה אינו דין שיפסול בקודש· הרי למדנו לשלישי מן הכתוב· ולרביעי מקל וחומר׳ והתיב רבי יוחנן הרי האוכל הבא מחמת טבול יום יוכיח· הרי הוא פוסל בתרומה ואינו פוסל בקודש׳ רבי חנניה בשם רבי יוחנן אתיא דרבי יוסה כשיטת רבי עקיבה רבו· כמה דרבי עקיבה אמר תמן יטמא יטמא דבר תורה· כן רבי יוסה אמ׳ הכא יטמא יטמא דבר תורה· רבי אבהו בשם ר׳ יוסה בן חנינה לית ר׳ יוסי צריך להדין קל וחומר· קריי דרש רבי יוסי והבשר אשר יגע זה שני שנגע בראשון׳ בכל טמא זה שלישי שנגע בשני. לא יאכל סוף טמא לא יאכל׳ עד כדון באוכלין שניטמו מאויר כלי חרס שניטמא בשרץ׳ אוכלין עצמן שניטמו בשרץ מניין ודין הוא ומה אם הכלים שאינן מיטמין מאויר כלי חרס שניטמ׳ בשרץ הרי הן מיטמ׳ בשרץ לטמא אוכלין· אוכלין עצמן שניטמו בשרץ אינו דין שיטמו בשרץ לטמא אוכלין· עד כדון כרבי עקיבה· כרבי ישמעאל· תני רבי ישמעאל והבשר אשר יגע בכל טמא· זה ראשון שנגע בטמא׳ לא יאכל לרבות את השיני· שלישי בתרומה מניין׳ ודין הוא מה אם טבול יום שאינו פוסל בחולין הרי הוא פוסל בתרומה שני שהוא פוסל בחולין אינו דין שיפסול בתרומ׳ רביעי בקודש מניין ודין הו׳ מה אם מחוסר כיפורים שאינו פוסל בתרומה הרי הו׳ פוסל בקודש· שלישי שהוא פוסל בתרומה אינו דין שיפסול בקודש· הרי למדנו לראשון ולשני מן הכתוב ולשלישי מן הדין ולרביעי מקל וחומר׳ דנין לו דין מן הדין שיהא הכל משועבד להלכה שיהא השלישי פוסל בתרומ׳ והרביעי בקודש· ובתרומ׳ אם ניטמאת אחת מידיו חבירתה טהורה לטמא את הקודש דברי רבי רבי יוסי בי רבי יודה אומר לפסול בקודש· כה רבי כרבי יהושע דתנינן תמן כל הפוסל את התרומה מטמא את הידים להיות שניות׳ והיד מטמא את חבירתה דברי רבי יהושע· ודרבי יהושע רבא מן דר׳· מה דאמר רבי בקודש· ומה דאמר רבי יהושע בתרומה׳ רבי שמעון בן לקיש אמר לא שנו אלא חבירתה הא אחרת לא׳ רבי יוחנן אמר אפילו אחרת׳ רבי ירמיה רבי אמי בשם רבי יוחנן אפילו ככר׳ אמרין חזר ביה רבי יוחנן מן הדא· מה אמר כה עד לא יחזור ביה׳ לא אמר אלא לטמא ככר· על שם כל הפוסל את התרומ׳ מטמא את הידים להיות שניות׳ הא לטמא ככר כל עמא מודיי שאינו מטמא על שם שאין שני עושה שני· הלכה ג׳

אמר רבי חנניה בן אנטיגנס וכי יש אוכלין נגובין אצל הקודש תחוף את החררה בשפוד ואוכל עמה כזית כשר בתרומה אבל לא בקודש· תמן תנינן היה אוכל דבילה בידים מסואבות והכניס ידו לתוך פיו ליטול את הצרור׳ חזקיה אמר לא שנו אלא דבילה שהוא רוצה במשקין שעל אצבעו הא שאר כל הדברים לא׳ רבי יוחנן אמר לא שניא הא דבילה הא שאר כל הדברים׳ מתניתא פליגא על חזקיה מגע טמא מה שהיו אוכלין ומשקין לתוך פיו· הכניס ראשו לאויר התנור טהור וטמאהו׳ וטהור שהיו אוכלין ומשקין לתוך פיו הכניס ראשו לאויר התנור טמא ניטמא· ניחא משקין שאין אוכלין מאיכן הוכשרו· לא כמשקה פיו· תיפתר או בדבילה שמינה או באוכלין שהוכשרו עד שהן מבחוץ· מתנית פליגא על ר׳ יוחנן אוכלין אוכלין נגובין בידים מסואבות׳ בתרומה אבל לא בקודש· פתר לה בזורק׳ אם בזורק אפילו בקודש שמא ישכח ויגע׳ אם שמא ישכח ויגע אפילו בתרומה יהא אסור· מאי כדון אוכלי תרומה זריזין הן ואינו שוכח· אוכלי הקודש אינן זריזין והוא שכח· תמן תנינן אונן נוגע ואינו מקריב ואינו חולק לוכל בערב׳ תמן את אמר מותר ליגע· וכא את אמר אסור ליגע׳ אמר רבי ינאי כאן כשהסיע דעתו וכאן בשלא הסיע דעתו׳ רבי יוסה בעי אם בשהסיע דעתו אפי׳ בתרומה יהא אסור׳ מאי כדון כהיא דאמר רבי ירמיה בשם רבי בא בר ממל עשו אותו כאוכל אוכל רביעי בקודש הדא אמרה האוכל אוכל רביעי בקודש אסור לוכל ומותר ליגע׳ וכא אסור לוכל ומותר ליגע· תמן תנינן שבית שמאי אומרים צריכה טבילה באחרונה׳ ובית הלל אומ׳ אינה צריכה טבילה באחרונה· מה אנן קיימין אם לאכילת תרומה קשיא על דבית שמאי׳ ולא טבולת יום היא· ואין טבול יום מעריב שמשו ואוכל· אם לאכילת קדשי׳ קשיא דבית הלל· ולא מחוסרת כפרה היא ואין מחוסר כפרה טעון טבילה אצל הקודש׳ אין היכר בתרומ׳ אנן קיימין תמן והדא דתנינן הכא רישא דברי הכל וסיפ׳ במחלוקת· אין היכר בתרומה אנן קיימין הכא והדא היא דתנינן תמן רישא דברי הכל וסיפא במחלוקת· אמר רבי שמואל בר אבודמי קומי רבי מנא בתרומה אנן קיימין· תמן טעמון דבית שמאי מפני ההדיוטות שלא יהו אומ׳ ראינו אשה שופעת דם ואוכלת בתרומה׳ הלכה ד׳

חומר בתרומה שביהודה נאמנין הא בגליל לא· רבי

ר׳ סימן ר׳ יהושע בן לוי בשם ר׳ פרייה מפני שפסיקיא של כותי׳ מפסק׳ · והא תנינן שמיה לה רגב בעבר הירדן בלא כך אין פסקיא של כותים כפסקת · א״ר שמי תיפתר כמביא גרגרי׳ וכותשן שם · וביהודה נאמני׳ על היין אבל לא על הקנקני׳ · ובגליל אינן נאמנין לא על היין ולא הקנקנים · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי בן דרום שאמר בגליל הבאתיה נאמן · ובן גליל שאמר מדרום הבאתיה אינו נאמן · רבי ירמיה סבר מימר בתרומה שנעשית על גב הקודש · הא על גב עצמה לא אמר רבי יוסה · ואפילו נעשית על גב עצמה · פליגא על רבי יוסה צריך לעמוד עליהן עד שיטבולו · פתר לה שלא כשעת הבד · אית לך מימר שלא כשעת הגת · אמר ר׳ יצחק בי רבי לעזר או קודם עד שלא בצרו בה שלשה בני אדם נגעו בו טהרות כשעת הגיתות והבדים הטהרות טהורות · עברו הגיתות והבדים הטהרות טמאות · ויש כלי חרש משהוא מיטהר חוזר ומיטמא · ולית כל אילין מילייא כן אלא כיני נגעו בו טהרות קודם לגיתות ולבדים הטהרות טהורות · ויש כלי חרש משהוא מיטמא חוזר ומיטהר · ולית כל אילין מילייא כן אלא כיני נגעו בו טהרות בשעה שהוא מלא הטהרות טהורות · פינהו הטהרות טמאות ויש כלי חרש משהוא מיטהר חוזר ומיטמא · ולית כל אילין מילייא כן · אלא כיני נגעו בו טהרות בשעה שהוא ריקן הטהרות טמאות · מילהו הטהרות טהורות · ויש כלי חרש משהוא מיטמא חוזר ומיטהר · ולית כל אילין מילייא כן · אמר רבי יוחנן כושת וקרויה ומבוי וגר ועם הארץ תומרין · כושת כיי דתנינן תמן הכושת והחמס וראשי בשמים והתייה והחלתית והפילפלין וחלות חריע נלקחין בכסף מעשר · ואינן מטמין טומאת אוכלין דברי רבי עקיבה · אמר רבי יוחנן בן נורי אם נלקחין בכסף מעשר מפני מה אינן מטמות טומאת אוכלין · אם אינן מטמות טומאת אוכלין אף הן לא ילקחו בכסף מעשר · רבי יוחנן אמר תומרין מטמין טומאת אוכלים ואינן נלקחין בכסף מעשר · קרויה כיי דתנינן תמן קרויה שהטבילה כמים שהן ראוין לקדש מקדשין בה עד שתיטמא · ניטמא אין מקדשין בה · רבי יהושע אומר אם מקדשין בה בתחילה אף בסוף · אם אינן מקדשין בה בסוף אף לא בתחילה · בין כך ובין כך לא יאסוף בתוכה מים מקודשין · רבי יוחנן אמר תומרין אין מקדשין בה לא בתחילה ולא בסוף · מבוי כיי דתנינן תמן וכן מבוי שניטלה קורתו או לחייו כו׳ · רבי יוחנן אמר תומרין אסורין בין בשבת הזאת בין בשבת הבאה · גר דתני גר שנתגייר והיו לו יינות אמר בבריא לי שלא נתנסך מהן בזמן שנעשו על גב עצמן טהורין לו וטמאין לאחרים · ע״ג אחרים טמאין בין לו בין לאחרים ר׳ עקיבה אומר אם טהורין לו יהיו טהורין לאחרים אם טמאין לאחרי׳ יהיו טמאין לו · ר׳ יוחנן אמ׳ תומרין טמאין בין לו בין לאחרי׳ · עם הארץ דתני עם הארץ שנתמנה להיות חבר והיו לו טהרות ואמר בבריא לי שנעשו בטהרה בזמן שנעשו על גב עצמו טהורות לו וטמאות לאחרי׳ על גב אחרים טמאות בין לו בין לאחרים · רבי עקיבה אומר אם טהורות לו יהיו טהורות לאחרים אם טמאות לאחרים יהיו טמאות לו · רבי יוחנן אמר תומרין טמאות בין לו בין לאחרים · אמר רבי ינאי הרובין היו אומרים בתרומה שנעשית על גב הקודש · הא על גב עצמה לא · ואני אומר אפילו נעשית על גב עצמה · אתיא דרבי יוסי ברבי ינאי ודרבי ירמיה כרובים · אם אמר לו הפרשתי לתוכה רביעית בקודש נאמן · מאחר שהוא נאמן על הקודש נאמן על התרומה · בדי יין ובדי שמן המדמיעות · אמר רבי יוסי בי רבי בון אילו שקודרין בהן את הדמע ·

הלכה ח׳ מתניתא בכלי חרש הדקים · מתניתא אמרה כן והא הקודר והן הקדירות והן הלוקחין · וקדירות לא כלי חרש דקין הן · נגעו בו טהרות מן המדמיעית ולפנים טמא משקה את הכלי · והוה מלא מים רבי שמעון בן לקיש אמר נאמן על הכלי ואינו נאמן על המשקה · רבי יוחנן אמר נאמן על זה ועל זה · מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש · אם אמר לו הפרשתי לתוכה רביעית קודש נאמן · אמר רבי זעורה תיפתר כאומר עד שאני חבר הפרשתיה · רבנן דקיסרין בשם רבי בון בר חייה טעמא דרבי שמעון בן לקיש אין חבירות למים ·

הלכה ו׳ הגבאים שנכנסו לתוך הבית הבית טמא · אם יש עמהן גוי נאמנין לומר נכנסנו אבל לא נגענו · פתר לה תרין פתרין נאמנין לומר נכנסנו אבל לא נגענו בשיש עדים יודעין · ובירושלם נאמנין על הקודש אפילו יש עדים יודעין · פתר לה פתר חורן נאמנין לומר נכנסנו אבל לא נגענו · לכן צריכה בשיש עדים יודעין · ובירושלם נאמנין אף על הקודש אף על פי שיש עדים יודעים · אמר רבי יהושע בן לוי ירושלם הבנויה כעיר שחוברה לה יחדיו · עיר שהיא עושה כל ישראל חברים · מעתה אפילו בשאר ימות השנה · אמר רבי זעורה ובלבד בשעה ששם עלו שבטים ·

הלכה ז׳ ר׳ חנינה בשם רבי יוחנן ההידרז סופו מפני תחילתו שאם אומר את לו שלא יגמור אף הוא אינו פותח · ולא יפתח · אף הוא ממעט בשמחת הרגל · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן מה פליגין בחבית של יין · אבל בחבית של שמן כל עמא מודיי שאינו גומרה · כיצד הוא עושה · תני רבי חייה שופכה · תני בר קפרה שוברה · והא הגא רבי חלפתא בר שאול מניחה לרגל הבא · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי יום טוב שחל להיות בערב שבת אוכל אף תשבות הרגל ברגל · אמר רבי זעורה כתמיתא אמרה כן ערב הפסח כפסח · ויום טבוח בעצרת · אמר ר׳ חנניה אוף אנן תנינן דדבא רבי יודה אומר אף לא כיום החמישי שאין הכהנים פנויים ·

הלכה ח׳ וכלים טעונין טבילה · אמר רבי בא אני אומר שמא שהיה שם אחד מן הכלים שלא הוזה · מעתה נחוש לכולן · אמ׳ רבי בון בר חייה אני אומר שהיה שם אחד מן הכהנים שיצא לדבר עם האשה על עיסק קיסה ונתזה צינורה של רוק מתוך פיה על בגדיו ושמתו · מעתה נחוש לכולם · היפתר בשניטמא בספק משקין · תמן תנינן ספק משקין לטמא טמא ולטמא טהור · תמן בתרומה · וכאן בקודש · חומר הוא בקודש · תני שולחן שניטמא מטבילין אותו בזמנו אפילו בשבת דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים מיד · אשכחת אמר על דעתיה דר׳ מאיר מטמא שני לחמים · על דעתן דרבנן אינו מטמא אלא לחם אחד בלבד · אמר רבי יעקב בר סוסי קומי רבי יוסה ואפילו על דעתיה דר׳ מאיר אינו מטמא אלא לחם אחד בלבד · תיפתר שניטמא בספק משקין · פעם אחת השבילו את המנורה אמרו צדוקים ראו פרושים מטבילין גלגל חמה · הבן תנינן נכנסו ללישכת הכלים והוציאו משם תשעים ושלשה כלי כסף וכלי זהב · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן כנגד תשעים ושלש אזכרות שכתוב בפרשת חגי זכריה ומלאכי · אמר רבי חונה והשבתים ואינן אלא שמונים ושלש כנגד שמונים ושלש התיבות שכתוב בעזרה שהיה כל אחד ואחד מיחד שמו של הקב״ה והותם · אית דבעי מימר כיום מרובה של תמיד כנגד שלשה עשר פרים וארבעה עשר כבשים ואילים שנים ושעיר אחד · רבי שילה דכפר תמרתה בשם רבי יוחנן טעמא דרבי ליעזר וצפית אותו זהב טהור וגו׳ · התורה קראת אותו קרקע · עד כדון מזבח הזהב · מזבח העולה מניין · ודין הוא מה אם מזבח הזהב שהוא אמה על אמה · את אמ׳ קרקע מזבח העולה שהוא חמש על חמש לא כל שכן · אית דבעי מימר רבוע רבוע מה כאן קרקע אף כאן קרקע · אמר רבי הילא טעמא דרבנן המזבח עץ שלש אמות גובה וגו׳ · התורה קראת אותו מיטלטל · עד כדון מזבח העולה מזבח הזהב מניין · ודין הוא מה אם מזבח העולה שהוא חמש על חמש את אמר מיטלטל מזבח הזהב שהוא אמה על אמה לא כל שכן · אית דבעי מימ׳ רבוע רבוע מה כאן מיטלטל אף כאן מיטלטל · וחכמים אומ׳ מפני שהן מצופין · לא ציפוי שהוא עומד תחתיו הוא · לא כן אמר רבי שמעון בן לקיש בשם רבי הושעיה כעובי דינר גורדיינון היה בו · אמר רבי לא למלכתו אינו עומד תחתיו הוא · ואתייא כיי דאמר רבי שמעון בן לקיש ועשית מזבח מקטר קטורת · אין כתיב כאן אלא במקטר קטורת · המזבח הזה מקטיר את הקטורת · והא כטבלה שהיא עשויה לילך ולהניח · לא כן אמר ר׳ אמי בשם ר׳ שמעון בן לקיש השולחן למה טמא לא מפני שמגביהין אותו ומראין אותו לעולי רגלים · וזה לא במקומו הוא עומד · אף זה שימש כלי במקדש ויהא טהור · ולמה טמא · אמר רבי מנא כיי דתנינן תמן שלש משפלות הן · אמר רבי זעורה מפני שמשתמשין בה על גב חבליה · וכא מפני שמשתמשין בו על גב חבילין ׃

הדרן עלך חומר בקודש וכולה מסכתא דחגיגה

מסכת משקין

משקין בית השלחין במועד ובשביעית בין ממעיין שיצא כתחילה בין ממעיין שאינו יוצא כתחילה· אבל לא ממי גשמים ולא ממי קילון· ואין עושין עוגיות לגפנים· רבי אלעזר בן עזריה אומר אין עושין את האמה כתחילה במועד ובשביעית· וחכמים אומרים עושין את האמה כתחילה בשביעית ומתקנין את המקולקלת במועד ומתקנין את קילקולי המים שברשות הרבים וחוטטין אותן ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים ועושין כל צורכי הרבים ומציינין על הקברות ויוצאין אף על הכלאים· ב׳ רבי אליעזר בן יעקב אומר מושכין את המים מאילן לאילן אבל לא ישקה את כל השדה כולה· זרעים שלא שתו לפני המועד לא ישקם במועד· וחכמים מתירין בזה ובזה· צדין את האישות ואת העכברים בשדה האילן ובשדה הלבן מדרכו במועד ובשביעית· רבי יהודה אומר בשדה האילן מדרכו ובשדה לבן שלא כדרכו· ומקרין את הפירצה במועד· ובשביעית בונה כדרכו· ג׳ רבי מאיר אומר רואין את הנגעים להקל אבל לא להחמיר· וחכמים אומרים לא להקל ולא להחמיר· ועוד אמר רבי מאיר מלקט אדם עצמות אביו ואמו מפני ששמחה היא לו· רבי יוסי אומר אבל הוא לו· ולא יעורר על מתו ולא יספידנו קודם לרגל שלשים יום· אין חופרין כוכין וקברות במועד· אבל מחנכין את הכוכין ועושין נברכת· וארון עם המת בחצר· רבי יהודה אוסר אלא אם כן יש עמו נסרים· ד׳ אין נושאין נשים במועד לא בתולות ולא אלמנות ולא מייבמין מפני ששמחה היא לו· אבל מחזיר את גרושתו· ועושה אשה תכשיטיה במועד· ה׳ רבי יהודה אומר אשה לא תסוד מפני שניוול הוא לה· ההדיוט תופר כדרכו והאומן מכליב. ומסרגין את המיטות רבי יוסי אומר אף ממתחין· ו׳ מעמידין תנור וכיריים וריחיים במועד· רבי יהודה אומר אין מכבשין את הריחיים כתחילה· ועושין מעקה לגג ולמרפסה מעשה הדיוט אבל לא מעשה אומן· שפין את הסדקין ומעגילין אותן במעגילה ביד וברגל אבל לא במחלצים· ז׳ הציר והצינור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו מתקנין אותן במועד ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד· כבשין שהוא יכול לוכל מהן במועד כובשין:

סליק פירקא

משקין בית השלחין כו׳· כהוא מעיין שלא יצא כתחילה· מעיין שיצא כתחילה ולא טריח הוא· אלא כרבי מאיר דרבי מאיר אמר משקין ממנו אפילו שדה בית הבעל· אמר רבי יוסי דברי הכל כשהיה אחד ונעשה שנים או שהיו מימיו מועטין ונתרבו· ותני כן מעיין שיצא כתחילה משקין ממנו אפילו שדה בית הבעל דברי רבי מאיר· וחכמים אומרין אין משקין ממנו אלא שדה בית השלחין שחרבה· על דעתיה דרבי מאיר משקין ממנו דבר שאינו אבד· ודבר שהוא טריח· על דעתיה דרבנן אין משקין ממנו אלא דבר שהוא אבד ובלבד דבר שאינו טריח· אבד וטרח מה אמרי בה רבנן· נישמעינה מן הדא כל שהיא פסדה והלכה זו היא בית השלחין· עמדה מלהכחיש זו בית הבעל· מחלוקת דרבי מאיר וחכמים עד כמה תשהא ותיעשה בית השלחין עד כדי שתשהא שנים שלשה ימים קודם לרגל· נישמעינה מן הדא חבריי נגב קומי מועדא תלתא יומין חזר במועדא· אתא עובדה קומי רב חונה ואמר אילין דאכחשין ישתיין· אילין דלא אכחשין לא ישתיין· רבי יונה ור׳ יוסי הורון בהדא מקרת דציליא דהוות זריעה סערין מיחצדינון במועדא דלא יפקעון וייבדון· ניחא מי קילון· מי גשמים· אמר רבי יוחנן גזרו מי גשמים מפני שהן כמי קילון· רבי ביסנא בשם רבי לא שנו אלא במועד· הא בשביעית מותר· מה בין שביעית מה בין מועד· שביעית על ידי שהוא מותרת במלאכה התירו בין דבר שהוא טריח בין דבר שאינו טריח· מועד על ידי שהוא אסור במלאכה לא התירו לא דבר שהוא אבד ובלבד דבר שאינו טרח· ואית דבעי מישמעינה מן הדא שביעית על ידי שזמנו מרובה התירו· מועד ע״י שזמנו קצור אסרו· אותן שבעת ימים האחרונים לא מסתברא מיעבדינון כשבעת ימי הרגל ויהוו אסורין· ר׳ ירמיה בעי מי המציות שלא פסקו מה הן· נישמעינה מן הדא אילו הן מי תמציות כל זמן שהגשמי׳ יורדין והרי׳ ברציצין· פסקו גשמ׳ אע״פ שההרי׳ ברציצין הרי הן כמי תמציו׳· פסקו מלהיו׳ ברציצין הרי הן כמי גבים· עד איכן חייה בר בון בשם רבי יוחנן עד כדי שתפרח חברית· ר׳ לעזר בי ר׳ יוסי בשם ר׳ תנחום בי ר׳ חייה עד כדי שיעשו מרגלי האוח· ר׳ ירמיה בעי פרחה חברית ולא פסקו למפריעו הוא נעשה במעיין או מיכן ולבא· ליידא מילה· הטביל בו מחטים וצינורות אין תימר למפריעו הוא נעשה מעיין טהרו· אין תימר מיכאן ולבא לא טהרו· רבי לעזר בי רבי יוסי שאל אילין אגטרגטייא מה את עביד לון כמי קילון· או אינן כמי קילון· בריכה שנתמלאת מן המעיין והפסיק המעיין מתוכה מהו להשקות ממנה· נישמעינה מן הדא אבל אין משקין לא ממי הגשמים ולא ממי הקילון· מה אנן קיימין אם בשעה שהגשמים יורדין והלא כמושקין לים הגדול הן· אלא כי נן קיימין בשעה שפסקו גשמים· אם בשעה שפסקו גשמי׳ לא כבריכה שנתמלאת מן המעיין והפסיק המעין מתוכה היא· ואת אמר אין משקין ממנה· הדא אמרה בריכה שנתמלאת מן המעיין והפסיק המעיין מתוכה אין משקין ממנה· בריכה שנתמלאת מן הקילון והמשיך המעיין להוכה מהו להשקות ממנה· נישמעינה מן הדא שדה בית השלחין שניטופה לתוך שדה בית השלחין אחרת משקין ממנה· אמר רבי ירמיה עודה מנטפת· וכי מאחר תישוף היא יכולה להשקות· לא מתחת עצמה שהיא מליאה ואת אמר משקין ממנה· הדא אמרה בריכה שנתמלאת מן הקילון והמשיך המעין לתוכה משקין ממנה· ותני שמואל כן הפוסקין והבריכה שמילאן קודם לרגל לא ישקה מהן ברגל· אם היתה אמת המים עוברת בינין משקה מהן ואינו נמנע· ואין עושין עוגיות לגפנים· אילו הן עוגיות· אילו הן הברידין שבעיקרי אילנות כי דתנינן תמן יד הבריד ארבעה·

הלכה ב׳ תמן תנינן רבי לעזר בן עזריה אוסר עד שיעמיק שלשה או עד שיגביה שלשה או עד שיתן על הסלע· פתר לה תרין פתרין בשהיה לו דבר ממועט בתוך ביתו מערב שביעית והוא מבקש להוציאו בתוך שדהו בשביעית הרי זה מוסיף עליו והולך משיפסקו עוברי עבירה· רבי לעזר בן עזריה אוסר· מה טעמא דרבי לעזר בן עזריה שמא לא ימצא לו זבל ונמצא מזבל את אותו המקום· אתיא דר׳ לעזר בן עזריה כר׳ יוסה· כמה דר׳ יוסי אמר אין זבל מצוי· כן רבי לעזר בן עזריה אמר אין זבל מצוי· פתר לה פתר חורן בשהיה לו דבר ממועט בתוך ביתו בערב שביעית והוא מבקש להוציאו לתוך שדהו בשביעית הרי זה מוסיף והולך משיפסקו עוברי עבירה· ר׳ לעזר בן עזריה אוסר· מה טעמא דרבי לעזר בן עזריה שמא לא ימצא לו זבל ונמצא מזבל את אותו מקום· ולא כבר הוא מזבל מערב שביעית· ר׳ ירמיה ר׳ בון בר חייה בשם רבי בא בר ממל מפני מראית העין· עד שיוציא עשר משפלות כאחת· ולית לרבנן מפני מראית העין· אמר רבי אידי דחוטרא סלו ומגריפו מוכיחין עליו שהוא עושה אשפה· רבי יוסי בי רבי בון אמר אילין שמועתא דהכא דתנינן תמן רבי לעזר בן עזריה אומר אין עושין את האמה כתחילה במועד ובשביעית· אמר רבי ירמיה מפני שהוא מכשיר את צדדיה לזריעה· רבי ירמיה רבי בון בר חייה בשם רבי בא בר ממל מפני מראית העין· והן בעיי מימר מאן דאמר תמן מפני מראית העין· וכא מראית העין· מאן דאמר תמן מפני שהוא מכשיר את צדדיה לזריעה· וכא מה אית לך· לית לך אלא כהדא שמא לא ימצא לו זבל ונמצא מזבל את אותו המקום· מה נפק מן ביניהון חפר לעשות אמה של בניין והן בעיי מימר מאן דאמר תמן מפני מראית העין· וכא מפני מראית העין· מאן דאמר תמן מפני שהוא מכשיר את צדדיה לזריעה· הרי אינו מכשי׳ את צדדיה לזריעה· הכל מודין שאם היה לו שם אבנים או צרורות או סיד או גיבסס מותר· ומתקנין את המקולקלת במועד· דבר שהוא לצורך המועד· אבל דבר שאינו לצורך המועד אסור בשל יחיד· אבל בשל רבים אפי׳ דבר שאינו לצורך המועד מות׳· כהדא דרבי דסכותא איתפחתת במועדא ושרא לקרבי אבהו מעבדינה במועדא· בטריח וכיוונו לא סברין מימר ובלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד· אמרין אין לא מתעבדא כדון לא מתעבדא עוד· איירא דציפורין איתפחתת במועדא חברייא סברין מימר שרי מן הדא ומתקנין את קילקולי המים· אמ׳ רבי פינחס לא אמר רבי ירמיה אלא משם הלכות הפטש׳· בית עלמא דבר מקטיא איתפחתת במועדא· רב חונה סבר מימר שרי מן הדא ועושין כל צורכי הרבים· אמר ליה רבי מנא ולא תני רבי שמואל אלא להיות שפין את סדקיהן· חוטטין אותן· גרפין להן· כיי דתנינן תמן החוטט בצינור לקבל צרורו׳· ועושין כל צורכי הרבי׳·

אילו הן צורכי הרבים דנין דיני ממונות ודיני נפשות דיני מכות ופודין את השבויין וערכים וחרמים והקדישות ומשקין את הסוטה ושורפין את הפרה ועורפין עגלה ערופה· ורוצעין עבד עברי ומטהרין את המצורע· ומפרקין את המעל מעל גבי האימוס אבל לא מחזירין אותו· ומציינין על הקברות· לא כבר ציינו מאודר· תיפתר שירד שטף של גשמים ושטפו· ויוצאין אף על הכלאים· לא כבר יצאו באודר· תיפתר שהיתה השנה אפילה ואין הצבחים ניכרין· ומניין לציון· רבי ברכיה רבי יעקב בר בת יעקב בשם רבי חוניה דברת חורן· רבי יוסה אמר לה רבי יעקב בר אחא בשם רבי חוניה דברת חורן רבי חזקיה רבי עזיאל בריה דרבי חוניה דברת חורן וטמא טמא יקרא כדי שתהא טומאה·

קוראה לו כפיה ואומרת לו פרוש · רבי לא בשם רבי שמואל בר נחמן ועכרו העוכרים בארץ וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון · מיכן שמציינין על העצמות · אדם מיכן שמציינין על השדרה ועל הגולגולת · ובנה מיכן שמציינין על גבי אבן קבועה · אם אומר את על גבי אבן תלושה אף היא הולכת ומטמא במקום אחר · אצלו במקום שהוא · ציון מיכן לציון · מיצא אבן אחת מצויינת אף על פי שאין סקימין כן המאהיל עליה טמא אני אומר מת קמצוץ והיה נתון תחתיה · היו שתים המאהיל עליהן טהור · וביניהן טמא · אם היה חרוש בנתיים הרי הן כיחידיות · ביניהן טהור סביבותיהן טמא · תני אין מציינין על הבשר שמא נתאכל הבשר · רבי יוסטא בר שונם בעא קומי רבי מנא ולא נמצא כטמא טהרות לכפרע · אמר ליה מוטב יתקלקלו בו לשעה ואל יתקלקלו בו לעולם ·

הלכה ג׳

רבי מנא אמר לה סתם · רבי אבון בשם שמואל בסתם חלוקים · מה אנן קיימין אם במרווחין דברי הכל אסור · אם ברצופין דברי הכל מותר · אלא כי נן קיימין בנטועין מטע עשר לבית סאה · רבי ליעזר בן יעקב עבד לון כמרווחין · ורבנן עבדין לון כרצופין · הא רבנן אמרי במרווחין אסור להשקות · מהו להמשיך · נילף הדא דרבנן מן דרבי ליעזר בן יעקב · במה דרבי ליעזר בן יעקב אמר במרווחין אסור להשקות ומותר להמשיך · כן רבנן אמרי במרווחין. אסו׳ להשקות ומותר להמשיך · ולא כן סברנן מימר במרווחין דברי הכל אסור · והן עפר לבן לא במרווחין הוא · אלא כאן בשביעית · וכאן במועד · מה בין שביעית ומה בין מועד · שביעית על ידי שהוא מוהרת במלאכה התירו בין דבר שהוא טריח · בין דבר שאינו טריח · מועד על ידי שהוא אסור במלאכ׳ לא התירו אלא דבר שהוא אבד ובלבד דבר שאינו טריח · ואית דבעי מימר נישמעינה מן הדא שביעית על ידי שזמנה מרובה התירו · מועד על ידי שזמנו קצור אסור · אותן שבעת ימים האחרונים לא מסתברא מיעבדינן כשבעת ימי הרגל ויהו אסורין · אשכח תני מרביצין בעפר לבן בשביעית אבל לא במועד · וחכמים מתירין בזה ובזה · מהו בזה ובזה · בין ששתו קודם לרגל · בין שלא שתו קודם לרגל · אלא כאן באילן · כאן בזרעים ·

הלכה ד׳

אישות זו חולדה · אף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר נפל אשת בל חזו שמש · ניחא בשדה האילן · בשדה הלבן · אלא בשדה הלבן שהוא סמוכה לשדה האילן · כדרכו · צד במצודה · שלא כדרכו תוחב בשפוד ומכה בקרדום ומרדד את הארמ׳ תחתי׳ · תני מחריבין חורי הנמלים במועד · כיצד הוא עושה רבן שמעון בן גמליאל אומר נוטל מאילן ונותן בצד אילו והן מחנקין אילו את אילו · והוא שהוא אמת המים עובר׳ ביניהן · ומקרין את הפרצה במועד · אבן על גבי אבן וצרור על גבי צרור · ובשביעית בונה כדרכו אבן על גבי צרור וצרור על גבי אבן · והפירצה שאינה סגה את העפר · אבל פירצה שהוא והיתה סגה את העפר אסור לגודרה בשביעית · ותני בן כל פירצה שהוא סגה את העפר אסו׳ לגודרה בשביעית · ושאינה סגה את העפר מותר לגודרה בשביעית · בשאינה מכשלת את הרבים · אבל אם מכשלת הרבים אף על פי שהיא סגה את העפר מותר לגודרה בשביעית · כהדא אם היה כותלו גוהה סותרו ובונהו · וסתור ולא יבנהו · רבי חנניה בשם ר׳ יוחנן התירו סופו מפני תחילתו שאם אומר את לו שלא יבנה אף הוא אינו סותרו ונמצא בא לידי סכנה ·

הלכה ה׳

תמן תנינן בהרת כגריס ופסת כגריס ונולד לפסיון מחיה או שער לבן · והלכה לה האום רבי עקיבה מטמא · וחכמים אומ׳ תיראה בתחילה · הא ר׳ עקיבה מטמא ובחולט · ורבנן אמרי תיראה בתחילה בחליטין · ומה ביניהן · רבי יוחנן אמר ערב הרגל ביניהן · רבי עקיבה אומר הי קדמיתא ואין את נזקק לו לא להקל ולא להחמיר · ורבנן אמרי חורי היא ואת פוטרו מן הראשונה · וחידא היא שלא להחמיר שאין את נזקק לו לשמיה לא להקל ולא להחמיר · ר׳ יוסה בשם רבי אחא אתיא דיחידייא דהבא כסתמא דתמן ודיחידייא דתמן כסתמא דהבא · אתיא דיחידייא דהבא כסתמא דתמן ר׳ עקיבה אומר הא קדמייתא ואין את נזקק לו לא להקל ולא להחמיר · ודיחידייא דתמן כסתמא דהבא ורבנן אמרי חורי היא ואת פוטרו מן הראשונה ותנינן הכא רבי מאיר אומר רואין את הנגעים בתחילה להקל אבל לא להחמיר · ר׳ יוסי בי ר׳ בון בשם ר׳ אחא בין דיחידייא דהבא בין דרבנן דהבא מודיי לרבנן דתמן להקל אבל לא להחמיר · תמן כשהלכה לה האום · ברם הכא כשהלכו להם הסימנין והאום קיימת · אמ׳ ר׳ נראים דברי ר׳ יוסי במוסגר ודברי ר׳ מאיר במוחלט · רבי זעורה אמר ימי הרגל ביניהן · רבי עקיבה אומר הא קדמיתא והוא נכנס לעזרה · ורבנן אמרי חורי היא ואינו נכנס לעזרה · הא רבי עקיבה מטמא ומחליט · ורבנן אמרי תיראה בתחילה מחליטין · ומה ביניהן שמואל אמר פריחה ביניהן · רבי עקיבה אומר הא קדמייתא כפורחת מן הטמא טהור · ורבנן אמרי חורי הא כפורחת מן הטהור טמא ואמרין בשם שמואל פריחה ושחין המורד ביניהן · רבי עקיבה אומר הא קדמייתא כפורחת מן הטמא טהור · ורבנן אמרי חורי הא כפורחת מן הטה׳ טמא · בגין דהוא חורי הא אין הוא הא טהור · ואתייא כיי דאמר רבי שמעון בן לקיש · דאיתפלגון פרחה בו בשחין המורד רבי יוחנן אמר טהור · רבי שמעון בן לקיש אמר טמא · ועוד אמר רבי מאיר מלקט אדם עצמות אביו ואמו מפני ששמחה היא לו · בראשונה היו קוברין אותן במהמורות · נתאכל הבשר היו מלקטין את העצמות וקוברין אותן בארזים · אותו היום היה מתאבל ולמחר היה שמח לומר שנינוחו אבותיו מן הדין · תני המעביר ארון ממקום למקום אין בו משום ליקוט עצמות · אמר רבי אחא הדא דת אמר בארון של אבן · אבל בארון של עץ יש בו משום ליקוט עצמות · אמר ליה רבי יוסי ואפילו תימר בארון של עץ אין בו משום ליקוט עצמות · אי זהו ליקוט עצמות מעבירן באפיקרסין ממקו׳ למקום · ותני כן ליקוט עצמות מלקט עצם עצם משיתאכל הבשר : רבי חגיי בשם רבי זעורה ליקוט עצמות כשמועה · תני אין שמועה לליקוט עצמות · אמר רבי חגיי והוא ששמע למחר · אבל אם שמע כרבים יש שמועה לליקוט עצמו׳ ויש שיעור לליקוט עצמות · תנא מיקומי קומי ר׳ זעורה אין שיעור לליקוט עצמו׳ · כהדא ר׳ מנא הורי לר׳ הלל דכפרא לקרוע ולהתאבל כר׳ אחא שלא להטמאות כרבי יוסי · תני ליקוט עצמות אין אומרי׳ עליהן קינים ונהי · אין אומ׳ עליהן לא ברכת אבלים ולא תנחומי אבלים · אילו הן ברכת אבלים מה שהן אומ׳ בשור׳ · תני אבל אומרים עליהן דברים · מהו דברים · רבנן אמרי קילוסין · ולא יעורר על מתו · אי זהו העירור מזכירתו בין המתים · ולא יספידנו · אי זה הוא הספד · שהוא עושה לו הספד בפני עצמו · הדא דת אמר בישן · אבל בחדש מותר · אי זהו חדש ואי זהו ישן · חדש בתוך שלשים יום · ישן לאחר שלשים יום · תני לא תעורר אשה ליויתה במועד · רבי נחמן בשם רבי מנא אמר לויתה במה דהימר העתידים עורר ליותן · תני לא ישא אדם אשה שיש לה בנים אפילו בקבר · אמר רבי יוסא מפני מעשה שאירע ·

הלכה ו׳

אי זהו חיבוט קברות · רבי יוסי בר נהוראי אמר סוד בסיד · רב חסדא אמר אם היה ארוך מקצרו · רבי יהושע בן לוי אמר מאריך בו מצד אחד ומרחיב בו מצד אחר · תני רבי חייה מאריך בו ומרחיב בו בין מצד אחד בין משני צדדין · ועושין נברכת במועד · זה הבקע · כל שהוא תושב נקרא בקע · וארון עם המת בחצר · הדא דת אמר במת שאינו מפורסם · אבל במת שהוא מפורסם עושין לו ארון אפילו בשוק · כד דמך רבי חנניה חברין דרבנין עבדון ליה ארון בשוקא · הכל מודין שלא יקוץ לו ארזים · ודכוותה לא יחצוב לו אבנים · הן חצובו׳ תפלוגתא דרבי יהודה ורבנן ·

הלכה ז׳

אין נושאין נשים במועד · שמעון בר בא בשם רבי יוחנן מפני ביטול פרייה ורבייה · בעון קומי רבי יוסה העבד מהו שישא במועד · אמר לון נישמעינה מן הדא מי שחציו עבד וחציו בן חורין ואמר שמעון בר בא בשם ר׳ יוחנן מפני ביטול פרייה ורבייה הדא אמרה שהעבד מצווה על פרייה ורבייה · וכל שהוא מצווה על פרייה ורבייה אסור לו לישא במועד · רבי אילא רבי לעזר בשם רבי חנניה על שם שאין מערבין שמחה בשמחה · רבי לא שמע לה מן הדא כי חנוכת המזבח עשו שבעת ימים והחג שבעה ימים · רבי יעקב בר אחא שמע לה מן הדא מלא שבוע זאת · ר׳ אבהו בשם רבי לעזר מפני הטורח · תני אבל מתכוין הוא ונושא בערב הרגל · לית הדא פליגא על ר׳ לעז׳ · לית הדא פליגא על רבי יוחנן ואפילו על רבי חנינה לית הא פליגא · אמר רבי בא עלת כלהא נפקת טרחותא · אבל במחזיר הוא את גרושתו מפני שאינו שמחה הוא לו · הדא דת אמר מן הנישואין · אבל מן האירוסין אסור · ועושה אשה תכשיטיה במועד · ואילו הן תכשיטי אשה גודלת וכוחלת ופוקסת ונוטלת את שערה ואת צפרניה ומעברת כלי חדש על פניה · א״ר יודן אבוי דרבי מתניה בלשון נקי היא מתניתא · רבי יהודה אומר לא תסוד מפני שהוא ניוול לה · תרין אמורין רבי חנניה ור׳ מנא חד אמ׳ בסיד שהוא מתרהו בתוך המועד נחלקו · אבל בסיד שהוא מתרהו לאחר המועד דברי הכל אסור · וחורנה אמר בסיד שהוא מתרהו לאחר המועד נחלקו · אבל בסיד שהוא מתרהו בתוך המועד דברי הכל מותר · ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא · מן מה דאמר רבי חנינה רבי יסא בשם רבי יוחנן ורבי יהיה כדעתיה כמה דרבי יודה אמר תמן צרת שעה צרה · כן הוא אומר הכא ניוול שעה ניוול · הוי דו אמר בסיד שהוא מתרהו בתוך המועד נחלקו · אבל בסיד שהוא מתרהו לאחר המועד דברי הכל אסור

הלכה ח׳

דבית רבי ינאי אמרו כדרכו ממלא את הכוס · מכלב אחת אחת · רבי יוחנן אמ׳ כדרכו אחת אחת · מכלב מפסיע · מתניתא מסייעא לרבי יוחנן הרצענין מכלבין במועד · אין תימר אחת אחת כך היא אומנותן · אלא כי נן קיימין במפסיע · אי זהו הדיוט ואי זהו אומן · אמר רבי יוסי בן חנינה כל שהוא מזיג את האומריות זהו אומן · וכל שאינו מזיג את האומריות זה הוא הדיוט · אמר רבי סימון כתופר כיסן היא מתניתא · כמהחין · רבי יסא אמר איתפלגון חזקיה ורבי יוחנן · חזקיה אמר סירוג שתי וערב · מיתוח או שתי או ערב · רבי יוחנן אמר סירוג או שתי או ערב · מיתוח היתה רפה במהחה · אמר רבי חייה בר בא הכל מודין בסירוג שהוא שתי וערב · מה פליגין במיתוח · חזקיה אמר או שתי או ערב · רבי יוחנן אמר אם היתה רפה ממהחה · רבי יסא הורי לשמואל בר חנינ׳ סירג׳ שתי וערב · ולא ידעין אי כהדא דחזקיה ואין כהדא דרבי חייה בר בא דברי הכל · א״ר בון בר חייה קומי רבי זעורה מתניתא אמרה כן סירוג שתי וערב דתנינן תמן החבל מאיכתי הוא חיבור למטה משיסרג בה שלשה בתים · אית לך מימר שתי ולא ערב או ערב ולא שתי · מהו להעריב ולסרג · רב תשעיה אית ליה קטה ושחן חטין · רבי זעורה אמר לרבי יונה פוק זבון לן שיחורין לרוכנה · אמר ליה אית לן פילהא דמועדא ואיקפד עלוי ·

הלכה ט׳

תנא רבי חלפתא בר שאול ובלבד שלא ינדרנו בתחילה

כתחילה. תני תנור וכיריים חדשים אין סכין אותן כשמן ואין טולין אותן כמטלית ואין חוסמין אותן בצונן כשביל שיתחסמו ואם כשביל לטפו׳ עליהן את הקירדה מהר · ותני כן תנור וכיריים חדשים הרי הן ככל הכלים המיטלטלין כחצר׳ רבי יורן בי רבי ישמעאל הורי מדוחק לדבי׳א כירה חדשה מבית האומן לטפות עליה את הקירדה כתחילה כיום טוב · הלכה ׳ לגג שלשה ולמרפסת עשרה · שפין את הסדקין · תני רבי חייה השף שף כרגל והמעגל מעגל כיד · מתניתא כמעגילה קטנה · ומה דתני רבי חייה במעגילה גדולה · הציר והצינור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו מתקנן במועד וכלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד · כהדא רבי מנא איתבר עוקא דסולמיה · שאל לרבי יונה אבוי ושרא ליה · אפילו כן אמר ליה פוק חמי חד סב וסמוך עלי׳ · נפק ואשכח רבי בון בר כהנא ושאל ליה ושרא ליה · וכל כבש׳ שהוא יכול לוכל מהן במועד כובשן · הא כבשין שאינו יכול לוכל מהן במועד לא · אמר רבי בא הדא דת אמר כשאינן אבודין אבל אם היה דבר אבד מותר · תני לא יהא יוצא ומלקט עשבים ומוכרן בשוק שאין דרכו לוכל מהן במועד · אמר רב הושעיה אם אומר את כן נמצאתה מתיר את האומנות במועד · לא כן אמר רבי בא הדא דת אמר כשאינן אבודין אבל אם היה דבר אבד מותר · מתניתא כשלקטן כרגל מה דאמר רבי בא כשלקטן מערב הרגל:

הדרן עלך משקין

מי שהפך את זיתיו ואירעו אבל או אונס או שהטעוהו טוען קורה ראשונה ומניחה לאחר המועד דברי רבי יהודה · רבי יוסי אומר זולף וגומר כדרכו · ב׳ וכן מי שהיה יינו בתוך הבור ואירעו אבל או אונס או שהטעוהו זולף וגומ׳ ותף כדרכו דברי רבי יוסי · רבי יהודה אומר עושה לו לימודים כשביל שלא יחמיץ · ג׳ מכניס אדם פירותיו מפני הגנבים ושולה פשתנו מן המשרה כשביל שלא תאבד · וכלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד · וכולן אם כיוונו את מלאכתן במועד יאבדו · ד׳ אין לוקחין בתים עבדים ובהמה ואבנים אלא לצורך המועד או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל · אין מפנין מבית לבית אבל מפנה הוא לחצירו מפני ששמחה היא לו · אין מביאין כלים מבית האומן אם חושש להן מפנן לחצר אחרת · ה׳ מחפין את הקציעות בקש · רבי יהודה אומר אף מעבין · מוכרי פירות כסות וכלים מוכרין בצנעה לצורך המועד · הציידין והדשושות והגרוסות עושין בצינעה לצורך המועד · רבי יוסי אומר הן החמירו על עצמן:

סליק פירקא

מי שהפך את זיתיו כו׳ · אנן תנינן מי שהפך את זיתיו · תני רבי חייה מי שהיו זיתיו הפוכין ושנויין · מתניתן צריכה לרבי חייה ודר׳ חייה צריכה למתניתן · אילו תנינן ולא תנא רבי חייה הוינן אמרין לא אמרן אלא מי שהפכן פעם אחת אבל אם הפכן ושניין דברי הכל מותר · הוי צורכה למתניתיה דרבי חייה · או אילו תנא רבי חייה ולא תנינן אנן הוינן אמרין לא אמרנן אלא מי שהפכן ושניין · אבל אם הפכן פעם אחת דברי הכל אסור · הוי צורכא למתניתן וצורכא למתניתא דרבי חייה · אמר רבי פינחס בי רבי זכי מתניתן בעטינים · מהדתני רבי חייה בגרגרים · רבנן דקסרין אמרין מתניתן כרבי יודה · ומה דתני רבי חייה כרבי יוסה · רבי יודה אומר יאבד דבר מועט ואל יאבד דבר מרובה · רבי יוסה אומר אל יאבד דבר כל עיקר · רבי יודה בר פזי בשם רבי יוחנן כשם שהן חלוקין כאן כך הן חלוקין בהילכות אבל · דתני אילו דברים שעושין לאבל כימי אבלו דורכין את עבטו וזולפין את יינו וגפין את חביותיו וזיתיו הפוכין ושנוין טוחנן כדרכן ומשקי׳ בית השלחין שלו בשהגיע זמנו לשתות וזורעין את נירו פשתן ברביעה דברי רבי יודה · אמרו לו אם אינה נזרעת פשתן תזרע מין אחר · אם אינה נזרעת בשבת זו תזרע בשבת אחרת · כנו אמרו לו רבי יוסה · מחלפה שיטתיה דרבי יודה · תמן הוא אמר יאבד דבר מועט ואל יאבד דבר מרובה · וכא אמר הכין · שניא היא תמן שדרכו להערים · וכל שכן מחלפה שיטתיה דרבי יודה · מה אית תמן שדרכו להערים את אמר מותר · כאן שאין דרכו להערים לא כל שכן · אמר רבי חיננא מנו אמרו לו חכמים שהן כשיטת רבי יודה במועד · הלכה ב׳ אמ׳ רבי יודה לא אמר אלא וכן מי שהיה יינו בתוך הבור · הא כתחילה אסור · מה אנן קיימין אם כשהגיע זמנו לבצור ולא בצר הוא חטא על נפשיה · אם כשלא הגיע זמנו לבצור יכיל הוה קאים · אלא כי נן קיימין כשהגיע זמנו לבצור והוה סבר דו יכיל קיים ולא קם · כהדא רבי שמעון בי רבי ינייֵ קטף כרמיה במועדא חמתיה כל עמא וקטפון בתריה בשתא חורייתא · שבקיה ויבש · ילפון מקלקלתא ומתקנתא לא ילפון · רב חייה בר אשי בשם רב הדהדא שרי מעבדינה במועדא לצוד בה דגים במועדא · רב יהודה הורי באילין מהוליא שרי מעבדינון במועדא לצורך המועד · רבי אמי הורי באילין פומפייא שרי מיעבדינון במועדא לצורך המועד · רבנן דקסרין אמרי מסיקן לפסין וקדירות לצורך המועד · שמואל אמר זפתין גרבא ולא זפתין כוזתא · זפתין גרבא דזיפתא דקיקרא · ולא זפתין כחתא · דזיפתא גלידא · אית דמחלפין זפתין כחתא ולא זפתין גרבא · זפתין כחתא שהיא לשעה · ולא זפתין גרבא שהיא לשהות. הלכה ג׳ חדלא כרבי יודה דרבי יודה אמר יושב ושומר · רבי יעקב בר אחא בשם רבנן פרקמטיא אבדה שרי מטלטלתה במועדא · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא הדא סיירתא שרי מזבנן מינה במועדא · הוה ידע דשיירתא מיעל ומיזלא עיבידתיה · אמר רבי מנא אין ידע דלא מיזבן והוא פחות מן אגרא יזבין ואי לא לא יזבין · אמ׳ רבי יוסי בר בון אגרא וקרנא קרן הוא אין ידע דלא מזבין והוא פחות מן קרנא יזבן ואי לא לא יזבן · ר׳ יונה ורבי יוסה הורון בהדין לסוטה טרי מזבנתיה במועדא לצורך המועד · רבי יצחק בי רבי לעזר מפקד לרבי הושעיה בי רבי טמי דהוה פרוש אין את ידע דאת מזבן ואילפא מירבא לך ואת אתי משתי גבן זבין · ואי לא לא תזבין · רבי יונה בוצריה הוה ליה ספרין · שאל לרבי והנא מהו מזבנתון במועדא · אמר ליה כחורי את מועדא שתי את קונדיטון · רבי חנניה חברין דרבנין אמר פרגמטיא נגבית מנכסי יתומין קטנים · והן בעיי מימר בשיש עדים · הא אם אין עדים יודעין לא · רבנן דקסרין בשם ר׳ לא לכן צריכא בשיש עדי׳ יודעין הא אם אין עדי׳ יודעין נעשית כפיקדון · כך אנו אומרים פיקדון לא ייגבה מניכסי יתומין קטנים · מה כינו לכלוה · מלוה ניתנה להוצאה · וזה לא ניתן להוצאה · אמר ר׳ בא בר כמל׳ אילו היה לי מי שיימנה עמי ההרתי בשר בכור להישקל בליטרא · והיתרתי שיהו עושין מלאכה בחולו של מועד · כלום אסרו בשר בכור להישקל בליטרא לא כדי שיהו מוכרין אותו בזול · והן מעריםין עליו ומוכרין אותו ביוק׳ · כלום אסרו לעשו׳ מלאכה בחולו של מועד אלא כדי שיהו אוכלין ושותין ויגיעין בתורה ואינון אכלין ושתין ופחזין · אמר רבי יוחנן אם הכירוך לכולי יהא הורדן בעל גבולך · אמר רבי יוחנן קבלין רשות להיפטר מבולי · אמר רבי יוחנן לוין בריבית לחבורת מצוה ולקידוש החדש · רבי יוחנן בצפרא הוה נחת לכנישתא והוה מלקט פירורין ואכל ואמר יהא חולקי עם אילין דאכלין הכא רומשית · הלכה ד׳ ניחא כולהן אבנים כהדא אם היה כותלו גוהה סותרו ובונהו · יסתור ולא יבנה · רבי חנניה בשם רבי יוחנן והתירו סופו מפני תחילתו שאם אומר את לו שלא יבנה אף הוא אינו סותרו ונמצא בא לידי סכנה · רבי יהושע בן לוי שאל לרבי שמעון בן לקיש מהו ליקח בתים ב׳ הגו׳ · אמר ליה אימת רבי שאל בשבת · תני בשבת מותר · כיצד הוא עושה מראה לו כיסין של דינרין והגוי חותם ומעלה לארכיים שכן מצאנו שלא נכבשה יריחו אלא בשבת דכתיב כה תעשה ששת ימים · וכתיב וביום השביעי תסובו את העיר שבע פעמים · וכתיב עד רדתה אפילו בשבת · הרי שאין לו מה יאכל קוצר ומעמר ודש וכלבד שלא ידוש בפרה · במספק ליחיד · אבל במספק לרבים דש ואפילו בפרה · אין מפנין מדירה נאה לדירה נאה ולא מדירה כאורה לדירה כאורה · ולא מדירא כאורה לדירה נאה · אין צורך לומר מדירה נאה לדירה כאורה · ובתוך שלו אפילו מדירה נאה לדירה כאורה · שמחה לאדם בשעה שהוא דר בתוך שלו · אין מפנין את המת ואת העצמות מקבר מכובד למכובד ולא מבזוי לבזוי ולא מבזוי למכובד · אין צורך לומר מן המכובד לבזוי · ובתוך שלו אפילו מן המכובד לבזוי ערב הוא לאדם שהוא נינוח אצל אבותיו · אין מביאין כלים מבית האומן · הדא אמרה פרגמטיא אבדה שרי מטלטלתא במועדא · הלכה ה׳ כיני מתניתא מעבין · רבי יהודה אומר יאבד דבר מועט ואל יאבד דבר מרובה · רבי יוסה אומר אל יאבד דבר כל עיקר · מנא אמר אית מילין במועד דקשיין מן אהלות ומן נגעים · תמן אמר רב ירמיה בשם רב פורסין מחצלת על גבי שיפוף בשבת · וכא הוא אמר הכין · רבנן דקסרין בשם רבי יעקב בר אחא לתולש מן הקרקע כיניהן · רבנן אמרי קוצר ומעמר · רבי יודה אומר לא יקצור אלא יעכה · קיבלו עליהן חרמי טבריה ודשושי עכו וגרוסי ציפורין שלא לעשות מלאכה בחולו של מועד · כיחא גרוסי ציפורין · דשושי עכו חרמי טבריה · ואינן ממעטין בשמחת הרגל. צד הוא בחכה צד הוא במכמרת · אפילו כן אינן ממעטין בשמחת הרגל · רבי אמי מיקל להן שהן ממעטין בשמחת הרגל:

הדרן עלך מי שהפך

ואילו מגלחין במועד הבא ממדינת הים ומבית השביה והיוצ׳ מבית האסורים׳ והמנודה שהתירו לו חכמים. וכן מי שנשאל לחכם והותר והנזיר והמצורע מטומאתו לטהרתו. ב׳ ואילו מכבסין במועד הבא ממדינת הים ומבית השבייה. והיוצא מבית האסורין והמנודה שהתירו לו חכמים. וכן מי שנשאל לחכם והותר. מטפחות הידים ומטפחות הספרים ומטפחות הספג וכל העולין מטומאה לטהרה הרי אילו מותרין ושאר כל אדם אסורין׳ ג׳ ואילו כותבין במועד קידושי נשים גיטין ושוברין דייתיק ומתנה ופרוזבולין איגרו׳ שום ואיגרות מזון שטרי חליצה ומיאונין ושטרי בירורין וגזירות בית דין ואיגרות של רשות.

ד׳ אין כותבין שטרי חוב במועד אם אינו מאמינו או שאין לו מה יאכל הרי זה יכתוב. אין כותבין ספרים ותפילין ומזוזות במועד. ואין מגיהין אות אחת אפילו בספר העזרה׳ רבי יהודה אומר כותב הוא אדם תפילין ומזוזות לעצמו וטווה לעצמו תכלה לציצתו. ה׳ והקובר את מתו שלשת ימים קודם לרגל בטלו ממנו גזירת שבעה. שמונת ימים קודם לרגל בטלו ממנו גזירת שלשים מפני שאמרו שבת עולה ואינה מפסקת רגלי׳ עולין ואין מפסקין׳

ו׳ רבי אליעזר אומר משחרב בית המקדש עצרת כשבת. רבן גמליאל אומר ראש השנה ויום הכיפורים כרגלים׳ וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא עצרת כרגלים וראש השנה ויום הכיפורים כשבת.

ז׳ אין קורעין ולא חולצין ולא מברין אלא קרוביו של מת. ואין מברין אלא על מיטות זקופות׳ ואין מוליכין בבית האבל לא בטבלא ולא באסקוטלא ולא בקנון אלא בסלים׳ ואין אומרים ברכת אבילים במועד אבל עומדין בשורה ומנחמין ופוטרין את הרבים. ח׳ אין מניחין את המיטה ברחוב שלא להרגיל את ההספד. ולא של נשים לעולם מפני הכבוד׳ נשים במועד מענות אבל לא מטפחות. רבי ישמעאל אומר הסמוכות למיטה מטפחות. ט׳ ובראשי חדשים בחנוכה ובפורים מענות ומטפחות. בזה ובזה אבל לא מקוננות׳ נקבר המת לא מענות ולא מטפחות. אי זה הוא העינוי שכולן עונות כאחת. וקינה שאחת מדברת וכולם עונות אחריה שנאמר ולמדנה בנותיכם נהי ואשה רעותה קינה׳ אבל לעתיד לבוא מהו אומר בלע המות לנצח ומחה יי׳ אלהים דמעה מעל כל פנים וגו׳:

סליק פירקא

אילו מגלחין במועד הבא ממדינת הים ומבי׳ השבייה והיוצא מבית האסורין. הא שאר כל בני אדם אסורין. אמר רבי סימון גזרו עליהן שלא ייכנסו לרגל מנוולין׳

תמן תנינן אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין מלספר ומלכבס׳ ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת. הא שאר כל הימים אסורין׳ רבי יוסה רבי אבהו בשם רבי יוחנן ר׳ אבון בשם חזקיה גזרו עליהן שלא ייכנסו לשבתן מנוולין. תני בשם רבי יודה הבא ממדינת הים אסור לו לגלח. רבי יודה כדעתיה דרבי יודה אמר אסור לפרש לים הגדול. מעתה כהן שיצא חוץ לארץ הואיל ויצא שלא ברצון חכמים יהא אסור לו לגלח. חד כהן אתא לגבי ר׳ חנינה א״ל מהו לצאת לצור לעשות דבר מצוה לחלוץ או לייבם. אמ׳ ליה אחיו של אותו האיש יצא ברוך המקום שנגפו ואת מבקש לעשות כיוצא בו׳ אית דבעי מימר הכין אמר ליה אחיו של אותו האיש הניח חיק אמו וחיבק חיק נכריה וברוך שנגפו ואת מבקש לעשות כיוצא בו. שמעון בר בא אתא לגבי רבי חנינה אמר ליה כתוב לי חדא איגרא דאיקר מיפוק לפרנסתי לארעא בריתא. אמר לו למחר אני הולך אצל אבותיך יהו אומרים לי נטיעה אחת של חמדה שהיתה לנו בארץ ישר׳ התרתה לה לצאת לחוץ לארץ׳ והיוצא מבית האסורין. תנינן סברין מימר כשהיה חבוש אצל הגוים׳ אבל אם היה חבוש אצל ישראל לא אתא מימר לך. ואפילו חבוש אצל ישראל אינו ערב לאדם לגלח בבית האסורין. והמנודה שהתירו לו חכמים. מה אנן קיימין אם כשהתירו לו קודם לרגל יגלח. אם כשלא התירו לו קודם לרגל אל יגלח. אלא כי נן קיימין כשהתירו לו קודם לרגל וחל יום שלשים שלו להיות ברגל שאין נידוי פחות משלשים׳ ואין נזיפה פחותה משבעת ימים. אין נידוי פחות משלשים יום עד חדש ימים עד אשר יצא מאפכם. ואין נזיפה פחותה משבעה ימים הלא תכלם שבעת ימים. רבי הוה מוקר לבר אלעשא׳ אמר ליה בר קפרא כל עמא שאלין לרבי ואת לית את שאל ליה׳ אמר ליה מה נשאל. אמר ליה שאל משמים נשקפה תמיה בירכתי ביתה מפתחת כל בעלי כנפים ראוה נערים ונחבאו וישישים קמו עומדים וכו׳ יאמר הוי הוי ותלכד נלכד בעונו. הפך רבי ותמתיה גחיך אמר רבי איני מכירך זקן. וידע דלית הוא מתמניא ביומוי. בקשו לנדות את רבי מאיר אמר להן איני שומע לכם עד שתאמרו לי את מי מנדין ועל מה מנדין ועל כמה דברים מנדין. בקשו לנדות את רבי ליעזר אמר אמרין מאן אזיל מודע ליה. אמר רבי עקיבה אנא אזיל מודע ליה׳ אתא לגביה אמר ליה רבי רבי חבירך מנדין לך. נסתיה נפק ליה לברא אמר חרוביתא חרוביתא אין הלכה כדבריהם איתעוקרין ולא איתעקרת. אין הלכה כדבריי איתעוקרין ואיתעקרת׳ אין הלכה כדבריי חוזרין ולא חוזרת׳ אין הלכה כדבריי חוזרין וחוזרת. כל הדין שבחא ולית הלכה כרבי אליעזר. אמר רבי חנינה משניתנה לא ניתנה אלא אחרי רבים להטות. ולית ר׳ אלעזר ידע שאחרי רבים להטות לא הקפיד אלא על ידי ששרפו טהרותיו בפניו׳ תמן תנינן חיתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא רבי ליעזר מטהר וחכמים מטמאין זה תנורו של חכינאי׳ אמר רבי ירמיה חכך גדול נעשה באותו היום כל מקום שהיתה עינו של רבי ליעזר מבטת היה נשרף ולא עוד אלא אפילו חיטה אחת חציה נשרף וחצייה לא נשרף והיו עמודי בית הוועד מרופפים. אמר להן רבי יהושע אם חברים מתלחמים אתם מה איכפת לכם. ויצאה בת קול ואמרה הלכה כאליעזר בני. אמר רבי יהושע לא בשמים היא׳ רבי קריספי רבי יוחנן בשם רבי אם יאמר לי אדם כך שנה רבי ליעזר שונה אני כדבריו אלא דתניא מחלפין. חד זמן הוה עבר בשוקא וחמת חדא איתא סחותה דביתא וטלקת ונפלת גו רישיה׳ אמר דומה שחוס חבירי מקרבין אותי דכתיב מאשפות ירים אביון. רבי יהושע בן לוי שלח בתר חד בר נש תלתה זימנין ולא אתא. שלח אמר ליה אילולא דלא חרמית בר נש מן יומוי הוינא מחרם לההוא גוברא שעל עשרים וארבעה דברים מנדין חה אחד מהן וכל אשר לא יבוא לשלשת הימים בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה. אמר ר׳ יצחק בי רבי לעזור אית סגין מינהון מבודרין במתניתא׳ תמן תנינן שלח לו שמעון בן שטח אמר לו צריך אתה לנדות שאילו נגזרה גזירה כשם שנגזרה בימי אליהו לא נמצאת מביא את הרבי׳ לידי חילול השם שכל המביא את הרבים לידי חילול השם צריך נידוי׳ תמן תנינן שלח לו ר״ג אם מעכב אתה את הרבי׳ נמצא׳ כבשלן לעתיד לבא לא נמצאת מעכב את הרבי׳ מלעשו׳ מצוה שכל המעכב את הרבים לעשו׳ דבר מצוה צריך נידוי. תני א״ר יוסי תודוס איש רומי הנהיג את אנשי רומי שיהו אוכלין גדיים מקולסין בלילי פסחים. שלחו חכמים ואמרו לו אילולי שאת תודוס לא היינו מנדין אותך. ומהו תודוס אמר רבי חנניה דהוה משלח פרנסתהון דרבנן לא נמצאתה מביא את הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ שכל המביא את הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ צריך נידוי׳ תמן תנינן את מי נידו את אלעזר בן הנוך שפיקפק בטהרת הידים. הדא אמרה המפקפק בדבר אפילו מדברי סופרים צריך נידוי. תמן תנינן דכמה השקוה׳ מהו דכמה דכוותה. נידוהו ומת בנידויו וסקלו בית דין ארונו ללמדך שכל המנודה ומת סוקלי׳ ארונו. הדא אמרה המבזה זקן אפילו לאחר מיתה צריך נידוי׳ כיומי דרבי זעורה הוון מרחקין ומקרבין. אמר לון רבי לא השתא מרחקין והשתא מקרבין׳ אמר רבי יוסה חזרו תנבנו לכשיחזור בו יהו מקרבין אותו. המנודה לרב מנודה לתלמיד׳ המנודה לתלמיד אינו מנודה לרב׳ המנודה לאב בית דין מנודה לחכם. המנודה לחכם אינו מנודה לאב בית דין המנודה לנשיא מנודה לכל אדם. עד כדון חכם שנידה ואפילו חבר שנידה׳ נישמעינה מן הדא חדא אמתא מן דבר פטא הוות עברה קומי חדא כנישא חמת חד ספר מחי לחד מינוק יתיר כן צורכיה. אמרת ליהוי ההוא גוברא מחרם׳ אתא שאל לרבי אחא. אמר ליה צריך את חשש על נפשך׳ הדא אמרה העושה דבר שלא כשורה צריך נידוי: רבי שמעון בן לקיש הוה מעייני תימן בברבריה אתון ליסטיא תנכון מימתן ברלילא. וכסופא ארגש כהון. אמר לון ליהוון אילין עמא מחרמין. אמרין ליה יא ההוא גוברא מחרם. חס על נפשיה. אמר ממון אינון חייבין לי׳ דילמא נפשן נפק פרי בתריהון אמר לון שרון לי. אמרין ליה ושרי לן תנן שריי לך׳ הדא אמרה המנדה את מי שאינו צריך תידה אותו נידויו נידוי. מי מתיר. לא כן הני מת אחד ממנדיו אין מתירין לו. אמר רבי יהושע בן לוי הדא דת אמר כשאין שם נשיא אבל אם יש שם נשיא הנשיא מתיר. רבי יעקב בר אחא בשם רבי בא בר ממל מעשה באחד שנדה אחת ממנדיו ולא התירו לו ולא כן אמר ר׳ יהושע בן לוי הדא דת אמר כשאין שם נשיא אבל אם יש שם נשיא הנשיא מתיר. וקמת מה דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי בא בר ממל כשלא חזר בו. רבי יעקב בר אבי׳ בשם רב ששת נמנו באושא שלא לנדות זקן׳ ואתייא כיי דאמר ר׳ שמואל בשם רבי אבהו זקן שאירע בו דבר אין מנדין אותו מגדולתו אלא אומרי׳ לו הכבד ושב בביתך. רבי יעקב בר אבי׳ בשם רבי אחא זקן ששכח תלמודו מחמת אונסו נוהגין בו בקדושת ארון. רבי אחא רבי תנחום רבי חייה בשם ר׳ יוחנן זקן שנידה לצורך עצמו אפילו כהלכה אין נידויו נידוי. כיומי דר׳ ירמיה אתת עקא על טיבריא׳ שלח בעי מנרתא דכספא גבי רבי יעקב בי רבי בון שלח אמר לית אריין לא שב ירמיה מרעתו וביקש לנדותו. והוה ר׳ חייה בריה דרב יצחק עטושיא יהיב תמן׳ אמר ליה שמעתי שאין מנדין זקן אלא אם כן עשה כירבעם בן נבט וחבריו. אמר ליה דכמה השקוה. וכירבעם בן נבט וחביריו עשה. ונדון אילין לאילין. וחשן אילין על אילין רצרכון מישתרייא אילין מן אילין. וכן מי שנשאל לחכם והותר. מה אנן קיימין אם כשנשאל קודם לרגל לא יגלח. אם כשלא נשאל קודם לרגל אל יגלח. אלא כי נן קיימין כשנשאל קודם לרגל ולא מצאו פתח לנדרו אלא ברגל׳ כהדא רבי שמעון ברבי לא מצאו פתח לנדרו עד שבא אחד מזקני הגליל. ואית דאמרין רבי שמעון בן אלעזר הוה והוה נסיב ליה מן

הבא ובקים ליה הבא · נסב ליה מן הבא ומקים ליה הבא עד דאקמיה גו שימשא מפלי מאני · אמרין ליה אילו הויתה ידע דהדין סבא עבד לך הכין נדר הויתא · אמר לון לא · ושרק ליה · וליה אמרין הדא כגן לך · אמר לון משרת ר' מאיר הייתי בברחו שנים ויש אומרים מקלו של ר' מאיר היתה בידו והיא היתה מלמדתו דעת · תני כל אילו שאמרו מגלחין במועד מותרין לגלח בתוך שלשים יום של אבל · אית תניי תני אסור · ואית תניי תני מותר · אמר רב חסדא מאן דאמר מותר כשיש שם רגל · מאן דאמר אסור כשאין שם רגל · מתניתא פליגא על רב חסדא הרי שתכפוהו אבליו זה אחר זה הרי זה מיקל בסכין ובמספרת אבל לא במספריים · ויעשה אבל השני אצל הראשון כמי שהוא אנוס ויגלח · הדי לא אתאמרת אלא בפני כבוד הרגל · רבי שמואל בר רב יצחק בעי ניחא בתוך שבעה · בתוך שלשים · התיב ר' חנניה חברין דרבנן והא תאני אילו דברים שאבל אסור בהן כל שבעה · אם בתוך שלשים הוא אסור בתוך שבעה לא כל שכן · לא איתאמרת אלא בשתכפוהו אבלים · הדא אמרה שהוא מותר · אמר רבי מתניה מאן דאמר אסור כדרכו במספרים · שפם ונטילת צפורנים אית תניי תני ברגל מותר ובאבל אסור · אית תניי תני ברגל אסור ובאבל מותר · מאן דאמ' ברגל מותר כשיש שם רגל · ובאבל אסור בשאין שם רגל · מאן דאמר ברגל אסור בשיש שם הערמה · באבל מותר בשאין שם הערמה · רב חייה בר אשי בשם רב הלכה כדברי מי שהוא מיקל כאן וכאן · רבי שמעון בר אבא בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כדברי מי שהוא מיקל בהילכות אבל · רב אמר שפם בנטילת צפרנים לכל דבר · אמר רבי ירמיה ובלבד בנוטות · רבי יצחק בר נחמן בשם רבי חנינה זוג בא לפני רבי בשפם ובנטילת צפרנים והתיר להם ר' · ר' סימון בשם רבי חנינה שני זוגות היו אחד מעמהן · ואחד מידד · עלה אחד בשפם · ואחד בנטילת צפרנים והתיר להן רבי · כהדא רבי שמואל בר אבא דמכת אחתיה והוה יתיב בעמי טפרויי · סלק רבי לעזר לגביה ולא כסיתון · סלק רבי נתן בר אבא לגביה וכסיהון · אמר לית מן קומי רבי לעזר לא כסיתנון ומן קומי את מכסי לון · אמר ליה ומה את סבר דאת חביב עלי כרבי לעזר ·

הלכה ב' תני בלנרי נשים מותר לכבסן במועד · הא בלנרי נשים · הא בלנרי אנשים · מהו בלנרי נשים · רבנן דקסרין אמרי אנטיניא · רבי אבהו בשם רבי יוחנן מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו במועד · אמר רבי יוסה בי רבי בון ובלחוד הריי דיהא שלח חד ולבש חד · בעון קומי ר' יוסה בגדי קטנים מה הן · אמ' לון כמי שאין לו אלא חלוק אחד · בעון קומי תנינן אין קורעין ולא חולצין ולא מברין אלא קרוביו של מת · הוות מטלתיה זעירא וקריבוי בעין כיעול לגביה · מהו דיהבון פלגון מן לגיו ופלגון מן לבר · אמר לון ייעלון פלגון יומא דין · ופלגון למחר · אמר רבי מנא הן דהוינן סברין דו מקללה חמר · תני במטפחות ספרים אין מכבסין אותן במי רגלים · אבל מכבסין אותן בנתר ובחריה מפני הכבוד ·

הלכה ג' ואינו מיצר · אמר רבי זעורה מכיון שנתן דעתו לגרש אינו מיצר · ושוברים · אימולגים · איגרות שום · שום התומים · איגרות מזון · מזונות אלמנה · שטרי חליצה · אילו הן שטרי חליצה · תמן אמר דקרבת קדמינא ושרת סיניה מעילוי ריגליה דימנא ורקת קודמינא רוקא דמיתחזי על ארעא ואמירת ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו · ושטרי מיאונין · אילו הן שטרי מיאונין לא רעיינ' ליה לא שרנא ליה · לא צבינא לאיתנסבא ליה · ושטרי בירורין · רבי יוחנן אמ' קומפרומיסין · זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד · תגזרות בית דין · אילו גיזרי דינין · ואיגרות של רשות · זו שאילת שלום ·

הלכה ד' אין כותבין שטרי ארסות וקבלנות במועד · השם שם כדרכו · ובלבד שלא יכוד ושלא ישקול ולא ימנה · ומקבלין קבולה במועד לעשותה לאחר המועד · ואין מקבלין קבולה במועד לעשותה בתוך המועד · השם שם כדרכו ובלבד שלא יכוד ושלא ישקול ולא ימנה · א"ר ירמיה אם אינו מאמינו ללוה או שאין לו מה יאכל ללבלר · אמר לו רבי יוסי אם אומר את כן נמצאתה מתיר את האומנות במועד · אלא אם אינו מאמינו למלוה שעברה · או שאין לו מה יאכל למלוה הבאה · חד בר נש אוכר תפילוי במועדא אתא לגבי רבי חננאל ושלחיה לגבי רבי אבא בר נתן אמ' ליה הב ליה תפילך חיל כתוב לך · אמר ליה רב איזיל כתוב ליה · מתניתא פליגא על רב כותב הוא אדם תפילין ומזוזה לעצמו · הא לאחר לא · פתר לה בכותב לרבית · וטווה על ירכו תכלת לציציתו · רב יהודה בשם שמואל רבי אבהו בשם רבי יוחנן טווה ואפילו כפלך · רב אמר טווה בפלך · בין לו בין לאחר · מתניתא פליגא על רב וטווה על ירכו תכלת לציציתו · הא לאחר לא · פתר לה בטווה לרבית ·

הלכה ה' גזירת שבעה סנדל וספן · גזירת שלשים איהוי וגיהוץ ותגלחת · אי זהו גיהוץ כלי צמר מגוהצין חדשים · וכלי פשתן מגוהצין לבנים · רבי חלבו רב חונה בשם רב חל יום שמיני שלו להיות בשבת מגלח ערב שבת · היך איפשר · תיפתר שגררתו חיה ונתייאשו מלבקש · ותני כן הרי מי שגררתו חיה · מאימתי מונין לו משנתייאשו מלבקש · מצאוהו איברים איברים מונין לו משימצא ראשו ורובו · רבי יהודה אומר השדרה והגולגולת רובו · אמר רבי אבון תיפתר שנסתם הגולל ערב שבת עם חשיכה · היך איפשר · אמר ר' אחא תיפתר שסתמו גוי · אית דבעי מימר שבאת לו שמועה קרובה בשבת · ר' אמי הוה ליה עובדא וגילח יום שלשים ואחד · רבי הוה ליה עובדא וגילח יום שלשים ואחד · אמר רבי זריקן מן מתניתן ילף לה רבי אמי דתנינן המן כמי שנזר שתי נזירות מגלח את הראשונה יום שלשים ואחד ואת השנייה יום ששים ואחד · אמר רבי יוסי המן לשעבר והבא כתחילה · רבי ירמיה הורי לר' יצחק עטושייא · אית דאמרי לרבי חייה בריה דרבי יצחק עטושיא לגלח יום שלשים מן מתניתן · שמונת ימים קודם לרגל בטלו ממנו גזירת שלשים · הא שמיני הא שלשים · אמר רבי יוסה שנייא היא תמן שמפני כבוד הרגל התירו · הדע לך שהוא כן דא"ר חלבו רב חונה בשם רב חל יום שמיני שלו להיות בשבת מגלח ערב שבת אין תימר שלא מפני הרגל התירו מעתה אפי' חל יום שלשים שלו להיות בשבת מגלח ערב שבת · ועוד מן הדא דתני על כל המתי' הו' שולל לאח' שבעה ומאחה לאחר שלשים · וישלול יום שבעה ויאחה יום שלשים · א"ר חגי דיהוה שבעתא בן ושמעתא כן · תני זו דברי אבא שאול · רב יהודה בשם שמואל · רבי אבהו בשם רבי יוחנן הלכה כאבא שאול · ותני כן הלכה כדבריו · רבי בא בשם רב דברי אבא שאול בין ימים בין גזירו' בטלו · אבל דברי חכמים ימים בטלו גזירות לא בטלו · מה ביניהן רב חונה אמר ערב הרגל ביניהן · אם גילח ערב הרגל יגלח אחר הרגל · אם לא גילח ערב הרגל אל יגלח אחר הרגל · רבי יוחנן אמר אף על פי שלא גילח ערב הרגל יגלח לאחר הרגל · רבי לעזר הורי לרבי שמעון בר בא לגלח לאחר הרגל · ולא ידעין אי כהדא דאבא שאול · ואין כהדא דרבנן דברי הכל · ר' לעזר הורי לשמעון בר בא הרגל עולה לבניין שלשי' · א"ר יוסי אשכחון תלהין קודמין לשבעה · הקובר את מתו שלשת ימים קודם לרגל בטלו ממנו גזירת שבעה · לא אמ' אלא ג' הא שנים לא · הדא דת אמ' בינו לבין עצמו אבל הרבים אין הרבי' מתעסקין עמו · ותני כן הקובר את מתו שלשת ימים בתוך הרגל מונה שבעה לאחר הרגל · ג' ימים הראשונים הרבי' מתעסקין עמו · ארבעה ימי' האחרונ' אין הרבים מתעסקין עמו · ומלאכתו נעשית באחרי' ועבדיו ובהמתו עושין בצינעה במקו' אחר · מהו להראו' לו פנים · ר' יעקב בר אידי בשם ר' חנינה והלא אמרו אין אבל בשבת מפני מה אמרו להראות לו פנים לא מפני הכבוד · והבא מפני הכבוד · ודכוותה יום אחד לפני הרגל בטלו ממנו גזירת שני' · אבל ביום הראשון אינו נותן תפילין · ביום השיני הוא נותן תפילין · אם באו פנים חדשות חולצן כל שבעה דברי רבי ליעזר · רבי יהושע או' ביום הראשון וביום השיני אינו נותן תפילין · בשלישי הוא נותן תפילין · אם באו פנים חדשות אינו חולצן · אם ביום השיני אינו נותן תפילין · צורכה מימר מי שמתו מוטל לפניו · אלא כגין דתנא דא תנא דא · רבי זעורה מר עוקבן בשם שמואל · רבי זעורה רב ירמיה בשם רב הלכה כרבי ליעזר בנתינה וכרבי יהושע בחליצה · רבי זעורה בעי אם נתן ביום השיני כרבי ליעזר מהו שיעשה ר' ליעזר כרבי יהושע שלא לחלוץ · אמר רבי יוסי בי רבי בון ומה אם נתן ביום השיני כרבי ליעז' נעשה רבי ליעזר כרבי יהושע שלא לחלוץ · אין כיני נאמר הלכה כרבי ליעזר · הרי שאין לו מה לוכל ביום הראשון ובשיני אינו עושה מלאכה בשלישי הוא עושה בצינעה אבל אמרו תבוא מאירה לשכיניו שהצריכוהו לכך · בר קפרא אמ' אפילו בשלישי לא יעשה כל עיקר · בר קפרא כדעתיה דבר קפרא אמר אין תוקפו של אבל אלא עד שלשה ימים · ר' אבא בריה דרבי פפי ר' יהושע דסיכנין בשם רבי לוי כל תלתא יומין נפשא טיסא על גופא סבירה דהיא חזרה לגביה כיון דהיא חמיא דאישתני זיויהון דאפוי היא שבקא ליה ואזלה לה · לאחר שלשה ימי' הכרס נבקעת על פניו ואומרת לו הא לך מה שגזלתה וחמסתה ונתת בי · רבי חגיי בשם רבי יאשיה מייתי לה מן הבא וזריתי פרש על פניכם ואפילו פרש חגיכם · באותה השעה אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל · אריסיו חכיריו וקבליו הרי אילו עושין · איבריו וספניו וגמליו אינן עושין · רבי יהושע בן לוי אמר היתה לו פרה מגמלת בעיר הרי זה עושה · אמר ליה ר' יוסה הדא דת אמר בהוא דחייב ליה · הא כתחילה אסור · שני אחין שני שותפין שני טבחים שני חנוונים שאירע לאחד מהן דבר הרי אילו נועלין את חנותן · חביריו ופועליו עושין בצינעה במקום אחר · אבל כל זמן שמתו מוטל לפניו אוכל אצל חבירו · אין לו חבר אוכל בבית אחר · אין לו בית אחר עושה מחיצה ואוכל · אם אינו יכול לעשות מחיצה הופך את פניו כנגד הכותל ואוכל ואינו לא מיסב ואוכל ולא אוכל כל צורכו ולא שותה כל צורכו ולא אוכל בשר ולא שותה יין · ואין מזמנין עליו · ואם בירך אין עונין אחריו אמן · ואחרים שבירכו אינו עונה אחריהן אמן · במה דברים אמורים בחול אבל בשבת מיסב ואוכל ואוכל כל צורכו ושותה כל צורכו ואוכל בשר ושותה יין ומזמנין עליו ואם בירך עונין אחריו אמן ואחרים שבירכו עונה אחריהן אמן · אמר רבן שמעון בן גמליאל הואיל והתרתה לו את כל אילו חייבתו בשאר מצותיה של תורה · חיי שעה התרתה לו חיי עולם לא כל שכן · רבי יודה בר פזי בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרשב"ג · נבסר לרבים אוכל בשר ושותה יין נבסר לכתפים כמי שנמסר לרבים · אבל בשבת הראשונה אינו הולך לבית הכנסת · בשנייה הולך לבית הכנסת ואינו יושב במקומו · בשלישית יושב במקומו ואינו מדבר · ברביעית שווה לכל אדם · רבי יהודה או' איפשר לומר בשבת הראשונה שהרבים מתעסקין עמו · אלא השנייה היא הראשונה · השלישית היא השנייה · הרביעית היא השלישית · רבי שמעון

אומר אבל בשבת הראשונה הולך לבית הכנסת ואינו יושב במקומו · בשנייה יושב במקומו ואינו מדבר · בשלישית שוה לכל אדם · רבי יהושע בן לוי אמר הלכה כדברי מי שהוא מוסיף ימים · הרי שבא ומצא אבל בתוך ביתו בשיני ובשלישי משלים עמהן · ברביעי מונה לעצמו · רבי שמעון אומר אפילו ברביעי משלים עמהן · רבי יהושע בן לוי אמר הלכה כרבי שמעון כשאינו גדול משפחה אבל אם היה גדול משפחה מונה לעצמו · כהדא רבי מנא הורי לרבי ארמנייא מכיון שאת גדול משפחה מנה לעצמך · בשלא הראו לו רוב פנים · אבל אם הראו לו רוב פנים נטלו למרחץ · כהדא רב הונא הורי לאחוי דרבי יהודה בר זבדי מכיון שהראו לו רוב פנים נטלו למרחץ · הרי שמוליכין אותו ממקו' למקו' כגון אילין דקברין בבית שריי אית תניי תני אילו שכאן מונין משיצא המת · ואילו ששם מונין משיסתם הגולל · אית תניי תני אילו ואילו משיסתם הגולל · רבי סימון בשם ר' יהושע בן לוי הכל הולך אחר גדול המשפחה · רבי יעקב בר אחא בשם ר' אסי לחומרין · מה חומרין אם היה גדול המשפחה כאן אילו שכאן מונין משיצא המת · ואילו ששם מונין משיסתם הגולל · אם היה גדול המשפחה שם אילו ואילו מונין משיסתם הגולל · כהדא גמליאל זוגא דמכת אחתיה סלק הלל אחוה עימיה · אמר ליה רבי מנא מכיון שאת גדול המשפחה כד תהא סלק גב אחוך הוי שלף סנדלך · הרי שמפנין אותו מקבר לקבר אית תניי תני משיסתם הגולל הראשון · אית תניי תני משיסתם הגולל השיני · רבי יונה הוה ליה עובדא שאל לרבי חנניה חברון דרבנן אמר ליה משיסתם הגולל הראשון · רבי ירמיה הוה ליה עובדא שאל לרבי זעורה לר' אמי אמר ליה משיסתם הגולל השיני · אתא לגביה אמר ליה לחוברא הורי לך · רבי יונה ורבי יוסה תריהון אמרין הדא דת אמר בתוך שבעה · אבל לאחר שבעה כבר עבר האבל · בשנתנו דעתן לפנותו · אבל אם לא נתן דעתו לפנותו משיסתם הגולל הראשון · כהדא גמליאל דיקונתיה קברוניה בורסאיי גבון · בתר תלתא יומין איטלכון מחזרא יתיה אהון ושאלון לרבי סימון אמר לון רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מכיון שלא נתתם דעתכם לפנותו משייסתם הגולל הראשון · ישוע אחוי דדורייי הוה ליה עובדא · אתא שאל לרבי אבהו אמר ליה משיסתם הגולל השיני · אמ' ליה רבי יעקב בר אחא עמך הייתי ושאלתינה לר' אבודמא דמן חיפה אמר משייסתם הגולל הראשון · אמר ליה אנא לא שמעית אין שמעת פוק והורי · מניין לאבל מן התורה שבעה ויעש לאביו אבל שבעת ימים · ולמדין דבר קודם למתן תורה · רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעורה שמע להמן הדא ופתח אוהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים ושמרתם את משמרת משכן יי' · כשם ששימר הקב"ה על עולמו שבעה · כך אתם שמרו על אחיכם שבעה · ומניין ששימר הקב"ה על עולמו שבעה ויהי לשבעת הימים ומי המבול היו על הארץ · ומתאבלין קודם שימות המת · אלא בשר ודם שאינו יודע מה עתיד להיות אינו מתאבל עד שימות המת · אבל הקב"ה שהוא יודע מה עתיד להיות שימר על עולמו תחילה · אית דבעי מימר אילו שבעת ימי אבלו של מתושלח הצדיק · אמר רבי הושעיה כי שמן משחת יי' עליכם כשם שנתרביתם בשמן המשחה כל שבעה · כך אתם שמרו על אחיכם כל שבעה · רבי אבהו בשם רבי יוחנן אל נא תהי כמת · תסגר · מה ימי המת שבעה אף ימי הסגר שבעה · חד ברבי אמר הדא דרבי יוחנן קומי דרבי שמעון בן לקיש ולא קביל עלוי אמר הבא עבד לה להסגר · והבא הוא עבד להחלט · דאמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי אל נא תהי כמת · מה ימי המת אינן עולין · אף ימי החלט אינן עולין · רבי ירמיה ורבי חייה בשם רבי שמעון בן לקיש · רבי אבהו רבי יוסי בן חנינה בשם רבי שמעון בן לקיש ויתמו ימי בכי אבל משה · ימי שבעה בכי שנים · אבל שלשים · ואית דמחלפין ימי שנים · בכי שבעה · אבל שלשים · רבי יוסה רבי חייה בשם רבי שמעון בן לקיש · רבי יונה ורבי חייה ורשב"ל בשם רבי יהו' נשייא והפכתי חגיכם לאבל מה ימי החג שבעה · אף ימי האבל שבעה · אמר רבי אמי לרבי חייה בר בא או מה ימי החג שמונה · אף ימי האבל שמונה · אמר ליה שמיני רגל בפני עצמו הוא · או מה העצרת יום אחד · אף האבל יום אחד · אמר ליה מיכן לשמועה רחוקה · ותני כן שמועה קרובה יש לה שבעה ושלשים · ורחוקה אין לה שבעה ושלשים · אית תניי תני שמועה קרובה בתוך שלשים · ורחוקה לאחר שלשי' · אית תניי תני שמועה קרובה בתוך שנים עשר חדש · ורחוקה לאחר שנים עשר חדש · רבי אבהו בשם רבי יוחנן הלכה כדברי מי שהוא אומר שמועה קרובה בתוך שלשים · ורחוקה לאחר שלשים · הרי ששמע שמת לו מת ברגל לא הספיקו ימי הרגל לצאת עד ששלמו לו שלשים · חברייא אמרי מכיון ששמע בתוך שלשים מונה שבעה לאחר שלשים · אמר לון רבי יוסי מכיון ששמע בשעה שאינו יכול להתאבל כמי ששמע לאחר שלשים ואין לו אלא יום אחד בלבד · רבי אידי דקסרין בשם רבי יוחנן באת לו שמועה קרובה בשבת קורע למחר ומתאבל · אמר רבי חנניה אינו מתאבל · אמר ליה רבי מנא ויש קריעה בלא איבול · שכן על אביו ועל אמו אפילו למחר כמה חייב לקרוע · רבי אבהו בשם רבי יוחנן אפילו טפילה לטפילה אסור בתגלחת כהדא רבי מנא הוה בקסרין שמע דדמך בר בריה ואזל וספד · אמרין ליה לא כן אלפן רבי אפילו טפילה כטפילה אסור בתגלחת · אמר לון כאינון דהוון גביה · אבן לא הוינן גביה רבי אבודמי בר טובי בשם רבי אבהו אפילו טפילה לטפילה חייב לקרוע · דאמר רבי אבהו האנק דום · מיכן שהוא צריך ליצווח · מתים אבל לא תעשה מיכן שהוא צריך להתאבל · פארך חבוש עליך · אית דבעי מימר אילו התפילין · אית דבעי מימר זה הציהרין · מאן דאמר אילו התפילין · אי מה התפילין לשני ימים · אף האבל לשני ימים · מאן דאמר זה הציהרין אי מה הציהרין שלשים יום · אף האבל שלשים · ונעליך תשים ברגליך · מיכן שהוא אסור בנעילת הסנדל · ולא תעטה על שפם · מיכן שהוא צריך לכסות את פיו · ויכסנה מלרע · אמר רב חסדא דלא יהוון אמרין פומיה הוא חשש · ולחם אנשים לא תאכל · מיכן שהקטנים הולכין אצל הגדולים · ומניין שהגדולים הולכין אצל הקטנים · אמר ר' שמואל בר רב יצחק כתיב כי כה אמר יי' אל תבוא בית מרזח וגו' · תני אילו דברים שאבל אסור בהן כל שבעה ברחיצה בסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה מלספר ומלכבס מלקרות בתורה ומלשנות מדרש הלכות והגדות משאילת שלום ומלעשות מלאכה · מאן תנא אבל אסור ברחיצה כל שבעה רבי נתן · רבי אמי הוה ליה עובדא שאל לרבי חייה בר בא והורי ליה כל שבעה כרבי נתן · רבי יוסה הוה ליה עובדא שלח לרבי בא בר כהן אמר ליה ולא כן אלפן רבי · ר' אמי הוה ליה עובדא ושאל לרבי שמעון בן לקיש והורי ליה כל שבעה כר' נתן · אמר ליה ודילמא תרין עובדין אינון · אנן אמרין לה על דרבי חייה בר אבא ואתון אמרין לה על דרבי שמעון בן לקיש · ועוד מן הדא רבי חמא אבוי דרב הושעיה הוה ליה עובדא שאל לרבנן ואסרין · רבי יוסה בעי הידן רבנן · רבנן דהכא או רבנן מדרומא · אין תימר רבנן דהכא ניחא · אין תימר רבנן דדרומא רברבייא קומי והוא שאיל לזעירייא · אין תימר רבנן דהכא ניחא · אין תימר רבנן דדרומא אתון שריין ואינון אסורין · דתני מקום שנהגו לרחוץ אחר המיטה מרחיצין · ובדרום מרחיצין · אמר רבי יוסה בי רבי בון מי שהוא מתי' את הרחיצה עושה אותה כאכילה ושתייה · הדא דאת מר ברחיצה שהיא של תענוג אבל ברחיצה שאינה של תענוג מותר · שמואל בר אבא עלו בו חטטין אתון ושאלון לרבי יסא מהו דיסחי · אמר לון ואין לא סחי מייה הוא · אין כיני אפילו בתשעה באב · אין כיני אפילו ביום הכיפורים · ר' יוסי בן חנינה ראו אותו טובל · אין לקרייו לא ידעין ואין להקר גופו שאין רחיצת צונן רחיצה לא ידעין · הורי רבי בא בר כהן תמיא · הורי רבי אחא כבא מן הדרך · והיו רגליו קיהות עליו שמותר להרחיצם במים · תני אבל ומנודה שהיו מהלכין בדרך מותרין בנעילת הסנדל · לכשיבואו לעיר יחלוצו · וכן בט' באב וכן בתענית ציבור · תני מקום שנהגו לשאול בשלום אבילים בשבת שואלין · ובדרום שואלין · רבי הושעיה רבא אזל לחד אתר חמא אביליא בשובתא ושאל בהן אמר אני איני יודע מנהג מקומכם אלא שלום עליכם כמנהג מקומינו · רבי יוסי בי רבי חלפתא הוה משבח בי רבי מאיר קומי ציפוראי אדם גדול אדם קדוש · אדם צנוע · חד זמן חמא אביליא בשובתא ושאל בהן · אמרין ליה רבי ארתנו דאת מתני שבחיה · אמר לון מה עבד · אמרו ליה חמא אביליא בשובתא ושאל בהן · אמר לון בעי אתון מידע מה חיליה בא להודיענו שאין אבל בשבת דכתיב ברכת יי' היא תעשיר זו ברכת שבת · ולא יוסיף עצב עמה זו אבילות · כמה דת אמ' נעצב המלך על בנו · שמואל אמר פה"ז חובה נה"ר רשות · פריעת ראש · חזירת קרע זקיפת המיטה חובה · נעילת סנדל תשמיש המיטה רחיצה רשות · חד תלמיד מן דשמואל שימש מיטתו שמע שמואל ואיקפד עלוי ומית · אמ' להל' איתאמרת דילמא למעשה · רב אמר ה"ז חובה · פ"ן רשות · חזירת קרע זקיפת המיטה חובה · פריעת ראש נעילת סנדל רשות · תרין בני דרבי נפקון חד רישיה מגלי ושליח סנדלוי · וחד רישיה מכסי ולביש סנדלוי · ר' יונה סלק לגבי ר' גוריון נפק לגביה לביש סנדלוי · א"ל מה את סבר דילפינן עובדא מינך · לא ילפין עובדא מן בר נש זעיר · ומלקרות בתורה · אמר רבי יוחנן ואין דובר אליו דבר · ואפילו דבר של תורה · אמר ליה רבי שמעון בן לקיש כל גרמיה אילו תנא לא הוה מייה · מאי ברון · כי דא"ר יודה בר פזי בשם רבי יוחנן כשלא היו יודעין במה לפתוח לו אם בגופו אם בממונו אם בנפש בניו ובנותיו · חד תלמיד מן דרב חסדא איבאש שלח ליה תרין תלמידין דיתנון עימ' איתעביד קומיהון כמין חיוי ואפסקון ודמך · חד תלמיד מן דבר פדיה איבאש שלח ליה תרין תלמידין דיתנון עימיה איתעביד קומיהון כמין כוכבא ואפסקון ודמך · תני אבל שונה הוא במקום שאינו רגיל · כהדא רבי יסא הוה ליה עובדא שלח ליה רבי יוחנן תרין תלמידין דיתנון עימיה · אין משום דשרי לא ידעין · ואין משום דלא רגיל לא ידעין · ורבי יסא לא רגיל' אלא כגון אילין מיליהון דרבנן דבר נש מישתאיל בהון וקיים ליה כמאן דלא רגיל · רבי יוסי בר פיטרס חמוי דרבי יהושע בן לוי קדמייא הוה ליה עובדא שלח ליה בר קפרא תרין תלמידין דיתנון עימיה · אין דשרי לא ידעין · ואין משום שהיה להוט אחר התורה לא ידעין · ותני כן אם היה להוט אחר התורה מותר · על כל דבר האמור בתורה כהן מיטמא ישראל מתאבל ·

הסיפו עליהם אחיו ואחותו מאמו ואחותו הנשואה מתאבל ואונן אבל לא מיטמא · ארוסתו לא מתאבל ולא אונן ולא מיטמא · תני כל שמתאבלין עליו מתאבלין עמו · רב דמכת אחתיה ופקד לחייה בריה אמר ליה כד תי סליק לגביי הוי שלח סנדלך · רבי מנא הוון בניי דרבי חנינה אחוי מייתין · אתון

ושאלון לרבי יוסי מהו לכפות את המטה · אמר לון לא צריך · מהו לישן על גבי מטה כפוייה אמר לון לא צריך · מהו לקרות את שמע ולהתפלל · אמר לון נשמעינה מן הדא הרי שהיה עסוק עם המת בקבר והגיעה עונת קרית שמע פורש למקום טהרה ולובש את תפיליו וקורא קרית שמע ומתפלל · מאימתי כופין את המטות משיצא המת מפתח החצר דברי רבי ליעזר · ורבי יהושע אומר משיסתם הגולל · וכשמת רבן גמליאל כיון שיצא מפתח החצר אמר רבי ליעזר לתלמידים כפו את המטות · וכשנסתם הגולל אמר ר' יהושע לתלמידים כפו את המיטות · אמרו לו כבר כפינום על פי זקן · בערב שבת הוא זוקף את מיטותיו · במוצאי שבת הוא כופן · תני דרגש נזקפת ואינה נכפית · ר' שמעון בן אלעזר אומר שומט קלבנטרין שלה והיינו · ר' יוסה בשם ר' יהושע בן לוי הלכה כר' שמעון בן אלעזר · ר' יעקב בר אחא בשם ר' יסא מטה שנקליטיה עולין ויורדין עמה שומטן והיינו · איזו היא מטה ואי זו היא דרגש · אמר ר' ירמיה כל שמסרגין על גופה זו היא מטה · וכל שאין מסרגין על גופה זו היא דרגש · והא תנינן המטה והעריסה משישופם בעור הדג · אם מסרג הוא על גופה לאי זה דבר הוא שפה · אמר רבי לעזר תיפתר באילין ערסהא קסרייתא דאית לה ניקבן · ומניין לכפיית המיטה · רבי קריספי בשם רבי יוחנן וישבו אתו לארץ על הארץ אין כתיב כאן אלא וישבו אתו לארץ · אלא דבר שהוא סמוך לארץ · מיכן שהיו ישינין על מיטות כפוית · בר קפרא אמר איקונין אחת טובה היה לי בתוך תרמתני לכפותה אף את כפה מיטתך · ואית דמפקין לישנא יכפה הסרכוד · רבי יונה ורבי יוסה תריהון בשם רבי שמעון בן לקיש חד אמר מפני מה הוא ישן על מטה כפויה כדי שיהא מעור בלילה ונזכר שהוא אבל · וחורנה אמר מתוך שהוא ישן על גבי מטה כפויה הוא ניעור בלילה ונזכר שהוא אבל · אמר איני כופה את המטה הרי אני ישן על גבי הספסל אין שומעין לו מפני שאמ' איני כופה את המיטה · אבל אם אמר הרי אני כופה את המיטה שומעין לו · מתניתא לא אמרה כן אלא וכשמברין אותו כל העם מסובין על הארץ והוא מיסב על הספסל כהן גדול · הא כהן הדיוט לא · וברבים הא ביחיד לא · ולא עבדין כן · כפיית המיטות פעמים עושה ששה חמשה ארבעה שלשה · בערב שבת ששה · בערב שבת עם דימדומי חמה חמשה · יום טוב לאחר שבת ארבעה · שני ימים טובים של ראש השנה שלשה · חד תלמיד מן דרבי מנא הורי לחד מן קריבוי דנשיא משהוא זוקפה שוב אינו כופה · כמה ימים היה לו · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא שני ימים היה לו · רבי בא רבי אמי רבי יעקב בר זבדי בשם רבי יצחק שלשה · רבי חיננא בר פפא הורי לכפותה אפילו יום אחד ואיתחמי ליה יען כי מריתה · תני הדר בפונדק אין מחייבין אותו לכפות דלא יהוון אמרין חרש הוא · הרי שמת חמיו או חמותו או אחד מקרובי אשתו אינו כופה לא לכחול ולא לפקוס אלא נוהג עמה כדרך שהיא נוהגת · וכן היא שמת חמיה או חמותה או אחד מקרובי בעלה אינה לא כוחלת ולא פוקסת אלא נוהגת עמו כדרך שהוא נוהג · שמואל אמר לא שנו אלא חמיו או חמותו הא אחד כל הקרובים לא ·

רבי בא בר כהן אמר קומי רבי יוסי רבי יודה בר פזי בשם רבי יוחנן כרוך עמו · קם רבי יוסה עם רבי יודה בר פזי · אמר ליה אתה שמעת מן אבוך הדא מילתא ·

אמר ליה אבא לא הוה אמר כן · אלא אתוי דאיתתיה דבר נחמיה מית אתון ושאלון ליה מהו לכפות את המיטה אמר לון לא צריך · מהו לקרות את שמע ולהתפלל · אמר ליה נשמעינה מן הדא הרי שהיה עסוק עם המת בקבר והגיעה עונת קרית שמע הרי זה פורש למקום טהרה ולובש את תפיליו וקורא את שמע ומתפלל · מפני שאמרה שבת עולה ואינה מפסקת והרגלים מפסיקין ואינן עולין · רבי סימון בשם רבי יוחנן שהוא מותר בתשמיש המיטה · קם רבי ירמיה עם רבי יודה בי רבי סימון · אמר ליה הכין אמרין כל תלמידי דרבי יוחנן לא שמע בר נש מניה הדא מילתא אלא אבוך · אמר ליה רבי יעקב אין דאיתאמרת לא איתאמרת אלא מן אילין מילייא דהכין הכין מילתיה דר' יהושע בן לוי אמר שהוא אסור בתשמיש המיטה · דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי והלא אבדו אין אבל ברגל אלא שהרבים נוהגין בו בצינעה · מהו בצינעה שהוא אסור בתשמיש המיטה · ותניכן הרי הרגל הרי הוא אסור בתשמיש המיטה ואינו עולה · אף השבת הואיל והוא אסורה בתשמיש המיטה לא תעלה · אמר רבי בא איפשר לשבעה בלא רגל · אבל אי איפשר לשבעה בלא שבת · הלכה ו'

דבית רבי ינאי אמרי עצרת עולה שבעה כרגלים · בעון קומי רבי יוסה שלשה לפני העצרת ועצרת שבעה הרי עשרה · אלא שלשה לפני עצרת שבעה · ועצרת שבעה הרי ארבעה עשר · אמר רבי יוסי בי רבי וכש יום אחד לפני עצרת מונה חמשה · לאחר העצרת שנים מונה ארבעה שלשה בטלו בטנו גזירות שבעה · תני אין מראין פנים לא בראש השנה ולא ביום הכיפורים · אמר רבי שמואל בר רב יצחק יום הכיפורים שחל להיות בשבת מראין בו פנים · כהדא רבי חזקיה הוה ליה עובדא סלקון רבנן לגביה מחמייא ליה אפין בצומא רבא · אמ' לון כלום אמרו אין מראין פנים לא בראש השנה ולא ביום הכיפורים · לא מפני התפילה · שנייא היא יום הכיפורים שחל להיות בשבת · שנייא הוא יום הכיפורים שחל להיות בחול · הלכה ז' אין קורעין ולא חולצין ולא מברין אלא קרוביו של מת · אמר רבי ירמיה והלכה קרובין שהן ראוין לתתאבל · כהדא דתני חכם שמת קרוביו ואפילו קרובים שאינן ראוין להתאבל כהדא רבי אבון דבך במועדא ולא גמל ליה רבי מנא חסד והון צפוראי אמרין עד מות שנא · בתר מועדא עבר ליה איקריה · עאל ואמר קומיהון כהדא דתני חכם שמת הכל קרוביו באינן דהון גביה · אנן לא הוינן גביה · הקורע מן המלל מן השלל מן הדדיד אינו קרע · מן האימרי הרי זה קרע · אי זהו אימרי · אמר רבי אחא כל שאין מקומו ניכר · עשרה קרעים אסורין באיחוי · הקורע על אביו ועל אמו ועל רבו שלימדו חכמה ועל הנשיא ועל אב בית דין ועל שמועות הרעות · ועל קללת השם · ועל שריפת תורה · ועל ירושלם · ועל בית המקדש · ועל אביו ועל אמו ועל רבו שלימדו חכמה מניין ואלישע רואה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו · רבי מתן בעא קומי רבי יוחנן ומאלישע אנו למידין תורה · אל' מתוך מתוך מה המת משהוא מסתלק עוד אינו רואהו · כך זה משנסתלק עוד לא ראהו · כשם שקורעין על החכמים כך קורעין על התלמידין · אי זהו תלמיד חכם · חזקיה אמר כל ששונה הלכות ועד תורה · אמר ליה רבי יוסי הדא דת אמר בראשונה אבל עכשיו אפילו הלכות · רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל שהוא מבטל עסקו מפני משנתו · תני כל ששואלין אותו והוא משיב · אמר רבי הושעיה כגון אנן דרבבינן משגחין עלינן ואנן מתיבין לו · אמר רבי בא בר ממל כל שהוא יודע לבאר משנתו · ואנן אפי' רבבינן לא חכמין מבארה מתניתן · אי זהו רבו כל שפתח לו תחילה דברי רבי מאיר · רבי יהודה אומר כל שרוב תלמודו ממנו · רבי יוסי אומר כל שהאיר עיניו במשנתו · אפילו בדבר אחד · רבי אבהו בשם רבי יוחנן הלכה כדברי מי שהוא אומר כל שרוב תלמודו ממנו · ולמה לא אמר כרבי יהודה · אית תניי תני ומחליף · ר' לעזר קרע על שפתח לו תחילה · שמואל חלץ על שהאיר עיניו במשנתו · ומה האיר עיניו במשנתו · אמר רבי יוסי בי רבי בון בשני מפתיחות אחד יורד לאמת השיחי ואחד פוהה כיון · מהו יורד לאמת השיחי שהיה שוחה אמה עד שלא יפתח · על הנשיא ועל אב בית דין ועל שמועות הרעות מניין ויחזק דוד בבגדיו ויקרעם וגומ' · ויספדו ויבכו ויצומו עד הערב · על שאול זה הנשיא · ועל יהונתן בנו זה אב בית דין · ועל עם יי' ועל בית ישראל כי נפלו בחרב אילו שמועות הרעות · על קללת השם מניין ויהי כשמוע המלך חזקיהו את דברי רב שקה ויקרע את בגדיו · מהו לקרוע על קללת הגוי · מאן דאמ' רב שקה גוי היה קורעין · ומאן דאמר יהודי היה אין קורעין · תני רבי הושעיה אחד ששמע קללת השם מישראל ואחד ששמע קללת השם מן הגוי חייב לקרוע · מה טעמא הנה אני יי' אלהי כל בשר הממני יפלא כל דבר · מהו לקרוע בזמן הזה · רבי יוסי רבי ירמיה בשם רבי יוחנן משרבו הגדפנין פסקו מלקרוע · מהו לקרוע על הכינויים · נישמעינה מן הדא · רבי שמעון בן לקיש הוה מהלך באיסרטא איזדמן ליה חד כותיי והוה מגדף והוה קרע · מגדף והוה קרע · נחת ליה מן חמרא ויהב ליה חד מרתוקא גו ליביה · אמר ליה רשע אית לאימך מאנין מספקא לי · הדא אמרה שקורעין על הכינויין וקורעין בזמן הזה · על שריפת התורה מניין ויהי כקרוא יהודי שלש דלתות וארבעה · מהו שלש דלתות וארבעה · תלת ארבע פסיקן · כיון שהגיע לפסוק החמישי כי יי' הוגה על רוב פשעיה מיד יקרעה בתער הסופר וגומ' · ולא פחדו ולא קרעו את בגדיהם ·

הרואה תלמיד חכם שמת כרואה ספר תורה שנשרף · אמר רבי אבהו יבא עלי אם טעמתי כלום כל אותו היום · רבי יונה הוה בצור כד שמע דדמך בריה דרבי אבהו אף על גב דאכל גובנא ושתא מיא אסקה צום הוא יומא ·

רבי בא ורבי הונא בר חייה הוון יתיבין אתת נעמיתא וחטפת תפילוי דר' הונא בר חייה · צווח רבי בא וחנקה · אמר ליה רבי הונא בר חייה עוד מעט והיינו באין לידי שריפת תורה · אמר ליה ואדיין את לזו כן אמר רב ירמיה בשם רב אין קורעין אלא על ספר תורה ששרפו מלך ישראל בזרוע כגון יהויקים בן יאשיהו מלך יהודה וחביריו · עולא בירייא רבי לעזר בשם רבי חנינה הרואה ספר תורה שנשרף חייב לקרוע על הגויל בפני עצמו ועל הכתב בפני עצמו · מה טעמא אחרי שרוף המלך את המגילה ואת הדברים · את המגילה זה הגויל · ואת הדברים זה הכתב · רבי ברכיה רבי חלבו עולא בירייא רבי לעזר בשם רבי חנינה עתיד הקב"ה ליעשות ראש חולה לצדיקים לעתיד לבא · מה טעמא שיתו ליבכם לחילה · לחולה כתיב · והצדיקים מראין אותו באצבע ואומר כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגינו עלמות · עלמות בעלימות · עלמות בזריזות · עלמות כאילין עולימתא · תירגם עקילס אתנא סירא עולם שאין בו מות · והצדיקים מראין אותו באצבע ואומר כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו עלמות · הוא ינהגנו בעולם הזה · הוא ינהגנו לעולם הבא · ועל ירושלם ועל בית המקדש · ויבואו אנשים משכם ומשילה ומשומרון שמונים אנשים מגולחי זקן וקרועי בגדים · אחד ששמע שחרבה ירושלם ואחד הרואה את ירושלם בחורבנה חייב לקרוע · הרואה את ירושלם מן הצופים חייב לקרוע · אית תניי תני מוסיף על הקרע · אית תניי תני תחילת הקרע טפח ותוספת כל שהוא · ואית תניי תני תחילת הקרע טפח תוספתו שלש אצבעות · ר' יוסה רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא · רבי חזקיה רבי ירמיה בשם רבי יוחנן הלכה כמי שאומר תחילת הקרע טפח תוספתו כל שהוא · מהו להבדיל קנה טפה · רבי

ירמיה רבי חייה בשם ר״ שמעון בן לקיש ויחזק דוד בבגדיו אין חזקה פחות מטפח ויקרעם ר׳ סימון בשם ר׳ יהושע בן לוי מיכן שהוא צריך להבדיל קנה שפה. מת לו מת קורע. מת לו מת אחר אפי׳ ששמע על אביו ועל אמו ועל רבו שלימדו חכמה קורע קרע אחד לכולן. רבי יהודה בן תימא אומ׳ קורע על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו ובלבד שלא יעשה של אביו ושל אמו תוספת׳ ולא דא היא קדמיתא אלא שלא יוסף לא על של אביו ולא על של אמו. רבי חלבו ורב מתנה יוסי בר מנשיא בשם רב הלכה כרבי יהודה בן תימא. מת לו מת קורע׳ מת לו מת אחר מוסיף על הקרע וקורע. עד איכן אמר ר׳ חנינה עד שהוא מגיע עד טיבורו. תנא חד סב קומי רבי זעירא אפילו נתמנה לו בנגד כל שבעה חייב לקרוע. אמר ליה רבי זעורא הדא דתימר בשאר הקרובים׳ אבל על אביו ועל אמו אפילו לאחר כמה חייב לקרוע׳ מת לו מת קורע׳ מת לו מת אחר מרחיק שלש אצבעות וקורע. שלמו מלפניו מתחיל מאחריו׳ שלמו מלמעלן מתחיל מלמטן׳ שלמו אילו ואילו ר׳ חייה בריה דר׳ ארא דיפו אמר נעשה כפתוח. רבי חיננא בר פפא סלק גבי רבי תנחום בר חייה נפק לגביה לבוש סנטריה. מהו סנטריה מאנין דלא חפיתין. אמר ליה הדא מנן לך. אמר ליה הכין הוה רבי סימון רבי עבד׳ אמר ליה התפלל עלינו. אמר ליה יסגי הודעתך. שכל אותה השנה הדין מתוח כנגד המשפחה׳ דאמר רבי יוחנן כל שבעה החרב שלופה. עד שלשים היא רופפת. לאחר שנים עשר חדש היא חוזרת לתערה. למה הדבר דומה לכיפה של אבנים כיון שנתרעעה אחת מהן נתרעעו כולן. ואמר רבי לעזר אם נולד בן זכר באותה המשפחה נתרפאת כל אותה המשפחה. מניין שאבל חייב לקרוע מעומד דכתיב ויקם איוב ויקרע את מעילו ויגז את ראשו.

רבי יודה בר פזי בשם רבי יוחנן מיכן שאבל צריך לקרוע מעומד. אמר רבי יוחנן הורי רבי יסא לשלול למחר. כד דמך רבי יסא הורי רבי חייה בר בא לנעול בו ביום׳ אמר רבי זעורה ולא פליגין מאן דאמר ישלול למחר ינעול למחר׳ ומאן דאמר ינעול בו ביום ישלול בו ביום. אמרו לו מת ראובן וקרע ואחר כך אמרו לו שמעון מת הרי כבר יצא ידי קרעו אמרו לו מת ראובן וקרע ואחר כך אמרו לו קיים היה ומת׳ אית תניי תני יצא ידי קרעו׳ אית תניי תני לא יצא ידי קרעו. מאן דאמר יצא ידי קרעו כבר קרע. מאן דאמר לא יצא ידי קרעו שהרי על חי קרע. ועוד מן הדא דתני קרע וחזרה בו נשמה אם על אתר אינו צריך לקרוע. אם לאחר זמן צריך לקרוע׳ כמה הוא על אתר כדי דיבור׳ כמה הוא כדי דיבור׳ רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי כדי שאילת שלום בין אדם לחבירו. אבא בר בר חנה בשם רבי יוחנן כדי שאילת שלום בין הרב לתלמיד ואומר לו שלום עליך רבי. רבי יוחנן הוה מיסתמיך על רבי יעקב בר אידי והוה רבי לעזר חמי ליה ומיטמר מן קומוי. אמר הא תרתין מילין הדין בבלייא עבד לי. חדא דלא שאל בשלמי וחדא דלא אמר שמועתא מן שמי. אמר ליה כן אינון נהיגין גבון זעירא לא שאיל בשלמיה דרבה דאינון מקיימין ראוני נערים ונחבאו וישישים קמו עמדו. מי מהלכין חמי ליה חד בית מדרש. אמר ליה הכין הוה רבי מאיר יתיב ודרש ואמר שמועתא מן שמיה דרבי ישמעאל ולא אמר שמועתא מן שמיה דרבי עקיבה׳ אמר ליה כל עמא ידעין דרבי מאיר תלמידיה דרבי עקיבה. אמר ליה וכל עמא ידעין דרבי אלעזר תלמידיה דרבי יוחנן. ומהו מיעבור קומי אדורי צלמא. אמר ליה ומה את פליג ליה איקר עבור קומוי ואסמי עינוי׳ אמר ליה יאות רבי לעזר עבד לך דלא עבר קומך. אמר ליה רבי יעקב בר אידי ידע את לפייס. ור׳ יוחנן בעי דיימרון שמועתא מן שמיה. אף דוד ביקש עליה רחמים אמר אגורה באהלך עולמים. רבי פינחס רבי ירמיה בשם רבי יוחנן וכי עלת על לב דוד שהוא חיה לעולם. אלא כך אמר אזכה שיהו דברי נאמרים בבתי כניסות ובבתי מדרשות׳ ומה אנים ליה׳ בר טירא אמר האומר שמועה משם אומרה שפתותיו רוחשות בקבר׳ מה טעמא דובב שפתי ישינים. ככומר זה של ענבים שהוא זב מאיליו. רבי חיננא בר פפא ורבי סימון. חד אמר כמן דשתי קונדיטון. וחורנה אמר כמן דשתי חמר עתיק אף על גב דהוא שתי ליה טעמיה בפומיה׳ ואין דור שאין בו ליצנים׳ ומה היו פריצי הדו׳ עושין היו מהלכין אצל חלונותיו של דוד ואומרי׳ אימתי יבנה בית המקדש. אימתי בית יי׳ נלך. והוא אומ׳ אף על פי שהן מתכוונין להכעיסני יבוא עלי שאני שמח בלבי׳ שמחתי באומרים לי בית יי׳ נלך׳ והיה כי ימלאו ימיך ללכת עם אבותיך. אמר רבי שמואל בר נחמן אמר הקב״ה לדוד דוד ימים מליאים אני מונה לך אין אני מונה לך ימים חסירין. כלום שלמה בנך בונה בית המקדש לא להקריב בתוכו קרבנות. חביב עלי משפט וצדקה שאת עושה יותר מן הקרבנות מה טעמא עשה צדקה ומשפט נבחר ליי׳ מזבח.

הלכה ח׳

על כל המתים כולן הוא דוחה במטה ואינו מרבה בעסקיו׳ על אביו ועל אמו מרבה בעסקיו ואינו דוחה במטה׳ אם היה שעת דוחק או עונת גשמים אפילו על אביו ועל אמו מרבה בעסקיו ודוחה במטה שכל המרבה בעסק על אביו ועל אמו הרי זה משובח׳ על כל המתים אינו מבדיל קנה שפה שלו אלא על אביו ועל אמו דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר כל קרע שאינו מבדיל קנה שפה הרי זה קרע של תפלות. ר׳ יוחנן פליג עם ר׳ יודה בתרתי. ר׳ יוחנן שמע דר׳ חנינה תשיש סלק בעי מבקרתיה גו איסרטא שמע דדמך׳ נחת מן חמריה ואפיק מנא שבייא דשובת׳ ובזעין כי דתנינן תמן כהן גדול פורם מלמטן וההדיוט מלמעלן ׳רבי לעז׳ בשם כהנא למעלן למעלן מקנה שפה. למטן למטן מקנה שפה׳ ר׳ יוחנן אמר למטן ממש. ואתיא דר׳ לעזר בשם כהנא כר׳ יודה׳ אין כר׳ יודה לא יפרום כל עיקר. מאי כדון׳ חומר הוא בכהן גדול שאינו מבדיל קנה שפה. על כל המתים הוא שולל לאחר שבעה ומאחה לאחר שלשים. על אביו ועל אמו אינו מאחה עולמית. תני בשם רבי נתן האשה שוללת מיד ומאחת לאחר שלשים על אביה ועל אמה אינה מאחה עולמית. אי זהו איחוי כאריג׳ הסולם והקפש אין מעכבין. על כל המתים אינו קורא אלא העליון בלבד׳ על אביו ועל אמו אפילו עשרה זה על גבי זה׳ אין אפיקרסין מעכבת. האשה אינה קורעת אלא העליון בלבד. תני רבי שמעון בן אלעזר אומר האשה קורעת את הפנימי והופכתו לאחוריה וחוזרת וקורעת את השאר׳ על כל המתים הוא אסור בגיהוץ עד שלשים׳ על אביו ועל אמו עד שנים עשר חדש. אי זהו גיהוץ כלי צמר מגוהצין חדשי׳. וכלי פשתן מגוהצין לבני׳. על כל המתי׳ הוא אסו׳ בתגלחת עד שלשים׳ על אביו ועל אמו עד שישלח פרע או עד שיגערו בו חביריו.

רבי שמואל בר אבודמי דמכת אימיה קומי מועדא המניא יומין׳ אתא שאל לרבי מנא אמ׳ ליה כל דבר שהוא תלוי בשבעה ושלשים הרגל מפסיק ברם הכא עד שישלח פרע או עד שיגערו בו חביריו. על כל המתים אינו מגלה את לבו אלא על אביו ועל אמו דברי רבי מאיר. רבי שמואל בשם רבי אבודמי בר תנחום מפני שבטלה ממנו מצות כבוד. על כל המתים אסור לילך בסעודה עד שלשים יום׳ על אביו ועל אמו עד שיגערו בו חביריו ויאמרו לו צא עמנו. על כל המתים הוא אסור לילך בסעודה עד שלשים יום׳ על אביו ועל אמו עד שנים עשר חדש. אם היתה חבורת מצוה או קידוש החדש מותר. הרי שהיה מחליף בגדים כל שבעה חייב לקרוע את כולן. רבי חייה רבה ורבי חמא אבוי דרבי הושעיה תריהון אמרין כולהן אסורין באיחוי. בר קפרא אמר אין לך אסור באיחוי אלא יום הראשון בלבד. אמר רבי חונא פלגא אחרת ביניהן. מאן דמר כולהן אסורין באיחוי עושה שאר הימים כיום הראשון אפילו יש עליו כמה בגדים חייב לקרוע את כולן. מאן דמר אין לך אסור באיחוי אלא יום הראשון בלבד עושה שאר הימים תוספת אפילו יש עליו כמה בגדים אינו קורע אלא העליון בלבד.

הלכה ט׳

רבי תנחום בר׳ עילאי דמך בחנוכתא. רבי דוסא דמך בריש ירחא דניסן׳ עבדין ליה איבריא. סברין מימר מן דעתהון דרבנן ובדקון ואשכחון דלא מן דעתהון דרבנן. ר׳ קרוספי דמך במועדא ועבדון ליה איבריא׳ סברין מימ׳ מן דעתיה דרבי אמי׳ ובדקון ואשכחון דלא מן דעתיה דרבי אמי. ר׳ חלבו רבי בא בר זבדא בשם רב אפילו לשעה מן הדא ותמת שם מרים ותקבר שם. חאן חמי רבנן עיין כריכוא. אמר רבי ירמיה חבירים זריזין הן ואינן באין לידי הספד. תני אין מוליכין חלילין לבית האבל. אבל מוליכין חלילין לבית השמחה ולבית המשתה:

הדרן עלך אלו מגלחין

וכולא מסכתא דמשקין וכולא סידרא דמועדא

שומר אמונים

סדר נשים

נדפס בבית דניאל בומבירגי מאנדרשא

בשמך רבון עלמין שרינא לגלפא במאני אברא
סידרא תליתאה דתלמודא דבני מערבא והוא
סידרא דנשים בבעו מינך במטו מינך רזיוך
ונהורך דנהיר תמיר ולא פסק ינהר
עלאן למיהב לן חילא דניהך
באורח קשוט דלא
נסטי ימינא ושמאלא בהאי חיבורא וניעול
וניפוק בשלם בלא
כיסופא:

בוויניציאה

חמש עשרה נשי׳ פוטרו׳ צרותיהן וצרו׳ צרותיהן מן החליצה ומן היבום עד סוף העולם׳ בתו ובת בתו ובת בנו בת אשתו ובת בנה ובת בתה וחמותו ואם חמותו ואם חמיו אחותו ואחות אמו ואחות אשתו אשת אחיו מאמו ואשת אחיו שלא היה בעולמו וכלתו· ב׳ הרי אילו פוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החליצה ומן היבו׳ עד סוף העולם וכולם אם מתו או מיאנו או נתגרשו או שנמצאו איילוניות צרותיהן מותרות· שאין את יכול לומר בחמותו ואם חמותו ואם חמיו שנמצאו איילוניות או שמיאנו· ג׳ כאי זה צד פוטרות צרותיהן היתה בתו או אחת מכל העריו׳ האילו נשואה לאחיו השיני ולו אשה אחרת ומת כשם שבתו פטורה כך צרתו פטורה הלכה צרת בתו ונישאת לאחיו השיני ולו אשה אחר׳ ומת כשם שצרת בתו פטורה כך צרת צרתה פטורה אפילו הן מאה· ד׳ כאי זה צד אם מתו הן צרותיהן מותרות היתה בתו או אחת מכל העריו׳ האילו נשואה לאחיו ולו אשה אחרת מתה בתו או נתגרשה ואחר כך מת אחיו צרתה מותרת· וכל היכולה למאן ולא מיאנה צרתה חולצת ולא מתייבמת· ה׳ שש עריות חמורו׳ מאילו מפני שהן נשואו׳ לאחרים צרותיהן מותרו׳ אמו ואשת אביו ואחות אביו אחותו מאביו· ואשת אחיו כאביו ואשת אחי אביו· ו׳ בית שמאי מתירין את הצרות לאחי׳· ובית הלל אוסרין· חלצו בית שמאי פוסלין מן הכהונה ובית הלל מכשירין· נתייבמו בית שמאי מכשירין ובית הלל פוסלין אע״פ שאלו פוסלין ואלו מכשירין לא נמנעו ב׳ שמאי מלישא נשים מבית הלל ולא בית הלל מבית שמאי· כל הטהרות והטמאות שהיו אילו מטהרין ואילו מטמאין לא נמנעו עושין טהרות אילו על גב אילו׃

סליק פירקא

חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן כו׳ · כתיב מצות תאכל· לפי שהיתה בכלל היתר· ונאסרה וחזרה והותרה· יכול תחזור להתירה הראשון· תלמוד לומר מצות תאכל מצוה· כיוצא בו יבמה יבא עליה מצוה· לפי שהיתה בכלל היתר ונאסרה וחזרה והותרה יכול תחזור להתירה הראשון· תלמוד לומר יבמה יבא עליה מצוה· רבי יוסי פתר מתניתה מצות תאכל מצוה· לפי שהיתה בכלל היתר עד שלא הקדישה רוצה לוכל אוכל שלא לוכל אינו אוכל· הקדישה ונאסרה קרב קומצה וחזרה והותרה יכול תחזור להתירה הראשון· רוצה לוכל אוכל שלא לוכל אינו אוכל· תלמוד לומר מצות תאכל מצוה· כיוצא בו יבמה יבא עליה מצוה· לפי שהיתה בכלל היתר עד שלא נישאה לאחיו· רצה לכנוס כנס· שלא לכנוס אינו כנס· נשאת לאחיו ונאסרה ומת אחיו בלא בנים חזרה והותרה יכול תחזור להתירה הראשון רצה לכנוס כנס שלא לכנוס אינו כונס· תלמוד לומר יבמה יבא עליה מצוה· רבי יונה פתר מתניתא מצות תאכל מצוה· לפי שהיתה בכלל היתירה עד שלא הקדישה רוצה לוכל חמץ אוכל מצה אוכל· תלמוד לומר מצות יאכל מצוה· כיוצא בו יבמה יבא עליה מצוה לפי שהיתה בכלל היתר עד שלא נישאת לאחיו· רצה לכנוס לשם תואר כונס· לשם ממון כנס· נישאת לאחיו ונאסרה· מת אחיו בלא בנים חזרה והותרה· יכול תחזור להתירה הראשון· רצה לכנוס לשם תואר כונס· לשם ממון כנס· תלמוד לומר יבמה יבוא עליה מצוה· אתיא דרבי חונה כאבא שאול דתנא אבא שאול אומר הכונס את יבמתו לשום נוי או לשום דברים אחרים הרי זה בעילת זנות וקרוב להיות הולד ממזר· מה אבא שאול כרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר יש ממזר ביבמה· מה דאמר רבי עקיבה ביבמה שזינת· מה דאמר אבא שאול ביבמתו· אתיא כרבי יוסי בר חלפתה דר׳ יוסי בן חלפתא ייבם את אשת אחיו חמש חרישות חרש וחמש נטיעות נטע· ודרדך סרין בעל· אילו הן רבי ישמעאל בי רבי יוסי· רבי לעזר בי רבי יוסי· ר׳ מנחם בי רבי יוסי· ורבי חלפתא ברבי יוסי· רבי אבדימוס בי רבי יוסי· כתיב ערות אשת אחיך לא תגלה· משמע הוא בין אשת אחיו מאביו· בין אשת אחיו מאמו· בין אשת אחיו שהיה בעולמו· בין אשת אחיו שלא היה בעולמו בין לחיים בין לאחר מיתה בין שיש לו בנים בין שאין לו בנים והתורה מכללה על ידי ייבום יכול לכל דבר· נאמר כאן כי ישבו אחים יחדיו· ונאמר להלן שנים עשר עבדיך אחים אנחנו· מה אחים שנ׳ להלן באחים מן האב הכתוב מדבר· אף אחי׳ שנאמ׳ כאן באחים מן האב· יחדיו פרט לאשת אחיו שלא היה בעולמו ובת אחד מהן הן כותים אפילו גירשה ומת זו פטורה· ובן אין לו הא אם יש לו בן פטורה· כתי׳ כי את כל אשר יעשה מכל התועבות האל ונכרת· והלא אשת אחיו בכלל׳ כל העריות הוות· והתורה מכללה על ידי ייבום· יכול אף שאר כל העריות הותרו מכללן על ידי ייבום· ר׳ זעורה בשם ר׳ יוסי בן חנינה עליה עליה יבמה יבא עליה· מה עליה שנאמר להלן באחין מן האב הכתוב מדבר· אף עליה שנאמר כאן באחין מין האב הכתוב מדבר· רבי בנימן בר גידל ורבי אחא הוו יתבין· אמר רבי אחא הדא דרבי יוסי בן חנינה· אמר ליה רבי בנימן בר גידל או מה עליה שנ׳ להלן בשאינה יבמה הכתוב מדבר· אף עליה שנאמר כאן בשאינה יבמה הכתוב מדבר· אמר ליה רב אחא התורה אמרה ביבמה ואת אומר בשאינה יבמה· אמ׳ ליה רב בנימן בר גידל התורה אמרה כשאינה יבמה ואת אומר ביבמה· ואיקפיד רבי אחא לקובליה אמר רבי יוסי לא דר׳ אחא פליג אלא דהוא מקפד על לישנא דשמע מן רביה· מה כדון יבמה יבא עליה· מה עליה שנ׳ להלן כשאינה יבמה· אף עליה שנאמ׳ כאן אפילו יבמתו אמרה תורה ואשה אל אחותה לא תקח אין לי אלא היא צרתה מניין תלמוד לומר לצרור לא לצרתה ולא לצרת צרתה· אין לי אלא אחות אשתו שאר כל העריות מניין· רבי זעורה בשם רבי יוסה בר חנינה קל וחומר מה אחות אשתו מיוחדת ערוה שיש לה היתר לאחר איסורה הרי היא אסורה להתייבם· שאר כל העריות שאין להן היתר לאחר איסורן לא כל שכן· מה זו ערוה פוטרת צרתה אף שאר כל העריו׳ פוטרו׳ צרותיהן· עד כדון כר׳ עקיב׳ ברבי ישמעאל· תני רבי ישמעאל קל וחומר מה אחות אשתו מיוחדת ערוה שחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת והרי היא אסורה להתייבם· אף כל ערוה שחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת תהא אסורה להתייבם· מה נפיק

נפק מן כיהון אלמנה לכהן גדול · מאן דמר ערוה שיש לה היתר לאחר איסורה. זו והא איל ואין לה היתר לאחר איסורה הרי היא אסורה להתייבם · מאן דמר ערוה שחייבין עליה זדונה כרת ועל שגגתה חטאת הרי זו אסורה להתייבם · זו והא איל ואין חייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת הרא מותרת להתייבם · רבי אייבו בר נגרי קריספי בשם רבי שמעון בן לקיש לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר· זו אשה שהיא זרה לו · אסרה התורה לא תהיה לו לאשה אפילו מצוה · מעתה לא תהא צריכה חליצה · אמ׳ רבי ירמיה יבמתו יבמתו התורה ריבתה בחליצה· אי יבמתו יבמתו התורה ריבתה כייבום · תני ר׳ ישמעאל מאן יבמי · זו שמאן יבמי לא שמי אינו שמים מעתה לא תהא צריכה חליצה · הוי צורכה להן דאמר רבי ירמיה יבמתו יבמתו התורה ריבתה בחליצה · רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעורה אלמנה לכהן גדול מהו שתהא צריכ׳ חליצה · אמ׳ ל׳ איפשר לומ׳ קדושין תופסין בה ואת או׳ אינה צריכ׳ חליצה · א״ל הרי איילונית קדושין תופסין בה ואת או׳ אינה צריכה חליצה · אמ׳ ל׳ הרי איילונית משעם אחר הוצאת׳ אשר תלד יצאת זו שאינה יולדת · עד שאת למד כל העריות מאחו׳ אשתו לאיסור· למד כל העריו׳ מאשת אחיו להתר · אמר ר׳ מנא למידין שני איסורין משני איסורין · ואין למידין שני איסורין מאיסור אחד · ר׳ לעזר בשם רבי אבון כל דבר שהוא בא מחמ׳ הגורם בטל הגורם בטל האיסור ודבר שאינו בא מחמת הגורם אף על פי שבטל הגורם האיסור במקומו · ומה אית לך · אמר רבי יוסי בי רבי בון כגון אילו חמש עשרה נשים · שלא תאמר כתו עד שלא נישאת לאחיו אסורה לו · נישאת לאחיו מותרת לו · לוי בר סוסי בעא קומי ר׳ ניתני שש עשרה נשים · אמר אנוסת אביו נשואה לאחיו מאביו · אמר ל׳ הניכר אותו האיש שאין לו מוח בקדקדו · הלמה אמר ליה כגין דרבי יודה ורבי יודה אוסר באנוסת אביו ובמפותת אביו · הלא מודי רבי יהודה שאם קידש שתפסו בה קדושין · אלא כגין דתמינן שש עריות חמורות מאילו מפני שהן נשואות לאחרים צרותיהן מותרות · ותני רבי חייה בן אם יכולות להנשא לאחיו שלא בעבירה צרותיהן פטור׳ מן החליצה ומן היבום· ומכולם אין לך אלא אמו אנוסת אביו נשואה לאחיו מאביו · למה לא תניתה כגין דתניתה רבי חייה לא ניתנינה כל שכן מיתנינה · אלא כגין דתנינן אחותה שהיא יבמתה או חולצת או מתייבמת ואת משכח בכולהן אחותו שהיא יבמתו מתייבמת חוץ מאמו אנוסת אביו נשואה לאחיו מאביו · יצחק בר איסטיה אמר רבי שמעון בן לקיש בעי ניתני שש עשרה נשים חליצה פוטרת צרתה · אמ׳ רבי יעקב דרומיא קומי רבי יוסי ולמה לא תנינתה כגין רבי עקיבה דאמר רבי עקיבה יש ממזר בחלוצה מתניתה על דרבנן · לא אתינן מיתני אלא מילין דכל עמא מודיי בהון · אתייא דיצחק בר איסטיא כרבי אמי · רבי יסא אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש · רבי יוחנן אמר הוא אינו חייב על החלוצה · והאחין חייבין על החלוצה בין הוא ובין אחים חייבין על הצרה · רבי שמעון בן לקיש אמר בין הוא בין אחין אינן חייבין לו על החלוצה ולא על הצרה · רבי אמי מחליף שמועתא · אמר רבי זעירא קומי רבי יסא והא רבי אימי מחליף שמועת׳ · אלא דעון דעון אית לרבי יוחנן · ואפילו תאמר דעון דעון אית לרבי יוחנן · דעון דעון אית לרבי שמעון בן לקיש · מילתיה דיצחק בר איסטיא מסייעא לר׳ אמי · ומיליהון דרבנן מסייעין לר׳ יסא דאמ׳ ר׳ ירמיה ר׳ בא תריהו׳ בשם ר׳ חייה בר בא הכל מודין בצרה שהוא חייב · מה פליגין בחלוצה · ר׳ יוחנן אמ׳ הוא אינו חייב על החלוצ׳ והאחין חייבין על החלוצ׳ · מיליהון דרבנ׳ אמרי׳ חלוצה פטור · שמעו׳ בר בא בעא קומי ר׳ יוחנן מה בין חולץ ומה בין מגרש · א״ל את סבור חליצה קניין אינה אלא פטור אין האחין חייבי׳ עליה משו׳ אשתו של חולץ אבל חייבי׳ עליה מש׳ אשתו של מת · ר׳ יודן בעא כמה דאמ׳ בין הוא בין אחין אי׳ חייבין על החלוצ׳ אבל חייבין על הצרה כיי הוא אינו חייב על החלוצ׳ שכבר נרא׳ לפטור בה · וחייב על הצרה שלא נראה לפטור בה · אחין מה בין חלוצה אצלו · מה בין צרה אצלו יחזור ויאמר אין את יודע משם מה את מחייבו אי משום אשתו של חולץ אי משו׳ אשתו של מת · אמר רבי יוסי מה את סבור חליצה קניין אינה אלא פטור אין האחין חייבין עליה משום אשתו של חולץ · אבל חייבין עליה משום אשתו של מת · רבי יודן בעי כמאן דאמר הכל מודין בצרה שהוא חייב · קידש אחד מן השוק את אחת מהן ובא היבם וחלץ לה ובא עליה ופקעו ממנ׳ קידושין חלץ לחבירתה ובא עליה למפריעה חלו עליה קידושי׳ · אמר רבי שמי לא כן אמר רבי ינאי נמנו שלשים וכמה זקנים · מניין שאין קידושין תופסין ביבמה תלמוד לומר לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר שלא יהא לה הוייה אצל אחר · אמר ליה רבי יוחנן ולא מתניתה היא או לאחר שיחלוץ ליך יבמיך אינה מקודשת וזה ר׳ יוחנן מקלס לה הולים זהב מבים · בני אל יליזו מעיניך · חכם בני ושכח לבי · תן לחכם ויחכם עוד · ישמע חכם ויוסף לקח · אמר רבי שמעון בן לקיש בתר כל אילין קלוסיא יכול הוא אנא פתר לה כרבי עקיבה דרבי עקיבה אומר יש ממזר ביבמה · אלא תמן יבמה אחת · והכא שתי יבמות · שנייא היא איסור יבמה אחת · שנייא היא איסור שתי יבמות · רבי יודן בעא כמאן דאמר הוא אינו חייב על החליצה אבל חייב הוא על הצרה חליצה פטור ביאה פטור כמה דתימר חלץ לה נאסרה לאחין · ודכוותה בא עליה נאסרה לאחין · תני רבי חייה מת הראשון ייבם השני · מת השני ייבם השלישי · אמר רבי יוסי מה את סבר הא חליצה הוא ביאה · כיון שחלץ לה מעקרת הימנה זיקת המת למפריעה · למפריעה חל עליה איסורה של מת אצל האחין · אבל אם בא עליה אשתו היא · ותני רבי חייה מת הראשון ייבם השני · מת השני ייבם השלישי · אחותו מאמו נשואה לאחיו מאביו · אחות אמו גבר ובריה נסבין תרתין אחוון אחות אשתו תרין אחין נסיבין לתרתין אחוון ואשת אחיו מאמו · נאמר כאן אחוה ונאמר להלן שני׳ עשר עבדיך אחים אנחנו · מה אחים שנאמר להלן באחים מן האב הכתוב מדבר · אף אחים שנאמר כאן באחים מן האב הכתוב מדבר · אמר רבי יונתן נאמ׳ כאן ישיבה ונאמר להלן ישיבה · וירשתה וישבת בה · מה ישיבה שנאמר להלן ישיבה שיש עמה ירושה · אף ישיבה שנאמר כאן ישיבה שיש עמה ירושה · רבי אבון בר כיסנא בשם רבי יונתן דבית גוברין ישבו את שישיבתן בבית אחד · יצאו אחים מן האם שזה הולך לבית אביו וזה הולך לבית אביו · יחידיו פרט לאשת אחיו שלא היה בעולמו · רבי בון בר חייא אמר רבי בא בר ממל בעי איילונית ואשת אחיו שלא היה בעולמו הוו בפרשה מה חמית מימר איילונית צרתה מה צרת · ואשת אחיו שלא היה בעולמו צרתה אסורה · אמר ליה איילונית משעם אחר הוצאתה אשר תלד יצאת זו שאינה יולדת · לא דייך שאינה מתייבמת אלא שאת מבקש לאסור צרתה · אבל אשת אחיו שלא היה בעולמו ערוה היא וערוה פוטרת צרתה · אסי אמר צרת איילונית אסורה · מתניתא פליג׳ על אסי וכולן אם מתו או מיאנו או נתגרשו או שנמצאו איילוניות צרותיהן מותרות · רבי בון בר חייה בשם רבי בא בר ממל מה דמר אסי כרבי מאיר דרבי מאיר אמר כל שאין את מייבמו אין את מייבם צרתו וכלתו · אמ׳ רבי יוסי זאת׳ אומרת שמותר לאדם לישא את אשת בן אחיו ·

הלכה ב׳ הרי אילו פוטרות צרותיהן צרות צרותיהן מן החליצה ומן היבום כו׳ · רבי יוחנן אמר ממאנת היא ביבם לעקור זיקת המת להתיר צרה לאביה וכלה לחמיה · רב ורבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין אינה ממאנת ביבם לעקור זיקת המת ולהתיר צרה לאביה וכלה לחמיה · רב ורבי שמעון בן לקיש כבית שמאי דבית שמאי אומרי׳ בבעל · מה אנן קיימין אם באומרת אי איפשי לא בנישואיך ולא בנישואי אחיך כל עמא מודיי שאינה עוקרת אלא כן אנן קיימין באומרת איפשי בנישואין · רבי יוחנן אמר באומרת אי איפשי לא בנישואיך ולא בנישואי אחיך · רב ורבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין באומר׳ אי איפשי בנישואיך אבל בנישואי אחיך רוצה אני · מתני׳ פליג׳ על רבי יוחנן וכולן אם מתו או מיאנו או נתגרשו או שנמצאו איילוניות צרותיהן מותרות · נתגרשו ולא המינו · ודכוותה מיאנו המינו · תני רבי חייה בין אם מיאנו או נתגרשו בחיי הבעל צרותיהן מותרו׳ לאח׳ מית׳ הבעל צרותיהן חולצות ולא מתייבמות · אמר רבי יודן אביו דרבי מתניתא תיפתר שבתו ולא מיאנו דמתניתא כל חוכלה למאן ולא מיאנה צרתה חולצת ולא מתייבמת · בן מתניתא כל חוכלה למאן ולא מיאנה ומתה צרתה חולצת ולא מתייבמת · אמ׳ ר׳ אבא מרי אפילו תימר בקיימת תיפתר שאין שם יבם אחר אלא אביה · רבי יונה אמר בלבד מן האירוסין · רבי יוסה אמר אף מן הנישואין בבחוירה תנינה חזר בו רבי יוסי · אמר ליה רבי פנחס לא כן אלפן רבי מן הנישואין · אמר ליה והיא קבועה גבך במסמרא · אמר רבי זעורה קומי רבי מנא יאות אמר רבי יוסי עד לא יחזור בה · אילו בתו מן הנישואין בלא איילונית צרתה אסורה מפני שניתוסף לה איילונית צרתה מותרת · אמר ליה איילונית כמי שאינה בעולם · אילו שהי יבמות אחת איילונית ואחת שאינה איילונית ובא היבם וחלץ לה ובא עליה שמא פטר סוכרתה כלום · הרי איילונית כמי שאינה בעולם · בתו · ובתו ממאנת· ולא כנישואי תורה היא את בתי נתתי לאיש הזה · רבי הונה בשם רבי שמעון בן לקיש תיפתר בקטנה שהשיאה אביה ונתגרשה שהיא כיתומה בחיי אביה · רבי אחא רבי חנינה בשם רבי שמעון בן לקיש זאת אומרת שאין קטנה יולדת דלא כן תמתין עד שיתגדל ותמאן בבעלה ותתיר צרתה לחתנה · כלתו של רבי ישמעאל מיאנה ובנה על כתיפה · רבי חזקיה בשם רבי אבהו רבי יודה ורבי שמעון ורבי ישמעאל אמרו דבר אחד · תני עד אימתי הבת ממאנת עד שתביא שתי שערות דברי רבי מאיר · רבי יודה אומר עד שירבה השחור · רבי שמעון אומר עד שתתפשט הכף · רבי זעורה רבי חייא בשם רבי שמעון בן לקיש עד שתתפשט הכף ויהא השחו׳ רבה על הלבן · ר׳ אבהו ר׳ לעזר בשם ר׳ הושעיה הל׳ כר׳ יודן · ר׳ יהושע בן לוי אמ׳ הל׳ כר׳ יודה · אתא עובד׳ קומי ר׳ יסא אמר איזלון לגבי ר׳ אבהו דאית ליה אולפן הל׳ כר׳ יודה · אנן לית לן אולפן הלכה כר׳ יודה· רבי חנינה אמר הלכה כרבי יודה · רבי יוחנן אמר לציפורייא אתון אמרין בשם רבי חנינה הלכה כרבי יודה · ולית היא כן · מאי כדון · חברייא בשם רבי חנינה מודיי רבי יהודה שאם נבעלה משהביאה שתי שערות שאין יכולה למאן · רבי זעורה בשם רבי חנינה מודיי רבי יודה שאם נתקדש׳ משהביא׳ שתי שערו׳ שאינה יכולה למאן · על דעתיה דרבי זעורה דאמר נתקדשה משהביאה שתי שערות · הא אם נתקדשה עד שלא הביאה שתי שערות ונבעלה משהביאה שתי שערות יכולה היא למאן · ניחא על דעתין דחברייא דאינון אמרין נבעלה משהביאה שתי שערות הא אם נבעלה עד שלא הביאה שתי שערות יכולה היא למאן וזה אימת עיברה וילדה עד שלא הביאה שתי שערות · הויה היא · לא כן אמר רבי ודיפא רבי יונה בשם רבי אילא אתא עיברה וילדה עד שלא הביאה שתי שערות הוא

ובנה מתים · משהביאה שתי שערות היא ובנה חיים · עיברה עד שלא הביאה שתי שערות וילדה משהביאה שתי שערות היא חיה ובנה מת · מאי כדון · רבי ישמעאל בר רבי יודה עד שירבה שחור כרבי שמעון על תנאי: קדוש הראשון ובעל על דעתיה דרבי מאיר ורבי יודה דאמרי בסימנין הדבר תלוי מיהא · על דעתיה דרבי שמעון דו אמר לכשיוסיף כה קיין אחר מעת אפילו גדולה · אמר רבי יצחק וכמי אלא כדי שלא יתפרצו בנות ישראל בזימה · אתייא עובדא קומי רבי יוסי אמר יבדקו דידיה · מה כרבי יודה דרבי יודה אמר עד שירבה שחור · והא דאמר רבי יהושע בן לוי אין בין יבמות ונערות לימות הבגרות אלא ששה חדשים בלבד · ואמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן אין עושין מעשה · הדא דתימר בתוך הזמן · אבל לאחר הזמן עושין מעשה · כרם הבא ספיקרבה שחור ספק לא רבה שחור כמפו אני ליתן גט · רבה השחור אינו נוגע בגט ·

הלכ' ג כיצד פוטרות צרותיהן והיתה בתו או אחת מכל העריות האילו כו' · הא מתנית' כל הכולו' למאן ולא מאנה צרתה חולצת ולא מתייבבת:

הלכה ד' כיצד אם מתו הן צרותיהן מותרות כו' · מני מתנית' כל הכולה למאן ולא מיאנה ומתה צרתה חולצת ולא מיתבבת:

הלכה ה' שש עריו' חמורות מאילו מפני שהן נשואות לאחרים כו' · מה איכה חמורה הבא כרת והבא כרת · הבא ממזר והבא ממזר · כמה חמורות שאינן יכולו' להנשא לאחים שלא בעביר' · ותני רבי חייה כן וכולן אם יכולות להנשא לאחין שלא בעביר' צרותיהן פטורות מן החליצה ומן היבום · תני רבי חייה אין צרה אלא מאח בלבד · אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן מפני שהן נשואות לאחרים צרותיהן מותרות · רבי ירמיה בעי ותהא צרה מן השוק · אמר רבי יוסה לא שמיע רבי ירמיה הדא דתני רבי חייה לא שמיע למתניתין מפני שהן נשואות לאחרים צרותיהן מותרות · חזר ומר אין דשמיע אלא כאינש דשמיע מילה ומקשי עלה · ר' ירמיה בעי הבא על הצרה מהו שיהא חייב עליה משום אשת אח · אמר רבי יוסי אילו איפשר לצרה בלא אשת אח יאות · איפשר לאשת אח בלא צרה · איפשר לצרה בלא אשת אח · ואשת אח לא יבמתו היא · אמר רבי יוסה בי ר' בון תיפת' שהיה להבנים מאחים ·

הלכה ו' בית שמאי מתירין את הצרות לאחין כו' · רבי סימון בשם ר' יוסי בשם נהוריי טעמון דבי' שמאי לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר · החיצונה לא תהיה לאיש זר · אתייא דבית שמאי כאילין כותייא שהן מייבמין את הארוסות ומוציאין את הנשואות דאינון דרשין חוצה החיצונה · מה מקיימין בית שמאי ובן אין לו · אמר רבי יעקב דרומייא קומי רבי יוסי ובן אין לו מן הנשואה החיצונה לא תהיה לאיש זר · אמר ליה לא יחסרונך כותאי דאת מקי' דרשיהון · תני רבי שמעון בן אלעזר נומיתי לסופרי כותים מי גרם לכם לטעות דלית אתון דרשין כר' נחמיה דתני בשם ר' נחמי' כל דבר שהוא צרי' למ"ד מתחילתו ולא ניתן לו · ניתן לו ה"א בסופו · כגון לחוץ חוצה · לשעיר · שעירה · לסוכות סוכותה · מתיבין לרבי נחמיה והא כתיב ישובו רשעים לשאולה · אמר רבא בר זבדא לדייטי התחתונה של שאול · תני אמר רבי יוחנן בן נורי ראה היאך הלכה זו רווחת בישראל אם לקיים דברי בית שמאי הוולד ממזר כדברי בית הלל · אם לקיים דברי בית הלל הוולד ממזר כדברי בית שמאי · בואו ונתקן שיהו הצרות חולצות ולא מתייבמות · תני לא הספיקו להתקין עד שנטרפה השעה · אמר רבן שמעון בן גמליאל ואם כן מה נעשה לצרות הראשונות שנישאו · אמר רבי לעזר אע"פ שנחלקו ב' שמאי ובית הלל בצרו' מודין הן שאין הוולד ממזר שאין ממזר אלא מאשה שהוא אסורה עליו איסור ערוה וחייבין עליה כרת · אמר רבי טרפון תאב אני שיהא לי צרת הבת שאשיאה לכהונה · שאלו את רבי יהושע בני צרת מה הן · אמר להן הרי אתה מכניסין את ראשי בין שני הרים הגבוהים בין דברי בית שמאי ובין דברי בית הלל בשביל שיריצו את מוחי · אבל מעיד אני על משפחת בית עלובי' מבית צבועים ועל משפחת בית נקיפי מבית קושש שהיו בני צרות והיו בני בניהם כהנים גדולים עומדין ומקריבין על גבי המזבח · ר' יעקב בר אידי בשם ר' יהושע בן לוי מעשה שנכנסו זקנים אצל ר' דוסא בן הרכינס לשאול לו על צרת הבת · אמרו לו את הוא שאת מתיר בצרו' · אמ' להן מה שמעתם דוסא בן הרכינס · אמרו לו בן הרכינס · אמ' להן יונתן אחי הוה בכור שטן ומתלמידי בית שמאי והזהרו ממנו שלש מאות תשובו' יש לו על צרת הבת · אזלון לגביה · שלח וכתב ליה הזהר שחכמי ישראל נכנסין אצלך · עלון ויתיב להו קומוי · והוה מסביר להון ולא סברין מסבר להון ולא סברין · שריין מתגמגמין · אמר להן מה אתון מתגמגמין שרי מישדי עליהון צריריין · ואית דמרין כחד תרע עלון ובתלתא נפקין · שלח אמר ליה מה שלחת לי בני נש בעו מילף ואמרת לי אינון חכמי ישראל · אתו לגביה אמרין ליה את מה את אמר · אמר להן על המדוכה הזאת ישב חגי הנביא והעיד שלשה דברים על צרת הבת שתינשא לכהונה · ועל עמון ומואב שהן מעשרין מעשר עני בשביעית · ועל גירי תדמור שהן כשירין לבוא בקהל · אמר תלון שני עיני דניחמי לחכמי ישראל · ראה את רבי יהושע וקרא עליו את מי יורה דיעה · זוכר אני שהיתה אמו מולכת עריסתו לבית הכנסת בשביל שיתדבקו אזניו בדברי תורה · את רבי עקיבה וקרא עליו כפירים רשו ורעבו מכירו אני שאדם גיבור בתורה הוא · ראה את רבי לעזר בן עזריה וקרא עליו נער הייתי גם זקנתי · מכירו אני שהוא דור עשירי לעזרא · ועיני דמיין לדידיה · אמר רבי חנינה דציפורין אף רבי טרפון היה עמהן וקרא עליו כהדא דרבי לעזר בן עזריה · רב נחמן בר יעקב אמר מקבלין גרים מן הקרדויין ומן התרמודיים · רבי אבהו בשם רבי יוחנן מתניתא אמרה כן שגירי תדמור כשירין · תמן תנינן כל הכתמין הבאין מרקם טהורין · הא גירי תדמור כשירין · רבי יעקב אמר שמועתא · ר' חנינה ורבי יהושע בן לוי חד מכשיר וחד מקבל · מאן דמכשיר מקבל · ומאן דמקבל לא מכשיר · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי נחמן בר יעקב אבל ליוחסין עד נהר זרוק · רבי יוסי בי רבי בון אמר רב ושמואל חד אמר עד נהר זרוק · וחורנה אמר עד נהר יואני · רבי יהודה אמר בין הנהרות כגולה ליוחסין · רבי חנינה ברוקא בשם רבי יהודה בני מישא לא חשו להון אלא משום ספק חללות · וכהנים ששם לא הקפידו על הגרושות · תמן קריין למישא כתה · למדי חולה עילם תגוכאי גוססות · חבל ימא תבילתא דבבל שניות · עוזניא תגוכייא רצוצרייה · תבילתא דחביל ימא · אע"פ שנחלקו בית שמאי ובית הלל בצרות ובאחיות ובגט ישן ובספק אשת איש ובמקדש בשוה פרוטה והמגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי והאשה מתקדשת בדינר ובשוה דינר לא נמנעו בית שמאי מלישא נשי' מבית הלל ולא בית הלל מבי' שמאי אלא נוהגין כאמ' ובשלום שנ' והאמת והשלום אהבו · ממזירות בנתיים ואת אמר הכין · הך עובדא קודש הראשון בשוה פרוטה והשיני בדינר על דעתיה דבי' שמאי מקודשת לשיני והוולד ממזר מן הראשון · על דעתי' דבית הלל מקודשת לראשון והוולד ממזר מן השיני · ר' יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן מודין בית שמאי לבית הלל לחומרין · מעתה בית שמאי ישאו נשים מבית הלל דאינון מודיי להון · ובית הלל לא ישאו נשים מבית שמאי דלית אינון מודיי להון · רבי הלא בשם ר' יוחנן אילו ואילו כהלכה היו עושין · אם כהלכה היו עושין כהדא תנינן שלחו להן בית שמאי ופחתוה שבית שמאי אומרים עד שיפחות את רובה · אמר רבי יוסי בי רבי בון עד שלא בא מעשה אצל בית הלל היו בית שמאי נוגעין בו · משבא מעשה אצל בית הלל לא היו בית שמאי נוגעין בו · אמר רבי אבמרי יאות מה תנינן טימאו טהרות למפרע לא מיכן ולהבא · רבי יוסי בי רבי בון אמר רב ושמואל חד אמר אילו ואילו כהלכה היו עושין · וחד אמר אילו כהלכתן ואילו כהלכתן · ממזרות בנתיים ואת אמר הכין · המקום משמר ולא אירע מעשה מעולם · כהדא דתני כל הרוצה להחמיר על עצמו לנהוג כחומרי ב' שמאי וכחומרי בית הלל על זה נאמר והכסיל בחושך הולך · בקולי אילו ואילו נקרא רשע · אלא או כדברי בית שמאי כקוליהם וכחומריהן · או כדברי בית הלל בקוליהם וכחומריהן · הדא דתימר עד שלא יצאת בת קול · אבל משיצאת בת קול לעולם הלכה כדברי בית הלל · וכל העובר על דברי בית הלל חייב מיתה · תני יצאתה בת קול ואמ' אילו ואילו דברי אלהים חיים הם אבל הלכה כבית הלל לעולם · באיכן יצאת בת קול · רב ביבי בשם רבי יוחנן אמ' ביבנה יצאת בת קול:

הדרן עלך חמש עשרה נשים

כיצד אשת אחיו שלא היה בעולמו שני אחין ומת אחד מהן ונולד להן אח ואחר כך ייבם השיני את אשת אחיו ומת ראשונה יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו והשנייה משום צרתה · עשה בה מאמר ומת שנייה חולצת ולא מתייבמת ·

ב' שני אחין ומת אחד מהן וייבם השיני את אשת אחיו ואחר כך נולד להן אח ומת הראשו' יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו והשנייה משום צרתה · עשה בה מאמר ומת שנייה חולצת ולא מתייבבת ר' שמעון אומר מייבם לאי זו שירצה או חולץ לאיזו שירצה ·

ג' כלל אמרו ביבמה כל שהוא אסורה איסור ערוה לא חולצת ולא מתייבבת · איסור מצוה ואיסור קדושה חולצת ולא מתייבבת · אחותה שהיא יבמתה או חולצת או מתייבבת ·

ד' איסור מצוה שניות מדברי סופרים · איסור קדושה אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישר' · ובת ישר' לממזר ולנתין ·

ה' מי שיש לו אח מכל מקום זוקק את אשת אחיו לייבום ואחיו לו לכל דבר חוץ ממי שיש לו מן השפחה ומן הנכרית ·

ו' מי שיש לו בן מכל מקום פוטר את אשת אביו מן היבום וחייב על מכתו ועל קללתו ובנו לו לכל דבר חוץ ממי שיש לו מן השפחה ומן הנכרית ·

ז' מי שקידש אחת משתי אחיות ואינו יודע אי זו קידש נותן גט לזו וגט לזו מת ולו אח אחד חולץ את שתיהן · היו לו שנים אחד חולץ ואחד מייבם קדמו וכנסו אין מוציאין מידו ·

ח' שנים שקידשו שתי אחיות זה אינו יודע לאי זו שקידש · וזה אינו יודע לאי זו קידש זה נותן ב' גיטין וזה נותן ב' גיטין · מתו לזה אח ולזה אח זה חולץ לשתיהן וזה חולץ לשתיהן · לזה אחד ולזה שנים היחידי חולץ את שתיהן · והשנים אחד חולץ ואחד מייבם · קדמו וכנסו אין מוציאין מידן ·

ט' לזה שנים ולזה שנים אחיו של זה חולץ לאחת ואחיו של זה חולץ לאחת · אחיו של זה מייבם חלוצתו של זה · ואחיו של זה מייבם חלוצתו של זה · קדמו שנים וחלצו לא ייבמו השנים אלא אחד חולץ ואחד מייבם · קדמו וכנסו אין מוציאין מידן · י'

י׳ מצוה בגדול לייבם ואם קדם הקטן זכה · הנטען על השפחה ונשתחררה ועל הנכרית ונתגיירה הרי זה לא יכנוס ואם כנס אין מוציא׳ מידו · הנטען על אשת איש והוציאוה מתחת ידו אע״פ שכנס יוציא · יא׳ המביא גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב ובפני נחתם לא ישא את אשתו · מת הרגתיו או הרגנוהו לא ישא את אשתו · רבי יהודה אומר הרגתיו לא תינשא אשתו · הרגנוהו תינשא אשתו · יב׳ החכם שאסר את האשה בנדר על בעלה הרי זה לא ישאנה · מיאנה או שחלצה בפניו ישאנה מפני שהוא בית דין · וכולן שהיו להן נשים ומתו מותרות להנשא להן וכולן שנישאו לאחרים ונתאלמנו או נתגרשו מותרות להנשא להן · וכולם מותרות לבניהם ולאחיהם ׃

סליק פירקא

כיצד אשת אחיו שלא היה בעולמו כו׳ · יחידיו פרט לאשת אחיו שלא היה בעולמו כר׳ דלא כן מה אנן אמרין מת בלא בנים ותהא אשתו אסורה להנשא · שמא יוליד אביו בן ותהא אשתו זקוקה לייבום · מעתה אפילו מתה אמו תהא אשתו אסורה להנשא שמא ילך אביו וישא לו אשה אחרת ויוליד בן ותהא אשתו זקוקה לייבום · ויאמר קרייה ובן ואב אין לו · אלא כן אנן קיימי׳ כשמת והניח את אשתו מעוברת שלא תאמ׳ אילו מת והניח את אשתו מעוברת שמא אינה צריכה להמתין ולידע אם בן קיימא הוא ואם אינו בן קיימ׳ · אף הכא תהא צריכה להמתין ולידע אם בן קיימ׳ הוא ואם אינו בן קיימא לפום כן צרך מימר יחידיו פרט לאשת אחיו שלא היה בעולמו · יבמה יבא עליה · זה הביאה · ולקחה לו לאשה זה המאמר · יכול יהא כשם שהביאה גומרת בה כך יהא מאמר גומר בה · תלמוד לומר ויבמה עולה את כל הפרשה כולה לייבום · הביאה גומרת בה ואין המאמר גומר בה · אם כן מה הועיל בה מאמר · לאוסרה לאחין · רבי שמעון אומר המאמר או קונה או לא קונה · מה טע׳ דרבי שמעון יבמה יבא עליה זו הביאה · ולקחה לו לאשה זה המאמר · וכשם שהביאה גומרת בה כך המאמר גומר בה · או יבמה יבא עליה והרי היא לקוחה לו והמאמר לא הועיל בה כלום · רבי לעזר בן ערך אומר המאמר קונה קניין גמור ביבמה · מה טע׳ דרבי לעזר בן ערך ולקחה לו לאשה הרי היא כקדושי אשה · מה קידושי אשה קונין קניין גמור · אף המאמ׳ קונה קניין גמור ביבמ׳ · אי זו היא מאמר ביבמה הרי את מקודשת לי בכסף ובשוה כסף · בין רבנן בין ר׳ שמעון מודיי בה כרבנן עד שקנה בה מאמר כנגדו אסור בצרה · ועד שלא קנה בה מאמר כנגדו הותר בצרה · לפיכך חולצת ולא מתייבמת · כרבי שמעון קנה מאמר שתיהן מותרות לא קנה מאמר הראשונה אסורה והשנייה מותרת מספק חולצת ולא מתייבמת · מה נפיק מן ביניהון · בא על השנייה על דעתין דרבנין ביאות ערוה מפני שעשה בה מאמר · הא אם לא עשה בה מאמר מתייבמת ואין לו זיקה בה · אמר רבי חגיי קימתה מתניתא דמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר שומר׳ יבם שמתה מותר באמה זיקה והיתה לו מה כיון שמתה בטלה זיקתה והכא כיון שמת בטלה זיקתו ·

הלכה ב׳ שני אחים ומת אחד מהן כו׳ · רבי שמעון אומר המאמר או קונה או לא קונה ואת אמר אכין · ומייבמין לבעלת מאמר וחוש לומ׳ שמא קנה מאמר ונמצא מתחייב עליה משם אשת אחיו שלא היה בעולמו · וחולצין לבעלת מאמר וחוש לומ׳ שמא קנה מאמ׳ ונמצאת השנייה זקוקה לו והרי מה דאמר רבי שמעון על רישיה · אמר רבי יוחנן מודה רבי שמעון בראשונה · אשכח תני עוד היא במחלוקת · מה בין ראשונה ומה בין שנייה · ראשונה בא ומצאה באיסור · והשנייה בא ומצאה בהיתר · רבי יוחנן בעי אש׳ת אביו שמצאה לפני אחד מן השוק מה אמר בה רבי שמעון מפני שמצאה בהיתר מותרת · לא אמר רבי שמעון אלא על ידי אחין מן האב · רבי יעקב בר אחא אמר רבי שמעון בן לקיש בעי אשת אחיו מאמו שמצאה לפני אחד מן השוק · מה אמר בה רבי שמעון · מפני שמצאה בהיתר מותרת · לא אמר רבי שמעון אלא על ידי אחים מאב · רבי יודן בעי צרת אחות אמו שמצאה לפני אחד מן השוק מפני שמצאת בהיתר מותרת · רבי אבין בעין גרושה שנעשית אלמנה את אמר מה דאמר רבי שמעון על ראשה · מה אמר רבי שמעון בבעלת מאמר · נישמעינה מן הדא רבי שמעון אומר ביאתה וחליצה של אחת מהן פוטרת צרתה · ואם חלץ לבעלת מאמ׳ אף השנייה צריכה חליצה · את אמ׳ ביאתה או חליצתה של את׳ מהן פוטרת צרתה · מה נפשך קנה מאמר שתיהן כשיו נפטרה בחליצת חבירתה לא קנה מאמ׳ אין הראשונ׳ צריכה חליצה ואם חלץ לבעלת מאמ׳ אף השנייה צריכ׳ חליצה שמא לא קנה מאמ׳ · ולא נגעה בה חליצה ויבום שמא קנה מאמ׳ ונפטרה בחליצת חבירת׳ · מה נפיק מן ביניהן חלץ לראשונ׳ ובא על השני׳ על דעתין דרבנין ביאת ערוה על דעת׳ דר׳ שמעון אינה ב״א ערוה · בא על הראשונה ובא על השנייה על דעתין דרבנן הראשונה ביאת ערוה · והשנייה צריכה גט וחליצה · על דעתיה דרבי שמעון שתיהן צריכות גט · הראשונה צריכה גט שמא קנה מאמר · והשנייה צריכה גט שמא קנה ייבום שמא קנה מאמר נפטרת מחליצת חבירתה · רבי זעיר׳ בשם רבי ששת תני תמן דברי רבי שמעון שתיהן אסורו׳ וקשיא קנה מאמ׳ שתיהן מותרות · לא קנה מאמר אלא זיקה · וקשיא קנה זיקה שתיהן מותרות · לא קנה זיקה הראשונה אסורה והשנייה מותרת שמא זיקת רבי שמעון כמאמר דרבנן · כמה דרבנן אמר המאמר קנה ומשייר · כן אמר זיקה קונה ומשיירת · וקשיא עד שקונה זיקה כנגדה אסור בצרה · עד שלא קנה זיקה כנגדו הותר בצרה · אמ׳ שמי וכי ומה נפשך בעריות מהא כתן מהא דאמ׳ רבי אחא בשם רבי בון בר חייה כל יבמה שאין כולה לפנים עד הקנוי׳ שבה מידון לשם ערוה וערוה פוטרת צרת׳ ·

הלכה ג׳ כלל אמרו ביבמה כל שהיא אסורה כו׳ · אמר רבי זעירא עד דאנן תמן אפקנן ארבע עשרה מן דעד אחותה שהיא יבמתה מתייבמת חוץ מבתו · דסלקין להכא שמעינן הכא דתני רבי חייה · דתני רבי חייה בתו מאנוסתו נשואה לאחיו מאביו ולו אחות מאם מאיש אחר נשואה לאחיו השיני ומת בלא בנים הרי זה אסור׳ בבתו ומות׳ באחותה והיא היא אחותה כשהיא יבמתה מתייבמ׳ · פשיטה הדא מילתא · איסור מצוה ואיסור קדושה חלץ נפטרה צרתה ובא עליה · רבי יוסה אמר איתפלגון רבי לעזר ורבי יוחנן אמר לא נפטרה צרתה · רבי שמי מחלף שמועה מסתברא על דרבי שמי דבבל אתר רבי לעזר סמך לדרבי חייה רבה דתני רבי חייה איסור מצוה איסור קדושה חלץ לה ובא עליה נפטרה צרתה ·

הלכה ד׳ איסור מצוה עריות מדברי סופרים מצוה מן התורה לשמוע את דברי סופרים · ואיסור קדושה אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצ׳ לכהן הדיוט · אלה המצו׳ כל שם מצוה אחת · וקדשתו כי את לחם אלהיך הוא מקריב · ואית דמחלפין אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט · אלה המצות וכל שם מצוה אחת · ואיסור קדושה עריות מדברי סופרים · אמר רבי יודה בן פזי תלמה סמך הכתוב פרשת עריות לפרשת קדושין ללמדך שכל מי שהוא פורש מן העריות נקרא קדוש שכן שונמית אומרת לאישה הנה נא ידעתי כי איש אלהי׳ קדוש הוא · אמר רבי יונה קדוש הוא ואין תלמידו קדוש · רבי אבין אמר שלא הביט בה · ורבנן אמרין שלא ראה טיפת קרי מימיו · אמתיה דרבי שמואל בר רב יצחק אמרה מן יומוי לא חמת מילה בישא על מני דמרי · כתיב ויגש גיחזי להדפה · מהו להדפה · אמר ר׳ יוסה בן חנינה שנתן ידו בהוד שביופיה בין דדיה · מניין לשניות רבי חונה אמר ואל קשות מיכן שיש למטה מהן · ואילו הן השניות אם אביו אם אמו אשת אבי אביו · ואשת אבי אמו · אשת בן בנו ואשת בן בתו · אשת אחי אמו ואשת אחי אביו מאמו · תני רבי חנין אומר כולהון אין להן הפסק חוץ מאשת אביו מאמו · בר קפרא אמר כולהון יש להן הפסק דבר קפרא מוסיף אם אבי אמו ואם אבי אביו · רב אמר כלת בנו יש לה הפסק · מה פליג · כלת בנו ממקום אחר באת · רב אמר זרע היוצא ממנו אסור · אמר רבי יוסי בי רבי בון טע׳ דרב אברהם אסור בכל נשי ישראל · שרה אסורה בכל אנשי ישראל ׃ רב אמר כל שאילו נקבה מן התורה אסורה כיוצא בו זכר אשתו אסור׳ אחות אביו נקיבה אסורה · אחי אביו זכר אשתו אסורה · אחו׳ אמו נקיב׳ אסור׳ · אחי אמו זכר אשתו אסור׳ · בת בנו נקיבה אסור׳ · בן בנו זכר אשתו אסור׳ · בת בתו נקיב׳ אסור׳ · בן בתו זכר אשתו אסורה · אמר רבי יעקב דרומייא קומי רבי יוסי אית לך אף תרתי · אביו תורה · אם אמו שנייה לה · אסרו אם אביו מפני אם אמו · אשת בנו תורה · אשת בן בנו שנייה לה · אסרו אשת בן בנו · מפני אשת בן בנו · אמר ר׳ מתנייא אית לך אף תרתי אשת אבי אביו תורה אשת אבי אביו שניה לה אסרו אשת אבי אמו מפני אשת אבי אביו · אשת אחי אביו מאביו תורה · אשת אחי אביו מאמו שנייה לה · אסרו אשת אחי אמו מאמו מפני אשת אחי אביו מאמו · רבי חונה שמע כולהון מן הדא קרייא · ערו׳ אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה · זימה זימה לגזירה שוה · מה למטן שלשה דורות אף למעלן שלשה דורות · מה למטן בלא תעש׳ אף למעלן בלא תעשה · מה למעלן דרך נישואין אף למטן דרך נישואין · מה למעלן בשריפה · אף למטן בשריפה · מה למטן עשה בת זכר כבת נקיבה · אף למעלן עשה אם זכר כאם נקיבה · מה אית לך למימר אם חמיו ואם חמותו לא תהיה אם אביו כאם חמיו · לא תהיה אם אמו כאם חמותו · אסרו אשת אבי אביו מפני אם אביו · אסרו אשת אבי אמו מפני אם אמו · לא תהיה אשת בן בנו כבת בן אשתו · לא תהיה אשת בן בתו כבת בת אשתו · התיב רבי חגיי קומי רבי יוסי והא מתניתא פליגא על רב מותר הוא אדם באשת חורגו ואסור בבתו · אלא חורגתו שכמא אינו אסור בה והרי חורגו זכר ואשתו מותרת · רבי זריקן בשם רבי חנינה אשת חמיו אסורה מפני מראית העין · אי תימר תורה · והרי דוד שנשא רצפה בת איה שנ׳ ואתנה לך את בית אדוניך ואת נשי אדוניך בחיקך · רבי ירמיה בשם רבי לעזר שני חורגים שגדלו בבית אחד אסורין להנשא מפני מראית העין · אתא עובדא קומי רבי חנינה בריה דר׳ אבהו אמר יסבון באתר דלא חכמין להון · תמן תנינן רבי יוסי אומר אם עבר הזקן ונשאה מה שעבר · עבר על דברי סופרים · רבי יוסי בשם רבי אבהו שאל לרבי יוחנן הדא אמרה שניות אין להן הפסק · אמר ליה ומי שנייה לשניות שינינו לא שנייה לדברי תורה וכולהון משום כלת בנו · רבי חזקיה בשם יונה רבי אבהו לא אמר כן אלא רבי לעזר שאל לרבי יוחנן שמנה שניו׳ שנינו הזה הרי תשע וכולהן משום כלת בנו ·

הלכה ה׳ מי שיש לו אח כו׳ ·

ו׳ מי שיש לו בן מכל מקום כו׳ · ר׳ אבין בעי ובנו לכל דבר אפילו לפריה ורביה ולא שנייה · בן גוי שבא על בת ישראל וילדה · בן ישראל שבא על גויה וילדה משום בת

ישראל וילדה בכור לנחלה ואינו בכור לכהן · גר שבא על גויה וילדה · רבי יוחנן אמר גוים יש להם יחסים · רבי שמעון בן לקיש אמר גוים אין להן יחסין · והא כתיב בעת ההיא שלח מרודך בלאדן בן בלאדן מלך בבל ספרים ומנחה אל חזקיהו · על ידי שכיבד זקנו זכה להתייחס · והא כתיב וישלח המלך אסא אל בן הדד בן טברימון בן חזיון מלך ארם היושב בדמשק לאמר · קרצן בן קרצן · כמה דאת אמר כי המן בן המדתא · וכי בן המדתא הוה · אלא צורר בן צורר · אוף הכא קרצן בן קרצן · אמר רבי תנחומא כך משיב רבי שמעון בן לקיש את רבי יוחנן והא כתיב ולציבא ששה עשר בנים ועשרים עבדים · ועבדים יש להן יחוס · באלמנות שומטין של מפיבושת שפחה ואשה וילדיה תהיה לאדוניה · נכרית רבי יוחנן אמר בשם רבי שמעון בן יוחי כתיב לא תתחתן בם · וכתיב כי יסיר את בנך מאחרי · בנך מישראל קרוי בנך · ואין בנך מגויה קרוי בנך אלא בנה · יעקב איש כפר נבוריה אזל לצור אתון שאלין ליה מהו מגזור בריה דארמייתא בשובתא וסבר משרי להן מן הדא ויתילדו על משפחות׳ לבית אבותם · שמע רבי חגיי אמר ייתי אייתוניה דילקי · אמר ליה מאיכן אתה מלקיני · אמר ליה מן הדא דכתיב ועתה נכרות ברית לאלהינו · אמ׳ ליה מן הקבלה את מלקיני · אמר ליה וכתורה יעשה אמר ליה מן הדא אודייה אמר ליה מן ההוא דאמר רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי כתיב לא תתחתן בם · וכתיב כי יסיר את בנך מאחרי · בנך מישראל קרוי בנך · ואין בנך מגויה קרוי בנך אלא בנה · אמר ליה חבוט חבטך דהוא טבא בקלטא :

הלכה ז׳ מי שקידש אחת משתי אחיות כו׳ · מי שקידש אחת משתי אחיות ואינו יודע לאי זו קידש נותן גט לזו וגט לזו · מת ולו אח אחד חולץ לשתיהן · בכל אתר את אמר אין חליצה אחר חליצה · והכא אמר הכין · כאן בודאי כאן בספק · הוו לו שנים אחד חולץ ואחד מייבם · בכל אתר את אמר בכל מקום שאומרי׳ לו ייבם · אין אומרי׳ לו חלוץ · והכא את אמר אכין · כאן בודאי כאן בספק · קדמו וכנסו אין מוציאין מידן :

הלכה ח׳ שנים שקידשו שתי אחיות כו׳ · תני אחד ישראל ואחד כהנים בסדר הזה · הדא דאת אמר בשחלץ ואחר כך ייבם · אבל אם ייבם בתחילה אסור שבא ימות אחיו ונמצא כבא על אחות יבמתו · אמר רב חסדא אמר הדא אמרה הבא על אחות חלוצתו לא פסלה מן הכהונה · אמר רבי יוסי בר רבי בא תני רבי חייה הבא על אחות חלוצתו לא פסלה מן הכהונה · מתו לזה אח ולזה אח זה חולץ לשתיהן וזה חולץ לשתיהן · בכל אתר את אמר אין חליצה אחר חליצה · והכא אמ׳ אכין · כאן בודאי כאן בספק · לזה אחד ולזה שנים היחידי חולץ לשתיהן · והשנים אחד חולץ ואחד מייבם · בכל אתר את אמר כל מקום שאין אומרי׳ לו ייבם אין אומרי׳ לו חלוץ · והכא את אמ׳ אכין · כאן בודאי כאן בספק · קדמו וכנסו אין מוציאין מידן ·

הלכה ט׳ לזה שנים ולזה שנים · הדא דאת אמר בישראל · אבל בכהנים אסור :

הלכה י׳ מצוה בגדול לייבם ואם קדם הקטן זכה כו׳ · מצוה בגדול לייבם שנאמר והיה הבכור אשר תלד · מה אנן קיימין אם בנולד יאמר קרייא יקום על שם אביו המת · אלא עד שיהא הנולד בכור · מעתה אפילו הוו לו בנים ומתו ואחר כך מת הוא לא תהיה אשתו זקוקה לייבום · ויאמר קרייה ובנ׳ לא היו לו אלא אם אינו ענין לנולד תניהו ענין למייבם · מצו׳ בגדול לייבם · הנטען על השפחה ונשתחררה או על הנכרית ונתגיירה הרי זה לא יכנוס · קידש כמי שכנס · אמר שלא לכנוס וכנס מוציאו מידו · גירש מהו שיחזיר · אם אומר את כן לא נמצאת מוציא לזה על בניה · הנטען על אשת איש · רב אמר בנטען בעדים · רבי יוסי בע׳ אם בנטען בעדים כהא תני והוציאוה מתחת ידו אע״פ שכנס יוציא · ומתחת ידי אחר יקיים · אם נטען בעדים אפילו מתחת ידי אחר יוציא · אלא כן אנן קיימין בנטען שלא בעדים והוציאוה מתחת ידי אחר יקיים :

הלכה יא׳ המביא גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב ובפני נחתם כו׳ · מהו נאמן · שמואל אמר נאמן ליתן גט · אסי אמר נאמן לכנוס · רב הונא אמר בשם רב נאמן לכנוס · רבי יוחנן אמר נאמן לכנוס ואין למידין הימנו דבר אחר · מהו אין למידין הימנו דבר אחר · אחת משדותיי מכרתי ואיני יודע למי מכרתיה ובא אחד ואמר אני הוא שלקחתיה לא כל הימנו · אף בקידושין כן אחת מבנותי קדשתי ואיני יודע למי קדשתיה · ובא אחד ואמר אני קדשתיה לא כל הימנו · מתניתא פליגא על רב המביא גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב ובפני נחתם לא ישא את אשתו · תמן החזיקה אשת איש בפני הכל · ברם הכא לא הוחזקה אשת איש אלא בפני שנים · לכשיבואו שנים ויאמרו זה הוא שקידש · מתניתא פליגא על רבי יוחנן זה אומר אני קידשתיה · וזה אומר אני קידשתיה שניהן נותנין גט · ואם רצו אחד נותן גט ואחד כונס · פתר לה באומ׳ לאחר משני אילו קידשתיה ואיני יודע אי זה הוא · רבי זעירה רבי יסא בשם רבי יוחנן קדם אחד מהן וכנס אין מוציאין מידו · הדא דאת אמר בשזה אומר אני קידשתיה וזה אומר אני קידשתיה וקדם אחד מהן וכנס · אבל אם אמר אני קידשתיה וכנסה ובא אחר ואמ׳ אני קידשתיה לא כל הימנו · ותני כן אם משכנסה בא אחר ואמר אני קידשתיה לא כל הימנו · מה נפשך קטליה וחשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו · לא קטליה בחיים הוא · והרגנוה מעת קטליה תינשא לאחרי׳ ולא לו · אמרו לפני ר׳ יהודה מעש׳ בליסטים אחד שנתפס בקיסרין שבקפודקיא · ועם כשהו׳ יוצא ליהרג אמ׳ להן צאו ואמרו לאשתו של שמעון בן סנא שהרגתיו בכניסתו ללוד · ובא מעשה לפני חכמים וקיימו את דבריו · אמר להן רבי יהודה משם ראייה והלא לא אמר אלא והרגנוהו ·

הלכה יב׳ החכם שאסר את האשה בנדר על בעלה כו׳ · החכם שאסר את האשה בנדר על בעלה הרי זה לא ישאנה · אומר אני לכך מתכוין מתחילה · מיאנה או שחלצה בפניו ישאנה מפני שהוא בית דין שאין שני׳ מצויין לחטוא כפני א׳ · תמן תנינן המפקיד פירות אצל חבירו אפילו הן אובדין לא יגע בהן · רבן שמעון בן גמליאל אומר ימכור בפני בית דין מפני השב אבידה לבעלים · אמר רב אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן הלכה כרבן שמעון בן גמליאל · מה יהא בדמים · רב יהודה אמר מחלוקת רבי עקיבה ורבי טרפון תניי בית דין לא יקחו רבי עקיבה אמר רבי חייה בי רבי שבתי מקשי הכא את אמר מיאנה או שחלצה בפניו שאינה מפני שהוא בית דין · והכא את אמר הכין · אמר רבי יוסי תמן המקח דרכו להשתלש · ברם הכא אין שנים מצויין לחטוא מפני אחד · וכולן שהיו להם נשים ומתו מותרות להנשא להן · לא אמרה אלא מתו הא אם נתגרשו לא · וכולן שנשאו לאחרים ונתאלמנו או נתגרשו מותרות להנשא להן שאין אדם מצוי לחטוא לאחר זמן · וכולן מותרו׳ לבניהן ולאחיהן שאי׳ אד׳ מצוי לחטו׳ לא מפני בנו ולא מפני אחיו :

הדרן עלך כיצד אשת אחיו

ארבעה אחין שני׳ מהן נשואין שתי אחיו׳ ומתו הנשואין את האחיות הרי אילו חולצו׳ ולא מתייבמות · ואם קדמו וכנסו יוציאו · רבי לעזר אומר בית שמאי אומרים יקיימו ובית הלל אומרים יוציאו ·

ב׳ היתה אחת מהן אסורה על האחד איסו׳ ערוה אסור בה ומותר באחות׳ והשני אסור בשתיהן · איסור מצוה או איסור קדושה חולצות ולא מתייבמות · היתה אחת מהן אסורה על האחד איסור ערוה · והשנייה אסורה על זה איסור ערוה האסור לזה מותר לזה והאסור לזה מותר לזה · הו הוא שאמרו אחותה שהיא יבמתה או חולצת או מתייבמת ·

ג׳ שלשה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות או אשה ובתה או אשה ובת בתה או אשה ובת בנה הרי אילו חולצות ולא מתייבות · ורבי שמעון פוטר · היתה אחת מהן אסו׳ על זה איסור ערוה אסו׳ בה ומותר באחות׳ · איסור מצוה או איסור קדושה חולצות ולא מתייבמות ורבי שמעון פוטר ·

ד׳ שלשה אחין שנים מהן נשואים שתי אחיות ואחת מופנה ומת אחד מבעלי אחיות ועשה בה מופנה מאמר ואחר כך מת אחיו השני בית שמאי אומרים אשתו עמו · והלז תצא משום אחות אשה · ובית הלל אומרים מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה זו היא שאמרו אוי לו על אשתו אוי לו על אשת אחיו ·

ה׳ שלשה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות ואחד נשוי נכרית · מת אחד מבעלי אחיו׳ וכנס נשוי נכריה את אשתו ומת שנייה יוצא משום אחות אשה וראשונה משום צרתה · עשה בה מאמר ומת נכרית חולצת ולא מתייבמת ·

ו׳ שלשה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיו׳ ואחד נשוי נכרית ומת נשוי נכרית וכנס אחד מבעלי אחיו׳ מהן את אשתו ומת ראשונ׳ יוצאה משום אחות אשה · והשנייה משום צרתה · עשה בה מאמר ומת נכרית חולצת ולא מתייבמת ·

ז׳ שלשה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות ואחד נשוי נכרית · מת אחד מבעלי אחיות וכנס נשוי נכרית את אשתו ומתה אשתו של שני ואחר כך מת נשוי נכרית הרי זה אסור׳ עליו עולמית הואיל ונאסרה עליו שעה אחת ·

ח׳ שלשה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות ואחד נשוי נכרית גירש אחד מבעלי אחיות את אשתו ומת נשוי נכרית וכנסה המגרש ומת זו היא שאמרו וכולן אם מתו או שמיאנו או נתגרשו או שנמצאו אילונית צרותיהן מותרות ·

ט׳ וכולן שהיו להן קדושין או גירושין בספק הרי אלו חולצות ולא מתייבמות כיצד ספק קדושין זרק לה קדושיה ספק קרוב לו ספק קרוב לה זו ספק קדושין כיצד ספק גירושין כת׳ בכת׳ ידו ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין עליו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד זהו ספק גירושין ·

י׳ שלשה אחים נשואין שלש נשים נכריות ומת אח׳ מהן ועשה בה שני מאמר ומת הרי אילו חולצות ולא מתייבמות שנאמ׳ יבמה יבא עליה · שעליה זיקת יבם אחד ולא שעליה זיקת שני יבמין · רבי שמעון אומר מיבם לאי זו שירצה וחולץ לשנייה ·

יא׳ שני אחין נשואין שתי אחיו׳ ומת אחד מהן ואחר כך מתה אשתו של שני הרי זו אסו׳ עליו עולמית הואיל ונאסרה עליו שעה אחת ·

יב׳ שנים שקידשו שתי נשים ובשעת כניסתן לחופה החליפו את של זה בזה ואת של זה לזה · הרי אילו חייבין משום אשת איש ואם היו אחין חייבין אף משום אשת אח · ואם היו אחיו׳ חייבין אף משום ואשה אל אחותה · ואם היו נידות חייבין אף משום נידות

וכולן מפרישין אותן שלשה חדשים שמא מעוברות הן · ואם היו קטנות שאינן ראוין לילד מחזירין אותן מיד · אם היו כהנות נפסלו מן הכהונה ׃

סליק פירקא

ארבעה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות כו׳ אילו ארבעה אחין שני׳ מהן נשואין שתי נכרי׳ שמא אינן מתייבמו׳ · שנייא היא הבא שיש בו איסור אחות · מעתה לא יהו צריכות המינו חליצה · אמר רבי מתניה על ידי זיקה ואין בו איסור אחות ברורות · תמן תנינן שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה משום ר׳ יודה בן בתירה אמרו אומרי׳ לו המתן עד שיעשה מעשה · חלצו אחים או כנסו וכנס הכם מן הכם מוציא את אשתו בגט ואת אשת אחיו בחליצה · לא אמר אלא מתה יבמתו מותר באשתו · אבל מתה אשתו אסור ביבמתו · אמר ר׳ יוחנן דברי חכמים כל דבר שהוא בא מחמת הגורם בטל הגורם בטל האיסור · ודרבי לעזר אפילו בטל הגורם האיסו׳ במקומו · רבי יוסי בי רבי חנינה בעא קומי רבי יוחנן הבא את אמר מתה יבמתו מותר באשתו · מתה אשתו מותר ביבמתו והבא את אמר אמן · אמר ליה איני יודע טעם אחיות מה הן · אמר ר׳ זעורה אמר רבי חייא בשם רבי יוחנן איני יודע טעם אחיות מה הן · ר׳ בא רבי חייה בשם רבי יוחנן איני יודע טעם אחיות יבמות מה הן · רבי הלא רבי יסא בשם רבי יוחנן לא דומה איסור אחיות יבמות · לאיסור אחיות שאינן יבמות · אמ׳ רבי ירמיה תיפתר שנפל הבית על שניהן כאחת · רבי יוסה בעי אם בשנפל הבית על שניהן כאחת כרא אמר רבי יוחנן איני יודע טעם אחיות יבמות מתו אלא בשמתו זה אחר זה והן בעיי מימר מה צריכה לרבי יוחנן מתה השנייה למה אינו מותר בראשונה · אבל אם מתה הראשונה יהא אסור בשנייה · אמר רבי יודה ה א דא הא דא · צריכה ליה · הלית זיקה כלום · אילו שלשה אחין שנים מאב ולא מאם · שנים מאם ולא מאב · מת בנו של אב תחילה · לא הספיק השני להחליץ ולייב׳ עד שמת תפל לפני אחיו מאמו שמא אינו מותר בה אין מאמר זיקה כלום · יהא אסור בה משום אשת אחיו מאמו · מהו שיהא לה צרה · רבי הלא בשם רבי אבינא קל וחומר מה אם אחות חלוצתו כשהיא מדבריה׳ נתנו לה חכמי׳ צרה · כאן שיש כאן איסור אחיות לא כל שכן · כתו׳ ש׳ט׳ לך שיהא לה צרה · רבי כהן בר חייה בשם רבי אבינא תני תמן חלצו הצרות נפטרו והאחיות לא חלצו אחיו׳ לא נפטרו הצרות · וכמה דאת אמר חלצו צרות נפטרו אחיות · ודכוותה אפילו חלצו אחיות יפטרו צרות · אלא כרבי יוחנן בן נורי · דרבי יוחנן בן נורי אומר בואו ונתקן שיהו צרות חולצות ולא מתייבמות · והתקנו · לא כן תני לא הספיקו להתקן עד שנטרפה השעה · אלא כבי׳ שמאי דב״ש מתירין את הצרו׳ לאחין · אמ׳ רבי פינחס קומי רבי יוסי אין כבית שמאי אלא אפילו חלצו הצרות לא נפטרו אחיות · ותנינן רבי לעזר אמר משום בית שמאי אומרי׳ יקיימו ובית הלל אומרים יוציאו · הוי תרין תנאין אינון על דבית שמאי · חד אמר חלצו צרות נפטרו אחיות · וחרנה אמר חלצו צרות לא נפטרו אחיות · תני אבא שאול א׳ קול היה׳ בית הלל בדבר הזה · מה לגאי לשבח מלוי׳ מה איסור יש כאן · אשכח תני בשם רבי שמעון אם קדמו וכנסו יקיימו והן שבעלו שניהן כאחת · על דעתיה דאבא שאול מותר לבעול בתחילה · על דעתיה דרבי שמעון והוא שעבר ובעל · כנס הראשון ובעל אומ׳ לשני שיבעול · לא בעל הראשון אסור לבעול בעילה שנייה שמא ימות אחד מהן ונמצא כבא על אחות יבמתו · תני מה השני הראשון מוציא את אשתו בגט ואת אשת אחיו בחליצה אפילו מת השני לא ר׳ שמעון הוא דרבי שמעון פוטר את השנייה מן החליצה ומן היבום · אמר רבי זעורה קימתיה כל יבמה שנראית לצאת בחליצה אינה מותרת בלא חליצה הא לראשונה צרה חלץ לה נפטרה צרתה ובא עליה ביאת איסור הוא ולא נפטרה צרתה חלץ לה ובא עלית מה נפשך אם בחליצה היא תתיר · אם בביאה היא תתיר · אמר רבי יודן קימתי כהדא הכונס את יבמתו ונמצאת מעוברת כמה דתימר תמן צרתה לא תנשא עד שתדע במה היא ניתרת אם בעובר אם בביאה · אף הכא צרתה לא תינשא עד שתדע במה היא ניתרת אם בחליצה אם בביאה · היה לשנייה צרה כונס את הצרה ומקיים את אשתו ואסור בשנייה · הרא הוא מותר הוא אד׳ באחות צרת חלוצתו והוא אסור בצרה משום צרת אחות חלוצתו · אמר רבי יודן אילו ביקש לבעול את הצרה עד שלא כנס שמא אינו מותר בה בתחילה הו׳ מותר בה ובסוף הוא אסור · אם אומר את כן נמצאתה עושה צרה לאחר מיתה ואין צרה לאחר מיתה · היו חמשה אחין שלשה מהן נשואין לשלש אחיות ומתו · רב אמר זה חולץ לאחת וזה חולץ לאחת · והשלישית חולצת מאי זה מהן שירצ׳ · שמואל אמר זה חולץ לאחת וזה חולץ לאחת והשלישית חולצת משניהן · רבי אומר חליצה קניין · שמואל אמר חליצה פטור · רבי זעירא אמר חליצה קניין · רבי הלא אמר חליצה פטור · מילידהון דרבנין אמרין חליצה פטור · שמעון בר בא בעא קומי רבי יוחנן מה בין חולץ מה בין מגרש · אמר ליה את סבור חליצה אינו קניין אינה אלא פטור · אין האחין חייבין עליה משום אשתו של חולץ · אבל חייבין עליה משום אשתו של מת · לו׳ אמר זיקה קניין וכל אחת ואחת צריכה חליצה משניהן · מתני׳ פליג׳ על שמואל החולץ ליבמתו הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו · שנייא היא הבא שכבר נראה לפטור בה · מתניתא פליגא על רב החולץ ליבמתו ונשא אחיו את אחותה ומת חולצת ולא מתייבמת · הדא מסייעא למאן דאמר חליצה פטור ברם הבא כמאן דאמר חליצה קניין · ויש אדם מתכוין לקנו׳ שתי אחיות כאחת · פתר לה לאחר מיתה · אין לאחר מיתה ייבום פתר לה כרבי לעזר דרבי לעזר אמר אף על פי שבטל הגורם והאיסור במקומו · מתניתא פליגא על רב שלשה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות ואחד מופנה · מת אחד מבעלי אחיות ועשה בה המופנ׳ מאמ׳ ואחר כך מת אחיו השני בית שמאי אומרים אשתו עמו והלזו תצא משום אחות אשה · בית הלל אומרים מוציא את אשתו בגט ואת אשת אחיו בחליצה · הדא מסייעא למאן דאמר חליצה קניין ויש אדם מתכוין לקנות שתי אחיות כאחת · פתר לה לאחר מיתה · ואין לאחר מית׳ ייבום · פתר לה כרבי לעזר דרבי לעזר אמ׳ אף על פי שבטל הגורם והאיסור במקומו · מתניתא פליגא על רב שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה משום רבי יודה בן בתירה אמרו אומ׳ לו המתן עד שיעשה מעשה · חלצו אחין או כנסו יכנסו את אשתו · מתה היבמה יכנים · כת הכם מוציא את אשתו בגט ואת אשת אחיו בחליצה · הדא מסייעא למאן דאמר חליצה פטור · ברם כמאן דאמר חליצה קניין · יש אדם מתכוין לקנות שתי אחיות כאחת · פתר לה כרבי לעזר דרבי לעזר אמר אף על פי שבטל הגורם והאיסור במקומו · מתניתא פליגא על רב כהן גדול שמת אחיו חולץ ולא מייבם · הדא מסייעא למאן דאמר חליצה פטור · ברם כמאן דאמר חליצה קניין אמר לו עבור על דברי תורה · התיב רבי חגא חברין דרבנן והא מתניתא פליגא על רב שלש׳ אחין שנים מהן נשואין שתי אחיו׳ או אשה ובתה או אשה ובת בתה או אשה ובת בנה הרי אלו חולצו׳ ולא מתייבמות · שנייא היא איסור אשה ובתה בין בחיים בין לאחר מיתה · אילין תרין אחרייתא פליגי על רב ולית להן קיום ·

הלכה ב׳ היתה אחת מהן אסורה כו׳ · אנס אשה וילדה בת והל׳ ונישאת לאחיו ולה אחות מאם מאיש אחר נשואה לאחיו השני ומת בלא בנים הרי זה אסור בבתו ומותר באחותה הרא הוא בתו אחותה שהיא יבמתה מתייבמת ·

הלכה ג׳ היתה אחת מהן אסורה על זה כו׳ · אנס אשה וילד׳ בת ובא אחיו ואנסה וילדה בת ונשאו שתיהן לשני אחי׳ מאב אבל לא מאם · זה אסור בבתו ומות׳ באחותה · וזה אסור בבתו ומות׳ באחות׳ הרא הוא האסור לזה מותר לזה והאסור לזה מותר לזה ·

הלכה ד׳ שלשה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות כו׳ · עולא בר ישמעאל אמר כך פירשה רבי הושעיה אבי המשנה רבי שמעון פוטר את השנייה מן החליצה ומן היבום · אמר רבי יוחנן חבורה היתה מקשה שלא עלת על דעה שיקנה אדם שתי אחיו׳ כאחת · אמר רבי חנינא קומי רבי מנא ופליגא ולמה רבי שמעון פוטר את השנייה מן ה החליצה ומן היבום · אמר ליה שלא עלת על דעת שיקנה אדם שתי אחיות כאחת · תמן אמרין דברי רבי שמעון אין זיקה נופלת למקום זיקה · רבי בא בשם רבי לעזר והוא שעבר ובעל · הך עבידא קידש אחד מן השוק את השנייה על דעתין דרבנן קידושין גמורין · על דעתיה דרבי לעזר קידושין תלויין לכשיבעל את הראשונה קידושין תופסין את השנייה · בא על השנייה על דעתין דרבנן ביאת ערוה · על דעתיה דרבי לעזר אינה ביאת ערוה · מתה הראשונה על דעתין דרבנין מותר בשנייה · והיה לראשונה צרה כונס צרה ומקיים את אשתו ואסור בשנייה · הרא הוא מותר הוא אדם באחות צרת חלוצתו · והוא אסור בצרה משום צרת קרובת חלוצתו · אמר רבי יודן אילו ביקש לבעול את הצרה עד שלא כנס שמא אינו מותר בה בתחילה הוא מותר ובסוף הוא אסור · אם אומ׳ את כן נמצאת עוש׳ צרה לאחר מיתה · ואין צרה לאחר מיתה · מחלפא שיטתיה דרבי שמעון תמן הוא אמר מייבם לאי זו שירצה וחולץ לשנייה · והכא הוא אמר אכין · אמר רבי זעירא עד אנן תמן שמעית טעמא תמן זיקת שני יבמין אינה זיקת חיקה נופלת למקום זיקה · ברם הכא זיקת יבם אחד ואין זיקה נופלת למקום מאמר · אמר רבי מתנייה מה איכפלין אחיות גבי נכריות · אין את בעי מקשייא קשיתה על ההוא דרבי זעורא בשם רב ששת · תמי תמן דברי ר׳ שמעון שתיהן אסורות · מחלפא שיטתיה דרבי שמעון · תמן הוא אמר שתיהן אסורות · והכא את אמר שתיהן מותרות ·

הלכה ה׳ שלשה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות כו׳ · בית שמאי אומרים כרבי לעזר בן ערך · דרבי לעזר בן ערך אמר המאמר קונה קניין גמור ביבמה · אין כרבי לעזר בן ערך גירש לבעלת מאמר לא תהיה צריכה חליצה · ואמר רבי הלא בשם רבי לעזר מודיי בית שמאי שאם גירש לבעלת מאמר שהיא צריכה ממנו חליצה · אלא כרבי שמעון דרבי שמעון אמר המאמר או קונה או לא קונה · אין כרבי שמעון מה נפשך קנה מאמר ואין אחריו כלום · לא קנה מאמר למה לי אשתו עמו והלז׳ תצא משום אחות אשה · שמא מאמר דבית שמאי כזיקת רבי שמעון · על דעתין דרבנן דתמן כמה דרבנין דתמן אמרין המאמר קונה ומשייר כן רבי שמעון אומר קונה ומשיירת · רבי שמעון אומר אין זיקה נופלת למקום זיקה · כן בית שמאי אומרים והבא אין זיקה נופלת למקום מאמר · רבי יודן בעי קידש אשה מעכשיו

לאחר שלשים יום ונפלה לו אחותה בתוך שלשים יום אפילו כן אשתו עמו והלז תצא משום אחות אשה אמר לא אמרו בית שמאי אלא על ידי זיקה ועל ידי מאמר · והדא דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן אפילו קידושין מאה תופשין בה ולא כבית שמאי·

הלכה ו׳ שלשה אחין שנים מהן נשואין לשתי אחיות כו׳ · בין רבנין בין רבי שמעון מודין בה· כרבנין עד שקנה מאמר כנגדה אסור בצרה · תמן שלא קנה בה מאמר כנגדו אסור בצרה לפיכך חולצת ולא מתייבמת כרבי שמעון קנה מאמ׳ שתיהן מותרו׳ · לא קנה מאמר הראשונה אסורה והשניה מותרת מספק חולצת ולא מתייבמת ·

הלכה ז׳ שלשה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות כו׳ · בין רבנין בי רבי שמעון מודיי בה·

הלכה ח׳ ג׳ אחין כו׳ · אמר רבי אבינא הדא דאמ׳ ר׳ יוסי בשם ר׳ יוחנן לא דמ׳ איסו׳ אחיו׳ יבמו׳ לאיסו׳ אחיו׳ שאינן יבמות · ג׳ אחין כו׳ · גירש רבי חגי בשם רבי זעירא לא סוף דבר כשגירש ואחר כך כנס · אלא אפי׳ כנס ואחר כך גירש · הדא הא דתנינן שאם מתו או נתגרשו צרותיהן מותרות · אמר רבי יודן אף רבי לעזר מודה · אמר רבי יוסה ויאות אילו מי שהיו לו בנים ומתו ואחר כך מת הוא שמא אין אשתו זקוקה לייבו׳ · תמן והוא שהיו לו בנים בשעת מיתה והבא והוא שתהא צרה לאחר מיתה ·

הלכה ט׳ וכולן שהיו להן קידושין או גירושין בספק הרי אילו חולצות ולא מתייבמות כו׳ · לית כאן ספק גירושין ממש · כיצד ספק קידושין זרק לה קידושיה · ספק קרוב לה ספק קרוב לו זהו ספק קידושין · והבא זרק לה גיט׳ ספק קרוב לה ספק קרוב לו זהו ספק גירושין · ר׳ יוחנן בשם ר׳ חלפתא דמן הזה וכולן אם נישאת בו לא תצא שלא להוציא ליזה על בניה · בתו שניטאת לשוק בגט זה לא תצא כדי לזוק צרתה לאביה · צרתה שניטאת לשוק בגט זה תצא · בתו שניטאת לאחיו בגט זה תצא · צרתה שניטאת לאחיו בגט זה אפילו לאביה לא תצא · תני שלש׳ שטרות הללו גובה מבני חורין ואינו גובה מן המשועבדין · אמר ר׳ בא הדא דתימר בשלא החזק בשטר ביד המלוה אבל החזק השט׳ ביד המלוה גובה רבי יוסה בעי אם שלא החזק השטר ביד המלוה אפי׳ מבני חורין לא יגבה · אלא כן אנן קיימין בשהחזק השטר ביד המלוה · הלכה אינו גובה אמר רבי ביסנא מפני קנטנייא · רבי אבון אמר מפני שהוא פסול · עד כדון בשלוה הזקן ושיעבד הזקן · לוה הזקן ושיעבד הבן אית לך מימ׳ מפני קנטנייא לא מפני שהוא פסול · והבא מפני שהוא פסול · אמר רבי אבון והא תני אף בגיטי נשים כן אית לך מימר מפני קנטנייא · לא מפני שהוא פסול · והבא מפני שהוא פסול ·

הלכה י׳ שלשה אחין נשואין לשלוש נשים כו׳ · אילו שומרת יבם שנפלה לפני כהיבמין שמא אינה מתייבמת · תני רבי חייה אשת אחד מתייבמת · לא אשת שני מתים · ניחא חולץ לבעלת מאמר על שם אשת מת אחד מתייבמת לא אשת שני מתים · שנייה למה אינה מתייבמת · אמר ר׳ לעזר דרבי מאיר היא דאמר רבי מאיר כל שאין את מייבמו אין את מייבם צרתו · אמר רבי יוחנן אם אמרה רבי לעזר מני שמעה ואמרה · אמר רבי יוסי מתניתא אמרה בן בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו משהגדיל ונשא אשה אחרת אם לא ידע את הראשונה משהגדיל השנייה או חולצת או מתייבמת · הראשונה חולצת ולא מתייבמת · הבא את אומר חולצת · והבא את אומר מתייבמת · הא דאת אמר חולצת רבי מאיר ורבי שמעון · והן דאת אמר מתייבמת רבי שמעון ורבנן · ר׳ אבון ר׳ ביסנא בשם ר׳ אחא והוא שייבם ואחר כך חלץ · אבל אם חלץ בתחילה אסור שמא קנה מאמר ונפטרה בחליצת חבירתה ·

הלכה יא׳ שני אחין נשואין שתי אחיות כו׳ · אמר רבי אבינא הדא הוא דאמר רבי הלא ר׳ יסא בשם רבי יוחנן לא דומה איסור אחיות יבמות לאיסור אחיות שאינן יבמות ·

הלכה יב׳ שנים שקידשו שני נשים כו׳ · אם בא על השנייה · חייב שתים משום אשת אח · ומשום אשה אל אחותה · תני רבי חייה פעמים ארבע פעמים שמונה פעמים שתים עשרה · פעמים שש עשרה · הרי אילו חייבין משום אשת איש הרין תרתיי הרין תרתיי · אם היו אחין משם אשת אח הרין ארבע הרין ארבע אם היו אחיות משם אשה אל אחותה הרין שיתא הרין שיתא אם היו נידות משם נידה הרין תמני הרין תמני הן קטנים הן גדולות פטורין.

וכולן הן גדולין הן קטנות חייבין שתים שתים משום נידה· ואם השאין אביהן משום שמנה · היו אחד גדול ואחד קטן · הנבעלת מן הקטן חייבת משום אשתו של גדול הנבעלת מן הגדול פטורה משום אשתו של קטן · רבי בא בשם רבי ירמיה אנוסה אינה צריכה להמתין שלשה חדשים · והא תנן מפרישין אותן שלשה חדשים שמא מעוברות הן · אם לא היו ראויות לולד מחזירין אותן מיד · שנייא היא הבא מפני תיקון הולד · אם היו כוהנות נפסלו מן הכהונה · אמר רבי יסי זאת אומרת שהאונסין פוסלין בכהונה באשת איש:

הדרן עלך ארבעה אחין

החולץ ליבמתו ונמצא׳ מעוברת וילדה בזמן שהולד של קיימא הוא מותר בקרובותיה והיא מותר׳ בקרוביו · ולא פסלה מן הכהונה · בזמן שאין הולד של קיימא הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו · ופסלה מן הכהונה

ב׳ הכונס את יבמתו ונמצאת מעוברת וילדה בזמן שהולד של קיימא יוציא וחייבין בקרבן · ואם אין הולד של קיימא יקיים · ספק בן תשעה לראשון ובן שבע׳ לאחרון יוציא והולד כשר וחייבין באשם תלוי ·

ג׳ שומרת יבם ש נפלו לה נכסים מודין בית שמאי ובית הלל שהיא מוכרת ונותנת וקיים · מתה מה יעשה בכתובתה ובנכסי׳ הנכנסין והיוצאין עמה · בית שמאי אומרי׳ יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב · ובית הלל אומרי׳ הנכסים בחזקתן · כתובה בחזקת יורשי הבעל · ונכסים הנכנסין והיוצאין עמה בחזקת יורשי האב ·

ד׳ כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר · ובלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון ·

ה׳ מצוה בגדול לייבם לא רצה מהלכין על כל האחין · לא רצו חוזרין אצל הגדול ואומ׳ לו עליך מצוה או חלוץ או ייבם ·

ו׳ תלה בקטן עד שיגדיל ובגדול עד שיבוא ממדינת הים ובחרש ובשוט׳ אין שומעין לו אלא אומרי׳ לו עליך מצוה או חלוץ או ייבם ·

ז׳ החולץ ליבמתו הרי הוא כאחד מן האחין לנחלה אם יש שם אב הנכסים של אב · הכונס את יבמתו זכה בנכסי אחיו · רבי יהודה אומ׳ בין כך ובין כך אם יש שם אב הנכסים של אב ·

ח׳ החולץ ליבמתו הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו · הוא אסור באמה ואם אבה ואם אביה בבתה בבת בתה ובבת בנה ובאחותה בזמן שהיא קיימת והאחין מותרין · והיא אסורה באביו באבי אביו בבנו ובבן בנו באחיו ובבן אחיו · מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו ואסור בצרת קרובת חלוצתו ·

ט׳ החולץ ליבמתו ונשא אחיו את אחותה ומת חולצת ולא מתייבמת · וכן המגרש את אשתו ונשא אחיו את אחותה ומת הרי זו פטורה ·

י׳ שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה משום ר׳ יהודה בן בתירה אמרו אומ׳ לו המתן עד שיעשה אחיך הגדול מעשה · חלצו לה אחין או כנסו יכנוס את אשתו · מתה היבמה יכנוס מת היבם מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה ·

יא׳ היבמה לא תחלוץ ולא תתייבם עד שיהא לה שלשה חדשים · וכן שאר כל הנשים לא ינשאו ולא יתארסו עד שיהו להן שלשה חדשים אחת בתולות ואחת בעולות אחת אלמנות ואחת גרושות אחת ארוסות ואחת נשואות · רבי יהודה אומ׳ הנשואות יתארסו והארוסות ינשאו · חוץ מן הארוסה שביהודה מפני שליבו גס בה · רבי יוסי או׳ כל הנשים יתארסו חוץ מן האלמנה מפני האיבול ·

יב׳ ארבעה אחין נשואין לארבע נשים ומתו אם רצה הגדול שבהם מייבם את כולן הרשות בידו · מי שהיה נשוי לשתי נשים ומת ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת צרתה · היתה אחת כשיר׳ ואחת פסולה אם היה חולץ חולץ לפסולה ואם היה מייבם מייבם לכשירה ·

יג׳ המחזיר את גרושתו והנושא את חלוצתו והנושא את קרובת חלוצתו יוציא והולד ממזר דברי רבי עקיבה · וחכמים אומרים אין הולד ממזר · ומודים בנושא את קרובת גרושתו שהולד ממזר ·

יד׳ ואי זהו ממזר כל שאר בשר שהוא בלא יבוא דברי רבי עקיבה · שמעון התימני אומ׳ כל שחייבי׳ עליו כרת בידי שמים והלכה כדבריו · ר׳ יהושע אומר כל שחייבין עליו מיתת בית דין ·

טו׳ אמר שמעון בן עזאי מצאתי מגילת יוחסין בירושלם וכתוב בה איש פלוני ממזר מאשת איש לקיים דברי רבי יהושע ·

טז׳ אשתו שמתה מותר באחותה · גירשה ומתה מותר באחותה · נישאת לאחר ומתה מותר באחותה · יבמתו שמתה מותר באחותה · חלץ לה ומתה מותר באחותה · נישאת לאחר ומתה מותר באחותה:

סליק פירקא

החולץ ליבמתו ונמצאת מעוברת כו׳ · כשעבר והא כתחילה לא די מתניתא היבמה לא תחלוץ ולא תתייבם עד שיהא לה שלשה חדשים · והחולץ מיד· מה נפשך אם בן קיימא הוא לא נגע בה חליצה· אם אינו בן קיימא הוא הרי חליצתה כידה· רבי זעירה רבי חייה בשם רבי בון בשם רבי יוחנן שלא תהא צריכה כרוז לכהונה · רבי בא רבי יעקב בר אידי בשם רבי הושעיה שלא תהא צריכה כרוז לכהונה · תני רבי הושעיה מאן יבמי את שאומרין לו ייבם אומרי׳ לו חלוץ · ואת שאין אומרי׳ לו ייבם אין אומרי׳ לו חלוץ · מה נפק מן בינייהן היתה כשירה ונתחללה כגון אלמנה לכהן גדול · גרושה וחלוצה לכהן הדיוט · מאן דאמר שלא תהא צריכה כרוז לכהונה הן

הא יל

ואי״ל אינה צריכה כרת לכהונה חולצת · מאן דאמר את שאומרי׳ לו ייבם אמרי׳ לו חלוץ חלץ בתוך שלשה חדשים מהו שתהא צריכה לאחר שלש׳ חדשי׳ · נישמעינה מן הדא קטנה שחלצה תחלוץ משתגדיל ואם חלצה חליצתה כשירה · רבי מנא אמר לה סתם · רבי יצחק בריה דר׳ חייה כתי׳ בה בשם רבי יוחנן דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמר אין חולצין ואין מייבמין את הקטנה שמא תימצא א איילונית · כמאן דאמר תמן אף על פי שחלצה חולצת · והכא נמי אף על פי שחלצה חולצת · רבי יודן בעי חלץ לה מעוברת ומפילה · נישמעינה מן הדא הרי שמת והניח את אשתו מעוברת יכול תהא זקוקה ליבם תלמו׳ לומר ולא ימחה שמו מישראל את ששמו מחוי · תלמוד לומר להקים לאחיו שם בישראל עד שתדע אם בן קיימה הוא אם אינו בן קיימה · יכול אף אשת סריס תהא צריכה לייבם תלמוד לומר ולא ימחה שמו מישראל את שאין שמו מחוי יצא זה שאין שמו מחוי יכול אומר צרתה מותרת להינשא · הכונס את יבמתו ונמצאת מעוברת כמה דאת אמר צרתה לא תינשא עד שתדע במה היא מותרת אם בעיבור אם בביאה · אף בחליצה כן · חליצה פטור וביאה פטור · כמה דתימר בביאה כך את מר בחליצה · שמואל אמר זכין בעוברין · רבי לעזר אמר אין זכין בעוברין · אמר רבי יוסי אף על גב דשמואל אמר זכין לעוברין מודה הוא שיצא ראשו ורובו בחיים · די מתניתא החולץ ליבמתו ונמצאת מעוברת כמה דאת אמר תמן כאן הוא למפרע לא נגעה בה חליצה והכא כין הוא למפרע הוא שזכה · תמן תנינן האומר אם ילדה אשתי זכר ישול מנה · ילדה זכר נוטל מנה · אם נקיבה מאתים · ילדה נקיבה נוטלת מאתים · רבי לעזר אמר לא אמרו אלא בנו הא אחר לא · רבי יוסה אמר אפילו אחר · על דעתיה דרבי לעזר וכלבר שכיב מרע · הא בריא לא · בלבד מטלטלין הא קרקעות לא · מתניתא פליגא על רבי לעזר גר שמת וביזבזו ישראל את נכסיו ונודע שיש לו בן במדינת הים · או שהיתה עוברה הכל חייבין להחזיר · מה עבד לה רבי לעזר שמיה הוא והכא שהוא כנו · וסיפא פליג׳ על שמואל מן הדא דרבי יוסה החזיר הכל אחר כך מת הבן או שהפילה כל הקודם באחרונה זכה בראשונה לא זכה א אפילו בראשונה לא יזכה · לא כן אמר רבי יוסה אף על גב דשמואל אמר זכין לעוברין מודי הוא שיצא ראשו ורובו בחיים · הרי אינו בן קיימה ·

אמר רבי יצחק בר אלעזר משום ייאוש · רבנן דקיסרין רבי חייא בר ווא בשם רבי אבא בר נתן חזר בה רבי נתן מן מתניתא אם זכר מנה · אם נקיבה מאתים · ונקבה גבה לא כעניין כאחד הוא · תני בר קפרא בן יומו זכין לו · אמר רבי יוסי כל שאיפשר לך לעמוד על ודאו אין חייבין על ספיקו אשם תלוי · הדך עובדא הוו לפניו שני זיתים אחד של חלב ואחד של שומן ואכל אחד מהן והכיר מונח בתוכה ואמר מאחר שאילו אמצא את המפתח יכול אני לעמוד על ודאו מהו שיהו חייבין על ספיקו אשם תלוי · נישמעינה מן הדא הכונס את יבמתו ונמצאת מעוברת עד שלא יודע לו אם בן קיימא הוא אם אינו בן קיימא מביא · הדא אמרה שאינו מביא · רב אמר כל שאיפשר לו לעמוד על ודייו אין חייבין על ספיקו אשם תלוי · הדך עובדא הוו לפניו שני זיתים אחד של חלב ואחד של שומן ואכל א׳ מהן ובא עורב ואכל את השני מאחר שאינו יכול לעמוד על ודייו אין חייבין על ספיקו אשם תלוי · אבל אם אכל עורב הדולה ואחר כך אכל הוא מאחר שהוא יכול לעמוד על ודייו חייבין על ספיקו אשם תלוי · לא כן אמר רב והוא שיוכיח לפניו חלב ברור אף על גב דרב אמר והוא שיוכיח לפניו חלב ברור · מודה הוא הכא שיכול לעמוד על ודאו מתניתא פליגא על רב כרבי לעזר אומר חייבין על חלבו אשם תלוי מה עבד רב פתר לה חולוקן על דברי רבי לעזר · מתניתא פליגא על רב חתיכה של חולין וחתיכה של קודש אכל את אחת מהן ואין ידוע את אי זה מהן אכל מביא אשם תלוי · אכל את השנייה מביא אשם ודאי · אכל את הראשונה ובא אחר ואכל את השנייה זה מביא אשם תלוי · וזה מביא אשם תלוי · מיהא ראשון מביא אשם תלוי · שני למה · אמ׳ ר׳ יוסה תיפת׳ שהיתה חתיכה גדולה ואכל חצייה והניח חצייה · מתניתא פליג׳ על רב ספק בן תשעה לראשון בן שבעה לאחרון יוציא והוולד כשר וחייבין אשם תלוי · והרי איפשר לך לעמוד על ודייו וחייבין על ספיקו אשם תלוי · אמ׳ רבי יוסה קיימה רבי זעירא קומי רבי חייה בר ווא · רבי חזקיה רבי חייה בר בא קיימה רבי זעירה קמינן מאחר שהוא יכול להעידות ולפרוש ולידע אם ממנו הוא אם מאחר הוא במשהו יכול לעמוד על ודייו · מה אנן קיימין אם כשבא עליה לאחר מיתת בעלה מיד והכיר עוברה לאחר שני חדשי׳ מיתני בן ט׳ לזה ולזה · בן ז׳ לזה ולזה · אלא כן אנן קיימין כשבא עליה לאחר שני חדשי׳ והכיר עוברה לאחר ג׳ חדשים · ניתני והכבה לא תחלוץ ולא תתיבם עד שיהו לה חמשה חדשים · אלא כן אנן קיימין כשבא עליה לאחר ארבעים יום והכיר עוברה לאחר חמשים יום · הרי יש כאן שלימין לראשון ומקוטעין לשני · ש״מ שהאשה יולדת לחדשים שלימים את שמע מינה שהן שתי יצירות את שמע מינה שהאשה יולדת לחדשים מקוטעין · את שמע מינה שהאשה מעוברת וחוזרת ומתעברת · את שמע מינה שהאש׳ אינה מתעברת משני בני אדם כאחת · פליגא על דרבנן דאגדתא דרבנן דאגדתא אומרי׳ ויצא איש הבינים ממערכות פלשתים · ממאה ערלות פלשתים שהערו בה מאה ערלות פלשתים · אמר רבי תנחומא ולא פליגין עד שלא נסרח הזרע והאשה מעוברת משני בני אדם כאחת · משנסרח הזרע אין האשה מעוברת משני בני אדם כאחת · מניין שתי יצירות · רבי זעירא בשם רבי הונא וייצר יצירה לשבעה ויצירה לתשעה · נוצר לז׳ ונולד לשמונה חיי כ״ש לתשע׳ · נוצר לתשעה ונולד לשמונה אינו חייה · נוצר לתשעה ונולד לשבעה · איתא חמי אם לשמונ׳ אינו חייה לא כל שכן לשבע׳ · בעון קומי רבי אבהו מניין לבן שבעה שהוא חייה אמ׳ לון מידכון אנא יהב לכון ושא אבטאא · זושא אבטשא · בא הספק ליטול את חלקו של אביו אמרין ליה תני אביך בא חכם ליטול חלקו של אחיו א״ל תני בריה · הא כיצד עושין שיפיות ביניהן ומחלקין מכסי הבית · נמצאת אומר שיפיות לאחיו הנסר לאחין החרות באחין שכר באחין מת הזקן הרי יש באים בני בוודאי וכין בן בספק מת הספק הרי יש בן אחי אב בוודאי ואם בספק מת אחד מן האחין הרי יש בן בוודאי וכין אח בספק מתה אמו של ספק הרי יש כאן בן בוודאי ובעל בספק מת הספק · ואחר כך מתה אמו הרי יש בן אחי אם בוודאי ובעל בספק · מת היבם ובא הספק ליטול חלקו של אביו אי זהו קדמייא מיסכן אמרין ליה תני אבוך · אין הוה עתיר אמרין ליה כולן אחין בני אחין באו ונירש חלקו של אבינו וחלקו של אחי אבינו · תני הראשון ראוי להיות כהן גדול · והשני ממזר בספק · רבי ליעזר בן יעקב אומר אין ממזר בספק · מודי רבי ליעזר בן יעקב בספק כותים ובספק חללים כהדא דתנינן תמן עשרה יוחסין עלו מבבל על דעתיה דר׳ ליעזר בן יעקב שמונה · על דעתיה דרבן גמליאל ורבי ליעזר תשעה · על דעתיה דרבנן עשרה ·

הלכה ג׳

שומרת יבם שנפלו לה נכסים כו׳ · הכא את אמר מוכרת ונותנת וקיים · ותמן מה יעשה בכתובתה · והכא את אמר יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב · אמר רבי יוסי בן חנינה תמן דאת אמר מוכרת ונותנת וקיים כשנפלו לה עד שלא היתה שומרת יבם · והא דאת אמר יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב כשנפלו לה משנעשית שומרת יבם · נפלו לה עד שלא נעשית שומרת יבם ועשו פירות משנעשית שומרת יבם כמי שנפלו לה משנעשית שומרת יבם · אמר רבי זעירא הזן יבם דהבא צריכא דבית שמאי כבעל הוא או אינו כבעל · אין כבעל הוא יורש את הכל : אם אינו כבעל לא יורש כלום · מספק יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב · בית הלל פשיטא ליה כבעל יורש את הכל · שכן אפילו אחיו אין לו אלא אכילת פירות בלבד · · תני רבי הושעיה רשו היורשין את כתובתה וחייבין בקבורתה · אמר רבי יוסה אילולי דתמיהה רבי הושעיה הוות צריכה לן מאחר שאין לה כתובה אין לה קבורה · וקשיא אילו אשה שאין לה כתובה שמא אין לה קבורה · אשה אף על פי שאין לה כתובה יש לה קבורה · ברם הכא אם יש לה כתובה יש לה קבורה · אם אין לה כתובה אין לה קבורה ·

הלכה ד׳

כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר כו׳ · כיצד הוא עושה כונס ומגרש ומחזיר · והוא שוכרת לו על כתובתה · אמר רבי יוסה לצדדין היא מתניתא או שוכרת לו על כתובתה · רבי זעירא בשם רב המנונא כנסה וגירשה והחזירה אם חידש לה כתובה כתובתה על נכסיו ואם לאו כתובתה על ניכסי בעלה הראשון · רבי יוסי אמ׳ בשם רב חסדא מתניתא אמרה כן שהמגרש את ואשה והחזירה על כנת כתובה הראשונה החזירה · סוף עד שיכנים ויגרש ויחזיר דרובא אתא מימר לך אפילו כנסה וגירשה והחזירה אם חידש לה כתובה על נכסיו ואם לאו כתובתה על ניכסי בעלה הראשון · רבי זעורא בשם רבי המנונא אמר ארוסה שמתה אין לה כתובה שלא החזרה להינשא לשוק שלא תאמר יעשה כמי שגירש ויהא ליה כתובה לפום כן צריך מימר אין לה כתובה ·

הלכה ו׳

מצוה בגדול לייבם לא רצה מהלכין על כל האחין · לא רצו חוזרין אצל הגדול ואומרי׳ לו עליך מצוה או חלוץ או ייבם ·

הלכה ו׳

החולץ ליבמתו הרי הוא כאחד מכל האחין כו׳ · שלא תאמר חליצה פטור וביאה פטור · כמה דתימר הכונס את יבמתו זכה בניכסי אחיו · והכותה החולץ ליבמתו זכה בניכסי אחיו לפום כן צריך מימר הרי הוא כאחד מכל האחין לנחלה · רב יהודה אמ׳ בשם שמואל והעושה מאמר ביבמתו לא זכה בניכסי אחיו · ואף בית שמאי מודיי בה · ואף רבי שמעון מודיי בה · ולא כרבי לעזר בן ערך דרבי לעזר בן ערך אומר המאמר קונה קניין גמור ביבמה · הוו שתי יבמות עשה מאמר בזו ובעל לזו מה נפשך אם במאמר יזכה אם בביאה יזכה · אמר רבי יוסה מאחר שאינו יכול לקיים את אחת מהן לא זכה בניכסי אחיו · רבי יצחק בר שבליי בשם רבי לעזר טעמא דרבי יהודה והיה הבכור אשר תלד · מקיש לבכור · מה הבכור אינו יורש בחיי אביו אף זה אינו יורש בחיי אביו · אי מה בכור יורש לאחר מיתת אביו · אף זה יורש לאחר מיתת אביו · אמר רבי זעורה מינה מה הבכור לא יורש בשעה שהוא ראוי לירש אף זה אינו יורש בשעה שהוא ראוי לירש עוד אינו יורש · רבי אבא בר ממא רבי חייה בר אשי בשם רב הלכה כרבי יהודה · רבי יהושע בן לוי אמר הלכה כרבי יודה · רבי אבהו רבי לעזר בשם רבי הושעיה הלכה כרבי יודה · אמר רבי יוחנן זימנין סגין יתבית קומי רבי הושעיה ולא שמעית מיניה הדא מילתא · אמר ליה ולית בר נש דו שמע מילה ולית חבריה שמע ליה ·

הלכה ח׳

החולץ ליבמתו כו׳ · מפני שחלץ לה · הא לא חלץ לה ומתה מותר באמה · אמר רבי אבינא הדא היא דמר רבי יעקב בר אחא בשם ר׳ לעזר שומרת יבם שמתה מותר באמה · זיקה היתה לו בה כיון שמתה בטלה לו

זיקת

לו זיקתה · והבא כיון שמת בטלה זיקתו · רבי אבון שמע לה מן דבתרה ובאחותה
כזמן שהיא קיימת והאחין מותרין · ואחות אצל האחין לא כבתה הוא אסור באביו
ובאבי אביו בבנו ובבן בנו ובאחיו ובן אחיו · הדא אמרה שיתנו שניות לחולץ ·
והיידא אמרה דא כבנו ובבן בנו באחיו ובבן אחיו והדא אמר׳ שיתנו שניו׳ לחולץ
כמי מתני׳ מותר והא אר׳ בקרובת צרת חלוצתו · ואסור בצרת קרובת חלוצתו ·
הלכה ט׳ החולץ ליבמתו כו׳. הדא מסייעא להוא דאמר רבי
הילא בשם ר׳ אבינא קל וחומר מה אחות חלוצתו שהיא מדבריהן נתנו לה חכמ׳
צרה · כאן שיש כאן איסור אחיו לא כל שכן · וכן המגרש את אשתו כו׳ · שמעון
בר בא בעא קומי רבי יוחנן מה בין חולץ מה בין מגרש · אמר ליה מה את סבור
חליצה קניין אינה אלא פטור · אין האחין חייבין עליה משום אשתו של חולץ ·
אבל חייבין עליה משום אשתו של מת · הלכה י׳ שומרת יבם כו׳ ·
לא אמרו אלא מתה יבמתו מותר באשתו · אבל אם מתה אשתו אסור ביבמתו ·
אמר רבי יוחנן זו דברי רבי לעזר · אבל דברי חכמ׳ מתה יבמתו מותר באשתו ·
מתה אשתו מותר ביבמתו · אמר רבי יוחנן דברי חכמ׳ כל דבר שהוא בא מחמת
הגורם בטל הגורם בטל האיסור · ודברי רבי לעזר אע״פ שבטל הגורם והאיסור
במקומו · הלכה יא׳ היבמה לא תחלוץ כו׳ · עד כמה הכרת העובר ·
סומכוס אומר משום רבי מאיר עד שלשה חדשים · אע״פ שאין ראיה לדבר זיכר
לדבר · שנ׳ ויהי כמשלש חדשים · אמר רבי יודן אפילו מעוברת רוח הרינו חלנו
כמו ילדנו רוח · תהרו חשש תלדו קש · רבי זעירא רבי בא בר זבדא אמ׳ ר׳ חנינה
בשם רבי חייה רבה אפילו רובו של ראשון ורובו של אחרון והאמצעי שלם · ר׳
אסי אמר תשעים יום שלימין · שמואל אמר הן עיבוריהן · אתא עובדא קומי
רבנן דתמן דלא ידעין אם שלשה עשר מן הראשון ושבעה עשר מן האחרון ·
או שבעה עשר מן האחרון ושלשה עשר מן הראשון וחמשה שלימין באמצע ·
ובקשו ליגע בוולד משום ספק ממזירות · אמר לון רב נחמן בר יעקב בחזקן
עובדא אתא קומי רבה בר בא ואכשרו · אבא בר הוא פליג על שמואל בריה ·
אמר רבא שנייא היא הכרת העובר · שנייה היא לידתו · הכרת העובר לחדשים
שלימין · ולידתו לחדשים מקוטעין · תמן תנינן וכמה היא קישויה רבי מאיר או׳
אפילו ארבעים וחמשים יום · רבי יודה אומר דייה חדשה · רבי יוסי ורבי שמעון
אומרי׳ אין קישוי יותר משתי שבתות · ר׳ יוסה בשם רבי הוא זאת אומרת שהאשה
יולדת לחדשים מקוטעין דלכן ניתני שלשים יום · ר׳ יוסה בי רבי בון בשם ר׳ הוא
זאת אומרת שהאשה יולדת לחדשים שלימין דתנינן דייה חדשה · רבי יודן בעי
סוף דבר עד שתלד לא אפילו הפילה · אמר רבי מנא שמעית בשם שמואל הוא
הכרת העובר הוא לידתו · ולית אנא ידע מן מה שמעת · אמר רבי בא בר כהן
קומי רבי יוסי רבי ירמיה אמרה · אמ׳ ליה רבי חזקיה לא אמרה רבי ירמיה ואיקפד
רבי יוסי לקבליה · אמר ליה שכן אפילו יהושע טרחה קושר למשה לא אמר כן
ואת אומרת כן חזר ואמר אין דאמרה אלא באינש דשבע מילה ומקשי עליה ·
ואבא בר הוא פליג על שמואל בריה · ר׳ ברכיה בשם שמואל לעולם אין האשה
יולדת או למאתים ושבעי׳ ואחד או למאתים ושבעים ושנים · או למאתי׳ ושבעים
ושלשה · או למאתים ושבעי׳ וארבעה · א״ל ר׳ מנא מנן שמע ר׳ הדא מילתא א״ל מן
ר׳ בא · מחלפה שיטתיה דר׳ בא תמן הוא אמר שנייא היא הכרת העובר שנייא היא
לידתו · והכא אמ׳ הכין · ר׳ אבא בר זבדא בשם שמואל כל שהוא בה״ רבה בא״לף
רבא · רב חייה בר אשי הוה יתיב קומי דרב חמיתיה מבעת · אמר ליה מה כן אמ׳
ליה חמרתי מעברה והיא בעיא מילד ואנא בעי מרבעתה עד דלא תצנן · אמ׳ ליה
אימתי עלה עליה הזכר · אמר ליה ביום פלן · וחשב אמר ליה בעיא הוא עד
כדון · ותני כן חמרתה פחותת אינה פחתה מימות הלבנה והמוספת אינה מוספת
על ימות החמה · מילתיה דר׳ יהושע בן לוי פליג דאמ׳ ריב״ל בקודת משל מלכות
עיברה והרביעי׳ שלבית רבי ממנא שוורים ויש מהן שילדו עכשיו ויש מהן שילדו
לאחר זמן · כאן בבהמה טהורה כאן בבהמה טמאה · והא כתיב הידעת עת לדת
יעלי סלע וגו׳ · תספור ירחים תמלאנה וידעת עת לדתנה · הידעת עת לדת היה
טהורה כבהמה טמאה · רבי מאיר חשש לגיטין · רבי יודה חשש לוולד · ר׳ יוסי
חשש לגיטין ולוולד אין תימר דלית רבי מאיר חשש לגטין דתנן ארוסות ינשאו
מיד · רבי זעורה בשם רבי גדולה ממאנת אינה צריכה להמתין שלשה
והוצאה בגט צריכה להמתין שלשה חדשים · הדא מסייעא לרבי מאיר
דרבי מאיר חשש לגיטין · רבי בא בשם רבי אבא בר ירמיה אנוסה אינה
צריכה להמתין שלשה חדשים · מסייעא לרבי יוסי דרבי יוסי חשש לגיטין ·
ולוולד · תני הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו צריכות
להמתין שלש׳ חדש׳ דברי ר׳ יודה · רבי יוסי אומר אינן צריכות להמתין · ובדמים
רבי יודה אומר מטמא מעת לעת · רבי יוסי אומר דייה שעתה · אמר רבי נראין
דברי רבי יודה בדמים ודברי רבי יוסי בוולד · אמר רבי חנינה בריה דרבי אבהו
אבא הוה ליה עובדא ושלח שאל לרבי חייה ולרבי יוסי ולרבי אמי והורון ליה כר׳
יוסי בוולד ודלא כן מה אנן אמרין רבי יודה ורבי יוסי אין הלכה כר׳ יוסי אלא כגין
דאמר רבי נראין לא כן אמר רבי בא בשם רבי זעורה כל מקום ששנה רבי נראין
עדיין המחלוקת במקומה חוץ מעיגול של דבילה ודין מודי לדין ודין מודי לדין ·
אמר רבי יוסי קשייתה קומי רבי חנינה בריה דר׳ אבהו אפילו דבר בריא שבעולם ·

אמר לו וסתם נגיות לא כבעולות הן · שמעון בר בא אמר אתא עובדא קומי רבי
יוחנן והורי כרבי יוסי והוה רבי לעזר מצטער אמ׳ שבקין סתמא ועבדין כיחידייא ·
אשכח תני לה רבי חייה בשם ר׳ מאיר כרבי שמעון שמע לה דתני לה ר׳ חייה בשם
רבי מאיר אמר יאות סבא ידע פירקי גיטא · רבי מנא בעא קומי רבי יודן תמן
אמר רבי חזקיה רבי אבהו בשם רבי לעזר כל מקום ששנה רבי מחלוקת וחזר
ושנה סתם הלכה כסתם משנה · והכא את אמר הכין · אמר ליה לא רבי דילמא
חורן אמר · מן מה דהן דשנה רבי מתניתין מחלוקת וחזר ושנה סתם הלכה כסתם
אתאי דלא אשכח רבי מתני׳ מחלוקת אלא אחרים שנו מחלוקת ורבי שנה סתם
לא כל שכן תהא הלכה כסתם · אתא רבי חזקיה ורבי יעקב בר אחא ורבי שמעון
בר אבא בשם רבי לעזר ואפילו שנו אחרי׳ מחלוקת ורבי שנה סתם הלכה כסת׳ ·
הלכה הוא מודי ליה כיחידייא · ר׳ שמואל בר איניא בשם רבי אחא הדא דתימר
בשאין מחלוקת אצל סתם · אבל אם יש מחלוק׳ אצל סתם לא כדא הלכה כסת׳ ·
רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי אחא הדא דתימר ביחיד אצל יחיד אבל ביחיד אצל
חכמ׳ לא כדא הלכה כסתם · אמר רבי יוחנן כל מקום ששנה סתם משנית דרבנן
עד שיפרש לו רובו ר׳ שמעון בן לקיש אומר כל סתם משניו׳ דר׳ מאיר עד שיפרש
לו רבו · א״ר זעירא קומי ר׳ יוסי לא דרבי שמעון בן לקיש פליג אלא דו חמי רוב
סתם משניות דרבי מאיר · ר׳ זעיר׳ בעא קומי רבי מנא והדינו רבה רבה דמתניתא
רבה דאולפנה לית מילתא דרבי לעזר אמרה רבה דמתניתא כר׳ שמעון דתני לה
רבי חייה בשם רבי מאיר אמר יאות סבא ידע פרקי גיטה נאמ׳ אולפן קביל מן רבה
דמתניתה כד שמע דתני לה רבי חייה בשם רבי מאיר החולצת מנה משע׳ מיתה
והוצאה בגט מנה משעת נתינת גיטה · רבי חנינה אמר משעת נתינת גיטה · רבי
יוחנן אמר משעת כתיבה רב ושמואל רב כרבי חנינה ושמואל אמר כרבי יוחנן ·
מתיב שמואל לרב על דעתך דאת אמר משעת נתינה · משום מה את חושש
משום שנתייחדה בתיים · ומיחוש לה לגט ישן · מתיב רבי חנינה לרבי יוחנן על
דעתך דאת אמר משעת כתיבה הרי שני גיטין אחד נכת׳ עכשיו ואחד נכתב לאח׳
זמן וניתנו שניהן ביום אחד לזו את אוסר ולזו את מתיר · מן דהוה מתקפה רב
לשמואל והתיב רבי חנינה לרבי יוחנן · מאן דהוה רבי יוחנן מתקבא לרבי חנינה
והתיב שמואל לרב · והלכה מנה לגט משעת כתיבה אם לא נתייחד עמה · חוץ
מן האלמנה מפני האיבול · וכמה הוא האיבול שלשים יום · הדא דתימר בנשים
אבל באנשים שלשה רגלים בשיש לו בנים · אבל אם אין לו בנים מיד בשיש
לו מי שישמשנו אבל אם אין לו מי שישמשנו מיד בשאין לו בניו קטנים · אבל אם
היו בניו קטנים מיד · כהדא מעשה שמתה אשתו של ר׳ טרפון עד כשהוא בבית
הקברו׳ אמר לאחותה הכנסי תגדלי את בני אחותיך אע״פ כנסה ולא הכירה עד
שעברו עליה שלשים יום · הלכה יב׳ ארבעה מאחין כו׳ · דלמא
תלת עשר אחין הויין ומתין תריין עשר ודלא בנין אתיין בעיין מהייבמה קומי רבי
אמר ליה רבי איזיל ייבם אמר ליה לית בחיילי · חמם אומרות כל חדא וחדא
אנא מיינקא ירחוי · אמר וכאן זיין הוא ירחא דעיבורא · אמר רבי אנא זיינא
ירחא דעיבורא דצלי עליהן ואזלון להון · בתר תלת שנין אתון טעינין תלתין
ושיתא מינוקין אתון וקמנו להן קומי דרתה דרבי סלקין ואמרין ליה לרע קרייא
דמינוקין בעיין מישאל בשלמך אודיק ר׳ מן כותא וחמתון אמ׳ לון מה עיסקיכון
אמרין ליה אנן בעיין תיתין לן ההוא ירחא דעיבורא · ויהב להון ההוא ירחא
דעיבורא · כתיב וישב ארון יי׳ עם עובד אדום בביתו שלשה חדשים ויברך יי׳ תנ׳
במה בירכו בבנים · הדא הוא דכתי׳ כל אלה מבני עובד אדום המה ובניה׳ ואחיה׳
איש חיל בכח לעבודה ששי׳ וגו׳ · דהוות כל חדא מינהן ילדה תריי בכל ירחא · הא
כיצד טמאה שבעה · וטהו׳ ז׳ וילדת · טמאה׳ וטהרה׳ וילדה טית עשר לכל ירח
לתלתא ירחין הא ארבעין ותמני׳ והוא אשתין הא חמשין וארבע ותמנותיהון הא
אשתין ותרי׳ · הדא הוא דכתי׳ ששי׳ ושני׳ לעובד אדום · א״ר בא בר זבדא כתי׳ ונקר׳
שמו בישׂ׳ בית חלוץ הנעל · בית שהו׳ מיתר בחליצ׳ אחת אף בביאה כן · חליצ׳ פוט׳
יביאה פוטר · כמא דאת אמ׳ בחליצה · כן את אמ׳ בביאה · ומהו להעדים · ומי רבי
טרפון אביהן של כל ישר׳ לא העדים קידש שלש מאות נשים בימי רעבון על מנת
להאכילן בתרומה · תמן אין כל אחת ואחת ראויה לוכל בתרומה · ברם
הכא כל אחד ואחד ראוי לייבם · ר׳ יודן בי ר׳ ישמעאל עבדין ליה כן ·
הלכה יג׳ המחזיר את גרושתו כו׳ · רבי חייה בשם רבי יוחנן המחזיר
את גרושתו משניסאת פסלה מן הכהונה · בלא כך אינה פסולה מן הכהונה ·
אלא פסולה מלוכל בתרומה · רבי זעירה רבי חייה בשם רבי יוחנן המחזיר
גרושתו משניסאת בתה כשירה לכהונה · ומאי טעם׳ כי תועבה הוא · היא
תועבה ואין הוולד תועבה · הלכה יד׳ אי זהו ממזר כו׳ ·
הלכה טו׳ אמר רבי שמעון בן עזאי כו׳ · רבי יוסי בן חנינא אומר
ובולדות מאשת אב למדו לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו · רבי
עקיבה דורש מה אשת אביו מיוחדת שהוא בלא יבוא והולד ממזר אף כל שהוא
בלא יבוא והולד ממזר · והתיבון הרי אלמנה לכהן גדול · שנייא היא שפירש
בה הולד · שמעון התימני דרש מה אשת אב מיוחדת שחייבין עליה כרת בידי
שמים והולד ממזר · אף כל שחייבין עליה כרת בידי שמים והולד ממזר ·
התיבון הרי נידה · שנייא היא שאין כתוב בה שאר בשר · רבי יהושע דרש מה

אשת אב מיוחדת שחייבין עליה מיתת בית דין והולד ממזר · אף כל שחייבין עליה מיתת בית דין הולד ממזר · אף על גב דרבי יהושע אמר הבא על אחות חלוצתו הולד כשר · מודה שאם היתה הולד נקיבה שהיא פסולה מן הכהונה · אף על גב דר' שמעון בן יהודה משום רבי שמעון גוי ועבד שבאו על בת ישראל הולד כשר מודי שאם היתה נקיבה שהיא פסולה מן הכהונה · חד בר נש אתא לגבת רב אמר כגון דילידת אמה דההוא גברא ארמאי · אמ' ליה כשר · אמר ליה רב חמא בר גוריא הן דעיימך רגליך עד דלא ייתי שמואל ויפסלינך · אף על גב דרב אמר גוי ועבד שבאו על בת ישר' הולד כשר · מודי שאם היתה נקיבה שהיא פסולה מן הכהונה · ומה ראו לומר הלכה כרבי שמעון התימני · אמר רבי יוסי בי ר' חנינא מקום שנכללו כל העריות להכרת · יצאת אשת אב ללמדך על הממזר · מחלפה שיטתיה דרבי יוסי בי ר' חנינה תמן הוא יליף ליה מכללא והכא הוא יליף ליה מפרטה דתני מצות יי' חייתי אומ' אף אוכלי שקצים ורמשים בכלל · הרי את דן לומר נאמר כאן מעיני ונאמר להלן מעיני · מה עיני שנאמר להלן דבר שחייבין על שגגתו חטאת ועל זדונו כרת אף מעיני של' כאן חייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת · או מה עיני שנאמר להלן שיש בו מיתת בית דין · אף מעיני שנאמר כאן דבר שיש בו מיתת בית דין · אמר רבי יוסי בי ר' חנינה מקום שיצאת עבודה זרה ללמד על מחוייבין כריתות לא יצא עמם כרת אלא כרת בלבד אבל מיתה ממקום אחר באת · מחלפה שיטתיה דרבי יוסי בר' חנינה תמן הוא יליף לה מכללא והכא הוא יליף לה מפרטא · תמן נכללו כל העריות לקרבן יצאת עבודה זרה ללמד על מחוייבי קרבנות אית לך מימר הבא נכללו כל העריות לממזר · יצאת אשת אב ללמד על הממזר ·

הלכה י' אשתו שמתה מותר באחותה כו' · הא באמה אסור · לא כן אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר שומרת יבם שמתה מותר באמה · אלא בגין דתנינן חלץ לה ומתה מותר באחותה · הא באמה אסור · לפום כן תנא אחותה:

הדרן עלך החולץ ליבמתו

רבן גמליאל אומר אין גט אחר גט ולא מאמר אחר מאמר ולא בעילה אחר בעילה ולא חליצה אחר חליצה · וחכמ' אומ' יש גט אחר גט ואחר מאמר אבל לא לאחר בעילה ולא לאחר חליצה כלום · ב' כיצד עשה מאמר ביבמתו ונתן לה גט צריכה הימינו חליצה עשה מאמר וחלץ צריכה הימינו גט · עשה בה מאמר ובעל הרי זו כמצותה · ג' נתן גט ועשה מאמר צריכה גט וחליצה · נתן גט ובעל צריכה גט וחליצה נתן גט וחלץ אין לאחר חליצה כלום · ד' חלץ ועשה בה מאמר נתן גט ובעל או בעל ועשה מאמר נתן גט וחלץ אין אחר חליצה כלום אחד יבמה אחת ואחד שתי יבמות · ה' כאי זה צד עשה מאמר בזו ומאמר בזו שני גיטין וחליצה מאמר בזו ובעל לזו שני גיטין וחליצה מאמר בזו וגט לזו צריכה גט וחליצה מאמ' בזו וחלץ לזו הראשונ' צריכה גט · ו' גט לזו וגט לזו צריכות הימינו חליצה גט לזו ובעל לזו צריכה גט וחליצה גט לזו ומאמר לזו צריכה גט וחליצה · גט לזו וחלץ לזו אין אחר חליצה כלום · ז' חלץ וחלץ · חלץ ועשה מאמר נתן גט ובעל או בעל ובעל או בעל ועשה מאמר · נתן גט וחלץ אין אחר חליצה כלום בין יבם אחד לשתי יבמות ובין שני יבמין ליבמה אחת · ח' חלץ ועשה מאמר נתן גט ובעל או בעל ועשה מאמ' נתן גט וחלץ אין אחר חליצה כלום בין בתחילה בין באמצע בין בסוף · והבעילה בזמן שהיא בתחילה אין אחריה כלום · רבי נחמיה אומר אחד בעילה ואחד חליצה בין בתחילה בין באמצע ובין בסוף אין אחריהן כלום:

סליק פירקא

רבן גמליאל או' אין גט אחר גט כו' · יבמה יבוא עליה זו הביאה · ולקחה לו לאשה · זה המאמר · יכול כשם שהביאה גומרת בה כך יהא המאמר ת"ל יבמה יבא עליה · שרה את כל הפרשה כולה ליבום יבמה הביאה גומרת בה · אף המאמר גומר בה · ואם כן מה הועיל בה מאמר לאוסרה לאחין · ר' שמעון אומר המאמ' או קונה או לא קונה · מאי טעמ' דר' שמעון יבמה יבא עליה זו הביאה · ולקחה לו זו המאמר · וכשם שהביאה גומרת בה · כך המאמר גומר בה · או יבמה יבוא עליה והרי הוא לוקחה לו והמאמ' לא הועיל בה כלום · רבי לעזר בן ערך אומר המאמר קונה קניין גמור ביבמה · מה טעמא דרבי לעזר בן ערך ולקחה לו לאשה הרי הוא כקידושי אשה · מה קידושי אשה קונין קניין גמור · אף המאמר קונה קניין גמור · אי זה מאמר ביבמה הרי את מקודשת לי בכסף ובשוה כסף · כמה דרבנן אמרין והמאמר קונה ומשייר כן אינון אמרין הגט פוטר ומשייר · ויפטור הגט פטור גמור ביבמה מקל וחומר · מה אם האשה שאין חליצה פוטרת בה הגט פוטר בה · יבמה שחליצה פוטרת בה אינו דין שיהא הגט פוטר בה · תלמוד לומר חליצה בחליצה היא ניתרת · ואינה ניתרת בגט · ולא תפטור בה כלום · כתיב ולא תהיה לאיש זר · מה אנן קיימין אם בשבא עליה אשתו היא · אם בשחלץ לה תלך ותינשא לאיש זר · אלא כן אנן קיימין כשנתן לה גט · ותני חזקיה בן מניין לנותן גט ליבמתו שהיא אסורה עליו ועל אחיו · אצלו אני קורא אשר שילחו · אצל האחין אני קורא אשר שילחה · ותתיר חליצה באשה מקל וחומר · מה אם היבמה שאין הגט פוטר בה חליצה פוטר בה · אשה שהגט פוטר בה אינו דין שתהא חליצ' פוטרת בה תלמוד לומר וכתב לה ספר כריתות תנ' · בגט היא ניתרת ואינה ניתרת בחליצה · ותפטור בה ותשייר · תמן כתיב ולו תהיה לאשה לא תהיה לאיש זר · הכא מה אית לך כמה דרבי שמעון אומר המאמר או קונה או לא קונה · כן הוא אומר הגט או פוטר או לא פוטר · משמעינה מן הדא ר' שמעון אומ' הבעילה בזמן שהיא בתחילה אין אחריה כלום · הא בסוף יש אחריה כלום · בבעילה שהיא לאחר הגט · אבל בבעילה שהיא לאחר מאמר מה נפשך קנה מאמר אין אחריו כלום · לא קנה מאמר תקנה הביאה · ולא יהא אחריה כלום · אלא כן אנן קיימין בבעילה שהיא לאחר הגט · הדא אמרה שהגט פוטר ומשייר · רבן גמליאל בר רבי שמעון אומר המאמר או קונה או לא קונה · והגט מדרבי שמעון הגט פוטר או לא פוטר · משמעינה מן הדא מודה רבן גמליאל לחכמים שיש גט אחר מאמר ומאמר אחר גט · גט אחר ביאת מאמר ומאמר אחר ביאת הגט גט אחר ביאת מאמר · היך עבידה הוו שלש יבמות עשה מאמר בזו ובעל לזו ונתן גט לשלישית · הדא אמרה שהמאמר קונה ומשייר אי תאמר המאמר או קונה או לא קונה · מה נפשך קנה מאמ' אין אחר זו כלום · לא קנה הבאמ' תקנה הביאה ולא יהא אחריה כלום · הדא אמר' שהמאמ' קונה ומשייר · מאמ' אחר ביאת גט היך עביד' · הוו של' יבמו' נתן גט לזו ובעל לזו · ועשה מאמ' בשלישית הדא אמרה שהגט פוטר ומשייר · ואם תאמר הגט פוטר או לא פוטר · מה נפשך פטר הגט אין אחריו כלום · לא פטר הגט תפטור הביאה ולא יהא אחריה כלום · הדא אמר' שהגט פוטר ומשייר · היך רבן גמליאל כרבי שמעון ואין מאמר אחר מאמר ביבמה כר' שמעון היא · אלא דלית טעמא דהן כטעמא דהן · טעמא דהן דרבן גמליאל כל מה שמאמר השני עתיד לקנות כבר קנה הראשון · כל מה שהגט השני עתיד לפטור כבר פטר הראשון טעמא דרבי שמעון קנה הראשון קנה השני · לא קנה הראשון אף השני לא קנה · פטר הראשון פטר השני · לא פטר הראשון אף השני לא פטר · על דעתיה דרבן גמליאל מהו שיהא הגט לאחר גיטו של מאמר ומאמר אחר גיטו של מאמר · גט לאחר גיטו של מאמר היך עבידא הוו שתי יבמות עשה מאמר לזו ונתן לה גט וחזר ונתן גט לשנייה · אם תאמר הגט פוטר כל מה שקנה מאמר כמי שיש כאן גט ואין גט לאחר גיטו של מאמר · אם תאמר אין הגט פוטר כל מה שקנה מאמר כמי שאין כאן גט ויש גט לאחר גיטו של מאמר · מאמר אחר גיטו של מאמר היך עבידה הוו שתי יבמות עשה מאמר לזו ונתן לה גט · עשה מאמר לשנייה · אם תאמר הגט פוטר יותר ממה שקנה מאמר כמי שאין כאן מאמר ויש מאמר אחר גיטו של מאמר ואם תאמר אין הגט פוטר יותר ממה שקנה מאמר כמי שיש כאן מאמר ואין מאמ' לאחר גיטו של מאמר · על דעתיה דרבן גמליאל מהו שתהא ביאה פסולה אחר ביאה פסולה · ביאת בן תשע אחר ביאת בן תשע ביאה פסולה לאחר ביאת בן תשע ביאת בן תשע לאחר ביאה פסולה מהו שיודו חכמים לרבן גמליאל · ואין מאמר אחר מאמר ביבמה אחת · היך עבידא עשה מאמר ביבמתו ונתן לה גט ועשה מאמר אם תאמר יש מאמר אחר מאמר לא נפטרה באותו הגט · אם תאמר אין מאמר אחר מאמר נפטרה באותו הגט · רבי יוחנן בעי קידש אשה מעכשיו לאחר שלשים יום ונפלה לה אחותה בתוך שלשים יום אפילו כן אין מאמר אחר מאמר לא אמר רבן גמליאל אלא על ידי גט ולא על ידי מאמר · וההוא דמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן אפילו קידושין מאה תפסין בה ודלא כרבן גמליאל:

הלכה ב' כיצד עשה מאמר כו' · הדא אמרה שהגט פוטר יותר ממה שקנה מאמר · אם תאמר אין הגט פוטר יותר ממה שקנה מאמר · יבם אמר לא יפטור גיטי אלא מה שקנה מאמרי · ואפילו מה שקנה מאמרי לא פטר גיטי כריתות · אין זו כריתות חליצה פסולה פוטרת · תלידא מילה שאם יבוא אחר וקידש את הצרה תפסו בה קידושין · בא אחר וקידשה מכיון שנעקרה הימינה זיקת הבית תפשו בה קידושין או מאחר שהיא צריכה גט למאמרו לא תפסו בה קידושין · אמר רבי בא בר ממל הדא אמרה שמצוה לקדש ואחר כך לבעול · מה אם שאין כתוב בה קידושין את אומר הרי זו כמצותה · האשה שכתוב בה קידושין לא כל שכן:

הלכה ג' נתן גט ועשה מאמר כו' · גט למאמרו וחליצה לזיקתו הדא אמרה ביאה פסולה אינה פוטרת · איתא חמי חליצה פסולה פוטרת וביאה פסולה אינה פוטרת · חליצה על ידי שעיקרה פסולה פוטרת · ביאה על ידי שאין עיקרה פסולה אינה פוטרת · ולא תפתור בה לקל ותפטור בה לחומר · תליידא מילה שאם בא אחר וקידש את הצרה תפסו בה קידושין · אמר רבי יודן קימתיה כל יבמה שאין כולה לחלוץ לעולם היא כפנים עד שתצא לחוץ:

הלכה ד' חלץ ועשה מאמר כו' · אף על פי שאמרו אין חליצה אחר חליצה אבל ביאה שלאחר חליצה פוסלה מן הכהונה · בלא כך אינה פסולה מן הכהונה · אלא פסולה מלוכל בתרומה · הבא על חלוצתו חלוצתו פסלה מלאכל בתרומה · אלא כשבאו אחיו עליה · ניחא כמאן דמר הוא אינו חייב על חלוצ' והאחין חייבין על חלוצה · ברם כמאן דמר בין הוא בין אחין אינן חייבין על חלוצה אלא כשבא על הצרה · ניחא כמאן דמר הכל מודין בצרה שהו' חייב · ברם כמאן דמר הוא אינו חייב לא על חלוצה ולא על הצרה · אלא כשבאו אחין עליה · ניחא כמאן דמר בין הוא בין אחין אינן חייבין על החלוצה אבל חייבין על הצרה · ברם כמאן דמר בין הוא בין אחין אינן חייבין לא על החלוצה ולא על הצר' · אלא כר' עקיב' דר' עקיב' אומ' יש ממזר בחלוצ' א"ר יוסי תיפתר שהיה יבמה כהן ובא עליה וחיללה · נתן גט חולץ אין אחר חליצה כלום · ולא כבר תנינן אין לאחר חליצ' כלום · בגין ניתנינה דבתר' את' יבמה ואחד שתי יבמות אילו המקדש חלוצתו שמא תפשו בה קדושין · תיפתר אי כרבי שלא לדעת · או דברי הכל בבתכוין לקנותה לשום מאמר יבמתו ואינה יבמתו · א"ר בא ותני כן והמאמר קנה בין לדעת בין שלא לדעת דברי רבי · וחכמים אומרים אין קונין אלא לדעת · מודה רבי בקדושין שאינן קונין אלא לדעת · ומאי טעמא דרבי ביאה קונה ומאמר קונה · מה ביאה קונה בין לדעת בין שלא לדעת · אף המאמר קונה בין לדעת ובין שלא לדעת · וכמה דרבי אומ' המאמ' קונה בין לדעת בין שלא לדעת כך הוא אומר הגט פוטר בין לדעת בין שלא לדעת הלכה רבי אומ' המאמר קונה בין לדעת בין שלא לדעת שכן ביאה בגדול קונה בין לדעת ובין שלא לדעת · ויפטור הגט שלא לדעת · וחליצה אינה פוטרת אלא לדעת ·

הלכה ה' כיצד עשה מאמר כו' · על דעתיה דרבי מהו · למאמרו שהוא מאמ' לבן תשע ביאת גדול גומרתו מאמרו קונה ומשייר · ביאת קטן גומרת מאמרו קונה ומשייר · מה בין ביאתו למאמרו · ואית דבעי מימ' מה בין מאמרו של גדול למאמרו של קטן · שמואל אמר דברי רבי מאיר עשו ביאת בן תשע שנים ויום אחד כמאמר בגדול · וכמה דאת אמר עשו ביאת בן תשע שנים ויום אחד כמאמר בגדול · ודכוותה נעשית חליצת בן תשע שנים ויום אחד כמאמר בגדול · ורבנן אמרי אין חליצת בן תשע שנים ויום אחד כלום · ולמה עשו ביאת בן תשע שנים ויום אחד כמאמר בגדול שכן ביאה בגדול קונה ב' לדעת בין שלא לדעת · מעשית חליצת בן תשע שנים ויום אחד כגט בגדול · וחליצה בגדול אינה פוטרת אלא לדעת ·

הלכה ו' חלץ וחלץ חלץ ועשה מאמר כו' ·

הלכה ז' חלץ ועשה מאמר כו' · תמן אמרין דברי רבי נחמיה ביאה פסולה פוטרת · על דעתין דרבנן דתמן ביאה בין שהוא לאחר המאמ' בין שהוא לאחר הגט פוטרת · ועל דעתין דרבנן דהכא ביאה שהוא לאחר המאמר פוטרת · שהוא לאחר הגט אינה פוטרת · ולא שמע דאמר רבי הילא בשם רבי יוחנן רבי נחמיה ורבי שמעון ורבי ישמעאל אמרו דבר אחד דתניא שלש יבמ' ליבם אחד עשה מאמ' בזו ובעל לזו · ונתן גט לשלישית · רבי נחמיה אומר הראשונה צריכה גט וחליצה ואין אחר בעילה כלום · קל וחומר מה אם חליצה שהיא פוסלתה מן הכהונה אחר בעולה ואחר חלוצה אין אחריה כלום · ביאה שאינה פוסלתה מן הכהונה אחר בעולה ואחר חלוצה אינו דין שלא יהא אחריה כלום · ורבנן אסור בקרובות שלשתן וצריכות שלשה גיטין וחליצה לאחת מהן :

הדרן עלך רבן גמליאל אומר

הבא על יבמתו בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון אפילו הוא שוגג והיא מזידה הוא מזיד והיא שוגגת הוא אנוס והיא לא אנוסה · היא אנוסה והוא לא אנוס אחד המערה ואחד הגומר קנה ולא חלק בין ביאה לביאה · ב' וכן הבא על אחת מכל העריות האמורות בתורה או פסולות אלמנה לכהן גדול · ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל ובת ישראל לממזר ולנתין פסל ולא חלק בין ביאה לביאה · ג' אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט מן האירוסין לא יאכלו בתרומה · רבי אלעזר ורבי שמעון מכשירין · נתאלמנו או נתגרשו מן הנישואין פסולות ומן האירוסין כשירות · ד' כהן גדול לא ישא את האלמנה בין אלמנה מן האירוסין בין אלמנה מן הנישואין · לא ישא את הבוגרת · רבי אלעזר ורבי שמעון מכשירין בבוגרת · לא ישא את מוכת עץ · ארס את האלמנ' ונתמנה להיו' כהן גדול יכנוס · מעשה ביהושע בן גמלא שקידש את מרתא בת ביתוס ומינהו המלך להיות כהן גדול וכנסה · שומרת יבם לכהן הדיוט ונתמנה להיות כהן גדול אף על פי שעשה בה מאמר לא יכנוס · כהן גדול שמת אחיו חולץ ולא מייבם · ה' כהן הדיוט לא ישא את איילונית אלא א"כ יש לו אשה ובני' · ר' יהודה אומ' אף כי שיש לו אשה ובני' לא ישא את איילונית שהיא זונה האמור' בתורה · וחכמ' אומרי' אין זונה אלא גיורת ומשוחררת ושנבעלה בעילת זנות · ו' לא יבטל אדם מפרייה ורבייה אלא אם כן יש לו בנים בית שמאי אומרי' שני זכרים · ובית הלל אומרים זכר ונקבה שנאמר זכר ונקבה בראם · נשא אשה ושהת' עמו עשרה שנים ולא ילדה אינו רשאי לבטל · גירשה מותרת לינשא לאחר רשאי השני לשהות עמה עשר שנים ואם הפילה מונה משעה שהפילה · והאיש מצווה על פרייה ורבייה אבל לא האשה · רבי יוחנן בן ברוקה אומ' על שניהם הוא אומר ויברך אותם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו וגו' :

סליק פירקא

הבא על יבמתו כו' · אנן תנינן אפילו הוא שוגג והיא מזידה הוא מזיד והיא שוגגת · תני רבי חייא אפילו שניהן שוגגין · אפילו שניהן מזידין · הוון בעיי מימר בפיקח שיש בו דעת שהוא קונה בין לדעת בין שלא לדעת · וחרש שאין בו דעת לא יקנה אלא לדעת · אשכח תני רבי חייה אחד החרש ואחד השוטה שבעלו קנו ופטרו את הצרות · יבמה יבוא עליה לדעתו · ולקח' לו לאשה שלא לדעתו · ויבמה אפי' על כרחו · יבמה יבא עליה לדעתה · ולקח' לו לאשה שלא לדעתה · ויבמה אפילו על כרחה · יבמה יבא עליה כדרכה · ולקחה לו לאשה שלא כדרכה · ויבמה אפילו מן הצד · יבמה יבא עליה ביאה גמורה · ולקחה לו לאשה ביאה שאינה גמורה · ויבמה אפילו בהעריה · אי זו היא העריה רב יהודה בשם רבי שמואל עד כדי שתהא אצבע נראית בין השפיות · רבי יוחנן אמר עד שתיכנס העטרה · רבי בא בר חייה בשם רבי יוחנן נכנסה העטרה זו היא גמר ביאה · מה אנן קיימין אם בשאר כל העריות עשה בהן את המערה כגומר · אם בשפחה חרופה עד שיפלוט · ואמר רבי ירמיה רבי בא בר ממל בשם רב שכבת זרע עד שיפלוט · אלא כן אנן קיימין באלמנה לכהן גדול · ואמר רבי בא בר ממל הערה בה חייב משום ביאה · נכנסה עטרה חייב משום חללה · גמר את הביאה חייב משום ולא יחלל זרעו בעמיו · תמן תנינן כל הנשים מטמאות בבית החיצון · אי זה בית החיצון רבי יוחנן אמר עד מקום שהתינוקות יושבות למים נראות · אמר ליה רבי שמעון בן לקיש והלא כל הטבאות שהוא כטמא אינה כטמאה אלא עד בית השינים · תני רבי זכיי עד בית השינים ומבין השנים ולפנים · רבי יוסי בר רבי בון בשם שמואל כל בית הבושת קרוי בית החיצון · קנה · ולא חלק בין ביאה לביאה · מה קנה שמואל אמר לא קנה אלא בדברים האמורים בפרשה לירש נכסי המת ולארסה לאחיו ולהתיר צרתה לשוק · רבי יוחנן אמר קנה כל הדברים · אמר רבי יצחק בר אלעזר מה פליגין כשהערה בה אבל אם גמר את הביאה כל עמא מודיי שקנה בכל הדברים · אמר ר' מתניא מה פליגין בבא עליה עוד' בבית אביה · אבל אם בא עליה עודה בבית בעלה כל עמא מודיי שקנה בכל הדברים · אמ ר' יוסי מתניתא אמרה כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר · מהו שתאכל בתרומה · רבי בא בשם שמואל נראין הדברים אם היתה אוכלת בתרומה בחיי בעלה אוכלת ואם לאו אינה אוכלת · ר' יוחנן אמר אפילו לא אכלה אוכלת · רבי יוסי אומר אפילו נראית לאכול · מתניתא מסייעא לדין מתני' מסייעא לדין מתניתא מסייעא לשמואל בת ישראל פיקחת שנישאת לכהן חרש אינה אוכלת בתרומה · מת ונפלה לפני היבם אם היתה פיקחת אוכלת · חרשת אינה אוכלת · מתניתא מסייעא לרבי יוחנן בת ישראל פיקחת שנתארסה לכהן פיקח לא הספיק לכונסה לחופה של נישואין עד שיחרש הוא או עד ש שנתחרשה היא אינה אוכלת בתרומ' מת ונפלה לפני היבם אפילו חרש אוכלת · בזה יפה כח היבם מכח הבעל שהיבם חרש מאכיל והבעל חרש אינו מאכיל :

הלכה ב' וכן הבא על אחת מכל העריות כו' · אלמנה לא יקח יכול אפילו אנס תלמוד לומר לא יחלל זרעו בעמיו · יכול אפילו הערה תלמוד לומר לא יחל ולא יחלל אפילו באונסין · לא יחול ולא יחלל אפילו בהעריה · עד כדון כרבי עקיבה · כרבי ישמעאל תני רבי ישמעאל נאמר כאן לקיחה ונאמר להלן לקיחה בשאר כל העריות · מה לקיחה שנאמר בשאר כל העריות עשה בהן את המערה כגומר · אף לקיחה שנאמר כאן נעשה בה את המערה כגומר · רבי חגיי בעי אי מה לקיחה שנאמר בשאר כל העריו' עשה בהן את המער' כגומר והולד ממזר אף לקיחה שנאמר כאן נעשה בה את המערה כגומר והולד יהא ממזר · אמר רבי יוסה לית ידא מילה איתמר חלל לא דממזר רוב מן החלל · אתא רבי בון בר ביסנא בשם רבי בא בר ממל נאמר כאן לקיחה ונאמר להלן לקיחה בשומרת יבם · מה לקיחה שנא' בשומרת יבם עשה בה את המערה כגומר והולד כשר · אף לקיח' שנ' כאן נעש' את המער' כגומר · והולד כשר · דא"ר בא בר ממל הער' בה חייב משו' חללה · נכנס' העטר' חיי' משו' ביאה · גמר את הביאה חיי' משום מחלל · הלכה ג' אלמנ' לכהן גדול כו' · מה טעמון דרבנן · נאמ' כאן הוייה ונא' להלן הוייה כי יהיה נערה מאורס' לאיש · מה הוייה שנ' להלן אירוסין · אף כאן אירוסין מה טעמון דר' לעזר ור' שמעון נאמר כאן הוייה · ונאמר להלן ובת כהן כי תהיה לאיש זר · מה הוייה שנ' להלן נישואין · אף כאן נישואין · אמר רבי יוסה מנא לרבי לעזר ולרבי שמעון בת כהן שנתארסה ליש' שאינה אוכלת בתרומה לא מן הדין קרייא ובת כהן כי תהיה לאיש זר · הבא אינון עבדין ליה ארוסין

והבא

תב׳ אינן עבדין ליה משתא׳ · מה טעמון דרבנן לאיש לאיש המאכיל והלא דין הו׳
מה אם בת ישר׳ שאין ביאתו פוסלת׳ מן רכתנ׳ ביאתו פוסלתה מן התרומ׳ · כהן גדול
שביאתו פוסלתה מן הכהונה אינו דין שתהא ביאתו פוסלתה מן התרומה · לא אם
אמרת בישר׳ שאינו מאכיל את אחרו׳ · תאמ׳ בכהן גדול שהוא מאכיל את אחרות
הואיל והוא מאכיל את אחרות לא תהא ביאתו פוסלתה מן התרומה · נשבר קל
חומ׳ וחזרת לך למקרא · לפום כן צריך מימר לאיש לאיש המאכיל · מה טעמ׳
לא אמר רבי לעזר ורבי שמעון משואין פוסלין אותה מלוכל בתרומה מה עבד
לה רבי לעזר ורבי שמעון משום שהוא ראוי לוכל או משום שאינו ראוי לוכל ·
נישמעי:ה מן הדא אם לא ידעה משום מה נעשה פצוע דכא וכרות שפכה הרי
יאכלו · אמר רבי לעזר דרבי לעזר ורבי שמעון הוא · אית לך מימר הדא משום
שהוא ראוי לאכל · והכא משום שהוא ראוי להאכיל · אמר רבי יוסי בי רבי בון
לא סוף דבר מן הנישואין · נבעלו בין מן האירוסין בין מן הנישואין פסולות ·
לא נבעלו בין מן האירוסין בין מן הנישואין כשירות · הלכה ד׳
כהן גדול לא ישא את האלמנ׳ כו׳ · אלמנ׳ לא יקח בין מן האירוסין בין מן הנישואין
גרושה לא יקח בין מן האירוסין בין מן הנישואין · לא ישא את הבוגרת רבי לעזר
ורבי שמעון מכשירין בבוגרת · שוין שלא יקח את מוכת עץ · מה בין בוגרת
מה בין מוכת עץ · בוגרת כלו בתוליה במעיה · מוכת עץ יצאו בתוליה לחוץ ·
אית דמחלפין לא ישא את מוכת עץ · רבי לעזר ורבי שמעון מכשירין במוכת
עץ · ושוין שלא ישא את הבוגרת · מה בין בוגרת מה בין מוכת עץ · בוגרת
עברו ימי הנעורים · מוכת עץ לא עברו ימי הנעורים · אחות מוכת עץ רבי מאיר
ור׳ שמעון אומ׳ לא יטמא לה · וחכמים אומרים יטמא לה · יאות רבי מאיר ורבי
שמעון על דעתין דאילין תני מחלפתה שיטתין דרבנ׳ תמן אינון אמרין נערה לא
בוגרת · בתולה לא מוכת עץ · והכא אינון אמרין הכין · אמ׳ רבי הדא כל מדרש
בעניינו תמן ולאחותו הבתולה פרט לאנוסה ולמפותה · או יכול שאינו מוציא
את מוכת עץ תלמוד לומר אשר לא היתה לאיש · את שהיתה בידי איש · לא
שהיתה על ידי אחר · הקרובה לרבות את הארוסה · אליו לרבות את הבוגרת ·
מחלפה שיטתין דרבנין תמן אינון אמרין נערה ולא בוגרת בתולה ולא מוכת עץ
קרוב לא ארוסה · אליו לא גרושה · והכא אינון אמרין הכין · א״ר הלא כל מדרש
בעניינו את:ותו לעולם היא בצ׳ עד שתצא לחוץ · ארוסתו לעולם היא בחוץ
עד שתכנס לפני׳ · אנוסתו ומפותתו לא יכנוס ואם כנס אין מוציאין מידו · אנוסת
חבירו ומפותת חבירו לא יכנוס ואם כנס מוציאין מידו · לא ישא את הקטנה אבל
נושא את הממאנת · וממאנ:ת לא בקטנה היא ממתינין לה עד שתגדיל · אירס
את האלמנה ונתמנה להיות כהן גדול יכנוס · והכתיב אירס את הקטנה ונתמנה
להיות כהן גדול יכנוס · קרא אני עליה אשה לא קטנה · הערמה עשה · שאל
פירין מהו׳ יתב לאשה כגויה שמעת וקיבלת עליה ותני׳ יצא שמה בעיר מקודשת
הרי זו מקודשת · אף בית שמאי מודה בה · ואף רבי שמעון מודה בה · ולא כרבי
לעזר בן ערך דרבי לעזר בן ערך אומר המאמר קונה קניין גמור ביבמה · כהן
גדול שמת אחיו חולץ ולא מייבם · הדא מסייעא למאן דאמ׳ חליצה פטור · ברם
כמאן דמר חליצה קניין אומר לו עמוד על דברי תורה · הלכה ה׳ כהן
הדיוט לא ישא את איילונית כו׳ · הא ישראל שאין לו אשה ובנים מותר בה · עוד
הוא אסור בה · אלא כבין דתנינן תמן אין זונה האמורה בתורה אלא גיורת
ומשוחררת ושנבעלה בעילת זנות וכולהון לכהן לפום כן לא תמנה · אמר רבי
יודה בן פזי כתיב בין שורותם יצהירו · ולא יפנה דרך כרמ׳ · שלא היתה בעילתן
לשום בנים · אמר רבי סימון כתי׳ אכלו ולא ישבעו הזנו ולא יפרוצו שלא היתה
בעילתן לשם בנים · כתיב ויקח לו למך שתי נשים · עדה שהיה מתעדן בגופה ·
צילה שהיה יושב בצילה של בנים · מתיבין לרבי יודה הגע עצמך שהיתה עקרה
ואין סופה לילד · הגע עצמך שהיתה זקנה · תני רבי לעזר אומר אף הפנוי
הבא על הפנויה שלא לשום אישות הרי זו בעילת זנות · אמ׳ ר׳ בא בר ממל הדא
אמר׳ כהן גדול שקידש אשה בבעילה אינו כבא על הבעולה · הלכה ו׳
לא יבטל אדם מפירייה ורבייה כו׳ · בית שמאי אומרים שני זכרים שנאמר במשה
גרשום ואליעזר · בית הלל אומרים זכר ונקבה מברייתו של עולם שנאמר זכר
ונקבה בראם · אמר רבי בון לכן צריכה אפילו זכר ונקבה · דלכן הא מתניתא
מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל · בני בנים כבנים · בני בנות אינן כבנים ·
בן בן ובת בת עולין · בת בן ובן בת אינן עולין · איילונית והסרים ושאינן ראויין
לוולד אינן עולין · ר׳ אמי בשם רבי שמעון בן לקיש טעמא דהן תנייא מקץ עשר
שנים לשבת אברם בארץ כנען · צא שנים שעשה בחוצה לארץ · ותני כן חלתה
היא או שחלה הוא או שהלך לו למדינת הים אינן עולין · נישאת לראשון ולא
ילדה יש לה כתובה · לשני יש לה כתובה · לשלישי יש לה כתובה · לרביעי
ולחמישי אין לה כתובה · רבי חנינה בר עגול בשם רבי חזקיה לשלישי עצמו
אין לה כתובה · נישאת לרביעי ולחמישי ולא ילדה מה דיחזרון קדמאי עליה ·
יכלה הוא מימר כדון איתעקרת והוא איתתא · נישאת לחמישי וילדה מהו תחזיר
על רביעיא · אומרי׳ לה שתיקותיך יפה מדיבוריך · נבעלת ורואה דם · נבעלת
ורואה דם אית תניי תני שנייה תיבעל · שלישית לא תיבעל · ואית תניי תני
שלישי׳ תבעל רביע׳ לא תבעל · הוון בעיין מימר מה דמר שנייה תיבעל ושליש׳
לא תיבעל כמאן דמר שלישית אין לה כתובה · ברם כמאן דמר שלישית תיבעל
רביעית לא תיבעל כמאן דמר שלישית יש לה כתובה · ההיא יולדת זכרים והן
נימולים ומתים אית תניי תני שני ימול · שלישי לא ימול · אית תניי תני שלישי
ימול · רביעי לא ימול · הוון בעיין מימר מאן דמר שני ימול שלישי לא ימול
כמאן דמר השלישית אין לה כתובה · מאן דמר השלישי ימול הרביעי לא ימול
כמאן דמר השלישית יש לה כתובה · אפילו כמאן דמר השלישית יש לה כתובה
מודי הוא הכא שלא ימול מפני סכנה · תני אמר רבי נתן מעשה שהלכתי לקיסרין
של קפוטקיא והיתה שם אשה אחת והיתה יולדת זכרים והן נימולים ומתים ·
ומלת את הראשון ומת · שני ומת · שלישי ומת · רביעי הביאתו לפני נסתכלתי
בו ולא ראיתי בו דם ברית אמרתי להם הניחוהו לאחר זמן והניחוהו ומלוהו ת
ונמצא בן קיימא והיו קורין אותו נתן כשמי · והו לה בנים ומתו מונה מטעת מיתה
יכולה היא מימר רוחא חנקת בניה דההוא איתתא ועקרתא · רבי לעזר בשם רבי
יוסי בר זימרה טעמ׳ דהן תנייא פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה וכבשה כתי׳ ·
מי דרכו לכבוש האיש לא האשה · רבי ירמיה רבי אבהו רבי יצחק בר מריון בשם
רבי חנינה הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה · רבי יעקב בר אחא ורבי יעקב בר אידי
רבי יצחק בר חקולה בשם רבי יודן נשייא אם תובעת להנשא הדין עמה · רבי
לעזר בשם רבי חנינה הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה · אמר ליה רבי בא בר זבדא
עמך הייתי לא את אמרת אלא אם היתה תובעת להנשא הדין עמה · הדא הוא
דתנינן תמן שבת שחלה תשעה באב להיות בתוכה אסורין מלספר ומלכבס ·
ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת · רבי בא בר זבדא בשם רבי חנינה ביקש רבי
לעקור תשעה באב ולא הניחו לו · אמר לו רבי לעזר עמך הייתי ולא איתאמרת
אלא ביקש רבי לעקור תשעה באב שחל להיות בשבת ולא הניחו לו אמר הואיל
ונדחה ידחה · אמרו לו ידחה למחר וקרא עליהם טובים השנים מן האחד :

הדרן עלך הבא על יבמתו

אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצ׳ לכהן הדיוט הכניסה
לו עבדי מלוג ועבדי צאן ברזל · עבדי מלוג
לא יאכלו בתרומה · ועבדי צאן ברזל יאכלו
בתרומה · ואילו הן עבדי מלוג אם מתו מתו לה ואם הותירו הותירו לה · אף
על פי שהוא חייב במזונותן לא יאכלו בתרומה · ואילו הן עבדי צאן ברזל אם
מתו מתו לו ואם הותירו הותירו לו · הואיל והוא חייב באחריותן הרי אילו יאכלו
בתרומה · ב׳ בת ישראל שנישאת לכהן והכניסה לו בין עבדי
מלוג בין עבדי צאן ברזל הרי אילו יאכלו בתרומה · ובת כהן שנישאת לישראל
והכניסה לו בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל הרי אילו לא יאכלו · ג׳ בת
ישר׳ שנישאת לכהן ומת והניחה מעוברת לא יאכלו עבדיה בתרומה מפני חלקו
של עובר · העובר פוסל ואינו מאכיל דברי רבי יוסי מאחר שהעידתה בנו על
בת ישראל ואף בת כהן לכהן ומת והניח׳ מעוברת לא יאכלו עבדיה בתרומ׳ מפני
חלקו של עובר · ד׳ העובר והיבם והאירוסין והחרש ובן תשע שנים
ויום אחד פוסלין ולא מאכילין · ספק שהוא בן תשע שנים ויום אחד ספק שהביא
שתי שערות ספק לא הביא · נפל עליו הבית ועל בת אחיו ואינו ידוע אי זה מת
ראשון צרתה חולצת ולא מתייבמת · ה׳ והאונס והמפתה והשוטה
לא פוסלין ולא מאכילין · ואם אינן ראויין לבוא בישראל הרי אילו פוסלין כאי
זה צד הזה ישראל שבא על בת כהן תאכל בתרומה עיברה לא תאכל · נתחתך
העובר במעיה תאכל · והיה כהן שבא על בת ישראל לא תאכל בתרומה · עיברה
לא תאכל · ילדה תאכל · נמצא כחו של בן גדול משל אב · ו׳
העבד פוסל משום ביאה ואינו פוסל משום זרע · כאי זה צד בת ישראל לכהן בת
כהן לישראל וילדה ממנו בן והלך הבן ונכבש על השפחה וילדה ממנו בן הרי זה
עבד · היתה אם אביו בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה · בת כהן לישראל
תאכל בתרומה · ז׳ ממזר פוסל ומאכיל כאי זה צד בת ישראל
לכהן ובת כהן לישר׳ וילדה ממנו בת והלכה הבת ונישאת לעבד או לנכרי וילדה
ממנו בן הרי זה ממזר · היתה אם אמו בת ישראל לכהן תאכל בתרומה בת כהן
לישראל לא תאכל בתרומה · ח׳ כהן גדול פעמים שהוא פוסל
כיצד בת כהן שנישאת לישראל וילדה ממנו בת והלכה הבת ונישאת לכהן וילדה
ממנו בן הרי זה ראוי להיות כהן גדול ועומד ומשמש על גבי המזבח מאכיל את
אמו ופוסל את אם אמו · זאת אומרת לא כבני כהן גדול שהו׳ פוסלני מן התרומ׳ :

סליק פירקא

אלמנה לכהן גדול כו׳ · מניין לכהן שנשא אשה וקנה
לו עבדי׳ שיאכלו בתרומ׳ ת״ל וכהן כי יקנה נפש
קניין כספו וגו׳ · מניין לאשתו שקנתה עבדים
ועבדיה

תעבדיה עבדים שיאכלו בתרומה · ת"ל וכהן כי יקנה נפש קניין כספו · אף קניינו שקנה קניין אוכל · ר' יעקב בר אחא ר' הלה בשם ר לעזר הם יאכלו והם יאכילו · בעבד שקנה עבדים על מנת שיהיה לרבו רשות כהן הא מתניתא · אבל בעבד שקנה עבדים על מנת שיהיה לרבו רשות כהן קניינו הוא · רבי יעקב בר אחא רבי הלא בשם ר' לעזר עבד שקנה עבדים על מנת שלא יהא רשו' לרבו כהן ומת כל הקודם כהן זכה · והבא לא קניין קניינו הוא · ר' הלא בשם ר' לעזר הם יאכלו והם יאכילו הראוי לוכל מאכיל · ושאינו ראוי לוכל אינו מאכיל · ר' יוחנ' אמ' משו' קנס מה נפק מן בינוהון עבד ערל שקנה לו עבדים אין תימר קנס אין כאן קנס · ואין תימר הראוי לאכול מאכיל · וזה הואיל ואינו ראוי לאכול אינו מאכיל · רבי יעקב בר אחא אמר בעבדי צאן ברזל פליגין · רבי יוחנן אמר מכרן אינן מכורין · אמר ליה רבי לעזר אוכלין בתרומה מכחו ואת אמרת אכין · אמר ליה הרי עבדי מלוג הרי הן אוכלין תרומה מכחו ואת אמר מכרן אינן מכורין · משלך נתנו לך · כדין הוא שלא יאכל' בתרומה, והן אמרו שיאכל' · והן אמרו מכרן אינן מכורין · ר' יעקב בר אחא בשם ר' יאשיה מתניתא כסייעא לדין · ומתניתא מסייעא לדין · מתניתא מסייעא לרבי אליעזר עבדי מלוג יוצאין בשן ועין לאשה אבל לא לאיש · ועבדי צאן ברזל יוצאין בשן ועין לאיש אבל לא לאשה · מה עבד ליה רבי יוחנן קל הוא בשחרור כהדא דתני העושה עבדו אפותיקי מכרו אינו מכור · שיחררו משוחרר · מתניתא מסייעא לרבי יוחנן אחד עבדי מלוג ואחד עבדי צאן ברזל אינן ביום ויומים ואינן יוצאין בשן ועין בין לאיש בין לאשה · מה פליגין בשמכרן לעולם או כשמכרן לשעה · אין תימר כשמכרן לעולם ולא מכרן לשעה דברי הכל מכורין · אין תימר כשמכרן לשעה אבל לא מכרן לעולם דברי הכל אינן מכורין · משמעינת מן הדא העושה שדהו אפותיקי לאשה בכתובתה ולבעל חובו על חובו מכרה הרי זו מכורה · הלוקח יחוש לעצמו · רבן שמעון בן גמליאל או' לאשה בכתובתה אינה מכורה שלא עלת על דעת שתהא אשה מחזרת על בתי דינים · אמרת אתייא דרבי לעזר כרבנן · דרבי יוחנן כרבן שמעון בן גמליאל · הוי בשמכרן לשעה אינן קיימין · אבל אם מכרן לעולם דברי הכל אינן מכורין · וולד בהמת מלוג לבעל · וולד שפחת מלוג לאשה · חנניה בן אחי יהושע אמר וולד בהמת מלוג כוולד שפחת מלוג · רבי לעזר אמ' לחברייא הכן ידעין דרבי יוחנן כחנניה בן אחי יהושע · רב ושמואל · רב כרבנן · ושמואל כחנניה בן אחי יהושע · מתיב שמואל לרב על דעתך דאת אמר משל אשה הן מעותה לא יטול הבכור פי שנים · הגע עצמך שהכניסתן קטנים וגדלו והרי הן של אשה הן ואת מודה לי שהבכור נוטל פי שנים · תני הכניסתן ילדים נוטלתן נערים · הכניסה לו שני כלים וזה אחד יפה ככתובת' נוטלתו בכתובתה · וזה אחד ומחצה יפה בכתובתה רב הונא ורב נחמן בר יעקב · חד אמר הוא נותן דמי השני ונוטלו · וחורנה אמר היא נותנת דמי השני ונוטלתו · רבי אבא בר כהנא אמר קומי רבי אמי רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא אפי' וזה יפה אחד ומחצה בכתובתה היא נותנת דמי השני ונוטלתו שלא עלת על דעת שישתמשו אחרים בכליה · רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעורא מתניתא אמרה כן הכניסתן כרמים נוטלתן כרמים · רבי חייה בר ארא בעא קומי רבי מנא מהו עבדי מלוג · אמר ליה כמה דאת אמר מליג מליג · תמן תנינן המקבל צאן ברזל מן הגוי הוולדות פטורין · וולדי וולדות חייבין · רבי ירמיה בעי תמן את אמר הוולדות לראשון · והכא את אמר הוולדות לשני · אמר רבי יוסה תמן על ידי שעיקרו לראשון הוולדות לראשון · ברם הכא על ידי שעיקרו לשני הוולדות לשני ·

הלכה ב' א"ר אלעזר כיני מתניתא עבדיה יאכלו עבדיו לא יאכלו דל' כן היא אוכלת ועבדיה אינן אוכלין · רבי יאשיה בשם רבי יוחנן אם מת אפילו היא לא תאכל · אמר רבי חגיי קומי רבי יוסה לא דרבי יוחנן פליג לא אמר אלא מת אפילו היא לא תאכל · אתא עובדא קומי ר' יהושע בן לוי אמ' צא וראה היאך הציבור נוהג · ר' אבון בשם רבי יהושע בן לוי ולא דבר הלכה זו · אלא כל הלכה שהיא רופפת בבית דין ואי' את יודע מה טיבה צא וראה היאך הציבור נוהג ונהוג · ואנן חמיי ציבורא דלא מיכלין · אמר רבי יוסה הדא אמרה אין העובר פוסל את מי שהוא ראוי לאכול ולא מאכיל את מי שאינו ראוי לאכול · תני רבי ישמעאל בר יוסף משום אביו זה בת מאכלת · רבי אימי בשם רבי יוחנן שכן היה ראויה לתופשן מן המזונות · ואשה אינה ראויה לתופשן מן המזונות · ראויה היא לתבוע כתובתה ולאבד כתובתה · וקשיא כתובה מדבר תור' ומזון הבנו' מדבריהן ודבריהן עוקרין דבר תורה · כמאן דמר מאיליהן קיבלו עליהן את המעשרות · אשכחת אמ' ר' ישמעאל בר ר' יוסה חלוק על ר' אבון דאמר רבי סימון בשם חילפיי רבי ורבי ישמעאל בי רבי יוסי ובר הקפר נמנו על אביך אשקלון וטיהרוהו מפי רבי פינחס בן יאיר שאמ' יורדין היינו לסירקי של אשקלון ולוקחין חטי' ועולין לעירינו וטובלין ואוכלי' בתרומתינו · למחר ביקשו להמנות עליה לפוטרו מן המעשרות ומשך רבי ישמעאל בי ר' יוסי את ידיו שהיה מסתמך על בן הקפר · אמר לו בני למה לא אמרת לו לא משכת את ידיך והייתי אומר לך אתמול אני טמאתי ואני טיהרתי עכשיו אני אומר לך שמא שנתכבשה מדבר תורה היאך אני פוטרה מדבר תורה · מאימתי היא טמאה משום ארץ העמים · אשכח תני בשם אביו מאיליהן קיבלו עליהן את המעשרו' · ואמר יאות מעשרות מדבריהן ומזון הבנות מדבריהן ודבריהן עוקרין את דבריהן · והו שם זכרים מאכילן נקבות אין מאכילות · והו שם זכרים מאכילן שהוא ספק אחד ספק זכר ספק נקבה · וספק מדבר תורה להחמיר · נקבות אינן מאכילות שהן שני ספיקות ספק זכר ספק נקבה · משנתארסה ספק עד שלא נתארסה וספק דבריהן להקל · מה נפשך זכר הוא כולה דידיה · נקבה היא נסבה חולקה עימהון ·

הלכה ג' בת ישראל שנישאת לכהן כו' ·

הלכה ד' העובר והיבם והאירוסין כו' · אמר רבי שמעון בזו מידת הדין לוקה שאם מעשה הוא לפסול יהא מעשה להאכיל · ואם אינו מעשה לפסול לא יהא מעשה להאכיל · יאות אמר רבי שמעון ומה טעמון דרבנין הם יאכלו והם יאכילו · הראוי לוכל מאכיל · ושאינו ראוי לוכל אינו מאכיל · והתיבון והרי ממזר הרי אינו ראוי לאכול ומאכיל · שנייא היא דכתיב יליד בית · מעתה הוולד מאכיל ושאינו ילוד אינו מאכיל · שנייא היא דכתיב ושבה אל בית אביה פרט לשומרת יבם · כנעוריה פרט למעוברת · אמר ר' יוסה הדא אמרה העיבור עשו אותו כממש לפסול ולא עשו אותו כממש להאכיל · מילתיהן דרבנן פליגין דמר זעיר' תני תמן ארוסה ושומרת יבם ומעובר' משלמות את הקרן · ואינן משלמות את החומש · מה אנן קיימין אם בבת כהן שנישאת לישראל אפילו ילדת הימנו בנים אינה זרה לו · אלא כן אנן קיימין בבת ישראל שנישאת לכהן אם אומר את העובר עשו אותו כממש לפסול ולא עשו אותו כממש להאכיל למה משלמות את הקרן ואינן משלמות את החומש · וישלמו קרן וחומש · חרש פוסל · לא כן תני ר' חייה אשתו של חרש ושל שוטה טובלת ומזיק בעלה ואוכלת · רבי אבא מרי ורבי מתניה חד אמר בחרש פוסל · וחורנה אמר בחרש יבם · ספק שהוא בן תשע שנים ויום אחד ספק שאינו כמי שהוא בן תשע שנים ויום אחד לפסול · ספק שהביא שתי שערו' ספק שלא הביא שתי שערות כמי שהביא שתי שערות להאכיל · נפל הבית עליו ועל בת אחיו ואין ידוע אי זו מהן מת ראשון צרתה חולצת ולא מתייבבת · והבא אתינן מיתני ספיקות אלא בגין דתנינן צרו' תנינן ספק צרו' ·

הלכה ה' האונס והמפתה כו' · הדא אמרה שאין אונסין פוסלין בכהונה בפנויה · הדא כסייעא להדא דתני רבי חייה אשתו של חרש ושל שוטה טובלת מזיק בעלה ואוכלת · ודלא כרבי לעזר דר' לעזר אומ' אף הפנוי שבא על הפנויה שלא לשם אישו' הרי זו בעילת זנות · ר' בא בשם ר' אבא בר ירמיה אנוס' אינ' צריכה להמתין ג' חדשי' · אמר רבי יונה קומי רבי יוסה אמר ליה לא תקבל עליו קל הוא באכילת תרומה · אילו בת כהן שנישאת לישראל והלך בעלה למדינת הים ושמע' עליו שמת שמא אינה אוכלת בתרומה מיד · ולעניין העובר צריכה להמתין שלשה חדשים · אם אינן ראויין לבוא בישראל הרי אילו פסולין · ואילו הן בן תשע שנים ויום אחד · גר עמוני ומואבי ומצרי ועבד וממזר חלל נתין כותי וגוי שבאו על בת ישראל על בת כהן על בת לוי פסולה מן הכהונה · רבי יוסי אומר כל שזרעו פסול ביאתו פוסלת · כל שאין זרעו פסול אין ביאתו פוסלת · רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שאת מותר בבתו מותר באלמנתו · וכל שאין את מותר בבתו אין את מותר באלמנתו · ומה ביניהן רבי יוחנן אמר גר עמוני ומואבי ביניהן · מאן דאמר כל שזרעו פסול ביאתו פסולת · וזה הואיל וזרעו פסול ביאתו פוסלת · מאן דאמר כל שאת מותר בבתו אין את מותר באלמנתו · וזה הואיל ואין את מותר בבתו אין את מותר באלמנתו דברי חכמים · רבי ירמיה בשם רבי בא תריהון אמרין בת גר עמוני ומואבי ובת דור שני מצרי אע"פ שאת מותר בבתו את אסור באלמנתו · רבי זכיי ר' אלכסנדריה משלח שאל בת גר עמוני ובת דור שני של מצרי · אמר ליה רבי יוסה לא שמיע להדא דמר רבי ירמיה בשם רבנן ורבי בא תריהון אמרין בת גר עמוני ובת דור שני של מצרי אע"פ שאת מותר בבתו את אסו' באלמנתו · וכל שזרעו פסול ביאתו פסולה · לא כן צריכה כשהיתה אמה בישראל שלא תאמר בשם שנתחללה אמה כך נתחללה בתה · ועוד מן הדא דאמר רבי יעקב בר אחא פליגי' רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש בת גר עמוני ובת דור השני מצרי רבי יוחנן אמ' כשירות · ריש לקיש אמר פסולות · רבי יוסי בי רבי בון אמ' בזקינות פליגין · רבי יוחנן אמר כשירות · ריש לקיש אמר פסולות ·

הלכה ו' העבד פוסל משום ביאה כו' · העבד מניין שביאתו פוסלת · רבי יוחנן אמר בשם רבי ישמעאל ובת כהן כי תהיה אלמנ' וגרושה וזרע אין לה שיש לה עליו אלמנות וגירושין חוזרת · את שאין לה עליו אלמנות וגירושין אינה חוזרת · והתיב רבי ירמיה הרי אלמנה שזינתה הרי אין לה אלמנות וגירושין וחוזרת · רבי יוסי לא אמר כן אלא מחלפה שיטתיה דר' יוחנן בגיטין הוא אמ' כותין משום מה הן פסולין רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל משום גוי ועבד הבא על בת ישראל הוולד ממזר · בקידושין הוא אמר רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין הוולד ממזר · הבא אמר ליה משום גרמיה · והכא אמר לה משום רבי ישמעאל שכן לדברי חכמים הוולד ממזר · רבי חזקיה לא אמר כן אלא מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן בגיטין הוא אמר אבותין משום מה הן פסולין · רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל משו' גוי ועבד הבא על בת ישראל הוולד ממזר בקידושין הוא · ר' יוחנן ר' שמעון בן לקיש תריהון אמרין הוולד ממזר והבא הוא אמר את שיש לו עליו אלמנות וגירושין חוזרת · ואת שאין לה עליו אלמנות וגירושין אינה חוזרת · אמר רבי מתנייה סלקת לסחורה ושמעית ר' יוחנן ור' ישמעאל בני יישוע ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה · את שיש לה עליו אלמנות וגירושין חוזרת · ואת

שאין לה עליו אלמנות תגירושין איסה חחרת · ואמרת יאות אין ממזר כר׳ יהושע שאין ממזר אלא מאשה שהוא אסורה עליו איסור ערוה וחייבין עליה כרת ·

הלכה ז ממזר פוסל כו׳ · לית הוא פליגא על רב דרב אמר גוי ועבד שבא על בת ישראל הוולד כשר · פתר לה בגוי פסול ובעבד פסול ·

הלכה ח כהן גדול כו׳ · תני בר קפרא כן יומו פוסל ומאכיל · כיני מתניתא לא כבן בתו כהן גדול שהוא פוסלתו מן התרומה · הא כיצד בת כהן שנישאת לישראל וילדה ממנו בת · ובת ישראל שנישאת לכהן וילדה ממנו בן תישאו שניהן זה לזה והולידו בן הרי זה ראוי להיות כהן גדול עומד ומשמש על גבי המזבח · מאכיל את אמו ופוסל את אם אמו · וזאת אומרת לא כבן בתו כהן גדול שהוא פוסלני מן התרומה :

הדרן עלך אלמנה לכהן גדול

הערל וכל הטמאים לא יאכלו בתרומה נשיהם ועבדיהם יאכלו · פצוע דכא וכרות שפכה הן ועבדיהן אוכלי׳ ונשיהם לא יאכלו · אם לא ידעה משנעשה פצוע דכא וכרות שפכה הרי אילו יאכלו · ב׳ ואי זהו פצוע דכא כל שנפצעו הביצים שלו אפילו אחת מהן׳ וכרות שפכה כל שנכרת הגיד ותשתייר בעטרה אפילו כחוט כשר · פצוע דכא וכרות שפכה מותרין בגיורת ובמשוחררת ואינן אסורין אלא מלבוא בקהל שנאמ׳ לא יבוא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל ה׳ · ג׳ עמוני ומואבי אסורין ואיסורן איסור עולם אבל נקבותיהן מותרות מיד · מצרי ואדומי אינן אסורין אלא עד שלשה דורות אחד זכרים ואחד נקבות · אמר רבי שמעון קל וחומר הדברים מה אם במקום שאסר הזכרי׳ איסור עולם התיר את הנקבות מיד · מקום שלא אסר את הזכרים אלא עד שלשה דורות אינו דין שנתיר את הנקבות מיד · אמרו לו אם הלכה נקבל ואם לדין יש תשובה · אמר להן לא כי הלכה אני אומר מסירין ונתינין אסורין ואיסורן איסור עולם אחד זכרים ואחד נקבות · ד׳ אמר רבי יהושע שמעתי שהסריס חולץ וחולצין את אשתו והסריס לא חולץ ולא חולצין את אשתו ואין לי לפרש · אמר רבי עקיבה אני אפרש סריס אדם חולץ וחולצין את אשתו שהיתה לו שעת הכושר · סריס חמה לא חולץ ולא חולצין את אשתו שלא היתה לו שעת הכושר · רבי אליעזר אומר לא כי אלא סריס חמה חולץ וחולצין את אשתו שיש לו רפואה · סריס אדם לא חולץ ולא חולצין את אשתו שאין לו רפואה · העיד רבי יהושע בן בתירה על בן מגוסת שהיה בירושלם סריס אדם ויבמו את אשתו לקיים דברי רבי עקיבה · ה׳ הסריס לא חולץ ולא מייבם · וכן איילונ׳ לא חולצת ולא מתייבמת · הסרי׳ שחלץ ליבמתו לא פסלה בעלה פסלה מפני שהיא בעילת זנו׳ · וכן איילונית שחלצוה לה אחין לא פסלוה · בעלוה פסלוה מפני שהיא בעילת זנות · ו׳ סריס חמה כהן שנשא בת ישראל מאכילה בתרומה · ר׳ יוסי ור׳ שמעון אומ׳ אנדרוגינס כהן שנשא בת ישראל מאכילה בתרומה · רבי יהודה אומר טומטום שנקרע ונמצא זכר לא יחלוץ מפני שהוא כסריס · אנדרוגינס נושא אבל לא נישא · רבי לעזר אומר חייבין עליו סקילה כזכר :

סליק פירקא

הערל וכל הטמאים כו׳: איש איש לרבות את הערל · או איש איש לרבות את האונן · אמ׳ רבי יוסה בן חנינ׳ כתיב כל זר לא יאכל קודש · משום זרות אסרתי לך ולא אסרתי לך משום ערלה · ר׳ שופה סמוקא בעי קמי ר׳ יוסי או נאמר זרות אסרתי ולא אסרתי משו׳ ערלה ומשו׳ אנינה · א״ל מאחר שכתו׳ א׳ מרבה וא׳ ממעיט מרבה אני את הערל שהוא מחוסר מעש׳ מגופו · ומוציא את האונן שאינו מחוסר מעש מגופו · עד כדון כרבי עקיב׳ · כרבי ישמעאל · תני רבי ישמעאל נאמ׳ תושב ושכיר בפסח · ונאמר תושב ושכיר בתרומה · מה תושב ושכיר האמור בפסח פסל בו את הערל · אף תושב ושכיר האמור בתרומה פסל בו את הערל · רבי חגיי בעא אי מה תושב ושכיר האמור בפסח פסל בו את האונן · אף תושב ושכיר האמור בתרומה נפסול בו את האונן · א״ר הילא לא למדו תחת תחת אלא דברים האמורי׳ בפרשה · טומטום ואנדרוגינס ממקום אחר באו · אונן ממעשר שני בא · רבי אבון בעי ותהא תרומה אסורה לאונן מקל וחומר · ומה אם המעשר שהוא מותר לזרים הרי הוא אסור לאונן · תרומה שהיא אסורה לזרים אינו דין שתהא אסורה לאונן · לא אם אמרת במעשר שהוא טעון מחיצה · תאמר בתרומה שאינה טעונה מחיצה · הא לפי שיש בזה מה שאין בזה · ובזה מה שאין בזה · לא צרכו ללמד זה מזה · קדשים מהו שיהו אסורים בערל ללמד מן הפסח אין את כול שאין בו שבירת העצם · ולא מן התרומה שהיא למד מן הלמד הוי סופך לומ׳ ממנו וממנו · מה ממנו שנ׳ בפסח פוסל בו את הערל · אף ממנו שנ׳ בקדשים פוסל בו את הערל · קדשים מהו שיהו אסורין לאונן · ממנו ממנו · מה ממנו שנ׳ במעשר פוסל בו את האונן · אף ממנו שנ׳ בפסח פוסל בו את האונן · ומופנה הוא · והלא דרושה היא · כההיא דתני תושב זה קנוי קניין עולם · שכיר זה קנוי קניין שנים · יאמר תושב מה תלמוד לומר שכיר והקנוי קניין עולם אינו אוכל · והקנוי קניין שנים אוכל · אילו כן הייתי אומר תושב זה הקנוי קניין שנים · וכשהוא אומר שכיר בא השכיר ללמד על התושב שהוא קניין עולם · אמר רבי מתיה מכין דכתיב וכל ערל לא יאכל בו כמי שהוא מופנה מצד א׳ · על דעתיה דרבי עקיבה לאי זה דבר נאמר תושב ושכיר בתרומה · כההוא דאמר רבי אילא בשם רבי יסא הלוקח עבדים ערילים מן הגוי על מנת למוהלן · רבי יסא בשם ר׳ יוחנן שמעון בר בא בשם ר׳ יוחנן הלוקח עבדי׳ עריל׳ מן הגוי על מנת למוהלן אפילו מלן לא יאכלו בתרומה · רבי יוסי בשם רבי יוחנן שמעון בר בא בשם רבי יוחנן הלוקח עבדים מן הגוי על מנת למוהלן וחזרו בהן מגלגל עמהן שנים עשר חדש אם קיבלו עליהן הרי יפה ואם לאו מותר למוכרן לגוי · ר׳ יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי מעשה באחד שלקח עיר אחד של עבדים ערלים מן הגוי על מנת למוהלן וחזרו בהן · אתא שאל לרבנין אמר ליה גלגל עמהן שנים עשר חדש · אם קיבלו עליהן הרי יפה ואם לאו הכל כמנהג המדינה · ואמ׳ רבי יצחק בר נחמן רבי יהושע בן לוי והוה בלודקיא והוה תמן רבי יודן נשייא בעא מיקרץ אמר ליה המתן ואנו מטבילין את הגיורת הזו למחר רבי זירא שאל לרבי יצחק בר נחמן למה מפני כבוד הזקן · או משום שאין מטבילין את הגיורת בלילה · אמ׳ ליה משום שאין מטבילין את הגיורת בלילה · אתא עובדא קומי דר׳ יוסי מהו להטביל את הגרים בלילה ולא הודו עבד תושב לעולם · גר תושב הרי הוא כגוי לכל דבר · רבי שמואל בר בר חייה בר יהודה בשם ר׳ חנינה גר ותושב מגלגלין עמהן שנים עשר חדש אם חזר בו הרי יפה ואם לאו הרי הוא כגוי לכל דבר · רבי שמואל בר חייה בר יהודה רבי חנינה בשם רבי גר תושב צריך לקבל עליו על מנת שיהא אוכל נבילות · אמר רבי הלא יאמרו הדברים ככתבן · מה יאמרו הדברים ככתבן אמר ר׳ יוסי בר חנינה לא תאכלו כל נבילה לגר אשר בשעריך תתנינה ואכלה · אית תניי תני גר תושב אין מקבלין אותו עד שיקבל את כל המצות שכתוב בתורה · אית תניי תני גר תושב אין מקבלין אותו עד שיכפור בעבודה זרה שלו · רבי בא בשם רבי חייה בר אשי גר תושב אין מקבלין אותו עד שיכפור בע״ז כגוי · א״ר זעירא מדברי כולהן עד שיכפור בע״ז כגוי · ודל בן מה אנן אמרין הואיל והוא מצווה על עבודה זרה לא יבטל · וגרים אינן מצווין על עבודה זרה ומבטלין · אמר רבי יוסה שלא תאמר והוא שווה לישראל בשלשה דברים · בלא תעשוק ולא תונה וגדלה כישראל · והוא לא יבטל לפום כן צריך מימר מבטל עבודה זרה כגוי · מאן תנא בלא יעשוק · רבי יוסה בי ר׳ יודה דתני גר תושב הרי בלא תעשה דברי רבי יוסי בי רבי יודה · רבי יודה אומר גר תושב בשבת כישראל ביום טוב · מה ישראל ביום טוב אופה ומבשל ואסור בכל מלאכה אף גר תושב בשבת כן · רבי יוסי אומר גר תושב בשבת כישראל בחולו של מועד · מה ישראל בחולו של מועד מגבב מעל פני השדה ואסור בכל מלאכת השדה אף גר תושב בשבת כן · רבי שמעון אומר גר תושב בשבת כישראל בשאר ימות השנה · מה ישראל בשאר ימות השנה חורש וזורע וקוצר אף גר תושב בשבת כן · רב ארא רב המנונא רב ארא בר אחוה בשם רב הלכה כרבי שמעון · כתיב וכל עבד איש מקנת כסף ומלתה · עבד איש את מוהלו בעל כורחו · בן איש אין את מוהלו בעל כורחו · רבי יוחנן בעי הא בן קטן את מוהלו על כורחו · אפילו כבנו של ארדכנים · רבי חזקיה בשם רבא הא כימי מצא בתוכה תינוק משולך והטבילו לשום עבד · את מוהלו לשום עבד · לשום בן חורין את מוהלו לשום בן חורין · רבי יוחנן בעי לשום עבד הרי הוא כעבד אפילו כבנו של ארדכנים · רבי אבהו ורבי אלעזר בשם רבי הושעיה לא אמר כן אלא וכל עבד איש מקנת כסף · עבדך איש את מוהלו על כורחו · בנך איש אין את מוהלו על כרחו · כההוא דמר רבי הילא בשם רבי יסא הלוקח עבדים ערילים מן הגוים על מנת למהול · מה נפשך בעבד איש הוא את מוהלן על כרחן · על מנת שלא למוהלן כבן איש הוא אין את מוהלו על כרחו · המשוך והנולד מהול והמל עד שלא נתגייר לא יאכלו בתרומה · רבי זריקן רבי ינאי בי רבי ישמעאל בשם רבי יוחנן משום קנס · רבי ירמיה רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב גזיר׳ גזרו · מה נפק מן ביניהון · משך לו אחר ערלה או שנמשכה מאיליה · אין תימר קנס אין כאן קנס · אין תימר גזירה גזרו אפילו כן גזירה גזרו המול ימול גזירה לשתי מילות אחד למילה ואחד לפריעה · אחת לפריעה ואחת לציצין · עד כדון כרבי עקיבה · דו אמר לשונות ריבויין הן · כרבי ישמעאל דו אמר לשונות כפולין הן והתורה דיברה כדרכ׳ הלוך הלכת כי נכסף נכספת גנב גנבתי מנלן · אמר רבי יהודה בר פזי אז אמרה חתן דמים למולות מיכן לשתי מילות אחת למילה ואחת לפריעה · אחת למילה ואחת לציצין · רב אמר המל ימול מיכן לנולד כשהוא מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית · המל ימול מיכן לישראל ערל שלא ימול עד שימול · ואין צריך לומר גוי ערל · אמר רבי לוי כתיב ואתה את בריתי תשמור · אתה וכל כיוצא בך · תני ישראל מל את הכותי ·

הגותי אינו מל את ישראל מפני שהוא מהול לשום הר גריזים דברי רבי יהודה. אמר לו ר' יוסה וכי איכן מצינו בתורה שהמילה צריכה כוונה אלא יהא מל והולך לשם הר גריזים עד שתצא נפשו · המושך לא ימול שלא יבוא לידי סכנה דברי רבי יהודה אמר לו ר' יוסי הרבה משוכין היו בימי בן כוזבא וכולן מלו וחיו והולידו בנים ובנות. המושך והנולד כשהוא מהול והגר עד שלא נתגייר צריך להטיף ממנו דם ברית. תני רבי שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שנולד מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית מפני שהוא ערלה כבושה· על מה נחלקו על גר שנתגייר מהול שבית שמאי אומ' צריך להטיף ממנו דם ברית. ובית הלל אומרי' אין צריך להטיף ממנו דם ברית· רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה הלכה כדברי התלמיד. אתא עובדא קומי רב ואמר מן הא דתני במפני שהוא ערלה כבושה הדא אמרה ערל ברור הוא ודוחין עליו את השבת· רבי אבהו אמ' אין דוחין עליו את השבת דצריך להטיף ממנו דם ברית. רב ארא בר אחווא איתליד ליה חד בר נש בן מימסמס כהמית. אמר רבי אבין נעשה כרות שפכה ונתענה עליו שימות· רבנין דקיסרין אמרין נעשה פצוע דכא ונתענה עליו שימו'. ערלתו ודאי דוחה את השבת ואין הספק דוחה את השבת. ערלתו· ערלתו ודאי דוחה את השבת· אין אנדרוגינס דוחה את השבת· שהיה רבי יהודה אומר אנדרוגינס דוחין עליו את השבת וחייבין עליו כרת· ערלתו· ערלתו ודאי דוחה את השבת. ואין בין השמשות דוחה את השבת· ערלתו ערלתו ודאי דוחה את השבת· אין שנולד מהול דוחה את השבת· שבית שמאי אומ' צריך להטיף ממנו דם ברית. תמן תנינן הכל חייבין בראייה חוץ מחרש שוטה וקטן וטומטום ואנדרוגינס מה אמר בה רבי יהודה. נישמעינה מן הדא רבי יוחנן בן דהבאי אמר משום רבי יהודה אף הסומא. לית בר נש אמר אף אלא דו מודה על קדמייתא· בחלפא שיטתיה דרבי יהודה תמן אמר פרט· והכא אמר לרבות. רבי יהודה ורבנין בקרא אחד הן דורשין. רבנן דורשין ערל מה תלמוד לומר זכר עד שיהא כולו זכר רבי יהודה דריש זכר מה תלמוד לומר ערל ואפילו מקצתו ערל· ברם הכא כל זכורך פרט לאנדרוגינס. תמן תנינן קטן החולה אין מולין אותו עד שיבריא. שמואל אמר אפילו אחזתו החמה שעה אחת ממתינין לו עד שלשים יום. ואותן שלשים יום מהו להאכילו מחלבה של תרומה· מהו לסוכו שמן של תרומ'. נישמעינה מן הדא הערל וכל הטמא' לא יאכלו בתרומה ונשיה' ועבדיה' יאכלו ר' אחא בשם ר' תנחום בי ר' חייה אין ערלה אלא משמיני והלאה. ותני כן כל שלשי' יום אסור להאכילה חלבה של תרומה ואסו' לסוכו בשמן של תרומ'. לילי שמיני מה את עבד לה. כן מה דתני לילי שמיני הנכנס לדיר להתעשר הדא אמרה לילי שמיני כשמיני הוא· ותני כן כל שבעת ימים מותר להאכילו חלבה של תרומה ומותר לסוכו בשמן של תרומה· תמן תנינן אילו הן ציצין המעכבין את המילה. רבי אבינא בשם רבי ירמיה בחופה רוב גובהה של עטרה. רבי יוסי בן יוסי אמר בחופה רוב גגה של עטרה· רבי טבי בשם שמואל בודקין אותו בשעה שהוא מקשה· מל ולא פרע את המילה כילו לא מל. תני וענוש כרת. רבי אחא בשם רבי אבהו הדא דתימר בשאין ביום כדי למרק. אבל אם יש ביום כדי למרק ממרק ואינו חושש. תני כל שעה שהוא עוסק במילה חוזר בין על ציצין המעכבין את המילה בין על הציצין שאין מעכבין את המילה. פירש אינו חוזר אלא על ציצין המעכבין את המילה. אמר רבי יוחנן דברי רבי יוסי אפילו פירש חוזר אפי' על ציצין שאין מעכבין את המילה. היידן ר' יוסי הדא דתנינן תמן ר' יוסי אומ' יום טוב הראשון של חג שחל להיו' בשבת שכח והוציא את הלולב ברשו' הרבי' פטור מפני שהוציאו ברשו'. אף בסכין של מילה כן. אף במצה כן מן מה דא"ר יוחנן דברי ר' יוסה אפילו פירש חוזר אפילו על ציצין שאין מעכבין את המילה הדא אמר' אף בסכין של מילה כן אף במצה כן אם לא ידעה מסנעש' פצוע דכא וכרו' שפכה הרי אילו יאכלו. א"ר לעזר דר' לעזר ודר' שמעון הוא. א"ר יוחנן דברי הכל היא שנייא היא הכא שלא הוסיף בה קיין אחר לפסול· אתיין אילין פלוגתא כאילין פלוגתא דאיתפלגון שומרת יבם כוהנת שנפלה לפני שני כהנים יבמים עשה בה אחד מהן מאמ' לא הספיק לכנסה לחופה של נישואין עד שנעש' פצוע דכא וכרות שפכה. אמ' ר' שמעון בן לקיש מבין שהיא זקוקה לביאה פסולה פוסלת. רבי יוחנן אמר לבשיבעול· והיה אחד מהן כשר ואחד פסול אף רבי יוחנן מודה. רבי חייה בר ארא בעא קומי רבי מנא עשה בה הכשר מאמר אמר ליה מחלוקת רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש:

הלכה ב׳

אי זהו פצוע דכא כו'· פצוע והייתי אומר עינו. תלמוד לומר שפכה פצוע שבצד שפכה. אם פצוע שבצד שפכה עינו שבצד חוטמו תלמוד לומר דכא. שכא מן עקביו. אמר רבי חגיי קומי רבי יוסי אין לך נמוך באדם בשעה שהוא יושב אלא ביצין בלבד. אמר רבי יוסי בי רבי בון ואת תדע לך שהוא כן שבכולן כתיב דורות חוץ מזה שאינו מוליד· הלא סוף דבר נפצעה אלא אפילו נימוקה אפילו יבשה. אפילו חסרה. תני רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר שמעתי בכרם ביבנה כל שאין לו אלא ביצה אחת אינו מוליד והוא סריס חמה· אמר רבי יוסי שמעתי הל' כרבי יוחנן בן ברוקה ולית אנא ידע מן מה שמעית. א"ר אימי לא הוה רבי יוסי שמע להם בר נש זעיר שמואל אמ' אם יבוא לפני בעל ביצה אחת אני מכשירו· ר' חונה אמר דו סבר כר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן. אמר ר' יודן בר חנין ובלבד של ימין. אתא עובדא קומי רבי אימי אמר לה אין ברתי דאת שרייה ליה אלא הוי ידעה דלא מוליד והוה רבי זעירא מקלס לה דו מטי' מילתא על בורייא. פצוע אית תניי תני בידי אדם פסול בידי שמים כשר. אית תניי תני בין בידי אדם בין בידי שמים פסול. מאן דאמר בידי אדם פסול בידי שמים כשר יליף לה ממזור לא יבא ממזר. לא יבוא פצוע דכא· מה ממזר בידי אדם אף פצוע דכא בידי אדם· מאן דאמר בין בידי אדם בין בידי שמים פסול מנן ליה· אמר רבי מנא מדבא לא יבוא פצוע דכא לעולם. אמר רבי יוסי בי רבי בון עוד הוא יליף לה ממזור· לא יבוא ממזר לא יבוא פצוע דכא· מה ממזר בידי שמים. אף פצוע דכא בידי שמים. וממזר בידי שמים. יצירתו בידי שמים. הוון בעיי מימר מאן דאמר בידי אדם פסול בידי שמי' כשר. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה מאן דאמר בין בידי אדם בין בידי שמים פסול כרבנן. אמר רבי אחא בר פפי קומי רבי זעירה כולה דרבנן· הרי שעלת חטטין מי מתוך כה: או מסיית והרי הוא בידי אדם כמי שהוא בידי שמים. וכרות שפכה כל שנכרת הגיד ונשתייר בעטרה אפילו כחוט כשר· רבי יוסי בשם רבי חנינה בעטרה העליונה. רבי חייה בשם רבי חנינה בעטרה התחתונה· רבי יהושע בן לוי אמר בעטרה התחתונה· תמן אמרי העשוי כמרזב כשר· רבי הילא בשם רבי יוחנן בקולמוס הרי זה כשר· בקולמוס הפוך הרי זה פסול· ניקב בו נקב מבפנים פסול מבחוץ כשר· ר' בא בשם רב יהודה מבפנים מן העטרה ולפנים· מבחוץ מן העטר' ולחוץ ניקב הרי זה פסול. נסתם הרי זה כשר. ניקב הרי זה פסול מפני שהוא שופך· נסתם הרי זה כשר מפני שהוא מוליד חזר פסול החזר להכשירו· תני אין בין פצוע דכא לבין כרות שפכה אלא הלכות רופאין שפצוע דכא חוזר. שכרות שפכה אינו חוזר· כיצד הוא עושה. רבי יעקב בר אחא בשם רב יהודה מביא נימלין ומשבין וקורעין. רבי חלקיה רבי סימון בשם ר' יהושע בן לוי לא שנו אלא פצוע דכא ישראל. אבל פצוע דכא כהן לא בדא. תמן תנינן כל האסורין לבוא בקהל מותרין לבוא זה בזה. רבי יהודה אוסר. רבי ירמיה אמר בל לא פצוע דכא ישראל מותר לו לישא ממזרת. אמר רבי יוסי כלכד פסול משפחה. הא פסול גוף לא בדא. חיליה דרבי יוסי מן הדא דאמר רבי חלקיה רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי לא שנו אלא פצוע דכא ישר' אבל פצוע דכא כהן כבא דאת אמר תמן אם כהן ברור הוא פסול לו לישא גיורת. אף הכא ישראל ברור אסור לישא ממזרת· על דעתיה דרבי יהודה ממזר לא ישא ממזרת נישמעינה מן הדא דמר ר' אימי תני ר' יעקב גבליא קומי רבי יוחנן ר' יצחק בר טבליי בשם רבי שמע' בן לקיש דברי רבי יהודה ממזר לא ישא ממזרת כדי שיתכלו ממזירין מן העולם. ודכוותה עמוני לא ישא עמונית. אמר רבי יוסי בי רבי בון על דרבנין נצרכה דאין יסבור ר' יהודה גרין פסולין קהל י"י אינון. לישא עמונית אינו יכול שהוא קהל י"י אצלה. לישא מצרית אינו יכול שהוא קהל י"' אצלה. אמר רבי מתניה משחררין לו שפחה. ודכוותה מצרי לא ישא מצרית· נישמעינה מן הדא תני רבי אבהו קומי רבי יוחנן אמר רבי יהודה בנימן גר מצרי היה מתלמידיו של רבי עקיבה אמר אני גר מצרי נשוי לגיורת מצרית. בני בן גר מצרי ואני משיאו לגיורת מצרית נמצא בן בני כשר לבוא בקהל. אמר לו רבי עקיבה לא בני אלא אף אתה השיאו לבת גיורת מצרית כדי שיהו שלשה דורות מיכן ושלשה דורות מיכן. רב יהודה בשם רב הלכה כרבי לעזר דברי חכמים. רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק כתיב לא יבא ממזר בקהל י"' · בקהל ברור אינו בא · בא הוא בקהל ספק. תמן תנינן ספק בן תשעה לראשון· בן שבעה לאחרון יוציא והולד כשר וחייבין אשם תלוי. תני הראשון כשר להיות כהן גדול. והשיני ממזר בספק. ר' אלעזר בן יעקב אומר אין ממזר בספק מודה רבי ליעזר בן יעקב בספק כותים ובספק חללים כההוא דתנינן תמן עשרה יוחסין עלו מבבל. על דעת' דר' ליעז' בן יעקב שמונה· על דעתי' דרבן גמליאל ורבי ליעזר תשעה. על דעתין דרבנן עשרה. אמר רבי חונה מתניתא דלא כרבי יהודה. דרבי יהודה אמ' ארבעה קהלות אינון קהל. קהל כהנים. קהל לויים· קהל ישראל' · קהל גרים. מתיבין דרבי יהודה והכתיב לא יבוא פצוע דכא בקהל י"' · פסול גוף אינון. והכתיב בנים אשר יולדו להם דור שלישי יבא להם בקהל י"' · בעשה אינון. דרבנין אמרין שלשה קהלות אינון · קהל כהנים. קהל לויים. קהל ישראל' · לא יבא. לא יבא. לא יבא· דלמה רבי הושעיה רובה ורבי יודן נשייא הוון יתיבין הוה רבי יוחנן הלחש ליה באודנא דרבי הושעיה רובה פצוע דכא כהן מהו שישא בת גרים. אמר ליה מה אמר לך· אמר ליה מילה דנגר בר נגרין לא מפריק ליה. לא אמר לי גיורת שהוא כונה אצלו. הלא בת ישראל שהוא כשרה לו. לא אמר לי אלא בת גרים. ובת גרים לא כישראל הוא. פתר לה כרבי יהודה דרבי יהודה אומ' בת גר זכר כבת חלל זכר. כהן שבא על גרושה והוליד בת ובת בת מהו. רבי חיננה ורבי מנא חד אמר כשירה וחד אמר פסולה. מתיב מאן דאמר כשירה למאן דאמר פסולה בת חלל זכר אינה חללה מכהונה. אינה מישראל מה את פוסלה. רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי מעשה במשפחה אחת ברודוס שהיו קורין עליה ערער ושלח רבי את רבי רומנוס לבודקה ובדק ומצא שנתגיירה זקינתה פחות מבת שלש שנים ויום אחד והכשירה לכהונה· רב הושעיא אמר כרבי שמעון הכשירה· אמר ר' זעירה דברי הכל היא· הכא דאמר ר' זעירה בשם רב ארא

בר אחווא · רבי יודן משי בה בשם רב · רבי אבהו בשם רבי יוחנן וולד כותרת כשר שהוא בלא תעשה שהוא בא מכח עשה · והוא אשה בבתוליה יקח ולא כותרת · כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא · והכתיב כי אם בתולה מעמיו יקח אשה ולא כותרת · כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא · והתיב רבי הושעיה הרי שני למצרי שהוא בלא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא · חזר רב הושעיא ואמר לא דומה עשה שבכש׳ לעשה שבכהנים · עשה שבישראל אסור בכל · עשה שבכהנים אסור בכהנים ומותר בלוים ובישראל ·

הלכה ג׳ עמוני ומואבי אסורין כו׳ · עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית · והכתיב אדומי ולא אדומית · מצרי ולא מצרית · כתיב על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים · וזה דרכם לנשים לקדם · כתיב אשר שכר עליך ואשר יעץ · מי דרכו לשכור האיש ולא האשה · מי דרכו ליעץ האיש ולא האשה · כתיב ושחרים הוליד בשדי מואב מן שלח אותם חושי׳ ואת בערה נשיו · שחרים זה בועז שהוא משוחרר מן העונות · הוליד בשדה מואב שנשא את רות המואביה · מן שלח אותם שהוא משבטו של יהוד׳ דכתי׳ ביה ואת יהוד׳ שלח לפניו וגו׳ · חושים ואת בערה נשיו · וכי יש לך אדם שהוא מוליד את נשיו · אלא שחש כנמר וביאר את ההלכה ויולד מן חדש אשתו ולא צורכה דלא ויולד מן בערה נשיו אלא על ידיה נתחדשה הלכה עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית · כתוב אחד אומ׳ ושמו יתרא הישראלי · וכתוב אחר אומר אליתר הישמעאלי · רבי שמואל בר נחמן אמ׳ ישמעאלי הוה ואת אומר׳ ישראלי · אלא שנכנס לבית דינו של ישעיה · ומצאו יושב ודורש פנו אלי והושעו כל אפסי ארץ · ונתגייר · ונתן לו את בתו · ורבנין אמרין ישראלי הוה ואת אמ׳ ישמעאלי · אלא שחגר מתניו כישמעאלי ונעץ את החרב בבית דין או נהרוג או נהרג או נקיים דברי רבי כל מי שהוא עובר על הלכ׳ זו בחרב זו אני הורג עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית · אמר ר׳ שמואל בר נחמן אני אין לי אלא משנה ותשב נעמי ורות המואביה כלתה עמה השבה משדה מואב זו היא ששבה משדה מואב תחילה · אחורי אמר לה ותעזבי אביך ואמך אמ׳ לה אילו באת אצלינו מאתמול שלשום לא היינו מקבלין אותך · תנה רבי זכי קומי רבי יוחנן בת גר עמוני כשירה · בת גיורת עמונית פסולה · אמר ליה רבי יוחנן בבלייא עברת בידך תלתא נהרין ואתברת · אלא הא בת גר עמוני · הא בת גיורת עמונית כשירה · רבי יוסה בשם ר׳ יוחנן לא כן צריכה כשהיתה אמה מישר׳ · שלא תאמ׳ כשם שנתחללה אמה כך נתחללה בתה · ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן כשירה אפי׳ לכהן גדול · מאי טעמא בעמיו · עם שהן עשויין שני עממין · זכרים אסורין ונקיבות מותרות · ר׳ חגיי בשם ר׳ פדת רבי שמעון בן לקיש לא אמר כן אלא בת גר עמוני פסולה שהוא באה משפחה פסולה · אמר רבי יוחנן ותני כן עממין זה כזה עד שלא נתגיירו זכרים אסורין איסור עולם · ונקבותיהן מותרות מיד · נתגיירו זכרים אסורין איסור עולם ונקבותיהן מותרות לאחר שלשה דורות · ר׳ חזקיה בשם אחא מתניתא אמרה כן מניין אתה או׳ אחד מכל משפחות הארצות שבא על אחת מן הכנענים וילדה ממנו בן מותר לקנותו עבד · ת״ל אשר הולידו בארצכם ולא מן הגרים אשר בארץ · שמואל בר אבא בעי עבדים מהו שיעלה להם דורות · הדך עבידה גר עמוני שנשא לגיורת שפחה מצרית לאחר שלשה דורות נתגיירו אין תימר עבדים עלו להם דורות זכרים אסורין איסור עולם ונקבות מותרות לאחר שלשה דורות · אמרו לו אם הלכה נקבל · אם לדין יש תשובה · מה הוה להם להשיב · ר׳ אבהו בשם ר׳ יוסי בי ר׳ חנינה הרי בן בנו ובן בתו והרי הן אסורין עד שלשה דורות אחר זכרים ואחר נקבות · ר׳ אבהו אמ׳ ר׳ שמעון בן לקיש בעי משיבין דבר שהוא ממזר על דבר שאינו ממזר · רבי חגיי אמ׳ ר׳ אבהו בעי משיבין דבר שהוא כרת על דבר שאינו כרת · אמ׳ להן לא כי הלכה אני אומר ומקרא מסייעני · בנים לא בנות · רבי יעקב בר אחא בשם ר׳ יאשיה דור אחד עשר שבממזר כר׳ שמעון כשר · ולא דריש עשירי · תני רבי אלעזר בי רבי שמעון אומר דור אחד עשר שבממזר זכרים אסורין נקיבות מותרות · אף הכא זכרים אסורין נקיבות מותרו׳ · ר׳ שמואל בריה דר׳ יוסי בי ר׳ בון אמ׳ אתיא דר׳ לעזר בי ר׳ שמעון כר׳ מאי · כמה דר׳ מאי אמר גזירה שוה במקום שכתו׳ · כן רבי בי רבי שמעון אומר גזירה שוה במקום שכתוב · מה להלן זכרים אסורין · ונקבות מותרות · אף הכא זכרים אסורין ונקבות מותרות · מעתה אפילו מיד כלכד מעשירי ולמעלן · שאלו את רבי אליעזר דור אחד עשר שבממזר מהו · אמר להן הביאו לי דור שלישי ואני מטהרו · ומה טעמא דרבי אליעזר דלא תהא אתייא · דרבי לעזר כרבי חנינה דאמר רבי חנינה אחת לששים ולשבעי׳ שנה הקב״ה מביא דבר בעולם ומכלה ממזיריהן ונוטל את הכשירין עמהן שלא לפרסם את חטאיהן · ואייתינה כי דמר רבי לוי בשם רבי שמע׳ בן לקיש במקו׳ אשר תשחט העולה תשחט החטאת לפני י״י · שלא לפרסם את החטאים · ומה טע׳ וגם הוא חכם ויבא רע · לא מסתברא דלא אלא זהו ויבא טוב אלא ללמדך שאפילו רעה שמביא הקב״ה בעולם בחכמה הוא מביאה · ואת דברו לא הסיר · כל כך למה וקם על בית מריעים ועל עזרת פועלי און · ואתייא כההיא דמר רבי לוי בשם רבי שמעון בן לקיש במקו׳ אשר תשחט העולה תשחט החטאת לפני י״י שלא לפרסם את החטאים · רב הונא אמר אין ממזר חי יותר משלשים יום · רבי זעירא כד סליק להכא שמע קלין קריין ממזירא וממזרתה · אמ׳ להן מהו כן · הא אזילא ההיא דרב הונא דרב הונ׳ אמ׳ אין ממזר חי יותר משלשים יום · אמר ליה ר׳ יעקב בר אחא עמך הוית כד אמר רבי בא רב הונא בשם רב אין ממזר חי יותר משלשים יום · אימתי בזמן שאינו מפורסם · הא אם היה מפורסם חי הוא · רבי יסא בשם רבי יוחנן אף לעתיד לבוא אין הקב״ה מזקק אלא לשבטו של לוי מאי טע׳ וישב מצרף ומטהר כסף וטהר את בני לוי וזקק אותם כו׳ · אמ׳ ר׳ זעורה כאדם שהוא שותה בכוס נקי · אמר רב הושעיה בגין דאנן ליוים נפסיד · אמר רבי חנינה בריה דרבי אבהו אף לעתיד לבוא הקב״ה עושה עמהן צדקה ומה טעמ׳ והיו לי״י מגישי מנחה בצדקה · אמר ר׳ יוחנן כל משפחה שנשתקע בה פסול אין מדקדקין אחריה · אמר רבי שמעון בן לקיש מתניתא אמרה כן משפחת בית צריפ׳ היתה בעבר הירדן וריחקה בן ציון בזרוע ועוד אחרת היתה שם וקרבה בן ציון בזרוע אע״פ כן לא ביקשו חכמים לפרסמן · אבל חכמים מוסרין אותן לבניהן ולתלמידי׳ פעמי׳ בשבוע · א״ר יוח׳ העבוד׳ שאני מכירן ונשתקעו בהן גדולי הדו׳ · אמר רבי יהושע בן לוי חמשת אלפים עבדים היו לו לפשחור בן אמר הכהן וכולן נשתקעו בכהונה גדולה · והן הן עזי פנים שבכהונה · א״ר לעזר עיקר טירוניא שכונן ועמק כמרי כהן · אמר רבי אבהו שלש עשרה עיירות נשתקעו בכותיים בימי השמד אמרין הדא עירה דמשחן מיניהן ·

הלכה ד׳ אמר רבי יהושע שמעתי כו׳ · הסריס לא חולץ כו׳ ·

הלכה ה׳ וכן איילונית שחלצו כו׳ · אי זהו סריס חמה רבי חייה בשם רבי יוחנן כל שלא ראתו החמה בכשר אפילו שעה אחת · הושיט ידו וסירסו מבפנים דברי הכל אסור לבוא בקהל ואינו לא חולץ ולא מייבם · נותנין עליו חומרי סריס אדם וחומרי סריס חמה במחלוקת · כחולפה שיטתיה דרבי אליעזר · תמן הוא או׳ לא כי אלא סריס חמה חולץ וחולצין לאשתו ואת אמר הכין · אמר רבי איניא לא אמר רבי אליעזר אלא לעונשין · ר׳ חייה בשם רבי יוחנן זו דברי ר׳ ליעזר ור׳ יהושע ורבי עקיבה · אבל דברי חכמי׳ אח׳ סריס אדם וא׳ סריס חמה אינו לא חולץ ולא חולצין לאשתו · לא מייבם ולא מייבמין את אשתו דו מתניתא הסריס שחלץ ליבמתו לא פסלה · בעלה פסלה מפני שהוא בעילת זנות · אנדרוגינס שחלץ ליבמתו לא פסלה · בעלה פסלה מפני שהוא בעילת זנות · וכן איילונית שחלצו לה אחים לא פסלוה · בעלוה פסלוה מפני שהוא בעילת זנות ·

הלכה ו׳ סריס חמה כהן כו׳ · וגי׳ מאכילה בחזה ושוק · רבי יוחנן אומר אוכלת בתרומה ואינה אוכלת בחזה ושוק · רבי שמעון בן לקיש אמר כמה קולי חומרין כדבר · רבי יוסי בי רבי חנינה בעא קומי רבי שמעון בן לקיש מהו כמה קולי חומרין כדבר · אמ׳ ליה פתח חיכך וקבל · אמר רבי מנא מתוך הוה עימיה · אמר רבי אבון מילה אמר ליה מה אם תרומ׳ שאינה ראויה לישר׳ בכל מקום הרי היא אוכלת · חזה ושוק שהן ראוין לישראל בכל מקום אינו דין שתאכל · ראויין הוו לישר׳ וכשנתחייבו ניטלו מהן וניתנו לכהנים · יכול כשם שנתחייבו וניטלו מהן וניתנו לכהנים כך אם יזכו יחזירו להן תלמוד לומר ואתן אותם לאהרן ולבניו לחק עולם · מה מתנה אינה חוזרת אף אילו אינן חוזרין · רבי יעקב בר אחא אמר שמעתתא על בת ישראל שנישאת לכהן · רבי יוחנן אמר אוכלת בתרומה ואינה אוכלת בחזה ושוק · רבי שמעון בן לקיש אמר כמה קולי חומרין כדבר · רבי יוסי בי רבי חנינה בעא קומי רבי שמעון בן לקיש מהו כמה קולי חומרין כדבר · אמר ליה פתח חיכך וקבל · אמר רבי מנא מתוך הוה עימיה · אמ׳ רבי אבין מילה הוה אמ׳ ליה · מה אם תרומה שאינה ראויה לישראל בכל מקום הרי היא אוכלת · חזה ושוק שהן ראויין לישר׳ בכל מקום אינו דין שתאכל · ראויין הוו לישראל וכשנתחייבו ניטלו מהן וניתנו לכהנים · יכול כשם שנתחייבו וניטלו מהן וניתנו לכהנים כך אם יזכו יחזרו להם ת״ל ואתן אותם לאהרן הכהן ולבניו לחק עולם מה מתנה אינה חוזרת אף אילו אינן חוזרין · ואין חולקין על דברי ר׳ יהודה · מן דאמ׳ רבי יוסי בשם ר׳ הלא מייבמין את אשתו והוא אמר׳ אין חולקין על דברי ר׳ יהודה · קדש אינן חוששין לקדושיו · נתקדש חוששין לקדושיו · נבעל נפסל מן התרומה בנשים וקשיא רבי מיאשא בר מנא רבי יוסה בשם רב המנונה אפי׳ מן כמינו כל שהוא · וקשיא אם זכר הוא אין זכר פוסל זכר · אם נקיבה היא אין נקיבה פוסלת נקיב׳ · צד זכרותו של זה פוסלת צד נקבותו של זה מאכיל את נשיו ואינו מאכיל את עבדיו · מאכיל את נשיו מכח זכרותו · ואינו מאכיל את עבדיו · מכח זה וזה נתחלל צד נקב׳ שבו · ר׳ יעקב בר זבדי בשם ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן זכר לכל דבר ממקו׳ זכרות · ר׳ סימון בשם ריב״ל אפילו ממקום נקב׳ · ר׳ יעק׳ בר זבדי בשם ר׳ אבהו חזר בה ריב״ל מן הדין קרייא ואת זכר לא תשכב משכבי אשה · את שיש לו שני משכבו׳ באש׳ ואי זה זה אנדרגינס · א״ר ביקשתי ולא מצאתי דברי בן שמוע באנדרגינ׳ חכרה עליו חבור׳ ולמה משו׳ שלא לגרוע בו · או משו׳ שאינו בריי · מה נפק מן ביניהון הוה דרכו לגלע · א׳ תימר משום שלא לגרע בו הרי גילעו בידו · הוי ליה טעמ׳ דלא משו׳ שאינו בריי מהו להגליע בידים · [illegible]

הדרן עלך הערל וכל הטמאין

יש מותרו׳ לבעליהן ואסורו׳ ליבמיהן · מותרו׳ ליבמיהן ואסורו׳ לבעליהן · מותרות לאילו ולאילו ואסורות לאילו ולאילו · ב׳ אילו מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן כהן הדיוט שקידש את האלמנה ויש לו אח כהן גדול · כשר שנשא כשירה ויש לו אח חלל · ישראל שנשא ישראלית ויש לו אח ממזר ·

ממזר שנשא ממזרת ויש לו אח ישר' מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן. ג' אילו מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן כהן גדול שקידש את האלמנה ויש לו אח כהן הדיוט. כשר שנשא חללה ויש לו אח חלל. ישראל שנשא ממזרת ויש לו אח ממזר. ממזר שנשא ישראלית ויש לו אח ישראל מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן. ד' אסורות לאילו ולאילו כהן גדול שנשא את האלמנה ויש לו אח כהן גדול. או כהן הדיוט כשר שנשא חללה ויש לו אח כשר. ישראל שנשא ממזרת ויש לו אח ישראל. ממזר שנשא ישראלית ויש לו אח ממזר. אסורות לאילו ולאילו. ושאר כל הנשים מותרות לבעליהן וליבמיהן. ה' שניות מדברי סופרים שנייה לבעל ולא שנייה ליבם אסורה לבעל ומותרת ליבם שנייא ליבם ולא שנייה לבעל אסורה ליבם ומותרת לבעל. שנייה לזה ולזה אסורה לזה ולזה אין לה לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות והולד כשר. כופין אותו להוציא. אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל. בת ישראל לממזר ולנתין יש להן כתובה. ו' בת ישראל מאורסת לכהן מעוברת מכהן שומרת יבם לכהן. וכן בת כהן לישראל לא תאכל בתרומה. בת ישראל מאורסת ללוי מעוברת מלוי שומרת יבם ללוי וכן בת לוי לישראל לא תאכל במעשר. בת לוי מאורסת לכהן מעוברת מכהן שומרת יבם לכהן וכן בת כהן ללוי לא יאכלו לא בתרומה ולא במעשר. ז' בת ישראל שנישאת לכהן תאכל בתרומה. מת ולה ממנו בן תאכל בתרומה. נישאת ללוי תאכל במעשר מת ולה ממנו בן תאכל במעשר. נישאת לישר' לא תאכל לא בתרומ' ולא במעשר. ח' מת בנה מישראל תאכל במעשר מלוי תאכל בתרומה מת בנה מכהן לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר. ט' בת כהן שנישאת לישר' לא תאכל בתרום מת ולה ממנו בן לא תאכל בתרומה. נישאת ללוי תאכל במעשר מת ולה ממנו בן תאכל במעשר. נישאת לכהן תאכל בתרומה מת ולה ממנו בן תאכל בתרומה. מת בנה מכהן לא תאכל בתרומה. מלוי לא תאכל במעשר. מת בנה מישראל חוזרת לבית אביה על זו נאמר ושבה אל בית אביה כנעוריה:

סליק פירקא

יש מותרות לבעליהן כו'. רבי מנא בר סבא בעא קומי רבי יונה למה לינשא ואפי' קידש למה לי אלמנה ואפי' בתולה. ואילין אינון זו וצרה. אית לי' חורנין צרת סוטה מותרת לבעל ואסורה ליבם. אחיו שבא על אחות חלוצתו מותרת לבעל ואסור' ליבם. כשר שנשא כשירה ויש לו אח חלל מותרת לבעל ואסורה ליבם. הרא מסייעא לרבי יונה דרבי יונה אמר לית כלליה דרבי כללין. כשר שנשא כשירה ויש לו אח חלל מותרת לבעל ואסורה ליבם. לא כן אמר רבי יוסי בי רבי בון בשם רב גר ועבד משוחרר וחלל מותרין בכהונה. כמי מתניתא כשר שנשא כשירה ויש לו אח חלל רבי יוסי בי ר' בון בשם רב גר ועבד משוחרר וחלל מותרין בכהונה. כא: טעמא כשירין הוזהרו על הפסולות ופסולים על הכשרות אבל לא פסולות על הכשירין ולא כשירו' על הפסולין. והתני לא יקחו. מלמד שהאשה מוזהרת על ידי האיש. סברין מימר כבשירות על הפסולות. ואינן כפסולות על הכשירות. הלכה ב' אילו מותרות לבעליהן כו'. לא אמר אלא קידש הא אם בעל נפסלה בבעילה. הרא דתנינן אסורו' אילו לאילו ואילין אינון הא אית לך חורנין המחזיר את גרושתו משנישאת אסורה לבעל ומותרת ליבם הא שבא על אחות חלוצתו אסורה לבעל ומותרת ליבם. פצוע דכא שנשא כשירה ויש לו אח כשר אסורה לבעל ומותרת ליבם. הרא מסייעא לרבי יונה דרבי יונה אמר לית כללוי דרבי כללין. ואילין אינון הא אית לך חורנין. סוטה אסורה לזה ולזה. חלוצה אסורה לזה ולזה. פצוע דכא שנשא כשירה ויש לו אח פצוע דכא אף אסורה לזה ולזה. הרא מסייעא לר' יונה דאמר לית כללוי דרבי כללין. הלכה ג' אילו מותרות ליבמיהן כו'. הלכה ד' אסורות לאילו ולאילו כו'. הלכה ה' שניות מדברי סופרים כו'. השניות מדברי סופרין שנייה לבעל ולא שנייה ליבם אסורה לבעל ומותרת ליבם. מהו שיהא לה כתובה אצל היבם. מאחר שהוא מותרת לו יש לה כתובה. או מאחר שכתובתה על נכסי בעלה הראשון והוא אסורה לו אין לה כתובה. שנייה ליבם ולא שנייה לבעל אסורה ליבם ומותרת לבעל. מהו שיהא לה כתובה אצל היבם. מאחר שהוא אסורה לו אין לה כתובה. או מאחר שכתובתה על נכסי בעלה הראשון והוא מותרת לו יש לה כתובה. ולא פירות. אמר רבי ירמיה שאין לו עליה אלא אכילת פירות בלבד. תני רבי יוסי צידנייה קומי רבי ירמיה ופליג על רבי ירמיה חכאי במציאת' ובמעש' ידיה ובהפר נדריה. מהו ולא פירות שאינה יכולה להוציא ממנו אכילת פירות שאכל. אמר ר' יוסה כל שעה היא רבי אילא אמר לי תני מתניתך יורשה ומיטמא לה. ותני כן מיטמא הוא אדם לאשתו הכשירה. ואינו מיטמא באשתו פסולה. רבי אבון בעא קומי רבי מנא עבדי קמיו' מהו שיאכלו בתרומה. אמר ליה שתוק ויפה לך הא אוכלת ועבדיה אינן אוכלין. תמן תנינן גט מעושה בישראל כשר ובגוים פסול. שמואל אמר פסול ופוסל לכהונה. ומר שמואל אמרוה בקרדיכון פסול ופוסל בכהונה. שמואל אמר אין מעשין אלא פוסלין. שמואל אמר אין מעשין אלא כגון אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט. והא תנינן שניות לא כגין אמר שמואל. והא תנינן המדיר את אשתו מליהנות לו עד שלשים יום יעמיד פרנס יותר מיכן יוציא ויתן כתובה. שמענו שהוא מוציא שמענו כופין. מה בין אילו לאילו אלא על ידי שהן דברי תור' ואין דברי תור' צריכין חיזוק לפיכך יש להן כתובה. ואילו על ידי שהן דברי סופרין ודברי סופרין צריכין חיזוק לפיכך אין להן כתוב'. אית דבעי מימ' אילו על ידי שקנסן בידן וביד הולד ולא קנסו בהן דבר אחר לפיכך יש להן כתובה. ואילו על ידי שאין קנסן בידן וביד הולד וקנסו בהן דבר אחר לפיכך אין להן כתובה. מה נפקמן ביניהן. המחזיר את גרושתו משנישאת מאן דאמר אילו על ידי שהן דברי תורה. וזו האיל והוא דבר תורה לפיכך יש לה כתובה. ואית דבעי מימר אילו על ידי שקנסן בידן וביד הולד. וזה האיל ואין קנסה בידן וביד הולד לפיכך אין לה כתובה. רבי יעקב בר אחא אמר רבי זעירה ורבי חלא תריהון אמרין במזונות פליגין. רבי יוחנן אמר יש לה מזונות. אמר ליה רבי לעזר אמר לה הוציא ואת אמר זבין. הוון בעיין מימר כן בתנאי כתובה פליגין כל עמא מודיי שאין לה מזונות. בירושיה קנסו לא כל שכן בה. ומאן דמר במזונות פליגין הא בתנאי כתובה לא למה כה קנסו ולא קנסו בירושיה.

הלכה ו' בת ישראל מאורסת לכהן כו'. בת ישראל מאורסת לכהן. כל טהור בביתך יאכלנו. ולית הוא גו ביתה. מכהן ליליד בית אין בין יליד בית לשומרת יבם לכהן כל טהור בביתך יאכלנו. ול' הוא גו ביתה. וכן בת כהן לישראל. ובת כהן כי תהיה לאיש זר. מעוברת מישראל שומרת יבם לישראל. ושבה אל בית אביה. פרט לשומרת יבם. כנעוריה. פרט למעוברת בת ישראל מאורסת ללוי. אתם וביתכם ולית הוא גו ביתה. מעוברת כלוי יליד בית ואין כאן יליד בית. אמר רבי יוסי כלום כתיב יליד בית אלא בכהן כמה דתימ' תמן הילוד מאכיל ושאינו ילוד אינו מאכיל יהבא נמי הילוד מאכיל ושאינו ילוד אינו מאכיל. שומר' יבם ללוי אתם וביתכם ולאו הוא גו ביתה. וכן בת לוי ובת כהן כי תהיה לאיש זר. ולא בת כהן כתיב. אמר רבי יוסי בת אחת בת כהן ואחת בת לוי. בת כהן שנישאת לישראל חוזרת ואוכלת. בת ישראל שנישאת לכהן חוזרת ואינה אוכלת. מעוברת מישראל. שומרת יבם לישראל ושבה אל בית אביה פרט לשומרת יבם. בנעוריה פרט למעוברת. בת לוי מאורסת לכהן. כל טהור בביתך יאכלנו. ולית הוא גו ביתה. מעוברת מכהן יליד בית ואין כאן יליד בית שומרת יבם לכהן. כל טהור בביתך יאכלנו. ולית הוא גו ביתא. וכן בת כהן ללוי לא יאכלו לא בתרומה ולא במעשר. מיתא בתרומה לא תאכל. במעשר מה נפשך מזנת היא תאכל. לויה היא תאכל. רבי הילא בשם רבי יוחנן כמאן דאמר אין נותנין מעשר לכהונה. הוי הוא דאמר נותנין מעשר לכהונה. הלכה ז' בת ישראל שנישאת לכהן כו'. הלכה ח' מת בנה לא תאכל כו'. הלכה ט' בת כהן שנישאת לישראל כו'. רבי ליעזר בעא קומי רבי יונה מיתא בת כהן שנישאת לישראל חוזרת ואוכלת. בת ישראל שנישאת לכהן והאיל והוא ראויה לוכל למה אינה אוכלת. אמר ליה כן אמר רבי זעירה רב ענן בשם רב מהו בת כהן מתלמדתה של כהן כמה דתימר בת בבל השדודה. ומי בת בבל הוותה אלא שנעשית כמעשה בבל. רבי יוסי בי רבי בון בשם רב שתי בנות אמורות בפרשה אחת חוזרת ואוכלת ואחת חוזרת ואינה אוכלת. בת כהן שנישאת לישראל חוזרת ואוכלת. בת ישראל שנישאת לכהן חוזרת ואינה אוכלת. אמור מעתה נישאת לכשר חוזרת ואוכלת. לפסול חוזרת ואינה אוכלת. רב אמר הלכה אוכלת בתרומה ואינה אוכלת בחזה ושוק. רבי יוחנן אמר אוכלת בחזה ושוק. תני רבי חייה מסייע לרב מלחם. לא כל הלחם. תני רבי שמעון בן יוחי מסייע לרבי יוחנן מלחם אביה תאכל לרבות חלות תודה ורקיק נזיר:

הדרן עלך יש מותרות לבעליהן

האשה שהלך בעלה למדינת הים באו ואמרו לה מת בעליך ונישאת ואחר כך בא בעלה תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה ואין לה לא כתובה. ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות על זה ועל זה. ואם נטלה מזה ומזה תחזיר והולד ממזר מזה ומזה. לא זה וזה מטמאין לה. ולא זה וזה זכאים לא במציאת' ולא במעשה ידיה ולא בהפ' נדריה. והיתה בת ישראל נפסלה מן הכהונה. ובת לוי מן המעשר. ובת כהן מן התרומ'. אין יורשיו של זה ולא יורשיו של זה יורשין כתובתה. מתו אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מיבמין. ב' רבי יוסי אומר כתובתה על נכסי בעלה הראשון. רבי ליעזר אומר הראשון זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפר נדריה. רבי שמעון אומ' ביאתה וחליצתה מאחיו הראשון פוטרות צרותיהן ואין הולד ממנו ממזר. נישאת שלא ברשות מותרת לחזור לו. ג' נישאת על פי בית דין

תצא ופטורה מן הקרבן · ושלא על פי בית דין תצא וחייבת בקרבן · ייפה כח
של בית דין שפטורה מן הקרבן · הורוה בית דין להנשא וקילקלה חייבת בקרבן
שלא התירוה אלא להנשא · ד' האשה שהלך בעלה ובנה למדינת הים
ובאו ואמרו מת בעליך ואחר כך מת בנך ונישאת ואחר כך אמרו לה חילוף היו
הדברים · תצא והולד הראשון והאחרון ממזר · ה' אמרו לה מת בנך
ואחר כך מת בעליך ונתייבמה ואחר כך אמרו לה חילוף היו הדברי' תצא והולד
הראשון והאחרון ממזר · ו' אמרו לה מת בעליך ונישאת ואחר כך אמרו
לה קיים היה ומת והולד הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר · ז' אמרו לה
מת בעליך ונתקדשה ואחר כך בא בעלה מותרת לחזור לו אף על פי שנתן לה
האחרון גט לא פסלה מן הכהונה · וזה מדרש דרש רבי לעזר בן מתיה · אשה
גרושה מאישה · לא מאיש שאינו אישה · ח' מי שהלכה אשתו למדינת הים
באו ואמרו לו מתה אשתך ונשא את אחותה ואחר כך באת אשתו מותר' לחזור
לו · היא מותר בקרובות שנייה והשנייה מותרת בקרוביו · ואם מתה הראשונה
מותר בשנייה · ט' אמרו לו מתה אשתך ונשא את אחותה ואחר כך אמרו לו
קיימת היית ומתה והולד הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר · י' רבי יוסי
יאומר כל שהוא פוסל על ידי אחרים פוסל על ידי עצמו · וכל שאינו פוסל על
ידי אחרים אינו פוסל על ידי עצמו · יא' אמרו לו מתה אשתך ונשא את
אחותה מאביה · מתה ונשא את אחות' מאמה · מתה ונשא את אחות' מאביה · מתה
ונשא את אחות' מאמה מות' בראשונ' ובשלישית וחמישי' ופוטרו' צרותיהן ואסור
בשנייה וברביעית ואין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה · יב' ואם בא על
השנייה לאחר מיתת הראשונה מותר בשנייה וברביעית ופוטרות צרותיהן ואסור
בשלישית ובחמישית · ואין אחת מהן פוטרת צרתה · יג' בן תשע שנים
ויום אחד הוא פוסל על ידי אחים ואחים פוסלין על ידו אלא שהוא פוסל תחילה
ואחין פוסלין תחילה וסוף · יד' כיצד בן תשע שנים ויום אחד שבא על
יבמתו פסל על ידי אחים · באו עליה אחים עשו בה מאמר נתנו גט או חלצו
פסלו על ידו · טו' בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו ואחר כך בא
אחיו שהוא בן תשע שנים ויום אחד עליה פסל על ידיו ר' שמעון אומר לא פסל ·
יו' בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו ואחר כך בא על צרתה פסל
על ידי עצמו · רבי שמעון אומר לא פסל · יז' בן תשע שנים ויום אחד
שבא על יבמתו ומת חולצת ולא מתייבמת · נשא אשה ומת הרי זו פטורה ·
יח' בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו משהגדיל נשא אשה אחרת
אם לא ידע את הראשונה משהגדיל השנייה או חולצת או מתייבמת · והראשונה
חולצת ולא מתייבמת רבי שמעון אומ' מייבם לאי זו שירצה וחולץ לשנייה אחד
שהוא בן תשע שנים ויום אחד ואחד בן עשרים שנה שלא הביא שתי שערות ׃

סליק פירקא

האשה שהלך בעלה למדינת הים כו' · כמה דתימר תמן
מפרישין אותן שלשה חדשים שמא מעוברות הן
ואם היו קטנות ולא היו ראויות לולד מחזירין
אותן מיד · ואמר אף הכא כן · שנייא היא תמן שאחרים הטעו כהן · והכא לא
אחרים הטעו בה · קנס קנסו בה שהוא בדיקת יפה · ויקנסו בה אצל השיני ולא
יקנסו בה אצל הראשון · אמר רבי יוחנן מריח ערוה נגעו בה מעתה לא תהא
צריכה ממנו גט · שנייא היא שנישאת לו דרך היתר · שמואל אמ' אומר אני שמא
שילח לה גיטה ממדינ' הים · והתיב ר' חגיי קומי ר' זעיר' והתנינן אמרו לה מת בעליך
ונתקדשה וא"כ בא עליה מותרת לחזור לו · אם אומר את שמא שילח לה גיטה
ממדינת הים תהא אסורה לחזור לו · אלא כר' יוסי בן כיפר דר' יוסי בן כיפר אמר
מן האירוסין מותרת · ולא מודי רבי יוסי בן כיפר שאם נתן לה האחרון גט פסלה
מן הכהונה · והתנינן אף על פי שנתן לה האחרון גט לא פסלה מן הכהונה · רבנין
דקיסרין בשם ר' הילא כדי לברר איסורו של ראשון · עד כדון ביודע' שהיא אשת
איש · לא היתה יודעת שהיא אשת איש · נישמעינ' מן הדא קטנה שהשיאה אביה
נתגרשה והלכה והשיאה את עצמה · וא"ר אילא תני תמן כל העריו' אינן צריכות
הימנו גט חוץ מאשת איש בלבד · ר' עקיב' או' אף אחות אשתו ואשת אחיו · שנייא
היא תמן בין שהיא יודעת בין שאינה יודעת · והכא לא שנייא בין שהיא יודעת בין
שאינה יודעת · ולא פירו' · וא"ר אבינא שאינה יכולה להוציא ממנו אכילת פירות
שאכל · הדא דתימ' בשאכל עד שלא בא הראשון · אבל אם אכל משבא הראשון
מציאה · ואם נטלה מזה ומזה תחזור · הדא דתימר בשנטלה משבא הראשון אבל
אם נטלה עד שלא בא הראשון כמאן דלא מספקה מיניה בן לא מספקא מינה והולד
ממזר מזה ומזה · כיתא דהולד ממזר מן השיני והולד ממזר מן הראשון · רבי בא
בשם ר' עקיב' אמ' דר' עקיב' היא דר' עקיבה אמר הבא על סוטתו הולד ממזר ·
המחזיר גרושתו משנישאת הולד ממזר · ר' יוסי בשם ר' הילא דברי הכל הולד
כשר · בגישה בן ממזירה · מה נפק מן ביניהון נתן לה השני גט ואחר כך בא עליה
הראשון על דעתיה דר' בא בשם ר' זעירא הולד ממזר כר' עקיבה על דעתי' דר'
יוסי בשם ר' הילא דברי הכל הולד כשר · לא זוחחה מימטי לההוא הא דתני רב
חייה בשמא הוא אדם לאשתו כשירה · ואינו מיטמא לאשתו פסולה · אית תניי
תני תצא בשלשה עשר דבר · ואית תניי תני תצא בארבעה עשר דבר · מאן
דמר תצא בשלשה עשר דבר עבד במציאתה ובמעשה ידיה חדא · ומאן דמר
בארבעה עשר דבר עבד כל חדא וחדא מינהון חדא · אמ' רבי ירמיה לויה שזינת
אוכלת במעשר · תני בן לוייה שנשבית או שבא עליה אחד מן הפסולין לה לא
כל הימנה לפוסלה לוויים תמחוזקין מאיכן לא חשו להם משו' ריח פסול · והתנינן
בת לוי מן המעשר · אמר רבי יוסי תיפתר שבא עליה ישראל וילדה ממנו בן ·
רבי ביסנא בשם רבי יהושע בן לוי כהנת שזינת אוכלת במעשר · ולא מתניתא
היא בת כהן מן התרומה הא במעשר אוכלת · כמאן דאמר אין נותנין מעשר
לכהונה · אמר רבי נסא מיליהון דרבנן פליגין דאמר רבי הילא רבי שמעון בן
יוסינא בשם רב הושעיה כהן שבא על גרושה והוליד בן ומת האב בתוך שלשים
הבן חייב לפדות את עצמו · לאחר שלשים יום חזקה שפדייו אביו · ואם
לאחרים היא פדויה לא כל שכן בנו · ולא כבר תמיתה אין לה כתובה · אמר רבי
יוסי בן יעקב שלא תאמר בת קנסו ולא קנסו בירושיה · לפום בן צריך מימר אין
לה כתובה · סוטה בשם שהיא אסורה לבעל כך היא אסורה לבועל · כשם שהיא
אסורה לאחיו של בעל כך היא אסורה לאחיו של בועל · יכול כשם שצרת סוטה
אסורה לאחיו של בעל כך תהא אסורה לאחיו של בועל · נישמעינה מן הדא
האש' שהלך בעלה למדינ' הים באו ואמרו לה מת בעליך וזזו לה יבם כהן ויבמא
ומת ואחר כך בא בעלה אסור בה ומותר בצרת' · אסור בה ומותר באשת אחיו ·
ואשת אחיו לא בצרת סוטה היא · הוא אמ' שצרת סוטה מה' לאחיו של בועל ·
אמר רבי יודה אתייא כרבנן דתמן דאמר רבי הילא ותניי תמן כל העריות אינן
צריכות ממנו גט חוץ מאשת איש בלבד · רבי עקיבה אומר אף אחות אשתו
ואשת אחיו · לא בצרת סוטה היא והוא אמר' צרת סוטה מותרת לאחיו של בועל ·
ברם כרבנן דהכא · רבי אחייה אמר בשם רבי יוחנן הכל מודין באשת אחיו שהיא
צריכה הימנו גט משום הלכה אשת איש קנה בה ערוה · וערוה פוטרת צרתה ·
אמ' רבי חנניה אפילו כרבנן דהכא אתייא היא · בה קנסו ולא קנסו בירושיה · אמ"
רבי חנניה בריה דרבי הילל אם כרבנן דתמן יהא מותר בה · רבי זעירה בשם רבי
יוחנן צרת סוטה אסורה וצרת גרושה מותרת · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן
כל הצרות מותרות חוץ מצרת סוטה · שמואל אמ' גרושה עצמה מותר' לביתה ·
מה פליג · בגין דהוון עסקין בצרות לא אדכרין גרושות · צרת סוטה למה היא
אסורה רבי יוחנן אמ' מריח ערוה נגעו בה · רב אמר מפני שכתוב בה טמאה
בעריות · הלכה ב' רבי יוסי אומר כתובתה על ניכסי בעלה הראשון
כו' · הלכה ג' משאת על פי בית דין כו' · רבי בא רב המנונא ורבי
זעירא תריהון אמרין זהו ראשו של פרק מה אמר רבי יוסי כשאר כל הדברים ·
נישמעינה מן הדא ר' יוסי אומ' כל שהוא פוסל על ידי אחרים פוסל על ידי עצמו
וכל שאינו פוסל על ידי אחרים אינו פוסל על ידי עצמו · ואמר רבי בא רב
המנונא ורבי זעירא תריהון אמרין זהו ראשו של פרק · הדא אמרה לא חלוק רבי
יוסי בשאר כל הדברים מה אמר רבי לעזר בכתובה · מה אם דברים שנפלו דרך
איסור את אומר זכאי · כתובה שנפלה לו דרך היתר לא כל שכן · מסתברא
דרבי לעזר יודי לרבי יוסי · רבי יוסי לא יודי לרבי לעזר · רבי יוסי ורבי לעזר
יודון לרבי שמעון · רבי שמעון לא יודי לרבי יוסי ורבי לעזר · הדא אמרה
על דרבי שמעון ביאה פסולה פוטרת לא מסתברא דלא ניסית ברשות מותרת
שלא ברשות אסורה · אמר רבי יוחנן דברי רבי שמעון עשו בית דין הוראתן
כזדון איש ואשה נישאת שלא ברשות כשגגת איש ואשה אמ' רבי יוחנן לית כאן
פטורה אלא חייבת · והתיב רבי חגיי קומי רבי יוסי והא כן בהורייה כשהורו מותר
לבוא על אשת איש · ולא עקירת גוף הוא · כשהורו עד חמש שנים אסורה ·
מיכן ואילך מותרת · והוא בן בקילקול · הקילקול דומה לאכילת חלב ודם ·
בשהורו מותר לאכול חלב ודם · הלכה ד' האשה שהלך בעלה
ובנה למדינת הים כו' · מה את עבד כעידי מיתה או כעידי גירושין · אין
תעבדינה כעידי מיתה פליגא על רבנן דתמן · אין תעבדינה כעידי גירושין
פליגא בין על רבנין דהכא בין על רבנין דתמן · אמר רבי יוחנן ותני כן שנים
אומרים מת ושני' אומרי' לא מת לא תינשא ואם נישאת לא תצא · שנים אומרים
נתגרשה ושנים אומרים לא נתגרשה לא תינשא ואם נישאת תצא · תמן אמר
לא שנייא היא מיתה היא גירושין לא תינשא ואם נישאת לא תצא · על דעתיה
דרבנין דתמן מיתה היא מיתה היא גירושין · על דעתיה דרבנן דהכא מה בין מיתה
מה בין גירושין · רבי זעירה אמר לה סתם רבי חייה בשם רבי יוחנן אמר הדעת
מכרעת בעידי מיתה מאחר שאילו יבוא הוא מכחיש · אמ' רבי חזקיה רבנן דתמן
מדעתין כמו דרבנן דתמן אומר בשעה שיצאת בעידות ברורה יצאת בו כן רבנין
דהכא אמרין בשעה שניסית בעידות ברורה ניסית · אמר רבי יוסי מסתברא דלא
מחלפא שיטתין דרבנן דתמן לא מודיי רבנן דתמן שאילו משעה ראשונה שנים
אומרים מת אביה מתוכה ושנים אומרי' לא מת אביה מתוכה שהשודה בחזקת של
ראובן · אילו אמרו שנים נתקדשה ונתגרשה תשאת ושנים אומרים לא נתגרשה
לא תצא · יאות מתניתא פליגא על רבי יוחנן שנים אומרים נתקדשה ושנים
אומרים

אומרי׳ לא נתקדשה לא תינשא ואם נישאת לא תצא ׳ אמר רבי הושעיה פתר לה
ר׳ יוחנן שנים אומרי׳ נתקדשה ונתגרש׳ ושנים אומרי׳ לא נתגרשה לא תינשא ואם
נישאת לא תצא · מה בינה לקדמיתא ׳ תמן הוחזקה אשת איש בפני הכל · ברם
הכא לא הוחזקה אשת איש אלא בפני שנים לכשיבואו שנים ויאמרו זהו שקידש·
מתני׳ פליגא על רבי יוחנן שנים אומרי׳ נשבית והיא טהורה · ושנים אומ׳ נשבית
והיא טמאה לא תינשא ואם נישאת לא תצא · אמ׳ רבי יוסי מאחר שאילו אומרי׳
טהור׳ ואילו אומ׳ טמא׳ כמי שאילו אומ׳ נשבית ואילו אומרי׳ לא נשבית ואנו מדיין
כפיה׳ שנים אומרי׳ נתקדשה ושנים אומ׳ לא נתקדשה · רבי יונה מדמי לה לחלבין
אילו שנים אומ׳ פלוני אכל חלב ושנים אומ׳ לא אכל חלב טמא אינו מביא אשם
תלוי מספק · והכא יתן גט מספק ׳ אמ׳ ליה רבי יוסי לא תדמינה לחלבין שכן אפי׳
אמר ליבי נוקריני מביא אשם תלוי · מתניתא פליגא על רבי יוסי שנים אומרים
נתקדשה ושנים אמ׳ לא נתקדשה לא תינשא ׳ וסיפא פליג על ר׳ יונה אם נישאת
תצא ׳ אמר רבי מנא לא דרבי יוסי אמר תינשא · ולא דרבי יונה אמ׳ אם נישאת
תצא לא אמר לה אלא לא תדמינה לחלבים שאפילו אמ׳ ליבי נוקריני מביא אשם
תלוי ׳ הלכה ה׳ אמרו לו מת בנך כו׳ לא היתה צריכה להינשא
אלא להתייבם · והוא יבמה שנישאת בלא חליצה · רבי ירמיה אמר זה חולץ
וזה מקים · רבי יודה בר פזי בשם רבי יוחנן תצא · רבי יוסי בשם רבי הילא תצא·
רבי יוסי שאיל לרבי פינחס הדך סבר רבי · אמר ליה כרבי ירמיה · אמר ליה חזור
בך · דלא כן אני כותב עליך זקן ממרא · אמר רבי זבידא מתניתא מסייעא לרבי
יוחנן תצא מזה ומזה ושלשה עשר דברים בו כדברי רבי מאיר שאמר משום רבי
עקיבה רבו׳ וחכמים אומרים אין ממזר ביבמה · לא אמר אלא אין ממזר ביבמה
הא ליצאת תצא ׳ והתנינן תצא · ואמר רבי יוחנן תצא · הלכה ו׳
אמרו לה מת בעליך כו׳ · הלכה ז׳ אמרו לה מת בעליך ונתקדשה
כו׳ · רבי יוחנן בשם רבי ינאי אין לה אלא משום זיהום בהונה · ואין בית דין
מזהמין אותה ׳ מה את מקים לה בעד אחד או בשני עדים ׳ אין תקימינה בעד
אחד נמצאה או׳ עד אחד מתירה ליכם ׳ אין הקימינה בשני עדים הדה פליגא על
רב דאמר רב נחמן בשם רבי יעקב בשם רב נישאת על פי שנים אפילו דהוא אתי
אמר לה לית תני · ומניין שאין קידושין תופסין באשה איש · רבי אימי בשם ר׳
ינאי יצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר כשתצא מביתו יהא לה היה אצל
אחר · ומניין שאין קידושין תופסין בכל העריות ׳ רבי תנחומא בשם רב הונא
ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר׳ ומה תלמוד לומר אחר · פרט לפרשת
עריות · הלכה ח׳ מי שהלכה אשתו למדינת הים כו׳ · כתי׳ ושכב
איש אותה · שכיבתה אוסרתה׳ ואין שכיבת אחרת אוסרתה׳ ואמר אף הכא
תחת אישך פרט לאנוסין · אמר רבי מתנייה גזרו על דבר שהוא מצוי ׳ ולא גזרו
על דבר שאינו מצוי · דרך האיש לצאת למדינת הים ׳ אין דרכה של אשה
לצאת למדינת הים · תני אמר רבי יודה מודין בית שמאי ובית הלל בבא על
חמותו שפסל את אשתו׳ ועל מה נחלקו בבא על אחות אשתו שבית שמאי
אומרי׳ פסל · ובית הלל אמרו לא פסל · חברייא בשם רבי יוחנן טעמא דרבי
יודה באש ישרפו אותו ואתהן · מה נן קיימין אם לעניין שריפה אין נשרפת אלא
אחת אלא אם אינו עניין לשריפה תניהו ענין לאיסור · עד כדון כרבי
עקיבה · כרבי ישמעאל ׳ תני רבי ישמעאל באש ישרפו אותו ואתהן ׳
הוא ואת שנייא · והוו בית שמאי דנין מה במקום שבא איסור הקל על
איסורה הקלה אסר את אוסריו כיון שבא איסור החמור על איסורה החמור׳ אינו
דין שנאסור את אוסריו ׳ והוי דין איסור קל · אמר רבי יוחנן ראשה דפירקא ·
והזן נוקל אינו אלא חומר · שנייא היא שנישאת לו דרך היתר ׳ רבי הושעיה
רבה אמר במחזיר את גרושתו משנישאת היא מתניתא · למה לי משנישאת
אפילו משנתארסה בגין דרבי יוסי בן כיפר · דרבי יוסי בן כיפר אמר מן האירוסין
מותרת · רבי ליעזר אומר ביבמה שנפלה לפני שני יבמין הוא מתניתא · עשה
בה אחד מהן מאמר׳ ואחר כך בא עליה השני · למה לי עשה בה מאמר אפילו
לא עשה בה מאמר · למה לי בא עליה אפילו לא בא עליה · בגין בית שמאי ·
בגין רבי שמעון׳ דתני אמר רבי שמעון לא נחלקו בית שמאי ובית הלל בבא
על אחות אשתו שלא פסל את אשתו · ועל מה נחלקו בבא על חמותו שבית
שמאי אומרים פסל ׳ ובית הלל אומרי׳ לא פסל · והוו בית הלל דנין האיש מותר
בכל הנשים והאשה מותרת בכל האנשים · קדשה היא אסרה והוא אסרתו׳
מרובה איסור שאסרה מאיסור שהוא אוסרהו שהוא אוסר׳ ליך להינשא לאיש
זר׳ והיא לא אסרתו אלא על קרובותיה בלבד · והרי הדברים קל וחומר מה
אם היא שאסורה איסור מרובה ושגגה עליו באיסורה ולא נאסרה אלא למותר
לה׳ הוא שאיסורו איסור כמועט ושגג באיסורו אינו דין שלא יהא אסור אלא
למותר לו · הדין דין בשוגג ׳ במזיד מניין תלמוד לומר אותה · אותה שכיבתה
אוסרתה אין שכיבת אחרת אוסרת׳ איכי אבוי דשמואל בר איכי בשם רב יהודה
הלכה כרבי שמעון · אתא עובד קומי רבי מנא ואפיק לה דהוא סבר כרבי יהודה
אלא שהיתה מתרגלת לבוא אצלו · רבי בא ורב המנונא ורבי זעירא תרויהון
אמרין זהו ראשו של פרק מה אמר רבי יוסה בשאר כל הדברי׳ · נשמעינה מן הדא
רבי יוסי אומר כל שהוא פוסל על ידי אחרי׳ פוסל על ידי עצמו וכל שאינו פוסל
על ידי אחרים אינו פוסל על ידי עצמו · ואמר רבי בא ורב המנונא ורבי זעירא
תרויהון אמרין זהו ראשו של פרק : הלכה ט׳ אמרו לו מתה
אשתך כו׳ : הלכה י׳ רבי יוסי אומר כל שהוא פוסל כו׳
הלכה יא׳ אמרו לו מתה אשתך כו׳ : הלכה יב׳ אם
בא על השנייה כו׳ : הלכה יג׳ בן תשע שנים ויום אחד הוא
פוסל כו׳ : הלכה יד׳ כיצד בן תשע שנים ויום אחד כו׳ ׳ רבי הילא
בשם רבי שמעון בן לקיש אחות אשתו נשואה הואיל והוא פוסל על ידי אחרים
פוסל על ידי עצמו ׳ ואחות אשתו מגויה הואיל ואינו פוסל על ידי אחרים אינו
פוסל על ידי עצמו · דמר רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש צריכה הימינו
גט ׳ והדך עבידא גבר אית ליה בר וחורגא ואינתו אית לה בר וחורגה ואסבון דין
לדין ואולידון ברא משריי מן חורגתא דאיתתא הא בסוף אינו פוסל׳ אלא לאחר
מאמרו אבל לאחר ביאתו פוסל · אלא שהוא פוסל בדבר אחד והן פוסלין
בארבעה דברים · כיצד בן תשע שנים ויום אחד · ואם לבנו ייעדנה · לבנו הוא
מייעדה אינו מייעדה לאחין · אלא אם אמרת כבן · וייעדינה לאחין מקל וחומר ·
מה אם הבן שאינו קם תחתיו לחליצה ולייבום הרי הוא מייעדה לו · אחיו שהוא
קם תחתיו לחליצה ולייבום אינו דין שייעדנה לו · תלמוד לומ׳ ואם לבנו ייעדנה ׳
הוא מייעדה אינו מייעדה לאחיו · לא אם אמרת בבן שהוא קם תחתיו בשדה
אחוזה · תאמר באחיו שאינו קם תחתיו בשדה אחוזה · הואיל ואינו קם תחתיו
בשדה אחוזה אינו דין שייעדנה לו ׳ תלמוד לומר ואם לבנו ייעדנה · לבנו הוא
מייעדה ואינו מייעדה לאחיו · ואם לבנו ייעדנה · לבנו הוא מייעדה ואינו מייעדה
לבן בנו׳ שמואל בר אבא בעא קומי רבי זעירא בפרשת נחלות את עבד בן בן
כבן והכא לית עבד בן בן כבן · אמר רבי זעירא מאן דמר לי הדא מילתא אנא
משקי ליה קונדיטון · התיב רבי תנחום והרי פרשת נחלות הרי עשיתה אח כבן
ושאר כל הקרובים כבן · ואין את עושה בן בן כבן · התיבון רבנן דקסרין הרי
פרשת טמאות הרי עשיתה אח כבן ושאר כל הקרובים כבן׳ ואין את עושה בן
בן כבן · אמר הא אזיל קונדיטון · ואם לבנו ייעדנה לדעת׳ אמר רבי יוחנן
לית כאן לדעת · אמר רבי יעקב בר אחא כן אית כאן כרבי יוסי בי רבי יהודה·
אמר רבי שמואל בר אבודמא אפילו תימר אית כאן כרבי יוסי בי רבי יהודה לא
קטן הוא · אם לבנו ייעדנה לדעת · רבי יוחנן אמר מייעדנה בין לבנו הגדול בין
לבנו הקטן בין לדעת בין שלא לדעת · ר׳ שמעון בן לקיש אמר אינו מייעד׳ אלא
לבנו הגדול בלבד לדעת · בן תשע שנים ויום אחד עושה אלמנה לכהן גדול
גרושה וחלוצה לכהן הדיוט · על דעתיה דרבי יוחנן דהוא פתר לה בייעודין ניחא
ייעודין שיש לו קיין מה עושה אלמ׳ לכהן גדול גרוש׳ וחלוצה לכהן הדיוט · על
דעתיה דרבי שמעון בן לקיש דהוא פתר לה בנישואין תהא פטורה מן החליצה
ומן היבום · והתנינן נשא אשה ומתה הרי זו פטורה · אמר רבי אבין אתיא דרבי
שמעון בן לקיש כרבי יוסי בי רבי יהודה׳ ותני כן בן תשע שנים ויום אחד עד בן
שתים עשרה ויום אחד שהביא שתי שערות הרי זו שומא · רבי יוסי בי רבי
יהודה אומר הרי אילו סימנין · רבי יעקב בי רבי בון בשם רבי יוסי בן חנינה והן
שעמדו בו בשעת סימנין · רבי יוסה בעי עמדו בו בשעת סימנין למפריעו הוא
נעשה איש ׳ או מיכן ולבא · רבי אבון פשטא ליה למפריעו הוא נעשה איש כל
שכן לבא · די פתר הדא דרבי שמעון בן לקיש כרבי יוסי בי רבי יהודה ׳ ולמה
לית רבי יוסי פתר הדא דרבי שמעון בן לקיש כרבי יוסה בי רבי יהודה ׳ אמר רבי
מנא דהא צריכה ליה · רבי יוסי בעי עמדו בו בשעת סימנין למפריעו נעשה
איש ׳ או מיכן ולהבא ׳ ניחא אלמנה וגרושה · היפתר שבא עליה משהגדיל
נתן לה גיטי חליצה תיפתר שבא עליה ומת וחלצו לה אחין ועל ידיו היא נעשית
חלוצה׳ מעתה אפילו פחות מתשע ׳ אמר רבי שמואל בר אבודמא וכיני אלא
בגין דתנא כולהון תשע תנא אף הוא עמהון׳ רבי יודה בר פזי בשם רבי יהושע
בן לוי מאחז למד רבי יוסי בי רבי יודה דתני אחז הוליד בן תשע והיין בן שש ·
וכלב בן עשר כמאן דמר הוא כלב בן חצרון · הוא כלב בן יפונה :
הלכה טו׳ בן תשע שנים ויום אחד כו׳ : הלכה יו׳ בן
תשע שנים כו׳ : הלכה יז׳ בן תשע שנים כו׳ · שמואל אמר
דברי רבי מאיר עשו ביאת בן תשע שנים ויום אחד כמאמר בגדול · ומה דאת
אמר עשו ביאת בן תשע שנים ויום אחד כמאמר בגדול · ודכוותה נעשה חליצה
בן תשע שנים ויום אחד כגט בגדול ורבנין אמרין אין חליצת בן תשע שנים ויום
אחד כלום · ולמה עשו ביאת בן תשע שנים ויום אחד כמאמר בגדול שכן ביאת
בגדול קונה בין לדעת בין שלא לדעת נעשה חליצה בן תשע שנים ויום אחד
כגט בגדול וחליצה בגדול אינה פוטרת אלא לדעת · אילו שומרת יבם שנפלה
לפני מאה יבמין שמא אינה מתייבמת · תני רבי חייא אשת מת אחד מתייבמת ולא
אשת שני מתים ׳ שניה למה אינה מתייבמת אמר ר׳ לעזר דרבי מאיר היא דאמר
רבי מאיר כל שאינו מייבמני אין מייבם צרתי · אמר רבי יוחנן מיני שמעה רבי
אלעזר ואמר׳ אמר ר׳ יוסה מתני׳ אמרה בן בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו
משהגדיל ונשא אשה אחרת אם לא ידע הראשון משהגדיל השנייה או חולצת
או מתייבמת הראשונה חולצת ולא מתייבמת הכא איתמר חולצת והכא איתמר
מתייבמת הן דתימר חולצת רבי מאיר ודרבי שמעון והן דהימ׳ מתייבמת ר׳ שמעון

רבנן׳ פשיטא הדא מילתא׳ פחות מבן עשרים שהביא שתי שערות למפריעו הוא נעשה איש. ויותר מבן עשרים שהביא שתי שערות מיכן והילך הוא איש. מה פליגין כבן עשרים. שמואל אמר למפריעו הוא נעשה איש. רב אמר מיכן והילך הוא איש. כתניתא פליגא בין על דין בין על דין הסריס אינו נעשה בן סורר ומורה שאין בו הקפת זקן. ויתיר בו׳ שמא יביא שתי שערות בתוך שלשה חדשים׳ כמאן דמר אין מקבלין התרייה על הספק. מתניתא פליגא על שמואל אחד בן תשע שנים ויום אחד. ואחד בן שתים עשרה שנה ויום אחד שלא הביא שתי שערות למפריעו נעשה איש. כמה דתימר בן תשע שנים ויום אחד ועד בן שתים עשרה שנה ויום אחד שהביא שתי שערות למפריעו הוא נעשה איש׳ ומכוותה בן עשרי׳ שנה שלא הביא שתי שערות מיכן והילך הוא נעשה איש. מה עבד לה שמואל. פתר לה סמוך לעשרים שנה:

הדרן עלך האשה שהלך בעלה

נושאין על האנוסה ועל המפותה. האונס והמפתה על הנשואה חייב׳ נושא אדם אנוסת אביו ומפותת אביו אנוסת בנו ומפותת בנו רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ובמפותת אביו. ב׳ גיורת שנתגיירו בניה עמה לא חולצין ולא מייבמין אפי׳ הורתו של ראשון שלא בקדוש׳ ולידתו בקדושה והשני הורתו ולידתו בקדושה. וכן שפחה שנשתחררו בניה עמה. ג׳ חמש נשים שנתערבו וולדותיהן הגדילו התערובו׳ ונשאו נשים ומתו ארבעה חולצין לאחת ואחד מייבם הוא ושלשה חולצי׳ לאחת ואחד מייבם נמצאו ארבע חליצו׳ ויבום לכל אחת ואחת. ד׳ האשה שנתערב וולדה בוולד כלתה הגדילו התערובות ונשאו נשים ומתו. בני הגדולה חולצין ולא מייבמין שהוא ספק אשת אחיו ואשת אחי אביו ובני הזקנה או חולצין או מייבמין שהוא אשת אחיו ואשת בן אחיו׳ מתו כשירין התערובות לבני הזקנה חולצין ולא מייבמין שהוא ספק אשת אחיו ואשת אחי אביו. ובני הגדולה אחד חולץ ואחד מייבם.

ה׳ כהנת שנתערב וולדה בוולד שפחתה הרי אילו אוכלין בתרומה וחולקין חלק אחד לגורן. ואין מטמאין למתי׳ ואין נושאין נשים בין כשירות בין פסולות׳ ו׳ הגדילו התערובות ושיחררו זה את זה נושאין נשים ראויין לכהונה ואינן מיטמאין למתים ואם ניטמאו אין סופגין את הארבעים׳ ואינן אוכלין בתרומה ואם אכלו אינן משלמין קרן וחומש׳ ואינן חולקין על הגורן. ומוכרין את התרומה והדמים שלהן. ואינן חולקין בקדשי המקדש׳ ואין נותנין להן קדשים׳ ואין מוציאין את שלהן מידיהן׳ ופטורין מן הזרוע והלחיי׳ והקיבה. ובכורן יהא רועה עד שיסתאב׳ ונותנין עליהן חומרי ישראל וחומרי כהנים. ז׳ מי שלא שהת אחר בעלה שלשה חדשים ונישאת וילדה ואין ידוע אם בן תשעה לראשון׳ אם בן שבעה לאחרון׳ היו לה בנים מן הראשון בנים מן השני חולצין ולא מייבמין׳ וכן הוא להן חולץ ולא מייבם. היו לו אחין מן הראשון ואחין מן השני שלא מאותה האם הוא חולץ ומייבם׳ והן חולצין ומייבמין. ח׳ היה אחד ישראל ואחד כהן נושא אשה הראויה לכהן׳ ואינו מיטמא למתים ואם ניטמא אינו סופג את הארבעים ואינו אוכל בתרומה ואם אכל אינו משלם קרן וחומש׳ ואינו חולק על הגורן ומוכר את התרומה והדמין שלו׳ ואינו חולק בקדשי המקדש. ואין נותנין לו קדשים ואין מוציאין את שלו מידו׳ ופטור מן הזרוע והלחיי והקיבה. ובכורו יהא רועה עד שיסתאב. ונותנין עליו חומרי ישראל וחומרי כהנים. ט׳ היו שניהן כהנים הוא אונן עליהן והן אוננין עליו. הוא אינו מיטמא להן והן אינן מיטמאין לו. הוא לא יורש אותן אבל הן יורשין אותו. ופטור על מכתו ועל קללתו של זה ושל זה. ועולה במשמרו של זה ושל זה ואינו חולק ואם היו שניהן במשמ׳ אחד נוטל חלק אחד:

סליק פירקא

נושאין על האנוסה כו׳. מיני מתניתא נושאין אחר האנוסה ואחר המפותה׳ אנס אשה מותר באמה פיתה אשה מותר בבתה. האונס והמפתה על הנשואה חייב. אמר רבי יוחנן דרך נישואין שנו. נשא אשה ואחר כך אנס את אמה חייב. נשא אשה ואחר כך פיתה את בתה חייב. תמן תנינן שחטה את בת בתה ואחר כך שחט את בתה סופג את הארבעים׳ סומכוס אמר משום רבי מאיר סופג שמוני׳. אמ׳ ר׳ לעזר ור׳ יוחנן בן נורי שניהן אמרו דבר אחד דהא תנינן תמן רבי יוחנן בן נורי אומ׳ הבא על חמותו חייב עליה משום חמותו ואם חמותו ואם חמיו אמרו לו שלשתן שם אחד הן׳ ר׳ יודה בר פזי בשם ר׳ יוחנן מודה סומכוס בראשונ׳ אשכח תני עוד הוא מחלוקת׳ מ״ט דר׳ יוחנן בן נורי מה אשה ובתה ובת בתה בשני לאוין. אף אשה ובת בנה ובת בתה בשני לאוין. מה טעמון דרבנן מה בת בנה ובת בתה בלאו אחד אף אשה ובת בתה ובת בנה בלאו אחד. כתי׳ ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה זימה הוא׳ כבהלן כתי׳ שכיבה וכאן כתי׳ לקיחה׳ ללמדך לעולם אינו מתחייב על השכייה עד שתהא הראשונ׳ זקוק׳ לו או אינו אלא דרך נישואין כבר אמרנו שאין קידושין בעריות. והכתי׳ לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו׳ בא להודיעך שהזה מות׳ בה עד שלא נישאת לאביו. והכתי׳ ואיש אשר יקח את אשת אחיו נדה הוא. בא להודיע׳ שהזה מות׳ בה עד שלא נישאת לאחיו׳ ותני כן על ידי ייבום׳ והכתיב ואשה אל אחותה לא תקח לצרור. בא להודיעך שהזה מותר בה עד שלא נשא את אחותה׳ ותני כן לאחר מיתת אחותה. והכתיב ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וראה את ערות׳ והיא תראה את ערותו חסד הוא׳ אמר רבי אבין שלא תאמר קין נשא את אחותו הבל נשא את אחותו חסד הוא׳ חסד עשיתי עם הראשונים שייבנה העולם מהן. אמרתי עולם חסד יבנה׳ והכתיב אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח׳ בא להודיעך שאם קדשה שתופסין בה קידושין׳ רבי חנינה שמע כולהון מן הדין׳ קרייא ערות אשה ובתה לא תגלה תנ׳. זמה זמה לגזירה שוה מה למטן שלשה דורות׳ אף למעלן שלשה דורות׳ מה למטה בלא תעשה׳ אף למעלן בלא תעש׳. מה למעלה דרך נישואין׳ אף למטה דרך נישואין. מה למעלן בשריפה אף למטן בשריפה. מה למטן עשה בת זכר כבת נקיבה אף למעלן נעשה אם זכר אם נקיבה וכרבי מאיר דר׳ מאיר אומר גזירה שוה במקום שבת. דור שלישי שלמטן מניין שהוא בלא תעשה וכרבנן דאינון אמרי׳ גזירה שוה נאמ׳ כם דור שלישי שהוא שלמעלן מניין שהוא בשריפ׳ בין כר׳ מאי׳ בין כרבנן דור שלישי שלמעלן שהוא בלא תעשה מנין דכתיב זמה זמה לגזירה שוה כמה שכולהן כן דכולהן כן׳ עד כדון בת בתו מן הנישואין׳ בת בתו מן האונסין ערות בת בנך או בת בתך. מה נן קיימין אם מן הנישואין כבר הוא אמור. אלא אם אינו ענין לנישואין תניהו ענין לאונסין׳ עד כדון לאזהרה לעונש מניין. אמר רבי שמואל בר רב יצחק זמה בזמה׳ זמה בזמה. עד כדון כר׳ עקיב׳. כר׳ ישמע׳. תני ר׳ ישמ׳ הנה באותהן. עד כדון בת בתו בתו מניין׳ רב אמר אם על בת בתו הוא מוזהר. לא כל שכן על בתו. אם על בת בתו הוא ענוש לא כל שכן על בתו׳ בעון קומי ר׳ אבהו בת בתו מן הנישואין בת בתו מן האונסין׳ אמר לון כל שם בת בת אחת׳ בעון קומי רבי אבהו הבא על אשה וילדה בת ואח״כ בא בעלה חייב עליה משום אשתו ובתה ובת בתה ובת בנה. אמר לון שארה הנה זמה הוא. כולהן משום זימה׳ רבי חגיי בעא קומי רבי יוסי למה לית אינון אמרין בתך לא תגלה׳ בת בתך לא תגלה׳ אמר ליה אילו הוה כתיב ערות אשה ובת בתה לא תגלה הוינן אמרין בתך לא תגלה. בת בתך לא תגלה׳ ר׳ אבהו רבי לעזר בשם רבי הושעיה שני לאוין וכרת אחד לאוין חולקין כריתות. מה טעמא על בשר אדם לא ייסך ובמתכנתה לא תעשו כמוהו וכתי׳ איש אשר ירקח כמוהו הרי כאן שני לאוין וכרת אחד לאוין חולקין כריתו׳. וכרבי ישמעאל דר׳ ישמעאל אמר למידין מקל וחומר. ואין עונשין מקל וחומ׳ מנן ליה ואתייא כההיא דתני חזקיה ובת כהן כי תחל לזנות מה תלמוד לומ׳ איש. להביא את הבא על בת בתו מן האונסין שתהא בשריפה. אמר רבי יוסי בי רבי בון אפילו לאזהרה את שמע מינה. אל תחלל את בתך. ומה טעמא דרבי יודה לא יקח איש את אשת אביו. זו אשת אביו. ולא יגלה כנף אביו זו אנוסתו׳ מה מקיימין רבנן כנף אביו. תמן אמרין ולא ידעין מן מה שמעה זו כנף המסורה לאביו׳ בלא כך אינו חייב עליה משום אשת אב. אמר רבי הילא להתרייא שאם התרו בה משום אשת אב לוקה משום כנף אב לוקה. מודה רבי יהודה בבבות. מודה רבי יהודה בקרבן׳ מודה רבי יהודה בשאר כל הספיקות שהוא פטור. מודה רבי יהודה שאם קידשה שתפסו בה קידושין. רבי חגיי בעא קומי רבי יוסי מהו שיהא הוולד ממזר כרבי יודה. אמר ליה לא יבוא פצוע דכא וכרות שפכה הפסיק הענין. הפסיק הענין לענין אשת אב. אמר ליה אשת אב בכלל כל העריות היתה ויצאת מכללה ללמד על כל העריות לממזר׳ ותצא אשת אב ותלמד על כל העריות ממזר ותצא אנוסה ותלמד על כל האונסין לאיסור. אמ׳ ליה אשת אב בכלל כל העריות היתה ויצאת מכללה ללמד על כל העריות ל לממזר. אית לך למימר הבא אנוסה בכלל כל האונסין היתה ויצאת מכללה ללמד על כל האנוסין לאיסור. ותצא אשת אב ותלמד על כל אנוסתה. אמר ליה אם אשת אב היא אינה אנוסה. ואם אנוסה היא אינה אשת אב׳

מתניתין גיורת שנתגיירה כו׳ והלא הגר חייב על אמו ואינו חייב על אביו כדברי רבי יוסי הגלילי׳ רבי עקיבה אומר אביו ואמו קל״ל את שהוא חייב על אמו חייב על אביו. ואת שאינו חייב על אמו אינו חייב על אביו. מודה רבי עקיבה בשתוקי שהוא חייב על אמו אף על פי שאינו חייב על אביו׳ ר׳ יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי יוחנן מה פליגין בגר שהיתה הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה אבל בגר שהיתה הורתו ולידתו בקדושה אף רבי יוסי הגלילי מודה. ר׳ יסא אזל לחמץ אתון ושאלון ליה אילין דבר עשתין גירין מהו שייבמו. אמר לון כן אמר רבי יוחנן אסור׳ הוון בעיין מימר באשה שיש לה בנים׳ אבל באשה שאין לה בנים׳ מה נפשך אשת אחיו ייבם. ואם אינה אשת אחיו יהא בנושא אשה מן השוק. אתא רבי יעקב בר אחא בשם רבי יצחק בר נחמן אפילו בן אסור. שלא יהו אומרין מצות ייבום ראינו בגירים׳ במה דברי׳ אמורין בזמן

שהבירה

שהכירה משנתגייר אבל אם לא הכירה משנתגייר כל עמא מודיי שהוא כנושא אשה מן השוק · גר שנתגייר והיה נשוי אשה ובתה או אשה ואחותה כונס אחת ומוציא אחת במה דברים אמורים שלא הכיר אחת מהן משנתגייר · אבל הכיר אחת מהן משנתגייר אותה שהכיר אשתו · ואם הכיר את שתיהן כיון שהכיר הכיר· גר אחותו בין מאב בין מאם יוציא דברי רבי מאיר · ר' יודה או' אחותו מאם יוציא מאב יקיים אחות אמו יוציא אחות אביו יקיים דברי ר' מאיר·ר' יודה או' אחות אמו מאמה יוציא· אחות אמו מאביה יקיים· שאר כל העריות כונס אין מוציאין מידו לא אמר אלא כונס· הא כתחילה אסור· גר אחותו בין מאב בין מאם יוציא דברי רבי מאיר· רבי יהודה אומר אחותו מאם יוציא· אחותו מאב יקיים· אחות אמו יוציא אחות אביו יקיים דברי רבי מאיר· רבי יודה אומר אחות אמו מאמה יוציא· אחות אמו מאביה יקיים· אמר רבי חנין פשט הוא לן על דברי רבי מאיר על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו· בסמוך לו מאביו· בסמוך לו מאמו· רבי ביבי מעתה אחות אביו אסורה שהיא סמוכה לאביו· אחות אמו תהא אסורה מפני שהיא סמוכה לאמו· והתיב ר' שמעון בריה דר' איבו והכתיב ויקח עמרם את יוכבד דודתו לו לאשה· מעתה אפי' כבני נח לא היו ישר' נוהגין · אמ' רבי הילא בסמך לו מאביו בסמוך לו מאמו· מהיכן לרבי מא' והכתיב וגם אמנ' אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי· אמר להן רבי מאיר משם ראייה לא והוה לי לאשה· מאי כדון אמר רבי יוסה כל ערוה שבית דין של ישר' ממיתין עליה בני נח מוזהרין עליה וכל ערוה שאין בית דין ממיתין עליה אין בני נח מוזהרין עליה· והיכן הרי אחותו הרי בית דין של ישר' ממיתין עליה ואין בני נח מוזהרין עליה· ר' הילא בשם רבי שמעון בן לקיש ובגלל התועבות האלה יי' אלהיך מוריש אותם מפניך· מלמד שאין הקדוש ברוך הוא עונש אלא אם כן הזהיר· רבי אידי אמר קומי רבי יוסי בשם רב הסרא עבד מותר באחותו· אמר ליה שבעת אפילו באם· אמר ליה אין· אמר ליה והתנינן וכן שפחה שנשתחררו בניה עמה לחליצה ולייבום· רבי פינחס אמר קומי רבי יוסי בשם רבי יוסי עבד שבא על אמה חייב חטאת· ואמרת אלהם לרבות עבדים· או נאמר לחלבין איתאמרת מה מצינו בזיקת אם שעשה בה צד שנתגיירה כצד שלא נתגיירה· אף שפחה נעשה בה צד שנשתחררה כצד שלא נשתחררה·

מתני' חמש נשים שנתערבו וולדותיהן כו' · בכל אתר את אמר אין חליצה אחר חליצה· והכא את אמר הכין כאן בודאי כאן בספק· בכל אתר את אמר בכל מקום שאין אמר ייבם אין אומ' חולץ· והכא את אמר אכין· כאן בודאי כאן בספק·

מתני' האשה שנתערב ולדה כו'· אמר רבי יוחנן כיני מתנית' לנשי בני הגדולה לנשי בני הזקנה· אמר רבי חגיי זאת אומרת שמותר אדם לישא את אשת בן אחיו·

מתני' כהנת שנתערב ולדה כו'· הרי אילו אוכלין בתרומה שכן עבדי כהנים אוכלין בתרומה· וחולקין חלק אחד על הגורן· הדא הוא דתני ר' חייה נשים ועבדים אינן חולקין על הגורן אבל נותנין להן מתנו' מתנ' ולוייה כתוך הבית· ואין נושאין כפי' לא כשירו' ולא פסולות· לא כשירו' מפני הפסול· ולא פסולו' מפני הכשר· מהו שיביאו מנחה אחת ותהא קריבה בכליל· תני מביאין מנח' אחת ונותנין עליה ותהא קריבה בכליל· מהו שיביאו שתי מנחות אחת קריב' בכליל ואחת נקמצת ונאכלת· תני מביאין שתי מנחו' אחת קריב' בכליל ואחת נקמצת ונאכלת· מהו שיעידו עדו' אחת ותעלה להם עדות אחת או ייבא כההוא דכר ר' זעיר' רב יצחק בשם רב אסי אחת כאחר שאילו ימצאו העדים זוממין אין נהרגין ואין ההורג נהרג אף הכא כן·

מתני' הגדילו התערובות כו' לשעבר· הא לכתחילה לא· כיני מתניתא מותר לשחרר כתחילה· אף רבי יוסי הגלילי אמר אסור לשחרר מודה הוא הכא שהוא מותר מפני תיקון הוולד· מהו ראויות לא פסולות· מניין לכהן שהוא מקריב קרבנותיו בכל משמר שירצה תלמוד לומר ובא בכל אות נפשו ושרת· והיה זקן או חולה נותנו לכל משמר ש' רצה ועורו ובשרו שלו· היה טמא ובעל מום נותנין לאנשי המשמר ועורו ובשרו עליהן· אילין בני התערובות מה את עבד להון כזקן וכחולה או כטמא ובעל מום· כסתברא מיעבדינון כטמא ובעל מום· וכתמיתא עבדא להן כזקן וכחולה דתנינן אין מוציאין את שלו מידו:

מתני' מי שלא שהת אחר בעלה כו'·

מתני' היו שניהם כהנים הוא אונן עליהם כו'· מהו כן קריבין אם לאחר מיהה לית יכיל דתנינן הוא אונן עליהן והן אוננין עליו· ניחא לשני אינו מטמא שאני אומ' בנו של ראשון הוא· לראשון למה אינו מטמא· אלא כשגירש כה נפשך בנו הוא יטמא לו· אם אינו בנו חלל הוא ומה כבך שיטמא אלא כשאנס· לא כן אמר רבא בשם אבא בר ירמיה אנוסה אינה צריכה להמתין שלשה חדשים וסברתן מימר כרבנן והוא כרבי יוסי אנן קיימין· תני רבי חייה אוננין ומטמאין על הספק· אמר רבי יוסי מתני' אמרה כן הוא אונן עליהן והן אוננין עליו· רבי אשיאן בר יקים הוה ליה עובדא שאל לרבי יסא אמר ליה לית צריך· אמר ליה והתנינן אמר רבי חייה אוננין ומיטמאין על הספק· סימנין הוו כרין· לא כן אמרין חבריא בשם רבי יוחנן סימנין בן שמונה אין עושין מעשה סימן וזה לו שבעל ופורש· בן שמונה הרי הוא כאבן ואין מטלטלין אותו בשבת· אבל אמו שוחה עליו ומניקתו· רבי יוסי בעי אילין תינוקות ספיקות מהו לחלל עליהן את השבת· אמר רבי יוסי בי רבי בון ויאות מה נפשך בן תשעה הוא יחל'· בן שמונה נעשה כמחתך בשר שלא לצורך· רבנן דקיסרין אמרי רבי יעקב בר זבדי שאל מי אמר שמותר לחתוך בשר שלא לצורך· תני רבן שמעון בן גמליאל אמר כל המתקיים באדם שלשים יום אינו נפל ופודיין מבן חודש תפדה· ובהמה שמונה ימים אין זה נפל ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה ליי'· תמן אמרי בשם שמואל הלכה כרבן שמעון בן גמליאל· אמר רבי בא מה פליגין בשלא גודל לחדשיו· אבל אם גודל לחדשיו אף רבן שמעון בן גמליאל מודה· הכה את זה וחזר והכה את זה· קילל את זה וחזר וקילל את זה פטור· רבי חנניא בעי לית הדא פליגי על רבי יוחנן דאיתפלגון· בשני ימים טובים של גליות· רבי יוחנן אמר מקבלין התרייה על הספק· רבי שמעון בן לקיש אמר אין מקבלין התרייה על הספק· אמר רבי חנינא אמר רבי לית הא פליגא· תמן איפשר לך לעמוד עליו· ברם הכא אי אפשר לך לעמוד עליו· הכה שניהן כאחת קילל שניהן כאחת חייב· ר' יודה פוטר· רבי יוחנן בעי מחלפה שיטתיה דרבי יודה דתנן תמן אכל מזה כזית ומזה כזית סופג שמונים· רבי יודה אמר אינו סופג אלא ארבעים· אמר רבי קריספי אינה מחלפת תמן עיקר לאוין ספק וזה· ברם הכא ודאי וזה ונסתפק לו· רבי יודה בעי מעתה נבילה שבישלה בשומ' כאחר שודאי וזה ונסתפק לו אבל כמנה יהא פטור· אמר רבי יוסי מודה רבי יודה בשאר כל הספיקות שהוא פטור· ברם הכא קריי דרש רבי יודה אביו ודאי לא הספק· אמו ודאי לא הספק· ועולה במשמרת של זה ושל זה· לא יעלה· רבי אחא רבי חננא בשם רבי יסא מפני פגם המשפחה· תני וזקן שיהו שניהן בית אב אחד:

הדרן עלך נושאין על האנוסה

מצות חליצה בשלשה דיינין אפילו שלשתן הדיוטות· חלצה במנעל חליצתה כשרה· באנפיליא חליצתה פסולה· בסנדל שיש לו עקב כשר ושאין לו עקב פסול· מן הארכובה ולמטה חליצתה כשירה מן הארכובה ולמעלה חליצתה פסולה· ב' חלצה בסנדל שאינו שלו בסנדל של עץ או בשל שמאל בימין חליצתה כשרה· חלצה בגדול שהוא יכול להלך בו או בקטן שהוא חופה רוב רגלו חליצתה כשרה· חלצה בלילה חליצתה כשירה· רבי ליעזר פוסל· ובשמאל חליצתה פסולה ורבי ליעזר מכשיר·

ג' חלצה ורקקה אבל לא קראתה חליצתה כשירה· קראתה ורקקה אבל לא חלצה חליצתה פסולה· חלצה וקראתה אבל לא רקקה· רבי ליעזר אומר חליצתה פסולה· ורבי עקיבה אומר חליצתה כשירה· ד' אמר רבי ליעזר ככה יעשה דבר שהוא מעשה מעכב· אמר לו רבי עקיבה משם ראייה ככה יעשה לאיש דבר שהוא מעשה האיש· ה' החרש שנחלץ והחרשת שחלצה והחולצת לקטן חליצתה פסולה· קטנה שחלצה תחלוץ משתגדיל· ואם לא חלצה חליצתה כשירה· ו' חלצה בשנים או בשלשה ונמצא אחד מהן קרוב או פסול חליצתה פסולה· רבי שמעון ור' יוחנן הסנדלר מכשירין· מעשה שחלצה בינו לבינה ולבית האסורין ובא מעשה לפני רבי עקיבה והכשיר·

ז' מצות חליצה בא הוא ויבמתו לפני בית דין והן נותנין לו את עצה ההוגן לו שנ' וקראו לו זקני עירו ודברו אליו והיא אומרת מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי· והוא אומר לא חפצתי לקחתה· בלשון הקודש הן אומרין· ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחלצה נעלו מעל רגלו וירקה בפניו רוק שהוא נראה לדיינים· וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו· עד כאן היו מקרין· וכשהקרא רבי הורקנוס תחת האלה בכפר אכוס וגמר את כל הפרשה והוחזקו להיות מקרין את כל הפרשה· ונקרא שמו בישר' בית חלוץ הנעל· מצוה בדיינים לא מצוה בתלמידים· רבי יודה אמר מצוה על כל העומדים שם לומר חלוץ הנעל חלוץ הנעל:

סליק פירקא

מצות חליצה בשלשה דיינים כו'· כתיב זקנים ואת אמר הדיוטות· מצוה בזקנים מניין אפילו הדיוטות· ת"ל חלוץ הנעל מכל מקום· אית תניי תני חליצה בגרים כשירה· ואית תניי תני חליצה בגרים פסולה· מאן דאמר חליצה בגרים כשירה כמאן דאמר בישראל לרבות את הגרים· מאן דאמ' חליצה בגר' פסולה כמאן דאמר בישראל פרט לגרים· הכא את אומר פרט לגרים והכא את אמר לרבות את הגרים· תמן והאזרח פרט לגרים בישראל פרט לגר' · מיעוט אחר מיעוט לרבות את הגרים· ברם הכא בישראל לא גרים· אית תניי תני חליצה בשנים פסולה· ואית תניי תני חליצה בשנים כשירה· מאן דאמר חליצה בשנים פסולה כמאן דאמ' חליצה בגרים פסולה· מאן דאמ' חליצה בשנים כשירה כמאן דמר חליצה בגרים כשירה· אפילו כמאן דמר חליצה בגרים כשירה מודיי בשני'

שהוא פסולה · שהרי דיני ממונות כשירה בגרים ופסולין בשנים · אית תניי תני חליצה בלילה כשירה · אית תניי תני חליצה בלילה פסולה · מאן דאמר חליצת בלילה כשירה כמאן דמ' חליצה בגרים כשירה · מאן דאמ' חליצה בלילה פסולה כמאן דמר חליצה בגרים פסולה · אפילו כמאן דאמר חליצה בגרים כשירה מודה בלילה שהוא פסולה שהרי דיני ממונות כשירים בגרים ופסולין בלילה ·

אית תניי תני וזקן שיהו הדיינים יודעין לקרות · אית תניי תני אפילו אין הדיינין יודעין לקרות · מאן דאמר וזקן שיהו הדיינים יודעין לקרות עד שלא סמכוהו למקרא · ומאן דאמ' אפילו אין הדיינין יודעין לקרו' משסמכוהו למקרא · וענתה ואמרה אין עונה אלא מפי אחד · אמר רבי יוסי ובלבד מפי הדיין · ולא עבדין כן · חלצה במנעל חליצתה כשירה · למי נצרכה לרבי מאיר דרבי מאיר אמר אין חולצין במנעל · תני אמר רבי יוסי מעשה שהלכתי לנציבין וראיתי שם זקן אחד ונמתי לו בקי לך ר' יהודה בן בתירה מימך תומה לי רבי שולחני הייתי בעירי ועל שולחני הייתי תדיר · ונמתי לו ראיתי חולץ בימיך במה היה חולץ במנעל או בסנדל · אמר לו רבי וכי יש סנדל במקומינו ואמרתי מה ראה רבי מאיר לומר אין חולצין במנעל · ר' בא רב יהודה בשם רב אם יבוא אליהו ויאמר שחולצין במנעל שומעין לו · שאין חולצין בסנדל אין שומעין לו · שהרי הרבים נהגו לחלוץ בסנדל · והמנהג מבטל את ההלכה · רבי זעירה רבי ירמיה בשם רב אם יבוא אליהו ויאמר שאין חולצין במנעל שומעין לו · שאין חולצין בסנדל אין שומעין לו שהרי הרבים נהגו להיות חולצין בסנדל · והמנהג מבטל את ההלכה · רבי זעירא מחוי לרבי בא רבי יצחק כפף אמר לה ועבדין כן · אמר ליה ועבדין · אמ' ליה הא רבנן כפף · רבי זעירא מחוי לר' בא בר יצחק כיצד הוא עושה קושרו כדי שיהא יכול להלך בו מאיליו · כיצד הוא עושה אמר רבי חנניה בריה דר' הלל עונבו כדי שיכול להתירו באחת מידיו · כיצד הוא עושה מתרתן בימין ותופסתן בשמאל ושומטת עקב בימין וגורדתן בימין כדי שתהא חליצה והתרה בימין · רב אמ' עיקר חליצה התרת הרצועה · לא כן אמר רבי בא בשם רב יהודה רבי זריקן מטי בה בשם רב דברי חכמ' חלצה ולא רקקה · רקקה ולא חלצה לא עשה כלום עד שתחלוץ ותרוק · אע"ג דרב אמר עד שתחלוץ ותרוק מודה רב עיקר חליצה התרת הרצועות · רב אמר עיקר חזקה הכנסת פירות · לא כן אמר רב וזקן שראו אותו מכבש ומעדר · אע"ג דאמ' רב וזקן שראו אותו מכבש ומעדר מודה רב עיקר חזקה הכנסת פירות · אמר רבי ינאי חלץ הוא והחזירה היא · חלצה היא והתירה הוא חליצתה פסולה · אם רצה להחזיר לא יחזיר למה משום שאין שתיהן בה ·

או משום שאינן על סדר · מה נפק מן ביניהון חזרה והתירה · תאמר משום שאין שתיהן בה · הרי שתיהן בה · הרי לית טעמא דלא משום שאינן על הסדר · אמר רבי לעזר יש מהן שאמרו חליצתה פסולה ואם רצה להחזיר יחזיר · ויש מהן שאמרו חליצתה כשירה · ואם רצה להחזיר לא יחזיר · באמפילייא והחולצת לקטן חליצתה פסולה ואם רצה להחזיר לא יחזיר · חלצה באמפילייא אית תניי תני חליצתה כשירה · אית תניי תני חליצתה פסולה · מאן דאמ' חליצתה כשירה באמפילייא של עור · מאן דאמר חליצתה פסולה באמפילייא של בגד · במנעל באמפילייא אית תניי תני חליצתה כשירה · אית תניי תני חליצתה פסולה · מאן דאמ' חליצתה כשירה כשהיתה באמפילייא של בגד ומנעל של עור · מאן דאמר חליצת' פסולה כשהיתה אנפילייא של עור ומנעל של עור · אית תניי תני יוצאין באמפילייא ביום הכיפורים · ואית תניי תני אין יוצאין באמפילייא · אמ' רב חסדא מאן דאמ' יוצאין באמפילייא של בגד · ומאן דאמ' אין יוצא' באמפילייא של עו' · בסנדל שיש לו עקב כשר · תמן אמרין כגון אילין קנסורס · ורבנן דהכא אמרי כגון אילין דידן · אמר רב אילולא דחמי' רבי חייה רבא חביבי חלץ בהדין שורציפא דשנצי לא הוה לכן · רב עליהן למיעבד כן · אחוי דאימיה דרב כהנא חלץ בלילה ביחיד בלילי שבת בסנדל של שעם · ומעומד אמר רבי זריקה ולא רקקה · שמע רב ואמר מאן יעבד דא אלא אחוי דאימיה דרב כהנא · ביני מתנית' בקשר מן הארכובה ולמטן כשירה · מן הארכובה ולמעלן פסולה · כתיב ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם · ותני עלה כיד עד הפרק · וכרגל עד הסובך · והבא את אמר הכין · שנייא היא דכתיב מעל רגלו · מעתה אפילו מן הארכובה ולמעלן תהא כשירה · שנייא היא דכתיב מעל רגלו · מעל רגלו ולא ממעל דמעל רגלו · התיב כהנא והא כתי' ובשלייתה היוצאת מבין רגליה וכי מבין רגליה היא יוצאת · אלא נראית כמבי' רגליה כההיא דתני' תמן כיור הי' בין האולם ולמזבח ומשוך כלפי דרום · וכי מבין האולם ולמזבח היה נתון אלא נראה כבין האולם ולמזבח: מתני' חלצה בסנדל שאינו שלו כו' · שופר של ע"ז ושל עיר הנדחת רבי לעזר אומ' כשר · תני רבי חייה כשר · תני ר' הושעיה פסול · הכל מודין בלולב שהוא פסול · מה בין שופר מה בין לולב · אמ' רבי יוסי בלולב כתיב ולקחתם לכם משלכם לא משל איסורי הנייה · ברם הכא יום תרועה יהיה לכם מכל מקום · אמר רבי לעזר תמן בגופו והוא יוצא · ברם הכא בקולו והוא יוצא ויש קול אסור בהנאה · הכל מודי' בסנדל של עיר הנדחת שהוא כשר דכת' חלוץ הנעל מכל מקום · אמר רבי מנא כמה דאת אמ' תמן יום תרועה יהיה לכם מכל מקו' · כן את אומר הכא חלוץ הנעל מכל מקו' · סנדל של עץ חברייא בשם רב' · וזקן שיהו חגכוין של עץ · רבי בא בשם רב וזקן שהוו מעמידין של עץ · תמן אמרין בשם רב וזקן שיהו תרסיותיו של עץ · רבי הילא בשם ר' יוחנן אפילו כולו של עץ כשר · מתני' מסייעא לרבי יוחנן סנדל של קש טמא בדרס והאשה חולצת בו דברי רבי עקיבה · אבל חכמים לא הודו לבדרס · סנדל שנפסקו אוזניו נפסקו חבטיו נפסקו תרסיותיו או שפירשה אחת מכפיו טהור · נפסקה אחת מאזניו אחת מחבטיו אחת מתרסיותיו או שפירשה רוב כפיו טמא · רבי יודה אמ' הפנימית טמאה והחיצונה טהורה · רבי יעקב בר אחא רבי טבליי חנין בר בא בשם רב הל' כרבי יודה לענין שבת · רבי שמואל בר רב יצחק הוה ליה עובדא שלח שאל לר' יעקב בר אחא לגבי רבי חייה בר בא · אמר ליה כשם שהן חולקין בטומאה כך הן חולקין בשבת · והורי ליה כרבנן · רבי שמואל בר רב יצחק בעי ושמע מיכר אין הלכה כרבי יודה והוא מורי ליה כרבנן · רבי אחא בר יצחק הוה ליה עובדא שלח שאל לרבי זעירה ושאל רבי זעירה לרבי אימי אמ' ליה אם כדברי מי שהוא מטמא מותר לצאת בו · ואם כדברי מי שהו' מטהר אסור לצאת בו ולא אפק גבה כלום · תני אבל מטייל הוא בו עד שהוא מגיע לפתח חצירו · רבי אחא ורבי זעירא הוון מטיילין באיסרטן אפיק סנדלא דרבי אחא · מן דמטון פילי אמר ליה רבי זעירא הכן פתח חצירך · רבי אחא כרך סכנה · רבי אבהו כרך אגוד מלבניק סבר רבי אבהו אגוד מלבניק מן המוכן הוא · רבי יונה שלקא לחנותה דחלישרה ויקר אף ציבחר והוה סודרה יקר של רבי לעזר כסלק לה רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא מהו להחליף · אמר ליה שרי אפילו כך · אמר ליה פוק חמי חד סב וסמך עלוי · נפק ואשכח רבי בא בר ממל ושאל ליה ושרא · אמר רבי יוסי מתני' אמר שהוא מן מלבוש דתנינן או כשל שמאל בימין חליצתה כשירה · הדא דתימר לרוחב אבל לאורך צריך שיהא חופה את רוב הרגל · ומה טעמא דרבי ליעזר לעיני הזקנים · מה מקיימין רבנן לעיני הזקנים · פרט לבית דין הסומא · רבי יוחנן בעי מחלפא שיטתיה דרבי ליעזר תמן הוא אמר הימנית מעכבת · והכא הוא אמר אין הימנית מעכבת · אמר רבי יוסי תמן דכתיב ימנית הימנית מעכבת · ברם הכא דלית כתיב ימנית אין הימנית מעכבת · תני רבי יוסי ציידניה קומי רבי ירמיה אזנו אזנו · מה אזנו שנאמר להלן הימנית אף כאן הימנית · ואמר רגלו רגלו · מאן דאית ליה אזנו אזנו לית ליה רגלו רגלו · והא תני בשם רבי ליעזר רגלו רגלו · הוי תרתי מתניין אינון על דברי ר' ליעזר · מאן דאית ליה אזנו אזנו אית ליה רגלו רגלו · מאן דלית ליה אזנו אזנו לית ליה רגלו · והדא מתני' לית ליה אזנו אזנו ולא רגלו רגלו · מתני' חלצה ורקקה כו' · שמואל אמר חלצה ולא רקקה תרוק ואתיא כרבי ליעזר · ר' הילא בשם רבי לעזר חלצה אבל לא קראתה ולא רקקה חליצתה פסולה · עוד הוא דרבי ליעזר · דברי חכמים רבי בא בשם רב יהודה זריקן מטי בה בשם רב חלצה ולא רקקה רקקה ולא חלצ' לא עשה כלום עד שתחלוץ ותרוק · ר' בא בעא קומי ר' אימי הקדימה רקיקה לחליצה · א"ל כמי שהן על סדר · קידש בגופו של סופין · אמר ליה בתמין שכן קידש ימה לפתוח חלון מצרית לחצר השותפין למעלה מארבע אמות · אמר ליה כן אנן אמרין לסתום אירה בעלמא באפה · אמר רבי נסא כן אמר מאן דבעי מיעבד ביתא כמין שובך לא שמעין ליה · מתני' אמר רבי ליעזר ככה יעשה לאיש כו' · אמר רבי יוחנן שאינן יכולין לומר · ואמר ואמרה וקרייה מעכבת · אמר רבי שמואל בר רב יצחק הראוי לקרייה אין קרייה מעכבת · ושאינו ראוי לקרייה קרייה מעכבת · מתני' החרש שנחלץ כו' · תמן תנינן הכל חייבין בראייה חוץ מחרש שוטה וקטן · חברייא בשם רבי לעזר למען ישמעון ולמען ילמדון עד כדון במדבר ואינו שומע · שומע ואינו מדבר · רבי הילא בשם רבי לעזר למען ילמדון · למען ילמדון · אמר רבי יונה הוא אמ' לית כללין דר' מללין דתנינן תמן חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום · וסברנן מימר מדבר ואינו שומע חרש שומע ואינו מדבר חרש · ותנינן חרש שנחלץ והחרשת שחלצה והחולצת לקטן חליצתה פסולה · ואמר רבי יוחנן שאין יכולין לומר ואמר ואמרה ותנינן חרש שדיברו בו חכמ' בכל מקו' שאינו לא שומע ולא מדבר · הדא מסייעא לרבי יונה דרבי יונה אמר לית כללין דרבי כללין · רבי ישמעאל בי רבי יוסי בעא קומי רבי מה בין קטן מה בין קטנה אמר ליה איש כתוב בפרשה · ברם הכא ונגשה יבמתו אליו מכל מקום · רבי מנא אמר לה סתם רבי יצחק בריה דרבי חייה מטי בה בשם רבי יונה דרבי מאיר היא דאמר אין חולצין ולא מיבמין את הקטנה שמא תימצא איילונית · מתני' חלצה בשנים כו' · בבית האסורים וזה מעשה · ולבית האסורים בא המעשה · רבי יוחנן הסנדלר עבד גרמיה רוכל יומא עבר קומי בית חבישה דרבי עקיבה והוה מכריז ואמר מאן בעי מחטין מאן בעי צינורין · חליצה בינו לבינה מהו · אודיק ליה רבי עקיבה מן כותא · אמר ליה אית לך כושין אית לך כשר · מתני' מצות חליצה בא הוא ויבמתו כו' · וזקן נותנין לו עצה את ההוגן לו · מהו את ההוגן לו · אין הוה סב אומר לה הוה סב לאו ליך · אין הות סבתא אומר ליה הוא סבתא לאו ליך · הוא טליתא והוא סב אמרין ליה טליתא הוא והיא מבלמה עלך · הוא טלייא והיא סבתא אמרין לה טלייא הוא והוא מבלמה עלך · הוא רוצה והיא אינה רוצה שומעין לה · היא רוצה והוא אינו רוצה שומעין לו · כללו של דבר כל המעכב שומעין לו · והו שניהן רוצין · אתא עובדא קומי רבי יוסי אמר אפיק לבר · רבי יוחנן בעי מיבמה מי מרדף אחר מי · והתיב ר' לעזר והכתיב

ועלתה יבמתו השערה. כד שמעה רבי יוחנן אמר יפה לימדנו רבי לעזר. וקרייה מעכבת. אמ׳ רבי שמואל בר רב יצחק הראוי לקרייה אין קרייה מעכבת ושאינו ראוי לקרייה קרייה מעכבת. אמר רבי מנא אף על גב דרבי שמואל בר רב יצחק אמר אין קרייה מעכבת מודה שאם בא לאומרן שהוא אומר על הסדר. ובלחוד דלא תימר מאן יבמי להקים. לא אבה יבמי. לא חפצתי לקחתה. אלא מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי. לא חפצתי לקחתה. תמן אמרין קרבת קדמנא ושלפת סיניה מעילוי ריגליה דימנא ורקת קדמנא רוק ד דמיתחזי על ארעא ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו. אמר רבי אבהו מנין שנר׳ הרוק שהוא יוצא מתוך פיה אפי׳ הפריחתו הרוח כשר. רקה דם רבי בא בשם רבי יהודה רבי זריקן מטי בה. רבי ירמיה בשם אבא בר אבא. רבי זעירא מטי בה בשם שמואל אם יש בו צחצוחית של רוק כשר. הגידמת במה היא חולצת. בשיניה. בני סימונייא אתון לגבי רבי אמרין ליה בעא תתן לן חד בר נש דריש דיין וחזן ספר מתניין ועבד לן כל צורכינן. ויהב לון לוי בר סיסי. עשו לו בימה גדולה והושיבוהו עליה. אתון ושאלון ליה הגידמת במה היא חולצת ולא אגיבון. רקה דם ולא אגיבון. אמרין דילמא דלית הוא מרי אולפן. נישאול ליה שאלה דאגדה. אתון ושאלון ליה מהו הדין דכתיב אבל אגיד לך את הרשום בכתב אמת. אם אמת למה רשום ואם רשום למה אמת. ולא אגיבון. אתון לגבי דרבי אמרין ליה הדין פייסנא דפייסנתך. אמר לון חייכון בר נש דכוותי יהבית לכון. שלח אייתיתיה ושאל ליה אמר ליה רקה דם מהו. אמ׳ ליה אם יש בו צחצוחית של רוק כשר. הגידמת במה היא חולצת. אמר ליה בשיניה. אמר ליה מהו הדין דכתיב אבל אגיד לך את הרשום בכתב אמת. אם אמת למה רשום ואם רשום למה אמת. אמ׳ לי׳ עד שלא נתחתם גזר דין רשום. משנתחתם גזר דין אמת. אמר ליה ולמה לא אגיבתינון. אמר ליה עשו לי בימה גדולה והושיבו אותי עליה וטפח רוחי עלי׳ וקרא עליו אם נבלת בהתנשא ואם זמות יד לפה. מי גרם לך להתנבל בדברי תורה על שנישאת׳ בהן עצמך. תני חליצה מוטעת כשירה. אי זו היא חליצה מוטעת. אמר רבי שמעון בן לקיש כל שאומרי׳ לו חלוץ והיא ניתרה לך לאחר זמן. אמר רבי יוחנן אמש הייתי יושב ושונה הוא מתכוין והיא אינ׳ מתכוונת. היא מתכוונת והוא אינו מתכוין לעולם חליצתה פסולה עד שיהו שניהן מתכוונין. אי זו חליצה מוטעת על דעתי׳ דר׳ יוחנן כל שאומרי׳ לו חלוץ והיא נותנת לך מאה מנה. אמר רבי מנא אם אמר על מנת נותנת. אתא עובדא קומי רבי הונא ועבד כרבי שמעון בן לקיש. כד שמע רבי יוחנן פלג חזר וכפה וחלץ לה זמן תיניינות. אתא עובדא קומי רבי חייה בר ווא ואמר לה מה האשה הזאת אינ׳ רוצה להנשא לו דרך יבום אלא חלוץ לה עקור ויקתך ממנה והיא נישאת לך דרך נישואין מן דחלץ לה אמ׳ ליה אין אתי משה ושמואל לא שרי לה. וקרא עלי׳ חכמים המה להרע ולהיטב לא ידעו. אית תניי תני חליצה גנאי. אית תניי תני חליצה שבח. אמר רב חסדא מאן דאמר חליצה גנאי במשנה הראשונה. מאן דאמר חליצה שבח במשנה האחרונה. אמר רבי יוסי אפילו תימר כאן וכאן במשנה ראשונה. כאן וכאן במשנה אחרונה מאן דאמר חליצה גנאי על ידי שפגם דבר אחד מן התורה יבוא ויטול פגמו ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל. ומאן דאמ׳ חליצה שבח נאמר כאן קרייה. ונאמר להלן ויקרא בהם שמי מה קרייה שנאמר להלן שבח אף כאן שבח:

הדרן עלך מצות חליצה

בית שמאי אומרים אין ממאנין אלא ארוסות. בית הלל אומרי׳ ארוסות ונשואות. בית שמאי אומרים בבעל ובית הלל אומ׳ בבעל וביבם. בית שמאי אומרי׳ בפניו ובית הלל אומ׳ בפניו ושלא בפניו. בית שמאי אומרים בבית דין. ובית הלל אומרי׳ בבית דין ושלא בבית דין. אמרו בית הלל לבית שמאי ממאנת היא קטנה אפילו ארבעה וחמשה פעמים. אמרו להן בית שמאי אין בנות ישראל הפקר. אלא ממאנת וממתנת עד שתגדיל ותמאן ותינשא: ב׳ אי זו היא קטנה שהיא צריכה למאן כל שהשיאתה אמה או אחיה לדעתה. השיאוה שלא מדעתה אינה צריכה למאן. ר׳ חנניה בן אנטיגנס אומר כל תינוקת שאינה יכולה לשמור את קידושיה אינה צריכה למאן. רבי אליעזר אומר אין מעשה קטנה אלא כבפותה. בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה. בת כהן לישראל תאכל בתרומה. ג׳ רבי ליעזר בן יעקב אומר כל עכבה שהיא מן האיש כאילו היא אשתו. וכל עכבה שאינה מן האיש כאילו אינה אשתו.

ד׳ הממאנת באיש הוא מותר בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו ולא פסלה מן הכהונה. נתן לה גט הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו ופסלה מן הכהונה. נתן לה גט והחזירה. מיאנה בו ונישאת לאחר ונתאלמנה או נתגרש׳ מותרת לחזור לו. מיאנה בו והחזיר׳ ונתן לה גט ונישאת לאחר ונתאלמנ׳ או נתגרשה אסורה לחזור לו. זה הכלל גט אחר מיאון אסורה לחזור לו. מיאון אחר גט מותרת לחזור לו. ה׳ הממאנת באיש ונישאת לאחר וגירשה. לאחר ומיאנה בו. לאחר ומיאנה בו כל שיצאת ממנו בגט אסורה לחזור לו. במיאן מותרת לחזור לו. ו׳ המגרש את האשה והחזירה מותרת ליבם. רבי ליעזר אוסר. וכן המגרש את היתומה והחזירה מותרת ליבם. רבי לעזר אוסר. קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה כיתומה בחיי האב והחזירה אסורה ליבם. ז׳ ומודין חכמים לרבי לעזר בזמן שגירשה קטנה והחזיר׳ קטנה במגי שהיו גירושיה גירושין גמורין ולא היתה חזרתה גמורה. אבל אם גירשה קטנה והחזירה גדולה או שגידלה תחתיו מותרת ליבם. ח׳ שני אחים נשואין לשתי יתומות קטנות מת בעלה של אחת מהן תצא משום אחות אשה. וכן שתי חרשות גדולה וקטנה מת בעלה של קטנה תצא משום אחות אשה. מת בעלה של גדולה רבי ליעזר אומר מלמדין את הקטנה שתמאן בו. רבן גמליאל אומר אם מיאנה מיאנה ואם לאו תמתין עד שתגדיל ותצא הלזו משום אחות אשה. רבי יהושע אומר אי לו על אשתו ואי לו על אשת אחיו מוציא את אשתו בגט ואת אשת אחיו בחליצה.

ט׳ מי שהיה נשוי לשתי יתומות קטנות ומת. ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת צרתה. וכן שתי חרשות קטנה וחרשת אין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה. י׳ פיקחת וחרשת ביאת הפיקחת פוטרת את החרשת. אין ביאת החרשת פוטרת את הפיקחת. יא׳ גדולה וקטנה ביאת הגדולה פוטרת את הקטנה ואין ביאת הקטנה פוטרת את הגדולה.

יב׳ מי שהיה נשוי לשתי יתומות קטנות ומת בא היבם על הראשונה חזר ובא על השנייה. או שבא אחיו על השנייה לא פסל את הראשונה. וכן שתי חרשות קטנה וחרשת בא היבם על הקטנה וחזר ובא על החרשת. או שבא אחיו על החרשת לא פסל את הקטנה. בא היבם על החרשת וחזר ובא על הקטנה או שבא אחיו על הקטנה פסל את החרשת. יג׳ פיקחת וחרשת בא היבם על הפיקחת וחזר ובא על החרשת או שבא אחיו על החרשת לא פסל את הפיקחת. בא היבם על החרשת וחזר ובא על הפיקחת או שבא אחיו על הפיקחת פסל את החרשת. יד׳ גדולה וקטנה בא היבם על הגדולה וחזר ובא על הקטנה או שבא אחיו על הקטנ׳ לא פסל את הגדולה. בא היבם על הקטנה וחזר ובא על הגדולה. או שבא אחיו על הגדולה פסל את הקטנה. רבי לעזר אומר מלמדין את הקטנה שתמאן בו. טו׳ יבם קטן שבא על יבמה קטנה תגדלו זה עם זה בא על יבמה גדולה תגדלנו. היבמה שאמרה בתוך שלשים יום לא נבעלתי כופין אותו שיחלוץ לה. לאחר שלשים יום מבקשין ממנו שיחלוץ לה. בזמן שהוא מודה אפילו לאחר שנים עשר חדש כופין אותו שיחלוץ לה. יו׳ הנודרת הנייה מיבמה בחיי בעלה כופין אותו עד שיחלוץ לה. לאחר מיתת בעלה מבקשין ממנו שיחלוץ לה אם נתכוונה לכך אפילו בחיי בעלה מבקשין ממנו שיחלוץ לה:

סליק פירקא

בית שמאי אומרים אין ממאנין כו׳. תמן תנינן רבי יודה בר אבא העיד חמשה דברים שממאנין את הקטנות ועל עדות חולקין על עיקר עדות חולקין כך היתה עיקר עדותן. בית שמאי אומרים אין ממאנין אלא ארוסות. ובית הלל אומרי׳ ארוסות ונשואות. וקשיא על דבית הלל נישואיה התירה חכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפר נדריה כאשתו לכל דבר ואת אמר הכין. משלך נתנו לך. בדין הוה שלא היו נישואיה נישואין והן אמרו שיהו נישואיה נשואין. והן אמרו שתמאן בו ותצא. מה טעמא דבית שמאי אם אומר את כן נמצאתה עושה כל הבעילות שבעל בעילת זנות. אמר רבי אבין אתיא דבית שמאי כר׳ לעזר דתני רבי לעזר אומר אף הפנוי הבא על הפנויה שלא לשום אישות הרי זו בעילת זנות. הדא אמרה עברה ומיאנה מן הנישואין על דבית שמאי אין מיאוניה מיאונין. נכנסה לחופה ולא נבעלה מה את עבד לה כארוסה כנשואה. ארוסה שביהודה שלבו גס בה מה את עבד לה כארוס׳ כנשוא׳ נראית שלא למאן אפי׳ בן חוזרת וממאנת. נישמעינה כן הדא קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה והלכה היא והשיאה את עצמה אפילו בן חוזרת וממאנת. מה טעמון דבית שמאי בעלה שנישאת לו לרצונה ממאנת. יבמה שנפלה לו על כרחה אינה ממאנת. מה טעמון דבית הלל אם בעיקר היא ממאנת. לא כל שכן ביבם. רבי יוחנן אמר ממאנת היא ביבם לעקור זיקת המת להתיר צרה לאביה וכלה לחמיה. רב ורבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין אינה ממאנת ביבם לעקור זיקת המת להתיר צרה לאביה וכלה לחמיה. רב ורבי שמעון בן לקיש כבית שמאי דבית שמאי אומרים בבעל מה אנן קיימין אם באומרת אי אפשי לא בנישואיך ולא בנישואי אחיך כל עמה מודיי שהיא עוקרת ואם באומרת אפשי בנישואיך אבל לא בנישואי אחיך. רב ורבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין באומר אפשי בנישואיך אבל לא בנישואי אחיך רוצה אני. בתניתי׳ פליגי׳ על רבי יוחנן וכולם אם מתו או מאנו או נתגרשו

או שנמצאו אילונית צרותיהן מותרות נתגרשו לא חזמנו חזבותיה מאנו הזמנו · תני ר' חזקיה בן אם כאנו בחיי הבעל צרותיהן מותרו' לאח' מיתת הבעל צרותיהן חולצת ולא מתייבמת · אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה תפתר שמתו ולא מאנו דמתני' אמרה כל הכולה למאן ולא מאנו ומתה צרתה חולצת ולא מתייבמת · אמר רבי אבודימי אפילו תימר בקיימת תפתר שאין שם יבם אחר אלא אביה רבי יוסה אומר מן האירוסין רבי יוסה אומר אפילו מן הנישואין כמחזירה תני' · חזר ביה רבי יוסה אמר ליה רבי פנחס ולא כן אלפן רבי אפילו מן הנישואין · א"ל הוא קביעא גבך כבי סדרה אמר רבי זעירה קומי רבי מנא יאות · אמ' רבי יוסה עד לא יחזור מה אילו כתו מן הנישוא' בלא אילונ' צרתה אסור' מפני שניתוסף לאילונית צרותיהן מותרת · אמר ליה אילונית כמי שאינה בעולם אילו שתי יבמות אחת איילונית ואחת שאינה איילונית ובא היבם וחלץ לה ובא עליה שמא פוגד בחבירתה כלום והוה איילונית כמי שאינה בעולם · בתה ממאנת ולא נשואי תורה הן את בתי נתתי לאיש הזה · רבי הונא בשם רבי שמעון בן לקיש תפתר בקטנה שהשיאה אביה ונתגרשה שהיא כיתומה בחיי אביה רבי אחא בר חיננא בשם ר"ל זאת אומרת שאין קטנה יולד' דלכן תמתין עד שתגדיל ותמאן מבעלה ותתיר צורתה להתנה · כלתו של ר' ישמעאל מיאנה ובנה על כתיפה · רב המנונא בשם אסי יבמה שנפלה לפני שני יבמין הא מתניתא ועשה בה אחד מהן מאמר תמאן במאמרו ותינשא לשוק · ותמאן במאמרו ותינשא לאחיו · תיפתר באומרת אי איפשי בך · רבי זעירא בשם רבי שמעון בן יוסינא בשם רבי הושעיה יבמה שנפלה לפני חמשה יבמין הא מתניתא עשה בה אחד מהן מאמר תמאן למאמרו ותינשא לאחיו · ותמאן במאמרו ותינשא לשוק · תיפתר בשהשיאה אביה · והן נישואי תורה · אמרו בית הלל לבית שמאי מעשה באשתו של פישון הגמל שמיאנו לה חכמים שלא בפניה · אמרו להן בית שמאי משם ראיה לפי שמדד בכפישה · לפיכ' מדדו לו חכמי' בכפישה · וקשיא אילו העושה דבר שלא כשורה שמא מתירין ערוה שלו · אמר רב חסדא הדא אמרה עברה ומיאנה מן הנישואין על דבית שמאי מיאונה מיאונין · רבי בא בשם רב חייה בר אשי מעשה בתינוקת שירדה לכבס בנהר אמרו לה הא ארוסך איעב' אמר' תלך אמה ותינשא לו ובא מעשה לפני חכמים ואמרו אין מיאון גדול מזה · אמר רבי חנינה מעשה בתינוקת שנכנסה ליטול פשתן מן הפטתני אמרין לה הא ארוסך איעבר אמרה תלך אמה ותינשא לו · ובא מעשה לפני חכמים ואמרו אין מיאון גדול מזה · תני בשם רבי יודה אפילו לא נכנסה אלא ליטול חפץ מן החנותי ואמרה אי איפשי בפלוני בעלי אין מיאון גדול מזה · ובית דין יושבין כמיאונין · לא כן תני ברח מן שלש והדבק בשלש · הדבק בחולי צואה ובהתר נדרים · ובהבאת שלום · וברח מן המיאונין · ומלוות ערב · ומלוות בעל פיקדון · אמר רבי שמעון בר בא לית שמה פיקדון אלא פוקדון · אמר רבי ברכיה בני אם ערבת לרעך · ובית דין יושבין במיאונין · תיפתר דהוין עסוקין במילה חורי ואתא עובדא קומיהון · כיני מתניתא ותמאן בו ותינשא הא תתארס לא · הדא אמרה עברה ומיאנה מן הנישואין על דבית שמאי מיאוניה מיאונין · רבי אחא בשם רבי תנחום בר חייה קול יוצא לנשואה ואין קול יוצא לארוסה · יכולה היא אשה להטמין עצמה ולומר לא נתארסתי ואינה יכולה להטמין עצמה ולומר לא נשאתי :

מתני' אי זו היא קטנה שהיא צריכה למאן כו' · אי זהו לדעתה עבדי לה גנון ומלבשין לה קמודין ומדברין לה גבר · מה חלוקין על רבי חנניה בן אנטיגנס · מן מה דמ"ר יוחנן אי זו היא קטנה שהיא צריכה להתגרש כל שנותנין לה גיטה והדבר אחר עמו והיא מוציאה אותו לאחר זמן · הדא אמרה חלוקין על רבי חנניה בן אנטיגנס · רבי לעזר אומר אין מעשה קטנה כלום · אינו זכאי לא במציאה ולא במעשה ידיה ולא כמפר נדריה כילו שאינה אשתו לכל דבר אלא שהיא צריכה ממנו מיאון · ר' יהושע אומ' זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובמפר נדריה כילו היא אשתו לכל דבר אלא שהיא יוצאה הימינו בגט · אמ' ר' ישמעאל חזרתי על כל מידות חכמים ולא מצאתי אדם שמידתו שוה בקטנה חוץ ממידת רבי אליעזר אלא שהוא אמר שהיא צריכה ממנו מיאון · אמר רבי אבהו מעשה באמו של רבי ליעזר שהיתה דוחקת בו לשאת את בת אחותו והיה אומר לה בתי לכי והנשאי בתי לכי והנשאי · עד שאמר' לו הרי אני שפחה לך לרחוץ רגלי עבדי אדוני אף על פי כן כנסה ולא הכירה עד שהביאה שתי שערות · על דעתיה דרבי ליעזר מהו שתמאן בו ותיטול קנס ממנו · על דעתיה דרבי יהושע מה שתמאן בו ותיטול קנס מאחר · מהו שתמאן בו ותעקר גיטה · תלדה ומסורת רבי יצחק שאל מהו שתמאן בו ותחזיר למזונות אביה · פשיטא שאינה חוזרת למזונות בעלה שכן הוא כותב לה ואת תהויין יתבא בביתי ומיתזנה מן ניכסי · ולית הוא ביתה · לא צריכא דלא · מהו שתמאן בו ותחזור למזונות אביה · תמן תנינן קטן שלא הביא שתי שערות · רבי יודה אומר תרומתו תרומה · תנא בשם רבי מאיר לעולם אין תרומתו תרומה עד שהביא שתי שערות · רבי אבין סתנא בשם רבי הילא · ולא תשאו עליו חט את שה' בנשיאת עון תורם את שאינו בנשיאת עון אינו תורם · והתיבון גרים הרי אינו בנשיאת עון ותורם · רבי יוסי בשם רבי הילא ונחשב לכם תרומתכם · את שכתוב בו מחשבה תורם · ואת שאין כתוב בו מחשבה אינו תורם · התיבון הרי גרים הרי אין כתוב בהן מחשבה ותורם · תני רבי הושעיה גרים אין להן מחשבה בין להכשיר בין לתרומה · רבי אחא בר חיננא בשם כהנא כדברי מי שהוא אומר אינו תורם ואינו מקדיש · ולכה לא אמר כדברי מי שהוא תורם ומקדיש · כגין דרבי יודה אמר תורם ואינו מקדיש · אמר רבי יוחנן אפי' כמאן דאמ' אינו תורם מקדיש · מהו מקדיש עולה ושלמים · להביא חטאת חלב אינו יכול שאין לו חטאת חלב · חטאת דם אינו יכול שאין לו חטאת דם · מהו שיביא קרבן זיבה וקרבן צרעת מאחר שהוא חובה אינו מביא · או מאח' שהוא מטמא בהן מביא כותי פשיטא לך שהוא מביא · מהו שיעשה בהן שליח · מאחר שהוא כהן נעשה כהן שליח או מאחר שאינו נעשה שליח לכל הדברים אינו נעשה כהן שליח · התיב רבי יודן הרי יש לו טבל דבר תורה פוטר טיבלו דבר תורה והכ' אף על פי שהוא מטמא כהן אינו נעשה שליח · מהו שיביא ביכורין כרבי יודה דרבי יודה אמר הוקדשו לקדשי הגבול אינו מביא · כרבנן דאינון אמרין הוקדשו לקדשי המקדש מביא · מהו שיביא חגיגה מאחר שהוא חובה אינו מביא · או מאחר שהוא משנה לשם שלמים מביא · כותי פשיטא לך שהו' מביא · מהו שיביא פסח מאחר שהוא חובה אין מביא או מאחר דאמר ר' שמעון בן לקיש בשם רבי הושעיה מביא הוא אדם פסח בשאר ימות השנה ומשנהו לשם שלמים מביא · מהו שיביא מעשר דגן אין יסבר כרבי מאיר דר"מ אמר מכל מעשרותיכם הוקשו מעשרות זה לזה · כשם שאינו מביא מעשר דגן כך אינו מביא מעשר בהמה · מהו שיעשה תמורה אין יסבר כר' מאיר דאמר מכל מעשרותיכם הוקשו מעשרו' זה לזה · כשם שאינו מביא מעשר דגן כך אינו מביא מעשר בהמה · כשם שאינו מביא מעשר בהמה כך אינו עושה תמורה · ויסבור כרבי שמעון דאמר מעשר בהמה לימד על כל הקדשים לתמור' כשם שאינו מביא מעשר דגן כך אינו מביא מעשר בהמה · כשם שאינו מביא מעשר בהמה כך אינו עושה תמורה · כשם שאינו עושה תמורה כך אינו מימר בו · כשם שאינו מימר בו כך אינו מימר בכל הקדשים · מהו שיהו חייבין על קדשיו בחוץ · מה' אם אין חייבין על קדשיו בחוץ רבי יוחנן רבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין חייבין על קדשיו בחוץ · וקשיא דרבי מתנא על דרבי יודה דרבי יודה פוטר טיבלו דבר תורה ואת אמר הכין · כמאן דאמר מאיליהן קיבלו עליהן את המעשרות · וקשיא דרבי יוחנן על דרבי יהושע נישואיה תורה · הפר נדריה תורה ואת אמר הכין · אמר רבי זעירא לית כאן הפר נדרים מן הדא דרבי יוחנן על הדא ודרבי יהושע · רבי ניסא שאל ויהו כן באסורות · רבי יוחנן אמר אין לוקי' על האסורות · הדי הדא דתנינן תמן קודם לזמן הזה אף על פי שאמרו יודעין אנו לשם מי נדרנו ולשם מי הקדשנו אין נדריהן נדרים ואין הקדישן הקדש · לאחר הזמן הזה אף על פי שאמרו אין אנו יודעין לשם מי נדרנו ולשם מי הקדשנו נדריהן נדרים והקדישן הקדש · והדא מתניתא מהו על דעתיה דסתנא במחלוקת · על דעתיה דרבי יוחנן ודרבי שמעון בן לקיש דברי הכל :

מתני' רבי ליעזר בן יעקב אומר כו' · תני רבי לעזר בן יעקב אומר כל עכבה שהוא מן האיש כאלו שהוא אשתו בגט ושאינו מן האיש כאילו שאינה אשתו במיאונים ·

מתני' הממאנת באיש כו' · רבי יוחנן בשם רבי ינאי אין בה משום זיהום כהונה · ואין בית דין מזהמין אותה :

מתני' הממאנת כו' · רבי יוחנן בשם רבי ינאי אין בה אלא משום זיהום כהונה ואין בית דין מזהמין אותה :

מתני' המגרש את האשה כו' · אמר רבי יוסי בי רבי בון והוא שיהא הגט בסוף :

מתני' ומודין חכמים כו' · מאי טעמא דרבי לעזר מפני שעמדה עליו באיסור שעה אחת · מודין חכמים לרבי לעזר בקטנה שהשיאה אביה ונתגרשה שהיא כיתומה בחיי אביה קידושיה וגירושיה תורה · חזרה' אינה תורה · צרתה מהו · רב אמר צרתה אסורה · רבי יוחנן אמר צרתה אסורה · רבי שמעון בן לקיש אמר צרתה מותרת · אמר רבי לעזר חזרת בין על רבנן דהכא בין על רבנן דתמן לא אשכחית בר נש דכוותי אלא רבי שמעון בן לקיש דו אמר צרתה מותרת · רב המנונא הוה יתיב קומי רב אדא בר אחוה אמר צרתה מהו · אמר ליה מותר · אמר גירושין אמר אסורה · אמר חזורין · אמר רבא בר ממל מסתברא כמאן דאמר צרתה מותרת · ברם כמאן דאמר צרתה אסורה · מה נפשך צד שקנה בה כנגדה אסור בצרתה וצד שלא קנה בה כנגדו התיר בצרה · אמר רבי שמי וכי יש מה נפשך בעריו' מה כדון כל יבמה שאין כולה לחלוץ צד הקנוי שבה נידון משום ערוה · וערוה פוטרת צרתה ·

מתני' שני אחים נשואין כו' · רבי יודן כמה דאת אמר תמן בעי ויחלוץ צד הקנוי שבה ופוטר צרתה · אף הכא יחלוץ צד הקנוי שבקטנה ויכנס צרתה · עד דאת מקשי ליה על דרבי לעזר קשייתה על דרבי לעזר · ליתני יכול למיקשי לה על דרבי אליעזר דרבי ליעזר שמתי' · בית שמאי אומרים אין ממאנין אלא ארוסות · בקנייתה של זו בן קנייתה של זו · ובקנייתה של זו בן קנייתה של זו · ולא כן תנינן קטנה וחרשת · תני רבי חייה קטנה וחרשת · מת בעל הקטנה בעל החרשת מוציאה בגט והקטנה תמתין עד שתגדיל ותחלוץ · ותחלוץ מיד לית יכיל בגין דרבי מאיר דרבי מאיר אמר אין חולצין ואין מייבמין את הקטנה שמא תמצא איילונית · מת בעל החרשת בעל הקטנה מוציאה בגט והחרשת אסורה איסור עולם · עבר ובא על החרשת יוציא בגט ותהא אסורה כמו דאמר רבי הילא מפני תקנתה · כיני מתניתא והקטנה תמתין עד שתגדיל ותגיע לפרק ותינשא · אמר רבי לעזר לית כאן תינשא אלא

תתארס · אמר רבי יוחנן זו דברי רבן גמליאל · המקדש אחות יבמתו נפטרה
יבמתו מן החליצה ומן היבום · הדי ההיא דתנינן תמן שומרת יבם שקדש אחיו
את אחותה דלא כרבן גמליאל · רבי חגיי אמר קומי רבי זעירה מנחם בשם רבי
יוחנן הלכה כרבי אליעזר · אם מיאנה מיאנה · רבי ליעזר אומר מלמדין את
הקטנה שתמאן בו ואת אמר הכין · רבי זעירה רבי חייה בשם רבי יוחנן הלכה כר״
יהושע · אם מיאנה מיאנה · רבי יהושע אומר אי לו על אשתו ואי לו על אשת
אחיו ואת אמר הכין · רבי הילא רבי יוסי בשם רבי יוחנן הל׳ כרבן גמליאל מודה
ר׳ יהושע לרבן גמליאל אם מיאנה מיאנה ואם לאו תמתין עד שתגדיל · ואם לאו
מוציא את אשתו בגט ואת אשת אחיו בחליצה · מתני׳ מי שהיה נשוי כו׳ · בקניינ׳
של זו כן קניינה של זו וכקנינה של זו כן קניינה של זו · כיצד הוא עושה · רב
חייה בר אשי בשם רב כונס את החרשה ומוציא׳ בגט והקטנ׳ תמתין עד שתחלוץ ·
ותחלוץ מיד · לית יכיל בגין דרבי מאיר דרבי מאיר אמ׳ אין חולצין ולא מייבמין
את הקטנה שמא תימצא איילונית · ואם בא על הקטנה מוציאה בגט והחרשת
אסורה איסור עולם · עבר ובא על החרשת מוציאה בגט והגוהרה · אמר רבי
הילא מפני תקנתה · רבי מנן בר חיא בעי קומי רבי הילא מהו מפני תקנתה כמה
דתימר תמן יחלוץ צד הקטני שבו ויכנוס צרתה אמר אוף הכא יחלוץ צד הקטני
שבה ויכניס צרתה ויחלוץ צד הקטני שבקטנה ויקיים את החרשת · אמ׳ ליה כן אמר
רבי שמעון בן לקיש לא מצינו שתי יבמות אחת חולצת ואחת מתייבמת · ומצינו
שתי יבמות אחת חולצת ואחת יוצאה בגט · אמ׳ ליה הדי ההא דתנינן תמן מאמר
לזה וחלוץ לזה הראשונה צריכה גט : מתני׳ פיקחת וחרשת כו׳ ·
פיקחת וחרשה ביאת הפיקחת פוטרת את החרשת אין ביאת החרשת פוטרת את
הפיקחת אלא פוסלת את הפיקחת : מתני׳ גדולה וקטנה כו׳ · גדולה
וקטנה ביאת גדולה פוטרת את הקטנה · אין ביאת הקטנה פוטרת את הגדולה
אלא פוסלת את הגדולה : מתני׳ מי שהיה נשוי כו׳ · אפילו לא בא
על הקטנה פוסל את החרשת שאילו לא בא על הקטנה ומתה היה מותר בחרשת
ועכשיו שבא עליה אפילו מתה פסל את החרשת : מתני׳ פיקחת
חרשת בא היבם כו׳ · אפילו לא בא על הפיקחת פוסל את החרשת · שאילו
לא בא על הפיקחת ומתה היה מותר בחרשת · ועכשיו שבא עליה אפילו מתה
פסל את החרשת : מתני׳ גדולה וקטנה כו׳ · אפילו לא בא על
הגדולה פסל׳ את הקטנ׳ שאילו לא בא על הגדולה ומתה היה מותר בקטנ׳ ועכשיו
שבא עליה אפילו מתה פסל את הקטנה · רבי לעזר אמר מלמדין את הקטנה
שתמאן בו לשעבר הא בתחילה לא · רבי מנא אמר לה סתם ר׳ יצחק בריה דרבי
חייה כתובה בשם דרבי יוחנן דרבי מאיר הוא דרבי מאיר אמר אין חולצין ולא
מייבמין את הקטנה שמא תימצא איילונית : מתני׳ יבם קטן כו׳ · תני
טענת בתולים עד שלשים יום דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים מיד · מה נן
קיימין אם כשבעל מיד · ואם כשלא בעל אפילו לאחר כמה · אלא כן אנן קיימין
בסתם · רבי מאיר אמר חזקה אדם מעמיד עצמו שלשים יום ורבנין אמרין אין
אדם מעמיד אפילו יום אחד · רבי ירמיה בעי מהו שיהא נאמן לומר על דרבי
מאיר העמדתי עצמי שלשים יום בשביל לעשות הוולד שתוקי · נישמעינה מן
הדא היבמה שאמר׳ בתוך שלשי׳ יום לא נבעלתי כופין אותו שיחלוץ לה · לאחר
שלשים יום מבקשין ממנו לחלוץ לה לאחר שלשים · ואמר רבי לעזר דר׳ מאיר
היא ואמר רבי לעזר לא שנו אלא אצלה הא אצל צרתה לא · כמה דתימר
תמן לא הכל ממנה לחוב לצרתה · אף הכא לא הכל ממנה לחוב לבנו : מתני׳
המודרת הנייה מיבמה כו׳ · כהדא הוא אומר בעלתי והיא אומרת לא נבעלתי אף
על פי שחזר ואמר לא בעלתי לא הכל ממנו שכבר משעה הראשונ׳ אמ׳ בעלתי ·
אבל אם אמר משעה הראשונה לא בעלתי שניהן יכולין לעקור חזקה · חברייא
בעיי מה נן קיימין אם במשנה הראשונ׳ שמענו שמותר לייבם · אם במשנ׳ אחרונה
שמענו שמותר לחלוץ · שמענו שכופין · רב הונא בשם רב והוא שיהא הגט
יוצא מתחת ידו לתוך ידה · הוא אמר גט אשה · והיא אומרת גט יבמה בתוך
שלשים חזקה לא בעל כופין אותו שיחלוץ לה · לאחר שלשי׳ יום מבקשין ממנו
שיחלוץ · רבי יוסי בעי לאחר שלשים יום חזקה בעל · ואת אמר כופין · אלא
מיני רב הונא בשם רב והוא שיהא הגט יוצא מתוך ידו לתוך ידה · הוא אמר גט
אשה והיא אומרת גט יבמה בתוך שלשי׳ חזקה לא בעל כופין אותו שיחלוץ לה ·
לאחר שלשים יום מבקשין ממנו שיחלוץ לה מהדא הוא אמ׳ בעלתי והיא אומרת
לא נבעלתי פשיט׳ דהוא מעלה לה מזונ׳ · פשיטא שאינו יורשה לא צריכא דלא
מהו שיירש נכסי אחיו · היא אומרת נבעלתי והוא אומר לא בעלתי פשיטא
שאינו מעלה לה מזונ׳ פשיט׳ שהו׳ יורש נכסי אחיו לא צריכ׳ דלא מהו שיירש׳ :

הדרן עלך בית שמאי אומרים

חרש שנשא פיקחת · פיקח שנשא חרשת אם רצה להוצי׳
יוציא אם רצה לקיים יקים · כשם שהו׳ כונס ברמיזה
כך הוא מוציא ברמיזה · פיקח שנשא פיקחת ונתחרשה אם רצה יוציא ואם רצה
יקים · נשתטתה לא יוציא · נתחרש או נשטה לא יוציא עולמית · ב׳ אמ׳ ר׳
יוחנן בן נורי וכי מפני מה האשה שנתחרשה יוצא והאיש דכהחרש אינו מוציא ·
אמרו לו לא דומה האיש המגרש לאשה המתגרשת שהאש׳ יוצא׳ לרצונה ושלא
לרצונה והאיש אינו מוציא אלא לרצונו · ג׳ העיד רבי יוחנן בן גודגדא על
החרשת שהשיאה אביה שהיא יוצאה בגט · אמרו לו אף זו כיוצא בה · ד׳
שני אחים חרשים נשואים לשתי אחיות חרשות או לשתי אחיות אחת חרשת
ואחת פיקחת נשואות לשני אחין פקחין לשני אחין חרשין · לשני אחין אחד חרש
ואחד פיקח · הרי אילו פטורין מן החליצ׳ ומן היבום אם היו נכריו׳ יכנסו אם רצו
להוציא יוציאו · ה׳ שני אחין אחד חרש ואחד פיקח נשואין לשתי אחיו׳ פקח׳
מת חרש בעל פיקחת מה יעשה חרש בעל פיקחת מוציא את אשתו בגט ואשת
אחיו אסור׳ לעולם · ו׳ שני אחים פקחין נשואין לשתי אחיות אחת חרשת
ואחת פיקחת מת פיקח בעל חרשת · מה יעשה פקח בעל פיקחת תצא משום
אחות אשה · מת פיקח בעל פיקחת מה יעש׳ פיקח בעל חרשת מוציא את אשתו
בגט ואת אשת אחיו בחליצה · ז׳ שני אחים אחד חרש ואחד פיקח
נשואין לשתי אחיות אחת חרשת ואחת פיקחת מת חרש בעל חרשת מה יעשה
פיקח בעל פיקחת · מה יעשה חרש בעל חרשה מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו
אסורה לעולם · ח׳ שני אחין אחד חרש ואחד פיקח נשואין לשתי
נכריות פקחות מת חרש בעל פיקחת מה יעשה פקח בעל פיקחת או חולץ או
מייבם · מת פיקח בעל פיקחת כונס ואינו מוציא לעולם · ט׳ שני
אחין פקחין נשואין לשתי נכריות אחת חרשת ואחת פיקחת · מת פיקח בעל
חרשת מה יעשה פיקח בעל פיקחת כונס אם רצה להוציא יוציא · מת פיקח בעל
פיקחת מה יעשה פיקח בעל חרשה או חולץ או מייבם · י׳ שני
אחין אחד חרש ואח׳ פיקח נשואין לשתי נכריות אחת חרשת ואחת פיקחת · מת
חרש בעל חרשת מה יעשה פיקח בעל פיקחת כונס אם רצה להוציא יוציא · מת
פיקח בעל פיקחת מה יעשה חרש בעל חרשת כונס ואינו מוציא לעולם :

סליק פירקא

חרש שנשא פיקחת כו׳ · כיצד הוא עושה רומז והוא נותן לה
גיטה · כשם שהוא רומז כך הוא נרמז · כתניתא
בשקידשה בכסף אבל אם קידשה בבעילה קדושי׳
מעשה וגירושיו אינו מעשה · ר׳ לעזר שאל לר׳ יוחנן אשתו של חרש ושל שוט״
אמר ליה אפילו אשם תלוי אין בה · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן רבי הילא
בשם רבי לעזר אפילו אשם תלוי אין בה · מכיון דאת אמר אפילו אשם תלוי אין
בה ובא אחר וקידשה נתפשו בה קדושין · גירש מותרת להינשא לראשון · הדא
היא דתני׳ ר׳ חייה אשתו של חרש שגירשה חרש והלכה ונישאת לחרש או לפיקח
קורא אני עליה לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה · אשתו
של פיקח שגירשה והלכה ונישא׳ לחרש או לפקח קורא אני עליה לא יוכל בעלה
הראשון אשר שלחה · אשתו של חרש שהלך לו בעלה למדינת הים ובאו ואמרו
לה מת בעליך והלכה ונישאת לחרש או לפיקח ואחר כך בא בעלה תצא מזה
ומזה · אשתו של פיקח שהלך בעלה למדינת הים באו ואמרו לה מת בעליך
והלכה ונישאת לחרש ואחר כך בא הפיקח הוינן סברין מימר יוציא · אחרש ויקיים
הפיקח · עוד הוא באילין קנסייא · נשתטה לא יוציא · דבית רבי ינאי אמרי מפני
גדירה · רבי זעירה ורבי אילא תריהון אמרין שאינה יכולה לשמר את גיטה · רבי
תנחומה בר מר עוקבן בריה דרבי יוסי אמר תלתא עבר וגירש · כאן דאמר מפני
גדירה גירש · מאן דאמר שאינה יכולה לשמר את גיטה אסור · יש לה בן ואב
ואח · מאן דאמר מפני גדירה אסור · מאן דאמר שאינה יכולה לשמר את גיטה
יש לה אב ויכולה היא לשמור את גיטה · פעמים שוטה פעמים חלומה כאן דאמר
מפני גדירה אסור · מאן דאמר שאינה יכולה לשמ׳ את גיטה יש לה עיתים ויכולה
היא לשמר את גיטה · מתני׳ אמר רבי יוחנן בן נורי כו׳ · מתני׳
העיד רבי יוחנן בן נורי כו׳ · רבי חנניה בעא קומי ר׳ הילא נראין הדברים בפיקחת
שיש בה דעת שהיא יוצאה בין לדעת בין שלא לדעת · חרשת שאין בה דעת
לא תצא אלא לדעת · ולא עדות היא · אף זו כיוצא בה ומוסיפין על העדות ·
ורבי חנניה סבר מימר בפיקחת שהשיאה אביה ונתחרשה · רבי יוסה סבר מימר
בקטנה שהשיאה אביה ונתגרשה · אמר רבי יוחנן לית כן על ראשה אית כן על
סופה · מה אית כן על ראשה כשהיה חרש בעל החרשת · פיקח בעל הפקחת
אבל אם היה חרש בעל והפיקחת פיקח בעל חרשת הדא היא דתנינן דבתר דבת״
דבתרה · מתני׳ שני אחין חרשין כו׳ · צרתה מהו · נישמעינה מן הדא
בתו פיקחת נשואה לאחיו חרש צרתה פטורה מן החליצה ומן היבום ·
מתני׳ שני אחין אחד חרש כו׳ · מתני׳ שני אחים
פקחים כו׳ · צרתה מהו · נישמעינה מן הדא בתו חרשת נשואה לאחיו פקח
צרתה חולצת ולא מתייבמה · מתני׳ שני אחין אחד חרש כו׳ ·
צרתה מהו · נישמעינה מן הדא בתו חרשת נשואה לאחיו חרש צרתה פטורה מן
החליצה

החליצה ומן היבום·   מתני׳   שני אחין אחד חרש כו׳· מהו שתאכל
בתרומ׳· נישמעינה מן הדא בת ישראל פיקחת שנישאת לכהן חרש אינה אוכלת
בתרומה מת ונפלה לפני יבם אם היה פיקח אוכלת·   חרש אינה אוכלת·
מתני׳   שני אחין פיקחין כו׳׃   מתני׳   שני אחין אחד
חרש כו׳· מהו שתאכל בתרומה· נישמעינה מן הדא בת ישר׳ פיקחת שנתארסה
לכהן פיקח לא הספיק לכנסה לחופה של נישואין עד שנתחרש הוא או עד ש
שנתחרשה הוא אינה אוכלת בתרומה· מת ונפלה לפני יבם ואפי׳ חרש אוכלת·
בזה ייפה כח היבם מכח הבעל שהיבם חרש ומאכי׳· והבעל חרש ואינו מאכיל

הדרן עלך חרש שנא פיקחת

האשה שהל׳ הא ובעלה למדינת הים שלום בינו ובינה
ושלום בעולם באה ואמר׳ מת בעלה תינשא מת
בעל׳ תתיבם·   אין שלום בינו לבינה ושלום
בעולם באת ואמרה מת בעלי אינה נאמנת ר׳ יהודה אומ׳ לעולם אינה נאמנת אלא
אם כן באת בוכה ובגדיה קרועים· אמרו לו אחת זו ואחת זו תינשא·   ב׳   בית
הלל אומרי׳ לא שמענו אלא בבאה מן הקציר בלבד· אמרו להן בית שמאי אחד
הבאה מן הקציר ואחת הבאה מן הזיתים ואחד הבאה ממדינ״ הים לא דיברו בקצי׳
אלא בהווה· חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי·   ג׳   בית שמאי אומרים
תינשא ותיטול כתובה· ובית הלל אומרים תינשא ולא תיטול כתובה·   אמרו
להן בית שמאי התרתם את הערוה החמורה ולא תתירו את הממון הקל·   אמרו
להן בית הלל מצינו שאין האחין נכנסין לנחלה על פיה·   אמרו להן בית שמאי
הלא מספר כתובת׳ נלמד שהוא כותב לה שאם תינשאי לאח׳ תיטלי מה שכתוב
ליך·   חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי·   ד׳   הכל נאמנין
להעידה חוץ מחמותה ובת חמותה וצרת׳ ויבמתה ובת בעלה· מה בין גט למיתה
שהכתב מוכיח· עד אחד אמר מת ונישאת· ובא אחד ואמר לא מת הרי זה לא
תצא·   עד אמר מת ושנים אומרים לא מת אף על פי שנישאת תצא·   שנים
אומרים מת ועד אחד אמר לא מת אע״פ שלא נישאת תינשא·   ה׳   אחת
אומרת מת ואחת אומרת לא מת זו שאמרה מת תינשא ותיטול כתוב׳ וזו שאמר׳
לא מת לא תינשא ולא תיטול׳ כתובה·   אחת אומרת מת ואחת אומרת נהרג·
רבי מאיר אומר הואיל והן מכחישות זו את זו הרי אילו לא ינשאו· רבי יהודה ורבי
שמעון אמר זו וזו מודות שאינו קים הרי אילו ינשאו·   ו׳   עד אמר
מת ועד אמר לא מת אשה אמרה מת ואשה אומרת לא מת הרי זו לא תינשה.
ז׳   האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים באת ואמרה מת בעלי
תינשא ותיטול כתובה וצרתה אסורה·   היתה בת ישראל לכהן תאכל בתרומה
דברי רבי טרפון· רבי עקיבה אומר אי זה דרך מוציאתה מידי עבירה עד שתהא
אסורה להנשא ואסורה מלוכל בתרומה·   ח׳   אמרה מת בעלי
ואחר כך מת חמי תינשא ותיטול כתובה וחמותה אסורה היתה בת ישראל לכהן
תאכל בתרומה דברי רבי טרפון·   רבי עקיבה אומר אי זו דרך מוציאתה מידי
עבירה עד שתהא אסורה להנשא ואסורה מלוכל בתרומה·   ט׳   קידש
אחת מחמש נשים ואין ידוע אי זו קידש כל אחת ואחת אומרת אותי קידש נותן
גט לכל אחת ואחת וכתובה ביניהן ומסתלק דברי רבי טרפון·   רבי עקיבה אומר
אי זו דרך מוציאתו מידי עבירה עד שיתן גט וכתובה לכל אחת ואחת.   י׳
גזל אחד מחמשה ואין ידוע אי זה מהן גזל וכל אחד ואחד אומר אותי גזל מניח
את הגזילה ביניהן ומסתלק דברי רבי טרפון רבי עקיב׳ אומר אי זו דרך מוציאתו
מידי עבירה עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד·   יא׳   האשה שהלכה
היא ובעלה ובנה למדינת הים באה ואמרה מת בעלי ואחר כך מת בני נאמנת· מת
בני ואחר כך מת בעלי אינה נאמנת וחוששין לדבריה וחולצת ולא מתייבמת·
נתן לו בן במדינת הים אמרה מת בני ואחר כך בעלי נאמנת מת בעלי ואחר כך
מת בני אינה נאמנת וחוששין לדבריה וחולצת ולא מתייבמת·   יב׳   נתן
לי יבם במדינת הים אמרה מת בעלי ואחר כך מת יבמי· יבמי ואחר כך מת בעלי
נאמנת·   הלכה היא ובעלה ויבמה למדינת הים אמרה מת בעלי ואחר כך מת
יבמי·   יבמי ואחר כך מת בעלי אינה נאמנת שאין האשה נאמנת לומר מת יבמי
שתינשא ולא מתה אחותי שתיכנס לבית׳· ואין האיש נאמן לומר מת אחי שייבם
את אשתו ולא מתה אשתו שישא אחותה׃

סליק פירקא

האשה שהלכה היא ובעלה כו׳·   כמה דאת אמר אם יש
עדים שהיא אשת איש והיא אומרת גרושה אני
אינה נאמנת ואמר אף הכא כן· שנייה היא בעידי
מיתה מאחר שאם יבא הוא מכחיש· והוא נאמ׳ לומ׳ מת יבמי· לית יכיל דתנינן
שאין האשה נאמנת לומר מת יבמי שתינשא ולא מתה אחותי שתיכנס לביתה·
אמר רבי בא בעלה שנישאת לו לרצונה נאמנת· יבמה שנפלה לו על כרחה אינה
נאמנת· ר׳ הושעיה בעי הגע עצמך שנישאת לו על כרחה מעתה לא תהא נאמנ׳·
לא סוף דבר במשנ׳ האחרונה שעד אחד מתירה· ואפי׳ במשנה הראשונה שאין עד
אחד מתירה היא מתרת עצמה· מה בינה לעד אחד· עד אחד חשוד לקלקלה·
והיא אינה חשודה לקלקל את עצמה·   עד אחד מהו שיהא נאמן בשעת מלחמה·
נישמעינה מן הדא חד בר נש מיומוי דרבי אמר ליה הן ההוא פלן אמר לון מית·
הן ההוא פלן אמר לון מית· אמר ליה וכולהון מתים·   אמר לון ואילו הוין בחיין
לא הוון מיתי· רבי ירמיה בשם רבי חנינה מעשה בא לפני רבי ואמ׳ מאן דנישאת
נישאת כאן ודלא נישאת לא נישאת·   רבי אייבו בר נגרי בשעת מלחמה הוות·
הדא אמרה שעד אחד נאמן בשעת מלחמה· מה בין שלום לעולם לבין מלחמה
לעולם· מלחמה בעולם סבורה כו שמת ולא מת·   עד כדון בשהיתה מלחמה
בצפון ובאת מן הצפון בדרום ובאת מן הדרום·   היתה מלחמה בצפון ובאת מן
הדרום והיא אומרת מן הצפון באתי ואני אומר מן הדרום באת והיא אומרת מן
הדרום באתי סבורה להתיר את עצמה· הוא אמ׳ על מיטתו מת ואני או׳ למלחמה
הלך· הוא אומרת על מיטתו מת סבורה להתיר את עצמה· אי זו היא קטטה· ר׳ בא
בשם רב חייה בר אשי לא קידשתני ולא גרשתני ולא הייתי אשתך מימי· אין זה
קטטה· קידשתני וגירשתני אלא שלא נתתה לי כתובתי הרי זה קטטה· אמרה רבי
בא קומי ר׳ חייה בר אבא אמ׳ ליה לוי בני אלא אפי׳ היא תובעת בודאי להתגרש·
רבי יהודה אומר לעולם אינה נאמנת אלא אם כן באה בוכה ובגדיה קרועים·
מתיבין לר׳ יהודה הגע עצמך שהיתה אחת בוכה ואחת שאינה בוכה לזו את אוסר
ולזו את מתיר·   התיב רבי חנניה חברון דרבנין הגע עצמך שיצא בנה למדינת
הים ובת שם אני אומר שמא היא מזכרת ובוכה·   מתני׳   בית הלל אומ׳ לא
שמענו כו׳· אמרו להן בית שמאי והלא כל השנה כולה קציר הא כאי זה צד יצא
קציר שעורים ונכנס קציר חטים·   יצא קציר ונכנס בציר· יצא בציר ונכנס בסיק
נמצאת כל השנ׳ כולה קציר· וקיימו את דבריהן· ולמה קציר א״ר מנא דאותה שכיח
שאין החמה קופחת על ראשו של אדם אלא בשעת הקציר הדא היא דכתי׳ ויגדל
הילד ויהי היום ויצא אל אביו אל הקוצרים ויאמר אל אביו ראשי ראשי ויאמ׳ אל
הנער שאהו אל אמו· וישאהו ויביאהו אל אמו וישב על ברכיה עד הצהרי׳ וימת·
ורבנן אמרי דריחשא שכיח·   אמר רבי יוסי בי רבי בון סכותה לראשי ביום נשק·
ביום שהקיץ נושק את החורף· דבר אחר ביום נשק· זה נשקו של גוג· דבר
אחר ביום ששני עולמות נושקין זה את זה העולם הזה יוצא והעולם הבא נכנס·
מתני׳   בית שמאי אומ׳ תינשא כו׳·   בנות מהו שיזונו למזונות על
פיה·   בית שמאי עבדין כתובה מדרש·   דבית שמאי דרשין מספר כתובת׳ נלמד
שהוא כותב לה שאם תינשאי לאחר תיטלי מה שכתוב ליך·   חזרו בית הלל
להורות כדברי בית שמאי·   בית הלל עבדין כתובה מדרש דרש הלל הזקן לשון
הדיוט היו כותבין באלכסנדריאה שהיה אחד כהן מקדש אשה וחבירו חוטפה מן
השוק וכשבא מעשה לפני חכמים ביקשו לעשותן ממזרים   אמר להן הלל הזקן
הוציאו כתובת אימותיהן והוציאו כתובת אימותיהן ומצאו כתוב בהן לכשתיכנסי
לביתי תהויין לי לאינתו כדת משה ויהודאי·   רבי לעזר בן עזריה עבד כתובה
מדרש דדרש רבי לעזר בן עזריה הבנים יירשו והבנות יזונו· מה הבנים אינן יורשין
אלא לאחר מיתת אביהן·   אף הבנות אינן ניזונות אלא לאחר מיתת אביהן·
רבי מאיר עבד כתובה מדרש דאמר רבי מאיר המקבל שדה מחבירו שמין אותה
כמה היא ראויה לעשות ונותנין לו שהוא כותב לו אם אוביר ולא אעביד אשלם
במיטבא·   רבי יהודה עבד כתובה מדרש·   תני בשם רבי יהודה מביא היא אדם על
ידי אשתו כל קרבן שהוא חייבת אפילו אכלה חלב אפילו חיללה את השבת·
וכן היה רבי יהודה אומ׳ פושר׳ אינו חייב מה שכן היא כותבת לו ואחרן די אתיין ליך
מן קדמת דנא·   רבי יוסי עבד כתובה מדרש ודרש רבי יוסי מקום שנהגו לעשות
כתובה מלוה גובה את הכל·   לכפול אינו גובה אלא מחצה·   רבי לעזר אמר
אין אדם רשאי ליקח לו בהמה חיה ועוף אלא אם כן התקין להן מזונות·
רבי יהושע בן קרחה עבד כתובה מדרש דאמר רבי יהושע בן קרחה המלוה את
חבירו לא ימשכננו יותר על חובו שהוא כותב לו תשלמתה מן ניכסיי דיאתיין
לידי דאקנה לקבל דנה ירב חונה עבד כתובה מדרש ודרש רב חונא הבנים יירשו
והבנות ייזונו· מה הבנים יורשין מן המטלטלין·   אף הבנות ניזונו׳ מן המטלטלין·
שמואל אמר אין הבנות ניזונות מן המטלטלין·   מתניתא מסייעא לשמואל בנן
נוקבן דיהוין ליכי מינאי יהויין יתבן בביתי ומיתזנן מניכסיי· ותני עלה ממקרקעי
ולא ממטלטלי·   אמר רבי בא בר זבדא אתיא דרב תנא כרבי ודרבי שמואל כרבי
שמעון בן לעזר·   דתני אחד נכסים שיש להן אחריות ואחד נכסים שאין להן
אחריות נפרעין מהן למזון האשה והבנות דברי ר׳· ר׳ שמעון בן לעזר אומ׳ נכסים
שיש להן אחריות הבנים מוציאין מן הבנים   והבנות מן הבנות   והבנים מן הבנות
והבנות מן הבנים ושאין להן אחריות הבנים מוציאין מן הבנות ואין הבנות מוציאין
מן הבנים·   אמרין חזר בה רב חונא·   אמרין יאות כתובה דבר תורה ומזון הבנות
מדבריהן·   ודבריהן עוקרין דבר תורה·   אלא בכסף כתובת אימן פליגין·   וכסף
כתובת אמן לא קרקע הוא·   חזור לניכסי אשתו ונתן עיניו בה לגרשה וקפץ

ותלש מן הקרקע הרי זה זריז ונשכר · והורד למכסי שבויין ושמע עליהן שהן כמשמשין ובאין וקפץ ותלש מן הקרקע הרי זה זריז ונשכר · ואילו הן מכסי שבויים כל שהלך אביו או אחיו או אחד מכל המורישין אותו למדינת הים ושמע עליהן שבתו וירד לו לנחלה · אבל ניכסי נטושין מוציאין אותה מידו · ואילו הן ניכסי נטושין כל שהלך אביו או אחיו או אחד מכל המורישין אותו למדינת הים ולא שמע עליהן שבתו וירד לו לנחלה · אמ' רבן שמעון בן גמליאל שמעתי הוא שבויי' הוא נטושים · אבל ניכסי רטושי' מוציאין מידו · ואילו הן ניכסי רטושין כל שהלך אביו או אחיו או אחד מכל המורישין אותו למדי' הים ואין ידוע איכן הוא · שמואל אמר שבוי זה שיצא שלא לדעת שאילו יצא לדעת והוה מצויה · נטוש זה שיצא לדעת תדע לך שעילה הוה רוצה להבריחו מנכסיו · הרי לדעת יצא ולא ציוה · רבי אחא רבי בא רב יהודה בשם שמואל המטלטלין אין בהן משום ניכסי רטושין · רבי יעקב בר אחא בשם רב יהודה קמה עומדת להקצר וגפנים עומדות להבצר כמטלטלין הן · רב ששת שאל אילין דיקליא דבבל דלא צריכין כרכבא לא מסתברא מיעבדינן כקמה עומד' להקצר וגפנים עומד' להבצר ·

מתניתי' הכל נאמנין להעידה כו' · תני כשם שאינן נאמנות עליה כך אינה נאמנת עליהן · בן חמותה כבת חמותה · בן בעלה כבת בעלה · צרת' אפילו נשאה יבמתה אפילו אחותה · אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן שלא עשו זכרים כנקבות דתנינן תמן שאין האשה נאמנת לומ' מת יבמי שתינשא ולא מתה אחותו שתיכנס לביתה · מפני שאין לה בנים · אבל אם יש לה בנים נאמנ' ·

מתני' אחת אומרת כו' · והכתוב מוכיח ולא מפיה מאמינין אותה · שאילו לא אמר בפניי נכתב ובפניי נחתם אף את שמא מתירה להינשא · אמר רבי יוסי בי רבי בון כההוא דאמר רבי בון אינו חשוד לקלקלה בידי שמים · כבית דין חשוד לקלקלה · שמתוך שהוא יודע שאם בא ועידיו עמו בטל אף הוא מחתמו בעדי' כשירי' והבא מתוך שהיא יודעת שלא עשו בה דבריה אצל חבירתה כלום אף היא אומרת אמת ·

מתני' עד אחד אומ' כו' · עד אחד אמר מת ונישאת ובא אחר ואמר לא מת הרי זו לא תצא' מפני שאמר משנישאת · הא אם עד שלא נישאת ונישאת תצא · אמר רבי יוחנן זו דברי רבי מנחם בי ר' יוסי · אבל דברי חכמים בין אמ' משנישאת בין שאמ' עד שלא נישאת לא תינשא · ואם נישאת לא תצא · רב נחמן בר יעקב בשם רב נישאת על פי עדים שנים אפילו אתון אמרין לה לית אתנו · רבי שמואל בר רב יצחק בעי הגע עצמך שהוא אדם מסויים כגון אימי · אמר רבי יוסי בי רבי בון ולית כמן בר נש דמי' לרבי אמי · אתא עובדא קומי דרבנן דתמן אמרין ליה לית אתנו · קם אבא בר בא ולחש לה גו אודנה' · אמר לה כחייך הב ליה גט מספק · קמו תלמידי' דרב ומחתיה · אמר ערקתא יקר וספסלה יקר · שמואל אמר תמן הוינא ולא ערקתא יקרת ולא ספסלא יקרת אלא אבא הוא דלקה · וקם ליה אתא עובדא קומי' רבי אימי אמר ליה אין בריא דהוא שריא לך אלא תהא ידוע דבניה דההוא גברא ממזירא קומי שמייא · והוה רבי זעירא מקלס ליה דו מקים מילתא על בורא ·

מתני' האשה שהלכה היא כו' · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן רבי הילא בשם רבי לעזר מודה רבי מאיר בראשונה · אשכח תני עוד היא במחלוקת · מה בין שנייה מה בין ראשונה · ראשונה לא עשו בה דבר זה אצל חבירתה כלום · אמר רבי לעזר מודה ר' יודה ורבי שמעון בעדי' · מה בין עדים · מה בין צרה · לא עשו דברי צרה אצל חבירתה כלום · אמ' רבי יוחנן אילו אמירה רבי לעזר מני שמעה ואמרה' · תמן תנינן מי שהיו שתי כיתי עדים מעידות אותו אלו מעידין אותו שנזר שתים ואלו מעידין אותו שנזר חמשי' רב אמר בכלל נחלקו אבל בפרט כל עמא מודיי שיש בכלל חמש שתים שיהא נזיר שתים · אמר רבי יוחנן בזמנה נחלקו אבל בכלל כל עמא מודיי נחלקת העדות אין כאן נזירות · והדינו כלל והדינו מנוה כלל · והן אמר תרתיי והן אמר חמש מנוה · והן אמר חדא תרתיי · והן אמר תלת ארבע וחמש · רב אידי הכחיש עדות בתוך עדות לא בטלה העדות · רבי יוחנן אמר הכחיש עדות בתוך עדות בטלה העדות · דברי הכל הכחיש עדות לאחר עדות לא בטלה העדות · רבי יוחנן כדעתיה דמר רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן החוזק והמנה זה אמר מן הכיס מנה · וזה אומר מן הצרור מנה הכחיש עדות בתוך עדות · ואף רב מודה שבטלה העדות · מה פליגין בשהיו שתי כיתי עדים אילו אומרי' מן הכיס מנה ואילו אומרי' מן הצרור מנה הכחיש עדו' בתוך עדות בטל העדו' וכרב לא בטלה העדות · אילו אומרי' בתוך חזקו המה ואילו אומרי' בתוך פונדתו המה דברי הכל הכחיש העדות לאחר עידות לא בטלה עדות · זה אמר בסקל הרגו וזה אמר בסייף הרגו הכחיש עדות בתוך עדות בטלה העדות · ואף רב מודה שבטלה עדו' מה פליגין כשהיו שתי כתי עדי' אלו אומרי' בסקל הרגו ואלו אומרי' בסייף הרגו הכחיש עדות בתוך עדות בטלה העדות · וכרב לא בטלה העדות · אילו אומרים בדרו' מנה ואילו אומרים בצפון מנה זה הכחיש עדות לאחר עדות לא בטלה העדות · חילליה דרב מן הדא רבי שמעון ור' יודה אומרי' הואיל וזו וזו מודות שאינו קיים לא ינשאו · ולא שמיע דמר רבי לעזר מודה רבי יודה ורבי שמעון בעדים · מה בין עדים מה בין צרה לא עשו דברי צרה אצל חבירתה כלום · מתניתא פליגא על רב אחד חקירות ואחד בדיקות בזמן שהן מכחישין זה את זה עדותן בטילה · אמר רבי מנא פתור לה רב עד בעד · אמר רבי אבון אפילו תימר כת כב' שנייא היא בדיני נפשות צדק צדק תרדוף ·

מתניתי' אסרה מת בעל כו' גידל בר בנימין בשם רב בכל מקום שהכשירו עד' אשה כאיש והאיש מכחיש את האשה מתני עד אומ' מת ואשה אומ' לא מת אשה אומר' מת ועד אומ' לא מת · תני דבית רבי כן תני בשם רבי נחמיה הולכין אחר רוב העדות · והך עבידה שתי נשי' ואשה אחת עשו אותן כשני עדים ועד אחד והדה את אמ' כאשה ונשי' אבל אם היו מאה נשים ועד אחד כעד אינון ·

מתניתי' חשודה היא לקלקל עצמה כדי לקלקל צרתה מעתה אפי' על עצמ' לא תהא נאמנת מתוך שהיא יודעת שלא עשו דבריה אצל חבירת' כלום אף היא אומרת אמת מעתה אפי' על צרתה תהא נאמנת · אמ' ר' הלא וחזר לקלקול הראשון חשודה היא לקלקל עצמה כדי לקלקל צרתה ·

מתניתי' קידש אחת · ותהא נאמנת לומר מת חמי' לא כן סברינן מימר כשם שאינן נאמנ' עליה כך היא אינה נאמנת עליהן · אמר ר' חנינא תיפתר שהיה חמיה בן וסימה ·

מתניתי' גזל אחד מחמשה · אמר רבי אסי · מתניתין דרבי עקיבא דלא כרבי טרפון דתנינן תמן לשנים גזלתי את אחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם הוא אביו של אחד מכם הפקיד אצלי מנה ואיני יודע איזה מכם הוא נותן לזה מנה ולזה מנה שהודה מפי עצמו · רבי יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן דברי הכל היא אומ' צא ידי שמים · רבי בא בשם רב יהודה כאן שיש עדים יודעים כאן שאין עדים יודעים · ר' הילא בשם ר' אלעזר כאן בשותקין כאן בדברי' רב ירמי' בשם רב כאן בשנשבע כאן כשלא נשבע היה לו לעשו' שליח בי' דין ולמסור רבי יוחנן סבר מימר בית דין שעשאו גוזל לא בית דין שעשאו נגזל · רב אמר בית דין שעשאו נגזל ולא בית דין שעשאו גוזל · חילליה דרב מן הדא דמר רבי שמעון בן לעזר בית דין שעשאו נגזל ולא בית דין שעשאו גוזל ואם לא היה לשתוק · ר' ירמיה סבר מימר היה לו לשתוק ולא להודות · ר' יוסה סבר מימר היה לו לשתוק ולא להשבע · אמ' ר' יודן ואפילו תימר דאינון אמרין הוא שותקין והוא מדברים בגילוי מודי בפקדון דשתק מתגר ודמשתעי מספר · דשתק מתגר מן הודה שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים זה אומ' מאתי' שלי וזה אומ' מאתים שלי נותן לזה מנה ולזה מנה והשא' יהא מונח עד שיבא אליהו · דמשתעי מספר מן הבא אמ' גזלתי את אחד מכם ואינו יודע איזה מכם כו' ·

מתני' ניתן לי בן במדינת הים · ר' חנניה בעא קומי רבי אילא מן תנא חוששין לדבריה חולצת רבי טרפון דלא כרבי עקיבא א"ל דברי הכל היא הבא אף רבי עקיבה מודה בה · מה בינה לקדמייתא · הבא תימר אינה נאמנת וכה תימר נאמנת כשיצתה מכלל היתר לייבם והן דתימר אינה נאמנת כשלא יצתה מכלל היתר ליבם · א"ר יוסה מתניתא אמרה כן שלא עשו דבריו כנקיבות דתנינן שאינה נאמנת לומר מת יבמי תנשא ולא מתה אחותי שתכנס לביתה מפני שאין לה בנים הא אם יש לה בנים נאמנת ·

הדרן עלך האשה

האשה שהלך בעלה וצרתה למדינת הים באו ואמרו לה מת בעליך לא תנשא ולא התייבם עד שתדע שמא מעוברת צרת' והיה לה חמות אינה חוששת יצאת מליאה חוששת · רבי יהושע אמר אינה חוששת ·

ב' שתי יבמות זו אומרת מת בעלי וזו אומרת מת בעלי אסורה מפני בעלה של זו וזו אסורה מפני בעלה של זו ולזו עדים ולזו אין עדים את שיש לה עדים אסורה ואת שאין לה עדים מותרת לזו בנים ולזו אין בנים את שיש לה בנים מותרת ואת שאין לה בנים אסורה נתייבמו מתו יבמין אסורות להנשא · רבי לעזר אמר הואיל והותרו ליבמין הותרו לכל אדם ·

ג' אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם אף על פי שיש סימנין בגופו ובכליו אין מעידים אלא לאחר שלשה ימים אפי' מגייר וצלוב על הצליב והחיה אוכלת בו אין מעידין אלא עד שתצא נפשו ·

ד' רבי יודה בר בבא לא כל האדם ולא כל המקומות ולא כל השעות שוחת נפל במים בין שיש להם סוף בין שאין להם סוף הרי אשתו אסורה · אמר רבי מאיר מעשה באדם אחד שנפל לבור הגדול ועלה לאחר שלשה ימים · אמר רבי יוסה מעשה בסומא שירד לטבול במערה וירד מושכו אחריו ושהו כדי שתצא והשיאו את נשותיהן ושוב מעשה בעסיה באחד ששילשלוהו לים ולא עלה בידו אלא אמרו חכמים מן הארכובה ולמעלה תנשא מן הארכוב' ולמטה לא תינשא ·

ה' אפילו שמע מן הנשים אומרי' איש פלוני דיים · רבי יודה אמר אפילו שמע מן התינוקות אומרי' הרי אנו הולכים לספוד ולקבור את איש פלוני בין מתכוין בין שאינו מתכוין רבי יודה בן בבא אומר בישראל עד שיהא מתכוין ובגוי אין מתכוין אין עדותו עדות ·

ו' מעידין לאור הנר ולאור הלבנה ומשיאין על בת קול מעשה באחד שעמד על ראש ההר ואמר איש פלוני בן איש פלוני במקום פלוני מת הלכו ולא מצאו שם אדם והשיאו את אשתו · ושוב מעשה בצלמין באחד שאמר אני בן איש פלוני בן פלוני נשכני נחש והרי אני מת הלכו

ולא הכירוהו והשיאו את אשתו · אמר רבי עקיבא כשירדתי לנהרדעא לעיבור השנה מצאני נחמיה איש בית דלי אמר לי שמעתי שאין משיאין את האשה בארץ ישר׳ על פי עד אחד אלא יהודה בן בבא נימתי לה וכן הדברים אמר ליה אמור להם משמי אתם יודע׳ שהמדינה הזאת משובשת בגייסות מקובל אני מרבן גמליא׳ הזקן שמשיאין האש׳ על פי עד אחד וכשבאתי והרציתי הדברי׳ לפני רבן גמליאל שמח לדברי ואמר מצינו חבר ליהודה בן אבא · ח מתוך דברים נזכר רבן גמליאל שנהרגו הרוגים בתל ארזא והשיא רבן גמליאל את נשותיהן על פי עד אחד והוחזקו להיות משיאין עד מפי עד ומפי אשה ומפי שפחה · ט רבי לעזר ורבי יהושע אומר אין משיאין את האשה על פי עד אחד · רבי עקיבא אומר לא על פי אשה ולא על פי קרובים · י אמרו לו מעשה בבני לוי שהלכו לצוער עיר התמרים וחלה אחד מהם בדרך והניחוהו ב בפונדק ובחזירתן אמרו לפונדקית איה חבירינו אמרה להם מת וקברתיו והשיאו את אשתו אמרו לו לא תהא כהנת כפונדקי׳ אמ׳ להם כשתהא הפונדקית נאמנת · יא׳ והפונדקית הוציאה להן מקלו ומנעלו ותרמילו וספר תורה שהיה בידו ׃

סליק פירקא

האשה שהלכה רב שאיל לרב חייה רובה ותמתין שלשה ותחלוץ מיד מה נפשך אם בן קיימה הוא לא נגעה בה חליצה אם אינו בן קיימה הרי חליצתה בידה · אמר ליה לא שני שלשה חדשי׳ אלא אצלה הא אצל צרתה במה תמתין ט׳ חדשים ותחלוץ מיד · מה נפשך אם בן קיימא הוא הא לא נגע בה חליצה · אם אין בן קיימא הוא והרי חליצה בידה · אתא רבי יהודה בשם רבי אלעזר בשם רבי חייא רובא שלא תהא צריכה כרוז לכהונה · חבריא בשם רבי יוחנן טעמון דרבנן מי ישבו בודאי ולא בספק יצאת מליאה חוששת שהיא ספק אחר ספק זכר ספק ב נקיבה מדבר תור׳ להחמיר · רבי יהושע אומר אינה חוששת שהן שני ספיקות ספק זכר ספק נקיבה ספק בן קיימ׳ ספק אינו בן קיימ׳ שתי ספיקות מדברי תורה להקל ·

מתני׳ שתי יבמו׳ לזו בני׳ ולזו אין בני׳ זו מיתרת בכמ׳ חו ניתרת בעדיה׳ · מה טעמ׳ דרבי לעזר מש׳ שאינה חשודה לקלקל צרתה כל עיקר · נשמעינ׳ מן הדא האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ובאתה ואמרה מת בעלי תינשא ותטול כתובה וצרתה אסורה וסברין מימר חשודה היא לקלקל את עצמה כדי שתקלקל צרתה ולית רבי לעזר פליג הדי לית טעמא ולא משום שאינה חשודה לקלקל צרתה כל עיקר וחש לומר שמא שילח לה גיטא ממדינת הים וגע עצמך שהיה כהן · אמר רבי בא בר זימנא חשודה היא לעשות בנה חללים כדי לעשות בני צרתה ממזרין ׃ מתני׳ · אין מעידין אלא על פרצוף פנים וכו׳ רב יהודה אמר החוטם עם הלסתות ואתיא דמר רבי ירמיה בשם רב הכרת פניהם ענתה בם זה החוטם · אמר רב חייא בר בא כאן דבעי דלא מתחכמא יהיב איספלני על נחיריה ולא מתחכם כהדה ביומי דארסקינס מלכא והוין ציפוראי מתבעין והוון יהבין איספלני על נחיריהון ואינון לא מתחכמין וכסיפא איתמר עליהון לישן ביש ואיתצידון כולהון מן בירו · כתיב ויכו בהם אביה ועמו מכה גדולה מאד · אמר ר׳ אבא בר כהנא שהעכיר הכרת פניהם של ישראל הדא היא דכתיב הכרת פניהם ענתה בם וגו׳ זה החוטם · רבי אמי אמר שהושיב עליהם משמרו׳ שלשה ימים עד שנתקלקל צורתן הה״ד עצמו לי אלמנותיך מחול ימים · והני כן אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם כתיב ולא עצר כח ירבעם עוד בימי אביה ויגפהו י״י וימות · א״ר שמואל את סבור שהוא ירבעם אינה אלא אביה ולמה ניגף רבי יוחנן אמר על שחישד את ירבעם ברבי׳ הה״ד ואתם המון רב ועמכם עגלי הזהב אשר עשה לכם ירבעם לאלהים · ריש לקיש אמר על שביזה את אחיה השילוני · רב יהודה הוא דכתיב ויקבצו אליו אנשים בני בליעל על דרצוח לאחיה השילוני · ורבנין אמרין על ידי שבאת ע״ז לידו ולא ביערה הה״ד וירדוף אביה אחרי ירבעם וילכד ממנו ערים את ביתאל ואת בנותיה וכתיב וישם את האחד בביתאל ואת האחר נתן בדן אף על פי שיש בגופו ובכליו ולא כן תני מנין לאחיך שטעה אתה מחזירו בין בגופו בין בכליו שנייא הוא שהסימנין דרבנן להשתנות מיני מתניתא אין מעידין אלא עד לאחר שלשה ימים ר׳ בריה ורב פפי ר׳ יהושע דסוכנין בשם ר׳ לוי כל תלתא יומין נפשא טיסא על גופה סברא דהיא חזרה לגווה כיון דחמית ליה דאישתני זיוהדין דאפוי הוא שבקא ליה ואזלא ליה ומן תלתא יומין ולהלין הכרס נבקעת על פניו ואומרת לו הילך מה שגזלת וחמסת רבי חגי בשם רבי יאשיה מייתי לה מהדא קרא וזירתי פרש על פניכם ואפילו פרש חגיכם ב באותה שעה אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל · מתניתי׳

אפילו ראוהו מגויד אני אומ׳ כחרב מלובנת נכווה וחיה וצלוב על הצלוב אומ׳ אני מטרונא עברה עליו ופראתו והחיה אוכלת בו אני אומר נתרחמו עליו מן השמים · נפל לבור אריות אין מעידין עליו אומ׳ אני נעשה לו ניסים כדניאל · נפל לכבשן האש אין מעידין עליו אומ׳ אני נעש׳ לו ניסין כחנניה מישאל ועזריה · נפל לבור מלא נחשים ועקרבי׳ אין מעידין עליו · רבי יהודה בן בבא אומר אומר אני חבר הוה ונפל לירדה בין של מים ובין של שמן אין מעידין עליו · רבי אבא אמר של שמן מעידין עליו של מים אין מעידין עליו · רבי יודה בן בבא רבי זעירא רבי חננאל בשם רב הלכה כרבי יהודה בן בבא · מליהון דרבנין פליגין דמר רבי ירמיה מעשה באחד שנפל לירדן ועלה לאחר שבעה עשר יום והכירו שצפרתו הצינה והשיאו את אשתו · נפל למים בין שיש להם סוף בין שאין להם סוף אשתו אסורה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים מים שאין סוף אשתו אסורה שיש להם סוף אשתו מותר׳ · אמ׳ ר׳ מאיר מעשה שנפל לבור הגדול ועלה לאחר שלשה ימים · אמר לו אין מזכירין מעשה מיסים · אמר רבי מעשה בשנים שירדו לכמור מכמורת לירדן לציתותי ראה אחד מחילה של דגים ונכנס לתוכה ובקש לצאת לא היה מוציא פיתחה של מערה ובא חבירו ועמד על פתחה של מערה ושהא כדי שתצא נפשו ובא והגיד בתוך ביתו ובשחרית זרחה החמה והכיר פתחה של מערה ויצא ובא ומצא הספר קשור בתוך ביתו · אמ׳ ר׳ עקיבא מעש׳ שעשיתי כפרש בים הגדול וראיתי ספינה אחת ששקעה בים והייתי מצטער על תלמיד חכם אחד שהיה בתוכה וכשבאתי למגיזה של קפודקיא התחיל מקדמיני ושואל לי שאלו׳ נומתי לו בני והאך פלטת נומה לי רבי טרפני גל לחבירו וחבירו לחברו עד שהקי׳ אני ליבשה באותה שעה אמרתי גדולים דברי חכמים שאמרו מים שאין להם סוף אשתו אסורה מים שיש להם סוף אשתו מותרת · אמ׳ רבי אבהו אם היה גלימי והביט לארב׳ רוחותיו וראה שאין שם ברייה משיאין את אשתו · ושוב מעש׳ באסיא באחד ששלשלוהו הים ולא עלת בידם אלא רגלו תני רצו לחתוך ספוגים ובאו ומצאו אותו שלחוני בעבו · ר׳ חגי בעי קומי רבי יוסי לא מסתברא נותנין לו שהות כדי טריפה אמר ליה אף אנא סבור כן · מתני׳ אפילו שמע כן הנשי׳ · שמע קול המקוננת מכבתו בין המתים אין עדות גדול מזו מקמטריסי המלך בית פלוני נהרג פלוני אין משיאין את אשתו · אמר פלוני נהרג פלוני מבית דין שלשי׳ בת פלוני נהרג פלו׳ משיאין את אשתו · אמר פלוני נהרג פלוני אינו בעולם אמר פלו׳ אינה א׳ רבך מן עלמא נחרי פלוני אנא א׳ אתרין פלוני מאב׳ פלו׳ אינו בעולם טפה רוחיה עליה שקעה ספינתו בים אתיה כהדא דתמר רבא בר זבדא בשם רב מעשה באבא סמי ששקעה ספינתו בים והוא לא היה בתוכה והבא בן איזו הוא מתבמין ר׳ יוחנן או׳ כל שמזכירין לו אשה · ר׳ שמעון בן לקי׳ אמ׳ כל ששואלין אותו והוא משיב א״ר חגי לר׳ יהושע בן לוי זכור ר׳ בשלישי וכמה זקני׳ כל שהיו מהרסין כנגד ר׳ הושעי׳ כיד למעבר כהדה דר׳ שמע׳ בן לקי׳ והו׳ לא מקבל עליו · רב יהודה בשם רב אין הל׳ כר׳ יהוד׳ בן בבא מישר׳ ומילהון דרבנין אמרין כן דמר ר׳ שמואל ר׳ אבהו ר׳ עקיבה בר אחא בשם ר׳ יוסא אין בודקין עידי מיתה בדרישה וחקירה · מעשה באחד שבא להעיד לפני רבי טרפון על האשה שנשאת אמר לו בני היאך אתה מעיד על האשה שתנשא אמר לו רבי עמנו היה בשירה וירד הגייס עלינו תתלה ביחור של זית ופשחו ורדף הגייס חזור נומתי לו בני מטבחך אני באריי נומה לו יפה מזונת לשמי אני נקרא בעירי יוחנן בן יונתן אריה מכפר שיחלח אמרתי לו בני יפה אמרת יוחנן בן יונתן אריה מכפ׳ שיחלה אמ׳ לי לא כך אמרתי אלא יוחנן בן יונתן אריה מכפר שיחלה אמרתי לו והלא כך אמרת יונתן בן יוחנן ארי מכפר שיחלה אמר לי לא כך אמרתי אלא יוחנן בן יונתן ארי מכפר שיחלה לאחר הימים חלה ומת ובדק רבי טרפון את עדותו והשיאו את אשתו או נימר משום מה בכך אשכח תני אין בודקין עידי מיתה בדרישה וחקירה ודלא כרבי טרפון דרבי טרפון אומר בודקין עידי מיתה בדרישה וחקירה · אמר רבי חנינא ניתני רבי יוחנן והן שראו בוביה של אדם תמן תני שהיה משלך בבור ואמר כל השומע את קולו יכתוב גט לאשתו הרי אלו יכתבו ויתנו · מתני׳ מעידין לאור הנר · אמר רבי חנינא לימדני רבי יונתן והן שראו בוביה של אדם · רבי אחא בשם רבי חננא תמן תנינן מי שהיה משלך בבור ואמר כל השומע את קולו יכתוב גט לאשתו הרי אלו יכתבו ויתנו ומר רבי יונתן והן שראו בוביה של אדם · ר׳ אחא בשם רבי חננא והיה דתימר בשדה אבל בעיר אפי׳ לא בוביה של אדם · והן תנינן מי שהיה משלך בבור ואמ׳ כל מי ששומע את קולו יכתוב גט לאשתו הרי זה יכתבו׳ ויתנו וא״ר יונתן והוא שראו בוביה של אדם · א״ר אבון המזיקין מצויין בבורות כדרך שהן מצויין בשדו׳ תמן תנינן המסית זה הדיוט והמסית זה הדיוט הא חכם לא מבין שהוא מסית אין זה חכם מבין שהוא מסית אין זה חכם מבין שהוא מסית א׳ זה חכם מיצד עושין לו להעדים עליו מכמינים עליו ב׳ עדי׳ בני אד׳ בבי׳ הפנימית ומושיבין אתו בבית החיצון ומדליק׳ נר על גביו כדי שיהו רואין אותו ושומעין את קולו שכן עשו לבן סטרא בלוד שהכמינו לו שני תלמידי חכמי׳ והביאוהו לב״ד וסקלוהו וכה תמר אבן שנייה הוא דמר אני אף הבא אני שלא יברח וילך לו וילך ויסית את אחרי׳ עמו · תמן תנינן הכבי׳ גט ואבד מכמן אם מצאו על אתר כשר ואם לאו פסול · איזהו על אתר ר׳ יוה׳ אמ׳ כל שלא עברו שם שלשה בני אדם · עבר גוי מהו נשמעינה מן הדא אדא בר בר חנה אייתי גיטה ואבד מיניה אשכחיה חד סרקאי אתא עובד׳ קומי רבנן ואכשרון הדא אמרה עבר גוי כשר נימר סימן לגיטין מהדא דו אמ׳ תרתי שורין כרם הבא הא׳ שכנו והוה נקוד · רבי עזרא בעא קומי רבי מנא הבא למה הוא פסול אני אומר אחר היה שם והיה שמו כשמו וגע עצמך שבדקו כל אותו מקום ולא מצאו שם אחד כשמו ולא משום חמור הוא בעדיות הא תנינן הלכו ולא מצאו שם אדם והשיאו את אשתו

הלכו ולא הבירוהו והשיאו את אשתו א״ל ר׳ מנא כן א״ל ר׳ שמי ר׳ אחא בשם רבי בון בר חייא האיש הזה בידו ב׳ גיטין ובידו א׳ כשר וא׳ פסול אבד את הכשר והשליך את הפסול בשעה שמצא אני או את הפסול מצא · מתני׳ א״ר עקיבא כשירדתי לנהרדעא לעבר את השנ׳ מצאני נחמיה איש בית דלי כו׳ · מצאו כתו׳ בשט׳ בת פלו׳ נהרג פלו׳ ר׳ ירמיה אמ׳ משיאין את אשתו · רבי בון בר כהנא אמר אין משיאין את אשתו · מתני׳ מסייעא לדין ומתני׳ מסייעא לדין · מתני׳ מסייע לר׳ ירמיה על פי עדי׳ לא ע״פ כתבן ולא ע״פ מתורגמן ולא עד מפי עד · ועכשיו אין משיאין עד מפי עד · ודכוותה על פי כתבן ועל פי מתורגמן משיאין · ומתניתא מסייעא לר׳ בון בר כהנא יפה כח העדים מכח השט׳ וכח השט׳ מכח העדים שהעדים שאמרו מת פלוני נהרג פלוני משיאין את אשתו · מצאו כתוב בשטר מת פלוני נהרג פלוני אין משיאין את אשתו יפה כח השט׳ מכח העדים שהמלוה את חבירו בעדי׳ גובה מנכסין בני חורין בשטר גובה מנכסין משועבדין · מתניתי׳ מתוך הדברים נזכר רבן גמליאל שנהרגו הרוגים בתל ארזא כו׳ מתניתי׳ רבי אלעזר ורבי יהושע אומ׳ אין משיאין את האשה כו׳ · תמן תנינן החזיקו להיות משיאין עד מפי עד מפי אשה ואשה מפי אשה ומפי עבד ומפי שפחה ומפי קרובי׳ ואת אמר הכין · מתניתין במשנה הראשונה · מתני׳ אמרו לו מעשה בבני לוי שהלכו לצוער עיר התמרים כו׳ · הפונדקית הוציאה להן מקלו ומנעליו ואפונדתו וספר תורה שהיה בידו · ר׳ אחא בשם רבי חנינא עשו אותה כמי שהיא נאמנת על אתר · א״ר שמואל בר סוסרטא עשו אותה כגוי מסיח לתומו · חד אריסטון בעי קומי ר׳ מנא לית הוא פליג על ר׳ שמעו׳ בן לקיש דר׳ שמעון בן לקיש אמ׳ כל ששואלין אותו והוא משיב לית כן מהוא דאמ׳ רבי שמואל בר סוסרטא · אית כן מהוא דמר רבי חנינה עשו אותה כמי שהיא נאמנת על אתר :

הדרן עלך פרק המקנא וסליקא לה מסכת יבמות

מסכת סוטה

המקנא

לאשתו רבי אליעזר אומר מקנא על פי שנים ומשקה על פי עד אחד או על פי עצמו · רבי יהושע אומר מקנא על פי שנים ומשקה על פי שנים · ב׳ כיצד הוא מקנה לה אמר לה בפני שנים אל תדברי עם איש פלוני ודיברה עמו עדיין מותרת לביתה ומותרת לוכל בתרומ׳ · נכנסה עמו לבית הסתר ושהת כדי טומאה אסורה לביתה ואסור׳ לוכל בתרומה · ואם מת חולצת ולא מתייבמת · ג׳ אילו אסורות לוכל בתרומה האומרת טמאה אני לך ושבאו לה עדים שהיא טמאה · והאומרת איני שותה ושבעלה אינו רוצה להשקותה ושבעלה בא עליה בדרך כיצד הוא עושה לה מוליכה בבית דין שבאותו המקום ומוסרין לו שני תלמידי חכמים שמא יבוא עליה בדרך · רבי יהודה אומר בעלה נאמן עליה · ד׳ היו מעלין אותה לבי׳ דין הגדול שבירושלם ומאיימין עליה כדרך שמאיימין על עדי נפשות ואומ׳ לה בתי הרבה יין עושה · הרבה שחוק עושה · הרבה ילדות עושה · הרבה שכינים הרעים עושין אל תעשי לשמו הגדול שנכתב בקדושה שימחה על המים · ואו׳ לפניה דברים שאינה כדיי לשומען היא וכל משפחת בית אביה · ה׳ אם אמרה טמאה אני שוברת כתובתה ויוצאה · אם אמרה טהורה אני מעלין אותה לשערי מזרח לשערי ניקנור ששם משקין את הסוטות ומטהרין את היולדות ומטהרין את המצורעין וכהן אוחז בבגדיה אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו · עד שהוא מגלה את לבה וסותר את שערה ר׳ יהודה אומר אם היה לבה נאה לא היה מגלהו · ואם היה שערה נאה לא היה סותרו · ו׳ היתה מכוסה בלבנים מכסה בשחורים · היו עליה כלי זהב קטליות נזמים וטבעות מעבירים ממנה כדי לנוולה ואחר כך מביא חבל מצרי וקושרו למעלה מדדיה וכל הרוצה לראות בא לראות חוץ מעבדיה ושפחותיה מפני שליבה גס בהן ו ושאר כל הנשים מותרות לראותה שנ׳ ונוסרו כל הנשי׳ ולא תעשינה כזמתכנה · ז׳ במידה שאדם מודד בה מודדין לו היא קשטה את עצמה לעבירה והמקו׳ ניולה · היא גילתה את עצמה והמקום גילה עליה · הירך התחילה בעביר׳ תחילה ואח״כ הבטן לפיכך ילקה הירך תחילה ואחר כך הבטן ושאר כל הגוף לא פלט · ח׳ שמשון הלך אחר עיניו לפיכך ניקרו פלשתים את עיניו · אבשלום נתנוה בשערו לפיכך נתלה בשערו לפי שבא על עשר פילגשי אביו לפיכך ניתנו בו עשר לונכיות שנאמר ויסובו עשרה נערי׳ נושאי כלי יואב · ולפי שגנב שלש גניבות לב אביו ולב בית דין ולב ישר׳ לפיכך נתקעו בו שלש שבטי׳ שנ׳ ויקח שלשה שבטים בכפו ויתקעם בלב אבשלום · ט׳ וכן לעניין הטובה מרים המתינה למשה שעה אחת שנאמר ותתצב אחותו מרחוק · לפיכך נתעכבו לה כל ישר׳ שבעת ימים במדבר שנאמר והעם לא נסע עד האסף מרים · י׳ יוסף זכה לקבור את אביו ואין באחיו גדול ממנו שנאמר ויעל יוסף לקבור את אביו מי לנו גדול מיוסף שלא נתעסק בו אלא משה · משה זכה בעצמות יוסף ואין בישר׳ גדול ממנו שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו · מי לנו גדול ממשה שלא נתעסק בו אלא הקדוש ברוך הוא שנאמר ויקבור אותו בגיא מול בית פעור וגו׳ · ולא על משה בלבד אמרו אלא בכל הצדיקים שנאמר והלך לפניך צדקך וכבוד י״י יאספך :

סליק פירקא

המקנא

לאשתו כו׳ · כתי׳ ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו וגו׳ · שלא יקנא לה לא כתוך שחוק ולא כתוך שיחה ולא כתו׳ קלות ראש ולא כתוך כתון · אלא מתוך דבר של אמה · עבר וקינא לה באחד מכל הדברים הללו מה איתאמרת למצוה · לעיכוב · אין תימר למצוה קנויו קינוי · אין תימר לעיכוב אין קנויו קינוי · אתייא כהדא כל מקום שנאמר חוקה תורה מעכב הקינוי. רבי יהושע אמר בשם רבי ליעזר חובה · רבי יושוע אמר רשות · אמר רבי לעזר בן רבי יוסי קומי רבי יסא אתייא דרבי ליעזר כבית שמאי ודר׳ יהושע כבית הלל · דרבי ליעזר כבית שמאי דבית שמאי אומרי׳ לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה ערוה · מצא בה דברים באורין לגרשה אינו יכול שלא מצא בה ערוה · לקיימה אינו יכול שמצא בה דברים באורין · לפום כן הוא אומר חובה · והא תני משום בית שמאי אין לי אלא הוצאת משם ערוה · מניין הוצאה וראשה פרוע וצדדיה מפורמין וזרועותיה חלוצות · תלמוד לומר כי מצא בה ערות דבר · אמר רבי מנא קיימתיה בעדים · וכאן שלא בעדים · ודרבי יהושע כבית הלל דבית הלל אמ׳ אפילו הקדיחה תבשילו לפום כן הוא אומר רשות · רצה לקנאות יקנא · רצה לגרש יגרש · ומה טעמא דרבי ליעזר כי מצא בה ערות דבר · ערוה זו סתירה · דבר זה הקנוי · דבר דבר · מה דבר האמור להלן על פי שנים עדים אף דבר האמור כאן על פי שנים עדים · ומשקה על פי עד אחד או על פי עצמו׳ ומעלה כו בתנאים שהתנה עמה על פי אחרים · תני רבי יוסי בי רבי יודה אומר משום רבי ליעזר מקנא על פי עד אחד או על פי עצמו · ומשקה על פי שנים · מה נאמר כאן כי מצא בה ערות דב׳ · ואין מציאה בכל מקום אלא בעדים · מה מקיים רבי ליעזר דבר · דבר שהוא מרגיל לבוא לידי ערוה · עד אחד מהו שישקה · מה אם פיו שאינו זוקקו לשבועת ממון הרי הוא משקה · עד אחד שהוא זוקקו לשבועת ממון לא כל שכן · קרוב מהו שישקה · מי קרוב מבעלה · עד מפי עד מהו שישק׳ מה בינו לבין הקרוב · קרוב אע״פ שאינו כשר עכשו כשר הוא לאח׳ זמן · עד מפי עד אינו כשר לא עכשיו ולא לאחר זמן · מה טעם דר׳ יהוש׳ כי מצא בה ערות דבר · דבר זה הקינוי · כי מצא אין מציא׳ אלא בעדי׳ · ומקנא ע״פ עד אחד או על פי עצמו · ומעלה כו בקינוי · מה מקיים רבי יהושע ערוה · ערוה שהיא באה מכח דבר · השיבו על דברי רבי יוסי בן יהודה אם כן אין לדבר סוף · הכל ממנו לקנאות לה בשנים ולהביא עדים שנסתרה ולפוסלה מכתובתה · אמר רבי יוסי מה טיבה להסתר אלא אתיא די לא על דמתניתין והכל ממנו לקנות לה מפני׳ ולומר שנסתרה ולפוסלה מכתובתה · אמר רבי מנא אפילו כהדין תנייא אתייא היא כמאן דמר מקנא לה מאביה ומבנה · והכל ממנו לקנות לה מאביה ומבנה ולהביא עדי׳ שנסתרה ולפוסלה מכתובתה · אין תימר כאי טיבה להסתר · התורה התירה להסתר · דמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי כתיב כי יסיתך אחיך בן אמך וגו׳ · בתך בסתר · אמך בסתר · מתייחד אדם עם אמו ודר עמה · עם בתו ודר עמה · עם אחותו ואינו דר עמה · עידי קינוי שנמצאו זוממין לוקין · עידי סתירה שנמצאו זוממין אהא אמרת לוקין · מהו שישלמו לא כבוחן היא מפסדת כתובתה · אי ייבא כיי דמר רבי בא רבי יהודה בשם שמואל אין למידין דבר

מדבר בעדים וזמנין · והבא בן · נסתרה בעד אחד בשחרית ובעד אחד בין הערבים · ייבא כהדא נתייחדה עמו בפני שנים · צריכה הימנו גט שיני · באחד אינה צריכה הימנו גט שיני · באחד בשחרית ואחד בין הערבים זה היה מעשה ושאל רבי לעזר בן הדאי את החכמים ואמרו אין זה ייחוד : קנא לה בעד אחד בשחרי' ובעד אחד בין הערבים מאחר שהוא איש והיא אשה אין קנויו קניי ייבא כהדא אין מקבלין מן העדים אלא אם כן ראו שניהן כאחת · רבי יהושע בן קרחה אומר ואפילו כאן זה אחר זה · רבי ירמיה רבי שמואל בר יצחק בשם רב מודין חכמים לרבי יהושע בן קרחה בעידי הבכורה ובעידי החזקה · רבא בשם רבי ירמיה אף בעידי סימנין כן · מה רא פשיטה שזה אמר ראיתי שתי שערות בגבו · וזה אומר ראיתי שני שערות בגבו · וזה אומר ראיתי שערה אחת בגבה · וזה אומ' ראיתי שערה אחת בגבה לאו כלום כל' שכן גבו וגבו זה אומר ראיתי ב' שערות בגבו וזה אומר ראיתי שערה אחת בבריסו · רבי יוסי בי רבי בון ורבי הושעיה בריה דרבי שמי חד אמר פסול · וחד אמר כשר · מאן דמר פסול כמעיד על חצי סימן · ומאן דמר כשר אני אומר שמא נשרו · שנים אומ' ראינו שערה אחת בו ושנים אומ' ראינו שערה אחת בבריסה · רבי חגיי אמר דברי הכל פסול · רבי בא אמר דברי הכל כשר · רבי יודן אמר במחלוקת רבי יוסי אמר במחלוקת · אמר רבי יוסי לרבי חגיי והא רבי יודן סבר כוותי · אמר ליה על רביה אנא פליג לא כל שכן עילויה · אמר רבי מנא יאות אמר רבי חגיי אילו שטר שהוא מתותם בארבעה עדים וקרא עלו' ערער זה מעיד על שנים וזה מעיד על שנים שמא כלום הוא · ואין כל חתימה וחתימה צריכה שני עדים וכה כל סימן וסימן צריכה שני עדים · רבי חנניה יליף לה משני חזקה · אילו אחד מעיד שאכלה שנה ראשונה ושניה · ואחד מעיד שאכלה רביעית חמישית וששית שמא כלום הוא · ואין כל חזקה וחזקה צריכה שני עדים וכה כל סימן וסימן צריך שני עדים ·

הלכה ב' כיצד הוא מקנא לה כו' · סוף דבר עד שהדבר עמו · הא אם נסתרה עמו ולא דיברה אין סתירתה כלום · דיברה אתא מימר לך אפילו דיברה עמו ולא נסתרה · אדיין היא מותרת לביתה ומותרת לוכל בתרומה · לשון נקי הוא מתניתא · אל תתייחדי עם איש פלוני · מהו שיקנא לה משני בני אדם כאחת · רבי יודן אמר במחלוקת · מאן דמר מקנא לה מאביה ומבנה מקנא לה משני בני אדם כאחת · רבי יוסי בעי מקנא לה ממאה בני אדם : אמר רבי יוסי בי רבי בון אמר לה אל תיכנסי לבית הכנסת · נכנסת עמו · אמר רבי מנא לא אמ' אלא עמו הא זה אחר זה לא · רבי אבין אמר אפילו זה אחר זה · מכל מקום יש רגלים לדבר · לפלטיא בלילה · לחורבה ביום · למבואות אפילות ביום · שאלו את בן זומא מפני מה ספק רשות היחיד טמא · אמר לון סוטה מהוא · אמר ליה רשות היחיד · אמר לון מצינו שהיא אסורה לביתה · מיליהון דרבנן פליגין דמר רבי זעיר' רבי יסא בשם רבי יוחנן קטנה שזינתה אין לה רצון להאסר על בעלה · והא תנינן כל שאין בו דעת לישאל ספיקו טהור · הא אם יש בו דעת לישאל ספיקו טמא · ברם הכא אף על פי שיש בו דעת לישאל ספיקו טהור · מפני מה ספק רשות הרבים טהור אמר לון מצינו שהציבור עושין פסחיהן בטהרה בשעה שרובן טמאין · מה טומאה ידועה הותרה לציבור · קל וחומ' ספק טומאה · תמן תנינן כל העריות עשה בהן את המערה כגומר וחייב על כל ביאה וביאה · החמיר בשפחה שעשה בה את המזיד כשוגג · ר' ירמ' ר' בא בר ממל בשם רב שכבת זרע עד שיפלוט · הכא כתי' שכבת זרע והב' כתי' שכבת זרע · הכא את אמ' שכבת זרע עד שיפלוט · והבא את אמ' כן · א'ר יוסי שנייה היא דכתי' ונסתרה והיא נטמאה כיון שנסתרה התורה קראה טמאה · ברם הכא שכבת זרע עד שיפלוט · ליידא מילה כתיב שכבת זרע לשיעורין כהדא דתני ונסתרה והיא נטמאה · כמה היא סתירה כדי טומאה · כמה היא כדי טומאה כדי ביאה · וכמה היא ביאה כדי העריה · כמה היא העריה רבי ליעזר אומ' כדי חזירת דקל · רבי יהושע אומר כדי מזיגת הכוס · בן עזאי אומ' כדי לשתותו · רבי עקיבה אומר כדי גילגול ביצה · רבי יהודה בן בתירה אומר כדי לגימת שלש ביצים מגולגלות זו אחר זו · רבי אלעזר בן פינחס אומר כדי שיקשור גירדי את הנימה · מיימין אומ' כדי שתושיט ידה ותטול ככר לחם מן הסל · אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר יש כי בעד אשה זונה עד ככר לחם וגו' · אמר רבי [illegible] כל אילין שיעוריא לאחר התרת הסינר · אמר רבי יוחנן כל אחד ואחד בעצמו שיער · ובן עזאי נשא אשה כימיו · אית דבעי מימר נתחמם · ואית דבעי מימר בעל ופירש · אית דבעי מימר סוד יי' ליריאיו ובריתו להודיעם · תני רבי אומר שלש טמאות אמורות בפרש' אחת לבעל ואחת לבועל ואחת לתרומה · להרומה מצינו אשה שהיא אסורה לביתה ומותרת בתרומה · למה לא אילו בת כהן שנישאת ליש' ונאנסה טמא אינה מותרת לביתה ואסורה לאכול בתרומה · לא מצינו אשה שהיא אסורה לביתה ומותרת לוכל בתרומה · אמר רבי אבין איתאמרת אחת לבעל ואחת לבועל ואחת ליבם · אמר רבי יוסי בי רבי בון מתניתא אמרה כן ואם מת חולצת ולא מתייבמת · תנא רבי יעקב בר אידי קומי רבי יונתן ואת כי שטית תחת אישך פרט לאנוסין · מה את שמע מינה אמ' ליה מה תחת אישך לרצון · אף כאן לרצון · סוטה כשם שהיא אסורה לבעל כן אסורה לבועל · כשם שהיא אסורה לאחיו של בעל כך היא אסורה לאחיו של בועל

יכול כשם שצרת סוטה אסורה לאחיו של בעל כך אסורה לאחיו של בועל · נישמעינה מן הדא האשה שהלך בעלה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעליך · והיא לה יבם כאן ויבמ' וכת ואחר כך בא בעלה אסור בה ומותר בצרתה אסור בה ומותר באשת אחיו · ואשת אחיו לא כצרת סוטה היא · הדא הוא אמרת שצרת סוטה מותרת לאחיו של בועל · אמר רבי יודן אתייא כרבנן דתמן דמר רבי הלא תניי תמן כל העריות אינן צריכות גט חוץ מאשת איש בלבד · ר' עקיבה אומר אף אחות אשתו ואשת אחיו ברם רבנן דהכא · רבי חייה בשם רבי יוחנן הכל מודין באשת אחיו שהיא צריכה הימנו גט משו' הלכות אשת איש קנה כת ערוה הוא · וערוה פוטרת צרתה · אמר רבי חיננא אפילו כרבנן דהכא אתיא היא בה קנסו לא קנסו בירשיה · אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל · אין כרבנן דתמן יהא מותר בה · רבי זעירא בשם רבי יוחנן צרת סוטה אסורה וצרת גרושה מותרת לביתה · ר' יעקב בשם ר' יוחנ' כל הצרו' מותרו' חוץ מצרת סוטה · שמואל אמר גרושה עצמה מותרת לביתה · מהו פליג בגין דהוון עסיקין בצרות לא אדכרון גרושות · צרת סוטה למה היא אסורה רבי יוחנן אמר מרית ערוה נגעת בה · רב אמר מפני שכתוב בה טומאה כעריות :

הלכה ג' אילו אסורות מלאכל בתרומה כו' · מתני' לא כמשנה הראשונה דתנינן תמן בראשונה היו אומרים שלש נשים יוצאות ונוטלות כתובה והאומרת טמאה אני לך · שמים ביני לבינך · ונטולה אני מן היהודים · אמ' ר' אבין ואפילו תאמר כמשנה האחרונה מכל מקום יש רגלי' לדבר · תני מבלעדי אישך פרט לשקדמה שכבת זרע אחרת לאישך · אמר רבי אילא כעניין שנאמר מלבד עולת הבוקר · והא תנינן כשם שהמים בודקין אותה כך הן בודקין אותו · כשם שהיא אסור' לבעל כך היא אסורה לבועל · וכשם שהיא אסורה לאחיו של בעל · כך היא אסורה לאחיו של בועל · כשם שהמים בודקין אותה על כל ביאה וביאה שהיא מקבלת את בעלה לאחר הבועל כך הן בודקין אותו · רבי אבין בשם רבי הלא כאן ביודע כאן כשאינו יודע · רבי חייה בר יוסף שלח בתר איתתיה אמר יסקון עמה תלת תלמידין שאם יפסה אחד מהן לצורכו תתייחד עם שנים · והא תנינן ומוסרין לו שני תלמידי חכמים שמא יבוא עליה בדרך · אמר רבי אבין ובעלה הרי שלשה · אף הוא שכר לה בית והיה מעלה לה מזונו' ולא היה מתייחד עמה אלא בפני בניה · וקרא על עצמו הפסוק הזה יגעתי באנחתי ומנוחה לא מצאתי · תני רבי יהודה אומר בעלה נאמן עליה מקל וחומר ומה אם הנדה שחייבין עליה כרת הרי הוא נאמן עליה · זו שאין חייבין עליה כרת אינו דין שיהא נאמן עליה · אמרו לו לא אם אמרת בנידה שיש לה היתר לאחר איסורה · תאמר בזו שאין לה היתר לאחר איסורה · ואומ' מים גנובים ימתקו וגו' · אמר להן רבי יהודה גזירת הכתוב הוא והביא האיש את אשתו אל הכהן וגו' · אמרו לו ובלבד בעדי' ·

הלכ' ד היו מעלין אותה לבית דין הגדול שבירושלם כו' · כשם שמאיימין עליה שתחזור בה כך מאיימין עליה שלא תחזור בה · ואומר לה בתי אם טהורה את דבריא לך שאת טהורה עמדי על מדייך שאין המים האילו דומין אלא לסם יבש שהוא נתון על גבי בשר חי ואינו מזיקו · מצא שם מכה והתחיל מחלחל ויורד · רבי זבדיה חתניה דרבי לוי הוה משתעי הדין עובדא · רבי מאיר הוה יליף דריש בכנישתא דחמתא כל לילי שובא והוה תמה חדא איתתא יליפה שמעה קליה · חד זמן עני דריש אזלת בעית מיעול לביתיה ואשכחת בוציננא מיטפי אמר לה בעלה הן ה הייתה אמרה ליה משמעא קליה דדרושא · אמ' לה מכך וכך דלית ההיא איתתא עללה להכא לביתה עד זמן דהיא אזלה ורקקה גו אפוי דדרושא · צפה רבי מאיר ברוח הקודש ועבד גרמיה חשש בעייניה · אמר כל איתתא דידעה מילחוש לעיינה תיתי תילחוש · אמרין לה מגירתא הא עימיתיך תיעלין למיתיך עבדי גרמיך לחשה ליה ואת רקקה גו עייניה · אתת לגביה אמר לה חכמה את מילחוש לעיינא · מאימתיה עליה אמרה ליה לא · אמר לה ורוקקין בגויה שבע זימנין והוא טב ליה · מן דרקקת אמר לה אזלין אמרין לבעליך חד זמן אמרת לי והא רקקה שבעה זימנין · אמרו לו תלמידיו רבי כך מבזין את התורה · אילו אמרת לן לא הוית מייתי ליה ומלקין לה ספסליה ומרציין ומרצייה ליה לאיתתיה · אמר לון ולא יהא כבוד מאיר כבבוד קונו · מה אם שם הקודש שנכתב בקדושה אמר הכתוב שימחה על המים בשביל להטיל שלום בין איש לאשתו · וכבוד מאיר לא כל שכן ·

פיס' ואומר לפניה דברים שאינן כדיי לשומען היא וכל משפחת בית אביה · כגון מעשה ראובן בבלהה · ומעשה יהודה בתמר · אשר חכמים יגידו אילו ראובן ויהודה · ולא כחדו מאבותם · ומה שכר נטלו על כך להם לבדם ניתנה הארץ ולא עבר זר בתוכם · כשבא משה לברכן יחי ראובן ואל ימות · וזאת ליהודה · רבי חזקיה בשם ר' אחא ר' חייה דריש שלש מקראות לשבח · ותשב בפתח עינים ואיפשר כן · אפילו זונה שבזונות אינה עושה כן אלא שתלת עיניה לפתח שכל העינים מצפות לו · אמ' לפניו רבון כל העולמים אל אצא ריקם מן הבית הזה · דבר אחר בפתח עינים שפיתחה לו את העינים שאמרה לו פנויה אני וטהורה אני · ועלי זקן מאד וגו' ישכבון כתיב שהיו הנשים מביאות קיניהן לטהר לבתיהן והיו משהין אותן והקדוש ברוך הוא מעלה עליהן כאילו הן שוכבין אותן · אמר רבי תנחומא הרי הוא דו מקנתר להן למה תבעטון בזבחי ובמנחתי · אין תימר עבירה חמורה יש כאן מכריזין מן החמורה ומקנתרין בקלה · ולא הלכו בניו בדרכיו ויטו אחרי הבצע · שהיו נוטלין מעשר והיין · אמר

רבי ברמיה כברכתא והתה עוברת והו מניחין צרכיהן של ישראל והיו הולכין עוסקין בפרקמטיא ·

הלכה ה׳ אם אמרה טמאה אני שוברת כתובתה ויוצאה כו׳ · כתיב והעמיד הכהן את האשה לפני יי׳ · זה שער ניקנור · כל מקום שנאמר לפני יי׳ זה שער ניקנור · כתיב אם יחטא איש לאיש וגומ׳ · רבי חייה בר בא ורבי יהושע בן לוי · רבי חייה בר בא פתר קרייה בבועל · ורבי יהושע בן לוי פתר קרייה באשה · רבי חייה בר בא פתר קרייה בבועל ההין זן ומפרנס · ואת אתי על דעתך · ורבי יהושע בן לוי פתר קרייה באשה ההין זן ומפרנס · ואת תלית עינים על חורן · ומבזין על הספק · אמר ר׳ שמלאי בכל מקום שאת מוצא זנות את מוצא אנדרולמסיה באה בעולם · קרייא אמר מקרין ואחר כך מבזין · ומתניתא אמרה מבזין ואחר כך מקרין · אמר רבי אילי מבינן דכתיב והעמיד והעמידה וכי יושבת היית אלא מחמת עמידה הראשונה היה פורע את ראשה · מחלפה שיטתיה דרבי יודן · תמן הוא אמר האיש מכסין אותו מלפניו · והאשה מלפניה ומלאחריה · והכא הוא אמר אכין · תמן מכל מקום למיתה היא מתוקנת · ברם הכא שמא תימצא טהורה ויתגרו בה פירחי כהונה · מחלפה שיטתהון דרבנן · תמן אינון אמרין האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה · והכא אינון אמרין הכין · תמן ואהבת לרעך כמוך · יבור לו מיתה קלה שבקלות · ברם הכא וניוסרו כל הנשים ולא תעשינה כזימתכינה ·

הלכה ו׳ היתה מכוסה בלבנים כו׳ · מתניתא בשאינן נאין לה · אבל אם היו נאין לה לא כדא · מביא חבל מצרי · ולמה חבל מצרי · אמר רבי יצחק לפי שעשת כמעשה מצרים · רבי ירמיה בעי חבל המצרי מעכב כפיפה מצרית מעכבת · מטל מי הן באין · ייבא כיי דאמר רבי דרבי אמר אמת המים וחומת העיר ומגדלותיה וכל צורכי העיר באין מתרי הלישכה · והכא כן ·

הלכה ז׳ במידה שאדם מודד בה מודדין לו כו׳ · תני בשם רבי מאיר במדה שאדם מודד בה מודדין לו · מאי טעמא בסאסאה · בסאה סאה · אין לי אלא סאה · מניין לרבות תרקב וחצי תרקב וקב וחצי קב ורובע והומן וחצי תומן ואוכלא · תלמוד לומר כי כל סאון סואן ברעש · ריבה כאן סאות הרבה · אין לי אלא דבר שהוא של מידה · מניין לפרוטות קטנות שהן מצטרפות לחשבון מרובה תלמוד לומר אחת לאחת למצוא חשבון · כנהג שבעולם אדם נכשל בעבירה שחייבין עליו מיתה בידי שמים · מה שורו אבדה תרנגולתו · נשברה צלוחיתו · נכשל באצבעו והחשבון מתמצה · דבר אחר אחת מתארעה לאחת והחשבון מתמצה וכמה הוא מיצוי חשבון עד אחת · תני בשם רבי מאיר כשם שיש דיעות במאכל ובמשתה · כך יש דיעות באנשים · יש לך אדם זבוב נופל לתוך כוסו והוא נוטלו וזורקו ושותהו זה כשאר כל האדם שהוא רואה את אשתו מדברת עם שכיניה ועם קרוביה · או יש לך אדם שפורח זבוב על גבי כוסו והוא נוטלו ושופכו ואינו טועמו זה הוא חלק רע באנשים שנתן עיניו בה לגרשה · ויש לך אדם זבוב שוכן על כוסו והוא נוטלו ומניחו כמות שהוא זה פפוס בן יהודה שנעל את הדלת בפני אשתו · אמרין ליה נהגין הוון אבהתך עבדין כן · יש לך אדם זבוב מת לתוך כוסו והו׳ נוטלו ומוצצו ושותיהו · זה הרשע שהו׳ רואה את אשתו לבה גס בעבדיה ליכה גס בשפחותיה והוא מצוה עליה לגרשה שנ׳ ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר · הכתוב קראו אחר שאינו בן זוג של ראשון שהוא הוציא את אשתו משום ערוה והלה נכשל בה · אם זכה הוא לשמים הרי הוא מגרשה · ואם לאו סוף שהיא קוברתו שנ׳ או כי ימות האיש האחרון · ראוי היה זה למיתה שהאשה הזאת הכניס לתוך ביתו · שמואל אמר פורשים מן המזנה · ואין פורשין מביתה · ואתייא כיי דמר רבי יוחנן אשת איש שזינתה הוולדות לבעל מפני שרוב בעילות מן הבעל · כתוב אחד אומר לצבות בטן ולנפיל ירך · וכתוב אחר אומר וצבתה בטנה ונפלה ירכה · וכתוב אחר אומר בתת יי׳ את ירכך נפלת ואת בטנך צבה · מקרא אחד מכריע שני מקראות · אמר רבי מנא כאן למעשה וכאן להנאין · אמר רבי אבין ואפילו תימר כאן וכאן למעשה כאן וכאן להנאין · לצבות בטן ולנפיל ירך לבועל · וצבתה בטנה ונפלה ירכה לאשה · הדעת מכרעת ירך התחילה בעבירה תחילה ואחר כך הבטן לפיכך תלקה הירך תחילה ואחר כך הבטן ושאר כל הגוף לא פלט · רבי אבא בריה דרבי פפי עבד לה אפטרה מה אם מידת הפורענות מעוטה אבר אחד לוקה ושאר כל האיברים מרגישין · מידת הטובה המרובה על אחת כמה וכמה ·

הלכה ח׳ שמשון הלך אחרי עיניו כו׳ · תני רבי אומר לפי שתחילת קלקלתו בעזה לפיכך עונשו בעזה · והכתיב וירד שמשון תמנתה · אמר רבי שמואל בר נחמן דרך נישואין היו · כתוב אחד אומר וירד שמשון תמנתה · וכתוב אחר אומר הנה חמיך עולה תמנתה · רב אמר שתי תימניות היו אחת של יהודה ואחת של שמשון · רבי סימון אמר תמנתה אחת היא ולמה כתב בה עליה וירידה · אלא של יהודה על ידי שהיתה לשום שמים · לפיכך כתיב בה עלייה · ושל שמשון על ידי שלא היתה לשם שמים כתיב בה ירידה · אמר רבי אייבו בר נגרי כגון הדא בית מעיין שיורדין בה בפלטה ועולין בה מטבריה · כתיב ויבואו עד כרמי תמנתה · אמר רב שמואל בר רב יצחק מלמד שהיו אביו ואמו מראין לו כרמי תמנתה זרועים כלאים ואומרים לו בני כשם שכרמיהן זרועין כלאים · כך בנותיהם זרועות כלאים · ואביו ואמו לא ידעו כי מיי׳ היא כי תואנה הוא מבקש מפלשתים · אמר רבי לעזר בשבעה מקומות כתיב לא תתחתן בם אמר רבי אבין לאסור שבעה עממין · והכא הוא אמר הכין · אמר רבי יצחק אם לליצים הוא יליץ · כתיב ותחל רוח יי׳ לפעמו במחנה דן בין צרעה ובין אשתאול · תרין אמרין חד אמר בשעה שהיה רוח הקודש שורה עליו היו פסיעותיו כמצרעה לאשתאול · וחורנה אמ׳ בשעה שהיתה רוח הקודש שורה עליו היו שערותיו מקשות כזוג וקולן הולך כמצרעה לאשתאול · ויברכהו יי׳ · רבי הונא בשם רבי יוסי שהיתה תשמישו שוה לכל אדם · כתיב ואנקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים · אמ׳ רבי אחא אמר לפניו רבונו של עולם תן לי שכר עיני אחת בעולם הזה ושכר עיני אחת מותקנת לי לעתיד לבוא · כתוב אחד אומר וישפוט את ישראל ארבעים שנה · וכתוב אחר אומר והוא שפט את ישראל עשרים שנה · אמר רבי אחא מלמד שהיו הפלשתים יראים ממנו עשרים שנה לאחר מותו כדרך שהיו יראים ממנו עשרים שנה בחייו · אבשלום נתגאה בשערו · רבי חנינה אמר כחרוכית גדולה היה · יכול כבידקן · רבי ביבי בשם רבי יוחנן כדין כדין היה עשוי · אמר רבי חנינה כד סלקית להכא נסבת איזורה דברי ואיזורא דחמרי מקפא כורתא דחרוכיתא דארעא דישראל ולא מטון וקצית חד חרוב ונגד מלא ידוי דבש · אמר רבי יונתן יפה סיפסוף שאכלנו בנערותינו מפנקריסין שאכלנו בזקנותינו די ביומוי אישתני עלמא · אמר רבי חייא בר בא בראשונה היתה סאה ארבלית מוציאה סאה סולת · סאה קמח סאה קבר סאה סובין סאה מורסן · וכדון אפילו חדא בחדא לא קיימא · כתיב וכאבשלום לא היה איש יפה בכל ישראל להלל מאד · יכול בכל תלמוד לומר מכף רגלו ועד קדקדו לא היה בו מום · כתיב ולו היה בן ושמו שאול בחור וטוב ואין איש מבני ישראל טוב ממנו · יכול בכל תלמוד לומר משכמו ומעלה גבוה מכל העם · אבל באבנר מהו אומ׳ הלוא תדעו כי שר וגדול נפל ביום הזה מישראל · ואבנר למה נהרג · רבי יהושע בן לוי ורבי שמעון בן לקיש ורבנן · רבי יהושע בן לוי אמר על ידי שעשה דמן של נערים שחוק · יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו · רבי שמעון בן לקיש אמר על ידי שהקדים שמו לשמו של דוד · הדא הוא דכתיב וישלח אבנר מלאכים אל דוד תחתיו לאמר למי ארץ כתיב מן אבנר לדוד · ורבנן אמרין על ידי שלא הניח לשאול להתפייס מדוד · הדא הוא דכתיב ואבי ראה גם ראה את כנף מעילך בידי אמר ליה מה את בעי מן גלגלי דהדין בסירה הוערת וכיון שבאו למעגל אמר לו הלא תענה אבנר גבי כנף אמרת בסירה הוערת חנית וצפחת בסירה הוערת ויש אומרים על ידי שהיתה ספק בידו למחות בנוב עיר הכהנים ולא מיחה · ולפי שגנב שלשה גניבות · לב אביו · ולב בית דין · ולב אנשי ישראל · לב אביו דכתיב ויהי מקץ ארבעים שנה · כל עצמו של דוד לא מלך אלא ארבעים · וכא הוא אמר הכין · אלא בשעה ששאלו ישראל מלך · כי נדר נדר עבדך · אמר ליה וכה את בעי כדון · אמר ליה כתוב חד פיתק דהרין גוברין דנסבינון עימי · אמר ליה אמור לי למאן דאת בעי ואנא כתוב · אמ׳ ליה כתוב לה סתם ואנא למאן דבעי אנא נסב · כתב ליה סתם · אזל וצמת ליה תרין תרין גוברין · עד דצמת ליה מאתן גוברין · הדא הוא דכתיב ואת אבשלום הלכו מאתים איש מירושלם קרואים והולכים לתומם קרואים מדוד והולכים לתומם מאבשלום ולא ידעו כל דבר מעצת אחיתופל · רבי הונא בשם רבי אחא וכולהון ראשי סנהדריות היו · וכיון דחכון מילייא אתיין לידי חילופין אמרין רבנן כל העולמים נפלה נא ביד דוד ואל יפול דוד בידינו שאם אנו נופלין ביד דוד הרי הוא מרחם עלינו · ואם חס ושלום יפול דוד בידינו אין אנו מרחמין עליו · הוא שדוד אמר פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי · ולב בית דין ויאמר אבשלום מי ישימני שופט הארץ וגו׳ · ויעש אבשלום כדבר הזה · ולב אנשי ישראל ויגנב אבשלום את לב אנשי ישראל ·

הלכה ט׳ וכן לעניין הטובה · מרים המתינה למשה שעה אחת שנאמר ותתצב אחותו מרחוק וגו׳ · לפיכך נתעכבו לה ישראל שבעה ימים במדבר שנאמר והעם לא נסע עד האסף מרים · אמר רבי יוחנן פסוק זה ברוח הקודש נאמר ותתצב אחותו · ראיתי את יי׳ נצב על המזבח · אחותו · אמור לחכמה אחותי את · מרחוק · מרחוק יי׳ נראה לי · לדיעה כי מלאה הארץ דיעה את יי׳ · מה יעשה לו · כי לא יעשה יי׳ אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים ·

הלכה י׳ יוסף זכה לקבור את אביו ואין באחיו גדול ממנו כו׳ · אמר רבי יצחק כבוד חי העולמים היה עמהן · כתיב ויבואו עד גורן האטד · וכי יש גורן לאטד · אמר רבי שמואל בר נחמן חיזרנו בכל המקרא ולא מצינו מקום ששמו אטד · אלא מהו אטד אילו הכנענים שהיו ראויין לידוש כאטד · ובאי זו זכות ניצולו · בזכות וירא יושב הארץ הכנעני את האבל בגורן האטד · ומה חסד עשו עמו · רבי אלעזר אמר איזוריהם התירו · רבי שמעון בן לקיש אמר קשרי כתפיהן התירו · רבנן אמרין זקפו קומתן · אמר רבי יודן בר שלום והראו באצבע ואמרו אבל כבד זה למצרים · ומה אם אילו שלא עשו חסד לא בידיהן ולא ברגליהן ראו מה פרע להן הקב״ה · ישראל שהן עושין חסד בידיהן וברגליהן עם גדוליהן ועם קטניהן על אחת כמה וכמה ·

אמר רבי אבהו כל אותן שבעים יום שבין איגרות לאיגרות כנגד שבעים יום שעשו הבצריים חסד עם אבינו יעקב · כתיב ויקונן דוד את הקינה הזאת וגומ׳ ויאמר ללמד לבני יהודה קשת · לא מסתברא דלא ללמד בני יהודה מי היה · אלא אמר דוד כיון שהצדיקים מסתלקין השונאין באין ומתגרין בישראל · הלא היא כתובה על ספר הישר · תרין אמורין · חד אמר זה ספר בראשית · וחרנה אמר זה חומש הפיקודים · מאן דאמר זה ספר בראשית ניחא · ומאן דאמר זה חומש פיקודי׳ מה מלחמה היתה שם · ובני ישראל נסעו מבארות בני יעקן מוסרה שם מת אהרן · וכי במוסרות מת אהרן והלא בהר ההר מת · הדא היא דכתיב ויעל אהרן הכהן אל הר ההר וימת שם · אלא כיון שמת אהרן ונסתלקו ענני כבוד ובקשו הכנענים להתגרות בישראל הדא הוא דכתיב וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים · מהו דרך האתרים · שמע שמת אהרן התייר הגדול שלהן שהיה תר להן את הדרך · באו ונתגרו בהן ובקשו ישראל לחזור למצרי׳ ונסעו לאחריהן שמונה מסעות ורץ אחריו שבטו של לוי והרג בהן שמונה משפחות · אף הן הרגו מהן ארבע · הדא היא דכתיב לעמרמי ליצהרי לחברוני לעזיאלי · אימתי חזרו בימי דוד · הדא היא דכתיב יפרח בימיו צדיק · אמרו מי גרם לנו כל הדמים הללו · אמרו על שלא עשינו חסד עם אותו הצדיק והלכו וקשרו לו הספד וגמלו לצדיק חסד · והעלה עליהם הכתוב כאילו מת שם ונקבר שם שגמלו לצדיק חסד עמו · רבי קריספא בשם רבי יוחנן עמו עם נפשך את עכר · אמר ר׳ חמא בר חנינא משל למלך שהיה משיא את בנו ובא איפרכוס לסעון באפיריון ולא הניחו לו · אמר המלך הניחו לו למחר הוא משיא את בתו ואני מכבדו במה שכיבדני · כתוב אנכי ארד עמך מצרים ואנכי אעלך גם עלה · מה תלמוד לומר גם עלה · אמר אותך אני מעלה ושאר כל השבטים אני מעלה · מלמד שכל שבט ושבט העלה עצמות ראש שבטו עמו · תני בשם רבי יודה אילולא שהדבר כתוב לא היה איפשר לאומרו · מלמד כשמת משה היה מוטל על כנפי שכינה בארבעת מיל מנחלת בני ראובן עד נחלת בני גד שמת בנחלת בני ראובן ונקבר בנחלת בני גד ומניין שמת בנחלת בני ראובן שנאמ׳ ובני ראובן בנו את חשבון ואת אלעלה ואת קרייתים ואת נבו וכתיב עלה אל הר העברים הזה הר נבו ומות בהר אשר אתה עולה שמה · ומניין שנקבר בנחלת בני גד שנ׳ ולגד אמר ברוך מרחיב גד וגו׳ כי שם חלקת מחוקק ספון · והקב״ה היה אומר ויתא ראשי עם · ומלאכי שרת היו אומרי׳ צדקת יי׳ עשה · וישראל היו אומרין ומשפטיו עם ישראל · אילו ואילו היו אומרי׳ יבא שלום ינוחו על משכבותם הולך נכחו ·

הדרן עלך המקנא לאשתו

היה מביא את מנחתה בכפיפה מצרית ונותנה על ידיה כדי לייגעה · כל המנחות תחילתן וסופן בכלי שרת · וזו תחילתה בכפיפה מצרית וסופה בכלי שרת · כל המנחות טעונות שמן ולבונה וזו אינה טעונה לא שמן ולא לבונה · כל המנחות באות מן החיטים וזו אינה באה אלא מן השעורים · מנחת העומר אף על פי שהיא באה מן השעורים היא באה גרש וזו היתה באה קמח · רבן גמליאל אומר כשם שמעשיה מעשה בהמה כך קרבנה מאכל בהמה · ב׳ היה מביא פייל׳ של חרש חדשה ונותן לתוכה חצי לוג מים מן הכיור · רבי יהודה אומר רביעית · כשם שהוא ממעט בכתב כך הוא ממעט במים · נכנס להיכל ופנה לימינו ומקום היה שם אמה על אמה וטבלה של שיש וטבעת היתה קבועה בה כשהוא מגביהה נוטל עפר מתחתיה ונותן כדי שייראה על פני המים שנאמר ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן אל המים · ג׳ בא לו לכתוב את המגילה מאי זה מקום היה כותב אם לא שכב איש אותך · ואת כי שטית תחת אישך וגו׳ · ואינו כותב והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה · וכותב יתן יי׳ אותך לאלה ולשבועה בתוך עמך בתת יי׳ את ירכך נופלת ואת בטנך צבה · ובאו המים המאררים האלה במעייך לצבות בטן ולנפיל ירך · ואינו כותב ואמרה האשה אמן אמן · ד׳ רבי יוסי אומר לא היה מפסיק · רבי יהודה אומר כל עצמו אינו כותב אלא יתן יי׳ אותך לאלה ולשבועה בתוך עמך בתת יי׳ את יריכך נופלת ואת בטנך צבה · ובאו המים המאררים האלה במעייך וגו׳ · ואינו כותב ואמרה האשה אמן אמן · ה׳ ואינו כותב לא על הלוח ולא על הנייר ולא על הדיפתרא אלא על המגילה שנ׳ בספר · ואינו כותב לא בקומוס ולא בקלקנתוס ולא בכל דבר שהוא רושם אלא בדיו שנאמר ומחה כתב שהוא יכול להימחות · ו׳ ולמה היא אומרת אמן אמן · אמן על האלה · אמן על השבועה · אמן מאיש זה · אמן מאיש אחר · אמן שלא סטיתי ואם סטיתי יבואו בי · אמן שלא סטיתי ארוסה ונשואה שומרת יבם וכנוסה · רבי מאיר אומר אמן שלא נטמאתי · אמן שלא אטמא ·

ז הכל שוין שאינו מתנה עמה קודם לשנתארסה ולא משנתגרשה נסתרה לאחר ונטמאת ואחר כך החזירה לא היה מתנה עמה · זה הכלל כל שתיבעל ולא תהא אסורה לו לא היה מתנה עמה ·

סליק פירקא

היה מביא את מנחתה כו׳ · כתיב וביד הכהן יהיו מי המרים המאררים מעהה כדי ליגעה · אלא כדי להטיל אימה עליה · מנחתה מלמד שהוא קדשה לשמה · כשם שהוא קדשה לשמה כך היא קדשה לשמו · ותני רבי חייה ופליג לקרב כליל אינה יכולה מפני שותפותה של אשה · לאכל אינה יכולה מפני שותפותו של איש · אמר ליה הקומץ קרב לעצמו והשיריים קריבין לעצמן · ואת אמר מנחתה · ואלא מה דאיטהעי קרייא אישתעית מהניתא · והביא את קרבנה עליה · בעלה מהו שיפריש עליה חוץ מדעתה · אחר מהו שיפריש עליה חוץ מדעתה · ייבא כיי דרבי יוחנן ארבעה מחוסרי כפרה מפרישין עליהן שלא מדעתן · ואילו הן הזב והזבה והמצורע והיולדת שכן אדם מפריש על בנו הקטן והוא נתון בעריסה · ניחא זב וזבה ומצורע · יולדת · ויש קטנה יולדת · לא כן אמר רבי רדיפה ר׳ יונה בשם רב הונא עיבירה ויולדה עד שלא הביאה שתי שערות היא ובנה מתי׳ · משהביאה שתי שערות היא חיה ובנה מת · מאי כדון · שכן אדם מפריש על בתו קטנה · מכיון שהביאה לו כבר יצאת מרשות אביה · אלא שכן אדם מפריש על אשתו חרשת · וכאן סוטה קטנה אין את יכול דמר רבי זעירא רבי יסא בשם רבי יוחנן קטנה שזינת אין לה רצון להאסר על בעלה · חרשת אין את יכיל דכתיב ואמרה האשה אמן אמן · אמר רבי אבין מכיון דכתיב ושכבת אותה וביתך והוא מעכב מלשמוח עמה מפריש עליה חוץ מדעתה · רבי אחא בשם ר׳ אילא אינו מפריש עליה עולת העוף אלא חטאת העוף מפני שהוא מכשרתה לאכל בזבחים · תני אינו מפריש עליה אלא דבר שהוא מתירה לה בזה · אמ׳ רבי יוסי אין לך אלא זה · תני מה זה מעכבה מלאכול בזבחים · מעכבה הוא מלאכול בזבחים · ומכיון שהוא מעוכב מלשמוח עמה כמי שהוא מעכבה מלאכול בזבחים · תני אפילו הקפת נזירות על ראשה מעכבה היא מלוכל בזבחים · מכיון שהו׳ מגודלת והוא מעוכב מלשמוח עמה כמו שהו׳ מעכבה מלוכל בזבחי׳ · תני רבי יודה אומר מביא אדם על ידי אשתו כל קרבן שהוא חייבה אפילו אכלת חלב ואפילו חיללה שבת · וכן היה רבי יודה אומר פטרה אינו חייב בה שכן הוא כותב לה ואחרן די אתיין לי׳ עלך מן קדמת דנא · והתני סדר מנחות כך היא מביאין מתוך כיהו בכלי כסף ובכלי זהב וראויה ליקרב בכלי שרת · תני ר׳ שמעון בן יוחי מפני מה אמרו כל החטאות והאשמות שבתורה אין טעונין נסכים שלא יהא קרבנו של חוטא נראה מהודר · והתיבון הרי חטאתו ואשמו של מצורע · אין תימר שאינו חוטא והאמר רבי יצחק זאת תהיה תורת המצורע · זאת תהיה תורת המוציא שם רע · אמר ליה מכיון שנתייסר וכתיב ונקלה אחיך לעיניך כמי שאינו חוטא · רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל כנוהג מנחה · מה מנחה שנאמר להלן שעורין אף כן שעורין · אמר רבי לעזר נאמר כאן אביב תאמר במצרים אביב · מה אביב האמור במצרים שעורין אף כאן שעורין · רבי עקיבה או נאמ׳ ליציבור הבא ביכורים בפסח והבא ביכורים בעצרת · אם מצינו שמצין שהיחיד מביא חובתו ממנו הציבור מביא ביכורים בעצרת · מאי זה מין היחיד מבי׳ חובתו מן השעורין · אף הציבור לא יביא אלא מן השעורין · אם תאמר מן החיטין אין שתי הלחם ביכורין · תמן אמר רבי יונה חילקא לשנים · טרגיס לשלשה · טיסני לארבעה · רבי יוסי בי רבי בון בעי מיכן הילך קמחין הן · אין צריך לבור את הסולת מתוכן · הלכה ב׳ היה מביא פיילי כו׳ · תני חרש · מתניתא דרבי אליעזר דתנינן תמן היה מביא פיילי של חרש חדשה · מאן תנא חדשה רבי לעזר דהוא דריש לה אל כלי חרש על מים חיים · מה מים שלא נעשה בהן מלאכה אף כלי חרש שלא נעשה בו מלאכה · ניחא תבן דהוא דריש אל כלי חרש על מים חיים · הכא מה אית לך · אמר רבי יוחנן דו סבר כרבי ישמעאל · תני מי כיור רבי ישמעאל או׳ מי מעיין וחכמים מכשירין בכל המימות והא דרבי לעזר כרבי ישמעאל במים · ודרבי ישמעאל כרבי לעזר בכלי חרש · אשכח תני בכלי חרש חדשה · רבי ישמעאל אומר אית תניי תני בכלי חרש לא במקידה · אית תניי תני אפילו במקידה · הוון בעי מימר מאן דמר בכלי חרש לא במקידה ר׳ לעזר · מאן דאמ׳ אפי׳ במקידה רבנן כולה רבנין · מאן דמר בכלי חרש לא במקיד׳ כשניטל רובה ומיעוט׳ קיים · מאן דמר במקידה כשניטל מיעוט׳ ורובה קיים · אית תניי תני בכלי חרש לא במפחם · אית תניי תני אפילו במפחם · הוון בעיי מימר מאן דמר בכלי חרש לא במפחם רבי לעזר · מאן דמר אפילו במפחם רבנן · כולה דרבנין מאן דמר בכלי חרש לא במפחם רבנין · ומאן דמר אפילו במפחם רבנין · תמן תנינן אזוב שהוזה בו כשר לטהר בו את המצורע · רבי אמי בשם רבי לעזר זו להוציא מדרבי רבי לעזר דתני היה הזה בו על הטמאת

וחטאת פסול למצורע · הזה בו על המצורע פסול לחטאת · אמר ר׳ יוסי והלא
קל וחומר הוא מה אם המצורע שאין המלאכה פוסלת בו הזה בו על החטאת
פסול למצורע · חטאת שהמלאכה פוסלת בה הזה בה על חטאת אינו דין
שיהא פסול לחטאת · הזה בו על המצורע זה כהן שיכשר למצורע אחר · מה
דמר כשר הוא רבי יודה ורבי לעזר מודי ביה · ומאן דמר פסול הדא לית רבי
יודה ורבי לעזר מודיי בה · תני אמר רבי יודה שבתי והיה והלכתי אחר רבי
טרפון לביתו אמר לי יהודה בני הן לי סנדלי ונתתי לו · ופשט ידו לחלון ונתן לי
ממנה מקל · אמר לי יהודה בני בזו טיהרתי שלשה מצורעין ולמדתי בה שבע
הלכות שהיא שליכרות וראשה טרף וארכה אמה ועוביה כרביע כרע במטה
אחת לשנים ושנים לארבעה וכוין ושונין ומשלשין ומטהרין · בפני הבית ושלא
בפני הבית · ומטהרין בגבולין · מי יכול מראה מים הלמוד לומר ארד · או
ארד יכול מראה דיו תלמוד לומר מי · הא כיצד מראה מים ומראה ארד ·
שיערו חכמים חצי לוג מים מן הכיור · והא תני רבי יודה אומר רביעית · רבי
יודה כדעתיה דתנינן כשם שהוא ממעט בכתב כך הוא ממעט במים · תמן תנינן
אף הוא עשתה טבלה של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה שבשעה שהחמה
זורחת הין הניצוצים מנתזין ממנה והיו יודעין שזרחה החמה · מה היה כתוב עליה
ריש לקיש אמר בשם רבי ינאי אל״ף בי״ת היה כתוב עליה · והא תאני ככתב שבו
כן כתיב שבן לא מעוכה ולא מידק אלא בינתי · פתר לה באל״ף שבן כאל״ף
שבן בבי״ת שבן מבי״ת שבן · תני רבי הושעיה כל פרשת סוטה היתה כתובה עליה
שממנה היה קורא ומתרגם כל דיקדוקי הפרשה · ולמה בים ועפר וכתב · מים
ממקום שבאת · עפר למקום שהיא הולכת · כתב לפני מי שהיא עתידה ליתן
דין וחשבון · תמן תנינן עקביה בן מהללאל אומר הסתכל בשלשה דברים ואין
אתה בא לידי עבירה · רבי אבא בריה דרב פפי ורבי יהושע דסכנין בשם רבי
לוי שלשתן דרש עקביא מפסוק אחד · זכור את בוראך · בירך · בודך ·
בוראך · בירך ממקום שבאתה · בורך למקום שאת הולך · בוראך לפני מי שאת
עתיד ליתן דין וחשבון · ג׳ דברים צריכין שיהו לשמה · וכתב לה · ועשה לה ·
או תפשה לא נתן לה · שלשה דברים צריכין שיהו נראין אפר פרה · ועפר
סוטה · ורוק יבמה · תני רבי ישמעאל אף דם צפור מצורע · אמר רבי זעירא
שיעורו לומר אין דם צפור קטנה כטל כרביעית ולא דם צפור גדולה מבטל את
הרביעית מהדא דתני בדם · יכול בדם ודאי תלמוד לומר מים חיים · אי מים
חיים יכול שיהו כולן מים חיים תלמוד לומר דם · הא כיצד מים חיים שדם
צפור ניכר בהן שיערו חכמים רביעית · ר׳ פדת בשם רבי יוחנן מי סוטה נפסלין
בלינה · רבי אחא בשם רב אבינא כל שאין ממנו למזבח אין הלינה פוסלת בו ·
ומן העפר · יכול מן המזבח לקופה · תלמוד לומר אשר יהיה בקרקע המשכן ·
או אשר יהיה בקרקע המשכן · יכול עד שיחפור בדקל תלמוד לומ׳ אשר יהיה הא
כיצד אם אין שם מביא ונותן שם · אמר רבי אבין אבן אתאמרת יכול לא יהא
כשר עד שיחפור בדקל · תלמוד לומר אשר יהיה בכל מקום · המשכן לרבות
המשכן ונוב וגבעון ושילו ובית העולמים · הלכה ג׳ בא לו
לכתוב את המגילה כו׳ · רבי קריספא אמר איפלגון רבי יוחנן וריש לקיש ·
חד אמר משביע ואחר כך כותב · וחרנה אמר כותב ואחר כך משביע · הוון בעיי
מימר מאן דמר משביע ואחר כך כותב היך מה דהוא קרייא והשביע וכתב · ומאן
דמר כותב ואחר כך משביע כדי לסמוך שבועה להשקייה · אית תניי תני בין
תניין בין שבועות מעכבין · אית תניי תני שבועות מעכבות · תניין אינן מעכבין ·
הון בעיי מ״מ מאן דמר בין תניין בין שבועו׳ מעכבין אית ליה חוקה תורה מעכב ·
ומאן דמר שבועות מעכבות ותניין אינן מעכבין לית ליה · עוד הוא אית ליה אלא
שאינן על סדר · ואתיין אילין פלוגת׳ כהכין פלוגת׳ · מאן דמר בין תניין בין שבועו׳
מעכבין כמאן דמר משביע ואח״כ כותב · ומאן דמר שבועות מעכבות ותניין אינן
מעכבין כמאן דמר כותב ואחר כך משביע · הלכה ד׳ רבי יוסי אומר לא היה
מפסיק כו׳ · לוי בר סיסי בעא קומי רבי מגילת סוטה מהו שתטמא את הידים ·
אמר ליה הדי זה שאלה · אמר רבי יוסי אינה שאילה כלום גזרו על הספרים
שיטמאו את הידים לא מפני קדושתן · חו למחיקה ניתנ׳ לא צורכא דלא הואיל
וניתנה למחיקה · כמה אותיות כתוב בה ויהא שלא לצורך ויהא חייב · תני רבי
חנין בית שמאי אומרים אחת · ובית הלל אומרים שתים · א״ר הלל טעמון דבית
הלל כדי לכתוב יה · ר׳ יודן בעי כתב מפיו ומחק בעפר · הוה כותב ראשון ראשון
ומוחק · תני רבי אלעזר בן שמוע אומר אין כותבין על עור בהמה טמאה אמ׳ רבי
שמעון מכין דאת אמר למחיקה ניתנה למה אינו כותב · תני ר׳ אלעזר בן שמעון
אומר אני את דברי אלעזר בן שמוע מדברי אבא שבא האבר אינו שוהה ונמצא
השם גנוז על עור של בהמה טמאה · הכא כתיב כפר והכא כתיב ספר · הכא
את אמר כל דבר שהוא כתלוש · והכא אמר הכין · אמר ליה שנייה היא הכא
דכתיב בספר ותכב · יכול בדיו ובסיקרא ובקומוס ובקלקנתוס · תלמוד לומר
ומחה · אי מחה יכול במשקין או במי פירות · תלמוד לומר וכתב הא כיצד כותב
שהוא יכול להמחות ואי זו זו שאין בו קלקנתוס · והתני אם מזק מתוך הספר
בשר · תיפתר כהדין תנייא דתני אמר רבי מאיר כל ימים שהיינו למדין אצל ר׳
ישמעאל לא היינו נותנין קלקנתוס בדיו · הלכה ה׳ אינו

כותב לא על הלוח כו׳ · ר׳ לעזר בשם ר׳ יוסי בן זימרה אמן לקבלה אמן לשבועה ·
אמן · ויאמנו הדברים · אמן לקבלה בסוטה · אמן לשבועה לבען הקי׳ את השבוע׳
אשר נשבעתי לאבותיך וגו׳ · אמן ויאמנו הדברים ויען בניה בן יהוידע הכהן את
המלך ויאמר אמן וגו׳ · א״ר תנחומא אין מן הדין אמן שבועה לית שבע מינה כלו׳ ·
וידא אמרה דא לעברך בברית יי׳ אלהיך ובאלתו · ואין אלה אלא שבועה כמה
דתימר והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה · מניין לכדו לגילגול שבועה
בסוטה · ואמרה האשה אמן אמן אמן עם איש זה · אמן עם איש אחר · עד כדון
דברים שהוא ראוי להשביע · דברים שאינו ראוי להשביע · אמר רבי יוסי בי
רבי בון נישמעינה מן הדא אמן שלא כסתי ארוסה ונשואה שומרת יבם וכנוסה ·
ארוסה ושומרת יבם ראוי הוא להשבע והיכר בגלגלין והכא בגלגלין · אית
תניי תני מה זו באלה ובשבועה · אף כל הנשבעין באלה ובשבועה · ואית תניי
תני זו באלה ובשבועה ואין כל הנשבעין באלה ובשבוע׳ · הוו בעיי מימ׳ מאן דמר
זו באלה ובשבועה אף כל הנשבעין באלה ובשבועה ניחא · מאן דמר זו באלה
ובשבועה ואין כל הנשבעין באלה ובשבועה לגילגול את למד · לאלה ולשבועה
אין את למד · אית תניי תני מה זו באמן ואמן · אף כל הנשבעין באמן ואמן ·
אית תניי תני זו באמן ואמן · ואין כל הנשבעין באמן אמן · הוו בעיי מימר מאן
דמר זו באמן אמן אף כל הנשבעין באמן אמן ניחא · מאן דמר זו באמן אמן ואין
כל הנשבעין באמן אמן · כלום למדו גילגול שבועה לא בסוטה · לגילגול את
למד · לאמן ולאמן אין את למד · אמר רבי בא בר ממל מאן תנא שומרת יבם
רבי עקיבה דרבי עקיבה אמר יש ממזר ביבמה · אמר ליה רבי א״לי מה איכפת
ליה בממזר גבי קינוי · התורה אסרה וקנא את אשתו אפילו בקצת אשתו · אמר
רבי שמי ולא כן א״ר ינאי נמנו שלשים ושמה זקנים מניין שאין קדושין תופסין
ביבמה תלמוד לומר לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה ·
שלא יהא לה הויה אצל אחר · אמר ליה רבי יוחנן ולא מתניתא היא לאחר
שיחלוץ ליך יבמיך אינה מקודשת · חזה רבי ינאי מקלס ליה הזלים זהב מכיס ·
בני אל יליזו מעיניך · חכם בני ושמח לבי · תן לחכם ויחכם עוד · ישמע חכם
ויוסף לקח · אמר ליה רבי שמעון בן לקיש בתר כל אילין פסוק קילוסייא יכיל
הוא פתר לה כרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר יש ממזר ביבמה · ויהיביניה כמה
איכפת לה בממזר גבי קידושין התורה אמר׳ וקנא את אשתו · אפילו בקצ׳ אשתו ·
שומרת יבם שזינת רבי לעזר אמר מותרת לביתה רבי יהושע בן לוי אמ׳ אסורה
לביתה · רבנן אמרין אמ׳ רבי מנא לא כן אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר
שומרת יבם שמתה מותר באמה · כגון דתנינן זה הכלל כל שהיבעל ולא היא
אסורה לו לא היה מתנה עמה · מה תנא הדא מתניתא לא רבנן ולא רבי עקיבה
אלא כיני מאן דמר מותרת לביתה דרבנן דלא כרבי עקיבה · ומאן דמר
אסורה לביתה רבי עקיבה דלא כרבנן · אמר רבי ינאי שומרת יבם שזינת מותרת
לביתה · והני בן ונעלם מעיני אישה · ולא מעיני יבמה · רבי יעקב בר זבדי בשם
רבי אבהו מעשה היה וכונת היתה והתירוה לביתה · אמר רבי יוסי בי רבי בון אף
לא כבוה אין בה · לא שהיה רבי מאיר אומר המים בודקין אותה לבפרע · תורת
הקנאות · תורת העולמים זו · אין האשה שותה ושונה · אמר רבי יודה העיד
נחמיה איש שיחין את רבי עקיבה האשה שותה ושונה · אמר ר׳ עקיבה אני אפרש
מאיש אחד אין האשה שותה ושונה · משני אנשים האשה שותה ושונה וחכמים
אומ׳ בין מאיש אחד בין משני אנשים שותה ושונה · כחרכמית הוכיח ששתת ושנת
ושילשה לפני שמעיה ואבטליון מאיש אחד · תמן תנינן אין משקין את הגיורת
וכו׳ · וחכמים אומרים משקין · מה אנן קיימין אם בישראל שנשא גיורה כבר כתיב
בני ישראל לא גרים · אם בגר שנשא בת ישר׳ כבר כתיב והביא האיש את אשתו
אל הכהן · אלא כן אנן קיימין בגר שנשא גיורת · ומה טעמא דרבי עקיבה בני
ישראל לא גרים · מה טעמון דרבנן ואמרת אליהם לרבות כל הכתוב בפרשה ·
ומה כתוב בפרשה · ושכב איש אותה שכיבתה אוסרתה בעלה בקנא ומשקה ·
ונעלם מעיני אישה פרט לסומא שאין לו עינים · הוא סומא והיא סומה · מתניתא
דרבי יודן פוטרו מכל מצות האמורות בתורה · הלכה ו׳ ולמה
היא אומרת אמן אמן כו׳ · הלכה ז׳ הכל שוין שאין מתנה עמה
קודם שנתארסה · ולא משנתגרשה כו׳ · אמר רבי ינאי פשיטא שאדם מוחל על
קינויו · גירש כמי שמחל · היך עבידא קינא לה ונתגרשה והחזירה ונסתרה ·
אין תימר גירש כמי שמחל צריך לקנות לה פעם שנייה · אין תימ׳ גירש כמי שלא
מחל אין צריך לקנות לה פעם שנייה · אבל אם קינא לה ונסתרה וידע בה וגירשה
והחזירה ונסתרה שתת ולא בדקו אותה המים שהודה היא · אי מאחר שאין המים
בודקין את האשה שהיא אסורה לביתה טמאה היא :

הדרן עלך היה מביא

היה נוטל את מנחתה מתוך כפיפה מצרית ונותנה לתוך כלי שרת ונותנה על ידיה וכהן מניח את ידו התחתיה ומניפה· הניף והגיש קמץ והקטיר והשאר נאכל לכהנים· ב׳ היה משקה ואחר כך מקריב את מנחתה· רבי שמעון אומר מקריב את מנחתה ואח״כ משקה שנאמ׳ ואחר ישקה את האשה את המים· אם השקה ואחר כך הקריב את מנחתה כשירה· ג׳ עד שלא נמחקה המגילה אמרה איני שותה מגילתה נגנזת ומנחתה מתפזרת על הדשן· ואין מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת· נמחקה המגילה ואמרה טמאה אני המים נשפכין ומנחתה מתפזרת על הדשן· נמחקה המגילה ואמרה איני שותה מערערין אותה ומשקין אותה בעל כורחה· ד׳ אינה מספקת לשתות עד שפניה מוריקות ועיניה בולטות והיא מתמלאה גידים והן אומרי׳ הוציאוה הוציאוה שלא תטמא את העזרה· אם יש לה זכות תולה לה· יש זכות תולה לה שנה אחת ויש זכות תולה לה שתי שנים· ויש זכות תולה לה שלש שנים· מיכן אמר בן עזאי חייב אדם ללמד את בתו תורה שאם תשתה תדע שהזכות תולה לה· ר׳ אליעזר אומר המלמד את בתו תורה מלמדה תפלות· רבי יהושע אומר רוצה אשה בקב ותפלות· מתשעת קבין ופרישות· הוא היה אומר חסיד שוטה רשע ערום אשה פרושה ומכת פרושים הרי אילו מבלי עולם· ה׳ רבי שמעון אומר אין הזכות תולה במים המרים ואם אומר אתה שהזכות תולה במים המאררים מדהא אתה את המים בפני כל הנשים השותות ומוציא אתה שם רע על הטהורות ששתו שאמרו טמאות הן אלא שתלה להן זכות· ו׳ רבי אומר הזכות תולה במים המאררים ואינה יולדת ואינה משבחת אלא מתנוונה והולכת סוף שהיא מתה באותה מיתה· ז׳ נטמאת מנחתה עד שלא קדשה בכלי הרי היא ככל המנחות ותישרף· אילו שמנחותיהן נשרפות האומרת טמאה אני לך·

ושבאו לה עדים שהיא טמאה והאומרת איני שותה ושבעלה אינו רוצה להשקותה ושבעלה בעלה בדרך· וכל הנשואות לכהנים מנחותיהן נשרפות· ח׳ בת ישראל שנישאת לכהן מנחתה נשרפת· ובת כהן שניטאת לישראל מנחתה נאכלת· מה בין כהן לכהנת· מנחת כהנת נאכלת ומנחת כהן אינה נאכלת· כהנת מתחללת ואין כהן מתחלל· כהנת מטמאה למתים ואין כהן מיטמא למתים· כהן אוכל בקדשי קדשים ואין כהנת אוכלת בקדשי קדשים· ט׳ ומה בין האיש לאשה· האיש פורע ופורם ואין האשה פורעת ופורמת האיש מדיר את בנו בנזיר ואין האשה מדרת את בנה בנזיר· האיש מגלח על נזירות אביו ואין האשה מגלחת על נזירות אביה· האיש מקדש את בתו ואין האשה מקדשת את בתה· האיש מוכר את בתו ואין האשה מוכרת את בתה· האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה· האיש נתלה ואין האשה נתלית· האיש נמכר בגניבתו· ואין האשה נמכרת בגניבתה׃

סליק פירקא

היה נוטל את מנחתה כו׳· כתיב ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאות· וכי על ידו הוא מניף· ולא על ידה הוא מניף· אלא מיכן שהוא נוטלה מתוך כלי חול ונותנה בכלי שרת וכהן מניח את ידו התחתיה ומניפה· ואין הדבר כאור· מביא מפה ואינו חוצץ· ומביא כהן זקן ואפי׳ תימר ילד שאין יצר הרע מצוי לשעה· תני ר׳ חייה סוטה גידמת שני כהנים מניפין על ידיה· אמר רבי יוסי בכל אתר הדא הוא מילתה צריכין לרבנן מהו מגיש גופה של מנחה גופה של כלי· הנופו׳ מניין שהן קודמות להגשות· רבי ירמיה בשם רבי פדת מסוטה למדו· אמר רבי יוסי סוטה לחידושה יצאת ודבר שהוא יוצא לחידושו אין למידין הימנו· רבי בון בר חייה שמע לה מן הדא זאת תורת המנחה הקרב· היכן היא תנופה כבר קדמה· אמר רבי יוסי תיפתר במנחות שאינן טעונות תנופה ולית שמע מינה כלום· ויידא אמרה דאמרין והבאת לרבות מנחת העומר להגשה והקרב׳ לרבות מנחת סוטה להגשה· וכתיב בתריה והרים· והיכן היא תנופה כבר קדמה· הכן תנינן אילו מנחות נקמצות ושיריהן לכהנים· רבי בא בר ממל ורבי שמעון בר רב יצחק הוון יתיבין· רבי בא בר ממל בעא קומי רבי שמואל בר רב יצחק מנחת העומר מניין ששיריה נאכלין· אמר ליה ולא כן אמר רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל מנחת מנחת מה מנחת שנאמרה להלן מן השעורין· אף כאן מן השעורין· מה מנחת סוטה שיריה נאכלין· אף מנחת העומר שיריה נאכלין· אמר רבי עקיבה מן דקימין קם רבי בא בר ממל עם רבי ירמיה אמר ליה חמית הדך אפרח׳ הדין דידך מנחת סוטה עצמה· מניין ששיריה נאכלין· אייתי רבי זעירא לרבי יצחק עטושיא ותנא ליה וכל מנחה בלולה בשמן· מה אנן קיימין אם בבלול של חיטין כבר הוא אמור· אלא אם אינו עניין לבלול של חיטין תניהו עניין לבלול של שעורין· וחרנה אמר מה אנן קיימין אם בחרב של חיטים כבר הוא אמור· אלא אם אינו עניין לחרב של חיטין הניהו עניין לחרב של שעורין· דאמר רבי יוסי בבלול של חיטין ובחרב של שעורין אנן קיימין ולצורך איתאמרת· לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו· האיש חולק אף על פי שהוא בעל מום· ואין הקטן חולק אף על פי תמים· אמר רבי יוסי בי רבי בון כמפני שריבתה התורה בדבר אחד את מרבה אותה לכל הדברים· אלא אזכרה אזכרה· מה אזכרה שנאמר להלן שיריה נאכלין· אף אזכרה שנאמר כאן שיריה נאכלין· ויידא אמרה דא והבאת לרבות מנחת העומר להגשה והקרבה לרבות מנחת סוטה להגשה· וכתיב בתריה והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו קדש קדשים· הלכה ב׳ היה משקה ואחר כך מקריב את מנחתה כו׳· מה טעמא דרבנין ובאו בה· מה טעמא דרבי שמעון ואחר ישקה את האשה· מה מקיים רבי שמעון טעמא דרבנין ובאו בה כולהן ולא מקצתן· מה מקיימין רבנן טעמא דרבי שמעון ואחר ישקה את האשה את המים· על כורחה שלא כשוכבתה· מודה רבי שמעון לחכמים שאם השקה ואחר כך הקריב מנחתה שהיא כשירה· ומודין חכמים לרבי שמעון שאם הקריב מנחתה ואחר כך השקה שהיא כשירה· מה ביניהון מצוה· רבנן אמרי׳ מנחה היא שהיא בודקת· ורבי שמעון אומר המים אין בודקין אותה· מה טעמא דרבנן מנחת זכרון מזכרת עון· מה טעמא דרבי שמעון ובאו בה· מה מקיימין רבנן טעמא דרבי שמעון ובאו בה מלמד שהן מתחלחלין בכל איבריה· מה מקיים רבי שמעון טעמא דרבנן מנחת זכרון מזכרת עון· מלמד שכל עונות שיש לה נזכרין לה באותה שעה· רבנן אמרי כותב ומוחק ומשקה ומקריב· רבי שמעון אומר כותב ומקריב ומוחק ומשקה· כל עמא מודיי שמחיקה סמוכה להשקיה אלא דרבנן אמרי כותב ומוחק ומשקה ומקריב· ורבי שמעון אומר כותב ומקריב ומוחק ומשקה· תני לעולם היא יכולה לחזור בה עד שלא תקרב מנחתה· קרבה מנחתה ואמרה איני שותה מערערין אותה ומשקין אותה בעל כורחה כרבי שמעון· כרם כרבנן כבר שתת· אגן תנינן אינה מספקת לשתות· אית תניי תני לא היתה זזה משם· מאן דאמר אינה מספקת לשתות רבי שמעון· מאן דמר לא היתה זזה משם רבנן· הלכה ג׳ עד שלא נמחקה המגילה כו׳· תני מגילתה נגנזת תחת צידו של היכל· למה בשביל לשחקה· לול קטן היה שם המים נשפכין· תני אין בהן משום קדושה מהו לגבול בהן את הטיט כה כבך המ׳ נשפכין תני יש בהן משום קדושה· נמחקה המגילה ואמרה טמאה אני המים נשפכין ומנחתה מתפזרת על גבי הדשן· הדא אמרה שמנחת סוטה קדשה עד שלא תכתב המגילה אמר רבי יוסי ודוכה· תני רבי חייה עד שהוא בדרך מנחתה קדשה· אמר רבי יוסי בי רבי בון מתניתא אמרה כן שבעלה בעלה בדרך· נמחקה המגילה ואמרה איני שותה מערערין אותה ומשקין אותה על כרחה למה סגרמה לשם שימחק· כמה ימחוק תני רבי חנין בית שמאי אומרים אחת· ובית הלל אומרים שתים· אמר רבי אילי טעמון דבית הלל כדי לכתוב יה· אמר לו רבי עקיבה וכי מפני מה משקין את זו אם לבודקה כבר היא ברוקה ומהוקנת· אלא סבר רבי עקיבה האומרת איני שותה כאומר אני טמאה לך· ולית לרבי עקיבה מערערים אותה לשתות עד שפניה מוריקות ומשקין אותה על כורחה אית ליה כשהתחילה לשתות· הלכה ד׳ אינה מספקת לשהות כו׳· ולא כן סברנן מימר כולהן ולא מקצתן· כאינש דאמר לא אספיק פלן למישתי עד דאיתחלחל· יש זכות תולה שנה אחת יש זכות תולה שתי שנים· יש זכות תולה שלש שנים· יש זכות תולה שנה אחת מנבוכדנצר לקצה ירחין תרי עשר· יש זכות תולה שתי שנים מאמנון רהי׳ לשנתים ימים· יש זכות שתולה לשלש שנים מאחאב וישבו שלש שנים אין מלחמה בין ארם ובין ישראל· אמר רבי יוסי נאמר כל אותן שנים עשר חדש היה עסוק במצות· וכל אותן שתי שנים היה עסוק בתורה· ויידא אמרה דא וישבו שלש שנים אין מלחמה בין ארם ובין ישראל· מנחת זכרון כלל· מזכרת עון פרט· כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט· אם אומר את כן לא נמצאת מידת הדין מקופחת· מה אם מידת הפורענות מעוטה הרי היא מזכרת· מידת הטוב מרובה על אחת כמה וכמה· אלא מנחת זכרון יש לה זכות· מזכרת עון אין לה זכות· תני רבי טרפון אומר כל הזכרונות שנאמרו בתורה לטובה חוץ מזו שהיא של פורענות· אמר לו רבי עקיבה אילו נאמר מזכרת עון ושתק הייתי אומר כדבריך· הא אינו אומר מנחת זכרון אלא לטובה· תני רבי יודה אומר בשם רבי לעזר בן מתיה הרי הוא אומר ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא וכי אין אנו יודעין שאם לא נטמאה האשה שהיא טהורה· ומה תלמוד לומר וטהורה היא· אלא סוף המקום פורע בה תחת ניוולה שאם היתה עקרה נפקדת· יולדה בצער יולדה בריוח· כאורים יולדת נאים· שחורים יולדת לבנים קצרים יולדת ארוכים· נקיבות יולדת זכרים· אחד יולדת שנים· אמר לו רבי שמעון בן לקיש אם כן ילכו כל הנשים ויתקלקלו בשביל שיפקדו· ולית לר׳ שמעון ונקתה ונזרעה זרע· אית ליה זרע כשר לא זרע פסול· וכן עזאי דלא כרבי לעזר בן עזריה· דתני מעשה בר׳ יוחנן בן ברוקה ורבי אלעזר חסמא שהיו מהלכין מיבנה ללוד והקבילו את רבי יהושע בבקיעין אמר להן מה חידוש היה לכם בבי׳ המדרש היום· ואמרו לו הכל תלמידיך וממימיך אנו שותים אמר להן אפילו כן אי איפשר לבית המדרש שלא יהא בו דבר חדש בכל יום· מי שבת שם· אמרו לו רבי לעזר בן עזריה· ומה היתה פרשתו הקהל את העם האנשים והנשי׳ והטף·

ומה אמר בה. הואיל והאנשים באין ללמוד והנשים באות לשמוע׳ הטף למה בא׳ אלא ליתן שכר למביאיהן. אמר להן אין הדור יתום שרבי אלעזר בן עזריה שרוי בתוכו. מטרונה שאלה את רבי לעזר מפני מה חט אחת במעשה העגל והן מתים בה שלש מיתות. אמר לה אין חכמתה של אשה אלא בפילכה. דכתיב וכל אשה חכמת לב בידיה טוו. אמ׳ לו הורקנוס בנו בשביל שלא להשיבה דבר אחד מן התורה איבדת ממני שלש מאות כור מעשר בכל שנה׳ אמר ליה ישרפו דברי תורה ואל ימסרו לנשים ׳ וכשיצאה אמרו לו תלמידיו רבי לזו דחיתה׳ לנו מה אתה משיב. רבי ברכיה רבי אבא בר כהנא בשם רבי ליעזר כל מי שהיה לו עדים והתראה היה מת בבית דין. עדים ולא התרייה היה נבדק בסיטה. לא עדים ולא התרייה היה מת במגפה. רב ולוי בר סיסי הריהן אמרין זיבח קיטר ניסך היה מת בבית דין׳ טפח ריקד שיחק היה נבדק כסוטה׳ שבח בליבו היה מת במגפה. אי זהו חסיד שוטה ראה תינוק מטבע בנהר אמר לכשאחלוץ תפילי אצילינו עם כשהוא חולץ תפילין הוציא זה את נפשו׳ ראה תאינה בכורה אמר כמי שאפגע בו תחילה אתננה לו. ראה נערה מאורסה והיה רץ אחריה. הדא היא דתנינן הרודף אחר חבירו להורגו אחר הזכור אחר נערה מאורסה. רשע ערום. רבי זריקן בשם רב הונא זה שהוא מורה קלות על עצמו וחמורות לאחרים. ואתייא כהדא דתני כל הרוצה להחמיר על עצמו ולנהוג כחומרי בית שמאי וכחומרי בית הלל על זה נאמר הכסיל בחושך הולך. בקולי אילו וכקולי אילו נקרא רשע׳ אלא או כדברי בית שמאי כקוליהן וכחומריהן או כדברי בית הלל בקוליהן וכחומריהן. הדא דתימר עד שלא יצאת בת קול. אבל משיצאת בת קול לעולם הלכה כבית הלל וכל העובר על דברי בית הלל חייב מיתה׳ תני יצאת בת קול ואמרה אילו ואילו דברי אלהים חיים הן אבל הלכה כבית הלל לעולם׳ ואיכן יצאת בת קול. רבי ביבי בשם רבי יוחנן ביבנה יצאת בת קול. אשה פרושה זו שהיא יושבת ומלעבת בדברי תורה׳ ותאמר אלי תבא וישכב עמה בלילה הוא. אמר רבי אבהו כביכול היה במחשבה׳ הוא לבדו היה יודע שלא עלת על דעתה אלא בשביל להעמיד שבטים. ומכות פרושים׳ זה שהוא נותן עצה ליתומים להבריח מזונות מן האלמנה. כהדא ארמלהא דרבי שוכתי הוות מבזבזה בניכסיא׳ אהון יתמייא וקרבון לר׳ אלעזר אמר לון ומה נעביד לכון ואהן שטיין נפק כהוכה אמר לון ניבר לכון בימר עיבדון גרמיכון מזבנין והיא תבעה פורנה ומובדה מזונה׳ עבדין כן. ברומשא אתת וקרבת גבי רבי אלעזר אמר זו מכת פרושין נגעו בה ׳ יבוא עלי אם נתכוונתי לכך. חד תלמיד מדרבי הוה לו מאתים זוז חסר דינר והוה רבי יליף זכי עימיה חדא לתלת שנין מעשר מסכינין׳ חד זמן עבדין ביה תלמידוי עין ביש ומלון ליה. אתא בעי מיזכי עימיה היך מה דהוה יליף ׳ אמר ליה רבי אית לי שיעורא׳ אמר זו מכת פרושים נגעו בו ׳ רמז לתלמידיו ואעלוניה לקפילין וחסרוניה חד קרט. חכה עימיה היך דהוה יליף. הוסיפו עליהן בתולה צימנית. מציימה אוכדת בתוליה. ואלמנה שובבית מי חגלה נסכת שם ביש׳ והינוק שהוא עולה לחדשיו. רבי חלקיה בשם רבי סימון זה שהוא גדול בתורה שלא כפירקו ומבזה גדולים ממנו. אמר רבי יוסי זה שהוא בן תשע ואיבריו נראין כבן שתים עשרה. והוא בא על אחת מכל העריות שבתורה והן מתות על ידיו והוא פטור.

הלכה ד׳ רבי שמעון אומר אין הזכות תולה במים המרים כו׳

הלכה ה׳ רבי אומר הזכות תולה במים המאררים כו׳ אמר רב הבנתא והמהנותה מהרת לביהה ואתייא כהדא דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר אפילו טהורה ששתת סופה שהיא מתה בתחלואים רעים מפני שהכניסה עצמה לכספק הזה המרובה. ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא. זו טהורה לא שבאו לה עדים שהיא טמאה׳ אם לא נטמאה האשה וטהורה היא זו טהורה לא שתלת לה זכות. ואתייא כמאן דמר הזכות תולה ואינה ניכרת. ברם כמאן דאמר הזכות תולה וניכרת אמר רבי יצחק כן אנן קיימין כששתת ולא בדקו אותה המים שלא תאמר עידי שקר הן לפיכך לא בדקו אותה המים. אתא מימר לך שאין המים בודקין כאשה שהיא אסורה לביתה׳ אמר רבי יודה ואתייא כמאן דמר הזכות תולה ואינה ניכרת. ולמה לא הוכרה מפני שתלה לה זכות. ונקה האיש מעון. אינו חושש שמא תלה לה זכות. יכול אף היא לא תחוש תלמוד לומר והאשה ההיא תשא את עונה. ואתייא כמאן דמר הזכות תולה ואינה ניכרת

הלכה ו׳ ניטמאה מנחתה עד שלא קדשה בכלי כו׳. הני נטמאת מנחתה עד שלא קדשה בכלי הרי היא ככל המנחו׳ ותיפדה. משקדשה בכלי הרי היא ככל המנחות ותישרף. והאומרת טמאה אני לא כחטאת שמתו בעליה היא׳ וחטאת שמתו בעליה ילכו המעות לים המלח. דמייא לאשם תלוי אם לאשם תלוי אפי׳ משקדשה בכלי. אמ׳ רבי מתנייה דמיא לאשם שנשחט דתנינן תמן אם כשנשחט נודע לו הדם ישפך והבשר יצא לבית השריפה׳ הני ניטמאת מנחתה עד שלא קרב הקומץ מתה היא וכה בעלה השיריים אסורין שעל ספק באת מתחילתה. ספרה ספיקה והלכה לה באו לה עדים שהיא טמאה בין כך ובין כך מנחתה אסורה. מהו בין כך ובין כך בין שקמץ ובין שלא קמץ בין שהקטיר ובין שלא הקטיר רבי אילא אמר בין שקמץ ובין שלא קמץ בשלא הקטיר. אבל אם הקטיר השיריים מותרין. תמן תנינן רבי שמעון אומר מנחת חוטא של כהנים נקמצת. והקומץ קרב לעצמו והשיריים קריבין לעצמן. ושניהן מקרא אחד דורשין והיתה לכהן כמנחה. רבנין אמרין הרי היא כמנחת נדבתו. מה מנחת נדבתו קריבה בבלול. אף זו קריבה בבלול. רבי שמעון אומר הרי עשירית האיפה של כהן כעשירית האיפה של ישראל. מה עשירית האיפה של ישראל נקמצת אף זו נקמצת. אי מה זו נאכלת אף זו נאכלת. תלמוד לומר וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל. אילין שיריים משם מה הן באין׳ משם קומץ משם שיריים. אין תימר משום קומץ אינו נותנן בלילה ואינו נותנן לאחר מיתה׳ ואינו מחשב להן. ואין תימר משום שיריים נותנן בלילה ונותנן לאחר מיתה. מהו שיחשב להם. ניטמעינה מן הדא רבי שמעון בן אלעזר אומר הקומץ קרב לעצמו והשיריים מתפזרין על גבי הדשן. רבי יוחנן בעי מה אנן קיימין אם בדשן שלמעלן כבר אמר רבי שמעון אלא אם אינו ענין לדשן שלמעלן תניהו ענין לדשן שלמטן. הדא אמרה נותנם בלילה ונותנן לאחר מיתה ומחשב להן ׳ אמר רבי יוסי בי רבי בון אינו מחשב להן שלא הוכשרו לא לאכילת אדם ולא לאכילת מזבח. רבי בא בר ממל בעי הך רבי אלעזר בי רבי שמעון בשיטת אביו או בשיטת חכמים׳ אין בשיטת אביו יקרב למעלן. אין בשיטת חכמים לא יקמוץ בשיטת אביו הוא. רבי שמעון אומר הרי עשירית האיפה של כהן כעשירית האיפה של ישראל. מה עשירית האיפה של ישראל נקמצת אף זו נקמצת׳ אי מה זו נאכלת אף זו נאכלת׳ ת״ל וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל׳ ותהא כליל ולא האכל הקשתיה לא הקשתיה לכליל תקטר. אמר רבי יוסי ראה רבו דעתו של רבי אלעזר בי רבי שמעון ושנה כיוצא בו. רבי בא בר כהן בעי קומי רבי יוסי ולמה לי כרבי לעזר בי רבי שמעון אפילו כרבי שמעון אביו׳ אמר ליה איכול בראש המזבח. ואין שריפה בראש המזבח. התיב רבי חנינה קומי רבי מנא והא תני רבי חייה ופליג ליקרב כליל אינה יכולה מפני שותפותה של אשה. להאכל אינה יכולה מפני שותפותו של איש׳ אמר ליה רבי ראה דעתו של רבי אלעזר בי רבי שמעון. ורבי חייה רובה ראה דעתו של רבי שמעון אביו.

הלכה ז׳ בת ישראל שנישאת לכהן כו׳. מה בין כהן לכהנת. מנחת כהנת נאכלת. מנחת כהן אינה נאכלת. דכתיב וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל׳ לא כהנת. רבי אבהו בעי קומי רבי שמעון בן לקיש והא כתיב וכהן כי יקנה נפש קניין כספו׳ מעתה כהן ולא כהנת׳ מאי כדון והכהן המשיח תחתיו מבניו. את שבנו עומד תחתיו׳ יצאת זו שאין בנה עומדת תחתיה. כהנת מתחללת׳ ואין כהן מתחלל׳ דכתיב ולא יחלל זרעו בעמיו. אין לי אלא זרע שהוא מתחלל. היא עצמה מניין ודין הוא מה אם הזרע שלא עבר עבירה הרי הוא מתחלל. היא שעברה עבירה אינו דין שתתחלל. הוא עצמו יוכיח שעבר עבירה ואינו מתחלל׳ לא אם אמרת באיש שאינו מתחלל בכל מקום. תאמר באשה שהיא מתחללת בכל מקום. הואיל והיא מתחללת בכל מקום דין הוא שתתחלל. מה נפשך לומר. לא יחל לא יחלל ׳ אף מי שהיה כשר ונתחלל. כהנת מטמאה למתים. רבי דוסא ממלחיא רבי אחא בשם רבי לעזר כהנת מותרת לצאת חוצה לארץ. מה טעמא אמור אל הכהנים לא אל הכוהנת׳ דלכן מה אנן אמרין הואיל והיא בכלל גזירה לא תצא. והוא בכלל גזירה ולא תצא. אם אומר את כן נמצאת מדחה פרשת טמאות. כהן אוכל בקדשי הקדשים. אין כהנת אוכלת בקדשי הקדשים דכתיב כל זכר בכהנים יאכלנו.

הלכה ח׳ מה בין איש לאשה האיש פורע ופורם כו׳. איש אין לי אלא איש אשה מניין תלמוד לומר צרוע בין איש בין אשה בין קטן. אם כן למה נאמר איש לעניין שלמטן האיש פורע ופורם אין האשה פורעת ופורמת׳ האיש מדיר והאיש מגלח. רבי יוחנן בשם רבי מאיר עשרים וארבעה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל וזה אחד מהם בית שמאי אומרים אין האיש מדיר את בנו בנזיר. ובית הלל אומרים האיש מדיר את בנו בנזיר׳ האיש מוכר את בתו דכתיב וכי ימכר איש את בתו לאמה׳ האיש מקדש את בתו דכתיב את בתי נתתי לאיש הזה לאשה וישנאה. האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה דכתיב וסקלתם אותו׳ לא את כסותו. רבי חגי בעי קומי רבי יוסי והכתיב וסקלתם אותם באבנים. מעתה אותם לא את כסותם. מאי כדון איש על ידי שאין ניוולו מרובה לפיכך נסקל ערום׳ אבל אשה על ידי שניוולה מרובה לפיכך אינה נסקלת ערום׳ האיש נתלה ואין האשה נתלית דכתיב ותלו אותו ולא אותה. האיש נמכר בגניבו ולא בכפילו. בגניבו ולא בזומיבו. בגניבו אינו נמכר ונשנה. ואין לו עליו דמים׳ מעתה בגניבה אחת אבל בשתי גניבות נמכר ונשנה׳ ר׳ ירמיה בעי גנב משל שותפות מה את עבד לה בגניבה אחת כשתי גניבות. היה גונב ומוציא בלילה נימר אם ידעו בו הבעלים בנתים שתי גניבות הן. ואם לאו גניבה אחת היא:

הדרן עלך היה נוטל

ארוסה ושומרת יבם לא שותה ולא נוטלת כתובה שנאמר אשר תשטה אשה תחת אישה ונטמאה פרט לארוסה ושומרת יבם׳ ב׳ אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישר׳ לממזר ולנתין לא שותה ולא נוטלת כתובה· ג׳ ואילו לא שותות ולא נוטלות כתובה האומרת טמאה אני לך ושבאו לה עדים שהיא טמאה· והאומרת איני שותה ואמר בעלה איני משקה ושבעלה אינו רוצה להשקותה ושבעלה בעלה בדרך נוטלת כתובה ולא שותה׳ מתו בעליהן עד שלא ישתו בית שמאי אומרים נוטלו׳ כתובה ולא שותות׳ ובית הלל אומרים לא שותות ולא נוטלות כתובה׳

ד׳ מעוברת חבירו ומיניקת חבירו לא שותה ולא נוטלת כתובה דברי רבי מאיר· וחכמים אומרים יכול הוא להפרישה ולהחזירה לאחר זמן· אילונית וזקנה ושאינה ראויה לילד לא שותה ולא נוטלת כתובה׳ רבי לעזר אומר יכול הוא לישא לו אשה אחרת ולפרות ולרבות ממנה׳ ושאר כל הנשים או שותות או לא נוטלות כתובה׳ ה׳ אשת כהן שותה ומותרת לבעלה אשת סריס שותה על ידי כל העריות כולן׳ ומקנין חוץ מן הקטן וממי שאינו איש· ו׳ ואילו שבית דין מקנין להן מי שנתחרש בעלה או נשטה או שהיה חבוש בבית האסורין לא להשקותה אמרו אלא לפוסלה מכתובתה· רבי יוסי אומר אף להשקותה כשיצא בעלה מבית האסורין ישקנה׃

סליק פירקא

ארוסה ושומרת יבם כו׳· וישקנה· גזירת הכתוב היא והביא האיש את אשתו אל הכהן· ולא יקנא לה· התורה אמרה וקנא את אשתו· וקנא את אשתו אפילו מקצת אשתו· מתניתא דבית שמאי· דבית שמאי אומרי׳ נוטלת כתובתה ולא שותה· אמר רבי יוסי תמן טעמיהו דבית שמאי אומרים הביא לי בעלי ואני שותה· ברם הכא ידעת היית שאין ארוסה שותה למה הכניסה עצמה לספק המרובה הזה בשביל לפוסלה מכתובתה· רבי יודה בעי כמה דתימר תמן וקנא את אשתו· וקנא את אשתו אפילו מקצת את אשתו· ודכוותה תחת אישך אפילו מקצת אישך· הך עבידה קינא לה עודה ארוסה וכנסה ונסתרה משקה אותה על קינויו׳ קינא לה עודה שומרת יבם וכנסה ונסתרה משקה אותה על קינויו· קינא לה עודה ארוסה וכנסה ונסתרה וידע בה תצא בכתובתה׳ ואם לאו תצא בלא כתובה׳ קינא לה בעלה ומת ונפלה לפני היבם וכנסה ונסתרה משקה אותה על קינויו· לא קינא לה בעלה ומת ונפלה לפני היבם וקינא לה ולא הספיק לכנוס עד שמת ונפלה לפני אחיו אינו משקה אותה שלא נפלה לו אלא מחמת אחיו הראשון׳ אבל אם קינא לה היבם וכנסה ומת ונפלה לפני היבם וכנסה ונסתרה משקה אותה על קינויו· תמן תנינן איילונית וזקנה ושאינה ראויה לוולד לא שותה ולא נוטלת כתובתה· שנאמר ונקתה ונזרעה זרע הראויה להוריע זרע· יצאת זו שאינה ראויה להוריע זרע· התיבון הרי אלמנה לכהן גדול הרי היא ראויה להוריע זרע׳ שנייא היא דכתיב ולא יחלל זרעו בעמיו· תמן תנינן כמזור פוסל ומאכיל מיצד· והכא הוא אמר הכין׳ אמר רבי תנחומא תמן זרע אין לה מכל מקום׳ ברם הכא זרע אין לה כשר לא זרע פסול׳ אמר רבי יוסי בי רבי בון כלום המים באין אלא להתירה לביתה· חו ביון שנסתרה אומר לו הרצא· הלכה ג׳ אילו לא שותות ולא נוטלות כתובה׳ האומרת טמאה אני לך כו׳· אמר ר׳ יאשיה סח לי זעירא משום אנשי ירושלם שלשה הן שאם בקשו למחול מוחלין להן ואילו הן סוטה ובן סורר ומורה וזקן ממרא כו׳· הלכה ד׳ מעוברת חבירו ומיניקת חבירו כו׳ ·לא ישא אדם מעוברת חבירו ומיניקת חבירו ואם נשא עליו הכתוב אומר אל תשג גבול עולם אשר גבלו ראשונים ובשדה יתומ׳ אל תבוא· והנושא מעוברת חבירו ומיניקת חבירו יוציא ולא יחזיר עולמית דברי רבי מאיר· חכמים אומרים יכול הוא להפרישה ולהחזירה לאחר זמן· וככל הדברים רבי מאיר קונס· מישמעינה מן הדא קטנה שחלצה תחלוץ משתגדיל· ואם לא חלצה חליצתה כשירה׳ רבי מנא אמר לה סתם רבי יצחק בריה דרבי חייה רובה בשם רבי יוחנן דרבי מאיר היא דר׳ מאיר אמ׳ אין חולצין ואין מייבמין את הקטנה שלא תימצא איילונית׳ תני מיניקה שמת בעלה לא תינשא עד עשרים וארבעה חדשים דברי רבי מאיר· רבי יהודה אומר שמונה עשר חדש· רבי יונתן בן יוסי אומר בית שמאי אומרים עשרים וארבעה חדשים· ובית הלל אומרים שמונה עשר חדש· אמר רבן שמעון בן גמליאל אם כדברי האומר עשרים וארבעה חדש מותרת להנשא לאחר עשרים ואחד חדש· ואם כדברי האומר שמונה עשר חדש מותרת להנשא לאחר חמשה עשר חדש לפי שאין החלב נעכר אלא לאחר שלשה חדשים· ר׳ יעקב בר אחא אמר עקביה שאל את רבי שמעון בן לקיש והורי ליה עשרים וארבעה חדשים· רבי ירמיה עקביה שאל לרבי תינא והורי ליה עשרים וארבעה חדשים· מה הרין עוברין הגן חד בשם רבי תינא חד בשם רבי שמעון בן לקיש· רבי מנא הורי שמונה עשר חדש ויום כל ההוא יומא· רבי מר עוקבא הורי כארבלי׳ עשרים וארבעה חדש ואפילו מת התינוק׳ מודין חכמים לרבי אל׳עזר שאם היו לו אשה ובנים שהיא שותה ונוטלת כתובה· היה לו אשה ובנים ומתו בין קינוי לסתירה כבר נראית לשתות׳ לא היה לו אשה ובנים ומתו בין קינוי לסתירה כבר נראת שלא לשתות·

הלכה ה׳ אשת כהן שותה כו׳· דלכן מה אנן אמרין שתת ולא בדקו אותה המים טהורה היא אני אומר זכות תלה לה· כיזא כמאן דאמר הזכות תלה ואינה ניכרת· ברם כמאן דמר הזכות תולה וניכרת אמר רבי יצחק כן אנן קיימין כששתת ולא היו המים בודקין אותה שלא תאמר הואיל ואין המים בודקין באנוסה אלא כמפותה חו אנוסה היא · מה אנוסה שבכהונה ברצון שבישראל לפום כן צריך מימר מותרת לביתה· ומניין שאונסין פוסלין בכהונה באשת איש׳ מה אם שריצים הקלים עשה בהן את האונס ברצון· סוטה חמורה לא כל שכן· תני רבי יעקב בר אידי קומי רבי יונתן ואת כי שטית תחת אישך וכי נטמאת פרט לאונסין· מה את שמע מינה· אמר ליה מה תחת אישך לרצון אף כאן לרצון· והיא לא נתפשה׳ הא נתפשה מותרת· ויש לך תפושה בישראל והיא אסורה ואי זו זו שתחילתה ברצון וסופה באונס· ויש לך שאינה תפושה בישראל והיא מותרת ואי זו זו שתחילתה באונס וסופה ברצון כהדא איתהא אתת לגביה רבי יוחנן אמרה ליה נאנסתי· אמר לה ולא ערב לך בסוף אמרה ליה ואם יטבול אדם אצבעו כדבש ויתננה להוך פיו ביום הכיפורים שמא אינו רע לו ובסוף אינו ערב לו׳ וקיבלה· ואת כי שטית תחת אישך ומי נטמאת פרט לאשת סריס ויתן איש בך את שכבתו לרבות את הסריס· חוץ מן הקטן וממי שאינו איש׳ הלכה ו׳ אילו שבית דין מקנין להן כו׳ · בני ישראל ויקנא וישקנה· גזירת הכתוב היא והביא האיש את אשתו אל הכהן· ולא יקנא לה· התורה אמרה וקנא את אשתו· וקנא את אשתו אפילו מקצת אשתו· ביאת פסולין מניין שהיא פוסלת׳ מהנן קיימין אם כאשת איש חמורה היא· אם כאלמנה לכהן גדול כבר כתיב והביא האיש את אשתו אל הכהן· הצד השוה שבהן את שזרעו פסול ביאתו פוסלת׳ ואת שאין זרעו פסול אין ביאתו פוסלת· ואילו הן בן תשע שנים ויום אחד גר עמוני ומואבי אדומי מצרי עבד ממזר חלל נתין כותי וגוי שבאו על בת כהן על בת לוי ועל בת ישר׳ פוסלת מן הכהונה· ר׳ יוסי או׳ כל שזרעו פסול ביאתו פוסלת· וכל שאין זרעו פסול אין ביאתו פוסלת׳ רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שאת מהר בבתו את מותר באלמנתו׳ וכל שאין את מותר בבתו אין את מהר באלמנתו׃

הדרן עלך ארוסה ושומרת יבם

כשם שהמים בודקין אותה כך המים בודקין אותו שנאמ׳ ובאו ובאו כשם שהיא אסור׳ לבעל כך אסור׳ לבועל שנ׳ נטמאה ונטמאה דברי ר׳ עקיבה׳ א״ר יהושע כך היה דורש ר׳ זכריה בן הקצב רבי אומר שני פעמים האמורין בפרשה אם נטמאה אם נטמאה אחד לבעל ואחד לבועל· ב׳ בו ביום דרש ר׳ עקיבה וכל כלי חרש אשר יפל מהם אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא׳ אינו או׳ טמא אלא יטמא לטמא את אחרי׳ לימד על ככר השיני שמטמא את השלישי׳ ג׳ אמר רבי יהושע מי יגלה עפר מעיניך רבן יוחנן בן זכאי שהיתה אומר עתיד דור אחר לטהר את ככר השלישי שאין לו מן התורה· והרי עקיבה תלמידך הביא לו מקרא מן התורה שהוא טמא שנ׳ כל אשר בתוכו יטמא· ד׳ בו ביום דרש ר׳ עקיבה ומדות׳ מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה· ומקרא אחר או׳ מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב· אי איפשר לומר אלף אמה שכבר נאמר אלפיים אמה· ואי איפשר לומר אלפיים אמה שכבר נאמר אלף אמה· ולמה נאמר אלף ולמה נאמר אלפיים׳ אלא אלף אמה מגרש ואלפיים אמה תחום שבת· רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי או׳ אלף אמה מגרש ואלפיים שדות וכרמים· ה׳ בו ביום דרש ר׳ עקיבה אז ישיר משה ובני ישר׳ את השירה הזאת לי״י ויאמרו לאמר· שאין ת״ל לאמר ולמה נאמר לאמר אלא שהיו ישראל עונין אחריו של משה על כל דבר ודבר כקורין את ההלל אשירה לי״י כי גאה גאה׳ לכך נאמר לאמר׳ רבי נחמ׳ אומר כקורין את שמע היו קורין לא כקורין את ההלל· ו׳ בו ביום דרש רבי יהושע בן הורקנוס שלא עבד איוב את המקום אלא מאהבה שנאמ׳ הן יקטליני לו איחל׳ עדיין הדבר שקול לו אני מצפה או איני מצפה לו· תלמוד לומר עד אגוע לא אסיר תומתי ממני· לימד שמאהבה עשה· ז׳ אמר רבי יהושע מי יגלה עפר מעיניך רבן יוחנן בן זכאי שהיית דורש כל ימיך שלא עבד איוב את המקום אלא מיראה שנאמר איש תם וישר וירא אלהים וסר מרע והרי יהושע תלמיד תלמידך לימד שמאהבה עשה׃

סליק פירקא

כשם שהמים בודקין אותה כו'. אנן תנינן באו באו. אית תניי תני ובאו ובאו. מאן דמר באו באו רבי עקיבה. ומאן דמר ובאו ובאו ר' ישמעאל. אנן תנינן נטמאה נטמאה. אית תניי תני ונטמאה ונטמאה. מאן דמר נטמאה נטמאה רבי עקיבה. ומאן דמר ונטמאה ונטמאה רבי ישמעאל. תני בוא ובה. וכתיב כן. כיי דמר רבי אמי בשם רבי יוחנן גורעין לדרוש מתחילתה לסופה. רבי חנינה בשם ר' ירמיה ואפילו באמצע התיבה. ויצקת עליה שמן. ויצקת שמן מנחה. לרבות את כל המנחות ליציקה. המאררים. אמר רבי תנחומא מניין המאררים כנגד מאתים וארבעים ושמונה איברים שיש בה. וכנגד מאתים ארבעים ושמונה איברים שיש בו. והא תנינן כשם שהמים בודקין אותה כך המים בודקין אותו כשם שהיא אסורה לבעל כך היא אסורה לבועל. כשם שהיא אסורה לאחיו של בעל כך היא אסירה לאחיו של בועל. כשם שהמים בודקין אותה על כל ביאה וביאה שהיא מקבלת את בעלה לאחר הבועל כך הן בודקין אותו. היא על ידי שדרכה ליאסר בין לו בין לאחר היא נבדקת. אבל הוא לכשישתה הוא נבדק. בדקו אותו ולא בדקו אותה אני אומר הזכות תלה לה. ניחא כמאן דמר הזכות תולה ואינה ניכרת. ברם כמאן דמר הזכות תולה וניכרת. הרי לא הוכרה. אלא אני אומר מים מגולין שתת וצבית. הכין לא הוון בעיי מיבדקונה אלא בדק אלא אני אומר עם אחרות נסתר. ולא כן סברנן מימר לכשישתה הוא נבדק. היפתר שהיה הוא מזיד והיא שוגגת ובדקו אותו ולא בדקו אותה אני אומר הזכות תלה לה. ניחא כמאן דמר הזכות תולה ואינה ניכרת. ברם כמאן דמר הזכות תולה וניכרת הרי לא הוכרה. אלא אני אומר מים מגולין שתת וצבית. הכין לא הוון בעיי מיבדקונה אלא בדק אלא אני אומר עם אחרים נסתרה. בעתה גירש יהא מותר בה. היפתר שהיה הוא שוגג והיא מזידה. ובדקו אותה ולא בדקו אותו הו' מזיד והיא שוגגת פשיטא שהיא מותרת לביתה. גירש כהן שהיא מותר בה. איפשר לומר מזיד בה ואת אמר הכין. הוא שוגג והיא מזידה פשיטא שהיא אסורה לביתה. גירש כהן שיהא מותר בה. איפשר לומר יוצאת מתחת ידו ותאמר הכין. ומניין שהדבר תלוי בה. שמעון בר בא בשם רבי יוחנן כתיב ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך לזרע לטמאה בה. בה הדבר תלוי. אם היתה מזידה אסורה. שוגגת מותרת.

הלכה ב׳ בו ביום דרש רבי עקיבה כו'. רבי יוסי בי רבי בון אמר רב ושמואל חד אמר בין בתרומה בין בחולין אמר רבי עקיבה: וחורנה אמר בתרומה אבל לא בחולין. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דמר רבי יוסי בשם ר' יונה אמרי לה רב בשם ר' חייה רובא השלישי בא מחמת השרץ. הוי אומר הוא דו אמר בין בתרומה בין בחולין אמר רבי עקיבה. מתניתא פליגא על רב אוכל מעשר שהוכשר במשקה ונגע בו טבול יום או ידים מסואבות מפרישין ממנו תרומת מעשר בטהרה מפני שהוא שלישי והשלישי טהור בחולין. פתר להקל הוא כידים שהן מדבריהן. והא תנינן טבול יום. תיפתר כטבול יום בית הפרס. א"ר זעירא ואפי' תימר בטבול יום דבר תורה שנייא היא דכתיב טהור טמא טהור לחולין בעוד יום ולתרומה משתחשך. התיב רבי חגיי קומי רבי יוסי או נימר טהור במגע וטמא באכילה. אמר ליה כלים אמורים בפרשה. אית לך מימר גבי כלים טהורים במגע וטמאים באכילה. מתניתא מסייעא לרב הראשון שבחולין טמא ומטמא והשני פוסל ולא מטמא והשלישי נאכל בנזיד הדמע. הא לעשותו דמע אסור. ואסור דבתרה הראשון והשני שבתרומה טמאין ומטמאין. והשלישי פוסל ולא מטמא. והרביעי נאכל בנזיד הקודש.

אין היכר הא לעשותו קודש אסור. אשכחת מימר כחלפה שיטתיה דרב דמר רבי בא בשם רב שלישי בא מחמת השרץ. והרביעי מותר לעשותו קודש שלא אמרו רביעי בקודש אלא בקדשי המקדש מקודשין. אמר רבי חונה ולא בתרומה אנן קיימין. ותרומה אסור לעשותה קודש שלא להביא בה תקלה. ואמור דבתרה הראשון והשני והשלישי שבקודש טמאים ומטמאים והרביעי פסול ולא מטמא. והחמישי נאכל בנזיד הקודש אין תימר הא לעשותו קודש אסור וכי יש חמישי בקודש. ואת אמר לית כן. והכא לית כן. אמר רבי יוחנן השלישי בא מחמת השרץ אסור לעשותו תרומה בעי קומי אפילו כרבי עקיבה. ר' יוסי בשם רבי הילא ואפילו כרבי עקיבא ולמה טבול יום פסול והשני פסול. מה טבול יום אינו פוסל את החולין מלעשותן תרומה אף השני אינו פוסל את החולין מלעשותן תרומה. רבי יוסי בשם רבי יוחנן שלישי בא מחמת שרץ אסור לעשותו תרומה ומותר לעשותו קודש. רבי זעירא בעא קומי רבי יסא מטמא בקודש ואת אמר אכן. אמ' ליה משום מעלה. אמר ר' שמואל בר רב יצחק עיקר טומאתו בקודש משום מעלה. אמר רבי יוסי ולמה הוא מטמא בקודש משם מעלה. אמר רבי יודן ואפילו כרבנן דאינון אמרין אין השלישי בחולין ולמה הוא אסור מטמא בקודש משם מעלה. אמר ליה רבי יוסי ולית אנן צריכין שמעין ליה כן בר נש רב. תמן אמרין ממה שקילס רבי יהושע את רבי עקיבה הדא אמרה הלכה כיוצא בו. רבנן דקיסרין אמרין למדרשו קילסו. אבל למעשה אין הלכה כיוצא בו. דמר רבי אחא רבי מישא בשם רבי לעזר לוקין על השלישי שבמעשה ואפילו כרבי עקיבה אינן לוקין. למה טבול יום פסול והשני פוסל מה טבול אין לו מגע אצל החולין. אף השני אין לו מגע אצל החולין. אמר רבי אלעזר נימנין החולין כך מניין המעשר. ואתייא כיי דמר רבי יונה רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש בכל חולין אנן קיימין ואחן פירקא מעשר אינון. אמר רבי יוסי ואפילו ראשון שבו אינו כחוזר. לא אוכל אין כתיב כאן אלא לא אכלתי. אמר רבי אבא מרי מניין דכתיב ככל מצותך אשר צויתני כמי שאינו כחוזר. רבי אבהו בשם רבי מנא מפני מה אמרו השני שבחולין מטמא משקה חולין מפני הידים שהן מדבריהן מטמאות משקה חולין. שני שהוא מדבר תורה לא כל שכן. אי מה הידים ספיקן לטמא את אחרים טמא. אף המשקין ספיקן לטמא את אחרים טמא. והתיב ר' חנינא לרבי מנא והרי אוכל אוכלין טמאין ושותה משקין טמאין ספיקן לטמא את אחרים טמא. והמשקין היוצאין ממנו ספיקן לטמא את אחרים טמא. והא שני שהוא דבר תורה ספיקו לטמא את אחרים טהור. אמר רבי חנינה קומי רבי מנא ולא בתרומה אנן קיימין. אמר ליה ואפילו תימר בתרומה אנן קיימין מה אית ליה טמא יטמא דבר תורה לא ר' עקיבה. תמן אמרין שתי שאילות שאלן חגי הנביא אחת השיבו אותו כראוי ואחת לא השיבו לו כראוי. הן ישא איש בשר קודש בכנף בגדו. כנף תחילה. בשר קודש שיני. לחם ונזיד שלישי. יין ושמן ומאכל רביעי. וכי יש רביעי בקודש. ויענו הכהנים ויאמרו לא. לא השיבו אותו כראוי שיש רביעי בקודש. ויאמר חגי אם יגע טמא נפש בכל אלה היטמא. אם הוהה כנף טמא נפש ונגעה בכל אלה הטמא. ויענו הכהנים ויאמרו יטמא. השיבו אותו כראוי דמר רבי ירמיה רבי חייה בשם רבי יוחנן קודם עד שלא גזרו רביעי בקודש שאלן. ולמה הוא מקללן כאינש דבעי עילה על חבריה וביתא מה אכפה לה לא דו אם ואשר יקריבו שם טמא הוא. כמה דמר רבי סימן בר זבדי גולגולתו של ארנן היבוסי מצאו תחת המזבח. רבי אחא בשם רבי אבא בר כהנא בקיאין היו בהסיטות ולא היו בקיאין במדפות. הן ישא איש בשר קודש. שאלן טמא מת מטמא בהיסט. ויענו הכהנים ויאמרו לא. השיבו אותו כראוי שאין טמא מת מטמא בהיסט. שאלן טמא מת עושה מדף ויענו הכהנים ויאמרו יטמא. לא השיבו אותו כראוי שאין טמא מת עושה מדף. רבי תנחומא רבי פנחס בשם רבי לוי על החמישי בקודש שאלן. הן ישא איש בשר קודש בכנף בגדו. כנף תחילה ובשר קודש שני לחם ונזיד שלישי יין ושמן רביעי. ומאכל חמישי שאלן. וכי יש חמישי בקודש. ויענו הכהנים ויאמרו לא. השיבו אותו כראוי שאין חמישי בקודש. ולמה הוא מקללן כאינש דבעי עילה על חבריה וביתא מה איכפה ליה. ויאמר ואשר יקריבו שם טמא הוא. כיי דמר ר' סימון בר זביד גולגולתו של ארנן היבוסי מצאו תחת המזבח. תני אמר רבי יוסי מניין לרביעי בקודש שהוא פסול. ודין הוא מה אם מחוסר כיפורים שאינו אוכל בתרומה הרי הוא פסול בקודש. שלישי שהוא פסול בתרומה אינו דין שיפסול בקודש. הרי למדנו לשלישי מן הכתוב. ולרביעי מקל וחומר. התיב רבי יוחנן האוכל הבא מחמת טבול יום יוכיח שהוא פוסל בתרומה ואינו פוסל בקודש. רבי חייה בשם רבי יוחנן אתייא דרבי יוסי בשיטת רבי עקיבה רבו. כמה דרבי עקיבה אמר יטמא יטמא דבר תורה כן רבי יוסי אמר יטמא יטמא דבר תורה. רבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינה לית ר' יוסי צריך להדין קל וחומר קריי דרש ר' יוסי והבשר אשר יגע זה שני שנגע בראשון. בכל טמא. זה שלישי שנגע בשני. לא יאכל. סוף טמא לא יאכל. עד כדון באוכלין שניטמו באויר כלי חרש שניטמא בשרץ. אוכלין עצמן שניטמאו בשרץ מניין. ודין הוא מה אם הכלים שאינן מטמאין מאויר כלי חרש שניטמא בשרץ הרי הן מטמאין כשרץ לטמא אוכלין. עד כדון כרבי עקיבה. כרבי ישמעאל.

תני רבי ישמעאל והבשר אשר יגע בכל טמא. זה ראשון שנגע בכל טמא לא יאכל לרבות את השיני. השלישי מניין. ודין הוא ומה אם טבול יום שאינו פסול בחולין הרי הוא פוסל בתרומה. שני שהוא פוסל בחולין אינו דין שיפסול בתרומה. רביעי בקודש מניין. ודין הוא מה אם מחוסר כיפורים שאינו פוסל בתרומה הרי הוא פוסל בקודש. שלישי שהוא פוסל בתרומה אינו דין שיפסול בקודש. הא למדנו לראשון ולשני מן הכתוב. ולשלישי מן הדין. ולרביעי מקל וחומר. דנין לו בין מן הדין שיהא הבל משועבד להלכה שהא השלישי פוסל בתרומה והרביעי בקודש.

הלכה ה׳

בו ביום דרש רבי עקיבה ומדותם מחוץ לעיר וגו'. רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר אלפיים אמה תחום ערי הלוים. צא מהן אלף אמה מגרש. נמצא רביע מגרש והשאר שדות. רבי ירמיה רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב רביע מאלף. אמר רבי יצחק ואפילו תימר רביע מכל צד רביע הוא. מאן דמרבע ארבע גרבין בעי אשית תיסר. רבי מנא משער כהדא לכנה. רבי אבין משער כהדא רצועה. רבי אושעיה משער כהדא דסיקרין. אמר רבי יוסי בי ר' בון חמשין על חמשין בית סאה. מאת על מאת בית ארבעת סאין כהדא ריש גלותא איטלק עילוי חד טריקלין ארבעין על ארבעין דמליניה חטין אתא לגבי רב הונא אמר ליה פייסון דיסבון מינך עשרין על עשרין כדון. ועשרין על עשרין כהר זמן ואת מיתגר פלגא. רבי בא בשם רב יהודה רבי זעירא בשם רבי עוקבא אין מקדדין אלא בחבל של חמשים אמה. רבי זעירא בשם רב חסדיי אין מקדדין לא בערי הלוים ולא במקום

בבקום עריפה בכחל · ניחא כמאן דאמר אלף אמה מגרש ואלפיים אמה תחום שבת · כרם כמאן דמר אלף אמה מגרש ואלפיים אמה שדות וכרמים כלו׳ למדנ תחום שבת לא מערי הלוים לעיקר אין מקדרין ולטפילה מקדרין · ומניין שלא היו קוברין בערי הלוים רבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינה ומגרשיה׳ יהיו לבהמתם ולרכושם ולכל חיתם · לבהמתם ולחייתם ניתנו ולא ניתנו לקבורה ·

הלכה ו׳ בו ביום דרש רבי עקיבה אז ישיר משה תג׳ · לקטן שהוא מקרא את ההלל בבית הספר והן עונין אחריו על כל דבר ודבר · משה אמר אשירה והן עונין אחריו אשירה · משה אמר עזי והן אומ׳ עזי · רבי אליעזר בנו של ר׳ יוסי הגלילי אומר לגדול שהוא מקרא את ההלל בבית הכנסת והן עונין אחריו דבר ראשון · משה אמר אשירה והן עונין אשירה · משה אמר עזי והן עונין אחריו אשירה · רבי יוסי הגלילי אומר בשעה שהיו אבותינו בים היה מוטל עולל על ברכה של אמו ותינוק יונק משדי אמו · וכיון שראו את השכינה הגביה עולל את ראשו מברכה של אמו ושומט התינוק את פיו מדדה של אמו אף הן פתחו את פיהן בשירה ובשבח ואמרו זה אלי ואנויהו · רבי מאיר אומר אפילו עוברין מבעי אימותיהן היו אומ׳ שירה שנאמר במקהלות ברכו אלהים יי׳ ממקור ישראל · רבי נחמיה אמר בשעה שעלו אבותינו מן הים ראו פיגרי אנשים חטאים שהיו משעבדין בהן בפרך בעבודה קשה וכולם פגרים מתים מושלכים על שפת הים · ביקשו לומר שירה ושרת עליהן רוח הקודש · ואפילו קטן שבישראל היה אומר שירה כמשה הדא היא דכתיב ויזכר ימי עולם משה עמו איה המעלם מים · את רועה הצאן אין כתיב כאן אלא את רועה צאנו · מלמד שעשה כולם רועים · מה תלמוד לומר לאמר לדורות · רבי אבהו בשם ר׳ יוסי בי רבי חנינה כהדין פסוקא משה אמ׳ אשירה והן עונין אחריו אשירה ליי׳ כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים · משה אמ׳ עזי וזמרת · והן עונין אחריו עזי וזמרת יה · כתיב בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם · אתנדבו ראשי עם · כשהקב״ה עושה להן ניסים יהו אומרי׳ שירה · והיכן הרי גאולת מצרים · שנייא היא שהיא תחילת גאולתן · והיכן הרי גאולת מרדכי ואסתר · שנייא היא שהיו בחוצה לארץ · ואית דבעי מימר מרדכי ואסתר משנאיהן נגאלו · לא נגאלו מן המלכות ·

הלכה ז׳ בו ביום דרש רבי יהושע בן הורקנוס כו׳ · תני בשם רבי יהודה זו אל הסיר משפטי ושדי המר נפשי · שאין אדם נודר בחייו של מלך אלא אם כן אוהבו · משום רבי נתן אמרו גם הוא לי לישועה כי לא לפניו חנף יבוא · כתוב אחד אומר ואהבת את יי׳ אלהיך · וכתוב אחר אומ׳ את יי׳ אלהיך תירא ואותו תעבוד · עשה מאהבה ועשה מיראה · עשה מאהבה שאם באתה לשנוא דע שאת אוהב ואין אוהב שונא · עשה מיראה שאם באתה לבעט אין ירא מבעט · שבעה פרושין הן · פרוש שיכמי · פרוש ניקפי · פירוש קיזיי · פרוש מנכייה · פרוש אדע חובתי ואעשנה · פרוש יראה · פרוש אהבה · פרוש שכמי · טעין מצותיה על כתפיה · פרוש ניקפי · אקיף לי ואנא עבד מצוה · פרוש קיזיי · עביד חדא חובה וחדא מצוה ומקזז הדא עם הדא · פרוש מנכייה · מאן דית לי כה אנא מנכי עביד מצוה · פרוש אדע חובתי ואעשנה · אידי חובתא עבדית דנעביד מצוה דכוותה · פרוש יראה כאיוב · פרוש אהבה כאברהם · אין לך חביב מכולן אלא פרוש אהבה כאברהם · אברהם עשה יצר רע טוב ומה טעמא ומצאת את לבבו נאמן לפניך · אמר רבי אחא והפשיר עמו וכרות עמו הברית · אבל דוד לא היה יכול בו והרגו בלבבו מה טעמא וליבי חלל בקרבי · רבי עקיבה הוה מיתדין קומי טונוסטרופוס הרשע · אתת ענתה דקרית שמע שרי קרי וגחך · אמר ליה סבא סבא או חרש את או מבעט ביסורין את · אמ׳ ליה תיפח רוחיה דההוא גברא לא חרש אנא ולא מבעט ביסורין אנא · אלא כל ימי הייתי קורא את הפסוק הזה ואהבת את יי׳ אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך · רחמתיה בכל לבי · ורחמתיה בכל ממוני · ובכל נפשי לא הוות בדיקה לי · וכדון דמטת לי בכל נפשי ואתת ענתה דקרית שמע ולא אפלגית עליה בגין כן אנא קרי שמע וגחך · נחמיה עמסוני שימש את רבי עקיבה עשרים ושתים שנה והוא הוה אומר אתים גמין ריבויין · אכן ורקין מיעוטין · אמר ליה מה הדין דכתיב את יי׳ אלהיך תירא וגו׳ · אמר ליה אותו ואת תורתו ·

הלכה ח׳ אמר רבי יהושע מי יגלה עפר מעיניך רבי יוחנן בן זכאי כו׳ · אימתי היה איוב · רבי שמעון בן לקיש בשם בר קפרא בימי אברהם אבינו היה הדא היא דכתיב איש היה בארץ עוץ איוב שמו · וכתיב את עוץ בכורו · רבי אבא אמר בימי אבינו יעקב ודינה היתה אשתו הדא היא דכתיב כדבר אחת הנבלות תדברי · וכתיב כי נבלה עשה בישראל · רבי לוי אמר בימי השבטים היה · הדא היא דכתיב אשר חכמים יגידו ולא כחדו מאבותם · רבי יוסי בן חלפתא אמר בירידתן למצרים היה ובעלייתן מת · משל לרועה שבא זאב ונזדווג לצאנו מה עשה העמיד תייש אחד לנגדו · הדא היא דכתיב יסגירני אל אל עויל ועל ידי רשעים ירטני · תני רבי ישמעאל איוב מעבדי פרעה היה ומגדולי פמלייא שלו היה הדא היא דכתי׳ הירא את דבר יי׳ וגו׳ · וכתיב ביה איש תם וישר וירא אלהים וסר מרע · רבי יוסי בר יהודה אומר בימי שפוט השופטים היה · הדא היא דכתיב הן אתם כולכם חזיתם ולמה זה הבל תהבלו · חזיתם מעשה דורי · שהיו נוטלין מעשר בגרנות אהבת אתנן על כל גרנות דגן · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן בימי מלכת שבא היה שנאמר ותפל שבא ותקחם · רבי נתן אמר בימי כשדים היה שנאמר כשדים שמו שלשה ראשים · רבי יהושע בן קרחה אמר בימי אחשורוש היה שנאמר יבקשו למלך נערות בתולות טובות מראה · וכתיב ולא נמצא נשים כבנות איוב · רבי יהושע בן לוי אמר מעולי גולה היה · ר׳ יוחנן אמר מעולי גולה היה וישראל היה · לפום כן רבי יוחנן למד ממנו הלכות אבל · ויקם איוב ויקרע את מעילו · רבי יהודה בן פזי בשם רבי יוחנן מיכן שאבל צריך לקרוע מעומד · תני רבי חייה היה לי בעולמי גר אחד צדיק ונתתי לו שכרו ופטרתיו מעולמי · רבי שמעון בן לקיש אמר איוב לא היה ולא עתיד להיות · כחלפה שיטתיה דר׳ שמעון בן לקיש · המן אמר רבי שמעון בן לקיש בשם בר קפרא בימי אברהם אבינו היה והבא הוא אמר הבין · אלא הוא היה וייסורין לא היו · ולמה נכתבו עליו אלא לומר שאילולי באו עליו היה יכול לעמוד בהן · דרש רבי עקיבה ויחר אף אליהוא בן ברכאל הבוזי ממשפחת רם · אליהוא זה בלעם · בן ברכאל שבא לקלל את ישראל ובירכן · ולא אבה יי׳ אלהיך לשמוע אל בלעם · הבוזי שהיתה נבואתו בזויה נופל וגלוי עינים · ממשפחת רם · מן ארם ינחני בלק · אמר לו רבי אלעזר בן עזריה אין הוא הוא כבר כסה עליו המקום · ואין לית הוא הוא עתיד להתוכח עמך · אלא אליהוא זה יצחק · בן ברכאל · בן שבירכו האל שנאמר וברכתי׳ · הבוזי שביזה כל בתי עבודה זרה בשעה שנעקד על גבי המזבח · ממשפחת רם בן אברם · משה כתב חמשה ספרי תורה וחזר וכתב פרשת בלק ובלעם · וכתב ספרו של איוב · איש תם וישר וירא אלהים וסר מרע · אמר רבי חליפא קיסריא שהיה ותרן · אמר ליה רבי זעירא ומאן דלית הוא ותרן לית הוא כשר · אלא שהיה מותר על קללתו ·

הדרן עלך כשם שהמים

מי שקנא לה ונסתרה אפילו שמע מן העוף הפורח יוציא ויתן כתובה דברי רבי אליעזר · רבי יהושע אומר משישאו ויתנו בה מוזרות בלבנה ·

ב׳ אמר עד אחד אני ראיתיה שנטמאת לא היתה שותה · ולא עוד אלא אפילו עבד אפילו שפחה הרי אילו נאמנין אף לפוסלה מכתובתה · חמותה ובת חמותה וצרתה ויבמתה ובת בעלה הרי אילו נאמנות לא לפוסלה מכתובתה אמרו אלא שלא תשתה ·

ג׳ שהיה בדין ומה אם עדות הראשונה שאינה אוסרה איסור עולם אינה מתקיימת בפחות משנים · עדות האחרונה שהיא אוסרתה איסור עולם אינו דין שלא תתקיים בפחות משנים תלמוד לומר ועד אין בה · כל שיש בה ·

ד׳ קל וחומר לעדות הראשונה מעתה ומה אם עדות האחרונה שהיא אוסרתה איסור עולם הרי היא מתקיימת בעד אחד · עדות הראשונה שאין אוסרתה איסור עולם אינו דין שתתקיים בעד אחד · תלמוד לומר כי מצא בה ערות דבר · ולהלן הוא אומר על פי שנים עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר · מה דבר האמור להלן על פי שנים עדים · אף דבר האמור כאן על פי שנים עדים ·

ה׳ עד אומר ניטמאת ועד אומר לא ניטמאת · אשה אומרת ניטמאת · ואשה אומרת לא ניטמאת היתה שותה · עד אומר ניטמאת ועדי׳ שנים אומרים לא ניטמאת היתה שותה · שנים אומרי׳ ניטמאה ואחד אומ׳ לא ניטמאת לא היתה שותה :

סליק פירקא

מי שקנא לה ונסתרה כו׳ · רבי יוחנן בשם רבי ינאי כל הן פירקא משהתרה בה ואמר לה אל תיסתרי עם איש פלו׳ · משקנא לה ונסתרה · רבי שמעון בן לקיש אמר אפילו לא נסתרה · אמר ר׳ זעירא קומי רבי יסא לא דרש״כל פליג אלא סבר מוזן תנייה והוא מיקל בעידי סתירה אנן תנינן מחלוקת · אית תניי תני סתם · אמר רבי זעירא קומי רבי מנא לא על מה דרבי אליעזר א״ר יושע פליג · אלא בגין דתנינן רבי יהושע או׳ עד שישאו ויתנו בה מוצרות בלבנה · רבי אבא מרי בעי תמן אמר רבי חזקיה ר׳ אבהו בשם ר׳ אלעזר כל מקום ששנה ר׳ מחלוקת וחזר ושנה סתם הלכה כסתם · ובא הוא אמ׳ הבין · אנן תנינן מוצרות · אית תניי תני מוזרות · מאן דמר מוצרות מצרן עמר · ומאן דמר מוזרות שזרן כיתן · מהנן קימין אין כהן דשמע ולא ידע · מן מאן שמע כעוף הפורח הוא · ואין כהן דשמע וידע ממאן שמע בעד מפי עד הוא · אלא כן אנן קיימין פלוני מפלוני ופלוני מפלוני מילה דלית בה תימוליוסים · הלכה ב׳ אמר עד אחד אני ראיתיה שניטמאת כו׳ · ועד אין בה · אין לי אלא עד מניין אפילו עבד אפילו שפחה ת״ל ועד אין בה מכל מקום ובדרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר כל מקום שנאמר בתורה עד

סתם הרי אילו כבלל שני עדים עד שיפרש הכתוב שהוא עד אחד · אשכח תני רבי ישמעאל אומר שני עדים · מתניתא משהודה רבי עקיבה לרבי טרפון דתני רבי טרפון אומר עד אחד נאמן לטמאותה ואין עד אחד נאמן להפסידה מכתובתה · רבי עקיבה אומר כשם שעד אחד נאמן לטמותה · כן עד אחד נאמן להפסידה מכתובתה · אמר לו ר' טרפון איכן מצינו עד אחד בממון כלום · אמר לו רבי עקיבה ואיכן מצינו עד אחד באשת איש כלום · אלא כשם שעד אחד נאמן לטמותה · כך עד אחד נאמן לה פסידה מכתובתה · חזר רבי עקיבה להיות שונה כרבי טרפון · רבי בון בר חייה בעי המותה שאמרה אני ראיתיה שניטמאת מה בא להעיד אם להשקותה כבר נראית שלא לשתות · אלא לא בא להפסידה מכתובתה שאין מפסידין ממון על פי עד אחד · רבי יוסי בעי שמע מן העוף הפורח אני ראיתיה שניטמאת את אמ' לא היתה שותה · ובא אחד ואמ' אני ראיתיה שניטמאת · מה בא להעיד אם להשקות' כבר נראית שלא נראית אלא לא בא אלא להפסידה מכתובתה שאין מפסידין ממון על פי עד אחד ·

כמה דרבי יוסי אמר פלוני אכל חלב והתרו בו אינו לוקה · אמר לו אחד חלב הוא והתרו בו שנים לוקה · ועיקר עדותו לא כעד אחד הוא · כמה דרבי יודה אומר פלוני נזיר וניטמא התריתי בו אינו לוקה · אמ' לו אחד נזיר אתה והיה נוהג בנזירות על פיו · שתה יין וניטמא למתים התרו בו שנים לוקה · ועיקר עדותו לא כעד אחד הוא · כמה דרבי מנא אמ' פלניה כהנת זינת ובא עליה בעלה ובעלה כהן והתריתי בו לוקה · נסתרה בפני שנים אמר אחד אני ראיתיה שניטמאת ובא בעלה עליה כהן התרו בו שנים לוקה · עיקר עדותו לא כעד אחד הוא ·

הלכה ג' שהיה בדין מה אם עדות הראשונ' כו' · עדות הראשונה זו סתירה · עדות האחרונה זו טומאה · מתניתא דרבי יהושע דרבי יהושע אמר מקנא מתרה לה על פי שנים ומשקה לה על פי שנים · אמר רבי מנא ואפילו כאהן תנא אתייא הא · דתני רבי יוסי בי רבי יהודה אומר משום רבי לעזר מקנא לה על פי עד אחד או על פי עצמו · ומשקה על פי שנים · הלכה ד' קל וחומר לעדות הראשונה מעתה כו' · גידול בר מיניימין בשם רב כל מקו' שהכשירו עדות האשה באיש האיש מכחיש את האשה והאשה מכחשת את האיש · ניתני עד אחד אמר נטמאת ואשה אמרה לא ניטמית · אשה אמרה ניטמית · ועד אמר לא ניטמאת · תניי דבית רבי בן תני בשם רבי נחמיה הולכין אחר רוב עדות · הדא עבידה שתי נשים ואשה אחת עשו אותה כשני עדים ועד אחד · הדא דתימר באשה ונשים · אבל אם היו מאה נשים ועד אחד כעד בעד אינון · רב אדא בר אחוה אמר עד אחד נאמן לטמאותה · אין עד אחד נאמן להפסידה מכתובתה · אמר רב חסדא מה טעם אמרו עד אחד נאמן לטמאותה מפני שרגלים לדבר · שמעון בר בא בשם רבי יוחנן כאן לא היתה שותה וכעגלה ערופה היו עורפין · רב אמר היה שותה · מתניתא פליגא על רב עד אחד אומר נטמאת ושנים אומרי' לא נטמאת היתה שותה · הא בעד אחד לא היתה שותה · פתר לה בפסולי עדות · ואין בפסולי עדות אמר סופא שנים אומרי' ניטמאת · ועד אחד אומר לא נטמאת לא היתה שותה הא עד בעד לא היתה שותה · והיך רב אמר היתה שותה · ר' יוחנן אמר לא היתה שותה · מתניתא פליגא על רבי יוחנן שנים אומ' ניטמאת ועד אמר לא ניטמאת שותה הא עד בעד לא היתה שותה · פתר לה בפסולי עדות · ואין בפסולי עדות אמר ראשה עד אומר נטמאת ושנים אומרי' לא נטמאת היתה שותה הא עד בעד היתה שותה · היך רבי יוחנן אמר לא היתה שותה · אמרין בשם רבי שמואל בפסולי עדות היא מתניתא · אמרין בשם רבי שמואל בסתירה אחרת היא מתניתא · רבי זעירא בעא קומי רבי מנא מהו בסתירה אחרת היא מתניתא · אמר ליה כן אמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי כל הדין פירקא כשקנא לה ונסתרה · נסתרה בפני שנים אמ' עד אחד אני ראיתיה שניטמאת בתוך כדי סתירה יש כאן סתירה ויש כאן טומאה לאחר כדי סתירה יש כאן סתיר' ואין כאן טומאה · היו שלשה אחד אומר אני ראיתיה שניטמאת בתוך כדי סתירה · יש כאן סתירה ואין כאן טומאה · לאחר כדי סתירה אין כאן סתירה ואין כאן טומאה · היו שלשה אחד אומר אני ראיתיה שלא ניטמאת בתוך כדי סתירה מה את עבד לה בעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה או תתקיים העדות בשאר · אמר ר' אבמרי מבין דאת מר בעידות שבטלה מקצתה בטלה כולה מדה הוא הכא שתתקיים העדות בשאר מפני שרגלים לדבר :

הדרן עלך מי שקינא

אילו נאמרין בלשונם פרשת סוטה ווידוי מעשר וקרית שמע ותפילה וברכת המזון ושבוע' העדות ושבוע' הפיקדון ·

ב' ואילו נאמרין בלשון הקודש מקרא הביכורים וחליצה ברכות וקללות ברכת כהנים וברכת כהן גדול ופרשת המלך ופרשת עגלה ערופה ומשוח מלחמה בשעה שהוא מדבר אל העם · מקרא הביכורים כיצד ועונית ואמרת לפני יי' אלהיך · ולהלן הוא אומר וענו הלוים ואמרו אל כל איש ישראל קול רם · מה עניה האמורה להלן בלשון הקודש אף כאן בלשון הקודש · חליצה כיצד ועונתה ואמרה ככה יעשה לאיש · ולהלן הוא אומר וענו הלוים ואמרו מה עניה האמורה להלן בלשון הקודש אף כאן בלשון הקודש · רבי יהודה אומר וענתה ואמרה ככה עד שתאמר בלשון הזה ·

ג' ברכות וקללות כיצד כיון שעברו ישראל את הירדן ובאו להר גריזים ולהר עיבל שבשומרון שבצד שכם אצל אלוני מורה שנאמר הלא המה בעבר הירדן · ולהלן הוא אומר ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה מה האלון מורה האמור להלן שכם אף אלון מורה האמור כאן שכם ·

ד' ששה שבטים עלו לראש הר גריזים וששה שבטים עלו לראש הר עיבל והכהנים והלוים והארון עומדין מלמטה באמצע הכהנים מקיפין את הארון והלוים את הכהנים וכל ישראל מיכן ומיכן שנאמר וכל ישראל וזקניו ושוטריו ושופטיו עומדים מזה ומזה לארון וגו' · הפכו פניהם כלפי הר גריזים ופתחו בברכה ברוך האיש אשר לא יעשה פסל ומסכה תועבת יי' מעשה ידי חרש ולא שם בסתר · והיו אילו ואילו עונין ואומרי' אמן · הפכו פניהן כלפי הר עיבל ופתחו בקללה ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה תועבת יי' וגו' · והיו אילו ואילו עונין ואומרים אמן עד שגומרין ברכות וקללות ·

ה' ואחר כך הביאו את האבנים ובנו את המזבח וסדום בסיד וכתבו עליהם את כל דברי התורה הזאת בשבעים לשון שנאמר באר היטב ונטלו את האבני' ובאו ולנו במקומן ·

ו' ברכת כהנים כיצד במדינה אומרי' אותה שלש ברכות ובמקדש ברכה אחת · במקדש היו אומרים את השם ככתובו ובמדינה בכינויו · במדינה כהני' נושאין את ידיהן כנגד כתפותיהן ובמקד' על גבי ראשיהן חוץ מכהן גדול שאינו מגביה ידיו למעלה מן הציץ · רבי יהודה אומר אף כהן גדול מגביה את ידיו למעלה מן הציץ שנאמר וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם · ברכת כהן גדול כיצד חזן הכנסת נוטל ספר התורה ונותנו לראש הכנס' ראש הכנסת נותנו לסגן והסגן נותנו לכהן גדול · כהן גדול עומד ומקבל וקורא עומד וקורא אחרי מות ואך בעשור וגולל את התורה ומניחה בחיקו ואומ' יותר ממה שקריתי לפניכם כתוב כאן ובעשור שבחומש הפיקודים וקורא אותו על פה ומברך עליה שמונ' ברכות על התור' ועל העבודה ועל' ההודייה ועל מחילת העון ועל המקדש ועל ישר' ועל הכהני' ושאר תפילה ·

ז' פרשת המלך כיצד מוצאי יום טוב האחרון של חג בשמיני מוצאי שביעית עושין לו בימה של עץ בעזרה והוא יושב עליה שנ' מקץ שבע שני' במועד שנת השמיט' בחג הסוכו' בבוא כל ישר' לראו' וגו' · חזן הכנסת נוטל ספר התור' ונותנו לראש הכנסת ראש הכנסת נותנו לסגן והסגן נותנו לכהן גדול וכהן גדול נותנו למלך · והמלך עומד ומקבל וקורא יושב · אגריפס המלך עמד וקיבל וקר' עומד ושיבחוהו חכמי' · וכשהגיע ללא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הו' זלגו עיניו דמע' אמרו לו אל תירא אגריפס אחינו אתה אחינו אתה ·

ח' וקורא מתחילת אלה הדברים ועד שמע ושמע והיה אם שמוע עשר תעשר וכי תכלה לעשר · ברכות וקללות עד שהוא גומר את כולם ברכות שכהן גדול מברך הם המלך מברך אלא שהוא נותן של רגלים תחת מחילת העון ·

סליק פירקא

אילו נאמרין כו' · כתיב ואמר הכהן לאשה בכל לשון שהיא שומעת דברי רבי יאשיה · אמר ליה רבי יונתן ואם אינה שומעת ולמה היא עונה אחריו אמן · אלא שלא יאמר לה על ידי תורגמן · רבי יוחנן בשם רבי לעזר בי רבי שמעון לא מצינו שדיבר המקום עם אשה אלא עם שרה בלבד · והא כתיב אל האשה אמר הרבה ארבה וגו' · אמר רבי יעקב דכפר חנין על ידי התורגמן · והא כתיב ויאמר יי' לה שני גוים בבטנך · אמר רבי בא בר כהנא הדיבור נפלה לה · אמר רבי בירי כמה בירכורי כירכרים הקב"ה מתאוה לשמוע שיחתן של צדקניות ויאמ' לא כי צחקת · וידוי מעשר דכתיב ועניה ואמרת · וקרית שמע דכתיב ודברת בם · רבי אומר אומ' אני קרית שמע אינו נאמר אלא בלשון הקודש מה טעמא והיו הדברי' האלה · ר' לוי בר חיתה אזל לקיסרין שמע קלין קריין שמע אלונסתין · בעא מעכבתון · שמע רבי יוסי ואיקפד אמר כך אומר אני מי שאינו יודע לקרות אשורית לא יקרינה כל עיקר · אלא יוצא בכל לשון שהוא יודע · השיבו' ברכיה הרי מגילת אסתר היה יודע לקרותה אשורית ולעז אינו יוצא בה אלא אשורית · אמר רבי מנא מגילת אסתר היה יודע לקרותה אשורית ולעז אינו יוצ' אלא אשורית בלעז יוצא בה בלעז · וכן יוצא בה בכל לשון שהוא יודע ותפילה כדי שיהא יודע לתבוע צרכיו · וברכת המזון כדי שיהא יודע למי מברך · ושבועת העדות ושבועת הפקדון משביעין אותו בלשונו · השביען שלא בלשונן ואמרו אמן הרי אילו פטורין כהדא דתני שבועת הדיינין כתניין שבליבינו לא כתניין שבליבכם · אמר רבי יודן חזקה כתניין שבליבו הוא משביעו · ולמה הוא מתנה עמו מפני ההדיוטות שלא יאמרו יש תניין בשבועות · תנא רבי חנניה קומי רבי מנא והא כתיב כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום · מה שמע מינה · אמר ליה והדורות

הבאים אחרינו אין כליכם תמי׳ · הלכה ב׳ תני בשם רבי יודה כל מקום שנאמר כלשון הזה עניה ואמירה ככה וכה הרי הוא כלשון הקודש · אמר רבי אלעזר בניין אב שבכולן משה ידבר והאלהים יעננו בקול · והתיב רבי חגי והכתיב ויען לבן ובתואל אין תימר על ידי עניה והכתיב ויאמרו · אין תימר על ידי אמירה והכתיב מה׳ יצא הדבר · אין תימר בלשון הקודש והכתיב ויקרא לו לבן יגר שהדותא · ואין תימר קודם למתן תורה · והרי פרשת וידוי מעשר הרי הוא לאחר מתן תורה והוא נאמר בכל לשון · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן שלא יהא לשון סורסי קל בעיניך · שבתורה ובנביאים ובכתובים הוא אמור · בתורה כתיב ויקרא לו לבן יגר שהדותא · בנביאים כתיב כדנה תימרון להון · בכתובים כתיב וידברו הכשדים למלך ארמית · אמר רבי יונתן דבית גוברין ארבעה לשונות נאין להשתמש בהן העולם · ואילו הן לעז לזמר רומי לקרב · סורסי לאיליא · עברי לדיבור · ויש אומרי׳ אף אשורי לכתב · אשורי יש בו כתב ואין בו לשון · עברי יש בו לשון ואין בו כתב · בחרו להם כתב אשורי ולשון עברי · ולמה נקרא שמו אשורי שהוא מאושר בכתבו · אמר רבי לוי על שם שעלה בידם מאשור · כתיב וענו הלוים ואמרו אל כל איש ישראל קול רם · בקולו של רם · מלמד ששיתף הקב״ה קולו עמהן · ר״א קול רם ומעולה שבקולות · אמר רבי יצחק לא קטן ולא גדול אלא בינוני ·

הלכה ג׳ הלא המה בעבר הירדן מן הירדן ולהלן · אחרי דרך מבוא השמש מקום שהחמה זורחת · בארץ הכנעני היושב בערבה מול הגלגל אצל אלוני מורה · זה הר גריזים והר עיבל שבין הכותים דברי רבי יהודה · ר׳ אליעזר אומר אין זה הר גריזים והר עיבל של כותים שנאמר הלא המה בעבר הירדן מן הירדן ולהלן · אחרי דרך מבוא השמש · מקום שהחמה שוקעת · בארץ הכנעני אילו בין החוי · היושב בערבה אילו בין ההרים · מול הגלגל אין כאן גלגל · אצל אלוני מורה · אין כאן אלוני מורה · מה מקיים רבי אלעזר הר גריזים והר עיבל · שתי גבשושיות עשו וקראו זה הר גריזים וזה הר עיבל · על דעתיה דרבי יהודה מאה ועשרים מיל הלכו באותו היום · על דעתיה דר׳ אלעזר לא זזו ממקומן · תני רבי אליעזר בן יעקב אומר לא בא הכתוב אלא להשוות להן את הדרך ולומר בדרך ילכו ולא בשדות · בישוב ילכו ולא במדבר · בערבה ילכו לא בהרים · אמר רבי אלעזר בר׳ שמעון נמיתי לסופרי כותים זייפתם תורתכם ולא העליתם לעצמכם כלום · שכתבתם בתורתכם אצל אלוני מורה שכם · והלא ידוע שהוא שכם אלא שאין אתם דורשין לגזירה שוה ואנו דורשין לגזירה שוה · נאמר כאן אלוני מורה ונאמר להלן אלוני מורה · מה אלוני מורה האמור להלן שכם אף אילוני מורה האמור כאן שכם · וכדרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר כל ביאות שנאמרו בתורה לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו · שבע שכיבשו ושבע שחילקו · ודכוותה לא נאמרו ברכות וקללות אלא לאחר ארבע עשרה שנה · והתיב רבי חנניה קומי רבי מנא והכתיב והיה בעברכם את הירדן תקימו את האבנים האלה · אמ׳ ליה אבנים הקימו אותן מיד · ברכות וקללות לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו · הלכה ד׳ תני רבי אומר אי איפשר לומר לוי למעלן שכבר נאמר לוי למטן אי איפשר לומ׳ לוי למטן שכבר נאמ׳ לוי למעלן · אמור מעתה זקני כהונה ולוייה למטן ושאר כל השבט למעלן · רבי שמעון אומר אי איפשר לומר לוי למעלן שכבר נאמר לוי למטן · ואי איפשר לומר לוי למטן שכבר נאמר לוי למעלן · אמור מעתה הראוי לשרת למטה ושאר כל השבט למעלה · רבי שמעון אומר שמעון ולוי · מה שמעון כולו למעלה אף לוי כולו למעלה · מה מקיים הדין תנייה נגד הכהנים הלוים · כיי דאמר רבי יהושע בן לוי בעשרים וארבעה מקומות נקראו הכהנים לויים וזה אחד מהן · והכהנים הלוים בני צדוק · יכול אילו שבהר גריזי׳ היו אומרי׳ ברכות ואילו שבהר עיבל היו אומרי׳ קללות · תלמוד לומר הברכות והקללות · אילו ואילו היו אומ׳ ברכות וקללו׳ · יכול משהיו אומרי׳ הברכות היו אומרים הקללות · ת״ל הברכה והקללה · ברכה אחת וקללה אחת · יכול אילו שבהר גריזים היו עונין אחר הברכות אמן · ואילו שבהר עיבל היו עונין אחר הקללות אמן תלמוד לומר וענו כל העם ואמרו אמן · אילו ואילו היו עונין אחר הברכות ואחר הקללות אמן · הא כיצד בשעה שהיו אומרי׳ ברכות היו הופכין פניהן כלפי הר גריזים · ובשעה שהיו אומרי׳ קללות היו הופכין פניהן כלפי הר עיבל · ברוך בכלל וברוך בפרט · ארור בכלל וארור בפרט · שש עשרה בריתות על כל דבר ודבר · ללמוד וללמד לשמור ולעשות · וכן בהר סיני וכן בערבות מואב · רבי שמעון והוה מוצ׳א של הר גריזים ושל הר עיבל ומביא של אהל מועד התחתיהן · וכן היה רבי שמעון אומ׳ אין כל דבר ודבר מן התורה שאין כרות עליו חמש מאות ושבעים ושש בריתות · שתים עשרה בברוך ושתים עשרה בארור · ושתים עשרה בכלל · ושתים עשרה בפרט · הרי ארבע׳ ושמונה בריתות · ללמוד וללמד לשמור ולעשות הרי מאה ותשעים ושנים בריתות · וכן בהר סיני · וכן בערבות מואב הרי חמש מאות ושבע׳ ושש בריתות · רבי שמעון בן יהודה איש כפר אכום אומר משום רבי שמעון אומר שש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים · רבי אומר אם כדברי רבי שמעון בן יהודה איש כפר אכום שאמר משום רבי שמעון אין כל דבר ודבר מן התורה שאין כרות עליו ארבעים ושמונה פעמים על כל פעם ופעם שש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים · עד כדון דברים שנכללו ונפרשו · דברים שנכללו ולא נפרשו · אמר ליה כן אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון כל שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד · לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא · אמר ליה לא בדבר אחד · דילמא בשני דברים · והבא בשני דברים אנן קיימין · אמר רבי תנחומא מכיון דכתיב בסוף אמן כמי שכולו דבר אחד · כתיב ארור אשר לא יקים את כל דברי התור׳ הזאת · וכי יש תורה נופלת · שמעון בן יקים אומר זה החזן שהוא עומד · ר׳ שמעון בן חלפתא אומר זה הבית שלמטן דאמר רב הונא רב יהודה בשם שמואל על הדבר הזה קרע יאשיה ואמר עלי להקים · רבי אחא בשם רבי תנחום ברבי חייה למד ולימד ושמר ועשה והיתה ספיקה בידו להחזיק ולא החזיק הרי זה בכלל ארור · רבי ירמיה בעי רבי חייה בר בא לא למד ולא לימד ולא שמר ולא עשה ולא היתה ספיקה בידו להחזיק והחזיק הרי זה בכלל ברוך · ואמר רבי חנה רבי ירמיה בשם רבי חייה עתיד הקב״ה לעשות צל לבעלי מצות בצילה של בעלי תורה · מה טעמא כי בצל החכמה בצל הכסף · ואומר עץ חיים היא למחזיקים בה · מה תלמוד לומ׳ והחצי אלא מלמד שמעוטין בהר גריזים ומרובים בהר עיבל · למה שאין שבטו של לוי כולו שם שאם היה כל שבטו לוי כולו שם היו שוין · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן אילו היה כל שבטו של לוי שם לא היו שוין למה שכבר נפלו משבטו של שמעון עשרים וארבעה אלף בשיטים · אמר רבי יוסי בי רבי בון אילו היה כל שבטו של לוי שם היו שוין · למה שלא בא משבט ראובן וגד אלא ארבעים אלף חלוצי צבא · כתנא אמר כשם שהן חולקין כאן כך הן חולקין בתחילת החומש השיני · אית תניי תני כשם שהן חולקין כאן כך הן חולקין ברגלים · בני לאה מכן · ובני רחל מכן חד מכן וחד מכן · ובני השפחות באמצע · אמר רבי מתניה טעמא דהדין תנייה שמע אלי יעקב עבדי וישראל בקוראי · מה התקרה הזו עוביה דהן גבי קוטנה דהדן ועוביה דהן גבי קוטנה דהדן · אית תניי תני כשם שהן חולקין כאן כך הן חולוקין באבני אפוד · במלואותם · כדי שיהו עשרים וחמשה מכן ועשרים וחמשה מכן · והלא אינן אלא ארבעים ותשעה · אמר רבי יוחנן בנימן ותולדותם מלא · אמר רבי יודה בר זבידא יהוסף מלא עדות ביהוסף שמו · והלא אינן אלא עשרים ושלשה מכן ועשרים ושבעה מכן · אמר רבי יוחנן בנימן היה חצי׳ בן מיכן · ימן מכן אמר רבי זבידה ויאות מ׳ כתיב ששה שמותם לא · אלא משמותם · משמותם ולא כל שמותם · הראשונים נכתבין מימינו של כהן גדול משמאלו של קורא · והאחרונ׳ נכתבין משמאלו של כהן גדול מימינו של קורא · הראשונים אינן נכתבין על סדר שיהודה מלך והאחרונים נכתבין על סדר · הלכה ה׳ תני על אבני המלן נכתבו דברי רבי יהודה · רבי יוסי אומר על אבני המזבח נכתבו · מאן דמר על אבני המלן נכתבו בכל יום ויום אומות העולם משלחין נוטריהן ומשיאין את התורה שהיתה כתובה בשבעים לשון · מאן דמר על אבני המזבח נכתבו לא לשעה היו ונגנזו · עוד הוא מעשה ניסים · נתן הקב״ה בינה בלב כל אומה ואומה והשיאו את התורה שהיתה כתובה בשבעים לשון · מאן דמר על אבני המלן נכתבו ניחא ושדת אותם בשיד · מאן דמר על אבני המזבח נכתבו מה מקיים ושדת אותם בשיד · בין כל אבן ואבן · רבי שמואל בר נחמני בשם רבי יוחנן והיו עמים משרפות סיד · כסיד נטלו איפופסין שלהן מיתה · רבי אבא בר כהנא בשם רבי יוחנן והגוים חרוב יחרבו · מחורב נטלו איפופסין שלהן מיתה · נמצאת אומר שלשה מיני אבני׳ הן אבני המלן · ואבני׳ שהקים יהושע תחת כפות רגלי הכהנים · ואיסטליות שנתן להן משה · אמר רבי חנינה פשיטא לן ארבעה מיני אבנים הן · אמר רבי סימון בר זביד ויאות אין תימר אבני המלן לשעה היו ונגנזו · אין תימר אבנים שהקים יהושע תחת כפות רגלי הכהנים משוקעות היו במים · אין תימר איסטליות שנתן להן משה כבר נכנסו עמוק לארץ · אלא כן אנן קיימין באבנים שהקים להן יהושע על גב הירדן · תני רבי יודה בר אלעאי אומר אבא חלפתא ור׳ אלעזר בן מתיה וחנינה בן חכינאי עמדו על אותן האבנים ושיערום כל אחת ואחת משוי ארבעים סאה · מכן את למד כמה היה באשכול · כתיב והרימו לכם איש אבן אחת על שכמו · לא דמי ההוא דטען כן ארעא לכתפיה להוא דטען מארעא לארכובתיה · ומן ארכובתיה לכתפיה · לא דמי ההוא דטען כן ארעא לארכובתיה ומן ארכובתיה לכתפיה להוא דאחרן תלי ליה · לא דמי ההוא דאחרן תלי ליה להוא דטעין בתריין · כתיב איש אחד לשבט · על דעתיה דרבי עקיבה דו אמר לשתות דברים הן שנים עשר היו שמנה באשכול וארבע בתאנים ורמונים ובנושא כלים ועל דעתיה דרבי שמעון דהוא אומר לשונות כפולין הן עשרים וארבעה היו ששה עשר באשכול ושמנה בתאנים ורימונים ובנושא כלים · על דעתיה דרבי ישמעאל טרטורין · על דעתיה דרבי עקיבה טורטורין וטורטורי טורטורין · כתיב ויעמדו המים היורדים מלמעלה קמו נד אחד הרחק מאד מאדם העיר אשר מצד צרתן · אמר רבי יוחנן אדם קרייה וצרתן קרייה · שנים עשר מיל כמו לזו · מלמד שהיו המים גדושין ועולין כמצד צרתן · וכי אי זה קל המים או אדם · המים קלין מאדם תדע לך שהוא כן אלא מלמד שהיו המים גדושין ועולין כיפין על כיפין · רבי לוי אמר עד לבו של רקיע · תמן אמרין עד בבל · נאמר כאן הרחק · ונאמר להלן מארץ רחוקה מאד באו אלי מבבל ·

תני רבי אליעזר בן יעקב אומר יותר משלש מאות מיל היו המים גודשין ועולין כיפין על גבי כיפין עד שראו אותן כל אומות העולם הדא הוא דכתיב ויהי כשמוע כל מלכי האמורי אשר בעבר הירדן וכל הכנעני אשר על הים את אשר הוביש יי׳ את מי הירדן מפני בני ישראל עד עברם וגו׳ · אמר רבי שמעון בן לקיש בירדן קיבלו עליהן את הנסתרות · אמר להן יהושע אם אין אתם מקבלין עליכם את הנסתרות המים באין ושוטפין אתכם · אמר רבי סימון בר זבדא ויאות תדע לך שהוא כן שהרי עכן חטא ורובה של סנהדרין נפלה בעי · אמר רבי לוי כיבנה התורה הדרצועה יצתה בת קול ואמרה אין לכם עסק בנסתרות ·

הלכה ו׳ אמר רב חסדא צער גדול היה להן · בכל אתר את אמר הולכין אצל התורה . והכא את אמר מוליכין את התורה אצלן · אלא על ידי שהן בני אדם גדולים התורה מתעלה בהן · והא תמן מוליכין אורית׳ גבי ריש גלותא · אמר ר׳ יוסי בי רבי בון על ידי שזרעו של דוד משוקע שם אינון עבדין לו כמנהג אבהתהון · תמן תנינן מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה · מדלגין בנביא ואין מדלגין מנביא לנביא ובנביא של שנים עשר מותר · ואין מדלגין בתורה · רבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש לפי שאין גוללין ספר תורה ברבים · רבי יוסי בעי הגע עצמך שהיתה פרשה קטנה אלא כדי שישמעו ישראל על סדר · והא תנינן וקורא אחרי מות ואך בעשור · שנייא היא שהוא סדרו של יום · תדע לך דבר ר׳ שמעון בן לקיש בכל מקום אינו קורא על פה וכא קורא על פה · רבי יוסי מפקד לבר עולא חזנא דכנישת׳ דבבלאי כד חזרה אורייא הוגייל לה לחורי פרוכתא · כד אינון תרתיי תו מייכל חדא ומייתי חדא · ומברך עליה שמונה ברכות על התורה · והבוחר בתורה · על העבודה שאותך לבדך ביראה נעבוד · על ההודיה הטוב לך להודות · על מחילת העון מוחל עונות עמו ישר׳ ברחמים · על המקדש הבוחר במקדש · ואמר רבי אידי השוכן בציון · ועל ישראל הבוחר בישראל ועל הכהנים הבוחר בכהנים · ועל שאר התפילה תחינה ובקשה שעמך ישראל צריכין להושע לפניך בא״י שומע תפילה ·

הלכה ז׳ לא כן תני רבי חייה לא היתה ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד · ואמר ר׳ אמי בשם רבי שמעון בן לקיש אף למלכי בית דוד לא היתה ישיבה בעזרה · היפתר שסמך לו בכותל וישב לו · והא כתיב ויבא המלך דוד וישב לפני יי׳ א״ר איבו בר נגרי ייישב עצמו בתפילה · תמן תנינן יצאת בת הראשונה וישבה לה בהר הבית · השנייה בחיל · והשלישית במקומה · רבי נחמן בשם רבי מנא מה תנינן ישבה לה במקומה · עמדה לה במקומה · תני רבי חנינה בן גמליאל אומר הרבה חללים נפלו באותו היום שהחניפו לו ·

הלכה ח׳ אמר רבי אבהו למה קורין עשר תעשר · כי תכלה לעשר · על ידי שיצאו ישראל משביעית לשמינית שלא לשכח את המעשרות · רבי חגיי בעא קומי רבי יוסי ואינו צריך להבדיל · אמר ליה כבר הבדיל מראש השנה:

הדר עלך אילו נאמרין

משוח מלחמה בשעה שהוא מדבר אל העם בלשון הקודש הוא מדבר שנאמר והיה כקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן זה משוח מלחמה · ודבר אל העם בלשון הקודש · ואמר אליהם שמע ישר׳ אתם קריבים היום למלחמה על אויביכם · על אויביכם ולא על אחיכם · לא יהודה על שמעון ולא שמעון על בנימן שאם תפלו בידם ירחמו עליכם · ב׳ כמה שנאמר להלן ויקומו האנשים אשר נקבו בשמות ויחזיקו בשביה וכל מערומיהם הלבישו מן השלל · על אויביכם אתם הולכין שאם תפלו בידם אין מרחמין עליכם · ג׳ אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם · אל ירך לבבכם בפני צהלת סוסים וצחצוח חרבות · אל תיראו מפני הגפת התריסין ושפעת הקלגסים · אל תחפזו מפני קול קרנות ואל תערצו מפני קול צווחה · כי יי׳ אלהיכם ההולך עמכם להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם · הם באין בנצחות בשר ודם ואתם באין בנצחונו של מקום · פלשתים באו בנצחונו של גולייית ומה היה בסופו סופו שנפל בחרב והם נפלו עמו אבל אתם אין אתם כן אלא כי יי׳ אלהיכם ההולך עמכם להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם זו מחנה הארון · ד׳

ודברו השוטרים אל העם לאמר מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישוב לביתו וגו׳ · אחד הבונה בית חדש ואחד הבונה בית התבן בית הבקר בית העצים בית האוצרות אחד הבונה ואחד הלוקח ואחד היורש ואחד שניתן לו במתנה · ה׳ ומי האיש אשר נטע כרם ולא חיללו וגו׳ · אחד הנוטע את הכרם · ואחד הנוטע חמשה אילני מאכל אפילו מחמשת המינין · אחד הנוטע ואחד המבריך ואחד המרכיב ואחד הלוקח ואחד היורש ואחד שניתן לו במתנה · ו׳ ומי האיש אשר אירש אשה ולא לקחה וגו׳ · אחד המארס בתולה ואחד המארס את האלמנה אפילו שומרת יבם ואפילו שמע שמת אחיו במלחמה חזר ובא לו · כל אילו שומעין דברי כהן מערכי המלחמה וחוזרין ומספקין מים ומזון ומתקנין את הדרכים · ז׳ ואילו שאין חוזרין הבונה בית שער אכסדרה ומרפסת והנוטע ארבעה אילני מאכל או חמשה אילני סרק והמחזיר את גרושתו אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין לא היה חוזר · ר׳ יהודה אומר אף הבונה בית על מכונו לא היה חוזר · רבי לעזר אומר אף הבונה בית לבינים בשרון לא היה חוזר · ח׳ ואילו שאינן זזין ממקומן בנה בית וחנכו נטע כרם וחיללו והנושא את ארוסתו והכונס את יבמתו שנאמר נקי יהיה לביתו · נקי לביתו זה ביתו יהיה זה כרמו · ושמח את אשתו זו אשתו · אשר לקח להביא את יבמתו · ושנים מספקין מים ומזון ואינן מתקנין את הדרכים · ט׳

ויספו השוטרים לדבר אל העם ואמרו מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו · רבי עקיבה אומר הירא ורך הלבב כשמעו שאינו יכול לעמוד בקישרי המלחמה ולראות חרב שלופה · רבי יוסי הגלילי אומר הירא ורך הלבב זה שהוא מתיירא מן העבירות שבידו לפיכך תלת לו התורה את כל אילו שיחזור בגללן ·

רבי יוסי אומר אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין זהו הירא ורך הלבב · י׳

והיה ככלות השוטרים לדבר אל העם ופקדו שרי צבאות בראש העם · בעקיבו של עם מעמידין זקפים מלפניהן ואחרים מאחריהן וכשילים של ברזל בידיהן וכל המבקש לחזור הרשות בידיהן לקפח את שוקו שתחילת נפילה ניסה שנאמר נס ישראל בפני פלשתים וגם מגיפה גדולה היתה בעם · ולהלן הוא אומר וינוסו אנשי ישראל פלשתים ויפלו חללים בהר הגלבוע · במה דברים אמורים במלחמת הרשות · אבל במלחמת מצוה הכל יוצאין אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה · א״ר יהודה במה דברים אמורים במלחמת מצוה אבל במלחמת חובה הכל יוצאין אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה:

סליק פירקא

משוח מלחמה כו׳ · משוח מלחמה למה · בגין דכתיב ודיבר · הרי קרית שמע הרי כתיב בה ודברת בם והיא נאמרת בכל לשון · אלא בגין דכתיב בה אמירה · הרי פרשת וידוי מעשר הרי כתיב בה אמירה והיא נאמר׳ בכל לשון · אמר רבי חגיי נאמר כאן נגישה · ונאמר להלן ונגשו הכהנים בני לוי מה נגישה שנאמר להלן בלשון הקודש אף כאן בלשון הקודש · עד כדון כרבי עקיבה דו אמר לשונות ריבויין הן · כרבי ישמעאל דו אמר לשונות כפולין הן · אמר רבי חייה בר אבא נאמר כאן נגישה ונאמר להלן ונגש משה אל הערפל · מה נגישה שנאמר להלן בלשון הקוד׳ש · אף כאן בלשון הקודש · לא מסתברא דלא · ופקדו שרי צבאות בראש העם · ואחר כך ונגש הכהן ודבר אל העם · מאן די מתקן ליה הוא משמע לון · אין מקרא אמור על סדר בספר את אמר שוטר שומע מפי כהן פרשה ואומרה בכל לשון · אבל בערכי המלחמה מספקין מים ומזון · ומתקנין את הדרכים · רבי חגיי בעי במה דת׳מר בספר שוטר שומע פרשה מפי כהן ואומרה לעם בכל לשון · ואמור אף בערכי המלחמה כן · התיב רבי חייה בר אדא לא מסתברא דלא והיה ככלות השוטרים לדבר אל העם ואחר כך ונגש הכהן ודבר אל העם · אמר ליה מכיון דאת אמר אין מקרא אמור על הסדר לית שמע מינה כלום ·

הלכה ב׳ כמה שנאמר להלן כו׳ · אמר רבי יוחנן כל שאינו כגון אילו שהיתה ספיקה לכסות אל יכסה · רבי אחא בשם רבי יוחנן כשם שמצוה לומר על דבר שהוא נעשה · כך מצוה שלא לומר על דבר שאינו נעשה · אמר רבי לעזר כשם שאסור לטהר את הטמא כך אסור לטמא את הטהור · רבי בא בר יעקב בשם רבי יוחנן אם באת הלכה תחת ידיך ואין את יודע אם לשרוף אם לתלות לעולם הוי רץ אחר השריפה יותר מן התלייה שאין לך חביב בתורה יותר מפרים הנשרפין ושעירים הנשרפין והן בשריפה · רבי יוסי בעי למידין דבר שאין מצוהו לכאן מדבר שמצוהו לכאן ·

הלכה ג׳ אל ירך לבבכם כו׳ · כתיב מנוגה נגדו עביו עברו · כנגד טומיות שלהן · עברו כנגד הביתים שלהן · ברד כנגד בליצטרא שלהן · וגחלי כנגד טרמנטן שלהן · אש כנגד הנפט שלהן · וירעם משמים כנגד הלפידים שלהן · ועליון יתן קולו כנגד קול הקרנות שלהן · וישלח חציו כנגד החיצים שלהן · ויפיצם מלמד שהיו מפזרין אותן · אמר רבי בא בר כהנא מלמד שהיו עשויין תיבות תיבות והיו החיצים מפזרין אותן והברקים מכניסין אותן · וברקים כנגד הזרכות שלהן · ויהמם המסס ועירבבם והפיל סיגנם שלהן · רבי אומר אין לשון הזה ויהמם אלא לשון מגיפה כמה דאת אמר והמם מהומה גדולה עד השמדם · להושיע אתכם זה מחנה הארון · ויש אומרים זה השם שהיה נתון בארון · דתני ר׳ יהודה בן לקיש אומר שני ארונות היו מהלכין עם ישראל במדבר · אחד שהיתה התורה נתונה בו · ואחד שהיו שברי הלוחות מונחין בתוכו · זה שהיתה התורה נתונה בתוכו היה נתון באהל מועד · הדא היא דכתיב וארון ברית יי׳ ומשה לא משו מקרב המחנה · וזה שהיו שברי הלוחות נתונין בתוכו היה נכנס ויוצא עמהן · ורבנן אמרי אחד היה ופעם אחת יצא ובימי

על נשבה · קרייא מסייע להן לרבנין אוי לנו מי יצילנו מיד האלהים האלה · מילא דלא חמון מן יומיהון · קרייא מסייע לר׳ יודה בן לקיש ויאמר שאול לאחיה הגישה ארון האלהים · והלא ארון בקרית יערים היה · מאי עבדין לה רבנין זה נכנס והגישה אלי הציץ · וקרא מסייע לרבי יודה בן לקיש הארון וישראל ויהודה יושבים בסוכות · והלא ארון בציון היה מה עבדין להו רבנין סכך שהיה בקירוי שעדיין לא נבנה בית הבחירה · משנגנז הארון נגנז עמו צנצנת המן וצלוחית שמן המשחה ומקלו של אהרן ופרחיו ושקדיו · וארגז שהשיבו פלשתים אשם לאלהי ישראל · ומי גנזו יאשיהו · וכיון שראה שכתוב יולך י״י אותך ואת מלכך · והדא היא דכתיב ויאמר ללוים המבינים לכל ישראל הקדושים לי״י תנו את ארון הקודש בבי׳ אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל אין לכם משא בכתף · אמר אם גולה הוא עמכם לבבל אין אתם מחזירין אותו למקומו אלא עתה עבדו את י״י אלהיכם ואת עמו ישראל · פיטום שמן המשחה ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור חמש מאות וגו׳ וקדה חמש מאות בשקל הקודש שהן אלף וחמש מאות מנים · ושמן זית הין · שהן שנים עשר לוג שבו היה שולק את העיקרין דברי רבי מאיר · רבי יהודה אומר שולקן היה במים ונותן שמן על גביהן וכיון שהיה קולט את הריח היה מעבירו כדרך שהפטמין עושין הדא היא דכתיב ועשית אותו שמן משחת קודש יהיה זה לי לדורותיכם. תני רבי יהודה בי רבי אילעאי אומר שמן משחה שעשה משה במדבר · מעשה ניסים נעשה בו מתחילה ועד סוף שמתחילה לא היה בו אלא שנים עשר לוג שנאמ׳ ושמן זית הין · אם לסוך בו את העצים לא היה מספיק על אחת כמה וכמה שהאור בולע והעצים בולעין · והיורה בולעת וממנו נמשחו המשכן וכל כליו השולחן וכל כליו · המנורה וכל כליה ממנו נמשח אהרן ובניו כל שבעת ימי המילואים · ממנו נמשחו כהנים גדולים ומלכים · מלך בתחילה טעון משיחה מלך בן מלך אינו טעון משיחה שנאמר קום משחהו כי זה הוא · זה טעון משיחה · אין בנו טעון משיחה ·

אבל כהן גדול בן כהן גדול אפילו עד עשרה דורות טעונין משיחה וכולו קיים לעתיד לבא שנאמר שמן משחת קודש יהיה זה לי לדרתיכם · אין מושחין את המלכים אלא על גבי המעיין שנאמר והרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי והורדתם אותו אל גיחון ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא וגו׳ ·

אין מושחין מלכים אלא מפני המחלוקת · מפני מה נמשח שלמה מפני מחלוקתו של אדוניה · יואש מפני עתליה · יורם מפני יהוא · לא כן כתיב קום משחהו כי זה הוא · זה טעון משיחה ואין מלכי ישראל טעונין משיחה · יהואחז מפני יהויקים אחיו שהיה גדול ממנו שתי שנים · ולא יאשיהו גנזו · הדא אמרה באפרסמון משחו · אין מושחין את המלכים אלא מן הקרן · שאול ויהוא נמשחו מן הפך שהיתה מלכותן מלכות עוברת · דוד ושלמה נמשחו מן הקרן שהיתה מלכותן מלכות קימת · אין מושחין מלכים כהנים · אמר רבי יודן ענתודריה על שם לא יסור שבט מיהודה · אמר רבי חייה בר אדא על שם למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל · מה כתיב בתריה לא יהיה לכהנים הלוים · אמר רבי יוחנן הוא יוחנן הוא יהואחז · והא כתיב הבכור יוחנן · בכור למלכות · אמר רבי יוחנן הוא שלום הוא צדקיהו · והכתיב השלישי צדקיהו והרביעי שלום · שלישי לתולדות ורביעי למלכות · צדקיהו שצידק עליו את הדין · שלום שבימיו שלמה מלכות בית דוד · לא שלום היה שמו ולא צדקיהו היה שמו אלא מתניה · הדא היא דכתיב וימלך מלך בבל את מתניה דודו תחתיו ויסב את שמו צדקיהו · אמר רבי יוחנן באמה של ששה טפחים היה הארון עשוי · מאן תנא אמה של ששה טפח׳ רבי מאיר היא דתנן רבי מאיר אומר כל האמות היו בבינוניות על דעתיה דרבי מאיר דאמר באמה של ששה טפחים היה הארון עשוי ארכו של ארון חמשה עשר דכתיב אמתים וחצי ארכו אמה אשתה ואמה אשתה · ופלגות אמתא תלתא · וארבעה לוחות היו בו שנים שבורים ושנים שלימים · דכתיב אשר שברת ושמתם בארון · והלוחות היו כל אחד ואחד ארכן ששה טפחים ורחבן שלשה · תן רחבן של לוחות לארכו של ארון נשתיירו שם שלשה טפחים · תנם לאיסטווה ורחבו של ארון תשעה טפחים דכתיב אמה וחצי רחבו · אמתא אישתא · ופלגות אמתא תלתא · וארבעה לוחות היו בו שנים שבורים ושנים שלימין דכתיב אשר שברת ושמתם בארון · והלוחות היה כל אחד ואחד ארכן ששה טפחים · ותן ארכן של לוחות לרחבו של ארון · נשתייר שם שלשה טפחים חצי טפח מיכן וחצי טפח מיכן לשילוש · ומקום שמניחין בו ספר תורה טפחים · רבי שמעון בן לקיש אמר באמה של חמשה טפחים היה הארון עשוי · כאן תנא אמה של חמשה טפחים כרבי יהודה · דתנינן תמן ר׳ יהודה אומר אמת הבנין ששה טפחים ושל כלים חמשה · והן ארון כלי הוא · על דעתיה דרבי יודה דאמר של חמשה טפחים היה הארון עשוי ארכו של ארון שנים עשר טפחים · ומחצה · דכתיב אמתים וחצי ארכו אמתא חמשה ואמתא חמשה · ופלגות אמתא תרין ופלג · וארבעה לוחות היו בו שנים שלימין ושנים שבורין דכתיב אשר שברת ושמתם בארון · והלוחות היו כל אחד ואחד ארכן ששה טפחים ורחבן שלשה · תן רחבן של לוחות לארכו של ארון נשתייר שם חצי טפח אצבע לכתלים מיכן ואצבע לכתלים מיכן · ורחבו של ארון שבעה טפחי׳ ומחצה דכתיב ואמה וחצי רחבו · אמתא חמשה טפחים ופלגות אמתא תרין ופלג׳ וארבעה לוחות היו בו שנים שלימין ושנים שבורין דכתיב אשר שברת ושמתם בארון · והלוחות היו כל אחד ואחד ארכן ששה טפח׳ ורחבן שלשה · תן ארכן של לוחות לרחבו של ארון נשתייר שם טפח ומחצה אצבע לכתלים מיכן ואצבע לכתלים מיכן · וחצי טפח מיכן וחצי טפח מכאן לשילוש · כיצד עשה בצלאל את הארון רבי חנינה אמ׳ שלש תיבות עשאן שתי׳ של זהב ואחת של עץ ונתן של זהב בשל עץ ושל עץ בשל זהב וציפהו הדא היא דכתיב וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ · מה תלמוד לומר תצפנו להביא שפתו העליונה · ר״ש בן לקיש אמר תיבה אחת עשאו וציפהו הדא היא דכתיב וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ מה תלמוד לומר תצפנו · אמר רבי פינחס להביא בין נסר לנסר׃ כיצד היו הלוחות כתובים · ר׳ חנניה בן גמליאל אומר חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה · ורבנין אמרין עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה · דכתיב ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת הדברים · עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה · רבי שמעון בן יוחי אומר עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה דכתיב ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת הדברים עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה · רבי סימאי אומר ארבעים על לוח זה וארבעים על לוח זה מזה ומזה הם כתובים · טטרגונה · חנניה בן אחי רבי יהושע אומר בין כל דיבור ודיבור דיקדוקיה ואותותיה ממולאים כהרשיש ·

כימא רבא · רבי שמעון בן לקיש כד הוה מטי להדין קרייא הוה אמר יפה לימדני חנניה בן אחי רבי יהושע · מה הים הזה בין גל גדול לגל גדול גלים קטנים כך בין כל דבר ודבר דיקדוקיה ואותותיה של תורה · אמר רבי תנחומא איתקשית קומי רבי פינחס אתיא כרבי יודה ולא אתייא כרבי מאיר · מה טעמא דרבי יודה לקוח את ספר התורה הזה על דעתיה דרבי יודה דו אמר אינן ספר תורה היה נתון כמין גלוסקוס עשוי לו מבחוץ והיה ספר תורה נתון בתוכו · מה טעמא דרבי מאיר ונתת את הכפורת על הארון מלמעלה על דעתיה דרבי מאיר דו אמר אין מוקדם ומאוחר בתורה ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך · ואחר כך תתת את הכפורת על הארון מלמעלה · רבי פינחס בשם רבי שמעון בן לקיש תורה שנתן הקב״ה עורה אש לבנה · חרותה אש שחורה · היא אש ומובללת באש · חצובה מאש · ונתונה מאש ממינו אש דת למו ·

הלכה ד׳ אשר בנה בית · אין לי אלא אשר בנה · לקח ירש ניתן לו במתנה מניין · תלמוד לו׳ האיש מי האיש · מניין הבונה בית התבן בית הבקר בית העצים בית האוצרות מניין תלמוד לומר אשר בנה מכל מקום · יכול הבונה בית שער ואכסדרה ומרפסת יהא חוזר תלמוד לומר בית · מה בית מיוחד שהוא בית דירה יצאו אילו שאינן בית דירה · יצא בית שאין בו ד׳ אמות על ארבע אמות · דתני בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות פטור מן המעקה ומן המזוזה ומן העירוב ואינו טובל למעשרות · ואין נותנין לו ארבע אמות לפני פתחו · ואין עושין אותו חיבור לעיר · והנודר מן הבית מותר לישב בו · ואינו צמית ביובל ואינו מיטמא בנגעים · ואין הבעלים חוזרין לו במלחמה · מה תלמוד לומר אשר בנה פרט לשנפל ביתו ובנאו · אמר רבי יוסי זאת אומרת המחזיר את גרושתו לא היה חוזר · יכול הבונה בית בחוצה לארץ יהא חוזר תלמוד לומ׳ ולא חנכו · את שמצוה לחנכו יצא זה שאינו מצוה לחנכו · וקורים לו שכרו כמי שחנכו · נתן לו שכרו לאחר שנים עשר חדש כמי שלא חנכו · נעלו אם היה כהונו חפצים את שדרכו ליבטל עליה כמי שחנכו ואם לאו כמי שלא חנכו ·

הלכה ה׳ אשר נטע · אין לי אלא אשר נטע · לקח ירש ניתן לו במתנה מניין · תלמוד לומר האיש · מי האיש · מניין הנוטע חמשה אילני מאכל אפילו מחמשת המינין · תלמוד לומר אשר נטע מכל מקום · יכול הנוטע ארבעה אילני מאכל או חמשה אילני סרק יהא חוזר · תלמוד לומר כרם מה כרם מיוחד שהוא של חמש גפנים · יצא זה שאינו של חמש גפנים · שהיין מגיתו שהיין קוסס מערבין בו ומשתתפין בו ומברכין עליו ומזמנין עליו ומקדשין בו את הכלה ומנחמין בו את האבל ונמכר בחנות לשם יין · והמוכר לחבירו יין סתם לא מכר לו יין קוסס · ואסור בהורייה ובהיתר נדרים · ועל ביאת המקדש · לית לך אלא שהוא אסור על גבי המזבח · וזקן בן סורר ומורה צריכה · יכול הנוטע כרם בחוצה לארץ יהא חוזר תלמוד לומ׳ ולא חללו · את שמצוה לחללו יצא זה שאין מצוה לחללו · תני רבי אליעזר בן יעקב אומר אין משמע אלא כרם · ורבותיה אין משמע אלא נטע · תני ולא חללו פרט למבריך ולמרכיב · אמ׳ רבי יוחנן דרבי אליעזר בן יעקב היא · אמר רב חסדא דברי הכל היא · כשהרכיב פירות עבירה · מה אנן קיימין אם כשהרכיב אילן מאכל על גבי אילן מאכל · מין בשאינו מינו פירות עבירה הן · ואם כשהרכיב אילן מאכל על גבי אילן סרק מין במינו נטע כבתחילה הן · אלא כן אנן קיימין בשהרכיב תאינה שחורה על גבי תאינה לבנה אימתי היא מחללו ברביעית ובחמישית · מסתברא בחמישית אבל ברביעית דמים הוא חייב לו · ורבנין דקיסרין אמרין לא מסתברא אלא ברביעית דכתיב ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קודש הלולים לי״י ·

הלכה ו׳ אשר ארש אשה · אין לי אלא רווקה שנשא ריבה · מניין רווקה שנשא אלמנה · אלמן שנשא ריבה מניין תלמוד לומר אשה מכל מקום · מה תלמוד לומר וחרשה פרט למחזיר את גרושתו · אמר רבי יוסי זאת אומרת

הנושא

דנושא את האילונית הואיל ואין מצוה לישב עמה אינו חוזר · אפילו שומרת יבם לחמשה אחים · ודכוותה אפילו בית אחד לחמשה אחין · תמן אין כל אחד ואחד ראוי לישב בו · ברם הכא כל אחד ואחד ראוי לייבם · מה דמי לה קידש אשה מעכשיו לאחר שנים עשר חדש ושלם הזמן במלחמה חוזר ובא לו ·

הלכה ז׳ תני רבי יודה אומר אם חידש בה דבר חוזר ואם לאו אינו חוזר · סדו בסיד ופתח בו חלונות לא היה חוזר · היה גדול ועשאו קטן חוזר · ואחד ועשאו שנים · תני רבי אלעזר אומר אף אנשי השרון לא היו חוזרין שהן מתחדשין פעמים בשבוע · אף כהן גדול היה מתפלל עליהן ביום הכיפורים שלא ייעשו בתיהן קבריהן ·

הלכה ח׳ בנה בית ומכרו ולא שהא בתוכו שנים עשר חדש · נטע כרם וחיללו ולא שהא בתוכו שנים עשר חדש · וכולהן למדין בן האשה · מה אשה צריכ׳ שני׳ עשר חדש אף כולהן צריכי׳ יב חדש · תני כל אילו שהיו אומרי׳ יושבין בטלין בתוך העיר ואינן מספקין מים ומזון ואינן מתקנין את הדרכים שנאמ׳ ולא יעבר עליו לכל דבר · עליו אינו עובר אבל עובר הוא על אחרים ·

הלכה ט׳ כתיב ויספו השוטרים · אין לשון זה ויספו אלא לשון תוספת כאינש דאמר מוסיף אני על דברי רבי · תנן האחרונים מן התוספת · אמר רבי יוסי תרין תניין אינון · מאן דאמר מוסיף אני על דברי רבי אחד הראשונים ואחד האחרונים אמרן הוא אמרן רבו · מאן דאמר האחרונים מן התוספת הראשונים אמרו הוא אמרו רבו והאחרונים אמרו הוא ולא אמרו רבו · א״ר מנא חד תניי הוא ראשונים אמרן הוא אמרן רבו האחרונים אמרן הוא לא אמרן רבו · מתניתא פליגא על רבי יוסי שומע פרשה מפי כהן ואומרה לעם בכל לשון · וסופא פליגא על רבי מנא עוד דבר אחד היה מוסיף משלו · אין תימר כן אפילו על דרבי יוסי לית הוא פליגא דתני הראשונים אמרן הוא אמרן רבו והאחרונים אמרן הוא לא אמרן רבו · ותני כולהן צריכין להביא ראייה לדבריהן חוץ מזה שעדיו עמו · ואתייא כמאן דאמר שאינו יכול לעמוד בקישרי המלחמות וחרב שלופה · ברם כמאן דמר שהוא מתיירא מעבירות שבידו עוד הוא צריך להביא ראייה · לפיכך תלת לו התורה את כל אילו שיחזור בגללן שלא לפרסם את החטאים · ואתייא כיי דמר רבי לר בשם רבי שמעון בן לקיש במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת לפני יי׳ שלא לפרסם את החטאים ·

הלכה י׳ כתיב והיה ככלות השוטרים לדבר אל העם ופקדו שרי צבאות בראש העם · אין לי אלא בראש העם · בסוף העם מניין תלמוד לומר פקדו ופקדו · עד כדון כרבי עקיבה · כרבי ישמעאל · רבי ישמעאל כרבי מאיר דרבי מאיר צווח לסופיה דחבלא רישיה · אמר רבי מאיר כתיב החכם עיניו בראשו · והכסיל במה ברגליו · אמ׳ ר׳ אבא מרי החכם עד שהוא בראשו של דבר הוא יודע מה בסופו · גד גדוד יגודנו · גייסא אתי מגייסתיה והוא מגייס ליה · מני מתניתה שתחילת נפילה ניסה · אמר רבי יוחנן משמעות בינהן · רבי יהודה היה קורא למלחמת הרשות מלחמת מצוה · אבל במלחמת חובה הכל יוצא אפי׳ חתן מחדרו וכלה מחופתה · אמ׳ רב חסדא מחלוקת ביניהן רבנין אמרין מלחמת מצוה זו מלחמת דוד · מלחמת חובה זו מלחמת יהושע · ר׳ יהודה היה קור׳ מלחמת רשות כגון אנן דאזלין עליהן מלחמת חובה כגון דאתיין אינון עלינן · כתיב והמלך אסא השמיע את כל יהודה אין נקי · מהו אין נקי · רבי סימון ורבנין · רבי סימון אין נקי לביתו שעה אחת · ורבנין אמרין לית רבי ברבי :

הדרן עלך משוח מלחמה

עגלה ערופה בלשון הקודש שנאמר כי ימצא חלל באדמה וגו׳ · ויצאו זקניך ושופטיך · ושלשה מבית דין הגדול שבירושלם היו יוצאין · רבי יהודה אומר חמשה שנאמר זקניך שנים ושופטיך שנים · אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד ·

ב׳ נמצא טמון בגל או תלוי באילן או צף על פני המי׳ לא היו עורפין שנאמר באדמה ולא טמון בגל · נופל ולא תלוי באילן · בשדה ולא צף על פני המים · נמצא סמוך לספר · לעיר שיש בה גוים · או לעיר שאין בה בית דין לא היו מודדין אלא מעיר שיש בה בית דין · נמצא מכוון בין שתי עיירות · שתיהן מביאות שתי עגלות דברי רבי אליעזר · וחכמים אומרים עיר אחת מביאה עגלה ערופה · ואין שתי עיירות מביאו׳ שתי עגלו׳ · ואין ירושלם מביאה עגלה ערופה ·

ג׳ ומאין היו מודדין · רבי אליעזר אומר מטיבורו · רבי עקיבה אומר מחוטמו · רבי אליעזר בן יעקב אומר ממקום שנעשה חלל בצווארו ·

ד׳ נמצא ראשו במקום אחד וגופו במקום אחר מוליכין הראש אצל הגוף דברי רבי אליעזר · רבי עקיבה אומר הגוף אצל הראש ·

ה׳ נפטרו זקני ירושלם והלכו להם וזקני אותה העיר מביאין עגלת בקר אשר לא עובד בה אשר לא משכה בעול · ואין המום פוסל בה ומורידין אותה לנחל איתן · איתן כמשמעו קשה · אף על פי שאין איתן כשר עורפין אותה בקופיץ מאחוריה ומקומה אסור מלזרוע ומלעבד · ומותר לסרוק שם פשתן ולנקור אבנים · זקני אותה העיר רוחצין ידיהם במים במקום עריפתה של עגלה ואומרי׳ ידינו לא שפכו את הדם הזה וגו׳ · וכי עלת על לבינו שבית דין שופכי דמים הן אלא שלא בא לידינו ופטרנוהו לא ראינוהו והנחנוהו ·

ו׳ הכהנים אומרים כפר לעמך ישראל אשר פדית יי׳ ולא היו צריכין לומר ונכפר להם הדם אלא רוח הקודש מבשרתן אימתי שתעשו כבה הדם מתכפר לכם · נמצא ההורג עד שלא תיערף העגלה תצא ותרעה בעדר · משנערפה תיקבר במקומה שעל ספק באה מתחילתה כיפרה ספיקה והלכה לה · נערפה העגלה ואח״כ נמצא ההורג הרי זה יהרג ·

ז׳ עד אחד אומר ראיתי את ההורג ועד אחד אומר לא ראיתי · אשה אומרת ראיתי · ואשה אומרת לא ראיתי היו עורפין · עד אומר ראיתי ושנים אומרים לא ראינו היו עורפין · שנים אומרים ראינו ועד אומר לא ראיתי לא היו עורפין ·

ח׳ משרבו הרצחנין בטלה עגלה ערופה משבא אלעזר בן דינאי ותחינה בן פרישה היה נקרא חזרו לקרותו בן הרצחן ·

ט משרבו המנאפין פסקו המים המאררים ורבן יוחנן בן זכיי הפסיקן שנאמר לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה וגו׳ ·

י׳ משמת יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסף בן יוחנן איש ירושלם בטלו האשכולות שנ׳ אין אשכול לאכול בכורה אותה נפשי ·

יא׳ יוחנן כהן גדול העביר את הודיית המעשר אף הוא ביטל את המעוררין ואת הנוקפין · ועד ימיו היה פטיש מכה בירושלם · ובימיו אין אדם צריך לשאול על הדמיי ·

יב׳ משבטלה סנהדרין בטל השיר מבית המשתאות שנאמר בשיר לא ישתו יין ·

יג׳ משמתו נביאים הראשונים בטלו אורים ותומים · משחרב בית המקדש בטל השמיר ונופת צופים ופסקו אנשי אמנה שנאמר הושיעה יי׳ כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם ·

יד׳ רבן שמעון בן גמליאל או׳ משום רבי יהושע מיום שחרב בית המקדש אין יום שאין בו קללה ולא ירד טל לברכה וניטל טעם הפירות · רבי יוסי אומר אף ניטל שומן הפירות ·

טו׳ רבי שמעון בן אלעזר אומר הטהרה נטלה את הריח המעשרות נטלו את שומן הדגן הזנות והכשפים כילו את הכל ·

יו׳ בפולמוס של אספסיינוס גזרו על עטרות חתנים ועל האירוס · בפולמוס של טטוס גזרו על עטרות כלות ושלא ילמד אדם את בנו יוונית · בפולמוס האחרון גזרו שלא תצא כלה באפירין בתוך העיר ורבותינו התירו שתצא כלה באפירין בתוך העיר ·

יז׳ משמת רבן יוחנן בן זכיי בטל זיו החכמה · משמת רבן גמליאל הזקן בטל כבוד תורה ומתה טהרה ופרישות · משמת ישמעאל בן פיאבי בטל זיו הכהונה · משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא · משמת רבי מאיר בטלו מושלי משלים · משמת רבי עקיבה פסקו הדרשנין · משמת בן עזאי פסקו השקדנים · משמת בן זומא פסקו התלמידים · משמת רבי יהושע פסקה טובה מן העולם · משמת רבי אלעזר בן עזריה פסק העושר מן החכמים · משמת רבן גמליאל בא גוביי ורבו צרות · משמת רבי חנינא בן דוסא דוסי בן קטונתא פסקה החסידות · ולמה נקרא שמו יוסי בן קטונתא שהיה המציהן של חסידים · רבי פינחס בן יאיר אומר משחרב בית המקדש בושו חברים ובני חורין וחפו ראשם ונדלדלו אנשי מעשה וגברו בעלי זרוע ובעל לשון ואין דורש ואין מבקש ואין שואל · על מי לנו להשען על אבינו שבשמים · ר׳ אליעזר הגדול או׳ מיום שחרב בית המקד׳ שרו חכימיא למהוי כספריא וספריא כחזנא וחזנא כעמא דארעא ועמא דארעא אזלה ודלדלה ואין שואל ואין מבקש · על מי יש להשען על אבינו שבשמים · בעקבות משיחא חוצפא יסגא ויוקר יאמיר הגפן תתן פרייה והיין ביוקר והמלכות תהפך למינות ואין תוכחת בית ועד יהיה לזנות והגליל יחרב והגבלן ישום ואנשי הגבולים יסבו מעיר לעיר ולא יחוננו וחכמות סופרים תסרח ויראי חטא ימאסו והאמת תהא נעדרת נערים פני זקני׳ ילבינו זקנים יעמדו מפני קטנים בן מנוול אב בת קמה באמה כלה בחמותה אויבי איש אנשי ביתו פני הדור כפני הכלב הבן אינו מתבייש מאביו · ועל מה יש לנו להשען על אבינו שבשמים :

סליק פירקא

עגלה ערופה כו׳ · לא מסתברא דלא ועני ואמרו כא. להתחיל מתחילת הפרשה · כי ימצא לא בשעה שהן מצויין כי ימצא לא שהוא חוזר ומצוות עליו כי ימצא אין מציאה בכל מקום אלא בעדים · לא נודע מי הכהו הא נודע מי הכהו אפילו עבד אפי׳ שפחה לא היו עורפין · וכא את אמ׳ אכין · כאן להורג כאן לנהרג · ודא ראת אמר אפילו עבד אפילו שפחה לא היו עורפין · באותן שאמרו אם רואין אנו אותו מכירין אנו אותו · אבל באותן שאמרו אם רואין אנו אותו אין אנו מכירין אותו היו עורפין דכתיב ועינינו לא ראו · והרי ראו בכל מקו׳ בית דין את ההורג · אית תניי תני יעמדו שנים ויעידו לפניהם · אית תניי תני יעמדו כולן ויעידו במקום אחד · רבי יהודה בן פזי בשם רבי זעורא כשם שהם חלוקין כאן כך הן חלוקים בעדות החדש · רבי יודה בר פזי בשם רבי זעירא חלל ולא מפרכס · ראתג

מפרפר כאן ובא לאחר זמן ולא מצאו אני אומר נעשו לו ניסים וחיה ראותו מפרכס כאן ובא ומצאו מת במקום אחר · מודדין ממקום שנמצא · אשר יי׳ אלהיך נותן לך פרט לחוצה לארץ · לרשתה פרט לירושלם שהיא לכל השבטים וכרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר כל ביאות שנאמרו בתורה לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו · שבע שכיבשו ושבע שחלקו · אמר רבי פינחס ביר׳ כן נאמר כל אותן ארבע עשרה שנה מצויינין היו · הני כיצד היו עושין שלוחי בית דין יוצאין ומלקטין את סמניו ומטברין אותו · ומציינין על קברו כדי שיצאו בית דין מלישכת הגזית וימודו · מניין לציון רבי ברכיה ורבי יעקב בר בת יעקב בשם רבי חנייא דברת חוורן · רבי יוסי אמר לה רבי יעקב בר אחא בשם רבי חוניא דברת חוורן · רבי חזקיה רבי עחיאל בריה דרבי חוניה דברת חוורן בשם רבי חונייא דברת חוורן וטמא טמא יקרא · כדי שתהא טומאה קורא לך בפיה והיא אומרת לך פרוש · רבי אילא בשם רבי שמואל בר נחמן ועברו העוברים בארץ וראה עצם מיכן שמציינין על העצמות · אדם מיכן שמציינין על השדרה ועל הגולגולת · ובנה מיכן שמציינין על אבן קבועה · אם אומר את על גבי אבן תלושה · אף היא הולכת ומטמא במקום אחר · אצלו במקום טהרה ·

ציון. מכן לציון · מצא אבן מצויינת אף על פי שאין מקיימין כן המאהיל עליה טמא אני אומר מת קמצוץ היה נתון תחתיה · היו שתים המאהיל עליהן טהור ביניהן טמא · והיה חורש בנתיים הרי הן כיחידיות · ביניהן טהור סביבותיהן טמא · תני אין מציינין על הבשר שמא נתאכל הבש׳ · רבי יוסא בר שונם בעא קומי רבי מנא לא נמצא מטמא טהרות למפרע · אמר ליה מוטב שיתקלקלו בו לשעה ולא יתקלקלו בו לעולם · תמן תנינן סמיכת זקנים ועריפת העגלה בשלשה דברי רבי שמעון · רבי יהודה אומר בחמשה · מה טעמא דרבי שמעון וסמכו שנים · אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי שלשה · מה טעמא דרבי יהודה וסמכו שנים זקני שנים אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחר הרי חמשה ·

ובעגלה ערופה טעמא דרבי יהודה ויצאו זקניך שנים ושופטיך שנים אין בית דין שקול מוסיפין עליהן הרי כאן חמשה · אמר רבי נראין דברי רבי שמעון בסמיכה מדברי רבי יהודה בעריפה נראין דברי רבי שמעון בסמיכ׳ דלא דרש וסמכו ודברי רבי יהודה בעריפה דלא דרש ויצאו אין תימר נראין דברי ר׳ יודה בעגלה ערופה דרש וסמכו ודרש ויצאו אשכחת את אמר ויצאו שני׳ זקניך שנים ושופטיך שנים אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד והרי כאן ז׳ · מה מקיימין רבנין זקניך ושופטיך זקניך שהן שופטיך · תני רבי אליעזר בן יעקב אומר זקניך זה בית דין הגדול · ושופטיך זה מלך וכהן גדול · הלכה ב׳ תני רבי אליעזר אומר נמצא חנוק ותלוי באילן לא היו עורפין · אמר רבי יוסי בר יודה אין צריך לומר חנוק ותלוי באילן · מנין אפילו מושלך תלמוד לומר נופל · מה תלמוד לומר חלל אלא אפילו הרוג ותלוי באילן לא היו עורפין · תני רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יוחנן נמצא עומד על מיטתו והסכין תקועה בליבו אין עורפין ·

תני רבי שמעון בן יוחי היו עורפין והדא דרבי שמעון בן יוחי מן אילין דהכין הכין דאמר רבי יוחנן כל אילין דרבי שמעון בן יוחי מן אילין דהכין הכין יחידין אינון ולא סמכין עליהון · נמצא בעליל לעיר היו עורפין כדי לקיים בו מצות עיסוק מידה · רב נחת לתמן אמר אנא הוא בן עזאי דהכא אתא חד סב שאל ליה · שני הרוגין זה על גב זה סבר שהן עורפין א״ל אין עורפין · א״ל למה · א״ל והתחתון משום טמון · והעליון משום צף · כד סלק להבא אתא לקמיה דרבי אמר ליה יאות אמר לך כי ימצא לא כי ימצאו · לא מסתברא דלאו · כארבה · לא צף על פני המים · בשורה לא טמון בגל ותני דבית רבי כן · כחלפא שיטתון דרבנן · תמן אינון אמרין פרט לטמון וכא אינון אמרין לרבות את הטמון · תמן שודך בגלי פרט לטמון · וקצירך בגלר פרט לטמון · מיעוט אחר מיעוט לרבו׳ את הטמון · ברם הכא באדמ׳ לא צף על פני המים · נמצא סמוך לכפר אני או׳ סרקים הרגו · הד׳ לע׳ שיש בה גר׳ אני או׳ גרם הרגוהו · או לע׳ שאין בה ב״ד לא היו מודדין אלא מעיר שיש בה ב״ד דכת׳ ידינו לא שפכו את הדם הזה וגו׳ · מה טעמא דרבנין דכת׳ והית׳ העיר הקרובה אל החלל · מה טעמא דר׳ אלעז׳ דכת׳ ומדדו את הערי׳ אשר סביבו׳ החלל · ערי מקלט מה הן · אין תימר למחלוקת ניתנו מביאות עגלה ערופה · אין תימר לבית דירה ניתנו אינן מביאות עגלה ערופה ·

הלכה ג׳ ומאיין היו מודדין רבי אליעזר אומר מטבורו ממקום שהולד נוצר · רבי עקיבה אומר מחוטמו ממקום הכרת פנים · ואתייא כיי דמר רב יהודה בשם רב הכרת פניהם ענתה בם זה החוטם · אמר ר׳ חייה בר בא כאן דבעי דלא מתחכמה יתב ספלי׳ על נחיריה והוא לא מתחכם · כהדא כיוכי דארסקינס מלכא הוון צפוראי מתבעיין והוון יהבין ספליי׳ על נחיריהון ולא מתחכמין · ובסופא איתמר עליהון לישן ביש ואתצידון כולהון מן כדא · ר׳ אליעזר בן יעקב אומר ממקום שנעשה חלל מצוארו מה טעמא רבי סימון בשם רבי יהושע לתת אותה על צוארי חללי רשעים · הלכה ד׳ אמר רבי לעזר לקבורה נחלקו · רבי שמואל בשם רבי יונתן מה פליגין כשהיה הראש מלמעלן והגוף מלמטן אבל אם היה הראש מלמטן והגוף מלמעלן כל עמא מודיי שמוליכין את הראש אצל הגוף · והוה מודדין מכן ומכן אנא אמר רישא אזל לחד אתר וגופא אזל לחד אתר · או הראש הזה אין לו גוף או הגוף הזה אין לו ראש · והלה שוה כל מקום שדרכו ליתן גוף אחר הוא · ואם לאו הראש הזה אין לו גוף והגוף הזה אין לו ראש · הלכה ה׳ אשר לא עבד בה לדעת · אשר לא משכה בעול · בין לדעת בין שלא לדעת · רבי יונה פתר מתניתא אשר לא עובד בה לדעת אשר לא משכה בעול · בין לדעת בין שלא והוא שימשוך · רבי יוסי פתר מתניתא לדעת אפי׳ לא משך · ושלא לדעת והוא שימשוך · ואתייא דר׳ יונה כר׳ ישמעאל ודרבי יוסי כרבנן · דרבי יונה כרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד נעקר מכללו והרי הוא כחידושו לפום כך צרך מימר אשר לא עובד בה לדעת · אשר לא משכה בעול בין לדעת בין שלא לדעת והוא שימשוך · ודרבי יוסי כרבנן דרבנין אמרין הרי הוא בכללו והרי הוא כחידושו לפום כן צרך מימר לדעת אפילו לא משך · ושלא לדעת והוא שימשוך · כמה ימשוך רבי אומר כמלואו · רבי יוסי בי רבי יודה אומר שלש אצבעות רבי סימן בשם רבי יוסי בן נהוראי מלוא העול לרחבו · רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעירא אשר לא עבד בה כלל · אשר לא משכה בעול פרט · כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט · אמ׳ ליה אילו הוה כתיב אשר לא עובדה ואשר לא משכה יאות · לית כתיב אלא אשר לא עובד בה אין כאן כלל ופרט אלא ריבוין עול עול לגזירה שוה · מה עול האמור בעגלה עשה בה שאר כל העבודות כעול · אף עול האמור בפרה נעשה בה שאר כל העבודות כעול ·

מה עול האמור בעגלה עבודה פוסלת בה בין לדעת בין שלא לדעת · אף עול האמור בפרה עבודה פוסלת בה בין לדעת בין שלא לדעת · מה עול האמו׳ בפרה העול פוסל בה · אף עול האמור בעגלה העול פוסל בה · אי מה עול האמור בפרה המומין פוסלין בה · אף עול האמור בעגלה המומין פוסלין בה · תלמוד לומר אשר אין בה מום · המומין פוסלין בפרה · אין המומין פוסלין בעגלה ·

ואמר אשר לא עבד בה · בה עבודה פוסלת אין עבודה פוסלת בפרה · הכא אשר לא עבד בה · בה עבודה פוסלת אין עבודה פוסלת בפרה · אית לך מימר תמן אשר אין בה מום · בה המומין פוסלין אין המומין פוסלין במוקדשין ·

מחוסרי איברין מהו שיפסלו בה · אפילו בקרבנות בני נח אינם · לא כן אמר רבי יסא פשט רבי לעזר לחברייא ומכל החי מכל בשר שלימין כאיבריהן · הכן יש מהן למזבח · ברם הכא אין מהן למזבח · רבי חונה בשם רבי ירמיה במיק דאת אמר כפרה כתיב בה כבקדשים כמי שיש מהן למזבח · טריפה מהו שתיפסל בה · מכיון דאת אמר יש מהן למזבח טריפה פוסלת בה · מה פשיטא לך שהטריפה פוסלת בה · היתה רגלה קלוטה כשל חמור מה את עבד לה כמחוסרת אבר או כבעלת מום · אין תעבדינה כמחוסרת אבר כשירה · אין תעבדינה כבעלת מום פסולה · דמה מהו שיכשיר · מן מה דתני רבי חייה דמה טמא · דמה כשר · חד סב שאל לרבנין דקיסרין עריפתה מהו שתטהר טריפתה כשחיטתה.

אמרין ליה הלאו מתניתא השוחט ונמצא טריפה · אמר לון מה אנן בעיין טריפה ואתון מייתו ליה שחוטה · אמרון ליה לא כן אמר רבי ינאי דברי ר׳ מאיר אפילו טריפה חייב · ואמר לון ומן הדא דרבי ינאי אתון מגיבין לי · איתן כשמעו קשה · איתן מושבך ושים בסלע קנך · אף על פי שאין איתן כשר · ודכוותה אף על פי שאין הנחל כשר · תני רבי שמעון בן יוחי הרדידו והורידו אף על פי שאין נחל · דהדא רבי שמעון בן יוחי מן אילין דהבא תמן · דאמר רבי יוחנן כל אילין דרבי שמעון בן יוחי מן אילין דהבן אבן יחידין אינון ולא סמכין עליהון ·

צריך לערוף בה שנים או רוב שנים · נישמעינה מן הדא דאמר רבי זעירא רב יהודה בשם שמואל עד מקו׳ שהצואר כשר לשחיטה כנגדו העורף כשר למליקה וכן הוא אמר אכן תמן תנינן יש חורש תלם אחד וחייב עליו משום שמונה לאוין · רבי הושעיה בעי מיתני החורש מקום עריפתה של עגלה הרי תשעה · אמרין חברייא קומי רבי יוסי תיפתר לשעבר · אמר לון מה דאית לה לשעבר כל שכן לבא · מקום גיסתה והפיסתה הרי אילו אסורין · וכמה היא הפיסתה ארבע אמו׳ · רבי אומר אומר אני שתפיסתה חמשים אמה · רבי שמואל בריה דרבי יוסי בי רבי בון אשר לא יעבד בו כלל · ולא יזרע פרט · כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט · אמר ליה אילו הוה כתיב אשר לא יעבד בו אשר לא יזרע יאות · לית כתיב אלא אשר לא יעבד בו כי הא דמר ר׳ זעיר׳ אין כאן כלל ופרט אלא ריבוין ·

הלכה ו׳ רבנין דהכא פתרין קרייה בהורג · ורבנין דהתמן פתרין קרייא בנהרג · רבנין דהכא פתרין קרייא בהורג שלא בא על ידינו ופטרנוהו ולא הרגנוהו ולא ראינוהו והנחנוהו ועימעמנו על דינו · ורבנין דתמן פתרין קרייא בנהרג לא בא על ידינו ופטרנוהו בלא הלוייה · ולא ראינוהו והנחנוהו בלא פרנסה ·

הלכה ז׳ הזקנים רוחצין את ידיהן במים על מקום עריפתה של עגלה · ואומר ידינו לא שפכו את הדם הזה וגו׳ · והכהנים אומרי׳ כפר לעמך ישראל ורוח הקדש אומרת ונכפר להם הדם · שלשה מקריות נאמרו בעניין · אחד מה שאמר זה לא אמר זה · ומה שאמר זה לא אמר זה · כיוצא בדבר אתה אומר ותאמר הכר נא למי החותמת והפתילים והמטה האלה · עד כאן אמרה תמר · ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני כי על כן לא נתתיה לשלה בני · עד כאן אמ׳ יהודה · ורוח הקדש אמר׳ ולא יסף עוד לדעתה · ג׳ מקריו׳ נאמרו בעניין אחד מה שאמר זה לא אמר זה · כיוצא בדבר אתה אומ׳ ויספרו לו ויאמרו באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש הוא וזה פרייה · עד כאן אמר יהושע · אפס כי עז

העם היושב בארץ והערי' בצורו' גדולות מאד וגם ילידי הענק ראינו שם · עד כאן אמרו המרגלי' · ויהס כלב את העם אל משה ויאמר עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה' · עד כאן אמ' כלב · שלש מקריו' נאמרו בענין אחר מה שאמ' זה לא אמר זה ומה שאמר זה לא אמר זה · כיוצא בדבר אתה אומר בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא וגומ' · עד כאן אמרה אמו של סיסרא · חכמו' שרותיה תעננה · הלא ימצאו יחלקו שלל אמרו כלותיה · ורוח הקודש אומרת כן יאבדו כל אויביך יי' · אמר רבי פינחס בדיי היא שתכפר עד יציאת מצרים · אמר ר' ינאי דברי רבי מאיר אפילו ערופה חייב · רבי יעקב בר אחא רבי אמי בשם ר' שמעון בן לקיש דברי רבי מאיר אפילו ערופה פטור · אמר רבי ינאי שמעתי לה גבול מאימתי היא נאסרת הורידה משעת הורדה · אמר רבי אילא לפוטרה משום אוהו ואת בנו כרבי שמעון · אמר רבי שמואל בר רב יצחק עד שהיא בחיים היא קדושה · מתניתא אמרה כן תצא ותרעה בעדר · מה תצא · תצא מקדושתה · אמר רבי מתניא ויאות מה כתיב ונכפר להם הדם ושתק · אלא אפילו כן ואתה הבער הדם ונקי מקרבך · הלכה ז' גידול בר בנימן בשם רב כל מקום שהכשירו עדות האשה כאיש האיש מכחיש את האשה והאשה מכחשת את האיש · מתניתין עד אומר ראיתי את ההורג אשה אומרת לא ראיתה · אשה אומרת ראיתי ועד אומר לא ראיתה כדתני בשם ר' נחמיה הולכין אחר רוב הדיעות · היך עבידא שתים נשים ואיש אחד עשו אותן כשני עדים ועד אחד · הדא דאת אמר באשה ונשים · אבל אם היו מאה נשים ועד אחד כעד בעד אינון · הלכה ח בן הרדוכין · בריה קטולה · הלכה ט'

דכתיב כי הם עם הזונות יפרדו · וכתיב והיתה האשה לאלה בקרב עמה · בזמן שעמה שלום · לא בזמן שעמה פרוצים · ונקה האיש מעון · איכתי האשה נושא את עונה בזמן שהאיש נקי מעון · הלכה י' ולא עמד אשכול עד שעמד רבי עקיבה וכל הזוגות לא היו אשכולות · אלא אילו שיבשו פרנסות · ואלו לא ספסו פרנסות · תני כל הזוגות שעמדו משמת משה ועד שעמד יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסף בן יוחנן איש ירושלם אי אפשר ליתן בהן דופי עד שעמד רבי יהודה בן בבא אי אפשר ליתן בהן דופי · אמרו על רבי יהודה בן בבא שהיו כל מעשיו לשום שמים אלא שגידל בהמה דקה וכך היה מעשה פעם אחת חלה ונכנסו הרופאים אצלו לבקרו אמרו לו אין לך רפואה אלא חלב רותח שהיה גונח מה עשה לקח עז וקשרה לכרעי מיטתו והיה יונק מבנה חלב רותח בשעה שהיה גונח וכשביקשו חכמים להיכנס אצלו אמרו היאך אנו יכולין להיכנס והליסטים עמו בבית וכשעת מיתתו אמר אין בידי עון אלא זה שעברתי על דברי חבירי · וכשמת דיקדקו חכמים על כל מעשיו ולא מצאו בידו אלא עון אותה העז בלבד · אמר רבי שמעון שוורי של בית אבא היו בעלי בתים בגליל ולמה חרבו שהיו דנין דיני ממונות באחד ומגדלין בהמה דקה וכך היה חורש אחד היה לנו סמוך לעיר והיתה השדה בינינו ובינה והיתה הצאן נכנסת ויוצאה והדרך עליה · הלכה יא' ר' ירמיה ר' חייה בשם ר"ש בן לקיש מתניתא משמחשדו להיות נותנין מעשר למתנה הדא מסייע ליה לר' יוחנן בחדא ופליגא עליה בחדא דתנינן תמן ובת כהן ללוי · לא תאכל · לא יאכלו לא בתרומה ולא במעשר · ביחא בתרומה לא תאכל במעשר מה נפשך כהנת היא תאכל לויה היא תאכל · רבי אילא בשם רבי יוחנן כמאן דמר אין נותנין מעשר למתנה · הוי דו אמר נותנין מעשר למתנה · מסייעא ליה דו אמר כולן לשבח דאמר רבי יוחנן יוחנן כהן גדול שלח ובדק בכל ערי ישראל ומצאן שלא היו מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד · אבל מעשר ראשון ומעש' שני מהן היו מפרישין ומהן לא היו מפרישין אמר הואיל ומעשר ראשון בעון מיתה ומעשר שני בעון טבל יהא אדם קורא שם לתרומה ולתרומת מעשר ונותנן לכהן ומעשר שני מחללו על המעו' והשאר מעש' שני שהמוציא מחבירו עליו הראייה · ויהוזרה · אמר רבי אילא כעס הוא לפני המקום מי שהוא אומר עשיתי והוא לא עשה · מעתה מי שהוא מפריש יחזרה · ומי שאינו מפריש לא יחזור כהדא דתני עד השקפה היו אומרי' קול נמוך מכאן ואילך היו אומרי' קול גבוה · את המעוררין · אהן שהיו אומרי' עורה למה תישן יי' וגו' · וכי יש שינה לפני המקום · והלא כבר נאמר הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל מה הלמד לומר ויקץ כישן יי' ·

אלא כביכול כאילו יש לפניו שינה בשע' שישראל בצרה ואומות העולם ברווחה וכן הוא אומר ובהבדירהם הלין עי' · את הנוקפין אותן שהיו מכין על גבי העגל בין קרניו · אמר להן יוחנן כהן גדול עד מתי אתם מאכילין את המזבח נבילות ועמד ועשה להן טבעות · אמר רבי בא בשם רבי יוחנן טבעות עשה להן רחבות מלמטן וצרות מלמעלן · עד ימיו היה פטיש מכה בירושלם · עד תחילת ימיו ובימיו אין צריך לשאול על הדמאי שהעמיד זוגות · מילתיה דרבי יהושע בן לוי אמרה מכן לגנאי ומכן לשבח · דאמר רבי יוסי בשם רבי תנחום רבי חייה בשם רבי יהושע בן לוי בראשונה היה מעשר נעשה לשלשה חלקים · שליש למכרי כהונה ולויה · ושליש לאוצר · ושליש לעניים ולחבירי' שהיו בירושלם · א"ר יוסי בי ר' בון מאן דהוה סלק למידן בירושלם עד תלת איגרן הוה יהיב מדיליה · מכן ואילך משל אוצר · משבא אלעזר בן פחורה ויהודה בן פכורה היו נוטלין אותן בזרוע והיתה ספיקה בידו למחות ולא מיחה · והעביר הודיית המעשר חזר לגנאי · את המעוררין לשבח ואת הנוקפין לשבח · עד ימיו היה פטיש מכה בירושלם עד תחילת ימיו · רבי חסידה שאל לרבי חזקיה לא מסתברא עד סוף ימיו · אמר ליה אף אנא סבר כן · דמאי רבי יוסי בשם רבי אבהו רבי חזקיה בשם רבי יודה בן פזי דמאי דמי תקן ומי לא תקן · הלכה יב' אבא בר רב ירמיה אמר זקנים משער שבתו וגו' · אמר רב חסדא בראשונה היתה אימת סנהדרין עליהן ולא היו אומר דברי נבלה בשיר · אבל עכשיו שאין אימת סנהדרין עליהן הן אומרי' דברי נבלה בשיר · בראשונה לא היו נפרעין אלא כאותו האיש בלבד · אבל עכשיו נפרעין ממנו וממשפחתו · אמר רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חונה בראשונה כל צרה שהיתה באה על הציבור היו פוסקין שמחה כנגדה · ומשבטלה סנהדרין בטל השיר מבית המשתיות · משבטלו אילו ואילו שבת משוש לבינו נהפך לאבל מחולנו · וכי מה היתה סנהדרין גדולה מועלת · אלא לפי שנאמר ואם העלם יעלימו עם הארץ את עיניהם מן האיש ההוא בתתו מזרעו למולך לבלתי המית אותו בכל מיתה שירצו · משלו משל למה הדבר דומה לאחד שקילקל בעיר מסרו לבעל האגמון וחבשו · והיה קשה מבעל האגמון מסרו לבעל הסור' וחבשו והיה קשה מבעל הסור' מסרו לבעל הרצועה וסטרו והיה קשה מבעל הרצועה · מסרו לשלטון והחזירו לקמין · כך צרות האחרונו' משכחות את הראשונות · הלכה יג' הלכה יד' משמתו נביאים הראשוני' פסקו אורים ותומי' · ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן זה שמואל ודוד · ר' בא בר כהנא בשם רב זה גד ונתן · ר' ירמיה ר' שמואל בר יצחק בשם רב זה ירמיה וברוך · מילתיה דר' יהושע בן לוי אמרה זה ירמיה וברוך · דא"ר יהושע בן לוי ויהי לדרוש אלהים בימי זכריה המבין בראות אלהים · מאן קם מבתריה ירמיה וברוך כשמתו נביאים האחרוני' חגי זכריה ומלאכי פסקה מהן רוח הקודש אף על פי כן משתמשין היו בבת קול · מעשה ששמע שמעון הצדיק בת קול יוצא מבית קודש הקדשים ואומר נהרג גייס גוליקס ובטלו גזירותיו · מעשה שיצאו נערים להלחם באנטוכיא ושמע יוחנן כהן גדול בת קול יוצא מבית קודש הקדשים ואומרת נצחו טלייא דאגחו קרבא באנטוכיא · וכתבו אותה העת ונתנו בו זמן וכיוונו שבאותה שעה היתה · מעשה שנכנסו זקנים אצל בית גדיא ביריחו ויצתה בת קול ואמרה להן יש ביניכם אדם אחד ראוי לרוח הקודש אלא שאין הדור כדיי ונתנו עיניהן בהלל הזקן · וכשמת היו אומרי' עליו הי עניו הי חסיד תלמידו של עזרא · ושוב נכנסו זקנים לעלייה ביבנה ויצאת בת קול ואמרה להן יש ביניכם אחד ראוי לרוח הקוד' אלא שאין הדור כדיי ונתנו עיניה' בשמואל הקטן · ולמה נקרא שמו קטן לפי שהוא מקטין עצמו · ויש אומרים לפי שבעש היה קטן משמואל הרמתי · וכשמת היו אומרי' עליו הי עניו הי חסיד תלמידו של הלל הזקן · ובשעת מיתתו אמר שמעון וישמעאל לחרבא ושאר כל עמא לביזה · ועקן סגיאין יהויין · ובלשון ארמית אמרן ולא ידעו מה אמר · ועל רבי יהודה בן בבא התקינו שיהו אומרים הי עניו חסיד אלא שנטרפה השעה · תני אמר רבי יודה מה טיבו של שמיר הזה בריה היא מששת ימי בראשית וכיון שהיו מראין אותו לאבנים היו מתפתחות לפניו כלוחין של פינקס ובו בנה שלמה בית העולמים · הדא היא דכתיב והבית בהבנותו אבן שלימה מסע נבנה ומקבות והגרזן וכל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו · ר' נחמיה או' מגוררות היו הדא היא דכתיב כל אלה אבנים יקרות במידות גזית מגוררות במגירה מבית ומחוץ אמור מעתה מבפנים לא היה עושה להן כלום אלא מתקן מבחוץ ומכניס לפנים · ר' או' נראין דברי רבי יודה באבני בית המקדש · ודברי רבי נחמיה באבני ביתו של שלמה · ואין כל דבר יכול לעמוד בו אפילו נותן על גבי האבן או להוך טס של מתכת מיד היה בוקע ויורד · מה היו עושין לו להעמידו היו כורכין אותו מוכין של צמר ונותנין אותו לתוך טני של אבר מלא סובין של שעורים · הדא היא דכתיב המבגליג שוד על עז · ונופת צופים · אמ' רבי לעזר דבש הבא בצפייה · א"ר יוסי בי רבי חנינה סולת צפה על גבי נפה לושה בדבש וחמאה · א"ר יונתן יפה סיפסוף שאכלנו בנערותינו מפנקריסין שאכלנו בזקנותינו דביומוי אישתני עלמ' · א"ר חייה בר בא סאה ארבלית היתה מוציאה סאת סולת סאה קמח סאה קיבר סאה מורסן סאה סובין · וכדון אפילו חדא על חדא לא קיימא · ופסקו אנשי אמנה · אמר רבי זעירא אנשי אמנה תורה · כהדא חד רבי הוה קרי ליה לאחוה בצפ' והוון צווחין בפרגמטא והוה אמר לית אנא מבטלה ענתי אין חמי למיתי · מיתי הוא · הלכה טו' כתיב ואל וזועם בכל יום · אמר רבי זעירא ראשונה ראשונה מתקיימת · מי מבטל ר' אבין בשם רבי אחא ברכת כהנים מבטלת · אמר רבן שמעון בן גמליאל תדע לך שנהארו הטללים · בראשונה עיר שטליה מרובין פירותיה מרובין · אבל עכשיו עיר שטלליה מרובין פירות מועטין · בראשונה היה הטל יורד על הקש ועל התבן והם מלבינו' · אבל עכשיו יורד על התבן והקש והן משחירין · תני רבי שמעון בן אלעזר אומר הטהרה נטלה את הטעם ואת הריח · מעשרות נטלו את שומן הדגן · ובמי ניטל יותר · אמר רבי לוי בר חיתא כשמעינה מן הדא מהותם בא אל ערימת עשרים והיתה עשרה · בא אל היקב לחשוף חמשים פורה והיתה עשרי' וחמשה אין כתיב כאן אלא והיתה עשרים · וחכמים אומרים הזנות והכשפים כילו את הכל · הלכה יו' נפלה עטרת ראשינו · אילו הן עטרות חתנים ·

וזהורית המוזהבת· רבי בא בשם רב של מלח ושל גפרית· רב ירמיה בשם רב של מלח ושל זית· רב נחמן בר יעקב אמר אפילו דחילפי· רב ירמיה שיכסב ולבש עטרה של זית שמע שמואל ואמר נייח ליה אילו איתרים רישיה ולא עבד כן· והות כן כשגגה שיצא מלפני השליט· אילו הן חופות חתנים סרינים מצויירין וסהרוני זהב תלויין בהם· תני אבל עושה הוא אפיפירות ותולה בהן כל מין שירצה· מתניתא ועל האירוס רסיסה· אילו הן עטרות כלות זו עיר של זהב· ר' עקיב' עשה לאשתו עיר של זהב וקניאת בה איתתיה דרבן גמליאל· אמר לה כה הוית עבדת היך מה דהוות עבדה דהוות מזבנה קליעתא דשערה ויהבה ליה והוא לעי באוריתא· שאלו רבי יהוש' מהו שילמד אדם את בנו יוונית· אמר להן ילמדנו בשעה שאינה לא יום ולא לילה דכתיב והגית בו יומם ולילה· מעתה אסור לאדם ללמד את בנו אומנות בגין דכתיב והגית בו יומם ולילה·

והתני רבי ישמעאל וכתרת כחים זו אומנות· רבי בא בריה דרבי חייה בר בא בשם ר' יוחנן מפני המסורות· ר' אבהו בשם ר' יוחנן מותר לאדם ללמד את בתו יוונית מפני שהוא תכשיט לה· שמע שמעון בר בא ואמ' בגין דר' אבהו בעי מילף ברתיה הוא תלי' לה בר' יוחנן· יבוא עלי אם לא שמעתיה מר' יוחנן· מי מתיר את הראשונ'· א"ר יוסי בי רבי בון מי שהוא מתיר את אילו והוא מתיר את אילו· כהדא ריש גלותא שלח שאל לרב חסדאי מהו הדין דכתיב כה אמר יי' הסיר המצנפת והרים העטרה· אל' הוסרה המצנפת הורמה העטרה· שמע ר' יוחנן ואמ' הוא חסד ומילוי חסד· הלכה יו' משמת רבי אליעזר נגנז ספר החכמה· משמת ר' יהושע פסקו עצות טובות ומחשבות טובות מישר'· משמת רבי עקיבה פסקו מעיינות חכמה· משמת ר' אלעזר בן עזריה פסק העושר מן החכמים·

משמת ר' יוסי פסקה הבינה· משמת בן עזאי פסקו השקדני'· משמת בן זומא פסקו הדרשנין· משמת ר' חנינ' בן דוסא פסקו אנשי המעשה· משמת ר' יוסי חסידא ור' יוסי קטונתא פסקו אנשי חסידות ולמה נקרא קטונת' שהיה תמציתן של צדיקים ושל חסידים· משמת רשב"ג בא גובי ורבו הצרות· משמת רבי הוכפלו הצרות· ר' בריעקב אידי בשם רבי יהושע בן לוי רבן יוחנן בן זכאי מי דמיך פקיד ואמר פנו חצר מפני הטומאה והתקינו כסא לחזקיה מלך יהודה· רבי ליעזר תלמידיה מי דמיך פקיד ואמר פנו חצר מפני הטומאה והתקינו כסא לרבן יוחנן בן זכאי· ואית דאמרין מן דחמא רביה חמא חד מן אילין דבית פזי הוון בעי מחתנתיה לניסותיה ולא הוה מקבל אמר דלא יהוון בהתון· מי דמיך פקיד ואמר פנו חצר מפני הטומאה והתקינו כסא ליהושפט מלך יהודה· אמרו יבוא זה שרץ אחר הכבוד אחר זה שברח מן הכבוד· ר' יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי מעשה שנכנסו זקנים לעליית בית גדיא ביריחו ויצאת בת קול ואמרה להן יש ביניכם שנים ראוין לרוח הקודש והלל הזקן אחד מהן ונתנו עיניהן בשמואל הקטן· ושוב נכנסו זקנים לעלייה ביבנה ויצאת בת קול ואמרה להן יש ביניכם שנים ראויין לרוח הקודש ושמואל הקטן אחד מהן ונתנו עיניהן ברבי אליעזר בן הורקנוס· והיו שמחין שהסכימה דעתן לדעת המקום:

הדרן עלך עגלה ערופה

וכולא מסכתא דסוטה ברחמי שמיא

מסכת כתובות

בתולה

נישאת ביום הרביעי ואלמנה ביום החמישי שפעמים בשבת בתי דינין יושבין בעיירות ביום השני וביום החמישי שאם היה לו טענת בתולים היה משכים לבית דין· ב' בתולה כתובתה מאתים ואלמנה מנה· בתולה אלמנה גרושה וחלוצה מן האירוסין כתובתן מאתים ויש להן טענת בתולים· הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו שנשתחררו ושנתגיירו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מאתים ויש להן טענת בתולים· ג' הגדול שבא על הקטנה והקטן שבא על הגדולה ומוכת עץ כתובתן מאתים דברי רבי מאיר· וחכמים אומרים מוכת עץ כתובתה מנה· ד' בתולה אלמנה גרושה וחלוצה מן הנישואין כתובתן מנה ואין להן טענת בתולים· הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו או שנתגיירו או שנשתחררו יתירות על שלש שנים ויום אחד כתובתן מנה ואין להן טענת בתולים· ה' והאוכל אצל חמיו ביהודה שלא בעדים אינו יכול לטעון טענת בתולים מפני שהוא מתייחד עמה· אחד אלמנת ישראל ואחד אלמנת כהנים כתובתן מנה· בית דין של כהנים היו גובין לבתולה ארבע מאות וזה ולא מיחו בידם חכמים· ו' הנושא את האשה ולא מצא לה בתולים היא אומרת משאירסתני נאנסתי ונסתחפה שדהו· והוא אומר לא כי אלא עד שלא אירשתיך והיה מקחי מקח טעות· רבן גמליאל ורבי אליעזר אומר נאמנת· רבי יהושע אומר לא מפיה אנו חיין אלא הרי היא בחזקת בעולה עד שלא תתארס והטעתו עד שתביא ראייה לדבריה·

ז' היא אומרת מוכת עץ אני והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את רבן גמליאל ורבי אליעזר אומר נאמנת· רבי יהושע אומר לא מפיה אנו חיין אלא הרי זו בחזקת דרוסת איש עד שתביא ראייה לדבריה·

ח' ראוה מדברת עם אחד מה טיבו של זה איש פלוני וכהן הוא· רבן גמליאל ורבי אליעזר אומר נאמנת· רבי יהושע אומר לא מפיה אנו חיין אלא הרי זו בחזקת בעולה לנתין ולממזר עד שתביא ראייה לדבריה·

ט' היתה מעוברת אמרו לה מה טיבו של עובר זה כאיש פלוני וכהן הוא רבן גמליאל ורבי אליעזר אומר נאמנת· ורבי יהושע אומר לא מפיה אנו חיין אלא הרי זו בחזקת מעוברת מנתין וממזר עד שתביא ראייה לדבריה·

י' אמר רבי יוסי מעשה בתינוקת שירדה למלאות מים מן העין ונאנסה א"ר יוחנן בן נורי אם רוב העיר משיאין לכהונה הרי זו תינשא לכהונה:

סליק פירקא

בתולה

נישאת ביום הרביעי כו'· בר קפרא אמר מפני שכתיב בם ברכה· והלא אין כתיב ברכה אלא בחמישי ובשישי בלבד· בחמישי בעופו' ובדגי'· בשישי באדם וחוה· אמר רבי יוסי טעמא דבר קפרא רביעי אור חמישי· חמישי אור שישי· והלא כתיב ברכה בשביעי· אין כתיב ברכה בבריות אלא ביום· מפני שאין כתיב ברכה בבריות· הא אילו הוה כתיב ברכה בבריות היתה נישאת בשבת· לא כן תני לא יבעול אדם בעילה בתחילה בשבת מפני שהוא עושה חבור'· אלא כאחרי' מפני שאחרי' מתירין· כלום אחרי' מתירין אלא בשכנס טעד שלא כנס אינו זכאי לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא כופר נדריה· משכנס זכאי במציאתה ובמעשה ידיה וכופר נדריה· אם אומר את כן נמצאתה כקונה קניין בשבת· אמר ר' מנא הדא אמרה אילין דכנסין ארמלן צריך לכונסה כבעוד יום שלא יהא כקונה קניין בשבת· רבי לעזר מייתי לה טעם דמתני' שאם היה לו טענת בתולים היה משכים לבית דין· מתנית' מסייעא לר' לעזר מן הסכנה והילך נהגו לשאת בשלישי ולא מיחו בידן חכמי'· בשיני אין שומעין לו ואם מפני האונס מותר· מהו מפני האונס· מפני הבטשים· מה בין שני לשלישי· לא דומה משתהא יום אחד למשתהא שני ימים וישתהא שני ימים שלא יערב עליו המקח ויערב עליו המקח· לית יכול דאמר רבי אילא בשם רבי אלעזר מצא הפתח פתוח אסור לקיימה משום ספק סוטה· חוש לומר שמא אנוסה היא· קול יוצא לאנוסה· ואפילו תחוש לה משום אנוסה לא ספק אחד ספק אנוסה ספק פתוחה· מדבר תורה להחמיר· אמר רבי יוסי ואפילו תחוש לה משום אנוסה שתי ספיקות ספק אנוסה ספק פתוחה ספק משנתארס' ספק עד שלא תארס שתי ספיקות מדבר תורה להקל· קידשה כתופה לית ליה באילין קנסייא· אמרין רבי מהניה עבד לברתיה כן· על דעתיה דרבי לעזר במקום שבתי דינין יושבין בכל יום תינשא בכל יום· ובמקום שאין בתי דינין יושבין בכל יום לא תינשא כל עיקר· שלא לעקור זמנו של רביעי· ויעקור זמנו של רביעי· אף הוא אית לה כהדא דתני בר קפרא· בר קפרא אמ' מפני שכתוב בהן ברכה· ותינשא בראשון וישכי' לבית דין בשני· אית דבעי מימר שלא לעקור זמנו של רביעי· ואית דבעי מימר כהדא דתני בר קפרא דבר קפרא אמ' מפני שכתוב בהן ברכה· שרין שאינה נישאת לא בערב שבת ולא במוצאי שבת· לא בערב שבת מפני כבוד שבת· ולא במוצאי שבת חברייא אמרין מפני הטורח· ר' יוסי אומר מפני כבוד שבת· מתניתא מסייעא לחברייא מפני מה אמרו בתולה נישאת ביום הרביעי כדי שיהא אדם מתקן צרכיו ג' ימים זה אחר זה· ר' בא בר כהן אמ' קומי ר' יוסי ר' אחא בשם ר' יעקב בר אידי אסור לאדם לישא אשה בערב שבת· הדא דאת אמר לעשות סעודת אירוסין· הא לארוס יארס· שמואל אמ' אפילו בתשעה באב יארס שלא יקדמנו אחר· מחלפא שיטתא דשמואל· תמן הוא אמר אלהים מושיב יחידים ביתה וגו' במאזנים לעלות המה מהבל יחד· וכההיא אמר אכין· אלא שלא יקדמנו אחר בתפילה· ואף על פי כן לא קיימה· רבי חזקיה רב חייה בשם רבי אבהו אמ' אסור לדון דיני ממונות בערב שבת והא מתניתא פליג' לפיכך אין דנין לא בערב שבת ולא בערב יום טוב דיני נפשות· הא דיני ממונות דנין· ותני ר' חייה כן דנין· דיני ממונות בערב שבת אבל לא דיני נפשות· כאן להלכה כאן לדבר תורה· רבי יונה בשם רבי קריספא בוגרת מוכית פתוחה היא· הדא דאת

אמר

אמ׳ שלא להפסידה מכתוכתה · אבל לקיימה אינו רשאי משו׳ ספק סוטה : ואתייא
כיי דרבי חנינא · דר׳ חנינא אמר מעשה באשה אחת שלא נמצאו לה בתולים ובא
מעשה לפני רבי אמר לה איכן הן׳ אמרה ליה מעלותיו של בית אבא היו גבוהין
ונשרו · והאמינה רבי · הדא דתימר שלא להפסידה מכתובתה אבל לקיימה
אינו רשאי משום ספק סוטה׳ ואתייא כיי דתנינן תמן בתולה ואלמנה גרושה
וחלוצה מן האירוסין כתובתן מאתים ויש להן טענת בתולים · הדא דאת אמר
בכתובת מנה מאתים · אבל לקיימה אינו רשאי משום ספק סוטה׳ ואתייא כיי
דתנינן תמן האוכל אצל חמיו ביהודה שלא בעדי׳ אינו יכול לטעון טענת בתולים
מפני שהוא מתייחד עמה׳ הדא דמר לכתובת מנה מאתי׳ אבל לקיימה אינו רשאי
מפני ספק סוטה · ותייא כיי דתנינן הנושא את האשה ולא מצא לה בתולים והיא
אומרת משאירסתני נאנסתי נסתחפה שדך׳ והוא אומר לא כי אלא עד שלא
אירסתיך והיה מקחו מקח טעות · הדא דמר לכתובת מנה מאתים אבל לקיימה
אינו רשאי משו׳ ספק סוטה · ותייא כיי דתנינן תמן הא אומרת מוכת עץ אני והוא
אומר לא כי אלא דרוסת איש את׳ הדא דתימר בכתובת מנה מאתי׳ אבל לקיימה
אינו רשאי משום ספק סוטה · וכולהן כן הדא דאמר רבי הילא בשם רבי אלעזר
מצא הפתח פתוח אסור לקיימה משו׳ ספק סוטה · על דעתיה דרבי לעזר בוגרת
אימתי היא נישאת׳ בתולה מן הנישואין אימתי היא נישאת׳ מוכת עץ כרבי
מאיר אימתי היא נישאת · נישמעינה מן הדא אם יש עדים שיצאת בהינומא ולא
אדמר רביעי · הדא אמרה דלית רביעי כלום׳ ואלמנה ביום החמשי שאם אמ׳ את
לו באחר כמל׳ יכות השנה אף הוא משכים ויוצא למלאכתו׳ מתוך שאת אומר
לו כחמישי בשבת אף הוא שבח עמה חמישי שישי ושביעי · משה התקין שבעת
ימי המשתה ושבעת ימי האבל · ולא התקין לאלמנה כלום׳ אף על גב דתימר
לא התקין לאלמנה כלום טעונה ברכה כבועז דכתיב ויקח בועז עשרה אנשים
מזקני העיר ויאמר שבו פה וישבו · אמר רבי אלכסנדרי מיכן שאין קטן רשאי
לישב עד שיאמר לו הגדול שב · אמר רבי פינחס מיכן לבית הזה שהן ממנין
זקנים בבתי משתיות שלהן · אמר רבי לעזר בי רבי יוסי מיכן לברכת חתנים
שהיא בעשרה׳ אמר רבי יודה בר פזי ולא סוף דבר בחור לבתולה אלא אפילו
אלמן לאלמנה כבועז שהיה אלמון ורות היתה אלמנה׳ וכתיב ותהום כל העיר
עליהם · ואיפשר כן כל קרתא מתבהלה בגין נעמי על עליכתא · אלא אשתו
של בועז מתה באותו היום עד כל עמא גמל חסדא · נכנסה רות עם נעמי ומצא
זו יוצאת וזו נכנסת · תני אומרי׳ ברכת חתנים כל שבעה׳ אמר ליה רבי יוסי
והא תני רבי חייה אומרי׳ ברכת אבלים כל שבעה · אית לך מימר כפקן מיתא כל
שבעה · מאי כדון · מה כאן מנחם עמו · אף כאן משמח עמו · מה כאן מזכירין
אף כאן מזכירין · תני אמר רבי יודה ביהודה בראשונה היו מעמידין אותן שני
שושבינין אחד משל כלה ואחד משל חתן · אף על פי כן לא היו מעמידין אותן
אלא בשעת נישואין ובגליל לא היו עושין כן׳ ביהודה בראשונה היו מייחדין
החתן אצל הכלה שעה כדי שיהא לבו גס בה · ובגליל לא היו עושין כן · ביהודה
בראשונה היו השושבינין מפשפשין במקום החתן ובמקום הכלה · ובגליל לא
היו עושין כן · ביהודה בראשונה היו השושבינין ישינין במקום חתן ובמקום כלה ·
ובגליל לא היו עושין כן · כל שלא נהג במנהג זה אינו יכול לטעון טענת בתולי׳ .
תמן תנינן כל גפן יש בה יין׳ ושאין בה יין שרוקטי׳ רבי ירמיה בעי מעתה אין
טענת בתולים בר׳ יודה׳ אמר רבי יוסה בר גרמא אמרה שיש טענת בתולי׳ בר׳
יודה דתני אמ׳ ר׳ יודה ביהודה בראשונה היו מעמידין שני שושבינין אח׳ משל חתן
ואחד משל כלה · אף על פי כן לא היו מעמידין אלא נושאין · ובגליל לא היו
עושין כן וכו׳ עד ישינין במקום חתן ובמקום כלה׳ ובגליל לא היו עושין כן · מאי
כדון עליה להביא ראייה שהיא ממשפחת שרוקטי · רבי ירמיה סבר מימר מנהג
יהודה בגליל׳ אמר ליה רבי יוסי וכי מנהג יהודה בגליל עדות תורה היא׳
אלא מנהג יהודה ביהודה ומנהג גליל בגליל · מכיון דתימר אינה עדות תורה לא
יעביד אלא שלא יפרצו בנות ישר׳ בזימה · אם בשביל שלא יפרצו בנות ישראל
בזימה אפילו מעכ״ד לא יהא נאמן׳ ר׳ יוסי בשם ר׳ אילא אין אדם עשוי להוציא
יציאותיו ולהוציא שם רע על אשתו · אם משום שאין אדם עשוי להוצי׳ יציאותיו
ולהוציא שם רע על אשתו אפילו אינו מעכ״ד יהא נאמן · אמר רבי הילא
מפני חשד · אחד מפני פרוץ אחר׳ מה אנן קיימין אם בשפישפש ומצ׳ הרי מצא ·
אם כשלא מצא הרי פישפש לא פישפש אלא הכין אנן קיימין כשלא פישפש
ומצא׳ הא אומרת דם בתולים הוא · והוא אומר לא כי אלא דם צפור הוא
הורע כחו שלא נהג במנהג זה · הדא דתימר שלא להפסידה מכתובתה · אבל
לקיימה אינו רשאי משום ספק סוטה׳ ותייא כיי דתנינן תמן בתולה ואלמנה וכו׳ ·
וכולהן מן ההן דאמר רבי הילא בשם רבי לעזר מצא פתח פתוח אסור לקיימה
משום ספק סוטה · תני טענת בתולים כל שהן · מעשה באשה אחת שלא נמצא
לה בתולים אלא כעין החרדל ובאת לפני רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמ׳ לה כמותך
ירבו בישראל׳ רבי זכריה חתניה דרבי לוי מקללה באינשי ראויה לסמייה סגי
נהורא חבריה אמ׳ מקנתר לה כל אשה שדמיה מועטין חלדיה מועטין · רבי יוסי
אמר מקלס לה כל אשה שדמיה מועטין אינה מצרה לטבא בטהרות ·

הלכה ב׳ בתולה כתובתה מאתים ואלמנה מנה כו׳ · חונה בשם
שמואל בשקל הקודש · רבי בא בר בינא אמר מטבע יוצא׳ מתניתא מסייעת
לרבי בא בר בינא וחמש סלעים של בן ממנה צורי שלשים של עבד חמשים של
אונס ושל מפתה מאה של מוצי׳ שם רע כולן בשקל הקודש במנה צורי ולא תנא
כתובת אשה עמהן׳ אמר רבי אבין כלום למדו מכתובת אשה לא מאונס
ומפתה׳ מכיון דתנינן האונס והמפתה כמאן דתנא כתובת אשה עמהן׳
עד כדון בתולה · אלמנה · מאי אמר רבי חיננא דייה לאלמנה שתיטול מחצית
בתולה׳ אמר רבי חייה בר אדא אפילו ניתני כתובת אשה עמהן ליה; כל אילין
רבנין פליגין · רבי חנניה ורבי יונתן תריהון אמרין מטבע יוצא׳ רבי יהושע בן
לוי אמר מטבע יוצא׳ רבי יעקב בר אחא רבי אימי רבי שמעון בן לקיש בשם רבי
יודן נשייא מטבע יוצא · אמר רבי יוחנן סלעים סבירניות מהגינות ירושלמיות
אילין אמרין אכן ואילין אמרין אכן׳ אלא אף הוא חזר וסבר דכוותהון׳ ולית
כל מילייא אכן אילין אמרין אכן ואילין אמרין אכן הא אף הו׳ חזר ואמ׳ דכוותהון ·
אתא עובדא קומי דרבי חנינא באשה שהיתה כתובתה פחותה ממאתים זוז ואמר
תטול מה שכתב לה · אמר לרבי מנא שב ותתום׳ אמר ליה אשוי שיטתך ובה
חתום · לא רבי חייה דאמר בשם שמואל בשקל הקודש · רבי אבודמא
דציפורי בשם רב יחונה משם ויתור מעונה · אשה שהיתה כתובתה פחותה
ממאתים תטמין כתובתה כדי שתיטול כשקל הקודש · אמר בשם רבי חונה
במקום שאין כותבין כתובה · אבל במקום שכותבין כתובה מה דו מפקא היא
גובה׳ אמר רבי יוחנן ותני כן חרש שנשא פיקחת אין לה עליו מזונות ולא
כתובה · ואם מתה הוא יורשה שהוא רצתה לזוק לו נכסיה · והוא לא רצה לזוק
לה בנכסיו׳ פיקח שנשא חרשת יש לה עליו מזונות וכתובה · ואם מתה אינו
יורשה · שהוא רוצה לזוק לה נכסיו והיא לא רצתה לזוק לו נכסיה · וחרשת יש
לה קניין ויש לה כתובה · ר׳ ירמיה בשם רבי לעזר תיתפר כשנכנס׳ פיקחת נכנסה ·
רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר שנכנסה פיקחת ונתחרשה׳ מכל מקום לא
פיקחת נכנסה · ר׳ יעקב בר אחא בשם רבי לעזר תיפתר שהיה׳ חרשת ונתפקחה ·
כנסה פיקחת ונתחרשה שלא תאמר הואיל והיוגה חרשה תחילה יש לה כתובה
לפום כן צריך למימר אין לה׳ ר׳ יוסי לא אמר כן אלא אילו מי שבא על החרשת
שמא אין לה קנס · וכל שאין לה קנס אין לה כתובה · א״ר יודן ומי מקנס הדבר
תלוי · הרי בוגרת אין לה קנס וכתובת׳ מאתי׳ · הרי בתולה מן הנישואין יש לה קנס
וכתובתה מנה׳ חרש או שוטה שכנסו פיקחת אע״פ שחזר החרש ונתפקח שוטה
ונשתפה אין לה כתובה׳ רצה לקיימה כתובתה מנה · ר׳ לעזר בשם ר׳ חנינה והוא
שבא עליה משנתפקח ומשנשתפה אבל אם לא בא עליה משנתפקח ומשנשתפה
אפילו כתובת מנה אין לה׳ פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד · רבי יוסי בשם
רבי חייה בר אשי רבי יונה רב חייה בר אשי בשם רב למה זו דומה לעושה גומא
בבשר וחוזר ומתמלא · תני רבי חייה לעוכר את העין וחוזרת וצוללת · אמר
ר׳ יוסי מתניתא אמרה כן פחותות מיכן כנותן אצבע בעין · א״ר אבון אקרא לאלהי
עליון לאל גומ׳ עלי · בת שלש שני׳ ויום אחד ונמלכין בו׳ לעוכרו הבתולין חוזרין
ואם לאו אין הבתולין חוזרין · הלכה ג׳ הגדול שבא על הקטנה כו׳ ·
אי זהו קטן ואי זו היא קטנה · משום ר׳ יהודה בן חגרא אמרו קטן פחות מבן תשע
שנים ויום אחד וקטנה פחותה מבת שלשה שנים ויום אחד · ניחא גדול שבא על
הקטנה הבתולין חוזרין׳ קטן שבא על הקטנה הבתולין חוזרין׳ קטן שבא על
הגדולה אין הבתולין חוזרין · אמ׳ רבי אבין תיפתר שבא עליה שלא כדרכה ·
אמר רבי יוסי בר׳ אבין ואפילו תימא כבדרכה קטן ביאתו ביאה · אבל אין בו כח
ליגע בסימנין · והני בן מעשה שעיברה ובתוליה קיימין · מיתבין לר׳ מאיר בתולין
אין כאן ותימר כתובה מאתים · אמר לון וכי בבתולין הדבר תלוי · הרי בוגרת
אין לה בתולים וכתובתה מאתים · הרי בתולה מן הנישואין יש לה בתוליהן
וכתובתה מנה׳ מאי כדון בוגרת לא בטל חינה · בתוליה מן הנישואין בטל חינה
מה פליגין במוכ׳ עץ דר״מ אמ׳ לא בטל חונה · ורבנין אמרין בטל חונה · מה פליגין
בתולה ונבעלת מן הקטן וממי שאינו איש כשירה לכהונה · תני רבי חלפתא בר
שאול כשירה אפי׳ לכהן גדול · רבי ירמיה ור׳ אמי מקשי מה בינה לבין הנבעלת
באצבע · אילו הנבעלת באמצע שבא אינה פסולה לכהונ׳ א״ר חגי תיפתר שבא
עליה שלא כדרכה · בעא רבי חגיי מיהדר ביה · א״ל ר׳ אבא לא תהדור בך׳ ולמה
בעא רבי חגיי מיהדר ביה מן הדין דכתיב והוא אשה בבתוליה יקח׳ עד שתהא
בתולה משני צדדיה׳ ודכוותה בתולה ואיש לא ידעה׳ בתולה כבדרכה ·
ואיש לא ידעה שלא כדרכה · אמר רבי יצחק בן אלעזר אפילו בידיה לא תבע
בה שנאמר כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים · מה עבד לה רבי חגיי עד
שלא יחזור בו׳ פתר לה בהעריה · ולמה לית רב יוסף פתר ליה בעריה · א״ר
מנא דהיא צריכה לה · רבי יוסי בעא העריה בזכור מהו · העריה בבהמה מהו ·
כד שמע ר׳ ירמיה הדא דר׳ חגיי אמר לא על הדא הוה ר׳ אמי מקשי · הלכה ד׳
בתולה ואלמנה גרושה מן הנישואין כו׳ · אי זו היא בתולה מן הנישואין׳ א״ר יוחנן
כל שנכנסה לחופה ועידיה מעידין אותה שלא נבעלה׳ אמר רבי יוסי הדא אמרה
נשא אשה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה אין זה מקח טעות להפסידה מכתובת
מנה · נשא אשה בחזקת שלא זינתה ונמצא׳ שזינתה אין זה מקח טעות להפסידה
מכתובת מנה · ר׳ לעזר שאל הבא על שפחה משוחררת מהו · נישמעינה מן הדא

יכול הבא על שפחה ארמית יהא חייב תלמוד לומר מהר ימהרנה לו לאשה· את שיש לו הוייה בה יצא שפחה או מי שאין לו הוייה בה מפני שאין לו בה הוויה· הא אם יש לו הוייה בה יש לה קנס. וכל שיש לה קנס יש לה כתובה· א״ר יודן וכי בקנס הדבר תלוי הרי בוגרת אין לה קנס וכתובתה מאתים· הרי בתולה מן הנישואין יש לה קנס וכתובתה מנה· אמר רבי זעירא קומי רבי מנא תיפתר בשנתגיירו או שנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד· אמר ליה אם בשנתגיירו או שנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד בישראל הן· סומא ואיילונית יש להן טענת בתולין· סומכוס אומר משם רבי מאיר סומא אין לה טענת בתולים׳ ומה טעמא דרבי מאיר אני אומר מצא ואיבד׳ מה טעמא דרבנן יכולה היא לתופשו׳ מה עבד לה רבי מאיר יכול הוא לדחותן ברוק· תני טענת בתולים עד שלשים יום דברי רבי מאיר· וחכמים אומרים מיד׳ מה אנן קיימין אם בשבעל מיד· אם בשלא בעל אפילו לאחר מיכן עד כמה· אלא כן אנן קיימין כסתם רבי מאיר אומר חזקה׳ אדם מעמיד עצמו שלשים יום׳ ורבי אמר אפילו יום אחד אין אדם מעמיד את עצמו· רבי ירמיה בעא מהו שיהא נאמן לומר על דרבי מאיר העמדתי עצמי שלשים יום כדי לעשות את הוולד שתוקי· נישמעינה מן הדא חכמה שאמרה בתוך שלשי׳ יום לא נבעלתי כופין אותו שיחלוץ לה׳ לאחר שלשים יום מבקשין ממנו שיחלוץ לה· ואמר רבי לעזר דרבי מאיר היא· ואמר רבי לעזר לא שנו אלא אצלה· הא אצל צרתה לא· כמה דתימר תמן לא הכל ממנה לחוב לצרתה· וכא לא הכל מבנה לחוב לבנה׳·

הלכה ה׳ האוכל אצל חמיו כו׳· בראשונה גזרו שמד ביהודה שכן מסורת להם מאבותם שיהודה הרג את עשו דכתיב ידך בעורף איביך׳ והיו הולכין ומשעבדין בהן ואונסין את בנותיהן תגזרו שיהא איסטרטיוס בועל תחילה. התקינו שיהא בעלה בא עליה עודה בבית אביה שמתוך שהיא יודעת שאימת בעלה עליה עוד היא נגררת· מכל מקום אין כופה להיבעל מאיסטרטיוס· אנוסה היא ואנוסה מותרת לביתה· כהנות מה היו עושות מטמינות היו· ויטמינו אף בנות ישראל· קול ירצא ומלכותא שמעה ואילין ואילין מתערבבין· מה סימן הוה להן· קול מגרוס בעיר משתה שם· משתה שם· אור הנר בברור חיל שבוע בן שבוע בן׳ אף על פי שבטל השמד· המנהג לא בטל. כלהו של רבי הושעיה נכנסה מעוברת׳ תני ולאלמנה מאתים׳ תני אחד אלמנת ישראל ואחד אלמנת כהנים כסדר הזה· אמר רבי יוסי מסתברא בת כהן לישראל תגבה ששבטה גובה· בת ישראל לכהן לא תגבה לא מסתייה דסליקא לכהונתא אלא דתימר תגבה· אמר רבי מנא לא מסתברא דלא חליפין׳ בת ישראל לכהן תגבה׳ דסליקה לכהונתא ובת כהן לא תגבה דנחיתא מן כהונת׳· אמ׳ ר׳ יוסי בי ר׳ בון אחת זו ואחת זו קנס קנסו כהן כדי שיהא אדם מידבק בשבטו ובמשפחתו׳

הלכה ו׳ הנושא אשה ולא מצא לה בתולים כו׳ רבי ירמיה בעי מעתה אין טענת בתולים לא כרבן גמליאל וכרבי אליעזר אלא כרבי יהושע· חזור ואמ׳ יש טענת בתולים כרבן גמליאל וכר׳ אליעזר כשותקת׳ ואפילו תימר כמדברת כאומרת מצא ואיבד׳ ותהא נאמנת׳ לית יכיל דאמר רבי אילא בשם רבי לעזר מצא פתח פתוח אסור לקיימה משום ספק סוטה· הבא איתמר נאמנת· והכא איתמר אינה נאמנת׳ תמן שניהן מודין כשהפתח פתוח· תמן תנינן היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראייה· רבי לעזר שאל לרבי יוחנן מתניתא דרבן גמליאל ורבי אליעזר דלא כרבי יהושע· אמר ליה דברי הכל היא· שנייא היא מומין שדרכן להוולד· אמר רבי יוסי מקבא דנן חמי רבנן מדמו מומין לבתולין· אילין ילפין מן אילין· ואילין ילפין מן אילין׳ מומין מבתולים שאם בא עליה עודה בבית אביה צריך האב להביא ראייה· בתולים ממומין שאם נולדו לה מומין ספק משנכנסה לרשותו׳ ספק עד שלא תיכנס לרשותו הבעל צריך להביא ראייה׳ מן אילין בתולין׳ ובתולין ומי בטלו לא בבית אביה בטלו׳ ואת אמ׳ הבעל צריך להביא ראייה׳ וכא הבעל צריך להביא ראייה·

הלכה ז׳ היא אומרת מוכת עץ אני כו׳ אמר רבי לעזר דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמר מוכת עץ כתובתה מאתים· אמר ר׳ יוסי והוינן סברין מימר מה פליגין רבי מאיר ואילין רבנן בשנכנסה בחזקת מוכת עץ׳ אבל אם כנסה בחזקת בתולה ונמצאת מוכת עץ אף רבי מאיר מודי· מן מה דתנינן היא אומרת מוכת עץ אני והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את· הדא אמרה אפילו כנסה בחזקת מוכת עץ ונמצאת מוכת עץ היא המחלוקת׳ רבי ירמיה בשם רבי זעירא לא אמר כן אלא היא אומרת מוכת עץ אני וכתובתה מאתים׳ והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את ואין לך עלי כלום· מה אנן קיימין אם בשכנסה בחזקת בתולה ונמצאת מוכה עץ אף רבי מאיר מודה׳ אם בשכנסה בחזקת מוכת עץ ונמצאת מוכת עץ׳ ניכר הוא כפתח פתוח בין בעץ בין באדם· רבי חננא בשם רבי זעירא לא אמר כן אלא היא אומרת מוכת עץ אני כן אתניתי עמך· והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את לא אתניתי עמך כלום׳

הלכה ח׳ ראוה מדברת עם אחד כו׳· מהו מדברת· נבעלת· ולמה תנינן מדברת לשון נקי· רבי אומר נקי· רבי יעקב בר אחא בשם ר׳ יאשיה הלכה כרבן גמליאל וכרבי אליעזר משום שנים שרבו על אחד׳ רבי יוסי בעי אם הלכה למה שנים׳ ואם שנים למה הלכה׳ מעתה אין יסבור רבי יוחנן כרבי יהושע אין הלכה כרבן גמליאל וכרבי אליעזר אלא כר׳ יהושע· מאי כדון משום עדות שהאשה כשירה לה׳ הכן בעי מימר מה פליגין רבי יהושע ואילין רבנין במקום שרוב פסולין׳ אבל במקום שרוב כשירין אף רבי יהושע מודי· אתא רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן ורבי אילא בשם רבי לעזר אפי׳ במקום שרוב כשירין היא המחלוקת· סבר ר׳ יהושע הונת רצה אחר הפסולים· אמר רבי זעירא מתניתא אמרה אפילו כשירין מזנין· דתני אפי׳ חסיד שבחסידים אין ממנין אותו אפיטרופוס על׳ עריות·

הלכה ט׳ היתה מעוברת כו׳ אמר רבי לעזר הכל מודין בוולד שהוא שתוקי· ותני כן במה דברים אמורי׳ בעידות אשה גופה אבל בוולד הכל מודין שהוא שתוקי׳ אמר ליה רבי יוחנן שתוקי סתם מצינו׳ שתוקי כהן גדול· הדך עבידא סיעה של כהנים עוברת ופירש אחד מהן ובעל הרי מצינו שתוקי כהן גדול׳ אמר ליה רבי לעזר הרי אלמנה עיסה הרי היא כשירה ובתה פסולה· אמר ליה כדברי שהוא מכשיר בה מכשיר בבתה· אמר ר׳ יעקב בר אחא לא אמר כדברי מי שהוא מכשיר הא ככלל דאית חורן פוסל· מי מכשיר רבי מאיר· מי פוסל רבנן· דתני אי זו היא עיסה כשירה כל שאין בה לא חלל ולא ממזר ולא נתין· רבי מאיר אומר כל שאין בה אחת מכל אילו בתה כשירה לכהונה· אבל משפחה שנשתקע בה פסול רבי מאיר אומר בודק עד ארבע אימהות ומשיא· וחכמים אומרים בודק לעולם׳ רבי ירמיה בשם רבי זעירא לא אמר כן אלא רבי לעזר שאל לרבי יוחנן אלמנת עיסת מה היא· אמר ליה כשירה· בתה מה היא. א״ל כדברי מי שהוא מכשיר בה מכשיר בבתה· הכן בעי מימר על דעתיה דרבי לעזר שתוקי פסול׳ על דעתיה דרבי יוחנן שתוקי כשר. אף רבי יוחנן אית ליה שתוקי פסול. בשיטתו השיבו כשיטתך שאת אומר אף שתוקי סתם· מצינו שתוקי כהן גדול· הדך עבידא סיעה של כהנים עוברת ופירש אחד כהן ובעל הרי מצינו שתוקי כהן גדול׳ מילהא דרבי זירא אמר שתוקי כשר׳ רבי זעירא בעא קומי רבי יוסי אף לעניין משפחה כן· אמר ליה כן אמר רבי שמעון בן לקיש תמן תנינן לעניין משפחה׳ ברם הכא לעניין קדשי הגבול· מילתא דרבי שמואל בר יצחק שתוקי פסול· רבי שמואל בר רב יצחק בעא מעתה אין שתוקי כרבן גמליאל וכרבי אליעזר· אלא כרבי יהושע׳ חזר ואמר יש שתוקי כרבן גמליאל וכרבי ליעזר כשותקת· ואפילו תימר כמדברת כאומרת איני יודעת·

הלכה י׳ אמר רבי יוסי מעשה בתינוקת כו׳. רב יהודה בשם רב כהן קרתה של ציפורין הוה עובדא· רבי ירמיה רבי חמא בר עוקבא הרידהן אמר׳ בשם רב חנינה בשם רבי ינאי מודה רבי יהושע באנוסה· רבי חזקיה רבי אבהו בשם רבי יוחנן מודה רבי יהושע באנוסה׳ רב חייה בר אשי אמר בשם רב הלכה כרבי יוסי שאמר משם ר׳ יוחנן בן נורי· רבי זעירא בעא קומי רבי יסא הדך עבדין עובדא· אמר ליה כרבי יוסי שאמר בשם רבי יוחנן בן נורי· אמר ר׳ אילא בשם ר׳ ינאי תוכה שבציפורין בעל· רבא בשם רבי ינאי ראו אותו פורש בציפורין ובועל. חזקה שפוסל ששם בעל· פלטיא מהו׳ רבי ירמיה בר ווה רבי יוסי אומר ברוב· חיליה דר׳ ירמיה מן הדא דמר רבי חייה בשם רבי יוחנן מבוי שכולה גוים וישראל אחד דר בתוכו ונפל בתוכו מפולת מפקחין עליו בשביל ישראל ששם. ופלטיא הולכין אחר הרוב· ומהו דאמר רבי בא בשם רבי ינאי ראו אותו פורש בציפורין ובועל חזקה שפסול ששם בעל· על דעתיה דרבי ירמיה והן שראוהו פורש מן הבתים· ועל דעתיה דרבי יוסי אפילו בפלטיא והתה ציפורין נעולה׳ רבי יוסי אומר עד שיוכיח וכא רבי יוסי אומר ברוב׳ חייליה דרבי יוסי מן הדא דמר רבי זעירא רבי יוסי בשם רבי יוחנן נתחלפו פיתו אצל הטוחן אם החזיק עם הארץ להיות טוחן שם אותו היום חושש ואם לאו אינו חושש׳ מה בינה ולסירקי· לא כאן הני סירקית שהיא מסתפקת יום אחד מן האיסור נעשה אותו היום הוכיח לכל הימים· סירקית אי איפשר לה שלא להסתפק. וכא אני אומר לא החזיק עם הארץ להיות טוחן שם באותו היום יחושש׳ וכא אני אומר לא ירד הפסול אלא לכלאות שם באותו היום וחושש׳ והא רבי אילא רבי ינאי אומר תוכה שבציפורין בעל· והא רבי בא בשם ר׳ ינאי אומר ראו אותו פורש מציפורין ובועל חזקה פסול ששם בעל· ובנמצא הולכין אחר הרוב מן קושיי מדמו לה רבנין לשרצים· דתני תשע צפרדעים שרץ אחד ברשות היחיד ונגע באחד מהן ואין ידוע באי זו נגע ספיקו טמא· פירש לרשות הרבים ונגע ספיקו טהור· חזר לרשות היחיד ונגע ספיקו טמא· ולנמצא הלא אחר הרוב׳ אמר רב חסדא ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם. אמר רבי אימי ברוך שבחר בהם ובדבריהם· עד דאת מדמי לה לרשות היחיד דמיתה לרשות הרבים דתני ט׳ שרצים וצפרדע אחד ביניהן ברשות הרבי׳ ונגע באחד מהן ואין ידוע באי זה מהן נגע ספיקו טהור· פירש לרשות היחיד ונגע בו ספיקו טמא · חזר לרשות הרבים ונגע בו ספיקו טהור· ולנמצא הלך אחר הרוב· אמ׳ רב חסדא ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם׳ א״ר אימי ברוך שבחר בהן ובדבריהן קרתה של ציפורין לאו רשות הרבים היא׳ א״ר יוסי מכיון ששניהן יכולין להתייחד כמאן דהוא רשות היחיד· מעשה בתינוקת שראו אותה משולכת לאשפה. אתא עובדא קומי ר׳ שמואל בי ר׳ יוסי ואמ׳ תיטפל לעיסת

רבי ירמיה סבר מימר לעיסה כשירה· רבי ישמעאל בי רבי יוסי חלוק על אביו ׳
אמ׳ רבי יוסי ואפילו תימא לעיסה פסולה לית רבי ישמעאל בי רבי יוסי חלוק על
אביו ׳ למה כשרים טובין ופסולין משליכין ·

הדרן עלך בתולה נישאת

האשה שנתאלמנה או שנתגרשה והיא אומרת בתולה נישאתי
והוא אומר לא כי אלא אלמנה נשאתיך אם יש עדים
שיצאת בהינומא וראשה פרוע כתובתה מאתים · רבי
יוחנן בן ברוקה אומר אף חילוק קליות ראיה ׳ ב׳ מודה ר׳ יהושע
באומר לחבירו שדה זו של אביך היתה ולקחתיה ממנו נאמן שהפה שאסר הוא
הפה שהתיר · אם יש עדים שהיא של אביו והוא אומר לקחתיה ממנו אינו נאמן ·
ג׳ העדים שאמרו כתב ידינו זה אבל אנוסים היינו קטנים היינו פסולי
עדות היינו הרי אילו נאמנין ׳ אם יש עדים שהוא כתב ידן או שהיה כתב ידן יוצא
ממקום אחר אינן נאמנין ׳ ד׳ זה אומר זה כתב ידי וזה כתב ידו של
חבירי וזה אומר זה כתב ידי וזה כתב ידו של חבירי הרי אילו נאמנין ׳ זה אומר
זה כתב ידי וזה אומר זה כתב ידי צריכין שיצטרף עמהן אחר דברי רבי וחכמים
אומרים אינן צריכין שיצטרף עמהן אחר אלא נאמן אדם לומר זה כתב ידי ׳
ה׳ האשה שאמרה אשת איש הייתי וגרושה אני נאמנת שהפה שאסר
הוא הפה שהתיר ׳ אם יש עדים שהיא אשת איש והיא אומרת גרושה אני אינה
נאמנת ׳ ו׳ האשה שאמרה נשביתי וטהורה אני נאמנת שהפה שאסר
הוא הפה שהתיר · אם יש עדים שנשבית והיא אומרת טהורה אני אינה נאמנת ·
אם משנישאת באו עדים הרי זו לא תצא ׳ ז׳ שתי נשים שנשבו זאת
אומרת טהורה אני וזאת אומרת טהורה אני אינן נאמנות · בזמן שהן מעידות
זו על זו הרי אילו נאמנות · ח׳ וכן שני אנשים זה אומר כהן אני וזה
אומר כהן אני אינן נאמנין בזמן שהן מעידין זה את זה הרי אילו נאמנין ·
ט׳ רבי יהודה אומר אין מעלין לכהונה על פי עד אחד . א״ר אלעזר
אימתי במקום שיש עוררין אבל במקום שאין עוררין מעלין לכהונה על פי עד
אחד · רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי שמעון בן הסגן מעלין לכהונה
על פי עד אחד ׳ י׳ האשה שנחבשה על ידי גוים על ידי ממון מותרת
לבעלה על ידי נפשו׳ אסורה לבעלה ׳ עיר שכבשה כרקום כל הכהנות שבתוכה
פסולות · ואם יש עדים אפילו עבד אפילו שפחה הרי אילו נאמנין שאין אדם
נאמן על ידי עצמו ׳ אמר רבי זכריה בן הקצב המעון הזה לא זזה ידה מתוך ידי
משעה שנכנסו גוים לירושלם עד שיצאו אמרו לו אין אדם מעיד על ידי עצמו .
יא׳ ואילו נאמנין להעיד בגודלן מה שראו בקוטנן · נאמן אדם לומר
זה כתב ידו של אבא וזה כתב ידו של רבי וזה כתב ידו של אחי · זכור אני באשת
פלוני שיצתה בהינומה וראשה פרוע ושהיה איש פלוני יוצא מבית הספר לטבול
לתרומתו ושהיה חולק עמנו בגורן ושהמקום הזה בית הפרס הוא ועד כאן היינו
באין בשבת · אבל אינו נאמן אדם לומר דרך הזה לאיש פלוני במקום הזה
מעמד ומספד הזה לאיש פלוני במקום הזה׳

סליק פירקא

האשה שנתאלמנה כו׳ · ניחא שנתגרשה ׳ נתאלמנה ׳ מי
עורר היורשי׳ והלך אחר הרוב ורוב הנישאו׳ בתולות
נישאות אמור מעתה בתולה נישאת · וזאת אומרת
שלא הלכו למידת הדין ולממון אחר הרוב · תמן תנינן שור שנגח את הפרה
ונמצא עוברה בצידה · וכי רוב הפרות מפילות אמור מעתה נגיחה הפילה׳
אמר רבי אבהו זאת אומרת שלא הלכו למידת הדין ולממון אחר הרוב · אמר
רבי אבון ובדבר אחד הלכו במידת הדין ולממון אחר הרוב · כהדא דתני רבי
אחא גמל שהיה אוחר בין הגמלים ונמצא שם אחד מהן מת חייב אני אומר אותו
שהיה אוחר נשכו · טענו מנה וכפר בו והביא עדים שחייב לו חמשים · ר׳ חייה
רבא אומר נשבע על השאר · רבי יוחנן אומר אינו נשבע על השאר משנים
אוחזין בטלית למד · רבי חייה רבא דתנינן תמן שנים אוחזין בטלית זה אומ׳ אני
מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה ׳ זה שתופס בחצייה כמביא עדים שחציה שלו ׳
והלה אומר כולה שלי · וזה שהוא תופס בחצייה כמביא עדים שחציה שלו והלה
אומ׳ כולה שלי נשבע שאין כולה שלו ׳ ולא שמיע דמר רבי אילא בשם ר׳ יוחנן
תקנת שבועה היא שלא יהא אדם רואה את חבירו בשוק ואומר לו טלית שעליך
שלי היא בוא וחלוק עמי טליתך ׳ ר׳ אבין בשם רב מודה חביבי בשטר · היך עבידה
טענו מנה וכפר בו · והוציא שטר שהוא חייב לו חמשין אין לו אלא חמשין ·
ואמר רבי יוסי בי ר׳ בון נשמעינה מן הדא כסף סלעין די אינון ונמחקו אין פחות
משנים · מכן ואילך המלוה אומר חמש והלוה אומר שלש ׳ בן עזאי אומ׳ הואיל

והודה מן הטענה ישבע · וחכמים אומרי׳ אין הודאה מן הטענה מפני שאין הודאת
מן הטענה · והא אם הודייה מן הטענה חייב ׳ וכא לא כמי שהודייה מן הטענ׳ היא ·
כל עמא מודיי שהוא חייב לה מנה והיא כתובעת כ״דת מנה אחר והוא אינו מודה
לה המוציא מחבירו עליו הראייה · בהינומה · תמן מכוכה רבנין דהכא אמרין
פוריומא ׳ יוצאה וראשה פרוע ׳ רבי חייה בשם רבי יוחנן כגון אילו שיצאו בים
הכיפורי׳ וראשה פרוע ועידיה מעידין אותה שלא נבעלה · וחש לומ׳ שמא בתולה
מן הנישואין היא ׳ זאת אומרת בתולה מן הנישואין אינה יוצאת וראשה פרוע וחש
לומר שמא מוכת עץ היא · אלא כר״מ דר״מ אומר מוכת עץ כתובתה מאתים ·
א״ר יוחנן לא חשו על דבר שאינו מצוי ׳ ר׳ יוחנן בן ברוקה אומ׳ אף חילוק קליות
ראייה ׳ וחש לומ׳ שמא בתולה מן הנישואין היא וזאת אומרת בתולה מן הנישואין
אין לה חילוק קליות · תני אבא שאול אומר אף מי שהוליכו לפניה חבית של
בסורות · וחש לומר שמא מן הנישואין היא · וזאת אומרת בתולה מן הנישואין
אין לה חבית של בסורות · הלכה ב׳ מודה רבי יהושע כו׳ · מודי
רבי יהושע ואין פליג בקדמיתא אינו נאמן בשלא אכלה שני חזקה · אבל אם
אכלה שני חזקה נאמן בשלא מת אביו מתוכה · אבל אם מת אביו מתוכה אפילו
לא אכלה שני חזקה נאמן · כהדא ראובן אוכל שדה בחזקת שהוא שלו והביא
שמעון עדים שמת אביו מתוכה מפקין לה מראובן ומחזירין ליה לשמעון ׳ חזר
ראובן והביא עדים שלא מת אביו מתוכה · א״ר מתן בר יעקב אנא אפיקתיה
מראובן אנא מחזיר ליה לראובן · רבנין דהכא סברין כן · רבנין דתמן אמרין
משעה שיצאת עד׳ ברורה יצאת ׳ כן רבנן דהכא אמרין משעה שנישאת בעדות
ברורה נישאת · א״ר יוסי מודו רבנין דתמן שאילו משעה ראשונה שנים אומ׳ מת
אביו מתוכה ושנים אמ׳ לא מת מתוכה שהשדה בחזקת ראובן ׳ א״ר יוחנן ותני כן
שני׳ אומרי׳ בת ושני׳ אומרי׳ לא מת לא תינשא ואם נישאת לא תצא · שני׳ אומרי׳
נתגרשה ושנים אומ׳ לא נתגרשה לא תינשא ואם נישאת תצא ׳ תמן אמרין לא ·
שנייה היא מית׳ היא גירושין לא תינש׳ ואם נישאת לא תצא · על דעתיהון דרבנין
דתמן ניחא היא מיתה היא גירושין על דעתיהון דרבנין דהכא מה בין מיתה מה בין
גירושין · רבי זעירא אמר לה סתם · ר׳ חייה בשם רבי יוחנן הודעת מכרעת לידי
מיתה שאילו יבוא הוא מכחש · א״ר חזקיה רבנין דתמן כדעתין כמה דרבנין דתמן
אמרין משעה שיצאת בעדות ברורה יצאת · כן רבנין דהכא אמרין משעת
שנישאת בעדות ברורה נישאת · אמר רבי יוסי לא מסתברא דלא · בחלפא
שיטתין דרבנין דתמן · לא מודו רבנן דתמן שאילו משעה ראשונה שנים אומרי״
מת אביו מתוכה · ושנים אומרי׳ לא מת אביו מתוכה שהשדה בחזקת ראובן ·
אילו שנים אומרי׳ נתגרשה ונישאת · ושנים אומ׳ לא נתגרשה לא תצא יאות ׳
מתני׳ פליגא על ר׳ יוחנן שנים אומ׳ נתקדשה ושני׳ אומ׳ לא נתקדשה לא תינשא
ואם נישאת לא תצא · א״ר הושעיה פתר לה ר׳ יוחנן שני׳ אומ׳ נתגרשה ושני׳ אומ׳
לא נתגרשה לא תינשא ואם נישאת לא תצא · מה כינה לקדמיתא ׳ תמן הוחזקת
אשת איש בפני הכל ׳ ברם הכא לא הוחזקה אשת איש אלא בפני שני׳ לכשיבואו
שני׳ ויאמרו זה הוא שקידש ׳ מתני׳ פליג׳ על ר׳ יוחנן שני׳ אומ׳ נשבית והיא טהורה
ושני׳ אומ׳ נשבית והיא טמאה לא תינשא ואם נישאת לא תצא · א״ר יוסי מאחר
שאילו אומ׳ טהורה ואילו אומרי׳ טמאה כמי שאילו או׳ נשבית ואילו או׳ לא נשבית
ואנן חיים מפיה ׳ שנים אומ׳ נתקדשה ושנים אומ׳ לא נתקדשה רבי יונה מדמי לה
לחלבים · אילו שני׳ אומ׳ פלוני אכל חלב ושני׳ אומ׳ לא אכל חלב שמא אינו מביא
אשם תלוי מספק ׳ וכא יתן גט מספק · א״ל ר׳ יוסי לא תדמינה לחלבי׳ שכן אפי׳ אמ׳
ליבי נוקדיני מביא אשם תלוי · מתני׳ פליג׳ על ר׳ יוסי שני׳ אומ׳ נתקדשה ושנים
אמר לא נתקדשה לא תינשא · וסופא פליג׳ על ר׳ יונה אם נישאת תצא ׳ א״ר מנא
לא דר׳ יוסי אומ׳ תינשא ולא ר׳ יונה או׳ אם נישאת תצא לא אמ׳ לה אלא תדמינה
לחלבים שכן אפי׳ אמר ליבי נוקדיני מביא אשם תלוי ׳ הלכה ג׳ העדים
שאמרו כתב ידינו הוא וזה כו׳ · תני וכן העדים שהעידו בין לטמא בין לטהר ׳ בין
לרחק בין לקרב בין לאסור בין להתיר בין לזכות בין לחובה ׳ עד שלא נחקרה
עדותן בבית דין אמרו מבדין היינו הרי אילו נאמנין ׳ משנחקרה עדותן בבית דין
אמרו מבדין היינו אינן נאמנין · רשב״ג אמר עשו העדים החתומין על השטר כמי
שנחקרה עדותן בבית דין · הן אומ׳ כתב ידינו הוא ואחרים אומרי׳ כתב ידן הוא ·
תני ר׳ חייה לא מעלין ולא מורידין · א״ר יוסי מתניתא אמרה כן אם יש עדים שהוא
כתב ידן או שהיה כתב ידן יוצא ממקום אחר אינן נאמנין · הן אומ׳ כתב ידינו הוא
ואחרי׳ אומרי׳ אינו כתב ידם · א״ר מנא נעשה כשטר שנקרא עליו ערער · א״ר
אסי וכלבד כשטר שנקרא עליו ערער ונתקיים כב״ד ׳ ר׳ לעזר אמר לא נתקיים
בב״ד · אמר ר׳ אילא טעמא דר׳ לעזר כיון שהוחזקו העדים להיות חתומין בשטר
כמי שנחקרה עדותן בבית דין · רב חנא אמר למידין מספר מתנה כגון אילין
דאמרין ספרי׳ דאסי ובאילין איגראתא צריכין · אמר רבי יוסי בי ר׳ בון ובלבד
שלשה שטרות של שלשה בני אדם ׳ רב חונה בשם רב נאמנין העדים לומר
שטר אמנה ושטר פסיטים הוא דרב אמר אסור לחתום בשטר אמנה ובשטר
פסיטים ׳ מה ופליג ׳ אמרי בשם רב נאמנין העדים לומר שטר אמנה ושטר
פסיטים הוא · מילתא דרב פליגא על מילתא דרב · אמ׳ רבי חגי לא דרב אמר
אס׳ לחתום אלא אס׳ לקיים כהדא אם אין כידך הוחזקתו זה שטר אמנה ושטר

השטר פוסשם · ואל תשכן באוהליך עוולה זה שטר פרוע · הלכה ד' זה אומר זה כתב ידי כו' · למה נצרכה לרבי אף על גב דרבי אומ' צריכין שיצטרף אחר עמהן מודה הוא הכא שהן נאמנין · אמר רבי זעירא תני בכתובות דבית רב דברי רבי לעזר על השטר ודברי חכמים במעיד על המלוה · תני כותב אדם עדותו ומעידה אפי' לאחר כמה שנים · רב הונא אמר והוא שיהא זכור עדותו · רבי יוחנן אמר אף על פי שאינו זכור עידותו · ותייא דרב הונא כרבי · ור' יוחנן כרבנין · רבי זעירא רב הונא בשם רב אין הוא ואחר מצטרפין על חתימת העד השיני · היך עבידא וזה אחר מכיר כתב ידו וכתב ידו של חבירו · ואחר אין אדם מכירו וחבירו מכירו · חבירו מה הוא שיצטרף עם אחד מן השוק להעיד עליו · הרא הוא דמר רבי זעירא רבי הונא בשם רב אין הוא ואחר מצטרפין על חתימת העד השיני · לא צורכה דלא כשהיו שנים אחד הכל מכירין כתב ידו · ואחר אין אדם מכירו וחבירו מכירו · חבירו מהו שיעשה כאחר מן השוק להעיד עליו · אם אתה או' כן נמצאת כל העדו' מתקיימת בעד אחד · א"ר יודן ויאות אלו שני' שיצאו מעיר שרובה גוים כגון הדא סוסיתא אחד הכל מכירין אותו שהוא ישר' · ואחד אין אדם מכירו חבירו מכירו מהו שיעשה כאחד מן השוק להעיד עליו · אם אומ' את כן לא נמצאת כל העדו' מתקיימת בעד אחד · וכא נמצאת כל העדו' מתקיימת בעד אחד · ר' חגיי א"ר זעירא בעא עד אחד בפה ועד אחד בשטר מהו שיצטרפו · עד אחד בכתב כלום הוא · לכן צריכה כשהיו שנים מצאו לקיים כתב ידו של ראשון ולא מצאו לקיים כתב ידו של שני · רבי מנא בעא עד אחד בכתב מהו להזקקו לשבועה · עד אחד בכתב כלום הוא · לכן צריכה כשהיו שנים מצאו לקיים כתב ידו של ראשון ולא מצאו לקיים כתב ידו של שני · כהדא אין מקבלין מן העדים אלא אם כן ראו שניהן כאחת · רבי יהושע בן קרחה אומ' אפילו ראו זה אחר זה · רבי ירמיה רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב מודין חכמים לר' יהושע בן קרחה בעידי בכורה ובעידי חזקה · רבי בא בשם רבי ירמיה אף בעדי סימנים כן · מה דא פשיטא כשזה אומר ראיתי שתי שערות בגבו וזה אומר ראיתי שתי שערות בגבו אחד אומר ראיתי שערה אחת בגבו ואחד אומר ראיתי שערה אחת בבריסו לא כלום כל שכן גבו וגבו · שנים אומרים ראינו שערה אחת בגבו ושנים אומרים ראינו שערה אחת בבריסו · ר' יוסי בר בון ורבי יהושעיא בריה דר' שבאי חד אמר פסול וחורנא אמ' כשר מאן דמר פסול במעיד על חצי סימנין · ומן דמר כשר שמא נשרו · אחד אומר ראיתי שתי שערות בגבו ואחד אומר ראיתי שתי שערות בבריסו רבי בא אומר דברי הכל כשר רבי חגי אומר דברי הכל פסול · רבי יוסי אמר במחלוקת אמר רבי יוסי לרבי חגי והא רבי יודן סבר דכוותי אמר על דרביה אנא פליג לא כל שכן עלרה · אמר רבי מנא יאות אמר רבי חגי אלו שטר שהוא מחותם בארבע חותמות וקרא עליו ערער זה מעיד על שנים וזה מעיד על שנים שמא כלום הוא ואין כל חתימה וחתימה צריכה שני עדים וכה כל סימן וסימן צריך שני עדי' · ר' חנינא יליף לה משני חזקה אלו אחד מעידה שאבלה שנה ראשונה שניה ושלישית ואחר מעידה שאבלה שנה רביעית חמשית וששית שמא כלום הוא ואין כל חזקה וחזקה צריכה שני עדים וכה כל סימן וסימן צריך שני עדים · הלכה ה' האשה שאמרה אשת איש הייתי כו' · תני אם משנישאת באו עדים הרי זו לא תצא · רב הונא ורבי חנינה תריהון אמרין לא סוף דבר משנישאת אלא אפי' התירוה ב"ד להנשא · כהדא חדא איתא אתת לגבי ר' יוחנן אמרה ליה אשת איש הייתי וגרושה אני והתירוה · מן דנפקת אמרין ליה ר' הרי עידיה בלוד · אמ' כך אני או' אפי' עדיה בקסוסטנן תמתין · א"ר יוסי בר בון תרין עובדין הוון אחד אמרין ליה הרי עדיה בלוד ואחד אמ' לו הרי עד' בקסרין וכן הוה אמ' לון כך אני אומר אני אפילו עדיה בקסוסטנן תמתין · ר' יודן בעא אשת איש הייתי ונתגרשתי במקו' פלוני · ובאו שני' ואמרו לא נתגרשה אשה במקו' פלוני כמחשין הן אותה · ר' יוסי בעא אמרה אשת איש הייתי ונתגרשתי במקו' פלוני באותו היום ובאו ואמרו נתגרשה אשה במקום פלוני · ובאו שנים ואמרו לא נתגרשה אשה במקום פלוני בהכחש עדות כתוך עדות אנו כחין מפיה · היום אמרה אשת איש הייתי · ולמחר אמרה גרושה אני · אמרינן לה אתמול אמרת אבין היום דין אבין · אמרה לון מפני כת של פריצים שהיו באין להודת לי · רבי אבין בשם רבי אילא מבין שהביאה מתלא לדבריה נאמנת · כהדא שמואל בעא איזדקק לאיתתיה אמרה ליה טמאה אני · למחר אמר ליה טהורה אני · אמר לה אתמול אמרת טמאה שמירון טהורה · אמרה ליה לא הוה בחילי הי שעתא · אתא שאל לרב א"ל מבין שהביאה מתלא לדבריה נאמנת · הלכה ו' האשה שאמרה נשביתי כו' · רב הונא אמר לא סוף דבר שנישאת אלא אפילו התירוה בית דין לינשא · נשים נשבו לשם אתא עובדא קומי אבא בר בא ולוי ושמואל אמר ומסרו להן עדים ניסקון לארעא דישראל · אמר ליה ומה נעשה לימים הראשונים שנתייחדו · אמר ליה אבא בר בא אילו הוינן בתחך כן הייתה אומר · ואישתבין בנתיה דשמואל כשגגה שיוצא מלפני השליט · כד סלקון להבא סלקן שביין עמהון עלין קומי רבי חנינה אוקמון שביין מלבר אמר ליה נשבינו וטהורות אנו והתירן · כן דנפקן שלחון שביין עלין אמר ניכרות אילו שבנות חכמים הן · מן דאיתודעין מאן הויין אמרין לשמעון בר בא איטפל בקריבתך · נסב לקדמיתא ומיתת לתנייתא ומיתת למה בגין דשקרון · חס ושלום לא שקרן אלא מן חטאת דחנניה בן אחי רבי יהושע שעיבר את השנה בחוצה לארץ ·

הלכה ז' ח' ובן שני אנשים כו' · רבי חייה בשם רבי יוחנן בתמיתא לעניין קדשי הגבול · אבל לעניין משפחה ולקודשי המזבח צריך שני עדים · והא תני מעלין לכהונה ללויה לישראל על פי עד אחד · ניתא לכהונה ללויה לישר' ולא לעניין משפחה ליתן לו מעשר עני שתי חזקות לכהונה בארץ ישראל נשיאות כפים וחילוק גרנות · ובסוריא נשיאות כפים אבל לא חילוק גרנות עד מקום ששלוחי החדש מגיעין עד נמרין ובכל בסוריא · רבי שמעון בן אלעזר אומר אף באלכסנדריאה בשעה שבתי דינין יושבין שם · תני רבן שמעון בן גמליאל בשם שהתרומה חזקה לכהונה כך מעשר ראשון חזקה לכהונה · החולק על פי בית דין אינה חזקה לכהונה אני אומר תרומה נפלה לו מאבי אמו כהן · אמ' רבי ישמעאל בי רבי יוסי מימי לא העדתי עדות ופעם אחת העדתי והעליתי עבד לכהונ' · ר' יצחק בן חקולא אמר ור"ש בר' חד העלה אח מפי אחיו וחרנה העלה בן מפי אביו חד לכהונה וחד ללויה · חד בר נש אתא לגבי דרבי אילא אמר ליה בני הוא זה וכהן הוא · אמר ליה בנך הוא ואינו כהן · אמר ליה רבי חייה רובה אם מאמינו את שהוא בנו האמינו שהוא כהן · ואם אין את מאמינו שהוא בנו אל תאמינו שהוא כהן · א"ל בנו הוא אלא אני אומר בן גרושה הוא או בן חלוצה הוא · א"ר אבין אבין א"ל אם מאמינו את שהו' בנו האמינו שהוא כהן · ואם אין את מאמינו שהוא כהן אל תאמינו שהוא בנו · ויעשה כמרחק עדות ויהא נאמן עליו · אמ' לו בנו הוא אלא אני או' בן גרושה וחלוצה הוא · לא כן אמר ר' יצחק בן חקולה ורבי שמעון בר' חד העלה אח על פי אחיו וחרנה העלה בן כפי אביו נימא כשהעלת רבי אח כפי אחיו · אפי' תימר בן מפי אביו ללויה · הלכה ט' רבי יהודה אומר אין מעלין כו' · רבי חייה בשם רבי יוחנן אין ערער פחות משנים · רבי בון בר חייה בעא מה אנן קיימין אם כשהעלו אותו באחד · יורידו אותו באחד · ואם כשהעלו אותו בשנים אפילו כמה לא יורידו אותו · אמר ר' הונא אתייא כרבנין דתמן ברם רבנין ודהבא וכרב נחמן בר יעקב בשם שמעלי' אותו בשני' כך מורידין אותו בשנים · הלכה י' האשה שנחבשה בידי גוים כו' · הנן המנך העיד רבי יוסי הכהן ור' זכריה בן הקצב על תינוקת שהורדנה באשקלון ודיחקוה בני משפחה ועידיה מעידין אותה שלא נסתרה ולא נטמאה · לפי שהעדים מעידין אותה שלא נסתרה ושלא נטמאה · הא אם אין עידיה מעידין אותה שלא נסתרה ושלא נטמאה לא · אמר רבי לעזר שנייה היא בהרהון שהרבים נוהגין לו בהתר · על ידי נפשות אסורה · רבי יודן בריה דרב חמא דכפר תחמין בשם חזקיה והוא שנגמר דינה להריגה · רבי יוחנן אמר אפילו לא נגמר דינו להריגה · אמרין בשם רבי יוחנן אשת ליסטים כליסטים · אי זהו כרקום · רבי בא בשם רב חייה בר אשי כגון דוגין ושלשליות וכבלים ואוחים ותרנגלין ואפרטוטות מקיפין את העיר · ומר רבי בא בשם רב חמא בר אשי מעשה היה וכרוהו משם סוכה אחת · היה שם פירצה אחת מצלת את הכל · היו שם מחבויים צריכה · ר' זעירה ר' בא בר זבדא ר' יצחק בר חקולה בשם ר' יודן נשיאה וכלב' כרקום של אות' מלכות אבל כרקום של מלכות אחרת כליסטים הן · ואפילו קטן · ר' אימי בשם ר' יהושע בן לוי אפי' קטן אפילו קרוב · אפי' קטן וקרוב · כשמעינה מן הדא חנניה קרהיסית אישתבאי הוא ובניה ואיתתיה · אתון לגבי רבי חנינה ולא קבלון · אתון לגבי רבי יהושע בן לוי וקבלון · הדא אמרה אפילו קטן וקרוב · רבי חייה בר יוסף שלח בת איתתיה אמ' יסקון עימה תלתא תלמידין שאם יפנה אחד מהן לצורכו התייחד עם שנים · והא תנינן מוסרין לו שני תלמידי חכמים שמא יבוא עליה בדרך · א"ר אבין וכעלה הרי שלשה · אף הוא שכר לה את הבית והוא מעלה לה מזונות ולא היה מתייחד עמה אלא בפני בניה · וקר' על עצמו הפסוק הזה יגעתי באנחתי ומנוחה לא מצאתי · תני וכולבר דברים שהן רגילין בהן תני וכלבר שיצטרף עם אחרים · וחש לומר שמא עבר הוא · הדא מסייעא להוא דמר ר' חמא בר עוקבה בשם ר' יוסי בר חנינה אסור לאדם ללמד את עבדו תורה · לא כן א"ר זעירא בשם רב ירמיה העבד עולה משבעה קרייות · ודבר עולה מו' פסוקים · תיפתר שלמד מאיליו או שלמדו רבו בטבי · וחש לומר שמא עבר הוא · מסייעא להוא דתני ר' חייה נשים ועבדים אינן חולקין על הגורן אבל נותנין לו מתנות כהונה ולויה מתוך הבית · מהו להוציא ממון מתוך עדותן · היך עבידא היו הכל יודעין עד שדה דראובן התחום שבת ובאו ואמרו עד כאן היינו באין בשבת תמצאת השדה של שמעון מהו מפיקתה מן שמעון ומחזרתה לראובן · מהו שיהו נאמנין לומר יוצאין היו ללקט כפגי שביעי' ושמענו פלוני ממלל על פלו' אשתו · אשה פלונית ממללת על בניה · ר' אחא רבי שמואל בעי והזמו מהו שישלימו או ייבא כיי דא"ר בא רב יהודה בשם שמואל אין לוקין דבר מדבר בעדים זוממין · וכא כן תני שאבלתי בקציצת פלוני ופלוני · מהו בקציצת בשעה שהיה אדם מוכר את שדה אחוזתו היו קרוביו ממלין חביות קליות ואגוזים ושוברין לפני התינוקו' והתינוקות מלקטין ואומרי' נקצץ פלוני מאחוזתו · ובשעה שהיתה חוזרת לו היו עושין לו כן ואומרי' חזר פלוני לאחוזתו · אמר רבי יוסי בי רבי בון אף מי שהיה נושא אשה שאינת הוגנת לו קרוביו ממלין חביות קליות ואגוזים ושוברין לפני התינוקות והתינוקות מלקטין ואומרים נקצץ פלוני ממשפחתו · ובשעה שהיה מגרשה היו עושין לו כן ואומרים חזר פלוני למשפחתו · הלכה יא' אילו נאמנין להעיד

בגודלן

בגודלין מה שראו בקוטנן כו' · אין נאמנין אלא בגודלן מה שראו בקוטנן · הא בקוטנן לא · תמן תנינן נאמנת אשה או קטן לומר מיכן יצא נחל מהלך לתוך שדהו ונוטל את נחלו וכההיא אמר כן · רבי אחא רבי חנניה בשם רבי יוחנן לא אמר רבי יוחנן בן ברוקה אלא על נחיל של דבורים שאין גזילו דבר תורה · תני רב אושעיה ובלבד במפריח אבל בשוכו לא · רבי זעירא בעא קומי ר' מנא לא כסתברא על אתר · הא לאחר זמן לא · אמר ליה אף אנא סבור כן ותנינן ר"א שהעידו במאמרן אבל יצאו וחזרו אני אומר מפני יראה ופיתוי אמרו ·

הדרן עלך האשה שנתאלמנה

אילו נערות שיש להן קנס הבא על הממזרת ועל הנתינה ועל הכותית · והבא על הגיורה ועל השפחה ועל השבויה שנפדו או שנתגיירו או שנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד · הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו ועל אחות אשתו ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו ועל הנידה יש להן קנס אף על פי שהן בהכרת אין בהן מיתת בית דין · ב' ואילו שאין להן קנס הבא על הגיורת ועל השבויה ועל השפחה שנפדו או שנתגיירו או שנשתחררו יתירות על שלש שנים ויום אחד · ר' יהודה או' שבויה שנפדית הרי היא בקדושתה אף על פי שהיא גדולה · ג' הבא על בתו ועל בת בתו ועל בת בנו ועל בת אשתו ועל בת בתה ועל בת בנה אין להן קנס מפני שהוא מתחייב בנפשו שמיתתו בידי בית דין שכל המתחייב בנפשו אינו משלם ממון שנאמר ולא יהיה אסון ענוש יענש · ד' נערה שנתארסה או שנתגרשה ר' יוסי הגלילי אומר אין לה קנס · רבי עקיבה אומר יש לה קנס וקנסה של עצמה ·

ה' המפתה נותן שלשה דברים והאונס ארבעה · המפתה נותן בושת ופגם וקנס · מוסיף עליו האונס שהוא נותן את הצער והמפתה אינו נותן את הצער · האונס נותן מיד והמפתה לכשיוציא · האונס שותה בעציצו · והמפתה אם רצה להוציא יוציא · ו' כיצד הוא שותה בעציצו אפי' היא חיגרת אפילו היא סומה אפילו היא מוכת שחין · נמצא בה דבר זימה או שאינה ראויה לבוא בישראל אינו רשאי לקיימה שנאמר ולו תהיה לאשה אשה שהוא ראויה לו · ז' יתומה שנתארסה ושנתגרשה רבי לעזר אומר האונס חייב והמפתה פטור · ח' ואי זהו הבושת הכל לפי המבייש והמתבייש · פגם רואין אותה כאילו היא שפחה נמכרת בשוק כמה היתה יפה וכמה היא יפה · קנס שוה בכל אדם · וכל שיש לו קיצבה מן התורה שוה בכל אדם · ט' כל מקום שיש מכר אין קנס וכל מקום שיש קנס אין מכר · קטנה יש לה מכר ואין לה קנס · נערה יש לה קנס ואין לה מכר · הבוגרת לא קנס ולא מכר · י' האומר פיתיתי את בתו של פלוני משלם בושת ופגם על פי עצמו ואינו משלם קנס · האומר גנבתי משלם את הקרן על פי עצמו ואינו משלם לא תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמשה · המית שורי את פלוני או שורו של פלוני הרי זה משלם על פי עצמו · המית שורי עבדו של פלוני אינו משלם על פי עצמו · זה הכלל כל המשלם יותר על מה שהזיק אינו משלם על פי עצמו :

סליק פירקא

ואילו נערות כו' · כתיב ולו תהיה לאשה · אשה שהיא ראויה לו · וממזרת היא ראויה לו · רבי שמעון בן לקיש אמר כסף ישקול כמוהר הבתולות · ריבה כאן בתולות הרבה · אמר ר' זעירא אילו הוה כתיב בתולות כמוהריות לית כתיב אלא כמוהר הבתולות · לא ריבה אותן הכתוב אלא למוהר בלבד · ויידא אמרה הדא דתני חזקיה אם מאן ימאן אביה אין לי אלא שמיאן אביה · מניין שאם ימאנו אפילו מהשמים · תלמוד לומר מאן ימאן מכל מקום · מעתה הבא על השפחה לא יהא לו קנס · לית יכיל דתני יכול הבא על השפחה ארמית יהא חייב · תלמוד לומר מהר ימהרנה לו לאשה · את שיש לו הוייה בה · יצאת שפחה ארמית שאין לה הוייה בה · והתיבון הרי אחותו אין לו הוייה בה והוא משלם קנס · שנייא היא שיש לה הוייה אצל אחר · הרי כהן יש לה הוייה אצל אחר ואינו משלם קנס · שנייה היא שהוא מתחייב בנפשו · שכל המתחייב בנפשו אינו משלם ממון · נתינה · אמר ר' יוסי נתינים לא חשו להם אלא משום פסולי משפחה · אף תימר משום פסולי עבדות · מעתה הבא על הנתינה לא יהיה לו קנס · והנינן הבא על הנתינה יש לו קנס · כותית · אתיא כמאן דאמר כותי מישראל לכל דבר · ברם כמאן דמר כותי כגוי לא בדא · דאיתפלגון כותי כגוי דברי רבי · רבן שמעון בן גמליאל אומר כותי כישראל לכל דבר : אפילו תימא כותי כגוי · כותי משום מה הן פסולין לא משום גר ועבד · גר ועבד הבא על בת ישראל והולד ממזר · וממזרת יש לה קנס · לחומרין או לעניין משפחה את עבד ליה גוי ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר · לעניין קנס את עביד ליה כישראל הבא על הגויה הולד גוי · א"ר יוסי בי רבי חנינא האונס והמפתה את היתומה פטור · אמר רבי בא בר ממל מחלוקת כרבי יוסי הגלילי · ברם כרבי עקיבה יש לה קנס וקנסה של עצמה · אמר רבי יוסי מתניתא אמרה פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד · ולא כיתומה היא · והתני תחת אשר עינה לרבות את היתומה לקנס דברי רבי יוסי הגלילי · א"ר אחי תיפתר שבא עליה עד שלא מת אביה ומת אביה כבר נראה ליתן לאביה · תמן תנינן האוכל תרומה מזיד משלם את הקרן ואינו משלם את החומש · ותנינן אילו הן הלוקין · הבא את אם' לוקה · וכא את אמר משלם · א"ר יוחנן לצדדין היא מתניתה אם התרו בו לוקה · לא התרו בו משלם · סבר ר' יוחנן למימ' במקום מכות ותשלומ' משלם ואינו לוקה · וילקה וישלם · כדי רשעתו · משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות · וישלם ולא ילקה · במי שיש בו שתי רשעיות הכתוב מדבר והפילו השופט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר · רבי שמעון בן לקיש אמר ואפילו לא התרו אינו משלם מאחר שאילו מתרין בו לוקה · מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש והאוכל תרומה שוגג משלם את הקרן וחומש ואלו התרו בו אינו לוקה · פתר לה כרבי מאיר דרבי מאיר אמר לוקה ומשלם · מתניתא פליגא על דרבי שמעון בן לקיש דתנינן אילו נערות שיש להן קנס · אילו התרו בו אינו לוקה · פתר לה כרבי מאיר דרבי מאיר אמר לוקה ומשלם · רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש מן המוציא שם רע למד רבי מאיר · ויסרו אותו מכות · וענשו אותו ממון · רבנין אמרין לחידושו יצא המוציא שם רע · ודבר שהוא יוצא לחידושו אין לומדין ממנו · לפי שבכל מקום אין אדם מתחייב מדיבורו וכאן אדם מתחייב מדיבורו הואיל וכן אי את למד ממנו · דבר אחר כאן אין את למד ממנו לא עונשין ולא מכות · לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן שוגג בחלב מזיד בקרבן מתרין בו לוקה ומביא קרבן · וכא לוקה ומשלם · רבי בון בר חייה בשם רבי שמואל בר רב יצחק אמר כדי רשעתו · שני דברים מסורין לבית דין את תופס אחד מהן יצא דבר שמסור לשמים · הכל מודין שאין ממון אצל מיתה · מן הדא מכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת · מה מכה בהמה לא חלקתה בו בין שוגג למזיד לחייבו ממון · אף מכה אדם לא תחלוק בו בין שוגג למזיד לפוטרו ממון · כה פליגין בממון אצל מכות · רבי יוחנן אמר אין ממון אצל מיתה · ויש ממון אצל מכות · ר' שמעון בן לקיש אומ' כשם שאין ממון אצל מיתה כך אין ממון אצל מכות · רבי אמי בבלייה בשם רבנן דהמן טעמא דרבי שמעון בן לקיש רשע · רשע · נאמר רשע במחייבי מיתה · ונאמר רשע במחייבי מכות · מה רשע שנ' במחייבי מית" כ"ד אין ממון אצל מיתה · אף רשע שנאמ' במחייבי מכות אין ממון אצל מכות · נתן בר הושעיה אמר כאן בנערה וכאן בבוגרת · נערה יש לה קנס ואין לה מכות · בוגרת יש לה מכות ואין לה קנס · ואין לה בושת ופגם · רבנין דקיסרין אמרין תיפת' שהפיתהו או שמחלה לו · וסבר נתן בר הושעיה במקו' מכו' ותשלומין משלם ואינו לוקה · וילקה וישלם כדי רשעתו משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות · וישלם ולא ילקה בעדים זוממין · כמה דתימר תמן בעדים זוממין משלמין ואין לוקין · וכא משלם ואינו לוקה · אמר רבי יונה טעמא דרבי נתן בר הושעיה כדי רשעתו את שממונו יוצאות כדי רשעתו · יצא זה שאומרי' לו עמוד ושלם · מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש האוכל תרומה מזיד משלם את הקרן ואינו משלם את החומש · על דעתיה דנתן בר הושעיה דאמר משלם ניחא · על דעתיה דרבי יוחנן דאמר אם התרו בו לוקה ואם לא התרו בו משלם · פתר לה מזיד בהתראה · על דעתי' דר' שמעון בן לקיש לא שנייא היא שוגג היא מזיד היא התרו בו הא לא התרו בו · פתר לה כר' מאיר דאמר לוקה ומשלם · אמר רבי חנינה קומי רבי מנא ואפילו יסבו' רבי שמעון בן לקיש כמתניתא דרבי מאיר קרייה דרבי מאיר · והכתיב איש כי יאכל קודש בשגגה · אלא מיסבר סבר רבי שמעון בן לקיש חומש קרבן · ואפי' תימר חומש קרבן קרן קרבן · א"ר יודן בר שלום מתניתא אמרה שהקרן קנס דתנינן תמן אינו משלם תרומ' אלא חולין מתוקנין והן נעשין תרומ' · אילו ממה שאכל היה משלם ניחא · ועוד מהדא דתני אכל תרומ' טמאה משלם חולין טהורין · ואם שילם חולין טמאין יצא · ולא דמי עצים והוא חייב לו · הדא אמרה שהקרן קנס · כמה דאת אמ' קרן קנס · ודכוותה חומש קנס · אלא רשב"ל כדעתיה · כמה דו אמר תמן הכל היה בכלל לא תענה ברעך עד שקר יצא ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו · לא שישלם ממון · וכא הכל היה בכלל וכל זר לא יאכל קודש יצא ואיש כי יאכל קודש בשגגה שישלם ממון · ותני מודין חכמים לר"מ בגונב תרומת חבירו ואכלה שהוא לוקה ומשלם · שכן האוכל תרומה לוקה · והתני מודין חכמ' לר"מ בגונב חלב חבירו ואכלו שלוקה ומשלם שכן האוכל חלבו לוקה · והתני החוסם את הפרה משלם ששת קבין לפרה וארבעה קבין לחמור שכן החוסם פרתו לוקה · אמר ר' יוסי שכן במחייבי מיתות גנב תרומת הקדש ואכלה שהוא לוקה ומשלם · מכל מקום הפסידו ממון · אמר ר' מנא קומי רבי יוסי מעתה הבא על אחותו קטנה ילקה וישלם שכן הבא על אחותו בוגרת לוקה · חזור ומר גבי אחותו חל עלין

תשלומין ומיתה כאחת · כרם הבא מכין שחסם נתחייב מכות · מכן ואילך בתשלומין · התיב רבי זעירא קומי רבי מנא והרי המצית גדישו של חבירו בשבת על שיבולת הראשון חייב מכות מכן והולך בתשלומין · ולית אמר כן על כל שיבולת ושיבולת יש בה התריית מיתה · וכא על כל חסימ׳ וחסימה יש בה התריית מכות . ר׳ יוסי בי רבי בון אמר תרין אמוראין חד אמ׳ בחוסם בתרומה ובקדשים · וחרנה אמר בחוסם על ידי שליח · שליח לוקה והוא פטור · דם יחשב לאיש ההוא ולא לשולחיו · שוגג בתרומה ומזיד בחמץ · שוגג בתרומה ומזיד בנזיר · שוגג בתרומה ומזיד ביום הכיפורים · אין תפתרינה בשני דברים ניחא · ואין תיפתר בדבר אחד מחלוקת רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש · תמן תנינן אין בין שבת ליום הכיפורי׳ אלא שזה זדונו בידי אד׳ · וזה זדונו בהכרת · הא בתשלומין שניהן שוין · מתניתא דרבי נחונייא בן הקנה. דרבי נחונייא בן הקנה אומר יום הכיפורים כשבת לתשלומין · ר׳ שמעון בן מנסיא אומ׳ מחייבי כריתות כמחייבי מיתות בית דין · מה ביניהן · רבי אחא בשם רבי אבינה נערה נידה ביניהן · רבי מנא אומר אף אחות אשתו ביניהן · על דעתיה דרבי נחונייא בן הקנה מה שבת אין לו היתר אחר איסורה · אף יום הכיפורים אין לו היתר אחר איסורו · ואילו הואיל ויש להן היתר אחר איסורן משלם · על דעתיה דר׳ שמעון בן מנסיא מה שבת יש בה כרת · אף יום הכיפורים יש בה כרת · ואילו הואיל ואין בהן כרת משלם · רבי יודה בר פזי בעא מכות וכרת מה אמרין בה אילין תנאי · אמר רבי יוסי צריכה לרבנין · רבי יונה בעא למה לא שמע לה מן הדא דתני רבי שמעון בן יוחי · דתני רבי שמעון בן יוחי רבי טרפון אומר נאמר כרת בשבת ונאמר כרת ביום הכיפורים · מה כרת שנאמר בשבת אין מכות אצל כרת · אף כרת שנאמר ביום הכיפורים אין מכות אצל כרת · אמר רבי מנא קומי רבי יוסי כה צריכה לא כרבי שמעון בן לקיש · כרם כרבי יוחנן מה מכות אצל מיתה יש לו כל שכן מכות אצל כרת · ואיתפלגון השוחט אותו ואת בנו לשם עבודה זרה · רבי יוחנן אמר התרו בו משום אותו ואת בנו לוקה · משום עבודה זרה הוה נסקל · רבי שמעון בן לקיש אמר אפילו התרו משום אותו ואת בנו אינו לוקה מאחר שאילו התרו בו משום עבודה זרה הוה נסקל · אמר ליה אפילו כרבי יוחנן צריכה לו תמן שני דברים · וכא דבר אחד · על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש מה איכא בין אילין תנאי׳ לאילין רבנין לאין׳ · לא כריתות · ר׳ יודן אמ׳ הבא על הממזרת ביניהן · ר׳ חנניה אמר הבציה גדיש חבירו ביום הכיפורים ביניהן · על דעתיה דאילין תנאי הואיל ואין בהן כרת משלם על דעתיה דרבנין דאילו הואיל ויש בהן מכות אינו משלם · מעתה אילו נערות שיש להן קנס דלא כרבנין אמר רבי מתניה תיפתר דברי הכל בממזר שבא על הממזרת · ואשת אחיו לאו יבמתו היא · אמר רבי מתניה תיפתר שהיו לאחיו בנים ואירס אשה ומת ובא אחיו ואנסה ·

הלכה ב׳ אילו שאין להן קנס כו׳ · אמר רבי יוחנן לא ריבה אותה רבי יהודה אלא לקנס · תני רבי חייה אף לכתובת מנה מאתים · רבי שמעון בן לקיש אמר אף להאכילה תרומה. על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש רבי יודה ור׳ דוסא שניהן אומרי׳ דבר אחד דתנינן תמן השבויה אוכלת בתרומה דברי רבי דוסא · אתא רבי חנינה בשם רבי שמעון בן לקיש הלכה כרבי דוסא ·

הלכה ג׳ הבא על בתו כו׳ · אילו אחר בא עליה קנסה לאו לאביה הוא · תיפתר שבא עליה עד שלא מת אביה ומת אביה · כר׳ יוסי הגלילי · כרם כרבי עקיבה יש לה קנס וקנסה של עצמה · רבי ירמיה בשם רבי לעזר כמשמע שנאמ׳ ולא יהיה אסון איני יודע אם יהיה אסון ונתת נפש תחת נפש · ומה תלמוד לומר אם יהיה אסון לרבות את המזיד כהתרייה · אמר רבי יוסי ולאו מתניתא היא שכל המתחייב בנפשו אינו משלם ממון · דלא אתיא אלא כשוגג · אמר חזקיה עוד הני מתניתא מכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת · מה מכה בהמה לא חלקתה בו בין בשוגג בין במזיד לחייב ממון · אף מכה אדם לא תחלוק בו בין שוגג למזיד לפטור ממון ·

הלכה ד׳ נערה שנתארסה כו׳ · מאי טעמא דרבי יוסי הגלילי אשר לא אורשה · עד שלא נתארסה נותן לאביה נתארסה נותן לעצמה . על דעתיה דרבי יוסי הגלילי נערה נותן לאביה · בוגרת נותן לעצמה · בתולה נותן לאביה · מוכת עץ נותן לעצמה · שנייא היא דכתיב נערה · נערה ולא בוגרת · בתולה · בתולה ולא מוכת עץ · לית כתיב אשר לא אורסה · אשר לא אורסה מלמד המינה לגזירה שוה · מה תמן חמשין אף הכא חמשין · ולית ליה לר׳ יוסי חמשין · אית ליה כסף כסף · מה כסף שנ׳ להלן חמשין · אף כאן חמשין · בא עליה עד שלא נתארסה ונתארסה ונתגרשה לית כ׳לתא דרבי אחי אמרה שהוא נותן · ותני תחת אשר עינה · לרבות את התובעה לקנס דברי רבי יוסי הגלילי · אמר רבי אחי תיפתר שבא עליה עד שלא מת אביה ומת אביה · כבר נראה ליתן לאביה · והא בא עליה עד שלא מת אביה ומת אביה והוא בא עליה עד שלא נתארסה ונתגרשה ר׳ זעירא אמ׳ רב חסדא בעא בא עליה עד שלא נישאת ונישאת · ממה דתימ׳ תמן תחת בעלה היא הוא נותן לאביה וכא תחת בעלה היא הוא נותן לאביה ·

הלכה ה׳ המפתה נותן שלש כו׳ · ודלא כרבי שמעון · דרבי שמעון פטר את האונס מן הצער למה זה דומה לחותך יבלת חבירו ועתיד לחתכה · למה זה דומה לקוצץ נטיעות חבירו ועתיד לחתכן · אמר לו אינו דומה נבעלה באונס לנבעלת ברצון · לא דומה נבעלת באשפה לנבעלת בחופה · מה מקיים רבי שמעון תחת אשר עינה · אמרי בשם רב חסדא תיפתר בשבא עליה על הקוצים · והמפתה לכשיוציא · אמר רב חסדא כשלא רצה לקיים · אבל אם רצה לקיים אינו נותן כלום · תני רבי ישמעאל כסף ישקול כמוהר הבתולות · מגיד שהוא עושה אותן עליו כמוהר · ואין מוהר אלא כתובה כמה דאת אמר הרבו עלי מאד מוהר ומתן. ר׳ אלעזר שאל בנות אנוסה מהו שיהא להן בתנאי כתובתה פשיטא לי באנוסה דלית לה בנין דיכרין במפותה דלית לה בנן נוקבן. אין תימר תריהון צריכה לה נשאל׳ בנות אנוסה ובנות מפותה מהו שיש להן בתנאי כתובה · הן דצריכה לי כרבנין · הן דפשיטא ליה כרבי יוסי בי רבי יהודה דתני רבי יוסי בי רבי יהודה אומר האונס נותן כתובת כנה ·

הלכה ו׳ כאי זה צד שותה בעציצו כו׳ · רבי ירמיה רבי חייה בשם ר׳ שמעון בן לקיש לא יאמ׳ ולו תהיה לאשה זה המוציא שם רע שאינו צריך כבר היא תחת ידו · ומה תלמוד לומר ולו תהיה לאשה · תלמד המינה לגזירה שוה מתדרש ולו תהיה לאשה · ולו תהיה · מה לו תהיה שנאמר להלן אשה שראויה לו · אף לו תהיה שנא׳ כאן אשה הראויה לו · אי מה להלן אשה הראויה לו ומשלם קנס · אף לו תהיה לאשה שנאמר כאן אשה הראויה לו ומשלם קנס · רבי זעירא עולא בשם ר׳ ישמעאל בשם רבי אלעזר לא יאמר ולו תהיה במוציא שם רע שאינו צריך כבר היא תחת ידו · מה ת״ל ולו תהיה לאשה · מלמד המינה לגזירה שוה · מתדרשה ולו תהיה · ולו תהיה · מה תהיה שנ׳ להלן גירש אומר לו שיחזיר · אף לו תהיה האמור כאן גירש אומר לו שיחזיר · תני רבי חייה אחד האונס ואחד המוציא שם רע שגירשו כופין אותן להחזיר · אם היו כהנים סופגין את הארבעים · כהדא דתני בעולת בעל · להביא את המקבלת בעלה בבית אביה והיא ארוסה והבא אחריו בחנק · ולא סוף דבר מבדרכה אלא אפילו שלא כדרכה · רבי אבהו בשם רבי יוחנן לכן צריכה שלא כדרכה · אפילו תימא מבדרכ׳ למה לי בעלה אפי׳ כי דתנינן תמן באו עליה שני הראשון בסקילה · והשני בחנק · נערה מאורסה באו עליה עשרה שלא כדרכה ואחד כדרכה כולן בסקילה · כולהן מדרכה הראשון בסקילה והשאר בחנק · הערו בה עשרה בני אדם ואחד גמר את הביאה כולהן בסקילה כולהן גמרו את הביאה הראשון בסקילה והשאר בחנק ובפנויה באו עליה עשרה שלא כדרכה ואחד כדרכה כולם בקנס כולהן כבדרכה הראשון בקנס והשאר פטור · בירדה לה אחד מהן נפטרו כולן מלא תעשה אבדה אפשר בוררת וחוזרת ובוררת · הזה נשוי את אחותה כבר נפטר · מהה כבר נפטר · מה אין כופין את הכנס ·

הלכה ז׳ יתומה שנתארסה ונתגרשה כו׳ · א״ר יוחנן את׳א דרבי אלעזר כשיטת ר׳ עקיבה רבו · כמה דרבי עקיבה אמר יש לה קנס וקנסה לעצמה · כן אמר רבי אלעזר יש לה קנס וקנסה של עצמה · מעתה אפי׳ במפותה · ר׳ ירמיה אומר בשם ר׳ אלעזר תיפתר שמחלה לו · ויש אדם מוחל דבר שאינו שלו · פתר לה ביתומה · והני דבית רבי כן היתומה · רבי אלעזר אמר האונס חייב והמפתה פטור · ויש אדם מוחל על דבר שאינו ברשותו · נשמעינה מן הדא דמר ר׳ בון בר חייה בשם רבי זעורה קנס אין בו משעה הראשונה דתנינן תמן עמדה בדין עד שלא מת אביה הרי הן של אב · מת האב הרי הן של אחין · אם אומר את כן קנס כן הוא משעה הראשונה הרי הן של אחין משעה הראשונה · רבא בשם רב חסדא כבושת ופגם הדא מתניתא דרבי מנא אמר מהו האונס חייב בכל והמפתה פטור מן הכל ·

רבי אבין אמ׳ שמי בעי מהו האונס חייב והמפתה פטור · והאונס חייב בכל והמפתה פטור מן הבושת ומן הפגם וחייב בקנס · והא רבי עקיבה אומר האונס פטור מן הבושת חייב בקנס · והמפתה פטור מן הכל · והיא דרבי יוסי הגלילי היא ·

הלכה ח׳ אי זהו הבושת הכל לפי המבייש והמתבייש כו׳ · לא דומה המבייש את הגדול למבייש את הקטן · לא דומה מתבייש מן הגדול למתבייש מן הקטן · בושת הגדול מרוב׳ ונזקו במועט · בושת הקטן במועט ונזקו מרובה ·

הלכה ט׳ כל מקום שיש מכר כו׳ · ר׳ חייה בשם רבי יוחנן דרבי מאיר היא ברם כרבנין יש מכר וקנס כאחת · כר״מ מבת יומה ועד שלשה שנים ויום אחד יש לה מכר ואין לה קנס · מבת שלשה שנ׳ ויום אחד עד שתבגור יש לה קנס ואין לה מכר · בוגרת לא מכר ולא קנס · כרבנין מבת יומה ועד ג׳ שני׳ ויום אחד מכר וקנס כאחת · מבת שלשה שנים ויום אחד עד שתביא שתי שערות יש לה מכר ואין לה קנס · משתביא שתי שערו׳ ועד שתבגור יש לה קנס ואין לה מכר · בוגרת לא מכר ולא קנס · תמן תנינן הבא על נערה מאורסה אינו חייב עד שתהא נערה בתולה מאורסה בבית אביה · באו עליה שנים הראשון בסקילה · והשני בחנק · רבי יסא בשם ר׳ יוחנן ר׳ חייה בשם לעזר דר׳ מאיר היא ברם כרבנין אפי׳ גדולה · מ״ט דר״מ נער חסר כתיב בפרש׳ מה מקיימין רבנין נער · ר׳ [illegible]ית אמר בשם ר״ש בן לקיש נערה אחת שלימה כתיב בפרשה · לימדה על כל הפרשה שהיא גדולה · מתיב ר׳ מאיר לרבנין הרי המוציא שם רע הרי כתיב בו נער והיא גדולה דאין הקטנה נסקלת מה עבדין לה רבנן · א״ר אבין תיפתר שבא עליה דרך זכרות · יעקב בר בא בעא קומי רב הבא על הקטנה מהו א״ל בסקילה · הבא על הבוגרת מהו · א״ל אני אקרא נערה ולא בוגרת וקר׳ נערה ולא קטנה · תחת אשר עינה לרבות את הקטנה לקנס וקרא תחת אשר עינה לרבות את הבוגרת לקנס · אמר רב אע״ג דנצווחיה יעקב בריה הלכה הבא על הקטנה בסקילה והיא פטורה ·

רבי אבין בשם שמואל ולמה׳ שמע לה מן הדא ומת האיש אשר שכב עמה לבדו· וכי אין אנו יודעין שאין לנערה חט מות· מה תלמוד לומר ולנערה לא תעשה דבר כי אין לנערה חט מות· להביא הבא על הקטנה מאורסה בסקילה והיא פטורה׳

הלכה י׳ האומר פיתיתי את בתו של פלוני כו׳ · רבי יצחק שאל מהו שישלם דמי העבד מפי עצמו· מה צריכה ליה כל שלשים קנס או יותר מדמיו קנס׳ אין תימר כל שלשים קנס משלם· אין תימר יותר מדמיו קנס אינו משלם. תמן תנינן המית שורך את עבדי והוא אומר לא המית· משביעך אני ואמר אמן חייב׳ אמר רבי חגיי קומי רבי יוסי תיפתר שהמית עבד מכה שחין׳ אמר לו אמור דבתרה המית שורך את בני והוא אומר לא המית משביעך אני ואמר אמן חייב׳ ;פתרה כבמכה שחין והיא פטור· אמר רבי חגיי קומי רבי יוסי תיפתר כמאן דאמר ונתן פדיון נפשו של מזיק· אמ׳ ליה ואין כמאן דמר ונתן פדיון נפשו של מזיק כולו קנס· מהו שיאמרו לו צא ידי שמי׳ · נישמעינ׳ מן הדא· מעשה ברבן גמליאל שרפיל שן טבי עבדו׳ אתא גבי דרבי יהושע אמר ליה טבי עבדי מצאתי עילה לשחררו· אמר ליה ומה בידך ואין קנסות אלא בב״ד ובעדים ׳ ויאמרו לו צא ידי שמים· הדא אמרה שאין אומרי׳ לו צא ידי שמים· ר׳ גמליאל בי רבי אבינה בעא קומי ר׳ מנא רבן גמליאל כמאן דמר מותר לשחררו׳ אמר ליה כל גרמה אמרה שאסור לשחררו׳ די לא כן הוו לו לשחרר משעה ראשונה:

הדרן עלך ואילו נערות

נערה שנתפתתה בושתה ופגמה וקנסה לאביה· והצער בתפוסה· עמדה בבית דין עד שלא מת האב הרי הן של אב מת האב הרי הן של אחין׳ לא הספיקה לעמוד בבית דין עד שמת האב הרי הן של עצמה· ב׳ עמדה בבית דין עד שלא בגרה הרי הן של אב׳ מת האב הרי הן של אחין׳ לא הספיקה לעמוד בבית דין עד שבגרה הרי הן של עצמה· רבי שמעון אומר אם לא הספיקה לגבות עד שמת האב הרי הן של עצמה· מעשה ידיה ומציאתה אף על פי שלא גבתה מת האב הרי הן של אחין· ג׳ המארס את בתו וגירשה ארוסה ונתאלמנה כתובתה שלו· השיאה וגירשה השיאה ונתאלמנה שלה׳ ר׳ יהודה אומר הראשונה של אב· אמרו משהשיאה אין לאביה רשות בה׳ ה׳ הגיורת שנתגיירה בתה עמה חינתה הרי זו כחנק ואין לה לא פתח בית האב ולא מאה סלע· היתה הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה הרי זו בסקילה ואין לה לא פתח בית אב ולא מאה סלע· היתה הורתה ולידתה בקדושה הרי היא כבת ישראל לכל דבריה׳ יש לה אב ואין לה פתח בית האב יש לה פתח בית האב ואין לה אב הרי זו בסקילה לא נאמר פתח בית האב אלא למצוה·

ו׳ האב זכאי בבתו בקידושיה בכסף ובשטר ובביאה זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפר נדריה ומקבל גיטה ואינו אוכל פירות בחייה· ניסית יתר עליו הבעל שהוא אוכל פירות בחייה וחייב במזונותיה בפרקונה ובקבורתה· רבי יהודה אומר אפילו עני שבישראל לא יפחות לה משני חלילים ומקוננת· ז׳ לעולם היא ברשות האב עד שתיכנס לרשות הבעל לנישואין׳ מסר האב לשלוחי הבעל הרי היא ברשות הבעל הלך האב עם שלוחי הבעל או הלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל הרי היא ברשות האב· מסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל הרי היא ברשות הבעל׳ ח׳ האב אינו חייב במזונות בתו׳ זו מדרש דרש רבי אלעזר בן עזריה בכרם ביבנה הבנים יירשו והבנות יזונו מה הבנים אינן יורשין אלא לאחר מיתת אביהן אף הבנות אינן ניזונו׳ אלא לאחר מיתת אביהן. ט׳ לא כתב לה כתובה בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה שהוא תנאי בית דין· כתב לה שדה שוה מנה תחת מאתים זוז ולא כתב לה כל נכסין דאית לי אחראין לכתובתיך חייב שהוא תנאי בית דין· י׳ לא כתב לה אם תשתביין אפרקינך ואתיבינך לי לאינתו ובכהנות אהדרינך למדינתיך חייב שהוא תנאי בית דין׳ יא׳ נשבית חייב לפדותה׳ אמר הרי גיטה וכתובתה תפדה את עצמה אינו רשאי· לקתה חייב לרפאותה· אמר הרי גיטה וכתובתה תפדה את עצמה רשאי׳ יב׳ לא כתב לה בנין דיכרין דיהוון ליכי מינאי אינון ירתון כסף כתובתיך יתר על חולקהון דעם אחוהון חייב שהוא תני בית דין· יג׳ בנן נוקבן דיהוין ליכי מינאי אינון הוין יתבן בביתי ומיתזנן מנכסי עד דתינסבן לגוברין חייב שהוא תני בית דין׳ יד׳ ואת תהא יתבא בביתי ומיתזנא מנכסי כל יומי מיגד ארמלותיך בביתי חייב שהוא תנאי בית דין׳ טו׳ כך הוו אנשי ירושלם כותבין אנשי גליל הוו כותבין כאנשי ירושלם׳ אנשי יהודה כותבין עד שירצו היורשין ליתן לה כתובתה לפיכך אם רצו היורשין נותנין לה כתובתה ופוטרין אותה·

סליק פירקא

נערה שנתפתתה כו׳ · מאן תנא נערה ר״מ · ברם כרבנן אפי׳ קטנ׳ · והצער בתפוסה · באנוס׳ הדלא כר״ש דר״ש פוטר את האונס מן הצער ׳ עד כדון דברים הבאים מחמת הביאה · חבל בה סימה את עינה קטה את ידה שיבר את רגלה · למי הוא משלם לה או לאביה ׳ ר׳ יוחנן אמר נותן לאביה · ר׳ שמעון בן לקיש אמר נותן לעצמה · מיסבר סבר רבי שמעון בן לקיש שמעשה ידיה שלה עד שתבגור ׳ ר׳ יוחנן אמר כבגודה ואילך · רבי אבין בשם רבי הדא עד שעת בגרה פליגין · אבל מבגרה ואילך כל עמא מודיי שהן של עצמה · מתניתא מסייעא לדין · ומתניתא מסייעא לדין ׳ ומתניתא מסייעא לרבי יוחנן · החובל בבתו ובנו של חבירו של בנו יתן מיד ׳ ושל בתו יעשה בהן סגולה ׳ אמר רבי יודן אבוי דרבי יודה אבוי דרבי מתניה אית מתני רישא וסיפא מסייעא לרבי שמעון בן לקיש החובל בבתו קטנה ניזקה שלה ופטור מן הבושת ומן הפגם · אחרים שחבלו בה נזקה שלה והשאר יעשה בהן סגולה ובושתה ופגמה של אביה · מה חמית מימר כן · תני רבי שמעון בן יוחי ונתן לנערה · ונתן לאבי הנערה · הא כיצד עמדה בדין עד שלא מת אביה אשכח אמר ונתן לאבי הנערה · מת אביה אשכחת אמר ונתן לעצמה עמדה בדין עד שלא בגרה אשכחת אמר ונתן לאבי הנערה משבגרה אשכחה אמר ונתן לעצמה׳ מנן אילין מיליא ׳ רבי אבהו בשם רבי יוחנן והתנחלתם אותם לבניכם לרשת אחוזה ׳ אותם לבניכם אין בנותיכם לבניכם בקנס הכתוב מדבר · תני ר׳ חייה אין להן לא בקנסי הבת לא בפתוייה ולא בחבליה. קנס אימתי הוא מתחייב ׳ ר׳ יונה אמר משעה ראשונה ׳ רבי יוסי אמר בסוף · מתיב רבי יוסי לר׳ יונה על דעתך דתימר משעה ראשונה · והא תנינן עמדה בדין עד שלא מת האב הרי הן של אב · מת האב הרי הן של אחין · אמר ליה מתניתה להדא דתני ר׳ שמעון בן יוחי ונתן לנערה ׳ ונתן לאבי הנערה · מתיב ר׳ יונה לר׳ יוסי על דעתך דתימר בסוף והא תנינן עמדה בדין עד שלא בגרה הרי הן של אב · משבגרה הרי הן של עצמה · ובוגרת יש לה קנס ׳ אמר ליה מתניתא להדא דתני רבי חייה דתני רבי חייה תחת אשר עינה לרבות שהיתה נערה ובגרה · ואתיא אילין פלוגתא׳ כהלין פלוגתא דתנינן תמן גנב משל אביו טבח ומכר ואח׳ כך מת משלם תשלומי ארבע׳ וחמש׳ ׳ מתיב ר׳ יוסי לרבי חגיי על דעתך דתימר בעמידת בית דין הדבר תלוי · כיהני גנב משל אביו טבח ומכר בחיי אביו לא הספיק לעמוד בדין עד שמת אביו משלם השלומי כפל · והן אמר ארבעה וחמשה ׳ ברם הכא כל עמא מודו שהן של עצמה · לא צורכה דלא למי הוא נותן לעצמה נותן לאביה ׳

הלכה ב׳ עמדה בבית דין עד שלא בגרה כו׳ ׳ תני ר׳ שמעון בן יוחי ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף · מלמד שאין האב זוכה אלא בנתינה ׳ ר׳ שמעון אומר במגבה הדבר תלוי · ורבי אומר בעמידת בית דין הדבר תלוי · ר׳ שמעון עבד לה כמעשה בית דין · ורבנין עבדין לה כמלווה ׳ על דעתיה דרבי שמעון גובה בעדית על דעתיה ורבנין גובה בבינונית ׳ על דעתיה דרבי שמעון אין השביעית משמטתה ׳ על דעתהן דרבנין השביעית משמטתה · על דעתיה דרבי שמעון הבכור נוטל פי שנים · על דעתיה דרבנין אין הבכור נוטל פי שנים ׳ רבי זעירא שלח לרב נחמן בר יעקב הל׳ איסי בר פפי מעשה ידי הבת של מי · אמר ליה שוקד אמר לעצמה · מני שוקד שמואל ׳ א״ר מתנה בשם ר׳ אמרוה ומדרש אמרוה והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה ׳ אותם לבניכם לא בנותיכם לבניכם ׳ במעשה ידי הבת הכתוב מדבר · א״ר יודן מתניתא אמרה כן מעשה ידיה ומציאתה אע״פ שלא גבת ומת האב הרי הן של אחין · מעטה שעשת בחיי האב · אבל עשת לאחר מיתת האב כל עמא מודו שהן של עצמה ·

הלכה ג׳ המארס את בתו כו׳ · א״ר בון בר חייה טעמ׳ דר׳ יודה כדי שיהא אד׳ מצוי ליתן לבתו כעין יפה ׳ ר׳ יעקב בר אחא בשם ר׳ יצחק ממוציא שם רע למד ר״מ · והתני ר׳ חייה זינתה ועודה בבית אביה משבגרה הוציא עליה שם רע הוא אינו לוקה ואינו נותן מאה סלע אלא או היא או זוממיה מקדימין לבי׳ הסקילה ׳ ר׳ מנא בעא קומי ר׳ יוסי הגע עצמך הוציא עליה שם רע עודה נערה ובגרה · א״ל שמענו שנותן לאביה · א״ר ירמיה קומי ר׳ זעיר׳ והמיה אני הך רבנין מדמו כתוב׳ לקנס . ולא דמי דה כתובה משעה הראשונה וקנס בסוף · ואת אמר אבן׳ ׳ אמר ליה ומי יאמר לך ואפילו קנס משעה הראשונה הוא ׳ ואתיא דר׳ מנא כרבי ירמיה וכרבי יוסי בר זעירא ·

הלכה ד׳ הגיורת שנתגיירה כו׳ · כתיב כי הוציא שם רע על בתולת ישר׳ · יצתה זו שאינה מישר׳ · כי הוציא שם רע על בתולה לרבות את הגיורת שהיתה הורתה שלא בקדושה ולידת׳ בקדושה תהא בסקילה ׳ ורבה אותה לקנס ׳ לית יכיל · ותני חזקיה בן משמע סנ׳ וסקילה אין אנו יודעין שהיא מתה ׳ מה תלמוד לומ׳ מתה אלא יש לך אחרת שהיא בסקילה והיא פטורה ׳ ואי זו זו גיורת שהיתה הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה שהיא בסקילה · כתיב כי יקח איש אשה ובא אליה ושנאה · לעולם אינו חייב עד שיכנוס ויבעול ויטען טענת בתולים · ושם לה עלילות דברים · יכול אפילו הקדיחה לו את התבשיל · נאמר כאן עלילות דברים ולהלן נאמר עלילות דברים · מה עלילו׳ דברי׳ למטן זנות · אף למעלן זנות · אי מה עלילות דברים שלמטן ממקום בתולין אף כאן · מניין אפי׳ בא עליה ביאה אחרת ת״ל והוציא עליה שם רע מ״מ ׳ ואמר את האשה הזאת לקחתי ואקרב אליה פרש לייעודין ׳ לקחתי פרש לשומרת יבם ׳

לקחתי פרס לארוסה· לקחתי פרס ליעודין· אמר רבי יוסה אפילו כמאן דמר משעה ראשונה יתן כסף ליעודין· לקחתי פרס לשומרת יבם· לא סוף דבר במשנה הראשונה שמצות יבם קודמת למצות חליצה· אלא אפילו במשנה אחרונה שמצות חליצה קודמת למצות יבום· לקחתי פרס לארוסה· ואקרב אליה ולא מצאתי לה בתולים׳ חוש לומר שמא מצא ואיבד· שהביא הבעל עדים שזינת עודה בבית אביה· ואלה בתולי בתי· חוש לומר שמא דם צפור הוא שהביא האב עדים להזים עידי הבעל· אמר רבי יוסי בי רבי בון הפרשה הזו יש בה עדים זוממין וזוממי זוממיהן הבעל או׳ הרי עדים שזינתה בבית אביה והביא האב עדים להזים עידי הבעל׳ והביא הבעל עדים להזים עידי האב· אית תניי תני אם אמת היה הדבר הזה בשמצא האב עדים להזים עידי הבעל׳ ופרשו השמלה הבל משל· תני רבי ישמעאל זה אחד משלשה מקריות שנאמרו בתורה במשל אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה· וכי עלת על דעתך שיהא זה מהלך בשוק והלה נהרג על ידיו׳ אלא מהו על משענתו· על בוריו׳ אם זרחה השמש עליו דמים לו· וכי עליו לבדו החמה זורחת׳ אלא מה זריחת השמש מיוחדת שהוא שלום לכל באי העולם· אף זה בזמן שהוא יודע שהוא שלום כמנו והרגו הרי זה חייב· תני רבי אליעזר בן יעקב אומר ״אמרו הדברים ככתבן׳ מהו ״אמרו הדברים ככתבן· אמר רבי יוסי בי רבי בון לעולם אינו חייב עד שיכנוס ויבעול ויטעון טענת בתולים׳ ופרשו השלמה· לא סוף דבר ופרשו השמלה· אלא עד שיתחוורו הדברים כשמלה· רבי אסי אמר ופרשו השמלה לעולם אין העדים נסקלין ולא הבעל לוקה ולא נותן מאה סלע עד שיאמרו עמנו היה במקו׳ פלוני והבעל שכרן להעיד עדו׳ שקר אמרו עמנו היה במקום פלוני ולא אמרו והבעל שכרן להעיד עדות שקר· רבי יוסי בי רבי בון רבי יוחנן בשם ר״ש בן לקיש נאמר כאן שומה ונאמר להלן שומה׳ מה שומה שנ׳ להלן כמון· אף כאן כמון· והתני לא אמר לעדים בואו והעידוני אלא הן באו מאיליהן הוא אינו לוקה ואינו נותן מאה סלע אלא או הוא או זוממיה מקדימין לבית הסקילה· מפני שלא אמר הא אם אמר אפילו לא שכרן כמי ששכרן·

והביא האב שני כיתי עדים אחת אומרת עמנו היתה במקום פלוני ואחת אומרת הבעל שכרן להעיד עדות שקר׳ פשיטא אותן שאמרו עמנו היה במקום פלוני נסקלין· ואותן שאמרו הבעל שכרן להעיד עדות שקר לוקין ונותנין מאה סלע· אמר רבי יוסי בי רבי בון ולא על ידי אילו ולא על ידי אילו לוקין ונותנין מאה סלע׳ אלא לוקין משום לא תענה ברעך עד שקר׳ רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעירא הביא האב עדים להזים עידי הבעל· הוזמו עידי האב לוקה ונותן מאה סלע בשלשה והעדים נסקלין בעשרים ושלשה· אמר ליה אילו לא הוזמו עידי האב לא נמצא הבעל לוקה ונותן מאה סלע בשלשה ועדים נסקלין בעשרים ושלשה· סבר רבי זעירא שני דינין הן׳ רבי ירמיה בשם רבי אבהו כולו דין אחד הוא· מתניתא פליגא על רבי אבהו אל זקני העיר זה בית דין של שלשה׳ השערה זה בית דין של כהן גדול· פתר לה כרבי מאיר דרבי מאיר אומר לוקה ומשלם׳ תמן תנינן האונס והמפתה והמוציא שם רע בשלשה דברי רבי מאיר· וחכמים אומרים מוציא שם רע בשלשה ועשרים שיש בו דיני נפש· רבי מנא אמר בנערה מאורסה פליגין רבי מאיר אומר מפסדת כתובתה בשלשה· ונסקלת בשלשה ועשרים· וחכמים אומרים מקום שנסקלת שם היא מפסדת כתובתה· אבל במוציא שם רע כל עמא מודו מקום שהעדים נסקלין שם הבעל לוקה ונותן מאה סלע׳ אמר ליה רבי יוסי בי רבי בון אין דלא תניתה פליגא· אלא במוציא שם רע פליגין· רבי מאיר אומר לוקה ונותן מאה סלע בשלשה והעדים נסקלין בשלשה ועשרים· ורבנין אמרין מקום שהעדים נסקלין שם הבעל לוקה ונותן מאה סלע׳ אבל בנערה מאורסה כל עמא מודו מקום שנסקלת שם מפסדת כתובתה· ואתיא רבי מנא כרבי זעירא ודר׳ יוסי בי רבי בון כרבי אבהו׳ לעולם אין הבעל לוקה ולא נותן מאה סלע עד שיסקלו העדי׳· קנס אימתי הוא מתחייב׳ רבי יונה אמר בסוף· רבי יוסה אומר משעה ראשונה׳ מתיב רבי יוסי לרבי יונה על דעתך דתימר בסוף לוקה ונותן מאה סלע בשלשה׳ והעדים נסקלין בשלשה ועשרים· אמר רבי מנא אפילו על רבי יוסי דרבי אתייא מקשייה כמאן דמר עדים זוממין צריכין התרייה ולא התרה בהן לוקה ונותן מאה סלע בשלשה והעדים נסקלין בשלשה ועשרים׳ אמר רבי אבמרי מאן דמר דו כן רבי יוסי בי רבי חנינה האונס והמפתה את היתומה פטור׳ אמר רבי בא בר ממל מחלוקת כרבי יוסי הגלילי׳ ברם כרבי עקיבה יש לה קנס וקנסה של עצמה· אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן אין לה פתח בית אב ולא מאה סלע· ולא כיתומה היא· רבי אימי ור׳ יהושע בן לוי תרויהון אמרין המוציא שם רע על הקטנה פטור׳ אמר רבי הושעיה ויאות אילו גדולה שלא התרו בה שמא כלום היא· וקטנה שהתרו בה כגדולה שלא התרו בה· רבי זעירא רב המנונא בשם רב אדא בר אחוה לעולם אינה מקדמת לבית הסקילה עד שתהא נערה בשעת הוצאה מאי טעמ׳ והוציאו הנערה אל פתח בית אביה· והא תני רבי חייה זינת עודה בבית אביה ומשבגרה הוציא עליה שם רע הו׳ אינו לוקה ואינו נותן מאה סלע· אלא או היא או זוממיה מקדימין לבית הסקילה· מתניתא פליגא על רב אדא בר אחוה מי שנגמר דינו וברח ואחר כך הזקין והשתתק· תמן את יכיל מימר והוציאו את הנערה שזינת· אית לך מימר הבא והוציאו אותו את הבן׳ תני נערה מאורסה שזינת סוקלין אותה על פתח בית אביה· אין לה פתח בית אביה סוקלין אותה במקום שזינת׳ אם היתה עיר של גרים סוקלין אותה על פתח בית דין· והעובד עבודה זרה סוקלין אותו במקום שעבד׳ ואם היתה עיר של גרים סוקלין אותו על פתח בית דין׳ והתני רבי חייה הוצא את המקלל מחוץ למחנה· מלמד שבית דין מבפנים ובית הסקילה מבחוץ׳ אמר ר׳ יוסי שניא היא הוא שער שקלקל בו הוא שער שנמצא בו הוא שער שנידון בו הוא שער שנסקל בו׳ כי עשתה נבלה בישראל· נבלה זו כל ישראל שבא לזנות בית אביה יבואו גידולים רעים שגידלו ויתנבלו הן וגידוליהן·

הלכה ו׳ האב זכאי בבתו כו׳· מיחא בכסף ובשטר האב זכאי· בביאה· תיפתר שאמר לו לכשתקנה לי בתך בביאה יהיה לך כסף זה׳ זכאי במציאתה· רבי זכאי דאלכסנדריאה מישאלי שאל· מציאה שנפלה לו מחמת שדה מה את עבד לה במציאה או כאוכלת פירות שלה· אין תעבדינה כאוכלת פירות שלה· נישאת יותר עליו הבעל שאוכל פירות בחייה׳ תקנה תיקנו שיהא מפקח על נכסי אשתו ואוכל ואומר אף באב כן בלא כך האב מפקח על נכסי בתו ואוכל׳ חייב במזונותיה ובפרקונה· תני הבעל שאמר אי איפשי לא לוכל ולא לפקח אין שומעין לו· האב שאמר אני אוכל ומפקח שומעין לו· ובקבורתה· תני לא רצה הבעל לקוברה האב קוברה ומוציא ממנו בדין· אמר רבי חגיי לא אמרו אלא האב הא אחר אינו גובה׳ רבי יוסי אומר בין אב ובין אחר גובה ותייאן אילין פלוגתא דתנינן תמן חייב במזונותיה ובפרקונה ובקבורתה׳ אמר רבי חגיי לא אמרו אלא באחר· הא האב גובה· רבי יוסי אומר בין אב בין אחר אינו גובה׳ על דעתיה דרבי חגי בין לקבורה בין למזוני האב גובה אחר אינו גובה׳ על דעתיה דרבי יוסי לקבורה בין אב בין אחר גובה שלא עלת על דעת שתהא אשתו מושלכת לכלבים· תני כל מקום שנהגו להספיד מספידין׳

הלכה ז׳ לעולם היא ברשות האב כו׳· לא סוף דבר לחופה׳ אלא לבית שיש לו חופה· בעי דא אמנותא טרקלין וקיטון חופה וקיטון נכנסה לטרקלין להדא מילא רבי לעזר אמר לירושה רבי שמעון בן לקיש אמר להפר נדריה׳ אמר רבי זעירא אף על גב דרבי שמעון בן לקיש אמר להפר נדריה מודה שאינו מיפר לה עד שתיכנס לחופה׳ אמר רבי הונה מתניתא מסייעא לרבי שמעון בן לקיש לזנות בית אביה פרט שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל שלא תהא בסקילה אלא בחנק·

הלכה ח׳ האב אינו חייב במזונות בתו כו׳· מצוה לזון את הבנות אין צריך לומר את הבנים׳ רבי יוחנן בן ברוקה אומר חייב לזון את הבנות· אית תניי תני הבנים עיקר· ואית תניי תני הבנות עיקר׳ מאן דמר הבנים עיקר לתלמוד תורה· מאן דמר הבנות עיקר שלא יצאו לתרבות רעה׳ רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יהודה בן חנניה נמנו באושא שיהא אדם זן את בניו קטנים· אמר רבי יוחנן יודעין אנו מי היה במניין· עוקבא אתא לגבי רבי יוחנן אמ׳ ליה עוקבא זון בניך אמ׳ ליה מגן מרי׳ אמר ליה עוקבא רשיעא זון בניך׳ אמר רבי עולא מתניתא אמרה כן שיהא אדם זן את בניו קטנים׳ דתנינן תמן אם היתה מניקה פוחתין לה ממעשה ידיה ומוסיפין לה על מזונותיה׳ רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יהודה בר חנניה נמנו באושא כותב נכסיו לבניו הוא ואשתו ניזונין מהן· בניו קטנים מה מה הן· רבי אבהו בשם רבי יוסי בי רבי חנינה· ואית דאמרי לה בשם רבי יהודה בן חנינה הוא ואשתו ובניו קטנים ניזונין מהן· אלמנתו מהו אמר רבי זעירא אתתבת ולא אפרשת· אמר רבי בא בר ממל אתת בת ואפרשת׳ אמר רבי בא נראין דברים אם היתה אוכלת בחיי בעלה אוכלת· ואם לאו אינה אוכלת׳ לא אמר אלא כותב הא מוכר לא· כתב לבניו ומכר לאחרים מה הן׳ מסתברא אתא· אמר רבי חנינה אבא לית מתת ליה אתא רבי מנא לא מסתברא אגרין ליה שמשא ומסכין ליה איתא כמה דו דהוא שמשא· בני בנים מה הן· ר׳ מנא אמר בני בנים שכאן הוא כבנים של הלן· אמר ליה רבי יוסי בי רבי בון ודרבי מתניה הוון יתבין סברין מימר הוא בני בנים שכאן הוא כבנים של הלן· אמ׳ ליה ר׳ יוסי בי ר׳ בון בני בנים קפסה עליהן ירושת תורה· רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יהודה בר חנינה נמנו באושא כמקפיד את הזקן והכהו ינתן לו בושתו שלם· מעשה באחד שהקפיד את הזקן והכהו ונתן לו בשתו משלם׳ אמרין רבי יהודה בן חנינה הוה׳ רבי שמעון בן לקיש בשם ר׳ יהודה בן חנינה נמנו באושא שיהא אדם מפריש חומש מנכסיו למצות· עד איכן· רבי ירמיה ודרבי אבא בר ממא חד אמר כדי תרומה ותרומת מעשר· וחרנה אמר כבד את יי׳ מהונך ומראשית כל תבואתך׃ רבי גמליאל בר איניא בעא קומי ר׳ מנא מה חומש בכל שנה׳ גר״ש בהילכתה קדמייא דפיאה· ולא מות· אלא שלא ימות לעתיד לבוא· רבי לעזר בן עזריה עבד לה כתובה ממדרש שדרשה רבי אלעזר בן עזריה הבנים יירשו והבנות ייזונו· מה הבנים אינן יורשין אלא לאחר מיתת אביהן אף הבנות לא יזונו אלא לאחר מיתת אביהן׳ דבית הלל עבדין לה כתובה ממדרש דרש הלל הזקן לשון הדיוט בך היו כותבין באלכסנדריאה שהיה אחד מהן מקדש אשה וחבירו חוטפה מן השוק׳ וכשבא מעשה לפני חכמים בקשו לעשותן ממזרים· אמר להן הלל הזקן הוציאו כתובת אימותיכן והוציאו כתובת אמותיהן ומצאו כתוב בהן לכשתיכנסי לביתי

תהויין

תהוין לי לאינתו כדת משה ויהודאי · בית שמאי עבדין כתובה מדרש דבית שמאי דרשי בספר כתובה מלבד שהוא כותב לה שאם תינשאי לאחר תיטלי מה שכתוב ליכי · חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי · רבי מאיר עבד כתובה מדרש דרש רבי מאיר המקבל שדה מחבירו משוכה בה חבירו שמין אותה כמה היא ראויה לעשות ונותן לו שהוא כותב לו אם אוביר ולא אעביד אישלם במיטבא · רבי יודה עבד כתובה מדרש דרש רבי יודה אדם מביא על ידי אשתו כל קרבן שהוא חייבת אפי׳ אכלה חלב · אפילו חיללה שבת · וכן היה רבי יודה אומ׳ פטרה אינו חייב בה שכן היא כותבת לו ואהדרן די אתיין לי עלך מן קדמת דנא · רבי יוסי עבד כתובה מדרש דרש רבי יוסי מקום שנהגו לעשות כתובה מלוה גובה את הכל · לכפול אינו גובה אלא מחצה · רבי אלעזר הקפר עבד כתובה מדרש דרש רבי אלעזר הקפר אין אדם רשאי ליקח בהמה חיה ועוף אלא אם כן התקין להן מזונות · רבי יהושע בן קרחה עבד כתובה מדרש דרש רבי יהושע בן קרחה המלוה את חבירו לא ימשכננו אלא בבית דין · לא יכנס לביתו ליטול את משכונו שכן הוא כותב השלומה מן ניכסיה די אתיין לי ודי אקנה לקבל דנה · רב הונא עבד כתובה מדרש דרש רב הונא הבנים יירשו והבנות יזונו · מה הבנים יורשין את המטלטלין אף הבנות ניזונות מן המטלטלין · שמואל אמר אין הבנות ניזונות מן המטלטלין · מתניתא מסייעא לשמואל בנן נוקבן דיהוין ליכי מינאי יהוין יתבן בביתי ומיתזנן מניכסי עד דתינסבן לגוברין · ותני עלה מן מקרקעי ולא מן מטלטלי · אמר רבי בא בר זבדא אתייא דרב הונא כרבי · ודשמואל כרבי שמעון בן אלעזר דתני אחד נכסים שיש להן אחריות ואחד נכסים שאין להן אחריות נפרעין מהן למזון האשה והבנו׳ דברי רבי שמעון בן אלעזר אומר נכסים שיש להן אחריות הבנים מוציאין מן הבנים והבנות מוציאות מן הבנות · והבנים מן הבנות · והבנות מן הבנים · ושאין להן אחריות הבנים מוציאין מן הבנות ואין הבנות מוציאין מן הבנים · אמרין חזר ביה רב הונא אמרין יאות כתובה מדבר תורה ומזון הבנות מדבריהן · ודבריהן עוקרין דבר תורה אלא בכסף כתובת אמן פליגין אפי׳ תימר בכסף כתובת אמן פליגין וכסף כתובת אמן לאו קרקע הוא · היורד לניכסי אשתו ונתן עיניו בה לגרשה וקפץ ותלש מן הקרקע הרי זה זריז ונשכר · היורד לנכסי שבויין ושמע עליהן שהן ממשמשין ובאין וקפץ ותלש מן הקרקע הרי זה זריז ונשכר · אילו הן ניכסי שבויין כל שהלך אביו או אחיו או אחד מכל המורישין אותו למדינת הים נשמע עליהן שמתו וירד לנחלה · אבל ניכסי נטושין מוציאין מידו · ואילו הן ניכסי נטושין כל שהלך אביו או אחד מכל המורישין אותו למדי׳ הים ולא שמע עליהן שמתו וירד לו לנחלה · אמר רבן שמעון בן גמליאל שמעתי הן שבויין · הן נטושין · אבל ניכסי רטושין מוציאין מידו · ואילו הן ניכסי רטושין כל שהלך אביו או אחיו או אחד מכל המורישין אותו למדינת הים ואין ידוע היכן הם · שמואל אמר שבוי זה שיצא שלא לדעת שאילו לדעת יצא היה מצוהו · נטוש זה שיצא לדעת הודע לך שעליה היה רוצה להבריחו מנכסיו שהרי לדעת יצא ולא צוהו · רבי בא רב יהודה בשם שמואל המטלטלין אין בהן משום ניכסי רטושין · רבי יעקב בר אחא בשם רב אילין דיקליא דבבל דלא צריכין מרכב׳ לא מסתכר׳ מיעבדינון בקמה עומדת לקצור וגפנים עומדות לבצור ·

הלכה ט׳ לא כתב לה כתובה כו׳ · מתניתא דרבי מאיר דרבי מאיר אמר כל הפוחת לבתולה ממאתים ולאלמנה ממנה הרי זו בעילת זנות · למי נצרכה לרבי מאיר אף על גב דרבי מאיר אומר שטר שאין בו אחריות נכסין אינו גובה מודה הוא הכא שהוא גובה ·

הלכה י׳ לא כתב לה דאין תשתביין איפרוקינך כו׳ ·

הלכה יא׳ נשבית חייב לפדותה כו׳ · תני יבמה שנשבית אין היורשין חייבים לפדותה · רבי חייה בר אשי בשם רב לא סוף דבר שנישבית בחיי בעלה אלא אפילו שנשבית לאח׳ מיתת הבעל אין היורשין חייבין לפדות׳ · ר׳ חייה בר אחא מתני׳ מסייעא לרב ואהיבינך לי לאינתו · אין כאן אינתו · ובמזונות אהדרינך למדנת׳ · מה למדינת׳ מבש ליישוב · תני רשב״ג כל מכה שיש לה קיצה מתרפ׳ מכתובת׳ · ושאין לה קיצה מתרפא׳ מן הנכסין · כהד׳ חדא איתא אתת לגבי רבי יוחנן אמר לה קצץ הוא אביד · אמרה ליה לא · לא כן אמר רבי תני בשם ר׳ יהושע בן לוי אל תעש עצמך כעורכי הדיינין שלא לגלו׳ ליחיד את דינו · ידוע היה בה שהוא כשירה ·

הלכה יב׳ לא כתב לה בנין דיכרין כו׳ · הדא דאמר רבי אמי כדי שיהא אדם מצוי ליתן לבתו כבנו יפה · תמן תנינן רבי יוחנן בן ברוקא אומר אם אמר על שראוי ליורשו דבריו קיימין · ועל מי שאין ראוי ליורשו אין דבריו קיימין · אמר רבי יוחנן לא אמר בן ברוקה אלא על בן בין הבנים ועל בת בין הבנות · בת בין האח לא אח בין הבנות לא · רבי יסא בשם רבי יוחנן מעשה והורה רבי כרבי יוחנן בן ברוקה ורבי זעירא · ר׳ יסא בשם רבי יוחנן ר׳ שאל את נתן הבבלי מה טעמא אמרו הלכה כר׳ יוחנן בן ברוקה׳ רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן מה טעם שאל את נתן הבבלי מה ראו חכמים לומר הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה · לא את הוא ששניתה לנו בן ירתון · אמר ליה ישלון תנית · אתא לגביה אמר ליה לית כאן ירתון אלא ישלון · אתא לגבי אבוי אמר ליה קפחתה את נתן הבבלי לית כאן ישלון אלא ירתון · אמר רבי יוסי בי רבי בון אבין אמר ליה טעיתי טעות ששניתי לכם לית כאן ישלון אלא ירתון · אמר רבי זעירא קל הוא כתנאי כתובה לפי שבכל מקום אין אדם מוכה אלא בכתובה · וכאן אפילו בדברים לפי שבכל מקום אין אדם מוכה אלא למי שהוא בעולם · וכאן למי שאינו בעולם · אמר רבי ירמיה קומי רבי זעירא ותמיה אנא איך רבנין מדמו כתובה לירושה לא דמי דירושה מדבר תורה כתובה מדבריהן ותימר אכן · אפילו תימר כתובה מדברי תורה לא מודו בתנאי כתובה שהוא מדבריהן ·

הלכה יג׳ בנן נוקבן דיהוין ליכי מינאי כו׳ · רב חסדא אמר בגרו איבדו מזונות · נישאו איבדו פרנסתן · תני רבי חייה בגרו לא נישאו נישאו לא בגרו · איבדו מזונותן ולא איבדו פרנסתן · רבי אבין בשם הלא ומודין להך כהדא אלמנה שהיא תובעת מן היורשין והיא אומרת לא נתקבלתי מכתובתי · והיורשין אומרי׳ לה נתקבלת כתובתך עד שלא נישאת היורשין צריכין להביא ראייה שנתקבלה כתובתה · נישאת עליה להביא הראייה שלא נתקבלה כתובת׳ · והא תנינן יתומה שהשיאה אמה או אחיה וכתבו לה מאה וחמשים זוז יכולה היא משתגדיל להוציא מידם טעמא דקטנה הא גדולה ויהירה · תיפתר שנטלה מקצת לא כן אמר ר׳ אבינא בשם רבי אסי בכור שחלק בפשוט חזקה ויתר · עוד היא שנטלה מקצת · אמר רבי יוסי בי רבי בון לא נטל זה מבכורתו כלום · אתא עובדא קומי רבי מנא ובעא מיעבד כהדא דרב חסדא · אמר ליה רבי חנניה והא תני רבי חייה בגרו ולא נישאו נישאו ולא בגרו איבדו מזונותן ולא איבדו פרנסתן · אמר ליה אנא אמרי שמועה ואת אמרת מתניתא תבטל שמועה מיקמי מתניתא ·

הלכה יד׳ ואת תהא יתבא בביתי · רבין בר חייה בעא קומי רבי זעירא בא עליה עודה בבית אביה מעכשיו נתקיימו בה תנאי כתובה או אינה אלא דרך נישאין · רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעירא מחלה לו על כתובתה מהו זכותה אבדה זכות בניה לא אבדה · רבי זעירא שאל שאיל לרב נחמן בר יעקב ולרבי אבימי בר פפי לא היה שם בית · אמר ליה היורשין שוכרין לה בית · מכן והלך היא אומרת קרקע והן אומרי׳ מעות הדין עם היתומי׳ · כהדא חדא איתא הוה פורנה עשרין דינר והוה תמן חד בית כרב עשרה דינר · אתא עובדא קומי רבי חנינה אמר או ייבן לה ביתא או יבון לה עשרים דינר · אמר רבי מנא מכיון דלית ביתא טב אלא עשרים כמאן דלית לה פורנה אלא עשרים מכן והלך היא אומרת קרקע והן אומרי׳ מעות הדין עם היתומין ·

הלכה טו׳ כך היו אנשי ירושלם כותבין כו׳ · אנשי הגליל · חסו על כבודן ולא חסו על ממונן אנשי יהודה חסו על ממונן ולא חסו על כבודן · רבי חנניה בריה דרבי אבהו · ואית דאמרי לה בשם רבי אבהו קיסרין כיהודה · ושאר כל הארצות כירושלם · חד בר נש מי דמך אמר ייבן לאיתתא דההוא גברא פרנא אתא עובדא קומי רבי מנא אמר יתקיימון דברי המת · אמר ליה רבי חנינה ויש אדם מבטל תנאי כתובה כפה · אמר ליה אנת אמרת את מנא לך · אמר ליה ולא בגליל אנן קיימין וסברנן מימר אנשי הגליל חסו על כבודן לא על ממונן :

הדרן עלך נערה שנתפתתה

אף על פי שאמרו בתולה גוב׳ מאתי׳ ואלמנ׳ מנה אם רצה להוסיף אפילו מאה מנה יוסיף · נתארמלה או נתגרשה בין מן האירוסין בין מן הנישואין גובה את הכל · רבי אלעזר בן עזריה אומר מן הנישואין גובה את הכל · מן האירוסין בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה שלא כתב לה אלא על מנת לכונסה · ב׳ רבי יהודה אומר רצה כותב לבתולה שטר של מאתים והיא כותבת לו והתקבלתי ממך מנה · ולאלמנה מנה והיא כותבת לו והתקבלתי ממך חמשים זוז · רבי מאיר אומר כל הפוחת לבתולה ממאתים ולאלמנה ממנה הרי זו בעילת זנות · ג׳ נותנין לבתולה שנים עשר חדש משתבעה הבעל לפרנס את עצמה · וכשם שנותנין לאשה כך נותנין לאיש לפרנס את עצמו · ולאלמנה שלשים יום · הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה · רבי טרפון אומ׳ נותנין לה הכל תרומה · רבי עקיבה אומר מחצה חולין ומחצה תרומה · ד׳ היבם אינו מאכיל בתרומה · עשתה ששה חדשים בפני הבעל וששה חדשים בפני היבם ואפי׳ כולם בפני הבעל חסר יום אח׳ בפני היבם אינה אוכלת בתרומה · זו משנה ראשונה בית דין של אחריהן אמרו אין האשה אוכלת בתרומה עד שתיכנס לחופה · ה׳ המקדיש מעשה ידי אשתו הרי זו עושה ואוכלת · המותר רבי מאיר אומר הקדש · רבי יוחנן הסנדלר אומר חולין · ו׳ אילו מלאכות שהאשה עושה לבעלה טוחנת ואופה ומכבסת ומבשלת ומניקה את בנה ומצעת המיטה ועושה בצמר · הכניסה לו שפחה אחת לא טוחנת ולא אופה ולא מכבסת · שתים לא מניקה את בנה · שלש אינה מצעת את המיטה · ארבע יושבת בקתידרא · רבי אליעזר אומר אפי׳ הכניסה לו מאה שפחות כופה לעשות בצמר שהבטלה מביאה לידי זימה · ז׳ רבן שמעון בן גמליאל אומר אף המדיר את אשתו מלעשות מלאכה יוציא ויתן כתובה שהבטלה מביאה לידי שיעמום · ח׳ המדיר את אשתו

מתשמיש המיטה בית שמאי אומרים שתי שבתות · ובית הלל אומ׳ שבת אחת · התלמידים יוצאין ללמוד תורה שלא ברשות שלשים יום הפועלים שבת אחת · העונה האמורה בתורה הטיילין בכל יום · הפועלין שתים בשבת · החמרים אחד בשבת · הגמלין אחד לשלשים יום · הספנין אחד לששה חדשים דברי רבי אליעזר · ט׳ המורדת על בעלה פוחתין לה מכתובתה שבעה דינרין בשבת · רבי יהודה אומר שבעה טרפעיקין · י׳ עד מתי הוא פוחת עד כנגד כתובתה · רבי יוסי אומ׳ לעולם הוא פוחת והולך שאם תפול לה ירושה ממקום אחר יגבה אותה ממנה · וכן המורד על אשתו מוסיף לה על כתובתה שלשה דינרין בשבת · רבי יהודה אומר שלשה טרפעיקין ·

יא׳ המשרה את אשתו על ידי שליש לא יפחות לה מקביים חטים או מארבעת קבין שעורין · אמר רבי יוסי לא פסק שעורים אלא רבי ישמעאל שהיה סמוך לאדום · יב׳ ונותן לה חצי קב קטנית וחצי לוג שמן וקב גרוגרות או מנה דבילה ואם אין לו פוסק לעומתן פירות ממקום אחר · ונותנין לה מיטה ומפץ ואם אין לו מיטה מפץ מחצלת · ונותנין לה כפה לראשה וחגור למתניה ומנעל ממועד למועד · וכלים של חמשים זוז משנה לשנה · ואין נותנין לה לא חדשים בימות החמה ולא שחקים בימות הגשמים · אבל נותנין לה כלים של חמשים זוז בימות הגשמים והיא מתכסה בלאותיהן בימות החמה והשחקין שלה. יג׳ נותנין לה מעה כסף לצרכיה ואוכלת עמו לילי שבת ואם אין נותן לה מעה כסף לצרכיה מעשה ידיה שלה · ומה היא עושה לו משקל חמש סלעים שתי ביהודה שהן עשר סלעים בגליל · או משקל עשר סלעים ערב ביהודה שהן עשרים סלעים בגליל · ואם היתה מניקה פוחתין לה ממעשה ידיה ומוספין לה על מזונותיה · במה דברים אמורים בעני שבישראל אבל במכובד שבישראל הכל לפי כבודו :

סליק פירקא

אף על פי שאמרו בתולה גובה מאתים כו׳ · כמה הוא מתחייב לה לא כן · רבי יוחנן ור׳ שמעון בן לקיש תריהון אמרין הכותב שטר חוב על חבירו בחזקת שהוא חייב לו ונמצא שאינו חייב ליתן לו רוצה הוא ליתן כמה וליקרות חתנו של פלוני · עד כדון בשפסק מן האירוסין · פסק מן הנישואין · רוצה הוא ליתן כמה בתשמישה שהוא ערב · עד כדון בשבעל · לא בעל · רוצה הוא ליתן כמה על קיינו שהוסיף : פסק מן האירוסין פסק מן הנישואין ולקרו׳ חתנו של פלוני כבר הו׳ בראוי תשמיש אין בו קניין לא הוסיף מכן רוצה הוא ליתן כמה ולא התחור בה · ויכולה היא · לא כן תני האיש אינו מוציא אלא לרצונו · אמר רבי אבין מעיקא הוא ליה הוא משבק לה · תני כשם שהבעל פוסק כך האב פוסק אלא שהבעל מזכה בכתב והאב אינו מזכה אלא בדברים · ובלבד דברים שהן נקנין באמירה · היך עבידא גידול בשם רב כמה אתה נותן לבנך כך וכך · כמה אתה נותן לבתך כך וכך · בין שקדשה זכת בין הבנות · אמר רבי חייה בר יוסף אשכח גידול רביתא ומר זעירתא · אלא כיני כמה אתה נותן לבנך כך וכך וכמה אתה נותן לבתך כך וכך בין שקדשה וכתה הבת בין הבנות והבן בין הבנים · אמר רבי זעירא והדא היא זעירתא לא נמצא קונה אשה במטלטלין בשוה פרוטה ואין אדם קונה שתי נשים בשוה פרוטה · ומה בין אין אדם קונה קרקע וכמה מטלטלין בשוה פרוטה שכן אדם קונה שתי קרקעות בשוה פרוטה · ואין אדם קונה שתי נשים בשוה פרוטה · רבי בא בר חייה בשם רבי יוחנן כמה אתה נותן לבנך כך וכך · כמה אתה נותן לבתך כך וכך בין שקדשה זכת הבת בין הבנות והבן בין הבנים · ובלבד מן הנישואין הראשונים · ותייא כיי דמר רבי חנניא המשיא את בנו בבית זכה בבית ובלבד מן הנישואין הראשונים תני רבי הושעיה זכה במטלטלין ולא זכה בבית · ופליג רבי ירמיה בשם רבי אבהו · היפתר שהיה אוצרו של אביו נתון שם · רבי חזקיה בשם רבי יהושע בן לוי לכן צריכה אפילו שאולין מן השוק · אמר רבי אבהו אם אמר לו לשאילה לא זכה כהן · אתא עובדא קומי רבי יעקב בי רבי בון והורי כרבי אבהו · אמר רבי זעירא עיקרא לית לה תימליוסים · ורבנין בנין ופלקן עלה את אמר והאב פוסק על ידי בתו אפילו בוגרת · נישמעינה מן הדא האב פוסק על ידי בתו ולא אשה על ידי בתה ולא אח על ידי אחותו · שנייא היא אחותו בין שהיא נערה בין שהיא בוגרת · וכא לא שנייא בין שהיא נערה בין שהיא בוגרת · רבי בא קרטיגנא בעא אפי׳ אחר אמרין אפילו בוגרת אחר · נישמעינה מן הדא והאב פוסק על ידי בתו לא אשה על ידי בתה לא אח על ידי אחותו כל שכן בוגרת · אף למדת הדין כן · תן כתך לפלוני ואני אתן לך כך וכך · קח שדה פלוני ואני נותן לך כך וכך · כני מתמיהא שלא הוסיף לה אלא בשביל חיבת לילה הראשון שבעל · בעל גירשה והחזירה ועדיין חיבת לילה הראשון קיימת · בעל מת ונפלה לפני יבם אדיין חיבת לילה הראשון קיימת · רבי יעקב בר אחא רבי אלכסא בשם חזקיה הלכה כר׳ אלעזר בן עזריה שאמר נתאלמנו או נתגרשו מן האירוסין גובה מאתים · מן הנישואין גובה את הכל · ר׳ חנניה אמר הלכה כרבי אלעזר בן עזריה · א״ר אבי׳ אמרו לר׳ חנניה צא וקרא ר׳ יונה ר׳ זעירא בשם רבי יונתן אמר הלכה כר׳ אלעזר בן עזריה · רבי יוסה רבי זעירא בשם רבי יונתן אמר אין הלכה כרבי אלעזר בן עזריה · אמר רבי יוסי סימן הדהלן דחזקיה ודרבי יונתן שניהן אמרו דבר אחד דתני מי שהלך בנו למדינת הים ושמע עליו שמת ועמד וכתב כל נכסיו לאחר · ואחר כך בא בנו מתנתו קיימת · רבי שמעון בן מנסיא אומר אין מתנתו קיימת שאילו היה יודע שבנו קיים לא היה כותבן · ומר ר׳ יעקב בר אחא הלכה כרבי אלעזר בן עזריה · והוא דרבי אלעזר בן עזריה והוא דרבי שמעון בן מנסיא · ומר רבי ינאי אמר לרבי חנינה צאי קרא ואמר רבי יוסי בר זעירה בשם רבי יונתן אין הלכה כרבי אלעזר בן עזריה · וכן נפק עובדא כרבי לעזר בן עזריה ·

הלכה ב׳ רבי יהודה אומר אם רצה כותב כו׳ · מיסבר סבר ר׳ יהודה אין פוחתין לבתולה ממנה ולאלמנה מחמשים זוז · ויכתוב בן משעה ראשונה · אלא בפוחת והולך · ויכתוב שנתקבלתי ממך כך וכך · אשכח תני בר קפרא שנתקבלתי ממך כך וכך · אמר רבי יוחנן לא אמר רבי יהודה אלא בסוף אבל בתחילה אף רבי יהודה מודה אין הוא בתחילה ואין הוא בסוף · חבריא בשם רבי יוחנן עד שלא בעל ומשבעל · רבי זעירא בשם רבי יוחנן עד שלא כנס ומשכנס לא בעל תירשה והחזירה הוא בתחילה הוא בסוף · ואי זו היא אשה ואי זו היא פילגש · ר׳ מאיר אומר אשה יש לה כתובה פילגש אין לה כתובה · רבי יהודה אומר אחת זו ואחת זו יש לה כתובה אשה יש לה כתובה ותנאי כתובה · פילגש יש לה כתובה ואין לה תנאי כתובה · רבי יודה בשם רב זו דברי רבי מאיר ורבי יהודה · אבל דברי חכמים נושא אדם אשה ומתנה עמה על מנת שלא לזונה ולפרנסה · ולא עוד אלא שתהא זנתו ומפרנסתו ומלמדתו תורה · מעשה בר׳ יהושע בנו של ר׳ עקיבא שנשא אשה והתנה על מנת שלא לזון ושלא לפרנס ולא עוד אלא שתהא זנתו ומפרנסתו ומלמדתו תורה · וכיון שבאו שני רעבון חלקו הנכסים ביניהן והתחילה קובלת עליו לחכמי ישראל אמר להן היא נאמנת עלי יותר מן הכל · אמר להן בודאי כך התניתי עמו אין אחר קניין כלום ·

הלכה ג׳ נותנין לבתולה שנים עשר חדש · תני הבגר בשעה שנים עשר חדש · אמר רבי הילא תני תמן נותנין לבגר שנים עשר חדש ונותנין לה קידושין · ולאלמנה שלשים יום · תנינן נותנין לבתולה שנים עשר חדש ואת אמר אבין · רבי אבין בשם רבי הילא לאחר בגרה שנים עשר חדש נותנין לה קידושין שלשים יום · עשת שנים עשר חדש לפני הראשון ואחר כך בא השני אמר לה לא כבר הכנתי יכולה היא לו׳ חיבתו עלי מן הבחור · היא אלמן והיא בתולה והוא בעא מיסב יכולה היא לומר חיבתו עלי מן הבחור · היא בחור והיא אלמנה והוא בעיא מיסב יכול הוא מימר חיבתה עלי יותר כבתולה · היא קטנה ורוצה להגדיל שומעין לה · הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו ואינם אוכלות בתרומה · מתו בעליהן אוכלות משלו ואוכלות בתרומה · אמר שמואל אתי דרבי ברביה והוא ששלם הזמן ברביעי · ששלם הזמן בשלישי בחמישי · רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בי רבי חנינה ולוי תריהון אמרין נעשה כמי שהבשילו סופרים · אמר רבי יהושע בן לוי אם היתה עיכובה מחמתו ניזונת משלו · תני רבי טרפון אומר נותנין לה הכל תרומה שהתרומה מצויה בכל מקו׳ · רבי עקיבה אומר מחצה חולין ומחצה תרומה שהנשים מצויות לטמא טהרות · תני רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מקום שהזכיר תרומה נותנין לה כפליים בחולין ·

הלכה ד׳ היבם אינו מאכיל בתרומה כו׳ · אמר רבי ירמיה תני תמן היבמה כל שלשה חדשים ניזונת משל בעלה · עמד יבמה בדין וברח ניזונת משלו · חלה כמי שברח דמי · הלך לו למדינת הים כמי שברח · אלמנה שאמרה הרי אני מיגדת אלמנותי בבית בעלי שומעין לה · רבי יוסי בשם רבי הילא האומר איני חולץ כאילו אומר איני מגרש · אמר רב זבדא הורי רבי יצחק האומר איני חולץ כאומר איני מגרש · עשת ששה חדשים לפני הבעל וששה חדשים בפני היבם אינה אוכלת בתרומה · ולא סוף דבר ששה חדשים לפני היבם אלא אפילו כולם בפני היבם חסר יום אחד אינה אוכלת בתרומה · מתניתי׳ לא כמשנה הראשונה ולא כמשנה האחרונה אלא כמשנת האמצעית דתני בראשונה היו אומרים ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה והוון דרשין ובהן כי יקנה נפש קניין כספו ודלא כן מה בין קונה אשה ובין קונה שפחה : חזרו לומר לאחר שנים עשר חדש לכשיתחייב במזונותיה · בית דין של אחריהן אמרו לעולם אין האשה אוכלת בתרומה עד שתיכנס לחופה · וכבר שלח רבי יוחנן בן בגבג אצל רבי יהודה בן בתירה לנציבין אמרו משמך שארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה · שלח אצלו ואמר לו מחזק הייתי בך שאתה בקי בסיתרי תורה אפילו לדרוש בקל וחומר אין את יודע · מה אם שפחה כנענית שאין הביאה קונה אותה להאכילה בתרומה הכסף קונה אותה להאכילה בתרומה · אשה שהביאה קונה אותה להאכילה בתרומה אינו דין שיהא הכסף קונה אותה להאכילה בתרומה · ומה אעשה והן אמרו לעולם אין האשה אוכלת בתרומה עד שתיכנס לחופה וסמכו להם מקרא במה שנאמר כל טהור בביתך יאכלנו · אמר רבי יוחנן הרי זה קל וחומר שיש עליו תשובה דו יכיל מימר ליה לא אם אמרת בשפחה כנענית שהיא נקנית בחזקה · תאמר בזו שאינה נקנית בחזקה · וכל קל וחומר שיש עליו תשובה בטל קל וחומר · הלכה ה׳

המקדיש מעשה ידי אשתו כו׳. רבי מאיר אומר הקדש בשלו. ורבי יוחנן הסנדלר אומר חולין בשלו. רבי שמעון בן לקיש אמר כמוהר מה׳ כל ע״ס פליגין תיפתר לה במעלה לה מזונות ואינו נותן לה מעה כסף לצרכיה׳ תנינן. אם נותנין לה מעה כסף לצרכיה מעשה ידיה שלה. רבי יוחנן אמר במותר אחר מיתה פליגין דו אמר ליה בשאינו מעלה לה מזונות. אבל אם מעלה לה מזונות דברי הכל קדשו׳ אמר רבי זעירא תני המן מסייע ליה לרבי יוחנן במה דברים אמורים בשאינו מעלה לה מזונה. אבל אם היה מעלה לה מזונות דברי הכל קדשו. ואין כל מה שיש לאשה משועבד לאיש לאכילת פירות. רבי שמואל בר רב יצחק אמר מעשה ידים כיניהן. ר׳ מאיר אומר מעשה ידים ראויין לקדש משעה ראשונה׳ רבי יוחנן הסנדלר אומר אין מעשה ידים ראוים לקדש משעה ראשונה׳ מה שאי יש מאכא היום מכור לך. מה שאעלה במצודתי היום מכור לך דבריו קיימין. רבי אבהו בשם רבי יוחנן כלוה לתכריכי אביו והוא שיהא חולה אביו או מסוכן. ר׳ אבהו בשם רבי יוחנן והוא שתהא מצודה פרושה כפניו. ומר ר׳ אבהו בשם רבי יוחנן אף לקדש לא קדשו למה מפני המחלוקת.

רבי מאיר ורבי יוחנן הסנדלר אומר שניא הוא הקדש מצודה שאינה מצויה. אמר רבי יוסי לרבי יעקב בר אחא נהיר דהויתון אמרין את ורבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש מאן תני הקדש מצודה שאינה מצויה מחלוקת רבי מאיר ורבי יוחנן הסנדלר הוו רעין רעין אית ליה לר״ש בן לקיש׳ ר׳ ירמיה בעא המקדיש מעשה ידי עבדו והוה צייד מהו׳ נשמעינה מן הדא המקדיש את עבדו הוא קודש ומעשה ידיו חולין׳ מעשה ידי עבדו הוא חולין ומעשה ידיו הקדש. אמר רבי יוחנן הקוטע ידי עבדו של חבירו רבו נוטל נזקו צערו בושתו ופגמו. והלה יצא ויתפרנס בצדקה והא תני המקדיש את עבדו יוצא הוא לפרנסה מהו והשאר קודש. אמר רבי בא בר ממל לא על דעתו שימות יותר מן העבדים. לא כן אמר רבי יוחנן הקוטע ידי עבדו של חבירו רבו נוטל נזקו צערו בושתו ופגמו והלה יצא ויתפרנס בצדקה. רבנין דקיסרין בשם ר׳ אחא מצווין ישראל לפרנס קטעין אפילו עבדים. רבי יוחנן מן כל מה דהוה אכיל יהיב לעבדיה והוה קרי עלוהי הלא בבטן עושני עשהו ויכוננו ברחם אחד׳

הלכה ו׳ אילו מלאכות שהאשה עושה לבעלה כו׳ תני שבעה גופי מלאכות כנו והשאר לא צרכו חכמים למנותן. מניקה את בנה. אמר רבי חגיי לא אמר אלא בנה הא תאומים לא. ולמה אמר בנה שלא תימק בן חבירתה מהדין דתני אין האיש כופף את אשתו שתניק בנו של חבירו ולא האשה כופה את בעלה שתניק בן חבירתה. נדרה שלא להניק את בנה בית שמאי אומרי׳ שומטין את הדד מתוך פיו ובית הלל אומרים כופין אותה׳ נתגרשה אין כופין אותה במה דברים אמורים בזמן שאינו מכירה אבל אם היה מכירה כופין אותה ונותנין לה שכרה שתניק את בנה׳ כמה יהא לו והוא מכירה רבי ירמיה בשם רב שלשה חדשי׳ והוה ר׳ זעירא מסתכל ביה. אמר ליה מה את מסתכל בי מימר לך מן ההיא דשמואל דאמר שמואל שלשה ימים. שמואל כדעתיה. שמואל אמר חכים אנא לחייתא דילדין לי. רבי יהושע בן לוי אמר חכים אנא לגוורה דגזרין לי. רבי יוחנן אמר חכים אנא לנשייא דעבדתין עם אימא׳ תני יונק התינוק והולך עד עשרים וארבעה חדשים מכן והולך כיונק שקץ דברי רבי אליעזר. ורבי יהושע אומר יונק והולך אפילו ארבע וחמש שנים. פירש אין מחזירין אותו. עד איכן רבי יעקב בר אחא רבי ירמיה בשם רב מעת לעת. רבי חזקיה רבי אבהו בשם רבי יהושע בן לוי שלשה ימים מעת לעת. תני מעת לעת׳ רבי חזקיה רב במה דברים אמורים בזמן שפירש מתוך בוריו. אבל אם פירש מתוך חולייו מחזירין אותו מיד בשאינו של סכנה. אבל אם היה של סכנה אפילו לאחר כמה ימים מחזירין אותו.

הכניסה׳ אמר רבי שמואל בר רב יצחק לא סוף דבר הכניסה אלא אפילו היא ראויה להכניס כהדא דתני אשתו עולה עמו אבל לא יורדת עמו. אלמנה ובניה יורדין אבל לא עולין׳ הפועלין עולין אבל לא יורדין. הבת לא עולה ולא יורדת׳ ותכניס שפחה לכל הדברים׳ אמר רבי חייה בר יודה בפני חיים של שפחה. אמר ר׳ בן על ידי שהדברים הללו של בזיון לפיכך תלו אותן בשפחה׳ אמר רבי יודה כי רבי בן שאין דרך האשה להיות יושבת בטילה בתוך ביתו. רב הונא אמר אפילו הכניסה לו מאה שפחות כופה לעשות לו דברים של יחוד. מהו דברי׳ של יחוד סכה לו את גופו ומרחצת לו את רגליו ומוזגת לו את הכוס׳ למה משום שהיא חייבת לעשות לו׳ או משום שאינן ראויין להשתמש בשפח׳. מה נפק מן ביניהון הכניסה לו עבדים׳ אין תימר משום שאין ראויין להשתמש בשפחה הרי הכניסה לו עבדים הוי לית טעמא משום שהיא חייבת לו. ר׳ אבודימא בצפרין בעי קומי רבי מנא לא מסתברא משום שהיא חייבת לו. אמר לו אוף אנא סבר כן׳ ותני כן כופה לעשות בצמר אבל לא בפשתן מפני שהיא מסרחת את הפה ומשלבקת את השפתות. הלכה ז׳ רבן שמעון בן גמליאל אומר אף המדיר את אשתו כו׳ הלכה ח׳ המדיר את אשתו מתשמיש המיטה כו׳ בית שמאי אומרים שתי שבתות כימי לידת נקיבה. ובית הלל אומרים שבת אחד כימי לידת זכר או כימי נדתה׳ התלמידים יוצאין לתלמוד תורה שלא ברשות בתיהן שלשים יום. הא ברשות בתיהן אפילו כמה.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן וישלחם לבנונה עשרת אלפים לחדש. אמר רבי אבין חיבב הקב״ה פרייה ורביה יותר מבית המקדש מאי טעמא חדש יהיו בלבנון ושנים חדשים בביתו. רב אמר הבאה והוצאת חדש בחודש לכל חדשי השנה והכא את אמר שבת אחד׳ וכא את אמר פעמים בשבת. תני בר קפרא הפועלין יוצאין למלאכתן שלא ברשות בתיהן שבת אחד. העונה האמורה בתורה. אית תניי תני ששאר זה דרך ארץ. עונה זה המזון. אית תניי תני עונה זה דרך ארץ. שאר זה המזון. מאן דמר שאר זה דרך ארץ. איש איש אל כל שאר בשרו. עונה זה המזון ויענך וירעיבך. מאן דמר שאר זה המזון וימטר עליהם כעפר שאר. עונה זה דרך ארץ אם תענה את בנותי׳ זה דרך ארץ.

רבי ליעזר בן יעקב פתר קרייה שארה כסותה שתהא הכסות לפי השאר׳ שלא יתן לה את הילדה לזקנה ולא את הזקנה לילדה. כסותה ועונתה. שתהא הכסות לפי העונה שלא יתן של קייץ בימות הגשמים ולא של גשמים בקייץ. מנא לה מזון. מה אם דברי׳ שאין בהן קיום נפש אינו רשאי לימנע ממנה דברים שהן קיום נפש לא כל שכן׳ מנא לה עונה מה אם דברים עד שלא נישאת לכאן משעה ראשונה אינו רשאי לימנע ממנה דברים שנישאת לכאן משעה ראשונה לא כל שכן. ממנחה ששלח יעקב אבינו לעשו אחיו למד רבי אליעזר ששילח לו כדרך הארץ. עזים מאתים ותיישים עשרים חד לעשרה. רחלים מאתים ואילי׳ עשרים חד לעשרה. גמלים מיניקות ובניהם שלשים׳ אמר רבי ברכיה הן על ידי שהוא צנוע בתשמישו לפיכך לא פירסמו הכתוב׳ פרות ארבעים ופרים עשרה חד לארבע דאינון לעי׳ אתונות עשרים ועיירים עשרה חד להרי דאינון לעיי.

רבי ירמיה בעא אילין תלמידי חכמים לא מסתברא מיעבדינון כטיליין. אמר ר׳ מנא לא מסתברא דלא כאספן שהן יגיען יותר. רב אמר אוכלת עמו מלילי שבת ללילי שבת כלשון נקייה. הלכה ט׳ המורדת על בעלה פוחתין לה מכתובתה שבעה דינר בשבת׳ רבי יהודה אומר שבעה טרפעיקין.

הלכה י׳ עד אימתי הוא פוחת עד כנגד כתובתה כו׳ הכא את מר שבעה. והכא את מר שלשה׳ אמר רבי יוסי בר חנינא הא על ידי שהיא חייבת לו שבע הוא פוחת ממנה שבעה. והוא על ידי שהוא חייב לה שלשה הוא מוסיף לה שלשה. הגע עצמך שהכניסה לו עבדים הרי אינה חייבת לו כלום. הגע עצמך שהתנה עמה לא שאר ולא כסות ולא עונה׳ הרי אינו חייב לה כלום׳ מאי כדון. כיי דמר רבי יוחנן צערו של איש מרובה יותר מן האשה הדא הוא דכתיב ויהי כי הציקה לו בדבריה כל הימים ותאלצהו׳ מהו ותאלצהו׳ אמר רבי יצחק בר לעזר שהיתה שומטת עצמה מתחתיו. ותקצר נפשו למות. הוא קצרה נפשו למות והיא לא קצרה נפשה למות. ויש אומרים שהיתה עושה צורכה באחרים. כל שכן דתבע דאמר רבי נחמן בשם רבי נתן האבר הזה שבאדם הרעיבתו השביעתו׳ השביעהו הרעיבתו. וכרבי אלעזר עד כמה הוא פוחת׳ נשמעינה מן הדא׳ תני רבי חייה ארוסה וחולה נדה ושומרת יבם כותבין לה איגרת מרד על בעלה מה אנן קיימין אם בשמרדה עליו והיא נדה התור׳ המרדתה עליו אלא כן אנן קיימין שמרדה עליו עד שלא באת נידה ובאת לנידה והרי אינה ראויה לכרוך ואת אמר כותבין ובא פוחת. מה מיפחות מפרא פרנן דידה׳ נשמעינה מן הדא רבי יוסי אומר לעולם הוא פוחת והולך שמא תפול לה ירושה ממקום אחר ויחזור ויגבה ממנה. לא אמר אלא ירושה דבר שאינו מצוי׳ הדא אמרה אפילו לפחות מפרא פרנן דידה פוחת׳ רבי זעירא בשם שמואל כותבין איגרת מרד על הארוסה. ואין כותבין איגרת מרד על שומרת יבם. והתני רבי חייה נידה וחולה ארוסה ושומרת יבם כותבין לה איגרת מרד על כתובתה׳ כאן במשנה הראשונה׳ כאן במשנה האחרונה. אמר רבי יוסי בר בון אפילו תימר כן במשנה אחרונה בית דין שאחריהן מתירין בה ארבע שבתות והוא שובר׳ כתובתה ויוצאה׳ רבי חנינה בשם רבי ישמעאל בי רבי יוסא היוצאה משם שם רע אין לה בליות. מורדת יש לה. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי המורדת והיוצאת משם שם רע אין לה לא מזונות ולא בליות. אמר רבי יוסה אילין דכתבין אין סנא אין שנאת תמי ממון ותניין קיים׳ הלכה יא׳ המשרה את אשתו על ידי שליש כו׳. מהו סמוך לארוס לדרומה. הלכה יב׳ נותן לה חצי קב קטנית וחצי לוג שמן כו׳. א״ר מנא מנה וארבע ריטלין נותן לה כר נר ופתילה כוס חכית וקדירה. רבי יוסי אמר כר אין לה שאין נשי העניים ישינות על הכר׳ רבי חייה בשם רבי יוחנן והתירה מזונות שלה והתירה בליות שלה. הדא דתימר באשת איש׳ אבל באלמנה בין שהתירה מזונות בין שהתירה בליות שלה׳

הלכה יג׳ נותן לה מעה כסף לצרכיה והיא אוכלת עמו מלילי שבת ללילי שבת כו׳. דברים אמורים לשון נקי׳ שמעון בר בא בשם רבי יוחנן אכילה ממש. על דעתיה דרב אוכלת משלו על דעתיה דר׳ יוחנן אוכלת משלה. יין אין לי׳ שאין עניות ישראל שותות יין׳ ועשירות שותות. והתני מעשה במרתא בת בייתוס שפסקו לה חכמים סאתים יין בכל יום׳ ובית דין פוסקין יין. אמר רבי חייה בר ארא על שום זנות יין ותירוש יקח לב. והא תנינן אם היתה מניקה פוחתין לה ממעשה ידיה ומוסיפי׳ לה על מזונותיה׳ מהו מוסיף. רבי יהושע בן לוי אמר יין שהוא מרבה את החלב. רבי חזקיה רבי אבהו בשם רבי יוחנן אף לתבשילה פסקו אף על פי כן קללה אותן ואמרה להן כך תתנו לבנותיכם׳ אמר רבי אחא ועניננו אחריה אמן. אמר רבי

אלעזר בר צדוק אראה בנחמה אם לא ראיתיה מלקטת שעורי׳ מבין טלפי סוסים בעכו׳ וקראתי עליה הפסוק הזה הרכה בך והענגה וגו׳ · אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעיקבי הצאן וגו׳ · ותני מעשה במרים בתו של שמעון בן גוריון שפסקו לה חכמים בחמש מאות דינר קופה בשמי׳ בכל יום ולא היתה אלא שומרת יבם · אף על פי כן קיללה אותן ואמרה להן כבה תתנו לבנתיכם · אמר רבי אחא ועניגו אחריה אמן · אמר ר׳ אלעזר בר צדוק אראה בנחמה אם לא ראיתי׳ קשורה בשערה בזנב הסוס בעכו וקראתי עליה הפסוק הזה הרכה בך והענגה כו׳ ·

הדרן עלך אף על פי שאמרו

מציאת האשה ומעשה ידיה של בעלה וירושתה הוא אוכל פירות בחייה · בושתה ופגמה שלה · רבי יהודה בן בתירה אומר בזמן שהן בסתר לה שני חלקים ולו אחד · ובזמן שהן בגלוי לו שני חלקי׳ ולה אחד · שלנגלותנין לו מיד · ושלה ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות · ב׳ הפוסק מעות לחתנו ומת חתנו אמרו חכמים יכול הוא שיאמר לאחיך הייתי רוצה ליתן ולך אי איפשי ליתן · ג׳ פסקה להכניס לו אלף דינר הוא פוסק כנגדו חמשה עשר מנה · כנגד השום הוא פוסק פחות חומש · שום מנה ושוה מנה אין לו אלא מנה · שום במנה היא נותנת שלשים ואחד דינר · בארבע מאות היא נותנת חמש מאות ומה שהחתן פוסק הוא פוסק פחות חומש · ד׳ פסקה להכניס לו כספים סלעה נעשית ששה דינר והחתן מקבל עליו עשרה דינר וקופה לכל מנה ומנה רשב״ג אומר הכל כמנהג המדינה · ה׳ המשיא את בתו סתם לא יפחות לה מחמשים זוז · פסק להכניסה ערומה לא יאמר הבעל כשתבוא לביתי אכסנה בכסותי אלא מכסה ועודה בבית אביה · וכן המשיאין את היתום׳ לא יפחתו לה מחמשים זוז ואם יש בכיס מפרנסין אותה לפי כבודה · ו׳ יתומה שהשיאתה אמה ואחיה וכתבו לה במאה או בחמשים זוז יכולה היא משתגדיל להוציא מידם מה שראוי להנתן לה · רבי יהודה אומר אם השיא הבת הראשונה ונתן לשניה כדרך שנתן לראשונה · וחכמים אומרים פעמים שאדם עני והעשיר או עשיר והעני אלא שמין את הנכסין ונותנין לה · ז׳ המשליש מעות לבתו והיא אומרת נאמן עלי בעלי יעשה שליש מה שהושלש בידו דברי רבי מאיר · אמר רבי יוסי וכי אינה אלא שדה אחת והיא רוצה למכרה והרי היא מכורה מעכשיו במה דברים אמורים בגדולה · אבל בקטנה אין מעשה קטנה כלום :

סליק פירקא

מציאת האשה ומעשה ידיה לבעלה כו׳ · רבי חזקיה בשם רבי אימי איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמ׳ דברי הכל וחרנא אמ׳ במחלוקת ולא ידענא מאן אמר דא ומאן אמר דא מסתברא דר׳ שמעון בן לקיש הוא דו אמ׳ במחלוקת דו פתר לה במעלה לה מזונות · ואינו נותן לה מעה כסף לצרכיה ותנינן ואם אינו נותן לה מעה כסף לצרכיה מעשה ידיה שלה · מעשה ידיים שהן כמציאה · אתא רבי יעקב בר אימי בשם ר׳ שמעון בן לקיש דברי הכל הוא והוי דעון דעזן אית לרבי שמעון בן לקיש · למי נצרכה לרבי מאיר · אף על גב דלרבי מאיר עביד יד העבד כיד רבו זכת האשה זכה בעלה מודה שאין עליה אלא אוכלת פירות בלבד · תמן תנינן מציאת בנו ובתו הקטני׳ ועבדו ושפחתו הכנעני׳ ומציאת אשתו הרי אילו שלו · שהוא יכול לשנותן למלאכה אחרת · מה טעמא אמרין מציאת בנו ובתו הגדולים ועבדו ושפחתו העברים הרי אילו שלהן שאינו יכול לשנותן למלאכה אחרת · והתיבן הרי אשתו אינו יכול לשנותה למלאכה אחרת ואת אמר מציאתה שלו · אמר ר׳ יוחנן טעם אחר יש באשה · מהו טעם אחר באשה · אמר רבי חגיי מפני קטטה · רבי יוסי לא אמר כן אלא שלא תהא מברחת משל בעלה ואומרת מציאה מצאתי · הגע עצמך שנתן לה אחר מתנה · קול יוצא למתנה ואין קול יוצא למציאה · הגע עצמך שמצאה בעדים · זו מפני זו · אמר רבי יוחנן בשאין סמוכין לאביהן · אבל אם היו סמוכין לאביהן מציאתן שלו · והדין ר׳ יצחק בהן דמשביק איתתיה ולא מברק לה פורנה שהוא מעלה לה מזונות עד שעה שהוא כמרקה · רבי ירמיה רבי אחא בשם ר׳ בון בר כהנא דלא מחסר לה בסתר · למה נוטל מפני צערו שמצטער עמה · הלכה ב׳ הפוסק מעות לחתנו ומת חתנו כו׳ · ולא דברים שהן קונין באמירה הן · תני בר קפרא פוסק לשם כתובה על מנת לכנים · וכיני הפוסק מעות לבתו קטנה כופין אותו ליתן · הא לגדולה לא · אמר רבי אבון כופין אותו ליתן גט ·

הלכה ג׳ פסקה להכניס לו אלף דינר כו׳ מה ראו לומר בכספים אחד ומחצה ובשום פחות חומש · אמר רבי יוסי בן חנינה שמין דעתה של אשה שהוא רוצה לכלות את כליה ולפחות אותן חומש · שמין דעתו של איש רוצה לישא וליתן בהן ולעשותן באחד ומחצה · אמר רבי יוסה זאת אומרת שאין אדם רשאי למכור כלי אשתו · דלמא רבי חייה ורבי יסא רבי אימי סלקון לשומא דברתה דרבי יוסי בן חנינה אמרין ליה פחות חומש וכופל · אמר לון פחות חומש ואינו כופל · שמעון בר אבא בשם רבי יוחנן הכניסה לו זהב בשויו · ותני כן תקשיטין לעשותן דינר באחד ומחצה · דינר לעשותן תקשיטין בשוייהן · רבי אחא בר פפא בעא קומי רבי אימי הכניסה לו בהמה אמר ליה כשויה · הכניסה לו קרקע אמר ליה כשויה · ואינו משתכר תוכה קרקע אין לו אלא אכילת פירות ·

הלכה ד׳ פסקה להכניס לו כספים כו׳ · פסקה להכניס לו חמש מאות דינר שום עשה אותו ארבע מאות · לא עשה כן אלא עשה אותו אלף · אם עשת קיצותא גובה את הכל · ואם לאו מיגרע חמשה דינר לכל סלע ואינו נגע בתוספת · פסקה להכניס לו חמש מאות דינר כספים עושה אותן שבע מאות ומחצה לא עשה כן אלא עשה אותן אלף · אם עשת קיצותא גובה את הכל ואם לאו מיגרע ששה דינר לכל סלע · ואינו נגע בהוספת · פסקה להכניס לו אלף זוז צריך לעשותן ט״ו מנה · לא עשה כן אלא כתב לה שדה שוה בשנים עשר מנה תחת אלף זוז אם עשתה קיצותא גוב׳ את הכל ואם לאו אין פוחתין לבתולה ממאתים ולאלמנה ממנה · הבא את מר מיגרע · והבא את מר אינו מיגרע · כאן בנשלה מקצת · כאן כשלא נשלה מקצת · הבא את מר נוגע בתוספת · והבא את מר אינו נוגע בהוספת · תמן הוסיף ולא פיחת · ברם הכא פיח׳ ולא הוסיף · תניא בין בשום בין בכספים · בשום מה לפי מה שהוא פוחת לפי מה שהוא מוסיף לפי מה שהוא מכנסת · כיני מתניתא וקופת בשמים הכל מנה · אמר רבי יוחנן עשו הניית בשמים כהניית כספים · אמר רבי אבין עשו הניית פריה ורביה כהניית כספי׳ · בהד׳ תלמידוי דר׳ יוסי סלקון לקידשין אשכחונון עדירין אמרון לון אתניהון בינינון · אם ההניתם ביניכם הרי יפה · ואם לאו הכל כמנהג המדינה ·

הלכה ה׳ המשיא את בתו כו׳ · רבי אבא מרי אחוי דרבי יוסי בעי לא כן תני מניין אפילו אמר הריני עומד ערום ומכסה אין אומרי׳ לו שיעמוד ערום ויכסה אלא מכסה כראוי לה · תמן אורחא דבר נשא מיסר הני לי מיקום ערטליי ומכסיא איתתי · ברם הכא לכן התנה עמה מתחילה · כיני מתניתא וכן המפרנסין את היתומה · אמ׳ רבי חננא זאת אומרת שאומרי׳ לפרנסין ללוות · דו פתר לה כשאין כבים לוין עד חמשים · אבל אם יש בכים מוסיף · אמר ר׳ יוסי זאת אומרת שאין אומרים לפרנסין ללוות דו פתר לה בשיש בכים · אבל אם אין בכים פוחת · כהדא מילדה אחת בימוי דרבי אמי אמר ישתכוק למועדא · אמר ליה רבי זעירא גרמית יפסוד אלא יתכול דמריה דמועדיא קיים · ותייא דרבי חנינה כרבי זעורה ודרבי יוסי כרבי אימי ·

הלכה ו׳ יתומה שהשיאתה אמה או אחיה כו׳ · כיני מתניתא אם השיאו את הבת הראשונה יינתן דברי חכמים שפעמים שאדם משיא את בתו ונותן עליה מעות · ופעמים שאדם משיא את בתו ונוטל עליה מעות · רבי זעירה שאל לרב נחמן בר יעקב ולרב אמי בר פפי מאן תנא עישור נכסים · אמר לו רבי זעורה בשם רב ירמיה עישור נכסים כרבי · בענן קומי רבי הרי שהיו עשר נקבות · וכן אם נטלה הראשונה עישור נכסים והשנייה עישור נכסין והשלישית והרביעית והחמישית וכן עד לעשירית אין כן לא נשתייר לבן כלום · אמר להן הראשונה נוטלת עישור נכסין ויוצאה · והשנייה נוטלת עישור נכס׳ מן המשתייר · והשלישית מן המשתייר והרביעית מן המשתייר עד עשירית מן המשתייר · נמצאו הבנות נוטלות הרין תולקין פרא ציבחר · והבן נוטל חד חולק ואוף ציבחר · הרי שהיו שתי נקיבות ובן אחד ונטלה הראשונה עישור נכסים · לא הספיקה השנייה ליטול עישור נכסים עד שמת הבן · רבי חנינה סבר מימר השנייה נוטלת עישור נכסים והשאר חולקות אותו בשוה · אמר ליה רבי יוחנן תמן כשלא הה להתפרנס · ברם הכא תמכור את השאר ותתפרנס ממנו · רבי טבי בשם רבי יאשיה טעמא דרבי חנינה אין מן המשועבדין היא גובה לא כל שכן ממה שלפניה · רבי יוחנן כדעתיה דמר רבי זעירא רבי יוחנן לא גבי מאן גבי רבי חנינה לא גבי · רבי יסא איתפקד גביה מדל דיתמין והוה תמן יתמין בעיין מפרנסא אעיל עובדא קומי רבי אלעזר וקומי רבי שמעון בר יקים · אמר רבי שמעון בר יקים לא כמשב שיתפרנסו משל אביהן ולא מן הצדקה · אמר ליה רבי אלעזר דבר שאילו יבוא לפני רבותינו ואין רבותינו נוגעין ואנו עושין אותו מעשה · אמר רבי יוסי אנא יהיב לון ואין קמון יתמי וארכון אנא יהיב לון · אפילו כן חכין ולא עירון · רבי זעירא בעא קומי רבי יוסי הדך עבדין עובדא · אמר ליה כרבי חנינה · וכן נפק עובדא כרבי חנינא · רבי אבון בשם רבי הולא רואין את הנכסין כאילו הריבין ·

הלכה ז׳ המשליש מעות לבתו והיא אומרת נאמן עלי בעלי כו׳ · מתניתא בפסק מן האירוסין · אבל אם פסק מן הנישואין אף ר׳ מאיר מודי · השליש מן הנישואין הוא המחלוקת · האומר הנו לבנו שקל בשבת והן ראוין ליטול סלע נותנין להן סלע · אל תתנו להן אלא שקל נותנין להן שקל · ולמזון האשה והבנות בין שאמר תנו בין שאמר אל תתנו נותנין להן שקל · תני רבן שמעון בן גמליאל אומר מאיר היה אומ׳ האומר תנו לבניי שקל בשבת והן ראוין ליטול סלע נותנין להן שקל והשאר מתפרנס מן הצדקה · וחכמים אומרים גובין

וחולקין

מהלכין עד שיכלו הנכסים והשאר יתפרנסו מן הצדקה׳ אמר רבי יוסי הדא
נשטה שא׳להא דח׳לפי אמרי איתכון על גיף נהרא דלא אפיקת בתניה דרבי
חייה רבא מן בתניתא וירקוני לנהרא׳ מה הדה מימר יעשה שליש מה שהשליש
בידו. מהו יירשו אחרים. לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל הלשונות
אדם מזכה חוץ מלשון ירושה: לית כאן ירתון אלא ישלון׳ רבי זעירא בעא
קומי רבי מנא כאן במתנה איתפלגון כתב כל נכסיו לשני בני אדם כאחת. כתב
לזה כלשון מתנה ולזה כלשון ירושה אמר ר׳ אלעזר מכיון שזכה בו בלשון מתנה
זכה זה בלשון ירושה. אמר רבי יוחנן נראין דברים בלשון מתנה זכה בלשון
ירושה לא זכה אמר רבי פינחס אתא עובדין קומי רבי ירמיה כמין דרבי אלעזר
אמר אולפן . ודרבי יוחנן אמר נראין הלכה כרבי אלעזר. אמר רבי
שמואל לא רבי מאיר אמרה ואינן נראות׳ שמא כלום הוא לא כן אמר רבי
יוחנן בשם רבי יסא צמר הבכור שטרפו בטל ברוב ואייתי רבי חייה ציפוריא קומי
רבי אימי ליטרא בטמונ׳ ולא הורי ליה דכר רבי יסא לא מתניתא היא האורג מלא
הסיט מצמר הבכור בבגד ידלק הבגד. משער הנזיר ומפטר חמור בשק ידלק
השק. הרי מתניתא פליגא על רבי יוחנן כתב בין בתחילה בין באמצע בין בסוף
בלשון מתנה דבריו קיימין. תמן לזה בלשון מתנה ולזה בשלון ירושה׳ ברם
הכא כל אחד ואחד בלשון מתנה כל אחד ואחד כשלון ירושה. רבי חגיי בעא
קומי רבי יוסי ואינו חב לאחרים. אמר ליה בשאין שם אחין. ואינו חב לאחי
אביו. רבי חנניה בריה דרבי הלל רוצה הוא בתקנת ביתו יותר מקרוביו:

הדרן עלך מציאת האשה

המדיר את אשתו מליהנות לו עד שלשים יום יעמיד לה
פרנס. יותר מיכן יוציא ויתן כתובה׳ רבי
יהודה אומר בישראל חדש אחד יקיים׳ שנים
יוציא ויתן כתובה. בכהנת שנים יקיים. שלשה יוציא ויתן כתובה.
ב׳ המדיר את אשתו שלא תאכל באחד מכל מיני פירות יוציא ויתן
כתובה. רבי יהודה אומר בישראל חדש אחד יקיים. שנים יוציא ויתן כתובה.
ובכוהנת שנים יקיים. שלשה יוציא ויתן כתובה. ג׳ המדיר את
אשתו שלא תתקשט באחד מכל המינים שנים חדשים יקיים׳ שלשה יוציא ויתן
כתובה. רבי יוסי אומר בעניות שלא נתן קיצבה׳ אבל בעשירות שלשים יום.
ד׳ המדיר את אשתו שלא תלך לבית אביה בזמן שהן עמה בעיר
חדש אחד יקיים שני׳ יוציא ויתן כתובה׳ בזמן שהן בעיר אחרת רגל אחד יקיים.
שנים יוציא ויתן כתובה. ה׳ המדיר את אשתו שלא תלך לבית
אבל או לבית המשתה יוציא ויתן כתובה. מפני שנועל בפניה׳ ואם היה טוען
משום דבר אחר רשאי׳ אם א״ל שתאמרי לפלוני מה שאמרתי לך או שתהיי
ממלאה ומערה לאשפו׳ יוציא ויתן כתובה . ו׳ אילו יוצאות שלא
בכתובה העוברת על דת משה ויהודית׳ ואי זו היא דת משה מאכילתו שאינו
מעושר ומשמשתו נידה ולא קוצה לו חלה ונודרת ואינה מקיימת. ואי זו היא
דת יהודית יוצאה וראשה פרוע וטווה בשוק ומדברת עם כל אדם׳ אבא שאול
אומר אף המקללת יולדיו בפניו׳ רבי יהושע אומר אף הקולנית.
ז׳ אי זו היא הקולנית כל שהיא מדברת בתוך ביתה ושכיניה
שומעין את קולה׳ ח׳ המקדש את האשה על מנת שאין עליה
נדרים ונמצאו עליה נדרים אינה מקודשת. כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים תצא
שלא בכתובה׳ על מנת שאין בה מומין אינה מקודשת׳ כנסה סתם ונמצאו בה
מומין תצא שלא בכתובה שכל המומין שפוסלין בכהנים פוסלין בנשים׳
ט׳ היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראייה שמשנתארסה
נולדו בה מומין אילו ונסתחפה שדהו . נכנסה לרשות הבעל הבעל צריך
להביא ראייה שעד שלא נתארסה היו בה מומין אילו והיה מקחו מקח טעות דברי
רבי מאיר. וחכמים אומרים במה דברים אמורים במומין שבסתר אבל במומין
שבגלוי אינו יכול לטעון׳ אם יש מרחץ עמו באותה העיר אף מומין שבסתר אינו
יכול לטעון מפני שהוא בודקה על יד קרובותיו׳ י׳ האיש שנולדו בו
מומין אין כופין אותו להוציא. אמר רבן שמעון בן גמליאל בד״א במומין הקטנים
אבל במומים הגדולים כופין אותו להוציא. יא׳ ואילו שכופין אותן
להוציא מוכה שחין ובעל פוליפוס והמקמץ והמצרף נחושת והבורסי בין שהיו עד
שלא נשאו בין משנשאו לכדו. ובכולן אמר רבי מאיר אף על פי שהתנה עמה
יכולה היא שתאמר סבורה הייתי שאני יכולה לקבל עכשיו איני יכולה לקבל.
וחכמים אומרים מקבלת היא על כרחה חוץ ממוכה שחין מפני שממיקתו. מעשה
בצידן בבורסי שמת והיה לו אח בורסי אמרו חכמים יכולה היא שתאמר לאחיך
הייתי יכולה לקבל ולך איני יכולה לקבל:

סליק פירקא

המדיר את אשתו מליהנות לו כו׳. המן תנינן המדיר
את אשתו מתשמיש המטה. וכא את כר הכין׳
תמן במדירה בגופו׳ ברם הכא במדירה מנכסיו׳
ויש אדם נודר שלא לפרוע את חובו׳ א״ר יוסי בן חנינה כבין שהוא עתיד לגרשה
וליתן לה כתובה ולמעט ממזונותיה כמי שאין בו חוב. ותהא יושבת ומסתנת
ואם גירש הרי יפה ואם לאו יעלה לה מזונו׳ כמאן דמר אין מזונות האשה כדבר
תורה. כהדא דתני אין בית דין פוסקין לאשה מזונות מדמי שביעי׳. אבל ניזונת
היא אצל בעלה בשביעית. ויעשו אותה כפועל שאינו שוה פרוטה׳ הדא אמרה
שאין עושין אותו כפועל שאינו שוה פרוטה. ויעמיד פרנס כהדא איש פלוני
מודר מבני הזיה ואיני יודע מה אעשה יעמיד פרנס׳ רשות ביד האשה לומר אי
איפשי להתפרנס מאחר אלא מבעלי. והתנינן המשרה את אשתו על ידי שליש.
כאן בשקבלה עליה וכאן בשלא קבלה עליה . אי בשלא קבלה עליה אפילו
יום אחד לא יעמיד . מגלגלת עמו שלשים יום שמא ימצא פתח לנדרו. שמואל
אמר במדירה שלשים יום אבל במדירה לעולם מיד יוציא ויתן כתובה׳ ר׳ זעירא
רבי אבינה בשם רב ואפילו במדירה לעולם מגלגלת עמו שלשים יום שמא ימצא
פתח לנדרו׳ אית תני הני שלשים יום אית תניי תני עד שלשים׳ מאן דמר
שלשים מסייע לרב. ומאן דמר עד שלשים מסייע לשמואל . רבי יוסי
אומר בכוהנות פליגין׳ יותר מיכן יוציא ויתן כתובה בסוף שנים׳ רבי יהודה
אומר בישראל חדש אחד יקיים׳ ושנים יוציא ויתן כתובה בסוף שנים. ובכוהנות
שנים יקיים. שלשה יוציא ויתן כתובתה בתחילת שלש. ותני פליג בסוף שלשה
דברי רבי מאיר. אמר ליה רבי מנא הן דלא תניתה פליגא את עבד ליה פליגא.
אלא בישראל פליגין יותר מיכן יוציא ויתן כתובה בתחילת שנים. רבי יודה אומ׳
בישראל חדש אחד יקיים ושנים יוציא ויתן כתובה בתחילת שנים. ובכוהנות
שנים יקיים. שלשה יוציא ויתן כתובה בסוף שלשה׳ ותני כן בסוף שלשה דברי
הכל׳ הלכה ב׳ המדיר את אשתו כו׳. ויש אדם שמדיר את
חבירו מחיים׳ אלא בשנדרה אשה ושמע בעלה ואמר לה אם תאכלי מתפוח
פלוני הרי את אסורה מנכסיו. אכלה מאותו התפוח והרי היא אסורה מנכסיו׳ ותני
ראשה דפירקא׳ אבל בשנדרה אשתו ושמע בעלה ולא הפר לה וכמאן דבר
הוא נתן אצבעו בין שיניה יוציא ויתן כתובה׳ אמר רבי חונה אפילו כמאן דמר
היא נתנה אצבעו בין שיניה תצא שלא בכתובה מדי בבקניטה ונדרה׳
הלכה ג׳ המדיר את אשתו שלא תתקשט כו׳. רב הונא אמר
כמי מתניתא בעניות שלא נתן קיצבה. עולא בר ישמעאל אמר בעניות שלא
נתן קצבה. אבל אם נתן קיצבה אפי׳ עד עשר שנים מותר שאין טועל עפר פרין
בת. נתן בר הושעיה אמר רבי יוחנן חוץ מן הרגל. הלכה ד׳
המדיר את אשתו שלא תלך לבית אביה כו׳ אמר רבי זעירא תני תכן הדירה
שלא תרחצי במרחץ בכרכים שבת אחת ובכפרים שתי שבתות. שלא תנעלי
מנעל בכפרים שלשה חדשים׳ ובכרכים מעת לעת. רבי יוחנן אמר ברגל
רדופין שנו. אי זהו רגל הרדופין׳ אמר ר׳ יוסי בי רבי בון זה רגל ראשון שאבית
רודפה לבית בעלה. הלכה ה׳ המדיר את אשתו שלא תלך
לבית האבל כו׳ . הדירה שלא להשאיל נפה וכברה יוציא ויתן כתובה. מפני
שהוא משיאה שם רע בשכינותיה. וכן היא שנדרה שלא להשאיל נפה וכברה
תצא שלא בכתובה מפני שהיא משיאהו שם רע על שכיניו . הדירה שלא תלך
לבית האבל או לבית המשתה יוציא ויתן כתובה שלמחר מתה מוטל לפניה ואין
ברייה משגחת עליה. וכן היא שנדרה שלא תלך לבית האבל או לבית המשתה
תצא שלא בכתובה שלמחר מהו מוטל לפניו ואין ברייה משגחת עליו. רבי
מאיר אומר משום רבי עקיבה רבנו טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה
באשר הוא סוף כל האדם והחי יתן אל לבו. מה תלמוד לומר והחי יתן אל לבו.
אלא עבד דיעבדון ספוד דיספדון קבור דיקברון לווי דילוון׳ אם היה טוען
משום דבר אחר רשאי. משום שם רע אמ׳ לה על מנת שתאמרי לאיש פלוני מה
שאמרת לי ביחוד או מה שאמרתי לך ביחוד או שתהא ממלא ומערה לאשפות
יוציא ויתן כתובה׳ תמן אמרין כגון מעשה ער. ורבנין דהכא אמרין דברים של
בטלה. הלכה ו׳ אילו יוצאות שלא בכתובה כו׳.
הלכה ז׳ ואי זו היא הקולנית כו׳ וכולהן בעדים׳ פלוני
עישר׳ פלו׳ ראה כיתמן. פלו׳ קצה חלתה׳ פלוני התיר את נדרה. ובדקן כולהן
ולא אשכחון מאכילתו שאינו מעושר ומשמשתו נידה ואינה קוצה לו חלה׳
ונודרה ואינה מקיימת. ניחא כולהן דאית לה כהן. נודרת ואינה מקיימת מה
אית לה בהדיה׳ יכיל מימר אי איפשי אשה מדרית שהיא קוברת את בניה׳ תני
בשם רבי יודן בעון נדרים הבנים מתים דכתיב לשוא הכיתי את בניכם. וראשה
פרוע׳ לחצר אמרו קו׳ למבוי׳ ר׳ חייה בשם ר׳ יוחנן היוצאה בקפלטין שלה אין בה
משו׳ ראשה פרוע הדא דתימ׳ לחצ׳ . אבל למבוי יש בה משו׳ יוצאה וראש׳ פרוע׳
יש חצר שהוא כמבוי׳ ויש מבוי שהוא כחצר. חצר שהרבים בוקעין בתוכה הרי
הוא כמבוי. ומבוי שאין הרבים בוקעין בתוכו הרי הוא כחצר. אבא שאול אומר
אף המקללת את ולדיו בפני יולדיו. רבי טרפון אומר אף הקולנית׳ אי זו היא
הקולנית. שמואל אמר כל שהיא מדברת ושכינותיה שומעות אותה. רב אמר
כל

כל סקולה הולך כמיטה למיטה כשעת תשמיש · תני רבי חנין בשם רבי שמואל אחר נשים שאמרו יש להן כתובה ואחר נשים שאמרו יוצאות שלא בכתובה כגון התנומה והשכייה והאיילונית לא שנו אלא כתובת מנה מאתים ' אלא אפי׳ היתה כתובה של אלף דינר מאבדת ונושלת בליות מנה שיש לפניה · והרצאה משום שם רע אין לה בליות · מהו נסב מן הפרא פרנן דידה · רבי זעירה אמר נסבה · רבי הלא אמר לא נסבה · רבי הלא עבד לה כמיתה · רבי הלא רבי יסא רבי בא בר מקן משי בה בשם רבי חנינה בן גמליאל אחר נשים שאמרו יוצאות שלא בכתובה לא שנו אלא כתובת מנה מאתים אלא אפילו היתה כתובתה של אלף דינר מאבדת · רבי סימן אמר רבי יוחנן כל המשניות מחוברות במשנה זו · אמר רבי מנא קומי רבי יסא כהדא דא מתניתא בר׳ חנין דשמואל אמר ליה דברי הכל הוא ' ותני רבי חייה כן נשים המעברות על הדת מאבדות את הכל · רבי לעזר בשם רבי חנינה ראו אותה חוגרה בסינר רוכל יוצאה מתוך ביתה כאור הדבר תצא · רוק על גבי מיטתה כאור הדב׳ תצא ' רוק על גבי מיטתו כאור הדב׳ תצא סנדלו לפני מיטתה כאור הדב׳ תצא · סנדלה לפני מיטתו כאור הדב׳ תצא · שניה׳ יוצאין ממקו׳ אפל כאור הדבר תצא · מעלין זה את זה מן הבור כאור הדב׳ תצא ' שניהם שפחות על ידיהם במרחץ כאור הדבר תצא · חנינה בר איקא בשם רבי יהודה וכולהן אם הביאה ראייה לדבריה נאמנת ' רב אדא בר אחוה בשם רב מעשה בא לפני רבי ומר מה כבך ' כעיין קומי אפילו ראו אותו נותן פיו על פיה שלה · אמר כזה באת מעשה באחד שראו אותו נותן את פיו על פיה שלה אתא עובדא קומי רבי יוסי אמר תיפוק בלא פרן ' והוין קריביה עררין ואמרין אין שושה היא תיפוק בלא פרן ' ואין לית שושה היא תיסב פרן שלים · אמר לון רבי מנא אייתון פרנא ' אייתון פרנה ואשכחון כתוב בגווה אין הדא פלנית תסבי להדין פלוני בעלה ולא תיצבי בשוד פוהיה תהוי נסבה פלגות פרן · אמר רבי אבון מכיון שקבלה עליה שיתן את פיו על פיה שלא כמאן דשנאת ולית לה אלא פלגות פרן · הא גו חובה והוא גו חוטה · סושה מגפפין ' סושה מנשקין ' סושה הרעה טריד סושה מנגף צריכה · הלכה ח׳ המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים כו׳ · הלכה ט׳ הו בה מומין ועודה בבית אביה כו׳ · תני׳ מומין כאילו נדרים ' אמר רבי יוחנן בשם ר׳ שמעון בן יהוצדק נדרה שלא לוכל בשר ושלא לשתות יין ושלא ללבוש בגדי צבעונין · אמר רבי זעירא כלי פשתן הדקין והבאים מבית שן כבלי צבעונין הן ' אמר רבי יוסי מתניתא כשאמר לה על מנת שאין עליך נדרים ' אבל אם אמר על מנת שאין עליך כל נדר אפילו נדרה שלא לוכל חרובין נדר הוא · הלכה אצל הזקן והתי׳ לה הרי זו מקודשת · אצל הרופא וריפאה אינה מקודש׳ · מה בין זקן ומה בין רופא · זקן עוקר את הנדר מעיקרו · רופא אינו מרפא אלא מיכן ולהבא ·

אית תניי תני אפילו הלכה אצל הזקן והתיר לה אינה מקודשת ' מתניתא דרבי אלעזר דתני תמן אמר רבי לעזר לא אסרו זה אלא מפני זה · מה טעמא דרבי לעזר בדין הוה נדר שהוא צריך חקירת חכם מפני נדר שאינו צריך חקירת חכם. אית תניי תני מותרת להנשא בלא גט ' אית תניי תני אסורה להנשא בלא גט. והן בעיי מימר מאן דמר מותרת להנשא בלא גט רבי לעזר ' ומאן דמר אסורה להנשא בלא גט רבנין · כולה דרבנין ומאן דמר מותרת להנשא בלא גט שמתוך שהיא יודעת שאם הולכת היא אצל הזקן והוא מתי׳ לה את נדרה והיא אינ׳ הולכת לפום כן מותרת להנשא בלא גט ' ומאן דמר אסורה להנשא בלא׳ גט שלא תלך אצל הזקן ויתיר לה את נדרה וקידושין תלין עליה למפרע ונמצאו בני׳ באין לידי ממזרות לפום כן אסורה להנשא בלא גט · רבי שמעון בן לקיש אמר מתניתא אמרה כשקידשה על תנאי וכנסה סתם ' אבל אם קידשה סתם וכנסה סתם יש לה כתובה . רבי יוחנן אמר אפילו קידשה סתם וכנסה סתם אין לה כתובה · אמר רבי חייה בשם רבי יוחנן וצריכה ממנו גט אפילו קידשה על תניי וכנסה סתם · רבי זעירא בעא קומי רבי מנא קידשה סתם וגירשה מן האירוסין מה אמ׳ בה רבי שמעון בן לקיש ' משמעינה מן הדא היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראייה ' הא אם הביא האב ראיה יש לה כתובה ' מה חמית למימר כשקידשה סתם וגירשה מן האירוסין ' מה אנן קיימין מן דבתרה במה דברים אמורים במומין שבסתר · אבל במומין שבגלוי אינו יכול לטעון ' ואין אף במומין שבגלוי טוען הא אמרין חבריי׳א קומי רבי יוסי אמור דבתרה והיא פליגא על רבי שמעון בן לקיש נכנסה לרשות הבעל והבעל צריך להביא ראיה הא אם הביא ראייה אין לה כתובה ' והך ר׳ שמעון בן לקיש יש לה כתובה .

רבי כהן בשם רבנין דקסרין מתניתא כשכנס ולא בעל · מאן דמר רבי שמעון בן לקיש כשכנס ובעל אני אומר נתרצה לה בבעילה · שכל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין בנשים ' הוסיפו עליהן באשה ריח הפה וריח הזיע׳ · שומא שאין בה שיער · ר׳ אמי בר עוקבה בשם ר׳ יוסי בר חנינה בעוד הפנים שנו · והא תנינן במה דברים אמורים במומין שבסתר אבל במומין שבגלוי אינו יכול לטעון · חזה מן המומין שבגלוי הוא · היפת׳ היא דמטברא לה החת קלסתיה דראשה · תני שומא שיש לה שיער בין בגדולה בין בקטנה בין בגוף בין בפנים הרי זה מום · ושאין בה שיער בפנים מום ' בגוף אינו מום ' במה דברים אמורים בקטנה אבל בגדולה בין בגוף בין בפנים הרי זה מום · עד כמה גדולה רבן שמעון בן גמליאל אומר עד כאיסר האיטלקי · ר׳ אלעזר בר חנינה אמר כגון הדין דינרא קורדיינא שיערן בחצי זהב כל שהו׳ · ר׳ רדיפה ר׳ יונה ר׳ ירמיה שאיל אשה קרחה שיש׳ה של שיער מקפת מאוזן לאוזן ' בעיי משמע מן הדא הוסיפו עליהן באשה ריח הפה וריח הזיעה ' שומא שאין בה שיער ולא אדכרון קרחה סברין מימר שאינה מום · אתא רבי שמואל בריה דרבי יוסי בי רבי בון אמר רבי נסה מום והא לא כתני אלא דבר שהוא כאור בזה ובזה מום בזה ואינו מום בזה ' אבל דבר שהוא נוי בזה ומום בזה כגון הדא קרחות אף על גב דהוא מום לא תניתא · הדע לך שהוא כן הרי זקן הרי נוי באיש ומום באשה ולא הנינן יתר עליהן באשה זקן ' הרי דדים הרי נוי באשה ומום באיש ולא תנינן יותר עליהם באיש דדים · מתניתא במומין שאין דרכן להוולד · אבל במומין שדרכן להוולד אפילו משנכנסה לרשות הבעל הבעל צריך להביא ראייה ולומר התמיתי עמה '

הלכה י׳ האיש שנולדו בו מומין כו׳ ' רב יהודה בשם רב כיני מתניתא כשהיו בו אבל נולדו בו כופין אותו להוציא · רבי בא בר נתא בשם רבי יוחנן הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ' אתא עובדא קומי רבי ירמיה בגופיה וכפפו ואתי׳א דרב בשאין בו · ודרבן שמעון בן גמליאל כשנולדו בו · אמר ר׳ זעירא אתייא דרבן שמעון בן גמליאל כרבי מאיר ' הי דין רבי מאיר בקדמייא באחרייא אין בקדמייא עד שיתנה · אין באחרייא אפילו התנה לא כלום · אלא סלקת מתניתין כרבן שמעון בן גמליאל ואילו כן כופין אותו להוציא כרבנין · משמעינה מן הדא רשב״ג או׳ אם היה מום גדול כגון סומא באחת מעיניו קיטע באחת מידיו חיגר באחת מרגליו מיד יוציא ויתן כתובה. הדא אמרה סלקת מתניתא כרבן שמעון בן גמליאל · ואילו שכופין אותן להוציא כרבנין · הלכה י״א אילו שכופין אותו להוציא מוכה שחין כו׳ · המקבץ זה המקמץ צואה · ויש אומרים זה הבורסי · אמר רבי זעירא מתניתא אמרה כן זה המקבץ צואה דתנינן המקמץ הבורסי והצורף נחושת · שמואל אמר מתיך נחושת מעיקרו · תני אמר רבן שמעון בן גמליאל פגע בי זקן אחד מוכה שחין בציפורין אמר לי כ״ד מיני שחין הן ואין לך קשה מכולם ושהאשה רעה לו אלא ראתן בלבד · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן ובו לקה פרע׳ הרשע והדא הוא דכתיב וינגע י״י את פרעה נגעים גדולים ואת ביתו וגו׳ · אמר ר׳ ברכיה על דשלמטון למגע בססה דכשרונ׳ ' ארבעה ועשרים מיני ארזים הן ומכולן לא פירש הכתוב אלא שבע בלבד · הדא הוא דכתיב אתן במדבר ארז שיטה והדס ועץ שמן אשים בערבה ברוש תדהר ותאשור יחדיו · ברוש ברתא · תדהר אדרא · ותאשור פיקסינה · הוסיפו עליהן אלונים ערמונים אלמגים · אלונים בלוטים · ערמונים דולבי · אלמגים אלוים ׃

הדרן עלך המדיר את אשתו

האשה שנפלו לה נכסים עד שלא תתארס מודין בית שמ׳ ובית הלל שאם מוכרת ונותנת קיים ' נפלו לה כשנתארסה בית שמאי אומרי׳ תמכור ' ובית הלל אומרי׳ לא תמכור · אילו ואילו מודין שאם מכרה ונתנה קיים ' אמר רבי יהודה אמרו לרבן גמליאל הואיל חכה באשה לא יזכה בנכסים · אמר להן על החדשים אנו בושים אלא שאתם מגלגלין עלינו את הישנים · ב׳ נפלו לה נכסים כשנישאת אילו ואילו מודין שאם מכרה ונתנה הבעל מוציא מיד הלקוחות ' עד שלא נישאת ונשאת רבן גמליאל אומר אם מכרה ונתנה קיים ' א״ר חנינה בן עקיבה אמרו לפני רבן גמליאל הואיל חכה באשה לא זכה בנכסים · אמר להן על החדשים אנו בושים אלא שאתם מגלגלין עלינו את הישנים ' ג׳ רבי שמעון חולק בין נכסים לנכסים · נכסים הידועים לבעל לא תמכור ואם מכרה ונתנה בטל ' ושאינן ידועין לבעל לא תמכור ואם מכרה ונתנה קיים ' ד׳ נפלו לה כספים ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות · פירות תלושין מן הקרקע ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות · פירות המחוברין אמר רבי מאיר שמין אותן כמה הן יפין בפירות וכמה הן יפין בלא פירות ומותר ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות . וחכמים אומרים פירות המחוברין בקרקע שלו והתלושין מן הקרקע שלה ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות ' ה׳ רבי שמעון אומר מקום שייפה כחו בכניסתה הורע כחו ביציאתה מקום שהורע כחו בכניסתה ייפה כחו ביציאתה · המחוברין לקרקע בכניסתה שלו וביציאתה שלה. והתלושין מן הקרקע בכניסתה שלה וביציאתה שלו · ו׳ נפלו לה עבדים ושפחות זקני׳ ימכרו וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות · רבן שמעון בן גמליאל אומר לא תמכור מפני שבח בית אביה · ז׳ נפלו לה זתים וגפנים זקנים ימכרו לעצים וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות · רבי יהודה אומר לא תמכור מפני שהן שבח בית אביה · ח׳ המוציא יציא׳ על נכסי אשתו הוציא הרבה ואכל קמעא · קמעא ואכל הרבה מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל · הוציא ולא אכל ישבע כמה הוציא ויטול · ט׳ שומרת יבם שנפלו לה נכסים מודין בית שמאי ובית הלל שאם מוכרת ונותנת קיים

קיס· מתה מה יעשה בכתובתה ובנכסים הנכנסין והיוצאין עמה בית שמאי אומרים יחלקו יורשי האב עם יורשי הבעל· ובית הלל אומרים נכסים בחזקתן וכתובה בחזקת יורשי הבעל· ונכסים הנכנסין והיוצאין עמה בחזקת יורשי האב׳ ׳ הניח לו אחיו מעות ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות. פירות התלושין מן הקרקע ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות· פירות המחוברין בקרקע אמר רבי מאיר שמין אותן כמה הן יפין בפירות וכמה הן יפין בלא פירות והמותר ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות· וחכמים אומרים פירות המחוברין לקרקע שלו והתלושין מן הקרקע שלה כל הקודם זכה· קדם הוא זכה· קדמה היא ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות· כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר ובלבד שהוא כתובתה על ניכסי בעלה הראשון· יא׳ לא יאמר לה הרי כתובתיך מונחת ליך על השלחן אלא כל נכסיי אחראין לכתובתיך גירשה אין לה כתובה החזירה הרי היא ככל הנשים ויש לא כתובה׃

סליק פירקא

האשה שנפלו לה נכסים כו׳· כיני מתניתא עד שלא נתארסה· מה בין עד שלא נתארסה· מה בין משנתארסה· עד שלא נתארסה לזכותה נפלו· משנתארסה לזכותה ולזכותו נפלו· רבי פינחס בעא קומי רבי יוסי ולמה לא תניתה מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל· אמר ליה לא אתינן מיתני אלא דבר חמור משני צדדין וקל משני צדדין· ברם הכא חומר הוא מצד אחד וקל מצד אחד· והא תנינן בית שמאי אומרים הבקר לעניים הרי הוא קל לעניים וחומר הוא לבעל הבית· ותניתה א״ל קל הוא לעניים ואינו חומר לבעל הבית שמדעתו הבקרו· אמר ליה והא תנינן העומר שהוא סמוך לגפה ולגדיש ולבקר ולכלים ושכחו הרי הוא קל לבעל הבית וחומר הוא לעניים· אמר ליה קל הוא לבעל הבית ואינו חומר לעניים שאדיין לא זכו בו· ואמור אוף הכא קל הוא לאשה ואינו חומר לבעל שאדיין לא זכה בה· אמר ליה מכיון שקידשה לזכותה ולזכותו נפלו אמ׳ רבי יודא אמרו לפני רבן גמליאל הואיל והארוסה אשתו והנשואה אשתו מה זו מכרה בטל אף זו מכרה בטל· אמר להן בחדשים אנו בושים אלא שאתם מגלגלין חדשים על הישנים· אילו הן חדשים משנישאת· ואילו הן ישנים עד שלא נישאת ונישאת·

הלכה ב׳ נפלו לה משנישאת כו׳· אנן תנינן מוכרת ונותנת וקיים· תני רבי חייה לא תמכור ולא תתן ואם מכרה ונתנה קיים· אמר רבי חנינה בן עקבה לא כן השיבן רבן גמליאל· אלא כן השיבן· לא אם אמרת בארוסה שאינו זכאי לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפר נדריה תאמר בנשואה שהוא זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפר נדריה· אמרו לו הרי עד שלא נשאת ונשאת תוכיח שהוא זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפר נדריה ואת מודה לנו שלא תמכור ולא תתן· אמר להן כך אני מודה לכם שלא תמכור ולא תתן ואם מכרה ונתנה מכרה קיים· אתא עובדא קומי רבי אמי אמר לא רבן גמליאל יחידי הוא לא סמכין עלי׳· מתניתא מסייעא ליה ופליג עלי׳· רבותינו חזרו נמנו והורו בנכסים שנפלו לה עד שלא נישא׳ ונישאת שלא תמכור ושלא תתן ואם מכרה ונתנה מכרה בטל· פליגא עלי׳ מכרה בטל· מסייעא ליה רבותינו חזרו והורו ונמנו שעד שלא נמנו לא היו חולקין עלי׳·

הלכה ג׳ רבי שמעון חולק בין נכסין לנכסין כו׳· אמר רבי יוחנן נכסים הידועין לבעל אילו הקרקעות ושאינן ידועין לבעל אלו מטלטלין· ר׳ יוסי בן חנינא אמר נכסים הידועין לבע׳ אלו שנפלו לה ברשות הבעל ושאינ׳ ידועים לבעל אילו שנפלו לה ובעלה נתון במדינת הים· מתניתא מסייעא לרבי יוסי בן חנינה אילו הן נכס׳ שאינן ידועין לבעל אילו שנפלו לה ובעלה נתון במדינ׳ הים·

הלכה ד׳ נפלו לה נכסים ילקח בהן קרקע כו׳· אמר רבי ירמיה דרבי מאיר היא· דרבי מאיר עבד מחוברין כתלושין· אמר רבי יוסי ולא שמיע דמר רבי יוסי בן חנינה לא אמר רבי מאיר אלא בקמה העומדת להקצר וענבים עומדות להבצר· הא שחת לא· ברם הכא אפילו שחת· ר׳ ירמיה בעא מחלפא שיטתיה דר׳ מאיר תמן לא עבד מחוברין כתלושין והכא עבד מחוברין כתלושין· אמר רבי יוחנן לא דרבי מאיר עבד מחוברין כתלושין אלא אם אתה רואה קמה קצור׳ את מיפה כחה של אשה שדה שלא נזרעה את מיפה כחו של איש כספק שמין אותה כמה היתה יפה עד שלא נזרעה וכמה היא יפה משנזרעה· עד שלא נזרעה היא שוה תרין דינרין· משנזרעה היא יפה תרי דינר אותו הדינר ילקח בו קרקע והוא אוכל פירות·

הלכה ה׳ רבי שמעון אומר מקום שיפה כחו כו׳· את אמר בכניסתה שלא מכרה אותן אינן מכורין· נתנתן לאריס והוא משתפה ממנו· עשת אותו ביכורים לא קידשו את אם במציאתה שלא מכר אותן אינן מכורין נתנתן לאריס והוא משתפה ממנו· עשת אותן בכורין תפלוגתא דרבי יוחנן ודרבי שמעון בן לקיש דאתפלגון ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ״ אלהיך ולביתך· מלמד שאין אדם מביא בכורים מניכסי אשתו· רבי שמעון בן לקיש אמר לאחר מיתה הא בחיים לא אמר רבי יוחנן לא שנייא היא בחיים היא לאחר מיתה רבי שמעון בן לקיש כדעתיה דאמר אין אדם יורש את אשתו מדבר תורה· על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש לא קידשו· על דעתיה דרבי יוחנן קידשו ונפקעת מיניהו קדושתן·

הלכה ו׳ נפלו לה עבדים ושפחות כו׳· מתניתא בשאינן עושין כדי שפילתן· אבל אם היו עושין כדי תפילתן לא תמכור שאדיין כבוד בית אביה קיים·

הלכה ז׳ נפלו לה זתים וגפני׳ כו׳· רב אבון בשם רבנין דתמן מתנית׳ בשנפלו לה זתים ולא קרקען· גפנים ולא קרקען· אבל אם נפלו לה זתים וקרקען גפנים וקרקען לא תקוץ שאדיין שבח בית אביה קיים· ורבנין דהכא אמרין אפילו נפלו לה זתים וקרקען גפנים וקרקען לא דמי בית זיתא דנפלו ולא דמי בית כרמא דנפלו· מתניתא מסייעא לרבנין דהכן כרמא אני מוכר לך אף על פי שאין בו גפנים הרי זה מכור שלא מכר לו אלא שמו· פרדיסא אני מוכר לך אף על פי שאין בו אילנות הרי זה מכור שלא מכר לו אלא שמו·

הלכה ח׳ המוציא יציאות על ניכסי אשתו כו׳ · רבי בא בשם רב חייה בר אשי אפילו לא אכל אלא מלא חותלה· אסי אמר והוא שתהא הוצאה יתירה על השבח· אבל אם השבח יתר על ההוצאה נותן לו את השבח· מתניתא פליגא על אסי וכולהם שמין לה בעדים· מתניתא פליגא בנטיעה כאן דמר אסי בבניין· מתניתא פליגא בנטיעה על כן אמ׳ ר׳ בא בשם רב חיה בר אשי אפילו לא אכל אלא מלא חותלה אמ׳ ליה כאן כשאכל. כאן כשלא אכל·

הלכה ט׳ שומרת יבם שנפלו לה נכסים כו׳ · הכא את מר מוכרת ונותנת וקיים· והכא את מר יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב· אמר רבי יוסי בן חנינה אין דאת אמר מוכרת ונותנת וקיים בשנפלו לה עד שלא נעשית שומרת יבם· והן דאת אמר יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב בשנפלו לה משנעשית שומרת יבם ונפלו לה עד שנעשית שומרת יבם ועשו פירות משנעשית שומרת יבם כמו שנפלו לה משנעשי׳ שומרת יבם· אמר רבי זעירא והן יבם דהכא צריך לבית שמאי כבעל הוא או אינו כבעל· אם הוא כבעל יורש את הכל· אם אינו כבעל לא יורש כלום· מספק יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב דבית הלל פשיטא לון שהוא כבעל יורש את הכל שכן אפילו אח אין לו עליה אלא אכילת פירות בלבד· תני רבי הושעיה יורשיה היורשין כתובתה חייבין בקבורתה· אמר רבי יוסי אי לאו דתנינתה רבי הושעיה הוות צריכא לן מאחר שאין לה כתובה אין לה קבורה· וקשיא אילו אשה שאין לה כתובה שמא אין לה קבורה· אשה אף על פי שאין לה כתובתה יש לה קבור׳· ברם הכא אם יש לה כתובה יש לה קבורה· ואם אין לה כתובה אין לה קבורה·

הלכה י׳ הניח אחיו מעות כו׳ · רבי אבהו בשם רבי יוחנן לכן צריכא כמופקדים אצלו שלא תאמר הואיל ואני הוא היורש שלי הן· רבי אבהו בשם רבי יוחנן לית כאן שלו אלא להידא מילה שאם קדם היורש ותפס מוציאין מידו· אף בבעל חוב כן· לא כן תני יורש ובעל חוב שקדם אחד מהן ותפס מוציאין מידו· אמר רבי אחא בר עולא נישמעינה מן הדא הקדי׳ תשע׳ מנה והיה חובו מאה מנה מוסיף עוד דינר ופודה נכס׳ הללו· ולא סוף דבר דינר אלא אפי׳ כל שהוא שלא יהא הקדש נראה יוצא בלא פדיון· רבי אבהו בשם רבי יוחנן מועלין מעילה גמורה· וקשיא אם מועלין בה מעילה גמורה יהא נפדה בשוה· אם אינו נפדה בשוה לא ימעלו בו מעילה גמורה· מה אנן קיימין אם במחובר לקרקע וכי יש מעילה בקרקע· אלא כן אנן קיימין בקמה מאחר שאלו עבר הגיזבר ותפס אין מוציאין מידו· הוא גיזבר הוא יורש· מה גיזבר עבר הגיזבר ותפס אין מוציאין מידו· אף יורש עבר היורש ותפס אין מוציאין מידו· רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי יוחנן אף בשור כן· אית לך מימר שור קרקע· ר׳ תנחום בר מרי בשם ר׳ יוסי שור עשו אותו כמקדש שהזיל· הכא את אמר מוציאין מידו וכא את אמר אין מוציאין מידו לפי שהורעתה כחה של אשה שלא תהא כתובתה אלא על ניכסי בעלה הראשון יפיתה כחה בדבר הזה שאם קדם היורש ותפס מוציאין מידו · ותני כן אילנות וקצצות וזקינים תעדים מוציאין מידן·

הלכה יא׳ לא יאמר לה הרי כתובתיך כו׳ · כיצד הוא עושה כונס ומגרש ומחזיר והיא שוברת לה כתובתה· אמר רבי יוסה לצדדין היא מתניתא או שוברת לו כתובתה· רבי זעירא בשם רב המנונא כנסה וגירשה והחזירה אם חדש לה כתובה כתובתה על נכסיו ואם לאו כתובתה על ניכסי בעלה הראשון· רבי יוסי בי ר׳ בון בשם רב חסדא מתניתא אמרה כן המגרש את האשה והחזירה על מנת כתובתה הראשונה החזירה· סוף דבר עד שיכנוס ויגרש ויחזיר דרבנא אתא מימר לך אפילו כנסה וגירשה והחזירה אם חדש לה כתובה כתובתה על נכסיו ואם לאו כתובתה על ניכסי בעלה הראשון· רבי זעיר׳ בשם רב המנונא ארוסה שמתה אין לה כתובה שלא התורה להנשא לשוק שלא תאמ׳ יעשה כמי שגירש ויהא לה כתובה לפום כן צריך מימר אין לה כתוב׳· בראשונה היתה מונחת כתובתה אצל אבותיה והיתה קלה בעיניו לגרשה וחזרו והתקינו שתהא כתובתה אצל בעלה · אף על פי כן היתה קלה בעיניו לגרשה וחזרו והתקינו שיהא אדם לוקח בכתובת אשתו כוסות וקערות ותמחויים · הדה דתנינן לא יאמר להרי כתובתיך מונחת על השולחן אלא כל נכסי אחרין

לכתובתה· חזרו והתקינו שיהא אדם נושא ונותן בכתובת אשתו שמתוך שאדם
נושא ונותן בכתובת אשתו והוא מאבדה היא קשה בעיניו לגרשה והוא התקין
שמעון בן שטח שלשה דברים שיהא אדם נושא ונותן בכתובה אשתו· ושיהו
התינוקות הולכין לבית הספר׳ והוא התקין טומאה לכלי זכוכית· לא כן אמר
רבי זעירא רבי אבונא בשם רב ירמיה יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש
ירושלם גזרו טומאה על ארץ העמים ועל כלי זכוכית׳ רבי יוסי אמר ר׳ יהודה
בר טבי רבי יונה אמר יהודה בר טבי ושמעון בן שטח גזרו על כלי מתכות והלל
ושמאי גזרו על טהרת ידיים· רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי לוי כך היתה הלכה
בידם ושכחוה׳ ועמדו השניים והסכימו על דעת הראשונים ללמדך כל דבר
שבית דין נותנין את נפשם עליו סוף שהוא מתקיים בידם כמה שנ׳ למשה מסיני·
ואתייא כמאן דמר רבי מנא כי לא דבר רק הוא מכם כי הוא חייכם׳ ואם רק הוא
מכם למה שאין אתם יגיעין בו· כי הוא חייכם אימתי הוא חייכם בשעה שאתם
יגיעין בו·

הדרן עלך האשה שנפלו

הכותב לאשתו דין ודבר׳ אין לי בנכסיך הרי זה אוכל
פירות ואם מתה יורשה אם כן למה כתב לה
דין ודברים אין לי בנכסיך שאם מכרה ונתנה
קים· כתב לה דין ודברים אין לי עלייך ובפירותיהן אין אוכל פירות בחייה ואם
מתה יורשה׳ ר׳ יהודה אומר לעולם הוא אוכל פירות עד שיכתוב לה דין ודברים
אין לי בנכסיך ובפירותיהן ובפירי פירותיהן עד עולם · כתב לה דין ודברים
אין לי בנכסיך ובפירותיהן ובפירי פירותיהן בחייך ובמותך אינו אוכל פירו׳ בחייה
ואם מתה אינו יורשה׳ רבן שמעון בן גמליאל אומר מתה יורשה מפני שהתנה
על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל׳
ב׳ מי שמת והניח אשתו ובעל חוב ויורשין והיה לו פיקדון או מלוה ביד
אחרים רבי טרפון אומר ינתנו לכושל שבהן· רבי עקיבה אומר אין מרחמין בדין
אלא ינתנו ליורשין שכולן צריכין שבועה ואין היורשין צריכין שבועה·
ג׳ הניח פירות התלושין מן הקרקע כל הקודם בהן זכה׳ זכתה האשה
יותר על כתובתה ובעל חוב יותר על חובו · המותר רבי טרפון אומר ינתנו
לכושל שבהן· ר׳ עקיבה או׳ אין מרחמין בדין אלא ינתנו ליורשין שכולן צריכין
שבועה ואין היורשין צריכין שבועה׳ ד׳ המושיב את אשתו חנונית
או שמינה אפיטרופיא הרי זה משביעה כל זמן שירצה׳ רבי אליעזר אומ׳ אפילו
על פילכה ועל עיסתה· ה׳ כתב לה נדר ושבועה אין לי עלייך אינו
יכול להשביעה אבל משביע הוא את היורשין ואת הבאין ברשותה· שבועה אין
לי עלייך ועל יורשייך ועל הבאין ברשותיך הוא אינו יכול להשביעה לא אותה
ולא את יורשיה ולא את הבאין ברשות׳ ׳ אבל יורשין משביעין אותה ואת יורשיה
ואת הבאין ברשותה׳ ו׳ נדר ושבוע׳ אין לי לא לי ולא ליורשי׳ ולא לבאים
ברשותי עליך ועל יורשיך ועל הבאין ברשותיך הרי זה אין יכול להשביעה לא
הוא ולא יורשין ולא הבאין ברשותו לא אותה ולא את יורשיה ולא את הבאים
ברשותה· ז׳ הלכה מקבר בעלה לבית אביה או שחזרה לבית אמה
אם לא עשתה אפיטרופיא אין היורשין משביעין אותה· ואם עשתה אפוטרופיא
היורשין משביעין אותה לעתיד לבוא ואין משביעין אותה לשעבר·
ח׳ הפוגמת כתובתה לא תפרע אלא בשבועה· עד אחד מעידה שהיא
פרועה לא תיפרע אלא בשבועה׳ נכסים משועבדים מניכסי יתומין לא תיפרע
אלא בשבועה· והנפרעת שלא בפניו לא תיפרע אלא בשבועה׳
ט׳ הפוגמת כתובתה כיצד היתה כתובתה אלף זוז ואמר לה
התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי אלא מנה לא תפרע אלא
בשבועה׳ י׳ ועד אחד מעידה שהיא פרועה כיצד היתה כתובתה
אלף זוז ואמר לה התקבלת כתובתיך· והיא אומרת לא התקבלתי ועד אחד
מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה׳ יא׳ מנכסים
המשועבדים כיצד מכר את נכסיו לאחרים והיא נפרעת מן הלקוחות לא תפרע
אלא בשבועה׳ מנכסי יתומים כיצד מת והניח נכסים ליתומים והיא נפרעת מן
היתומין לא תפרע אלא בשבועה· שלא בפניו כיצד הלך למדינת הים והיא
נפרעת שלא בפניו לא תיפרע אלא בשבועה· ר׳ שמעון אומ׳ כל זמן שתובעת
כתובתה היורשין משביעין אותה׳ אינה תובעת כתובתה אין היורשין משביעין
אותה· יב׳ הוציאה גט ואין עמו כתובתה גובה כתובתה· הוציאה
כתובה ואין עמו גט היא אומרת אבד גיטי והוא אומר אבד שוברי· וכן בעל חוב
שהוציא שטר חוב ואין עמו פרוזבול הרי אילו לא יפרעו· רבן שמעון בן
גמליאל או׳ מן הסכנ׳ ואילך אשה גובה בלא גט ובעל חוב גובה שלא בפרוזבול·
יג׳ שני גיטין ושני כתובות גובה ב׳ כתובות· ב׳ כתובות וגט או כתובה
ושני גיטין או כתובה וגט ומתה אינו גובה אל׳ כתובה אחת שהמגרש את אשתו
ומחזירה על מנת כתובתה הראשונה תחזירה· קטן שהשיאו אביו כתובתה קיימת
שעל מנת כן קיימה׳ גר שנתגייר ואשתו עמו כתובת׳ קיימת שעל מנת כן קיימה׃

סליק פירקא

הכותב לאשתו דין ודברים אין לי בנכסיך כו׳· רבי
יוחנן בשם רבי ינאי כשלא כנס· אבל אם כנס
אין אדם מאבד את זכותו בלשון הזה· אמר
רבי יוסי בי רבי בון מילתיה דרבי חייה האומר ידיי מסולקות מן השדה הזו ורגליי
מסולקות מן השדה הזו לא אמר ולא כלום· אמר רבי אבון בר חייה קומי רבי
זעירא מתניתא אמרה כן שאין אדם מאבד את זכותו בלשון הזה דתנינן תמן מי
שהיו נשוי שתי נשים ומכר את שדהו וכתבה הראשונה ללוקח דין ודבר׳ אין לי
עמך השנייה מוציאה מיד הלוקח הא הראשונה לא אמר ליה כל גרמה אמרה
שאין אדם מאבד את זכותו בלשון הזה אלא כאן אילו השנייה לא תוציא מיד
הראשונה ולמה אין הראשונה מוציאה מיד הלוקח שכן היא מתבת לו כל ערר
שיש לי בשדה זו אליהי לי עמך גלום כתב לה וכתבתה לו כשם שאינו מאבד
זכותו כך אשה אינה מאבדת זכותה׳ כתב לה מן האירוסין ומן הנישואין פלוגתא
דבית שמאי ובית הלל· על דעתון דבית שמאי תמכור׳ על דעתון דבית הלל
לא תמכור· רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא כתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך
ונפלו לה לאחר מכן מהו· ויש אדם מתנה על דבר שאינו· אמר רבי בון
בר חייה קומי רבי זעירא מכוחו את למד וזיכו אלא לא כתב לה שנייה אין לו
אכילת פירות הדי מכוחו את למד חיובו׳ רבי לוי בר חייה בעא כתב לו דין
ודברי׳ אין לי בנכסיך העתידין ליפול ליך מה הן· ויש אדם מתנה על דבר שאינו
בעולם מכרה פירות מחוברין לקרקע רבי אחא אמר כמוכרת פירות התלושין·
אמר רבי יוסי במוכרת אחד מעשרה בקרקע· רבי זעירא רב יהודה בשם רב
הכותב שדה מתנה לאשתו אינה מוכרת פירות· אמר רבי זעירא מתניתא אמרה
כן אילו הן פירי פירות מוכר פירות ולוקח קרקע והוא אוכל פירות׳ ר׳ אימי בעא
אילו אחר כותב לה יש לו אכילת פירו׳ הוא שכתב לה לא כל שכן׳ לא אמר אלא
כותב אבל מוכר לא· מה בין כותב מה בין מוכר׳ עולה והא רוצה להבריח
מזונות מן האשה ניחא על דעתיה דרבי יודה כשכתב דין ודברים אין לי בנכסיך
ובפירות אין לו אכילת פירות· אפילו כתב דין ודבר׳ אין לי בשדה זו ובפירותיה
אין לו אכילת פירות· ניחא על דעתיה דרבנין כשכתב דין ודברים אין לי בשדה
זו ובפירותיה יש לו אכילת פירות אפי׳ כתב דין ודבר׳ אין לי בנכסיך ובפירותיהן
יש לו אכילת פירות · נישמעינה מן הדא דמר רב זעירא רבי יהודה
בשם רב הכותב שדה מתנה לאשתו אין לו אכילה פירות· אמר רבי זעירא
מתניתא אמרה כן ואילו הן פירי פירות מוכר פירות ולוקח קרקע ואוכל פירות·
מבין שכתב דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן לא ככות׳ שדה מתנה לאשתו
הוא את אמ׳ לא פירות ולא פירי פירו׳· הדי לא שנייא על דעתיה דר׳ יודה בשכתב
דין ודברים אין לי על שדה זו ובפירותיהן בשכתב דין ודברים אין לי בנכסיך
ובפירותיהן אין לו אכילת פירות ודכוותיה לרבנן לא שנייא בין שכת׳ דין ודברים
אין לי בנכסיך ובפירותיהן בין שכתב דין ודברים אין לי בשדה זו ובפירותיהן יש
לו אכילת פירות· ר׳ ירמיה בשם רב הלכה כרבן שמעון בן גמליאל· אבל לא
לעניין דברי׳ הלכה כרבן שמעון בן גמליאל דאמ׳ אם מתה ירשתה אבל דברים
שהתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על הכתוב בתורה תנאו בטל בתנאי
גוף אבל בתנאי ממון תנאו קיים· הדה תנאי ממון הוא׳ ולמה אמרו תנאו בטל
שבסוף הוא זוכה בהן· רבי אימי בשם רבי יוחנן בדין הוא שאם מכרה ונתנה שיהא
מכרה קיים שבסוף הוא זוכה בהן ולמה אמרו בטל שלא תהא אשה מוכרת נכסים
משל בעלה ואומרת שלי הן· דרבי יוסטא הוה ליה עובדא ושאיל לרבנין אמרין
ליה פוק מנכסיך· שאל לרבי שמעון בן לקיש אמר ליה עול בנכסיך· רבי ירמיה
בעא קומי רבי זעירא הוי לן רבנין הא רב הא רבי יוחנן הא רבי שמעון בן לקיש·
אמר ליה רבנין דרבי יוסטינה בעון קומי רבי יוחנן דברי חכמים מתה מי יורשה
אלין אחיה יורשין אותה· רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא האחין שחלקו אלמנה
ניזונת משלהן שלא תאמר יעשו כמו שמכרו ולא תהא ניזונת משלהן· פשיטא
מכרו שלהן מכרו· רבי ירמיה בעא קומי רבי אבהו כתיב אם יהיה היובל לבני
ישראל· בשעה שהיובל נוהג הנחלות חוזרות· ובשעה שאין היובל נוהג אין
הנחלות חוזרות׳ אדרבה אתא מימר לך אפילו בשעה שהיובל נוהג והנחלות
חוזרות ירושת תחזיר אינה חוזרת· רבי הלל בר פזי בעא קומי רבי יוסי מכר הוא
ומתה היא אמר לו מכרה בטל׳ לבן שמכר בחיי אביו ומת אביו· מכרה היא
ומת הוא אמ׳ ליה מכרה קיים לאב שמכר בחיי בנו ומת בנו· ר׳ חייה בר מרייא בעא
קומי רבי יונה מכרה לבעלה מהו· אמר ליה מדאמר חזקיה הלכה כרבי יודה הדא
אמרה מכרה מכר׳ תני האומר ינתנו נכסיי לפלוני מת פלוני לפלוני · מת
הראשון ינתנו לשני מת השני ינתנו לשלישי׳ מת השני בחיי הראשון מכיון
שלא זכה בהן השיני לא זכה בהן השלישי׳ אמר ליה כך פירש רבי הושעיה
אבי

אבי המשנה אחריו לפלוני ואחריו לפלוני אילו אמר מת השלישי בחיי שני מבין שלא זכה כהן השיני לא זכו הורשין יאות. אשכחת אמר אחריו לפלוני אחריו לפלוני. תני הראשון מוכר קרקע ולוקח פירות דברי רבי׳ רבן שמעון בן גמליאל אומר אין לו אלא אכילת פירות בלבד. חזקיה אמר הלכה כרבי׳ אמר ר׳ מנא מן מה דאמר חזקיה הלכה כרבי הדא אמרה שאין נותנין לו כמתנת שכיב מרע׳ הבא אמר רבי מנא קומי רבי יוסי והדא אשה מבין שמזונותיה על בעלה לא כמתנת שכיב מרע הוא. אמ׳ ליה מזונותיה על בעלה כראוי לה מאכל בשח ומלח והיא בעייא מזבנה ומיכל תרנגלין׳ הדא אמרה שאם ביקש הראשון מזבנה ומיכל תרנגלין יזבן. אמר רבי יעקב בר אחא תני תמן קבורה כמזונותיה. כמה דאת אמר תמן מוכר קרקע ולוקח מזונות׳ אף הבא מוכר קרקע ולוקח קבורה׳ אמר רבי יוסי ואילין דכתבין אין מיתת דלא בנין יהא מדלה חזר לבית אביה תנאי כמון הוא ותנאו קיים. הלכה ב׳ מי שמת והניח אשה כו׳. רבי יוסי בר חנינה אמר לכושל שבראיותיו כגון מלוה בעדים ומלוה בשטר ינהגו למלוה בעדים׳ רבי יוחנן אמר לכושל בגופו׳ הגע עצמך הוה עתיר כגון אילין דבר אגדראי אמר רבי אחא לכושל בגופו ועני כהדא קריבתיה דרבי שמואל בר אבא יהבו ליה משם כושל. אייתי רבי שמעון בן לקיש עבדוי דרבי יודן נשייא ואפיק מיניה. רבי יוחנן הוה מיסתמיך על רבי שמעון בר אבא אמר ליה מה נעשה באותה העניה. אמר ליה אייתי רבי שמעון בן לקיש עבדוי דרבי יודן נשייא ואפיק מינה׳ יפה נעשה׳ אמר רבי ירמיה קומי רבי זעירא אי מאמר רבי יוחנן כדעתיה ור׳ שמעון כדעתיה דאיתפלגון הכל מודין שאם טעו בשיקול הדעת שאין מחזירין מדברי תורה מחזירין ׳מה פליגין בטעות משנה שרבי יוחנן אמר בטעות משנה שיקול הדעת׳ רבי שמעון בן לקיש אמר טעות משנה דבר תורה ׳ הא טעות משנה היא טעות זקנים׳ הגע עצמך שפטרין מן השבועה. זו הורה וזו אינה הורה. הלכה ג׳ הניח פירות תלושין כו׳.

רב ורבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין כצבורין כמרקי׳ . אבל אם צברן בביתו זכה לו ביתו . רבי יוחנן אמר ואפילו צבורין בתוך ביתו לא זכה לו ביתו דהוה סבר דאינון דידה ולית אינון דידה ואתי בעל הבית זכה בפירותיו בשביעית. רבי ירמיה סבר מימר משיתנם לתוך כליו. אמר רבי יוסי אפילו נתנן לתוך כליו לא זכה בהן דהוה סבר מימר דאינון דידיה ולית אינון דידה הוא ארמלתא תפסת אמתתא. אתא עובדא קומי רבי יצחק אמר תפסת תפסת. ר׳ אימי מפיק מינה דהוא סברה דידה וליה אינון דידה כהדא אילין בני שמי דדמך אבוהון שבק להון אבוהון עז אתא מרי חובה ונסתה. אתא עובדא קומי ר׳ אבהו ואמר דידה נסב׳ לא כן תני יורש ובעל חוב שקדם אחד מהן ותפס מוציאין מידו דהוון סברין דאינון דידהון ולית אינון דידהון. אמר רבי יעקב בר זבדי מודה ר׳ אבהו שאם מכרוה או משכנוה או טלטלוה ממקום למקום ואחר כך בא בעל חוב ותפס מוציאין מידו. הגע עצמך שפטרין מן השבועה׳ זו תורה וזו אינה הורה. הלכה ד׳ המושיב את אשתו חנוונית כו׳. יאות אמר רבי ליעזר. מה טעמון דרבנין. אם אומר את כן אין שלום בתוך ביתו לעולם. שיברה את הכלים מה את עבד לה כשומרת חנם או כשומרת שכר. מסתברא מיעבדינה כשומרת שכר. אמרין אפילו כשומרת חנם אינה. אם אומר את כן אין שלום בתוך ביתו לעולם. הלכה ה׳ כתב לה נדר ושבועה אין לי עלייך כו׳ ר׳ יונה ורבי יוסה תריהון אמרין לא סוף דבר בנכסים שנשתלטה בהן בחיי בעלה. אלא אפילו בנכסין שנשתלטה בהן לאחר מיתת הבעל אין היורשין משביעין אותה. תמן תנינן השוכר פרה מחבירו והשאילה לאחר ומתה כדרכה ישבע השוכר שמתה כדרכה והשואל ישלם לשוכר. רבי הלא בשם ר׳ ינאי והוא שנתן לו רשות להשאיל לאחרים. ותני רבי חייה כן אין השואל רשאי להשאיל ולא השוכר רשאי להשכיר ולא השואל רשאי להשכיר ולא השוכר רשאי להשאיל. ולא מי שהופקד אצלו רשאי להפקיד אצל אחר אלא אם כן נטלו רשות מהבעלים. וכולם ששינו את שמותיהן שלא מדעת הבעלים חייבין. והשואל לא אפילו לא שינה חייב. אלא כגין דתנינן מתנה שומר חנם להיות פטור מן השבועה. והשואל להיות פטור מלשלם ואתא מימר לך שאף על פי שהתנה עמו שהוא פטור שהוא חייב. ביקש להשביע את השואל. נישמעינה מן הדא כתב לה נדר ושבועה אין לי עלייך אינו יכול להשביעה. אבל משביע־הוא את יורשיה ואת הבאים ברשותה. הדא אמרה שאם ביקשו להשביע את השואל הוא משביעו. הדא ילפה מן ההיא. וההיא ילפה מן הדא. הדא ילפה מן ההיא שאם ביקש להשביע את השואל משביעו. וההיא ילפה מן הדא שאם ביקש להשביע את האשה שלא משביעה. אמר ר׳ חנינה לא צורכת מילף הדא מן ההיא. ומה צורכה תילף ההיא מן הדא כיי דמר רבי הלא בשם רבי ינאי והוא שנתן לו רשו׳ להשאיל. והכא והוא שנתן לה רשות שיהו בניה אפיטרופ׳. אמר רבי יוסי צריך להעלות לו שכר כל זמן שהיא שכורה אצלו׳ רבי זעורא שאל לרבי אבונא שאלוה הבעלים ומהו. אמר ליה כן אנן אמרין אכלוה. א״ר יוסי בר אבון אכלו שלהן אכלו. רבי זעורא בעא קומי ר׳ יסא היך עבדין עובדא אמ׳ ליה תריי כל קבל ארבעה ולא עבדין עובדא כסוגייא. אמ׳ ליה תריי כל קבל תריי אינון רבי לעזר תלמידיה דרבי חייה רובה. רבי יוחנן תלמידיה דרבי ינאי. הלכה ו׳ נדר ושבועה אין לי ולירושיי כו׳. אמר ר׳ יונה והוא שעשת אפיטרופא בחיי בעלה. אבל אם עשה אפיטרופא לאחר מיתת הבעל אין היורשין משביעין אותה דו מתניתא לא עשת אפיטרופא אין היורשין משביעין אותה. אם עשת אפיטרופא היורשין משביעין אות׳ לעתיד לבוא. ואין משביעין אותה לשעבר. איזהו לשעבר משעת מיתה עד שעת קבורה וא״ר יוסי אפי׳ עשאת אפטרפוס לאחר מיתת בעלה אין היורשין משביעין אותה. והא תנינן לא עשתה אפטרפ׳ אין היורשין משביעין אותה אם עשת אפטרפ׳ היורשין משביעין אותה לעתיד לבא ואין משביעין אותה לשעבר. פתר לה על ראשה ואין על ראשה כהדא רבי יונה ורבי יוסי תריהון אמרין לא סוף דבר בנכסים שנשתלטה בהן בחיי בעלה אלא אפי׳ נכסים שנשתלטה בהן לאחר מיתת הבעל אין היורשין משביעין אותה. פתר לה משעת מיתה עד שעת קבורה דמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן משעת מיתה עד שעה קבורה אין היורשין משביעין אותה. תני בר קפרא שלא תהא בניחתו והולכת לבית אביה. הלכה ז׳ הלכה מקבר בעלה לבית אביה כו׳. אמר רבי זעורה בעין שבועת תורה. ירדה להן כתובה והחזקה בידה לגבות כמי שגבה והוא כתוב עם השטר של מאתים פרוע והיא אומרת מנה לא תיפרע אלא בשבועה. תני הפוגמת לא הפוחתת כתובה׳ כיצד היתה כתובתה מאתים והיא אומרת מנה נפרעת שלא בשבועה. מה בין פוגמת מה בין פוחתת. אמר ר׳ חנינה פוגמת בא משא ומתן בנתיים. פוחתת לא בא משא ומתן בנתיים. רבי ירמיה בעא כמה דאת אמר תמן עד אחד מעידה שהיא פרועה לא היפרע אלא בשבועה. ודכוותה ועד אחד מעידה שהיא פחותה לא תפחות אלא בשבועה. אמר רבי יוסי בשעה שעד אחד מעידה שהיא פחותה בעד אחד מכחיש את שנים ואין עד אחד מכחיש את שנים׳ תני יורש שפגם אביו שטר חובו הבן גובה שלא בשבועה מה יפה כח הבן מכח האב. שהבן גובה שלא בשבועה. והאב אינו גובה אלא בשבועה׳ אמר רבי אלעזר תשבע שבועת יורש שלא פיקדנו אבא׳ שלא אמר לנו אבא. שלא מצינו שטר בין שטרותיו של אבא ששטר זה פרוע. רבי הושעיה בעא מתניתא דבית שמאי דבית שמאי אומרי׳ נוטלת כתובתה ולא שותה. אמר רבי יוסי תבן טעמא דבית שמאי הביאו בעלי ואני שותה. ברם הכא כדין היה אפילו אביו לא ישבע יתקנה תיקנו בו שישבע. בו תיקנו בבנו לא תיקנו. כיון שמת העמידתה את בנו על דין תורה. נתחייב אביו שבועה בבית דין ומת אין בנו גובה׳ דל כן מה אנן אמרין ויש אדם מוריש שבועתו לבנו. אמר רבי אבין את אמרת פגם אביו שטרו בבית דין אין בנו גובה. רב חסדא בעא כגון דהלך אילין תרתי פסיעתא הוא מפסיד. אילו פגמו חוץ לבית דין את אמר גובה. מפני שפגמו בבית דין את אמר אינו גובה. הלכה ח׳ הפוגמת כתובתה לא תפרע אלא בשבועה כו׳ אמ׳ רבי יוחנן בשם רבי ינאי אין פורעין מניכסי יתומים אלא בשטר שהריבית אוכלת בו. ויש אומרי׳ אף לכתובת אשה. א״ר ינאי מפני מזונות. א״ר מתניה מאן חש למזונות ר׳ שמעון דרבי שמעון אומר במגבה הדבר תלוי. מאי כדון. מפני חינה. מפני שיהו הכל קופצין עליה לישאנה׳ ויש אומרי׳ אף לגזילה ולנזיקין׳ אמר רבי יוסי אף אנן נמי תנינן תרתיהון. לגזילה מן הדא אם היה דבר שיש לו אחריות חייב לשלם׳ לנזיקן מן הדא אין נפרעין מניכסי יתומין אלא מן היבורית. כיני מתניתא אין נפרעין מניכסי יתומין לנזיקן אלא מן הזיבורית.

והא תני עמד הבן תחת האב והניזקין שמין בעדית. ובעלי החוב בבינונית. וכתובת אשה בזיבוריה. אמר רבי יוסי בי רבי בון כאן ביתום גדול. כאן ביתום קטן. הלכה ט׳ הפוגמת כתובתה כיצד היתה כתובתה אלף זוז כו׳ הלכה י׳ ועד אחד מעידה שהיא פרועה כו׳ כיני מתניתא והנפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה׳ ונפרעין מאדם שלא בפניו׳ אמר רבי ירמיה תיפתר בשטר שהריבית אוכלת בו. וביה דין גובין רבית׳ תיפתר שערב לו מן הגוי. כהדא אלכסא אמר לו רבי מנא אנן עבדין טבות סגיא מינכון אנן כהבין דין מגמרין אין אתא טבאות׳ ואין לא אנן מחלטין ניכסייא. אמר ליה אף אנן עבדין כן אנן משלחין כתריה תלת איגרין אין אתא הא טבאות ואין לא אנן מחלטין ניכסיא׳ אמר ליה הגע עצמך דהוה באתר רחיק אנן משלחין בתריה תלת איגרין חדא גוא תלתין וחדא גו תלתין. וחדא גו תלתין אין אתא הא טבאות ואי לא אנן מחלטין ניכסייא. אמר רבי מתניה והוא שעמד בדין וברח. אבל אם לא עמד בדין וברח לית כאן מחלטין אלא מכרזין׳

אשכחת אמר חנן ורבי שמעון אמרו דבר אחד כמה דמר רבי חנן לא השבע אלא בסוף. בן רבי שמעון אמר לא תשבע אלא בסוף. כמה דאת אמר הלכה כחנן והבא הלכה כרבי שמעון. הלכה יא׳ מנכסים המשועבדים כיצד כו׳. רבי חייה בשם רבי יוחנן הקורא ערער על מעשה בית דין לא הבל הימנו׳ אמר ליה רבי חייה בר אבא ולא מתניתא היא הוציאה גט ואין עמו כתובה גובה כתובתה׳ אמר ליה רבי יוחנן בבלייא מן דגלית לך חספא מן מרגליתא את אמר לי ולא

מתניתא היא. רב אמר במקום שאין כותבין שטר כתובה אבל במקום שכותבין שטר כתובה מה דהוא מפקה הוא גובה. חזר ואמר אפילו במקום שכותבין כתובה גובה הוא מן רב חילה מתכה יתיב׳ התיב רבי יוסי והא תני גובה גיטה ומשמנת כתובתה וחוזרת וגובה. אין שם בית דין כאינון רמתון ואין שם עדי׳ הבו בשהלכו להם למדינת הים ׃ אין שם אומלוגייה ולית רב אולמולוגייא אית רב אומלוגייא כהן דמר אבד כרטיסן עבד׳ חורן׳ אית ליה כההיא דאמר אי אבד פרנא עבד חורן והתיב רבי בא והא תני גובה בגיטה ומשמנת כתובתה וממתנת עד שימות וחוזרת וגובה. אמר ליה רבי יוסה כי רבי בון ולא עליה להביא ראייה שהיתה משמשתו עד שמת. רבי זעירא רבי אבונה בשם רב במקום שכותבין שטר כתובה. הוא אומר כתבתי והיא אומרת לא כתבת עליה להביא ראייה שלא כתב. ובמקום שאין כותבין שטר כתובה והוא אומר כתבתי׳ והיא אומרת לא כתבת עליו להביא ראייה שכתב. רבי חייה בר אבא אשכח פרחבולא דרבי יונתן והוה פרימיתן ליה׳ אמר ליה לית אנא צריך ליה׳ ותני כן נאמן המלוה לומר שטר זה פרעתיו וקרעתיו. רבי ירמיה בשם רבי חייה מתניתא אמרה כן מן הסכנה ואילך האשה גובה שלא בגט ובעל חוב גובה שלא בפרחבול. ואיפשר כן לא פרעהיו וקרעתיו. והבא פרעהיו וקרעתיו. הלכה יב׳ הוציאה גט ואין עמו כתובה גובה כתובתה כו׳ ׃ הלכה יג׳ שני גיטין ושתי כתובות כו׳ הגא שיהא הגט יוצא מבתוכ׳ לכתובה. עד כדין בשוות׳ והה בזו מנה ובזו מאתי׳. רב הונא ורב ירמיה ורב חסדא. חד אמר גובה בראשונה׳ וחרנה אמר גובה בשנייה. וההוספת גובה מן זמנה של שנייה. אמר רבי חנניה קומי רבי מנא לית הדא אמרה ההן דיזיף מן חבריה. וחזר ויזיף מינה צריך מימר לכד מן כרטוסה קדמייא דאית לי גבך׳ אורחא דאיתתא מימר אבד פורנה עביד חורן אלא כי אורחא דבר נשא מימר אבד כרטיסו עבד חורן. אלא כי איפשר יודי ליה. רבי יודן בר שיקלי אעיל עובדא קומי רבי יוסי לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן שטר שלוה בו ופרעו אל ילוה בו באותו היום. אמר ליה כאן כשפרעו. כאן בשלא פרעו. תני רבי חנן קומי רבי הילא תרין אמורין חד אמר להכתובה אבל לא לתנאין. וחרנה אמר בין בכתובה בין לתנאין. מהא גר׳ קטן וקטן מגרש. א״ר חגיי קימתיה כי דמר רבי לעזר בשם רבי חנינה והוא שבא עליה משנתפקח ומשנשתפה. וכא הוא שבא עליה משהגדיל ׃

הדרן עלך הכותב לאשתו

מי שהיה נשוי לשתי נשים ומת. הראשונה קודמת לשנייה יורשי הראשונה קודמין ליורשי השנייה. נשא את הראשונה ומתה נשא שנייה ומת הוא שנייה ויורשיה קודמין ליורשי הראשונה.

ב׳ מי שהיה נשוי לשתי נשים ומתו ואחר כך מת הוא והיתומין מבקשין כתובות אימותיהן ואין שם אלא כדי שתי כתובות חולקין בשוה׳ היה שם מותר דינר אילו נוטלין כתובת אימן ואילו נוטלין כתובת אימן. ואם אמרו היתומין הרי אנו מעלין על נכסי אבינו יפה דינר כדי שיטלו כתוב׳ אימן אין שומעין להן אלא שמין את הנכסים בבית דין. ג׳ היו שם נכסין בראוי אינן כבמוחזק. רבי שמעון אומר אף על פי שיש שם נכסי׳ שאין להן אחריות אינו כלום עד שיהיו שם נכסים שיש להן אחריות יותר על שתי כתובות דינר. ד׳ מי שהיה נשוי לשלש נשים ומת כתובתה של זו מנה ושל זו מאתי׳ ושל זו שלש מאות ואין שם אלא מנה חולקין בשוה. היו שם מאתים. של מנה נוטלת חמשים. ושל מאתי׳ ושל שלש מאות שלשה שלש׳ של זהב׳ היו שם שלש מאות של מנה נוטלת חמשים ושל מאתים מנה. ושל שלש מאות ששה של זהב. וכן שלשה שהטילו לכיס פחתו או הותירו כך הן חולקין. ה׳ מי שהיה נשוי ארבע נשים ומת הראשונה קודמת לשנייה ושנייה לשלישית ושלישית לרביעית׳ הראשונה נשבעת לשנייה ושנייה לשלישית ושלישי׳ לרביעית. והרביעית נפרעת שלא בשבועה׳ אמר בן ננס וכי מפני שהיא אחרונה נשכרת אף היא לא תפרע אלא בשבועה היו כולם יוצאות ביום אחד כל הקודמת לחבירתה אפי׳ שעה אחת זכתה. וכך היו כותבין בירושלם שעות. היו כולן יוצאות בשעה אחת ואין שם אלא מנה חולקות בשוה׳ ו׳ מי שהיה נשוי שתי נשים ומכר את שדהו וכתבה הראשונה ללוקח דין ודברי׳ אין לי עמך השנייה מוציאה מיד הלוקח והראשונה מן השנייה והלוקח מיד הראשונה וחוזרות חלילה עד שיעשו פשרה ביניהן וכן בעל חוב וכן אשה בעלת חוב ׃

סליק פירקא

מי שהיה נשוי לשתי נשים כו׳. מתניתא לעניין כתובה אבל לעניין מזונות שתיהן שוות. כתובה וקבורה מי קודם. כתובה ומלוה בעדים מי קודם. כתובה ופרנסת בנות מי קודם. מאן דאמר גובין פרנסה מן משועבדין פרנסת בנות קודמת׳ ומאן דמר אין גובין פרנסה מן משועבדין אין פרנסת בנות קודמת. לא אמר אלא מתה הא נתגרשה כבעל חוב היא כהדא דתני נשא אשה וכת׳ לה כתוב׳ גירשה ולא נתן לה כתובה. נשא אחרת וכתב לה כתובה׳ החזיר את הראשונה וכתב לה כתובה על כתובתה הראשונה של ראשונה קודמת לשנייה ויורשיה והשנייה ויורשיה קודמין ליורשי הראשונ׳ אמ׳ בן עזאי יורשי הראשונ׳ או׳ ליורשי השני׳ אם כבעל חוב אתם טלו את שלכם וצאו. ואם לאו אנו ואתם נחלוק בשוה׳ אמר לו רבי עקיבה בני שנייה קפצה עליהן ירושת תורה. ונוטלין כתובת אמן והחזרין וחולקין. רבי מנא אמר כשיש שם דינר יותר נחלקו אבל אם אין שם דינר יותר אף רבי עקיבה יודה לבן ננס שאילו ואילו חולקין בשוה׳ אמר ליה רבי יוסי כי רבי בון הך דלא תניתא פליג׳ את עבד ל׳׳ פליג׳. אלא כשאין שם יותר דינר נחלקו. אבל אם יש שם יותר דינר אף בן ננס יודי לרבי עקיבה בני השנייה קפצה עליהן ירושת תורה ונוטלין כתובת אמן. והחזרין וחולקין והחוב ממעט׳ ודכוותה והחוב מרבה. הך עביד׳ הוה שם שדה והיא עתידה לחזור ביובל את רואה אותן כאילו. הך עבידא קידש רחל וכנס לאה וחזר וכנס רחל על דעתין דרבני׳ רחל קודמת. ועל דעתיה דרבי אלעזר בן עזריה לא קודמת. אמר אף רבי לעזר מודי מאחר שחזר וכנס רחל רחל קודמת. למה זה דומה לאחד שלוה מחבירו ואמר לו אם לא החזרתי לך מיכן עד יב׳ חדש יהיו כל נכסי משועבדין לך. הגיע יב׳ חדש ולא החזיר נשתעבדו הנכסים מיכן ולבא׳ אבל אם אמר לו לא יהו נכסי משועבדין לך אלא לאחר יב׳ חדש לא נשתעבדו אלא לאחר יב׳ חדש׳ ימים שבנתיים תפלוגתא דרבי מאיר ורבנין. על דעתיה דרבי מאיר בשטר נתחייבו הנכסים. על דעתיה דרבנין בכסף נתחייבו׳ הלכה ב׳ מי שהיה נשוי לשתי נשים כו׳. הדא היא דמר רבי אימי כדי שיהא אדם מצוי ליתן לבתו בעין יפה. מעתה אפילו אין שם יותר דינר. אמר ר׳ אבון בשעה שאת יכול לקיים דבריהן ודברי תורה את מקיים דבריהן ודברי תורה. בשעה שאת אין יכול לקיים דבריהן ולקיים דברי תורה את מבטל דבריהן ומקיים דברי התורה. רבי יודה בר פזי בשם רבי יוסי בן חנינה מת אחד מן האחין כולהן חולקין בשוה׳ אמר רבי מנא לכן צריכא בשלא חלקו שלא תאמ׳ יעשה כמי שאינו בן ותירשנו בתו. הוה שם בכור את אמר הבכור נוטל פי שנים מהו נוטל פי שנים בבתו או פי שנים בכל האחים. תני רבי הושעיה היו שם שתי כיתי בנות כולהן חולקות בשוה. היה שם בכור את אמר הבכור נוטל פי שנים. מהו מטל פי שנים. נוטל פי שנים בבתו או פי שנים בכל כתובתה. מאימתי שמין להן תלמידוי דרבי מנא אמרין בסוף׳ אמר לון רבי יוסי כי רבי בון לא אתון דאמרין בשם רבנין לכן צריכא בשלא חלקו אבל משעה ראשונה שמים להן׳ הלכה ג׳ היו שם נכסים בראוי כו׳. רבי מנא אמר בעיקר שתי כתובות פליגין ר״ש או׳ קרקע׳ ורבנין אמרין מטלטלין באותו הדינר כל עמא מודיי שהוא מטלטל׳ ר׳ יוסי בי ר׳ בון אמר כל עמא מודיי בעיקר שתי כתובות שהן קרקע׳ מה פליגין באותו הדינר רבי שמעון או׳ קרקע׳ ורבנין אמרי׳ מטלטלין׳ רבי בא בר זבדא בשם רב ברם נהגו בסוריא להיות גובין מן הנחושת ומן הצעות. רבי אבהו בשם רבי יוחנן ובלבד מן הצעות שבאותו הלילה. רב שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן נהגו העם בערביא להיות גובה מן הבושם. וכן הגמלים׳ ודכוותה בלבד מן הבושם שבאותו הלילה. ארמלתא דרבי חונה גבי לה מן המטלטלין כמנהג מקומה. הלכה ד׳ מי שהיה נשוי שלש נשים כו׳. שמואל׳ אמר שטרא דדייני. לשני שטרות שיצאו על שדה אחת אי זה מהן שירצו בית דין להחליט מחליטין׳ מתניתא פליגא על שמואל אין שם אלא מנה חולקות בשוה׳ לא שטרא דדייני את אמרת. והא תני היורשין שירשו שטר חוב הבכור מטל פי שנים. עוד יצא עליהן שטר חוב הבכור נותן פי שנים. עוד הוא לשטרא דדייני אתאמרת. רבי אבין בשם שמואל לא שנייא בין שני שטרו׳ שיצאו על שדה אחת בין שטר אחד שיצא על שני שדות אי זה מהן שירצו בית דין מחליטין. שמואל אמר במרשות זו את זו כשהרשת השלישית את השנייה לדון עם הראשונה. אמרה לה לא מנה אית לך סב חמשין ואיזל לך. וכן שלשה שהטילו לכיס והותירו או פחתו כך הן חולקין. אמר רבי אלעזר הדא דאת אמר כשהיתה הסלע חסירה או יתירה אבל לשכר ולהפסד כולהן חולקין בשוה. וקשי׳ ההן יהב מאה דינרין וההן יהב עשרה ואת אמר אכן. חברייא אמרין יכול הוא מיכב׳ ליה על ידי מצי׳ סלקת פרגמטא עד כדון דהוות פרגמטיא זעירה הוות פרגמטיא רובה. אמר רבי אבין בר חייה יכול הוא מימר ליה עד דאת מזבין חד זמן אנא מזבין עשרה זמנים. עד כדון במקום קרוב. במקו׳ רחוק. א״ר הילא יכול הוא מימר לי׳ עד דאה אזיל ואתי חד זמן אנא אזיל ואתי עשרה זמנים׳ תמן תנינן חזור ונגח שור אחר שוה מאתים האחרון נוטל מנה ושלפניו חמשים זה ושנים הראשונים דינר זהב׳ רבי שמואל בשם רבי וכן לשכר׳ אמר יוסי דרבי זעירא פליגא על דרבי אלעזר. רבי מנא

אמר קומי רבי יודן לא מודי רבי לעזר שאם היתה בימין שוה נוטל לפי כיסו חזה נוטל לפי כיסו · שוורים כמותנים הן · חזר ואמרה קומי רבי יוסי אמר ליה בפירוש פליגין · רבי לעזר אמר מתנן וחולקין בשוה רבי זירא אמר מתמן זוה נוטל לפי כיסו וזה נוטל לפי כיסו · הלכה ה' מי שהיה נשוי ארבע נשים כו' · רבי אבונא בשם ר' שמואל כדברי בן ננס לשטר אחד שיצא על האשה לקוחות כולהן וחולקין בשוה · אמר רבי עקבה קומי רבי מנא לית הדא פליגא על רבי שמואל דשמואל אמר שוחדא דדייני · לשני שטרות שיצאו על שדה אחת לאי זה מהן שירצה להחליט מחליטין · וכא הוא אמר אמן · אמר ליה לא כשני שטרות דילמא כשטר אחד · וכא כשטר אחד אנן קיימין · ולא שמיע דמר רבי אבון בשם שמואל לא שנייא בין שני שטרות שיצאו על שני שדות ובין שני שטרות שיצאו על שדה אחת אי זה מהן שירצו בית דין להחליט מחליטין · המזג רבי בארנונא ובגולגולת ובאנפרות כהדא דבן ננס כהדא קריבין דרבי יוסי זבנין חקלוון מן אילין דבר תפקן · אזלין אילין דבר תפקן תסבין להון נשין אעלין להון שקיעין אתון בעיי מתגרייא בקריבי דר' יוסי · אמר לון רבי מנא אנא ידע כד זבנתון אילין חקלוותא לא הוו אילין שקיעיא קדמיכון ·

הלכה ו' מי שהיה נשוי לשתי נשים כו' · אמר רבי יוסי והיא אמרה הין דיזיף מן תרין בני נש אתא הגינא אמר ליה קומי פושרין אמר ליה · ולית סופיה דקדמייא משמע ומיתי מישרוף · יכול מימר ליה פושרין ואין שרף טרף פישר מן תוקה שהראשון בא וטורף פישר מן הראשון · אמר רבי פינחס אתא עובדא קומי רבי ירמיה אמר פישר אמר רבי יוסי ולא כתב דאיקני · לא אתייא אלא כיודע · אמר רבי חנינה אפילו כבעל חוב אתייא הא כהדא דלא כתיב כל דאיקני או שאמר לו אל יהא לך פירעון אלא מזה · א"ר מתנייה אתייא כבאן דמר לכתובה אבל לא להניין · ברם כבאן דמר בין לכתובתה בין לתניין הא חזירה ׃

הדרן עלך מי שהיה נשוי

אלמנה ניזונת מנכסי יתומין ומעשה ידיה שלהן ואין חייבין בקבורתה · יורשיה היורשים כתובתה חייבין בקבורתה · ב' אלמנה בין מן האירוסין בין מן הנישואין מוכרת שלא בבית דין · ר"ש או' מן הנישואין מוכרת שלא בבית דין · מן האירוסין לא תמכור אלא בבית דין · מפני שאין לה מזונות וכל שאין להן מזונות לא תמכור אלא בבית דין · ג' מוכרה כתובתה או מקצתה משכנתה או מקצתה · נתנתה לאחר או מקצתה לא תמכור את השאר אלא בבית דין · וחכמים אומרי' מוכרת היא אפי' ארבעה או חמשה פעמי' ומוכרת למזונותיה שלא בבית דין וכותבת למזונותי' מכרתי · וגרושה לא תמכור אלא בבית דין · ד' אלמנה שהיתה כתובתה מאתים ומכרה שוה מנה במאתים או שוה מאתים במנה נתקבלה כתובתה · היתה כתובתה מנה ומכרה שוה דינר במנה מכרה בטל ואפילו היא אומרת אני אחזיר את הדינר ליורשין מכרה בטל ·

ה' רבן שמעון בן גמליאל אומר לעולם מכרה קיים עד שהוא שם כדי שתשייר בשדה בית תשעת קבין ובגינה כבית חצי קב · וכדברי רבי עקיבה בית רובע · היתה כתובתה ארבע מאות זוז מכרה לזה במנה ולזה במנה ולאחרים יפה מנה ודינר במנה של אחרון בטל ושל כולן מכרן קיים ·

ו' שום הדיינין שפחות שתות או הותיר שתות מכרן בטל · רבן שמעון בן גמליאל אומר מכרן קיים אם כן מה כח בית דין יפה · אבל אם עשו איגרת ביקורת אפילו מכרו שוה מנה במאתים או שוה מאתים במנה מכרן קיים ·

ז' הממאנת והשנייה והאילונית אין להן לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בליות אם מתחילה נשאה לשום אילונית יש לה כתובה · אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה ליש' בת ישראל לממזר ולנתין יש להן כתובה ׃

סליק פירקא

אלמנה ניזונת מנכסי יתומין כו' · רב יהודה בשם שמואל רבי אבהו בשם ר' יוחנן מציאת' שלה ומותירה מזונות · אשת איש שמציאתה שלו ומותירה מזונות שלו · אלמנה שמציאתה שלה ומותירה מזונות שלה · ומותירה בליות שלה · מה אם אשת איש שמותירה מזונות שלו ומותירה בליות שלה · אלמנה שמותירה מזונות שלה ומותירה בליות לא כל שכן · תמן צריכה ליך לנידתה אף הכא צריכא לין לנידתה · רבי אימי בשם רבי יוסי בן חנינה אף היא אינה עושה אותן דברים של ייחוד · מה הן דברים של ייחוד · סכה להן את גופן ומרחצת להן את פניהן ומוזגת להן את הכוס · ומוספין לה על מזונותיה ·

אשת איש אין לה יין · אלמנה יש לה יין · אשת איש שאמרה יצאו מעשה ידי למזונותיי אין שומעין לה אלמנה שאמרה יצאו מעשה ידי למזונותיי שומעין לה · רב אמר המת אמר אל תקברוני נקבר מצדקה · ר' אימי בעא וכי עלת על דעתך שיהו אחרים מתפרנס' משלו והוא נקבר מצדקה · מתניתא פליגא על רב יורשית הורשין כתובתה חייבין בקבורתה · פתר לה בשירשו קרקע כהדא דתני הניח עבדים ושפחות ושטרות ומטלטלין כל הקודם בהן זכה · והלה נקבר מצדקה מי שקדם ותפס הא אם לא קדם ותפס מוציאין מידו · פתר ליה כאומר קברוני כהדא דאמר ר' יוסי בשם רבנין נקבר המת ולא אמר קברוני אע"פ שקדמו אחרים ותפשו מוציאין מידן כשתפסו קרקע · והא דאת אמ' מוציא' מידן כשתפס קרקע · אבל בשתפסו מטלטלין אין מוציאין מידן · במלוה בעדים אבל במלוה בשטר בין שתפשו קרקע בין שתפשו מטלטלין אין מוציאין מידן · דאמר רבי אבא בר רב הונא עשו דברי שכיב מרע כבריא שכתב ונתן והוא שמת כאותו החולי הא הבריא לא · ובנכסים ואומר תנו שדה פלוני לפלוני · אמ' תנו שדה פלוני לפלוני במ' שסים · או עד שיאמר חצייה בצפון וחצייה בדרום · רבי יודן בעי אמ' שרפוני ועברו בי עבודה ותנו חצי שדה פלוני לפלוני אם אין שורפין אין נותנין · רבי חגי בעא שכיב מרע שאמר יזונו בנותיי · בלא כך אין בנותיו ניזונות · לא צורכא דלא · מהו שיזונו מן המשועבדין ומהו שיזונו מן המטלטלין · רבי יודן ברה לגני אהא עובדא קומי ר' יוסי שכיב מרע שאמר ינתנו אותיותיו לפלוני · אמ' ליה אין שכיב מרע מוכה אלא כדברים שהן נקנין או בשטר או במשיכה · ואלו נקנין במשיכה ובשטר · כהדא דתני ספינה נקנית במשיכה דברי הכל · רבי נתן אומר ספינה ואותיות נקנין במשיכה ובשטר · כתב ולא משך משך ולא כתב לא עשה כלום עד שיכתוב וימשוך · הלכה ב' אלמנה בין מן האירוסין בין מן הנישואין כו' · מסבר סבר ר' שמעון במזונות הדבר הלו' פסק לזה מן האירוסין מוכרת שלא בב"ד · פסק לזה מן הנישואין לא תמכור אלא בב"ד דברי חכמים · רבי אחא ר' חננא בשם רבי יוחנן חס הוא אדם על כבוד אלמנתו בין מן האירוסין בין מן הנישואין · רב יהודה בשם שמואל המוחלת כתובתה ליתומים ניזונת משלהן · וקשיא אילו אשה שאין לה כתובה שמא אין לה מזונות · אשה שאין לה כתובה יש לה מזונות · ברם הכא לא דייך שמחלה ליתומין כתובתה אלא שאתה מבקש להבריחה ממזונותיה · רב יהודה בשם רב התובעת כתובתה בבית דין איבדה מזונותיה · אמר רבי יוסי ובלבד מן השופי הא באונס לא כהדא ארמלתא דרבי אבדימס דמוזבה אמר ליה רבי בא בר כהן בעי ליך תבעת פרנה אבדת מזונתיה · מן דאית ידען גיליא אעלון עובדא קומי רבי יוסי וחזרת למזונה · ר' אלעזר בשם רבי יוסי בן זימרא אלמנה שעשה שנים שלשה חדשים שלא לתבוע מזונתיה אבדה מזונתיה דאינון תלת' ירחייא בשלא ללות אבל אם לוותה גובה בשאין בידיה משכון · אבל אם יש בידיה משכון אפילו לא לוותה גובה · ר' יסא בשם ר' יוחנן זו היא שאמרו בתחילה מוכרין מזון שנים עשר חדש · ונותנין לה מזון שלשים יום · בסוף שלשים יום הן אומרי' נתנו והיא אומרת לא נטלתי · ייבא כהדא דמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן לווה במנה י"ב אלף לשנה להיות מעלה לה מדינר זהב לחדש פשיטא חדש הראשון נתן וחדש האחרון לא נתן' ימים שבנתיים זו היא שאמרו הא בתחילה לא · אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן בתחילה מוכרין מזון י"ב חדש ונותנין לה מזון שלשים יום וחברו מזון י"ב חדש שלא להרע כחה של אשה ויתנו לה מזון שלשים יום אם אומר את כן נמצאתה חב ליתומים כהדא דתני אלמנה שתפסה אפילו אלף זוז למזונותיה אין מוציאין מידה · מהו מימר לה הוי מה בידך · תלמידוי דר' מנא אמרין לה הוי מה בידך · אמר לון ר' יוסי בי ר' בון כבין שהיא עתידה להשבע בסוף אפילו מה בידך אמרין לה תהי · הלכה ג' מוכרת כתובתה או מקצתה כו' · תני מוכרת וכותבת אילו לכתובתה ואילו למזונות דר' יהודה ר' יוסי או' מוכרת וכותבת סתם ובון כחה מיופה · באת מלוה בעדים אומרת למזונות מכרתי · באת מלוה בשטר אומרת לכתובה מכרתי · ואפילו באת מלוה בעדים מוכרת למזונות וחוזרת ושורפת לשם כתובה · ולא אמרין לה הוי זבניך · תיפתר שהוקר המקח · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן רבי הילא בשם רבי לעזר כשם שאדם חס על כבוד אלמנתו כך חס על כבוד גרושתו · דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר מבשרך לא תתעלם זו גרושתו · איתתיה דרבי יוסי הגלילי הוות מעיקה ליה סגין סליק רבי לעזר בן עזריה לגביה א"ל ר' שיבקה דלית הא דאיקרך א"ל פורנה רב עלי · א"ל אנא יהיב לך פרנה ושבקה · יהב ליה פרנה ושבקה · אזלת ונסיבת לספרא דקרתא · איתעבדת מן ניכסוי ואיתעביד בסגיא נהורא והוות מחזרא ליה על כל קרתא ומדברא ליה · חד זמן חזרתיה על כל קרתא ולא איתיהיב ליה כלום · אמר לה לית הכא שכונה חורין · אמרה ליה אית הכא שכונה דמשבקי ולית מזילי עייל לה להמן · שרי חביט לה · עבר רבי יוסי הגלילי ושמע קלין מתבזיי בשוקא נסבון יהבון בגו חד בייתא מן דידיה והוה מסיק לון מזונין כל יומין דהוון בחיין · על שם ומבשרך לא תתעלם זו גרושתו · אפילו כן אציתון קלי' בליליא ושמעין קליה אמרה לא הוה טב דייה צערה לבר מן גופה ולא לגו גופה · הלכה ד' אלמנה שהיתה כתובתה מאתים כו' · ניחא שוה מנה במאתי' או שוה מאתים במנה · מכל בקו' הרי מפסידה את היתומין במנה · בשוה מנה במאתי' אין

סופו לחזור משם מקח טעות׳ ת״פתר שהוקיר המקח. א״ר אבין והדא מסייעא לרבי שמעון בן לקיש דר״ש בן לקיש אמ׳ אין למקח הונייה לעולם. אמר ר׳ יוחנן אם היה המקח מופלג יש לו הונייה. מתניתא פליגא על רבי יוחנן אילו דברים שאין להן הונייה העבדים והשטרות והקרקעות וההקדישות׳ פתר לה וכלבד דבר שאינו מופלג. פרה שוה מנה כמאתים רבי יוחנן אמר אינו פודי׳ ורבי שמעון בן לקיש אמר פודי. מתניתא פליגא על רבי יוחנן אמר טלית זה תחת חבור זה יצא לחולין׳ וסיפא פליגא על רבי שמעון בן לקיש צריך להעשות דמים׳ אמר רבי יוסה כל גרמה אמרה שהוא צריך להעשות דמים. מה פליגין להביא מעילה׳ רבי יוחנן אמר מביא קרבן מעילה. ר׳ שמעון בן לקיש אמ׳ אינו מביא קרבן מעילה. הלכה ה׳ רבן שמעון בן גמליאל אומ׳ לעולם מכרה קיים כו׳ עד כדון בשמכרוה להן בארבע שטרות׳ מכרה להם בשטר אחד תפלוגתא דר׳ יוחנן ור׳ שמעון בן לקיש דאיתפלגון כתב כל נכסיו לשני בני אדם כאחת והיו העדים כשירין לזה ופסולין לזה. ר׳ הילא בשם רבי יסא איתפלגון ר׳ יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמר מאחר שהן פסולין לזה פסולין לזה. וחרנה אמר כשירין לזה ופסולין לזה׳ רבי מנא לא מפרש רבי אבין מפרש רבי יוחנן אמר מאחר שהן פסולין לזה פסולין לזה ורבי שמעון בן לקיש אמר כשרין לזה ופסולין לזה׳ אמר רבי לעזר מתנית׳ מסייעא לרבי יוחנן בה השנים נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה׳. אף השלשה נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה. מניין אפילו מאה. תלמוד לומר עדים. רבי יעקב בר אחא אמר איתפלגון רבי חנניה חבריין דרבנין ורבנין. חד אמר יאות אמר ר׳ לעזר׳ וחרנה אמר לא אמ׳ רבי לעזר יאות. מאן דמר יאות אמר רבי לעזר נעשית עדות אחד מאיש אחד׳ ומאן דאמר לא א״ר אלעזר יאות נעשית כשתי כיתי עדות כשירין לזה ופסולין לזה. הלכה ו׳ שום הדיינין שפחת שתות או הוסיף שתות כו׳ כמה דאת אמר בהדיוט בקרקע עד שליש במטלטלין עד שתות. ודכוותא בהקדש בקרקע עד שתות ובמטלטלין עד י״ב. תמן תנינן שום היתומים שלשים יום. שום הקדש ששים יום׳ ומכריזין בבקר ובערב׳ ולמה שלשים כדי לייפות כחן של יתומין׳ מכריזו יותר. עד שלשים את מייפה כחן. מכן ואילך את מריע כחן׳ ואמור אף בהקדש כן. שנייא היא הקדש שאת תופס ראשון ראשון׳ מכריזו לעולם׳ דייו להקדש שהוא כפליים בהדיוט. אמר רבי יודן מן מה דאת אמר שנייא היא הקדש שאת תופס ראשון ראשון הדא אמרה שאם ימצאו שומן שאין מחזירין׳ ומחליטין ומכריזין בבקר ובערב ביציאת פועלים ובכנסת פועלים ואומר שדה וסימניה. אמ׳ רבי יוסי בשלא מצאו שומן בחליטין דו מתניתא שום הדיינים שפחת שתות או הותיר שתות מכרן בטל. מפני שפחתו או הותירו. אבל מצאו שומן מחליטין. אמר רבי חנניה קומי רבי מנא מה חמית מימר בשלא הכרזו אנן קיימין מן דכתרה אלא אם כן עשו איגרת ביקורת. מהו איגרת בקורת. רבי יהודה בר פזי אמר אכרזה׳ עולא בר ישמעאל אמר עבדים שלא יברחו. ושטרות ומטלטלין שלא יגנבו. רבי בא בר כהן בעא קומי רבי יוסי לית הדא אמרה שהעבד נפדה בשלשה. אמר ליה אין. אמר ליה והתנינן ובקרקעות תשעה וכהן ואדם כיוצא בהן׳ אמר ליה אדם שכן בן חורין הוא. חנניה בר שלמיה בשם רב אתא עובדא קומי ר׳ בעא מיעבד כרבנן. אמר לו רבי אלעזר בן פרטא בן בנו של רבי אלעזר בן פרטא לא כן לימדתנו בשם זקנך אלא אם כן עשו איגרת בקורת וקיבלה וחזר ביה ועבד כרבן שמעון בן גמליאל׳ הלכה ז׳ היתומה והשנייה והאיילונית כו׳. מתא שנייה איילונית׳ יתומה ויתומה אין לה כתובה׳ ר׳ חזקיה רבי אבהו בשם רבי יוחנן תיפתר ביתומה שמ״אינה׳ רבי איבו בר נגרי רבי אימי בשם שקנסו בה כך קנסו בו׳ ליידא מילה שאם קידשה בליטרא של זהב שהוא מאבד את הכל׳ ולא פירות. אמר ר׳ ירמיה שאין לו עליה אלא אכילת פירות בלבד. תני רבי יוסי צידנייא קומי ר׳ ירמיה ופליג על ר׳ ירמיה חכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפר נדריה. מה לא פירות שאינה יכולה להוציא ממנו אכילת פירות שאכל׳ אמר רבי יוסי בכל שעה הוה רבי הילא רבי אמר לי תני מתניתא יורשה ומיטמא לה. ותני רבי חייה בן מטמא הוא אדם לאשתו כשירה ואינו מיטמא לאשתו פסולה׳ ר׳ ראובן בעא קומי ר׳ מנא עבדי שנייות מהו שיאכלו בתרומה. א״ל שתוק ויפה לך הא אכלה ועבדיה אינן אוכלין׳ תמן תנינן גט המעושה בישראל כשר ובגוים פסול. שמואל אמר פסול ופוסל בכהונה. שמואל אמר אין מעשין אלא כגון אלמנה לכהן גדול׳ גרושה וחלוצה לכהן הדיוט. והא תנינן שניות לא כגון דא אמר שמואל. והא תנינן המדיר את אשתו מליהנות לו עד שלשים יום יעמיד פרנס יותר מיכן יוציא ויתן כתובה. שמע׳ מ שהוא מוציא שמענו שכופין. מה בין אילו לאילו. אילו על ידי שהן דברי תורה צריכין חיזוק לפיכך יש לה כתובה׳ ואילו על ידי שהן דברי סופרין ודברי סופרין צריכין חיזוק לפיכך אין לה כתובה. אית דבעי מימר אילו על ידי שקנסן בידן וביד הוולד ולא קנסו כהן דבר אחר לפיכך יש לה כתובה. ואילו על ידי שאין קנסן בידן וביד הוולד וקנסו כהן דבר אחר לפיכך אין לה כתובה. מה נפיק מן ביניהון. המחזיר גרושתו משניסית מאן דמר אילו על ידי שהן דברי תורה הוו האי״ל והוא דבר תורה לפיכך יש לה כתובה. ומאן דמר אילו על ידי שקנסן בידן וביד הוולד חו האי״ל ואין קנסה בידה וביד הוולד לפיכך אין לה כתובה. רבי יעקב בר אחא אמר רבי זעירא ורבי הילא תריהון אמרין במזונות פליגין. רבי יוחנן אמר יש לה מזונות. אמר ליה רבי אליעזר אומר אומר לו הוציא ואת אבד אבן. הא בעי מימר מאן דמר בתנאי כתובה פליגין׳ ר׳ יוחנן אמר יש לה תנאי כתובה אמר ליה רבי אלעזר כל עמא מודיי שאין לה מזונות. ביורשיה קנסו כל שכן בה׳ מאן דמר פליגין במזונו׳ הא בתנאי כתובה לא. בה קנסו לא קנסו ביורשיה׳

הדרן עלך אלמנה ניזונת

הנושא את האשה ופסקה עמו שיזון את בתה חמש שנים חייב לזונה ה׳ שנים. נישאת לאחר ופסקה עמו כדי שיזון את בתה חמש שנים חייב לזונה חמש שנים. לא יאמר הראשון לכשתבוא אצלי אזונה אלא מוליך מזונותיה למקום שהיא. וכן לא יאמרו שניהן הרי אנו זנין אותה כאחד אלא אחד זנה ואחד נותן לה דמי מזונות׳ ב׳ ניסית הבת הבעל חייב במזונותיה ואין נותנין לה דמי מזונות. מתו בנותיהן ניזונות מנכסין בני חורין והיא ניזונת מנכסין משועבדין מפני שהיא כבעלת חוב. הפיקחין היו כותבין על מנת שאזון את בתך חמש שנים כל זמן שאת עמי׳ ג׳ אלמנה שאמרה אי איפשי לזוז מבית בעלי אין היורשין יכולין לומ׳ לה לכי לבית אביך ואנו זנין אותך שם׳ אלא זנין אותה ונותנין לה מדור לפי כבודה. ד׳ אמרה אי איפשי לזוז לבית אבא יכולים היורשין לומר לה אם את אצלינו יש לך מזונות ואם אין את אצלינו אין לך מזונות׳ ואם היתה טוענת ואומרת מפני שהיא ילדה והן ילדים נותנין לה מזונות והיא בבית אביה. ה׳ כל זמן שהיא בבית אבית גובה כתובתה לעולם. כל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובתה עד עשרים וחמש שנים שיש בעשרים וחמש שנים שתעשה טובה כנגד כתובתה דברי רבי מאיר שאמר משום רבן גמליאל׳ וחכמים אומרים כל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובתה לעולם׳ כל זמן שהיא בבית אביה גובה כתובתה עד עשרים וחמש שנה. מתה יורשיה מזכרין כתובתה עד עשרים וחמש שנים.

סליק פירקא

הנושא את האשה ופסקה עמו כו׳ בביה הוא מתחייב להלא בן רבי יוחנן ור׳ שמעון בן לקיש תריהון אמרין הכותב שטר חוב על חבירו בחזקת שהוא חייב לו ונמצא שאינו חייב לו אינו חייב ליתן לו. רבי שמעון בן לקיש אמר עשו אותה כתוספת כתובה. ויתן כסף׳ עשו אותה כקידושי אשה. ויתן משעה הראשונה. עשו אותה כמקדש את האשה על מנת ליתן לה שנים עשר דינר זהב בשנה להיות מעלה לה מדינר זהב לחדש. תני זנה חמש שנים הראשונים בין ביוקר בין בזול. הוו ביוקר והוזילו אם הוא גרם נותן ביוקר. ואם היא גרמה נותן בזול. הוו בזול והוקירו בין שהוא גרם בין שהיא גרמה נותנין בזול. הדא היא הבת לא עולה ולא יורדת. תמן תנינן בן נקבן דיהוין ליכי מינאי יהוין יתבן בביתי ומיתזנן מניכסי. ותני עלה ומתכסיין בכסותי. מעשה ידי הבת של מי׳ נישמעינה מן הדא נישאת הבעל חייב במזונותיה והן נותנין לה דמי מזונות. הדא אמרה זנה ומעשה ידיה של בעלה. אמר רבי יוסי הדא אמרה פסק לזון כלתו זנה ומעשה ידיה של בנו׳ הוא רוצה שתבוא אצלו והיא אינה רוצה הדין עמה׳ דתנינן והן נותנין לה דמי מזונות׳ תלת כמי שנישאת׳ מתה כמי שנישאת׳ מתה כבר מתה׳ הלכה ב׳ ניסית הבת הבעל חייב במזונותיה כו׳. תני כתובה שכתבו כשטר. רבי יעקב בר אחא אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש׳ רבי יוחנן אמר לחיזוק כתבן. ורבי שמעון בן לקיש אמר לגבות במשועבדים כתבן. רבי ירמיה מחליף שמועתה אמר ר׳ יודן מתניתא מסייעה למאן דמר לחיזוק כתבן דתנינן תמן אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות ולמזון האשה והבנות מנכסים המשועבדין מפני תיקון העולם לא כשטר אף הבא בשטר׳ אמר רבי חנניה מפני שהיא כבעלת חוב. לא בשטר אף הבא בשטר׳ מתה אינה עמה׳ נתגרשה אין עמה׳ החזירה מאן דאמר לכתובה אבל לא לתנאין תני׳ מאן דאמר בין לכתובה בין לתנאין מה תני׳ הפיקחין היו כותבין על מנת שאני זן את בתך חמש שנים כל זמן שאת עמי׳ ותני עלה וכלבד מן הנישואין הראשונים׳ ואתייא כי דמר רבי חנינא המשיא את בנו בבית זכה בבית וכלבד מן הנישואין הראשונים. הלכה ג׳ אלמנה שאמרה אי איפשי לזוז מבית בעלי כו׳. כתיב במתים חפשי׳ כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות׳ רבי ציוה שלשה דברים בשעת פטירתו אל תזוז אלמנתי מביתי ואל תספידוני בעיירות׳ ומי שניטפל בי בחיי יטפל בי במותי׳ אל תזוז אלמנתי מביתי ולא

מתניתא הא אלמנה שאמרה אי איפשי לזוז מבית בעלי. אמר רבי דוסא דלא יכרון לה ביתא דנשוותא הוא משתעבד לנשותה. אמר רבי לעזר בן יוסי כהדא דתני דרה בבית כשם שהיתה דרה ובעלה נתון במדינת הים׳ ומשתמשת בכלי כסף ובכלי זהב כשם שהיתה משתמשת ובעלה נתון במדינת הים. וניזונת כשם שהיתה ניזונת ובעלה נתון במדינת הים. ואל תספידוני בעיירות׳ מפני המחלוקת׳ ומי שניטפל בי בחיי יטפל בי במותי׳ אמר רבי חנינה דציפורין כגון יוסף אפרתי. יוסה חפני׳ רבי חזקיה מוסיף אל תרבו עלי תכריכין׳ ותהא ארוני נקובה לארץ. מילתא אמרה בסדין אחד הוא נקבר רבי. דרבי אמר כמה דבר נשא אזיל הוא אתי. ורבנין אמרין כמו דבר נש אזיל הוא אתי. תני בשם רבי נתן כסות היורדת עם אדם לשאול היא באה עמו. מאי טעמא תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש. אנטולינוס שאל לרבי מהו הדין דכתיב תתהפך כחומר חותם. אמר ליה מי שהוא מביא את הדור הוא מלבישו׳ רבי יוחנן מפקד אלבשוני בורדיקא לא חוורין ולא אוכמין אין קמית ביני צדיקיא לא נבהת.

ואין קמית ביני רשיעייא לא נבהית׳ רבי יאשיה פקיד אלבשוני חוורין חפותין׳ אמרו ליה מה את טב מן רבך. אמר לון ומה אנא בהית בעובדיי. רבי ירמיה מפקד אלבשוני חוורין חפותין. אלבשוני דנרסי. והבון מסנאי ברגליי וחוטרא בידי ויהבוני על סיטרא אין אתי משיחא ואנא מעתד. ציפורייא אמרין מאן דמר לן דמית רבי אנן קטלין ליה. אדיק להון בר קפרא רישיה מכוסי מאני מבזעין אמר לון יצוקים ואראלים תפשו בלוחות וגברה ידן של אראלים וחטפו את הלוחות׳ אמרו ליה דמך רבי. אמר לון אתון אמרתון וקרעון ואזיל קליה לקרעיו לגו פתחה מהלך תלתא מילין׳ רבי נתן בשם רבי מנא מעשה ניסים נעשו באותו היום ערב שבת היה ונכנסו כל העיירות להספידו ואשרוניה תמני עשרה בניסן ואחתוניה לבית שריי ותלת להן יומא עד שהיה כל אחד ואחד מגיע לביתו וממלא לו חבית של מים ומדליק את הנר. כיון ששקעה החמה קרא הגבר שריין מציקן אמרין דילמא דחללינן שובתא. ואתת בת קול ואמרה להן כל מי שלא נתעצל בהספידו של רבי יהא מבושר לחיי העולם הבא בר מן קצרה. כיון דשמע בן סליק לאיגרא ושליק גרמיה ומית. נפקת ברת קלא ואמרת ואפילו קצרא. רבי הוה יתיב ליה בציפורין שבעה עשר שנין וקרא על גרמיה ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה. ויחי יהודה בציפורין שבע עשרה שנין׳ ומן גרמיה יהב תלת עשרה שנין חשיש שיני. אמר רבי יוסי בי רבי בון כל אותן שלש עשר׳ שנה לא מתה חיה בארץ ישראל ולא הפילה עוברה בארץ ישראל. ולמה חשיש שיני חד זמן הוה עבר חמא חד עיגל מתנכיס געה ואמר ליה רבי שזבי׳ אמר ליה לכך נוצרתה. ובסופא הדך אינשמת חכמתן אין קטלין חורא קן דעכברין אמ׳ לון ארפונון ורחמיו על כל מעשיו כתי׳׳ רבי הוה ענותן סגין והוה אמ׳ כל מה דיימר לי בר נשא אנא עביד חוץ ממה שעשו זקני בתירה לזקני דשרין גרמון ומנוניה׳ אין סליק רב הונא ריש גלות׳ להכא אנא מותיב לעיל מיני דהוא מן יהוד׳ ואנא מן בנימן דהוא מן דכרייא ואנא מן נוקבתא׳ חד זמן עאל רבי חייה רבה לגביה אמ׳ ליה הא רב הונא לכאן׳ נתכרכמו פניו של רבי׳ אמר ליה ארוני הוא. אמר ליה פוק חמי מה בעי לכאן. נפק ולא אשכח בר נש וידע דהוא כעיס עלוי. עבד דלא עליל לגביה תלתין יומין.

אמר רבי יוסי בי רבי בון כי אתון תליתיתי יומיא ילף רבי מיניה כל כללה דאורייתא בסוף תלת עשרה שנייא ותלתיתי יומיא עאל אליהו לגביה בדמות רבי חייה רבה אמר ליה מה מרי עביד אמר ליה חד שינא מעיקא לי. אמר ליה חמי לי וחמי ליה ויהב אצבעיה עלוי ואינשמת׳ למחר עאל רבי חייה רבה לגביה אמר ליה מה מרי עביד ודי שיניך מה הוא עבידא. אמר ליה מן ההיא שעתא דיהבת אצבעך עלוי אינשמת. באותה שעה אמר אי לכם חיות שבארץ ישראל אי לכם עוברות שבארץ ישראל. אמר לא הוינא אנא. מן ההיא שעתה שרי רבי עביד ליה יקר׳ כד הוה עליל לבית ועדא הוה אמר ייכנס רבי חייה רבה לפנים ממני. אמר ליה רבי ישמעאל בר יוסי לפנים ממני אמר ליה חס ושלום אלא רבי חיא רבה לפנים ורבי ישמעאל בר יוסי לפני ולפנים. רבי הוה מתני שבחיה דר׳ חייה רבה קומי רבי ישמעאל בי רבי יוסי חד זמן חמתיה גוכבי ולא איתכנע מן קומוי אמ׳ ליה למה עבדת כן. אמר ליה ייתי עלי דאין סוית לא ידעית בההיא שעתא אשגרית עינוי בכל ספר תילים אגדה מן ההיא שעתא מסר ליה תרין תלמידין די יהלכון עימיה גו סבנתא דרבי יסא צם תמניי צומין לחמי רבי חייה רבה ובסופא חמא והדנין דידיה וכהן גני גבוי׳ ובאן תימר הוה רבי יסא בר נש זעירא׳ חד גדליי אתא לקמיה דר׳ יוחנן אמ׳ ליה חמית בחלמי דרקיעא נפל וחד מן תלמידך סמיך ליה. אמ׳ ליה חכים את ליה. אמר ליה מן אנא חמי ליה אנא חכם ליה ועבר כל תלמידי קומוי וחכם לר׳ יסא. רבי שמעון בן לקיש צם תלת מאהן צומין למיחמי רבי חייה רובה ולא חמתיה ובסיפא שרי מצטער. אמר מה הוה לעי באורייתא סגין מיניי. אמרין ליה ריבץ תורה בישראל יותר ממך ולא עוד אלא דהוה גלי. אמר לון ואנא לא הוינן גלי׳ אמרין ליה את הויתא גלי מילף׳ והוא הוה גלי מלפא. כד דמך רב הונא ריש גלותא אסקוניה להכא אמרין אין אנן יהבין ליה ניהביניה גבי רבי חייה דהוא מן דודהון. אמרין מאן עליל יהב ליה תמן. אמר רבי חגיי אנא עליל יהב ליה תמן. אמר ליה עילא את בעי דאת גבר סב ואת בעי מיעול לך מיתב לתמן אמ׳ לון יהבון משיחא ברגליי ואין עמית אתון גרשין לי ואשכח תלת דנין יהודה בני אחריך ואין עוד חזקיה בני אחריך ואין עוד אחריך יוסף בן ישראל׳ ואין עוד הלה עינוי מסתכלא אמ׳ ליה אמיך אפיך׳ אמר רבי חייה רבה יהודה בריה. ופיש לרב הונא יתיב ליה ולא קביל עלוי מתיב ליה. אמרין כמא דלא קביל עלוי מתיב ליה בן זרעייתה לא פסקה לעולם ויצא משם בן שמנים שנה ונכפלו לו שניו. כתיב ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם. יעקב כל הן דהוא מהו מנבי׳ רבי לעזר אמר דברים בגב׳ רבי יהושע בן לוי אמר דברים בגב. רבי חנינא אמר דברים בגב. מהו דברים בגב. רשב״ל אמר אתהלך לפני יי׳ בארצות החיים והלא אין ארצות החיים אלא צור וקיסרין וחברותיה. תמן כולה חמן סבע. רשב״ל בשם בר קפרא ארץ שמתיה חיים תחילה לימות המשיח. מה טעמא נותן נשמה לעם עליה. מעתה רבותינו שבבבל הפסידו. אמר ר׳ סימאי הקב״ה הוא מהלך לפניהן אל הארץ והן מתגלגלין כנודות וכיון שמגיעין לארץ ישראל נפשותיהן עמהן מה טעמא והבאתי אתכם אל אדמתכם ונתתי רוחי בכם וחייתם׳ ר׳ ברכיה שאל לרבי חלבו רבי חלבו שאל לרבי אימי רבי אימי שאל לרבי אלעזר רבי אלעזר לרבי חנינה. ואית דאמרין רבי חנינה שאל לרבי יהושע ואפילו כגון ירבעם חביריו. אמר ליה גפרית ומלח שריפה כל ארצה. אמר רבי ברכיה מה הן דשאיל להון לא שמעינן מינה כלום מה כרון כיון שנשרפה ארץ ישר׳ נעשה בהן מידת הדין. תני בשם רבי יודה שבע שנים עשתה ארץ ישראל נשרפה. הדא הוא דכתיב והגביר ברית לרבים שבוע אחד. שתים סבה בה היו עושין מטליות מטליו׳ והיתה נשרפת כתי׳ ואתה פשחור וכל יושבי ביתך תלכו בשבי ובבל תבוא שם תמות ושמה תיקבר. רבי אבא אמר רבי חלבו ורבי חמא בר חנינה חד אמר מת שם ונקבר שם יש בידו שתים מת שם ונקבר כאן יש בידו אחת. וחרנה אמר קבורה מכפרת על מיתה שלהן׳ רבי יונה בשם ר׳ חמא בר חנינא ריגליי דבר נש אינון מובלין יתיה כל הן דמיתבעי דכתיב ויאמר יי׳ מי יפתה את אחאב ויעל ויפול ברמ׳ גלעד וימת בתוך ביתו לא תמן. אליחורף ואחייה תרי׳ איסקרישרי דשלמה חמא מלאך מות מסתכל בהן וחריק בשיניו אמ׳ מילה ויהבן בחללה אזל ונסבתהן מן תמן אתא גחיך קם ליה קבליה א״ל ההיא שעתא הוות אחרוק בשיני וכדון את גחיך אמ׳ ליה רחמנא דנסף לאליחורף ואחייה מן גוא חללה ואמרין כאן יהב לי ארין להון דשלחת׳ מנסבינון ויהב בליבך למיעבד כן בגין דנעביד שליחות אזל ואיטפל בהון מן תמן. תרין בני דר׳ ראובן בר איסטרובילא תלמידי דר׳ חמא מלאך מותא מסתכל בהן וחריק בשיני אמ׳ ניגלינן לדרומא שמא שוהלו מכפר׳ אזל ונסתון מתמן עללה נחותה הוה אידמיך תמן שרי בכי׳ אמרי׳ ליה מה לך בכי אין מסקין לך אמ׳ לון ומה הנייה אית לי ואנא מכבד מרגליתי גוא ארע׳ מסאבת׳ לא דמי הפולטה לחיק אמו לפולטה בחיק נכריה׳ ר׳ מאיר אידמיך באסיא אמרין לבני ארעא דישראל די דא משיחכון דידכון ואפילו כן אמר לון יהבון ערסי על גיף ימא דכתיב כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה׳ שבעה ימים הן סובבין ארץ ישר׳ ימא רבא. ימא דטבריא. ימא דסמכו׳ ימא דמילחא ימא דחילתא. ימא דשליתות. ימא דאיפמייא׳ ויהא ימא דחמץ דוקליט׳ אנוס והקווה נהרות ועשאו׳ כתיב ונשקפה על פני הישימון. אמר רבי חייה בר בא כל מי שהוא עולה להר הישימון ורואה במין כברה קטנ׳ בים טיבריא זו היא בארה של מרי׳. א״ר יוחנן בר כרה שערינהו רבנן והא היא מכוונא כל קבל תרעא מציעה דכנישתא עתיקתא דים דסרגין דבר׳ בר קריא ור׳ אלעזר הוון מטיילין באיסטרין ראו ארונות שהן באות מחוצה לארץ לארץ. אמר רבי בר קריא רבי לעזר מה הועילו אילו אני קורא עליהן נחלתי שמתם תועיבה בחייכם. ותבואו ותטמאו את ארצי במיתתכן׳ אמר ליה כיון שמגיעין לארץ היו נוטלין גוש עפר ומניחין על ארונן דכתיב וכפר אדמתו עמו. הלכה ד׳ אמרה אי איפשי לזוז מבית אבא כו׳. אם היתה שוענת מפני שהוא ילדה והן ילדים משום שם רע.

הלכה ה׳ כל זמן שהיא בבית אביה כו׳. כשוכה שעשו לה שנחלשת ניכסיה בחיי בעלה עד כ׳ וחמש שנה מחלה כתובתה. רב חייה בר אשי בשם רב חייה בעא קומי רבי לא מסתברא באשה שאין לה כתובה׳ אבל באשה שיש לה כתובה גובה לעולם אמר לה דרובה אתא מימר לך אפילו אשה שיש לה כתובה אינה גובה אלא עד עשרים וחמש שנה. מילתא דרבי אלעזר אמרה בה״ג גובה לעולם. לא אמר אלא בעל חוב אבל אשה אינה גובה אלא עד עשרים וחמש שנה. א״ר אבין לא מסתברא אלא באשה שאין לה מזונות. אבל באשה שיש לה מזונות אני או׳ מפני מזונותיה לא תבעה. א״ר יוסי בי ר׳ בון סוף דבר עד שתתבע אפילו כן והכירה דתנינן תמן מתה ירשיה מזכירין כתובתה עד כ״ה שנה׳

דרובה אתא מימר לך אפילו עשת כ״ה שנים חסר יום אחד ולא תבעה ואחר כך תבעה נותנין לה עוד כ״ה שנה. רבי סימן בשם רבי יהושע בן לוי לא שנו אלא כתובת מנה מאתים אבל כתובת אלף דינר גובה לעולם. אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן אפילו כתובתה של אלף דינר אינה גובה אלא עד כ״ה שנה. ואתיין אילין פלוגותא כהלין פלוגותא דתנינן תמן הניזקין שמין להן בעידי׳ ובעל חוב בבינונית וכתובת אשה בזיבורית. אמר ליה רבי ירמיה לא שנו אלא מנה מאתים. אבל כתובה של אלף דינר גובה בבינונית. וא״ר יוסי ואפילו

כתובתה אלף דינר אינה גובה אלא בן הזיבורית · ואתייא דרבי יוסי כרבי יוחנן · ורבי ירמיה כר' יהושע בן לוי · דתנינן תמן הכותב נכסיו לבניו כתב לאשתו קרקע כל שהוא איבד כתובתה דרב אמר בכונה על ידיה. ושמואל אמר בכחולק לפניה · רבי יוסי בן חנינה אמר מקולי כתובה שנו · אמר רבי בא טעמא דרבי יוסי בן חנינה לא סוף דבר כתובת מנה מאתים אלא אפילו כתובתה אלף דינר · מקולי כתובה שנו ·

הדרן עלך הנושא את האשה

שני דייני גזילות היו בירושלם אדמון וחנן בן אבשלום · חנן אומר שני דברים ואדמון אומ' שבעה מי שהלך לו למדינת הים ואשתו תובעת מזונות חנן אומר תישבע בסוף ולא תישבע בתחילה · נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו תישבע בתחילה ובסוף · אמר רבי דוסא בן ארכינס כדבריהם · אמר רבן יוחנן בן זכאי יפה אמר חנן לא תישבע אלא לבסוף · ב' מי שהלך למדינת הים ועמד אחר ופירנס את אשתו חנן אומר איבד את מעותיו · נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו ישבע כמה הוציא ויטול · אמר רבי דוסא בן הרכינס כדבריהם · אמר רבן יוחנן בן זכאי יפה אמר חנן הניח מעותיו על קרן הצבי · ג' אדמון אומר שבעה מי שמת והניח בנים ובנות בזמן שהנכסים מרובין הבנים יירשו והבנות יזונו · נכסים מועטים הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים · אדמון אומר בשביל שאני זכר הפסדתי · אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון · ד' הטוען את חבירו כדי שמן והודה לו בקנקנים אדמון אומר הואיל והודה מקצת הטענה ישבע · וחכמים אומרים אין הודייה מקצת הטענה · אומר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון · ה' הפוסק מעות לחתנו ופשט לו את הרגל תהא יושבת עד שתלבין ראשה · אדמון אומר אילו אני פסקתי על עצמי תהא יושבת עד שתלבין ראשי אבא פסק עלי מה אני יכולה לעשות או כנוס או פטור · אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון · ו' העורר על השדה והוא חתום עליה כעד אדמון אומ' השני נוח לי והראשון קשה הימני · חכמים אומרים איבד את זכותו · עשאה סימן לאחר איבד את זכותו · ז' מי שהלך לו למדינת הים ואבדה דרך שדהו אדמון אומר ילך לו בקצרה · וחכמים אומרים יקח לו דרך במאה מנה או יפרח באויר · ח' המוציא שטר חוב על חבירו, והלה הוציא שמכר לו את השדה אדמון אומר אילו חייב הייתי לך היה לך להפרע את שלך כשמכרת לי את השדה · וחכמים אומרים זה היה פיקח שמכר לו את הקרקע מפני שהוא יכול למשכנו · ט' שנים שהוציאו שטר חוב זה על זה אדמון אומר אילו חייב הייתי לך כיצד אתה לווה ממני · וחכמים אומרים זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו · י' שלש ארצות לנישואין יהודה ועבר הירדן והגליל · אין מוציאין מעיר לעיר ולא מכרך לכרך · אבל באותה הארץ מוציאין מעיר לעיר ומכרך לכרך אבל לא מעיר לכרך ולא מכרך לעיר · מוציאין מנוה הרע לנוה היפה אבל לא מנוה היפה לנוה הרע · רבן שמעון בן גמליאל אומר אף לא מנוה הרע לנוה היפה שהנוה היפה בודק · י"א הכל מעלין לארץ ישראל ואין הכל מוציאין הכל מעלין לירושלם ואין הכל מוציאין אחד אנשים ואחד נשים · כיצד נשא אשה בארץ ישראל וגירשה בארץ ישראל נותן לה ממעות ארץ ישראל · נשא אשה בארץ ישראל וגירשה בקפודקיא נותן לה ממעות ארץ ישראל · נשא אשה בקפודקיא וגירשה בארץ ישראל נותן לה ממעות ארץ ישראל · רבן שמעון בן גמליאל אומר ממעות קפודקיא · נשא אשה בקפודקיא וגירשה בקפודקיא נותן לה ממעות קפודקיא ·

סליק פירקא

שני דייני גזילות היו בירושלם כו' · לא כן אמר רבי פינחס בשם רבי הושעיה ארבע מאות ושישים בתי כניסיות היו בירושלם וכל אחת ואחת היה לה בית ספר ובית תלמוד · בית ספר למקרא · ובית תלמוד למשנה · ואילו הם ממונין על הגזל · ללמדך שכל מי שהוא ספיקה בידו למחות ואינו ממחה קלקלה תלויה בו · תני בשם רבי נתן אף נחום המדי והוא עמהן · על דעתיה דרבי נתן שלשה דייני גזילות היו בירושלם · רבי חזקיה בשם רבי אחא רבי היה דורש שלשה מקריות לשבח ותשב בפתח עינים · ואיפשר כן אפילו זונה שבזונות אינה עושה כן אלא שתלת עיניה לפתח שכל עינים מצפות לו · אמרה לפניו רבונו של עולם אל אצא ריקם מבית זה · דבר אחר ותשב בפתח עינים שפתחה לו העינ' ואמרה לו פנויה אני וטהורה אני · ועלי זקן מאד וגו' את אשר ישכבון · ישכבון כתיב · אמר רבי שהיו הנשים מביאות קיניהן ליטהר לבעליהן והיו משהין אותן ומעלה עליהן הכתוב כאלו הן שוכבין עמן · א"ר תנחומא והוא היא די מקטר לך למה תבעטו בזבחי ובמנחתי · אין היסוד עבירה חמורה יש כאן מבריחין מן החמורה ומקטרין בקלה · ולא הלכו בניו בדרכיו. שהיו נוטלין מעשר והינן · אמר ר' ברכיה מברכתה היתה עוברת והיו מביזין צורכי ישר' ועוסקין בפרגמטיא · מעשה כי רבי ישמעאל שפסק מזונות לאשה בשוק בציפורי מה בשוק שמע ר' ומר מאן אמר ליה שלא שילח לה מאן אמר לי שלא הניח לה עכרין ידעין רבי הלא אמר רבי בעי מסביר סבר ר' דלית מתניתא באשת איש אלא באלמנה אמר שמואל ורבי שמעון בן לקיש תריהון אמרין באלמנה היא מתניתא · אמר רבי אבין הכי דבית ר' כן מי שיצא למדינת הים ואשתו תובעת מזונות הון בעי מימר מאן דמר באשת איש היא מתניתא בתחילה שלא שילח לה כסוף שלא הטמינה ושלא הערימה · מאן דמר באלמנה היא מתניתא בתחילה שלא הניח לה כסוף שלא הטמינה ושלא הערימה · אמר שמואל אחוה דרבי ברכיה בשלא מחלה ליתומים על כתובתה · הרי שיצא הוא ואשתו למדינת הים ובאת ואמרה מת בעלי תזון ותטול כתובתה · גירשני בעלי תזון מכתובתה · מה נפשך אם היא אשת איש ישל' בעלה היא ניזונת · אם אינה אשת איש מכתובתה היא ניזונת · הרי שבא ממדינת הים ואשתו תובעת מזונות ואמר יצאו מעשה ידיה במזונותיה שומעין לו ואם פסקו בית דין מה שפסקו פסקו · רבי ירמיה אמר כשאין מעשה ידיה כדי מזונה כהדא שומעין לו · כבאן דמר אין מזונות לאשה מדבר תורה כהדא דתני אין בית דין פוסקין לאשה מזונות מדמי שביעית אבל ניזונת היא עם בעלה בשביעית · רבי יוסי אומר בשיש מעשה ידיה כדי מזונ' כהדא מה שפסקו פסקו · תיפתר בשפסקו יהר · הרי שהיה נתון במדינת הים ואמר יינתנו אילו לבניו בנותיו בכלל · אם בשביעית אמר יינתנו אילו לבניו אין בנותיו בכלל · רבי זעירא רב חננאל בשם רב ר' זעירא בשם אבא בר ירמיה שני דברים אמר חנן הלכה כיוצא בו · שבעה דברים אמר אדמון אין הלכה כיוצא בו · רבי בא בר זבדא בשם רבי יצחק בר חקולא בכל מקום ששנינו אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון הלכה כיוצא בו · ב' מי שהלך לו למדינת הים כו' · ר' בא בר ממל בעי הפורע שטר חובו לחבירו שלא מדעתו תפלוגתא דחנן ובני כהנים גדולי' · א"ר יוסי טעמון דבני כהני' גדולי' תמן לא עלהה על דעתו שתמות אשתו ברעב · ברם הכא מפייס הוינא ליה הוא מחיל לי · והגע עצמך דהוה גביה משכון · מפייס הוינא ליה והוא יהב לי משכוני · עד כדון בבעל חוב שאינו דוחק · ואפי' בבעל חוב שהוא דוחק שמעינן מן הדא ושוקל את שקלו ולא שקל אין ממשכנין אותו · הדא אמרה ואפילו בבעל חוב שהוא דוחק. תדע לך שהוא כן דתנינן ומקריב עליו קיני זבין וקיני זבות קני יולדות חטאות ואשמ' לא כשלא נתן לתוך ידו כלום · רבי יהושע בן לוי אמר אין לך נתפס על חבירו וחייב ליתן לו אלא כארנון וכגולגולת · רב אמר כל הנתפס על חבירו חייב ליתן לו ·

חיליה דרב מן הדא המחל שדה תשלומה מציקין · ולא שמע מה דאמר רבי יוחנן קנס קנסו בגזלן · רבי אבון בעי והן דתנה רבה · רבי יוסי בי רבי בון ורבי חייה בר לולייני תריהון בשם שמואל אמרי חד אמר כארנון וכגולגולת · וחרנה אמר אינה כארנון וכגולגולת · תמן תנינן מרפאהו ריפוי נפש אבל לא ריפוי ממון · רבי יהודה ורבי יוסי חד אמר כאן במדירה מגופו · כאן במדירה מנכסיו · וחרנה אמר כאן בשיש לו מי ירפאנו וכאן בשאין לו מי ירפאנו · אם מי שיש לו מי ירפאנו אפילו רפואת נפש לא ירפנו שלא מן הכל אדם זוכה להתרפאות · ולא ניכסי המחזיר הן שהן אסורין לבעל הפרה · עולא בר ישמעאל בשם רבי יצחק כשהיו נכסיו של זה אסורין לזה ונכסיו של זה אסורין לזה מאן תנא תפול הניה להקדש רבי מאיר דרבי מאיר אומר מועלין באסורות · ר' אבון בר חייה בעי נדר מן הככר מהו לחסם בו את ידיו · נישמעינה מן הדא אמר הככר הזה הקדש אכלו בין הוא בין אחר מעל · לפיכך יש לו פדיון אם אמר הרי זה עלי אכלו מעל בו בטובת הנאה דברי ר' מאיר אחרים לא מעלו לפיכך אין לו פדיון · לא אמר אלא אכלו הא לחסם בו את ידיו מותר · תלמידי דרבי יונה בשם רבי בון בר חייה כיני באומר לא אוכלינו ולא אטעמינו לא אסרו עלין אלא לאכילה · עד כדון צריכה נדר מן הככר מהו לחסם בו את ידיו · דהני מי שהלך למדינת הים ועמד אחר ופירנס את אשתו · א"ר חגיי לא אמר אלא אחר הא האב גובה · ר' יוסי או' בין אב בין אחר אינו גובה · ואתיין אילין פלוגותא כהלין פלוגתא · דתנינן תמן חבאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפ' נדריה ומקבל גיטה ואינו אוכל פירות בחייה וחייב במזונותיה ובפירקונה ובקבורתה · אמר רבי חגיי לא אמ' אלא האב הא אחר אינו גובה · רבי יוסי אומר בין אב בין אחר גובה · על דעתיה דרבי חגיי בין לקבורה בין למזונות האב גובה אחר אינו גובה · על דעתיה דרבי יוסי לקבורה בין אב בין אחר גובה שלא עלת על דעת שתהא אשתו מושלכת לכלבים · ובמזונות בין אב בין אחר אינו גובה · הלכה ג' · אדמון אומר שבעה כו' · כמה הן נכסים מרובין · רבי זעירא רב יהודה בשם רב כדי שיהא שם מזון י"ב חדש לאילו ולאילו · שמע שמואל ובר זו דברי רבן ר"ג בר' אבל חכמים אומרים עד שיבגרו או עד שינשאו · בעון קומי ר' יוסי את מה שמעת מן ר' יוחנן · אמר לון נפרש מיליהון דרבנין מן מיליהון · נתן בר הושעיה בעא קומי ר' יוחנן והוה שם י"ב חודש ונתבעטו הנכסים · אמר ליה מכיון שהתחילו והזמין להיות

אוכלין בהתר אוכלין והולכין עד שתיכלה פרוטה האחרונה׳ מאימתי שמין להן רבי בנא אמר שמין להן בסוף׳ אמר ליה רבי חנינה מיליהון דרבנין לא שמעין לך דתהן בר הושעיה בעא קומי דרבי יוחנן הזה שם מזון שנים עשר חדש ונתמעטו הנכסים אמר לי׳ מכיון שהתחילו היתומין להיות אוכלין בהתר אוכלין והולכין עד שתיכלה פרוטה האחרונ׳. אלא משעה ראשונ׳ שמין להן. רב חסדאי בעי הזה שם מזון י״ב חדש והוקירו הנכס׳. נישמעינה מן הדא דאמ׳ ר׳ חנינה ר׳ יסא בשם ר׳ יוחנן עמדו היתומין ומכרו שלהן מכרו׳ ובא הוקירו שלהן הוקירו. לא הזה שם מזון שנים עשר חדש מהו שיאכלו בנים לבנות שלו את שלכם רצאו.

אמר רבי אבא מהו מתניתא אמרה שאין אומר להן דתנינן תמן אם אמרו היתומין הרי אנו מעלין על ניכסי אבינו יותר דינר כדי שיטלו כתובת אימן אין שומעין להן אלא שמין את הנכסים בבי׳ דין כמה דאת אמר חוץ מכתובתה חוץ מקבורתה חוץ ממלוה בעדים חוץ ממלוה בשטר חוץ מפרנסת בנו׳. מאן דאמ׳ גובין פרנסה מן המשועבדין פרנסת בנות קודמות׳ ומאן דאמ׳ אין גובין פרנסה מן המשועבדין אין פרנסת בנות קודמות׳ נישמעינה מן הדא אלמנה ובנים שמיהן שרין אלמנה ובנות שתיהן שוות׳ אין אלמנה דוחה את הבנים ואין אלמנה דוחה את הבנות. הך עבידא הזה שם מזון שנים עשר חדש ואלמנה לזון הדא היא פעמ׳ שאלמנה דוחה את הבנים על ידי הבנות. כשם שהיא דוחה את הבנים על ידי הבנות. כך תדחה אותן על ידי הבנים׳ ראויה היא לתבוע כתובתה ולאבד מזונותיה והבנים ישאלו על הפתחים. אית תניי תני ישענו׳ מאן דאמר ישענו והשענו על העץ. מאן דאמר ישאלו על הפתחים. תנוע ינועו בניו ושאלו ודרשו מחרבותיהם. רב זעירא רב חננאל בשם רב זעירה. בשם אבא בר ירמיה שני דברים אמ׳ חנן הלכה כיוצא בו. שבעה דברים אמר אדמון אין הלכה כיוצא בו. רבי אדא בר זבדא בשם רבי יצחק בר חקולה בכל מקו׳ ששנינו אמ׳ רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון הלכה כיוצא בו׳

הלכה ד׳ הטוען את חבירו כדי שמן כו׳. מתניתא כשטענו חטים והודה לו בשעורים׳ אבל אם טענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי הכל פטור. רבי אימי בשם רבי יוחנן מתניתא כשטענו חטים והודה לו בשעורים. אבל אם טענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי הכל פטור. ולמה תנינן רבן גמליאל מחייב. בא להודיעך כח רבן גמליאל עד היכן הוא מחייב׳ רבי אבהו כהדא דרבי אימי רבי שמעון בן לקיש אמר מתניתא בשטענו חטים והודה לו בשעורים אבל טענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי הכל חייב׳ רב ברבי שמעון בן לקיש׳ חד בר נש אזל בעי מידון עם חבריה קומי רב שרי מיטען עימיה שערין חטין כוסמין׳ אמר ליה רב כל מה דאת יכיל מגלגלה עלוי גלגל וכסופא הוא משתבע לך חדא על כולהן. אמ׳ רבי אבהו כך מתיב רבי שמעון בן לקיש את רבי יוחנן על דעתך דאת אמ׳ טענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי הכל פטור. והא תנינן טענו כלי׳ וקרקעות והודה בכלים וכפר בקרקעו׳. בקרקעות וכפר בכלים. אם כלים בכלים הוא חייב כלים בקרקעות לא כל שכן. מה עבד לה דו פתר ליה לזוקקו שבועה. והתנינן הטוען את חבירו כדי שמן והודה לו בקנקנים מה אנן קיימין. אם כשטענו קנקנים ושמן והודה לו באחת מהן כל עמא מודיי שהוא מין הטענה׳ ואם בשטענו שמן והודה לו בקנקנים כל עמא מודיי שאין הודייה מן הטענה דאמר רבי זעירא רבי אבונה בשם רב בשטענו קנקנו שמן היא מתני׳ והין מילין והין אמר ריקנן ניחא קנקנים ולא שמן שמן ולא קנקנים. רבי אלעזר בשם רבי אבון מפיק לשנה מחצין דמשח ולית סופיה מסאלה. בההוא דנשתתק.

הלכה ה׳ הפוסק מעות לחתנו וכו׳ מתניתא כשפסק במעמדה. אבל אם לא פסק במעמדה אף רבנין מודיי׳ תני אמר רבי יוסי בי רבי יהודה לא נחלק אדמון וחכמים על הפוסק מעו׳ לחתנו ופשט לו את הרגל תהא יושב׳ עד שילבין את ראשה ועל מה נחלקו על שפסקה לעצמה אדמון אומר יכולה היא שתאמר סבורה הייתי שאבא רוצה ליתן ועכשיו אין אבא רוצה ליתן מה אני יכולה לעשות או כנוס או פטור. אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון׳

הלכה ו׳ העורר על השדה כו׳. ולא סוף דבר בשעשאה סימן לאחר אלא אפילו עשאה אחר לאחר מכיון שהוא חתום עליה עד איבד את זכותו׳

הלכה ז׳ מי שהלך לו למדינת הים כו׳ רבי יוסי בן חנינה אמר הטוען בראיותיו מיליתיה אמ׳ והן שיהו ארבעה מקיפין אותו. שמואל אמר אפי׳ אחד מקיפו מכל צד. תנאי יהושע הרי שהיה טועה בכרמ׳ ובשדות מקודד ויוצא עד שהוא מגיע לדרך או עד שהוא מגיע לביתו אפילו שדה מליאה כרמים שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ. תנאי יהושע ליצאת שמא לתכנס׳ תנאי יהושע בגופו שמא כפרחו.

אמר רבי יוסי פרה ודבה לחזור טזל של דבורים על ידי שאין דרכו לחזור עשו אותו כגופו׳ אמר רבי ירמיה אדמון ורבי עקיבה שניהם אמרו דבר אחד דתנינן תמן מברך לאחר רבי עקיבה אומר אינו צריך ליקח לו דרך. וחכמים אומרים צריך ליקח לו דרך. ולא שמע דאמר רבי הלא רבי יסא בשם רבי יוחנן בסתם חלוקין׳ מה אנן קיימין. אם דבר בריא שיש לו דרך כל עמא מודיי שאין צריך ליקח לו דרך. ואם דבר בריא שאין לו דרך כל עמא מודיי שהוא צריך ליקח לו דרך. אלא כן אנן קיימין בסתם רבי עקיבה אומ׳ אינו צריך ליקח לו דרך. ורבנין אמרין יש לו דרך. ובא אפילו דבר בריא יש לו דרך. כל עמא מודיי שהוא צריך ליקח לו דרך.

הלכה ח׳ המוציא שטר חוב על חבירו כו׳. רבי יונה אומר כיפה כבך׳ רבי יוסי אומר בשאינו יפה כבך. הגע עצמך דהוה ליה קרקע. יכיל הוא מימר ליה קרקע טב אנא בעי הגע עצמך דהוה ליה קרקע טב יכיל הוא מימר ליה דידי אנא בעי. ולא עוד אלא יכיל הוא מימר ליה לית בחילי טעין טרחותהון דהדי׳.

הלכה ט׳ שנים שהוציאו שטר חוב זה על זה כו׳ זה לוה מזה מנה וזה לוה מזה מאתים רב הונא אמר איתפלגון רב נחמן בר יעקב ורב ששת חד אמר יוציא מנה כנגד מנה. וחורנה אמר זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו׳ מאן דאמ׳ יוציא מנה כנגד מנה יליף לה משוורים תמים שחבלו זה בזה משלמין כמותר חצי נזק׳ מאן דאמר זה גובה שטר חובו וזה גוב׳ שטר חובו יליף לי׳ מרבנין דרבנין ואדמון מודיי שיוצי׳ מנה כנגד מנה. אלא בגין דתנינן אדמון אומר אילו חייב הייתי לך כיצד אתה לוה ממני לפיכך צריך מימר זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו. מחל של מאתי׳ במנה ושלמנה לא מחל מ״ד יוציא מנה כנגד מנה שכבר יצא מנה כנגד מנה׳ מ״ד זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו אותו שמחל אינו גובה ואותו שלא מחל גובה׳ כתב של מאתים בשטר ושל מנה לא כתב. מאן דאמ׳ יוציא מנה כנגד מנה שכבר יצא מנה כנגד מנה׳ ומאן דאמר זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו אותו שכתב גובה ואותו שלא כתב אינו גובה.

הלכה י׳ שלש ארצות לנישואין יהודה ועבר הירדן והגליל כו׳. מתניתה כשהיה ביהודה ונשא אשה מגליל׳ בגליל ונשא אשה מיהודה׳ אבל אם היה מיהודה ונשא אשה מיהודה. מגליל ונשא אשה מגליל כופין אותה לצאת. אני פלוני שמיהודה נשא אשת מיהודה כופין אותה לצאת׳ מגליל אין כופין אותה לצאת. אני פלוני שמגליל נשא אשה מגליל כופין אותה לצאת ביהודה אין כופין אותה לצאת. תני מוציאין מעיר שרובה גוים לעיר שרובה ישראל. אבל לא מעיר שרובה ישראל לעיר שרובה גוים׳ ומניין שהנוה היפה בודק. רבי לוי בשם רבי חמא בשם חנינה פן תדבקני הרעה ומתי. במשר׳ וסכך לוהרה ואת אמר אבין אלא מכאן שהנוה היפ׳ בודק׳

הלכה יא׳ הכל מעלין וכו׳. הוא רוצה לעלות לארץ ישראל והיא אינה רוצה כופין אותה לעלות. היא רוצה והוא אינו רוצה אין כופין אותו לעלות׳ הוא רוצה לעלות לירושלם והיא אינה רוצה כופין אותה לעל׳׳ היא רוצה לעלות והוא אינו רוצה אין כופין אותו לעלות. הוא רוצה לצא׳ לחוצה לארץ והיא אינה רוצה אין כופין אותה לצאת. היא רוצה לצאת והוא אינו רוצה כופין אותה שלא לצאת׳ נותן לה מעות ארץ ישראל. היא אמרה שמטבע ארץ ישראל יפה מכל הארצות׳ הדא מסייעא למאן דאמר כתובת אשה מדברי תורה׳ ודלא כרבן שמעון בן גמליאל. דתני כתובת אשה מדברי תורה. רבן שמעון בן גמליאל אומר אין כתובת אשה אלא מדברי סופרים:

הדרן עלך שני דייני גזילות

וסליקא לה מסכתא דכתובות

מסכת נדרים

כל כינויי נדרים כנדרים · חרמים כחרמי׳ שבועות כשבועות נזירות כנזירות · האומר לחבירו מודר אני ממך מופרש אני ממך מרוחק אני ממך · שאיני אוכל לך שאיני טועם לך אסור מנודה אני לך ר׳ עקיבה היה חוכך בזה להחמיר · כנדרי רשעים. נדר בנזיר בקרבן ובשבועה כנדרי כשרים לא אמר כלום · כנדבותם נדר בנזיר ובקרבן · ב׳ האומר קונם קונח קונס הרי אילו כינויין לקרבן · חרק חרך חרף הרי אילו כינויים לחרם · נזיק נזיח פזיח הרי אילו כינויים לנזירות · שבותה שקוקה נדר במוהי הרי אילו כינויים לשבועה · ג׳ לא חולים לא אוכל לך לא כשר לא דכי טהור וטמא נותר ופיגול אסור כאימרא כדירים בעצים כאישים כמזבח כהיכל כירושלם נדר באחד מכל משמשי המזבח אף על פי שלא הזכיר קרבן הרי זה נדר בקרבן · רבי יהודה אומר האומר ירושלם לא אמר כלום · ד׳ האומר קרבן עולה ומנחה חטאת תודה ושלמים שאיני אוכל לך אסור ורבי יהודה מתיר · הקרבן כקרבן קרבן שאוכל לך אסור · לא קרבן לא אוכל לך רבי מאיר אוסר · והאומר לחבירו קונם פי מדבר עמך ידי עושה עמך ורגלי מהלכת לך אסור ·

סליק פירקא

כל כינויי נדרים כנדרים כו׳ · כתיב איש כי ידר · מה תלמוד לומר נדר · אלא מכן שכינויי נדרי׳ כנדרים · או השבע מה תלמוד לומר שבועה · אלא מכן שכינויי שבועות כשבועות · אך כל חרם · מה ת״ל יחרים · אלא מכן שכינויי חרמים כחרמים · נדר נזיר · מה תלמוד לומ׳ להזיר · אלא מכן שכינויי נזירות כנזירות · עד כדון כר׳ עקיבה דאמ׳ לשונות ריבויין הן · כר׳ ישמעאל דא׳ לשונ׳ כפולין הן והתורה דיברה כדרכה · הלוך הלכת · נכסף נכספתה · גנוב גונבתי · מנין איש כי ידר נדר לי״י או השבע שבועה לאסור אסר על נפשו לא יחל דברו · מה תלמוד לומר ככל היוצא מפיו יעשה · אלא מכן שכינויי נדרים כנדרים · וכינויי שבועה כשבועה · ומניין שכינויי חרמים כחרמים · נדר נדר מה נדר שנאמ׳ להלן כינויי נדרים כנדרים וכינויי שבועה כשבועה אף נדר שנאמר כאן כינויי חרמין כחרמין · ומניין שכינויי נזירות כנזירות נדר נדר · מה נדר שנאמר להלן כינויי שבועה כשבועה אף נדר שנאמר כאן כינויי נזירות כנזירות · מה מקיים רבי עקיבה ככל היוצא מפיו יעשה מיכן לנדר שבטל מקצתו בטל כולו · ולית ליה לרבי ישמעאל כן כולה מן תמן אית ליה מכן שכינויי נדרים כנדרים וכינויי שבועות כשבועות · אית ליה מיכן לנדר שבטל מקצתו בטל כולו · מה מקיים רבי ישמעאל נדר נזיר להזיר · מיכן שאדם קובע עליו נזירות מתוך נזירותו · ולית לרבי עקיבה כן · אית ליה כולה מתמן אית ליה מיכן שאדם קובע עליו נזירות בתוך נזירותו · והלא הערכין והחרמין והתמורות וההקדישו׳ בפרשה הזו ולא תנינן כינויי ערכין וכינויי תמורות והקדשות אילו תנינן מה הוינן מתני ערפין ערצין ערקין · תמופה תמרנה תמוקה ·

תגודר הגוזר הגרם · ניחא כמאן דאמר סתם חרמים לבדק הבית · ברם כמאן דמר סתם חרמים לכהנים · ולמה לא תנינן כינויי תרומה ואילין תנינן · מה הוינן מיתני תרופה הרוצה תרוקה · רבי יעקב בר אחא אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי אלעזר דרבי יוחנן אמר לוקין על האיסרות רבי אלעזר אומר אין לוקין · אמ׳ רבי יעקב בר אחא כך משיב רבי יוחנן את רבי אלעזר על דעתך דאת אמר אין לוקין על האיסרות · והא תנינן המודר הנייה מחבירו ונכנס לבקרו לא יכנס · אמר רבי ירמיה שנייה היא תמן מפני דרכי שלום · רבי יוסי בעי אם מפני דרכי שלום אפילו כשבועות יהא מותר ותנינן נדרים אסור ושבועות מותר · אי זהו איסר כבר זה עלי כיום שמת בו אבא כיום שנהרג בו פלו׳ כיום שראיתי ירושלם חריבה זהו איסר שאמרה התורה · רבי בא בשם רבי יוחנן ורב הונא תריהון אמרין והוא שיהא נדור באותו היום · רבי יוסי בעי אם בשיהא נדור באותו היום למה לי איסר ימר באותו היום איסר זו שבועה מבטא זו שבועה אם אומר את איסר זו שבועה חייב על כל איסר ואיסר ועל כל שבועה ושבועה אם את אומר אסר מין שבועה חייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו אסר זו שבועה ותמר אם אומ׳ את כן אמר רבי אלעזר תרין תניין אינון · אמר רבי ירמיה חד תניי ח״א אסרו בלשון נדר את תופסו בלשון נדר · אסרו בלשון שבועה את תופסו בלשון שבועה׳ אסר הרי הוא על ידי אם תופסו בלשון נדר אסר ואיני טועמו אם תופסו במקום שבועה אם אומ׳ את אסר מין שבועה חייב על כל איסר ואיסר ועל כל שבועה ושבועה · אמר רבי יוסי לא אתייא אלא כחמשה כברין אבל כבבר אחד מכיון שהזכיר עליו שבועה עשאו כנבילה מיכן ואילך כבמיחו׳ שבועות על האיסרין ואין שבועות חלות על האסרין · אמר רבי חנניה אפילו כבבר אחד אתייא היא כהיא דתני זה חומר לשעבר מלבא שאם אמ׳ לא אכלתי לא אכלתי׳ חב על כל אחד ואחד · לא אוכל לא אוכל אינו חב אלא אחת אם אומר את אין אסר מין שבועה חב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו · אמר רבי יודן והוא שהזכיר נדר ואחר כך הזכיר שבועה · אבל אם הזכיר שבועה ואחר כך הזכיר נדר נדרין חלין על האיסרין ואין שבועות חלות על האיסרין · רבי יוסי פתר לאסור אסר הרי הוא על אסור הרי עליו אסר אסור שבועה הרי הוא עלי אסור הרי עליו בשבועה אסור · אמר רבי יודן בנדרים אסור ובשבועות מותר · אסר הרי עלי אסור הרי עליו אסר אסור שבועה הרי עלי אסור הרי שבועה עלי מותר · מודר אני ממך רבי יוסי בן חנינה אמר שניהן אסורין זה בזה כמאן דאמר ואנא מינך · אמר הבבר הזה נדור ממני ואנא מנה · הריני נדור מכבר זה והוא ממני הוא הימך הוא ממך · אמר הוא הרי אני לך הוא הרי אני עליך · הוא הרי את לי הוא הרי את עלי · תני כלי אני מבך פרוש אני ממך · רבי ירמיה בעי ולמה לא תנינן נטול · אמר רבי יוסי ותניתה בסופה תשלת אני מן היהודים שאיני אוכל לך שאני טועם לך רבי לעזור בשם רבי הושעיה תופשין אותו משום יד לקרבן · רבי בון בר חייה בעי אם אמר לא אוכל לך תופשין אותו משום יד לשבועה · א״ר יוסה אורחיה דבר נשא מימר קנתה דכולכה דילמא כולכה דקנתה · מנודה אני לך רבי עקיבה היה חוכך בזה להחמיר · לוסר את כל נכסיו כמה דאת אמר יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה · מה עבדין לה רבנן · חומר הוא כנידוי בית דין · כנדרי רשעים נדר בנזיר בקרבן ובשבועה · שמואל אמר לצדדין היא מתניתא או בנזיר או בקרבן או כשבועה · רבי זעירא אמר נזיר בשלשתן · אמר רבי אבין מאן דבעי מיפתור הוא דרבי זעירא כיני היה לפניו אשכול אחד ובא אחר ואמר הרי עלי שבועה הרי עליו שבועה ובא אחר ואמר הרי עלי קרבן · הרי עליו קרבן · ובא אחר ואמר הרי עלי שבועה הרי עליו שבועה · ובא אחר ואמר מה שאמרו שלשתן עלי לא עליו קרבן נמצא זה נודר ובקרבן ובשבועה ·

תני וכנדבותם לא אמר כלום · הדא אמרה שהרשעים מתנדבין מכיון שהתנדב אין זה רשע · מתניתא דרבי יודן דתני בשם ר׳ יודן טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם · טוב מזה ומזה שלא תדור · ר״מ אומ׳ טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם · טוב מזה ומזה נודר ומשלם · וכן הוא אומר נדרו ושלמו לאלהיכם · כיצד הוא עושה על נדבה מביא כשבתו לעזרה ואומ׳ הרי זה עולה · ר׳ אבין אמר רבי יהודה פתח אילו הייתי יודע שהמודר נקרא רשע נודר הייתי · אמר רבי ינאי מוקש אדם ילע קודש ואחר נדרים לבקר · התחיל לנדור פינקסתו נפתחת · ד״א מוקש אדם ילע קודש ואחר נדרים לבקר · איחור נדרים · איזהו אדם את נדרו פינקסו נפתחת · מעשה באחד שאמר הרי עלי עולה ושהא להביאת ושקעה ספינתו בים · בנדרי כשרים לא אמר כלום · הדא אמרה שהכשרים נודרין · ומכיון שנדר אין זה כשר · מתניתא דרבי יודה דתני בשם רבי יודה חסידים הראשונים מתאוין להביא קרבן חטאת לא היה המקום מספיק בידם מה היו נודרים בנזיר בשביל להביא קרבן חטאת רבי שמעון אומר חטאים היו שהיו נודרים בנזיר שנאמר וכפר עליו מאשר חטא על הנפש · חט זה על נפשו שמנע עצמו מן היין · ואתייא דשמעון הצדיק כרבי שמעון דתני אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר אלא אחד · פעם אחד עלה אלי אדם אחד מדרום וראיתיו ארכוני עם יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו מסודרו׳ תילי תילים ואמרתי לו בני מה ראיתה להשחית את השיער הנאה הזה · ונם לי רבי רועה הייתי בעירי והלכתי למלאות את השאוב מים וראיתי את הבובייה שלי בתוך המים ופחז יצרי עלי וביקש לאבדיני מן העולם אמרתי לו רשע אתה מפתו ברב׳ שאינו שלך עלי להקדישך לשמ׳ והרבנתיו בראשי ואמרתי לו בני כמוהך ירבו עושי רצון הבקום בישר׳ עליך הכתוב אומ׳ איש או אשה כי יפליא לנדר נדר נזיר להזיר לי״י · ר׳ מנא בעי למה לי כשמעון הצדיק אפי׳ כר״ש לא אכל שמעון הצדיק חטאת חלב מימיו לא אכל שמעון הצדיק חטא׳ דם מימי׳ · סבר שמעון הצדיק בני אד׳ מתוך הקפד׳ הם והם נודרין · מכיון שנודרין מתוך הקפדה סופו לתהות · מכיון שהוא תוהא נעשו קרבנותיו כשוחט חולין בעזרה · וזה מתוך ישוב נדר ופיו ולבו שוין ·

הלכה ב׳ האומר קונם קונח כו׳ · עד סיון עצמו · מהו שיקדיש לשמים בלשון קונם נישמעינה מן הדא אמר לו השאילני קרדומך · אמר קונם קורדום יש לי קונם נכסיי עלי ויש לו קורדום נכסיו אסורין שאין לזה קורדום · אמר רבי תחליפא קיסרייא שנייא היא שבו בלשון שהתפיס את הקורדום בו בלשון התפיס בו את הנכסים מה נפשך קדש קורדום קדשו נכסים · לא קדש קורדום אפילו נכסים לא קדשו · אילו אמר קונם קורדום יש לי וחזר ואמר קונם נכסיי עלי ויש לו קורדום נכסיו אסורין · יאות אמר רבי יושוע בן חנניה · אילו אמר נכסי מותרין וקם ליה יאות לא אמר אלא שאין לזה קורדום · הא אם יש לו קורדום נכסיו אסורין · הדא אמרה שקדש קורדום · הדא אמרה שקדשו נכסים · הדא אמרה

שארם

שאדם מקדיש לשמים בלשון קונם ׃ רבי ירמיה בעי דבר שהוא משמש לשם חולין ולשם קרבן מהו לוסר עצמו בו׳ והא תנינן קונם קונסה שכסה׳ והא תנינן שבותה שפותה טבה והא תני בר קפרא חרם לא חספא הוא · אמר רבי זעירא לשון גבוה הוא האומר לחרם ולא יזרח · רבי שמעון בן לקיש אמר לשון אומות הוא כגון אילין כותאי דינון קריין לחספא כספא · אמר רבי יוסי נראין הדברים במקומות אחרי׳ אבל במקום שקוראין לסיר סיק כן אני אומ׳ נזיר פסילים לא יהא נזיר מיתני סבותה שקוקה׳ תני רבי חייה שבוקה שקועה שקורה׳ נדר דנדר במוהי במומי · דנדר משה ויואל משה · רבי יונה בעי הלכה דלינן אמרין במומי דנדר שאול ויואל שאול · ימינא הרי זו שבועה׳ שמאלא הרי זו שבועה׳ אמר ר׳ מתניה דכתיב וירם ימינו ושמאלו השמים וישבע בחי העולם ·

הלכה ג׳ לא חולין לא אוכל לך כו׳ הא כה דנא אכיל מן דידך לא יהו חולין אלא קרבן לא כשר לי אלא למזבח · לא דכי לי אלא למזבח ׳ טהור למזבח ולא לי · טמא לי ולא למזבח כשר הדכי מטהור וטבא לא כשר לא דכי מלטהר וטבא פיגול׳ לא שנייה הוא פיגול של עולה הא פיגול של שלמים נותר של עולה היה לו שעת כושר · נותר של שלמים לא היה לו שעת כושר׳ אמר הרי עלי כנותר של שלמים מהו כאימרא ר׳ יוחנן אמר כאימר המירא · תמן אמרין כחולד וחטאת · רבי שמעון בן לקיש אמר כאילו של אברהם אבינו · תני רבי חייה מסייע לר״ש בן לקיש כאימרא דלא ינק מן יומוי · על דעתין דרבנין דתמן מיתני בעזרה׳ אמר רבי אבין על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש מיתני כקרבנות המזבח׳ אמר רבי יוסי בי רבי בון על דעתיה דרבי יוחנן מיתני כרישון מזבח הפנימי והמנורה כירייס כירים של עצים כיריים של קרבנו׳ כעצים כשני גזירי עצים · כאישים כשלהביות של אש · כמזבח כקרבנות המזבח · כהיכל כקרבנו׳ ההיכל׳ כירושלם כקרבנות ירושלם׳ נדר באחד מכל משמשי מזבח כגון כף ומחתה ומזרק · רבי יודה אומר האומ׳ כירושלם לא אמר כלום שלא נתכוון זה אלא לעצים ולאבנים שבה׳ כתורה הרי זה מותר · כקדושת תורה בכתוב בה הרי זה אסור׳ כקרבנות והתוכין שבה · אית תניי תני כתורה וכבתוב בה הרי זה מותר׳ רבי אבין בר כהנא אמר דרבי שמעון היא ׳ אמר רבי יוחנן דברי רבי שמעון נמצא שאין בידו חוטו ופטור על השאר׳ אמר רבי יוסי דברי הכל היא · כתורה בקדושת תורה ׃ כבתוב בה בקדושת כתובא · הלכה ד׳ האומר קרבן עולה ומנחה כו׳ · כל עמא מודיי הקרבן מותר כקרבן אסור · מה פליגין קרבן · רבי יודה אומר האומר קרבן כאומר הקרבן והוא מותר · ורבנין אמרין קרבן כאומ׳ כקרבן והוא אסור׳ אמר להן רבי יודה אין אתם מודין לי כאומר שבועה כאומ׳ השבועה והוא אסור׳ וכא האומר קרבן כאומר כקרבן והוא מותר׳ ורבנין מתלין אותו לחומרין האומר שבועה כאומר השבועה והוא אסור וכא האומר קרבן כאומר כקרבן והוא אסור · חוליל החוליל לחוליל בחוליל׳ בין שאוכל לך בין שלא אוכל לך מותר׳ לחולין שאוכל לך אסור · חולין שאוכל לך מותר · רבי יסא בשם רבי יוחנן דברי רבי מאיר משמע לאו את שומע הן׳ לא קרבן מה דל נא אכיל מן דילך הא מה דנא אכיל מן דידך חולין הוא לית הוא קרבן · הלוכי עליך דיבורי עליך לא אמר כלום׳ למה שמתפיס את הנדר בדבר שאין בו ממש · נדר נדר מה נדר שנאמר להלן דבר שאין בו ממש · אף נדר שנאמר כאן דבר שאין בו ממש׳ עני רואה לך · אזני שומעת לך אסור · את אומר ידי עושה עמך אסור · חרש עמו בקרקע עד כמה הוא אסור עמו כדי שכרו או עד כדי הבית קרקע · גדר עמו בתנור עד כמה הוא אסור עד כדי שכרו או עד כדי הבית תנור ·

הדרן עלך כל כינויי נדרים

אילו נדרים מותרין חולין שאוכל לך כבשר חזיר כעבודה זרה כנבילות כטריפות כשקצים כרמשים כחלת אהרן וכתרומתו מותר׳ האומר לאשתו הרי את עלי כאימא פותחין לו פתח ממקום אחר שלא יקל את ראשו לכך׳ קונם שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך · האומ׳ לאשתו קונם שאיני משמשך הרי זה בלא יחל דברו׳ שבועה שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך אסור · ב׳ קרבן לא אוכל לך וקרבן שאוכל לך לא קרבן לא אוכל לך מותר׳ שבועה לא אוכל לך שבועה שאוכל לך לא שבועה לא אוכל לך אסור ׳ זה חומר בשבועות מבנדרים וחומר בנדרים מבשבועות ׳ כיצד אמ׳ קונם סוכה שאיני עושה לולב שאיני נוטל · תפילין שאיני נותן בנדרי׳ אסור ובשבועו׳ מותר · שאין נשבעין לעבור על המצו׳ · ג׳ יש נדר בתוך נדר ואין שבועה בתוך שבועה כיצד אמר הריני נזיר אם אוכל הריני נזיר אם אוכל ואכל חייב על כל אחת ואחת · שבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל ואכל אינו חייב אלא אחת · סתם נדרים להחמיר ופירושן להקל׳ כיצד אמר הרי עלי כבשר מליח וכיין נסך אם של שמים נדר אסור ואם של עבודה זרה מותר ׳ ואם סתם אסור · הרי עליי כחרם אם כחרם של שמי׳ נדר אסור ואם של כהנים מותר ואם סתם אסור · הרי עלי כמעשר אם כמעשר בהמה נדר אסור ואם של דגן מותר׳ ואם סתם אסור ׃ הרי עליי כתרומה אם כתרומת הלשכה נדר הרי זה אסור ואם של גורן מותר ואם סתם אסור דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים סתם תרומה ביהודה אסורה ובגליל מותרת שאין אנשי גליל מכירין תרומת הלשכה · סתם חרמים ביהודה מותרין ובגליל אסורין שאין אנשי הגליל מכירין חרמי כהנים · ה׳ נדר בחרם ואמר לא נדרתי אלא בחרמו של ים · נדר בקרבן ואמר לא נדרתי אלא בקרבנות מלכים · הרי עצמי קרבן ואמר לא נדרתי אלא בעצם שהנחתי לי להיות נודר בו · קונם אשתי נהנית לי ואמר לא נדרתי אלא מאשתי הראשונה שגירשתי על כולן אין נשאלין עליהן׳ ואם נשאלו עונשין ומחמירין עליהן דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים פותחין להן פתח ממקום אחר ומלמדים אותן כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים ׳

סליק פירקא

אילו נדרים מותרין כו׳ · לוי׳ אין אדם אוסר עליו דבר אלא שהוא לוי׳ · תני דבית רב פליג מניין לנדרים שהן מותרין לך מן השמי׳ ובני אדם נוהגין בהן באיסור שלא תהא נודר ומבטל תלמוד לומר לא יחל דברו שלא יעשה דבריו חולין׳ הוון בעיי מימר כגון הקרבן כשבועה הא בשאר כל הדברים לא · אתא מימר לך אפילו בשאר כל הדברים · לאסור אסר על נפשו׳ אית תניי תני על נפשו לא על אחרים׳ אית תניי תני אפי׳ על אחרים · הוון בעיי מימר מאן דמר על נפשו לא על אחרים לוסר נכסיו של אחרים׳ ומאן דמר אפילו על אחרים לוסר נכסיו על אחרים׳ הא נכסי אחרים עליו לא · האומר לאשתו הרי את עלי כאימא · מאחך עלי כביאת אימא · כבשר אימא לא אמר כלום · אמר הכבר הזה עלי כביאת אימא מהו׳ נישמעינה מן הדא האומר לאשתו קונם איני משמשיך · רב אמר אסור׳ ושמואל אמר מותר׳ מה מקיים שמואל בלא יחל דברו כאילו בל יחל דברו · רב כרעתיה תניי דבית רב פליג מניין לנדרים שהן מותרין לך מן השמים ובני אדם נוהגין בהן באיסור כדי שלא תהא נודר ומבטל תלמוד לומר לא יחל דברו׳ שלא יעשה דבריו חולין · שבועה שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו וישן מיד · שבועה שלא אוכל שלשה ימים ממתינים אותו עד שיאכל ומלקין אותו · הלכה ב׳ קרבן לא אוכל לך כו׳ · ולמה לא תנינן שבועה שלא אוכל לך מותר · אלא כגין דתנינן חומר בשבועות מבנדרים וסברנן מימר שבועה לא אוכל לך דברי חכמים אסור לפום כן לא תנינן · הרי הוא קרבן הרי הוא לקרבן׳ הרי הוא כקרבן מותר׳ הרי הוא שבועה · הרי הוא לשבועה · הרי הוא כשבועה אסור · זה חומר בשבועות מבנדרים׳ וחומר בנדרים מבשבוע׳ כיצד או נפש כי תשבע לבטא בשפתים · להרע או להטיב מה הטבה רשות אף הרעה רשות · יצא דבר של איסור מדבר של מצוה׳ הוון בעיי מימר שוגג הא מזיד לא אשכח תני רבי ישמעאל אומר ככל היוצא מפיו יעשה לא היוצא מפי שמים ׃ ומר אף כמקדיש כן · רבי יוסה בשם רבי הילא שכן אדם מקדיש סוכתו לשמים׳ הלכה ג׳ יש נדר בתוך נדר כו׳ רבי יוסי בעי שבועה שבועה שלא אוכל ואכל · אמר רבי יוסי בי רבי בון נישמעינה מן הדא שבועה שלא אוכל ככר זה שבועה שלא אוכל · שבועה שלא אוכל ואכל אינו חייב אלא אחת מפני שאמר זו ׳ הא אם לא אמר זו חייב על כל אחת ואחת · אבימי אחוי דחיפה אמ׳ שמשית כנדרים שמשית כשבועות · בעי חיפה מברקונית הוו לפניו חמשה ככרים ואמר שבועה שאוכל ככר זו · וחזר ואמר שנים אילו׳ וחזר ואמר שלשה אילו׳ וחזר ואמר ארבעה אילו · וחזר ואמר חמשה אילו ׃ ואכל את הראשון מהו · אמר ליה חייב על כל אחת ואחת׳ אמר ליה אינו חייב אלא אחת מכיון שהזכיר עליו שבועה עשאו כנבילה מכן ואילך כמוחל שבועות על האיסרין׳ ואין שבועות חלות על האיסרין׳ חזר וכרקוה הוו חמשה ככרים ואמר שבועה חמשה ככרים ואילו וחזר ואמר ארבעה אילו׳ וחזר ואמר שלשה אילו׳ וחזר ואמר שנים אילו · וחזר ואמר אחד זה · ואכל את כולן · אמר ליה אינו חייב אלא אחת · אמר ליה חייב על כל אחת ואחת · אילו מי שאמר שבועה שאוכל חמשה ואכל ארבעה שמא אינו פטור׳ אמר רבי יוסי מסתברא כאחוי דחיפה כאחריתא · ודחיפה בקדמיתא׳ הלכה ד׳ סתם נדרים להחמיר כו׳ · הוון בעיי מימר מליח לעולם הא לשעה לא · אמר רבי יודן מן מה דתנינן הרי עלי כבשר מליח וכיין נסך · הדא אמרה מליח לשעה מליח הוא׳ אי זהו מליח לשעה כיי דתני כיצד הוא עושה נותן את האיברים ע״ג המלח והופכן׳ אמר רבי אבא מרי שנייא היא שאם משהא הוא אותן שהן נמלחין · וידא אמרה דא דמר רבי חייה בר אבא ונוטל זתים מן המעטן טובל אחד אחד במלח ואוכל הדא אמרה מליח הוא לשעה מליח הוא׳ הרי עלי כתרומה אם כתרומת הלשכה נדר אסור והא בתרומת תודה מותר · ואם של גורן מותר · והא בתרומת תודה אסור · הבא את אמר אסור והכא את אמ׳ מותר · נישמעינה מן הדא כחלת אהרן וכתרומתו מותר · והא בתרומת תודה אסור׳ וחכמים אומרים סתם תרומה ביהודה אסורה ובגליל מותרת · שאין אנשי גליל מכירין תרומת הלשכה ·

אבל אם היו מבירין סתם אסור · סתם חרמין ביהודה מותרין ובגליל אסורין שאין בני גליל מבירין חרמי כהנים · אבל אם היו מבירין סהמן מהר · הבא את אמר מותר · וכא את אמר אסור · אמר רבי אלעזר תרין תניין אינון · אמר רבי ירמיה חד תניי הוא כמאן דמר סתם חרמין לבדק הבית · ברם כמאן דמר סתם חרמים לכהנים אפילו בגליל יהא מותר · רבי יוסי בשם רבי הילא בגליל על ידי שרגילין בחרם עכן את אמר אסור · וביהודה על שאינן רגילין בחרם עכן את אמר מותר · הלכה ה׳ נדר בחרם כו׳ · חד בר נש נדר באילין מיליא אתא לגבי רבי מאיר ושלחיה גבי רבי יודה אמ׳ ליה אודעיה דאתית לגביי ושלחתיך לגביה · אתא לגבי רבי יודה ושלחיה לגביה רבי יוסי אמר ליה הודעיה דשלחך רבי מאיר לגביי ושלחתיך לגביה אתא לגבי רבי יוסי אמר ליה אין לית קדמא׳ משרי לך לית חורן משרי לך דא׳ ליה אם כשאלו עונשין אותן ומחמירין עליהן · חזר ואתא קומי רבי מאיר אמר ליה הריתה ידע דהוא כן למה לא אמרת לי בקדמיתא · אמר ליה חמיתך מיקל וחסרית עלך ׃

הדרן עלך אילו נדרים

ארבעה נדרים התירו חכמים נידרי זירוזין ונדרי הבאי נדרי שגגות ונדרי אונסין · נדרי זירוזין הזה מוכר חפץ אמר קונם שאיני פוחת לך מן הסלע · והלא אומר קונם שאיני מוסיף לך על השקל שניהן רוצין בשלשה דינרין · רבי אליעזר בן יעקב אומר אף הרוצה להדיר את חבירו שיאכל אצלו ואמר לו כל נדר שאני עתיד לידור הרי הוא בטל ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר · ב׳ נידרי הבאי אמר אם לא ראיתי בדרך הזו כעולי מצרים · אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד · נדרי שגגות כיצד אמר אם אכלתי ואם שתיתי ונזכר שאכל ושתה שאיני אוכל ושאיני שותה ושכח ואכל ושתה · אמר קונם אשתי נהנית לי שגנבה את כיסי ושהכת את בני ונודע שלא הכתו ונודע שלא גנבה ·

ראה אותן אוכלין תאינים ואמר להן הרי הן עליכם בקרבן ונמצאו אביו או אחיו והיו עמהן אחרים בית שמאי אומרים הן מותרין ומה שעמהן אסורין · ובית הלל אומרים אילו ואילו מותרין · ג׳ נידרי אונסין הדירו חבירו שיאכל אצלו וחלה הוא או שחלה בנו או שעיכבו נהר הרי אילו נדרי אונסין ·

ד׳ נודרין להרגים ולחרמים ולמוכסין שהיא תרומה אף על פי שאינה תרומה שהן של בית המלך אף על פי שאינן שלהן · בית שמאי אומ׳ בכל נודרין חוץ מבשבועה · ובה״ה אומרי׳ אף בשבועה · ב״ש אומרי׳ לא יפתח לו בנדר׳, ובה״ה אומ׳ אף לא יפתח לך ב״ש אומ׳ במה שהוא מדירו · ובה״ה אומ׳ אף במה שאינו מדירו · ה׳ כיצד אמרו לו אמור קונם אשתי נהנית לי ואמר קונם אשתי ובני נהנין לי בית שמאי אומרים אשתו מותרת ובניו אסורין · ובית הלל אומ׳ אילו ואילו מותרין · ו׳ הרי נטיעות האילו קרבן אם אינן נקצצות · טלית זו קרבן אם אינה נשרפת יש להן פדיון · הרי נטעות האילו קרבן עד שיקצצו טלית זו קרבן עד שתישרף אין להן פדיון · ז׳ הנודר מיורדי הים מותר ביושבי היבשה ומיושבי היבשה אסור ביורדי הים · שיורדי הים בכלל יושבי היבשה · לא כאילו ההולכים מעכו ליפו אלא מי שדרכו לפרש ·

ח׳ הנודר מרואי החמה אסור אף בסומין שלא נתכוון זה אלא למי שהחמה רואה אותו · ט׳ הנודר משחורי הראש אסור בקרחים ובבעלי שיבות ומותר בנשים ובקטנים שאינן נקראין שחורי ראש אלא אנשים ·

י׳ הנודר מן הילודים מותר בנולדים · מן הנולדים רבי מאיר מתיר אף בילודים · וחכמים אומרים לא נתכוון זה אלא במי שדרכו להוולד ·

יא׳ הנודר משובתי שבת אסור בישראל ואסור בכותים מאוכלי השום אסור בישראל ואסור בכותים · ומעולי ירושלם אסור בישראל ומותר בכותים · יב׳ קונם שאיני נהנה לבני נח מותר בישראל ואסור באומות · שאיני נהנה לזרע אברהם אסור בישראל ומותר באומות · שאיני נהנה לישראל לוקח ביתר ובוכר בפחות · שישראל נהנין לי לוקח בפחות ומוכר ביתר אין שומעין לו · שאיני נהנה להם והם לי יהנה לאומות ·

יג׳ קונם שאיני נהנה לערלים מותר בערילי ישראל ואסור במולי אומות העולם · שאיני נהנה למולים אסור בערילי ישראל ומותר במולי אומות העולם שאין הערלה קרויה אלא לשם הגוים שנאמר כי כל הגוים ערילים וכל בית ישראל ערלי לב · ואומר והיה הפלשתי הערל הזה כאחד מהם · ואומר פן תשמחנה בנות הפלשתים פן תעלזנה בנות הערילים · רבי לעזר בן עזריה אומר מאוסה היא הערלה שנתגנו בה הרשעים שנאמר כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב · יד׳ רבי ישמעאל אומר גדולה מילה ששלש עשרה בריתות נכרתו עליה · רבי יוסי הגלילי אומר גדולה מילה שהיא דוחה שבת החמורה · ר׳ יהושע בן קרחה אומר גדולה מילה שלא נתלה למשה הצדיק עליה מלא שעה · רבי נחמיה אומר גדולה מילה שהיא דוחה את הנגעים · טו׳ רבי אומר גדולה מילה שכל המצות שעשה אברהם אבינו לא נקרא שלם עד שמל שנאמר והתהלך לפני והיה תמים · יו׳ דבר אחר גדולה מילה שאילולא היא לא ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו שנאמר כה אמר י״י אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי · דבר אחר גדולה המילה שהיא שקולה כנגד כל המצות שבתורה שנא׳ הנה דם ברית אשר כרת י״י עמכם על כל הדברים האלה ׃

סליק פירקא

ארבעה נדרים התירו חכמים כו׳ · וכל הנדרים לאו חכמים הן שהן מתירין · כתיב וידבר משה אל ראשי המטות · חלה הפרשה בראשי המטות שיהו מתירין נדרי העם · רב יהודה בשם שמואל לא יחל דברו הוא אינו מוחל דברו הא אחר עושה דברו חולין · ואי זה זה חכם שמתיר נדרו · חנינה בן אחי רבי יהושע אומר נשבעתי ואקימה פעמים שאינו מקיים רבי יהושע אומר אשר נשבעתי באפי באפי נשבעתי וחזר אני בי וכל הנדרים חכמים הם שהם מתירים ותנינן ארבעה נדרים התירו חכמים · רבי לעזר בשם רבי חייה רובה אילו אינן צריכין התר חכם · רב ושמואל תריהון אמרין אילו הן צריכין הת׳ חכם · התיב איסי והרי לא מצינו פתח לנדרים אלא מיכן · אמר ליה שמואל חגר עליה מותנא · מתניתא פליגא על איסי אף זה יכול להפר נדרו שלא על פי חכם · פתר לה כל הנדרים צריכין פתח ממקום אחר · ואילו פתחן בצידן · אמר רבי זעירא הדא דאת אמר כשאינן מעמידים · אבל אם היו מעמידין צריכין היתר חכם הרי זה מעמיד וזה אינו מעמיד מאח׳ שבטל אצל זה יבטל זה · תלמידוי דר׳ חייה בר לולייני אמר ר׳ יודן שאילו היה אומר זה בסלע וזה אומר ליתן לו בשלש וזה אומר בשקל מעמיד מאחר שביטל דינר זה על זה יבטל עוד דינר אחר אצלו · ויתנו לו בשנים · אמר רבי אמי מאן תנא נידרי זירוזין רבי טרפון דו פתר לה במעמידין · אמר רבי בא תיפתר דברי הכל שאין מעמידין · אין תימר במעמידין ניתני ר׳ אליעזר בן יעקב ורבי טרפון שניהן אמרו דבר אחד · אית תניי תני הרוצה אית תניי תני אף הרוצה · מאן דמר הרוצה מסייע לרבי בא מאן דמר אף הרוצה מסייע לרבי אמי · רבי פדת בשם רבי יוחנן מאן תנא נידרי זירוזין רבי טרפון בימי מתניתא כל נדר שאני עתיד לידור הרי הוא בטל ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר בשלא התנה · אבל אם התנה אף על פי שאינו זכור ׃

בנדרים אבל בשבועות תניי בנדרים ואין תניי בשבועות כהדא דהמי שבועה חריימין כתניין שבלבינו לא כתניין שבלבכם · אמר רבי יודה כתניין שבליבנו הוא משביעו · ולמה הוא מתנה עמו מפני ההדיוטות שלא יאמרו יש תניין בשבועות · תני רבי חנניה קומי רבי מנא והא כתיב כי את אשר ישנו פה · מה את שמע מינה אמר ליה מה דורות הבאים אחרינו אין בליבן תניי אף אנו אין בליבינו תניי ·

הלכה ג׳ נדרי הבאי וכו׳ · איפשר שלא עבר בה בעולי מצרים · אלא כן אנן קיימין בראייה אחת · והא לוליינוס מלכא כד נחת להכן נחו׳ עימ׳ מאה כ׳ ריבון ׃ אלא אכן אנן קיימין בראי׳ אחת · והא חויה דשבור מלכא בלע גמלין בלע קברין כד בעו מיקטלוניה מלק פחלין של גמלין הכן ויהבון בהן גומרין ובלעון ומית · א״ר יודה בר פזי אנא חמי׳ משך דחויי עבד אורי על עזמני מסס שלא · א״ר שמואל בר יעקב אנא חמית משך דחויי סליק בדיין למלכותא · שמואל אמר כמרובע אין תימר כשאינו כמרובע למה לי גדול אפי׳ קטן · א״ר מתניה לית אורח׳ דהדין חניה מתפים אלא מילה רובא · תדע לך שהוא כן דתנינן גמל פורח באוי׳ · מיתני עכבר פורח באויר תני רשב״ג אומר אין מרובע מששת ימי בראשית · והתיב ר׳ ברכיה והתנין גופה של כהרת כגריס האיטלקי מרובע · אמר רבי ביסנא כל גרמא דא דלית הוא מרובע · ולמה תנינן מרובע ירבעה הוא · והוא בגעה מלי קטרין והוא ארבובה דעילא עגיל והוא מלמטה · אית דבעי מימר לא אמר רבן גמליאל אלא בבריות ותני כן מרובע באוכלין אין מרובע בבריות שוא ושקר שניה׳ נאמרו בדיבו׳ אחד מה שאי איפשר לפה לומר ולא לאוזן לשמוע · זכור ושמור שניה׳ בדיבור אחד נאמרו מה שאי אפשר לפה לומר ולא לאוזן לשמוע · מחלליה מות יומת ושני כבשים בני שנה תמימים נאמרו בדיבור אחד מה שאי איפשר לפה לומר ולא לאוזן לשמוע · ערות אשת אחיך לא תגלה· יבמה יבא עליה שניהן נאמרו בדיבור אחד · ולא תסוב נחלה לבני ישראל ממטה למטה אחר · וכל בת יורשת נחלה שניהן בדיבור אחד · גדילים תעשה לך · לא תלבש שעטנז שניהן בדיבור אחד נאמרו וכן הוא אומר אחת דיבר אלהים בדיבור שתים זו שמענו · וכתיב הלא כה דברי כאש נאם י״י וכפטיש יפוצץ סלע · שבועת שוא כשנשבע לשנות את הידוע לאדם · שבועת שקר כשנשבע ומחליף · אי זהו שוא ואי זהו שקר · ר׳ יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן ידוע לשנים זהו שבועת שקר לשלשה זהו שבועת שוא · רבי הילא בשם רבי אלעזר אפילו ידוע לשנים ואחד בסוף העולם מכירו שבועת שוא הוא מה נפק מן בינייהון שינה בו יפגי שנים והשליכו לים והתרו בו משום שבועת שוא · על דעתיה דרבי יוחנן אינו לוקה · על דעתיה דרבי לעזר לוקה · התרו בו משום שבועת שקר ·

על דעתיה דרבי יוחנן לוקה· על דעתיה דרבי לעזר אינו לוקה· רבי בא בשם רב יהודה אפילו ביעה ומרגליתא· והן אפילו אלא כגון ביעה ומרגליתא· תני בשם שנדרי הבאי מותרין כך שבועות הבאי מותרות· והתני שבועות הבאי אסורות· רבי ירמיה בשם רבי פדת כאן במעמידין וכאן בשאינן מעמידין· אמר רבי בא אפילו תימא כאן וכאן במעמידין כאן וכאן בשאינן מעמידין· כאן במיחל שבועה על נכסיו· שבועת נכסי עלי נכסין אסורין· הא ללקות אינו לוקה· כשם שנדרי זירוזין מותרין· כך שבועות זירוזין מותרות· עוד הוא במיחל שבועה על נכסיו· שבועת נכסי עלי נכסיו אסורין הא ללקות אינו לוקה· חזקיה אמר הין דמישתבע על תריי דינון תריי לוקה משום שבועת שוא· רבי חגיי בשם רבי שמעון בן לקיש והן דחמא משרא טוות ומר בלי קודי בריקטון לוקה משום שבועת שוא· רבי חניא רבי יעקב בר אבון בשם רבי שמואל בר נחמן עשרים וארבע בוליות הוו ביהודה וכולן חרבו משום שבועת שוא שהוא של אמת· דכתיב לשוא הכיתי את בניכם· המן תנינן שבועה שלא אוכל ככר זו דבר שאילו בנדרין אסור ובשבועות מותר· לא הוא אסרת אלא על הדא· אחד דברים של עצמן ואחד דברים של אחרים· אמר רבי בא בשם שמואל שבועה שנתן פלוני לפלוני מנה ונמצא שלא נתן מאחר שאין בידו לבא אין בידו לשקר· אשכח תני על תרתיהון זה חומר בשבועות מבנדרין ששגגת שבועות אסורה ושגגת נדרין מותרת· רבי שמעון בר לקיש בעא קומי רבי בא רבי עקיבה להוסיף על דברי בית הלל מי דתנינן תמן עד שבא ר׳ עקיבה ולימד שנדר שהותר מכללו הותר כולו· אמר ליה מה אם תמן נדר שהוא צריך חקירת חכם את אמר נדר שבטל מקצתו בטל כולו· כאן שאינו צריך חקירת חכם לא כל שכן· רבי יוסי בשם רבי הילא משם נדר טעות שאילו הייתי יודע שאבא ואחי שם לא הייתי נודר· הלכה ג׳ נדרי אונסין והדירו חבירו כו׳· כפני שחלה הוא אם לא חלה לא· אמר רבי ירמיה דרבי מאיר היא דר׳ מאיר אמ׳ אסור עד שיתן· אמר רבי יוסה ולמה לית אנן פתרין לה דברי הכל מי דבר רבי בסתם חלוקין· מה אנן קיימין אם בזה אומר מפני כבודי וזה או׳ מפני כבודי דברי הכל אסור· אם בזה אומר מפני כבודי וזה אומר מפני כבודך אמרתי דברי הכל מותר· אמר רבי הילא בן אורחה דבר נשא מימר לחבריה בדוסתי ביה·

הלכה ד׳ ה׳ נודרין להרגין ולחרמין כו׳· להרגים בהריגה· לחרמים בשעת החרם· תני רבי יודה בן פזי בשם רבי יוחנן אם היה דבר של סכנה מותר· רבי אחא רבי חיננא בשם רבי יוחנן אם היה דבר של יישוב אסור· תני הולים בגוים ובמלכו׳ אבל לא בישראל שבעלי זרוע מצויין ליפול דלא יפל דגלגל עלוהי קדמיתא עבר ופתח על דבית שמאי מתני׳· נשמעינה מן הדא בית שמאי אומרים אשתו מותרת ובניו אסורין· הדא אמרה עבר ופתח על דבית שמאי מותר· הוון בעיי מימר בנדרים הא בשבועות לא· אשכח תני ר׳ ישמעאל אומר לא השבעו בשמי לשקר· נשבע את להרגין ולחרמין ולמוכסין·

הלכה ו׳ הרי נטיעות האילו קרבן כו׳ ראה קציעות המלך מסמסמין· ובאין· ראה דליקה ממשמשת ובאה ואמר הרי נטיעות האילו קרבן אם אינן מקצצות· טלית זו קרבן אם אינה נשרפ׳ ונקרעה למפריען קדשו או מיכן ולבא· מה נפיק מבינוהן· נהנה מהן אין תימר למפריען קדשו מעל אין תימר מיכן ולבא לא מעל· חזקיה אמר פריין וחזרו לקדושתן· ר׳ יוחנן אמר פריין פדויין· כהניתא פליגא על ר׳ יוחנן אין להם פדיון· פתר לה לכשיקצצו אין להן פדיון· אמר ר׳ יוסי כה דאמר חזקיה כשפריין הוא· אבל אם פריין אחר פקעה מהן קדושתן· מחלפה שיטתיה דרבי יוסי· תמן הוא אמר פריין פקעה מהן קדושתן· וכא הוא אמר כישאת לאחר לא פקעה ממנה קידושין· לא צורכה דלא בשנתן לה שתי פרוטות אחת מכבר ואחת לכשיגרשנה מהו· הלכה ז׳ הנודר מיורדי הים כו׳· שלא תאמר אילו ההולכים מעכו ליפו· אלא כמי שדרכו לפרש מיושבי היבשה אסור ביורדי הים· הלא סוף דבר אלא כגון אילו ההולכין מעכו ליפו אלא במי שדרכו לפרש· הלא מיושבי היבשה נדר· הדא אמרה שיורדי הים בכלל יושבי היבשה· נדר מיורדי הים לאחר שלשים יום נעשו בני יבשת תפלגתא דרבי ישמעאל ורבי עקיבה דרבי ישמעאל אמר אחר הנדר· ור׳ עקיבה אומר אחר האיסר· ובאילין טלייתא צריכה· הלכה י׳ הנודר מן הילודים כו׳· מאי טעמא דרבי מאיר ועתה שני בניך הנולדים לך וככר נולדו· מאי טעמא דרבנין הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו ועדיין לא נולד·

הלכה י״ב קונם שאיני נהנה לבני נח מותר בישראל ואסור באומות· שאיני נהנה לזרע אברהם אסור בישראל ומותר באומות כו׳· ואין ישמעאל בכלל זרעו של אברהם· כי ביצחק יקרא לך זרע· ואין עשו בכלל זרע יצחק· אמר רבי יודן בר שלום ביצחק במקצת יצחק· רבי הונא אמר ב״ית תרי בן שהוא עתיד לנחול שני עולמות העולם הזה והעולם הבא· רבי גרשום בשם רבי אחא דרך כוכב מיעקב· ממי דרך כוכב ועתיד לעמוד מיעקב· רבי אחא בשם רבי חונא עתיד עשו הרשע לעטוף טליתו ולישב עם הצדיקים בגן עדן לעתיד לבוא והקב״ה גוררו ומוציאו משם מה טעמא אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנך משם אורידך נאם יי׳· ואין כוכבים אלא צדיקים כמה דאת אמר ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד· הלכה י״ד אמר רבי יוחנן בר מריה כתיב ביום ההוא כרת יי ברית את אברם לאמר וגו׳ עד׳ ואת בריתי אקים את יצחק וגו׳· שלש עשרה בריתות· ביום השמיני ימול אפילו בשבת· מה אני מקים מחלליה מות יומת אף במילה· מה אני מקים בשמיני ימול חוץ מן השבת· תלמוד לומר וביום אפילו בשבת· בתורה ובנביאים ובכתובים מצינו שהשבת שקולה כנגד כל המצות שבתורה· בתורה דכתיב עד אנה מאנתם לשמור מצותי ותורותי· וכתיב ראו כי יי נתן לכם את השבת· בנביאים דכתיב וימרו בי הבנים בחוקותי לא הלכו וגו׳· וכתיב ואת שבתותי חללו מאד· בכתובים דכתיב ועל הר סיני ירדת· וכתיב ואת שבת קדשך הודעת להם וגו׳· א״ר אלעזר בי רבי אבונא מצוות שבת מליא להודיעך שהיא שקולה כנגד כל מצוותיה של תורה ומילה דוחה אותה משל לשני מטרוניות שהיו באות זו על גב זו ואין את יודע אי זו גדולה מחבירתה זו שהיא יורדת מפני חבירתה את יודע שחבירתה גדולה ממנה· עבודה זרה קשה מכולם וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה· אמר רבי יודה בר פזי חילול השם קשה מכולן הדא הוא דכתיב ואתם בית ישראל כה אמ׳ יי אלהי ישראל איש גילוליו לכו עבודו ואת שם קדשי לא תחללו וגו׳· ועל ידי שנתעצל משה במילה ביקש המלאך להורגו הה״ד ויפגשהו יי ויבקש המיתו· אמר רבי יוסי חס ושלום לא נתעצל משה במילה אלא שהיה דן בעצמו ואומ׳ אם למול ולצאת סכנה היא· ואם לשהות הקב״ה אמר לו לך שוב מצרימה· אלא על ידי שנתעצל בלינה קודם המילה הה״ד ויהי בדרך במלון· אמר רבן שמעון בן גמליאל חס ושלום לא ביקש המלאך להרוג למשה אלא להתינוק· בוא וראה מי קרוי חתן משה או התינוק· אית הכי תני משה קרוי חתן· ואית הכי תני התינוק קרוי חתן· מאן דמר משה קרוי חתן· חתן דמים מתבקש מידך· ומאן דמר התינוק קרוי חתן· חתן כדמים את עומד לי· ותקח צפורה צר ותכרות את ערלת בנה ותגע לרגליו וגו׳· רבי יודה ורבי נחמיה ורבנין· חד אמר לרגליו של משה וחרנה אמ׳ לרגליו של מלאך· וחרנ׳ אמ׳ לרגליו של תינוק· מן דמר לרגליו של משה הולך גוי ואכך· מן דמר לרגלו של מלאך הולך עבד שליחותך· מן דמר לרגליו של תינוק נגעה בגוף התינוק· וירף ממנו אז אמרה חתן דמים למולו׳· מיכן לשתי מילות אחת לפריעה ואחת לציצין· ימול בשר ערלתו אף על פי שיש שם בהרת· מה אני מקיים השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות וגו׳· אף במילה· מה אני מקיים ימול בשר ערלתו בזמן שאין שם בהרת· תלמוד לומר בשר אף על פי שיש שם בהרת· על דעתיה דרבי יונה דאמר מצות עשה דוחה את מצות לא תעשה אף על פי שאינה כתובה בצידה· ניחא על דעתיה דרבי יוסה דאמר אין מצות עשה דוחה למצות בלא העשה אלא אם כן היתה כתובה בצידה· כבין דכתיב בשר ערלתו במי שהיא כתובה בצידה:

הדרן עלך ארבעה נדרים

אין בין המודר הנאה מחבירו למודר ממנו מאכל אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש· המודר הנאה מאכל מחבירו לא ישאילנו נפה וכברה וריחים ותנור· אבל משאיל לו חלוק וטלית נזמים וטבעות וכל דבר שאין עושין בו אוכל נפש· מקום שמשכירין כיוצא בהן אסור· ב׳ המודר הנייה מחבירו שוקל לו את שקלו ופורע לו את חובו ומחזיר לו אבידתו· מקום שנוטלין עליה שכר תפול הנייה להקדש· ג׳ ותורם את תרומתו ומעשרותיו לדעתו·

ומקריב עליו קיני זבין קיני זבות קיני יולדות חטאות ואשמות ומלמדו מדרש הלכות ואגדות ולא ילמדנו מקרא אבל מלמד הוא את בניו מקרא וזן את אשתו ואת בניו אף על פי שהוא חייב במזונותן· ולא יזון את בהמתו בין טמאה בין טהורה· רבי אליעזר אומר זן את הטמאה ואינו זן את הטהורה· אמרו לו מה בין טמאה לטהורה· אמר להן שהטהורה נפשה לשמים וגופה שלו· והטמאה נפשה וגופה לשמים· אמרו לו אף הטמאה נפשה לשמים וגופה שלו שאם ירצה הרי מוכרה לגוים או מאכילה לכלבים· ד׳ המודר הנייה מחבירו ונכנס לבקרו עומד אבל לא יושב· ומרפאהו רפואת נפש אבל לא רפואת ממון ורוחץ עמו באמבטי גדולה אבל לא בקטנה וישן עמו במטה· רבי יהודה אומר בימות החמה אבל לא בימות הגשמים מפני שהוא מהניהו ומיסב עמו על המיטה ואוכל עמו על השולחן אבל לא מן התמחוי· אבל אוכל הוא מן התמחוי החוזר· ה׳ לא יאכל עמו מן האבוס שלפני הפועלים· לא יעשה עמו באומן דברי רבי מאיר· וחכמים אומרים עושה הוא ברחוק ממנו· ו׳ המודר הנייה מחבירו לפני שביעית לא יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הנוטות· ובשביעית לא יורד לתוך שדהו אבל אוכל הוא מן הנוטות· נדר הימינו מאכל לפני שביעי׳ יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הפירו׳ ובשביעית יורד ואוכל· ז׳ המודר הנייה מחבירו לא ישאילנו ולא ישאל ממנו ולא ילוינו ולא ילוה ממנו ולא ימכור לו ולא יקח ממנו· אמר לו השאילני פרתך אמר לו אינה פנויה אמ׳ לו קונם שדי שאיני חורש בה לעולם אם היה דרכו לחרוש הוא אסור וכל אדם מותרין· ואם אין דרכו לחרוש הוא וכל אדם אסורין

אסרין. ח׳ המודר הנייה מחבירו ואין לו מה יאכל הולך אצל
החנוני ואומר איש פלוני מודר ממני הנייה ואיני יודע מה אעשה הוא נותן לו והבא
ונוטל ממנו. ט׳ היה ביתו לבנות גדירו לגדור שדהו לקצור הולך
אצל הפועלים ואומר איש פלוני מודר ממני הנייה איני יודע מה אעשה הן עושין
עמו ובאין ונוטלין שכרן מזה. י׳ היו מהלכין בדרך ואין לו מה יאכל
נותן לאחרים לשם מתנה והלה נוטל ואוכל ומותר׳ אם אין עמהן אחר מניח על
הסלע או על הגדר ואו׳ הרי הן מופקרין לכל מי שיחפוץ והלה נוטל ואוכל ורבי
יוסי אוסר:

סליק פירקא

אין בין המודר הנייה מחבירו כו׳. הא דבר שעושין בו אוכל
נפש אסור. ולא ממאכל נדר. אמר רבי שמעון בן לקיש
כיני מתניתא אין בין מודר הנייה מחבירו למודר הניית מאכל
מחבירו. תניי דבית רבי בין המודר הניית מאכל מחבירו לא ישאילינו נפה וכברה
ריחים ותנור׳ תני אבל משאילו כסות וקערות ותמחויין שאינן מתקנין את האוכל
אבל מכניסין את האוכל לפסים וקדירות אסור. לשחוק ולדרוך אסור. לקצור
צריכה ולבצור צריכא. הניית מהו׳ תני אבל משאילו קורדום׳ הדין סברין
מימר בקורדום של בקעי. ויפתר בקורדום של כבש וליית שמע מינה כלום׳
רבי אבונא אמר רבי ירמיה בעי אהן יוסטה מבין די כרוק וחשר בה קמחא אסיר
מישאל ליה. רבי בא בשם רבי זעירא שהוא כנוהן לו מעות ליקח בהן כבר׳
רבי בון בר חייה בעי מעתה אסור להשאיל לו מעות שהוא כנותן לו מעות ליקח
בו כבר׳ רבי אבינא אמר רבי ירמיה בעי אילין קומידייא דאית עליהון אסיר
מישאל להן. ב׳ המודר הנייה מחבירו כו׳. רבי בא בר ממל בעי הפורע
שטר חובו של חבירו שלא מדעתו תפלוגת דחנן ובני כהני׳ גדולי׳. א״ר יוסי טעמ׳
דבני כהנים גדולי׳. תמן לא עלת על דעתן שימות עבדו ברעב. ברם הכא מפייס
הוינא ליה והוא מחיל לי׳ תגע עצמך דהוה גביה משכון׳ מפייס הוינא ליה והוא
יהב לי משכוני. עד כדון כבעל חוב שאינו דוחק. ואפילו כבעל חוב שדוחק.
נישמעינה מן הדא תודע לך שהוא כן דתנינן ומקריב עליו קיני זבין קיני זבות קיני
יולדות חטאות ואשמות כשלא נכנס להוך ידיו כלום. הא כשלא נכנס לידיו
כלום. רבי יהושע בן לוי אומר אין לך נתפס על חבירו וחייב ליתן לו אלא
בארנון ובגולגולת. רב אמר כל הנתפס על חבירו חייב לו׳ והיליה דרב מן
הדא התחל סורה ונשלה מסיקן. לא שמע דאמר רבי יוחנן קנס קנסו בגזלן.
רבי אבין בעי דהוה רביה רבי יוסי בי רבי בון ורבי חייה בר לולייני תריהון אמרין
בשם רבי שמואל חד אמר בארנון ובגולגולת. תמן תנינן מרפאהו רפואת נפש
אבל לא רפואת ממון׳ ר׳ יודה ור׳ יוסי חד אמ׳ כאן במדירה מגופו. וכאן במדירה
מנכסיו׳ וחרנה אמ׳ כאן כשיש לו מי שירפאנו. וכאן כשאין לו מי שירפאנו. אם
בשיש לו מי שירפאנו אפי׳ רפואת נפש לא ירפאנו לא מכל אדם זוכה להתרפו׳.
ולא ניכסי המחזיר הן שהן אסורין לבעל הפרה. עולא בר ישמעאל בשם ר׳ יצחק
כשהיו ניכסי זה אסורין על זה וניכסי זה אסורין על זה. מאן תנא תפול הנייה
להקדש. רבי מאיר דרבי מאיר אומר מועלין באיסורות׳ רבי בון בר חייה בעי
נדר מן כבר מהו לחסם בו את ידיו׳ נישמעינה מן הדא אמר כבר זו הקדש אכלו
בין הוא בין אחר מעל לפיכך יש לו פדיון. אם אמר הרי הוא עלי אכלו מעל
בו בטובת הנייה דברי רבי מאיר׳ אחרים לא מעלו לפיכך אין לו פדיון׳
לא אמר אלא אכלו הא לחסם בו את ידיו מותר׳ תלמידוי דרבי יונה בשם
רבי בון בר חייה כיני כאומר לא אוכלינו ולא אטעמנו׳ לא אסרו עליו אלא
לאכילה׳ עד כדון צריכה נדר מן הכבר מהו לחסם בו את ידיו.

הלכה ג׳ ותורם את תרומתו כו׳. ומתקן פירותיו של חבירו
שלא מדעתו טובת הניית מעשרותיו של מי. רבי אבהו אומר של מתקן. רבי
זעירא אמר של בעל הפירות׳ רבי זעירא כדעתיה דאמר רבי זעירא בשם רבי
שמעון בן לקיש הפריש קרבן נזיר קרבן מצורע של חבירו והתכפר תנא שעושה
תרומה מתניתא פליגא על ר״ש בן לקיש ותורם תרומתו ומעשרותיו של חבירו
לדעתו׳ פתר לה בשלא יהא לו טובת הנייה כהן. כתיב ראה לימדתי אתכם חוקים
ומשפטים מה אני בחינם אף אתם בחינם׳ יכול מקרא ותרגום כן תלמוד לומר
חקים ומשפטי׳ חוקים ומשפטים אתם מלמדי׳ בחנם ואי אתם מלמדין בחנם מקרא
ותרגום. וכן חמי מתנייא נסבין אגריהון. א״ר יודן בי ר׳ ישמעאל שכר בטלן הן
נוטלין׳ אמר רבי זעורא מדבריהן זן את עבדיו ואינו זן את עבדו׳ הדין בעי
מימר מאן דמר השהודה נפשה לשמים גופה שלו. חו הואיל וגופה ונפשה
לשמים זן את עבדו. מאן דמר שאם ירצה הרי מוכרה לגוים או מאכילה לכלבי׳.
חו הואיל וגופה שלו ואינו מוכרה לגוים ואינו מאכילה לכלבים זן את עבדו׳
אשכח תני זן את עבדו׳

הלכה ד׳ המודר הנאה מחבירו כו׳ רבי
שמעון בן יקים אמר שלא ישהא. מתניתא כשאסר הרופא נכסיו עליו. אבל אם
אסר החולה נכסיו עליו של רופא הוא חטא על נפשיה׳ אבל לא באמבטי קטנה
דהוא מפתח ליה׳ תני רוחץ עמו במרחץ קטנה׳ ר׳ נסב אשונה׳ תני מן התמחוי
החוזר. מהו תמחוי החוזר׳ תמן אמרין פיסנתא׳ רבנין דהכא אמרין המחוי
שיש בו לאכול ולשבוע ולהותיר. תני מן הכוס החוזר׳ אי זהו כוס החוזר׳
תמן אמרין קונדיטון. רבנין דהכא אמרין מליי מי סדרס וקרחין ושתיין ומחזירין׳

הלכה ה׳ לא יאכל כו׳. על דעתיה דרבי מאיר אסור ללמדו
אומנות. על דעתיה דרבי מאיר אסור ללמד עליו זכות׳

הלכה ו׳ המודר הנייה מחבירו לפני שביעית כו׳. יורד׳ כראמ׳ רבי
שמעון בן יקים שלא ישהא. רבי יוחנן פתר מתניתא המודר הנאה מחבירו לפני
שביעית אינו יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הנוטו׳. ובשביעי׳ יורד לתוך שדהו
ואוכל מן הפירות. ואם נדר בשביעית יורד ואוכל׳ רבי שמעון בן לקיש פתר
מתניתא המודר הנייה מחבירו לפני שביעית לא יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן
הפירות. ואם נדר בשביעית לא יורד בתוך שדהו אבל אוכל מן הפירות׳ נדר
ממנו מאכל לפני שביעית יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הפירות. ואם נדר
בשביעית יורד ואוכל. ותנייא דרבי שמעון בן לקיש כרבי יוסי דו רבי יוסי אומר
מפני שקדם נדרו להפקרו. כן רבי שמעון בן לקיש אמר שקדם נדרו להבקרו.
הבקירו לנדרו רבי יונה רבי בא בר חייה בשם רבי יוחנן מודה ר׳ יוסי כהבקר תורה
שהוא מותר.

הלכה ז׳ המודר הנייה מחבירו לא ישאילינו כו׳.
באומר קונם שדי שאיני חורש לעולם באומר קונם שדי נחרשת לעולם׳

הלכה ח׳ המודר הנייה מחבירו ואין לו מה יאכל כו׳. שאינו יכול
להוציא ממנו בדין׳

הלכה ט׳ היה ביתו לבנות גדירו לגדור כו׳.
מהו דיימר מאן דעבד לא מפסיד׳ נישמעינה מן הדא כיוסי דר׳ אמי נפלה דליקה
בכפר ואפיק רבי אמי כרוז בשוקאי דארמאי ואמר כל דעבד לא מפסד. אמר
רבי אלעזר בי רבי יוסי קומי רבי יוסי סכנה הוייה. ואי סכנה הוית אפילו רבי אימי
יספי לא תני כל דבר סכנה אין אומרי׳ יעשו בגוים ובקטנים אלא אפילו בגדולים
ואפילו בישראל. מעשה שנפלה דליקה בחצר יוסי בן סימאי בשיחין וירדו בני
קצרה של ציפורין לכבותו ולא הניח להן לכבות אמר להן הניחו לגבאי שיגבה
את חובו׳ מיד קשר עליו הענן וירדו גשמים וכיבותו׳ במוצאי שבת שלח לכל
אחד ואחד מהן סלע׳ ולאפרכוס שלהן חמשים דינר. אמר רבי חנינה לא
הוה צריך לעשות כן׳ חד כותיי הוה מגיריה דרבי יונה נפלה דליקה במגירותיה
דרבי יונה אזל ההוא כותאה בעי מיטפייה ולא שבקיה רבי יונה׳ אמר ליה בגרך
מדלי׳ אמר ליה אין ואישתיזיב כולה. רבי יונה דכפר אימי פרס גולתיה על
גדישא ונורא ערקת מינה.

הלכה י׳ היו מהלכין בדרך ואין לו מה
יאכל כו׳ תני רבי מאיר אומר כיון שאדם מבקר יצא דבר מרשותו׳ רבי יוסי
אומר אין הבקר יוצא מתחת ידי הבעלים אלא ברמיה. רבי ירמיה רבי בא בר
חייה תריהון אמרין רבי יוחנן בשם רבי ינאי דברי רבי יוסי כנוהן מתנה לעשרה
וזה אחד מהן. הבקר שדהו׳ אית תניי תני חוזר בו ואית תניי תני אינו חוזר בו.
ר׳ חזקיה ר׳ אבהו בשם רשב״ל מאן דמר חוזר כר׳ יוסי. מאן דמר אינו חוזר כר״מ.
הדא אמרה הבקר כר׳ יוסי וחייב במעשרות מה אמר הבקר לא מתנה. אתא רבי
יעקב בר אחא בשם רבי שמעון בן לקיש הבקר כרבי יוסי וחייב במעשרות׳ הכן
אמר הבקר כרבי יוסי ואינו חייב במעשרות דאמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי׳ ובא
הלוי כי אין לו וגו׳. ממה שיש לך ואין לו חייב אתה ליתן לו׳ יצא הבקר שידך
וידו שוין בו. הא לקט הא שכחה הא פיאה. הא הבקר. עד כדון כשהבקירה
לזמן מרובה׳ אפילו הבקירה לזמן ממועט. נישמעינה מן הדא המבקיר שדהו
שלשה ימים חוזר. אמר רבי זעירא לא אמר אלא שלשה הא לאח׳ שלשה אינו
חוזר בו. תני רבי שמעון דיינא קומי רבי זעירא אפילו לאחר שלשה חוזר בו.
אמר ליה כבין דאת אמר לאחר שלשה חוזר בו הא לאחר שלשה׳ הא לאחר
כמה ימים׳ מתניתא מסייעה לר׳ זעירה במה דברים אמורים כשהבקר סתם אבל
אם אמר שדי מובקרת יום אחד שבת אחת חודש אחד שנה אחת. שבוע אחד
עד שלא זכה בין הוא בין אחר יכול הוא לחזור בו. משזכה בה בין הוא בין אחר
אינו יכול לחזור בו. הדא אמרה הוא זמן מרובה הוא זמן ממועט. הדא אמרה
שלא חשו להערמה. הדא אמרה שאדם מבקיר וחוזר וזוכה. הדא פשטה
שאלת דרבי זעירא דרבי זעירא אמר הוא זמן מועט הוא זמן מרובה׳ והלה נוטל
ואוכל. ורבי יוסי אוסר׳ מאי טעמא דרבי יוסי מפני שקדם נדרו להבקירו הא
הבקירו לנדרו לא. בעון קומי ר׳ יוסי מפני שקדם נדרו להבקירו. מה בין שקדם
הבקירו לנדרו׳ אמר לון לא עלת על דעתו לאסור מה שהבקר. אמר רבי
יונה הבין קשין קדמוי הא הבקר יחיד לא׳ והא תנינן והלה נוטל ואוכל. ור׳ יוסי
אוסר. אמר לון לא עלת על דעתו לאסור מה שהבקיר׳ רבי יונה רבי אבא
רבי חייה בשם ר׳ שמעון בן יוצדק המבקיר שדה לעשרה בני אדם אינו חוזר בו׳
אמר רבי יוסה את״א כרבי מאיר. רבי מנא בעי מה את אמרת לשלשה לפני
שלשה׳ על דאת מקשי על רבי מאיר קשיתה על דרבי יוסי. מה את אמרת
לעשרה לפני עשרה׳ אמר ליה הבקירה בפני שנים חוזר בו וחייב במעשרות׳
בפני שלשה אינו חוזר בו ופטור מן המעשרות:

הדרן עלך אין בין המודר

השותפין שנדרו הנייה זה מזה אסורין ליכנס לחצר · רבי אליעזר בן יעקב אומר זה נכנס לתוך שלו וזה נכנס לתוך שלו · שניהן אסורין מלהעמיד ריחים ותנור ומלגדל תרנגולין והיה אחד מהן מודר מחבירו הנייה לא יכנס לחצר · רבי ליעזר בן יעקב אומר יכול הוא לומר לו בתוך שלי אני נכנס ואיני נכנס בתוך שלך · כופין את הנודר שימכור חלקו · ב׳ והיה אחד בן השוק מודר מאחד מהן הנייה לא יכנס לחצר · ר׳ אליעזר בן יעקב או׳ יכול הוא לומר לו בתוך של חבירך אני נכנס איני נכנס לתוך שלך · ג׳ המודר הנייה מחבירו ויש לו שם מרחץ ובית הבד מושכרים אם יש לו בהן תפוסת יד אסור · אין לו בהן תפוסת יד מותר · האומר לחבירו קונם לביתך שאיני נכנס שדך שאיני לוקח מת או שמכרן לאחר מותר · לבית זה שאיני נכנס שדה זו שאיני לוקח מת או שמכרן לאחר אסור · ד׳ הרי אני עליך חרם המודר אסו׳ · הרי את עלי חרם הנודר אסו׳ · הרי אני עליך ואת עלי שניה׳ אסורין · ושניהן מותרין בדבר של עולי בבל ואסורי׳ בדבר של אותה העיר · ה׳ ואי זהו דבר של עולי בבל כגון הר הבית והעזרות והבאר שבאמצע הדרך · ואי זהו דבר של אותה העיר כגון הרחבה והמרחץ ובית הכנסת והתיב׳ והספרי׳ והכותב חלקו לנשיא · ו׳ רבי יהודה אומר אחד כותב לנשיא ואחד כותב להדיוט · מה בין כותב לנשיא לכותב להדיוט שהכותב לנשיא אינו צריך לזכו׳ והכות׳ להדיוט צריך לו לזכות · וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה צריכין לזכות לא דיברו בנשיא אלה בהווה · רבי יהודה אומר אין אנשי הגליל צריכין לכתוב שכבר כתבו אבותם על ידיהם · ז׳ המודר הנייה מחבירו ואין לו מה יאכל נותן לאחר בשם מתנה והלה מותר בה · מעשה בבית חורון באחד שהיה אביו מודר ממנו הנייה והיה משיא את בנו אמר לחבירו הרי החצר והסעודה נתונין לך במתנה והן כפניך עד שיבוא אבא ויאכל עמנו בסעודה · אמר לו אם שלי הם הרי הן מוקדשין לשמים · אמר לו לא נתתי לך את שלי שתקדישם לשמים · אמר לו לא נתתה לי את שלך אלא שתהא אתה ואביך אוכלים ושותים ומתרצין זה לזה ויהא עון תלוי בראשי · וכשבא דבר לפני חכמים אמרו כל מתנה שאינה שאם הקדישה תהא מקודשת אינה מתנה:

סליק פירקא

השותפין שנדרו הנייה זה מזה כו׳ · רבנין אמרי׳ כל שפה ושפה של שותפין הוא · ר׳ ליעזר בן יעקב אומר זה נכנס לתוך שלו וזה נכנס לתוך שלו · אם היתה חצר חלוקה פסיפס אף רבנין מודיי · עמד אחד מהן ומכר את חלקו אף רבי אליעזר בן יעקב מודה · התנו ביניהן על מנת לוותר בחזקת שותפין הן · לא צורכא דלא התנו ביניהן על מנת לוותר מה אמר בה ר׳ אליעזר בן יעקב והא תנינן תמן לוקח ביתר ומוכר כפחו׳ מה אמ׳ בה ר׳ אליעז׳ בן יעקב · והא דתנינ׳ תמן לא ישאילינו ולא ישאל ממנו מה אמר בה ר׳ אליעזר בן יעקב · והא דתנינן תמן לא ימכר ולא יקח ממנו · והא דאמר ר׳ שמעון בן יקים שלא יהא שניהן אסורים מלהעמיד ריחיים ותנור ומלגדל תרנגולים נצרכה לרבי אליעזר בן יעקב דו מתניתא השותפין שנדרו הנייהזה מזה · מפני שנדרו הנייה זה מזה · הא אם לא נדרו הנייה זה מזה סתמן כמותרין אילו לאילו · אמר רבי ירמיה נהגו השותפין להיות כמותרין זה את זה בדברים הללו · תמן תנינן אילו דברים שיש להן חזקה כו׳ · אמר רבי אלעזר המגדל תרנגולין בחצר שאינה שלו הרי זו חזקה · אמר רבי יוסי ויאות מה נפשך אם יש לו רשות לגדל הרי גידל · אם אין לו רשות לגדל הרי החזיק · רבי יוחנן בשם רבי בניה כבל השותפין מעכבין זה על זה בחצר חוץ מן הכביסה מפני כבוד בנות ישראל · א״ר מתנייה הדא דאת אמר מקום שהנשים מכבסות · אבל מקום שהאנשים מכבסין לא כדא · הדא דאת אמר חוץ מן הכביסה בחצר בכל החצר כרם כו׳ אמות דזכריה לא מצי מימר כידיה אם היה המקום מצומצם אפילו בארבע אמות דזכריה מימר הוא כידיה דו אמר ליה את שפך והוא אתי לגבי · תני מקום הנגר מקום הבריים אין להן חזקה · על גביהן אפילו כל שהו יש להן חזקה · אמר רבי זעירה ובלבד קירוי שמעיל לתנור · רבי יוחנן בשם רבי ינאי השותפין קונין זה מזה כחצר וחייבין זה בניזקי זה · אמר רבי בון בר כהנא באומר צבור ואקנה · אבל אם צבורין לא קנה עד שישלשל · בתוך שלי אני נכנס ולא בתוך שלך ואת אמר כופין · לא על הדא איתאמרת אלא על הדא בתוך של חבירך אני נכנס לא לתוך שלך עליה כופין את המוכר שימכור חלקו באומר הנייתי עליך אבל באומר הנייתך עלי לא כדא ·

הלכה ב׳ והיה אחד מן השוק כו׳ · ולא תנינן כופין · תני רבי חייה אם היה נודרן כופין דו אמר ליה אתיית קדמוי עבדית ליה כן · תיתיינא עבדית ליה בן מכן ואילך או שרי נדרך או זבין חולקך · כמה הוא תפיסת יד למחצית ולשליש ולרביע · ביתך זה משם מה אתה תופסו משום ביתך זה · נפל ובנאו הוא לית ליה · נישמעינה מן הדא האומר ליורשיו תנו בית חתנות לבני אב בית ארמלות לבתו ונפל יורשין חייבין לבנותו · תמן תנינן האומר לבנו קונם שאת נהנה לי · אם מת יירשנו · בחיי ובמותי מת לא ירשנו · מה בין להוא ואמר חרא חרא להוא דאמר הרי תריי · רב ירמיה ורבי יוסי תריהון אמרין קונם הניית נכסיי אילו עליי בחיי ובמותי מכיון שאמר אילו אסרן עליו בין בחיים בין לאחר מיתה · א״ר יוסי תנינן בנדרים מה דלא תנינן בשבועות קונם לביתך שאיני נכנס · שדך שאיני לוקח מת או שמכרו לאחר מות׳ · לבית זה שאיני נכנס שדה זו שאיני לוקח מת או שמכרו לאחר אסור · מפני שאמר זה והא לא אמ׳ זה אסרו עליו בין בחיים בין לאחר מיתה · הלכה ד׳ הרי אני עליך חרם כו׳ · קונם שאיני נהנה לך לנשאל לו עליך נשאל על הראשון ואינו נשאל על השיני · אית תניי תני נשאל בין על הראשון בין על השיני · שמואל בריה דרבי יוסף בי רבי בון אמר כמאן דאמר לאחר האיסר · כברם מאן דאמר לאחר הנדר · נדר שבטל מקצתו בטל כולו · הנודר מבני העיר ובא אחר וישב שם שלשי׳ יום מותר בו · מיושבי העיר ובא אחר וישב שם שלשים יום אסור בו · קונם הנייתי על בני עירי אינו נשאל לזקן שיש שם · הניית בני עירי עלי נשאל לזקן שיש שם · אית תניי תני אפילו על קדמיית׳ נשאל שאינו כמיפר נדרי עצמו . נדר של רבים אין לו היתר · הנודר ברבים אין לו היתר · המודר הנייה מחבירו בפניו לא ישאל לו אלא בפניו · שלא בפניו נשאלין לו בין בפניו בין שלא בפניו · רבי יוחנן אמר מפני הבושה . רבי יהושע בן לוי אמר מפני החשד · ואתיין אילין פלגוותא כאילין פלגוותא דתני יום הכיפורים צריך לפרוש את מעשיו דברי רבי יהודה בן בתירה . ר׳ עקיבה או׳ אינו צריך לפרוש את החטא · אית תניי תני צריך לפרוש את הנדר · אית תניי תני אינו צריך לפרוש את הנדר · חד בר נש נדר דלא מרווחא אתא לגבי ר׳ יוחנן בר שלום אמר ליה ממאי אישתבעת אמר ליה דלא מרווחא · אמר ליה רבי יוחנן וכן בר נש עביד דילמא בקביוסטיסא אמר ברוך שבחר בתורה ובחכמים שאמר צריך לפרוש את הנדר · הלכה ה׳ וא׳ זהו דבר של עולי בבל כו׳ · כיני מתניתא רחבה שדרך הרבים מפסקתה כעולי בבל היא · חד בר נש קדש בספר תורה · רבי שובתי ורבי חסידא אעלון עובדא קומי רבי יוסה ואמר אינה מקודשת · אמר רבי חזקיה אנת קרית איגרתא וכתיב בגוה ולא עוד אמר ר׳ מנא קשיתה קומי רבי חזקיה מהו ולא עוד בספר תורה של יחיד קידש אמ׳ לך אינה מקודשת · אתא מימר לך אפילו בספר תורה של רבים קידש · והינו ולא עוד · אתא מימר לך אפילו בספר תורה של יחידי קידש והינו אינה מקודשת·

הלכה ו׳ רבי יהודה אומר אפילו אחד כותב חלקו לנשיא כו׳ · כיני מתניתא צריך לכתוב חלקו של נשיא · הלכה ז׳ המודר הנייה מחבירו כו׳ · אמר רבי יוחנן ניכר הוא זה שהוא תלמיד חכם · שמונים זוג של תלמידים היו לו להלל הזקן גדול שבהן יונתן בן עוזיאל · והקטן שבהן רבן יוחנן בן זכאי · פעם אחת חלה ונכנסו כולן לבקרו עמד לו רבן יוחנן בן זכאי בחצר · אמר להן הכן הוא הקטן שבכ׳ שהוא אב לחכמה ואב לדורות אין צריך לומר הגדול שבכם · אמרו לו הרי הוא בחצר · אמר להן יכנס · כיון שנכנס אמר להן להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא · ואמר רבי יוחנן ניכר זה שהוא תלמיד חכם · א״ר יוסי בי רבי בון אבון הוה עובדא יונתן בר עוזיאל הדירו אביו מנכסיו ועמד וכתבן לשמי · מה עשה שמי מכר מקצת והקדיש מקצת ונתן לו מתנה את השאר ואמ׳ כל מי שיבוא ויערער על המתנה הזאת יוציא מיד הלקוחות ומיד ההקדש ואחר כך יוציא מיד זה · רבי ירמיה בעי מעתה אין אדם נותן מתנה לחבירו על מנת שלא יקדישנה לשמים · כיני מתניתא כל מתנה שהיא כמתנת בית חורון שהיתה בהערמה שאינה שאם הקדישה אינה מקודשת אינה מתנה:

הדרן עליך השותפין שנדרו

הנודר מן המבושל מותר בצלי ובשלוק · אמר קונם תבשיל שאיני טועם אסור במעשה קדירה רך ומותר בעבה · ומותר בביצה טרמיטן ובדלעת הרמוצה · ב׳ הנודר ממעשה קדירה אינו אסור אלא ממעשה רתחתה · אמ׳ קונם יורד לקדירה שאיני טועם אסור מכל המתבשלים בקדירה · ג׳ מן הכבש אינו אסור אלא מן הכבש של ירק · כבוש שאיני טועם אסור בכל הכבושים · ד׳ מן השלק אינו אסור מן השלק של בשר דברי רבי יהודה · שלוק שאיני טועם אסור בכל השלוקים · ה׳ מן הצלי אינו אסור אלא מן הצלי של בשר דברי רבי יהודה · צלי שאיני טועם אסור בכל הצליים · ו׳ מן המליח אינו אסור אלא מן המליח של דג · מליח שאיני טועם אסור בכל המלוחים · ז׳ דג דגים שאיני טועם אסור בהן בין גדולים בין קטני׳ בין מלוחין בין תפילין בין חיים בין מבושלין ומות׳ בטרית טרופה ובציר · הנודר מן הצחנה אסור בטרית טרופה ומותר בציר ובמורייס · הנודר בטרית טרופה מותר בציר ובמורייס · ח׳ הנודר מן החלב מותר בקום ורבי יוסי אוסר · ומן הקום מותר בחלב · אבא שאול אומר הנודר מן הגבינה אסור בה בין מלוחה בין תפילה · ט׳ והנודר מן הבשר מותר ברוטב ובקופה ·

ורבי יהודה אוסר · אמר רבי יהודה מעשה ואסר עלי רבי טרפון ביצים שנתבשלו בתוכו · אמרו לו וכן הדבר אימתי בזמן שאמר בשר זה עלי · אבל הנודר מן הדבר ונתערב באחר אם יש בו בנותן טעם הרי זה אסור · ׳ הנודר מן היין מותר בתבשיל שיש בו טעם יין ' אמר קונם יין זה שאיני טועם ונפל לתבשיל אם יש בו בנותן טעם הרי זה אסור · יא׳ הנודר מן הענבים מותר ביין ומן היתים מותר בשמן · אמר קונם זתים וענבים אילו שאיני טועם אסור בהן וביוצא מהן · יב׳ הנודר מן התמרים מותר בדבש תמרים ' מן הסיתוניות מותר בחומץ סיתוניות · רבי יהודה בן בתירה אומר כל ששם תולדתו קרויה עליו ונדר הימנו אסור אף ביוצא ממנו · וחכמים מתירין ׃

יג׳ הנודר מן היין מותר ביין תפוחים ' מן השמן מותר בשמן שומשמין ' ומן הדבש מותר בדבש תמרים · מן החומץ מותר בחומץ סיתוניות · מן הכרישין מותר בקפלוטות מן הירק מותר בירקות שדה מפני שהוא שם לווי ·

יד׳ הנודר מן הכרוב אסור באיספרגוס ' מן האיספרגוס מותר בכרוב · מן הגריסים אסור במקפה ורבי יוסי מתיר · מן המקפה מותר בגריסין ·

טו׳ מן המקפה אסור בשום ורבי יוסי מתיר · מן השום מותר במקפה ' יו׳ מן העדשים אסור באשישים ורבי יוסי מתיר · מן האשישים מותר בעדשים · יז׳ חטה חטים שאיני טועם אסור בהן בין קמח בין פת · גריס גריסין שאיני טועם אסור בהן בין חיין בין מבושלין ' רבי יהודה אומר קונם גריס וחיטה שאיני טועם מותר לכוס חיים ׃

סליק פירקא

הנודר מן המבושל כו׳ · מתניתא אמרה שהשלוק קרוי מבושל ' דתנינן והיה מבשל את השלמ׳ או שולק ' וקרייא שהצלי קרוי מבושל ויבשלו את הפסח תנו׳ ' אין תימר שלא כהלכה ' רבי יונה בוצרייא אמר כמשפט · מתניתא אמרה שהשלוק קרוי מבושל · וקרייא אמר שהצלי קרוי מבושל · והתנינן הנודר מן המבושל מותר בצלי ובשלוק · א״ר יוחנן הלכו בנדרים אחר לשון בני אדם · אמר רבי יאשיה הלכו בנדרים אחר לשון התורה · מה נפיק מן ביניהון קונם יין שאיני טועם בחג על דעתיה דר׳ יוחנן אסור ביום טוב האחרון · על דעתיה דרבי יאשיה מותר · אף רבי יאשיה מודה שאסור ' לא אמר ר׳ יאשיה אלא לחומרין ׃ רבי חייה בר בא אמר רבי יוחנן אכיל חליטא ואמר לא טעמית מזון כהדא יומא · והא תנינן הנודר מן המזון מותר במים ובמלח · פתר לה רבי יאשיה דאמר הלכו בנדרים אחר לשון תורה · ובכיין שכל הדברים קרויין מזון רבי אחא בר עולא אמר ועשר אתונות נושאות בר ולחם ומזון ' מה תלמוד לומר ומזון · אלא מכן שכל הדברים קרויין מזון · הנודר מן המבושל מהו שיהא מותר מן המעושן · מהו שיהא מותר במטגן. מהו שיהא מותר בתבשיל שנתבשל בחמי טבריה · רבנין דקסרין שאלין מעושן מהו שיהא בו משום בישולי גוים ' מהו שיהא בו משום תבשילי שבת ' מהו שיהא בו משום בשר בחלב · מהו שיטבל למעשרות · הנודר מן המעושן מהו שיהא מותר בתבשיל ' רבי בא רב יהודה בשם דבית רב אתי חביצא אין בו משום בישולי גרם ויוצאין בו משום עירובי תבשילין ' ר׳ יוסי בי רבי בון בשם רב חונה כל אוכל שהוא נאכל חי כמות שהוא אין בו משו׳ בישולי גרם ויוצאין בו משו׳ עירובי תבשילין · הנודר מן המבושל מהו שיהא מות׳ בעבה ' נישמעינה מן הדא אסור במעשה קדירה רך ומותר בעבה ' מה אם תבשיל שהוא נאסר בצלי ובשלוק מותר בעבה · מבושל שהוא מותר בצלי ובשלוק אינו דין שיהא מותר בעבה ' ויש קל וחומר בנדרים אלא כיני תבשיל שאסור בצלי ובשלוק אס׳ ר׳ בעבה מבושל · מבושל שאסור בצלי ובשלוק מותר בעבה . תני אסור בהטריו׳ רכות שכן דרך הרופא לוכל פתו בהן · אמ׳ רב חסדא אסור בביצה מגולגלת שכן דרך החולה לוכל פתו בה' ומותר בביצה טרומיטא רופיטון · ובדלעת הרמוצה' אמר רבי חנינה כמין דלעת טרה והן מתקין אותה ברימצא ׃

הלכה ב׳ הנודר ממעשה קדירה כו׳ · אי זו הוא מעשה רותחנה ׃ כגון חילקא טרגיס וטיסני' סולת ואורז זריד וערסן' מן היורד לקדירה אסור ביורד ללפס · מן היורד ללפס מותר ביורד לקדירה שכל היורד לקדירה יורד ללפס' ויש שיורד ללפס ואינו יורד לקדירה · מאי אית לך כגון החל מן נתיה הנודר מן האפוי בתנור אינו אסור אלא בפת בלבד · מן הנעשין בתנו׳ אסור בכל הנעשין בתנור · ו׳ מן המליח אינו אסור אלא במליח של דג כו׳ · הוון בעי מימר מלוח לעולם הא לשעה לא · אמר רבי יודן מן מה דתנינן הרי עלי כבשר מלוח וכיין נסך · הדא אמרה מלוח לשעה מלוח הוא · אי זהו מלוח לשעה כהדא דתני כיצד הוא עושה נותן האיברים על גבי המלח והופכן' אמר רבי אבא מרי שנייא היא שאם משהה הוא אותן הן נמלחין · מן מה דאמר רבי חייה בר זכדא הנוטל זתים מן המעטן טובל אחת אחת במלח ואוכל · הדא אמרה מלוח לשעה מלוח הוא · תני רבי שמעון בן אלעזר אומר אמר קונם דג שאיני טועם אסור בגדולים ומותר בקטנים · דגים שאיני טועם אסור בין בגדולים בין בקטנים' דגה שאיני טועם אינו אסור אלא בגלגיד · אי זהו קטן ואי זהו גדול · ייבא כיי דמר רבי זעירא כל מן דנא אכיל פחות מן לישרא גילגיד אנא טעים · והבא כן ומותר בטרית טרופה והא בשאינה טרופה אסור ' רבי ירמיה אמר זעירה בעי לית הדא פליגא על רבי יוחנן דרבי יוחנן אמר הלכו בנדרים אחר לשון בני אדם · לית אורחיה דבר נשא מימר לחבריה זבין לי נון והוא זבין ליה גלגיד · רבי אבין שמע ליה מן דבתרה הנודר מטרית טרופה מותר בציר ובמורייס · והא בשאינה טרופה אסור · רבי אמר רבי זעירה בעי ולית הדא פליגא על רבי יוחנן דרבי יוחנן אמר הלכו בנדרים אחר לשון בני אדם ' לית אורחא דבר נשא מימר לחבריה זבן לישרי והוא זבין ליה צחנא · תמן קריין לישריתא צחנה ·

ח׳ הנודר מן החלב מותר בקום כו׳ ' מהו בקום חלבא מקפרא ' מה טעמא דרבי יוסי שם אביו קרוי עליה ' על דעתיה דר׳ יוסי הנודר מן היין מותר ביין מבושל ' חמרא מבשלא · זה הכלל שהזה ר״ש או׳ משם ר׳ יהושע כל דבר שיש לו מתירין כגון טבל ומעש׳ שני והקדש והחדש לא נתנו להן חכמים שיעור אלא מין במינו כל שהוא ושלא במינו בנותן טעם ' וכל שאין לו מתירין כגון תרומה חלה וערלה וכלאי הכרם נתנו להן חכמים שיעור מין במינו כל שהו׳ שלא במינו בנותן טעם ' אילין נדרין כמה את עביד להן כדבר שיש לו מתירין או כדבר שאין לו מתירין. מסתברא מיעבדינון כדבר שיש לו מתירין דתנינן תמן שהזקן עוקר את הנדר מעיקרו · אמרו אינו עיקרו אלא מכן ולהבא · ודאי מתניתא עבד לון כדבר שאין לו מתירין דתנינן תמן גידולי תרומה וגידולי גידולין חולין · אבל טבל ומעשר ראשון וספיחי שביעית ותרומות חוצה לארץ והמדומע והביכורין גידוליהן חולין וגידולי גידולין הקדש · ומעש׳ שני חולין יפדה אותן כזמן זרעם ' ותני עלה במה דברים אמורים בדבר שזרעו כלה ' אבל בדבר שאין זרעו כלה גידולי גידולין אסורין ' והאמר הא בגידולין דאמר רבי זעירא בשם רבי יונתן בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו אפילו הוסיף כמה אסור שאין גידולי איסור מעלין את האיסור · ודא מתניתא עבד לון כדבר שיש לו מתירין דתנינן תמן שהנודר ונתערב באחר אם יש בו בנותן טעם הרי זה אסור · תיפתר מין בשאינו מינו בדבר שיש לו מתירין ' הלכה ט׳ הנודר מן הבשר כו׳ · אמר רבי הילא בבין שאמר זה אסרו עליו הוא והמיתו ·

הלכה יא׳ הנודר מן הענבים כו׳ · תני רבי שמעון בן אלעזר אומ׳ קונם כל דבר שדרכו לאכלו ודרך היוצא ליאכל נדר בו מותר ביוצא ממנו · נדר ביוצא ממנו מותר בו ' מה אית לך כגון זתים וענבים ' וכל דבר שדרכו ליאכל ואין דרך היוצא ממנו ליאכל נדר בו מותר ביוצא ממנו ' מה אית לך כגון אילין תחתייא · וכל דבר שאין דרכו ליאכל ודרך היוצא ממנו ליאכל נדר בו לא נתכוון אלא ביוצא ממנו · מה אית לך אמר רבי יוסי בי ר׳ בון זירעוני גינה שאינן נאכלין · הלכה יב׳ הנודר מן התמרים כו׳ ' מאי טעמא דרבי יוסי שם אביו קרוי עליו · מאי טעמא דרבי יהודה בן בתירה שם בנו קרוי עליו · מסתברא רבי יודה בן בתירה יודי לרבי יוסי · רבי יוסי לא יודי לר׳ יודה בן בתירה' רבי יודה בן בתירה יודה לרבי יוסי שם בנו לא כל שכן שם אביו ' ר׳ יוסי לא יודה לרבי יהודה בן בתירה · לא אמר אלא שם אביו הא שם בנו לא '

הלכה יג׳ הנודר מן היין כו׳ · מתניתא מקום שאין קורין לקפלוטות כרישין · אבל במקום שקורין לקפלוטות כרישין לא בדא ' לכן צריכא אפילו במקום שקורין לקפלוטות כרישין · מן הכרישין מותר לקפלוטות · מן הירק מותר בירקות שדה מפני שהוא שם לווי · ותני עלה הנודר מן הירק בשביעית אסור בירקות שדה · תניתה רבי קריספא בשם רב חנינה בן גמליאל דאמר טעמא הדא דאמר אמר עד שלא התיר רבי להביא ירקות מחוצה לארץ לארץ · אבל משהתיר ר׳ להביא מחוצה לארץ לארץ הא שביעית הא שאר שני שבוע · אמר רבי יוסי בן חנינה עולשין חשובין הן לשבא שבאות אוכלין בשביעית ' הדא דאת אמ׳ עד שלא התיר ר׳ להביא ירקו׳ מחוצה לארץ לארץ · אבל משהתיר רבי להביא ירקות מחוצה לארץ לארץ הא שביעית הא שאר שני שבוע · תני אין מעברין את השנה לא בשביעית ולא במוצאי שביעית ואם עיברוה הרי זה מעוברת ' רבי זעירא בשם רבי אבהו אמר עד שלא התיר רבי ליקח ירק מחוצה לארץ ' אבל משהתיר רבי ליקח ירק מחוצה לארץ לארץ הא שביעית הא שאר שני שבוע · והה ר׳ מאיר אומר והרי הוא אומר ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלהים לחם בכורים וגו׳ ' אין לך מבכר בארץ ישראל יותר מבעל שלישה ולא ביכר אלא אותו המין · ויביא לאיש האלהים ' אימתי הביאו לאחר העומר שנ׳ תן לעם ויאכלו · והאיל והיתה השנה צריכ׳ לעבר מפני מה לא עיברה אלישע ' אלא מלמד שהיו שני רעבון והיו הכל קופצין לגרנות · תני אין מעברין את השנה מפני הטומאה. רבי יהודה אומר מעברין שכן מצינו בחזקיה שעיבר את השנה מפני הטומאה שנאמר כי מרבית העם וגו׳ · רבי שמעון אמר אף על פי שעיברו ניסן אינו מעובר אלא אדר · ר׳ שמעון בן יהודה משם רבי שמעון חזקיה העשי׳ לציבור לעשות פסח שני · אית תניי תני מעברין את השנה מפני הטומאה ' אית תניי תני אין מעברין · . מ״ד מעברין מנה כי אכלו את הפסח בלא ככתוב ·

ומ״ד אין מעברין מה מקיים כי אכלו את הפסח שעיברו את ניסן ואינו מעובר אלא אדר · ואתייא כיי דמר רבי סימון בר זבדי גלגלתו של ארנן היבוסי מצאו

תות הבוסם · כתיב בכל לבבו הכין לדרוש האלהים אל אבתיו וגו׳ · רבי סימן
בר זבדי ור׳ שמואל בר נחמן חד אמ׳ אפי׳ כמה עשה לטהרת הקודש לא יצא ידי
טהרת הקודש חורנה אמ׳ אפי׳ כל מעשה טובי׳ שעש׳ לא יצא כדי טהרת הקודש ·
כתיב ויכלו כאחד לחדש הראשון וגו׳ · וכתיב וביום ששה עשר לחדש הראשון
כלו · והלא ליום אחד יכולין הן לבער כל עבודה זרה שהיה שם · אמר רבי
אידי מפני צלמי כשדים שחקוקים · ששה דברים עשה חזקיה מלך יהודה על
שלשה הודו לו · ועל שלשה לא הודו לו · גירר עצמות אביו והודו לו כיתת
נחש הנחשת והודו לו גנז טבלא של רפואות והודו לו · ועל שלשה לא הודו לו
סתם מימי גיחון העליון ולא הודו לו · קיצץ דלתות ההיכל ולא הודו לו · עיבר
ניסן בניסן ולא הודו לו · אין מעברין את השנה קודם ראש השנה ואם עיברוה
אינה מעוברת · אבל מפני הדחק התקנו שיהו מעברין אותה אחר ראש השנה
מיד אף על פי כן אינו מעובר אלא אדר · רבי אומר ניסן לא נתעבר מימיו ·
והתנינן אם היה החדש מעובר · אם היה ואם לא היה · כשקידשו את השנה
באושא ביום הראשון עבר רבי ישמעאל בי רבי יוחנן בן ברוקה ואמר כדברי רבי
יוחנן בן נורי · אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היינו נוהגין כן ביבנה · ביום
השיני עבר ר׳ חנניה בן רבי יוסי הגלילי ואמר כדברי רבי עקיבה אמר רבן שמעון
בן גמליאל כן היינו נוהגין ביבנה · והתני קדשוהו בראשון ובשיני · רבי זעורא
בשם רב חסדא אותה השנה נתקלקלה מה בין הראשון לשיני · רבי בא בשם
רבי שנה הראשונה ושנה השנייה · והא תני יום הראשון יום השיני · קדשוהו
קודם זמנו או לאחר עיבורו יום אחד יכול יהיה מעובר תלמוד לומ׳ אותם · אותם
אלה הם אין אלה מועדי · לפני זמנו כ״ט ימים · לאחר עיבורו ל״ב · ומנין שמעברין
את השנה על הגליות שיצאו ועדיין לא הגיעו למקומן · תלמוד לומר וידבר
משה את מועדי יי׳ אל בני ישראל · עשה את המועדות שיעשון כל ישראל ·
אמר רבי שמואל בר נחמן והן שהגיעו לנהר פרת · אין מעברין את השנה אלא
ביהודה ואם עיברוה בגליל מעוברת · העיד רבי חנניה איש אונו אם אינה יכולה
להתעבר ביהודה שמעברין אותה בגליל · אין מעברין את השנה בגליל ואם
עיברוה מעוברת · אין מעברין את השנה בחוצה לארץ ואם עיברוה אינ׳ מעוברת
בשיכולים לעברה בארץ ישראל · אבל כשאין יכולין לעברה בארץ ישראל
מעברין אותה בחוצה לארץ · ירמיה עיבר חוצה לארץ יחזקאל עיבר חוצה
לארץ · ברוך עיבר חוצה לארץ חנניה בן אחי רבי יהושע עיבר בחוצה לארץ ·
שלח ליה רבי תלת איגרן גבי רבי יצחק ורבי נתן · בחדא כתב לקדושת חנניה ·
ובחדא כתב גדיים שהנחתה נעשו תישים · ובחדא כתב אם אין את מקבל עליך
צא לך למדבר האטד ותהא שוחט ונחונין זורק · קדמיתא ואיקרן תינייתא
ואיקרן · תליתייא בעי מבסרתון · אמרין ליה לית את יכיל דכבר איקרתנן ·
קם רבי יצחק וקרא כתיב באורייתא אלה מועדי חנניה בן אחי רבי יהושע · אמרין
ליה מועדי יי׳ · אמ׳ לון גבן · קם רבי נתן ואשלים כי מבבל תצא תורה ודבר יי׳ מנהר
פקוד · אמרין ליה כי מציון תצא תורה ודבר יי׳ מירושלם · אמ׳ לון גבן אזל וקבל
עליה גבי רבי יהודה בן בתירה לנציבין · אמר ליה אחריהם אחריהם · אמר ליה
לינה ידע מה שבקית תמן · מאן מודע לי דאינון חכמין משכחה דכוותי ·
מכיון דו אמר לא חכמין דכוותי ישמעון ליה · מכיון דאינון חכמין משכחה דכוותי
ישמעון ליהון · קם ורכב סוסיא והן דמטא מטא והן דלא מטא נוהגין בקלקול ·
כתיב ואל יתר זקני הגולה · אמר הקב״ה כיוהר הן חביבין עלי זקני הגולה ·
חביבה עלי כת קטנה שבארץ ישראל מסנהדרין גדולה שבחוצה לארץ ·
כתיב החרש והמסגר אלף · ואת אמר הכן · רבי ברכיה בשם רבי חלבו ורבנין ר׳
ברכיה אמר החרש אלף והמסגר אלף ורבנין אמרי כולהון אלף רבי ברכיה בשם
רבי חלבו אמר אילו החבירים · ורבנין אמרין אילו הבולווטין · רב הטעיה
כד הוה מקבל סהדיא בעין טב הוה אמר לון הוון ידעין כמה עדות יוצא מפיכם ·
כמה שכר בתים יוצא מפיכם · אמר רבי אבונא אין כך הוא אפילו דיני נפשות ·
בת שלשה שנים ויום אחד בא עליה הרי זה בסקילה · נמלכו בית דין לעברו ובא
עליה אינו בסקילה · א״ר אבון אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי · בת שלשה
שנים ויום אחד נמלכו בית דין לעברו בתולין חוזרין ואם לאו אינן חוזרין · מה
טעמא דרבי יוסי שם אביו קרוי עליו · על דעתיה דרבי יוסי הנודר מן היין מותר
בקונדיטון · הלכה יד׳ מן הירוק אסור באיספרגוס כו׳ · מן הגריסין
אסור במקפה והוא שיהא רובן גריסין · מן המקפה אסור בשום והוא שיהא רובן
שום · והבא את מהלך אחר הטעם ובא את מהלך אחר הרוב ·

הלכה טו׳ מן העדשים אסור באשישים כו׳ · רבי יסא אזל
לגבי רבי יוסי ואפיק קומוי טלופחין מקליין ושחיגן ומגבלן בדבש ומטגן · אמר
ליה אילין אינון אשישין שאמרו חכמים · הלכה יו׳ גרים גריסין שאיני
טועם כו׳ · תני ר׳ יודה אומר קונם גריס שאיני טועם אסור לכוס ומותר במקפה ·
גריסים שאיני טועם אסור במקפה ומותר לכוס · חיטה שאיני טועם אסור לכוס
ומותר בפת · חטים שאיני טועם אסור בפת ומותר לכוס · חיטה ואת אמר אכן ·
א״ר יוסי בן אורדוזה דבר נשא מי תמי פיתא נקייה ומימר ברוך דברא הדין חיטתא ׃

הדרן עלך הנודר מן המבושל

הנודר

מן הירק מותר בדילועים · ורבי עקיבה אוסר ·
אמרו לו לרבי עקיבה והלא אומר אדם לשלוחו
קח לנו ירק והוא אומר לא מצאתי אלא דילועין
אמר להן וכן הדבר או שמא אומר הוא לא מצאתי אלא קטנית אלא שהדילועין
בכלל הירק · אסור בפול מצרי לח ומותר ביבש · ב׳ הנודר מן
הדגן אסור בפול המצרי דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים אינו אסור אלא
מחמשת המינין · רבי מאיר אומר הנודר מן התבואה אינו אסור אלא מחמשת
המינין · אבל הנודר מן הדגן אסור בכל ומותר בפירות האילן ובירק ·
ג׳ הנודר מן הכסות מותר בשק ובירִיעה ובחמילה · אמר קונם
צמר עולה עלי מותר לכסות בגיזי צמר · פשתן עולה עלי מותר לכסות באניצי
פשתן · רבי יהודה אומר הכל לפי הנודר · טען והזיע והיה ריחו קשה אמר קונם
צמר ופשתים עולים עלי מותר לכסות ואסור להפשיל אחריו · ד׳
הנודר מן הבית מותר בעליה דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים עלייה בכלל
הבית · הנודר מן העלייה מותר בבית · ה׳ הנודר מן המיטה מותר
בדרגש דברי ר׳ מאיר וחכמים אומרים הדרגש בכלל המיטה · הנודר מן הדרגש
מותר במיטה · ו׳ הנודר מן העיר מותר ליכנס לתחומה ואסור
ליכנס לעיבורה · אבל הנודר מן הבית אסור ליכנס מן האגף ולפנים ·
ז׳ קונם פירות האילו עלי קונם הן לפי קונם הן על פי אסור בחילופיהן
ובגידוליהן · שאיני אוכל שאיני טועם מותר בחילופיהן ובגידוליהן בדבר שזרעו
כלה · אבל בדבר שאין זרעו כלה גידולי גידולין אסורין · ח׳ והאומר
לאשתו קונם מעשה ידייך עלי קונם הן לפי קונם הן על פי אסור בחילופיהם
ובגידוליהם · שאיני אוכל ואיני טועם מותר בחילופיהן ובגידוליהן בדבר שזרעו
כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה גידולי גידולין אסורין · ט׳ שאת
עושה ואני אוכל עד הפסח · שאת עושה ואני מתכסה עד הפסח · עשתה
לפני הפסח מותר לוכל ולהתכסות לאחר הפסח · י׳ שאת
עושה עד הפסח ואני אוכל · שאת עושה עד הפסח ואני מתכסה · עשתה לפני
הפסח אסור לוכל ולהתכסות לאחר הפסח · יא׳ שאת נהנית לי
עד הפסח אם הולכת את לבית אביך עד החג · הלכה לפני הפסח אסורה בהנייתו
עד הפסח ולאחר הפסח בל יחל דברו · יב׳ שאת נהנית לי עד החג
אם הולכת את לבית אביך עד הפסח · הלכה לפני הפסח אסורה בהנייתו עד
החג · ומותרת לילך אחר הפסח ׃

סליק פירקא

הנודר

מן הירק כו׳ · מיסבר סבר רבי עקיבה מצאתי
ולא מצאתי · מעתה הנודר מן הבשר יהא אסור
בבשר דגים וחגבים שכן אדם אומר לחבירו קח
לנו בשר והוא אומר לחבירו לא מצאתי אלא דגים אלא רבי עקיבה סבר מימר
הדילועין בכלל ירק · ורבנין אמרין אין הדילועין בכלל ירק · אף למידת הדין
כן ירק גינה זה מבור והוא שם דילועין על דעתיה דרבי עקיבה מבורין · על דעתין
דרבנין אינן מבורין · ובהבקר ובהקדש כן · רבי יעקב בר אחא רבי חייה בשם רבי
יוחנן אתא דיחידייא דהכא כסתמא דתמן · ודיחידייא דתמן כסתמא דהכא ·
דתני הנודר מן הבשר אסור בכל מין בשר ומותר בראש וברעים ובקנה ובלב
ובכבד · ומותר בבשר דגים וחגבים · וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר
קרביא לאו בשר ואכלידהן לאו אינש · הכל מודין בנודר מן הדילועין שמותר
בירק כהדא דתני הנודר מן העיקר אסור בטפילה · הנודר מן הטפילה מותר
בעיקר · והנודר מן הבשר אסור בגידים והנודר מן הגידים מותר בבשר · מה
פליגי בדלעת מצרי׳ אבל בדלעת יוונית כל עמא מודיי שהוא בירק · ר׳ קריספא
בשם ר׳ יוחנן כל אלין קרייא וכרוכתא דאנן אכלין דלעת יוונית אינון · רבי יודא
בר צרדייה אומ׳ קירמולין הן בירק ר׳ יונה ורבי יוסי בעיי קרמולין מהו שיהו חייבין
במעשרות · תני בר קפרא קרמולין פטורין מן המעשרות הדא דאת אמר עד
שלא עשו דילועין · אבל אם עשו דילועין בירק הן · הורי רבי יוסי באילין עלי
קלוקסיה שאסור לגמות כהן מים מפני שהצביין אוכלין אותן · והנודר מן הירק
מהו שיהא מותר במיני אפומליא כגון נבעה ומסרו לה ופלולויה וקלוקסיה ·
רבי יצחק בר חקולא רבי יהושע בן לוי תריהון אמרין קולקס בירק למעשרות
ולשביעית ולפיאה ולכלאים ולמדרים צריכה · והנודר מן הירק מהו שיהא מותר
ביבש · נישמעינה מן הדא אסור בפול מצרי לח ומותר ביבש לא אמר אלא פול
מצרי דבר שיש לו גורן הא דבר שאין לו גורן אסור אפילו יבש · והנודר מן
האפייה אסור בקישואין ובדילועין ובאבטיחין ובמלפפונות ואסור בכל פירות
האילן · הנודר מן כבשה מותר בגדיים ובגחלי׳ ובחלב ואם אמ׳ בגידולי שנה אסור
בכל · והנודר מן התירוש אסור בכל מיני מתיקה ומותר ביין כמאן דאמר הולכו
בנדרים אחר לשון בני אדם ברם כמאן דאמר הולכו בנדרים אחר לשון תורה ·
התורה קראת אותו תירוש · תירושך זה היין · הלכה ב׳ הנודר כו׳ ·

מה טעמא דרבי מאיר דגנה דארעא ׃ מה טעמא דרבנין דגנה מעבודה · תמן תנינן הנודר מן הפת ומן התבואה אסור בהן דברי רבי מאיר · הא הנודר מן הפת ומן הפת ומן התבואה יהא אסור בכל כרבנין · רבי חייה בשם רבי יוחנן מתניתא אמרה כן שהנודר מן הדגן אינו אסור אלא מהן · מה אנן קיימין אם באומר פת סתם · מעתה אף האוסר תבואת תורה סתם יהא אסור בכל דכתיב ותבואת הכרם · אם באומר פת סתם אין לך קרוי פת סתם אלא חטין ושעורין בלבד · א״ר יוסי קיימתיה במקום שאוכלין כל פת · אין קרוי פת סתם אלא חמשה המינין בלבד ·

הלכה ג׳ הנודר מן הכסות כו׳ · הנודר מן הכסות מותר בשק ביריעה ובתמילה ובסקורטיה ובפבלייה · ואסור בפסקיא ובפונדה · הנודר מן המלבוש אסור בכל מיני מלבוש ומותר באילו · רבי ירמיה אמר רבי זעירה כעי אמר קונם כסות שאיני לובש לבוש שאיני מתכסה · ר׳ שמעון בן אלעזר אומר אמר קונם כל דבר שדרכו להתכסות ודרך היוצא ממנו להתכסות כדרכו מותר ביוצא ממנו · נדר ביוצא ממנו מותר בו · מה אית לך כגון אילין שלחיה · כל שדרכו להתכסות ואין דרך היוצא ממנו להתכסות נדר בו מותר ביוצא ממנו נדר ביוצא ממנו אסור בו · מה אית לך כגון אילין סוסרנה · וכל דבר שאין דרכו להתכסות ודרך היוצא ממנו להתכסות נדר בו לא נתכוון אלא ביוצא ממנו · מה אית לך אמר רבי יוסי בי רבי בון כגון הדין צמר גפן · כיני מתניתא פטן והזיע ואמר קונם צמר ופשתן עולין עלי אסור ללבוש ומותר להפשילן אחריו ·

הלכה ד׳ הנודר מן הבית כו׳ · נראין דברי רבי מאיר בעירותי ·

הלכה ה׳ הנודר מן המטה כו׳ · תני דרגש נזקפת ואינה ניקפת · רבי שמעון בן אלעזר אומר שומט קלתטרין שלה והיינו · רבי יוסה בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי שמעון בן אלעזר · רבי יעקב בר אחא בשם רבי אסי מיטה שנקליטיה עולין ויורדין בו שומטו והיינו · אי זו היא מיטה ואי זהו דרגש · אמר רבי ירמיה כל שמסרגין על גופה זו היא המיטה · ושאין מסרגין על גופה זהו דרגש · והא תנינן מיטה ועריסה משישופם בעור הדג · ומסרג על גופה לאי זה דבר הוא שפה · א״ר לעזר תיפתר באילין ערסייתא קיסרייתא דאית להון ניקבין · הלכה ו׳ הנודר מן העיר כו׳ · ומנין שעיבורה של עיר כעיר · כתיב ויהי בהיות יהושע ביריחו · וכי ביריחו היה · כתיב ויריחו סוגרת ומסוגרת ואת אמר אכן · אמר רבי יודן בר שלום בעיבורה היה · רבי אבון בשם רבי אחא הוה יריחו · רבי מנא בעי לית הדא פליגא על רבי יוחנן דרבי יוחנן אמר הלכו בנדרים אחר לשון בני אדם · לית אורחיה דבר נשא מיחמי חבריה כפומא בעי מימר כטבריה חמתיה · הלכה ז׳ קונם פירות האילו עלי כו׳ · עד אבן ייבא כיי דמר רבי יעקב בר אידי בשם רבי יוחנן עד שלש גרנות אסורה והרביעית מותרת וכא כן · הלכה ח׳ האומר לאשתו כו׳ · כיני מתניתא מה שאת עושה עד הפסח איני אוכל מה שאת עושה עד הפסח איני מתכסה · הלכה ט׳ ׳ מה שאת עושה כו׳ · כיני מתניתא מה שאת עושה עד הפסח אני מתכסה · הלכה י״א שאת נהנית לי כו׳ · ואסור ליהנות ממנה מכבר שמא תלך אחר הפסח ונמצאת הנייתו למפרע · הלכה י״ב שאת נהנית לי עד החג כו׳ · ואסור ליהנות ממנה מכבר שמא תלך אחר הפסח ונמצאת הנייתו למפרע ׃

הדרן עלך הנודר מן הירק

קונם יין שאיני טועם היום אינו אסור אלא עד שתחשך · שבת זו אסור בכל השבת ושבת שעברה · חדש זה אסור בכל החדש וראש חדש שלבא · שנה זו אסור בכל השנה וראש השנה לעתיד לבא · שבוע זה אסור בכל השבוע ושביעית שעברה · ב׳ ואם אמר יום אחד שבת אחת חדש אחד שנה אחת שבוע אחד אסור מיום ליום · ג׳ עד הפסח אסור עד שיגיע · עד שיהא אסור עד שיצא · עד לפני הפסח ר״מ או׳ עד שיגיע ר׳ יוסי אומר עד שיצא · ד׳ עד הקציר עד הבציר · עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע · זה הכלל כל שזמנו קבוע אמר עד שיגיע אסור עד שיגיע · עד שיהא אסור עד שיצא · וכל שאין זמנו קבוע בין שאמר עד שהא בין שאמר עד שיגיע אינו אסו׳ אלא עד שיגיע · ה׳ עד הקיץ עד שיעשה הקיץ · עד שיתחילו העם להכנים בכלכלות · עד שיעבור הקיץ עד שיכפילו המקצועות · עד הקציר עד שיתחילו העם לקצור קציר חטים אבל לא קציר של שעורים הכל לפי מקום נדרו אם הה בהר בהר ואם היה בבקעה בבקעה · ו׳ עד הגשמים עד שיהו הגשמים · עד שתרד רביעה שנייה רשב״ג או׳ עד שיגיע זמנה של רביעה עד שיפסקו הגשמים עד שיצא ניסן כולו דברי רבי מאיר רבי יהודה אומ׳ עד שיעבור הפסח · ז׳ קונם יין שאיני טועם לשנה נתעברה השנה אסור בה ובעיבורה · עד ראש אדר עד ראש אדר הראשון · עד סוף אדר עד סוף אדר הראשון · ח׳ רבי יהודה אומר אמר קונם יין שאיני טועם עד שיהא פסח אינו אסור אלא עד לילי פסח שלא נתכוון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לשתות יין · ט׳ אמר קונם בשר שאיני טועם עד הצום אינו אסור אלא עד לילי צום שלא נתכוון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לוכל בשר · י׳ רבי יוסי בנו אומר אמר קונם שום שאיני טועם עד שתהא שבת אינו אסור אלא עד לילי שבת שלא נתכוון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לוכל שום · י״א האומר לחבירו קונם שאיני נהנה לך אם אין את בא ונוטל לבניך כור אחד של חטים ושתי חביות של יין הרי זה יכול להפר את נדרו שלא על פי חכם ויאמר לו כלום אמרתי לך אלא מפני כבודי זהו כבודי · וכן האומר לחבירו קונם שאין את נהנה לי אם אין את בא ונותן לבני כור אחד של חטין ושתי חביות של יין רבי מאיר אומר אסור עד שיתן · וחכמים אומרים אף זה יכול להפר את נדרו שלא על פי חכם ויאמר לו הריני כאילו התקבלתי · י״ב היו מסרבין בו לשאת את בת אחותו ואמר קונם שהיא נהנית לי לעולם · וכן המגרש את אשתו ואמר קונם אשתי נהנית לי לעולם · הרי אילו מותרות ליהנות לו שלא נתכוון זה אלא לשם אישות · י״ג היה מסרב בחבירו שיאכל אצלו אמר קונם לביתך שאיני נכנס טיפת צונן שאיני טועם לך מות׳ ליכנס לביתו ולשתו׳ ממנו צונן שלא נתכוון זה אלא לשם אכילה ושתייה ׃

סליק פירקא

קונם יין שאיני טועם היום כו׳ · הא משחשיכה מותר · לית הדא פליגא על רבי יוחנן דרבי יוחנן אמר הלכו בנדרים אחר לשון בני אדם · לית אורחיה דבר נשא מימר לחבריה ברמשא לא טעמית כלום רמשית ואמר אהמול · אמור דבתרה הוא פליגא · לית אורחיה דבר נשא מימר לחבריה בצפרא לא טעמית כלום רומשית מימר יום דין הוא לית הוא פליגא יום זה משבת זו ושבת זו מיום זה יום זה מהיום כמאן דמר הלכו בנדרים אחר לשון בני אדם · ברם הכא כמאן דמר הלכו בנדרים אחר לשון תורה · אמר רבי יונה כרצייא בן אורחיה דבר נשא מימר לחבריה סובר לי הדין יומא · המן תנינן עד ראש אדר עד ראש אדר הראשון · עד סוף אדר עד סוף אדר הראשון · הדא אמרה ניסן ראש השנה לנדרים · תשרי ראש השנה לנדרים שלא תאמר יעלה ראש חדש אדר תחת אלול והא מוהר באלול לפום בן צרך מימר אסור בה ובעיבורה · אמר יום אחד שבת אחת חדש אחד שנה אחת שבוע אחד אסור מיום ליום מעת לעת · תני מעת לעת · רבי אחא רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה אסור לאדם להתענות עד שש שעות בשבת · אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן הו מתענין וירדו להן גשמים קודם חצות לא ישלימו · עד כדון צפרא הוא · אחר חצות ישלימו שכבר עבר רובו של יום בקדושה · מילתיה דרבי יוחנן אמר מתענין שעות דרבי יוחנן אמר הריני בתעניתי עד דנחסל פירקי עד דניחסל פרשתי · מילתיה דרבי יונה אמר מתענין שעות · רבי יונה הוה בצור ושמע דדמך בריה דרבי יוסי אף על גב דאכל גובנה ושתא מיא אסקיה צום כל ההוא יומא · מילתיה דרב אמר מתענין שעות דרב אמר לווה אדם תעניתו ופורע · אמר ליה שמואל וכי נדר הוא זה נדר להתענות ושכח ואכל כזית איבד תעניתו · רבי בא בשם רבנין דתמן והוא שאמר יום סתם · הא אם אמר יום זה מתענה ומשלים · לא אמר אלא אכל · הא טעם לא · רבי בא חסידא בשם רבי זעירא הא מטעמיתה אין בה לא משום ברכה ולא משום גזל ולא משו׳ דמאי ולא משום הפסק תענית · יחיד שגזר עליו תענית אוכל ושותה משחשיכה · ואם אמר בתענית ציבור אוכל ושותה מבעוד יום · נדר להתענות ונמצאו ימים טובי׳ ושבתות לוקה ואינו צריך התר חכם · נדר להתענות ונמצאו ימים הכתובים במגילת תענית רבי חזקיה רבי יודן רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא חד אמר מתענה ואינו משלים · וחרנה אמר לוקה ואינו צריך היתר חכם · הדא דאת אמר עד שלא בטלה מגילת תענית אבל משבטלה מגילת תענית בטלו כל אילו · רבי חנניה ורבי יוחנן תריהון אמרי בטלה מגילת תענית · רבי יהושע בן לוי אמר בטלה מגילת תענית · אמר רבי יוחנן אמש הייתי יושב ושונה מעשה שגזרו תענית בחנוכה בלוד וירד ר׳ אליעזר וסיפר ורבי יהושע ורחץ אמר להן רבי יהושע צאו והתענו על מה שהתעניתם ואת אמר בטלה מגילת תענית · אמר רבי אבא אף על גב דה מר בטלה מגילת תענית חנוכה ופורים לא בטלו · מיליהון דרבנין אמרין בטלה מגילת תענית · ר׳ יונתן צים כל ערובת ראש השנה · רבי אבין צים כל ערובת סוכות · ר׳ זעורא צים תלת מאוון דצומין · ואית דאמרי תשעת מאוון דצומין ולא חש על מגילת תענית · רבי יעקב בר אחא מפקד לספרייא אין אתה איתא מישאלינכון איברין לה בכל מתענין חוץ משבתות וימים טובים וראשי חדשי׳ וחולו של מועד וחנוכה ופורים · הלכה ג׳ עד הפסח אסור כו׳ · רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירה מחלפה שיטתיה דר׳ יוסי · תמן הוא אמר עד שיצאו כל הרשויות הגדולות עד שיצאו כל הרשויות הקטנות · וכא הוא אמר הכין · אמר ליה משבת בן עזאי ובן זומא בטלו השקדנים · לא עמד שוקד עד שעמד ירמיה · אמר רבי בא בריה דרבי חייה בר ווא למה הוא מקנתר להן · לא כבר קשותתה רבי לעזר קומי רבי

יוחנן מחלפה שיטתיה דר' יוסה · א"ל ל"ת הוא מחלפה מתנ' הוא מחלפ' · ותני דבית ר' כן עד לפני הפסח ר"מ אומ' עד שיצא · ר' יוסי אומ' עד שיגיע · אנן כעי' עד לפני ואת אמר אכין · א"ר זעירא לשון כותי הוא עד לפני פיסחא · א"ר אבין הכל מודין בפסח שהוא מותר · מה פליגין בפרוס הפסח ההן אמ' עד שיגיע · וההן אמר עד שיצא · הלכה ד' עד הבציר כו' · קבע זמן למשתה בנו ואמר קונם יין שאיני טועם עד שיגיע משתה. עד כמי שזמנו קבוע · או מאחר שיכול לדחותו לאחר זמן כמי שאין זמנו קבוע · הלכה ה' עד הקיץ עד שיהא הקיץ כו' · כלכלות · מה כלכלו' של תאינ' כלכלו' של ענבי' · משמעיתה מן הדא עד שיקפלו המקצועות · אית לך מימר מקצועות תאני' ולא מקצועו' ענבי' · משמעינה מן הדא חד טעין צימוקין עאל לטיבריא שאל גמליאל זוגא לר' בא בר זכדא א"ל אין כל ארץ ישראל עושה משאר אחד צימוקין · אלא כן א"ל אין מקום בארץ ישראל עושה משאר אחר צימוקין' עד הקציר · כתיב עד כלות קציר השעורים וקציר החטים ואת אמר כן' מה דהוא קרייא ברודוס הוא · מתניתא בגליל נדר בן הקיץ בגליל וירד לו לעמקים אף על פי שעבר קיץ בעמקים אסור עד שיעבר בגליל · הלכה ו' עד הגשמים כו' · ר' זעורא בעי אמר עד הגשם אסו' עד שירד הגשם אחר · המן תנינן האומ' הרי עלי עצי' לא יפחות כשני גזירי עצי' · ר' יוסי בר' א"ר בא בר ממל בעי הרי עלי עץ מביא גיזור אחד · א"ר לעו' מתנית' אמרה כן שזה קרבן בפני עצמו וזה קרבן בפני עצמו · דתנינן תמן ושנים בידן שני גיזירי עצים כדי לרבות בעצים · תני ר' יוסי או' כל דבר שתלוי ברביעה עד שתרד רביעה שנייה ושאין תלוי ברביעה עד שיגיע זמן רביעה · תני רשב"ג או' שבע' ימים שירדו בהן גשמים ולא פסקו יש בהן כדי רביעה שנייה · ולמה נקרא שמה רביעה שרובעת לארץ · הלכה ז' קונם יין כו' · ר"מ כדעתיה ור' יהודה כדעתיה דתנינן תמן עד אימתי שואלין את הגשמים ר' יהודה או' עד שיעבור הפסח · ר"מ או' עד שיצא ניסן · הדא אמרה ניסן ראש השנה לנדרים · תשרי ראש השנה לנדרים שלא האמר יעלה ראש חדש אדר תחת אלול והוא מותר באלול · לפום כן צריך מימר אסור בה ובעיבורה · ר' אבין בשם ר' אילא והוא שנודר ואח' כן עיברו · אבל אם עיברו ואח' כן נדר לא בדא · לעניין שכר בתים לא שנייא זה וזה או' אדר הראשון וזה או' אדר השיני יחלקו חדש העיבור · אית' חמי לנודרי' ל"ת את חשש · ולממון את חשש · א"ר הלא והן שעיברו ואחר כך השכיר אבל השכיר ואח"כ עיברו לא בדא · ולעניין שטרות כותבין כאדר הראשון וכאדר השיני אלא שכותבין אדר השיני תיניין · ר' יהודה או' אדר השיני כותב ת"ינ ודיו · י"א האומ' לחבירו כו' · ר' חייה בשם ר' יוחנן אף הראשון במחלוקת · א"ר זעירא בסתם חלוקין · מה אנן קיימין אם כשזה אמר מפני כבודו וזה אמר מפני כבודו הכל אסו' · אם כשזה אמר מפני כבודי וזה אמר מפני כבודך אמרתי דברי הכל מותר · אלא כן אנן קיימין בסתם · ר' או' סתמין כמ"ד מפני כבודי · ורבנין אמרין סתמין כמי שזה אמר מפני כבודי · וזה אמר מפני כבודך אמרתי · ר' יסא בעי קומי ר' יוחנן מתניתא דרשב"ג דרשב"ג אמר כל עכבה שאינה ממנה הרי זה גט · א"ל שנייא הוא הכא מפני פתיחת נדר · א"ר יוסי ולא נדרים שאינן צריכין היתר חכם אנן קיימין · א"ר יונה לא כלבד התולה נדרו כדבר אנן קיימין · עד כדון והא דבעי מיתן לה · בדם ההוא דלא בעי מיתן לה יכיל הוא אמר ליה לא בעית אלא מיסוקינך כין דחמיתך מצטער הרי אני כאילו נתקבלתי · הלכה יב' והו מסרבין בו לשאת את בת אחותו כו' · א"ר יוסי ר' יודה הוא דר' יודה אמ' הכל לפי הנדר · וכן המגרש את אשתו כו' · א"ר יוסי דרבי יודה היא דרבי יודה אמ' הכל לפי הנדר · הלכה יג' וזה מסרב בחבירו שיאכל אצלו כו' · אמר ר' יוסי הדא אמרה ההן דמשבע לחבריה דלא ייכול ההן אכל וההן עבר :

הדרן עלך קונם יין

רבי אליעזר אומר פותחין לאדם בכבוד אביו ואמו · וחכמים אוסרין · א"ר צדוק עד שפותחין לו בכבוד אביו ואמו יפתחו לו בכבוד המקום אם כן אין נדרים · מודין חכמים לר' אליעזר בדבר שבינו אדם לבין אביו ואמו שפותחין לו בכבוד אביו ואמו · ב' ועוד א"ר אליעזר פותחין בנולד · וחכמים אוסרין · כיצד אמ' קונם שאיני נהנה לאיש פלוני ונעשה סופר או שהוא משיא את בנו בקרוב אמ' אילו הייתי יודע שהוא נעשה סופר או שהוא משיא את בנו בקרוב לא הייתי נודר · קונם לבית זה שאיני נכנס ונעשה בית הכנס' אמר אילו הייתי יודע שהוא נעשה בית הכנסת לא הייתי נודר · ר' אליעז' מתיר וחכמים אוסרין · ג' ר"מ או' יש דברים שהן כנולד ואינן כנולד וחכמ' מודין לו כיצד אמ' קונם שאיני נושא פלונית שאביה רע · אמרו לו מת או שעשה תשובה · קונם לבית זה שאיני נכנ' שהכלב רע בתוכו או שהנחש בתוכו אמרו לו מת הכלב ונהרג הנחש הרי הן כנולד ואינן כנולד · וחכמים מודין לו · ד' ועוד א"ר מאיר פותחין לו מן הכתוב שבתורה ואומ' לו אילו היית יודע שאתה עובר על לא תקום ועל לא תטור ועל לא תשנא את אחיך בלבבך ואהבת לרעך כמוך וחי אחיך עמך שמא יעני ואין את יכול לפרנסו ואמר אילו הייתי יודע שהוא כן לא הייתי נודר הרי זה מותר · ה' פותחין לאדם בכתובת אשתו מעשה באחד שנדר מאשתו הנייה והיתה כתובתה ארבע מאות זוז ובאת לפני ר' עקיבה וחייבו ליתן לה כתובת' אמ' לו ר' שמונה מאות זוז הניח לי אבא ונטל אחי ד' מאות ואני ד' מאות לא דייה שתיטול היא מאתים ואני מאתים · אמ' לו רבי עקיבה אפי' את מוכר שער ראשך את נותן לה כתובתה ואמ' אילו הייתי יודע שהוא כן לא הייתי נודר והתירו ר' עקיבה · ו' פותחין בימים טובים ובשבתות · בראשונה היו אומרין אותן הימים מותרין ושאר כל הימים אסורין עד שבא רבי עקיבה ולימד שהנדר שהותר מכללו הותר כולו · ז' כיצד אמ' קונם שאיני נהנה לכולכם הותר אחד מהן הותרו כולן · שאיני נהנה לזה ולזה ולזה הותר הראשון הותרו כולן · הותר האחרון · האחרון מותר וכולן אסורין · שאיני נהנה לזה לזה קרבן ולזה קרבן צריכין פתח לכל אחד ואחד · ח' קונם יין שאיני טועם שהיין רע למעיים אמרו לו והלא המיושן יפה למעיים הותר למיושן ולא במיושן בלבד הותר אלא בכל היין · קונם בצל שאיני טועם שהבצל רע ללב · אמרו לו והלא הכופרי יפה ללב הותר בכופרי ולא בכופרי בלבד הותר אלא בכל הבצלים · מעשה היה והתירו ר"מ בכל הבצלים · ט' פותחין לאדם בכבוד עצמו ובכבוד בניו ואו' לו אילו היית יודע שלמחר יהו אומרין עליך כך הוא וסתו של פלוני מגרש נשיו ועל בנותיך יהו אומ' בנות גרושה הן מה ראת אימן של אילו להתגרש ואמ' אילו הייתי יודע שהוא כן לא הייתי נודר והרי זה מותר · י' קונם שאיני נושא את פלונית כעורה היא והרי היא נאה · שחורה והרי היא לבנה קצרה והרי היא ארוכה · לא מפני שהיא כעורה ונעשת נאה שחורה ונעשת לבנה קצרה ונעשת ארוכה אלא שהנדר טעות · מעשה באחד שנדר מבת אחותו הנייה והכניסוה לבית ר' ישמעאל ויפוה אמר לו רבי ישמעאל בני מזו נדרת אמר לו לאו והתירו רבי ישמעאל · באותה שעה בכה רבי ישמעאל ואמר בנות ישראל נאות הן אלא שעניות מנוולתן · יא' וכשמת ר' ישמעאל נשאות קינה ואומרות בנות ישר' על ר' ישמעאל בכינה · וכן הוא או' בשאול בנות ישר' על שאול בכינה וגו' :

סליק פירקא

רבי אליעזר אומר פותחין לאדם כו' · רבנין אמרין חזקה שאדם מעמיד בכבוד אביו ואמו · ר' ליעזר או' פעמים מעמיד ופעמי' אינו מעמיד · מודה ר' ליעזר לאחר מיתה שאינו מעמיד · הכל מודין בכבוד רבו שאינו מעמיד דתנינן ומורא רבך כמורא שמים · א"כ אין נדרים · לא יהו נדרים · והכתי' וידבר משה אל ראשי המטו' · תלה הפרש' בראשי המטות שיהו מתירין את נדריהן · אם או' את כן נמצאת עוקר פרש' נדרי' מן התור' · ר' ירמיה בעי את אומר פותחין לו בכבוד אביו ואמו דברי' שבינו לבין המקו' אל יפתחו לו בכבוד המקום · מעתה דברי' שבינו לבין אביו ואמו פותחי' לו בכבוד אביו ואמו · ודכוות' יפתחו לו בכבוד דברים שבינו לבין המקום · אי זהו כבוד המקום כגון סוכה שאיני עושה · לולב שאיני נוטל · תפילין שאיני נותן והיינו כבוד המקום משמע ליה דלנפשיה הוא מתני כהדא אם צדקת מה תתן לו' · אם חטאת מה תפעל בו' · אמר רבי ינאי כל השומע ליצרו כאילו עובד עבודה זרה · מאי טעמא לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר · זר שבקרבך אל תמליכהו עליך · רשב"ל פת' אילו היית יודע שהנודר כאילו נותן קולר על צוארו נודר היית · לקסטורי' שהיתה עוברת וראה קולר פנוי והכניסה את ראשה לתוכו · לאסור אסר על נפשו · כמה דאת אמר והוא אסור בזיקים · ר' יונתן פתח אילו היית יודע שהנודר כבונה במה והמקימו כמקריב עליו נודר היית · וקשיא ע"ז בסקילה והנדרים בלא תעשה ואת אמר אכן · לית לך אלא כיי דמר ר' ינאי כל השומע ליצרו כילו עובד ע"ז · ר' יצחק פתח אילו היית יודע שהנודר כילו נוטל חרב ודוקרה בליבו נודר היית · יש בוטה כמדקרות חרב · ר' חנינה דציפורין בשם ר' פינחס כמדקר אין כת' אלא כמדקרות חרב לאחר שנדר מן הכבר תי' דייכול תי' דלא ייכול · אין אכיל עבר על נידריה · אין אכיל חט' על נפשיה · כיצד הוא עושה הולך אצל חכם והוא מתיר נדרו · ולשון חכמים מרפא · ר' דימי בשם ר' יצחק לא דייך מה שאסרה לך התורה אלא שאתה מבקש לאסו' עליך דברי' אחרי' · לאסור אסר · ר' יוחנן פתח ותהי ואילו לי דו תהא הו אתי ותוגת לה כנולד הו' · א"ר הלא חזוחות מצויה כהדא ר"ש לא מצא פתח לנדרו עד שבא אח' מסקי גליל אית דאמרין ר"ש בן אלעז' הוה נסיב לי"ה מבא ומסק' ליה הבא · נסיב לי"ה מבא ומסק' לי"ה הבא עד דאוקמיה גו שמשא מפלי מנהו' · אמרין לי"ה אילו היית יודע דהוון מבא עבד לך כן נודר היית אמ' לון לא והרא לי"ה · אמרון מנא לך הרא אמ' לון משרת מאיר הייתי בבריתו שני' · ואית דאמרי מקלו של ר"ם היתה בידי והוא מלמדת לי דעת · ר' ירמיה שרי נדרא ומקי' ליה אין משום דהוא חשש להוא דשרי ליה לא ידעין אין משו' שאין היצר תאב אלא דבר שאסור לו והלא ידעין · ר' ירמיה כד לא הוה בעי מיזן אמ' עייני כהיא · ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע · והקיש ריבים לנגעים מה נגע' לכל מראה עיניהכהן אף ריבים לכל

מראה עיני הכהן · ר' מנא נדר מן חמרא דאבוהי אתא אבוהי סלק לגביה א"ל אילו הויתי ידע דאנא מיצטער מדר הוית א"ל לא ושרא ליה · מה אנן קיימין אם כאומר הניתי על אבא הרא הוא דמר ר' יעקב בר אחא ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן כופין א"ת הבן שיזון את האב · אלא כי נן קיימין כאו' הנית אבא עלי · ר' מנא נדר וסלק לגבי ר' שמי א"ל אילו הוית ידע טהבריו' רחוקין מינך דאת נדרן נדר הויתה · א"ל לא ושרא ליה · הלכה ב' ועוד א"ר אליעזר פוהחין בנולד כו' · ר' סימן בשם ר' יהושע בן לוי כמשה למד ר' אליעזר שפתח לו הקב"ה בנולד · אמר לו הקב"ה אילו הוית יודע כי מתו כל האנשי' המבקשי' את נפשך נודר הוית · וכי מתים הוו והלא דתן ואבירם הוו אלא שירדו מנכסיהם · א"ר ירמיה הדא דאת אמר עד שלא נשאו ונתנו בדברים כבנולד הם · חילי' דר' יוסי מן הדא זו טעות טעה נחום המדי · מה טעה שפתח להן בנולד · אמר להן נחום המדי אילו הייתם יודעין שבית המקדש עתיד ליחרב נודרין הייתם להיות נזירין · א"ר זעורה הכין הוה צריך מימר לון לא הייתם יודעין שניבאו לכם נביאי' הראשוני' בזמן שבית המקד' קייר שעתיד ליחרב · לא והוה בנולד · א"ר הלא עוד הוא כנולד · יכלין הוון מימר רעין הוינן אלא דהוינן סברין דמילייא רחיקין החזון אשר הוא חוזה לימים רבים ולעתים רחוקות הוא ניבא ואתייא דר' ירמיה כר' זעירא ודר' יוסי כרבי אילא · דתנינן תמן אין מוכרין בית הכנסת אלא על תנאי · עד כדון שבנייה לשם כנסת · בנייה לשם חצר והקדישה מהו · נישמעינה מן הדא קונם לבית זה שאיני נכנס ונעשה לבית הכנסת · הדא אמרה בנייה לשם חצר והקדישה מהו אימתי היא קדושה מיד או בשעת תשמיש · נישמעי' מן הדא העושה תיבה לשם ספר ומטפחו' לשם ספר עד שלא נשתמש בהן ספר מותר להשתמש בהן הדיוט משנשתמש בהן ספר אסור להשתמש בהן הדיוט ומה אלו שנעשו לשם ספר אינן קדושו' אלא בשע' תשמיש· זו שבנייה לשם חצר לא כל שכן · אילו עשאן לשם חולין והקדישן קדשו ·

הלכה ג' ר"מ או' יש דברי' שהן כנולד · שמואל אמ' משם נדר טעות כבר מת הכלב כבר נהרג הנחש · ר' אילא בשם ר' לעזר מפני שהו' כתולה נדרו בדבר באו" קונם שאיני נהנה לאיש פלוני כל הזמן שהו' לבוש שחורים לבש לבני' מותר בו' · ר' זעורא בשם ר' יוחנן אף הוא אינו צריך היתר חכם · כתיב לא תקום ולא תטור את בני עמך · היך עבידא הוה מקטע קופד ונפלת סכינא לידוי תחזור ותמחי לידיה ואהבת לרעך כמוך · ר' עקיבה או' זהו כלל גדול בתורה · בן עזאי אומ' זה ספר תולדות אדם זה כלל גדול מזה · שמא יענו לא כנולד הוא · א"ר זעורא עניות מצויה · כהדא חד בר נש הוה בעל דיניה עתיר אתא בעי מידון קומי רב · שלח רב בתריה אמ' עם ההוא אנא בעי מיתי מידון כך אין אתיין כל גמלייא דערביא לא טענין קורקסייא דאפותיקי' דידי שמע ומר מה מתגאה דלא ליה תהא פתחה בה · מגיד נפקת קלוסים מן מלכותא דייעול הוא ומדליה לשימין · אתא גבי רב א"ל צלי עלי דו נפשי תחזור · צלי עלוי וחזר עלה · הלכה ה' פותחין לאדם בכתובת אשתו כו' · תוכין מן המטלטלין · א"ר בא אע"ג דתימ' גובין מן המטלטלין או' לו שיתן · ר' מישא שאל מהו לומ' ליורשין לגבו' מן המשועבדין · א"ר אבא מרי מתניתא אמר' כן שאין או' להן דתנינן תמן אלא יינהנו ליורשי' שכולן צריכין שבועה ואין היורשין צריכין שבועה · מהו מישמעינה · תמן אמרין מן תבנא לא גבאי ומן גופיה גבאי · הלכה ו' פותחין בימים טובים ובשבתות כו' · תני הוהר מבנו ולמטה מות' מבנו ולמעלה אסור · תני בשם ר' נתן יש נדר שמקצתו בטל ומקצתו קיים כיצד נדר מן הבלבלה והיו שם בנו' שבע · אמ' אילו הייתי יודע שיש שם בנות שבע לא הייתי נודר הותר כבנות שבע · ולא כבנות שבע בלבד הותר אלא בכל הבלבלה · אבל אם אמ' אילו הייתי יודע שיש שם בנות שבע לא הייתי נודר מבנות שבע לא הותר אלא מבנות שבע בלבד · הלכה ט' פותחין לאדם בכבוד עצמו כו' · תני ר' יודה בן בתירה או' אין פותחין לאדם אלא בכבוד עצמו בלבד · כהדא חדא איתתא נודרת מן ברתה · אתת לגבי רבי יוחנן אמר לה אילו הוית ידעת דברתיך נסבת שום כיש נודרת הוית · אמרה לא ושרת לה · ולא מתניתא היא פותחין לאדם בכבוד עצמו ובכבוד בנו דלא היסבור כרבי יודה בן בתירה ·

הלכה י' קונם שאיני נושא את פלנית כעורה כו' · עשה לה עין של זהב שן של זהב כלשון הזה אמר לו זכה כמה שעליה · הלכה יא' וכשמת רבי ישמעאל כו' · כתיב בנות ישראל על שאול בכינה וגו' · ר' יודה ור' נחמיה חד אמר בנות ישראל ממש שהוו בעליהן הולכין למלחמה והוה מעלה להן מזונות · מה תלמוד לומ' המעלה עדי זהב על לבושכן שאין תכשיט נאה אלא על גוף מעודן · וחרנה אמר בנות ישראל בניות שבישראל סנהדריות של ישראל זה רואה בת חבירים ומאבילן ומשקן · ומה תלמוד לומר המעלה עדי זהב על לבושכן שזה שומע טעם הלכה מפי חכם ומקלסו :

הדרן עלך רבי אליעזר

נערה מאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה הפר האב ולא הפר הבעל הפר הבעל ולא הפר האב אינו מופר ואין צ"ל אם קיים אחד מהן · ב' מת האב לא נתרוקנה רשו' לבעל · מת הבעל נתרוקנה רשות לאב בזה ייפה כח האב מכח הבעל · בדבר אחר ייפה כח הבעל מכח האב שהבעל מיפר בבגר והאב אינו מיפר בבגר · ג' נדרה והיא ארוסה נתגרשה בו ביום נתארסה בו ביום אפילו למאה אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה · זה הכלל כל שלא יצאת לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה · ד' דרך תלמידי חכמים עד שלא היתה בתו יוצאת מאצלו אומ' לה כל נדרים שנדרת בתוך ביתי הרי הן מופרין · וכן הבעל עד שלא תיכנס לרשותו אומר לה כל נדרים שנדרת עד שלא תיכנס לרשותי הרי אילו מופרין שמשתיכנס לרשותו אינו יכול להפר · ה' בוגרת ושהתה י"ב חדש ואלמנה שלשים יום ר' אליעזר אומ' הואיל ובעלה חייב במזונותיה יפר · וחכמים אומ' אין הבעל מיפר עד שתיכנס לרשותו · ו' שומרת יבם בין ליבם אחד בין לשני יבמין ר' אליעזר או' יפר ר' יהושע או' לאח' אבל לא לשני' · ר' עקיבה או' לא לאחד ולא לשני' · ז' א"ר אליעזר מה אם אשה שקנה הו' לעצמו הרי הו' מיפר נדריה · אשה שקנו לו שמים אינו דין שיפר נדריה · אמ' לו ר' עקיבה לא אם אמרת באשה שקנה הוא לעצמו שאין לאחרים בה רשות · תאמ' באשה שקנו לו שמים שיש לאחרי' בה רשות · אמ' לו ר' יהושע עקיבה דבריך בשני יבמין מה אתה משיב על יבם אחד אמ' לו אין היבמה גמור' לאישה כשם שהארוס' גמור' לאישה ·

ח' האומר לאשתו כל נדרים שתדורי מיכן עד שאבוא ממקו' פלוני הרי הן קיימין לא אמר כלום · הרי הן מופרין רבי אליעזר אומר מופר · וחכמי' אומרים אינו מופר · ט' א"ר אליעזר אם הפר נדרים שבאו לכלל אסור · לא יפר נדרים שלא באו לכלל אסור · אמרו לו אישה יקימנו ואישה יפירנו · את שבא לכלל הקם בא לכלל הפר · לא בא לכלל הקם לא בא לכלל הפר · י' הפר נדרים כל היום ויש בדבר להקל ולהחמיר · כיצד נדרה בלילי שבת מיפר בלילי שבת וביום השבת משתחשך · נדרה עם חשיכה מיפר עד שלא תחשך שאם לא הפר משחשיכה אינו יכול להפר :

סליק פירקא

נערה מאורסה כו' · כתיב אם היה תהיה לאיש · מה אנן קיימין אם כנשואה כבר כתיב אם בית אשה נדרה · ואם בפנויה כבר כתיב ואשה כי תדר נדר לי"י · מה ת"ל ואם היה תהיה לאיש ונדריה עליה · ואי זו זו נערה מאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה · עד כדון בנדרים שנדרה משנתארסה · נדרים שנדרה עד שלא נתארסה · ונדריה עליה לרבות את הנדרין שבא בידה מבית אביה · תני בשם ר' לעזר אם היה תהיה לאיש · בבוגרת ארוסה הכתו' מדבר · חברייא אמרי יאות א"ר לעזר · וקשיא על דרבי לעזר מכין שבגרה לא כבר יצאת מרשו' אביה · יתומה שמת אביה מי מיפר לה הבעל מיפר · וקשיא על רבנין אם עד שלא נכנסה לרשותו הוא מיפר לה · נכנסה לרשותו לא כל שכן · מה מקיימין רבנן ונדריה עליה · מה אנן קיימין אם בנדרים שנדרה עד שלא נתארסה ונתארסה כבר נראה לאב ולבעל להפר · אלא כי נן קיימין בנדר שנדרה עד שלא מת אביה ומת אביה והיא בוגרת · כבן לר' לעזר נערה מאורסת אביה ובעלה מיפרין נדריה · בין איש לאשתו · עד כדון בבעל · באב · בין אב לבתו · מה מקיימין רבנין בין איש לאשתו ולא שבינה לבין אחרי' בין אב לבתו ולא שבינה לבין אחרים · ולית לר' לעזר כן · אית ליה · כולה מתמן אית ליה בין איש לאשתו לא מה שבינה לבין אחרים · בין אב לבתו ולא שבינה לבין אחרים · ואין צורך לומ' שיקים אחד מהן · איתא חמי הפר האב אין מופר ואת אמר הכין · לא על הדא אתאמרת אלא הדא הפר האב את חלקו לא הספיק הבעל להפר עד שמת . האב מיפר חלקו של בעל · א"ר נתן זו דברי ב"ש אבל דברי חכמ' אין צורך להפר בשלא הקם · אבל אם הקם אינו יכול להפר · את אמ' האב מיפר חלקו של בעל ביקש להקם אמ' מוקם ליך סתם מוקם ליך סתם מופר לך חלקו של בעל · פשיט' דא מילת' לא הפר האב את חלקו ועברה על נדרה לוקה · הפר האב ולא הפר הבעל מהו שתלקה · או מאחר שאם ימות הבעל מתרוקנת אצל האב אינה לוקה ניחא כמ"ד אין מיתה · ברם כמ"ד יש מיתה בהפרה · מיהה בהפרה היא · וכן מבין שאינו מיפר לה ועברה על נדר' לוקה · תני הפר האב את חלקו ולא הספיק הבעל להפר עד שמת הבעל והאחרון מיפר לה חלקו של ראשון · א"ר יוסי מתניתא אמרה כן אביה ובעלה והאחרון מפירין נדריה · ב' מת האב לא נתרוקנת רשות לבעל כו' · הוון בעיי מימר בשלא הפר האב חלקו ומת ולא נתרוקנ' רשות לבעל · נישמעינ' מן הדא דרך תלמידי חכמ' עד שלא היתה בתו יוצא' מאצלו או' לה כל נדרי' שנדר' בתוך ביתי הרי הן מופרין הדא אמר' אפי' לא הפר האב חלקו ומת האב לא נתרוקנה רשות לבעל · מת הבעל נתרוקנה רשות לאב · הוון בעיי מימר כשהפר הבעל את חלקו אבל לא הפר הבעל חלקו ומת לא נתרוקנ' רשו' לאב · נישמעינה מן הדא נדרה והיא ארוסה נתגרש' בו ביום נתארסה בו בי' אפי' למאה אביה ובעלה והאחרון מפירין את נדריה · הדא אמרה אפי' לא הפר הבעל חלקו ומת הבעל נתרוקנ' רשו' לאב · מת האב לא נתרוקנ' רשו' לבעל ר' חגיי בעי קומי ר' יוסה עד כדון בנדרי' שנדרה משנתארסה נדרים שנדרה עד שלא תתארס

בת האב לא נתרוקנ' רשו' לבעל · א"ל וכי נדרי' שנדר' עד שלא תתארס ונתארסה
לא כבר נראו לאב לבעל להפר לה דתימר בת האב לא נתרוקנה רשות לבעל ·
הדא אמרה אפילו נדר שנדרה משנתארסה · נדר עד שלא נתארסה בת האב
נתרוקנה רשות לבעל · א"ל וכי נדר שנדרה עד שלא נתארסה ונתארסה לא
כבר נראו לאב ולבעל להפר לה דתימר בת הבעל נתרוקנה רשות לאב · הדא
אמרה אפילו נדר שנדרה משנתארסה בת הבעל נתרוקנה רשות לאב שהבעל
מיפר כבגר · מתניתא דר' לעזר דתני בשם ר' לעזר אם היה תהיה לאיש כבוגרת
ארוסה הכתוב מדבר · ג' נדרה והיא ארוסה כו' · א"ר הלא היה תהיה
אפילו מאה הוית אביה ובעלה האחרון מיפר נדריה · א"ר יוסי מתניתא אמרה כן
שאביה ובעלה האחרון מפירין נדריה · ה' בוגרת וששהת שנים עשר
חדש כו' · מיסבר סבר רבי אליעזר דכמזונות הדבר תלוי · קדש אשה על מנת
לזון הבעל מיפר לה · נשא אשה על מנה לזון האב מיפר לה דברי חכמים · ר"
יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן לעולם אין הבעל מיפר עד שתיכנס לרשותו ·
ו' שומרת יבם כו' · על דעתיה דרבי עקיבה מיפר לה והן דמר ר' אבהו
בשם רבי יוחנן אפילו קידושי מאה תופשין בה מי מיפר לה · וי דמר רבי יעקב
בשם רבי יוחנן מיעדה לבנו קטן מי מיפר לה · וי דמר רבי יעקב בר אחא בשם
רבי יוחנן ור' הילא בשם ר' לעזר אפי' אשם תלוי אין לה מי מיפר לה · ז'
א"ר ליעזר כו' · א"ר ליעזר ומה אם אשה שלא היה לו בה רשות עד שלא נכנסה
לרשותי משנכנסה לרשותי התגמרה לי · אשה שתהא לי בה רשו' עד שלא נכנסה
לרשותי משנכנסה לרשותי אינו דין שתיגמר לי · אמר לו רבי עקיבה לא אם
אמרת באשה שלא היה לך בה רשות עד שלא נכנסה לרשותך משנכנסה
לרשותך התגמרה לך שכשם שלא היה לך בה חלק כך לא היה לה לאחרים בה
עמך חלק · תאמ' באשה שהיה לך בה רשות עד שלא נכנסה ברשותך משנכנסה
לרשותך התגמרה לך שכשם שהיה לך בה חלק כך היה לאחרים עמך בה חלק ·
אמר לו רבי יהושע עקיבה דבריך בשני יבמין מה את משיב על יבם אחד · אמר
לו כשם שלא חלקת לנו בין שומרת יבם אח' בין שומרת יבם אחד לשני יבמין בין
שעשה בה מאמר בין שלא עשה בה מאמר · יכול בנדרים ובשבועות כן · אמ' לו
אבל · אב' לו אילו היית בימי ר' לעז' בן ערך אמ' אין מאמר קונה קניין גמור מודה
שאינו מיפר לה עד שתיכנס לרשותו · השיב על דברי ר' ליעזר והרי המקוה יוכיח
שמעלה את הטמאין מטומאתן ואינו מציל את הטהורין · חזר ר' ליעזר ודנן דין
אחר מה אם במקום שאינו מיפר נדרי עצמו עד שלא ידור הרי הוא מיפר נדרי
אשתו עד שלא תדור מקו' שהוא מיפר נדרי עצמו משידור אינו דין שיפר נדרי
אשתו עד שלא תידור · לא מה לו אינו מיפר נדרי עצמו עד שלא
ידור שכן אם רצה להקם מוקם יפר נדרי אשתו משתדור שכן אם רצה
להקם אינו מוקם · ואומר אישה יקימנו ואישה יפירנו · את שבא לכלל הקם
בא לכלל הפר ואת שלא בא לכלל הקם לא בא לכלל הפר · הלכה י'
הפר נדרים כל היום כו' · תני ר' יוסי בי ר' יודה ור' לעזר בי ר"ש או' הפר נדרים מעת
לעת · מה טעמא דרבנן מיום אל יום · מה טעמא דר' יוסי בי ר' יודה ביום שמעו ·
מה מקיימין רבנן טעמא דר' יוסי בי ר' יודה ביום שמעו · תיפתר שנדרה בתחילת
הלילה · מה מקיים רבי יוסי בי ר' יודה טעמא דרבנן מיום אל יום היפתר שנדרה
בתחילת לילי שבת ונשתתק וחזר לדיבורו על דעתיה דר' יוסי בי ר' יודה נותנין
לו כ"ד שעות על דעתיה דרבנן אין לו אלא אותו היום בלבד · נשתתק וחזר
לדיבורו על דעתיה דר' יוסי בי ר' יהודה מצרפין לו כ"ד שעות · על דעתיה דרבנן
לעולם הו' מיפר והולך עד שיחזור לדיבורו · לפני סק עת החמה שעה אחת עוד
אינו יכול להפר · כופר לך במנח' מיפר לעולם · מוקם לך במנחה מוקם לעולם ·
כופר לך עד המנחא כאומר מופר ליך מן המנחה ולמעלה · תמן תנינן מפירין
נדרים בשבת · תני בין נדרים שהן לצורך השבת בין נדרים שאין לצורך השבת
ונשאלין נדרים שהן לצורך השבת · הא שלא לצורך השבת לא · זקן שהו' יכול
להפר למחר וכר' יוסי בי ר' יודה וכר' לעזר בי ר"ש דאמר הפר נדרים מעת לעת ·
אפי' נדרים שהן לצורך השבת לא יפר · היפתר דברי הכל שנדרה בתחילת לילי
שבת · ר' אבהו בשם ר' יוחנן הבעל שאמר אין כאן נדר אין כאן שבועה לא אמר
כלום · חכם שאמ' מופר ליך בטל ליך לא אמ' כלו' · אלא זה כהלכתו וזה כהלכתו
הבעל אמ' מופר ליך בטל ליך · והחכם או' אין כאן נדר אין כאן שבועה · א"ר יוחנן
ראשונ' היו נשאלין מהו שישאל אדם על הקמתו · היך עבידא נדרה אשה ושמע
בעלה ולא הפר לה פשטא שאינו מיפר לה לעניין הבעל מהו שיפר לה לעניין
החכם · מה אנן קיימין אם בנדרי' שבינו לבינ' נדרי עצמ' הן · אלא כי נן קיימין בנדרי'
שבינה לבין אחרים · ולא ר' יודה היא תני בשם ר' יודה ר' חייה תני לה בשם חכמים
מהו להתיר נדרים בלילה · ומה אם נדר הבעל שכתיב בהן ביום הרי הוא מיפר
בלילה · נדרי זקן שאין כתיב בהן ביום לא כ"ש · מהו להתיר על ידי התורגמן ·
משמעינה מן הדא ר' בא בר זוטרא איתעביד תורגמן דר' יוחנן בחדא איתא דלא
הוות חכמה משמע סוריכסי' · תני אין נשאלין נדרי' אלא עומדי' ויושבי' · והנשאל
יושב · והשואל צריך להיות עומד מן הדין ועמדו שני האנשים אשר להם הריב ·
אין לי עומדין אלא בידונין שואל הלכות אגדות מניין תלמוד לומר עמדו ועמדו ·
ר' אחא בר פפא סלק משרי נדרא דר' אימי איזר בעמידה כדי לומר אין כאן נדר
רבי מנא סלק משרי נדרא דגמליאל דקונתיה איזר בעמידה כדי לומר אין כאן
נדר אין כאן שבועה · רבי מנא סלק משרי נדרא דגמליאל בר בריה א"ל לא
היעביד לי כמה דעבדת לסבי אלא תיב לך ואנא קים לי · רבי זעירא רב יהודה
ירמיה בר אבא בשם רבי שמואל שלשה שיודעין לפתוח מתירין מוקן · סברין
מימר במקום שאין זקן · רבנין דקיסרין אפילו במקום שיש שם זקן · אמרין קומי
רבי יסא רב הונא ראשי מטות · מאן אינון ראשי מטות · רב הונא ראש לראשי
המטות · מהו למנות זקנים לדברים יחידים · נישמעינה מן הדא רב מניתיה רבי
להתיר נדרים ולראות כתמים מן דדמך בעא גבי בריה מומי בבורות · אמר ליה
איני מוסיף לך על מה שנתן לך אבא · א"ר יוסי בי ר' בון כולא יהב ליה לדון יחידי
ולהתיר נדרים ולראות כתמים ולראות מומין שבגלוי מן דדמך בעא גבי בריה
מומין שבסתר · א"ל איני מוסיף לך על מה שנתן לך אבא · אע"ג דתימר ממנין
זקנים לדברים יחידים והוא שיהא ראוי לכל הדברים · כהדא ר' יהושע בן לוי מני
לכל תלמידוי והוה מצטער על חד דהוה גבי בעייניה ולא הוה יכיל מבניתיה ומני
יתיה לדברי' יחידי' · הדא אמרה הראוי לדבר אחד ראוי לכל הדברי' · ושאינו ראוי
לכל הדברי' אפי' לדבר אחד אינו ראוי · מהו למנות זקנים לימים · נישמעינה מן
הדא דר' חייה בר אבא אתא לגביה ר' לעז' א"ל פיים לר' יודן נשייא דיכתוב לי חדא
איגרא דאיקר דאיפוק לפרנסתי לארעא ברייתא ופייסיה וכת' ליה הרי ששלחנו
לכם אדם גדול שלוחנו ומיצא כנו עד שיגיע אצלינו · ר' חזקיה ר' דוסתי ר' אבא
בר זמינא ומטו בה בשם ר' דוסתי סבא אכן כתב ליה הרי שלחנו לכם אדם גדול
שאינו בוש לומר לא שמעתיו · מהו להתיר בפלונס · ר' אבהו בשם ר' יוחנן מתירין
בפלונס · ר' יהושע בן לוי התיר בפלונס · ר' הונא בשם ר' ירמיה במקום שאין
טלית · א"ר יוסי בי ר' בון בנדרים דקלים:

הדרן עלך נערה מאורסה

אילו נדרים שהוא מיפר נדרים שיש בהן עינוי נפש אם ארחץ ואם
לא ארחץ אם אתקשט ואם לא אתקשט · אמר רבי יוסה אין
אילו נדרי עינוי נפש ב' אילו הן נדרי עינוי
נפש אמרה קונם פירות העולם עלי הרי זה יפר · פירות המדינה זו עלי יביא לה
ממדינה אחר' פירות החנוני זה עלי אינו יכול להפר · אם לא היתה פרנסתו אלא
ממנו הרי זה יפר דברי ר' יוסה · ג' קונם שאיני נהנית לבריו' אינו יכול להפר ·
ויכולה היא ליהנות בלקט ובשכחה ובפיאה · קונם כהנים ולוים נהנין לי יטלו על
כורחו · כהנים אילו ולוים אילו נהנין לי יטלו אחרי' · ד' קונם שאיני עושה
ע"פ אבא ועל פי אביך וע"פ אחי וע"פ אחיך אינו יכול להפר · שאיני עושה על פיך
אינו צריך להפר · ר' עקיבה או' יפר שמא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו · ר' יוחנן
בן נורי או' יפר שמא יגרשנה ותהא אסור' לחזור לו · ה' נדרה אשתו וסבור
שנדרה בתו · נדרה בתו וסבור שנדרה אשתו · נדרה בנזיר וסבור שנדרה בקרבן
בקרבן וסבור שנדרה בנזיר · נדרה מן התאנים וסבור שנדרה מן הענבים · מן
הענבים וסבור שנדרה מן התאינים הרי זה יחזור ויפר · ו' אמר' קונם תאנים
וענבים אילו שאיני טועמת קיים על התאינים בטלו קיים · הפר על התאינים אינו
מופר עד שיפר אף לענבים · אמרה קונם תאנים שאיני טועמ' וענבי' שאיני טועמת
הרי אילו שני נדרים · ז' יודע אני שיש נדרים אבל איני יודע שיש מפירים
יפר · יודע אני שיש מפירין אבל איני יודע שזה נדר · ר"מ אומר לא יפר וחכמים
אומרים יפר · ח' המודר הנאה מחתנו והוא רוצה ליתן לבתו מעות אומ' לה
הרי המעו' האילו נתונין לך מתנה ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן · אלא מה
שאת נושא ומהנת בפיך · ט' ונדר אלמנה וגרושה כל אשר אסר' על נפשה
יקום עליה · כיצד אמר' הרי אני נזירה לאח' שלשי' יום אע"פ שנישאת בתו' שלשי' יום
אינו יכול להפר · נדרה והיא ברשות הבעל והיפר לה אמרה הרי אני נזירה לאחר
שלשי' יום אע"פ שנתאלמנה או נתגרשה בתוך שלשי' יום הרי זה מופר · י'
נדרה בו ביו' נתגרש' בו ביו' והחזירה בו ביו' אינו יכול להפר · זה הכלל כל שיצאת
לרשות עצמה שעה אחת אינו יכול להפר · יא' תשע נערות נדריהן קיימין
בוגרת והיא יתומה נערה בוגרת ויתומה נערה שלא בגרה ויתומה בוגר' ובת בית
נערה שלא בגרה ובת אביה נערה בוגר' ובת אביה נערה שמת אביה משמת אביה
בגרה בוגרת ואביה קיים נערה בוגרת ואביה קיים · ר' יהוד' או' אף המשיא את בתו
קטנה ונתאלמנה או נתגרש' וחזרה אצלו עדיין היא נערה · יב' קונם שאיני
נהנית לאבא ולאביך אם עושה אני על פיך שאיני נהנית לך אם עושה אני על פי
אבא ועל פי אביך הרי זה יפר · יג' בראשונה היו או' שלש נשים יוצאות
ונוטלות כתובה האומר' טמאה אני לך שמים ביני לבינך ונטולה אני מן היהודים ·
חזרו לומר שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר ומקלקלת על בעלה · האומרת
טמאה אני לך תביא ראייה לדבריה · שמ' ביני לבינך יעשו דרך בקשה · ונטולה
אני מן היהודים יפר חלקו ומשמשתו ותהא נטולה מן היהודים:

סליק פירקא

ו ב 6 ״

אילו נדרים פרק שנים עשר

אילו נדרים שהוא מיפר כו׳ · כתיב כל נדר וכל שבוע׳ אסר לענו׳ נפש · אין לי אלא נדרים שיש בהן עינוי נפש · נדרים שבינו לבינה מניין בין איש לאשתו · עד כדון כבעל · כאב מניין מה הבעל אינו מיפר אלא נדרים שיש בהן עינוי נפש ונדרים שבינו לבינה · אף האב אינו מיפר אלא נדרים שיש בהן עינוי נפש ונדרים שבינו לבינה · ר׳ יעקב בר אחא אמ׳ איתפלגון ר׳ יוחנן ורשב״ל · ר׳ יוחנן אמ׳ בין לנדרים בין לשבועות הבעל מיפר · רשב״ל אמר לנדרי׳ מיפ׳ ולא לשבועו׳ · א״ר יוסי בי ר׳ בון אף בנדרי הזקן פליגי׳ ר׳ יוחנן ורשב״ל · ר׳ יוחנן אמ׳ בין לנדרים בין לשבועות הזקן מתי׳ · ורשב״ל אמר לנדרים הזקן מתיר ולשבועו׳ אין הזקן מתיר · ואתיי׳ דרשב״ל כהד׳ דאיס · חד בר נש אתא מישרי נדרא קומי ר׳ יוסי מתעטף ויתיב לי׳ א״ל מה אשתבעת א״ל איפופי ישר׳ לא עללה לביתי · א״ל איפופי ישר׳ ולא עללה לבייתך · ר׳ זעירא פתר מתניתא אילו נדרים שמיפר נדרי׳ שיש בהן עינוי נפש אם ארחוץ ואם לא ארחוץ אם אתקשט ואם לא אתקשט א״ר יוסי אין אילו נדרי עינוי נפש אלא נדרים שבינו לבינה. אילו הן נדרי עינוי נפש כר׳ יוסי כשאמרה קונם פירות העולם עלי הרי זה יפר. רבנין אמרין נדרי עינוי נפש והפר לה מופר לעולם נדרים שבינו לבינה אינו מופר אלא כל זמן שהוא עמו · ר׳ יוסי או׳ בין נדרי עינוי נפש בין נדרים שבינו לבינה הפר לה מופר לעולם · והא רבנין אמרין נדרי עינוי נפש הפר לה מופר לעולם · ר׳ יוסי אומר נדרים שבינו לבינה והפר לה מופר לעולם · מה כיני׳הן כשאמ׳ קונם הנייתי עליך אם אצא מרשותך ויפר לה בשלא אמר קונ׳ הניית גופי עליך לכשאצ׳ מרשותך · רבנין אמרין נדרי עינוי נפש הן · רבי זעירא ור׳ הלא תריהון אמרין נדרים שבינו לבינה הן . על דעתיה דר׳ זעירה ר׳ יוסי ור׳ יוחנן בן נורי שניהן אמרו דבר אחד דתנינן תמן ר׳ יוחנן אמר יפר שבא יגרשנה והיא אסורה לחזור לו · רבי הילא פתר מתניתא אילו נדרים שהוא מיפר לה נדרים שיש בהן עינוי נפש אם ארחוץ אם לא ארחוץ אם אתקשט אם לא אתקשט · מה א״ר יוסי אין אילין נדרין נדרי עינוי נפש אלא אילו נדרים שבינו לבינה. אילו הן נדרי עינוי נפש דברי הכל אם ארחוץ אם לא ארחוץ · ותני כן נדרי עינוי נפש אם ארחוץ אם לא ארחוץ אם אתקשט אם לא אתקשט · בין על דעתיה דרבי זעירא בין על דעתיה דרבי הילא בחלפה שישתיה דר׳ יוסי דתני מעיין של בני העיר הן ואחרים הן קודמין לאחרים · אחרים וכביסתן אחרים קודמין לכביסתן. כביסתן וחיי אחרים · כביסתן קודמת לחיי אחרים · א״ר יוחנן מאן תנא כביסה חיי נפש ר׳ יוסה דתני אין נוהגין מהן לא למשרה ולא לכביסה · ר׳ יוסי מתיר בכביסה · בחלפה שישתיה דר׳ יוסי · המן הוא אמר אין רחיצה חיי נפש · וכא הוא אמר כביסה חיי נפש · א״ר מנא אדם מגלגל ברחיצה · אין אדם מגלגל בכביסה · יהוד׳ איש הוצא עביד שמיר במערתא תלתא יומין מיקו׳ על הדין טעמ׳ מניין שחיי העיר הזאת קודמין לחיי עיר אחרת · אתא לגבי ר׳ יוסי בן חלפתא א״ל אית לי שמו׳ במערת׳ תלת׳ יומין מיקו׳ על הדין טעמ׳ מניין שחיי העיר הזאת קודמין לחיי עיר אחרת. קרא לרבי אבא בריה א״ל הדין טעמא מניין שחיי העיר הזאת קודמין לחיי עיר אחרת · א״ל תהיינה הערי׳ האלה · תהיינה עיר ואח״כ מגרשי׳ סביבותיה · א״ל מי גר׳ לך דלא ילפתה עם חכימיך · מת׳ אם ארחוץ אם לא ארחוץ · ותרחוץ · א״ר מנא כשאמר׳ קונ׳ הנייתי עליך משארחוץ אם ארחוץ · ויפר לה א״ר יוסי בי ר׳ בון כשלא אמר אלא קונם הניית גופי עליך לכשארחוץ · ויכוף . לא כן אמר רב הונא הנייתי עליך כופה ומשמשתו · הנייתך עלי הרי זה יפר · שנייא הוא שהוא הנייתו והנייתה · א״ר אבא מרי אם ארחוץ אם לא ארחוץ לעולם · אם אתקשט ואם לא אתקשט לעולם · רבנין דקיסרין בשם ר׳ נסא אם ארחוץ ואם לא אתקשט אם אתקשט ואם לא ארחוץ , שמואל אמ׳ אמרה קונם פירות העולם עלי והיו שם צבורים בסידק יקח לה מהן · רשב״ל אמר קונם פירות בני זו המדינה עלי והיו שם אכססאין מוכרין יקח מהן · כתיב וכל נדר וכל שבועת אסר לענו׳ נפש · כגון פילפל שאני טועמת · קלוסקן שאני טועמת · לא סוף דבר שיש מאותו המין אלא אפילו אין בו מאותו המין שמא יביא לה אחר מאותו המין · ר׳ יוחנן בשם רבי ינאי הוו לפניו שתי חתיכות אחת יפה ואחת רעה נתנה עיניה ביפה ונדרה מן הרעה הרי זה יפר מפני מה הוא מיפר · חברייא אמרי מפני נדרי עינוי נפש שלה · רבי זעירא ורבי הלא תריהון אמרין מפני נדרי עינוי נפש שלו · ר׳ זעירא בשם שמואל כל הנדרים אדם מיפר חוץ מהאומרת הנייתי על פלוני והניית פלונ׳ עלי יפר · והתנינן קונם פירות חנותי זה עלי אינו יכול להפר פתר לה כרבי יוסי והלוקס עליו דתנינן תמן אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו הרי זה יפר · א״ר יוסי דנ מקיף לה · דו יב לה · א״ר מנא דו יב לה מקמה טבא · הלכה ג׳ קונם שאיני נהנה לבריות כו׳ · א״ר יוחנן כיני מתני׳ ויכולה היא ליהנות בלקט בשכחה ובפיאה · תני ובמעשר עני · לית כאן מעשר עני · מעשר עני ניתן בתוכיה ואילו בעזיבה . ר׳ יוסי בן חנינה אמר אדם נותן מעשרותיו בטובת הנייה · ורבי יוחנן אמר אין אדם נותן מעשרותיו בטובת הנייה. מאי טעמא דר״ יוסי בן חנינה ואיש את קדשיו לו יהיה ורבי יוחנן אמר לא יהיה · יתנם לכל מי שירצה · מתניתא פליגא על ר׳ יוסי בי ר׳ חנינה קונם כהנים ולוים נהנים לי ישלו על כרחו · פתר לה כאומר אי איפשי ליתן מתנה כל עיקר · תדע שהוא כן דתנינן כהני׳ אילו ולוים אילו נהנים לי ישלו אחרים · מתניתא פליגא על ר׳ יוחנן אמר הוא לישראל הא לך סלע זה ותן בכור זה לבן בתי כהן · פתר לה ברתנה ליתנו לשניםמכן בתו אחד מהן · אמר לו הא לך סלע ותן מלו לבן בתי כהן · בעון קומי רבי זעירא מהו לישראל ר׳ אוסר · מה רבי יוסי אמר · ר׳ חזקיה בשם רבי אחא אמר הכין אגיבון על דעתיה דר׳ יוסי בר חנינה מהו לישראל למה הוא אסור לא מפני מראית העין · אוף ר׳ יוחנן אית ליה ישראל לישראל אסור מפני מראית העין · ועוד מן הדא הבהנים והלוים והמסייעין בגרנות אין נותנין להן לא תרומה ולא מעשר ואם נתן חילל · ולא יחללו את קדשי בני ישראל והן מחללין אותן יותר מיכן אמרו תרומתן אינן תרומה ומעשרותן אינן מעשר · והקדישן אינן הקדש ועליהן הכתוב אומר ראשיה בשוחד ישפוטו · והבקום מביא עליהן ג׳ פורעניות לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלם עיין תהיה והר הבית לבמות יער · מתניתא פליגא על ר׳ יוחנן המקדיש בתרומות ובמעשרות ובכתנות ובמי חטאת ובאפ׳ חטאת הרי זו מקודשת אע״פ ישראל · פתר לה בתרומה שנפלה לו מאבי אמו כהן הלכה ד׳ קונם שאיני עושה על פי אבא כו׳ · תמן תנינן המקדיש מעשה ידי אשתו הרי זו עושה ואוכלת · המותר ר׳ מאי׳ או׳ הקדש · רבי יוחנן הסנדלר אומר חולין · רבי שמעון בן לקיש אמר במותר חמש סלעים פליגין דו פתר לה במעלה לה מזונות ואינו נותן לה מעה כסף לצרכיה. ותנינן אם אינו נותן לה מעה כסף לצרכיה מעשה ידיה שלה · ר׳ יוחנן אמר במותר לאחר מיתה פליגין דו פתר לה כשאינו מעלה לה מזונות · אבל במעלה לה מזונות דברי הכל קודשו הכא אינו יכול להפר · רבי מאיר אומר אינו צריך להפר · רבי יוחנן הסנדלר או׳ שלה · ר׳ עקיבה או׳ שלה · ר׳ יוחנן בן נורי או׳ שלו · ר׳ עקיבה אומר יפר · א״ר בא כשאסרה מעשה ידיה מלעשות עד ה׳ סלעים והא כופה · מיכן ואילך אינו כופה שמתיירא שמא תעש׳ יותר ותמצאת מזנית מן האסור לפום כן ר׳ עקיבה אמ׳ יפר שלו · ר׳ יוחנן בן נורי אמ׳ יפר · א״ר הילא אפשר לה לעשו׳ חמש סלעים מצומצמו׳ עד ה׳ סלע׳ כופה מיכן ואילך אינו כופה שמתיירא שמא תעדיף כל שהוא ותמצא נהנה כן האסור לפום כן ר׳ יוחנן בן נורי אמ׳ יפר · א״ר הילא טעמ׳ דר׳ יוחנן בן נורי שמתוך שיודע שאם מגרשה היא אסורה לחזור לו ואף מקבישתו והוא מגרשה · הלכה ו׳ אמרה קונם תאינים וענבים אילו כו׳ · אפילו שמע ושתק אפילו שמע וקיים · אית תניי תני יקימנו ממנו ויפירנו ממנו · אית תניי תני יקימנו כולו ויפירנו כולו · אית תניי תני יקימנו ממנו ויפירינו כולו · ואית תניי תני יקימנו כולו ויפירנו ממנו · מתניתא כמאן דאמר יקימנו ממנו ויפירנו כולו דתני קיים לתאינים קיים לכולו · הפר לתאינים אינו מופר עד שיפר אף לענבים · אמרה קונם תאינה שאיני טועמת ועוד ענב הפלוגת׳ דר׳ ישמעאל ורבי עקיבה · דר׳ ישמעאל או׳ אחר הנדר · ור׳ עקיבה או׳ אחר האיסר · הלכה ז׳ יודע אני שיש נדרים כו׳ · א״ר זעירא טעמא דרבי מאיר עילה היא רוצה שתהדר ויגרשנה · דל כן הוה לו לגרשה משעה ראשונה. הלכה ח׳ המודר הנאה מחתנו כו׳ · תני ולא ליך · א״ר מאן תנא ולא ליך ר״מ דר״מ עבד יד העבד כיד רבו · מפני שאמ׳ ולא ליך · הא אם לא אמ׳ ולא ליך זכה האשה זכה בעלה · הלכה ט׳ נדר אלמנ׳ וגרושה כו׳ · הדא הוא ר׳ ישמעאל או׳ אחרי הנדר · ר׳ עקיבה או׳ אחר האיסר · והנה נדר ואסר כאחת · הדך עבידא · אמרה הריני נזירה לאחר שלשי׳ יום ושמע בעלה ולא הפר לה ונתגרש׳ והחזיר׳ בתו׳ שלשי׳ יום הינו נדר ואיסר כאחת · הלכה יא׳ תשע נערות נדריהן קיימין כו׳ · א״ר יוחנן שתים הן ולמה תמנן תשע · בשביל לחדד את התלמידים · וכר׳ יודה שלש · הלכה יב׳ קונם שאיני נהנית לאבא ולאביך כו׳ · תני ר׳ נתן או׳ לא יפר · וחכמים אומרים יפר · מפני מה הוא מיפר חברייא אמרי מפני עינוי נפש שלו · ר׳ זעירא ור׳ הלא תריהון אמרין מפני נדרי עינוי נפש שלה · הלכה יג׳ בראשונה היו או׳ כו׳ · הא לא הביאה ראייה לדבריה פשיטא שהיא מותרת לביתה · א״ר הילא לא כסה ברא אם היה חבר יחוש · ואם היה כהן שהיא אסורה לוכל בתרומה · אתא עובדא קומי רבי חנניה חברין דרבנין והתירה לוכל בתרומה · אמר רבי חגיי אבא ידע רישא וסיפא · איסטרטיות נכנסו לעיר ובאת אשה ואמרה איסטרטיות חבקוני והטיל שכבת זרע בין ברכיי והתירה לוכל בתרומ׳ · אתא עובדא קומי ר׳ יצחק בר טבליי באשה אחת שאמרה הביאם שלי פיתני אמ׳ לה אין הביאם אסור ואסרה · הבא את אמר ואסרה · הבא את אמר והתירה · תמן באת לוסר עצמה והתירה · ברם הבא באת להתיר עצמ׳ ואסר׳ · שמים ביני לבינך · כגא דשמייא רחיקין מן ארעא כן תהא האי איתתא רחיקא מן ההוא גברא · יעשו דרך בקשה · אמר רב הונא יעשו סעודה והן מתרגלין לבא ודרך סעודה · תני כלוי אני ממך · פרוש אני ממך · ר׳ ירמיה בעי ולמה לא תנינן נטול · א״ר יוסה תמיתה בסופא תטולה אני מן היהודים · נתגרשה הלך ותידבק בעדרכים שחשקה נפשה כהם · תני האשה שנדרה בנזיר ושמע בעלה ולא הפר לה ר״מ ור׳ יהודה אומ׳ הוא נותן אצבעו בין שיניה · שכן אם רצה להקם מקי׳ · אמ׳ אי איפשי שתהא נזירא יוציא ויתן כתובה · ר׳ יוסי ור״ש אומרין היא נתנה אצבעה בין שיניה שכן אם רצה להקם מקם · או שאמרה איפש׳ שאהא נזירה תיצא שלא בכתובתה דל׳ כן מה בן א״ר מאי׳ ור׳ יהודה במשנה ואפי׳ במשנה האחרונ׳ מפני מה אינו מיפר לה ר׳ יוסי ור״ש במשנה האחרונה ואפילו תימא במשנה ראשונה מפני מה נדרה ;

הדרן עלך אילו נדרים וסליקא לה מסכתא דנדרים

מסכת גיטין

המביא

גט ממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם · רבן גמליאל אומר אף המביא מן הרקם ומן החגר · ר׳ אליעזר אומר אפילו מכפר לודים ללוד · וחכמים אומרים אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא המביא ממדינת הים והמוליך והמביא ממדינה למדינה וממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם · רשב״ג אומר אפילו מהגמוניא להגמוניא · ב׳ רבי יהודה אומר מרקם ולמזרח ורקם כמזרח מאשקלון ולדרום ואשקלון כדרום מעכו ולצפון ועכו כצפון · ר״מ או׳ עכו כארץ ישר׳ לגיטין · ג׳ המביא גט בארץ ישר׳ אינו צריך שיאמ׳ בפני נכתב ובפני נחתם אם יש עליו עודי׳ נתקיים בחותמיו · המביא גט ממדינת הים ואינו יכול שיאמ׳ בפני נכתב ובפני נחת׳ אם יש עליו עד׳ מתקיים בחותמיו · ד׳ אחד גיטי נשים ואחד שיחרורי עבדים שוין במוליך ובמביא זו אחד מן הדרכים ששוו גיטי נשים לשיחרורי עבדים · ה׳ כל גט שיש עליו עד כותי פסול חוץ מגיטי נשים ושיחרורי עבדים . מעשה שהביאו לפני ר״ג לכפר עותני גט אשה והיו עדיו עידי כותים והכשירו · כל השטרות העולין בערכאות של גוים אף על פי שחותמיהן גוים כשירין חוץ בגיטי נשים ושיחרורי עבדים ר״ש אומר כולן כשירין לא הוזכרו אלא בזמן שנעשו בהדיוט · ו׳ האומר הן גט זה לאשתי ושטר שיחרור זה לעבדי אם רצה להחזי׳ בשניהן יחזי׳ דברי ר״מ· וחכמ׳ אומ׳ בגיטי נשים אבל לא בשיחרורי עבד׳ לפי שזוכין לו לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו שאם ירצה שלא לזון את עבדו רשאי ושלא לזון את אשתו אינו רשאי · אמ׳ להן והרי הוא פוסל את עבדו מן התרומה כשם שהו׳ פוסל את אשתו · אמרו לו מפני שהוא קניינו · האומ׳ תן גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי ומת לא יינתנו לאחר מיתה · תני מנה לאיש פלוני ומת יתנו לאחר מיתה :

סליק פירקא

המביא גט ממדינת הים כו׳ · וקשיא אילו המביא שטר מתנה ממדינת הים שמא חש לומר בפני נכתב ובפני נחתם · ר׳ יהושע בן לוי אמ׳ טנייא היא שאינן בקיאין בדיקדוקי גיטין . א״ר יוחנן קל היקלו עליה שלא תהא יושבת עגונה · והיינו קל אינו אלא חומר שאילו לא אמ׳ לה בפני נכתב ובפני נחתם אף את אין מותרה להינשא . א״ר יוסי חומר שהחמרתה עליה בתחילה שיהא צ״ל בפני נכתב ובפני נחתם היקלתה עליה בסוף שאם בא ועירער עררו בטל · ר׳ מנא סבר מימר בערר שחוץ לגופו אבל בערר שבגופו כערר שאין בו ממש · אפילו בעורר שיש בו ממש · אמר רבי יוסי בי רבי בון מכיון דתימר דטעמא חומר שהחמרתה עליה בתחילה שיהא צריך לומר בפני נחתם היקלתה עליה בסוף שאם בא וערר עררו בטל הוי לא טנייא הוא ערר שחוץ לגופו · הוא ערר שבגופו . הוא ערר שאין בו ממש הוא ערר שיש בו ממש · וחש לומר שמא חתמו בעדים פסולין · א״ר אבון אינו חשוד לקלקלה בידי שמים · בבית דין הוא חשוד לקלקלה שמתוך שהוא יודע שאם בא וערר עררו בטל אף הוא מחתמו בעדים כשירין · היה כתוב בו מתנה ואמר בפני נכתב ובפני נחתם מאחר שעררו בטל אצל הגט עררו בטל אצל המתנה · או מאחר שעררו בטל אצל הגט עררו קיים אצל המתנ׳ · תנינן דבתרה אחד גיטי נשים ואחד שיחרורי עבדים שוין במוליך ובמביא · היה כתוב בו מתנה ואמ׳ בפני נכתב ובפני נתחתם מאחר שעררו בטל אצל הגט עררו קיים אצל המתנה · או מאחר שעררו קיים אצל המתנה עררו קיים אצל הגט . כתב כל נכסיו לעבדו את אמ׳ הוא גיטו הוא מתנתו · מה את עבד לה כגט הוא ועררו בטל . או כמתנה הוא ועררו קיים · וייבא כהדא כתב כל נכסיו לשני בני אדם כאחת והיו עדים כשירין לזה ופסולין לזה · ר׳ אילא בשם ר׳ אמי אתפלגון רבי יוחנן וריש לקיש · חד אמ׳ מאחר שהן פסולי׳ לזה פסולין לזה · וחרנה אמ׳ כשירין לזה ופסולין לזה · ר׳ מנא לא מפרש . ר׳ אבין מפרש רבי יוחנן אמר מאחר שהן פסולין לזה פסולין לזה · וריש לקיש אמ׳ כשירין לזה ופסולין לזה · א״ר אלעזר מתניתא מסייעא לר׳ יוחנן מה השנים נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה אף השלשה נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה · רבי יעקב בר אחא אמר אתפלגון רבי חנינה חבריין דרבנן ורבנין חד אמר יאות א״ר לעזר · וחרנה אמר לא א״ר לעזר · מ״ד יאות א״ר אלעזר נעשית עדות אחת וכאיש אחד בעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה ומ״ד לא א״ר לעזר יאות נעשה כשתי כתי עדים כשרים לזה ופסולים לזה עד שיאמר מפני נכתב ביום ונחתם ביום · עד שיאמר נכתב לשמה ונחתם לשמה · בעא קומי רבי יוחנן צריך שיהא מכיר שמותן של עדים בשעת חתימתן · אמר לון גוים לוקין חתומין עליו ואתם אמרין אכן מתניתא מסייעא לר׳ יוחנן כל הגיטין הבאין ממדינת הים אע״פ ששמותן כשם גוים הרי אילו כשירין מפני שישראל שבחוצה לארץ שמותן כשמות הגוים . לא אמר אלא שבחוצה לארץ הא שבארץ ישראל לא . מאי כדון · רבי בבי בשם רבי אסי עד שיכתוב במקום יהודאיקי · אם אין שם יהודאיקי בבית הכנסת · אם אין שם בית הכנסת מצרף עשרה בני אדם · א״ר אבין נוח לו לקיימו בחותמיו ולא לצרף עשרה בני אדם . מאי כדון אפילו בחנותן של ישראל · ולא אמר נכתב ביום ונחתם ביום נכתב לשמה ונחתם לשמה · נימר כהדשאיל אמורא · א״ל ויידא דאמ׳ רבין בר רב חסדא אייתי גיטא.ונתנו לה ולא אמ׳ לה בפני נכתב ובפני נחתם · אתא עובדא קומי ר׳ יוחנן א״ל טליה מכנה ואמור לה בפני שנים בפני נכתב ובפני נחתם · ור׳ יוחנן כר״ש בן אלעז׳ דר״ש בן אלעז׳ אמ׳ אינו גט עד שיאמ׳ לה בשעת מתנה שהוא גיטיך דר׳ יוחנן ייבא מן רבי שמעון בן אלעזר · ולא מודה ר׳ שמעון בן אלעזר שאם אמ׳ לה בשעת מתנה שהוא גיטיך שאינו גט · והבא אפי׳ אם אמ׳ לה בשעת מתנה שהוא גיטיך אינו גט עד שיאמר לה בפני שנים בפני נכתב ובפני נחתם · אלא מיסבור סבר ר׳ יוחנן שאין האשה.נאמנה לו׳ התקבלתי גיטי משלוחי בעלי · והא תנינן האשה עצמה מביאה גטה וחש לומר שמא משלוחו הבעל קבלה · מאי כדון טעמ׳ דר׳ יוחנן כדי להחזיקה גרושה בפני שנים · אתא עובדא קומי ר׳ יהושע בן לוי א״ל לית צרי׳ מחלפ׳ שיטתיה דר׳ יהושע בן לוי · תמן א״ר יהושע בן לוי טנייא היא שאינן בקיאין בדיקדוקי גיטין · והכא אמר אכן · חבריא בשם דר׳ יהושע בן לוי הדא דאת אמר בראשונה שלא היו חבירי׳ מצויין בחוצה לארץ · אבל עכשיו שחבירים מצויין בחוצה לארץ בקיאין הן · והא תנינן והמוליך · ואפילו תימר אין חבירים מצויין בחוצה לארץ אבן מצויין בארץ ישראל שלא לחלוק בגיטין בחוצה לארץ · מעתה המביא ממדינת הים לא יהא צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם · שלא לחלוק בגיטי ארץ ישראל . מאי כדון · מחמירין בקל מפני החמור ואין מקלין בחמור מפני הקל · ר׳ יעקב בר אחא בשם ר׳ שמעון בר אבא בהדא דא״ר יהושע בן לוי לשעבר אבל בתחילה אוף ר׳ יהושע בן לוי מודה ר׳ בא בשם רב ר׳ זעירא בשם אבא בר חנה שנים שהביאו את הגט אינו צריך לו׳ בפנינו נכתב ובפנינו נחתם · ר׳ יוסי בן יוסי בשם רבי יוחנן צריך ، והא עצמו שהביא את הגט אינו צריך ליתנו לה בפני שנים כדי להחזיקה גרושה בפני שנים. נתן לה גיטה נטלו ממנה והשליכו לים או לנהר . לאחר זמן אמ׳ לה נייר חלק היה ושטר פרוע היה לא הכל ממנו לפוסלה · ר׳ בון בר חייה בעא קומי ר׳ זעירא הוא אינו פוסלה מי פוסלה · א״ל מכיון שהוחזק גרושה בפני שנים לא הכל ממנו לפוסלה · נתן לה גיטה אשכחתיה גט כפסול כפוניה ויהב לה חורן · אתא עובדא קומי רבנין ואכשרון · ולא כן איתמר לא הכל ממנו לפוסלה תמן לא הוכח פסול הכא הוכח פסול · כהדא חיננא בריה דרבי אסי הוה מיסן חרק גיטא לאיתתיה · אמר לה הרי גיטיך צווחת ועלין מגירתה חטפיה מינה ויהב לה נייר חלק אתא עובדא קומי רבנין וחשון · ולא כן א״ר יסא בשם רבי יוחנן נבדק השם ונמצא מפי נשים ומפי קטנים בטל השם · תמן לא הוזכר השם · ברם הכא הוזכר שם הגט · ואית דבעי מימר אם אמ׳ גט כשר הוה וכין דצווחת ועלין מגירתה חטפיה מינה ויהב לה נייר חלק · ר׳ ירמיה בעי כתבו בארץ ישראל וחתמו בחוצה לארץ והלך ליתנו לה בחוצה לארץ ולא מצאה בחוצה לארץ ובא ומצאה בארץ ישראל צריך שיאמ׳ לה בפני נכתב ובפני נחת׳ מפני שכתבו לארץ וחתמו בחוצה לארץ · אבל נכתב בארץ ישראל ונחת׳ בארץ ישראל והלך ליתנו לה בחוצה לארץ ולא מצאה ובא ומצאה בארץ ישר׳ אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם · נתן לה את גיטה ואחר כך אמ׳ תזכה לי חצירי שבעכו · א״ר חיננא נעשית כמי שהיתה ידה ארוכה · אילו מי שהיתה ידה ארוכה והושיטה את ידה ונטלתו שמא אינו צ״ל בפני נכתב ונחתם · א״ר אבא מאן אמ׳ דלא · ר׳ עזר׳ בעא קומי ר׳ מנא איש ואשה שהיו תפושין בגט הא אומרת זכיתי · והוא אמ׳ לא זכיתה · תפלוגתא דר׳ ודרשב״ג דאיתפלגון המלוה והלוה שהיו תפושין בשטר המלוה או׳ שלי הו׳ שאבד ממני · והלוה או׳ שלי הוא שפרעתיו לך יתקיים השטר בחותמיו דברי ר׳ · רשב״ג אומ׳ יחלוקו · א״ר לעזר הכל הלך אחר התפוש בעדי׳ · מה פליגין כשכתבו לארך ושניהן תפושין בעדי׳ · א״ל דברי הכל היא · הבא אפי׳ כולה בידה וחוט אחד בידו אינו גט דכת׳ ונתן בידה · עד שיהא כולו בידה · מתיב ר׳ לעזר לרבנן כמא דאית לכן המביא גט ממדינה למדינה במדינת הים צריך שיאמ׳ בפני נכתב ובפני נחתם · אף אנא אית לי המביא ממדינה למדינה בארץ ישראל צריך.שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם · א״ר יעקב בר זבדי מעשה באחד שהביא את הגט מלמינה של קסרין אתא עובדא קומי רבי אבהו א״ל אין צ״ל בפני נכתב ובפני נחתם · ואין למינה של קסרין כקסרין · אמר ר׳ אבין ספינה מפרשת היתה · ותני כן המביא גט מן הספינה כמביא מחוצה לארץ וצריך שיאמ׳ בפני נכתב ובפני נחתם · ההיה הגמוניא אחת ונעשית שתים אינו צ״ל בפני נכתב ובפני נחתם וכן שתים ונעשו אחת · הלכה ב׳ ר׳ יהודה אומר מרקם ולמזרח כו׳ · רבי יוחנן אמר לצפורייא אתון אמרין בשם ר׳ יוחנן

אף המביא מכבל לכאן אינו צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם ואני אומר שהוא צריך דהוא מתניתא רבי יהודה אומר מרקם ולמזרח ורקם כמזרח . ואפי' תימ' חלוקין על ר' יהוד' שאין רקם כמזרח שמא מכבל לכאן · רב אמ' עשינו עצמינו כארץ ישר' לגיטין · ושמואל אמ' אפי' משכונה לשכונה בעא קומי מיזוור בית אמר ליה כתנא ומה נעשה לראשונות שנישאו · א"ל ומה בידך · דהוא סבר כהדא דרבי דתני המביא גט ממדינת הים לא נכתב לפניו ולא נחתם לפניו תצא בשלשה עשר דבר דברי רבי אבל חכמים לא הודו לדבר · הכל מודין שאם בא ועירר ערערו בטל · עד כדון בשעירר משנישאת · עירר עד שלא נישאת ונישאת · נישמעינה מן הדא מעשה באחד שהביא את הגט לפני רבי ישמעאל א"ל מניין את אמ' ליה מכפר סמי שבתחום עכו · אמ' ליה אף את צריך לומ' בפני נכתב ובפני נחתם . ואל תזקק לעדים · וכשיצא אמר לו רבי אילעאי רבי והלא כפר סמי מארץ ישראל היא קרובה לציפורין יותר מעכו · אמר ליה האיל ויצא המעשה בהיתר יצא · מה האיל ויצא המעשה בהיתר יצא · אמר רבי זעירא שאם בא ועירר ערערו בטל · אילו המביא מארץ ישראל לארץ ישראל שמא הוא צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם · הדא לא טנייה הוא ערר משנישאת הוא ערר עד שלא נישאת ונישאת · רבי יעקב בר ארא בר עתליי בשם רבי לעזר הלכה כרבי מאיר בגיטין · והוה רבי זעירא מסתכל ביה אמר ליה למה את מסתכל בי · דיתמר הלכה כמי שהוא מיקל בדברי סופרין · סברין מימר כיחיד אצל יחיד אבל כיחיד אצל חכמים לא · והכא אפילו יחיד אצל חכמים · רבי חייא רבי בא אמר המוכר עבדו לעכו יצא לחירות . רבי ישמעאל אבוה דר' יודן בעי ואפילו מעכו לעכו · ואתייא כיי דמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי אמי מן תרין עוברוי דרבי אנן ילפין עכו יש בה ארץ ישראל ויש בה חוצה לארץ ·

רבי הוה בעכו חמתון אכלין פיתא נקייה אמר לון מה אתון לתין · אמרו ליה תלמיד אחד בא לכאן והורה לנו על מי ביצים שאנן מכשרין ואנן שלקין בעין ולתין במיהון . סברין מימר מי שלק של בצים ולא אמר אלא של ביצים עצמן · אמר רבי יעקב בר אידי מאותה שעה גזרו שלא יהא תלמיד מורה הוראה · רבי חונה בשם ר' חנ' אמ' תלמיד שהורה אפי' כהלכה אין הורייתו הורייה · תני תלמיד שהורה הלכה לפני רבו חייב מיתה · תני בשם רבי אליעזר לא מת נדב ואביהוא אלא ע"י שהורו הלכה לפני משה רבן · מעשה בתלמיד אחד שהורה לפני רבו ר' אליעז' אמ' לאימא שלו' אשתו אינו מוציא שבתו · ולא יצאת שבתו עד שמת · אמרו לו תלמידיו רבי נביא אתה · אמר להן לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא כך אני מקובל שכל תלמיד מורה הלכה בפני רבו חייב מיתה · תני אסור לתלמיד להורות הלכה לפני רבו עד שיהא רחוק ממנו שנים עשר מיל כמחנה ישראל · ומה טעם ויחנו על הירדן לבית הישימות עד אבל השטים בערבות מואב . וכמה הן שנים עשר מיל כמחנה ישראל כהדא רבי תנחום בר ירמיה הוה בחפר חוון שאלין ליה והוא מורה · אמר ליה ולא כן אולפן רבי שאסור לתלמיד להורות הלכה לפני רבו עד שיהא רחוק ממנו שנים עשר מיל כמחנה ישראל · והא ר' מנא רבך יתיב בציפורין אמר לון ייתי עלי דלא ידעית · מן הוא טעתא לא אורי . רבי הוה בעכו חמא חד בר נש מכיפהא ולעיל · אמר ליה לית את בריה דפלן כהנא ולא הוה אבוך כהן . אמר ליה עיניו של אבא היו גבוהות ונשא אשה שאינה הוגנת לו וחילל אותו האיש · עיירות שבתחום ציפורין הסמוכות לעכו עיירות שבתחום עכו הסמוכות לציפורין מה את עבד לון כעכו כציפורין . הלכה ג' המביא גט בארץ ישראל כו' · מי עירר · רב חסדא אמר הבעל עירר . אמ' רבי יוסי הלקוחות עוררין שלא תיטרף מידן . רבי יודן בעי עד כדון בערר שחוץ לגופו · ערר שבגופו תפלוגתא דר' יוחנן ורבנין דתמן . על דעתיה דרבנין דתמן לא טנייה הוא ערר שחוץ לגופו הוא ערר שבגופו ערר שחוץ לגופו ערערו בטל . וערר שבגופו ערערו קיים . דתני המביא גט ממדינת הים ולא נכתב לפניו ולא נחתם לפניו הרי יחזירו למקומו . ועושה עליו בית דין ומקיימו בחותמיו ואינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא אומר שליח ב"ד אני · הלכה ה' כל גט שיש עליו עד כותי פסול כו' · על הממון נחשדו ועל הממון נפסלו · לא נחשדו העריות . ועדי נפשות כעדי עריות · מעתה אפילו שניהן כותים . שנייא היא שאינן בקיאין בדיקדוקי גיטין . מעתה אפילו כותי אחד יהא פסול . אמר ר' אבין תיפתר שחתם ישראל בסוף · אמר רבי יוסי אתייא כמאן דאמר עדים חותמין זה שלא כנגד זה · ברם כמאן דאמר אין עדים חותמין אלא זה בפני זה אפילו חתם כותי בסוף כשר . שטר שחתמו בארבעה עדים ונמצאו שנים הראשונים קרובי' או פסולים כשר ותתקיים העדות בשאר · רבי אילא בשם רבי יסא אתייא כמאן דאמר אין העדים חותמין אלא זה בפני זה · ברם כמאן דאמר עדים חותמין זה שלא בפני זה אפילו חתם ישראל בסוף פסול · מעשה בהרחק עדות והוא פסול . לית יכיל דקאמר רבי יסא בשם ר' ירמי' עדי' פסולין אינן נעשין בהרחק עדות שלא באו אלא להכשירו של גט · כותים משום מה הן פסולין · אמר רבי יוחנן משום גירי אריות · וקשיא אילו מי שלא נתגייר לשום שמים וחזר ונתגייר לשום שמים שמא אין מקבלין אותו · ר' יוחנן בשם רבי אלעזר משום גוי ועבד הבא על ישראל הוולד ממזר · ואמר רבי עקיבה גירי צדק הן · על שם שהן מייבמין את הארוסה ומוציאין את הנשואות · והא רבנין אמרין אין ממזר ביבמה · על שם שאינן בקיאין בדיקדוקי גיטין · הא רבן גמליאל מכשיר בגיטהן · רבי יעקב בר אידי בשם ר' יוחנן על שנתערבו בהם כהני במות · ויעש כהנים מקצת העם . אמר רבי אילא מן הקוצים שבעם ומן הפסולת שבעם · אמר רבי אחא קול יוצא בארכיים · מעתה אפילו שניהן כותים · שזה הוא אומר שאינן בקיאין בדיקדוקי גיטין · והא רבי שמעון מכשיר בגיטהן · רבי בא בשם רבי זעירא אתייא דרבי שמעון כרבי אלעזר כמה דרבי לעזר אמר אף על פי שאין עליו עדים כשר · כן רבי שמעון אמר אף על פי שאין עליו עדים כשר · מעתה אפילו נעשה בהדיוט · הוי צורכא להדא דמר רבי יעקב בר אחא קול יוצא בארכיים . שטר יוצא בבית שאן והיו עדיו עדי גוים · רבי יוסי אומר איתפלגון רבי יוחנן וריש לקיש חד אמר פסול · וחד אמר כשר · רבי אבהו מפרש רבי יוחנן אמר פסול · וריש לקיש אמר כשר · ומה טעמא דריש לקיש שלא להפסיד לישראל ממון · ואפילו דלית כפסיד לדין מפסיד לדין · אמר רבי יודן אלא כדי שלא לנעול את הדלת לפני בני אדם של מחר והוא מבקש ללוות והוא אינו מוצא · הלכה ו'

האומר הן גט זה לאשתי כו' · כל אתר את אמר הן מהלך · והכא את אמר הן בזכה · כיני מתניתא זכה גט זה לאשתי · זכה שטר שחרור זה לעבדי · לשם מתניתא אמרה כן לפי שזכין לו לאדם שלא בפניו ואין חבין לאדם אלא בפניו · רבי מאיר אומר חובה היא בין לזה בין לזה · ורבנין אמרין זכות היא לעבד וחובה היא לאשה · רבי חייה בר בא אמר רבי יוחנן בעי הגע עצמך שהיה עבדו של קצין הרי חובה היא לעבד · חברייא אמרי רבי יוחנן בעי הגע עצמך שהיתה אשתו של מוכי שחין הרי זכות היא לאשה · לית לך אלא כהדא אילו המוכר את עבדו שלא מדעתו שמא אינו מכור והמגרש את אשתו שלא מדעתה שמא מגורשת היא מפני שהוא קניינו · א"ר אבין קניינו הוא אלא שהוא פוסלו מן התרומה · האומ' טבי עבדי עשיתי בן חורין · עושה אני אותו בן חורין · הרי זה בן חורין זכה · ר' אינייא בשם ר' יוחנן ובלבד בשטר · יעשה בן חורין ר' אומ' זכה · וחכמים לא זכה . תנו שטר שחרור זה לעבדי ומת · ר' אומר לא זכה · וחכמים אומרים זכה · כופין את היורשין לקיים דברי המת . אמר רבי זעירא בסתם חלוקין . מה אנן קיימין אם באומר שחררו אף רבי מודה · אם באומר כתבו ותנו אף רבנין מודו · אלא כן אנן קיימין באומר תנו · רבי אומר האומר תנו כאומר כתבו ותנו · ורבנין אמרין האומר תנו כאומר שחררו · האומר ינתנו כל נכסיו לפלוני והוא כהן והיו שם עבדי' אעפ שאמ' אי אפשי בהן הרי אילו אוכלין בתרומה · רשב"ג אומר מכיון שאמר אי אפשי בהן זכו בהן היורשין . אמר רבי זעירא בסתם חלוקין מה אנן קיימין אם משקיבל עליו משעה ראשונה אף רשב"ג מודה · אם בשלא קיבל עליו משעה ראשונה אף רבנן מודו · אלא כן אנן קיימין בסתם · ר' או' לית בר נש אמ' אי איפשר אלא מכיון שקיבל עליו · רשב"ג או' כמין שאמ' אי איפשר הוכיח סופו על תחילתו · האומ' תן מנה זה לפלו' שאני חייב לו · הולך מנה זה לפלו' בפקדון שיש לו בידי אם רצה להחזיר לא יחזיר · וחייב האיש באחריותו עד שיקבל אותו האיש את שלו · א"ר אילא המתנה כתיב הן מנה זה לפלו' · הולך מנה זה לפלו' תן זה שטר מתנה לפלו' · הולך שטר זה מתנ' לפלו' אם רצה להחזיר לא יחזיר · הולך ומצאו שמת יחזיר למשלח · ואם מת יתן ליורשיו · זכה מנה זה לפלוני . קבל מנה זה לפלוני . זכה שטר זה מתנה לפלוני קבל שטר זה מתנה לפלוני · אם רצה להחזיר לא יחזיר · הולך ומצאו שמת יתן ליורשיו . ואם לאחר מיתה זכה יחזיר למשלח · שאין אדם זוכה בנכס לאחר מיתה · מי שאמר מנה זה לפלוני · של מנה זה לפלוני יהא מנה זה לפלוני בידך אם רצה להחזיר לא יחזיר · חורין זכה לחבריה לא יכיל חזור ביה · דלמא ר' דוסתי בי ר' ינאי ור' יוסי בן כיפר נחתון מיגבי לחבריה תמן ואיתאמר עליהון לישן ביש אתון בעיי מיפקא מיניה אמרי' לון כבר זכינן אמרין לון אנן בעי תקימינן טבאות אמרין לון שומר חנם אנחנו · אתון לגבי ר' דוסתי בי רבי ינאי אמר לון הונו כולה נסבון לר' יוסי בן כיפר ופשרי ואפקון מיניה · כד סלקון להכ' אתא לגבי אבוי א"ל לית את חמי מה עבד לי ברך · א"ל מה עבד לך · א"ל אילו אטוניי עימי לא הוון מפקין מינן כלום · א"ל מה עבדת כן · א"ל ראיתי אותן בית דין שוה וכובעיהן אמת ומדברין מחוציים ויוס' אחי כפות ורצוע' עולה ויורדת ואמרית שמא דוסתאי אחר יש לאבא · א"ר חגיי הדא דתימ' כהוא דלא יכיל מיקבה טבאות ברם הווא דיכיל מיקבה טבאות מיפק לון מן הדא ושלח לדין · דין דמשל שטר לחבריה · ר' חנינה ור' מנא חד אמר מחל · וחרנה אמר לא מחל · עד דמסר ליה שטרא . תן מנה זה לפלוני ומת אם רצו היורשין לעכב אינן יכולין · אין צריך לומר כאומר זכה לו כאומר התקבל לי הן · אמר רבא בר ממל בשכיב מרע היא מתניתא · אם בשכיב מרע בהדא אין צריך לומ' זכה לו והתקבל לו · א"ר מנא קיימתיה מראש ר' בא בר רב הונא בשם רב עשו דברי שכיב מרע כבריא שכתב ונתן · והוא שמת מאותו החולי · הא אם הבריא לא · אין צריך לו כאומר זכה לו · התקבל לו · תנו מנה לאיש פלוני ומת יתנו לאחר מיתה · רבי אבין בשם רבי בא בר ממל בשכיב מרע היא מתניתא ·

הדרן עלך המביא קמא

המביא גט ממדינת הים ואמ׳ בפני נכתב אבל לא בפני נחתם בפני נחתם אבל לא בפני נכתב בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו׳ בפני נכתב חציו ובפני נחתם כולו פסול · אחד אומ׳ בפני נכתב ואחד או׳ בפני נחתם פסול · שנים אומ׳ בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול׳ ור׳ יהודה מכשיר׳ אחד אומ׳ בפני נכתב ושנים אומ׳ בפנינו נחתם כשר · ב׳ נכתב ביו׳ ונחתם ביו׳ בלילה ונחתם בלילה · בלילה ונחתם ביום כשר · ביום ונחתם בלילה פסול · ורבי שמעון מכשיר · שהיה רבי שמעון או׳ כל גיטין שנכתבו ביום ונחתמו בלילה פסולין חוץ מגיטי נשים · ג׳ בכל כותבין בדיו בסיקרא בקומוס ובקלקנתוס ובכל דבר שהוא רושם · אין כותבין לא במשקין ולא במי פירות ולא בכל דבר שאינו של קיימא · על הכל כותבין על העלה של זית ועל הקרן של פרה ונותנין לה את הפרה׳ ועל היד של עבד ונותנין לה את העבד׳ רבי יוסי הגלילי אומר אין כותבין לא על דבר שיש בו רוח חיים אף לא על האוכלין · ד׳ אין כותבין במחובר לקרקע כתבו במחובר תלשו וחתמו ונתנו לה כשר׳ ורבי יהודה פוסל עד שתהא כתיבתו וחתימתו בתלוש׳ רבי יהודה בן בתירה אומר אין כותבין לא על הנייר המחוק ולא על הדיפתרא מפני שהוא יכול להזדייף · וחכמים מכשירין · ה׳ הכל כשירין לכתוב את הגט אפילו חרש שוטה וקטן · האשה כותבת את גיטה והאיש כותב את שוברו שאין קיום הגט אלא בחותמיו · הכל כשירין להביא את הגט חוץ מחרש שוטה וקטן סומא ונכרי׳ ו׳ קיבל הקטן והגדיל׳ חרש ונתפקח · סומא ונתפתח · שוטה ונשתפה · נכרי ונתגייר פסול׳ ז׳ אבל פיקח שנתחרש וחזר ונתפקח פיתח שנסתמה וחזר ונתפתח שפוי שנשתטה וחזר ונשתפה כשר׳ זה הכלל כל שתחילתו וסופו בדעת כשר׳ ח׳ אף הנשים שאינן נאמנו׳ לומ׳ מת בעלה נאמנות להביא את גיטה חמותה ובת חמותה וצרתה ויבמתה ובת בעלה · מה בין גט למיתה שהכתב מוכיח · האשה עצמה מביאה את גיטה ובלבד שהיא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם:

סליק פירקא

המביא גט ממדינת הים כו׳ · ניחא בפני נכתב אבל לא בפני נחתם · בפני נחתם אבל לא בפני נכתב כלום קיומו של גט אלא בחותמיו׳ אלא כרבי יודה דרבי יודה פוסל בטופסין. ודרבי יודה בחוצה לארץ במגרש בארץ ישר׳ . ויש טופסי גיטין בחוצה לארץ כמגרש בחוצה לארץ עד שידע שהוא גט אשה · עד שידע שהוא נעשה שליח ולא היה יודע שהוא גט אשה עד שיכתוב מלו בפניו עד שיחתם כולו בפניו׳ תני רבי חנין אם היה נכנס ויוצא מותר: ר׳ יוסי בעי אמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא נתייחד ברשות הבעלים בין כתיבה לחתימה ׳ נישמעינה מן הדא אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול · מפני שאחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם · אבל אם אמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא שנתייחד ברשות הבעלי׳ בין כתיבה לחתימה כשר׳ רב חסדא בעי חציו כתקנה וחציו מדבר תורה אמ׳ בפני נכתב ובפני נחתם אלא שנתייחד ברשות הבעלים · נישמעינה מן הדא אחד אום בפני נכתב ובפני נחתם פסול׳ מפני שאחד או׳ בפני נכתב ואחד או׳ בפני נחתם׳ אבל אם אמ׳ בפני נכתב ובפני נתחתם אלא שנתייחד ברשות הבעלים שעה אחת כשר · רבי אלעזר אמר ר׳ אבין בעי אמר בפני נכתב ובפני נחתם בעד אחד ושנים מעידין על חתימת העד השיני · אמר רבי אמי כבליא אין כשר אלא זה׳ ר׳ אבא לא אמר כך אלא אמר בפני נכתב ובפני נתחתם בעד אחד ואני הוא העד השיני נעשה כנוגע בעדותו · היה מחותם כארבעה ואמר בפני נכתב ובפני נתחתם בשני עדים · אילין תרין חורנא לינא ידע מה עסקיהון תפלוגת׳ דר׳ יוחנן ודשׁ״בל׳ דאיתפלגון אמ׳ לעשרה חתמו בגט והוחתמו מקצתן היום ומקצתן למחר ריש לקיש אמ׳ כשר והשאר על תנאי · רבי יוחנן אמר פסול עד שיחתמו בו ביום׳ אמר רבי אמי מה פליגין ביוצא מתחת ידו אבל ביוצא מתחת ידי אחר אף רבנן מודיי שהוא כשר׳ ר׳ חנניה דר׳ אמי א״ר זעירא מה פליגין ביוצא מתחת ידי אחר · אבל ביוצא מתחת ידו אף ר׳ יהודה מודה שהוא פסול · מתיב ר׳ זעירא לר׳ אימי אם ביוצא מתחת ידי אחר רבי יודה מכשיר אפילו בקמייתא · אייתי ר׳ אמי לר׳ יונה חמוי ותנה ליה אחד או׳ בפני נכתב ובפני נחתם פסול ר׳ יודן מכשיר · א״ר אבין לישן מתניתא מסייעא לר׳ זעירא כזה ר׳ יודן מכשיר׳ וקשיא על דר׳ זעירא אם ביוצא מתחת ידי אחר בהדא לא עשו אותו כשנים׳ אימתי עשו אותו כשני׳ בזמן שהו׳ מעיד על הכתיבה ועל החתימה׳ ר׳ יסא בשם ר׳ יוחנן וביוצא מתחת ידו והוה ר׳ זעירא מסתכל ביה׳ א״ל למה את מסתכל בי ואפי׳ יוצא מתחת ידי אחר · אתיא דר׳ יוסי כר׳ אימי עד לא יחזור ביה א״ר מנא אפי׳ מן דחזר ביה אתיא הא שנייה היא כתיבה בשני׳ וחתימה בשני׳ חתימה בשני׳ כחה מיפה וכתיבה בשני׳ אין כחה מיפה׳ הלכה ב׳ נכתב ביום ונחתם ביום כו׳ ׳ א״ר יוחנן פסול בפני אכילת פירות׳ א״ל ריש לקיש מעתה התוש לגיטין הבאין ממדינת הים שמא נכתבו ביום ונחתמו בלילה · א״ל זה זיופו מיכר אחר׳ א״ר יוחנן לא אמר ר׳ שמעון אלא בלילה אבל למחר אוף ר׳ שמעון מודה · ריש לקיש אמר לא שנייא הוא לילה הוא למחר הוא לאחר כמה׳ הידין הוא למחר · ר׳ חנניה ור׳ מנא חד אמר למחר · וחרנא אמ׳ מחרא דמחר · וקשיא דר׳ יוחנן על דריש לקיש בן א״ר בא בשם רבי זעירא אתיא דרבי שמעון בן לקיש כרבי אלעזר כמה דר׳ אלעזר אמר אף על פי שאין עליו עדים כשר כן ר׳ שמעון אומר אף על פי שאין עליו עדים כשר · אמר רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה כאן ברוצה לחתמו · וכאן כשאינה רוצה לחתמו׳ אמ׳ לעשרה חתמו בגט זה וחתמו מקצתן היום ולמחר מקצתן׳ רבי שמעון בן לקיש אמר כשר והשאר על תנאי · רבי יוחנן אמר פסול עד שיחתמו כולן בו ביום׳ רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי מעשה באחד שאמ׳ לעשר׳ חתמו בגט וחתמו מקצתן היום ומקצתן למחר אתא עובדא קומי רבנין וכשרין וחשון · הדא מסייעא לר׳ יוחנן מן דרבנין ופליגא עלי׳ על דר״ש הדא מסייעא לר״שבל מן דר״ש ופליגא עלוי מן דרבנין ·

הלכה ג׳ בכל כותבין כו׳ ׳ וכתב לא חקק וכת׳ לא מטף׳ כתב לא השופך כתב לא חוקק׳ אית תני תני אפילו חוקק׳ אמר רב חסדא מ״ד לא חוקק בפלוש מקום הכתב כגון הדין דינרא · מאן דאמר אפי׳ חוקק כגון הדין פינקסא׳ כתב לא המשיף׳ רבי יודן בר שלום ורבי מתניה חד אמר שלא עירב את הנקודות וחרנה אמ׳ אפי׳ עירב את הנקודות׳ כת׳ לא השופך · א״ר חייה בר בא אילין בני מריטא עריסין סגין וכד חד מינהון בעי משלחה כתב מסטירין לחבריה הוא כת׳ במי מילין והן דמקבל כתביה שפיך דיו שאין בו עפץ והוא קולט מקו׳ הכת׳ · עשה כן בשבת מהו · תמן תנינן כתב על גבי כתב פטור · רבי יוחנן ור״ש בן לקיש דאמרי תרויהון הוא שכתב דיו על גבי דיו וסיקרא על גבי סיקרא׳ אבל אם כתב דיו על גבי סיקרא וסיקרא על גבי דיו חייב · רבי יצחק בר משרשיא בשם רבנין דתמן חייב שתים משו׳ מוחק ומשום כותב · עדים שאינן יודעין לחתום ר״ל אמ׳ רושם לפניהן בדיו והן חותמין בסיקרא בסיקרא והן חותמין בדיו׳ א״ל רבי יוחנן מפני שאינן עסוקין בהלכות שבת אנו מתירין את אשת איש · אלא מביא נייר חלק וקורע לפניהן וחותמין׳ ולא כתב ידו של ראשון הוא אלא מרחיב לפניהן את הקרע · ר׳ מנא בעי ולמה לינן אמרין רושם לפניהן במים אם בא ועירר ערערו קיים · הקורע על העור כתבנית כתב כשר · הרושם על העור כתבנית כתב פסול׳ הרי זה גיטך על מנת שתתנהו לי פסול · על מנת שתחזירהו לי כשר · ולא דא הוא קדמייתא · אמר ר׳ יוסי לכשתדיני׳ אמ׳ רבי יוסי בי ר׳ בון לכשתזכה בו ובמצותו תחזירהו לי כהדא תרתגא הוה מצפצפי׳ תמן והוה רב נחמן בר יעקב יהב תרתגא מתנה לבריה ואמר ליה לכשתזכה בו ובמצותו תחזירהו לי · ר׳ ירמיה בעי כתבו על כוס של זהב ואמר לה מקום הכתב שליך וכן השיטים שלי׳ ויש כתב עוד הנקרע הרי כשר׳ נתקרע הרי זה פסול כשלא נתקרע בקרע בית דין · אבל נקרע בקרע בית דין׳ אי זהו קרע של בית דין בין כתב לעדים · על העלה של זית · ולא כמקורע הוא · אמר ר׳ זעירא תנא בינה שילוח אפילו כותב אני פלוני מגרש את אשתי כשר ואתייא כיי דמר רבי אילא אם פירש פסול · ואם לא פירש כשר · על הקרן של פרה · מתניתא כשאמר לה הרי גיטך · אבל אם אמר לה הרי גיטך והשאר לכתובתיך נתקבלה גיטה וכתובתה כאחת׳ אמר לה הרי גיטך וכתובתך כאחת · רבי זעירא בעי קומי רבי מנא מסר לה במסירה מהו׳ מידת הדין את אמר נקנה במקח והבא את אמר הכין · או שנייא היא דכתיב ונתן בידה עד שיהא כולו בידה · ומה טעמא דרבי יוסי הגלילי ספר מה ספר מיוחד שאין בו רוח חיים אף כל דבר שאין בו רוח חיים מה ספר שאינו אוכל אף כל דבר שאינו אוכל · מה טעמא דרבנין ספר מה ספר שהוא בתלוש אף כל דבר שהוא בתלוש על דעתיה דר׳ יוסי הגלילי ידות והאוכלין כאוכלין׳ נישמעינה מן הדא כתבו על קרן צבי גרדו וחתמו תנו לה כשר׳ מפני שגרדו ואחר כך חתמו · הא אם חתמו ואח״כ גרדו לא · ר׳ בא בשם ר׳ מישא והוא שכתב על זכרותו של קרן · אבל אם כתב על נרתיקו כפרוש הו׳ וכשר׳ ר׳ יונה בעי אף להכשר זרעי׳ כן׳ חשב שירדו על הבהמה ומן הבהמ׳ על האוכלי׳ · תמן א״ר יוסי הגלילי ספר מה ספר מיוחד דבר שאין בו רוח חיים אף כל דבר שאין בו רוח חיים והבא הוא או׳ אכן · או שנייה היא דכתיב וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא · מעתה אפי׳ חישב שירדו לבורות שיחין ומערות · שנייה היא הבא דכתיב כלי׳ הלכה ד׳ אין כותבין במחובר לקרקע כו׳ ׳ לית הא פליגא על ר׳ יוחנן דר׳ יוחנן אמ׳ כתב הרפו בטופס כשר׳ ר״ל אמ׳ כתב טרפו בטופס פסול · שמואל בר אבא בעי כתבו וחתמו בתלוש חיברו ותלשו ונתנו לה מה אמ׳ בה ר׳ יודה ׳ר׳ אלעזר א״ר אבין בעי כתבו וחתמו בתלוש חיברו תלשו וחתמו ונתנו לה מה אמרין בה רבנין · א״ר אלעזר מה פליגין בגיטין אבל בשטרות אוף ר׳ יודה מודה די פתר לה שטר על החלק ועדי׳ על המחק · ר״ל אמר לא שנייה היא בין בגיטין בין בשטרות היא המחלוקת די פתר לה שטר על החלק ועדי׳ על המחק · וקשיא א״ל על דר׳ ליעזר אם בעדי׳ על המחק כדא חכמים מכשירין · א״ר זעירא קומי ר׳ מנא חכמי׳ שוין כשיטת ר׳ אליעז׳ די פתר לה שטר על המחק ועדים על החלק · שמואל אמ׳ זה וזה על המחק · יאות א״ר יהודה ומה טעמ׳ דרבני׳ · א״ר אבא ניכר הוא אם נמחק פעם אח׳ ואם נמחק שתי פעמי׳ ·

הלכה ה׳ הכל כשירין לכתוב את הגט כו׳ ׳ רב הונא אמ׳ והוא שיהיה פיקח עומד על גביו · ר׳ יוחנן אמר והכתיב וכתב לה לשמה · שמואל אמ׳

צריך שיניח תרפו של גט עמו׳ ואתייא כיי דמר ר״ש כתב תרפו בטופס פסול׳ הלכה ז׳ קבל הקטן והגדיל כו׳. אתא עובדא קמי ר׳ אמי בעבד שהביא את הגט כשר׳ אמר ליה רבי אבא והתני רבי חייה עבד שהביא את הגט פסול. אמר רבי אמי אילולא רבי בא כבר היינו להתיר את אשת איש: ואפילו תימר לא שמיע ר׳ אמי הדא דתני רבי חייה לא שמיע מיליהון דרבנין נישמעינה מן הדא דאמ׳ ר׳ זעירא רבי חייה בשם ר׳ יוחנן נראין דברים שיקבל העבד גט שיחרור ואל יקבל גט כותיך׳ סברין מימר לא אמר אלא אל יקבל הא אם עבר וקיבל כשר׳ רבי יעקב בר אחא בשם רב הושעיה מעשה וזה הכתנת היתה ולא חשו להן משום ריח פסול׳ הלכה ח׳ אף הנשים שאינן נאמנות לומר מת בעלה כו׳ אפי׳ נכתב ולא נחתם מאמינין אותה׳ שאילו לא אמרה בפני נכתב ובפני נחתם אף אותה מתיר׳ להנשא׳ א״ר יוסי בי רבי בון כיי דמר ר׳ אבון אינו חשוד לקלקלה בידי שמים׳ בב״ר הוא חשוד לקלקל׳ה׳ שמתוך שהו׳ יודע שאם בא ועירר עירדו בטל אף הוא מתחתמי בעדים כשרים. הגע עצמך שעשית עשר שנים ברומי׳ ונישאת. אמר רבי יוחנן מתני׳ כשאמר לה אל תיגרשי אלא במקום פלוני:

הדרן עלך המביא גט תניין

כל גט שנכתב שלא לשם אשה פסול. כיצד היה עובר בשוק ושמע קול הסופרים מקרים איש פלוני מגרש את אשתו פלונית ממקום פלוני. ואמ׳ זה שמי וזה שם אשתי פסול לגרש בו. יותר מיכן כתב לגרש את אשתו ונמלך מצאו בן עירו ואמ׳ לו שמי כשמך ושם אשתי כשם אשתך פסול לגרש בו׳ יותר מיכן יש לו שתי נשים ושמותיהן שוין כתב לגרש בו את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה יותר מיכן אמר ללבלר כתוב לאי זה שארצה אגרש פסול לגרש בו. ב׳ הכותב טופסי גיטין צריך שיניח מקום האיש ומקום האשה ומקום הזמן. שטרי מלוה צריך שיניח מקום המלוה ומקום הלוה ומקום המעות ומקום הזמן׳ שטרי מקח וממכר צריך שיניח מקום הלוקח ומקום המוכר ומקום המעות ומקום השדה ומקום הזמן מפני התקנה. רבי יהודה פוסל בכולן. רבי אלעזר מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים שנאמר וכתב לה לשמה׳ ג׳ המביא גט ואבד ממנו אם מצאו על אתר כשר ואם לאו פסול׳ מצאו בחפיסה או בדלוסקמא אם מכירו כשר׳ המביא גט והניחו זקן או חולה נותנו לה בחזקת שהוא קיים׳ בת ישראל שנישאת לכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים. השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים ד׳ שלשה דברים אמר ר׳ אלעזר בן פרטא לפני חכמים וקיימו את דבריו על עיר שהקיפה כרקום ועל ספינה המיטרפת בים ועל היוצא לידון שהן בחזקת קיימין. אבל עיר שכבשה כרקום וספינה שאבדה בים והיוצא ליהרג נותנין עליו חומרי חיים וחומרי מתים בת כהן לישר׳ ובת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה. ה׳ המביא גט בארץ ישראל וחלה הרי זה משלחו ביד אחר אם אמר לו טול לי ממנה חפץ פלוני לא ישלחנו ביד אחר שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר. ו׳ המביא גט ממדינת הים וחלה עושה בית דין ומשלחו ואומר לפניהם בפני נכתב ובפני נחתם. אין השליח האחרון צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא אומר שליח בית דין אני. ז׳ המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ואינו חושש שמא מת כהן או לוי או שמא העשיר העני מתו צריך לישאל רשות מן היורשין׳ ואם הלוום בפני בית דין אינו צריך לישאל רשות׳ ח׳ המניח פירות להיות מפריש עליהן תרומה ומעשרות מעות להיות מפריש עליהן מעשר שני מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין. אם אבדו הרי זה חושש מעת לעת דברי רבי לעזר רבי יהודה אומ׳ בשלשה פרקים בודקין את היין בקדים של מוצאי החג ובהוצאת סמדר ובשעת כניסת מים לבוסר:

סליק פירקא

כל גט שנכתב שלא לשם אשה כו׳. מהו מקרין מלמדי תינוקות מהו יותר מיכן תמן לא נכתב לשם גט. ברם הכא נכתב לשם גט׳ מהו יותר מיכן תמן תנינן לא נכתב לא לשמו ולא לשמה ברם הכא נכתב לשמו ולא נכתב לשמ׳. מהו יותר מכאן תמן לא נכתב לשמו ולא נכתב לשמה ברם הכא נכתב לשמו ולשמה אלא שלא היה לה כרות לשמה כשעה ראשונה׳ רב אמר כולהם אינן פסולין חוץ מן האחרון שהוא פסול. איסי אמר כולן פסולין חוץ מן הראשון שאינו פסול. רבי בא בר חונא אמר כולן פסולין. מילתיה דריש לקיש אמר כולן פסולין דריש לקיש אמר כתב תרפו בתופס פסול׳ מילתיה דר׳ יוחנן אמ׳ כולן אינן פסולין׳ דר׳ יוחנן אמר כתב תרפו בטופס כשר׳. מילתיה דרבי אלעזר אמר כולן אינן פסולין׳ רבי אלעזר שאל כתב קידושין שכתבו שלא לשמו מהו שיתפסו בה קידושין כן מה דצריכין לה בגיטין שאינן פסולין לפום כן שאל לה בקידושין אין תימר צריכין לה בגיטין לא ישאלינה בקידושין׳ מה אם גיטין על ידי שהוא צריך לשמה וכתב שלא לשמה לא נעקרו בה גירושין. קידושי׳ שאינו צריך לשמה וכתב שלא לשמה אינו דין שיתפסו בה קידושין׳ והדא פשיטא ליה הא כן הוא פשיטא ליה האיל ולא למדו כתב קידושין אלא מגירושין מה בגירושין אינה מגורשת אף בקידושין אינה מקודשת. רבי לעזר בר יוסי בעא קומי רבי יוסי הדא דתימר גט אחד פסול בשתי נשים׳ ודכוותה הן שני גיטין פסולין בשתי נשים. אמר ליה כעו אמ׳ ליה והתנינן שני גיטין ששילחו שנים ונתערבו נותן שניהן לזו ושניהן לזו׳ תמן זה כרות לשמה וזה כרות לשמה תערובת הוא שגרמה. ברם הכא לא זו כרות לשמה ולא זו כרות לשמה. מכיון שנתנו לה יעשה כמו שזה כרות לשמה משעה ראשונה. ר׳ יוסי בשם דרבי בון דרבי שמעון הוא דתני אם לאו כן עשה לו ודרבי שמעון הוא שני זתין אחד לקרקע ואחד לבהמה עשה לו שני מחצלות אחת לישיבה ואחת לאוהלים׳ עשה לו שני סדינין אחד לשכיבה ואחד לעורות עד שיפרישם בטהרה. רבי שמעון מטהר עד שיפרישם בטומאה׳ כמה דהוא אמ׳ תמן עד שיהא כלי משעה ראשונה כך הוא אמ׳ עד שיהא כרות לשמה משעה ראשונה. רבי חנניה בשם רבי בון בר חייה אמר רבי יוחנן ותני כן כל התנאים פוסלין בגט דברי רבי וחכמים אומרים את שהוא פוסל בפה פוסל בכתב. ואת שאינו פוסל בפה אינו פוסל בכתב. הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני האיל והוא פוסל בפה פוסל בכתב. הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז האיל ואינו פוסל בפה אינו פוסל בכתב׳ א״ר יודן מה פליגין בטביטל תנאי׳ אבל אם לא ביטל תנאו אף רבי מודה׳ הרי הוא אמר כל התנאין שההנינו בגיטין דלא כרבי. אמר ר׳ חננא תמן בכותב על מנת כן׳ ברם הכא בנותן על מנת כן׳ רבי עזרא בעא קומי רבי מנא הדא אמרה אין התופשין כרבי. אמר ליה מן את בעי מן רבי כרבי יודה דרבי יודה פוסל בטופסין. ריש לקיש אמר כל התנאין פוסלין בגט דברי הכל. אתא עובדא קומי רבי ירמיה ועבד כריש לקיש׳ אמר ליה רבי יוסי שבקין רבי יוחנן ועבדין כריש לקיש אמר ליה הדיותיה דרבי יוחנן הדייה והדייתא דריש לקיש לאו הדייה. אמ׳ רבי יעקב בר אחא לא ריש לקיש פליג על רבי יוחנן אלא מתניתא שמע ועמד עליה. אמר רבי יוסי בי רבי בון לא דריש לקיש מתריס לקבל ר׳ יוחנן כגין דאתפלגי עלה אלא כגין מפקין עובדי מיניה כד שמע מתני׳ הוא סמך עליה. כד דלא שמע מתני׳ הוא מבטל דעתיה מקומי דעתיה דרבי יוחנן׳ הלכה ב׳ הכותב טופסי גיטין כו׳ רבי יוחנן אמר כתב תרפו בטופס כשר׳ ריש לקיש אמר כתב תרפו בטופס פסול׳ מתניתא פליגא על רבי יוחנן הכותב טופסי גיטין צריך שיניח מקום האיש ומקום האשה והזמן׳ פתר לה ותורפו עמו׳ וקשיא על דרבי יוחנן אם כשכתב תרפו בטופס בדא חכמים מכשירין. ר׳ ירמיה בשם ר׳ זעירה מפסולו את למד הכשירו אילו כתב כולו לשמה ושם האיש ושם האשה שלא לשמה שמא אינו פסול׳ ודכוות׳ כתב כולו שלא לשמה ושם האיש ושם האשה לשמה כשר. ר׳ יוסי שאל לרבי ירמיה הגע עצמך שזיוג אמר ליה כן. אמר ליה רבי זעירא רבנו כבין שאינו מצוי לזווג אפילו זיוג כמי שלא זיוג. וקשיא על ריש לקיש אם בשלא כתב בטופס תורפו בדא רבי יודה פוסל רבי יוסי בר׳ זעירא לעניין אחר עבד לה רבי יודה ותייא כיי דמר שמעון בר בא בשם ר׳ יוחנן חלק מקום שני שיטין לעניין אחד אפילו כל שהוא פסול׳ מהו מפני התקנה׳ רבי שבתי בשם חזקיה מפני תקנת בנות ישראל שלא יהו מצויות להתגרש׳ רבי שמואל בר רב יצחק שאל לרבי חייה בר בא כשר ואת אמר אכן. אין תימר פסול יאות מאי כדון. אמר רבי אבון מפני תקנת הליבלר כדי שיהו חייו מצויין לו. ר׳ זעירא רב חנא בשם רב הלכה כרבי יודה בגיטין וכרבי אליעזר בשטרות. נאמר הלכה כר׳ אליעזר׳ רבי בא בשם רב הלכה כר׳ ליעזר בגיטין וכרבי יהודה בשטרות׳ נאב׳ הלכה כרבי יהודה׳. אלא בגין דרב ושמואל תרויהון אמרין הלכה כר׳ לעזר ולא תיסבר מימר אף הכא כן צרך מימר הלכה כרבי יהודה בגיטין וכרבי אלעזר בשטרות.

הלכה ג׳ המביא גט ואבד ממנו כו׳ אי זהו על אתר. רבי יוחנן אמר כל שלא עבר שם בריה. ר׳ יעקב בר אידי ר׳ שמעון בר אבא בשם ר׳ יהושע בן לוי כל שלא עברו שם שלשה בני אדם׳ עבד גוי נישמעינה מן הדא אבא בר בר חנה אייתי גיטא ונפל מיניה ואשכחיה חד סרקי׳ אתא עובדא קומי רבי יוחנן ואכשרון׳ הדא אמרה עבד גוי כשר׳ ניכר סימן הוה ליה ביה. ולא כן תני אין סימן בגיטין. והא דמר תרין תלת שורין׳ ברם הכא הא שכנו היה נקוד. רבי עזרא בעא קומי רבי מנא הכא למה הוא פסול אני אומר אחר היה שם והיה שמו כשמו. הגע שבדקו כל אותו המקום ולא מצאו אדם ששמו כשמו אלא משום חומר הוא בעריות. והא תנינן הלכו ולא מצאו שם אדם והשיאו את אשתו הלכו ולא הכרוהו והשיאו את אשתו׳ אמר ליה רבי מנא כן אמר רבי שמואל בר אחא האיש הזה שני גיטין והן בידו אחד כשר ואחד פסול איכר את הכשר והשליך את הפסול בשעה שמצא אני אומר הפסול מצא. תני בר קפרא אפילו הניחו בן מאת שנה ועשה בדרך עוד מאה שנה נותנו לה בחזקת שהוא קיים׳ ולא כן תני מניין האומ׳ לאשתו הרי זה גיטך לפני מיתתי שעה אחת. וכן האומ׳ לשפחתו הרי שטר

שחרורך

שחרוריך לפני מיתתי שעה אחת שהיא אסורה לוכל בתרומה מיד· תמן משעה ראשונה נתקלקלה· ברם הכא לכשימות היא מתקלקלת· הלכה ד׳

שלשה דברים אמר רבי לעזר בן עזריה לפני חכמים בכרם ביבנה על עיר שוקפה כרקום· איזהו כרקום ר׳ בא בשם ר׳ חייה בר אשי כגון זוגין ושלשליות וכלבים ואווזין ותרנגולים ואיסטרטיות המקיפין את העיר· וא״ר בא בשם ר׳ חייה בר אשי מעשה היה וברחה משום סומא אחת· והיה שם פירצה אחת מצלת את הכל. היה שם מתכוייה צריכה· ר׳ זעירא רבא בר זבדא ר׳ יצחק בר חקולאי בשם דבי יודן נשייא· ובלבד כרקום של אותה מלכות· אבל כרקום של מלכות אחרת כליסטים הן· ועוד שלשה הוסיפו עליהן את שגררתו חיה ואת ששטפו נהר ואת שנפלה עליו מפולת ונוהגין עליה חומרי חיים וחומרי מתי׳ בת ישראל לכהן וכת כהן לישראל לא תאכל בתרומה· הלכה ה׳ המביא גט בארץ ישראל וחלה כו׳· מפני שחלה· הא לא חלה לא. לית הדא פליגא על דרבי יוחנן דרבי יוחנן אמר שומר שמסר לשומר הראשון חייב· רבי בא בריה דרבי חייה משום תנאי גיטין· מה נפק מביניהון קידם הבעל ונטלה אין היכר משום תנאי גיטין יאות . אין תימר שאין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר הרי אין פקדונו ביד אחר· אף בקדושין כן· מה בין גיטין מה בין קידושין· ביד כל אדם מצוי לגרש· לא ביד כל אדם מצוי לקדש· הלכה ו׳ המביא גט במדינת הים וחלה כו׳· אמר רבי מנא לכן צריכה והוא שבא לארץ ישראל שלא תאמר הואיל ובא לארץ ישראל יעשה כגיטי ארץ ישראל· וגיטי ארץ ישראל אין צריך לומר בפניי נכתב ובפניי נחתם חלה השליח· אמר רבי חנינה בריה דרבי אבא הוה ליה עובדא ושאל ושלח לרבי חייה ולרבי יסא ולרבי אימי והורון ליה אין השליח הראשון צריך שיאמר בפניי נכתב ובפניי נחתם אלא אומ׳ שליח בית דין אני. וצריך למסור לו כל שליחותו· רבי ירמיה אמר צריך למסור לו כל שליחותו. רבי אבין בר כהנא אמר אין צריך למסור לו כל שליחותו· מייתי לה דרבי אבין בר כהנא מן הדא אין השליח האחרון צריך שיאמר בפניי נכתב ובפניי נחתם אלא אומר שליח בית דין אני· אמר רבי ירמיה חזר ביה ר׳ אבון בר כהנא מן הדא אין השליח האחרון צריך שיאמר בפניי נכתב ובפניי נחתם· אלא אומר שליח בית דין אני· הלכה ז׳ המלוה מעות את הכהן כו׳· רבי אבהו בשם ריש לקיש דרבי יוסי היא דתנינן תמן רבי יוסי אומר כל שיש חליפין ביד כהן פטור מן המתנות ורבי מאיר מחייב· כלום אמר רבי יוסי לא בקיים· ברם הכא עד כדון בעי מיזרע· רבי אבהו בשם רבי יוחנן במכרי כהונה ולויה היא מתניתא והא תנינן עני· ויש מכר לעני· אתא עובדא קומי רבי אימי כהן לוי שהיה חייב לישראל מעות ואמר לו הפרש עליהן מחלקי אמר ליה ולא תנינן אלא המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקו כשהלוהו על מנת כן· הא לא הלוהו על מנת כן לא· רבי זעירא אמר אפילו לא הלוהו על מנת כן תיליה דרבי זעירא מן הדא וכן כן לוי שהיה חייב לישראל מעות אמר להן הפרש עליהן מחלקי· ולא יהא גובה ומפריש שאין לו עושה לוי· שלא אבו׳ אלא לא יהא מפריש הא משלו מפריש· לית כאן אינו חושש אבל חושש הוא שלא יעשיר העני· ותני כן המלוה מעות את העני ואת העשיר אין מפרישין עליהן שאין מפרישין על האבוד . רבי חייה בר עוקבה בשם רבי יוסי בשם רבי חנינה ב ורשי כהונה ולויה היא מתניתא· אבל בירושי עני אין לעני נחלה· תני בר קפרא אין לך אדם שאינו בא לידי מידה זו אם לא הוא בנו· אם לא בנו בן בנו· הדא אמרה יכול הוא לחזור בו· הבלוה מהו שיחזור בו נישמעינה מן הדא המלוה מעות את העשי׳ ואת העני אין מפרישין עליהן שאין מפרישין על האבוד· חכה העני במה שיש בידו· הדא אמרה הבלוה אינו יכול לחזור בו· לית הדא פליגא על דרב דרב אמר יורש כמשועבד· כשם שאין מלוה בעדים נגבית מן המשועבדין כך אינה נגבית מן היורשין· פתר לה במלוה בשטר· רבי אבהו בשם רבי יוחנן מלוה בעדים נגבית מן היורשין ובלבד יורשין שירשו קרקע כהדא אילין דרב נחמיה אשאלון לציבוריא פריטין אתא עובדא קומי רבנין אמרין ליה לית ציבור כוליה עתר לית ציבור כוליה מיסכני· הלכה ח׳ המניח פירות כו׳· רבי אלעזר בן אנטיגנס בשם רבי לעזר בן ינאי זאת אומרת שאין לך מקולקל מעת לעה אלא יום האחרון בלבד· אמר רבי יוחנן אין לך מתוקן מעת לעה אלא יום ראשון בלבד דתנינן תמן מקוה שנמדד ונמצא חסר· חיננא בריה דרב אסי בר מלל בשם דרבי לעזר זו להוציא מדברי רבי לעזר דתנינן אם אבדו הרי זה חושש מעת לעת דברי רבי לעזר· תמן תנינן הלוקח יין מבין הכותים· תני רבי יוסי ורבי שמעון אוסרין שמא תבקע הנוד ונמצא שותה טבלים למפרע· הדא מתניתא לא כרבי יוסי וכרבי שמעון· אמר רבי זעירה תמן למפרעה נתקלקלה· ברם הכא מיכן והילך נקלקלו· יין מגיתו מפרישין עליו בחזקת שהוא יין עד ארבעים יום. רבי יהודה אומר עד הפרק. אשכחת אמר קולא וחומרא על רבי יהודה· קולא וחומרא על רבנין. קולא על ר׳ יהודה שאם בא עד הפרק ולא באו ארבעי׳ יום. וחומרת שאם באו ארבעים יום ולא בא הפרק אינו תורם· קולת על דרבנין שאם באו ארבעים יום ולא בא הפרק אינו תור׳· וחומרת שאם בא הפרק ולא באו ארבעים יום אינו תורם· רבי סימון בעי הגיע ארבעים יום ולא בדק נהעצל שנים שלשה ימים ובא ומצאו חומץ למפרעו הוא נעשה חומץ או מיכן ולהבא· מה נפק ביניהון עבר ותרם אין תימר למפרע נעשה חומץ תרומתו תרומה· אין תימר מיכן ולהבא אין תרומתו תרומה· בדק חבית להיות מפריש עליה והלך ובא ומצאה חומץ· רבי סימן בשם רבי יהושע בן לוי שלשה ימים הראשונים ודאי יין· ואחרונים חומץ· והאמצעיים ספק· אמר רבי אבהו אני שמעתיה כרבי יהושע בן לוי ורבי יוחנן לא אמר כן אלא שלשה הראשונים ודאי יין מיכן ואילך ספק· מה ופליג ספק מה דאמר רבי יוחנן כשמצאו חומץ ודאי· מה דאמר רבי יהושע בן לוי כשמצאו חומץ ברור· ואתיין אילין פלוגתא כאילין פלוגתא· דתנינן תמן מחט שנמצאת חלודה או שבורה טהורה· תני הניחה שיפה ובא ומצאה חלודה· רבי סימן בשם רבי יהושע בן לוי שלשה הראשונים ודאי טמאה· אחרונים טהורה· אמצעיים ספק· אמ׳ רבי אבהו אמר רבי יהושע בן לוי ורבי יוחנן לא אמר כן אלא שלשה ימים הראשוני׳ ודאי טמאה מכאן ואילך ספק· רבי אילא ורבי אבא ורבי אלעזר בשם כל רבנין דעלין לבי מדרשא ביין ובמחט הלכה כרבי יהושע בן לוי· רבי קריספא בעי כל שנה ושנה הוא בודק או אחת לשלש שנים· נישמעינה מן הדא המוכר יין לחבירו סתם חייב באחריותו עד החג. אמר רבי יודה תיפתר באילין בני גלילא דאינון קטפין בתר קדמיתא דחגא ולית שמע מינה כלום· הדא אמרה יתן משל אשתקד ומישן מן שלש שנים נימר משום הדא מטעומיתה· הדא אמרה דאיתי ישן חייב באחריותו שתי שנים· הדא אמרה מהיישן חייב באחריותו עד החג· הדא אמרה בכל שנה ושנה הוא בודק· כיצד הוא בודק· בודק חבית אחת וכולן תלויות בה ואינן מתמיצות· אמר רבי שמי אית בני נש מקשין על גרבא מלבר ואינון ידעין מה אית בה מלגיו׃

הדרן עלך כל גט

השולח גט לאשתו והגיע בשליח או ששלח אחריו שליח ואמר גט שנתתי לך בטל הרי הוא בטל· קדם אצל אשתו או ששלח אצלה שליח ואמ׳ לה גט ששילחתי לך בטל הוא הרי זה בטל אם משהגיע גט לידה אינו יכול לבטלו· ב׳ בראשונה היה עושה בית דין במקום אחר ומבטלו התקין רבן גמליאל הזקן שלא יהו עושין כן מפני תיקון העולם· בראשונה היה משנה שמו ושמה ושם עירו ושם עירה התקין רבן גמליאל הזקן שיהא כותב איש פלוני וכל שם שיש לו אשה פלו׳ וכל שם שיש לה מפני תיקון העולם· ג׳ אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומין אלא בשבועה נמנעו מלהשביעה התקין רבן שמעון בן גמליאל שתהא נודרת ליתומין כל זמן שירצו ותגבה את כתובתה והעדים חותמין על הגט מפני תיקון העולם . הלל התקין פרוזבול מפני תיקון העולם· ד׳ עבד שנשבה ופדאוהו לשם עבד ישתעבד· לשם בן חורין לא ישתעבד· רבן שמעון בן גמליאל אומר בין כך ובין כך ישתעבד· עבד שעשאו רבו אפותיקי לאחרים ושיחררו שורת הדין אין העבד חייב כלום אלא מפני תיקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על דמיו· רבן שמעון בן גמליאל אומר אינו כותב אלא משחרר· ה׳ מי שחציו עבד וחציו בן חורין עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד דברי בית הלל· בית שמאי אומרים תיקנתם את רבו ואת עצמו לא תיקנתם לישא שפחה אינו יכול בת חורין אינו יכול יבטל והלא לא נברא העולם אלא לפירייה ורבייה שנאמר לא תוהו בראה לשבת יצרה אלא מפני תיקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על חצי דמיו· חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי· ו׳ המוכר את עבדו לגרים או לחוצה לארץ יצא בן חורין· אין פודין את השבויין יותר על דמיהן מפני תיקון העולם · אין מבריחין את השבויין מפני תיקון העולם· רבן שמעון בן גמליאל אומר מפני תקנת שבויים· אין לוקחין ספרים תפילין ומזוזות מן הגרים יותר על דמיהן מפני תיקון העולם· ז׳ המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר משום נדר לא יחזיר· רבי יהודה אומר כל נדר שידעו בו הרבים לא יחזיר ושלא ידעו בו הרבים יחזיר· רבי מאיר אומר כל נדר שהוא צריך חקירת חכם לא יחזיר ושאינו צריך חקירת חכם יחזיר· אמר רבי אלעזר לא אסרו אלא מפני זה· אמר רבי יוסי בי רבי יהודה מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו קונם שאיני מגרשך וגירשה והתירו לו חכמים שיחזירנה מפני תיקון העולם· ח׳ המוציא את אשתו משום איילונית רבי יהודה אומר לא יחזיר וחכמים אומרים יחזיר· נישאת לאחר והיו לה בנים והיא תובעת כתובתה אמר רבי יהודה אומר לה שתיקותיך יפה מדבוריך׃

ט׳ המוכר את עצמו ואת בניו לגרים אין פודין אותו אבל פודין את הבנים לאחר מיתת אביהן· המוכר שדהו לנכרי וחזר ולקחה ממנו ישראל הלוקח מביא בכורים מפני תיקון העולם·

סליק פירקא

השולח גט לאשתו כו׳ · הדא פליגא על רבי יוחנן
דרבי יוחנן אמר אדם מבטל שליחותו בדברים ·
פתר לה משום חומר הוא בעריות · עשה שליח
להוליך את הגט צריך ליתנו לה בפני שנים ואין השליח עולה לו משום שנים ·
הלך השליח לבטל את הגט צריך לבטלו בפני שנים והשליח עולה משם שנים ·
הלך לבטל את הגט אשכחיה באיסטרטא אמר ליה הדא גיטא דיהבית לה אמר
ליה יכילי לה מי משתעי שמא נפל מיניה · אמר ליה לא אמרת לי יכלית לה
אמר ליה יכילי לה ואמרת לי יהא לי בידך מה מאחר שיש בידו לגרש נאמן ·
אם מאחר שנמצא בידו אינו נאמן · חלה שליח מה את עבד ליה כגיטין
בקדושין · אין העבדינה כגיטין כיד כל אדם מצוי לגרש · אין תעבדינה
בקידושין לא כיד כל אדם מצוי לקדש · הלכה ב׳ בראשונה היה
עושה בית דין כו׳ · לית הדא פליגא על ריש לקיש דריש לקיש אמר אין אדם
מבטל שליחותו בדברים · פתר לה בבית דין שבטלו מרובה · מפני תיקון
העולם · אמרין בשם ריש לקיש שלא תבוא לידי ממזירות · ואמרין בשם ריש
לקיש שלא תהא יושבת עגונה · כאן דאמר שלא תהא יושבת עגונה סבורה
שביטלה והוא לא ביטל · ונמצאת יושבת עגונה · ומאן דאמר שלא תבוא לידי
ממזירות סבורה שלא ביטל והוא ביטל והיא הולכת ומישאת בלא גט ונמצאו בניה
באין לידי ממזירות · סבורה שביטל והוא לא ביטל ובא אחר וקידשה תופסין
בה קידושין · והיא סבורה שלא תופסין בה קידושין והיא ממתנת עד שימו׳ בעלה
הראשון והיא הולכת וניסאת ונמצא בניה באין לידי ממזירות · אמר רבי מנא
סלקית לשירא ושמעית לרבי יעקב בר אחא ורבי אימי בשם ריש לקיש שלא
תבוא לידי ממזירות · אמר רב הונא אפילו כמאן דאמר שלא תהא יושבת עגונה
אית ליה שלא תבוא לידי ממזירות · עבר וביטלו נישמעינה מן הדא אם ביטלו
הרי זה מבוטל דברי ר׳ · רבן שמעון בן גמליאל או׳ אינו יכול לבטלו ולא להוסיף
על תנאו · יאות אמר רבן שמעון בן גמל׳ אל מאי טעמא דרבי דבר תורה הוא
שיבטל והן אמרו שלא ביטל · ודבריהן עוקרין דברי תורה · וכי שמן על
זתים וענבים על היין לא תורה היא שיתרום מפני גזל השבט · והן אמרו שלא
יתרום · ולא עוד אלא שאמרו עבר ותרם אין תרומתו תרומה · רבי אושעיה
בר אבא אמר לרבי יודן נשייא באגדה דסבך מאן דייק לן · איש פלוני וכל שם
שיש לו · הגע עצמך דהוה שמיה ראובן ואפיק שמיה שמעון · אלא אני פלוני
וכל שם שיש לי · יותר מיכן אמרו היו לו שתי נשים אחת ביהודה ואחת בגליל
ולו שני שמות אחד ביהודה ואחד בגליל וכתב זה שביהודה לגרש זו שבגליל ·
ושבגליל לגרש זו שביהודה אינה מגורשת · מתניתא שהיה מיהודה וכתב לגרש
בגליל · בגליל וכתב לגרש ביהודה אבל אם היה מיהודה וכתב לגרש ביהודה
מגליל וכתב לגרש בגליל הרי זו מגורשת · אמר רבי אילי כתוב לה צריך לומר
אני פלוני שביהודה עם כל שם שיש לי בגליל אם היה שרוי במקום אחד מגרש
לאי זה שרצה · אמר רבי יוסי הדא דאת אמר לשעבר אבל לכתחילה צריך
למיעבד כהדא דרבי אילי · אמר רבי אבין אם יצא לו שם במקום אחר צריך
להזכיר שלשתן · תמן תנינן כותבין גט לאיש אף על פי שאין אשתו עמו ושובר
לאשה אף על פי שאין בעלה עמה ובלבד שיהא מכירם והבעל נותן את השכר ·
אמר רבי אבא צריך שיהא מכיר את שניהן · אמר רבי לא צריך שיהא מכיר
לאיש בגט ולאשה בשוברה · רבי אבון בר חייה בעי קומי רבי הגע עצמך שהביא
אשה אחרת וגירש בה · אמר ליה לכשיבואו ויעידו העדים · ולא כן אמר ריש
לקיש עשו עדים החתומים על השטר כמי שנחקרה עדותן בבית דין · תמן
כשאמרו לא תחתמו כל עיקר · ברם הכא כאומ׳ בזה תחתמו · ולא תחתמו על זה ·
מתניתא פליגא על ר׳ אבא בראשונה היה משנה שמו ושמה שם עירו ושם עירה ·
אם במכירה בזה צריך לשנות את שמותם אית בר נש דחכמין לחבריהון באפין
ולא ידעין שמהתהון · מתניתא פליגא על רבי אילי · התקין רבן שמעון בן
גמליאל שיהו כותבין איש פלוני וכל שם שיש לו · אשה פלנית וכל שם שיש לה
מפני תיקון העולם · מתניתא במגרש בעל כורחו · מה דאמ׳ רבי אילא במגרש
ברצונו · ואית דבעי מימר במגרש במקומות אחרים · מה דאמר רבי אילי
במגרש באותו מקום · כהדא דוסו אחוי דדודו הוה משבק איתתיה אתא עובדא
קומי רבנין אמרין הוא יתן אגרא · והתנינן הבעל נותן את השכר · רבי אילי
בשם שמואל במוחלת לו כתובתה · הלכה ג׳ אין אלמנה נפרעת
מנכסי יתומין כו׳ · בראשונה היו נשבעות לשקר וקוברות את בניהם שנאמר
לשוא הכיתי את בניכם · ועוד שאימת נדרים עליהן יותר מן השבועות · עברה
ונשבעה רב הונא אמר אם נשבעה נשבעה · רב אמר לכלתיה אילולא דאנא
מתרן אפילו קלוסי תיהדעל רישך דידי הוא · שמואל אמר זכת בכלים שעליה ·
מתניתא מסייעא ליה לשמואל אין לו לא בכסות אשתו ולא בכסות בניו · רב
הונא אמ׳ מפני מה התקינו זמן בגט מפני מעשה שאירע · מעשה באחד שהיה נשוי
את בת אחותו חינת עד שהיא אשת איש הלך והקדי׳ זמנו בגט אמ׳ מוטב שתידון
כפנויה ואל הידון כאשת איש · אמר רב הונא קשיתא קומי רב יעקב בר אחא
במאן דאמר מעשרות מן דבריהן · ברם כמאן דאמר מעשרות מן התורה ·
והילל מתקין על דבר תורה · אמר רבי יוסי וכי משעה ש[illegible]ו לבבל כלום נפטרו

אלא ממצות התלויות בארץ והשמט כספים נוהג בין בארץ בין בחוצה לארץ ·
חזר רבי יוסי ואמר זה דבר השמיטה שמוט בשעה שהשמיטה נוהגת בארץ מדברי
תורה השמט כספים נוהג בין בארץ בין בחוצה לארץ דבר תורה · בשעה
שהשמיטה נוהגת בארץ מדבריהן השמט כספים נוהג בין בארץ בין בחוצה לארץ
מדבריהן · תמן תנינן אמרין אפילו כמאן דאמר מעשרות מדברי תורה השמט
כספים נוהג בין בארץ בין בחוצה לארץ מדבריהן · תמן אמרין אפילו כמאן
דאמר מעשרות מדברי תורה מודה בשמיטה שהיא מדבריהן · וזה דבר השמיטה
שמוט · רבי אומר שני שמיטין שמיטה ויובל · בשעה שהיובל נוהג השמיטה
נוהגת מדברי תורה · פסקו היובלות נוהגת שמיטה מדבריהן · אימתי פסקו
היובלות לכל יושביה בזמן שיושבין עליה ולא בזמן שגלו מתוכה · היו עליה
ולא היו מעורבבין שבט יהודה בבנימן ושבט בנימן ביהודה יכול יהא היובל נוהג.
תלמוד לומר יושביה · לכל יושביה · נמצאת אומר כיון שגלו שבט ראובן וגד
וחצי שבט מנשה בטלו היובלות · הלכה ד׳ עבד שנשבה ופדאוהו
כו׳ · רבי אבהו בשם חזקיה בדין היה שאפילו לשם עבד לא ישתעבד · ולמה
אמרו ישתעבד שלא יהא העבד מבריח עצמו מן שבויין · אמר ר׳ זעירא מתניתא
אמרה כן רבו נותן את דמיו ומשחררו · לא אמר אלא רבו · הא אחר לא ·
רבי אילא בשם רבי יסא בדין היה אפילו לשם בן חורין ישתעבד · ולמה אמרו
לא ישתעבד שלא להוציא לעז על בני חורין · אמר רבי יוסי אם כן רבן שמעון
בן גמליאל אומ׳ בין כך ובין כך ישתעבד שכשם שישראל מצווין לפדות בן חורין
כך הן מצווין לפדות את העבד׳ · אהן תנייא קדמייא סבר מימר מצווין הן לפדות
בני חורין ואין מצווין לפדות את העבדים · ר׳ יעקב בר אידי בשם ר״ל אמר הלכה
כרבן שמעון בן גמליאל · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אמר יוסי בן שאול
בשם רבי המתייאש מעבדו אינו רשאי לשעבדו וצריך לכתוב לו גט שיחרור
שמע רבי יוחנן ואמר יפה לימדני רבי יהושע בן לוי · כלום למדו גט שחרור לא
מאשה מה אשה אינה יוצאה משום ייאוש שצריכה ממנו גט · אף עבד אינו יוצא
משום ייאוש · וצריך גט שיחרור · שמעון בר בא בשם רבי יוחנן עבד שברח מן
השבויין אצל רבו אין רבו רשאי לשעבדו וצריך לכתוב לו גט שיחרור · רבי
אבהו בשם רבי יוחנן אמר המפקיד את עבדו אינו רשאי לשעבדו ואינו רשאי
לכתוב לו גט שיחרור · אמר ליה רבי זעירא כל עמא אמרין דהוא צריך · ואת
אומר אינו צריך · שמא אינו מעכבו מלוכל בפסח כהדא דתני וכל עבד איש
מקנת כסף ומלתה אותו · בשעה שהוא עובד את רבו הוא מעכבו לוכל בפסח
ובשעה שאינו עובד את רבו אינו מעכבו מלוכל בפסח · סימא שתי עיניו כאחת
הפיל שני שיניו כאחת יוצא בהן לחירות · זו אחר זו יוצא לחירות בראשונה
ונותן לו דמים בשנייה · רבי אילא בשם ריש לקיש כמאן דאמר אינו צריך לכתוב
לו גט שיחרור · ברם כמאן דאמר צריך לכתוב לו גט שחרור ואת אומר משלם
לו · אין לי אלא היוצא בשן ועין · מניין היוצא בכיפה ובהדרנירק טאתנס ובוארות
של מלכים · תלמוד לומר לחפשי ישלחנו מכל מקום · כיו מה הן · היוצא
בשן ועין בניו עבדים והיוצא משום ייאוש בניו בני חורין · אמר רבי יוסי בי רבי
בון לא מסתברא חילופין היוצא בשן ועין האיל ושיחררתו התור׳ בניו בני חורין ·
והיוצא משום ייאוש האיל ולא שיחררתו התורה בניו עבדים · גר שמת ובזבזו
ישראל את נכסיו והיו שם עבדים בין גדולים בין קטני׳ יצאו לחירות . אבא שאול
אומר גדולים יצאו לחירות · קטנים לא יצאו לחירות · למה שהן יצאו במיתת
רבן · מעתה אפילו גדולים אמר רבי בא גדולים על ידי שיש בהן דעת לזכות
את עצמן יצאו לחירות קטנים על ידי שאין בהן דעת לזכות לעצמן לא יצאו
לחירות · רבי יהושע בן לוי אמר הלכה כאבא שאול · מחלפא שיטתיה דרבי
יהושע · תמן אמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי ורבי יוסי בן שאול בשם רבי
המתייאש מעבדו אינו רשאי לשעבד כו׳ · אמרין מה דאמר רבי יהושע לשעבד
דלא יהב לא יהב · דילמא הלכה לשעבדו וצריך לכתוב לו גט שיחרור והבא
הוא אמר הכין שמענו דאמר רבי יוחנן יפה לימדני רבי יהושע בן לוי · דילכא
הלכה כאבא שאול · אמתיה דרבה בר זוטרא ערקת · איתייאש מינה · אתא
שאל לרבי חנינה ולרבי יהושע בן לוי אמר אינו רשאי לשעבדה · כתו׳ לכתוב
לה גט שיחרור · אמר ליה אם כתבת יאות את עבד · רבי חנינה בשם ר׳ ישמעאל
בי רבי יוסה עבד שנשא בת חורין לפני רבו יצא לחירות · אמר רבי יוחנן אמש
הייתי יושב ושונה הכותב כתב קידושין לעבדו או כתב נישואין לאמתו רבי אומר
זכה · וחכמים אומרים לא זכה · אהן תנייא קדמייא סבר כרבי זכה מי משחרר
רב אמר בין רבו הראשון ובין רבו השיני · אמר רבי יוחנן אין לך משחרר אלא
רבו הראשון בלבד · ותיב רבי חגיי קומי רבי יוסי מתניתא פליגא על רב ·
ישראל שהלוה את הנכרי על חמיצו אחר הפסח מותר בהנאה · אין תימר בר
ישראל הוא יהא אסור מה עביד לה רב · אמר רבי יודן קל הוא בשחרור ·
כהדא דתני העושה עבדו אפותיקי מכרו אינו מכור · שיחררו משוחרר · ודילה
דרבי יוחנן מן הדא רבן שמעון בן גמליאל אומר אינו כותב אלא משחרר · אילו
המשעבד שדה לחבירו והלך ומכרה שמא אין בעל חוב בא וטורף · אמר רבי
אבהו פתח לנו רבי יוחנן פתח רבי מאיר בדה לא מצינו עבד משתחרר וחוזר
ומשתעבד · מעתה לא יכתוב לו שטר על דמיו · אמר רבי אילא מוטב שיאמר

לו הן לי מאתים זוז שיש לי בידך ולא שיאמר לו עבדי אתה׳ רבנין דקיסרין אמרין בשם רבי ביסא את״א דרבן שמעון בן גמליאל כרבי מאיר · כמה דרבי מאיר קנס בדברים · כן רבן שמעון בן גמליאל קונס בדברים · דתני שטר שיש בו רבית קונסין אותו ואינו גובה לא את הקרן ולא את הריבית דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים גובה את הקרן ולא את הריבית ·

הלכה ה׳ מי שחציו עבד וחציו בן חורין כו׳ · האך איפשר חציו עבד וחציו בן חורין · תיפתר או כרבי דרבי אומר אדם משחרר חצי עבדו · או דברי הכל כעבד של שני שותפין ועמד אחד מהן ושיחרר חלקו · מצא מציאה ביום של רבו ביום של עצמו של עצמו · ולית מחר בעי יעבדה ליה למריה · קידש אשה ביום של מריה אין חוששין לקידושיו · ביום של עצמו חוששין לקידושיו · ולא כן אמר רבי חייה בשם רבי יוחנן מי שחציו עבד וחציו בן חורין קדש אשה אין חוששין לקידושיו · דכוותה גירש אין חוששין לגירושיו · הכן תנינן אין נושאין נשים במועד · שמעון בר אבא בשם ר׳ יוחנן משום ביטול פרייה ורבייה · בעון קומי רבי יוסי עבד מהו שישא אשה במועד · אמר ליה נישמעינה מן הדא ליבטיל והלא לא נברא העולם אלא לפירייה ורבייה · ואמר רבי שמעון בר אבא בשם רבי יוחנן כל שהוא מצווה על פרייה ורבייה אסור לו לישא אשה במועד ·

הלכה ו׳ והמוכר את עבדו לגוים כו׳ · לגוי אפי׳ בארץ ישראל מי משחררו רבו ראשון נותן דמיו והשני משחררו ובחוצה לארץ אפילו ישראל נימר אם ידע רבו השני שניהן נוהגין את דכ״ו ואם לאו הראשון נותן את דמיו והשני משחררו אני פלוני בן פלוני מוכר את עבדי פלוני אנטוכי יצא לחירות · משהוא כלוד לא יצא לחירות · תני יוצא עבד עם רבו בחוצה לארץ לפיכך אם מכרו לשם כבוד · בא מחוצה לארץ על מנת לחזור כופין אותו לבוא לחו׳ על מנת שלא לחזור אין כופין אותו לחזור · ברח מחוצה לארץ רשאי להחזירו · ברח מארץ לחוצה לארץ רבי יאשיה בשם ר׳ חייה רבא אמר מותר · ר׳ הושעיה רבה אמר מותר · רבי מרינוס בריה דרבי הושעיה רבה אמ׳ אסור · א״ר זעירא לא פליגין מ״ד מותר בלמוד לברוח לשם · ומאן דאמר אסור כשאינו למ״ד לברוח לשם · א״ר יוסי ולא פליגין מאן דאמ׳ מות׳ ביכול להביאו משום · ומ״ד אסו׳ בשאינו יכול להביאו משם · ניתני ואם ההנה עמו מותר · עד כדון בגדולים · בקטנים ניתני עם רבהון · עד כדון בשהיה רבו ישראל · והיה רבו גוי · רבי טבלא זבין עבדיה ומתני עם רבהון · רבי יצחק דרבן הזון ליה עבדיה ערקין לבנוהון · אתא שאל לרבי אימי ואורי ליה אוני אסור · אנטריס שרי · אפרכורים צריכא · אמתיה דרבי אבא בר ארא ערקת לקליסיא אהא שאל לרבי בנא והורי ליה כר׳ אימי אוני אסיר · אנטריס שרי · אפרכורים צריכה · אין פודין את השבויין יותר מדמיהן מפני תיקון העולם כו׳ · רשב״ג אומר מפני תקנת השבויין דלא יהוון קטרינון · ואין מבריחין את השבויין מפני תיקון העולם · תני גר מוכר ספרים תפילין ומזוזות אסור ליקח ממנו · והא תני מעשה בגר אחד בצידן שהיה מוכר תפילין ומזוזות ובא מעשה לפני חכמים ואמרו מותר ליקח ממנו · רבי שמואל בר נתן בשם רבי חמא בר חנינה בגר שחזר לסורו הוה ·

הלכה ז׳ המוציא את אשתו משום שם רע כו׳ · ותני מפני מה מה אמרו חכמ׳ המוציא משו׳ שם רע לא יחזיר · שהרי המוציא את אשתו משום שם רע והלכה ונישאת לאחר וילדה ממנו בנים לאחר זמן נמצאו הדברים בדאי׳ אמר אילו הייתי יודע שהדברי׳ בדאים אילו היה אדם נותן לי באשתי מאה מנה לא הייתי מגרשה ונמצא גט בטל ובניה ממזירין · ומתוך שהוא יודע שאם הוא מגרשה שהיא אסורה לחזור לו אף הו׳ נותן לה גט שלם משעה ראשונה · תני מפני מה אמרו המוציא את אשתו משו׳ נדר לא יחזיר שהרי המוציא את אשתו משום נדר והלכה ונישאת לאחר וילדה ממנו ונמצא נדר בטל · אמר אילו הייתי יודע שהיה הנדר בטל אילו היה אד׳ נותן לי באשתי מאה מנה לא הייתי מגרשה · ונמצא גט בטל והולד ממזר ומתוך שהוא יודע שאם הוא מגרשה שהיא אסורה לחזור לו אף הוא נותן לה גט שלם משעה ראשונה · אמר רבי זעירה תדע לך שעילה היה רוצה לגרשה שהרי נדר שאינו צריך חקירת חכם היה · אמר ר׳ זעירה תדע לך שעילה היה רוצה לגרשה שהרי נדר שלא ידעו בו רבים היה · אמר רבי לעזר לא אסרו זה אלא מפני זה · כדין היה שאפי׳ נדר שהוא צרי׳ חקירת חכם יחזיר שהזקן עוקר את הנדר מעיקרו · מפני מה אסרו נדר שאין צריך חקירת חכם מפני נדר שצריך חקירת חכם ·

הלכה ח׳ המוציא את אשתו משום איילונית כו׳ · תני מפני מה אמרו המוציא את אשתו משום איילונית לא יחזיר שהרי המוציא את אשתו משום איילונית והלכה ונישאת לאחר וילדה ממנו בנים ואמר אילו הייתי יודע שאשתי יולדת אילו היה אדם נותן לי באשתי מאה מנה לא הייתי מגרשה ונמצא גט בטל והולד ממזר · ומתוך שהוא יודע שאם הוא מגרשה והיא אסורה לחזור לו אף הוא נותן לה גט שלם משעה ראשונה · אמר רבי זעירה תדע לך שעילה היה רוצה לגרשה שהרי כמה נשים נשואין איילוניות ועל ידי שיש להן נחת רוח מהן מקיימין אותן · רבי יהודה אומר לא יחזיר · ואת אמר כן · אמר רבי יוחנן לית כאן רבי יהודה אלא רבי מאיר · והני כן משום רבי מאיר אומר לה שהיקודיך יפה מדיבוריך ·

הלכה ט׳ המוכר את עצמו ואת בניו לגוים כו׳ · מתניתא בשמכר עצמו ושנה · אבל אם מכר עצמו פעם אחת פודין אותו · ואם מכר עצמו ללודים אפילו פעם אחת אין פודין אותו · מעשה באחד שמכר את עצמו ללודים אתא עובדא קומי רבי אבהו אמר מה נעשה מפני חייו עשה · מתניתא דרבי מאיר דר׳ מאיר אמר אין קניין לגוי בארץ ישראל לפוטרו מן המעשרות · רבי יודן ורבי שמעון אומרין יש קנין לגוי בארץ ישראל לפוטרו מן המעשרות · רבי אימי בשם ריש לקיש טעמא דרבי מאיר והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה · הקיש עבדי׳ לאחוזה · מה עבדי׳ אתם קונין מהן ואין הם קונין מכם · אף אחוזה אתם קונים מהם והם אינם קונים מכם · א״ר אלעזר בי רבי יוסי קומי רבי יוסי והא מסייעא לרבי מאיר והארץ לא תמכר לצמיתות · לחולטנות · אמר ליה כל גמרא אמרה ודהא מסייעה לרבי שמעון לא תימכר · הא אם נמכרה חלוטה היא · רבי הונא דציפורי אמר תנה״ג רבי חנינה בציפורין כהדא דרבי שמעון · ר׳ זעורה קומי רבי אבהו בשם רבי אלעזר אף על גב דרבי מאיר אמר אין קניין לגוי בארץ ישראל להפקיעו מן המעשרות מודה שיש לו בה קניין נכסים · מהו קניין נכסים אמר רבי אבא אכילת פירות · והתנינן הלוקח מביא בכורים מפני תיקון העולם · יביא ביכורים · דבר תורה קנה׳ שדה ביובל רבי אילא אמר קנה קרקע · אבא בר ממל אמר לא קנה קרקע · מתיב ר׳ אבא בר ממל לרבי אילא על דעתך דאת אמר קנה קרקע יחפור בה בורות שיחין ומערות · אמר ליה ההורה אמרה ושב לאחוזתו בעינו · אייתי רבי יעקב בר אחא שמועתא קדמיהן · ולא ידע דעוד אינון פליגין רבי יוחנן אמ׳ מביא וקורא · רבי שמעון בן לקיש אמר אינו מביא וקורא · אמ׳ רבי לעזר בי רבי יוסי קומי רבי יוסי כל עמא מודיי שהוא מביא מה פליגין בקרייה רבי יוחנן אמר מביא וקורא · רבי שמעון בן לקיש אמר מביא ואינו קורא ·

הדרן עלך השולח גט לאשתו

הניזקין שמין להן בעידית · ובעל חוב בבינונית · וכתובת אשה בזיבורית · רבן שמעון בן גמליאל אומר אף כתובת אשה בבינונית ·

ב׳ אין נפרעין מנכסים משועבדין במקום שיש בני חורין ואפילו הן זיבורית · אין נפרעין מניכסי יתומין אלא מן הזיבורית ·

ג׳ אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדין מפני תיקון העולם המוצא מציאה לא ישבע מפני תיקון העולם ·

ד׳ יתומים שסמכו אצל בעל הבית או שמינה להן אביהן אפיטרופוס חייב לעשר פירותיהן · אפיטרופוס שמינהו אבי יתומים ישבע ושמינהו בית דין לא ישבע · אבא שאול אומר חילוף הדברים · המטמא והמדמע והמנסך אם שוגג פטור ואם מזיד חייב · הכהנים שפיגלו במקדש מזידים חייבין ·

ה׳ העיד ר׳ יוחנן בן גודגדא על החרשת שהשיאה אביה שהיא יוצאה בגט ועל קטנה בת ישר׳ שנישאת לכהן שהיא אוכלת בתרומה ואם מתה בעלה יורשה ועל מריש הגזול שבנאו בבירה שיתן את דמיו ועל החטאת הגזולה שלא נודעה לרבי׳ שהיא מכפרת מפני תיקון המזבח ·

ו׳ לא היה סיקריקון ביהודה בהרוגי המלחמה · מהרוגי המלחמה ואילך יש בו סיקריקון · כיצד לקח מסיקריקון וחזר ולקח מבעל הבית מקחו בטל · מבעל הבית וחזר ולקח מסיקרקון מקחו קיים · מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל · מן האשה וחזר ולקח מן האיש וחזר מקחו קיים · זו משנה ראשונה בית דין של אחריהן אמרו נותן לבעלים רביע ·

ז׳ אימתי בזמן שאין בידן ליקח · אבל אם יש בידן ליקח הן קודמין לכל אדם · רבי יהושע הושיב בית דין ונמנו שאם שהת לפני סיקריקון שנים עשר חדש כל הקודם ליקח יקח ונותן לבעלים רביע ·

ח׳ חרש רומז ונרמז בן בתירה אומר קופץ ונקפץ במטלטלין הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין ·

ט׳ אילו דברים אמרו מפני דרכי שלום · כהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל׳ מפני דרכי שלום · מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום · בור שהוא קרוב לאמה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום · מציאת חרש שוטה וקטן יש בהן גזל מפני דרכי שלום · רבי יוסי אומר גזל גמור · מצודות חיה ועופות ודגים יש בהן גזל מפני דרכי שלום · רבי יוסי אומר גזל גמור · המנקף בראש הזית גזל מפני דרכי שלום רבי יוסי אומר גזל גמור · אין ממחין ביד עניי גוים בלקט ובשכחה ובפיאה מפני דרכי שלום ·

י׳ משאלת אשה לחבירתה החשודה על השביעית נפה וכברה ריחים ותנור · אבל לא תבור ולא תטחן עמה · אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה · אבל משתטיל מים לא תגע בה שאין מחזקין ידי עוברי עבירה · וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום · ומחזיקים ידי גוים בשביעית אבל לא ידי ישראל · ושואלים בשלומן מפני דרכי שלום:

סליק פירקא

הניזקין

שמין להן בעידית כו׳ · קל וחומר להקדש אמר
רבי אבא בר פפי קומי ר׳ יוסי מה אנן קיימין אם
להבשר נזקין הדא דתנינן שור רעהו ולא שור
הקדש · אם לניזק גופו הוא הא דתני רבי חייה מזיקן להדיוט ואין מזיקן לגבוה ·
אלא כן קיימין כאומר הרי עלי מאה מנה להקדש והלך שורו והזיק שלא תאמר
יעשה כבעל חוב ויגבה בבינונית לפום כן צריך מימר הניזקין שמין להן בעידית קל
וחומר להקדש · תני רבי חייה נזק וחצי נזק נגבין מן המשועבדין · ניחא נזק ·
חצי נזק לא מגופו הוא משלם · אמר רבי יוסי תיפתר בשור תם שהזיק
והלך הבעל ומכרו · כבר נשתעבד גופו לבעל הנזק · רבנין דקסרין
אמרין תיפתר שזקפן עליו מלוה · מעתה לא תגבה אלא כבינונית · מאח׳ שעיקרו
נזק גובה בעידית · שדהו פרט למשועבד · כרמו פרט להקדש · מה אנן קיימין
אם כשהזיק ואחר כך הקדיש הדא הוא דתנינן והקדיש תשע׳ מנה והיה חובו מאה
מנה · אם כשהקדיש ואחר כך הזיק הדא הוא דתנינן שור רעהו ולא שור הקדש ·
אמר רבי יודן תיפתר בשור של הקדש שרעה לתוך שדה הדיוט · אמ׳ ליה ר׳ מנא
אנן בענין קרקע הקדש ואת אמרת תוך שדה הדיוט · אלא כן אנן קיימין כאומר
הרי עלי מאה מנה להקדש והלך הוא והזיק שלא תאמר אילו נזקין ומלוה בעדים
הנזקין קודמין ובא קודם הנזק להקדש לפום כן צריך מימר כרמו פרט להקדש ·
שדהו פרט למטלטלין · כרמו פרט לראוי כבמוחזק · שדהו פרט למטלטלין
בהן דלא בעי מטלטלין משעה ראשונה · והבא כהדא דתני אין לי אלא קרקע
מניין שאם רצה ליתן כסף · תלמוד לומר כסף ישיב לבעליו · מה בעית
מימר קרקע עיקר · אי נימר כסף עיקר · ויחליטו לו משעה ראשונה · ואנן חמיי
רבנין מחליטין לו קרקעות · כרמו פרט לראוי כבמוחזק · רבי לעזר בשם רבי
יוסא כשהפר אביו כור והזיק כחיי אביו ונפלו לו נכסים אחר מיתת אביו הייתי
אומ׳ ישתעבדו נכס׳ לאותו נזק לפום כן צריך מימר כרמו פרט לראוי כבמוחזק ·
מיטב שדהו ומיטב כרמו של מזיק דברי רבי ישמעאל · רבי עקיבא אומר מיטב
שדהו ומיטב כרמו של ניזק · קשיא על דרבי עקיבא ניזוק ואת אמר כן · אלא
בית דין רואין אי זהו שדהו יפה לפני הניזוק ושומה לה כמוה · כהדא דתני יכול
אם אכלה מן העידית שמין לו מן העידית · מן הזיבורית שמין לו מן הזיבורית ·
הך עבידא עידית שבזיבורית טבא סגין · אם אומר את כן נמצאת משביח
את הניזק · רואין את השדה כאילו מליאה עידית ושמין לו מן העידית ·
זיבורית שמין לו מן הזיבורית · נמצא משלם מן העידית על העידית ומן
הזיבורית על הזיבורית · מניין לרבי עקיבה הניזקין שמין להן בעידית
ליתה מן התורה · איתה מן התקנה · מפני מה אמרו הניזקין שמין להן בעידית ·
מפני הגזלנין שיהא אדם אומר מה כידי גזל מה כידי מזיק למחר רואין בית דין
שדה יפה שלי ונוטלין אותה מלפני · וסומכים אותה למקרא מיטב שדהו ומיטב
כרמו ישלם · עד כדון קרקעו · משכונו למד מקרקעו · מה קרקעו בעידית ·
אף משכונו בעידית · ובעלי החוב בבינונית מפני הרמאין · שלא יהא אדם רואה
את שדה חבירו יפה ומלוה אותו מעות ועוקף ונוטלה ממנו · מעתה לא ישומו
לו אלא בזיבורית · אמר רבי יודה וכיני אלא שלא לנעול דלת בפני בני אדם ·
שלמחר הוא ללוות ואינו מוצא · דרש ר׳ סימאי והאיש זה שליח בית דין שאם
נכנס המלוה הוא מוציא את היפה · ואם נכנס הלוה הוא מוציא את הרע · הא
כיצד שליח בית דין נכנס ומוציא את הבינונית · רבי ישמעאל אומר דבר תורה
הו׳ שיכנס המלוה דכתי׳ והאיש אשר אתה נושה בו יוציא אליך את העבוט החוצ׳ ·
עד כדון משכונו · קרקעו למד ממשכונו · מה משכונו בבינונית · אף קרקעו
בבינונית · פשיטא דא מילתא מלוה שהא נעשית בו כפרנות אינה נשמטת ·
כפרנות שהוא נעשית מלוה משמטת · רבי ירמיה בעי אף למידת הדין כן היא
מלוה שהוא נעשית כפרנות גובה · כפרנות שהוא נעשית מלוה גובה בבינונית
אין שם אלא עידית גובה בעידית · בינונית גובה בבינונית · זיבורית גובה
בזיבורית · עידית ובינונית · הניזקין שמין להן בעידית · ובעל חוב וכתובת
אשה בבינונית · בינונית וזיבורית · הניזקין ובעלי חוב שמין להן בבינונית ·
וכתובת אשה בזיבורית · היתה העידית שלו יפה משל כל אדם עידית היא בינונית
שלו יפה משל כל אדם בינונית היא זיבורית שלו יפה משל כל אדם זיבורית היא ·
היתה עידית שלו כבינונית של כל אדם · רבי זירא ורבי אילא בעי נישמעינה מן
הדא בינונית היבורית הניזקין ובעלי חוב שמין להן בבינונית · וכתובת אשה
בזיבורית · וכמה דאת בעי עידית ובינונית ניזקין דוחין לבעלי חוב בבינונית ·
ודכוותה בינונית וזיבורית ידחו הניזקין לבעלי חוב בזיבורית · רבי יוסי בר בון
בשם רב חסדא תיפתר שהיתה לו עידית ומכרה וכבר נדחו לבעלי חוב לגבות
בבינונית · וכתובת אשה בזיבורית · א״ר ירמיה לא שנו אלא מנה מאתים אבל
כתובת אלף דינר גובה בבינונית · ורבי יוסי אמ׳ אפי׳ כתובת אלף דינר אינה גובה
אלא מן הזיבורית · ואתיין אילין פלוגוותא כאילין פלוגוותא כל זמן שהיא בבית
אביה גובה כתובתה לעולם · כל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובתה עד עשרים
וחמש שנה · רבי סימון אמר רבי יהושע בן לוי לא שנו אלא כתובת מנה מאתי׳ ·
אבל היתה כתובתה אלף דינר גובה כתובתה לעולם · אתא רבי אבהו בשם רבי
יוחנן ואפילו כתובה של אלף דינר אינו גובה אלא עד עשרים וחמש שנה ·

ואתיא דרבי יוסי כרבי יוחנן · ודרבי ירמיה כר׳ יהושע בן לוי · דתנינן תמן הכותב
נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא איבדה כתובתה · רב אמר כמונח
על ידה · ושמואל אמר כמחלק לפניה · רבי יוסי בר חנינה אמר מקולי כתובה
שנו כאן · ותני בר קפרא מקולי כתובה שנו · אמר רבי בא טעמא דרבי יוסי בן
חנינה לא סוף דבר בכתובת מנה מאתים · אלא אפילו כתובה של אלף דינר
מקולי כתובה שנו · הלכה ג׳ אין מוציאין לאכילת פירות כו׳ · רבי
יוחנן בשם ר׳ ינאי אין נפרעין מניכסי יתומים קטנים אלא בשטר שהריבית אוכלת
בו · ויש אומרים אף לכתובת אשה · אמר רבי אימי מפני מזונות · אמר רבי
מתניה מאן חש למזונות רבי שמעון דרבי שמעון אמר במגבה הדבר תלוי · מאי
כדון מפני חינה כדי שיהו הכל קופצין עליה לישאנה · ויש אומרים אף לגזילה
ולניזקין · אמר רבי יוסי בי רבי בון אף אנן תנינן תרתיהון לגזילה מן הדא אם יהיה
דבר שיש לו אחריות חייבין לשלם · לניזקין מן הדא ואין נפרעין מן הנכסים
של יתומין אלא מן הזיבורית · כיני מתניתא אין נפרעין מניכסי יתומים לנזקין
אלא מן הזיבורית · והתני עמד הבן תחת האב הניזקין שמין להן בעידית ובעלי
החוב בבינונית · וכתובת אשה בזיבורית · אמר רבי יוסי בי רבי בון כאן ביתום
גדול · כאן ביתום קטן · הלכה כ׳ אין נפרעין מנכסים
משועבדין כו׳ · אמר רבי חנינא מפני שאין להן קיצבה · גזל שדה משמעון
ומכרה ללוי · ובא שמעון וטרפה מלוי · לוי גובה קרן ממשועבדין של ראובן
ושמעון גובה אכילת פירות מבני חורין של לוי · עמד לוי והשביח לוי גובה את
הקרן ממשועבדין של ראובן וגובה את השבח מבני חורין של שמעון · רבי חייה
בשם רבי יוחנן אמ׳ והוא שקדם מקחו של זה לשבחו של זה אבל אם קדם שבחו
של זה למקחו של זה לוי גובה את הקרן אפילו ממשועבדין של שמעון · ר׳ בא
רבי חייא בשם רבי יוחנן אמר אף באכילת פירות כך היא עבדא · אפיק ד׳ דינרין
והוא שבח אשתא · לוי גבי ארבעתי דינרייא במשועבדין של ראובן וגבי הרין
אוחרנייא מבני חורין של שמעון · ר׳ אבין בשם רבנ׳ דהמן אין לך יורד ברשו׳ וידו
לתחתונה אצל שמעון · רבי יוסי בי ר׳ בון בשם רבנין דהמן אין לך יורד ברשות
וידו לעליונה אצל ראובן · ראובן שגזל שדה משמעון ומכרה ללוי והלך לוי
ונתנה מתנה ליהודה ובא שמעון וטרפה מיהודה · יהודה לא אזיל גבי לוי דהוא
מתנה · לוי אזל גבי ראובן דהוא מכירה · ולא כמתנה יהבתינה · יכיל הוא מימר
ליה בעי הוינא מיתן ליה וישלם לי טיבו · ראובן גזל שדה משמעון ונתנה מתנה
ללוי · והלך לוי ומכרה ליהודה ובא שמעון וטרפה מיהודה · יהודה אזל גבי לוי
דהוא מכירה · לוי לא אזיל גבי ראובן דהוא מתנה · דמר רבי יוסי בשם רבנין
אין שיעבוד למתנה · ראובן גזל שדה משמעון ומכרה ללוי ולא הספיק לכתוב
טרפו עד שמת דמאן הוא · רב הונא וחייה בריה דרב · חד אמר אם כתב שטר
טרפו של ראובן · ואם לאו של לוי היא · וחרנה אמר הוא כתב הוא לא כתב של
לוי היא · א״ר מנא מסתברא דלא דראובן דיכיל למימ׳ ליה מילה דלא דידי זבנית
לך · א״ר יוסי בי ר׳ בון לא מסתברא דלא דלוי דראובן יכיל למימר ליה האי דלא
קומיך אקים לזביניה טבי את · מהו לגבות פרנסה מן המשועבדין · אמר רבי
זעירה רבי יוחנן לא גבי · מאן גבי ר׳ חנינה ורבי אילא גביי · ר׳ יסא איתפקד מדל
דיתמין והוה תמן בעיין פרנסה · אעיל עובדא קומי ר׳ אלעזר וקומי ר׳ שמעון בן
יקים · אמר ר׳ שמעון בן יקים לא מוטב שתפרנסו מן של אביהן ולא מן הצדקה ·
אמר ליה רבי לעזר ר׳ אילו יבואו לפני רבותינו אין רבותינו נגעין בו ואנו עושין
בו מעשה · אמר רבי יסא אנא יהיב ואי קמון יתמין ועררין אנא יהיב לון · אפילו
בן קמון ועררון · גזר דין נפק ציפור בת אבשלום · רבי סימון ורבי יעקב
בר אידי בשם רבי שמעון בר בא אנא ורבותינו גבינו לה מן המטלטלין במנהג
מקומה · רב הוה כתיב לרבי עברין על דעתיה דרבי חייה רבה והוה רבי חייה כתיב
ביני שיטיא עמדו היתומין ומכרו גובין מן הפרנסה ואין גובין מן המזונות · עמדו
ושיעבדו · השיעבוד הזה איני יודע מהו · תנא לוי אחד שיעבוד האב ואחד
שיעבוד הבן גובין מן הפרנסה ואין גובין מן המזונות · אמר רבי אבא לית כאן
בשיעבוד האב אלא בשיעבוד הבן · אם בשיעבוד האב · אם בחיי האב
אינו גובה לא כל שכן לאחר מיתת האב · רבי חמא בר עוקבה בשם רבי יוסי
בר חנינה נישאו הבנות אלמנה ניזונת מהן · רבי בא בדידיה · ורבי יודה
בדידיה · דאתותיה דרבי יוסי בר חנינה בשם רבי יוסי בי רבי חגיי אפילו מתו
אלמנה ניזונת מהן · בני בנים מה הן · רבי מנא אמר בני בנים הרי הן כבנים ·
רבי יוסי אמר אין בני בנים כבנים · רבי שמואל בריה דרבי יוסי בי רבי בון ורבי
מתניה הוון יתבין סברין מימר היא בני בנים שכאן · היא בני בנים של הלן · אמר
לון רבי יוסי בי רבי בון בני בנים קפצה עליהן ירושת תורה · תמן תנינן מנה לאבא
בידו אין לו בידי אלא חמשים דינרין פטור · מפני שהוא כמשיב אבידה ·
אמר רבי לעזר תקנה תיקנו בו כדרך שתיקנו במציאה · דתנינן המוצא מציאה
לא ישבע מפני תיקון העולם · אמר רבי בא מתניתא כשאמר לו שני שוורין
מצאת לי · אבל אם אמר לו שני שוורים מצאתי לך והחזרתי לך את שניהן ·
והוא אומר לו לא והחזרתה לי אלא אחת לא בזה תיקנו · ר׳ פדת בשם רבי יוחנן
בזה תקנו · אבל בראשונה דבר תורה היא · כהדא דתני יכול אמר לו שני שוורים
מצאת לי והוא אמר לא מצאתי אלא אחד יכול יהא חייב · תלמוד לומר או מצא
אבידה

אבידה וכחש בה׳ · פרט לזה שלא כיחש · אבל אם אמר לו עומד הייתי בראש גגי וראיתיך מושך שני שוורים קשורים · שני שוורים קשורים משכת לי והוא אומר לא משכתי אלא אחד לא כזה תיקנו · חדכוותה עומד הייתי על אבא בשעת מיתתו וטענך מנה והודיתה לו · והוא אומר לא הודיתי אלא חמשים לא כזה תיקנו ·

הלכה ד׳ יתומים שסמכו אצל בעל הבית כו׳ · אתם פרט לשותפין · אתם פרט לאפיטרופוס · אתם פרט להורם שאינו שלו · אתם פרט לשותפין · והתנינן השותפין שתרמו · אלא כאן בתרומה גדולה · כאן בתרומת מעשר · כלום למדו תרומה גדולה לא מתרומת מעשר · אלא כאן להלכה · כאן למעשה · אתם פרט לאפיטרופוס · והתניא יתומים שסמכו אצל בעל הבית או שמינה להן אביהן אפיטרופוס חייב לעש׳ פירותיהן · חבריא אמרין כאן לאפיטרופין לעולם · כאן לאפיטרופין לשעה · ר׳ יוסי בעי אם באפיטרופין לעולם ודא דתני מוכר הוא עבדים אבל לא קרקעות · אלא כאן ביתום גדול · כאן ביתום קטן · א״ר יוחנן בתחילה אין מעמידין אפיטרופוס ליתומין לחוב להן אלא לזכות להן ואם חבו חבו · ר׳ יוסי בר חנינה אמ׳ בין בתחילה בין בסוף אין מעמידין להן בין לזכות בין לחובה · מתניתא פליגא על ר׳ יוסי בר חנינה מעמידין להן אפיטרופוס · שנייה היא בשור שלא ילך ויזיק · הזיק משל מי הן משלמין · ר׳ יוחנן אמר משל יתומין · רבי יוסי בר חנינה אמר משל אפיטרופוס · ואפילו דלא יסבור רבי יוחנן כן לית מילתיה אמרה כן לא דהוא אמ׳ לבסוף אם חבו חבו · אפיטרופוס שמינהו אבי יתומין ישבע שאין דרכו לבחן · שמינוהו בית דין לא ישבע שדרכו לבחן · אבא שאול אומר חילוף הדברים אפטרפוס שמינהו אבי יתומין ישבע מפני שהוא כנושא שכר · שמינוהו בית דין לא ישבע מפני דיכיל מימר ליה טבות הדנא עבידנא לך · אתייא דרבי יוחנן כרבנין · ודרבי יוסי בר חנינה כאבא שאול · דרבי יוחנן כרבנין ואפילו דיסבור כאבא שאול בעי הוא בר נש מיתן מהמן ומיקרייה מהמן · ודרבי יוסי בר חנינה כאבא שאול אפילו דיסבור כרבנין אדם מבריח עצמו מן השבועה · ואין אדם מבריח עצמו מן התשלומין · רבי יוחנן לא נחת לבית וועדא קם עם רבי מנא · אמ׳ ליה מה חדתין ייברון · א״ל כן א״ר יוסי המטמא אינו כעושה מעשה · מן הדא תרומה וניטמאת · אמר ליה תיפתר שניטמאת מאיליה · ולית שמע מינה כלום · דהא מתניתא דן את הדין זיכה את החייב וחיי׳ את הזכאי טימא את הטהור טיהר את הטמא · דמר רב ירמיה בשם רב במגיעו לידו · ושמואל אמר במגיעו לידו · רבי יהודה בר׳ אומר בדין הוה שאפילו במזיד יהא פטור ולמה אמרו חייב כדי שיהא מודיע · ורבי יוחנן אמר בדין היה אפילו שוגג שיהא חייב ולמה אמרו פטור משום קנס · חילפיה דרבי יוחנן כן תרא המטמא והמדמע והמנסך כשוגג פטור כמזיד חייב · ואמר רבי יוחנן ומשום קנס. מתניתא מסייעא לרבי יוחנן הנותן עול על גבי פרתו של חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים · עד כדון כסבור שהוא חולין · הוה יודע בה שהיא תרומה וכסבור שמותר לטמותה · נישמעינה כן הדא הכוהנים שפיגלו במקדש מזידין חייבין · מה אנן קיימין אם כסבור בהן שהוא חולין · דש פיגול בחולין · אלא כן אנן קיימין ביודע בהן שהן קודש · וסבור לומר שמותר לפגל בקודש · והכא ביודע שהיא תרומה וסבור לומר ומותר לטמותה · רב הונא בשם רב והוא שעירב ניסך ועירבבה בתחילה והוא חייב מיתה · ולבסוף בתשלומין · התיב רבי אבא הגע עצמך שהרג את הנפש ושיבר את הצלוחית בתחילה הוא חייב מיתה · ולבסוף בתשלומין · מתיב ר׳ יוסי הגע עצמך שהדליק גדישו של חבירו ביום הכיפורים בתחילה הוא חייב מיתה ולבסוף בתשלומין · המטמא והמדמע והמנסך בשוגג פטור במזיד חייב ואמר רבי יוחנן משום קנס ·

הלכה ה׳ העיד רבי יוחנן בן גודגדא כו׳ · רבי חנינה בעי קומי רבי אימי נראין דבריו כפיקחת שיש לה דעת שהיא יוצא בין לדעת בין שלא לדעת · וחרשת שאין בה דעת לא תצא אלא לדעת · ולא עדות היא · אף אבין מוצא בה · ומוסיפין על העדות · רבי חנינה סבר כפיקחת שהשיאה אביה ואמה · רבי יוסי סבר מימר בקטנה שהשיאה אביה ואמה ונתגרשה · אמר רבי יוחנן מה טעם אמרו קטנה בת ישראל אוכלת בתרומה מפני שיהו הכל קופצין עליה ליטא מפני חינה · אמר רבי שמי והוא שתהא יודעת לשמור קידושין · אמר ר׳ אימי מתניתא אמרה כן נישאת לכהן תאכל בתרומה · אמר רבי חנניה כן מה דאמר רבי יוחנן מפני חינה הדא אמרה אפילו לא יודעת לשמור קידושיה · רב המנונא בשם רבי אסי קטנה אין לה חופה שתאכל בתרומה · אמר ר׳ אמי מתניתא אמרה כן נישאת לכהן תאכל בתרומה · רבי אבין בעי בשנכנסה לחופה ולא נבעלה ושלחה לבית אביה והגדילה מהו שתאכל בתרומ׳ · נישמעינה מן הדא על גב חופתה הראשונ ·

גזל מריש ובנאו בבירה · ב״ש אומרים יקעקע כל הבירה ויתננו לו · ובית הלל אומרים נותן לו דמיו בשוויו מפני תקנת השבין · אמר רבי לעזר מה פליגין בשגזלו משופה אבל אם גזלו ושיפהו דמים הוא חייב לו · גזלו ושיפהו על גב מקומו מהו · נישמעינה מן הדא היורד לתוך חורבה של חבירו ובנייה שלא ברשות שמין לו וידו על התחתונה · ביקש ליטול עציו ואבניו אין שומעין לו · ר׳ יעקב בר אחא בשם ר׳ יהושע בן לוי משום רב נחמן בר יעקב בעי אילו המפרק חבילתו לתוך חורבתו של חבירו והלך ליטלה שמא אין שומעין לו · ולא שמיע דאמר רבי יעקב בר אידי משום רבי יהושע בן לוי משום יישוב · יאות אמר רבי יוסי הדינא סבר מימר מה פליגין בארץ אבל בחוצה לארץ לא · מן מה דאמר רבי יעקב בר אחא משום יישוב · הדא אמרה היא בארץ היא בחוצה לארץ · ביקש ליטול עציו ואבניו מהו · אומ׳ לו המהן עד שידור בתוכה · ושמואל אמ׳ נוהנין לו סיד · עולא בר ישמעאל בדין הוה אפי׳ נודעה לרבים לא הכפר למה אמרו הכפר שלא יהא המזבח שמם · ריש לקיש אמר בדין הוה דאפילו נודעה לרבים הכפר ולמה אמרו לא הכפר שלא יהא מזבח מקבל גזילות · וכמה הם רבים רבי גוריון בשם ריש לקיש שלשה בני אדם · רבי אבין בשם רבי יוחנן והבאתם גזול את הפסח ואת החולה · מה פסח וחולה בגלוי אף כל בגלוי ·

הלכה ו׳ לא היה סיקריקון ביהודה כו׳ · בראשונה גזרו שמד על יהודה שכן מסורת בידם באבותם יהודה הרג את עשו דכתיב ידך בעורף אויביך · והיו הולכין ומשעבדין בהן ונוטלין שדותיהן ומוכרין אותן לאחרים והיו בעלי בתים באין וטורפין והיתה הארץ חלוטה ביד סיקריקון · נמנעו מליקח התקנו שלא יהא סיקריקון ביהודה · במה דברים אמורי׳ בהרוגי המלחמה לפני המלחמה · אבל הרוגים שנהרגו מן המלחמה והילך אין בהן משום סיקריקון · והרוגים שלפני המלחמה לא כלאחר המלחמה הן · תפתר שבא סיקריקון וגזל וחמס לא הספיק לכתוב תרפו עד שיבוא סיקריקון לכל העולם שלא תהא הלכה למחצה · גליל לעולם יש בו משום סיקריקון · המטלטלין אין בהן משום סיקריקון · הני חבירי בתי אבות אין בהן משו׳ סיקריקון · היורד בשם חוב ומשם אנפרות אין בהן משום סיקריקון · אנפרות עצמה ממתנת לבעלים שנים עשר חדש · אמר רבי יודה בן פזי בבריזין והולכין ארבע שבתות לאחר שנים עשר חדש · פתר לה תרין פתרין · נסבה מן חכור ויהבה לחכור אתא בעי מיטרוף · אמ׳ ליה ולאו חכור את שבוק לי ומה דאת גזי גזי · נסבה מבעל הבית ויהבה לחכור אתא בעי מיטרוף · אמר ליה מה הנייה לך דאת מסכנא מיניה חזא מסכנא מינך אלא מה דאית לי בחילי אנא יהיב לך · עד כדון בשני שטרות היה שטר אחד רבי זעירא ור׳ אילא תריהון אמרין כ״ש מקחו בטל · הגא שלקח מן האשה וחזר ולקח מן האיש · ר׳ חנניה ור׳ מנא תריהון אמרין כ״ש מקחו קיים והוא שלקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה · ואין כל מה שיש לאשה משועבד לאיש · לאכילת פירות · רבי חזקיה בשם רבי אחא זבני מכר לראשון וחתמה לשני לשלישי וחתמה גובה מן האחרון · לא הספיק גובה משלפניו לא הספיק גובה משלפני פניו · עלה אמר רב בנכסים שהכניסה לו בכתובתה אבל נכסים שהכניסה לו פרה פרנון גובה מאי זה שתרצה ·

הלכה ח׳ חרש רומז ונרמז כו׳ · הן אומ׳ בידינו ליקח והלוקח אומר לאו · אמר רבי יוסי לעולם השדה בחזקת הבעלים שהמוציא מחבירו עליו הראייה · רב אמר אנא הוינא במינינא ולאו שנייא הוא הוא רביע קרקע הוא רביע מעות · א״ר יוסי בי רבי בון קרקע דינר אגרבא רביע מעות טרימיסין · בן בתירה אומר קופץ ונקפץ שוכר ומשתכר · אפיוטות פריא · אמר רבי יוחנן מפני חייהן · אמר רבי מנא אף על גב דרבי יוסי רבו גבי עיצומין מודה באילין דיהבון בניהן לאומנותא דאינון גבי עיצומין מפני חיי הבריות ·

הלכה ט׳ אילו דברים אמרו מפני דרכי שלום כו׳ · מילתיה דרבי שמעון בן יוחי אמר שהוא מדברי תורה דתני רבי שמעון בן יוחי ויכתב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי וגו׳ · ואחר כך ואל כל זקני ישראל · מילתיה דרבי יהושע בן לוי שהוא מדבריהן דאמר ר׳ יהושע מימי לא בירכתי לפני כהן ולא הנחתי לברך ישראל לפניו · מילתיה דרבי חנינה אומר שהיא מדבריהן דמר רבי חנינה עיר שכולה כהנים ישראל קורא ראשון מפני דרכי שלום · רבי אחא ורבי תנחום בר׳ חייה בשם רבי שמלאי עיר שכולה כהנים כולן נושאין את כפיהן · ולמי הן מברכין לאחיהן שבצפון ושבדרום · ומי עונה אחריהן הנשים והקטנים · תני אביי בר בנימן עם העומד אחרי הכהנים אינן בכלל ברכה · העומדים לפני הכהנים אמר רבי חייה בר בא אפילו חומה של ברזל אינה מפסקת · העומדין מן הצדדין · נישמעינה מן הדא נתכוון להזות לפניו והזה לאחריו · לאחריו והזה לפניו הזייתו פסולה · לפניו והזה על הצדדין הזייתו כשירה · הדא אמרה העומד מן הצדדין בכלל ברכה הן · אמר רב חסדא וצריך שיהא החזן ישראל · אמר רב חסדא אם היה כהן אחד אומר כהן · לשנים אומר כהנים · ורב הונא אמר אפילו לאחד או׳ כהנים שאינו קורא אלא השבט · שלא תאמר איש פלוני בגלה עריות ושופך דמים והוא מברכנו · אמר הקב״ה ומי מברכך לא אני מברכך שנאמר ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם · מערבין בבית ישן · א״ר אבין ובדיור ישן היא מתניתא · בור הקרוב לאמה מתמלא ראשון · והוא שתהא אמת המים עוברת על גבין · שמואל אמר אפילו מן הצד · תמן אמרין דרחיק וניחא למישתי קדים ליה דקריב וקשה למישתי · על דעתיה דרבנן דהמן ניחא · תמן אמרין בשם רב נחמן בר יעקב כל שנותנין לו אגוז ומשליכו צרור ונוטלו · המוציא בידו כמוציא לאשפה · אגוז ונוטלו צרור חורקו גוזלו גזל מפני דרכי שלום · אגוז וצרור נוטלן ומצניען ומביאן לאחר זמן גוזלו גזל גמור זוכה לעצמו אבל לא לאחרים · רב הונא אמר בשם [illegible] לעצמו זוכה לאחרים · הכל מודין שאין מתנתו מתנה שנאמר כי יתן איש · מתנת איש מתנה ואין מתנת קטן מתנה דברי חכמים · רבי יודה בן פזי בשם רבי יוחנן לעולם אין גזילו גזל עד שיביא

שתי שעדות · רבי אבהו בשם רבי יוחנן הדא דאת אמרת להוציא ממנו בדין ·
אבל לקרבן ולשבועה כל עמא מודה עד שתביא שתי שעדות ברם כרבנן דהכא
רבי יוסה בעי מעתה אף לעצמו לא יזכה שנאם איש אל רעהו עד שיהא כרעהו ·
רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי שמואל בר רב יצחק וירדה לה בשיטת הפעוטות
דתנינן תמן הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין · והא תנינן תמן אבל
אינו מזכה להן לא על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים
מפני שידן כידו · רבנין דקיסרין אמרין כאן כתינוק שיש בו דעת · כאן בתינוק
שאין בו דעת · מצודות חיה ועופות כו' · הדא דאת אמר באילין רברבתא אבל
באילין דקיקתא כמאן דאינון בגו בייתיה · העני המנקף בראש הזית מה שתחתיו
גזל מפני דרכי שלום · רבי יוסי אומר גזל גמור · הדא דאת אמר בדארעא ·
אבל הלוקח כיד זכתה לו ידו · אין ממחין ביד עניי גוים לקט שכחה ופיאה מפני
דרכי שלום · תני עיר שיש בה גוים וישראל מעמידין גבאי גוים וגבאי ישר' וגובין
משל גוים ומשל ישראל ומפרנסין עניי גוים ועניי ישראל ומבקרין חולי גוי' וחולי
ישראל וקוברין מיתי גוים ומיתי ישראל ומנחמין אבילי גוים ואבילי ישר' ומכניסין
כלי גוים וכלי ישראל מפני דרכי שלום · גירדאי שאל לרבי אימי יום משתה של
גוים מהו וסבר מישרי לון מן הדא מפני דרכי שלום · אמר ליה רבי אבא והתני
רבי חייה יום משתה של גוים אסור · אמר רבי אימי אילמלא רבי אבא כבר היינו
באין להתיר עבודה זרה שלהן וברוך שהבדילנו מהן · הלכה י' משאלת
אשה לחברתה כו' · רבי זעירא בעי קומי ר' מנא מתניתא בסתם · הא בפירושא
לא · אמר ליה וסתמו לאו כפירוש הוא · אמר ליה אני אומר נפה לספור בה
מעות כברה לכבור בה חול ריחים לטחון בה סממנין · תנור לרטבין בו אונין
של פשתן · רבי פינחס בעי במה קנסו במקום שזורעין ואוכלין או במקום
שזורעין ולא אוכלין · מה נפיק מביניהון · ראו אותו לוקח מן הסירקי אסור ·
ואין תימר במקום שזורעין ואוכלין ראו אותו לוקח מן הסירקי מותר · רבי יוסי
בי רבי חנינה בעי על כל פירקא איתמר · או על הדא הילכתא איתמר · רבנין
דקיסרין בשם רבי יהודה בן טיטס מן מה דתנינן בגיטין אלא הדא אמרה הדא היא
הלכתא על הדא הילכתא איתמר · תמן תנינן נחתום שהוא עושה בטומאה לא
לשין ואין עורכין עמו · ותני עלה לא בודדין ולא טוחנין עמו · והבא הוא אומר
אבן · אמר רבי אילא כאן לחולין כאן לתרומה · והתנינן נחתום · אית לכימר
נחתום בתרומה · חברייא אמרי כאן בלותת כאן בשאינו לותת · מתניתא
מסייעא לחברייא אבל משתטיל את המים לא תגע אצלה · רבי חייה ורבי אימי
חד אמ' חרוש בה טבאות ואנא נסיב לה מינך בתר שמיטתא · וחרנא אמר יישר ·
מאן דאמר חרוש בה טבאות ואנא נסיב לה מינך בתר שמיטתא · מה שואלין
בשלומן של ישראל יישר · ומאן דאמר לגוי יישר · דלמא רבי חונא בר פפא
ורבי שמואל בר נחמן עברין על חד מחודשי שביעית · אמר ליה רבי שמואל
בר נחמן ישראל את · אמר ליה רבי חונא בר פפא לא כן אלפן רבי ולא אמרו
העוברים ברכת יי' עליכם · אילו אומות העולם שהן בלין ועוברין מן העולם לא
אמרו לישראל ברכת יי' עליכם · מה ישראל אומרי' להן ברכנו אתכם בשם יי' לא
דיכם שכל ברכות שבאות לעולם בזכותינו הן באות ולא דייכם שאין אתם אומ'
לנו באו ושלו מן הברכות הללו אלא שאתם מגלגלין עלינו פיסים זימונות
וגולגליות וארנוניות :

הדרן עלך הניזקין

האומר התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי
אם רצה להחזיר יחזיר · האשה שאמר' התקבל
לי גיטי אם רצה להחזיר לא יחזיר · לפיכך אם
אמר הבעל אי אפשי שתקבל לה אלא הולך ונתן לה אם רצה להחזיר יחזיר ·
רבן שמעון בן גמליאל אומר אף האומרת טול לי גיטי אם רצה להחזיר לא יחזי' ·
ב' האשה שאמרה התקבל לי גיטי צריכה שני כיתי עדים שנים
שיאמרו בפנינו אמרה · ושנים שיאמרו בפנינו קיבלה וקרעה אפי' הן הראשונים
והן האחרונים · או אחד מן הראשונים ואחד מן האחרונים ואחד מצטרף עמהן ·
נערה מאורסה היא ואביה מקבלין את גיטה · רבי יהודה אומר אין שתי ידיי זוכות
כאחת אלא אביה מקבל גיטה בלבד · וכל שאינה יכולה לשמר את גיטה אינה
יכולה להתגרש · ג' שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט
לידה לפיכך אם רצה הבעל להחזיר יחזיר שאין הקטן עושה שליח · ואם אמר
לו אביה צא וקבל לבתי גיטה אם רצה להחזיר לא יחזיר · ד'
האומר תן גט לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר פסול · הרי הוא
במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר כשר · ה' האשה שאמרה
התקבל לי גיטי במקום פלוני וקיבלו לה במקום אחר פסול · ורבי אלעזר
מכשיר · הבא לי גיטי ממקום פלוני והביאו לה ממקום אחר כשר ·
ו' הבא לי גיטי אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לידה · התקבל לי
גיטי אסורה לוכל בתרומה מיד · התקבל לי גיטי במקום פלוני אוכלת בתרומה
עד שיגיע גט לאותו מקום · רבי אלעזר אוסר מיד · ז' האומר
כתבו גט ותנו לאשתי גרשוה כתבו איגרת ותנו לה הרי אילו יכתבו ויתנו ·
פטרוה פרנסוה עשו לה כנמוס עשו לה כראוי לא אמר כלום · בראשונה היו
אומרים היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אילו יכתבו ויתנו חזרו לומר
אף המפרש והיוצא בשיירא · רבי שמעון שזורי אומר אף המסוכן ·
ח' מי שהיה מושלך בבור ואמר כל השומע את קולו יכתוב גט
לאשתי הרי אילו יכתבו ויתנו · הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה
מעשה בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת · אמר רבן
שמעון בן גמליאל אמרו חכמים אם מעצמו נפל הרי זה גט · ואם הרוח דחאתו
אינו גט · ט' אמר לשנים תנו גט לאשתי או לשלשה כתבו גט ותנו
לאשתי הרי אילו יכתבו ויתנו · אמר לשלשה תנו גט לאשתי יאמרו לאחרים
כתובו כפני שעשאן בית דין דברי ר' מאיר וזו הלכה שלח חנניה איש אונו כבית
האסורין מקובל אני באומר לשלשה כתבו גט לאשתי שיאמרו לאחרים כתובו
מפני שעשאן בית דין · אמר רבי יוסי נומינו לשליח אף אנו מקובלין שאפילו
אמ' לבית דין הגדול שבירושלם תנו גט לאשתי צריך שילמדו ויכתבו ויתנו לה ·
אמר לעשרה תנו גט לאשתי אחד כותב ושנים חותמין כולכם כתובו אחד כותב
וכולן חותמין לפיכך אם מת אחד מהן הרי הגט בטל ·

סליק פירקא

האומר התקבל גט זה לאשתי כו' · בכל אתר את אמר
התקבל כזכה · והכא את אמר התקבל כהולך ·
שנייה היא שזכין לו לאדם שלא בפניו · התיב
רבי שמי והא עצמך שהיתה צווחת להתגרש אני אומר שמא חזרה בה · הא
תנינן היא עצמה מביאה את גיטה · חש לומר שמא חזרה בה · המן היא חבה
לעצמה · ברם הכא חוב לה · רב נחמן בר יעקב אמר אמרה הבא לי גיטי והלך
ואמ' לו אשתך אמרה התקבל לי גיטי אף על פי שהגיע לידה אינו גט שהוא סבור
מדעת השליח מתגרשת והיא אינה מתגרשת אלא מדעתה · והתיב רבי הונא בר
חייה והא דתנינן האשה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה ·
מעתה אפילו הגיע גט לידה אינו גט שהוא סבורה שהיא מתגרשת מדעת השליח
והיא אינה מתגרשת אלא מדעתה · בידוע הלכה לומר התקבל חבה כהולך ·
והתנינן קטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה · מעתה אפילו
הגיע גט לידה אינו גט שהוא סבורה שמא לדעת השליח היא מתגרשה והיא אינה
מתגרשת אלא מדעתה · בידוע שאין הקטן עושה שליח · רב הונא בשם רב
אין האשה עושה שליח לקבל גיטה משלוחו של בעלה · שמואל טמעה מיניה
ולעהה בתרי ארבעים זימני · רבי זעירא בעי עד כדון כשאמרה הבא לי · ואמרה
לו התקבל לי אמרה התקבל לי והוא אמ' לו הבא לי · אשכח תני על הדרוהן הרי
זה גט ואם רצה להחזיר לא יחזיר · והא תנינן ונתן בידה אין לי אלא בידה מניין
ביד שלוחו ביד שלוחה משלוחו לשלוחה משלוחה לשלוחו מניין תלמוד לומר
ונתן ונתן · מה תני אי איפשי רבי דתני אמרה הבא לי גיטי והלך ואמר לו אשתך
אמרה התקבל לי גיטי הוליכו לה לה ונתנו לה זכה לה ותתקבל לה אם רצה
להחזיר לא יחזיר דברי רבי · רבי נתן אומר הוליכו לה ותתנו לה אם רצה להחזיר
לא יחזיר עד שיאמר לו אי איפשי שתקבלו לה אלא שתוליכו לה · וקשיא על
דרבי הילך מן דיבורי אם רצה להחזיר יחזיר · וקשיא על דר' נתן הילך לדיבורה
אם רצה להחזיר יחזיר · רב הונא אמר נעשה שלוחו ושלוחה · אסי אמר כל
הכא דאמר שלוחו ושלוחה מגורשת · ואינה מגורשת · אמר רבי חגיי קומי ר'
יוסי ואתיין אילין פלוגתא כאילין פלוגתא דתנינן תמן היה מדבר עם האשה על
עיסקי גיטה וקידושיה ונתן לה גיטה וקידושיה ולא פירש רבי יוסי אומר דיין · ר'
יהודה אומר צריך לפרש · ואתיא דרבי כרבי יוסי · ודרבי נתן כרבי יודה · אמר
ליה ואת מה בידך דאמר רבי זעירא אמר רבי חייה בר אבין ארא בר הזילפא
בשם רבי הושעיה מה פליגין עצמו לעניינות אחרים · אבל אם היה עוסק באותו
עניין גט הוא והבא אפילו בעוסקן באותו עניין היא מחלוקת · רבי זעירא
בעי קומי ר' מנא אף לעניין מתנה כן · אדם עושה שליח לקבל דבר שאינו שלו ·
אמ' ליה תמן התורה זיכת אותה בגיטה והיא עושה שליח לקבל דבר שהוא' שלה ·
אית לך מימר במתנה אדם עושה שליח לקבל דבר שאינו שלו · ועוד מן הדא
דאמר ר' יוסה ורבי יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם ר' יוחנן אמ' ליתן מתנה לחבירו
וביקש לחזור בו חוזר בו · קם רבי יוסי עם רבי יעקב בר זבדי אמר ליה והן הוא
הין צדק · אמר ליה בשעה שאמרו הין צדק היה · אמר לו הולך גט אשתי גט
בתה גט אחותה והלך ונתנו לה אינו גט · תבעו השליח ואמר לו תן גט לאשתו
אמר לו הילך גט אשתי גט בתה גט אחותה והלך ונתנו לה הרי זה גט · רבי יוסי בי
רבי בון ורבי אבין בשם רבי שמי זו דברי רבי אבל חכמים אומרים באומרת יהא
לי בידך · אמר רבי חנינא הלכה כרבן גמליאל · והיא שאמרה לו והא שלי
יהא לי בידך · חד בר נש שלח גט לאיתתיה אמרה ליה יהא לי בידך · אתא

עובדא קומי רב אם אם בא להחזיר לא יחזיר · מה ופליג · שנייא הוא יהא בידך ·
שנייא הוא יהא לי בידך · א״ר חזקיה אנא ידע רישא וסיפא . אשה אחת עשת שליח
לקבל גיטה משלוחי בעלה · אתא עובדא קומי רב אמ׳ אם רצה להחזי׳ לא יחזיר ·
מחלפה שיטתיה דרב׳ תמן אמר רב הונא בשם רב אין האשה עושה שליח לקבל
גיטה משלוחי בעלה׳ והכא הוא אמר הכין׳ אני אמר אחר הדלת היה עומד
ושמע את קולה׳ הלכה ב׳ האשה שאמרה התקבל לי גיטי כו׳
שנים שאמרו בפנינו אמרה ושנים שאמרו בפנינו קיבל וקרע · הוא מודה יצטרף
השליח · היפתר שזה קרוב · הדא אמרה שהקרוב נעשה שליח׳ נערה
המאורסה היא ואביה מקבלין גיטה׳ ריש לקיש אמר כמחלוקת בגיטין כך מחלוקת
בקדושין׳ אמר רבי יוחנן הכל מודין בקידושין שאמה מקדשה ולא היא ·
מודה ריש לקיש בנישואין לא הכל ממנה להשיא את עצמה ולהפסיד מעשה ידיה
לאביה׳ על דעתיה דרבי יוחנן אין לה דעת אצל אביה ואינו עושה שליח · על
דעתיה דריש לקיש יש לה דעת אצל אביה והיא עושה שליח · מתניתא פליגא
על ר׳ יוחנן האיש מקדש בו ובשלוחו והאשה מתקדשת בה ובשלוחה · פתר לה
בגדולה · והתנינן קטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה פתר
ביתומה והא תנינן אם אמר לו אביה צא והתקבל לבתי גיטה אם רצה להחזיר לא
יחזיר פתר לה לצדדין היא מתניתה׳ רישה ביתומה׳ וסיפא כשיש לה אב ·
מתניתא פליגא על ריש לקיש הא״ש מקדש את בתו כשהיא נערה בו ובשלוחו ·
פתר לה כרבי יהודה דרבי יהודה אמר אין שתי ידים זוכות כאחת · דאמר רבי
יוסי חד רב אמר נפק מבית ועדא אמר נפק עובדא כרבי יוחנן וסמכין עלוי ·
לא הוה צריכה מיסמוך עלוי אלא דהוות מן יומא לטיגני׳ חברייא אמרין בחצר
ובארבע אמות פליגין רבי יוחנן אמר יש לה חצר ויש להן ארבע אמות ·
ריש לקיש אמר אין לה חצר ואין להן ארבע אמות · רבי אלעזר אמר בחצר
פליגין ואין לה ארבע אמות׳ מי אמר רבי יוחנן בפשוט ידים · רבי אלעזר
שאל חצירו של שליח מהו שתיעשה כידו · נישאת היא לא אביה קטנה אביה לא
היא ניסית בין היא בין אביה אם יש בה דעת היא לא אביה · אי זו היא קטנה שהיא
צריכה להתגרש אמ׳ רבי יוחנן כל שנותנין לה גיטה ודבר אחר עמו והיא מוציאה
אותו לאחר זמן׳ הלכה ג׳ קטנה שאמרה התקבל לי גיטי כו׳ ·
מתניתא דלא כרבי אלעזר ברם כרבי אלעזר לעולם אינה מגורשת עד שיאמר
לו אל תגרשנה לי אלא במקום פלוני׳ הרי היא במקום פלוני והלך וגירשה
במקום אחר הרי זו אוף רבי לעזר מודה שאינו אלא כבראה לה מקום · אוף
רבנין מודיי שאינו אלא כמראה לה מקום׳ הלכה ה׳ האשה
שאמרה התקבל לי גיטי כו׳ · מה טעמא דרבי לעזר אני אומר אחר הדלת מצאו
תמן תנינן האומר למי שאינו נאמן המעטרות קח לי ממי שהוא נאמן ממי שהוא
מעשר אינו נאמן תני רבי יוסי אומר אפילו לא אמר לו מפלוני אינו נאמן עד
שיאמר לו קח ואני נותן מעות׳ מה טעמא דרבי יוסי אני אומר אחר קרוב מצאו
ולקח ממנו׳ אתייא דרבי אלעזר כרבי יוסי ודרבי יוסי כרבי אלעזר בי רבי יוסי׳
ולא מודה רבי אלעזר שאם אמרה לו אל תקבלהו לי אלא במקום פלוני שהיא
אוכלת בתרומה עד שיגיע הגט לאותו מקום · והכא אפילו אמר לו מפלוני
אינו נאמן עד שיאמר לו קח ואני נותן מעות · מאי טעמא דרבי יוסי אני אומר
אחר קרוב מצא ולקח ממנו׳ הלכה ז׳ האומר כתבו גט ותנו לאשתו
כו׳ האומר תרכוה כאומר גירשוה׳ פטרוה׳ פרנסוה׳ עשו לה כנימוס עשו
לה כראוי לא אמר כלום׳ אני אומר למזונות · אמר רבי מנא ולא סוף דבר
בקולר של סכנה · אלא אפילו בקולר של ממון · שכל הקולר בחזקת של סכנה ·
רבי אלעזר שאל מתנתו במתנת שכיב מרע · רב נחמן בשם רבי יעקב ארמנייא
מה דהוא צריכה לר׳ שמעון פשיטא לר׳ יוסי בר חנינה דתנינן תמן האשה שנהרגה
נתנין כשערה · בהמה שנהרגה אסורה כרבייה א״ר יוסי בר חנינה באומרת תינתן
כבינתי לבתי · בהדא גניבה אתאפק למקטלא אמר יבן לר׳ אבונא זוז מן חמרא
דכפר פנייא ולא יבון ליה · חשין להא דרב׳ דרב אמר הודש במשועבד בשם
שאין מלוה בעדים ניגבית מן המשועבד · כך אינה נגבית מן היורשין · ולא
יתנון ליה משום חוב יתנון ליה משום מתנה׳ חשין להא דרבי אלעזר · דרבי
אלעזר שאל מתנתו במתנת שכיב מרע · אייתי דרבי זעירא לרבי יצחק עטושיא
ותנון ליה כגישין כן מתנה׳ אמר ליה רבי בא או מה גישין אם לא נתן בחייו
לא נותן · אף מתנה אם לא נתן בחייו לאו שמה מתנה׳ . אמר ליה הבא אתא
רבי מפקה חכמתה ומפסדה לרבי אבונא זוזי׳ לית יכיל דהבינן תמן תנו מנה
לאיש פלוני ומת יתנו לאחר מיתה כרבי שמעון דרבי יוחנן פליג יבון ליה דמר ר׳
אבהו בשם רבי יוחנן מלוה בעדים נגבית מן היורשין ובלבד יורשין קרקע · אמר
רבי יוסה הדא דתימר כהן דהוה קאים גביה עד טעה דמית · ברם אם עליל ונפיק
אנא אמר כבר יהיב ליה · מילתיה דרבי חנינה אמר דלא יהיב ליה · רבי חנינה
הוה משתעי אהן עובדא לר׳ פריסא הוה עבר מן אתר לאת׳ נפקון קריביה דגניבה
מבול עימיה אמר יבן לר׳ אבונא זוזי ואיתגרון לחמא׳ תני אף החולה · ר׳ יעקב
בר אידי בשם רבי יוחנן הלכה כרבי שמעון השזורי במסוכן · מה בין מסוכן מה
בין חולה · חולה כדרך הארץ ׳ ומסוכן כל שקפץ עליו החולי · דרך הארץ
הקרובים נכנסין אצלו מיד והרחוקין לאחר ג׳ ימים · ואם קפץ עליו החולי אילו
ואילו נכנסין אצלו מיד · דלמא רבי והנא רבי פינחס רבי חזקיה סלקון מבקרא
לר׳ יוסי בתר תלתא יומין אמר לקבי בעיתון מקיימה מתניתא ·
הלכה ח׳ מי שהיה מושלך בבור כו׳ · אמר רבי חנינה לימדנו
רבי יונתן והן שראו בובייה של אדם׳ תמן תנינן מעידין לאור הנר ולאור הלבנה
ומשיאין על פי בת קול׳ ובר רבי יונתן והן שראו בובייה של אדם · רבי אחא
בר חנינה בשם רבי חנינה הדא דתימר בשדה אבל בעיר אפי׳ לא ראו בובייה של
אדם׳ והתנינן מי שהיה מושלך בבור׳ ואמר רבי יונתן והן שראו בוביה של
אדם׳ א״ר אבין המזיקין הוו מצויין בבורות בדרך שהן מצויין בשדות׳ ספק
מעצמו נפל ספק הרוח דחתו׳ נישמעינה מן הדא רבן שמעון בן גמליאל אומר
אם על אתר נפל הרי זה גט · ואם לאחר זמן נפל אינו גט והכן על אתר ולא
ספק הוא הדא אמרה ספק מעצמו נפל ספק הרוח ׳דחתו הרי זה גט׳
שחטה לזרוק דמה לע״ז ולהקטיר חלבה לע״ז · ר׳ יוחנן אמר המחשבה פוסלת
ריש לקיש אומר אין המחשבה פוסלת׳ התיב רבי יעקב בר אידי קומי ריש לקיש
והתנינן ר׳ יוסי או׳ קל וחומר הדברי׳ מה אם במקום שהמחשבה פוסלת במוקדשין
כו׳ · ופיגול ונותר המחשבה פוסלת אמר ליה פיגול ונותר אין המחשבה פוסלת
אבל אם שחטה לזרוק את דמה לעבודה זרה ולקטור חלבה לעבודה זרה אין
המחשבה פוסלת · שחטה חרק דמה לעבודה זרה והקטיר חלבה לעבודה זרה
זה היה מעשה בקיסרין ולא אמרו לא לאיסור ולא להיתר · ר׳ חנינ׳ בשם רב חסדא
זאת אומרת לא חשו · אין תימר חשו היה להם להורות איסור׳ רבי יוסי בשם
רב חסדא זאת אומרת שחשו אין תימר לא חשו לא היה להן להורות ·
הלכה ט׳ אמר לשנים תנו גט לאשתי כו׳ · מתניתא דרבי
מאיר מן דבתרה אמר לשלשה׳ ואמר רב חסדא טעמא דרבי מאיר מה מצינו
בכל מקום אחרים כותבין ובית דין חותמין · והבא אחרים כותבין ובית דין
מחתמין · רבי הילל בר וולס בעא קומי רבי מה ראו לומר הלכה כרבי יוסי אמר
ליה שלא ראיתיו · רבי כד הוה בעי מקשיה על דרבי יוסי אמר אנן עליבייא
מקשייא על דרבי יוסי שכשם לבין קדשי דקדשים לבין חולי חולין כך בין
דורינו לדורו של רבי יוסי · אמר רבי ישמעאל בי רבי יוסי כשם שבין זהב
לעפר כך בין דורינו לדורו של אבא · אמר לעשרה הוליכו את הגט הזה אחד
מוליך על ידי כולן · כולכם הוליכו כולם מוליכין ואחד נותן על ידי כולן ·
לפיכך אם מת אחד מהן הרי הגט בטל׳ רבי יוחנן בשם רבי אלעזר דמן רומא
המזכה כאומר כולכם ·

הדרן עלך האומר התקבל

מי שאחזו קורדייקוס ואמר כתבו גט לאשתי לא אמר כלום
אמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקוס וחזר ואמר אל
תכתבו אין דבריו האחרוני׳ כלום · נשתתק אמרו לו נכתוב
גט לאשתך והרכין בראשו בודקין אותו שלשה פעמי׳ אם אמר על לאו לאו ועל
הן הן הרי אילו יכתבו ויתנו׃ ב׳ אמרו לו נכתוב גט לאשתך אמר
להן כתבו אמרו לסופר וכתב לעדים וחתמו אף על פי שכתבוהו וחתמוהו
ונתנוהו לו ונתנו לה הרי הגט בטל עד שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתומו ·
ג׳ זה גיטך אם מתי זה גיטך מחולי זה · זה גיטך לאחר מיתתי
לא אמר כלום · מהיום אם מתי · מעכשיו אם מתי הרי זה גט׳ מהיום לאחר
מיתתי אינו גט ואם מת חולצת ולא מתייבמת׳ ד׳
זה גיטך מהיום אם מתי מחולי זה ועמד והלך בשוק וחלה ומת אומדין אותו
אם מחמת חולי ראשון מת הרי זה גט ואם לאו אינו גט · לא תתייחד
עמו אלא בפני עדים אפילו עבד אפילו שפחה חוץ משפחתה מפני שליבה גס
בשפחתה · ומה היא באותן הימים רבי יהודה אומר כאשת איש לכל דבר ·
ורבי יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת׳ ה׳ הרי זה גיטך
על שתתני לי מאתים זוז הרי זו מגורשת ותתן · על מנת שתתני לי מכן
ועד שלשים יום נתנה לו בתוך שלשים יום מגורשת ואם לאו אינה מגורשת׳
אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה בצידן שאמר אחד לאשתו הרי זה גיטך על
מנת שתתני לי איצטליתי ואבדה איצטליתו אמרו חכמים תתן לו את דמיה׳
ו׳ הרי זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא על מנת שתניקי את
בני · כמה היא מניקתו שתי שנים · רבי יהודה אומר שמנה עשר חדש׳ מת
הבן או שמת האב הרי זה גט · ז׳ על מנת שתשמשי את אבא שתי שנים
ועל מנת שתניקי את בני שתי שני׳ מת הבן או שאמר האב אי אפשי שתשמשיני
שלא בהקפדה אינו גט׃ רבן שמעון בן גמליאל אומר כזה גט. כלל אמר רבן
שמעון בן גמליאל אומר כל עכבה שאינה ממנה הרי זה גט · ח׳
הרי זה גיטך אם לא באתי מכן ועד שלשים יום והיה הולך מיהודה לגליל הגיע
לאנטפטרס וחזר בטל התנאי . הרי זה גיטך אם לא באתי מכן ועד שלשי׳ יום ·
והיה הולך מגליל ליהודה והגיע לכפר עותני וחזר בטל התנאי · הרי זה גיטך אם
לא באתי מכן ועד שלשים יום והיה הולך למדינת הים והגיע לעכו וחזר בטל
התנאי

והתנאי · הרי זה גיטך כל זמן שאעבור מכנגד פניך שלשים יום והיה הולך ובא והיה הולך ובא הואיל ולא נתייחד עמה הרי זה גט · ט׳ הרי זה גיטך אם לא באתי מכן עד שנים עשר חדש מת בתוך שנים עשר חדש אינו גט · מעכשיו אם לא באתי מכן ועד שנים עשר חדש מת בתוך שנים עשר חדש הרי זה גט · י׳ אם לא באתי מכן ועד שנים עשר חדש כתבו גט ותנו לאשתו כתבו בתוך שנים עשר חדש ונתנו בתוך שנים עשר חדש אינו גט · כתבו ותנו גט לאשתי אם לא באתי מכן ועד שנים עשר חדש כתבו בתוך שנים עשר חדש ונתנו לאחר שנים עשר חדש אינו גט · ר׳ יוסי אומר כזה גט · כתבו לאחר שנים עשר חדש ונתנו לאחר שנים עשר ומת אם גט קדם למיתה הרי זה גט · ואם מיתה קדמה לגט אינו גט · אם אינו ידוע זו היא שאמרו מגורשת ואינה מגורשת ·

סליק פירקא

מי שאחזו קורדייקוס כו׳ · סימן שוטה היוצא בלילה · והלן בבית הקברות והמקרע כסותו והמאבד מה שנותנין לו · רבי הונא אמר והן שיהו כולהם כו׳ · דל כן היוצא בלילה קינטרופיס · והלן בבית הקברות · המקטר לשדים · והמקרע את כסותו והמאבד מה שנותנין לו קונקוס. רבי יוחנן אמר אפילו אחד מהן · אמר רבי אבין מסתברא כמה דאמר רבי יוחנן אפילו אחד מהן ובלבד במאבד מה שנותנין לו שאפילו שוטה שבשוטין אין מאבד מה שנותנין לו · קורדייקוס אין בו אחד מכל אלו · מהו קורדייקוס · אמר רבי יוסי חמים · אתא עובדא קומי רבי יוסי בחמר טרסיי דהוון יהבין ליה סמיק גו אכים · והוה לעי · אכים גו סמיק והוה לעי ·

זהו קורדייקוס שאמרו חכמים פעמים שוטה · פעמים חלום · בשעה שהוא שוטה הרי הוא כשוטה לכל דבר · ובשעה שהו׳ חלום הרי הוא כפיקח לכל דבר · אתא עובדא קומי שמואל אמר כד דהוא חלים יתן גט · מה שמואל כר״ל דריש לקיש אמ׳ לכשישתפה ייבא דשמואל מריש לקיש דו אמ׳ חלום יתן גט והחולימיני נתחיימי · רבי יעקב בר אחא אמר איתפלגון רבי יוחנן וריש לקיש. רבי יוחנן אמר עודהו קורדייקוס עליו כותבין גט ונותנין לאשתו · ריש לקיש אמר לכשישתפה · מחלפה שיטתיה דריש לקיש דאיתפלגון נתחרש או נשתטה או נשתמד או שאמרו בית דין לאכול חלב ר׳ יוחנן אמר נדחית חטאתו · ריש לקיש אמר לא נדחית חטאתו · רבי יוסי בי רבי בון אמר רבי יוחנן מחלף שמועתא דלא תהא מילתיה דרבי יוחנן פליגא על מילתיה. דמר רבי שמואל בר אבא בשם רבי יוחנן הגוסס זורקין עליו מדם חטאתו ומדם אשמו · רבנין דקיסרין אמרין רבי חייה רבי יסא חד כהדין וחד כהדין · מתניתא פליגא על ריש לקיש אמר כתבו גט לאשתו ואחזו קורדייקוס וחזר ואמר אל תכתבו אין דבריו האחרונים כלום · פתר לה לכשישתפה אין דבריו האחרונים כלום · נתן לה את גיטה ואמר לא יהא גט אלא למחר ונעשה קורדייקוס תפלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש זרק לה את גיטה ואמר לא יהא גט אלא למחר תפלוגתא דר׳ יוחנן וריש לקיש. ר׳ אלעזר אמר ר׳ אבין בעי תרם את כיריו ואמר לא יהא תרומה אלא למחר ונעשה קורדייקוס תפלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש · אמר ר׳ זעירא מתניתא פליגא על ריש לקיש ולית ליה קיום · הרי שהיה צלוב או מגויד ורמז ואמר כתבו גט לאשתו כותבין ונותנין בחזקת שהנשמה תלויה בו · ואיפשר שלא נטרפה דעתו שעה אחת · הדא פליגא על ריש לקיש ולית ליה קיום · תני חרש שתרם אין תרומתו תרומה · אמ׳ רבן שמעון בן גמליאל במה דברי׳ אמורי׳ שהיה חרש מתחילתו אבל אם היה פיקח ונתחרש כותב ואחרים מקיימים כתב ידו · רבי יעקב בר אחא רבי חייה בשם רבי יוחנן חלוקין על השוטה הוה אמרין והא מתניתא פליגא נתחרש הוא או נשתטה אינו מוציא עולמית ויכתוב ויקיימו אחרים כתב ידו · קיימניה בשאינו יודע לכתוב · והתיב רבי בא בר ממל והא מתניתא פליגא הרי שכתב בכתב ידו אמר לסופר וכתב לעדים וחתמו אף על פי שכתבוהו וחתמוהו ונתנוהו לו וחזר ונתנו לה אינו גט · אמר רבי יוסי אמור דבתרה ולית הדא פליגא אינו גט עד שישמעו קולו · אמר לסופר כתוב ולעדים חתומו סוף דבר עד שישמעו את קולו ולא אפילו הרכין בראשו ואת אמר לית כן · אמר רבי מנא אית כן היא שמיעת הקול היא הרכנת הראש . ר׳ זעירא בעא מיניה דרבי מנא כמה דתימר עד שירכין בראשו שלש פעמים · אמ׳ ליה לשמיעת הקול פעם אחת. להרכנת הראש שלשה פעמים · ודכוותה עד שישמעו את קולו שלשה פעמים · אמר רבי יודן באומר כך וכך עשיתי . ברם הבא באומר כך וכך עשו. ר׳ כנימן בר לוי בעי מה אנן קיימין אם יש בו דעת לבא יש בו דעת לשעבר . אין בו דעת לבא · אמר רבי אבא מרי בחרש אנן קיימין · ואין שליחות לחרש · רבי יוסי בי ר׳ בון אמ׳ בבריא אנן קיימין. למה אינו גט אני אומ׳ מתעסק בשטרותיו. ותני כן במה דברים אמורים בזמן שנשתתק מתוך בוריו. אבל אם נשתתק מתוך חולייו דייו פעם אחת ובלבד כשבודקין לו נכתוב גט

לאשתך והוא אומר הין · לאמך והוא אומר לאו · לאשתך והוא אומר הין · לבתך והוא אומר לאו · לאשתך והוא אומר הין · לאחותך והוא אומר לאו · אף בעדיות כן · אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן אף בעדיות כן · אדם מעיד עדותו מיושב אף בנדרים כן · תני רב ששת בשם שבודקין אותו כגיטין שלשה פעמים כך בודקין אותו בירושות ובמקח וממכר ובמתנות · הלכה ב׳

אמרו לו נכתוב גט לאשתך כו׳ · אמר לשנים אמרו לפלוני שיכתוב ולפלוני ופלוני שיחתמו. ר׳ זעירה בשם ר׳ ירמיה מעשה היה בימי רבי ואמר לן יעשה כן בישראל · שמואל אמר יעשה ויעשה · רב ירמיה שאל לשמואל אמר לשנים אמרו לפלוני שיכתוב ואתם חתומו · אמר ליה הרי זה גט אלא שהדבר צריך תלמוד · מחלפה שיטתיה דשמואל תמן הוא אמר יעשה ויעשה · והכא הוא אמר אכן · שנייא היא ששנו את עדותן · כיהא לעדים וחתמו לסופר וכתב · לית הדא פליגא על דרבי יוחנן · דרבי יוחנן אמר כהב טרפו בטופס כשר · פתר לה כרבי יהודה דרבי יהודה פוסל בטופסין · הלכה ג׳ זה גיטך אם מתי זה גיטך מחולי זה זה גיטך לאחר מיתתי לא אמר כלום · ורבותינו אמרו הרי זה גט · מי רבותינו · רבי יהודה הנשיא ובית דינו · בשלשה מקומות נקרא רבי יהודה הנשיא רבותינו · בגיטין · בשמן · ובסנדל · ויקראו לו בית דין שריא · שכל בית דין שהוא מתיר שלשה דברים הוא נקרא בית דין שריא · אמר רבי יודן בי רבי ישמעאל בית דינו חלוק עליו · בגיטין מהו שתהא מותרת לינשא · רבי חגיי אמר מותרת לינשא רבי יוסי אסורה לינשא אני אומר נעשו לו ניסים וחיה · מהיום אם מתי מעכשיו אם מתי הרי זה גט · מהיום ולאחר מתי אינו גט · אמר רבי יודן רבנין ורבותינו · מתיבין רבותינו לרבנין למה אתון אמרין הרי זה גט · בגין דאמר אם · והא סיפא ואם ואתון אמרין אינו גט · אלא בגין דאמר מהיום · אוף אנן בן אית לן מהיום עיקר · מתיב רבי לרבנין למה אתון אמרין אינו גט בגין דאמר מהיום · והא רישא מהיום ואתון אמרין הרי זה גט · אלא בגין דאמר אם אוף אנא אית לי אם איקר · תמן מחלפין רבי יסא בשם רבי יוחנן ורב תריהון אמרין דברי ר׳ תמן דהוא רבנין דהכא מבין שאמר מהיום כמי שאמר על מנת · רבי זעירא בעא קומי רבי יסא ע״מ אם מתי או על מנת לאחר מיתה · א״ל ע״מ אם מתי · ר׳ בא בשם רב דברי ר׳ הבא דהוא רבנין דתמן מבין שאמר מהיום כמי שאמר לאחר מיתה · תמן תנינן הכותב נכסיו לבנו צריך שיכתוב מהיום ולאחר מיתה דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר אינו צריך · מה טעמא של רבי יוסי זמנו של שטר מוכיח עליו. חבריא בשם רבי יוחנן אינה איסרתה · רבי זעירא בשם רבי יוחנן אינה כגיטין אינה כמתנה · אמר רבי אילא במתנה מבין שאמר מהיום מתנה גמורה היא · לאי זה דבר כתב בה לאחר מיתה לשייר לו אכילת פירות. ובגיטין מבין שכתב מהיום בגט גמור הוא · לאי זה דבר כתב בה לאחר מיתה לשייר לו אגופה · אמר רבי בון בר כהנא קומי רבי אילי לשייר לו מעשה ידיה · אמר ליה לא מצינו אשה נשואה לזה ומעשה ידיה של זה והוה רבי זעירא מקלס ליה רעוח ליה בנייה דאוריתא אף בגט שיחרור כן · הרי גט שחרורך מעכשיו לאחר שלשים יום על דעתיה דרבי הרי זה גט · על דעתין דרבנין אינו גט · אף בהבקר כן · שדי מובקרת מעכשיו לאחר שלשים יום על דעתיה דרבי מובקרת על דעתין דרבנין אינה מובקרה · אף בהקדש כן · כל עמא מודיי אמירתי לגבוה כמסירתי להדיוט · אף בקידושין כן · אשכח תני רבי אומר מקודשת קידושין גמורין · הלכה ד׳ הרי זה גיטך מהיום אם מ׳ · אבל גריסין לגסה כמי שמת מאותו חולי · פונדקאות עצמן ולא עמד כמי שלא מת מאותו חולי · אם מתי מחולי זה ונפל עליו גל או שנשכו נחש אינו גט אלא מת מאותו החולי אם לא עמדתי מחולי זה ונפל עליו גל או שנשכו נחש הרי זה גט שלא עמד מאותו החולי · הני אף המסוכן · אמ׳ רבי יעקב בר אחא מעשה היה בכהן שבעל מת שלא עמד מאותו החולי ועבד ושפחה נאמנין ידיעין הן העדים שבשעה שנתייחד עמו שהיה שם עבד ושפחה · כהדא נתייחדה עמו בפני שנים צריכה הימנו גט שני · באחד אינה צריכה ממנו גט שני · באחד בשחרית ובאחד בין הערבים זה היה מעשה ושאל רבי אלעזר בן תרדיון לחכמים ואמרו אין זה יחוד · נתייחדה עמו כדי בעילה חוששין לה משום בעילה ואין חוששין לה משום קידושין · רבי יוסי בי רבי יהודה אומר אף חוששין לה משום קידושין · רבי ירמיה פתר מתניתא נתייחדה עמו כדי בעילה חוששין לה משום בעילת זנות ואין חוששין לה משום קידושין בבעילה · לא נתייחדה עמו כדי בעילה אין חוששין לה משום כלום · רבי יוסי פתר לה מתניתא נתייחדה עמו כדי בעילה חוששין לה משום בעילת זנות ואין חוששין לה משום קידושין בבעילה · רבי יוסי בי רבי יהודה אומר אף חוששין משום קידושין בבעילה · לא נתייחדה עמו כדי בעילה אין חוששין לה משום קידושין בכסף · רבי יוסי בי רבי יהודה אומר אף חוששין לה משום קידושין בכסף · אמר רבי אבין אתיא דבית שמאי כרבנין · ובית הלל כרבי יוסי בי רבי יהודה · ליידא מילה רבי לעזר אומר ליורשה. דתנינן תמן חכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפר נדריה · אמר רבי זעירא זאת אומרת שהיא כאשת איש לכל דבר · מחלפה שיטתיה דרבי יודה · תמן הוא אמר מיתה מצריה. והכא הוא אמר אין מיתה מצריה · תמן בציבור כאן ביחיד · דתניא ר׳ יהודה אומר לא היה שופר של קנים

בירושלם מפני התערובת שמא תמות אחת מהן ונמצאו דמי חטאות מתות מעורבות בהן. בעילתה מהו· אית תניי תני בעילתה ברורה· ואית תניי תני בעילתה ספק· מאן דאמר בעילתה ברורה מביא אשם תלוי ומאן דאמר בעילתה ספק מה פטור· לא מה מביא חטאת· הלכה ה׳ הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז כו׳· תני לא הספיקה ליתן עד שמת רבן שמעון בן גמליאל אומר תינתן לאביו ולאחיו והיא פטורה מן החליצה ומן היבום· אף בקידושין כן· הרי את מקודשת לי על מנת שאתן ליך מאתים זוז ולא הספיק ליתן לה עד שמת רבן שמעון בן גמליאל אומ׳ אביו ואחיו נותנין לה והיא זקוקה לחליצה ולייבום· אמר רבי יודן כשאבדה באונס אנן קיימין עשו אותה כמתנה שומר חנם להיות פטור מן השבועה א״ר יוסה וכא אתינן מיתני שומר חנם להיות פטור מן השבועה אלא כשאבדה בפשיעה אנן קיימין דמי׳ עשו אותה כאיצטלית· רבנן אמרין אחת זו ואחת זו משום תנאי גיטין· הלכה ו׳ הרי זה גיטך ע״מ שתשמשי את אבא כו׳· א״ר חייה בר׳ בא כחייו· והוא שתשמשינו כל צורכו· והוא שתניק כל צורכו. אפילו לא שימששו כל צורכו· אפילו לא הניקתו כל צורכו· אלא אפילו שימשתו שעה אחת· אפילו הניקתו שעה אחת לאחר מיהה אפילו לא שימשתו ולא הניקתו כלום· מתניתא פליגא על ריש לקיש· כמה היא מניקתו שתי שנים· רבי יהודה אומר שמונה עשר חדש· אמר רבי אבין כשכר מניקה שנו· אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן סדר סימפון כך הוא אנא פלן בר פלן מקדש ליך אנת פלנית בת פלן ע״מ ליתן לך מיקמת פלן ומנכסים ליום פלן דאין אתא יום פלן ולא כנסתיך לא יהוי לי עליך כלום· אירע לו אונס רבי יוחנן אמר אתסא כמאן דלא עבד· ריש לקיש אמר אונסא כמאן דעבד· על דעתיה דריש לקיש אין הוה צריך למיעבר ואין אתא יום פלוני ולא כנסתה לי לא יהוי לי עליך כלום. רבי יוחנן מי דמיך פקיד לבנתיה די יהוין עבדן כריש לקיש אמר שמא יעמד בית דין אחר ויסבר דכוותיה ונמצאו בניו באין לידי ממזירות· חד בר נש אקדם פריטין לאילפא וגנב נהרא· אתא עובדא קומי רב נחמן בר יעקב הא אילפא אייתי נהרא· אבא בר הונא בשם רבי אבא הוה מצלי דייגב נהרא בגין דניסב פריטוי· אמר רבי יוחנן ורבי בא סברין כרבן שמעון בן גמליאל. חתכה כמי שעיכבה. נתהך ידה כמי שלא עיכבה. הלכה ח׳ הרי זה גיטך כו׳. ליי דא מילה. רבי לעזר אמר לביתו. רבי יוחנן אמר למקומות· מתניתין מסייעא למאן דאמר לביתו· הגיע לעכו חזר בטל התנאי· אמר רבי חגיי קומי רבי יוסה תיפתר כמאן דאמר עכו כארץ ישראל לגיטין. ואפילו תימר עכו כארץ ישראל לגיטין שמא לתנאי גיטין· ואסור להתייחד עמו מכבר שמא יעבור מכנגד פניה שלשים יום ונמצא גיטה גדול מבנה· הלכה י׳ אם לא באתי מכן עד שנים עשר חדש כו׳· מה טעמא דר׳ יוסי בגין דאקדים כתיבה והא אקדים נתינה ואתון אמרין אינו גט· רבי חייה רובה בעא קומי רבי הרי זה גיטך לאחר החג. אמר ליה כל שלשים יום שלאחר החג כלאחר החג הן· רבי מיכן בר חייה בעא קומי רבי זעירא הרי גיטך ערב הפסח ואפילו כמאן דאמר כל שלשים שלאחר החג כלאחר החג הן כל שלשים שלפני הפסח אינו כלאחר הפסח. רבי זעירא בעא קומי רבי יסא אמר קונם יין שאני טועם במוצאי שבת· אמר ליה במוצאי שבת אסור ערב שבת מותר ימים שבנתים צריכה׳ והגא מוצאי שבת הרי זה גט· ערב שבת אינו גט· ימים שבנתיים צריכה·

הדרן עלך מי שאחזו קורדייקוס

הזורק גט לאשתו והיא בתוך ביתה או בתוך חצירה הרי זו מגורשת· זרקו לה בתוך ביתו או בתוך חצירו אפילו עמה במיטה אינה מגורשת. לתוך חיקה או לתוך קלתה הרי זו מגורשת· ב׳ אמר לה כנסי שטר חוב זה או שמצאתו מאחוריו קורא והוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הא גיטך· נתן בידה והיא ישינה ניעורה קורא והרי הוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הא גיטך· היתה עומדת ברשות הרבים וזרקו לה קרוב לה מגורשת· קרוב לו אינה מגורשת. מחצה למחצה מגורשת ואינה מגורשת· ג׳ וכן לעניין הקידושין ולעניין החוב אמר לו זרוק לי חובי וזרקו לו קרוב למלוה זכה הלוה קרוב ללוה הלוה חייב· מחצה למחצה שניהן יחלוקו. היתה עומדת בראש הגג וזרקו לה כיון שהגיע לאויר הגג הרי זו מגורשת· הוא מלמעלן והיא מלמטן וזרקו לה כיון שיצא מרשות הגג נמחק או נשרף הרי זו מגורשת· ד׳ בית שמאי אומרים פוטר אדם את אשתו בגט ישן· ובית הלל אוסרין· ואי זהו גט ישן כל שנתייחד עמה מאחר שכתבו לה· ה׳ כתב לשם מלכות שאינה הגנת לשם מלכות מדי ולשם מלכות יון לבניין הבית ולחורבן הבית· היה במזרח וכתב במערב· במערב וכת׳ במזרח תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה· אין לה לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות על זה ועל זה ואם נטלה מזה ומזה תחזיר והולד ממזר מזה ומזה· לא זה וזה מיטמין לה ולא זה וזה וכאין לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה· היתה בת ישראל נפסלה מן הכהונה בת לוי מן המעשר ובת כהן מן התרומה אין יורשיו של זה ויורשיו של זה יורשין כתובתה. מתו אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מיבמין· שינה שמו ושמה שם עירה ושם עירה תצא מזה ומזה וכל הדרכים האילו בה· ו׳ כל העריות שאמרו צרותיהן מותרות· הלכו צרות האילו וניסאו לאחר ונמצאו איילונית תצא מזה ומזה וכל הדרכים האילו בה· ז׳ הכונס את יבמתו והלכה צרתה וניסאת לאחר ונמצאת זו שהיא איילונית תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה· ח׳ כתב הסופר וטעה ונתן גט לאשה ושובר לאיש ונתנו זה לזה לאחר זמן הרי הגט יוצא מתחת ידי האיש והשובר מיד האשה תצא מזה ומזה וכל הדרכים האילו בה· ט׳ רבי אלעזר אומר אם על אתר יצא אינו גט ואם לאחר זמן יצא הרי זה גט· שלא הכל מן הראשון לאבד זכותו של שיני· י׳ כתב לגרש את אשתו ונמלך בית שמאי אומרים פסלה מן הכהונה· ובית הלל אומרי׳ אף על פי שנתנו לה על תנאי ולא נעשה התנאי לא פסלה מן הכהונה· יא׳ המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי בית שמאי אומרי׳ אינה צריכה ממנו גט שני· ובית הלל אומרי׳ צריכה הימנו גט שני· אימתי בזמן שנתגרשה מן הנישואין· ומודין בנתגרשה מן האירוסין שאינה צריכה ממנו גט שני· מפני שאין לבו גס בה· כנסה בגט קרח תצא מזה ומזה וכל הדרכים האילו בה. יב׳ גט קרח הכל משלימים עליו כדברי בן ננס· רבי עקיבה אומר אין משלימין עליו אלא קרובים הראוין להעיד במקום אחר· אי זהו גט קרח כל שקשריו מרובין מעידיו·

סליק פירקא

הזורק גט לאשתו כו׳ וכתב׳ ונתן בידה· אין לי אלא בידה· בגינתה בחצירה מניין ת״ל ונתן ונתן· עד כדון כרבי ישמעאל· כרבי עקיבה· תני רבי ישמעאל ויקח את כל ארצו מידו ועד ארנן· וכי מידו לקח· אלא מהו מידו מרשותו· וגינתה וחצירה אינן משועבדין לאיש לאכילת פירות· רבי יהושע בשם רבי ינאי עד שיכתוב לה דין ודברים אין לי בנכסיך· רבי יצחק בר חקולה בשם רבי הושע׳ אפילו לא כתיב לה דין ודברי׳ אין לי בנכסיך ואתייא דרבי ינאי כרבנין ודרבי הושעיה כרבי מאיר· דרבי ינאי כרבנין דרבנין אמרין על ידי שיד העבד כיד רבו הוא זכה גיטו מידו· וגינתה וחצירה האיל והן משועבדין לאיש לאכילת פירות עד שיכתוב לה דין ודברים אין לי בנכסיך· וקשיא על דרבנין הא יד העבד כיד רבו והוא זכה גיטו. ודרבי הושעיה כרבי מאיר· דרבי מאיר אמר על ידי שאין האשה כיד בעלה הוא זכתה גיטה מידו תינתה וחצירה אף על פי שאין משועבדין לאיש לאכילת פרו׳ אפילו לא כתב לה דין ודברי׳ אין לי בנכסיך נפלו לו נכסים ולה אפילו כתב כמי שלא כתב· והנושא את בת אחיו אפי׳ כתב כמי שלא כתב· נתן לה אחר מתנה ואמ׳ לה על מנת שלא יהא לבעלה רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת בפיך· אפילו לא כתב לה כמי שכתב· רבי ירמיה בעי זרקו לה בחצר שאינה של׳ שניהן כהי רבי אחא בשם רבי חנינה צריכה לרבנין. אמ׳ רבי אבין מחלוקת רב ורבי חייה רובה דמר רבי שמואל רבי זעירה רב חייה בר אשי בשם רב אין משיכה קונה בחצר שאינה של שניהן· והכי רבי חייה ופליג איכתי אמרו המטלטלין נקנין במשיכה ברשות הרבים או בחצר שאינה של שניהן· אבל ברשות הלוקח כיון שקיבל עליו ברשו׳ המוכר זכה· לא קנה אלא עד שעה שיגביה או עד שעה שימשוך ויצא חוץ מרשו׳ הבעלי׳ ברשות זה שהיו מופקדין אצלו לא קנה עד שיזכה בהן או עד שישכיר לו את מקומו· עולא בר ישמעאל אמ׳ לא עלתה על דעתו לזכות בקלתה· הגע עצמך שהיתה קלתה של זהב· כל שכן לא עלהה על דעתו לזכות בקלתה· רבי יוחנן אמר וכלבד כמשתמש בה· אמר רבי יוסי וכלבד כמשתמשת בה באותה שעה. ריש לקיש אמר בקשורה לה· אמר רבי יוסי ובמגבהת מתחתה· תני רבי הושעיה ומסייע לרבי יוחנן אפילו זרקו לה בתוך המלוש שלה הרי זו מגורשת· הלכה ב׳ אמר לה כינסי שטר חוב זה כו׳· אמר רבי יוחנן דר״ש בן אלעזר היא· דר״ש בן אלעזר או׳ לעולם אינו גט עד שיאמר לה בשעת מתנה הא גיטך· כמה הוא קרוב רב אמר ארבע אמות אמר רבי אלאי הורש ארבע אמות רבי אלעזר בשם רבי יוחנן בשם רבי ינאי כפישוט ידיים· ותנינן בפישוט ידים רבי בא רבי ירמיה בשם רב כפישוט ידים· מחלפה שיטתיה דרב תמן הוא אמר ארבע אמות· והכא הוא אמר אכן כאן להלכה· כאן למעשה· תני רבי לעזר אפילו קרוב לזה מלוו וכא הכלב ונטלו אינה מגורשת· שמואל כהדא דרבי לעזר ופליג המאור בכולן עד שיתנה לתוך ידה· היה פושט ידים בינו לבינה· שמעון בר בא בשם רבי יוחנן קרוב לה מלו מגורשת לו מלה אינה מגורשת· מחצה למחצה מגורשת ואינה מגורשת· אבא בר רב ירמיה אמר כל הן דתנינן מגורשת ואינה מגורשת מזונות משלו· הלכה ג׳ וכן

ובן לענין הקדושין כו׳ · ריש לקיש בשם אבא כהן בר דלא אם זכה במציאה בתוך ארבע אמות · מה טעמא הנה בעניי הכינותי לבית יי׳ זהב ככרים מאה אלף וכסף אלף אלפים ככרים ולנחושת ולברזל אין משקל כי לרוב הכינותי ועצים ואבנים הכינותי · ועליהם תוסיף · אמר רבי יונה אמר רבי הושעיה בעי מה אנן קיימין אם בתוך ארבע אמות עשיר הוא · ואם חוץ לארבע אמות יש אדם מקדיש דבר שאינו שלו · קיטנה כמקדיש ראשון ראשון · אמר רבי אבון מהו בעוניי שאין עשירות כפני מי שאמר והיה העולם · דבר אחר הנה בעוניי שהיה מתענה ומקדיש סעודתו לשמים · התיב רב יעקב בר אידי קומי ריש לקיש והתנינן ראה את המציאה ונפל לו עליה ובא אחר והחזיק בה זה שהחזיק בה זכה בה · תיפתר שלא אמר יזכו לי ארבע אמות · והתנינן נפל לו עליה פרס טליתו עליה מעבירין אותו הימנה · עוד הוא כשלא אמר יזכו לי ארבע אמות · והא תני רבי חייה שנים שהיו מתכתשין על העומר ובא אחר וחטפו זה שחטפו זכה בו · עוד הם בשלא אמרו יזכו לנו ארבע אמות · ר׳ יסא בשם ר׳ יוחנן זו בגיטין מה שאין כן במתנה · רובה דרבי יוחנן ורובה דריש לקיש · רובה דרבי יוחנן מה אם מציאה שאינו זוכה בה מדעת אחר הרי הוא זוכה בתוך ארבע אמות · מתנה שהוא זוכה בה מדעת אחר לא כל שכן · רובה דר״ל מה אם מתנה שאם זכה בה בתוך ארבע אמות הרי הוא זוכה מדעת אחר · מציאה שהוא זוכה בה בתוך ארבע אמות לא כל שכן · התיב רבי זעירא קומי רבי יסא והא תנינן וכן לענין קידושין · אמר ליה הוא גיטין הוא קידושין · והא תנינן וכן לענין החוב אמר ליה שכן אם אמר לו זורקהו לים והוא מחול לך מחול לו · מעתה אפילו קרוב ללוה זכה הלוה ותנינן קרוב ללוה הלוה חייב · שכן אם אמר לו זורקהו עד שייכנס לרשותו ועדיין לא נכנס לרשותו · אמר רבי אבין כל אילין מתיבתא דהוה רבי זעירא משיב קומי רבי יסא וריש לקיש משיב קומי רבי יוחנן והוא מקבל מיניה פתר לה באילין פתרייתא רבי אבין בשם חזקיה נשבר הכלי לר שני · אמר רבי אלעזר מתניתא בגג שיש לו מעקה והוא שירד לאויר מעקה ושאין לו מעקה והוא שירד לאויר שלשה שהן סמוכין לגג שכל שלשה שהן סמוכין לגג כגג הן · רבי יעקב בר אחא רבי בא בר חמנא בשם רב אדא בר אחווה לענין שבת שכל שלשה שהן סמוכין למחיצה כמחיצה הן · אמר רבי יסא דלא דמיא גיטין מלמעלן ושבת מלמטן · גיטין אפילו לא נח · שבת עד שינוח · רבי אמי בשם רבי יוחנן והוא שירד לאויר מחיצות · רבי אימי בעא קומי רבי יוחנן מתניתא דרבי · דרבי עבד מחיצה כממשו · אמר ליה דברי הכל היא הכא דגיטין ויתיבינה רבי אומר מקודה · זאת אומרת אינה מקודה · מה בין גיטין ומה בין שבת · אמר רבי אבא בשבת כתיב לא תעשה מלאכה · נעשית היא מאיליה · ברם הכא ונתן בידה ברשותה · הלכה ד׳ בית שמאי אומרים כו׳ · רב יהודה בשם שמואל וכולן אם נישאו לא תצא שלא להוציא ליזה על בניה · אנן תנינן מאחר שכתבו לה · אית תניי תני מאחר שנתנו לה · מאן דאמר מאחר שכתבו לה מסייע לבית שמאי · מאן דאמר מאחר שנתנו לה מסייע לבית הלל · הלכה ה׳ כתב לשם מלכות שאינה הוגנת · לשם מלכות מדי כו׳ · רבי יוחנן בשם רבי ינאי עשו את הולד ממזר מפני הסכנה · רב הונא בשם רב כל הדא פירקא דרבי מאיר חוץ משינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה · רבי מנא בעא קומי רבי יסא אף המגרש · אמר ליה לית פירקא דידכן אלא דידן · הלכה ז׳ הכונס את יבמתו כו׳ · לא היתה צריכה להינשא אלא להתייבם · וזו היא יבמה שניסת בלא חליצה · רבי ירמיה אמר זה חולץ וזה מקיים · רבי יהודה בן פזי בשם רבי יוחנן תצא · רבי יוסי שאל לרבי פינ״ הך רבי סבר · אמר ליה כרבי ירמיה · אמר ליה חזור בך דלא כן אנא כתב עלך זקן ממרא · אמר רבי זבידא מתניתא מסייעא לרבי יוחנן תצא מזה ומזה וכ״ג דברים בה דברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבה · וחכמים אומרים אין ממזר מיבמה · הא לצאת תצא · הלכה ח׳

כתב הסופר ושעה כו׳ · מה אנן קיימין אם בשטעה אף רבי לעזר מודה · אם בשלא טעה אוף רבנן מודיי · אלא כן אנן קיימין בסתם רבי אלעזר חשש שמא לא טעה ורבנן חוששין שמא טעה רבי אלעזר אומר אם על אתר יצא אינו גט ואם לאחר זמן יצא הרי זה גט שלא הכל מן הראשון לאבד זכות של שני · איזהו על אתר ר׳ זעירא אומר עד שלא נתארסה ונתארסה · ר׳ יצחק בר חקולה אמר עד שלא ניסית וניסית · מתניתא מסייעא לרבי זעירא לא הכל מן הראשון לאבד זכותו מן השיני · הלכה י׳ כתב לגרש את אשתו ונמלך כו׳ · רבי יוחנן בשם רבי ינאי אין בה משום ייחוס כהונה · ואין בית דין מזהמין אותה · אתא עובדא קומי רבי חייה רובה ועבד כבית הלל · אמר ליה רב מה ראית להכניס עצמך למספק הזה המרובה · אמר ליה רבי ישמעאל בי רבי יוסי התה עמי וקרא עליהן טובים השנים מן האחד · המסלדת בבנה בית שמאי פוסלין · ובית הלל מכשירין · שתי נשים שהיו מסלדות זו את זו בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין · הלכה יא׳ המגרש את אשתו ולנה עמו כו׳ · אמר רבי מנא בית שמאי כדעתהון · ובית הלל כדעתהון · בית שמאי דאינון אמרין פוטר אדם את אשתו בגט ישן אינון אינון דאמרין צריכה הימנו גט שני · אמר רבי יוסי בר בון בית שמאי כדעתהון ובית הלל כדעתהון בית שמאי דאינון אמרין לא יגרש אדם את אשתו אלא א״כ מצא בה ערוה אינון דאמרין מוזהמת היא מלפניו ואינו חשוד עליה לפיכך אינה צריכה הימנו גט שני · בית הלל דאינון אמרין אפילו הקדיחה תבשילו אינון אינון דאמרין אינה מוזהמת מלפניו והוא חשוד עליה לפיכך צריכה ממנו גט שני · המגרש את אשתו לא תדור עמו לא באותה חצר ולא באותו מקום · אם היתה חצר של אשה איש מפנה · ושל איש אשה מפנה · של שניהן מי מפנה מפני מי · אשה מפני איש ואם יכולין הן זה פותח לכאן וזה פותח לכאן · במה דברים אמורים בזמן שנישאו · הא לא נישאו לא · ובכוהנת אפילו לא נישאו · והארוסה שביהודה כנשואה היא · החולץ ליבמתו אף על פי שעשה מאמר הרי זה לא יפנה שאין מאמר קונה קניין גמור · הלכה יב׳ גט קרח והכל משלימין עליו כו׳ · ומניין לגט המקושר · אמר רבי אימי כתיב ואקח את ספר וגו׳ · ואת זה המקושר · ואת הגלוי זה הפשוט שבמקושר · ואת המצוה ואת החוקים · חוקים ומצות בין זה לזה שזה בשנים וזה בשלשה · זה מתוכו וזה מאחריו · רבי בא בשם רב יהודה פשוט עדיו לרחבו · מקושר עדיו לאורכו · אמר רבי אידי בין קשר לקשר העדים חותמין ובלבד מלמעלן וחש לומר שמא זייף · סבר רב נחמן למימר לעולם אין העדים חותמין בו מלמטן עד שיקראו בו למעלן אני פלוני בן פלוני מקבל עלי כל מה שכתוב בו מלמעלן · וחש לומר שמא מחק וחזר וזייף · סבר רב הונא מקובל עלי מקובל עלי שני פעמים פוסל בה וחש לומר שמא כתב דברים אחרים וחזר ומחק וזייף · סבר רב הונא מחק פסול אפילו קיים · אמר רבי יוחנן לית בה תצא · אמר רבי אימי כמה קופין דעובדא הוה עליל קומי רבי יוחנן וקומי ריש לקיש ואינון אמרין פוק ושלם כרבי עקיבה · אמר רבי יוחנן מתניתא כמחוסר עד אחד ובלבד משלשה ולמעלן שנים ושלשה למעלן פסול ואחד משלשה ולמטה כשר · רבי מנא בעי עד כדון ברצופין היו כסודגין כיי דמר נעשין כמרחק עדות שלא באו אלא כהכשירו של גט · וכא כאן היו הטעה מתיר שנים ומחתם שנים · או אין שני העדים בגט המקושר כלום · היו חמשה פשיטא שהוא מתיר אחד ומחתם אחד נמצאת אומר התרתו מתרתו וכר׳ חנניה בן גמליאל דר׳ חנניה בן גמליאל או׳ התורף כשר שאפילו קושר ואחר כך חותם · הדא דתימא בשקושר כולהם ואחר כך חתמו שלשה הראשונים אבל אם קושר שלשה הראשונים וחותם אפילו מקשר ומחתם כמה כשר · ה״ל · גט המקושר בקשר ואחר כך מחתם הזה מקשר ראשון ראשון ומחתמן פשיטא ראשון ושני לא נמצאו חתומין בגט המקושר · מה אנן קיימין אם בשקשרו וחתמו מבפנים כל עמא מודיי שהוא יכול לעשות פשוט אם בשקשרו וחתמו מבחוץ כל עמא מודיי שאינו יכול לעשותו פשוט אלא כן אנן קיימין בשקשרו מבפנים ואחר כך חתמו מבחוץ כדא רבי חנינא בן גמליאל אומר יכול הוא לעשותו פשוט · ורבנין אמרין שאינו יכול לעשותו פשוט · השיב רבי על דברי רבי חנניה בן גמליאל גופו של גט מוכיח עליו אם פשוט הוא ואם אינו פשוט · אי זהו גופו של גט · אמר רבי בא כיי דמר רב הונא לעולם אין העדים חותמין בו מלמטה עד שיקראו בו מלמעלן אני פלוני בן פלוני מקובל עלי כל מה שכתוב בו למעלן · והא תני טופס שטרות כן הוא · אמר רבי מנא טופס שטרות מקושרין כך הוא · אמר רבי אבין אפילו תימר הוא פשוט הוא מקושר · מקושר הוא מעכב פשוט אינו מעכב · ר׳ אחא אמר כמוסיף על ההלכה פשוט בשנים ומנהג בשלשה עושין אותו בשלשה · מקושר מאחוריו מנהג מתוכו ומאחוריו עושין אותו מתוכו ומאחוריו · תנינתה הכא ותנינתה תמן כשר · הוי צריכה מיתנייא תמן · אילו תנינתה הכא ולא תנינתה תמן הוינן אמרין הכא על שהוא חומר בעריות פסול · תמן על ידי שאינו חומר בעריות כשר · הוי צריכה מיתנייא תמן · או אילו מיתנייא תמן ולא מתנינן הכא הוינן אמרין תמן על ידי שהוא גובה בו פסול הכא על ידי שאינו גובה בו כשר · הוי צריכה מיתנייא הכא וצורכה מיתנייא תמן:

הדרן עלך הזורק גט לאשתו

המגרש את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם אלא לאיש פלוני רבי אליעזר מתיר · וחכמים אוסרין · כיצד יעשה יטלינו ממנה יחזור ויתננו לה ויאמר לה הרי את מותרת לכל אדם · אם כתבו בתוכו אע״פ שחזר ומחקו פסול · ב׳ הרי את מותרת לכל אדם אלא לאבא ולאביך לאחי ולאחיך לעבד לנכרי ולכל מי שאין לה קידושין עליו כשר · הרי את מותרת לכל אדם אלא אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין ולכל מי שיש לה עליו קידושין אפי׳ בעבירה פסול · ג׳ גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם · רבי יהודה אומר ודין דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואגרת שיבוקין למהך להתנסבא לכל גבר די תיצבין · גופו של גט שחרור הרי את בת חורין הרי את לעצמך · ד׳ שלשה גיטין פסולין ואם נישאת הולד כשר · כתב בכתב ידו

ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין עליו אלא עד אחד אילו שלשה גיטין פסולין ואם נשאת הולד כשר · ה׳ רבי אלעזר אומר אף על פי שאין עליו עדי׳ אלא שנתנו לה בפני עדי׳ כשר וגובה מנכס׳ משועבדים שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני היקון העולם · ו׳ שנים ששילחו שני גיטין שוין ונתערבו נותן שניהן לזו ושניהן לזו לפיכך אם אבד אחד מהן הרי השני בטל · ז׳ חמשה שכתבו כלל בתוך הגט איש פלוני מגרש פלוני ופלוני לפלוני והעדים מלמטן כולן כשירין ונתן לכל אחת ואחת · היה כותב טופס לכל אחת ואחת והעדים מלמטן את שהעדים ניקרין עמו כשר · ח׳ שני גיטין שכתבן זה בצד זה ושני עדים עברים באים מתחת זה להחת זה ושני עדים יונים באין מתחת זה לתחת זה · את שהעדים הראשונים ניקרין עמו כשר · עד אחד עברי ועד אחד יוני עד אחד יוני ועד אחד עברי באין מתחת זה לתחת זה שניהן פסולין · ט׳ שייר מקצת הגט וכתבו בדף השני והעדים מלמטן כשר · כתבו העדים בראש הדף מן הצד או מאחריו בגט פשוט פסול · הקיף ראשו של זה בצד ראשו של זה והעדים באמצע שניהן פסולין · ראשו של זה בצד סופו של זה והעדים מלמטן את שהעדים ניקרין בסופו כשר · י׳ גט שכתבו עברית ועדיו יונים יונית ועדיו עברי׳ · עד אחד עברי ועד אחד יוני עד אחד יוני ועד אחד עברי כשר · כתב הסופר ועד כשר · איש פלו׳ עד כשר · בן איש פלו׳ עד כשר איש פלו׳ בן איש פלו׳ ולא כה׳ עד כשר · כתב חניכהו וחניכתה כשר · כך היו נקיי הדעת שבירושלם כותבין · גט מעושה בישראל כשר ובגוים פסול והגוים חובטין אותו ואומרים לו עשה מה שישראל אומר לך · יא׳ יצא שמה בעיר מקודשת הרי זו מקודשת · מגורשת הרי זו מגורשת · ובלבד שלא יהא שם אמתלא · ואי זו היא אמתלא גירש איש פלו׳ אשתו על תנאי זרק לה קידושי׳ ספק קרוב לה ספק קרוב לו זו היא אמתלא · בית שמאי אומרים לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה ערוה שנאמר כי מצא בה ערות דבר · ובית הלל אומרים אפילו הקדיחה תבשילו שנאמר כי מצא בה ערות דבר · ורבי עקיבה אומר אפילו מצא אחרת נאה ממנה שנאמר והיה אם לא תמצא חן בעיניו וגו׳ :

סליק פירקא

המגרש את אשתו כו׳ · אמר רבי אילי טעמא דרבי אליעזר ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר · אפילו לא התירה אלא לאדם אחר · שמועתא רובא ממתניתא · מתניתא אמרה כשהתירה לכל ואסרה לאדם אחר · שמועתא אמרה כשאסרה לכל והתירה לאדם אחר · מה טעמא דרבי אליעזר מיהה מתרת וגט מתיר · מה מיתה מתרת ומחצה אף הגט מתיר ומחצה · מה טעמא דרבנין ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר · הקיש הוייתה ליציאה · מה המיתה יציאתה אין לה יציאה אצל אחר · אף הוייתה אין לה הויה אצל אחר · לאחר מיתתו של רבי אליעזר נכנסו ארבעה זקנים להשיב על דבריו של רבי אליעזר · ר׳ אלעזר בן עזריה · ור׳ יוסי הגלילי · ור׳ טרפון · ור׳ עקיבה · אמר להן רבי יהושע אין אתם משיבין את הארי לאחר מיתה · השיב רבי טרפון הרי שאמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה ונישאת מת בלא בנים היאך זו מתייבמת לא נמצא מתנה על הכתוב בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל · מעתה לא ישא את בת אחיו שלא יתנה על הכתוב בתורה · אמר רבי יוסי בי רבי בון סברא טעמא תמן התורה אסרתה עליו · ברם הכא הוא אסרה עליו · התיב רבי חנניה בשם רבי פינחס והתני שש עשרה נשים כרבי אליעזר · אמר רבי מנא כבר איתמר טעמא תמן התורה אסרה עליו · ברם הכא הוא אסרה עליו. רבי ירמיה בעי הרי שאמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה וניסית לאחיו ומת בלא בנים האך זה מתיר מה שאסר הראשון · מילתיה אמרה שמיתתו גירושין ומתירין כזה מה שאסר הראשון · א״ר ירמיה לא אמר אלא שמיתתו גירושין · הא נישואין לא · אמר רבי יוסי הגלילי מצינו בתורה האסור לזה מותר לזה · והמותר לזה אסור לזה · אסור לאחד אסור לכל אדם מותר לאחד מותר לכל אדם · השיב רבי עקיבה הרי שהיה זה שנאסרה עליו כהן ומת המגרש לא נמצאת אלמנה לו וגרושה לכל אחיו הכהנים · וכיבמה החמירה תורה בגרושה או באלמנה והחמירה התורה בגרושה יותר מן האלמנה · ומה אם גרושה חמורה לכל לא נאסרה ממה שהותר בה מצד גירושין שבה אלמנה קלה אינו דין שתיאסר ממה שהותר לה מצד אשת איש שבה · אפילו אצלו נגעו בו גירושין · ומה אלמנה וגרושה נאסרה ממה שהותר לה מצד אשת איש שבה · גירושין חמורין לא כל שכן שתיאסר ממה שהותר לה מצד גירושין שבה · דבר אחר הרי שאמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה וניסית לאחר וילדה ממנו בנים ומת והלכה וניסית לאותו לא נמצאו בניה מן האחרון ממזירין · מילתיה אמרה שאין גירושין מתירין מה שאסר הראשון · אמר רבי שמי מצינו אשת בתחילה אין חייבין עליה משום ערוה ובסוף חייבין עליה משום ערוה אמר ליה רבי מנא למה זה דומה לאחד שאמר לאשתו הרי זה גיטך על מנת שתיבעלי לאיש פלוני בתחילה הוא אסור לבעול עבר ובעל הותר הגט למפרע · א״ר יוחנן הלכה כרבי שמעון בן אלעזר · היא דרבי שמעון בן אלעזר אמר לעולם אינו גט עד שיאמר בשעת מתנה הרי זה גיטך · רבי יעקב בר אחא בשם רבי ינאי אף ריח פסול אין כה׳ · כהנא אמר זאת אומרת לא חשו · אין תימר חשו עד שהוא בידה דאמר לה הרי את מותרת לכל אדם · אמר רבי אחא זאת אומרת שחשו · אין תימר לא חשו כל מה שבידו לגרש יגרש · אמר רבי זעירא תני שילא בר בינה כל שאילו כתניי על מנת פסול כל שאילו נתנו על׳ מנת פסול ·

הלכה ב׳ הרי את מותרת לכל אדם כו׳ · לית כאן ספק גירושין אלא גירושין ממש · כיצד ספק קידושין כי דתנינן תמן זרק לה קידושין ספק קרוב לה ספק קרוב לו זהו ספק קידושין · והכא הוא זרק לה גיטה ספק קרוב לו ספק קרוב לה זהו ספק גירושין · רבי יוחנן בשם רבי חלפתא דמן חוח וכולן אם ניסית לא תצא שלא להוציא ליזה על בניה · ביתו שניסית לשוק בגט זה לא תצא כדי ליזוק צרתה לאביה · צרתה שנישאת לשוק בגט זה תצא · בתו שנישאת לאחיו אפילו לאביה לא תצא · תני שלשה שטרות הללו גובה מבני חורין ואינה גובה מן המשועבדין · אמר ר׳ בא הדא דתימ׳ כשלא החזק שטר ביד המלוה אפי׳ מבני חורין אינו גובה אלא כן אנן קיימין בשהוחזק שטר ביד המלוה · ולמה אינו גובה רבי ביסנא אמר מפני קנוניא · ר׳ אבינא אמר מפני פסול והכא מפני שהוא פסול · התיב רבי אבין עד כדון כשלוה הזקן שיעבר הזקן הכא אית לך מימר מפני קנוניא לא מפני שהוא פסול · התיב רבי אבין והתני אף בגיטי נשים · אית לך מימר מפני קנוניא לא מפני שהוא פסול והכא מפני שהוא פסול · הלכה ג׳

גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם כו׳ · רבי אחא אמר כריתות לא התפיסה התורה שם כריתות אלא עדוה שיש בה הויה · אמר רבי מנא ובלחוד דלא יימר ודין · רבי מנא בעי הרי את ברשות עצמך · אמר רבי יוסי בי רבי בון צריך שיאמר הרי את בן חורין · הרי את של עצמך · מתניתא אמרה בן הרי אתה בן חורין הרי אתה של עצמך · הלכה ד׳ שלשה גיטין פסולין כו׳ · רבי יוחנן בשם רבי ינאי וכולן בכתב ידים · רבי לעזר שאל עדים יש כאן בכתב ידים מה אני צריך · רב ירמיה בשם רב וכולהם בכתב ידים חוץ משעדיו עמו · אמר רב המנונא הללו חוכיהון על גרמיהון דאינון שקיבלו עליהן לשקר לחתום בגט שאין בו זמן · רבי בא בר הבנתא רב אדא בר אחא בשם רב דרבי מאיר היא מה חמית מימר כן אמר רבי מנא כגין דאמ׳ רב הונא בשם רב כל ההין פרקא דרבי מאיר חוץ משינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה דלא תסבור מימר קימיה דר׳ מאיר הוא תנגייה דרבנן לפום כן צריך מימר דרבי מאיר הוא · אמר רבי יוסי בגין דרב ושמואל תריהון אמרין הלכה כרבי לעזר · דלא תסבור מימר אוף הכא לפום כן צריך מימר דרבי מאיר היא ·

הלכה ה׳ רבי אלעזר אומר אף על פי שאין עליו עדים כו׳ · רב ושמואל תריהון אמרין הלכה כרבי אלעזר · רבי יוחנן בשם רבי ינאי דברי חכמים פסול · אתא עובדא קומי רבי יוחנן בכוותנת ובעא למיעבר כהדא דרבי ינאי כרבי שמעון דרב ושמואל פליגין אתא קומוי אפילו ישראל ושמע מינה · רבי יהושע בן לוי אמר דברי הכל כשר · והא רבי אלעזר אמר כשר · ורב אמר פסול · מה ביניהו ר׳ אלעזר אמר כשר וגובה מנכסין משועבדין · ורבנין אמרין פסול וגובה מנכסין בני חורין · הלכה ו׳ שנים ששילחו שני גיטין שוין כו׳ · רבי אלעזר בי רבי יוסי בעא קומי רבי יוסי כמה דאת אמר גט אחר גט פסול בשתי נשים · ודכוותה והוא שני גיטין פסולין בשתי נשים · אמר ליה וכיני · אמר ליה והא תנינן שנים ששילחו שני גיטין שוין ונתערבו נותן שניהן לזו ושניהן לזו · תמן זו כרות לשמה וזה כרות לשמה הערובת היא שגרמה · ברם הכא לא זה כרות לשמה ולא זה כרות לשמה מכיון שנתנו לה יעשה כמי שכרות לשמה כשעה ראשונה · הלכה ז׳ חמשה שכתבו כלל בגט כו׳ · אמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי ושואל אני בשלום פלוני חזקה על הכל חתם · שואל אני בשלום פלוני לא חתם אלא על שאילת שלום בלבד. ריש לקיש אמר אפילו אמר שואל אני בשלום פלוני חזקה על כל חתם · אי זהו כללו של רבי יוחנן איש פלוני מגרש את פלנית ופלוני ופלוני לפלנית · אי זהו כללו של ריש לקיש אנו פלוני ופלוני מגרשין את נשותינו ממקום פלוני · אמר רבי זעירא מודה רבי יוחנן שאם הזכיר גירושין לכל אחת ואח׳ שהוא צריך טופס ועדים לכל אחת ואחת · חיליה דרבי יוחנן מן הדא שאיני נותנה לזה ולזה קרבן צריכין פתח לכל אחת ואחת · אמר רבי יוסי מתניתא מסייעא לרבי יוחנן היה כותב טופס לכל אחת ואחת והעדים מלמטן את שהעדים נקרין עמו כשר · שמואל אמ׳ פרטו של רבי מאיר כללו של רבי יהודה ופרטו של רבי יהודה כללו של רבי מאיר · אמ׳ שמואל בשם רבי זעירא מיליהון דרבנין אמרין שאין פרטו של רבי מאיר כללו של ר׳ יהודה ופרטו של רבי יהודה כללו של רבי מאיר דמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי ושואל אני בשלום פלוני חזקה על הכל חתם · שואל אני בשלום פלוני לא חתם אלא על שאילת שלום בלבד · אם אומר

את פרטו של רבי מאיר כללו של רבי יהודה אפילו אמ׳ ושואל אני בשלום פלוני חזוקה על הכל חתם · מאי כדון · אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן שאין פרטו של רבי יהודה כללו של רבי מאיר · דתנינן תמן רבי מאיר אומר אפילו אמר חטה ושעורה וכוסמת חייב על כל אחת · ולית בר נש גמר אפילו אלא דו מודה על קדמייתא · מאי כדון א״רחנינה על דעתיה דר׳ מאיר בין שאמר חטה ושעורה וכוסמת כלל ופרט הוא · אם אמר חטין ושעורין כוסמין כלל שאין בו פרט ·

הלכה ח׳ שני גיטין שכתבן זה בצד זה כו׳ · הרחיק את העדים מן הכתב מקום שני שיטין פסול פחות מיכן כשר · שמעון בר בא בשם רבי יוחנן חלק מקום שני שיטין לעניין אחד אפילו כל שהוא פסול · אמר רבי שמואל בר רב יצחק מתניתא אמרה כן עד אחד עברי ועד אחד יווני עד אחד יווני ועד אחד עברי כאין מתחת זה לתחת זה שניהן פסולין ; ועברי גבי יווני לא כעניין אחד הוא · אמר רבי מנא התחיל בסוף שתים וגמר בסוף ארבע כשר · כמה יהו העדים רחוקין מן הכתב כדי שיהו ניקרין עמו דברי רבי · רבי שמעון בן אלעזר אומר מלא שיטה. רבי יוסתי בי רבי ינאי אומר בלא חתימת יד העדים · באי זה כתב משערין · רבי יסא בי רבי שבתי מלא חתימת ידי עדים · רבי אבהו בשם רבי יצחק בר חקולא כדי לך ולך · ר׳ ירמיה בעי קומי רבי זעירא החתימת יוסי בן ינאי כחתימת שאול בן ברוך · אמר ליה לבן צריכה חתימת יוסי בן ינאי כחתימת שאול בן ברוך · שטר שיש בו מחק או תלות מגופו פסול · שלא מגופו כשר ואם החזירו מלמטה אפילו מגופו כשר · רבי יונה ורבי יוסי תריהון אמרין צריך להחזיר שתי שיטין מקום הכתב · רבי זעירא בשם רב צריך להזכיר עניינו של גט עמו · רבי בא בשם רב לא הזכיר עניינו של גט עמו · מחלפה שיטתיה דרבי בא תמן אמר רבי בא בשם רב ירמיה עדים פסולין אינן נעשין כמרחק עדות שלא באו אלא להכשירו של גט · והכא הוא אמר הכין · תמן בשם רבי ירמיה · הכא בשם רב · קרא ערער על חתימת ידי עדים · ועל חתימת ידי הדיינין · רבי בא בשם רב יהודה שכן אם רצה לקיימו בכתב יד העדים מקויים · בכתב ידי הדיינין מקויים · אני אומ׳ אפילו בעד אחד מדיין אחד מקויים · יהב רשו לכתובא שיכתוב ולחתימיא שיחתימון · רבי בא בשם רב ירמיה צריכין העדים לכתוב המלוה הזאת מאחר בניסן הוא ואנו איחרנו את זמנו · רבי זעירא בשם רב חמנונא אשרת הדיינין אפילו רחוקה כמה כשר · אמר ר׳ מנא ויאות שכן אם רצה לקיימו אפילו בכתב אחד מקוי׳ · רב אמ׳ צריכין הדניין לכתוב אישרנוהי במעמד פלוני ופלוני · למה כדי שלא יהו מצריין לחזים · מעתה אפילו באי זה יום ובאי זה שעה · ובאי זה מקום · גזר דין נפק מקומי רב ולא הוה כתוב כך · אמר רבי חגיי צריכין הדיינים מכירין את הנידונין · מעשה היה חייפו ·

הלכה ט׳ שייר מקצת הגט כו׳ · מהו שייר · אמר ר׳ יוסי בר בון כגון קיים שריר וברור וגט פסול פשוט במקושר כשר וכלבד מאחריו · רב אמר הדיינין חותמין אף על פי שאינן יודעין לקרות · אבל אין העדים חותמין אלא אם כן הוו יודעין לקרות · אמר יבא עלי אם עשיתי מימי · אמר רבי חגיי קומי רבי יוסי לא בא קומי רב כתב יווני מומי וקיימה בחותמיו · מתניתא פליגא על רב גט שכתבו עברית ועדיו יוונית ועדיו עברית · עד אחד עברי ועד אחד יווני כשר · פתר לה כשהוו יודעין לקרות · ולא הוו יודעין לחתום · ואם הוו יודעין את שניהן יחתמו באי זה מהן שירצו · אמר ר׳ אלעזר דברי הכל היא · אמר רבי יוחנן דרבי יהודה היא · אמר רבי יוסי לא בעית מדעתו דרבי יוחנן פליג בשיטתו השיבות לאורכו דו אמר בשם רבי זעירא מכיון שאינו כצוי לזווג ולא זיווג · כיני מתניתא כתב סופר ועד כשר , איש פלוני כשר · בן איש פלוני כשר · איש פלוני בן איש פלוני ולא כתב עד כשר · כתב חניכתו וחניכתה פסול · רבי אבהו בשם רבי יוחנן אפילו כתב אינו כשר · רבי אבהו כתב א״לף · רב חסדא כתב סמ״ך · שמואל כתב חרותא ·

הלכה י׳ כך היו נקיי הדעת שבירושלם כותבין גט המעושה בישראל כשר ובגוים פסול כו׳ · שמואל אמר פסול ופוסל בכהונה · שמואל אמר אין מעשין אלא לפסולין · שמואל אמר אין מעשין אלא אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט · והתנינן שניות לא כגין אמר שמואל · והתנינן המדיר את אשתו מליהנות לו עד שלשים יום יעמיד פרנס יותר מיכן יוציא ויתן כתובה · שמענו שהוא מוציא · שמענו שכופין · רב ירמיה בשם רב ישראל שעיסו במעשה גוים פסול · וכאומר איני זן ומפרנס · תני רבי חייה וגוים שעיסו במעשה ישראל כשר · אפילו אמר איני זן ומפרנס · אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן והגוים אומרי׳ לו וחובטין אותו ואומרי׳ לו עשה מה שישראל אומ׳ לך · רבי חייה בר אשי בשם איסי האומר איני זן ומפרנס כופין אותו להוציא · רבי ירמיה בעי קומי רבי אבהו וכופין · אמר ליה ואדיין את ליי אם מפני ריח רע כופין לא כל שכן מפני חיי נפש · אתא רבי חזקיה ר׳ יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי יוחנן האומר איני זן ואיני מפרנס אומרי׳ לו או זן או פרנס או פטור ·

הלכה יא׳ יצא שמה בעיר מקודשת הרי זו מקודשת · רבי יסא בשם רבי יוחנן נירות דולקין ושיחות בני אדם משיחין · התיב רבי זעירא קומי רבי יסא והא תנינן יצא שמה בעיר מקודשת הרי זו מקודשת · מגורשת הרי זו מגורשת · אית לן מימר נירות דולקין לא סיחות בני אדם מסיחין · והכא סיחות בני אדם משיחין · רבי יסא בשם רבי יוחנן נבדק השם ונמצא מפי נשים ומפי קטנים בטל השם · רב אמ׳ לא התירה בה אלא עד מפי עד כלבד · והא תני בית שמאי אומרי׳ אין לי אלא היוצא משום ערוה בלבד · ומניין היוצאה והאשה פרוע צדדיה פרומין חרועותיה חלוצות · תלמוד לומר כי מצא בה ערות דבר · מה מקיימין דבית שמאי · שלא תאמר היוצא משום ערוה אסור משום דבר אחר מותרת · אמ׳ ר׳ שילא דכפר תמרתא קרייא מקשי על דבית שמאי לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה · מה אנן מקיימין אם לאוסרה עליו כבר היא אסורה לו. אלא כן אנן קיימין ליתן עליו בלא תעשה · כתיב והדוה בנידתה והזב את זובו זקנים הראשוני׳ היו אומרי׳ תהא בנידתה לא תכחול ולא תפקוס עד שתבוא במים · אמר להן רבי עקיבה משם ראי״ה אם את אומר כן אוף היא עצמה מביאה לידי בעירות והוא נותן את עיניו בה לגרשה · ואתייא דזקנים כבית שמאי · ודרבי עקיבה כבית הלל ׃

הדרן עלך המגרש

וסליקא לה מסכתא דגיטין

מסכת נזיר

כל כינוי נזירות כנזירות · האומר אהא הרי זה נזיר או אהא נאה לנזיר נזיק נזיח פזיח הרי זה נזיר · הריני כזה הריני מסלסל הרי אני מכלכל הרי עלי לשלח פרע הרי זה נזיר · הרי עלי צפרים רבי מאיר אומר נזיר · וחכמים אומרים אינו נזיר ·

ב׳ הריני מן החרצנים ומן הזגין ומן התגלחת ומן הטומאה הרי זה נזיר · וכל דיקדוקי נזירות עליו · הריני כשמשון בן מנוח · כבעל דלילה · כמי שעקר דלתות עזה · כמי שניקרו פלשתים את עיניו הרי זה נזיר שמשון · מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון · נזיר עולם הכביד את שערו מיקל בתער ומביא שלש בהמות ואם ניטמא מביא קרבן טומאה · נזיר שמשון הכביד את שערו אינו מיקל ואם ניטמא אינו מביא קרבן טומאה ·

ג׳ סתם נזירות שלשים יום · אמר הריני נזיר אחת גדולה הריני נזיר אחת קטנה אפילו מכן ועד סוף העולם נזיר שלשים יום · הריני נזיר יום אחד הריני נזיר שעה אחת הריני נזיר אחת ומחצה הרי זה נזיר שתים הריני נזיר שלשים יום ושעה אחת נזיר שלשים ואחד יום שאין נוזרים שעות ·

ד׳ הריני נזיר כשיער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים הרי זה נזיר עולם ומגלח אחת לשלשים יום · רבי אומר אין זה מגלח אחד לשלשים יום · ואי זהו שהוא מגלח אחת לשלשים יום האומר הרי עלי נזיריות כשיער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים ·

ה׳ האומר הריני נזיר מלא הבית או מלא הקופה בודקין אותו אם אמר אחת גדולה נזרתי נזיר שלשים יום · ואם אמ׳ סתם נזרתי רואין את הקופה כאילו מליאה חרדל ונזיר כל ימיו

ו׳ הריני נזיר מכן ועד מקום פלוני אומדין כמה ימים מכן ועד מקום פלוני פחות משלשים יום נזיר שלשי׳ יום ואם לאו נזיר כמנין הימים ·

ז׳ הריני נזיר כמנין ימות השנה מונה נזירות כמנין ימות השנה · אמר רבי יהודה מעשה היה וכיון שהשלים מת ׃

סליק פירקא

כל כינויי נזירות כנזירות כו׳ · כתיב איש כי ידר נדר · מה תלמוד לומר נדר אלא מכן שכינויי נדרים כנדרים · או השבע מה תלמוד לומר שבועה אלא מכן שכינויי שבועה כשבועה · גר״ש ראש״ה דנדרי׳ קדמית״א עד דמט׳ אשכח תני רבי ישמעאל נדר נזיר להזיר מכן שאדם קובע עליו נזירות בתוך ימי נזירותו · תני כל כינויי נזירות כנזירה ולוקין עליהן · אף על גב דרבי יוחנן אמר אין לוקין על האיסרות · מודה הוא הכא שהוא לוקה · אף על גב דרבי שמעון אמר אינו מביא קרבן מודה הוא הכא שהוא לוקה · אף על גב דרבי יודה אמר ספק נזירות מותר מודה הוא הכא שהוא לוקה · מה נן קיימין אם במתכוין ליזור אפי׳ אמ׳ שאוכיר פת אהא נזיר נזיר · אם כשאינו מתכוין ליזור אף על גב שהוציא נזירות מפיו לא יהא נזיר · בך אם היה קורא בתורה והזכיר נזיר נזיק אלא כי נן קיימין באומר אחד מכל הלשונות הללו נזרתי אם תופש אחד מהן נזירות תחול עליו נזירות ואם לאו לא תחול עליו נזירות · אמר לו שמור ושמעת אהא שמעון בר בא בשם רבי יוחנן בשראה נזירין עוברין ואמר נוה מהו · חזה מלעיג עליהן או אהא כבוהן · רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל הלואי אהא כמותן או אהא נוהה נזיר · מה אנן קיימין אם כשאמר נוה הדא הוא קדמייתא אם בתפוס בשערו והתנינן הריני כזה · וכדרבי יוסי בר׳ חנינה אם בתפוס בשערו והוא אמר הריני כזה אלא כי נן קיימין באומר אין נאה כזה נזיק נזיח פזיק · אמר רבי יוחנן לשונות שבררו להן ראשונים אין רשות לבירייה להוסיף עליהן · והא תני רבי חייה רזיח היח · אמר רבי שילא לשונות שבררו להן משנית אין רשות לבירייה להוסיף עליהן · והתני בר קפרא חרס לא חספא · אמר רבי זעירה לשון גבוה הוא האומר לחרס ולא יזרח ותג׳ · אמר רבי שמעון בן לקיש לשון אומות העולם הוא · אמר רבי זעירא לשון מיתתי הוא דאינון קריי לחספא כספא · אמר רבי יוסי נראין דברים בבקומות אחרים · אבל במקום שקוראין לנזיר נזיק אנו אומ׳ נזיר פסלים אינו נזיר · תני בית שמאי אומרים בין כינויים בין כינויי כינויים אסורין · ובית הלל אומרים כינויין אסורין · כינויי כינויין מותרין · היי דן אינון כינויי כינויין · אמר רבי בא בר זבדא מזקא מטיקא מפחזנא · אמר רבי יוסה אין אילו כינויי כינויין · כינויין ממש אינון · אילו האומר מנדרנא שמא אינו נזיר אילו מנזרנא באומר כפחזנא · אילין אינון כינויי כינויין על דעתיה דרבי יוסי הדא היא דתנינן הרי עלי ציפורין רבי מאיר אומר נזיר · וחכמים אומרים אינו נזיר · אמר רבי יוחנן משום כינויי כינויין עד די שעריה כנישרין רבא וטפרוהי כציפורין · הריני כזה אמר רבי יוסי בר חנינה בתפוש בשערו והוא אמר הריני כזה הריני מסלסל הריני מכלכל כאו׳ הריני מן המסלסלין מן המכלכלין הריני מסלסל ומכלכל כאו״ לא אסלסל ולא אכלכל פחות משלשים אלא שלשים · הרי עלי שלא אסלסל שלא אכלכל כאו׳ לא אסלסל ולא אכלכל יותר על שלשים אלא שלשים · הרי עלי לשלח פרע הרי אני מסלסל מכלכל הרי עלי שלא אסלסל ושלא אכלכל כהרי עלי לשלח פרע הרי עלי ציפורין רבי מאיר אומר נזיר · וחכמים אומרים אינו נזיר · א״ר יוחנן משום כינויי כינויין · עד די שעריה כנישרין רבא וטפרוהי כציפורין · רשב״ל אמר משום נזיר טמא מביא עוף · וכי ציפורין הוא מביא · תורין ובני יונה הוא מביא · אית תניי תני כל עוף טהור קרוי ציפורין ואית תניי תני כל עוף בין טמא בין טהו׳ קרוי ציפורין · מן דמר כל עוף טהור קרוי ציפורין כל צפור טהור תאכלו ומן דמר כל עוף בין טמא בין טהו׳ קרוי ציפורין · אמו׳ לצפו׳ כל כנף · מה טעמ׳ דרבנן נעש׳ כמתנדב ציפורין לבדק הבי׳ · מ״ט דר״מ נעשה כמתנדב אשם לבדק הבית · מה נפק מביניהון אמר הרי עלי אשם · על דעתי׳ דרבי מאיר מאחר שאינן מתנדבין אשם לבדק הבית נזיר · על דעתין דרבנין מאחר שנזיר טמא מביא אשם נזיר ·

הלכה ב׳ הריני נזיר מן החרצנים כו׳ · כיני מתניתא או מן החרצנין או מן הזגין או מתגלחת או מטומאה אם אמ׳ בכולן נזיר כר׳ יהודה עד שיזכיר ויס · כרם רבי מאיר אפילו לא הזכיר יין · הריני נזיר ונזיר נזיר שתים דהוה יכיל מימר הריני נזיר הריני נזיר נזיר שתים הריני נזיר אחת ושתים נזיר ארבע · אמר רבי יוסי בי רבי בון כהם שמנה כמוהם שש עשרה כמונוס טטרגון ארבע טריגון שלשה דיגון שתים · הריני יד לנזירות הרי עלי יד לקרבן רבי לעזר בשם רבי הושעיה תופשין אותו משום יד לקרבן · רבי בון בר חייה בעי אמר לא אוכל לך תופשין אותו משום יד לשבועה · אמ׳ ר׳ יוסי אודויה דבר נשא מימר שבועה לא אוכל לך דילמא לאוכל לך שבועה · אמר רבי מתניה אודויה דבר נשא מימר קנתה דכולבה דילמא כולבא דקנתא · לא נזרתי מוהר · כבר הייתי נזיר הרי זה אסור · ר׳ בון בר חייה בשם ר׳ אבינה ר׳ אימי בשם רבי יוסי בר חנינה האומר הריני מין של ערלה לא אמר כלום · חברייא אמרין מחלוקת בר״ש דתנינן תמן שבועה שלא אוכל ואכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים חייב · ורבי שמעון פוטר · אמר רבי זעירא בכולל נחלקו · אבל בפורט כל עמא מודיי שאין שבועו׳ חלות על איסורין · וכאן בכולל אנן קיימין · אמר ר׳ יודן כאן בנדרים כאן בשבועות · נדרים חלין על איסורין ואין שבועות חלות על האיסורין · כשם שכינויי נזירות כנזירות כך כינויי שמשון כשמשון · היידין אינון כינויי שמשון · אמר רבי אבינא שמשוך שמשור שמטרן מן הגא הכביד שערו · רבי דמר ר׳ ירמיה משום רבי אימי דברי רבי נזיר עולם מגלח אחד לשנים עשר חדש · דברי חכמים פעמים שהוא מגלח אחת לשלשים יום · פעמים שהוא מגלח אחת לי״ב חדש · רבי הילא בשם רבי אסי אמרה בן הריני נזיר כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים הרי זה נזיר עולם ומגלח אחת לשלשים יום רבי אומר אין זה מגלח אחת לשלשי׳ יום אלא אחת לי״ב חדש · ואי זהו שמגלח אחה לשלשי׳ יום האו׳ הרי עלי נזירות כשערות ראשי וכעפר הארץ וכחול הים · אמר רבי זעירא בסת׳ חלוקין · מה נן קיימין אם באומר מלא שערי כל עמא מודיי שמגלח אחת לשלשי׳ יום · אם באומר כמנין שערות ראשי כל עמא מודיי שמגלח לאחר שנים עשר חדש · אלא כי נן קיימין באומר כשיער רבי אומר מלא ראשי · ורבנין אמרין באומר במנין שערות ראשי וכאן למה · אין האיש נודר שאינו אלא כמרוז עצמו מן האסורין · ועוד מן הדא הוסיף רבי יודה אם אמר כמלקטי קיץ וכשיבלי שמיטה וככוכבים טברקיע הרי זה נזיר עולם ומגלח אחד לשלשים יום · אין תימר רבי יהודה כרבנין כרבי הוא הוסיף רבי יודה אכשלום נזיר עולם היה ומגלח אחת לשנים עשר חדש · מאי טעמא משום נזירות · הידא אמרה על רבנין שהוא מגלח אחת לשלשי׳ יום הדא הוא דתנינן הריני נז׳ מלא הבי׳ או מלא הקופ׳ בודקין אותו · ותני עלה שהוא מגלח אחת לשלשים יום · והא אמר שהוא מגלח אחד לי״ב חדש · כמה ו׳ חדשים וניטמא מונה עד ו׳ חדשים או חוזר ומונה י״ב חדש · השלים נזירותו ולא הספיק לגלח עד שעברו עליו שנים שלשה ימים וניטמא · רבי מני בעי מכיון שלא קדש שערו כרם מי מתירו לגלח · הריני נזיר לאחר כ׳ ימים נזיר עולם נזיר מכבר מאחר שיש בידו לגלח נזיר · הריני נזיר לאחר ב׳ יום נזיר עולם מכבר מאחר שיש בידו לגלח נזיר או מאחר שאילו ניטמא ואין לו מזכן לטהור אינו נזיר · הריני נזיר לאחר שלשים יום נזיר שמשון מכבר ׃ אמ׳ רבי חיננא מסתברא שתחתה נזירת תורה לנזירות שמשון מה טעמ׳ כן יעשה על תורת נזרו · את שנזירותו תורה יצאת נזירות שמשון שאינה תורה · ניטמא אינו מביא קרבן טומאה · לא אמר אלא אינו מביא קרבן טומאה · הא ללקות לוקה · מתניתא דרבי יודה דתני בשם רבי יודה נזיר שמשון מטמא למתים שכן היה שמשון עצמו מיטמא למתים · רבי שמעון אומר אמר כשמשון לא אמ׳ כלו׳ · שלא חלה נזירותו מפיו עליו מאי טעמא כפי נזרו את שנזירותו חלה מפיו עליו

יצא מירות שמשון שלא חלה מפיו עליו אלא מפי הדיבר · מאי טעמא כי נזיר אלה' יהיה הנער מן הבטן · הלכה ג' סתם נזירות שלשי' יום כו' · בר קפרא אמר יהי"ה תלתין · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יהונתן כנגד כ"ט פעמים שכתוב בתורה בפרשת נזיר נדר נזיר להזיר · והא תלתין אינון · אמר רבי יוסי בי רבי בון אחר להדרוש יצא · על דעתיה דבר קפרא אם גילח יום שלשים לא יצא · על דעתיה דרבי יוחנן אם גילח יום שלשים יצא · ואית דבעו משמעינה מן הכא · גדל פרע שער ראשו · כמה הוא גידול שיער פרע שלשים יום · ואית דבעי משמעינה מן הכא ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים · מה ימים שנאמר להלן שלשים אף ימים שנאמר כאן · ואית דבעי משמעינה מן הכא והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו · ימים שהותרו שהתירן משה ובית דינו ואין פחות משלשים · ואית דבעי משמעינה מן הכא עד מלאת הימים · וכמה הן ימים מליאין שלשים יום · מעתה אם גילח יום שלשים לא יצא · אמר רבי יצחק בר אלעזר ימים ימם כתיב חסר יו"ד · תמן תנינן האומר הריני נזיר מכן ועד מקום פלוני · וכא והא אמר אבין · שמיא הוא דמר אחת · רב אמר הריני נזיר שלשים יום ויום אחד נזיר שתים דהוה יכיל מימר שלשים ואחד יום · מתני' פליג' על רב הריני נזיר יום אחד הריני נזיר שעה אחת · הריני נזיר אחת ומחצה הרי זה נזיר שתים · מה הוה ליה מימר שלשים ואחת שעה · מתניתא פליגא על רבנין לא נחלקו רבי ישמעאל ורבי עקיבה על האומר הריני נזיר שלשים יום ויום אח' שאינו נזיר אלא אחת · ועל מה נחלקו על האומר הריני נזיר שלשים יום ועוד יום אחד שרבי ישמעאל אמר נזיר שתים · ורבי עקיבה אמר נזיר אחת ·

הלכה ד' האומר הרי עלי נזירות כו' · אמר רבי מני מטלין אותו לחומרין · בתחילה רואין אותה כאילו מליאה אתרוגין ואחר כך רמונים ואחר כך אגוזים · ואחר כך פונדקרין · ואחר כך פילפלין ואחר כך שומשמין ואחר כך חרדל · רבי יוסי בר' בון בשם רב הונא תקנה לנזירותו אין מתירין אותו לגלח · ותני כן הריני נזיר כל ימי הרי אני נזיר עולם מאה שנה ומאתים שנה אין זה נזיר עולם · הלכה ו' הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני וכו' ·

מהכן קימין אם כמניין ימות החמה שס"ה נזירות כמניין ימות החמה · ואם כמניין ימות הלבנה שנ"ד נזירות כמניין ימות הלבנה · אם כמניין ימות השנה צריכה · תני בשם רבי יודה ראי והזה זה למיתה אלא שהלת לו נזירותו · מתניתא דרבי יודה חסידים הראשוני' היו מתאוין להביא קרבן חטאת ולא היה הקב' מספיק על ידם והיו נודרים בנזיר בשביל להביא קרבן חטאת רבי שמעון אומר חוטאים היו שהיו נודרים בנזיר שנאמ' וכפר עליו מאשר חטא על הנפש חטא זה על עצמו שמנע עצמו מן היין · ואתייא דשמעון הצדיק כר' שמעון דתני אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר אלא פעם אחד שעלה אחד אלי מדרום וראיתיהו דמות יפה עינים וטוב רואי קווצותיו תלתלים ואמרתי לו בני מה ראית להשחית השער הנאה הזה ניבא לי רבי רועה הייתי בעירי והלכתי למלאות את הניאב מים וראיתי את הבובאה שלי בהו' המ' ופחז יצרי עלי ובקש לאבדני מן העולם אמרתי לו רשע מה אתה כפחור בדבר שאינו שלך עלי להקדישך לשמים וחבקתיו ונשקתיו על ראשו ואמרתי לו בני כמותך ירבו עושי רצון המקום בישראל עליך הכתוב אומר איש או אשה כי יפליא לנדור נדר להזיר ליי' · רבי מנא בעי למה לי כשמעון הצדיק אפילו כרבי שמעון לא אכל שמעון הצדיק חטאת חלב מימיו לא אכל שמעון הצדיק חטאת כימיו סבר שמעון בני אדם מתוך הקפדתן הן נודרין ומכיון שהן נודרין מתוך הקפדן סופו לתהות ומכיון שהוא תוהא נעשה קרבנותיו כשוחט חולין בעזרה וזה מתוך יישוב נדר ופיו ולבו שוין:

הדרן עלך כל כינויי נזירות

הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה · בית שמאי אומרים נזיר · ובית הלל אומרים אינו נזיר · אמר רבי יהודה אף כשאמרו בית שמאי לא אמרו אלא כאומר הרי הוא עלי קרבן · ב' אמר אמרה פרה זו הרי נזירה אם עומדת אני · אמר הדלת הזה הריני נזיר אם נפתח אנ' בית שמאי אומרים נזיר · ובית הלל אומרים אינו נזיר · אמר ר' יהודה אף כשאמרו בית שמאי לא אמרו אלא כאומר פרה זו קרבן אם עומדת היא · ג' מזגו לו את הכוס אמר הריני נזיר ממנו הרי זה נזיר · מעשה באשה אחת שהיתה שכורה · מזגו לה את הכוס ואמרה הריני נזירה ממנו אמרו חכמים לא נתכוונה זו אלא כלומר הרי הוא עלי קרבן ·

ד' הריני נזיר על מנת שאהא שותה ביין ומיטמא למתים הרי זה נזיר ואסור בכולן יודע אני שיש נזירים אבל איני יודע שהנזיר אסור ביין הרי זה אסו' ביין ור"ש מתיר · יודע אני שהנזיר אסו' ביין אבל סבור הייתי שחכמ' מתירין לי מפני שאינו יכול לחיות בלא יין או מפני שאני קובר את המתים הרי זה מותר · ור"ש אוסר ·

ה' הריני נזיר ועלי לגלח נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ועלי לגלח נזיר אם היו פקחין מגלחין זה את זה ואם לאו מגלחים לנזירים אחרים · ו' הרי עלי לגלח חצי נזיר ושמע חבירו ואמ' ואני עלי לגלח חצי נזיר זה מגלח נזי' שלם וזה מגלח נז' שלם דברי ר"מ · וחכמי' אומ' זה מגלח חצי נזיר וזה מגלח חצי נזיר ·

ז' הריני נזיר כשיהא לי בן נולד לו בן הרי זה נזיר · בת טומטום ואנדרוגינס אינו נזיר · אם אמר כשאראה לי ולד אפילו נולד לו בת טומטום ואנדרוגינס הרי זה נזיר · ח' הפילה אשתו אינו נזיר ר' שמעון אומר יאמר אם היה בן קיימא הריני נזיר חובה ואם לאו הריני נזיר נדבה · חזרה וילדה הרי זה נזיר · רבי שמעון אומר יאמר אם הראשון היה בן קיימא הראשונה חובה וזו נדבה · ואם לאו הראשונה נדבה וזו חובה · ט' הריני נזיר ונזיר כשיהיה לי בן התחיל מונה את שלו ואחר כך נולד לו בן משלים את שלו ואחר כך מונה את של בנו. הריני נזיר כשיהא לי בן ונזיר · התחיל מונה את שלו ואחר כך נולד לו בן מניח את שלו ומונה את של בנו ואחר כך משלים את שלו ·

י' הריני נזיר כשיהא לי בן ונזיר מאה יום נולד לו עד ע' יום לא יפסיד כלום · לאחר שבעים סותר שבעים שאין תגלחת פחות משלשים יום ·

סליק פירקא

הריני נזיר מן הגרוגרות כו' · אמר ר' יוחנן טעמא דבית שמאי משום שהוציא נזירות מפיו · רבי שמעון בן לקיש אמר משום כינויי כינויין · אמר רבי יודה בן פזי קרייא מסייע לר' שמעון בן לקיש כה אמר יי' כאשר ימצא התירוש באשכול וגו' · הודה קראת לאשכול תירוש · ובני אדם קורין לגרוגרת תירוש · משום כינויי כינויין · מה נפק מביניהון אמר הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה על דעתיה דר' יוחנן נזיר על דעתיה דריש לקיש אינו נזיר · הריני נזיר מן הככר על דעתיה דר' יוחנן נזיר על דעתיה דרבי שמעון אינו נזיר מן הככר לא אמר כלום. רבי עוקבה בעא קומי רבי מנא מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש דתנינן תמן הרי עלי מנחה מן השעורין יביא מן החטים ומר ר' אבהו בשם רשב"ל שהוציא מנחה מתוך פיו · וכא והא אמר אבן · אית ליה הכין ואית ליה הכין · אית ליה משום שהוציא נזירות מפיו · ואית ליה משום כינויי כינויין · תדע לך שהוא כן דתנינן אמר אמרה פרה זו כלום אמר אמרת לא כשום שהוציא נזירות מתוך פיו · וכא משום שהוציא נזירות מתוך פיו · כל הלשונות משמשין לשון נזירות חוץ מלשון קרבן · כל הלשונות משמשין לשון קרבן חוץ מלשון נזירות · אמר לאשכול כלוי אני ממך פרוש אני ממך · מנוע אני ממנו · הריני נזיר ממנו הרי זה נזיר · הרי עלי קרבן לא אסרו עליו אלא לשם קרבן · אמר לככר כלוי אני ממנו · פרוש אני ממנו · מנוע אני ממנו · הרי הוא עלי קרבן לא אסרו עליו אלא לשם קרבן · הריני נזיר ממנו הרי הוא נזיר · אהן מנוע משמש לשון נזירות ולשון קרבן · אהן אשכול אית ביה נזירות ואית קרבן · אמר לאשכול כלוי אני ממנו בא לאוכלו אומר לו לדמים קדוש פריו וכא לאוכלו אומר לו לא נזיר אתה · כל הלשונות משמשין לשון חילול חוץ מלשון תמורה · כל הלשונות משמשין לשון תמורה חוץ מלשון חילול · אמר לקדשי מזבח הרי זה תחת זה תמורת זו חליפי זו הרי זו תמורה. זו מחוללת על זו אינה תמורה · אמר לקדשי בדק הבית הרי זו תחת זו חליפי זו נתפסה בדמים · תמורה זו לא נתפסה בדמים · תני רבי הושעיה חליפי זו תמורת זו לא אמר כלום · אהן משמש לשון חילול ולשון תמורה · אילין קדשי מזבח אית בהו חילול ואין בהו תמורה · קדשי בדק הבית שקדם הקדישן את מומן הרי זו תחת זו · בא להקריב תמימה אומר לו לדמים קדשה · בא לוכל בעל מום אומר לו לתמורה קדשה · והיה הוא ותמורתו יהיה קודש · אמר רבי יצחק בר לעזר מכיון שהוא יודע שכל הממיר לוקה אף הוא לא עלת על דעתו להמיר · כל הלשונות משמשין לשון ערכין חוץ מלשון דמים כל הלשונות משמשין לשון דמים חוץ מלשון ערכין · אמר לאדם עילוין עלי · סיזורת עלי · שומו עלי · ערכו עלי נותן את ערכו. דמיו עלי נותן את דמיו · אהן שום משמש לשון ערכים ולשון דמים · אהן אדם אית ביה ערכים ואית ביה דמים · אמר לאדם שומו עלי אם היה נאה נותן את דמיו · אם היה כאור נותן את ערכו · בית שמאי אומרי' נדור ונזור · ובית הלל אומרים אינו נדור ואינו ניזור.

הלכה ב' אמר אמרה פרה זו כו' · ראה גוי עובר אמר ראו כה אמר הגוי הזה הרי זה נזיר והוה דמר מאחר שאין גוים נוהרין נזיר לא אמ' · נשמעינה מן הדא אמר אמרה פרה זו · כלום אמרת · אלא משום שהוציא נזירות מפיו · וכא שהוציא נזירות מתוך פיו · ראה ישראל עובר אמר ראה מה אמר ישראל זה הרי זה נזיר · לא אמר · מאחר שישראל נוהרין נזיר · והוה דמר אפילו כן בנזיר או אינו אלא כשוטה דברת · כך אני אומר הוה קרא בתורה והזכיר נזיר נזיק. איש מהו להתפיס לו נזירות בלשון אשה תמן אמרין הא נזירה אי עבר אשה מהו להתפיס לה נזירות בלשון איש כו' · אמר רבי יוסי כל עצמו אינו קרוי נזירות אלא בלשון איש או אשה כי יפליא לנדור נדר · עד שהעמיד הפרה עד שתפתח הדלת · נשמעינה מן הדא בית שמאי אומרים כולן נזירין · ובית הלל אומ' אינן נזירין אלא מי שלא נתקיימו דבריו כיני מתניתא מי שלא נתקיימו דבריו לשון הפר הוא · ד"לה מ"לח קבר"ת כר"ה · אפילו אמר לא עמדה פרה · אפילו

לא נפתחה הדלת · בית שמאי אומ׳ נודר ונזור · ובית הלל אומרי׳ אינו נודר ונזור ·
הלכה ג׳ מזגו לו את הכוס כו׳ . מתניתא כשאינו יכול אבל אם
יכול הדא דתנינן מעשה באשה אחת שהיתה שכורה מזגו לה את הכוס אמרה
הריני נזירה ממנו ואמרו חכמים לא נתכוונה זו אלא כלומר הרי הוא עלי קרבן ·
רבי ירמיה בשם רבי זעירה אפילו לשון קרבן אינו למה שאינו קובע עליו
לא נזירות בלשון קרבן ולא קרבן בלשון נזירות · מתניתא דרבי מאיר דרבי
מאיר אומר צריך לכפול · תמן דברי הכל היא אמר לו שמור ושמעת מתניתא
דרבי מאיר ורבי יהודה בן תימא דתני הרי זה גיטך על מנת שלא תפרחי באויר
שלא תעברי את הים הגדול ברגלייך הרי זה גט · ועל מנת שתפרחי באויר על
מנת שתעברי הים הגדול ברגלייך אינו גט · רבי יהודה בן תימא אומר גט ·
אמר רבי זעירא תדע לך שעילה הוה רוצה לגרשה שתלאה בדברי׳ שאינה יכולה
לעמוד · מה טעמא דרבי יודה בן תימא מכיון שתלאה בדברים שאינה יכולה
לעמוד כמי שנתקיים התנאי בגט הוא · מתניתא דרבי שמעון דרבי שמעון פוטר
שלא התנדב כדרך המתנדבים · ואמר רבי יהושע בן לוי שנייא היא ששייר
הגלחת · רבי ירמיה בעי אם בששייר הגלחת אמר דבתרה הרי זה אסור ·
ורבי שמעון מתיר · הרי ששייר תגלחת טומאה רבי שמעון פוטר · שנייא היא
משום פתיחת נדר · אם משום פתיחת נדר אסור דבתרה הרי זה מותר ודרבי
שמעון אוסר · רבי שמעון אומר אינו פתיחת נדר · ורבנין אמרין פתיחת נדר
הוא · למה מפני שהוא כהולה נדרו כחין · ניחא לשתות יין · ליטמא למתים ·
אומנותו קובר מתים · הלכה ה׳ הריני נזיר ועלי לגלח נזיר כו׳ ·
אהן ואני מתעבר לה · ואני על כל דיבורו או ואני על חצי דיבורו · אין תעברינה
ואני על כל דיבורו אמר ואני נזיר · אין תעבדינה ואני על חצי דיבורו ואם׳ הריני
נזיר · תני דבית רבי ואני על כל דיבורו · אמר רבי יוסה הדא אמרה אחר שאמר
הריני נזיר מאה יום ושמע חבירו ואמר ואני זה נזיר מאה יום וזה נזיר לשלשים
יום · עד שיאמר הריני כמותו · הריני כיוצא בו · תני רבי חייה הרי עלי לגלח חצי
וחזר ואמר הריני נזיר אם גילח יום שלשים יצא · אמר רבי יוסה מתניתא אמרה
כן הריני נזיר ועלי לגלח נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואמר ועלי לגלח נזיר ·
אם היו פיקחין מגלחין זה את זה · הא לעצמן לא מפני שאמר הריני נזיר ועלי
לגלח נזיר · אבל אמר הרי עלי לגלח חצי נזיר וחזר ואמר הריני נזיר אם גילח
לעצמו יצא · ניחא שני לגלח את הראשון ראשון מגלח את השיני · ר׳ יוסי בשם
ר׳ זעירא זאת אומרת שאדם קובע עליו קרבן נזיר ועתיד ליזור · ר׳ חונא בשם
ר׳ זעירא אמר תלת · הדא אמרה אם גילח לעצמו יצא · הדא אמרה שאדם קובע
לחבירו קרבן נזירות ליזור · הדא אמרה אם גילח עצמו יצא · שאד׳ קובע לחבירו
קרבן נזירות שלא מדעתו · אבל אינו מפרישו אלא מדעתו · רבי מנא בעי קומי
ר׳ יודן אם׳ הרי עלי קרבן נז׳ ועתיד ליזור בשעה שנזר סתם מגלח בין נזיר שכבר
נזיר בין נזיר שעתיד ליזור · פירש ייבא כהדא רבי לוי בר חייתה בעי כתב לה דין
הדברים אין לי בנכסייך העתידין ליפול לך מה הן · ויש אדם מתנה על דבר שלא
בא לעולם · הלכה ו׳ הרי עלי לגלח חצי נזיר כו׳ · רבי אבהו
בשם רבי יוחנן ורב חסדא תרויהון אמרין בסתם חלוקין · מה מקיימים אם באומ׳
כל חצי ראש כל עמא מודיי שהוא מגלח נזיר שלם · אם באומר חצי חובה כל.
עמא מודיי שהוא מגלח חצי נזיר אלא כן אנן קיימין באומר חצי רבי מאיר אומר
באומר חצי ראש · ורבנין אמרין כאומר חצי חובה · אמר רבי יודן אשכח אמר
קלת וחומרת · על דעתיה דרבי מאיר דו אמר חצי ראש מביא קרבן אחד שכן
הנזיר מגלח עליו קרבן שלם · על דעתיה דרבנין דאינון אמרין חצי חובה מביא
קרבן ומחצה חצי חובת יחיד · הלכה ז׳ הריני נזיר כשיהא לי בן
כו׳ · בת לא כלום · טומטום ואנדרוגינס צריכה · הלכה ח׳
הפילה אשתו אינו נזיר כו׳ · וחש לומר שמא בן קיימה הוא · אמר רבי יוחנן דרבי
יודה היא דרבי יודה אמר ספק נזירות מותר · אמר ליה לא אמר רבי יודה אלא
לבסוף אבל לכתחילה אוף רבי יודה מודיי · אי זהו בתחילה ואי זהו בסוף · אמר
רבי שמואל בר רב יצחק כל עמא מודיי איני יודע אם נזרתי ואם לא נזרתי אהן
הוא כתחילה · אם מ׳ ואם נ׳ אהן ובסוף · רבי יוסי בי ר׳ בון אמ׳ איתפלגון ר׳ חייה
בר בא ור׳ שמואל בר רב יצחק כל עמא מודיי איני יודע אם נזרתי ואם לא נזרתי
אהן הוא כתחילה · אם ארבעים ואם נ׳ אהנו בסוף · מה פליגין אם אחת אם שתים
רבי חייה בר בא עבד ליה כבסוף · רבי שמואל עבד ליה כבתחילה · רבי מנא
אם אחת אם שתים צריכה לרבי שמואל בר רב יצחק הוא כבתחילה הוא כבסוף ·
הלכה ט׳ הריני נזיר ונזר כשיהיה לי בן כו׳ · רבי יוסי בעי אמר
הריני נזיר לשלשים יום אילו ולשלשים יום אילו . אמר רבי זעירא קומי רבי מנא
ולא מתניתא היא מניח את שלו ומונה את של בנו · אלא אפילו אשתו יושבת על
המשבר · אמר ליה נזירותו לנזירות בנו לא דב׳א אלא אמר הריני נזיר מכבר
ונזיר לאחר עשרים יום רבי לעזר ורבי יוסי בר חנינה תריהון אמרין השלי׳ נזירותו
לעולם אין נזירות בנו חלה עליו עד שהוא קרבן מגלח · נזיר שניטמא מחלפה
שיטתיה דרבי יוסי בן חנינה תמן הוא אמר טמא מת שנזר שביעי שלו עולה מן
המניין · נזיר שניטמא אין שביעי שלו עולה מן המניין · וכא לא כטמא מת שנזר
הוא · ולא טמא מת שנזר שביעי שלו עולה מן המניין שהו׳ זקוק לו להביא קרבן
טומאה · ולא נזיר שניטמא אין שביעי שלו עולה לו מן המניין שאינו זקוק להביא
קרבן טומאה · וכא הואיל והוא זקוק להביא קרבן טומאה השביעי שלו עולה
מן המניין · שמעון בר אבא בשם רבי יוחנן ניטמא בנזירות בנו והתרו בו משום
נזירותו לוקה · הפריש קרבנותיו קדשו · לא חשין להדא דתני רבי חייה קרבנו
ליי׳ על נזרו · שיקדום נזרו לקרבנו · לא שיקדום קרבנו לנזרו · רבי יודה
בעא קומי רבי יוסי ותקדם נזירותו לנזירות בנו לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי
יוחנן הרי זה עולה לאחר שלשים יום מכרה בתוך שלשים יום מכורה · והקדישה
קדשה · אמר לא כאומר הרי זו דילמא כאומר הרי עלי והאומר הרי אני כאומר
הרי עלי · תני רבי חייה נזיר לאחר עשרים יום נזיר מעכשיו למאה יום הרי זה
מונה עשרים יום ומפסיק וחוזר ומונה עוד שלשים יום וחוזר ומונה עוד שמונים
כדי להשלים נזירותו הראשונה · הלכה י׳ הריני נזיר
כשיהא לי בן כו׳ · פשיטא שבסוף היום עולה לו בכולו · תחילת היום
מהו שיעלה לו בכולו ולא מתניתא היא לאחר שבעים סותר שבעים לא אפילו
מקצת · הדא אמרה שתחילת היום עולה לו בכולו · נולד ביום שמונים סותר
עשרה · נולד ביום התשעים סותר עשרים · השלים נזירותו ובא להשלים נזירות
בנו ניטמא בתוך עשרה ימים הראשונים סותר הכל · בתוך עשרים ימים
האחרונים · רבי בא בשם רב ורבי יוחנן תריהון אמרין סותר שלשים · רבי
שמואל אמר אינו סותר אלא שבע · שמואל בר בא בעא קומי רבי יסא מסבר
סבר ר׳ יוחנן סתירת העד כסתירת ממש · אמר רבי זעירא אין יסבור רבי יוחנן
סתירת תער כסתירת ממש למה לי למימר סותר לשלשים יום ויסתור הכל ·
אמר רבי אבין בר חייה קומי רבי זעירא תיפתר שנולד ביום שאינו ראוי להביא
קרבן הגע עצמך שנולד בלילה הרי אינו ראוי להביא קרבן · ראוי הוא לילה
היא שגרם · הגע עצמך הרי שנולד בשבת הרי אינו ראוי להביא קרבן · ראוי
שבת היא שגרמה · השלים נזירותו ולא הספיק לגלח עד שנולד בשבת הרי אינו
ראוי להביא קרבן · ראוי שבת היא שגרמה · השלים נזירותו ולא הספיק לגלח
עד שנולד הבן מגלח תגלחת אחת לשתיהן · הפריש קרבנותיו ולא הספיק לגלח
עד שנולד הבן תמן אמרין מגלח תגלחת אחת על שתיהן · רבי יוחנן אמר מגלח
וחוזר ומגלח · מתניתא פליגא על רבי יוחנן · שאלו את רבי שמעון בן יוחי׳
הרי שהיה נזיר ומצורע מהו שיגלח תגלחת אחת ותעלה לו לנזירותו ולצרעתו ·
אמ׳ להן אילו זה מגלח להעברת שיער יפה היית או׳ אלא שהנזיר מגלח להעביר
שיער ומצורע מגלח לגידול שיער · אמרו לו לא תעלה לו ימי גמרו לא תעלה
לו ימי ספירו · שניהן מגלחין להעברת שיער · אמרו לו אילו זה מגלח לפני זריקת
דמים וזה מגלח לפני זריקת דמים יפה היית אומ׳ אלא שהנזיר מגלח לפני זריקת
דמים ומצורע מגלח לאחר זריקת דמים · אמרו לו לא תעלה לו ימי גמרו · לא
תעלה לו ימי ספירו · שניהן מגלחין לפני זריקת דמים · אמר להן אילו זה מגלח
לפני ביאת המים וזה מגלח לפני ביאת המים יפה היית אומר אלא שהנזיר מגלח
לפני ביאת המים · והמצורע מגלח לאחר ביאת המים · אמרו לו תקן הדבר
לא תעלה לו ימי גמרו · לא תעלה לו ימי ספירו · לא תעלה לו לטהר לא תעלה
לו לטמא · הרי שהיה נזיר ומצורע · אבל אם היה נזיר ונזיר מגלח תגלחת אחת
על שתיהם · מה עבד לה רבי יוחנן · פתר לה חלוקים הן על ר׳ שמעון בן יוחי ׃

הדרן עלך הריני נזיר

מי שאמר הריני נזיר מגלח יום שלשי׳ ואחד ואם גילח יום שלשים
יצא · הריני נזיר שלשים יום אם גילח יום שלשים לא יצא ·
ב׳ מי שנזר שתי נזיריות מגלח את הראשונה יום שלשים
ואחד ואת השנייה יום ששים ואחד שאם גילח את הראשונה יום שלשי׳ מגלח את
השנייה יום ששים ואם גילח יום ששים חסר אחד יצא · זו עדות העיד ר׳ פפייס
על מי שנזר שתי נזיריות שאם גילח את הראשונה יום שלשי׳ · מגלח את השנייה
יום ששים · ואם גילח יום ששים חסר אחד יצא · שיום שלשים עולה לו מן המניין
ג׳ מי שאמר הריני נזיר ניטמא יום שלשים סתר את הכל · ורבי
אליעזר אומר לא סתר אלא שבעה · הריני נזיר שלשים יום ניטמא יום שלשים
סתר את הכל · ד׳ הריני נזיר מאה יום ניטמא יום מאה סתר את
הכל ורבי אליעזר אומר לא סתר אלא שלשים · ניטמא יום מאה ואחד סתר
שלשים · רבי אליעזר אומר לא סתר אלא שבעה · ה׳ מי שנזר
והוא בבית הקברות אפילו הוא שם שלשים יום אין עולין לו מן המניין ואינו מביא
קרבן טומאה · יצא ונכנס עולין לו מן המניין ומביא קרבן טומאה ·
רבי אליעזר אומר לא בו ביום שנאמר והימים הראשונים יפלו עד שיהו לו ימים
ראשונים · ו׳ מי שנזר נזיר׳ מרובה השלים את נזירותו ואחר
כך בא לארץ בית שמאי אומרים נזיר שלשים יום · ובית הלל אומרים נזיר
בתחילה · מעשה בהילני המלכה שהלך בנה למלחמה ואמרה אם יבוא בני מן
המלחמה אהא נזירה שבע שנים ובא בנה מן המלחמה והיתה נזירה שבע שנים ·
ובסוף שבע שנים עלת לארץ והורוה בית הלל שתהא נזירה עוד שבע שנים
אחרות · ובסוף שבע שנים ניטמאת נמצאת נזירה עשרים ואחת שנה · אמר
רבי יהודה לא היתה נזירה אלא ארבע עשרה שנה · ז׳ מי שהיו שתי

שתי כתי עדים מעידות אותו ׃ אילו מעידין שנדר שתים ואילו מעידין שנדר חמש׳ בית שמאי אומרים נחלקה העדות ואין כאן נזירות · ובית הלל אומרים יש בכלל חמש שתים שיהא נזיר שתים ׃

סליק פירקא

מי שאמר הריני נזיר כו׳ · הדא מסייעא לבר קפרא אם גילח יום שלשים לא יצא · הדא מסייעא לרבי יונתן אם גילח יום שלשים יצא · הא תרתיי · לית הא אלא חדא זו עדו׳ · ידעין הו שהוא אסור לגלח אלא שהן סבורין אם גילח יום שלשים לא יצא · בא להעיד אם גילח יום שלשים יצא . ר׳ אימי הוה ליה עובדא וגילח יום שלשי׳ · והוה ליה עובדא וגילח ליום לא׳ · אמר רבי זריקא מן מתניתא יליף לה רבי אימי דתנינן תמן מי שנזר שתי נזירות מגלח את הראשונה יום שלשים ואחד והשנייה יום ששים ואחד · אמר רבי יוסי תמן לשעבר · וכא לכתחילה · רבי ירמיה הורי לרבי יצחק עטושיא · ואית דאמרי לרב חייה בר רב יצחק עטושיא לגלח יום שלשים · מן מתניתא שמונה ימים בטלו ממנו גזירת שלשים · הא שמינית · הא יום שלשים · אמר רבי יוסי שנייא הוא תמן שמפני כבוד הרגל התירו · תדע לך דמר רבי חלבו בר חונה בשם רבי יוחנן חל יום שמונה שלו להיות בשבת מגלח ערב שבת · אין תימר שלא מפני כבוד הרגל התירו מעתה אפילו חל יום שלשים שלו להיות בשבת מגלח בערב שבת · ועוד מן הדא דאמר רבי יוחנן על כל המתים כולן שולל לאחר שבעה ומאחה לאחר שלשים · ושולל יום שבעה ומאחה יום שלשים · אמר ר׳ חגי די הוא שמועתא כן ושמועתא כן ·

הלכה ב׳ מי שנזר שתי נזירות כו׳ · השלים נזירותו הראשונה ובא להשען על השנייה · לא מצאו פתח לראשונה עד שמצאו פתח לשנייה עלת לו שנייה · ראשונה · מהנן קיימין אם כאומר הריני נזיר שתים נדר שבטל מקצתו בטל את כולו · אם באו׳ הריני נזיר שלשים יום אילו שלשים יום אילו לא בדא · עלת לו שנייה ראשונה · אלא כי נן קיימין באומר הריני נזיר ונזיר כאומר אילו לנזירות אבל אם אמר אילו לנזירותי ואילו לנזירות אחרת לא בדא עלת לו שנייה ראשונה · אמר רבי לעזר השלים נזירותו לראשונה כבין שהביא קרבן וגילח עלת לו ראשונה שנייה · רבי יעקב בר אחא פקיד לחברייא אין שמעתון מילה מר׳ אלעזר הוון ידעין דר׳ יוחנן פליג עד שיביא כל קרבנותיו · ברבנין כרם כרבי שמעון אפילו לא הביא אלא קרבן אחד · הפריש שתיהן באחת אין בידו אלא אחת · הפרישה זו בפני עצמה וזו בפני עצמה או שהביא של זו בזו ושל זו בזו לא יצא · הא לקדש קדשה · לא כן תני ר״ חייה קרבנו לה׳ על נזרו שיקרו׳ נזרו לקרבנו ולא שיקרו׳ קרבנו לנזרו · שנייא היא שעומד בנזירותו · בחא שנייה ראשונה · ראשונה שנייה · אמר ר׳ יודה והדא מסייעא לרבי אלעזר לא כן רבי יעקב בר אחא מפקד לחברייא אין שמעתון מילה מרבי אלעזר הוון ידעין דר׳ יוחנן פליג עד שיביא כל קרבנותיו וסברין מימר כרבנין · וכאבר׳ שמעון אנן קיימין · רבי חיננא בשם רבי פינחס היפהר בנזירותו ובנזירותו של בנו בדא עלת לו שנייה ראשונה · אמר רבי יוסי בי רבי בון לא כן סברנן מימר באומר הריני נזיר בדין הוה שלא יהא נזיר אלא אחת · את הוא שהחמרתה עליו שיהא נזיר שתים לא דייך שהחמרת עליו שיהא נזיר שתים אלא שאת אומר אין בידו כלום

הלכה ג׳ מי שאמר הריני נזיר כו׳ · רבי אבהו בשם רבי יוחנן ממצורע למד רבי אליעזר שכן מצינו בין תגלחת להגלחת שבעה · ולמה לא יליף לה מנזיר טמא · מצורע מגלח וחוזר ומגלח . נזיר טמא אינו מגלח וחוזר ומגלח · רבנין דקיסרין אמרין כפירוש פליגין רבי יוחנן אמר ממצורע למד רבי אליעזר · רבי אלעזר אומר מנזיר טמא למד רבי ליעזר · והא רבי אליעזר מה שנה בין נזיר שנזר סתם לנזיר שפירש בשעה שנזר סתם מירט אינו סותר והשביעי שלו עולה לו מן המניין · וכשעה שפירש אם היה מורט סותר ואין השביעי שלו עולה לו מן המניין ·

הלכה ד׳ הריני נזיר מאה יום כו׳ · רבי זעירא בשם רבי שמעון בן לקיש טעמא דרבי אליעזר זאת תורת הנזיר ביום מלאת הטמא ביום מלאת נותנין לו תורת נזיר · שמואל בר בא בעא קומי רבי זעירא ניטמא כאותן הימים מה הן ניתן לתורת נזיר · אמר רבי שמי מבין דתימר ניתק לתורתו של נזיר כמטמא ביום מלאת והמטמא ביו׳ מלאת אין שביעי עולה לו מן המניין · ר׳ מנא בעי אם מטמא בתוך מלאת למה לי סותר שלשים יום לא יסתור אלא ז׳ · אלא במטמא לאחר מלאת שביעי שלו עולה לו מן המניין ·

הלכה ה׳ מי שנזר והוא בבית הקברות כו׳ . נזר והוא בין הקברות · רבי יוחנן אמר מתרין בו על היין ועל התגלחת · רבי שמעון בן לקיש אמר מאחר שאין מתרין בו על הטמאה אין מתרין בו על היין ועל התגלחת · מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן · תמן הוא אמר מתרין בו על היין ועל הטומאה ועל התגלחת · וכא הוא אמר אכן · רבנין דקיסרין על כולה פליגין דר׳ יוחנן אמ׳ מתרין בו על היין ועל התגלחת · ר׳ שמעון בן לקיש אמ׳ מאחר שאין מתרין בו על הטומאה אין מתרין בו לא על היין ולא על התגלחת · עודינו שם · רבי יוחנן אמר מתרין על הכל בכי פרישה ופרישה והוא לוקה · רבי לעזר או׳ אינו מקבל עד שיפרוש ויחזור אמר רבי בא כך הוה משיב רבי יוחנן את רבי לעזר והא כתיב לא יבוא ולא ישמא ׃ אמר ליה שאם התרו בו משום ולא יבוא לוקה משום לא ישמא אינו לוקה · א״ר הילא מהשתחויה למד רבי יוחנן · דתנינן תמן השתחוה או ששהא כדי השתחויה · אמר ר׳ מתניה הוינן סברין מימר מה פליגין בכבות הא קרבן לא · מן מה דמר ר׳ הילא מהשתחויה למד ר׳ יוחנן הדא אמרה הא כמכות הא כקרבן · מתני׳ פליגא על ר׳ יוחנן נזיר שהיה שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת · פתר לה שאין בית הבליעה פנוי · מתניתא פליגא על רבי יוחנן היה מטמא למת כל היום אינו חייב אלא אחת . פתר לה כשהוא על כל פרישה ופרישה והוא לוקה · מתניתא פליגא על ר׳ יוחנן כהן שעומד בבית הקברות והושיטו לו מת אחר יכול יקבל ת״ל ישמ׳ בעל בעמיו · הרי שקיבל יכול יהא חייב ת״ל להחלו · את שהוא מוסיף חילול על חילולו · יצא זה שאינו מוסיף חילול על חילולו · א״ר זעיר׳ א״ר יוחנן להחלו יצא זה שאינו מוסיף חילול על חילולו · שלא יאמר האיל ונישמאתי על אבא אלקוט עצמות פלו׳ בידי · להחלו בשעת מיתה · ר׳ או׳ אף כבותן · רשב״ל אמר מחלוקת ביניהן ואתייא דר״ש בר ווא כרשב״ל · שמעון בר ווא מי דמך הוה אמ׳ הא נפיקא מיבא והא נפיקא מיבא · יצא ונכנס · רבי טרפון פוטר ורבי עקיבה מחייב · אמ׳ לו ר׳ טרפון וכי מה הוסיף זה חילול על חילולו · א״ר עקיבה בשעה שהיה שם טמא טומאת שבעה · פירש טמא טומאת ערב יצא ונכנס טמא טומאת ערב · אמ׳ לו ר׳ טרפון עקיבה כל הפורש ממך כפורש מחייו · רב אמ׳ יצא מנ׳ לנזירו׳ בטהרה נכנס כשביעי שלו מביא קרבן טומאה בו ביום · ר׳ ליעזר או׳ לא בו ביום · כהנא בעא קומי רב ואין טעון הזייה שלישי ושביעי · א״ל תורה קראת לפורש מן הקבר טהור · אחרי טהרתו שבעת ימים יספרו לו · שמואל אמ׳ יצא והזה שנה ושבל · נכנס בו ביום מביא טומאה בו ביום · ר׳ אליעזר או׳ לא בו ביו׳ · עולא בר ישמעאל אמר מה צריכה ליה בנזיר טמא . אבל בנזיר טהור אף רבי אליעזר מודי אפילו אין לו מהכן להפיל · שמואל בר אבא בעי יום אחד לנזירותו ויום אחד לנזירות בנו מהו שי׳ צטרפו · מה נן קיימין אם כשנולד בנו היום ומחר נכנס הרי יש לו לנזירותו שני ימים ואם כשנולד בנו למחר ונכנס למחר הרי יש לנזירות בנו שני ימים · אמר רבי מנא תיפתר בין השמשות · א״ר אבין אפילו תימר בחצי היום לא כן סברנן מימר תחילת היום עולה לו · סוף היום לבנו · אמר רבי יוסי מה צריכה ליה בנזיר טהור אבל בנזיר טמא פשיטא ליה שאין מצטרפין · אמר רבי מנא קומי רבי יוסי לא כל שכן הוא · ומה ימים שאין עולין לא כנזירותו ולא כנזירות בנו את אומר מצטרפין · ימים שהן עולין כנזירותו וכנזירות בנו אינו דין שיצטרפו · אמר רבי מנא תמן אינו ראוי לקבל ההזייה · ברם הכא ראוי לקבל ההזייה · ר׳ בון בר חייה בעי כמה דתימ׳ תמן על דר׳ אליעז׳ כתחילה והו׳ שיהא לו מהכן להפיל · וכסוף אע״פ שאין לו מאיכן להפיל · א״ר זעירא קומי ר׳ מנא ולא מתנית׳ היא ניטמא יום אחד ומאה סותר שלשי׳ · ר׳ אליעזר או׳ לא סותר אלא ז׳ · א״ל שמענו שהוא סותר · שמענו שמביא קרבן טומאה ·

הלכה ו׳ מי שנזר כו׳ · ר׳ יוסי בי ר׳ בון אמ׳ איתפלגון ר׳ חייה בר יוסף ור׳ יוחנן · חד א״ר יודה כב״ש · וחרנה אמ׳ סבר ר׳ יודה שלא נטמאה כל עיקר · אין תימר ר׳ יודה כב״ש והני שלשי׳ יום ו״ד סנה · לא תנינן מהני חדשי׳ גבי שני׳ ·

הלכה ז׳ מי שהיו שתי כתי עדי׳ כו׳ · רב אמ׳ בכולל נחלקו אבל במפורט כל עמא מודיי יש בכלל חמש שתי׳ שיהא נזיר שתים · ר׳ יוחנן אמר במונה נחלקו · אבל בכולל כל עמא מודיי נחלקה העדות אין כאן נזירות · היי די נו כולל · היי די נו מונה · כולל אהן או׳ תרתיי · ואהן דבר חמש מונה · אהן אמ׳ חדא תרתיי · ואהן אמ׳ תלת ד׳ חמש · רב אמ׳ הכחש עדות בתוך עדות לא בטלה עדו׳ ור׳ יוחנן אמ׳ הכחש עדו׳ בתוך עדות בטלה עדו׳ דברי הכל מכחש עדו׳ לאח׳ עדות לא בטלה · א״ר יוחנן כדעתיה דמר ר׳ בא ר׳ חייה בשם ר׳ יוחנן המחזק ממונה זה או׳ מן הכיס מונה · וזה או׳ מן הצרור מנה · הכחש עדות בתוך עדות אוף רב מודה שבטלה העדות · מה פליגין כשהיו שני כיתי עד׳ אילו אומ׳ מן הכיס מנה · ואילו אומ׳ מן הצרור מנה · הכחש עדות בתוך עדות בטלה העדות · וכרב לא בטלה העדות · זה או׳ במקל הרגו וזה או׳ בסייף הרגו · הכחש עדות בתוך עדות אוף רב מודה שבטלה עדות · מה פליגין כשהיו שתי כיתות עדים אילו אומ׳ במקל הרגו ואילו או׳ בסייף הרגו הכחש עדות בתוך עדות בטלה העדו׳ · וכרב לא בטלה העדו׳ · אילו או׳ לדרו׳ פנה · ואילו או׳ לצפון פנה כל עמא מודו הכחש עדות בתוך עדות לא בטלה עדות · חיליה דרב מן הדא ר׳ יודה ור״ש או׳ הואיל חו וזו מודות שאינו קיים הרי אילו ינשאו · ולא שמיע דמר ר׳ לעז׳ מודה ר׳ ליעזר בעדים · מה בין עדים מה בין צרה · לא חשדו דבר צרה אצל חבירתה כלום · מתניתא פליגא על רב אחד חקירות ואחד בדיקות בזמן שהן מכחישות זו את זו עדותן בטלה · אמר רבי מנא פתר לה רב עד בעד׳ . אמר רבי אבין אפילו תימא כת בכת שנייא היא דיני נפשות דכתיב צדק צדק תרדוף · תני לא נחלקו רבי ישמעאל ורבי עקיבה על בי שהיו שתי כיתי עדים מעידות אותו שיהא נזיר בקל שבהן · ועל מה נחלקו על שני עדים שבית שמאי אומרים נחלקה העדות ואין נזירות · ובית הלל אומרי׳ יש בכלל חמש שתים שיהא נזיר שתים ׃

הדרן עלך מי שאמר הריני נזיר

מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני כולן נזירין ·
הותר הראשון הותרו כולן הותר האחרון האחרון מותר וכולן
אסורין · הריני נזיר ושמע חבירו ואמר פי כפיו ושערי כשערו הרי
זה נזיר · הריני נזיר ושמעה אשתו ואמרה ואני מיפר את שלה ושלו קיים · הריני
נזירה ושמע בעלה ואמר ואני אינו יכול להפר · ב׳ הריני נזיר ואת ואמרה
אמן מיפר את שלה ושלו בטל · הריני נזירה ואתה ושמע בעלה ואמר ואני אינו
יכול להפר · ג׳ האשה שנדרה בנזיר והיתה שותה ביין ומיטמא למתים הרי
זו סופגת את הארבעים · הפר לה בעלה והיא לא ידעה שהפר לה בעלה והיתה
שותה ביין ומיטמא למתים אינה סופגת את הארבעים · רבי יהודה אומ׳ אם אינה
סופגת את הארבעי׳ תספוג מכות מרדות · ד׳ האשה שנדרה בנזיר הפרישה
את בהמתה ואחר כך הפר לה בעלה אם שלו היתה בהמה תצא ותרעה בעדר ·
ואם משלה היתה בהמה החטאת תמות ועולה תיקרב עולה ושלמים יקרבו שלמ״
ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם היו לה מעות סתומים יפלו לנדבה מעות
מפורשי׳ דמי חטאת ילכו לים המלח לא נהנין ולא מועלין · דמי עולה יביאו עולה
ומועלין בהן. דמי שלמים יביאו שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם ·
ה׳ נזרק עליה אחד מן הדמים אינו יכול להפר · ר׳ עקיבה או׳ אפי׳ נשחטה
עליה אחת מכל הבהמות אינו יכול להפר · בד״א בתגלחת הטהרה אבל בתגלחת
הטומאה יפר שהוא יכול לומר אי איפשי באשה מנוולת · רבי אומר אף בתגלחת
הטהרה יפר שהוא יכול לומר אי איפשי באשה מגולחת · ו׳ האיש מדיר את
בנו בנזיר ואין האשה מדרת את בנה בנזיר · כיצד גילחו או שגילחוהו קרובים ·
מיחה או שמיחוהו קרובי׳ · היתה לו בהמה מופרש׳ החטאת תמות והעולה תיקרב ·
עולה ושלמים יקרבו שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם · היו לו מעות
סתומים יפלו לנדבה · מעות מפורשים דמי חטאת ילכו לים המלח לא נהנין ולא
מועלין · דמי עולה יביאו עולה ומועלין בהן דמי שלמים יביא שלמים נאכלין
ליום אחד ואינן טעונין לחם · ז׳ האיש מגלח על נזירות אביו ואין האשה
מגלחת על נזירות אביה · כיצד מי שהיה אביו נזיר והפריש מעות סתומין על
נזירותו ומת ואמר הריני נזיר על מנת שאגלח על נזירות מעות אבא אמ׳ רבי יוסי
הרי אילו יפלו לנדבה אין הוא מגלח על נזירות אביו · ואי זהו שהוא מגלח על
נזירות אביו מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות סתומין לנזירותו ומת
זהו שהוא מגלח על נזירות אביו :

סליק פירקא

מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני כו׳ · כן היא מתניתא ואני
ואני · מאן תנא ודים רבי יודה ברם כרבי מאיר אני אני · מתניתא
שהיו כולהם בתוך כדי דיבורו של ראשון · תני הותר האמצעי ממנו
ולמטן מותר · ממנו ולמעלן אסור · מתניתא אפילו אין כולהם בתוך כדי דיבורו
של ראשון אלא בתוך כדי דיבורו של זה וזה בתוך כדי דיבורו של זה · כמה הוא
כדי דיבורו רבי סימון בשם ר׳ יהושע בן לוי כדי שאילת שלום בין אדם לחבירו ·
אבא בר בר חנה בשם ר׳ יוחנן כדי שאילת שלום בין הרב לתלמיד ויאמ׳ לו שלום
עליך ר׳ · אחד שאמר הריני נזיר מאה יום ושמע חבירו ואמר ואני מאה יום וחזר
ואמר ואני נעשה עיקר טפילה · אחד שאמ׳ הריני נזיר ואמר אני בתוך דיבורו של
ראשון ושמע חבירו ואמ׳ ואני בתו׳ כדי דיבורו של שני הותר הראשון הותר השני
הותר השיני לא הותר השלישי · אחד שאמ׳ הריני נזיר שתים ושמעו שנים ואמרו
ואנו נזירין שתים או כל אחד ואחד שתים הוא הותר הותרו הן לא הותר הוא ·
שנים שאמרו הרי אנו נזירין ושמע אחד ואמר ואני · התחת שניהן נזר או התחת כל
אחד ואחד נזר · הותרו הן הותר הוא הותר הן לא הותרו · הן פי מן היין ראשי
מן התגלחת ידי מן הטומאה רגלי מן הטומאה ראשי נזיר כבידי נזירה נזיר הילוכי
נזיר דיבורי נזיר לא אמר כלום · למה שהתפיס את הנדר בדבר שהנשמה תלויה
בו · נדר נדר · מה נדר שנאמר להלן דבר שהנשמה תלויה בו אף נדר שנאמר
כאן דבר שהנשמה תלויה בו · הלכה ב׳ הריני נזיר ואת כו׳ ·
הותר הוא הותרה · הותרה היא הוא לא הותר מה הן ואני מה את עבד לה
כאמן וקיים לך · אני יפה עשית דחייה רובה ור׳ הושעיה רובה · תני האשה שנזרה
בנזיר ושמע בעלה ואמר לה מה ראית שתזורי מדוע עשית שנזרת ולא הייתי
רוצה שתזורי אין כאן נדר אין כאן שבועה לא אמר כלום · אבל אם אמר יפה
עשית שנזרת וכך הייתי רוצה שתזורי ואילו לא נזרת הייתי מזירך · תני ר׳ חייה
כולהם אינו יכול להפר · תני רבי הושעיה כולהם יכול להפר עד שיאמר באמן
וקים ליך עוד אינו יכול להפר · הותרה היא הותר הוא · הותר הוא לא הותרה
היא · רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן מפני שהוא כתולה נדרו בה כאומר על מנת ואת ·
רבי אבהו בשם רבי יוחנן הבעל שאמ׳ אין כאן נדר אין כאן שבועה לא אמ׳ כלום ·
זקן שאמר מופר ליך בטל ליך לא אמר כלום · אלא זה כהילכתו וזה כהילכתו ·
הבעל אומר מופר ליך בטל ליך · הזקן אומר אין כאן נדר אין כאן שבועה ·
הלכה ג׳ האשה שנדרה בנזיר כו׳ · מלקות תורה ארבעים חסר אחת ·

אומרין אותו אם יש מלקין אותו ואם לאו אין מלקין אותו · מכות מרדות חובטין
אותו עד שיקבל או עד שתצא נפשו · כתיב וי׳ יסלח לה מגיד שטעונה סליחה ·
כשהיה רבי יעקב מגיע לפסוק זה היה אומר מי שנתכוון שיעלה בידו בשר חזיר
ועלה בידו בשר כשירה צריך כפרה · המתכוין שיעלה בידו בשר חזיר ועלה
בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה · תני האשה שנדרה בנזיר ושמעה חבירתה
ואמרה ואני ושמע בעלה של ראשונה ואמר מותר ליך הראשונה מותר׳ והשנייה
אסורה · רבי שמעון אומר אם אמרה לא נתכוונתי אלא להיות כמותה וכיוצא
בה אף השנייה מותרת · תמן תנינן רבי לעזר אומ׳ עד שיאמר שבועה באחרונה ·
רבי שמעון אומר עד שיאמר שבועה על כל אחת ואחת · אמר רבי יוחנן נמצא
שאין בידו חטים פטור על השאר · אמר ר׳ אבא אוף רבי יודה מודה בה · נמצא
שאין בידו חיטין מהו שתחול עליו שאר המינין · חברייא אמרין לא חלה · רבי
זעירא אמר חלה · א״ר יעקב בר אחא מתניתא מסייעא לחברייא האשה שנדרה
בנזיר ושמעה חבירתה ואמרה ואני ושמע בעל הראשונה והפר לה הראשונה
מותרת והשנייה אסורה · רבי שמעון אומר אם אמרה לא נתכוונתי אלא להיות
כמותה וכיוצא בה אף השנייה מותרת · מפני שאמרה להיות כמותה וכיוצא בה ·
הא אם לא אמרה להיות כמותה וכיוצא בה הראשונה מותרת והשנייה אסורה ·
מה אם תמן שאין שם עיקר נזירות את או׳ חלה · כאן שיש כאן עיקר שבועה לא
כל שכן · מהו דאמר רבי יוחנן דברי רבי שמעון נמצא שאין בידו חיטין ופטור על
השאר · במתפיס כאומר שעורין יהו כחיטין · כוסמין יהו כחיטין · פשיטא דא
מילתא לא היפר לה בעלה של ראשונה ועברה על נדרה לוקה · שנייה מהו
שתלקה · אמר ר׳ יוסה מאחר שזו לוקה זו לוקה · אמ׳ רבי לא רבי שמעון היא ·
ותיעשה שנייה כאומרת הריני נזירה לאחר עשרים יום · רבי שמעון כדעתיה ·
רבי שמעון פוטר שלא נתנדב כדרך המתנדבין · הלכה ד׳ האשה
שנדרה בנזיר כו׳ · הא ליקדש קדשה · אלא כשנתן לה אחר מתנה ואמר לה
על מנת שלא יהא לבעליך רשות בהן · שלה הן · אמר רבי מתניה במשלטת
על נכסיו · ואם בא ומיחה לא קדשה · ואם לאו קדשה · תמן את מרצא אומר
תרעה בעדר · וכא את אמר אכן · תמן הזקן עוקר את הנדר מעיקרו · ברם הכא
אינו עוקר אלא מיכן ולבא · מי מיפר את שעליה · אמר רבי יוסי בן חנינה גזירת
הכתוב היא הפר את נדרה · הפר את מה שעליה · מי שהוא הפר נדרה הוא
מיפר מה שעליה · תני אין טעונין לא לחם ולא זרוע · ר׳ בון בר חייה בעי שלמים
באין לאחר מיתה · בריה דרבי שמעון מהו שיטענו לחם · חזר ומר תכן בחיים ·
לא על הבטלה הן באין את אמר טעונין לחם · וכא טעונין לחם · א״ר יוסה פשיטא
לרבי בון בר חייה בשלמים הבאין לאחר הפרה שאין טעונין לחם · מה בין מיתה
מה בין הפרה · מיתה כבר נראו להיטען לחם הפרה לא נראו לחטען לחם · תני
אשם לאחר הפרה · אין אשם לאחר מיתה · מתה אין אשמה קרב · הפר לה
אשמה קרב · מתה אין אשמה קרב שאין לך אשם קרב לאחר מיתה · הפר לה
אשמה קרב שאין לך אשם בא על הבטלה כזה · תמן תנינן מותר נזירים לנזירים ·
מותר נזיר לנדבה · אמ׳ רב חסדא והוא שקרבה חטאתו בסוף · ואם קרבנו שלמי׳
בסוף מותרו שלמים · אמר רבי זעירא אפילו קרבנו שלמיו לבסוף הלכה את היא
בנזיר שתהא מותרו נדבה · מתניתא מסייעא לדין ומתניתא כסייעה לדין · מתניתא
מסייעא לרבי זעירא אילו הן מעות סתומין כל שדמי חטאות מיהות מעורבות
בהן · ואפילו הפריש דמי חטאות מתות מתוכן מעות סתומין הן · מתניתא מסייעא
לרבי חסדא אילו לחטאתו והשאר לנזירותו ומת מועלין בכולן ואינן מועלין
במקצתן · ולא אמר ואם מת יפלו בנדבה · אמ׳ רב חסדא מותר לחם נזיר ירקב ·
אמר רבי יוסי ראוה להקריבו בפני עצמו אי אתה יכול שאין לך אשם קרב בפני
עצמו · להקריבו עם נזירות אחרת אין את יכול שאין לך נזירות באה על לחם ·
לפום כן צריך לומר מותר לחם נזיר ירקב · סברין מימר הוא מותר לחמו הוא
מותר נסכיו · אמר ר׳ יוסי בי רבי בון מותר נסכיו קדשי קדשים אינן יפלו לנדבה ·
על דעתיה דר׳ יוסי בי ר׳ בון · שמואל ורב חסדא ור׳ אלעזר שלשתן אמרו דבר
אחד · רב חסד׳ ההן דדבא׳ שמואל דמר ר׳ יוסי עד תמן שמעית קל רב יהוד׳ שאל
לר׳ שמואל הפריש שקלו ומת · א״ל יפלו לנדבה · מות׳ עשירית האיפה שלו · רבי
יוחנן אמ׳ יוליכם לים המלח · ר׳ לעזר אומר יפלו בנדבה · ר׳ בא בשם רב מעות
סתומין אין בהמה סתומה · אמ׳ רב ששת ותני כן יכול לא יצא בקרבן אביו בבהמה
שהפריש מן הקלה לחמורה ומן החמורה לקלה · מן הקלה לקלה וכן החמורה
לחמורה שכן אינו מגלח על בהמת אביו נזירות · אבל יצא בקרבן אביו
במעות שהפריש מן הקלה לחמורה ומן החמורה לקלה ומן הקלה לקלה ומן
החמורה לחמורה שכן הוא מגלח על מעות נזירו׳ בזמן שהן סתומין לא בזמן שהן
מפורשין · תלמוד לומר קרבנו בקרבנו הוא יוצא אינו יוצא בקרבנו של אביו ·
כשהוא אצל המעות הוא מזכיר סתומין · בהמה אין עליה הילכות סתומין
בתחילה · יש עליה הילכות סתומין בסוף · מעות יש עליהן הילכות סתומין
בתחילה · ואין עליהן הילכות סתומין בסוף · מעות יש עליהן הילכות סתומין
בתחילה דתנינן הילכות סתומין בתחילה דתנינן היו לו מעות סתומין יפלו לנדב׳ ·
בהמה יש עליה הילכות סתומין בסוף דתנן רבן שמעון בן גמליאל או׳ הביא שלש
בהמות ולא פירש יש עליהן הילכות סתומין בתחילה דתנן אילו לחטאתו ושאר

לשאר נזירותי ומת מועלין בכולן ואין מועלין במקצתן· אין עליהן הלכות סתומין בסוף כשהביא מעות וחללן על בהמה· הפריש חמור כמפריש מעות· הפריש שור רבי יוסי בי רבי בון רבי חייה בר לולייני תריהון אמרין בשם שמ׳ חד אמר כמפריש מעות· וחד אמר כמפריש בהמה· הלכה ה׳ מורק עליה אחד מן הדמים כו׳· מיפר לה מפני טערה· רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יסא בן חנינה גזירת הכתוב הוא· הפר נדריה והפר מה שעליה· בשעה שהוא מיפר נדריה מיפר מה שעליה· אמר רבי לעזר דרבי שמעון היא· אמר רבי יוחנן דברי הכל היא· משניתק מלא תעשה לעשה· רבנין אמרין ואחר ישתה הנזיר יין· אחר כל המעשים הללו· רבי שמעון אומר אפי׳ אחר מעשה יחידי· אמר חזקיה כתניהא מסייעא לר׳ ביבי במה דברים אמורי׳ בתגלחת טהרה· אבל בתגלחת טומאה יפר· שהוא יכול לומר אי איפשי באשה מנוולת· הא תגלחת טהרה אינה מנוולת· מאן דאית ליה תגלחת אינה מנוולת לא רבי שמעון אמ׳ רבי יוסי בר אבון אוף רבי דכוותה· רבי אומר אוף בתגלחת יפר שהוא יכול לומר אי איפשי באשה מגולחת· ויימר אי איפשי באשה מנוולת ומגולחת· אמר רבי יונתן לא אמר רבי יודה אלא בחטאת שחטאת פסולה שלא לשמה· מעתה אפילו בחיים אינה נמסרת לגבוה אלא בשחיטה· הלכה ו׳ האיש מדיר כו׳· איש אין לי אלא איש אשה מניין· תלמוד לומר צרוע· בין איש בין אשה· בין קטן· אם כן למה נאמר איש· לעניין שלמטן האיש פורע ופורם אין האשה פורעת ופורמת· האיש מדיר והאיש מגלח· רבי יוחנן בשם רבי מאיר כ״ד דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל וזה אחד מהן בית שמאי אומרים אין האיש מדיר את בנו בנזיר ובית הלל אומרים מדיר בנו בנזיר· תני בניזרי מרחס את דבעי מימר עד שיביא שתי שערות· אית דבעי מימר עד שיבא לעונת נדרים· הכל מודין שאם יבוא לעונת נדרי׳ שאינו מזירו· גילח או שגילחוהו קרוביו· מיחה או שמיחוהו קרוביו בכל לשונות כמי שמיחה· ישב לו לפני הספר כמי שלא מיחה· קרוב מהו שימחה· מהו שתחול עליו נזירותו ונזירות אביו כאחת· מעשה כירבי חנינה בן חנינה שהדירו אביו והזח רבן שמעון בן גמליאל בודקו אם הביא שתי שערות· אמר לו מפני מה אתה בודקני אם נזירות אבא עלי הריני נזיר ואם לאו הריני נזיר מבכר· עמד רבן גמליאל ונשקו על ראשו ואמר לו בטוח אני שאין אתה יוצא מן הזיקנה עד שתורה הוראות בישראל· אמר רבי אלעזר בר צדוק אני ראיתיו יושב ודורש ביבנה· רבי אחה רבי אימי אמר רבי יוסי בן חנינה שאל מליקת העוף שלו מהו שהיאכל עד דאת מקשי לה למליקת העוף קשיתה לשחיטת העוף· תמן ספק אחד וכא שני ספיקות· אמר רבי מני ואפילו הכא ספק אחד הוא כהדא דתני המחור והמעקר אין בו משום שחיטת חולין בעזרה· רבנין דקיסרין בשם רבי יוסי בן חנינה אפילו ספק אחד אינו· כמאן דאמ׳ אין שחיטת העוף מחוורת מדבר תורה· וישטחו להם שטוח וישטחו להם שחוט· עד כדון כשהין· הוא נזיר אחת ובנו נזיר שתים· הוא ובנו נזיר אחת· הוא נזיר טהור ובנו נזיר טמא· הוא נזיר טמא ובנו נזיר טהור· מאי טעמא דרבי יוסי קרבנו ליי׳ על נזרו שיקדים קרבנו לנזרו ולא שיקדים נזרו לקרבנו הוון בעיי מימר רבי יהודה יודי לרבי יוסי אשכחיה אמר לא דין מודו לדין ולא דין מודו לדין:

הדרן עלך מי שאמר

בית שמאי אומרים הקדש טעות הקדש· וב״ה אומרים אינו הקדש· כיצד אמר שור שחור שיצא מביתי ראשון הרי הוא הקדש ויצא לבן ב״ש אומרי׳ הקדש וב״ה אומרי׳ אינו הקדש· ב׳ דינר זהב שיעלה בידי ראשון הרי הוא הקדש ועלה של כסף בית שמאי אומרים הקדש ובית הלל אומרים אינו הקדש· ג׳ חבית של יין שתעלה לידי ראשונה הרי הוא הקדש ועלת של שמן בית שמאי אומרים הקדש· בית הלל אומרי׳ אינו הקדש· ד׳ מי שנדר בנזיר ונשאל לחכמים ואסרו מונה משעה שנזר· נשאל לחכמים והתירו והיתה לו בהמה מופרשת תצא ותרעה בעדר· אמרו בית הלל לבית שמאי אין אתם מודין בזה שהוא הקדש טעות שתצא ותרעה בעדר· אמרו להן בית שמאי אי אתם מודין כמי שטעה וקרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שהו׳ מקודש· אמרו להן בית הלל לא השבט קידשו· ומה אילו טעה והניח את השבט על השמיני או על שנים עשר שמא עשה כלום אלא כתוב שקידש את העשירי הוא קידש את התשיעי ואת אחד עשר· ה׳ מי שנזר בנזיר והלך להביא את בהמתו ומצאה שנגנבה אם עד שלא נגנבה בהמה נזר הרי זה נזיר· אם משנגנבה בהמה נזר אינו נזיר וזו טעות טעה נחום איש המדי כשעלו נזירי׳ מן הגולה ומצאו בית המקדש חרב· אמר להן נחום איש המדי אילו הייתם יודעים שבית המקדש עתיד ליחרב נוזרים הייתם אמרו לו לאו והתירן נחום איש המדי· וכשבא דבר אצל חכמים אמרו כל שנזר עד שלא חרב בית המקדש נזיר· ומשחרב בית המקדש אינו נזיר· ו׳ היו מהלכין בדרך ואחר בא כנגדן אמר אחד מהן הריני נזיר שזה איש פלוני· ואחד אמר הריני נזיר שאינו הוא· הריני נזיר שאחד מכם נזיר שאין אחד מכם נזיר ששניכם נזירין שכולכם נזירין· בית שמאי אומרי׳ כולן נזירין· ובית הלל אומרי׳ אין נזיר אלא מי שלא נתקיימו דבריו· ורבי טרפון אומר אין אחד מהן נזיר· ז׳ הרתיע לאחוריו אינו נזיר· ר״ש או׳ יאמר אם היה כדברי הריני נזיר חובה· ואם לאו הריני נזיר נדבה· ראה את הכוי ואמ׳ הריני נזיר שזה חיה הריני נזיר שאין זה חיה· הריני נזיר שזה בהמה· הריני נזיר שאין זה בהמה הריני נזיר שזה חיה ובהמה· הריני נזיר שאין זה לא חיה ולא בהמה· הריני נזיר שאחד מכם נזיר שאין אחד מכם נזיר ששניכם נזירין שכולכם נזירין הרי כולן נזירין:

סליק פירקא

בית שמאי אומ׳ הקדש טעות הקדש כו׳· תמן תנינן המתכוין לומר תרומה ואמר מעשר מעשר ואמר תרומה· עולה ואמר שלמים שלמים ואמר עולה א״ר ירמיה בא לומר חולין ואמ׳ עולה קדשה· א״ר יוסי במתכוין להקדיש אנן קיימין אלא שהוא טועה משום דבר אחת היא מתניתא מה היא· על דעתיה דרבי ירמיה במחלוקת· על דעתיה דר׳ יוסי דברי הכל· בשפתים לא בלב· יכול שאני מרבה את הגומר בלב ת״ל לבטא· שמואל אמ׳ הגומ׳ בלב אינו חייב עד שיוציא בשפתיו· והתני כל נדיב לב· זה הגומר בלב· אתה אומר זה הגומר בלב או אינו אלא המוציא בשפתיו· כשהוא אומר מוצא שפתיך תשמור ועשית הרי המוציא בשפתיו אמור הא מה אני מקיים כל נדיב לב זה הגומ׳ בלב מאן דכר שמואל לקרבן· תמן תנינן המכנס מעות ואמ׳ הרי אילו לשקלי בית שמאי אומרי׳ מותרן נדבה· ובית הלל אומרים מותרן חולין· שאביא מהן שקלי שוין שמותרן חולין· אילו לחטאתי שוין שמותריהן נדבה· מהן חטאתי שוין שמותריהן חולין· ר׳ יוסי בשם ר׳ אלעזר מה פליגא במכנס פרוטרוט· אבל באומר אילו כל עמא מודיי שהמותר נדבה· רבי חזקיה רבי ביבי בשם רבי לעזר מה פליגא במכנס פרוטרוט אבל באומ׳ אילו כל עמא מודיי שהמותר חולין· אמ׳ רבי חזקיה מתניתא מסייעא לרבי ביבי אמר רבי שמעון מה בין שקלים לחטאת אלא שהשקלים יש להן קיצבה· מה נן קיימין אם באומר שאביא מהן שקלים כל עמא מודיי שהמותר נדבה· אם באומ׳ שאביא מהם חטאתי כל עמא מודיי שהמותר חולין· אלא כן אנן קיימין באומר אילו שקלים על ידי שקצבתן מן התורה מותרן חולין· חטאת על ידי שאין קצבתן מן התורה מותרה נדבה· מה עבד לה רבי יוסי· פתר לה במכנס פרוטרוט בב״ה· הפריש שקלו סבור הו׳ שהוא חייב ונמצא שאינו חייב לא קדש· הפריש שני סבור שחייב שנים ונמצא שאינו חייב אלא אח׳ אותו השיני מה את עבד ליה סבר שהוא חייב ונמצא שאינו חייב באומ׳ אילו הפריש חטאתו סבור שהו׳ חייב ונמצא שאינו חייב לא קדשה· הפריש שתים סבר שהוא חייב שתים ונמצא שאינו חייב אלא אחת אותה השנייה מה את עבד לה· סבור שחייב ונמצא שאינו חייב או באומר אילו· המן תנינן האומר הרי עלי במחבת והביא במרחשת· במרחשת והביא במחבת ר׳ יוסי בשם ר׳ שמעון בן לקיש דבית שמאי היא דב״ש אומרי׳ הקדש טעות הקדש· רבי זעירא בעא קומי רבי יוסי ולמה לי כן פתרין לה דברי הכל כאומר במחבת אמרתי אבל אם אמ׳ הרי עלי במחבת וחזר ואמ׳ במרחשת יצא אתא רבי חנינא ורבי יסא בשם רבי יוחנן דברי הכל היא· רבי ירמיה בעי אמר הרי עלי או במחבת או במרחשת וחזר ואמר במחבת וחזר ואמר במרחשת· רבי יודה בר פזי בשם רבי אחא רבי חמא בשם רבי יוסי קובען אפילו כפה סברין מימר אפילו ימים טובים קובעין· אפילו כלים קובעין· תמן תנינן רבי יוסי בי רבי יודה אומר עשה שוגג כמזיד בתמורה· ולא עשה שוגג כמזיד במוקדשין· חזקיה אמר לשוגג בלא תעשה ולמזיד בלא תעשה· אבל אם בא לומר חולין ואמר עולה קדשה· אמ׳ רבי יוחנן בא לומר חולין ואמר עולה קדשה אבל אם בא לומר עולה ואמר חולין לא קדשה ותייא דרבי יוחנן כרבי יוסי כירבי יודה בהמורה כפרתה דרבי ירמיה על דבית שמאי במוקדשין· על דעתיה דרבי יוחנן ניחא עשה שוגג כמזיד בתמורה ולא עשה שוגג כמזיד במוקדשין במקדיש בבור· ומי קדש לא כן אמר רבי חייה ורבי אחא רבי יסא בשם רבי יוחנן הקדיש בבור ועלה למזבח אפילו לדמים לא קדש· הקדיש בעל מום למזבח אפילו בתמורה לא קדשה אלא המקדי׳ בעל מום עובר ומחובר הוא למכות· אמ׳ ר׳ יודן אבוי דרבי בתניה תיפתר במקדיש תמימין לבדק הבית· רבי יוסי בי רבי יודה בשיטת אביו הקדיש תמימים לבדק הבית עובר בעשה· מניין בלא תעשה תלמוד לומר וידבר יי׳ אל משה לאמר לאו אמור דברי ר׳ יודה· רבי הוה יתיב מתני בפרשת אין ממירין בבכור וחולין· אבוי דבר פדיה חמתיה ר׳ אמר אנא ידע מה אנא אמר בדון אנא מימר וידבר יי׳ אל משה לאמר לא ימר דברי ר׳ יודה· וכתוב כן דמר ר׳ אמי בשם ר׳ יוחנן גורעין לדרוש מתחילת הפרשת לסופה· ר׳ חנינה בשם ר׳ ירמיה ואפילו במאצע התיבה ויצקת עליה שמן מנחה היא· ויצקת משמן משחה· לרבות כל המנחות ליציקה· תמן תנינן שום והתומין שלשים יום· שום הקדש ששים יום

יום ומגרדין בבקר ובערב · אמר רבי מנא רבי ליעזר חשש על הערמה · רבי יהושע לא חשש על הערמה · אמר רבי יוסי בי רבי בון אתיא דרבי אליעזר כבית שמאי ודרבי יהושע כבית הלל · דרבי אליעזר כבית שמאי דבית שמאי אומרים אדם נשאל על הקדישו והוא דהוה אמר אינו צריך להדיר הנייה · ודרבי יהושע כבית הלל דבית הלל אומרים אין אדם נשאל על הקדישו · והוא דהוה אמר צריך להדיר הנייה · מה נפשך תהא בו האיש הזה שישאל על הנייתו במדה רבי יהושע בערב שהוא צריך להדיר הנייה · מה אמר רבי יהושע במתנה כבין שהוא נותן מתנה בעין יפה אינו צריך להדיר הנייה · או מאחר שהורע כחו והוא חזר בו צריך להדיר הנייה משמעינה מן הדא קריבתיה דר' חגיי הוה בעל חייב קרטס · אתא מרי חובא ושרף · אתא עובדא קומי דרבי אחא אמר צריך להדיר הנייה · רבי יוסי אמר אין צריך להדיר הנייה אמרין חבריא קומי רבי אחא רבי יוסי יאות אמר רבי אחא · דאין חזר הוא עליה לא אתי מרי חובה ושרף · אמר לון רבי יוסי עבודה לון תכשיטין עבודה לון פרה פרנן · אמר רבי חגיי משה יאות אמר רבי יוסי ונפק עובדא כרבי אחא · תמן את אמר הצא והרעה בעדר · וכא את אמר אכין · אמר רבי יוסי בי רבי בון הבן לנזירותו נשאל במה נזירות יצאו קרבנותיו לחולין · רבי ירמיה בשם רבי חונה רבי חזקיה ורבי אחה בשם רבי יוחנן כל עמא מודיי שאין נשאל על תמורתו · מה פליגין בהקדישו שבית שמאי אומרים בשם שאין אדם נשאל על המורתו כך אין נשאל על הקדישו · בית הלל אומרים אדם נשאל על הקדישו ואין נשאל על המורתו · רבי שמעון בן לקיש בשם בר קפרא אם הופשו משם שור משם ראשון · שור שחור שיצא מבית ראשון יצא לבן ויצאו שחורין אחריו את תופשו משום ראש לשחורים · שור לבן שיצא מביתי ראשון יצא שחור ויצאו לבנים אחריו את תופשו משום ראש ללבנים · שור שעמד על האבוס ונמצא רבוץ רבוץ ונמצא עומד יהא בה כהדא דמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן נתכוון להרוס כרי חיטין והרס שעורים בלילה לא עשה כלום · ביום מה שעשה עשוי · שחבט'ת ונמצאת אגרון אפילו ביום לא עשה כלום · איל לא כלום · עגל אין דכתיב ועגל בן בקר לחטאת · כבש לא כלום · סלעים לא כלום · פרוטרוט לא כלום · דינר זהב קיש ·

הלכה ד' מי שנדר בנזיר בו' · תני בית שמאי אומרים משעה שנשאל · וב"ה אומ' משעה שנז' · מה נן קיימין אם בשגילגל בנזרו כל עמא מודיי משע' שנשאל · אם בשלא גי'גל בנזרו כל עמא מודיי משעה שנז' · אלא בי נן קיימין בשעתיד לישאל · בית שמאי אומרים מכיון שעתיד לישאל מגלגל הוא ובית הלל אומרים אילו גילגל לא היה נשאל · הרי שנזר והיה מגלגל בנזרו אין נשאלין לו אלא אם כן נהג בהן באיסור כימים שנהג בהן בהיתר דברי ר' יודה אמר רבי יוסא במה דברים אמורים בנזרו מרובה · אבל בנזרו ממועט דיו שלשים יום · ומה בין נזרו מרובה לנזרו ממועט · אלא אכן הוא · במה דברים אמורים בזמן שגילגל בנזרו זמן מרובה · אבל גילגל בנזרו זמן ממועט דיו שלשים · מה נן קיימין בשגילגל בטומאה כל עמא מודיי שסתר הכל · אם בשלא גילגל בתגלח' כל עמא מודיי שלא סתר אלא שלשי' יום · אלא כן אנן קיימין בשגילגל ביין בעומד בתוך נזירותו אבל בעומד לאחר נזירותו אבל סתר · תמן תנינן קרא להשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין התשיעי נאכל במומו והעשירי מעשר · ואחד עשר קרב שלמים · יהא קודש מלמד שהקדושה חלה על התשיעי ועל אחד עשר · יכול יקרבו שניהן תלמוד לומ' בקר בקר לרבות אחד עשר · בן בקר להוציא את התשיעי · מה ראית לרבות אחד עשר ולהוציא תשיעי · אחר שריבה הכתוב מיעט שהימצ' או אימתי הקודש עושה תמור' לפניו או לאחריו הוי או' לאחריו · מרבה אני אחד עשר שהו' אחר הקדוש' · ומוציא אני את התשיעי שהוא לפני הקדושה · עד כדון כסבור בו שהוא עשירי וקרוי עשירי · היה יודע בו שהוא תשיעי וקריין עשירי חברייא אמרין קדש · ר' יודן אמ' לא קדש · מתנית' מסייעא לחברייא אמרו ב"ה לב"ש אין אתם מודין שהצ' והרע בעדר · אמרו להן ב"ש אי אתם מודין במי שטעה וקרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שהוא מקודש · ואינן מקבלין מינהון דלא בן יתיבתנן מה אתם משיבין אותנו מן דבר שהיה קדוש שלא כטעות על דבר שהוא קדוש בין בטעות בין שלא בטעות כיי דמר רבי אמי עשירי הוו בתשוב' · או ייבא כיי דמר רבי נסא באינש דאית ליה תרין טעמין וכתיב חד מנהון ·

הלכה ה' מי שנזר בנזיר והל' להביא את בהמתו בו' · מה אנן קיימין אם בשראה בהמה עוברת בשוק ואמר הריני נזיר על בהמה זאת שעברה אפי' משנגנבה בהמ' נזיר · אם כסבור שיש לו ונמצא שאין לו · כך אנו אומרי' היה עשיר והעני תיפקע כבנו נזירותו · אלא אכן אנן קיימין כאו' הריני נזיר על הבהמ' שיש לי בתוך הבית והלך ומצאה שנגנבה אם עד שלא נגנבה הבהמ' נזר הרי זה נזיר · אם משנגנבה הבהמה נזר אין זה נזיר · תלמידוי דרבי חייה בר לולייניא אמרין רבי יודה שאל החזירוה הגנבים בלילה למפרע חזר עליו נזירותו · או מיכן ולבא · זו טעות טעה נחום איש המדי · מה טעה שפתח להם בנולד · אמר להם נחום איש המדי אלו הייתם יודעין שבית המקדש עתיד ליחרב נודרין הייתם · אמר רבי זעירא והוה צריך מימר לון לא הייתם ידעין שכבר נתנבאו הנביאי' לכם שבי' המקדש עתיד ליחרב לא הוות בנולד · אמ' לון ר' הלא עוד הו' בנולד יכלין הוון מימר ידעין הוינן אלא הוינן סברין דמילייא רחיקן והזון אשר הוא חוזה לימ' רבים · תני שלש מאות נזירין עלו בימי שמעון בן שטח מאה וחמשים מצאו להם פתח · ומאה וחמשים לא מצאו להם · אתא גבי ינאי מלכא אמר ליה אית הכא תלת מאון נזירין בעיי תשע מאון קרבנין הב את פלגא מן דידך ואנא פלגא מן דידי · שלח ליה ארבע מאה וחמשין · אזל לישנא בישא אמר ליה לא יהב מדידיה כלום · שמע ינאי מלכא וכעס · שמע שמעון בן שטח וערק · לבתר יומין סלקון בני נש רברבי ממלכותא דפרס אמרו ליה נהירין הוינן דהוה חד גבר סב והוה אמ' קומינן מילין דחכמה · תני לון עובדא אמרו לון שלח איתיתיה שלח יהב ליה מילה ואייתיתיה · אתא יתב ליה בין מלכא למלכתא · אמר ליה למה אפליתה בי אמר ליה אנא לא אפליתי בך את ממונך ואנא מן אורייתי דכתיב כי בצל החכמה בצל הכסף · אמ" ליה ולמה ערקת · אמר ליה שמעית דמרי כעס עלי וקיימית הדין קרא חבי כמעט רגע עד יעבר זעם · וקרא עלוי ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה · אמר ליה ולמה יתבת בין מלכא למלכתא · אמר ליה בספרא דבר סירה כתיב סלסליה ותרוממך ובין נגידים תושיבך · אמר ליה הב כסא וניברך · יבון ליה כסא ומר נברך על המזון שאכל ינאי וחביריו · אמר ליה ומה נימור נברך על המזון שלא אכלנו · אמר יבון ליה ואכל ואמר נברך על המזון שאכלנו · אמר רבי יוחנן חלוקין על שמעון בן שטח · רבי ירמיה אמר על הראשונה · רבי בא אמר על השנייה · מחלפה שיטתיה דרבי ירמיה · תמן צריכא ליה וכא פשיטא ליה · תמן דצריכא ליה כרבנן הן דפשיט' ליה כרבן שמעון בן גמליאל דתני עלה והסב ואכל עמהן אף על פי שלא אכל עמהן כזית דגן מזמנין דברי חכמים · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן לעולם אין מזמנין עליו עד שיאכל כזית דגן · דתני שנים כפת ואחד בירק מזמנין · מתני' דרבן שמעון בן גמליאל ·

הלכה ו' היו מהלכין בדרך כו' · כיני מתנית' מי שנתקיימו דבריו לשון הפוך הוא דלא קברת ברה · תני רבי יודה אומר משום רבי טרפון אין אחד מהן נזיר שאין נזירות אלא על התרייה הדא היא דרבי יודה אמר ספק נזירות מותר · מה נן קיימין אם בשזה אומ' ראובן וזה אומ' שמעון מה נפשך ראובן הוא נזיר הוא שמעון הוא נזיר הוא · אלא כי נן קיימין בשזה אומר ראובן וזה אומר שמעון · הרתיע לאחוריו אינו לא ראובן ולא שמעון אינו נזיר · הדא הוא דרבי שמעון אומר אינו מביא קרבן עד שיהיה · תני וכולן מתין תשעה נזירות · והא אינון עשר · אי איפש' שלא נתקיימו דברי אחד מהן · אמ' ר' יוסא דבית שמאי היא דבית שמאי אומ' הקדש טעו' הקדש ׃

הדרן עלך בית שמאי אומרים

שלשה מינין אסורין בנזיר הטומאה והתגלחת והיוצא מן הגפן · וכל היוצא מן הגפן מצטרפין זה עם זה ואינו חייב עד שיאכל מן הענבים כזית משנה ראשונה עד ששתה רביעית יין · רבי עקיבה אומר אפילו שרה פיתו ביין ויש בה כדי לצרף כזית חייב · מ' חייב על היין בפני עצמו ועל הענבים בפני עצמן ועל החרצנים בפני עצמן ועל הזגין בפני עצמן · רבי לעזר בן עזריה אומר אינו חייב עד שיאכל שני חרצנין וזוגן · אילו הן החרצנים ואילו הן הזגין · החרצנים אילו החיצונים והזגין אילו הפנימיין דברי רבי יהודה · ר' יוסי אומר שלא תטעה בזוג של בהמה החיצון זוג והפנימי עינבול ·

ג' סתם נזירות שלשים יום · גילח או שגילחוהו ליסטין סותר שלשים יום · נזיר שגילח בין בזוג בין בתער או שסיפסף כל שהוא חייב · נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק · רבי שמעאל אומר לא יחוף באדמה מפני שהיא משרת את השיער ·

ד' נזיר שהיה שותה ביין כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תשתה אל תשת" והוא שותה חייב על כל אחת ואחת ·

ה' היה מגלח כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תגלח אל תגלח והוא מגלח חייב על כל אחת ואחת ·

ו' היה מיטמא למתים כל היום אינו חייב אלא אחת · אמרו לו אל תיטמא אל תיטמא והוא מיטמא חייב על כל אחת ואחת ·

ז' שלשה מינים אסורין בנזיר הטומאה והתגלחת והיוצא מן הגפן · חומר בטומאה ובתגלחת מביוצא מן הגפן שהטומאה והתגלחת סותרים והיוצא מן הגפן אינו סותר · חומר ביוצא מן הגפן בבטומאה ומבתגלחת שהיוצא מן הגפן לא הותר מכללו והטומאה והתגלחת הותרו מכללן · היוצא מן הגפן הותר כהגלחת מצוה וכמת מצוה · חומר בטומאה מן התגלחת · שהטומאה סותרת את הכל וחייבין עליה קרבן · והתגלחת אינה סותרת אלא עד שלשים יום ואין חייבין עליה קרבן ·

ח' תגלחת הטומאה כיצד היה מזה בשלישי ובשביעי ומגלח בשביעי ומביא קרבנותיו בשמיני · ואם גילח בשמיני מביא קרבנותיו בו ביום דברי רבי עקיבה · אמר לו ר' טרפון מה בין זה למצורע אמ' לו שזה טהרתו תלויה בימיו וזה טהרתו תלויה בתגלחתו אינו מביא את קרבנותיו אלא אם כן היה מעורב שמש ·

ט' תגלחת הטהרה כיצד היה מביא שלש בהמות חטאת עולה ושלמים שוחט את השלמים ומגלח עליהן דברי רבי יהודה · רבי אלעזר אומר לא היה מגלח אלא על החטאת שהחטאת קודמת בכל מקום · ואם גילח על אחת

שלשתן

משלשתן יצא ׳ רבן שמעון בן גמליאל אומר הביא שלש בהמות ולא פירש הראויה לחטאת תיקרב חטאת ׳ לעולה תיקרב עולה. לשלמים תיקרב שלמים ׳ היה נוטל שער ראש נזרו ומשלח תחת הדוד ׳ ואם גילח במדינה משלח תחת הדוד. במה דברים אמורים בתגלחת הטהרה אבל בתגלחת הטומאה לא היה משלח תחת הדוד. רבי מאיר אומר הכל משלחין תחת הדוד חוץ מן הטמא שבמדינה בלבד. יא׳ היה מבשל את השלמים או שולקן וכהן נוטל את הזרוע בשלה מן האיל וחלת מצה אחת מן הסל ורקיק מצה אחד ונותן על כפי הנזיר ומניפן ואחר כך הותר הנזיר לשתות ביין וליטמא למתים. רבי שמעון אומר כיון שנזרק עליו אחד מן הדמים הותר הנזיר לשתו׳ ביין ולהיטמא למתים. יב׳ גילח על זבח ונמצא פסול תגלחתו פסולה וזבחיו לא עלו לו. גילח על החטאת שלא לשמה ואחר כך הביא קרבנתיו לשמה תגלחתו פסולה וזבחיו לא עלו לו. גילח על העולה ועל השלמים שלא לשמן ואחר כך הביא קרבנותיו לשמן תגלחתו פסולה וזבחיו לא עלו לו׳ רבי שמעון אומר אותו הזבח לא עלה לו ושאר כל הזבחים עלו לו. ואם גילח על שלשתן ונמצא אחד מהן כשר תגלחתו כשרה ויביא שאר הזבחי׳ ׳ יג׳ מי שנזרק עליו אחד מן הדמים ונטמא רבי אליעזר אומר סתר את הכל ׳ וחכמים אומרים יביא שאר קרבנתיו ויטהר אמרו לו מעשה במרים התדמורית שנזרק עליה אחד מן הדמים ובאו ואמרו לה על בתה שהיא מסכנת והלכה ומצאתה שמתה ואמרו חכמים תביא שאר קרבנות ותטהר ׳

סליק פירקא

שלשה מינין אסורין בנזיר כו׳ הטומאה דכתיב כל ימי הזירו לי׳ על נפש מת לא יבא. תגלחת דכתיב כל ימי נדר נזרו תער לא יעבר על ראשו. היוצא מן הגפן דכתיב כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן היין וגו׳. תני רב זכיי קומי רבי יוחנן זיבת וקיטר וניסך בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת ׳ א״ל רבי יוחנן כבלייא עברת בידך תלתא נהרין ואתברת ואינו חייב אלא אחת עד דלא יתברינה בידה יש כאן אחת ואין כאן הנה מאן דתברה בידה יש כאן הנה ואין כאן אחת ׳ר׳ בא בר ממל בעא קומי ר׳ זעירא ויהא חייב על כל אחת כמה דתימ׳ בשבת לא תעשה כל מלאכה כלל׳. לא תבערו אש בכל מושבותיכם פרט. והלא הבערה בכלל היה ויצא מן הכלל ללמד מה ובערה מיוחדת מעשה יחידים וחייבין עליה בפני עצמה אף כל מעשה ומעשה שיש בו לחייב עליו בפני עצמו ׳ וכא לא העבדם כלל׳. לא תשתחוה פרט - והלא השתחויה בכלל היה ולמה יצאת מן הכלל ללמד. לומר לך מה השתחויה מיוחדת מעשה יחידים וחייבין עליה בפני עצמה אף כל מעשה ומעשה שיש בה לחייב עליו בפני עצמו אמר לך בשבת כלל׳ במקום אחד ופרט במקום אחר. ובע״ז כלל שהוא כצד הפרט ׳ א״ל והכתיב לא תשתחוה לאל אחר הרי שכלל במקום אחד ופרט במקום אחר. אמר ליה מכיון שאין את למד מצידו אפילו ממקום אחר אי את למד. חברייא אמרי לא שנייא היא בין שכלל במקום אחד ופרט במקום אחר בין שכלל ופרט במקום אחד כלל ופרט הוא בשבת כלל ואחר כך פרט. ובעבודה זרה פרט ואח״כ כלל. רבי יוסי אומר לא שנייא בין שכלל במקום אחד ופרט במקום אחר בין שכלל ופרט במקו׳ אחד כלל ופרט הוא בשב׳ כלל בעבודת׳ ופרט בעבודתה. ובע״ז כלל בעבודתה ופרט למלאכת הגבוה. אמ׳ ר׳ מנא הבערה שלא לצורך יצאת. השתחויה לצורך יצאת ללמד על עצמה שאינה מעשה ׳ ותייא כהדא דתני חזקיה זובח לאלהים יחרם. יצאת זביחה ללמד על הכל ׳ השתחויה ללמד על עצמה שאינה מעשה או חלף דבר שהוא מעשה מלמד דבר שאינו מעשה אינו מלמד. אמר רבי ירמיה הבערה לצורך יצאת ללמד על בתי דינין שלא יהו יושבין בשבת. מה טעמא נאמר כאן בכל מושבותיכם ׳ ונאמר להלן והיו אלה לחוקת עולם לדורותיכם בכל מושבותיכם. מה מושבות שנאמר להלן בתי דינין ׳ אף מושבות שנאמר כאן בבתי דינין הכתוב מדבר. אמר רבי שמואל בר אבדומא מכיון דתימר לצורך יצאת כמי שיצאת שלא לצורך. ודבר שיצא שלא לצורך מלמד. וכא חרצנין וזגין בכלל היו ויצאו מן הכלל׳ ויחלקו ולא יצטרפו. אלא תמן כלל במקום אחד ופרט במקום אחר. וכא כלל ופרט במקום אחד. והא חברייא אמרי לא שנייא בין כלל ואחר כך פרט בין שפרט ואחר כך כלל. בין שכלל ואחר כך כלל ואחר כך פרט. וכא כלל ואחר כך פרט. והא רבי יוסי אמר לא שנייה בין כלל ואחר כך פרט ואחר כך כלל. כלל ופרט הוא. תמן שלא לצורך יצאו. ולמה יצאו למעט העלים והלולבים ׳ והא תני משום ר׳ אליעזר מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצני׳ ועד זג לא יאכל ׳ אף העלי׳ והלולב׳ במשמע ׳ תמן לצורך נכללו ׳ ברם הכא שלא לצורך נכללו. ולמה לצירופין. אזהרה לאוכל נבילות מניין לא תאכלו כל נבילה. עד כדון נבילה. טריפה מניין׳ אמר רבי יוחנן נבילה וכל נבילה לרבות הטריפה. האוכל אבר מן החי בטריפה׳ רבי יסא אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. רבי יוחנן אמר חייב שתים רבי שמעון בן לקיש אמר אינו חייב אלא אחת ׳ מה טעמא דרבי יוחנן לא תאכל כל נבילה. ולא תאכל הנפש עם הבשר. מה טעמא דרבי שמעון בן לקיש אמר חברין קומי רבי יוסי אתייא דר׳ שמעון בן לקיש כהדא דתני רבי אליעזר בן יעקב ובשר בשדה טריפה לא תאכלו. אל תהא תולש ואוכל מן הבהמה כדרך שאתה תולש מהקרקע ואוכל׳ מה טעמא דרבי שמעון בן לקיש חברייה קומי רבי יוסי רבי שמעון בן לקיש לא סבר בטריפה כרבי יוחנן אין יסבור כן שיהא חייב שתים. אמר לון אפילו דיסבור כן לא יהא חייב אלא אחת ׳ שנייא היא שחזר וכלל ׳ היכן חלב לא תאכלו ודם לא תאכלו ׳ וכתיב כל חלב וכל דם לא תאכלו. מעתה מכיון שחזר וכלל לא יהא חייב אלא אחת. אמר לון אילו הוה כתיב חלב ודם יאות. לית כתיב אלא כל חלב וכל דם. לחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו ׳ והא כתיב וכל משרת ענבים לא ישתה. וכתיב מחרצנים ועד זג לא יאכל. מעתה מכיון שחזר וכלל לא יהא חייב אלא אחת ׳ אמר לון אילו הוה כתיב מחרצנים וזג יאות. לית כתיב אלא מחרצנים ועד זג. לחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו ׳ רבי אומר לחברייא הוו ידעין דאיתפלגון רבי יוחנן ור׳ שמעון בן לקיש אבר מן החי שחלקו ואכלו דברי הכל פטור. מה פליגין כשחלקו בפיו ואכלו. רבי יוחנן עבד פיו כלפנים. ר׳ שמעון בן לקיש עבד פיו כלחוץ ׳ אמרין לי׳ את מה אמ׳. אמ׳ לון אנא אמרי לכון הרי עולם פליגין ואתון אמרין אכן. אין כיני אפילו חלקו בחוץ ואכלו יהא חייב לכה דרך אכילה היא. נבלה שחלקה בפיו ואכלה תפלוגתא דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. ר׳ מישא שאל לר׳ זעירא ענבה שחלקה בפיו ואכלה תפלוגתא דר׳ יוחנן ודר״ל ׳ אמר ליה תמן דבר שיש בו איסור וטומאה מקום שבטלה טומאתו בטלה איסורו. ברם הכא יש כאן איסור ואין כאן טומאה. רבי בא בר׳ ממל בעי כזית מצה שחלקו בפיו ואכלו תפלוגתא דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש ׳ אמר רבי יוסי כי רבי בגן בכל מקום לא נהנה חיכו כזית. רבנין דקסרין אמרי ר׳ ניסא שאל פרידים של רימון של ערלה שחלקו בפיו ואכלו תפלוגתא דרבי יוחנן ור׳ שמעון בן לקיש. מה אנן קיימין אי משום משקה כבר תנינן אין מטמא משום משקה אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים. רבנן דקסרין אמרין תיפתר שבלען טריפה שעשאה נבילה רבי יסא בר ברתיה דרבי יסא בשם רבי ירמיה איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש רבי יוחנן אומר חייב שתים ורבי שמעון בן לקיש אמר אינו חייב אלא אחת. אמר ר׳ אלעזר כי רבי יוסי קומי רבי יוסי ודא מסייעא לרבי יוחנן וכל נפש אשר תאכל כל נבילה מה תלמוד לומר וטריפה. אם טריפה חיה והלא כבר נאמר נבילה אם טריפה מתה הרי היא בכלל נבילה׳ ויבר נבילה היא. רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה טעמא דרבי יוסי לא תשקצו את את נפשותיכם בבהמה ובעוף. והלא אין לך מטמא אלא שמונה שרצים בלבד. אלא כשיעור טומאתיהן כך הוא שיעור אכילתן. התיב רבי אלעזר הרי איברי בהמה טהורין מטמאין כל שהן ואכילתן כזית וקבלה. מהו וקבלה באינש דאמר בעל דינא קבליה. חייה בר בא אמר לא כל נבילה התורה השוות כל האכילות שבתורה כאחת. התיב רבי חנינה הרי שמונה שרצים מטמין בכעדשה ואכילתן בזית בין לדם בין לבשר. רבי שמואל בר סוסרטי בעי מעתה האוכל אבר מן החי מן הטהורין יהא חייב שתים ׳ משום לא תאכלו כל נבילה. ומשום לא תאכל הנפש עם הבשר. ומשיבין טהורין על הטמאים. וכי רבי אליעזר לא השיב טהורין על הטמאים ׳מעתה האוכל אבר מן החי מן הטמאין יהא חייב שלש ׳ משו׳ לא תאכל כל נבילה׳ ומשו׳ לא תאכל הנפש עם הבשר ומשום ובבשר׳ לא תאכלו. ר׳ אבהו בשם ר׳ יוסי בן חנינה אכל ה׳ נבלים כאחת בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת משום בריה ׳ רסקן ואכלן אינו חייב אלא אחת והוא שיהא בהן כזי׳ ׳ אכל מן הריסוסין ויש בהן כזי׳ חייב אכל מן הריסוסין כזי׳ ונבלה חייב שתי׳ ׳ אין כיני אכל מן הריסוסין פחות מכזית והשלים להם נבלה חייב שתים ׳ אין כיני אכל נבלה שיש בה כזית חייב שתים. אף בצירופי נזיר כן. אכל מן הצירופין ויש בהן כזית חייב ׳ אכל מן הציפורין כזית וענבה חייב שתים. אין כיני אכל ענבה שיש בה כזיה חייב שתי׳. רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין מצטרפין ללקות עליהן כזית ונבלה חייב שתים. אין כיני אכל מן האיסורין פחות מכזית והשלים להן נבלה חייב שתים ׳ אין כיני אכל נבלה שיש בה כזית חייב שתים ׳ רבי אבהו בשם רבי יוחנן ולאיסור משערין אותו כאילו כבצל כאילו בקפלוט ׳ ואתייא כיי דמר ר׳ אבהו בשם ר׳ יוסי בן חנינה נבילה שבישלה בשחוט׳ משל מגעה דבר תור׳ ׳ רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל נותני טעמ׳ אין לוקין עליהן עד שיטעום טעם מבשו של איסור. התיב ר׳ חייא בר יוסף קומי ר׳ יוחנן הרי בשר בחלב ולא טעם טעם ממשו של איסו׳ ואת אמ׳ לוקה וקבלה. וא״ר בון בר חייה קומי ר׳ זעיר׳ מאי וקבלה באינש דאמ׳ בעל דיניה קבליה. ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן כל נותני טעמים אין לוקין עליהן חוץ מנותני טעמים של נזיר. ונזיר אפילו לא טעם טעם ממשו של איסור ׳ אמר רבי בא בר ממל כל נותני טעמים אין איסור והיתר מצטרפין ׳ ובנזיר איסור והיתר מצטרפין. מתניתא מסייעה לדין ׳ ומתניתא מסייעא לדין. מתניתא מסייעה לרבי זעירא כזית יין שנפל לקדירה ואכל ממנה כזית פטור עד שיאכל כולה. על דעתיה דרבי בא בר ממל מכיון שאכל ממנה כזית יהא חייב ׳ מתניתא מסייעה לרבי בא בר ממל ממשמע שנאמר וכל משרת ענבים לא ישתה וענבים

לחים ויבישים לא יאכל · וכי מה הניח הכתוב שלא אמר · אלא לפי שנאמר מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל · וכתיב מיין ושכר יזיר · מה תלמוד לומר וכל משרת ענבים לא ישתה · אלא שאם שרה ענבים במים ושרה פיתו בהן ויש בהן כדי לצרף כזית חייב · מיכן את דן לכל האיסורין שבתורה · ומה היוצא מן הגפן שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנייה ויש לו היתר אחר איסורו עשה בו טעם כעיקר שאר איסורין שבתורה שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנייה ואין להן היתר אחר איסורן דין הו' שנעשה בהן טעם כעיקר · מיכן למדו חכמים לכל נותני טעמים שהן אסורין · וקשיא על דרבי זעירא · בכל אתר את אמר עד שיטעום · וכא את אמר אפילו לא טעם · בשנה ראשונה עד שישתה רביעית יין דהוון דרשין שכר · מה שכר שנאמר להלן רביעית אף כאן רביעית · חזרו לומר לא יאכל לא ישתה מה אכילה בזית אף שתייה בזית · רבי עקיבה אומר אפילו שרה פיתו ביין ויש בה כדי לצרף כזית חייב · אמר רבי חנניה והוא דשרייה בכזית יין · רבי אימי בשם רבי יוחנן כוס מזוג משום משרה לוקין עליו · הדא דאת אמר בשלא התרו בו משום משרה אבל אם התרו בו משום משרה לא בדא ·

כתיב וכל משרת ענבים לא ישתה · אין לי אלא משרת ענבים · משרת חרצנים מניין · תלמוד לומר משרת וכל משרת · לרבות כל המשריות למשרה · משרת יין ביין מצטרפין משרת ענבים בענבים מצטרפין · משרת ענבים ביין מהו שיצטרפו · אכל חצי זית יין וחצי יין זית משרה אינו חייב · זה בפני עצמו וזה בפני עצמו פטור · מפני שצירף חייב · אכל כזית יין וכזית משרה אינו חייב אלא אחת · זה בפני עצמו וזה בפני עצמו חייב שתים · מפני שצירף לא יהא חייב אלא אחת ·

הלכה ב' וחייב על היין בפני עצמו ועל הענבים בפני עצמן כו' · כתיב וענבים לחים ויבישים לא יאכל · ממשמע שנאמר ענבים אין אנו יודעין שהן לחין · מה תלמוד לומר ענבים לחים ויבישים · לחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו · ואתייא כהדא דתני חזקיה מה אם במקום שלא עשה פסולת פרי כפרי עשה לחים ביבישים · כאן שעשה פסולת פרי כפרי אינו דין שנעשה לחין כיבישין · מה תלמוד לומר לחים ויבישים לחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו · ואתייא כההיא דאמר רבי הילא לא יחבול ריחים ורכב · ממשמע שנאמר רכב אין אנו יודעין שהריחים בכלל · מה תלמוד לומר ריחים ורכב לחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו · לחים לרבות את הבוסר · לחים לרבות את הסמדר · בתניתא דר' יוסי · דר' יוסי אמר סמדר אסור בנזיר מפני שהוא פרי · יש אוכל אשכול וחייב משום ענבים לחים ויבישים וחרצנים וזגין · שריין לשם משרה · סחטו לשם יין והתרו בו משום מכל אשר יצא מגפן היין וגו' · אמר רבי בא בר אחא טעמא דרבי לעזר בן עזריה משום כיריה · ותני חרצנים וזגין להביא את השלש שבנתיים · והא תני בשם רבי לעזר מכל אשר יעשה מגפן היין · אף העלין והלולבין במשמע · רבי ליעזר בן ישמעאל דרבי ישמעאל אמ' כלל ופרט הכל בכלל וכדדכה מן דר' ישמעאל אמ' אפילו כלל ופרט הכל בכלל לא' זה דבר נאמר חרצנין וזגין להביא השלש שבינתים · מה טעמא דרבי יוסי אכל חצי זית חרצנים וזגין מענבה אחת על דעתיה דרבי לעזר בן עזריה חייב · על דעתיה דרבנין פטור · מה טעמא דר' יודה אכל כזית חרצנים וזגין משתי ענבות על דעתיה דרבי לעזר בן עזריה אינו חייב אלא אחת · על דעתיה דרבי חייב שתים · אמר רבי אבון אתייא דרבי לעזר בן עזריה כרבי יוסי · אין תימר כרבי יודה אבל כזית שני זוגין וחרצנין ·

הלכה ג' סתם נזירות שלשים יום כו' · כתיב תער לא יעבר על ראשו · הא עבר חייב · גדל פרע שער ראשו · כמה הו' גידול שיער שלשי' יום · עד כדון נזיר טמא · נזיר טהור · וגלח ראשו ביום טהרתו · מה תלמוד לומר ביום השביעי יגלח את כל שערו · מיכן שהוא חוזר ומגלח · וגילח כולו ולא מקצתו · מיכן שאם שייר שתי שערות לא אמ' כלום · תער לא יעבר על ראשו · אין לי אלא תער · מנין לרבות את המספסף ואת המספרים כבתער · תלמוד לומר לא יעבור על ראשו · אין לי אלא תער כל המעבירין במשמע מיכן שאינו סותר בו אלא כלבד · רבי בא בר ממל ורבי אילא בעון קומי רבי יסא לא יסתרו בו שלשים אבל יסתרו בו שבעה · לא כשאינו סותר בו לא שבעה ולא שלשים · אין תימר לא יסתרו בו שלשים · מה בין נזיר טהור · מה בין נזיר טמא · תני קל וחומר בנזיר טהור · תני קל וחומר בנזיר טמא · קל וחומר בנזיר טהור שאינו סותר אלא שלשים · וחומר שהוא סותר בו שבעה אין תימר לא יסתרו בו שלשים מה שני בין נזיר טהור בין נזיר טמא · קל בנזיר טמא שבכולן סותרין בו · וחומר שהוא סותר בו שבעה · אין תימר לא יסתרו בו שלשים · מה שני בין נזיר טהור לנזיר טמא · אית דבעי מימר מה שני בין במספרים לבתער · ונזיר טהור כרבי אליעזר · תמן תנינן שלש' מגלחין והגלחתן מצוה הנזיר והמצורע והלוים · וכולן שגילחו שלא בתער או ששיירו שתי שערות לא עשו כלום · אמר רבי אלעזר מתניתא בנזיר טמא אבל בנזיר טהור כיון שגילח רוב ראשו אפילו שלא בתער יצא · רבי אמי כהדא רבי אלעזר בן עזריה בעי כל עצמו אינו קרוי תער אלא בנזיר טהור · התער לא יעבר על ראשו עד מלאת הימים · הא אם השלים צריך תער · דילמא לא איתאמרת אלא בנזיר טמא בשתי שערות · אמר ר' יוסי לרבי יעקב בר אחא נהיר את דהויתון קיימין בנזיר ואמרינן לא שנייה בין מספרים לבתער · ואמר רבי לעזר מתניתא בנזיר טמא · נזיר טהור למה לא · נזיר טהור מגלח לאחר זריקה · כיון שקדש שלמה נזרו כרם בנטוע הוא · את אמר בנזיר טהור רוב ראשו מעכב בו · גילח שלישו לא הספיק לגלחו עד שגדל כולו מגלח השאר ודייו או צריך לגלח את כולו · את אמ' בנזיר טמא שתי שערו' מעכבות בו שתי שערות סותרות בו · ודכוותה בנזיר טהור שתי שערות מעכבות בו שתי שערות סותרות בו · אמר רבי יוסי בי ר' בון וכן היא ותני כן רבי שמעון בן יהודה אומר משם רבי שמעון כשם ששתי שערות מעכבות בו כך שתי שערות סותרות בו · רבי ירמיה בעי וגילח את כולו ושייר בו שתי שערות והיה בהן כדי לכוף ראשו לעיקרו שנים פעמים וגלח מהן פעם אחת מאחר שגילח כדי סימן יצא · או מאחר ששייר כדי סימן לא יצא · רבי אילא אמר קומי רבי יוסי למלקות אחת · לעיכוב שתים · לסתירה שלש · מתניתא פליגא על רבי יוסי והוא שסיפסף כל שהוא חייב · אמר רבי אבא בר ממל פתר ליה רבי יסא כל שהוא מזה וכל שהוא מזה · מתניתא פליגא על שמואל יש הולש שתי שערות וחייב עליהן משם ארבעה ללוים משום נזיר · משם מצורע · משם יט · משם מקיף · ללוים אתינן מיתני אבל למלקות לוקין אפילו על אחת · אית תניי תני מפספסין בקליקין · ואית תניי תני אין מפספסין · אמר רב חסדא מאן דאמר מפספסין בבריא מאן דאמר אין מפספסין בתש ·

הלכה ד' נזיר שהיה שותה ביין כו' · נזיר והוא בבית הקברות · רבי יוחנן אמר מתרין בו על היין ועל התגלחת ר' שמעון בן לקיש אומר מאחר שאין מתרין בו על הטומאה אין מתרין בו על היין גר"ש מ' הי"ל בפרק ג' ·

הלכה ה' היו לפניו צלוחיות שתים אחת של מים ואחת של יין · נטל ושתה אותה של מים · אמרו הרי יודע משאת שותה של מים את שותה של יין ויש בה עשרה זתים · ואתה מתחייב עשרה מלקות אינו מקבל התרייה בדעת הזאת אבל אם היתה צלוחית אחת של יין והתחיל לשתות בה אמרו לו הוא יודע אם תשתה את כולה יש בה עשרה זתים ותתחייב עשרה מלקות מקבל התרייה בדעה הזאת ·

הלכה ו' היו לפניו שני שפודין אחת של שחוטה ואחת של נבילה · נטל לאכול אותה של שחוטה אמרו לו ההוא יודע מה שאתה אוכל של שחוטה אם את אוכל את הנבילה ויש בה עשרה זיתים ואתה מתחייב עליה עשרה מלקות · אינו מקבל התרייה בדעת הזאת · אבל אם היה שפוד אחד של נבילה והתחיל לאכול בו אמרו לו הוא יודע משאת אוכל כולו ויש בה עשרה זתים ואתה מתחייב עשרה מלקות · מקבל התרייה בדעת הזאת ·

הלכה ז' הטומאה דכתיב כל ימי הזירו ליי' על נפש מת לא יבוא · תגלחת דכתיב כל ימי נדר נזרו תער לא יעבר על ראשו · היוצא מן הגפן דכתיב מכל אשר יעשה מגפן היין וגומ' · חומר בטומאה ובתגלחת מביוצא מן הגפן · הטומאה דכתיב כל ימי הזירו ליי' · והתגלחת דכתיב והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו · חומר ביוצא מן הגפן מבטומאה ובהגלחת · הוון בעיי מימר בארבעה כוסות של מים או של יין · אבל אם אמר שבועה שאשתה ונזיר אשתה אתא מימר לא ישתה · הותר בתגלחת מצוה · לא סוף דבר כדי ליתן סימן לנגעו · אלא כדי ליתן סימן לנתקו ולידע אם פשה ואם לא פשה · ובכת מצוה הדא הא דתנינן היו מהלכין בדרך ומצאו מת מצוה · חומר בטומאה מבתגלחת · הטומאה דכתיב והימים הראשונים יפלו · והביא כבש בן שנתו לאשם · חומר בתגלחת שעשה בה המגלח כמתגלח · והטמא לא עשה בה המטמא כמיטמא ·

הלכה ח' כתיב והזיר ליי' את ימי נזרו מיום הבאת קרבנהיו דברי רבי · רבי יוסי בי רבי יהודה אומר משעת הגלחתו · רבי זעירא בשם רב הושעיה רבי חייה בשם רבי יוחנן מה פליגין בשגילח בשביעי והביא קרבנתיו בשמיני אבל אם גילח בשמיני והביא קרבנתיו בו ביום כל עמא מודה ביום הבאת קרבנותיו · אמר רבי יוסי והוא שטבל בשביעי אבל אם טבל בשמיני נעשה שביעי שמיני ושמיני שביעי · ואינו מונה אלא מן השביעי כלבד · ניטמא וחזר וניטמא מביא קרבן על כל אחד ואחד · אמר רבי זעירא כרבי יוסי בי רבי יודה כרם כרבי הידא הוא עומד בנזירות בטומאה · אמר רבי אילא מה פליגין למנות לנזירות בטהרה · והזיר ליי' את ימי נזרו והביא אמר רבי עד שיביא ממש · רבי יוסי בי רבי יהודה אומר אפילו נראה להביא קרבן טומאה כל עמא מודיי שמביא קרבן טומאה · ותני כן ניטמא בשביעי וחזר וניטמא בשמיני מביא קרבן לכל אחד ואחד · על דעתיה דרבי זעירא כרבי נדחה קרבן ראשון ומביא קרבן שני · על דעתיה דרבי יוסי בי רבי יהודה לא נדחה · על דעתיה דרבי הילא דברי הכל לא נדחה ומביא אחר ·

הלכה ט' רבי יהושע בן לוי אמר ואת האיל יעשה וגו' · מה תלמוד לומר יעשה הקדים בו מעשה · התיב רבי חיננא קומי רבי מנא והא כתיב ועשה הכהן את מנחתו ואת נסכו · מעתה יעשה הקדים בו מעשה · מאי כדון · אתא רבי חיננא בשם רבי יהושע בן לוי שאם גילח על אחת משלשתן יצא · רבי זעירא בעא קומי רבי מנא מאן

תנא כל החטאות שבתורה קודמות לאשמות · רבי אלעזר אמר דברי הכל היא
כל החטאות שבתורה קודמות לאשמות · הלכה ט׳ הון בעי׳ מימר
כשלא פירש · הא בתוך ביתו פירש אמרין אפילו בתוך ביתו פירש לא · למה
כדמה עליה הלכות סתומות כתחילה · רבי יוסי בי ר׳ בון בשם רב טוב לו כרוטב
מה טעמא נתן על האש אף הזבח יהא כאש · תני הכל משלחין תחת הדוד חוץ
מן הטמא שבגבולין והטהור שבמקדש תחת הדוד של אשם מביא דברי ר׳ מאיר ·
רבי יודה אומר הטהור כך וכך מביא הטמא כך וכך אינו מביא · וחכמים אומרים
הטמא שבמקדש והטהור שבגבולין אינו מביא אין לך משלח תחת הדוד אלא
המגלח בטהרה · פתח אוהל מועד · רבי מאיר אומר עד שיהא ראוי וסמוך ·
ורבנין אמרין ראוי אף על פי שאינו סמוך · סמוך אף על פי שאינו ראוי ·
הלכה י׳ מתניתא אמרה השלוק קרוי מבושל דתנינן היה מבשל
השלמים או שולקן · וקרייה אמרה שהצלי קרוי מבושל דכתיב ויבשלו את הפסח
באש · אין תימר שלא כהלכה · רבי יונה בוצרייה אמר כמשפט · ומתניתא
אמרה שהשלוק קרוי מבושל · והא תנינן הנודר מן המבושל מות׳ בצלי ובשלוק ·
אמר רבי יוחנן הלכו בנדרים אחר לשון בני אדם · אמר רבי יאשיה הלכו בנדרים
אחר לשון תורה · מה נפיק מביניהון אמר קונם יין שאיני טועם בחג · על דעתיה
דרבי יוחנן אסור ביום טוב האחרון · על דעתיה דרבי יאשיה מותר אוף רבי
אושעיא מודה שהוא אסור לא אמר רבי יאשיה אלא לחומרין · רבי חייה בר בא
אמר רבי יוחנן אכל חליטא ואמר לא טעמית מזון בהדין יומא · והתנן הנודר מן
המזון מותר במים ובמלח · פתר לה כרבי יאשיה דאמר הלכו בנדרים אחר
לשון התורה · מניין שכל הדברים קרויין מזון אמ׳ ר׳ אחא בר עולא ועשר אתונות
נושאות בר ולחם ומזון וגו׳ · מה תלמוד לומר ומזון אלא מיכן שכל הדברים
קרויין מזון · כתיב ולקח הכהן את הזרוע בשלה מן האיל · אי בשילה יכול בפני
עצמה תלמוד לומר מן האיל · הא כיצד חותכה עד שהוא מניח בה כשעורה.
ולא הקדש בולע מן החול ולא החול בולע מן הקדש · חילפיי שאל לרבי יוחנן
ולרבי שמעון בן לקיש טבל מהו שיוסר ביותר ממאתים · אמר ליה אין טבל
ביותר ממאתים · והא תנינן כל המחמץ והמטבל והמדמע · אין תימר ולמאה
ולמאתים אפילו לא חימץ אפילו לא טיבל אלא בענבים אנן קיימין · רבי יוסי
בשם רבי יוחנן בשלא צימקו אבל אם צימקו יש טבל ביותר ממאתים · רבי
חייה בשם רבי יוחנן בשלא בישלו · אבל אם בישלו יש טבל ביותר ממאתים ·
רבי יסא ורבי יהושע בן לוי בשם בר פדייה כל נותני טעמים אחד ממאה · רבי
חייה בשם רבי הושעיה בן לוי בשם בר פדייה כל נותני טעמים אחד מששים ·
אמר רבי שמואל בר רב יצחק לרבי חייה בר אבא הא רבי יסא פליג עלך · והא
מתניתא פליגא על הריכון · כל המחמץ מטבל מחמע אין תימר למאה ממאתים
אפילו לא חימץ אפילו לא טיבל · אלא ביותר אנן קיימין · אמר רבי ירמיה
תיפתר בשר בבשר · אמר רבי יוסי הוא בשר בבשר · הוא שאר כל האיסורין ·
רבי אבהו בשם רבי יוחנן ולאיסור משערין אותו כילו בצל כילו קפלוט · מאי
כדון · אהן אמר נותני טעמים אחד ממאה · ואהן אמר נותני טעמים אחד
מששים · ושניהן למידין מאיל נזיר · מאן דאמר נותני טעמים אחד ממאה
את עושה את הזרוע אחד ממאה לאיל · ומאן דאמר נותני טעמים אחד מששים
את עושה את הזרוע אחד מששים לאיל · מאן דאמר נותני טעמים אחד במאה
את מוציא את הזרוע העצמות · ומאן דאמר נותני טעמים אחד מששים אין
את מוציא את הזרוע מן העצמות · וכשם שאת מוציא את העצמות מן הזרוע
כך את מוציא מן האיל · לית יכיל דתני אין טנופת של תרומה מצטרפת עם
התרומ׳ להעלו׳ את החולין · אבל טינופת של חולין מצטרפת עם החולין להעלות
את התרומ׳ · רב ביבי בעי טינופת של תרומה מהו שתצטרף עם החולין להעלות
את התרומה · מן מה דאמר רב הונא קליפין איסור מצטרפין להתיר הדא אמרה
טנופת של תרומה מצטרפת עם החולין להעלות את התרומה · תני רבי חזקיה
כל מה שאסרתי לך במקום אחר התרתי לך כאן לפי שבכל מקום מאה אסור ·
מאה ועוד מותר · וכא אפילו מאה מותר . רב אמר תנופה מעכבת בנזיר ·
והתני תורת הנזיר בין שיש לו כפים · בין שאין לו כפים · דאמר רב בנזיר
שיש לו · והני כן הראוי להנופה תנופה מעכבת בו · ושאין ראוי לתנופה
אין תנופה מעכבת בו · שמואל אמר שיעור מעכבת בנזיר · כתנופות וכבהונות
של מצורע · והתני תורת המצורע בין שיש לו בהונות בין שאין לו בהונות ·
פתר לה כרבי אליעזר דאמר נותן על מקומן · הלכה יא׳
עלת לו ולתגלחתו · אין תימר לא עלת לו ולתגלחתו אפילו זבחו לא עלו
לו · רבי יוחנן בעי מהו על שלמי חגיגה לגלח כרבי שמעון · ולא מתניתא
היא רבי שמעון אומר אותו הזבח לא עלה לו · ושאר כל הזבחין עלו לו ·
ואפילו שחטן לא כשלמי נדבה הן · הדא אמרה שהוא מגלח על שלמי נדבה
כרבי שמעון · רבי יוסי בר אבון אמר רב אדא בר אחא ורבי יוחנן · רב אדא בר
אחוה צריכא ליה · ורבי יוחנן פשיטא ליה · מחלפא שיטתיה דרבי אליעזר תמן
הוא אמר לא סתר אלא שלשים · וכא הוא אמר אכן · רבי יוחנן אמר סותר כל
קרבנותיו · פשיטא דא בלא ניטמא כשר · לא כרא כשר ואחר כך ניטמא ·

אמר רבי חיננא ולא רבי אליעזר היא ורבי אליעזר שמותי היא דתני מיר ומידש
בית שמאי אומרים צריך להעביר תער על ראשו · בית הלל אומרים אין צריך
להעביר תער על ראשו · כן הוא מתניתא יטהר ויביא שאר קרבנו · כן הוא
מתניתא תטהר ותביא שאר קרבנה ·

הדרן עלך שלשה מינין

כהן גדול ונזיר אינן מיטמאין בקרוביהן · היו מהלכין בדרך
ומצאו מת מצוה רבי אליעזר אומר יטמא כהן גדול
ואל יטמא נזיר · וחכמים אומרים יטמא נזיר ואל יטמא
כהן גדול · אמר להן רבי אליעזר יטמא כהן שאינו מביא קרבן על טומאתו ואל
יטמא נזיר שמביא קרבן על טומאתו אמרו לו יטמא נזיר שקדושתו קדושת שעה
ואל יטמא כהן שקדושתו קדושת עולם · ב׳ על אילו הטומאות הנזיר
מגלח על המת ועל כזית מן המת ועל כזי׳ נצל ועל מלא תרווד רקב ועל השדרה
ועל הגולגולת ועל אבר מן המת ועל אבר מן החי שיש עליהם בשר כראוי ועל
חצי קב עצמות ועל חצי לוג דם ועל מגען ועל משאן ועל אהלן · ועל עצם
כשעורה ועל מגעו ועל משאו ועל אהלו על אילו הנזיר מגלח ומזה בשלישי
ובשביעי וסותר את הקודמים ואינו מתחיל למנות עד שיטהר ויביא את קרבנותיו
ג״ אבל הסככות והפרעות ובית הפרס וארץ העמים והגולל
והדופק ורביעית דם ואהל ורובע עצמות וכלים הנוגעין במת וימי ספירו וימי
גמרו על אילו אין הנזיר מגלח ומזה בשלישי ובשביעי ואינו סותר את הקודמים
התחיל מונה מיד וקרבן אין לו באמת ימי הזב והזבה וימי הסגירו של מצורע הרי
אילו עולין לו · ד׳ רבי אלעזר אמר משום רבי יהושע
כל טומאה מן המת שהנזיר מגלח עליה חייבין עליה על ביאת מקדש · וכל
טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה אין חייבין עליה על ביאה המקדש ·
אמר רבי מאיר לא תהא זו קלה מן השרץ · אמר רבי עקיבה דנתי לפני רבי
אליעזר מה אם עצם כשעורה שאינו מטמא את האדם באהל הנזיר מגלח על
מגעו ועל משאו · רביעית דם שהוא מטמא את האדם באהל אינו דין שיהא הנזיר
מגלח על מגעה ועל משאה. אמר לי מה זה עקיבה אין דנין כאן מקל וחומר ·
וכשבאתי והרציתי את הדברים לפני רבי יהושע אמר לי יפה אמרת אלא כך
אמרה הלכה ·

סליק פירקא

כהן גדול ונזיר כו׳ · כתיב ועל כל נפשות מת לא יבוא ·
מה אנן קיימין אם לאוסרן על הרחוקים הרי הוא בכלל
כהן הדיוט · אלא אם אינו עניין לרחוקים תניהו עניין
לקרובים · כתיב ועל כל נפשות ואת אמר אבן · א״ר חייה בר גמדא מיכן איסור
אחר איסור בתור׳ · אלא להזהיר מת מצוה · אית דבעי נישמעינ׳ מן הדא לא יטמא
בעל בעמיו · בעמיו אינו מיטמא מיטמא הו׳ למת מצוה · אית דבעי מישמעינה מן
הבא להחלו · להחלו אינו מיטמא · אבל מיטמא הוא על מת מצוה · אית דבעי
מישמעינה מן הדא כי קללת אלהים תלוי · את שהוא מוזהר על קללת השם
מוזהר הו׳ על מת מצוה · ושאינו מוזהר על קללת השם אינו מוזהר על מת מצוה.
התיבון והרי גרים · אילו שמיתתן בתלייה · יצא זה שמיתתו בסייף · קבור מצות
עשה · מניין את מרבה סייף שנהרג בו · עץ שנתלה בו · סודר שנחנק בו · כה ת״ל
תקברנו יכול יקברו עצמו ת״ל כי קבור תקברנו · קבורה לו ולעצו ולאבנו ·
הא כיצד מעמיק שלשה כדי שלא תעלם המחרישה · תקברנו כולו ולא מקצתו ·
תקברנו מיכן שאם שייר ממנו לא עשה כלום · שנאמר כי קבור תקברנו מיכן
שאינו נעשה מת מצוה עד שיהא ראשו ורובו · תני רבי יסא קומי רבי יוחנן כשם
שאדם מיטמא למת מצוה · כך אדם מיטמא על אבר מת מצוה · אמר ליה רבי
יוחנן ויש כן זו · רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא מחזר תיפתר · תני רבי
יוסי אומר אין אדם מיטמא על אבר מן החי מאביו · אבל אדם מיטמא על עצם
כשעורה מאביו · רבי יודה אומר כשם שאדם מיטמא על עצם כשעורה מאביו ·
כך מיטמא על אבר מן החי מאביו · מעשה ביוסי בן פכסס שעלת על רגלו נומי
ונכנס הרופא לחותכה אמר לו כשתגיע בו כחוט השערה הודיעני חתכה והניח
בה כחוט השערה והודיעו · קרא לנחוניה בנו אמר לו נחוניה בני עד כאן
היתה חייב ליטפל בי · מיכן ואילך צא שאין אדם מיטמא על אבר מן החי
מאביו · וכשבא דבר אצל חכמים אמרו על זה נאמר יש צדיק אובד בצדקו ·

הצדיק אומר וצדקו עמו • אי זהו מת מצוה כל שהוא צווח ואין כני העיר באים • באו בני העיר הרי זה מושך את ידו • עד הכן עד כדי נושאי המיטה חילופיהן וחילופי חילופיהן בשאינן צריכין לו • אבל אם היו צריכין לו לא כדא׳ בשאינן מכירין אותו • אבל אם היו מכירין אותו לא כדא • בשאין כבודו • אבל אם היה כבודו אכן לא כדא • והנשיא כבודו לכן • ומהו שיטמא כהן לכבוד הנשיא • כד דמך ר׳ יודן נשייא אכריז רבי ינאי ואמ׳ אין כהונה היום • כד דמך ר׳ יודן נשייא בר בריה דרבי יודן נשייא דחף רבי חייה לרבי זעירא בר בא בכנישתא דגופנא דציפורין וסאביה׳ כד דמכת יהודיניי אחתיה דרבי יודן נשייא שלח רבי חנינה בתר רבי מנא ולא סלק •. אמר ליה אם בחייהן אין מיטמין להן לא כל שכן במיתתן׳ אמר רבי נסא במיתתן עשו אותן כמת מצוה׳ מהו שיטמא לכבוד רבו • ר׳ ינאי זעירא דמך חמוי הוא הוה חמוי הוא הוה רביה • שאל לרבי יוסי ואסר ליה • שמע רבי חגא ואמר יטמאו לו תלמידיו • ניטמאו לו תלמידיו ואכלו בשר ושתו יין • אמר לון רבי מנא חדא מן תרתי לא פלטה לכון אם אבילים אתם למה אכלתם בשר ושתיתם יין׳ ואם אין אתם אבילי׳ למה נטמאתם • מהו שיטמא אדם להלמוד תורה • רבי יוסי הוה יתיב ומתני ועאל מיתא • מן דיהב ליה לא אמר כלום ומן דנפק ליה לא אמר ליה ולא כלום •

רבי מחומי בריה דרבי חייה בר אבא אמר אבא לא הוה עביר החות כיפתא דקסרין • ורבי אמי עבר׳ רבי חזקיה רבי כהן ורבי יעקב בר אחא הוון מטיילין כפלטיא דקסרין • הגיעו לכיפה ופירש רבי כהן׳ הגיעו למקום טהרה וחזר אצלן • אמר לון כמה הויתון עסקין׳ אמר רבי חזקיה לרבי יעקב בר אחא לא תימא ליה כלום אין דפרש ליה דבאש שמיטמא אדם לתלמוד תורה לא ידעין • ואי משום דהוה סייסן לא ידעין • תני מיטמא הוא כהן ויוצא לחוץ לארץ לדיני ממונות ודיני נפשות ולקדוש החודש ולעיבור השנה ולהציל שדה מן הגוי וללמוד תורה ולשאת אשה׳ רבי יודה אומר אם יש לו מאין ללמוד אל יטמא • רבי יוסי אומר אפילו יש לו מאין ללמוד יטמא שלא מהכל אדם זוכה ללמוד • אמרו עליו על רבי יוסף כהן שהיה יוצא אחר רבו ומיטמא אחר רבו לציידן • אבל אמרו לא יצא כהן לחוץ לארץ אלא אם כן הבטיחו לו אשה • מהו שיטמא כהן גדול לנשיאות כפים • גבילה אחוי דרבי בא בר כהן אמר קומי רבי יוסה בשם רבי אחא מטמא הוא כהן לנשיאות כפים • שמע ר׳ אחא ואמר אנא לא אמרית ליה כלום • חזר ומר או דילמא לא שמע מיני אלא כיי דמר רבי יודה בר פזי בשם ר׳ אליעזר כל כהן שעומד בכנסת ואינו נושא את כפיו עובר בעשה׳ וסבר מימר שמצות עשה דוחה למצות לא העשה • אנא לא אמרי ליה איתמיה ואנא מלקי ליה • רבי אבהו הוה יתיב מתני בכנישתא מרדתא דקיסרין והוה תמן מיתא׳ הגיעה עונת נשיאות כפים לא שאלון ליה • עונתא דמיכלא אהא ושאלון ליה • אמר לון על נשיאות כפים לא שאלתון לי ועל מיכלה שאילתון יתי׳ כד שמעין כן הוה כל חד וחד מינהון שמט גרמיה וערק • אמ׳ ר׳ ינאי מיטמא כהן לראות המלך׳ כד סלק דוקליטנוס מלכא להכא חמון לר׳ חייה מיפסע על קיברייא דצור בגין מיחמיניה • רבי חזקיה רבי ירמיה ורבי חייה בשם ר׳ יוחנן מצוה לראות גדולי מלכות לכשתבוא מלכות בית דוד יהא יודע להפריש בין מלכות למלכות • מהו שיטמא לכבוד אביו ואמו׳ רבי יסא שמע דאתת אימיה לבוצרה אתא ושאל לרבי יוחנן מהו לצאת • אמר ליה בפני סכנת דרכים צא׳ ואם בשביל כבוד אמך איני יודע • אמר רב שמו׳ל בר רב יצחק עוד היא צריכה לרבי יוחנן אטרח עלוי ואמר גמרת לצאת תבוא בשלום • שמע ר׳ לעזר ואמר אין רשות גדולה מזאת׳ מהו שיטמא אדם לכבוד הרבים • תני היו שני דרכים מתאימות אחת רחוקה וטהורה׳ ואחת קרובה וטמאה • אם היו הרבים הולכין ברחוקה הולך עמהן • ואם לאו הולך בקרובה מפני כבוד הרבים׳ עד כרון בטומאה שהיא מדבריהן • ואפילו בטומאה שהיא מדבר תורה •

מן מה דאמר רבי זעירא גדול כבוד הבריות שדוחה למצוה בלא העשה שעה אחת הדא אמרה ואפילו בטומאה שהיא מדבר תורה • רבי יונה רבי יוסי גלילייא בשם רבי יוסי בן חנינה אין שואלין הלכות לפני מיטתו של מת •

והא רבי יוחנן שאל לרבי ינאי קומי ערסיה דרבי שמעון בן יוצדק הקדיש עולהו לבדק הבית והוא מגיב ליה • אמר כד הוה מסקן ליה לסידרא • והא רבי ירמיה שאל לרבי זעירא קומי ערסיה דרבי שמעון ודרבי שמואל בר רב יצחק והוא מגיב ליה • אמר כד הוה רחיק הוה מגיב ליה׳ כד הוה קריב לא הוה מגיב ליה • תני הכתפים אסורים בנעילת הסנדל שמא יפסק סנדלו של אחד מהן ונמצא מתעכב מן המצוה • רבי זעירא שמע בדיבוריה • אתון בעיי מיזקפוניה ואשכחוניה איעני אמר ליה כהו אכן׳ אמר לון להן דהנינן והחי יתן אל לבו המוציא מת מצוה הרי זה מיטפל בו וקוברו במקומו • אימתי בזמן שמצאו חוץ לתחום • אבל אם מצאו בתוך התחום הרי זה מביאו במקום הקברות וקוברו • אמר רבי עקיבה כך היתה תחילת תשמישי לפני חכמים פעם אחת הייתי מהלך בדרך ומצאתי מת מצוה ונטפלתי בו כארבעה מיל עד שהבאתיו למקום הקברות וקברתיו וכשבאתי אצל רבי אליעזר ואצל רבי יהושע אמרתי להם את הדבר אמרו לי על כל פסיעה ופסיעה שהיית פוסע מעלין עליך כאילו שפכת דמים • אמרתי אם בשעה שנתכוונתי לזכות נתחייבתי בשעה שלא נתכוונתי לזכות על אחת כמה וכמה • כאותה שעה לא זזתי מלשמש חכמים • הוא הוה אומר דלא שימש חכימיא קטלא חייב • מת מצוה קנה מקומו ארבע אמות אפילו שדה מלא כורכמין שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ • אימתי בזמן שמצאו בשדה • אבל אם מצאו בדרך קוברו או לימין הדרך או לשמאל הדרך • שדה בור ושדה ניר • קוברו בשדה בור׳ שדה ניר ושדה זרע קוברין אותו בשדה ניר׳ שדה כרם ושדה זרע קוברו בשדה זרע • שדה כרם ושדה אילן • אית תניי תני קוברו בשדה כרם • אית תניי תני קוברו בשדה אילן. מאן דאמר קוברו בשדה כרם אבל בשדה אילן לא מפני אהל טומאה • מאן דאמר בשדה אילן אבל בשדה כרם לא מפני הבשר בצירה • החליף רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש עובר משום לא הטמא את אדמתך׳ הוו שתיהן בור שתיהן ניר • שתיהן זרע קוברו באי זה שירצה • כהן ולוי יטמא לוי • לוי וישראל יטמא ישראל׳ ולא הוא לוי הוא ישראל • אמר רבי אבין בשעת דוחק שנינו • מודין חכמים לרבי אליעזר בכהן גדול ונזיר שיטמא נזיר ואל יטמא כהן גדול׳ ומודה רבי אליעזר לחכמים בכהן גדול ונזיר שיטמא נזיר ואל יטמא כהן גדול • הגע עצמך שהקדישו אביו ברחם • זו תורה וזו אינה תורה • רבי הונא בשם רב יוסף • אתיא דרבי אליעזר כבית שמאי דבית שמאי אומרי׳ דתדיר ומקודש תדיר קודם. בן רבי אליעזר אומר תדיר ומקודש תדיר קודם • נזיר שלשים ונזיר מאה • יטמא נזיר שלשים • נזיר מאה ונזיר עולם יטמא נזיר מאה • נזיר עולם ונזיר נזירות • אית תניי תני יטמא נזיר עולם׳ ואית תניי תני יטמא נזיר נזירות. מאן דאמר יטמא נזיר עולם הא נזיר נזירות לא מפני שתגלחתו מרובה • מאן דאמר יטמא נזיר נזירות ונזיר עולם לא מפני שקרבנותיו מרובין׳ החליף ייבא כהדא דאמר רבי אמי בשם ר׳ שמעון בן לקיש עובר משום לא תטמא את אדמתך • וכא כן.

הלכה ב׳

על אילו הטמאות הנזיר מגלח כו׳ • חד סב שאל מרבי יוחנן כזית מן המת מטמא כולו לא כל שכן. אמר לו להביא את הנפל שאין בו כזית • חזר ושאל אבר מן המת מטמא לא כל שכן כולו׳ אמר לו להביא את הנפל שלא קרשו איבריו • אמר רבי יוסי חכים הוא הדן סבא דלא חכים משאיל • מכיון דשאל לקדמיתא לא הוה צריך מישאל תנייתא • ואיכעי מישאל תרתיהון שאל תינייתא וחזור מישאל קדמיתא • תלמידוי דרבי יוסי בן חלפתא שאלון תינייתא ולא שאלון קדמיתא דהוא פשיטא לון מכיון שאין בו כזית דבר ברייא הוא שלא קרשו איבריו. אמר רבי מנא בר חזקיה נהור את דהוה רבי יעקב בר אחא קאים הבא ואף תרהין שאילהא דהן סבא כאהלות להדא מילה לא שהנזיר מגלח עליהן • ועוד מן הדא דאמר רבי יוחנן הייתי סבור שאין הנפלים תורה • ממה שהוא משיב את אימן ימי טוהר הדא אמרה שהנפלים תורה. תני רבי שמעון בן יוחי אומ׳ מפני מה אמרו השרץ מטמא בכעדשה מפני שהשרץ החילת ברייתו בכעדשה • ר׳ יודן בעי המת יטמא פחות מכזית דא״ר יוחנן להביא את הנפל שאין בו כזית • ונבילה מטמא כאפון דאמ׳ ר׳ חנינה אני ראיתי עגל כאפון בטפיר • מאי ברון • מדרשוה אבינא דרוש וקבל שכר • אי זהו נצל בשר המת שנתוק והמוהל שקרש׳ הא עודהו מחוי לא. לא כן אמר רבי חנינה בשם רבי חלבו המת שהתיכו הרי זה טמא. התכו והתיכו הרי זה טהור • רבי יודן ורבי יוסי חד אמר להוציא מי בשר שבו. וחרנה אמר שאם יקרש ויהא בו כזית יהא מטמא כחי׳ תנינן רבי יוסי אומר בשר המת שיבש ואינו יכול להשרות ולחזור כמות שהיה טהור׳ מאי טעמא דרבי יוסי ולא מן הנבילה למד מן הנבילה מה נבילה אם יבשה טהורה׳ אף המת אם יבש יהא טהור׳ רבי אמי בעי אי מה הנבילה אם נסרחה טהורה. אף המת אם נסרח יהא טהור • מעתה אין נצל כרבי יוסי. אשכח תני בשם רבי יוסי יש נצל • חברייא בעון קומי רבי יוסי אי מה הנבילה אין לה רקב׳ אף המת אין לו רקב • אמר לון לא למד המת מן הנבילה לעצמות אלא לבשר • אין רקב לבשר • יש רקב לעצמות כהדא דתני בר קפרא ורקב עצמות קנאה׳ רבי ינאי אמר או בקבר אפילו נגע בקבר אדם הראשון׳ חברייא אמרין מסרס קרייא או בקבר או ברקב הוא • תני בר קפרא אומר או בקבר או ברקב • אמר ר׳ יודה בן פזי מלא תרווד אחד נטל הקב״ה ממקום המזבח וברא בו אדם הראשון אמ׳ הלואי ייברא ממקו׳ המזבח ותהא לו עמידה • הדא הוא דכתיב וייצר יי׳ אלהים את האדם עפר מן האדמה • וכתיב מזבח אדמה תעשה לי • מה אדמה שנאמר להלן מזבח. אף כאן מזבח • והיו ימיו מאה ועשרים שנה • קרוב לאלף שנה חיה אדם הראשון ואת אמר והיו ימיו מאה ועשרים שנה • אלא לק״כ שנה הוא חוזר למלוא תרווד אחד רקב • וקשיא עוג מלך הבשן מאה ועשרים שנה • ותינוק בן יומו מאה ועשרים שנה. עוג מלא תרווד רקב. ותינוק בן יומו מלא תרווד רקב • מלא תרווד רקב שאמרו ישנו מקישרי אצבעותיו ולמעלה דברי ר״מ וחכמ׳ אומ׳ מלא היד הגדולה׳ רבי זעירא רבי חייה בשם ר׳ מחוי הדא דר׳ מאיר הבין • והדא דרבנן הבין • אי זהו מת שיש לו רקב תנקבר ערום בארון של שייש או על גבי ריצפה או על גבי טבלה של שייש׳ אבל נקבר בכסותו על ארון של עץ או ע״ג טבלה של עץ אין זה רקב׳ זהו עפר קברות וצריך מלא תרווד • ועוד רבי יוחנן אמר נקבר עמו אפילו גילגלין קטן אין זה רקב • רבי יסא בשם רבי יוחנן שני מתים שקברן זה בצד זה נעשה גילגלין לזה • וזה נעשה גילגלין לזה • מה נפשך

גילגלין לזה ולא לזה· התיב אבא בר נתן הגע עצמך שהביא חצי הרווד רקב מזה וחצי הרווד רקב מזה ועירבן זה כזה והוה עיינן ואיתחמי גחיך ואיקפד עלוי ומית· אמר רבי יוסא הא אזיל גוברא ולא שמעינן מינה כלום· מאי כדון· תמן אין כל אחד ראוי למלא הרווד רקב. ברם הכא כל אחד ואחד ראוי למלוא תרווד רקב· נחתכה רגלו מארכובה ולמעלה אין לו רקב· מארכובה ולמטה יש לו רקב· נקברה עמו מארכובה ולמטן היא נעשית לו גילגלין· מארכובה ולמעלן אין נעשית לו גילגלין· חברייא בעו קומי רבי שמואל רבי שמואל בר אבדומא קשר גילגלין מן הארכובה ולמטן · ואמר לון אין מיני אפילו לא נחתכה אראה אותה כאילו היא חתוכה והיעשה לו גילגלין· מכיון שהיא מחוברת לו כולו גוף אחד הוא· חסר מהו שיהיה לו רקב· נישמעינה מן הדא חסר אין לו רקב ואין לו תפישת קבר· ואין לו שכונת קברות· רבי יוחנן בעי כמה יחסר ולא יהיה לו רקב ייבא כיי דתנינן תמן כדי שיינטל מן החי וימות· וכא כן· הגע עצמך שניקב ושטו הרי אינו חסר· ואינו חיה· לית לך אלא כהדא נחתכה רגלו מן הארכובה ולמטה יש לו רקב· מן הארכובה ולמעלן אין לו רקב· נקברה עמו מן הארכובה ולמטן נעשית לו גלגלין מן הארכובׄ ולמעלן אינה נעשית לו גילגלין· נפלים מהו שיהא להן רקב· מאן דמר דמן מטמא ברביעית יש להן רקב· ומאן דמר אין דמן מטמא ברביעית אין להן רקב· נישמעינה מן הדא עפר תלוליו למה הוא טמא מפני שהנשים קוברות שם נפליהן· אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה לא מסתברא דלא דמכי שחין קוברין שם איבריהן· אית לך מימר משם רקב לא משם מגע כשעורה· והא תני נטל ממנו עפר וסמכו לו טהור· תיפתר כהדין תנייא דתני עקרו ממקומו טמא· רבן שמעון בן גמליאל מטהר· אמר ר׳ שמעון בן אלעזר וירדו כשיטת רבי שמעון דתני השזרה והגולגולת אפי׳ מבותתין אפילו מפורקין טמא שהקבר מצרפן משום אדם באהל· מתניתא דרבי לעזר בן עזריה דתני אמר רבי שמעון בן אלעזר בראשונה היו כתי דינין חלוקין· מקצתן אומרים רביעית דם· רובע עצמות· מקצתן אומרי׳ חצי לוג דם חצי לוג עצמות לנזירות ולטומאת מקדש וקדשיו· רבי יעקב בר אידי בשם רבי שמעון מדרש אמרוה מפי חגי זכריה ומלאכי· הלכה ג׳ אבל הסככות והפרעות וכו׳· בנתיים מהו· ר׳ יוחנן אמר בנתיים להקל· רבי שמעון בן לקיש אמ׳ בנתיים להחמיר· מהו בנתיים זה אבר מן המת ואבר מן החי שאין עליהן בשר כראוי· רבי יוסי בעי מניין עצם כשעורה לא מן הדין קרייא או כעצם אדם· הכא את עבד לה כשעורה· והכא את עבד לה פחות מכשעורה· תני רבי שמואל בר אבודמא בחלל כל שהוא חלל· בחלל זה אבר מן המת ואבר מן החי שאין עליהם בשר כראוי·

אמר רבי יוחנן סככות ופרעות תורה הן אצל תרומה ואין הנזיר מגלח· רבי ירמיה בעי אם לשרוף אפילו על ספק דבריהן שורפין· אם ללקות תני רבי צידנייה קומי רבי ירמיה ופליג על רבי ירמיה כל טומאה מן המת שהנזיר מגלח חייבין עליה על ביאת המקדש· וכל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה אין חייבין עליה על ביאת המקדש· אמר רבי יוחנן רובדי אילן שיש בהן ארבעה על ארבעה הנזיר מגלח· רבי יוסי אמר רבי יוחנן ידו אחת בצד זו וידו אחת ברובד אין הנזיר מגלח· רבי יוסי בעי אם חוצץ הוא בפני הטומאה יחוץ בפני טהרה· אם אינו חוצץ בפני טומאה אל יחוץ בפני טהרה· אמר רבי יוחנן המת בבית והנזיר תחת המיטה נזיר מגלח· כל שכן המת תחת המיטה והנזיר בבית אינו מגלח· אמר רבי יוחנן המת והנזיר תחת כרעי המיטה תחת מעי הגמל תחת מעי השקוף תחת מלתריות אין הנזיר מגלח· ולא כל דבר שנראה להגן ג שמע חזקה ואמר טהרו מהים· אמר רבי יוחנן המת בבית והנזיר בטריקלין הנזיר מגלח· כל שכן המת בטריקלין והנזיר בבית שהנזיר מגלח· רבי מנא בעי אם אהל לחוץ יהא אהל להמשך· אם אינו אהל להמשך תיפקע טומאה·

אמר רבי יוחנן טומאה מחצי כותל ולחוץ הנזיר מגלח· אמר רבי יאשיה טומאה טמונה בקרקעו של בית נזיר מגלח· רבי יעקב בר אחא בשם רבי יאשיה רוב בניינו ורוב מניינו של מת אין הנזיר מגלח באמת דאמר רבי אליעזר כל מקום ששנינו באמת הלכה למשה מסיני· יפלו כי טמא נזרו· מיכן שטמאים נופלין· ויסתור· אין לך סותר אלא ימי המת בלבד· ולא יעלו· מה אם ימים שעושין משכב ומושב את אומר עולין· ימים שאין עושין משכב ומושב אינו דין שיעלו· מה חמית מימר שאין עולין· אמר רבי בשם רבי שמעון בן לקיש גדל פרע שער ראשו· ימים של גידול שיער עולין· ימים של העברת שיער אין עולין· עד כדון כימי ספירו כימי גמרו· רבי יוחנן בשם רבי ינאי אל נא תהי כמת· מה ימי המת אין עולין אף ימי הסגר אין עולין· חד בי רבי אמר הדא דרבי יוחנן קומי רבי שמעון בן לקיש ולא קיבל עלוי· אמר ליה הבא את עבד לה הסגר· והבא את עבד לה החלט· לית יכיל דאמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי אל נא תהי כמת ז תסגר· מה ימי המת שבעה· אף ימי הסגר שבעה· הלכה ד׳

רבי אלעזר אמר בשם רבי יהושע כו׳· תמן תנינן שנים טמאין במת אחד טמא טומאת שבעה ואחד טמא טומאת טמאי ערב· שלשה טמאים במת שנים טמאים טומאת שבעה· אחד טמא טומאת ערב· ארבעה טמאים במה· שלשה טמאים טומאת שבעה ואחד טמא טומאת ערב· כיצד שני בני אדם הנוגעין במת טמא טומאת שבעה· ואדם הנוגע בו טמא טומאת ערב כו׳· רבי יוחנן בשם רבי ינאי וכולהן תורה הן אצל תרומה· אבל על ביאת המקדש אינו חייב אלא על שני שנגע בראשון· מה טעם ואיש אשר יטמא ולא יתחטא· הטעון חיטוי חייב על ביאת מקדש ושאין טעון חיטוי אינו חייב על ביאה המקדש: התיבון הרי אדם הנוגע בכלים ונוגעין במת טעון חיטוי והוא שני· אמר רבי אבין בר חייה בטומאת איש כאיש לא כטומאת איש בכלים· מילתיה דר׳ אבין בר חייה אינו חייב אלא הראשון בלבד מאחר שאילו אדם באדם אינו חייב אלא על הראשון בלבד וכא אינו חייב אלא על הראשון בלבד· אמר רבי יוסי והוא שטבל· אבל אם לא טבל הדא היא דרבי· דרבי אמר כל הטמאים בטומאתן עד שיבואו במים· אמר רבי אילא הוא עצמו שנגע במת חייב· אמרה ואמר טעמא אשר יטמא בטומאת איש הוא והוא שלישי כדאמר רבי אבין בר חייה בטומאת איש באיש ולא כטומאת אדם בכלים· רבי זריקא בשם רב המנונא תני תמן פליג על רבי אלעזר כלי שחציו מן האדמה וחציו מן הגללי׳ חייבין עליו על ביאת המקדש מפני שחצייו מן האדמה וחציו מן הגללים· אבל אם היה כולו מן האדמה חייב· מנו חייב לא הנוגע· לא שני שנגע בראשון הוא· אמר רבי פינחס קומי רבי יוסי תיפתר בשזרקו אמר ליה אי בשזרקו בדא תני על רחיצת גופו ענוש כרת ועל כיבוס בגדיו בארבעים· משם מכניס כלים טמאים במקדש· אמר רבי לעזר בי רבי יוסה קומי רבי יוסי אוף אנן תנינן הדא מסייעא להדין תנייא קדמייא דתני רבי אלעזר אמ׳ משום רבי יהושע כל טומאה מן המת שהנזיר מגלח עליה חייבין על ביאת מקדש· וכל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה אין חייבין עליה על ביאת המקדש· ראשון שהנזיר מגלח עליו חייבין עליו על ביאת מקדש· שני שאין הנזיר מגלח עליו אין חייבין עליו על ביאת המקדש· אמר רבי יוחנן לטמאות הפרושות מן המת נצרכה· רביעית דם רובע עצמות שאין הנזיר מגלח עליהן אין חייב עליהן· חצי לוג דם וחצי לוג עצמות שהנזיר מגלח עליהן חייבין עליהן על ביאת המקדש· אמר רבי ירמיה הוינן סברין מימר מה פליגי לקרבן· אבל למלקות לוקין אפילו על השלישי· אפילו על הרביעי· תני רבי יוסי צידנייה קומי רבי ירמיה ופליג על ר׳ ירמיה כל טומאה מן המת שהנזיר מגלח עליה חייבין עליה על ביאת המקדש וכל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה אין חייבין עליה על ביאת המקדש· אמר רבי יוסי בי רבי בון רבי ינאי רבי יוחנן לטמאות הפורשות מן המת נצרכה· רביעית דם· רובע עצמות שאין הנזיר מגלח עליהן אין חייבין עליהן· חצי לוג דם וחצי לוג עצמות שהנזיר מגלח עליהן לוקין עליהן:

הדרן עלך כהן גדול ונזיר

שני נזירין שאמר להן אחד ראיתי אחד מכם שניטמא ואיני יודע אי זה מכם מביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה ואומר אם אני הוא הטמא קרבן טומאה שלי וקרבן טהרה שלך· ואם אני הוא הטהור קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה שלך· וסופרים שלשים יום ומביאין קרבן טהרה· ב׳ ואומר אם אני הוא טמא קרבן טומאה שלי וקרבן טהרה שלך· וזה קרבן טהרתי· ואם אני הוא הטהור קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה שלך· וזה קרבן טהרתך· מת אחד מהן אמר ר׳ יהושע יבקש אחד מן השוק וידור כנגדו נזיר ויאמר אם טמא הייתי הרי אתה נזיר מיד· ואם טהור הייתי הרי אתה נזיר לאחר שלשים יום וסופרים שלשים יום ומביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה· ג׳ ויאמר אם אני הוא הטמא קרבן טומאה שלי וקרבן טהרה שלך· ואם אני הוא הטהור קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה בספק· סופרים שלשים יום ומביאין קרבן טהרה· ד׳ ואומר אם אני הוא טמא קרבן טומאה שלי וקרבן טהרה שלך וזה קרבן טהרתי· ואם אני הוא טהור קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה בספק וזה קרבן טהרתך· אמר לו בן זומא מי שומע לו שידור כנגדו· אלא מביא חטאת העוף ועולת בהמה ואומר אם טמא הייתי החטאת מחובתי והעולה נדבה· ואם טהור הייתי העולה מחובתי והחטאת בספק וסופר שלשים יום ומביא קרבן טומאה וקרבן טהרה·

ה׳ ואומר אם טמא הייתי העולה ראשונה נדבה וזו חובה· ואם טהור הייתי העולה ראשונה חובה וזו נדבה וזה שאר קרבני· אמר רבי יהושע נמצא זה מביא קרבנותיו חצאים· אבל הודו חכמים לדברי בן זומא· ו׳

נזיר שהיה טמא בספק ומוחלט בספק אוכל בקדשים לאחר ששים יום· ושותה יין ומיטמא למתים אחר מאה ועשרים יום שתגלחת הנגע דוחה לתגלחת הנזיר בזמן שהוא ודאי אבל בזמן שהוא ספק אינה דוחה:

סליק פירקא

שני נזירין שאמ׳ להן אחד כו׳ ולא סוף דבר כשאמר להן אחד ראיתי את אחד מכם שניטמא ואיני יודע אי זה מכם · אלא אפילו אמר להם ראיתי אחד מכם שנזר ואיני יודע אי זה מכם שניהן נוהגין נזירות על פיו כשאינן מכחישין אותו׳ אבל אם מכחישין אותו לא כדא · הו שניהם מכחישין יביא כהדא עד או׳ ניטמא והוא או׳ לא ניטמאתי טהור · שנים או׳ ניטמאת והוא או׳ לא ניטמאתי שניהן נאמנין כמנו דברי ר״מ · וחכמים אומ׳ הוא נאמן ע׳ עצמו · רב יהודה בשם רב כיני מתניתא ר״מ מטמא · ר׳ יהודה וחכמים מטהרים. א״ר יוחנן כיני מתניתא ר״מ מטמא ורבי יהודה מטהר׳ מיליהון דרבנן מסייעין לר׳ יוחנן דא״ר גוריון בשם רבי יוסי בן חנינה לא א״ר יודה אלא. בטומאה ישנה שיכול לומר נטמאתי וטהרתי והני כן הדבר על אכילת חלב · הוא הדבר על ביאת המקדש · ויודון ליה בטומאה · מפני טומאת נזיר שאין אומר לו איכן הוא קרבנך שהבאת · ויודון ליה בתרומה · עד כאן קשי׳ ר׳ חנינה · ר׳ מנא שמע לה מן דבתרה אמרו לו אם ירצה לו׳ מזיד הייתי בשפחה חרופה מה אית לך שוגג חייב מזיד חייב שיכול לומר לו הערתי אבל לא גמרתי · כי דאמ׳ רשב״ל נאנסתי מפני כשפים שעשת לי בנזירות מה אית לך שוגג חייב מזיד חייב׳ אנוס חייב׳ בפתע לרבות השוגג · בפתע לרבות המזיד · תנאי היה בליבי לכשאטמא תיפקע נזירותי מפני החול עלי נזירות אחרת׳ מ״מ לא נתחייב בנזירות עד עכשיו · תניי היה בליבי לכשאטמא תפקע נזירותי מפני החול עלי נזירות אחרת בשביעית · מה אית לך שוגג חייב מזיד חייב · הני כדברי׳ אין הניי בשביעית · ואתייא כיי דמר ר׳ בא · רב יהודה בשוגג בקרבנה ובמזיד בקרבנה׳ אבל אם אמר סבור הייתי שאין זו שבועה פטור · הא כל אילין מילייא לא מצי הנייה · וכא מצי הנייה · מה דר׳ יוסי אמר פלוני אכל חלב והתריתי בו אינו לוקה׳ אמר לו אחד נזיר והיה נוהג בנזירות על פיו ושתה יין וניטמא למתים והתרו בו שנים לוקה עיקר עדותו לא בעד אחד הוא׳ מה דרבי מנא אמר פלוני בתת חינה ובא עליה בעלה כהן והתריתי בו אינו לוקה · נסתרה בפני שנים · אמר אחד מהם אני ראיתי שניטמאת ובא עליה בעלה והתרו בו שני׳ לוקה · ועיקר עדותו לא בעד אחד ומביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה הדא בעומד בסוף שלשי׳ אבל בעומד בתוך שלשי׳ ממתינין לו עד שלשי׳ כשהיה זה נזיר שלשי׳ וזה נזיר שלשי׳ · אבל אם היה זה נזיר שלשים וזה נז׳ מאה ממתינין לו עד מאה · ר׳ יעקב דרומיא בעא קומי ר׳ יוסי ניטמא באותן הימ׳ מה הן · אמ׳ לו כמי שחבירו מבקש לו מאחר כן השוק שתה יין בתוך שלשים יום הראשונים אינו לוקה · בתוך שלשים יום האחרוני׳ לוקה׳ הכא כן השוק אינו לוק׳ לא על השני׳ ולא על האחרוני׳ · עד כדון בשהתרו בו על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו׳ התרו בו על שניהן כאחד פלוגתא דר׳ יוחנן ורשב״ל דאיפלגון בשני ימים טובים של גליות ר׳ יוחנן אמר מקבלין התרייה על ספק · רשב״ל אמר אין מקבלין התרייה על ספק · נזרתי ואינו יודע מה נזרתי אם לעכשיו אם לאחר זמן׳ אמר לו זו לעכשיו חזו לאחר זמן · שתה יין בתוך שלשים ימים הראשונים לוקה · בתוך שלשים האחרונים אינו לוקה · וחש לומר שמא הראשונים בתוך נזירותו והאחרונים לאחר נזירותו · כל ימי נזרו׳ לעשות ימים שלאחר מלאת כבתוך מלאת ליין לטמא׳ ולתגלחת׳ דביא קרבנותיו חצי׳ · שלא תנעול תשובה בבית הוועד׳ ציבור שניטמא בספק רה״י בפסח ר׳ הושעיה אמ׳ ידחה לפסח שני · ר׳ יוחנן אמר משלחין אותו בדרך רחוק׳ ואתייא כיי דא״ר יוחנן ניטמ׳ טומאת התהום משלחין אותו בדרך רחוקה · נזיר שניטמא בספק רה״י בפסח רבי יוחנן אמר יעשה כספיקן · ורבי הושעיה אמר יעשה בטומאה׳ אף רבי הושעיה רבה מודי שיעשו כספיקן · לא א״ר הושעיה אלא לחומרין · ר׳ יוחנן אמר בשם רבי בנייה ישר׳ ערל מזין עליו שכן מצינו שקבלו אבותינו במדבר הזיית ערילו׳ · א״ר רב חסדא אתייא כמ״ד ב״א מלו · כרם כמ״ד בעשירי מלו לא כמו הזיית ערילים · אמר ר׳ אבין מ״מ לא כמו הזיית ערילים · ר׳ אלעז׳ בשם ר׳ חנינה מעשה בכהן ערל שהוזה והוכשרו הזייותיו · תני ר׳ אליעזר בן יעקב או׳ איסטרטו׳ ושומרי צירים היו בירושלי׳ וטבלו ואכלו פסחיהם לערב · הלכה ב׳ אי זהו מוחלט בספק שני׳ שבאו אצלו והחליט את אחד מהן ולא הספיק להחליט את השני עד שנחלפו לו זהו מוחלט בספק · הדא הא דתני ר׳ חייה ספק נזיר טמא ספק נזיר טהור אבל נזיר ודאי היה ספק מצורע טמא ספק מצורע טהור · אבל מצורע ודאי היה אוכל בקדשי׳ אחר ס׳ יום ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ק״כ ימים׳ כיצד אמרו לו נזיר טמא אתה צא ומנה שבעה והזה ושנה תילח והביא מנה שבעה ורצה לגלח׳ אמרו לו נזיר טמא צא ומנה שבעה והשלימן לשלשים · מנה שלשי׳ ורצה לגלח · אמרו לו נזיר טהור אתה ואין נזיר טהור מגלח על מיני דמים הרי זה מביא עולה ומגלח עליה חטאת העוף ומתנה עליה ואומר אם טמא הייתי החטאת מחובתי והעולה נדבה׳ אם טהור העולה מחובתי והחטא׳ ספק מגלח את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו כדרך שמצורע מגלח · הלכה ג כיצד עושין לו להחמיר מביא שתי ציפורי דרור שוחט אחד מהן על כלי חרש על מים חיים חופר וקוברה בפניו ואסורה בהנייה · וגילח ראשו וזקנו וגבות עיניו כדרך שמצורעין מגלחין אותה ומונין שלשים יום ומביא עולת בהמה אחרת ומתנה עליה ואומר אם טמא הייתי העולה הראשונה נדבה או חובה והחטאת מחובתי׳ ואם טהור הייתי העולה הראשונה חובה או נדבה והחטאת ספק מגלח ראשו זקנו גבות. עינו כדרך שמצורע מגלח׳ הלכה ד׳ ר״ש אומר למחרת הוא מביא אשמו ולוג שמן על גביו ומתנה עליה ואו׳ אם טמא הייתי הרי הא חובתי ואם לאו הרי הוא ספיקי וישחוט בצפון וטעון מתן בהונות ונאכל לזכרי כהונה בכל מקום ליום ולילה עד חצות אבל חכמים הודו לרבי שמעון שהוא מביא את הקדשים לבית הפסול ·

הלכה ה׳ הביא חטאת בהמה אינו יכול שאין לו חטאת בהמה׳ חטאת העוף אינו יכול שהרי עשיר שהביא קרבן עני לא יצא׳ כיצד יעשה יכתוב נכסיו לאחר ויביא קרבן עני · נמצא עשיר מביא חטאת עוף ומתנה עליה ואומר אם טמא הייתי הרי זה חובתי׳ ואם לאו הרי הוא ספק · הלכה ו׳ אוכל בקדשים מיד · לשתות יין וליטמא למתים אינו יכול שאין נזירותו עולה לו מתוך צרעתו · הלכה ז׳ מתה שלשים יום ומביא קרבנותיו שלמין ומתנה עליהן ואומר אם טמא הייתי העולה הראשונה חובה וזו נדבה · ואם טהור הייתי העולה הראשונה נדבה וזו חובה · והחטאת ספק ומגלח ראשו וזקנו וגבות עיניו כו׳: הלכה ח׳ כיצד עושין לו כדברי בן זומא הרי זה מביא עולת בהמה ומגלח עליה חטאת העוף ומתנה עליה ואומר אם טמא הייתי החטאת מחובתי והעולה נדבה · אם טהור הייתי העולה מחובתי וחטאת ספק מגלח עליה ראשו וזקנו וגבות עיניו כו׳ הלכה ט׳ שותה יין ומטמא למתים מיד · בר״א בזמן שנזר מתוך ימי נזירותו · אבל אם נזר מתוך ימי צרעתו אוכל בקדשים אפילו לאחר שתי שנים · שותה ביין ומטמא אחר ד׳ שנים · הלכה י׳ אמר ר׳ יוחנן זו דברי בן זומא׳ אבל דברי חכמים לעולם הוא מחליטו עד שיניף האשם · רבי ירמיה בעי שיניף האדם יהא זה מחליטו׳ אמר ליה רבי יוסי למה לא מצינו כמה אשמות דוחין מפני ספיקות · דתנינן תמן אשם שנתערב בשלמים רבי שמעון אומר שניהם ישחטו בצפון ויאכלו כחומר שבהן · אמרו לו אין מביאין קדשים לבית הפסול · רבי יעקב דרומיא בעא קומי רבי יוסי ויעשו לו תקנה ליינו · אמר ליה וגלח והזיר פתח אהל מועד · הראוי לבוא אל פתח אהל מועד יצא זה שאינו ראוי לבוא אל אהל מועד׳ שערו מהו רבי יעקב בר אחא איפלגון ר׳ יוחנן ורבי שמעון בן לקיש׳ רבי יוחנן אמר שערו אסור · רבי שמעון בן לקיש אמר שערו מותר׳ רבי זעירא בעי במצורע שנזר פליגין · או בנזיר שנצטרע פליגין · אין תימר במצורע שנזר פליגין הא בנזיר שנצטרע דברי הכל הוא אסור׳ אין תימר בנזיר שנצטרע פליגין · הא במצורע שנזר דברי הכל מותר׳ ר׳ ירמיה פשיטא ליה במצורע שנזר פליגין הא בנזיר שנצטרע דברי הכל מותר׳ תגלחת מצוה מהו שתדחה להגלחת הרשות׳ נישמעינה מן הדא ומגלח ראשו וזקנו וגבות עיניו כדרך שמצורעין מגלחין וחש לומ׳ שמא הגלחת מצוה היה · ר׳ זעירא בשם ר׳ יודן מתניתא אמרה כן שר״ש אומר כיון שנזרק עליו אחד מן הדמין הותר הנזיר לשתות יין וליטמא למתים · ואינו אסור אלא משום בל תשחת · שמואל בר אבא אמר תיפתר בסריס · והא תנינן זקן אית לך מימר סריס ליה לך אלא כדאמר רבי יעקב בשם רבי יוחנן נטלן מלמטן למעלן אסור · ר׳ יוסי בר אבין אמר לא שנייא הא למטן למעלן הא למעלה למטן · טמא בספק מוחלט ודאי אוכל קדשי׳ לאחר ששים יום ושותה יין ומיטמא למתי׳ · לאחר מאה ועשרים יום · טמא ודאי מוחלט בספק אוכל בקדשים לאחר עשרי׳ יום · ושותה יין ומיטמא למתים לאחר מ״ד יום · טמא ודאי מוחלט ודאי אוכל בקדשים לאחר שמונה ימים שותה ביין ומיטמא למתים אחר מ״ד יום׳ אמר רבי אבא מרי אחוי דרבי יוסי זאת אומרת שהתער סותר בנזיר טמא שבעה:

הדרן עלך שני נזירין

הגוים אין להן נזירות · נשים ועבדי׳ יש להן נזירות׳ חומר בנשים מבעבדים שהוא כופף את עבדו ואינו כופף את אשתו׳ חומר בעבדים מבנשים שהוא מיפר נדרי אשתו ואינו מיפר נדרי עבדו · היפר לאשתו היפר לה עולמית · היפר לעבדו יצא לחירות השלי׳ את נזירותו עבר מכנגד פניו ר״מ או׳ לא ישתה · ור׳ יוסי או׳ ישתה · ב׳ נזיר שגילח ונודע שהוא טמא אם טומאה ידועה סותר ואם טומאת התהום אינו סותר אם עד שלא גילח בין כך ובין כך סותר · כיצד ירד לטבול במערה ונמצא מת צף על פי המערה טמא · נמצ׳ משוקע בקרק׳ המערה ירד להקר טהור׳ ליטהר מטומאת המת טמא שחזק׳ טמא טמא וחזקת טהור טהור שרגלי׳ לדבר · ג׳ המוצא מת בתחילה מושכב כדרכו נוטלו ואת תפושתו׳ מצא שנים נוטלן ואת תפושהן׳ מצא ג׳ אם יש בין זה לזה מד׳ אמות ועד שמונה כמלוא המטה וקובריה הרי זו שכונת קברו׳ בודק ממנו ולהלן עשרי׳ אמה׳ מצא אחד בסוף עשרים אמה בודק הימנו ולהלן עשרי׳ אמה שרגלים לדבר שאילו בתחילה מצאו נוטלו ואת תבוסתו · ד׳ כל ספק נגעי׳ בתחילה טהור עד שלא נזקק לטומאה משנזקק לטומא׳ ספיקו טמא · בשבע׳ דרכים בודקין את הזב עד שלא נזקק לטומא׳ במאכל במשתה במשא בקפיצה בחולי במראה ובהירהור · ומשנזקק לטומאה אין בודקין אותו · אונסו וספיקו ושכבת זרעו טמאים שרגלים לדבר. ה׳ המכה את חבירו ואמדוהו למיתה והיקל ממה שהיה ולאחר מיכן הכביד ומת חייב׳ ר׳ נחמיה

פוטר שרגלים לדבר׳ ׳ו נזיר היה שמואל כדברי רבי נהוריי שנאמר ומורה לא יעלה על ראשו׳ נאמר בשמשון מורה ונאמר בשמואל מורה · מה מורה האמורה בשמשון נזיר · אף מורה האמורה בשמואל נזיר · א״ר יוסי והלא אין מורה אלא של בשר ודם׳ אמר לו רבי נהוראי והלא כבר נאמר ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני וכבר היה עליו מורא של בשר ודם:

סליק פירקא

הגוים אין להן נזירות כו׳ · בני ישראל נודרין בנזיר · ואין הגוים נודרין בנזיר · כמה דאת אמר איש · מה תלמוד לומר איש להביא הגוים שנודרין נדרים ונדבות כישראל · אמור אף הכא כן׳ שנייא היא דכתיב וכפר עליו את שיש לו כפרה · יצאו גוים שאין להן כפרה · תמן תנינן הנכרי ר״מ אומר נערך אבל לא מעריך׳ ר׳ יהודה אומר מעריך אבל לא נערך׳ חה חה מודין שהן נודרין ונידרין · רבי ירמיה בעי מ״ד תמן מעריך · והכא מזיר · מ״ד נערך הכא ניזור׳ מזיר היך איפשר ישראל מזיר את הגוי ושמע הוא ליה · אלא כשאמר ישראל הריני נזיר ושמע הגוי ואמר מה שאמר זה עלי אינו אלא כפורע חוב · ניזור היך איפשר · גוי מזיר את ישראל · ישראל לישראל אינו מזיר וגוי מזיר את ישראל · אלא כשאמר הגוי הריני נזיר ושמע ישראל ואמר מה שאמר זה עלי · מה מעשת בן ישראל בבל יחל ואין הגוי בבל יחל · אמר רבי יונה ישראל יש להן היתר חכם . גוים אין להן היתר חכם · אמר רבי יוסי ישראל צריכין היתר חכם והגוים אין צריכין התר חכם׳ ואתייא דרבי יונה כדרבי אבהו חדא גויה אתת לגבי ר׳ אבהו אמר לאבימי בר טובי פוק ופתח לה בנולד ודרבי יונה כרבי אחא · דאמר הוא לבן והוא כושן רשעתיים · ולמה נקרא שמו כושן רשעתיים · שעשה שתי רשעיות · אחת שחילל את השבועה · ואחת ששיעבד בישראל שמונה שנה · רכוף את אשתו לא כן אמר ר׳ הונא הנייתי עליך כופה ומשמשתו׳ הנייתך עלי הרי זה יפר · שנייה היא שהוא הכיתו והכייתה׳ ולא יכוף את עבדו שנייא היא דכת׳ כי נזר אלהיו על ראשו · את שאין לו אדון אחר · יצא עבד שיש לו אדון אחר · הוה יכול למחות על דבר רבו · אומר לו הלכה היא שמע לדברי רבך · כפפו רבו וניטמא מהו שיביא קרבן טומאה · וכי נזיר הוא לא את הוא שגזרתה עליו שיטמא את אמר מביא קרבן טומאה וכא מביא קורבן טומאה׳ כפפו רבו וניטמא מהו שיסתור׳ וכי נזיר הוא אלא את הוא שגזרת עליו שיטמא את אומר סותר וכא סותר׳ פשיטא דא מילתא ניטמא ואחר כך יצא לחירות מביא קרבן טומאה׳ מהו כשכפפו רבו או בשלא כפפו רבו אין תימר בשכפפו מביא קרבן טומאה · אין תימר בשלא כפפו רבו ישלם כל זמן שהוא תחתיו · אמר רבי יוסי בשכפפו רבו אנן קיימין שלא תאמר הואיל יצא לחירות תפקע ממנו נזירות בטומאה לפום כן צרך מימר מנה לנזירות בטומאה · אמר רבי יוסי עבד שאמר הריני נזיר לכשאצא לחירות כופו לנזירות׳ עבד כופו לנזירות ואינו כופה לא לנדרים ולא לשבועות · רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא כפפו רבו וניטמא מהו שילקה או אינו אלא הלכה · מה אנן קיימין אם בשנזירותו תורה והלכה יש לכוף לוקה · אם בשאילו ואילו מדבריהן לא ילקה׳ אמר רבי מנא לוקין על ההלכה׳ אלא אכן הוא · אם בשנזירותו הלכה׳ והלכה יש לכוף ולוקה · אם כשאילו ואילו מדבריהן לא ילקה׳ כפפו רבו לדבר אחד מהו שיכוף אותו לכל הדברים׳ כאנו לכחלוקת רבי מאיר ורבי יוסי · עבד מכנגד פניו רבי מאיר אומר לא ישתה׳ רבי יוסי אומר ישתה׳ מה אנן קיימין אם כשאמר בין בפניי בין שלא בפניי שתה אוף רבי מאיר מודה אם כאומר בפניי שתה שלא בפניי אל תשתה אוף ר׳ יוסי מודה אלא כן אנן קיימין כאומר שתה ר״מ או׳ בפני שתה ושלא בפני אל תשתה ׳רבי יוסי אומ׳ כאומ׳ בין בפניי בין שלא בפניי שתה׳ הלכה ב׳ אמר רבי יוחנן מאן תנא אם גילח ואם לא גילח ר׳ אליעזר · כרם כרבנין עד שלא נזרק הדם עליו · עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר טעמא דר׳ אליעזר וגילח הנזיר את שער ראש נזרו · התורה תלת לנזירותו בשערו השלים לנזירותו לא הספיק לגלח עד שנודע לו בספק קבר התהום סותר · הפריש קרבנותיו ולא הספיק לגלח עד שנתודע לו קבר התהום · אמר רבי זעירא קומי רבי מנא · ולא מתניתא היא ולא הוא גילח הוא לא גילח כרבי ליעזר הוא עד שלא נזרק עליו הדם הוא׳ משנזרק עליו הדם כרבנין · מניין לספק קבר התהום׳ רבי יעקב בר אחא בשם רבנן או בדרך רחוקה לכם · מה לכם בגלוי · אף כל דבר שהוא בגלוי יצא קבר התהום שאינו בגלוי · ציבור בגלוי שניטמא בספק קבר התהום מהו שירצה עליו הציץ · ק״ו ומה אם יחיד שהורעתה כוחו בטומאה ידועה ׳ יפיתה כוחו בקבר התהום · ציבור שיפיתה כוחו בטומאה ידועה אינו דין שתייפה כוחו בקבר התהום · קל שאתה מיקל ביחיד את מחמיר בציבור׳ קל שאת מיקל ביחיד שאם נתודע לו לאחר זריקה יעשה כמי שניטמא לפני זריקה בשביל שיאבל הבש׳ · קל שאת מיקל בנזיר טהור את מחמיר בנזיר טמא׳ קל שאת מיקל בנזיר טהור שאם נתודע לו לאחר זריקה יעשה כמי שניטמא לאחר זריקה בשביל שיביא קרבן טומאה · את מחמיר בנזיר טמא שאם נודע לו לאחר זריקה יעשה כמי שניטמא חזר וניטמא בשביל שיביא קרבן טומאה על כל אחד ואחד׳ כהדא דתני ניטמא וחזר וניטמא מביא קרבן על כל אחד ואחד׳ עוכר של פסח מהו שירצה עליו הציץ קל וחומר מה אם הבעלים שהורעתה כחן בזקן וחולה יפיתה כחן בקבר התהום · עוכר שייפיתה כחו בזקן וחולה אינו דין שתייפה כחו בקבר התהום · לא אם אמרת בבעלים שהורעתה כחן כשאר כל טמאות שבשטה · תאמר בעוכר שהורעתה כחו כשאר כל הטמאות שבשטה הואיל והורעתה כחו כשאר כל הטמאו׳ שבשטה הורע כחו כטמא מת בפסח׳ מאי כדון לכם בין לו בין לעוכר שלו׳ עד כדון עושי פסח׳ נזיר מניין רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חסדא תינן סברין מימר עליו לא על העוכר שלו · מן מה דתני הוא נזיר הוא עושה פסח · הדא אמרה מה דנפל לדין נפל לדין · אי זהו קבר התהום המת שנקבר בקש ובתבן ובעפר ובצרורות אבל אם נקבר במים ובאפילה ובנקיקי הסלעים אינו עושה קבר התהום · כללו של דבר כל שאת יכול לפנותו עושה קבר התהום׳ וכל שאי אתה יכול לפנותו אינו עושה קבר התהום · וקש ותבן אין את יכול לפנותו׳ מתניתא ׳דלא כרבי יוסי דר׳ יוסי אומ׳ תבן וכ׳שלו בטל · רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חסדא דברי הכל היא מה דאמר רבי יוסי כשבללו בעפר׳ יש תבן שהוא כעפר ועפר שהוא כתבן · תבן שאין יכול לפנותו הרי הוא כעפר׳ ועפר שאת יכול לפנותו הרי הוא כתבן · דבי רבי ינאי אמרי חיפוי מחצלות כטל׳ איתא חמי חיפוי מחצלות לא כטל · חיפוי מחצלות כטל׳ מילאות חריות צריכה׳ רבי זריקן רבי אמי בשם ריש לקיש אפילו ריק׳ אי זהו קבר התהום כל שאין אדם זוכרו׳ וחש לומר שמא אחד בסוף העולם בחזקת הזה בחזי׳ תיפתר שמצאו קמצוץ · תני אין לך עושה קבר התהום אלא מת בלבד · הא נבילה לא · קל וחומר ומה אם המת שאינו עושה משכב ומושב הרי הוא עושה קבר התהום · נבילה שעושה משכב ומושב אינו דין שתעשה קבר התהום · לאי זה דבר נאמר אין לך עושה קבר התהום אלא מת בלבד להוציא משכב ומושב · ר׳ יוסי בי רבי בון אמר בר פיקה שאל לרבי עד כדון במערה מקורה אפילו במערה שאינה מקורה · סבר בר פיקה אין ספק טומאה צפה על פני המים טהור · אמ׳ ליה רבי אריין בר פיקה עומד בשטותו . אין ספק טומאה צפה על פני המים טהור אלא שרץ אבל במת בעומד הוא כהדא דתאני כל הנזרקין ספיקן טהור חוץ מכזית מן המת והמאהילין שהן כמטמאין מלמטן למעלן׳ לית הדא פליגא על רבי יאשיה דרבי יאשיה אמ׳ טומאה טמונה בקרקעו של בית הנזיר מגלח׳ אמר רבי יוחנן כאן מן הצד וכאן כבנגדן · רבי עזרה בשם רבי יודן אמר ואפילו תימר כאן וכאן מן הצד והיכר כאן וכאן מכנגדן כו׳ו טמא טמא ואינו מגלח · הלכה ג׳ אי זהו משכב כדרכו רגליו מפושטות וידיו על לבו אבל אם מצאו קמצוץ אני אומר גל נפל עליו והרגו׳ והתני בצא שנים ראשיהם בצד מרגלותיהם נוטלן ואת תפוסתן · סברין מימר קמצוץ מהו ראשיהם בצד מרגלותיהם · אמר רבי יצחק בי ר׳ אלעזר כגון אילין נוניא צלייא רישי דהן גבי עוקציה דהן עוקציה דהן גבי רישיה דהן · רבי יצחק בר גופתא בעא קומי רבי מנא תני את אמר מלקט עצם עצם והכל טהור · וכא את אמר הכין · אמר ליה אמור דכהרה אם התקנו לקבר מתחילה יש לו תפוסה · כמה היא תפוסת קבר קולף שלשה אצבעות עד מקום שהמוהל יורד · אמר רב חסדא הדא אמרה מת מצוה מוהר לפנותו · אמר רבי זעירא היפהר טנקבר שלא ברשות׳ או שנקבר לשאלה · וחש לומר שמא מת מצוה היא · סבר ר׳ זעירא שאין מיתי מצוה מצויין׳ נמצאתה אומ׳ שלשה מיני קברות הן קבר הנמצא מפנין אותו פינהו מקומו טמא · ואסור בהנייה · קבר הידוע אין מפנים אותו פינהו מקומו טהור ומותר בהנייה׳ קבר שהוא מזיק את הרבים מפנין אותו פינהו מקומו טמא ואסור בהנייה · הורה ר׳ אבא בר כהן בכפר עקביה מקומו מוהר בהנייה · מה ופליג׳ כאן כשקדם הוא את העיר וכאן כשקדמתו העיר · תני קבר שהקיפתו העיר משלש רוחות מפנין אותו · משתי רוחות · אית תניי תני מפנין אותו׳ אית תניי תני אין מפנין אותו׳ אמר רב חסדא מאן דאמר מפנין אותו בנהוג כתוך שבעי׳ אמה ושירי׳ · מאן דאמ׳ אין מפנין אותו בנהוג חוץ לשבעים אמה ושיריים · מאן דאמר מפנין אותו כעשוי כמין גם מאן דאמר אין מפנין כעשוי כמין הא׳ · כל הקברות מתפנין חוץ מקברי המלך ומקברי הנביא · אמרו לו והלא קיברי בני דוד מתפנין וקיברי בני חולדה היו בירושלם ולא נגע אדם בהן לפנותן מעולם · אמר להן רבי עקיבה משם ראייה מחילה היה שם ומשם היתה טומאה מקודרת ויוצאה לנחל קדרון׳ תמן תנינן ועושה חצר על פתח המערה שש על שש כמלא המיטה והבא הוא אמר הכין · תמן מלא המיטה עומדת׳ ברם הכא מלוא מיטה חוזרת · עד איכן עד כדי נושאי המיטה וחילופיהן וחילופי חילופיהן · תמן תנינן כרם שהוא נטוע עד פחות מארבע אמות רבי שמעון אומר אינו כרם · וחכמים אומרי׳ כרם׳ ורואין את האמצעיות כאילו אינן · טבעון בר בא בשם ר׳ יוחנן כשם שהן חולקין כאן כך הן חולקין בשכונת קברו׳ · א״ר יונה ולא דמיא תמן יש עליהן שכונת קברו׳ ׳ ברם הכא אין עליה שכונת קברו׳ · א״ר יוסי ולא דמיא תמן מרווחין ורצפן במחלוקת׳ רצופין ומרווחין דברי הכל · ברם הכא מהו פליגין בשכא ומצאן רצופין ר״ש אומר גל נפל עליהן ורצפן׳ ורבנן אמרי מרווחין היו ורצפן׳ הלכה ד׳ עד כמה מטריחין עליו · רבי יוסי בשם רבי מישא בר ירמיה

עד מ׳ אמה· בדק עשרים ומצא בודק עד עשר· בדק עשר׳ ומצא בודק עד עשר·
אית תני תני בדק עשר ומצא בודק עד עשר· בדק עשר ומצא בודק עד עשר·
וטמא אותו את הוודאי הוא מטמא· אינו מטמא את הספק לעולם הוא כטומאתו
עד שידע שטהר וטיהרו את הוודאי הוא מטהר אינו מטמא את הספק לעולם הוא
בטהרתו עד שידע שניטמא· כתיב והדוה בנידתה והזב את זובו· מה נידה מטמא
מאונסים· אף הזב מטמא מאונסים· בעתה אפילו מראייה הראשונה· א״ר
זעירא לכשייעשה כנידה· אונסו א״ר אלעזר אונסו ממש· ספיקו ספק זוב ספק
קרי זובו ושכבת זרעו בלא כך אינו מטמא אלא שאין תולין בה מעת לעת·
הלכה ה׳ מני מתניתה רבי נחמיה פוטר וחכמים מחייבין טרגליים לדבר·
רבנין אמרין שני עומדין רבים על עומד אחד· ר׳ נחמי׳ או׳ עומד ואמצעי רבה על
שניהם מה טעמ׳ דר׳ נחמיה אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה· וכי
עלת על דעתך שיהא זה מהלך בשוק והלה נהרג על ידיו· אלא אפי׳ מת מחמת
עמדה ראשונה פטור· מה טעמון דרבנין ולא ימות ונפל למשכב· וכי אין אנו
יודע׳ שאם אינו מת שהוא נופל למשכב אלא כשאמדוהו למית׳· אם כשאמדוהו
למיתה הדא היא דכת׳ אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו· הא אם לא קם חייב·
אלא כשלא אמדוהו למיתה· אם כשלא אמדוהו למית׳ הדא הוא דכת׳ רק שבתו
יתן· ר׳ אילא בשם רשב״ל חידוש מקרא הוא שיתן· ר׳ אבהו בשם ר׳ יוסי בן חנינה
עמד של טעות היה· מה נפק מבינייהון הקל ממה שהיה· מ״ד חידוש מקרא הוא
שיתן אם נתן נתן לא נתן מקרא שיתן· מתניתא מסייעא לדין ומתניתא מסייעא
לדין· מתניתא מסייעא לר׳ יוסי בן חנינה עמדוהו למיתה וחיה מאימתי נותנין לו
משעה שיקל· מ״ד עומד של טעות הוא לא נתן אין אומרין לו שיתן· נתן מהו
שיטול מסייעא ליה לרשב״ל אמדוהו לחיי ומת מאימתי נותנין לו משעה שיכביד·
א״ר יוסי לית כאן משעה שיכביד אלא משעה שיקל· הכהו על ידו וצמתה· אמרין
אסיא אין מקטעה הוא חייה הו׳ מהו שיתן דמי העבד· נישמעינה בן הדא· וכי ינצו
וכי ירבון· והלא הוא מצות היא מריבה· היא מריבה היא מצות· מה ת״ל וכי
ינצו וכי ירבון אלא ליתן את המתכוין על שאינו מתכוין ואת שאינו מתכוין על
המתכוין· אם כשאינו מתכוין הוא חייב לא כ״ש במתכוין· אלא כיני הכהו על ידו
וצמתה אמרין אסיא אין מקטעה הוא חיה הוא מהו שיתן דמי היד· כמה דאת
אמר הכן חידוש מקרא הוא שיתן דמי העבד· וכא חידוש מקרא הוא שיתן דמי
היד· הלכה ו׳ אמר רבי ינאי כתיב וכל ההרים אשר במעדר יעדרון
לא תבא שמה יראת שמיר ושית· מה הדין בזרא דחיל מן הדין פרזלא· אף
הדין סערה דחיל מן הדין פרזלא:

הדרן עלך הגוים אין להם נזירות

וסליקא לה מסכתא דנזיר ברחמי שמיא

מסכת קידושין

האשה

נקנית בשלש דרכים וקונ׳ את עצמה בשתי דרכים· נקנית בכסף ובשטר ובביאה·
בכסף בית שמאי אומרים בדינר ובשוה דינר· ובית הלל אומרים בפרוטה ובשוה
פרוטה· וכמה היא פרוטה אחת משמונה באיסר האיטלקי· וקונה את עצמה
בגט ובמיתת הבעל· היבמה נקנית בביאה· וקונה את עצמה בחליצה ובמיתת
היבם· ב׳ עבד עברי נקנה בכסף ובשטר· וקונה את עצמו בשנים
וביובל ובגרעון כסף· יתירה עליו אמה העבריה שהיא קונה את עצמה בסימנים·
הנרצע נקנה ברציעה וקונה את עצמו ביובל ובמיתת האדון· ג׳
עבד כנעני נקנה בכסף בשטר ובחזקה וקונה את עצמו בכסף על ידי אחרים
ובשטר על ידי עצמו דברי ר׳ מאיר· וחכמ׳ אומר׳ אף בכסף על ידי עצמו ובשטר
על ידי אחרים ובלבד שיהא הכסף משל אחרים· ד׳ בהמה גסה
במסירה ובהמה דקה בהגבהה דברי רבי מאיר ורבי אלעזר· וחכמים אומרים
בהמה דקה נקנית במשיכה· ה׳ נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף
ובשטר ובחזקה· ושאין להן אחריות אינן נקנין אלא במשיכה· נכסים שאין
להן אחריות ניקנין עם נכסים שיש להן אחריות בכסף ובשטר ובחזקה· ושאין
להן אחריות זוקקין את הנכסין שיש להן אחריות לישבע עליהן· ו׳
כל הנעשה דמים באחר כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפיו· כיצד החליף שור
בפרה או חמור בשור· כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפיו· רשות הגבוה בכסף
ורשות ההדיוט בחזקה· אמירתי לגבוה כמסירתי להדיוט· כל
מצות האב על הבן האנשים חייבין והנשים פטורות· כל מצות הבן על האב אחד
אנשים ואחד נשים חייבין· כל מצות עשה שהזמן גרמא האנשים חייבין והנשים
פטורות· כל מצוה בלא העשה בין שהזמן גרמא בין שלא הזמן גרמא אחד
אנשים ואחד הנשים חייבין חוץ מבל תשחית ובל תקיף ומבל תיטמא למתים·
ח׳ הסמיכות והתנופות הגשות והקמיצות הקטרות והמליקות
הקבלות וההזיות נוהגות באנשים ואינן נוהגות בנשים חוץ ממנחת סוטה
והנזירות שהן מניפות· ט׳ כל מצוה שאינה תלויה בארץ נוהגת
בארץ ובחוצה לארץ· וכל שהיא תלויה בארץ אינה נוהגת אלא בארץ חוץ
מן הערלה והכלאים· רבי אליעזר אומר אף החדש· י׳ כל העושה
מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין את ימיו ונוחל את הארץ וכל שאינו עושה מצוה
אחת אין מטיבין לו ואין מאריכין את ימיו ואינו נוחל את הארץ· וכל שאינו לא
במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ אין זה מן הישוב והמחזיק בשלשתן עליו
הכתוב אומר והחוט המשולש לא במהרה ינתק:

סליק פירקא

האשה נקנית בשלש דרכים כו׳· כיני מתנית׳ או בכסף או בשטר
או בביאה· ותני ר׳ חייה כן לא סוף דבר בשלשתן אלא
אפי׳ באחד מהן· בכסף מניין כי יקח מגיד שנקנית בכסף·
בביאה מניין ובעלה מגיד שנקנית בביאה· הייתי אומר על ידי זו ועל ידי זו· כסף
בלא ביאה ביאה בלא כסף מניין· ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן כתיב כי ימצא איש שוכב
עם אשה בעולת בעל· הגע עצמך אפילו לא קנייה אלא בביאה אמרה התורה
הבא אחריו בחנק· לא סוף דבר בבדרכה אלא אפי׳ שלא כדרכה· ר׳ אבהו בשם
רבי יוחנן לא צריכא שלא מגודרכה· אין תימר כדרכה לכה לי בעלה אפילו
אחר· כיי דתנינן תמן באו עליה שנים הראשון בסקילה והשני בחנק· הא למדנו
ביאה בלא כסף· כסף בלא ביאה מניין ויצאה חנם אין כסף· אם אחרת יקח לו·
מה זו בכסף אף זו בכסף· בשטר וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה ושילחה
מביתו ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר· בקיש הויתה ליציאתה· מה
יציאתה בשטר אף הוייתה בשטר· אמר רבי אבין ותני חזקיה וכי יקח מגיד שהיא
נקנית בכסף· ודין הוא מה אם עברייה שאינה נקנית בביאה נקניה בכסף·· זו
שהיא נקנית בביאה אינו דין שנקנית בכסף· יבמה תוכיח שהיא נקנית בביאה ואינ׳
נקנית בכסף· אף אתה אל תתמה על זו שאף על פי שהיא נקנית בביאה אינו דין
שתקנה בכסף· תלמוד לומר כי יקח מגיד שהיא נקנית בכסף ובעלה מגיד שהיא
נקנית בביאה· ודין הוא מה אם יבמה שאינה נקנית בכסף נקנית בביאה· זו שהיא
נקנית בכסף אינו דין שתקנה בביאה· עבריה תוכיח שהיא נקנית בכסף ואינה
נקנית בביאה· אף אתה אל תתמה על זו שאף על פי שהיא נקנית בכסף לא
תקנה בביאה ת״ל כי יקח· מגיד שהיא נקנית בכסף· ובעלה מגיד שהיא נקנית
בביאה· בשטר מה אם הכסף שאינו מוציא הרי הו׳ מכניס שטר שהוא מוציא אינו
דין שיכניס· לא אם אמרת בכסף שהוא מוציא להקדש ידי פדיונו· תאמר
בשטר שאינו מוציא להקדש ידי פדיונו· נשבר קל וחומר וחזרתה למקרא·
ליפוס בן ערך מימר וכתב לה ספר כריתו׳ ונתן בידה ושלחה מביתו ויצאה מביתו
והלכה והיתה לאיש אחר· הקיש הוייתה ליציאתה· מה יציאתה בשטר אף
הוייתה בשטר· אמר רבי יודן קל וחומר לבת חורין שתקנה בחזקה ודין הוא מה
אם שפחה כנענית שאינה נקנית בביאה נקנית בחזקה· זו שהיא נקנית בביאה
אינו דין שתקנה בחזקה ת״ל ובעלה בביאה היא נקנית ואינה נקנית בחזקה·
קל וחומר בשפחה כנענית שתקנ׳ בביאה ודין הוא ומה אם בת חורין שאינה נקנית
בחזקה נקנית בביאה· זו שהיא נקנית בחזקה אינו דין שתקנה בביאה· תלמוד
לומר והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה וגו׳· בחזקה היא נקנית
ואינה נקנית בביאה· הרי למדנו שהאשה נקנית בשלשה דרכים או בכסף או
בשטר או בביאה· עד כדון בישראל· בגוים· רבי אבהו בשם רבי אלעזר כתיב
הנך מת על האשה אשר לקחת והיא בעולת בעל· על הבעולות הן חייבין ואינן
חייבין על הארוסות· מילתיה דר׳ אלעזר אמרה והוא שנתכוון לקנותה· מילתיה
דשמואל אמרה אפילו לא נתכוון לקנותה· דמר רבי יונה בשם שמואל זונה
עומדת בחולן באו עליה שנים הראשון אינו נהרג והשני נהרג על ידיו· וכי
נתכוון הראשון לקנותה· איש מה תלמוד לומר איש איש אלא להביא את הגוים
שבאו על עריות האומות שידונו בדיני האומות· ואם באו על עריות ישראל

ישראל שידונו אותם כדיני ישראל · אמר רבי לעזר מכולם אין לך אלא ארוסת ישראל בלבד · שאם בא על ארוסת ישראל חייב · על ארוסה גוים פטור · אם בא על ארוסת ישראל חייבין · במה הוא מתחייב כדיניהן כדיני ישראל · אין תימר כדיני ישראל בשני עדים ובעשרי' ושלשה דיינים זו בהתרייה ובסקילה · ואין תימר כדיניהן בעד אחד ובדיין אחד ושלא בהתרייה · ונסיף רבי יודה בר פזי מוסף כהונקי מפני עצמו מה טעם כי רס באדם אין תימ' כדיני ישראל ונתגייר חייב · אין תימר כדיניהם נתגייר פטור דא"ר חנינה בן נח שקילל את השם נתגייר פטור מפני שנשתנה דינו · רבי לעזר בשם רבי חנינה מניין שבני נח מוזהרין מוזהרין על עריות כישראל תלמוד לומר ודבק באשתו ולא באשת חבירו · ודבק באשתו ולא בזכור ולא בבהמה · רבי שמואל רבי אבהו רבי לעזר בשם רבי חנינה בן נח שבא על אשתו שלא כדרכה נהרג · מה טעם ודבק באשתו והיו לבשר אחד · מבקום ששניהן עושין בשר אחד · ר' יוסי בעא הערייה בזכור מהו · הערייה בבהמה מה היא · וכל העריות לא מן הגידה לבדו · זכור מינה · בהמה מינה · עד כדון בישראל בגוים · אמר רבי מנא לא מינה ודבק באשתו ולא באשת חבירו כל שהוא · ודכוותה לא בזכור ולא בבהמה אפילו כל שהוא · הרי למדנו גוים אין להן קידושין · מהו שיהא להם גירושין · רבי יודה בן פזי ורבי חנין בשם רבי חונה רובה דציפורין או שאין להן גירושין או ששניהן מגרשין זה את זה · רבי יוחנן דצפרין רבי אחא רבי חיננא בשם רבי שמואל בר נחמן כי שנא שלח וגו' עד את יי' אלהי ישראל · בישראל נתתי גירושין לא נתתי גירושין באומות העולם · רבי חנניה בשם רבי פינחס כל הפרשה כתיב יי' צבאות · וכאן כתיב אלהי ישראל ללמדך שלא ייחד הקב"ה שמו בגירושין אלא בישר' בלבד · מילתיה דרבי חייה רבה אמרה גוים אין להן גירושין · דתני רבי חייה בן גוי שגירש את אשתו והלכה ונישאת לאחר וגירשה ואחר כך נתגיירו שניהן אני קורא עליה לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה · ותני כן מעשה בא לפני רבי והכשיר בשטר · הדא דתימר בשטר שאינו יפה שוה פרוטה · אבל בשטר שהוא יפה שוה פרוטה בכסף הוא · תני רבי חייה כן לא סוף דבר בשטר שהוא יפה שוה פרוטה · והלא מתקדשת היא האשה בכל דבר שהוא יפה שוה פרוטה אלא אפילו כתבו על החרס או על עיר ונתנו לה הרי זו מקודשת · כתבו על דבר שהוא איסור הנאה · תני רבי חנין מעשה בא לפני רבי ואמר הרי זו מגורשת · רבי אלעזר אמר אינה מגורשת · אמר רבי זעירא הויין רבנין פליגין מן דאמר אינה מקודשת אינה מגורשת · ומן דמר מקודשת כגורשה חברייה אמרין לחומרין · רבי יוסי בעא מהו לחומרין אינה מקודשת מגורשת היינו לחומרין · אילו אינה מגורשת מקודשת הינו לחומרין מהו כדון · רבנין דקיסרין בשם רבי יעקב בר אחא מאן דאמר מגורשת איסור הנייה מדבריהם ומן דמר אינה מקודשת איסור הנייה מדבר תורה · הא כאיסור הנייה מדבריהן מקודשת · אין תימר כן לית הדא פליגא על רב · דרב אמר דברי רבי מאיר המקדש בחמץ משש שעות ולמעלן לא עשה ולא כלום · וחמץ משש שעות ולמעלן טב הוא כלום · תמן בגופו קידש · ברם הכא בתנאים שבו קידש · מעתה אפילו כאיסור הנייה דבר תורה תהא מקודשת · מה בינה לשטר שאינו יפה שוה פרוטה · תמן אינו ראוי להשלים עליו · ברם הכא ראוי הוא להשלים עליו · תמן תנינן שבועת הדיינין הטענה שתי כסף וההודייה שוה פרוטה · הטענה בית שמאי אומרים מעה · ובית הלל אומרים שתי מעין · מחלפה שיטתהון דבית שמאי · תמן אינון אמרין כסף דינר · וכא אינון אמרין כסף מעה · מחלפה שיטתהון דבית הלל · תמן אינון אמרין כסף פרוטה · וכא אינון אמרין כסף שתי מעין · רבי יעקב בר אחא בשם ר' חנינ' בית שמאי למידין מתחילת מכירתה של עבריה · מה תחילת מכירתה בדינר אף קידושיה בדינר · בית הלל למידין מסוף גירועיה · מה סוף גירועיה בפרוטה אף קדושיה בפרוטה · מה טעמא דבית שמאי שנאמר ויצאה חנם אין כסף · וכי אין אנו יודעים שאין כסף · מה תלמוד לומר אין כסף מיכן שנמכרה בכסף יותר בכסף ובמה יותר מבכסף דינר · או כסף פרוט' יותר בכסף שתי פרוט' · סוף מטבע כסף מעה · ותהא מעה · רבי בון בשם רבי יודה בר פזי שאם ביקשה ליגרע מגרעת במעה בכל שנה ויוצא ונגרע בפרוטה · אמר רבי בון הגע עצמך שאם בקש' ליגרע מתחילת השנה הששית תחילת גירועיה בפרוט' וסוף גירועיה בפרוטה אלא תחילת גירועיה במעה וסוף גירועיה בפרוט' · אילו לא נשתייר שם אלא שוה פרוטה שמא אינה מגרעתה ויוצאה · כשם שסוף גירועיה בפרוטה אף קידושיה בפרוטה · מה טעמא דבית הלל ממה שסוף גירועיה בפרוטה את יודע שקדושיה בפרוטה · מחלפה שיטתהון דבית הלל · כתיב כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור · אם ללמד שאין בית דין נזקקין לפחות משוה פרוטה כבר כתיב לאשמה בה · פרט לפחות משוה פרוטה · מה ת"ל אין כסף מיכן שיש כאן יותר מכסף · וכמה הוא יותר מכסף שתי מעין · או כסף פרוטה · יותר בכסף שתי פרוט' · סוף מטבע כסף מעה · ותהא מעה או כלים · מה כלי' שני' · אף כסף שני' · מה מקיימין בית שמאי או כלים כהדא דתני רבי נתן אומר או כלים לרבות כלים הרבה · שמואל אמר טענו שני מחטים והודה לו על אחת מהן חייב · אמר רבי חיננא והוא שיהו יפות כשתי פרוט' כדי שתהא הטענה שוה פרוטה וההודייה שוה פרוטה · ואתייא כבית שמאי דלא ילפי כסף מכלים · ברם כבה"ה דאינון ילפין כסף מכלים מה כלים שנים אף כסף שנים · ודכוותה מה כסף שתי מעים · אף כלים שתי מעים · אף על פי שנחלקו בית שמאי ובית הלל בצרות ובאחיות ובגט ישן ובספק אשת איש ובמקדש בשוה פרוטה והמגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי והאשה מתקדשת בדינר ובשוה דינר · לא נמנעו בית שמאי לישא נשים מבית הלל ולא בית הלל מבית שמאי אלא נוהגין באמת ובשלום שנ' והאמת והשלום אהבו · ממזירות בנתים ואת אמר הכין · היך עבידא קידש הראשון בשוה פרוטה והשיני בדינר על דעתהון דבית שמאי מקודש' לשני · והוולד ממזר מן הראשון · על דעתהון דבית הלל מקודשת לראשון והוולד ממזר מן השיני · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן מודי' בית שמאי ובית הלל לחומרין · מעתה בית שמאי ישאו נשים מבית הלל דאינון מודיי לון · ובית הלל לא ישאו נשים מבית שמאי דלית אינון מודיי לון · רבי יוחנן בשם רבי ינאי אילו ואילו כהלכה היו עושין · בדא תנינן שלחו בית שמאי ופחתוה · שבית שמאי אומרים עד שיפחות רובה · א"ר יוסי בי רבי בון עד שלא בא מעשה אצל בית הלל היו בית שמאי נוגעין בו · משבא מעשה אצל בית הלל לא היו בית שמאי נוגעין בו · אמר רבי אבא מרי ראות מה תנינן טמאו טהרות למפרע לא מיכן ולבא · רבי יוסי בי רבי בון אמר איתפלגון רב ושמואל · חד אמר אילו ואילו כהלכה היו עושין · וחרנה אמר אילו כהלכתן ואילו כהלכתן · ממזירות בנתים ואת אמר אכן · הבקום משמר ולא אירע מעשה מעולם · כהדא דתני כל הרוצה להחמיר על עצמו ולנהוג בחומרי בית שמאי ובחומרי בית הלל על זה נאמר והכסיל בחושך הולך · בקולי אילו ובקולי אילו נקרא רשע אלא או כדברי בית שמאי כקוליהם וכחומריהן · או כדברי בית הלל כקוליהן וכחומריהן · הדא דתימר עד שלא יצאת בת קול · משיצאת בת קול לעולם הלכה כדברי בית הלל וכל העובר על דברי בית הלל חייב מיתה · תני יצתה בת קול ואמרה אילו ואילו דברי אלהים הן אבל הלכה כדברי בית הלל · איכן יצאת בת קול ר' ביבי בשם ר' יוחנן ביבנה יצאת בת קול · ובמה היא פרוטה אחד משמונה באיסר האיטלקי · תני האיסר אחד מעשרים וארבעה בדינר כסף · דינר כסף אחד מעשרים וארבעה לדינר זהב · תני רבי חייה סלעא ארבעה דינרין · שש מעה בכסף דינר · שני פונדיונין מעה · מעה שני איסרין · פונדיון שני מסמסין · איסר ב' קרדיונטס · מסומס שני פרוטות · קרדיונטס סלקין אחד משלשים ושנים למעלה · אמר רבי זעירא בימי ר' סימאי ורבותינו עשו אותם אחד מעשרים וארבעה למעלה · ותני רשב"ג אומר שלשה דורסים מעה שני ביצים דרוסה שני שמין נוהגין שני פרוטות שמין סלקין אחד מעשרים וארבעה למעה · ר' חנינה ורבי מנא · רבי חנינה אומר נחשא באתריה קיים כספא זליל · כספא יקר · ר' מנא אמר כספא באתריה קיים · נחשא יקר נחשא זליל · על דעתיה דרבי חנינה לעולם שש נשים מתקדשות באיסר · על דעתיה דר' מנא פעמים שש פעמים שמונה · חילפיי אמר אייתיבוני על גיף נהרא דלא אפיקת מתניתא דרבי חייה רבא במתניתין זרקוני לנהרא · אמרין ליה והא תני רבי חייה סלעא ארבע דינרין · אמר לון אוף אנן תנינתה כמה הוא הסלע חסירה ולא יהא בה הונייה · רבי מאיר אומר ארבע איסרות מאיסר לדינר · אמר ליה והתני רבי חייה שש מעה כסף דינר אמ' ליה אוף אנא תנינתא האונאה ארבע כסף מעשרים וארבע כסף לסלע שתהא למקח · אמר ליה והתני רבי חייא שני פונדיונין מעה · אמר לון אוף אנן תנינתה נותן סלע ופונדיון לזונה · אמר ליה והתני רבי חייה שני איסרין פונדיון · אמר לון אוף אנן תנינתה המניח איסר ואכל עליו חציו והלך לו למקום אחר והרי הוא יוצא בפונדיון מוסיף עליו עוד איסר · אמר ליה והתני רבי חייה שני מסמיסין איסר · שני קרדינטס מסומס · שני פרוטות קרדינטס · אמר לון אוף אנן תניתא ובמה היא פרוטה אחד משמנה באיסר האיטלקי · וקונה את עצמה בגט · דכתיב וכתב לה ספר כריתות וגו' · ובמיתת הבעל · דכתיב או כי ימות האיש האחרון · עד כדון מיתתו של אחרון מיתתו של ראשון · מה אם האחרון שאין התירו היתר מרובה את אומ' מיתה מתרת · ראשון שהתירו היתר מרובה אינו דין שתהא המיתה מתרת · אמר רבי חונה קרייה אמר שהמיתה מתרת דכתיב כי ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם ובן אין לו הא אם יש לו בן מיתה מתרת · אמר רבי יוסי בי רבי בון אם אומר את שאין מיתה מתרת מנן אנן משכחין אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט · אמר רבי יוחנן בר מרייה תיפתר ביבמה · יבמה יבא עליה זו ביאה · ולקחה לו לאשה זו המאמר · יכול כשם שהביאה גומר' בה כך יהא המאמר גומר בה תלמוד לומר ויבמה · עירה כל הפרשה כולה לייבום · הביאה גומרת בה ואין המאמ' גומר בה · אם כן מה מועיל בה מאמר לאוסרה על האחין · רבי שמעון אומר המאמר או קונה או לא קונה · מאי טעמא דרבי שמעון יבמה יבמה יבא עליה זה הביאה · ולקחה לו לאשה זה המאמר · כשם שהביאה גומרת בה כך יהא המאמר גומר בה · או יבמה יבא עליה והרי היא לקוחה לו · והמאמר לא הועיל בה כלום · רבי אלעזר בן ערך אמר המאמר קונה קניין גמור ביבמה · מה טעמא דר' אלעזר בן ערך ולקחה לו לאשה הרי הוא בקידושי אשה · מה קידושי אשה קונין קניין גמור ביבמה אף המאמר קונה קניין גמור ביבמה · איזהו מאמר ביבמה הרי את מקודשת לי בכסף ובשוה כסף · רבי יצחק שאל ולמה לי נן אמרין בין בחליצתה בין בחליצת חבירתה · חזר ואמר מה תנינן בחליצתה לא חליצתה · והכא בין

בחליצתה בין בחליצת חבירתה · והא תנינן בביאה · אית לך מימר בין בביאתה בין בביאת חבירתה · מתניתא כיבמה אחת · מה צריכה ליה בשתי יבמות · רבי שמואל בר רב יצחק בעא שפחה חרופה מבה הא קנה את עצמה לפוטרה מן המלקות ולבא עליה מן האשם · פשיטא שאינה יוצאה בגט דאמר רבי חייה בשם רבי יוחנן מי שחציו עבד וחציו בן חורין קידש אשה אין חוששין לקידושיו · דכותהה גירש אשה אין חוששין לגירושיו · פשיטא שהיא יוצאה בגט מיהא דא״ר חיא בשם ר׳ יוחנן מי שחציו עבד וחציו בן חורין וקידש אשה אין חוששי׳ לקידושיו דכוותה גירש אין חוששין לגירושין פשיטא שהיא יוצאה בגט מיהא דאמר ר׳ יוסי בשם ר׳ יוחנן תירג׳ עקילס הגר לפני ר׳ עקיבה והיא שפחה נחרפ׳ לאיש · מבחושה לפני איש כמה דאת אמר ותשטח עליו הריפות · אמר רבי חיית בשם רבי יוחנן בן פירשה רבי לעזר בי רבי שמעון לפני חכמים והיא שפחה נחרפת לאיש · מבהושה לפני איש כמה דתימר כהוך הריפות בעלי · מהו שתקנה עצמה במיתת רבה ובהשלים שש · מה צריכה ליה כרבי עקיבה · דרבי עקיבה אמר בשחציה שפחה וחציה בת חורין במאורסת לבן חורין הכתוב מדבר · ברם כרבי ישמעאל צריכה ליה דרבי ישמעאל אמ׳ שפחה כנענית הנשואה לעבד עברי הכתוב מדבר · אם נישואי תורה הן אם אדוניו יתן לו אשה לא צורכה דלא · מהו שתקנה עצמה במיתת רבה ובהשלים שש וכמאן דאמר אין עבד עברי עובד את היורש ·

הלכה ב׳ עבד עברי נקנה בכסף כו׳ · כתיב כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה · הקיש עברי לעבריה · מה עבריה נקנית בכסף ובשטר · אף עברי נקנה בכסף ובשטר · ניחא בכסף דכתיב ויצאה חנם אין כסף · בשטר מנלן עברייה למידה מבת חורין · ועברי למד מעברייה · נמצא למד מלמד · עד כדון כרבי עקיבה דאית ליה למד מן הלמד כרבי ישמעאל דלית ליה למד מן הלמד · אשכח תני ר׳ ישמעאל להא מילה וחפשה כלה חפשי מחופש׳ · מכל אתר לית ליה לרבי ישמעאל למד מן הלמד והכא אית ליה לרבי ישמעאל תני לה בשם חכ׳ מכן תיתי ר׳ ישמעאל שילוח שילוח מה שילוח שנ׳ להלן בשט׳ אף כאן בשט׳ · ולא דמיא תמן להקנות לעצמה ברם הכא להיקנות לאחרים · אמר רבי מתנייה מכירה מכירה · מה מכירה שנאמר להלן בשטר אף כאן בשטר · אי מה להלן בחזקה אף כאן בחזקה · אמר רבי חייה בר אדא הוא עברי הוא עברייה · מכסף · והיה כסף ממכרו · מכסף הוא נגאל ואינו נגאל לא בתבואה ולא בכלים · מכל אתר את עבד שוה כסף ככסף · והכא לית את עביד שוה כסף ככסף · אמר רבי אבא מרי שנייא היא ששינה עליו הכתוב כסף בכסף · אוף רבי חייה בר אדא יודה שאם ביקש לגרוע שמגרע ויוצא אפילו בתבואה ואפילו בכלים · א״ר יודן אבוי דרבי מתנייה הדא דתימר בשלא עשאן דמים · אבל אם עשאן דמים ככסף הוא · בשטר · רבי אבהו אמר בשטר של כסף הוא בשטר של מתנה לא שמא יחזור בו העבד · מעתה אפילו בשטר של כסף יכול הוא לחזור בו · אמר לו שמא תבוא שנת רעבון ויחזור בו רבו · סדר מכירה כך הוא אני פלוני מכרתי בתי לפלוני · סדר קידושין כך הוא אני פלוני קידשתי בתי לפלוני · רבי חגי בעא קומי רבי יוסי החליף ואמר אני פלוני לקחתי בתו של פלוני · אני פלוני קידשתי בתו של פלוני · אמר ליה ומה כבך · אבל אם החליף לשון מכירה בלשון קידושים · או לשון קידושין בלשון מכירה לא עשה כלום · כתיב שש שנים יעבד · כיצד עובד יכול יוצא בסוף שש תלמוד לומר ובשביעית יצא · יכול יצא בסוף שבע תלמוד לומר שש שנים יעבד · הא כיצד עובד כל שש ויוצא בתחלת שבע · ובשביעית יצא · שביעית של מכירה לא שביעית של עולם · אתה אומ׳ שביעית של מכירה או אינה אלא שביעית של עולם · כשהוא אומר שש שנים יעבד הרי שש שנים אמורות · הא מה אני מקיים ובשביעית יצא שביעית של מכירה לא שביעית של עולם · אימא חליף · אמר רבי זעירא בשם רב הונא ובשביעית ובשביעית כתיב · אמר רבי חונה אם אומר את שביעית של עולם אם כן מה היובל בא ומוציא · אמר רבי יוחנן בר מריה אתייא כמאן דאמר אין היובל עולה במניין שני שבוע · ברם כמאן דאמר היובל עולה במניין שני שבוע · פעמים שהוא בא באמצע שני שבוע · רבנין דקיסרין אמרין אפילו כמאן דאמר היובל עולה ממניין שני שבוע יכלין אנן מפקין ליה מן הכא · שביעית מוציאה את העבדים · ויובל את הנרצעים · מניין אפי׳ חלה ת״ל ובשביעית יצא לחפשי חנם · יכול אפילו ברח ת״ל שש שנים יעבד · מה ראית לרבות את זה ולהוציא את זה · אחר שריבה הכתוב מיעט · מרבה אני את זה שהוא ברשותו ומוציא את זה שאינו ברשותו · רבי בון בר חייה אמ׳ רב הושעיה בעא ניחא חלה ואחר כך ברח משלם · ברח ואחר כך חלה · אמר ר׳ חייה בר אדא נשמעינה מן הדא המורדת על בעלה כותבין לו איגרת מרד על כתובתה · והתני רבי היא נדה וחולה וארוסה ושומרת יבם כותבין לו איגרת מרד על כתובתה · מה אנן קיימין אם כשמרדה עליו והיא נידה והורה המרידתה עליו · אלא כן אנן קיימין כשמרדה עליו עד שלא באת נידה ובאת לנידה הרי אינה ראויה למרוד ואת אומר כותב · אף הכא ברח ואחר כך חלה משלם דו יכיל למימר ליה אילו הוית גבאי לא אבאשתא · אמר רבי חיננא אפילו על קדמיתא אתייא הא חלה ואחר כך ברח משלם · דו יכיל מימר ליה אילו הויתה גבאי אינשמת בפריע · וקונה את עצמו בשנים · אית תניי תני נמכר בפחות משש ואינו נמכר יותר על שש · ואית תניי תני אינו נמכר לא בפחו׳ משש ולא יותר על שבע · א״ר ירמיה טעמיה דהדין תנייא פעמי׳ שהוא נמכר שתים או שלש שנים לפני היובל והיובל בא ומוציא על כרחו · וביובל · דכתיב וביובל יצא · ובגירעון כסף · דכתיב אם עוד רבות בשנים · ואם מעט נשאר בשנים · וכי אין אנו יודעין שאם יש רוב אין מיעוט · שאם יש מיעוט אין רוב · אמר רבי הלא פעמים שהשנים מרובות על השכר · ופעמים שהשנים מעוטות מן השכר · מניין אתה אומר נמכר במנה מנה והשביח והרי הוא יפה מאתים מאתים · מניין שאינו מחשב עמו אלא במנה מנה · תלמוד לומר כפי שניו ישיב את גאולתו · למדנו בנמכר לגוי כשהוא נגאל ידו לעליונה · מניין בנמכר לישראל כשהוא נגאל ידו לעליונה · שכיר שכיר לגזירה שוה · מה שכיר האמור לגוי כשהוא נגאל ידו לעליונה · אף שכיר האמור לישראל כשהוא נגאל ידו לעליונה · רבי אומר מה תלמוד לומר יגאלנו יגאלנו שלשה פעמים לרבות כל הגאולות שיהו בסדר הזה · ואם לא יגאל באלה רבי יוסי הגלילי אומר באלה לשחרור ובשאר כל אדם לשיעבוד · רבי עקיבה אומר באלה לשיעבוד ובשאר כל אדם לשיחרור · רבי אבהו בשם רבי יוחנן ושניהן במקרא אחד דורשין ואם לא יגאל באלה · רבי יוסי הגלילי דריש ואם לא יגאל באלה אלא באחרים משעבד ויוצא · רבי עקיבה דריש ואם לא יגאל באלה אלא כיוצא משלים ויוצא דברי חכמים · רבי יסא בשם רבי יוחנן בין זה ובין זה לשחרור · ותני כן והשיגה ידו · יד עצמו ומצא כדי גאולתו · מה השגת יד של עצמו אף השגת ידי אחרים לעצמו · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן כדברי מי שהוא אומר לשיעבוד משלים ויוצא · והתני אם כשגאלו הרי כנמכר לן משעבד ויוצא · אמר רבי אבא מרי לית כאן כשעבד ויוצא אלא כשלים ויוצא · רצו קרוביו של ראשון ליגאל גואלין להן · רצו קרוביו של שני ליגאל אין גואלי׳ להם · רבי יסא בשם רבי יוחנן אתייא כמאן דאמר באלה לשחרור ובשאר כל אדם לשיעבוד · שמואל בר אבא בעא קומי רבי יסא הכא כתיב וחשב והכא כתיב וחשב · והכא את מחשב חדשים ושנים ויוצא · והכא לית את מחשב חדשים ושנים ויוצא · אמר ליה שנייא היא שהקשיהה תורה לשכיר מה זה מחשב חדשים ויוצא אף זה מחשב חדשים ושני׳ ויוצא : ויצאה חנם · אילו ימי הבגרות · אין כסף אילו הסימנין · ויאמר באחת מהם · אילו נאמר באחת מהן הייתי אומר אם בסימנים היא יוצאה לא כל שכן בימות הבגר · אילו כן הייתי אומר הן ימות הבגר והדין נותן הואיל והיא יוצא מרשות האב ויוצאה מרשות האדון · מה מרשות האב אינה יוצאה אלא בסימנין · אף מרשות האדון לא תצא אלא בסימנין · לפום כן צרך מימר ויצאה חנם אילו ימי הבגר · אין כסף אילו הסימנין · או חליף · רבי תנחומא בשם רבי חונה אין כסף · בכל מקום שיש כסף לאב אין כסף לאדון · אשר לא יעדה והפדה · מלמד שאינו מייעדה לו עד שיהא בה כדי לפדותה · ובמעשה ידיה שוה פרוטה ובגירועיה שוה פרוטה דברי רבי יוסי בי רבי יהודה · וחכמים אומרים מיעד והולך עד דימטוני חמה · אמר ר׳ חייה בר אדא הכל מודין בעבד עברי עד שיהא שם שוה פרוטה · יאות אמר ר׳ יוסי בי רבי יהודה · מה טעמא דרבנין כסף אין כאן מעשה ידים אין כאן · במה הוא מייעדה · אמר רבי זעירא מיוחדה בדברים · תני רבי הושעיה כיצד הוא מייעדה אומר לה בפני שנים הרי את מיועדת לי · על דעתיה דרבי יוסי בי רבי יהודה בסוף נותן לה כסף לייעודים · על דעתין דרבנין משעה ראשונה ניתן כסף לייעודים · מה נפקא מביניהון מעשה ידיה כמאן דאמר בסוף נתן לה כסף לייעודים מעשה ידיה של בעלה · כמאן דאמר משעה ראשונה ניתן כסף של ייעודים מעשה ידיה של אביה · אפילו כמ״ד משעה ראשונה ניתן כסף לייעודים במעשה ידיה של בעלה נעשה כאומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שמעשה ידייך שלי · והוה נשרי את ארוותה ומתה · מאן דאמר בסוף ניתן כסף לייעודים צריכה כסף אחר · ומאן דאמר משעה ראשונה ניתן כסף לייעודים אינה צריכה כסף אחר · אפילו כמאן דאמר משעה ראשונה ניתן כסף לייעודים צריכה כסף אחר · למה כל עמא מודיי שאין קידושין תופסין בעריות · מסבר סביר רבי יוסי בי רבי יהודה אילין ייעודין דהבא קידושי תורה הן · אמר רבי אבון אתייא דרבי יוסי בי רבי יהודה כרבי שמעון בן אלעזר דתני בפקדון שיש לי בידך והלכה ומצאתו שנגנב או שאבד אם נשתייר שם שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת · מלוה שיש לי בידך והלכה ומצאתה שנגנבה או שנאבדה אפילו לא נשתייר בה שוה פרוטה מקודשת · רבי שמעון בן אלעזר משום ר׳ מאיר מלוה כפקדון אם נשתייר שם שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת · כמה דרבי שמעון בן אלעזר עביד מלוה כפיקדון כן רבי יוסי בי רבי יהודה עביד ייעודים כמלוה · ואם לבנו ייעדנה לבנו מייעדה אינו מייעדה לאחיו · ייעדינה לאחיו מקל וחומר · מה אם הבן שאינו קם תחתיו לחליצה ולייבום הרי הוא מייעדה לו · אחיו שהוא קם תחתיו לחליצה ולייבום אינו דין שייעדינה לו · לא אם אמרת בבן שהוא קם תחתיו בשדה אחוזה · תאמר באחיו שאינו קם תחתיו בשדה אחוזה דין הוא שייעדנה לו · ת״ל ואם לבנו ייעדנה · לבנו הוא מייעדה ואינו מייעדה לאחיו · ואם לבנו ייעדנה ואינו מייעדה לבן בנו · שמואל בר אבא בעא קומיה רבי זעירא בפרשת נחלות את עביד בן בן כבן והכא לית את עביד בן בן כבן · אמר רבי זעירא כמאן דאמר לי הדא מילתא אנא משקי ליה קונדיטון · והיכ רבי נחום הרי

פרשת נחלות הרי עשיתה אח כבן ושאר כל הקרובין כבן את עושה בן כבן · וכאן שלא עשית אח כבן ושאר כל הקרובין כבן אין את עושה בן כבן · מתיבין רבנין דקיסרין הרי פרשת הטומאה הרי עשית אח כבן ושאר כל הקרובין כבן ואין את עושה בן כבן . אמרין אזיל קנריטון · ואם לבנו ייעדנה לדעת · אמר רבי יוחנן לית כאן לדעת · אמ' רבי יעקב בר אחא אית כאן כרבי יוסי בי רבי יהודה · א"ר שמואל בר אבודמא אפי' תימא אית כאן כר' יוסי בי ר' יהודה · ולא קטן הוא · ואם לבנו ייעדנה לדעת · רבי יוחנן אמר מייעדה בין לבנו גדול בין לבנו קטן · בין לדעת בין שלא לדעת · רשב"ל אמר אינו מייעדה אלא לבנו גדול ובלבד לדעה · בן תשע שנים ויום אחד עושה אלמנ' לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט · על דעתיה דרשב"ל די פתר לה כבשואין תהא פטורה מן החליצה ומן היבום . ותנינן נשא אשה ומת הרי זו פטורה · א"ר אבון אתייא דרשב"ל כרבי יוסי בי רבי יהודה דתני בן תשע שנים ויום אחת . ועד בן שתים עשרה שנים ויו' אחד שהביא שתי שערות הרי זו שומא · ר' יוסי בי ר' יהודה או' הרי אילו סימנין · ר' יעקב בי ר' בון בשם ר' יוסי בן חנינה והן שעמדו בו בשעת סימנין · רבי יוסי בעי עמדו בו בשעת סימנין למפריעו הוא נעשה איש או מיכן ולבא · א"ל רבי אבון פשטא ליה למפריעו הוא נעשה איש כל שכן לבא דו פתר לה הדא דרשב"ל כר' יוסי בי רבי יודה · ולמה לית רבי יוסי פתר הדא דרשב"ל כרבי יוסי בי רבי יהודה · א"ר מנא דהוא צריכה ליה · ר' יוסי בעי קומי עמדו בו בשעת סימנין למפריעו הוא נעשה איש · או מיכן ולבא · מחא אלמנ' וגרושה · תיפתר שבא עליה משהגדיל · נתן לה גט חליצה · תיפתר שבא עליה ומת וחלצו לה אחים ועל ידים הוא נעשית חלוצה · מעתה אפילו פחות מבן תשע · א"ר שמואל בר אבודמא וכיני אלא בגין דתנא כולהן תשע · תנא אוף הדא עמהן · ר' יהודה בן פזי בשם רבי יהושע בן לוי מאחז למר רבי יוסי בי רבי יהודה דתני אחז הוליד בן תשע · והרן בן שש וכלב בן עשר · וכמאן דאמר הוא כלב בן חצרון הוא כלב בן יפונה · מכרה לזה וקידשה לזה שיחק האב בארון דברי רבי יוסי בי רבי יהודה · וחכמים אומרים לא שיחק האב בארון · נעשה כאומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום · אילו האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שלשי' יום ובא אחר וקידשה לאחר שלשי' יום ובא אחר וקידשה לאחר שלשי' יום שמא אינה מקודשת לשני · מעכשיו לאחר שלשי' יום · אילו האו' לאשה הרי את מקודשת לי מעכשיו לאחר שלשים יום ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום שמא אינה מקודשת לשניהן · מכבר לכשירצה · הכל מודים שאם השיאה ששיחק האב בארון .

לאמה · למה כלכד מלמד שהוא מוכרה לו ומתנה עמו על מנת שלא יהו עליה ייעודין דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים לא עשה כלום שהתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תניו בטל · ולית לרבי מאיר כל המתנה על מה שכתוב בתורה תניו בטל · אית ליה תניי איפשר לו לקיימו בסופו· וזה איפשר לו לקיימו בסופו· ולית ליה לרבנין תניי איפשר לקיימו בסופו · אית לון תניי ממון · וזה תניי גוף הוא · והא תני נושא הוא אדם אשה ומתנה עמה על מנת שלא יהא לה עליו לא שאר ולא כסות ולא עונה · מחא שאר וכסות · ועונה לא תניי גוף הוא . אמר רבי חייה בר אדא תיפתר בקטנה · מה מקיים הדא תנייא לאמה . מוכרה אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט · מה מקיים הדין תנייה לאמה · א"ר יוסי בי רבי בון תיפתר באלמנה מן האירוסין והא תני מוכר הוא אדם את בתו לאישות ושונה לשפחות ושונה לאישות אחר שפחות אבל לא לשפחות אחר אישות . א"ר יוחנן תניין אינון · מאן דאית ליה אלמנה לכהן גדול אית ליה שפחות אחר אישות · מאן דלית ליה אלמנה לכהן גדול לית ליה שפחות אחר אישות · מה מקיים הדין תנייא לאמה · א"ר מתנייה תיפתר שהיה נשוי לאחותה · תני רבי שמעון בן יוחי בשם שאינו מוכרה לשפחות אחר אישות אף לא שפחות אחר שפחות · מה טעמא דרבי שמעון בן יוחי בבגדו בה פעם אחת הוא בוגד בה ואינו בוגד בה פעם שנייה · מה מקיימין רבנן טעמא דרבי שמעון בן יוחי בבגדו בה מכיון שפירש טליתו עליה עוד אין לאביה בה רשות · רשב"ל בעא קומי רבי יוחנן אמה העבריה יוצאה בסימנים מקל וחומר מה אם הסימנין שאינן מוציאין אותה מרשות האב הרי הן מוציאין אותה מרשות האדון · מישואין שהן מוציאין מרשות האב אינו דין שיוציאו אותה מרשות האדון · א"ל אני אין לי אלא של משנה יתירה עליו אמה העברייה שהיא קונה את עצמה בסימנין · בר פדייה אמ' אמה העברייה יוצאה במיתת רבה מה טעמא ואף לאמתך תעשה כן · וכתיב והיה לך עבד עולם · הקיש אמה עברייה לנרצע מה הנרצע יוצא במיתת רבו · אף אמה עבריה יוצאה במית' רבה · ואתייא דבר פדייה כהדין תנייא דתני עבד עברי עובד את הבן ואינו עובד את הבת · אמה העברייה עובדת את הבת ואינה עובדת את הבן · אית תניי תני בין עבריה בין עברי אינן עובדין לא את הבן ולא את הבת · מה מקיים הדין תנייה ואף לאמתך תעשה כן · פתר לה בהענק דתני אילו שמעניקין להם היוצא בשנים וביובל ואמה העבריה שהיא קונה את עצמה בסימנין . אבל היוצא בגירעון כסף ובמיתת האדון אין מעניקין להן · כתיב והגישו אדוניו אל האלהים והגישו אל הדלת וגו' · הא כיצד זה שהוא נמכר בבית דין והגישו אדוניו אל האלהים . וזה שהוא מוכר את עצמו והגישו אל הדלת · ר' אמי בעא פשיטא זה שהוא נמכר בבית דין בית דין כותבין שטרו זה שהוא מוכר את עצמו מי כותב את שטרו · כתיב לא יקשה בעיניך בשלחך אותו חפשי מעמך כי משנה שכר שכיר עבדך שש שנים · שכיר עובד ביום ואינו עובד בלילה · עבד עברי עובד בין ביום בין בלילה · כתיב לא ירדנו בפרך לעיניך ואת אומר אכן · רבי אמי בשם רבי יוחנן רבו משיאו אשה כנענית תמצא עובד בין ביום בין בלילה . ר' בא בר ממל בעא קומי רבי אמי הגע עצמך שהיה קונה כהן · א"ל וישראל לא הותר מכלל איסור הוא כרבי שמעון רבי בא בר ממל כאן חזר ביה · דדרש רבי יהודה בי רבי בון ומילת הזה נרצע שלא יהא כהן ויפסל · רבי מאיר אומר מן חסחוס הזה נרצע מיכן היה רבי מאיר אומר אין הכהן נרצע שמא ייעשה בעל מום וייפסל מן העבודה · ויירצע חסחוס פחות מן הכרשינה · שמא יבוא לידי כרשינה · ויבוא לידי כרשינה · התורה אמרה ושב לאחוזתו בעיינו · כלום היה נרצע אלא אם כן היו לו אשה ובנים · במרצע · אין לי אלא במרצע · מניין אפילו בסול אפילו בקוץ אפילו בזכוכית תלמוד לומר ורצע · עד כדון כרבי עקיבה · כרבי ישמעאל · תני רבי ישמעאל בשלשה מקומות התורה עוקפם למקרא ובמקום אחר למדרש · התורה אמרה בספר· והלכה אמרה בכל דבר שהוא בתלוש · התורה אמרה בעפר · והלכה אמרה בכל דבר שהוא מגדל צמחים· התורה אמרה במרצע · והלכה אמרה אפילו בסול אפילו בקוץ אפילו בזכוכית · ובמקום אחר למדרש · תני רבי ישמעאל והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו כלל · את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו פרט · וכשהוא אומר ואת כל שערו יגלח חזר וכלל · כלל ופרט וכלל אין אתה דן אלא כעין הפרט . לומ' לך מה הפרט מפורש שהוא מקו' כינוס שיער ונראה · אף אין לי אלא מקום כינוס שיער ונראה · והלכה אמר' יגלחנו כדלעת במרצע . מה מרצע שהוא של מתכת · אף כל דבר שהוא של מתכת רבי אומר זה מקדח גדול · רבי יוסי בי ר' יודה אומר זה הפסילה והגישו אל הדלת יכול אפילו מוטל ת"ל או אל המזוזה · מה המזוזה עומדת · אף הדלת יהא עומד · גנאי לו גנאי למשפחתו · תני רבי אליעזר בן יעקב אומר ולמה אל הדלת שעל ידי דלת יצאו מעבדות לחירות . שאלו התלמידים את רבן יוחנן בן זכאי מה ראה העבד הזה לירצע באזנו יותר מכל איבריו · אמר להן אוזן ששמעה מהר סיני לא יהיה לך אלהים אחרים על פני ופירקה מעליה עול מלכות שמים וקיבלה עליה עול בשר ודם · אוזן ששמעה לפני הר סיני כי לי בני ישראל עבדים והלך זה וקנה אדון אחר לפיכך תבוא האוזן ותירצע לפי שלא שמר מה ששמעה אזנו . אזנו · מה אזנו שנאמר להלן ימנית אף כאן ימנית · ואם אמור יאמר העבד · שתי אמירות אחת בסוף שש ואחת בתחילת שבע · אחת בסוף שש עד שהוא בעבודתו · ואחת בתחילת שבע לא אצא חפשי · אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני . מלמד שאינו נרצע עד שיהא לו אשה ובנים ולרבו אשה ובנים · עד שיהא אוהב את רבו ורבו אוהבו · עד שיתברכו נכסים על ידיו שנאמר כי טוב לו עמך · וקונה את עצמו ביובל · דכתיב ויצא ביובל הוא ובניו עמו · ובמיתת האדון . דכתיב והיה לך עבד עולם · כל ימי עולמו של אדון ·

הלכה ג'

עבד כנעני נקנה בכסף כו' · כתיב והתנחלתם אותם לבניכ' אחריכם לרשת אחוזה וגו' · הקיש עבדים לאחוזה · מה אחוזה נקנית בכסף ובשטר ובחזקה · אף עבד כנעני נקנה בכסף ובשטר ובחזקה · מניין שאחוזה נקנית בכסף ובשטר ובחזקה · שדות בכסף יקנו וכתוב בספר וחתום והעד עדים · וחתום אילו עידי שטר והעד עדים אילו עידי חזקה · או אינן אלא אילו עידי שטר · כבר כתיב וכתוב בספר וחתו' · רבי יסא בשם רבי מנא רבי תנחום רבי אבהו בשם ר' יוחנן אין קרקע נקנה בפחות משוה פרוטה · מה טעמא שדות בכסף יקנו · ופליג על ההיא דא"ר חנינה כל שקלים שכתוב בתורה סלעים · ובנביאים ליטרא · ובכתובים קנטרין · א"ר יודה בר פזי חרץ משקלי עפרן דהויין קנטירין מה טעמא בכסף מלא יתננה לי . ולא דמייא תמן כתיב כסף · והכא כתיב שקלים · והיבון הרי האונס הרי אין כתיב בו אלא כסף ואת אמר שקלים והלא כרבי לעזר · דרבי לעזר אמר הלך קנה · דתני הלך בשדה לארכה ולרחבה קנה עד מקום שהלך דברי רבי אליעזר · וחכמים אומרים לא קנה עד שעה שיחזיק · הכל מודין במוכר שביל לחבירו כיון שהלך בו קנייו · מה טעמא קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה · אית מתניתין אמר עבדים כקרקעות · אית מתניתי' אמר כמטלטלין אית מתניתין אמר לא כקרקעות ולא כמטלטלין · מתני' אמר עבדים כקרקעות דתנינן תמן חזקת בתים בורות שיחין ומערות וכרחציות ושובכות בית הבד' ובית השלחין ועבדים אית מתני' א"ר עבדים אינן כמטלטלין דתני אי זו היא חזקת עבדים נעל לו מנעלו והתיר לו מנעלו נטל לפניו למרחץ · ר"ש אומר אם הגביהו הרי זו חזקה · הגביה הוא את רבו אין חזקה גדולה מזו · מיליהון דרבנין אמרין עבדים כמטלטלין דמר רבי יוסי בשם רבנין אין שעבוד למתנה · אין גובין מן העבדים כקרקעות · א"ר מנא לרבי שמי מאן אינון רבנין א"ל רבי יצחק ורבי אימי ·

ארמלתא תפסת אמתא · אתא עובדא קומי רבי יצחק אמר תפסת תפסת · רבי אימי מפיק מינה דהיא סברה דהיא דידה ולית היא דידה · ולא כקרקעות · דתני קרקעות ועבדים והחזיק בקרקעות · אם אומר את עבדים כקרקעות כיון שהחזיק בקרקעות החזיק בעבדים דאמר רבי יסא בשם רבי יוחנן היו לו שתי שדות אחת ביהודה ואחת בגליל והחזיק בזו שביהודה לזכות בזו שבגליל או בזו שבגליל לזכות ·

לזכות כזו שכיהודה קנה · לא כבטלטלין · אם אומר את עבדים כמטלטלין כיון שהחזיק במטלטלין החזיק בעבדים · דתנינן המן שהנכסין שאין להן אחריות זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן · בכסף · רבי ירמיה אמר מאחר לרבו · הא מרבו לאחר לא · א"ר זעירא אפילו מרבו לאחר מהו מרבו לעצמו · ר' ירמיה בעא קומי רבי זעירא הילך כסף וזה שתצא שדך לחירו' · א"ל יצאת · שתצא שדך להבקר · א"ל לא יצאת · מה בין זה לזה · זה זיכה לבן דעת · וזה לא זיכה לבן דעת · הגע עצמך שהיה חרש · א"ל איש · הגע עצמך שהיה קטן · א"ל דרכו להגדיל · א"ר יונה אתייא דר' זעירא כר"ש בן אלעזר דתני ר"ש בן אלעזר אומר משום ר"מ אף בשטר על ידי אחרים לא על ידי עצמו · מהו בשטר על ידי אחרים לא ע' עצמו לא רבו נותן שטר לאחרים שיצא עבדו לחירות · אוף הכא רבו נותן כסף לאחרים שתצא שדהו להבקר · א"ר אבון אתייא כרבי דרבי אמר אדם משחרר חצי עבדו · ולית לרבנין אדם משחרר חצי עבדו · אית לון בעבד של שותפות · אבל בעבד שכולו שלו שנייא היא שהוא כזכה מימינו לשמאלו · ולית לרבי שהוא כזכה מימינו לשמאלו · אית ליה כמזכה לו על ידי אחר · ולית לרבנין כמזכה לו על ידי אחר · סברין רבנין הראוי לזכות על ידי עצמו ראוי לזכות על ידי אחר · ושאינו ראוי לזכות על ידי עצמו אינו ראוי לזכות על ידי אחר · רבי אומר אף על פי שאינו ראוי לזכות על ידי עצמו ראוי לזכות לו על ידי אחרי' · תגביה את המציאה ואמר על ידי שאזכה בה אני ולא רבי על כורחו זכה הוא ורבו או זכה הוא ולא רבו · נישמעינה מן הדא המודר הנייה מחתנו והוא רוצה לתת לבתו מעות אומר לה הרי המעות האילו נתונין לך מתנה ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן אלא מה שאת נותנ' לפיך · תני ולא ליך · א"ר זעירא כאן תנא ולא ליך ר"מ · דר"מ עביד יד עבד כיד רבו · במתנה כר' מאיר והוא יד האשה כיד בעלה במציאה כרבנין · א"ר זעירא קומי רבי מנא שנייא היא שהוא כזכה מדעת אחר א"ל ולא כל שכן היא מה אם שהוא כזכה מדעת אחר את אומר זכת האשה זכה בעלה · כאן שהוא כזכה מדעת עצמו לא כל שכן · זכה העבד זכה רבו · ולמה לא תנינן בראשי איברים שאינן חוזרין א"ר יוחנן בן מרייה מפני המחלוקת · אית תניי תני צריך גט שיחרור · אית תניי תני אין צריך גט שחרור · פשטא שהעבד מקבל מתנה מאחר לאחר כאת' לרבו מרבו לעצמו לא מאחר לעצמו מחלוקת ר"מ וחכמי' אומ' הא לך כסף זה שלא יהא לרבך רשות בהן זכה העבד זכה רבו דר"מ · וחכמים אומרים זכה העבד זכה רבו · מה צריכה ליה מרבו לאחר כשם שהעבד זכה מאחר לרבו · כך הוא זוכה מרבו לאחר · נישמעינה מן הדא השואל את הפרה ושילחה לו ביד עבדו ביד בנו ביד שלוחו · לית הדא אמרה שהעבד זכה מרבו לאחר · אמ' ר' אלעזר תיפתר בעבד עברי · א"ר יוחנן תיפתריניה בעבד כנעני תיפתר באומר לו פתח לה והיא באה מאיליה · ותנינן הנהיגה המשיכה קרא לה ובאת אחריו מתחייב בה כשואל · ר' זעירא שמע לה מן הדא אבל אינו מזכה לא על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים מפני שידן כידו · לית הדא אמרה שאין העבד זוכה מרבו לאחר · תיפתר כרבי מאיר דרבי מאיר עבד יד העבד כיד רבו · והתני אשתו דרבי מאיר עבד יד האשה כיד בעלה · רבי חנינה בשם רבי פינחס תיפתר כהדין תנייא דתני אשתו אינה פודה לו מעשר שני הדין תנייא דרבי שמעון בן אלעזר אמר משום ר"מ אשתו פודה לו מעשר שני . והדין תנייא דרבי מאיר עביד יד העבד כיד רבו ולא יד האשה כיד בעלה · ר' זעירא ורבי חייה בשם רבי יוחנן נראין דברים שיזכה העבד בגט שיחרור שיש לו גט שיחרור ואל יזכה בגט אשה שאין לו גט אשה · אין תימר מתניתה היא הרי את שפחה וולדך בן חורין אם היתה עוברה זכת לו עוברה עשו אותו כאחד מאיבריה · ר' בא בר חייה בשם רבי יוחנן נראין דברים שקיבל העבד גט שחרור ואל יקבל גט מותין · אין תימר מתנה קודמת הרי את שפחה וולדך בן חורין אם היתה עוברה זכת לו עובר' עשו אותו כאחת מאיבריה · פלונית שפחתי עושה אני לה כתב שלא תשתעבד · ר' לעזר ורבי שמעון בן יקים אעלין עובדא קומי ר' יוחנן אמ' לא הכל ממנו לשעבד במה מה הם עבדים מה שייר בה מעשה ידיה · רבי אבא ורבי יוסי תריהון אמרין דרבי היא דרבי אמר אדם משחרר חצי עבדו · כתב כל נכסיו לשני עבדיו כאחת שניהן יצאו לחירות ושניהן צריכין לשחרר זה את זה · רב יהודה בשם שמואל ר' אבהו בשם רבי יוחנן דרבי היא דרבי אמר אדם משחרר חצי עבדו · א"ר זעירא לר' בא לית הדא אמרה שהעבד זכה מרבו לאחר · א"ל מה את סבר משזכו בנכסים יצאו לחירות אלא כאחת עבדים ונכסים יצאו לחירות · הרי את בת חורין וולדך עבד וולדה כיוצא בה דברי רבי יוסי הגלילי וחכמים אומ' לא עשה כלום · א"ר אלעזר כך פירשה רבי הושעיה אב המשנה שניהן בן חורין · ר' אימי בשם ר' יוחנן שניהן עבדים · על דעתיה דרבי יוחנן ניחא מחלוקה · על דעתיה דרבי אלעזר מה איכא מחלוקת · אלא כיני דבריו קיימין דברי רבי יוסי הגלילי · וחכמים אומרים לא עשה כלום · מהו לא עשה כלום · א"ר לעזר כך פירשה רבי הושעיה אבי המשנה שניהן בן חורין · רבי אמי בשם רבי יוחנן שניהן עבדים וכרבי דרבי אמר אדם משחרר חצי עבדו ·

הלכה ד'

בהמה גסה נקנית במסירת בו' · רבי הונא אמר אין מסירה קונה אלא בנכסי הגר · רב חזקיה רבי בא רבי לעזר שאל הולו עשרה גמלים קשורים זה בזה מסר לו מסירה של אחת מהן כולהם קנה · או לא קנה אלא אותו שמסר לו בלבד · רב חסדא אמר משוך את הבהמה זו לקנותה קנה · לקנות וולדותיה לא קנה · לקנותה היא וולדותיה קנה · אילו האומ' לחבירו משוך את הבהמה זו שתקנה משדי שלה שבא לא קנה · א"ר יוסי הדא דתימר בשלא היתה הבהמה עוברה · אבל אם היתה עוברה עשו אותה כמשאה · רבי אבא רב הונא בשם רב הדין דנגיד בוקה והיא כבועא בידה לא חייב בה · א"ר יוסי בי רבי בון לכן צריכה אפילו למעלה לגו חנותא דלא איתכוון אלא דלא יסבה בר חורין · מהו שתקנה בשער הפחות · א"ר חגיי בשם רבי יוסי מתניתא אמרה שאינה נקנית בשער הפחות דתנינן תמן המוכר יינו לנכרי פסק עד שלא מדד דמיו מותרין · מדד עד שלא פסק דמיו אסורין · אם אומר את שתקנה לי בשער הפחות אפילו מדד עד שלא פיסק · ויעשה כמי שפיסק עד שלא מדד ויהו דמיו מותרין · שמואל אמר הדין דנסב בזיניתא והיא מתחטפא מי חייב בה · אמ' רבי שמואל בר אבודמא הדא דתימר כצור וחברותיה בקסרין וכחברותיה · ברם הכא עד כדון אורחיה מחזרה למתקלה · רשב"ל בשם ר' ינאי המוכר צאן לחבירו כיון שמסר לו משכוכית קנה · מהו משכוכית אית דאמרין חוטרא · ואית דאמרין טרקוקיתה · ואית דאמרי נגדתא · רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר אבא בשם רבי יהושע בן לוי המוכר כור לחבירו כיון טבס' לו דליו קנה · רבי אמי בשם רבי יוחנן המוכר בית לחבירו כיון שמסר להוכו קניין · רבי יודה בן פזי בעי מסר לו את המפתח מהו · א"ר זכריה חתניה דרבי לוי מחלוקת רבי שמעון וחכמים דתנינן תמן המוסר מפתח לעם הארץ הבית טהור שלא מסר לו אלא שמירת המפתח · תני רבי שמעון מטמא · רבי אבהו בשם רשב"ל המוכר מעשרות שדהו לחבירו לא עשה כלום · ולד שפחתו של חבירו לא עשה כלום עוברי בהמתו לחבירו לא עשה כלום · אויר חרבתו לחבירו לא עשה כלום · אלא מוכר שדהו ומשייר מעשרותיה · מוכר לו שפחה ומשייר לו וולדה · מוכר לו בהמה ומשייר לו וולדה · מוכר לו חרבה ומשייר לו אוירה · והיך איפשר לו לאדם למכור אויר חרבתו לחבירו · תיפתר כאומר לו תלוש מן החרבה הזו שתקנה אחד מעשר שבה · וכא קרקע לפניו שהוא או' לו תלוש מן הקרקע הזה שיקנה לך אחד מעשר שבו · רבי שמואל ור' זעירא ר' חייה בר אשי בשם רב אין משיכה קונה בחצר שאינה של שניהן · תני ר' חייה ופליג אימתי אמרו המטלטלין ניקנין במשיכה ברשות הרבים או בחצר שאינה של שניהן · אבל ברשות הלוקח כיון שקיבל עליו זכה · ברשות המוכר לא קנה עד שעה שיגביה או עד שעה שימשוך ויוצא חוץ רשות הבעלים ברשות זה שהן מופקדין אצלו לא קנה עד שיזכה הוא בהן או עד שישכור לו את מקומו · וחכמים אומרים בהמה דקה נקנית במשיכה מה טעמון דרבנין משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם · כי הא דרב יהודה שלח לשאול בהמה גסה במה היא נקנית · א"ל במסירה · א"ל ולא מתניתא היא בהמה גסה נקנית במסירה · אית תניי תני מחלף רב יהודה שאל לר' אלעזר בכור שנטרף בתוך שלשי' א"ל כמה שמת ופטור מחמש סלעים של בן · רב יהודה שלח שאל לרבי אלעזר שילייא שיצאת מקצתה היום ומקצתה למחר · א"ל אם לדם טהור מונה מיום הראשון · ואם לדם טמא מונה מיום שני · א"ר מתנייה הדא דתימר בשלא יצא עמה וולד · אבל אם יצא עמה וולד בין לדם טוהר בין לדם טמא אינה מונה אלא מטעת יציאת הולד · רב יהודה שלח לרבי אלעזר שומר שמסר לשומר · א"ל הראשון חייב · רבי יוחנן אמר השיני חייב · רשב"ל אמר השני חייב · תמן תנינן השוכר פרה מחבירו והשאילה לאחר ומתה כדרכה ישבע השוכר שמתה כדרכה · השואל משלם לשוכר · אמר רבי יוסה כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של זה · אלא תחזור פרה לבעלים · רבי אילא בשם ר' ינאי והוא שנתן לו רשות להשאיל · אבל אם לא נתן רשות להשאיל לא כרא · ותני רבי חייה כן אין השואל רשאי להשאיל ולא השוכר רשאי להשכיר · ולא השואל רשאי להשכיר ולא השוכר רשאי להשאיל ולא מי שהופקד אצלו רשאי להפקיד אצל אחר אלא אם כן נטלו רשות מן הבעלים · וכולן ששינו שלא מדעת הבעלים חייבין · ושואל אפילו לא שינה חייב · אלא כגין דתנינן תמן מתנה שומר חנם להיות פטור משבועה והשואל להיות פטור מלשלם · אתא מימר לך אפילו התנה עמו שהוא פטור חייב · ביקש להשביע את השואל נשבע מן הדא כתב לה נדר ושבועה אין לי עלייך אינו יכול להשביעה אבל משביע הוא את יורשיה ואת הבאי' ברשותה · הדא אמרה שאם ביקש את השואל שהוא משביעו · והוא ילפה מן הדא שאם ביקש להשביע את האשה שהוא משביעה · אמר רבי חנינה לא צריכה מילף הדא מן ההיא ומה צריכה מילף ההיא מן הדא כיי דמר רבי הילא בשם רבי ינאי והוא שנתן לו רשות לשואל · והבא שנתן לה רשות שיהו בניה אפיטרופין · אמר רבי יוסה צריך להעלות לו שכר כל זמן שהוא שבורה אצלו · רבי זעירא שאל לרבי אבינא שאלה הבעלים ומתה · אמר ליה כן אנן קיימין אפילו אכלוה · א"ר יוסי בי רבי בון שלהם אכלו · רבי זעירא בעא קומי רבי יסא הדך עבדין עובדא א"ל תריי כל קביל ארבעה לא עבדין עובדא כסוגייא · אמר ליה תריי כל קביל תריי אינון · רבי לעזר תלמידיה דרבי חייה רבא ר' יוחנן תלמידיה דרבי ינאי · רב יהודה שלח שאל לרבי לעזר האחין שחלקו ואחר כך ייבם אחד מהן אמר ליה בנכסי מלם בנכסי המת · עולא בר ישמעאל אמר מצרית דעתיה על דרבי לעזר ולא שנייא היא שחלקו ואחר כך ייבם אחד מהן ·

הוא שייבם אחד מהן ואחר כך חלקו זכו כולן בנכסי המת ׳ולכה אמר ליה מה דשאליה אגיבה׳ ולמה לא שאלו לה· דאמר רבי אבינא בשם רבי אסי בכור שחלק כפשוט חזקה ויתר· רב יהודה שלח שאל לרבי לעזר האחין שחלקו·

אם לי׳ חולקין מה שעליהן ואין חולקין לא מה שעל בניהן ולא מה שעל בנותיהן· רבי אימי אומ׳ העושה שום לביתו מביאין שום לעצמן לאמצע וחולקין· העושה קשלא לביתו אין מביאין לאמצע וחולקין בראויה להשתמש כחול׳ אבל בראויה להשתמש ברגל מביאין לאמצע וחולקין· רבי מנא אמר כלי רגל חולקין·

כלי שבת צריכא· רבי אבין פשיטא ליה בין כלי רגל בין כלי שבת מביאין לאמצע וחולקין׳ רבי זעירא בעא קומי רבי מנא אילין כולסיא אמר ליה חכים את דאית לך כולסין סגין· אמר ליה מביאין וחולקין· רב יהודה שלח שאל לרבי לעזר מהו לגבות מן העבדים בקרקעות· אמר ליה גובין מן העבדים בקרקעות·

הורי רבי לעזר לאילין דבית רבי ינאי לגבות מן העבדים בקרקעות· רב יהודה שלח שאל לרבי אלעזר האנס והגזלן והגנב· אמר ליה חזקה שאין הבעלים מיטפלין במיתה· ומניין שאין הבעלים מיטפלין במיתה· א״ר בא בר ממל חיים שנים ישלם· ולא מתים· עד כדון גניבה· גזילה׳ אמר רבי אבון והשיב את הגזילה אשר גזל בעיינה·

הלכה ה׳ נכסים שיש להן אחריות כו׳· בראשונה היו קונין בשליפת המנעל הדא היא דכתיב וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה שלף איש נעלו וגו׳· מי שלף׳ תמן אמרין רב ולוי חד אמר הקונה׳ וחד אמר המקנה׳ ואתיין אילין פלוגתא כאינן פלוגתא דתני בועז נותן לגואל׳ רבי יהודה אומר הגואל נתן לבועז· חזרו להיות קונים בקצצה· מהו בקצצה כשעה שהיה אדם מוכר שדה אחוזתו היו קרוביו מביאין חביות וממלין אותן קליות ואגוזים ושוברין לפני התינוקות והתינוקות מלקטין ואומ׳ נקצץ פלוני מאחוזתו· וכשעה שהיה מחזירה לו היו עושין כך ואומ׳ חזר פלוני לאחוזתו· אמר רבי יוסה בי רבי בון אף מי שהוא נושא אשה שאינה הוגנת לו היו קרוביו מביאין חביות וממלין אותן קליות ואגוזים ושוברין לפני התינוקות והתינוקות מלקטין ואומרי׳ נקצץ פלוני ממשפחתו· ובשעה שהוא מגרשה היו עושין כן ואומרין חזר פלו׳ למשפחתו׳ חזרו להיות קונים בכסף ובשטר ובחזקה·

בכסף שדות בכסף יקנו זה הכסף ׳ וכתוב בספר וחתום אילו עידי שטר·

והעד עדים אילו עידי חזקה׳ או אינן אלא עידי שטר· כבר כתיב וכתוב בספר וחתום· רבי יסא בשם רבי מנא בר תנחום רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן אין קרקע נקנה בפחות משוה פרוטה מה טעמא שדות בכסף יקנו ופליג על ההיא דאמר ר׳ חנינה כל שקלים שכתוב בתורה סלעים· ובנביאים ליטרין· ובכתובים קנטרין חוץ משקלי עפרון׳ מה טעמא בכסף מלא יתננה לי׳ ולא דמיא תמן כתיב כסף והכא כתיב שקלים׳ התיבון הרי אתם הרי אין כתיב כאן אלא כסף ואת אמר שקלים׳ ולא כרבי ליעזר דרבי ליעזר אומר הילוך קנה· דתני הילך בשדה לאורכה ולרחבה קנה עד מקום שהילך דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים לא קנה עד שיחזיק. הכל מודין במוכר שביל לחבירו כיון שהלך בו קנייו· מה טעמא קום התהלך בארץ וגומ׳· בשטר· רבי ירמיה סבר מימר בשטר על מנת שלא ליתן כסף׳ אבל בשטר על מנת ליתן כסף לא קנה עד שיתן כסף· רבי יונה ורבי יוסה תריהון אמרין אפילו לא נתן כסף קנה· מתניתא מסייעה לר׳ יונה ורבי יוסה מכר לו עשר שדות כאחת כיון שהחזיק באחת מהן החזיק בכולם׳

אבל אם לא נתן לו אלא דמי אחת מהן או שלא כתב לו אתו אלא על אחת מהן לא קנה אלא אותה שמכר לו בלבד׳ וכי יש אוני בלא כסף׳ אין תימר בשנתן לו דמי כולם אנן קיימין לא אם אלא דמי אחד מהן אלא או הדא או הדא בכסף׳ דרבי בא סבר מימר בכסף על מנת שלא יכתוב אוני· אבל בכסף על מנת לכתוב לו אוני לא קנה עד שעה שיכתוב אוני· רבי יונה ורבי יוסי פליגין אהייא דרבי בא בשמואל· ודרב הונא כרבי יוחנן· דר׳ בא כשמואל· שמואל שאל לרב הונא שוחט ונתעסק בקדשים· אמר ליה לרצונכם פרט למתעסק· כתב מתנה בלשון קניין· אמר ליה ארכביה אתרי ריכשי· אמרה רבי בא ולא קיבלה שמואל·

מהו ארכביה על הרין ריכשי ברקי· סברין מימר מיתי תרין סוסוון שטי ומרכבין ליה על הר׳הן והדוא אז׳ל כדא והדין אזל כדא לא אשכח גבי כלום׳ א״ר יוסי ממלחייא ייפה כוחו בשני דברים שיש שיעבוד למכירה ואין שיעבוד למתנה שהמוכר לא מכר את הכל· והנותן מתנה נתן את הכל· ודרב הונא כרבי יוחנן חד בר נש מי דמך אמר ינתנו כל נכסי לפלוני· חזר ואמר כתבו ותנו׳ רבי לעזר ור״ש בר יקים אעלון עובדא קומי רבי יוחנן· אמר אם אמר לזכותו דברי הכל זכה· ואם לזכותו בכתב כל עמא מודיי שאין אדם זוכה בכתב לאח׳ מיתה· ם מודיע את רבו׳ תיפתר שהיו שם עדים יודעים׳ הגע עצמך שאין שם עדים יודעין׳ א״ר יוסי לעולם השדה בחזקת בעליה ומוציא מחבירו עליו הראייה·

מניין לנכסים שאין להן אחריות שהן נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בכסף ובשטר ובחזקה׳ רבי יוסי בשם חזקיה״ ר׳ יונה ר׳ חנניה תרתיהון בשם חזקיה כתיב ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם ערי׳ בצורות ביהודה׳ עד כדון בשהיו קרקעות ומטלטלין במקום אחד׳ היו קרקעות במקום אחד ומטלטלין במקום אחר· א״ר בון בר חייה נישמעינה מן הדא אמר להן ר׳ אליעזר מעשה במרוני אחד שהיה דר בירושלם והיו לו מטלטלין הרבה וביקש לחלקן׳ אמרו לו אין את יכול אלא אם כן קנית קרקע· מה עשה הלך וקנה סלע אחד בצד ירושלם אמר חצייה צפונית אני נותן לפלוני אם מאה חביות של יין· וחצייה דרומית אני נותן לפלוני עם מאה חביות של שמן· ובא מעשה לפני חכמ׳ וקימו את דבריו· א״ר חנינה קומי רבי מנא ולא שכיב מרע הוא׳ לפי שבכל מקום אין אדם מזכה אלא בכתב׳ וכאן אפילו בדברים׳ לפי שבכל מקום אין אדם מזכה עד שיהו קרקעות ומטלטלין במקום אחד· וכאן אפילו קרקעות במקום אחד ומטלטלין במקום אחר׳ א״ל לא כרבי ליעזר הוא שנייא הוא שכיב מרע דרבי ליעזר· הוא שכיב מרע דרבנין· א״ל שכיב מרע דרבי ליעזר כבריא דרבנין׳

תמן תנינן קרקע כל שהוא חייב בפיאה ובביכורים דברי רבי עקיבה· קרקע כל שהוא מהו מב· א״ר מתנייה תיפתר שהיה שם מקו׳ שיבולת אחת ומרגלית טמונה בו· רבי יסא בשם רבי יוחנן היו לו שתי שדות אחת ביהודה ואחת בגליל החזיק בזו שביהודה לזכות בזו שבגליל· או בזו שבגליל לזכות בזו שביהודה קנה ובניכסי הגר לא קנה אפילו מיצר בנהיים׳ רבי זעירא בעא קומי רבי יסא נתכוון לקנות מן המיצר ושרע מיניה· רב חסדא אמר ניכסי הגר החזיק בצפונן על מנת לזכות בדרומן׳ בדרומן על מנת לזכות בצפונן׳ לא נתכוון לקנות באמצעיתן לא קנה עד שעה שיתכוין לקנות באמצעיתן· מתניתא פליגא על רב חסדא גר שמת וביזבזו ישראל את נכסיו המחזיק בקרקע חייב בכל׳ המחזיק בקמה חייב בלקט שכחה ופיאה׳ ופטו׳ מן המעשרו׳ ואין אומר מפסק בין שיבולת לשיבולת תמן תנינן אם היה מחובר לקרקע ותלש כל שהוא קנה׳ שמואל אמר לא קנה אלא אותו קלח בלבד והתנן אם היה מחוב׳ לקרקע ותלש כל שהו׳ קנה· א״ר יוסי קיימה ר׳ אבודמא נחותא מודה שמואל בניכסי הגר׳ ר׳ יוחנן בעי המטלטלין מהו שיקנו בגרירה׳ א״ר בר ממל מה צריכה ליה בעורות הקשי׳· אבל בעורו׳ הרכים לא קנה עד שיגביה· מתניתא פליגא על רבי בא בר ממל הגונב כיסו של חבירו והוציאו בשבת חייב שכב׳ נתחייב בגניבתו של כיס עד שלא קידשה עליו השב׳·

אבל אם היה גורר בו ויוצא פטור· מפני שחלה עליו מיתה ותשלומין כאחת׳

הא אם לא חלה עליו מיתה ותשלומין כאחת חייב· אמר רבי מתנייה תיפתר באילין כיסייא רברבייא דאורחיהן מתגררה· מניין למדו לגילגול שבועה מסוטה· אמן מאיש זה· אמן מאיש אחר׳ עד כדון דברים שהן ראויין להשביע· דברים שאינו ראוי להשביע· אמר רבי יוסי בי רבי בון נישמעינה מן הדא אמן שלא סטיתי ארוסה ונשואה שומרת יבם וכנוסה· ארוסה ושומרת יבם ראוי הוא להשביע ׳ את אמר מגלגלין והכא מגלגלין ׳ אית תניי תני מה זו באלה ובשבועה· אף כל הנשבעין באלה ובשבועה׳ אית תניי תני בזו אלה ושבועה·

ואין כל הנשבעין באלה ובשבועה · הוון בעי מימר כאן דאמר מה זו באלה ובשבועה אף כל הנשבעין באלה ובשבועה ניחא׳ ומאן דאמר זו באלה ובשבועה ואין כל הנשבעין באלה ובשבוע׳ ׳לגילגול את למד ולשבועה אין את למד· אית תניי תני מה זו באמן ובאמן. אף כל הנשבעין באמן ובאמן׳ אית תניי תני זו באמן ובאמן אין כל הנשבעין באמן ובאמן· הוון בעיי מימר מ״ד מה זו באמן ובאמן אף כל הנשבעין באמן ובאמן ניחא· ומאן דאמר זו באמן ובאמן ואין כל הנשבעין באמן ובאמן׳ כלום למדו לגילגול שבועה אלא מסוטה׳ לגילגול את למד· ולאמן אמן אי את למד·

הלכה ו׳ כל הנעשה דמים באחר כו׳· תמן תנינן זה הכלל כל המיטלטלין קונין זה את זה· רבי בא רב הונא בשם רב אפי׳ צבור בציבורין׳ א״ל רבי לעזר לא שנינו אלא כל הנעשה דמים באחר בלבד· דבר שהוא צריך לשום׳ אתייא דרב הונא כרבי יוחנן ור׳ לעזר בשיטתיה· דתנינן תמן האחין השותפין שחייבין בקולבון פטורין ממעשר בהמה· ושחייבין במעשר בהמה פטורין מן הקולבון· א״ר לעזר והן שחלקו גדיים כנגד תיישים· ותיישים כנגד גדיים· אבל אם חלקו גדיים כנגד גדיים ותיישי׳ כנגד תיישי׳ הוא חלקו משעה ראשונה· א״ר יוחנן ואפי׳ חלקו גדיים כנגד גדיים ותיישים כנגד תיישים כלקוחות הן׳ דתנינן תמן הלוקח והניתן לו מתנה פטור ממעשר בהמה׳ האחין השותפין שחייבין בקולבון פטורין ממעשר בהמה כשחלקו וחזרו ונשתתפו׳ כשחייבין במעשר בהמה ופטורין מן הקולבון כשלא חלקו· ר׳ בא בשם רב יהודה בשם שמואל לזה פרה ולזה חמור והחליפו את של זה לזה ואת של זה לזה· משך בעל החמור את הפרה ובא בעל הפרה למשוך את החמור ונמצא שמתה החמור· בעל החמור צריך להביא ראייה שהיתה חמורו קיימת בשעה שמשך את הפרה· שכל המוציא מחבירו עליו הראייה חוץ מן החליפין· ומאן דלא סבר דא מילתא לא סבר בנזיקין כלום. א״ר זעירא ואנא לי נא סבר לה· א״ר בא לרבי זעירא מתניתא פליגא על שמואל היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראייה· לא הבעל צריך להביא ראיה להוציא קידושין מרשות האב׳ תלמידי דרבי יונה אמרין היפתר בקידושים קטנים· דלמא רבי חונה ורבי פינחס ורבי חזקיה סליקין מישאול בשלמיה דרבי יוסף למילף מיניה א״ר מתניתא מסייעא לשמואל נכנסה לרשות הבעל הבעל צריך להביא ראייה· ולא האב צריך להביא ראייה להוציא כתובה מרשות הבעל. אמר לון לא מודה שמואל שאם משך בעל הפרה את החמור שהו׳ צרי׳ להביא ראייה שהיו בה מומין אילו עד שלא תיכנס לרשותו׳ וזה כיון שנכנס במי שמשך· ר׳ בא רב המנונא רב אדא בר אחוה בשם רב מכרא לו פרה ברמי׳ וחזקה א״ל הב לי אינון פריטיא

אמר

אמ׳ ליה מה את בעי מינהון א״ל מיזבין ליה חמור משך בעל הפרה את החמור לא נקנית הפרה חמור כהג שיקנה · רבי בא אמר נקנית · רבי יוסי אומר אינה נקנית · סבר רבי בא דאינון חליפין ולית אינון חליפין. רבי מנא בשם רבי יוסי פעמים שתחילת מקח לזה ותחילת מקח לזה · הך עבידא מכרה לו פרה בדמים סמיכה גבי חדא פריטיא למחר אשכחיה קאים תמן א״ל מה את קיים עביד הכא · א״ל בעא אינון פריטיא . א״ל מה את בעי מינהון אמר ליה מיזבן לי חד חמור · א״ל הרי חמור לפניך משך זה לא קנה זה משך זה לא קנה זה · אלא זה קנה לעצמו וזה קנה לעצמו כהניתי׳ רשות הגבוה בכסף ורשות ההדיוט בחזקה · כיצד גיזבר שנתן מעות הקדש במטלטלין קנה הקדש בכל מקום שהוא שנאמר ליי׳ הארץ ומלואה תבל ויושבי בה · אמירתי לגבוה כמסירתי להדיוט. כיצד לקח פרה מן ההקדש במאתים לא הספיק להביא מאתים עד שעמד במנה מביא מאתים · הדא היא אמירתי לגבוה כמסירתי להדיוט · פרה מן ההקדש במנה לא הספיק להביא מנה עד שעמד במאתים מביא מאתים הדא היא דכתיב ויסף חמישית כסף ערכך עליו וקם לו · הא אם יוסיף הרי הוא קם לו ואם לאו אינו קם לו · שור זה עולה ובית זה קרבן קנה הקדש בכל מקו׳ שהוא דכתיב ליי׳ הארץ ומלואה וגו׳ · וכהדיוט לא קנה עד שעה שיחזיק ·

הלכה ז׳ כל מצות האב על הבן כו׳ ·

מצות שהאב חייב לעשות לבנו למהלו · לפדותו · ללמדו תורה וללמדו אומנות להשיאו אשה · רבי עקיבה אומר אף ללמדו לשוט על פני המים · למוהלו · ביום השמיני ימול בשר ערלתו · לפדותו דכתיב וכל בכור אדם בבניך תפדה · ללמדו תורה ולמדתם אותם את בניכם · ללמדו אומנות · תני רבי ישמעאל ובחרת בחיים זו אומנות · להשיאו אשה · והודעתם לבניך ולבני בניך · אימתי אתה זוכה לבניך ולבני בניך בשעה שאת משיא את בניך קטני׳ · ר׳ עקיבה או׳ אף לשוט על פני המי׳ · דכתי׳ למען תחיה אתה וזרעך · מה למצו׳ · או לעיכוב נישמעינה מן הדא בר תרימה אתא לגבי רבי אימי א״ל פייס לאבא דיסבני · אתא פייסיה ולא קביל עלוי · הדא אמרה למצוה · אין תימר לעיכוב הוה ליה לכופניה · מניין שאם לא עשה לו אביו שהו׳ חייב לעשו׳ לעצמו . ת״ל אדם תפדה · ונמלתם אותם · ולמדתם אותם. והודעת אתה · למען תחיה אתה. תמן תנינן האב זוכה לבן בנוי בכח בעושר ובחכמה ובשנים · בנוי מניין ייראה אל עבדיך פעלך והדרך על בניהם. בכח · גיבור בארץ יהיה זרעו וגו׳ · בעושר · נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם · בחכמה · ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם. בשנים · למען ירבו ימיכם וימי בניכם · וכשם שהוא זכה לו בחמשה דברים כך הוא חייב לו בחמשה דברים ואילו הן מאכיל ומשקה מלביש מנעיל מנהיג · הדא הוא דכתיב יחולו על ראש יואב זב ומצורע ומחזיק בפלך ונופל בחרב וחסר לחם · זב השיש · ומצורע עזיב · ומחזיק בפלך בוריי · נופל בחרב קצר ימים · וחסר לחם. מסכן · כד אתא שלמה מיקטול ליואב א״ל אביך גזר עלי חמש גזירות קבלין ואנא מיתקטיל · וקבלין · וכולהון קמין מן דבית דוד׳ · זב הוה רחבעם · והמלך רחבעם התאמץ לעלות במרכבה לנוס לירושלם · מ״ר זב . מ״ר איסטנים · מצורע זה עוזיהו · ויהי עוזיהו המלך מצורע עד יום מותו · מחזיק בפלך זה יואש · ואת יואש עשו שפטים · תני ר׳ ישמעאל מלמד שהעמידו עליו בירניות קשים שלא הבירו אשה מימיהם והיו מענין בו כדרך שמענין את האשה · הדא הוא דכתיב וענה גאון ישראל בפניו . ועינה גאון ישר׳ בפניו · ונופל בחרב זה יאשיהו דכתיב ויורו המורים למלך יאשיהו · ואמר רבי יוחנן מלמד שעשו גופו כבברה · תני רבי ישמעאל שלש מאות חיצים יורו במשיח יי׳ · וחסר לחם · זה יהויכין · וארוחתו ארוחת תמיד נתנה לו וגו׳ · תמן תנינן אם התחילו אין מפסיקין · התחלת המרחץ אי זו היא · רבי זריקן בשם רבי חנינה משיתיר איזורו · רב אמר משיתיר מנעלו · רבי יהושע בן לוי הוה יליף שמע פרשה דבר בריה בכל ערובת שובתא . חד זמן אינשי ועל מיסחי בהדין דימוסין דטבריא והוה מיסתמיך על כתפיה דרבי חייה בר בא אנשי ונפק ליה מן דימוסא אמר כך הוה רבי לעזר בר יוסי אמר שליח מט · א״ל רבי חייה בר בא לא כן אלפן רבי אם התחילו אין מפסיקין · אמר ליה חייה בני וקלה היא בעיניך שכל מי שהוא שומע פרשה מבן בנו כאילו הוא שומעה מהר סיני · מ״ט והודעת׳ לבניך ולבני בניך וגו׳ · יום אשר עמדת לפני יי׳ אלהיך בחורב · כיו׳ אשר עמדת לפני יי׳ אלהיך בחורב · ר׳ חזקיה בר ירמיה ר׳ חייה בשם ר׳ יוחנן אם יכול את לשלשל שמועה עד משה שלשלה · ואם לאו תפוש או ראשון ראשון או אחרון אחרון · גידול אמר כל האו׳ שמועה משם אומרה יהא רואה כעצמו כאלו בעל השמועה עומד לפניו מה טעמא אך בצלם יתהלך איש וגו׳ · רב אדם יקרא איש חסדו ואיש אמונים מי ימצא · זה רבי זעירא דאמר רבי זעירא לית אנן חשין על שמועתה דרב ששת דהוא גברא מפתחא · וא״ר זעירא לר׳ יסא חכם ר׳ לבר פדייה דאת אמ׳ שמועתא מן שמיה · א״ל רב אדא בר אחוה אמרין משמו מצות שהבן חייב לעשות לאביו · אי זהו מורא לא יושב במקומו · ולא מדבר במקומו · ולא סותר את דבריו · אי זהו כיבוד מאכיל ומשקה מלביש ומכסה ומנעיל מכניס ומוציא · מן דכאן · חונה בר חייה אמר משל זקן · ואית דבעי מימר משלו · לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוסי בר׳ חנינה מניין אפילו אמר לו אביו השלך את הארנקי הזו לים ששומע לו · בההוא דאית ליה חורנין ובעושה הנחת רוחו של אביו · אחד האיש ואחד האשה · אלא שהאיש ספיקה בידו · והאשה אינה ספיקה בידה מפני שיש רשות לאחרים עליה · נתאלמנה או נתגרשה כמי שהוא ספיקה בידה לעשות · עד איכן הוא כיבוד אב ואם · אמר להן ולי אתם שואלין · לכו שאלו לדמה בן נתינה . דמה בן נתינה ראש פטר בולי הוה פעם אחת היתה אמו מסטרתו לפני כולי שלו ונפל קורדקסין שלה מידה והושיט לה כדי שלא תצטער · א״ר חזקיה הגוי האשקלוני היה וראש כל פטר בולי היה ואבן שישב עליה אביו לא ישב עליה מימיו · וכיון שמת עשה אותה יראה משלו · פעם אחת אבדה ישפה של בנימן · אמרין מאן דאית ליה טבא דכוותה · אמרין דאית לדמה בן נתינה · אזלון לגביה ופסקו ליה עימיה במאה דינרין · סליק בעא מייתיתא להון ואשכח לאביו דמך · ואית דאמרין מפתחא דתיבותא הוה יתיב גוא אצבעיה דאבוה · ואית דאמרין ריגליה דאבוה הוות פשיטה על תיבותא · נחת לגביהון אמר לון לא יכלית מייתיתה לכון · אמרין דילמא דהוא בעי פריטין טובן · אסקוניה למאתי׳ · אסקוניה לאלף ·

כיון דאיתעיר אביו מן שינתיה סלק ואייתיתה להון בעו מיתן ליה כד פסקו ליה לאחרייא ולא קביל · אמר מה אנא מזבנא לכון איקרא דאבהתי בפריטין · איני נהנה מכיבוד אבותיי כלום · מה פרע לו הקב״ה שכר · אמר רבי יוסי בי רבי בון בו בלילה ילדה פרתו אדומה ושקלו לו ישראל משקלה זהב ושקלוה · אמר רבי שבתי כתיב ומשפט ורב צדקה לא יענה · אין הקב״ה משהא מתן שכרן של עושה מצות בגוים · אמו של ר׳ טרפון ירדה לטייל להוך חצירה בשבת ונפסק קורדייקן שלה והלך רבי טרפון והניח שתי ידיו תחת פרסותיה והיתה מהלכת עליהן עד שהגיעה למיטתה · פעם אחת נכנסו חכמי׳ לבקרו אמרה להן התפללו על טרפון בני שהוא נוהג בי בכיבוד יותר מדאי · אמרין לה מה הוא עביד ליך ותניית להון עובדא · אמרין לה אפילו הוא עושה כן אלף אלפים אדיין לחצי הכיבוד שאמרה התורה לא הגיע · אמו של ר׳ ישמעאל באת ואמרה וקבלה עליו לרבותינו אמרה גערו בישמעאל בני שאינו נוהג בי כבוד · באותה שעה נתכרכמו פניהן של רבותינו אמרין איפשר לית ר׳ ישמעאל נוהג בכבוד אבותיו · אמרו לה מהו עביד ליך · אמרה כד נפיק מבית וועדא אנא בעה משזגה ריגלוי ומישתי מהן ולא שבק לי · אמרין הואיל והוא רצונה הוא כיבודה · א״ר מנא ואות אילין טחונייא אמרין כל בר נש וכר נש זכוותיה גו קופתיה · אימיה דר׳ טרפון אמר׳ לון אכין · ואגיבונה אכין · אימיה דרבי ישמעאל אמרה לון אכן ואגיבונה אכן · ר׳ זעירא הוה מצטער ואמר הלואי הוה לי אבא ואימא דאוקרינון ואירת גן עדן · כד שמע אילין תרין אולפנייא · אמר בריך רחמנא דלית לי לא אבא ולא אימא לא כרבי טרפון הוינא יכיל עביד ולא כרבי ישמעאל הוינא מקבלה עלוי · אמר ר׳ אבון פטור אני מכיבוד אב ואם · אמרין כד עברת ביה אימיה מית אבוהי · כד ילידתיה מיתת · יש שהוא מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם · ויש שהוא כודנו לריחים ויורש גן עדן · כיצד הוא מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם · חד בר נש הוה מייכל לאביו תרנגולין פטימן · חד זמן אמר ליה אביו ברי אילין מנן לך · א״ל סבא סבא אכול ואדיש דכלבייא אכלין ומדשין · נמצא מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם · כיצד כודנו בריחים ויורש גן עדן · חד בר נש הוה טחין בריחייא אתא מצוותא לטחונייא · א״ל אבא עול וטחון התחיי אין מטת מבזייה טב לי אנא ולא את · אין מטת מילקי טב לי אנא ולא את · ונמצא כודנו לריחיים ויורש גן עדן · איש אמו ואביו תיראו וג׳ את יי׳ אלהיך תירא · הקיש מורא אב ואם למורא המקום · נאמר ומקלל אביו ואמו מות יומת · ונאמר איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו · הקיש קללת אב ואם לקללת המקום · אבל אי איפשר לומר מכה כלפי למעלה · וכן בדין מפני ששלשתן שותפין בו · אי זהו מורא לא יושב במקומו ולא מדבר במקומו ולא סותר את דבריו · אי זהו הכיבוד מאכיל ומשקה מלביש ומנעיל ומכניס ומוציא · ומן דמאן · חונה בר חייה אמר מילתיה דרבי חייה בר בא פליגא דאמר רבי חייה בר בא תני רבי יודן בר ברתיה דר׳ שמעון בן יוחי דתני ר״ש בן יוחי גדול הוא כיבוד אב ואם שהעדיפו הקב״ה יותר מכבודו נאמר כאן כבד את אביך ואת אמך · ונאמר להלן כבד את יי׳ מהונך · במה את מכבדו מהונך מפריש לקט שכחה ופיאה מפריש תרומ׳ ומעשר ראשון ומעש׳ שני ומעשר עני וחלה · ועושה סוכה ולולב שופר ותפילין וציצית · מאכיל את הרעיבי׳ ומשקה את הצמאי׳ · אם יש לך את חייב בכל אילו · ואם אין לך אין את חייב באחת מהן · אבל כשהוא בא אצל כיבוד אב ואם בין שיש לך בין שאין לך כבד את אביך ואת אמך אפילו את מסבב על הפתחים · רבי אחא בשם ר׳ אבא בר כהנא כתיב אורח חיים פן תפלס נעו מעגלותיה ולא תדע · טילטל הקב״ה מתן שכרן של עושי מצו׳ כדי שיהו עושי אותם באמונ׳ . ר׳ אחא בשם ר׳ יצחק כתיב מכל משמר נצור לבך כי ממנו תוצאו׳ חיים. מכל מה שאמרתי לך בתורה השמור שאין את יודע מאי זה מהן יוצא לך חיים · א״ר אבא בר כהנא השוה הכתוב מצוה קלה שבקלות למצוה חמורה מן החמורו׳ · מצוה קלה שבקלו׳ זו שילוח הקן . ומצוה חמורה שבחמורו׳ זו היא כיבוד אב ואם · ובשתיהן כתיב והארכת ימים · א״ר אבון מה אם דבר שהוא כפריעת חוב כתי׳ בו למען ייטב לך ולמען יאריכון ימיך · דבר שיש בו חסרון כיס וסיכון נפשות לא כל שכן · א״ר לוי והוא דרבנין גדול הו׳ דבר שהוא כפריעת חוב מדבר שאינו כפריעת חוב · תני ר׳ שמעון בן יוחי אומר כשם שמתן שכרן שוה כך פורענותן שוה עין תלעג לאב ותבוז ליקהת אם · עין שהלעיגה על כיבוד אב ואם וביזת לא

חקת האם על הבנים יקרוה עורבי נחל · יבוא עורב שהוא אכזרי ויקרינה ולא
יהנה ממנה · ויאכלוה בני נשר · יבוא נשר שהוא רחמן ויאכלנה ויהנה ממנה ·
רבי ינאי ודרבי יונתן הוון יתבין אתא חד בר נש ונשק ריגלוי דרבי יונתן · א"ל רבי
ינאי מה טיבו הוא שלם לך מן יומוי · א"ל חד זמן אתא קבל לי על בריה דיזונניה
ואמרית ליה איזיל צור כנישתא עלוי ובזיתיה · ואמר ליה ולמה לא כפתוניה ·
א"ל וכופין · אמר ליה ואדיין את לזו · אמר לון חזר ביה רבי יונתן וקבעה שמועה
משמיה · אתא רבי יעקב בר אחא רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן שכופין
את הבן לזון את האב · אמר רבי יוסי הלואי הויין כל שמועתי בריין לי כהדא
שכופין את הבן לזון את האב · אי זו היא מצות עשה שהזמן גרמא כגון סוכה
ושופר ולולב ותפילין · אי זו היא מצו' עשה שלא הזמן גרמא כגון אבידה ושילוח
הקן ומעקה וציצית · ר"ש פוטר הנשי' מן הציצית שהוא מצות עשה שהזמן גרמה ·
א"ל ר"ש אין אתם מודין לי שהוא מצות עשה שהזמן גרמא · שהרי כסות לילה
פטור מן הציצית · אמר רבי הילא טעמון דרבנין שכן אם היו מיוחדות לו ליום
ולילה שהוא חייבת בציצית · א"ר לעזר פסחן של נשים רשות ודוחין עליו את
השבת · רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר פיסחן של נשים ושל עבדים
רשות · כ"ש דוחין עליו את השבת · מצתן מה א"ל חובה · ר' זעירה אמ' במחלוקת ·
ר' הילא אמר דברי הכל · מתניתא מסייעא לדין · ומתני' מסייעה לדין · מתניתא
מסייעה לר' זעיר' חזרת מצה ופסח לילה הראשון חובה · ושאר כל הימים רשות ·
מתניתא מסייעא לר' הילא נאמר לא תאכל עליו חמץ · ונ' שבעת ימי' תאכל עליו
מצו' לחם עוני' את שהוא בבל תאכל חמץ הרי הוא בקו' אכול מצה · ונשי' הרי הן
בבל תאכל חמץ הרי הן בקום אכול מצה · והא תנינן כל מצות עשה שהזמן גרמא
האנשים חייבין והנשים פטורות · אר מנא הוא מצות עשה שהיא באה מכח בלא
תעשה · והיא כמ"ד פסחן של נשים רשות · תני האשה עושה פסח הראשון
לעצמה והשני טפילה לאחרים · דברי ר"מ · רבי יוסי או' האשה עושה פסח שני
לעצמה א"צ לומר הראשון · רבי אלעזר בי ר"ש אומר האשה עושה פסח ראשון
טפילה לאחרים ואינה עושה פסח שני · מה טעמא דר"מ איש שה לבית אבות ·
ואם רצו לבית · מה טעמא דר' יוסי איש שה לבית אבות · כ"ש לבית · מה טעמא
דרבי אלעזר בי ר"ש איש לא אשה · מה מקיימין רבנן איש פרט לקטן · א"ר יונה
אפילו כמאן דמר חובה שנייא היא שהדבר בסרים שלא יקבע הדבר חובה חוץ
מבל תשחית ובבל תקף · ומבל תיטמא למתים · איסי או' אף משום לא יקרחו
קרחה · מה טעמא לא יקרחו קרחה · את שישנו בפאת זקן ישנו בקרחה · ונשים
שאין להן זקן פטורות מן הקרחה · ועוד מן הדא בנים ולא בנות · א"ר לעזר נשים
חייבות בקרחה מה טעמא כי עם קדוש אתה לי"י אלהיך · אחד אנשי' ואחד נשי' ·
מה מקיים ר' לעזר בני · בשעה שישר' עושין רצונו של הקב"ה קרוא' בני · ובשעה
שאין ישראל עושין רצונו של הקב"ה אינן קרויין בנים · רב מפקד לאילין דבי רב
אתי · רב המנונא מפקד לחברייא פקדון לנשיכון כד הויין קיימין על מיתיא דלא
ליהויין מתלשן בשעריהן שלא יבואו לידי קרחה · עד כמה היא קרח' · אית תניי
תני כל שהוא · ואית תניי תני כגריס · מאן דמר כל שהו' ממשמע קרח' כל שהוא ·
מ"ד כגריס נאמר כאן קרחה · ונאמר להלן קרחה · מה קרחה האמורה להלן
כגריס אף כאן כגריס ר' יוסי בר ממל כהנת מותרת לצאת חוצה לארץ מ"ט אמור
אל הכהנים לא אל הכהנות · דלא כן מה אנן אמרין הואיל והיא בכלל גזירה לא
תצא · אם או' את כן נמצאת דוחה פרשת טמאו' · וכהן מניח ידו תחתיה ומניפה ·
אין הדבר כאור · מביא כפה · ואינו הרצץ · מביא כהן זקן · ואפי' תימר כהן
ילד אין יצר הרע מצ שעה' · תני ר' חייה מצוי' · סוטה נידמת שני כהני' מניפי' על
ידיה · הלכה ט כל מצוה שאינה תלויה בארץ כו' · כתיב אלה החוקים
והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ · בארץ אתם חייבין לעשות · אין אתם
חייבין בחוצה לארץ · ואדיין אנו אומרי' מצות התלויות בארץ אינן נוהגות אלא
בארץ · יכול אפילו מצות שאינן תלוית בארץ לא יהו נוהגות אלא בארץ · ת"ל
השמרו לכם פן יפתה לבבכם · וחרה אף י"י וגו' · ושמתם את דברי אלה · אפילו
גולים · ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם · מה אית לך כגון תפילין
ות"ת · מה תפילין ות"ת שאינן תלויין בארץ נוהגין בארץ ובחוצה לארץ · אף כל
דבר שאינו תלוי בארץ יהא נוהג בין בארץ בין בחוצ' לאר' · מעתה משנגאלו יהו
פטורין · כתי' ויעשו כל הקהל השבי' וגו' עד בימי ישוע · ולמה ישוע - הילל בריה
דר' שמואל בר נחמן אמ' פגם הכתוב כבוד צדיק בקבר מפני כבוד צדיק בשעתו ·
הקיש ביאתן בימי עזרא לביאתן בימי יהושע · מה ביאתן בימי יהושע פטורין היו
ונתחייבו · אף ביאתן בימי עזרא פטורין היו ונתחייבו · ממה נתחייבו · ר' יוסי בי
ר' חנינה אמר מדבר תורה נתחייבו הדא היא דכתיב והביאך י"י אלהיך אל הארץ
אשר ירשו אבותיך וירשתה · הקיש ירושתך לירושת אבותיך · מה ירושת אבותיך
מדבר תורה · אף ירושתך מדבר תורה · והטבך והרבך מאבותיך · פטורין היו
ונתחייבו · ואתם פטורין הייתם ונתחייבתם · אבותיך לא היה עליהם עול מלכות ·
ואתם אע"פ שיש עליכם עול מלכות · אבותיך לא נתחייבו אלא לאחר י"ד שנה ·
שבע שכיבשו ושבע שחילקו · אבל אתם ראשון ראשון קונה ומתחייב · א"ר
אלעזר מאיליהן קיבלו עליהן את המעשרות · מה טעמא ובכל זאת אנחנו
כורתים אמנה וחותמים · מה מקיים רבי לעזר ואת בכורות בקרינו וצאנינו ·
מכיון שקיבלו עליהן דברים שלא היו חייבין עליהם אפי' דברים שהן חייבין העלה
עליהם המקום כאילו מאיליהם קיבלו עליהם · מה מקיים ר' יוסי בי ר' חנינה ובכל
זאת אנחנו כורתים אמנה וחותמים · מכיון שקיבלו עליהן בסבר פנים יפות העלה
עליהן המקום כאילו מאיליהן קיבלו עליהן את המעשרות · מה מקיים רבי לעזר
מאבותיך · פתר לה לעתיד לבוא · דא"ר חלבו שמעון בר בא בשם רבי יוחנן
אבותיך ירשו ארץ ז' עממים ואתם עתידין לירש ארץ של עשר עממים · תלתי
אחרנייתא אילין אינון את הקיני ואת הקניזי ואת הקדמוני · ר' יודה אמר שלמאה
שכייה נבטייה · ר"ש אמר אסיא ואספמיה ודרמסק · ר' ליעזר בן יעקב או' אסייא
וקרתיגנה והורקי · ר' או' אדום ומואב וראשית בני עמון · מאבותיך · אבותיך אע"פ
שנגאלו חזרו ונשתעבדו · אבל אתם משאתם נגאלין עוד אין אתם משתעבדין ·
מה טעמא שאלו נא וראו אם יולד זכר · כשם שאין זכר יולד כך אתם משאתם
נגאלין אין אתם משתעבדי' · חוץ מן הערלה ומן הכלאי' · ר' אליעז' או' אף החדש ·
מה טעמא דרבי אליעזר בכל מושבותיכ' בין בארץ בין בחוצה לארץ · מה מקיימין
רבנן בכל משבותיכם בחדש ש"ר שיצא לחוצה לארץ · רבי יונה בעה ולמה לא
תנינן אף החלה · א"ר רבי יוסי לא תנינן אלא דברים שנוהגין בישר' ונוהגין בגוים ·
חלה נוהגת בישר' ואינה נוהגת בגוים · מה טעמא ראשית עריסותיכם ולא של
גוים · הלכה י' כל העושה מצוה אחת מטיבין לו כו' · הא כל היושב
ולא עבר עביר' נותנין לו שכר כעושה מצוה · ואת אמר' אכן · אלא כן אנן קיימין
במחוצה · עשה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין את ימיו ונוחל את הארץ ·
והעובר עבירה אחת אין מטיבין לו ואין מאריכין ימיו ואינו נוחל את הארץ ·
תמן תנינן הא כל היושב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה · אמר
רבי זעירה מי שבאת לידו ספק עבירה ולא עשאה · אמר רבי יוסי בי רבי בון מי
שיחד לו מצוה ולא עבר עליה מימיו · מה אית לך אמר רבי מר עוקבן כגון
כיבוד אב ואם · אמר רבי מנא אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת י"י ·
ההולכים בתורת י"י · אמר רבי אבון אף לא פעלו עולה בדרכיו הלכו ·
בדרכיו הלכו · א"ר יוסי בי רבי בון מה כתיב אשרי האיש אשר לא הלך בעצת
רשעים · מכיון שלא הלך בעצת רשעים כמי שהלך בעצת צדיקים · דרש בן
עזאי זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח · אילו זבוב אחד שמת שמא אינו מבאיש
שמן רוקח · וזה על ידי חט אחד שחטא איבד כל זכיות שבידו · דרש ר' עקיבה
לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חוק · לבלי חוקים אין כתיב כאן אלא
לבלי חוק · למי שאין בידו מצוה אחת שיסיע לו לכף זכות · הרא דאת אמר
לעולם הבא · אבל בעולם הזה אפי' תשע מאות ותשע' ותשעה מלאכים מלמדין
עליו חובה ומלאך אחד מלמד עליו זכות הקב"ה מכריעו לכף זכות · ומה טעם
אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו · ויחוננו ויאמר
פדעהו מרדת שחת מצאתי כופר · אמר רבי יוחנן אם שמעת דבר מר' ליעזר
בנו של רבי יוסי הגלילי נקב אזנך כאפרכס הזו ושמע דאמר רבי יוחנן ר' ליעזר
בנו של רבי יוסי הגלילי אומר אפילו תשע מאות ותשע' ותשעה מלאכי' מלמדין
עליו חובה ומלאך אחד מלמד עליו זכות הקב"ה מכריעו לכף זכות · ולא סוף
דבר כל אותו המלאך אלא אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה צדדין מאותו
המלאך מלמדין עליו חובה וצד אחד מאותו המלאך מלמד עליו זכות הקב"ה
מכריעו לכף זכות · מה טעם אם יש עליו מלאך אחד מאלף אין כתיב אלא
אחד מני אלף · מאלף לצדדין של אותו מלאך · מה כתיב בתריה ויחוננו
ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כופר · פדעהו בייסורין · מצאתי כופר ·
מצא כופר לעצמו · הדא דאת אמר בעולם הזה · אבל לעולם הבא רובו זכיות
יורש גן עדן · רובו עבירות יורש גיהנם · היה מחציין רבי יוסי בן חנינה אמר נושא
עון · רבי אבהו אמר נושא כתיב · מה הקב"ה עושה חוטף אחד מחובותיו וזכיותיו
מכריעות · א"ר לעזר ולך י"י חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו · ואין לית ליה את
יהב ליה מן דידך · הא דעתיה דר' אלעזר דר' אלעזר אמר ולך י"י חסד · מלמד
שהוא מטה כלפי החסד · רב ירמיה א"ר שמואל בר רב יצחק בעא צדקה תצר תם
דרך ורשעה תסלף חטאת · חטאים תרדף רעה ואת צדיקים ישלם טוב · רגלי
חסידיו ישמור ורשעים בחשך ידמו וגו' · אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן ·
כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון · וסייגין סייגא ותרעין תריעה · ובני סייגין
סייגה ותרעין תריעה · אלא בעי ר' ירמיה בשם ר' שמואל בר רב יצחק שומר את
עצמו מן העבירה פעם ראשונה ושנייה ושלישית מיכן והילך הקב"ה משמרו מה
טעמא הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר · אמר רבי זעירא ובלחוד
דלא יתוב ליה · והחוט המשולש לא לעולם ינתק אין כתיב כאן אלא לא
במהרה ינתק · אין אשרחות עלוי מיפסק הוא · רבי חונא בשם רבי אבהו הקב"ה
אין לפניו שכחה · הא מפני ישראל נעשה שוכחן · מה טעמא מי אל כמוך
נושא עון ועובר על פשע · נושא כתיב וכן דוד הוא אומר נשאת עון עמך כסית
כל חטאתם סלה:

הדרן עלך האשה נקנית

האיש מקדש בו ובשלוחו והאשה מתקדשת בה ובשלוחה · האיש מקדש את בתו כשהיא נערה בו ובשלוחו · האומר לאשה התקדשי לי בתמרה זו התקדשי לי בזו אם יש באחת מהן שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת · בזו ובזו ובזו אם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת · היתה אוכלה ראשונה ראשונה אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה · ב׳ התקדשי לי בכוס זה של יין ונמצא של דבש · של דבש ונמצא של יין · בדינר זה של כסף ונמצא של זהב · של זהב ונמצא של כסף · על מנת שאני עני ונמצא עשיר · עשיר ונמצא עני אינה מקודשת · רבי שמעון אומר אם הטעה לשבח הרי זו מקודשת · ג על מנת שאני כהן ונמצא לוי · לוי ונמצא כהן · נתין ונמצא ממזר · ממזר ונמצא נתין · בן עיר ונמצא בן כרך · בן כרך ונמצא בן עיר · על מנת שביתי קרוב למרחץ ונמצא רחוק · רחוק ונמצא קרוב · על מנת שיש לי בת או שפחה מגודלת ואין לו · על מנת שאין לי ויש לו · על מנת שיש לי בנים ואין לו · על מנת שאין לי ויש לו · ועל כולם אם אמרה אף על פי שאמרה בליבי היתה להתקדש לו אעפ״כ אינה מקודשת · וכן היא שהטעתו · ד׳ האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה פלונ׳ במקום פלוני והלך וקידשה במקום אחר אינה מקודשת · הרי היא במקום פלוני והלך וקידשה במקום אחר הרי זו מקודשת · ה׳ המקדש את האשה ע״מ שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים אינה מקודשת · כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים תצא שלא בכתובה שכל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין בנשים · ו׳ המקד׳ שתי נשים בשוה פרוטה או אשה אחת בפחות משוה פרוטה אף על פי ששילח סבלונות לאחר מיכן אינה מקודשת שבתחלת קידושין הראשונים שילח · וכן קטן שקידש ·

ז׳ המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת אינן מקודשות · ומעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות וליקט אחד כלכלה של תאינים משלהם היתה ושל שביעית היתה ואמר הרי כולכם מקודשות לי בכלכלה זו וקיבלתה אחת מהן על ידי כולם ואמרו חכמים אין האחיות מקודשות · ח׳ המקדש בחלקו מקדשי הקדשים ומקדשים קלים אינה מקודשת · במעשר שני בין שוגג בין מזיד לא קידש דברי רבי מאיר · רבי יהודה אומר מזיד קידש שוגג לא קידש · ובהקדש מזיד קידש שוגג לא קידש דברי ר״מ · רבי יהוד׳ אומר שוגג קידש מזיד לא קידש ·

ט׳ המקד׳ בערלה ובכלאי הכרם ובשור הנסקל ובעגלה ערופה ובציפורי מצורע ובשיער נזיר ופטר חמור ובשר בחלב ובחולין שנשחטו בעזרה אינה מקודשת · מכרן וקידש בדמיהן הרי זו מקודשת · י׳ המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות כהונה · ובמי חטאת ואפר חטאת הרי זו מקודשת אף על פי ישראל:

סליק פירקא

האיש מקדש בו ובשלוחו כו׳ · מניין ששלוחו של אדם כמותו · אמ׳ ר׳ לעזר ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבי׳ · וכי כולן שוחטין אותו והלא אחד הוא שהוא שוחט על ידי כולם · אלא מיכן ששלוחו של אדם כמותו · הידא אמר דא ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית · וכי כולם היו לוקחין והלא אחד הוא שהוא לוקח על ידי כולם · אלא מיכן ששלוחו של אדם כמוהו · א״ר יוסי שנייא היא שאדם שוחט פסחו של חבירו שלא מדעתו · אין תימר אדם מפריש פסחו של חבירו שלא מדעתו לית יכיל · דאמר רבי זעירא בשם רבי לעזר אדם שוחט פסחו של חבירו שלא מדעתו אבל אינו מפרישו שלא מדעתו · בית שמאי אומרים אין השליח עולה משם עד · ובית הלל אומרים השליח עולה משם עד · הדך עבידא שילח שנים על דעתון דבית שמאי שליח ושני עדים · על דעתהן דב״ה שלשתן שלוחין ושלשתן עדים · א״ר אבון בר חייה נראין דברים בשקידשה בשטר · אבל אם קידשה בכסף נעשה כנוגע בעדותו · א״ר יוסי כמין שהאמינתו ההורה אפילו קידשה בכסף אינו כנוגע בעדותו · אמר רבי בא אתא עובדא קומי רב ועשה שליח עד · חד בר נש אפקיד גרבוי גבי קרפיפא דחבריה וכפר ביה · אמר רבי פינחס אתא עובדא קומי ר׳ ירמיה ועשה שליח עד וחייבו שבועה על ידי הבהף · אית מתניתא אמרה ששלוחו של אדם כמוהו · ואית מתני׳ אמרה שאין שלוחו של אדם כמוהו · ואם המר ימירנו · ימר ימירנו׳ הדינן סברין מימר שאין שלוחו של אדם כמותו · אלא שמיעט הכתוב וסמך ידו · ולא יד בנו ולא יד עבדו ולא יד שלוחו · הדינן סברין מימר ששלוחו של אדם כמוהו אלא שמיעט הכתוב ורצע אדוניו את אזנו במרצע · אדוניו ולא בנו · אדוניו ולא שלוחו · הדינן סברין מימר ששלוחו של אדם כמותו אלא שמיעט הכתוב · אית תניי תני ורצע לרבות את השליח · עד כדון כרבי עקיבה · כרבי ישמעאל · אדוניו כל שהו׳ בא מחמת אדוניו · המן תנינן נערה המאורסה היא ואביה מקבלין את גיטה · ריש לקיש אמר במחלוקת בגיטין כן מחלוקה בקדושין · אמר רבי יוחנן הכל מודין בקידושין שאביה מקדשה · לא היה מודה ריש לקיש בנישואין שלא הכל ממנה להשיא עצמה להפסיד מעשה ידיה על אביה · על דעתיה דרבי יוחנן אין לה דעת אצל אביה ואינה עושה שליח · על דעתיה דרשב״ל יש לה דעת אצל אביה והיא עושה שליח · מתניתא פליגא על רבי יוחנן האיש מקדש בו ובשלוחו והאשה מתקדשת בה ובשלוחה · פתר לה בגדולה · והתנינן קטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע הגט לידה · פתר לה ביתומה · והתנינן אם אמר לו אביה צא והתקבל לבתי גיטה אם רצה להחזיר לא יחזיר · פתר לה לצדדין · הא מתניתא פתר לה ראשה ביתומה · וסופה בשיש לה אב · מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש האיש מקדש את בתו כשהיא נערה בו ובשלוחו. פתר לה כרבי יודה · דרבי יודה אמר אין שתי ידים זוכות כאחת · אמר רבי אסי חד רב נפק מן בית וועדא אמ׳ נפק עובדא כרבי יוחנן · וסמכון עלוי לא דהוה צורכא מיסמך עלוי אלא דהוות מן יומא רטיגנא׳ רב המנונא בשם ר׳ אסי קטנה שקידשה את עצמה בשתי שערות אביה כמאן לא היא׳ לא אתייא לא כר׳ יוחנן ולא כרשב״ל · אין כר׳ יוחנן אין כאן מיאון · אין כר׳ שמעון בן לקיש נישואי תורה הן · לא אתייא אלא כרבי יוחנן · אע״ג דר׳ יוחנן אמ׳ הכל מודין בקידושין שאביה קידשה לא היא מודה בה אביה ימאן על ידיה · ר׳ בא בר כהנא ור׳ יעקב בר אידי בשם ר׳ יהושע בן לוי קידשה לדעת והכניסה שלא לדעת זה היה מעשה ובא אביה והוציאה מגנונה׳ רבי יעקב בר אחא בשם רבי יהושע סימן ההלו דהוה ר׳ יהושע בן לוי פליג על ר׳ שמעון בן לקיש · לית היא פליגא הדך מה דר׳ שמעון בן לקיש אמר תמן לא הכל ממנה להשיא את עצמה ולהפסיד מעשה ידיה לאביה · כן רבי יהושע בן לוי אמ׳ הכא לא הכל ממנה להשיא את עצמה ולהפסיד מעשה ידיה על אביה · אתא ר׳ אבא בר כהנא ר׳ יעקב בר אידי בשם ר׳ יהושע בן לוי קידשה שלא לדעת וכנסה שלא לדעת זה היה מעשה ובא אביה ועקר קידושיה · קידשה לדעת וכנסה שלא לדעת מהו שתאכל בתרומה׳ רב אמר אוכלת · ושמואל אמר אינה אוכלת · אמר ר׳ מנא טעמא דרב מכיון שקידשה לדעת חזקה שכנסה לדעת ·

אמר ר׳ יוסי ביר׳ בון טעמא דרב שכן משנה ראשונה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה · מה נפק מן ביניהון מעשה ידיה · על דעתיה דר׳ מנא כרב מעשה ידיה לבעלה · על דעתיה דר׳ יוסי ביר׳ בון כרב מעשה ידיה לאביה · מתה מי יורשה · על דעתיה דר׳ מנא כרב בעלה יורשה · על דעתיה דרבי יוסי ביר׳ בון כרב מתה אביה יורשה · אתא ר׳ יוסי ביר׳ בון כרב מתה בעלה יורשה · קידשה שלא לדעת והכניס׳ שלא לדעת מהו שתאכל בתרומה · שמואל אמ׳ אוכלת · איתא חמי אילו קידשה לדעת וכנסה שלא לדעת שמואל אמ׳ אינה אוכלת · והכ׳ הוא אמ׳ אוכלת׳ שמואל עבד לה כיתומה · מתני׳ התקדשי לי בתמרה זו וכל מתני׳ כשאמרה אי איפשי בזו אלא בזו אי איפשי בזו אלא בזו · בזו ובזו ובזו · מאן תנא ווי״ן רבי יודה ברם כר׳ מאיר או בזו או בזו או בזו · ר׳ ירמיה בשם רב התקדשי לי בסלע זו לאחר שלשים אוכלת בתרומה בתוך שלשים יום · הרי זו מקודשת · אף ר״ש בן אלעזר מודה בה · מה בינה למלוה · מלוה לא ניתנה לשם קידושין · קידושין לכך ניתנו משעה ראשונה · והא תנינן היתה אוכלת ראשונה ראשונה אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה · אמר רבי אלעזר מעתה אפילו לא נשתייר שם שוה פרוטה תהא מקודשת · פתר לה על ראשה · ואין על ראשה כדא תנינן היתה אוכלת ראשונה ראשונה אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה · אמר רבי אלעזר דרבי שמעון בן אלעזר היא דתני התקדשי לי בפקדון שיש לי בידך והלכה ומצאתו שנגנב או שאבד אם נשתייר שם ש״ה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת · במלוה שיש לי בידך והלכה ומצאתה שנגנבה או שאבדה אפילו לא נשתייר שם שוה פרוטה מקודשת · רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר מלוה כפיקדון אם נשתייר שם שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת · אמר רבי לעזר אתיא דרבי שמעון בן אלעזר כרבי מאיר · כמה דרבי מאיר אמר כל המשנה מדעת הבעלים נקרא גוזלן · כן ר׳ שמעון בן אלעזר אמר הכא כל המשנה מדעת הבעלים נקרא גוזלן · דהוא פתר לה במלוה שהלוה אמ׳ לו קח לי חטים ולקח לו שעורים · וקשיא מקדשי׳ בגזילה · ר׳ יוסי בעא ניחא אדם נותן שוה פרוטה על דינר שבא נותן שוה פרוטה על שוה פרוטה · אית תניי תני מקדשין בגזילה · ואית תניי תני אין מקדשין בגזילה · אמר רבי מנא כאן דאמר מקדשין בגזילה · בגזילה שהוא יכול להצילה מידו · מאן דאמר אין מקדשין בגזילה · בגזילה שאינו יכול להוציאה מידה · רבי יוסי בי רבי בון בשם ר׳ שמואל בר רב יצחק מאן דאמר מקדשין בגזילה · בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה · ומאן דאמר אין מקדשין בגזילה · בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה · רבי אבהו בשם רבי יוחנן מתניתא כשאמר לה בפיקדון שיש לי בידך אבל אמר לה בכל מה שהפקדתי בידך אינה מקודשת עד שיהו כולן קיימין · מה בינו למלוה · מלוה ניתנה להוציאה · וזה לא ניתן להוציאו · והתנינן היתה אוכלת ראשונה ראשונה אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה · מעתה אפילו נשתייר שם שוה פרוטה לא תהא מקודשת עד שיהו כולן קיימין · פתר לה על ראשה · ואין על ראשה כדא תנינן היתה אוכלת ראשונה ראשונה אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה · אמר רבי אבון לא כן סברנן מימר מאן תנא ווי״ן רבי יודה · אמר רבי יוחנן דברי רבי יודה נכללין בקרבן אחד

ונפרשין בשלשה קרבנות · כמא דהוא אמר תמן נבללין בקרבן אחד ונפרשין בשלשה קרבנות · כן הוא אמר הכא נכללין בקדוש אחד ונפרשין בשלשה קדושין · התקדשי לי בסלע זו ואמרה השליכה לים או לנהר אינה מקודשת · תניה לעני הרי זו מקודשת · מכל מקום לא נכנס לתוך ידה כלום · הבא את אמר כמקודשת · והבא את אמר אינה מקודשת · אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן דרצה היא מקודשת · ותראה עושה טובה לעני · א״ר פינחס ואתיא אי כר׳ זעירא אי כרבי אילא דתני אומר הוא אדם לפועל הילך דינר זה ואכול בו · הילך דינר זה שתה בו אין חוששין על שכרו לא משום שביעית ולא משום מעשרות ולא משום יין נסך · אבל אם אמר לו צא וקח לך ככר ואני נותן לך דמיו · צא וקח לך רביעית של יין ואני נותן לך דמיה חוששין על שכרו משום שביעית ומשום מעשרות ומשום יין נסך · א״ר זעירא נעשה החנוני שלוחו של בעל הבית לזכות לפועל זכה לבעל הבית משלח חנוני וחזר זכה לעצמו · אוף הכא על דעתיה דרבי זעירא הבעל נעשה שלוחו של אשה לזכות לעני · אמר רבי הילא העני זכה לאשה משל בעלה וחזר וזכה לעצמו · מה נפק מן ביניהון · היה חנוני חרש על דעתיה דרבי זעירא לא חשש שאין שליחות לחרש · על דעתיה דרבי הילא חשש · היה הפועל חרש על דעתיה דרבי הילא לא חשש שאין זכות לחרש · על דעתיה דר׳ זעירא חשש · חטף הסלע מידה ונתנו לה כשעת מתנה אמר לה הרי את מקודשת לי הרי זו מקודשת · כמה קדשה רבי חגי בשם רבי פדה רצה היא שתהיה מקודשת לו והוא חייב לה סלע · א״ר יוסי אילו איתמר כלי יאות סלע דרכה להתחלף · כינסי לי סלע זו ובשעת מתנה אמר לה הרי את מקודשת לי · הרי זו מקודשת · אם משנתנה לה רצת מקודשת · לא רצת אינה מקודשת · הילך סלע זו שאני חייב לך · ובשעת מתנה אמר לה הרי את מקודשת לי רצת מקודשת ואם לאו אינה מקודשת · אם משבאת לתוך ידה אמרה לה הרי את מקודש׳ לי אף על פי ששניהן רוצין אינה מקודשת · כיצד יעשה ישלינו ממנה ויחזור ויתנינו לה ויאמר לה הרי את מקודשת לי · התקדשי לי במנה זו ונמצא חסר דינר אינה מקודשת · היה בו דינר רע הרי זו מקודשת והוא שיחליף · היה מונה ראשון ראשון ומשליך לתוך ידה יכולה היא שתחזור בה עד שעה שישלים · רבי לעזר אומר מקודשה בראשון והשאר על תנאי · רבי יוחנן אמר לכשישלים אמר דין חזור ביה רבי יוחנן · חד בר נש ערבונא יהב לחבריה וכפר ביה חבריה · רבי בא ורבי הילא ורבי יעקב בר אחא תלתיהון אמרין זרע פשתן היה ומקצת דמים נתן לו · אתא עובדא קומי רבי יוחנן אמר או יתן לו כבל מקחו או ימסור אותו למי שפרע · רבי חייה בר יוסף אמר או יתן לו כבל ערבונו או ימסור אותו למי שפרע · מודה רבי חייה בר יוסף לרבי יוחנן במקח שאין דרכו להקנות חציים כגון פרה וטלית · ואשה דרכה להקנות חציין · ר׳ חגי ורבי יודן תריהון אמרין מקח דרכו להקנות חציין · ואשה אין דרכה להקנות לחציין ·

הלכה ב׳ התקדשי לי בכוס זה של יין כו׳ · בכוס זה ובכמה שבתוכו שוה פרוטה מתקדשת ואם לאו אינה מתקדשת · זכה בו ובכמה שבתוכו אם יש בכמה שבתוכו שוה פרוטה מתקדשת · ואם לאו מתקדשת · לא זכת אלא בכמה שבתוכו בלבד · ר״ש או׳ אם הטעה לשבח מקודשת · א״ר יוחנן מודה ר״ש שאם הטעה לשבח יחסים אינה מקודש׳ · א״ר יוסה מתני׳ אמרה כן ע״מ שאני כהן ונמצ׳ לוי · ניחא כהן ונמצא לוי · לוי ונמצ׳ כהן · יכולה היא מימר לא הוינא בעייא די רוחיה רבא עלי · ניחא בן כרך ונמצא בן עיר · בן עיר ונמצא בן כרך · יכולה היא מימר בעייא הוינא מצטנעא · על מנת שביתי קרוב למרחץ ונמצא רחוק · ניחא קרוב ונמצא רחוק · רחוק ונמצ׳ קרוב · יכולה היא מימר בעייא הוינא מטרפסא אולה כטרפסה אתייא · על מנת שיש לי בת או שפחה גדלת ואין לו ניחא · על מנת שיש לי ואין לו · הגע עצמך שהיה לו בסוף העולם · אמר רבי בא בר ממל כיני מתניתא בת לגודלתיך ושפח׳ לשמשותיך · הלכה ד׳ האומ׳ לשלוחו צא וקדש לי אשה פלונית כו׳ · מתניתא דלא כר׳ לעזר · כרם כר׳ לעזר לעולם הרי היא מקודשת עד שיאמר לו אל תקדשנה לי אלא במקום פלוני והלך וקידשה במקום אחר הרי זו מקודשת · אוף ר׳ לעזר מודה בה שאינו אלא כמראה לה מקום · אוף רבנין מודיי בה שאינו אלא כמראה לה מקום · הלכה ה׳ המקדש את האשה כו׳ · תמן מומין כאילו נדרים אמרו · רבי יוחנן בשם ר״ש בן יוצדק נדרה שלא לוכל בשר ושלא לשתות יין ושלא ללבוש בגדי צבעונין · א״ר זעירא כלי פשתן הדקים הבאין מבית שאן ככלי צבועין הן · א״ר יוסי מתני׳ כשאמ׳ לה על מנת שאין עליך נדרים · אבל אם אמ׳ לה על מנת שאין ליך נדר אפילו נדרה שלא לאכול חרובין נדר הוא · הלכה אצל הזקן והתיר לה הרי זו מקודשת · אצל הרופא וריפאה אינה מקודשת · מה בין זקן מה בין רופא זקן עוקר את הנדר מעיקרו · רופא אינו מרפא אלא מיכן ולהבא · אית תניי תני אפילו הלכה אצל הזקן והתיר לה אינה מקודשת · מתניתא דרבי לעזר דתנינן תמן א״ר לעזר בדין הוה אפילו נדר שהוא צריך חכם שהזקן עוקר הנדר מעיקרו · ולמה אסרו נדר שהוא צריך חקירת חכם מפני נדר שאינו צריך חקירת חכם · אית תניי תני מותרת להנשא בלא גט · ואית תניי תני אסורה להנשא בלא גט · הוון בעיי מימר מאן דמר מותרת להנשא בלא גט רבי לעזר · ומאן דמר אסורה להנשא בלא גט רבנין · כולה רבנין מאן דאמר אסורה להנשא בלא גט רבנין · מאן דאמר מותרת להנשא בלא גט · שמתוך שהוא יודעת שאם הולכת היא אצל הזקן והוא מתיר לה את נדרה · והיא אינה הולכת לפום כן מותרת להנשא בלא גט · מאי טעמ׳ דמאן דמר אסורה להנשא בלא גט שלא תלך אצל הזקן ויתיר לה את נדרה · וקידושין חלין עליה למפרע ונמצאו בניה באין לידי ממזרות לפום כן אסורה להנשא בלא גט · כנסה סתם · רשב״ל אמר מתניתא בשקידשה על תנאי וכנסה סתם · אבל אם קידשה סתם וכנסה סתם יש לה כתובה · ר׳ יוחנן אמר אפילו קידשה סתם וכנסה סתם אין לה כתובה · וא״ר חייה בשם רבי יוחנן וצריכה ממנו גט אפילו קידשה על תנאי וכנסה על תנאי · ר׳ זעורא בעא קומי ר׳ מנא קידשה סתם וגירשה מן האירוסין מה אמר בה רשב״ל בעא נישמעינה מן הדא והן בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראיה · הא אם הביא ראיה יש לה כתובה מה חמית למימר בשקידשה סתם וגירשה מן האירוסין · מה אנן קיימין מן דבתרה בד״א במומין שבסתר · אבל במומין שבגלוי אינו יכול לטעון · ואם במתנ׳ אף מומין שבגלוי טוען הוא · אמרין חברייא קומי ר׳ יוסה אמר דבתרה והדא פליגא על רשב״ל נכנסה לרשות הבעל · הבעל צריך להביא ראיה · הא אם הביא הבעל ראיה אין לה כתוב׳ · והך רשב״ל אמר יש לה כתובה · ר׳ כהן בשם רבנין דקסרין מתניתא כשכנס ולא בעל · מה דאמר ר׳ שמעון בן לקיש בשכנס ובעל אני אומ׳ נתרצה לו בבעילה · שכל המומין הפוסלי׳ בכהנים פוסלין בנשים · הוסיפו עליהן כאשה ריח הפה וריח הזיעה ושומא שאין בה שיער · ר׳ חמא בר עוקבה בשם ר׳ יוסי בן חנינה בעוד הפנים שנו · והתנינן בד״א במומין שבסתר אבל במומין שבגלוי אינו יכול לטעון · הו לא מן המומין שבגלוי הוא · תיפתר בההיא דמטמרה לה תחות קלוסתה דראשה · תני שומא שיש בה שיער בין גדולה בין קטנה בין בגוף בין בפנים הרי זה מום · ושאין בה שיער בפנים מום · בגוף אינה מום · בד״א בקטנה · אבל בגדולה בין בגוף בין בפנים הרי זה מום · עד כמה היא גדולה · רשב״ג אומר עד באיסר האיטלקי · רבי לעזר בשם ר׳ חנינה כגון הדין דינר קורדיינא שיערו כחצי זהוב כל שהוא · רבי ירמיה רבי יונה רבי ירמיה שאל אשה קרחת ושושה של שיער מקפת מאוזן לאוזן · בעיי מישמעינה מן הדא הוסיפו עליהן כאשה ריח הפה וריח הזיעה ושומא שאין בה שיער · ולא אדכרון קרחה · סברין מימר שאינו מום · אתא ר׳ שמואל בריה דרבי יוסה בי רבי בון בשם רבי ניסא מום הוא · לא אתינן מיתני אלא דבר שהוא כעור בזה ובזה מום בזה ואין מום בזה אבל דבר שהוא נויי בזה ומום בזה · כגון הדא קרחתה אע״ג דהוא מום לא תנינתה תדע לך שהוא כן · הרי זקן הרי נויי באיש ומום באשה · ולא תנינן יתר עליהם באשה זקן · הרי דדים הרי נויי באשה ומום באיש ולא תנינתה יתר עליהם באיש דדים · הלכה ו׳ המקדש שתי נשים בשוה פרוטה כו׳ · תני וכולן שבעלו קנו · ר״ש ורבי יהודה אומ׳ משום ר״ש וכולן שבעלו קנו שלא היתה בעילתו אלא לשום קידושין והראשונים אם קנו רבי חייה בשם רבי יוחנן קנו לחומרין · רבי חייה בשם רבי יוחנן כל תניי שהוא מעשה מתחילתו מקודשת לחומרין · רבי מנא בעא קומי דרבי יודן מאן תנא כל תנאי שהוא מעשה מתחילתו תניין בטל דלא כרבי שמעון · רבי יודן בשם רבי יוחנן מקודשת לחומרין · הדא עבידא הרי אני מקדשך בבעילה על מנת שירדו גשמים ירדו גשמים מקודשת ואם לאו אינה מקודשת · רבי חייה בשם רבי יוחנן בקידושי מלוה לחומרין ובקרקע׳ לא קנה ובמטלטלין אין מוסרין אותו למי שפרע · ביקש להעמיד לו מקחו נישמעינה מן הדא הרי לך אצלי כהן יין ויין אין לו · הא אם יש לו יין הרי זה חייב · תני רבי חייה אם יש לו יין חייב ליתן לו · רבי שמואל בר רב יצחק שלא אמר לתמן הוון ידעין דהורי רבי חייה בשם רבי יוחנן קידושי מלוה לחומרין · ובאיש לרבי זעירא למה בגין דהוון מחמרין וקליל עליהון · א״ר יוסה בי רבי בון בקולא הוון נהגין ואחמר עליהון שאם בא אחר וקדשה תפשו בה קידושין · אמר רבי יודן בי רבי חנן ערוה שאינה ערוה תופש את שאינה ערוה · הלכה ז׳ המקד׳ אשה ובתה כו׳ · א״ר חייה בר בא את ש״ם חמש · את ש״ם שוחט נשים מתקדשו׳ באת׳ שהאשה מקבלת קידושיה וקידושי חבירתה · ומקדשין בגדולה · ומקדשין בפירות עבירה · ואין קידושין תופסין בעריות · א״ר לעזר באחיות לא קדש ובחטא׳ כיפר · הדך עבידא שחט שתי חטאות לשם חטאת אחד המזבח בורר את הראוי לו שתיהן אסורות באכילה · שחט שני אשמות לשם אשם אחד המזבח בורר את הראוי לו שניהן אסורין באכילה · רבי זעירא בשם רבי יוחנן שחט את הראשון שלא לשמו ואת השני לשמו כיפר · שאינו הראשון שלא לשמו כשר אלא מכח שמו הבא אחריו · אבל שחט הראשון לשמו והשני שלא לשמו אם כיפר הראשון על מה השני בא ומכפר על טומאה שאירעה בין זה לזה · ובפסחים לא כיפר שאין הפסח בא אלא לאכילת בשר והלא כר׳ נתן דר׳ נתן אמ׳ יוצאין בזריק׳ בלא אכילה ·

הלכה ח׳ המקדש בחלקו כו׳ ר׳ לעזר אמר דברי הכל · רבי יוחנן אמר במחלוקת · תמן תנינן הבכור מוכרין אותו תמ׳ חי ובעל מום שחוט · ומקדשי׳ בו את האשה · רבי יהודה בן פזי בשם ר׳ יהושע בן לוי חי לא שחוט · וא״ר יודה בר פזי ר״מ יליף כל הקדשין מן מעשר בהמה · מה מעשר בהמה אין מקדשין בו את האשה · אף כל הקדשים אין מקדשין בהן את האשה · רבי יודה יליף כל הקדשים מן הבכור · מה הבכור מקדשין בו את האשה אף כל הקדשים מקדשין בהן את האשה · מחלפה שיטתיה דרבי יודה בן פזי · תמן הוא

אמר בין חי בין שחוט׳ והבא הוא אמר חי לא שחוט· תמן כשם גרמה׳ כרם רבא בשם רבי יהושע בן לוי· אפילו תיבר כאן וכאן כשם גרמה כבקדש כחיים וכראוי ליפול לו לאחר שחיטה׳ מה טעמא דרבי יהושע בן לוי וכשרם יהיה לך כחזה התנופה· מה טעמא דרבי יודה בן פזי והיה לך אפילו לאחר שחיטה מה מקיים ר׳ יהושע בן לוי והיה לך ריבה לו הוייה אחרת׳ שיהא הכל נאכל לשני ימים ולילה אחד׳ תמן תנינן חלת עם הארץ והמדומע והלוקח בכסף מעשר ושירי מנחות פטורין מן הדמאי· תני וכולם שיקרא שם לתרומת מעשר או למעשר שני שרום׳ מה שעשה עשוי׳ רבי לעזר אמר חוץ משירי מנחות· רבי ירמיה אמר השאר במחלוקת· רבי יוסה בעי הוי דא מחלוקת· מה אנן קיימין אין כרבי מאיר הוא מעשר שני הוא שירי מנחות לא עשה כלום׳ אין כרבי יודה מה שעשה עשוי· אמר רבי מנא אזלית לקסרין ושמעית רבי חזקיה יתיב מתני המקדש בחלקו מקדשי הקדשים ומקדשים קלין אינה מקודשת· רבי לעזר אמר דברי הכל׳ רבי יוחנן אמר במחלוקת ואמרית ליה מנן שמע לך הדא מילתא אמר לי מר׳ ירמיה ואמרית יאות דהוא שמע הדא דר׳ לעזר ר׳ לעזר דברי הכל הוא דאמר במחלוקת רבי יוסי דלא שמיעא ליה צריכה הוא דו אמר הוי דא מחלוקת· אין בר׳ מאיר הוא מעשר הוא שירי מנחות לא עשה כלום· אין כרבי יודה מה שעשה עשוי׳ בר דמך ר״מ גזר רבי יודה ואמר אל ייכנסו תלמידיו של רבי מאיר כאן· דחק סומכוס ועאל· אמר המקדש בקדשי קדשים· ואשה נכנסת הוא לעזרה׳ אמר ליה במקדש על ידי שליח׳ במה קדשה רבי לעזר אמר בגופו· רבי יוחנן אמר בטובת הנייה שבו· או נאמר ולא פליגין מה דאמר רבי לעזר בגופו בחזקת טובת הנייה שבו׳ רבי חזקיה רבי ביבי בשם רבי לעזר מקדשין בפרוטה של מעשר שני׳ במעשר שני רבי אבהו בשם רבי יוחנן לא עלת על דעתו לעבור על דברי תורה׳ אמר ר׳ זעירא אתת לא עלתה על דעהו· ואתת לא עלתה על דעתיה׳ אמר רבי יונה המקדש לא עלת על דעתו· ומעשר שני לא עלת על דעתיה׳ אמר רבי אבין הקדש לא עלת על דעתו ולא עלת על דעתיה· מעשר שני עלת על דעתו ולא על דעתיה· רבי יוסה בשם רבי פדייה הקדש מזיד יוצא לחולין בלא פדיון׳ והא תני בשגגה פרש למזיד· הדא דאת אמר לחומש ולקרבן· הא לצאת מציא׳ רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בן חנינה מיעוט שלמים יוצאין לחולין בלא פדיון· והא תני מקדש לא כל קדשי· הדא דאת אמ׳ לחומש ולקרבן· הא לצאת מציא׳ תמן תנינן בהמה שנמצא׳ מירושלם ועד מגדל עדר לכל רוח· ר׳ הושעיה רבה אמר לבא כדמיהם שנו· אמר ליה רבי יוחנן ואומרין לו לאדם צא ומעול בקדשים אלא באותה הולכין בהן אחר הרוב· אם רוב זכרים עולות׳ ואם רוב נקיבות זבחי שלמים· ואין השלמים באין מן הזכרים ומן הנקיבות׳ כיצד הוא עושה מוציאן לחולין וחוזר ועושה אותן עולו׳ וקשיא יש חטאת קריבה עולה׳ אמ׳ רבי חנינה תנאי בית דין הוא על המותרות שיקרבו עולות· אמר רבי יוסי לרבי יעקב בר אחא ואין זה מזיד· אמ׳ ליה מבין שתנאי בית דין הוא אין זה מזיד· אמר רבי זעירה כמה דאת אמר תמן תנאי בית דין הוא על האובדות שיקרבו עולות· הלכה ט׳ המקדש בערלה ובכלאי הכרם כו׳׳ פטר חמור רבי לעזר אמר מקדשין בו את האשה· רבי יוחנן אמר אין מקדשין בו את האשה· רבי אימי בשם רבי לעזר פטר חמור מקדשין בו את האשה מקל וחומר· מה אם הבכור שאינו מוציא מידי איסורין בחייו את אמר מקדשין בו את האשה זה שהוא מוציא מידי איסורין בחייו לא כל שכן· מה נפיק מן בינייהון עבר ופדיין שלא מדעת הבעלים ר׳ לעזר אמר אינו פדוי· רבי יוחנן אמר פדוי· מתניתא מסייעה לרבי לעזר ופליגא עלוי· מתניתא מסייעא לרבי לעזר הגונב פטר חמור של חבירו משלם תשלומי כפל׳ וסופא פליגא עלוי׳ שאף על פי שאין לו בן עכשיו יש לו בן לאחר זמן· מתניתא פליגא על רבי לעזר פטר חמור אין מקדשין בו את האשה׳ פתר לה רבי לעזר לאחר עריפה דאמר רבי לעזר הכל מודין לאחר עריפה שאינו פדוי׳ פטר חמור אין מקדשין בו את האשה׳ ורבי שמעון מתיר׳ הדא פליגא על רבי לעזר בהדרתיי אין כחיי דפליגא עלוי מן רבנין· אין לאחר עריפה פליגא עלוי מרבי שמעון· רבי חנינה בשם רבי ינאי תיפתר שמת· עדפו אסור בהנייה ור״ש מתיר· עריפה עריפה· מה עריפה שנ׳ להלן עורפו וקוברו ואסור בהנייה· אף עריפה שנ׳ כאן עורפו ואסור בהנייה׳ על דעתיה דר׳ לעזר ניחא בחייו הוא מתיר צריך שיהא אסור על עריפה על דעתיה דרבי יוחנן׳ וקשיא בחייו הוא אסור לא כל שכן לאחר עריפה· אתא רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן רבי זעירא בשם רבנן על דרבנין צריכ׳ שלא תאמ׳ הואיל והקישה התורה עריפהו לפדיתו מה פדיתו יוצא לחולין אף עריפתו יוצא לחולין· מצינו דבר שהדמתו יוצא לחולין ואסור בהנייה׳ התיבון הרי טבל טבול למעשר עני הרי הוא והרמהו יוצא לחולין׳ הא״ר בא רב הונא בשם רבי האוכל פירותיו טבולים למעשר עני חייב מיתה· רבנין דקיסרין בשם ר׳ ירמיה כך משיבין חכמים לרבי שמעון מצינו דבר שעון פדיון מותר בהנייה· התיבון הרי בכור אדם טעון פדיון ומותר בהנייה· מברן וקידש בדמיהן מקודש· ר׳ חגיי בשם ר׳ זעירא כשאין דמיהן א״ר חנינה זאת אומרת שאין מקדשין בגזילה· הלכה י׳ המקד׳ בתרומו׳ ובמעשרו׳ כו׳׳ ר׳ יוסי בן חנינה אמר אדם נותן מעשרותיו בטובת הנייה· מה טעמא דרבי יוסי בן חנינה ואיש את קדשיו לו יהיו׳ מה עבד להר״ יוחנן יתנם לכל מי שירצה׳ מתני׳ תא פליגא על ר׳ יוסי בן חנינה קונם כהנים ולוים נהנין לי ישלו על כרחו· פתר לה באומר אי איפשי ליתן מתנה כל עיקר· והדע לך שהוא כן דתנינן כהנים אילו לוים אילו נהנין לי ישלו אחרים· מתניתא פליגא על רבי יוחנן האומר הילך סלע זו ותן בכמד זה לבן כתי כהן׳ פתר לה כרוצה ליתנו לשני כהנים וכן כהן אחד מהן והוא אומ׳ לו הילך סלע זה ותן כולו לבן כתי כהן· כעין קומי רבי זעירא כהדא כהן לישראל אסור מה דרבי יוסי אמר לא אגיבון׳ רבי חזקיה בשם ר׳ אחא אכין אמר לון על דעתיה דר׳ יוסי בן חנינה כהן לישראל למה הוא אסור לא מפני מראית העין· אף ר׳ יוחנן אית ליה ישראל לישראל אסור מפני מראית העין· ועוד מן הדא דתני הכהנים והלוים והמסייעים בגרנות אין נותנין להן לא תרומה ולא מעשר ואם נתן הרי זה חילל· ולא יחללו את קדשי בני ישראל והן מחללין אותן ׳יותר מיכן אמרו התרומות אינן תרומה ומעשרותן אינן מעשרות· והקדישן אינן הקדש· ועליהן אמר הכתוב ראשיה בשוחד ישפוטו וכהניה במחיר יורו וגו׳· והמקום מביא עליהן שלש פורענוי׳ הדא הוא דכתי׳ לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלם עיים תהיה והר הבית לבמות יער׳ מתניתא פליגא על רבי יוחנן המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות ובמי חטאת הרי זו מקודשת אף על פי ישראל פתר לה בתרומה שנפלה לו משל אבי אמו כהן·

הדרן עלך האיש מקדש

האומר לחבירו צא וקדש לי אשה פלוני׳ והלך וקדש׳ לעצמו מקודש׳ לשני׳ וכן האומ׳ לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שלשי׳ יום ובא אחר וקידשה בתוך שלשי׳ יום מקודש׳ לשני· בת ישראל׳ לכהן תאכל בתרומה· מעכשיו ולאחר שלשי׳ יום ובא אחר וקידשה בתוך שלשי״ יום מקודשת ואינה מקודשת בת כהן לישר׳ לא תאכל בתרומה· ב׳ האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים זוז הרי זו מקודשת והוא יתן· על מנת שאתן ליך מיכן ועד שלשים יום נתן לה בתוך שלשים יום מקודשת ואם לאו אינה מקודשת· על מנת שיש לי מאתים זוז הרי זו מקודשת ויש לו· על מנת שאראך מאתי׳ זוז מקודשת ויראנה׳ ואם הראה על שולחנו אינה מקודשת·

ג׳ על מנת שיש לי בית כור עפר הרי זו מקודשת ויש לו· על מנה שיש לי במקום פלוני אם יש לו באותו מקום מקודשת ואם לאו אינה מקודשת· על מנת שאראך בית כור עפר הרי זו מקודש׳ ויראנה· ואם הראה בבקעה אינה מקודשת· רבי מאיר אומר כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן אינו תנאי שנאמ׳ ויאמר משה אליהם אם יעברו בני גד ובני ראובן׳ ואם לא יעברו חלוצים אתכם וגו׳· ר׳ חנניה בן גמליאל או׳ צרי׳ היה הדבר לאומרו שאילמלא כן יש במשמ׳ שאף בארץ כנען לא ינחלו· ד׳ המקדש את האשה ואמר כסבור הייתי שהיא כהנת והרי היא לוייה׳ לוייה והרי היא כהנת· עניה והרי היא עשיר׳ עשיר׳ והרי היא ענייה הרי זו מקודשת מפני שלא הטעתו· ה׳ האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר או לאחר שתתגיירי לאחר שאשתחרר או לאחר שתשתחררי· לאחר שימות בעליך לאחר שיחלוץ ליך יבמיך אינה מקודשת· וכן האומר לחבירו אם ילדה אשתך נקיבה מקודשת לי לא אמר כלום· ו׳ האומר לאשה התקדשי לי על מנת שאדבר עלייך לשלטון ואעשה עמך כפועל׳ דיבר עליה לשלטון ועשה עמה כפועל מקודשת ואם לאו אינה מקודשת· על מנת שירצה אבא רצה האב מקודשת ואם לאו אינה מקודשת· מת האב הרי זו מקודשת· מת הבן מלמדין את האב לומר שאינו רוצה· ז׳ האומר קידשתי את בתי ואיני יודע למי קדשתיה ובא אחד ואמר אני קידשתיה נאמן· זה אומר אני קידשתיה וזה אומר אני קידשתיה שניהן נותנין גט· ואם רצו אחד נותן גט ואחד כונס· קידשתי את בתי הקטנה קידשתיה וגירשתיה כשהיא קטנה והרי היא גדולה אינו נאמן· נשבית ופדיתיה בין שהיא קטנה בין שהיא גדולה אינו נאמן· ח׳ מי שאמר בשעת מיתתו יש לי בנים נאמן· יש לי אחים אינו נאמן׳ ט׳ המקדש את בתו סתם אין הבוגרות בכלל· מי שיש לו שתי כיתי בנות משתי נשי׳ ואמר קידשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות אם גדולה שבקטנות· אם קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות כולן אסורות דברי רבי מאיר חוץ מן הקטנה שבקטנות· רבי יוסי אומר כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות· י׳ קידשתי את בתי הקטנה ואיני יודע אם קטנה שבקטנות אם קטנה שבגדולות אם גדולה שבקטנות שהיא קטנה מן הקטנה שבגדולות כולן אסורות דברי רבי מאיר חוץ מן הגדולה שבגדולות׳ רבי יוסי אומר כולן מותרות חוץ מן הקטנה שבקטנות· יא׳ האומר לאשה קידשתיך והיא אומרת לא קידשתני היא אסו׳ בקרובותיו והוא מותר בקרובותיה· קידשתני והוא אומר לא קידשתיך היא אסורה בקרוביו והוא מותר בקרובותיה׳ יב׳ קידשתיך והיא אומרת לא קדשת אלא בתי הוא אסור בקרובו׳ הגדולה והגדולה מותרת בקרוביו· והוא מותר בקרובות קטנה וקטנה מותרת בקרוביו·

קידשתי

יג׳ קידשתי את בתך והיא אומר׳ לא קידשת אלא אותי הוא אסור בקרובות קטנה וקטנה מותרת בקרובי׳ והוא מותר בקרובו׳ גדולה וגדולה אסורה בקרוביו ·

יד׳ כל מקום שיש קידושין ואין עבירה הוולד הולך אחר הזכר אי זו זו כהנת לויה וישראלית שנישאת לכהן ללוי ולישראל · וכל מקום שיש קידושין ויש עבירה הוולד הולך אחר הפגו׳ שבשניהן ואי זו זו אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט · ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר ·

טו׳ כל מי שאין לה עליו קידושין אבל יש לה קידושין על אחרים הוולד ממזר ואי זו זו הבא על אחת מכל העריות שבתורה · וכל מי שאין לה לא עליו ולא על אחרים קידושין הוולד כמוה ואי זו זו וולד שפחה ונכרית · רבי טרפון אומר יכולין ממזרין ליטהר כיצד ממזר שנשא שפחה הוולד עבד · שיחררו נמצא הבן בן חורין · ר׳ אליעזר או׳ הרי זה עבד וממזר ׃

סליק פירקא

האומר לחבירו צא וקדש לי אשה פלונית כו׳ · חני הרי זה זריז ונשכר ותקנה הבקה אלא שנהג מנהג רמות · אף למידת הדין כן · האומר לחבירו צא וקח לי מקח פלוני והלך ולקחו לעצמו הרי זה זריז ונשכר · תקנה הבקה אלא שנהג מנהג רמות · רבי זעירא מיקל להון דחמי לחבריה זבין זבינא ומעלה ליה עלוי · א״ר אבון בשם רבי זעירא אף לעושה עלוי חבילה רבנין קרי׳ עלוי למס מרעהו חסד ויראת שדי יעזוב · לא החזק השליח בעדים הוא אומר לעצמי קדשתי והיא אומר׳ לראשון השיני כאומר לאשה קידשתיך והיא אומרת לא קדשתני והיא כאומרת לראשון קידשתני והוא אומר לא קדשתיך אסורה איני יודעת חזקה לשני · החזק השליח בעדים והוא אומר לעצמי קידשתי והיא אומרת לראשון חזקה לראשון · אמרה איני יודעת שניהן נותנין גט · ואם רצו אחד נותן גט ואחד כונס · לפיכך אם מת השני בתוך שלשים יום או גירשה חלו עליה קידושי ראשון לאחר שלשי׳ יום מת לאחר שלשים ולא גירש לא חלו עליה קידושי הראשון · הדא דתני ר׳ חייה כל תנאי שנתקיים אף על פי שבטל לאחר מיכן הרי זו מקודשת · וכל תנאי שבטל בשעת קידושין אף על פי שמתקיים לאחר מיכן אינה מקודשת · רבי אבהו בשם רבי יוחנן הרי זו עולה לאחר שלשים יום ומכרה בתוך שלשים יום הרי זו מכורה והקדישה הקדש חזר ולקחה בתוך שלשים יום חל עליה הקדש · עולה לאחר שלשי׳ לא חל עליה הקד׳ עולה לא דמייא עולה לאשה · מה דמייא אשה לעולה · א״ר חייה בר ארא תיפתר שמת השני והוה ליה אח כבין שהיא זקוקה ליבום לא חלו עליה קידושי הראשון מה דמייא עולה לאשה · א״ר מתניה תיפתר שהקדישה לבעלת מום קבוע · ר׳ בון בר חייה בעא קומי ר׳ זעירא תמן את אמר אמירתי לגבוה כמסירתי להדיוט · והבא את אמר הכין · א״ל תמן כאומר מעכשיו · ברם הבא כאומר לאחר שלשים יום · רבי אבהו בשם רבי יוחנן הרי זו עולה שלשים יום כל שלשים הרי זו עולה · לאחר שלשים יום יוצאת לחולין מאיליה · מעילתה מה היא · ר׳ יוחנן אמר מעילתה ברורה · רבי זעירא רבי הילא הריהן אמרין מעילתה ספק · הרי את מקודשת לי שלשים יום הרי זו מקודשת · מה בין הקדש ומה בין אשה · מצינו הקדש יוצא בלא פדיון · ולא מצינו אשה יוצאה בלא גט · הן אשכחנן הקדש יוצא בלא פדיון כר״ש דר״ש אמר נכנסין ולא נתנין א״ר יוסי בי רבי בון תיפתר דברי הכל בשדה מקנה · הרי זו גיטה שלשים יום אין זה גט כריתות א״ר יצחק בר׳ לעזר הדא דאת אמר מקודשת בשקידשה בכסף אבל אם קידשה בשטר האיל ולא למדו כתב קידושין אלא מגירושין · מה בגירושין אינה מגורשת אף בקידושין אינה מקודשת · רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן הרי זו עולה לאחר שלשים מכרה בתוך שלשים אינה מכורה · הקדישה לא קדשה · ליידא מילה א״ל לאחר שלשים לשייר לו גיזה ועבודה · תלוש מן הקרקע הזה שיקנה לך לאחר שלשים יום מכרו בתוך שלשים יום אינו מכור · הקדישו לא קדש · ליידא מילה · א״ל לאחר שלשים לשייר לו אכילת פירות · הילך סלע זה שתקנה לי שדך לאחר שלשים יום · מכרה בתוך שלשים אינה מכורה · ומה כינה לאשה אלא מכרה הרי זו מכורה · הילך כסף זה שיקנה לי עבדך לאחר שלשים · אית תניי תני הראשון ביום וביומים ואית תניי תני השני ביום וביומים · אית תניי תני זה וזה אינו ביום וביומים · אית תניי תני זה וזה ביום וביומים · מאן דמר הראשון ביום וביומים · ומת תחת ידו · מאן דאמר השני ביום וביומים כי כספו הוא · מאן דאמר זה וזה ביום וביומים · הראשון במת תחת ידו · השני כי כספו הוא · מ״ד זה וזה אינו ביום וביומים · מ״ד זה וזה אינו ביום וביומים הראשון שאינו כספו והשני אינו מת תחת ידו בת כהן לישר׳ תאכל בתרומה אית תניי תני לא תאכל בתרומה · א״ר הילא מ״ד תאכל בתרומ׳ כשהשני כהן · ומ״ד לא תאכל בתרומה כשאין השני כהן · מעכשיו לאחר שלשים יום רבי אבהו בשם רבי יוחנן אפילו קידושי מאה תופשין בה · א״ר לעזר לכן צריכה אפילו קידושה השני קידושין גמורין · רבי יצחק בר טבליי בעא קומי רבי לעזר מה נפשך מה שקנה בה הראשון קנה והשאר השני בא וגומר · א״ל וכי יש נפשך בערוות · מהו כדון כל אשה שאינה קנויה לאדם אחד אפי׳ קידושי מאה תופסין בה · חד תלמיד בעא קומי ר׳ זעירא נתן לה בשחרית על מנת לגרשה בין הערבי׳ · חד דדיד סבר מימר כל שהוא קונה · אמ׳ רבי זעירא לאחר שלשי׳ קונה קניין גמור · אבל אם הוסיף בה השני קניין גמור קורא אני עליה לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה · היו שניהן כהנים שניהן אחים שניהן אסורין · היו שלשה אחין וקידשוה שנים מהן ומתו · הדא היא דתני רבי חייה אשת מת אחד מתייבמת ולא אשת שני מתים · היו שני אחים וקידשוה שניהן ומת אחד מהן השני מהו שיהא מותר בה · מה נפשך מה שקנה בה קנה והשאר נפלה לו מאת אחיו · רבי יודן בר פזי אמר אסור בה׳ · א״ר יוסי טעמא דרבי יודה בר פזי כל יבמה שאין כולה לפנים צד הקני׳ שבה מידן משום ערוה וערוה פוטרת צרתה · א״ר חנינה יאות א״ר יודה בר פזי כלום נפלה לו לא כחומת אחיו · לאחיו הוא אסור׳ לו הוא מותר׳ · בת כהן לישראל לא תאכל בתרומה · לכן צריכה שאפילו השני כהן ·

הלכה ב׳ האומר לאשה הרי את מקודשת כו׳ · תמן תנינן הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז הרי זו מגורשת ותתן · לא הספיקה ליתן עד שמת · תני רשב״ג אומר נותנן לאביו ולאחיו והיא פטורה מן החליצה ומן היבום · אף בקידושין כן · האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן ליך מאתי׳ זוז כרשב״ג אביו ואחיו נותנין לה · והיא זקוקה לחליצה וליבום · ר׳ אבהו בשם רבי יוחנן סדר הסימפון כך הוא אנא פלן בר פלן מקדש ליך אנת פלני׳ ברת פלן על מנת ליתן ליך מיקבת פלן ומכנסינך ליום פלן ואין אתא יום פלן ולא כנסתיך לא יהוי לי כלום · אירע לו אונס · רבי יוחנן אמר אונסא כבאן דלא עבד · רשב״ל אמר אונסא כמאן דעבד · על דעתיה דרשב״ל היך צריך למיעבד דאין אתא יום פלן ולא הויתי כנסה לי לא יהא עלייך כלום · ר׳ יוחנן דמיך פקיד לבנתיה דיהון עבדן כרשב״ל אמר שמא יעמוד בית דין אחר ויסבור דכוותיה ונמצאו בניו באין לידי ממזירות · הגיע הזמן הוא אומר נתתי והיא אומרת לא נטלתי · א״ר אבון מכיון שהוא מבקש להוציא סימפון מיד האשה עליו להביא ראייה · הגע עצמך דלא הוה סימפון · א״ר יוסה מכיון שהוא מבקש לאוסרה עליו צריך להביא ראייה שנכנסו עצבן בתוך סימפון · אהא עובדא קומי רבי אבהו · אמר ליה זיל הב א״ל רבי אשה לא קביתי ואת אמר לי איזיל הב׳ · א״ר אבהו מימי לא שחק בי אדם אלא זה · חזר ואמר אין חזר ביה יתן אין היא חוזרת בה תתן · ולא הדא היא קדמייתא חזר ועשאו מעשה בית דין · סדר סימפון כך הוא עד אחד משל חתן ועד אחד משל כלה ושניהן בוררין להן עוד אחר כדי שיהיו לו שני עד׳ לזה ושני עדים לזה · הדא דאת אמר כשאין שניהן מודין · אבל אם היו שניהן מודין שניהן יכולין לעקור קידושין כהדא הוא או׳ בעלתי והיא אומרת לא נבעלתי אע״פ שחזר ואמר לא בעלתי לא הבל ממנו שכבר אמר משעה ראשונה בעלתי · אבל אם לא אמ׳ משעה ראשונ׳ בעלתי שניהן יכולין לעקור חזקה היא · עד אחד משל חתן ועד אחד משל כלה והחתן חתום בכתב ידו · ר׳ אבהו אמר סימפון רבי בא אמר קידושין אני או׳ לא עמד וכירר את הסימפון אלא סבר שהוא מתיר באחותה · עד שיהא מדעתו ומדעת׳ · היה מדעתו סימפון ומדעת׳ קידושין · ר׳ חנינה אמ׳ סימפון · ר׳ חגיי בשם ר׳ זעירא אמר קידושין · והוה ר׳ חנינה כהרס בליין קבל ר׳ חגיי · א״ל רבי הילא קבל חגיי דחגיי אינשי סבורא הוא דמר רבי זעירא באדר קדמייא דמך רבי הילא · באדר תניינא אתא עובדא קומי רבי חנניה חבריהון דרבנין ובעא מיעבד כהדא דרבי חגיי · א״ל רבי שמואל בר אימי לא יאות הוה רבי הילא אמר לך קבל לחגיי דחגיי אינשא סבורא הוא · א״ר חגיי מתניתא מסייעא ליה קידשתני והוא אומר לא קידשתיך · הוא מותר בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו · והתיב רבי בודקי קומי רבי מנא ואם אף בסימפון כן · אמר ליה דליה סימפון ספק אלא הוא סימפון או קידושין קידש בתוך סימפון הרי אילו קידושין גמרין · גירש תלמידי דר׳ יונה אמרין נגעו בה גירושין · ר׳ יונ׳ אמ׳ לא נגעו בה גירושין · כד דמך ר׳ יונה עבדון תלמידוי דכוותיה · אמרין לאחר שלשי׳ יוצא׳ בלא גט ואת אמ׳ נגעו בה גירושין · אלא לא נגעו בה גירושין · מת מתוך סימפון ר׳ אבהו אמר מותרת לינשא · ר׳ בא אמר אסורה להינשא · ר׳ מנא שאל לבית אבוי דר׳ יוסי היך רבנין נהוג עביד · אמ׳ ליה כדי זמן מרזבה הת׳ אם תלך ותינשא מיד כרו זמן ממועט הוא אמר מה בבך שתמתין שליח דברים בתוך סימפון · רבי מנא אומר סימפון רבי בא אמר קידושין · וחששין רבנין להדא דרבי מנא ·

הלכה ג׳ על מנת שיש לי בית כור עפר כו׳ · רבי חנניה בריה דרבי הלל בעא אילו מאן דאמר בני פלוני יעשה דבר פלוני ויטול חפץ פלוני ושאר בני יירשו נכסיי אין עבד הוא נסיב ואין לא עבד לא נסיב · או שנייא היא דכתיב לתת לתשעת המטות וחצי המטה · והני דו אמר בני פלוני יעשה דבר פלוני ויטול חפץ פלוני ושאר בני יירשו נכסי · אין עבד הוא נסב ואין לא עבד לא נסב · לא מיבא ולא מיבא · תמן תנינן מתנה אדם על עירובו · כיני מתניתא מתנה אדם על עירובו · אמר רבי אלעזר מאן תנא אם באו ואם לאו לא באו רבי מאיר · הוידין רבי מאיר · חברייא אמרין רבי מאיר דקידושין דתני האומר לאשה הרי את מקודשת על מנת שירדו גשמים · ירדו גשמים מקודשת ואם לאו אינה מקודשת · רבי מאיר אומר בין שירדו גשמים בין שלא ירדו גשמים מקודשת עד שיכפול תניין ·

הכל מודין שאם אמר לאחר שירדו גשמים מקודשת ואם לאו אינה
מקודשת · רבי יוסי אמר רבי מאיר דעירובין היא דתנינן תמן אם ספק רבי מאיר
ור׳ יודה או הרי זה חמר גמל · א״ר יוסי לא אמר ר״מ אלא לחומרין · א״ר מנא ויאות
בעירובו אינו קונה שלא זכה בו את עירובו כבני עירו שנתן דעתו לעקור את
רגליו מבני עירו · והכא לראשון אינה מקודשת שלא ירדו גשמים · ולשני אינה
מקודש׳ שלא כפל תנייו · ר׳ חגיי בעא קומי ר׳ יוסה והן אם לא כי לא אחד הוא א״ל
שנייא היא שהיתה הארץ לפניהן והוא מבקש להוציאה מידם · רבי יודה בר ססן
ר׳ יודה בר פזי בשם ר׳ אחא ירדו לסימפון כשיטה ר״מ דקידושין · ר׳ חנניה חברין
דרבנין בעא לכה לי כר׳ מאיר אפי׳ כרבנין דא כן אמר ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן סדר
סימפון כך הוא אנא פלן בר פלן מקדש ליך אנא פלנית בת פלוני ע״מ ליתן ליך
מיקבת פלו׳ ומינכסיניך ליום פלן · ואין אהא ולא כנסתיך לא יהוי לי עליך כלו׳ ·
ויאמר על מנת שלא לכפול תנייו · אילו לא כפל תנייו מעקר קידושין · א״ר יוסי
בי רבי כן בכל אתר אית לר״מ ממשמע לאו את שומע הין · והכא לית ליה · א״ר
מתניה חומר הוא בעריות · הלכה ד׳ ר״מ אומר כל תנאי כו׳ · ר׳
לעזר אומ׳ מקודשת אפילו מעדים · ר׳ שמואל בשם ר׳ זעירא מקודשת לחומרין ·
רבי יעקב בר אחא בשם רבי אימי ראובן חייב לשמעון סמכיה גבי לוי איפרסן לוי
לית ראובן חייב לשמעון · הדא דאת אמר בשלא עשו בהערמה אבל עשו
בהערמה חייב · כהדא חורייה סמכון להנאי קרייה גבי זמנה קרן זמנה ואזל
ליה · אתא עובדא קומי רבי מנא אמר אין פריטן אינון אינון פשעין · אין דינרין
אינון מיני אורחא דזמנה מרדייה · חד בר נש קם עם חבריה בשוקא א״ל הב לי
קיתונא דאית לי גבך · אמר ליה הב לי דינרא דאית לי גבך · אמר ליה הב לי
קיתונא וסב דינרא · אתא עובדא קומי רבי מנא אמר ליה את אודית ליה מדינרא
והוא לא הודי לך בקיתונא · איזיל והב ליה דינר׳ · א״ר יעקב בר אחא מודי ר׳ אימי
דו אמר כשהודין לא כן אלא בדיל דלא יכפור · בקיתונה לא חייב · חד בר נש
הוה חייב לחבריה מאה דינרין בקרטיס שלח חמשין גבי שליחא א״ל אין לא יהב לך
קרטיסה׳ לא תהן ליה כלום · אתא עובדא קומי רבי אימי אמר איזיל הב ואנן
ידעין · הגע עצמך דמר ר׳ אימי עושין לו מדע כ״ד זוכה לחבריה · רבנין דהכא
אמרין דזוכה זכה · דלמא רבי דוסתי בי רבי ינאי ורבי יוסי בן כיפר נחתון לגביה
לחבריא המן איתאמר עליהון לישנא בישא והון בעיין דלא יהדרין כלו׳ אהון מעין
מיפקא מינהן אמרין לון כבר זבנון אמרין לון ומנן · אמרין לון מנן בעי הקמינון
טבאות · אמרין לון שומרי חנם אנחנו · אזלון לגבי רבי דוסתי בי ר׳ ינאי אמר
לון אוף הוא כולא · נסבון לרבי יוסי בן כיפר ומפתון ואפקון מיניה. כד סלקון
להכא אתא לגבי אבוי א״ל חמי מה עבד לי כרך אמר ליה מה עבד לך א״ל אילו
אשר עימי לא הוון מפקה מינן כלום · א״ל מה עבדת כן א״ל ראיתי אותן בית דין
שוה ומובעין אמה ומדברין מחציין ויוסה אחי מפות ורצועה עולה ויורד׳ ואמרתי
שמא דוסתי אחר יש לאבא · א״ר חגיי הדא דאת אמר כההוא דלא יכיל מיקמה
גרמיה.טביות · ברם ההוא דיכיל מיקמה גרמיה טבאות נסב לון מן דין ויהב לדין
דמחול שטר לחבריה׳ ר׳ חנניה ורבי מנא חד אמר מחיל · וחרנה אמ׳ לא מחיל
ליה עד דחזור ליה שטרא · המקדש את האשה כו׳ · הלכה ה׳ האומר
לאשה הרי את מקודשת לי כו׳ · בעון קומי רבי יוחנן מה מינה לאו הרי זו תרומה
על המחוברין הללו שיתלישו · אמר לון הכן יש בידו לתלוש ברם הכא אין בידו
לשחרר · התי׳ ר׳ פס הגע עצמך שהיתה שפחתו · א״ר בא בר ממלל כשתשתחרר
נתלית מדעת אחרת · דלמא רבי הושעיה רבא ורבי יודן נשייא הון יהבין אמרין
נימא חדא מילה בקידושין האו׳ לאשה הא ליך פרוטה זו שתקדשי לי לכשאגרשך
מהו׳ · גחכון וקמון להון א״ר יוסי ולמה גחכון לא אמ׳ ר׳ בא בר ממל לכשתשתחרר
נתלית מדעת אחרת · והכא לכשתתגרש נתלית מדעת אחרת · אין את בעי
מקשייא הבין קשי׳ חד בר נש הוה אזיל מקדשא חדא איתא קדמיה חבריה ואמ׳ לה
הי ידעה דהון גברא דהוא אזל מקדשתיך דעתיה בישא עתיד הוא מישבק ליך
אלא הא לך פרוטה זו שתתקדשי לי כה לכשאגרשך מהו · תמן תנינן הרי
נטיעות האילו קרבן אם אינן נקצצות · טלית זו קרבן אם אינה נשרפת ונשרפה
למפריען קדשו מעל · אין תימר מיכן ולמא לא לא מעל · חזקיה אמר פדיין
חזרו לקדושתן · רבי יוחנן אמר פדיין פדויין · מתניתא פליגא על רבי יוחנן אין
להן פדיון פתר לה לכשקצצו אין להן פדיון · א״ר יוסי מאן דאמר חזקיה בשפדיין
הוא אבל אם פדיין אחר פקעה מהן קדושתן · מחלפא שיטתיה דר׳ יוסי תמן הוא
אומר פדיין אחר פקעה מהן קדושתן והכא הוא אמ׳ נישאה לאחר לא פקעו ממנו
קידושין לא צריכא דלא כשנתן לה שתי פרוטות אחד ממבר ואחד לכשיגרשה
מהו׳ · אמ׳ רבי ינאי נימנו שלשים ומכמה זקנים מבין שאין קידושין תופשין מיבמת·
תלמוד לומר לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר · שלא יהא בה הוייה לזר ·
א״ל ר׳ יוחנן ולאו מתניתה היא או לאחר שיחלוץ ליך יבמיך אינה מקודשת · והות
רבי ינאי מקלס ליה הזלים זהב מכיס · בני אל יליזו מעיניך · חכם בני ושמח לבי
ואשיבה חורפי דבר · תן לחכם ויחכם עוד · ישמע חכם ויוסף לקח וגו׳ · אמר
ליה רשב״ל בתר כל אילין קלוסיא יכיל הוא פתר ליה כרבי עקיבה · דר׳ עקיבה
אומר יש ממזר ביבמה שמואל אומר מעניותינו צריכה ממנו גט · א״ר יוסי בי רבי
בון מתניתא לאחר שיחלוץ ליך יבמיך · אבל אם אמר לאחר שימות יבמיך הרי
זו מקודשת · תני רבי חייה בת יומה מתקדשת מבכף · בת שלש שנים ויום אחד

מתקדשת בביאה · אמר ר׳ מנא מתניתא אמרה כן · וכן האומר לחבירו אם ילדה
אשתך נקיבה הרי היא מקודשת לי לא אמר כלום · מפני שאינה בעולם · הא
אם היתה בעולם הרי זו מקודשת · הלכה ו׳ האומר לאשה התקדשי
לי כו׳ · רב אמר והוא שנתן לה שוה פרוטה אנן קיימין · רבי אימי בעי קומי רבי
ובכל הדברים לא והוא שנתן לה שוה פרוטה אנן קיימין · אלא מיני במה שידבר
עליך לשלטון ודיבר עליה לשלטון משוה פרוטה מקודשת · ואם לאו אינה
מקודשת · כמה שאעשה עמך כפועל ועשה עמה כפועל שוה פרוטה מקודש׳ ·
ואם לאו אינה מקודשת · רבי בא בשם רב והוא שייחדה לו סלע במגדל · במה
קידשה כההוא דתנינן תמן כל הנעשה דמי באחר בין שזכה זה נתחייב בחליפיו ·
על מנת שירצה אבא רצה האב מקודשת לא רצה אינה מקודשת · מתכו אינו
רוצה · מת האב הרי זו מקודשת · מתכו רוצה · מת הבן מלמדין את האב לומר
אינו רוצה · מתכו רוצה · אמר רבי יוחנן לרבי ינאי ואית מתניתא אמרה כן ·
אמר ליה ולינאי עליבא את שאיל מילה בקידושין · חזר רבי ינאי ופתר מתניתא
על מנת שירצה אבא רצה האב מקודשת · ואם לאו אינה מקודשת באומר ע״מ
דו אמר והוא לא אמר · מת האב הרי זו מקודשת כמאן דאמר מת הבן ילמדין
את האב שיאמר איני רוצה כמאן דאמר · אמר רבי זעירא לרבי יוסי יכיל ר׳ ינאי
מיפתור מתניתה הדין דו בעי אמר ליה כן אמר רשב״ל לא מיהמנע ר׳ מיכלל באתר
חד ופרט באתר חד · אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן על מנת שיש לי בית כור
עפר כלל · במקום פלוני פרט · הלכה ז׳ האומר קידשתי את
בתי כו׳ · מהו נאמן · שמואל אמר נאמן ליתן גט · אסי אמר נאמן לכנוס · רב
הונא בשם רב אמר נאמן לכנוס · רבי יוחנן אמר נאמן לכנוס ואין למידין ממנו
דבר אחר · כהן אין למידין ממנו דבר אחר · אחת משדותי מכרתי ואיני יודע
למי מכרתיה בא אחד ואמר אני לקחתיה לא הכל ממנו · אף בקידושין כן אחת
מבנותי קידשתי ואיני יודע למי קידשתיה ובא אחד ואמר אני קידשתיה לא הכל
ממנו · מתניתא פליגא על רב המביא גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב ובפני
נחתם לא ישא את אשתו · תמן הוחזקה אשת איש בפני הכל · ברם הכא לא
הוחזקה אשת איש אלא בפני שנים · לכשיבואו שנים ויאמרו זהו שקידש ·
מתניתא פליגא על שמואל זה אומר אני קידשתיה וזה אומר אני קידשתיה שניהן
נותנין גט · ואם רצו אחד נותן גט ואחד כונס · פתר לה באו׳ לאחד משני אילו
קידשתיה ואיני יודע אי זהו · רבי זעירא רבי יוסי בשם רבי יוחנן קדם אחד מהן
וכנס מוציאין מידו · הדא דאת אמר בשזה או׳ אני קידשתיה וזה או׳ אני קידשתיה
וקדם וכנס · אבל אם אמר אני קידשתיה וכנסה ובא אחר ואמר אני קידשתיה לא
כל הימנו · והני כן אם משכנסה בא אחר ואמר אני קידשתיה לא כל הימנו ·
הלכה י׳ קידשתי את בתי הקטנה כו׳ · קידשתי את בתי הקטנות
בכלל · הגדולות אינן בכלל · נתקדשה בתי אפילו קטנות אינן בכלל · גירשתי
את בתי הקטנות בכלל · והגדולות אינן בכלל · נתגרשה בתי אפילו קטנות אינן
בכלל · קידשתיה לאחד מן הפסולין לה נאמן · הבעלתיה לאחד מכל הפסולין
לה אינו נאמן · נשבית ופדיתיה בין שהיא קטנה ובין שהיא גדולה או שנבעלה
לאחד מן הפסולין לה לא כל הימנו לפוסלה · כיני מתני׳ שאמר בשעת מיתתו
יש לי בנים נאמן · יש לי אחים אינו נאמן · רב אמר כאחר שבידו לגרש נאמן ·
מילתיה דשמואל אמרה כן · חד פרסאה מידמך אמר לון הבו לאיתתיה דההוא
גברא גיטא אמרון ליה ולמה בגין דהוא אחוך עליכא · כד דמך אתא עובדא
קומי רבי שמואל אמר כאחר שיש בידו לגרש נאמן · רבי יוחנן אמר אינו נאמן ·
נחת עולא להכן ואמר בשם רבי יוחנן וחברון עלוי · הגע עצמך שהיה כהן ·
והתיב רב ששת והא מתניתא פליגא קידשתני והוא אומר לא קידשתיך היא מותר
בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו · אמרין הבין הוה עובדא שמעון בר בא אייתי
גיטא ונתנו לה כעד אחד · אתא עובדא קומי רבי יוחנן אמר אין עד אחד
באשת איש כלום. לא רבי חייה בר אסי אמר בשם אסי אין עד אחד באשה איש
כלום · רב אמר המקדש בעד אחד לא עשה כלום · שמואל אמר המקדש בלא
שידוכים לוקה · ותופסין קידושין מר עוקבא בשם שמואל אמר תלת המקדש
בלא שידוכין לוקה · והבא על ארוסתו בבית חמיו לוקה · והמבזה שליח בית דין
לוקה. הלכה יא׳ מי שיש לו שתי כיתי בנות כו׳ · רב חמא אמר תריי מן
תריי · אמר רבי יעקב בר אחא כגון אנא דאית לי תריי מן תריי · מתניתא בשיש
לו שתי כיתי בנות משתי נשים · אבל אין לו אלא בת אחת אם אמר גדולה לא
קידש אלא גדולה · ואם אמר קטנה לא קידש אלא קטנה · תמן תנינן עד לפני
הפסח רבי מאיר אומר עד שיגיע · רבי יוסי אומר עד שיצא · רבי ירמיה
בעא קומי רבי זעירה מחלפה שיטתיה דרבי מאיר · מחלפה שיטתיה דרבי יוסי ·
מחלפה שיטתיה דרבי יוסי תמן הוא אמר עד שיצא כל רשויות הגדולות ·
עד שיצא כל רשויות הקטנות · והכא אמר הכין · אמר ליה משמת בן עזאי
ובן זומא בטלו השקדנים · ולא עמד שקד עד שעמד ירמיה · אמר רבי בא בריה
דרבי חייה בר ווא · והוא מקנתר להון לא כבר קשיתה הרי עולם · לא כבר
קשיתה רבי אלעזר קומי רבי יוחנן מחלפה שיטתיה דרבי מאיר ואמר לון לית
היא מחלפה מתניתא היא דמחלפה דתני דבית רבי כן עד לפני הפסח ר׳ מאיר או׳
עד שיצא · רבי יוסי אומר עד שיגיע · אמר ליה אנן בעיי עד לפני ואת
אמר אבן · אמר רבי זעירא לשון נותני הוא עד לפני פיסחא · אמר רבי אבין
הכל

הכל מודין בפסח שהוא מותר · מה פליגין בפרס הפסח והן אמר עד שיצא · והן אמר עד שיגיע · הלכה יב' האומר לאשה כו' · א"ר יוסי מסתברא דלא יהוי רבי מאיר פליג הכא · א"ר מנא כל גרמיה אמרה דהוא פליג · מה אין תמן שבכלום גדולות וקטנות את אמ' ר' מאיר פליג כאן שבכלום גדולות אצל קטנות וכלום קטנות אצל גדולות לא כל שכן שיהא רבי מאיר פליג ·

הלכה יג' קדשתי את בתך כו' · רב הונא אמר מפתים אותו ליתן גט · וכופין אותו ליתן קנס · הגע עצמך שהיה חבר והוה ידע שחייב גט וקנס: הולך ונשא את אחותה מוציאין את הודאי מפני הספק · הלכה יד'

כל מקום שיש קדושין כו' · רבי שמעון בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן הרי גר שנשא ממזרת הרי יש קדושין ואין עבירה והולד הולך אחר הפגום שבשניהן · אמר ליה בכל מקום ששנה ר' פירש ואי זה זה כהנת ולויה וישראלית שנשאו לכהן וללוי ולישראל · רבי אבין שמע לה מן דבתרה בכל מקום שיש קדושים ואין עבירה הולד הולך אחר הזכר · רבי שמעון בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן הרי גר שנשא ממזרת הרי יש קדושין ואין עבירה והולד הולך אחר הפגום שבשניהן · אמר ליה כל מקום ששנה רבי פירש ואי זה זה אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט וממזרת ונתינה לישר' ובת ישראל לממזר ולנתין · ויתיביניה הרי חלל שנשא לבת ישר' הרי קדושין ואין עבירה הולד הולך אחר הפגום שבשניהן · הרי המחזיר גרושתו משנישאת הרי קדושין ואין עבירה והולד כשר · דא"ר חייא בשם ר"י יוחנן המחזיר גרושתו משנישאת בתה כשירה לכהונה · מה טעמא היא תועיבה ואין בניה תועיבין · רבי יוסי בי רבי בון בשם רב גר ועבד משוחרר וחלל מותרין בכהנת · מאי טעמ' כשירי' הוזהרו על הפסולות ופסולות על הכשירין אבל לא כשירות על הפסולין · ולא פסולין על הכשירו' · והא תאני לא יקחו לא יקחו מלמד שאף האשה מוזהרת על ידי איש · סברין מימר כבשירות על הפסולין ואינן אלא בפסולות על הכשירים · חד גיור אתא לגבי רבי יוסא אמר ליה מהו מינסוב ממזרתא אמר ליה שרי · חזר ואתא לגבי רבי יודה אמר ליה שרי אלא הוי ידע דבנוי דההוא גברא ממזירין קומי שמיא · חזר ואתא קומי רבי יוסי אמר ליה הוית ידע דהוא כן ולמה שרית לי מן קדמיתא · אמר ליה מה דשאלת לי אגיבונך · אמר רבי יוסה והן גיורא מרמי לעמרא גופנא אין בעית למיתניה בעמרא טרי · בביתנא שרי · ניחא בת ישראל לממזר ולנתין דכתיב לא יבא ממזר בקהל יי' · מה תלמוד לומר לא יבוא לו לפסול · אמר רבי אבהו מהו ממזר · מום זר · ופליג על ההוא דאמר רבי יודה בר פזי אלהים מושיב יחידים ביתה · אפילו ממזר בסוף העולם · וממזרת בסוף העולם הקב"ה מביאן ומזווגן זה בזה · רב הונא אמר אין ממזר חיה יותר משלשים יום · ביומי דרבי ברכיה סלק חד בבלאי להכא והוה ידע ביה דהוא ממזר · אמר ליה רבי' זכה עימי · אמר ליה למחר את קאים בציבורא ואנא עביד לך פסיקא אתא יתיב דריש מן דחסיל מידרש אמר לון אחונן זכון עם הדין דהוא ממזר · מן דאזל ליה קהלא אמר ליה רבי חיי שעה בעית גבך ואובדתא חיין דההוא גברא · אמר ליה חייך דהדין יהבית לך דאמר ר' בא רב הונא בשם רב אין ממזר חיה אלא שלשים יום · אימתי בזמן שעינו מפורסם אבל אם היה מפורסם חיי הוא · רבי זעירא כד סליק להכא שמע קלין קריי' ממזרה וממזרתא · אמר לון מהו כן הא אזלא ההיא דרבי הונא דרב הונא אמר אין ממזר חיי יותר משלשים יום · אמר רבי עוקבה בר אחא עימנו הייתי כד אמר רבי בא רב הונא בשם רב אין ממזר חיי יותר משלשים יום אימתי בזמן שאינו מפורסם · אבל אם היה מפורסם חיה הוא · תני גוי ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר · רבי שמעון בן יהודה אומר בשם רבי שמעון אין הולד ממזר שאין ממזר אלא מאשה שהיא אסורה עליו איסור ערוה וחייבין עליה כרת · ושניהם ממקרא אחד דרשו לא יקח איש את אשת אביו וגו' · רבי מאיר דרש מה אשת אביו מיוחדת שאין לו עליה קידושין · אבל יש לה קידושין על אחרים והולד ממזר אף כל שאין לה עליו קידושין הולד ממזר · ר' שמעון בן יהודה דרש מה אשת אביו מיוחדת שאין לה עליו קידושין · אבל אם יש לה קידושין על אחרים הולד ממזר · יצא גוי ועבד שאין לה עליו ולא על אחרים קידושין · התיב רבי שמואל בר אבא על ההיא תניא קדמייא הרי יבמה שזינת הרי אין לה עליו ולא על אחרים קידושין והולד כשר · ר' ינאי בשם רבי גוי ועבד שבאו על בת ישראל הולד ממזר · ר' יוחנן ורשב"ל הריהן אמרין הולד ממזר · רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר אבא רבי יהושע בן לוי בשם רבי ינאי בר' הולד אינו כשר ולא פסול אלא מוזהם · רבי יונתן סלק עם ר' יודה נשייא לחמתא דגדר הורי תמן הולד כשר · א"ר זעירא והן וולד כל מה דהוא אזיל הוא מתעלה · ר' עבד בריה מוזהם · בר בריה עבדיה כשר · הורי ר' בא בר זבדא במקום כל רבנין הולד כשר · רבי ביבי אמר קומי ר' זעירא בשם רבי חנינה הולד כשר · אמר רבי זעירא אין מן הדא אין למידין מעשה כהברה · אמר רבי חזקיה אנא ידע ראשה וסופה · רבי חמא בר חנינה הוה אזיל מיסק לחמתה דגדר אתא לגבי אבוי אמר ליה הב דעתך דאית תמן אינון פסולייא דלא תפגע כהן אף על גב דרבי שמעון בן יהודה אמר בשום רבי שמעון בן יוחי גוי ועבד שבאו על בת ישראל הולד כשר מודה שאם הותה נקבה שהיא פסולה מן הכהונה · אף על גב דרבי יהושע אמר הבא על אחותו הולד כשר מודה שאם הותה נקבה שהיא פסולה מן הכהונה · חד בר נש אתא לגביה דרב אמ' ליה בגין דילדתיה אימיה מן ארמאי אמר ליה כשר · אמ' ליה רב חמא בר גוריא הן דעיכך מגליך עד דאתי שמואל ויפסלינך · אף על גב דרב אמר גוי ועבד שבאו על בת ישראל הולד כשר מודה שאם היתה נקבה שפסולה מן הכהונה · אמר רבי יעקב בר אחא תני תמן הפוסל פוסל במפניה והמכשיר מכשיר אפי' באשת איש · רבי נחום בר פפא שלח שאל לרבי יוסי תרין עובדין מן אלכסנדריאה · אחד במפניה ואחד באשת איש · באשת איש שלח כתב ליה לא יבא ממזר בקהל יי' · במפניה שלח כתב ליה מברין אתם שאין אתם מזהרין על בנות ישר' הקדושות · אמר לרבי מנא סב וחתים וחתם · אמר לרבי ברכיה סב וחתים ולא קביל עליה · מן דקמון קם רבי מנא עם רבי ברכיה אמר ליה למה לא חתמתה · אמר ליה לא בן אמ' רבי יעקב בר אחא תניי תמן הפוסל פוסל במפניה והמכשיר מכשיר אפילו באשת איש · אמר ליה בריך רחמנא דלא הוינא שמיע הדין אולפנא אילו הוינא שמיע הדין אולפנא לא הוינא מחתים והוון אמרין תלמידא פליג על רביה · אמר מר עוקבן הבא את אמרת הפוסל פוסל במפניה והמכשיר מכשיר במפניה ברם באשת איש לא איתמר כלום · ברומשא סלק בעי מחתים אמר ליה לית הכא אמר רבי חייה בר בא אזל לצור אתא לגבי רבי יוחנן אמ' ליה מה מעשה בא לידך אמר ליה גר שמל ולא טבל אמר ליה ולמה לא פגעתה ביה · אמר ליה רבי יהושע בן לוי ארפי ליה · יאות עבד דלא פגע ביה · מחלפה שיטתיה דרבי יהושע בן לוי · המן רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר בא רבי יהושע בן לוי בשם רבי גמליאל בר' הולד אינו לא כשר ולא פסול אלא מוזהם · והכא הוא אמר הכין · ולא כן תני גר שמל ולא טבל · טבל ולא מל הכל הולך אחר המילה דברי רבי אליעזר · רבי יהושע אומר אף הטבילה מעכבת · אלא רבי יהושע בן לוי כהדא דתני בר קפרא · דתני בר קפרא גר שמל ולא טבל הרי זה כשר · שאין גר שלא טבל לקריו · וקשיא ערלות לו טומאה קלה משמאה חמורה · אמר רבי יוסי בי רבי בון כיון שזו חזו לשום קדושת ישראל ערלת לו · ואי זה זה הולד שפחה ונכרית · תמן תנינן חוץ ממה שיש לו מן השפחה ומן הנכרית · שפחה דכתיב האשה וילדיה תהיה לאדניה · נכרית · רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי כתיב לא תתחתן בם בתך לא תתן לבנו · וכתיב כי יסיר את בנך מאחרי · בנך מישראל קרוי בנך ואין בנך מן הגויה קרוי בנך אלא בנה · יעקב איש כפר נבורייא אזל לצור אתון שאלון ליה מהו מיגזור ברה דארמיתא בשבתא · וסבר למישרי להון מן הדא ויתיילדו על משפחותם לבית אבותם · שמע רבי חגיי אמ' ייתי וילקי · אמר ליה מהוכן את מלקני אמר ליה מן הדין ועתה נכרות ברית להוציא כל הנשים הנכריות והנולד מהן וגו' · אמר ליה ומן הקבלה את מלקני · אמר ליה וכתורה יעשה · אמר ליה מן הדין אורייתא אמר ליה מן ההוא דאמר ר' יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי לא תתחתן בם וכו' · אמר ליה חבוט חבוטך דהוא טבא בקלטה · הלכה טו' רבי טרפון אומר יכולין ממזרין ליטהר כו' · בינ' מתניתא ממזר מותר לו לישא שפחה · רב יהודה בשם שמואל הלכתא כרבי טרפון · רבי שבלאי הורי באנטוכיא · רבי סימאי הורי כפר ספורייא הלכה כרבי טרפון · תני משם רבי מאיר יש איש ואשה שמולידין חמש אומות כיצד מי שיש לו עבד ושפחה והולידו בנים הרי גוים · נתגייר אחד כהן אחד גר ואחד גוי נתגייר רבו וגיירו לשני עבדים והולידו בנים הרי אילו עבדים · אמר רבי זעירא הדא אמרה גוי שבא על שפחה והוליד בן הולד עבד · שיחרר שפחה והולידה בן הוולד ממזר · ואחר כך שיחרר העבד והוליד בן הרי זה בן עבד כשוחרר · יש מוכר לאביו לתת לאמו כתובתה כיצד מי שיש לו עבד ושפחה והוליד בן שיחרר את השפחה ונשאה וכתב כל נכסיו לבנה · זהו שהוא מוכר לאביו לתת לאמו כתובתה · רבי מאיר אומר אין ממזרין טהורין לעתיד לבוא · שנאמר וישב ממזר באשדוד · מדליכין שנה אצל שנה וסריות אצל סריות · רבי יוסי אומר ממזרים טהורין לעתיד לבוא שנאמר חרקתי עליכם מים טהורים וגו' · אמר לו רבי מאיר והלא אינו אומר אלא מכל טומאותיכם ומכל גילוליכם אטהר אתכם · אמר לו רבי יוסי אילו נאמר וכל טומאותיכם ומכל גילוליכם ושתק הייתי אומר כדבריך · הא אינו אומר אטהר אתכם אלא מן הממזירות · רבי הונא בשם רבי יוסף אמר אין הלכה כרבי יוסי לעתיד לבוא ·

הדרן עלך האומר לחבירו

עשרה יוחסין עלו מבבל כהני לויי ישראלי חללי גירי וחרורי ממזירי ונתיני שתוקי אסופי · כהני לויי וישראלי מותרי' לבוא זה בזה · לויי וישראלי גירי וחרורי וחללי מותרין לבוא זה בזה · גירי וחרורי וממזירי נתיני שתוק ואסופי מותרין לבוא זה בזה · ב' ואי זהו שתוקי כל שהוא מכיר את אמו ואינו מכיר את אביו · ואסופי כל שנאסף מן השוק ואינו מכיר לא את אביו ולא את אמו · אבא שאול היה קורא לשתוקי בדוקי · ג' כל דאסורין לבוא בקהל מותרין לבוא זה בזה ורבי יהודה אוסר · רבי אליעזר אומר ודאן בודאן מותר · וודאן

בספיקן וספיקן בוודאן וספיקן כספיקן אסור · ואילו הן הספיקות שתוקי ואסופי וכותי ·

ד׳ הנושא אשה כהנת צריך לבדוק אחריה ארבע אימהות שהן שמנה אמה ואם אמה ואם אבי אביה ואמה ולויה וישראלית מוסיפין עוד אחת ·

ה׳ אין בודקין לא מן המזבח ולמעלה ולא מן הדוכן ולמעלה · וכל מי שהוחזקו אבותיו משוטרי הרבים וגבאי צדקה משיאין לכהונה ואין צריך לבדוק אחריהן · רבי יוסי אומר אף מי שהיה חתום בערכי הישנה של ציפורי . רבי חנניה בן אנטיגנוס אומר אף מי שהיה מוכתב באיסטרטא של מלך ·

ו׳ בת חלל זכר פסולה למכהנה לעולם · ישראל שנשא חללה בתו כשירה לכהונה · חלל שנשא בת ישראל בתו פסולה לכהונה · רבי יהודה אומר בת גר זכר כבת חלל זכר · רבי אליעזר בן יעקב אומר ישראל שנשא גיורת בתו כשירה לכהונה · וגר שנשא בת ישראל בתו כשירה לכהונה · אבל גר שנשא גיורת בתו פסולה לכהונה אחד גרים ואחד עבדים משוחררין ואפילו עד עשרה דורות עד שתהא אמו מישראל · רבי יוסה או׳ אף גר שנשא גיורת בתו כשירה לכהונה ·

ז׳ · האומר בני זה ממזר אינו נאמן ואפילו שניהן אומרין על העובר שבמעיה ממזר הוא אינן נאמנין · רבי יהודה אומר נאמנין ·

ח׳ מי שנתן רשות לשלוחו לקדש את בתו והלך הוא וקידשה אם שלו קדמו קדושיו קידושין · ואם של שלוחו קדם קדושיו קידושין · ואם אין ידוע שניהן נותנין גט · ואם רצו אחד נותן גט ואחד כונס ·

ט׳ וכן האשה שנתנה רשות לשלוחה לקדשה והלכה היא וקדשה את עצמה אם שלה קדמו קדושיה קדושין · ואם של שלוחה קדמו קדושיו קדושין · ואם אין ידוע שניהן נותנין גט · ואם רצו אחד נותן גט ואחד כונס ·

י׳ מי שיצא הוא ואשתו למדינת הים ובא הוא ואשתו ובניו ואמ׳ אשה שיצאת עמי למדינ׳ הים הרי היא זו ואילו בניה אינו צריך להביא ראייה לא על האשה ולא על הבנים · אמר אילו בניה צריך להביא ראייה על הבנים ואינו מביא ראייה על האשה · אשה נשאתי במדינת הים הרי היא זו ואילו בניה צריך להביא ראייה על האשה ועל הבנים ·

יא׳ לא יתייחד איש אחד עם שתי נשים אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים · רבי שמעון או׳ מתייחד עם שתי נשים בזמן שאשתו עמו וישן עמהן בפונדק מפני שאשתו משמרתו · מתייחד אדם עם אמו ועם בתו וישן עמהן בקירוב בשר . ואם הגדילו זה ישן בכסותו וזה ישן בכסותו · ולא ילמד רווק סופרים ולא תלמד אשה סופרים · רבי אליעזר או׳ אף מי שאין לו אשה לא ילמד סופרים · רבי יהודה אומר לא ירעה רווק את הבהמה · ולא יישנו שני רווקים בטלית אחד · וחכמים מתירין · כל שעסקו עם הנשים לא יתייחד עם הנשים לעולם · לא ילמד אדם את בנו אומנות בין הנשים · רבי מאיר או׳ לעולם ישתדל אדם ללמד את בנו אומנות נקייה ויתפלל לפני מי שהעושר שלו לפי שאין לך אומנות שאין בה עניות ועשירות · שאין עניות מן האומנות ואין עשירות מן האומנות . רבי שמעון בן אלעזר או׳ ראית מימיך חיה ועוף שיש להן אומנו׳ והן מתפרנסין שלא בצער והלא לא נבראו אלא לשמשני כך הן מתפרנסין בלא צער ואני נבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער אלא שהרעתי את מעשיי וקיפחתי את פרנסתי · אבא גוריין איש צידן או׳ משו׳ אבא שאול לא ילמד אדם את בנו חמר גמל ספן ספר קדר רועה וחנווני שאומנותן אומנות ליסטין . ר׳ יהודה אומר משמו החמרים רובן רשעים · הגמלים רובן כשירים · הספנים רובן חסידים · טוב שברופאים לגיהנם · כשר שבטבחים שותפו של עמלק ·

יב׳ רבי נהוראי אומר מניח אני כל אומניות שבעולם ואיני מלמד את בניי אלא תורה שאדם אוכל משכרה בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא ושאר כל אומניות אינן כן שאם נכנס אדם לידי חולי או לידי זקנה או לידי מידה של ייסורין ואינו יכול לעסוק במלאכתו הרי הוא מת ובטל ברעב · אבל התורה אינה כן אלא משמרתו מכל רע בנערותו ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו · בנערותו מהו אומר וקויי יי׳ יחליפו כח יעלו אבר כנשרים ירוצו ולא ייגעו ילכו ולא ייעפו · בזקנותו מהו אומר עוד ינובון בשיבה דשינים ורעננים יהיו · וכן הוא אומר באברהם אבינו ואברהם זקן בא בימים וי׳ ברך את אברהם בכל · מצינו שעשה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה שנ׳ עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמ׳ משמרתי מצותי חקותי ותורותי ·

סליק פירקא

עשרה יוחסין עלו מבבל כו׳ · כהני לויי וישראלי · על שם ויעלו מבני ישראל ומן הכהנים והלוים והמשררים והשוערים והנתיני׳ אל ירושלם בשנת שבע לארתחשסתא המלך · חללי · על שם ומבני הכהנים בני חביה בני הקוץ אלה בקשו כתבם המתייחשים ולא נמצאו ויגאלו מן הכהונה · ויאמ׳ התרשתא להם ולמה נקרא שמו התרשתא שהתירו לו לשתות ביין · התרשתא ואני הייתי משקה למלך · אשר לא יאכלו מקדשי הקדשים · הא בקדשי הגבול יאכלו · א״ר יוסי גדולה היא החזקה מבין שהחזקו שם להיות אוכלין אף כאן אוכלין · ניחא הבן דכתיב הציבי לך ציונים הבא מה אית לך כמ״ד מאיליהן קיבלו את המעשרות · עד עמד כהן לאורים ותומים · וכי אורים ותומים היו באותה השעה מבית שני אלא כאדם שהוא אומר עד שיחיו המתים · עד שיבוא בן דוד · אילין בנות ברזילי לשם שמים נתגיירו או שלא לשם שמים נתגיירו · אין תימר לשם שמ׳ נתגיירו יאכלו בקדשי הקדש׳ ואין תימר שלא לשם שמים נתגיירו אפילו בקדשי הגבול לא יאכלו · אפי׳ תימר לשום שמים נתגיירו · וגיורת לא כזונה היא אצל כהונה · פתר לה לא היו בנות אלא בנות בנות · ואין מבנות בנות כישראל הם וכרבי שמעון דרבי שמעון אמר גיורת שנתגיירה פחות מבת שלש שנים ויום אחד לא היה בה דעת׳ לטבול אי משהטבילה אותה מבין שהיא חוזרת וטובלת לשם קידושת ישר׳ כל אחת גיורת היא וגיורת כזונה היא אצל הכהונה · המתגייר לשם אהבה וכן איש מפני אשה · וכן אשה מפני איש · וכן גירי שולחן מלכים · וכן גירי אריות · וכן גירי מרדכי ואסתר אין מקבלין אותן . רב אמר הלכה גרים הן ואין דוחין אותן כדרך שדוחין את הגרים תחילה אבל מקבלין אותן וצריכין קירוב פנים שמא גיירו לשם · גירי על שם וכל הנבדל מטומאת גרי הארץ אליהם · חרורי · על שם וכל הנתינים וגו׳ · כמותירי · אמר רבי סימון כתיב ואלה העולים מתל מלח תל חרשא · מתל מלח זו בבל · תל חרשא אילו שתוקי ואסופי · כרוב אילו הממזירין דוכן אילו שהלכו אחר עיניהן · אדון שהיו אומרי׳ אין דין ואין אדון · ר׳ חזקיה מפיק לישניה אילו שהלכו אחר עיניהן ואמרו אין דין ואין דיין · ואימר שהיברו לאל במעשיהן הרעים · רבי אבון בשם רבי פינחס פירסמו עצמן כאימרא בחלוק · ר׳ לוי בשם רשב״ל ראויים היו ליעשות תל מלח אלא ששתקה להן מידת הדין · תל חרשא · תני רבי אמי בשם רבי יהושע בן לוי על שם ויתנם יהושע ביום ההוא חוטבי עצים ושואבי מים לעדה · ניחא לעדה · ולמזבח יי׳ · אלא הלין יהושע כרופן אמר אני לא מקרבן ולא מרחקן אלא מי שהוא עתיד לבנו׳ את בית הבחירה ואת שדעתו לקרב יקרב לרחק ירחק · בא דוד וריחקן שנ׳ והגבעונים לא מבני ישראל המה · ולמה ריחקן על שם ויהי רעב בימי דוד שלש שנים שנה אחר שנה · אמר דוד בעון ארבעה דברים הגשמים נעצרים בעון עובדי ע״ז וגילוי עריות ושפיכו׳ דמים ופוסקין צדקה ברבים ואינן נותנין · בעון עובדי ע״ז מניין השמרו לכם פן יפתה לבבכם וגו׳ · מה כתיב בתריה וחרה אף יי׳ בכם ועצר את השמים וגו׳ · בעון מגלי עריות מניין ותחניפי ארץ בזנותיך וברעתך · מהו עונשו של דבר · וימנעו רביבים ומלקוש לא היה וגו׳ · בעון שופכי דמ׳ מניין כי הדם הוא יחניף את הארץ · בעון פוסקי צדקה ברבים ואינן נותנין מניין נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר · בדק דוד בכל דורו ולא מצא אחד מהן · התחיל שואל באורים ותומים · הדא הוא דכתיב ויבקש דוד את פני יי׳ באורים ותומים · אמר ר׳ אלעזר כתיב בקשו את יי׳ כל ענוי הארץ אשר משפטו פעלו · מהו אשר משפטו פעלו שהוא עושה משפט ופעלו כאחת · ויאמר יי׳ על שאול ועל בית הדמים · על שאול שלא עשיתם עמו חסד · ועל בית הדמים על אשר המית את הגבעונים · שלח דוד וקרא להם מה לכם ולבית שאול · אמרין ליה על אשר המית מבנו ז׳ אנשים שני חוטבי עצים ושני שואבי מים וחזן וסופר ושמש · אמר לון מה אתון בעו כדון · אמרו ליה יותן לנו שבעה אנשים מבניו והוקענום ליי׳ בגבעת שאול בחיר יי׳ · אמר לון ומה הנייה לכון ואינון מתקטלין · סבו לכון כסף ודהב והוון אמרין אין לנו כסף עם שאול ועם ביתו · אמר דילמא דאינון כהיין פלגון מן פלג נסב כל חד מינהון והוה מפייס ליה קומי גרמיה והוה אמר ליה מה הנייה אית לך דאינון מתקטלין סב לך דהב וכסף והוא אמר אין לנו כסף עם שאול ועם ביתו · אין לי כתיב · באותה השעה אמר דוד שלש מתנות טובות נתן הקב״ה לישראל רחמנין ובייישנין וגומלי חסדים · רחמנין מניין ונתן לך רחמים · בייישנין מניין ובעבור תהיה יראתו על פניכם · זה סימן לביישן שאינו חוטא · וכל שאין לו בושת פנים דבר ברור שלא עמדו אבותיו על הר סיני . וגומלי חסדים מניין ושמר יי׳ אלהיך לך את הברית ואת החסד · ואילו אין בהן אחד מהן מיד עמד וריחקן שנאמר והגבעונים לא מבני ישראל המה · אף עזרא ריחקן שנ׳ והנתינים יושבים בעופל · אף לעתיד לבוא הקב״ה מרחקן דכתיב והעובד את העיר יעבדוהו · כתיב ויאמר המלך אני אתן ויקח המלך את שני בני רצפה בת איה אשר ילדה לשאול את ארמוני ואת מפיבושת וגו׳ · ולמיכל בת שאול לא היה לה ולד עד יום מותה · ואת אמר אכן. אמור מעתה בני מרב הון וגידלתן מיכל ונקראו על שמה · ויתנם ביד הגבעונים ויוקיעום בהר לפני יי׳ ויפלו שבעתם יחד · חסר יוד זה מפיבושת בן יהונתן בן שאול שהוא אדם גדול בתורה ונתן דוד עיניו בו להצילו מידם · אמר דוד הריני מעבירן לפני המזבח וכל מי שהמזבח קולטו הרי הוא שלי · והעבירן לפני המזבח ונתפלל עליו והלך המזבח וקלטו · הדא הוא דכתיב אקרא אל אלהים עליון לאל גומר עלי · שהסכים הקב״ה עם דוד · והמה הומתו בימי קציר בראשונים כתיב קציר שעורים · ותקח רצפה בת איה את השק ותטהו לה על הצור · מהו על הצור · א״ר הושעיה שהיתה אומרת הצור תמים פעלו · רבי אבא בר זמינא בשם ר׳ הושעיה גדול הוא קידוש השם מחילול השם · בחילול השם כתיב לא תלין נבלתו על העץ · ובקידוש השם כה׳ מתחילת הקציר עד נתך מים עליהם · מלמד שהיו תלויין מששה עשר בניסן עד שבעה עשר במרחשון והיו העוברים והשבים אומרים מה חטאו אילו

שנשתנית עליהן מידת הדין · והיו אומרים על שפשטו ידיהן בגרים גרורים · אמרו מה אם אילו שלא נתגיירו לשם שמים ראו היאך תבע הקב"ה את דמן · המתגייר לשם שמ' על אחת כמה וכמה אין אלוה באלהיכם וא' אומה כאומתכם· ואין למ' להדבק אלא בכם · הרבה גירי' נתגיירו באותה שעה · הדא הוא דכתיב ויספר שלמה את כל האנשים הגרים ויעש מהם שבעי' אלף נושא סבל ושמנים אלף חוצב בהר · רב הונא אמר בימי רבי לעזר בן עזריה ביקשו לקרבן · רבי אבהו מפיק לישנא בימי רבי לעזר · אמרו מי מטהר חלקו של מזבח · הדא אמרה יהושע ריחקן · אפי' תימא יהושע ריחקן כלום ריחקן אלא פסולי משפחה· אין תיבר משום פסולי עבירות · מעתה הבא על הנתינה לא יהא לה קנס · והתנינן הבא על הנתינה יש לה קנס · א"ר אלעזר אירדן כנחש · שנאמר ועתה ארורים אתם · וכתיב ויאמר איש ישראל אל החוי · וכי חוי היו. אלא שעשו מעשה חוי · אמר יודע אני שאמר הקב"ה כי ביום אכלך ממנו מות תמות · אלא הריני הולך ומרמה בהן והן אוכלין ונענשין ואני יורש את הארץ לעצמי · כך עשו אילו אמרו יודעין אנו שהקב"ה אמ' לישראל כי החרם תחרימם החתי והאמורי והפרזי כאשר צוך יי' אלהיך · וכתיב לא תכרת להם ברית · והרי אנו הולכין ומרמים בהן והם כורתין עמנו ברית. מה נפשך יהרגו אותנו עברו על השבועה · יקיימו אותנו עברו על הגזירה · בין כך ובין כך הן נענשין ואנו יורשין הארץ · רב נחמן בר יעקב אמר מקבלין גרים מן הקרדוים ומן התרמודיים · ר' אבהו בשם ר' יוחנן מתניתא אמרה כן שגירי תרמוד כשירין דתנינן תמן כל הבהמים הבאין מרקם טהורים · הא גירי תרמוד כשירין · רבי יעקב בר אחא אמר שמועתא · רבי חנינה רבי יהושע בן לוי חד מכשיר וחד מקבל · מאן דמכשיר מקבל ומאן דמקבל לא מכשיר · רבי יוסה בי רבי בון בשם רב נחמן בבל ליוחסין עד נהר יזק · ר' יוסי בי רבי בון אמר רב ושמואל חד אמר עד נהר יזק · וחד אמר עד נהר יואני · אמר רב יהודה בין הנהרות כגולה ליוחסין · א"ר חנינה בן ברוקה בשם רב יהודה בני מישא לא חשו להם אלא משום ספק חללות · כתים ששם לא הקפידו על הגרושו' · תמן אמרין מישא מתה מריי חולה · אילם ונבכי גוססות · חביל ימא תכילתא דבבל שמייא נבביא רצדריא הכילתא דחביל ימא · ר' יעקב בר אחא בשם ר' יאשיה דור אחד עשר שבממזר בר"ש כשר דלא דריש עשירי עשירי · תני רבי לעזר בי ר"ש או' דור אחד עשר שבממזר זכרים אסורים ונקיבות מותרות · ר' שמואל בריה דר' יוסי בי ר' בון אתיא דר' אלעזר בי רבי שמעון כר' מאיר · כמה דר' מאיר אמר גזירה שוה במקום שבאת. כן ר' לעזר בי ר' שמעון אמר גזירה שוה במקום שבאת מה להלן זכרים אסורין ונקבות מותרות · אוף הכא זכרי' אסורין ונקבות מותרות · מעתה אפי' מיד · ובלבד מעשירי ולמעלה · שאלו את רבי אליעזר דור אחד עשר שבממזר מהו · אמר להן הביאו לי דור שלישי ואני מטהרו. מאי טעמא דר' אליעזר דלא חיי · ואתייא דר' אליעזר כר' חנינה דאמר רבי חנינה אחת לס' לע' שנה הקב"ה מביא דבר בעולם ומכלה את הממזרים ונוטל עמהן כשרים שלא לפרסם לחוטאים · ואתייא כההיא דאמר ר' לוי בשם רבי שמעון בן לקיש במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת לפני יי' שלא לפרסם את החוטאים · תם הוא חכם ויבא רע · לא כסהברא דלא תם הוא חכם ויבא טוב · אלא ללמדך שאפילו רעה שהקב"ה מביא לעולם בחכמה הוא מביאה. ואת דבריו לא הסיר וקם על בית מרעים ועל עזרת פועלי און · רב הונא אמר אין ממזר חיי יותר משלשים יום · ר' זעירא כד סלק להכא שמע קלין קריי ממזרא וממזרתה אמר לון מהו כן הא אזלה ההיא דר' הונא דרבי הונא אמ' אין ממזר חיה יותר משלשי' יום · א"ל ר' יעקב בר אחא עמך הייתי כד א"ר אבא רב הונא בשם רב אין ממזר חיי יותר משלשים יום אימתי בזמן שאינו מפורסם · אבל אם היה מפורסם חיי הוא. ר' יסא בשם ר' יוחנן אף לעתיד לבוא אין הקב"ה נזקק אלא לשבט לוי מה טעמא וישב מצרף ומטהר כסף וטהר את בני לוי וזיקק אות' וגו' · א"ר זעירא כאדם שהוא שותה בכוס נקי · א"ר הושעיה בגין דלית אנן לויים נפסיד · א"ר חנינה בריה דרבי אבהו אף לעתיד לבוא הקב"ה עושה עמהן צדקה · מה טעמא והיו ליי' מגישי מנחה בצדקה · א"ר יוחנן כל משפחה שנשתקע בה פסול אין מדקדקין אחריה · א"ר שמעון בן לקיש מתניתא אמרה כן משפחת בני צריפה היתה בעבר הירדן וריחקה בן ציון בזרוע · ועוד אחרת היתה שם וקרבוה בני ציון בזרוע ולא ביקשו חכמים לפרסמן · אבל חכמים מוסרין אותן לבניהן ותלמידיהן פעמים בשבוע · א"ר יוחנן העבודה שאני מכירן ומה נעשה ונשתקעו בהן גדולי הדור · א"ר יהושע בן לוי חמשת אלפים עבדים היו לפשחור בן אימר וכולם נשתקעו בכהונה גדולה · הן הן עזי פנים שבכהונה · א"ר אלעזר עיקר טרותייא שלהן ועמך כמריבי כהן · א"ר אבהו שלש עשרה עיירו' נשתקעו בכותים בימי שמד · אמרין הדא עדן רבשאה מינהון · א"ר חנינה מתניתא ודלא כר' יודה דר' יודה אמר ארבע קהלות הן · קהל כהנים · קהל לויים · קהל ישר' · קהל גרים · מתיבין לרבי יהודה והכתיב לא יבוא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל יי' · פסולי גוף אינון . והכתיב בנים אשר יולדו להם דור שלישי יבא להם בקהל יי' · בעשה אינון · ורבנין אמרין שלשה קהלות הן . קהל כהנים · קהל לוים קהל ישראל · לא יבא · לא יבא · לא יבא ·

הלכה ב' אי זהו שתוק כו' · מהו בדוק · בדוק אחריו · אחוי דר' יהודה בר זבדי בשם רבי תינוק כל זמן שהוא מושלך בשוק או אביו או אמו מעידין עליו · נאסף מן השוק צריך שני עדים · אביו ואמו כשני עדים הן · רבנין דקסרין בשם רב חסדא הדא דאת אמר בתינוק שאינו מרגיש אבל בתינוק שהוא מרגיש צריך שני עדים · ואביו ואמו כשני עדים הן · ואתייא כההיא דא"ר ינאי עגלים וסייחין המקפצין אין להן חזקה · רבי בא בשם רב חסדא שלשה הן שהן נאמנין על אתר · חיה ושיורה. והמטהרת חברותיה · חיה ותקח המיילדת ותקשר על ידו שני לאמר זה יצא ראשונה · ושיורה · כההיא דאמר ר' אבא אחוי דיהודה בר זבדי בשם רב תינוק כל זמן שהוא מושלך לשוק או אביו או אמו מעידין עליו. נאסף מן השוק צריך שני עדים · אביו ואמו כשני עדים הן · והמטהרת חברותיה כההיא דתנינן המן שלש נשים ישינות במטה אחת נמצא דם תחת אחת מהן כולן טמאות · בדקה אחת מהן ונמצאת טמאה היא טמאה ושתים טהורות אמר רבי בא ובלבד מעת לעת ·

הלכה ג' כל האסורין לבוא בקהל כו' · רבי ירמיה אמר כללא פצוע דכא ישראל מותר לו לישא ממזרת · א"ר יוסי ובלבד פסול משפחה · הא פסולי גוף לא · חיליה דרבי יוסי מן הדא דא"ר חלקיה ר' סימן בשם ר' יהושע בן לוי לא שנו אלא פצוע דכא ישראל אבל פצוע דכא כהן כמה דאת אמר המן כהן ברור אסור לו לישא גיורת · אף הכא ישר' ברור אסור לו לישא ממזרת · נישמעינה מן הדא דא"ר אימי תני ר' יעקב גבולייא קומי ר' יוחנן ר' יצחק בר טבליי בשם רשב"ל דברי ר' יהוד' ממזר לא ישא ממזרת כדי שיכלו ממזרין מן העולם · ודכוות' עמוני לא ישא עמונית · א"ר יוסי בי רבי בון על דרבנין צריכה אין יסבור ר' יהודה גירים פסולים בקהל יי' אינון · לישא עמונית אינו יכול שהוא קהל יי' אצלו · לישא מצרית אינו יכול שהוא קהל יי' אצלה · א"ר מהנייה מיתוררין שפחה ומשיאין לו · ודכוותה מצרי לא ישא מצרית · נישמעינה מן הדא תני ר' אבהו קומי רבי יוחנן א"ר יהודה בנימן גר מצרי היה מתלמידי רבי עקיבה אמר אני גר מצרי נשאתי גיורת מצרית בני בן גר מצרי ואני משיאו לגיורת מצרי' ונמצ' בן בני כשר לבוא בקהל · אמר לו רבי עקיבא לא בני אלא אף אתה השיאו לבת גיורת מצרית כדי שיהו ג' דורות מכן ושלשה דורות מכן · רב יהודה בשם רב הלכה כר' לעזר דברי חכמי' · רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק לא יבא ממזר בקהל יי' בקהל ברור אינו בא · בא הוא בקהל ספק · תמן תנינן ספק בן תשעה לראשון ספק בן ז' לאחרון יוציא והולד כשר וחייבין אשם תלוי · תני הראשון כשר להיות כהן והשני ממזר בספק · ר' אליעזר בן יעקב או' אין ממזר בספק · מודה ר' אליעזר בן יעקב בספק כהים ובספק חללים כההיא דתנינן תמן עשר' יוחסין עלו מבבל · על דעתיה דר' אליעזר בן יעקב שמונה · על דעתיה דר"ג ור' אליעזר תשעה · על דעתיה דרבנין עשרה ·

הלכה ד' הנושא אשה כהנת כו' · א"ר יוחנן דר' מאיר היא דתני אי זו היא עיסה כשירה כל שאין בה לא חלל ולא ממזר ולא נתין · ר"מ אומר כל שאין בה אחת מכל אילו בתה כשירה לכהונה · אבל משפחה שנשתקע בה פסול רבי מאיר אומר בודק עד ארבע אימהות ונשיא · וחכמים אומרי' בודק לעולם · רב אמר זו דברי רבי מאיר · אבל חכמים אומרים בודק כאי זו משפחה משיאין לכהונה ונשיא · כיצד מי הוא בודק · רבי חגיי בשם ר' יאשיה בודק כיצד קרובותיה · ר' חמא אהא סבא א"ל משיאין לכהונה מן הדא זרעיתא א"ל אין ואסיב על פומיה · רב אמר לחייה בריה נואת דרג וסב איתא · אמר רבי אידי שביחא הא מילתא בפומהון דרבנן ואם לא נטמאה ואשה וטהורה היא · כבין שלא נטמאה טהורה ולא מיהודה בן פפוס שנועל דלת בפני אשתו · א"ל נהגין הוון אבהתך עבדין כן · חד כהן אתא לגבי רבי יוחנן אמ' ליה עברית כהניתא נשאתי אשה כהנת ובדקתי אחריה ארבעה אימהות שהן שמונה · א"ל אין הוא עיקרא לק מן דאשה מן מודע לך · לוים וישר' מוסיפין עליה עוד אחת · ולא נמצאת מחמיר בישר' יותר מן הכהנים · א"ר יוסי בי ר' בון אחת זו ואחת זו קנס קנסו חכמים כהן כדי שיהא אדם דבק בשבטו ובמשפחתו ·

הלכה ה' אין בודקין לא מן המזבח ולמעלה כו' · כתיב שום תשים עליך מלך · אין לי אלא מלך מניין לרבות שוטרי הרכים וגבאי צדקה וסופרי דיינין ומכין ברצועה מניין · ת"ל מקרב אחיך תשים עליך מלך · כל שתמניהו עליך לא יהא אלא מן הברורין שבאחיך · רבי שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן כתיב והתייחשם בצבא במלחמה · זכות יחוסיהם עומדת להם במלחמה · עד כדון מן הקבלה · מדברי תורה לא יבא ממזר בקהל יי' · לא יבא פצוע דכא וגו' · מה כתיב בתריה כי תצא מחנה על אויביך וגו' ·

הלכה ו' בת חלל זכר כו' · רב המנונא בשם רב בת בת בת לעולם · ר' יוחנן בשם ר' ישמעאל בעמיו · מה בעמיו של' להלן זכרים אסורין ונקבות מותרות · אף בעמיו שנאמר כאן זכרי' אסורין ונקבות מותרו' · מה נפק מביניהון כהן שבא על הגרושה והוליד בן והוליד הבן והוליד בן ובת · על דעתיה דרב בן ובת בן ובן בת ובת אסורה · על דעתיה דרבי יוחנן בת בן אסורה ובת בת מותרת · מתניתא פליגא על רב ישראל שנשא חללה בתו כשירה לכהונה פתר לה חללה מכהנ' · מתניתא פליגא על רבי יוחנן · ר' יהודה אומר בת גר זכר כבת חלל זכר · פתר לה לא בא רבי יודה אלא להוסיף · אילו אמר בת חלל כבת גר יאות · דלמא רבי הושעיה רבא ור' יודה נשייא הוון יתבין רהט ר' יוחנן ולחיש לר' הושעי' באודניה פצוע דכא כהן מהו שישא בת גרים · א"ל מה אמ' לך · א"ל אמ' לי מילה דנגר בר נגרין לא מפריק לה לא אמר לי גיורת שהיא כזונה אצלו ולא בת ישראל שהיא כחללה לא אמר

לי

ל׳ אלא בת גרים ובת גרים לא כשר הא פתר לה כר׳ יודה אמר בת גר זכר כבת
חלל זכר׳ כהן שבא על הגרושה והוליד בת בת בת מה הוא רבי חנניה ור׳ מנא
חד אמ׳ כשירה׳ וחד אמר פסולה׳ מתיב מאן דאמר כשירה למאן דאמר
פסולה בת חלל זכר אינ׳ פסולה וחללה מבנה אינה פסולה משם מה הוא פסלה׳
רבי אליעזר בן יעקב אומר כו׳. המן תנינן רבי אליעזר בן יעקב אומר האשה
בת גרים לא תינשא לכהונה עד שתהא אמה מישראל׳ וכולהו מקרא אחד
דרשו כי אם בתולות מזרע בית ישראל׳ רבי יודה או׳ עד שיהא אביה מישראל.
ר׳ ליעזר בן יעקב אומר עד שיהא או אביה או אמה מישראל׃ רבי יוסי אומר עד
שיוולדו בקדושת ישראל׳ רבי שמעון אומר עד שיבואו בתולים בקדושת
ישראל׳ תני בשם ר׳ שמעון גיורת שנתגיירה פחותה מבת שלש שנים ויום אחד
כשירה לכהונה׳ מה טעמ׳ וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכם.
ופינחס עמהן מה עבדין ליה רבנין החיו לכם לעבדים ולשפחות׳ ר׳ יוסה ר׳ יסא
בשם רבי יוחנן רבי יונה ר׳ חייה בשם ר׳ יוחנן הלכה כר׳ יוסה. חנין בר בא בשם רב
הלכה כר׳ יוסי׳ והכהנים נהגו כר׳ אליעזר בן יעקב. חד כהן נסב בת גרים׳ אתא
עובדא קומי ר׳ אבהו וארבעיה אסטליה. א״ל ר׳ ביבי לא כן אלפן ר׳ הלכה כרבי
יוסי. א״ל ולא נהגו הכהנים כר׳ אליעזר בן יעקב. א״ל ר׳ על המנהג לוקין. א״ל
אין בני את חמי כפיים ואנא מוקים ליה. מן דקיימי א״ל ר׳ הואיל והורה הרצועה
אף אני מוהר בה. רבי יעקב בר אידי בשם ר׳ יהושע בן לוי מעשה בשפחה בדרום
שהיו קורין עליה ערר ושלח רבי את רומינוס לבודקה ובדק ומצא שנתגיירה
זקנתה פחותה מבת שלש שנים ויום אחד והכשירה לכהונה. רב הושעיה אמר
כר׳ שמעון הכשירוה. א״ר זעירא דברי הכל היא הבא דא״ר זעירא בשם רב ארא
בר אהוה ר׳ יודן בעי בה בשם רב רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן וולד בוגרת בשר שהוא
בלא העשה שהוא מכח עשה והוא אשה בבתוליה יקח לא בוגרת׳ כל לא העשה
שהוא בא מכח עשה הוא׳ ודכוותה כי אם בתולה מעמיו יקח אשה לא
גיורת. כל לא העשה שהוא בא מכח עשה הוא׳ התיב ר׳ הושעיה הרי דור
שני של מצרי הרי הוא כלא העשה שהוא בא מכח עשה הוא׳ חזר ר׳ הושעיה
ואמר לא דומה עשה שבישראל לעשה שבכהנים. עשה שבישראל אסור בכל.
עשה שבכהנים אסור בכהנים ומותר בלויים ובישראל. הלכה ז׳ האומר
בני זה ממזר אינו נאמן כו׳. המן תנינן האומר בני זה נאמן׳ רבי אבהו בשם רבי
יוחנן להית לו אבל לא ליקח כמנו׳ א״ר יוסי ולא מתניתא היא אפי׳ שניהן אומ׳ על
העובר שבמעיה ממזר הוא אינן נאמנין׳ דילמא על דר׳ יהודה איתאמרת דר׳ יודה
אומר נאמנין עליה. רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן להית לו אבל לא ליקח כמנו. אמ׳ ר׳
חזקיה עוד היא מתניתא כי את הבכור בן השנואה יכיר׳ הן מחזיקין בו שהוא בנו
ובשעת מיתתו אמר אינו בנו אינו נאמן׳ שאינו בנו ובשעת מיתתו אמר בני הוא
נאמן׳ אית תניי תני על קדמייתא נאמן. ר׳ חזקיה רבי זריקן בשם רבי הונא היו
מחזיקין אותו שהוא משפחתו נאמן׳ היה עומד בצד המכס ואמ׳ בני הוא וחזר
ואמר עבדי הוא נאמן. עבדי הוא וחזר ואמר בני הוא אינו נאמן. אית תניי תני
נאמן. א״ר מנא בגין אילין כותאי דינון משעבדין בבניהן. תני נאמן על הגדול
ואינו נאמן על הקטן׳ אי זהו גדול ר׳ זעירא אמ׳ כל שיש לו אשה ובנים׳ ר׳ אבהו
בשם ר׳ יוחנן כל שיש לו אשה׳ מתניתא פליג׳ על ר׳ אבהו גר שטבל ולא טבל והיו
לו בני׳ ואמ׳ טבלתי ולא טבלתי נאמן ומטבילין אותו בשבת. משם מה. נביה דברי
רב יודה מה עבד לה׳ רבי אבהו פתר לה משם מה בכך. הלכה ח׳ מי
שנתן רשות לשלוחו כו׳ תני איש ואשה שבאו ממדינת הים. הוא אומ׳ אשתי
היא. והיא אומרת בעלי הוא. אין הורגין עליהן משום אשת איש׳ החזקו הורגין
עליהן משום אשת איש. עד כמה היא חזקה. ר׳ יונה ר׳ בא ר׳ חייה בשם ר׳ יוחנן
עד שלשים יום. המן תנינן תינוק שנמצא בצד העיסה ובצק בידו ר״מ מטהר׳
וחכמ׳ מטמאין שדרך תינוק לטפח בעיסה׳ ושורפין על החזקות׳ רבי יוסי בשם
רבי זעירא איתפלגון ר׳ יוחנן ורשב״ל׳ ר׳ יוחנן אמר הורגין על החזקות. ורשב״ל
אמר אין הורגין על החזקות. רבי יוסי בי רבי בון בשם ר׳ זעירא כל עמא מודיי
שהורגין על החזקות. מה פליגין בשריפה. רבי יוחנן אמר הורגין על החזקות
ואין שורפין על החזקות רשב״ל אמר בשם שהורגין על החזקות כך שורפין על
החזקות׳ ומניין שהורגין על החזקות׳ רבי שמואל בריה דר׳ יוסי בי ר׳ בון אמר
כתיב ומכה אביו ואמו מות יומת׳ וכי דבר ברי הוא שזה הוא אביו והלא חזקה
היא שהוא אביו ואת אמר הורגין אף הכא הורגין׳ הלכה ט׳ וכן האשה
שנתנה רשו׳ כו׳ ולית הדא פליגא על ר׳ יוחנן דר׳ יוחנן אמ׳ אדם מבטל שליחותו
בדברים׳ פתר לה משום חומרא דעריות. ר׳ יוסה בי ר׳ בון שמע לה מן דבתרה
וכן האשה שנתנה רשות לשלוחה לקדשה והלכה היא וקידשה את עצמה. ולית
הדא פליגא על רבי יוחנן דר׳ יוחנן אמ׳ אדם מבטל שליחותו בדברים. פתר לה
משום חומרא היא בעריות. הלכה י׳ מי שיצא הוא ואשתו למדינת הים כו׳
רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן איש ואשתו עשו אותן כשני עדים חזקה אין אשה שותקת
על בני חבירתה. רבי אבון שמע לה מן דבתרה אשה נשאתי במדינת הים הרי זו
ואילו בניה. רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן איש ואשתו עשו אותן כשני עד׳ חזקה אין
האשה שותקת על בני חבירתה. הלכה יא׳ אשה שנשאתי במדינת
הים. תני הביא ראייה על הגדולים יביא ראייה על הקטנים ליידא מילה.
א״ר יונה אני אומר שמא נתגרשה בנתיים. לא יתייחד איש אחד עם שתי
נשים כו׳. א״ר אבין כר״א בכשירין אבל בפריצין לא התייחד אפי׳ במאה איש׳
תני בן יומו שמת הרי הוא לאביו ולאמו ולכל קרוביו כחתן שלם׳ לא סוף דבר
בן יומו חי אלא אפי׳ יצא ראשו ורובו בחיים ויוצא בחיק ונקבר באשה אחת ובשני
אנשים׳ אבא שאול אומר אף באיש אחד ובשתי נשים׳ כמסתברא ר״ש מודי׳
לאבא שאול. אבא שאול לא מודי לר״ש שאין יצר הרע מצוי בבית הקברות.
רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי כי יסיתך אחיך בן אמך או בנך או בתך או
אשת חיקך׳ אמך בסתר. בתך בסתר׳ מתייחד אדם עם אמו ודר עמה׳
עם בתו ודר עמה. עם אחותו ואינו דר עמה. וישן עמהן בקירוב בשר. תני ר׳
חלפתא בן שאול הבת אצל האב עד בת שלש שנים ויום אחד. הבן אצל האם
עד בן תשע שנים ויום אחד׳ הגדילו זה ישן בכסותו וזה ישן בכסותו. תני שנים
שהיו ישני׳ במיטה אחת זה מתכסה בכסות עצמו וקורא וזה מתכסה בכסות עצמו
וקורא. אם היו בנו ובתו קטנים מותר. תמן אמרין איש ואשתו מותר. ר׳ יעקב
בר אחא בשם רבי לעזר לאיש ואשתו נצרכה. פיס׳ ולא ילמד רווק
סופרים ולא תלמד אשה סופרים כו׳. תני רבי אלעזר אומר אף מי שיש לו אשה
ובנים ואינן עמו באותו מקום לא ילמד סופרים. ר׳ יודן בי ר׳ ישמעאל עבד חד
מתניין הכן. פיס׳ ר׳ יהודה אומר לא ירעה רווק את הבהמה ולא ישנו שני
רווקין בטלית אחד. וחכמים מתירין׳ יאות אמר ר׳ יודה. מה טעמא דרבנין. חס
ושלום לא נחשדו ישראל לא הזכור ולא על הבהמה׳ והתנינן לא ילמד רווק
סופרים׳ משם שאמו באה עמו אחותו באה עמו. פיס׳ לא ילמד אדם
את בנו אומנות בין הנשים כו׳ תני לא ילמד אדם את בנו חמר. וגמל. וספן.
קדר. קרר. רועה. חנוני מפני שאומנותן אומנות ליסטין. פיס׳ אבא אודיין
איש צידן אומ׳ משום אבא שאול כו׳. רוב חמרים רשעים׳ רוב גמלין כשירין.
רוב ספנים חסידים. רוב ממזירין פקחין׳ רוב עבדים נאים. רוב בני אבות
ביישני׳ רוב בנים דומין לאחי האם׳ כשר שברופאי׳ לגיהנם׳ הכשר שבטבחין
שותף עמלק. תני רבי שמעון בן יוחי הכשר שבגוים הרוג׳ הטוב שבנחשים רצץ
את מוחו׳ הכשירה שבנשים בעלת כשפים׳ אשרי מי שעושה רצון המקום.
רבי מאיר אומ׳ במ״ה אדם מתפרנס. אשרי מי שרואה את הוריו באומנות מעולה.
אוי לו למי שרואה את הוריו באומנות פגומה. פיס׳ ר׳ מאיר או׳ לעולם
ישתדל אדם ללמד את בנו אומנות נקיה כו׳. מה יעשה אדם ישתדל וילמד את
בנו אומנות קטנה ויתפלל ויבקש רחמים ממי שהעושר שלו שאין לך אומנות
שאין בה עניים ועשירים. אלא הכל לפי זכות האדם. ר״ש בן אלעזר משום
רבי מאיר ראית מימך ארי סבל. ארי קיין. שועל חנוני. זאב מוכר קדירות.
והן מתפרנסין בלא צער. ולמה נבראו לשמשיני ואני נבראתי לשמש את קוני.
והרי הדברים קל וחומר ומה אם אילו שנבראו לשמשיני כך הן מתפרנסין בלא
צער׳ אני שנבראתי לשמש את קוני אינו דין שאהא מתפרנס בלא צער. ומי
גרם לי להיו׳ מתפרנס בצער הוי או׳ חטאיי על שהרעתי מעשיי קיפחתי פרנסתי׳
הלכה יב׳ רבי נהוריי אומ׳ מניח אני כל אומניות שבעולם ואיני מלמד
את בני אלא תורה. שכל אומנות אינו עומדת לו לאדם אלא בימי נערות בזמן
שכוחו עליו אבל אם בא לידי חולי או נכנס לידי זקנה או למידה של יסורין ואינו
יכול לעשות מלאכה הרי הוא מת ברעב׳ אבל התורה אינה כן אלא מכבדתו
ומשמרתו מכל רע בנערותו׳ ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו. בנערותו
מהו אומר וקויי י״י יחליפו כח יעלו אבר כנשרים ירוצו ולא ייעפו ילכו ולא ייגעו.
ובזקנותו מה הוא אומר עוד ינובון בשיבה דשינים ורעננים יהיו. וכן אתה מוצא
באבינו אברהם ששימר את התורה עד שלא באת לעולם שנא׳ עקב אשר שמע
אברהם בקולי וישמר משמרתי מצותי חוקותי והורותי. אף גידלו וכירכו
בנערותו ונתן לו אחרית ותקוה בזקנותו. בנערותו מהו אומ׳ ואברהם כבד מאד
במקנה בכסף ובזהב. ובזקנותו מהו אומר ואברהם זקן בא בימים וי״י ברך
את אברהם בכל׳ ר׳ חזקיה ר׳ כהן בשם רב אסור לדור בעיר שאין בה לא רופא
ולא מרחץ ולא בית דין מכין וחובשין. א״ר יוסי בי ר׳ בון אף אסור לדור בעיר
שאין בה גינוניתא של ירק. ר׳ חזקיה ר׳ כהן בשם רב עתיד אדם ליתן דין וחשבון
על כל מה שראת עינו ולא אכל׳ רבי לעזר חשש להדא שמעתא ומצמית ליה
פריטין ואכיל בהן מכל שלה חדא בשתא׃

הדרן עלך עשרה יוחסין

וכולא מסכתא דקידושין וכולא סידרא דנשים

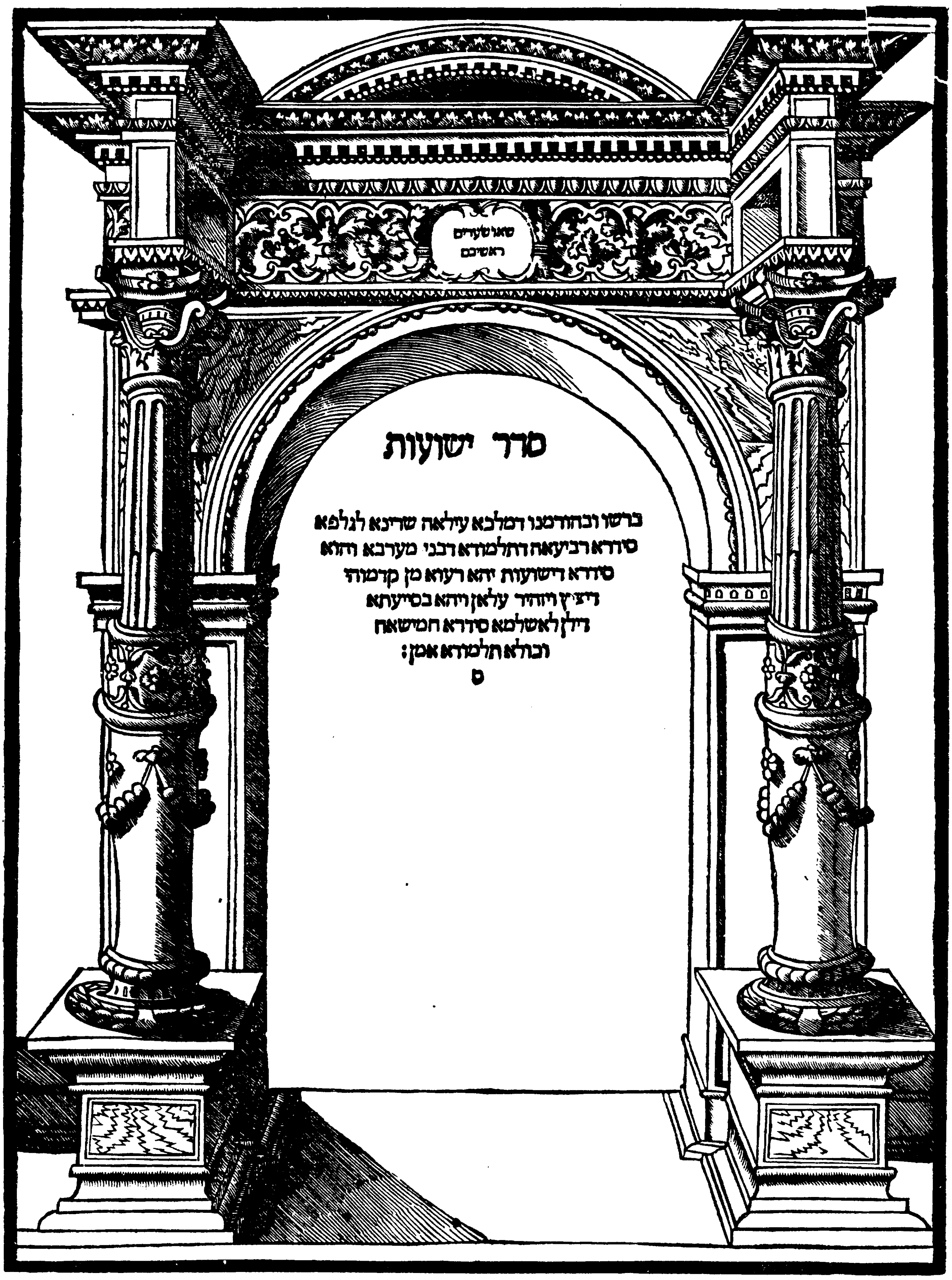

סדר ישועות

ברשו ובהודמנו דמלכא עילאה שרינא לגלפא
סידרא רביעאה דתלמודא דבני מערבא והוא
סידרא דישועות יהא רעוא מן קדמוהי
דיצ׳ץ ויוחיד עלאן ויהא בסייעתא
דילן לאשלמא סידרא חמישאה
ובולא תלמודא אמן:
ס

ארבעה

אבות נזיקין השור והבור והמבעה וההבער · לא השור כהרי המבעה ולא המבעה כהרי השור · לא זה וזה שיש בהן רוח חיים כהרי הבור שאין בו רוח חיים לא זה וזה שדרכן לילך ולהזיק כהרי האש שאין דרכו לילך ולהזיק · הצד השוה שבהן שדרכן להזיק ושמירתן עליך וכשהזיק חב המזיק לשלם תשלומי נזק במיטב הארץ · ב׳ כל שחבתי בשמירתו הכשרתי את נזקו חבתי בתשלומי נזקו כהכשר כל נזקו · נכסים של בני ברית ונכסי׳ המיוחדין חוץ מרשו׳ המיוחדת למזיק ורשות הניזק והמזיק בתשלומין · ג׳ שום כסף שוה כסף בפני בית דין ועל פי עדים בני חורין ובני ברית והנשי׳ בכלל הנזק והניזק והמזיק בתשלומין · ד׳ חמשה תמין וחמשה מועדין הבהמה אינה מועדת לא ליגח ולא ליגוף לא לישוך ולא לרבוץ ולא לבעוט · השן מועדת לוכל את הראוי לה · שור המועד ושור המזיק ברשות הניזק והאדם · ה׳ הזאב והארי והדוב והנמר והברדלים והנחש הרי אילו מועדין · והנחש מועד לעולם · מה בין תם למועד אלא שהתם משלם חצי נזק מגופו · והמועד משלם נזק שלם מן העלייה:

סליק פירקא

ארבעה אבות נזיקין כו׳ · השור זה הקרן דכתיב כי יגף שור איש את שור רעהו וגו׳ · עד כדון בתם · במועד מניין · או נודע כי שור נגח הוא וגו׳ · הבור כי יפתח איש בור וגו׳ · בעל הבור ישלם וגו׳ · המבעה כי יבער איש שדה או כרם ושלח את בעירה זה הרגל דכתי׳ משלחי רגל השור והחמור · וכתיב הסר משוכתו והיה לבער זה השן · פרוץ גדירו והיה למרמס זה הרגל · וההבער דכתיב כי תצא אש ומצאה קוצים וגו׳ · אנן תנינן ארבעה אבות נזיקין · ותני רבי חייה שלש עשר נזק צער ריפוי שבת ובושת שומר חנם והשואל נושא שכר והשכור · אמור מעתה מה דתנינן אנן להכשר נזקין · מה דתני רבי חייה בין להכשר נזקין בין לניזקי גופו · ר׳ תניי שאל הדך תנינן ארבעה אבו׳ נזיקין אם הכל אמור בשור אחד ניתני שלשה · ואם הכל אמור בשור שלשה ניתני חמשה · אלא כמה דאישתעי קרייא אישתעיית מתניתא · תולדות הקרן נגיחה נגיפה נשיכה רביצה בעיטה דחייה · רבי יצחק מקשי נגיפה נגיחה עיקר הן ואת עביד לון תולדות · אלא מתחיל בעיקר ומסיים בתולדות · תולדות הבור כל פירקא תליתייא דתנינן בנזיקין · רבי תני הניח גחלת ברשות הרבים ובא אחר ונתקל בה וצלוחיתו בידו נשרפו כליו ונשברה צלוחיתו חייב על הצלוחית משום בור · ועל הכלים משום אש · תולדות הרגל · תני בהמה שנכנסה לרשו׳ היחיד והזיקה בין בידה בין ברגלה בין בקרנה בין בעול שעליה בין בשליף שיש בה בין בעגלה שהיא מושכת משלם נזק שלם · והמזיק בכרמלית משלם נזק שלם · תולדות השן · הזן בעין מסר פרה שאכלה שעורים וחמור שאכל כרשינין וכלב שליקלק את השמן וחזיר שאכלה בשר כולהן תולדות השן אינון · אמר ר׳ יצחק כולהן עיקר שן אינון · והא תאני תולדת השן כשדרסה על גבי נוד מלא שמן · ונסכה גופה נהנה · כמה דתימר תמן השן אוכלת והגוף נהנה · אוף הכא נהנה גופה · רבי ירמיה בעי היתה מהלכת ומולטת עשבים מהו · אמר רבי יוסי מה אם המניח גחלת לרשות הרבים עד מקו׳ שהוא מהלכת הוא מזקת · מאי כדון · אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר במניח סכין סמוכה לרשות הרבים · כמה דתימר תמן האש נגע מצד אח׳ ונתחלחל כולו · אוף הכא אדם נגע מצד אח׳ ונתחלחל כולו · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי לוי בור מלא מים ונפל שמה גדי קטן ונכנסו מים דרך אזניו ונתחלחל כולו · וכא נתחלחל כולו · רבי ירמיה בעי היתה מהלכת ומעקרת עשבים בגופה ובקרנה מהו שינוי הוא דרכה לכן · רבי בון בר חייה בשם רבי שמואל בר רב יצחק אם לא נאמר שור והייתי למד שור מן הבור · מה אם הבור שאין דרכו לילך ולהזיק חייב לשלם · שור שדרכו לילך ולהזיק לא כל שכן · או מה הבור משלם נזק שלם אף השור משלם נזק שלם · או מה השור משלם חצי נזק · אף בור משלם חצי נזק · אילו לא נאמר שור והייתי למד שור מן הבור · או אילו לא נאמר בור והייתי למד בור מן השור · ולמה תניתה הכא דאית ליה מילין סגין · כן לא הרי מושב כהרי משכב ולא הרי משכב כהרי מושב · מהא לא הרי מושב כהרי משכב · אם מושב בטפח יטמא · יטמא משכב בארבע׳ טפחים · מפני שטמא משכב בארבעה טפחים יטמא מושב בטפח · אילו לא נאמר משכב הייתי למד משכב מן המושב · אילו לא נאמ׳ מושב הייתי למד מושב מן המשכב · ולמה תניתה הכא דאית לתנייה סגין מילין · כן לא פרשת נירות כהרי פרשת שילוח טמאין · ולא פרשת שילוח טמאין כהרי פרשת נירות · אילו לא נאמר פרשת שילוח טמאין הייתי למד פרשת שילוח טמאין בפרשת נירות · ולמה תניתה הכא דאית לתנייה סגין מילין · כן הצד השוה שבהן שהן בצו מיד ולדורות · אף כל שהוא בצו מיד ולדורות · אמר רבי לא צריך הוא שיאמר לכל אחד ואחד השור · מלמד שהבעלין מטפלין בנבילה · דכתיב והמת יהיה לו · וכתיב בבור והמת יהיה לו · תני רבי ישמעאל יצאו קרקעו׳ שאינן מיטלטלי׳ · יצא אדם שאין לו הנייה במותו · והאש מלמדת על כולהן שהו׳ חייב על האונסין · אמר רבי יוסי הדא אמרה אדם שחבל בחבירו תחילה אע״פ שחזר ונעש׳ נזק חייב דכתיב ומכה בהמה ישלמנה · ישלם פחתה · פ״ס וכשהזיק חב המזיק כו׳ · אמר רבי חנינה מכה בהמה ישלמנה · ישלם פחתה · בר פדייה אמ׳ אם טרף יטרף יביאהו עד מקום הטריפ׳ לא ישלם · א״ר נסא צורכה להדא דר׳ חנינ׳ · וצורכ׳ להדא דבר פדייה · אילו איתאמרת דרבי חנינה ולא איתאמרת דבר פדייה הייתי אומר להכשר נזקה לא ישלם כלום · לנזקי גופה ישלם פחתה · הוי צורך הוא שיאמר דבר פדייה · או אילו איתאמרת דבר פדייה ולא איתאמרת דרבי חנינה הייתי או׳ להכשר נזקה ישלם פחתה · למזיק גופה ישלם את הכל · הוי צורך שיאמר דרבי חנינה וצורך שיאמר דבר פדייה · רב יהודה בשם שמואל אין שמין לא לגנב ולא לגזלן ולא לשואל אלא לנזקין · ואני אומר אף לשואל אין שמין · ואבא מודה לי · ומאן הוא אבא רבי או אבא בר אבהו · אמר רב חסדא נעשה עיקר טפילה

שפילה · אתא רבי יהוד' בשם שמו' אין שמין לא לגנב ולא לגזלן ולא לשואל אלא לנזק' · והשומרי' כנזק' הן · רבי יהוד' שלח שאל לר' לעז' האנס והגנב והגזלן מהו לשום להן אמר ליה אין שמין לא לגנב ולא לגזלן · ומניין שאין שמין להן · אמר רבה בר ממל' חיים שנים ישלם · חיים ולא מתים · עד כדון גניבה · גזילה מניין · אמר רבי אבין והשיב את הגזילה כאשר גזל ·

הלכה ב'

כל שחבתי בשמירתו כו' · תני רבי חייה זה השור והבור והאש לא תנה · אמר רבי ירמיה האש להכשר נזקו · אמר רבי יוסי ואין כיני האש להכשר נזקו מקבל עליו ההתרייה כדעת זו ולוקה · מאי כדון האש להכשר נזקו מקבל עליו נזק צער ריפוי שבת ובושת · הכשרתי במקצת נזקו כהכשר כל נזקו · זה הבור דתני חפר בור עשרה טפחים ובא אחר ועמק בו טפח האחרון חייב · רבי אומר אחר האחרון למיתה ואחר הראשון לנזקין · אמ' רבי יצחק כיני מתניתא אחר אחרון למיתה ואחר שניהן לנזקין · חפר בו עשרה טפחים ובא אחר וסידו וכיירו שניהן חייבין · מפני שסידו וכיירו יהא חייב · כשאמר לו סוד את הבית הזה וקנה אותו · דכר רבי אמי בשם רבי לעזר שמירת נזקין כשמירת קניין · אמ' רבי סימון תיפתר בחופר בחולות · ד:תני חפר זה עשרה וזה עשרה וזה עשרי' וזה עשרי' וזה מאה וזה מאה כולהן חייבין · כמה שיעורן להמית עשרה טפחי' · ולהזיק כל שהוא · סומכוס אומר לעומקו שלשה · לארכו ורחבו ארבעה · רבי לעזר הקפר אומר כמלואו של נופל · ומהו מלואו של נופל אפילו תרנגול ואפילו גמל · פיס' נכסין שאין בהן מעילה · דתני הנכסין הללו ניקנין עם נכסין שיש בהן מעילה · רב יהודה בשם שמואל דרבי יוסי הגלילי היא דתני ומעלה מעל בה' רבי יוסי הגלילי אומר להביא קדשים קלין · בן עזאי אומר להביא את השלמים · אבא יוסי בן דוסאי אומר לא היה בן עזאי אומ' אלא על הבכור בלבד · ומה ביניהון מאן דמר שלמים כל שכן מעשר · ומאן דמר מעשר הא בכור לא · רבי שמעון אומר אחד קדשי קדשים · ואחד קדשים קלין · קדשים שחייב באחריותן קורא אני בהן בעמיתו וכחש · ושאינו חייב באחריותן קורא אני בהן בה' וכחש · רב הונא אמר אחד קדשים כשירין ואחד קדשים פסולין · קדשי' שחייב באחריותן אפילו הקד' לה' קורא אני בהן בעמיתו וכחש · ושאינו חייב באחריותן קורא אני בהן בה' וכחש ולא בעמיתו וכחש · פיס' נכסים.שוק של בני ברית · פרט לשור של ישראל ש:נגח לשור של נכרי · מנכסין המיוחדין · ולא מניכסי הפקר · חוץ מרשות המיוחדת למזיק שהוא פטור נוהגין הן ברשות הניזק והמזיק · אמר רבי ירמיה אילו תנא חוץ מרשות המיוחדת למזיק ושתק הייתי אומר אחד חצר של שותפין ואחד חצר שאינה לשניהן חייבת · ולמה תנא נוהגין הן ברשות הניזק והמזיק · אלא זה שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר · אמר רבי יוסי מכיון דתנא חוץ מרשות המיוחדת למזיק אין אנו יודעין שהן נוהגין ברשו' הניזק והמזיק · ולמה תנא נוהגין הן ברשות הניזק והמזיק אלא להוציא חצר שאינה של שניהן · אית תניי תני חצר של שותפין חייבת וחצר שאינה לשניהן פטורה ; אית תניי תני אפילו חצר שאינה לשניהם חייבת · מאן דמר חצר של שותפין חייבת וחצר שאינה לשניהן פטורה דכתיב משב שדהו · ומאן דמר אפילו חצר שאינה לשניהן חייבת דכתיב ובער בשדה אחר מכל מקום · רבי יסא בשם רבי יוחנן חצר השותפין חייבת · אמר רבי יסא ואנא דאיתיתה מתניתא דתני רבי הושעיה ארבעה כללות וזה רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר בנזקין כל מקום שיש רשות לניזק ולמזיק כגון פונדקי וחצר השותפין וכיוצא בהן על השן ועל הרגל פטור על הנגיחה והנגיפה והנשיכה והרביצ' ועל הבעיט' והדחייה אם תם משלם חצי נזק · ומועד משלם נזק שלם מן העלייה · לניזק ולא למזיק חייב בכל · למזיק ולא לניזק פטור מן הכל · והכל מודין כשאין רשות לא לזה ולא לזה כגון בקעה ודשו' הרבי' וכיוצא בה על השן ועל הרגל פטור על הנגיחה ועל הנגיפה והנשיכה והרביצ' והבעיט' והדחייה תם משלם חצי נזק ומועד משלם נזק שלם מן העלייה ·

הלכה ג'

שום בכסף שוה כסף כו' · אין אומרים תצא פרה בטלית · אלא שמין את הנכסין בבית דין · שוה כסף · מלמד שאין בית דין שמין אלא נכסי' שיש להן אחריות · ואם תפש הניזק במטלטלין שמין לו מהן · בפני בית דין · מלמד שאין שמין לו אלא בפני בית דין · על פי עדי' · שאין שמין אלא על פי עדי' · בני חורין ובני ברית יצאו גרים ועבדי' ופסולי עדות · ונשים בכלל הנזק · לפי שלא תפש הכתוב אלא את האיש צריך לרבות את האש' · תני רבי ישמעאל ואלה המשפטי' אשר תשים לפניהם · הניזק והמזיק בתשלומין · משלמין חצי נזק · מיכן שמחצין את הנזק · מיכן שזה מפסיד חצי נזק וזה מפסיד חצי נזק ·

הלכה ד'

חמשה תמין וחמשה מועדין כו' · אמר רבי יוחנן דרבי טרפון היא ברשות הניזק רבי טרפון אומר נזק שלם · וחכמים אומרים חצי נזק ·

הלכה ה'

הזאב והארי והדוב כו' · תני רבי מאיר אומר אף הצבוע · אמר רבי יוסי בי רבי אבין לא אמר רבי מאיר אלא בצבוע זכר שיש לו שעה שהוא קשה כארי ;

הדרן עלך ארבעה אבות נזיקין

כיצד הרגל מועדת לשבר בדרך הלוכ' · הבהמ' מועדת להלך כדרכה ולשבר היתה מבעטת או שהיו צרורות מנתזין מתחת רגליה ושיברה את הכלים משלם חצי נזק · דרסה על הכלי ושברתו ונפל על כלי אחר ושברו על הראשון משלם נזק שלם ועל האחרון משלם חצי נזק ·

ב' התרנגולין מועדין להלך כדרכן ולשבר · היה דליל קשור ברגלו או שהיה מחטט ושיבר את הכלים משלם חצי נזק ·

ג' כיצד השן מועדת לוכל את הראוי לה · הבהמה מועדת לוכל פירות או ירקות · אכלה כסות או כלים משלם חצי נזק · במה דברים אמורים ברשות הניזק אבל ברשות הרבים פטור · ואם נהנית משלם מה שנהנית ·

ד' כיצד משלם מה שנהנית אכלה מתוך הרחבה משלם מה שנהנית · מצידי הרחבה משלם מה שהזיקה · מפתח החנו' משלם מה שנהנית מתוך החנות משלם מה שהזיקה ·

ה' הכלב והגדי שקפצו מראש הגג ושיברו את הכלים משלמין נזק שלם מפני שהן מועדין · כלב שנטל את החררה והלך לו לגדיש אכל את החררה והדליק את הגדיש על החררה משלם נזק שלם ועל הגדיש משלם חצי נזק ·

ו' אי זהו תם ואי זהו מועד · מועד שהועידו בו שלשה ימים · ותם שיחזור בו שלשה דברי רבי יהודה · רבי מאיר אומר מועד שהועידו בו שלשה פעמים · ותם שהתינוקות ממשמשין בו ·

ז' שור המזיק ברשות הניזק כיצד נגח נגף נשך רבץ בעט ברשו' הרבים משלם חצי נזק · ברשות הניזק רבי טרפון אומר נזק שלם · וחכמ' אומרי' חצי נזק ·

ח' אמר להן רבי טרפון מה אם במקום שהקל על השן ועל הרגל ברשות הרבים שהוא פטור החמיר עליהן ברשות הניזק לשלם נזק שלם · מקום שהחמיר על הקרן ברשות הרבים לשלם חצי נזק אינו דין שנחמיר עליהן ברשות הניזק לשלם נזק שלם · אמרו לו דיו לבא מן הדין להיות כנדון · מה ברשות הרבים חצי נזק · אף ברשות הניזק חצי נזק ·

ט' אמר להן אני לא אדין קרן מקרן · אני אדין קרן מרגל ומה אם במקום שהקל על השן ועל הרגל ברשות הרבים החמיר בקרן · מקום שהחמיר עליהן ברשות הניזק אינו דין שנחמיר בקרן · אמרו לו דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה ברשות הרבים חצי נזק אף ברשות הניזק חצי נזק ·

י' אדם מועד לעולם בין שוגג בין מזיד בין ער בין ישן סימא את עין חבירו ושיבר את הכלים משלם נזק שלם ;

סליק פירקא

כיצד הרגל מועדת כו' · ואין דרכה להתיז צרורות · אמר רבי אמי כשהיה כלי נתון כידי אדם · אבל אם היה מונח ברשות הרבים · והאיל וזה מונח ברשות הז מהלכת ברשות פטור · רבה בר ממל אמר בה שתי דרכים אחת יש בה עשבים וצרורות ואחת אין בה עשבים וצרורות והניחה את שאין בה עשבים וצרורות והלכה בזו שיש בה עשבים וצרורות אף על פי שהוא מונח ברשות הרבי' פטור ; רבי לעזר אומר כל דבר שהוא חוץ לגופה לא חלקו בו חכמים בין ברשו' היחיד בין ברשות הרבים לחצי כופר · מהו שתקבל העדאה בדבר שהוא חוץ לגופה · רבי זעירא אמר מקבלת · רבי אילא אמר אינה מקבלת · אמר רבי זעירא מתניתא פליגא עלוי שור שמתחכך בכותל ונפל על האדם והרגו חייב בכופר ופטור ממיתה · וכי יש כופר בתם · ואפילו כרבי אילא לית היא פליגא · ולכה פטור ממיתה בשהועדה להיות מפלת את הכתלים · כשהפילה את הכותל לא היה אדם שם · אמר ר' לעזר ושולה גלגלי' משלם נזק שלם · דל כן מה אנן אמרין צריך שיהא המקלוש בידו · הדא דתימ' בשאין דרכה לכן · אבל כשדרכה לכן צריך שיהא המקלוט בידו · רבי הושעיה רבה ודרבי יודן נשייא הוון יתיבין שאל רבי בא בר ממל ושאל כשכשה בזנבה כגון אילין פירדתא מהו ולא אמרי' ליה כלום · בתר כן אמר ליה רבי הושעיה רבה דל כן מה נן אמרין צריך שיהא תופש בזנבה · הדא דתימר בשאין דרכה לכן · אבל בשדרכה לכן צריך שיהא תופש בזנבה · ובה פשיטא לן בנזק שלם · ומה צריכה לון בחצי נזק · פיס' דרסה על הכלי ושברתו · רבי ירמיה בעי דרסה על נוד מלא שמן · על הנוד משלם נזק שלם · ועל השמן משלם חצי נזק · היתה טבלה מונחת וזכוכית עליה · דרסה על גבי הטבלה ונשתברה הזכוכית על הטבלה משלם נזק שלם · ועל הזכוכית משלם חצי נזק · היו שתי טבליות זו על גבי זו ודרסה על העליונה ונשתברה השנייה על העליונה משלם נזק שלם · ועל התחתונה חצי נזק · היתה טבלה מונחת ברשות הרבים ודרסה עליה והתיזה והלכה ונשתברה ברשו' היחיד · אחר מי את מהלך אחר דריסתה או אחר שבירתה · אין תימר אדריסתה פטור · אשבירתה חייב ·

הלכה ב'

התרנגולין מועדין כו' · רב הונא אמר כשנשקר מאיליו · אבל אם קשרו הוא משלם נזק שלם · תני תרנגולין שחדסו את העיסה ואת הפירות או שניקרו משלם נזק שלם · והדסו עפר על גבי עיסה או על גבי פירות משלמין חצי נזק · היו מחטטין בחבל ונפסק הדלי או שנשבר משלם נזק שלם · נפל על חבירו · על העליון משלם נזק שלם ואתחתון

חצי נזק· ואינו כעושה בור במקום אחד ומזיק במקום אחר· אמר רבי יוסי בי רבי בון כיון שאין דרכו ליפול אלא באותו הבור כמי שהוא בורו· תני תרנוגלין שנפלו לגינה ושיברו את הירק וקירטמו החילפין משלם נזק שלם· סומכוס אומר על הקירטום משלם נזק שלם· ועל השיבור משלם חצי נזק· תרנגול הפורח במקו' לבקו' והזיק בגופו משלם נזק שלם· בריח שבין כנפיו משלם חצי נזק· סומכוס אומר נזק שלם· נפח בכלים ושברן משלם נזק שלם· הלכה ג' כיצד השן מועדת כו'· ריש לקיש אמר על הראשונה השבה· רבי יוחנן אמר על כולה השבה· מחלפה שיטתיה דריש לקיש· תמן אמ' ריש לקיש בשם ר' הושעיה עמדה ואכלה מפירות הצבורין חייבת וכא הוא אמר אכין· אמרי המן בשם רבי הושעיה· ברם הכא בשם גרמיה· מילתיה דריש לקיש אמר בעטה מהלכת ברבוצה פטור· מילתיה דרבי יוחנן אמר בעטה מהלכת ברבוצה חייב· לא סוף דבר בעטה מהלכת ברבוצה או רבוצה במהלכת· בעטה מהלכת במהלכת אמר רבי אמי לא אמר ריש לקיש אלא בעטה מהלכת ברבוצה פטורה אבל רבוצה במהלכת או מהלכת במהלכת חייבת· תני רבי הושעיה כולה פטור· טעמא דרבי הושעיה אין קרן ברשות הרבים· רב אמר עמדה ואכלה מפירות הצבורין מה הקילו בשן שאכלה מהלכת בין העומדת חומר בקרן שבעטה מהלכת את ה העומדת· אילפיי אמר עמדה ואכלה מפירות הצבורין חייבת מה הקילו בשן שאכלה מהלכת בין העומדת· חומר בקרן שבעטה מהלכת את המהלכת·

הלכה ד' כיצד משלם מה שנהנית כו'· רב אמר עקמה צווארה ואכלה משלם מה שהזיקה· והא תנינן מפתח החנות משלם מה שנהנית· בתוך החנות משלם מה שהזיקה· מאי כדון· אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר כשהיה חמור טעון גדיים ובשעת עברתן פשטו צואריהן ואכלו מפתח החנו' משלם מה שנהנית· מתוך החנות משלם מה שהזיקה· רב אמר אכלה שעורים משלם תבן· והתני רבי חייה ופליג לפיכך אם אכלה חיטין שהן רעות לה הרי זו פטורה· שינת ואכלה משלם נזק שלם· מהו שינת ואכלה משלם נזק שלם· היתה קופתו מופשלת לאחוריו ברשות הרבים ופשטה פרה את פיה ואכלה ממנה משלם נזק שלם· סגי שנתון בפתח החנות חציו מבפנים וחציו מבחוץ ופשטה פרה את פיה ואכלה ממנה משלם נזק שלם·

הלכה ה' הכלב והגדי שקפצו מראש הגג כו'· אית תניי תני שקפצו· אית תניי תני שנפלו· אמר רבי יוחנן מיני מתניתא שקפצו· נפלו לא כדא· כלב שנטל את החררה· ריש לקיש אמר במצית את האור על כל שיבולת ושיבולת· רבי יוחנן אמר נעשה כזורק את החץ ממקום למקו'· אמר ר' יצחק בר טבליי מתניתא מסייעא לריש לקיש והגדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו חייב· עבד כפות לו וגדי סמוך לו פטור· אם אומר את שאין כזורק את החץ ממקום למקום על שיבולת הראשונה נתחייב מיתה· מכן והילך תשלומין· אמר רבי יוסי ואת שמע מינה שורו שהדליק את הגדיש בשבת חייב והוא שהדליק את הגדיש בשבת פטור· אם אומר את שאינו כזורק את החץ ממקום למקו'· וייעשה כמי שהלו עליו תשלומין מיכן והילך יהא חייב בתשלומין· חד בר נש אפיק פלטירה כפורה עבר חמרא ותבריה· אתא עובדא קומי רבי יצחק בר טבליי אמר ליה לא חייב לך כלום· ולא עוד אלא שאם ניזוק חייב בנזקו·

הלכה ו' אי זהו תם ואי זהו מועד כו'· מה טעמא דר' יודן מתמול שלשום מה מקיים ר' מאיר מתמול שלשום פתר לה בדפלג נגיחות· שאם יצא ביום ראשון ונגח בשני ולא נגח בשלישי· נגח אין נעשה שור מועד עד שיגח שלשה ימים זה אחר זה· יצא ביום ראשון ונגח שוורין· בשני ונגח כלבים· בשלישי ונגח חזירי'· על ידי שלשה מינין לשלש' ימים מהו שיעשה שור מועד· יצא ביום הראשון ונגח בשיני לא יצא בשלישי יצא ונגח· ייבא כהפלגתה דרב אדא בר אחווא ודרב הונא דאיתפלגון נדה שבדקה עצמה ביום ראשון ומצאתה טמא· בשיני לא בדקה· בשלישי בדקה ומצאתה טמא· רב אדא בר אחווה בשם רב נידה ודאי· רב הונא בשם רב אמר נדה ספק· אמר רב הונא תמן הוינא בראשה ותמן הוינא בסיפה· ותמן הוינא באמצעיתה· אישתאלת לרב ואמ' ספק· אישתאלת לרב ומר ודאי· וחזר ומר ספק· רב אדא בר אחווא לא הוה תמן אלא כד מר ודאי· רב ירמי' בשם רב הלכ' כרבי מאיר בתמה· וכרבי יהודה בהועדאה· דתני שור שנגח שלשה פעמים ביום אחד אינו מועד· ומה תלמוד לומר מתמול שלשום אלא שאם חזר בו שלשה ימים זה אחר זה אינו נידון אלא כתם· הוינן סברין מימר הלכה כרב הונא דו אמ' מעין ושניהם אתא רב ירמיה בשם רב הלכה כר' מאי' בתמה וכר' יודה בהועדה·

הלכה ז' שור המזיק ברשו' הניזק כו'· עד סוף· אמר ר' יוחנן דר' טרפון הו' ברשו' הניזק ר' טרפון אומ' נזק שלם· וחכמי' אומרי' חצי נזק· הלכה י' אדם מועד לעולם כו'· אמר רבי יצחק מתניתא בשהיו שניהם ישינין אבל אם היה אחד מהן ישן ובא חבירו לישן אצלו זה שבא לישן אצלו הוא המועד:

הדרן עלך כיצד הרגל מועדת

המניח את הכד בר"ה ובא אחר ונתקל בה ושברה פטור ואם הוזק בה בעל החבית חייב בנזקו· ב' נשברה כדו בר"ה והחליק אחד במים או שלקה בחרסיה חייב· רבי יהודה אומר במתכוין חייב בשאינו מתכוין פטור· ג' השופך מים ברשות הרבים והוזק בהן אחר חייב בנזקו· המצניע את הקוץ ואת הזכוכית והגודר גדירו בקוצים וגדר שנפל לרשות הרבים והוזק בהן אחר חייב בנזקו· ד' המוציא את תבנו ואת גפתו לרשות הרבים לזבלים והוזק בהן אחר חייב בנזקו· וכל הקודם בהן זכה· ההופך את הגלל ברשו' הרבי' והוזק בהן אחר חייב בנזקו· ה' שני קדרים שהיו מהלכין זה אחר זה ונתקל הראשון ונפל נתקל השני בראשון הראשון חייב בנזקו של שני· זה בא בחביתו וזה בא בקורתו נשברה כדו של זה בקורתו של זה פטו'· שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך· ו' היה בעל קורה ראשון ובעל החבית אחרון נשברה החבית בקורה פטור· ואם עמד בעל הקורה חייב· ואם אמר לו לבעל החבית עמוד פטור היה בעל החבית ראשון ובעל הקורה אחרון· נשברה החבית בקורה חייב אם עמד בעל החבית פטור ואם אמר לו לבעל הקורה עמוד חייב· וכן זה בא בנרו וזה בא בפשתנו· ז' שנים שהיו מהלכין ברשות הרבים· אחד רץ ואחד מהלך או שהיו שניהן רצים והזיקו זה את זה שניהן פטורין· ח' המבקע ברשות היחיד והזיק ברשות הרבים· ברשות הרבי' והזיק ברשות היחיד· ברשות היחיד והזיק ברשות היחיד אחר חייב· ט' שני שורים תמים שחבלו זה בזה משלמין במותר חצי נזק· שניהם מועדין משלמין במותר נזק שלם אחד תם ואחד מועד· מועד בתם משלם במותר נזק שלם· תם במועד משלם במותר חצי נזק· י' וכן שני אנשים שחבלו זה בזה משלמין במותר נזק שלם· אדם במועד ומועד באדם משלם במותר נזק שלם· אדם בתם ותם באדם· אדם בתם משלם נזק שלם ותם באדם משלם במותר חצי נזק· רבי עקיבה אומר אף תם שחבל באדם משלם במותר נזק שלם· י' א' שור שוה מנה שנגח לשור שוה מאתים ואין הנבלה יפה כלום נוטל את השור· שור שוה מאתים שנגח לשור שוה מאתים ואין הנבילה יפה כלום אמר רבי מאיר על זה נאמר ומכרו את השור החי וחצו את כספו· אמר לו רבי יהודה וכן הלכה קיימתה ומכרו את השור החי וחצו את כספו· ולא קיימתה וגם את המת יחצון ואי זה זה שור שוה מאתים שנגח לשור שוה מאתים· והנבילה יפה חמשים זוז זה נוטל חצי החי וחצי המת וזה נוטל חצי החי וחצי המת· י' ב' יש חייב על מעשה שורו ופטור על מעשה עצמו· חייב על מעשה עצמו ופטור על מעשה שורו· שורו שבייש פטו'· והוא שבייש חייב· שורו שסימה את עין עבדו והפיל את שינו פטור· והוא שסימא את עין עבדו והפיל את שינו חייב· שורו שחבל באביו ובאמו חייב והוא שחבל באביו ובאמו פטור· שורו שהדליק את הגדיש בשבת חייב· והוא שהדליק את הגדיש בשבת פטור מפני שנידון בנפשו· י' ג' שור שהיה רודף אחר שור אחר והוזק זה אומר שורך הזיק· והלה אומר לא כי אלא בסלע לקה המוציא מחבירו עליו הראיה· י' ד' היו שנים רודפין אחר אחד זה אומר שורך הזיק וזה אומר שורך הזיק שניהן פטורין· ואם היו שניהן של איש אחד שניהן חייבין· ט ו' היה אחד גדול ואחד קטן הניזק אומר הגדול הזיק· והמזיק אומר לא כי אלא הקטן הזיק· אחד תם ואחד מועד· הניזק אומר מועד הזיק· והמזיק אומר לא כי אלא תם הזיק המוציא מחבירו עליו הראיה· י ו' היו הניזוקין שנים אחד גדול ואחד קטן והמזיקים שנים אחד גדול ואחד קטן· הניזק אומר הגדול הזיק את הגדול וקטן את הקטן· והמזיק אומר לא כי אלא קטן את הגדול וגדול את הקטן· אחד תם ואחד מועד· הניזק אומר מועד הזיק את הגדול ותם את הקטן· והמזיק אומר לא כי אלא תם הזיק את הגדול ומועד את הקטן המוציא מחבירו עליו הראיה:

סליק פירקא

המניח את הכד ברשות הרבים כו'· ואין דרך אדם להניחן ברשות הרבים· רב אמר בממלא את כל רשות הרבים· אבל אם אינה ממלא את כל רשות הרבי' אין דרך אדם להיות מניחם ברשות הרבי'· שמואל אמר או כממלא את כל רשות הרבים או עד שתהא נתונה על קרן זוית· אמר רבי לעזר ואפילו אינה ממלא כל רשות הרבים אם יטלינה מיכאן ויתנינה כאן הרי זה בור· ואפילו אינה נתונה על קרן זוית אין דרך אדם להיות מניחן ברשות הרבים· והיתה ממלא כל רשות הרבי' אם יטלינה מיכן ויתנינה כאן נעשה בור· אלא יטול המקל וישברנה או יעבור עליה ואם נשברה נשברה· נישמעינה מן הדא שור שעלה על חבירו ובא בעל השור לשמוט את שלו או הוא ששימט את עצמו ונפל ומת פטור· אם דחייו ונפל ומת חייב· ולא יכיל מימר ליה אילו שבקתה הוינא יהיב לך נזקך· עוד הוא דו יכיל מימר ליה אילו שבקתה הוויתה יהב לי חצי נזק· הגע עצמך שהוה מועד· לא כל כמך שאהא מחזר עמך על בתי דינ'· תניה

חבית ברשות הרבים ובא אחר והניח אחרת סמוכה לה ובא הראשון ליטול שלו
אם יטלינה מיכן ויתנינה כאן נעשה בור אלא יטול את המקל וישברנה או יעבור
עליה ואם נשברה נשברה · מישמעינה מן הדא שור שעלה בחבירו ובא בעל
השור ושמטו מתחתיו אם עד שלא עלה שמטו ונפל ומת פטור · ואם דחהו ונפל
ומת חייב · אמר רבי יוסי ותישמע מינה ראה אמת המים שוטפת ובאה לתוך
שדהו עד שלא נכנסו המים לתוך שדהו רשאי לפנותן למקום אחר · משנכנסו
אין רשאי לפנותן למקום אחר · אהן כריסו ארגירא עד דלא ייתי אהן כריסו
ארגירא שרי מימר פלן עביד עיבידתי פלן עביד עיבידתי · מן דייתי אהן כריסו
ארגירא אסור · והדין אכסניי פרכא עד דלא ייתון רומאי שרי מיחטרוניה · מן
דייתון רומאי אסיר · הניח אבנו ברשות הרבים · ובא אחר והניח אחרת סמוכה
לה ובא אחר ונתקל בזו ונחבט בזו מי חייב בנזקו הראשון או השני · מישמעינה
מן הדא שור שדחף לחבירו ונפל לבור בעל השור חייב ובעל הבור פטור · רבי
נתן אומר במועד זה נותן מחצה וזה נותן מחצה · ובתם בעל השור נותן שני
חלקים ובעל הבור רביע · אמר רבי חנינה כיני מתניתא בעל השור נותן שלשה
חלקים ובעל הבור נותן רביע · הניח אבנו ברשות הרבים ובא אחר והניח אחרת
סמוכה לה ובא אחר ונתקל בזו ונחבט בזו מי חייב בנזקו הראשון או השני · הניח
אבנו ברשות הרבים ובאת הרוח והפריחתה לרשות היחיד ובא אחר ונתקל בה
מהו שיהא חייב בנזקו · הניח אבנו ברשות הרבים · ובא אחר ונתקל בה והתיזה
לרשות היחיד ובא אחר ונתקל בה מהו שיהא חייב בנזקו · אמר רבי יוחנן הניח
אבנו ומשאו ברשות הרבי׳ ובא אחר ונתקל בהן וצלוחיתו בידו בין שנתקל באבן
ונחבט בקרקע בין שנתחבט באבן ונתקל בקרקע חייב על נזקי אדם ופטור על
נזקי צלוחיתו · מילתיה דרבי יוחנן אמר בור של נזקין פטור על הכלים · ואם
מדרך השתה והטיח על נזק צלוחית חייב · הלכה ב׳ נשברה
כדו ברשות הרבים כו׳ · רבי לעזר אמר בשעת נפילה נחלקו · אבל לאחר
נפילה כל עמא מודיי שחייב · אמר רבי יוחנן בין בשעת נפילה בין לאחר נפילה
היא המחלוקת · מתיב רבי יוחנן לרבי לעזר אם בשעת נפילה פטור · אינו קל
וחומר לאחר נפילה · ולמה פטור בשעת נפילה שכן אדם מבקר נזקו ברשות
הרבים · אית מתניתא מסייעא לדין · ואית מתניתא מסייעא לדין דתני מודין
חכמים לרבי יודן במניח אבנו ומשאו ברשות הרבים ובא אחר ונתקל בהן פטור
שעל מנת כן הנחיל יהושע לישר׳ את הארץ · הא אם לא הנחיל יהושע לישראל
את הארץ על מנת כן חייב · על דעתיה דרבי יוחנן במתכוין להרסין · על דעתיה
דרבי לעזר במתכוין להזיק · רבי זירא ורבי לא תריהון אמרין מודה רבי יודה
לחכמים במבקיר שור שנגח ברשות הרבים שחייב · לא דומה נזק עומד לנזק
מהלך · הלכה ג׳ השופך את המים ברשות הרבים כו׳ · רב
הונא אמר בשנתחבט בקרקעו · אבל אם נתלכלכו כליו חייב · רב אמר אפילו
נתלכלכו כליו פטור · מילתיה דרב אמר בור של נזקין פטור על הכלי׳ · המצניע
את הקוץ ואת הזכוכית לתוך כותלו של חבירו ובא בעל הכותל וסתרו והזיק
בהן אחר חייב · חסידים הראשונים היו מצניעין אותן לתוך שדה עצמן ומעמיקין
להן שלשה טפחים כדי שלא תעלם המחרישה · פיס׳ והגודר
גדירו בקוצים · אמר רבי יוחנן תיפתר דברי הכל במפריח · רבי בון בר חייה
בעא קומי רבי זעירא ולמה ל׳נן פתרין לה כרבי יוסי בי רבי יהודה דאמר שלשה
שהן סמוכין לרשות ברשות · אמר ליה ומה ביש לך דאיכא רבי יוחנן מימר לך
תיפתר דברי הכל במפריח · וגדר שנפל לרשות הרבים · רבי אבהו בשם ריש
לקיש אמר דרבי מאיר היא דרבי מאי׳ אמר כל המזיק שלא על ידי מעשה חייב ·
והדא אמרה הא נתנו לו זמן לקוץ את האילן ולסתור את הכותל ונפלו לתוך
הזמן פטור · לאחר הזמן חייב · וכמה הוא הזמן תני רבי הושעיה שלשים
יום · הלכה ד׳ המוציא את תבנו ואת גפתו כו׳ · במה זכן · דבית
רבי ינאי אמרי כשבחן · שמואל אמר בגופן · חזקיה אמר והוא שהפכה על פניה
לזכות בה · מילתיה דחזקיה אמר המטלטלין ניקנין בהפיכה · אלא המטלטלין
מהו שיקנו בגרירה · אמר רבי בון בר חייה נראין דברים בעמודין ובעורו׳ קשין ·
אבל בעורות רכין לא קנה עד שיגביה · אמר ר׳ אחא לידא פשטה על שיטתהון
דרבנן · בן סורר ומורה מהו שיהא חייב בתשלומי כפל בגניב׳ הראשונ׳ או מאחר
שהוא בהתריית מיתה יהא פטור · מישמעינה מן הדא הגונב כיס חבירו והוציאו
בשבת חייב שכבר נתחייב בגניבת כיס עד שלא קדש׳ עליו השבת · ולא בהתריית
מיתה הוא ותימר חייב · וכא אף על פי שהוא בהתריית מיתה יהא חייב · אמר
רבי ינאי בר ישמעאל רבי הושעיה תניתה כדעתיה דתני המוציא אף על פי שלא
הניח חייב · הכותה המוציא אף על פי שלא נטל להוציא חייב שאין התרייתו
אלא בשעת הוצאתו · תני אם היה גורר בו ויוצא פטו׳ שחלו עליו מית׳ ותשלומ׳
כאחת · הא אם לא חלו עליו שניהן כאחת חייב בתשלומין · אמר רבי יוסי בי
ר׳ בון תיפתר כגון דהוון אילין כיסייא רברבין שדרכן ליקנות בגרירה · ולית שמע
מן הדא כלום · מתיבין הא מתניתא זימנין דמותבין לה ומסייעין לרבי יוחנן ·
זימנין דמותבין לה ומסייעין לריש לקיש · יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה
ארבע חטאות ואשם אחד · טמא שאכל חלב והוא נותר מן המוקדשין ביום
הכפורים · רבי מאיר אומר אם היתה שבת והוציאו בשבת · אמרו לו אינו
השם · אימת דמתיבין ומסייעין לרבי יוחנן הוציאו בשבת אין כאן הנאה ולמה
אמרו אינו השם · אימת דמתיבין ומסייעין לריש לקיש הוציאו ביום הכיפורים
יהא פטור · אמר רבי יוסי בי רבי בון אתיא דרבי מאיר כרבי עקיבה דתני כמיין
ליום הכיפורים שחל להיות בשבת ושגג ועשה מלאכ׳ מניין שחייב על זה בעצמו
ועל זה בעצמו תלמוד לומר שבת הוא · יום הכיפורים הוא דברי רבי עקיבה ·
רבי ישמעאל אומר אין חייב אלא אחת · הלכה ה׳ שני קדרים
שהיו מהלכין כו׳ · רבי יוחנן בעא מהו שיתן לראשון שהות כדי עמידה · אמר
רבי יוסי פשיטא לר׳ יוחנן ליתן לראשון שהות כדי עמידה ולא מסתברא דלא מן
השני והלך מהו לשני ליתן שהות כדי עמידה · מישמעי׳ מן הדא הקדרי׳ המהלכין
זה אחר זה נתקל הראשון ונפל ובא חבירו ונתקל בו ונפל ובא חבירו ונתקל בו
ונפל הראשון משלם לשני והשני לשלישי · ואם מחמת הראשון נפלו כולן הוא
משלם על ידי כולן וחייבין על נזקי אדם ופטורין על נזקי כלים · ואם הזיקו זה
את זה כולן פטורין · חמרים שהיו מהלכין זה אחר זה ונתקל הראשון ונפל ובא
חבירו ונתקל בו ונפל ובא חבירו ונתקל בו ונפל הראשון משלם לשני · והשני
לשלישי · ואם מחמת הראשון נפלו כולן הוא משלם על ידי כולן · חמרים שהיו
מהלכין זה אחר זה נתקל הראשון ונפל ובא חבירו ונתקל בו ונפל אפילו באה
כולן חייבין · אית תניי תני כולן פטורין · אמ׳ ר׳ לא מאן דמר חייבין כשהרביצום
בעליהן · נפלו אין אונסין לבהמה · חמרים שהיו רגלי אחד כהן רעות אין
רשאין לעבור עליו · מהו רשאין לעבור עליו · דורסין עלי׳ ועוברין · היה אחד
ריקן ואחד טעון מעבירין את הריקן מפני הטעון · אחד פרוק ואחד טעון מעבירין
את הפרוק מפני הטעון · היו שניהן טעונ׳ שניהן פרוקין יעשו פשרה ביניהן · שתי
עגלות שתי ספינות אחת טעונה ואחת ריקנית מעבירין פרוקה מפני הטעונה ·
שתיהן פרוקות או טעונו׳ יעשו פשרה ביניהן · הנכנס למרחץ נותן כבוד ליוצא ·
והיוצא מבית הכסא נותן כבוד לנכנס · זה בא בחביתו וזה בא בקורהו · ר׳ זעירא
בעי שנו והזיקו מהו · מישמעינה מהדא חמשה שישבו על ספסל אחד ובא אחר
וישב בו ונשבר הוא משלם על ידי כולן · ואם מחמת כולן נשבר כולן חייבין ·
הלכה ו׳ וזה בעל הקורה כו״ · לא כן אמר רב בבמלא כל
רשות הרבים · הו ממלא כל רשות הרבים · אמר כיון שעמד נעשה כקרן זוית ·
הלכה ז׳ שנים שהיו מהלכין כו׳ · יוסי הבבלי אומר הרץ
ברשות הרבים והזיק חייב ששינה מנהג · והיה ערב שבת בין השמשות פטור ·
אמרי הוא יוסי הבבלי · הוא יוסי בן יהודה · הוא יוסי קטנתה · ולמה נקרא שמו
קטנתה שהיה קטן חסידים · הלכה ח׳ המבקע ברשות היחיד כו׳ · אמר
ר׳ יוסי בן חנינה היה עומד ומבקע עצים בחצירו ונכנס פועל לתבוע שכרו ונתזה
הבקעת והזיקתו חייב · ואם מת אינו גולה · והתני רבי חייה פטור · לא פליגי מה
דמר רבי יוסי בשראהו · ומה דמר רבי חייה כשלא ראהו · אם כשלא ראהו כיון
שאמ׳ לו הכנס חייב והתני ר׳ חייה פטו׳ כיון שאמר לו הכנס צריך לשמור עצמו ·
ואית דבעי מימר כיון שאמר לו הכנס נעשית כחצר השותפין דמר ר׳ יוחנן בשם
ר׳ ינאי השותפין קונין זה מזה בחצר וחייבין זה בנזקו זה וזה בנזקו זה ולא כן אמ׳
רב בבמלא כל ר״ה · הו ממלא כל רשות הרבים · אמר מכיון שדרכו להלך בחצר
כמי שהוא כמלא כל החצר · הלכה ט׳ שני שוורין תמים כו׳ ·
בן פדייא אמר כל המקלקלין פטורין חוץ מן המבעיר והעושה חבורה · אמר רבי
יוחנן במבעיר אינו חייב עד שיהא צריך לאפר · והעושה חבורה אין חייב עד
שיהא צריך לדם · והתנינן שורף שורו צריך את האפר · הלכה י׳א
שור שוה מנה כו׳ · שור שוה מנה שנגח לשור שוה מנה הכחישו חמשים זה נוטל
את השור שאין לו אלא חצי חבלו · לפיכך אם מת השו׳ או שהכחיש אין לו אלא
אותו השור בלבד · שור שוה מנה שנגח לשור שוה מאתים הכחישו חמשים זה ·
חזר האחרון ואכל בו שלשה של זהב · הראשון משלם לשני חצי דינר זהב ·
שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים · השביח והרי הוא יפה ארבע מאות
שאילו לא נגחו היה יפה שמונה מאות זה אם עד שלא עמד בדין השביח אין לו
אלא כשעת נזקו · הכחיש אין לו אלא כשעת עמידתו בבית דין בלבד · אמר רבי
לא כיני מתניתא השביח המזיק אם עד שלא עמד בדין השביח אין לו אלא כשעת
נזקו · הכחיש אין לו אלא כשעת עמידתו בבית דין · מאי טעמא דרבי מאיר אמ׳
קרא ומכרו את השור החי וחצו את כספו · ומה מקיים רבי יהודה וגם את המת
יחצון · מיכן שזה מפסיד חצי נזק וזה מפסיד חצי נזק · הלכה י׳ב
יש חייב על מעשה שורו כו׳ · רבי יודן בעי הדין עמדת בית דין מהו · מישמעינה
מהדא שנים שזרקו שתי צרורות ושברו שתי כדין אחת של יין ואחת של שמן ·
זה אומר של יין שברתי וזה אומר של יין שברתי שניהן משלמין של יין · אחת
ריקנית ואחת מליאה זה אומר ריקנית שברתי וזה אומר ריקנית שברתי שניהן
משלמין את הריקנית · שברו חבית אחת זה אומר אתה שברתה וזה אומר אתה
שברתה שניהן פטורין:

הדרן עלך המניח את הכד

שור שנגח ארבעה וחמשה שוורי׳ זה אחר זה ישלם לאחרון
שבהן אם יש בו מותר יחזיר לשלפניו יש בו מות׳ יחזיר
לשלפני פניו האחרון אחרון נשכר דברי רבי מאיר · ר׳
שמעון אומר שור שוה מאתים שנגח לשור שוה מאתים ואין הנבילה יפה כלום
זה נוטל מנה וזה נוטל מנה · חזר ונגח לשור אחר שוה מאתים האחרון נוטל מנה
ושלפניו זה נוטל חמשים זוז וזה נוטל חמשים זוז · חזר ונגח לשור אחר שוה
מאתים האחרון נוטל מנה ושלפניו חמשים זוז ושנים הראשונים דינרי זהב ·

ב׳ שור שהוא מועד למינו ואינו מועד לשאינו מינו · מועד לאדם ואינו
מועד לבהמה מועד לקטנים ואינו מועד לגדולים · למין שהוא מועד לו משלם
נזק שלם · ולמין שאינו מועד לו משלם חצי נזק · אמרו לפני רבי יהודה הרי הוא
מועד בשבתו׳ ואינו מועד בימות החול · אמ׳ להן בשבתו׳ משלם נזק שלם ובימות
החו׳ משלם חצי נזק · מאימתי הוא תם משיחזור בו שלשת ימי שבתות · ג׳
שור של ישר׳ שנגח לשור של הקדש ושל הקדש שנגח לשור של ישראל פטור
שנ׳ שור רעהו ולא שור של קדש · ד׳ שור של ישר׳ שנגח לשור של נכרי
פטור · ושל נכרי שנגח לשור של ישראל בין תם בין מועד משלם נזק שלם ·

ה׳ שור של פיקח שנגח לשור חרש שוטה וקטן חייב · שור חרש שוטה
וקטן שנגח לשור של פיקח פטור · שור חרש שוטה וקטן שנגחו מעמידין להן
אפיטרופוס ומעידין בהן בפני אפיטרופוס · נתפקח החרש · נשתפה השוטה
הגדיל הקטן חזר לתמותו דברי ר׳ מאיר · רבי יוסי אומר הרי הוא בחזקתו · שור
האיסטדין אינו חייב מיתה שנ׳ כי יגח ולא שיגיחוהו אחרים · ו׳ שור
שנגח את האדם ומת מועד משלם את הכופר ותם פטור מן הכופר וזה וזה ח
חייבין מיתה · וכן בבן וכן בבת נגח עבד או אמה נותן שלשים סלעים בין שהוא
יפה מנה בין שאינו יפה אלא דינר זהב · ז׳ שור שהיה מתחכך בכותל ונפל
על האדם נתכוון להרוג את הבהמ׳ והרג את האדם · לנכרי והרג את ישר׳ · לנפלי׳
והרג בן קיימא פטור · ח׳ שור האשה שור היתומים שור אפיטרופוס שור
המדבר שור ההקדש שור הגר שמת ואין לו יורשין הרי אילו חייבין מיתה · רבי
יהודה אומר שור המדבר שור ההקדש שור הגר שמת ואין לו יורשין פטורין מן
המיתה מפני שאין להן בעלים · ט׳ שור שהוא יוצא ליסקל והקדישו בעליו
אינו מוקדש ואם שחטו בשרו אסור · אם עד שלא נגמר דינו והקדישו בעליו
מוקדש · ואם שחטו בשרו מותר · י׳ מסרו לשומר חנם ולשואל
ולנושא שכר והשוכר נכנסו תחת הבעלים יצא והזיק מועד משלם נזק שלם ·
ותם משלם חצי נזק · קשרו בעליו במוסירה ונעל בפניו כראוי ויצא והזיק חייב ·
רבי יהודה אומר תם חייב ומועד פטור שנא׳ ולא ישמרנו בעליו שמור הוא זה ·
רבי אליעזר אומר אין לו שמירה אלא סכין :

סליק פירקא .

שור שנגח ארבעה וחמשה שוורין כו׳ · אמר ר׳ ינאי בא עליו רבי
מאיר משני צדדין · מה נפשך שלך הוא תניהו לי · אינו
שלך תניהו לי שאגבנו · ולא כן אמר רבי לעזר שמירת
נזקין כשמירת קניין · אמר ליה רבי יודן ומסרו לו לנזקו ואינו אלא כמשכון
בידו · ומה ביניהון רבי יוחנן אמר הקדש ביניהון · על דעתיה דרבי יודה
מקדיש הראשון · על דעתיה דרבי מאיר שניהן מקדישין אותו · הוקר
על דעתה דרבי יודה הוקרה לראשון · על דעתיה דרבי מאיר הוקרה לשיני ·
עשה שכר על דעתיה דרבי יהודה השכר לראשון · על דעתיה דרבי מאיר השכר
לשניהן · השבית על דעתיה דרבי יודן השביח לראשון · על דעתיה דרבי
מאיר השביח לשניהן · אמר רבי יוחנן רבי יודה ורבי שמעון שניהן אמרו דבר
אחד · כמה דרבי יודה אמר קנה כן רבי שמעון אמר קנה · אלא שרבי יודן אומר
קנה לחי קנה למת · ורבי שמעון אומר לא קנה אלא למת בלבד · תמן תנינן ובן
שלשה שהטילו לכיס הותירו או פחתו כך הן חולקין · אמר רבי בון נראין דברים
בשנטלו כרגליה דיכול מימר ליה אילולא עשרתי דינריי לא הויתה מזבין כלום ·
אבל דבר שדרכו לחלק כמי אין לאמצע וחולקין · אמר רבי לעזר ואפי׳ דבר
שדרכו לחלק דיכיל מימר ליה את פרגמטיא דידך סגין ואת מגעה מזבנתא ·
אנא פרגמטיא דידי קליל ואנא הפך ומהפך בדידי ומשי בך · עד כדון בשהיתה
פרגמטיו נתונה כאן · היתה פרגמטיו נתונה ברומי דיכיל מימר ליה עד דאת
סליק לרומי אנא הפך ומתהפך בדידי הכא ומשי בך · הני שלשה שהטילו לכיס
ונגנבו כך הן חולקין ותני באילו אבנים ונגנבו מחצה לזה ומחצה לזה · אמר ר׳
שמי סלעים גסות הן ואיפשר לבלול לצאת ידי כולן · אבל אבנים דקות הן
ולית ידע אי מן הדין נסב אי מן הדין נסב מספק כל אחד ואחד נוטל לפי כיסו מה
חמית בגניבה מימר אנן קיימין או אינן קיימין אלא בבשתי׳ר · אמר רבי יוסי בי
רבי בון ואפילו תימר בגניבה אנן קיימין · נמצאת מידת הדין לוקה · הגע עצמך
דהוה לדין חמשין ולדין מאה וחמשין נגנבו חמשין אישתכח דהדין דחמשין יהא
דלא מפסד כלום · תמן תנינן האחרון נוטל מנה ושלפניו חמשים זוז · ושנים
הראשונים דינרי זהב · רבי שמואל בשם רבי זעירא וכן לשכר · אמר רבי יוסי
הדא דרבי זירא פליגא על דרבי לעזר · אמר רבי מני קשייתה קומי רבי יודן אמר
לי לא מודה רבי לעזר שאם היתנו ביניהן שזה נוטל לפי כיסו וזה נוטל לפי כיסו ·
שוורים כמותנין הן · חזר ואמרה קומי רבי יוסי אמר ליה בפירוש פליגי רבי
לעזר אמר סתמן חולקין בשוה · רבי זעירא אמר סתמן זה נוטל לפי כיסו וזה
נוטל לפי כיסו · הלכה ב׳ שור שהוא מועד למינו כו׳ · מכיון
שהרג אדם אחר אינו מועד · רב אמר כשהרג שלשה גוים · רבי יוסי בן חנינה
אמר כשרדף שלש רדיפות והן משערין שיש ברדיפתו נגיחה שאם יצא ביום
הראשון ונגח שוורים בשיני ונגח כלבים · בשלישי ונגח חזירים על ידי שלשה
מנין לשלש׳ ימים מהו שיעשה שור מועד · יצא ביום הראשון ונגח בשיני לא יצא ·
בשלישי יצא ונגח וכו׳ · ייבא כפלוגתא דרב אדא בר אחווא ודרב הונא
דאיתפלגון נידה שבדקה עצמה ביום ראשון בדק׳ ומצאתה טמא · בשני לא בדקה ·
בשלישי בדקה ומצאתה טמא רב אדא בר אחווא בשם רב נידה ודאי · רב הונא
בשם רב אמר נדה ספק · אמר רב הונא תמן הוינא ברישא ובסיפא ובאמצעיתא ·
אישתאלת לרב ואמר ספק · אישתאלת לרב ואמר ודאי · חזר ואמר ספק · ורב
אדא בר אחווה לא הוה תמן אלא כד מר ודאי · רב ירמיה בשם רב אמר הלכת׳
כרבי מאיר בהמה וכרבי יודה בהועדה · הוינן סברין מימר מאי טעמא דרבי יודה
ככיון דו חמי לון לבישין נקיין עוד הוא משנה דעתיה · הלכה ג׳
שור של ישראל שנגח לשור של נכרי כו׳ · רב אמר ראה ויתר גוים · התיר ממונה
של גוים · חזקיה אמר הופיע מהר פארן · והופיע פנים כנגד אומות העולם · רבי
יוסי בן חנינה אמר הורידן מנכסיהן · רבי אבהו בשם רבי יוחנן אמר כדיניהן ·
אמר רבי לא על הדא איתאמרת אלא בהדא דתני רבי חייה שור של גוי שנגח
שור של גוי אחר חבירו אף על פי שקיבל עליו לדון כדיני ישר׳ בין תם בין מועד
משלם נזק שלם על הדא אתאמרת רבי אבהו בשם רבי יוחנן כדיניהן · מעשה
ששילח המלכות שני איסרטיוטות ללמד תורה מרבן גמליאל ולמדו ממנו מקרא
משנה תלמוד הלכות ואגדות · ובסוף אמרו לו כל תורתכם נאה ומשובחת חוץ
משני דברים הללו שאתם אומרי׳ בת ישר׳ לא תיילד לנכרית · אבל נכרית מיילדת
לבת ישראל · בת ישראל לא תניק בנה של נכרית · אבל נכרית מניקה לבת
ישראל ברשותה · גזילו של ישר׳ אסור ושל נכרי מותר · באותה שעה גזר רבן
גמליאל על גזילות נכרי שיהא אסו׳ מפני חילול השם · שור של ישר׳ שנגח לשור
של נכרי פטור כו׳ · בדבר הזה אין אנו מודיעין למלכות · אפילו כן לא מטון
לסולמה דצור עד דשכחון כולן · הלכה ה׳ שור של פיקח כו׳ ·
כיני מתני׳ שור של חרש שור של שוטה · שור של קטן · והא תנינן שור חרש
שוטה וקטן שנגחו מעמידין להן אפיטרופוס ומעידין להן בפני אפיטרופ׳ עד כדון
בשהועדו לפני הבעלים ומסרום לאפיטרופין · הועדו לפני אפיטרופין ומסרום
לבעלים מהו · נישמעינה מן הדא · שאלו בחזקת שהוא תם ונמצא מועד
הבעלין משלמין חצי נזק · והשואל חצי נזק · אמר רבי אלעזר דרבי יוסי היא
דרבי יוסי אמר הרי הוא בחזקתו · ואין כרבי יוסי ישלם את הכל · בששאלו
בחזקת שהוא תם · ואין כששאלו בחזקת שהוא תם לא ישלם כלום · מודע בו
שהוא נגחן · תני המית בפני השואל ומסרו לבעלים עד שלא נגמר דינו פטור ·
משנגמר דינו חייב · רבי יעקב אומר אף משנגמר דינו עד שלא נסקל פטור ·
אמר רבי יוחנן בתחילה אין ממנין אפיטרופין על מנת לחוב להן · אלא
לזכות להן · ואם חבו חבו · רבי יוסי בן חנינה אמ׳ בין בתחילה בין בסוף
אין ממנין אפיטרופין על היתומין לא לזכות ולא לחובה · מתני׳ פליגא
על דרבי יוסי בן חנינה מעמידין להן אפיטרופין ומעידין להן בפני אפיטרופין ·
אמר ליה שניא היא בשור שלא יצא ויזיק · שורו של יתומין ושל
אפיטרופין שיצא והזיק מהו רבי יוחנן אמר משל יתומין שאם אתה אומר משל
אפיטרופין לא נעשה אדם מעולם אפיטרופוס · רבי יוסי בן חנינה אמר משל
אפיטרופין · ותייא דרבי יוסי בן חנינה כאבא שאול · ודרבי יוחנן
כרבנין דתנינן תמן אפיטרופוס שמינהו אבי יתומין ישבע · מינהו בית
דין לא ישבע · שבית דין ממנין אותו · אבא שאול אומר חילוף הדברים ·
אפיטרופוס שמינהו אבי יתומין לא ישבע דבעי כמשכנה ליה · מינהו בית
דין ישבע · אית בר נש בעי מיתן כמה ומיתקרי הימן · אמר אבא
בר רב הונא הדא אמרה המבייש מזכות חבירו והלכה והיקה חייב בנזקה :

הלכה ו׳ שור שנגח את האדם כו׳ · תני ובעל השור נקי · נקי
מחצי כופר דברי רבי אליעזר · אמר לו רבי עקיבה רבי והלא מוקדם הוא לבית
הסקילה חמורה · אמר לו לא אמרתי אלא בנתכוון להרוג את הבהמה והרג את
האדם כו׳ · עד דו מקשי לה על דרבי לעזר יקשינה על דידיה · אמר רבי מיישא
תיפתר בשעבר ושחטו · ואית דבעי מימר כאן דילפה מן דרבי ליעזר עוד הוא
אמר כן · לא אמרתי אלא בשנתכוון להרוג את הבהמה והרג את האדם לנכרי
והרג ישראל לנפלים והרג של קיימא פטור · מה מקיים רבי עקיבה ובעל השור
נקי · נקי כדמי עבד · ולית ליה לרבי ליעזר נקי כדמי עבד · אם כופר יושת
עליו במועד הכתוב מדבר · ולית ליה לרבי עקיבה נקי מחצי כופר · נאמר כאן
השור יסקל · ונאמר להלן השור יסקל · מה שור שנאמר להלן במועד הכתוב

מדבר אף השור יסקל שנאמר כאן במועד והכתוב מדבר · ולית כתיב סקול יסקל השור · אמר מוטב ילמד השור יסקל משור יסקל · ואל ילמד שור יסקל מסקול יסקל השור · אמר רבי יסא מיליה שמעית מן דרבי שמואל בר רב יצחק והא לית אנא ידע מה הוא · אמר ליה רבי זעירא דילמא דא הוא בתחילה אינו מדבר אלא בתם החזיר את המועד לכופר · החזיר את שניהן לנזקין · יכול כשם שהחזירו לנזקין כך החזירו לדמי עבד · תלמוד לומר ובעל השור נקי · נקי מדמי עבד · אמר רבי לא בכל אתר את מחמיר בעבד יותר מן הבל שאפילו מכה שוה נתן שלשים סלע · הייתי אומר אף באביו ובאמו כן תלמוד לומר ובעל השור נקי · נקי מדמי ולדות · בכל אתר את מחמיר במועד מתם · והכא את מחמיר בתם יותר מבמועד · אלא כיני אנשים שאינן מתכוונין חייבי׳ · שוורין שאינן מתכוונין פטורין · הא אם היו מתכוונין יהו חייבין תלמוד לומ׳ ובעל השור נקי · נקי מדמי ולדות · תניי חורן תני ובעל השור נקי · נקי מדמי עבד · ולית כתיב וכי ינצו אנשים אנשים ולא שוורים · אמר רבי חגיי כיני מתניתא אנשים שאין מתכוונין חייבין · שוורים שאין מתכוונין פטורין · הא אם היו מתכוונין יהו חייבין תלמוד לומר ובעל השור נקי · נקי מדמי עבד · ולית כתיב כי ינצו כי יריבון · והלא הוא מצות · הא מריבה · אי מה להלן במתכוין אף כאן במתכוין · מה כאן בשאינו מתכוין · אף להלן כשאינו מתכוין · מאי כדון · כיי דמר רבי שמו׳ בר רב יצחק בתחילה אינו מדבר אלא בתם כו׳ · ומניין לנזקי העבד · תלמוד לומ׳ או בן יגח או בת יגח · ואם עבד וגו׳ · רבי חייה בר ווא ורבי שמואל בר רב יצחק · חד אמר לא תהא תוספת יתירה על העיקר · וחרנה אמר משלם לו כל נזקו ·

הלכה ז׳ שור שהיה מתחכך בכותל כו׳ · ואיש כי יכה כל נפש אדם · להביא את המכה ויש בו כדי להמית · איש תניי תני אין בו כדי להמית · אמר רבי לא ואפילו יש בו כדי להמית ובא אחר והמית הממית חייב · והמית איש או אשה · מה האיש מוריש נזקו לבניו · אף אשה מורשת נזקה לבניה · ואין הבעל יורש את אשתו · אמ׳ ריש לקיש כך פירשה רבי הושעיה אבי המשנה בכופר של אחר מיתה שנו · תני המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן · רב אמר מקח טעות הוא · ושמואל אמר יכיל הוא מימר ליה לשחיטה מכרתיו לך · ונתן פדיון נפשו · אית תניי תני נפש מזיק · אית תניי תני נפש ניזק · מאן דאמר נפש ניזוק הכהו הראשון הביית מיתה ובא השני ובילבלו אין תימר יש נזקים בבולו הראשון נותן נזקו ו והשני נותן כופרו · אין תימר אין נזקין בבולו · הראשון נותן כופרו והשני פטור · כמאן דמר פדיון נפשו של מזיק · אין תימר יש נזקין בבולו הראשון נותן כופרו והשני פטור · אין תימר אין נזקין בבולו שניהן פטורין ·

הלכה ח׳ שור האשה שור היתומין כו׳ · מאי טעמא דרבי יודן והועד בבעליו ולא ישמרנו · אין בעלים לאילו לעניין נזקין · תני רבי הושעיה לעניין נזקין רבי מאיר מחייב · ורבי יודן פוטר · לכופר מה · רבי פדת בשם רבי הושעיה הכל מודין בכופר שהוא׳ חייב · ואית דאמרין רבי יוחנן בשם רבי ינאי כשם שחולקין בנזקין כך הן חולקי׳ בכופר · רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירא הדך עבדין עובדא · אמר ליה כר׳ הושע׳ · לעניין נזקין רבי מאיר מחייב ורבי יודן פוטר · הא לכופר דברי הכל חייב ·

הלכה ט׳ שור שהוא יוצא ליסקל כו׳ · תני שור שהיה יוצא ליסקל ונמצאו עדיו זוממין רבי יוחנן אמר כל הקודם בו זכה · ריש לקיש אמר ייאוש טעות הוא · וכן עבד הוצא ליהרג ונמצאו עדיו זוממין · רבי יוחנן אמר זכה עצמו · ריש לקיש אמר ייאוש טעות הוא ·

הלכה י׳ מסרו לשומר חנם כו׳ · אמר רבי לעזר דברי רבי מאיר שמירת נזקין כשמירת שומר חנם · דברי רבי יודן שמירת נזקין כשומר שכר · אמר רבי לעזר דברי רבי מאיר מסר שור לשומר חנם יצא והזיק פטור · יצא ונטרף פטור · לשומר שכר יצא והזיק חייב · יצא ונטרף פטור · אמר רבי לעזר דברי רבי יודן מסר שור מועד לשומר חנם יצא והזיק חייב · יצא ונטרף פטור · לשומר שכר יצא והזיק חייב נטרף חייב · אמר רבי לעזר והלא שומר הוא והתורה חייבתו · אמר רבי לעזר כל שמירה שאמרה תורה אפי׳ הקיפו חומת ברזל אין משערין אותו אלא בגופו · לפיכך רואין אותו אם ראוי לשמירה פטור ואם לאו חייב :

הדרן עליך שור שנגח ד׳ וה׳

שור שנגח את הפרה ונמצא עוברה בצידה ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילד׳ ואם משנגח׳ ילדה משלם חצי נזק לפר׳ ורביע לוולד · ב׳ וכן פרה שנגחה את השור ונמצא וולדה בציד׳ ואין ידוע אם עד שלא ילדה נגחה ילדה ואם משנגחה ילדה משלם חצי נזק מן הפרה רביע מן הוולד · ג׳ הקדר שהכניס קדירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות שברתן בהמתו של בעל הבית פטור · ואם הוזקה בהן בעל הקדירות חייב · ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב · ד׳ הכניס פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות אכלתן בהמתו של בעל הבית פטו׳ · ואם הוזקה בהן בעל הפירות חייב · ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב · ה׳ הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות נגחו שורו של בעל הבית או שנשכו כלבו של בעל הבית פטור · נגח הוא לשורו של בעל הבית חייב · נפל לבור והבאיש את מימיו חייב · היה אביו או בנו לתוכו משלם את הכופר · ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב · רבי אומר בכולן עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור · ו׳ שור שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה פטור מדמי ולדות · אדם שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה משלם דמי וולדות · כיצד משלם דמי וולדות שמין את האשה כמה היתה יפה עד שלא ילדה וכמה היא יפה משילדה · אמר רבן שמעון בן גמליאל אם כן משהאשה יולדת היא משבחת · אלא שמין את הוולדות כמה הן יפין ונותנין לבעל ואם אין לה בעל נותנים ליורשיו · היתה שפחה ונשתחררה או גיורת פטור · ז׳ החופר בור ברשות הרבים ונפל לתוכו שור או חמור ומת חייב · אחד החופר בור שיח ומערה חריצים ונעיצים אם כן למה נאמ׳ בור אלא מה הבו׳ שהוא כדי להמית עד עשרה טפחים אף כל דבר שהוא כדי להמית עד עשרה טפחים · היו פחותין מעשרה טפחים ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטו׳ · ואם הוזק בו חייב · ח׳ החופר בור ברשות היחיד ופתחו לרשות הרבים בר״ה ופתחו לרשות הרבים אחר חייב · ט׳ בור של שני שותפין ועבר עליו הראשון ולא כיסהו השני ולא כיסהו השני חייב · כיסהו הראשון ובא השני וגילהו השני חייב · כיסהו הראשון ובא השני ומצאו מגולה ולא כיסהו השני חייב · כיסהו כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור · לא כיסהו כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת חייב · נפל לפניו מקול הברייה חייב לאחריו מקול הברייה פטור · נפל לתוכו שור וכליו ונשתברו · חמור וכליו ונתקרעו חייב על הבהמה ופטור על הכלים · נפל לתוכו שור חרש שוטה וקטן חייב · בן או בת עבד או אמה פטור · י׳ אחד השור ואחד כל הבהמ׳ לנפילת הבור להפרשת הר סיני לתשלומי כפל ולהשיב אבידה לפריקה ולחסימה לכלאים ולשבת וכן חיה ועוף כיוצ׳ בהן · אם כן למה נאמר שור או חמור אלא שדיבר הכתוב בהווה :

סליק פירקא

שור שנגח את הפרה כו׳ · וכי כל הפרות מפילות · נהלך בהן אחר הרוב ואמור מחמת נגיחה הפילה · וזאת אומרת שלא הלכו במיד׳ הדין בממון אחר הרוב אלא במיעוט · אמר רבי יוסי במקום אחר הלכו במידת הדין בממון אחר הרוב כהדא דתני רבי אחא גמל האוחר בין הגמלים ונמצא שם אחד מת חייב בידוע שזה הרגו · ואמר רבי ינאי כיני מתניתא משלם חצי נזק מן הפרה ובעל הוולדות עולה לבעל הפרה רביע · א״ר יוסי וזה נותן מחצ׳ וזה נותן מחצ׳ · מה מפקה מביניהון כתו הוולדו׳ · מאן דמר משלם חצי נזק לפר׳ ורביע נזק לוולד אהן יהב ניזקיה ואהן יהב ניזקי׳ · מאן דמר משלם חצי נזק מן הפר׳ ובעל הוולדות עולה לבעל הפרה רביע אהן יהב ניזקי׳ · ואהן אמ׳ לא לדין בעית איידי ליקומיך · הלכה ב׳ וכן פרה שנגחה את השור כו׳ · ר׳ בון בר כהנא בעא קומי ר׳ אימי מפני שהו׳ ספק · הא אילו וודאי זה נות׳ מחצה וזה נותן מחצ׳ · כך אני או׳ רגלה של אדם א׳ כולה של אדם א׳ · וזה נותן מחצה וזה נותן מחצה · אמ׳ ליה כמועד הוא מתניי׳ רגלה מבור׳ לך מבר חצייה · רגלה שנייה מבוררת לך מבר חצי חצייה · אמ׳ ריש לקיש כל אילין שמועתא דלוי אינון · הלכה ג׳ הקדר שהכניס קדירותיו · הכניס קדירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשו׳ ובא שור ממקו׳ אחר ושברן פטור הוזק בהן פטור · הדא אמר׳ הקרן פטור׳ בחצר שאינה של שניהן · הלכה ד׳ הכניס פירותיו לחצר בעל הבית כו׳ · הכניס פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות ובא שור ממקום אחר ואכלן פטור · הוזק בהן פטור · הדא אמרה שהשן פטורה בחצר שאינה לשניהן · הלכה ה׳ הכניס שור לחצר בעל הבית כו׳ · הכניס שור לחצר בעל הבית שלא ברשות ובא שור ממקום אחר נגח נגף נשך רבץ בעט משלם נזק שלם דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים על השן ועל הרגל חייב · על הנגיחה ועל הנגיפה ועל הנשיכה ועל הרביצה ועל הבעיטה ועל הדחייה תם משלם חצי נזק · מועד משלם נזק שלם מן העלייה · רב יהודה בשם שמואל הלכה כרבי · רב זעירא אמר הלכה כרבי · אמר רבי ירמיה הכל מודין בבית שהו׳ אומ׳ לו הכנס ואני משמרו · הכל מודין בשד׳ שאומ׳ לו הכניסהו ושומרהו · מה פליגין בחצר רבי אומר חצר כשדה · וחכמים אומרים חצר כבית · תמן תנינן המגדיש בתוך שדה חבירו שלא ברשות · גדישים בשדה · כגלים בבית · אמר רבי יוסי בי רבי כרי תיפתר בהוא דאית ליה מסגר ·

הלכה ו׳ שור שהיה מתכוין כו׳ · שור שהיה מתכוין לחבירו הא אם היה מתכוין לאשה חייב · ולא שנייא הוא בין שהוא מתכוין להכות את

האשה בין שנתכון להכות חבירו · ולמה תמינה הכא · אמ׳ אבא בר רב חנה כגון מתני׳ הא דבתרה אדם שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה משלם דמי ולדות · תני האומר לחבירו שפחה וולדנית אני מוכר לך כגיה משכיחין אותה · רבן שמעון בן גמליאל אומר קושזמי הא זו · כתיב כי ינצו אנשים ונגפו אשה הרה ויצאו ילדיה · אבא יוסי בן חנן אומר ממשמע שנאמ׳ ויצאו ילדיה איני יודע שהיא הרה · מה ת״ל הרה מגיד שאין מתחייב עד שיכה במקום עוברה הא אם הכה על כף ידה או על כף רגלה פטור · באשר ישית עליו בעל האש׳ שומעני אף על פי שאין ההריון שלו תלמוד לומר הרה · מגיד שאינו משלם אלא לבעל ההריון · רבי עוקבא שאל בא על אמו בא על אחותו אף הוא בעל הריון הוא · תל׳מוד לומר בעל את שראוי ליקרות בעל יצאו אילו שאינן ראוין להיות בעל · רבי יסא בשם רבי יוחנן עוברין אין יוצאין בשן ועין ניתא בשן · ועין · אמר רבי יסא בי רבי בון כיני מתנית׳ עוברין אין יוצאין בשן ועין של איבן · הלכה ז׳ החופר בור ברשות הרבים כו׳ · כתיב כי יפתח איש בור וכי יכרה איש בור · אחד בור לנזקין ואחד בור למיתה · אמר רבי יצחק אחד בור של מיתה ואחד בור לנזקין שניהן ממקרא אחד נתרבו · וכשהוא בא לבור של מיתה את מר פטור על הכלים · וכשהוא בא לבור של נזקין את מר חייב על הכלים · אין לי אלא בשופר לקח ירש ניתן לו במתנה מניין שנאמר או כי יכרה איש בור · וכי יש לו רשות להבקיר נזקו ברשות הרבים · אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר בר׳ יוסי בי רבי יהודה דאמר שלשה דברים שהן סמכין לרשות ברשות · רבי מנא בעי מהו שיעשה את העוסק כגובה · והכי דמי אין כהוא דאתי מן עיל חמי ליה אלא כהוא דאתי מן לרע · הלכה ט׳ בור של שני שותפין כו׳ · היך איפשר לבור של שני שותפין · אמר ר׳ ינאי תיפתר שנתנו שניהן אבן האחרונה · ולמה לא פתר לה כשופר זה י׳ וזה י׳ · דו בעי מיפתריניה בבור של עשרה טפחים של שני שותפין · עבר עליו הראשון ולא כיסהו השני ולא כיסהו השני חייב · רבי בא בר כזונא רבי יסא בשם ר׳ יוחנן נותנין לו שהות לכרות ארזי׳ מן הלבנון · אית כה לחומרא · ואית כה לקולא · פעמים שסמוכין ללבנון · פעמים שרחוקין מלבנון · כיסהו כראוי · עד הכן כיסהו · ייבא כיי דתמנן תמן כדי שתהא עגלה מהלכת טעונה אבנים · אמר רבי ינאי לתוכו בין שלפניו בין שלאחריו פטור · חרצה לו לפניו פטור לאחריו חייב · נפל לתוכו שור וכליו ונשתברו חמור וכליו ונתקרעו חייב על הבהמה ופטור על הכלים · שמואל אמר כשהתריפו כחבת אירדו · אבל אם נחבט בקרקעו חייב · רבי יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין אפילו נחבט בקרקעו פטור דרך נפילה פטרה תורה · ונפל שמה שור או חמור · שור ולא שור בכליו · חמור ולא חמור בכליו · שהיה בדין מה אם בור נזקין שפטור מן המיתה חייב על הכלים · בור של עשרה טפחים שחייב על המיתה אינו דין שיהא חייב על הכלים תלמוד לומר ונפל שמה שור או חמור · שור ולא שור בכליו · חמור ולא חמור בכליו · נפל לתוכו שור חרש שוטה וקטן חייב · אמר רבי לעזור כיני מתנית׳ שור והוא חרש שור והוא שוטה · בן ובת עבד או אמה פטור · הלכה י׳ אחד השור ואחד כל הבהמה לנפילת הבור כו׳ · לנפילת הבור · ונפל שמה שור או חמור · לפרשת הר סיני אם בהמה אם איש לא יחיה · לתשלומי כפל משור עד חמור · להשב אבידה השב תשיבם · לפריקה עזוב תעזוב · לחסימה לא תחסום שור בדישו · לכלאים בהמתך לא תרביע כלאים · לשבת למען ינוח שורך וחמורך · וכן חיה ועוף כיוצא בהן · שמואל אמר אוח ים עם אוח יישוב כלאים זה בזה · אמר רבי יוסי מתניתא לא אמרה כן אלא שור עם שור בר · חמור עם חמור בר כלאים זה בזה · ריש לקיש אמר משנה שלימה שנה רבי וכן חיה ועוף כיוצא בהן · אמר רבי יוחנן ואנא דאייתיתיה מן דבית לוי תרנגול עם פסיוני · תרנגול עם הטווסת אף על פי שדומין זה לזה כלאים זה בזה:

הדרן עלך שור שנגח את הפרה

הכונס

צאן לדיר ונעל בפניה כראוי ויצתה והזיקה חייב׳ · נפרצה בלילה או שפרצוה ליסטים ויצתה והזיקה פטור · הוציאוה ליסטין הליסטין חייבין · ב׳ הניחה בחמה או שמסרה ביד חרש שוטה וקטן ויצתה והזיקה חייב · מסרה לרועה נכנס הרועה תחתיו · נפלה לגינה והזיקה משלמת מה שנהנית · ירדה כדרכה והזיקה משלמת מה שהזיקה · כיצד משלם מה שהזיקה שמין בית סאה באות׳ שדה כמה היתה יפה וכמה היא יפה · ר״ש או׳ אכלה פירו׳ גמורין משלם פירו׳ גמורין אם סאה סאה ואם סאתים סאתים · ג׳ המגדיש לתוך שדה חבירו שלא ברשו׳ אכלתן בהמתו של בעל השד׳ פטו׳ · ואם הזיק׳ בהן בעל הגדיש חייב · ואם הגדיש ברשות בעל השדה חייב · ד׳ השולח את הבעירה ביד חרש שוטה פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים · שילחה ביד פיקח הפיקח חייב · אחד הביא את האש ואחד הביא את העצים המביא את העצים חייב · אחד הביא את העצים ואחד הביא את האור · המביא את האור חייב · בא אחר וליבה המלבה חייב · ליבתו הרוח הרי כולן פטורין · ה׳ השולח את הבעירה ואכלה עצים או אבנים או עפר חייב שנאמר כי תצא אש ומצאה קוצים וגו׳ · עברה גדר שהוא גבוה ארבע אמות או דרך הרבים או נהר פטור · ו׳ המדליק בתוך שלו עד כמה תעבור הדליקה · רבי אלעזר בן עזריה או׳ רואין אותה כאילו היא באמצע בית כור · רבי ליעזר אומר שש עשרה אמה כדרך הרבים · ור׳ עקיבה או׳ חמשי׳ אמה ורבי שמעון אומר שלם ישלם המבעיר את הבעירה הכל לפי הדליק.

ז׳ המדליק את הגדיש והיו בו כלים רבי יהודה או׳ ישלם כל מה שבתוכו · וחכמים אומרים אינו משלם אלא גדיש של חיטין או גדיש של שעורין · היה גדי כפות לו ועבד סמוך לו תשרף עמו חייב · עבד כפות לו וגדי סמוך לו תשרף עמו פטור · ומודין חכמים לרבי יהודה במדליק את הבירה שהוא משלם כל מה שהיה בתוכ׳ שדרך בני אד׳ להניח בבתי׳ · ח׳ גץ שיצא מתחת הפטיש ויצא והזיק חייב · גמל שהוא טעון פשתן ועובר ברשות הרבים נכנסה פשתנו לתוך החנות ודלקה בנרו של חנוני והדליק את הבירה בעל הגמל חייב · הניח החנוני את נרו מבחוץ החנוני חייב · רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור:

סליק פירקא

הכונס

צאן לדיר כו׳ · רבי לא בשם רבי ינאי במחלוקת · רבי לעזור אמר דברי הכל היא · אמר רבי לא מסתבר׳ הדא דרבי לעזור שהרי אין כת׳ שמירה בגופו אלא בקרן · מאי כדון · ריש לקיש אמר במחלוקת · רבי לעזר אמר דברי הכל היא · ואית דאמרין דרבי ליעזר בן יעקב היא דאמר בין כך ובין כך פטור · עד כדון כשהיתה גדורה מד׳ רוחות · והיתה גדורה משלש רוחותיו ופרצה מרוח אחת ויצאת ממקום הפרצה מהו · נישמעינה מן הדא נפל כותלו מקול הרעות מקול הרעמים אם עמד ובנאו בצורכו פטור · ואם לאו חייב · כלום צריכה לא בשנפלו שם שלשה כתלים בריאים כמנה · תני רבי יהושע אומר ארבעה אין חייבי׳ לשלם מן הדין ואין השמים מוחלין להן עד שישלמו · היודע עדות לחבירו ואינו מעידו · אין חייב לשלם מן הדין ואין השמי׳ מוחלין לו עד שישלם · השוכר עידי שקר וגבה אין חייב לשלם מן הדין ואין השמים מוחלין לו עד שישלם · הכובש קמה לפני האור והפורץ גדר לפני בהמה אין חייב לשלם מן הדין ואין השמים מוחלין לו עד שישלם · הוציאוה ליסטין הליסטין חייבין · אמ׳ רב הושעיה בשהוציאוה לגזלה · אבל אם הוציאוה לאבד׳ הליסטין פטורין · הלכ׳ ב׳ הניחה בחמה כו׳ · תני רועה שמסר צאנו לרועה הראשון חייב והשני פטור · רב וריש לקיש תריהון אמרין כבין שמסרה לבן דעת פטור · מסרה לרועה ונכנס רועה תחתיו ונפלה לגינה והזיקה משלם מה שנהנית · רב הונא אמר בשטחבטה על גבי עשבים · אבל עמדה ורעת משלם מה שהזיקה · ירדה כדרכה והזיקה משלם מה שהזיקה · רבי יוסי בי רבי חנינה אמר אותה השדה פטורה ושדה אחרת חייבת · ר׳ יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין אפילו רעת כל השדה פטורה לעולם אינה חייבת עד שתצא מתוכה לרשות הרבי׳ ותיכנס מרשות הרבי׳ לשדה אחרת · אלא נפלה לגנה וירדה לתוך גנה אחרת מהו · על דעתיה דר׳ יוסי בן חנינ׳ דאמר אותה השד׳ פטורה · וכא חייבת · על דעתיה דרבי יוחנן וריש לקיש דינן אמרין אפי׳ רעת כל השדה פטורה לעולם אינה חייבת עד שתצא מתוכה לרשות הרבי׳ ומרשות הרבים לשדה אחרת · אלא נפלה למקום שראויה לירד׳ · ירדה למקום שראויה ליפול · אמר רבי יוסי בר חנינה הוא מתניתא אלא נפלה למקום שראויה ליפול · נפלה למקום שראויה לירד · דא צריכא לדא · ודא צריכה לדא · דא צריכה לדא שמשלם מה שנהנית · ודא צריכה לדא שמשלם מה שהזיקה · תני אין שמין בית כור מפני שהוא משביח · ולא בית קב מפני שהוא פוגם · אלא שמין בית סאה באותה שדה כמה היתה יפה וכמה היא יפה · אמר רבי יודה אימתי בזמן שאכלה ייחורי תאנים וקרטמה לולבי גפנים · אבל אם אכלה בוסר או פגין שמין לו פירות גמורין · אמר רבי יודן משום רבי עקיבה אכלה פירות גמורין משלם פירות גמורין · נטיעות שמין לו נטיעות · נטיעות שמין לו בית סאה · רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי עקיבה תבואה שלא הביאה שליש נידונת כנטיעות · דבי רבי ינאי אמרי שמין תרקב בששים תרקבים · רבי יוסי בי רבי חנינה אומר שמין קלח כס׳ קלחי׳ · חד בר נש גנב חדא כפתי · אתא עובדא קומי שמואל אמר ליה זיל שייכה ליה כריש דיקלא · אמר רבי יוסי בי רבי בון כבשת דאותני הוה · הלכה ג׳ המגדיש לתוך שדה חבירו כו׳ · אמ׳ ר׳ יצחק גדישין בשדה ככלים בבית · אמ׳ ר׳ יוסי בי רבי בון תיפתר בההוא דאית ליה מסגר · הלכ׳

הלכה ד׳ השולח את הבעירה כו׳ . חזקיה אמר כשמסר לו גחלת . אבל מסר לו שלהבת חייב . א״ר יוח׳ הוא גחלת . הוא שלהבת . וקשיא על דעתיה דחזקיה אילו מי שראה גחלתו של חבירו מגלגלת והולכת ואין כולה אות׳ שמא אינו פטור · אכרי תיפתר כשמסר לו גחלת הפקר . אינבי שלהבת הפקר . ולית שמע מינה כלום · אית תניי תני ליכה . אית תניי תני וניכה . מאן דמר וליכה דכתיב בלבת אש · מאן דמר וניכה והיה כליבי כאש בוערת . ליבתו הרוח הרי כולן פטורי׳ · תמן אמרי׳ ברוח של אונס׳ היא מתני׳ . אבל ברוח שהעולם מתנהג בו חייב . ר׳ יוחנן ור״ל תרויהון אמרין אפי׳ רוח שהעולם מתנהג בו פטור שפעמי׳ בא פעמי׳ לא בא

הלכה ה׳ השולח את הבעירה ואכלה עצים כו׳ . מה קוצ׳ מיוחדין שדרכן לידלק . אף אין לי אלא דברים שדרכן לידלק . ת״ל גדיש · או מה גדיש מיוחד שתלוש מן הקרקע . אף אין לי אלא דבר שתלוש מן הקרקע . תלמוד לומר קמה . או מה אילו ואילו מיוחדין שדרכן לידלק · אף אין לי אלא דבר שדרכו לידלק . ליחכה נירו סיכסכה אבניו מניין תלמוד לומר או השדה . ויאמר קוצים קמה גדיש ואל יאמר שדה . על דעתי׳ דרבי יודן ניחא דאמ׳ משלם כל מה שבתוכו · ועל דעתיה דרבנין דאמר אינו משלם אלא גדיש חטים וגדיש שעורים . לאי זה דבר נאמר שדה ולאי זה דבר נאמר גדיש . עברה גדר שגבוהה ארבע אמות או דרך הרבים או נהר פטור . אמר רבה בקודחת היא מתניתא . אבל במקטפת דברי הכל חייב . רבי יוחנן אמר במקטפת היא מתני׳ אבל בקודחת פטור .

הלכה ו׳ המדליק בתוך שלו כו׳ . תני מעשה שעברה הדליקה את הירדן שהיתה קשה . עד כמה תעבור הדליקה רבי ליעזר או׳ שש עשרה אמה כדרך הרבים . בשעת הרוח שלשים אמה . רבי יהודה אומר שלשים אמה בשעת הרוח חמשים אמה . רבי עקיבא אומר חמשים אמה . בשעת הרוח מאה אמה . מעשה בערב שקפץ האור יותר משלש מאות אמה · אימתי בזמן שקפץ · אבל אם היו עצים מצוין לפניו או שהיה מספסף והולך אפילו עד מיל חייב . עברה נהר או שלולית רחבין שמונה אמות פטור .

הלכה ז׳ המדליק את הגדיש כו׳ . רבי אבהו בשם רבי יוחנן מודין חכמי׳ לרבי יודן בכלי גורן שדרכן להטמין . מחלפה שיטת רבי יודן . תמן הוא אומר פרט לטמון . והכא הוא אמר לרבות הטמון . ולית רבי יודן דריש הכא אלא גדיש . לאי זה דבר נאמר גדיש שמשלם כל מה שבתוכו . מחלפה שיטת רבנין תמן אמרין לרבות טמון . וכא אמרין פרט לטמון . נ״א כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן מודין חכמים לרבי יודן בכלי גורן שדרכן ליטמן · אמר רבי הושעיה בשאין עדים . אבל אם יש עדים כל עמא מודו על הדא ודרבי יוסי דתני כן היה גדיש חטים מחופה שעורין . או גדיש שעורין מחופה בחטין נותן לו גדיש שעורים . כהדא חד בר נש אפקד גבי חבריה חד שק צריר וארעו אונס . אהן אמר סיגין הוה מלא . ואהן הוה אמר מטקסין הוה מלא · הרי זה נשבע ונוטל . רבי יוחנן בעי מהו שיטענו לו דבר שאין ראוין לו . נישמעינה מן הדא דאריסיה דבר זיזא אפקד גבי חד בר נש ליטרא דדהב מית בר זיזא ומית אריסיה דבר זיזא . אתא עובדא קומי ר׳ ישמעאל בי רבי יוסי אמר מאן הוא דלא ידע דכל מאי דאית לאריסיה דבר זיזא לבר זיזא אינון . יתייהבון לבני דבר זיזא . הוון לבר זיזא בנין רברבין ובנין דקיקין . אמר יסבון רברביא פלגא . וכד רבו דקיקיא יסבון פלגא . דמך רבי ישמעאל בי רבי יוסי . אתא עובדא קומי רבי חייה אמר אין מן הדא לית שמע מינה כלום . יתייהבון לבני דאריסא . אמר ליה מריה דפיקדונא כבר יהבית פלגא · אמר ליה מה שנתתה על פי בית דין נתתה . ומה שאתה נותן על פי בית דין אתה נותן . מהו דיימרון בני דאריסיה דבר זיזא לבני דבר זיזא יבון לון מה דנסתון . יכלין מימר לון מה שנעשה על פי בית דין נעשה . מהו דיימרון דקיקיא לרברביא ניפלוג עימכון . יכלין מימר לון מציאה מצאנו · אמר רבי יצחק לית כין רברביא לדקיקיא אלא כמי שניתן להן מתנה .

הלכה ח׳ גץ היוצא מתחת הפטיש כו׳ . תני רבי יודן בנר חנוכה פטור מפני שהוא רשות . וחכמים אומרין בין כך ובין כך פטור חייב . כגון אילו שהן עושין סוכו׳ בפיתחי חנויותיהם בחג מפני שהוא רשות ובא אחר והוזק בהן חייב :

הדרן עלך הכונס צאן לדיר

מרובה

מידה תשלומי כפל מכידת תשלומי ארבעה וחמשה . שמידת תשלומי כפל נוהגת בדבר שיש בו רוח חיים ובדבר שאין בו רוח חיים · ומידת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נוהגת אלא בשור ושה בלבד שנא׳ כי יגנב איש שור או שה וגו׳ . אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל ולא הטובח ולא המוכר אחר הגנב משלם תשלומי ד׳ וה׳ . ב׳ גנב ע״פ שני׳ וטבח ומכר על פיהן או על פי שנים אחרים משלם תשלומי ד׳ וה׳ . גנב ומכר בשבת . גנב ומכר לעבודה זרה . גנב וטבח ומכר ביום הכיפורים גנב משל אביו וטבח ומכר ואחר כך מת אביו משלם תשלומי ארבעה וחמשה . גנב וטבח ומכר ואחר כך הקדיש משלם תשלומי ארבעה וחמשה · גנב וטבח ומכר לרפואה ולכלבים השוחט ונמצא טריפה · השוחט חולין בעזרה משלם תשלומי ארבעה וחמשה . רבי שמעון פוטר בשני אילו . ג׳ גנב על פי שנים וטבח ומכר ע״פ פיהן ונמצאו זוממין משלמין לו את הכל . גנב על פי שנים וטבח ומכר על פי שנים אחרים אילו ואילו נמצאו זוממין הראשונים משלמין תשלומי כפל והאחרונים משלמין תשלומי שלשה . נמצאו האחרונים זוממין הוא משלם תשלומי כפל והן משלמין תשלומי שלשה אחד מן האחרונים זומם בטלה עדות שנייה . אחד מן הראשונים זומם בטלה כל העדות . שאם אין גניבה אין טביחה ואין מכירה . ד׳ גנב על פי שנים וטבח ומכר על פי עד אחד או על פי עצמו משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבע׳ וחמשה · ה׳ גנב וטבח ומכר בשבת . גנב וטבח ומכר לעבודה זרה גנב משל אביו בת אביו ואחר כך טבח ומכר · גנב והקדיש ואחר כך טבח ומכר משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ד׳ וחמשה . רבי שמעון אומ׳ קדשי׳ שהוא חייב באחריותן משלם תשלומי ד׳ וה׳ ושאינו חייב באחריותן פטור . ו׳ מכרו חוץ מא׳ מק׳ שבו או שהיתה לו בו שותפות · השוחט ונתנבלה בידו והנוחר והמעקר משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה . ז׳ גנב ברשות הבעלים טבח ומכר חוץ מרשותן · או שגנב חוץ מרשותן וטבח ומכר ברשותן · או שגנב וטבח ומכר ברשותן . או שגנב וטבח ומכר חוץ מרשותן משלם תשלומי ד׳ וה׳ . אבל אם גנב וטבח ומכר ברשותן פטור . ח׳ היה מושכו ויוצא ומת ברשות הבעלים פטור . הגביהו או שהוציאו חוץ מרשות הבעלים ומת חייב . ט׳ נתנו לבכורת בנו לבעל חובו לשומר חנם ולשואל לנושא שכר ולשוכר . והיה מושכו ויוצא ומת ברשות הבעלים פטור . הגביהו או שהוציאו חוץ מרשות הבעלים ומת חייב . י׳ אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל אבל מגדלין בסוריא ובמדברות שבארץ ישראל . אין מגדלין תרנגולין בירוש׳ מפני הקדשי׳ . ולא כהנים בארץ ישראל מפני הטהרות · ולא יגדל ישראל חזירין בכל מקום ולא יגדל אדם את הכלב אלא אם כן היה קשור בשלשלת . אין פורסין נשבין ליונים אלא אם כן היה רחוק מן הישוב שלשים ריס :

סליק פירקא

מרובה

מידת תשלומי כפל כו׳ . מכן תיתי ליה מאם המצא תמצא וגו׳ · אין לי אלא שור וחמור ושה . כשהוא אומר חיים לרבות כל בעלי חיים . הגניבה לרבות את המטלטלין . ולמה שור וחמור ושה אם דבר שיש בו תנייה למסכה מתני שור ושה . תני רבי ישמעאל יצאו קרקעו׳ שאין מיטלטלי׳ . יצאו עבדים שאין לך בהן אלא תשמיש . יצאו שטרו׳ שאין לך בהן אלא ראייה · רבי אבהו שאל למה לא שנינו שמידת תשלומי כפל נוהגת בטוען טענת גנב ב בשותפין מה שאין כן בתשלומי ארבעה וחמשה . תני וגונב מבית האיש ולא מבית האשה . כל עצמו אין כתוב רעהו אלא בשואל · ותימר הכין אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי ארבעה וחמשה . גנב ונגנבה ממנו ותפשו בעלים את השני תשבע להן אין תימר מוציאין מן השיני מביא קרבן על השבועה . אין תימ׳ אין מוציאין מן השני אינו מביא קרבן שבועה · גנב ונגנבה ממנו והמליך השני להחזיר אין תימר יחזיר לבעלים פעמים שאין מודיעין לגנב · אין תימר יחזיר לגנב פעמים שאין מודיעים לבעלים ·· כיצד יעשה יחזיר לבעלים בפני גנב ·

הלכה ב׳ גנב על על פי שנים כו׳ . ולא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן הזיד בחלב ושגג בקרבן מתרין בו ולוקה ומביא קרבן · רבי בון בר חייה בשם רבי שמואל בר רב יצחק כדי רשעתו . שני דברים מסורין לבית דין התופש אחד מהן יצא דבר שמסור לשמים .

הלכה ג׳ גנב על פי שנים כו׳ · עד כדון כשבאו עידי גניבה ועדי טביחה כאחת . באו עידי גניבה ולא קיבלום ואחר כך באו עידי טביחה אמ׳ להן הוו יודעין שכבר באו עידי גניבה ולא קיבלום ועל ידיכם אנו מקבלין אותן · נמצאו עידי טביחה זוממין משלמין על ידי עידי גניבה · רבי חזקיה לא מר כן אלא עד כדון כשבאו עידי גניבה ועידי טביחה כאחת · באו עידי טביחה ולא קיבלו אותן · ואחר כך באו עידי גניבה . אמ׳ להן הוו יודעין שכבר באו עידי טביחה ולא קיבלנום ועל ידיכם אנו מקבלין אותן ונמצאו זוממין עידי גניב׳ משלמין על ידי עידי טביחה .

הלכה ד׳ גנב על פי שנים כו׳ . אמר רבי זעירא הדא אמרה עד זומם אין נפסל בבית דין אלא מעצמו נפסל פתר לה בהתרייה . ותני כן אמר רבי יוסי במה דברים אמורים בשתי עדיו׳ ובשתי התריות · אבל בעדו׳ אחת ובהתרייה אחת כל עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה . מהו שבטלה מקצתה בטלה כולה הוו עומדין ומעידין עליו בעשרה בניסן שגנב שור באחד בניסן · טבח ומכר בעשרה בניסן והזמו בחמשה עשר בניסן כל עדות שהעידו מעשר׳ בניסן עד חמשה עשר בניסן למפרעה הרי אילו פסולות . אמר רבי בא בר ממל תיפתר במעידין עליו בברך אחד ולית שמע מינה כלום . ותני כן הן היו הראשונים והן היו האחרונים . והוזמו בראשונה אין בכך כלום · בשנייה הרי אילו עדות אחד . שלישית הרי אילו שתי עדיות

והכי דמי אם במעידין עליו בכרך אחד ולית שמע מינה כלום · לא אתייא דא
אלא על ידי עדות סגיא · הלכה ה׳ גנב וטבח בשבת כו׳ · לא
כן אמ׳ רבי אבהו בשם רבי יוחנן מ״ד בחלב ושוגג בקרבן מתרין בו ולוקה ומביא
קרבן · מאן תניתה רבי שמעון אומר קדשים שחייב באחריותן משלם תשלומי
ארבעה וחמשה · ושאין חייב באחריותן פטור · רבי יוסטא בי רבי מתן שאל
הפודה בלבלה מד הגוזבר מהו שהיבטל למעשרות · מתיב ריש לקיש והתנינן
גנב והקדיש ואחר כך טבח ומכר · כמה דאת אמר תמן המקדיש אינו כמוכר ·
והכוותה הפודה אינו כלוקח · מילתיה דריש לקיש אמרה כבירה כפדיון אמר
ראוי הוא לפדותו ולאוכלו · אמר רבי לעזר ראו אותו שוחט שור שחור בעד
חזקה גנוב הו׳ · חש לומ׳ שבא ראוהו רבנן · היפתר בשראוהו מושך · יש בטובח
מה שאין במוכר · ויש במוכר שאין בטובח · שהטובח בשבת חייב והמוכר בשבת
פטור · אמר רבי ינאי בי רבי ישמעאל מצינו שהמכירה חייבין עליה בשבת · והגע
עצמך באומר לחבירו תלוש מן הקרקע הזה וקנה אותו לא קנייו · אמר רבי יוסי
בי רבי בון תליטה היא שמחייבת אותו ולא כבירה · הלכה ו׳ מכרו
חוץ מאחד ממאה שבו כו׳ · הלכה ז׳ גנב ברשות הבעלים כו׳ ·
רבי זעירה בעי מכרה חציין מהו מכר חצייה לזה וחצייה לזה מהו · משמעיתה
מן הדא מכרה חוץ מידה חוץ מרגלה חוץ מקרנה חוץ מגיזתה משלם תשלומי
ארבעה וחמשה · רבי לעזר בי רבי שמעון אומר חוץ מקרנה משלם תשלומי
כפל · חוץ מגיזותיה משלם תשלומי ד׳ וה׳ · רבי אומר חוץ מדבר שהנשמה
תלויה בו משלם תשלומי ד׳ וה׳ · חוץ מדבר שאין הנשמה תלויה בו פטור :
הלכה ח׳ הה משכו ויצא ומת כו׳ ·
הלכה ט׳ נתנו לבכורת בנו כו׳ · אמ׳ רבי מנא מאן דמר לי הדא מילתא
אנא נסיב בגרייתיה מהו פטור נפטר מחובו נפטר מגניבה · הלכה י׳
אין מגדלין בהמה דקה כו׳ · אמר רבי בא כגון מחוז שהוא ששה עשר מיל על
ששה עשר מיל · תני אין מגדלין תרנגולין בירושלם מפני הקדשים ולא כהנים
בארץ ישראל מפני הטהרות · יכול אף בירושלם כן · אוייבא כיי דמר ר׳ יהושע
בן לוי ירושלם הבנויה וגו׳ · עיר שמחברת ישר׳ זה לזה · כתיב טמאים הם לכם ·
מה תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם · אלא אחד איסור אכילה ואחד איסו׳ הנייה ·
כל דבר שאיסורו מדבריהן מותר לעשות בו סחורה · והרי חמור · לכלאכתו הוא
גדל · והרי גמל · למלאכתו הוא גדל · לא יגדל אדם את הכלב אלא אם כן
קשור בשלשלת · אמר רבי יוסי בי ר׳ חנינה כל המגדל כלב רע בתוך שלו עליו
הכתוב אומר למס מרעהו חסד וגו׳ · אין פורשין נשבין ליונים אלא אם כן היה
רחוק מן הישוב שלשים ריס · ולהלן את אמר נ׳ אמה · אמר רבי יוסי בי ר׳ בון
לרעות מריעה נ׳ אמה · לפרוח פורחת אפילו ארבעת מילין :

הדרן עלך מרובה

החובל בחבירו חייב עליו משום חמשה דברים בנזק בצער
בריפוי בשבת ובבושת · בנזק כיצד סימא את עינו
קטע את ידו שבר את רגלו רואין אותו כאילו עבד
נמכר כמה היה יפה וכמה הוא יפה · צער כוויו בשפוד או במסמר אפ׳ על צפורנו
מקום שאינו עוש׳ חבורה אומד׳ כמה אדם כיוצא בזה רוצה ליטול להיות מצטער
כך · ב׳ ריפוי הכהו חייב לרפותו · עלו בו צמחים אם מחמת המכה חייב
ושלא מחמת המכה פטור · חייתה ונסתרה · חייתה ונסתרה חייב לרפותו ·
חייתה כל צורכה אינו חייב לרפותו · ג׳ שבת רואין אותו כאילו שומר
קישואין שכבר נתן לו דמי ידו ודמי רגלו · בושת הכל לפי המבייש והמתבייש ·
המבייש את הערום המבייש את הסומא המבייש את הישן חייב · וישן שבייש
פטור · נפל מן הגג והזיק וביש פטור · חייב על הנזק ופטור על הבושת · שנאמר
ושלחה ידה והחזיקה במבושיו · אינו חייב על הבושת עד שיהא מתכוין · ד׳
זה חומר באדם מבשור שאדם משלם את הנזק ומשלם דמי וולדות · ושור אינו
משלם אלא נזק ופטור מדמי וולדות · ה׳ המכה אביו ואמו ולא עשה בהן
חבורה והחובל ביום הכיפורים חייב בכולן · החובל בעבד עברי חייב בכולן חוץ
מן הבושת בזמן שהוא שלו · החובל בעבד כנעני של אחרים חייב בכולן ·
רבי יהודה אומר אין לעבדים בושת · ו׳ חרש שוטה וקטן פגיעתן
רעה החובל בהן חייב והן שחבלו באחרי׳ פטורי׳ העבד והאש׳ פגיעתן רעה החובל
בהן חייב · והן שחבלו באחרים פטורין אבל משלמ׳ לאחר זמן נתגרשה האשה
ונשתחרר העבד חייבין לשלם · ז׳ המכה אביו ואמו ועשה בהן
חבורה והחובל בחבירו בשבת פטור מכולן מפני שהוא נידון בנפשו · והחובל
בעבד כנעני שלו פטור מכולן · ח׳ התוקע לחבירו נותן לו סלע · ר׳ יהודה
או׳ משום ר׳ יוסי הגלילי מנה · סטרו נותן לו מאתים זוז · לאחר ידו נותן לו ארבע
מאות זוז · צרם באזנו תלש בשערו רקק והגיע בו חרוק והעביר טליתו
ממנו ופרע ראשה של אשה נותן ארבע מאות זוז והכל לפי כבודו ·
ט׳ אמר רבי עקיבה אפילו עניי שבישראל רואין אותן כאילו הם בני
חורין שירדו מנכסיהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב · מעשה באחד שפרע ראשה
של אשה ובאת לפני רבי עקיבה וחייבו ליתן לה ארבע מאות זוז · אמר לו רבי
תן לי זמן ונתן לו · שימרה עומדת על פתח חצירה שיבר את הפך בפניה ובו
כאיסר שמן גילת את ראשה והיתה מטפחת ומנחת על ראשה והעמיד לה עדים
ובא לפני רבי עקיבה ואמר לו רבי לזה אני נותן ארבע מאות זוז · אמר לו לא
אמרת כלום שהחובל בעצמו אף על פי שאינו רשאי פטור · ואחרים שחבלו
בו חייבין · הקוצץ את נטיעותיו אף על פי שאינו רשאי פטור ואחרים שקצצו
נטיעותיו חייבין · י׳ אף על פי שהוא נותן לו אינו נמחל לו עד
שיבקש ממנו שנאמר ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא · ומניין שלא יהא
המוחל אכזרי שנאמר ויתפלל אברהם אל האלהים וגו׳ · י״א האומר
סמא את עיני קטע את ידי שבר את רגלי חייב · על מנת לפטור חייב · קרע
את כסותי שבר את כדי חייב · על מנת לפטור פטור · עשה כן לאיש פלוני על
מנת לפטור חייב בין בגופו בין בממונו :

סליק פירקא

החובל בחבירו כו׳ · תני החובל בחבירו חמשה נותן לו
חמשה · ארבעה נותן לו ארבעה · שלשה
נותן לו ג׳ · שני׳ נותן ב׳ · א׳ נותן לו א׳ והכי הכהו
על ידו וקטעה נותן לו חמשה נזק צער ריפוי שבת ובושת · הכהו על ידו וצבת
נותן לו ארבעה · צער ריפוי שבת ובושת · הכהו על ראשו וצבת נותן לו ג׳ ·
צער ריפוי שבת · במקום שאינו נראה נותן לו ב׳ · צער ריפוי · בטומוס שבידו
נותן לו א׳ בושת · רבי ירמיה בעי קטע ידו וחזר וקטע ידו ממעלן מהו שיתקלו
צער של שעה ראשונה · כתיב עין תחת עין שן תחת שן · ובמקום אחר הוא
אומר לא תחוס עינך · אחד שוגג ואחד מזיד · יאמר שוגג ואל יאמר מזיד ·
שאילו נאמר שוגג ולא נאמר מזיד הייתי אומר שוגג ישלם ממון · מזיד לא ישלם
כלום · הוי צורך לומר שוגג וצורך לומר מזיד שאם היה סומא וסימא את עינו
קיטע וקיטע את ידו הא זה מתקיים ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו ·
מגיד שאינו משלם אלא ממון · צער כוויו בשפוד או במסמר אפילו על צפורנו
מקום שאינו עושה חבורה · כתיב כוייה תחת כוייה וגו׳ · והכי דמי אם בשפצעו
והוציא דמו כבר כתיב פצע תחת פצע · מה תלמוד לומר חבורה אלא שאם
כוייו בשפוד על כף ידו וצבת על כף רגלו וצבת · או שהטיל עליו שלג או צינים
במקום שאינו נראה חייב לרפותו · אומרים כמה אדם כיוצא בזה רוצה ליטול
להיות מצטער בכך · אמר רבי זעירה חמי בר נש ואמרין ליה כמה את בעי
למיתן ולא ייאבד אהן צערא · ומה דהוא אמר יהבין ליה · אמר בר עוקבא
כמה אדם רוצה ליטול והוא כהמית ותיכ׳ אבן · אלא חמי בר נש ואמרין ליה כמה
את בעי כיסב וייאבד אהן צערא · ומה דו אמר יהבין ליה · תני בן עזאי אומר
נותנין נבאי מזון · מהו נבאי מזון · בקדמיתא הוינא אכיל טלופחין וירק · וכדון
לית בי מיכל אלא ביעין ותרנגולין ומה דהוא אמר יהבין ליה · אמר רבי יוסי בר
יעקב אהן רומי כד מבאש לא נפיק לקרבא עד דייכול מה דהסר יומין ביומין ·
הלכה ב׳ ריפוי הכהו חייב לרפותו כו׳ · רבי ירמיה בעי עלו בו
צמחין סביבות המכה ונסתרה מחמת המכה מהו · מן מה דכתיב ורפא ירפא שאם
עבר על דבר רופא · תני חורין ורפא ירפא שאם עלת גרגותני חייב לרפותו ·
תני רבי יוסי בי ר׳ יודן או׳ עלו בו צמחים סביבות המכה אף על פי שנסתרה המכה
חייב לרפותו ואין חייב ליתן לו דמי שבתו · רבי שמעון או׳ חודש חודש הכתוב
בפרשה הזאת שיתן לו שבת וריפוי · רק שבתו יתן ורפא ירפא ·
הלכה ג׳ שבת רואין אותו כו׳ · הבא את מר רואין אותו כילו
שומר קישואין · והבא את מר הזה עושה מנה ביום נותן לו מנה · סלע נותן לו
סלע · אמר רבי יצחק תרין שבתין אינון הכהו על ידו וקטעה אין רואין אותו
כילו עושה מנה ביום אלא רואין אותו כילו חיגר יושב ושומר קישואין · שכבר
נתן לו דמי ידו ודמי רגלו · שאם כוייו על כף ידו וצבת · על כף ראשו וצבה
או שהטיל עליו שלג או צונן במקום שאינו נראה חייב לרפותו · תני ושלחה
ידה ולא אשת שליח בית דין · תניי חורן תני ושלחה ידה לרבות אשת שליח בית
דין · כאן דבר ושלחה ידה ולא אשת שליח בית דין בשהכהו ברשות · מאן דמר
לרבות אשת שליח בית דין בשהכהו שלא ברשות · תני לא אשת שנים ·
הלכה ד׳ זה חומר באדם מבשור כו׳ · הלכה ה׳
המכה אביו ואמו כו׳ · תני והעדים שאמרו מעידין אנו על פלוני שסימא שתי
עיניו כאחת · שהפיל שתי שיניו כאחת אינו נותן לו כלו׳ · זו אחר זו יוצא לחירות
בראשונה ונותן לו דמי שנייה · ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן זאת אומרת שמין לעבדים
בושת · רבי לא בשם רבי יוחנן המקדיש מעש ידי עצמו בולן קודש · חזור ותנא
המקדיש מעשה ידי עבדו יוציא לו מהן פרנסתו והשאר הקדש · הבא את אמר
השאר הקדש והבא את מ בולו קודש · אמ׳ רבי אחא מצווים ישראל לפרנס בני
חורין יותר מעבדים · לא כן אמר רבי יוחנן הקוטע ידי עבד חבירו רבו נוטל נזקו

צערן

צעדו ריפוי שבתו בושתו. והלה יתפרנס מן הצדקה. אמר רבי אחא מצווין ישראל לפרנס עבדים קטעין יותר מן השלימין. והא רבי יוחנן אביל קופד ויהב לעבדיה· שתי חמר ויהב לעבדיה וקרי אנפשיה הלא כבטן עושני עשהו. אמרי תמן במדת הדין. ברם הכא במדת רחמים. הלכה ו׳

חרש שוטה וקטן פגיעתן רעה כו׳. תני והעדים שאמרו מעידים אנו על פלוני שסימא עין עבדו והפיל שינו שכן הרב או׳ ונמצאו זוממין משלמין לעבד· וכו׳ מן אהן עובדא ממר כן· אמר רבי נסה וינן דמרין כן מעידין אנו על פלוני שנכנס תחת ידו שלם ויצא חבול בשתים. יוצא לחירות בראשונה ונותן לו דמי שנייה. הלכה ז׳ התוקע לחבירו נותן לו סלע· הלכה ח׳

אמר רבי עקיבה אפילו עני שבישראל כו׳· תני רב קרני לבעיטה אחת· לרכובה שלש. לסקלונקית חמש עשרה· חד אמר בשם ריש לקיש המבייש את הזקן נותן לו דמי בושתו משלם· חד בר נש איקפד לרבי יודה בר חנינה אתא עובדא קומי ריש לקיש וקנסיה ליט׳ דדהב. רקק והגיע בו הרוק. עד הכן הגיע בו הרוק עד גופו עד כליו· אלא רקק ולא הגיע בו הרוק מהו. אמר רבי יוסי והא אמרה המבייש את חבירו בדברים פטור· תני רבי אבהו קומי רבי יוחנן הרגתה שורי קצצתה נטיעותי. והלה או׳ איני יודע חייב. אמר ל׳ הן תניתה אילין למקרילות למקבילות. אמר ליה אנא הוא דטעית ואינון דמרין כן מעידין אנו איש פלוני שהרג שור פלוני והלה אומר איני יודע חייב. הלכה ט׳ אף על פי שהוא נותן לו כו׳· תני רבי יודה אומר משום רבן גמליאל הרי הוא או׳ ונתן לך רחמים וגו׳· סימן זה יהא בידך כל זמן שאת רחמן המקום מרחם עליך. אינך מרחם אין המקום מרחם לך· רב אמר אדם שסרח לחבירו וביקש ממנו ולא קבלו יעשה שורת בני אדם ויפייסנו דכתי׳ ישור על אנשים וגו׳. ואם עשה כן מה כתי׳ תמן. פדה משאול נפשו מעבור בשחת וגו׳· א״ר יוסה והוא דתימר שלא הוציא לו שם רע אבל הוציא לו שם רע אין לו מחילה עולמית. הלכ׳ יא

האומר סימא את עיני קטע את ידי כו׳. האומר סימא עיני שמזיקתני. קטע ידי שמזיקתני חייב. על מנת לפטור חייב. אמר רבי לעזר כהן שהוא כלאו מתניתא. אבל כהן שהוא כוהן פטור. מילתיה דרבי לעזר משום פגם משפחה. ריש לקיש אמר כהן שהוא כהן והא מתניתא· אבל כהן שהוא כלאו חייב· מילתיה דריש לקיש אמר ששמין לקרובין בושת· תני ישראל שאנסוהו גוים תטלו ממנו ממון חבירו בפניו פטור. נטל ונתן להם חייב· אמר רבי יוסי והוא דתימר בשאמר לו ממון סתם אבל ממון פלוני אפילו נטל ונתן ביד פטור·

הדרן עלך החובל בחבירו

הגוזל עצים ועשאן כלים· צמר ועשאו בגדים משלם כשעת הגזילה. גזל פרה מעוברת וילדה ורחל טעונה וגזזה משלם דמי פרה מעוברת לילד ודמי רחל טעונ׳ להגזז. גזל פרה ועיברה אצלו וילדה. ורחל ונטענה עמו וגזזה משלם כשעת הגזילה· זה הכלל כל הגזלנין משלמין כשעת הגזילה· ב׳ גזל בהמה והזקינה. עבדים והזקינו משלם כשעת הגזילה· רבי מאיר אומר יאמר לו בעבדים הרי שלך לפניך· ג׳ גזל מטבע ונסדק פירות והרקיבו יין והחמיץ משלם כשעת הגזילה מטבע ונפסל תרומה ונטמאת חמץ ועבר עליו הפסח בהמה ונעברה בה עבירה או שנפסלה מעל גבי המזבח או שהיתה יוצאה ליסקל אומר לו הרי שלך לפניך· ד נתן לאומנין לתקן וקילקלו חייבין לשלם. נתן לחרש שידה תיבה ומגדל לתקן וקילקל חייב לשלם· הבנאי שקיבל עליו את הכותל לסותרו ושיבר את האבנים או שהזיק חייב לשלם. היה סותר מצד זה ונפל מצד אחר פטור ואם מחמת המכה חייב. ה׳ נתן צמר לצבע והקדיחו היורה נותן לו דמי צמרו. צבעו באור אם השבח יתר על ההוצאה נותן לו את ההוצאה ואם ההוצאה יתירה על השבח נותן לו את השבח.

ו׳ לצבוע לו אדום וצבעו שחור. שחור וצבעו אדום. רבי מאיר אומר נותן לו דמי צמרו. רבי יהודה אומר אם השבח יתר על ההוצאה נותן לו את ההוצאה. ואם ההוצאה יתירה על השבח נותן לו את השבח. ז׳ הגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו יוליכנו אחריו אפילו למדי· לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו· אבל נותן הוא לשליח בית דין ואם מת יחזיר ליורשיו· ח׳ נתן לו את הקרן ולא נתן לו את החומ׳ מחל לו את הקרן ולא מחל לו את החומ׳. מחל לו על זה ועל זה חוץ מפחות שוה פרוטה בקרן אינו צריך לילך אחריו·

ט׳ נתן לו את החומש ולא נתן לו את הקרן מחל לו על החומש ולא מחל לו על הקרן· מחל לו על זה ועל זה חוץ משוה פרוטה בקרן הרי זה צריך לילך אחריו. י׳ נתן לו את הקרן ונשבע לו על החומש הרי זה משלם חומש על חומש עד שיתמעט הקרן משוה פרוטה. וכן בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר הרי זה משלם קרן וחומש ואשם. יא׳ איכן פקדוני אמר לו אבד משביע אני ואמ׳ אמן והעדי׳ מעידין אותו שאכלו משלם את הקרן הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם. יב׳ איכן פקדוני אמר לו נגנב. משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שגנבו משלם תשלומי כפל· הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם· יג׳ הגוזל את אביו ונשבע לו ומת הרי זה משלם קרן וחומש לבניו או לאחיו אם אינו רוצ׳ או שאין לו לווה ובעלי החוב באין ונפרעין· יד׳ האומר לבנו קונם שאתה נהנה לי אם מת יירשנו. בחיי ובמותי אם מת לא יירשנו ויתן לבניו או לאחיו. ואם אין לו לווה ובעלי החוב באין ונפרעין. טו׳ הגוזל את הגר ונשבע לו ומת הרי זה משלם קרן וחומש לכהנים ואשם למזבח שנ׳ ואם אין לאיש גואל להשיב האשם וגו׳. היה מעלה את הכסף ואת האשם ומת הכסף ינתן לבניו והאש׳ ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה. נתן את הכסף לאנשי משמר ומת אין היורשין יכולין להוציא מידן שנאמר איש אשר יתן לכהן לו יהיה· יו׳ נתן את הכסף ליהויריב ואשם לידעיה יצא· אשם ליהויריב וכסף לידעיה אם קיים האשם יקריבוהו בני ידעיה ואם לאו יחזור ויביא אשם אחר שהמביא גזילו עד שלא הביא אשמו יצא. אשמו עד שלא הביא גזילו לא יצא. נתן את הקרן ולא נתן את החומש אין חומש מעכב:

סליק פירקא

הגוזל עצים ועשאן כלים כו׳· הכא את מר ליבון כשינוי והכא את מר אין ליבון כשינוי. הן דתימר ליבון כשינוי בשעשאו צופים. והן דתימר אין ליבון כשינוי בשהניחו כמות שהוא. מצינו ליבון בלא צופים. שמא יש צופים בלא ליבון. אמר רבי יודן קל הוא שהוקלו כגזלן שישלם כשעת הגזילה. גזל טלית וליבנו אית לך מימר בשעשאו צופים· עוד קל הוא שהוקלו בגזלן שיהא משלם כשעת הגזילה. גזל מריש ובנאו בבירה בית שמאי אומרים יקעקע כל הבירה כולה ויתנינו לו. ובית הלל אומר יתן לו דמיו מפני תקנת שבים. ירד לחרבה ובנייה שלא ברשות שמין לו וידו על התחתונה. בנייה ברשות שמין לו וידו על העליונה. ביקש ליטול אבניו ועציו אין שומעין לו· רבי יעקב בר אחא בשם רבי יהושע בן לוי משום יישוב ארץ ישראל. רב נחמן בר יצחק שאל אילו מי שנכנס לחורבתו של חבירו ופירק חבילתו לשעה וביקש ליטלו שמא אין שומעין לו. כיון דשמע דמר רבי יעקב בר אחא משום יישוב ארץ ישראל אמ׳ והאמירה· אלא בנה במקום שאין ראוי לבנות ונטע במקום שאינו ראוי ליטע. רב אמר שמין לו אלא שמערימין עליו ליכנס לשם כימות החמה וכימות הגשמ׳. אמר לו הא תניתה שמין לו וידו לתחתונ׳· אמר ר׳ זירא והא אמרה גזל שמינה והכחישה מחזיר לו את השומן. אמר רב חסדא והא אמרה גזל כחושה והשמינה מחזירה בעינה מפני שעיברה אצלו וילדה משלם כשעת הגזילה׳ מאן תניתה ר׳ יעקב דתני זה הכלל שהיה רבי יעקב אומר כל גזילה שהוא קימת בעיניה ולא נשתנית מברייתה אומר לו הרי שלך לפניך· והגנב לעולם משלם כשעת הגניבה.

הלכה ב׳ גזל בהמה והזקינה כו׳. רב הונ׳ אמ׳ בשגזל עגל ונעשה שור. אבל גזל שור והזקין או׳ לו הרי שלך לפניך. שמואל אמ׳ אפי׳ גזל עגל ונעשה שור או׳ לו הרי שלך לפניך. תני רב קרנא ואפי׳ גזל עגל ונעשה שור ושבח ומכר משלם תשלומי ד׳ וה׳ עגל· אמ׳ אבוי דשמואל בר אמי בשם רב יהודה הלכה כר׳ מאיר.

הלכה ג׳ גזל מטבע ונסדק כו׳. רב הונא אמר בשפסלתו מלכות. שמואל אמר בשנסדק ודאי· רבי יודה בן פזי בשם רבי יוסי בר חנינה והן שהרקיבו מן הבהמה· אבל אם הרקיבו מתולעת כבריאין הן. רב הונא אמר בשפסלתו מלכות. אבל פסלתו מדינה אומר לו הרי שלך לפניך. שמואל אמר אפילו פסלתו מלכות אומר לו הרי שלא לפניך· רבי יודן לא נחית לבית וועדא. קם עם רבי מנא אמר ליה מה חדות הוה לכון בבי מדרשא יומא דין· אמר ליה מילה פלן. אמר ליה ולאו מתניתא היא תרומה ונטמאת· אמר ליה תיפתר בשניטמאת מאיליה. ולית שמע מינה כלום. חילפיי אמר נשבע לו קודם הפסח אחר הפסח משלם לו חמץ יפה. אמר רבי מנא אזלית לקיסרין ואשכחית לרבי חזקיה דדריש לה משום דר׳ יעקב בר אחא אין אית בר נש פליג על חילפיי שאין משלם חמץ יפה· הכל מודין בחמץ שמשלם חמץ יפה. הלכה ד׳

נתן לאומנין לתקן וקילקלו כו׳· רב הונא אמר והוא שקבע בו מסמר האומן כדי לזכות לכליו· הלכה ה׳ נתן צמר לצבע· רב הונא אמר שהקדיחו סממנין· אבל הקדיחו היורה אומר לו הרי שלך לפניך· שמואל אמר אפילו הקדיחו סממנין אומ׳ לו הרי שלך לפניך· מהו אם השבח יתר על ההוצאה נותן לו ההוצאה. בר נש דיהב לחבריה חמשה מני עמר חמשה מני סממנין ועשרה מני אגריה אמ׳ ליה ציבעיה סומק וצבעי אוכם· אמ׳ ליה אילו צבעתיה סומק הוה טב עשרים וחמשה מני וכדו דצבעתיה אוכם לית הוא טב אלא עשרין מני· את אוכדת דידך אנא לא אוכד דידי· אמר רבי יונה ותשמע מינה בר נש דיהב לחבריה שמנה דינרין דיזבן ליה חיטין משיבריה חבן ליה מציפורי· אמ׳ ליה אילו זבנת לי משיבריא הוון עשרין וחמשה מודיי· כדון דזבנת מציפורי ליתנין

אלא

אל״א עשרין מודיי את אובדית דידך אנא לא אובד דידי· תני הנותן מעות לחבירו ליקח לו חטים ולקח לו שעורים אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו· ותני חורן אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לשניהן· מאי טעמא דרבי יודן שלא נתכוון המוכר לזכות אלא לבעל המעות· ולמה אין חולק עמו שאסור ליהנות מחבירו· מעתה אפילו אמר לו ליקח לו חטים ולקח לו חטים לא נתכוון המוכר לזכות אלא לבעל המעות· וכשעה שאמ׳ לו ליקח חט׳ ולקח לו שעורים לא נתכוון מוכר לזכות אלא ללוקח וקיים מה בידיה· אמר רבי נסא כשע׳ שקים שליחותו ל״א נתכוון המוכר לזכות לבעל המעות· לא קיים שליחותו נתכוון לזכות ללוקח ולמה חולק עמו אמ׳ הואיל ובאת לו הנייה מתחת ידו אף הו׳ חולק עמו· והתיב רבי שמואל בר בא קומי רבי יוחנן והתנינן אחד המקדיש נכסיו ואחד המעריך עצמו אין לו בכסות אשתו ובניו· אמר לו עלת על דעתו לומר בכסות אשתו ובניו· והתנינן ערכי עלי כיון שאמר ערכי עלי לא קבע לעצמו אלא נ׳ סלע· האומר ערכי עלי על מנת שלא לסדר מה שעל אשתי ובני· רבי נסא בשם ר׳ בון בר חייה האומ׳ ערכי עלי על מנת שלא לסדר מחפץ פלו׳ אין מסדרין לו מאותו החפץ· רב הושע׳ בשם שמואל בר אבא זאת אומרת שאין שמין ערכין בן ומטלטלין דבר תורה אלא מדבריהן· הלכה ז׳ הגוזל את חבירו שוה פרוטה כו׳· כיני מתניתא עד שיתמעט חומש האחרון פחות משוה פרוטה· אמר רבי יונתן כמתינת החומש נעשה חומש קרן לא אתיא אלא בשעת עדים ובשעת הקרבן· הלכה י״א איכן פקדוני ואמר לו אבד כו׳· תני אין מקבלין פיקדון מנשים ועבדים וקטנים· קבל מאשה יחזיר לה· מתה יחזיר לבעלה· מעבד יחזיר לו ואם מת יחזיר לרבו· מקטן יחזיר לו· מת יחזיר לאביו ועושה בהן סגולה· וכולן שאמרו בשעת מיתן ייתנו לפלוני שהן שלו יעשה פירוש לפירושו· רבי זבידא בשם רבי בא בר ממל ובלבד בעדים· כהדא איתת דרבי בא בר חנה מי דמכא אמרה אהן קידושא דברתי· והוא אמר לית הוא אלא דידי· אתא עובדא קומי רב אמר אין אדם מצוי לשקר בשעת מיתה· הלכה י״ד האומר לבנו קונם שאת נהנה לי כו׳· אמר רבי ירמיה חמי הדך תנינן הכא האומר לבנו קונם שאת נהנה לי אם מת יירשנו· בחיי ובמותי אם מת לא יירשנו· והתני בחיי אם מת יירשנו· במותי אם מת יירשנו· בחיי ובמותי אם מת לא יירשנו· מה בין אהן דמר חדא חדא להן דמר תרתי תרתי· רב ירמיה ורבי יוסי בן חנינה תרויהון אמרין קונם לבית זה שאיני נכנס בחיי ובמותי כיון שאמר לבית זה אסרו עליו בין בחיים בין לאחר מיתה· אמר רבי יוסי תמינן בנוקן מה ולא תמינן במודרין קונם הנית נכסיי אילו עלי בחיי ובמותי כיון שאמ׳ אילו אסרן עליו בין בחיים בין לאחר מיתה· הל׳ ט״ו הגוזל את הגר כו׳· חילפיי ורבי יוסי בר חנינה אמר דרבי יוסי הגלילי היא דדרש רבי יוסי הגלילי במה הכתוב מדבר בגוזל את הגר ונשבע לו ומת שמשלם קרן וחומש לכהנים ואשם למזבח· ואם אין לאיש גואל· הטעון כפרה חייב· יצא זה שאין טעון כפרה· דדרש רבי עקיבה כשבא מופרין במה הכתוב מדבר בגוזל את הגר ונשבע לו ומת שמשלם קרן וחומש לכהנים ואשם למזבח· שנאמר ואם אין לאיש גואל וגו׳· אין לך אדם בישראל שאין לו גואל אלא זה הגר· רב וריש לקיש אמר רבי עקיבה היא דאמר תושב אשמה בכל מקום·

הלכה י״ו נתן את הכסף ליהויריב כו׳· רבי חזקיה אמר בשתי שבתות פליגין· רבי יוסי אמר בשבת אחת· מאן דמר בשתי שבתות נתן את הכסף ליהויריב במשמר ידעיה ואשם לידעיה במשמר יהויריב יצא· רבי אומר אם מדברי רבי יודן אם הקריבו בני יהויריב את האשם לא נתכפר להן אלא יוליך את הכסף מבני ידעיה אל בני יהויריב ויקריבו בני יהויר׳ את האש׳ ויתכפר להן· זאת אומרת אנשי משמר שזכו במשמר שלא בשבתן מוציאין אותו מידן· מאן דמר בשבת אחת פליגין נתן את הכסף ליהויריב במשמר ידעיה· אשם לידעיה במשמר יהויריב לא יצא כו׳· זאת אומרת אנשי משמר שזכו בקרבן בשבתן אין מוציאין אותן מידן ואם עיבר משמר בני יהויריב· כיני מתניתא ואם היה שעיבר לאחר ימים וזכו בני יהויריב את האשם לא נתכפר להן אלא יוליך את הכסף מבני ידעיה אצל בני יהויריב ויקריבו בני יהוידע את האשם ויתכפר להן· זאת אומרת אנשי משמר שזכו בקרבן בשבתן נתעצלו ולא הקריבוהו מוציאין אותן מידן:

הדרן עלך הגוזל עצים

הגוזל ומאכיל את בניו ומניח לפניהן פטורין מלשלם· אם היה דבר שיש בו אחריות נכסים חייבין לשלם· אין פורטין לא מתיבת המוכסין ולא מכיס של גבאין ואין נוטלין מהן צדקה אבל נוטל הוא מתוך ביתו או מן השוק· ב׳ נטלו מוכסין את חמורו ונתנו לו חמור אחר נטלו הליסטין כסותו ונתנו לו כסו׳ אחר׳ הרי אילו שלו מפני שהבעלין מתייאשין מהן· המציל מיד הנהר מיד הליסטין אם נתייאשו הבעלין הרי אילו שלו· וכן נחיל של דבורים אם נתייאשו הבעל׳ הרי אילו שלו· אמר רבי יוחנן בן ברוקה נאמנת אשה או קטן לומר מיכן יצא נחיל זה· ומהלך לתוך שדהו ונוטל את נחילו ואם הזיק משלם מה שהזיק· אבל לא יקוץ את הסוכה על מנת ליתן דמים· ר׳ ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר קוצץ ונותן דמים: ג׳ המכיר כליו או ספריו ביד אחר אם יצא לו שם גניבה בעיר ישבע כמה הוציא ויטול· ואם לאו לא המנו שאני אומר מכרן לאחר ולקחן זה ממנו· ד׳ זה בא בחביתו של יין וזה בא בכדו של דבש נסדקה חבית של דבש ושפך זה את יינו והציל את הדבש לתוכה אין לו אלא שכרו· אם אמר לו אציל את שלך ואתה נותן לי דמי שלי חייב ליתן לו: ה׳ שטף נהר חמורו וחמור חבירו שלו יפה מנה ושל חבירו מאתים הניח את שלו והציל את של חבירו אין לו אלא שכרו· אם אמר לו אציל את שלך ואתה נותן לי דמי שלי חייב ליתן לו· ו׳ הגוזל שדה ונטלוה מסיקים אם מכת מדינה היא או׳ לו הרי שלך לפניך ואם מחמת הגזלן חייב להעמיד לו שדה· שטפה נהר אומר לו הרי שלך לפניך· ז׳ הגוזל את חבירו או שלוה ממנו או שהפקיד לו בישוב לא יחזיר לו במדבר על מנת לצאת במדבר יחזיר לו במדבר· ח׳ האומ׳ לחבירו גזלתיך והלויתני הפקדת אצלי ואיני יודע אם החזרתי לך ואם לא החזרתי לך חיי׳ לשלם· אבל א״ל איני יודע אם גזלתיך ואם הלויתני אם הפקדתה אצלי ואם לא הפקדתה פטור מלשלם· ט׳ הגונב טלה מן העדר והחזירו מת או נגנב חייב באחריותו· אם לא ידעו הבעלים בגניבתו ובחזירתו מנו את הצאן והיא שלימה פטור מלשלם· י׳ אין לוקחין מן הרועים צמר וחלב וגדיים ולא משומרי פירות עצים ופירות אבל לוקחין כלי פשתן בגליל מן הנשי׳ ועגלים בשרון וכולן שאמרו להטמין אסור ולוקחין בצים ותרנגולין בכל מקום· י״א מוכין שהכובס מוציא הרי אילו שלו· שהסורק מוציא הרי הן של בעל הבית הכובס נוטל שלשה חוטין והן שלו יותר מיכן של בעל הבית ואם היה שחור על גבי לבן נוטל את הכל והן שלו· י״ב החייט ששייר מן החוט כדי לתפור בו מטלית שהיא שלש על שלש חייב להחזיר לבעלין· מה שהחרש מוציא במעצד הרי אילו שלו ובכשיל של בעל הבית· ואם היה עושה אצל בעל הבית אף הנסורת של בעל הבית:

סליק פירקא

הגוזל ומאכיל את בניו כו׳. תני ישראל שלוה בריבית ועשה תשובה חייב להחזיר· מת והניח לפני בניו עליו הכתו׳ אומ׳ יכין וצדיק ילבש· והניח לפניהן פרה או טלית חייבין להחזיר· אזל תמיה לגזילייא· אם היה דבר שיש לו אחריות חייבין להחזיר· איזהו דבר שיש לו אחריות· רבי יונתן אומר כשהניח לפניהן קרקע· ריש לקיש אמר כשהניח לפניהן גוף הגזילה· רב אמר יורש כמשועבד· כשם שאין מלוה בעדים גובה במשועבדין כך אינה גובה מיורשין· שמואל אמר דאיקני אינו גובה ממשועבדין· הא מבני חרי גובה· ולית היא פליגא על רב דרב אמר יורש כמשועבד כשם שאין מלוה בעדי׳ גובה במשעבדין כך אינה גובה מיורשין· פתר לה בשהניח לפניהן קרקע· ואפילו כשמואל לית היא פליגא לא כן אמר שמואל דאיקני אינו גובה ממשועבדין· פתר לה בשהניח לפניהן גוף הגזילה· גזל טלית ונתנה לאחר· רבי לעזר בשם רבי חייה אמר מוציאין מראשון ולא משיני· רבי יוחנן אמר בשם רבי ינאי מוציאין אף מן השני· רבי בא בר ממל אמ׳ אף רבי חייה כדעתיה דרבי חייה אמר מוציאין אף משני· נתחלפו כליו בבית האומן ישתמש בהן ויצא ויבקש את שלו· בבית האבל או בבית המשתה אל ישתמש בהן אלא יצא ויבקש את שלו· אמר רבי בא בר חנה לא והא רבי חייה חביבי פתר לה אלא כגון הדין בר קודא שכל הנוטל מאצלו נוטל ברשות וכל המניח אצלו מניח ברשות· הגנבי׳ שבאו במחתרת ועשו תשובה חייבין להחזיר· עשה אחד מהן תשובה חייב להחזיר את שלו· ואם היה מוציא ונותן להן הוא משלם על ידי כולן· תני הגוזל ומאכיל בניו בין גדולים בין קטנים פטורין מלשלם· הניח לפניהן בין גדולים בין קטנים חייבין לשלם· סומכוס אומר גדולי׳ חייבין קטנים פטורין· אם אמרו אין אנו יודעין אם עשה אבינו חשבון באחרונה הרי אילו פטורי׳· התיב ר׳ בא בר ממל הגע עצמך כשהניח לפניהן קרקע לא הכל מהן לומר אין אנו יודעין מה חשבון עשה אבינו באחרונה· התיב רב המנונא הגע עצמך שהיתה גזילה מפורסמת לא הכל מהן לומר אין אנו יודעין מה עשה אבינו חשבון באחרונה· והתיב רב ששת אפילו קטנים נטענין להן בבית דין מה אית לך למימר· אמר רבי מנא תיפתר בשטענו הן אין אנו יודעין כו׳· ידעין אנן דעסק אבונן עמך על הדין חושבנא· ולית נן ידעין מה נפק מדינא· הלכה ב׳ נטלו מוכסין כו׳· תני המציל מן הגייס מן הדליקה משטנית הים משלולית הנהר הרי אילו שלו· וכן נחיל של דבורים אם נתייאשו בעליו הרי אילו שלו· רבי חיננא בר פפא בשם רבי יוחנן מתניתא בנחיל שגזלו מן ההליכה ובפורח ובלבד על אתר אבל אם יצא וחזר אני אומר מפני יראה ופיתוי אברה· תני ר׳ ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה או׳ תניי בית דין הוא לקוץ והסוכה ונותן דמים שעל מנת

כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ׳ הלכה ג׳ הבכיר כליו או ספריו כו׳ · אמר רבי בא בר ממל בדין הוא שלא ישבע ולמה אמרו ישבע שלא יהו בעלי בתים נשפלין לגנבים · רבי יהושע בן לוי אמ׳ והוא שיצא לו שם שנגנבו ספריו · רב אמר צריך להביא ראייה שלן עמו באותו הלילה · אסי אמר אם טען לומר מפלוני לקחתים נאמן ׳ אתא עובדא קומי רבי נסא ולא קביל · מה פליג · אמר בר נש דעקן והוה בגין כן לא קביל׳ הלכה ד׳ זה בא בחביתו של יין כו׳ · תני שנים במדבר כד זה חבית מים וכד זה חבית דבש נסדק חבית מים תני בית דין הוא שישפוך זה דבשו ויציל את מימיו שהמים בחייה במדבר ולא הדבש ׳ תני פועל ועני שעלו לראש אילן ושברו סוכה בזמן שדרך פועלין לעלות באילן פטורין ואם לאו חייבין · הלכה ה׳ שטף נהר את חמורו כו׳ · תני הניח שלו להציל של חבירו ועלה של חבירו מאיליו אין נזקק לו כלום · אלא הניח שלו להציל של חבירו ועלה שלו מאיליו מהו דיימר לו נתייאשתי · נישמעינה מהדא שטף נהר חמורו והיה צווח ואו׳ לא נתייאשתי · ריש לקיש אמר כל זמן שצווח לא נתייאש · רבי יוחנן אמר חזקה מיאש הוא ·

הלכה ו׳ הגוזל שדה מחבירו כו׳ · אמר רבי יוחנן והלא אמרת אין הקרקע נגזלת · ולמה אמרו חייב להעמיד לו שדה · קנס קנסוה · נטלוה מסיקין מן הגזלן מתחת הגזל מהו דו יכיל מימ׳ ליה בכל מקום הב לי דידי ומאן דבעי ייתי ויסב מיני · ר׳ יהושע בן לוי אמר אין אדם נתפש על חבירו וחייב ליתן לו אלא בארנון וגולגלת · רב אמר יכיל מימר ליה את שרי עביטך מיני ·

הלכה ח׳ האומר לחבירו גזלתיך כו׳ · רבי יוחנן אמר בבא ליצאת ידי שמים · גזלתיך והלויתני · הפקדתה אצלי והחזרתי לך והלה אומר איני יודע· רבי ירמיה סבר מימר חייב להעמיד לו בן הדין · רבי יוסי סבר מימר עוד הוא לצאת ידי שמים ׳ הוצאתי מן הכיס ונתתי לך · והוא אומר איני יודע ׳ רב הונא אמר אופרין לו את לית ידע אהן ידע · הלכה ט׳ הגונב טלה מן העדר כו׳ · אמר רבי יוחנן אם ידעו הבעלים בגניבה צריכין לידע בחזירה · לא ידעו בגניבה אין צריכין לידע בחזירה · ריש לקיש אמר אף על פי שלא ידעו בגניבה צריכין לידע בחזירה · אמר ר׳ לעזר אין הוה בגון הדין ברחא אין צריכין לידע בחזירה · מה בגון אהן ברחא ׳ אית דמרין חוטרא · אית דמרין פנדורה׳ אית דמרין תיישא רבא · הלכה י׳ אין לוקחין מן הרועים כו׳ · תני אין מקבלין פקדונות לא מנשים ולא מעבדים ולא מקטנים ׳ קיבל מן האשה יחזיר לה ׳ מתה יחזיר לבעלה ׳ הלכה יא׳ מוכין שהכובס מוציא כו׳ · אבא הושעיה איש טרייא הוה קצר והוה עבד ליה חדא איסטרכין מן חד עמר דלא יהווך ברייתא אמרין כדידין לכש · הלכה יב׳ החוט ששייר מן החוט כו׳ · תני רבי חייה מלא מחט · דבי רבי חייה פתרין לה כפליים כמלוא מחט ׳ תני בר קפרא כמלא משיכת המחט · דבי רבי ינאי פתרין לה כפליים כמשיכת מחט · מה ופליג ׳ מה דתני רבי חייה מלא מחט דבי רבי ינאי פתרין לה כפליים כמלא מחט · מה דתני בר קפרא מלא משיכת מחט דבי רבי ינאי פתרין לה כפליים כמשיכת מחט :

הדרן עלך הגוזל ומאביל

וסליקא לה מסכת בבא קמא

בבא מציעא

שנים

אוחזין בטליה זה אומר אני מצאתיה וזה אום אני מצאתיה זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי · זה ישבע שאין לו בה פחות מחצייה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחצייה ויחלוקו זה אומר כולה שלי וזה אומר חצייה שלי האומ׳ כולה שלי ישבע שאין לו בה פחות משלשה חלקים וזה אומר חצייה שלי ישבע שאין לו בה פחות מרביע זה נוטל שלשה חלקים וזה נוטל רביע · ב׳ היו שנים רוכבין על גבי בהמה או שהיה אחד רוכב ואחד מנהיג זה אומר כולה שלי · וזה אומר כולה שלי זה ישבע שאין לו בה פחות מחצייה וזה ישבע שאין לו בה פחו׳ מחצייה ויחלוקו · בזמן שהן מודין או שיש להן עדים חולקין שלא בשבועה · ג׳ היה רוכב על הבהמה וראה את המציאה ואמר לחבירו הניה לי נטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה · אם משנתנה לו אמר אני זכיתי בה תחילה לא אמר כלום ·

ד׳ ראה את המציאה ונפל לו עליה ובא אחר והחזיק בה זה שהחזיק בה זכה בה · ראה אותן רצין אחר המציאה אחר צבי שבור · אחר גוזלות שלא פירחו ואמר זכת לי שדי זכת לו · היה צבי רץ כדרכו או שהיו הגוזלות מפריחין ואמר זכת לי שדי לא אמר כלום · ה׳ מציאת בנו ובתו הקטנים ועבדו ושפחתו הכנענים ומציאת אשתו הרי אילו שלו · מציאת בנו ובתו הגדולים ועבדו ושפחתו העברים מציאת אשתו שגירשה אף על פי שלא נתן לה כתובתה הרי אילו שלהן · ו׳ מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר · אם אין בהן אחריות נכסים יחזיר מפני שאין בית דין נפרעין מהן דברי רבי מאיר ׳ וחכמים אומרים בין כך ובין כך לא יחזיר מפני שבית דין נפרעין מהן ׳ ז׳ מצא גיטי נשים ושיחרורי עבדים דייתיקי מתנה ושוברין הרי זה לא יחזיר שאני או׳ כתובין היו ונמלך עליהם שלא ליתנן · ח׳ מצא איגר׳ שום ואיגרות מזון ושטרי חליצה ומיאונין ושטרי בירורין וכל מעשה בית דין הרי זה יחזיר · מצא בחפיסה או בגלוסקמא תכריך של שטרות או אגודה של שטרות הרי זה יחזיר · וכמה היא אגודה של שטרות שלשה קשורין זה בזה ׳ רבן שמעון בן גמליאל או׳ אחד · לוה משלשה יחזיר ללוה ׳ שלשה לוין מאחד יחזיר למלוה · מצא שטר בין שטרותיו ואין ידוע מה טיבו יהא מונח עד שיבא אליהו ׳ אם יש עמהן סימפון יעשה מה שבסימפון :

סליק פירקא

שנים אוחזין בטלית כו׳ · תני אדם שאמר לחבירו תן לי מנה שאתה חייב לי · אמר לו לא היו דבר׳ מעולם ׳ הלך והביא עדים שחייב לו חמשים זוז ׳ רבי חייה רבה אמ׳ הודיית עדים כהודיית פיו וישבע על השאר׳ רבי יוחנן אמר אין הודיית עדים כהודיית פיו שישבע על השאר · אמר רבי לא מתנים אחוזין בטלית דרבי חייה רובה כבין שתפוש בחצייה ׳ אלא כמי שהביא עדים שחצייה שלו ותימר נשבע ונוטל אוף הכא דמייא ליה ׳ רבה בר ממל ורב עמרם סליקו הן דרב ביני אמר ליה אין מוסרין שבועה לחשוד ׳ אמר ליה אפילו לשון שבועה אין מוסרין לו · כיצד נשבע ׳ רב הונא אמר שבועה שיש לי בה ואין לי בה פחות מחצה פרוטה · אמר רבי יוחנן אם מזו שבועת תקנה היא ׳ תני שנים שהיו תופסין בשטר זה אומר שלי ואבד ממני וזה אומר שלי הוא שפרעתיו לך יתקיים השטר בחותמיו דברי רבי · רבן גמליאל אומר יחלוקו ׳ אמר רבי לעזר הכל הולך אחר התפוס בעדים · אמר רב חסדא אין שמעתיה אתיית כרבי שמעון ׳ זה אומ׳ חצייה שלי וזה אומ׳ שלישה שלי והאומ׳ חצייה שלי ישבע שאין לו בה פחות מרביע ׳ והאומ׳ שלישה שלי ישבע שאין לו בה פחות משתות · כללו של דבר אינו נשבע אלא על חצי שהודה ·

הלכה ב׳ היו שנים רוכבין על גבי בהמה כו׳ ׳ אמר רבי הונא תניי תמן אשה שהיתה רכובה על גבי בהמה ושנים מנהיגין אותה ואומרת אילו עבדי והחמור והמשאוי שלי · וזה אומר זו אשתי וזה עבדי והחמור והמשאוי שלי ׳ וזה אומר זו אשתי וזה עבדי והחמור והמשאוי שלי · צריכה גט משניהן · וצריכה לשחרר את שניהן ׳ ושניהן משחררין זה את זה ובחמור ובמשאוי שלשתן שוין · הלכה ג׳ היה רכוב על הבהמה כו׳ ׳ אמר רבי יצחק הדא הלכתא לית שמע מינה כלום לא בראשה ולא בסופה · היה רכוב על גבי בהמה וראה את המציאה ואמר לחבירו תניה לי נטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה ׳ אילו אמר זכה לי זכה · הדא לית שמע מינה כלום לא ברישא ולא מסיפא · הלכה ד׳ ראה את המציאה כו׳ · ריש לקיש אמר אבא כהן ברדלייה אדם זוכה במציאה בתוך ד׳ אמות שלו · רבי יוחנן אמר והוא שתפול לתוך ידו · מתניתא פליגא על ריש לקיש נטל מקצת הפיאה וזרקה על השאר אין לו בה כלום · אמר תיפתר בשלא אמר יזכו לי בד׳ אמות שלי · ומור דכתרה נפל עליה ופרס טליתו עליה מעבירין אותו ממנה ׳ עוד היא בשלא אמר יזכו לי בד׳ אמות שלי · והתני רבי חייה שנים שהיו מתכתשין בעומר ובא עני וחטפו מלפניהן זכה בו · עוד היא בשלא אמר יזכו לי בד׳ אמות שלי ׳ והתנינן ראה את המציאה ונפל עליה ובא אחר והחזיק בה ׳ זה שהחזיק בה זכה בה · עוד היא בשלא אמר יזכו לי בד׳ אמות שלי · והתנינן קרוב לה מגורשת ׳ קרוב לו אינה מגורשת ׳ מחצה למחצה מגורשת ואינה מגורשת · חזקיה אמר כשבר הליבלר היא מתניתא · והתיבן והכתו׳ ואני בעוניי הכינותי וגו׳ · והכי אם בנתונין בתוך ידו עשיר הוא ׳ אי בשאינן נתונין לתוך ידו יש אדם מקדיש דבר שאינו שלו · הוי אומ׳ בנתונין בתוך ד׳ אמות שלו · אמר רבי אבין מהו בעוניי שאין עשירות לפני מי שאמר והיה העולם · דבר אחר שהיה מתענה ומקדיש סעודתו לשמים ׳ תני האומ׳ יזכה לי ביתי במציאה שנפלה לתוכה לא אמ׳ כלום ׳ יצא שם למציאתו ודבריו קיימין ׳ מהדא אריסה ודרבי בא בר מינא סליק לדיקלא

אשכח גוזלין ונסתון · אזל שאיל לרב לא אמר ליה כלום · אזל חזר אמר רבי בא בר מינא קשייא לן הריתא חזר והייתר מבציאתו · הלכה ה׳ מציאת בנו ובתו הקטנים כו׳ · אמר רבי יוחנן בשאינן טפולין לאביהן · אבל אם היו טפולין לאביהן מציאתן שלו · ריש לקיש אמר אין אד׳ זוכה לחבירו במציאה · אר׳ לא דבר ר״ש אכן אלא דקשי׳ ליה על הדא דתני ר׳ הושעיה השוכר את הפועל לעשות בכל מלאכה מציאתו לבעל הבית · אמר ר״ל אדם שיש בו רשות לחזור בו תהא מציאתו לרבו · מה בין עבדו ושפחתו העברי׳ לעבדו ושפחתו הכנענים · אמ׳ ר׳ יוחנן עבדו ושפחתו העברי׳ הא״ל ואינו רשאי לשנותו ממלאכתו מציאתו לעצמו · עבדו ושפחתו הכנעני׳ הא״ל ורשאי לשנותן ממלאכתן מציאתן לרבן · התיבון הרי אשתו שאינו רשאי לשנות ממלאכתה ומציאתה שלו · דתנינן תמן כופה לעשות בצמר ואינו כופה לעשות בדבר אחר · אמר רבי בא בר מינא ורבי יסא בשם רבי יוחנן טעם אחר באשה · כה טעם אחר באשה · רבי חגיי אמר כפני הקטטה · רבי יוסה אומר שלא תהא מברחת ניכסי בעלה ואומרת מציאה היא · התיבון בעדים · לא אסרו זה אלא כפני זה · מציאת אשתו שגירשה · רבי יוסנא בשם רבי אחא אדם שגירש אשתו ולא נתן לה כתובת׳ חייב במזונותיה עד שיתן לה פרוטה אחרונה · אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן מציאת אשתו שגירשה · אמר רבי הושעיה שלא תאמר הואיל וחייב במזונותיה עד שיתן לה פרוטה האחרונה תהא מציאתה שלו לפום כן צרך מתניתא · הלכה ו׳ מצא שטרי חוב כו׳ · תני בשם רבי מאיר בין שטר שיש בו אחריות נכסין · ובין שטר שאין בו אחריות נכסים גובה מנכסין בני חורין · על דעתיה דר׳ מאיר לאי זה דבר הוא מחזיר · לצור על פי צלוחיתו · רב אמר יורש כמשועבד · כשם שמלוה בעדים אינה נגבית ממשועבדין · כך אינה נגבית מן היורשין · שמואל אמ׳ דאיקני אינ׳ גובה ממשועבדין · הא מבני חרי גבי · הבא את מר גובה והבא את מר אינו גובה · לא דמי מי ששיעבד מקצת · למי שלא שיעבד כל עיקר · אמר רבי לעזר שאני אומר כתב ללוות ולא לוה · אמר רבי לעזר אם היה הלוה מודה הרי זה יחזיר · אמר רבי לעזר אם הוחזק השטר ביד המלוה הרי זה יחזיר · ותליתהון מתכרן · וחכמים אומרים בין כך ובין כך לא יחזיר · רבי אבהו בשם רבי יוחנן כפני קינוניא · רבי יסא בשם רבי יוחנן אם היה זמנו יוצא לבו ביום יחזיר · הלכה ז׳ מצא גיטי נשים כו׳ · תני מצא גיטין וכתובות הרי זה יחזיר וכתוב׳ לא והא חזקה שטר שלוה בו ופרעו לא יחזור ויגבה בו כפני מירע כוחן של לקוחות · רבי יסא בשם רבי יוחנן ואפילו לבו ביום · רבי זירא בעא קומי רבי יסא הבא את מר אפילו לבו ביום · והבא את מר אם זמנו יוצא לבו ביום יחזיר · א״ל אדם מצוי ללות ולפרוע לבו ביום · ואין אדם עשוי לפרוע וללות לבו ביום · רבי חגיי בעא קומי רבי יסא הוא הזמן והן העדים והוא המלוה מהו כפני מרע כוחן של לקוחות · אמר ליה בשלא נשתעבדו נכסי׳ · ויש אומרים בשלא חתמו העדים על אותה המלוה · הלכה ח׳ מצא איגרות שום כו׳ · רב ירמיה בשם רב אם היה אישר הדיינין הרי זה יחזיר · רבי חבא אבוי דרבי הושעיה אמר אשלי דיינין שבגליו׳ גזלי דיינין שבארץ ישראל · רב המנונא אמר נכתבה אתו באחד בניסן ניתן הכסף בעשרה בניסן צריכין לכתוב אף על פי שכתבנו כתב באחד בניסן כן נגמר שיתן הכסף בעשרה בניסן · רב ירמיה בשם רב סיכפון שיוצא מתחת ידי המלוה בכתב ידי המלוה פסול אני אומר מתעסק היה בשטרותיו · הא מתחת ידי אחר כשר · רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל לעולם אין סיכפון כשר עד שיצא מתחת ידי המלוה בכת׳ ידי הלוה · והתני׳ שלא פיקדנו אבא ושלא אמ׳ לנו אבא ושלא מצינו שטר בין שטרותיו שט׳ זה פרוע · הא אם נמצא פרוע · מאי כדון · אמ רבי יוסי בי רבי בון תיפתר כגון הדא דייתיקי שאין אדם מצוי לפגם דייתיקן שלו :

הדרן עלך שנים אוחזין בטלית

אילו מציאות שלו ואילו שחייב להכריז · אילו מציאות שלו מצא פירות מפוזרין · מעות מפוזרות כריכות ברשו׳ הרבי׳ ועיגולי דבילה וככרו׳ של נחתום מחרוזות של דגים וחתיכות של בשר וגיזי צמר הבאות ממדינתן ואניצי פשתן ולשונו׳ של ארגמן הרי אילו שלו · ב׳ רבי יהודה אומר כל דבר שיש בו שינוי חייב להכריז כיצד מצא עיגול ובתוכו חרס ככר ובתוכו מעות · רבי שמעון בן אלעזר אומר כל כלי אנפוריא אינו חייב להכריז · ג׳ ואילו חייב להכריז מצא פירות בכלי או כלי כמות שהוא · מעות בכיס או כיס כמות שהוא · ציבורי פירות וציבורי מעות שלשה מטביעות זה על גבי זה · כריכות ברשות היחיד וככרות של בעל הבית וגיזי צמר הלקוחות מבית האומן כדי יין וכדי שמן חייב להכריז · ד מצא אחר הגפה או אחר הגדר גוזלות מקושרין או בשבילין שבשדות הרי זה לא יגע בהן · מצא כלי באשפות אם מכוסה לא יגע בו · ואם מגולה נוטל ומכריז · מצא בגל או בכותל ישן הרי אילו שלו · מצא בכותל חדש מחציו ולחוץ שלו מחציו ולפנים של בעל הבית · אם היה משכירו לאחרים אפילו מצא בתוך הבית הרי אילו שלו · ה׳ מצא בחנות הרי אילו שלו בין התיבה לחנוני הרי הוא של חנוני · לפני השולחני הרי הוא שלו בין הכסא ולשולחני הרי הוא של שולחני · לקח פירות מחבירו או ששילח לו חבירו פירות ומצא בתוכו מעות הרי אילו שלו · ואם היו צרורין נוטל ומכריז · ו׳ אף השמלה היתה בכלל כל אילו ולמה יצאת להקיש אליה אלא מה השמלה מיוחדת שיש בה סימנין ויש לה תובעין אף כל דבר שיש לו סימנין ויש לו תובעין חייב להכריז · ז׳ עד אימתי חייב להכריז עד כדי שידעו בו שכינים דברי רבי מאיר רבי יהוד׳ אומ׳ שלשה רגלי׳ ואחר רגל האחרון שבעת ימים כדי שילך לביתו ג׳ ויחזור שלשה ויכריז יום א׳ · ח׳ אמר את האבידה ולא אמר את סימניה הרי זה לא יתן · והרמאי אף על פי שאמר את סימניה הרי זה לא יתן לו שנאמר עד דרוש אחיך אותו · עד שתדרוש את אחיך אם רמאי הוא ואם אינו רמאי · ט׳ כל דבר שהוא עושה ואוכל יעשה ויאכל · ודבר שאינו עושה ואוכל ימכר שנאמר והשבותו לו · ראה היאך תשיבנו לו מה יהא בדמים רבי טרפון אומר ישתמש בהן לפיכך אם אבדו חייב באחריותן · ר׳ עקיב׳ אומ׳ לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן · י׳ מצא ספרים קורא בהן אחת לשלשים יום · ואם אינו יודע לקרות גוללן · אבל לא ילמד בהן בתחילה ולא יקרא אחר עמו · מצא כסות מנער׳ אחת לשלשי׳ יום ושוטחה לצורכ׳ אבל לא לכבודו · כלי כסף וכלי נחושת משתמש בהן לצורכן אבל לא לשחקן · כלי זהב וכלי זכוכית לא יגע בהן עד שיבוא אליהו · מצא שק או קופ׳ אם אין דרכו ליטול הרי זה לא יטול · יא׳ אי זו היא אבידה מצא חמור ופרה רועין בדרך אין זו אבידה · חמור וכליו הפוכין ופרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה · החזירה וברחה · החזירה וברחה אפילו ארבעה וחמשה פעמים חייב שנ׳ השב תשיבם · היה בטל מן הסלע לא יאמר לו תן לי סלע אלא נותן לו שכרו כפועל · בטל אם יש שם בית דין מתנה עמו בפני בית דין · אין שם לפני מי יתנה שלו קודם · יב׳ מצאה ברפת אינו חייב בה · ברשות הרבים חייב בה · היתה בין הקברות אל יטמא לו · אם אמר לו אביו היטמא או שאמ׳ לו אל תחזיר הרי זה לא ישמע לו פירק וטען פירק וטען אפי׳ ארבעה וחמשה פעמים חייב שנ׳ עזוב תעזוב · הלך וישב לו אמר לו הואיל ועליך מצוה אם רצית לפרוק פרוק פטור · שנ׳ עמו · היה חולה או זקן חייב · מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון · ר״ש אומ׳ אף לטעון · ר׳ יוסי הגלילי או׳ אם היה עליו יותר כמשאו אין זקוק לו שנא׳ תחת משאו משאוי שהוא יכול לעמוד בו · יג׳ אבידתו ואבידת אביו שלו קודמת · אבידתו ואבידת רבו שלו קודמת · אבידת אביו ואבידת רבו של רבו קודמת לשל אביו שאביו הביאו לחיי העולם הזה · ורבו שלימדו חכמה הביאו לחיי העולם הבא · אם היה אביו שקול כנגד רבו אבידת אביו קודמת · היה אביו ורבו נושאין משאוי מניח את של רבו · ואחר כך מניח את של אביו · היה אביו ורבו בבית השבי פודה את רבו ואחר כך פודה את אביו · אבל אם היה אביו תלמיד חכם פודה את אביו ואחר כך פודה את רבו :

סליק פירקא

אילו מציאות שלו כו׳ · מניין לייאוש בעלין מן התור׳ · ר׳ יוחנן בשם ר״ש בן יהוצדק כן תעש׳ לחמורו וגו׳ · את שאבוד לו ומצוי לך את חייב להכריז · ואת שאינו אבוד לו ומצוי לך אין את חייב להכריז · יצא ייאוש בעלים שאבוד ממנו ומכל אדם · תני מצא כריכות בר״ה אינו חייב להכריז · ברשות היחיד חייב להכריז · אלוכמ׳ בין בר״ה בין ברשו׳ היחיד חייב להכריז · עיגולי דבילה · הדא דתימר באילין עיגולייא רברביא ברם באילין זעירייא דאתיין מבצרה חייב להכריז משו׳ סימני מקו׳ · חתיכות של בשר ובתוכן ככר אחת או כוליה אחת חייב להכריז · מחרוזו׳ של דגים ובתוכן ירק א׳ או לכים א׳ חייב להכריז · הלכה ב׳ ר׳ יהוד׳ אומר כל דבר שיש בו שינוי בו · תני במשוקע בו׳ הבא את מר במשוקע בו · וכא את מר בנתון בו דרך הנוח · הן דתימר במשוקע בו ברשות הרבים · והן דתימר בנתון בו דרך הנוח ברשות היחיד · ואפילו ברשות הרבים בנתון בו דרך הנוח אני אומר דרך נפילה נפלת עליו · רבי שמעון בן אלעזר אומר כלי אנפוריא אינו חייב להכריז · אמרה רבי יוחנן ותני לה ואילו הן כגון כדי מחטין וצינוריות ומחרוזות של קרדומות · אמוריה דרבי יצחק בר טבליי אשכח עזיל כריך במקטורה · אתא גבי רבי יצחק ואורי ליה כהדא דרבי שמעון בן אלעזר דמתניתן · אמוריה דרבי יוחנן אשכח עזיל כריך במקטורא · אתא לגבי רבי יוחנן אמר ליה הן אשכחתיניה בסימטא בפלטיא · דו בעי מיפתריניה כהדא דרבי שמעון בן אלעזר דמתניתן · הלכה ג׳ ואילו חייב להכריז כו׳ · רב יהודה אמ׳ שלשה מטביעות של שלשה מלכים · אמ׳ רבי אלעזר ואפילו שלשתן של מלך אחד ועשויין גודלין · של ג׳ מלכי׳ ועשויין שלש׳ גודלין או אפי׳ שלשתן של מלך אחד ועשויין גודלין · כדי יין וכדי שמן חייב להכריז · אמר רבי יוחנן אי זהו כגון ארון מצובה אין חייב להכריז ·

להכריז · מהו כגון אהן מעוטה · כגון אהן קרצפא של שלשה בני אדם מבין
דלא ידע למאן מחזרה אין חייב להכריז · אמר רבי יוסי את שמע מינה בר נש
הוה מהלך הורי רבי תלפתא נפל מיניה חד דינר מבין דלא ידע למאן מחזרה
אינו חייב להכריז · שמעון בר ווה הוה מהלך הורי ר' לעז' נפל מיניה דינר ארשטיה
ליה שמעון בר ווה · אמ' ליה כבר נתייאשתי מיניה · אמרי לא איתכוון רבי לעזר
אלא לזכמיה לרבי שמעון בר ווה בגין דהוה אינש מסכן · הלכה ד'
מצא אחר הגפה כו' · רב יהודה אמר ובלבד גוזלות מקושרין בכנפיהן · רבי בא
בר זבדא אשכח חמר מכסי בתפוסה ונסתיה · אזל שאל לרב אמר ליה לא עבדית
טבות · אמ' ליה חזריה א"ל לא דנימר אתא מריה בעי ליה ולא אשכחיה ואתייאש
מיניה · תני מצא באשפה חייב להכריז שדרך האשפה להתפנות · מצא בגל
ובכותל ישן הרי אילו שלו שאני אומ' של אמוריים הן · תני מצא בין פסים לפסים
בן האגף ולפנים כלפנים · מן האגף ולחוץ כלחוץ · אם היה מפולש לפנים אפי'
מוציאו ולחוץ הרי אילו של בעל הבית · אם היה מפולש לחוץ אפילו מוציאו
ולפנים הרי אילו של מוצאיהן · היה משכירן לאחרים אפילו מצא בתוך הבית
הרי אילו שלו · אמר רבי ירמיה בפונדק איתפלגון · אבל בחצר כל עמא מודו
שחייב להכריז · אמר רבי יוסי בחצר איתפלגון · אבל בפונדק כל עמא מודו
שהוא של מוצאו · הלכה ה' מצא בחנות הרי אילו שלו כו' · א"ר לעזר
כיני מתניתא על גבי כמא שלו · על גבי תיבה שלו · שמעון בן שטח הוה עסיק
בההוא כיתנא אמרין ליה תלמידוי ר' ארפי מינך ואנן זבנין לך חדא חמר ולית את
לעי סגין · אזלון זבנון ליה חדא חמר מחד סירקאי ותלי ביה חדא מרגלי אתון
לגביה אמרין ליה מן כדון לית את צרי' לעי תובן · אמ' לון למה אמרין ליה זבנינן
לך חד חמר מחד סירקי ותלי ביה חדא מרגלי · אמ' לון וידע בה מרה · אמרין
ליה לא · א"ל לון איזל חזר · לא כן אמר רב הונא ביבי בר גוזלון בשם רב והתיבון
קומי רבי אפילו כמאן דמר גזילו של גוי אסור כל עמא מודיי שאבידתו מותרת ·
מה אתון סברין שמעון בן שטח ברברון הוה בעי הוה שמעון בן שטח משמע בריך
אלההון דיהודאי מאגר כל הדין עלמא · וידא אמרה דא · רבי חנינה משתעי
הדין עובדא רבנין סבייא זבנין חד כרי דחיטין מאילין דאיסרטוס ואשכחון ביה
חדא צררא דדינרי וחזרוניה להן אמרין בריך אלההון דיהודאי · אבא אושעיה
איש טורייא אמרה אתון להן לי אהן מהו חשוב עלי אית לי טבין מיניה אית לי
סגין מיניה אמר ליה אוריתא גזרת דנחזור אמר בריך אלההון דיהודאי · רבי
שמואל בר סוסרטי סלק לרומי אובדת מלכתא דילמיה דידה ואשכחיה · אפקת
כרוז במדינתא מאן דמחזור לה כגו תלתי' יומין יסב אבן ואבן · בתר תלתי' יומין
איתרים רישיה · לא חזריה גו תלתי' יומין · בתר תלתי' יומין חזריה אמר' ליה לא
הוית במדינתא אמר לה אין · אמרה ליה ולא שמעת קלא דכרוזא אמר לה אין ·
אמרה ליה ומה מר אמר לה מאן דמחזור לה גו תלתים יומין יסב אבן ואבן · בתר
תלתי' יומין יתרים רישיה · אמרה ליה ולמה לא חזרתיניה גו תלתי' יומין · אמ' לה
דלא תימרון בגין דחלתיך עבדית אלא בגין דחלתיה דרחמנא · אמרה ליה בריך
אלההון דיהודאי · אלכסנדרוס מקדון סליק גבי מלכא קצייא חמא ליה דהב סגין
כסף סגין · א"ל לא דהבך ולא כספך אנא צריך לא אתית אלא מיחמי פרוכסין
דידכון הך אתון יהבין הך אתון דיינין · עד דנו עסוק עימיה אתא בר נש חד דאין
עם חבריה דזבן חדא חלקה וחספתה ואשכחון בה סימא דדינרי · אהן דזבן הוה
מר קיקלתא זבנית סימא לא זבנית · אהן דזבין הוה מר קיקלתא וכל דאית בה
זבנית · עד דאינון עסיקין דין עם דין אמ' מלכא לחד מינייהו אית לך בר דכר א"ל
אין · אמר לחבריה אית לך ברת נוקבה אמר ליה אין · אמר לון אסבון דין לדין
וסימא יהוי לתריהון · שרי גחיך · אמר ליה למה את גחיך לא דנית טבאות · אמר
ליה אילו הוה הדין דינא גבכון הך הוית דנין · אמר ליה קטלין דין ודין וסימא
עלת למלכא · אמר ליה כל הכי אתון רחמין דהב סגי · עבד ליה אריסטון אפיק
קומוי קופד דדהב · תרנגולין דדהב · אמר ליה דהב אנא אכיל · אמר ליה תיפח
רוחיה דההוא גברא דהב לית אתון אכלין ולמה אתון רחמין דהב סגין · אמ' ליה
דנחא עליכון שמשא אמר ליה אין · נחית עליכון מיטרא אמר ליה אין · אמר
ליה דילמא אית גביכון בעיר דקיק אמר ליה אין · תיפח רוחיה דההוא גברא לית
אתון חיין אלא בזכות בעירא דקיקא דכתיב אדם ובהמה תושיע י"י ·
הלכה ז' עד מתי חייב להכריז כו' · תני בראשונה היו מכריזין
שלשה רגלים ואחר רגל האחרון שבעת ימים כדי שילך שלשה ויחזור שלשה
ויכריז יום אחד · משחרב בית המקדש התקינו שיהו מכריזין שלשה ימים · מן
הסכנה ואילך התקינו שיהא מודיע לקרוביו ולשכיניו ודיו · הלכה ח'
אמר את האבידה · אי זהו רמאי · עבד גרמיה כמשר מציאן · ועבד חדא רבה
ושבא הך הוא עביד רבה ושבא · חמי ליה בירייתא מחזר מציאן ומפקדין גביה
והוא נסיב כולא ואזיל ליה · ואית דמרין אזיל לכנישתא ושמע סימנין ואזל
לכנישתא חורי ואמר סימנא ונסב ליה · הלכה ט' כל דבר שעושה
ואוכל כו' · תני שלא יאכל עגל לעגלי' וסייח לסייחין ותרנגול לתרנגולין · עובד'
הוה בחד בר נש דאשכח חמשה עגלין והוה מזבין ומוכלינן עד דקמון על חד ·
רב יהודה בשם רב הלכה כרבי טרפון בדבר שיש בו סימן ·· רבי בא ורב יהודה ·
בשם רב מעשה היה והורה רבי כרבי טרפון בדבר שיש בו סימן · רב יהודה אמר
תלמידי חכמים אין צריך ליתן סימן · אמר רב הונא הכל מודין שאם היה צרור
מעות לא יגע בהן · יהודה בר' עאל לכנישתא שבק סנדלוי ואזלין · אמר אילו
לא אולית לכנישתא לא אזלון סנדליי · רבי יוסי הוה יתיב כתני ועל מיתא · מן
דקם לא אמר ליה כלום ומן דיתיב ליה לא אמר ליה כלום · הלכה י'
מצא ספרים כו' · תני מצא ספרים קורא בהן אחת לשלשים יום אם אינו יודע
לקרות גוללן · ולא יקרא פרשה וישנה · ולא יקרא פרשה ויתרגם ולא יפתח
בו יותר משלשה דפין ולא יקרו בו שלשה בכרך אחד · במה דברים אמורים
בחדשים · אבל בישנים שנים עשר חדש · כלי כסף משתמש בהן בצונן אבל
לא בחמין מפני שמשחירן · כלי נחושת משתמש בהן בחמין אבל לא על ידי
האור מפני שמשחיתן · מגריפות וקרדומות משתמש בהן ברך אבל לא בקשה ·
מגריפה מקבל בה את הטיט ומדירה ומניחה במקומ' · קורדום מבקע בו עצי' אבל
לא צינים ועצי זית · כשם שאת או' במוצא כך אתה או' במפקיד · המפקיד כסו'
אצל חבירו מנערה אחת לשלשים יום · ואם היתה מרובה גובה שכרו ממנה ·
הלכה י"א אי זו היא אבידה כו' · מצא טרפת אין חייב בה · ברשות
הרבים חייב · בין הקברות אל יטמא · אמר לו אביו הטמא · או שאמר לו אביו
אל תחזי' אל ישמע לו · בכל אתר את מר מצות עשה קודמת למצות לא תעש' ·
ובא את אמר אין מצות עשה קודמת למצות לא תעשה · שנייא היא שהוא ואביו
חייבין בכבוד המקום · תני רובץ ולא רבצן · וחור תני פורק עמו אפילו מאה
פעמים ביום · הן דתימר רובץ ולא רבצן בההוא דמפיל גרמיה · והן דתימר פורק
עמו אפילו מאה פעמי' בההוא דאנים · כי תפגע יכול פגיעה ממש ת"ל כי תראה ·
אי כי תראה יכול אפילו רחוק מאה מיל תלמוד לומר כי תפגע · והא כיצד
שיערו חכמים אחד משבעה ומחצה במיל והוא ריס · עזוב תעזוב זו פריקה · הקם
תקים זו טעינה · רבי שמעון בן יוחי אומר כשם שפורקו מן התורה כך טוענו מן
התורה · חמור ישראל ומשאוי של גוי דברי הכל פורק וטוען · חמור גוי ומשאוי
של ישראל כדברי חכמים לא פורק ולא טוען · כדברי רבי שמעון פורק ולא
טוען · הלכה י"ב מצאה טרפת אינו חייב בה כו' · הלכ' י"ג
אבידתו ואבידת אביו כו' · תני אי זהו רבו שלימדו חכמה כל שפתח לו תחילה
דברי רבי מאיר · רבי יודן אומ' כל שרוב תלמודו ממנו · רבי יוסי אומ' כל שהאיר
עיניו במשנתו · רב כרבי מאיר · ורבי יוחנן כרבי יודה · שמואל כרבי יוסי ·
רב כרבי מאיר · חד בר נש פתח פומיה דרב ושמע דדמך ובכע עלוי · דרבי יוחנן
כרבי יודה · רבי יוחנן הוה סליק מטיבריה לציפורי חמא חד בר נש נחת מן תמן
אמ' ליה מה קלא במדינתא · אמ' ליה חד רבן דמך וכל עמא פריין מיטפלא ביה ·
ידע רבי יוחנן דהוא רבי חנינה · שלח ואייתי מאנין טבין דשובתא ובזען · ולא
כן תני כל קרע שאינו של בהלה אינו קרע · ר' יוח' בעה מעבד דרכה ומטקרייתיה
ולא ידעין אין משום דהוא רביה אין משום שמועות הרעות · מילתיה דרבי חייה
בר וא בציפורי חמא כל עמא פריי אמר ליה למה כולי עלמא פריי · אמר ליה ר'
יוחנן יתיב דריש בבי מדרשא דרבי בנייה ועל עמא פריי משמעיניה אמר בריך
רחמנא דחמי לי פירין עד דאנא בחיים · ובאגדתא פשטית ליה חוץ ממשלי
וקהלת · הדא אמרה כל תלמיד ותלמיד · שמואל בר יוסי אמר חד בר נש אסבר
לשמואל בשני מפתחות אחד יורד לאמת בית השחי ואחד פותח כיון · שהיה
מוריד ידו עד שחיו היה פותח כיון ושמע דדמך ובעו עלוי ׃

הדרן עלך אילו מציאות

המפקיד

אצל חבירו בהמה או כלי' ונגנבו או שאבדו
שילם ולא רצה לישבע שהרי אמרו שומר
חנם נשבע ויוצא · נמצא הגנב משלם
תשלומי כפל · טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה · למי הוא משלם
למי שהפקדון אצלו · ב' נשבע ולא רצה לשלם נמצא הגנב
משלם תשלומי כפל · טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה · למי הוא
משלם לבעל הפיקדון · ג' השוכר פרה מחבירו והשאילה לאחר
ומתה כדרכה ישבע השוכר שמתה כדרכה והשואל משלם לשוכר · אמר ר' יוסי
כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של זה אלא תחזור הפרה לבעלים · ד'
אמר לשנים גזלתי את אחד מכם מנה ואיני יודע אי זה מכם · אביו של אחד מכם
הפקיד אצלי מנה ואיני יודע אי זה הוא נותן לזה מנה ולזה מנה שהודה מפי עצמו ·
ה' שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים זה אומר מאתים
שלי וזה אומר מאתים שלי נותן לזה מנה ולזה מנה והשאר יהא מונח עד שיבא
אליהו · ו' וכן שני כלים אחד יפה מנה ואחד יפה אלף זוז ·
זה אומר יפה שלי וזה אומר יפה שלי · נותן את הקטן לאחד מהן ומתוך הגדול
נותן דמי קטן לשני והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו · אמר רבי יוסי אם כן מה
הפסיד הרמאי אלא הכל יהא מונח עד שיבא אליהו · ז' המפקיד
פירות אצל חבירו אפילו הן אובדין הרי זה לא יגע בהן · רבן שמעון בן גמליאל
אומר ימכר בפני בית דין מפני השב אבידה לבעלין · ח' המפקיד

פירות אצל חבירו הרי זה יוציא לו חסרונות לחיטין ולאורז תשעת חצאי קבין לכור · לשעורין ולדוחן תשעת קבין לכור · לכוסמין ולזרע פשתן שלשת סאין לכור הכל לפי המדה הכל לפי הזמן · אמר רבי יוחנן בן נורי וכי מה איכפת לו בין מרובה בין מקמעא אינו מוציא לו אלא לכור בלבד · ר׳ יהודה אומ׳ אם היתה מדה מרובה אינו מוציא חסרונות מפני שהן מותירות ·

ט׳ יוציא לו שתות ליין · רבי יהודה אומר חומש · יוציא לו שלשת לוגין שמן למאה · לוג ומחצה שמרים ולוג ומחצה בלע · אם היה שמן מזוקק אינו מוציא לו שמרים · קנקנים ישנות אינו מוציא לו בלע · רבי יהודה אומר אף המוכר שמן מזוקק לחבירו כל ימות השנה הרי זה מקבל עליו לוג ומחצה שמרים למאה ·

י׳ המפקיד חבית אצל חבירו ולא ייחדו לה הבעלים מקום וטלטלה ונשברה אם מתוך ידו נשברה לצורכו חייב לצורכה פטור · ואם משהניחה בין לצורכו בין לצורכה פטור · ייחדו לה הבעלים מקום וטלטלה ונשברה בין מתוך ידו בין משהניחה לצורכו חייב לצורכה פטור ·

יא׳ המפקיד מעות אצל חבירו צררן והפשילן לאחוריו מסרן לבנו ולבתו הקטני׳ ונעל בפניהן שלא כראוי חייב שלא שמר כדרך השומרין · ואם שמר כדרך השומרין פטור ·

יב׳ המפקיד מע׳ אצל השולחני אם צרורין לא ישתמש בהן ואם מותרין ישתמש בהן · אצל בעל הבית בין כך ובין כך לא ישתמש בהן · החנוני כבעל הבית דברי רבי מאיר · רבי יהודה אומר כשולחני ·

יג׳ השולח יד בפיקדון בית שמאי אומרים ילקה בחסר ויתר · ובית הלל אומרים כשעת הוצאה ורבי עקיבה אומ׳ כשעת התביעה · החושב לשלוח יד בפקדון בית שמאי מחייבין · ובית הלל אומרי׳ אינו חייב עד שעה שישלח יד כיצד הטה את החבית ונטל ממנה רביעית ונשברה אינו משלם אלא רביעית · הגביהה ונטל ממנה רביעית ונשברה משלם את הכל ׃

סליק פירקא

המפקיד אצל חברו כו׳ · מנן תיתי ליה אם המצא תמצא בידו הגניבה · וכי אין אנו יודעין שאם ימצא הגנב ישלם שנים · ומה תלמוד לומר שנים ישלם אם אינו ענין לו תניהו ענין לשלפניו · רבי עאל לפירקא דרבי יודן אמר קומיה הוא אמר ליה אמור דכתרה נשבע ולא רצה לשלם נמצא הגנב משלם תשלומי כפל · טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה · למי משלם לבעל הפקדון · וישלם למי שהפקדון אצלו · רבי נסה בשם רבי יונה חיים שנים ישלם · למקום שהקרן מהלך שם הכפל מהלך · רבי יוחנן ורבי לעזר רבי נסא מוסיף בשם רבי יוסי בן חנינ׳ לא סוף דבר שילם אלא כיון שקיבל עליו לשלם כמי ששילם · אמר משלם אני חוששין שמא שלח בו יד · אמר נשבע אני וראה אותן שמגלגלין עליו שבועו׳ אחרו׳ וחזר ואמ׳ משלם אני חוששין · אמ׳ רבי יוסי לא חייבה אותו התור׳ שבוע׳ להחמיר עליו אלא להקל שאם רצה לשלם ישלם · ואם רצה לישבע ישבע · היו לו עדים שנגנבה באונס הוא הוא דמר רבי לעזר המוכר קנסו לאחר לא עשה כלום · היו לו עדים שנגנבה בפשיעה הרי הו׳ בכלל ישלם ואחר כך נמצאת הגניב׳ למי משלם לראשון או לשני או לשניהן ·

הלכה ג השוכר פרה מחבירו כו׳ · ויש לו רשות להשאיל · ולא כן תני רבי חייה אין השואל רשאי להשאיל ולא השוכר רשאי להשכיר ולא השואל רשאי להשכיר ולא השוכר רשאי להשאיל אלא אם כן נטל רשות מן הבעלי׳ · רבי לא בשם רבי ינאי הוא שנתן לו להשכיר · וכא הו׳ שנתן לו רשות לעשו׳ בה אפישרופא · ר׳ אבהו שאל שאלוה בעלי׳ משוכר ומתה כדרכה ישבע השוכר שמתה כדרכה והשואל משלם לשוכר · ואין כיני אפילו אכלוה אמר רבי אבינא אכלו שלהן אכלו · אמר רבי יוסה והאך הלה עושה סחורה בפרה של זה אלא תחזור פרה לבעלים ·

הלכה ד׳ אמר לשנים גזלתי כו׳ · רבי אבהו בשם רבי יוחנן כאן בעוררין כאן בשותקין · רבי יסא בשם רבי יוחנן כאן כשיש עדי׳ יודעין וכאן בשאין עדים יודעין · רב ירמיה בשם רב כאן בנשבע כאן בשלא נשבע · תמן אמרין בשם רב כאן בנשבע כאן בשלא נשבע · רבי ירמיה בעי אם כשנשבע והיה לו לשתוק · רבי ירמיה סבר מימר היה לו לשתוק ולא להודות · רבי יסא סבר מימר והיה לו לשתוק ולא לישבע · רבי יוחנן אמר אם כשנשבע והיה לו לעשות שלוח בית דין · רבי יוחנן סבר מימר שלוח בית דין שעשה גזל · תני חורן תני שליח בית דין שעש׳ נגזל ולא שליח בית דין שעשה גזל · אמר רבי אילא אוף אנן תמינא ואמר הוא גזילה הוא כעילה הוא מלוה הכל מודין בפיקדון דמתניתא מהדא אמר לשנים גזלתי אחד מכם מנה ואיני יודע אי זה הוא ·

הלכה ז׳ המפקיד פירות אצל חבירו כו׳ · אמר רבי אבהו אם אומר את אבודין הן אל יגע בהן · אף הוא כמציא להן · רבי אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן רבי אבהו בשם רבי יוחנן הלכה כרבן שמעון בן גמליאל · כהדא רבי יוחנן חקוקה אפקד גבי רבי חייה רובה חד דיסקיא מלייא חמץ אתא שאל לרבי אמר ימכר על פי בית דין בשעת הביעור · חד בר נש אפקיד גבי רבי חייה בר אשי חד גרב דכותח אתא שאל לרב אמר ימכר על פי בית דין בשעת הביעור ·

הלכה ח׳ המפקיד פירות אצל חבירו כו׳ · אמר רבי אמי בשעת הגורן שנו׳ · תמן אמרין אילין עכבריא רשיעיא כד חמיין פירי סגין קריין לחבריהון ואכלין עמהון · אמר רבי יוחנן אובדות הן מתפזרות הן · יוציא לו שתות ליין · ר׳ יהודה אומ׳ חומש · אמר רב אושעיה בשלא אמר לו שמן מזוקק אני מעמיד לך כל השנה · אבל אם אמר לו כן חייב להעמיד לו שמן מזוקק ·

הלכה י׳ המפקיד חבית אצל חבירו כו׳ · לא כן אמר רבי לעזר למה הדבר דומה לגונב חבית ממרתף חבירו אף על פי שלא ידעו הבעלי׳ בגניב׳ צריכין לידע בתורה · אמר שניה הוא שיש רשות עליה · אמר רבי לעזר אית אמר שיש רשות לשומר עליה · מה לצורכה כשייחדו לה הבעלים באותו מקום אבל במקום אחר בין לצורכו בין לצורכה פטור · אית אנן אמרין שאין רשות לשומר עליה לא שנייא בין באותו מקום בין במקום אחר לצורכו חייב לצורכה פטור ·

הלכה יא המפקיד מעות אצל חבירו כו׳ · אמר רבי יוסי ותשמע מינה בר נש דיהב לחבריה פליטורין בשוקא מסרן לבנו ובתו הקטנים נגנבו או אבדו פטור מלשלם שאני אומר לא על דעת פליטורין בשוק · מתי אבדו שומר חנם נשבע ויוצא בזמן ששימר כדרך השומרין נעל כראוי קשר כראוי · נתנן באפונדתו צררן בסדינו והשליכן לפניו · נתנן בשידה ובתיבה ובמגדל נגנבו או אבדו חייב בשבוע׳ ופטור מלשלם · ואם יש עדים שעש׳ כן אף משבועה פטור · נעל שלא כראוי · קשר שלא כראוי · והפשילן לאחוריו נתנן בראש גגו ונגנבו חייב לשלם · נתנן במקום שנוהג ליתן שלו אם היה ראוי לשמירה פטור ואי לא חייב ·

הלכה יב׳ המפקיד מעות אצל השולחני כו׳ · רב הונא אמר רבי ירמיה בעי כה צרורין כחותם או צרורין שלא כחותם · אין תימר כחותם שלא כחותם מותר · אין תימר שלא כחותם כל שכן כחותם ·

הלכה יג׳ השולח יד בפקדון · כיני מתניתא כשעת תביעתו בבית דין · רב ירמיה בשם רב הלכה כרבי עקיבה · אפילו בית הלל חלוקין עליו · רבי כהן בר חייה מעשה הוה והורה רבי כרבי עקיבה · אמר רב הושעיה בשאין עדים · אבל אם יש עדים כל עמא מודיי על הדא דרבי עקיבה · אתא עובדא קומי רבי נסא והורי כרבי עקיבה · ומה טעמא דבית שמאי על כל דבר פשע · כה מקיימין בית הלל על כל דבר פשע יכול אין לי אלא הוא כו׳ ·

הדרן עלך המפקיד אצל חבירו

הכסף קונה את הזהב והזהב אינו קונה את הכסף הנחשת קונה את הכסף והכסף אינו קונה את הנחשת · מעות הרעות קונות את היפות והיפות אינן קונות את הרעות אסימון קונה את המטבע והמטבע אינו קונה את אסימון · המיטלטלין קונין את המטבע והמטבע אינו קונ׳ את המיטלטלי׳ · זה הכלל כל המיטלטלי׳ קונין זה את זה ·

ב׳ כיצד משך ממנו פירות ולא נתן לו מעות אינו יכול לחזור נתן לו מעו׳ ולא משך לו פירו׳ יכול לחזור בו אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול עתיד להפרע ממי שאינו עומד בדבורו · רבי שמעון אומ׳ כל שהכסף בידו ידו על העליונה ·

ג׳ ההונאה ארבעה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע שתות למקח · עד אימתי מותר להחזיר עד כדי שיראה לתגר או לקרובו · הורה רבי טרפון בלוד ההונייה שמונת כסף לסלע שליש למקח ושמחו תגרי לוד · אמר להן מותר להחזיר כל היום · אמרו יניח לנו רבי טרפון את מקומינו וחזרו לדברי חכמים · אחד הלוקח ואחד המוכר יש להם הונייה · כשם שהונייה להדיוט כך הונייה לתגר · רבי יהודה אומר אין לתגר הונייה מי שהוטל עליו ידו העליונה שהוא אומר לו תן לי את מעותיי או תן לי מה שהוניתני ·

ד׳ וכמה תהא הסלע חסירה ולא יהא בה הונייה רבי מאיר אומר ארבעה איסורות מאיסר לדינר · רבי יהודה אומר ארבעה פונדיונות מפונדיון לדינר · רבי שמעון אומר שמונה פונדיונות משני פונדיונין לדינר ·

ה׳ עד אימתי מותר להחזיר בכרכין עד כדי שיראה לשולחני ובכפרין עד ערבי שבתות אם היה מכירה אפילו לאחר שנים עשר חדש מקבלה ממנו ואין לו עליו אלא תרעומת · ונותנה למעשר שני ואינו חושש שאינה אלא נפש רעה ·

ו ההונייה ארבעה כסף והטענה שתי כסף וההודייה שוה פרוטה · חמש פרוטות הן · ההודייה שוה פרוטה והאשה מתקדשת בשוה פרוטה · הנהנה שוה פרוטה מן ההקדש מעל · המוצא שוה פרוטה חייב להכריז · והגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו יוליכנו אחריו אפילו למדי ·

ז׳ חמשה חומשין הן האוכל תרומה ותרומת מעשר ותרומת מעשר של דמאי והחלה והביכורין מוסיף חומש · הפודה נטע רבעי ומעשר שני שלו מוסיף חומש · הפודה הקדישו מוסיף חומש והנהנה בשוה פרוט׳ מן ההקדש מוסיף חומש והגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו מוסיף חומש ·

ח׳ ואילו דברים שאין להן הונייה העבדים והשטרות והקרקעו׳ וההקדישות אין בהן לא תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמשה · שומר חנם אינו נשבע ונושא שכר אינו משלם · רבי שמעון אומ׳ קדשים

קדש׳ שהו׳ חייב באחריותן יש להן הונייה ושאינו חייב באחריותן אין להן הונייה · ר׳ יהודה או׳ אף ספר תורה ובהמה ומרגלית אין להן הונייה· אמרו לו לא אמרו אלא את אילו · ט׳ כשם שהונייה במקח ובממכר כך הונייה בדברים לא יאמר לו בכמה חפץ זה והוא אינו רוצה ליקח · אם היה בעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים אם היה בן גרים לא יאמר לו זכור מה היו מעשי אבותיך שנאמר וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרי׳ הייתם בארץ מצרי׳ · י׳ אין מערבין פירות בפירות אפילו חדשים בחדשים ואין צורך לומ׳ חדשי׳ בישני׳ · באמת ביין התירו לערב קשה ברך מפני שהוא משביחו · אין מערבין שמרי יין ביין · אבל נותן לו את שמריו · מי שנתערב מים ביינו לא ימכרנו בחנו׳ אלא אם כן הודיעו · ולא לתגר אף על פי שהוא מודיעו שאינו אלא לרמות בו · מקום שנהגו להטיל מים ישילו · יא׳ התגר נוטל מחמש גרנות ונותן לתוך מגורה אחת · מחמש גיתות ונותן לתוך פיטס אחד ובלבד שלא יתכוין לערב · רבי יהודה אומר לא יחלק החנוני קליות ואגוזים לתינוקות מפני שהוא מרגילן לבא אצלו · וחכמים מתירין · ולא יפחות את השער · וחכמים אומרים זכור לטוב · לא יבור את הגריסין כדברי אבא שאול וחכמים מתירין · ומודין שלא יבור על פי המגור׳ שאינו אלא כגונב את העין · אין מפרכסי׳ לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הכלים ׃

סליק פירקא

הכסף קונה את הזהב כו׳ · זה כללו של דבר כל הזהב מטבירו קונה את חבירו · אמר רבי חייה בר אשי מאן תניתה רבי שמעון בר׳ אמר ליה אבוי חזור בך ותני כהדא הזהב קונה את הכסף · אמר ליה לינא חזור בי דעד דהוה חילך עליך אתניתני הכסף קונה את הזהב · מילתיה דרבי אמר זהב כפירות · כתניתא אמרה כסף כפירות · ברת רבי חייה רובה אהפת לרב דינרין אתת שאלה לאבוה אמר לה שקילי מיניה דינרין טבין ותקילין · מברת רבי חייה ילפין · אמר רבי אידי אוף אבה אבוי דשמואל בעא קומי רבי מהו ללוות דינרין בדינרין אמר ליה מותר · אמר׳ יעקב בר אחא אוף רבי יוחנן וריש לקיש תריהון מרין מותר ללוות דינרין בדינרין קרט בקרט שרי · לקן בלקן אסור · תמן תנינן כל הנעשה דמים באחר כיון שזכה זה נתחייב בחליפיו · אמר רבי יוחנן לא שנו אלא שור בפרה או חמור בשור הא ציבור בציבור לא קנה · רב ירמיה בשם רב אפילו ציבור בציבור קנה · רבי אבא בר מינה בשם רב המחליף אברוקלין באמבורוקלין קנה · רבי זירא רב יהודה בשם שמואל לזה פרה ולזה חמור והחליפו זה בזה ומשך בעל החמו׳ את הפרה · ובא בעל הפרה למשוך החמור ומצאה שבורה בעל החמור עליו להביא הראייה שהיה החמור שלם בשעה שמשך · מאן דלא סבר הא מילתא לא סבר בנזקין כלום · אמר רבי זירא ליתה סבר הדא מילתא ולינה סבר בנזקין כלום · תמן תנינן היו בה מומין ועודה בבית אביה כו׳ · רבי חונא רבי פינחס רבי חזקיה סלקון גבי ר׳ יוסי לגרפה אמרין קומי הדא ואמר לון אמו׳ דבתרה נכנסה לרשות הבעל הבעל צריך להביא ראייה ולא האב שהוא צריך להביא ראייה · ותימר הבעל צריך להביא ראייה · אוף הכא הבעל צריך להביא ראייה · רבי בא רב יהודה בשם שמואל לזה פרה ולזה חמור והחליפו משך בעל החמור את הפרה לא קנאה · חמור מהו שתקנה · רבי בא אמר קנה · רבי יסא אמר לא קנה · אמר רבי מנא אית הכא מילי דיודי בה רבי יוסי אדם שאמר לחבירו פרתי אני מבקש למכור אמר ליה בכמה אמר ליה בשמונה דינרין · אזל סמכיה גבי טרפנטיטיה בצפרא עבר ואשכחיה תמן קאים · אמר ליה מה את עביד הכא אמר ליה אנא בעי מיסב דינרין דאסמכתני · אמר ליה מה את בעי מיזבון לך בהון א״ל חמור · אמ׳ ליה חמורך אצלי משך זה ולא קנה זה משך זה ולא קנה זה אלא כל אחד ואח׳ נקנת בגופו · הלכה ב׳ כיצד משך הימנו פירות כו׳ · אמ׳ רבי אחא כתיב כי מלאה הארץ חמס מפניהם · ומה היה חמסן הוה בר נש נפיק טעין קופה מליאה תורמוסין והוו מתכוונין ונוטלין פחו׳ משוה פרוטה דבר שאינו יוצא בדיינין · אמר רבי חייה בר ווה רבה רבה כמעשי אילו כך מעשי אילו · אמ׳ רבי תנינה הלכה כרבי שמעון · ולא אמרין לה לכל אפין · רב ירמיה בשם רב מעשה היה והורה רבי כרבי שמעון · רבי חייה בר יוסף יהב דינר לכלחא · חזר ביה ההוא אמ׳ לא ידע דככר יהבון מגלא גו שקיה דההוא גברא מי שפרע מאנשי דור המבול עתיד ליפרע ממי שאינו עומד בדיבורו · חד בר נש יהב דינרין למטכסה חזר ביה אתא עובדא קומי רבי חייה בר יוסף ורבי יוחנן · רבי חייה בר יוסף אמ׳ או יתן לו כדי ערבונו או ימסור אותו למי שפרע · ור׳ יוחנן אמ׳ או יתן לו כל מקחו או ימסור אותו למי שפרע · רבי לא אמר ערבון הוה · רבי זירא אמר מקצת דמים נתן לו · מודה רבי חייה בר יוסף לרבי יוחנן במקח שאין דרכו ליקנות חצין כגון פרה וטלית · רבי יעקב בר אידי רבי אבהו בשם רבי יוחנן טבעת אין בה משום ערבון · כל הנושא ונותן בדברים אין מוסרין אותו למי שפרע · רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם רבי יוחנן אמר ליתן מתנה לחבירו ובקש לחזור בו חוזר · אמ׳ בשעה שאמר צריך לומר בדעת גמורה מבתר כן אין חוזר ביה לא חוזר ביה · הדא דתימר בעני אבל בעשיר נעשה כנודר · רב כפקד לשמשיה איכות דנימר לך תתן מתנה לבר נש אין הוה מסכן הב ליה מיד · ואין עתיר איכליך בי תמינת · רבי יוחנן יהב דינרין לקריבוי על משח יקר משח · אתא שאל לרבי ינאי אמר ליה מדבר תורה מעות קונין · הלכה אמרו אין קונין שלא יאמר לו נשרפו חטיך בעלייה · רבי שמואל בר סוסרטאי בשם רבי אבהו אם אמר לו נשרפו חטיך בעלייה נאמן · רבי יצחק מקשי מה נן קיימין אם בשקנו לו מעותיו שלו נשרפו · ואי לא קנו לו מעותיו של זה נשרפו · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי בר נש דיהב לחבריה עשרה דינרין אמר ליה אית לי גבך מאה דינרין מודרין ביתא שרי מודרין כרמא אסור · מה בין כרם לבית · בית אינו מצוי ליפול · כרם מצוי ליפול · אמר רבי יוסי את שמע מינה בר נש דיהב לחבריה עשרה דינרין אמר ליה כמנת דתיקום לי בחון מאה גרמין מכיון ששלח ידו כהן צריך להעמיד לו מקחו · רבי שמעון בן לקיש אמר או קנה מיד עמיתך · מיד עמיתך את צריך משיכה · אין את צריך משיכה מיד הגוי · על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש לאי זה דבר מוסרין אותו למי שפרע · אמר רבי יוסי בירבי בון ותייא כהן תנאה דתני הנושא והנותן בדברים אין מוסרין אותו למי שפרע

הלכה ג׳ האונאה ארבעה כסף כו׳ · רב אמר שיעור הוא · רבי יוחנן אמר לית הוא שיעורא · רב אמר כל הנושא ונותן כמנת שאין לו אונאה יש לו אונאה · תני רבי לוי האונאה פרוטה והאונאה פרוטה · אלא הונאה עצמה מהו · תני נקנה המקח וחוזר לו הונייתו דברי רבי יהודה הנשיא · רבי יוחנן אמר בטל מקחו · מהו בעא קומי רב בשעה שהמוכר מתאונה מתאונה עד חומש · בשעה שהלוקח מתאונה מתאונה עד שתות · אמ׳ ליה היא הונייתו ומצטרפין עד שתות · מכר לו שוה חמשה בששה יכיל מימר ליה הד דינר איגרבת סב דינרך · אמר רבי זירא יכיל מימר ליה לית איקרי דיהון ברייתא אמרין פלוני איגחך · ואית דבעי מימר יכיל מימר ליה לית הוא יקרי מלבוש בחמשה דינרין · רבי יוחנן רבי אלעזר ורבי הושעיה אמרי מה טעמא דאהן תנייא ידע אנא דלא הוות מקבתי טבא אלא חמשה דינרין על דהוות דחיק ליה יהבי אשתה דינרין סב דידך והב דידי · מכר לו שוה חמשה בששה לא הספיק לישא וליתן עד שהוקר משבע · רבי יעקב בר אידי רבי אבהו בשם רבי יוחנן כשם שבטל מקח מאצל זה כך בטל מזה · תמן תנינן ארבע מידות במוכרין מכר לו חטים יפות ונמצאו רעות לוקח יכול לחזור בו · רעות ונמצאו יפות מוכר יכול לחזור בו · אמר רבי יוסי בי רבי בון ותייא כהן תנא הנושא והנותן כדברים אין מוסרין אותו למי שפרע ·

הלכה ד׳ וכמה תהא הסלע חסירה כו׳ · תני יותר מיכן מציאה בשוה סלע עד שקל · דינר עד רובע · פחות מיכן אפילו הוא כאיסר אין יכול להרציאה · התה יוצא על אסימון בסלע ועל המטבע בשקל · על אסימון בשקל ועל המטבע בסלע אין לו אלא צורת המטבע · לא יתנה לא לחרס ולא להרג מפני שמרמין בה את אחרים אלא נוקבה ותולה בצואר בנו · במה דברי׳ אמורים בדינרין ובסלעין · אבל בדינר זהב ובמטביעות כסף מרציאין כשוייהן · כשם שמרציאין לחולין כך מרציאין למעשר שני · ובלבד שלא יתכוין להרציאן ·

הלכה ה׳ עד אימתי מותר להחזיר כו׳ · חזקה אמר לצורפה בירושלם מצרפה כיפה · כא לחללה כגבולין מחללה ברעה · והתנינן בורר היפה שבהן ומחללין עליה · ימכור הרעה ויעשה אותה · אמר שמיא והא הבא שכבר הוכח בו מעשר שני · נוהגה למעשר שני ואינו חושש · שאינה אלא נפש רעה · יעקב בר זבדי רבי יוחנן בשם רבי סימון כל מעשר שני שאין בקרנו שוה פרוטה אין מוסיף חומש · רבי יוחנן בשם רבי ינאי כל מעשר שני שאין בחומשו שוה פרוטה אין מוסיף חומש · אית מתניתא מסייעא לדין · ואית מתניתא מסייעא לדין · דתני ממעשרו פרט לפחות משוה פרוטה · הדא אמרה עד שיהא בקרנו שוה פרוטה · תני חורן תני ממעשרו חמישיתיו פרט לפחות משוה פרוטה · הדא אמרה עד שיהא בחומשו שוה פרוטה · אמר רבין בר ממל מתני׳ לא כהדין ולא כהדין דתנינן חמשה פרוטות הן ולא תנינן עד שיהא בקרנו שוה פרוטה ותנינן ה׳ חומשין הן ולא תנינן עד שיהא בחומשו שוה פרוטה ·

הלכה ח׳ ואילו דברים שאין להן הונייה כו׳ · תני רבי יהודה אומר אף ספר תורה בהמה ומרגלית אין להן אונאה · ספר תורה אין קץ לדמיו · בהמה ומרגלית צריכין לזווגם · אמרו לו והלא הכל אדם רוצה לזווג · תני רבי יהודה בן בתירה אומר סיף וסוס ותריס במלחמה אין להן הונייה ·

הלכה ט׳ כשם שהאונאה במקח ובממכר כו׳ עד׳ אין מפרקסין · ר׳ אבדומא מלחא הוה כפתר סרדותהיה · אמ׳ ליה יעקב בר אחא והתנינן אין מפרקסין · מילתיה אמר׳ שיש פירקוס באוכלין · ר׳ זיר׳ הוה עסק בהדא כיתנא אתא גבי רבי אבהו א״ל מה אנא משפרה עיבידיתה · א״ל איזיל עביד מה דאת ידע · רבי אבהו הוה עסיק באילין לסטיא אתא שאל לרבי יוסי בן חנינה אמר ליה מנן באילין לסטיא · א״ל איזיל עביד מה דאת ידע · רבה שקר טהר׳ · תנה ר׳ יעקב עססתייא מהו אין מפרקסין דלא ייסא ליה צור גרמך ׃

הדרן עלך הכסף קונ׳ את הזהב

איזהו נשך ואי זהו תרבית· אי זהו נשך המלוה סלע בחמשה
דינרין וסאתים חטים בשלש מפני שהוא נושך· ואי זהו
תרבית המרבה בפירות· כיצד לקח הימנו חטים מדינר זהב
המד· וכן השער· עמדו חטים בשלשים דינר אמר לו תן לי חטיי שאני מוכרן
ולוקח אני בהן יין אמר לו הרי חטיך עשויות עלי בשלשים דינר והרי לך אצלי
בהן יין ויין אין לו· ב׳ המלוה את חבירו לא ידור בחצירו חנם ולא
ישכור ממנו בפחות מפני שהוא רבית· ג׳ מרבין על השכר ואין
מרבין על המכר· כיצד השכיר לו את החצר ואמר לו אם מעכשיו אתה נותן לי
הרי הוא לך בעשר סלעים לשנה· ואם של חדש בחודש בסלע לחודש מותר·
מכר לו את השדה ואמר לו אם מעכשיו אתה נותן לי הרי הוא לך באלף זוז ואם
לגורן בשני׳ עשר מנה אסור· ד׳ מכר לו את השדה ונתן לו מקצת
דמים ואמר לו אימתי שתרצ׳ הבא מעות וטול את שלך אסור· הלוהו על שדהו
ואמר לו אם אתה נותן לי מכן ועד שלש שני׳ הרי הוא שלי הרי הוא שלו כך היה
בייתוס בן זונין עושה על פי חכמי׳· ה׳ אין מושיבין חנוני למחצית
שכר לא יתן לו מעות ליקח בהן פירות למחצית שכר אלא אם כן נתן לו שכרו
כפועל בטל· אין מושיבין תרנגלין למחצה ואין שמין עגלים וסייחים למחצה
אלא אם כן נתן לו שכר עמלו ומזונות· אבל מקבלין עגלים וסייחים למחצה
ומגדלין אותן עד שיהו שלשין וחמור עד שתהא טוענת· ו׳ שמין
פרה וחמור וכל דבר שדרכו לעשות ולאכול· מקום שנהגו לחלוק את הוולדות
מיד חולקין· מקום שנהגו לגדל יגדלו· רבן שמעון בן גמליאל אומר שמין
עגל עם אמו וסייח עם אמו ומפרין על שדהו ואינו חושש משום ריבית· ז׳ אין
מקבלין צאן ברזל מישראל מפני שהוא ריבית· אבל מקבלין צאן ברזל מן הגוים
ולוין מהן ומלוין אותן בריבית וכן בגר תושב· מלוה הוא ישראל על מעותיו של
נכרי מדעת הנכרי אבל לא מדעת ישראל· ח׳ אין פוסקין על
הפירות עד שיצא השער· היה הוא תחלה לקוצרים פוסק עמו על הגדיש ועל
העבט של ענבי׳ ועל המעטן של זיתים ועל הביצין של יוצר ועל הסיד משישקע
בכבשנו פוסק עמו על הזבל כל ימות השנה· רבי יוסי אומר אין פוסק עמו על
הזבל עד שיהא לו זבל באשפות· וחכמים מתירין· פוסק עמו כשער הגבוה· רבי
יהודה אומר אע״פ שלא פסק עמו יכול לומר לו תן לי כזה או תן לי את מעותיי·
ט׳ מלוה אדם את אריסיו חטין בחטי׳ לזרע אבל לא לאכל שהיה
רבן גמליאל מלוה את אריסו חטין ביוקר והוזלו או בזול והוקירו נוטל מהן
כשער הזול· לא שהלכה כן אלא שרצה להחמיר על עצמו· י׳ לא יאמר
אדם לחבירו הלויני כור חטין ואני נותן לך בגורן אלא אומר לו עד שיבא
בני או עד שאמצא המפתח· והלל אוסר· וכך היה הלל אומר לא תלוה אשה
ככר לחבירתה עד שתעשנו בדמים שמא יוקירו החטים ונמצא באות לידי רבית·
יא׳ אומר אדם לחבירו נכש עמי ואנכש עמך עדור עמי ואעדור עמך
עדור עמי ואנכש עמך· כל ימי גריד אחד כל ימי רביעה אחת· לא יאמר לו
חרוש עמי בגריד ואני עמך ברביעה· יב׳ רבן גמליאל אומר יש
ריבית מוקדמת ויש רבית מאוחרת· כיצד נתן את עיניו ללוות ממנו והיה משלח
לו ואמר בשביל שילויני זו היא רבית מוקדמת· לוה ממנו והחזיר לו את מעותיו
היה משלח לו ואמר בשביל מעותיו שהיו בטלות אצלי זו היא רבית מאוחרת·
רבי שמעון אומר יש רבית דברים לא יאמר לו דע אם בא איש פלוני ממקום
פלוני· יג׳ אילו עוברין בלא תעשה המלוה והלוה והערב והעדי׳· וחכמי׳
אומרים אף הסופר· עוברים על בל תתן לו ועל בל תקח ממנו ועל לא תהיה לו
כנוש׳ ועל לא תשימון עליו נשך ולפני עור לא תתן מכשול ויראת מאלה׳ אני י״י :

סליק פירקא

איזהו נשך כו׳· אמר רבי ינאי זהו רבית שיוצא בדיינין· בעו
קומי רבי יוחנן רבי מהו שיצא בדיינין· אמר לו ואם מן אין
אנו מניחין לגדולי ארץ ישר׳ כלום· מודי ר׳ יוחנן שאין שטר
זוקק לחבירו· מודה רבי יוחנן שאם היה השטר קיים דמגבין ליה· אי זהו תרבית·
תני ישראל שהלוה בריבית לישראל אינו גובה לא את הקרן ולא את הריבית·
דברי רבי מאיר· וחכמים אומרי׳ גובה את הקרן ולא את הריבית· כתיב את
כספך לא תתן לו בנשך· אין לי אלא נשך בכסף וריבית באוכל· נשך באוכל
וריבית בכסף מניין תלמוד לומ׳ אל תקח מאתו נשך ותרבית הקיש נשך לתרבית
ותרבית לנשך· מה נשך כסף אף תרבית כסף· מה תרבי׳ אוכל אף נשך אוכל·
לקח ממנו חטים· אמר רבי בא בר ממא השער שהוא יפה לעולם פחות מיכן
וי׳ לזבונא· יותר מיכן וי׳ למזבנה· אמר לו תן לי חיטי שאני מוכרן· כמה קנה·
רב נחמן בר יעקב סבר מימר חייב להעמיד לחבירו· המלוה את חבירו· חד בר
נש אשאל לחבריה דינרין אשרוניה גו ביתיה אמר ליה הב לי אגר ביתי· אמ׳ ליה
הב לי דינריי אתא עובדא קומי רבי בא בר ממא אמר ליה וקים ליה מה דהוה חמי
משרי· תני יש דברים שהן רבית ומותרין· כיצד לוקח אדם שטרות חברו
בפחות ומלוותו של חבירו בפחות ואינו חושש משום רבית· ויש דברים שאינן
רבית ואסורין משום הערמת רבית כיצד קיבל הימנו שדה בעשר׳ כור חיטין אמ׳
לו תן לי סלע אחד אמר לו אין לי אלא כור אחד חיטין טול לך וחזור ולקח ממנו
בעשרים וארבע אין זה רבית אבל אסור משום הערמת רבית· אמר ליה לית את
צריך והב אגר כלים או אגר הכתפין אקולי וסב דינרך· רבי לא אמר במותן לו
שכר רגלו· רבי זירא אמר נעשה כמשכיר לו דירה ביוקר· הל׳ ג׳
מרבין על השכר כו׳· תני המוכר שדה לחבירו ואמר לו על מנת שאתה בא אריס
על מנת שאתה בה שותף על מנת שהמעשרות שלי· על מנת שכשתמכרנה לא
תמכרנה אלא לי· שכל זמן שאני רוצה נותן דמיה תטולה מותר· היה חייב לו
מעות וכתב לו שדהו במכר כל זמן שהמוכר אוכל פירות מותר· כל זמן שהלוקח
אוכל פירות אסור· רבי יהודה אומר בין כך ובין כך מותר· אמר רבי יודה כך היה
בייתוס בן זונין עושה על פי חכמים· אמרו לו משם ראייה מוכר אוכל פירות
היה· רבי יוחנן ורבי לעזר ורבי הושעיה אמרי מבתי ערי חומה למד רבי יהודה
דתני שנה האמורה בתורה ערי חומה הרי הן כמין רבית ואינה רבית· תניי חורן
תני הרי זו ריבית אלא שהתירה התורה· מאן דמר הרי זו כמין ריבית ואינה רבית
רבי מאיר· מאן דמר הרי זו ריבית אלא שהתורה התירה רבי יודה· אמר רבי
אידי כד סלקית מגלותא אשכחית עובדא קומי רבי אמי הרי זו כמין רבית ואינה
רבית· אמר רבי חזקיה לא אמרו אלא זו רבית שהתירה התורה· כאן התורה
התירה· הא במקום אחר לא· אפילו כן לא אשגח רבי אמי אמר בייתא עם
דיירא דאיר· הלכה ה׳ אין מושיבין חנוני כו׳· חד בר נש
אשאל לחבריה דינרין אמר ליה סב שני דינרין אגרך ומה דינן עבדין דילי ולך·
תני הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית ואמר לא לקחתי אין לו עליו
אלא תרעומת· ואם ידוע שלקח הרי זה מוציא ממנו על כורחו· הנותן מעות
לחבירו ליקח בהן פירות למחצית שכר רצה אחד מהן לייטנן חבירו מעכב על
ידו· אבוהה ערב שביעית אין חבירו מעכב על ידו ששניהן על מנת כן לקחום·
הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית שכר אם אמר הא לך מנה שאינו
יכול לעמוד בפרוטרוט הרי זה אסור· ראה פירות מוקירין הרי זה מותר· הנותן
מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית שכר רשאי הלוקח ליקח מאותו המין
כשמוכר לא ימכור שנים כאחת אלא מוכר זה ראשון וזה אחרון· הנותן מעות
לחבירו ליקח בהן פירות למחצית שכר רשאי ליקח מכל מין שירצה· לא יקח
לו בהן כסות ועצים· אמר רבי יצחק והדא אמרה המבטל כיס חבירו אין לו עליו
אלא תרעומת· המבטל שדה חבירו חייב לשפות לו· המבטל ספינת חבירו
וחנות חבירו מהו· המוליך פירות ממקום הזול למקום היוקר· אמ׳ לחבירו תנם
לי ואני נותן לך כדרך שאתה נותנן למקו׳ פלוני אם באחריו׳ הנותן אסור והלוקח
מותר· המוליך חבילה ממקום למקום אמר לו תניה לי ואני נותן לך כדרך שאת
נותן במקום פלוני אם באחריות הנותן אסור והלוקח מותר· אבל חמרי׳ והמקבלין
מבעלי בתים מעמידין להן פירות במקום היוקר כשער הזול· רבי יודה בר פזי
עד מקום שדרכו לילך ולבוא בו ביום· רב הונא אמר נעשה שלוחו· והא כתיבין
תנא שליח שנאנס חייב על האונסין שנאנס פטור על האונסין· לא פעמי׳ בתנה
שומר חנם להיות כשואל· והתני רבי הושעיה בשם שחייב בכולה כך חייב
במקצתה· מאי כדון מיתה תמן משלם כשער היוקר· ברם הכא משלם כשער
הזול· הלכה ו׳ שמין פרה וחמור כו׳· תני שם הוא אדם מחבירו
בהמה כמנת לעלות לו וולד אחד תיזה אחת לשנה· תרנגולת בעשרה ביצים
לחדש· השמה תרנגולת מחבירת׳ מיטפלת באפרוחין כל זמן שצריכין לאימן·
מיטפל בבהמה דקה שלשים יום ובגסה חמשים יום· רבי יוסי אומר בגסה שלשה
חדשים מפני שטיפולה מרובה· יותר מיכן חלקו של בעל הבית והשוה עליו הכל
כמנהג המדינה· מהו חלקו של בעל הבית והשוה עליו· בר נש דיהב לחבריה ק׳
דינרין עבדון עשרין דינרין אהן נסב פלגא ואהן פלגא של בעל הבית איתעבדון
עלוי קרן· כמי אינש עבדין כן· אלא נסבין ויהבין וכסיפא פלגין· השם בהמה
לחבירו כמה חייב באחריותו בבהמה טמא׳ שני׳ עשר חדש· באדם עשרי׳ וארבע
חדש· מקום שנהגו לעלות שכר כתף למעות מעלין· וולדות לבהמה מעלין
הכל כמנהג המדינה· רבן שמעון בן גמליאל אומר שמין כו׳· אפילו במקום
שמעלין שכר כתף למעות ואינו חושש משום רבית· השם בהמה מחבירו עד
כמה חייב באחריותה· סומכוס אומר הגודרות שני׳ עשר חדש· באתונות עשרים
וארבע חדש· עמד עליו בתוך הזמן שמין לו· אחר הזמן אין שמין לו· לא דומה
טיפול שנה אחת לשתי שנים· השם בהמה לחבירו אין פחות משני׳ עשר חדשי׳·
מתה בבוסיא יהב כוליה· דלא בבוסיא יהב פלגא· כיצד שבה במנה והשביחה
ושוה מאתים מתה בבוסיא יהב ששה של זהב· דלא בבוסיא יהב חמשים זוז·
הכחישה ויפה חמשים זוז מתה בבוסיא יב שלשה של זהב· דלא בבוסיא יהב
חמשים זוז· השם בהמה מחבירו אין פחות משנים עשר חדש· עשה בה כל
ימות החמה ואמר למוכרה בימות הגשמי׳ כופין אותו שיאכילה כל ימות הגשמי׳·
האכיל כל ימות הגשמים ואמר למוכרה בימות החמה כופין אותו שיעשה בה כל
ימות החמה· תני רבן שמעון בן גמליאל אומ׳ מפרין על שדהו ואין חושש משום
רבית· כיצד קיבל הימנו בעשרה כורין חטין אמר לו תן לי סלע אחד ואני נותן

נותן לך שנים עשר כורין לגורן מותר · רבי יוחנן אמר מפני שהשדה מצויה להתברך · ריש לקיש אמ׳ נעשה כמשכיר לו שדה ביוקר · מה בינייהון חנו׳ וספינה · כאן דמר מפני שהשדה מצויה להתברך מפרין על חנות וספינ׳ · כאן דמר נעשה כמשכיר לו שדה ביוקר חנות וספינה אין מפרין · אמ׳ רבי יעקב בר אחא בפירוש פליגי ר׳ יוחנן אמר מפרין על חנות וספינה · ריש לקיש אמר אין מפרין · מתניתא מסייעא לריש לקיש אין מפרין על חנות וספינה ועל דבר שאינו עושה בגופו ·

הלכה ז׳ אין מקבלין צאן ברזל מישראל כו׳ · אי זהו צאן ברזל הו לפניו מאה צאן אמר לו הרי הן עשויות עליו במאה של זהב וולדן וחלבן וגיזתן שלך ואם מתו את חייב באחריותן ואת מעלה לי סלע של כל אחת ואחת משלך באחרונה אסור · רבי ירמיה בעי תמן את מר צאן ברזל לראשון · וכא את מר לשני · אמר רבי יוסי תמן שעיקרן לראשון וולדן לראשון · ברם הכא עיקרן לשני וולדן לשני · רבי ירמיה בע׳ תמן את מר נושא שכר חייב על האונסין אסור · וכא את מר נושא שכר חייב על האונסין מותר · לא פעמים שמתנה שומר חנם להיות כשואל · ולווין מהן ומלוין אותן בריבית כו׳ · רבי אומר תושב האמור בעבד עברי איני יודע מה טיבו · גר צדק האמור בריבית איני יודע מה טיבו · מלוה ישראל מעו׳ נכרי מדעת הנכרי אבל לא מדעת ישראל · ישראל שלוה מגוי וביקש להחזירם לו אמ׳ לו ישראל אחר תנם לי ואני נותן כדרך שאת נותן לו אסור · ואם העמידו עם הגוי מותר · גוי שלוה מישראל וביקש להחזירם לו אמר לו ישראל אחר תנם לי ואני מעלה לו ריבית מותר · ואם העמידו אצל ישראל אסור · אמר רבי יוסי והוא שהעמידו אצל ישראל · ישראל שלוה מגוי וגוי מישראל ונתגייר בין שזקפדען שלא נתגייר · בין משנתגייר גובה הקרן ולא הריבית · אבל גוי שלוה מישראל ונתגייר אם עד שלא נתגייר זקפן עליו במלוה גובה הקרן והריבית · משנתגייר גובה הקרן ולא הריבית · בר קפרא אמר גובה את הקרן ואת הריבית · אמר רבי יעקב בר אחא טעמא דבר קפרא מבין שאת מבריחו בן הריבית אף הוא נעשה גר שקר · לווה אדם בבניו ובנותיו בריבית אלא שמטעמן בריבית · אמר רב כהן אנא לרבה בר בר חנה ורבה בר בר חנה לי · לא יהא אדם לווה בשקל ומלוה בסלע · אבל גוי לווה בשקל ומלוה בסלע · ישראל לווה מגוי וגוי מישראל וישראל נעשה לו ערב ואינו חושש משו׳ רבית · ישראל שמינה גוי אפיטרופא או סנטר מותר ללוות ממנו בריבית · וגוי שמינה ישראל אפיטרופא או סנטר אסור ללוות ממנו בריבית · מעות גוי שהיו מופקדין אצל ישר׳ אסור ללוות בריבית · מעות ישר׳ שהיו מופקדין ביד גוי מותר ללוות ממנו בריבית · זה הכלל כל שהוא באחריו׳ ישר׳ אסור · באחריו׳ גוי מותר ·

הלכה ח׳ אין פוסקין על הפירות כו׳ · מהו לפסוק בשער של סרקי · רבי יוחנן אמר פוסקין · ריש לקיש אמר אין פוסקין · רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זירא לא מסתברא דיודי ריש לקיש לרבי יוחנן בשער סרקי של ציפורין שאינה פוסקת · אמר רבי בון בר כהנא ותימה אנא איך רבנן פליגי בין פוסק לפירות בין פוסק למעות בין מלוה לפירות א״ר ירמיה במלוה איתפליגו אבל בפונדק כל עמא מודו שאסור · אמר רבי יוסה בפיסוק איתפלגון אבל במלוה כל עמא מודו שמותר · דרבי רבי ינאי אמרי פוסקין על השחת · רבי יוסי בן חנינה אומר אף על חלות דבש · רבי יוחנן או׳ כל העיירות הסמוכות לטבריא כיון שיצא שער של טבריא פוסקין · הדה הוא תחילה לקוצרין פוסק עמו על הגדיש כו׳ · רב אמר מחוסר מעשה אחד פוסק · מחוסר כמה מעשים אינו פוסק · רבי יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין אפילו מחוסר כמה מעשים פוסק · והא מתניתא פליגא על רב הוה הוא תחילה לקוצרין כו׳ · אבא בר זמינה יהב חד דינר לקפילה ונסב מיניה בשעה זלילה דכל שתא ולא מודי רב · רבי חייה רובה הוה ליה כיתן אתו חמרייא מיזבנה מיניה · אמר לון לית ברעתי מזבנה כדון אלא כפוריא · אמרו ליה זבנה לן כדון מה דאת עתיד מזבנתיה כפוריא ·

אתא שאל לרבי אמר ליה אסור · נפק קבעה במתניתא ותני כן הרי הוא חייב לו מעות ובא ליטול ממנו בגורן וא׳ לו עשם עלי כשער שבשוק ואני אעלה לך כל שנים עשר חודש אסור דלא כאיסרו הבא לידו · אמר רב מודי רבי חייה רבה בי די לן יהבין ליה וקנה מן כבר שרי אגרא מן כבר וקנה בתר כן שרי קנה מבב׳ אגרא בתר כן אסור · רבי לעזר יהב דינר לחד בר נש אמר ליה מה דהוון עבדין מיכן ועד חנוכה דידי · מתמן ולהלן לית לי עמך עסק אין פחתין ואין יתרין דידך · בעת מיתן ליה בתר חנוכה ולא קביל · ר׳ לעזר חשש על קרוב לשכר ורחוק להפסד · ותני כן קרוב שכר ורחוק הפסד זו מידת רשעים · קרוב הפסד ורחוק שכר זו מידת צדיקים · קרוב לזה ולזה רחוק לזה ולזה זו מידת כל אדם · רבי יצחק יהב דינרין לבר נש בעא מיעבד ליה כהדא דרבי לעזר ולא קביל עילוי · סומא יהב ארבעים דינרין לבר נש מיזבן ליה כיתן יקרא מיתנא · אתא שאל לרב · אמר ליה איזיל סב מיניה ארבעים כורין רברבין · ביקש רבי להתיר קליסו שלים ולא הניחו רבי ישמעאל בי רבי יוסי · ואית דמרין רבי ישמעאל בי רבי יוסי ביקש להתיר ולא הניחו רבי · מאי קליסו שלים · בר נש דיהב לחבריה מהו דינרין · כגון אילין דיהבין עיבידתא לאילי׳ דמפרשין לריסים מתרתין קסוסטבן או משלש׳ קסוסטבן אין זו רבית אלא תרמשא · רבי יוסה ורבי לעזר בן עזריה שניהן אמרו דבר אחד דתנינן תמן הרי לו דבר מועט מוסיף עליו והולך · ורבי אלעזר בן עזריה אוסר עד שיעסק שלשה או עד שיתן על הסלע ·

הלכה י׳ לא יאמר אדם לחבירו כו׳ · תני לא יאמר אדם לחבירו הלויני כור חטים ואני נותן לך לגורן · הא עד שתים שלש שבתות מותר · והלל אוסר · שמואל אמר הלכה כהלל · הלכה יא׳ אומר אדם לחבירו כו׳ · הלכה יג׳ ואילו עוברין בלא תעשה כו׳ · אמר רבי יסא בוא וראה כמה סמיות עיני מלוי רבית · אדם קורא לחבירו עובד עבודה זרה ומגלה עריות ושופך דמים ומבקש לירד עמו לחייו · והלה שוכר העדים והלבלר ואומר להן בואו והעידו שכפר במקום · ללמדך שכל המלוה בריבית כופר בעיקר · רבי שמעון בן אלעזר אומר יותר ממה שכופרין בעיקר כופרין שעושין התורה פלסטרן ואת משה טיפש ואומר אילו היה יודע משה שכך היינו מרויחין לא היה כותבו · רבי עקיבה אומר קשה הריבית שאף הטובה רבית · הרי שאמר ליקח לו ירק מן השוק אף על פי שנתן לו מעותיו הרי זה רבית · רבי שמעון אומר קשה הריבית שאף שאילת שלום רבית לא שאל לו שלום מימיו ועל שלוה ממנו הקדים לו שלום הרי זה רבית · וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר כל מי שיש לו מעות ואינו מלוין בריבית עליו הכתוב אומר כספו לא נתן בנשך וגו׳ · אמר רבי שמואל בר אימי המשפט הזה לא היינו יודעין מהו ובא שלמה ופירש הציל לקוחים למות וגו׳ ·

הדרן עלך אי זהו נשך

השוכר את האומנין והטעו זה את זה אין להן זה על זה אלא תרעומת · שכר את החמר ואת הקדר להביא פרייא פרין וחלילין לכלה או למת · פועלין להעלות פשתנו מן המשרה וכל דבר שהוא אבד וחזרו בהן מקו׳ שאין אדם שוכר עליהן או כטען · ב׳ השוכר את האומנין וחזרו בהן ידן להתחתונה · אם בעל הבית חזר בו ידו לתחתונה · כל המשנה ידו לתחתונה וכל החוזר בו ידו לתחתונה · ג׳ השוכר את החמו׳ להוליכה בהר והוליכה בבקעה · בבקעה והוליכה בהר אפילו זו עשרה מילין וזו עשרה מילין ומתה חייב לשלם · שכר את החמור והבריקה או שנישאת באנגריא או׳ לו הרי שלך לפניך · מתה או נשברה חייב להעמיד לו חמור · ד׳ השוכר את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה אם החליקה פטור ואם הוחמה חייב · בבקעה והוליכה בהר אם החליקה חייב ואם הוחמה פטור · ואם מחמת המעלה חייב · ה׳ השוכר את הפר׳ לחרוש בהר · וחרש בבקעה ונשבר הקנקן פטור · בבקע׳ וחרש בהר ונשבר הקנקן חייב · לדוש בקטנית ודש בתבואה פטור · בתבואה ודש בקטנית חייב שהקטנית מחלקת · ו׳ השוכר את החמור להביא חטין והביא שעורין תבואה והביא תבן חייב · כמה יוסיף על משאו ויהא חייב סומכוס אומר משום רבי מאיר סאה לגמל ושלשה קבין לחמור · ז׳ כל האומנין שומרי שכר וכולן שאמרו הבא מעות וטול את שלך שומר חנם · שמור לי ואשמר לך שומר שכר · שמור לי ואמר לו הנח לפניך שומר חנם · המלוה על המשכון שומר שכר · רבי יודה אומ׳ הלוהו מעות שומר חנם הלוהו פירות שומר שכר · אבא שאול אומ׳ מותר אדם לשכור משכונו של עני להיות פוסק עליו והולך מפני שהוא כמשיב אבידה · ח׳ המעביר חבית ממקום למקום ונשברה בין שומר חנם בין שומר שכר ישבע · אמר רבי אליעזר תמיה אני אם יכולין זה וזה להשבע :

סליק פירקא

השוכר את האומנין כו׳ · והטעו זה את זה מהו · איתי אתון עבדין עמי הדך אתון עבדין מן חמש רבן ואשכחון עבדין מן עשר רבן למלאכה אתון עבדין עמי הדך אתון עבדין מן עשרה יומין ואשכחון עבדין מן חמש׳ יומין · הטען בעל הבית מהו איתי אתון עבדין עם חביריכון · הדך הנון עבדין מ׳ רבן ואשכחון עבדין מה׳ רבן למלאכה אתי׳ אתון עבדין עם חביריכון הדך הנון עבדין מחמשה יומין ואשכחון עבדין מעשר יומין · כמה דברי׳ אמורים שלא הלכו החמרים · אבל הלכו ולא מצאו תבואה · פועלין לנכש ומצאו שדהו זלחה נותן להן שכר הליכה וחזירה · ולא דומה הבא טעון לבא ריקן · עושה מלאכה ליושב ובטל · והיושב בטל ליושב בטלה · ר׳ חייה רובה אגר חמרין למיתא לי׳ כיתן הלכו ומצאוה לחה · אמ׳ לון רב פוק יהב לון אגרין משלם ואמ׳ להון לא דאנא חייב מיתן לכון אגריכון אלא אנא חייה מסרית לכון · במה דברים אמורים שלא התחילו · אבל אם קיבל ממנו שדה לקצור בשני סלעים קצר חצייה והניח חצייה · בגד לארוג בשני סלעים ארג חציו והניח חציו שמין לו · כיצד שמין לו מה שעשה אם היה מה שעשה יפה ששה דינרין נותן לו סלע או יגמור מלאכתו · ואם סלע נותן לו סלע · רבי דוסא אומ׳ שמין מה שעתיד ליעשות · אם היה מה שעתיד ליעשות יפה שלשה דינרין נותן לו שקל או יגמור מלאכתו · ואם שקל נותן לו שקל · רבי זירא בשם רב חונא רבי בון רבי ירמיה בשם רב הלכה כרבי דוסא · במה

דברים

דברי' אמורי' במדבר שאינו אבד אבל במדבר האבד שוכר עליו ממקום אחר ובטעה
האומר לו סלע פסקתי לך שתים אני נותן לך נוטל ממה ונותן לזה· אמר ר' אילא
ובלבד עד כדי שכרו· עד מדין ובלבד עד כדי שכר אותו היום· ובלבד עד כדי
שכרו לשעה· במה דברים אמורי' במקום שאינו מוצא לשכור פועלים· אבל אם
ראה המרין שמבשמשין והאין או שפרק ספינתו בלמן אמ' לו צא ושכ' לך אחת
מכל אילו אין לו עליו אלא תרעומת· הלכה ב' השוכר את
האומנין כו'· רב אמר כי לי בני ישראל עבדים· אין ישראל קונין זה את זה· אמר
רבי יוחנן עבד עברי הוא כתניתא· על דעתי' דרב בין פועל בין בעל הבית יכול
לחזור בו· על דעתיה דרבי יוחנן פועל יכול לחזור בו ולא בעל הבית·
הלכה ג' השוכר את החמור כו'· מיתא בהר והוליכה בבקעה·
בבקעה והוליכה בהר· רבי שמעון בן יקים אמר בשמתה מחמת אויר· רבי דוסתי
בן ינאי אמר שהבישה מחש· רבי יוחנן אמר רבי מאיר היא דאמר כל המשנה על
דעת בעל הבית נקרא גזלן· שבר חמור והבריקה דכוס או שנעשית אנגריא·
אית תניי תני אנגריא במיתה· ואית תניי תני אומר לו הרי שלך לפניך· כאן דתני
אנגריא כמיתה באותו שיכול לפטר· כאן דמר אומר לו הרי שלך לפניך באותו
שאין יכול לפטר· תני רבי שמעון בן אלעזר אומר מדרך הליכתה אין חייב
להעמיד לו חמור אחר· שלא מדרך הליכתה חייב להעמיד לו חמור אחר·
אמר ר' אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה בקפודריא אין חייב להעמיד לו חמור אחר·
בסלק חייב להעמיד לו חמור אחר· רבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינה אגרא
מיבא ללוד ואינסיבת אנגריא ללוד אין חייב להעמיד לו חמור אחר· מיבא
ללוד ואינסיבת אנגריא לצור חייב להעמיד לו חמור אחר· מתה או נשברה
חייב להעמיד לו חמור· רבי יוחנן אמ' כשאמר לו חמור סתם· אבל אם אמר
לו חמור זה יכיל מימר ליה לדין בעית אייתי ליה קומין· רב הונא אמר חייב
ליטפל בו באותו מקום· אמר רבי זירא אם יש בנבילה כדי לשכור לו גיידור קטן
אינו חייב להעמיד לו חמור אחר· ואם לאו חייב להעמיד לו חמור אחר· אמ' רבי
הונא אם יש בנבילה כדי ליקח גיידור קטן אין חייב להעמיד לו חמור אחר ואם
לאו חייב להעמיד לו חמור אחר· הלכה ד' השוכר את החמור כו'·
תני במה יוסיף על משאו ויהא חייב סומכוס אומר משום רבי מאיר סאה לגמל ג"
קבין לחמור· קב לכתף וג' סאין לעגלה· וספינה לפי מה שהוא· שיירה שנפל
עליה גייס מחשבין לפי ממון ולא לפי נפשות· שלחו לפניהן תייר מחשבין לפי
נפשות· אין משנין על המנהג של שיירה· ספינה שעמד עליה נחשול והקיל
ממשואה מחשבין לפי משאוי ולפי ממון ולא לפי נפשות· אבל השוכר מחבירו
קרון או ספינה מחשבין לפי משאוי ולפי נפשות ולא לפי ממון· שיירא שנפל
עליה גייס ועמד אחד מהן והציל כידן הציל לאמצע· ואם נתנו לו רשות הציל
לעצמו· חמרין שנפלו עליהן ליסטין ועמד אחד מהן והציל הציל לאמצע·
ואם התנה עמם בבית דין הציל לעצמו· השותפין שמחלו להן מוכסין מחול
לאמצע· ואם אמרו לשם פלוני מחלנו מה שמחלו מחלו לו· הגבאין והמוכסין
תשובתן קשה הרי אילו מחזירין למי שמכירין· ולמי שאין מכירין יעשו מהן
צורכי ציבור· הלכה ו' כל האומנין שומרי שכר כו'· הדא
אנטיכריסים רבית הוא ששאל אמר כשאמר לו הנח לפניי· אבל אמר לו הנח
לפניך אינו לא שומר חנם ולא שומר שכר· אמר רבי יוחנן רוצה אדם ליתן מנה
ולמכור פירותיו על ידי משכן· רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה רוצה אדם
ליתן מנה ולמכור פירותיו למי שיפייסנו על ידי משכן· הלכה ח'
המעביר חבית ממקום למקום כו'· תני רבי נחמיה קדר מסר קדרוי לבר נש
תברין אריס גולתיה אתא גבי רבי יוסי בר חנינה אמר ליה איזיל אמור ליה למען
תלך בדרך טובים· אזל ואמר ליה ויהב גולתיה· אמר ליה יהב לך אגרך אמר
ליה לא· אמר ליה זיל ואמור ליה וארחות צדיקים תשמור· אזל ואמר ליה
ויהב ליה אגריה׃

הדרן עלך השוכר את האומנין

השוכר את הפועלין ואמר להן להשכים ולהעריב מקום
שנהגו שלא להשכים ולהעריב אינו יכול לכופן·
מקום שנהגו לזון יזון לספק מתיקה יספק הכל
כמנהג המדינה· מעשה ברבי יוחנן בן מתיה שאמר לבנו צא ושכור לנו פועלין
ופסק עמהן מזונות ובשבא אצל אביו אמר לו אפי' את עושה להן כסעודת שלמה
בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא
יתחילו במלאכה צא ואמור להן על מנת שאין לכם אלא פת וקטנית בלבד·
רשב"ג אומר לא היה צריך הכל כמנהג המדינה· ב' אילו אוכלין מן התורה
העושה במחובר לקרקע בשעת גמר מלאכ' ובתלוש מן הקרקע עד שלא נגמרה
מלאכתן ובדבר שגידוליו מן הארץ· ג' ואילו שאינן אוכלין העושה
במחובר לקרקע בשעה שאינה גמר מלאכה ובתלוש מן הקרקע מאחר שנגמרה
מלאכתן ובדבר שאין גידוליו מן הארץ· ד' היה עושה בידיו אבל לא
ברגליו ברגליו אבל לא בידיו אפילו על כתיפו הרי זה יאכל· רבי יוסי בי רבי
יהודה אומר עד שיעשה בידיו וברגליו· ה' היה עושה בתאנים לא יאכל
בענבי' בענבי' לא יאכל בתאנים אבל מונע הוא את עצמו עד שהוא מגיע למקום
היפות ואוכל· וכולן לא אמרו אלא בשעת גמר מלאכה· אבל מפני השב אבידה
לבעלים אמרו הפועלין אוכלין בהליכתן מאומן לאומן ומחזירתן מן הגת וחמור
כשהוא פורקת· ו' אוכל פועל קישות אפילו בדינר וכותבת אפילו בדינר·
רבי לעזר חסמא אומר לא יאכל פועל יותר על שכרו· וחכמים מתירין· אבל
מלמדין את האדם שלא יהא רעבתן ויהא סותם הפתח בפניו· ז' קוצץ
אדם על ידי עצמו ועל ידי בנו ובתו הגדולים· ועל ידי עבדו ושפחתו הגדולים
ועל ידי אשתו מפני שיש בהן דעת· אבל אינו קוצץ לא על ידי בנו ובתו
הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הקטנים מפני שאין בהן דעת·
ח' השוכר את הפועלין לעשות עמו בנטע רביעי שלו הרי אילו לא
יאכלו· אם לא הודיען פודה ומאכילן· נתפרסו עיגוליו נתפתחו חביותיו הרי
אילו לא יאכלו· ואם לא הודיען מעשר ומאכילן· ט' שומרי פירות
אוכלין מהלכות מדינה אבל לא מן התורה· ארבעה שומרין הן שומר חינם
והשואל נושא שכר והשוכ'· שומר חנם נשבע על הכל והשואל משלם את הכל·
ונושא שכר והשוכ' נשבעין על השב' ועל השבורה והמתה ומשלמין את האבידה
ואת הגניבה· י' זאב אחד אינו אונס ושני זאבין אונס· רבי יהודה
אומר בשעת משלחת זאבים אף זאב אחד אונס· יא' שני כלבים
אינן אונס· ידוע הבבלי משום רבי מאיר מרוח אחת אינו אונס· משתי רוחות
אונס· יב' הליסטין הרי הן אונס· הארי והדוב והנמר והברדלס
והנחש הרי אילו אנסין· אימתי בזמן שבאו מאיליהן· אבל אם הוליכן למקום
גדודי חיה וליסטין אין אילו אנסין· יג' מתה כדרכה הרי זה אונס·
סיגפה ומתה אין זה אונס· עלת לראשי צוקין ונפלה הרי זה אונס· העלה לראשי
צוקין ונפלה אינו אונס· מתנה שומר חנם להיות פטור משבועה והשואל להיות
פטור מלשלם ונושא שכר והשוכר להיות פטור משבועה ומלשלם· יד'
כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאיו בטל וכל תנאי שהוא מעשה מתחילתו
תנאיו בטל· וכל שאיפשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו מתחילתו תנאיו קיים׃

סליק פירקא

השוכר את הפועלין כו'· אמר רב הושעיה זאת אומרת
המנהג מבטל את ההלכה· אמר רבי אימי כל
המוציא מחבירו עליו להביא ראייה חוץ מזו·
בני טבריא לא משכימין ולא מעריבין· בני בית מען משכימין ומעריבין· בני
טבריא שעלו לשכר בית מעון נשכרין כבית מעון· בני בית מעון שירדו לשכר
בטיבריא נשכרין כטיבריא· אבל שעולה מטיבריא לשכר פועלין מבית מען
יכיל מימר להן כן סליקת בהושכחתכון דלא תיהוא משכח סגר פועלין מטיבריא·
אלא בגין דשמעית עליכון דאתון משכימין ומעריבין בגין כן סליקית הכא· מקום
שאין מנהג· יהודה בן בוני רבי אמי רב יהודה· תני בית דין הוא שהוא השכמה
של פועלין והערבה של בעל הבית· ומאי טעמא תשת חושך ויהי לילה·
הכפירים שואגים לטרף· תזרח השמש יאספון· יצא אדם
לפעלו· ערבית בין השכמה בין הערבה משל בעל הבית· עד איכן עד כדי
למלאות לו חבית מים ולצלות לו דגה ולהדליק לו נר· על דעתיה דרבי יוחנן
בן מתיה אדם שהלך לקדש אשה ממקום אחר צריך להתנות עמה ולומר לה על
מנת דהתעבדי כן וכן ותאכלי כן וכן· הלכה ב' אילו אוכלין מן
התורה כו'· אמר רבי לא כי תבוא בכרם רעך וגו'· וכי עלת על דעת שיאכל
עצים ואבנים· מה תלמוד לומר ענבים שלא יקלף בתאנים ויצמץ בענבים·
היה עושה בידיו אבל לא ברגליו· אמר רבי לא כתיב כי תבא בקמת רעך וגו'·
תני בידיו או ברגליו מקבץ אפילו על כתיפו טוען· רבי יוסי בי רבי יהודה אומ' עד
שיעשה בידיו וברגליו וגופו· יצא עושה בידיו אבל לא ברגליו· ברגליו אבל לא
בגופו· רבי יוסי בי רבי יודן אמ' דייש· מה דייש מיוחד דבר שגידולי קרקע
יצא החולב והמגבן והמחבץ שאין גידולי קרקע· מה דייש מיוחד דבר שלא נגמרה
מלאכתו יצא היין משיקפה משירד לעוקה· והבודל בתמרים והמפרד בגרוגרות
דבר שנגמרה מלאכתו· מה דייש שלא בא לזיקת המעשרות· יצא הלש
והמקטף והאופה שבא לזיקת מעשרות· הלכה ה' היה עושה
בתאינים כו'· אמר רבי לא כתיב כי תבא בכרם רעך ואכלת ענבים כנפשך
שבעך· וכי מה יש בכרם לוכל אלא ענבים· ללמדך היה עושה בענבים לא
יאכל בתאינים· הלכה ו' אוכל פועל קישות אפילו בדינר· רבי
לעזר בן אנטיגנס אומר בשם רבי לעזר בי רבי ינאי זאת אומרת אוכל פועל יותר
על שכרו· ואית דמרין רבי יוחנן בשם ר' ינאי זאת אומרת שיאכל פועל אשכול
ראשון ואשכול אחרון· הלכה ז' קוצץ אדם על ידי עצמו כו'·
הלכה ח' השוכר את הפועלין כו'· כל שכיחנא בו בא לזיקת

לזיקת המעשרות ואיסור אחר גרם לו שכרו סתם פודה ומאכיל מעשר ומאכיל. קצץ עמו הרי זה אוכל. וכל שאין כיוצא בו בא לזיקת המעשרות ואיסור אחר גרם לו שכרו סתם אינו אוכל. קצץ עמו הרי זה אוכל. הלכה ט׳ שומרי פירות אוכלין מהלכות מדינה כו׳. רב הונא אמר בשומרי פירות היא מתניתא. אבל בשומרי גנות ופרדיסין אוכלין מן התורה. שמואל אמר בשומרי גנות ופרדיסין היא מתניתא. אבל בשומרי פירות אין אוכלין לא מתורה ולא מהלכות מדינה׳ תני ר׳ חייה ומסייע על רב הונא. ושמא הבקן עד הערב לרבות את השומרין שיהו מטמין בגדיו׳, הלכה י׳ זאב אחד אינו אונס כו׳ עד כל המתנה על מה שכתו׳ בתורה כו׳׳ תני כל המתנה על מה שכתו׳ בתורה תנאי בממון תנאו קיים׳ תנאי שאינו של ממון תנאו בטל. כיצד אמר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין ליך עלי שאר כסות ועונה הרי זו מקודשת׳ שאם מתי לא תהא זקוקה לייבום הרי זו מגורשת ותנאו בטל. זה הכלל שהיה רבי יודה בן תימא אומר כל דבר שאיפשר להתקיים והתנה עמה לא נתכוון אלא להפליגה בין שאמ׳ בכתב בין שאמ׳ בפה כל המתקיים בפה מתקיים בכתב׳ וכפר עותני מגליל ואנטיפטרס ביהודה את שבנתיים מטלין אותו לחומרו׃

הדרן עלך השוכר את הפועלין

השואל את הפרה ושאל בעליה עמה׳ שאל את הפרה ושכר בעליה עמה׳ שאל את הבעל׳ או שכרן ואחר כך שאל את הפרה ומתה פטור שנאמר אם בעליו עמו לא ישלם. ב׳ אבל שאל את הפרה ואחר כך שאל את הבעלין או שכרן ומתה חייב שנאמר בעליו אין עמו שלם ישלם׳ ג׳ השואל את הפרה ושאלה חצי יום ושכרה חצי יום שאלה היום ושכרה למחר׳ שאל אחת ושכר אחת. המשאיל אומר שאולה מתה ביום שהיתה שאולה מתה. בשעה שהיתה שאולה מתה והלה אומר איני יודע חייב. השוכר אומר שכורה מתה ביום שהיתה שכורה מתה בשעה שהיתה שכורה מתה והלה אומר איני יודע פטור. זה אומר שאולה וזה אומר שכורה ישבע השוכר שהשכורה מתה. זה אומ׳ איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו׳ ד׳ השואל את הפרה ושילחה לו ביד בנו וביד עבדו וביד שלוחו. או ביד בנו וביד עבדו או ביד שלוחו של שואל ומתה פטור. אמר לו השואל שלחה לי ביד בני וביד עבדי וביד שלוחי או ביד בנך או ביד עבדך או ביד שלוחך׳ או שאמר לו המשאיל הריני משלחה לך ביד בני ביד עבדי ביד שלוחי או ביד בנך או ביד עבדך או ביד שלוחך או שאמר לו השואל שלח ושילחה ומתה חייב׳ וכן בשעה שמחזירה. ה׳ המחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה זה אומר עד שלא מכרתי וזה אומר משלקחתי יחלוקו. היו לו שני עבדים אחד גדול ואחד קטן וכן שתי שדות אחת גדולה ואחת קטנה. הלוקח אומר הגדול לקחתי והמוכר אומר איני יודע זכה בגדול. המוכר אומר הקטן מכרתי והלה אומר איני יודע אין לו אלא קטן. זה אומר גדול וזה אומר קטן יישבע המוכר שהקטן מכר. זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו. ו׳ המוכר זיתיו לעצים ועשו פחות מרביעית לסאה הרי הן לבעל הזתים׳ עשו רביעית לסאה זה אומר זיתיי גידלו וזה אומר ארצי גידלה יחלוקו. ז״ שטף הנהר את זיתיו ונתנן לתוך שדה חבירו זה אומר זיתיי גידלו וזה אומר ארצי גידלה יחלוקו. ח׳ המשכיר בית לחבירו בימות הגשמים אינו יכול להוציאו מן החג עד הפסח. ובימות החמה שלשים יום. ובכרכין אחד ימות החמה ואחד ימות הגשמים שנים עשר חדש ובחנויות אחד כרכין ואחד עיירות שנים עשר חדש׳ רשב״ג אומר חנות של נחתומין ושל צבעין שלש שנים. ט׳ המשכיר בית לחבירו המשכיר חייב בדלת ובנגר ובמנעול ובכל דבר שהוא מעשה אומן׳ אבל דבר שאינו מעשה אומן השוכר עושהו. הזבל של בעל הבית אין לשוכר אלא היוצא מן התנור ומן הכירים בלבד. י׳ המשכיר בית לחבירו לשנה ונתעברה השנה נתעברה לשוכר׳ השכיר לו לחדשים נתעברה השנה נתעברה למשכיר. מעשה בציפורין באחד ששכר מרחץ מחבירו בשנים עשר זהב לשנה מדינר זהב לחודש ובא מעשה לפני רשב״ג ולפני רבי יוסי ואמרו יחלקו את חדש העיבור׳ יא׳ המשכיר בית לחבירו ונפל חייב להעמיד לו בית. היה קטן לא יעשנו גדול׳ גדול לא יעשנו קטן. אחד לא יעשנו שנים׳ שנים לא יעשנו אחד׳ לא יפחות מן החלונות ולא יוסיף עליהן אלא מדעת שניהן׃

סליק פירקא

השואל את הפרה כו׳. אמר רבי אילא ממשמע שנאמר שלם ישלם׳ אין אנו יודעין אם בעליו עמו לא ישלם. מה תלמוד לומר בעליו אין עמו שלם ישלם. אלא מכיון ששאל הפרה ולא שאל בעליה עמה אף על פי שהבעלין חורשין על גבה ומתה חייב. אבל שאל את הפרה ואחר כך שאל בעלה או שכרן ומתה חייב. אמר ר׳ לא ממשמע שנ׳ אם בעליו עמו לא ישלם איני יודע שאם אין בעליו עמו שלם ישלם. ומה תלמוד לומר בעליו עמו לא ישלם אלא מכיון ששאל הפרה ושכר בעלה עמה אף על פי שהבעלים חורשין במקום אחר ומתה פטור׳ הלכה ב׳ השואל את הפרה כו׳׳ לילה שבנתיים מהו. אית מרין דרך הפרות ללון על בעליהן הן על ידי ששוכרה אצלו לא לנה כשאולה היא אצלה והוא חייב׳ ואית מרין אין דרך הפרות ללון על בעליהן הן כשכורה אצלו ופטור׳ הל׳ ג׳ השואל את הפר׳ כו׳. תני השאילני פרתך י׳ ימים והשאל לי בהן ה׳ ימים ראשונ׳. מתה בתוך האחרונים משעבוד הראשונים מתה. השאילני פרתך לאחר עשר ימים׳ אמר ליה סבה מן כבר מתה משיעבוד האחרונים מתה. השאילני פרתך ואני נשאל לך׳ השאילני פרתך ובוא ועשה עמי׳ השאילני קרדומך ובוא תכש עמי. השאילני תמחויך ובוא ואכול עמי. שאלה מן הכיר או מן הסנטר או מן האיקונומוס ומתה כמי שהבעלים עמו. הלכה ד׳ אמר לו השאילת לי כו׳. הלכה ה׳ המחליף פרה כו׳׳ אמר רבי יוחנן זו להוציא מדברי סומכוס שאמ׳ כל הספיקות יחלוקו׳ אמר רבי לא תיפתר בשזה אומר ברי לי וזה אומר ברי לי׳ רבי יוסי בעי אם בשזה אומר ברי לי וזה אומר ברי לי על דא אמר רבי יוחנן להוציא מדברי סומכוס׳ הלכה ו׳ המוכר זיתיו לעצים כו׳׳ רבי יוחנן בעי הדא מה הן. רב הונא אמר בששטפן בגושיהן. רבי יוסי בן חנינה אמר שני ערלה ביניהן. הלכה ח׳ המשכיר בית לחבירו כו׳. תני כל אילו שאמרו שלשים יום וי״ב חדש לא שידור בתוכן שלשים יום וי״ב חדש אלא שיודיעו קודם שלשים יום וקודם י״ב חדש׳ בית הבד כל שעת בית הבד. בית הגת כל שעת הגת. בית היוצרה אין פחות משנים עשר חודש׳ אמר רבי יוסי במה דברים אמורי׳ באילין שהן עושין בעפר שחור׳ אבל באילו שעושין בעפר לבן כתם גורנו ומסתלק. הלכה ט׳ המשכיר בית לחבירו כו׳. והדי רבי יצחק בר חקולה מזחה מעשהידי אומן. הלכה י׳ המשכיר בית לחבירו כו׳. והכי אם כשבא עליו בסוף החדש גביי ליה כולה. ואם כשבא עליו כראש חדש אמ׳ ליה פוק לך. שמואל אמר כיני מתניתא בשבא עלי׳ באמצע החודש׳ רב אמר דינא דגר׳ אמר רבי לא לית פשטא על דא שיטת בן ננס דו אמר בטל לשון אחרון את הראשון׳ הלכה יא׳ המשכיר בית לחבירו כו׳. ריש לקיש אמ׳ במעמידו על גביו. רבי יוחנן אמר באומר לו בית כזה אני משכיר לך. אלא המשכיר בית לחבירו וביקש למוכרו אמר רבי אמי לא על דעת שזה ימות ברעב. רבי זירא ורבי הילא תריהון מרין מבל קני לו אלא דו אמר ליה שיבקיה דשרי עד מלא אנקלוסים דידיה. אתא עובדא קומי רבי ניסי ולא קביל׳ מה פליג׳ אמרי ברתיה הוות ממשכנה גבי חד רומי בגין כן הורי כרבי אמי׃

הדרן עלך השואל את הפרה

המקבל שדה מחבירו מקום שנהגו לקצור יקצור לעקור יעקור׳ לחרוש אחריו יחרוש הכל כמנהג המדינה. כשם שחולקין בתבואה כך חולקין בתבן ובקש. כשם שחולקין ביין כך חולקין בזמורות ובקנים׳ ושניהן מספקין את הקנים. ב׳ המקבל שדה מחבירו והיא בית שלחין או בית האילן יבש המעיין ונקצץ האילן אינו מנכה לו מחכירו אם אמר לו השכר לי בית שלחין זו או שדה בית האילן זו יבש המעיין ונקצץ האילן מנכה לו מחכירו׳ ג׳ המקבל שדה מחבירו אם משובה בה הכיר׳ שמין אותה כמה היא ראויה לעשו׳ ונותנין לו שהוא כותב לו אם אוביר ולא אעביד אישלם במיטבא. ד׳ המקבל שדה מחבירו ולא רצה לנכש אמר לו מה איכפת לך הואיל ואני נותן לך חכורך אין שומעין לו שהוא אומר למחר את יוצא ממנה והיא מעלה לפני עשבים. ה׳ המקבל שדה מחבירו ולא עשת אם יש בה כדי להעמיד כרי חייב להיטפל בה. אמר רבי יהודה מה קיצבה כרי אלא אם יש בה כדי נפלה׳ ו׳ המקבל שדה מחבירו ואכלה חגב או נשרפה אם מכת מדינה היא מנכה לו מחכירו ואם אינה מכת מדינ׳ אינו מנכה לו מחכירו׳ רבי יהוד׳ אומר אם קיבלה ממנו במעות בין כך ובין כך אינו מנכה לו מחכירו. ז׳ המקבל שדה מחבירו בעשרת כור חטים לקת נותן לו מתוכה היו חטיה יפות לא יאמר לו הרי אני לוקח מן השוק אלא נותן לו מתוכה. ח׳ המקבל שדה מחבירו לזורעה שעורין לא יזרענה חיטין. חטין יזרענה שעורין׳ רשב״ג אוס׳ קטנית לא יזרע׳ תבוא׳ תבוא׳ יזרענה קטנית׳ רשב״ג אוסר. ט׳ המקבל שדה מחבירו לשני מועט׳ לא יזרע׳ פשתן ואין לו קורת שקמ׳. קבלה ממנו ז׳ שני׳ שנה ראשונ׳ זורעה פשתן ויש לו קורת שקמה׳ י׳ המקבל שדה מחבירו שבע שנים בשבע מאות דינר השביעית מן המנין׳ שבוע אחד בשבע מאות דינר

השביעית מן דמיין· יא׳ שכיר יום גובה כל הלילה ושכיר לילה גובה כל היום ושכיר שעות גובה כל היום וכל הלילה· יב׳ שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע יצא ביום גובה כל הלילה יצא בלילה גובה כל הלילה וכל היום· יג׳ אחד שכר האדם ואח׳ שכר הבהמה ואחד שכר הכלים יש בו משום ביומו תתן שכרו ויש בו משום לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר איכתי בזמן שתבעו לא תבעו אינו עובר עליו· המחהו אצל חנוני או אצל שולחני אינו עובר עליו· השכיר נשבע בזמנו ונוטל עבר זמנו אינו נשבע ונוטל· ואם יש עד׳ שתבעו הרי זה נשבע ונוטל· יד׳ גר תושב יש בו משום ביומו תתן שכרו ואין בו משום לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר· טו׳ המלוה את חבירו לא ימשכננו אלא בבית דין לא יכנס לביתו ויטול את משכונו שנאמר בחוץ תעמוד וגו׳· היו לו שני כלים נוטל אחד ומחזיר אחד· מחזיר את הכר בלילה ואת המחרישה ביום ואם מת אינו מחזיר ליורשיו· רבן שמעון בן גמליאל אומר אף לעצמו אינו מחזיר אלא עד שלשים יום ומשלשים יום ולהלן מוכרן בבית דין· יו׳ אלמנה בין שהיא עניה בין שהיא עש׳ האין ממשכנין אותה שנאמ׳ לא תחבול בגד אלמנה· החובל את הריחים עובר בלא תעשה וחייב משום שני כלים שנאמר לא יחבל ריחים ורכב· ולא ריחים ורכב בלבד אמרו אלא כל דבר שעושין בו אוכל נפש שנאמר כי נפש הוא חובל:

סליק פירקא

המקבל שדה מחבירו כו׳· מקו׳ שנהגו לקצור והלש׳ אמ׳ ליה את בעיתה לתלוש וקצר אמרין ליה פוק דריהה· תני המקבל שדה מחבירו הרי זה קוצר ומעמר ודש וזורה ובורר· החופר והכייל והסנטר שומרי העיר והאיקונומוס נוטלין שכרן מן האמצע· הכייר והבלן והספר בזמן שבאין מבח האריס נוטלין מבח האריס· מבח בעל הבית נוטלין מבח בעל הבית א׳ משנין על מנהג מדינ׳· הלכה ב׳ המקבל שדה מחבירו כו׳· א״ר יצחק בשיבש כל המעיין· כרם אין הוה עמיק תרתין קומין ואת עביד שלשה קומין עמיק יכלין מימר ליה לעי ביה והוא סגי· נקצץ האילן· אמר רבי יצחק בשנקצץ כל האילן אבל אם נשתייר בו מבטע עשרה לבית סאה יכיל מימ׳ ליה בקדמיתא הוו דחשין ולא הוו עבדין סגין· ברם כדון הינון דדלין ועבדין סגין· הלכה ג׳ המקבל שדה מחבירו כו׳· אמר רבי יצחק הדא אמרה המבטל כיס חבירו אין לו עליו אלא תרעומת· המבטל שדה חבירו חייב לשפות לו· המבטל ספינתו וחנותו מהו· הלכה ד׳ המקבל שדה מחבירו׳ הלכ׳ ה׳ המקבל שדה מחבירו כו׳· כמה כדי להעמיד בה כרי· רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי ובלבד כדי שיעמיד הרחת· רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה והוא שיהא בית מכנס שלה מלמעלה· רבי יהושע בן לוי אמר חוץ מיציאותיו של זה· רבי יוסי בן חנינה אומר חוץ מיציאותיו של זה ושל זה· אמר רבי אבהו כדי ניפלה כדי הזרע הנופל בה· הלכה ו׳ המקבל שדה מחבירו כו׳· רב הונא אמ׳ בשנשדפה כל אותה הרוח· שמעון בר ווא בשם רבי יוחנן והוא שזורעה דו יכיל מימ׳ ליה אילו הוות זרעתה הוות עבד׳ סגין· הגע עצמך שהיו שדות אחרו׳· ולא יכיל מימר ליה קודשא בריך הוא מגלגל עם רשיעיא· היו שם שדות אחרנ״ הלקו יכיל מימר ליה עד כא הוינא חייב בה· מכא ולהלן לינה חייב בה· הלכה ז׳ המקבל שדה מחבירו כו׳· תני המקבל שדה מישר׳ מעשר ונותן לו דברי רבי מאיר· וחכמים אומר׳ בין מאותו המין בין מאותו שדה תורם ונותן לו· אבל משדה אחרת או ממין אחר מעשר ונותן לו· רבי מאיר או׳ אף מאותה שדה מאותו המין תורם ונותן לו· אבל משדה אחר או ממין אחר אין מעשר ונותן לו· הלכה ח׳ המקבל שדה מחבירו כו׳· ניחא שעורין לא יזרענה חטים· חיטין לא יזרענה שעורין· ותייא כרבי לא או כדברי הכל במקום שאין שעורין כפליים בחיטין· אבל במקום שמעלין שעורין כפליים בחיטין זורעה שעורים· הלכה ט׳ המקבל שדה מחבירו כו׳· ניחא חטין לא יזרענה פשתן· פשתן לא יזרענה חיטין· פשתן לוקה הארץ שלשה שנים והימר כן· פירש רבי מנחם אחי רבי גוריון קומי רבי לא מטב לזורעה פשתן אחר פשתן ולא שעורין אחר שעורין· הלכה י׳ המקבל שדה מחבירו כו׳· תני המקבל שדה מחבירו זרעה שנה אחת ולא צימחה כופין אותו לזורעה שנייה· שנייה ולא צימחה אין כופין אותו לזורעה שלישית· אמר ריש לקיש הדא דתימר בשדה שאינה בדוקה· אבל בשדה שהיא בדוקה כופין אותו וזורעה שלישית· הלכה יא׳ שכיר יום גובה כל הלילה כו׳· שמואל אמר למחר עובר עליו משום ביומו תתן שכרו· רבי דוסא אומר יום אחד הוא דתמר עובר עליו כל שימו׳ הללו אין בגלל מקימא קראי תיפתר בשכיר שעות יום ולילה· שיכול לגבות כל היום וכל הלילה· ותני כן שכיר שעות ביום גובה כל היום· בלילה גובה כל הלילה· שכיר שעות ביום ובלילה גובה כל הלילה וכל היום· הלכה יג׳ אחד שכר האדם כו׳· כתיב לא תעשוק עני ואביון מאחיך אילו ישראל· מגרך זה גר צדק· בארצך לרבות הבהמה והעבדים· בשעריך לרבות המטלטלין· תני יכול המחהו אצל חנווני או אצל שולחני יהא עובר עליו אינו עובר עליו אבל עוברין הן עליו איכתי בזמן שתבעו לא תבעו אינו עובר עליו· השכיר בזמנו נשבע ונוטל· ריש לקיש אמר כשאמר לו נתתי· אבל אם א׳ל אתן למחר אם אמר לו נתתי אינו נאמן· ר׳ יוסי בן חנינה אומר ואפילו למחר אם אמר לו נתתי נאמן· הלכה יד׳ וט״ו גר תושב יש בו משום ביומו תתן שכרו כו׳· כתיב לא תעשוק את רעך פרט לגר תושב· כתיב בנזקין שיהא גובה בעידית שנאמר מיטב שדהו וגו׳· וכתיב במלוה שיהא גובה בבינונית שנאמר והאיש אשר אתה נושה בו וגו׳· למדו קרקעות מן המשכנות· ומכוותה ילמדו משכנות מקרקעות· פירש רבי סימאי דבר תורה שיהא שליח בית דין נכנס וגובה בבינונית שאם יכנס המלוה הרי הו׳ מוציא היפה· ואם יכנס הלוה מוציא הרע· אלא שלוח בית דין נכנס וגובה בבינונית· תני רבי ישמעאל דבר תורה שיהא הלוה נכנס שנאמר והאיש אשר אתה נושה בו וגו׳· אמר רבי לא תניי תמן חבול בבית דין· שלא בבית דין מניין תלמוד לומר אם חבול תחבול· משכנו שלא ברשות עובר על כל שם ושם שיש לו· אמר רבי לא הוא גרם לעצמו על כל שם ושם שיש לו· משכנו וחזר ונתן לו מידת הדין בידו שיהא גובה מנכסין משועבדין· ואם מחזיר לו לאי זה הדבר שמשכנו הוא ממשכנו· פירש רבי שמא תבוא שמיטה וישמיט· או שמא ימות הלה ונמצאו המטלטלין ביד היורשין· תני חובל כסות יום בלילה וכסות לילה ביום· מחזיר כסות יום ביום וכסות לילה בלילה· כר וסדין שדרכן לכסות בלילה חובלן ביום ומחזירן בלילה· קורדום ומחרישה שדרכן לעשות בהן מלאכה ביום חובלן בלילה ומחזירן ביום· אמר רבי לא זימנין דתיפתר הדין קרא לא תבוא עליו השמש· לא תדנח עלוי שמשא· חימנין דתיפתר לה לא תטמע עלוי שמשא· דכתי׳ השב תשיב לו את העבוט כבוא השמש· עם מעלי שמשא· עד בוא השמש תשיבנו לו· עד מטמעי שמשא· הלכה יו׳ אלמנה בין שהיא עניה בין שהיא עשירה אין ממשכנין אותה כו׳· תני אלמנה בין עניה בין עשירה אין ממשכנין אותה שנאמר לא תחבל בגד אלמנה אחד עניה ואחד עשיר׳ דברי רבי מאיר· רבי יהודה אומר עניה אין ממשכנין אותה כל עיקר· עשיר׳ ממשכנין אותה ואינו מחזיר שמתוך שבא אצלה משיאה שם רע· החובל זוג של ספרין עובר על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו· חבל אחד מהן אינו עובר על אחד מהן· המשכן צמד פרות עובר על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו· משכן אחד מהם אינו עובר אלא על אחד מהן בלבד:

הדרן עלך המקבל שדה

הבית והעלייה של שנים שנפלו שניהן חולקין בעצים ובאבנים ובעפר רואין אילו אבנים ראויות להשתבר הזה אחד מהן מכיר מקצת אבניו נוטלן ועולות לו מן החשבון· ב׳ הבית והעלייה של שנים נפחתה העלייה ואין בעל הבית רוצה לתקן הרי בעל העלייה יורד ודר למטה עד שיתקן לו את העלייה· רבי יוסי אומ׳ התחתון נותן את התקרה והעליון את המעזיבה· ג׳· הבית והעלייה של שנים שנפלו אמר בעל העלייה לבעל הבית לבנות והוא אינו רוצה הרי בעל העלייה בונה את הבית ויושב בתוכו עד שיתן לו יציאותיו· רבי יהודה אומר אף זה דר לתוך של חבירו צריך להעלות לו שכר· אלא בעל הבית בונה את הבית ואת העלייה ומקרה את העלייה ויושב בבית עד שיתן לו יציאותיו ד׳ וכן בית הבד שהוא בנוי בסלע וגינת אחר על גביו ונפחת הרי בעל הגינה יורד וזורע למטן עד שיעשה לבית בדו כיפין· הכותל והאילן שנפלו לרשות הרבים והזיקו פטורין מלשלם· נתנו לו זמן לסתור את הכותל ולקוץ את האילן ונפלו בתוך הזמן פטור לאחר הזמן חייב· ה׳ מי שהיה כותלו סמוך לגינת חבירו ונפל אמר לו פנה את אבניך אמר לו והגיעוך אין שומעין לו משקיבל עליו אמר לו הילך את יציאותיך ואני נוטל את שלי אין שומעין לו ו׳ השוכר את הפועל לעשות עמו בתבן ובקש אמ׳ לו תן לי שכרי אמ׳ לו טול ממה שעשיתה בשכרך אין שומעין לו משקיבל עליו אמר לו הילך את שכרך ואני נוטל את שלי אין שומעין לו· ז׳ המוציא זבלו לרשות הרבים המוציא מוציא והמזבל מזבל· אין שורין טיט ברשות הרבים ואין לובנין לבינים תובלין טיט ברשות הרבים אבל לא ללבינים· הבונה ברשות הרבים והמביא אבנים המביא מביא והבונה בונה· ואם הזיק משלם מה שהזיק· רבן שמעון בן גמליאל אומר אף מתקן הוא את מלאכתו לפני שלשים יום· ח׳ שתי גנות זו על גבי זו והירק בנתיים רבי מאיר אומר של עליון· רבי יהודה אומר של תחתון· אמר רבי מאיר ומה אם ירצה העליון ליטול את עפרו אין כאן ירק· אמר רבי יהודה ומה אם ירצה התחתון למלאות גינתו עפר אין כאן יר׳· אמר ר׳ מאיר וכי מאחר ששניהן׳ לין למחות זה על זה מניין ירק זה חייה׳ רבי שמעון

אומ׳ כל שהעליון יכול לפשוט את ידו וליטול הרי הוא שלו והשאר של התחתון :

סליק פירקא

הבית והעלייה של שנים שנפלו כו׳ · תני נבט כתנור העליונ׳ ראויות לישבר · נפל לחוץ התחתונות ראויות לישב׳ · והיה הא׳ מכי׳ מקצת אבניו נוטלין ועולות לו מן החשבו׳ · א״ר הושעיה זאת אומרת ששולטת היד מצד אח׳ · תמן תנינן ק׳ טבל ק׳ חולין נוטל ק׳ ואחת · ק׳ טבל וק׳ מעשר נוטל מאה ואחת · א״ר יוסי אם אומ׳ את נוטל מאה אני אומר כל חולין עליו כידה תמצאו אילו כשיבלין · אלא נוטל מאה ואחת כדי להפריש תרומה ותרומת מעשר מן הטבל · אילין תקועייא רבי זעירא אמר ארעיה זקוק את מטעינני · ר׳ לא אמ׳ עילאי בבאי אמרין תרויהון אילין יסודייא · ודא מסייעה למאן דא׳ בבא׳ היתה חורבתו סמוכה לכותל חצר חבירו לא יאמר לו הריני מיסר עמך כותל חצירי ועולה אלא מייסד עמו מלמטה ועולה · היתה על גבי שיחין או על גבי מערות אינו נזקק לו כלום · אמר ר׳ יוסי בי ר׳ בון תיפתר כגון אילין דריי אדכישן דלא יכיל ארעייא כאני עד דבני עילייא · הלכ׳ ב׳

הבית והעלייה של שנים כו׳ · תני נפחת מקום התנור יורד למטה · מקום חבירה יורד למטה · אלא דו אמר ליה עביד לך סלם דלא תיהוי עליל ונפיק גו ביתי · רבי יוסי אומ׳ התחתון נותן את התקרה והעליון נותן את המעזיבה · רבי יוסטא בשם ריש לקיש התחתון נותן תקרה ולווחים · והעליון נותן המעזיבה · באי זו מעזיבה · רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר מעזיבה עבה · רבי אבהו בשם רבי לעזר מעזיבה בינונית · לא אמרו אלא להודיית את הכוסות · ברם אין הוה בעי משוגא מאנין אוף רבי אבהו בשם רבי לעזר מודי במעזיבה עבה · הורי רבי חנינה לאילין ציפוראי שיהו שניהן נותנין את התקר׳ ואת הלווחין דאינון זקוקין מיסק חמריהון תבן ומיסק פיריהון תמן · הלכה ג׳ הבית והעלייה כו׳ · אלא בעל הבית מבקש לבנות ובעל העלייה אינו רוצה מהו שיאמר לו גופינו · נישמעינה מהדא היתה חורבתו סמוכה לחורבת חבירו עמד הלה ובנאה בלא רשותו הרי זה מחשב יציאותיו כשער שבנה ויתן לו את כל יציאותיו · הדא אמרה שאינו אומר לו גופינו מן הצד · כשם שאינו אומר לו גופינו מן הצד כך אין אומר לו גופינו מלמעלן · הלכה ד׳ וכן בית הבד כו׳ · ע״ד הכותל והאילן כו׳ · אמר ר׳ לעזר מעש׳ בדלית אחת שהיתה מודלה על פרסקו של חבירו ונפשח הפרסק ובא מעשה לפני רבי חייה הגדול ואמר לו צא והעמד לו פרסק · אמר ליה רבי יוחנן ולא מתניתא הוא וכן בית הבד שהו׳ בנוי בסלע וגינת אחר על גביו ונפחת · שמענו שאין כופין · והתני רבי חייה כופין · מכר ולא פליגי כאן דמר כופין שהוא שם · וכאן דמר אין כופין כשאין עומד שם · נתנו לו זמן לקוץ · כמה הוא זמן · רבי הושעיה אמר שלשים יום · הלכה ה׳ מי שהיה כותלו כו׳ · הלכה ו׳ השוכר את הפועל כו׳ · הלכה ז׳ המוציא זבלו כו׳ · תני פורק אדם זבלו בפתח חצירו ברשות הרבים לפנותו מיד · אבל לשהותו אסור · בא אחר והוזק הרי זה חייב · רבי יודה אומר בשעת הזבלים פורק אדם זבלו בפתח חצירו ברשות הרבים כדי שיתפרך ברגלי אדם וברגלי בהמה שלשים יום · שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ · פורק אדם עפרו בפתח חצירו ברשות הרבים לשהותו ולהעלותו על גבי דימוס מיד · לשהותו אסור · בא אחר והוזק בו חייב · לא יהא גובל בצד זה אלא במקו׳ שבונהו · פורק אדם אבניו בפתח חצירו ברשות הרבים לפנותן מיד · לשהותן אסור · בא אחר והוזק בהן חייב · מסר החוצב לגמל הגמל חייב · גמל לסתת הסתת חייב · סתת לסבל הסבל חייב · העלה על גבי בימוס והיה מפקפק בה ונפלה הארדיכל חייב · מסרה הסתת לסבל והוזק בין בסיתות בין באבן הסתת חייב · הסתת לסבל והוזק בסיתות הסתת חייב · באבן הסבל חייב · עלתה וישבה בדימוס ונפלה פטור · הלכה ח׳ שתי גינות כו׳ · מה יעשו · אפרים בשם ריש לקיש אמר יחלוקו · דבית רבי ינאי אמרי עד עשרה טפחים רבי יוחנן אמר בשם רבי ינאי והכל כדי שלא יאנס · כותל שבין שתי מחיצות תפרין רב ושמואל חד אמר מחצה לזה ומחצה לזה · וחד אמר כולו לזה וכולו לזה · מה מספקה כביניהון מצא מציאה · מאן דמר מחצה לזה ומחצה לזה ומחציו והולך לזה ומחציו והולך לזה · ומאן דמר כולו לזה וכולו לזה המוצא זכה :

הדרן עלך הבית והעלייה

וסליקא לה מסכת בבא מציעא

בבא בתרא

השותפין

שרצו לעשות מחיצה בחצר בונין את הכותל לאמצע · מקום שנהגו לבנות גויל גזית כפיסין ולבינים בונים הכל כמנהג המדינה · בגויל זה נותן שלשה טפחים וזה נותן שלשה טפחים · בגזית זה נותן טפחיים ומחצה וזה נותן טפחיים ומחצה · בכפיסין זה נותן טפחיים וזה נותן טפחיים · בלבינים זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהן · ב׳ וכן בגינה מקום שנהגו לגדור יגדור · אבל בבקעה מקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין אותו אלא אם רצה כונס לתוך שלו ועושה חזית מבחוץ · לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים שלו · ג׳ ואם עשו מדעת שניהם בונים את הכותל באמצע ועוש׳ חזית מכן ומכן לפיכך אם נפל הכותל המקו׳ והאבנ׳ של שניהן · ד׳ המקיף את חבירו משלש רוחותיו גדר את הראשונה ואת השנייה ואת השלישית אין מחייבין אותו · רבי יוסי אומר אם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל · ה׳ כותל חצר שנפל מחייבין אותו לבנותו עד ארבע אמות בחזקת שנתן עד שיביא ראייה שלא נתן׳ מארבע אמות ולמעלן אין מחייבין אותו לבנות · סמך לו כותל אחר אף על פי שלא נתן עליו את התקרה מגלגלין עליו את הכל בחזקת שלא נתן עד שיביא ראייה שנתן · ו׳ כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר · רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל החצירות ראויות לבית שער · כופין אותו לבנות לעיר חומה ודלתים ובריח · רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל העיירות ראויות לחומה · כמה יהא בעיר ויהא כאנשי העיר שנים עשר חדש · קנה בה בית דירה הרי הוא כאנשי העיר מיד · ז׳ אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמו׳ לזה ולא את השד׳ עד שיהא בה תשעת קבין לזה ותשעת קבין לזה · רבי יהודה אומר עד שיהא בה תשעת חצאי קבין לזה ותשעת חצאי קבין לזה · ולא את הגנה עד שיהא בה חצי קב לזה וחצי קב לזה · רבי עקיבה או׳ בית רובע · ולא את הטריקלין ולא את המורן ולא את השובך ולא את הטלית ולא את המרחץ ולא את בית הבד עד שיהא בהם כדי לזה וכדי לזה · אימתי בזמן שאין שניהן רוצים · אבל בזמן ששניהן רוצין אפילו בפחות יחלוקו · וכתבי הקודש אף על פי ששניהן רוצין לא יחלוקו :

סליק פירקא

השותפין שרצו לעשות מחיצה כו׳ · הדך תנינן תמן אין חולק׳ את החצר עד שיהא ארבע אמ׳ לזה וארבע אמות לזה · אמרי תמן בשאין שניהן רוצין · ברם הכא בששניהן רוצין · ואפילו תימר הכא בשאין שניהן רוצין רצה זה כופין לזה רצה זה כופין לזה · אמר רבי יוחנן כופין בחצירות ואין כופין בגגות · רבי נסה סבר מימר בחצר שהוא למעלה מן הגג אבל גג שהוא למעלה מן החצר כופין · רבי יוחנן סבר מימר בחצר שהוא למעלה מן הגג כופין · אבל גג שהוא למעלה מן החצר אין כופין · הלכה ב׳ וכן בגינה כו׳ · תני בגינה בין מקום שנהגו לגדור בין מקום שנהגו שלא לגדור כופין · אבל בבקעה מקום שנהגו לגדור כופין · שלא לגדור אין כופין · הלכה ד׳ המקיף את חבירו כו׳ · הלכה ה׳ כותל חצר שנפל כו׳ · רב הונה אמ׳ והוא שבנה עכשיו דאין הוה בני דכיפין בני לה דכיפין · ברם הכא ח.ח בני דכיפין ובנתיה בליבנין גבי ליה כיפין וכל שעה דנפיל בני לה · רבי יוסי אומר אם עמד וגדר הרביעית מגלגלין עליו את הכל · רב הונה אמר מגלגלין עליו פשוטו של כותל · עד כמן לארכו · לרחבו · אמר רבי נסא כותל חצר לא נעשה אלא להציל לו · סברין מימר שאם רצה לקרות אינו מקרה · אמר רבי יוסי בי ר׳ בון תיפתר על ידי מרישיו · הלכה ו׳ כופין אותו לבנות כו׳ · אמר רבי לא כיני אורחא דמאן דמתפרנס מבני ליה שור שנאמר הון עשיר קרית עוזו וגו׳ · תני שוהה שם שלשי׳ יום הרי הוא כאנשי העיר לקופה · לכסות ששה חדשי׳ · לפסים ולזימיות שנים עשר חדש · וכתר כל הדין מילין איתמר לפסים ולזימיות שנים עשר חדש · אמר רבי יוסי בי רבי בון לחדשי ופסח בין לישא בין ליתן · הלכה ז׳ אין חולקין את החצר כו׳ · אמר רבי יוחנן ארבע

אמות שאמרו חוץ מארבע אמות של פתחים · ותני בר קפרא כן אין חולקין את
החצר עד שיהא בה שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה · אמר רבי יוחנן ארבע
אמ׳ שאמרו לא שוהן לו לקנין אלא שיהא מעמיד בהמתו לשע׳ ופורק חבילתו ·
ר׳ יונתן מקשי כלום אמרו ארבע אמ׳ אלא שיהא מעמיד בהמתו ופורק חבילתו
לשעה · אשכח תני אף חוליית הבור יש לה ארבע אמות · דבי רבי ינאי אמרי אף
בית התרנגולין יש להן ארבע אמות · רבי יוחנן בשם רבי בנייה בכל השותפין
ממחין זה על זה בחוצר חוץ מן הכביסה מפני כבוד בנות ישראל · אמ׳ רבי מתניה
הדא דתימר במקום שהנשים מכבסות · אבל מקום שהאנשים מכבסין לא בדא ·
הדא דתימר חוץ מן הכביסה מפני כבוד בנו׳ ישראל · ברם בארבע אמות דנפשיה
מכחי הוא בידיה · הדא דתימר בכל שותפין ממחין זה על זה בחוצר בכל החצר ·
ברם בארבע אמות דחבריה לא מכחי בידיה · ואם היה המקום מגודרן אפילו בד׳
אמו׳ דחבריה מכחי בידיה דו יכיל מימר ליה את שפיך גו דידך ואנ׳ נחית גו דידי ·
רבי יוחנן בשם ר׳ לעזר בי ר׳ שמעון מי שאינו רוצה לערב נכנסין לביתו ומערבין
לו בעל כרחו · והא תני והוא אינו רוצה לערב אינו ממאן נכנסין לביתו ומערבין
לו על כרחו מפני שאין ממאן · אבל אם היה ממאן לא · ותני כן כופין זה בני
המבוי זה את זה לעשות לחי וקורה למבוי · אמר רבי יוסי בי רבי בון לא
שאינו רוצה לערב · אלא מנפש בישא לא בעי מערבא · רב הונא אמר חצר
מתחלקת לפתחין · אמר רב חסדא לזבלין הוא מתניתא · ותני כן בבירה שפח
כוברין לפי פתחים · באכסדרה לפי אדם · והחצירות שהן משתמשות באמה
ונתקלקלה כולם מתקנות עם העליונה · והעליונה מתקנת כנגדה והשאר עם
השנייה · והשנייה מתקנת כנגדה · והתחתונה מתקנת עם כולם ומתקנת כנגדה ·
חמשה דיוטות שהיו משתמשות בבית ונתקלקל כולהם מתקנות עם התחתונה ·
והתחתונה מתקנת כנגד׳ והשאר עם השנייה · והשנייה מתקנת כנגדה · והעליונה
מתקנת כנגד׳ ומתקנת עם כולם · היו עשויין לגשמים יכולין למחו׳ בידן לכביסה ·
לכביסה אין יכולין למחות בידן לגשמים · וכתבי הקודש אף על פי ששניהן רוצין
לא יחלוקו · אמר רבי הושעיה כגון תילים ודברי הימים · אבל תילין בתרין
חולקין · אמר רבי עוקבה אפילו תילים בתילים אין חולקין שמתוך שאין חולקין
אילו באין וקורין באילו ואילו באין וקורין באילו :

הדרן עלך השותפין

לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של חבירו ולא שיח ולא מערה
ולא אמת המי׳ ולא נברכת הכובסין אלא אם כן הרחיק מכותלו
של חבירו שלשה טפחי׳ וסד בסיד · מרחיקין את הגפת ואת
הזבל ואת המלח ואת הסיד ואת הסלעים מכותלו של חבירו שלשה טפחי׳ או סד
בסיד · מרחיקין את הזרעים ואת המחרישה ואת מי רגלים מן הכותל שלשה
טפחים · מרחיקין את הריחים שלשה מן השכב שהן ארבעה מן הרכב ואת התנור
שלשה מן הכלייא שהן ארבעה מן השפה · ב׳ לא יעמיד אדם תנור
בתוך הבית אלא אם כן יש על גביו גובה ארבע אמות · היה מעמידו בעלייה עד
שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים ובכירה טפח · ואם הזיק משלם מה שהזיק ·
ר׳ שמעו׳ אומ׳ לא נאמרו כל השיעורי׳ האילו אלא שאם הזיק יהא פטור מלשלם ·
ג׳ לא יפתח אדם חנות של נחתומין ושל צבעין תחת אוצרו של
חבירו ולא רפת בקר · באמת ביין התירו אבל לא רפת הבקר · חנות שבחצר
יכול הוא למחו׳ בידו ולומ׳ לו איני יכול לישן לא מקול הנכנס׳ ולא מקול היוצא׳ ·
עושה כלים יוצא ומוכר בשוק אבל אינו יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול
לישן לא מקול הפטיש ולא מקול הריחים ולא מקול התינוקות · ד׳
מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו לא יסמוך לו כותל אחר אלא אם כן הרחיק
ממנו ארבע אמות · ובחלונות מלמעלן ומלמטן ומכנגדן ארבע אמות · ה׳
מרחיקין את הסולם מן השובך ארבע אמו׳ כדי שלא תקפוץ הנמייה · ואת הכותל
מן המזחילה ארבע אמו׳ כדי שיהא זוקף את הסולם · מרחיקין את השובך מן העי׳
חמשים אמה · לא יעשה אדם שובך בתוך שלו אלא אם כן יש לו ארבע אמות
לכל רוח · רבי יהודה אומר בית ארבעת כורין מלא שגר היונה · ואם לקחו אפי׳
בית רובע הרי הוא בחזקתו · ו׳ ניפול הנמצא בתוך חמשים אמה
הרי זה של בעל השובך · חוץ מחמשים אמה הרי זה של מוצאו · נמצא בין שני
שובכות קרוב לזה שלו ולזה שלו · מחצה על מחצה שניהן יחלוקו · ז׳
מרחיקין את האילן מן העיר עשרים וחמש אמה והחרוב והשקמה חמשים אמה ·
אבא שאול או׳ כל אילן סרק חמשי׳ אמה אם העיר קדמה קוצץ ואינו נותן דמים ·
ואם האילן קדם קוצץ ונותן דמים · ספק זה קדם וזה קדם קוצץ ואינו נותן דמי׳ ·
ח׳ מרחיקין גורן קבוע מן העיר נ׳ אמה · לא יעשה אדם גורן קבועה בתוך
שלו אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח · מרחיק מנטיעותיו של חבירו
ומנירו כדי שלא יזיק · ט׳ מרחיקין את הנבילות ואת הקברות ואת
הבורסקי מן העיר חמשי׳ אמה ואין עושין בורסקי אלא למזרח העיר · רבי עקיבה
אומר לכל רוח הוא עושה חוץ מן המערבה ומרחיק חמשים אמה · י׳
מרחיקין את המשרה מן הירק ואת הכרישי׳ מן הבצלים ואת החרדל מן הדבורי׳ ·
רבי יוסי מתיר בחרדל · יא׳ מרחיקין את האילן מן הבור עשרים
וה׳ אמה והחרוב והשקמ׳ נ׳ אמ׳ בין מלמעלן בין מן הצד אם הבור קדם קוצץ ונותן
דמים · ואם האילן קדם לא יקוץ · ספק זה קדם וזה קדם לא יקוץ · רבי יוסי
אומר אף על פי שהבור קדם את האילן לא יקוץ שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע
בתוך שלו · יב׳ לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אלא אם כן
הרחיק ממנו ד׳ אמות א׳ גפנים וא׳ כל האילנו׳ · היה גדר בנתיים זה סומך לגדר וזה
סומך לגדר · היו שרשיו יוצאין לתוך שדה חבירו מעמיק ג׳ טפחי׳ כדי שלא יעכב
את המחרישה · היה חופר בור ושיח ומערה קוצץ ויורד והעצים שלו · יג׳
אילן שהוא נוטה לתוך שדה חבירו קוצץ מלא מרדע על גבי המחרישה · והחרוב
והשקמה כנגד המשקולת · בית השלחין וכל האילן כנגד המשקולת · אבא שאול
אומר כל אילן סרק כנגד המשקולת : יד׳ אילן שהוא נוטה לרשות
הרבים קוצץ כדי שיהא הגמל עובר ברוכבו · רבי יהוד׳ או׳ טעון פשתן או זמורו׳ ·
רבי שמעון אומר כל האילן כנגד המשקולת מפני הטומאה :

סליק פירקא

לא יחפור אדם בור כו׳ · מני מתניתא וסד בסיד · אם סד בסיד כל
שהוא אם לא סד בסיד שלשה טפחים מהוא מרחיקין הגפת
והזבל והמלח והסיד והסלעים מכותל חבירו שלשה טפחים
או סד בסיד · הכא את מר מפני שהסלעים מרתיחין · וכא את מר אין מרתיחין ·
א״ר יוסי כאן וכאן אין הסלעים מרתיחין אלא מפני שעושין עפר תחוח ומלקין
את ארצו׳ הכותל · תני בצונם מותר · והך אמרין רבי יוחנן נפק מבי שתא ושפך
מים לאחורי תרעא ולא ידעין אי משום דהוה צונם ואין משום דהוה ביה צער ולא
הוה יכיל מסובר · הדא דתימר בריחיא דתמן · ברם בריחיא דידן שלשה מן
האיצטרוביל שהן ארבעה מן הקלת · ואת התנור שלשה מן הכליא שהן ארבעה
מן השפה · רבי יודן בן פזי אמר מן השפה החיצונה ולפנים · ורבנן אמרי מן
השפה הפנימית ולחוץ · וזה עשוי כשובך מהו · נישמעינה מהדא רבי יהודה או׳
עד שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים · ובכירה טפח · וכירה לא כמין שובך
הא עשויה ותימר בין מלמעלן בין מלמטן טפח · וכא בין מלמעלן בין מלמטן
שלשה טפחים · הלכה ב׳ לא יעמיד אדם כו׳ · תני ולא של
נפחין · הנה רב קרנא אין הוה כגון קני או כנפח מתחילה מותר · כנגד דירתו
מהו · אמר רבי אחא כל שכן כנגד דירתו · אמר רבי יונתן המזיק אין לו חזקה ·
רבי יהושע אומר מכחי רבנן בעשן תדיר כהדא הדא איתא הוות מדליקה חולין
תחות רבי אילפיי איבעה מכחייא בידה · אתא עובדא קומי רבי נסה אמר לא
אמרו אלא בעשן תדיר · הלכה ג׳ לא יפתח אדם כו׳ · רבי יעקב
בר אחא פני חד חליטר מן איסטיב לאיסטיב · רבי אבדומי אחוי רבי יוסי הוה חד
חליטר שרי תחותוהי עבר ר׳ אחא ולא מחא אמ׳ רבנן עברין ולא מחי בעס עלוי
רבי אחא איבאש רבי אבדומי אחוי ר׳ יוסה איבאש סליק רבי יוסי מבקרתיה אמר
איזיל ואיבעי מיניה אזל ומר בי דינא ורחם עלוי בי דינא ועתר ליה תבריכין · חד
בר נש זבין כל דרתיה שייר בה חד מסטובא והוה עליל ויתיב ליה עליה · אתא
עובדא קומי רבי יונה בי רבי יוסי אמרין לא כולה מינך מיעל ויתיב עליה וחמי
מיעל ונפק גו ביתיה · חד בר נש זבין פלגא דרתיה שייר בה חד נחתומר · אתא
עובדא קומי רבי יונה ורבי יוסי אמרין אתת את עלוי והא לא אתא עלך · ותני כן
אם קדמה הרפת או חנות לאוצר אין יכול למחות · תני באמת ביין התירו אף
על פי שמבאיש · אלא שמשביחו · רב הושעיה בר שמע הדין תנייה יהב תמריה
גו אגריה דרבי אסריה חמריה · אמר המשנה השעתי לא שהטעותי המשנה אלא
דדינא דרבי מסרי חמריה · תני לשכינו יכול לחזור בו · משקבל עליו אינו יכול
לחזור בו · רבן שמעון בן גמליאל אומר אף משקבל עליו יכול לחזור בו דו
יכיל מימר ליה אינון אורחין ואתיין לחכא בעיין לך ולא משכחין לך ומדכין עלינו
הדרך · רבי חנינה ורבי מנא חד אמ׳ מהו לשכינו מישרתיה גו דרתיה · משקבל
עליו אין יכול לחזור בו · רב הונא אמר מהו לשכינו מיפתח ליה חנות · משקבל
עליו אין יכול לחזור בו · אתייא דרבן שמעון בן גמליאל כרבי מאיר · דתנינן תמן
ועל כולן אמ׳ רבי מאיר אף על פי שהתנה עמה יכולה היא שתאמר סבורה הייתי
שאני יכולה לקבל ועכשיו איני יכולה · אבל אינו יכול למחות ולומר לו איני
יכול לישן מקול הפטיש ולא מקול הריחים · או מקול התינוקות · אילין דמלפין
טלייא האילין דעבדין מסתנן אילין לאילין יכלין חבירהון למכחי בידהון דו יכיל
מימ׳ ליה אינון אזלי׳ ואתיין בעיין לך ולא משכחי׳ יתך וחן מדכין עלינו את הדרך ·
אילין ציפוראי מכחין אילין לאילין מסמריה ונגחליה · הורי רבי אבמי בר טובי
מיתן חד נגיל בין כותל לכותל · הורי ר׳ יצחק בר חקולה מרחקת אילי׳ מרשותיה
מכותליה ארבעה אמות · אמר רבי יוסי בי רבי בון אילין עמודיא דרבנין מכחין
קריית אינון רבינין · שורא דהוון מקיל גדי פרסיא נפל · הלכה ד׳
מי שהיה כותלו כו׳ · דבי רבי ינאי אמרי בבאין לישב עיר בתחילה היא מתניתא ·
אמר

אמר רבי לא כבותל אטום הוא מתניתא · אמ' ר' יוסי כבותל סדוכין היא מתנית' ·
אמר רבי יוסי בי רבי בון מתניתא אמרה כן וחלונות בין מלמעלן בין מלמטן בין
מכנגדן ארבע אמות · מלמעלן ארבעה אמות שלא יהא עומד ורואה · מלמטן
ארבעה אמות שלא יהא עומד ורואה · מכנגדן שלא יאפיל את הצדדין · ותני כן
מרחיקין הכותל מן החלון כמלוא חלון · הלכה ה' מרחיקין את
הסולם כו' · עד כחוקתו · אמר רבי לעזר הדא דתימר לימין אבל לשמאל זוקף
מיד · והבא את מר חמשים אמה ולהלן את מר שלשים ריס · אמר רבי יוסה בי ר'
בון לעניין לרעות רועה הוא חמשים אמה לעניין לפרוח פורחת אפי' עד ארבעת
מיל · הלכה ו' מפול הנמצא בתוך חמשים אמה כו' · הדא דתימ'
בשאין דרך הרבים מפסקת בנתיים · אבל בזמן שמפסקת לא בדא · הדא ילפה
מההיא וההיא ילפה מהדא · הדא ילפה מההיא שאם היו שנים שחייב להבריז ·
וההיא ילפה מהדא שאם היו שלשה שהוא של מוצאו · הלכה ז'
מרחיקין את האילן מן העיר כו' · משם שעושה ומאפיל · או משם שנאו רע · מה
מפקה מביניהון היה עומד בתוך שלו אין תימר משם שעושה ומאפיל בתוך שלו
מותר · ואין תימר משם שנאו רע אפילו בתוך שלו אסור · הלכ' ט'
מרחיקין את הנבילות כו' · רבי אבהו בשם רבי יוחנן עד מקום שעושה גלד · דבית
רבי ינאי אמרי עד מקום שעושה ומריח · ותני כן רבי עקיבה אומר לכל רוח הוא
עושה ומרחיק חוץ מן המערבה מפני שהיא תדירה · רבי מנא הוה מהלך עם מוכי
שחין · אמ' ליה אבי לא תהלוך מבדינחיה אלא ממערביה · הלכ' י'
מרחיקין את המשרה כו' תני מרחיקין את הבצלות מן הכרישין · ורבי לעזר ברבי
שמעון מתיר · אמר רבי יעקב בן דוסאי מגו אילין מתניתא כשם שזה מרחיק זה
מזה כך זה מרחיק זה מזה · רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה מפני שפי הדבורים
חד ומחריבות הדבש · הלכה יא' מרחיקין את האילן כו' ·
הלכה יב' לא יטע אדם כו' · רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע
בן לוי טעמון דרבנין מפני שיישוב העולם בבורות · שמעון בר ווה אמר בשם
רבי יוחנן כך משיב רבי יוסי לחכמים כמה דאית לכון יישוב העולם בבורות אוף
אנא אית לי יישוב העולם באילנות · אמר רבי יוסי ראות אמר שאם אומר שרשיו
עיקר הן לביכורים לא היה אדם יכול להביא ביכורים מעולם מפני ששרשין של
זה יוצאין לתוך שרשיו של זה ושל' זה בשל זה ויפים כן אמר רבי יוסא בשם רבי
יוחנן אין שרשין לעניין ביכורים כלום · הלכה יג' אילן שהוא
נוטה לתוך שדה חבירו כו' · הלכה יד' אילן שהוא נוטה לרשות הרבים
כו' · ר' יונתן הוה דאין טבאות והוה תבן חד רומיי והוה מגיריה בחקלא ובביתא ·
והוה לרבי יונתן חד אילן נטה גו דהוא רומייה · אתא קומי חד דיין אמר לון
אזלון ותון בצפרא · אמר ההוא רומייה כגימי לא נפק דינא למחר אנא מבטל
אילו מדידי ותחמי היאך דינא נפק · אין הוה דאין כל עמא ולא דאין נפשיה לית
הוא בר נש · באפתי רמשא שלח רבי יונתן בתר נגריה אמר פוק קוץ מה דנטה גו
רומייה · בצפרא קרץ בעל' דיניה לגביה אמר ליה זיל קוץ מה דנטה גו דידיה ·
אמר ליה רומייה דידך מה · אמר ליה פוק חמי יתיה כבה דידי עבד דידיך · נפק
חמיתיה אמר ברוך אלההן דיהודאי · חדא איתא אוקרת תאנין לרבי יונתן אמר
לה כבעו מינך אי אעילתינון מיגליין אפקינון מיגליין · ואין אעילהינון מכסיין
אפקינון מכסיין דלא יימרון ברייתא דינרין יהבת ליה ואוקרה תאינין · רבי חנינה
אעיל לרבי יונתן בגינתיה ואייכליה תאנין מר נפק חכא חד אילן דברת שובעין
חוורין אמ' ליה למה לא איכלתני מן אילין אמר ליה דאינון לברי · ר' חנינה חשש
משום גזל כנו · רבי יוסא בשם רבי יוחנן הלכה כרבי שמעון · רבי חייה בשם רבי
יוחנן כל עמא מודו שהלכה כרבי שמעון :

הדרן עלך לא יחפור

חזקת הבתים בורות שיחין ומערות ומרחצאות ושובכות
בית הבדין בית השלחין ועבדים וכל שהוא עושה
פירות תדיר חזקתן שלש שנים מיום ליום · שדה
הבעל' חזקתה שלש שנים ואינה מיום ליום · ב' רבי ישמעאל
אומר שלשה חדשים בראשונה ושלשה חדשי' באחרונ' ושני' עשר חדש באמצע
שמנה עשר חדש · רבי עקיבה אומר חדש אחד בראשונה וחדש אחד באחרונה
ושנים עשר חדש באמצע ארבעה עשר חדש · אמר רבי ישמעאל במה דברים
אמורי' בשדה הלבן אבל בשדה האילן כנס את תבואתו ומסק את זיתיו וכנס את
קיציו הרי אילו שלש שנים · ג' שלש ארצות לחזקה יהודה ועבר
הירדן והגליל היה ביהודה והחזיק בגליל · בגליל והחזיק ביהודה אינה חזקה עד
שיהא עמו במדינה · אמר רבי יהודה לא אמרו שלש שנים אל'א כדי שיהא
באיספמיא ויחזיק שנה וילכו ויודיעוהו שנה ויבא לשנה אחרת · ד' כל
חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה · כיצד אמ' לו מה אתה עוש' בתוך שלי · שלא
אמר לי אדם דבר אינה חזקה · אתה מכרתה לי אתה נתתה לי במתנה הרי זו
חזקה · והבא משום ירושה אינו צריך טענה · ה' השותפין והאריסין
והאפיטרופין אין להן חזקה · אין לאיש חזקה בנכסי אשתו ולא לאשה בנכסי
בעלה ולא לאב בנכסי הבן ולא לבן בנכסי האב · במה דברים אמורים במחזיק
אבל בנותן מתנה והאחין שחלקו והמחזיק בנכסי הגר נעל גדר ופרץ כל שהוא
הרי זו חזקה · ו' שנים מעידין אותו שאכלה שלש שנים ונמצאו
זוממין משלמין לו את הכל שני' בראשונה ושני' בשנייה ושני' בשלישית משלשין
ביניהן · שלשה אחין ואחד מצטרף עמהן הרי אילו שלש עדיות והן עדות אחת ·
ז' אילו דברים שיש להן חזקה ואילו שאין להן חזקה · היה מעמיד
בהמ' בחצר ומעמיד תנור וכירים וריחים ומגדל תרנגלין ונותן זבלו בחצר אינה
חזקה · אבל עשה לבהמתו מחיצה גבוהה עשרה טפחים וכן לתנור וכן לכיריים
וכן לריחים · הכניס תרנגולין לתוך הבית עשה מקום לזבלו עמוק שלשה או
גבוה שלשה הרי זו חזקה · ח' המרזב אין לו חזקה ויש למקומו
חזקה · המזחילה יש לה חזקה · סולם המצרי אין לו חזקה ולצורי יש לו חזקה ·
חלון המצרית אין לו חזקה ולצורית יש לה חזקה · אי זו היא חלון המצרית כל
שאין ראשו של אדם יכול ליכנס בתוכה · רבי יהודה אומר אם יש לה מלבן אף
על פי שאין ראשו של אדם יכול ליכנס לתוכה הרי זו חזקה · ט' זיז עד
טפח יש לו חזקה ויכול למחות · פחות מטפח אין לו חזקה ואינו יכול למחות ·
י' לא יפתח אדם חלונותיו לחצר השותפין · לקח בית בחצר
אחרת לא יפתחנו לחצר השותפין · בנה עלייה על גבי ביתו לא יפתחנה לחצר
השותפין · אלא אם רצה בונה חדר לפנים מביתו ובונה עלייה על גבי ביתו
ופותחה לתוך ביתו · יא' לא יפתח אדם לחצר השותפין
פתח כנגד פתח חלון כנגד חלון היה קטן לא יעשנו גדול · אחד לא יעשנו שני' ·
אבל פותח הוא לרשות הרבי' פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון · היה קטן עושה
אותו גדול אחד עושה אותו שנים · יב' אין עושין חלל תחת
רשות הרבים בורות שיחין ומערות רבי אליעזר מתיר כדי שתהא עגלה מהלכת
וטעונה אבנים · אין מוציאין זיזין וכצוצטראות לרשות הרבים אלא אם רצה
כונס לתוך שלו ומוציא · לקח חצר ובה זיזין וכצוצטראות הרי זו בחזקתה :

סליק פירקא

חזקת' הבתים בורות שיחין ומערות כו' · מניין לחזקות ·
אמר רבי יוחנן שמענו מהלכי ארשא משור המועד
למדו · אמר רבי יוסי כאן אית ליה שור המועד לג'
ימים לא רבי יודה דתנינן תמן רבי יודה או' לא אמרו שלשה שנים אלא כדי שיהא
באיספמיא ויחזיק שנה וילכו ויודיעוהו שנה ויבא שנה · שמעון בר ווא בשם רבי
יוחנן המוכר בית לחבירו כיון שמסר לו מפתח קנה · רבי אבי בשם רבי יוחנן
המוכר בית לחבירו כיון שצבר לתוכו פירות קנה · אמר רבי שמואל בר רב יצחק
ובלבד פירות שראויין ליצבר · רבי יוחנן בשם רבי ינאי המוכר בור לחבירו כיון
שמסר לו דלייו קנה · רבי יהושע בן לוי בשם ריש לקיש המוכר צאן לחבירו כיון
שמסר לו משכוכית קנה · מאי משכוכית · אית דמרין חוטרא · ואית דמרין
פנדורא · ואית דמרין תיישא רבא · ריש לק' בשם בר קפרא המוכר קבר לחבירו
כיון שקבר מת אחד בכוך חזקה לכל הכוך · קבר שלשה מתים בשלשה כוכין
חזקה לכל הקבר · ועבדים · רבי סימון אחוי דרבי יהודה בר זבדי בשם רב תינוק
כל זמן שמשתלך בשוק אביו או אמו מעידין עליו · נאסף מן השוק צריך שני
עדים ואביו ואמו נעשין לו כשני עדים · אמר רבי אבהו וחשוד אדם לומר על מי
שאינו בנו שהוא בנו · דילמא בניכסי הגר אתאמרת · אמר ליה הרי כל רבותינו
בגולה מעידין עלינו שכך שמענוה מפי רב אדא בר אבהה · אמר רב חסדא הדא
דתימר בתינוק שאינו מרגיע · אבל בתינוק המרגיע היא הוא דמר רבי יוחנן
עגלים וסייחים המקפצין ממקום למקום אין להן חזקה · רבי יוסא בשם רבי יוחנן
שתי שדות בניכסי הגר והמיצר בנתיי' תלש מאחת מהן לקנות חבירת' ולא לקנות
המיצר היא נקנית וחבירתה אינה נקנית · רבי זירא בעא קומי רבי יוסא נתכוון
לקנות המיצר ושרע מינה · אמר רב חסדא בניכסי הגר תלש צפונה של
לקנות דרומה ולא אמצעיתה · צפונה נקנית דרומה לא נקנית · תמן תנינן אם
היה כמוכר לקרקע ותלש כל שהו' קנה · שמואל אמ' לא קנה אלא מה שתלש ·
אמר רבי אבדומא נחותה בניכסי הגר אתאמר · רב חסדא אמר רבי יצחק בנין
דלא תימר קשיא לשמואל את מר בניכסי הגר איתאמרת · רב חסדא אמר כשך
בהמ' זו לקנות קנה · לקנות וולדותיה קנה · לקנות היא וולדותיה לא קנה · אמר
רבי נסה הדא דתימר כשלא היתה עוברה · אבל אם היתה עוברה עשו אותה כאחד
מאיבריה · והתני המוכר עוברי בהמתו לחבירו לא עשה כלום · וולדי שפחתו
לחבירו לא עשה כלום · מעשרות שדהו לחבירו לא עשה כלום · אויר חורבתו
לחבירו לא עשה כלום · אלא מוכר לו בהמ' ומשייר לו עוברה · מוכר לו שפחה
ומשייר לו וולדה · מוכר לו שדה ומשייר לו מעשרו' · מוכר לו חורב' ומשייר לו
אויר' · ר' בא בשם רב חסדא ג' הן שהן נאמנין לאלתר החיה והשירה · והמטהרת
חברותיה · והחיה בשעה שיושבת על המשבר מהדא דתני' ותקח המילדת ותקשר

תג'

וגו'· שירא כיי דמר ר' סימן אחוי דיהוד' בר זבדי בשם רב כל זמן שמשלך לשוק
או אביו או אמו מעידין עליו· נאסף צריך שני עדים ואביו ואמו נעשין לו כשני
עד'· והכשהרת חברותיה כיי דתנינן תמן שלש נשים שהיו ישנות במטה ונמצא
דם תחת אחת מהן כולן טמאות בדקה אחת ומצאתה טמא היא טמא' וכולן טהור'·
אמר רבי בא וכלבד מעת לעת· הלכה ב' רבי ישמעאל אומר
שלשה חדשים הראשונים כו'· שמואל אמר זו דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבה·
אבל חכמים אומרים שלשה שנים קציר· שלשה שנים בציר· שלשה שנים
מסיק· רב אמר זו דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבה· אבל חכמים אומרים שלשה
שנים מעת לעת· רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן כשם שחלוקין כאן כך
חלוקין בשמי אליהו· הלכה ג' שלש ארצות לחזקה כו'· רב
אמר בשעת הזה ויס שנו· אמר רבי חנינה שני ערלה ביניהן· רב אמר אין חזקה
לבורח ולא מארץ לארץ· שמואל אמ' יש חזקה לבורח ויש חזקה מארץ לארץ·
אמ' רב נחמן בר רב יצחק קרייא מסייע לכה דמ' שמואל ויתן לה המלך סריס א'
וגו'· אמר רבי לעזר ואפילו שתי אנטוניות כגון שלומי תבירו הירדן כפסיק
בנתיים ועומד שם ורואה אחד המחזיק בשדה ומחזיק בשלו אינ' חזק' עד שתהא
עמו באותה העיר ובאותה המדינה· רב אמר עיקר חזקה הכנסת פירות· לא
מודה רב במגבש ובמעדר· מודה רב במכבש ומעדר· מהו דאמר רב עיקר
חזקה הכנסת פירות· אלא שאם ראו אותו חורש וקוצר ומעמר ודש וכורר ולא
ראוהו מכניס פירות אינה חזקה אלא הכנסת פירות· רב אמר עיקר חליצ' התרת
רצועות· לא כן אמר רבי בא בשם רב יהודה רבי זריקן מני בה בשם רב דברי
חכמים חלצה ולא רקקה רקקה ולא חלצה חליצתה פסולה עד שתחלוץ ותרוק·
מודה רב עד שתחלוץ ותרוק מהו דאמר רב עיקר חליצה התרת רצועו'· רבי
יוסי בן חנינה שאל לרבי יוחנן ערר מהו שיצריך בית דין· רבי יוסה בשם רבי
יוחנן ערר אין צריך בית דין· ואית דמרין רבי יוסי בן חנינה שאל לתלמידי דרבי
יוחנן ערר מהו שצריך בית דין ר' חייה בשם ר' יוחנן ערר צריך בית דין· שמואל
אמר אפילו ערר עמו בפני פעלין ערר הוא וצריך לעורר על כל שלש שנים·
גידול בר מניימין הוה ליה עובדא והוו דייניה חלקיה בר טובי ורב הונא וחייה בר
רב· אמר לון חייה בר רב כן אמר אבא מכיון שערר עמו שלש שנים הראשונות
עוד אין צריך לעורר עליו· ותני כן והוא אכל שלו שש שנים ערר שלש שנים
הראשונות אמר לו אתה מכרתה לי אתה נתתה לי מתנה אינה חזק' מחמת טענה
הראשונה הרי זו חזקה שכל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה· שמואל אמר
אם כן אין אנו משיחין לגדולי ארץ ישראל כלום· הלכה ד' כל
חזקה שאין עמה טענה כו'· וצריך חזקה· תמן תנינן מודה רבי יהושע באומר
לחבירו שדה זו כו'· מהוא ראובן אוכל שדה בחזקת שהיא שלו והביא שמעון
עד' שמת אביו מתוכה מפקין לה מראובן ויהבין לשמעון אלא הלך ראובן והביא
עדים שלא מת אביו מתוכה· אמר רב נחמן בר יעקב אנא אפיקתיה מראובן אנא
מחזרנה ליה· רב אמ' כשנתתה על פי בית דין נתתה· מכן והלך המוציא מחבירו
עליו הראיה· מי מודיע אמר רבי בא עדי מיתה מודיעין· הגע עצמך שאין
העדים יודעין· אמר רבי יוסי לעולם השדה בחזקת בעליה· מכן והלך המוציא
מחבירו עליו הראייה· הלכה ה' השותפין והאריסין כו'· שותף
שמואל אמר לית כן שותף· שותף אין לו חזקה· לא כן אמר שמואל שותף
שירד ונטע כנוטע ברשות· הן דתימר שותף שירד ונטע כנוטע ברשות באותו
שעומד שם· והן דתימר כי שותף אין לו חזקה כשאינו עומד שם· מהו מיתי
תחותיה האומנין והגחלין אין להן חזקה· ראה עבדו אל האומן וכליו אל הכובס
אמר לו תן לי עבדי תן לי כליי אמר לו אתה נתתו לי במתנה אתה מכרתו לי אינה
חזקה· אתה אמרת לי למוכרו לי אתה אמרת ליתנו לי מתנה הרי זו חזקה·
האריסים· רב הונא אמר באריס לעולם אבל באריס לשעה יש לו חזקה· ר' יוחנן
וריש לקיש תריהון מרין אפי' באריס לשעה אין לו חזקה דכמ' נחת רוחיה מיניה
ושבקיה· תמן אמרין אריס אין לו חזקה· בן אריס יש לו חזקה· רבי יוחנן ור"ל
אמרין אף אריס ובן אריס אין לו חזק' דנימר נחת רוחיה מאבוי ושבק בריה· דמר
רבי יוחנן אריס שהוריד אריס אין לו חזקה שדרך אריס להוריד אריס· אבל אדם
שמפקח על ניכסי אשתו יש לו חזקה· שדרך הבעלים לפקח על נכסי נשותיהן·
אין לאיש חזקה בניכסי אשתו מחיי אשתו אבל אחר מיתתה יש לו חזקה· ולא
לאשה בניכסי בעלה מח"ו· אבל לאחר מותו יש לה חזקה· ולא לבן בניכסי האב
מחייו אבל לאחר מיתת האב יש לו חזקה· ולא לאב בניכסי הבן בחייו אבל
לאחר מיתת הבן יש לו חזקה· רב אמר כפחות מעשרה או מוסיף על עשרה·
שמואל אמר אפילו פרץ מקום שאינו ראוי לפרוץ וגדר מקום שאינו ראוי לגדור
הרי זה חזקה· הלכה ו' שנים מעידין אותו כו'· אמר לו מה
אתה עושה בתוך שלי שיש לי בה שני חזקה והלך והביא עדים שיש לו בה שני
חזקה והלך זה והזמו עדיו הרי זה נתן לו השדה ואוכל פירות של שלשה שני'·
והתני המוכר לחבירו ונתעצל לוקח ולא החזיק בה וירד המוכ' והחזיק בה ביטלה
חזקה את המכר ואת המתנה· אמ' רבי זירא הדא אמרה עד זומם אין נפסל בבית
דין· הלכה ז' אילו דברים שיש להן חזקה כו'· אמר רבי לעזר
נהגו השותפין להיות מתרין זה לזה בתרנגלין· אמ' רבי יוסה בתניתא לא אמרה
כן אלא שניהן אסורין להעמיד ריחים ותנור ולגדל תרנגלין· אמר רבי לעזר
גידל תרנגלין בחצר שאינה שלו הרי זו חזקה· אמר רבי יוסי מאות מה נפשך
אם יש לו רשות לגדל הרי זה גידל· אם אין לו רשות לגדל הרי זה חזקה·
הלכה ח' המרזב אין לו חזקה· ריש לקיש אמר להאריך
להרחיב כו'· רבי יוחנן אמר לכל אותה הרוח· והתנינן המזחילה יש לה רשות
ארבעה אמות· אית לך מימר כל אותו הרוח· דכוותה המרזב אין לו חזקה לכל
אותה הרוח· ותני כן מקום המרזב בחצר יש לו חזקה· מקום קילוחו בחצר אין
לו חזקה· דבי רבי ינאי אמרי עד שלשה עווקין בכסא· אמר רבי לא בשם דבי ר'
ינאי לעניין טומאה איתאמרת· רבי חזקיה בשם רבי רבי ינאי לעניין חזקות
אתאמרת· רבי יוסי בשם דבי רבי ינאי לעניין שבת איתאמרת· אמר רבי הושעיה
לא אמרו אלא בחצר אבל בגגות אפי' למעלה מארבעה אמות מעכבו· שמע ר'
אושעיה והוה כיש ליה אמ' אנא אמרית שמעתא ולא אמרי' משמי לא אמרו אלא
בחצר אבל בגגות אפילו למעלה מארבע אמות מעכבו· הלכה ט' זיז
עד טפח יש לו חזקה כו'· רבי לא בשם רבי ינאי זיז הדנא טפח מוציאו את אפילו
כמה· למשוך כמה נתן רבי הושעיה מחלק את מיתו· הלכה י' לא
יפתח אדם חלונותיו כו'· הבא את מר פתח כנגד פתח מותר· והבא את מר פתח
כנגד פתח אסור· הן דתימר מותר במבוי· והן דתימר אסור בחצר השותפין·
והתני כשם שבני חצר יכולין למחות זה על ידי זה בחצר· כך בני מבוי יכולין
למחות זה על ידי זה במבוי· אמר רבי לא כאן בשנתן רשות כאן בשלא נתן
רשות· אמר רבי יוחנן טנייא הוא בגגות שניתנו לחפירה· אמר רבי נסא וחרבות
לא ניתנו להבנות· אמר רבי יעקב בר אחא תני תמן הפותח חלון בכותל חצירו
במעמד חבירו ארבע אמות פחות בשמאל נועל בימין· הגע עצמך שהיה עומד
שם· יכיל מימר ליה הוינא בעיית לעי· והא משיש לו צרורות· יכיל מימר ליה
מגחך הוינא באו גברא· הוו חמשה פתחים זה לפנים מזה שיעור כולן כמלוא
מקדח· ודא מסייעא למאן דמרין כבאי חלון שהוא פתוחה לאיסטב לא נעשית
אלא להכנים את האורה מכיון שאין לה חזקה אינה מביאה את הטומאה·
הלכה יב' אין עושין חלל כו'· נפלו ומבקש לבנותן· רבי יוחנן אמר
ויתר· ריש לקיש אמר לא ויתר· מתניתא מסייעה לדין ומתניתא מסייעה לדי'·
מתניתא מסייעה לרבי יוחנן מי שהיתה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו ונטלה
ונתן להן מן הצד מה שנתן נתן ושלו לא הגיעו· מתניתא מסייעה לריש לקיש
לקח חצר ובה זיזין וכצרצטראות ומעלו בנה אותן כחזקתן:

הדרן עלך חזקת הבתים

המוכר

את הבית לא מכר את היציע אף על פי שהוא
פתוח לתוכו ולא את החדר שלפנים ממנו ולא
את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה עשר' טפחי'·
רבי יהודה אומר אם יש לו צורת פתח אף על פי שאינו גבוה עשרה טפחים אינו
מכור· ב' ולא את הבור ולא את הדות אף על פי שכת' לו עומקה
ורומה וצריך ליקח לו דרך דברי רבי עקיבה· חכמים אומרים אינו צריך ליקח
לו דרך· ומודה ר' עקיבה בזמן שאמ' לו חוץ מאילו שאינו צריך ליקח לו דרך·
מכרן לאחר רבי עקיבה אומר אינו צריך ליקח לו דרך· וחכמים אומרים צריך
ליקח לו דרך· ג' המוכר את הבית מכר את הדלת אבל לא המפתח
מכר את המכתשת הקבועה אבל לא את המיטלטלת· מכר את ואיסטרוביל
אבל לא את הקלת מכר תנור מכר כיריים· בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו
הרי כולן מכורין· ד' המוכר את החצר מכר בתים שיחין ומערות
אבל לא את המטלטלין בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין·
בין כך ובין כך לא מכר את המרחץ ולא את בית הבד שבתוכה· רבי לעזר אומר
המוכר את החצר לא מכר אלא אוירה של חצר· ה' המוכר את בית
הבד מכר את הים ואת הממל ואת הבתולות אבל לא מכר את הכיריים ולא את
הגלגל ולא את הקורה· בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין·
רבי לעזר אומר המוכר את בית הבד מכר את הקורה· ו' המוכר
את המרחץ לא מכר לא את הנסרים ולא את הספסלים ולא את הבילניות בזמן
שאמר לו הוא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין· בין כך ובין כך לא מכר לא
את המגורות של מים· ולא את אוצרות של עצים· ז' המוכר את
העיר מכר בתים בורות שיחין ומערות מרחצאות ושובכות ובית הבדים ובית ה
השלחין אבל לא את המיטלטלין בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכה אפילו הי'
בה בהמה ועבדים הרי כולן מכורין· רבן שמעון בן גמליאל אומר המוכר את
העיר מכר את הסנטר· ח' המוכר את השדה מכר את האבנים שאין
לצורכה ואת הקנים שבכרם שהן לצורכו ואת התבואה שהיא מחוברת לקרקע
ואת מחיצת הקנים שהיא פחותה מבית רובע ואת השומירה שאינה עשויה בטיט
ואת החרוב שאינו מורכב ואת בתולת השקמה· ט' אבל לא מכר לא
את האבנים שאינן לצורכה ולא את הקנים שבכרם שאינן לצורכו ולא את
התבואה

התבואה שהיא תלושה מן הקרקע בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכה הרי כולן
מכורין · בין כך ובין כך לא מכר לא את מחיצת הקנים שהיא בית רובע ולא
את השומירה העשויה בטיט ולא את החרוב המורכב ולא את סדן השקמה ·
י' לא את הבור ולא את הגת ולא את השובך בין חריבין בין שלימים
וצריך ליקח לו דרך דברי רבי עקיבה · וחכמים אומרי' אינו צריך ליקח לו דרך ·
ומודה רבי עקיבה בזמן שאמר לו חוץ מאילו שאינו צריך ליקח לו דרך מכרן
לאחר רבי עקיבה אומר אינו צריך ליקח לו דרך · וחכמים אומרים צריך ליקח
לו דרך · יא' במה דברים אמורים במוכר אבל בנותן מתנה נותן
את כולן · והאחין שחלקו זכו בשדה זכו בכולן · המחזיק בנכסי הגר החזיק בשדה
החזיק בכולן · המקדיש את השדה הקדיש את כולן · רבי שמעון אומר המקדיש
את השדה לא הקדיש אלא החרוב המורכב ואת סדן השקמה :

סליק פירקא

המוכר את הבית כו' · רבי נחום בשם רבי חייה בר בא
הדא שיהא בה ארבע על ארבע על רום עשרה
וכל בר במקורה ובמגופף · אמר לון רבי זירא
כל הדין פירושא הפרש לכון רבי חייה בר אבא ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה
וגבוה עשר' טפחי' · סוף דבר מעקה הוו אחורי בתים מקיפין אותו והוו שם עמודים
וכלונסיות על גביהן · נישמעינה מהדא רבי יהודה אומר אם יש לו צורת פתח
אף על פי שאינו גבוה עשרה טפחים אינו מכור · אמרין והוא שיש שם מעקה
גבוה עשרה טפחים · הלכה ב' ולא את הבור כו' · לאיזה דבר
כתב עומקה ורומא שאם רצה להשפיל ישפיל להגביה יגביה · רבה בר רב הונא
בשם רב הלכה כרבי עקיב' דין דהוא רבנן דרבי חייה רבי זעירא רב ירמיה בשם
רב הלכה כרבי עקיבה דרבי חייה דהוא רבנן דבבלאי · תמן אמרין ארמון ורבי
עקיבה · אמר רבי לא כסתם חלוקין כהנן קיימין אם דבר בריא שיש לו דרך
כל עמא מודו שאין צריך ליקח לו דרך · אם דבר בריא שאין לו דרך כל עמא
מודו שהוא צריך ליקח לו דרך אלא כי נן קיימין כסתם רבי עקיבה או' אינו צריך
ליקח לו דרך · וחכמים אומרים צריך ליקח לו דרך · הלכה ג'
המוכר את הבית כו' · כיני מתניתא מכר את המכתשת החקוקה אבל לא את
הקבועה · הלכה ד' והמוכר את החצר כו' · רבי יצחק שאל על
דעתי' דרבנן מכר לו חצר סתם מכר בתי' בורות שיחין ומערו' אבל לא המטלטלין
או מכר לו אפילו המטלטלין · רבי יצחק שאל על דעתיה דרבי לעזר מכר לו
חצר סתם לא מכר אלא אויר החצר · בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכה מכר
בתים בורות שיחין ומערות אבל לא המיטלטלין או אפילו המטלטלין · אמר רבי
יוחנן זנה איתיתיה מדבית לוי · הוו שם חצירות פתוחות לפנים מכורו' · פתוחות
לחוץ אין מכורות · לפנים ולחוץ אילו ואילו מכורות · הלכה ה'
המוכר בית הבד כו' · כל עצמו אם אין לו קורה אינו קרוי בית הבד ותימר אכן ·
ומאן תניתה ר' לעזר דתני בשם ר' לעזר המוכר את בית הבד מכר את הקבין ואת
האטורין ואת המפריכו' ואת הריחים התחתונ' אבל לא את העליונ' ולא את השקין
ולא את המרצופין שבתוכו · בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו בין כך ובין
כך לא מכר הצועין והשכבין והחרותין שבתוכו · הלכה ו'
המוכר את המרחץ כו' · תני המוכר את המרחץ מכר בתים הפנימין והחיצונים
והסלקי וקמין ובית האורירין אבל לא המגדלין ולא את הורה · ר"ש בן אלעזר
אומר מקום הבלן מכור · ומקום האורייר אינו מכו' · בזמן שאמ' לו הוא וכל מה
שבתוכה אף על פי שאמר לו הוא וכל מה שבתוכה · בין כך ובין כך לא מכר
המגורות של מים שמשתמש מהן בין בימות החמה בין בימות הגשמים · ולא
בית הכנסה של עצים · אמר לו הוא ומשמשיה אני מוכר לך הרי כולן מכורין ·
הלכה ז' המוכר את העיר כו' · תני המוכר את העיר רבן שמעון
בן גמליאל אומר המוכר העיר מכר את הסנטר אבל לא האיקונמס בזמן שאמר
לו הוא וכל מה שבתוכה אף על פי שאמר לו הוא וכל מה שבתוכה · בין כך ובין
כך לא מכר לא את שורה ובנותיה והטרשים המוקצין כמנה · והביברין של חיה
ושל עופות ושל דגים · שודיה בסייה · בנותיה כפרניה · חולק בים ובנהר · אית
תניי תני מכורין · ואית תניי תני אינן מכורין · אמר רב חסדא כאן דמר מכורין
את שהן בתחום · וכאן דמר אינן מכורין את שאינן בתחומה · הלכה ח'
המוכר את השדה כו' · הלכה ט' אבל לא מכר כו' · הלכה י'
לא את הבור כו' · הלכה יא' המקדיש את השדה כו' · דבית רבי
ינאי אמרין במחלקין לגפנים · רבי חייה רובה שאל הוו שם חליות מחולקות
לברות · רבי יצחק בר טבליי שאל הוו שם טבליות של שיש מחולקות לכתלין ·
רב יודן בר רבי ישמעאל שאל הוו שם מלבנין מחולקות לחלונות · רבי חייה
בשם רבי יוחנן יש שם ערוגה שהוא ששה על ששה ויש לה שם בפני עצמה אינה
מכורה · אמר רבי יוחנן הקונה סדן שקמה בתוך של חבירו מחולקת · ר' ישמעאל
בר רבי יוסי ורבנן · רבי ישמעאל בי רבי יוסי אומר קנה קרקע · ורבנן
אמרין לא קנה · רבי חייה בר ווא שאל מכר לו כל האילן ושייר לו סדן שקמה
על דעתיה דרבי ישמעאל בי רבי יוסי קנה קרקע · על דעתיה דרבנן לא קנה
קרקע · רבי יצחק בר טבליי שאל מכר לו כל האילן חוץ שבכנו' פלוני כל זיתים
שיש שם מכורין · רבי יודן בי רבי ישמעאל שאל הקונה שלשה כיתי קנים קנה
ארז גדול שבארץ ישראל · במה דברים אמורים במוכר אבל לא בנותן מתנה
נותן את כולם · מה בין מוכר ומה בין נותן מתנה · רבי בא בר טבליי בשם רב
שכן דרך הנותן מתנ' להיות נותן בעין יפה · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן
שכן דרך הלקוחות להיות מדקדקין · ומה בינתן הקדש · מאן דמר שכן דרך
הנותן מתנה להיות נותן בעין יפה · אף המקדיש בעין יפה מקדיש · ומאן דמר
שכן דרך הלקוחות להיות מדקדקין מה אמר במקדיש · נישמעינה מהדא האחין
שחלקו יש להן דרך זה על גבי זה · ואית דבעי מימר כן אמר רבי לעזר האחין
שחלקו זכו בשדה זכו בכולן · המחזיק בנכסי הגר קנה · החזיק בשדה החזיק
בכולן · הקדיש את השדה הקדיש את כולן · רבי שמעון אומר המקדיש את
השד' לא הקדיש החרוב המורכב ושקמה הו טעה מפני שיתקן משל הקדש · מפני
ששייר לו דרך · אם לא שייר לו דרך אף הן אין יתקן משל הקדש :

הדרן עלך המוכר את הבית

המוכר את הספינ' מכר את התורן ואת הנס ואת ההוגין
ואת כל המנהיגין אותה אבל לא מכר לא את
העבדים ולא את המרצופין ולא את האנתיקי ·
בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין · ב' מכר את הקרון
לא מכר את הפרדות · מכר את הפרדות לא מכר את הקרון · מכר את הצמד לא
מכר את הבקר · מכר את הבקר לא מכר את הצמד · רבי יהודה אומר הדמים
מודיעין · כיצד אמר לו מכור לי צמדך במאתים זוז הדבר ידוע שאין הצמד
במאתים זוז · וחכמים אומרים אין הדמים ראייה · ג' המוכר את החמור לא
מכר את כליו · נחום המדי אומר מכר את כליו · רבי יהודה אומר פעמים מכורין
ופעמים אינן מכורין · כיצד היה חמור לפניו וכליו עליו אמר לו מכור לי חמורך
זו כליו מכורין · חמורך הוא אין כליו מכורין · ד' המוכר את החמור
מכר את הסייח · מכר פרה לא מכר את בנה · מכר אשפות מכר זיבלה · מכר בור
מכר מימיו מכר שובך מכר יונים · מכר כוורת מכר דבורים · הלוקח פירות שובך
מפריח בריכה הראשונה פירות כוורת נוטל שלשה נחילין ומסרס · חלות דבש
מניח שתי חלות · זיתים לקוץ מניח שני גרופיות · ה' הקונה שני
אילנות בתוך של חבירו הרי זה לא קנה קרקע רבי מאיר או' קנה קרקע · הגדילו
לא ישפ' והעולה מן הגזע שלו ומן השרשי' של בעל הבית ואם מתו אין לו קרקע ·
ו' קנה שלשה קנה קרקע הגדילו ישפה והעולה מן השרשין
שלו ואם מתו יש לו קרקע · ז' המוכר את הראש בבהמה גסה לא מכר את
הרגלי' · מכר את הרגלים לא מכר את הראש מכר את הקנה לא מכר את הכבד
מכר את הכבד לא מכר את הקנה · אבל בבהמה דקה מכר את הראש מכר את
הרגלים מכר את הרגלים לא מכר את הראש · מכר את הקנה מכר את הכבד ·
מכר את הכבד לא מכר את הקנה · ח' ארבע מידות במוכרים מכר
לו חטים יפות ונמצאו רעות הלוקח יכול לחזור בו · רעות ונמצאו יפות המוכר
יכול לחזור בו · רעות ונמצאו רעות · יפות ונמצאו יפות אין אח' מהן יכול לחזור
בו · שחמתית ונמצאת לבנה · לבנה ונמצאת שחמתית · עצים של זית ונמצאו
של שקמה · של שקמה ונמצאו של זית · יין ונמצא חומץ · חומץ ונמצא יין שניהן
יכולין לחזור בהן · ט' המוכר פירות לחבירו משך ולא מדד קנה
מדד ולא משך לא קנה · אם היה פיקח שוכר את מקומן · הלוקח פשתן מחבירו
הרי זה לא קנה עד שיטלטלנו ממקום למקום · ואם היה במחובר לקרקע ותלש
כל שהוא קנה · י' המוכר יין ושמן לחבירו והוקרו או שהוזלו עד
שלא נתמלאת המידה למוכר · משנתמלאת המידה ללוקח · היה סרסור ביניהן
נשברה החבית נשברה לסרסור · חייב להטיף לו שלש טיפין · הרכינה ומיצת
הרי זה של מוכר · והחנווני אינו חייב להטיף לו שלש טיפין רבי יהודה אומר
ערבי שבת עם חשיכה פטור · יא' השולח את בנו אצל חנווני וכדו
לא באיסר שמן ונתן לו את האיסר שבר את הצלוחית ואיבד את האיסר החנווני
חייב ורבי יהודה פוטר שעל מנת כן שילחו · ומודין חכמים לרבי יהודה בזמן
שהצלוחית ביד התינוק ומדד החנווני לתוכה החנווני פטור · יב' הסיטון
מקנח מידותיו לשלשים יום ובעל הבית אחת לשנים עשר חדש · רבן שמעון
בן גמליאל אומר חילוף הדברים · והחנווני מקנח את מידותיו פעמים בשבת
וממחה את משקלותיו פעם אחת בשבת ומקנח מאזנים על כל משקל ומשקל ·
יג' אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים בלח אבל
ביבש אינו צריך וחייב להכריע לו טפח · היה שוקל לו עין בעין נותן לו גירומים

אחד לעשרה בלח ואחד לעשרים ביבש · יד׳ מקום שנהגו למוד בדק לא ימוד בגסה · בגס׳ לא ימוד בדק׳ · למחוק לא יגדש · לגדוש לא ימחוק ׃

סליק פירקא

המוכר את הספינה כו׳ · תני המוכר את הספינה מכר את האסכלה וכור המים שבתוכה אבל לא מכר הצעורין והעבדין והאיסקופה והברצית · סומכוס אומ׳ מכר דוגית · תנאים שהתנה יהושע · רבי לוי בן ביריי בשם רבי יהושע בן לוי ארבעה מלקטין עשבים מכל מקום חוץ משדה תלתן שאסורין משום גזל · המן תנינן וכן תלתן שהעלת מיני עשבים אין מחייבין אותו לנכש · כיני מתניתא אין מחייבין אותו לעקור · כתנאי יהושע את מר מלקטין עשבים מכל מקום חוץ משדה תלתן שאסורין משום גזל · הדא אמרה שאינו רוצה בהן · אמר תמן כשזרען לעמיר · כרם הבא שזרעו לזרע · מה התנה יהושע לעוברי עבירה · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן שהוא רוצה בהן כילו עקורין ומונחין מפניו · ומר בשדה כרם דמר רבי ינאי כל הספחין אסורין חוץ מן העולים בשדה בור ובשדה ניר בשדה כרם ובשדה זרע · בשדה בור דלא משגח עליה בשדה ניר דו בעי מתקנה חקליה · בשדה כרם שלא לאסור את כרמו · בשדה זרע שאינו רוצה בהן · ואם תאמר רוצה בהן כאילו עקורין ומונחין לפניו · תמן תנינן המוצא מת בתחילה מושלך כדרכו נוטלו ואת תבוסתו · אמר רב חסדא זאת אומ׳ מת מצוה מותר לפנותו דתנינן נוטלו ואת תבוסתו · וכמה רבי שמואל בשם רבי יונתן עד שלשה אצבעות עד מקום שמוחל יורד · אמר רבי זעירא לא מסתברא דלא מת מצוה אסור לפנותו שאם או׳ את מותר לפנותו אילו האיל ומאברין בל השדה לא כל שכן שמותר לפנותו · מכה דפשיטא לתנא מת מצוה אסור לפנותו לפום כן צריך מתניתא · אמר רב חסדא אתייא כבאן דמר מת מצוה מותר לפנותו אני אומר בשבילי הרשות נקבר וחש לומר שמא מת מצוה הוה · ואין מיתי מצוה מצוין ומוטלין בשבילי הרשות משתיעקר התבואה עד שתרד רביעה שנייה · הלוקחין נטיעות מכל מקום חוץ משל זית ומשל גפן · בית מן החדש שבחורש ומן הישן שבישן אבל אם היה עשוי כמין טרגול אפילו מן החדש שבחורש אסור · רבי תנחום דכפר גון בשם רבי לעזר בי ר׳ יוסי ארבעה מלקטין עשבין מכל מקום ובלבד שלא ישרשו · ופונים לאחורי הגדר · רבי לעזר בי רבי יוסי בשם רבי תנחום עד מקום שמשעשט ואין קולו נשמע · והדעין מחורשין · אפילו שבט יהודה בשבט נפתלי · ונותנין לנפתלי מלא חבל לדרומו של ים שנאמר ים ודרום ירשה דברי רבי יוסי הגלילי · רבי עקיבה אומר ים זה ים של סמכו · ודרום זה ים של טבריה · ומסתלקין לצדדין · רב יהודה בשם רב אפילו שדה מליאה כרכום · מה נותן דמים או לאו · מן מה דמר רב יהודה אפילו מליאה כרכום הדא אמרה נותן דמים · אמר רבי לא מכיון דמר רב יהודה אפילו לשדה מליאה כורכום הדא אמרה אין נותן דמים · ואינו יכול לרחוק את עצמו יותר מראי נישמעינה מהדא מעשה ברבן גמליאל ורבי יהושע שהיו מהלכין בדרך וראו את יהודה בן פפוס משתקע ובא כנגדן אמר רבן גמליאל לרבי יהושע מי זה שמראה עצמו באצבע אמר לו יהודה בן פפוס הוא שכל מעשיו לשום שמים · ר׳ שמואל בשם רבי יונתן הרוצה לבנות עיר בתחילה נותנין לו ארבע׳ דרכ׳ לארבע רוחות העולם · רבי חנינה בעי קומי רבי מנא מה מארבע אמות עד שמנה או משמנה עד שש עשרה · אמר לו משמנ׳ ועד שש עשרה כדי שיהא קרון הולך וקרון בא ·

הלכה ה׳ הקונה שני אילנות בתוך של חבירו כו׳ · דברי ר׳ ינאי אמרי הרואה את הצל זהו שורש · הרואה את החמה זהו גזע · ר׳ חמא בר עוקבה בשם ר׳ יוסי העולה בשרשיו ומגזעו זהו שורש · מגזעו ולא משרשיו זהו אילן · אמ׳ ר׳ יוחנן הקונה שלשה אילנות קנה קרקע שביניהן ותחתיהן והרצה להן כמלוא אורה וסלו · אמר רבי לעזר ודרך אין לו ומלוא אורה וסלו יש לו והרצה לו ·

הלכה ז׳ המוכר את הראש בבהמה גסה כו׳ · רבי יצחק שאל מכר חצי הראש מכר חצי הרגלים · מכר חצי קנה מכר חצי כבד · מכר חצי קנה נישמעינה מהדא מכר לו יד כמות שהוא ראש כמות שהוא · בני מעיים כמות שהן נותנן לכהן ואינו מנכה לו מן הדמים · לקחן במשקל נותנן לכהן ומנכה לו מן הדמים ·

הלכה ח׳ ארבע מידות במוכרים כו׳ · והכי אם כשהיתה המידה למוכר חזקה למוכר · אם היתה ללוקח חזקה ללוקח · רבי יהודה בשם שמואל רבי לא כשם רבי יהודה ברבי כיני מתניתא כשהיתה המדה לאדם אחר · תני רבי יודה אומ׳ ליליה שבת עם חשיכה פטור מפני שהוא רשות · וחכמים אומרי׳ בין כך ובין כך חייב · מאי טעמא אמר רבי יודן אם שמיר הוא בא בשכרו ·

הלכה יא׳ השולח את בנו אצל החנוני כו׳ · אמר רבי בא בר ממל בעשירית חייב להכריע לו טפח · כתיב מאזני צדק אבני צדק · מכן אמרו חכמים כל מצוה שמתן שכרה בצידה אין בית דין מוזהרין עליה · יהיה לך · מנה לך אנגרמוס על כך והימר הבן · אמר רבי בון בר חייה כיני מתניתא כל מצוה שמתן שכרה בצידה אין בית דין נענשין עליה · רב מנייה ריש גלותא אנגרמוס הוה מני על מכילתא ולא על שיעוריא · ובטשיה ריש גלותא · עאל רב קרנא גביה אמר ליה אנגרמוס שאמרו למדות ולא לשיעורין · אמר ליה והא תנית אנגרמוס למדות ולשיעורין · אמר ליה פוק אמור להן אנגרמוס שאמרו למדות ולא לשיעורין · נפק ואמר להן בר נש דתנה כבשה דאהנו חבשין ליה ·

הלכה יד׳ מקום שנהגו למוד בדקה לא ימוד בגסה · בגסה לא ימוד בדקה · למחוק לא יגדוש · לגדוש לא ימחוק ׃

הדרן עלך המוכר את הספינה

המוכר פירות לחבירו ולא צימחו אפילו זרע פשתן אינו חייב באחריותו · רבן שמעון בן גמליאל אומ׳ זירעוני גינ׳ שאינן נאכלין חייב באחריותן ·

המוכר פירות לחבירו הרי זה מקבל עליו רובע טנופת לסאה · תאנים מקבל עליו עשר מתליעות למאה · מרתף של יין מקבל עליו עשר קוססו׳ לק׳ · קנקנים בשרון מקבל עליו עשר פיטסאות למאה ·

ב׳ המוכר יין לחבירו והחמיץ אינו חייב באחריותו · ואם יודע שיינו מחמיץ הרי זה מקח טעות · אם אמר לו יין מבושם אני מוכר לך חייב להעמיד לו עד עצרת · ישן משל אשתקד · מיושן משל שלש שנים ·

ג׳ המוכר מקום לחבירו לעשות לו בית וכן המקבל מקום מחבירו לבנות לו בית חתנות לבנו בית אלמנות לבתו בונה ארבע אמות על שש דברי רבי עקיבה · ר׳ ישמעאל או׳ רפת בקר הוא זו הרוצה לעשות רפת בקר בונה ארבע אמות על שש בית קטן שש על שמנה גדול שמנה על עשר · טריקלין עשר על עשר · רומו כחצי ארכו וכחצי רחבו · וראייה לדבר היכל וכתליו · רבן שמעון בן גמליאל אומר כבניין היכל ·

ד׳ מי שיש לו בור לפנים מביתו של חבירו נכנס בשעה שדרך בני אדם נכנסין ויוצא בשע׳ שדרך בני אד׳ יוצאין ואינו מכניס בהמתו ומשק׳ מבורו אלא ממלא ומשקה מבחוץ וזה עושה לו פותחת וזה עושה לו פותחת ·

ה׳ מי שיש לו גינה לפנים מגינתו של חבירו נכנס בשעה שדרך בני אדם נכנסין ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין ואינו מכניס לתוכה תגרים · ולא יכנס מתוכה לתוך שדה אחרת · והחיצון זורע את הדרך ·

ו׳ נתנו לו דרך מן הצד מדעת שניהן נכנס בשעה שהוא רוצה ויוצא בשעה שהוא רוצה ומכניס לתוכה תגרים ולא יכנס מתוכה לתוך שדה אחרת · וזה וזה אינן רשאין לזורעה ·

ז׳ מי שהיתה דרך הרבי׳ עוברת בתוך שדהו נטלה ונתן להן מן הצד מה שנתן נתן ושלו לא הגיעו · דרך היחיד ארבע אמות · ודרך הרבים שש עשרה אמה · דרך המלך אין לה שיעור · ודרך הקבר אין לה שיעור · המעמד דייני ציפורין אמרו בית ארבעת קבין ·

ח׳ המוכר מקום לחבירו לעשות לו קבר · וכן המקבל מקום מחבירו לעשות לו קבר עושה תוכה של מערה ארבע אמו׳ על שש ופותח לתוכה שמונה כוכין שלשה מכן ושלשה מכן ושנים מכנגדן · והכוכין ארכן ארבע אמות ורומן שבעה ורחבן ששה · רבי שמעון אומר עושה תוכה של מערה שש על שמנה ופותח לתוכה שלשה עשר כוך ארבעה מכן וארבע׳ מכן ושלשה מכנגדן ושנ׳ אחד מימין הפתח ואחד מן השמאל · ועושה חצר על פתח המערה שש על שש כמלוא המטה וקובריה · ופותח לתוכה שתי מערו׳ אחת מכן ואחת מכן · רבי שמעון אומר ארבע לארבע רוחותיה · רבן שמעון בן גמליאל אומר הכל לפי הסלע ׃

סליק פירקא

המוכר פירות לחבירו כו׳ · תני המוכר פירות לחבירו ולא צימחו אפי׳ זרע פשתן אין חיי׳ באחריותו · ואם התנה עמו מתחילת הזרע חייב באחריותו · מהו נותן לו דמי זרעו · ויש אומרי׳ נותן לו דמי יציאותיו · הכא מקבל עליו ברם תמן ימעט · הכא ובלבד טנופה · ברם תמן מין · הכא ובלבד כדרך מגעו · ברם תמן ובלבד כדרך משיאו · הכא רבי שמעון מודה ברם תמן רבי שמעון אומר שני מינין הן ואין מצטרפין · רבי חייה בר בא שאל סאה חיטין שנפלה לתוך מאה של שעורין כהן וישראל מהו שיחלקו את השבח · רבי יצחק בר טבליי שאל סאת תרומה שנפלה לתוך מאה של חולין מוכר ולוקח מהו שיחלקו את השאר · אמ׳ רבי בון בר חייה נישמעינה מהדא והבורר צרורות מתוך כריו של חבירו חייב לשפות לו · רבי בון בר כהנא אמר באומר צבור ואקנה · אבל אם היו צבורין משעה ראשונה לא בדא · תני מאה חביות אני מוכר לך חייב להעמיד לו יין יפה כרוב היין הנמכר באותו מקום · מאה חביות יין אני מוכר לך חייב להעמיד לו יין יפה כרוב היין הנמכר באותו חנות · מאה חביות אילו אני מוכר לך אפילו חומץ הגיעו · רבי חייה בר ווה כשהיו הקנקנים ללוקח יכיל מימר ליה לשתייה מכרתיו לך · בדק חבית לחזות מפריש עליה והולך עד שלשה ימים ודאי מכן והולך

ספק · רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי שלשה ימים הראשונים ודאי יין והאחרונ׳
חומץ · אמצעיים ספק · אמר רבי אבהו אני שמעתיה מכנו מה מעבר · ומר רבי
יוחנן עד שלשה ימים ודאי מיכן והילך ספק · רבי לא בשם רבי לעזר רבי יוסא
בשם רבנין דעלין ושמעין מבי מדרשא דבר עיטין במחט כהדא דרבי יהושע בן
לוי בחבית איבד מחט שופה ובא ומצאה חלודה רבי סימון בשם ר׳ יהושע בן לוי
שלשה ימים הראשונים ודאי טמאה · אחרונים טהורה · אמצעיים ספק · אמר ר׳
אבהו אוף שמעתיה מכנו מה מעבר ומר ר׳ יוחנן עד שלש׳ ימים ודאי מיכן והילך
ספק · רבי חייה בר ווה שאל בא בסוף שבוע ומצאו חומץ ברור או מיכן ולהבא ·
ר׳ יצחק שאל עבר הפרק בסוף מ׳ יום בתוך של פרק ביטל כח מ׳ יום או כח מ׳ יום
ביטל כחו של פרק · רבי קריספה שאל בכל שנה בודק או אחת לשלשה שנים ·
נישמעינה מהדא המוכר יין לשנה חייב באחריותו עד החג · אמר רבי יודן היפתר
בגון אילין גלילאי דלא קטפין כרמיהון אלא בתר חגא ולית שמע מינה כלום ·
וידא אמרה דא ישן משל אשתקד מישן של ג׳ שני׳ · נימר משם הדא כשמועית׳
מה חבית אחת הוא בודק כולהן תלויות בה כל אחת ואחת הוא בודק ואין ם
מתמיצות · אמ׳ ר׳ שמי אית בני נש מקשין על גרבא מלעיל וידעין מה דאית בית
מלגיו · הלכ׳ ג׳ המוכ׳ מקום לחבירו כו׳ · תני קנטר חייב להעמיד
לו שתי׳ עשרה על שתים עשרה · רב המנונא ספרא שאל לר׳ חני׳ כתוב אחד או׳
קומתו שלשים אמה · וכתוב אחר אומר קומתו עשרים אמה · ולא הוה דשמעת
ולא אמרין ליה כל.ם · שאל לרבי ירמיה אמר ליה מן הקרקע ולמעלן שלשים
אמה · ומן הדביר ולמעלן עשרים אמה · אמר רבי אבהו מפגליה דביר דביר הוה
עומד מן הקרקע ועד הקורות דכתיב וספן בארז מן הקרקע ועד הקורות אלא
מן הקרקע ולמעלן שלשים אמה מן הכרוב ולמעלן עשרים אמה · אמר רבי
תנחומא מסורת אגדה היא שאין מקום דביר עולה מן המנין · אמר רבי לוי ולא
מקום ארון עולה מן המנין · אמר רבי לוי ותני כן בשם רבי יודה בי רבי אלעאי
ארון עומד באמצע והולך והבית עשר אמות לכל רוח · הלכה ד׳ מי
שיש לו בור כו׳ · תני החיצון אין זורע את הדרך דו אמר ליה מעלל אנא טרע ·
והפנימי אין זורע את הדרך דו אמר ליה את חייס על דידך וחייש על דידי ·
הלכה ו׳ מי שהיתה דרך הרבים כו׳ עד סוף המשנה · רבי
חייה בר יוסף אמר עושה אותן כמין נגרין · אמר ליה רבי יוחנן והלא הבלכים
אינן נקברין כן · כיצד עושה בונה מלפנים כבחוץ · ואין העוברות נגעות בו ·
אינו עבר כני חרא מלעיל וחרא מלרע ·

הדרן עלך המוכ׳ פירות לחבירו

האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך היו שם נקעים
עמוקים עשרה טפחים או סלעים גבוהים עשרה
טפחים אין נמדדין עמה פחות מיכן נמדדין עמה ·
ואם אמר לו כבית כור אפילו היו שם נקעים עמוקים יותר מעשרה טפחים או
סלעים גבוהים יותר מעשרה טפחים הרי אילו נמדדין עמה · ב׳ בית
כור עפר אני מוכר לך מדידה בחבל · פחת כל שהוא ינכה · הותיר כל שהוא יחזי׳
ואם אמר לו אם חסר ואם יתר אפילו אם פחת רובע לסאה או הותי׳ רובע לסאה
הגיעו יותר מיכן יעשה חשבון · ג׳ ומה׳ מחזיר לו מעות · ואם רצה
מחזיר לו קרקע · ולמה אמרו מחזיר לו מעות לייפות כחו של מוכר שאם שייר
בשדה בית תשעת קבין ובגינה בית חצי קב · וכדברי ר׳ עקיב׳ בית רובע מחזיר לו
את הקרקע ולא את הרובע בלבד הוא מחזיר לו את כל המות׳ · ד׳ מידה בחבל
אם חסר אם יתר · ביטל אם חסר אם יתר מידה בחבל הן חסר הן יתר את מדה
בחבל ביטל מידה בחבל את הן חסר הן יתר · כדברי בן ננס · בסימניו ובמצריו
פחת משתות הגיעו עד שתות ינכה · ה׳ האומר לחבירו חצי שדי
אני מוכר לך משמנין ביניהן נוטל חצי שדהו · חצייה בדרום אני מוכ׳ לך משמנין
ונוטל חצייה בדרום והוא מקבל עליו מקום הגדר והחריץ ובין חריץ · וכמה הוא
חריץ ששה טפחים ובין חריץ שלשה:

סליק פירקא

האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך כו׳ · ר׳ יסא
בשם ר׳ יוחנן ובלבד במעוטי שדהו במבלעים
בה ובסלע ששילהו בית רובע אי׳ נמדד עמה ·
שבאמצע נמדד · שבצד אין נמדד · אי זהו צד ואי זהו אמצע · דבית רבי ינאי
אמרי כל שמחרישה סובבתו זהו אמצע · אין המחרישה סובבתו זהו הצד · אתא
רבי יוסי בשם רבי יוחנן היה רובה מצד אחד שאם תפורנה ויש לה מיעוט נמדד
עמה · ותנין כמה רבי חגי אמ׳ עד ארבע אמות רבי יוסי בי רבי בון אמ׳ עד י׳ טפחי׳ ·
והיה שם נקע אחד עמוק׳ טפחים ואין בו ארבעה מהו · נישמעינה מהדא דמר רבי
יסא בשם רבי יוחנן ובלבד במיעוט השדה והמובלעין בה והסלע ששילהו בית
רובע אין נמדד עמה · והיה חלוק נמדד עמה · הדא אמר והיה רובה מצד אח׳ שאם
תפורנה ויש בה מיעוט אין נמדד עמה · והיה שם נקע א׳ ארוך והוא מסתלק לבית
רובע · ר׳ חייה בר ווא שאל והיה עשוי כמין בקלות נמדד עמה אי לא · ר׳ יודן בר
ישמע׳ שאל והיה עשוי כמין טבליות של שייש נמדד עמה אי לא · ר׳ יצח׳ בר טבליי
שאל והיה עשוי כמין קתדריות ממקום דחפנו הוא מודד או ממקום שיפעו מודד ·
רב הונא בשם רב חייה בשם רבי יוחנן והוא שיהא שם בית ארבע כור עפר ·
הלכה ב׳ בית כור עפר אני מוכר לך כו׳ · הבא את כר הגיעו ·
והבא את כר לא את הרובע בלבד מחזיר לו אלא כל המותר · אמר מכיון שאת
מרציאו לפחות מחבל מחזירו את למידה בחבל · הלכה ג׳ ומה
מחזיר לו מעות כו׳ · תני רבי חייה המוכר עבד לחבירו ונמצא גנב או קוביסטוס
הגיעו · נמצא ליסטים או מוכתב למלכות לא הגיעו · הלכה ה׳
האומר לחבירו חצי שדי אני מוכר לך כו׳ · רבי הונא אמ׳ השוהו עצמו כנגדה · תני
האומר לחבירו חצי שדי אני מוכר לך ופלוני מקיפך ופלוני בקיפך וחצי פלוני
מקיפך · רב הונא ורב יהודה ורבי ירמיה חד אמ׳ נותן לו כמין פנדור · וחד אמר
נותן לו כמין מטלית · וחד אמר נותן לו כמין פסיקא:

הדרן עלך האומר לחבירו

יש נוחלין ומנחילין · נוחלין ולא מנחילין · מנחילין ולא נוחלין
לא נוחלין ולא מנחילין · אילו נוחלין ומנחילין האב את הבנים
והבנים את האב והאחין מן האב נוחלין ומנחילין · והאיש את
אמו והאיש את אשתו ובני אחות נוחלין ולא מנחילין · והאש׳ את בנה והאשה את
בעלה ואחי האם מנחילין ולא נוחלין · והאחין מן האם לא נוחלין ולא מנחילין ·
ב׳ סדר נחלות כך הוא איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו
לבתו · הבן קודם לבת וכל יוצאי ירכו של בן קודם לבת · הבת קודמת לאחין
וכל יוצאי ירכה של בת קודמין לאחים · והאחין קודמין לאחי האב כל יוצאי
ירכן של אחין קודמ׳ לאחי האב · זה הכלל כל הקוד׳ בנחלה יוצאי ירכו קודמין ·
והאב קודם לכל יוצאי ירכו · ג׳ בנות צלפחד נטלו שלשה חלקים
בנחלה חלק אביהן שהיה מיוצאי מצרים וחלקו עם אחיו בנכסי חפר ושהיה בכור
נטל שני חלקים · ד׳ אחד הבן ואחד הבת בנחלה אלא שהבן נוטל
פי שנים בנכסי האב ואינו נוטל פי שנ׳ בנכסי האם · והבנות ניזונות מנכסי האב
ואינן ניזונות מנכסי האם · ה׳ האומר איש פלוני בני בכור לא יטול פי שנ׳
איש פלוני בני לא יירש עם אחיו לא אמר כלום שהתנה על מה שכתוב בתורה ·
המחלק נכסיו על פיו ריבה לא׳ ומיעט לאח׳ השווה להן את הבכור דבריו קיימין ·
ואם אמ׳ משום ירושה לא אמ׳ כלום · כתב בין בתחילה בין באמצע בין בסוף משום
מתנה דבריו קיימין · ו׳ האומר איש פלוני יירשני במקום שיש בת ·
בתי תירשני במקום שיש בן לא אמר כלום שהתנה על מה שכתוב בתורה · רבי
יוחנן בן ברוקה אומר אם אמר על מי שראוי ליורשו דבריו קיימין ועל מי שאין
ראוי לו לירשו אין דבריו קיימין · ז׳ הכותב נכסיו לאחרים והניח
את בניו מה שעשה עשוי אבל אין רוח חכמים נוחה הימנו · רבן שמעון בן
גמליאל אומר אם לא היו בניו נוהגין כשורה זכור לטוב · ח׳ האומר
זה בני נאמן זה אחי אינו נאמן ישול׳ עמו בחלקו מת יחזרו נכסים למקומן נפלו
לו נכסים ממקום אחר יירשו אחיו עמו · מי שמת ונמצאת דייתיק קשורה לו על
ירכו הרי זו אינה כלום · זיכה בה לאחר בין מן היורשין ובין שאין מן היורשין
דבריו קיימין · ט׳ הכותב נכסיו לבניו צריך שיכתוב מהיום ולאחר
מיתה דברי רבי יהודה · רבי יוסי אומר אינו צריך · הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו
האב אינו יכול למכו׳ מפני שהן כתובין לבן והבן אינו יכול למכו׳ מפני שהן ברשות
האב · מכר האב מכורין עד שימות · מכר הבן אין ללוקח בהן כלום עד שימות
האב · האב תולש ומאכיל לכל מי שירצה ומה שהניח תלוש הרי הוא של יורשין ·
י׳ הניח בנים גדולים וקטנים אין הגדולים מתפרנסין על הקטנים
ולא הקטנים ניזונין על הגדולים אלא חולקין בשוה נשאו גדולים ישאו קטנים ·
ואם אמרו קטנים הרי אנו נושאין כדרך שנשאתם אתם אין שומעין להן אלא מה
שנתן להן אביהן נתן · יא׳ הניח בנות גדולות וקטנו׳ אין הגדולות מתפרנס׳
על הקטנות ולא הקטנו׳ ניזונו׳ על הגדול׳ אלא חולק׳ בשוה · נישאו גדול׳ ישאו
הקטנות וזה חומר בבנות מבנים שהבנות ניזונות על הבנים ואינן ניזונות על הבנ׳:

סליק פירקא

יש נוחלין ומנחילין כו׳ · כתיב איש כי ימות ובן אין לו והעברתם
את נחלתו לבתו · תני רבי ישמעאל שיטה הכתוב נחלה זאת
מכל

ככל נחלות שבתורה שבכולן כתוב ונתתם וכאן כתוב והעברתם · עיבור הדין הוא שתהא הבת יורשת · חכמי גוים אומרי׳ בן ובת שוין כאחת דאינון דרשי ובן אין לו הא אם יש לו שניהן שוין · התיבון והכתיב ואם אין לו בת הא אם יש לו שניהן שוין ואתון מודין דלית בר אף הבא לית בר · הצדוקין אומ׳ בת הבן והבת שניהן שוין דאינון דרשי מה בת בנו הבאה מכח בני יורשתני · בתי הבאה מכחי אינו דין שתירשני · אמרו להן לא אם אמרתם בבת הבן שאינה באה אלא מכח האחים תאמרו בבת שאינה באה אלא מכח הזקן · תלמוד לומר וכל בת יורשת נחלה ממטות וגו׳ · וכי האך איפשר לבת לירש שני מטות · אלא תיפתר אביה משבט זה ואמה משבט אחר · עד כדון בן את האב · והאב את הבן · מה אם הבן שאינו בא אלא מכחו האב הרי הוא יורשו · והאב שאין הבן בא אלא מכחו אינו דין שיורשו · אמר קרא קרוב קרוב קודם · עד כדון בת · בן · מה אם הבת שהורעתה כחה בניכסי האב ייפיתה כוחה בניכסי האם · בן שייפיתה כחו בניכסי האב אינו דין שנייפה כחו בניכסי האם · נמצאת הבת למידה מן הכתוב · והבן בקל וחומר · בן קודם לבת רבי שמעון בן לעזר אומר משום רבי זכריה בן הקצב כך היה רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון אחד הבן ואחד הבת שוין במטה האם · רבי מלוך בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי זכריה · רבי ינאי קפודקיא הוה ליה עובדא והוו דיינין רב הונא ורבי יהודה בן פזי ורב אחא · אמר לון רבי אחא אחינו שבהרצה לארץ הדיוטות הן והן טוענין את ההלכה · ועוד דאינון סמכין על הדא דרבי מלוך בשם רבי יהושע בן לוי ולית תני כן ר׳ סימון בשם רבי יהושע בן לוי אין הלכה כרבי זכריה · ר׳ בא בריה דר׳ חייא בשם רבי יוחנן אין הלכה כרבי זכריה בן הקצב · רבי לעזר אבוי דרבי יצחק בר נחמן בשם ר׳ הושע׳ אין הלכה כרבי זכריה · רבי ינאי ורבי יוחנן הוון יתבין עאל ר׳ יודן נשייא ושאל מכל בת יורשת נחלה ממטות · מהו · אמר ליה מקיש מטה האב למטה האם · מה מטה האב אין לבת במקום הבן אף מטה האם אין לבת במקום בן · או חילוף מה מטה האם יש לבת במקום בן · אף מטה האב יש לבת במקום בן · אמר ליה ר׳ יוחנן איתא מן תמן לית אהן גוברא בעי מישמע מילה דאורייא · והאיש את אמו והאיש את אשתו לא הוא האיש את אמו הוא האיש את אשתו · רבי יצחק בעי מיכר פנסטה ולא אשכח · ומר הדא והלכהה תינייתא בן אין לי אלא בן · בן בת מניין תלמוד לומר בן מכל מקום · בת אין לי אלא בת בן בת בת בן בת בת בן בן מניין תלמוד לומר בת מכל מקום · אחים · אין לי אלא אחים בני אחים בנות אחים בני בנות אחים מניין ת״ל לשארו הקרוב מכל מקום · הלכ׳ ג׳

בנות צלפחד כו׳ · בנות צלפחד אמרו לפני משה רבינו אם אנו בנות צלפחד נירש את אבינו · אם אין בנות צלפחד תתייבם אמינו · מיד ויקרב משה את משפטן לפני י״י · אמר לו הקדוש ברוך הוא כן כנו׳ צלפחד דוברו׳ תן להן אחוזת נחלה · תן להן בקרקע׳ · תן להן במטלטלין תן להן חלק אביהן בתו׳ אחי אביהן · רבי יאשיה אומר ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ דכתיב לשמו׳ מטות אבותיו · ואם כן מה תלמוד לומר לאלה אלא מפני הנשים ומפני הקטנים · רבי יוחנן אמ׳ לבאי הארץ נתחלקה הארץ שנאמר לאלה תחלק · אם כן מה תלמוד לומ׳ לשמו׳ מטות אבותיו · משונה נחלה זו מכל נחלות שבעולם שכל נחלות חיים יורשין מתים · וכא מתים יורשין חיים · תני רבי יהושע בן קרחה אומר ליוצאי מצרים ולעומדים בערבות מואב נתחלקה הארץ כיצד מי שהיה מיוצאי מצרים ומעומדי׳ בערבות מואב נטל שני חלקים · מיוצאי מצרים ולא מעומדים בערבות מואב מעומדים בערבות מואב ולא מיוצאי מצרים נטל חלק אחד · בנות צלפחד נטלו חמשה חלק׳ חלקן עם יוצאי מצרים · וחלקן עם העומדים בערבות מואב · ושהיה בכור נטלו שני חלקים · וחלק אביהן בתוך אחי אביהן · אמר רבי יוסי מתניתא לא אמרה כן אלא נתן תתן להם אחוזת נחלה בתוך אחי אביהן · הדא היא דכתיב ויפלו חבלי מנשה עשרה · יהושע וכלב נטלו שלש׳ חלק׳ חלקן עם יוצאי מצרי׳ · וחלקן עם העומדים בערבות מואב · ונטלו חלק מרגלים · הדא היא דכתיב ויהושע בן נון וכלב בן יפונה חיו מן האנשים וגו׳ · אבל חלק מתלונני׳ ועדת קרח נפל לאמצע · ובניהם בזכות אבי אביהן ואמותיהן הדא היא דכתיב ובני קרח לא מתו · רבי מושלו משל למה הדבר דומה לשני אחים שותפין שיצאו ממצרים לזה תשע׳ בנים ולזה בן אחד וירשו בית עשרת כורין כל אחד ואחד נוטל לתך · והחזירום לאבותיהן וחלקום נמצא בן זה נוטל מחצה · ובני זה נוטלין מחצה · רבי דוסתי בן יהודה מושלו משל למה הדבר דומה לשני אחים כהנים שותפין שהיו עומדין על הגורן לזה תשעה בנים ולזה בן אחד ונטלו בית י׳ קבין והחזירום לאבותיהן וחלקום נמצא בן זה נוטל מחצה ובני זה מחצה · רבי יוחנן מתיב והבאתי אתכם אל ארץ אבותיכם וגו׳ · אם מתנה למה ירושה · ואם ירושה למה מתנה · אלא מאחר שנתנה להן לשום מתנה חזר ונתנה להן לשום ירושה · אמר רבי הושעיה כל מקום שנאמר מורשה לשון דיהא · והתיבון והכתי׳ מורש׳ קהלת יעקב · אמ׳ לית דיהא סגין מיניה · מן דו לעי הוא משכח כולה · הלכ׳ ד׳

אחד הבן ואחד הבת בנחלה כו׳ · כתיב בכל אשר ימצא לו וגו׳ · כיצד יורש בראוי כבמוחזק כיצד מת אביו בחיי אבי אביו נוטל פי שנים מניכסי אביו · ואין נוטל פי שנים מנכסי אבי אביו · ואם היה אביו בכור כשם שנוטל מנכסי אביו כך נוטל בניכסי אבי אביו · ריש לקיש בשם אבא בר דלייה נאמר משפט לעניין כפילה · ונאמר משפט לעניין פשוטה · מה לעניין פשוטה את רואה את הבן כילו קיים ליטול פשיטות אביו · אף לעניין כפילה אתה רואה את הבן כילו קיים ליטול כפילת אביו · הלכה ה׳

האומר איש פלוני בני בכור כו׳ · רבי לא השווה את הבכורה לאחין · אמר לון רבי חגיי ולא קרייא הוא לא יוכל לבכר · אמר רבי לעזר העבודה שיכול אלא שאינו רשאי · אי כן יכיל משם מתנה · כתב בין בתחילה בין באמצע בין בסוף משם מתנה דבריו קיימין · אמר רבי הושעיה יינתן לאיש פלוני ירושה שהורשתיו · יירש איש פלוני מתנה שהורשתיו יירש פלוני ירושה שנתתי לו · כתבו ותנו שדה פלוני לפלוני · רבי לעזר ורבי שמעון בן יקים אעלון עובדא קומי רבי יוחנן אמר לון אם לזכרין דברים כתבו ותנו · אם לזכותו בכתב כל עמה מודו שאין אדם מזכה בכתב לאחר מיתה · שמואל שאל לרב חונה מתנה שכתוב בה כלשון מכר מהו · אמר ליה ארכביה אתרי ריכשי ברקי · אמר רבי חזקיה לא אמרין אלא כייתו תרין סוסון חיוורין ומרכיבין על תריהון חדין אזלא כרא והדין אזלא כרא ומשתכח לא צייד כלום · הלכ׳ ו׳

האומר איש פלוני יירשני כו׳ · אמר רבי יוחנן לא אמר רבי יוחנן בן ברוקה אלא על בן בין הבנים ועל בת בין הבנות · בת בין האחין אח בין הבנות לא · אמר רבי יוחנן הלכה כר׳ יוחנן בן ברוקה · ר׳ שאל לרבי נתן בר כא אם אכן שאילה כאי טעמא דרבי יוחנן בן ברוקה · רבי זעירא אמר הבן שאלה מה ראו לומר הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה · אמר ליה ואת לא שניתה לנו כן אינון ירתון · כיני כתניתא אינון ישלון אמר לו ואפילו כמאן דאמר ירתון מה כית דין מיופה · כמה דתימר תמן אין אדם מזכה בלשון מתנה והוא מזכה · וזכוותה אין אדם מזכה בלשון ירושה · והוא מזכה · תמן תנינן רבן שמעון בן גמליאל אומר אם כתה יירשנה · שהתנה על מה שכתוב בתורה · רב ירמיה בשם רב מפני שהתנה על הכתוב בתורה · והמתנה על הכתוב בתורה תנאו בטל · בתנאי שאינו של ממון · וכא בתנאי ממון נן קיימין · מה טעמא דרב בסוף הוא זוכה · אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה דמר רבי יוחנן מברח תתנה כדין הוא להיות קיים הלכה אמרת בברה כטל שלא תהא מברחת נכסיה מבעלה ואומרת שלי הן · רבי יוסטיני הוה ליה עובדא קומי רבנן חזיבומיה · קם קומי ריש לקיש אמר זיל חות רניכסך · רבי ירמיה בעא קומי רבי זירא אמר רב בסוף הוא זוכה כהן · אמ׳ רבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה · אמר ריש לקיש איזיל חות לניכסך · מאן אינון רבנן · רבנן דרבי יוסטיני · יירש אותה · יכול כשם שהוא יורשה כך הוא יורשתו תלמוד לומ׳ אותה · הוא יורשה · והיא אינה יורשתו · אמ׳ ר׳ יוחנן דברי חכמים אביה יורשת אחיה יורשים אותה · התיב ר׳ בא בר ממל אם אומר את שאין יורשת אשה דבר תורה מעתה יירש את ארוסתו · כמה דתימר מן הקרובה לא גרושה · וזכוותה הקרובה לא ארוסה · והתיב רב המנונא אם אומר את שאין אשה יורשת דבר תורה מעתה יירש הבעל בראוי כבמוחזק · אמר רבי יוסי כך שנה רבי אין הבעל נוטל בראוי כבמוחזק · אמר רבי יוסי בי רבי בון הרי בכור הרי ירושתו תורה ואינו יורש בראוי כבמוחזק · אמר רבי יצחק ויילין דכתבין אין מיתת ודלא בנין כל דלה יחזור לאביה תנאי ממון הוא ותנאו קיים · ושגוב הוליד את יא״ר וגו׳ · וכי מניין היו ליאיר ערים בהר הגלעד · אלא שנשא אשה כבנות מנשה ומתה וירשה · אם אומר את שאין יורשת אשה דבר תורה ניכר ויהי לשגוב אלא ויהי לו ליאיר · וזכוות׳ ואלעזר בן אהרן מת · וכי מניין היו לו לפינחס בהר אפרי׳ אלא שנשא אשה מבנו׳ אפרי׳ וירשה · אם אומ׳ את שאין ירושת אשה דבר תורת ניכר ויהי לאלעזר אלא ויהי לפינחס · הלכה ז׳

הכות׳ נכסיו לאחרי׳ כו׳ · א״ר בא בר ממל הכות׳ נכסיו לאחרי׳ והניח את בניו עליו הו׳ אומ׳ ותהי עוונותם על עצמותם · כהדא חד בר נש אפקד ניכסוי גבי רבי בא בר ממל א״ל אין הויין בנוי דרחמייה הב לון פלגא וסב פלגא · אתון בנוי ונסבון פלג׳ · בתר יומין אתון בעיין מיעור עימיה אמ׳ לון לא אמ׳ לי אבוכון אלא אי הויין בנוי דרחמיה הב לון פלגא וסב פלגא · כדון אתון קקו פריפטי הבו לי מה דייהבית לכון · הלכה ח׳

האומר זה בני נאמן · אם היו מחזקין בו שהוא בנו ובשעת מיתתו אמר אינו בני · ושאינו בנו אמר בני נאמן · היה עומד בצד המוכס ואמר בני הוא וחזר ואמר עבדי הוא נאמן · עבדי הוא וחזר ואמר בני הוא אינו נאמן · אית תני תני נאמן · אמר רבי מנא כגון אילין נפתאי דמשעבדין בבניהון יתיר · האומר יינתנו נכסי לפלוני והוא כהן והיו שם עבדים אע״פ שאמר אי איפשי בהן יאכלו עבדיו בתרומה · רבן שמעון בן גמליאל אומר מכיון שאמר אי איפשי בהן זכו בהן היורשין · אמר רבי לא בסתם חלוקין · מה נן קיימין אם דבר בריא שרוצה בהן כל עמא מודו שיאכלו עבדיו בתרומה · ואם דבר בריא שאינו רוצה בהן כל עמא מודו שזכו בהן היורשין · אלא כי נן קיימין בסתם · ורבנין סברין משעה ראשונה היה רוצה בהן ועכשיו חזר בו · רבן שמעון בן גמליאל אומר מכיון שאמר אי איפשי זכו בהן היורשין · תני רבן שמעון בן גמלי׳ אומר דייתיק מבטלת דייתיק · אין מתנה מבטלת מתנה · ר׳ אבא בר חנה רבי יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין כל שאילו יבריא ויחזור בדייתיקתו חוזר אף במתנתו · כהדא אחתיה דרבי חנייא כתבת ניכסה לרבי חנייא · צרכת חבנת לבעלה · מן דדמכת אתא בעי מיעור עימיה · אמר ליה ולמה לא תבעתינון בחייה · אמר ליה לא בעית מעיקתה אע״פ אפיק רבי אמי · הלכה ט׳

הכותב נכסיו לבניו כו׳ · רבי שמעון בן יקים

אע״ל

אעיל עובדא קומי רבי יוחנן מהיום לאחר מיתתו מתנתו מתנה· מהיום ולאחר מיתה אינו גט · חברייא אמרין בן אמר ליה אינה הוא איסרטה· אמר רבי יוסי בי ר׳ בון בן אמר ליה אינה כגיטין ואינה כמתנה · אמר רבי לא כמתנה אם כתב מהיום מתנה ברורה הוא· לאי זה דבר כתב בה לאחר מיתה לשייר בה אכילת פירות אבל בגיטין אם כתב בה מהיום ברות הוא· לאי זה דבר כתב בה לאחר מיתה לשייר לו גופה· אמר רבי בון בר כהנא קומי רבי לא לשייר לה מעשה ידיה · אמ׳ ליה לא מצינו אשה נשואה לזה ומעשה ידיה לזה· רבי זירא מקיים ליה רצוחה ליה בנייה דאוריתא · ואומ׳ טבי עבדי עשיתי בן חורין · עשיתיו בן חורין · עושה אני אותו בן חורין · הרי הוא בן חורין · הרי זה בן חורין הרי זה זכה · ר׳ חייה בשם רבי יוחנן ובלבד בשטר · יעשה בן חורין רבי אומר זכה וחכמים אומרי׳ לא זכה· האומר שדה פלוני נתתי לפלוני נתונה לו · תהא שלו · ינחל פלוני בנכסיי · יחזק פלוני בנכסיי לא אמר כלום · תינתן לו מתנה רבי אומר זכה · וחכמים אומרי׳ לא זכה · וכופין את היורשים לקיים דברי המת · תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אף הכותב דיאתימון בלעז הרי זו כמתנה· רבי חנין בשם רבי יהושע בן לוי חזרתי על כל בעלי לשונות לידע מהו דיאתימון ולא אמר לי אדם דבר · והאומ׳ ינתנו נכסיי לפלוני בת פלוני לפלוני · מת פלו׳ לפלוני הראשון ראשון קודם · מת השני בחיי ראשון הראשון אוכל פירו׳ ואם מת יחזיר ליורשי הנותן · מת השלישי בחיי שיני הראשון אוכל פירות ואם מת יחזיר ליורשי הנותן· מת השני והשלישי בחיי ראשון הראשון אוכל פירות וקונה קרקע דברי רבי· רבן שמעון בן גמליאל אומר אין לו אלא אכילת פירות בלבד · חזקיה אמר הלכה כרבי · אמר רבי ינאי מודה רבי שאינו נותנה במתנת שכיב מרע · רבי יוחנן אמר ולא במתנת בריא מהדא הדא איתא כתבת ניכס׳ לחד בר נש צרכת חבנת לבעלה ר׳ חייה בר מדייא אעיל עובדא קומי רבי יוסי לא כן אמר רבי ינאי מודה רבי שאינו נותנה במתנת שכיב מרע · אמר ליה רבי יוחנן ולא במתנת בריא הוא · הדא איתא כביון דבעלה זקוק מספקא ליה מזוני · הלא כמתנת שכיב מרע הוא · עד כדון זקוק מספקא פיתא וקטני · דילמא כיעי · דילמא תרנגולין· כמה דתני הראשון אוכל פירות וקונה קרקע הדא אמרה מוכרת קרקע ולוקח קבורה· אמר ר׳ יוסי ואילין דכתבי אפילו לוכל דברים מעולין· אמר ר׳ יעקב בר אחא תני תמן קבורה במזונות לא הוה לה קבורה מן מה דתני הראשון אוכל פירות וקונה קרקע הדא אמרה מוכר קרקע ולוקח קבורה· אמר רבי יוסי ואילין דכתבין אין סכת אין סנות תנאי כמון הוא וקיימנוה רבנן· הלכה י׳ הניח בנים גדולים וקטנים כו׳ · ר׳ ירמיה בעא קומי רבי זירא נסבין רברבייא מאה גרבין ואינון טבין עשרים דינרין׳ נסבין זעירייא מאה גרבין דינון טבין עשרה דינרין · אמר ליה כמה דנסבין אילין יסבון אילין:

הדרן עלך יש נוחלין

מי שמת והניח בנים ובנות בזמן שהנכסים מרובין הבנים יירשו והבנות ייזונו · נכסים במועטין הבנות ייזונו והבנים ישאלו על הפתחים · אדמון אומר בשביל שאני זכר הפסדתי אמ׳ רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון · ב׳ הניח בנים ובנות וטומטום בזמן שהנכסים מרובין הזכרים דוח׳ן אותו אצל הנקיבות · נכס׳ במועטין הנקיבו׳ דוחות אותו אצל הזכרים · האומר אם ילדה אשתי זכר יטול מנה ילדה זכר נוטל מנה · ואם נקיבה מאתים ילדה נקיבה נוטלת מאתים · אם זכר מנה ואם נקיבה מאתים ילדה זכר ונקיבה הזכר נוטל מנה והנקיבה מאתים · ג׳ ילדה טומטום אינו נוטל · ואם אמר כל מה שתלד אשתי יטול הרי זה יטול · ואם אין שם יורש אלא הוא יורש את הכל · ד׳ הניח בנים גדולים וקטנים השביחו הגדולים את הנכסים השביחו לאמצע · ואם אמרו ראו מה שהניח לנו אבא הרי אנו עושין ואוכלין השביחו לעצמן · ה׳ וכן האשה שהשביחה את הנכס׳ השביחה לאמצע · אם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי הריני עושה ואוכלת השביחה לעצמה · ו׳ האחין השותפין שנפל אחד מהן לאומנות נפל לאמצע · חלה ונתרפא נתרפא משל עצמו · האחין שעשו מקצתן שושבינות בחיי האב חזרה השושבינות חזרה לאמצע שהשושבינות נגביה בבית דין · אבל שילח לו חבירו כדי יין וכדי שמן אינן ניגבין מפני שהיא גמילות חסדים · ז׳ השולח סבלונות לבית חמיו שילח שם מאה מנה ואכל שם סעודת חתן אפילו בדינר אינן ניגבין · לא אכל שם סעודת חתן הרי אילו ניגבין · שילח סבלונות מרובין כדי שיבואו עמה לבית בעלה הרי אילו ניגבין · סבלונות ממועטין כדי שתשתמש בהן והיא בבית אביה אינן נגבין · ח׳ שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרי׳ שייר קרקע כל שהו׳ מתנתו קיימת · לא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו קיימת · לא כתב בה שכיב מרע והוא אומ׳ שכיב מרע הייתי והן אומרי׳ בריא היה צריך להביא ראייה ששכיב מרע היה דברי ר״מ · וחכמים אומרים המוציא מחבירו עליו הראיה · ט׳ המחלק נכסיו על פיו רבי אליעזר אומר אחד בריא ואחד מסוכן נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה · ושאין להן אחריות אין נקנין אלא במשיכ׳ · אמרו לו מעשה באימן של בני רוכל שהית׳ חולה ואמרה תינתן כבינתי לבתי והיא בשנים עשר מנה ומתה וקיימו חכמים את דבריה· אמר להן בני רוכל תיקברן אימן · י׳ חכמים אומרים בשבת דבריו קיימין מפני שאינו יכול לכתוב אבל לא בחול · רבי יהושע אומר בשבת אמרת קל וחומר בחול· יא׳ כיוצא בו זכין לקטן ואין זכין לגדול · רבי יהושע אומ׳ לקטן אמרו קל וחומר לגדול · יב׳ נפל הבית עליו ועל אביו עליו ועל יורשיו עליו ועל מורישיו והיתה עליו כתובת אשה ובעלי חוב · יורשי האב אומרים הבן מת ראשון ואחר כך מת האב · ובעלי החוב אומרים האב מת ראשון ואחר כך מת הבן בית שמאי אומרים יחלוקו ובית הלל אומרין הנכס׳ בחזקתן · יג׳ נפל הבית עליו ועל אשתו יורשי הבעל אומרים האשה מתה ראשון ואחר כך מת הבעל · יורשי האשה אומרי׳ הבעל מת ראשון ואחר כך מתה האשה בית שמאי אומרים יחלוקו · ובית הלל אומרים הנכסין בחזקתן · כתובה בחזקת יורשי הבעל · הנכסין הנכנסין והיוצאין עמה בחזקת יורשי האב · יד׳ נפל הבית עליו ועל אמו אילו ואילו מודין שיחלוקו · אמר רבי עקיבה מודה אני בזה שהנכסים בחזקתן · אמר לו בן עזאי על החלוקין אנו מצטערין אלא שבאתם לחלוק עלינו את השוין:

סליק פירקא

מי שמת והניח בנים ובנות כו׳ · כיני מתניתא הבנו׳ יזונו והבנים ישאלו על הפתחים · רב ירמיה בשם רב והוא שיהא שם לאילו מזונות שנים עשר חדש · שמואל אמר זו דברי רבן גמליאל בר רבי אבל דברי חכמים עד שיבגורו או עד שינשאו · ואית בה לקולא ואית בה לחומרא · פעמים שסמוכין לבגר ופעמים שרחוקות מן הבגר · בעון קומי רבי חייה בר ווה איך שמעתנה מרבי יוחנן · אמר לון אנא לא שמעית מיניה הדא מילתא אלא מה דנתן בר הושעיה בעא קמי רבי יוחנן היה שם לאילו ולאילו מזון שנים עשר חדש ונתמעטו נכסין · אמר ליה הואיל והתחילו בהתר התחילו · רבי חנינה ורבי מנא חד אמר והוא שיהא שם בסוף מזון שנים עשר חדש · וחרנה אמר אפילו מתחילה לא היה שם לאילו ולאילו מזון שנים עשר חדש והותירו יש שם מזון לאילו ולאילו שנים עשר חדש · אמר ר׳ אמי בבלייא נישמעינ׳ מהדא אם עמדו יתומין ומכרו שלהן מכרו כל שכן אם הותירו יחלוקו · היה שם לאילו ולאילו מזון שני׳ עשר חדש ואלמנה לזון מהו שיאמרו בני׳ לבנות כלום אין לכם אלא מזון שנים עשר חדש · אמר רבי אבדומי נישמעינה מהדא אם אמרו היתומים הרי אנו מעלין ניכסי אבינו יותר דינר אין שומעין להן · רב חסדא בעי היה שם לאילו ולאילו מזון שנים עשר חדש ואלמנ׳ לזון מהו שיאמרו בנים לבנות אין לכם אלא מזון שנים עשר חדש · הדא דתימר והוא שיהא שם לאילו ולאילו מזון שנים עשר חדש חוץ מכתובת אשה חוץ ממזונות אלמנ׳ חוץ מפרנסת בנות · חוץ ממלוה בשטר · חוץ ממלוה בעדי׳ · חוץ מקבורתה· אלמנה ובנות שתים שוות · אלמנה ובנים שניהן שוין · אין אלמנה דוחה לבנות ולא בנות דוחות לאלמנה· פעמים שאלמנה דוחה לבנות על ידי בנים · כשם שהאלמנה דוחה לבנות על ידי בנים כך תדחה אלמנ׳ לבנים · אמ׳ ראויה היא לתבוע ולאבד מזונותיה· כהדא ארמלתיה דרבי שובתי הות מבזבזה בניכסיה אתון בנוי קרבון לרבי לעזר אמר לון ומה ניעביד לכון ואינון עמא שטייא · מי נחתון אמרון לכתובה מה נעביד אמר לון איתחמון זבנון מן ניכסי ואתייא ותבעת פרנא ולית לה מזונין · בתר יומין אתת וקריבת לרבי לעזר אמרה ליה יבא עלי אם אמרתי להן דבר ומה ניעביד ומכת פרושין נגעו בה· רב חננאל בשם רבי זעירא בשם אבא בר ירמיה שני דברים אמר חנן והלכה כמותו · שבעה דברים אמר אדמון ואין הלכה כמותו · רבי בא בר זבדא בשם רבי יצחק בן חקולה כל מקום ששנינו אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון הלכה כאדמון· שמואל אמר זכין לעוברין · רבי לעזר אמר אין זכין לעוברין · מתניתא פליגא על רבי לעזר גר שמת וביזבזו ישראל את נכסיו ונודע שיש לו בן או שהיתה אשתו מעוברת כולן חייבין להחזיר · החזירו ואחר כך מת הבן או שהפילה אשתו · המחזיק באחרונה זכה · בראשונה זכה אי לא · פתר לה משום ייאוש ואפילו כשמואל לית היא פליגא · או אפילו באחרונ׳ לא יזכה · עוד היא משום ייאוש · הלכה ב׳ הניח בנים ובנות כו׳ · תני האומר המבשריני אם ילדה אשת זכר יטול מאתים · ילדה זכר נוטל מאתים · אם נקיבה מנה · ילדה נקיבה נוטל מנה · זכר ונקיבה אין לו אלא מנה · אמר רבי מנא כישלה צרת נקיבה שמחת זכר · הלכה ד׳ הניח בנים גדולים וקטנים כו׳ · אמר רבי לא אם אמרו בבית דין · דבי רבי ינאי אמרי אפילו עירניה · רב אמר אפילו סל אפילו קורדום · תני רבי חייה אפילו מחט אפילו מוקף צמיד פתיל · אמר רבי חנינה הנשיא את בנו בבית זכה בבית · תני רבי הושעיה בבית ולא במטלטלין · ר׳ לא חילק את הטריקלין בינו לבין בנו · רבי חגי בעא רבי יוסי היתה חופתו בקיטון ועשה לו הסב בטריקלין מהו · אמ׳ ליה לית חמי ליה מפקה · רבי יהושע בן לוי אמר חולקין לקטנים מפני גדולים · אלא

עמדו קטנים ומצאו דבר יתר ומיחו רבי אבהו אמר נשבעין להן׳ אמר רבי מנא כל המוציא מחבירו עליו הראיה חוץ מזו · רבי חייה רובה אמ׳ סתם אחין שותפין עד שלשה דורות · אמר רבי בר בון אף רב המנונא הדי כן · אמר רבי אימי כן סברא׳ חלוק כחיי אביו מה שסיגל סיגל לעצמו · כהדא חד בר נש איתעביד ספר בעא אחוי מיפלג עימיה אתא עובדא קומי רבי אמי אמר כך אנו אומרים אדם שמצא מציאה אחיו חולקין עמו · חד בר נש נפק לשליחותא בעא אחוי מיפלג עימיה אתא עובדא קומי רבי אמי אמ׳ כך אנו אומרים אדם שיצא לליסטייא אחיו חולקין עמו · רבי הורייני אחוי דרבי שמואל בר סוסרטי בעא אחוי מיפלג עימיה אמר לו אלכסנדרי אחוי ידע את דשבק אבונן אלפים · הלכה ה׳ וכן האשה כו׳ · אמר רבי לא אמרה בבית דין · הלכה ו׳ האחין השותפין כו׳ · תני האחין השותפין שנפל אחד מהן לאומנות המלך כמן שבאין מכח האריס נוטלין מכח האריס · מכח בעל הבית נוטלין מכח בעל הבית · כהדא דרב נחמן בר שמואל בר נחמן נתפש לבולי אתא עובדא קומי רבי אמי אמר אין אין אית בניכסוי דתכבן שנתפש לו ינתן לו מנכסו · ואם לאו ינתן לו מן האמצע · חלה ונתרפא נתרפא מן האמצע · תני רשב״ג אומ׳ כל מכה שיש לה קיצה מתרפא מכתובת׳ ושאין לה קיצה מתרפא מן הנכסים · כהדא קריבתיה דר״ש בר ווא הוות חששה עיינה אתת גבי ר׳ יוחנן אמ׳ לה קציץ הוא אחון אסיך אין קציץ מן פרניך · אין לא קציץ בעליך יהיב ליך · הלא כן תני׳ אל תעש עצמך כערכי הדיינין ומה תני׳ כשם רבי יהושע בן לוי אסור לגלות ליחיד דינו · אמר ידע הוה רבי יוחנן דהוא איתא כשירה כנין כן גלי לה · בעלה בעי הן דקצץ והוא בעייה הן דלא קצץ למאן שמעין לא לבעלה׳ אמ׳ רבי מתניה הדא דתימר בהוא דליה דיימה עימיה · ברם בהוא דאית דיימה עימיה אמר ליה מילתא · הלכה ז׳ השולח סבלונות לבית חמיו כו׳ · חד בר נש שילח לארוסתו סבלונות מרובין אמרו ליה קריבוי לא תשעום תמן כלום · אזל ולא שמע לון וכל ונפל מיתא ווכן בכולא · חד בר נש שילח לארוסתו עשרי׳ וארבעה קריות מיני חרת בין פסח לעצרת ולא איתקשי לרבנן אלא מנן אייתי זרע דמיתן חיתין׳ רבי פרירא אוקר לרבי יהודה נשייא תרין פגגלין בין ריש שתא לצומא והוה פסק שמיטתא והוה אית כן טעונא דגמלא אמר ליה רבי לית אינון אסירין לאו ספחין אינון · אמ׳ ליה כפק׳ שמיטתא איזדרעון באותה שעה התיר רבי ליקח ירק מוצאי שביעית מיד׳ הלכ׳ ח׳ שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים כו׳ · רב ירמיה בשם רב שייר מטלטלין לא עשה כלום אלא תניה לו מעות ולקח קרקע כמי ששייר לו קרקע · ודא דת מר לא שייר קרקע כל שהוא · אין מתנתו מתנה באותו שלא הבריא · אבל אם הבריא הדא הוא דמר רבי יוחנן בשם ר׳ ינאי עשו דברי שכיב מרע כבריא שכתב ונתן · והוא שמת מאותו החולי · מסוכן שחילק נכסיו בין בחול בין בשבת מה שעשה עשוי · ואם הבריא עד שיכתוב בכסף בשטר ובחזקה׳ אמר רבי יוחנן ניטבא בספק בקעה בין כימות החמה בין כימות הגשמי׳ כמחלוקת ר׳ מאיר וחכמים · בא לישאל בימות החמה נשאלין לו בימות החמה · בימות הגשמים נשאלין לו בימות הגשמים · אמר רבי יוחנן ובלבד ימים הסמוכים לגשמים׳ רבי ינאי בשם רבי יד השטרות לתחתונה · אמר ליה רבי יוחנן ולאו מתניתא היא לא כתב לה שכיב מרע והוא אומר שכיב מרע וכו׳ · והוה רבי ינאי מקלס ליה הולים זהב מכיס · בני אל יליזו מעיניך וגו׳ · חד טלי זבין ניכסוי אתא עובדא קומי רבי חייה בר יוסף ורבי יוחנן · רבי חייה בר יוסף אמר חזקה על בן דעת חתמו · רבי יוחנן אמר מכיון שקיבל עליו לעקור נכסין ממשפחה עליו להביא הראייה אומר רבי יוחנן יד השטרות לעליונה׳ רבי יסא בעא קומי רבי יוחנן מה כרבי דרבי אמר יד בעל השטר לתחתונה׳ אמר ליה דברי הכל הא יד השטרות לעליונה· והך אהן אמרין אתא עובדא קומי רבי חייה בר יוסף ואמר חזקה על בן דעת חתמו ות אמרת מכיון שקיבל עליו לעקור נכסי׳ ממשפח׳ למשפחה עליו להביא ראייה׳ אמר ליה אנא לא אמרית הדא מילתא · אמר רבי זירא קומי רבי יסא אפילו כעי רבי יוחנן מכפוד · ולא כן אמר רבי יוחנן בשם רבי יד בעל השטר לתחתונה· אמר ליה רבי יוחנן ולאו מתניתא היא אלא חכמים שהן כרבי · רב ירמיה בשם רב הלכה כרבי מאיר׳ שמואל אמר חילופין הוא מתניתא · מהו חילופין הוא מתניתא חברייא רברבייא אמרי עדים · חברייא זעירייא אמרי אין עדים · כלום פליגי אלא על העדים · אמר רבי אחא כיון שאמרתי לכם לכתוב שכיב מרע ולא כתבתם שקרים אתם · הלכה ט׳ המחלק נכסיו על פיו כו׳ · עד כדון כשהיו קרקעות ומטלטלין במקו׳ אחד היו קרקעות במקו׳ אחד ומטלטלין במקום אחר א״ר בון נישמעינה מהדא אמר להן רבי אליעזר מעשה במרתי שהיה בירושלם והיו לו מטלטלין הרבה ומבקש לחלקן אמרו לו אין לך תקנה אלא אם כן קנית קרקע מה עשה הלך וקנה סלע אחד סמוך לירושלם אמר חצייה צפוני אני נותן לפלוני ועמו ק׳ צאן וק׳ חביות של יין · מחצייה דרומי אני נותן לפלוני עם מאה חביות של שמן ובא מעשה לפני חכמים וקימו את דבריו׳ אמר רבי חנניה קומי רבי מנא ולא שכיב מרע הוא · לפי שבכל מקום אין אדם מזכה אלא בכתב · וכא אפילו בדברי׳ · לפי שבכל מקום אין אדם מזכה עד שיהו קרקעות ומטלטלין במקום אחד · וכא אפילו קרקעות במקום אחד ומטלטלין במקום אחד׳ אמר ליתה לא רבי אליעזר הא שמיא הא שכיב מרע דרבי ליעזר׳ גבריא דרבנן׳ אמר ליה שכיב מרע דרבי אליעזר כבריא דרבנן · תמן תנינן רבי עקיבה אומר קרקע כל שהוא · אמר רבי מתניה תיפתר מקום שיבולת אחת ומרגלית טמונה בו · אמר רבי יוסי בי רבי בון עולא הוה רוצה לקללן שהן זרעין כרכמין בכרם · הלכה י׳ וחכמים אומרים בשבת דבריו קיימין או׳ · אית תני תני ומחליף · רבי יהושע בן לוי אמר כיני מתניתא אם בשבת אמרו קל וחומר בחולי · אית תני תני ומחליף · רבי יהושע בן לוי אמר כיני מתניתא אם בקטן אמרו קל וחומר בגדול · הלכה יב׳ נפל הבית עליו ועל אביו כו׳ · אמר רבי שמואל בר רב יצחק זאת אומרת שבן עזאי חבר ותלמיד לר׳ עקיבא ׃

הדרן עלך מי שמת

גט פשוט עדיו מתוכו ומקושר מאחוריו · פשוט שכתבו עדיו מאחוריו ומקושר שכתבו עדיו מתוכו שניהן פסולין · רבי חנניה בן גמליאל אומר מקושר שכתבו עדיו מתוכו כשר מפני שהוא יכול לעשותו פשוט · רשב״ג אומר הכל כמנהג המדינה · ב׳ גט פשוט עדיו שנים ומקושר עדיו שלשה · פשוט שכתב בו עד אחד ומקושר שכתוב בו שני עדים שניהן פסולין · כתוב בו זוזין מאה די הינון סלעין עשרין אין לו אלא עשרים · זוזין מאה די הינון סלעין תלתין אין לו אלא מנה · כסף זוזין די אינון ונמחקו אין פחות משנים · כסף סלעין די אינון ונמחקו אין פחות משנים · דרכונות די אינון ונמחקו אין פחות משנים · ג׳ כתוב בו מלמעלה מנה ומלמטה מאתים · מלמעלה מאתים ומלמטה מנה הכל הולך אחר התחתון · ואם כן למה כותבין את העליון שאם תימחק אות אחת מן התחתון ילמד מן העליון · ד׳ כותבין גט לאיש אף על פי שאין אשתו עמו · ושובר לאשה אף על פי שאין בעלה עמה ובלבד שיהא מכירה והבעל נותן את השכר · ה׳ כותבין שטר ללוה אף על פי שאין המלוה עמו · ואין כותבין למלוה עד שיהא הלוה עמו והלוה נותן שכר · ו׳ כותבין שטר למוכר אף על פי שאין לוקח עמו ואין כותבין ללוקח עד שיהא המוכר עמו והלוקח נותן את השכר · ז׳ אין כותבין שטרי אירוסין ונישואין אלא מדעת שניהן והחתן נותן את השכר · אין כותבין שטרי אריסות וקבלנות אלא מדעת שניהן והמקבל נותן את השכר · אין כותבין שטרי בירורין וכל מעשה בית דין אלא מדעת שניהן ושניהן נותנין את השכר · רשב״ג אומר לשניהן כותבין שנים לזה בעצמו ולזה בעצמו · ח׳ מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו ואמ׳ לו אם לא נתתי לך מיכן ועד יום פלוני תן לו שטרו הגיע זמן ולא נתן רבי יוסי אומר יתן · רבי יהודה אומר לא יתן · ט׳ מי שנמחק שטר חובו מעמיד עליו עדים ובא לפני בית דין והן עושין לו קיום איש פלוני בן איש פלוני נמחק שטרו ביום פלוני ופלוני ופלוני עדיו · י׳ מי שפרע מקצת חובו רבי יהודה אומר יחליף · ורבי יוסי אומר יכתוב שובר · אמר רבי יהודה נמצא זה צריך להיות שומר שוברו מן העכברים · אמר לו רבי יוסה וכן יפה לו ואל ירע כוחו של זה · י״א שני אחין אחד עני ואחד עשיר הניח להן אביהן מרחץ ובית הבד עשאן לשכר השכר לאמצע עשאן לעצמו הרי העשיר אומר לעני קח לך עבדים וירחצו במרחץ · קח לך זיתים ובוא ועשה בבית הבד · י״ב שנים שהיו בעיר שם אחד יוסה בן שמעון ושם אחד יוסה בן שמעון אינן יכולין להוציא שטר חוב זה על זה ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב · נמצא לאחד בין שטרותיו שטרו של יוסה בן שמעון פרוע שטרות שניהן פרועין כיצד יעשו ישלשו · אם היו משולשין יכתבו סימן · אם היו בסימנין יכתבו כהן · יג׳ והאומר לבנו שטר בין שטרותיי פרוע ואין ידוע אי זהו שטרוה כולם פרועין · נמצא לאחד שם שנים הגדול פרוע והקטן אינו פרוע · יד׳ המלוה את חבירו על ידי ערב לא יפרע מן הערב · אם אמ׳ על מנת שאפרע ממי שארצה יפרע מן הערב · רשב״ג אומר אם יש נכסים ללוה בין כך ובין כך לא ייפרע מן הערב · טו׳ כיוצא בו אמר רשב״ג אף הערב לאשה בכתובה׳ והיה בעלה מגרשה ידיר הנייה שמא יעשו קנונייא על נכסיו של זה ויחזיר את אשתו · יו׳ המלוה את חבירו בשטר גובה מנכסין משועבדין · על ידי עדים גובה מנכסין בני חורין · הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין · והערב שהוא יוצא אחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין · מעשה בא לפני רבי ישמעאל ואמר גובה מנכסים בני חורין · יז׳ אמר לו בן ננס אינו גובה לא מנכסים משועבדין ולא מנכסים בני חורין אמר לו למה אמר לו הרי החונק את אחד בשוק אמר לו הנח ואני נותן לך פטור שלא על אמנתו הלוהו · ואי זהו ערב שהוא חייב לו אמר לו הלויהו ואני נותן לך חייב שכן על אמנתו הלוהו · אמר רבי ישמעאל הרוצה שיתחכם יעסוק בדיני ממונות שאין מקצוע בתורה גדול מהן שהן כמעיין הנובע · והכל הרוצה לעסוק בדיני ממונות ישמש את שמעון בן ננס ׃

סליק פירקא

גט פשוט עידיו מתוכו כו' · ומניין לגט המקושר · אמר רבי אימי ואקח את ספר המקנה · ואת החתום זה המקושר · ואת הגלוי זה הפשוט שבמקושר · ואת המצוה ואת החוקים שבין זה לזה אלא שזה בשנים וזה בשלשה · זה מתוכו וזה מאחוריו · ורבנן דקסרין אמרין ואקח את ספר המקנה זה הפשוט · ואת החתום זה המקושר · ואת הגלוי זה הפשוט שבמקושר · ואת המצוה ואת החוקים שבין זה לזה אלא שזה בשנים וזה בשלשה · וזה מתוכו וזה מאחוריו · רבי אידי בשם רבי ירמיה הלכה מקושר כך הוא · כותב שם המלוה ושם הלוה ושם העדים וזמן · ומקשרו וחוזר וכותב בן מלמטה · חש לומר שמא זייף · אמר רב הונא לעולם אין העדי' חותמין מלמטן עד שיקראו בו מלמעלן אני פלו' בן פלוני מקובל עלי כל הכתו' למעלן · רבי בא בשם רב ירמיה צריכין העדים להיות רחוקים מן הכתב מקום שתי שיטין · ר' אידי בשם רב ירמיה מקושר שכתבו עדיו לארכו · פשוט שכתבו עידיו לרחבו אהן מלגיו ואהן מלבר אימי עביד · אמר רבי מנא מיצד העדים חותמין בגט המקושר · אמר רב חונה בין קשר לקשר · אמר רבי אידי ובלבד שלא יהא בין עדים לשטר מקום שני שיטין · שמעון בר וא בשם רבי יוחנן חלק מקום שני שיטין לעניין אחר אפילו כל שהוא · אמר רבי שמואל בר רב יצחק מתני' אמרה בן עד א' עברי ועד אחד יווני עברי גבי יוני לא בעינן אחר הוא · כמה יהו העדים רחוקים מן הכתב כדי שיהו מקדים עמו דברי רבי · רבי שמעון בן אלעזר אומר מלא שיטה רבי דוסתא בן יהודה אומר מלא חתימת ידי העדים · רב ירמיה בשם רב אבו' משערין אותו עד כדי לך ולך · כאי זה כתב משערין אותו · רבי יסא בשם רבי שובתי מלא חתימת ידי העדי' · חזקיה אמר ובלבד לקולא · שאם היה חותם ידי העדים דק והכתב גס הולכין אחר הגס · חותם ידי העדים גס והכתב דק הולכין אחר הדק · אמר רבי יצחק אין הוה כגון יוסי בן ינאי משערין כדי מלך ובן מלך · רבי אידי בשם רבי ירמיה צריך להרחיק מן המחק כמקום שתי שיטין · אמר רבי יצחק ואפילו פשוט · רב אמר מחק או תלות שבכתב הוה זוהי קוטו רב אמר זוהי קוטו · רבי אבהו בשם רבי יצחק בן חקולא כל מה שאת יכול לתלות במחק תלה · מהו כל מה שאת יכול לתלות במחק תלה · רבי יסא קרצירה חתניה דרבי יוסה בשם ר' יוסה סמפון כתו' מלעיל וסימפון מחיק מלרע אני אומ' גמרו לעשותן קדושין גמורין כגין דלא מיצר כיניה גט מחקיה · ורבנן חששין דלא מיצר כיניה גט ששר נפק רבי חונה לרבי שמי אוגרי מחיק קונטא לא מחיק · אמר רבי חונה לרבי שמי פוק חמי עד הדן אהן קונטא מישמש נפק ומר עם טרייא קונטא · מי נפק אמר הדא מיבעי מיתגרה תלת אפסדת עשר חשיב רבי לקיים דברי ר' חנניה בן גמליאל · גופו של גט מוכיח עליו אם פשוט הוא אם אינו פשוט · כהו גופו של גט · אמר רבי בא מדמר הונא לעולם אין העדים חותמין מלמטה עד שיקראו בו מלמעלן אני פלוני בן פלוני מקובל אני עלי כל מה שכתוב למעלן · והתני טופס שטרות בן הוא · אמר רבי מני טופס שטרות מקושרות כן הוא · אמר ר' אבין ואפילו תימר הוא פשוט הוא מקושר בפשוט מעכב במקושר אינו מעכב · ר' יודה אומ' כמוסיף על ההלכה פשוט בשנים · מקושר בשלש' והן עושין אותו בשלשה · פשוט מתוכו מקושר מאחריו והן עושין אותו מתוכו ומאחריו ·

הלכה ב' גט פשוט עידיו שנים כו' · תני זחין דינן ומחקן חמשה · והלה אומר אינו אלא שנים · תמן אמרי בן עזאי ורבי עקיבה חד אמר נותן שנים ונשבע על השאר · וחד אמר כיון שאילו לא הודה לו כל עיקר לא היה לו אלא שנים אינו נשבע אלא על מה שהודה ·

הלכה ג' כתוב בו מלמעלה מנה כו' · תני לעולם התחתון ילמד מן העליון במקושר באות אחת או בשתי אותיות בין חנן לחנני בין ענן לענני באות אחת מקיימין אותו · בשתי אותות אין מקיימין אותו · רבי יצחק שאל ממעל כתוב חנן ומלמטן נני מהו ללמד התחתון מעליון חנן ועליון מתחתון נני ·

הלכה ד' כותבין גט לאיש כו' · אמר רבי בא צריך שיהא מכיר לשניהן · אמר רבי לא צריך שיהא מכיר לאיש בגיטו ולאשה בשוברה · מתניתא פליגא על רבי בא התקין רבן גמליאל הזקן שיכתוב איש פלוני וכל שם שיש לו ואשה פלונית וכל שם שיש לה מפני תיקון העולם · ואפילו כרבי לית היא פליגא כראשונה היה משנה שמו ושמה שם עירו ושם עירה ·

הלכה ה' כותבין שטר ללוה כו' · תני עיצומים רבי אבהו גבי רבי אחא גבי רבי אמי גבי · רבי יונה ורבי יוסי לא גבי · אמר רבי מנא אף על גב דלית רבי יוסי גבי עיצומים מודה בהוא דיהב בריה גו אומנתה ועצמון בינייהון דהוא גבי ·

הלכה ו' כותבין שטר למוכר כו' · אמר רבי עוקבה תנה בכתובות דבי לוי האומר אבד שטרי בית דין עושין לו קיום · תני רשב"ג אומר אפילו בשטרי בירורין בית דין עושין לו קיום ·

הלכה ח' מי שפרע מקצת חובו כו' · רב אמר עושין לו קיום בין דין · תני רבי חייה אין עושין לו קיום בית דין · אמר רבי ירמיה אילו שמע רב מתנייה לא הוה מימר הדא מילתא ·

הלכה יב' שנים שהיו בעיר אחת כו' · ואין יכולין להוציא שטר חוב זה על זה מנן דמרין בן אני פלוני בן פלוני לווה ממך פלוני ופלוני ערב · רב אמר צריך להזכיר זמן ראשון כשני · ושמואל אמ' א"צ להזכיר זמן ראשון כשני · תני ר' חייה א"צ להזכיר זמן ראשון כשני · רבי יוחנן בעי אם צריך להזכיר זמן ראשון בשיני על הדא א"ר יוסי וכן יפה לו ואל ירע כח זה ·

הלכה יג' האומר לבנו כו' · תני לא דומה איבת שטר גדול לאיבת שטר קטן ·

הלכה יד' המלוה את חבירו על ידי ערב כו' · רבי אבהו בשם רבי יוחנן בשיש נכסים ללוה אבל אין נכס' ללוה יפרע מן הערב · ואם אמר על מנת שאפרע ממי שארצה יפרע מן הערב ואפילו יש נכסים ללוה · תמן מרין בכל מקום הלכה כרשב"ג חוץ מערב וצידן וראייה אחרונה · אמרין ובלבד במשנתינו · רבי אמי בר קרחה בשם רב חלפה אמר בכל מקום הלכה כרשב"ג שהלכות קצובות והוא אומר מפי בית דינו ·

הלכה טו' מוצא בו אמר רבן שמעון בן גמליאל כו' · חמי דברתיה דרבי חגי הוה ערבא בפורנה דברתיה דרבי חגי והוה מבוסה בנבסייא · אתא עובדא קומי רבי אחא אמר צריך להדיר הנייה · אמר רבי יוסי אין צריך להדיר הנייה · אמרין חברייה קומי רבי יוסי ומה אילו דיחזור ויסכינה לית מרי חובה אתי וטרף · אמ' דלא יחזור ויעבדינן מטלטלין · או פרא פרנק ולא משכח מרי חובא כה מתפס · ונפק עובדא כרבי אחא ·

הלכה יו' המלוה את חבירו בשטר כו' · רב חונא אמר הקדמה פסולה והשטר כשר · והתנינן פרחבול המוקדם כשר והמאוחר פסול · הדא דת מר דרב הונה רבי לעזר ורבי שמעון בן יקים הדא דרב הונא רבי לעזר אמר אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדין שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם · והכי אם באותן שהכחישו עדותן הכחיש עדותן כמי שאינה והשטר כשר · אם באותן שלא הכחישו עדותן אמר הא אמר ריש לקיש עשו העדים החותמין בשטר כמי שנחקרה עדותן בבית דין · כאי כרון · באינון דמרין כן אני פלוני בן פלוני לוויתי מפלוני ופלוני ערב · רב אמר צריך להזכיר זמנו של ראשון בשיני · ושמואל אמר אין צריך להזכיר זמנו של ראשון בשני · רב כר' יוחנן · ושמואל כר' שמעון בן לקיש ·

הלכה יז' אמר לו בן ננס כו' · רבי יסא בשם רבי יוחנן אמר אף על פי שקילסו רבי ישמעאל את בן ננס על מדרשו קילסו · אבל אינה כבן ננס · שמעון בר ווה בשם רבי יוחנן אף בחנוק הלכה כרבי · אמר רבי יוסי ואת שמע מינ' בר נש דהוה צייד לחבריה בשוקא אתא חד ומר שבקיה והוא יהב מן אהן גבי ומן אהן לא גבי ::

הדרן עלך דיני ממונות וסליקא

לה מסכת בבא בתרא ברחמי שמיא

מסכת סנהדרין

דיני ממונות בשלשה גזילות וחבלות בשלשה נזק וחצי נזק תשלומי כפל תשלומי ד" וחמשה · האונס והמפתה ומוציא שם רע בשלשה דברי ר' מאיר · וחכמ' אומרים המוציא שם רע בעשרים ושלשה שיש בו דיני נפשות ·

ב' מכות בשלשה משום רבי ישמעאל אומר בעשרים ושלשה · עיבור החודש בשלשה עיבור השנה בשלשה דברי רבי מאיר · רבן שמעון בן גמליאל אומר בשלשה מתחילין ובחמשה נושאין ונותנין וגומרין בשבעה ואם גמרו בשלשה מעוברת ·

ג' סמיכת הזקנים ועריפת העגלה בשלשה דברי רבי שמעון · ור' יהודה אומר בחמש' · חליצה ומיאונין בשלשה נטע רבעי ומעשר שני שאין דמיו ידועין בשלשה וההקדשות בשלשה · וערכים המיטלטלין בשלשה · רבי יהודה אומר אחד מהן כהן · ובקרקעות תשעה וכהן · ואדם כיוצא בהן ·

ד" דיני נפשות בעשרים ושלשה · הרובע והנרבע בעשרים ושלשה שנאמר והרגת את האשה ואת הבהמה · ואומר ואת הבהמה תהרוגו · שור הנסקל בעשרים ושלשה שנאמר השור יסקל וגם בעליו יומת · כמיתת הבעלים כן מיתת השור · הארי הזאב והדוב והנמר והברדלס והנחש מיתתן בעשרים ושלשה · רבי ליעז' אומר כל הקודם להרגן זכה · רבי עקיבה אומר מיתתן בעשרים ושלשה ·

ה" אין דנין לא את השבט ולא את נביא השקר ולא את כהן גדול אלא בבית דין

של שבעי׳ ואחד · ואין מוציאין למלחמת הרשות אלא על פי בית דין של שבעי׳
ואחד · ואין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא על פי בית דין של שבעים ואח׳ ·
ואין עושין סנהדריות לשבטים אלא כבית דין של שבעים ואחד ואין עושין עיר
הנדחת אלא כבית דין של שבעים ואחד · אין עושין עיר נדחת בספר ולא שלש
עיר נדחת אבל עושין אחת או שתים · ו׳ סנהדרין גדולה היתה של
שבעים ואחד וקטנה של עשרים ושלשה · מניין לגדולה שהיא של שבעים ואחד
שנאמר אספה לי שבעים איש מזקני ישראל · ומשה על גביהן הרי שבעים ואחד ·
רבי יהודה אומר שבעים · ומניין לקטנה שהיא של עשרים ושלשה שנאמר ושפטו
העדה והצילו העדה · עדה שופטת ועדה מצלת הרי עשרים · ומניין לעדה
שהיא עשרה שנאמר עד מתי לעדה הרעה הזאת יצאו יהושע וכלב · ז
ומניין להביא עוד שלשה ממשמע שנאמ׳ לא תהיה אחרי רבים לרעות שומע אני
שאמר היה עמך לטובה · ואם כן למה נאמר אחרי רבים להטות · לא כמטייתך
לטובה הטייתך לרעה · הטייתך לטובה על פי עד אחד ולרעה על פי שנים אין
בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי כ״ג · וכמה יהא בעיר ותהא ראויה
לסנהדרין מאה ועשרים · רבי נחמיה אומר מאתים ושלשים כדי שרי עשרות ׃

סליק פירקא

דיני ממונות בשלשה כו׳ · מנן תיתי ליה והיו אלה לכם לחקת
משפט· הייתי אומר אחד דיני ממונות ואח׳ דיני נפשות
בדרישה ובחקירה · ומניין לדיני ממונות שהן בשלשה
ונקרב בעל הבית אל האלהים ריבה בה דיין אחד · עד האלהים הרי שנים · אשר
ירשיען אלהים הרי כאן שלשה דברי ר׳ יאשיה · רבי יונתן אמר הראשון תחילה
נאמר ואין דורשין התחילות · אלא עד האלהים הרי אחד · אשר ירשיען אלהים
הרי שנים · אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי שלשה · רבי אומר
בשנים הכתוב מדבר · אתה אומר בשנים או אינו אלא באחד · כשהוא אומ׳ אשר
ירשיען אלהים אין כתיב כאן אלא אשר ירשיעון אלהים · אין בית דין שקול
מוסיפין עליהן עוד אחד הרי שלשה · רבי אבהו בעי וכרבי דיני ממונות בחמשה
ושיגבר בכ״ג · אשכח תני רבי חזקיה הואיל ואמרה תורה הרוג על פי מטים · הרוג
על פי עדים · מה עדים שנים אף מטים שנים · אין בית דין שקול מוסיפין עליהן
אחר הרי ה׳ · לא הן גזילות הן חבלות · אשכח תני ר״ש בן יוחי ואלה המשפטים
אשר תשים לפניהם · אתא מימר לך כפשוטה דקרייא · והייא כרבי יוסי בר
חלפתא · רבי יוסי בר חלפתא אתון תרין בר נש מידון קומוי · אמר ליה על מנת
שתדיננו דין תורה · אמר לון אני איני יודע דין תורה · אלא היודע מחשבות
יפרע מאותן האנשים מקבלין עליכון מה דנא אמר לכון · רבי עקיבה כד הוה בר
נש אזל בעי מידון קומיה הוה אמר ליה הוו יודעין לפני מי אתם עומדין לפני מי
שאמר והיה העולם שנאמר ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני יי׳ · ולא
לפני עקיבה בן יוסף · תני קודם לארבעים שנה עד שלא חרב הבית ניטלו דיני
נפשות · ובימי שמעון בן שטח ניטלו דיני ממונות · אמ׳ ר״ש בן יוחי בריך רחמנא
דלינא חכים מידון · שמואל אמר ב׳ שדנו דיניהן דין אלא שנקראו ב״ד חצוף ·
רבי יוחנן וריש לקיש תריהון מרין אפי׳ שני׳ שדנו אין דיניהן דין · תמן תנינן היה
דן את הדין זיכה את החייב חייב לזכאי טימא לטהור טיהר לטמא מה שעשה עשוי
וישלם מביתו · רבי בא בשם רבי אבהו כשאמרו לו הרי את מקובל עלינו כשני׳ ·
מה אנן קיימין אם כשטעה ודנן משיקול הדעת בדא מה שעש׳ עשוי · אם כשטע׳
ודנן דין תורה בדא ישלם מביתו · רבי בא בשם רבי אבהו כשאמרו לו הרי את
מקובל עלינו כשלשה על מנת שתדיננו דין תורה · וטעה ודנן משיקול הדעת
מה שעשה עשוי מפני שטעה ודנן משיקול הדעת · ישלם מביתו שהגיס דעתו
לדון יחידי דין תורה · דתנינן אל תהי דן יחידי שאין דן יחיד אלא אחד · אמר רבי
יהודה בן פזי אף הקב״ה אין דן יחידי שנאמר וכל צבא השמים עומדי׳ עליו מימינו
ומשמאלו · אילו מטין לכף זכות ואילו מטין לכף חובה · אף על פי שאין דן
יחידי חותם יחידי שנאמר אבל אגיד לך את הרשום בכתב אמת · אמר ר׳ יוחנן
לעולם אין הקב״ה עושה בעולמו דבר עד שנמלך בבית דין שלמעלן מה טעם
ואמת הדבר וצבא גדול · אימתי חותמו של הקב״ה אמת בשעה שנמלך בבית דין
שלמעלן · אמר רבי לעזר כל מקום שנאמר יי׳ אלהים הוא ובית דינו ובניין אב
שבכולם וי׳ דבר עליו רעה · מהו חותמו של הקדוש ברוך הוא · רבי ביבי בשם
רבי ראובן אמת · מהו אמת · אמר רבי בון שהוא אלהים חיים ומלך עולם · אמר
ריש לקיש אל״ף רישיה דאלפא ביתא · מ״ם באמצעיתה · ת״ו בסופה · לומר אני
יי׳ ראשון שלא קבלתי מאחר · ומבלעדי אין אלה׳ שאין לי שותף · ואת אחרונים
אני הוא שאיני עתיד למוסרה לאחר · רבי בא ורבי בנימן בר יפת הוו דיינין קומי
רבי יצחק ונפק דינא עם רבי בנימן אתא רבי בא בעי מיטרוף על רבי אמי ואלף
מטחה שכפף ודן דינו דין · רבי אבהו הוה יתיב דן בכנישתא מדרתא דקיסרין
לגרמיה · אמרין ליה תלמידוי ולא כן אלפן רבי אל תהא דן יחידי · אמר לון כיון
דאתון חמון לי יתיב דיין לגרמי ואתון לגבי כמי שקיבלו עליהן · והני בן כבה

דברים אמורים בזמן שלא קיבלו עליהן · אבל אם קיבלו עליהן דן אפילו יחידי ·
רבי יוחנן אזל מידון קומי רבי חייה רבה אייתיב גביה חד תלמיד · ולא כן תני אב
ובנו הרב ותלמידו שניהן נימנין אחד · מימר חבר ותלמיד הוה · כרבי לעזר לרבי
יוחנן גזר דין נפקו מן דרב לגרמיה מן דרבי אתא לגרמיה · מן דרבי יונה ור׳ יוסי
לגרמיהון · המן תנינן הנוטל שכרו לדון דיניו בטילין · כמי כתנית׳ · החשוד ליטול
שכרו חון · חד בר נש אזל מידון קומי רב הונא אמר ליה אייתי לי בר נש דיסיק
תאוותי לדיקלא · ויב הונא הוה רעי׳ תורין והוה ידע שהוא לחד בר נש אמר ליה
איתא שהיד עלי · אמר ליה הב לי אגרי · ותני כן נוהגין לדיין שכר בטילו ולעד
שכר עדותו · חד בר נש סאב לחד כהן · אתא עובדא קומי רבי יצחק ואוכליה
חולין סברין מימר שיוצאין לו דמי תרומה מתוכם · תני רבי אליעזר בן רבי יוסי
הגלילי אומ׳ המבצע חוטא והמברך את המבצע הרי זה כמנאץ לפני המקו׳ שנאמ׳
ובוצע ברך נאץ יי׳ · אלא יקוב הדין את ההר כשעשה משה · אבל אהרן משים
שלום שנאמ׳ בשלום ובמישור הלך אתי · תני רבי ליעזר בן יעקב אומ׳ מה תלמוד
לומר ובוצע ברך נאץ יי׳ · משלו משל למה הדבר דומה לאחד שגנב סאה חיטין
והוליכה לנחתום והפריש חלתה והאכילה לבניו הרי זה מברך ואינו אלא מנאץ ·
רבי מאיר אומר מה תלמוד לומ׳ ובוצע ברך נאץ יי׳ אילו אחי יוסף שנאמ׳ מה בצע
כי נהרג את אחינו וגו׳ · רבי יהושע בן קרחה אומר מצוה לבצע שנאמר אמת
ומשפט שלום · כל מקום שיש אמת אין משפט שלום יש שלום אין משפט אמת ·
ואי זהו אמת שיש בו משפט שלום הוי אומר זה ביצוע · דן את הדין זיכה לזכאי
חייב לחייב מעלה עליו הכתוב כילו עשה צדקה עם הזכי וכילו עשה צדקה עם
החייב · צדק׳ עם הזכיי שהחזיר לו ממונו · ואם החייב שהוציא גזילו מתחת ידו ·
אמ׳ ר׳ אבהו משפט משפט אמורין בפרשה · אב׳ ומשפט שלום שפטו בשעריכם ·
רבי זכריה בעי קומי רבי אמי עבדין עובדא כהדין תנייא · תני רבי שמעון בן מנסיא
אומר פעמים שאתה רשאי לבצע · פעמים שאין אתה רשאי לבצוע · כיצד שנים
שבאו אל הדיין עד שלא שמע דבריהן או משמשמע דבריהן ואינו יודע היכן הדין
נוטה רשאי לו׳ להן צאו ובצעו · משתשמע דבריהן ויודע את׳ היכן הדין נוטה אין
אתה רשאי לבצוע · שנ׳ פוטר מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נטוש · עד
שלא נתגלע הריב אתה רשאי לנוטשו משנתגלע הריב אין אתה רשאי לנטשו ·
אמר ר׳ מתניה אף הפרשה צריכה הכרע הדעת · רבי יהודה בן לקיש אמר שנים
שבאו אל הדיין אחד רך ואחד חזק עד שלא שמע דבריהן רשאי לומר להן איני
נזקק לכם שמא יתחייב החזק ויהא חזק אורבו · משמשמע דבריהן אין רשאי לומר
להן איני נזקק לכם שנאמר לא תגורו מפני איש · רבי יהושע בן קרחה אומר
הרי שהיה יושב אצל הדיין וראה זכות לעני וחובה לעשיר מניין שלא יתותק
שנאמר לא תגורו מפני איש · אל תכניס דבריך מפני איש · ויהו הדיינין יודעין
את מי הן דנין ולפני מי הן דנין · ויהו העדים יודעין את מי מעידין ולפני מי
מעידין · לפני מי שאמר והיה העולם שנאמר ועמדו שני האנשים אשר להם
הריב לפני יי׳ · ואומר אלהים נצב בעדת אל · וכן יהושפט אומר לשופטים
ראו מה אתם עושים כי לא לאדם תשפטו כי ליי׳ · וכי אפשר לבשר ודם לדון
את בוראו · אלא אמר הקדוש ברוך הוא אנא אמרית דיהא לראובן מאה דינר
ולשמעון ולא כלום ואת נוטלן מזה ונותנן לזה עלי לשלם לו וליפרע מאותו
האיש · תני רבן שמעון בן גמליאל אומר הדין בשלשה ופשרה בשנים · יפה כח
הפשרה מכח הדין ששנים שדנו יכולין לחזו׳ בהן ושני׳ שפישרו אין יכולין לחזור
בהן · האונס והמפתה כו׳ · רבי מנא אמר בנערה מאורסה פליגי רבי מאיר אומר
מפסדת כתובתה בשלשה ונסקלת בעשרים ושלשה · וחכמים אומרים מקום
שנסקלת שם מפסדת כתובתה · אבל במוציא שם רע כל עמא מודו מקום
שהעדים נסקלין שם הבעל לוקה ונותן מאה סלע · אמר ליה רבי יוסי בי רבי בון
הן תניתתה פלגה את עביד פלגיה · אלא במוציא שם רע פליגי רבי מאיר אומר
הבעל לוקה ונותן מאה סלע בשלשה · והעדים נסקלין בכ״ג · ורבנין מרין מקום
שהעדים נסקלין שם הבעל לוקה ונותן מאה סלע · אבל בנערה מאורסה כל
עמא מודו מקום שנסקלת שם מפסדת כתובתה · ותייא דרבי מנא כרבי זעירא ·
ודרבי יוסי בי רבי בון כרבי אבהו · רבי אבהו שאל שור הנסקל כרבי מאיר מהו
שיתן הכסף בשלשה ויסקל בעשרים ושלשה · אמ׳ ליה רבי יוסי בי רבי בון שור
הנסקל כולו ממון הוא וגזירת הכתוב הוא שייסקל · הלכה ב׳
מכות בשלשה כו׳ · רבי אבהו בעי מכות בעשרים ושלשה פעמים שמת מבגוהיי׳
והרי יש בו דיני נפשות · בר קפרא שמע כולהן מהדא יברכך יי׳ וישמרך · מיכן
שמברכין בשלשה · יאר יי׳ פניו אליך ויחנך · מיכן שנושאין ונותנין בחמשה ·
ישא יי׳ פניו אליך וישם לך שלום · מיכן שגומרין בשבעה · רבי יהושע בן לוי
שמע כולהן מהדא ויקח רב טבחים את שלשת שומרי הסף · מיכן שמתחילין
בשלשה · וחמשה אנשים מרואי פני המלך · מיכן שנושאין ונותנין בחמשה ·
ושבעה אנשים מרואי פני המלך · מיכן שגומרין בשבעה · אמר רבי יונתן מיכן
לסנהדרין גדולה של כל ישר׳ ויקח שר הטבחים את שריה כהן הראש ואת צפניה
כהן הרי שני׳ ושבעה אנשי׳ מרואי פני המלך הרי תשעה וששים איש מעם הארץ
הרי שבעים חסר אחד · ומן העיר סריס אחד הרי שבעים · אית תני תני שבעים
וא׳ ויקח רב הטבחים את שלשת שומרי הסף ושבעה מרואי פני המלך · וששים

ששים איש מעם הארץ · ומן העיר לקח סריס אחד · הרי שבעים ואחד · חלמה קריזה סריס שבסרס את הה"ג · כתוב אחד אומר חמשה · וכתוב אחר אומר שבעה · להביא שני סופרי הדיינים · לית כאן עיבור החדש אלא קדוש החדש · שמואל אמר אין קדוש החדש פחות מעשרה · חבירים מהו ליכנס לקדוש החדש · אמר רבי הושעיה חבר הינא ואעלי רבי שמואל בר רב יצחק לקדוש החדש ולינא ידע אין סלקית ממיינא אין לא · פשיטא דלא סליק למה כגין דהוה תתנה · או משום שאין חבירין נכנסין לקידוש החדש · אמר רבי כהנא חבר הינא ואעלי רבי תנחום בר חייה לקדוש החדש וסלקית ממיינא · הדא אמרה שחבירים נכנסין לקדוש החדש · חבירים מהו ליכנס לעיבור שנה · נישמעינה מהדא מעשה ברבן גמליאל שאמר יקדימו שבעה זקנים לעלייה ונכנסו שמונה · אמר מי הוא שנכנס שלא ברשות · עמד שמואל הקטן על רגליו ואמר אני עליתי שלא ברשות הלכה נצרכה לי ונכנסתי לשאול עליה · אמ' לו רבן גמליאל ומה אלדד ומידד שכל ישראל יודע' שאילו הן שנים אמרתי שאתה אחד מהן ואפילו כן לא עיברוה בההוא יומא ואפלגינה במילי דאורייא ועברוה ביומא דבתר' · תני סנהדרין שראו את ההורג · אית תניי תני שנים נעשין עדים ומעידין בפני השאר · אית תניי תני כולן עדים ומעידין בפני אחרים · רבי יהודה בר פזי בשם רבי זעירה כשם שחולקין כאן כך חולקין בעדות החדש · יקום חד ויתיב חד · יקום חד ויתיב חד · שנייא הוא שאין העד נעש' דיין · רב הונא הוה ידע שהדו לחד בר נש אזל בעי מידון קומיה וכפר ביה · אמ' רבי שמואל בר רב יצחק כגין דאת ידע דרבי הונא אינשא רבה את כפר ביה · מהו דייזיל ויסהיד עלך קומי בית דין חורנן · אמר ליה רב חונא ועבדין כן · אמר ליה אין · ושרא רב הונא גרמיה מן ההוא דינא ואזל ואסהיד קומי בית דין חורני · תני רבי שמעון בן יוחי וקדשתם את שנת החמשים שנה · שנים אתה מקדש ולא חדשים · והתנינן ראש בית דין אומר מקודש , מהו מקודש מקויים · תני לקידוש החודש מתחילין מגדול · אמר רבי חייה בר אדא מתניתא אמרה כן ראש בית דין אומר מקודש · תני לעיבור החודש מתחילין מן הצד אמר רבי זבידא והדין כיתא דלרע לא נהגין כן · ולא שמיע דמר רבי חייה בר מרייה ורבי יונה רבי בא בר חייה בשם רבי יוחנן לעיבור החודש מתחילין מגדול · לעיבור שנה מתחילין מן הצד · וכבר נכנס רבי יוחנן והוה קטן שבכולם · אמרו לו אמור הרי השנה מקודשת בעיבורה · אמר הרי השנה מקודשת בעיבורה · אמר רבי יונתן ראה לשון שלימדנו בן נפחא אילו אמר בעיבורה הייתי אומר אילו אחד עשר יום שהחמה עודפת על לבנה · אלא בעיבור שהוסיפו לה חכמים שלשים יום · רבי יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי יוחנן לעיבור הולכין אחר המינוי · לבית הוועד הולכין אחר הרגל · והוא שיש כל אחד מדבר במקומו וחוזם · כגון רבי חנינה פתח · רבי יוחנן וריש לקיש חותמין · רבי בא בר זבדא פתח · רבי יסא ורבי אמי חתמין רבי חגי פתח · רבי יונה ורבי יוסי חתמין · רבי כהנא איממני קומי רבי יעקב בר אחא ושאל רבי יעקב בר אחא קמיה מנייה לעיבורא · אמר אבן מרה דשמעתא לא מקים לה · רבי חייה בר ווה הוה קאים מצלי עאל רב כהנא וקם ליה מן חורי מצלי · חסל רבי חייה ויתיב ליה בגין דלא מיעבר קומוי · שרי רב כהנא מאריך בצלותיה מין דחסל אמר כן אתון נהגין לצעורי רבנן אמר ליה רבי אנא מבית עלי קאתינא דכתיב כהן אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה · בזבח ובמנחה אין מתכפר · אבל מתכפר בתפילה · רצלי עלוי וזכה למיסב עד דאיתעבדין טופרוי סומקן כהדא רקקה · ריש לקיש אקדמון ליה חד סב בעיבור ואעלוניה מן ההוא תרעא דלהן אמר כן יהא בשברין · ולא שמיע דמר ר' קריספדא בשם רבי יוחנן מעשה ועיברו את השנה שלשה רועי בקר · חד אמר כביר ולקיש באדר מינן · וחד אמר תור באדר בעריה ימות ובטל תינתא יטלת משכיה · וחד אמר קדים באדר פת בלועך יפוק לקיבליה · תן תמיין הרין שתא וליית בה חד מינהון ועיברו השנה על פיהם · אמר רבי חלבו ובית דין הסכים עמהן · ולא כן אמר רבי זעירא והוא שיהו הכל מודין מצד אחד · בין דאילין מודין לאילין ואילין לאילין כמי שכולם מודין מצד אחד · וריש לקיש מקפיד על הדא מילתא חשש על מה דמר רבי לעזר · דמר רבי לעזר והיתה ידי על הנביאים החוזי' שוא בסוד עמי לא יהיו זה עיבור · ובכתב בית ישראל לא יכתבו זה המינוי · ואל אדמת ישראל לא יבואו זה ארץ ישראל · רבי לעזר כד סלק הכא אמר הא גביי חדא · כד מנוניה אמר הא גביי תרי · כד עאל לעיבורא אמר הא גביי תלת · רבי בא בר זבדא בשם רב טעמא דרבי לעזר בי רבי צדוק בשעה שראין בית דין שלמעלן בית דין שלמטן שמקדשין אותו גם הם מקדשין אותו · רבי לעזר בשם רבי חנינה מעשה בעשרים וארבע קריות של בית רבי שנכנסו לעבר שנה בלוד ונכנסה בהן עין רע ומתו כולם בפרק אחד · מאותה שעה עקרוה מיהודה וקבעוה בגליל · בעיין מיעקר אף אהן סימנא · אמר לון רבי סימון אין אנו מניחין ביהודה אפילו זכר · והרי מצינו שקדשו את השנה בבעלת · הדא בעלת דיכבין מיהודה חימצין מדן · אלתקא תכבתון ובעלת הרי הן מיהודה · בעלה ועיים ועצם הרי מדן והרי מצינו שקדשו את השנה בבעלת · מימר בתים מיהודה ושדות מדן · רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא ולוד לאו מיהודה הוא · אמר ליה אין · ומפני מה אין מעברין בה אמר ליה שהן גסי רוח ומעוטי תורה · הפיך אפוי ותמא רבי אחא ורבי יהודה בן פזי אמר ליה איטה עבדתי מכוה רבנן · על שלשה סימנין מעברין את השנה על אביב ועל התקופה ועל פירות האילן · על שנים מעברין על אחד אין מעברין ואם עיברוה הרי זה מעוברת · וכשהיה אביב אחת מהן היו שמחין · רשב"ג אומר אף על התקופה · על שלש ארצות מעברין לשנה על יהודה ועל עבר הירדן והגליל · על שתים מעברין על אחת אין מעברין ואם עיברוה אינה מעוברת · וכשהיתה יהודה אחת מהן היו שמחין מפני שהעומר בא ממנ' · אין מעברין לא מפני הצינה ולא מפני הגשמים ואם עיברוה אינה מעוברת · אין מעברין לא מפני הגדיים ולא מפני הטלאין ולא מפני החלב וכולם סעד לשנה ואם עיברוה מעוברת · רבי ינאי אמר משום רבן גמליאל שהיה אומר איבריא רכיכין וגוזליא דקיקין ושפר באפוי ובאפי חברייא מוספא על שתא דא תלתי' יומין · תני אמר רבי יוחנן מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו יושבין על גב מעלה בהר הבית ויוחנן סופר הלז יושב לפניהן אמר לו רבן גמליאל כתו' לאחנא בני דרומא עילאה לאחנא בני דרומא ארעייא שלמכון יסגא מודענא לכון דמטא זמן ביעורא לאפוקי מעשרייא מעומרי שבלייא · ולאחנא בני גלילא עילאה ובני גלילא ארעייה שלמכון יסגא מודענא לכון דמטא זמן ביעורא תפקון מעשריא ממעטני זיתיא · לאחנא בני גלותא דבבל בני גלותא דמדי בני גלותא דיוון ושאר כל גלוותא דישראל שלמכון יסגא · מודענא לכון דאימריא רכיכין וגוזליא דקיקין וזימנא דאביבא לא מטא ושפר מילתא באפיי ובאנפי חבריי מוספא על שתא דא תלתין יומין · אין מעברין לשנה אלא אם כן היתה חסירה רוב החודש · וכמה רוב החודש ששה עשר יום · רבי יהודה אומר שתי ידות החודש אחד ועשרים יום · אמר רבי שמואל בר נחמן והוא שיקרב העומר סוף ניסן של תקופות · אמר רבי יוסי עד הפסח · אמר רב מתניה והוא שישלו לולב בסוף תשרי של תקופות · אין מעברין לשנה לא פחות מחדש ולא יותר על חדש ואם עיברוה אינה מעוברת · אין מעברין לא בשביעית ולא במוצאי שביעית ואם עיברוה הרי זו מעוברת · אימתי רגילין לעבר בערבי שביעיות · רבי זעירא בשם רבי אבהו הדא דתימר עד שלא התיר רבי ליקח ירק מחוץ לארץ לארץ · אבל משהתיר רבי ליקח ירק מחוצה לארץ לארץ הא שביעית הא שאר שני שבוע · הזה רבי מאיר אומר הרי הוא אומר ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלהים לחם בכורים עשרים לחם וגו' · והא איל והיתה השנה צריכה להתעבר מפני מה לא עיברה אלישע אלא מלמד שהיו שני רעבון והיו קופצים לגרנות · אית תניי תני אין מעברין מפני הטומאה · רבי יוסי אומר מעברין · שכן מצינו בחזקיה שעיבר מפני הטומאה שנאמר כי מרבית העם מאפרים ומנשה ויששכר וזבלון לא הטהרו כי אכלו את הפסח בלא ככתוב כי התפלל יחזקיהו לאמ' יי' הטוב יכפר בעד' · רבי שמעון אומר אע"פ שעיברו ניסן אין מעובר אלא אדר · רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון עישה יחזקיהו לציבור לעשות פסח שיני · אית תניי תני מעברין מפני הטומאה · אית תניי תני אין מעברין · מאן דאמר אין מעברין מינה כי אכלו את הפסח בלא ככתוב · ומאן דמר מעברין מה מקים בלא ככתוב מפני שעיברו ניסן ואין מעברין אלא אדר · ותייא כי דמר רבי סימון בר זביד גולגולת ארנן היבוסי מצאו תחת המזבח · כתוב כל לבבו הכין לדרוש האלהים ולעשות וללמד בישראל חק ומשפט · רבי סימון בר זביד ורבי שמואל בר נחמן חד אמר אפילו כמה עשה לטהרת הקודש לא יצא ידי טהרת הקודש · וחד אמ' אפי' כל מעשי' טובי' שעושין לטהרת הקודש לא יצא ידי טהרת הקודש · כתיב ויחלו בא' לחדש הראשון לקדש וביום שמנה לחדש באו לאולם יי' ויקדשו את בית יי' לימים שלשה וביום ששה עשר לחדש הראשון כילו · והלא ליום אחד היו יכולין לבער כל עבודה זרה שהיה שם · אמר רבי אידי מפני צלמי כשדים שהיו חקוקים בשיר · ששה דברים עשה חזקיהו · על שלש' הודו לו ועל שלשה לא הודו לו · גירר עצמות אביו על מיטת חבלים · וכיתת נחש הנחושת · וגנז טבלה של רפואו' והודו לו · סתם מי גיחון העליון · וקיצץ דלתות ההיכל · ועיבר ניסן בניסן ולא הודו לו · אין מעברין קוד' ראש השנ' ואם עיברוה אינה מעוברת · אבל מפני הדחק מעברין אחר ראש השנה מיד · אעפ"כ אינו מעובר אלא אדר · רבי אומר ניסן לא נתעבר מימיו · והתנינן אם בא החדש בזמנו · אם בא לא בא · רב אמר תשרי לא נתעבר מימיו · והתנינן אם היה החדש מעובר · אם היה לא היה · וכשקדשו את השנה באושא ביום הראשון עבר רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה ואמר כדברי רבי יוחנן בן נורי · אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היינו נוהגין כן ביבנה · ביום השני עבר רבי חנניה בן רבי יוסי הגלילי ואמר כרבי עקיבה · אמר רבן שמעון בן גמליאל כך היינו נוהגין ביבנה · והתני קידשוהו בראשון ובשיני · רבי זעירא בשם רב חסדאי אותה השנה נתקלקלה · מהו בראשון ומהו בשיני רבא בשם רב שנה אחד ושנה ב' · והתני קידשוהו ביום הראשון וביום השני קידשוהו קודם זמנו או לאחר עיבורו יום אחד יכול יהא מקודש תלמוד לומר אותם אותם אלה הם אין אלה הן מועדיי · קודם לזמנו תשעה ועשרים יום · לאחר עיבורו שנים ושלשים יום · ומניין שמעברין את השנ' על הגליות שגלו ועדיין לא הגיעו תלמו' לומ' בני ישר' במועדי עשה מועדות שיעשו כל ישראל · אמר רבי שמואל בר נחמן והן שהגיעו לנהר פרת · אין מעברין את השנה אלא ביהודה ואם עיברוה בגליל מעוברת · העיד חנינה איש

אתו שאם אינה יכולה להתעבר ביהודה שמעברין אותה בגליל · אין מעברין אותה בחוצה לארץ ואם עיברוה אינה מעוברת · את חמי בגליל אין מעברין בחוצה לארץ מעברין · בגליל אין מעברין ואם עיברוה מעוברת · בחוצה לארץ אין מעברין ואם עיברוה אינה מעוברת · ביכולין לעבר בארץ ישראל אבל כשאינן יכולין לעבר בארץ ישראל שמעברין אותה בחוצה לארץ · ירמיה עיבר בחוצה לארץ · יחזקאל עיבר חוצה לארץ · ברוך בן נריה עיבר בחוצה לארץ · חנניה בן אחי רבי יהושע עיבר בחוצה לארץ · שלח ליה רבי ג׳ איגרן גבי ר׳ יצחק ורבי נתן · בחדא כתב לקדושת חנניה · ובחדא כתב גדיים שהנחת נעשו תיישים · ובחדא כתב אם אין את מקבל עליך צא לך למדבר האטד ותהי שוחט ונחונין זורק · קרא קדמיתא ואוקרן · תנייתא ואוקרן · תליתא בעא מבסרתהון · אמרין ליה לית את יכיל דכבר אוקרתנן · קם רבי יצחק וקרא באוריתא אלה מועדי יי׳ חנניה בן אחי רבי יהושע אומר אלה הם מועדי יי׳ אמר לון גבן · קם רבי נתן ואשלים כי מבבל תצא תורה ודבר יי׳ מנהר פקוד · אמרין ליה כי מציון תצא תורה ודבר יי׳ מירושלם · אמר לון גבן · אזל קבל עליהן קמי רבי יהוד׳ בן בתירה לנציבין · א״ל אחריהם אחריהם · א״ל לינא ידע מה תמן מה מודע לי דאינון חכמין מחשב׳ דכוותי מבין דלא ידע׳ מחשב׳ דכוותיה ישמעון ליה · ומבין דאינון חכמין מחשבה דכוותיה ישמע לון · קם ורכב סוסיא הן דמטא מטא והן דלא מטא נהגין בקלקול · כתי׳ דאל יתר זקני הגולה אמ׳ הקב״ה ביותר הם עלי זקני הגולה · חביבה עלי כת קטנה שבארץ ישר׳ יותר מסנהדרין גדולה שבחוצה לארץ · כתיב החרש והמסגר אלף ואת סר הגן · רבי ברכיה בשם רבי חלבו ורבנן · רבי ברכיה בשם רבי חלבו אמר החרש אלף · והמסגר אלף · ורבנן אמרי כולהון אלף · רבי ברכיה בשם רבי אילו החבירים · ורבנן אמרין אילו הבולבוטין · רבי הושעיה כד הוה מקבל שהדייא בעיני טב הוה אמר לון הוי ידעין כמה עדות יוצא מפיכם · כמה שכר בתים יוצא מפיכם · אמר רבי אבהו ואין כיני אפי׳ בדיני נפשות · בת שלש שנים ויום אחד בא עליה הרי זה בסקילה · נמלכו בית דין לעברו ובא עליה אינו בסקילה · אמר רבי אבין אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי · בת שלש שנים ויום אחד נמלכו בית דין לעברו אין הבתולין חוזרין · ואם לאו הבתולין חוזרין · סמיכת הזקנים ועריפת העגלה בשלשה דברי רבי שמעון · רבי יהודה אומר בחמשה · מה טעמיה דרבי שמעון וסמכו שנים · אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי שלשה · מה טעמיה דרבי יהודה וסמכו שנים · זקני שנים · אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי חמשה · ובעגלה ערופה מה טעמיה דרבי שמעון זקניך שנים ושפטיך שנים · אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי חמשה · מה טעמיה דרבי יהודה זקניך ושופטיך שנים · אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי שלשה · אמר רבי נראין דברי רבי יהודה בערופה דלא דריש ויצאו · ונראין דברי רבי שמעון בסמיכה דלא דריש וסמכו · אין תימר נראין דברי רבי יהודה · בערופה כמו דו דרש וסמכו ידרוש ויצאו · אשכחת תימר ויצאו שנים · זקניך שנים ושפטיך שנים · אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי שבע · מה מקיים רבי שמעון זקניך ושפטיך · זקניך שהן שופטיך · תני רבי ליעזר בן יעקב אומר זקניך זה בית דין הגדול · ושפטיך זה מלך וכהן גדול · תני הסמיכות בשלשה · לא סמיכה היא סמיכות · תמן קריי למנוייה סמיכותא · אמר רבי בא בראשונה היה כל אחד ואחד ממנה את תלמידיו · כגון רבן יוחנן בן זכאי מינה את רבי ליעזר ואת רבי יהושע · ורבי יהושע את רבי עקיבה · ורבי עקיבה את רבי מאיר ואת רבי שמעון · אמר ישב רבי מאיר תחילה נתכרכמו פני רבי שמעון · אמר לו רבי עקיבה דייך שאני ובוראך מכירין כחך · חזרו וחלקו כבוד לבית הזה · אמרו בית דין שמינה שלא לדעת הנשיא אין מינויו מינוי · ונשיא שמינה שלא לדעת בית דין מינויו מינוי · חזרו והתקינו שלא יהא ב״ד ממנין אלא מדעת הנשיא · ושלא יהא הנשיא ממנה אלא מדעת בית דין · תני בראשונה היו כותבין שטרי חליצה במותב פלוני ופלוני חליצה פלנית בת פלוני לפלוני בר פלוני בפנינו דקרבת לקדמנא ושחת סיניה מעילוי ריגליה דימינא ורקת קדמנא רוקא דמתחזי לנא על ארעא ואמרת ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו · תני בראשונה היו כותבין שטרי מיאונין במעמד פלוני ופלוני מיאנה פלנית בת פלו׳ בפלוני בר פלו׳ בפנינו לא רעינא ביה לא שיידנא ליה לא צבינא להתנסבא ליה · אמר רבי יוחנן הקדש שפדייו יותר על דמיו הרי זה פדוי · ומעשר שני שפדייו יותר על דמיו הרי זה אינו פדוי · מה בין הקדש מה בין מעשר שני · אמר רבי לא הקדש יש לו תובעין · מעשר שני אין לו תובעין · רבי יונה בעא כמאן דמר אינו ממונו · ברם כמאן דמר ממונו הוא · מה בין הקדש מה בין מעשר שני · אמר רבי יוסי ולא כבר נאמר טעמא הקדש יש לו תובעין · מעשר שני אין לו תובעין · רבי זירא בעא קומי רבי אמי נבדק אותו האיש ואמר לא נתכוונתי · אמר ליה לכי ברק · אמר רבי יוחנן הקדש שפדייו ולא הוסיף חומש הרי זה פדוי · ומעשר שני שפדייו ולא הוסיף חומש אינו פדוי · מה בין מעשר שני להקדש · אמר רבי לא שכן אדם מצוי להיות מרבה בהקדישו · רבי יונה בעי כמאן דמר אינו ממונו · ברם כמאן דמר ממונו מה בין הקדש למעשר שני · אמר רבי יוסי ולא כבר את אמ׳ טעם שאדם מצוי להרבות בהקדישו · הני ההקדישו׳ בשלשה · הדא דתימר במקדיש גוף השדה · אבל אם אמ׳ הרי עלי מנה להקדש · נשמעינה מהדא ערכים המיטלטלין בשלשה · ומי יש ערכים שאין מיטלטלין · רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר ווה בשם רבי חנינה האומ׳ ערכי עלי ובא לסדרו בקרקע שמין לו בעשרה ממטלטלין בשלשה · האומר ערכי עלי אינו כאומר דמי שדי עלי · אבל אם אמר הרי עלי מנה להקדש שמין לו בשלשה · לכשיעשיר נידון בהשג יד · תני העבדים והשטרות והמטלטלין אין להן איגרת בקרת · רבי יודן בן פזי אמר אכרזה · עולא בר ישמעאל אמר עבדים שלא יברחו · השטרות והמטלטלין שלא יגנבו · רבי בא בר כהנא בעא קומי רבי יוסי לית הדא אמרה שעבדים נפדין בשלשה · אמר ליה אין והתנינן בקרקעות תשעה וכהן ואדם כיוצא בהן אמר ליה אבין אדם דבא בן חורין הוא · חנניה בר שלמיה אמר בשם רב אתא עובדא קומי ר׳ ובעא למיעבד כרבנן · א״ל ר׳ לעז׳ בן פרטא בן בן ר׳ לעזר בן פרטא ר׳ לא כן לימדתנו משום זקניך אלא אם עשו איגרת ביקורת · א״ל אין חזור ועבד כר״ג · פ״ס

דיני נפשות בכ״ג · רבי אבהו שאל שור הנסקל כרבי מאיר מהו ליתן הכסף בשלשה ויסקל בעשרים ושלשה · אמר ליה רבי יוסי בי רבי בון שור הנסקל כולו ממון הוא וגזירת הכתוב שיסקל · אנגטוס הגמון שאל לרבי יוחנן בן זכאי השור יסקל וגם בעליו יומת · אמר ליה שותף ליסטים כליסטים · וכשיצא אמרו לו תלמידיו רבי לזה דחיתה בקנה לנו מה את משיב · אמר להן כתיב השור יסקל וגם בעליו יומת · כמיתת הבעלים כך מיתת השור · הקיש מיתת בעלים למיתת השור · מה מיתת בעלים בדרישה וחקירה בעשרים ושלשה · אף מיתת השור בדרישה וחקירה בעשרים ושלשה · מתני׳

אין דנין לא את השבט כו׳ · איתא חמי שנים אין דנים לא כל שכן שבט · אמר רבי מתנייה בנשיא שבט׳ היא מתני׳ · אמ׳ רבי ליעזר בחודש שכן שני שבטים הא מתניתא · אמר רבי זירא נאמר כאן זדון ונאמר להלן זדון מזדון דברת הנביא · מה זדון שנאמר להלן בנביא השקר הכתוב מדבר · אף זדון שנאמר כאן בנביא השקר הכתוב מדבר · אמר רבי חזקיה נאמר כאן דיבר ונאמר להלן אשר ידבר הנביא בשם יי׳ · מה דיבר שנאמר להלן בנביא השקר הכתוב מדבר · אף דיבר שנאמר כאן בנביא השקר הכתוב מדבר · מתני׳

אין מוציאין למלחמת הרשות אלא על פי בית דין של ע״א · רבי יהודה או׳ בתחילת ויעל דוד כדבר גד זה מלך ונביא · ויחל שלמה לבנות את בית יי׳ אלהי ישראל בהר המוריה אשר נראה לו אלו אורים ותומים · לדוד אביהו זה סנהדרין · שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך · השיר · וילך אחריהם הושעיה וחצי שרי יהודה · תודות ואעמידה שתי תודות גדולות ותהלוכו׳ לימין מעל החומ׳ לשער האשפו׳ · אמר רבי שמואל בר יודן מה כתיב מהלכות לא ההולכות · אלא בנישלות על ידי אחר · רב הונא בר חייה בשם רב מיתי לה דבר תורה ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת כל כליו וכן תעשו · כן תעשו לדורות · משה זה מלך ונביא · אהרן אלו אורים ותומים · אספה לי שבעים איש מזקני ישראל זה סנהדרין · שאל אביך ויגדך וגו׳ · השיר וילך אחריהם הושעיה וחצי שרי יהודה · תודות ואעמידה שתי תודות גדולו׳ ותהלוכות לימין מעל לחומה לשער האשפ׳ אמר רבי שמואל בר יודן מה כתיב מהלכות לא ההולכות אלא בניטלות על ידי אחר · כיצד היו מהלכות · רבי חייה רבה ורבי שמעון בר רבי חד אמר זו כנגד זו · וחרנה אמר זו אחר זו · ושניהן מקרא אחד דורשין · והתודה השנית ההולכת למול ואני אחריה · מאן דמר זו כנגד זו והוא יושב מבולי · ומאן דמר זו אחר זו ומלק את ראשו ממול ערפו · ומאן דמר זו כנגד זו נמצא כל מקום ומקום מתכפר בתודה אחת · ומאן דמר זו אחר זו נמצא כל מקום ומקום מתכפר בשתי תודות · מאן דמר זו אחר זו יאות דתנינן הפנימית נאכלת והחיצונה נשרפת · ומאן דמר זו כנגד זו אי זו היא הפנימית זו שסמוכה לבית · רבי יוסא בשם רבי יוחנן על פי נביא נאכלת · אמר רבי זירא תניי תמן נביא יש כאן אורים ותומים למה אני צריך · אשכח תני רבי יהודה אומר צריך אורים ותומים · אמר רבי אבהו אתפלגון רבי יוחנן וריש לקיש חד אמר בונין ואחר כך מקדשין · וחרנה אמר מקדשין ואחר כך בונין · מאן דמר בונין ואחר כך מקדשין אין רואין את המחיצו׳ כילו הן עולות · ביקשו להוסיף על הכל כמה מוסיפ׳ בשתי הלחם · ומקדישין ב״ש · אלא כלחם הפנים · ומקדישין בשבת · אלא בלילה · ומקדישין בלילה · א״ר יוסי בי רבי בון כבנות מאפה · ניחא בעלייתן מן הגולה שהקריבו ואח״כ קידשו כהכנסתן לארץ במה קידשו · א״ר יוסי בי ר׳ בון בשתי תודות הבאות מנוב וגבעון · אבא שאול אומ׳ שתי בצים היו שם התחתונ׳ והעליונה אין קדושתה גמורה · התחתונה נתקדשה כבולן · והעליונה בעלייתן מן הגולה לא במלך ולא באורים ותומים · לפיכך התחתונ׳ עם הארץ אוכלין שם קדשים קלין ומעשר ב׳ · חבירי׳ אוכלי׳ שם קדשי׳ קלין אבל לא מעשר ב׳ · והעליונ׳ עם הארץ אוכלין שם קדשים קלים אבל לא מעשר שני · וחבירים אוכלין שם קדשים קלין ומעשר שני · מפני מה לא קידשוה מפני שהיתה תורפת ירושלם שם והית יכולה ליכבש משם · ואין עושין סנהדריות לשבטים · תלמוד לומר לשבטיך ושפטו את העם · אין עושין עיר הנדחת · רבי יוחנן בשם רבי הושעיה תלתא אמורין חד אמ׳ אחת עושין שתים אין עושין · וחרנה אמר הסמוכות עושין · המפוזרות אין עושין · וחרנה אמר מפוזרות אין עושין כל עיקר שמא יפרצו גוים ויבואו

לארץ ישראל· ואית דבעי מימר שמא יפרצו הארבים ויבואו לידי קרחה·

מתני׳ סנהדרין גדולה הו׳· רבי בא רבי יוסא בשם רבי יוחנן נאמר כאן עדה· ונאמר להלן עד מתי לעדה הרעה· מה לעדה האמורה להלן עשרה אף כאן עשרה· אמר רבי רבי סימון נאמר כאן תוך ונאמר להלן תוך מה תוך שנאמר להלן עשרה· אף כאן עשרה· אמר ליה רבי יוסא בי רבי בון אם מתוך את יליף לה סגין אינון· אלא נאמר כאן בני ישראל ונאמר להלן בני ישראל· ויבואו בני ישראל לשבר וגו׳· מה בני ישראל שנאמר להלן עשר׳ אף כאן עשרה

מתני׳ ומניין להביא עוד שלשה כו׳· תני אמר רבן שמעון בן גמליאל בראשונה לא היו חותמין על כתובת נשים כשירות· אלא כהנים לויים וישראלי׳ משיאין לכהונה· אמר רבי יוסי בראשונה לא היתה מחלוקת בישראל אלא סנהדרין של שבעים ואחד היתה יושבת בלשכת הגזית· ושני בתי דינין של שלשה שלשה היו יושבין אחד בחיל ואחד בהר הבית· ובתי דינין של שלשה ועשרים היו יושבין בכל עיירות ארץ ישראל· צרך אחד מהן לשאול דבר הלכה היה בא ושואלה בבית דין שבעירו· אם שמעו אמרו לו ואי לא היה הוא ומופלא שלהן באין ושואלין אותה בבית דין הסמוך לעירו אם שמעו אמרו להן ואי לא הוא ומופלא שלהן באין ושואלין אותה בבית דין שבהר הבית אם שמעו אמרו להן ואי לא היה הוא ומופלא שלהן באין ושואלין אותה בבית דין שבחיל אם שמעו אמרו להן ואם לאו היו אילו ואילו מתכנסין לבית דין הגדול שבלשכת הגזית שמשם תורה יוצאה ורווחת לכל ישר׳ שנאמר מן המקום ההוא אשר יבחר יי׳ וגו׳· סנהדרין שבלשכת הגזית אף על פי שהיתה של ע״א לא היו פוחתין מכ״ג צרך אחד מהן לצאת היה מסתכל אם יש שם כ״ג היה יוצא ואם לאו לא היה יוצא והיו יושבין מתמיד של שחר עד תמיד של בין הערבים· ובשבתות ובימים טובים היו יושבין בבית המדרש שבהר הבית· נשאלה הלכה אם שמעו אמרו להן ואי לא עומדין על המניין רבו המזכין זיכו· רבו מחייבין חייבו· רבו המטהרין טיהרו רבו המטמאין טימאו שמשם תורה יוצאה ורווחת לכל ישראל· משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שימשו רביהן כצורכן רבו מחלוקות בישראל ונעשו שתי תורות· ומשם היו שולחין בכל עיירות שבארץ ישראל וכל מי שהיו מוצאין אותו חכם עניו שפוי עין טובה נפש שפלה רוח נמוכה לב טוב יצר טוב חלק טוב היו מושיבין אותו בבית דין שבהר הבית ואחר כך בבית דין שבחיל· ואחר כך בבית דין הגדול שבלישכת הגזית· סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה והנשיא היה יושב באמצע כדי שיהו רואין אותו ושומעין קולו· אמר רבי לעזר בי רבי צדוק כשהיה רבן גמליאל יושב ביבנה היה אבא ואחיו יושבין מימינו וזקני׳ משמאלו מפני כבוד הזקן· כמה הן שופטי ישראל שבע ריבוא ושמונת אלפים ושש מאות שרי אלפי׳ שש מאות· שרי מאות ששת אלפי׳· שרי נ׳ ב׳ אלף· שרי עשרות ששים אלף· נמצאו שופטי ישראל ז׳ ריבוא ושמונת אלפים ושש מאות· מה טעמא דרבי נחמיה והוא שיהא שם בית דין של כ״ג· והנידונין והעד׳ והזוממין וזוממי זוממיהן וחזן וסופריהן ושמש· מה טעמ׳ דרבנן והוא שיהא שם שנים עשר סנהדריות של שנים עשר שבטים ומשה על גביהן· דבר תקנה עשה משה בשעה שאמר לו הקב״ה פקוד כל בכור זכר בבני ישר׳ אמ׳ אי זה מקבל עליו ליתן חמשת שקלים לגולגולת· מה עשה נטל שני׳ ועשרים אלף פיטקין וכתב עליהן בן לוי· ור״ע וכתב עליהן חמשת שקלים· והטילן לקלפי אמ׳ להן בואו וטלו פיטקיכם· כל מי שעלה בידו בן לוי היה אומר לו כבר פדאך בן לוי· וכל מי שהיה עולה בידו חמשת שקלים היה אומר לו מה אעשה לך מן השמים הוא· רבי יהודה ור׳ נחמיה מתיב תנייא לחברייא אילו כתבתני לוי סלקת אלא כך עשה נטל שנים ועשרי׳ אלף פיטקין וכתב לוי ור״ע וכתב עליהן לוי ומאת׳ ושבעים ושלשה כתב עליהן חמשת שקלים והטילן לקלפי אמר להן בואו וטלו פיטקיכם כל מי שעלה בידו לוי אמר לו כבר פדאך בן לוי· וכל שעלה בידו חמשת שקלים היה אומר לו מה אעשה ומן השמי׳ הוא· מתיב תנייא לחברייא הגע עצמך שעלו כולם לוי א״ל מעש׳ נס היה ומסורגין עלו· א״ר שמו׳ על דעתי׳ דתנייא אחורייא מעש׳ ניסין· על דעתיה דתנייא קדמייא אינו מעש׳ ניסין· א״ל כולהן מעש׳ ניסין היו ומסורגין עלו· אנטונינוס הגמון שאל את רבן יוח׳ בן זכאי בכלל חסירין ובפרט יתירין אמ׳ ליה אותן של ש׳ מאות יתירין בכורי כהונה היו ואין קודש מוציא קודש· ביוצא בו ויאמר יי׳ אל משה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל· אמר משה אם אטול ששה מכל שבט הרי שבעים ושנים· עשרה מששה ושנים מחמשה אי זה שבט מקבל עליו להיות פגום· מה עשה נטל שבעים פיטקין וכתב עליהן זקן ושנים חלק והטילן לקלפי אמר להן בואו וטלו פיטקיכם· כל שעלה בידו זקן היה אומר לו מינך מן השמים· וכל מי שעלה בידו חלק היה אומר לו ומה אעשה ומן השמים הוא· רבי יהודה ורבי נחמיה מתיב תנייא לחברייא אילו כתבתני זקן סלקת· אלא כך עשה נטל שבעים ושנים פיטקין וכתב עליהן זקן ושנים חלקין והטילן לקלפי· אמר להן בואו וטלו פיטקיכם מי שעלה בידו זקן אמר לו כבר מינך מן השמים· ומי שעלה בידו חלק היה אומ׳ לו ומה אעשה ומן השמים הוא· מתיב תנייא לחברייא הגע עצמך שעלו כולם זקן· אמר ליה מעשה ניסין היה ומסורגין עלו· א״ר שמואל קשיתיה קומי רבי אבהו על דעתיה דתנייא אחרייא מעשה ניסים· על דעתיה דתנייא קדמייא אינו מעשה ניסים· אמר ליה מעשה ניסין היו ומסורגין עלו· שאל אנטיגנוס הגמון לרבן יוחנן בן זכאי משה רבכם או גנב היה או לא היה בקי בחשבון דכתיב בקע לגולגולת· אין תעביד קינטרא מאה ליטרי וחד מן אישתא גנב· ואין תעבדינה שיתין ליטרין פלגא גנב· אמר ליה משה רבן גיזבר נאמן ובקי בחשבון היה· אמר ליה והכתיב ונחושת התנופה עשרים ככר· והידא לון סלקין תשעין ושית ליטרין ואיתעביד ליה פרושרט· אמר ליה משום דלא סליק קינטרא· ואין תימר דסלק קינטירא פלגא גנב· אמר ליה והכתיב ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים והידא לון סלקין שבעים וחד ליטרין ואת עביד ליה פרושרט· אמר ליה משום דלא סליק קינטירא פלגא גנב· אמר ליה והכתיב והשקל עשרים גרה עשרים שקלים· חמשה ועשרים שקלים עשרים וחמשה שקלים המנה יהיה לכם· מנה של הקודש ברוך הוא כפול היה· אמר ליה גיזבר נאמן ובקי בחשבון היה:

הדרן עלך דיני ממונות בשלשה

כהן גדול דן ודנין אותו מעיד ומעידין אותו· חולץ וחולצין לאשתו ומייבמין לאשתו· אבל הוא אינו מייבם מפני שהוא אסור באלמנה· מת לו מת אינו יוצא לאחר המיטה אלא הן ניכסין והוא נגלה, הן נגלין והוא נכסה· ויוצא עמהן עד פתח העיר דברי רבי מאיר· רבי יהודה אומר אינו יוצא מן המקדש שנאמר ומן המקדש לא יצא· ב׳ וכשהוא מנחם את אחרים דרך כל העם עוברין זה אחר זה והממונה ממצעו בינו לבין העם· כשהוא מתנחם מאחרים כל העם אומרים לו אני כפרתו והוא אומ׳ להן תתברכו מן השמים· וכשמברין אותו כל העם מסובין על הארץ והוא מיסב על הספסל· ג׳ מלך לא דן ולא דנין אותו לא מעיד ולא מעידין אותו לא חולץ ולא חולצין את אשתו לא מייבם ולא מייבמין את אשתו· רבי יהודה אומר אם רצה לחלוץ ולייבם זכור לטוב· אמרו לו אם רצה אין שומעין לו· ואין נושאין את אלמנתו· רבי יהודה אומר נושא הוא המלך אלמנתו של מלך· שכן מצינו בדוד שנשא אלמנתו של שאול שנאמר ואתנה לך את בית אדוניך ואת נשי אדוניך בחיקך· ד׳ מת לו מת אינו יוצא מפתח פלטורין שלו· רבי יהודה אומר אם רצה לצאת אחר המיטה יוצא שכן מצינו בדוד שיצא אחר מיטתו של אבנר שנאמר והמלך דוד הולך אחרי המיטה· אמרו לו לא היה הדבר אלא לפייס· וכשמברין אותו· כל העם מסובין על האר׳ והו׳ מיסב על הדרגש· ה׳ ומוציא למלחמת הרשו׳ על פי בית דין של שבעי׳ ואחד ופורץ לו דרך ואין ממחין בידו· דרך המלך אין לה שיעור וכל העם בוזזין ונותנין לפניו והוא נוטל חלק בראש· ו׳ לא ירבה לו נשים אלא שמנה עשרה· רבי יהודה אומר מרבה הוא לו ובלבד שלא יהו מסירות את לבו· רבי שמעון אומר אפילו אחת והיא מסירה את לבו הרי זה לא ישאנה· אם כן למה נאמר ולא ירבה לו נשים דאפילו כאביגיל· ז׳ ולא ירבה לו סוסים אלא כדי מרכבתו· וכסף וזהב לא ירבה לו אלא כדי שיתן אפסניא· וכות׳ לו ספר תור׳ לשמו· יוצא למלחמה והוא עמו נכנס והוא עמו· יושב בדין והוא אצלו· מיסב והוא כנגדו שנאמ׳ והית׳ עמו וקרא בו כל ימי חייו· ח׳ אין רוכבין על סוסו ואין יושבין על כסאו ואין משתמשי׳ בשרביטו ואין רואין אותו ערום· ולא כשהוא מסתפר· ולא בבית המרחץ שנאמר שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך:

סליק פירקא

כהן גדול דן ודנין אותו כו׳· ניחא דן· דנין אותו· ויימנה ליה אנטלר· הגע עצמך שנפלה לו שבועה· ואנטלר בשבועה· דיני ממונות שלו בכמה בשלשה ועשרים· משמעינה מהדא אין מלך יושב בסנהדרין ולא מלך וכהן גדול יושבין בעיבור· רבי חנינה ורבי מנא חד אמר אין מלך יושב בסנהדרין מפני החשד· ולא בעיבו׳ מפני החשד· ולא מלך וכהן גדול יושבין בעיבור שאין כבוד המלך לישב בשבעה· תא חמי בשבעה אין כבודו לישב לא כל שכן בשלשה· הדא אמרה דיני ממונות שלו בעשרים ושלשה· אמ׳ ר׳ לעז׳ כהן גדול שחטא מלקין אותו ואין מעבירין אותו מגדולתו· אמ׳ ר׳ מנא כתיב כי נזר שמן משחת אלהיו עליו אני יי׳· כביכול כמה אני בקדושתי אף אהרן בקדושתו· ר׳ חנינה בתובא ר׳ אחא בשם ריש לקיש כהן גדול שחטא מלקין אותו· אין תימר בעשרים ושלש׳ נמצאת עלייתו ירידתו· וריש לקיש אמר נשיא שחטא מלקין אותו בבית דין של שלשה· מה מחזרין ליה· אמר רבי חגיי משה אין מחזרין ליה די קטל לן· שמע רבי יודן נשייא וכעס· שלח גנתון למיתפוס לריש לקיש ערק לדא מגדלא· ואית דמרין להדא כפר חיטיא· למחר סלק רבי יוחנן לבית וועדא וסלק ר׳ יודן נשייא לבית וועדא· אמר ליה למה ליה מרי אמר לן מלה דאורייא· שרי שפת בהדא

יהדה

ידיה אמר ליה ובהדא טפחין אלא אמר ליה לא ולא בן לקיש לא אמר ליה אלא אני כפתחה אמר ל׳ הבהדא מגדלא· אמר ליה למחר אנא ואת ניפוק לקדמיה· שלח רבי יוחנן גבי ריש לקיש עתיר לך מילה דאורייא דנשייא נפיק לקדמך· נפק לקדמון ומר דיגמא דידכון דמייא לבירייתכון כד אתא רחמנא למיפרוק ית ישראל לא שליח ולא מלאך אלא הוא בעצמו דכתיב ועברתי בארץ מצרים הוא וכל דרגון דידיה· אמר ליה ומה חמית מימר הא מילתא אמר לון מה אתון מברין מה דחיל מינכון הינא מנע אולפניה דרחמנא· דמר רבי שמואל בר רב יצחק אל בני כי לא טובה השמועה· רבי לעזר בשם מגא למעלן למעלן מקנה שפה· למטן למטן מקנה שפה· רבי יוחנן אמר למטן מכמש· רבי יוחנן סלק למבקרה לרבי חנינה גו איסטרטה שמע דדמך אמר שלח ואייתי מנוי טבייא דשובתא ובזעיה· רבי יוחנן פליג על רבי יודן בתרתי· ואתייא דרבי לעזר בשם כהנא כרבי יודה· ואי כרבי יודה לא יפרום כל עיקר לא אתייא דלא אלא על אביו ועל אמו כרבי מאיר· דתני על כל המתים אין מבדיל קנה שפה אלא על אביו ועל אמו דברי רבי מאיר· רבי יודן אומר כל קרע שאינו מבדיל קנה שפה הרי זה קרע של תפלות· מאי כדון חומר הוא בכהן גדול שיהא מבדיל קנה שפה· כהן גדול מקריב אונן ולא אוכל דברי רבי מאיר· ר׳ יהודה אומר כל אותו היום· ר״ש אומר גומר כל העבודה שיש בידו ובא לו· בין רבי מאיר לר״ש חדא· בין רבי יודה לר״ש חדא· בין רבי מאיר לרבי יודה הגנסה· רבי יעקב בן דסאי מפסיק בינייהון· רבי מאיר אומר וזה בפנים היה יוצא· וזה בחוץ היה נכנס· רבי יהודה אומר וזה בפנים היה נכנס· וזה בחוץ לא היה נכנס· רבי שמעון אומר גומר כל העבודה שיש בידו ובא לו· רבי יוסי בי רבי בון בשם רב הנא מתניתא לריש לקיש ומן המקדש לא יצא עמהן אין יוצא· יוצא הוא אחריהן· הן ניכסין והוא נגלה ויוצא עמהן עד פתח העיר דברי רבי מאיר· רבי יודן אומר אינו יוצא מן המקדש שנאמר ומן המקדש לא יצא· יצא לא היה חוזר· רבי אבהו בשם רבי לעזר אין אנינה אלא למת בלבד· דכתיב ואנו ואכלו פתחיה· והתיב חייה בר אדא והכתיב ואנו הדייגים· אמר רבי חנינה בינו מתניתא שאין אנינת טומאה אלא למת בלבד· תני אי זו היא אנינה משעת מיתה עד שעת קבורה דברי רבי· וחכמים אומרים כל אותו היום· אשכחת מר קולת וחומרת על דעתיה דרבי· קולת וחומרת על דעתיה דרבנן· מה מפקה מבינייהון מת ונקבר בשעתו· על דעתיה דרבנן אסור כל אותו היום· על דעתיה דרבי אינו אסור אלא אותה שעה בלבד· מת ונקבר לאחר ג׳ ימים על דעתיה דרבנן אסור כל אותו היום· על דעתיה דרבי אסור עד שלשה ימים· אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן ורב חסדא תריהון מרין מודה רבי לחכמים שאין אסור אלא אותו היום בלבד· כהדא דתני רבי אומר תדע לך שאין אנינות לילה תורה· שהרי אמרו אונן טובל ואוכל פסחו לערב· והרי אמרו אנינות תורה· רבי יוסא ברבי בון בשם ר׳ חונה תיפתר שנקבר בדמדומי חמה·

הלכה ב׳ וכשהו מנחם את אחרים כו׳· הדא אמרה ספסל אין בו משום כפיית המיטה· כהן גדול חייב בכפיית המיטה· תני אין מוציאין את המת סמוך לקרית שמע אלא אם כן הקדימו שעה אחת· או איחרו שעה אחת כדי שיקראו ויתפללו· והתנינן קברו את המת וחזרו· תיפתר באינון דהוון סברין דאית בה ענה ולית בה ענה· תני ההספד וכל העסוקין בהספד מפסיקין לקרית שמע ולא לתפילה· מעשה והיה והפסיקו רבותינו לקרית שמע ולתפילה· והתנינן אם יכולין להתחיל ולגמור· מתניתא ביום ראשון מה דתני ביום שני· אמר ר׳ שמואל בר אבדומא זה שנכנס לכנסת ומצאן עומדין לתפילה אם יודע שיכול לגמ׳ עד שלא יתחיל שליח ציבור לענות אמן יתפלל· ואם לאו אל יתפלל. באי זה אמן אמרו· תרין אמורין חד אמר של האל הקדוש· וחד אמר של שומע תפילה בחול· תני רבי יהודה אומר יהו כולן עומדין בשורה משום כבוד חייבין· משום אבל פטורין· ירדו לספד הרואין פנים פטורין· ושאין רואין פנים חייבין· והדא דתנינן כשמנחם אחרי׳ כל העם עוברין זה אחר זה· והממונה ממצעו בינו לבין העם במשנה הראשו׳ והא דתנינן הפנימין פטורין והחיצונין חייבין כמשנה הראשונה· אמר רבי חנינה בראשונה היו משפחות עומדות והאבילין עוברין· משרבת תחרות בציפרין התקין רבי יוסי שיהו משפחות עוברות והאבילים עומדין· אמר רבי שמואל דסופפתה חזרו הדברים ליושנן·

הלכה ג׳ מלך לא דן ולא דנין אותו כו׳· לא דן והכתיב ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו· ות מר הכן· אמור מעתה היה דן הדין זיכה הזכיי וחייב החייב היה החייב עני נותן לו משלו נמצא עושה דין לזה וצדקה לזה· רבי אומר היה דן וזיכה הזכיי וחייב החייב מעלה עליו המקום כילו עשה צדקה עם החייב שהוציא גזילה מידו· ולא דנין אותו· על שם מלפניך משפטי יצא· רבי יצחק בשם רבי המלך וציבור נידונין לפניו בכל יום שנאמר לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו· רבי יודן אומר אם רצה לחלוץ ולייבם זכור לטוב· אמרו לו אם את אומר כן נמצאת פוגם בכבוד המלך· אין נושאין לא אלמנתו ולא גרושתו של מלך· על שם ותהיינה צרורות עד יום מותן אלמנות חיות· רבי יודה בר פזי בשם רבי יוחנן מלמד שהיה דוד מקלעתן ומקשטתן ומכניסן לפניו בכל יום ואו׳ ליצרו הרע תאבת דבר האסור לך· חייך שאני מתאיבך דבר המותר לך· רבנין דקיסרין אמרין אסורות ממש הוו· ומה כלי הדיוט שנשתמש בו הדיוט אסור למלך להשתמש בו· כלי המלך שנשתמש בו הדיוט אינו דין שיהא המלך אסור לשמש בהן· ר׳ יודן אומר נושא המלך אלמנת המלך שמצינו בדוד שנשא אלמנת שאול שנ׳ ואתנה לך את בית אדניך ואת נשי אדניך בחיקך· זו רצפה ואביגיל ובת שבע· שלשה בנים היו לחצרון דכתי׳ ובני חצרון ירחמאל ואת רם ואת כלובי· הוא ירחמאל קדמוי· אלא שנשא אש׳ גויה להתעטר בה דכתי׳ ותהי אשה אחרת לירחמאל ושמה עטר׳ הא אם אונם שהכבים׳ אינה לתוך ביתו· ורם הוליד את עמינדב ועמינדב הוליד את נחשון ונחשון הוליד את שלמה ושלמון הוליד את בועז· ובועז נשא את רות· הא נבל אתי מן דכלובי· אמר נבל לית בישר׳ בר טבין סגין מישר׳ הדא הוא דכתי׳ ואיש במעון ומעשהו בכרמל והאיש גדול מאד והו׳ כליבי· דאתי מן כלובי· וישמע דוד במדבר כי גוזז נבל· ואמרתם כה לחי· לקוממא· ואתה שלום וגו׳· א״ר יוסטא בר שונם נעשו מחנה· ויען נבל את עבדי דוד וגו׳· ומניין לדיני נפשות שמתחילין מן הצד· תנא שמואל הזקן קומי רבי אחא ויאמר דוד לאנשיו וגו׳· ויעט בהם· מהו ויעט בהם· אפחין במילין· ועתה דעי וראי מה תעשי· ותפגוש אותם· גילת שוקה והלכו לאורה· ותפגוש אותם הוקרו כולם· וחד אמר אך לשקר שמרתי וגו׳· משתין בקיר· מה עיסקיה דכלבא משתין בכתלא· אפילו על כלבא לינא חייס· ותרא אביגיל את דוד וגו׳· א״ל מרי דוד אנא מה עבדית בניי מה עבדון· בעיריי מה עבד· אמר לה מפני שקלל מלכות דוד· אמרה ליה ומלך אתה אמר לה ולא משחני שמואל למלך· אמרה לו עדיין מניטה דמרן שאול קיים· ואני אמתך· מלמד שתבעה לתשמיש· מיד הוציאה כתמה וחראת לו· אמר להו מי רואין כתמין בלילה· אמרה ליה ולא ישמעו אזניך מה שפיך מדבר· כתמין אין רואין בלילה ודיני נפשות דנין בלילה· אמר לה כבר נגמר דינו מבעוד יום· אמרה לו ולא תהיה זאת לך לפוקה אמר רבי לעזר פיקפוקי דברים היה שם· רבי לוי הוה עבר פרשתא· והוה רבי זעירא מפקד לחברייא עלון ושמעון קליה דרבי לוי דרש דלית איפשר ליה דהוא מפקא פרשתא דלא ריבוון עאל ומר לון לא ושמע רבי זעירא ומר אוף באגדתיה אית ריבוון· לפוקה פיקפוקי דברים היה שם· א״ל כד תיפוק פקפוקתך יהו אומרים עליך שופך דמים את ולמכשול עון אתה עומד להכשל באשת איש מוטב אחת ולא שתים עתידה רובה כן הדה מיתי לא תהא דא כדא· ולשפוך דם· עומד אתה למלוך על ישראל והן אומרים עליך שופך דמים היה והדא דתימר כל המקלל מלכות בית דוד חייב מיתה· אדיין מחוסר כסא את· וזכרת את אמתך· מלמד שפקרה עצמה· וכיון שפקרה עצמה פגמה הכתוב בכל קרייא את קרי אביגיל בר מהדין פסוקא ויאמר דוד לאביגל ברוך השם וגו׳· מבוא בדמים· דם נידה ושפיכות דמים·

הלכה ד׳ מת לו מת אינו יוצא מפתח פלטורין שלו· הדא אמרה דרגש יש בו משום כפיית המיטה· המלך אינו חייב בכפיית המיטה· אית תניי תני הנשי׳ מהלכות תחילה והאנשים אחריהם· ואית תניי תני אנשים תחילה והנשים אחריהם· מאן דמר הנשים תחילה שהן גרמו מיתה לעולם· מאן דמ׳ האנשים תחילה מפני כבוד בנו׳ ישר׳ שלא יהו מביטין בנשי׳· והכת׳ והמלך דוד הולך אחרי המיטה אמרו לא היה דבר אלא לפייס· מאן דהוה מפייס לנשייא הוה מפייס לגובריא ומאן דהוה מפייס לגובריא· הוה מפייס לנשייא· כתיב ויסב דוד וגו׳· מהו הריקם· א״ר בא בר ממנא הריקים שבריק׳ זו ארכסטס· אמר׳ לו היום נגלה כבוד בית אבא· אמרו עליו על בית שאול שלא ראו אותן לא עקב ולא גודל ממיהן· הדא הוא דכתיב ויבא אל גדרות הצאן· רבי בון בר רבי לעזר גדר לפנים מגדר היה· ויבא שאול להסך את רגליו· הוה חמי ליה משלשל ציבחד ומסליק ציבחד· אמר ארוד מנע בהדין צניעה הדא דו מר ליה הנה היום הזה אשר ראו עיניך וגו׳· ואחס עליך אין כתוב אלא ותחס עליך· צניעותך היא חסה עליך· ויאמר דוד אל מיכל וגו׳· ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה· שאינן אמהו׳ אלא אימהות ובמה נענשה ולמיכל בת שאול לא היה לה וולד· והכתיב והששי יתרעם לעגלה אשתו· אלא שגעת כעגלה ומתה· אין לך אדם בישראל שביזה עצמו על המצות יותר מדוד· מפני מה ביזה עצמו על המצות שהיו מביטין בארון ומתים· דכתיב ויך באנשי בית שמש וגו׳· רבי חנינה ורבי מנא חד אמר ויך בעם שבעים איש· זו סנהדרין· וחמשים אלף שהיו שקולין כנגד חמשי׳ אלף· וחד אמר ויך בעם שבעים איש זו סנהדרין· וחמשים אלף מעם הארץ· כתיב שיר המעלות לדוד יי׳ לא גבה לבי בשעה שמשחני שמואל· ולא רמו עיני בשעה שהרגתי את גולית· ולא הלכתי בגדולות בשעה שהעליתי בארון· ובנפלאות ממני בשעה שהחזירוני למלכותי· אלא אם לא שויתי ודוממתי כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי· כהן ינקא דנחית ממעי אימיה כן הוות נפשי עלי·

הלכה ה׳ ומוציא למלחמת הרשות כו׳· דכתי׳ על פיו יצאו ועל פיו יבאו· ופורץ לעשות לו דרך דכתיב נהגו לפני המקנה ויאמרו זה שלל דוד· הוא היה עם דוד באפס דמים· רבי יוחנן אמר בחקל סומקתה· ור׳ שמואל אמר שמשם נפסקו דמים ופלשתים נאספים וגו׳· רבי יעקב דכפר חנן אמר עדשין היו אלא שהיתה ענבה שלהן יפה כשל שעורין· אמר ר׳ לוי אילו הן הפלשתים שהיו באין זקופין כשעורין והולכין להן נמוכין כעדשין· בתוב אחד אומר ותהי שם חלקת השדה מליאה שעורים· וכתי׳ מליאה עדשים

עדשי׳ · ר׳ שמואל בר נחמן אמר שנה אחת היתה ושתי שדות הוו · אחת שעורים ואחת עדשים · פשיטא לי לאביד ולא יתן דמים דילכא פשיטא ליה לאביד שלא ליתן דמי׳ · אי זה מהן יאבד ואי זה מהן יתן דמ׳ של עדשי׳ ושל שעורין · אלא של עדשי׳ מאכל אדם · ושל שעורין מאכל בהמ׳ · של עדשי׳ אינה חייבת בחלה ושל שעורין חייבת בחלה · עדשים אין עומר בא ממנה · שעורים עומר בא ממנה · ורבנין אמרי׳ שדה אחת ושתי שני׳ הוו · ההלמד משל אשתקד ואין למדין משנה לחבירתה · ויתיצבו בתוך החלקה ויצילוה · כתוב אחד אומר ויצילוה · וכתוב אחר אומר ויצילה · אלא מלמד שהחזירה לבעליה והיתה חביבה עליו כשדה מליאה כרכום · כתיב ויתאו דוד ויאמר מי ישקני מים מבור בית לחם וגו׳ · ר׳ חייה בר בא אמ׳ הלכה נצרכה לו · ויבקעו שלשה · ולמה שלשה שאין הלכה מתבררת פחות משלשה · ולא אבה דוד לשתות · לא אבה דוד שתיקבע הלכה על שמו · ויסך אותם ליי׳ · קבעה מסכת לדורות · ופורץ לעשות לו דרך · בר קפרא אמר חג היה וניסוך מים היה והיתה תר כמה היה · ויבקעו שלשה · ולמה שלשה אחד הורג ואחד מפנה הרוגים · ואחד מכניס צלוחית בטהרה · כתוב אחד או׳ וינסך אותם ליי׳ · וכתוב אחר אומר ויסך · מאן דמר ויסך מסייע לרבי חייה בר בא · מאן דמר וינסך מסייע לבר קפרא · רבי הונא בשם רבי יוסי הלכות שבמים נצרכה לו · רבי שמעון בר רבי אומר בנין בית המקדש נתאוה · הלכ׳ ו׳ לא ירבה לו נשים כו׳ · רב כהנא אמר על שם הששי יתרעם לעגלה · וכה כתי׳ תמן ואם מעט ואוסיפה לך כהנה וכהנה · לא ירבה לו סוסים אלא כדי מרכבתו · על שם ויעקר דוד את כל הרכב וגו׳ · וכסף וזהב לא ירבה לו אלא כדי ליתן אפסניא · רבי יהושע בן לוי אמ׳ ובלבד אפסניא של שנה זו בלבד · אמר ר׳ אחא אמר שלמה שלשה דברים ששחקה עליהן מידת הדין חיללתים · לא ירבה לו נשים · וכתי׳ והמלך שלמה אהב נשים נכריות · רבי שמעון בן יוחי אמר אהב ממש לזנות · חנניה בן אחי רבי יהושע אומר על שם לא תתחתן בם · רבי יוסי או׳ למשכן לדברי תורה ולקרבן תחת כנפי השכינה · רבי ליעזר אומר על שם גם אותו החטיאו הנשים הנכריות · אשכח תימר רבי שמעון בן יוחי וחנניה ור׳ ליעזר חדא · ור׳ יוסי פליג על תלתיהון · לא ירבה לו סוסים · וכתי׳ ויהי לשלמה ארבעים אלף אוריות סוסים למרכב ושנים עשר אלף פרשים · בטלנים הוו · וההדיוט מותר בכולן · וכסף וזהב לא ירבה לו מאד · וכתי׳ ויתן המלך את הכסף בירושלם כאבנים · ולא הוו נגנבות · אמר ר׳ יוסי בן חנינה אבני עשר אמות ושמונה אמות · תני רבי שמעון בן יוחי אפילו משקלות שהיו בימי שלמה לא היו של כסף אלא של זהב · ומה טעם אין כסף נחשב בימי שלמה · כתיב לשחוק אמרתי מהולל · אמר הקב״ה לשלמה מה עטרה זו בראשך · רד מכסאי · רבי יוסי בן חנינה אמר באותה שעה ירד מלאך ונדמה כדמות שלמה והעמידו מכסאו וישב תחתיו והיה מחזר על בתי כניסיות ובתי מדרשות ואומר אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלם · והוו מרין ליה מלכא יתיב על בסיליון דידיה ותימר אני קהלת · והוו מכין אותו בקנה ומביאין לפניו קערת גריסי׳ · באות׳ שעה אמ׳ וזה היה חלקי · אית דמרין חוטרא · ואית דמרין קנא · אית דמרין קושרתיה · ומי קטרגו · אמ׳ ריב״ל יו״ד שבירבה קטרגו · תני ר״ש בן יוחי עלה ספר משנה תורה ונשתטח לפני הקב״ה אמ׳ לפניו רבון העולם כתבתבה תורתך כל דייתיק שבטלה מקצת׳ בטלה כולה · והרי שלמ׳ מבקש לעקור יו״ד ממני · א״ל הקב״ה שלמ׳ ואלף כיוצא בו בטילין ודבר ממך אינו בטל · רבי הונא בשם רבי אחא יו״ד שנטל הקב״ה מאמינו שרה מיתן חציו על שרה וחציו על אברהם · תני רבי הושעיה עלה יו״ד ונשתטח לפני הקב״ה ואמ׳ רבון העולמים עקרתני מן הצדקת הזאת אמ׳ לו הקב״ה צא לך לשעבר היית נתון בשם נקבה ובסוף תיבה · חייך שאני נותנך בשם זכר ובראש תיבה · הדא הוא דכתי׳ ויקרא משה להושע בן נון יהושע · וכות׳ ספר תורה לשמו · שלא יהא נאות לא בשל אביו ולא בשל רבו · ומגיהין אותו מספר עזרה · על פי בית דין של ע״א · יוצא למלחמה והוא עמו שנאמר והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו · והרי דברים קל וחומר ומה אם מלך ישראל שהיה עסוק בצרכי ישראל נאמ׳ בו וקרא בו כל ימי חייו · ההדיוט על אח׳ כמה וכמה · כיוצ׳ בו נאמ׳ ביהושע והגית בו יומם ולילה · והלא דברים ק״ו ומה אם יהושע שעוסק בצורכי ישר׳ נאמר בו והגית בו יומם ולילה · הדיוט לא כל שכן · מלך ישראל אין רוכב׳ על סוסו ואין יושבין על כיסאו ואין משתמשין לא בכתרו ולא בשרביטו ולא באחד מכל משמשיו ·

וכשמת כולן נשרפין לפניו שנ׳ בשלום תמות וכמשרפות אבותיך ישרפו עליך · ואין רואין אותו ערום ולא כשמסתפר ולא בבית המרחץ · על שם מלך ביופיו תחזינה עיניך · רבי חנינה סלק גבי רבי יודן נשיא נפק לגביה לבוש אוהניתיה אמר ליה חזור ולבוש לגין דידך משום מלך ביופיו תחזינה עיניך · רבי יוחנן סלק גבי ר׳ יודן נשיא נפק לגביה בחלוקא דכיתנא אמר ליה חזור ולבוש חלוקך דעמרא משום מלך ביופיו וגו׳ · מי נפק אמר ליה אייתי עטעמה · אמר ליה שלח ואייתי לך מנחם טלמא דכתיב ותורת חסד על לשונה · מי נפק חמא רבי חנינה בר סיסי מפצע קסין אמר ליה רבי לית הוא כבודך · אמר ליה ומה ניעביד ולית לי מאן דמשמשיני · אמר ליה אין לא הוה לך מאן דמשמשך לא מקבלה עליך מתמניא · תירגם יוסי מעוני בכנישתא בטיבריה שמעו זאת הכהנים · למה לית אתון לעין באורייתא לא יהבית לכון כ״ד מתנתא · אמר ליה לא יהבין לן כלום · והקשיבו בית ישראל למה לית אתון יהבין כ״ד מתנתא דפקידית יתכון בסיני · אמר ליה מלכא נסיב כולא · ובית המלך האזינו כי לכם המשפט · לכם אמרתי וזה משפט הכהנים · עתיד אני לישב עמהן בדין ולפסקן ולאבדן מן העולם · שמע רבי יודן נשיא וכעס · דחל וערק · סלקון רבי יוחנן וריש לקיש דפייס ליה אמרו ליה רבי גברא רבא הוא · אמר ליה איפשר כל מאן דנא שאיל ליה הוא מגיב לי · אמרו ליה אין · אמר ליה מהו דין דכתיב כי זנתה אמם · וכי שרה אמינו זונה היתה · אמר ליה כבת כן אמה · כאמה בתה · כדור כן הנשיא · כנשיא כן הדור · כמזבח כהניו · כהנא אמר כן כגנתה כן גננה · אמר ליה לא סב דקליל לי דלא באפוי חד זמן · אלא באפי תלתא זימנין · אמר ליה מהו דין דכתיב הנה כל המושל עליך ימשול לאמר כאמה בתה · וכי אימינו לאה זונה היית דכתיב ותצא דינה · אמר ליה לפום דכתיב ותצא לאה לקראתו · פשטין יציאה מיציאה · רבי חזקיה הוה מהלך באורחא · פגע ביה חד כותי · אמר ליה רבי את הוא רבהון דיהודאי אמר ליה אין · אמר ליה חמי מה כתיב שום תשים עליך מלך · אשים אין כתיב אלא תשים דאת שם עליך :

הדרן עלך כהן גדול

דיני ממונות בשלשה זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד · ושניהן בוררין להן עוד אחד דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים שני הדיינים בוררין להן עוד אחד · ב׳ זה פוסל דיינו של זה וזה פוסל דיינו של זה דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים אימתי בזמן שהוא מביא עליהן ראייה שהן קרובים או פסולין · אבל אם היו כשרים או מומחין מפי בית דין אינו יכול לפוסלן · ג׳ זה פוסל עדיו של זה וזה פוסל עדיו של זה דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים אימתי בזמן שהוא מביא עליהן ראייה שהן קרובין או פסולין · אבל אם היו כשירין אינו יכול לפוסלן · ד׳ א״ל נאמן עלי אבא נאמן עלי אביך נאמנין עלי שלשה רועי בקר רבי מאיר אומר יכול לחזור בו וחכמים אומרים אינו יכול לחזור בו · ה׳ היה חייב לחבירו שבועה ואמר לו דור לי בחיי ראשך רבי מאיר אומר יכול הוא לחזור בו · וחכמים אומרים אינו יכול לחזור בו · ו׳ אילו הן הפסולין המשחק בקוביא והמלוה בריבית ומפריחי יונים וסוחרי שביעית · ועבדים · אמר רבי שמעון מתחילה לא היו קורין אותן אלא אוספי שביעית משרבו האנסין חזרו לקרותן סוחרי שביעית · רבי יהודה אומר אימתי בזמן שאין לו אומנות אלא היא אבל אם יש לו אומנות שלא היא הרי זה כשר · ז׳ ואילו הן הקרובים אחיו ואחי אביו ואחי אמו ובעל אחותו ובעל אחות אביו ובעל אחות אמו וחמיו ואגיסו הן ובניהן וחתניהן וחתנו לבדו · אמר רבי יוסי זו משנת רבי עקיבה · אבל משנה ראשונה דודו ובן דודו וכל הראוי ליורשו וכל הקרוב לו באות׳ שעה · היה קרוב ונתרחק כשר · רבי יהודה אומר אפילו מתה בתו ויש לו בנים ממנה הרי זה קרוב · ח׳ האוהב והשונא · אי זהו האוהב זה שושבינו · והשונא כל שלא דיבר עמו שלשת ימים באיבה · אמרו לו לא נחשדו ישראל על כך · ט׳ כיצד בודקין את העדים היו מכניסין אותן ומאיימין עליהן ומוציאין אותן לחוץ ומשיירין את הגדול שבהן ואומר לו אמור האך אתה יודע שזה חייב לזה אם אמר הוא אמר לי שאני חייב לו · איש פלוני אמר לי שהוא חייב לא אמר כלום עד שיאמר בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זוז · י׳ היו מכניסין את השני ובודקין אותו נמצאו דבריהן מכוונין נושאין ונותנין בדבר שני׳ אומרי׳ זכאי ואחד אומר חייב זכאי · שנים אומרי׳ חייב ואחד אומר זכאי חייב · אחד אומר זכאי ואחד אומר חייב · ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינין · ואפי׳ שנים מזכין או מחייבין ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינין · יא׳ גמרו את הדבר היו מכניסין אותן גדול שבדיינין אומר איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב · ומניין כשיצא לא יאמר אני הוא המזכה וחבירי מחייבין ומה אעשה ורבו עלי על זה נאמר הולך רכיל מגלה סוד · יב׳ כל זמן שהוא מביא ראייה סותר את הדין · אמרו לו כל ראיות שיש לך הבא מכן ועד שלשים יום הביא בתוך שלשים יום סותר · לאחר שלשים יום אינו סותר · אמר רשב״ג מה יעשה לא מצא בתוך שלשים ומצא לאחר שלשים · אמרו לו הבא עדים אמר אין לי עדים · הבא ראייה אמר אין לי ראייה · ולאחר זמן מצא עדים ומצא ראייה הרי זו אינה כלום · יג׳ אמר רשב״ג מה יעשה לא היה יודע שיש לו עדים ומצא עדים ולא היה יודע שיש לו ראייה ומצא ראייה · אמרו לו הבא עדים · אמר אין לי עדים · הבא ראייה ואמר אין לי ראייה · ראה שהוא מתחייב ואמר קרבו איש פלוני ופלוני והעידוני או שהוציא ראיית מתוך אפונדתו הרי זו אינה כלום ·

סליק פירקא

דיני ממונות בשלשה כו' · אמר רבי זירא שמתוך שבוררו מרדף זכותו · מאי טעמא דרבי מאיר כדי שיתבררו שלשתן מדעת אחת · ומאי טעמה דרבנן לאו כולא מינך מיבחר ומיסב בה דאת בעי אלא אנא ואת מבחרין ומסבין מה דנן בעיין · וקשיא על דרבנן מת אחד לא נמצאו שלשתן מתבררין מדעת אחת ·

הלכה ב' וזה פוסל דיינו של זה כו' · כיני מתניתא וזה פוסל דיינו של זה · הא דיינו לא · ריש לקיש אמר בארכאות שבסוריא אמרו · הא בדיני תורה לא · רבי יוחנן אמר אפילו בדיני תורה · והך אמרין תרין בני נש הוה לון דין באנטוכיא אמר חד לחבריה מה דרבי יוחנן אמר מקבל עלי · שמע רבי יוחנן ומר לא כל מינה מיטרפא בעל דיניה אלא שמעין מילוהון תמן ואין הוות צורכא כתבין ומשלחין עובדא לרבנן · אמר רבי לעזר זה אומר בטיבריא · וזה אומר בציפורי שומעין לזה שא' בטיבריא · לעולם זה פוסל וזה מביא · א"ר זיר' בטפילה שנו · אמ' רבי לא והאי דמר רבי לעזר זה אומר בטיבריא וזה אומ' בציפורי באינון דהוון יתיבין בתרא משכבא מן הכא להכא ז' מילין · מן הכא להכא ט' מילין · אמר רבי יוסי ואת שמע מינה תרין בני נש הוה לון דין בטיבריה זה או' בבית דין הגדול · וזה אומר בבית דין הקטן שומעין לזה שאמר בבית דין הגדול ·

הלכה ג' וזה פוסל עדיו של זה כו' · ריש לקיש אמר כיני מתניתא עדו הא עדיו לא · ור' יוחנן אמר אפילו עדיו · דתני לעולם מוסיפין דיינים עד שיגמר הדין · והדיינין יכולין לחזור בהן · נגמר הדין אין יכולין לחזור בהן · מודה רבי יוחנן שאם אין שם אלא הן שאין יכולין לפוסלן · אמר זעירא והוא שאחר מן השוק מצטרפין לפסול עדות זה · רבי חנינה בעי ואין עד אחד זוקקו לשבועה מכל מקום · אמר רבי זעירא פסול צריך ליפסל בבית דין · קרוב אין צריך ליפסל בבית דין · אמר רבא בר מינא בשם רב שלשה מגמר דין ·

הלכה ד' נאמן עלי אבא כו' · אמר לו נאמן עלי אביך · קבל עליו בפני שנים יכול הוא לחזור בו · בפני שלשה אין יכול לחזור בו · שמואל אמר בשלא נטל מזה ונתן לזה · אבל נטל מזה ונתן לזה יכול הוא לחזור בו · רבי יוחנן וריש לקיש אמרי אפילו נטל מזה ונתן לזה יכול הוא לחזור בו · קשה במקשיה דנקוס קבל עלוי יכול לחזור בו ·

הלכה ה' היה חייב לחבירו שבועה כו' · רבי חייה בר בא אמ' כשאמר לו יאמר לי אביך ואין לי עמך עסק · אבל אם אמר לו יאמר אביך ואני מקבל עלי עילא היה רוצה להודות לו · רבי יוסי בן בן חנינה אמר ואפילו אמר יאמר לי אביך ואני מקבל עלי · לא מצינו עדות יוצא מפי קרוב ·

הלכ' ו' אילו הן הפסולין המשחק בקוביא כו' · המשחק בקוביא זה המשחק בפספסין · א' המשחק בפשפשין ואחד המשחק בקליפי אגוזים ורימוני' לעולם אין מקבלין אותו עד שישבר פספסיו או יקרע שטרותיו ויבדק ויחזרו בהן חזרה גמורה · ומפריחי יונים · אחד המפריח יונים ואחד המפריח שאר בהמה חיה ועוף אין מקבלין אותן עד שישברו פגימיו ויחזרו בהן חזרה גמורה · סוחרי שביעית · אי זהו תגר שביעית זה שיושב ובטל כל שני שבוע כיון שבא שביעית התחיל מפשט ידיו ונושא ונותן בפירות שביעית ולעולם אין מקבלין אותן עד שתגיע שביעית אחרת ויבדק ויחזור בו חזרה גמורה · תני רבי יוסי אומ' שתי שביעיות · ר' נחמיה אומ' חזרת ממון לא חזרת דברים שיאמ' להם הא לכם מאתי' זוז וחלקום לעניים מה שכנסתי מפירות עבירה · הוסיפו עליהן הרועין והחמסנין והגזלנין וכל החשודין על הממון עדותן בטילה · אמר רבי אבהו ובלבד ברועין בהמה דקה · אמר רב הונא מאן תנא מפריחי יונים רבי ליעזר דתנינן תמן מפריחי יונים פסולין מן העדות · אמ' רבי מנא קומי רבי יוסי עוד הדא דסנהדרי כרבי ליעזר · אמר ליה דברי הכל היא · הבא אמר רבי יוסי ידעין הוינן שפסול מעדות ממון מה בא להעיד · אלא כשם שפסול מעדות ממון כך פסול מעדות נפשות · ועידי החדש בעידי נפשות אינון · דתנינן זה הכלל כל עדות שאין אשה כשיר' להן אף הן אינן כשירין לה · מאן תניתה רבנין · רבנין כר' ליעזר מודין ליה ופליגי' עלוהי · ר' הונא בשם רב הונא אמר כולא כרבי ליעזר · ואתייא אילין פלוגתא כאילין פלוגתא דתני עד זומם פסול מכל עדיות שבתורה דברי רבי מאיר · אמר רבי יוסי במה דברים אמורים בזמן שנמצא זומם בעדות נפשות · אבל אם נמצא זומם בעדות ממון אין פסול אלא מאותה עדות בלבד · ותייא דרבי יוסי כרבנין ודרבי מאיר כרבי ליעזר · רבי שמעון אומר מתחילה לא היו קורין אותן אלא אוספי שביעית משרבו האנסין חזרו לקרותן סוחרי שביעית · אמ' רבי ידן אימתי בזמן שאין להן אלא היא · אבל יש לו אומנות שלא היא הרי זה כשר · היך עבידא יושב ובטל כל שני שבוע כיון שבאת שביעית התחיל פושט את ידיו ונושא ונותן בפירו' שביעי' · אם יש עמו מלאכה אחרת כשר ואם לאו פסול · אבל אם היה עסוק במלאכתו כל שני שבוע כיון שבאת שביעית התחיל מפשט את ידיו ונושא ונותן בפירות שביעית אף על פי שאין עמו מלאכה אחרת כשר · רבי בא בר זבדא רבי אבהו בשם רבי לעזר הלכה כרבי יהודה דמתניתא · איקלס רבי בא בר זבדא דמר שמועה משום דזעיר מיניה · תני רבי חייה לחומרא היך עבידא יושב ועוסק

ב במלאכתו כל שני שבוע כיון שבאת שביעית והתחיל מפשט ידיו ונשא ונותן בפירות שביעית אף על פי שיש עמו מלאכה אחרת פסול לא כרא · רבי בא בר זבדא רבי אבהו בשם רבי לעזר הלכה כרבי יהודה דמתניתין · תמן רבי בא בר זבדא דמר שמועה משום זעיר מיניה אוף הכא כן · אמר רבי יוסי בי רבי בון תמן אין מלכות אונסת · ברם הכא המלכות אונסת · בראשונה כשהיתה המלכות אונסת הורי רבי ינאי שיהו חורשין חרישה הראשונה · חד משומד הוה איעבר בשמיעתא חמתון רמיין קבעתיה אמ' לון האסטו שרה מרדה שרא לכון מירמא קבעת · א"ר יעקב בר זבדי קשיתה קומי רבי אבהו לא כן אמר זעירא ורבי יוחנן בשם רבי ינאי · רבי ירמיה רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יהוצדק נמנו בעליית בית נתזה בלוד על התורה מניין אם אמר גוי לישר' לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה חוץ מע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים יעבור ואל יהרג · הדא דתימר בינו לבין עצמו · אבל ברבים אפילו על מצוה קלה אל ישמע לו כגון פפוס ולוליינוס אחיו שנתנו להן מים בכלי זכוכית צבועה ולא קבלו מהן אמ' לא אתכוון משמדתהון אלא מגבי ארנונין · כמה הן רבים · רבנן דקיסרין אמרין עשרה דכתיב ונקדשתי בתוך בני ישראל · רבי מנא זעירא חמוניה פרי חורי חמרא בשבתא · רבי יונה ורבי יוסי הורין למפי לארשקנס בשובתא · אמר ר' מני קשיתה קומי רבי יונה אבא ולא כן אמר רבי זעירא רבי יוחנן בשם רבי ינאי רבי ירמיה רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יהוצדק נמנו בעליית בית נתזה וכו' · לא אתכוון משמדתהון אלא איתכוון מיכול פיתא חמימא · כמה הן רבים · רבנן דקיסרי אמרי עשרה דכת' ונקדשתי בתוך בני ישראל · רבי אבינא בעא רבי אמי גרים מהו שיהו מצווין על קידוש השם · אמר ליה ונקדשתי בתוך בני ישראל · ישראל מצווין על קדוש השם ואין הגרים מצווין על קדוש השם · רבי ניסי בשם רבי לעזר שבע לה כהדא לדבר הזה יסלח ״ לעבדך וגו' · ישראל מצווין על קדוש השם · ואין הגרים מצווין על קדוש השם · רבי בא בר זמינא הוה מחיט גבי חד בר נש ברומי אייתי ליה בשר נבילה אמ' ליה אכול · אמ' ליה לי נא אכיל · אמר ליה אכול דלא כן אנא קטיל לך · אמר ליה אין בעית מיקטול קטול דלי נא אכיל בשר נבילה · אמר ליה מאן מודע לך דאילו אכלתה הוינא קטלין לך · או יהודי יהודי או ארמאי ארמאי · אמר רבי מנא אילו הוה רבי בא בר זמינא שמע מיליהון דרבנן מיזל הוה בהדא טיב · בזמן זה מהו · רבי ירמיה סבר מימר בטל הדין בטלה גזירתא · רבי יוסי סבר מימר לעולם הגזירה במקומה עד שיעמוד בית דין אחר ויבטלה · ודכוותה מאימתי אדם זוכה לפירותיו בשביעית · ר' ירמיה סבר מימר משיתנם לתוך כליו · רבי יוסי סבר מימר אפילו נתונים בתוך כליו לא זכה סבר דינון דידיה ולית אינון דידיה · רבי מנא כד עאל פרוקלא בציפורי הורי מפקא נחתומיא בשוקא · רבנין דנוה הורו מיפי חמיע בפיסחא · אמר רבי יוסי בי רבי בון אני פי מלך שמור · אני פי מלך מלכי המלכין אשמור שאמר לי בסיני אנכי י״י אלהיך · ועל דברת לא יהיה לך אלהים אחרים על פני שבועת אלה' לא תשא את שם י״י אלהיך לשוא · כד כד הוה נבוא והוא גברא והן כלבא שמיהן שוין · רב יהודה בשם רב הלכה כרבי יהודה ·

הלכה ז' אילו הן הקרובין כו' · מכיון דתנינן אחיו מה צורכה למיתני אחי אביו לומר בנו וחתנו של חתן · אחי אביו מכיון דתנינן אחי אביו מה צורכה למיתני אחי אמו לומר בנו וחתנו של חתן · אחי אמו · מכיון דתנינן בעל אחותו מה צורכה למיתני בעל אחות אביו · לומ' בנו וחתנו של חתן · בעל אחות אביו · מכיון דתנינן בעל אחות אביו · מה צורכה למיתני בעל אחות אמו · לומר בנו וחתנו של חתן · בעל אחות אמו · והתנינן חורגו לבדו · · רב אמר אם חתן חמותו אסור בעל חורגתו לא כל שכן · תיפתר שיש לה בנים וחתנים ממנו · אגיסו · אית תניי תני יש לו בני' וחתני' ואית תניי תני אין לו בנים וחתנים · מאן דמר יש לו בנים וחתנים ממנה · ומאן דמ' אין לו בנים וחתנים ממקום אחר · רב נפק למיתרי משכין לרבי חייה רבה עבר בחד אתר ואשכח רבי יוחנן יתיב ומקשי תנינן חורגו לבדו · אשת חורגו כמו · בעל חורגתו כמו · אשה כבעלה ובעל כאשתו וקשת אשת חורגו כחורגו והבעל באשה · רב חסדא בעי דור שלישי מהו שיהא מותר באשת ראשון · משה מהו שיהא מות' באשת פינחס · ריש לקיש אמ' מקבלין דור שני ודור שלישי מרוחק · רבי יוחנן אמר אפילו כריחו · כהדא אגיסיה דרב הונא הוה ליה דין עם חד בר נש אמר כל מה דרב הונא אמר אנא מקבל עלי · שמע רב הונא ואמר כהדין · ידעני בשם שאמרו מלמעלן כך אמרו מלמטן · רב ירמיה בשם רב הלכה כרבי יודה ·

הלכה ח' האוהב והשונא כו' · רבי טבלי' רבי אבינא בשם רב בשבעת ימי המשתה שנו ·

הלכה ט' כיצד בודקין את העדים כו' · רבי יוסי בשם רבי יוחנן אם היה מתכוין למסור לו עדות עדותן קיימת · כיצד דנין · הדיינין יושבין והנידונין עומדין והתובע פותח בדבריו ראשון שנאמר מי בעל דברים יגש אליהם · ומניין שהמוציא מחבירו עליו הראיה · רבי קריספא בשם רבי חנניה בן גמליאל יגש אליהם · יגיש ראיותיו · רבי יוחנן בעי ביבמה מי מרדף אחר מי · ותיב רבי לעזר והכתיב ועלתה יבמתו השערה · אמר רבי יוחנן יפה לימדני רבי לעזר · רבי ברכיה ורבי חלבו רבי בא בשם רבי ינאי התובע תובע והנתבע משיב והדיין מכריע · אמ' ר' סימון צריך הדיין לשנות טענותיהן שנא' ויאמר המלך זאת אומרת זה בני החי ובנך המת וגו'

רב הונא כד הוה חמי סהדו כנותא הוה חקר · וכד הוה חמי הכן הוה מכוון · רב הונא מיקל לדיינא דאמר מקבלין עליכון חד סהיד אלא ייברון אינון · רב הונא כד הוה ידע זכו לבר נש בדינ׳ ולא הוה ידע ליה הוה פתח ליה על שם פתח פיך לאלם · רבי אבהו בשם רבי יוחנן המכמין עדיו אחורי גדר לא עשה כלום · כהדא חד בר נש אשגח למיגוס גו אריסטון אמר ליה הב לי מה דאת חייב לי אמר ליה אין · בתר דקמון אמר לית לי נא חייב לך כלום · אמר ליה אית לי סהדין · אמר ליה לא אמרית אלא כגין דלא מיערבב מגוסתך · אתא קומי רבי אמי ומר הדא דכר רבי יוחנן המכמין עדיו אחורי גדר לא עשה כלום · הלכה י׳

הוו מכניסין את השיני כו׳ · שעירים · מיעוט שעירים שנים מה תלמוד לומר שני שיהו שניהן שוין · כבשים · מיעוט כבשים שנים · מה ת״ל שני שיהו שניהן שוין מיעוט צפרים שנים · מה תלמוד לומר שתי שיהו שוות · מיעוט חצוצרות שתים מה תלמוד לומר שתי שיהו שוות · התיב רבי חגי לרבי יסא והכתי׳ ועמדו שני האנשים · מעתה מיעוט אנשים שניה מה תלמוד לומ׳ שני שיהו שוין · והכתיב לא תטה משפט גר יתום · הרי גר דן עם מי שאינו גר · יתום דן עם מי שאינו יתום אם כן למה נאמר שני · מופנה להקיש ולדון ממנו גזירה שוה · נאמר כאן שני · ונאמר להלן וישארו שני אנשים · מה להלן אנשים ולא נשים · אף כאן אנשים ולא נשים ולא קטנים · הרי למדנו שאין האשה דנה · ולא מעידה רבי יוסי בי רבי בון בשם רב יוסף נאמר כאן שני ונאמר להלן שני · מה להלן על פי שני עדי׳ · אף כאן על פי שני עדי׳ · אם כן מה ת״ל שני שלא יהא אחד עומד ואחד יושב · אחד אומר כל צורכו · ולאחד או לו קצר דבריך · אמר רבי יהודה שמעתי שאם רצה הדיין להושיב את שניהן מושיב · רבי ישמעאל אומר אומרין לו לבוש כשם שהוא לבוש או הלבישהו כשם שאת לבוש · אמר רבי בא בשם רב הונא צריכין העדים לעמוד בשעה שמעידין שנאמר ועמדו שני האנשים · רבי ירמיה בשם רבי אבהו אף הנידונין צריכין לעמוד בשעה שמקבלין דינן שנאמר אשר להם הריב לפני יי׳ · כתיב לא יומתו אבות על בנים · והלא כבר נאמר איש בחטאו יומת · מה ת״ל לא יומתו אבו׳ · על בני׳ · לא יומתו אבו׳ בעדות בני׳ ובנים לא יומתו בעדות אבות · מניין שלא יהו העדים קרובין של נידונין · ומניין שלא יהו העדים קרובין זה לזה · תגע עצמך שאם הוזמו לא מפיהן נהרגין · ומניין שלא יהו העדים קרובין של דיינין · תגע עצמך שאם הוזם אחד מהן כלום נהרג עד שיזום חבירו · אם את אומר כן לא זה נהרג על פיו · ומניין שלא יהו הדיינין קרובין זה לזה · אמרה תורה הורג על פי עדים · הורג על פי דיינין · מה עדים אין קרובין זה לזה אף דיינין אין קרובין זה לזה · אין לי אלא אבו׳ ובנים · שאר קרובין מניין · אמר רבי זעירא ובנים לרבות שאר קרובין · עד כדון כרבי עקיבה · כרבי ישמעאל מניין · תני רבי ישמעאל ושפטו העדה והצילו העדה · שלא יהא העדה לא קרובי מכה ולא קרובי מוכה · אמר רבי יוסי אם אתה אומר כן נמצאת אומר בית דין גואלי הדם · מכן שלא יהו הדיינין קרובי הנידונין · ומניין שלא יהו העדים קרובי הנידונין אמרה תורה הורג על פי עדים · הורג על פי דיינין · מה הדיינין אינן קרובי הנידונין · אף העדים לא יהו קרובי הנידונין · ומניין שלא יהו העדים קרובין זה לזה · וגע עצמך שהוזמו לא מפיהן הן נהרגין · כבשירים ולא כפסולים שנאמר אם לא יגיד ונשא עונו · את שמגיד וחבירו משלם ממון · יצא פסול שאפילו מגיד אין חבירו משלם ממון · בפני בית דין להוציא עד אחד כשאמרו לו הרי את מקובל עלינו כשנים יכול יהא חייב · תלמוד לומר ראה או ידע · את שהוא כשר להעיד עדות תורה · יצא עד אחד שאין כשר להעיד עדות תורה · שלא בפני ב״ד · אם לא יגיד ונשא עונו · את שמגיד ומשלם ממון · יצא חוץ לב״ד שאפילו מגיד אין חבירו משלם ממון · ומניין לשני עדים הוא ועד אחד הרי כאן שנים וכר׳ ישמעאל דר׳ ישמעאל אמר כל מקום שכתוב בתורה עד סתם הרי הוא בכלל שני עדים עד שיודיעך הכתוב שהוא עד אחד · אשכח תני רבי ישמעאל עד אחד מהו לחייב עליו משום שבועת ביטוי איפשר לומר אחר ראוי לצרפו ולחייבו משום שבועת עדות ואת מחייבו משום שבועת ביטוי · קרוב מהו לחייבו עליו משום שבועת ביטוי · ייבא כהדא דמר רבי בא בר שמואל שבועה שנתן פלוני לפלוני מנה נמצא שלא נתן מאחר שאין בידו לבא ואין בידו לשעבר · או כהדא אמר לו הכן שורי · אמר לו איני יודע מה אתה סח · והוא שמת או נשבר או נשבה או אבד משב׳ עד אני ואמר אמן פטור · רב אמר פטור משבועת פיקדון וחייב משבועת ביטוי · אמ׳ רבי יוחנן מאחר שמצוה להפיסו אין חייב משום שבועת ביטוי · על דעתיה דרב אינו מצוה להפיסו מפייסו על האמת ואינו מפייסו על השקר · תני רבי ישמעאל ונשא עונו · קרבן מנן ליה בית דין ילפין אגודה אגודה · מה אגודה שנאמר להלן בית דין · אף כאן בית דין · כהדא אין מקבלין עדים אלא אם כן ראו שניהן כאחת · רבי יהושע בן קרחה אומר אפילו בזה אחר זה · רבי ירמיה בשם רב מודין חכמים לרבי יהושע בן קרחה בעידי בכורה ובעידי חזקה · רבי בא בשם רבי ירמיה אף בעידי סימנין כן · מה דפשיטא בשוה אומר ראיתי שתי שערות בגבו · וזה אומר ראיתי שתי שערות בגפו · אחד אומר ראיתי שערה אחת בגבו · ואחד אומר ראיתי שערה אחת בבריסו ולא כלום כל שכן גבו ותפו · שנים אומרים ראינו שערה אחת בגבו · ושנים אומרים ראינו שער׳ אחת בבריסו רב יוסי ורב הושעיה בר רב שמי חד אמר פסול וחד אמר כשר מאן דמר פסול במעיד על חצי סימן ומאן דמ׳ כשר אני אומ׳ שבא נשרו · אחד אומר שתי שערות בגבו ואחד אומר ב׳ בבריסו · ר׳ בא אמ׳ דברי הכל כשר · א״ר חגיי ד״ה פסול · ר׳ יוסי אמ׳ במחלוקת · אמר רבי לרבי חגיי הא רבי יודן אמר דכוותי · אמר ליה ועל רביה אנא פליג כל שכן עליו · אמר רבי מנא יאות אמ׳ ר׳ חגא אילו שטר שחתום בארבעה חותמות זה מעיד על שנים וזה מעיד על שנים וקרא עליו ערער שמא כלום הוא · ואין כל חתימה צריכה שני עדים · והבא כל סימן צריך שני עדים · רבי חיננא שמע לה משום חזקה אילו אחד מעיד שאכלה שנה ראשונה שנייה ושלישית · ואחר מעיד שאכלה רביעית חמישית וששית שמא כלום הוא · ואין כל חזקה וחזקה צריכה שני עדים · והבא כל סימן וסימן צריך שני עדים כהדא אין שומעין מן העדים אלא אם כן באו שניהן כאחת · רבי נתן אומר שומעין דברי ראשון · ולכשיבוא שני שומעין את דבריו · רבי יונתן הוה יתיב מקשי איפשר אית הבא בר נש דשמע הלכה כרבי נתן · אמר ליה רבי יוסי בר חנינה הא רבי שמעון בן יקים · אמר יקום לעיל · כין סלק אמר ליה שמעית הלכה כרבי נתן · אמר ליה שמעתי מודה רבי יהושע בן קרחה לרבי נתן · אמר ליה ולהדא צורכה · אמר ליה ולא אתכון רבי יוסי בר חנינה אלא כסקא רבי שמעון בן יקים לעיל בגין דהוה אינשא רבא · רב חסדא בעי מהו לקבל עדים שלא בפני בעל דין · רבי יוסי בשם ר׳ שבתי מקבלי׳ עדי׳ שלא בפני בעל דין ועבדין ליה גזר דין · אם בא ועירע׳ עירעו קים · אדם ששלחו אחריו בית דין שלשה פעמים ולא בא · רבי יהושע בן לוי אמר מקבלין העדות בלא בעל דין ועבדין ליה גזר דין · כהדא מנא דמך ושבק ירתו לרבי יאשיה וקביל רבי לעזר סהדו דלא באפוי חמי לרבי יאשיה · ולא עוד אלא דשבק ספרים · כתב רבי לעזר לירתוי ספרים שזכת כהן ארץ ישראל אין מוציאין אותן חוצה לארץ · רבי ניסי בשם רבי לעזר אם כתב על מנת להוציא מוציא · ר׳ חייה בר בא בעא קומי רבי יסי מהו להוציא אמר ליה לעובדא את שאיל לי אמר ליה לא · ובאיש לרבי זעירא דלא אמר ליה עובדא בגין מידע מהו אמר רבי ירמיה הוה ליה דין עם חד בר נש וקבלון לשהדייא ודלא באפוי דרבי ירמיה וחזכון לרבי ירמיה והוה יתיב ומצטער איפשר מקבלין עדים בלא בעל דין · רבי הונא רבי פינחס רבי חזקיה תוקק לא עלון בפירקא כהדא יומא דחזק רבי הונא ועאל ושכח רבי ירמיה מצטער ואמר איפשר מקבלין עדים בלא בעל דין אפילו עמהן באותה העיר · אמר ליה כן חכמת דעתהן דרבנן ·

הלכה יא׳ גמרו את הדבר כו׳ · אמר רבי יוחנן כותבין את המחייב שיכתוב זכאי · רבי שמעון בן לקיש אמר המחייב כותב חייב והמזכה כותב זכאי · מתניתא פליגא על ריש לקיש מניין כשיצא לא יאמר אני מזכה וחבירי מחייבין · מה עבד לה רבי יוחנן דלא יהא מאן דהוא מימר כמה בעית מזכה לפלוני בדינא ולא שבקון לי · מאי טעמ׳ דריש לקיש · דלא ייתי חורן ויסבור דכוותיה ויימר אוף פלן הוה תמן אוף הוא טעה ·

הלכה יב׳ כל זמן שהוא מביא ראיה כו׳ · אמר רבי אושעיה תמן שאיפשר להן להוסיף דמין אילו כנגד אילו · ברם הכא אי איפשר להן להוסיף · רבי יוחנן וריש לקיש תריהון מרין אפי׳ הכא איפשר להן להוסיף ·

הלכה יג׳ אמ׳ רבן שמעון בן גמליאל כו׳ · רבי יוחנן בשם רב הושעיה תלתא אמורין חד אמר כל זמן שמביא ראייה סותר את הדין · וחד אמר הביא בתוך שלשים סותר לאחר שלשים אינו סותר · וחד אמ׳ לעולם אין סותר עד שיביא ראיה שלא היה יודע בה כל עיקר · והתנינן אמר רבן שמעון בן גמליאל מה יעשה לא היה יודע שיש לו עדים ומצא עדים שיש לו ראיה ומצא ראיה כו׳ · רבי לא ורבי זירא חד אמר עד שיבטל ראיותיו · וחד אמר עד שיספור בראיותיו · רבי לוי הוה ליה דין עם חד בר נש על עסק בתים והוון דיינין קומי רבי לעזר · לאחר גמר דין הביא ראייה · שאל לר׳ יוחנן אמר ליה כל זמן שמביא ראייה סותר הדין · רבי אבמביס הוה ליה דין עם חד בר נש על עיסק ריחייא והוון אידיינין קומי רבי לעזר · לאחר גמר דין הביא עדים · שאל לרבי יוחנן · אמר ליה אריין את לזו כל זמן שמביא ראיה סותר את הדין · ולמה תרין עובדין · רבי לוי לא איתעבד ליה גזר דין · רבי אבמביס איתעביד ליה גזר דין · אשר הדיינין מהו שיהא צריך בית דין · רבי הושעיה בשם שמואל רב בניי בשם שמואל חד אמר יתקיים או בכתב ידי עדים או בכתב ידי הדיינים וחד אמר אפילו בכתב אחד וכדיין אחד:

הדרן עלך דיני ממונות

אחד דיני ממונות וא׳ דיני נפשות בדרישה ובחקירה שנאמ׳ משפט אחד יהיה לכם · מה בין דיני ממונות לדיני נפשות · דיני ממונות בשלשה ודיני נפשות בעשרים ושלשה · דיני ממונות פותחין בין לזכות בין לחובה · ודיני נפשו׳ פותחין לזכות · ואין פותחין לחובה · ב׳ דיני ממונות מטין על פי עד אח׳ בין לזכות בין לחובה · ודיני נפשות מטין על פי עד אחד לזכות ועל פי שנים לחוב׳ · ג׳ דיני ממונות מחזירין בין לזכות בין לחובה · ודיני נפשו׳ מחזירין

לזכות ואין מחזירין לחובה · ד׳ דיני ממונות הכל מלמדין זכות וחובה · ודיני נפשות הכל מלמדין זכות ואין הכל מלמדין חובה׳ ה׳ דיני ממונות המלמד זכות מלמד חובה והמלמד חובה מלמד זכות · ודיני נפשות המלמד חובה מלמד זכות · אבל המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד חובה׳ ו׳ דיני ממונות דנין ביום וגומרין בלילה׳ ודיני נפשות דנין ביום וגומרין ביום · ז׳ דיני ממונות גומרין בו ביום בין לזכות בין לחובה · ודיני נפשות גומרין בו ביום לזכות וביום של אחריו לחובה · לפיכך אין דנין לא בערב שבת ולא בערב יום טוב · ח׳ דיני ממונות והטהרו׳ והטמאות מתחילין מן הגדול · ודיני נפשות מתחילין מן הצד · הכל כשירין לדון דיני ממונות ואין הכל כשירין לדון דיני נפשות אלא כהנים ולוים וישראלי׳ המשיאין לכהונה · ט׳ סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה כדי שיהו רואין זה את זה · ושני סופרי דיינין עומדין לפניהן אחד מימין ואחד משמאל וכותבין דברי מזכין ודברי מחייבין · רבי יהודה אומר שלשה היו אחד כותב דברי מחייבין ואחד כותב דברי מזכין · והשלישי כותב דברי מזכין ודברי מחייבין · י׳ ושלש שורות של תלמידי חכמי׳ יושבין לפניהן וכל אח׳ ואחד מכיר את מקומו · צרכו לסמוך סומכין מן הראשונה · אחד מן השנייה בא לו לראשונה ואחד מן השלישית בא לו לשנייה · ובוררין להן עוד אחד מן הקהל ומושיבין אותו בשלישית ולא היה יושב במקומו של ראשון אלא יושב במקום שהוא ראוי לו · יא׳ כיצד מאיימין על עידי נפשות היו מכניסין אותן ומאיימין עליהן שמא תאמרו מאומד ומשמועה עד מפי עד מפי אדם נאמן שמענו או שמא שאין אתם יודעין שסופנו לבדוק אתכם בדרישה ובחקיר׳ הוי יודעין שלא כדיני ממונו׳ דיני נפשות · דיני ממונות אדם נותן ממון ומתכפר לו · ודיני נפשות דמו ודם זרעיותיו תלויין בו עד סוף כל הדורות שכן מצינו בקין כשהרג את הבל נאמר בו קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה · אינו אומר דם אחיך אלא דמי אחיך · דמו ודם זרעיותיו · דבר אחר דמי אחיך שהיה דמו מושלך על העצים ועל האבנים · יב׳ לפיכך נברא אדם יחידי בעולם ללמד שכל המאבד נפש אחת מעלין עליו כאילו איבד עולם מלא · וכל המקיים נפש אחת כאילו קיים עולם מלא · ומפני שלום הבריות שלא יאמר אדם לחבירו אבא גדול מאביך · ושלא יהו המינין אומר רשויו׳ הרבה יש בשמים · יג׳ להגיד גדולתו של מלך מלכי המלכי׳ ברוך הוא שאדם טובע כמה מטבע׳ בחותם אחד וכולן דומי׳ זה לזה · ומלך מלכי המלכי׳ הקב״ה טבע את כל אד׳ בחותמו של אדם הראשון ואין א׳ מהן דומה לחבירו לפיכך כל אחד ואחד חייב לומ׳ בשבילי נברא העולם · יד׳ שמא תאמרו מה לנו ולצרה הזאת והלא כבר נאמ׳ והו׳ עד או ראה או ידע וגו׳ · ושמא תאמרו מה לנו לחוב בדמו של זה והלא כבר נאמר ובאבד רשעים רינה׃

סליק פירקא

אחד דיני ממונו׳ כו׳ · אמר רבי יוחנן בשביל לחוס על ממון ישראל אמרו האך אתה יודע שזה חייב לזה · רבי חייה בר בא בעא קומי רבי יוסי הך עבדין עובדא אמ׳ ליה כרבי יוחנן דרבי יוחנן אמר בשביל לחוס על ממון ישראל אמרו האך אתה יודע שזה חייב לזה׳ זעיר בר חיננא בשם רבי חנינה ורב יהודה חד אמר ודרשת וחקרת ושאלת היטב · וחד אמר צדק צדק תרדוף · הא כיצד אם את רואה הדין שיוצא לאמיתו חקריה׳ ואם לאו צדקיהו׳ · רב הונא כד הוה חמי שהדין מבחנה הוה חקר · וכד הוה חמי הבין הבין הוה מבחן · כיצד פותחין לזכות אומרין איפשר שזה הרג את הנפש · אמר רבי יוסי אין כיני אמר אחד מן העדים יש לי ללמד עליו זכות ובא חבירו וסייעו ◆ ויש כאן סיוע · אם אומר את כן לא נמצאת חב לדיינים · ויש עדים לשקרן׳ אמר רבי יוחנן כל שאינו יודע לדון את השרץ לטהרו ולטמאו ק׳ פעמים אין יכול לפתוח בזכות · כיצד דנין השרץ · אמר רבי ינאי מה אם הנחש שממית טהור · עכבר שאין ממית אינו דין להיות טהור׳ או חילוף עכבר שאין ממית טמא נחש שממית אינו דין להיות טמא · התיב רבי פינחס הרי עקרב ממית והרי הוא טהור׳ אשכחת תני אמר הוא נחש הוא עקרב · אמר רבי תלמיד ותיק היה לרבי והיה מטהר את השרץ ומטמאו מאה פעמים · אמרין ההוא תלמידא לא הוה ידע מורייה׳ אמר רבי יעקב בר דסאיי ההוא תלמידא קטוע מטורא דסיני הוה · הלכה ב׳ דיני ממונות מטין כו׳ · אמר רבי ינאי אילו ניתנה התורה חתוכה לא היתה לרגל עמידה · מה טעם וידבר יי׳ אל משה · אמ׳ לפניו רבונו של עולם הודיעני האך היא ההלכ׳ · אמר לו אחרי רבים להטות רבו המזכין זכו · רבו המחייבין חייבו · כדי שתהא התור׳ נדרשת מ״ט פנים טמא ומ״ט פנים טהור מניין ודג״לו׳ וכן הוא אומר אמרות יי׳ אמרות טהורות כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים · ואומר מישרים אהבוך׳ הלכה ג׳ דיני ממונות מחזיר׳ בין לזכות בין לחובה כו׳ · הרי שיצא מבית דין זכאי ומצאו לו חובה שומע אני שיחזירוהו תלמוד לומ׳ צדיק אל תהרג · הרי שיצא מבית דין חייב ומצאו לו זכות שומע אני שלא יחזירוהו תלמוד לומר ונקי אל תהרג · יכול אם צדיק בדינך יצדק בדיני · תלמוד לומר כי לא אצדיק רשע׳ אמר רבי יצחק אמר לי רבי יוסי לא שנייא אלא אפילו נודמה בטעות מחזירין אותו · הלכה ד׳ דיני ממונות הכל מלמדין זכות וחובה כו׳ · רבי מי בעא קומי רבי יוחנן אפילו נואף ונואפת · אמ׳ ליה איתקלף מרקעך׳ הלכה ה׳ דיני ממונה המלמד זכות כו׳ · רבי אמר ובלבד שלא יהו מחסרין לומר איש פלוני אהה זכאי ואתה חייב׳ אבל אם היו מחסרין במשא ומתן לא מרא · רבי יוסי בן חנינה אמר אפילו מחסרין במשא ומתן׳ הלכה ו׳ דיני ממונות דנין ביום כו׳ · מנלן ושפטו את העם בכל עת · ואית קרי לשעבר׳ אמר רב שמואל בר רב יצחק מיני מתניתא שאם טעו ודנו בלילה שדינם דין׳ תלמוד לומר ושפטו את העם בכל עת · אם הא אמירה׳ הלכה ז׳ דיני ממונות גומרין בו ביום כו׳ · תני העד אין מלמד לא זכות ולא חובה׳ מנלן שנאמר ועד לא יענה בנפש למות · ומניין שאף הוא אין מלמד לא זכות ולא חובה תלמוד לומ׳ והוא לא יענה בנפש למות · ריש לקיש אמר פעמ׳ שאדם רואה את עצמו מדמם ומפליג דבריו שלא ימות · ומניין שצריכין שני ימים סמוכין זה לזה · רבי חזקיה רבי אחי בשם רבי אבהו אסור לדון דיני ממונות בערב שבת · והדא מתניתא פליגא לפיכך אין דנין לא בערב שבת ולא בערב יום טוב דיני נפשות · הא דיני ממונות דנין · ותני רבי חייה בן דנין דיני ממונות בערב שבת ואין דנין דיני נפשות בערב שבת · אמר כאן להלכה · כאן למעשה · ידונו אותו בערב שבת ויגמר דינו בשבת ויהרג למוצאי שבת · אם אומר את כן נמצא דינו משתקע׳ ריש לקיש בעי ידונו אותו בשבת ויגמר דינו בשבת ויהרג בשבת · מה אם עבודה שדוחה שבת רציחת מצוה דוחה אותה שנאמר מעם מזבחי תקחנו למות · שבת שהעבודה דוחה אותה אין דין שתהא רציחת מצוה דוחה אותה · רבי לא בשם רבי ינאי מיכן לבתי דינין שלא יהו דנין בשבת · מאי טעמא נאמר כאן בכל מושבותיכם ונאמר להלן והיו אלה לכם לחוקת משפט לדורותיכם בכל מושבותיכם · מה להלן בבית דין והכתוב מדבר · אף כאן בבית דין והכתוב מדבר · הלכה ח׳ דיני ממונות והטהרות והטמאות כו׳ רבי אומר לא תענה על ריב · רב כתיב שלא תענה אחר הרב אלא קודם לרב · רבי יוסי בן חנינה אמר לא תענה על ריב רב כתיב שלא תענה קודם לרב אלא אחר הרב · רב אמר לא תענה אפילו אחר מאה דברי רבי פינחס · רבי חלקיה בשם רבי סימון איתפלגון רבי יוחנן וריש לקיש חד אמר דינינו מדיניהן׳ וחד אמר אין דינינו מדיניהן · מאן דמר דינינו מדיניהן ניחא · מאן דמר אין דינינו מדיניהן מה מקיים ויאמר יהוד׳ · האמ׳ ממוכן ראו דברי יהוד׳ · ראו דברי ממוכן׳ ומניין שמתחילין בדיני נפשות מן הצד · תנא שמואל הזקן קומי ר׳ אחא ויאמ׳ דוד לאנשיו חגרו איש חרבו׳ ואח״כ ישבו בדין על נבל · רבי תימ׳ בר פפיים בשם רב הושע׳ אף בפסול משפח׳ מתחילין מן הצד · הכל כשירין לדון דיני ממונו׳ · ר׳ יהוד׳ אומ׳ אפי׳ ממזירין׳ ר יהודה אומ׳ אין מדקדקין ביין נסך׳ הלכה ט׳ סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה כו׳ · כתיב לא תטה משפט אביונך בריבו · בריבו אי אתה מטה · אבל אתה מטה בדינו של שור · רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן ובלבד בדברים שבין דיני ממונות לדיני נפשות · כמה אינון · אנן תנינן תשע · תני רבי חייה חד עשר · הה דיני תרתי אוהרנייתא · הסריס וכל מי שלא ראה לו בנים כשר לדון דיני ממונות ולא דיני נפשות · רבי אבהו בשם רבי יוחנן אף פחות מבן עשרים ושלא הביא שתי שערות כשר בדיני ממונו׳ ולא בדיני נפשות · ויושב בדינו של שור׳ רבי יוסי בן חנינה אמר תלת עשרה׳ והא דינון תרתין אוהרנייתא׳ דנין שני דיני ממונות ביום אחד · ואין דנין שני דיני נפשות ביום אחד׳ אמר רבי אבין ואפילו נואף ונואפת · הלכה י׳ שלש שורות של תלמידי חכמים כו׳ · רבי בא בר יסא בשם רבי יוחנן נאמר כאן עדה · ונאמ׳ להלן עדה · מיתי לה רב ממתנית׳ · מתניתא אמר׳ הוי זנב לאריו׳ ולא ראש לשועלים · מתלא אמר הוי ראש לשועלים ולא זנב לאריות׳ דתמינן צרכו לסמוך סומכין מראשונה׳ הלכה יא׳ כיצד מאיימין כו׳ · כיצד מאומד לא תאמרו ראינוהו רודף אחריו וסייף בידו · נכנס לחורבה אחריו נכנסנו אחריו ומצאנוהו הרוג · ראינוהו יוצא והסייף מטפטפת דם׳ אמר רבי שמעון בן שטח אראה בנחמ׳ אם לא ראיתי רודף אחר אחר נכנס לחורב׳ נכנסתי אחריו ומצאתיו הרוג וזה יוצא וסייף מנטף דם אמרתי לו אראה בנחמ׳ שזה הרגו אבל מה אעשה שאין דמך מסור בידי אלא היודע מחשבות יפרע מאותו האיש · לא הספיק לצאת משם עד שהכישו נחש ומת׳ הלכה יב׳ לפיכך נברא אדם כו׳ · אדם נברא יחידי בעולם מפני המשפחות שלא יהו מתגרות זו בזו · והלא דברי׳ ק״ו ומה אם בזמן שהן בני אב אחד מתגרות זו בזו ׳אילו היו בני שנים על אחת כמה וכמה · דבר אחר שלא יהו הצדיקים אומרים אנו בני צדיק ואתם בני רשעים · הלכה יג׳ להגיד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא כו׳ · להגיד גדולת מלך מלכי המלכים שמחותם אחד טבע כל החותמות ואין אחד מהן דומה לחבירו שנאמר תתהפך כחומר חותם · ומפני מה שינה פרצופותיהן שלא יהא אדם קופץ והולך לאשת חבירו או לשדה חבירו · תני בשם רבי מאיר שלשה דברים שינה הקדוש ברוך הוא בבני אדם ·

מראה פנים · ודעת · וקול · מראה ודעת מפני הגזלנין · וקול מפני הערוה · אמר רבי יצחק אפילו תינתא או חיתנא לא דמיא לחבירתה · אדם נברא בערב שבת כדי שיכנס תחילה למצוה · דבר אחר למה נברא באחרונ׳ · משל למלך שעשה סעודה כשהתקין הסעודה מזמן האורחין · כך חכמות בנתה ביתה זה הקדוש ברוך הוא שבנה את העולם בחכמה שנאמר״ בחכמה יסד ארץ וגו׳ · חצבה עמודיה שבעה · אילו שבעת ימי בראשית · שבחה טבחה מסכה יינה · אילו ימים ונהרות וכל צרכי העולם · מי פתי יסור הנה · זה אדם וחוה · הלכה יד׳ שמא תאמרו מה לנו ולצרה כו׳ · כתיב ויעבר הרינה במחנה · מה הרינה הרינה · וכן הוא אומר בצאת לפני החלוץ וגו׳ · ללמדך שאף מפלת הרשעים אינה שמחה לפני המקום :

הדרן עלך אחד דיני ממונות

היו בודקין אותו בשבע חקירות באי זו שבוע באי זו שנה באי זה חודש בכמה בחודש באי זה יום באי זו שעה · באי זה מקום · רבי יוסי אומר באי זה יום באי זו שעה באי זה מקום מכירין אתם אותו והתריתם בו · העובד עבודה זרה את מה עבד ובמה עבד · ב׳ כל המרבה בבדיקות ה״ז משובח · מעשה ובדק בן זכאי בעוקצי תאנים · ומה בין חקירות לבדיקות · אלא שבחקירות אמר אחד איני יודע עדותן בטילה · בדיקות אמר אחד איני יודע ואפי׳ שנים אומרי׳ אין אנו יודעין עדותן קיימת · אחד חקירות ואחד בדיקות בזמן שהן מכחישין זה את זה עדותן בטילה · ג׳ אחד אומר בשנים בחודש ואחד אומר בשלשה עדותן קיימת שזה ידע בעיבורו של חודש וזה לא ידע · אחד אומר בשלשה ואחד אומר בחמשה עדותן בטילה · אחד אומר בשתי שעות ואחד אומר בשלש עדותן קיימת אחד אומר בשלש ואחד אומר בחמש עדותן בטילה · רבי יהודה אומר קיימת · אחד אומר בחמש ואחד אומר בשבע עדותן בטילה שבחמש חמה במזרח ובשבע חמה במערב · ד׳ היו מכניסין את השני ובודקין אותו נמצאו דבריהן מכוונין פותחין לזכות · אמר אחד מן העדים יש לי ללמד עליו זכות או אחד מן התלמידים יש לי ללמד עליו חובה משתקין אותו · אמר אחד מן התלמידים יש לי ללמד עליו זכות מעלין ומושיבין אותו עמהן ולא היה יורד משם כל היום אם יש ממש בדבריו שומעין לו · אפילו הוא אמר יש לי ללמד על עצמי זכות שומעין לו ובלבד שיהא ממש בדבריו · ה׳ אם מצאו לו זכות פטרוהו · ואם לאו מעבירין דינו למחר · ומזדווגי׳ זוגות זוגות ממעטין במאכל ולא היו שותין יין כל היום ונושאין ונותנין בדבר כל הלילה ולמחרת משכימין ובאין המזכה אומר אני הוא המזכה ומזכה אני במקומי · והמחייב אומר אני הוא המחייב ומחייב אני במקומי · המלמד חובה מלמד זכות · אבל המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד חובה ואם טעו בדבר סופרי הדיינין מזכירין אותן · ו׳ אם מצאו לו זכות פטרוהו ואם לאו עומדים על המנין שנים עשר מזכין ואחד עשר מחייבין זכאי · שנים עשר מחייבין ואחד עשר מזכין ואפילו עשרים ושנים מזכין או מחייבין ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינים · ז עד כמה מוסיפין שנים שנים עד ע׳ ואחד · שלשים וששה מזכין ושלשים וחמשה מחייבין זכאי · שלשים וששה מחייבין ושלשים וחמש׳ מזכין דנין אילו כנגד אילו עד שיראה אחד מן המחייבין את דברי המזכים :

סליק פירקא

היו בודקין אותו בשבע חקירות כו׳ · ולא תנינן באי זה יובל שאין הדבר מצוי · אשכח תני רבי שמעון בן יוחי אומר אף באי זה היובל · וקימונה כהוא דעאל וכהוא דנפק · מניין לשבע חקירות · תנא שמואל הזקן קומי רבי אחא ודרשת וחקרת ושאלת היטב והנה אמת נכון · אמ׳ ליה לא תהא קרא ראויל אלא ודרשת וחקרת ושאלת״ היטב · והגד לך ושמעת ושאלת היטב · היטב היטב לגזירה שוה · ליתן כל אחת ואחת שמועה שאלה דרישה וחקירה · רבי יצחק מקשי לה והון תפיסין בחד ליסטים דשבריא אמרין כדין קטל כדין קטל · ומניין לזה שבע חקירות · איסי אמ׳ כל זמן שאלו העדי׳ יכולין להזדמם על אותה עדות אין ההורג נהרג · מכירין אתם אותו מה היה גוי היה או ישראל היה · נישמעינה מהדא דמר רבי יוחנן נהרג מסיבריא לציפורי חזק׳ שישראל היה · והתריתם בו · מניין להתרייה · רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן ואיש אשר יקח את אחותו · חסד הוא · א״ר בנין קין נשא אחותו והבל נשא אחותו · חסד עשיתי עם הראשוני׳ שיבנ׳ עולם מהן · כי אמרתי עולם חסד יבנה · תני רבי שמעון בן יוחי אומר על פי שנים עדים יומת המת · המת מת · אלא להודיעו באי זו מיתה מת · תני רבי יהודה בי רבי אלעאי אומר וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה שיערימהו באי זו מיתה מת · היתה מיתתו בתמורה והתרו בו בסקילה · יכול מאחר אילו והוא יודע שמיתתו בתמורה לא הוה עבד הדא מילתא · היתה מיתתו בסקילה והתרוהו בתמורה על דעתיה דרבי יודן בי רבי אילעאי שיערימהו באי זו מיתה מת · היו מתרין בו ושותק · מתרין בו ומרכין בראשו אע״פ שאמר יודע אני פטור · עד שיאמר על מנת כן אני עושה · ראוהו שופך דם אמרו לו הוי יודע שבן ברית הוא והתור׳ אמר׳ שופך דם האדם באדם דמו ישפך אע״פ שאמר יודע אני פטור עד שיאמר על מנת כן אני עושה · ראוהו מחלל שבת אמרו לו הוי יודע שהוא שבת והתורה אמרה מחלליה מות יומת · אף על פי שאמר יודע אני פטור עד שיאמר על מנת כן אני עושה · רבי חייה בר גמדא שאל מקושש משום מאי מיחייב משום תולש או משום קוצר · נישמעינה מהדא ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו מלמד שמצאוהו תולש עצים מן הקרקע · ר׳ חייה בר גמדא שאל מקושש בכמה הוא מיתתו בסקילה · נישמעינה מהדא יודעין היו שמקושש חייב מית׳ ולא היו יודעין בכמה היתה מיתתו · אשכח תני ר׳ חייה הוצא את המקלל מחוץ למחנ׳ כו׳ . היתה מיתתו בסקילה · את מה עבד · לפעור או למרקולים · במה עבדה בעבודתה עבודה או בעבודת גבוה · נישמעינה מהדא מעשה שבאו שנים ואמרו ראינו זה עובד ע״ז ואין אנו יודעין פעור היה או מרקולים היה דנין אותו כשתיהן ובאי זו מדכה פוטרין אותו · הלכה ב׳ כל המרבה בבדיק׳ כו׳ · במה לקטן בעוקציהן לקטן · במה אכלן בגלעיניהן · תמן תנינן מי שהוו ב׳ כיתי עדים מעידים אילו מעידין שנזר שתים ואילו מעידין שנזר חמש ב״ש אומרים נחלקה עדותן אין כאן נזירות · וב״ה אומרים יש בכלל חמש שתים · ויהא נזיר שתי׳ · רב אמ׳ בכלל נחלקו · אבל בפרט כל עמא מודו נחלקה העדות · ור׳ יוחנן אמ׳ במנינה נחלקו אבל בכלל כל עמא מודו שיש בכלל חמש שתי׳ · הדינו בכלל והדינו מונה · כלל אהן אמר תרתי ואהן אמר חמש · מונה אהן אמ׳ חדא תרתי · ואהן אמר תלת ארבעי · רב אמר הכחש עדות בתוך עדות לא בטלה העדות · ורבי יוחנן אמר הכחש עדות בתוך עדות בטלה העדות · דברי הכל הכחש עדות לאחר עדות לא בטלה העדות · חיליה דרבי יוחנן מהדא דמר רבי בא בר חייה בשם ר׳ יוחנן החזק המונה זה אומר מן הכיס מנה וזה אומר מן הצרור מנה הכח׳ש עדו׳ בתוך עדו׳ אוף רב מודה שבטלה העדו׳ · מה פליגין כשהיו שתי כיתי עדים · אחת אומרת מן הכיס מנה ואחת אומרת מצרור מנה הכחש עדות בתוך עדות בטלה עדות · וכרב לא בטלה עדות · אחת אומרת לתוך חיקו מנה · ואחת אומרת לתוך פונדתו מנה דברי הכל הכחש עדו׳ בתוך עדות לא בטלה העדות · אחד אומר בסייף הרגו ואחד אומ׳ במקל הרגו הכחש עדות בתוך עדות אוף רב מודה שבטלה העדות · מה פליגין כשהיו שתי כיתי עד׳ אחת אומרת בסייף ואחת אומרת במקל הכחש עדות בתוך עדות בטלה עדות · וכרב לא בטלה עדות · אחת אומרת לצפון נטה · ואחת אומרת לדרום פנה דברי הכל הכחש עדות לאחר עדות לא בטלה העדות · חיליה דרב מהדא דתנינן תמן רבי יודן ור״ש אומר הואיל והן הן מודות שאינו קיים ינשאו · הלא שמע דמר ר׳ לעזר מודה רבי יהודה ור״ש בעדי׳ · מה בין עד׳ ומה בין צרה · לא עשו דברי צרה כמכחיש׳ כלום · אמר רבי יוחנן אין אמרה רבי לעזר מיני שמעה ואמרה · מתניתא פליגא על רב אחד חקיר׳ ואחד בדיקות בזמן שמכחישין זה לזה עדותן בטילה מה עבד לה רב · אמר רבי מנא פתר לה רב עד בעד · אמר רבי אבין אפילו יפתר בת בבת שמיא הוא לדיני נפשות דכתיב צדק צדק תרדוף · הלכה ג׳ אחד אומר בשנים בחודש כו׳ · עד חמן רבי יסא בשם רבי יוחנן עד רוב החודש · אמר רבי יוחנן כגון העירנין הללו · וחכמים אומרים אין כלום · ואמר רבי יסא כגון אנא דמן יומוי לא צלית מוספא מן דלא ידע איסת ירחא · רבי מאיר אומר משש שעות ולמעלן מכחישין · רבי יהודה אומר משבע שעות ולמעלה דברי תורה · מאי טעמא דרבי מאיר אך ביום הראשון זה חמש׳ עשר · יכול משתחשך תלמוד לומר אך חלק · הא כיצד תן לו שעה אחת קודם שקיעת החמה · מאי טעמ׳ דרבי יהודה אך ביום הראשון זה ארבעה עשר · יכול כל היום תלמוד לומר אך חלק · חציו לחמץ וחציו למצה · מחלפה שיטת רבי מאיר · תמן אמר אך לרבות · וכא אמר אך למעט · אמר רבי שמואל בר אבודמי מיעט שאינו מחמץ · רבי מאיר אומר לא תאכל עליו חמץ על אכילתו · רבי יהודה אומר לא תאכל עליו חמץ על עשייתו · רבי יודן אית ליה עשה ולא תעשה על אכילתו · עשה ולא תעשה על ביעורו · עשה על אכילתו שבעת ימים תאכל עליו מצות · לא חמץ · כל לא תעש׳ שבא מכח עשה עשה הוא · ולא תעשה על אכילתו לא תאכל חמץ · עשה על ביעורו שבעת ימי׳ תשביתו שאור מבתיכם · לא תעש׳ על ביעורו שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם · הא רבי מאיר אמר מששה שעות ולמעלה מכחישין · ששית אסורה משום גדר · חמישית למה משום גדר · ויש גדר לגדר · אלא חמישית מתחלפת בשביעית · מחלפה שיטת רבי יהודה · תמן אמר אין חמישית מתחלפת בשביעית · וכא אמר חמישית מתחלפת בשביעית · אמר רבי יוסי תמן הדבר מסור לנשים והן עצילות · הכא הדבר מסור לבית דין והן זריזין · אמר רבי יוסי בי רבי בון תמן תחילת חמישית סוף שביעית · הכא סוף חמישית תחילת שביעית · ותני כן תחילת חמש חמה במזרח וסוף שבע חמה במערב · לעולם אין חמה נוטה למערב אלא בסוף שבע · הלכה ד׳ היו מכניסין את השני כו׳ · תני אם מצאו לו זכות פטרוהו ואם לאו מעבירין דינו ומזדווגין

זתו' וממעטי' במאכל ולא היו שותין יין ונושאין ונותנ' כל הלילה ולמחר משכימין ובאין והוני כניסות מחזרין אחריהן ואומ' איש פלו' מחייב הייתי ומחייב אני מזכה הייתי ומזכה אני מחייב הייתי ומזכה אני שומעין לו. מזכה הייתי ומחייב אני למד תחילה. תני טעה אחד מן הדיינין אם היה מזכה סופרי הדיינין מזכירין אותו. אם היה מחייב א"ל למד התחילה. א"ר לא מפני מה כותבין דברי המזכה כפני המחייב שמא תיטרף דעתו ואין חליף מילא ימרין ליה הדא אמרת הדא לא אמרת צריכה שני עדים. נמצא דינו משתקע. רבי יוסי בי רבי בון אמר מפני המזכה.

הלכה ה' אם מצאו לו זכות פטרוהו כו'. תני אחד מן העדים שאמר יש לי ללמד עליו זכות ובא חבירו וסייעו ובא חבירו וסייעו את מי ממנין לראשון לשני לשניהן. נישמעינה מהדא דרבי יוחנן והוא שנודכה כפי עצמו אין משיבין אותו דיין. הרי שנודכה כפי עצמו ונמצא עד ודיין לא מצינו עד נעשה דיין. אמר בדיני ממונות נזדקן הדין. והגדול שבדיינין אומר נזדקן הדין.

הלכה ז' עד כמה מוסיפין כו'. תני למה מוסיפין דיינין שאם היו שנים מן הראשונים מזכין ואחד מן האחרונים ליגמר הדין בשלשה. אמר רבי לא מכיון שנראה דינו ליגמר בארבעה אין גומרין אותו בשלשה. אמר רבי יוסי והשמע מינה שלשה שדנו וזכה אחד מהן חותמין בשנים וכותבין אף על פי שחתמו בשנים בשלשה דננו. אמר ר' חגיי מתניתא אמרה כן הדיינין חותמין בו מלמטה או העדים ולמדין מדת הדין מפרו וכול. אשכח תני הוא למד מדת הדין כפרו וכול לא ראה רבי יוחנן אמר זכאי. ריש לקיש אמר חייב אמר לי' רבי יוחנן והלא זכאי הוא. ולמה דנין אילו כנגד אילו שלא ייראו דין זה יוצא מעמעם:

הדרן עלך היו בודקין אותו

נגמר הדין מוציאין אותו לסוקלו ובית הסקילה היה חוץ לב"ד שנאמ' הוצא את המקלל אל מחוץ למחנה. ואחד עומד על פתח בית דין והסודרי' בידו והסוס רחוק ממנו כדי שיהא רואהו. אמ' אחד יש לי ללמד עליו זכות הלה מניף בסודרין והסוס רץ ומעמידו אפי' הוא אמר יש לי ללמד על עצמי זכות מחזירין אותו אפי' ארבעה וחמשה פעמים ובלבד שיהא ממש בדבריו: ב' אם מצאו לו זכות פטרוהו ואם לאו יוצא ליסקל. והכרוז יוצא לפניו איש פלוני בן פלוני יוצא ליסקל על שעבר עבירה פלונית. ופלוני ופלוני עדיו. וכל מי שהוא יודע לו זכות יבוא וילמד. ג' רחוק מבית הסקילה עשר אמות אומר לו התודה שכן דרך כל המומתין מתודין שכל המתודה יש לו חלק לעולם הבא שכן מצינו בעכן שאמר לו יהושע בני שים נא כבוד לי"י אלהי ישר' ותן לו תודה והגד נא לי מה עשית אל תכחד ממני. ויען עכן את יהושע ויאמר אמנה אנכי חטאתי לי"י אלהי ישראל וכזאת וכזאת עשיתי. ומניין שנתכפר לו וידויו שנ' ויאמ' יהושע מה עכרתנו יעכרך י"י היום הזה. היום הזה אתה עכור ואין אתה עכור לעתיד לבוא. ד' ואם אינו יודע להתודות אומרין לו אמור תהא מיתתי כפרה על כל עונותי. ר' יהודה אומ' אם יודע הוא שהוא מוזם יאמ' תהא מיתתי כפרה על כל עונותי חוץ מן העון הזה. אמרו לו א"כ יהו כל אדם אומ' כן כדי לנקו' את עצמו. ה' רחוק מבית הסקילה ארבע אמות היו מפשיטין את בגדיו. והאיש מכסין אותו מלפניו והאשה מלפניה ומאחריה דברי רבי יהודה וחכמים אומרים האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה. ו' בית הסקילה היה גבוה שתי קומות ואחד מן העדים דוחפו על מתניו. נהפך על לבו הופכו על מתניו ואם מת יצא. ואם לאו נוטל את האבן ונותנה על לבו ואם מת בה יצא. ואם לאו העד השני נוטל את האבן ונותנה על לבו אם מת בה יצא ואם לאו רגימתו בכל ישראל שנאמר יד העדים תהיה בו בראשונה להמיתו ויד כל העם באחרונה וגו'. ז' כל הנסקלין נתלין דברי רבי ליעזר וחכמים אומרים אינו נתלה אלא המגדף והעובד ע"ז. האיש תולין אותו פניו כלפי העם והאשה פניה כלפי העץ דברי רבי ליעזר וחכמים אומ' האיש נתלה ואין האשה נתלית. ח' א"ר אליעזר מעשה בשמעון בן שטח שתלה נשים באשקלון. אמרו לו שמונים נשים תלה ואין דנין שנים ביום אחד. ט' כיצד תולין אותו משקעין את הקורה בארץ והעץ יוצא ממנה ומקיף שתי ידיו זו לזו ותולה אותו. רבי יוסי אומ' קורה מטה על הכותל ותולה בה כדרך שהטבחין עושין תולין ומתירין אותו מיד ואם לן עוברין בלא תעשה שנאמ' לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא כי קללת אלהים תלוי כלומר מפני מה זה תלוי מפני שקלל את השם ונמצא שם שמים מתחלל. י' אמר רבי מאיר בזמן שאדם מצטער שכינה מה הלשון אומרת קלני מראשי קלני מזרועי אם כך אמר הכתוב מצטער אני על דמן של רשעים ק"ו על דמן של צדיקים שנשפך. י"א ולא זו בלבד אלא כל המלין את מתו עובר בלא תעשה. הלינו לכבודו להביא לו ארון ותכריכין אינו עובר עליו בלא תעשה. ולא היו קוברין אותן בקברות אבותיהן. אלא שני קברות היו מתוקנין לבית דין אחד לנסקלין ולנשרפין ואחד לנהרגין ולנחנקין. י"ב נתאכל הבשר היו מלקטין את העצמות וקוברין אותן במקומן והקרובין באין ושואלין את שלום העדי' ואת שלום הדיינין כלומ' דעו שאין בלבינו עליכם שדין אמת דנתם ולא היו מתאבלין אלא אוננים שאין אנינה אלא בלב:

סליק פירקא

נגמר הדין כו'. מתניתא אמרה או מרבי או מרבנן כעיר של גוי'. דתני בשעריך רבי אומר בשעריך. בשער שנמצא בו. אתה אומ' כך או אינו אלא בשער שנידונו בו. נאמ' כאן בשעריך. ונאמ' להלן כי ימצא בקרבך באחד שעריך. מה שעריך האמור להלן שער שנמצא בו אף שעריך האמור כאן שער שנמצא בו. ורבנן אמרי בשעריך בשער שנידון בו. אתה אומר כך או אינו אלא בשער שנמצא בו. נאמר כאן בשעריך. ונאמ' להלן והוצאת את האיש ההו' או את האשה ההיא אל שעריך. מה שעריך האמור להלן שער שנידון בו. אף שעריך האמור כאן שער שנידון בו. אמר רבי יוחנן כתחילה בין יש ממש בדבריו בין לאו שומעין לו. מיכן והלך יש ממש בדבריו שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו. אמרי והוא שיש בדבריו האחרונ' ממש. חזקיה שאל הרי שהיה יוצא ליהרג ונשתתק כן אנו אומרים. הא לא נשתתק היה לו ללמד על עצמו זכות. שמע רבי יוחנן ומר הא שאלתא דחמרא. אלא כיני הרי שהיה יוצא ליהרג ואמר יש לי ללמד על עצמי זכות ונשתתק כן אנו אומרי'. הא אילו לא נשתתק היה לו ללמד על עצמו זכות. אמר הא אמירה. הלכה ב' אם מצאו לו זכות כו'. תני שור והוצא ליסקל ונמצאו עדיו זוממין. רבי יוחנן אמר כל הקודם בו זכה. ריש לקיש אמר הפקר טעות הוא. וכן עבד והוצא ליסקל והקדישו בעליו רבי יוחנן אמר זכה לעצמו. ר"ל אמ' יאוש של טעות הוה. הל' ג' רחוק מבית הסקילה. עשר אמות כו'. את מוצא שכשמעל עכן בחרם התחיל יהושע מפייס לפני הקב"ה ואומ' רבון של עולם הודיעני מי זה האיש. אמר לו הקב"ה אני מפרסם כל בריה ולא עוד אלא נמצאתי אומר לשון הרע אלא לך והעמיד את ישראל לשבטיו והפל עליהן גורלות מיד אני מוציאו והדה הוא דכתיב וישכם יהושע בבוקר ויקרב את ישר' לשבטיו וילכד עכן בן כרמי בן זרח למטה יהוד'. א"ל עכן בה בגורל אתה תופשיני לית בכל דהן דרא כשר אלא את ופינחס אסקן ניבון בינייכון פנטוס דמיתפיס חד מינכון ולא עוד אלא למשה רבך לית מדכוך אלא תלתין או מ' יומין. לא כן אלפן משה רבן על פי שנים עדים שריתה טעי. באותה שעה צפה יהושע ברוח הקודש שהוא מחלק לישראל את הארץ בגורל הדא הוא דכתיב וישלך להם יהושע גורל. אמור מעתה אנו מוציאין שם רע על הגורלות ולא עוד אלא שאם נתקיימו עכשיו יהו כל ישראל אומרים בדיני נפשות נתקיימו כל שכן בדיני ממונות ואם בטלו עכשיו יהו כל ישראל אומרי' בדיני נפשות בטלו כל שכן בדיני ממונות. באותה שעה התחיל יהושע מפייס לעכן ומשבע ליה באלהי ישראל ואומר לו בני שים נא כבוד לי"י אלהי ישראל. ויען עכן את יהושע ויאמר אמנה. מהו אמנה קושטא. אנכי חטאתי לי"י אלהי ישראל. אמר ליה מה אנא בעי מינך חדא ואת אמרת לי תרתי. אמר ליה אני הוא שמעלתי בחרם מדין ובחרם יריחו. אמר רבי תנחומא בארבעה חרמים מעל. בחרם כנעני מלך ערד. בחרם סיחון ועוג. בחרם מדין. בחרם יריחו. ומניין שכיפר לו וידויו שנ' ובני זרח זמרי ואיתן וגו'. רבי יהושע בן לוי אמר זמרי זה עכן שעשה מעשה זמרי. רבי שמואל בר נחמן אמר זמן זה עכן אמנה אנכי חטאתי. כולם חמשה. וכי איני יודע שהן חמשה. אלא מלמד שאף עכן יש לו חלק לעתיד לבוא.

הלכה ד' ואם אינו יודע להתודות כו'. מעשה באחד שהיה יוצא ליהרג אמרו לו אמור תהא מיתתי כפרה על כל עונותיי. אמר תהא מיתתי כפרה על כל עונותיי חוץ מן עון זה אם עשיתיו אל ימחול לי ובית דין ישראל יהא נקי. וכשבא דבר אצל חכמים זלגו עיניהם. אמרו להחזירו אי אפשר שאין לדבר סוף אלא הרי דמו תלוי בצואר עדים. הלכה ה' רחוק מבית הסקילה ארבעה אמות כו'. אמר רבי יהודה בן טבאי אראה בנחמה אם לא הרגתי עד זומם. שהיו אומרי' עד שייהרג שנאמ' נפש תחת נפש. אמר לו שמעון בן שטח אראה בנחמ' אם לא מעלים עליך כאילו שפכת דם נקי. באותה שעה קיבל עליו שלא יורה אלא מפי שמעון בן שטח. שמעון בן שטח היו ידיו חמומות. אתא סיעת ליצנין אמרי הבו עיצה מסהדי על בריה ונקטליניה. אסהדו עלוי ונגמר דינו ליהרג. מי נפק למיתקטלא אמרי ליה מרי שקרין אנן. בעא אבוי מחזרתיה. אמר ליה אבא אם בקשת לבוא תשועה על ידך עשה אותי כאסקופה. הלכה ו' בית הסקילה היה גבוה כו'. מעשה בחסיד אחד שהיה מהלך בדרך וראה שני בני אדם מקקן לכלבה

אמרין

אמריין כן ידעין דו גברא חסידה אזיל ומסהיד עלן ומרין דחד קטיל לן. אלא ניקדמיה ומיסהיד עלוי. אסהדו עליה ונגבר דינו ליהרג הוא שדוד אמר הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי. מחרב. מחרב אוריה. מכלב. מכלבו של חסד. רבי יודה בן פזי סלק לעיליתא דבי מדרשא וראה שני בני אדם נזקקין זה לזה. אמרו ליה רבי הב דעתך דאת חד ואנן תרי. הלכה ז' כל הנסקלין נתלין דברי רבי ליעזר כו'. תני וכמלוא קומתו של נופל הרי חמשה. הבא את מר וכמלוא קומת הנופל הרי חמשה. וכבור של נזקן את מר עד עשרה טפחים. לא דומה נופל מדעת לנופל שלא מדעת. רבי יונתן בן חלי רבי אבודמי בר ברתיה דרבי טבי בשם רבי יאשיה אילין דחבטין תורא בחיליה אין בו משום ריסוק איברי' כזוכי דרבי פינחס חבטו תורא בחיליה. אם לון בחיכון שרוניה טרוניה וקום ועריק. אמר ברוך שבחר בחכמים ובדבריהם דאמר אילין דחבטין תורא בחיליה אין בו משום ריסוק איברים. ומניי' שטעון סקילה שנ' סקול יסקל. ומניין שטעון דחייה שנאמר ירה יירה. ומניין שטעון שתי דחיות ת"ל יירה. הלכה ח' אמר רבי אליעזר כו'. מחלפה שיטת רבי יהודה. תמן אמר אם היה שערה נאה לא היה סותרו. וכא הוא אומר אכן. הבא כבל מקום למיתה אולה. ברם תמן שאם תימצא טהורה ויתגרו בה פירחי כהונה. מחלפה שיטת רבנן. תמן אמר האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה. וכא אינון אמרין הכין. הבא ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה. ברם תמן ונוסרו כל הנשים. הלכה ט' כיצד תולין אותו כו'. מה טעמא דרבי ליעזר מה מגדף שנסקל נתלה. אף אני אביא שאר כל הנסקלין שיהו נתלין. מה טעמא דרבנן מה המגדף על ידי שפשט ידו בעיקר נתלה. אף אני ארבה שאר כל הפושטין ידיהן בעיקר להיות נתלין. אית תניי תני יהודה בן טבאי נשיא. אית תניי תני שמעון בן שטח נשיא. מאן דמר יהוד' בן טבאי נשיא עובד' דאלכסנדריא מסייע ליה. והון בני ירושלם כותבין מירושלם הגדולה לאלכסנדריאה הקטנה עד מתי בעלי שרוי בתוכך ואני יושבת עגומה בביתי. ומאן דמר שמעון בן שטח נשיא עובדא דאשקלון מסייע ליה. תרין תלמידין הוו באשקלון אכלין כחדא ושתין כחדא ולעיין באורייתא כחדא. מית חד מינן ולא אתגמל חסד. מית בר מעיין מוכס ובטילת כל מדינתא מיגמליניה חסד. שרי ההוא תלמידא בכי ואמר וי דילמא לית לשנאי ישראל כלום. איתחמי ליה בחילמיה ואמר לא תיבזי בני מריך דין עבד חד זכו ואזל בה. ודין עבד חד חובה ואזל בה. ומה חובה עבד חס דלא עבד חובה מן יומוי אלא זימנא חדא הקדים תפילין של ראש לתפילין של יד. ומה זכו עבד בר מעיין מוכס חס ליה דלא עבד זכו מן יומוי. אלא זימנא חדא עבד אריסטון לבולבוטיא ולא אתון. אמר ייתון מסכיני וייכלוניה דלא ליקלקל. ואית דמרי' הוה סגי באורחא והוה תחות שידיה חד עגול תפל ונפל ונסתיה חד מסכן ולא מר ליה מידי בגין דלא מסמקא אפוי. וחמא ההוא תלמידא גו גנין גופרדיסין גו מבועין דמיא. וחמא לבר מעיין מוכס קיים על גיף נהרא בעי מממטי מיא ולא מטי. וחמא למרים בת עלי בצלים תלייא בחיטי ביזייא. ואית דמרין תירעת גיהנם קביעה גו אודנה. אמר לון עד איכת כדין. אמר ליה עד דייתי שמעון בן שטח נסבין לה מן גו אודנה ויהבין לה גו אודניה. אמר לון ומה הוא סורחניה אמ"ל דנדר על נפשיה ואמר אי איתעביד נשיא קטלי לכל חרשייא. והידין עביד ליה נשיא ולא קטלון אלא תומנין נשים במערת אשקלון מחבלין עלמא זיל ומר ליה. אמר לון גברא רבא הוא ולית הוא מהימנתי. אמר ליה עינוון הוא סגי ומהימנתיך. ואין לית מהימנתיך אפיק עיניך ויהבה גוא ידך. אפיק עיניה ויהב גו ידיה. אמרון הורת ואשתוות לחבירתה. אזל וכר ליה בעא מיעבד סימניה קומוי. אמר ליה לית את צריך. אנא ידע דאת גברא חסידא. אף על פי כן בליבי חשבית בפומי לא אמרית. והוה יום סגריר נסל תמנין גוברין בחירין לבושין מאנין נקיין ונסב עמון תמנין קדרין חדתין. אמר לון כד נא צפר לבשון מיכון. וכד נא צפר תיניינות עולו. כיון דעאל למערת אשקלון אמר אוים אוים פתחון לי מן דידכון אנא. כיון דכנס חדא אמרה מה דאמרה ומייתי פיתא. וחדא אמרה מה דאמרה ומייתי תבשילא. וחדא אמרה מה דאמר' ומייתי חמרא. אמרין ליה מה אי כך עבד. אמ' לון אי כי עביד נא צפר תרי זימנין ומעייל להבא תומנין גוברין בחירין לבושין מאנין נקיים חדי ומחדי לכון. אמרין ליה לון נן בעיין כיון דצפר לבשו מנין נקיים. כיון דצפר תיניינו עלו כולהון מהדא. רמז לון כל חד מינכון ישול חדא ויטלטלינה מארעא ולא מצלח מה דו עבדה. והוה אמר להדא דאייתת פיתא אייתי פיתא ולא מייתא והוא אמר אייתי לצליבא. אייתי תבשילא ולא מתייא והוא אמר אייתי לצליבה. אייתי חמר ולא מתייא והוא אמר אייתי לצליבא כן עבד לכולהו. הינו דתנינן שמנים נשים תלה שמעון בן שטח באשקלון. ואין דנין שנים ביום אחד. אלא שהשעה צריכה לכן. תני רבי אליעזר בן יעקב אומ' זה חומר במחלל מבמגדף וזה חומר במגדף מבמחלל במגדף כתיב לא תלין נבלתו על העץ. ובמחלל כתיב ותקח רצפה בת איה את השק ותטהו על הצור מתחלת קציר עד נתך מים עליהם. מלמד שהיו תלויין מששה עשר בניסן עד שבעה עשר במרחשון. כתיב ויתנם יהושע ביום ההוא חוטבי עצים ושואבי מים לעדה. כיוא לעדה. ולמזבח יי'. אלא שתלויין יהושע בריפן אמר אני מרחיקן ולא מקרבן. אלא מי שעתיד לבנות בית הבחירה ויראת דעתו לקרב יקרב ואת דעתו לרחק ירחק ובא דוד וריחקן. והגבעונים לא מבני ישראל המה. ולמה ריחקן על שם ויהי רעב בימי דוד שלש שנים וגו'. אמר דוד בעון שלשה דברי' גשמים נעצרין עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים. עבודה זרה דכתיב פן יפתה לבבכם וסמיך ליה ועצר את השמים. גילוי עריות דכתיב וימנעו רביבים ומלקוש לא היה ומצח אשה זונה היה לך. שפיכות דמים שנאמר כי הדם הוא יחניף את הארץ. ויש אומרים אף פוסקי צדקה ברבים ואינן נותנין דכתיב נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר. בדק דוד בכל דרכיו ולא מצא אחד מהן התחיל שואל באורים ותומים. הדא הוא דכתיב ויבקש דוד את פני יי'. אמר רבי לעזר כתיב בקשו יי' כל ענוי ארץ אשר משפטו פעלו וגו'. ויאמר יי' על שאול ועל בית הדמים על אשר המית את הגבעונים על שאול שלא עשיתם עמו חסד. ועל בית הדמי' על אשר המית את הגבעונים. שלח דוד וקראן אמר להם מה לכם ולבית שאול. אמרו לו על ידי שהמית ממנו שבעה אנשים שני חוטבי עצים ושני שואבי מים וסופר וחזן ושמש. אמר לון ומה הוון בעין. אמרו ליה יותן לנו שבעה אנשים והוקענום ליי' בגבעון. אמר לון ומה הנייה יש לכון אין אינון מתקטלין. סבו לכון כסף וזהב. אמרו ליה אין לנו כסף וזהב עם שאול ועם ביתו. אמר דילמא מהתין אילין מן אילין. הוה נסיב כל חד וחד מינן ומפייס ליה קומי נפשיה והוא לא מקבל עלוי הדא הוא דכתיב אין לנו כסף וזהב. אין לי כתיב. באותה שעה אמר דוד שלשה מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל ביישנין. ורחמנין. וגומלי חסדים. ביישנין דכתיב לבעבור תהיה יראתו על פניכם וגו'. רחמנין דכתיב ונתן לך רחמים ורחמך והרבך. גומלי חסדים דכתיב ושמר יי' אלהיך לך את הברית ואת החסד. ואילו אין בהן אחת מהן וריחקן והגבעונים לא מבני ישראל המה. ואף עזרא בא וריחקן והנתינים היו יושבין בעופל רציחה וגישפא מן הנתינים. ואף לעתיד הקדוש ברוך הוא מרחקן דכתיב והעובד העיר יעבדוהו מכל שבטי ישראל. יאבידוהו מכל שבטי ישראל. ויאמר המלך אני אתן. ויקח המלך את שני בני רצפה. ולמיכל בת שאול לא היה לה וולד ותימר אכן. אמור מעתה בני מירב היו וגידלתם מיכל ונקראו על שמה. ויתנם המלך ביד הגבעונים ויקיעום בהר לפני יי' ויפלו שבעתם יחד שבעתים כתי' חסר חד זה מפיבושת שנתפלל עליו דוד וקלטו המזבח. אמר להן הריני מעבירן לפני המזבח כל שהמזבח קולטו הרי הוא שלו מפני מפיבושת שהיה גדול בתורה לפני המזבח וקלטו. א"ר אבין אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי. שהסכים הקדוש ברוך הוא עם דוד. והמה הומתו בימי קציר בתחלת קציר שעורי'. ותקח רצפה בת איה את השק ותטהו לה על הצור. מהו על הצור. אמר רבי הושעיה שהיתה אומרת הצור תמים פעלו. רבי בא בר זמינא בשם רבי הושעיה גדול הוא קדוש השם מחילול השם. בקדוש השם כתיב לא תלין נבלתו. ובחילול השם כתיב ויהו תלויים עד נתך מים עליהם. מלמד שהיו תלוין מששה עשר בניסן עד שבעה עשר במרחשון. והיו עוברין ושבין אומרים מה חטאו שנשתנה עליהן מידת הדין והיו אומרי' להן על שפשטו ידיהן בגירים ארודי'. והרי הדברים ק"ו ומה אילו שלא נתגיירו לשום שמים תבע הקדוש ברוך הוא דמן. המתגיירין לשום שמים לא כל שכן. הרבה גרים נתגיירו באותו היום שנאמר ויספר שלמה את האנשים הגרים ויעש מהם שבעים אלף נושא סבל וגו'. הלכ' י' אמר רבי מאיר כו'. אנן תנינן קליני. אית תניי תני קל אני. מאן דמר קליני. לית הוא אלא קליל מה דמר קל אני לית הוא אלא נטיל. מתניתא דלא כרבי מאיר דאמר אף המגדף עובר בלא תעשה. הלכה יא' ולא זו בלבד כו'. תני המעביר ארון ממקום למקום אין בו משום ליקוט עצמות. אמר רבי אחא הדא דתימר בארון שיש אבל בארון עץ יש משום ליקוט עצמות. אמר רבי יוסי אפילו בארון עץ אין בו משום ליקוט עצמות. אי זהו ליקוט עצמות אמר רבי חגיי והוא ששמע למחר. אבל בו ביום יש שמועה לליקוט עצמות. תני מיקומבי קומי רבי זעירא אין שיעור לליקוט עצמות. רבי מני הורי לרבי לא דכפרא לקרוע ולהתאבל כרבי אחא ולא ליטבות כרבי יוסי. תני ליקוטי עצמות כשמועה. אי זהו ליקוט עצמות המלקט עצם עצם משיתאכל הבשר. תני ליקוט עצמות אין אומ' עליהן קינים ונהי ולא ברכת אבלים ולא תנחומי אבלים. אילו הן ברכת אבילים שאומרים בבית הכנסת. אילו הן תנחומי אבילים שהן אומרים בשורה. תני אבל אומר עליהן דברים. מה הן דברים רבנן דקיסרין אמרין קילוסין. הלכה יב' נתאכל הבשר כו'. תני בראשונה היו מלקטין את העצמות וקוברין אותן במהמורות. נתאכל הבשר היו מלקטין אותן וקוברין אותן בארזים. אותו היום מתאבל ולמחר היה שמח לומ' שיניחוהו אבותיו מן הדין. ולא עוד אלא היו קוברין אותן כפני עצמן. הנסקלין בנשרפין. והנהרגין בנחנקין. הוא שדוד אומר אל תאסוף עם חטאים נפשי הנסקלין והנשרפין. ועם אנשי דמים חיי הנהרגין והנחנקין. רבי אבהו מטתיה אונס אזל ליה חד מינוק עלון רבי יונה ורבי יוסי מי חמי ליה אפין. מאימתיה עליה לא אמרין ליה מילה דאורייא. אמר לון משנתין רבנן מימר מילה דאורייא אמרין ליה אשגח מרן. אמר לון מה אם רשות שלמטן שיש בה כזב ושקר וגיבו' דעת ומשוא פנים ומקח שוחד והיום עודנו ומחר איננו נאמר בה והקרבין

באין ושואלין שלום הדיינין והעדים לומר שאין כלכם עליכם כלום שדין אמת
דנתם · רשות של מעלן שאין בה לא כזב ולא שקר ולא גניבות דעת ולא
משוא פנים ולא מקח שוחד והוא חי וקים לעולם ולעולמי עולמים על אחת
כמה וכמה שחייבים אנו לקבל עלינו מידת הדין · ואומר ונתן לך רחמים ורחמך
והרבך כאשר נשבע לאבותיך ׃

הדרן עלך נגמר הדין

ארבע מיתות נמסרו לבית דין סקילה שריפה הרג וחנק ·
ר׳ שמעון אומ׳ שריפה סקילה חנק והרג · זו מצות
הנסקלין · ב׳ מצות הנשרפין היו משקעין
אותו בזבל עד ארכובותיו ונותנין סודרין קשה לתוך הרכה וכורך על צוארו זה
מושך אצלו וזה מושך אצלו עד שהו׳ פותח את פיו ומדליק את הפתילה וזורקה
לתוך פיו והיא יורדת לתוך מעיו וחוכרת את בני מעיו · רבי יהודה אומר אף
הוא אם מת בידם לא היו מקיימין בו מצות שריפה אלא פותחין את פיו בצבת
שלא כטובתו ומדליק את הפתילה וזורקה לתוך פיו והיא יורדת לתוך מעיו
וחומרת את בני מעיו · אמר רבי לעזר בי רבי צדוק מעשה בבת כהן שזינתה
והקיפוה חבילי זמורות ושרפוה · אמרו לו מפני שלא היה בית דין שבאותה
שעה בקי · ג׳ מצות הנהרגין היו מתיזין את ראשו בסיף כדרך
שהמלכות עושה רבי יהודה אומר ניוול הוא זה אלא מניח את ראשו על הסדן
וקוצץ אותו בקופיץ אמרו לו אין מיתה מנוולת מזו · ד׳ מצות
הנחנקין היו משקעין אותו בזבל עד ארכובותיו ונותנין סודרין קשה לתוך הרכ׳
וכורך על צוארו זה מושך אצלו וזה מושך אצלו עד שנפשו יוצאה · ה׳
אילו הן הנסקלי׳ הבא על האם ועל אשת אב ועל הכלה והב׳ על הזכו׳ ועל הבהמה
והאשה המביאה עליה את הבהמה והמגדף והעובד עבודה זרה והנותן מזרעו
למולך ובעל אוב וידעוני והמחלל את השבת והמקלל אביו ואמו והבא על נער׳
מאורסה והמסית והמדיח והמכשף ובן סורר ומורה · ו׳ הבא על
האם חייב עליה משום אם ומשום אשת אב · רבי יהודה אומר אינו חייב אלא
משום האם בלבד · ז׳ הבא על אשת אב חייב עליה משום אשת
אב ומשום אשת איש בין בחיי אביו בין לאחר מיתת אביו בין מן האירוסין בין מן
הנישואין · ח׳ הבא על כלתו חייב עליה משום כלתו ומשום אשת
איש בין בחיי בנו בין לאחר מיתת בנו בין מן האירוסין בין מן הנישואין · ט׳
הבא על הזכור ועל הבהמה והאשה המביאה את הבהמה · אם אדם חטא
בהמ׳ מה חטאת אלא לפי שבאה לאדם תקלה על ידיה לפיכך אמ׳ הכתו׳ תיסקל ·
דבר אחר שלא תהא הבהמה עוברת בשוק ויאמרו זו היא שנסקל איש פלוני על
ידיה · י׳ המגדף אינו חייב עד שיפרש את השם · אמר רבי יהושע
בן קרחה בכל יום דנין את העדי׳ בכינוי יכה יוסה את יוסה נגמ׳ הדין לא היו הורגין
בכינוי אלא מוציאין את כל האדם לחוץ ומשיירין את הגדול שבהן ואומ׳ לו אמו׳
מה ששמעתה בפירוש והוא או׳ והדיינים עומדין על רגליהן וקורעין ולא מאחין ·
והשני אומר אף אני כמוהו · והשלישי אומר אף אני כמוהו · יא׳
העובד עבודה זרה אחד העובד ואחד המזבח ואחד המקטר ואחד המנסך ואחד
המשתחוה והמקבלו עליו לאלוה והאומר לו אלי אתה · יב׳ אבל
המגפף והמנשק והמכבד והמשכבק והמרבץ המרחיץ הסך המלביש והמנעיל עובר
בלא תעשה והנודר בשמו והמקי׳ בשמו עובר בלא תעשה · הפוער עצמו לבעל
פעור זו היא עבודתו · הזורק אבן למרקוליס זו היא עבודתו · יג׳
הנותן מזרעו למולך אינו חייב עד שימסור למולך ויעביר באש · מסר למולך
ולא העביר באש · העביר באש ולא מסר למולך אינו חייב עד שימסור למולך
ויעביר באש · בעל אוב זה הפיתום והמדבר משחיו · וידעוני זה המדבר
בפיו · הרי אילו בסקילה והנשאל בהן באזהרה · יד׳ המחלל
את השבת בדבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת · והמקלל אביו
ואמו אינו חייב עד שיקללם בשם · קיללם בכינוי רבי מאיר מחייב וחכמים
פוטרין · טו׳ הבא על נערה מאורסה אינו חייב עד שתהא נערה
בתולה מאורסה בבית אביה באו עליה שנים הראשון בסקילה והשני בחנק·
יו׳ המסית זה ההדיוט והמסית את ההדיוט · אמר יש יראה במקום
פלוני כך אוכלת כך שותה כך מטיבה כך מריעה · כל חייבי מיתות שבתורה
אין מכמינין עליהן חוץ מזו אמר לשנים והן עידיו מביאין אותו לבית דין וסוקלין
אותו · יז׳ אמר לאחד והוא אומר לו יש לי חבירים רוצין בכך אם
היה ערום ואינו מדבר בפניהן מכמינין לאחורי הגדר והוא אומר לו אמור מה
שאמרת לי בייחוד והוא אומר · והלה אומר לו היאך נניח את אלהינו שבשמים
ונלך ונעבוד עצים ואבנים · אם חוזר בו מוטב · אם אמר כך היא חובתינו
וכך היא יפה לנו העומדין מאחורי הגדר מביאין אותו לבית דין וסוקלין אותו ·
יח׳ האומר אעבוד אלך ואעבוד נלך ונעבוד · אזבח אלך
ואזבח נלך ונזבח · אקטר אלך ואקטר נלך ונקטר · אנסך אלך ואנסך ·
נלך וננסך · אשתחוה אלך ואשתחוה נלך ונשתחוה · המדיח זה האומר
נלך ונעבוד עבודה זרה · יט׳ המכשף העושה מעשה ולא האוחז
את העינים · רבי עקיבה אומר משם רבי יהושע שנים לוקטים קישואין אחד
לוקט פטור ואחד לוקט חייב · העושה מעשה חייב · והאוחז את העינים פטור ׃

סליק פירקא

ארבע מיתות נמסרו לבית דין כו׳ · ולרשות לא ניתן אלא
דין הרג בלבד · סקילה מניין וסקלתם באבנים
ומתו · שריפה שנאמר באש ישרפו אותו ואתהן ·
הרג נאמר כאן נקימה · ונאמר להלן והבאתי עליכם חרב נוקמת נקם ברית · מה
נקימה האמורה להלן חרב · אף נקימה האמורה כאן חרב · חנק לית משכח לית ·
אמרת כל מיתה האמורה בתורה סתם אין אתה רשאי להחמיר עליה אלא להקל
עליה ותלו אותה בחנק · רבי שמעון אומר שריפה חמורה מסקילה · ורבנין מרין
סקילה חמורה משריפה · רבי שמעון אומר חנק חמור מהרג · ורבנין מרין הרג
חמור מחנק · רבי שמעון דרש כל שם בת כהן בשריפה · ורבנין מרין כל שם
ארוסה בסקילה · רבי שמעון דרש מה בת כהן שהחמירה תורה בארוסה שתהא
בשריפה הקילה בנשואה שתהא בסקילה · בת ישראל שהקילה תורה בארוסה
שתהא בסקילה אינו דין שנקל עליה בנשואה שתהא בהריגה · ורבנין דרשין מה
אם בת ישר׳ שהחמירה התורה בארוסה שתהא בסקילה הקילה בנישואיה שתהא
בשריפה · בת כהן שהקילה התורה באירוסיה שתהא בשריפה אינו דין שנקל
עליה בנישואיה שתהא בחניקה · רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה כל מיתה
שהיא למטה ממיתת אביה בשריפה · כשהיא אצל אביה עם אביה בשריפת
ועם חמיה בסקילה · את אביה היא מחללת באש תשרף · רבי ליעזר אומר עם
אביה בשריפה עם חמיה בסקילה · היא בשריפה ואין בועלה בשריפה · היא
בשריפה ואין זוממיה בשריפה · מוצא בהם בשריפה היא והן בשריפה מוצא
בהן בסקילה היא והן בסקילה מוצא כהן בחנק · הן בשריפה והיא בחנק ·
רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה רבנין דרשין אנשי עיר הנדחת בכלל עובדי ע״ז
הוו בסקילה יצאו לידון בקלה שבמיתות בשריפה לא דייך שאת מוציאה לידון
בקלה שבמיתות בשריפה אלא שאת מוציאן בקלה שבמיתות בחניקה · רב
שמעון דרש נביא השקר בכלל עובדי עבודה זרה הוו בשריפה יצאו לידון בקלה
שבמיתות בסקילה לא דייך שאת מוציאן לידון בסקילה אלא שאת רוצ׳ להוציאן
בקלה שבמיתות בהריגה · רבי שמואל בר סוסרטאי בשם רבי אבהו מחלף
רבנין דרשין נביא השקר בכלל עובדי עבודה זרה היה בסקילה יצא לידון בקלה
שבמיתות בשריפה · לא דייך שאת מוציאו בשריפה אלא שאת מוציאו לידון
בקלה שבמיתות בחניקה · רבי שמעון דרש אנשי עיר הנדחת בכלל עובדי
עבודה זרה הוו בשריפה · יצאו לידון בקלה שבמיתות בסקילה · לא דייך
אלא שאת מוציאן לידון בקלה שבמיתות בהריגה · הלכה ב׳
מצות הנשרפין כו׳ · ויתן קשה בפני עצמו · אמר שלא ימות · שכן מצינו
שבשעה שסתם חזקיהו את מוצא מימי גיחון העליון במים דקים סתמן · רבי
קריספא בשם רבי יוחנן בפתילה של בעץ היא מתניתא · מהו בפתילה של
בעץ · רבנין דקיסרין אמרין אבר וקסטיטרין מעורבין · אמר רבי יוסי בי רבי
בון אתיא כמאן דמר מדליק את הפתילה וזורקה לתוך פיו · כרם כמאן דמר
יורדת לתוך מעיו וחומרת את בני מעיו בפתילה של נפט היא מתניתא · תני
קודם לארבעים שנה עד שלא חרב בית המקדש ניטלו דיני נפשות מישראל ·
בימי רבי שמעון בן יוחי ניטלו דיני ממונות מישראל · אמר רבי שמעון בן יוחי
בריך רחמנא דלי נא חכים מידון · אמר רבי לעזר בי רבי צדוק תינוק הייתי
ורוכב על כתיפו דאבא וראיתי בת כהן שזינת והקיפוה חבילי זמורות ושרפוה ·
אמרו לו תינוק היית ואין עדות לתינוק · כד חכא דא מילתא לא הוה פחות
מבן עשר שנין · כד הוה מהלך עם רבי לא הוה פחות מן תלתין שנין ודית
אורחא דגברא רבא מהלך עם בר נש פחות מתלתין שנין · ותני כן אמ׳ ר׳ מעשה
שהייתי אני בא ור׳ לעז׳ בי ר׳ צדוק מבית שריין ואכלנו תאנים וענבים ערא׳ חוץ
לסוכה · הלכה ג׳ מצות הנהרגין כו׳ · מודה רבי יהודה שאין מיתה מנוולת
מזו אלא שאמרה תורה ובחקותיהם לא תלכו · אמר רבי יוחנן ותני כן ירצח
הרוצח ככה שרצח · יכול אם הרגו בסייף יהרגנו בסייף · במקל יהרגנו במקל ·
נאמר כאן נקימה · ונאמר להלן והבאתי עליכם חרב נקמת נקם ברית · מה נקימה
שנאמר להלן בחרב אף נקימה שנ׳ כאן מיתה בחרב · יכול ישלינו מבין האגפיים ·
נאמר כאן ובערת הרע מקרבך · ונאמר להלן ואתה תבער הדם הנקי מקרבך ·
הבערה הבערה · עריפה · עריפה · מה הבערה שנ׳ להלן מול העורף אף כאן מול
העורף · מה עריפה שנ׳ להלן והתזת הראש אף כאן והתזת הראש · הלכה ד׳
מצות הנחנקין כו׳ · חנק לית משכח · אמרת הרי זו מיונה בתורה וכל מיתה
שנאמרה בתורה סתם אין את רשאי למשכה להחמיר עליה אלא להקל עליה

דברי רבי יאשיה· אמר לו רבי יונתן לא מפני שהוא קלה אלא שנאמרה סתם וכל מיתה שנאמרה סתם אי אתה רשאי להחמיר עליה אלא להקל עליה· תלו אותו בחנק· אמרית סדר חנק כך הוא זה מושך אצלו וזה מושך אצלו· כהנא בעא קומי רב תמן את מר זה מושך הלך וזה מושך הלך· וכא את מר זה מושך אצלו וזה מושך אצלו· אמר ליה תמן זה מלפניו וזה מלאחריו כרם הבא דין מן דין סיטרא ודין מן דין סיטרא·

הלכה ה׳ אילו הן הנסקלין כו׳·

לכן צריכה בהעלם אחד אבל בשני העלימות· שכן אפילו באשה אחת בא עליה חזר ובא עליה בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת· רבי שמעון בריה דרבי הלל בן פזי בעא קומי ר׳ הלל בר פזי מתניתא באשה אחת שיש לה שמות הרבה· אבל אם היו נשי׳ הרבה והעלימות הרבה בהעלם אחד הוא· אמר ליה לכן צריכה בהעלם אחד· דאיתפלגון הוא בהעלם אחד והוא בחמשה העלימות· רבי יוחנן אמר הוא מביא קרבן אחד והיא מביאה חמשה קרבנות· רבי שמעון בן לקיש אמר כשם שאינו מביא קרבן אחד כך אינה מביאה אלא קרבן אחד שלא תאמ׳ יעשו נשים הרבה והעלימות הרבה בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת לפום כן צריך מימר· חייב על כל אחת ואחת· אמר רבי בון בר חייה תני רבי ישמעאל כן לא תנחשו ולא תעוננו· והלא הניחוש והעינון בכלל היו ויצאו מן הכלל לחלוק על הכלל· כלל בהכרת ופרט בהכרת· מילתיה דרבי יוחנן אמרה כלל ופרט הוא דמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו וגו׳· והלא אחותו בכלל היית ויצאת מן הכלל לחלוק על הכלל· התיב רבי לעזר והכתיב ערות אחות אמך וערות אחות אביך לא תגלה· אמר ליה לצורך יצאת לידון בערייה· והכתיב ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלתה את ערותה את מקורה הערה והיא גילתה את מקור דמיה· אמר ליה לצורך יצאת לידון בערייה· שלא תאמר הואיל ואין חייבין עליה אלא משום טומאת ערייה לא נעשה בה את המערה כגומר לפום כן צריך מימר· והכתיב ואיש אשר ישכב את דודתו ערות דודו גלה· אמר ליה לצורך יצאת לידון בעריריי דאמר רבי יודן כל אתר דאת מר ערירים יהוו הוון בלא וולד· וכל אתר דאת מר ערירים ימותו קוברין את בניהן· אמר רבי יוסי דודתו לצורך יצאת למעט את אשת אחיו מאמו· מה טעמא נאמר כאן דודתו· ונאמר להלן או דודו או בן דודו יגאלנו· מה דודו שנאמר להלן באחי אביו מאביו הכתוב מדבר· אף דודתו שנאמר כאן באשת אחי אביו מאביו הכתוב מדבר· אף אשת אחיו לימדה מדודתו· מה דודתו שנאמר להלן באשת אחי אביו מאביו הכתו׳ מדבר אף אשת אחיו שנאמ׳ כאן באשת אחיו מאביו הכתוב מדבר· עד כדון כרבי עקיבה· כרבי ישמעאל· תני רבי ישמעאל נאמר כאן אשת אחיו ונאמר להלן ואיש אשר יקח את אשת אחיו נדה היא מה נדה יש לה היתר לאחר איסורה· אף אשת אחיו יש לה היתר· יצאת אשת אחיו מאמו שאין לה היתר לאחר איסורה· והא רבי יוחנן מקשי לה מכן תיתי ליה· רבי אבהו בשם רבי לעזר בשם רבי הושעיה שני לאוין וכרת אחד לאוין חולקין את הכרת׳· מה טעמא על בשר אדם לא ייסך ובמתכנתו לא תעשו כמוהו· וכתיב איש אשר ירקח כמוהו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו· הרי כאן שני לאוין וכרת אחד· לאוין חולקין את הכרת· ועוד מן הדא שמואל בר אבא בעא קומי רבי זעורה ויצאו שלמים ויחלקו על כל הקדשים בטומאה· אמר ליה לצורך יצאו למעט קדשי בדק הבית שאין חייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא· ולא מתניתא היא קדשי המזבח מצטרפין זה עם זה למעילה וחייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא מה שאין כן בקדשי בדק הבית· מכיון שאינן מצטרפין אינן חולקין· אמר רבי חנינה וכן היא צריכה ליה· ויחלקו ולא יצטרפו כלל בעשה ופרט בלא תעשה· מילתיה דרבי לעזר אמרה כלל ופרט הוא· רבי לעזר אמר לוקין על ידי חרישה בשביעית· רבי יוחנן אמר אין לוקין על ידי חרישה בשביעית· מה טעמא דרבי לעזר ושבתה הארץ שבת ליי׳ כלל· שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר פרט· הזורע והזומר בכלל היו ולמה יצאו להקיש אליהם אלא מה הזורע והזומר מיוחדין שהן עבודה בארץ ובאילן אף אין לי אלא דבר שהוא עבודה בארץ ובאילן· מה עבד לה רבי יוחנן שני דברים הן· ושני דברים שיצאו מן הכלל חולקין· על דעתיה דר׳ אלעזר אינן חולקין ואית ליה לחלוק אינן חולקין הא ללמד מלמדין· על דעתיה דרבי יוחנן אינן מלמדין· שנייה היא שכלל בעשה ופרט בלא תעשה ואין עשה מלמד על לא תעשה ואין לא תעשה מלמד על עשה· על דעתיה דרבי לעזר עשה מלמד על לא תעשה אבל לא תעשה אינו מלמד על עשה· על דעתיה דרבי יוחנן ניחא מותר להתפור בה בורות שיחין ומערות על דעתיה דר׳ לעזר מהו להתפור בה בורות שיחין ומערו׳ כשם שאין מלמדין לעניין איסור· כך לעניין היתר לא ילמדו· אמר רבי בא קרתיגנאה טעמא דרבי יוחנן שש שנים תזרע שדך לא בשביעית· ושש שנים תזמר כרמך לא בשביעית· כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה הוא ועובר בעשה· רבי ירמיה אמר עובר בעשה· רבי יוסי אומר אפילו בעשה אין בו והכתיב מלא ושבתה הארץ שבת ליי׳ לעניין לא תעשה שבו יהו לוקין על התוספת· רבי יוחנן פתר מתניתא יכול יהו לוקין על ידי חרישה בשביעית והרי רבי לעזר פתר מתניתא יכול יהו לוקים על איסור שני פרקים הראשונים· אית תניי תני ושש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר כרמך· ואית תניי תני שדך לא תזרע וגו׳· מאן דמר שש שנים מסייע לרבי יוחנן· ומאן דמר שדך לא תזרע מסייע לרבי לעזר· מתניתא מסייע לרבי לעזר העומד בלא תעשה· פן לא תעשה· וכתיב שם תעלה עולותיך ושם תעשה שם תעלה זו העלייה· ושם תעשה זו השחיטה הזריקה· מה העלייה שהוא בעשה הרי הוא בלא תעשה אף שחיטה זריקה שהן בעשה יהו בלא תעשה· כגון דכתיב שם העלה ושם תעשה· הא אילו לא כתיב שם תעלה ושם תעשה אין עשה מלמד על לא תעש׳ ואין לא תעשה מלמד על עשה· מה עבד לה רבי יוחנן שלא תאמר כמה דאת מר גבי שבת תפר חרץ נעץ אינו חייב אלא אחת· והכא שחט והעלה לא יהא חייב אלא אחת· לפום כן צריך מימר חייב על כל אחת ואחת· רבי זעירה רב חייה בר אשי בשם כהנא הנוטע בשבת חייב משום זורע· רבי זעורה אמר זומר כנוטע· נטע וזמר בשבת על דעתיה דכהנא חייב שתים· על דעתיה דרבי זעורה אינו חייב אלא אחת· כלום אמר רבי זעורה אלא זומר כנוטע׳ דילמא נוטע כזומר· הכל הזה בכלל זריעה· ויצאת זמירה להחמיר על עצמה· מפני שיצאת זמירה להחמיר על עצמה את פוטרה משום זורע· הוי לא שנייא נטע וזמר בשבת בין על דעתיה דכהנא בין על דעתיה דרבי זעורה חייב שתים·

הלכה ו׳ הבא על האם כו׳·

הלכה ז׳ הבא על אשת אב כו׳·

אזהרה לבא על האם מניין ערות אמך לא תגלה· כרת מניין כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם· אזהרה לבא על אשת אב מניין ערות אשת אביך לא תגלה· כרת מניין כי כל אשר יעשה וגו׳· עונש מניין ואיש אשר ישכב את אשת אביו ערות אביו גלה מות יומתו וגו׳·

הלכה ח׳ הבא על כלתו כו׳·

אזהרה לבא על כלתו מניין ערות כלתך לא תגלה· כרת מניין כי כל איש אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו· עונש מניין ואיש אשר ישכב את כלתו וגו׳· תניתת הבא תניתה בכריתות· ניחא בכריתות שהוא מביא קרבן וחוזר ומביא קרבן· אית לך מימר בסנהדרין שהוא נסקל וחוזר ונסקל· אמר רבי יודן אבוי דרבי מתנייה להתריה איתאמרת שאם התרו בו משום אשת אב לוקה משו׳ אם לוקה· התרו בו משום אשת איש· אמר רבי אבון ותיפתר בפנויה· המן תנינן רבי יהודה אומר אם לא היתה אמו ראויה לאביו אינו חייב אלא אחת· הא אם היתה אמו ראויה לאביו חייב שתים· רבי אבהו בשם רבי יוחנן לא שנייא בין שהיתה אמו ראויה לאביו בין שאין אמו ראויה לאביו אינו חייב אלא אחת· טעמא דרבי יוחנן אמך היא משום אמו אתה מחייבו ערוה את כל הפרשה לאם· רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעירא מה ראה רבי יוחנן לתפוש את האם ולהניח את אשת האב· אמר ליה דהוא סבר כרבי ישמעאל דרבי ישמעאל דרש ערות אשת אביך בזכור הכתוב מדבר· ואין אביו בכלל הזכור· אלא לחייבו שתים· דתני הבא על אביו חייב עליו שתים ותיתני שלשים ושבע כריתות בתורה· רבי מנא אמר כל שם זכור אחד· ערות אשת אביך באשת אב הכתוב מדבר· ערות אמך זו אמו שהיא אשת אביו· אמו שאינה אשת אביו מניין אמך היא לא תגלה ערותה· מה עבד לה רבי ישמעאל פתר לה לאחר מיתה· ולית לרבי עקיבה כן ערות אביך הוא· לא שנייא בין בחייה בין לאחר מיתה· רבי עקיבה דרש ערות אשת אביך· באשת אב הכתוב מדבר· ערות אמך זו אמו שהיא אשת אביו· אמו שאינה אשת אביו מניין אמך היא לא תגלה ערותה· מה עבד לה רבי ישמעאל פתר לה לאחר מיתה· ולית ליה לרבי עקיבה כן ערות אביך ערות אמך· מה אביך כל שהוא אביך בין לעונש בין לאזהרה· אף אמך כל שהיא אמך בין לעונש בין לאזהרה לא מסתברא דדריש אהן קרייא· אלא רבי יהודה דלית ליה אמו שהיא אשת אביו צריך מידרש ערות אביך וערות אמך· מה אביך כל שהוא אביך בין לעונש בין לאזהרה אף אמך כל שהיא אמך בין לעונש בין לאזהרה· אמר רבי זעירה הדא אמרה למידין מגזירה שוה אפילו מופנה מצד אחד· אמר ליה רבי יודן לית הוא פשיטא על דרבי עקיבה דר׳ עקיבה אמר גזירה שוה אע״פ שאינו מופנה· ר׳ ירמיה בעי הבא על אמו מהו שיהא חייב עליה משם אשת איש· תא חמי אילו בא אחר עליה חייב משום אשת איש בנה לא כל שכן· התיב רבי יוסי והרי הורגת הרי הוא חייב עליה משום אשת איש· ובנה אינו חייב עליה משום אשת איש דתני אף בשאר כל העריות כן חמותו ואשת איש את תופשו משום חמותו׳ כלתו ואשת איש את תופסו משום כלתו· אחותו ואשת איש את תופסו משום אחותו· מבריחו מן התמורה ומקנתרו בקלה לית יכיל דתני הבא על אחותו חייב עליה משום אחותו ומשום בת אשת אביו· רבי יוסי בי רבי יהודה אומר הבא על אחותו אינו חייב עליה אלא משום שם אחד בלבד· וכן הבא על כלתו· רבי ירמיה רבי אבהו בשם רבי יוחנן אתייא דרבי יוסי בי רבי יהודה בשיטת רבי יהודה אביו כמה דרבי יהודה תופש שם ראשון· כן רבי יוסי בי ר׳ יהודה תופש שם ראשון· חזר ר׳ ירמי׳ ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן לית לר׳ יוסי בי ר׳ יוד׳ כשיטת ר׳ יוד׳ אביו· תכן אמו בלא אשת אביו חייב· אשת אביו בלא אמו חייב· כרם הבא מצינו בת אשת אביו בלא אחותו והא מות׳ בה·

הל׳ ט׳ הבא על הזכור·

אזהרה לבא על הזכר מניין ואת זכר לא תשכב משכבי אשה· כרת מניין כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו וגו׳ · עונש מניין ואיש אשר ישכב את זכר משכבי אשה תועבה עשו שניהם מות יומתו דמיהם בם · את יליף דמיהם בם מדמיהם בם· עד כדון לשוכב לנשכב מניין ואת זכר לא תשכב משכבי אשה· קרי ביה לא תשכב· עד כדון כרבי עקיבה· כרבי ישמעאל · לא יהיה קדש מבני ישראל· כרת לנשכב כרבי ישמעאל מניין· ר׳ ירמיה בשם ר׳ אבהו נאמר כאן קדש· ונאמר להלן וגם קדש היה בארץ· את למד קדש מקדש· וקדש מתועבה רבי חייה בר אדא בשם רבי חנינה תועבה מתועבה· א״ר יוסי בי ר׳ בון מתניתא אמרה כן תועבה עשו שניהם· שניהם בסקילה· שניהם באזהרה· שניהן בהכרת· אזהרה לבא על הבהמ׳ מניין ובכל בהמה לא תתן שכבתך לטמאה בה· כרת מניין כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו וגומ׳ · עונש מניין ואיש אשר יתן שכבתו בבהמה מות יומת· את יליף דמיהם בם מדמיהם בם· עד כדון כרבי עקיבה· כר׳ ישמעאל ר׳ ישמעאל מן אתריה ור׳ עקיבה מן אתריה· כרת לנשכב על דרבי ישמעאל לית משכח עונש לנשכב בין על דר׳ ישמעאל בין על דרבי עקיבה לית משכח· וכתיב זובח לאלהים יחרם· מה זה בסקילה וכרת אף זה בסקילה וכרת· מה מפקא מבינייהון שכב את הזכור ונשכב ממנו על דעתיה דר׳ ישמעאל אינו חייב אלא אחת· על דעתיה דר׳ עקיב׳ חייב שתי׳ · שכב את הבהמה ונשכב הימנה בין על דעתיה דרבי עקיב׳ בין על דעתיה דר׳ ישמעאל חייב שתים· שכב את הזכור ואת הבהמה חייב שתים · נשכב מן הזכור ומן הבהמה חייב שתים· שכב שני זכרים כאחת מאחר שמתחייבין על ידו שנים חייב שתים· נשכב בשני זכרים כאחת מאחר שמתחייבין על ידו שנים חייב שתים· תני הזכור לא עשה בו את הקטן כגדול· והבהמה עשה בה את הקטנה כגדולה· אמר רבי לעזר לעולם אינו מתחייב עליה עד שתהא בת שלש שנים ויום אחד· רבי בון בר חייה בעא מר׳ זעירא מה ראה רבי ישמעאל ורבי עקיבה ליחלק בזכור ובבהמה וכשאר כל העריות לא נחלקו· אמ׳ ליה שבכל העריות כתוב בהן שאר בשר· ואילו אין כתוב בהן שאר בשר· והתנינן והרי נידה אין כתוב בה שאר בשר ונחלקו עליה· ר׳ ירמיה בשם רבי אבהו מכיון דכתיב קריבה קריבה כמי שכולהם כאן וכולהם כאן· רבי חייה בר אדא בשם רבי חנינה ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה· א״ר יוסי בי ר׳ בון הוא בל תקרב הוא בל תגלה . אזהרה לאשה המביא׳ את הבהמ׳ עליה מניין ואשה לא תעמד לפני בהמה לרבעה תבל הוא· כרת מניין כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו· עונש מניין ואשה אשר תעמד לפני בהמה לרבעה אותה והרגת את האשה ואת הבהמה מות יומתו דמיהם בם· את יליף הריגה מהריגה· סקילה מסקילה· דמיהם בם מדמיהם בם· רבי בא בר ממל בעי הגע עצמך שבא עליה שוגג הרי היא נסקלת על ידיו והוא פטור· רבי שמעון בעי הגע עצמך שחרש בה בשבת הרי הוא נסקל על ידה והיא פטורה· לית לך אלא כהדא דמר ר׳ שמואל בר רב יצחק· כספם וזהבם עשו להם עצבים למען יכרתון אין כתיב כאן אלא למען יכרת· כאינש דמר שחוק שמיה דפלן דאפיק בריה לעברא בישא· . הלכה י׳

המגדף אינו חייב כו׳ · אזהרה למגדף מניין אלהים לא תקלל· כרת מניין איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו· עונש מניין ונוקב שם יי׳ מות יומת· וכרבי ישמעאל דר׳ ישמעאל אמר בדיינים הכתוב מדבר· אם על הדיינים הוא מוזהר לא כל שכן על הבינניים · אם על הבינוניים הוא עונש כרת· לא כל שכן על שם המיוחד· אית תניי תני על הבינניים באזהרה וכרת· על שם המיוחד במיתה· אית תניי תני על הבינניים באזהרה· ועל שם המיוחד במיתה וכרת· כאן דבר על הבינניים באזהרה וכרת אלהים לא תקלל · ועוד איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו· בכרת; ועל שם המיוחד במיתה· ונוקב שם יי׳ מות יומת· ומאן דמר על הבינניין באזהרה אלהים לא תקלל · ועל שם המיוחד במיתה וכרת ונוקב שם יי׳ מות יומת· ואיש איש כי יקלל אלהיו וגו׳ · רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק זאת אומרת שדנין מספק· היך עבידא פלוני הרג את הנפש יהא נידון עד שיבואו עדיו· אמר ליה ר׳ יוסי והפשין בר נשא בשוקא ובבזין ליה· אלא כיני פלו׳ הרג את הנפש והרי עדיו שהרג את הנפש יהא תפוש עד שיבואו עדיו ואמרין ליה גדף אלא אותו השם שאמרתי לפניכם אותו קילל וכו קילל· ואין העדים צריכין לקרוע שכבר קרעו בשעה ששמעו· רש״ בן לקיש אמר מכן לדיינים שקיבלו עדות עומדין שדינין דין· את שמע מינה שית· את שמע מינה כהא דאמ׳ ר׳ שמואל בר רב יצחק· ואת שמע מינה כהא דא״ר שמעון בן לקיש· ואת שמע מינה שומע מפי שומע חייב לקרוע· ואת שמע מינה מכן לעד שהעיד עדותו השיני אומר אף אני כמוהו והשלישי אומר אף אני כמוהו· ואת שמע מינה שהוא אחד מן הקרעים שאין מתאחין· ואת שמע מינה מכיון שהיו יודעין משעה הראשונה שהוא שם המיוחד שהוא צריך לקרוע· רבי חייה אמר רבי יסא מקשי תנינן הכרוז יוצא לפניו איש פלוני בן איש פלונ׳ יוצא ליסקל על שעבר עבירה פלונית· ופלוני ופלוני עדיו כל מי שהוא יודע לו זכות יבוא וילמוד· שמענו שומע מפי שומע צריך לקרוע · שמעינן שומע מפי שומע ושומע מפי שומע צריך לקרוע· מהו לקרוע על קללת השם· נישמעינה מן הדא ויהי בשמוע המלך חזקיהו את דברי רב שקה ויקרע את בגדיו· מהו לקרוע על קללת הגוי· מאן דאמר רב שקה גוי היה קורעין· מאן דאמ׳ ישראל היה אין קורעין· תני ר׳ הושעיה אחד השומע קללת השם מישראל· ואחד השומע מפי הגוי חייב לקרוע מה טעמא הנה יי׳ אלהי כל בשר הממני יפלא כל דבר· מהו לקרוע בזמן הזה· ר׳ יוסה ר׳ ירמיה בשם ר׳ חייה בר בא· ר׳ חזקיה ר׳ ירמיה בשם ר׳ יוחנן משרבו הגודפים פסקו מלקרוע· מהו לקרוע על הבינויין בזמן הזה· נישמעינה מהדא רבי שמעון בן לקיש הוה מהלך באיסרטא פגע ביה חד כותיי והוה מגדף והוא קרע· מגדף והוא קרע· נחת ליה מן חמרא ויהב ליה מרתוקא גו ליביה· אמר ליה בר כותיי אית לאימך מאנין מספק׳ לי מילתיה הדא אמר׳ שקורעי׳ על הבינויין ושקורעין בזמן הזה· הלכה יא׳

העובד עבודה זרה כו׳ · אזהרה לעובד עבודה זרה מניין לא תעבדם· כרת מניין את יי׳ הוא מגדף ונכרתה· ולא מגדף כתוב כאדם שהוא אומר לחבירו גידפתה את כל הקערה ולא שיירתה בה כלום· משל רבי שמעון בן לעזר אומר לשנים שהיו יושבין וקערה של גריסין ביניהן פשט אחד את ידו וגידף את כל הקערה ולא שייר בה כלום· כך המגדף והעובד עבודה זרה אינו משייר לאחריו מצוה· עונש מניין והוצאת האיש ההוא או את האשה ההיא אשר עשו את הדבר הזה אל שעריך וגו׳ עד וסקלתם אותם באבנים ומתו· לא תעבדם היה׳ אומר עד שיעבוד כל עבודה זרה שבעולם. תלמוד לומר לא השתחוה להם· השתחויה בכלל היתה ולמה יצאת להקיש אליה· אלא מה השתחויה מיוחדת מעשה יחיד וחייבין עליה בפני עצמה· אף אני ארבה כל מעשה ומעשה שיש בה חייבין עליו בפני עצמו· אף על גב דרבי שמעון בן אלעזר אמ׳ זיבח וקיטר וניסך בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת· מודה שאם עבודה כעבודתה בעבודת הגבוה בעבוד׳ השתחויה שהוא חייב על כל אחת ואחת· כד מר ר׳ שמואל בשם רבי זעירא ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירי׳ . אמר ליה בטי הנה לקדשים· רבי יסא בשם רבי יוחנן זיבח לה טלה בעל מום חייב· מאי כדון כיי דמר רבי הילא לא תעשון כן ליי׳ אלהיכם· כל ליי׳ אלהיכם לא תעשון כן· רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעירה לא תעבדם כלל· לא תשתחוה להם פרט· כי לא תשתחוה לאל אחר חזר וכלל· כלל ופרט וכלל אין בכלל אלא מה שבפרט· רבי בון בר כהנא בעא קומי רבי הילא לא העשון כן כלל· זובח לאלהים יחרם פרט· בלתי ליי׳ לבדו חזר וכלל· כלל ופרט וכלל. הכל בכלל· חייבה את המגפף והמנשק· אמר ליה לא זה דבר נאמ׳ השתחויה לא ללמד על עצמו שהוא מעשה המגפף והמשתחוה שאינן מעשה מניין לאומר לו אלי אתה· רב אבון בשם רבנין דתמן וישתחוו לו ויזבחו לו ויאמ׳ אלה אלהיך ישראל וגו׳ · מעתה אינו מתחייב עד שיזבח ויקטר ויאמר· א״ר יוסי לא בא הכתוב להזכיר אלא גנויין של ישראל· וישתחוו לו לא לגבוה· ויזבחו לו לא לגבוה· ויאמרו לו לא לגבוה· מאי כדון· נאמר כאן אמירה· ונאמר אמירה במסית. מה אמירה האמורה במסית עשה בה אמירה כמעשה· אף אמירה האמורה כאן נעשה בה אמירה כמעשה· כתיב וילך ויעבד אלהים אחרים וישתחוו להם ולשמש או לירח· אמר רבי זעורה לשמש אין כתיב כאן אלא ולשמש אין כאן כלל ופרט אלא ריבויים· התיב רבי אבא בר זימנא קומי רבי זעורה והא כתיב כל אשר לו סנפיר וקשקשת וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת· מעתה אין כאן כלל ופרט אלא ריבויים· אלא בגין דכתיב ו״ו· אמר רב יוחנן בר בריא כל הן דאנא משכח ו״ו אנא מחק ליה· אמר רבי שמואל בר אבודמא היתי אומר מה שבימים יהו אסורין ומה שבנגיות ושבבורים יהו מותרין ת״ל וכל אשר במים ויבה· רבי שמואל בר נחמני בשם רבי הושעיה האומר לו אלי אתה מחלוקת רבי וחכמים· השתחוה לה מהו רבי יוחנן אמר דברי הכל מודין בכפיפת קומה שהוא חייב· מה בין המעלה והמוריד קומתו· מה בין הבעלה והמוריד שפתותיו· רבי יוחנן אמר במחלוקת· וריש לקיש אמר במחלוקת· אמר ר׳ זעירא קרייא מסייע לריש׳ לקיש תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה· אין לי אלא דבר שהוא מעשה המגדף והמשתחוה שאינן מעשה מניין· הלכה יג׳

הנותן מזרעו למולך · אזהרה לנותן מזרעו למולך מניין ומזרעך לא תתן להעביר למולך· כרת מניין כי מזרעו נתן למולך ונכרתה· עונש מניין איש איש מבני ישר׳ ומן הגר הגר בישראל אשר יתן מזרעו למולך מות יומת עם הארץ ירגמוהו באבן· ומזרעך לא התן· יכול אפילו מסר ולא העביר יהא חייב· ת״ל ומזרעך לא תתן להעביר· יכול אפילו מסר והעביר שלא למולך יהא חייב· תלמוד לומר ומזרעך לא תתן להעביר למולך· יכול אפילו מסר והעביר למולך שלא באש יהא חייב· תלמוד לומר לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש· עברה עברה לגזירה שוה· מה העברה שנ׳ להלן באש· אף כאן באש· נמצאתה אומר לעולם אינו חייב עד שימסור ויעביר באש למולך· רבי נסה בשם ר׳ לעזר לעולם אינו מתחייב עד שימסרנו לכומרים ויטלינו ויעבירנו· העבירו בדרכו מהו· תני היה מושכו ומעבירו· תני העבירו ברגלו פטור· רבי לעזר בי ר״ש מחייב· אחד המולך ואחד שאר עבודה זרה· רבי לעזר בי ר״ש או׳ אינו חייב אלא למולך בלבד· אינו חייב אלא על יוצאי יריכו· א״ר יוחנן טעמא דר׳ לעזר בי ר״ש כהנא לא ימצא בך בגופך לא ימצא מעביר· והכרתי אותו מקרב עמו· לרבות שאר עבודה זרה כהכרת· עונש מניין מזרעו נתן למולך מות יומת· והוא שהעביר עצמו לא ברגלו הוא עובר מפני שהעביר את עצמו אבל אם היה מושך בנ

בן ומעבירו חייב · מה הוא דאמר רבי לעזר בי רבי שמעון העבירו ברגלו פטור כהוא דאעבריה מקף · רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעירא מסר ולא העביר תפלגתא דחזקיה ודרבי יוחנן דאיתפלגון טבח ולא מכר חזקיה אמר חייב · ודרבי יוחנן אמר פטור · רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן ראה לשון שלימדתך התורה מולך כל שתמליכהו עליך אפילו קיסם אפילו צרור · והכרתי אותו מקרב עמו · לרבות שאר עבודה זרה כהכרת · רבי נסה בשם רבי לעזר לרבות שאר עבודה זרה לבנים ולבנות · דתני אחד המולך ואחד שאר עבודה

ולהמן שעבודה בבנים ובבנות בין שעבודה באבות ובאמהות חייב ·

אמר רבי זעירה בשאין עבודתה לכן אבל אם היתה עבודתה לכן פטור ·

אמר רבי הילא אפילו עבודתה לכן חייב שתים · מתניתא מסייעא לרבי הילא מולך בכלל עובדי עבודה זרה היה ויצא לידון להקל עליו שלא יהא חייב אלא על יוצאי ירכו · אמר רבי תנחום בר ירמיה אתייא דרבי לעזר בי רבי שמעון בשיטת ר"ש אביו · כמה דרבי שמעון אמר מולך בכלל עובדי ע"ז היה יצא לידון להקל עליו שלא יהא חייב אלא על יוצאי ירכו · כן רבי לעזר בי"ר שמעון אמר בכלל עובדי עבודה זרה היה יצא לידון להקל עליו שלא יהא חייב אלא על יוצאי ירכו · אמר רבי תנחום בר יודן אף על גב דרבי לעזר בי רבי שמעון אמר זיבח וקיטר ניסך בהעלם אחד אינו חייב אלא אח' מודה שאם עבדה בעבודת בעבודת וגבוה בעבודת השתחויה שהוא חייב על כל אחת · מניין שאם עבדה בעבודתה בעבודת גבוה בעבודת השתחויה שהוא חייב על כל אחת ואחת · רבי שמואל בשם רבי זעורה ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים · אמר ליה מה תנה לקדשים · רבי יסא בשם רבי יוחנן זיבח לה שלה אחד בעל מום חייב · מאי כדון · כדאמר רבי הילא לא תעשון כן לי"י אלהיכם · כלי"י אלהיכ' לא תעשון כן · אמר רבי פינחס קומי רבי יוסה בשם רב חסדא היתה עבודתה בבנים ובבנות ועבדה באבות ובאמהות חייב שתים · והוה רבי זעורה חמי בה סבר מימר בשיטת רבי הילא רביה איתאמרת ועל דרבי לעזר בי רבי שמעון איתאמרת · אמר ליה ומה בידך ועל דרבנין איתאמרת · אמר ליה ולהדא צורכת · אזהרה לבעל אוב מניין אל תפנו אל האובות · כרת מניין והנפש אשר תפנה אל האובות ואל הידעונים וגו' · עונש מניין ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעוני מות יומתו · ולמה לא תנינן ידעוני בכריתות · רבי חזקיה בשם ריש לקיש מפני שנכללו כולם בלאו אחד · אל תפנו אל האובות וגו' · רבי יסא בשם ריש לקיש שהוא בלא תעשה שהוא בא מכח עשה · אמר רבי זעורה קומי רבי יסא הבן לא אתא מתני בר נש מתני ידעוני בכריתות אלא את · אל' כמה דאישתעי קרייא אישתעיית מתניתא · אוב או ידעוני · או בזה פיתום המדבר משחיו · וידעוני זה המדבר בפיו הרי אילו בסקילה והנשאל בהן באזהרה · הדורש אל המתים · אית תניי תני זה הנשאל בגולגולת · אית תניי תני הנשאל בזכורו · מה בין הנשאל בגולגולת למעלה בזכורו · שהנשאל בגולגולת עולה כדרכו ועולה בשב' · והדיוט מעלה את המלך · והמעלה בזכורו אינו עולה כדרכו ואינו עולה בשבת ואין ההדיוט מעלה את המלך · אמר רבי חונא קרייא מסייע למאן דאמר אוב זה המעלה בזכורו · מה טעמא קסמי נא לי באוב והעלי נא לי אשר אומר אלייך · מה את שמע מינה · אמ' רבי מנא מיכן דהות ידעה מילין מילין סגין · מאי כדון · והיה כאוב מארץ קולך מיליהון דרבנין מסייען לרבי יסא דאמר רבי יסא בשם רבנין מפני שהן מקטירין לשדים · רבי הילא בשם ר' יסא מפני שנכללו כולן על ידי מעשה ·

הלכה יד' המחלל את השבת כו' · אזהרה למחלל מניין לא תעשה כל מלאכה · כרת מניין כי כל העושה בה מלאכה ונכרתה · עונש מניין מחלליה מות יומת · ותני שלשים ושבע כריתות בתורה · אמר רבי יוסי בי רבי בון שאם עשה כולן כורתן שבת וכורתן מלאכה שהוא חייב על כל אחת ואחת · אזהרה למקלל אביו ואמו מניין א"ש אמו ואביו תיראו · עונש וכרת מניין ומקלל אביו ואמו מות יומת · ואו' כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו · הבא על נערה המאורסה · רבי יסא בשם רבי יוחנן רבי חייה בשם רבי לעזר דר' מאיר היא ברם לרבנין אפילו קטנה · מה טעמא דר"מ נער חסר אמור בפרשה · מה מקיימין רבנן נער · ר' אבהו בשם ר"ש לקיש נערה אחת שלימה אמורה בפרשה ולימדה על כל הפרשה כולה שהיא גדולה · מתיב ר"מ לרבנין הרי המוציא שם רע הרי אין כתוב בו אלא נער והיא גדולה שאין קטנה נסקלת מה עבדין לה רבנין · אמר רבי אבין תיפתר שבא עליה דרך זכרות · רבי יעקב בר אבא בעא קומי רב הבא על הקטנה מהו · אמר ליה בסקילה · הבא על הבוגרת מהו אמר ליה אני אקרא נערה ולא בוגרת · וקרא נערה ולא קטנה · ולית את מודה לי שהוא בקנס אמר ליה תחת אשר עינה לרבות את הקטנה לקנס · וקרא תחת אשר עינה לרבות את הבוגרת בקנס · אמ' רב אע"ג דנצחי ר' יעקב בר אבא כדינא הלכה הבא על הקטנה בסקילה והיא פטורה · רבי אבון בשם רבי שמואל ולמה לא פתר ליה מן הדא ומת האיש אשר שכב עמה לבדו · וכי אין אנו יודעין שאין לנערה חטא מות · ומה תלמוד לומר ולנערה לא תעשה דבר אין לנערה חטא מות · אלא מיכן הבא על הקטנה בסקילה והיא פטורה ·

הלכה יו' המסית זה ההדיוט כו' · הא חכם לא · מבין שהוא מסית אין זה חכם · מבין שהוא מסית אין זה חכם · כיצד עושין לו להעדים עליו מכמינין עליו שני עדים בבית הפנים ומושיבין אותו בבית החיצון ומדליקין את הנר על גביו כדי שיהו רואין אותו ושומעין את קולו · כך עשו לבן סוטדה בלוד והכמינו עליו שני תלמידי חכמים והביאוהו לבית דין וסקלוהו · ובא את אמר הבן · שנייא היא דאמר אני · ואמר אוף הבא אני · שלא יערים · ויערים · שלא ילך ויסית עצמו ויסית אחרים עמו · מסית אומר בלשון גבוה · והמדיח אומר בלשון נמוך · מסית שאמר בלשון נמוך נעשה מדיח · ומדיח שאמר בלשון גבוה נעשה מסית ·· מסית אומר בלשון הקודש · ומדיח אומר בלשון הדיוט · מסית שאמר בלשון הדיוט נעשה מדיח · ומדיח שאמר בלשון הקודש נעשה מסית ·

הלכה יט' המכשף העושה מעשה כו' · מכשפה לא תחיה · אחד האיש ואחד האשה · אלא שלימדתך התורה דרך ארץ מפני שרוב הנשים בשפניות · אמר רבי לעזר מכשף בסקילה · מה טעמא דרבי לעזר נאמר כאן מכשפה לא תחיה · ונאמר להלן אם בהמה אם איש לא יחיה · מה לא יחיה שנאמר להלן בסקילה · אף כאן בסקילה · מה טעמון דרבנין נאמר כאן מכשפה לא תחיה · ונאמר להלן לא תחיה כל נשמה · מה לא תחיה שנאמר להלן מיתה בחרב · אף לא תחיה שנאמר כאן מיתה בחרב · אמר רבי עקיבה מן הדבר הזה אני מכריעו מוטב שילמד לא תחיה כלא תחיה · ואל יוכיח לא יחיה · מה טעמא דרבי יהודה נאמר כאן מכשפה לא תחיה · ונאמר להלן כל שוכב עם בהמה מות יומת · מה מיתת הבהמה בסקילה · אף כאן בסקילה · דלמא רבי ליעזר ורבי יהושע ורבי עקיבה עלין למיסחי בהדין דימוסין דטבריא חמתון חד מיני אמר מה דמר ותפשיתון כיפה · א"ר ליעזר לר' יהושע מה יהושע בן חנינה חמי מה דאת עבד · מי נפיק אהן מינייא אמר רבי יהושע מה דמר ותפש יתיה תרעה והוה כל מאן דעליל הוה יהיב לי' חד ברתוקה · וכל מאן דנפיק הוה יהיב ליה בנתיקה · אמר לון שרון מה דעבדתון · אמרין ליה שרי ואנן שריי · שרון אילין ואילין · מן דנפקון אמר רבי יהושע להדא מינייא הא מה דאת חכם · אמר ניחות לימא מן דנחתין לימא אמר ההוא מינייא מה דאמר ואיתבזע ימא · אמר לון ולא כן עבד משה רבכון בימא · אמרין ליה לית את מודה לן דהליך משה רבכן בגויה · אמר לון אין · אמרון ליה והליך בגויה · הלך בגויה גזר רבי יהושע על שרה דימא ובלעיה · דלמא רבי ליעזר ור' יהושע ורבן גמליאל סלקון לרומי עלון לחד אתר ואשכחון מינוקיא עבדין גבשושין ואמרין הכין בני ארעא דישראל עבדין ואמרין הדין תרומה והדין מעשר · אמרין מסתברא ־ית הבא יהודאין עלון לחד אתר ואקבלון בחד · כיי יתבון למיכל והוה כל תבשיל דהוה עליל קומיהון אי לא הוון מעלין ליה בחד קיטון לא הוה מייתי ליה קומיהון · וחשון דילמא דאינון אכלין זבחי מתים · אמרין ליה מה עיסקך דכל תבשיל דאת מייתי קומינן אין לית את מעיל להן קיטונ' לית את מייתי לן קומינן · אמר לון חד אבא גבר סב אית לי וגזר על נפשיה דלא נפק מן הדא קיטונא כלום עד דייח־ לחכמי ישר' אמרין ליה עול ואמור ליה פוק ובא לגביהן דאינון הבא · נפק לה׳ ׳ אמרין ליה מה עיסקך · אמר לון צלון על ברי דלא מוליד · אמר רבי ליעזר לרבי יהושע מה יהושע בן חנניה חמי מה דאת עביד אמר לון איתון לי זרע דכיתן · ואיתון ליה זרע דכיתן · איתחמי ליה זרע ליה על גבי טבלה · איתחמי מרבץ ליה · איתחמי דסלקת איתחמי מיהלש בה עד דאסקתרא איתא בקלעיתא דשערה · אמר לה שריי מה דעבדתין · אמרה ליה לי נא שרייה · אמר לה דלא כן אנא מפרסם ליך · אמרה ליה לי נא יכלה דאינון מסלקין בימא · גזר רבי יהושע על שרייא דימא ופלטתה · וצלון עלוי חכה לסיקמה לרבי יהודה בן בתירה · אמרו אילו לא עלינו לכאן אלא להעמיד הצדיק הזה דיינו · אמר רבי יהושע בן חנניה יכיל אנא נסיב קריין ואבטיחין ועביד לון איילין שכין והדנון עבידין איילין ושכין · אמר רבי ינאי מהלך הוינא בהדא איסרטא דציפורי וחמית חד מיני נסיב צריר חרקלי' לרומא והוה נחת ומתעביד עגלי · ולא כן אמר רבי לעזר בשם רבי יוסי בר זימרא אם מתכנסין הן כל באי העולם אינן יכולין לבראות יתוש אחד ולזרוק בו נשמה נימר לא נסבה הוא מינייא חד צריר חרקיה לרומא ונחת ואיתעביד חד עגל · אלא לסריה קרא וגנב ליה עגל מן בקורתא ואייתי ליה · אמר ר' חיננא בי רבי חנניה מטייל הוינא באילין גופתא דציפורין · וחמית חד מיני נסב חדא גולגלא זרקה לרומא והיא נחתא ומתעבדא עגל · אתית ואמרת לאבא · אמר לי אין אכלת מינה מעשה הוא · ואי לא אחיזת עינים הוא · אמר רבי יהושע בן חנניה שלש מאות פרשיות היה רבי ליעזר דורש בפרשת מכשפה ומכולם לא שמעתי אלא שני דברים שנים לוקטין קישואין אחד לוקח פטור ואחד לוקט חייב · העושה מעשה חייב · והאוחז את העינים פטור · אמר רבי דוסא תשע מאות פרשיות והן שלש מאות לחייב ושלש מאות לפטור · ושלש מאות לחיוב שהוא פטור :

הדרן עלך ארבע מיתות

בן סורר ומורה מאימתי הוא נעשה בן סורר ומורה משיביא שתי שערות עד שיקיף זקן התחתון אבל לא העליון אלא שדיברו חכמים בלשון נקייה שנאמר כי יהיה לאיש בן · בן ולא בת · בן ולא איש · הקטן פטור שלא בא לכלל המצות ·

ב׳ מאימתי הוא חייב משיאכל טרטימר בשר וישתה חצי לוג יין באיטלקי · רבי יוסי אומ׳ מנה בשר ולוג יין · אכל בחבורת מצוה אכל בעיבור החודש אכל מעשר שני בירושלם · אכל נבילות וטריפות ושקצים ורמשים · אכל דבר שהוא מצוה ודבר שהוא עבירה אכל כל מאכל ולא אכל בשר שתה כל משקה ולא שתה יין אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיאכל בשר וישתה יין שנאמר זולל וסובא ואף על פי שאין ראיה לדבר זיכר לדבר אל תהי בסובאי יין בזוללי בשר למו ·

ג גנב משל אביו ואכל ברשות אביו משל אחרים ואכל ברשות אחרים משל אחרים ואכל ברשות אביו אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיגנוב משל אביו ויאכל ברשות אחרים · רבי יוסי בי רבי יהודה אומר עד שיגנוב משל אביו ומשל אמו ·

ד׳ היה אביו רוצה ואמו אינה רוצה · אמו רוצה ואביו אינו רוצה אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיהו שניהן רוצין · רבי יהודה אומר אם לא היתה אמו ראויה לאביו אינו נעשה בן סורר ומורה ·

ה׳ היה אחד מהם גידם או חיגר או אילם או סומא או חרש אינו נעשה בן סורר ומורה שנאמר ותפשו בו ולא גידמים · והוציאו לא חיגרים · ואמרו לא אילמים · בנינו זה לא סומים · איננו שומע בקולנו ולא חרשים · מתרין בו בפני שלשה ומלקין אותו · חזר וקלקל נידון בעשרים ושלשה ואינו נסקל עד שיהו שם ג׳ הראשונים שנאמר בנינו זה · זה הוא שלקה בפניכם ·

ו׳ ברח עד שלא נגמר דינו ואחר כך הקיף זקן התחתון פטור ואם משנגמר דינו ברח ואחר כך הקיף זקן התחתון חייב ·

ז׳ בן סורר ומורה נידון על שם סופו · אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב שמיתתן של רשעי׳ הנייה להם והנייה לעולם · והצדיקים רע להם ורעה לעולם · יין ושינה לרשעים הנייה להן והנייה לעולם · ולצדיקים רע להם ורעה לעולם · פיזור לרשעים הנייה להן והנייה לעולם ולצדיקים רע להם ורעה לעולם · כינוס לרשעים רע להם ורע לעולם · ולצדיקים הנייה להם והנייה לעולם · שקט לרשעים רע להם ורע לעולם · ולצדיקים הנייה להן והנייה לעולם ·

ח׳ הבא במחתרת נידון על שם סופו · היה בא במחתרת ושבר את החבית אם יש לו דמים חייב · אין לו דמים פטור ·

ט׳ אילו שמצילין אותן בנפשם הרודף אחר חבירו להורגו ואחר הזכר ואחר נערה המאורסה אבל הרודף אחר הבהמה והמחלל את השבת והעובד עבודה זרה אין מצילין אותן בנפשן :

סליק פירקא

בן סורר ומורה כו׳ · רבי זעירא רבי אבהו רבי יוסי בן חנינה בשם ר׳ שמעון בן לקיש כתיב וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה · מאימתי הוא נעשה איש משיזיד · מאימתי הוא מזיד משתתפשט הכף · משל בשל הרע מכפנים השחורה הקדירה מבחוץ · אמר רבי זעירא תנא רבי שילא בר בינא כי יהיה לאיש בן לא שיהא הבן אב · מבין שהוא ראוי לבוא על אשה ולעברה · הוי דליה אב ולא בן ואמרה התורה בן ולא אב ואתייא כיי דמר רבי יסא בשם רבי שבתי כל ימיו של בן סורר ומורה אינן אלא ששה חדשים בלבד · אמר רבי יסא כל אילין מילייא לא מסתברין דלא חילופין · תני תרע לך שהוא כן מי זה בדין שיהא חייב הבן או הבת הוי אומר הבת ופטרה התורה את הבת וחייבה את הבן מי זה בדין שיהא חייב קטן או גדול · הוי אומר גדול פטרה התורה את הגדול וחייבה את הקטן · מי זה בדין שיהא חייב הגונב משל אחרים או הגונב משל אביו ואמו · הוי אומר הגונב משל אחרים · פטרה התורה הגונב משל אחרים וחייבה הגונב משל אביו ואמו · ללמדך שכולן אינן אלא בגזירת מלך ·

הלכה ב׳ מאימתי הוא חייב כו׳ · אמר רבי יוסי טרטימר חצי ליטרא הוא אינו חייב עד שיאכלנו מהובהב · אכלו חי כלב הוא אכלו מבושל בר נש הוא · אכלו הסוקס מהו גידים הרכים מהו · רבי יוחנן אמר נימנין עליהן · רבי שמעון בן לקיש אמר אין נמנין עליהן · רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש ותנינן תמן אילו שעורותיהן כבשרן · אמר רבי יוחנן עוד זה לא שנו אלא לאיסור ולטומאה · הא ללקות לא · רבי שמעון בן לקיש אמר משנה תמימה שנתרבו בין לאיסור בין לטומאה · מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש תמן הוא עבד לה בשר · הכא לא עבד לה בשר · אמר ר׳ יודה בר פזי שנייא היא תמן שהוא עוד וסופו להקשות · כל שכן מחלפת שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש ומה תמן שסופו להקשות הוא עבד לה בשר · כאן שאין סופו להקשות כל שכן · אמר רבי אבהו טעמא דרבי יודה בן פזי ואכלו את הבשר לא גידים · אבל בחבורת מצוה אבל בעיבור החדש אבל מעשר שני בירושלם · ויסרו אותו ואיננו שומע בקולם · יצא זה שהוא שומע בקול אביו שבשמים · א״ר יוחנן אם הכירוך לבולי יהיה ירדן בעל גבולך · אמר רבי יוחנן קובלין לרשות להיפטר מבולי · אמר רבי יוחנן לוין בריבית לחבורת מצוה ולקידוש החודש · רבי יוחנן הוה עליל לכנישתא בצפרא ומלקט פירורין ואכיל ואמ׳ יהא חלקי עם מאן דקדש ירחא הכא רומשית · אבל נבילות וטריפות שקצים ורמשים · ויסרו אותו ולא ישמע בקולם · יצא זה אפילו בקול אביו שבשמים אינו שומע ·

הלכה ג׳ גנב משל אביו כו׳ · אזהרה לגניבה הראשונה מניין לא תגנובו · אזהרה לגניבה שנייה מניין לא תגנובו לא תגנובו על מנת למקט · לא תגנובו על מנת לשלם תשלומי כפל · על מנת לשלם תשלומי ארבע׳ וחמשה · בן בגבג אומר לא תגנוב את שלך מאחר הגנב · שלא תראה גונב · רבי בא רבי יוחנן בשם רב הושעיה אינו חייב עד שיגנוב מעות · רבי זעירה בשם רבי הושעיה אינו חייב עד שיזלזל מעות · מהו שיזלזל מעות · מה אנן קיימין אם בהו דאמר הא לך חמשה והב לי תלתא שטי הוא · הא לך תלתא והב לי חמשה בר נש הוא · אלא כי נן קיימין אם בהו דמר הא לך חמשה והב לי חמשה · הו דין גנב והו דין גזלן · אמר רבי הילא גנב בפני עדים גנב · בפני הבעלים גזלן · רבי זעורה בעי מעתה אפי׳ נתכוון לגזילה ולבעליה אין זה גזלן · והו דינו גזלן על דעתיה דרבי זעורה · רבי שמואל בר סוסרטא בשם רבי אבהו עד שיגזולנו בפני עשרה כמי ארס בניין אב שבכולן ויגזול את החנית מיד המצרי ויהרגהו בחניתו ·

הלכה ד׳ היה אביו רוצה כו׳ · אמר רבי יוחנן ואפילו אין אמו ראויה לאביו · וכל מה שיש לאמו לא משל אביו הם · אמ׳ רבי יוסי בי ר׳ בון תיפתר כהן דהות נסבה דיודין ועבדת שירו וגנב מינהון ·

הלכה ה׳ היה אחד מהן גידם כו׳ · כשם שאת דורש באביו ובאמו · כך את דורש בזקני בית דין שנאמר ויצאו פרט לחיגרים · ואמרו פרט לאילמים · ידינו לא שפכו פרט לגידמים · ועינינו לא ראו פרט לסומין · כגיד הכהוב כשם שזקני בית דין שלימין בצדק · כך הם צריכין להיות שלימין באיבריהן · אמ׳ רבי יוחנן מת אחד מן הראשונים אינו נסקל · ולית מתניתא הוא אינו נסקל עד שיהו שם שלשה הראשונים · אמר רבי הושעיה שלא תאמר יעשה דין שני ראשון לפום כן צרך מתניתה ·

הלכה ו׳ ברח עד שלא נגמר דינו כו׳ · אמר רבי יאשיה סח לי זעירה משם אנשי ירושלם שלשה הן שאם ביקשו למחול מוחלין · ואילו הן סוטה · ובן סורר ומורה · וזקן ממרא על פי בית דין · סוטה ולא מתניתא היא שבעלה אינו רוצה להשקותה · סברין מימר עד שלא נכתבה המגילה · אתא מימר ואפילו משנכתבה המגילה ובשלא נמחקה המגילה · אבל אם נמחקה המגילה לא בדא · בן סורר ומורה · ולא מתניתא היא היה אביו רוצה ואמו אינה רוצה אמו רוצה ואביו אינו רוצה · סברין מימר עד שלא עמד בדין אתא מימר לך ואפילו עמד בדין ובשלא נגמר דינו · אבל אם נגמר דינו לא בדא · זקן ממרא · הדא דתימר שלא להרגו אבל להחזירו לא היו מחזירין אותו למקומו · וכשבאתי אצל ר׳ יהודה בן בתירה לנציבין על שני הודה לי ועל אחד לא הודה לי · על זקן ממרא לא הודה לי כדי שלא ירבו מחלוקות בישראל · מה טעמון דבית שמאי הבא לי בעלי ואני שותה · מה טעמון דבית הלל הואיל ואין כאן בעל להשקותה החזירתה התורה לספיקה · וספיקה לספיקה וספיקה להודיה · תמן תנינן הפוגמת כתובתה לא תיפרע אלא בשבועה · תני הפוגמת לא הפוחתת · כיצד היתה כתובתה מאתים והיא אומרת מנה נפרעת שלא בשבועה · מה בין הפוגמת ומה בין הפוחתת · אמר רבי חנינה בא משא ומתן בנתיים פוחתת לא בא משא ומתן בנתיים · ר׳ ירמיה בעי כמה דת כר תמן ועד אחד מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה · ודכוותה ועד אחד מעידה שהיא פחותה לא תיפחת אלא בשבועה · א״ר יוסי כשעה שעד אחד מעידה שהיא פרועה אינו מכחיש שנים · וכשעה שמעיד שפחותה מכחיש את שנים · תני והנפרעת שלא בפניו לא תיפרע אלא בשבועה · ונפרעים מאדם שלא בפניו · אמר רבי ירמיה תיפתר בשטר שהדיבית אוכלת בו · ובית דין גובין רבית · תיפתר שערב לו מגוי · והתני יורש שפגם אביו שטר חוב הבן גובה בלא שבועה · מה יפה כח הבן מכח האב שהאב אינו גובה אלא בשבועה · אמר רבי לעזר תשבע שבועת יורש שלא פיקדנו אבא · ושלא אמר לנו אבא ושלא מצינו שטר בין שטרותיו של אבא ששטר זה פרוע · הא אם נמצא פרוע · רב הושעיה בעי מתניתא דבית שמאי דבית שמאי אומרי׳ נוטלת כתובתה ולא שותה · אמר ר׳ יוסי טעמון דבית שמאי הבא לי בעלי ואני שותה · כרם הבא בדין הוה אפילו אביו לא ישבע · תקנה תיקנו בו שישבע · כן תיקנו · והכנו לא תיקנו · מכיון שמת העמידת את בנו על דין תורה · נתחייב אביו שבועה בבית דין ומת אין בנו גובה · דלא כן מה נן אמרין יש אדם מוריש שבועתו לבנו · אמר רבי בא הבין איתאמרת פגם אביו שטרו בבית דין ומת אינו גובה · רב חסדא בעי בגין דהליך תרתין פסיען הוא מפסיד אילו פגמו חוץ לבית דין את מר גובה · מפני שפגמו בבית דין את מר אינו גובה ·

הלכה ז׳ בן סורר ומורה כו׳ · צפה הקב״ה שסוף זה עתיד לגמור ניכסי אביו ואת ניכסי אמו ויושב לו בפרשת דרכים ומקפח את הבריות והורג את הנפשות וסופו לשכח את תלמודו ואומרת

ואמרה תורה מוטב שימות זכאי ואל ימות חייב שמיתתן של רשעים הנייה להן והנאה לעולם ולצדיקים רע להן ורע לעולם · יין ושינה לרשעים הנייה להן והנייה לעולם ולצדיקים רע להן ורע לעולם · אמר רבי אבהו וכלבד יין עם רוב שינה · אמר רבי יונתן ישינים הן קימעא מפני שהוא דעהן מיושבת ·

הלכה ח׳ הבא במחתרת כו׳ · תני רבי ישמעאל זה אחד משלשה מקריות שנאמרו בתורה כמשל · אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו · אם במחתרת ימצא הגנב · אם זרחה השמש עליו דמים לו · וכי עליו לבדו החמה זורחת והלא על כל באי העולם זורחת החמה · אלא מה זריחת החמה מיוחדת שהוא שלום לכל באי העולם כך כל זמן שאת יודע שאת שלום מכנו בין ביום ובין בלילה ההורגו נהרג · פעמים שהוא בא לגנוב · פעמים שהוא בא להרוג אמרת שאם בא לגנוב וודאי והרגו ההורגו נהרג · פעמי׳ שהוא בא להרוג נהרג · מיכן את דן לפיקוח נפש לומר מה עבודה זרה מיוחדת שהיא מטמאה את הארץ ומחללת את השם ומסלקת את השכינה דוחין בה את הספק · כל שכן לפיקוח נפש שידחה את הספק · כתיב אם במחתרת ימצא הגנב והכה ומת אין לו דמים · תני רבי חייה במחתרת אין לו דמים חוץ למחתרת יש לו דמים · תני רבי שמעון בן יוחי אפילו חוץ למחתרת אין לו דמים · לפי שממונו של אדם חביב עליו כנפשו · חמי ליה אזיל בעי מיסב ממוניה מיניה וקאים עלוי וקטליה · רב הונא אמר נטל את הכיס והפך את פניו לצאת והלך לו ועמד עליו והרגו אין ההורגו נהרג · מה טעמא דרב הונא כי יחם לבבו · רב אמ׳ כל דייתי עלי אנא קטיל ליה חוץ מחנניה בן שילא דאנא ידע דלא אתי אלא מיסב מגוסתיה מיניי · אמר רבי יצחק מבין דאברי ליביה עלי למיעבד ליה דא מילתא אין זה חנניה בן שילא ·

הלכה ט׳ אילו שמצילין אותן בנפשן כו׳ · הרודף אחר חבירו להורגו בין בבית בין בשדה מצילין אותו בנפשו · אחד הרודף אחר חבירו להורגו ואחד הרודף אחר כל שאר עבירו׳ שבתורה מצילין אותו בנפשו · אבל אם היתה אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט · ממזרת ונתינה לישראל · בת ישראל לנתין ולממזר אין מצילין אותו בנפשו · נעשה הבעשה אין מצילין אותו בנפשו · אם יש שם מושיעים אין מצילין אותו בנפשו · ר׳ יהודה אומר אם אמרה הנח לו אין מצילין אותו בנפשו שאם ממחין הן על ידיו נמצאו באין לידי שפיכות דמים · פשטא דא מילתא רוצח ששיבר את הכלים או שהזיק חייב לשלם · היה משבר עד שהוא מגיע לעיר · רבי זעירא ורבי הושעיה חד אמר נותן דמים · וחרנה אמר אינו נותן דמים · רודף שנעשה נרדף מהו להציל את הרודף בנפשו של נרדף · גדול שנעשה קטן מהו להציל את הגדול בנפשו של קטן · והתיב רבי ירמיה והתנינן יצא ראשו ורובו אין נוגעין בו שאין דוחין נפש מפני נפש · רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חסדא שנייא היא תמן שאין את יודע מי הרג את מי · תני רבי לעזר בי רבי שמעון אומר וההולך לעבוד עבודה זרה מצילין אותו בנפשו אם מפני כבוד בשר ודם מצילין אותו בנפשו לא כל שכן מפני חי העולמים :

הדרן עלך בן סורר ומורה

אילו הן הנשרפין הבא על אשה ובתה ובת כהן יש בכלל אשה ובתה בתו ובת בתו ובת בנו ובת אשתו ובת בתה ובת בנה · ואילו הן הנהרגי׳ הרוצח ואנשי עיר הנדח׳ ·

ב׳ רוצח שהכה את רעהו בין באבן בין בברזל וכבש עליו לתוך המים או לתוך האור ואינו יכול לעלות משם ומת חייב · דחפו לתוך המים או לתוך האור ויכול הוא לעלות משם ומת פטור · שיסה בו את הכלב שיסה בו את הנחש פטור · השיך בו את הנחש רבי יהודה מחייב וחכמים פוטרין ·

ג׳ המכה את חבירו בין באבן בין באגרוף ואמדוהו למיתה והיקל ממה שהיה ולאחר מיכאן הכביד ומת חייב רבי נחמיה פוטר שרגלים לדבר ·

ד׳ נתכוון להרוג את הבהמה והרג את האדם לנכרי והרג את ישראל לנפלים והרג את בן קיימא פטור ·

ה׳ נתכוון להכותו במתניו ולא היה בו כדי להמית במתניו והלכה לו על לבו והיה בה כדי להמית על לבו ומת · נתכוון להכותו על לבו והיה בה כדי להמית על לבו והלכה לה על מתניו ומת · נתכוון להכות את הגדול ולא היה בה כדי להמית את הגדול והלכה לה על הקטן והיה בה כדי להכית את הקטן ומת · נתכוון להכות את הקטן והיה בה כדי להמית את הקטן והלכה לה על הגדול ולא היה בה כדי להמית את הגדול ומת פטור ·

ו׳ נתכוון להכותו על מתניו והיה בה כדי להמית על מתניו והלכה לה על לבו ומת · נתכוון להכו׳ את הגדול והיה בה כדי להמית את הגדול והלכה לה על הקטן ומת חייב · ר׳ שמעון אומר אפילו נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור ·

ז׳ רוצח שנתערב באחרים כולן פטורין · רבי יהודה אומר כונסין אותן לכיפה · וכל חייבי מיתו׳ שנתערבו זה בזה ידונו בקלה · הנסקלין בנשרפין · רבי שמעון או׳ ידונו בסקילה שהשריפה חמורה · וחכמים אומרים ידונו בשריפה שהסקילה חמורה ·

ח׳ אמר להן רבי שמעון אילו לא היתה שריפה חמורה לא ניתנה לבת כהן שזינת · אמרו לו אילו לא היתה סקילה חמורה לא ניתנה למגדף ולעובדי עבודה זרה · הנהרגים בנחנקין רבי שמעון אומר בסייף וחכמים אומרים בחנק ·

ט׳ מי שנתחייב שתי מיתות בית דין יידון בחמורה · עבר עבירה שיש בה שתי מיתות יידון בחמורה · רבי יוסי אומר יידון בזיקה הראשונה שבאות עליו ·

י׳ מי שלקה ושנה בית דין כונסין אותו לכיפה ומאכילין אותו שעורים עד שכריסו נבקעת · ההורג את הנפשות שלא בעדים כונסין אותו לכיפה ומאכילין אותו לחם צר ומים לחץ ·

י״א הגונב את הקסווא והמקלל בקסם והבועל ארמית פוגעין בהן · כהן ששימש בטומאה אין אחיו הכהנים מביאין אותו לבית דין אלא פירחי כהונה מוציאין אותו חוץ לעזרה ומפציעין את מוחו בגיזירין · זר ששימש במקדש רבי עקיבה אומר בחנק · וחכמים אומרים בידי שמים ·

סליק פירקא

אילו הן הנשרפין כו׳ · תמן תנינן נושאין על האנוסה ועל המפותה · כיני מתניתא נושאין אחר האנוסה ואחר המפותה · אנס אשה מותר באמה · פיתה אשה מותר בבתה · האונס והמפתה על הנשואה חייב · אמר רבי יוחנן דרך נישואין שנו · נשא אשה ואחר כך אנס את אמה חייב · נשא אשה ואח״כ פיתה את בתה חייב · אמר רבי לעזר סומכוס ורבי יוחנן בן נורי אמרו דבר אחד דתנינן המן שחטה ואת בת בתה ואחר כך שחט את בתה סופג את הארבעים · סומכוס אומר משום רבי מאיר סופג את שמונים · תמן תנינן רבי יוחנן בן נורי אומר הבא על חמותו חייב עליה משום חמותו ואם חמותו ואם חמיו · אמרו לו שלשתן שם אחד הן · רבי יוד׳ בר פזי בשם ר׳ יוחנן מודה סומכוס לר׳ יוחנן · אשכח תני עוד היא במחלוקת · מה טעמא דרבי יוחנן בן נורי מה אשה ובתה ובת בתה בשני לאוין אף אשה ובתה ובת בתה בשני לאוין · מה טעמון דרבנין מה בת בנה ובת בתה בלאו אחד אף אשה ובת בתה ובת בנה בלאו אחד · כתיב ערות אשה ובתה לא תגלה · וכתיב ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה זמה היא · בכולהם כתיב שכיבה וכה כתיב לקיחה · ללמדך שאינו חייב על השנייה עד שתהא לקוחה לו או אינו מתחייב עליה אלא על דרך נישואין · למדנו שאין קידושין תופסין בעריות · והא כתיב לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו · בא להודיעך שהיה מותר בה עד שלא נישאת לאביו · והכתיב ואיש אשר יקח את אשת אחיו מה הוא בא להודיעך שהיה מותר בה עד שלא נישאת לאחיו · והוכן על ידי ייבום · והכתיב ואשה אל אחותה לא תקח בא להודיעך שהיה מותר עד שלא נשא אחותה והוכן לאחר מיתת אחותה · והכתיב ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וראה את ערוותה והיא תראה את ערותו חסד הוא · שלא תאמר קין נשא את אחותו · הבל נשא את אחותו · חסד עשיתי עם הראשונים שייבנה העולם מהם · אמרתי עולם חסד יבנה · והכתיב אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח · בא להודיעך שאם קידש׳ תפסו בה קידושין · רב הונ׳ אמ׳ עד כדון בת בתו לנישואין בת בתו מן האונסין · כתיב ערות בת בנך או בת בתך לא תגלה ערותן · מה אנן קיימין אם לנישואין הרי כבר אמור · אלא אם אינו עניין לנישואין תניהו עניין לאונסין · עד כדון בת בתו · בתו מניין רב אמר אם על בת בתו הוא מוזהר על בתו לא כל שכן · אם על בת בתו הוא ענוש כרת לא כל שכן על בתו · בנא ליה אשכח תני חזקיה ובת איש כהן כי תחל לזנות · מה תלמוד לומר איש אלא להביא הבא על בתו מן האונסין שהוא בשריפה · רב חונה שמע כולהון מן הבא ערוה אשה ובתה לא תגלה · וכתיב ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה זמה היא · זמה זמה לגזירה שוה · מה למטן שלשה דורות · אף למעלן שלשה דורות · מה למטן בלא תעשה · אף למעלן בלא תעשה · מה למטן דרך נישואין אף למעלן דרך נישואין · מה למטן בשריפה אף למעלן בשריפה · מה למטן עשה בת זכר כבת נקיבה אף למעלן נעשה בת זכר כבת נקיבה · וכרבי מאיר דרבי מאיר אמר גזירה שוה במקום שבא דור שלישי למטה מניין שהוא בלא תעשה : וכרבנין דינן אמרין גזירה שוה במקו׳ שבאת דור שלישי למטה מניין שהוא בלא תעשה · וכרבנין דינן אמרין גזירה שוה באמר בה דור שלישי למעלה מניין שהוא בשריפה · בין כרבנין בין כרבי מאיר דור שלישי למטה מניין שהוא בלא תעשה · אמר רבי יוסי מכיון דכתיב זמה זמה כמי שכולהם כאן · אמר רבי יוסי בי רבי בון עוד הוא אית ליה אזהרה מן תכן אל תחלל את בתך להזנותה · רבי חגיי בעא קומי רבי יוסי למה לי נן אמרין בתך לא תגלה בת בתך לא תגלה · אמ׳ ליה דיבר קרייא ערות אשה ובת בתה לא תגלה ואנן אמרין בתך לא תגלה בת בתך לא תגלה · שנים לאוין וכרת אחד לאוין וחלקין את ההכרת ומה טעמא

על בשר אדם לא ייסך ובמתכנתו לא תעשו כמוהו וגו'. וכתיב איש אשר ירקח כמוהו וגו' הדא אמרה שני לאוין וכרת אחד חולקין את ההכרת. בעון קומי רבי אבהו הבא על אשה וילדה בת וחזר ובא עליה חייב עליה משום אשה ובתה ובת בתה ובת בנה. אמר לון שארה הנה זמה היא כולהם משום זימה. מה טעמא דרבי יהודה לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו זו אנוסתו. מה מקיימין רבנין כנף. תמן אמרין ולא ידעין אין שמועה זו. כנף זו שהיא זקוקה לאביו ולא כך אינו חייב עליה משום אשת אביו. אמר רבי הילא להתרייה שאם התרו בו משום אשת אב לוקה. משום כנף לוקה. מודה רבי יודה במכות. מודה רבי יודה בקרבן. מודה רבי יודה כשאר כל האנשים שהוא פטור. מודה רבי יודה שאם קידשה תפשו בה קידושין. רבי חגיי בעא קומי רבי יוסי מהו שיהא הוולד ממזר כרבי יודה. אמר ליה לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל יי' הפסיק העניין. ויפסיק העניין לעניין אשת אב. אשת אב בכלל כל העריות היתה ויצאת מכללה ללמד על כל העריות לממזר. ותצא אנוסה ותלמד על כל האנוסים לאסור. אשת אב בכלל כל העריות היית ויצאת מכללה ללמד על כל העריות לממזר. אית לך מימר הבא אנוסה בכלל היית ויצאת מכללה ללמד על כל האנוסים. ותצא אשת אב ותלמד על אנוסתה. אמר ליה אם אשת אב היא אינה אנוסה. ואם אנוסה היא אינה אשת אב.

הלכה ב'

רוצח שהכה את רעהו כו'. כתיב ואם באבן יד אשר ימות בה הכהו וימת מות יומת המכה רוצח הוא מות יומ' הרוצח. או בכלי עץ יד אשר ימות בה הכהו וימת רוצח הוא מות יומת הרוצח. כשהוא בא אצל הברזל אינו אומר לא שימות בו ולא שלא ימות בו אלא אפילו צינורה קטנה דהיא יכלה מקים גו חשטא ומיקטליניה. והוא שיהא באבן כדי להמיתו. בעץ כדי להמיתו. כיוונו כנגד הסוס כיוונו כנגד החץ כיוונו כנגד הרוחה. העמידו בצינה. השקה אותו מים רעים. העביר את התקרה מעליו וירדו עליו גשמים והרגוהו. פתק אמת המים עליו ובאו עליו המים ושטפוהו מה טעמא דרבי יודה מפני האדם הנתון בין הנקבים. מה טעמון דרבנין לעולם אין האדם נתון בין הנקבים עד שיהור ויקא.

הלכה ג'

המכה את חבירו כו'. כיני מתניתא רבי נחמיה פוטר וחכמים מחייבין שרגלים לדבר. רבנין אמרין שני אמדין רבים על אומד אחד. רבי נחמיה אומר אומד האמצעי רבה על שניהן. מה טעמא דרבי נחמיה אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה. וכי עלתה על דעתך שיהא זה מהלך בשוק והלה נהרג על ידיו. אלא אפילו מת בעמידה ראשונה פטור. מה טעמון דרבנין ולא ימות ונפל למשכב. וכי אין אנו יודעין שאם לא ימות ונפל למשכב. אלא בשלא עמדתו למיתה. אם בשלא עמדתו למיתה ברא כתיב ואם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה. הא אם לא קם חייב. אלא בשעמדתו למיתה. אם בשעמדתו למיתה ברא כתיב רק שבתו יתן ורפא ירפא. רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש חידוש מקרא הוא שיתן. רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה אומד של טעות היתה. מה מפקה מביניהון. הקל מכה שהיה ואחר כך הכביד ומת חייב. רבי נחמיה פוטר שרגלים לדבר. מאן דאמר חידוש מקרא הוא שיתן. נתן נתן. לא נתן מהו שיתן. מאן דאמר אומד של טעות הוה לא נתן אין אומרי' לו שיתן. נתן מהו שיטול. מתנית' מסייעה לדין. וכתני' מסייעה לדין. מתניתא מסייעה לרבי יוסי בר חנינה אמדוהו לחיים ומת מאימתי מנין לו משיכביד הדא אמרה אומד של טעות היתה. ואין תימר חידוש מקרא הוא שיתן יתן משעה הראשונה. מתניתא מסייעא לרבי שמעון בן לקיש עמדוהו למיתה וחיה מאימתי מנין לו משיכביד. אמר רבי יוסי לית כאן משיכביד אלא משעה הראשונה. הדא אמרה חידוש מקרא הוא שיתן. ואין תימר אומד של טעות היית נותן עד שעה שימות. הכהו על ידו ונצבת. אמר אסיא אין מקטעא ידיה חיי הוא מהו שיתן דמי ידו. נשמעינה מן הדא כי ינצו אנשים. וכי יריבון אנשים. הוא מריבה היא מצות. מה תלמוד לומר כי ינצו כי יריבון. כי יריבון כי ינצו אלא ליתן המתכוין על שאינו מתכוין ואת שאינו מתכוין על המתכוין. ניחא את המתכוין על שאינו מתכוין. ואת שאינו מתכוין על המתכוין. אם שאינו מתכוין הוא מתחייב לא כל שכן על המתכוין. אלא כיני הכהו על ידו ונצבת אמר אסיא אין מקטעה ידיה חיי הוא מהו שיתן דמי ידו. כמה דת אמ' תמן חידוש מקרא הוא שיתן דמי ידו. ומה חידוש מקרא הוא שיתן דמי ידו.

הלכה ד'

נתכוון להרוג את הבהמה כו'. רבי יצחק שאל עמדוהו לחיים ומת. הדרך החיים למות. מכיון דכתיב רק שבתו יתן ורפא ירפא. חייב ליתן לו שבת ורפוי. רבי יצחק שאל עמדוהו למיתה וחיה. ואין דרך המתים לחיות מכיון דכתיב רק שבתו יתן ורפא ירפא. חייב ליתן לו שבת ורפוי.

הלכה ו'

נתכוון להכותו על מתניו כו'. חזקיה שאל זרק את האבן והיה בה כדי להמית המית את זה ושיבר את כליו של זה. בזה חידש הכתוב ובזה לא חידש. חזקיה שאיל זרק את האבן ולא היה בה כדי להמית המית את זה ושיבר את כליו של זה. בזה חידש הכתוב ובזה לא חידש. אמר רבי שמעון אילין דבית רבי תנין אפילו נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור. תנייא דרבי דבי רבי נתן דתני בשם רבי נתן היה עומד בצד סיעה של בני אדם ואמ' לאחד מכם אני מתכוין להרוג אפילו נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור.

הלכה ז'

רוצח שנתערב באחרים כו'. אמר רבי יוחנן ברוצח שנתערב בכשירין היא מתניתא. רבי שמעון בן לקיש אמר ברוצח שלא נגמר דינו ונתערב ברוצח שנגמר דינו היא מתניתא. שמואל אמר בשור בשוורים היא מתניתא. אם בשור בשוורים היא מתניתא ברא תנינן כונסין אותו לכיפה. רבי שמעון אומר חמורה שריפה מסקילה. ורבנין אמרין חמורה סקילה משריפה. רבי שמעון אומר חמור חנק מהרג. ורבנין אמרין חמור הרג מחנק.

הלכה ט'

מי שנתחייב שתי מיתות בית דין כו'. תמן תנינן תני רבי יוסי אומר ידון בזיקה הראשונה שבאת עליו. כיצד חמותו ונעשית אשת איש הרי זו בשריפה. אשת איש ואחר כך נעשית חמותו בחניקה. בא על חמותו והוי דא לה חמותו וכלתו. הדך עבידא גבר נסב איתא ולברתיה דאחוה ולברתיה דאיתתיה אתא על סבתא חייב עליה משום חמותו ואם חמותו ואם חמיו חמותו וכלתו באחת מה אמר בה ר' יוסה חומר בקל מה אמ' בה ר' יוסי שני איסורים באחת מה אמ' בה ר' יוסי. אמרין כמה דאישתאלת על דר' יוסי כך אשתאלת על דר' ישמעאל. דתני בשם ר' ישמעאל נתאלמנה ונתגרשה ונתחללה זינת ואחר כך בא עליה אינו חייב אלא אחת. זינת ונתחללה ואחר כך בא עליה חייב על כל אחת ואחת. נתאלמנה נתגרשה באחת מה אמר בה ר' ישמעאל. חומר בקל מה אמ' בה ר' ישמעאל. שני איסורין באחת מה אמ' בה ר' ישמעאל. רב אמר במפנים עדיו היא מתניתא. ר' יוסי בן חנינה אמר בשאינו יכול לקבל התרייה.

הלכה יא'

הגונב את הקסווה כו'. קסווה קיסטא. רב יהודה אמר כלי משל בית המקדש והיה כמה דתים' ואת קשות הנסך. המקלל בקסם. כגון אילין נפתאי דמקללין לקייד קיינך קנוך. הבועל ארמית. תני רבי ישמעאל זה שהוא נושא גויה ומוליד בנים מעמיד אויבים מבנה למקום. כתיב וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. מה ראה. ראה את המעשה ונזכר להלכה הבועל ארמית הקנאים פוגעין בהן. תני שלא ברצון חכמים. ופינחס שלא ברצון חכמים. אמר רבי יודה בר פזי ביקשו לנדותו אילולי שקפצה עליו רוח הקודש ואמרה והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם וגו'. מה טעמא דרבי עקיבה נאמר כאן מות יומת ונאמר להלן כל הקרב הקרב אל משכן יי' ימות וגו'. מה טעמון דרבנין נאמר כאן מות יומת. ונאמר להלן והזר הקרב יומת. מושב שילמד יומת מיומת ואל ילמד יומת מימות:

הדרן עלך אילו הן הנשרפין

כל ישראל יש להן חלק לעולם הבא. ואילו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תחיית המתים מן התורה ואין תורה מן השמים ואפיקורוס. רבי עקיבה אומר אף הקורא בספרים החיצונים והלוחש על המכה ואומר כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני יי' רופאך. אבא שאול אומר אף ההוגה את השם באותותיו.

ב' שלשה מלכים וארבעה הדיוטות אין להן חלק לעולם הבא. שלשה מלכים אחאב ירבעם מנשה. רבי יהודה אומר מנשה יש לו חלק לעולם הבא. שנאמר ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תפילתו וישיבהו ירושלם למלכותו אמרו לו למלכותו השיבו. לא השיבו לחיי העולם הבא. וארבעה הדיוטות בלעם ודואג אחיתופל וגיחזי.

ג' דור המבול אין להן חלק לעולם הבא ואין עומדין בדין שנאמר לא ידון רוחי באדם לעולם. אנשי סדום אין להן חלק לעולם הבא אבל עומדין בדין. רבי נחמיה אומר אילו ואילו אינן עומדין בדין שנאמר על כן לא יקומו רשעים במשפט. וחטאים בעדת צדיקי'. על כן לא יקומו רשע' במשפט זה דור המבול. וחטאי' בעדת צדיק' אלא אנשי סדום. אמרו לו בעדת צדיק' אינן עומדין אבל עומדין הן בעדת רשעים.

ד' דור המדבר אין להן חלק לעולם הבא ואין עומדין בדין שנאמר במדבר הזה יתמו ושם ימותו דברי ר' עקיבה. ר' אליעזר או' עליהם הוא או' אספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זבח.

ה' עדת קרח אינה עתידה לעלות שנאמר ותכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל דברי רבי עקיבה. רבי אליעזר אומ' עליהם הוא או' יי' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

ו' עשרת השבטים אינן עתידין לחזור שנאמ' וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה מה היום הולך ואינו חוזר אף הן הולכין ואינן חוזרין דברי רבי עקיבה. רבי אליעזר אומר מה היום מאפיל ומאיר אף הן כשהוא אפילה להן עתידה ליאור להן.

ז' אנשי עיר הנדחת יצאו אנשים בני בליעל מקרבך וידיחו את יושבי עירם לאמר. והם אינן נהרגין עד שיהו מדיחיה מאותה העיר ומאותו השבט עד שידח רובה עד שידיחוה אנשים. הדיחוה נשים וקטנים או שהודחה מיעוטה או שהיו מדיחיה מחוצה לה הרי אילו כיחידים צריכים שני עדי' והתרייה לכל אחד ואחד. זה חומר

ביהודים מבמרובים שזהזרים בסקילה לפיכך ממונן פלט· והמרובין בסייף
לפיכך ממונן אבד· ח׳ הכה תכה את יושבי העיר ההיא לפי חרב·
החמרת והגמלת העוברת ממקום למקום הרי אילו מצילין אותן· החרם אותה
ואת כל אשר בה ואת בהמתה לפי חרב· מיכן אמרו ניכסי צדיקים שבתוכה
אובדין ושבחוצה לה פליטין· ושל רשעים בין שבתוכה בין שחוצה לה אובדין·
ט׳ ואת כל שללה תקבץ אל תוך רחבה· אם אין לה רחוב עושין
לה רחוב· היה רחובה חוצה לה כונסין אותה לתוכה שנאמר אל תוך רחובה
ושרפת באש את העיר ואת כל שללה· שללה לא שלל שמים· מיכן אמרו
ההקדישות שבתוכה ייפדו ותרומות ירקבו· ומעשר שני וכתבי הקודש יגנזו·
י׳ כליל ליי׳ אלהיך· אמר רבי שמעון אם אתה עושה דין בעיר
הנידחת מעלה אני עליך כאילו אתה מעלה עולה כליל לפני· והיתה תל עולם
לא תבנה עוד· לא תיעשה אפילו גנות ופרדסים דברי רבי יוסי הגלילי· רבי
עקיבה אומר לא תבנה עוד· לכמות שהיתה אינה נבנית· אבל נעשית היא
גנות ופרדסים· יא׳ ולא ידבק בידך מאומה מן החרם למען ישוב
יי׳ מחרון אפו ונתן לך רחמים ורחמך והרבך וגו׳· כל זמן שהרשעים בעולם
חרון אף בעולם· אבדו רשעים מן העולם נסתלק חרון אף מן העו״לם׃

סליק פירקא

אילו שאין להן חלק לעולם הבא כו׳· הוסיפו עליהן
הפורק עול והמיפר ברית והמגלה פנים בתורה אין
להן חלק לעולם הבא· הפורק עול זה שהוא אומר
יש תורה ואיני סופנה· המיפר ברית זה שהוא מושך לו ערלה· המגלה פנים
בתורה זה שהוא אומר לא ניתנה תורה מן השמים· ולא כבר תניתה האומר אין
תורה מן השמים· תני רבי חנינה ענתוניה קומי רבי מנא זה שהוא עובר על דברי
תורה בפרהסיא כגון יהויקים בן יאשיהו מלך יהודה וחביריו· עבודה זרה וגילוי
עריות רבי יונה ורבי יוסה חד אמר בקלות· וחד אמר בחמורות· מה נן קיימין
אם באותו שעשה תשובה אין כל דבר עומד בפני כל בעלי תשובה· אלא כן
אנן קיימין באותו שלא עשה תשובה ומת בהכרת· רובו זכיות ומיעוטו עבירות
נפרעין ממנו מיעוט עבירו׳ קלות שיש בידו בעולם הזה כדי ליתן לו שכרו משלם
לעתיד לבוא· רובו עבירות ומיעוטו זכיות נותנין לו שכר מצות קלות שיש בידו
בעולם הזה כדי ליפרע ממנו משלם לעתיד לבוא· רובו זכיות יורש גן עדן·
רובו עבירות יורש גיהנם· היה מעויין אמר רבי יוסי בן חנינה נושא עונות אין
כתוב כאן אלא נושא עון· הקב״ה חוטף שטר אחד מן העבירות והזכיו׳ מכריעות·
אמר רבי לעזר ולך יי׳ חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו· מעשהו אין כתיב כאן
אלא כמעשהו· ואין לית ליה את יהיב ליה מן דידך· היא דעתיה דרבי לעזר·
דרבי לעזר אמר ורב חסד מטה כלפי חסד· רבי ירמיה אמר רבי שמואל בר רב
יצחק בעה צדקה תצר תם דרך ורשעה תסלף חטאת· חטאים תרדף רעה ואת
צדיק ישלם טוב· אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן· רגלי חסידיו ישמור
ורשעים בחושך ידמו· כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון· וסייגין סייגה·
והרעין הריעה· וכי סייגין סייגה ותרעין הריעה אלא מיני· רבי ירמיה בשם
רבי שמואל בר רב יצחק שומר אדם את עצמו מן העבירה פעם ראשונה שנייה
ושלישית· מיכן והילך הקב״ה משמרו· מה טעמא הן כל אלה יפעל אל פעמים
שלוש עם גבר· אמר ר׳ זעירא ובלחוד דלא יתיב ליה ומה טעמא והחוט המשולש
לא לעולם ינתק אין כתיב כאן אלא לא במהרה ינתק· אין אטרחת עלוי הוא
מפסק· רבי הונא בשם רבי אבהו הקב״ה אין לפניו שכחה כביכול הא בשביל
ישראל נעשה שכחן מה טעמא נושא עון נושא כתיב· וכן דוד אמר נשאת עון
עמך כסית כל חטאתם סלה· שאל רבי מתיה בן חרש את רבי אלעזר בן עזריה
בישיבה אמר לו שמעת ארבעה חילוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש· אמר
לו שלשה הן חוץ מן התשובה· כתוב אחד אומר שובו בנים שובבים ארפא
משובותיכם וכתוב אחר אומר כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו׳·
וכתוב אחר אומר ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם· וכתוב אחר אומר אם
יכופר העון הזה לכם עד תמותון וגו׳· כיצד העובר על מצות עשה ושב מיד
אינו זז ממקומו עד שימחל לו הקב״ה ועליו הוא אומר שובו בנים שובבים ארפא
משובותיכם· העובר על מצות בלא תעשה והתשובה תולה ויום הכיפורים
מכפר ועליו הוא אומר כי ביום הזה יכפר עליכם וגו׳· העובר על הכריתות
ומיתות בית דין במזיד התשובה ויום הכיפורים מכפרין מחצה והיסורין מכפרין
מחצה ועליו הוא אומר ופקדתי בשבט פשעם וגו׳· אבל מי שנתחלל בו שם
שמים אין כח בתשובה לתלות ולא יום הכיפורים לכפר ולא היסורים למרק אלא
התשובה ויום הכיפורים מכפרין שליש· ויסורין שליש· ומיתה ממרקת
שליש· ועליו הוא אומר אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון· הא למדנו
שהמיתה ממרקת· אמר רבי יוחנן זו דברי רבי אלעזר בן עזריה ורבי ישמעאל
ורבי עקיבה· אבל דברי חכמים שעיר המשתלח מכפר· כיצד הוא מכפר·
רבי זעירא אמר כל שהוא· רבי חנינה אמר בסוף· מה מפקא
מבינייהון מת מיד· על דעתיה דרבי זעירא כבר כפר· על דעתיה דרבי חנינה
לא כיפר· אמר רבי חנינה מתניתא מסייעה לרבי זעירה חומר בשעיר מה שאין
כן ביום הכיפורים· וביום הכיפורים מה שאין כן בשעיר שיום הכיפורים
מכפר בלא שעיר· ושעיר אינו מכפר בלא יום הכיפורים· חומר בשעיר
שהשעיר מכפר מיד ויום הכיפורים משתחשך· אמר רבי הונא איתתבת קומי
רבי ירמיה ואמר תיפתר שהיה בדעתן להביא שעיר אחר ולא הביאו· אמר רבי
יוסה בן יוסה ואין הקב״ה רואה את הנולד· ויכפר מיד· כתיב כי דבר יי׳ בזה·
אין לי אלא בזמן שביזה דברי תורה· מניין אפילו כפר במקרא אחד בתרגום
אחד בקל וחומר אחד תלמוד לומר ואת מצותו הפר· במקרא אחד ואחות
לוטן תמנע· בתרגום אחד ויקרא לו לבן יגר שהדותא· בקל וחומר אחד כי
שבעתים יקם קין וגו׳· דבר אחר כי דבר יי׳ בזה· זה שהוא מזכיר דברי תורה
במקום מטונף· כהדא ר׳ אילא וחבריא הוון יתיבין קומי פונדקיה ברמשא אמרין
מהו מימר מילא דאורייא· אמרין מכיון דאילו הוה איממא הוינן חמיי מה קומינן
כרם כדין אסיר· בר קפרא אמר אחז וכל מלכי ישראל הרשעים אין להן חלק
לעולם הבא· מה טעמא כל מלכיהם נפלו אין קורא בהם אלי· מתיבין ליה
והרי הוא נמנה בפטיה של מלכים בימי עוזיהו יותם אחז יחזקיהו מלכי יהודה·
אמר להן מפני שהיה בו בושת פנים· מה בושת היה בו· רבי אחא בשם רבי
לעזר רבי יוסי בשם רבי יהושע בן לוי את מוצא בשעה שהיה הנביא בא לקטרגו
היה בורח למקום טומאה וכובש את פניו במקום טומאה לומר שאין שכינה שורה
במקום טומאה· הדא הוא דכתיב ויאמר יי׳ אל ישעיהו צא נא לקראת אחז אתה
ושאר ישוב בנך אל קצה תעלת הברכה העליונה אל מסילת שדה כובס· אל
תהי קורא כובס אלא כובש· שהיה כובש פניו ובורח ממנו· הא כיצד בשעה
שהיה הנביא בא לקטרגו היה בורח למקום טומאה וכובש את פניו במקו׳ טומאה·
רבי יהודה אומר מפני שנתייסר בבנו הבכור מה טעמא ויהרוג זכרי גבור אפרים
וגו׳· רבי הושעיה רבה אמר מפני שהיה אביו צדיק· ומנשה לא היה אביו
צדיק· מנשה אביו צדיק ובנו רשע· יחזקיהו אביו רשע ובנו רשע· הוא
שיחזקיהו אומר הנה לשלום מר לי מר· מר לי מלפני מאחז· מר לי באחרי
ממנשה· אחז אביו צדיק ובנו צדיק· הדא הוא דכתיב יד ליד לא ינקה רע הרע
צדיקים נמלט· הרע צדיק נמלט אין כתיב כאן אלא הרע צדיקים נמלט·
ורע שהוא מוטל בין שני צדיקים נמלט· דבר אחר יד ליד לא ינקה רע· אמ׳ רבי
פינחס זה שהוא עושה צדקה ומבקש ליטול שכרה מיד· אמר רבי סימון כאינש
דאמר הא סקא הא סלעא הא סאתא קום כול· תדע לך שהוא כן שהרי אבות
העולם אילו ביקשו ליטול שכר מצות שעשו בעולם הזה מאיכן היתה הזכו׳ קיימת
לבניהם אחריהם הוא שמשה אמר לישראל וזכרתי את בריתי יעקב וגו׳· עד
איכן היתה זכות אבות קיימת· רבי תנחומא אמר לה בשם רבי חייה· רבה בר
מימן אמר לה בשם רבי ברכיה· רבי חלבו בשם רבי בא בר זבדא עד יואחז ויחן
יי׳ אותם וירחמם וגו׳ עד עתה· עד אותה השעה זכות אבות קיימת· שמואל
אמר עד הושע ועתה אגלה את נבלותה לעיני מאהביה ואיש לא יצילינה מידי·
ואין איש אלא אברהם כמה דת מר ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא· ואין
איש אלא יצחק כמה דת מר מי האיש הלזה ההולך בשדה לקראתינו· ואין איש
אלא יעקב כמה דת מר ויעקב איש תם· רבי יהושע בן לוי אמר עד אליהו ויהי
בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמ׳ יי׳ אלהי אברהם יצחק וישראל היום יודע
כי אתה אלהים בישראל ואני עבדך וגו׳· רבי יודן אמר עד חזקיהו למרבה
המשרה ולשלום אין קץ· אמר רבי אחא זכות אבות לעולם קיימת כי אל רחום
יי׳ אלהיך וגו׳ עד ולא ישכח את ברית אבותיך· מלמד שהברית כרותה לשבטי׳·
רבי יודן בר חנן בשם רבי ברכיה אמר הקב״ה לישראל בני אם ראיתם זכות אבות
שמטה וזכות אימהות שנתמוטטה לכו והדבקו בחסד· מה טעמא כי ההרים
ימושו והגבעות תמוטינה· כי ההרים ימושו זה זכות אבות· והגבעות תמוטינה
זו זכות אימהות מיכן והילך וחסדי מאיתך לא ימוש וברית שלומי לא תמוט אמר
מרחמך יי׳· והאפיקורוס· רבי יוחנן ורבי לעזר חד אמר כהן דאמר אהן ספרא·
וחרנה אמר כהן דאמר אילין רבנין· רבי אלעזר ורבי שמואל בר׳ נחמן· חד
אמר לכיפה של אבנים כיון שנתרועעה אחת מהן נתרועעו כולן· וחרנה אמר
לבית שהוא מלא תבן אף על גב דאת מעבר ליה מינה אהן מרגא דבגויה הוא
מרעיע כתליא· רב אמר קרח עשיר גדול היה תיסברין של פרעה נגלה לו בין
מגדול ובין הים· רב אמר קרח אפיקרס היה מה עשה עמד ועשה טלית שכולה
תכלת אתא גבי משה אמר ליה משה רבינו טלית שכולה תכלת מהו שתהא חייבת
בציצית· אמר לו חייבת דכתיב גדילים תעשה לך וגו׳· בית שהוא מלא ספרים
מהו שיהא חייב במזוזה אמר לו חייב במזוזה דכתיב וכתבתם על מזוזות ביתך
וגו׳· אמר לו בהרת כגריס מהו אמר לו טמא· פרחה בכולו· אמר לו טהור·

באותה

באוהה שעה אמר קרח אין תורה מן השמים ולא משה נביא ולא אהרן כהן גדול ·

באותה השעה אמר משה רבון כל העולמים אם נברא לארץ פה משטת ימי
בראשית הרי מוטב ׳ ואם לאו יברא לה מעכשיו · ואם בריאה יברא י״י · אמר
רבי שמעון בן לקיש שלשה כפרו בנבואתן מפני פתרייה ואילו הן משה ואליהו
ומיכה · משה אמר אם כמות כל האדם ימותון אלה וגו׳ · אליהו אמר עניני י״י
עניני וידעו העם הזה · ואם לאו ואתה הסיבות את לבם אחורנית · מיכה אמר
אם שוב תשוב בשלום לא דיבר י״י בי ׳ וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה ׳
רבי ברכיה בשם רבי חלבו אף שמותיהם פרחו מתוך טמסותיהם · אמר רבי יוסי
בר חנינה אפילו מחט שהיתה שאולה ביד ישראל מידם אף היא נבלעה עמהן
דכתיב וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה ׳ ומי נתפלל עליהם · רבי שמואל
בר נחמן אמר משה נתפלל עליהם יחי ראובן ואל ימות ׳ רבי יהושע בן לוי אמר
חנה נתפללה עליהן ׳ היא דעתיה דרבי יהושע בן לוי דאמר רבי יהושע בן לוי
בשם רבי יוסי כך היתה דעתו של קרח שוקעה ויורדת עד שעמדה חנה ונתפללה
עליהם ואמרה י״י ממית ומחיה מוריד שאול ויעל · רבי עקיבה אומר אף הקורא
בספרים החיצונים כגון סיפרי בן סירא וסיפרי בן לענה · אבל סיפרי המירס
וכל ספרים שנכתבו מיכן והילך הקורא בהן כקורא באיגרת · מאי טעמא ויותר
מהמה בני הזהר וגו׳ להגין ניתנו · ליגיעה לא ניתנו · דברי חכמים כדרבונות ·
אמר רבי חונה בדרדור נאות · המן קריין למרגליתא דירה ׳ דבר אחר כדרבונות
כבדור הזה בין הבנות · מה הבדור הזה מקלטת מיד ליד וסיפה לנוח ביד אחד ·
כך משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקני׳ לנביאי׳ ונביאים
מסרוה לאנשי כנסת הגדולה ׳ דבר אחר בדרבנות · שלשה שמות יש לו
ברדע דרבן ומלמד · מרדע שהוא מורה דיעה בפרה ׳ דרבן שהוא משרה
בינה בפרה · מלמד שהוא מלמד את הפרה לחרוש בשביל ליתן חיים לבעליה ·
אמר רבי חמא בר חנינה אם לפרהו עושה אדם דרבן · ליצרו הרע שהוא מעבירו
מחיי העולם הזה ומחיי העולם הבא על אחת כמה וכמה · וכמסמרות נטועים ׳
ולמה לא אמר וכמסמרות קבועים וכאילנות נטועים · מהרו להם בירדו הברזל
ושיכחו המטע של כותל ׳ דבר אחר וכמסמרו׳ נטועי׳ ׳ מה המסמר הזה את קובעו
אף על פי שאת חוזר תוטלו ממקומו מקומו ניכר כך כל מי שפשטו ידיהם הרבים
בו יד אף על פי שחזרו וקרבו אותו סופו ליטול את שלו מתחת ידיהם ׳ דבר
אחר וכמסמרות נטועים · משמרות כתיב ׳ מה משמרות עשרים וארבעה · אף
המסמרים עשרים וארבעה · כמה מסמרים יהא בו · רבי יוחנן אמר חמשה כנגד
חמשה חומשי תורה ׳ רבי חיננא אמר שבעה וסימך דבאך · דרש רבי אחא
בשם רבי חיננה תשעה · רבי היה נותן אחד עשר על זה ושלשה עשר על זה ׳
מניין משמרות · רבי יוסי בן חנינה אמר כלבת אינה עולה לחשבון מסמרים ׳
רבי בא בר זבדא בעא קומי רבי זעירא מהו ליתן כולן על גבי מנעל אחד ׳
אמר ליה שרי ׳ מהו ליתן כולן על גבי סנדל אחד ׳ אמר ליה שרי · תני אין
מגרדין סנדלים ומנעלים ישנים אבל סכין ומריחין אותן · רבי קריספא בשם רבי
יוחנן תלמידי דרבי חייה רבה אמרין הראשונים היו אומרים מגרדין · שניים
היו אומרים אין מגרדין · שאלין לרבי אמר לון אין מגרדין · אמר
רבי זעירה הא אזילה חדא מן תלמידי דרבי חייה רבה · אמר רבי חייה בר
אשי נהגין הוינא יתבין קומי רב ומשחין ומשיגין אבל לא מגרדין · תני לא ילבש
אדם מנעלים וסנדלים חדשים אלא אם כן הילך בהן מבעוד יום · כמה יהא
מהלכן ׳ כבי כייתיה דבר קפרא אמרין מן דבית רבה דבר קפרא עד בית רבה
דרבי הושעיה ׳ ציפוראי אמרין מכנישתא דבבלאי עד ודתה דרבי חמא בר
חנינה · טבראי אמרין מן סידרא רבה עד חנותיה דרבי הושעיה · תני לא יסוך
אדם מנעלים וסנדלים חדשים · לא יסוך אדם את רגלו והוא בתוך המנעל
ואת רגלו והוא בתוך הסנדל · אבל סך הוא את רגלו ונותנה בתוך המנעל
את רגלו ונותנה לתוך הסנדל · סך אדם שמן ומתעגל על גבי קטבלייא חדשה
ואינו חושש · לא יתננה על גבי טבלה של שייש להתעגל עליה · רבן שמעון
בן גמליאל מתיר · דבר אחר וכמשמרות נטועים ׳ בשעה שדברי תורה יוצאין
מפי בעליהן כתיקנן הן ערבין לשומעיהן ׳ כמסמרות נטועים · ובשעה שהם
יוצאין ממוסמסין הם מרים לשומעיהן כמסמרות · בעלי אסופות · אין
אסופות אלא סנהדרין כמה דתימר אספה לי שבעים איש מזקני ישראל ׳ דבר
אחר בעלי אסופות שנאמרים באסיפה · אמר רבי שמעון בן לקיש אם יאמר לי
אדם שיש דברי המים בבבל הרי אני הולך ומביאו משם · ועכשיו אם מתכנסין
הם כל רבותינו אין יכולין הן להביאו משם ׳ ניתנו מרועה אחד · אמר הקב״ה
אם שמעתה דבר מפי קטן ישראל והנייך לא יהא בעיניך כשומעו מפי קטן אלא
כשומעו מפי גדול · ולא כשומעו מפי גדול אלא כשמעו מפי חכם · ולא כשמעו
מפי חכם אלא כשומעו מפי נביא ולא כשומעו מפי נביא אלא כשומעו מפי
רועה · ואין רועה אלא משה ׳ כמה דת מר ויזכר ימי עולם משה עמו איה המעלם
מים את רועה צאנו איה השם בקרבו את רוח קדשו ׳ לא כשמעו מפי רועה אלא
כשמעו מפי הגבורה · ניתנו מרועה אחד ׳ ואין אחד אלא הקב״ה · כמה דת מר
שמע ישראל י״י אלהינו י״י אחד · והלוחש על המכה ואומר כל המחלה אשר
שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני י״י רופאך · רב אמר וכלבד ברוקק ׳ רבי
יהושע בן לוי אמר אפילו אמר נגע צרעת כי יהיה באדם ורוקק אין לו חלק
לעתיד לבוא ׳ אבא שאול אומר אף ההוגה את השם באותותיו · רבי מנא אמר
כגון אילין כותאי דמשתבעין · רבי יעקב בר אחא אמר נכתב ביו״ד ה״א ונקרא
באל״ף ד״לת ·

הלכה ב׳ שלשה מלכים וארבעה הדיוטות כו׳ ·

וכולהם חדשו עבירות ׳ וכי מה עשה ירבעם · על שעשה שני עגלי זהב
והלא כמה עגלים עשו ישראל · תני ר״ש בן יוחי שלשה עשר עגלים עשו ישראל
ואחד דימוסיא לכולן · ומה טעמא ויאמרו אלה אלהיך ישראל הרי לשנים עשר
שבטים זה אלהיך הרי דימוסיא אחת לכולן · וכי מה עשה אחאב ׳ כתיב ויהי הנקל
לכתו בחטאות ירבעם בן נבט ׳ והלא קלותיו של אחאב הם כחמורותיו של
ירבעם ׳ ולמה נמנה ירבעם תחילה שהוא התחיל בקלקלה תחילה · מה הוה
אחאב עביד הוה מקשט גרמיה בכל יום וקאים ליה קומי חיאל אסרטי לטה והוא
אמר ליה בכמה אנא טב יומא דין והוא אמר ליה כן וכן והוא מפריש טימיתיה
לעבודה זרה · הדא הוא דכתיב יען התמכרך לעשות הרע בעיני י״י · רבי לוי
עבר דרש הדין קרייא אטתא ירחין לגנאי רק לא היה כאחאב אשר התמכר
לעשות הרע בעיני י״י · אתא לגביה בליליא אמר ליה מה חטית לך ומה סרחית
קדמך ׳ אית לך רישיה דפסוקא ולית לך סופיה אשר הסתה אותו איזבל אשתו ·
עבר דרש ליה שיתא ירחין לשבח רק לא היה כאחאב אשר הסתה אותו איזבל
אשתו · כתיב בימיו בנה חיאל בית האלי את יריחו באבירם בכורו יסדה ובשגוב
צעירו הציב דלתיה · חיאל מן יהושפט יריחו מבנימן אלא שמגלגלין זכות על
ידי זכאי וחובה על ידי חייב · וכן הוא אומר באבירם בכורו יסדה ובשגוב צעירו
הציב דלתיה · באבירם בכורו לא היה מאין ללמד ׳ ובשגוב הרשע היה
לו מאין ללמד ׳ לפי שרצו לרבות את ממנן ושלטה בהן מאירה והיו
מתמוטטין והולכין לקיים מה שנאמר כדבר י״י אלהי ישראל אשר דבר ביד יהושע
בן נון · כתיב ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי י״י אלהי ישראל
אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי ׳ וכי מה
ענין זה אצל זה · אלא אמר הקב״ה לאליהו הדין חיאל גברא רבא הוא איזיל
חמי ליה אפין · אמר ליה לי נה מיזל . אמר ליה למה אמר ליה דנא מיזל
ונן אמרין מילין דמכעסין לך ולינה יכול מיסבול · אמר ליה ואין אמרין מילה
דמכעסה לי כל מה דאת גזר אנא מקיים אזל ואשכחון עסיקין בהן קרייא וישבע
יהושע בעת ההיא לאמר ארור האיש לפני י״י אשר יקום ובנה את העיר הזאת את
יריחו בבכורו ייסדנה ובצעירו יציב דלתיה · אמר בריך הוא אלההון דצדיקייא
דמקיים מילי דצדיקא · והוה תמן אחאב אמר לון אחאב וכי מי גדול ממי משה
או יהושע ׳ אמרין ליה משה אמר לון בתורתו של משה כתוב השמרו לכם
פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם להם · ומה כתיב
בתריה וחרה אף י״י בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר · ולא הנחתי עבודה
זרה בעולם שלא עבדתי אותה וכל טבן ונחמן דאית בעלמא אתון בדרי ׳ מילוי
דמשה לא קמן ומילוי דיהושע מקים · אמר ליה אליהו אם כדבריך חי י״י אלהי
ישראל אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי ·
בין ששמע כן התחיל בוכה ׳ הדא היא דכתיב ויהי כשמוע אחאב את הדברים
האלה ויקרע את בגדיו וישם שק על בשרו ויצום וישכב בשק ויהלך אט ׳
כמה נתענה טלש שעות נתענה · אם היה למוד לוכל בשלש אכל בשש ·
אם למוד לוכל בשש אכל בתשע ׳ ויהלך אט · מהו אט רבי יהושע בן לוי אמר
שהיה מהלך יחף · כתיב ויהי דבר י״י אל אליהו התשבי לאמר ׳ הראית כי
נכנע אחאב מלפני ׳ אמר הקב״ה לאליהו ראה מה טובה שנתתי בעולמי אדם
חוטא לפני כמה ועושה תשובה ואני מקבלו · הדא היא דכתיב הראית כי נכנע
אחאב מלפני · חמית אחאב עבד תשובה ׳ יען כי נכנע אחאב מפני לא
אביא הרעה בימיו בימי בנו אביא הרעה אל ביתו · וכי מה עשה אחז · על ידי
שבנה כסא בעזרה הדא היא דכתיב ואת אולם הכסא אשר בנו בבית וגו׳ ׳ רבי
חוניה בשם רבי לעזר למה נקרא שמו אחז שאחז בבתי כניסיות ובבתי מדרשות ·
למה היה אחז דומה למלך שהיה לו בן ומסרו לפידגוגו והיה מבקש להורגו אמר
אם אני הורגו הרי אני מתחייב מית׳ אלא הרי אני מושך את מיניקתו ממנו ומעצמו
הוא מת כך אמ׳ אחז אם אין גדיים אין תיישים · אם אין תיישים אין צאן · אם אין
צאן אין רועה אם אין רועה אין עולם · אם אין עולם כביכול ׳ כך היה אחז סבור
בדעתו לומר אם אין קטנים אין גדולים · אם אין גדולים אין חכמים · אם
אין חכמים אין נביאים אם אין נביאים אין רוח הקודש · אם אין רוח הקודש אין
בתי כניסיות ובתי מדרשות כביכול אין הקב״ה משרה שכינתו על ישראל · רבי
יעקב בר אבי׳ בשם רבי אחא מיתי לה מן הדא וחיכיתי לי״י המסתיר פניו מבית
יעקב וקויתי לו אין לך שעה קשה בעולם מאותה שעה שאמר לו הקב״ה למשה
ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא ׳ מאותה השעה וקיתי לו שאמר לו בסיני כי
לא תשכח מפי זרעו · ומה את מועיל והנה אנכי והילדים אשר נתן לי י״י ׳ וכי
ילדיו היו והלא תלמידיו היו · אלא מלמד שהיו חביבין עליו והיה קורא אותם
בני · וכי מה עשה מנשה · כתיב בימים ההם חלה חזקיהו למות וגו׳ ׳ עד כי מת

מת אתה ולא תחיה · כי מת אתה בעולם הזה · ולא תחיה לעתיד לבא · אמר ליה ולמה אמר ליה דלא בעית מיקמה לך בנין אמר ליה למא לא בעית מיקמה לך בנין · אמר ליה חמית דאנא מקים בר רשיע בנין כן לא בעית מיקמה בנין · אמר ליה סב ברתי דילמא מיני ומינך הוא מוקים בר נש טב · אף על גב לא קם אלא בר נש ביש הדא היא דכתיב וכלי כליו רעים · אמר ליה לא לך אנא שמע איני קופץ אלא למה שאמר לי זקני שאמר לי אם ראית חלומות קשים או חזיונות קשים קפוץ לשלשה דברים ואת ניצול ואילו הן לתפילה ולצדקה ולתשובה · ושלשתן בפסוק אחד ויכנעו עמי אשר נקרא שמי עליה' ויתפללו זה תפילה · ויבקשו פני זו צדקה כמה דת מר אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך · וישובו מדרכיהם הרעים זו תשובה · אם עשו כן מה כתיב תמן ואני אשמע מן השמים ואסלח לחטאתם וארפא את ארצם · מיד ויסב · דכתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל יי' · לאי זה קיר נשא עיניו · רבי יהושע בן לוי אמר לקירה של רחב נשא עיניו · כי ביתה בקיר החומה ובחומה היא יושבת · אמר לפניו רבון כל העולמים רחב שתי נפשות הצילה לך ראה כמה נפשות הצלת לה · הדא היא דכתיב ויבאו הנערים המרגלים ויציאו את רחב ואת בית אביה ואת אמה ואת אחיה ואת כל אשר לה ואת כל משפחותיה הוציא ויניחם מחוץ למחנה ישראל · תני רבי שמעון בן יוחי אפילו היה במשפחותיה מאתים אנשים והלכו ונדבקו במאתים משפחות כולהן היו ניצלין בזכותה · אבותי שקרבו לך כל הגרים הללו על אחת כמה וכמה שתתן לי את נפשי · רבי שמואל בר נחמן אמר נשא את עיניו בקירה של שונמית נעשה נא עליית קיר קטנה ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה · אמר לפניו רבון כל העולמ' שונמית קיר אחד עשתה לאלישע והחיית את בנה · אבותי שעשו לך את השבח הזה על אחת כמה וכמ' שתתן לי את נפשי · רבי חיננא בר פפא אמר נתן עיניו בקירות בית המקדש בהתם סיפם את סיפי ומזוזתם אצל מזוזתי והקיר ביני וביניהם בני אדם גדולים היו ולא היו יכולין לעלות ולהתפלל בכל שעה והיו מתפללין בתוך בתיהם והקב"ה מעלה עליהן כאילו נתפללו בבית המקדש · אבותי שעשו לך את כל השבח הזה על אחת כמה וכמה שתתן לי את נפשי · ורבנין אמרין נתן עיניו בקירות לבו שנאמר מעי מעי אחולה קירות ליבי הומה לי לבי לא אחריש · אמ' לפניו רבון העולמים חזרתי על מאתים וארבעים ושמונה איברים שנתתה בי ולא מצאתי שהכעסתי אותך באחד מהן על אחת כמה וכמה תינתן לי נפשי · כתיב ויהי דבר יי' אל ישעיהו הנביא לאמר · לך ואמרת אל חזקיה נגיד עמי כה אמר יי' אלהי דוד אביך שמעתי את תפילתך ראיתי את דמעתך הנני מוסיף על ימיך חמש עשרה שנה · אמר ליה כדון אמרית ליה הבין · וכדון אנא מימר ליה הבין · אמר ליה גברא רבה הוא וחלית הוא מהימנתי · אמר ליה עינוון סגין הוא והוא מהימן לך ולא עוד אלא עדיין לא יצאת הברה בעיר · ויהי ישעיהו לא יצא חצר התיכונה הע' כתיב · כד דקם מנשה הוה פרי תורי ישעי' בעי מיקטליניה והוא ערק מן קדמוי ערק לארזא ובלעיה ארזא · חסר ציציתה דגולתיה אתון ואמרין קדמוי אמר לון אזלין ונסרין ארזא ונסרו לארזא ואיתחמי דמא נגר · ולא אבה יי' לסלוח · מיכן שאין לו חלק לעתיד לבא · והא כתיב מלבד חטאת מנשה בן יחזקיהו מלך יהודה · נימר עד דלא יתוב ביה · על כל הכעסה אשר הכעיסו מנשה · נימר עד שלא עשה תשובה · והא כתיב כי הוא אמון הרבה אשמה · לא הוסיף אלא חידש · והכתיב וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאד עד אשר מלא את ירושלם פה לפה · וכי איפשר לבשר ודם למלאות את ירושלם דם נקי פה לפה · אלא שהרג את ישעיהו שהיה שקול כמשה דכתיב ביה פה אל פה אדבר בו · כתיב וידבר יי' אל מנשה ואל עמו ולא הקשיבו ויבא עליהם את שרי הצבא אשר למלך וילכדו את מנשה בחוחים · מהו בחוחים · במירו מניקא · אמר רבי לוי מולא של נחושת עשו לו ונתנו אותו בתוכה והיו מסיקין תחתיו · כיון שראה שצרתו צרה לא הניח עבודה זרה בעולם שלא הזכירה כיון שלא הועיל לו כלום אמ' זכור אני שהיה אבי מקרא אותי את הפסוק הזה בבית הכנסת בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד יי' אלהיך ושמעת בקולו · כי אל רחום יי' אלהיך לא ירפך ולא ישחיתך ולא ישכח את ברית אבותיך אשר נשבע להם · הרי אני קורא אותו אם עונה אותי מוטב ואם לאו הא כל אפיא שוין · והיו מלאכי השרת מסתמין את החלונות שלא תעלה תפילתו של מנשה לפני הקב"ה והיו מלאכי השרת אומרים לפני הקב"ה רבונו של עולם אדם שעבד עבודה זרה והעמיד צלם בהיכל אתה מקבלו בתשובה · אמר להן אם איני מקבלו בתשובה הרי אני נועל את הדלת בפני כל בעלי תשובה · מה עשה לו הקב"ה חתר לו חתירה מתחת כסא הכבוד שלו ושמע תחינתו הדא היא דכתיב ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחינתו וישיבהו · אמר רבי לעזר בי רבי שמעון בערביא צווחין לחתירתה עתרתה · וישיבהו ירושלם למלכותו · במה השיבו שמואל בר בונא בשם רבי אחא ברוח השיבו · כמה דת מר משיב הרוח · וידע מנשה כי יי' הוא האלהים · באותה שעה אמר מנשה אית דין ואית דיין · וכי מה עשה בלעם הרשע על ידי שנתן עצה לבלק בן צפור להפיל את ישראל בחרב ·

אמר לו אלוה של אומה הזו הוא שונא את זנות אלא העמידו בנותיכם בזימה ואתם שולטין בהן · אמר ליה ומישמע לי אינון אמר ליה אקים בנתך קדמוי וינון חמיין ושמעין לך · הדא הוא דכתיב ראש אומות בית אב במדין הוא · מה עשו בנו להן קנקלין מבית הישימון עד הר השלג והושיבו שם נשים מוכרות מיני כיסנין · הושיבו את הזקנה מבחוץ ואת הנערה מבפנים · והיו ישראל אוכלין ושותין והיה אחד מהן יוצא לטייל בשוק וליקח לו חפץ מן החנוני והיתה הזקנה מוכרת לו את החפץ כשויו והנערה אומרת לו בא וטול לך בפחות כן ביום הראשון וכן ביום השני וכן ביום השלישי והיתה אומרת לו מיכן והלך אתה כבן בית הכנס ובור לך וכיון שהיה נכנס והיה שם צרצור מלא יין מן היין העמוני שהוא קשה והוא את הגוף מפתה לזנו' והיה ריחו מפעפע ועדיין לא נאסר יינן יין נסך של גוים על ישראל והיתה אומרת לו רצונך לשתות כוס יין והוא אומ' לה הין והיא נותנת לו והוא שותה וכיון שהיה שותה היה היין בוער בו כבריסה של חכינה והוא אומר לה השמעי לי והיא אומרת לו רצונך שאשמע לך והוא אומר הין מיד היתה מוציאה לו טפוס של פעור מתוך חיקה שלה והיתה אומרת לו השתחוה לזה ואני נשמעת לך · והוא אומר לה וכי לעבודה זרה אני משתחוה והיתה אומרת לו אין את משתחוה אלא במגלה עצמך לו זו היא שאמרו חכמים הפוער עצמו לבעל פעור זו היא עבודתו · והזורק אבן למרקוליס זו היא עבודתו והיה שם צרצור מלא יין מן היין העמוני שהוא קשה שהוא מפתה את הגוף לזנות והיה ריחו מפעפע ועדיין לא נאסר יין נסך על ישראל והיתה אומרת לו רצונך לשתות כוס יין והוא אומר הין והיא נותנת לו והוא שותה כיון שהוא שותה היה היין בוער בו כבריסה של עכנא והוא אומר לה השמעי לי והיתה אומרת לו הינזר מתורת משה ואני נשמעת לך · הדא היא דכתיב המה באו בעל פעור וינזרו לבושת ויהיו שיקוצים כאהבם · עד שנעשו שיקוצים לאביהם שבשמים · אמר רבי לעזר מה המסמר הזה אי איפשר לו לפרוש מן הדלת בלא עץ כך אי איפשר לפרוש מן הפעור בלא נפשות · מעשה בסוכהה מאולם שהשכיר חמורו לגויה אחת להשתחוות לפעור כיון שהגיעו לביתו של פעור אמרה לו המתן לי כאן עד שאיכנס ואשתחוה לפעור · כיון שיצאת אמר לה המתיני לי כאן עד שאיכנס ואעשה כמות שעשית מה עשה נכנס ועשה את צרכיו וקינח עצמו בחוטמו של פעו' והיו הכל מקלסין לפניו ואומרי' לא עשה אדם כשם שעשה זה · מעשה במנחם איש גופתה ארית שהיה מגלגל בחביות ובא אליו שרו של פעור בלילה · מה עשה נטל את השפוד ועמד עליו וברח ממנו · בא אליו בלילה השני אמר לו מנחם מה אתה מקלליני · נתיירא ממנו ואמר לו עוד איני מקללך · מעשה בשלטון אחד שבא ממדינת הים להשתחוות לפעור · אמר להן הביאו לי פר אחד איל אחד כבש אחד להשתחוות לפעור · אמרו לו אין אתה זקוק לכל אילו אין את אלא במגלה עצמך לו · מה עשה גירה בהם סניגורים והיו מכין אותן ומפצעין את מוחיהם בגיזירין ואומר להן אין לכם ולטעותכם · כתיב ויחר אף יי' בישראל · ויאמר יי' אל משה קח את כל ראשי העם והוקע אותם ליי' נגד השמש · אמר לו הושב את ראשיהם דיינים עליהם ויהיו הורגים בחטאים נגד השמש הדא היא דכתיב ויאמר משה אל שופטי ישראל הרגו איש אנשיו הנצמדים לבעל פעור · כמה הם שופטי ישראל שבע ריבוא ושמונת אלפים ושש מאות · שרי אלפים · שש מאות · שרי מאות ששת אלפים · שרי חמשים שנים עשר אלף · שרי עשרות ששים אלף · נמצאו שופטי ישראל שבע ריבוא ושמונת אלפים ושש מאות · אמר לון כל חד מינכון יקטול תריי נמצאו הרוגין חמש עשרה ריבוא ושבעת אלפי' ומאתי' · והנה איש מבני ישר' בא ויקרב אל אחיו את המדיינית לעיני משה · מהו לעיני משה כאינש דמר הא גו עינך משה אמר לו אין צפורה מדינית ואין שלפיה סדוקות זו טהורה וזו טמאה · חזה שם פינחס אמר אין כאן אדם שיהרגנו ויהרג על ידיו איכן הם האריות גור אריה יהודה · דן גור אריה · בנימן זאב יטרף · כיון שראה פינחס שאין אדם מישראל עושה כלום מיד עמד פינחס מתוך סנהדרין שלו ולקח את הרומח בידו · ונתן את הברזל תחת פסיקא שלו · התחיל מסתמך על עץ שלה עד שהגיע לפתחו · כיון שהגיע לפתחו אמר לו מאיין ולאיין פינחס אמר להן אין אתם מודין לי ששבטו של לוי אצל שבטו של שמעון בכל מקום · אמרו הניחו לו שמא התירו פרושים את הדבר · כיון שנכנס עשה לו הקב"ה ששה ניסים · הנס הראשון דרכן לפרוש זה מזה והדביקן המלאך זה לזה · הנס השני כיוון את הרומח כנגד הקבה שלה כדי שתהא זכרותו נראית מתוך קבה שלה כפני המנקרנין שלא יהו אומר אף הוא בין כתיפיו נכנס עמהן ועשה את צרכיו · הנס השלישי סת' המלאך את פיהן ולא היו יכולין לצווח · הנס הרביעי לא נשמטו מן היין אלא עמדו במקומן · הנס החמישי הגביה לו המלאך את השקוף כדי שיצאו שניהן בין כתיפיו · הנס הששי כיון שיצא את הנגף שהוא

מחבל כעס מה עשה השליכן לארץ ועמד ונתפלל הדא הוא דכתיב ויעמד פינחס ויפלל ויעצר המגפה· כשבאו ישראל לנקום נקמת מדין מצאו שם בלעם בן בעור· וכי מה בא לעשות· בא ליטול שכר עשרים וארבעה אלף שמתו מישראל על ידו בשיטים· אמר ליה פינחס לא דכרייך עבדת ולא דבלק עבדת· לא דכרייך עבדת דמר לך לא תיזיל עם שלוחי בלק ואזלת· ולא דבלק עבדת דאמר לך איזיל לייט ישראל וברכתנון· אף אני איני מקפחך שכרך· הדא הוא דכתיב ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בני ישראל על חלליהם· מהו על חלליהם שהיה שקול כנגד כל חלליהם· דבר אחר על חלליהם מה חלליהם אין בהן ממש אף הוא אין בו ממש· דבר אחר על חלליהם שהיה צף כנגד כל חלליהם· והיה פינחס מראה לו את הציץ והוא שוקע ויורד· דבר אחר על חלליהם אלא מלמד שנתנו לו ישראל שכרו משלם ולא קפחוהו· דואג אדם גדול בתורה היה באו ישראל ושאלו את דוד לחם הפנים מהו שידחה את השבת· אמר להם סידורו דוחה את השבת לא לישתו ולא עריכתו דוחין את השבת· והיה שם דואג ואמר מי הוא זה שבא להורות לפניי אמרו לו דוד בן ישי הוא מיד הלך ונתן עצה לשאול מלך ישראל להמית את נוב עיר הכהנים הדא הוא דכתיב ויאמ׳ המלך לרצים הניצבים עליו סבו והמיתו את כהני יי׳ כי גם ידם עם דוד וגו׳ עד ולא גלותו את אזני מי הוו· אמר רבי שמואל בר רב יצחק אבנר ועמשא הוו· אמרו ליה כלום אית לך עלינן אלא הדין זונר׳ והדין כליכרין הא טריפין לך ולא אבו עבדי המלך לשלוח את ידם בכהני יי׳· ויאמר המלך לדויג· אמר רבי יהודה בר פזי לדויג כתיב אמר לו נתפשתה כדג· אתה עברתה רבתה סוב אתה ופגע בכהני יי׳· ויסב דואג האדומי ויפגע בכהנים וגו׳· לא כן תני רבי חייה אין ממנין שני כהנים גדולים כאחת· אלא מלמד שהיו כולם ראויין להיות כהנים גדולים· כיצד נתרחק· רבי חנינה ורבי יהושע בן לוי חד אמר אש יצאה מבית קודש הקדשים וליהטה סביבותיו· וחרנה אמר תלמידים והיקים נזדווגו לו והיו למדים והוא שכח לקיים מה שנאמר חיל בלע ויקאנו מבטנו יורישנו אל· אחיתופל אדם גיבור בתורה היה· כתיב ויוסף עוד דוד את כל בחור בישראל שלשים אלף· רבי ברכיה בשם רבי אבא בר כהנא תשעים אלף זקנים מינה דוד ביום אחד ולא מינה אחיתופל עמהן הדא הוא דכתיב ויוסף עוד דוד את כל בחור בישראל שלשים אלף· ויסף תלתין· עוד תלתין· ופשוטה דקרייה תלתין הרי תשעין· את מוצא בשעה שבא דוד לשאת את ארון ברית יי׳ לא נשאו כתורה וירכיבו את ארון ברית האלה׳ על עגלה חדשה וגו׳· והוה ארונא טעין כהניא לרומא וטריף לון לארעא· טעין כהנייא לרומא וטריף לון לארעא· שלח דוד ואייתי לאחיתופל.

אמר ליה לית את אמר לי מה לדין ארונא דו טעין כהנייא לרומא וטריף לון לארעא· טעין כהנייא לרומא וטריף לון לארעא· אמר ליה שלח שאול לאילין חכימיא דמתניתא· אמר דוד מאן דידע למיקמתה ולא מקימה יהא סופיה מתחנקא· אמר דבר קומי והוא קאים· הדא הוא דכתיב ויהי כי צעדו נושאי ארון יי׳ ששה צעדים ויזבח שור ומריא· רבי חנינה ורבי מנא חד אמר על כל צעידה וצעידה שור ומריא ובסוף שבעה פרים ושבעה אלים·

וחרנה אמר על כל צעידה וצעידה שבעה פרים ושבעה אלים ובסוף שור ומריא· אמר הקב״ה לאחיתופל מילה דמינקיא אמרין בכנישתא בכל יום לא אמרת ליה· ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו· הדא אמרת ליה· וכן את מוצא בשעה שבא דוד לחפור תימליוסים של בית המקדש חפר חמש עשר מאוון דאמין ולא אשכח תהומא ובסופא אשכח חד עציץ ובעא מירמיתיה· אמר ליה לית את יכיל· אמר ליה למה. אמר ליה דנא הכא כביש על תהומא· אמר ליה ומן אימת את הכא· אמר ליה מן שעתא דשמע רחמנא קליה בסיני אנכי יי׳ אלהיך רעדת ארעא ושקעת ואנא יהב הכא כביש על תהומא אף על גב כן לא שמע ליה· כיון דרימיה סליק תהומא ובעא מטפא עלמא והוה אחיתופל קאים תמן אמר כדון דוד מתחנק ואנא מליך· אמר דוד מאן דחכם דידע מקמתיה ולא מקים ליה יהא סופיה מתחנקא. אמר מה דאמר ואוקמיה· התחיל דוד אומר שירה שיר המעלות· שיר למאה עולות· על כל מאה אמה היה אומר שירה· אף על גב כן היה סופה מתחנקה· אמר רבי יוסי הדא הוא דמתלא אמרה צריך בר נש חשש על לוטתיה דרבה אפילו על מגן· רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר יצחק מגילה שמסר שמואל לדוד אמרה אחיתופל ברוח הקודש· ומה הוה אחיתופל עביד כד הוה בר נש אזיל ממלך ביה במילה הוה אמר ליה איזיל עביד כן והכן ואין לית את מהימן לי אזול ושאיל באורים ותומים והוה אזל שאל ומשכח ליה כן· הדא הוא דכתיב ועצת אחיתופל אשר יעץ בימים ההם כאשר ישאל וגו׳· איש קרי ולא כתיב· לא יכלו הכהונים לקרותו איש· כיצד נתרחק· ואחיתופל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבוש את חמורו וגו׳·

שלשה דברים צוה אחיתופל את בניו אמר להם אל תמרדו במלכות בית דוד ואסתכן דקודשא בריך הוא נסיב לון אפין אפילו בפרהסיא· ואל תשאו ותתנו עם מי שהשעה משחקת לו· ואם היתה העצרת ברורה זרעו חטים יפות· ולא ידעין אם ברורה בטל ואם ברורה בשרב· גיחזי אדם גיבור בתורה היה אלא שהיו בו שלשה דברים עין צרה ופרוץ בערוה ולא היה מודה בתחיית המתים· עין צרה כשעה שהוה אלישע יתיב בתינויה הוה גיחזי יתיב ליה על תרעא והלמידייא חמיין ליה ואמרין גיחזי לא עאל ואנן עלין· והוה הנייו מתאמר ובר נש לא מיתוני כלום· כיון שנתרחק מה כתיב תמן ויאמרו בני הנביאים אל אלישע הנה נא וגו׳· המקום אשר אנחנו יושבים שם לפניך צר ממנו· לא אסחין אוכלוסיא דתלמידייא דהוון תמן· ופרוץ בערוה שכן השונמית אומרת לאישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא עובר עלינו תמיד· אמר רבי יונה הוא קדוש ואין תלמידו קדוש· אמר רבי אבון שלא הביט בה מימיו· ורבנין דקיסרין אמרין שלא ראת טיפת קרי על בגדיו מימיו· אמתיה דרבי שמואל בר רב יצחק אמר אנא הוינא משוגה מני דמרי מן יומוי לא חמית מילה בישא במאני דמרי· כתיב ויגש גיחזי להדפה מהו להדפה· אמר רבי יוסי בן חנינה שנתן ידו בהוד שביופיה בין דדיה· ולא היה מודה בתחיית המתים את מוצא בשעה שבא אלישע להחיות את בנה של שונמית אמר לו קח משענתי בידך ולך כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תעננו· והוא לא עבד כן אלא כד פגע בר נש ביה ואמר ליה מאיין ולאיין גיחזי הו׳· אמר ליה אנא אזיל מחיה מתים הו׳· אמר ליה לית דמחיה מתים אלא הקב״ה דכתיב ביה יי׳ ממית ומחיה מוריד שאול ויעל· אזל ליה ולא עבד כלום· חזר לגביה אמר ליה אנא ידע אילו הוה דמיך לא הוה מיהער על ירכ׳·

את מוצא בשעה שבא נעמן שר צבא מלך ארם אצל אלישע בא אליו בסוסו וברכבו· אמר יוחנן בסוסו כתיב· בעא מיתן ליה דהב וכסף אסטלוון ולבושין אבנים טובות ומרגליות ולא קיבל עליו· הדא הוא דכתיב ויפצר בו לקחת וימאן· אתא גיחזי ואמר חי יי׳ כי אם רצתי אחריו ולקחתי מאתו מאומה· מומה כתיב· אזל ובטא ביה ונסב מה דנסב ואטמרון בעיליתיה· אתא גבי אלישע אמר ליה מאיין ולאיין גיחזי· מאנתה מתן שכרן של צדיקין· אמר לו לא הלך עבדך אנה ואנה· ויאמר לא לבי הלך כאשר הלך איש מעל מרכבתו לקראתך העת לקחת כסף וזהב וגו׳· העת לקחת אבנים טובות ומרגליות· לפיכך צרעת נעמן תדבק בו· כתיב וארבעה אנשים היו מצורעים פתח השער וגו׳· ומי הן רבי יהודה בשם רב גיחזי ושלשת בניו הוו· כתיב ויבא אלישע דמשק ובן הדד מלך ארם חולה וגו׳· מה אזל בעי מיעבד תמן אזל בעא מקרבא לגיחזי ואשכחיה מחלט· מיכן שדוחין בשמאל ומקרבין בימין· אמר רבי יוחנן בחוץ לא ילין גר דלתיי לאורח אפתח· מיכן שדוחין בשמאל ומקרבין בימין· לא כשם שעשה אלישע שדחה את גיחזי בשתי ידיו· שני חלאים חלה אלישע אחד כדרך הארץ· ואחד שדחה את גיחזי· רבי חנינה ורבי יהושע בן לוי בשעה שנמנו ואמרו שלשה מלכים וארבעה הדיוטות אין להן חלק לעולם הבא· יצתה בת קול ואמרה המעמך ישלמנה כי מאסת אלא כי אתה תבחר ולא אני ומה ידעת דבר. ביקשו לצרף את שלמה עמהן בא דוד ונשתטח לפניהן ויש אומר אש יצאת מבית קודש הקדשים וליהטה סביבותיהם. הדר עילה הוה יליף מצלי ומתענה· כיון שנמנה עמהן צלי ולא איתעני· דורשי רשומות אמרו כולהם יש להם חלק לעולם הבא מה טעמא לי גלעד ולי מנשה אפרים מעוז ראשי יהודה מחוקקי מואב סיר רחצי על אדום אשליך נעלי· לי גלעד זה אחאב מלך ישראל שנפל ברמות גלעד· לי מנשה כשמעו· אפרים מעוז ראשי זה ירבעם בן נבט אפרתי· יהודה מחוקקי· זה אחיתופל. מואב סיר רחצי זה גיחזי· על אדום אשליך נעלי זה דואג האדומי· אמרו ישראל לפני הקב״ה רבון כל העולמים מה נעביד והדר מלכא דישראל מיקל לון אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם· אמר לון עלי לעשותן ריעים אילו לאילו· עלי פלשת אתרועע· עלי פלשת התרועי· עלי לפלש להם מעשים טובים לעשותן ריעים אילו לאילו·

הלכה דור המבול אין להן חלק לעולם הבא·

ואינן רואין לעתיד לבוא מה טעמא וימח את כל היקום בעולם הזה· וימחו מן הארץ לעתיד לבוא· תני רבי נחמיה אומר ממשמע שנאמר לא ידון רוחי באדם לעולם· רבי יהודה אומר לא ידון לו רוחי שאיני נותן רוחי בהם בשעה שאני נותן רוחי בבני אדם· רבי שמעון אומר לא ידון לו רוחי שאיני נותן רוחי בהם בשעה שאני נותן מתן שכרן של צדיקים· אחרים אומרים לא ידון לו רוחי שאיני מחזירה לנדנה· רבי יהושע בן לוי אמר עיקר זריבתן לחולטנית מה טעמא בעת יזורבו נצמתו בחומו נדעכו ממקומם· מהו בחומו בריתחין· אמר רבי יוחנן כל טיפה וטיפה שהיה הקב״ה מוריד עליהן היה מרתיחה בתוך גיהנם ומורידה עליהן הדא הוא דכתיב בחומו נדעכו ממקומם· יהודה בי רבי חזקיה ורבי אמרין הקב״ה דן את הרשעים בגיהנם שנים עשר חדש בתחילה הוא מכניס בהן חכך ואחר כך הוא מכניסן לאור והן אומ׳ הי הי· ואחר כך הוא מכניסן לשלג והן אומר וי וי· מה טעמא ויעלני מבור שאון מטיט היון· מהו מטיט היון מקום שהן אומרין בו הי· ויקבלו דינם

ויהא

דהא להן חלק לעולם הבא על שם ולץ לא שמע גערה· אנשי סדום אין להן חלק לעולם הבא ואינן רואין לעתיד לבוא· מאי טעמא ואנשי סדום רעים וחטאים לי״י מאד· רעים וחטאים בעולם הזה· לי״י מאד לעתיד לבוא· דבר אחר רעים אילו לאילו· וחטאים בגילוי עריות· לי״י בעבודה זרה· מאד בשפיכות דמים·

הלכה ד׳ דור המדבר אין להן חלק לעולם הבא ואינן רואין לעתיד לבוא· שנאמר במדבר הזה יתמו ושם ימותו· יתמו בעולם הזה· ושם ימותו לעתיד לבוא· וכן הוא אומר אשר נשבעתי באפי אם יבואון אל מנוחתי· דברי רבי עקיבה· רבי אליעזר אומר עליהם הוא אומר אספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זבח· רבי יהושע אומר נשבעתי ואקימה· פעמים שאינו מקיים· חנניה בן אחי רבי יהושע אומר כתיב אשר נשבעתי באפי· באפי נשבעתי וחוזר אני בי· תני רבי שמעון בן מנסיא אומר עליהם הוא אומר אספו לי חסידי וגו׳· חסידי שעשו עמי חסד· כורתי בריתי שנכרתו על ידי· עלי זבח שעילו אותי ונזבחו על שמי· תני רבי יהושע בן קרחה אומ׳ על הדורות הללו הוא אומר ופדויי י״י ישובון· רבי אומר אילו ואילו יש להן חלק לעולם הבא· ומה טעמא והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור· אילו עשרת השבטים· והנדחים בארץ מצרים זה דור המדבר· אילו ואילו והשתחוו לי״י בהר הקודש בירושלם· עדת קרח אין להן חלק לעולם הבא ואינן רואין לעתיד לבוא· מה טעמא ותכס עליהם הארץ בעולם הזה· ויאבדו מתוך הקהל לעתיד לבוא· תני רבי יהודה בן בתירה אומר ממשמע שנאמר תעיתי כשה אבד בקש עבדך· מה אבידה האמורה להלן סופה להתבקש אף אבידה האמורה כאן עתידה להתבקש· מי נתפלל עליהן רבי שמואל בר נחמן אמר משה נתפלל עליהן יחי ראובן ואל ימות· רבי יהושע בן לוי אמר חנה נתפללה עליהן· היא דרבי יהושע בן לוי דאמר רבי יהושע בן לוי כך היתה עדתו של קרח שוקעת ויורדת עד שעמד׳ חנה ונתפללה עליהן ואמרה י״י ממית ומחיה מוריד שאול ויעל·

הלכה ו׳ עשרת השבטים כו׳· עשרת השבטים אין להן חלק לעולם הבא ואינן רואין לעתיד לבוא· מה טעמא וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה· מה היום הולך ואינו חוזר אף הן הולכין ואינן חוזרין דברי רבי עקיבה· ר״ש בן יהודה איש כפר אכוס אמר משום ר״ש אם היו מעשיהן כיום הזה אינן חוזרין ואם לאו חוזרין הן· רבי חזקיה רבי אבהו בשם רבי לעזר אם באים הן גירי צדק לעתיד לבוא אנטולינוס בא בראש כולם· מה אר׳ שמע מינה שראו אותו יוצא במנעל פחות ביום הכיפורים את שמע מינה שכן אפילו יריאי שמים יוצאין בכך· אית מילין אמרין דלא איתגייר אנטולינוס· ואית מילין אמרין שנתגייר אנטולינוס· אנטולינוס אתא גבי רבי אמר ליה חמי מיכלתי לי מן ליויתן בעלמא דאתי אמר ליה אין· אמר ליה מן אימר פיסחא לא אוכלתני ומן ליויתן את מיכלתי לעלמא דאתי· אמר ליה ומה נעביד לך ובאים׳ פיסחא כתיב וכל ערל לא יאכל בו· הדא אמרה דלא איתגייר אנטולינוס· כיון דשמע כן אזל וגייר גרמיה· אתא גבי רבי אמר ליה חמי גזירתי· אמר ליה בדידי לא איסתכלית מן יומוי ובדידך אנא מסתכלא· הדא אמרה דאיתגייר אנטונינוס· ולמה נקרא רבינו הקדוש שלא הביט במילתו מימיו· ולמה נקרא שמו נחום איש קודש קדשים שלא הביט בצורת מטבע מימיו· אנטולינוס אתא גבי רבי אמר ליה צלי עלי· אמר ליה ישיזבינך מן הדא צינתא דכתיב לפני קרתו מי יעמוד· אמר ליה רבי לית הדא צלו יתיר· כסיתיך תכסה והא צינתא אזלה· אמר ליה ישיזבינך מן הדין שורבא דנפק בעלמא· אמר ליה הא צלו ברון תשתמע צלותך דכתיב ואין נסתר מחמתו· רבי יוחנן אמר עדתו של יוחנן בן קרח אין להן חלק לעולם הבא· מה טעמא בי״י בגדו כי בנים זרים ילדו עתה יאכלם חדש את חלקיהם· רבי לעזר ורבי יהודה חד אמר לא גלו עד שנעשו ערילים· וחרנה אמר לא גלו עד שנעשו ממזירים· מאן דאמר ערילים למילה ולמצות· ומאן דאמר ממזירים מאבותיהם· אמר רבי יוחנן לא גלו ישראל עד שנעשו עשרים וארבע כיתות של מינים· מה טעמא בן אדם שולח אני אותך אל בני ישראל אל גוים המורדים אשר מרדו בי· אל גוי המורד אין כתיב כאן אלא אל גוים המורדי׳ אשר מרדו בי המה ואבותיהם פשעו בי עד היום הזה· רבי ברכיה ורבי חלבו בשם רבי שמואל בר נחמן לשלש גליות גלו ישראל אחת לפנים מנהר סנבטיון· ואחד לדפני של אנטוכיא· ואחד שירד עליהם הענן וכיסה אותם· כשם שגלו לשלש גליות· כך גלו שבט ראובן וגד וחצי שבט מנשה לשלש גליות· מה טעמא בדרך אחותך הלכת ונתתי כוסה בידך וכשהן חוזרין הן חוזרין משלש גליות· מה טעמא לאמר לאסורים צאו אילו שגלו לפנים מנהר סנבטיון· לאשר בחשך הגלו· אילו שירד עליהן הענן וכיסה אותם· על דרכים ירעו ובכל שפיים מרעיתם אילו שגלו לדפנא של אנטוכיא·

הלכה ז׳ אנשי עיר הנידחת כו׳· עיר לא כפר· עיר לא כרך· והוא שתהא מחמשה ועד עשרה דברי רבי מאיר· רבי יהודה אומר ממאה ועד רובו של שבט· שנים שהדיחו את שנים· אותם שנים שהדיחו את שנים מהו ליתן עליהם תורת יחידין תורת הנידחים· הוו שם גרים ותושבין בתוך שישלימו לרוב· והוו שם ביכרים של חיה ושל עופות ושל דגים· עוף שהוא טס למעלה מעשרה מהו· רבי שמעון אומר חמורה שריפה מסקילה· ורבנין אמרין חמורה סקילה משריפה· רבי שמעון אומר חמור חנק מהרג· ורבנין אמרין חמור הרג מחנק·

הלכה ח׳ הכה תכה את יושבי העיר ההיא לפי חרב כו׳· רבי שמעון אומר בהמתה לא בכורות ולא מעשרות שבתוכה· שללה לא כסף הקדש ומעשר שני שבתוכה· רבי יוסי בן חנינה בעי שיער הצדקניות שבתוכה מהו· כשמעינה מהדא רבי שמעון אומר בהמתה לא בכורות ומעשרות שבתוכה· שללה לא כסף הקדש ומעשר שני שבתוכה· קדשי עיר הנידחת רבי יוחנן אמר אין מועלין בהן· ורבי שמעון בן לקיש אמר מועלין בהן· מתיב רבי יוחנן לריש לקיש על דעתך דת מר מועלין בהן ניתני שש חטאות מיתות· א״ל שכן אפילו עולה כדא מתה· רבי הילא בשם ר׳ שמעון בן לקיש מועלין בהן משום קדשי משומד· ויקרבו על שם זבח רשעים תועיבה· אמר רבי עוקבה אוף בהדא איתפלגון שור שהוא יוצא ליסקל ונמצאו עידיו זוממין רבי יוחנן אמר כל הקודם בו זכה· רבי שמעון בן לקיש אמר ייאוש של טעות הוה· וכן העבד שהוא יוצא ליהרג ונמצאו עידיו זוממין רבי יוחנן אמר זכה לעצמו· רבי שמעון בן לקיש אמר ייאוש של טעות הוה·

הלכה ט׳ ואת כל שללה תקבוץ כו׳· אמר רבי שמעון קל וחומר בדברים מה אם נכסים שאין בהן דעת לא לטובה ולא לרעה ועל ידי שגרמו לצדיקים לדור עם הרשעים אמרה התורה שישרפו· המתכוין להטות את חבירו ומטהו מדרך טובה לדרך רעה על אחת כמה וכמה· א״ר לעזר מוכיח בדבר בלוט שלא ישב בסדום אלא מפני ממונו אף הוא יצא וידיו על ראשו· הדא היא דכתיב מהר המלט שמה· דייך שאת ממלט את נפשך· כתיב בימיו בנה חיאל בית האלי את יריחו· חיאל מן דיהושפט יריחו מן דבנימן· אלא מלמד שמגלגלין את החובה על ידי חייב· וכן הוא אומר באבירם בכורו יסדה ובשגוב צעירו הרשע היה לו מאין ללמד· לפי שרצו לרבות את ממונן נשלטה בהן מאירה והיו מתמוטטין והולכין לקיים מה שנאמר כדבר י״י אלהי ישראל אשר דבר ביד יהושע בן נון· כליל לי״י אלהיך· ולא ידבק בידך· תני רבי שמעון בן אלעזר אומר ולא אותה בנו אלא עיר אחרת בנו מאחר שהיא נבנית מותר את לישב בה· רבי יוסי ורבי יהושע בן קרחה אומר מה תלמוד לומר ובנה את העיר הזאת את יריחו· אלא שלא יבנה עיר אחרת ויקרא שמה יריחו· יריחו ויקרא שמה עיר אחרת· וכן הוא אומר לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד· לישיבה אין את חוזר· חוזר את לסחורה ולפרקמטיא ולכבוש את הארץ:

הדרן עלך כל ישראל

ואילו הן הנחנקין׳ המכה אביו ואמו וגונב נפש מישראל וזקן ממרא על פי בית דין ונביא השקר והמתנבא בשם עבודה זרה והבא על אשת איש וזוממי בת כהן ובועלה·

ב׳ המכה אביו ואמו אינו חייב עד שיעשה בהן חבורה· זה חומר במקלל מבמכה שהמקלל לאחר מיתה חייב· והמכה לאחר מיתה פטור· וגונב נפש מישראל אינו חייב עד שיכניסנו לרשותו· רבי יהודה אומר עד שיכניסנו לרשותו וישתמש בו שנאמר והתעמר בו או מכרו· והגונב את בנו רבי יוחנן בן ברוקה מחייב· וחכמים פוטרין· גנב מי שחציו עבד וחציו בן חורין רבי יוחנן בן ברוקה מחייב וחכמים פוטרין·

ג׳ זקן ממרא על פי בית דין שנאמר כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין· שלשה בתי דינין היו שם אחד על פתח הר הבית· ואחד על פתח העזרה· ואחד בלשכת הגזית· באין לזה שעל פתח הר הבית ואומר כך דרשתי וכך דרשו חבירי כך לימדתי וכך לימדו חבירי אם שמעו אמרו להם ואם לאו באין לזה שעל פתח העזרה ואומר כך דרשתי וכך דרשו חבירי כך לימדתי וכך לימדו חבירי אם שמעו אמרו להן· ואם לאו אילו ואילו באין לבית דין הגדול שבלישכת הגזית שממנו תורה יוצאה לכל ישראל שנאמר מן המקו׳ ההוא אשר יבחר י״י·

ד׳ חזר לעירו ושנה ולימד כדרך שהוא למד פטור הורה לעשות חייב שנאמר והאיש אשר יעשה בזדון וגו׳· אינו חייב עד שיורה לעשות· התלמיד שהורה לעשות פטור נמצא חומרו קולו·

ה׳ חומר בדברי סופרים מבדברי תורה· האומר אין תפילין לעבור על דברי תורה פטור· חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים חייב·

ו׳ אין ממיתין אותו לא בבית דין שבעירו ולא בב״ד שביבנה אלא מעלין אותו בבי׳ דין הגדול שבירושלם ומשמרין אותו עד הרגל וממיתין אותו ברגל שנ׳ וכל העם ישמעו וייראו דברי ר׳ עקיבה· רבי יהודה או׳ אין מענין את דינו של זה אלא ממיתין אותו מיד וכותבין ושולחין בכל המקומות איש פלוני בן איש פלוני נתחייב מיתה בבית דין·

ז׳ נביא השקר והמתנבא מה שלא שמע ומה שלא נאמ׳ לו· אבל הכובש על נבואתו

והמוותר

המוזהר על דברי נביא ונביא שעבר על דברי עצמו מיתתו בידי שמים שנאמר
אנכי אדרש מעמו · ח׳ המתנבא בשם עבודה זרה ואומר כך אמרה
עבודה זרה אפילו כיון את ההלכה לטמא את הטמא ולטהר את הטהור · הבא
על אשת איש כיון שנכנסה לרשות הבעל׳ מן הנישואין אף על פי שלא נבעלה
ובא עליה הרי זה בחנק׳. חוממי בת כהן ובועלה · הא כל הזוממין מקדימין לאותה
המיתה חוץ מזוממי בת כהן ובועלה:

סליק פירקא

ואילו הן הנחנקין כו׳ · אזהרה למכה אביו ואמו מניין ·
ארבעים יכנו לא יוסף · מה אם מי שהוא מצווה
להכות הרי הוא מצווה שלא להכות · מי שאינו מצווה
להכות אינו דין שיהא מצווה שלא להכות · אינו חייב עד שיעשה בהן חבורה ·
באי זו חבורה כחבורת שבת בחבורת נזקין · אין תימר כחבורת שבת אפילו לא
חיסר · ואין תימר כחבורת נזקין עד שעה שיחסר · הלכה ב׳
המכה אביו ואמו כו׳ · אזהרה לגניבה הראשונה מניין לא תגנוב · אזהרה לגניבה
השנייה מניין ולא תגנובו · לא תגנוב על מנת למקט׳ לא תגנובו על מנת
לשלם תשלומי כפל · על מנת לשלם תשלומי ארבעה וחמשה · בן בגבג או׳ לא
תגנב את שלך מאחר הגנב שלא תראה גונב · רבי בא רבי יוחנן בשם רבי
הושעיה אינו חייב עד שיגנוב מעות · רבי זעירא רבי יוחנן בשם רבי
הושעיה אינו חייב עד שיזלזל מעות · מהו עד שיזלזל מעות · כהנן קיימין אם
כאו דאמר הא לך חמשה והב לי תלתא שוטה הוא · הא לך תלתא והב לי
חמשה בר נש הוא · אלא כינן קיימין באו דמר הא לך חמשה והב לי חמשה ·
הידינו גנב הידינו גזלן · אמר רבי והלא גנב כפני עדים · גנב כפני הבעלים
גזלן הוא · א״ר זעירה מעתה אפילו נתכוון לגזלה ולבעילה אזלה אין גזלן ·
הדידינו גוזלן על דרבי זעירא · ר׳ שמואל בר סוסרטא בשם ר׳ אבהו עד שיגזול
בפני עשרה בני אדם · כניין אג׳ שבכולן ויגזול את החנית מיד המצרי וגו׳ ·
מה טעמא דרבי יוחנן בן ברוקה מבני ישראל · מה טעמון דרבנין מאחיו לא
מבניו · מה טעמא דרבי יהודה מאחיו אפילו מקצת אחיו · מה טעמון
דרבנין מאחיו עד שיהא כולו אחיו · הלכה ג׳ זקן ממרא כו׳ ·
הלכה ד׳ חזר לעירו ושנה ולימד כו׳ · כתיב כי יפלא ממך
דבר למשפט · מגיד שבמופלא שבבית דין הכתוב מדבר · ממך זה עצה ·
דבר זו אגדה · בין דם לדם · בין דם נידה לדם בתולים · בין דם נידה
לדם זיבה לדם צרעת · בין דין לדין · בין דיני ממונות לדיני נפשות ·
בין דין לדין בין הנסקלין לנשרפין לנהרגין ולנחנקין · בין נגע לנגע ·
בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט · בין נגע לנגע · בין נגעי אדם לנגעי
בגדים ולנגעי בתים · דברי זו השקיית סוטה ועריפת העגלה וטהרת המצורע ·
ריבוה אילו הערכים והחרמים והתמורות וההקדישות · וקמת · וקמת מבית
דין · ועלית זו העלייה · דבר אחר ועלית מכן לבית הבחירה שלא יבנה
אלא כגובהו של עולם · מה טעמא כי בהר קדשי · בהר מרום ישראל אשתלנו
ונשא ענף ועשה פרי וגומ׳ · ובאת לרבות בית דין שביבנה · רבי זעירא אומר
לשאילה · זקן ממרא שהורה לעשות ועשה חייב. הורה ולא עשה פטור ·
הורה על מנת שלא לעשות פטור · הורה על מנת לעשות אף על פי שלא
עשה חייב · אמר רבי והלא תני רבי ישמעאל בן אשר יעשה · לא הוא
שיעשה · רב הונא אמר זה מלמד הלכה ובא ואחר כך אירע לו בו מעשה
עושין לו מעשה · אם עד שלא עשה לימד עושין לאחרים ואין עושין לעצמו ·
רבי שמעון בן מנסיא אומר הנוי והכח והעושר והחכמה והשיבה והכבוד
והבנים לצדיקים נאה להם ונאה לעולם · מה טעמא עטרת תפארת שיבה
בדרך צדקה תימצא · עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם ·
תפארת בחורים כחם והדר זקנים שיבה · ואומר ונגד זקניו כבוד · תני
רבן שמעון בן גמליאל או׳ אילו שבע מידות שמנו חכמים בצדיקים כולן נתקיימו
בר׳ ובבניו · רבי יוחנן אומר כל שבע מידות שאמרו חכמים בצדיקים היו בר׳ · מאן
רבי · הוא רבי הוא רבי יהודה הנשיא · אמר רבי אבהו הוא רבי הוא רבי יודן
הנשיא · הוא רבינו · הלכה ה׳ חומר בדברי סופרים כו׳ ·
הלכה ו׳ אין ממיתין אותו כו׳ · חבריא בשם רבי יוחנן דודים דברי
סופרים לדברי תורה · וחביבים כדברי תורה וחכך כיין הטוב · שמעון בר בא
בשם רבי יוחנן דודים דברי סופרים לדברי תורה וחביבים יותר מדברי תורה ·
כי טובים דודיך מיין · רבי בא בר כהן בשם ר׳ יודה בר פזי תדע לך שדברי סופרים
חביבין מדברי תורה · שהרי רבי טרפון אילו לא קרא לא היה עובר אלא בעשה ·
ועל ידי שעבר על דברי בית הלל נתחייב מיתה על שם ופורץ גדר ישכנו נחש ·
תני רבי ישמעאל דברי תורה יש בהן איסור ויש בהן היתר · יש בהן קולי׳ ויש בהן
חומרין אבל דברי סופרים כולן חומר׳ · תדע לך שהוא כן דתנינן תמן האומר אין
תפילין לעבור על דברי תורה פטור · חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים
חייב · אמר רבי חיננא בריה דרבי ארא בשם רבי תנחום בר חייה חמורים דברי
זקנים מדברי נביאים דכתיב אל תטיפו יטיפון · וכתיב אטף לך ליין ולשכר
וגו׳ · נביא וזקן למה הן דומין · למלך ששלח שני פלמנטרין שלו למדינה על
אחד מהן כתוב אם אינו מראה חותם שלי וסמנטירין שלי אל תאמינו לו · ועל
אחד כתוב אף על פי שאינו מראה לכם חותם שלי וסמנטירין שלי תאמינו לו ·
כך בנביא כתיב ונתן אליך אות או מופת · ברם הכא על פי התורה אשר יורוך ·
התורה אמרה ארבע טוטפות של ארבע פרשיות · עשאן חמש טוטפות של
ארבע פרשיות חייב · רבי בא רבי יוחנן בשם רבי הושעיה אינו חייב עד שיורה
בדבר שעיקרן מדברי תורה ופירושו מדברי סופרים כגון תבילה כגון השרץ
שעיקרן מדברי תורה ופירושן מדברי סופרין · אמר רבי זעירא לעולם אינו חייב
עד שיבפור ויורה בדבר שעיקרו מדברי תורה ופירושו מדברי סופרין כגון נבילה
וכגון שרץ שעיקרן מדברי תורה ופירושן מדברי סופר׳ והוא שיגרע ויוסיף בדבר
שהוא מגרע והוא מוסיף · זחלין אפי׳ דרב הושעיה אמר ליה צריך לך שתק
לך · לא צריך לך הפליג עלך · תלת עשרי שנין עבד עליל קומי רביה דלא
צריך ליה · רבי שמואל בשם רבי זעירא אילו לא דיין אלא שהיה מקביל פני
רבו שכל המקביל פני רבו כאילו מקבל פני שכינה · התיב רבי כרביה והא
תנינן גופה של בררת כגריס הקולקי מרובע אמר רבי אבמרי מאן דאמר הבן ·
התיב רבי בא בר ממל והא תאני שתי פרשות שבמזוזה · אמר ליה היא תפילין
היא מזוזה · התיב רב המנונא והא תני בציצית ארבע אצבעות של ארבעה חוטין
עשאן שלש אצבעות של ארבעה חוטין · אמר ליה גרע ולא הסיף · התיב רבי
חגיי קומי רבי יוסי והא תני שליש לרביכה שליש לחלות שליש לרקיקים ·
שילשן שליש לרביכה שליש לחלות שליש לרקקים · אמר ליה מיגרע מן
הרביכה ומוסיף על החלות ועל הרקיקין · הלכה ז׳ ונביא
השקר כו׳ · המתנבא מה שלא שמע כצדקיה בן כנענה · ומה שלא נאמר לו
כחנניה בן עזור · רבי יהושע בן לוי אמר חנניה בן עזור נביא אמת היה אלא
שהיה לו קיבוסת והיה שומע מה שירמיה מתנבא בשוק העליון וירד ומתנבא
בשוק התחתון · אמר חנניה בן עזור כליסמא דמילתא לא דא היא אלא לפי
מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם · כל ימיו של מנשה אינן אלא חמשים
וחמש שנה · צא מהן עשרים שנה שאין בית דין של מעלה עונשין וכורתים ·
ושתים של אמון ושלשים ואחת של יאשיהו · הדא הוא דכתיב ויהי השנה ההיא
בראשית ממלכת צדקיהו מלך יהודה בשנה החמישית בחדש החמישי אמר אלי
חנניה בן עזור הנביא אשר מגבעון בית יי׳ לעיני הכהנים וכל העם לאמר ·
כה אמר יי׳ אלהי צבאות אלהי ישראל לאמר שברתי את עול מלך בבל · בעוד
שנתים ימים אני משיב אל המקום הזה את כל כלי בית יי׳ אשר לקח נבוכד נצר
מלך בבל מן העיר הזאת ויביאם בבל · אמר לו ירמיה אתה אומר בעוד שנתים
ימים אני משיב וגו׳ · ואני אומר שנבוכד נצר בא ונוטל את השאר · בבלה יובאו
ושמה יהיו וגו׳ · אמר לו תן סימן לדבריך · אמר ליה אני מתנבא לרעה ואיני
יכול ליתן סימן לדברי שהקב״ה אומר להביא רעה ומתנחם · ואתה מתנבא
לטובה את הוא שאת הוא צריך ליתן סימן לדבריך · אמר לו לאו את הוא שאת
צריך ליתן סימן לדבריך · אמר לו אין בגיני הרי אני נותן אות ומופת באותו
האיש השנה ההיא הוא מת · כי סרה דבר על יי׳ והוות ליה בן ויכת חנניה
הנביא בשנה ההיא בחדש השביעי · שנת אחרת היתה ות מר הבין ·
אלא מלמד שמת בערב ראש השנה וצוה את בניו ואת בני ביתו להסתיר את
הדבר שיוציאוהו אחר ראש השנה בשביל לעשות נבואתו של ירמיה שקר ·
והכובש על נבואתו · כיונה בן אמיתי · אמר רבי יונה יונה בן אמיתי נביא
אמת היה · את מוצא בשעה שאמר לו הקב״ה קום לך אל נינוה העיר
הגדולה וקרא עליה כי עלתה רעתם לפני · אמר יונה יודע אני שהגוים
קרובי תשובה הן והריני הולך ומתנבא עליהם והם עושין תשובה והקב״ה בא
ופורע משונאיהן של ישראל ומה עלי לעשות לברוח ויקם יונה לברוח תרשישה
מלפני יי׳ וירד יפו וימצא אניה באה תרשיש ויתן שכרה וירד בה וגו׳ ·
המוותר על דברי הנביא · בעידו הוחה · אמר רבי שמואל בר רב יצחק
זה אמציה כהן ביתאל · אמר רבי יוסי פיתפותי בצים היו שם ואי זה זה זה
יהונתן בן גרשום בן מנשה · את מוצא בשעה שבא דוד ומצאו שהוא
עובד עבודה זרה אמר לו אתה בן בנו של אותו הצדיק ואת עובד עבודה
זרה · אמר לו מסורת בידי מאבי אבא מכור עצמך לעבודה זרה ואל
תצטרך לבריות · אמר לו חס ושלום לא אמר לך כן · אלא מכור עצמך
לעבודה שהיא זרה לך ואל תצטרך לבריות · כיון שראה דוד שהיה ממון חביב
עליו מינהו קומיס תיסוורין על בית המקדש · הדא הוא דכתיב ושבואל בן גרשום
בן מנשה נגיד על האוצרות · שבואל · ששב לאל בכל כוחו · נגיד על
האוצרות שמינהו קומיס תיסוורין על האוצרות · חבריא בעון קומי רבי שמואל
בר נחמן כומר לעבודה זרה והאריך ימים · אמר לון על שהיתה עינו צרה
בעבודה זרה שלו · ומה הוות עינו צרה בעבודה זרה שלו · הוה בר נש מייתי ליה

תוד

תור או אימר או גדי לעבודה זרה ואמר ליה פייסיה עלי והוא אמר ליה למה וכי מה מועילה לך אינה אוכלת ואינה שותה ולא מטבה ולא מריעה · והוא אמר ליה הדך נעביד והוא אמר ליה איזל ואייתי לי חד פינך דסולת ועשר ביעין עלוי ונא מפייס ליה עלך כיון דהוא אזל ליה הוה אכיל לון · אתא חד בר פחין ואמר ליה כן אמר ליה אם אינה מועילה כלום מפני מה את עביד הבא · אמר ליה בגין דתי · מתיבין לרבי שמואל בר נחמן והא כתיב עד יום גלות הארץ · אמ׳ לון כיון שמת דוד ועמד שלמה והחליף את כל סנקליטין שלו חזר לקלקולו.

תנביא שעבר על דברי עצמו. כחבירו של מיכה · הדא הוא דכתיב ונביא אחד זקן יושב בבית אל ויבא בנו ויספר לו את כל המעשה אשר עשה איש האלה׳ וגו׳ · ויאמר להם אביהם אי זה הדרך הלך וגו׳ · ויאמ׳ אל בניו חבשו לי את החמור וגו׳ · וילך אחרי איש האלהים וימצאהו יושב תחת האלה וגומ׳ · ויאמר לך אתי הבית׳ ואכל לחם · ויאמר לא אוכל לשוב וגו׳ עד׳ ויאמר לו גם אני נביא כמוך ומלאך דבר אלי בדבר יי׳ לאמר וגו׳ עד׳ ויאכל לחם וישת מים כיחש לו · מה הוא כיחש לו שיקר ביה · ויהי הם יושבים על השולחן ויהי דבר יי׳ אל הנביא אשר השיבו · אשר השב אין כתיב כאן אלא אשר השיבו · הרי הדברים קל וחומ׳ ומה אם מי שהאכיל את חבירו לחם שקר זכה שנתייחד עליו הדיבר · המאכיל את חבירו לחם אמת על אחת כמה וכמה · כתיב ואיש אחד מבני הנביאי׳ אמ׳ אל רעהו בדבר יי׳ וגו׳ · ויאמר לו יען אשר לא שמעת בקול יי׳ הנך הולך מאתי והכך האריה · וילך מאתו וימצאהו האריה ויכהו · וימצא איש אחר ויאמ׳ הכיני נא ויכהו וגו׳ · וילך הנביא ויעמד למלך על הדרך ויתחפש באפר על עיניו · ויהי המלך עובר והוא צעק אל המלך וגו׳ · ויהי עבדך עשה הנה והנה וגו׳ · וימהר ויסר את האפר מעל עיניו וגו׳ · ויאמר לו כה אמר יי׳ יען אשר שלחת את איש חרמי מיד והיתה נפשך תחת נפשו ועמך תחת עמו · וכתיב ויגש איש האלהים ויאמר כה אמר יי׳ · ולמה ויאמר ויאמ׳ שני פעמים · אלא באמירה הראשונה אמר לו אם בא בן הדד מלך ארם תחת ידך אל תחוס עליו ואל תחמול עליו · ובאמירה השניה אמר לו יען אשר שלחת את איש חרמי וגו׳ · כמה מצודות וחרמים עשיתי לו עד שמסרתיו תחת ידך ושלחתו והלך בשלו׳ · לפיכך והיתה נפשך תחת נפשו ועמך תחת עמו · את מוצא כשעה שיצאו ישראל למלחמה לא מת מכולם אלא אחאב מלך ישראל בלבד · הדא הוא דכתיב ואיש משך בקשת לתומו ויך את מלך ישר׳ בין הדבקים ובין השריין ויאמר לרכבו הפוך ידך והוציאני מן המחנה כי החליתי · מה אני מקיים ועמך תחת עמו · רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי אותה הטיפה שיצאת מאותו צדיק כיפרה על כל ישראל. הלכה ח׳

והמתנבא בשם עבודה זרה כו׳ · אמר רבי יוסי בן חנינה הכל היה בכלל לא תענה ברעך עד שקר · יצא לידון בין באות בין במופת בין בעבודה זרה בין בשאר כל המצות · אלא שעבודה זרה בין שנתכוון לעקור את כל הגוף בין שלא נתכוון לעקור את כל הגוף דברי רבי שמעון פוטרין אותו · ודברי חכמים סוקלין אותו · אבל בשאר כל המצות דברי חכמים סוקלין אותו ודברי ר׳ שמעון יבין ליה פיונשיה · והנביא שנתנבא בתחילה אם נתן אות ומופת שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו · שני נביאים שנתנבאו כאחת · שני נביאים שנתנבאו בכרך אחד · רבי יצחק ורבי הושעיה חד אמר צריך ליתן אות ומופת · וחרנה אמר אינו צריך ליתן אות ומופת · מתיב מאן דאמר צריך למאן דאמר אינו צריך והא כתיב ויאמר חזקיהו אל ישעיהו מה אות · אמר ליה שניא היא תמן דו עסק בתחיית המתים יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו · אמר רבי יהודה בן פזי לא סוף דבר לחופה אלא אפילו לבית שיש בו חופה בעיא הדא מילתא · טריקלין וקיטון חופה. וקיטון נכנסת לטריקלין לית דא מילה רבי יוחנן אמר ליורשה · ריש לקיש אמר להפר נדריה · אמר רבי זעירא אף על גב דרבי שמעון בן לקיש אמר להפר נדריה מודה שאינו מיפר לה עד שתיכנס לחופה. אמר רבי הונא קרייא מסייע לרבי שמעון בן לקיש לזנות בית אביה · פרט שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל שלא תהא בסקילה אלא בחנק · כיוצא בהם בשריפה היא והן בשריפה · כיוצא בהן בסקילה היא והן בסקילה · כיוצא בהן בחנק היא והן בחנק ·

הדרן עלך ואילו הן הנחנקין

וכולא מסכתא דסנהדרין

מסכת מכות

כיצד

העדים נעשים זוממין מעידים אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה אין אומרין ייעשה זה בן גרושה או בן חלוצה תחתיו אלא לוקה ארבעים · מעידים אנו באיש פלוני שהוא חייב גלות · אין אומ׳ יגלה זה תחתיו אלא לוקה ארבעים · מעידין אנו באיש פלוני שגירש את אשתו ולא נתן לה כתובתה · והלא בין היום בין למחר סופו ליתן לה כתובתה · אלא אומרי׳ כמה אדם רוצה ליתן בכתובתה של זו שאם נתאלמנה או נתגרשה ואם מתה יירשנה בעלה · ב׳

מעידים אנו באיש פלוני שהוא חייב לחבירו אלף זוז על מנת ליתנם מיכן ועד שלשים יום והוא אומר מיכן ועד עשר שנים אומ׳ כמה אדם רוצה ליתן ויהיו אלף זוז בידיו בין ליתנם מיכן ועד שלשים יום בין ליתנם מיכן ועד עשר שנים ·

ג׳ מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב לחבירו מאתים זוז ונמצאו זוממים לוקין ומשלמין שלא השם המביאו לידי מכות מביאו לידי תשלומין דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים כל המשלם אינו לוקה · ד׳ מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב מלקות ארבעים ונמצאו זוממין לוקים שמוני׳ משום לא תענה ברעך עד שקר ומשום ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו דברי ר׳ מאיר · וחכמים אומרים אינן לוקין אלא ארבעים · ה׳ משלשים בממון ואין משלשים במכות · כיצד העידוהו שהוא חייב לחבירו מאתים זוז ונמצאו זוממין משלשין ביניהן · העידוהו שהוא חייב מלקות ארבעים ונמצאו זוממין כל אחד ואחד לוקה ארבעים · ו׳ אין העדים נעשים זוממים עד שיזומו את עצמן כיצד אמרו מעידין אנו באיש פלוני שהרג את הנפש אמרו להן האך אתם מעידים שהרי הנהרג הזה או ההורג היה עמנו אותו היום במקום פלוני אין אילו זוממים · אבל אמרו להן האך אתן מעידין שהרי אתם הייתם עמנו אותו היום במקום פלוני הרי אילו זוממין ונהרגין על פיהן ·

ז׳ באו אחרים והזימום באו אחרים והזימו׳ אפילו מאה כולם ייהרגו · רבי יהודה אומר איסטסיס היא זו אינה נהרגת אלא כת הראשונה בלבד ·

ח׳ אין העדים הזוממים נהרגין עד שייגמר הדין שהרי הצדוקי׳ אומרים עד שייהרג שנאמר נפש תחת נפש אמרו להן חכמים והלא כבר נאמר ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו והרי אחיו קיים · אם כן למה נאמר נפש תחת נפש · יכול משקיבלו עדותן ייהרגו תלמוד לומר נפש תחת נפש הא אינן נהרגין עד שייגמר הדין · ט׳ על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט הכתוב אלא להקיש שלשה לשנים · מה שלשה מזימין את השנים אף שנים יזמו השלשה · ומניין אפילו מאה תלמוד לומר עדים. י׳ רבי שמעון אומר מה שנים אינן נהרגין עד שיהו שניהן זוממים אף שלשה אינן נהרגין עד שיהו שלשתן זוממין · ומניין אפילו מאה תלמוד לומר עדים · יא׳ רבי עקיבה אומר לא בא השלישי אלא להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באילו אם כך ענש הכתוב לניטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה על אחת כמה וכמה ישלם שכר לניטפל לעושה מצוה כעושה מצוה · יב׳ מה שנים נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה אף שלשה נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה · מניין אפילו מאה תלמוד לומר עדים · יג׳ אמר רבי יוסי במה דברים אמורים בדיני נפשות אבל בדיני ממונות תתקיים העדות בשאר רבי אומ׳ אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בזמן שהתרו בהן · אבל בזמן שלא התרו בהן מה יעשו שני אחין שראו באחד שהרג את הנפש · יד׳

היו שנים רואין אותו מחלון זה ושנים רואין אותו מחלון זה ואחד מתרה בו באמצע בזמן שמקצתן רואין אילו את אילו הרי אילו עדות אחת · ואם לאו הרי אילו שתי עדיות · לפיכך אם נמצאת אחת מהן זוממת הוא והן נהרגין והשנייה פטורה · טו׳ רבי יוסי בי רבי יהודה אומר לעולם אינו נהרג עד שיהו שני עידיו מתרין בו שנאמר על פי שנים עדים · דבר אחר על פי שנים עדים שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן ·

יו׳ מי שנגמר דינו וברח ובא לפני אותו בית דין אין סותרין את דינו · כל מקום שיעמדו שנים ויאמרו מעידין אנו באיש פלוני שנגמר דינו בבית דינו של פלוני ופלוני ופלוני עידיו הרי זה ייהרג ·

יז׳ סנהדרין נוהגת בארץ ובחוצה לארץ · סנהדרין ההורגת אחד בשבוע נקראת חבלנית · רבי לעזר בן עזריה אומר אחד לשבעים שנה · רבי טרפון

ורבי עקיבה אומר אילו היינו בסנהדרין לא נהרג בה אדם מעולם · רבן שמעון בן גמליאל אומר אף הן מרבין שופכי דמים בישראל:

סליק פירקא

כיצד העדים נעשין זוממין כו' · אמר ר' יוסי בן חנינה הכל היה בכלל לא תענה ברעך עד שקר · יצא ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו · את שאת יכול לקיים בו ועשיתם לו כאשר זמם וגו' · את מקיים בו לא תענה · ואת שאין את יכול לקיים בו ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו אין את מקיימו בו לא תענה ברעך · דבר אחר ועשיתם לו לא לזרעו · רבי יהושע בן לוי אמר ועשיתם לו · שני דברים מסורין לבית דין את תופש אחד בהן יצא דבר שהוא מסור לשמ' · כתיב ולא יחלל זרעו בעמיו אין לי אלא זרע שהוא מתחלל היא עצמה מניין · ודין הוא מה אם הזרע שלא עבר עבירה הרי הוא מתחלל · היא שעברה עבירה אינו דין שתתחלל · הוא עצמו יוכיח שעבר עביר' ואינו מתחלל · לא אם אמרת באיש שאינו מתחלל בכל מקום תאמר באשה שהיא מתחללת בכל מקום · הואיל והיא מתחללת בכל מקום דין הוא שתתחלל · ואם נפשך לומר לא יחול ולא יחלל אף מי שהיה כשר ונתחלל · בר פדייה אמר המחלל לא נתחלל האך זה מתחלל · עדים שנזדממו רבי יוחנן אמר שקר שקר · עדים שנזדממו וחזרו ונשתקרו רבי יוחנן אמר שקר שקר · רבי לעזר אמר רשע רשע · נאמר רשע במחוייבי מיתות · תאמר רשע במחוייבי מכות · מה רשע שנאמר במחוייבי מיתות אין ממון אצל מיתה · אף רשע שנאמר במחוייבי מכות אין ממון אצל מכות · בר פדייה אמ' הוא ינוס לא זוממיו · ואין משלמין כל הכתובה אבל משלמין הן טובת הניית כתובה · כיצד אומ' כמה אדם רוצה ליתן בכתובתה של זו שמא תמות בחיי בעלה וירשנה בעלה · או שמא ימות בעלה בחייה וירש הלה את כתובתה לפיכך הוא משלם ·

הלכה ב' מעידין אנו באיש פלוני כו' · הלכה ג מעידין אנו באיש פלוני כו' · הלכה ד' מעידין אנו כו' ·

הלכה ה' משלשין בממון כו' · רבי בא בר ממל רב עמרם רב מתנה בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא לתובעו שביעית משמטתו · והא תנינן השוחט את הפרה וחילקה בראש השנה ומר ר' לעזר רבי יהודה היא · וראוי הוא להובעו בראש השנה · כי דמר רבי בא בשם רבי זעירא כבין שאינו ראוי להובעו כמי שאינו ראוי להאמינו · וכיון שאינו ראוי להאמינו כמי שאינו ראוי ליתן לו מעות · וכאן הואיל והוא ראוי ליתן לו מעות ולא נתן נעשית הראשונה מלוה · רבי יוסי בי רבי בון בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא תשמיטנו שמיטה אין השביעית משמטתו · והא תנינן בין נותנן מיכן ועד שלשים יום בין נותנן מיכן ועד עשר שנים ויש עשר שני' בלא שמיטה · ר' התנא אמ' איתפלגון רב נחמן ורב ששת · חד אמר במלוה על המשכן · וחרנה אמ' בכותב לו פרוזבול · תני שלשים יום לא איתי מהו שלשים יום לא איתי · שמואל אמר המלוה את חבירו סתם אינו רשאי להובעו עד שלשים יום · עאל רבי יהודה ומר טעמא קרבה שנת השבע שנת השמיטה · לא היא שנת השבע היא שנת השמיטה ומה תלמוד לומר קרבה שנת השבע שנת השמיטה · שלא תאמר כל שלשים יום אין רשאי להובעו לאחר שלשים יום כהשמט כספים הוא לא יגבנו לפום כן צרך מימר קרבה שנת השבע שנת השמיטה · ולא כן אמר רבי בא בר ממל רב עמרם רב מתנה בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא לתובעו השביעית משמטתו · אשכח תני רבי ישמעאל קרבה שנת השבע שנת השמיטה · לא היא שנה השבע היא שנת השמיטה · ומה תלמוד לומר קרבה שנת השבע שנת השמיטה שלא תאמר כל שש שנים כרמו לפניו שדהו לפניו ולאחר שש שנים בהשמט כספים הוא · לא יגבנו לפום כן צרך מימ' קרבה שנת השבע שנת השמיטה ·

הלכה ו' אין העדים נעשין זוממין כו' · רבי בא בר ממל והוא שנהרג אבל אם לא נהרג לא · הדא היא דתנינן אינה נהרגת אלא כת הראשונה בלבד · רבי בון בר חייא בעא קומי רבי זעירא היו עומדין ומעידין עליו שהרג את הנפש בלוד · באו אחרים ואמרו להן היאך אתם מעידין שהרי אתם הייתם עמנו בחמשה בחדש בקיסרי ובאו אחרים ואמרו להן היאך אתם מעידין שהרי אתם הייתם עמנו בעשרה בחדש בציפורי ההורג אינו נהרג שמא עדים זוממין הן · והעדים אינן נהרגין שמא אמת אמרו ·

הלכה ח' אין העדים הזוממין · אמר רבי זעירה הדא אמרה עד זומם אינו נפסל בבית דין אלא מעצמו הוא נפסל · פתר לה בההריה · והני כן אר' יוסי במה דברים אמורים בשתי כיתי עידיות ובשתי התריות · אבל בעדות אחת ובההרייה אחת כל עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה · מה כל עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה · היו עומדין ומעידין עליו בעשר' בניסן שגנב את השור באחד בניסן וטבח ומכר בחמש' בניסן והוזמו באחד עשר בניסן כל עדות שהעידו בב' בניסן עד חמשה בניסן לכברע הרי אילו פסולין · אמר רבי בא בר ממל היפהר במעידין עליו בכרך אחד · ולית שמע מינה כלום · ותני כן היו הן הראשונים והן האחרונים · הוזמו בראשונה אין בכך כלום · בשנייה הרי הוא לו עדות אחת · בשלישית הרי הוא לו בשתי עדיות · והיכי אמר במעידין עליו בכרך אחד דלית שמע מינה כלום · לא אתייא אלא על ידי עדיות סגין · אמר רבי זעירא הדא אמרה עד זומם אינו נפסל בבית דין אלא מעצמו הוא נפסל ·

הלכה י"ג אמר רבי יוסי במה דברים אמורי' כו' · יאמר דיני ממונות ואל יאמר דיני נפשות · שאילו נאמר דיני ממונות ולא נאמר דיני נפשות הייתי אומר דיני ממונות הקלים שלשה מזמין את השנים ושנים אין מזמים את השלשה · מניין אפילו מאה תלמוד לומר עדים · או אילו נאמר דיני נפשות ולא נאמר דיני ממונות הייתי אומר דיני נפשות החמורין שנים מזמים את השלשה שלשה אינן מזמים את השנים · מניין אפילו הן מאה תלמוד לומר עדים ·

הלכה י"ד היו שנים רואין אותו כו' · אמר רבי ירמיה חמי היך תנינן הבא היו שנים רואין אותו מחלון זה ושנים רואין אותו מחלון זה ואחד מתרה בו באמצע בזמן שמקצתן רואין אילו את אילו הרי אילו עדות אחת ואם לאו הרי אילו שתי עדיות · הא אם היו שלשה שלשה לא בדא · אמר רבי יוסי תנינן שלשה שלשה לא בדא תנינן הבא מה דלא תנינן בכל סנהדרין הוא והן נהרגין והשנייה פטורה ·

הלכה ט"ו רבי יוסי בי רבי יהודה אומר כו' · תני רבי הושעיה הפסוק הזה אומר בשתי כיתי עדים · כי יקום עד חמס באיש · עד זומם שהוא עונה באיש · לענות בו · לא בעידותו · עדים זוממין מהו שיהו צריכין לקבל התרייה · רבי יצחק בר טבליי בשם רבי לעזר עדים זוממין אינן צריכין לקבל התרייה · אמר רבי אבהו לא חיישון לך · אמר רבי יעקב בר דסי ואית נבולין סגין מאן אילין חמיין חבריהון נפקין מיקטלה ולא אמרין כלום ·

הלכה י"ו מי שנגמר דינו כו' · כהב כל נבסו לשני בני אדם כאחת היו העדים כשירין לזה ופסולין לזה · רבי הילא אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמ' כאחר שהן פסולין לזה פסולין לזה · וחרנה אמר כשירין לזה ופסולין לזה · רבי מנא לא מפרש · רבי אבון מפרש · רבי יוחנן אמר מאחר שהן פסולין לזה פסולין לזה · רבי שמעון בן לקיש אמר כשירין לזה ופסולין לזה · אמר רבי לעזר מתניתא מסייעה לר' יוחנן מה השנים נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה אף השלשה נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה · מניין אפי' מאה תלמוד לומ' עדים · רבי יעקב בר אחא אמר איתפלגון רבי חנינה חברהון דרבנין ורבנין · חד אמר יאות אמ' ר' לעזר · וחרנה אמר לא אמר רבי לעזר יאות · מאן דאמר יאות אמר רבי לעזר נעשית בעידות אחת ובהתרייה אחת וכל עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה · מאן דאמר לא אמר רבי לעזר יאות נעשית בשתי כיתי עדים כשירין לזה ופסולין לזה ·

הלכה י"ז סנהדרין נוהגת בארץ כו' · סנהדרין נוהגת בארץ ובחוצה לארץ דכתיב והיו אלה לכם לחוקת משפט לדרתיכם בכל מושבותיכם · ומה תלמוד לומר שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך בערי ארץ ישראל · אלא שבערי ישראל מושיבין דיינים בכל עיר ועיר · ובחוצה לארץ מושיבין אותן פלכים פלכים · תני רבי דוסתי בי ר' ינאי או' מצוה לכל שבט שיהא דן את שבטו דכתיב שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך אשר יי' אלהיך נותן לך לשבטיך · תני רבן שמעון בן גמליאל בחוייבי מיתות שברחו מן הארץ לחוצה לארץ ממיתין אותן מיד · ברחו מחוצה לארץ לארץ אין ממיתין אותן מיד אלא דנין כתחילה:

הדרן עלך כיצד העדים

אילו הן הגולין ההורג נפש בשגגה · היה מעגל במעגילה ונפלה עליו והרגתו היה משלשל בחבית ונפלה עליו והרגתו · היה יורד בסולם ונפל עליו והרגו הרי זה גולה · אבל אם היה מושך במעגילה ונפלה עליו והרגתו היה דולה בחבית ונפסק החבל ונפלה עליו והרגתו היה עולה בסולם ונפל עליו והרגו הרי זה אינו גולה · זה הכלל כל שבדרך הורדתו גולה ושלא בדרך הורדתו אינו גולה ·

ב' נשמט הברזל מקתו והרג רבי אומר אינו גולה · וחכמים אומרים גולה · כאן העץ המתבקע רבי אומר גולה · וחכמים אומרים אינו גולה ·

ג' זרק את האבן לרשות הרבים והרג הרי זה גולה · רבי אליעזר בן יעקב אומ' אם משיצאת האבן מידו הוציא הלה את ראשו וקיבלה הרי זה פטור ·

ד' זרק את האבן לחצירו והרג אם יש רשות לניזק ליכנס לשם גולה ואם לאו אינו גולה · שנ' ואשר יבא את רעהו ביער · מה היער רשו' לניזק ולמזיק ליכנס לשם · יצא חצר בעל הבית שאין רשות לניזק ולמזיק ליכנס לשם · אבא שאול אומר מה חטבת העצים רשות · יצא האב המכה את בנו והרב הרודה את תלמידו ושליח בית דין ·

ה' האב גולה על ידי בנו והבן על ידי האב · הכל גולים על ידי ישראל וישראל גולים על ידיהם חוץ מעל ידי גר תושב · וגר תושב על ידי גר תושב ·

ו' הסומא אינו גולה דברי ר' יהודה ר"ב אומ' גולה ר' יוסי בי ר' יהודה או' השונא נהרג מפני שהוא כמועד · ר"ש אומר יש שונא גולה

ויש שונא שאינו גולה · כל שהוא יכול לומר לדעת הרג אינו גולה · ושלא לדעת הרג הרי זה גולה · ז׳ לאיכן גולין לערי מקלט לשלש שבעבר הירדן ולשלש שבארץ כנען שנאמר את שלש הערים תתנו מעבר לירדן וגו׳ ·

עד שלא נבחרו שלש שבארץ ישראל לא היו שלש שבעבר הירדן קולטות שנאמר שש ערי מקלט תהיינה · עד שיהו שלשתן קולטות כאחת ·

ח׳ ומכוונות להן דרכים מזו לזו שנאמר תכין לך הדרך ושלשת את גבול ארצך ומוסרין לו שני תלמידי חכמים שמא יהרגנו בדרך וידברו אליו רבי מאיר אומר אף הוא מדבר על ידי עצמו שנאמר וזה דבר הרוצח ·

ט׳ רבי יוסי בי רבי יהודה אומר כתחילה אחד שוגג ואחד מזיד מקדימין לערי מקלט וב״ד שולחין ומביאין אותו משם מי שנתחייב מיתה הרגוהו ושלא נתחייב מיתה פטרוהו ושנתחייב גלות מחזירין אותו למקומו שנ׳ והשיבו אותו העדה אל עיר מקלטו · אחד משוח בשמן המשחה ואחד המרובה בבגדים ואחד שעבר ממשיחותו · רבי יהודה אומר אף משוח מלחמה מחזיר את הרוצח · לפיכך אימותיהן של כהני׳ מספקות להן מחיה וכסות כדי שלא יתפללו על בניהן שימותו · י׳ נגמר דינו ומת כהן גדול הרי זה אינו גולה · אם עד שלא נגמר דינו מת כהן גדול ומינו כהן אחר תחתיו ולאחר מכן נגמר דינו חוזר במיתתו של שני · יא׳ נגמר דינו בלא כהן גדול ההורג כהן גדול וכהן גדול שהרג אינו יוצא משם לעולם · ואינו יוצא לא לעדות מצוה ולא לעדות ממון ולא לעדות נפשות ואפילו ישראל צריכין לו ואפילו שר צבא ישר׳ כיואב בן צרויה אינו יוצא משם לעולם שנאמר שמה · שם תהא דירתו ושם תהא מיתתו ושם תהא קבורתו · יב׳ כשם שהעיר קולטת כך תחומה קולט · רוצח שיצא חוץ לתחום ומצאו גואל הדם רבי יוסי הגלילי אומר מצוה ביד גואל הדם ורשות ביד כל אדם · רבי עקיבה אומר רשות ביד גואל הדם וכל אדם אין חייבין עליו · יג׳ אילן שהוא עומד בתוך התחום ונופו נוטה חוץ לתחום או עומד חוץ לתחום ונופו נוטה בתוך התחום הכל הולך אחר הנוף · הרג באותה העיר גולה משכונה לשכונה · וכן לוי גולה מעיר לעיר · יד׳ כיוצא בו רוצח שגלה לעיר מקלט ורצו אנשי העיר לכבדו יאמר להם רוצח אני · אמרו לו אף על פי כן יקבל מהן שנאמר וזה דבר הרוצח · טו׳ ומעלות היו שכר ללוים דברי רבי יהודה · רבי מאיר אומר לא היו מעלות להן שכר · וחוזר לשררה שהיה בה דברי רבי מאיר · רבי יהודה אומר לא היה חוזר לשררה שהיה בה ׃

סליק פירקא

אילו הן הגולין כו׳ · ר׳ יהודה פוטר עד שיפיל את כל החבל · רבי שמעון פוטר עד שיתיר את כל המחלצן · מאי אמר · דמר רבי שמעון בפסיקת החבל · מה דמר ר׳ יהודה בשמיטת המחלצן · רבי ירמיה בעא קומי רבי אבהו היה מעגל במעגילה בדרך הליכתה והוציא הלה את ראשו והטיחה לן · אמ׳ ליה הא עלייה הא ירידה ·

רבי ירמיה בעא קומי רבי אבהו היה מעגיל במעגילה כדרך הליכתה והושיט התינוק את ידו ורצצה · אמר ליה אטרחת כה הא עלייה הא ירידה ·

הלכה ב׳ נשמט הברזל מקתו כו׳ · מה טעמיה דרבי נאמר כאן נשילה ונאמר להלן כי ישל זיתיך · מה נשילה שנאמר להלן נשירה אף כאן נשירה · מה טעמון דרבנין נאמר כאן נשילה ונאמר להלן ונשל יי׳ אלהיך את הגוים האל מפניך וגו׳ · מה נשילה שנאמר להלן מכה אף כאן מכה ·

הלכה ג׳ זרק את האבן כו׳ · תני רבי ליעזר בן יעקב ומצא שיהא מצוי לו בשעה שהוא הורגו · ויש לו רשות לזרוק את האבן לרשות הרבים · אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר שהיה כותלו גוהא · הלכה ד׳ זרק את האבן לחבירו כו׳ · אמר רבי ינאי טבח שהוא מקצב והכה בין מלמעלה בין מלמטה גולה · ואתייא כיי דמר רבי הונא טבח שהוא מקצב והכה לפניו למטן גולה למעלן אינו גולה · לאחריו למעלן גולה · למטן אינו גולה · אמר רבי יצחק כל מילה ומילה לדעתיה ישב לו על גבי מיטה ביום ואין דרך התינוק לינתן על גבי מיטה ביום גולה בלילה ודרך התינוק ונתון ע״ג מיטה בלילה אינו גולה · ישב לו על גבי עריסה ביום · ודרך התינוק לינתן על גבי עריסה ביום אינו גולה בלילה · ואין דרך התינוק לינתן על גבי עריסה בלילה גולה · א״ר יוסי בר חנינה היה עומד ומבקע עצים בחצירו ונכנס הפועל ליטול שכרו נתזה הבקעת עליו והזיקתו חייב · ואם מת אינו גולה שאינו מיעד · תני רבי חנינה פטור · ולא פליגין · מה דמר רבי יוסי בן חנינה בשלא ראו אותו · ומה דתני ר׳ חייה בשראו אותו · אם בשלא ראו אותו כיון שאמר לו היכנס חייב · תני ר׳ חייה פטור · כיון שאמר לו היכנס צריך לשמר את עצמו · ואית דבעי מימר כיון שאמר לו היכנס נעשית כחצר שותפין · רבי חייה בשם רבי יוחנן השותפין קונין זה מזה בחצר · ומטחין זה על ידי זה בחצר · וחייבין זה בניזקי זה · ולא כן אמר רב ממלא את כל ר״ה · חו אינה ממלאה את כל רשות הרבים · מכיון שדרכן להלך בחצר כמי שהוא ממלא את כל החצר · הלכה ה׳ האב גולה על ידי הבן כו׳ · א״ר זעורא תנא רבי שילא כר בינה כלפי שנאמר גואל הדם הוא ימית את הרוצח · הרי מי שהכה את בנו אין בנו השיני נעשה גואל הדם להמית את אביו · אבל את שהכה את אחיו אחיו השיני נעשה גואל הדם להמית את אחיו · תני רבי ליעזר בן יעקב כלפי שנאמר גואל הדם הוא ימית את הרוצח · הרי מי שהכה את בנו · בנו השיני נעשה גואל הדם להמית את אביו · אבל את שהכה אחיו אין אחיו השיני נעשה גואל הדם להמית את אחיו · ומניין אפילו אמ׳ שאיני יכול להקבילו · תלמוד לומר בפגעו בו הוא ימיתנו · והסומא · אמר רבי בא מאן תנא סומא רבי יודה דרבי יודה פוטרו מכל מצות האמורות בתורה דתנינן תמן רבי יודה אומר כל שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוש את שמע · הא אם ראה פורש · ושניהן מקרא אחד דרשו בלא ראות רבי מאיר אומר לרבות את הסומא · ר׳ יודה אומר פרט לסומא · מחלפה שיטתיה דרבי מאיר · תמן הוא אמר פרט · וכא הוא אמר לרבות · אמר ר׳ חנינה בריה דרבי הילל · כיושב בבית אפל הוא מתניתא · כך אנו אומרים היושב בבית אפל לא יפרוש את שמע · כרם הבא בלא ראות לרבות את הסומא · מה מקיימין רבנין בלא ראות להביא את המכה בלילה ·

הלכה ז׳ לאיכן גולין כו׳ · שלש עיירות הפריש משה בעבר הירדן ׃ ומשבאו לארץ הפרישו עוד שלש · אילו ואילו לא היו קולטות עד שכיבשו וחילקו כיון שכיבשו וחילקו נתחייבה הארץ בשמיטין וביובילות והיו אילו ואילו קולטות · שלש ערים שהפרישו בארץ ישר׳ היו מכוונות כנגד שלש ערי׳ שהפריש משה בעבר הירדן כשתי שורות של כרם · את חברון ביהודה כנגד בצר במדבר · ואת שכם בהר אפרים כנגד ראמות בגלעד · את קדש בגליל כנגד גולן בבשן ׃ עד שלא הפרישו שכם בהר אפרים לא היתה קולטת · הפרישו קרית יערים תחתיה עד שכיבשו את שכם עד שלא הפרישו קדש בגליל לא היתה קולט׳ הפריש גמלה תחתיה עד שכיבשו את קדש · ושלשת · שיהו משולשות · כדי שתהא מחברון ליהודה כמחברון לשכם ומחברון לשכם כמשכ׳ לקדש · נפלה אחת מהן בונין אותה מאותו השבט · ומניין אף בשאר כל השבטים תלמוד לומר שש · שיהו מכוונות וקולטות כראשונות · הערים הלילו אין בונין אותם לא כרכים גדולים ולא עיירות קטנות אלא בינוניות · אין בונין אותה אלא על השוק · אם אין שם שוק עושין לשם שוק · אין בונין אותם אלא על המים · אם אין שם מים מביאין לשם מים · נתמעטו דיוריהן מביאין אחרים תחתיהן · אם אין שם אוכלוסין מביאין לשם כהנים לוים וישראל · אין עושין בתוכן לא בית הבד ולא בית הבצירה דברי רבי נחמיה · וחכמים מתירין · אין מפשילין בתוכן חבלים · ואין עושין בתוכן כלי זכוכית בשביל להרגיל את הרגל לשם · רבי יוחנן שלח לרבנין דתמן תרתין מילין אתון אמרין בשם רב ולית אינון כן · אתון אמרין בשם רב יפת תואר לא התירו בה אלא בעילה ראשונה בלבד · ואני אומר ולא בעילה ראשונה ולא בעילה אחרונה אלא לאחר כל המעשים · ואחר כן תבוא אליה ובעלתה אחר כל המעשים · ואתון אמרין בשם רב סבור היה יואב שקרנות המזבח קולטות ואינו קולט אלא גגו · של שילו קולט · ושל בית העולמים אינו קולט · ואני אומר לא מזבח קולט ולא גגו קולט אלא של שילו קולט ולא של בית העולמים קולט · אין לך קולט אלא שש ערי מקלט בלבד · ואיפשר יואב דכתיב ביה תחכמוני ראש השלישי והוה טועה כדבר זה · א״ר תנחומא לסנהדרין ברח · בהרא דתני הרגי׳ ב״ד נכסיהן ליורשין ׃ הרגי מלכות נכסיהן למלכות אמ׳ יואב מוטב שאיהרג בבית דין ויירשוני בני ואל יהרגני המלך ויירשני · כד שמע שלמה כן אמ׳ לממונו אני צריך · מיד והסירותי דמי חנם · אין ממונו חנם · וישלח ביד בניהו ויפגע בו וימיתהו ויקברהו בביתו במדבר · וכי מדבר היה ביתו אלא ללמדך שכיון שמת יואב שר צבא ישראל נעשו ישראל כמדבר · אין תימר שהיה בוז וכונה להן דימוסיות ומרחצאות שבח · ואין תימר שהיה בוז ומאכיל חכמים ותלמידיהם שבח שבחים · ומניין שהיתה סנהדרין גדולה אצל המזבח · ולא תעלה במעלות על מזבחי · ומה כתיב תמן ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם . תני ר׳ ליעזר בן יעקב או׳ מקלט מקלט כתיב בפרשת דרכים כדי שיהא הרוצח רואה את הכתוב והולך · אמר רבי אבון במין יד היתה מראה להן את הדרך · אמר רבי פינחס טוב וישר · למה הוא טוב שהוא ישר · ולמה הוא ישר שהוא טוב · על כן יורה חטאים בדרך שמורה דרך תשובה · שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו אמרה להם חטאים תרדף רעה ׃ שאלו לנבואה חוטא מהו עונשו אמרה להן הנפש החוטאת היא תמות · שאלו לקודש׳ בריך הוא חוטא מהו עונשו אמ׳ להן יעשה תשובה ויתכפ׳ לו · היינו דכתיב על כן יורה חטאים בדרך · יורה לחטא׳ דרך לעשות תשובה · כתיב כציפור לנוד כדרור לעוף כן איש נודד ממקומו ות מר אבן · תיפתר שהיה עת ועונה · כיי דמר רבי יוסי בן חלפתא עתים הן לתפילה · אמר דוד לפני הקב״ה רבון העולמים בשעה שאני מתפלל אליך תהא עת רצון דכתיב ואני תפילתי לך יי׳ עת רצון ·

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן כל מקום שנאמר דיבור חידוש בקרא שם · והכתיב וידבר אלהים כו׳ גר״שה · מהו וישב עמם · רבנין דקיסרין בשם רבי שילה שאם היה תלמיד חכם עושים לו בית מעד · שלש ערים הפריש

משה בעבר הירדן׳ משבאו לארץ הפרישו עוד שלש· ולעתיד לבוא מפרישין
עוד שלש שנאמר שלש שלש שלש הרי ט׳ · אבא שאול אומר שלש · שלש
של שלש שלש הרי ט׳ ועוד הרי שנים עשר · רבי נהוראי אומר שלש שלש שלש
הרי ט׳ · ועוד הרי שנים עשר על השלש הרי ט״ו · כתיב שש ערי מקלט תהיינה
לכם׳ שיהו ששתן קולטות כאחת ות בר אבון׳ ותייא כיי דמר רבי שמואל בשם
רבי אחא חמשה דברים חסר מקדש אחרון ממקדש ראשון· דכתיב עלו ההר
והבאתם עץ וגו׳ ע״ד ואכבדה· ואכבד כתיב חסר ה״א· אילו ה׳ דברים שחסר
מקדש אחרון ממקדש ראשון· ואילו הן אש· ארון· אורים ותומים· שמן
המשחה׳ ורוח הקודש׳ אמר אביי תלמיד חכם צריך לפרסם את עצמו היך
בר נש דחכם חדא מכלה ואזיל לאהר ואינון מיקרין ליה כד הוא חכם תרין
מכלה צריך לימ׳ לון חדא מכלא אנא חכים· רב הונא אמר אומר בשפה רפה
והמין פשוטה לקבל· מה טעמא דרבי יודה כי יחם לבבו׳ אמר רבי אבהו
וחוזר במיתתו של שלישי· אמר רבי אבהו צריכו לדבר שולחין ומביאין אותו
משם· אמר רבי יוסי מתניתא לא אמרה כן אלא אפילו ישראל צריכין לו אפילו
שר צבא כיואב בן צרויה אין יוצא משם לעולם שנאמר שמה׳ שם תהא דירתו
כו׳· תני רבי יודה אומר למחלוקת ניתנו· רבי אומר לבית דירה ניתנו. ותייא
דרבי יוסי כרבי יודה׳ ודרבי מאיר כדעתיה דתנינן מעלות היו שכר ללויים דברי
רבי מאיר· רבי יהודה אומר לא היו מעלות שכר ללוים· רבא בשם רב יודה
רבי זעירא בשם בר עוקבא אין מקדירין אלא כחבל של חמשים אמה· רבי זירא
בשם רב חסדא אומר אין מקדירין לא בערי הלוים ולא במקום עגלה ערופה.
ותייא כמאן דאמר אלף אמה מגרש ואלפים תחום שבת׳ כרם כמאן דמר אלף
מגרש ואלפים שדות וכרמים· כלום למדו לתחום שבת לא מתחום ערי לוים·
לעיקר אין מקדירין׳ לטפילה מקדירין· ומניין שלא יהו קוברין בערי הלוים·
רבי אבהו בשם ר׳ יוסי בר חנינה ומגרשיהם יהיו לבהמתם ולרכושם ולכל חייתם·
לחיים ניתנו ולא לקבורה ניתנו:

הדרן עלך אילו הן הגולין

אילו הן הלוקין הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות
אמו ועל אחות אשתו ועל אשת אחיו ועל אשת אחי
אביו ועל הנידה אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה
לכהן הדיוט· אלמנה וגרושה חייבין עליה משום שני שמות· גרושה וחלוצה
אינו חייב אלא משום שם אחד בלבד׳ ב׳ הטמא שאכל את הקודש
והבא על המקדש טמא האוכל חלב ודם ונותר ופיגול וטמא השוחט והמעלה
בחוץ והאוכל חמץ בפסח · והאוכל והעושה מלאכה ביום הכיפורים והמפטם
את השמן והמפטם את הקטורת והסך בשמן המשחה והאוכל נבילות וטריפות
שקצים ורמשים · אכל טבל ומעשר ראשון שלא ניטלו תרומתו ומעשר
שני והקדש שלא נפדו׳ כמה יאכל מן הטבל ויהא חייב׳ רבי שמעון אומר
כל שהוא · חכמים אומרים כזית · אמר להן רבי שמעון
אין אתם מודין לי באוכל נבילה כל שהוא שהוא חייב· אמרו לו מפני שהוא
כברייתה. אמר להן אף חטה אחת כברייתה· ג׳ האוכל ביכורים
עד שלא קרא עליהן· קדשי קדשים חוץ לקלעים׳ קדשים קלין ומעשר שני
חוץ לחומה· השובר את העצם בפסח טהור הרי זה לוקה ארבעים· אבל המותיר
והשובר בטמא אינו לוקה ארבעים· ד׳ הנוטל אם על הבנים רבי יהודה
אומר לוקה ואינו משלח· חכמים אומרים משלח ואינו לוקה׳ זה הכלל כל
מצוה בלא תעשה שיש בה קום ועשה אין חייבין עליה· ה׳ הקודח
קרחה בראשו והמקיף פאת ראשו והמשחית פאת זקנו והשורט שריטה אחת על
המת חייב· שרט שריטה אחת על חמשה מתים או חמש שריטות על מת אחד
חייב על כל אחת ואחת· על הראש שתים אחת מכן ואחת מכן ועל הזקן שתים
מכן ושתים מכן ואחת מלמטן׃ רבי אליעזר אומר אם נטלן כולן כאחת אינו
חייב אלא אחת. ואינו חייב עד שיטלנו בתער· רבי אליעזר אומר אפילו אם
ליקטו במלקט או ברהיטני חייב׳ ו׳ הכותב כתובת קעקע כתב ולא
קיעקע· קיעקע ולא כתב אינו חייב עד שיכתוב ויקעקע בדיו ובכוחל ובכל דבר
שהוא רושם· רבי שמעון בן יהודה אומר אינו חייב עד שיכתוב שם השם שנאמר
וכתובת קעקע לא תתנו בכם אני יי׳ ז׳ נזיר שהיה שותה ביין כל
היום אינו חייב אלא אחת. אמרו לו אל תשתה אל תשתה והוא שותה חייב על
כל אחת ואחת· ח׳ היה מיטמא למתים כל היום אינו חייב אלא
אחת׳ אמרו לו אל תיטמא אל תיטמא והוא מיטמא חייב על כל אחת ואחת·
ט׳ היה מגלח כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תגלח
אל תגלח והוא מגלח חייב על כל אחת ואחת· י׳ היה לבוש
בכלאים כל היום אינו חייב אלא אחת· אמרו לו אל תלבש אל תלבש והוא
פושט ולובש חייב על כל אחת ואחת· י״א יש חורש תלם אחד
וחייב עליו משום שמונה לאוין. החורש בשור ובחמור והם מוקדשין בכלאים
בכרם ושביעית ויום טוב וכהן ונזיר ואף בית הטומאה חנניה בן חכינאי אומר אף
הלובש כלאים. אמרו לו אינו השם׳ אמר להן אף לא הנזיר הוא השם׳
י״ב כמה מלקין אותו ארבעים חסר אחת שנאמר במספר ארבעים׳
מניין שהוא סמוך לארבעים. רבי יהודה אומר ארבעים שלימות· ואיכן הוא
לוקה את היתירה בין כתיפיו· י״ג אין אומדין אותו אלא במכות
הראויות להשתלש· אמדוהו לקבל ארבעים· לקה מקצת ואמרו אינו יכול
לקבל ארבעים פטור. · אמדוהו לקבל שמונה עשרה משלקה אמרו יכול הוא
לקבל ארבעים פטור· עבר עבירה שיש בה שני לאוין אמדוהו אומד אחד לוקה
ופטור· ואם לאו לוקה ומתרפא וחוזר ולוקה׳ י״ד כיצד מלקין
אותו כופת שתי ידיו על העמוד הילך והילך וחזן הכנסת אוחז בבגדיו אם נקרעו
נקרעו ואם נפרמו נפרמו . עד שהוא מגלה את לבו והאבן נתונה מאחוריו
חזן הכנסת עומד עליה ורצועה של עגל בידו כפולה אחד לשני ושנים לארבעה
ושתי רצועות עולות ויורדות בה׳ ט״ו ידה טפח ורחבה טפח
ומגעת על פי כריסו ומכה שליש מלפניו ושתי ידות מאחוריו ואינו מכה אותו
לא עומד ולא יושב אלא מוטה שנאמר והפילו השופט והכהו לפניו וגו׳· והמכה
מכה בידו אחת בכל כחו· י״ו והקורא קורא אם לא תשמור לעשות
את כל דברי התורה וגו׳· והפלה יי׳ אלהיך את מכותך וגו׳· וחוזר לתחילת
המקרא· ואם מת תחת ידו פטור · הוסיף לו רצועה אחת ומת הרי זה גולה
על ידיו· נתקלקל בין בריעי בין במים פטור· רבי יהודה אומ׳ האיש בריעי והאשה
במים· י״ז כל חייבי כריתות שלקו נפטרו ידי כריתתן שנאמר ונקלה
אחיך לעיניך׳ משלקה הרי הוא כאחיך דברי רבי חנניה בן גמליאל· ומה אם
העובר עבירה אחת נפשו ניטלת עליה. העושה מצוה אחת על אחת כמה וכמה
שתינתן לו נפשו. רבי שמעון אומר ממקומו הוא למד שנאמר ונכרתו הנפשות
העושות מקרב עמם. ואומר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם הא כל היושב ולא
עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה· י״ח רבי שמעון
בר׳ אומר הרי הוא אומר רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש· ומה אם
הדם שנפשו של אדם קצה ממנו והפורש ממנו מקבל שכר· גזל ועריות שנפשו
של אדם מתאוה להן ומחמדתן הפורש מהן על אחת כמה וכמה שזוכה לו
ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות· י״ט רבי חנניה
בן עקשיה אומ׳ רצה המקום ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להן תורה
ומצות שנאמר יי׳ חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר·

סליק פירקא

לא מצאנו גמרא ירושלמית בפרק הזה:

וסליקא לה מסכתא דמכות ברחמי שמייא

מסכת שבועות

שבועות

שתים שהן ארבע ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע · יציאות השבת שתי׳ שהן ארבע · מראות נגעים שתים שהן ארבעה ׃ ב׳ כל שיש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בנתיי׳ הרי זה בעולה ויורד · יש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בפנים ויום הכיפורים תולה עד שיתודע לו ויביא בעולה ויורד · ג׳ אין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בחוץ ויום הכיפורים מכפר · שנאמר מלבד חטאת הכיפורים על מה שזה מכפר זה מכפר מה הפנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה · אף החיצון לא יכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה ׃ ד׳ ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף שעירי רגלים ושעירי ראשי חדשי׳ מכפרין דברי רבי יהודה ׃ רבי שמעון או׳ שעירי רגלים מכפרין אבל לא שעירי ראשי חדשים · ועל מה שעירי ראשי חדשים מכפרין על טהור שאכל טמא רבי מאיר אומר כל השעירים כפרתן שוה על טומאת מקדש וקדשיו · ה׳ היה ר׳ שמעון אומר שעירי ראשי חדשים מכפרין על טהור שאכל טמא ושל רגלים מכפרין על על שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף ושל יום הכיפורים מכפרין על שאין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף ׃ ו׳ אמרו לו מה הן שיקרבו זה בזה אמר להן יקרבו · אמרו לו הואיל ואין כפרתן שוה היא הם קריבים אמר להן כולן באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו ׃ ז׳ רבי שמעון בן יהודה אומר משמו שעירי ראשי חדשים מכפרין על הטהור שאכל מן הטמא · מוסף עליהם של רגלים שהן מכפרין על הטהור שאכל את הטמא ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף · מוסף עליהן של יום הכיפורים שהן מכפרין על הטהור שאכל את הטמא ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף ועל שאין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף · ח׳ אמרו לו או׳ היה ר׳ שיקרבו זה בזה אמר להן הן · אמרו לו אם כן יהו של יום הכיפורים קריבין לראשי חדשים אבל היאך של ראשי חדשים קריבין ביום הכיפורים · לכפר כפרה שאינה שלהן אמר להן כולן באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו ׃

ט׳ ועל זדון טומאת מקדש וקדשיו שעיר הנעשה בפנים ויום הכיפורים מכפר ׃ ועל שאר עבירות שבתורה הקלות והחמורות הזדונות והשגגות הודע ולא הודע עשה ולא תעשה כריתות ומיתות בית דין שעיר המשתלח מכפר ·

י׳ אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משיח מה בין ישר׳ לכהנים לבין כהן משיח אלא שדם הפר מכפר על הכהנים ועל טומאת מקדש וקדשיו · רבי שמעון אומר כשם שדם השעיר הנעשה בפנים מכפר על ישר׳ כך דם הפר מכפר על הכהנים · כשם שוידוי של שעיר המשתלח מכפר על ישראל כך וידויו של פר מכפר על הכהנים ׃

סליק פירקא

שבועות שתים שהן ארבע כו׳ · שתים שהן ארבע לחיוב ושתים שהן ארבע לפטו׳ או ארבע לחיוב וארבע לפטור · נישמעינה מן הדא שבועות שתים שהן ארבע ׃ אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן שבועות שתים שהן ארבע לא לחיוב ׃ חדכתתה יציאות שבת שתים שהן ארבע לחייוב · אמ׳ רבי בא תמן כולהן לחיוב · הכא חיוב ופטור · אתינן מיתני הדא אמרה ארבע לחיוב וארבע לפטור · והתני דלתות היכל שתים שהן ארבע · איה מיכר לחיוב ולא לפטור · ניתני שנים עשר פטור ׃ לא אתינן מיתני אלא פטור שהוא כנגד חייב · אמר רבי חייה בר אדא מהו אהן פטור דתנינן הכא מותר · אמר ר׳ יוסי עני ועשיר אחד מהן וכנוס חכמים שנים · הכנסה והוצאה שנים הן ומנוס חכמים אחד · יציאות השבת אין הכנסה בכלל ׃ המוציא מרשות לרשות אין המכניס בכלל · ועוד מהדא דמר רבי יסא בשם רבי יוחנן הכניס חצי גרוגרת והוציא חצי גרוגרת חייב ׃ ומניין שהוצאה קרויה מלאכה ·· רבי שמואל בשם רבי יוחנן ויצו משה ויעבירו קול במחנה וגו׳ · נמנעו העם מלהוציא מבתיהן לתת לגיזברין ומלהוציא מדין להכניס ללישכה · רבי חזקיה בשם ר׳ אחא שמע לה מן הדא ולא תוציאו משא מבתיכם ביו׳ השבת · וכל מלאכה לא תעשו · רבי מנא אמר לה סתם · רבי אבין בשם רבי יוחנן תנינן תרתין מלין ולא דמיין דין לדין ׃ שבועות שתי׳ שהן ארבע מביא ארבע קרבנו׳ · מראות נגעים שנים שהן ארבע מביא ב׳ קרבנות · רבי לעזר בשם רבי אבין פתר לה פתר חורן ׃ שבועות שתים שהן ד׳ · רבי עקיבה או׳ מראות נגעים שנים שהן ארבע׳ רבי ישמעאל ר׳ חגיי בעא קומי רבי יוסי · ולמה לי כרבי ישמעאל ואפי׳ כרבי עקיבה אתיא הוא ידיעה והעלם על טומאת מקדש · ידיעה והעלם על טומאת הקדש׳ אמר ליה מאן אית ליה העלם טומאה והעלם מקדש לאו רבי ישמעאל · וכן בעיי׳ כרבי עקיבה · פעמים שיש כאן העלם טומאה והעלם מקדש ואינו חייב אלא אחת · היך עבידא ניטמ׳ וידע נעלמה ממנו טומאה ונכנס למקדש ויצא וידע · נעלם הימנו מקדש ונכנס למקדש ויצא וידע הרי כאן העלם טומאה והעלם מקדש ואינו חייב אלא אחת · ופעמ׳ שיש כאן כמה ידיעות וכמה העלימות ואינו חייב אלא אחת · היך ניטמא וידע נעלמה הימנו טומאה · עד שהוא בהעלם טומאה נעלמה הימנו מקדש ונכנס למקדש ויצא וידע ואמר טומאה זו אין חייבין עליה קרבן · ניטמא וידע נעלמה הימנו טומאה עד שהוא בהעלם טומאה נעלם הימנו מקדש ונכנס למקדש ויצא אפילו כמה פעמים ובסוף ידע הרי כאן כמה ידיעות והעלימות ואינו חייב אלא אחת · פיס׳ מראות נגעים שתים שהן ארבעה · אמר רבי יוסי שאל יהושע בן רבי עקיבה את רבי עקיבה אמר לו מפני מה אמרו מראות נגעים שתים שהן ארבעה · אמר לו ואם לאו מה יאמרו · אמר לו יאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא · אמר לו לומר שאם אין בקי בהן ובשמותן אין רואה הנגעים · ומניין שמצטרפין זה עם זה׳ אמר רבי מנא מנו אותן חכמים שנים ומנו אותן ארבעה׳ מה שנים מצטרפין זה עם זה · אף ד׳ מצטרפין זה עם זה · רבי לעזר בשם רבי אבין אם כשאינו מינו מצטרף לא כ״ש מין במינו · אמר רבי יוסה בי רבי בון והוו אין כתיב כאן אלא והיה מלמד שאינן מצטרפין זה עם זה · תני חזקיה לנגעי צרעת אין כתיב אלא לנגע צרעת מלמד שאין מצטרפין זה עם זה · אמר לו ויאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפין ואל יאמרו מראות נגעים שנים שהן ארבעה · אמר לו מלמד שאינן זה למעלה מזה · ויהא זה למעלה מזה׳ אם אומר את כן נמצאת או׳ הבהרת טמא · והבהא מן הבהרה טמא והתורה אמרה והנה כהה הנגע · הבהה טמא · אבל הבהה מן הבהה טהור · ותייא כיי׳ דמר ר׳ חנינה לב׳ מלכים וב׳ איפרכין מלכו של זה גדול ממלכו של זה׳ ואיפרכו של זה כאיפרכו של זה · ואין איפרכו של זה גדול כמלכו של זה · שמואל אמר לשני מלכים ושני שגרירין · מלכו של זה גדול כמלכו של זה · ושגרירו של זה משל זה · ואין שגרירו של זה גדול כמלכו של זה · רבי חנינה בשם רב אחא בר אחוא מלך ורב חיליה וארקבטא וריש גלותא ׃

אמר רבי לעזר בי רבי יוסי קומי רבי יוסי מתניתא אמרה שאינן זה למעלה מזה׳ אם השאת שכהה מן הבהרה שלה טהור יש לה מראה שני׳ בהרת שכהה מן הבהרה שלה טמא לא כל שכן שיהא לה מראה שני · אמר ליה חמי מה בר טני יש לה שלישי לא כל שכן׳ ומה חמית מימר בהרת שכהה מן הבהרה שלה טמא · זו שאת מינה של שאת כקרום ביצה׳ שאת זו שאת · בהרת זו בהרת · ספחת טני לבהרת ומראה עמוק שני לשאת · מה לשון שאת מגבהת · כמראה הצל גבוה ממראה חמה׳ מה לשון עמוק עמוקה כמראה חמה שהיא עמוקה ממראה הצל · מה לשון ספחת טפילה שנאמר ספחני נא אל אחת הכהונות וגו׳ · אמר רבי לעזר זו דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבה אבל דברי חכמים שאת ובהרת אחת׳ ספחת שנייה לזה ולזה׳ מתניתא אמרה כן נעשית כספחת שאת אין מספחת עזה׳ הלכה ב׳ כל שיש בה ידיעה בתחלה בו׳ · ומניין לידיעה בתחלה ובסוף והעלם בנתיים · תלמוד לומר ונעלם ונעלם שני פעמי׳ · מכלל שבאת לו ידיעה בתחלה ובסוף והעלם בנתיים׳ עד כדון כרבי עקיבה כרבי ישמעאל · דרבי ישמעאל כרבי דרבי אמר ונעלם ממנו מכלל שידע · והוא ידע הרי שתי ידיעות׳ והא רבי ישמעאל כרבי ודבי כרבי ישמעאל ואפילו כרבי עקיבה אתיא היא ידיעה והעלם בטומאת מקדש · ידיעה והעלם בטומאת הקודש . ואית דבעי נישמעינה מן הבא והוא ידע ואשם׳ והלא כבר נאמר והוא טמא ואשם · אלא אם אינו עניין לידיעה בתחלה תניהו עניין לידיעה בסוף · רבי בון בעי׳ אם לא נודע לו בסוף היך מביא קרבן · אלא אם אינו עניין לידיעה בסוף תניהו לידיעה בתחלה · התיבון הרי כתיב או הודע אליו חטאתו והביא · מעתה אם אינו עניין לידיעות התחלה תניהו עניין לידיעת סוף ׳ פתר לה במחייבי חטאות ואשמות ודאין שעבר עליהן יום הכיפורים שמביאין אחר יום הכיפורים · וחייבי אשמות תלויין פטורין · תלמוד לומר או הודע אליו חטאתו והביא אף לאחר יום הכיפורים · ומניין שאין מדבר אלא על טומאת מקדש וקדשיו · הזהיר וענש על ידי טומאה · וחייב קרבן על ידי טומאה׳ מה עונש ואזהרה האמור להלן בטומאת מקדש וקדשיו׳ אף כשחייב קרבן על טומאת מקדש וקדשיו · רבי אליעזר בן יעקב אומר מתוך שאמר לא אכלתי באוני ממנו · יכול ישראל שאכל מעשר אונן או טמא יביא קרבן תלמוד לומר מאלה׳ יש מאלה חייב ויש מאלה פטור · אוציא את המעשר שאינו בעון מיתה ולא אוציא את התרומה שהיא עון מיתה שנאמר ומתו בו כי יחללוהו · תלמוד לומר מאלה׳ יש מאלה חייב ויש מאלה פטור׳ או מה להלן בתרומה אף כאן בתרומה׳ ולא מעבודה זרה למדתה · ועבודה זרה למדה על כל עבירות שבתורה · לומר מה עבודה זרה מיוחדת שחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת

יצאת תרומה שאינה אלא עון מיתה. א״ר חנינה קומי רבי מנא וכע״ז לכדתה. תלמד כע״ז לכל דבר מדיעה אחת. אמר לו ע״ז בקבוע׳ וטומאה במקדש וקדשיו בעולה ויורד. ואין למדין קבוע מעולה ויורד ולא עולה ויורד מקבוע. ומה חמית מימר בטומאת הקודש הכתוב מדבר׳ נאמר כאן בהמה טמאה ונאמ׳ להלן בהמה טמאה מה בהמה טמאה האמורה להלן בטומאת הקודש׳ אף בהמה טמאה האמורה כאן בטומאת הקודש. אין לי אלא טומאת הקדש טומאת מקדש מניין ת״ל וטומאתו עליו׳ מה חמית מימר בטמא שאכל טהור או בטהור שאכל טמא תלמוד לומר וטומאתו עליו בטומאת הגוף ולא בטומאת בשר׳ ר׳ אומר ואכל וטומאתו עליו בטומאת הגוף ולא בטומאת בשר. רבי חייה אומר נאמרו קדשים לשם רבים׳ ונאמר טומאה לשם יחיד הא מה אני מקיים וטומאתו עליו בטומאת הגוף לא בטומאת בשר׳ ר״מ אומר לא דיבר אלא במי שטומאה פורשת ממנו. יצא בשר שאין טומאה פורשת ממנו. אם כן מה הועיל לו יום הכיפורים׳ א״ר יוסי בי ר׳ בון נעשית לו י״ה כאשם תלוי. מת לפני יום הכיפורים עונה בה. אחר יום הכיפורים כבר כיפר׳ וכפר על הקודש מטומאות בני ישראל וגו׳ יש לי בעניין זה שלש טמאות. טומאה ע״ז שנ׳ למען טמא את מקדשי׳ גילוי עריות שנאמר לבלתי עשות מחוקות התועבות. שפיכות דמים שנ׳ ולא תטמאו את הארץ׳ יכול על כל הטמאו׳ הללו שעיר זה מכפר ת״ל מטומאו׳ ולא כל טומאות׳ מה מצינו שחלק הכתוב בטומא׳ מקדש וקדשיו. אף כאן לא נחלוק אלא בטומאת מקדש וקדשיו דברי רבי יהודה. ר״ש או׳ ממקומו הוא מוכרע שנ׳ וכפר על הקודש מטומאות בני ישראל׳ כל טומאה שבקודש׳ יכול על טומאת מקדש וקדשיו שעיר זה יכפר ת״ל ומפשעיהם אילו המרדין׳ וכן הוא אומר מלך מואב פשע בי.

הלכה ג׳

אין בה ידיעה בתחילה כו׳ מה חמית מימר הפנימי תולה והחיצון מכפר. או החיצון תולה והפנימי מכפר. או זה וזה יתלו או זה וזה יכפרו. מאי כדון. אמר רבי יעקב בר אחא מילה חמית. ריש לקיש אותיב קומי רבי יוחנן ואתיב ליה מחלוקי כפרות הא מילתא ולינה ידע מה מר ליה. א״ל רבי זירא דילמא דא היא מה חמית מימר בטמא שאכל טהור או נימר בטהור שאכל טמא. ת״ל וטומאהו עליו בטומאת הגוף לא בטמואת בשר. או זה וזה יכפרו. מאי כדון והתודה עליו עונות אילו הזדונות. פשעיהם אילו המרדים׳ חטאתם אילו השגגות׳ כשאמר יכפר אמר רבי אמי בשם ריש לקיש ונשא השעיר עליו את כל עוונותם. תפש הזדונות והניח השגגות. לומר מה זדונות שאין בהן חיוב קרבן. אף השגגות שאין בהן חיוב קרבן׳ ולמה כאן לכאן׳ ר׳ אילא בשם ר׳ יסא לתלייה. ויתלה על אוכלי שקצים ורמשים במטבע. רבי שמואל בשם רבי זירא חטאתם חטאתם. מה חטאתם שנאמר להלן שיש בהן חיוב קרבן אף חטאתם שנאמר כאן שיש בהן חיוב חטאת׳ יצאו זדונות שאין בהן חיוב קרבן׳ שיור שעיר הנעשה בפנים יום הכיפורים תולה. מה שיירתה אין בה ידיעה בתחילה אבל יש בה ידיעה בסוף.

הלכה ד׳

ועל שאין בה ידיעה כו׳

הלכה ה׳

היה רבי שמעון אומר כו׳ רבי לעזר בשם רבי הושעיה טעמא דרבי יהודה ושעיר עזים חטאת ל״י. חט שאין יודע בו אלא יי שעיר זה מכפר. אין לי אלא שעיר של ראש חדש שעירי רגלים מניין אמר רבי זירא ושעיר ו״ו מוסיף על עניין ראשון׳ רבי זעירא ורבי לעזר בשם רבי הושעיה. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה׳ מה נן קיימין אם בשעיר נחשון על שבטו מכפר׳ אם בשעיר של יום הכיפורים אין מירצא בו לדורות. אלא כן אנן קיימין בשעיר של ראש חדש. מאי כדון נאמר כאן נשיאות עון ונאמר להלן נשיאות עון׳ ונשא אהרן את עון הקדשים. מה להלן עון הקריבין ולא עון המקריבין. אף כאן עון הקריבין ולא עון המקריבין. מה חמית מימר בטהור שאכל טמא או נימר בטמא שאכל טהור. אמר רבי יוסי בי רבי בון דרבי יודה חלק שיטת ר״מ רבי שמעון חלק שיטת רבי יודן׳ מודה רבי יוחנן בשעיר הנעשה בפנים שאין מכפר אלא תולה ותייא כרבי יונה בשם רבי זעירא. ועשהו חטאת. קבעו לתלייה שלא ישהנה. שעיר שלא קרב ברגל יקרב בראש חדש. לא קרב בראש חדש יקרב להבא שמתחלה לא הוקדשו קרבנות ציבור. אלא ליקרב על מזבח החיצון׳ ולא כבר כיפר יום הכיפורים. אמר רבי מנא מכיון דכתיב חג המצות וחג השבועות וחג הסוכות׳ כמי שכולן מכפרין כפרה אחת. א״ר בון מכיון שכולן מכפרין על טומאת מקדש וקדשיו כמי שכולן מכפרין כפרה אחת. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה אין צריך להזכיר של ראש חדש אמר רבי אחא בר פפא ותני כן העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה בשחרית בית שמאי אומרים מתפלל שמונה. ובית הלל אומרים שבע. במוסף בית שמאי אומרים עשר. ובית הלל אומרים תשע׳ ואמר אחת עשרה. אמר רבי יוסי מה פליגין כדבר שטעון ברכה בפני עצמו. ברם הכא שכן אפילו בחול שאינו אלא כוללן. מזכיר בעבודה׳ רבי יוסי בעי מעתה שני שעירי ראש השנה מחמת ראש חדש באין ותימר אין צריך להזכיר ראש חדש׳ אמר רבי יוסי בי רבי בון ולא יאות רבי בא בר ממל מקשי דהני שני כבשי עצרת ושני שעירי ראש השנה אם כיפר הראשון על מה שני מכפר על טומאה שאירעה בין זה לזה. ולא רבי שמעון היא דרבי שמעון חולק כפרות אלא זה וזה מחמת ראש חדש׳ אמר רבי אבמרי לית יכיל דכתיב מלבד עולת החדש. ועוד מהדא דתני שנים עשר לשני עשר חדשי השנה. חד בר אביי עבר קמי תיבותא ולא אדכר דריש ירחא וקלסוניה׳ רב הושעיה בעי הגע עצמך ששחטו שניהן כאחת׳ מה אית לך טומאה שאירעה בין זה לזה. אמר ר׳ בון אילו ישראל כשירין שבא אינן מביאין מה שקבעה להן הורה.

הלכה ו׳

אמרו לו מהו שיקרבו זה בזה כו׳ אמר רבי יוחנן דברי חכמים משנין. ודברי רבי שמעון אין משנין. דברי חכמים משנין וה מר מהו שיקרבו זה בזה. כשיטתו השיבוהו. כשיטתך שאת אומר אין משנין מהו שיקרבו זה בזה׳ אמר רבי יוסי שאין קרבנות הציבו׳ נקבעין אלא בקבועה. אמר רבי יודן ותני כן לשם אותו הזבח שהוא קרב לשמו הוא קדש משעה ראשונה׳

הלכה ח׳

אמרו לו אומר היה רבי כו׳ אמר רבי יוסי דרומייא קומי רבי יונה הכן צורכה למיתני א״כ יהו של ראשי חדשים קריבין ביום הכיפורים שכן מעלין בקודש ולא מורידין׳ אבל של י״ה אין קריבין בראש חדש שאין מורידין בקודש. רבי לעזר בשם רבי בון פתר לה פתר חורן אם כן יהו של יום הכיפורים קריבין בראשי חדשים שמכפרין כפרתן וכפרת ראשי חדשים׳ אבל של ראשי חדשים אין קריבין ביום הכיפורים שאין מכפרין אלא כפרתן בלבד. אילו מי שאכל חלב חמשה זתים והפריש ארבעה קרבנות וסבור שהן חמשה שמא כיפר. או אילו מי שאכל חלב ארבעה זתים והפריש חמשה קרבנות וסבור ארבעה לא כל שכן׳ וכן היה רבי שמעון אומר שלשים ושנים שעירים קריבין על הציבור בכל שנה שלשים ואחד בחוץ ונאכלין ואחד בפנים ואינו נאכל. ושעיר המשתלח שני׳ עשר לשני׳ עשר חדשי שנה׳ שמונה בחג. שבעה בפסח׳ שנים בעצרת׳ אחד בגלל היום ואחד בגלל הלחם׳ אחד בראש השנה ואחד ביום הכיפורים׳ כיון ששמע משה כן אמר מעתה מי שבאת לידו ספק עבירה צריך להביא כל קרבנות הללו. רבי תנחומא בשם ריש לקיש בשעה שאמר לו הקב״ה למשה והתודה עליו וגו׳ התחיל ואמר מזמור להודה על שם והתודה עליו.

הלכה ט׳

ועל זדון טומאת מקדש כו׳ הדא היא מכפר על הזדונות ותולה על השגגות. לא הן קלות לא העשה׳ לא הן חמורות כריתות ומיתות בית דין. אמר רב יהודה מני מתניתא הקלות והחמורות אותן הקלות בין שעשאן כזדון בין שעשאן בשגגה. אותן הזדונות בין שנתודע לו בהן בין שלא נתוודע לו בהן אילו הן קלות עשה ולא תעשה. חמורות כריתות ומיתות בית דין׳ כשם שהשעיר הנעשה בפני׳ מכפר על הזדונות ותולה על השגגות. אף שעיר המשתלח כן. ניחא לא הודע. הודע. ולא כן תני מניין למחוייבי חטאות ואשמות וודאין׳ שעבר עליהן יום הכיפורי׳ שחייבין להביא אחר יום הכיפורים וחייבי אשמות תלויין פטורין׳ אמר רבי בון בר חייה בין שנתודע לו בהן בין שלא נתוודע לו בהן. ולא כבר כיפר יום הכיפורים׳ רבי שמעון בשם לוי שוב דא במומר ביום הכיפורים היא מתניתא. ולמה לא מר בשלא נתוודע בהן ביום הכיפורים. מילתיה אמרה אפילו לא נתוודע לו בהן ביום הכיפורים יום הכיפורים מכפר. עשה אף על פי שלא עשה תשובה׳ לא העשה. ר׳ שמואל בשם ר׳ זירא והוא שעשה תשובה. האומר אין העולה מכפרת אין העולה מכפרת׳ מכפרת היא על כורחו האומר אין יום הכיפורים מכפר אין יום הכיפורים מכפר׳ מכפר הוא לו על כורחו׳ אי איפשי שיכפר לי אין מכפר לו על כרחו. אמר רבי חנינה בי רבי הילל לא מסתברא דאילא חילופין. לא כולא מן בר נשא מימר למלכא דלית את מליך. העולה מכפרת על הרהור הלב. מאי טעמא והעולה על רוחכם היה לא תהיה׳ אמר רבי לוי העולה מכפרת על רוחכם וכן איוב הוא אומר אולי חטאו בני וברכו אלהים בלבבם׳ הדא אמרה שעולה מכפרת על הרהור הלב. רבי או׳ על כל עבירות שבתורה יום הכיפורים מכפר חוץ מפורק עול ומיפר ברית ומגלה פני׳ בתורה שאם עשה תשובה מתכפר לו׳ ואם לאו אין מתכפר לו׳ רבי זבידא אמר רבי יסא מקשה מיסבר סבר רבי שיום הכיפורים מכפר בלא תשובה. אתא רבי אשיין רבי יונה רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן יום הכיפורים מכפר בלא תשובה. ומיתה ממרקת בלא תשובה. ותני כן יום מיתה כתשובה מאן תניתה ר׳. הדא היא דתנינן תמן מיתה ויו׳ הכיפורים מכפרין עם התשובה דלא כרבי׳ שאל ר׳ מתיה בן חרש את רבי לעזר בן עזריה שמעתה ארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש. אמר לו שלשה הן חוץ מן התשובה. כתוב אחד אומר שובו בנים שובבים וגו׳ וכתוב אחר אומר כי ביום הזה יכפר עליכם וגו׳ וכתוב אחר אומר ופקדתי בשבט פשעם וגו׳ וכתוב אחר אומר אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון. הא כיצד עבר על מצות עשה ועשה תשובה אינו זז משם עד שימחל לו. עליו הכתו׳ אומר שובו בנים שובבים וגו׳. עבר על מצות לא תעשה ושב מיד התשובה תולה ויום הכיפורים מכפר׳ עליו הכתוב אומר כי ביום הזה יכפר עליכם. עבר על כריתות ומיתות בית דין במזיד התשובה ויום הכיפורים מכפרין מחצה. והיסורין מכפרין מחצה. עליו הכתוב אומר ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם׳ אבל מי שנתחלל שם שמים על ידו אין כח לא לתשובה לתלות ולא ליו׳ הכיפורי׳ לכפר ולא לייסורין למרק. אלא תשובה ויום הכיפורים תולין ומיתה ממרקת עם היסורין. עליו הכתוב או׳ אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון. הא למדנו שהמיתה ממרקת׳ אמר רבי יוחנן זו דברי רבי לעזר בן עזריה ורבי ישמעאל ורבי עקיבה׳ אבל חכמים

אומרי׳ שעיר המשתל״ח מכפר׳ ואם אין שעיר יום הכיפורים מכפר׳ כיצד מכפר רבי זירא אמר כל שהוא · רבי חנניה אומר בסוף · מה ביניהון מת מי״ד׳ על דעתיה דרבי זירא כיפר מי״ד · על דעתיה דרבי חנינה לא כיפר · אמר רבי זירא ומתניתא מסייעא לרבי חנינה תומר בשעיר מה שאין ביום הכיפורים וביום הכיפורים מה שאין בשעיר · יום הכיפורים מכפר בלא שעיר · ושעיר אין מכפר בלא יום הכיפורים · והשעיר מכפר מי״ד׳ ויום הכיפורים משתחשך · אמר רבי הונא איתותב קומי רבי ירמיה ומי תיפתר שהיה בדעתן להביא שעיר אחר ולא הביאו . אמר רבי יוסי ואין הקב״ה רואה את הנולד · ויכפר מי״ד׳ רבי ירמיה א״ר שמואל בר רב יצחק בעי צדקה תצר תם דרך וחטאים תרדף רעה · רגלי חסידיו ישמור · אם ללצים הוא יליץ · סייגין סייגה ותרעין תרעה · וכיני סייגין סייגה ותרעין תרעה · אלא כיני רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק שימר אדם עצמו מעבירה פעם ראשונה שנייה ושלישית הקב״ה משמרו שנאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר · א״ר זירא ובלחוד דלא יתוב ליה ·

והחוט המשולש לא במהרה ינתק לעולם אין כתיב כאן אלא לא במהרה ינתק ואין אטרחות עלוי מפסיק · רבי הונא בשם רבי אבהו הקב״ה אין לפניו שכחה כביכול מפני ישראל נעשה שכחן שנאמר מי אל כמוך נושא עון · נושא כתיב · ודוד אמר נשאת עון עמך · הלכה י׳ אחד ישראל ואחד כהנים כו׳ ולא תנינן משיח׳ ולמה לא תנינן משיח · אין תימר בדבר שאין בו חיוב קרבן אנן קיימין יאות לא תנינן משיח · אין תימר בדבר שיש בו חיוב קרבן למה לא תנינן משיח׳ אשכח תני בכהן משיח׳ והדא אמרה בדבר שאין בו חיוב קרבן אנן קיימין׳ אמר רבי יוסי בי רבי בון ואפילו תימא בדבר שיש בו חיוב קרבן נעשה כזדון כמה דאת מר מזדון צריך כפרה וכפרת יום הכיפורים · וכא צריך כפרה וכפרת יום הכיפורים׳ יעמד חי׳ מלמד שעתיד למות · עד מתי הוא חי עד וכלה מכפר את הקודש ׳ דברי רבי יהודה · רבי שמעון אומר עד שעת וידוי׳ על דעתיה דרבי יודה הוידוי מעכב · על דעתיה דר׳ שמעון אין וידוי מעכב · מה מפקה מביניהון שחטו בלא וידוי׳ על דעתיה דר׳ יודה צריך להביא פר אחר׳ על דעתיה דרבי שמעון אין צריך להביא פר אחר׳ אף שעיר המשתלח כן שלחו בלא וידוי · על דעתיה דר׳ יודן צריך להביא שעיר אחר · על דעתיה דרבי שמעון אין צריך להביא שעיר אחר׳ התורה ושחטו ונשפך הדם את אמר צריך להביא פר אחר וצריך להתודות פעם שנייה או יצא בוידוי הראשון · אף שעיר המשתלח כן שהוא צריך להגריל פעם שנייה או כבר יצא בוידוי של ראשון :

הדרן עלך שבועות שתים

ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע ניטמא וידע ונעלמה ממנו טומאה וזכור לקודש׳ נעלם ממנו קודש וזכור לטומאה נעלמו ממנו זה וזה · אכל את הקודש ולא ידע ומשאכל ידע הרי זה בעולה ויורד׳ ב׳ ניטמא וידע נעלמה ממנו הטומא׳ וזכור למקדש נעלם ממנו מקדש וזכור לטומאה נעלמו ממנו זה וזה ונכנס למקדש ולא ידע ומשיצא ידע הרי זה בעולה ויורד׳ ג׳ אחד נכנס לעזרה ואחד נכנס לתוספת עזרה שאין מוסיפין על העיר ועל העזרו׳ אלא במלך ונביא ובאורים ותומים ובסנהדרין של שבעים ואחד ובשתי תודות ובשיר ובית דין מהלכין ושתי תודות אחריהן הפנימית נאכלת והחיצונה נשרפת · כל שלא נעשית ככל אילו הנכנס לשם אין חייבין עליה · ד׳ נטמא בעזרה נעלמה ממנו הטומאה וזכור למקדש נעלם ממנו המקדש וזכור לטומאה · נעלם ממנו זה וזה׳ השתחוה או ששהא כדי השתחויה ובא לו בארוכה חייב ובקצרה פטור זו היא מצות עשה שבמקדש שאין חייבין עליה · ה׳ אי זו היא מצות עשה שבנידה שחייבין עליה היה משמש עם הטהורה ואמרה לו ניטמתי ופירש מי״ד שיציאתו הנייה לו כביאתו · ו׳ רבי ליעזר אומר השרץ ונעלם ממנו׳ על העלם השרץ הוא חייב ואינו חייב על העלם מקדש · רבי עקיבה אומר ונעלם ממנו והוא טמא · על העלם הטומאה הוא חייב אינו חייב על העלם המקדש׳ רבי ישמעאל אומר ונעלם ממנו ונעלם ממנו שני פעמים לחייב על העלם הטומאה ועל העלם המקדש :

סליק פירקא

ידיעות הטומאה כו׳ ר׳ ירמיה בעי פשטא בידיעה האחרונה עד שיהא יודע שחייב להביא בה קרבן׳ אף בידיעה ראשונה כן · נישמעינה מהדא שני שבילין אחד טמא ואחד טהור והלך באחד מהן ונכנס למקדש ויצא והזה ושנה וטבל והלך בשיני ונכנס למקדש חייב ויודע שהוא חייב להביא בה קרבן · אמר ריש לקיש ודרבי ישמעאל היא דאמר חייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש · א״ר בון בר חייה הדין סברין מימר דמר ר״ל בבריא לו שהוא טמא ונעלמה ממנו טומאה ונכנס למקדש · אבל אם היה ספק טמא ספק טהור ונעלם ממנו מקדש ונכנס למקדש לא · ממה דאמר ריש לקיש דרבי ישמעאל היא דאמר חייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש הדא אמרה אפי׳ ספק טמא ספק טהור נעלם ממנו מקדש ונכנס למקדש חייב · אמר רבי יוחנן דברי הכל היא משום ספק ידיעה כידיעה · מה אם בשעה שאינו יודע אם טמא הוא אם טהור את אמר ידיעה ודאי היא · בשעה שיודע שטמא ודאי אלא אינו יודע אם חייבין עליה קרבן לא כ״ש שתהא ידיעה : על דעתיה דריש לקיש ניטמא ונעשה לו הדבר ספק מהו שייעשה אצלו כהעלם דבר ויהא חייב דין כדעתיה ודין כדעתיה · דאיתפלגון אכל חמשה זיתים ונודע לו בספק כל אחד ואחד ואחר כן נודע לו בודאין׳ ריש לקיש אמר ידיעת ספק קובעתו לחטאות׳ רבי יוחנן אמר אין ידיעת ספק קובעתו לחטאות · רבי יוסי בי רבי בון בשם ר׳ שמואל מודה ריש לקיש בכהן משיח שאין ידיעת ספיקו קובעתו לחטאת שנ׳ כחטאת כאשם את שמביא אשם תלוי ידיעת ספיקו קובעהו לחטא׳ את שאינו מביא אשם תלוי אין ידיעת ספיקו מחלקת לחטאת · מחלפה שיטת ריש לקיש תמן אמר ידיעת ספק קובעת לחטאת · וכא אמר אין ידיעת ספק קובעת לחטאת · תמן אשמו קבעו · וכא מה אית לך׳ מחלפה שיטת רבי יוחנן תמן הוא אומר נתכפר מקצת החט נתכפר כולו · וכא הוא אמר הכין · לא אמר רבי יוחנן אלא בידיעה האחרונה שאין בה חיוב קרבן ·

אמר רבי יוחנן כל ספק רשות הרבים ספיקו טהור׳ ואין מתירין לו לעשות · והתנינן כל ספק הטהור לתרומה טהור לחטאת וכל התלוי לתרומה נשפך לחטאת · אין תלוי בחטאת אלא או טמא מכש או טהור מכש · אמ׳ ר׳ זירא מתניתא בדבר שאינו בא מחמת הזבח׳ מה דמר ר׳ יוחנן בדבר שבא מחמת הזבח · הכל מודין שאם עבר ועשה טהור׳ מחלפה שיטת ר׳ יוחנן תמן אמר עבר ועשה טמא · וכא אמ׳ עבר ועשה טהור׳ כאן בר״ה · כאן בר״ה · ואפילו תימר כאן וכאן בר״ה · מחלפה שיטת ר״ל · מחלפה שיטת ר׳ יוחנן דאיתפלגון נזיר שניטמא בטומאת קבר התהום ריש לקיש אמר אין הנזיר מגלח · ורבי יוחנן אמר הנזיר מגלח׳ והא רבי יוחנן אמר משום ספק ידיעה כידיעה · ואפי׳ ראשונה בשרץ ושנייה במת · הראשונה עד שלא נתגייר והשנייה משנתגייר · הראשונה עד שלא הביא שתי שערות · ושנייה משהביא׳ ניטמא במת וידע׳ בשרץ ולא ידע אין שם טומאה קלה אצל טומאה חמורה · ניטמא במת ולא ידע׳ בשרץ ולא ידע · ואחר כך נודע לו על השרץ ואחר כך נודע לו על המת׳ מפני שנודע לו על השרץ תחילה כמי שיש טומא׳ קלה אצל חמורה · או מפני שקדמה לטומאת המת תורתה לטומאת שרץ ולידיעתה ואין שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה׳ נטמא במת וידע · בשרץ ולא ידע ונכנס למקדש בהעלימו של מת חייב · בהעלם שרץ פטור · ירד לטבול מטומאה חמורה ונסמכה לו טומאה קלה עלתה לו טומאה קלה . ליידא מילה שאם טבל ונכנס למקדש פטור :

ירד לטבול מטומאה קלה ונסמכה לו טומאה חמורה לא עלתה לו טומאה חמורה ליי דא מילה שאם טבל ונכנס למקדש חייב · הא מטומאה חמורה ונסמכה לו טומאה חמורה לא · הא מטומאה קלה ונסמכה לו טומאה קלה לא · ירד לטבול מטומאה חמורה ונסמכו לו סכבות ופרעות מאחר דמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי מולדות תורה הן אצל תרומה כמי שהוא טומאה חמורה או מאחר שאין הנזיר מגלח עליהם כמי שהוא טומא׳ קלה · אנדרוגינס ראה לובן ונכנס למקדש פטור · ראה אודם ונכנס למקדש פטור · ראה אודם ולובן כאחד ונכנס למקדש חייב · אית תניי תני פטור׳ א״ר יוחנן רבי שמעון היא דתני שני שבילין אחד טהור ואחד טמא והלך באחד מהן ונכנס למקד׳ בראשון והזה ושנה וטבל בשיני ונכנס חייב׳ רבי שמעון פוטר בזה · ר״ש בן יהודה פוטר בכולן משום ר״ש · מהוא אנדרוגינס גבי לובן את עבד ליה אשה · גבי אודם את עבד ליה איש׳ ברם הכא אין כאן טומאה ידועה · אמר רבי שמואל בר סוסרטי תיפתר כששכח לראשון · ר׳ יוסי בעי מה אנן קיימין אם כששכחו לעולם שביל אחד הוא · אם שזכר ושכחו שני שבילין הן׳ אמר רבי יוסי בי רבי בון אתייא דר״ש כרבי ליעזר · על דעתיה דחזקיה כמה דרבי ליעזר אמר תמן עד שידע אם בשרץ ניטמא אם במת · כן ר״ש אמר כאן עד שידע אם באודם ניטמא אם בלובן׳ מהוא תמן משום דאמר ספק ידיעה כידיעה׳ ברם הכא מכין דחזא לובן ואודם כאחד ידיעה ודאי היא׳ רב חסדא בעי נכנס למקדש כסבור בנסת מהו׳ אמר רבי יוסי בן אנו אומרי׳ היה יודע שיש טומאה בעולם אלא אינו יודע אם חייבין עליה קרבן לא כל שכן שתהא ידיעה · אלא כי אנן קיימין בבריא לו שטמא ונעלם ממנו מקדש ונכנס למקדש׳ וכא בבריא לו שהוא מקדש ונעלמה ממנו טומאה ונכנס למקדש׳ רבי יוסי בעי אכל חצי זית בידיעת קודש והעלם טומאה וכחצי זית בידיעת טומאה והעלם קודש העלימות מהו שיצטרפו · הלכה ג׳ אחד נכנס לעזרה כו׳ · רב אמר בתחילה ויעל דוד כדבר גד זה מלך ונביא · ויחל שלמה לבנות את בית מ׳ בירושלם אילו אורים ותומים · ודוד אביהו זה סנהדרין · שאל אביך ויגדך שיר · וילך אחריהם הושעיה ושרי תודות ואעמידה שתי תודות וגומ׳ · אמר שמואל בר ר׳ יודן מה כתב מהלכות ולא תהלוכות מפני שהיתה תורפת ירושלם

שם וחזתה יכולה להיכנס משם · הלכה ד׳ ניטמא בעזרה כו׳ · רבי חזקיה רבי אמי בשם רבי לעזר כתוב אחד אומר את משכן יי׳ טמא · וכתוב אחד אומר את מקדש יי׳ טמא · הא כיצד ליתן חלק בין למיטמא כפנים למיטמא בחוץ · מיטמא בפנים עד שיכנים ראשו ורובו · מיטמא בחוץ עד שישהא כדי השתחויה · מיטמ׳ בפני׳ ונכנס לפני ולפני׳ · נשמעינ׳ מהדא השתחוה או ששהא כדי השתחויה · וכיון ששהא לאו כמי שהכנים ראשו ורובו ותמר עד שישהא כדי השתחויה · וכא עד שישהא כדי השתחויה · היך עבידא על אי זה מהן מתחייב על הראשונה או על האחרונה · חברייא אמרין על הראשונה אמר לון רבי יוסי אמר ליה צא ותמר על הראשונה · אלא כי נן קיימין על האחרונה · תמן תנינן הרציאו לו את הכף ואת המחתה · על אי זו מתחייב על הראשונה או על האחרונה · חברייא אמרי על האחרונה. אמר לון רבי יוסי אומר לו היכנס ותמר על האחרונה · אלא כי נן קיימין על הראשונה · שיעור השתחויה עשר אבות · היך עבידא הוה בארוכה כ׳ ובקצרה עשר · הלך חמש אין ייזיל בדא חמש ואין ייזיל בדא ט״ו · א״ר יוסי לעולם אין מתחייב עד שתהא ארוכה מרוכה על הקצרה עשר · היך עבידא הוה בארוכה שלשים ובקצרה עשר · הלך חמש אין ייזיל בדא חמש · אין ייזיל בדא עשרין וחמש · עד כמה היא השתחויה · רבי סימן בשם רבי יהושע בן לוי עד כדי שאילת שלום בין אדם לחבירו · אבא בר הונא בשם ר׳ יוחנן עד כדי שאילת שלום מתלמיד לרב שלום עליך רבי · הלכה ה׳ אי זו היא מצות עשה שבנידה כו׳ · כהנא אמר אי איפשר שלא תהא בה ידיעה בתחילה וידיעה בסוף והעלם בנתיים · התיב רבי שמואל בר אבודימי קומי רבי מנא ויהיו כן המורים · אמר ליה אנן בעיי נכנסין ואת מייתי לן מורין · מאי כדון · א״ר שמואל בר רב יצחק מצות מצות · מה מצות שנאמר להלן בקבוע אף כאן בקבוע ·

הלכה ו׳ רבי ליעזר אומר כו׳ · חזקיה אמר מחלוקת ביניהן · רבי יוחנן אמ׳ משמעות דורשין ביניהן · אית תניי תני על העלם טומאה חייב ולא על העלם מקדש · אית תניי תני על העלם שרץ חייב ולא על העלם מקדש · מחלפה שיטת רבי ליעזר תמן הוא אמר אפילו לא ידע · וכא אמר עד שידע · תמן אשר חטא בה · עד שידע במה נתחייב הכא והוא טמא מכל מקום · אמר רבי חיננא וכא לית כתיב בה · מחלפה שיטת רבי יהושע תמן הוא אמר והוא טמא עד שידע במה ניטמא · וכא אשר חטא בה מ״מ · ומה מקיים רבי ליעזר בה פרט למתעסק:

הדרן עלך ידיעות הטומאה

שבועות **שתים שהן ארבע שבועה שאוכל ושלא אוכל שאכלתי ושלא אכלתי שבוע׳ שלא אוכל ואכל כל שהוא חייב דברי רבי עקיבה · אמר לו לרבי עקיבה איכן מצינו לאוכל כל שהוא שזה חייב · אמר להן איכן מצינו במדבר ומביא קרבן שזה מדבר ומביא קרבן ·** ב׳ **שבועה שלא אוכל ואכל ושתה אינו חייב אלא אחת · שבועה שלא אוכל ושלא אשתה ואכל ושתה חייב שתים ·** ג׳ **שבועה שלא אוכל ואכל פת חיטים ופת שעורי׳ ופת כוסמין אינו חייב אלא אחת · שבועה שלא אוכל פת חיטים ופת שעורים ופת כוסמין ואכל חייב על כל אחת ואחת ·** ד׳ **שבוע׳ שלא אשתה ושתה משקין הרבה אינו חייב אלא אחת · שבועה שלא אשתה יין ושמן ודבש ושתה חייב על כל אחת ואחת ·** ה׳ **שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאינן ראויין לאכילה ושתה משקין שאינן ראויין לשתייה פטור · שבועה שלא אוכל ואכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים חייב ור״ש פוטר · אמר קונם אשתי נהנית לי אם אכלתי היום והוא שאכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים הרי אשתו אסורה ·** ו׳ **אחד דברים של עצמו ואחד דברים של אחרים אחד דברים שיש להן ממש ואחד דברים שאין בהן ממש כיצד אמר שבועה שאתן לאיש פלוני ושלא אתן שנתתי ושלא נתתי שאישן ושלא אישן שישנתי ושלא ישנתי · שאזרוק צרור לים ושלא אזרוק שזרקתי ושלא זרקתי · רבי ישמעאל אומר אינו חייב אלא על העתיד לבוא שנאמר להרע או להטיב אמר לו רבי עקיבה אם כן אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה · דברים שאין בהן הרעה והטבה מניין · אמר לו מריבוי הכתוב · אמר לו אם ריבוי הכתוב לכך ריבוי הכתוב לכך ·** ז׳ **נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל פטור · לקיים את המצוה ולא קיים פטור · שהיה בדין שיהא חייב דברי רבי יהודה בן בתירה · א״ר יהודה בן בתירה ומה אם הרשות שאינו מושבע עליה מהר סיני הרי הוא חייב עליה · מצוה שהוא מושבע עליה מהר׳ סיני אינו דין שיהא חייב · אמרו לו לא אם אמרת בשבועת הרשות שכן עשה בה לאו כהין · תאמר בשבועת מצוה שלא עשה בה לאו כהין ·** ח׳ **שבועה שלא אוכל ככר זו שבועה שלא אוכלנה שבועה שלא אוכלנה ואכלה אינו חייב אלא אחת · זו היא שבועת ביטוי שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד ·** ט׳ **שבועת שוא חייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור · ואי זו היא שבועת שוא נשבע לשנות את הידוע לאדם · אמר על העמוד של אבן שהוא של זהב ועל האיש שהוא אשה · ועל אשה שהוא איש · נשבע על דבר שאי איפשר לו להיות · אם לא ראיתי גמל פורח באויר · אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד · אמר לעדים בואו והעידוני שבועה שלא נעידך · נשבע לבטל את המצוה שלא לעשות סוכה שלא ליטול לולב שלא להניח תפילין · זו היא שבועת שוא שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור ·** י׳ **שבועה שאוכל ככר זו שבועה שלא אוכלינה הראשונה שבועת ביטוי והשנייה שבועת שוא · אכלה עבר על שבועת שוא · לא אכלה עבר על שבועת ביטוי ·** יא׳ **שבועת ביטוי נוהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשירים ובפסולין בפני בית דין ושלא בפני ב״ד מפי עצמו · וחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד ·** יב׳ **שבועת שוא נוהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים · בכשירים ובפסולים בפני בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו וחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור · אחד זה ואחד זה המושבע מפי אחרים חייב · כיצד אמר לא אכלתי היום · ולא הנחתי תפלין היום · משביעך אני ואמר אמן חייב ·**

סליק פירקא

שבועות שתים שהן ארבע כו׳ · ניחא שאוכל ושלא אוכל · שאכלתי ושלא אכלתי · מה נן קיימין אם בידוע שאכל ונשבע שלא אכל שבועת שקר הוא · ואם סבור שאכל ונשבע שלא אכל · רבי בא רב יהודה בשם רב בשוגג בקרבנה ובמזיד בקרבנה · אבל סבור היית שאין בו שבועה מותר אלא כמזיד בה וכשוגג בקרבנה · ולא כן אמ׳ רבי אבהו בשם רבי יוחנן מזיד בחלב ובשוגג בקרבן מתרין בו ולוקה ומביא קרבן לית יכיל. דמר ר׳ לא בשם רבי לעזר כך משיב ר׳ ישמעאל לר׳ עקיבה מצינו דבר שחייבין בזדונו משו׳ שבועת שקר ובהעלימו משום ביטוי · ויתיביניה ר׳ עקיבה מצינו דבר שחייבין בזדונו משום שבועת שקר ומביא קרבן · אלא כי נן קיימין בבריא לו שאכל ונשבע ונמצא שלא אכל · לא כאומר אין זו שבועה · תמן כאו׳ אין זו שבועה · ברם הכא מידע כה ששבועה היא אלא שהוא בטועה מחמת ד״א · מה נן קיימין אם באומר שבועה שאוכל אכילת תורה אף רבי עקיבה מודה · ואם כאומר שבועה שלא אטעום אף רבנן מודו · אלא כי נן קיימין כל שהוא כל שהוא אכילה פתר לה כרבי עקיבה דאמר כל שהוא אכילה · מה מפקה מביניהון שבועה שאוכל ככר זו ואכלה חסר כל שהוא · על דעתיה דרבי עקיבה חייב · על דעתין דרבנין פטור · שלא אוכל ככר זה ואכלה חסר כל שהוא על דעתיה דרבי עקיבה פטור · על דעתין דרבנין חייב · אף בשבועת ביטוי כן שבועה אשתי מנית לי אם אוכל ככר זו ואכלה חסר כל שהוא · על דעתיה דרבי עקיבה אשתו אסורה · על דעתיה דרבנין אשתו מותרת · שלא אוכל ככר זו ואכלה חסר כל שהוא על דעתיה דרבי עקיבה אשתו מותרת · על דעתיה דרבנין אשתו אסורה · אוף בנכסין כן · שבועת נכסיי עלי אם אוכל ככר זו ואכלה חסר כל שהוא על דעתיה דרבי עקיבה אסורין · על דעתיה דרבנין נכסים מותרין · שלא אוכל ככר זו ואכלה חסר כל שהוא על דעתיה דרבי עקיבה נכסיו מותרין · על דעתיה דרבנין אסורין · הרי המגדף מביא קרבן · חברייא אמרי בשם ריש לקיש כשיטתו השיבותו · כשיטתך שאתה אומר אין המגדף מעשה איכן מצינו במדבר ומביא קרבן שזה מדבר ומביא קרבן · ר׳ בא קרתיגנאה בעי מחלפה שיטת ריש לקיש תמן מר לרבי עקיבה אין המגדף מעשה · והכא מר מגדף מעשה כרבי עקיבה · רבי לא בשם ריש לקיש תרין תניין אינון על דעתיה דרבי עקיבה חד אמר אין המגדף מעשה · וחד אמר המגדף מעשה ·

הלכה ב׳ שבועה שלא אוכל ואכל כו׳ · שתייה בכלל אכילה ולא אכילה בכלל שתייה · רבי יונה שמע כולהון מיכא על כן אמרתי לבני ישראל כל נפש מכם לא תאכל דם · מה נן קיימין אם בדם שקרש · והתני דם שקרש אינו לא אוכל ולא משקה · אלא כן נן קיימין כל שהוא כל שהוא אכילה · פתר לה כרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר כל שהוא אכילה · והתני המחה הדם וגבעו או שהקפה חלב ואכלו אם יש בו כזית חייב · מה עבד לה רבי יונה אינו אוכל ליטמא טומאת אוכלין ולא משקה ליטמא טומאת משקין · חזר רבי יונה ופתר מחניתא ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך · מה נן קיימין אם בטועם טעם יין להכשיל והלא הטעם לפגם · אלא כן נן קיימין כל שהוא ורחמנא קרייה אכילה · רבנן דקיסרין אמרין תיפתר באילין גמרייה ואדרזרייה שהכל טפילה לאכילה באכילה · רבי יוסי שמע כולהון מיכא שבועה שלא אוכל ואכל ושתה אין חייב אלא אחת · אמרי חברייא קומי רבי יוסי וכר דבתרה שבועה שלא אוכל ושלא אשתה ואכל ושתה אין חייב אלא אחת · אמר לון רבי יוסי אילו מי שאמר שבועה שלא אוכל ככר זו וחזר ואמר שבועה שלא אוכל ככר זו ואכל שתיהן שמא אינו חייב שתים · רבי חנינא בשם רבי פינחס שמע כולהון מיכא שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאינן ראויין ושתה משקין שאינן ראויין פטור · הא אכל אוכלין ראויין ושתה משקין ראויין חייב · רבי בא שמע כולהון מיכא אכל ושתה בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת · עד כדון כשאמר שבועה שלא אוכל ושתה וכרבי

דאמר שבועה שלא אשתה · רבי חיננא שמע כולהן מבא לא אכלתי באוני אלא שתיתי · עד כדון כשאמר שלא אוכל ושתה אמר שלא אשתה ואכל · שתייה בכלל אכילה ולא אכילה בכלל שתייה · הלכה ג' שבועה שלא אוכל כו' · שבועה שלא אוכל פת וכרכה בעלי קנים ועלי גפנים ואכל אינו חייב אלא אחת · שבועה שלא אוכל פת וחרצנין חגין וכרכה בחרצנין חגין חייב על כל אחת ואחת · ואם היה נזיר חייב שלש · רבי יוחנן אמר בכולל אבל בפורט אין שבועות חלות על איסורין · ריש לקיש אמ' אפילו בכולל אין שבועות חלות על האיסורין · הלכה ד' שבועה שלא אשתה כו' · כרא רבי שמעון פוטר · ר' שמעון כדעתיה דתנינן תמן כמה יאכל מן התבל ויהא חייב ר"ש אומר כל שהו · וחכמים אומרים כזית · אמר להן רבי שמעון אין אתם מודין באוכל נמלה כל שהוא שחייב · אמרו לו מפני שהיא כברייתה · אמר להן אף חיטה אחת כברייתה · על דעתיה דרבי יוחנן למה רבי שמעון פוטר · א"ר זעירה רבי שמעון כדעתיה · תני בשם רבי שמעון תענו את נפשותיכם ממותר לכם ולא מאסור לכם · רבי בא בר ממל בעי על דעת ר' יוחנן דאמר בכולל שבועות חלות על האיסורין ניתני שבועה שלא אוכל ואכל אמר רבי זירא כל יומוי דרבי בא בר ממל לא אשכחנן תותכה ומן דדמך אשכחנן תותכה · מה נן קיימין אם באומר שבועה שלא אוכל בשר כל ימות השנה והפסח בתוכן · שלא אוכל עשרת ימים הללו ויום הכיפורים בתוכן במיחל שבועה על האיסורין · אמר רבי יוסי ות שמע מינהון לפניו זתים של שחוטה ואחד של נבילה ואמר שבועה שאוכל עשרת זיתים אילו כיון שפטור על הנבילה פטור אף על השאר · רבי בון בר חייה בעי ולמה לא מר שבועה שאוכל משקשת פלוני אין בה חלב בשוחט צביים אין בה גיד הנשה בעופות אין בהן דם · רבי חיננה בעי ולמה לא מר שבועה שאוכל מפלוני סתם בגין רבי שמעון · ואין כרבי שמעון ניתני יום הכיפורים · דתני ר"ש תענו את נפשותיכם מאסור לו ולא ממותר לו · אלא שזה בקבוע וזה בעולה ויורד · התיבון הרי טומאת מקדש וקדשין שהוא בעולה ויורד ותני תנא לא אתינן מיתני אלא דברים שהן חייב כרת · שבועות אין בהן כרת · התיבון הרי מעילה אין בה כרת · ותני לא אתינן מיתני אלא דברים שאין להן היתר אחר איסורן · שבועות יש להן היתר אחר איסורן · הדא אמרה שאין אבות מלאכות ביום הכיפורים · אילו מי שעשה כולם בהעלם אחד כלום חייב אלא אחת על כולן · אילו מי שעשה כל אחת בפני עצמה שמא אינו חייב על כל אחת ואחת · על דעתיה דר' יוחנן דאמ' שבועה שלא אוכל מצה אסור לוכל מצה בלילי הפסח שלא אוכל מצה בלילי הפסח לוקה ואוכל מצה · שלא אשב בצל אסור לישב בצל סוכה · שלא אשב בצל סוכה · לוקה ויושב בצל סוכה · לא סוף דבר סתם אלא אפי' פלוני · לא סוף דבר כולל אלא אפי' פורט · לא סוף דבר לבא אלא אפי' לשעבר · לא סוף דבר רבנן אלא אפי' ר' עקיבה לא סוף דבר נבילו' וטריפות אלא אפילו עפר עולה היה רוצה להורות לנו · הלכה ו' אחד דברים של עצמו כו' · רבי בא בשם שמואל שבועה שנתן פלוני ופלוני כנה ונמצא שלא נתן מאחר שאין בידו לבא אין בידו לשעבר · התיב רבי יוסי הרי תפילין אין בהן לבא ויש בהן לשעבר · אמר לו תפילין ממקום אחר באו · להרע או להטיב מה הטבה רשות אף הרעה רשות · יצא דבר שהוא של איסור ודבר שהוא של היתר · לכל אשר יבטא פרט לקטן · האדם בשבועה פרט לאנוס · ונעלם ממנו פרט למזיד · ונעלם ממנו · ונעלמה ממנו שבועה · או יכול ונעלם ממנו החפץ · ת"ל בשבועה ונעלם ממנו על העלם שבועה חייב ואינו חייב על העלם חפץ · ותן העלם חפץ על העלם שבועה ויהא חייב · ואין ביניהן העלם טומאה על העלם מקדש · ויהא חייב שתים כר' ישמעאל דאמר חייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש · תמן כתיב ונעלם ממנו ונעלם ממנו שני פעמי' · והכא כתיב ונעלם ממנו אחת · יכול הנשבע להרע לאחרים יהא חייב · ת"ל להרע או להטיב מה הטבה רשות אף הרעה רשות · ארצ'א נשבע להרע לאחרי' שיהא פטור כהוא' דמישתבע דלא מיתן לחבריה מיכול · חמתיה מפרפר ויהב ליה · הדך רבי ישמעאל דריש או נפש כי תשבע לבטא בשפתים כלל להרע או להטיב פרט · כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט · והלא אין בפרט אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה ·

אלא כיני להרע או להטיב פרט · לכל אשר יבטא כלל · פרט וכלל והכל בכלל וריבה דברים שהן לשעבר · אלא כיני או נפש כי תשבע לבטא כלל להרע או להטיב פרט · לכל אשר יבטא חזר וכלל · כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דברים שיש בהן הרעה והטבה ·

ודברים שאין בהן הרעה והטבה מנין אמר לו מריבוי הכתוב · אמר לו אם ריבה הכתוב לכך ריבה הכתוב לכך · לית יכיל דמר רבי הילא בשם רבי לעזר כך משיב רבי ישמעאל את רבי עקיבה מצינו דברים שחייבין על זדונן משם שבועת שקר ובהעלימן משם שבועת ביטוי · ויתיבוניה מצינו דבר שחייבין בזדונו משם שבועת שקר ומביא קרבן · אמ' ליה ואית לך דברי' שאין בהן הרעה והטבה ולי נן כתיבין · אמר ליה אף על גב דאית לי דברים שאין בהן הרעה והטבה · לית אינן כתיבין אין בהן משום הרעה והטבה · הא לשעבר לית · הלכה ז' נשבע לבטל את המצוה כו' · אמר ר' מני כיני מתניתא חייב דברי רבי יהודה בן בתירה · מה מר רבי יהודה בן בתירה בשאר האיסורין · שבועה שאוכל נבילה ולא אכלה פטור · אמר שבועה שלא אוכל ואכל אין תימר חייב ויתיביניה לא אם אמרת בשבועת הרשות שעשה בה לאו כהן והן כלאו · תימר בשבועת מצוה שלא עשה בה לאו כהן · אזהרה לשבועת הרשות מניין אמר רבי יוסי בי רבי בון לא יחל דברו לא יעשה דבריו חולין · הלכה ח' שבועה שלא אוכל ככר זו כו' · שבועה שאוכל ככר זה היום ועבר היום ואכלה רבי יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין פטור · לא טעמא דאהן טעמא דרבי יוחנן משם שאינו ראוי לקבל התרייה · טעמא דריש לקיש משום שהוא בלא תעשה שאין בו מעשה ·

מה כפקה מביניהון שרפה והשליכה לים אין תימר משם שאינו ראוי לקבל התרייה פטור · ואין תימר משום שהוא בלא תעשה הרי יש בה מעשה · ר' פינחס בעי הדה אסתניס מאחר שאין בידו לבא אין בידו לשעבר · רבי יוסי בעי שבועה שבועה שלא אוכל ואכל מהו · אמר רבי יוסי בי רבי בון נישמעינה מן הדא שבועה שלא אוכל ככר זו שבועה שלא אוכלינה שבועה שלא אוכלינה ואכלה חייב אחת מפני שהזכיר בה זו · הא אם לא הזכיר בה זו חייב על כל אחת ואחת · אבימי אחוי דחיפה אמר שמשית בנדרין שמשית בשבועות · בעי חיפא מיבדקיניה הוו לפניו חמש ככרין ואמר שבועה שאוכל ככר זו חזר ואמר שתים אילו חזר ואמר שלשה אילו חזר ואמר ארבעה אילו · חזר ואמר חמשה אילו ואכל הראשונה אמר ליה חייב על כל אחת ואחת · אמר ליה אינו חייב אלא אחת מכיון שהזכיר עליה שבועה עשאה כנבילה · מכן ואילך כמיחל שבועות על האיסורין ואין שבועות חלות על האיסורין · חזר חיפה ובדקיה הוו לפניו חמש ככרות ואמ' שבועה שאוכל חמש ככרים אילו חזר ואמר ארבע חזר ואמ' שלש חזר ואמר שנים חזר ואמר זו ואכל כולם · א"ל אינו חייב אלא אחת · א"ל חייב על כל אחת ואחת · אילו מי שאמר שבועה שאוכל חמש ככרים ואכל ד' שמא אינו פטור · אמר ר' יוסי מסתברא כאחוי דחיפה באחרייתא · וכחיפה בקדמייתא ·

הלכה ט' שבועת שוא חייבין על זדונה מכות כו' · תמן תנינן אם לא ראיתי בדרך זה כעולי מצרים · איפשר שלא עבר בה כעולי מצרים · אלא כי נן קיימין כראייה אחת · והא דוקליטאנוס בר נחת תמן נחת עימיה ק"כ ריבוון · אלא כי נן קיימין כראיה אחת · אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד · והא חויא דשבור מלכא בלע גמלין בלע קרונין כד בען מיקטלוניה אייתן פחלין דגמלין ומלין יתהון תבן ויהבון בתון גומרין ובלעון ומית · אמר רבי יודה בר פזי חמית משך דחויי עיביד על תמניא ססוסטלא · א"ר שמואל בר יעקב אנא חמית משך דחויי סליק קרובין דמלכותא · שמואל אמר במרובע · ואם במרובע ניתני אפילו קטן · אמר רבי יודן אבוי דר' מתנייה כיני אלא דלית אורחא דתנייא מיתפוס אלא מילה רבא דתנינן גמל פורח באויר מיתני עכבר פורח באויר ·

תני רשב"ג אומר אין מרובע מששת ימי בראשית · התיב רבי ברכיה והתנינן גוף הבהרת כגריס הקילקי מרובע מקום הגריס תשע עדשות · מקום עדשה ארבע שערות · נמצאו שלשי' ושש שערות · א"ר יוסנה כל גרמא אמרה שאינו מרובע · ולמה תנית' מרובע די ירבעינה הוא · והנגעה מלא הוא קטרין · והא עניבה דפילא עגול הוא מלמטה · ואית דבעי מימר לא מר רשב"ג אלא בבריות · והני כן מרובע באוכלין אין מרובע בבריו' · שבועה שאין אנו יודעין לך עדו' לוקין משם שבועת עדות · שבועה שלא נעידך לוקין משם שבועת ביטוי · הלכה י' שבועה שאוכל ככר זו כו' · שוא ושקר שניהן בדיבור אחד נאמר מה שאין אוזן יכולה לשמוע ולא פה לדבר · מחלליה מות יומת · וביום השבת שני כבשים בדיבור אחד נאמר · לא תלבש שעטנז · גדילים תעשה לך שניהן בדיבור אחד נאמרו · ערו' אשת אחיך · יבמה יבא עליה בדיבור אחד נאמרו · לא תסוב נחלה · וכל בת יורשת נחלה שניהן בדיבור אחד נאמרו מה שאי איפשר לפה לדבר ולא לאוזן לשמוע · וכן הוא או' אחת דבר אלה' שתים זו שמענו · ואומ' הלא כה דברי כאש נאם יי' · שבוע' שוא נשבע לשנו' את הדוע לאדם · שבוע' שקר נשבע להחליף · ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן כל הידוע לשנים זו היא שבועת שוא · לשלשה זו היא שבועת שקר · ר' לא בשם ר' לעזר אפילו ידוע לשנים ואחד בסוף העולם מכירו שבוע' שוא היא · מה מפקה מביניהון · שינה בפני שנים והשליכו לים והתרו בו משום שבועת שוא על דעתיה דרבי יוחנן אין לוקה · על דעתיה דרבי לעזר לוקה · התרו בו משום שבועת שקר · על דעתיה דר' לעזר לוקה · על דעתיה דר' יוחנן אינו לוקה · רבי בא בשם ר' יהודה אפי' בישה ומרגליתא · ואהן אפילו אלא בגון בישא ומרגליתא · תני כשם שנדרי הבאי מותרין כך שבועות הבאי מותרין · והתני שבועות הבאי אסורין · ר' ירמיה בשם ר' פדת כאן במעמידין כאן בשאין מעמידין · ואפילו תימא כאן וכאן במעמידין · כאן במיחל שבועות על נכסיו · שבועה נכסיי עליי נכסיו אסורין · הא ללקות אינו לוקה · כשם שנדרי זירוזין מותרין כך שבועות זירוזין מותרין · עוד הוא במיחל שבועה על נכסיו · שבועת נכסיי עליי נכסיו אסורין · הא ללקות אינו לוקה · חזקיה אמר אהן דמשתבע על תרין דאינון תרין לוקה משום שבועת שוא · רבי מנחם בשם ריש לקיש אהן דחמי מיטרא נחית ואמר קודי פלי בריכסון לוקה משום שבועה שוא · רבי תנחומא ר' יעקב בר' בון בשם ר' שמואל בר נחמן כ"ד בוליות היו בדרום וכולם חרבו על שבועת שוא שהיא אמת דכתיב לשוא הכיתי את בניכם וגו' ·

הלכה יא' שבועת ביטוי כו' · שבועה שלא אוכל ככר זו שבועה שלא

אוכלינה׳ שבועה שלא אוכלינה אינו חייב אלא אחת • דבר שאילו בנדרים אסור ובשבועות מותר לא אתייא אלא כמתניתא אחד דברים של עצמו ואחד דברים של אחרים אחד דברים שאין בהן ממש • ואחד דברים שיש בהן ממש • ומר רבי בא בשם שמואל שבועה שנתן פלוני לאיש פלוני מנה ונמצא שלא נתן מאחר שאין בידו לבא אין בידו לשעבר • אשכח תני על הרדיהן זה חומ׳ לשעבר משלכא שהאומר לא אוכל לא אוכל אינו חייב אלא אחת • לא אכלתי לא אכלתי לא אכלתי חייב על כל אחת ואחת . שבועה שאוכל ככר זו שבועה שלא אוכלנה הראשונה שבועת ביטוי • והשנייה שבועת שוא • כיצד עושין לו אומרי׳ לו שיאכל מוטב לעבור על שבועת שוא ולא על שבועת ביטוי . שבועה שלא אוכל ככר זו שבועה שאוכלנה • ראשונה שבועת ביטוי והשנייה שבועת שוא • כיצד עושין לו אומ׳ לו שלא יאכל מוטב לעבור על שבועת שוא לחוד ולא על שבועת שוא וביטוי . שבועה שאוכל ככר זו היום • שבועה שלא אוכלנה היום ואכלה • ר׳ יוחנן אמ׳ קיים את הראשונה וביטל לשנייה . ר״ל אמ׳ ביטל לראשונה ולא קיים לשנייה • שבועה שלא אוכל ככר זו היום • שבועה שאוכלינה היום ואכלה רבי יוחנן אמר ביטל את הראשונה וקיים לשנייה • ריש לקיש אמר ביטל את הראשונה • והשנייה אומרי׳ לו שיקיימנה בככר אחרת . שבועה שאוכל ככר זו היום שבועה שאוכלינה היום ואכלה רבי יוחנן אמר קיים את שתיהן • וריש לקיש אמר קיים לראשונה ושנייה אומרי׳ לו שיקיימנה בככר אחרת • שבועה שלא אוכל ככר זו היום . שבועה שלא אוכלנה היום ואכלה על דעתיה דר׳ יוחנן חייב שתים . על דעתיה דריש לקיש אינו חייב אלא אחת • אוף רבי שמעון בן לקיש מודה שאינו אלא כמוזר עצמו מן האיסורין׳ הלכה יב׳

שבועת שוא כו׳ • נפש נפש׳ • מה נפש שנאמר בשבועת העדות עשה את המושבע כנשבע אף שנאמר בשבועת הפיקדון עשה המושבע כנשבע • זה הכלל כל לא תעשה שיש בו מעשה לוקה ושאין בו מעשה אינו לוקה חוץ מן המימר והנשבע ומקלל את חבירו בשם • ר׳ אבהו בשם רבי יוחנן לית כאן מימר • מימר דיבור ומעשה • נשבע לשקר מניין • רבי יוחנן בשם רבי ינאי כי לא ינקה יי׳ • מנקן הדיינין . קילל את חבירו בשם מניין . ריש לקיש בשם רבי הושעיה ליראה את השם וגו׳ • נשבע לשקר על דעתיה דריש לקיש מניין מינה • מכיון שנשבע לשקר אין זה ירא • קילל את חבירו בשם על דעתיה דרבי יוחנן מניין מכיון שקילל אין זה ירא . מה מפקה מביניהון נשבע לשקר וקילל לחבירו בשם על דעתיה דר׳ יוחנן חייב שתים׳ על דעתיה דריש לקיש אינו חייב אלא אחת •

הדרן עלך שבועות שתים

שבועת העדות נוהגת באנשים ולא בנשים׳ ברחוקים ולא בקרובים בכשירי׳ ולא בפסולים ואינה נוהגת אלא בראויין להעיד בפני בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו ומפי אחרים אינן חייבין עד שיכפרו בו בבית דין דברי רבי מאיר • וחכמים אומרים בין מפי עצמו בין מפי אחרים אינן חייבין עד שיכפרו בו בבית דין • ב׳ חייבין על זדון שבועה ועל שגגתה • ועל זדון העדות ואינו חייב על שגגתה • ומה הוא חייב על זדונה קרבן עולה ויורד •

ג׳ שבועת העדות כיצד אמר לעדים בואו והעידוני שבועה שאין אנו יודעין לך עדות או שאמרו לו אין אנו יודעין לך עדות • משביע אני עליכם ואמרו אמן חייבין • השביע עליהם חמשה פעמים חוץ לבית דין ובאו לבית דין והודו פטורין כפרו חייבין על כל אחת ואחת • השביע עליהן חמשה פעמים בפני בית דין וכפרו אינן חייבין אלא אחת • אמר רבי שמעון מה הטעם מפני שאינן יכולין לחזור ולהודות • ד׳ כפרו שניהם כאחת שניהן חייבין . בזה אחר זה הראשון חייב • כפר אחד והודה אחד הכופר חייב • היו שתי כיתי עדים כפרה הראשונה ואחר כך כפרה השנייה שתיהן חייבות מפני שהעדות יכולה להתקיים בשתיהן ׳ ה׳ משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני פיקדון ותשומת יד וגזל ואבידה שבועה שאין אנו יודעין לך עדות אינן חייבין אלא אחת • שבועה שאין אנו יודעין לך עדות שיש לך ביד פלוני פיקדון ותשומת יד וגזל ואבידה • חייבין על כל אחת ואחת •

ו׳ משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני חטים ושעורים וכוסמין • שבועה שאין אנו יודעין לך עדות אינן חייבין אלא אחת • שבועה שאין אנו יודעין לך עדות שיש לך ביד פלוני חטים ושעורין וכוסמין חייבין על כל אחת ואחת . ז׳ משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני נזק וחצי נזק • השלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה שאנס איש פלוני ופיתה את בתי ושחבלני בני ושחבל בי חבירי ושהדליק גדישי ביום הכיפורים • ח׳ משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שאני כהן שאני לוי שאיני בן גרושה ושאיני בן חלוצה ושאיש פלוני כהן שאיש פלוני לוי שאינו בן גרושה שאינו בן חלוצה שאנס איש פלוני ופיתה את בתו ושחבל בו בנו ושהדליק גדישו בשבת הרי אילו פטורין ׳ ט׳ משביע אני עליכם אם לא תבואו והעידוני שאמר איש פלוני ליתן לי מאתים זוז ולא נתן הרי אילו פטורין שאין חייבין אלא על שבועת ממון כפקדון ׳

י׳ משביע אני עליכם כשתדעון לי עדות שתבואו ותעידוני הרי אילו פטורין מפני שקדמה שבועה לעדות ׳ יא׳ עמד בבית הכנסת ואמר משביע אני עליכם אם יודעין אתם לי עדות שתבואו ותעידוני הרי אילו פטורין • יב׳ אמר לשנים משביע אני עליכם איש פלוני ופלוני אם יודעים אתם לי עדות שתבואו והעידוני והם שיודעי׳ לו עדות עד מפי עד או שהיה אחד מהן קרוב או פסול הרי אילו פטורין • יג׳ שילח ביד עבדו או שאמר להן הנתבע משביע אני עליכ׳ אם יודעין אתם לי עדות שתבואו ותעידוני הרי אילו פטורין עד שישמעו מפי התובע • יד׳ משביע אני עליכם מצוה אני עליכם אוסרכם אני הרי אילו חייבין • בשמ׳ ובארץ הרי אילו פטורין׳ באל״ף דל״ת • ביו״ד ה״א • בשדי • בצבאות בחנון ורחום בארך אפים ורב חסד ובכל הכינויים הרי זה חייב • המקלל בכולן חייב דברי רבי מאיר • וחכמים פוטרין • המקלל אביו ואמו חייב דברי רבי מאיר וחכמים פוטרין • המקלל עצמו וחבירו בכולן עובר בלא תעשה יככה אלהים׳ כן יככה אלהים • זו היא אלה והכתובה בתורה אל יככה יברכך וייט״ב לך רבי מאיר מחייב ורבי יהודה פוטר •

סליק פירקא

שבועת העדות כו׳ • שעירים • מיעוט שעירים שנים מה תלמוד לומר שני • שיהו שוין • כבשים • מיעוט כבשים שנים • אם כן מה תלמוד לומר שני שיהו שניהן שוין׳ צפרים . מיעוט צפרים שנים • אם כן מה התלמוד לומר שתי שיהו שניהן שוין . חצוצרות מיעוט חצוצרות שתים אם כן מה תלמוד לומר שתי שיהו שתיהן שוות . והתיב רבי חגיי קומי רבי יוסי והכתיב ועמדו שני האנשים . מיעוט אנשים שנים ומה התלמוד לומר שני שיהו שניהן שוין • והכתיב לא תטה משפט גר יתום • הרי מצינו גר דן עם מי שאינו גר • יתום דן עם מי שאינו יתום ׳ אלמנה עם בעולת בעל׳ • אם כן למה נאמר שני מופנה להקיש ולדון הימנו גזירה שוה נאמר כאן שני ונאמ׳ להלן וישארו שני אנשים במחנה מה להלן אנשים ולא נשים ולא קטנים אף כאן אנשים ולא נשים ולא קטנים • הרי למדנו שאין האשה דנה׳ מעתה אין האשה מעידה . רבי יוסי בי רבי בון רבי הונא בשם רבי יוסי נאמר כאן שני ונאמר להלן על פי שנים עדים׳ מה להלן על פי שנים עדים אף כאן על פי שנים עדים . אם כן למה נאמר שני שלא יהא אחד עומד ואחד יושב • אחד מדבר כל צורכו ולאחד אומ׳ לו קצר דבריך׳ כנגד אחד מאריך פנים . וכנגד אחד מעיז פנים • אמ׳ ר׳ יודן שמעתי שאם רצה הדיין להושיב את שניהן מושיב • האסור שלא יהא זה עומד וזה יושב ׳ זה מדבר כל צורכו וזה אומר לו קצר דבריך . ר׳ ישמעאל אומר אומר לו לבוש כשלובש או הלבישהו כשאתה לובשו׳ רבי בא בשם רב הונא צריכין העדים להיות עומדין בשעה שמעידין מה טעמא ועמדו שני האנשים׳ רבי ירמיה בשם רבי אבהו אף הנידונין עומדין בשעה שמקבלין עדותן מה טעמא אשר להם הריב לפני יי׳ • כתיב לא יומתו אבות על בנים וגו׳ • והלא כבר נאמר איש בחטאו יומתו . מה תלמוד לומר לא יומתו אבות על בנים . אלא שלא יומתו בנים בעדות אבות ואבות בעידות בנים • מיכן שלא יהו העדים קרובין של נידונין • ומניין שלא יהו העדים קרובין זה לזה • הגע עצמך שהזמו לא מפיהן נהרגין • ומניין שלא יהו העדים קרובין של דיינין • הגע עצמך שאם הוזם אחד מהם אינו נהרג עד שיוזם חבירו • אם אומר את כן נמצא נהרג על פיו • ומניין שלא יהו הדיינין קרובין זה לזה • אסרה תורה הרוג על פי עדים הרוג על פי דיינים . מה העדים אינן קרובין זה לזה . אוף הדיינין כן • אין לי אלא אבות ובנים שאר קרובין מניין א״ר זירא ובנים לרבות שאר קרובין עד כדון כרבי עקיבה • כר׳ ישמעאל • תני ר׳ ישמעאל ושפטו העדה בין המכה וגו׳ • שלא תהא העדה קרובה לא למכה ולא למוכה . א״ר יוסי אם או׳ את כן קרובין למכה נמצאו בית דין גואלי הדם • מיכן שלא יהו הדיינין קרובין לנידונין • ומניין שלא יהו העדים קרובין לנידונין • אסרה תורה הרוג על פי העדים הרוג על פי דיינים׳ מה הדיינין אינן קרובין לנידונין אף העדים כן׳ מניין שלא יהו העדים קרובין זה לזה׳ הגע עצמך שהזמו לא מפיהן הן נהרגין • ומניין שלא יהו העדים קרובין לדיינין הגע עצמך שהוזם אחד מהן כלום נהרג עד שיוזם חבירו • אם או׳ את כן לא נמצ׳ נהרג על פיו • בכשירין לא בפסולין • מניין אם לא יגיד ונשא עונו • את שמגיד וחבירו משלם ממון • יצא פסול שמגיד ואין חבירו משלם ממון • מפי ב״ד להוציא עד אחד כשאמרו לו הרי את מקובל עלינו כשני עדים יהא חייב ת״ל והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד ונשא עונו . את שכשר להעיד עדות תורה׳ • יצא אחד שאינו כשר להעיד • שלא בפני ב״ד ׳ אם לא יגיד ונשא עונו • מק׳ שמגיד וחבירו משלם ממון . יצא חוץ לב״ד אפי׳ מגיד אין חבירו משלם ומניין לשני עדי׳ ת״ל והוא עד הרי כאן שנים ׳ בר׳ ישמעאל דאמ׳ כל מקום שנ׳ עד סתם הרי הוא בכלל שנים

עד שיודיעך הכתוב אחר. אשכח תני רבי ישמעאל שני עדים. אחד מהו שיהו חייבין עליו משום שבועת ביטוי · איפשר לומר אחד ראוי לצורפו לחייבו משום שבועת עדות ואת מחייבו משום שבועת עדות · ואת מחייבו משום שבועת ביטוי · קרוב מהו שיהו חייבין עליו משום שבועת ביטוי · ייבא כהדא דמר ר׳ בא בשם שמואל שבועה שנתן פלוני לפלוני ונמצא שלא נתן מאחר שאין בידו לבא אין בידו לשעבר · וכהדא אכן שורי · אמר לו איני יודע מה אתה שח · ר׳ פוטר משום שבועת הפיקדון · ומחייב משום שבועת ביטוי · אמר רבי יוחנן מאחר שמצוה להפיסו אינו חייב משום שבועת ביטוי · על דעתיה דרבנן אין מצוה להפיסו מפייסו על האמת ואינו מפייסו על השקר · תני ר׳ ישמעאל ונשא עוונו · קרבן · מגלן · בית דין · הגדה הגדה · מה הגדה שנאמר להלן בית דין · אף כאן בית דין · כהדא אין מקבלין העדים אלא אם ראו שניהן כאחת · רבי יהושע בן קרחה אומר אפילו זה אחר זה · רבי ירמיה רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב יצחק שאמר בשם רב מודין חכמים לרבי יהושע בעידי בכורה ועידי חזקה · רבי בא בשם רבי ירמיה אף בעידי סימנין כן · מהדא פשיטא כשזה אומ׳ ראיתי שתי שערות בגבו · ואחד אומר ראיתי שערה אחת בגבו · ואחד אומר ראיתי אחת בבריסו לא כלום הוא · כל שכן גבו וגבו · שנים אומרי׳ ראינו שערה אחת בגבו · ואחד אומר ראיתי שערה אחת בכריסו · רבי יוסי בי רבי בון רבי הושעיה בר רבי שמי חד אמר פסול וחד אמר כשר · מאן דאמר פסול במעיד בחצי סימן · ומאן דאמר כשר אני אומר שמא נשרה · אחד אומר ראיתי שתי שערות בגבו · ואחד אומר ראיתי שנים בכריסו · רבי בא אמר דברי הכל כשר · רבי חגיי אמר דברי הכל פסול · רבי יוסי אומר במחלוקת · רבי יודן אמר במחלוקת · אמר ליה רבי רבי יוסי לרבי חגיי הא רבי יודן סבר כותי · אמר ליה על דרביה אנא פליג כל שכן עלוי · אמר רבי מנא יאות אמר רבי חגיי אילו שטר שמחות בארבעה חותמות זה מתיר על ב׳ וזה מעורר על ב׳ וקרא עליו ערר שמא כלום הוא · ואין כל חתימה צריכה שני עדים · וכא כל סימן וסימן צריך שני עדים · רבי חנינה שמע לה משני חזקה אילו אחד מעידו שאכלה שנה אחת וב׳ ושלשית · ואחד מעידו שאכלה רביעיה וחמישית שמא כלום הוא ואין כל חזקה צריכה שני עדים · הכא כל סימן וסימן צריך שני עדים ·

הלכה ג׳ שבועת העדות כיצד כו׳ · נפש נפש · מה להלן מפי עצמו אף כאן מפי עצמו · מה כאן מפי אחרים · אף להלן מפי אחרים · רבי מאיר דרש גזירה שוה האמורה כה מה מפי עצמו שנאמר להלן חוץ לב״ד אף מפי עצמו שנאמר כאן חוץ לבית דין · ורבנן דרשי גזירה שוה האמורה כה מה מפי אחרים שנאמר להלן בבית דין אף מפי אחרים שנאמר כאן בבית דין · רבי ירמיה בעי קרוב מפי עצמו בשבועת העדות מהו שיהא חייב · נישמעינה מן הדא הואיל ולא לבדו מפיו משבועת העדות אלא משבועת הפקדון · מה להלן קרובין חייבין אף כאן כן · אמר רבי יוסי קרובין שכאן למידין מקרובין שלהלן · רבי יודן קפודקיא בעי השביע עליו חמשה פעמים מפי עצמו בבית דין שמא אינו חייב על כל אחת ואחת · אמר רבי יוסי ולא מתניתא היא אמר ר׳ שמעון מה טעם מפני שאינן יכולין לחזור ולהודות · וכאן הואיל ויכולין לחזור ולהודות חייבין בכל אחת ואחת · רבי ירמיה בעי השביע עליו חמשה פעמים מפיו וחזר והשביע חמשה פעמים מפי אחרים מהו כמאן דרבי מאיר עבד מפיו כב״ד · מהו שיקבעם לקרבן ולחייבם בראשונה בלא תכיפה · ייבא כהדא מה את כא אחרינו שבועה שאין אנו יודעין לך עדות יהו חייבין תלמוד לומר ושמעה קול אלה · את ששומע קול חייב · יצאו אילו שאין שומעין קול מפיו · בקרקעות מהו שיהא חייב · מפיו בקנסות מהו שיהא חייב · מפיו מהו שיהא חייב בקרבן עולה ויורד · רבי בא רב יהודה בשם רב כשוגג בקרבן כמזיד בקרבן · אבל אמר סבור הייתי שאין שבועה זו מותר · תני חזקיה כל מקום שנאמר בתורה חט סתם את תופש הזדון כשגגה עד שיודיעך הכתוב שהיא שגגה ·

הלכה ד׳ כפרו שניהן כאחת כו׳ · הפרישו קרבנן ואמרו הרי אנו הולכין לכפור בבית דין · הדא היא דתני רבי חייה קרבנו לי״י על נזרו · שיקדים נזרו לקרבנו ולא שיקדים קרבנו לנזרו · נשבעו חוץ לבית דין הפרישו קרבנן ואמרו הרי אנו הולכין לכפור בבית דין מה את עביד ליה כמי שקדם חטאו לקרבנו או מאחר שאין חייבין אלא בבית דין כמי שקדם קרבנם לחטאם · כיני מתניתא כפר אחד והודה אחד הכופר חייב · אמר רבי יוסי מתניתא והוא שיחזור בו שני בתוך כדי דיבור הראשון שאם יחזור בו ראשון מקבלין אותו נעשה שני ראשון · היו עשרה אית תניי תני הראשון חייב וכולן פטורין · אית תניי תני האחרון פטור וכולן חייבין · מאן דמר ראשון חייב וכולן פטורין כמאן דמר תתקיים עדות בשאר · מאן דמר אחרון פטור וכולן חייבין כמאן דמר עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה · אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן היו שתי כיתי עדים לא מר אלא שהיא אחת עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה ·

הלכה ה׳ משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני כו׳ · ומניין שאינו מדבר אלא בתביעת ממון · אמר רבי ליעזר נאמר כאן אוים ונאמר אוים בפקדון · מה אוים האמורים בפקדון אינו מדבר אלא בתביעת ממון · אף אוים האמורין כאן אינו מדבר אלא בתביעת ממון · אוי רוצח יוכיחו שאינן מדברין בתביעת ממון · דנין אוין שיש עמהן שבועה מאוין שיש עמהן שבועה ואל יוכיחו אוי רוצח שאין עמהן שבועה · אוי סוטה יוכיחו שיש עמהן שבועה ואינו מדבר בתביעת ממון · דנין אוין שיש עמהן שבועה ואין עמהן כהן מאוין כגון אילו · ואל יוכיחו אוי סוטה שיש עמהן אף כהן · אוי ביטוי שפתים יוכיחו שאינן מדברין בתביעת ממון · דנין אוין שעשה בהן זדון כשגגה מאוין כמותן · ואל יוכיחו אוי ביטוי שפתים שלא עשה בהן זדון כשגגה · רבי עקיבה אומר יש מאלה חייב ויש מאלה פטור · דבר שממון חייב ושאינו ממון פטור · רבי שמעון אומר חייב כאן וחייב בפקדון · מה פקדון אינו מדבר אלא בתביעת ממון · אף כאן אינו מדבר אלא בתביעת ממון ·

הלכה ו׳ משביע אני עליכם כו׳ · תני רבי יוסי הגלילי אומר מה תלמוד לומר והוא עד או ראה או ידע וגו׳ · לא אמרתי אלא בעדות שאיפשר להתקיים בידיעה ושלא בראייה · בראייה ושלא בידיעה · בידיעה שלא בראייה כממון הדך עובדא תן לי מאתים זוז שיש לי בידך · אין לך בידי · ולא הודיתה לי בפני פלוני ופלוני · ואמרו ואני נותן זו היא ידיעה שאין עמה ראייה · אתון ואמרין אין דאודי ליה ואין דגזליה לית אנן ידעין ואין דאוזפיה לי נן ידעין · בראייה בלא ידיעה כממון הדך עובדא · תן לי מאתים זוז שיש לי בידך · אין לך בידי · ולא מניתי לך במושב פלוני ופלוני · ואמרו ואני נותן · זו היא ראייה שאין עמה ידיעה · אתון ואמרין אין מנה ואין דגזליה לי נן ידעין ואין משאל ליה לי נן ידעין · תן לי קנס בתי שהוא בידך · והוא אומר לא נתחייבתי קנס מימי והעדים מעידין שנתחייב קנס ולי נן ידעין אין קנס ברתיה אין קנס איתא אוחרי · אנסתה ופיתיתה את בתי · והוא אומ׳ לא אנסתי ופיתיתי אשה מימי · ועדים מעידין שאנס אשה ולי נן ידעין אין ברתיה הוה אין איתא חורי · הרגת שורי קיצצתה נטיעותי והוא אומר איני יודע חייב · אתה אמרת לי להרוג ולקוץ והלכין אחר רוב נטיעות · מה הוא הולכין אחר רוב נטיעות · אמר רבי חגיי אין הוה תוריה נגחן הוא מר ליה · אם הוו נטיעותיו כשלות הוא מר ליה · אמר רבי יודן אין אומר בממון מאחר דו יכיל מימר ליה אתה אמרת לי להרוג ולקוץ אף על גב דו אמר ליה לא הרגתי ולה קצצתי פטור ·

הלכה ז׳ משביע אני עליכם כו׳

הלכה ח׳ משביע אני עליכם כו׳ נפש כי תחטא · נפש כי תחטא לגזירה שוה · מה נפש כי תחטא שנ׳ להלן תביעת ממון ויש לו · אף נפש כי תחטא שנאמר כאן תביעת ממון ויש לו ·

הלכה ט׳ משביע אני עליכם וכו׳ · לית הדא פליגא על ריש לקיש דאמר אין ממון אצל בנות · פתר לה כרבי מאיר דאמר לוקה ומשלם · בכל מקום לא הפסידו ממון · כיון דלא הוה בעי מיתן ליה ולא יהב ליה כמי שהפסידו ממון ·

הלכה י׳ משביע אני עליכם כו׳ · ר׳ יוסי ר׳ יעקב בר זבדי ר׳ אבהו בשם רבי יוחנן אמ׳ ליתן מתנה לחבירו וביקש לחזור בו חזר · רבי יעקב בר זבדי בעא קומי ר׳ אבהו ואהן הין לא בצדק הוא והין צדק אמר כשעה שאמ׳ הין של צדק הוה למה משו׳ שאינו יודע כהן או משום שאין מתכוין להן · מה נפק מבינייהון משכן שנים שנים · אין תימר משום שאינו יודע כהן · הוי לית טעמא דלא משום שאין מתכוין להן ·

הלכה יב׳ אמר לשנים משביע אני עליכם כו׳ · רבי מנא שמע מדבתריה או שהיה אחד מהן קרוב או פסול · הא לא היה אחד מהן קרוב או פסול חייבין · ויודע הוא כהן · הוי לית טעמא אלא משום שאין מתכוין להן · רבי יוסי שמע לה מקדמיתא מפני שקדמה שבועה לעדות · הא לא קדמה שבועה לעדות חייבין · ויודע הוא כהן · הוי לית טעמא אלא משום שאין מתכוין להן ·

הלכה יג׳ שילח ביד עבדו כו׳ · אמר רבי לעזר מה תלמוד לומר אם לא יגיד ונשא עונו · לא מפי התובע · מתניתא צריכה למה דאמר רבי לעזר ומה דמר רבי לעזר צריכה למתניתין · אילו תנינן ולא תנא רבי לעזר הוינן אמרין ישמעו מפי התובע · ולא נשבעו לנתבע חייבין · הוי צורכה למה דמר רבי לעזר · אילו תנא רבי לעזר ולא תנינן הוינן מרין ישמעו מפי התובע ולא נשבעו לתובע חייבין · הוי צורכה למתניתין וצריכה למה דמר רבי לעזר עד שישמעו מפי התובע וישבעו לתובע ·

הלכה יד׳ משביע אני עליכם כו׳ עד סופ״ה · משביע אני עליכם סתם חייבין · אוסרכם אני כובלכם אני חייבין · רבי יוחנן בשם רבי ינאי במתניתא · ואית דמרין רבי אבהו בשם רבי יוחנן כיני מתניתא רבי מאיר מחייב ור׳ יודה פוטר · ר״מ כדעתיה ור׳ יודה כדעתיה דתנינן תמן קילל בכינוי ר״מ מחייב וחכמים פוטרין · המקלל עצמו וחבירו בכולן עובר בלאו · מהו ללקות חברייא אמרי אין לוקה · אמר לון רבי יוסי למה שהוא לא תעשה שאין בו מעשה · והרי הממיר והנשבע לשקר לאו שאין בו מעשה הוא · רבי יוסא בשם רבי יוחנן רבי מאיר היא דאמר ממשמע לאו אתה שומע הין · אל יככה אם תבוא ותעידיני · הא אם לא תבוא ותעידיני יככה · אין לי אלא אלה שיש עמה שבועה · מניין שאין עמה שבועה כשיש עמה שבועה · תלמוד לומר ושמעה אלה ושמעה קול · לעשות שאין עמה אלה כשיש עמה אלה · הא אלה בלא שבועה לא · רבי יוסי בשם רבי יוחנן לא שנייא היא אלה בלא שבועה היא כשבועה בלא אלה ·

הדרן עלך שבועת העדות

שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים וברחוקים ובקרובים בכשרים ובפסולים בפני בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו ובפי אחר אינו חייב עד שיכפור בו בב״ד דברי ר״מ · וחכמ׳ אומ׳ בין מפי עצמו בין בפי אחר ; כיון שכפר בו חייב · וחייב על זדון שבועה ועל שגגתה עם זדון הפיקדון אינו חייב על שגגתו ומה הוא חייב על זדונו אשם בכסף שקלים ·

ב׳ שבועת הפקדון כיצד אמר לו תן לי פיקדון שיש לי בידך שבועה שאין לך בידי ; או שאמר לו אין לך בידי · משביעך אני ואמר אמן הרי זה חייב · השביע עליו חמשה פעמים בין בפני בית דין בין שלא בפני בית דין וכפר חייב על כל אחת ואחת · אמר רבי שמעון מה הטעם מפני שהוא יכול לחזור ולהודות ·

ג׳ היו חמשה תובעין אותו ואמרו לו תן לנו פיקדון שיש לנו בידך · שבועה שאין לכם בידי אינו חייב אלא אחת · שבועה שאין לך בידי לא לך ולא לך ולא לך חייב על כל אחת ואחת · ר׳ אליעזר או׳ עד שיאמ׳ שבועה באחרונה · רבי שמעון אומר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד ·

ד׳ תן לי פיקדון ותשומת יד וגזל ואבידה שיש לי בידך שבועה שאין לך בידי אינו חייב אלא אחת · שבועה שאין לך בידי פיקדון ותשומת יד וגזל ואבידה חייב על כל אחת ואחת ·

ה׳ תן לי חיטים ושעורים וכוסמין שיש לי בידך שבועה שאין לך בידי חטין ושעורין וכוסמין חייב על כל אחת ואחת · רבי מאיר אומר אפילו אמר חיטה ושעורה וכוסמת חייב על כל אחת ואחת ·

ו׳ אנסתה ופיתיתה את בתי והוא אומר לא אנסתי ולא פיתיתי · משביעך אני ואמר אמן חייב · ורבי שמעון פוטר שאינו משלם קנס על פי עצמו · אמרו לו אף על פי שאינו משלם קנס על פי עצמו משלם בושת ופגם על פי עצמו ·

ז׳ גנבת את שורי והוא אומר לא גנבתי משביעך אני ואמר אמן חייב · גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי משביעך אני ואמר אמן פטור ·

ח׳ המית שורך את שורי והוא אומר לא המית משביעך אני ואמר אמן חייב · המית שורך את עבדי והוא אומר לא המית משביעך אני ואמר אמן פטור · אמר לו חבירו חבלתה בי ועשית בי חבורה והוא אומר לא חבלתי ולא עשיתי משביעך אני ואמר אמן חייב · אמר לו עבדו הפלתה את שני וסימיתה את עיני והוא אומר לא הפלתי ולא סימיתי משביעך אני ואמר אמן פטור זה הכלל כל המשלם על פי עצמו חייב · ושאינו משלם פי עצמו פטור :

סליק פירקא

שבועת הפיקדון כו׳ · תני מפי עצמו כשבועת העדות מהו להיות כאלה מפי עצמו בשבועת הפיקדון מהו להיות כאלה · אמר יוסי מכיון דכתיב נפש נפש כמה שכולהן כאן וכולהן כאן · אמר רבי מנא אלה כבית דין מחלוקת רבי מאיר וחכמים · ונחש בעמיתו לכשיצא וידיו · כשבועה פרט למכחש באחד השותפין · פרט למכחש בעדים ובשטר · אמ׳ רבי יוסי הדא אמרה שנים שלוו מאחד אף על גב דלא כתבין אחראין וערבאין זה לזה אחראין וארבעין זה לזה · ולא עבדין כן · שנים שהפקדו כאחד וביקש האחד ליטול שלו אין שומעין לו · ויעשה ככופר בחלקו והוא חייב · אחד שהפקיד לשנים כפר בו זה חייב כפר בו זה חייב · הפקד להם שוה פרוטה לא נמצא מביא קרבן על חצי פרוטה · ומה כא אילו נשבע ונשבע ונשבע שבא אין מביא קרבן על חצי פרוטה · תמן כל שבועה חלה על שוה פרוטה · הכא אין שבועה חלה על שוה פרוטה · רבי לא ורבי יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין לית כאן עדים כמי שיצא וידיו כשבועה · למה משום שמצרין לבוה · ושטר אימ׳ מצוי לאבד · הוי לית טעמא אלא משום שמצריין לשכח עדותן · תמן תנינן איכן שורי אמר לו אבד · משביעך אני ואמר אמן ועדים מעידין אותו שאכלו משלם את הקרן · הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם · מתניתא בשאין יודע בעדים · אהא מימר לך ואפילו יודע בעידיו : אמר רבי יוסי ומתניתא אמרה כן היו שתי כיתי עדים כפרה ראשונה ואחר כך כפרה שנייה שתיהן חייבות · ניחא ראשונה מתחייבת · שנייה למה לאו משום שמצריין לשכח עדותן · ומחש בה ולא בו · בן עזאי אומר שלש אבידות הן ביודע בה ובמרצאיה · בה ולא במרצאיה · לא בה ולא במרצאיה · רבי חוניה בשם רבי ירמיה כולהן לפטור · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוסי לית כן · רבי יוסי בעי והא בן הפטור · אמר רבי מנא לית כן משלש אבידות · ביודע בה ובמרצאיה בה ולא במרצאיה · לא בה ולא במרצאיה · בה ובמרצאיה נן קיימין · אלא שמכחש בה ובמוצאיה · במרצאיה ולא בה · בה ולא במוצאיה · כיני מתניתא בה ובמרצאיה ·

הלכה ב׳ שבועת הפיקדון כיצד כו׳ · נפש נפש · מה כאן מפי עצמו אף להלן כפי עצמו · מה להלן מפי אחרים אף כאן מפי אחרים · רבי מאיר דריש גזירה שוה במקום שבאתה מה כפי עצמו שנאמר כאן חוץ לבית דין אף מפי עצמו שנאמר כאן חוץ לבית דין · ורבנן דרשי גזירה שוה כאמור בה מה מפי אחרים שנאמר להלן בבית דין אף כפי אחרים שנאמר כאן בבית דין · רבי ירמיה בעי קרוב כפי אחרים בשבועת הפיקדון מהו שיהא פטור · נישבעינה מן הדא הואיל ולא למדו כפי אחרים בשבועת הפיקדון אלא משבועת העדו׳ מה להלן קרובין פטורין · אף כאן קרובין פטורין · א״ר יוסי קרובין שכאן למידין מרחוקין שלהלן · ר׳ ידן קפודקיא בעי השביע עליו ה׳ פעמים כפי אחרים חוץ לב״ד כלום הוא חייב על כולן אלא אחת · אמר יוסי ולאו מתניתא היא אמר רבי שמעון מה טעם מפני שיכולין לחזור ולהודות · וכאן הואיל ואין יכולין לחזור ולהודות אין חייבין אלא אחת · רבי ירמיה בעי השביע עליו חמשה פעמים כאחר דרבי מאיר עביד מפי עצמו כבית דין מהו שיקבענו לקרבן ולחייבו על הראשונה בלא תביעה · ייבא כהדא מה את בא אחרינו שבועה שאין אנו יודעין לך עדות משלם קרן וחומש ומביא אשם בשתי סלעים · מה שאין כן כשבועת העדות כפי אחרים בקרקעות מהו שיהא פטור מפי אחרים מהו שיהא חייב אשם בכסף שקלים ·

הלכה ג׳ היו חמשה תובעין אותו כו׳ · יכול אף בשבועת הפקדון לא יעשה המושבע כנשבע · אמר רבי לעזר לית כאן אלא אף בשבועת הפיקדון נעשה המושבע כנשבע · אמר רבי יוחנן דברי רבי לעזר והוא שהזכיר שבועה תחילה וסוף · דברי חכמים הזכיר שבועה תחילה ולא הזכיר בסוף או הזכיר בסוף ולא הזכיר תחילה · על דעתין דרבנן מביא קרבן על כל אחת ואחת · על דעתיה דרבי לעזר מביא קרבן אחד · הזכיר שבועה תחילה וסוף על דעתין דרבנן מביא שני קרבנות על כל אחד ואחד · על דעתיה דרבי לעזר מביא קרבן אחד על הכל · הזכיר שבועה בתחילה ולא הזכיר בסוף מהו שתחול שבועה על האמצעיים · איתא חמי אילו הזכיר שבועה תחילה וסוף שבא הזכיר באמצעיים ות מר חלה והכן חלה · רבי ידן קפודקיא בעי שבועה חיטין ושעורין וכוסמין אין לך בידי מהו כמי שהזכיר שבוע׳ תחלה וסוף מאח׳ שעל ידי זה ועל ידי זה שבועת מתקיימת אינו חייב אלא אחת אין לך בידי חטין ושעורין וכוסמין שבועה כמי שהזכיר שבועה תחילה וסוף מאחר שעל ידי זה ועל ידי זה שבועה מתקיימת אינו חייב אלא אחת · אין כשבועת ביטוי כן · שבועה שלא אוכל שלא אוכל שבועה על דעתין דרבנן מביא קרבן על כל אחת ואחת · על דעתיה דרבי לעזר מביא אחד על הכל · אוף ר׳ לעז׳ מודה שאינו אלא כמזרז עצמו מן האיסורין · לא אתיא דלא אמ׳ הו׳ לשעבר · שבוע׳ שלא אכלתי · שלא אכלתי שבועה על דעתין דרבנן מביא שני קרבנות על כל אחת ואחת · על דעתיה דרבי לעזר מביא אחד בכל אחד ואחד · ר׳ אבהו רבי ירמיה בעי אמר שבועה חטין וחיטין אין לך בידי מהו · נישבעינה מן הדא לא ממקום פלוני ולא ממקום פלוני חייב · אמר ר׳ יוסי מקומות הרבה עשו אותן כמינין הרבה · אילו מר לא מאוהו המקום ולא מאוהו המקום יאות · רבי חגיי בעי עשרה שבועות אין לך בידי מהו · רבי יוסי בעי שבועה שבועה אין לך בידי מהו · אמר רבי יוסי נישמעינה מהדא שבועה שלא אוכל כזית שבועה שלא אוכלינה ואכלה חייב אחת מפני שהזכיר זו · הא לא הזכיר זו חייב בכל אחת ואחת · אף כשבועת ביטוי כן שבועה שאוכל נבילה ופת חיטין ופת שעורין ופת כוסמין כאחר שפטור על הנבילה פטור על השאר ·

הלכה ד׳ תן לי פיקדון ותשומת יד כו׳ · אמר ר׳ יוחנן דברי ר׳ שמעון נמצא שאין בידו חטים פטור בשאר · אמר רבי בא אף רבי יסא מודה בה נמצא שיש בידו חיטין מהו שתחול שבועה בשאר המינין · חברייא אמרי לא חלה · רבי זירא אמר חלה · אמר רבי יעקב בר אחא מתניתא מסייעה למה דאמרי חברייא אשה שאמרה הריני נזירה ושמעה חבירתה ואמרה ואני ושמע בעל הראשונה והיפר לה הראשונה מותרת והשנייה אסורה · אם אמרה לא נתכוונתי להיות אלא כמותה שתיהן מותרות · כפני שאמרה לא נתכוונתי אלא להיות כמותה וכיוצא בה · הא אם לא אמרה להיות כמותה וכיוצא בה הראשונה מותרת והשנייה אסורה · מה אם תמן שאין שם עיקר שבועה את מר חלה · כאן שיש עיקר שבועה לא כל שכן שתחול · ומא׳ דא דאמר רבי יוחנן דברי רבי שמעון נמצא שאין בידו חטין פטור בשאר במתפיס באומר שעורין יהו כחטין · כוסמין יהו כחיטין · פשיטא דא מילתא לא היפר לה בעל הראשונ׳ ועמדה בנדרה לוקה · שנייה מהו · א״ר יוסי מאחר שזו לוקה זו לוקה · אמר רבי יודן ותניי בית דין הוא · ותיעשה שנייה כאומ׳ הריני נזירה שלשים יום · רבי שמעון כדעתיה דאמ׳ במגבה הדבר תלוי ·

הלכה ה׳ תן לי חטין ושעורין כו׳ · אמר רבי יוחנן דברי רבי יודן נכללין בקרבן אחד ונפרטין בשלשה קרבנות · היך עבידא פרוטה חיטין ופרוטה שעורין ופרוטה כוסמין נכללין בקרבן אחד · נפרטין לשלשה קרבנות · פרוטה שליש חיטין · פרוטה שליש שעורין · פרוטה שליש כוסמין מהו שיצטרפו כולן · איתא חמי אילו היו בידו כמה מינין בפרוטה אפילו כן נכללין ונפרטין ליי דא מילה לחייבו כקרבן · היו בידו ארבע מינין שני מינין בפרוטה שני מינין בשני פרוטות אפילו כן נכללין ונפרטין · דאמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי ושואל אני בשלום פלוני חזקה לכל חתם · שואל אני בשלום פלוני לא חתם אלא בשאילת שלום · ריש לקיש אמר שואל אני בשלום פלוני חזקה לכל חתם · אי זהו כלל רבי יוחנן אמר איש פלוני מגרש פלנית ופלוני פלנית · אי זהו כלל ריש לקיש אמר אנו פלוני ופלוני מגרשין נשינו ממקום פלוני · אמר רבי זירא מודה רבי יוחנן שאם הזכיר גירושין לכל אחת ואחת שצריך ליתן טפוס

ועדים לכל אחד ואחד · ודיליה דרבי יוחנן מורא שאיני מנה לזה לזה קרבן לזה קרבן צריכין·פהח לכל אחד ואחד · אמר רבי יוסי מתניתא מסייעה לרבי יוחנן והיה כותב טפוס לכל אחד ואחד ועדים לבסה את שהעדים ניקרין עמו כשר · שמואל אמ׳ פרט רבי מאיר כלל לרבי יהודה · פרט רבי יהודה כלל לרבי מאיר · רבי שמואל בשם רבי זירא מיליהון דרבנן אמרין שאין פרטו של רבי מאיר כללו של ר׳ יהודה דמר ר׳ יוחנן בשם ר׳ ינאי ושואל אני בשלום פלוני חזקה לכל חתם · שואל אני בשלום פלוני לא חתם אלא בשאילת שלום · אם או׳ את פרט ר״ם כלל לר׳ יהודה אמר שואל אני בשלום פלוני חזקה לכל חתם · א״ר יוסי מתנית׳ אמרה שאין פרטו של ר׳ יהודה כללו של מאיר · דתנינן רבי מאיר אומר אפי׳ אמר חיטה ושעורה וכוסמת חייב בכל אחת ואחת · ולית אינש אמר אפי׳ אלא מכלל דמודה בקדמיתא · אמ׳ ר׳ חננא על דעתיה דר׳ מאיר בין שאמר חיטין ושעורין וכוסמין · בין שאמר חיטין שעורין כוסמין כלל ופרט הוא · על דעתיה דר׳ יהודה אם אמר חטין ושעורין וכוסמין כלל ופרט הוא · אם אמר חטין שעורין כוסמין כלל שאין עמו פרט ·

הלכה ו׳ אנסתה ופיתיתה את בתי כו׳ · רבי זירא רבי יוסא בשם רבי יוחנן דברי רבי שמעון עיקר תביעה קנס · לדברי חכמים לאו · א״ר אילא דברי רבי שמעון בתובעו קנס בושת ופגם · דברי חכמים כתובעו בושת ופגם וקנס · רבנין אמרין דברי רבי שמעון כתבעו שלשה דברים · דברי חכמים בתובעו דבר אחד · רבי זירא בעא קומי רבי יסא בפירוש שמעת מרבי יוחנן או ממילתיה · אמר רבי יסי דסבר כרבנן · אמ׳ ר׳ מנא ואפילו דו סבר כר׳ אילא דברי רבי שמעון כתבעו דבר אחד · ברם הכא כתובעו שלשה דברים אין ר׳ אלא דברי׳ שאינו משלם עליהן את הקרן · מניין תשלומי כפל ותשלומי ארבע׳ וחמשה האונס והמפתה והמוציא שם רע תלמוד לומר מכל אשר ישבע עליו לשקר · למוציא שם רע לאו קנס הוא · אמר ר׳ ירמיה ר״ש היא דאמ׳ כמגבה הדבר תלוי ·

הלכה ז׳ גנבתה את שורי כו׳ · עד סוף פירקא · רבי יצחק שאל מהו שישלם דמי העבר מפיו · ומה צריכה ליה כל ל׳ קנס · או יותר בדמיו קנס · אין תימר כל שלשים קנס אין משלם · אין תימר יותר בדמיו קנס משלם · תמן תנינן המית שורך עבדי · והוא אמר לא המית משביעך אני ואמר אמן פטור · אמ׳ רבי חגי׳ קומי רבי יוסי תיפתר שהמית עבד מכה שוה · אמר ליה והכר דכתרה המית שורך בני והוא אומר לא המית משביעך אני ואמר אמן חייב ופתרה במוכה שוה והא פטור · לית יכיל דתנינן המית בן חורין נותן שויו · אמר רבי עזרה קומי רבי מנא תיפתר כמאן דמר ונהן פדיון נפשו של ניזק · אמר ליה אין כמאן דמר ונהן פדיון נפשו של ניזק כולו קנס · מהו ש׳אמר לו צא ידי שמים · כשמעינה מן הדא מעשה ברבן גמליאל שהפיל שן טבי עבדו · אתא גבי רבי יהושע אמר ליה טבי עבדי מצאתי עילה לשחררו · אמר לית בידך ואין קנסות אלא בעדים וכב״ד · הדא אמרה שאין אומרי׳ לו צא ידי שמים · רבי גמליאל בי רבי אלעאי בעא קומי רבי מנא רבן גמליאל כמאן דאמר מותר לשחר׳ · אמר ליה גרמה אמרה שאסור לשחרר דלא כן הוה לו לשחררו משעה ראשונה ׃

הדרן עלך שבועת הפקדון

שבועת הדיינין והטענה שתי כסף וההודייה בשוה פרוטה ואם אין ההודייה מן הטענה פטור · כיצד שתי כסף לי בידך אין לך בידי פטור · שתי כסף ופרוטה יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה חייב · מנה לי בידך אין לך בידי פטור · מנה לי בידך אין לך בידי אלא חמשים דינר חייב · מנה לאבא בידך אין לו בידי אלא חמשים פטור מפני שהוא כמשיב אבידה · ב׳ מנה לי בידך אמר לו הן ולמחר אמר לו תנידו לי נתתיו לך פטור · מנה לי בידך אמ׳ לו אל תתנהו אלא בפני עדים למחר אמ׳ לו תנידו לי אמר לו נתתיו לך חייב מפני שהוא צריך לו ליתנם בפני עדי׳ · ג׳ ליטרא זהב לי בידך אין לך בידי אלא ליטר׳ כסף פטו׳ · דינר זהב לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף וטריסי׳ ופונדיון ופרוט׳ חייב שהכל מן מטבע אחד · ד׳ כור תבוא׳ לי בידך אין לך בידי אלא לתך קטני׳ פטו׳ · כור פירות לי בידך אין לך בידי אלא קטנית חייב שהקטנית בכלל הפירות · טענו חטים והודה לו בשעורים פטור · ור״ש מחייב שהטוען לחבירו כבדי שמן והודה לו בקנקנים אדמון אומר הואיל והודה מן הטענה ישבע · וחכמים אומרים אין הודייה מן הטענה · אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון · ה׳ טענו כלים וקרקעות הודה בכלים וכפר בקרקעות · בקרקעות וכפר בכלים הודה במקצת הכלים חייב · במקצת קרקעות פטור שהנכסים שאין להן אחריות זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן · ו׳ אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן ואין משביעין את הקטן אבל נשבעין לקטן ולהקדש · ז׳ אילו דברים שאין נשבעין עליהן העבדים והשטרות והקרקעות וההקדישות אין בהן לא תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמשה שומר חנם אינו נשבע · נושא שכר אינו משלם רבי שמעון אומר דברים שהוא חייב נשבעין עליהן ושאינו חייב באחריותן אין נשבעין עליהן · ח׳ רבי מאיר אומר יש דברים שהן כקרקע ואינן כקרקע ואין חכמים מודין לו כיצד אמר עשר גפנים טעונות מסרתי לך והלה אומר אינן אלא חמש רבי מאיר מחייב וחכמים אומרין כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע · ט׳ אין נשבעין אלא על דבר שהוא במדה ובמשקל ובמנין · כיצד אמר לו בית מלא מסרתי לך · כיס מלא מסרתי לך והלה או׳ איני יודע אלא מה שהנחת אתה נוטל פטור · זה אומר עד הזיז וזה אומר עד החלון חייב · י׳ המלוה את חבירו על המשכון ואבד המשכון אמ׳ לו סלע הלויתיך עליו ושקל היה שוה והלה אומר סלע הלויתני עליו וסלע היה שוה פטור · יא׳ סלע הלויתיך עליו ושקל היה שוה והלה אומר לא כי אלא סלע הלויתני עליו ושלשה דינרין היה שוה חייב · יב׳ סלע הלויתני עליו ושתים היה שוה והלה אומר סלע הלויתיך עליו וסלע היה שוה פטור · יג׳ סלע הלויתני עליו ושתים היה שוה והלה אומר לא כי אלא סלע הלויתיך עליו וחמשה דינר היה שוה חייב · מי הוא נשבע מי שהפקדון אצלו שמא ישבע זה ויוציא הלה את הפקדון ׃

סליק פירקא

שבועת הדיינין כו׳ · והטענה בית שמאי אומרים מעה כסף ובית הלל אומרים שתי מעין · מחלפה שיטתין דבית שמאי המן אמר כסף דינר · והכא אמר כסף מעה · מחלפה שיטתין דבית הלל · תמן אמר כסף פרוטה · והכא אמר כסף תרין מעין · רבי יעקב בר אחא בשם רבי חנינה בית שמאי אומרים מתחילת מבירת העבריה · מה תחלת מבירתה בדינר אף קידושיה בדינר · ובית הלל למידין מסוף גירועיה · מה סוף גירועיה בפרוטה אף קידושיה בפרוטה · ומה טעמא דבית שמאי ויצאה חנם אין כסף · וכי אין אנו יודעין שאין כסף · מה תלמוד לומר כסף מיכן שנשברת יותר מכסף · וכמה היא יותר בכסף דינר · או כסף פרוטה יותר מכסף שתי פרוטות סוף מטבע כסף מעה · והוא מעה · רבי אבין בשם ר׳ יודה בר פזי שאם ביקשה למיגרע מגרעת מעה בכל שנה ויצאה · ותגרע בפרוטה · אמר רבי אבין הגע עצמך שאם ביקשה ליגרע מתחילת השנה הששית · מה התחלת השנה הששית גירועיה בפרוטה אף קידושיה בפרוטה · אלא תחילת גירועיה מעה וסוף גירועיה בפרוטה · ומה טעמא דבית הלל ממה שסוף גירועיה בפרוטה את יודע שקידושיה בפרוטה · הגע עצמך שאם נשתייר שם שוה פרוטה שמא אינה מגרעתו ויוצא בשם שסוף גירועיה בפרוטה · כך קידושיה בפרוטה · מחלפה שיטתהן דבית הלל · כי יתן איש אל רעהו וגו׳ · אם ללמד שאין בית דין נזקקין לפחות משוה פרוטה כבר כתיב לאשמה בה פרט לפחות מפרוטה · מיכן שיש כאן יותר מכסף · וכמה הוא שתי מעין או כסף פרוט׳ יתר מכסף ב׳ פרוטות סוף מטבע כסף מעה · ותהא מעה או כלים מה כלי׳ ב׳ אף כסף ב׳ · מה מקיימין דבית שמאי או כלים בהדא דתני רבי נתן או כלים להביא כלי חרס · שמואל אמר טענו שני מחטין והודה לו באחת מהן חייב · אמר רבי חיננא וקן שיהו יפות שתי פרוטות שיהא הטענה פרוטה וההודייה פרוטה · אתיא כבית שמאי דלא ילפי כסף מכלים · ברם כבית הלל דילפי כסף מכלים מה כלים שנים אף כסף שנים · חכוותה מה כסף שתי מעין אף כלים שתי מעין · רבי בא רב יהודה בשם שמואל כל ששנים מחייבין אותו ממון עד אחד זוקקו לשבועה · והרי שנים מחייבין אותו קרקע · שנייא היא שאין נשבעין בקרקעות · והרי שנים מחייבין אותו קנס · שנייא היא שאין נשבעין בקנס · והרי שנים מחייבין אותו פרוטה וכן היא דתנינן שבועת הדיינין הטענה שתי כסף וההודייה שוה פרוטה · מתניתא בשנשבע מפיו · מה דמר רבי שמואל בנשבע מפי אחרים · רב חסדא וחברתיה פליגי שבועת הדיינין כל שבועת הדיינין · לא שנייא בין מפיו בין מפי אחרים לעולם אינו חייב עד שתהא הטענה וההודייה שוה פרוטה · רבי יוחנן אמר הטוען לחבירו טענת גנב אינו חייב עד שיודה מקצת · וכל חברוי פליגין עלוי · מה מקיימין כל חברוי כי הוא זה בטוענו ממון · אם בטוענו ממון כבר ישלם שנים לרעהו ועירובי פרשיות יש כאן · א״ר זירא אינו חייב עד שיהא בכפירה שתי כסף חוץ מההודייה · אתיא כחברוי דר׳ יוחנן מנה לי בידך אין לך בידי פטור · אפילו כמה לי בידך אין לך בידי פטור · אלא כיני מנה לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה חייב · רב ור׳ יוחנן תרויהון אמרין והוא שהלוהו בעדים · אבל אם הלוהו שלא בעדים יכיל מימר ליה הלויתני ונתתי לך מחצה · א״ר יודן אין אום׳ כממון מאחר מאחר דיכיל למימר ליה לא הלויתני ויכיל מימר ליה הלויתני ונתתי לך חציים · מתניתא פליגא כר׳ יוחנן מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תניהו לי נתתיו לך פטור · אין לך בידי חייב · מנה לי בידך אין לך בידי · אסי אמר המלוה לחבירו בעדים לא יפרענו אלא בעדים · אמר רבי אבין מילתיה דאסי המלוה לחבירו בעדים לא יחזיר לו אלא בעדים · מתניתא פליגא עלוי מנה לי בידך אמר לו הן · למחר אמר לו תניהו לי נתתיו לך פטור אין לך בידי חייב ·

הלכה ב׳ מנה לי בידך כו׳ · אמר רבי כן דרך בני אדם להלוות לחביריהן שלא בעדים ולהתבען בעדים · מנה לי בידך אמר לו הן אל תתניהו

לי אלא בפני פלוני ופלוני · לכשר אמר לו הניחו לי נתתיו לך חייב שצרי׳ להחזיר לו בעדים · הגע עצמך דאמר ליה נתתיו לך בעדים · הני בר קפרא במעמד פלוני ופלוני · הגע עצמך דאמר ליה במעמד פלוני ופלוני · רבי בא רב המנונא רב אדא בר אהבה בשם רב מעשה בא לפני רבי ואמר יבואו פלוני ופלוני · הרי שבא בשטר ובחזקה רבי אומר ידון בשטר · רבן שמעון בן גמליאל אומר ידון בחזקה · רבי זעירא בשם רב ירמיה מעשה בא לפני רבי יהודה ברבן שמעון בן גמליאל · רבי ירמיה בעי קמי רבי זירא מה מחלפה שיטתיה דרבי הכן אמר ידון בשטר · וכא אמר ידון בחזקה ניטר עד דלא יחזור ביה · ואפי׳ תימר מחזור ביה לא ביקש רבי אלא לעמוד על אמיתן של דברים · המחזיק בחמת אתו ונמצאת פסולה אינה חזקה · רבי ירמיה אמר במחלוקת · רבי שמואל אמר רבי זירא רבי יעקב בר אחא בשם רבי אבינא דברי הכל היא · אמר רבי יוסי תמן בבא בשטר ובחזקה · הכא בבא בשטר · אמר רבי ידן תמן בבא בשתי כיתי עדים · הכא ככופר בראיותיו · רבי מרינוס הוה ערב לכלתיה והוו דיינין קמי רבי חמא אבי בר קפרא ורבי הושעיה מדהגדה אמר ליה יהבית שאלון לרבי חייה רובה · שאל רבי חייה לרבי הבההתיב בבית דין לא כל המינו · מאי לא כל המינו רבי אבהו בשם רבי יוחנן אם מעצמו משלם נאמן לומר נתתי · ואם מפי אחרים לא כל המינו · רבי בון בר כהנא אמר אף בשבועות כן · מהו אף בשבועות כן · רבי אבהו בשם רבי יוחנן אם מעצמו נשבע נאמן לומר נשבעתי · אם כפי אחרים לא כל המינו ·

הלכה ג׳ ליטרא זהב לי בידך כו׳. שמונה של זהב יש לי בכיס ונמצאו שמונה דינרי זהב · או חמשים סלע ונמצאו מאתי׳ דינר · או מאתי׳ דינר ונמצאו חמשי׳ סלע הרי אילו חולין · שמונה דינרי זהב יש לי בכיס ונמצאו חמשים סלע. או מאתים דינר ונמצאו חמשים סלע הרי הרי אילו שיני · ליטרא זהב לי בידך · אין לך בידי אלא ליטרא כסף פטור · דינר זהב יש לי בידך · אין לך בידי אלא דינר כסף · אמר רבי יעקב בר אבינא בקדמיתא הוינן אמרין דינר זהב פרוטרוט · דינרי זהב אינן פרוטרוט · אילו מר דינרי זהב זהוב יאות · אשכח תני דינר זהב זהב פטור ·

הלכה ד׳ כור תבואה לי בידך כו׳ · רבי אמי בשם רבי יוחנן מתניתא בטענו חיטים והודה לו בשעורים. אבל טענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי הכל פטור · אמר ר׳ אבהו כהדא דרבי אמי באי דא דתנינן רבן גמליאל מחייב. בא להודיעך כח רבן גמליאל · עד הכן מחייב · רבי חייה בשם רבי יוחנן לא סוף דבר בטענו חטים והודה לו בשעורים אבל אם טענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי חכמים פטור · ריש לקיש אמר לא יהא דבר בשטענו שני מינין והודה לו באחד מהן · אבל אם טענו חטים והודה לו בשעורים דברי הכל חייב · כהדא דריש לקיש · חד בר נש אזל בעי מידון קמי רב דהוה מטען לחבריה חיטין שעורין וכוסמין · אמר ליה רב המתן עד דיגלגל עלך כל דבעי ובסופא תישתבע על כולן · אמר רבי אבהו כך משיב ריש לקיש לרבי יוחנן על דעתך דה בר טענו ב׳ מינין והודה לו באחד מהן דברי חכמים פטור · והתנינן טענו חטים וקרקעות והודה לו בכלים וכפר בקרקעות · בקרקעות וכפר בכלים · כלים וכלים חייב · כלים וקרקעות לא כל שכן · אמר ליה לזוקקו לשבועה דו מתניתא שהנכסים שיש להן אחריות זוקקין הנכסים שאין להן אחריות לישבע עליהן · ואפילו על דריש לקיש לית היא פליגא דתנינן הטוען לחבירו כדי שמן והודה לו בקנקנים · מהנן קיימין אם בשטענו קנקנים ושמן כל עמא מודיי שיש הודייה מטענה · אם בשטענו קנקני׳ ולא הודה בשמן כל עמא מודו שאין הודייה מטענה · רבי זירא ורבי אבהו בשם שמואל בשטענו קנקנים שמן · אהן אמר קנקנים ולא שמן · ואהן אמר שמן ולא קנקנים · קנקנים ולא שמן שמן ולא קנקנים · רבי לעזר בשם רבי אבין כפיק לישנא מחצין דמשח · וישאלוניה · כהוא דאישתהק׳ בינו מתניתא כפר בבקצת קרקעות חייב · במקצת כלים פטור ·

הלכה ו׳ אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן כו׳ · כתיב כי יתן איש אל רעהו פרט לקטן · עד כדון כשנתן לו קטן ותבעו קטן · נתן לו קטן ותבעו גדול תלמוד לומ׳ רעהו · עד שיהא נתינתו ותביעתו שוין · אמר ר׳ בא בר ממל לית הדא פשיטא על דרבי יוחנן דאמר הטוען לחבירו טענת גנב באבידה חייב · איבן אבידתי אמ׳ לו נגנבה · אמר רבי בא תיפתר שאמר לו עד שאת קטן תבעתני ונפטרתי משבועתך · שבועת יי׳ תהיה בין שניהם להוציא היורש · רבי אילא בשם רבי יסא כיורשיו היא מתניתא · בין שניהם · אינה זזה מבין שניהן לעולם · אם המשביע משביע לשקר סוף לצאת עליו · אם הנשבע נשבע לשקר סוף לצאת עליו · מאי טעמא הוצאתיה נאם יי׳ צבאות ובאה אל בית הגנב ואל בית הנשבע בשמי לשקר וגו׳ · אמר רבי שמואל בר נחמן מלאכי חבלה אין להן קפיצין · ומה טעמא משוט בארץ ומהתהלך בה · ברם הבא וכלהו את עציו ואת אבניו · בא וראה דברים שאין האש שורפן שבועת שוא מכלחן. רבי יונה אמר על שקר · רבי יוסי אומר אף על האמת · חגיי דריש כהדא דרבי יוסי · עובדא הוה בחדא איתא דאזלת מיערוך גב חבירתה והוה קטיר בשיטה דקולסיתה תרין דינרין נפלו לה ואיערבו גו עיגולא הפכה בעי״א להו גו ביתא ולא אשכחהן · חזרת לגבה אמרה לה הבי לי ב׳ דינרין דנפול לי גו ביתיך אמרה לה לא ידענא אי ידעה כהו תיקבור ברה. קברהיה · מי עלון מיקבריא שמעת קלא אמרה אילולא דהגת ידעה כהון לא קברהיה · אמרה אין ידעה כהון הא איתא תקבר ברא חורנה · קברתיה · עלון מנחמתא וקצן חד עיגול ואשכחון תרין דינרייא עריכין גו עיגולא · הדא מילתא אמרה בין זכי בין חייב לשבועה לא תיעול ·

הלכה ז׳ אילו דברים שאין נשבעין עליהן כו׳ · עבר ונשבע רבי יוחנן אמר מביא קרבן על השבועה · רבי לעזר אומר אינו מביא · אמר רבי אבון בר חייה כן משיב רבי יוחנן לרבי לעזר לא אם אמרת בשבועת העדות שנוהגת בעבדים ובשטרות ובקרקעות · תאמר בשבועת הפקדון שאינה נוהגת בעבדים ובשטרות ובקרקעות ושבועת העדות לאו בבית דין · ובית דין מוסרין שבועה לחשוד · אלא בשעבר ונשבע · וה מר מביא קרבן על השבועה · וכא עבר ונשבע מביא קרבן על השבועה · ואית דבעי נישמעינה מהדא חמור או שור או שה · מה אילו מיוחדין שיש בהן שבר ושביה ומתה · יצאו קרקעות שאין בה שבר ושביה ומתה · אוציא קרקע ולא אוציא עבדים · מה אילו מיוחדין שיש להן קנס יצאו עבדים שאין להן קנס · אוציא עבדים ולא אוציא שטרות שיש להן קנס · מה אילו מיוחדין שיש להן אונאה · יצאו שטרות שאין להן אונאה · מיכן אמרו המוכר שטרות לבסם יש לו אונאה · רבי ישמעאל דרש או נפש כי תשבע כלל · להרע או להיטב פרט · לכל אשר יבטא חזר וכלל · כלל ופרט וכלל אין אתה דן אלא כעין הפרט · מה הפרט בתבי׳ ממון ולעצמו ומוציא בדין ויש לו דמי׳ ודמיו קצובין ובמטלטלין ופטור · על העונש ועל הקנס · בתביעה ממון פרט לאומר לחבירו הן לי מאתים זוזים שאמרת ליתן לי ולא נתתה · לעצמו פרט לאומ׳ לחבירו קיללתני ובייישתני שפטור · ומוציא בדין פרט לאומר לחבירו אנסתה ופיתיתה בת פלוני · ויש לו דמים פרט לשטרות · ודמיו קצובין פרט לעבדים · ובמטלטלין פרט לקרקעות · ופטור על העונש פרט לאומר לחבירו הדלקת גדישי בשבת שפטור · ופטור על חקנס פרט להשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה שהן קנס · המקרע שטרות חבירו חוץ מדעתו רבי חנניה ורבי מנא חד אמר חייב וחד אמר פטור מאן דאמר חייב משום קנס · ומאן דאמר פטור כסותם פי עידי חבירו · הדא ארמלתא דהפשה שטרייא באינש דצייר פומהון דשהדייא דלא ישהדון · אמר ר׳ אמי אילין דכתבין על מנת שיש לי רשות לגבות ממטלטלין לא גבי · אמר רבי מנא אין כתב ומר אף על גב דלית בי דינא יהב גבי · רבי שמעון אומר אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלין שחייב באחריותן קורא אני בהן וכחש בעמיתו · ושאין חייב באחריותן קורא אני בהן כי׳ וכחש · רב הונא אמר אחד קדשין כשירין ואחד קדשים פסולין שחייב באחריותן אף על פי שהן ליי׳ קורא אני בהן וכחש בעמיתו בפיקדון · ושאין חייב באחריותן קורא אני בהן כי׳ וכחש ולא בעמיתו כחש · א״ר חנינה זה אומר מנורה גדולה וזה או׳ מנורה קטנה חייב דתנן אין נשבעין אלא על דבר שבמדה ושבמשקל ושבמניין · אמר רבי בא בר ממל תיפתר במנורה של חליות · זה או׳ אזור גדול וזה אומ׳ קטן · תני ר׳ חייא ולא ידעין מה תני אין תימר חייב כתני׳ פליגא דתנן אין נשבעין אלא על דבר שבמדה ושבמשקל ושבמניין אין תימר פטור מתני׳ פליגא דתנן זה אומר גדול וזה אומר קטן ישבע המוכר שהקטן מכר · זה או׳ איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו · אמר ר׳ יוחנן נאמן המלוה לומר עד כדי המשכון הלויתיך · מתניתא אמרה אף הלוה נאמן דתנינן סלע הלויתיך עליו ושקל היה שוה והלוה אומר לא כי אלא סלע הלויתני עליו וסלע היה שוה פטור · חד בר נש קם עם חבריה בשוקא אמר ליה תרין דינרין לי בידך ומשכונך שוי תרין דינרין · אמר ליה חד דינר נא בעי למיתן לך ומשכוני טב תרין דינרין · אתה עובדא קומי דייני נהרדעא אמרי בין דכל עמא מודו דמשכונא טב תרין דינרין אוחרנא ייתי עלוי׳ שהדי · ולא שמע דמר רבי יוחנן נאמן המלוה עד כדי משכונו · חד בר נש קם עם חבריה בשוקא וארים סכינתיה אמר ליה הדין סדינא נפיק מן ידי עד דתתן לי מה דאית לי בידך · אתא לקמי שמואל אמר ליה הב ליה סכינתיה וזיל דון עימיה · מה שמואל כדייני דנהרדעא · אמר תמן הוחזק המשכון בידו . הכא לא הוחזק המשכון ידו · שמואל אמ׳ שאין השבועה זזה מביניהן · אם ישבע המלוה הרי זה נשבע ונוטל ואם ישבע הלוה מוציא הלה את הפקדון · מי הוא הנשבע מי שהפקדון אצלו · רב וריש לקיש אמרי על רישא סלע הלויתני עליו ושתים היה שוה והלה אומר לא כי אלא סלע הלויתיך וסלע היה שוה פטור · סלע הלויתני עליו כו׳ · והלה אומר איני יודע · רבי בא רב הונא בשם רב אמר אנת לית ידע אהן ידע · רבי יהושע דיובא בעא קומי רבי יונה תמן את אמר לית את ידע אהן ידע · וכא את מר הכין · תמן יש חילול שבועה · הכא לית חילול שבועה:

הדרן עלך שבועת הדיינין

כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין · אילו נשבעין ונוטלין השכיר והנחבל ושכנגדו חשוד על השבועה והחנוני על פנקסו · השכיר כיצד אמר לו תן לי שכרי שיש לי בידך הוא אומר נתתי והלא או׳ לא נטלתי הרי זה נשבע ונוטל · ר׳ יהודה או׳ עד שיהא שם מקצ׳ הודייה · אמ׳ לו תן לי שכרי חמשי׳ דינר שיש לי בידך והוא או׳ התקבלתה מהם דינר זהב ·

הנגזל

ב' והגוזל כיצד היו מעידין אותו שנכנס לתוך ביתו ומשכנו שלא ברשות. אמ' לו תן לי כליי שנטלתה והוא או' לא נטלתי הרי זה נשבע ונוטל. ר' יהודה או' עד שיהא שם מקצת הודייה. כיצד אמ' לו שני כליי נטלתה והוא אומ' לא נטלתי אלא אחד. ג' והחבל כיצד היו מעידין אותו שנכנס לתוך ידו שלם ויצא חבול אמר לו חבלתה בי והוא אומר לא חבלתי הרי זה נשבע ונוטל. רבי יהודה אומר עד שיהא שם מקצת הודייה כיצד אמר לו חבלת בי שתים והוא אומר לא חבלתי אלא אחת. ד' ושכנגדו חשוד על השבועה כיצד אחד שבועת העדות ואחד שבועת הפקדון ואפילו שבועת שוא. היה אחד מהן משחק בקוביא מלוה בריבית מפריח יונים וסוחר שביעית שכנגדו נשבע ונוטל. היו שניהן חשודין חזרה שבועה למקומה דברי רבי יוסי. רבי מאיר או' יחלוקו. ה' והחנוני על פינקסו כיצד לא שאמר לו כתוב בפינקסי שאת חייב לי מאתים זוז אלא אמ' לו תן לבני סאתים חטים ולפועלי בסלע מעות הוא או' נתתי והן אומ' לא נטלנו הוא נשבע ונוטל והן נשבעין ונוטלין. אמר בן ננס אילו ואילו באין לידי שבועת שוא אלא הוא נוטל שלא בשבועה והן נוטלין שלא בשבועה. ו' אמר לחנוני תן לי בדינר פירות ונתן לו. אמר לו תן לי את הדינר אמר לו נתתיו לך ונתתו באנפלי' ישבע בעל הבית. נתן לו את הדינר אמר לו תן לי הפירות אמר לו נתתים לך והולכתם לתוך ביתך ישבע החנוני. ר' יהודה אומר כל שהפירות בידו ידו לעליונה. ז' אמר לשולחני תן לי בדינר מעות ונתן לו אמר לו תן לי את הדינר. אמר לו נתתיו לך ונתתו באנפלי' ישבע בעל הבית. נתן לו את הדינר אמר לו תן לי את המעות אמר לו נתתים לך והשלכתם לתוך כיסך ישבע השולחני. רבי יהודה אומר אין דרך השולחני להיות נותן איסר עד שהוא נוטל את דינרו. ח' כשם שאמרו הפוגמת כתובתה לא תיפרע אלא בשבועה ועד אחד מעידה שהיא פרועה לא תיפרע אלא בשבועה מנכסים המשועבדין ומנכסי יתומין. והנפרעת שלא בפניו לא תיפרע אלא בשבועה. ט' וכן היתומין לא יפרעו אלא בשבועה שלא פיקדנו אבא שלא אמר לנו אבא ושלא מצינו שטר בין שטרותיו של אבא ששטר זה פרוע. העיד רבי יוחנן בן ברוקה שאפילו נולד הבן לאחר מיתת האב הרי זה נשבע ונוטל רבן שמעון בן גמליאל אומר אם יש עדים שאמ' האב בשעת מיתתו שטר זה אינו פרוע נוטל שלא בשבועה. י' ואילו נשבעין שלא בטענה השותפין והאריסין והאפיטרופין והאשה הנושאה ונותנ' בתוך הבית ובן הבית. אמר לו מה אתה טוענני רצוני שתישבע לי חייב. חלקו השותפין והאריסין אינו יכול להשביען נתגלגלה לו שבועה ממקום אחר מגלגלין עליו את הכל. והשביעית משמטת את השבועה.

סליק פירקא

כל הנשבעין שכתורה כו'. ממשמע שנאמר שבועת יי' תהיה בין שניה' אין אנו יודעין שאם לא ישבע ישלם. מה תלמוד לומר ולקח בעליו ולא ישלם. אלא מכיון שקיבלו בעלים שבועה הוא פטור מלשלם. רבי חגיי בעא קומי רבי יוסי ולמה לי כרבי מאיר אפילו כרבנן. לא אמר רבי אסי בשם רבי יוחנן דברי רבי מאיר ממשמע לאו אתה שומע הן. ולקח בעליו ולא ישלם. הא אם לא ישבע ישלם. תני רבי חייה מתנה שומר חנם ושומר שכר להיות כשואל. אמר רבי חנינה דכל מודין בלשון תורה ממשמע לאו אתה שומע הן. מה פליגין בלשון בני אדם. אמר רבי אבין על ידי שבעל הבית עסקיו מרובין היקנו בשכיר לישבע וליטול. ודכוותה תיקנו בבעל הבית שאם עבר זמנו שלא ישבע ויטול. תני ר' חייה אם יש עדים שתבעו בזמנו אפילו לאחר שנה נשבע ונוטל. אמר רבי יוסי אין לו אלא אותו היום בלבד. רבי יונה אמר אתפלגון רבי יוסי בי רבי חנינה וריש לקיש חד אמר תבעו ביום אין לו אלא יום. לילה אין לו אלא לילה. וחרנה אמר כשתבעו ואמר נתתי אבל אם אמר לו אתן חזקה נתן. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. ממה דמר רבי חמא בר עוקבה בשם ריש לקיש תבעו ביום אין לו אלא יום. לילה אין לו אלא לילה. הוי רבי יוסי בר חנינה דאמר כשתבעו ואמר נתתי אבל אמר לו אתן חזקה נתן. אמר רבי מנא פעמים שתבעו אחר זמן ונעשה בתוך זמנו. הדך עבידא תבעו ואמר לו לא אמר לך מאותו היום נתתי. אותו היום נעשה כמי שהוא אתמול נותן לו שיעור אחד. הקדים לו שכרו בדא נשבע ונוטל. היה המשכון בידו בדא נוטל בלא שבועה. היה עבד. ובית דין מוסרין שבועה לעבד. היה חשוד. וכיה דין מוסרין שבועה לחשוד. היו שניהן חשודין תפלוגתא דרבי מאיר ורבי יוסי. היו שניהן חשודין חזרה שבועה למקומה דברי רבי יוסי. רבי מאיר אומר יחלוקו. פשיטא מת בעל הבית השכיר נשבע ליורשיו. ואפילו מת השכיר יורשיו נשבעין ליורשי בעל הבית. כלום תיקנו אלא בשכיר שמא ביורשיו. אמר רבי לעזר נשתבעו בעדים יכיל מימר ליה נתתי לך שכרך. אמר ר' יוחנן אין אומר בממון כאחר מאחר דיכיל מימר ליה לא שכרתיך יכיל מימר ליה שכרתיך ונתתי לך שכרך.

מתניתא פליגא על רבי לעזר במה דברים אמורים בשוה אומר נתתי וזה אומר לא נטלתי. נתתי לך שכרך והוא אומר לא נטלתי. שכרתני והוא אומר לא שכרתיך המוציא מחבירו עליו הראייה. וקשיא על דרבי לעזר אם באו' בעדים שכרתני והלה אומר לא שכרתיך. רבי בא קרתיגנא בעי יום אחד עשית עמי ונתתי לך והלה אומר ב' ימים עשיתי עמך ולא נתת לי כלום. פשיטא יום ראשון נוטל בלא שבועה. שנייה תפלוגתא דרבי יוחנן ורבי לעזר סלע אחד פסקתי לך ונתתיה לך. והלה אומר ב' סלעים פסקתה לי ולא נתתה לי כלום. פשיטא סלע ראשונה נוטל בלא שבועה. שנייה תפלוגתא דרבי יוחנן ורבי לעזר. רב הונא אמר אם כשנשבע הכיא עדים היתה עומדת באכוס כבר גזלתו שבועה. מתניתא פליגא על רב הונא איכן שורי אמר לו אבד. משביעך אני ואמר אמן ועדים מעידין שאכלו משלם הקרן. הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם. מתניתא בשאכלו ואחר כך נשבע לו. ממה דמר רב הונא כשנשבע לו ואחרי כן אכלו. מחלפה שיטתיה דרבי יהודה תמן אמר אפילו לא ידע. והכא אמר עד שידע. תמן על ידי שאינו כעין שבועת תורה אפילו שבועת תורה לא ידע. ברם הכא על ידי שהן כעין שבועת תורה. מהו לגלגל שבועת תורה על שבועת תורה. נישמעינה מן הדא מגלגלין שבועת תורה על שבועת תורה שבועת תקנה על שבועת תקנה. שבועת תורה על שבועת תקנה. שבועת תקנה על שבועת תורה. תמן זה נשבע ואינו משלם. ברם הכא זה נשבע ונוטל וזה נשבע ואינו משלם.

הלכה ב' והגוזל כיצד כו'. לתוך ביתו לא לתוך חצירו. למשכנו לא משום דבר אחר. אמר רבי יצחק ובלבד בעדים. נכנסו שנים למשכנו ייבא כהדא יצא חבול מבין שניהן. שניהן ראויין למשכנו. ומה חמי ליה כשראו שנים חובטין עליו במקלות ראוהו זורק צרורות ונמצאו שם כלים שבורין נוטל בלא שבועה. מהו מיטענוניה מילין מפלגן. ייבא כדאמר רבי יוחנן בר נש עתיר גו שוקא ומסכן גו ביתא. עתיר גו ביתא ומסכן גו שוקא. יש מתעשר ואין כל מתרושש והון רב. רבי בא משתעי עובדא הוה באריסיה דבר זיזא דאפקיד גבי חד בר נש ליטרא דהב. מית בר זיזא ואריסיה דבר זיזא. אתא עובדא קומי רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ומאן לימא לן דכל מה דהוי לאריסיה דבר זיזא לאו דבר זיזא אינון יתייהבון לבני דבר זיזא. אתון בני דבר זיזא אמר יסבון בנין דרברבין פלגא ומן דקיקין רבנן יסבון פלגא. דמך רבי ישמעאל בי רבי יוסי. אתא עובדא קומי רבי חייה רובה אמר אין מודא לית שמע מינה כלום. אית בר נש דלא בעי כפרסם נפשיה. יתייהבון לבני דאריסא. אמר ליה מרית דפיקדונא בכבר יהבית פלגא. אמר ליה מה שנתת על פי בית דין נתתה. ומה שאתה נותן על פי בית דין אתה נותן. מהו דיימרון בני אריסא לבני בר זיזא הבו לן מה דנסבתון. יכלין מימר לון מה שנעשה על פי בית דין נעשה. מהו דיימרון דקיקיא לרברבייא נחלוק עמכון. יכלין מימר לון כמציאה מצאנו. אמר רבי יצחק אין בין רברבייא לדקיקיא אלא כמי שניתן להן מתנה.

הלכה ג' והחובל כיצד כו'. רבי יהודה היה קורא חבטי כל זמן שהן מכבין זה כוה הרי זה נשבע ונוטל. וזה נשוך במקום שאינו יכול לישוך עצמו נוטל בלא שבועה. לאחר זמן זה אומר חבלת בי וזה אומר לא חבלתי הרי זה כשאר הטענות.

הלכה ד' ושכנגדו חשוד על השבועה כו'. אילו הן הפסולין המשחק בקוביא זה המשחק בפסיפסין. אחד המשחק בפסיפסין. ואחד המשחק בקליפי אגוזים ורימונים. לעולם אין מקבלין עדותן עד שישבר פסיפסיו ויבדק ויחזור בהן חזרה גמורה. המלוה בריבית אין מקבלין אותו עד שיקרע שטרותיו ויבדק ויחזור בהן חזרה גמורה. ומפריחי יונים זה המפריח יונים. אחד מפריח יונים ואחד מפרח בהמה חיה ועוף אין מקבלין אותו עד שישבר פגימיו ויבדק ויחזור חזרה גמורה. סוחרי שביעית. זהו הגר שביעית אי זהו תגר שביעית ישב לו כל שני שביעית וכשביעי' התחיל נושא ונותן בפירות שביעית אין מקבלין אותו עד שתגיע שביעית אחרה ויבדק ויחזור חזרה גמורה. תני רבי יוסי שני שביעיות. רבי נחמיה אומר חזרה ממון לא חזרת דברים. שאמר להם הא לכם מאתים זוז וחלקום לעניים שכנסתי מפירות עבירה. הוסיפו עליהן הרועין והחמסנין והגזלנין וכל החשודין בממון עדותן בטילה. אמר רבי אבהו ברועי בהמה דקה. רב הונא אמר מאן תניתה מפריחי יונים רבי ליעזר דתנן מפריחי יונים פסולין לעדות. אמר רבי בבא קומי רבי יוסי ועוד מהדא דסנהדרין כרבי ליעזר. אמר ליה דברי הכל היא הבא. אמר ר' יוסי יודעין היו שהיה פסול מעדות ממון. ומה בא להעיד אלא כשם שפסול מעדות ממון כך פסול מעדות נפשות ועידי החדש כעידי נפשות. דתנינן תמן כל עדות שאין האשה כשירה לה אף הן אינן כשירין לה. מאן תניתה רבנין. רבנין כרבי ליעזר מודיין ליה ופליגי עלוי. רבי הונא בשם רבי יונה כולהון כר' ליעזר אתיין אילין פלוגתה' באילין פלוגתא דתני עד זומם פסול בכל עדיות שבתורה דברי רבי מאיר. אמ' רבי יוסי אימתי בזמן שנמצא זומם בעדות נפשות אבל אם נמצא זומם בעדות ממון אינו פסול אלא לאותה עדות בלבד. ואתייא דרבי יוסי כרבנן ודרבי מאיר כרבי ליעזר. החשוד בשבועה מאימתי מקבלין אותו כשיבוא בבית דין ויאמר חשוד אני. מה נן קיימין אם בהוא דקאים חייב לחבריה שבועה.

ובית דין מסרין שבועה לחשוד · אלא כן אנן קיימין כהדא דאזל מידון כבית דין דלא חכמין ליה ויימר לון דהוא גברא חשוד הוא · אף כהדא דקאים וחייב ליה שבועה ומחליה עליה · רב הושעיה אמר קמי רבי אמי בשם רבנין דהמן חזרה שבועה לסיני · רבי יוחנן בשם רבי ינאי חזרה שבועה לבעלין · מאן דמר חזרה שבועה לסיני במי שאין כאן עדות · המוציא מחבירו עליו הראיה · ומאן דמר חזרה שבועה לבעלין · ממה דהוא גברא חשוד ולא יכיל מישתבע לי קום שלם לי · הלכה ה' החנוני על פינקסו כו' · חנוני על פינקסו לא במקף אמרו שהוא אומר לו כתוב בזה מחוק כזה · רבי אומר אומר אני שיהו אילו נשבעין כפני אילו מפני הבושה · הדא דת מר כשלא העמידו עמו · אבל העמידו עמו אין בעל הבית חייב כלום · כהדא דמר ר' יוד' בר שלום סמכון כתפייא גבי קפילייא אתון ואפקון דלא יהב לון · אתא עובדא קומי רבי שמי ממה דאילן הון קפילייא יימר מסבות לית סופיהון דאילין ואילין מיסב אלא יסבון מכבר · הלכה ו' אמר לחנוני תן לי בדינר פירות כו' · רבי חנינא אמר במחלוקת · אמר רבי יודה אימתי בזמן שהיתה הקופה מונחת בין שניהן · אבל אם היתה יוצאה מתחת ידי אחד מהן עוד היא כמחלוקת · הדא דת מר באכסנאי אבל בבן עיר דרכו ליתן איסר עד שלא יטול דינרו · א"ר זירא כולהן בעין שבועת תורה ירדו להן · וכתובת אשה לא והחזיקה בידה להגבות אלא כמי שגבת מיכן והילך והוא כתובעה שטר של מאתים פרוע ואומרת אינה אלא מנה נפרעת בלא שבוע' · תמן תנינן הפוגמת כתובת' לא תיפרע אלא בשבועה · כיצד היתה כתובתה אלף זוז ואמר לה התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי אלא מנה לא תיפרע אלא בשבועה · תני הפוגמת אבל לא הפוחתת · רב חסדא בעי בגין דהילך תרתין פסיעתא הוא מפני שפגמו בבית דין את מר אינו גובה · הלכה ט' וכן היתומין לא יפרעו אלא בשבועה כו' · רבי יוחנן בשם רבי ינאי אין נפרעין מניכסי יתומין קטנים אלא בשרבית אוכלת בו · רבי נתן אומר אף לכתובת אשה · אמר רבי מנא מפני מזונות · אמר רבי מתנייא מאן חייש למזונות רבי שמעון דרבי שמעון אומר בנקבה הדבר תלוי · מאי כדון משום חינה כדי שיהו קופצין עליה לישאנה · רבי נתן אומר אף לגזילה ולנזקין · אמר רבי יוסי אף נן תנינן הרתיהון לגזילה מהבא אם היה דבר שיש בו אחריות חייב לשלם · לנזקין מהבא אין נפרעין מניכסי יתומין קטנים אלא מזיבורית ·

כיני מתניתא אין נפרעין מנכסי יתומין קטנים לנזקין אלא מזיבורית · והתני יעמד הבן תחת האב הנזקין שמין להן בעידית ובעל חוב בבינונית · וכתובת אשה בזיבורית · אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר דברי הכל בהדא דייתיק' הכא את מר אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן · והכא את מר אבל נשבעין לקטן ולהקדש · כנפרעין מניכסי קטן · ונפרעין מאדם שלא בפניו · אמר רבי ירמיה תיפתר בשרבית אוכלת בו · ובית דין גובין רבית · תיפתר בערב לו מגוי · ליכסה אמר קומי רבי מנא אנן עבדין טבות סגין מינכון אנן משלחין דיאטיגמתין אין אתא הא טבות · ואין לא אתא אנן מחלטין ניכסוי · אמר ליה אוף אנן עבדין כן מכרזינן שלשים יומין אין אתא טבות ואי לא מחלטינן ניכסוי · א"ל הגע עצמך דהוה בזוי רחוק · א"ל אנן משלחין ג' איגרו' חדא גו שלשי' יומין חדא גו שלשי' יומין וחדא גו ל' יומין אין אתא הא טבות ואי לא מחלטינן ניכסוי · א"ר חנינה ושעמד בדין וברח אבל אם לא עמד בדין לא מחלטינן ולא מכרזינן · אשכח תימר חנן ורבי שמעון שניהן אמרו דבר אחד · והך מה דת מר הלכה כחנן · ודכוותה הלכה כרבי שמעון · הלכה י' ואילו נשבעין שלא בטענה כו' · רב אמר מת הלוה המלוה נשבע ליורשיו · ואפילו מת המלוה יורשי מלוה נשבעין ללוה אבל אם מת לוה תחילה ואחר כך המלוה כבר נתחייב המלוה לבני לוה שבועה ואין אדם מוריש שבועתו לבניו · שמע ר' יוחנן ואמר יאכל הלה חורי · רב חייה בר אשי בשם רב שטר היוצא מתחת ידי המלוה בכתב ידו פסול אני אומר מתעסק היית בשטרותיך · הא מתחת ידי אחר כשר · רבי אבינא בשם שמואל לעולם פסול עד שיצא מידי המלוה בכתב ידי לוה · מאי כדון · אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר דברי הכל בדייתקי · אמר ר' יוסי הדא אמרה בנושא ונותן שלא בחשבון · אבל בחשבון לא כדא · ואהן כן ביה עוד הוא בנושא ונותן שלא בחשבון · ר' זירא כהדא דרבי יוסי חד בר נש אזל למידן קמי רבי זירא וחייבו שבועה על תרין דינרין אמר ליה לאו תרין דינרין אני חייב לך הא טריפין לך · אמר ליה ומילת פלן ופלן · אמר רבי זירא או הב ליה כל דהבע לך או אישתבע ליה כל דמגלגל עלך · עד כמה מגלגלין עליו · אמר רבי יוחנן עד כדי שיאמר לו עבדי אתה · הגע עצמך שהיה כהן ועבד עברי · וכי יש עבד בזמן הזה · א"ר שמואל בר רב יצחק שמרה · דלא כן מה נן אמרין שמרה לא כטליה הוא כבעל בעל · מה בעל שנאמ' להלן משמיט אף כאן משמיט · דברים שהן כשה ידו שביעית משמטתו ומשמטת שבועתו · ושאין כשה ידו אין שביעי' משמטתו לא אותו ולא שבועתו כל ששביעי' משמטתו משמטת שבועתו · וכל שאין שביעית משמטתו אינה משמטת שבועתו:

הדרן עלך כל הנשבעין

ארבעה שומרין הן שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר · שומר חנם נשבע על הכל והשואל משלם את הכל · נושא שכר והשוכר נשבעים על השבר ועל השבוית ועל המיתה ומשלמין את האבידה ואת הגניבה · ב' אמר לשומר חנם איכן שורי אמר לו מת והוא שנשבר או נשבה או נגנב או אבד · נשבר והוא שמת או נשבה או נגנב או אבד · נשבה והוא שמת או נשבר או נגנב או אבד · נגנב והוא שמת או נשבר או נשבה או אבד · אבד והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב משביעך אני ואמר אמן פטור · ג' איכן שורי אמר לו איני יודע מה אתה שח והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב או אבד משביעך אני ואמר אמן פטור · ד' איכן שורי אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שאכלו משל' את הקרן · הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם · ה' איכן שורי אמר לו נגנב משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שגנבו משלם תשלומי כפל · הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם · ו' אמר לאחר בשוק איכן שורי שגנבתה והוא אומר לא גנבתי משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שגנבו משלם תשלומי כפל · טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה חמשה · ראה עדים ממשמשים ובאין ואמר גנבתי אבל טבחתי ולא מכרתי אינו משלם אלא קרן · ז' אמר לשואל איכן שורי אמר לו מת והוא שנשבר או נשבה או נגנב או אבד · נשבה והוא שמת או נשבר או נגנב או אבד · נגנב והוא שמת או נשבר או נשבה או אבד · אבד והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב · משביעך אני ואמר אמן פטור · ח' אמר לו איכן שורי אמר לו איני יודע מה אתה שח והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב או אבד משביעך אני ואמר אמן חייב · ט' אמר לנושא שכר והשוכר איכן שורי אמר לו מת והוא שנשבר או נשבה · נשבה והוא שמת או נשבר נשבר והוא שמת או נשבה · נגנב והוא שאבד אבד והוא שנגנב משביעך אני ואמר אמן פטור · י' מת או נשבר או נשבה והוא שנגנב או שאבד משביעך אני ואמר אמן חייב · אבד או שנגנב והוא שמת או נשבר או נשבה פטור · זה הכלל כל הנשבע להקל על עצמו חייב · להחמיר על עצמו פטור:

סליק פירקא

ארבעה שומרין הן כו' · אמר רבי יוחנן ארבעה שומרין הן ואין חייבין אלא דרך קניין · ר' יעקב בר אחא בשם ר' לעזר אף לעניין גזילה אין חייבין אלא דרך קניין · אמ' רבי יוסי בי רבי בון ומתניתא אמרה כן המקבל שדה מחבירו גו' · רבי חנניה אמר רבי בון אף בגניבה אין חייבין אלא דרך קניין · רבי חנניה בשם רבי פינחס ומתניתא אמרה כן היה מושכו ויוצא ומת ברשות הבעלי' פטור · הגביהו או הוציאו מרשות הבעלים ומת חייב · הגביהו ברשות הבעלים כמי שיצא כל רשות הבעלים · היו מושכו ויוצא עד שיצא כל רשות הבעלים · ר' אבהו בשם רבי יוחנן בעומדת באבוסו · רבי בון בר חייה בעי אם בעומדת באבוסו · אפילו לא משך · אלא כי נן קיימין בעומדת ברשות הרבים · מה רבי בון בר חייה כבית שמאי דבית שמאי אומרים ילקה בחסר ויתר · מה נן קיימין אם בעומדת ברשות הרבים וחשב לגזלה ומתה באותה המחשבה דברי הכל חייב · אם עד שלא משך דברי הכל פטור · אלא כי נן קיימין בעומדת באבוסו בדאמר רבי בון בר חייה כבית שמאי · אמר רבי בון תמן בקונה שלא מדעת הבעלים · ברם הכא בקונה מדעת הבעלים · כתיב כי יתן איש אל רעהו וגו' · לשמור ולא לקרוע · לשמור ולא להשליך · לשמור ולא ליתן במתנה · אמר רבי יוסי והוא שאמר ליתן במתנה לכל מי שירצה · אבל אמ' לפלוני מכיון ששמירהו עליו כמי שהוא עליו · תני וגונב מבית האיש · לא מראש גגו · א"ר לעזר הדא דת מר בגג שאינו מבוצר · אבל בגג מבוצר כבית הוא · תני וגונב מבית האיש · לא מבית השואל · ומר וגונב מבית האיש לא מבית נושא שכר והשוכר · מכיון ששמירתו עליו כמי שהוא עליו · שתימצא אומר שלש פרשיות הן · התחתונה בשואל · והאמצעית בנושא שכר והשוכר · והעליונה בשומר חנם · שואל לפי שנהנה את הכל משלם את הכל · נושא שכר והשוכר לפי שנהנה מקצת ומהנה מקצת · נשבע מקצת ומשלם מקצת · שומר חנם שאין לו הנייה נשבע ויוצא · מהו נשבע לא פשעתי · היו אחרים יודעין שלא פשע מאי · נישמעינה מהדא הרי שנמצא הגנב ואין לו לשלם מהו שיאמר לו בוא והשבע לי שלא נתת עיניך בה לגוזלה · נישמעינה מהדא ואם לא ימצא הגנב · הא אם נמצא פטור · כתיב כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה וגו' · שבועת יי' תהיה בין שניהם · גנובה · אם גנוב יגנב מעמו · אבידה · ואם לרבות האבידה · עד כדון כרבי עקיבה · כרבי ישמעאל · תני רבי ישמעאל מה אם גניבה שקרובה לאונסין הא אבד משלם · אבידה שאינ' קרובה לאונסין לא כל שכן · אין כתיב בשואל אלא שבורה · אבידה וגניבה בביין ודין הוא מה אם נושא שכר והשוכר שאין משלמין שבורה ומתה

משלמין גניבה ואבידה · שואל שמשלם שבורה ומתה אינו דין שישלם
אבידה וגניבה· ותני עלה הרי זה קל וחומ׳ שאין עליו תשובה. שבוייה מניין נאמר
כאן ונשבר או מת. ונאמר להלן ומת או נשבר מה להלן שבויה עמהן אף כאן
שבויה עמהן· עד כדון כר׳ עקיבה. כר׳ ישמעאל· ר׳ ישמעאל כר׳ נתן· ר׳ נתן או׳
או לרבות את השבויה· וכר״מ דאמר ג״ש במקום שבאת. מה להלן נשבעין על
האונסין· אף כאן נשבעין על האונסין. עוד דר׳ נתן דר׳ נתן או׳ או מת לרבות את
השבויה· רבי יודן בעי טענו טענת גנב של אונסין אמר לו בא ליסטים מזויין
ונטלה מהו שישלם תשלומי כפל של אונסין· אמר רבי יוסי אין כיני ניתני
שומר שכר והשוכר. דתני לא מצינו בנושא שכר והשוכר שמשלם תשלומי
כפל של אונסין. ותני עלה זהו קל וחומר שיש עליו תשובה · אמר רבי
חנינה אם אומר את כן נמצאת אומר הרי זה קל וחומר שיש עליו תשובה דת יכיל
מימר ליה מצינו בנושא שכר והשוכר שאינו משלם תשלומי כפל · תאמר
בשואל שמשלם תשלומי כפל בכל מקום · ותני עלה הרי זה ק״ל שאין עליו
תשובה· את מר אם בעליו עמו לא ישלם· מהו שישבע· ר׳ זירא אמ׳ נשבע·
ר׳ חנינה ור׳ לא תריהון אמרין אינו נשבע. מתניתא מסייעה לר׳ חנינה ולר׳ לא שבר
שבורה ומתה שהן פטורין בנושא שכר והשוכר והשואל בבעלין פטור שלא
בבעלי׳ חייב · אבידה וגניבה שהן חייבין בנושא שכר והשוכר לא כל שכן בשואל
בבעלין פטור שלא בבעלים חייב · מאן דמר פשיטא שהוא נשבע צריכה ליה
שישלם· רבי חנינה בשם רבי יודן מתניתא מסייעה לרבי זירא שואל שהחמירה
התורה עליו בבעלים פטור שלא בבעלין חייב · נושא שכר שהקילה התורה
עליו לא כל שכן בבעלי׳ פטור שלא בבעלים חייב· אין תימר לשבועה איצטרכת
ליה מתני בנושא שכר והשוכר· הוי לא צריכה דלא לתשלומין וקשיא על הדא
דרבי זירא שואל אם בעליו עמו נשבע אין בעליו עמו ישלם . נושא שכר אם
בעליו עמו נשבע· אין בעליו עמו לא ישלם. שומר חנם בין שהבעלין עמו בין
שאין הבעלים עמו נשבע· אמרת דברים שהשואל משלם נושא שכר נשבע .
דברים שנושא שכר נשבע שומר חנם יהא פטור· דברים שנושא שכר משלם
שומר חנם נשבע. מה את מתני בשומר חנם כשהבעלים עמו· ואית דבעי מה
את מתני בשומר חנם ונושא שכר בין שהבעלים עמו בין שאין הבעלים עמו·
אמר רבי אבין על כל דבר פשע· אמר ר׳ מנא לא מצינו שהשוות התורה בגניבה
ואבידה בשואל לכן נשוה שומר חנם ונושא שכר שבר שבורה ומתה. ומה טעמ׳
דבית שמאי על כל דבר פשע. ומה מקיימין דבית הלל טעמא דבית שמאי פשע
על כל דבר פשע· תיפתר שלח בו יד על ידי שליח· רבי יוסי בר חנינה בעי
מה אמר יטול נטל· והתני רבי הושעיה נשברה החמיצה נותן לו דמי כולה ׃
כלום החמיצה לא מחמת קילקולה· רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי לעזר
שליחות שנאמר בשומר חנם אינו חייב עד שיחסר· ר׳ שמואל בעא קומי ר׳ אבהו
מה איתאמרת יסב חיסר או אפילו לא חיסר· אמר ליה לית הדא שאילתא דרבי
יוסי בר חנינה יטול נטל· אין תימר ליטול אפילו לא חיסר · אין תימר עד
שעה שיחסור· אין תימר ליטול והחזירה בין למקומו בין למקום אחר פטור·
אין תימר נטל והחזירה למקומה פטור למקום אחר חייב· רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן
נאמרה שמירה בשומר חנם· ונאמר שמירה בשומר שכר· ולא דמיא שמירת
שנ׳ בשומר חנם לשמירה שנאמר בנושא שכר· שמירה שנאמ׳ בשומר חנם כיון
ששימר כל צורכו פטור· שמירה שנ׳ בשומר שכר אין משערין אותו אלא כגופו
לפיכך רואין אותו אם היה ראוי לשמירה פטור ואי לא חייב ׃ אין אומרין אלו היה
אחר שם יכול להציל הציל פטור שלא הציל חייב· רבי לעזר בשם ר׳ הושעיה
נאמר שליחות יד בשומר חנם ונאמ׳ שליחות יד בשומר שכר ולא דמיא שליחות
יד שנאמר בשומר חנם לשליחות יד שנאמר בשומר שכר· שליחות יד שנאמר
בשומר חנם אינו חייב עד שימשוך · שליחות יד שנאמר בשומר שכר כיון שהניח
מקלו ותרמילו עליה חייב. שמע רבי יוסי בר נהוראי ומר אני איני מקבל עלי את
הדבר הזה אלא אחד זה ואחד זה אינו חייב עד שימשוך· ר׳ אמי בשם רבי לעזר
ותני רבי הושעיה כן· אילו נאמר שליחות יד בשומר חנם שאינו צריך הייתי למד
מנושא שכר. מה אם נושא שכר שהחמירה התורה עליו אינו חייב עד שימשוך·
שומר חנם שהקילה בו התורה אינו דין שלא יהא חייב אלא עד שימשוך · לאי
זה דבר נאמר שליחות יד בשומר חנם שאינו צריך להחמיר על נושא שכר כיון
שהניח מקלו ותרמילו עליה חייב. רבי יוסי אומר אם אומר את כן נמצאת למד
על המלמד להחמיר עליו דת יכיל מימר ליה מה אם נושא שכר שהחמירה בו
התורה אינו חייב עד שימשוך. שומר חנם שהקילה בו התורה אפילו משך יהא
פטור. אלא כיני לא יאמר שליחות יד שנאמר בשומר שכר שאינו צריך הייתי
למד משומר חנם. מה אם שומר חנם שהקילה בו התורה אינו חייב עד שימשוך·
נושא שכר שהחמירה בו התורה כיון שמשך חייב. לאי זה דבר נאמר שליחות
יד בנושא שכר שאינו צרי׳ להחמיר עליה כיון שהניח מקלו ותרמילו עליה חייב ׃

הלכה ב׳ **אמר לשומר חנם כו׳**. רב אמר פטור משבועת פקדון וחייב
משום שבועת ביטוי· אמר רבי יוחנן מאחר שמצוה להפיסו אינו חייב משום
שבועת ביטוי. על דעתיה דרב אינו מצוה להפיסו· מפייסו על האמת אינו
מפייסו על השקר· רבי יוחנן בעי שבועת סוטה מהו שיהו חייבין משום שבועת
ביטוי מה נן קיימין אם כשוגגת בעבירה ובשבועה אין כאן סוטה. אם במזידה
בעבירה ובשבועה אין כאן קרבן· אתיא דרב כרבי עקיבה. ואין יסבור רבי
ישמעאל כרבי מאיר אתיא הא דרבי מאיר אמר אמן שלא נטמאתי· אמן
שלא אטמא ואת משכח מקשייא. הלכה ז׳ **אמר לשואל איכן
שורי כו׳**. אמר רבי יוחנן ותני כן טענו טענת אבוד ונשבע לו והודה בין
עד שלא באו העדים · בין משבאו העדים משלם קרן וחומש ואשם·
טענו טענת גנב ונשבע לו והודה עד שלא באו עדים משלם קרן וחומש ואשם
ואם משבאו עדים משלם תשלומי כפל ואשם וחומשו עולה לו מתוך כפילו
דברי רבי יעקב אמרו לו לרבי יעקב איכן מצינו אשם בלא חומש אמר להן אם
נשבע ונשבע ונשבע הרי מצינו אשם בלא חומש. ורבנין אמרין לקרן חומשין
אין לשבועות חומשין· דבר אחר ושלם אותו בראשו וחמישיתו יוסף עליו·
אמר רבי זירא ותני כן טענו טענת אבוד ונשבע לו והפריש קרבן מאילו שאילו
הודה משבאו עדים קודש · אף כאן קודש · טענו טענת גנב ונשבע
לו והפריש קרבן מאחר שאילו הודה משבאו עדים לא קודש אף כאן לא קודש·
וכרבי יעקב קודש · אמר רבי יוחנן הטוען את חבירו טענת גנב משלם
תשלומי כפל· טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה · תמן אמרי
משלם תשלומי ארבעה וחמשה · רבי פדת בשם רבי הושעיה תני תמן
ומסייעין לרבי יוחנן איכן שורי אמר לו אבד · משביעך אני ואמר אמן·
והעדים מעידין אותו שאכלו משלם את הקרן· הודה מעצמו משלם קרן וחומש
ואשם· ויש אכילה בלא טביחה· אמר רבי חגי תיפתר בששחטו אחר· ויידא
אמרה דא אמר לאחד בשוק איכן שורי שגנבת והוא אומר לא גנבתי משביעך
אני ואמר אמן פטור· מפני שאמר לאחד מן השוק· אבל אם אמר לאחד מן
השומרין חייב· מתניתא בשאכלו ואחר כך נשבע לו· מן מה דבר רבי יוחנן
בשנשבע לו ואחר כך אכלו· הלכה ט׳ **אמר לנושא שכר כו׳**·
אמר רבי יוחנן הטוען לחבירו טענת גנב באבידה חייב· איכן אבידתי אמר לו
נגנבה· אמר רבי יוחנן הטוען לחבירו טענת גנב אינו חייב אלא לאחר שבועה·
ומאי טעמא נאמר כאן שליחות יד· ונאמ׳ להלן שליחות יד· מה שליחות יד שנ׳
להלן אינו אלא לאחר השבועה· אף שליחות יד שנ׳ כאן אינו חייב אלא לאחר
השבועה· אמר רבי יוחנן טענו טענת אבוד ונשבע לו ואחר כך טענו טענת
גנב פטור· רבי יוחנן בעי שבועת טענת גנב מהו שיהו חייבין בה משום שבועת
ביטוי· מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן תמן אמר טענו טענת אבוד ונשבע לו ואחר
כך טענו טענת גנב פטור· וכא אמר אכין· תמן פשיטא ליה· וכא צריכה ליה·
מה איצטריכת ליה חזי ופשטה· רבי חייה בר יוסף אמר הטוען לחבירו טענת גנב
אינו חייב עד שיכפור בבית דין· מה נן קיימין אם בהוא דקאים וחייב לחבריה
שבועה אפילו נשבע חוץ לבית דין חייב· אלא כי נן קיימין בהוא דחמי לון
אזלין בעין משבעתיה והוא קפץ ומשתבע· רבי חייה בשם רבי יוחנן בעומדת
על אבוסו· רבי זירא בעי בה איתאמרת בעומדת או אפילו עומדת· ואין תימר
אפילו עומדת הוא הדא הוא הדא· אין תימר בעומדת מחלפה שיטתיה דר׳ יוחנן
תמן אמר טענו טענת אבוד ונשבע לו והפריש קרבן ואחר כך טענו טענת אונס
פטור· והכא את מר הכין· אמר ר׳ לא שנייא הוא שהוא ביוצא ידי דיין בשבועה·
מקשייא על דעתיה דר׳ זירא אמר לו איכן שורי אמר לו נגנב משביעך אני ואמר
אמן והעדים מעידין אותו שגנבו משלם תשלומי כפל· הודה מעצמו משלם קרן
וחומש ואשם· והכא כיון שמשך בטוענו טענת אבוד· מיכן ואילך בטוענו טענת
גנב ופטור· תיפתר בשנשבע לו ואחר כך טבחו· תלמידי דרבי חייה בר לולייני
אמרי תיפתר בששחטו רבנן· ויש טביחה בלא מכירה· בסומכוס דאמר אף על
פי שאין גניבה יש טביחה ומכירה· שמואל אמר בשלא באו עידי גניבה· אבל
אם באו עידי טביחה חייב· ריש לקיש אמר ראה עידי גניבה באין ואמר גנבתי
מאחר שאין בהודייתו ממש פטור · ראה עידי טביחה באין ואמר טבחתי
מאחר שאין ס״א שיש בהודייתו ממש פטור ס״א חייב · רבי זירא בעי ראה
עידי אונסין באין ואמר אנסתי· אמר רבי חנינה מתניתא כרבי שמעון דאמ׳ עיקר
תביעה קנס כמי שאין בהודייתו ממש ופטור· ורבנין אמרין אין עיקר תביעה קנס
כמי שיש בהודייתו ממש וחייב· תני לא להקל ולא להחמיר חייב· אמר רבי
מתניתא אמר׳ כן אמר לשואל· אמ׳ לשומר חנם. אמ׳ לנושא שכר והשוכר איכן
שורי אמר לו מת מהו שיאמ׳ לו בוא והשבע לו שלא נתתה עיניך בה לגוזלה מכל
מקום אינו משלם· מהו דיימר ליה אפילו דאת יהב לי כמה דידי אנא בעי גבך ׃

הדרן עלך ארבעה שומרין הן וסליקא לה מסכתא דשבועות

עבודה זרה

לפני אידיהן של גרים שלשה ימ׳ אסורין מלשאת ומלתת עמהן מלהשאילן ומלשאול מהן מלהלוותן ומלהלוות מהן מלפורעם ומלהפרע מהן · רבי יהודה אומר נפרעין מהן כפני שהוא מיצר · אמרו לו אף על פי שהוא מיצר עכשיו שמח הוא לאחר זמן · רבי שמעון אומר שלשה לפניהן ושלשה לאחריהן אסור · וחכמים אומרים לפניהן אידיהן אסור לאחר אידיהן מותר · ב׳ אילו הן אידיהן של גרים קלנדס וסטרנלייא וקרטסים ויום גינוסיא של מלכים ויום הלידה ויום המיתה דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים כל מיתה שיש בה שריפה יש בה עבודה זרה · ושאין בה שריפה אין בה עבודה זרה · ג׳ יום תגלחת זקנו ובלוריתו יום שעלה בו מן הים יום שיצא בו מבית האסורים אינו אסור אלא אותו היום ואותו האיש · ד׳ עיר שיש בה עבודה זרה חוצה לה מותר · היה חוצה לה עבודה זרה תוכה מותר · מהו לילך לשם בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום אסור · ואם יכול לילך בה למקום אחר מותר · עיר שיש בה עבודה זרה והיו בה חנויות מעוטרות ושאינן מעוטרות זה היה מעשה בבית שאן ואמרו חכמים המעוטרות אסורות ושאינן מעוטרות מותרות · ה׳ אילו דברי׳ אסור למכור לגו׳ איצטרובילין ובנות שוח בפטטרותיהן ולבונה ותרנגול לבן · רבי יהודה אומר מוכר הוא לו תרנגול לבן בין התרנגולין · בזמן שהוא בפני עצמו קוטע אצבעו ומוכרו שאין מקריבין חסר לעבודה זרה · ושאר כל הדברים סתמן מותר ופירושן אסור · ר״מ או׳ אף דקל טב וחצר וניקלבים אסור למכור לגוים · ו׳ מקום שנהגו למכור בהמה דקה לגוים מוכרין מקום שנהגו שלא למכור אין מוכרין ואל ישנה אדם מפני המחלוקת ובכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה עגלים וסייחים שלימין ושבורין · ר׳ יהודה מתיר בשבורה בן בתירה מתיר בסוס · ז׳ אין מוכרין להן דובים ואריות ולא כל דבר שיש בו נזק לרבים ואין בונין עמהן בסילקי וגרדון ואיסטדייא ובימה · אבל בונין עמהן דימוסאות ומרחצאות הגיעו לכיפה שמעמידין בה עבודה זרה אסור לבנותה · ח׳ אין מוכרין להן במחובר לקרקע אבל מוכר הוא משיקצץ · רבי יהודה אומר מוכר הוא לו על מנת לקוץ · ט׳ אין משכירין להן בתים בארץ ישראל ואין צריך לומ׳ שדות ובסוריא משכירין בתים אבל לא שדות · ובחוצה לארץ מוכרין בתים ומשכירין שדות דברי רבי מאיר · ר׳ יוסי אומר אף בארץ ישר׳ משכירין להן בתים ובסוריא מוכרים בתי׳ ומשכירין שדות · ובחוצה לארץ מוכרין אילו ואילו · י׳ אף במקום שאמרו להשכיר לא לבי׳ דירה אמרו מפני שמכניס להוכה ע״ז שנ׳ ולא תביא תועב׳ אל ביתך והיית חרם כמוהו וגו׳ · ובכל מקו׳ לא ישכיר לו את המרחץ מפני שהוא נקרא על שמו :

סליק פירקא

לפני אידיהן של גוים כו׳ · ר׳ חמא בר עוקבה שמע כולהון מבא והביאו לבוקר זבחיכ׳ לשלשת ימי׳ מעשרותיכ׳ · א״ל רבי יוסי אין כיני אפילו בגליות דהני נחום המדי אומר יום אחד בגליות אסור · מאי כדון · תמן בדקו ומצאו שהן עושין צרכיהן ליום אחד ואסרו יום אחד · ברם הכא בדקו ומצאו שעושין צרכיהן לשלשה ימים · ואסרו להן שלשה ימים · מה מקיים רבי יוסי אהן קרייה והביאו לבקר זבחכם וגו׳ · במלכות ירבעם הכתוב מדבר כיון שמלך ירבעם על ישר׳ התחיל מפתה את ישראל ואומר להן בואו ונעבוד עבודה זרה · ע״ז ותתרנית היא · הדא הוא דכת׳ נעלה ביהודה ונקיצנ׳ ונבקיענ׳ אלינו ונמליך מלך כתוב׳ את בן טבאל · אמר רבי אבה חיזרנו בכל המקרא ולא מצינו מקום ששמו טבאל · אלא שעושה טובה עם עובדיו · התורה אמרה ובחור אותו מכל שבטי ישראל לי לכהן · וע״ז אומר׳ ויעש כהנים מקצות העם · א״ר לא מן הקוצים שבעם ומפסולת שבעם · התורה אמרה לא ילין חלב חגי עד בוקר · וע״ז אמרה והביאו לבוקר זבחיכם · התורה אמרה ביום זבחכם יאכל וממחרת · וע״ז אמרה לשלשת ימים מעשר׳ · התורה אמרה לא תזבח על חמץ דם זבחי · וע״ז אמרה וקטר מחמץ תודה · התורה אמרה כי תדור נדר לי״י אלהיך לא תאחר לשלמו וע״ז אמ׳ וקראו נדבות השמיעו · אמר רבי יודן אמר דרכי מתניה לא בא הכתוב אלא להזכיר גניין של ישר׳ · יום מלכינו החלו שרים חמת מיין משך ידו את לוצצים · יום שמלך ירבעם על ישראל אתון כל ישר׳ לגביה בפהי רמשא אמרו ליה קום עבוד ע״ז · אמר לון אפתי רמשא הנ׳ אשתי ולא אשתי כל עמא שהו אלא אם אהון כען אזלין ואתון בצפרא · הדא היא דכתיב כי קרבו כתנור לבם בארבם כל הלילה ישן אופיהם · כל הלילה לא ישן אופיהם · בוקר הוא בוער כאש להבה · בצפרא אתון לגביה אמר לון כדון אנא ידע דאתון בען אלא דאנא דחיל מסנהדרין דידכון דלא יקטלונני · אמרו ליה אנן קטלין לון · הה״ד כולם יחמו כתנור · ואכלו את שופטיהם · רבי לוי אמר הרגום היך כה דת מר כי יכצא חלל · רבי לא אמר הורידן מגדולתן · יום מלכינו החלו שרים חמת מיין · יום שנעשו בו שרים חולין מי גרם להן חמת מיין שהיו להוטין אחר היין · משך ידו את לוצצים ·

כד הוה חמי בר נש כשר הוה מיתיב גביה תרין ליצנין ואמרין ליה אי זה דור חביב מכל הדורות אמר להן דור המדבר · ואינון אמרין ליה ולא עבדון עבודה זרה והוא אמר לון בגין דחביבין לא איתענשון · והינון אמרין ליה חשי דמלכא בעי מיעבד כן ולא עוד אלא אינון עבדון חד ודין עבד תרין · וישם את האחד בביתאל ואת האחד נתן בדן · גסות רוחו של ירבעם היא החליטתו : אמר רבי יוסי בר יעקב במוצאי שביעית מלך ירבעם על ישראל · הה״ד מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות · בבוא כל ישראל לראות את פני י״י אלהיך במקום אשר יבחר תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם · אמ׳ אנא מיתבעי מיקרי קאים אנא ואינון אמרין מלכא דאתרא קדם · ואין מיקרי תיניין גנאי הוא לי · ואין לא מיקרי בזיון הוא לי · ואין מרפינון אזלון סלקין אינון שבקין יתי אזלין לון גבי רחבעם בן שלמה · הה״ר אם יעלה העם הזה לעשות זבחים בבית י״י בירושלם ישוב לב העם הזה אל אדניהם אל רחבעם · מה עשה עשה שני עגלי זהב וכתב על ליבן והרגוך · אמ׳ כל מלך דיקום יסתכל בון · אמר רבי חנינה חובר חברים בחוכם · כל מי שהיה חוברו היה חוברו · אמר רבי חונה ושחטה שטים העמיקו · שהעמיק ברשע · אמר כל דמפרסם אנא קטל ליה · א״ר אבין בר כהנא אף שבהות דמים טבי׳ מצינו שברה לדם ירבעם מליבו הה״ד ויעש ירבעם חג בחדש השמיני בחמשה עשר יום לחדש בחג׳ אשר ביהודה ויעל על המזבח כן עשה בבית אל לזבוח בחדש אשר בדה מליבו · מלבד כתי׳ במה דאת אמ׳ מלבד שבתו׳ י״י · תני עבר ונשא ונתן עמו מותר · ר׳ יעקב בר אחא ר׳ יוסי בשם רבי יוחנן ואפילו ביום אידו · ותני כן כמה דברים אמורים בגוי שאינו מכירו אבל בגוי המכירו מותר מפני שהוא כמחניף להן · הני נכנס לעיר ומצאן שמחין שמח עמהן מפני שאינו אלא כמחניף להן · חד דוקינר אוקיר לר׳ יודן נשייא חד דיסקוס מלא דינרין נסב חד מינהון ושלח ליה שארא · שאל לרבי שמעון בן לקיש אמר יוליך הנייה ליה תמלח · הרי כמכירו הרי לשעבר וריש לקיש אמר יוליך הנאה לים המלח · אמר רבי אבהו ואני לא שאלני רבן גמליאל בר׳ מהו לילך ליריד ואסרתי לו · והתני הולכין ליריד ולוקחין משם עבדי׳ ושפחות · ר״ל אמר לא סוף דבר עבדי׳ ישראל אלא אפי׳ גוים מפני שמקרבן תחת כנפי השכינה · מאי כדון · ר״ג אדם קטן היה וביקש ר׳ אבהו לגודרו · אבל ר׳ יודן נשייא אדם גדול היה וביקש ר״ל לגדור הדבר · ניחא מלהשאיל · מלשאול מהן · מפני שהוא כמשיאו שם · ניחא מלהלוותן · מלהלו׳ מהן · מפני שהוא כמשיאו שם · ניחא מלפורען מליפרע מהן · שלא יאמר ע״ז שלו סייעה · ר׳ בא בר טבל׳ בשם רב אם היתה מלוה אובדת מותר · ותני כן מלוה אובדה בעדי׳ · אין מלוה אובדת בשטר · אפי׳ מלוה בשטר אובדת היא שלא בכל שעה אדם זוכה לפרוע חובו · מאי כדון מלוה אובד׳ שלא במשכון אין מלוה אובדת במשכון · אשכח תני על קדמיתא מלוה אובדה בעדים · אין מלוה אובדת בשטר · תמן תנינן רבי יודה אומר אשה לא הסך כפני שניבול הוא לה · רבי חנינה ורבי מנא חד אמר בסיד שהיא מתירתו במועד נחלקו · אבל בסיד שמתירתו לאחר המועד אסור וחרנה אמר בסיד שהיא מתירתו לאחר המועד נחלקו · אבל בסיד שמתירתו בתוך המועד מותר · ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא · מן מה דאמר רבי חנינה רבי יוסי בשם רבי יוחנן רבי יהודה בדעתיה · כמה דרבי יהודה אמר תמן ניכול שעה ניכול · כן הוא אמר הכא צרת שעה צרת · הוי דו אמ׳ בסיד שהוא מותר בתוך המועד נחלקו · אבל בסיד שהוא מותר לאחר המועד אסור · אומנים ישר׳ שהיו עושין עם הגוי באידן בתוך ביתו אסור · בתוך ביתיהן מותר · ר״ש בן אלעזר אומר בד״א בתלוש מן הקרקע אבל במחובר לקרקע אסור · בעיר אחרת בין כך ובין כך מותר · מהו בין כך ובין כך מותר בין בתלוש בין במחובר בין בשכיר בין בקיבולת · אמר רבי לא בין בתלוש בין במחובר ובלבד בקיבולת · ר״ש בר כרסנה בשם ר׳ אחא בשבת ובאבל ובע״ז הלכה כר״ש בן אלעזר · חברייא אמרי טעמא דר׳ ישמעאל משו׳ בריה דמועדא · אמר רבי בא בין שהוא יודע שאסור לך לישא וליתן עמו הוא כמעט בשמחת אידו · מה מפקה מביניהן למכור לו דברים שאינן מתקיימין · על דעת חברייא אסור · על דעת רבי בא מותר · אמר רבי יודן קרייא מסייע למה דאמרי חברייא וביום עשרים וארבעה לחדש השביעי נאספו בני ישראל בצום ובבי ובשקים ואדמה עליהם · ולמה לא אמר בעשרים ושלשה משום בריה דמועדא · אין גימר דהוה כשמחתא לית יכיל דאת מחשב ואת משכח צומא רבא בחד בשובא ומה בה ולית ר׳ חניה מיקל למאן דמעבר ליה מן אתריה · אמר ר׳ יוחנן בר מריא

אמא חשב יתה ולא חזה בשובתא ·

הלכה ב׳ אילו הן אידיהן של גוים כו׳ . רב אמר עידיהן · ושמואל אמר אידיהן · מאן דאמר עדיהן ועידיהם המה · מאן דאמר אידיהן כי קרוב יום אידם · רב אמר מאברים . ושמואל אמר מעברין · מאן דאמר מאברין׳ מוספין לה אבר · מ״ד מעברין כאשה עוברה · רב אמר יאותו . ושמואל אמר יעותו׳ מאן דאמר יאותו אך בזאת נאות לכם ׳ מאן דאמר יעותו לדעת לעות את יעף דבר · רב אמר קלנדס אדם הראשון התקינו · כיון דחמא ליליא אריך אמר אי לי שמא שכתוב בו הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב שמא יבוא לנשכיני · ואומר אך חשך ישופיני . כיון דחמא איממא ארך אמר קלנדס · קלין דיאו · ואיתא כמאן דאמ׳ בתשרי נברא העולם · ברם כמאן דאמר בניסן נברא העולם ידע הוה׳ אמר רבי יוסי ביר׳ בון מאן סבר בראש השנה נברא העולם רב ׳ דתני בתקיעתא דבי רב זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון כו׳ · הוי בראש השנה נברא העולם · רבי יוחנן לא אמר כן אלא מלכות מצרים ומלכות רומי היו עושין מלחמה אילו עם אילו · אמרו עד מתי אנו הורגין בפולמוס זה עם זה בואו ונתקן שכל מלכות שתאמר לשר צבא שלה פול על חרבך תשמע לה תתפוס המלכות תחילה דמצרים לא שמעלין דרומי הוה תמן חד גבר סב והוה שמיה ינוברים והות ליה הריסרי בני אמרת ליה שמע לן ואנו עושין בניך דוכוסין ואיפרכין ואיסטרטליטין וטמע לון בגין כן צווחין ליה קלנדס ינוברים · בן יומא דבתריה מהאבלין עליו מילני איטרא · אמר רבי יודן ענתודרייא מאן דזרע טלופחין בההוא יומא לא מצלחין · רב אמר קלנדס אסורה לכל · רבי יוחנן אמר אין אסורה אלא לפלחין בה · סטרנלייה אסורה לכל · רבי יוחנן אמר בין קלנדס בין סטרנלייה אינה אסורה אלא לפלחין בה · חברייא בעו נשי דפלחין כפלחין · רבי אבהו בעי והדא טקסים דקיסרין מכיון דסוגייא שמרין כפלחין הא · הדא טקסים דדוקים צריכה · רבי ביבי שלחיה רבי זעורא דיזבון ליה עזיל קטן מן סטרנלייה דביישן · אתא גבי רבי יוסי סבר דמורה ליה כהדא דרבי יהושע בן לוי שרי . והורי ליה כהדא דרבי יוחנן אסיר · רב אמר קלנדס לפני תקופה שמונה ימים · סטרנלייא לאחר התקופה ח׳ ימים . אמר רבי יוחנן פרוקטו ראשה של תקופה . ר׳ בא בשם רב שלשה זמנים בבבל · ושלשה זמנים במדי · שלשה זמני׳ בבבל · מוהרי ובנותי ובנוותה · שלשה במדי נוסרדי ותירייסקי ומהרקנה · רבי הונא בשם רב נחמן בר יעקב נרוס בכ״ב באדר בפרס · בעשרים באדר במדי · כטרנלייה · שנאה טמונה · טונא נוקבה נוטר . היך מה דאת אמר וישטם עשו את יעקב · אמר רבי יצחק בי רבי לעזר ברומי צווחין ליה סנטורייה דעשו · וקרטיסים · יום שתפשה בו רומי מלכות · ולא כבר תניתה · אמ׳ ר׳ יוסי בי ר׳ בון פעם שנייה · אמ׳ ר׳ לוי יום שנתחתן שלמה לפרעה נכה מלך מצרים ירד מיכאל ונעץ קנה בים והעלה שלעטוט ונעשה חורש גדול וזה הוא כרך גדול שברומי · יום שהעמיד ירבעם שני עגלי זהב באו רומס ורומילס ובנו שני צריפים ברומי · יום שנסתלק בו אליהו העמד מלך ברומי ומלך אין באדום נצב מלך · יום גניסיא של מלכים והוי ביום השלישי יום הולדת את פרעה׳ יום הלידה ויום המיתה · עד כאן לציבור מיכן ואילך ליחיד · וכתיב בשלום תמות וכמשרפות אבותיך הראשונים וגו׳ · כיני מתניתא כל מיתה שיש בה עישון ושריפה יש בהן עבודה זרה ושאין בה עישון ושריפה אין בה עבודה זרה ·

הלכה ג׳ יום תגלחת זקנו כו׳ · מה אותו היום בלבד · או אותו היום בכל שנה · והתני תגלחתו ותגלחת בנו אסורה תיפתר שגילחו שניהן כאחת והתני משתהו ומשתה בנו אסורה תיפתר שגילחו שניהן כאחת שנשאו נשים · והתני לידתו ולידת בנו אסורה · אית לך מימר שנולדו שניהן כאחת · תיפתר בההוא דלא אספיק מיעבד ביומיה עד דאיתיליד ליה בר ועבד כחדא · תני לא ישלח לו חביות סגורות לחנוני מפני שהוא כטוענו טענת חנם׳ לא יסרב אדם בחבירו לארחו בשעה שאינו רוצה · לא ירבה לו בתקרובת בשעה שהוא יודע שאינו מבקש · מהו בתקרובת רחץ בזוג אחרי · ובירושלם היה הופך עיכליה דימינא לשמאלא · תני עיר שיש בה גוים וישראל אם נותנין הגוים לגבאין גובין מהן ומישראל ומפרנסין עניי גוים ועניי ישראל ומבקרין חולי גוים וחולי ישראל · נוחמים אבילי גוים ואבילי ישראל · וקוברין מיתי גוים ומיתי ישראל׳ ומכניסין כלי גוים וכלי ישראל מפני דרכי שלום · גירדאי שאלין לרבי אמי יום משתה של גוים מהו וסבר מישרי לון מן הדא מפני דרכי שלום · אמר ליה רבי בא והתני רבי חייה יום משתה של גוים אסור׳ אמר רבי אמי אילולא ר׳ בא הוה לנו להתיר עבודה זרה שלהן וברוך המקום שריחקנו מהם ·

הלכה ד׳ עיר שיש בה עבודה זרה כו׳ הא תוכה אסור · מפני שיש בה צלם אחד יהא תוכה אסור · ריש לקיש אמר כיריד שנו׳ ומה בין תוכה לחוצה לה · תוכה שנהנה מן המכס אסור · חוצה לה מותר שלא נהנה מן המכס · ואם היה חוצה לה נהנה מן המכס אף חוצה לה אסור · והתני ההולכין ליריד ולוקחין משום עבדים ושפחות ובהמה · ר״ל אמר לא סוף דבר עבד׳ ישר׳ אלא אפי׳ עבד׳ גוים שמקרבן תחת כנפי שכינה · והתני לקח משם כסות תשרף · בהמה תעקר · מעות יוליכם לים המלח · ניחא כסות תישרף · מעות יוליכם לים המלח׳ בהמה תיעקר · והתני ההולכין ליריד ולוקחין מהן עבד׳ ושפחות ובהמה · רשב״ל אמר לא סוף דבר עבדים ישר׳ אלא אפי׳ עבד׳ גוים שמקרבן תחת כנפות שמים · תיפתר ישראל ישראל . והתני המוכר עבדו לגוים דמיו אסורין׳ עוד הא תיפתר ישר׳ ישראל · ישראל שהלך ליריד לוקחין ממנו מפני שהוא כמציל מידן · ובחזירה אסור שנהנה מחמת ע״ז · ובגוים בין הולכין בין באין מותר · רבי בא בריה דרבי חייה בר בא בשם רבי יוחנן אם היה פונדק מותר׳ רבי זעירא בעי ביריד אסור ובפונדק מותר׳ דילמא בפרגמטיא אמרה רבי יוחנן׳ אתא ר׳ בא בריה דרבי חייה בר בא בשם רבי יוחנן אם היה פונדק מותר בפרקמטיא אמר ר׳ יוחנן · ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן החליף בהמה בעבודה זרה אסורה׳ רב חסדא בעי אילו השתחוה לה לא אסר׳ מפני שהחליף בהמה בע״ז אסרה׳ דילמא בפרגמטיא שנכנסה קודם ליריד איתאמרת · אתא רבי זעירא רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן החליף בהמה בעבודה זרה אסרה׳ בפרגמטיא שנכנסה קודם ליריד איתאמרת · אמר רבי אבהו אסיר לעשות חבילה ביריד · ותני כן לא ישאל בשלומו במקום שהוא מתחשב · מצאו לפי דרכו שואל בשולמו בכובד ראש · רבי חייה בר ווה שלח מיזבון ליה סגדל מן ירידה דצור אמר ליה רבי יעקב בר אחא ואת מלוקחי ירידה · אמר ליה ואתה לא לקחה קלוסקין מימך · אמר ליה שנייא היא דבר רבי יוחנן לא אסרו דבר שהוא חיי נפש׳ רבי שמעון בן יוחנן שלח שאל לרבי שמעון בן יוצדק לית את בדיק ליה אהן ירידה דצור מהו׳ אמר ליה אין יהב תרתין ליטרא דפילפלין לאיסקרנדה · עאל ואשכח כתיב תמן אנא דיקלטיאנוס מלכא טבנית אהן ירידה דצור לגדיה דארקלים אחי תמניא יומין׳ רבי יצחק בר נחמן שאל לרבי חנינה יריד עזה מהו׳ אמר ליה הלכת לצור מימיך וראית ישראל וגוי שהן שותפין בקדירה ואינו חושש שמא ניער הגוי בקדירה · וקשיא הוא שאל ליה דא ומגיב ליה דא · אלא בגין דלית רבי חנינה אמר מילה דלא שמעה מיומוי בגין כן הוא שאל ליה דא ומגיב ליה דא · אתא רבי יוסי בי רבי בון אבא בר בר חנה בשם רבי יוחנן לא אסרו אלא כגון ירידה של בוטנה · ותני כן שלשה ירידין הן׳ יריד עזה · יריד עכו · ירידה של בוטנה · והמחוור שבכולן יריד בוטנה · מהו לילך לשם · אם היה אכסנאי אסור׳ בן עיר מותר · שיירה מותר שכן דרך שיירה לילך בכל מקום׳ בהמה מעושרות · רבי יוחנן אמר כהדס׳ רבי שמעון בן לקיש אמר בשאר כל המינין · על דעתיה דר׳ יוחנן הכל אסור׳ על דעתיה דר״ל אינו אסור אלא התוספת׳ היך עביד היה למוד להוציא ה׳ קופות והוציא עשר · אין תימר משום עיתור אסור׳ אין תימר משום פרקסים מותר .

הלכה ה׳ אילו דברים אסורין׳ שמעון בר בא בשם רבי יוחנן בנות שוח כפטטרותיהן ואיצטרובלין בפטוטלותיהן׳ ולבונה · תני אם היתה חבילה מותר · וכמה היא חבילה רבי יהודה בן בתירא אומר חבילה של לבונה אין פחות כחמשה מינין אם היה בומר אסור · רופא מותר׳ תגר מותר · תגר חשוד אסור · אנן תנן תרנגול לבן · תני רבי חייה תרנגול סתם · מתניתין צריכה למתניתה דרבי חייה · ומתניתה דרבי חייה צריכה למתניתין׳ אילו תנינן ולא תני רבי חייה הוינן אמרין לא אמרון אלא תרנגול לבן · אבל תרנגול סתם אפילו בינו לבין עצמו מותר׳ הוי צורכה למתניתה דרבי חיית · או אילו תנא רבי חייה ולא תנינן אנן הוינן אמרין לא אמר אלא תרנגול סתם · הא תרנגול לבן אפילו בינו לבין התרנגולין אסור · הוי צורכה למתניתין וצורכה למתניתא דרבי חייה · אמר רבי בון בר חייה תרנגול למכור מוכר לו תרנגול לבן · תרנגול לבן למכור נימר בינו לבין עצמו אסור ׳ בינו לבין התרנגולין מותר׳ רבי בון בר חייה בעי ראה תרנגולין רועין באשפה ותרנגול לבן ביניהן ואמר של מי כמי שסיכ׳ הוה חסר . קרייא אמר שמקריבין חסר לעבודה זרה וכי תגישון עור לזבוח אין רע · הדא אמרה שמקריבין חסר לעבודה זרה׳ רבי מאיר אומר אף דקל טב וחצד תקלבים אסור למכור לגוים · רבי חמא בר עוקבה אמר קוריוטה · רבי לעזר בי רבי יוסי אמר מין הוא ושמו חצדא · עבר ומכר ״ בה בי דבר רבי לעזר עבר ובנה מותר׳ ובא עבר ומכר מותר ·

הלכה ו׳ מקום שנהגו למכור בהמה דקה כו׳ · מה ומות׳ לגדל · א״ר בא כגון מהר שהוא ששה עשר מיל על ששה עשר מיל . והן בעיי מימר מאן דמר מותר למכור מותר לגדל · ומאן דמר אסו׳ למכור אסור לייחד׳ ר׳ יונה ר׳ לעזר בשם רב ואפי׳ כמאן דמר מותר למכור אסו׳ לייחד · מה בין למכור מה בין לייחד . בשעה שמוכרה לו בהמתו של גוי היא · בשעה שהוא מייחדה לו בהמתו של ישראל היא והוא חשוד עליה · מקום שנהגו שלא למכור אין מוכרין · למה מפני שמוציאה מידי גיזה · הגע עצמך שהיתה עז׳ מפני שמוציאה מידי בכורה · הגע עצמך שהיה זכר · מפני שמוציאו מידי מתנות · מעתה חיטין אל ימכור לו מפני שמוציאו מן החלה · יין ושמן אל ימכור לו לו מפני שמוציאן מן הברכה · בכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה׳ למה בהמה גסה יש בה חיוב חטאת · ובהמה דקה אין בה חיוב חטאת · ואינו חולב ואינו גוזז · אמר תמן היא מתחייבת ׳ ברם הכא הוא מתחייב · מכיון שהוא מוכרה לו לא בהמתו של גוי היא׳ ר׳ אמי בבלייא בשם רבנין דתמן פעמים שמוכרה לו לניסין והוא מחזירה לאחר שלשה ימים ונמצא עובד עבודה בבהמתו של ישראל׳ מעתה לניסין אסור שלא לניסין מותר · זו מפני זו׳ עבר ומכר קונסין לו · כשם שקונסין לו להלכה כך קונסין לו למנהג · ומניין שקונסין לו למנהג חד בר נש זבין גמליה לארמאי אתא עובדא קומי ריש לקיש וקנסיה בריפלא בגין דיחזור ליה גמלא · אמר רבי יוסי בי רבי בון לסרסור קנס

והן צווחין ליה ברא דמסרסר לארמאי · רבי שמעון בן לקיש כרבי יודה דתני בשם ר' יודה הלוקח בהמה מן הגוי וילדה בכור מעלה עמו כשויו · ונותן חצי דמי' לכהן · נתנה לו בקבלה מעלה עמו עד כמה דמים בשויו ונותן כל הדמים לכהן · וחכמים אומרים הואיל ואצבע הגוי באמצע נפטרה מן הבכורה · רובה דרבי שמעון בן לקיש מדרבי יודה · מה דמר רבי יודה משום הילכות בכורה · ומה דמר רבי שמעון בן לקיש להילכות בהמה גסה · רבי יהודה מתיר בשכורה · לא אמר רבי יהודה אלא בשכורה שאינה יכולה להתרפות · אמרו לו והלא הוא מביא לה זכר והוא רובעה והיא יולדת · אמר להן אף אני לא אמרתי אלא בסוס זכר שאינו יכול להתרפות · אמרו לו והלא מביא לו נקיבה והיא רובעת ממנו והיא יולדת · רב אבין בשם רבנין דתמן זאת אומרת שאסור להמציא להן עוברין · תמן תנינן הלוקח עובר חמורו של נכרי והמוכר לו אף על פי שאינו רשאי והמשתתף לו והמקבל ממנו והנותן לו בקבלה פטור מן הבכורה · ר' חגיי בעא קומי רבי יוסי לית הדא אמרה שאסור להמציא להן עוברין · אמר ליה כבר קדמך רב אבין בשם רבנין דתמן זאת אומרת שאסור להמציא להן עוברין · בן בתירה מתיר בסוס · לא אמר בן בתירה אלא בסוס זכר שהורג בעליו במלחמה · וי"א אומרים שרץ אחר הנקיבות · ויש אומרים שעומד ומשתין · מה ביניהון סריס · מאן דמר שרץ אחר הנקיבות אינו רץ · ומאן דמר עומד ומשתין אף זה עומד ומשתין · רבי תנחום בר חייה לכשיזקין טוחנו בריחים · רבי יוסי בי רבי בון בשם ר' הונא בן בתירה ורבי נתן שניהם אמרו דבר אחד · דתני הוציא בן הבהמה ומן החיה ומן העופות בין חיים בין מתים חייב · רבי נתן אומר מתים חייב · חיים פטור . ורבנן אית להון חייב חטאת ואינון מתיבין ליה אכן · כשיטתו השיבוהו כשיטתך שאה' או' משו' שבות אוף אנא אית לי לכשיזקין טוחנו לריחים · רבי אומר אומר אני שאסור משום שני דברים משום כלי זיין ומשום בהמה גסה · ותני בן חיה גסה כבהמה דקה · כאן תניתה רבי · דברי חכמים רבי ביסנא רבי חנן בר בא בשם רב חיה גסה כבהמה גסה ·

הלכה ז' אין מוכרין להן דובים ואריות כו' · הא דבר שאין בו ניזקא לרבים מותר · מתניתא דברי דתני הרואה את הנחשים ואת החברים מוקק מופין מולין מוירין מלריה סגילרין סגילריה הרי זה אסור משו' מושב לצים שנאמר ובמושב לצים לא ישב · וכולן מביאין לידי ביטול תורה · שנאמר כי אם בתורת יי' חפצו · העולה לתיאטרון אסור משום עבודה זרה דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים בשעה שהן מזבחין אסור משום עבודה זרה · ואם לאו אסור משום ומושב לצים בלבד · העולה לתיאטרון רצוח אם לצורך הרבים מותר · ואם מתחשב הוא אסור · היושב באיצטדין הרי זה שופך דמים · רבי נתן מתיר מפני שני דברים משום שצווח ומציל את הנפשות · ומעיד על האשה שתינשא · עבר ובנה רבי לעזר אמר מותר · אמר רבי מנא לא כסתברא כאהן סוברה דלא אסור דהוא חייד בל הדא כיפתא ·

הלכה ח' אין מוכרין להן במחובר לקרקע כו' · רבי בון בר חייה בעי אף בהמה גסה במחלוקת מוכר לו על מנת לשחוט · אשכח תני אף בהמה גסה במחלוקת · רבי יודה אומר מוכר לו על מנת לשחוט ·

הלכה ט' אין משכירין להן בתים כו' · רבי זעירה בשם רבי יוסי בן חנינה רבי אבא רבי חייה בשם רבי יוחנן לא תחנם · לא תתן להם חן · לא תחנם לא תתן להם מתנת חנם · לא תחנם לא תתן להם חניה בארץ · והתנינן רבי יוסי אומר אף בארץ ישראל משכירין להן בתים · בית אין מצוי להתברך מתוכו שדה מצוי להתברך מתוכו · הרי רבי יוסי בי רבי בון שאסור להשכיר להן קבורה בארץ ישראל על שם לא תתן להם חניה בארץ · לא תחנם לא תתן להם מתות חנם · והתני מעשה ברבן גמליאל שהיה מהלך בדרך וראה קלוסקין אחת משולכת בדרך · אמר לטבי עבדו טול לך קלוסקין זו · ראה גוי אחד בא כנגדו · אמר לו מבגיי טול לך קלוסקין זו · רץ אחריו רבי אילעאי אמר לו מה שמך א"ל לג מבגיי · ומאיין אתה · אמר לו מן העיירות של בורגנין · ומכירך הוא רבן גמליאל מימיך אמר לו לא · כיון רבן גמליאל ברוח הקודש · ולמדנו ממנו שלשה דברים · למדנו שאין מעבירין על האוכלין · ושחמיצו של נכרי מותר לאחר הפסח מיד · ושהולכין אחר רוב עוברי דרכים · רבי יעקב בר זבדי בשם ר' אבהו הדא דתימר בראשונה אבל עכשיו מעבירין על האוכלין מפני הכשפים · עם כשהוא יוצא מכזיב בא אחד להישאל לו על נדרו אמר לזה שהיה מהלך עמו תאמר ששתינו רביעית יין באיטלקי · אמ' לו הין · אמר לשואל טייל עמנו עד שנפיג את יינינו · כיון שהגיעו לסולמה של צור ירד ר"ג ונתעטף וישב לו והתיר לו את נדרו · מדבריו למדנו שרביעית יין משכרת ושהדרך מפיג את היין · ואין נשאלין נדרים ולא מורים שתויי יין · ולא מפירין נדרים מהלכין אלא עטופין ויושבין · אמר רבי יוחנן כך פתח לו יש בוטה כמדקרות חרב וגו' · לאחד שנדר מן הבכר וי דייכול וי דלא יכול · אין אכיל הוא עבר על מדריה · ואין לא אכיל הוא חטא על נפשיה · כיצד יעשה ילך אצל חכמים ויתירו לו את נדרו . דכתיב ולשון חכמים מרפא · לא תחנם לא תתן עליהם חן · והתני מעשה ברבן גמליאל שהיה מטייל בהר הבית וראה אשה אחת גויה ובירך עליה · וכי דרכו של רבן גמליאל להביט בנשים · אלא דרך עקמומית היתה כגון אהן פסודרוס שהביט בה שלא כטובתו ובירך עליה . ולא כן אמ' ר' זעורה בשם רבי יוסי בן חנינה רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן לא תחנם לא תתן עליהם חן · מה אמר אבסקנטה לא אמר אלא ברוך שכך לו בריות נאות בעולמו · שכן ראה אפי' חמור נאה או גמל נאה סוס נאה אומר ברוך שכך לו בריות נאות בעולמו · רבי שמעון רבי אבהו בשם ר' יוסי בר חנינה גודלת ישראל לא תגדל את הנכרית משם לא תתן עליהם חן · ולא יעשה ישראל שושבין לגוי משום לא תתחתן בם · רבי יצחק בר גופתה בעא קומי רבי מנא לילך לבית המשתה שלו אסור · להעשות לו שושבין לא כל שכן · אמר ליה ליתן עליהם בלא תעשה · רבי סימון הוו לו נוטעי כרמים בהר המלך שאל לרבי יוחנן אמר ליה יבורו · ואל תשכירם לגוי · שאל לרבי יהושע מהו להשכירן לגוי ושרא ליה רבי יהושע מקום שאין ישראל מצויין כהדא בסוריא הדא סוריא נישמעינה מן הדא רבי חגין נחת לחמץ אתון ושאלון ליה אילין דבר עשתור בגין דלית ישראל שכיחין ואנן מגרין לעממין מהו לעשר על ידיהם שלח שאל לר' זעירא שאל ר' זעירא לרבי אמי א"ל רבי מהו לעשר · אמר ליה אינו צריך לעשר על ידיהם · מנה את ר"ש להשכיר כרבי יוסי · ועוד מן הדא דמר רבי חנינה בריה דרבי אבהו בשם רבי אבהו אבא הוה ליה עובדא ושלח שאל לרבי חייה לרבי יסא לרבי אמי והורון ליה להשכיר כרבי יוסי · הא לעשר אין מעשרין על ידיהן ·

הלכה י' אף במקום שאמרו להשכיר כו' . הא במקום שנהגו למכור מוכר לו אפילו בית דירה ומשכיר לו אפילו בית דירה · רבי אחא רבי תנחום בר חייה בשם רבי לעזר בי רבי יוסי ואפילו תיבה קטנה כגון מרסקי שבציפורין לא סוף דבר מולה אלא אפי' בית אחד · הוו שתים זו לפנים מזו הפנימית חייבת והחיצונה פטורה · היתה אחת ונעשית שתים שתים ונעשית אחת · רבי אבין בשם רבנן דתמן זאת אומרת שדה שהיא נתונה על גב הדרך אסור להשכירה לגוים · מפני שנקראת על שם ישראל והן חורשין בה בשבתות ובימים טובים:

הדרן עלך לפני אידיהן

אין מעמידין בהמה בפונדקאות של גוים מפני שהן חשודין על הרבע' ולא תתייחד אשה עמהן מפני שהן חשודי' על העריו' · ולא יתייחד אדם עמהן מפני שהן חשודין על שפיכות דמים · בת ישראל לא תילד את הנכרית · אבל נכרית מילדת בת ישראל · בת ישראל לא תניק בנה של נכרית · אבל נכרית מניקה בנה של בת ישראל ברשותה ·

ב' מתרפין מהן ריפוי ממון אבל לא ריפוי נפשות · ואין מסתפרין מהן בכל מקום דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים ברשות הרבים מותר אבל לא בינו לבינו ·

ג' אילו דברים של גוים אסורין ואיסורן איסור הנאה היין והחומץ של גוים שהיה מתחילתו יין וחרס אדריני ועורות לבובין · רשב"ג או' בזמן שהקרע שלו עגול אסור ומשוך מותר · ובשר הנכנס לעבודה זרה מותר והיוצא אסור מפני שהוא זבחי מתים דברי רבי עקיבה · ההולכים להתרפות אסו' מלשאת ומלתת עמהן ·

ד' נודות הגוים וקנקניהם ויין ישראל כנוס בהן אסורין ואיסורן איסור הנאה דברי מאיר וחכמים אומרים אין איסורן איסור הנאה ·

ה' הכודייס והגבינה והיררקי של גוים אסורין ואיסורן איסור הנאה דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים אין איסורן איסור הנאה ·

ו' החרצנים והזוגין של גוים אסורין ואיסורן איסור הנאה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים לחים אסורין יבשין מותרין ·

ז' אמר רבי יהודה שאל רבי ישמעאל את רבי יהושע כשהיו מהלכין בדרך מפני מה אסרו גבינת הגוים אמר לו מפני שמעמידין אותה בקיבת נבילה · אמר לו והלא קיבת העולה חמורה מקיבת הנבילה ואמרו כהן שדעתו יפה שורפה חיה והלא הודו לו אלא אמרו לא נהנין ולא מועלין ·

ח' חזר ואמר לו מפני שמעמידין אותה בקיבת עגלי עבודה זרה · אמר לו אם כן למה לא אסרוה בהנאה · השיאו לדבר אחר אמר לו ישמעאל אחי היאך אתה קורא כי טובים דודיך מיין או כי טובים דודייך מיין אמ' לו אין הדבר כן שהרי חבירו מלמד עליו לריח שמניך טובים ·

ט' אילו דברים של גוים אסורין ואין איסורן איסור הנאה חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו והפת והשמן שלהם ושלקו' ר' ובי' דינו התירו בשמן · כבשים שדרכן לתת בהן יין וחומץ וטרית טרופה וציר שאין בה דגה והחילק וקורט של חלתית ומלח סלוקנדרית הרי אילו אסורין ואין איסורן איסור הנאה ·

י' אילו מותרין באכילה חלב שחלבו גוי וישראל רואהו הדבש והדבדבניות אף על פי שמנטפות אין בהן משום הבשר משקה · וכבשים שאין דרכן לתת בהן יין וחומץ וטרית שאינה טרופה וציר שיש בו דגה ועלה של חלתית וזיתי קלוסקא המגולגלין · רבי יוסי אומר השלוחין אסורין והחגבים מן הסלילה אסורין ומן ההפתק מותרין · ובן בתרומה ·

סליק פירקא

אין מעמידין בהמה בפונדקאות של גוים כו׳ · רבי זעירא רבי אבהו בשם רבי יוסי בי רבי חנינה רבי בא רבי יונה תיפתר כר׳ ליעזר דר׳ ליעז׳ אמ׳ אינה נלקחת מן הגוים · ר׳ יונה בעי ולמה לי נן פתרין לה דברי הכל כיי דמר רבי לעזר בשם רב ואפילו כמאן דמר מותר לסכוד אסור לייחד · עבר וייחד דברי הכל · א״ר ירמיה נישמעינה מן הדא האשה שנתבשה בידי גוים · אמר רבי יוסי שניא היא אשה שדרכה לצווח · הגע עצמך שהיתה חרשת · דרכה לרגש · מאי כדון · תיפתר כרבי ליעזר דרבי ליעזר אומר אינה נלקחת מן הגוים · וחן כען מימר מה פליגין רבי ליעזר ורבנן בפר׳ על טוס מעלה היא כפר׳ סלסול היא כפרה · מן מה דרבנין מתיבין לר׳ ליעז׳ כל צאן קדר יקבצו לך הדא אמרה אף כשאר כל הדברי׳ חלוק ר׳ ליעז׳ · ר׳ הושעיה בעי מתיבין דבר שהוא לבא על דבר שהוא לשעב׳ · ר׳ אבין בעי מתיבין דבר שיצר הרע בטל על דבר שיצר הרע קיים · רב הושעיה אמ׳ ולמה לי נן פתרין לה דברי הכל כיי דמר רב הונא בשם רב וישקלו את שקלי שלש׳ כסף אילו שלשים מצות שעתידין בני נח לקבל עליהן · ורבנן אמרי אילו שלשים צדיקים שאין העולם חסר מהן דמר רבי נחמן בשם רבי מנא אין העולם יכול להיות פחות משלשים צדיקים כאבינו אברהם ומה טעם ואברהם היה יהיה · יה״ה מניין שלשים · פעמים שרובן בבבל ומיעוטן בארץ ישראל · פעמים שרובן בארץ ישראל ומיעוטן בבבל · סימן יפה לעולם בשעה שרובן בארץ · רבי חייה בר לוליני בשם רבי הושעיה כל המצות עתידין בני נח לקבל עליהם · ומה טעם כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה · וכסוף הן עתידין לחזור בהן · ומה טעם ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו · זו מצות תפילין זו מצות ציצית · רבי יצחק ורבי אמי הוון יתבין מקשיי והכתיב ויזבחו ליי׳ ביום ההוא מן השלל וקימונה ולא ידעין אין חברייא קימונה ואין רבי אמי קימינה · על ראשה בן השלל שהיה בידם הקריבו · והא כתיב ואנשי בית שמש העלו עולה ויזבחו זבחים ליי׳ פרים · וכי מסרני פלשתים אנו למידין · ולא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינה ואפילו נקבות הקריבו ואת הפרות העלו עולה ליי׳ · והכתיב ויאמר שאול מעמלקי הביאום אין למידין משאול דמר ריש לקיש שאול גרופית של שקמה היה · והכתיב ויקח דוד את הגורן · קנה ולא הקריב · והכתיב ויאמר ארונה אל המלך יי׳ אלהיך ירצך · ירצך בתפילה · והכתיב ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם אלהיכם מכל אלה · מכל אלה אין את מקריב · לוקח אתה התמימים ומקריב · מה עבד לה רבי ליעזר לוקח אתה כדמים ומקריב · הא תני בדמים דלא כרבי ליעזר · תני אין מעמידין בהמה בפונדקאות אפילו זכרים אצל זכרים ונקיבות אצל הנקיבות · ואין צריך לומר זכרים אצל הנקיבות ונקבות אצל זכרים · זכרים אצל זכרים מה אית לך אוהבהו באת ואינה מוצאה אותו והוא נרבעת ושמינו · נקבות אצל נקיבות מה אית לך אוהבה בא ואינו מוצא אותה ורובעה · רבי חגיי בשם רבי זעירא לא סוף דבר בהמתן של ישראל אצל הגוי אלא אפילו בהמתו של גוי אצל של ישראל לא ייחדינה אצלו של גוי אחר חבירו. שלא תמציא לו תקלה · מעתה אפילו שכר את בהמתו לא נאה לחזור לייחדה אצלו שלא תמציא לו תקלה · חשוד הוא לבוא על בהמתו של חבירו · ואינו חשוד לבוא על בהמה עצמו שמתוך שיודע שאם בא עליה הוא מעקרה אף הוא אינו בא עליה · אבל מעמידין בהמה בפונדקאות של כותי׳ כו׳ · הדא אמרה כותי׳ לא נחשדו על העריו׳ · ותני כן מתייחדת אשה עם שני אנשי׳ אפי׳ שניה׳ עבדי׳ · אפי׳ אחד כותי ואחד עבד · אבל לא תתייחד עם הגוי חמותו ואחות אשתו ושאר כל העריות לא יתייחד עמו אלא בפני שנים · תני אין מוכרין להן לא זיין ולא כלי זיין · ואין משחיזין להן את הזיין · תיפתר בעיר שכולה גוים · ואין האשה בכלל שפיכות דמים · אמר ר׳ אמי תיפתר כבריאה · אמר רבי אבין ואפילו תימר יכולה אשה להטמין את עצמה ולומר גויה אני · ואין האיש יכול להטמין עצמו ולומר גוי הוא · תני נזדווג לו גוי לישראל נותנו לימינו · רבי ישמעאל בי רבי יוסי אומר בסייף לימינו ובמקל לשמאלו · עולה עמו לעלייה ויורד עמו לחדרות ישראל מלמעלה והגוי מלמטה · לא ישוח לפניו שלא ירוץ את גולגולתו · ומרחיב לו את הדרך אם שאלו להיכן הולך יפליגנו בשם שהפליג יעקב אבינו לעשו · שאמר לו עד אשר אבוא אל אדוני שעירה · והלך לסוכות · אמר רבי הונא לא מצינו שהלך יעקב אבינו לשעיר · א״ר יודן בריה דר׳ לעתיד לבא אל׳ ועלו מושיע׳ בהר ציון לשפוט את הר עשו · בת ישראל לא תיילד את הנכרית מפני שמעמדת בן לע״ז · אבל נכרית מיילדת בת ישר׳ · ותני כן מיילדת מבחוץ אבל לא מבפנים לא תכניס ידה לפנים שלא תמיק את העובר במעיה · ולא תשקינה כוס של עיקרין · היתה חכמה ייכה כיי דמר רבי יעקב בר אחא בשם ר׳ יוחנן אם היה רופא אומן מותר · והכא אם היתה חכמה מותר · בת ישראל לא תניק בנה של נכרית מפני שנותנה לו חיים · אמר רבי יוסי הדא אמרה שאסור ללמדו אומנות · כהדא תרתין אומנתן הוון בצירו זגגייא וקובטרייא · זגגייא לא אלפין וקמון קובטרייא אלפון ואיתעקרון · אבל נכרית מניקת בנה של בת ישראל דכתיב והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותייך · תני ינק התינוק והולך מן הנכרית ומן בהמה טמאה ובמביאין לו חלב מכל מקום ואינו חושש לא משום שקץ ולא משום טומאה · הלכה ב׳

ומתרפין מהן ריפוי ממון מ׳ · רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו ריפוי ממון בהמתו ריפוי נפשות גופו · רבי בא בשם רב יהודה אם היה נתמס אסור · כהדא רבי אמי סלק עם ר׳ יודן נשייא לחמתא דגרר לקה באצבע׳ יהב עליה איספלני׳ חמתה מתחלחלה וקלמה · ולא שמיע כיי דמר רבי יעקב בר׳ אחא בשם רבי יוחנן אם היה רופא אומן מותר · ולא דמייא תמן נתמס מותר · ברם הכא נתמס אסור · מהו מיטול מינהון · רב אמר מאן דבעי מיסתמיא איסתמי · לוי אמר מאן דבעי למבת ימות · רב לא עבד עינא כחל לה לוי עבד עינא כחל לה · אמר רבי בא והא אנן חמיי׳ לון טעמין הדא קלוריתא נימר כדי טבא הוא טעם לה · כד לית היא טבה הוא קימה וסמייא · אהן אופיין סכנה · הדא תודייקי רבי סימון אמר אסורה · רבי יוחנן אמר מותרת · חברייא בשם רבי בא בר זבדא כל שהוא מן השפה ולפנים מרפין אותו בשבת · התיב רבי זעירא הא אנן תנן החושש בשיניו לא יגמא בהן חומץ · לא מן השפה ולפנים הן · רבי זעירא לא אמר כן אלא רבי זעירא בשם רבי אבא בר זבדא כל שהוא מן החלל ולפנים מרפין אותו בשבת · רבי זעירא רבי בא בר זוטרא רבי חנינה בשם רבי מעלין עצם של ראש בשבת · רבי חייה בר מדייא רבי יונה רבי זעירא ר׳ בא בר זוטרא רבי חנינה בשם רבי מעלין כנות אזנים בשבת · רבי אבהו בשם רבי יוחנן עין שמרדה מרפין אותה בשבת · תמן אמרין בשם רבי יוחנן גבות ידים ורגלים סכנה · רבי אבהו בשם יוחנן אהן סומקא סכנה · אמר רבי אבין לוקטין לו עוקץ עקרב בשבת · רב אמר חמרא לבר מעינא שרי · לגיו מן עינא אסיר · שמואל אמר ואהן רוק תפל׳ אסור לעין בשבת · מניה את יליף לחזיתיה · רבנן דקיסרי אמרי הדא עורדענא סכנה · רבי חזקיה אמר בשם רבנין דקסרין הדא עכשבותיתא סכנה · רבי שמואל בר רב יצחק הדא גומרתא סכנה · אמר רבי ירמיה נוהגין עליה חבץ בפסח · אהן בלעה שרי. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן מחט של יד ליטול בה את הקוץ · ודלא כן מה בין קוץ מה בין בלע · אהן עיימא דעינא שאלין לרבי ירמיה אמר לון הא רבי בא קומיכון שאלון לרבי בא ושרא לון · אמר לון אוף אנא שרי · רבי אבהו בשם רבי יוחנן אהן צפדונא סכנתא · רבי יוחנן הוה ליה כן והוה מיתסי קומי דתימטינס בטבריא · בערובתא נחת לגבה אמר לה מיצרוך אנא למחר כלום אמרה ליה לא ואין צרכת סב גרעינין דתומרין · ואית דאמרי דנקלבסין בפלגיהון יקידין ואור דשערין רצואת קטן נגיבה וטחוק וטפול ולא תימר קומי בר נש · למחר עאל ודרשה בבימדרשא · שמעת וחנקת גרמה : ואית דאמרין איתגיירת · את שמע מינה תלת · שמע מינה אהן צפדנה סכנה · שמע מינה כל שהוא מן השפה ולפנים מרפין אותו בשבת · שמע מינה כיי דמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אם היה רופא אומן מותר · רבי יהושע בן לוי הוה ליה קולוס והורין ליה ר׳ חנינה ור׳ יונתן משחוק תחלוסין ומיחן גו חמרא עתיקא ומשתי ולא יסכן · בר בריה הוה ליה בלע אתא חד ולחש ליה בשמיה דישו בן פנדרא ואינשם. מי נפק אמר ליה מאי אמרת עליי אמר ליה למילת פלן · אמר מה הוה ליה אילו מית ולא שמע הדא מילתא · והוות ליה כן כשגגה שיוצא מלפני השליט · רבי יעקב בשם רבי יוחנן בכל מתרפין חוץ מעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכו׳ דמים · רבי פינחס בעי עד כדון כשאמר לו הבא לי עלים מעבודה זרה והביא לו · אמר לו הבא לי עלים סתם והביא לו מעבודה זרה · נישמעינה מן הדא · רבי אחא הוה ליה צמרמורין · אייתון ליה מן זכרותיה דדודה ולא אישתה · אייתון לרבי יונה ואישתי · אמר רבי מנא אילו הוה רבי יונה אבא ידע מאן הוון לא הוה שותי · אמר רבי הונא זאת אומרת שאין מתרפין מגילוי עריות · דתני שבת שהותרה מכללה · נערה המאורסה לא הותרה מכללה · שבת שהותרת מכללה לא להתרפות · ודכוותה נערה מאורסה לא הותרה ואפילו להתרפות · ולא סוף דבר שאמר לו הבא לי אשת איש אלא אפילו לשמוע את קולה · כהדא חד בר נש רחם איתה ביומוי דרבי לעזר וסכן · אתון שאלון לרבי לעזר מהו דתיעבור קומוי ויחי · אמר לון ימות ולא כן · מהו דישמע קלה ויחי · אמר לון ימות ולא כן · ומה הוות · רבי יעקב בר אידי ורבי יצחק בר נחמן חד אמר אשת איש הוויי וחד אמר פנויה · מאן דמר אשת איש ניחא · ומאן דמר פנויה · והא בר כוחא נגרא רחם איתתא ביומוי דרבי לעזר וסכן כאן באשת איש כאן בפנויה · ואפילו תימא כאן וכאן בפנויה וכאן וכאן באשת איש · תיפתר שנתן עיניו בה עד שהיא אשת איש · אית דבעי מימר איתה רובה הוות ולא הוות משבע ליה וכל מה דהוה מעבד באיסור הוה מעבד בגין כן לא שרא ליה · אמר רבי חנינה זאת אומרת שאין מתרפין משפיכות דמים דתנינן תמן יצא רובו אין נוגעין בו כו׳ · וחישינן שלא ימות ואין דוחין נפש מפני נפש · לא סוף דבר שאמר לו הרוג את איש פלוני · אלא אמר לו תכוס את איש פלוני גוי בגוי גוי בישראל חייב · ישראל בגוי פטור · רב חסדא בעי מהו להציל את הגדול בנפשו של קטן · והתיב רבי ירמיה והתנן יצא רובו אין נוגעין בו · שאין דוחין נפש מפני נפש · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי לוי שנייא היא תמן דלא נודע מי הורג את מי · מעשה באלעזר בן דמא שנשכו נחש ובא יעקב איש כפר סמא לרפותו אמר לו נימא לך בשם ישו בן פנדרא אמר לו רבי ישמעאל אי אתה רשאי בן דמא · אמר לו אני אביא ראייה שירפאני ולא הספיק להביא ראיה עד שמת · אמר לו ר׳ ישמעאל אשריך

בן דמה שיצאת בשלום מן העולם. ולא פרצת גדירן של חכמים לקיים מה
שנאמר ופורץ גדר ישכנו נחש׳ ולא נחש נשכו׳ אלא שלא ישכנו לעתיד
לבוא. ומה הוה ליה למימר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם׳ והמספר לגוי
מספר עד שמגיע לבלורית וכיון שמגיע לבלורית הרי זה מושך את ידיו.
הסתפר מן הגוי הרי זה רואה במראה׳ מן הכותי אינו רואה במראה. התירו
לבית רבי שיהו רואין שהיו זקוקין למלכות. שלשה דברים התירו לבית רבי
שיהו רואין במראה. ושיהו מספרין קומי. ושילמדו את בניהן יוונית שהיו זקוקין
למלכות. חד גיור הוה ספר והוה איצטרולוגוס והוות חמי באיצטרולוגיא דידיה
דיהודאי שפכין אדמיה ולא הוון אלא אמגיירתיה. והות יהודאי אזל בעי מיספרת
גביה קטל ליה. כמן קטל. רבי לעזר בר יוסי אמר שמונים. רבי יוסי בי רבי
בן אמר שלש מאות׳ ובסוף נתפללו עליו וחזר לסיאורו. תני גוי
שמוכר ספרים תפילין ומזוזות אין לוקחין ממנו׳ והתני מעשה בגוי אחד בצידן
שהיה מוכר ספרים תפילין ומזוזות ובא מעשה לפני חכמים ואמרו מותר ליקח
ממנו. רבי שמואל בר נתן בשם רבי חמא בר חנינה בגר שחזר לסיאורו הוה.

הלכה ג׳ אילו דברים של גוים אסורין כו׳ רבי יצחק בר נחמן
בשם רבי יהושע בן לוי הוה אמר מתוק מר חזר אין בהן משום גילוי. רבי סימון
בשם ר׳ יהושע בן לוי החור והמר והמתוק אין בהן משום גילוי ולא משום יין נסך.
רבי סימון מפרש החור קונדיטון המר פסנתטון. והמתוק מהו חמרא מבשלה׳

רבי יהושע בן זיידל הוה לו יין מבושל שנתייחד ברשות הגוי שאל לרבי ינאי
בי רבי ישמעאל. אמר ליה כן אמר רבי שמעון בן לקיש מתוק אין בו לא משום
גילוי ולא משום יין נסך. רבי ינאי בי רבי ישמעאל איבאש סלקון רבי זירא ורבי
יהושע ור׳ בון בר כהנא ורבי חנניה חבריהון דרבנן מבקרתיה. אשכחון ר׳ יהושע
בר זיידל יתיב תמן. אמרי הא מריה דשמעתא והא מריה דעובדא מישאלניה.
אמר לון כן אמר ריש לקיש מתוק אין בו לא משום גילוי ולא משום יין נסך׳
אמר ליה דילמ׳ מן הדא דר״ש בן לקיש דאבן אבן אמר לון לעובדה וסמכון עלוי׳
מן דקמון רבי אילא עם ר׳ בון בר כהנא אמר ליה אילולא דאהון רחמין שמועתא
ולא מתניתא הוא׳ תני רבי חייה מבושל של גוי לכוה הוא אסור שהיה מתחילתו
יין. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן היין והחומץ שהיה מתחילתו יין׳ רבי אמי
הוו ליה אורחין אמר לון אילולי חמרא מבשלא דידי מגלי לא הוינא משקה לכון.
אמר ליה רב ביבי איתון ואנן שתינן. אמר מאן דבעי מימת ייזיל ימות גו ביתיה.
בר יודנה הוה ליה קונדיטון מגלי. שאל לרבנין ואסרין. ולא כן אמר רבי יצחק
בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי החור והמר והמתוק אין בהן משום גילוי. רבנן
דקיסרין משום רבי יודה בר טיטוס באו דשחיק חד לתלתא. בען קומי רבי אבהו
מבושל שנתגלה מהו. אמר לון קרינה צריכא לרבי יוחנן ואהן שאלין לי הדא׳
שאלון לרבי יצחק ואסר לון׳ ואיתור רבי אבהו דמר רבי יוחנן אסיר. בר נטזא
איתגליין ליה גיגיתיה שאיל לר׳ בא בר ממל אמר ליה אם היה נכנס ויוצא מותר׳
רבי יעקב בר אחא רבי אמי בשם רבי לעזר אם היה ישן מותר׳ רבי חנינה רבי
יהושע בן לוי חד אמר ישן מותר. וחד אמר ישן אסור׳ מסתברא דרבי חנינה
אמר ישן מותר. דבבל אתר סמיך רבי לעזר לרבי חנינה. רבי יוסי בן שאול
משתעי אהן עובדא. עובדא הוה איתא חדא דהוות רחמה מצוותא ובעלה סנא
מצוותא אתא חד מסכן ויהבת קומי ואכל. ארגישת בבעלה איסליק וטמרתיה
בעיליתיה הכת קומי בעלה ואכל ודמך ליה. אתא חויא ואכל מן קומוי קם בעלה
מן שינתיה ובעא מיכל. שרי ההוא דעיליתה מלולי הדא אמרה ישן מותר׳
בריך ההו׳ ואינו אסור משום יחוד׳ כי כאפו וחס בידיהם. מכיון דלא הוה
חשיד על דא לא חשיד על דא׳ מעשה בחסיד אחד שהיה מגלגל בגילוים ולקה
בדלקת ודאו אותו יושב ודורש ביום הכפורים וצלוחית של סם בידו. מעשה
בטבח אחד בציפורין שהיה מאכיל את ישראל נבילות וטריפות פעם אחת ערב
יום הכפורים עם חשיכה שתה יין הרבה ונשתכר ועלה לראש הגג ונפל ומת.
והתחילו הכלבים מלקקין בדמו. אתון שאלין לרבי חנינה מהו מיעבריתיה מן
קומיהון אמר לון כתיב ואנשי קודש תהיון לי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו
לכלב תשליכון אותו. זה גזל את הכלבים והאכיל את ישראל נבילות וטריפות
ארפון לון מדידהון אינון אכלין. חד בר נש הוה ליה חד גרב מגלי בערובת צומא
רבא אזל בעי למישתיה׳ אמר ליה חבריה אייתי ואנא שתי ליה. אמר ליה
מגלי הוה. אמר ליה מריה דיומא קאים לא חשב למישתי. לא אספק מיטעם
עד דאיתחלחל׳ רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא כל אירסים מעלים חטטין
ושל נחש ממית. רבי חייה אמר אין נשאלין על הגילוים. רבי ירמיה בעא קומי
רבי זעירא מריה דשמעתא אישאיל ליה מהנכנס הוה רבי זעירא הוה יתיב אביל
כרכשא אישפי ברצינא יב ידיה על תומנתא אדלקון ברצינ׳ אשכחון אהן שפיפונא
שהוא דומה לשערה כריך על תומנתא. א״ל רשיעא לא הוינא זהיר לך. א״ר אמי
צריכין אנן חששין על מה דבריייתא חששין. אסור למיתן פריטין גו פומה פיתתא
החות בי שידיא תבשילא תותי ערסא ולמיצע סכינא גו אישרנא וסכינא גו
פגלא׳ אמר רבי יוסי בי רבי בון כל זיעה דנפקה מבר נשא סם המות היא חוץ
מזיעת הפנים. אמר רבי ינאי אין קשה קשה טיהור. ואין אובד אובד מרגלי.
דבי יונתן כי הוה בר נש שאיל ליה אמר ליה ערבא דנפשך אנא. אמר רבי
שמעון בן לקיש אילו ללודין זבינת גרמך זכיתה גרמך בדמים יהירין׳ וכא
בדמין קלילין׳ רבי אסי רבי יוחנן בשם בן בתירה יין נסך שנפל לבור
ימכר כולו לגוי חוץ מדמי יין נסך שבו. רבי אסי בשם רבי יוחנן סתם יינו של גוי
אסור ואינו מטמא. המפקיד אצלו אסור בשתייה ומותר בהנאה׳ רבי זעירא
בעא קומי רבי יסא מה כמייחד. אמר ליה כמפקיד. אתא רבי אבהו בשם רבי
יוחנן שלש יינות הן שראה גוי מנסכו ודאי דעבודה זרה מטמא טומאה חמורה
כשרץ. סתם יינו של גוי אסור ואינו מטמא׳ המפקיד אצלו בחותם אחד אסור
בשתייה ומותר בהנאה. אמר רבי ירמיה קומי רבי זעירה חמי מה מר לא מר אלא
בחותם הא בלא חותם אסור בשתייה ובהנייה׳ הורי רבי לעזר במייחד והוה רבי
זעירא חמי בה. המן תנינן אצל נכרי בפירותיו׳ ר׳ שמעון אומר דמאי. רבי חנניה
בעא קומי רבי מני מה בפירותיו ממש. טעמי פוטר שכל ברור במקום אחר.
אמר ליה ולכל דבה׳ ולא על יאות רבי חנינה מתרס לקבליה המפקיד אצלו
דחותם רבי חנניה ורבי מנא חד אמר אסור וחד אמ׳ מותר מה פליגין בהנאה אבל
בשתייה אסור׳ רב אמר חב״ת אסור. חמפ״ג מותר. חתיכת דג שאין בה
סימן׳ בש״ר יי״ן הכ״לת׳ אסור בחותם אחד׳ חל״תית מורי״ס פ״ת גבי״נה מותר
בחותם אחד׳ אמר רבי יודן טעמא דרב כל שאיסורו מגופו אסור בחותם אחד.
על ידי תערובת מותר בחותם אחד. רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר בא רבי
לעזר בשם רבי חנינה רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן׳ רבי זעירא בשם רבי
יהושע בן לוי הכל מותר בחותם אחד חוץ מן היין׳ וחרס אדרייני׳ רבי זעירא
בשם רבי ירמיה הלכה כרבי מאיר. הא דתני חרס אדרייני אסור ואיסורו איסור
הנייה דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים אין איסורו איסור הנייה. רבי ירמיה
בעא קומי רבי זעירא אהן כגון דתנינן הבא מהו ואיקפד לקובליה׳ אמר ליה
אפילו כמאן דמר תמן מותר׳ וכא אסור׳ תמן אין איסורו ניכר. ברם הבא
הבא איסורו ניכר. ומהו לסכוך בו את המיטה׳ רבי לעזר אמר מותר ורבי יוחנן
אמר אסור. ועורות לבובין. רבי ירמיה בשם רב הלכה כרבן שמעון בן גמליאל.
כיצד הוא עושה קורעה עד שהוא בחיים ומוציא לבה לעבודה זרה׳ כיצד הוא
יודע רבי הונא אמר בשעה שקורעה עד שהוא בחיים הוא נסלל ונעגל. לאחר
שחושה הוא נבשך. אמר רבי יוסי ותשמע מינה שחט בה סימן אחד אף על גב
דת מר אין דבר שיש בו רוח חיים נאסר וכא נאסר׳ ובשר הנכנס לעבודה זרה
מות׳. רבי בא רב חייה בשם רבי יוחנן אמר להוציא מדברי רבי ליעזר שר׳ ליעזר
אומר מחשבת נכרי לעבודה זרה. והיוצא אסור׳ רבי אבינא בשם רב ירמיה
בשהכניסו לפנים מן הקנקלין. אבל אם לא הכניסו לפנים מן הקנקלין אף היוצא
מותר בעבודה זרה שיש לה קנקלין. אבל בעבודה זרה שאין לה קנקלין כל
הבית ירון לשם קנקלין. ההולכין בתרפות. רבי חייה בשם רבי יוחנן תורכים
מוליכין עבודה זרה גדולה אצל עבודה זרה קטנה׳ אית תניי תני תרפות. כאן
דאמר תרפות תרפים. ומאן דמר תרבות תורכים. והבאין מותרין רבי אבינא
בשם רב ירמיה בשאין חזירתן כהליכתן׳ אבל אם היתה חזירתן כהליכתן אף
הבאין אסורין׳ הלכה ד׳ נודות הגוים וקנקניהם כו׳. נודות
הגוים גרודות הרי אילו מותרות זפותות הרי אילו אסורות. גוי עוברין והוכבן
ישראל עומד על גביו כונס לתוכן יין ואינו חושש׳ חוש לומר שמא ניסך הוא.
אמר רבי בא אינו מצוי לנסך על גבי דבר מאוס. מעתה אפילו אין ישראל עומד
על גביו אני אומר שמא החליף. קנקני גוים חדשות מותרות אף על פי שהן
זפותות׳ ישנות אסורות אף על פי שאינן זפותות. הבא את אמר זפותות
מותרות. והבא את אמר זפותות אסורות׳ אמר רבי אבהו אני עמדתי על זפתן
של קנקנים ואין נותנין לתוכן חומץ בשעה שזופתין אותן. רבי יעקב
בר אחא בשם רבנן יין שאסור בשתייה ומותר בהנאה נכנסו לתוך קנקנים נעשו
הקנקנים כיין׳ פינהו וכנס לתוכו יין אחר נעשה יין כקנקנים. פינהו וכנס לתוכו
יין אחר היין אסור והקנקנין מותרין. הלכה אסור בשתייה ומותר בהנאה׳
כגון דרבי מאיר אמר אסור בשתייה ובהנייה. אמר רבי בא כשהלך רבי
עקיבה לציפורין אתון שאלון ליה קנקנים של גוים במה הוא שורתן׳
אמר מנו לימרהי עליהם׳ מה אם בשעה שאינן זפותות את מר מותרין. בשעה
שהן זפותות אלא שנתקלפה זיפתן לא כל שכן. וכשבאתי אצל חבירי אמרו
על ידי זפת הן בולעות. כנס הגוי להוכן מים ישר׳ כונס לתוכן מים. וחוזר וכונס
לתוכן יין ואינו חושש. כנס הגוי לתוכו ציר או מורייס ישראל כונס לתוכן יין.
כנס הגוי לתוכן יין ישראל כונס לתוכן ציר או מורייס וחוזר וכונס לתוכן יין ואינו
חושש. רבי יוחנן נפק לפגשי דרבי יודן נשייא לעכו. אתון שאלון ליה קנקנים
במה הוא שורתן אמר מנו לימרתי עליהם מה אם בשעה שכנס גוי לתוכו ציר או
מורייס ישראל כונס לתוכן יין. רבי יסא בשם רבי יוחנן בשעה שמבניסן לאור לא
כל שכן. רבי חייה בשם רבי יוחנן בשעה שמשחיל את זיפתן לא כל שכן.
קימין אינון אין קמין קמין. קנקנין שאינן זפותות רבי אסי אמר אסורות׳
רבי אמי אמר מותרות. רבי יעקב בר אחא אמר רבי אסי מקשי בי נן אמרין אהן
בהא לא בלע. רבי בא אמר רב ששת שאיל מאן אנן אמרין האין דחון של מימי
רגלים לא בלע. רבי יעקב בר אחא ר׳ שמעון בר אבא בשם ר׳ חנינה קנקני גוים
ממלאן מים שלשה ימים מעת לעת׳ רבי יעקב בר אחא אמר רבי אסי מקשי

ועבדין כן· רבי יוסי ממלחייא איל עוברא קומי רבי מנא אמר ליה הא לשעבר אמר ליה שרי· הא לכתחילה אמר ליה אסור. רבי ירמיה אזל לגוכלנה הורי באילין פיתרייא רכרכייא ממלא אותן מים שלשה ימים בעת לעת· ארמייא איתבזעת זיקיה וקיבלה ישראל גו דידיה· אתא עובדא קומי רבנן אמרי ממלא אותן מים שלשה ימים מעת לעת· רבי יסא אזל לצור חמא יהודין זפתין זיקוקין זעירין וישראל זבנין אמר כאן שרא לכן שאלין לרבי יצחק ולרבי מני ואסרון·

הלכה ה׳ האריצני׳ והזגי׳ של גוים כו׳. רב ששת בשם רב לחים אסורין אפי׳ בהנאה· יבישין מותרין אפי׳ באכילה· והא תנינן אינו נעשה יין נסך עד שירד לבור·ר׳ בא בשם ר׳ יודה במשלים לתוך הבור היא מתניתא· תמן תנינן וכן כגפת חדשה אבל בישנה מותר· אי זו היא חדשה בתוך שנים עשר חדש· ישנה לאחר שנים עשר חדש.

הלכה ו׳ המורייס והגבינה כו׳ יין למורייס רבי מתיר· רבי לעזר בי רבי שמעון אוסר· לפיכך אם עבר תהן רבי אוסר לזרים· רבי לעזר בי רבי שמעון מתיר לזרים· רבי מנא בר תנחום בעי כדברי מי שהוא מתיר לזרים· ומורייס הגוי למה הוא אסור· רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא משום הבשילי גוים· והתני אומן מותר· שאינו אומן אסור· אומן מותר לא כשאינו מבושל· דכוותה שאינו אומן אסור אף על פי שמבושל· מאי כדון את שהוא ליטול את הזוהמא מחמת עבודה זרה אסור· הדא אמרה הנאת עבודה זרה אסורה והנאת תרומה מותרת· אמר רבי יוחנן בר מרייא כדברי מי שהוא אומר אומן מותר ובלבד כיודעו· ורבי יוחנן ורבי לעזר חד אמר מפני שמעמידו מסרדהו. חד אמר מפני שמעמידו משותיו· ולא ידעין מאן מר דא ומאן מר דא· מן מה דמר רבי יוחנן מחלפה שיטתה דרבי יודה· ומר רבי לעזר אינה מחלפת תמן בכהן והבא בבעלים· הוי דרבי יוחנן דו אמר מפני שמעמידו משותיו·

הלכה ז׳ אמר רבי יהודה שאל רבי ישמעאל את רבי יהושע כו׳· רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר בא בשם רבי יהושע בן לוי מפני עגלים ששם נשחטין לשם עבודה זרה. שמע ר׳ יוחנן ומר יפה לימדנו רבי שכן השוחט בהמה לעבודה זרה אפילו פירשה אסור· רבי יוחנן בעי מצא בה טבעת. אמר ר׳ יוסי טבעת בעינה היא· פירשה גופה היא· ר׳ חייה בר בא בשם רבי יוחנן בראשונה היו אומרי׳ אין מעמידין לא בקיבת הנבילה ולא בקיבת הגוי· חזרו לומר מעמידין בקיבת הנבילה ואין מעמידין בקיבת הגוי· רבי בא בר זבדא רבי שמואל בר רב יצחק בעי זו להוציא מדברי ר׳ ליעזר שר׳ ליעז׳ או׳ שמחשבת נכרי לעבודה זרה· אתא רבי אסי בשם רבי יוחנן בראשונה היו אומרים מעמידי׳ בקיבת הנבילה ולא בקיבת הגוי· חזרו לומ׳ מעמידין בין בקיבת נבילה בין בקיבת הגוי לישן· מתניתא מסייעא לרבי חייה בר בא קיבת הנכרי ושל נבילה אסורה· במשנה הראשונה· טריפה שינקה מן הכשירה קיבתה מותרת במשנה האחרונה· כשירה שינקה מן הטריפה קיבתה אסורה במשנה האחרונה· אפילו דיסברון בית שמאי כבית הלל במשנה הראשונה. הוי ביצה גידולי גופה. קיבה ממקום אחר באת· ואתייא כי דמר רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יוחנן מעשה כבנו של רבי יהודה בן שמוע שבקעו להן זאיבים יותר משלש מאות צאן· ובא מעשה לפני חכמים והתירו קיבותיהן. אמרו ביצה גידולי גופה· קיבה ממקום אחר באת לו·

הלכה ח׳ אמר לו בפני שמעמידין אותה כו׳· חברייה בשם רבי דודים דברי סופרים לדברי תורה וחביבים יותר מדברי תורה· וחכך כיין הטוב· שמעון בר בא בשם רבי יוחנן דודים דברי סופרים לדברי תורה וחביבים יותר מדברי תורה. כי טובים דודיך מיין· רבי בא בר כהן בשם בר פזי תדע לך שדברי סופרין חביבין יותר מדברי תורה. שהרי רבי טרפון אילו לא קרא לא היה עובר אלא בעשה· מפני שעבר על דברי בית הלל חייב מיתה על שם ופורץ גדר ישכנו נחש· תני רבי ישמעאל דברי תורה יש בהן איסור ויש בהן היתר· ויש בהן קלין ויש בהן חמורין· אבל דברי סופרין כולן חמור· דתנינן תמן האו׳ אין תפילין לעבור על דברי תורה פטור. חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים חייב· רבי חנינה בשם רבי אידי בשם רבי תנחום בר׳ חייה חמורין דברי זקנים מדברי נביאים דכתיב אל תטפו יטיפון· וכתיב אטף לך ליין ולשכר· נביא וזקן למה הן דומין למלך ששילח שני סימנטירין שלו למדינה. על אחד מהן כתב אם אינו מראה לכם חותם שלי וסימנטירין שלי אל תאמינו לו· ועל אחד מהן כתב אע״פ שאינו מראה לכם חותם שלי וסימנטירין שלי האמינו לו· כך בנביא כתיב ונתן אליך אות או מופת· ברם הכא על פי התורה אשר יורוך. רבי יעקב בר אחא ר״ש בר בא בשם ר׳ יהושע בן לוי מפני שרוב עגלים ששם נשחטין לשם ע״ז· שמע ר׳ יוחנן ומר יפה לימדנו ר׳ שכן השוחט בהמה לעבודה זרה אפילו פירשה אסור· רבי יוחנן בעי מצא בה טבעת· אמר ר׳ יוסי טבעת בעיינה היא· פירשה גופה היא· מה שורפה גמילה· רבי שמעון בן לקיש אמר בבוס זוהם· הדא אמרה השותה בבוס זוהם לא נהנה ולא מעל. מפני מה לא גילה לו· אמר ר׳ יוחנן מפני שבקרוב אסרום· דרבי ישמעאל היה קטן· רבי חנייה אמר רבי חמא בר עוקבא מקשי אם להפליגו בדברים היה מבקש היה לו להשיאו בחמש חמשאות שבתורה· ואילו הן שאת· ארור· מחר· משוקדים· וקם· הלא אם תיטיב שאת· או שאת אם לא תיטיב· כי באפם הרגו איש וברצונם עקרו שור ארור· או ארור אפם כי עז· ויאמר משה אל יהושע צא הלחם בעמלק מחר· או מחר אנכי נצב על ראש הגבעה· ובמנורה ארבעה גביעים משוקדים· או משוקדים כפתריה ופרחיה· ויאמר יי׳ אל משה הנך שוכב עם אבתיך וקם· או וקם העם הזה וזנה. ר׳ תנחומא מוסיף הדא ובני יעקב באו מן השדה כשמעם. או כשמעם ויתעצבו האנשים· אמר ר׳ לא יש דברים שמשיקין עליהן את הפה חכמה דאת אמר ישקני מנשיקות פיהו· א״ר יצחק כתיב ואותי צוה יי׳· אותי ואותי נאמר לי דברים שנאמר לכם· ונאמר לי דברים שנאמר ביני לבין עצמי· רבי שמעון בן חלפותא ר׳ חגי בשם ר׳ שמואל בר נחמן כבשים ללבושך ומחיר שדה עתודים· כבשים כתיב הא כיצד בשעה שתלמידין קטנים כבוש לפניהן דברי תורה· הגדילו ונעשו כעתודים גלה להם רזי תורה. ודא מסייעה למה דתני ר׳ שמעון בן יוחי· ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם· מה הסימה הזאת אינה נגלית לכל בריה· כך אין לך רשות לשקע את עצמך בדברי תורה אלא לפני בני אדם כשירין·

הלכה ט׳ אילו דברים של גוים אסורין כו׳· חלב הגוי למה הוא אסור. רבי בא בר רב יהודה רבי סימן בשם רבי יהושע בן לוי חלב הגוי למה הוא אסור משום גילוי. ויעמיד· א״ר שמואל בר רב יצחק מפני האירס הנתון בין הנקבים· ותני כן שלשה אירסים הן· אחד צף ואחד שוקע ואחד דומה לשכבה· פעלייא הוון בחקליא איתגליית קולתא דמיא אשתון קמייא ואנבון תיניי ומייתין· אני או׳ אירס שוקע היה. ביומוי דר׳ ירמיה איתגליין גיגייתיה דסדרא רובא אישתון קמייא ולא איגבון תיניי ומיתו. אני אומר אירס שוקע היה· ותני כן אבטיח שניקר ואכלו ממנו עשרה בני אדם וכיוצא שנתגלה ושתו ממנו עשרה בני אדם אסור לוכל ולשתות אחריהן אני אומר אירס שוקע היה· א״ר ירמיה חלב הגוי למה הוא אסור משום תערובת בהמה טמאה· ותני כן ישר׳ יושב בעדר והגוי חולב ומביא לו ואינו חושש· פיתן ר׳ יעקב בר אחא בשם רבי יונתן פת מהלכות של עימעום היא· כך אני אומר מקום שפת ישראל מצויה כדין הוא שתהא פת גוים אסורה· ועימעמו עליה והתירוה· או מקום שאין פת ישר׳ מצויה כדין הוא שתהא פת גוים מותרת ועימעמו עליה ואסרוה· אמר רבי מנא וכי יש עימעום לאיסור· ופת לא כתבשילי גוים היא. כך אנן אומרי׳ מקום שאין תבשילי ישראל מצויין כדין הוא שיהו תבשילי גוים מותרים· אלא כיני מקו׳ שאין פת ישראל מצויה כדין הוא שתהא פת גוים אסורה ועימעמו עליה והתירוה מפני חיי נפש· רבנן דקיסרין בשם רבי יעקב בר אחא כדברי מי שהוא מתיר ובלבד מן הפלטר· ולא עבדין כן אמר קומי רבי חייה רובה· תני ר׳ שמעון בן יוחי כן אוכל תשברו מאתם בכסף ואכלתם וגו׳· מה מים לא נשתנו מברייתן אף כל דבר שלא נשתנה מברייתו. והיכן הרי מטליא ופנקריסין וקובטות וקליות חמים שלהן הרי אילו מותרין· כיוא כולהן שהן יכולין להשרות לחזור לכמות שהן· קליות למה· רבי יוסי בי רבי בון בשם רב כל אוכל שהוא נאכל כמות שהוא כחי אין בו משו׳ בישולי גוים. עם הפת יש בו משו׳ בישולי גוים· מה מקיים רבי חייה רובה אוכל תשברו מאתם· באוכל תשברו· האכלתו שברתו· אם היה קשה עליך כאוכל תשברו. ואם לאו הרכה עליו כסף· אמרין כן הוה רבי יונתן עביד כד הוה בר נש רב עליל לקרתא הוה משלח לית איקרין דאין אתא דין דיתם או דין דארמלא ישכח אפין מפייסא· מי אסר את השמן· רב יהודה אמר דניאל אסרו וישם דניאל על לבו וגו׳. ומי התירו ר׳ התירו ובית דינו· בשלשה מקומות נקרא רבי יהודה הנשיא רבותינו בגיטין· ובשמן· ובסנדל· וקרו ליה בי דינא דשרו מישחא· כל בית דין דשרו שלשה דברים נקרא בי דינא שריא· אמר רבי יודן בית דינו חלוק עליו בגיטין· מהו שתהא מותרת להנשא· רבי חגיי אמר מותרת להנשא· רבי יוסי אמר אסורה להנשא· רבי אחא רבי תנחום בר חייה בשם רבי חנינה ואמרי לה בשם ר׳ יהושע בן לוי שהיו עולין להר המלך ונהרגין עליו· יצחק בר שמואל בר מרתא נחת לנציבין· אשכח שמלאי הדרומי יתיב ודרש רבי ובית דינו התירו בשמן· אמר שמואל אכל רב לא קביל עליה מיכול· אמר ליה שמואל אכול דלא כן אנא כתב עליך זקן ממרא· אמר ליה עד דאנא המן אנא ידע מאן ערר עליה שמלאי הדרומי· אמר ליה מר בשם גרמיה לא בשם רבי יודן נשייא· אטרח עלוי ואכל· ר׳ יוחנן בעי ולא כן תנינן שאין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו עד שיהא גדול ממנו בחכמה ובמניין· ורבי ובית דינו מתירין מה שאסר דניאל וחביריו. רבי יוחנן כדעתיה אמר ר׳ יוחנן מקובל אני מרבי לעזר בי רבי צדוק שכל גזירה שבית דין גוזרין ואין רוב צבור מקבלין עליהן אינה גזיר׳. בדקו ומצאו בגזירתו של שמן ולא מצאו שקיבלו רוב הציבור עליהן· ביצה צלויה שלהן· בר קפרא שרי· חזקיה אסר· עד כדון כשנצלית לדעת· נצלית שלא לדעת· נישמעינה מן הדא מעשה שנפלה דליקה באשת קנים ובאגם תמרים והיו שם חגבים ונצלו· אתא עובדא קומי רבי מנא ואסר· אמר ר׳ אבהו משום הערוכה חגבין טמאים· אמר רבי יוסי בי רבי בון והדא מן חמירתא דרב· רב נחת לתמן חמתון בקללין וחמר עליהן. חד בר נש הוה טעין קופד מהלך בשוקא. אתת דייתא וחטפתא מן ידיה אתר תותיה· אזל בעי מיסביניה· אמר ליה רב אסיר לך דנא אמר דנבילה הוות טעינה ואתר תתה ונסיבת דין החותיי· חד בר נש אזל בעי משוגא איסקופתה גו נהרא אנשיהה וסלק ליה· אזל בעי מיסביניה. אמר ליה רב אסיר לך דנא אמר הדא ששפה נהרא ואייתי חורי דנבילה תחתיה· תורמוסין שלהן מה

הן׳ רבי אוסר · גבינה מתיר · אמר רבי אני זקן והוא זקן · אני עלת על ליבי לאסור והוא עלת על דעתו להתיר · רבי מנא בר הנחום אזל לצור והתיר תורמוסין שלהן · רבי חייה בר בא אזל לצור ואשכח לרבי מנא בר הנחום שהתיר תורמוסין שלהן · אתא גבי רבי יוחנן אמר ליה בה מעשה אירע לידך · אמר ליה אשכחית לרבי מנא בר הנחום שהתיר תורמוסין שלהן ׳ אמר ליה ולא פגעת ביה ׳ אמר ליה אדם גדול הוא והוא יודע למתק את הים הגדול ׳ אמר לו לאו בני חשבון מים הוא יודע ׳ ובשעה שהמים מקלסין את בוראן הן מתמתקין ׳ אמר רבי יצחק בר לעזר בא לומר גנייו ואמר שבחו ׳ אמר רבי יוסי בי רבי בון חשבון גדול הוא · רבי זבאי דאלכסנדריאה הוה ידע לה ׳ אמר ואילו בעית ילפתה מיניה · חלוט שלהן מהו ׳ נישמעינה מן הדא ׳ רבי אמי סלק עם רבי יודן נשיא לחמתא דגדר והתיר חלוט שלהן ׳ רבי בא בר ממל בעי מה בין חלוט לתורמוסין · אמר רבי יוסי חלוט מחוסר מעשה ידי האור הוא · תורמוסין אינן מחוסר מעשה ידי האור הוא · חוורנס אין בו משום בישולי גוים וירצאין בו משו׳ עירובי תבשילין · ר׳ בא בשם רב אתי מרטסה אין בו משו׳ בשולי גוים וירצאין בו משום עירובי תבשילין · רבי יוסי בי ר׳ בון בשם רב הונא כל אוכל שהוא נאכל חי כמות שהוא אין בו משום בישולי גוים ׳ וירצאין בו משום עירובי תבשילין · הלכה ׃ אילו מותרין בהנייה כו׳ · אמר רבי לעזר הדא דאת אמר בתבשיל שאין דרכו לתת לתוכו יין וחומץ הא דבר בריא שנתן אסור אפילו בהנאה ׳ רבי יעקב בר אחא רבי חייה בשם רבי יוחנן ישר׳ וגוי שהן שותפין בקדירה ישראל שופת והגוי מגער מי מחזיר סברין מימר ישראל מתיר · אמר רבי כניכן בר ליואי והוא שנתבשל כמאכל בן דרוסאי · רבי יוסי בעי אם בשנתבשל כאכילת בן דרוסאי למה ליה ישראל מתיר אפילו הגוי מחזיר ׳ אי זהו החילק ׳ רב אמר סולתניתא · אמר רבי יוחנן הוא חילק הוא טרית טרופה ׳ ר׳ זעירא בהנא בר חחליפא חנן בר בא בשם רב לחלוחיתא אסורה משו׳ תערובת דגים טמאים · רבי בא בשם רב יהודה הדא דת מר במקום שאין המים מהלכין ׳ אבל במקום שהמים מהלכין אין דג טהור מהלך עם דג טמא · והא ימא דטבריה כגון המים המהלכין הן · אמר רבי יוסי בי רבי בון ובלבד בשעה שהדג טורף · שמואל אמר הדא חפיתה יהביה גו קליפתה אין עבדה לחלוחי טרייא ואי לא אסירה ׳ אי זו הטרית שאינה טרופה כל שהראשים והשדרות שלה קיימין · רבי לעזר בשם רבי חנינה מעשה בספינה אחת משל בית רבי שהיו בה יותר משלש מאות חביות ובדק רבי את כולהן ולא מצא אלא אחת שהראשים והשדרות שלה קיימין והתיר את כולהן · רבי יעקב בר אחא אמר רבי אסי מקשי לה מסתברא דלא אותה חבית תהא מותרת ׳ ושאר כל חביות יהו אסורות · אלא על ידי עילא זבינתא איתקלקלת · שאל רבי חגי לרבי בא בר זבדא אמר ליה אין דבר של רבים נאסר · רבי יעקב בר זבדי אמר רבי יצחק מקשי ואילין איגרתא לא גרם לוקין כתיב בהן ואת אמר על ידי עילא ׳ והבא על ידי עילא · תני עולא שכפא קומי רבי דוסא דג טמא משריץ דג טהור משל ביצים · חזר ותנא קומי מעי דגים וקרבי דגים אינן נאכלין אלא על פי מומחה ׳ אמ׳ ליה חזור בך הדא תני או הדה · הוה בעי מיחזור ביה ׳ אמר ליה רבי זעירא לא תחזור בך כיציאתן הן נגמרות ׳ רבי בא בשם רב יהודה אם אמר לך מלחהים נאמן · נתן בר בא אמ׳ קומי שמואל ידע אנא מפרשה בין עוברי דגים טמאין לעוברי דגים טהורין · עוברי דגים טמאים עגולין ׳ עוברי דגים טהורין ארוכין · אחוי ליה הדא סלפיתא אמר ליה בזה מהו אמר ליה טמא · אמר ליה לא כיש לי דאמרת על טהור טמא אלא סופך דאמר על טמא טהור ׳ תני אין לוקחין מעי דגים וקרבי דגי׳ אלא על פי מומחה · אין לוקחין תכלת אלא על פי מומחה ׳ אין לוקחין גבינה ותיריקי׳ אלא על פי מומחה ׳ אין לוקחין יין בסוריא אלא על פי מומחה · אין לוקחין בשר שאין בו סימן אלא על פי מומחה ׳ וכולן נאכלין אצל מי שאינו מומחה ואינו חושש · רבי אחא רבי הנחום בשם רבי יהושע בן לוי שילח לו חלתית נאמן · רבי יעקב בר אחא רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי שילח לו תכלת נאמן ׳ טלייא דלוי צנבריא הוה מזבן פירין · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא עבדו של נאמן כנאמן · גרמנא עבדיה דרבי יודן נשיאה הוה ליה תוכלא ׳ רבי יסא בשם רבי יוחנן עבדו של מומחה כמומחה · ומלח סלוקנרית · אית תני תני שחורה אסורה ולבנה מותרת · אית תניי תני לבנה אסורה ושחורה מותרת · מאן דמר שחורה אסורה שנותן לתוכה שרץ שחור ׳ ומאן דמר לבנה אסורה שנותן לתוכה שרץ לבן ׳ רבי חנניה בן גמליאל אמר משום רבי יהודה בן גמליאל זו וזו אסורה ׳ אמר רבי חנניה שכן חד הוה לנא והוה נותן לתוכה שומן של חזיר · הן סכבות הן פרעות ׳ הן רפפות הן רעלות · הן איסטגיות הן ספיות הן כוסות הן גומות ׳ היא מקום תחת הכוסות היא מקום הנחת החיכות · הן זיתי קלוסקא · הן זיתים מגולגלין · והשלוחין אסורין ׳ רבי חייה בשם רבי יוחנן אמר מין הוא והן נותנין לתוכן חומץ שהיו חולצין את גלעיניהן ׃

הדרן עלך אין מעמידין בהמה

כל הצלמים אסורין מפני שהן נעבדין פעם אחת בשנה דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים אין אסור אלא כל שיש בידו מקל או צפור או כדור · רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שיש בידו כל דבר ׳ ב׳ המוצא שיברי כלים הרי אילו מותרין מצא תבנית יד או תבנית רגל הרי אילו אסורין מפני שכיוצא בהן נעבד ·

ג׳ המוצא כלים ועליהן צורת חמה צורת לבנה צורת הדרקון יוליכם לים המלח · רבן שמעון בן גמליאל אומר על המכובדים אסורין ועל המבוזין מותרין ׳ רבי יוסי אומר שוחק וזורה לרוח או מטיל לים · אמרו לו אף היא נעשה זבל ונאמר לא ידבק בידך מאומה מן החרם · ד׳ שאל פרקלוס בן פלוסלוס את רבן גמליאל בעכו שהיה רוחץ במרחץ של אפרודיטי אמר לו כתוב בתורתכם ולא ידבק בידך מאומה מן החרם · ומפני מה אתה רוחץ במרחץ של אפרודיטי אמר לו אין משיבין במרחץ · כשיצא אמ׳ לו אני לא באתי בגבולה היא באת בגבולי · אין אומרים נעשה מרחץ נוי לאפרודיטי אלא נעשית אפרודיטי נוי למרחץ · ה׳ דבר אחר אם נותנין לך ממון הרבה אתה נכנס לתוך עבודה זרה שלך ערום ובעל קרי ומשתין בפניה · וזו עומדת על הביב וכל אדם משתינין בפניה · ולא נאמר אלא אלהיהם את שהוא נוהג בו משם אלוה אסור ׳ ואת שאינו נוהג משם אלוה מותר ׳ ו׳ הגוים העובדים את ההרים ואת הגבעות הם מותרין ומה שעליהן אסורין שנאמר לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך ׳ רבי יוסי הגלילי אומר אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם · אלהיהם על הגבעות ולא הגבעות אלהיהם · מפני מה אשירה אסורה מפני שיש בה תפושת ידי אדם · וכל שיש בה תפושת ידי אדם אסור ׳

ז׳ אמר רבי עקיבה אני אהיה אובין לפניך כל מקום שאתה מוצא הר גבוה וגבעה נישאה ועץ רענן דע שיש שם עבודה זרה · ח׳ מי שהיה ביתו סמוך לבית עבודה זרה ונפל אסור לבנותו ׳ כיצד יעשה כונס לתוך שלו ובונה · היה שלו ושל ע״ז ידון מחצה למחצה ׳ אבניו ועציו ועפרו מטמאין בשרץ שנאמר שקץ תשקצנו וגו׳ ׳ רבי עקיבה אומר כנדה שנאמר תזרם כמו דוה צא תאמר לו · מה הנידה מטמא במשא אף עבודה זרה מטמא במשא ׳

ט׳ שלשה בתים הן בית שבנאו מתחילה לע״ז הרי זה אסור סידרו וכיירו לשם עבודה זרה וחידש נוטל מה שחידש · הכניס לתוכו ע״ז והוציאה הרי זה מותר ׳ י׳ שלשה אבנים הן אבן שחצבה מתחילה לבימוס הרי זו אסורה ׳ סידרה וכיירה לשם ע״ז וחידש נוטל מה שחידש · העמיד עליה ע״ז וסילקה הרי זו מותרת · יא׳ שלש אשירות הן אילן שנטעו מתחילה לשם ע״ז הרי זה אסור ׳ גידעו ופיסלו לשם ע״ז והחליף נוטל מה שהחליף ׳ העמיד תחתיו עבודה זרה וביטלה הרי זה מותר ׳ יב׳ אי זו היא אשירה כל שתחתיה ע״ז · רבי שמעון אומר כל שעובדין אותה ׳ מעשה בציידן באילן שהיו עובדין אותו והיה תחתיו גל · אמר להן רבי יהושע בדקו את הגל הזה ובדקוהו ומצאו בו צורה אמר להן הואיל ולצורה הן עובדין נתיר להן את האילן ·

יג׳ לא ישב בצילה ואם ישב טהור · לא יעבור תחתיה ואם עבר תחתיה טמא · היתה גוזלת את הרבים ועבר תחתיה טהור · זורעים תחתיה ירקות בימות הגשמים אבל לא בימות החמה · והחזרין לא בימות החמה ולא בימות הגשמים · רבי יוסי אומר אף לא ירקות בימות הגשמ׳ מפני שהנבייה נוטרת עליהן והוה להן לזבל ׳ יד׳ נטל ממנה עצים אסורין בהנייה הסיק בהן את התנור אם חדש יותץ · ואם ישן יוצן ׳ אפה בו את הפת הפת אסורה בהנייה נתערבה באחרות כולן אסורות בהנאה · רבי ליעזר אומר יוליך הנייה לים המלח · אמרו לו אין פדיון לע״ז · טו׳ נטל ממנה כרכר אסור בהנאה ׳ ארג בו את הבגד הבגד אסור בהנאה · נתערב באחרים כולן אסורין בהנאה · ר׳ אליעזר אומ׳ יוליך הנייה לים המלח ׳ אמרו לו אין פדיון לע״ז · טז׳ כיצד מבטלה קירסם זירד נטל ממנה מקל או שרביט אפילו עלה הרי זו ביטלה ׳ שפאה לצורכה אסורה ושלא לצורכה מותרת ׃

סליק פירקא

כל הצלמים אסורין כו׳ ׳ אמר רבי חייה בר בא מפני שהן נעבדין בכרך גדול שברומי פעמים בשבוע · מעתה במקום שנעבדין יהו אסורין ׳ ומקום שאינן נעבדין יהו מותרין · אמר רבי יוסי מכיון שנאסרו במקום אחד נאסר מינן בכל מקום ׳ מה אנן קיימין אם דבר בריא שהן של מלכים דברי הכל אסור · אם דבר בריא שהן של שלטנות דברי הכל מותר · אלא כן אנן קיימין בסתם ׳ רבי מאיר אומ׳ סתמן של מלכים ׳ ורבנן אמרי סתמן של שולטנות · אשייאן נגרא בשם רבי יוחנן איקוניות למה הן אסורות מפני שמקטירין לפניהן בשעה שהן עולות · אמר רבי יוחנן מותר לראותן בשעה שהן יורדות מה טעמא כגבורת רשעים תראה ׳ כתב המהלך תחת הצורות או תחת האיקוניות אין מסתכלין בהן בשבת · ולא עוד אלא אף בחול אין מסתכלין באיקונות ומה טעמא אל הפנו אל האלילים ׳

אל הפנה לעורבין · ר' יהודה אומר אל תפנה לראותן ממש · כד דמך ר' נחום בר סימאי חפון איקונתא מתצלן אמ' כמה דלה חמתן בחייי לא יחמינן כדמכותיה · וחכמין אינן כלום · אמר רשב"ל אין בימנו ולצדיקים אלא דיבור פה בלבד ·

אמר רבי זעירא שומע הוא המת קילוסו כמתוך החלום · אמ' ר' אשיין שומע המת קילוסו כמתוך חלום · ולמה נקרא שמו נחום איש קודש קדשים שלא הביט בצורת מטבע מימיו · ולמה נקרא שמו רבינו הקדוש שלא הביט במילתו מימיו · כד דמך רבי אחא איתחמי כוכבא בטיהרא · כד דמך ר' חנן איתכפון אנדרטיא · כד דמך ר' יוחנן איתכפון איקונייא · אמרין דלא הוות איקונין דכוותה · כד דמך ר' חנינא דברת חוורן איתבזע ימא דטבריא אמרין כד הוה סליק לעיבורא הוה ימא מתבזע קומוי · כד דמך רב הושעיה נפל קלין דטבריא · כד דמך רבי יצחק בן אלישיב איתעקרן שובעין איסקופין מבעלי בתים דגלילא אמרין דהוו תליין בזכותיה · כד דמך רבי שמואל בר רב יצחק איתעקרן ארזייא דארעא דישר' אמרין דהוה נסיב שושיבתה ומקלס קומי כלייה והוון רבנן מרננין ביה אמר לון רבי זעירא ארפון ליה לית אתון סבא ידע מה עביד · כיון דדמך נחתת אישתא מן שמייא ואפסקת בין ערסא לקהלא והוון תלת שעין קלין וברקין בעלמא ·

חייא דאהן סבא דעבדת ליה שושבתא · ונפקת בת קלא ואמר' ווי דדמך שמואל בר רב יצחק גמיל חסדא · כד דמך ר' יסא בר חלפות משכו צינורי' דם בלדוקיא אמרין דיהב נפשיה על גזירתא · כד דמך ר' אבהו בכין עמודיא דקיסרין · אמרין כותיא לית אינון אלא מריעין אמר לון ישר' ידעין רחוקיא כמה דקריביא מריעין · רבי אבהו מי דמך עברון קומוי י"ג נהרין דאפרסמון אמר לון כל אילין למאן · אמרו ליה דידך · אמר לון וכל אילין דאבהו ואני אמרתי לריק יגעתי וגו' · הקב"ה מראה להן לצדיקים מתן שכרן בעולם הזה ונפשם שביעה והן ישינין להן ·

למלך שעשה סעודה וצר כל מיני סעודה במפה · כיון שנכנסו האורחין ראו אותה ונפשם שביעה וישנו להן · זבדיי בר לוואי ורבי יוסי בר פיטרס ורבי יהושע בן לוי אמרין תלתא פסוקין · מי דמכין · חד מינהון אמר על זאת יתפלל כל חסיד אליך וגו' · וחד אמר וישמחו כל חוסי בך וגומ' · וחד אמר מה רב טובך אשר צפנת ליריאיך וגו' · רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי מעשה שנכנסו זקנים לעליית בית גדייא בירחו יצתה בת קול ואמרה להן יש ביניכם שני' ראויין לרוח הקודש והלל הזקן אחד מהן · נתנו עיניהם בשמואל הקטן · שוב נכנסו זקנים לעלייה ביבנה ויצתה בת קול ואמרה להן יש ביניכ' שני' ראויין לרוח הקדש ושמואל הקטן אחד מהן · ונתנו עיניהן בר' ליעזר · והו שמחין שהסכימה דעתן על דעת רוח הקודש · חד מן אילין דנשיאה דמך וקלטת מערתא וסכנתן נפשתא · שאל רבי יוסי ואפטר עלוי אשרי אדם שיצא מן העלם בשלום · כד דמך רבי יסא נפל קסיטולין דטבריה והוון אילין דנשיתא חדיין אמ' לון ר' זעירא לא דמייא תמן סכנן נפשתא · ברם הכא לא סכנן נפשתא · תמן לא איתעקרת ע"ז ברם הכא איתעקרת ע"ז · ר' יעקב בר אידי בשם ר' יהושע בן לוי רבן יוחנן בן זכאי מי דמך אמר פנו הבית מפני הטומאה והנו כסא לחזקיה מלך יהודה · ר' ליעזר תלמידיה מי דמך אמ' פנו את הבית מפני הטומאה והנו כסא לרבן יוחנן בן זכאי · ואית דאמרי כמא דחמא רביה חמא אף הוא · חד מן אילין דבי ר' פזי הוון אילין דנשית' בעי מחותנתיה והוא לא מקבל עלוי אמ' דלא יהון מיתגגו בי · מי דמך אמ' פנו את הבית מפני הטומאה והנו מקום כסא ליהושפט מלך יהודה · אמרו יבוא זה שרץ אחר כבוד אחר זה שברח מן הכבוד · וחכמים אומרים אינו אסור אלא כל שיש בידו מקל או ציפור או כדור · מקל שהיה רודה בו את העולם · ציפור · ותמצא כקן ידי לחיל העמים · כדור שהעולם עשוי ככדור · א"ר יונה אלכסנדרוס מקדון כד בעא מיסק לעיל והוה סלק וסלק סלק עד שראה את העולם ככדור ואת הים כקערה בגין כן ציירין לה כדורא בידה · ויצוירינה קערה בידה ·

אינו שליט בים · אבל הקב"ה שליט בים וביבשה · מציל בים ומציל ביבשה ·

דרש רבי זעירא בריה דרבי אבהו קומי רבי לעזר אשרי שאל יעקב בעזרו · ומה כתיב בתריה עושה שמים וארץ · ומה ענין זה לזה · אלא מלך בשר ודם יש לו פטרון באיפרכיא זו אינו שליט שבא באחרת . ואם תאמר קוזמוקרטור שליט ביבשה שמא בים . אבל הקב"ה אינו כן שליט בים ושליט ביבשה · ולא עוד אלא חרב על צואר האדם והקב"ה מצילו הוא שמשה אומר ויצילני מחרב פרעה . אין כתיב כאן אלא מחרב אפילו חרב נתונה על צוארו הקב"ה מצילו הימנה · והסיפו עליהן הסיף והעטרה והטבעת · הסיף שהורג בו · והעטרה שמתעטר בה ·

טבעת שחותם בה · טבעת שיש עליה עבודה זרה אסור לחתום בה · רבי יודה אומר אם היה חותמה שוקע אסור לחתום בה · בולט מותר לחתום בה · ר' חנינה בן גמליאל אומר של בית אבא היו חותמין כפרסופות · רבי לעזר בי רבי שמעון אומר כל פרסופות היו בירושלם חוץ משל אדם · רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שיש בידו כל דבר · ובלבד דבר שהוא של כבוד · הסל והסודים והסמלים דבר של ביזיון הוא · הצייר והקולמוס דבר של כבוד הוא · קלמרין צריכה ·

הלכה ב' המוצא שברי כלים כו' · רבי יוסי בשם רבי יוחנן מפני שרובן באין מן הדלפקות · מעהה אפילו תבנית יד' ותבנית רגל . שנייא היא מפני שבירצא בהן נעבד . כתיב ואנשי בבל עשו את סכות בנות · תרנגולתא ופרוחיה · ואנשי כות עשו את את נרגל ריגליה דיעקב וריגליה דיוסף · לחשתי ויברכני י' בגללך · ויברך י' את בית המצרי בגלל יוסף · ואנשי חמת עשו את אשימה · אימרא כמה דתיכר והכהן יכפר עליו באיל האשם · והעוים עשו את נבחן · כלבא · ואת תרתק חמרא · והספרוים שורפים את בניהם באש וגו' ·

טווסא ופיסוני · עבודה זרה שנשברה · רבי יוחנן אמר אסורה . רבי שמעון בן לקיש אמר מותרת · מה אנן קיימין אם בעתיד להחזירן לכליין דברי הכל אסור · אם כשאינו עתיד להחזירן לכליין דברי הכל מותר · אלא כי נן קיימין בסתם · רבי יוחנן אמר סתם כמי שעתיד להחזירן לכליין · רבי שמעון בן לקיש אמר סתם כמי שאין עתיד להחזירן לכליין · אמר רבי יודן אבין דרבי מתניה אם היו מונחין במקומן כמי שעתידין להחזירן לכליין · מתיב ריש לקיש לרבי והא כתיב על כן לא ידרכו כהני דגון על מפתן דגון · אמר ליה מלמד שהיו נוהגין במפתן יותר מדגון · רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא אמר אומות העולם עשו כפתן אחד · ישראל עשו כמה מפתנים · ומה טעמא ופקדתי על הדולג ועל המפתן . המוצא עבודה זרה רב אמר משברה אבר אבר והיא בטלה · ושמואל אמר אינה בטלה לעולם · ר' אבין בשם ר' שמעון והיא אסורה כשאין עליהן בסיס · אבל יש עליהן בסיס אני אומר מן השברים באו · הלכה ג' המוצא כלים כו' ·

לא שנו אלא כלים שעליהם צורת החמה וצורת הלבנה · הא שאר כל המזלות לא · לא שנו אלא דרקון הא כל הנחשים לא . אי זהו דרקון כל שציצין יוצאין בצוארו · ותני כן רבי שמעון בן עזאי אומר אי זהו דרקון כל שציצין יוצאין מצוארו · החלק מותר · המוצא דרקון עשוי כמין ראש אסורה · ראש ועליו דרקון נוטל את הראש ומשליך את הדרקון · שמואל אמר כוס בסיס לדרקון אסור · ודרקון בסיס לכוס מותר · ר' בא בשם רב שברי דרקון הרי אילו מותרין · דרקון שלם ונשבר הרי אילו אסורין · ושבורים מן השלם באו · רבי חזקיה בשם רב ביני ראה אותן משתחוים לדרקון שלם ונשבר אסורין · כה נן קיימין אם דבר בריא שנעבדין אפילו מבחוץ אסור · אם דבר בריא שאינן נעבדין אפילו מבוכדין מותר · אלא כי נן קיימין בסתם · א"ר קריספא והדא כוסות דבר של ביזיון הוא דרבי חייה בר בא הוה ליה קוקין והוות טמי דרומי ציירה בגווה · אתא שאל לר' יוחנן · אמר ליה מכיון שהמים צפין על גבה דבר של ביזיון הוא · ואהן קיתונא מכיון שאתה משקעו במים דבר של ביזיון הוא · ביומוי דר' יוחנן שרון ציירין על כותלא ולא מחי בידייהו · מתיב רבי יוסי לרבנן והכתיב ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל · אמר ליה מלמד שהיה מבקש לבודקן כשם שבודקין את הסוטות ויזר על פני המים · אמר לון והכתיב וגם מעכה אם אסא המלך הסירה מגבירה · אמר לו משם ראייה ויכרת אסא וגו' · אמר לון וכתת נחש הנחושת · וכי עבודה זרה היא והלא משה עשאו · אלא מלמד שהיו ישראל תועין אחריו עד שבא חזקיהו והעבירו · כתוב אחד אומר ויעזבו שם את עצביהם וישאם דוד ואנשיו · וכתוב אחד אומר ויאמר דוד וישרפו באש · רבי יוסי בר חלפותה ורבנן · רבי יוסי בר חלפותה אומר מה שהיה של מתכת וישאם דוד ואנשיו · ומה שהיה של עץ ויאמר דוד וישרפו באש · ורבנן אמרי מה שהיה איתי הגיתי מבטל וישאם דוד ואנשיו · ומה שלא היה מבטל ויאמר דוד וישרפו באש · מה מקיים רבי יוסי בן חלפותא וישאם דוד ואנשיו נטלום בשפיין ·

הלכה ד' שאל פרקלוס בן פלוסלוס כו' · מה אנן קיימין אם כששאלו בהלכות המרחץ היה לו להשיב · ואם כשלא שאלו בהלכות המרחץ לא היה לו להשיב דמר רבי יעקב בר אידי בשם ר' יהושע בן לוי שואלין הלכות המרחץ בבית המרחץ הלכות בית הכסא בבית הכסא · כהדא ר' שמעון בן לעזר עאל מיסחי עם רבי מאיר אמר ליה מהו שנריח אמר ליה אסור · מהו שנקניח אמ' ליה אסור · ולא כן שמואל שאל לרב מהו לענות אמן במקום מטנף אמ' ליה אסיר · ואסיר דאמרית לך אסיר · אשכח תני שואלין הלכות המרחץ בבית המרחץ והלכות בית הכסא בבית הכסא · אמר יודן אבוי דרבי מתניה מהלכות המרחץ שאלו אלא שאין דרך לענות במרחץ · אמר רבי שמואל בר אבדימי מהלכות המרחץ שאלו אלא שהבל המרחץ רע לשיניים · חברייא רבי חמא בר יוסי בשם רבי הושעיה רבי זעירא בשם רבי יהושע בן לוי . תשובת הפלג השיבו . דלא כן הוה לו להשיבו מבעל פעור שאין עבודתו אלא בפעירה · מאי כדון את שהוא נוהג בו משום אלוה אסור . ואת שאינו נוהג בו משום אלוה מותר ·

הלכה ו' הגוים העובדים את ההרים כו' · רבי זעירא רבי יסא רבי יוסי בר חנינה בשם רבי הושעיה כתוב אחד אומר לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך · וכתוב אחד אומר כסף וזהב אשר עמהם · אם עליהם למה עמהם ואם עמהם למה עליהם · מה עליהם דבר שהוא מיוחד להם תכשיט להם · אף עמהם דבר שהוא מיוחד להם תכשיט להם · ר' יוחנן בשם רבי ינאי כל שהכניסו לפנים מקנקלין אסור כגון כיסים של מעות · אמר רבי יסא סימן הוה לן והדר ר' הושעיה פליגא על דר' ינאי · ולית היא אלא מסייעה לה · מה עליהן דבר שמיוחד להן תכשיט להן אף עמהן דבר שהוא מיוחד להן תכשיט להן · יצאו כיסים של מעות · ר' בא בשם רב יהודה ואפי' מים ומלח · מלח לשוף ומים לדיח · ואהן אפי' אלא כגון מים ומלח הנעבד · אית תניי תני מין שלו ומין של חבירו אסו' · ואית תניי תני שלו אסור ושל חבירו מותר · מן דבר בין שלו ובין של חבירו אסור רבי יהודה ומן דבר שלו אסור ושל חבירו מותר . רבי יוסי ורבי שמעון ר' יוסי בשם

רבי אילא דברי הכל הוא כמה דית מר תמן דבר שיש בו רוח חיים אע״פ שאינו
נאסר להדיוט נאסר לגבוה. והכא בדבר שאינו שלך אף על פי שאינו נאסר
להדיוט אינו נאסר לגבוה׳ רבי בון בר חייה אמר אפילו סולת שלו אסור ושל
חבירו מותר · מה כמאן דבר בין שלו בין של חבירו אסור אמר לא איתפלגון
בדבר שאין בו רוח חיים · אתא ר׳ בון בר חייה מימר לך בדבר שיש בו רוח חיים
הוא מתניתא בין מה דאיפלגון בדבר שאין בו רוח חיים. הא דבר שיש בו רוח
חיים אסור· ודבר שאין בו רוח חיים לא כל שכן ׳ הוי שלא תאמר כמא דאת
אמר תמן דבר שיש בו רוח חיים אף על פי שאינו נאסר להדיוט נאסר לגבוה׳
והכא תו׳ דבר שאינו שלך אף על פי שאינו נאסר להדיוט נאסר לגבוה. השתחווה
לביצה חזקיה אמר לא אסרה · רבי יוחנן אמר אסרה· אמר רבי זעירה
בביצה פליגין · חברייא אמרין בחלוקי נחל פליגין · אמר רבי הונא
וקרא מסייע למאן דאמר חברייא בחלקי נחל חלקך הם הם גורלך ·
ודיליה דחזקיה מן הדא מפני מה אשירה אסורה מפני שיש בה תפוסת יד בני אדם
וכל שיש בה תפוסת ידי אדם אסור· הכל מודין בחושן שאסורות דמר ר׳ חנינה
בר יסא בשם רב יהודה שורשי חושה בוקעין בארץ חמשים אמה. שורשי תאינה
רמים בוקעין בצור׳ אם כן מה יעשו שורשי חרוב ושורשי שקמה · אמר רבי
חנינה אחת לשלשים יום תהום עולה ומשקה אותן ומה טעמא אני י״י נוצרה
לרגעים אשקנה · תני רבי שמעון בן אלעזר אומ׳ מלמד שאין הארץ שותה אלא
לפי חיסומה. ביצת עבודה זרה שנעשית אפרוח ׳ רבי חגיי בשם רבי יאשיה
איתפלגון כהנא וחזקיה. כהנא אמר מותרת וחזקיה אמר אסורה · וקשיא על
דעתיה דחזקיה היך איפשר לביצת עבודה זרה שתיעשה אפרוח· מה אנן קיימין
אם כשפחסה אין כאן אפרוח· אם בשהכניסה לפנים מן הקנקלין תא חמי אילו
השתחווה לה לא אסרה ומפני שהכניסה לפנים מן הקנקלין אסרה· אמר רבי יודן
אבוי דרבי מתניה תיפתר שגירר בה לעבודה זרה׳ אגוז של ערלה שנטעו וכן
ביצת הקדש שנעשית אפרוח׳ רבי יסא איתפלגון כהנא ורבי יוחנן· כהנא אמר
אסורה׳ ורבי יוחנן אמר מותרת· אמר רבי זעירא קומי רבי יסא והאמר רבי
מותרת· אף הוא אינו פודה בזמן זרעה׳ אתא רבי חנניה ודרבי יונה רבי לעזר
בשם כהנא פודה אותה בזמן זרעה. רבי חנניה בשם רבי פינחס אמר מתקנתא
כהנא אמר אסורה ופודה אותה כמות שהיא׳ רבי יוחנן אמר מותרת פודה אותה
בזמן זרעה׳ הלכה ז׳ אמר רבי עקיבה אני אובין לפניך כו׳· אנן
תנינן אובין· אית תני אוביל לפניך׳ מאן דמר אובין נבין· ומאן דמר אוביל
מיבל· תני ר׳ בורק קומי רבי מנא מלמד שלא הניחו הכנענים לא הר ולא גבעה
שלא עבדו עליו׳ ולא כן סברנן מימר דבר שיש בו רוח חיים אף על פי שאינו
אסור להדיוט אסור לגבוה׳ בית הבחירה איכן נבנה על פי נביא ועל דוד בדבר
גד אשר דיבר ביד י״י׳ הלכה ח׳ מי שהיה ביתו סמוך לבית עבודה
זרה כו׳ כתיב תועבה בנידה. וכתיב תועבה בשרצים׳ וכתיב תועבה בעבודה
זרה. בנידה כי כל אשר יעשה מכל התועבות. בשרצים לא תאכל כל תועבה.
בעבודה זרה ולא תביא תועבה אל ביתך. אבל איננו יודע לאי זו דבר הוקשה׳
רבי עקיבה אומר לתועיבה דנידה הוקשה׳ מה הנידה מטמא במשא· אף
עבודה זרה מטמא במשא׳ או מה הנידה מטמא על גב אבן מסמא׳ אף עבודה
זרה מטמא באבן מסמא· רבי זריקא בשם רבי חנינה ואית אמר לה בשם רב
חסדא מודה רבי עקיבה לחכמים שאין עבודה זרה מטמא באבן מסמא׳ ורבנן
אמרי לתועיבה שבשרצים הוקשה. מה השרץ מטמא בהיסט. אף עבודה זרה
מטמא בהיסט׳ או מה השרץ מטמא בבעדשה ׳ יכול אף עבודה זרה הטמא
בבעדשה. רבי זעירא רבי יצחק בר נחמן רבי לעזר רבי אבהו בשם רבי יוחנן
ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים׳ מה המת מטמא בכזית אף עבודה זרה
הטמא בכזית. או מה המת מטמא משיכנים ראשי אצבעותיו. יכול אף עבודה
זרה משיכנים ראשי אצבעותיו. נתיצה נתיצה גמר מבית המנגע. מה בית
המנגע משיכנים ראשו ורובו אף עבודה זרה משיכנים ראשו ורובו׳ אמר רבי
חנינה זאת אומרת שאין טומאה עבודה זרה מחוורת. דלא כן מקישה לקלים׳
ואינו מקישה לחומרין׳ אמר ר׳ מנא מחוורת היא ולמה הוא מקישה למת ולשרץ
ללמד ממנה לקלים שבה׳ הדא דאת אמר בעבודה זרה שבורה. אבל בע״ז
שלימה כל שהוא דמר רבי יוסי בי רבי בון רב חמא בר גוריון בשם רב בעל ראש
גריה הוה וכאפון הוה׳ ומה טעם וישימו להם בעל ברית לאלהים׳ מה טעמא
דרבי עקיבה תעב תתעבנו כנידה. מה טעמא דרבנן שקץ תשקצנו בשרץ. מה
מקיימין רבנן טעמא דרבי עקיבה תעב תתעבנו. צאהו נבליהו. מה הן לרבנן
נבליהו׳ רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי לעזר צא תאמר לו. את שקורין אותו
פני אלוה קורין אותו פני כלב. עין כוס קורין אותה עין קוץ · גדייה קורין אותו
גלייא ר׳ תנחומא בעי ר׳ הונא כתיב הע׳ אשר עם בית און מקרם לביתאל. מקרם
קורין אותו ביתאל ועכשיו קורין אותו בית און. תני בשם רבי לעזר לא רצה
לקרות עומדה קורין אותו עמידה. רעווחין לדהון של מימי רגלים עמידה. מה
מקיימין רבנן צא תאמר לו רבי יוסי בי ר׳ אבין רבי הונא בשם רב יוסף מניין שאין
אומר לאדם צא עד שיכנס ראשו ורובו. אית מתניתא אמרה עבודה זרה כנידה
ומשמשיה כנידה׳ ואית מתני׳ אמרה עבודה זרה כנידה ומשמשיה כשרץ. מאן
דמר ע״ז כנידה ומשמשיה כנידה ניחא ׳ומאן דמר ע״ז כנדה ומשמשיה כשרץ כל
עצמו אינו קרוי נידה אלא במשמשיה. תיפתר בחקוקן על גופה דאמר ר׳ יעקב
דכפר חנן תיפתר כמשתחווה לאפוד עצמו בעניין שנאמר ויעש גדעון אפוד.
מתניתי׳ כמאן דאמר ע״ז כנידה ומשמשיה כנידה. והנותן אבניו ועציו ועפרו
מטמאין כשרץ. תיפתר במשתחווה לבית עצמו דאמר רבי בא רב הונא בשם רב
המשתחווה לבית אסרו. רבי זעירא רבי אבהו בשם רבי יוחנן המקדיש את הבית
אין מועלין בו׳ ומאן דאמר אין מועלין בו אסרו׳ התיב רבי חגיי קומי רבי יוסי
והא מתניתא פליגא על רב השוקת שבסלע אין ממלאין בה ואין מקדשין בה.
ואין מזין ממנה ואינה צריכה צמיד פתיל ואינה פוסלת את המקוה׳ והיתה כלי
וחברה בסיד וכו׳ ע״ד פוסל את המקוה מפני שחקקה ואח״כ חיברה. הא אם חיברה
ואחר כך חקקה מה את עבד לה פתר לה כרבי יוחנן סיתותן של אבנים הוא גמר
מלאכתן ׳ לית הדא פליגא על רבי שמעון בן לקיש דאמ׳ עבודה זרה שנשברה
מותרת. וכן סברנן מימר אם בעתיד להחזירן לכליין דברי הכל אסור. תיפתר
למשתחווה לכל אבן ואבן ואחר כך בניין׳ לית הדא פליגא על רבי יוחנן דרבי
יוחנן אמר עבודה זרה שנשברה אסורה. הכן סברנן מימר אם בשאינו עתיד
להחזירן לכליין דברי הכל מותר. תיפתר במשתחווה למערה ואח״כ נטעה׳ ל״
אמ׳ משתחווה לבית אסרו. למערה לא אסרה׳ מה בין בית למערה׳ אמר רבי
חנינה בי ר׳ הלל בית הוה לו שעת תלישה. מערה לא הוות לה שעת תלישה.
רבי יוחנן פתר מתני׳ בגר וגוי שירשו את אביהן גוי. הלכה לא פתר לה כשבאת
ע״ז ונסמכה לו. תני בית ע״ז ונסמכה לו ואחר כך הלכה לה מותר׳ אבל גר וגוי
שירשו את אביהן גוי אסורה׳ תני בית ע״ז ונסמכה לו ואחר כך הלכה לה מותר.
אבל אם בא הוא ונסמך לע״ז כל הבית לשם ע״ז׳ אמר רבי יוסי מתניתא אמרה
כן הזה שלו ושל ע״ז ירק מחוצה למחצה׳ הלכה ט׳ שלש בתים הן כו׳.
רב ור׳ יוחנן תרויהון אמרין כהכנסתן לארץ והא מתניתא על דעתיה דרב דאמר
המשתחווה לבית אסרו בנין כן הוא פתר לה בכניסתן לארץ. על דעתיה דרבי
יוחנן דו אמר המקדיש את הבית אין מועלין בו׳ ויפתרינה במשתחווה לבית׳
המשתחווה לבית יש לו בישול. הכנסתן לארץ אין לו בישול. כיצד הוא עושה
מפרק את פצימיו והוא מותר׳ רבי אילא בשם ר׳ לעזר והוא שהכניס לתוכו ע״ז.
על דעתיה דרבי שני בתים הן ׳ והתנינן שלשה בתים. כאן לשעה וכאן לשהות.
הלכה י׳ שלשה אבני׳ הן כו׳. ר׳ בא בשם רב מזו המיותכים לע״ז נאסר מיד.
רבי ירמיה בשם רבי לעזר מזו המתיך כוס לע״ז נאסר מיד. ר׳ הילא בשם ר׳ לעזר
והוא שהעמיד עליה ע״ז. מחלפה שיטתיה דרב תכן הוא אמר מזו המתיך כוס
לע״ז נאסר מיד׳ והכא הוא אמר הבין׳ פתר לה כהדין תנייא דתנינן תמן ע״ז של
נכרי אסורה מיד ושל ישראל משתעבד. כלום פליגין לה בע״ז דילמ׳ במשמשיו.
רבי שמעון בשם ר׳ לעזר אף במשמשי ע״ז במחלוקת. רבי אילא בשם רבי לעזר
והוא שהעמיד עליה ע״ז. על דעתיה דר׳ לעזר ב׳ אבנים׳ והא תנינן שלש אבנים
הן. כאן לשעה כאן לשהות. הלכה יא׳ שלש אשירות הן כו׳. רבי
אמי בשם רבי שמעון בן לקיש אמר פיתח בה פיתוחים אינה בטילה׳ לכן צריכון
אפילו העביר הפיתוחים. תני הרכיב נוטל מה שהרכיב. א״ר ינאי והוא שהרכיב
בה לע״ז.. ר׳ הילא בשם רבי לעזר והוא שהעמיד תחתיה ע״ז ׳מחלפא שיטתיה דר׳
שמעון בן לקיש׳ תמן א״ר אמי פיתח בה פיתוח׳ אינה בטילה. וסברנן מ״כ׳ אפילו
העביר את הפיתוחים. וכא אמר אכן׳ חומר הוא בפיתוח. תני והרכיב נוטל מה
שהרכיב. א״ר ינאי והוא שהרכיב בה לע״ז. רבי הילא בשם ר׳ לעזר והוא שהעמיד
בה ע״ז׳ על דעתיה דרבי לעזר שתי אשירות הן. והתנינן ג׳ אשירות הן ׳ כאן
לשעה. כאן לשהות. הלכה יב׳ אי זו הוא אשירה כו׳. אמר רב
חסדא בסתם חלוקין׳ מה נן קיימין אם דבר בריא שהן עובדין לצורה ולאילן
דברי הכל אסור. ואם דבר בריא שהן עובדין לצורה ואינן עובדין לאילן
דברי הכל מותר. אלא כן אנן קיימין בסתם ר״ש או׳ סתמן עובדין לצורה ולאילן.
ורבנן אמרי סתמן עובדין לצור׳ ואינן עובדין לאילן. וקשיא ר״ש חלוק על החכמ׳
ועושה מעשה כיוצא בו׳ הלכה יג׳ לא ישב בצילה כו׳. תמן אמרי׳ בשם
רב חסדא צילה אסור׳ צל צילה מותר. אי זהו צל צילה ואי זהו צילה. תמן
אמרי כל שאילו תיפול והיא נוגעת בו זהו צילה. וכל שאילו תיפול ואינה נוגעת
זהו צל צילה. מפני מה צילה אסור משום שהוא בהנאה׳ הרי הקבר אסור
בהנאה וצילו מותר. הרי היכל הרי הוא אסור בהנאה ורבן יוחנן בן זכאי יושב
ושונה בצילו של היכל׳ הוי לית טעמא דלא משום שהוא אסור בהנאה׳ רב
אבין בשם רבנן דתמן זאת אומרת שאין טומא׳ הכות׳ מחוורת. דלא כן אילו קבר
שהוא גוהל את הרבים ועבר תחתיו טהור. גמליאל זוגא הוה מסתמיך ברשב״ל
מטון בהן תכיבתא אמר ליה מהו מיעבור קומי׳ · אמר ליה עבור קומוי וסמי
עיניה. רבי יצחק בר מתנה הוה מיסתמך בר׳ יוחנן מטון צלמא דבולי אמר ליה
מהו מיעבור קומוי. אמר ליה עבור קומוי וסמי עיניה. רבי יעקב בר אידי הוה
מיסתמך בר׳ יהושע בן לוי מטון לאדורי צלמא אמר ליה נחום איש קודש קדשים
עבר ואת לית את עבר׳ עבור קומוי וסמי עיניה׳ לית הדה פליגא על ר׳ יוחנן
דרבי יוחנן אמר עבודה זרה שנשתברה אסורה׳ לא כן סברנן מימר אם בשאינו
עתיד להחזירן לכליין דברי הכל מותר׳ תיפתר בעבודה זרה של ישראל לית

ליה הדא פליגא על רב דרב אמר צורכה הא אסורה ושפייה מותרין· עוד היא תיפתר בעבודה זרה של ישראל· מפני מה הבל פורשין הימנה כפני שניכולת רע. הלכה יד׳ נטל ממנה עצים כו׳· אמר רב חסדאי בסתם חלוקין· מה כן קיימין אם להסיק דברי הבל מותר אם לעשן דברי הבל אסור· אלא כן אנן קיימין בסתם. הלכה טו׳ נטל ממנה כרכר כו׳ א״ר חגיי בר נהוית מן אילפא אשכחית ר׳ יעקב בר אחא יתיב מקשי נטל הימנה כרכר אסור בהנייה· ארג בו את הבגד אסור בהנייה· ותנינן ימכר כולו לגוי חוץמדמי יין נסך שבו· א״ר יעקב בר אחא חגיי קשיתא חגיי קימה· מאי כדון תמן אין דרך בני אדם ליקח מן הגוי· ברם הכא דרך בני אדם ליקח בגד מן הגוי· הלכה יו׳ כיצד מבטלה כו׳· רב אמ׳ לצורכו בין הא בין שפייה מותרין· לצורכה הא אסורה· ושפייה מותרין· שמואל אמ׳ לצור כהבין הא בין שפייה אסורין. לצורכו הא אסורה ושפייה מותרין· רבי יוחנן אמר לצורכה הא אסורה ושפייה מותרין·

הדרן עלך כל הצלמים אסורין

רבי ישמעאל אומר שלש אבנים זו בצד זו בצד מרקוליס אסורות ושתים מותרות· וחכמים אומרים את שהוא נראה עמו אסור ואת שאינו נראה עמו מותר·

ב׳ מצא בראשו מעות כסות או כלים הרי אילו מותרין· פרכילי ענבים ועטרות של שבלים ויינות שמנים וסלתות וכל דבר שכיוצא בו קרב על גבי המזבח אסור· ג׳ עבודה זרה שיש בה גינה ומרחץ נהנין מהן שלא בטובה ואין נהנין מהן בטובה· היה שלה ושל אחרים נהנין מהן בטובה ושלא בטובה· ד׳ עבודה זרה של נכרי אסורה מיד ושל ישראל משתיעבד· נכרי מבטל עבודה זרה שלו ושל ישראל· וישראל אינו מבטל עבודה זרה של נכרי. המבטל עבודה זרה ביטל משמשיה· ביטל משמשיה· משמשיה מבוטלין והיא אסורה· ה׳ כיצד מבטלה קטע ראש אזנה ראש חוטמה ראש אצבעה· פחסה אף על פי שלא חיסרה ביטלה· רקק בפניה השתין בפניה גררה זרק בה את הצואה הרי זו אינה בטילה· מכרה או משכנה ר׳ אומר ביטל וחכמים אומרים לא ביטל· ו׳ עבודה זרה שהניחוה עובדיה בשעת שלום מותרת· בשעת מלחמה אסורה· בימוסיות של מלכים הרי אילו מותרין מפני שמעמידין אותן בשעה שהמלכים עוברין· ז׳ שאלו את הזקנים ברומי אם אין רצונו בעבודה זרה מפני מה אינו מבטלה אמרו להן אילו לדבר שאין צורך העולם בו היו עובדין היה מבטלו הרי הן עובדין לחמה וללבנה לכוכבים ולמזלות להרים ולגבעות יאבד עולמו מפני השוטין· אמרו להן אם כן יאבד דבר שאין צורך העולם בו ויקיים דבר שצורך העולם בו· אמרו להן אף אנו מחזקים ידי עובדיהן של אילו ויאמרו תדעו שהן אלוהות שהרי אילו בטלו ואילו לא בטלו· ח׳ לוקחין גת בעוטה מן הנכרי אף על פי שהוא נוטל בידו ונותן לתוך התפוח אינו נעשה יין נסך עד שירד לבור ירד לבור מה שבבור אסור והשאר מותר· ט׳ דורכין עם הנכרי בגת אבל לא בוצרין עמו. וישראל שהוא עושה בטומאה לא דורכין ולא בוצרין עמו. אבל מוליכין עמו חביות לגת ומביאין עמו מן הגת· י׳ נחתום שהוא עושה בטומאה לא לשין ולא עורכין עמו אבל מוליכין עמו פת לפלטר·

יא׳ נכרי שנמצא עומד בצד הבור של יין אם יש לו עליו מלוה אסור אין לו עליו מלוה מותר· נפל לבור ועלה ומדדו בקנה· התיז את הצרעה בקנה או שהיה מטפח על פי חבית מרותחת כל אילו והיה מעשה ואמרו יימכר · ורבי שמעון מתיר· נטל את החבית וזרקה לבור זה היה מעשה והכשירו·

יב׳ המשמר יינו של נכרי ונותנו ברשותו בבית שהוא פתוח לרשות הרבים בעיר שיש בה גוים וישראל מותר. בעיר שכולה גוים אסור עד שיושיב שומר אין שם שומ׳ צריך להיות יושב ומשמר אע״פ שהוא יוצא ונכנס מותר· ר״ש בן אלעז׳ או׳ כל רשו׳ גוים באחת. יג׳ המשמר יינו של נכרי ונותנו ברשותו והלה כותב לו שנתקבלתי ממך מעות מותר· אבל אם ירצה ישראל להוציאו ואינו מניחו עד שיתן לו את מעותיו זה היה מעשה בבית שאן ואסרו חכמים׃

סליק פירקא

רבי ישמעאל אומר כו׳· אמר רבי אמי טעמא דר׳ ישמעאל משום מרקוליס גדול אצל מרקוליס קטן. ורבנן אמרי משום רגלי מרקוליס· כמה הן רגלי מרקוליס· רבי בא בשם רבנן דתמן ג׳ אמה· הלכת מרקולי׳ס כך היא ב׳ אבנים זו על גבי זו והשלישית מלמעלה· נתן את השנייה והתרו בו משו׳ אותו ואת בנו לוקה· משו׳ עבודה זרה נסקל· נתן את השלישית פלוגתא דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דאיתפלגון השוחט אותו ואת בנו לשם עבודה זרה· ר׳ יוחנן אמר אם התרו בו משום אותו ואת בנו לוקה· משום עבודה זרה נסקל· רשב״ל אמ׳ אפילו התרו בו משו׳ אותו ואת בנו אינו לוקה מאחר שאילו התרו בו לשם עבוד׳ זרה היה נסקל· אי זו היא מרקוליס כל שהוא סג את הם ואת הדרכים· והלכת מרקוליס כזריקה השתחוה להמהו· א״ר יוסי כל עצמו אינו קרוי מרקוליס אלא כהשתחויה ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחות עליה· יכול לא יתן שני אבנים זו על גב זו ויתן קופתו עליהם ת״ל להשתחות עליה· עליה אי אתה משתחוה אבל נותן את את קופתך עליה· עליה אי אתה משתחוה· משתחוה אתה על אבני בית המקדש· רב מפקד לבית רב אחא· ר׳ אמי כפקד לאינשי ביתי׳ כד תהוון נפקין לתעניתא לא תהוון רבעין באורחכון· רבי יונה רבע על סיטריה· רבי אחא רבע על סיטריה· א״ר שמואל אנא חמית רבי אבהו רבע באורחיה· א״ר יוסי קשיתה קומי רבי אבהו והכתי׳ ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחו׳ עליה· תיפתר בקובע לו מקום· והכתי׳ ויהי דוד בא עד הראש אשר ישתחוה שם לאלהים· כלבד שתחוייה שאינה על הארץ· וכי יש שתחוייה שאינה על הארץ· ויכרעו אפים ארצה על הרצפה וישתחו· רבי אבהו מוסיף על הודו לי״י כי טוב· רבי מנא מוסיף על כי לעולם חסדו על ישראל· רבי יוחנן אמר לרבי חייה בר בא בבלייא תרין מילין סלקין מן גביכון מפשוטית׳ דתענית׳ וערובתא דיומא שביעיא· רבנן דקיסרין אמרין אוף הדא בקותא· ואתייא כיי דמר רבי אמי בבלייא בשם רבנן דתמן לא הוהרו שתחוייה אלא לתענית ציבור ובלבד על הצד· רבי ינאי זעיר׳ בשם אבהתיה כל מי שאינו כשר כיהושע שאם יפול על פניו יאמ׳ לו הקב״ה קום לך אל יפול ובלבד יחיד על הציבור· וחכמ׳ אומ׳ את שהוא נראה עמו אסור ואת שאינו נראה עמו מותר· את שהוא נראה עמו גופו אסור· ואת שאינו נראה עמו מותר· את שהוא נראה עמו גופו· ואת שאינו נראה עמו אינו גופו· את שהוא נרא׳ עמו אסור· לית הדא פליגא על ר״ל דריש לקיש אמר ע״ז שנשתברה מותרת· לא כן סברנן מימר אם בעתיד להחזירן לכליין דברי הבל מותר· וליית היא פליגא על רבי יוחנן דרבי יוחנן אמר ע״ז שנשתברה אסורה· ולא כן סברנן מימר אם כשאינו עתיד להחזירן לכליין דברי הבל מותר· ומר רבי יוחנן אבני דרבי מתנייה אם היו מונחין במקומן כמי שהוא עתיד להחזירן לכליין· ואילו בבקומן רבי בא בשם רב זמין דאת אמר שיברי ע״ז אין להן ביטול· ומניין דאת אמר משמשי ע״ז אין להן ביטול· מ״ד משמשין כל שכן ע״ז· ומאן דמר ע״ז הא משמשין לא· רבי שמואל רבי אבהו בשם רב אבני מרקולים שנתפזרו אין להן ביטול לעולם משום עבודת ע״ז· שמע רבי יוחנן ומר יפה לימדנו רבי שכן המשתחוה לע״ז של אבלים אין להן ביטול לעולם· כיצד הוא מבטלה רבי חייה בר אדא אמר ברוק· והתני רבי חייה אבני מרקולים שנתפזרו אין להן ביטול· אמר רבי פינחס כאן כנזרקות לה וכאן כשאין נזרקות לה· כהדא ר׳ שמעון ברבי הוה ליה מרקולים גו חקלא אתא גביה בורגנרה אמ׳ ליה בגין דשמעית דארבונא בעי מיעבור הבא למיתר אלא בחייך דאת מרים אילין כיפייא מן דרימתן אזל בעי מסבינון א״ל דידי אינון· שמע רבי חייה בר וזה ומר ואית לאימיה בר· ולא ר׳ חייה רבה הניהה· אלא מן דשמעה מיניה חוק וקבעה· הלכה ב׳ מצא בראשו מעות כו׳· א״ר יונתן לא סוף דבר עטרות שיבולים אלא אפילו עטרות של וורד· א״ר יוסי לא סוף דבר מרקולים ובראשו מעות אלא אפי׳ ע״ז שאין לה קנקלין מצא בתוכה כסות או כלים הרי אילו מותרין· הלכה ג׳ ע״ז שהיה לה גינה כו׳ · כיני מתניתא כטובת הכומרין ושלא כטובת הכומרין· חלילין של ע״ז אסור למוכרן אם היו מעלין שכר למדינה אע״פ שעושין בהן צורך לע״ז מותר למוכרן· חנות של ע״ז אסור לשוכר׳ אם היתה מעלה שכר למדינה אע״פ שעושין בה צורך לע״ז מותר לשוכרה· הגובה לשם ע״ז אסור ליתן לו· אם היה מעלה שכר למדינה אע״פ שהוא גובה לשם ע״ז מותר ליתן לו ומתני׳ אמר׳ כן היה שלה ושל אחרי׳ נהנין מהן בטובה ושלא בטובה· הלכה ד׳ ע״ז של נכרי אסורה מיד כו׳· רשב״ל אמ׳ כאומן שעושה למכור לשוק היא מתני׳ שכיון שנגמרה דבר בריא שהשתחוה לה· רבי יוסי בעי אם דבר בריא שהשתחוה לה כדא תנינן ע״ז של נכרי אסורה מיד ושל ישר׳ עד שתיעבד· ר׳ הילא בשם רשב״ל החוצב צלם לע״ז אע״ג דאת אמר אין קרקע נאסר מתרין בו על כל סיתו׳ וסיתות· לכשיתלש לוקה· א״ר יוסי את ש״מ העושה צלם לע״ז אע״ג דאת אמר אין דבר שיש בו רוח חיים נאסר מתרין בו על כל קודנס וקודנס· לכשיגמר לוקה· ע״ז של נכרי אסור׳ מיד לפיכך יש לה ביטול· ושל ישר׳ משתיעבד לפיכך אין לה ביטול· א״ר זעיר׳ לית כאן לפיכך אלא אין לה ביטול ויש להביטול· ע״ז של נכרי אסור׳ מיד דכתי׳ אבד תאבדון מיד· ושל ישר׳ עד שתיעבד דכתיב ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה וגו׳ לבשישי׳· ואית דמחלפין ליה ע״ז של ישר׳ אסור׳ מיד דכתי׳ ארור האיש· ושל נכרי עד שתיעבד דכתי׳ אבד תאבדון את כל המקומו׳ אשר עבדו שם הגוים· רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל שמע לה מן הדא אם ירשהו כשהוא אלוה באש תשרפו· ואם לאו אשר אתם יורשי׳ אותם את אלהיהם· ר׳ יוחנן בשם ר׳ ינאי שמע לה מן הדא לא תחמוד כסף וזהב עליהם· את אין את חומד ולוקח אחרי׳ חומדי׳ ואת לוקח· ר׳ יוחנ׳ אמ׳ לבר דרוסי זוית ותבר כל אילין צלמייא דבג׳ דימוסין ונחת ותבר כולהון פרא חד· ולמה כן· א״ר יוסי בי ר׳ בון מפני שנחשד ישר׳ אחר להיות מקטיר עליו· רבי חייה בר אשי בשם רב כר׳ הוה יתיב מתני לרבי

שמעון כמה ועבדי מבטל עבודה זרה שלו ושל חבירו· אמר ליה עד דהוה חיילך עלך כן אית תניי תני והעברי מבטל עבודה זרה שלו ושל ישראל אמר לו לאו כגי עבודה זרה שעבדה ישראל אין לה ביטול לעולם· והני כרבי שמעון בן מנסיא אומר עבודה זרה שעבדה ישראל אין לה ביטול לעולם. רב מתני כשם· טעמא דאהן תנייא ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה לעולם· בר קפרא אשכח ייד עיזקא צר חד טלי ארמאי הוה פרי בתריה הוה מח ליה הוה מיקל ליה הוה א"ל רוק עלה והוא לא מקבל עלוי אשתין עלה והוא לא מקבל עלוי· הדא אמרה נכרי מבטל ע"ז שלו ושל חבירו על כרחו והוא שיודע טיב עבודה זרה שלו· הדא אמרה עבודה זרה שעבדה ישראל אין לה ביטול לעולם· ותיעשה כעבודה זרה שסגיחוה עובדיה ותהא בטילה· אמר רבי זעירא כל שאילו מאיליה היא בטלה ישראל מבטלה וכל שאילו מאיליה אינה בטלה אין ישראל מבטלה· רב אמר בימוס לא בטיל· הא אם ביטלו בטל· מחלפת שיטתיה דרב תמן הוא אמר מזו המתיך כוס לעבודה זרה נאסר מיד· והכא את אמר הכין· כאן בשקטר וכאן בשלא קיטר· ואפילו תימר כאן וכאן בשקטר רב כדעתיה דרב אמר כזו המתיך כוס לעבודה זרה נאסר מיד· רב אמר בימוס לא בטל· הא משמשין בטלו· מחלפה שיטתיה דרב תמן אמר רב ששת בשם רב כשהלכו להם המהלכים כדרך אחרת· והכא הוא אמר הכן· כאן בשקטר וכאן בשלא קטר· ואפילו תימר כאן וכאן בשקטר רב כדעתיה דרב אמר מזו המתיך כוס של עבודה זרה נאסר מיד· אמר רבי יוחנן מצבה כל שהוא יחידית· מזבח כל שאבניו מרובות· חזקיה אמר מצבה כיון שפגמה ביטלה· מזבח צריך לפגם כל אבן ואבן· מתניתא דחזקיה פליגא עלוי ניתצת את המזבח הנח לו· שברת את המצבה הנח לה· רבי זעירא רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה רבי חייה רבי בא רבי לעזר בשם רב הושעיה כשומו כל אבני מזבח כאבני גיר מנופצות. דרוף אחריהם· עד שתקעקע ביצתם מן העולם· כרם הבא שברת המצבה הנח לה· נתצת המצבה הנח לה· כתיב לא תעשו לכם אלילים ופסל ומסכה לא תקימו לכם לא היא עשייה היא קימה· א"ר הילא עשייה כתחילה קימה כל שאילו הפול לא יקימנה· כתיב ונתצתם את מזבחותם ושברתם את מצבותם· ומניין ליתן את האמור בזה לזה ואת האמור בזה לזה· אמר רבי בון בר חייה לצדדין איתאמרת או שיבור או גידוע או נתיצה לכל אחת ואחת·

הלכה ה' כיצד הוא מבטלה כו' · אמר ר' זעירה הדא דתימר בשמברה מתוך שלום · אבל מברה מתוך הקפדה דברי הכל בטלה· והיה כי ירעב והתקצף וקלל במלכו וגו' · זעור בר חיננה בשם רבי חנינה בשמברה לצורך נחלקו · אבל אם מברה לעובדה דברי הכל אינה בטלה· רב ירמיה בשם רב בשמברה לעובדיה נחלקו· אבל אם מברה לצורך דברי הכל בטלה היא · רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן דברי הכל . רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש במחלוקת · ואתייא דרבי חנינה כרבי יוחנן· ודרב ירמיה כריש לקיש· מאי כדון בשמברה לצורך נחלקו· אבל אם מברה לעובדיה דברי הכל אינה בטלה·

הלכה ו' עבודה זרה שהניחוה עובדיה כו' · תני מלחמת יהושע אסורה· במלחמת יהושע מותרת· מלחמת דוד מותרת· במלחמת דוד אסורה· מלחמת יהושע אסורה דכתיב כי החרם תחריבם· במלחמת יהושע מותרת שהיא לשעה· מלחמת דוד מותרת מה שהיה איתי הגיתי מבטל· במלחמת דוד אסורה שהיא לעולם·

הלכה ז' שאלו את הזקנים ברומי כו' · גזל זרע חרע אין סופו לצמח· הבא על אשת איש אין סופו להוליד ממזר אלא הניחו לעולם שינהיג כמנהגו· שוטים שקלקלו עתידין ליתן דין חשבון· אמר רבי זעירא אילו הוה כתיב כמוהם יהיו עובדיהם קשיא עובדי החמה כחמה ועובדי הלבנה כלבנה· אלא כמוהם יהיו עושיהם · אמר רבי מנא אילו כתיב כמוהם יהיו עובדיהם לא קשיא דכתיב וחפרה הלבנה ובושה החמה· רבי נחמן בשם רבי מנא עתידה עבודה זרה להיות באה ורוקקה בפני עובדיה ומבייישתן ובטלה מן העולם ומה טעם יבושו כל עובדי פסל. ר' נחמן בשם רבי מנא עתידה עבודה זרה להיות באה וכורעת לפני הקב"ה ובטלה מן העולם ומה טעם ישתחוו לו כל אלהים·

הלכה ח' לוקחין גת בעושה כו' · תני ר' חנן והוא שלא העלים ישראל את עיניו ממנו· אבל אם העלים עיניו ממנו לא בדא · עד כדון כשהיה נוטל יין וענבים באחת ונותן על התפוח· היה נותן אילו בפני עצמן ואילו בפני עצמן אפילו מן מותר גומסיות שתחת האשכולות אסורות שבצידיהן מותרות · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יוחנן הן עצמן נעשות יין נסך · גת שפקקה גוי מכפנים אסורה ומבחוץ מותרת· שאי אפשר שלא היה שם טיפה אחת טלולה ונוגע בה ומנסך כל הבור· רב הונא בשם רב הקילוח כבור· ר' זעירה בעי בכל אתר לית את עבד הצוק חיבור· והכא את עבד הצוק חיבור · סבר רב הונא נתנסך הבור נתנסך הקילוח · נתנסך הקילוח לא נתנסך הבור· ר' בא לא אמר כן אלא נתנסך הבור לא נתנסך הקילוח נתנסך הקילוח · נתנסך הבור · מאי דאמר רב הונא בשם רב הקילוח כבור סבר רב הונא כשם שהבור מתנסך כך הקילוח מתנסך · תמן אמרי בשם רב מגעו של גר עושה יין נסך · רב נחמן בר יעקב אמר ובלבד בשותת· ארמייא נפל לגובא אתא עובדא קומי רבי הונא אמר כובשין עליו עד דהוזחלון גובה· א"ר חנינה ידא אגשיט אמר איתן מיצרין חלפון מתותי ידיה· שמעון בר חייה הוה מתני לחייה בר רב גוי כאימתי עושה יין נסך· אמ' ליה משיודע בטיב ע"ז · אפיק רב יאשיה מבילהא אמ' ליה הדא דאת אמ' בלוקח ענבים מן הגוי · אבל הגוי עצמו בן יומו עושה יין נסך· גוי מהו שיעשה בפיו יין נסך · רבי אדא בשם רבי לעזר אין גוי עושה יין נסך בפיו · רבי ירמיה בשם רבי אבהו הגוי עושה יין נסך בפיו · ותני כן אגרומיסוס שטעם מן הכוס או מן המיניקת והחזיר לחבית אסור · על דעתיה דרב אדא בשם ר' לעזר והוא שהחזי' הגוי · על דעתיה דר' ירמיה בשם רבי אבהו ואפילו החזיר ישראל ·

הלכה ט' דורכין עם הנכרי בגת כו' · א"ר יונה הדא דאת אמר והוא שהלכו עליהן דרוכית שתי וערב אבל לא הלכו עליה' דרוכית שתי וערב לא בדא · ר' יוסי בעי אם כשהלכו עליהן דרוכית שתי וערב אפילו כמשנה הראשונה דתני בראשונה הו' אומרים בוצרין עם הנכרי ודורכין עם ישראל מפני שעושה בטומאה ואין דורכין עם הגוי · חזרו לומר אין בוצרין עם הנכרי ואין דורכין עם ישראל שהוא עושה בטומאה· אבל דורכין עם הגוי ומסייעין עמו עד שיתעלם מעיניהם· נתעלם מעיניהם נעשה יין נסך· מה טעמא דרבי יונה שכבר ניטמו בהבשר בצירה· מה טעמא דרבי יוסי טוהרים הן דבר תורה את הוא שגזרתה עליהן טומאה· חילפיה דרבי יוסי מהדא דמר ר' יוסי בשם ר' הילא בדין הוה שיהא אדם פוטר את טבלו דבר תורה דכתיב ונתתם ממנו את תרומת יי' לאהרן הכהן· עשה שינתנו לאהרן הכהן בכהונתו וכאן הואיל ואין את יכול ליתנו לאהרן הכהן בכהונתו רשאי אתה לטמותן ·

הלכה י' נחתום שעושה בטומאה כו' · ותני עלה לא לוהתין ולא טוחנין ולא בוררין עמו· א"ר הילא כאן דחולין כאן דתרומה· והתנינן נחתום · אית לך מימר נחתום בתרום'· חבריי' אמרי כאן בלוחת כאן כשאינו לותת · והא תנינן אבל משהטיל למים לא הגע אצלה שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה · ר' חייה ור' אמי חד אמר חרוש בה טבאות ואנא נסב לה מינך בתר שמיטתה · וחד אמר אישר · מאן דאמ' חרוש בה טבאות ואנה נסב לה מינך בתר שמיטתה מהו שואלין בשלומן אישר · ומאן דאמר לגוי אישר מהו שואלין בשלומן של ישראל שלום עליכם· דלמא רבי חנינה בר פפא ורבי שמואל בר נחמן עברון על חד מן חורשי שביע' · אמר ליה רבי שמואל בר נחמן אישר· אמר ליה רבי חנינה בר פפא לא כן אלפן ר' ולא אמרו העוברים וגו' · שאס' ר לומר לחורשי שביעית אישר · אמר לקרות את ידע· לדרוש אי את ידע · ולא אמרו העוברים אילו האומות שהן עוברין מן העולם שלא אמרו לישר' ברכת יי' עליכם· ומה ישראל אומ' להם ברכנו אתכם בשם יי' · ישר' אומרי' להם לא דייכם כל השבות והנחמות הבאים לעולם בשבילינו ואין אתם אומ' לנו בואו ושאו לכם מן הברכות ולא עוד אלא שאתם מגלגלין עלינו פיסים וזימיות וגולגליות וארנונות· הורי רבי אמי לרדות עמו אסור · ורבנות לזלוף עמו אסו' ·

הלכה יא' נכרי שנמצ' כו' · רב ששת בשם רב והוא שיהיה לו עליו מלוה על אותו הבור אבל אין לו מלוה על אותו הבור שכן דרך בעלי החוב לעמוד בגיהות ובגרנות · הוון בעיו מימר מאן דמר והוא שיהא לו עליו מלוה על אותו הבור בתוך לפישוט ידיים· ומאן דמר אע"פ שאין עליו מלוה על אותו הבור חוץ לפישוט ידיים · ולא כן א"ר בא בשם רב ששת כשם שנתנו פישוט ידיים בטהרו' כך נתנו פישוט ידיים ביין נסך · אלא כיני מאן דמר והוא שיהא לו עליו מלוה על אותו הבור בתוך פישוט ידיים · ומאן דמר אע"פ שאין עליו מלוה על אותו הבור ובלבד חוץ לפישוט ידיים·

הלכה יב' המטהר יינו של נכרי כו' · ר' אבין בשם ר' שמואל הלכה כר"ש · ר' אבין בשם שמואל אני כפרת ר"ש או מתיר בשתייה או אוסר בהנייה· א"ר ירמיה בשם ר' אבהו מעשה היה והורי בשתייה כר"ש · רבי שמואל בשם ר' אבהו אין הגוי עושה יין נסך בזריקה· גוי מהו שיעשה יין נסך בחמתו · נישמעינה מן הדא ארמייא הוה ליה קופין גו מעצרתא אתא ישראל וחלף בהון חמר · אתא ארמייא קולתה ושפכון לגובה· אתא עובדא קומי רבנן אמרי אין הגוי עושה יין נסך בחמתו · רבי ירמיה בשם ר' חייה בר בא זה שמוזג בחמין אסור בצונין מותר· יבוא עלי שלא עשיתי מימי · רבי יסא אזל לצור חמתון שהן חמר וחמימין וארמייא מזג אמר לון מה שרא לכון·

הלכה יג' המטהר יינו של נכרי כו' · רבי אבהו בשם ר' יוסי בר' חנינה לא סוף דבר פתוח אלא אפי' חלון ויש בהד' על ארבע על רום עשרה ובלבד מקורה ובמגופף· היה לרבי ניכר אם היה נראה עולה ויורד בו אסור ואם לאו מותר· רבי בא בשם רב יהודה בעיר שיש בה דלתים ובריח היא מתניתא · בדא הני שומר אף על פי שאינו בא אחת לקיצים· תני ישראל וגוי שכנסו את יינן בפרביי' של עיר אפילו שומרים גרים אפילו חביות פתוחות מותרות שאין מנסכין כן · רבי הילא בשם רבי ינאי הלוקח כמוכר· ותני כן אחד הלוקח ואחד המוכר ברשות הגוי בזמן שהיין של ישראל וישראל דר שם מותר והוא שיהא עליו מפתח וחותם · ובזמן שהיין של גוי וישראל דר שם מותר והוא שיהא לו עליו מפתח וחותם · ואם אין ישראל דר שם אסור אף על פי שיש עליו מפתח וחותם · רבי יילי בשם רבי ינאי חלוקים על רבי שמעון בן לעזר · לא על הדא איתמארת אלא על הדה דבתרה המטהר יינו של נכרי וכו' :

הדרן עלך רבי ישמעאל

השוכר את הפועל לעשות עמו ביין נסך שכרו אסור שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת אף על פי שאמר לו העבר לי חבית של יין נסך ממקום למקום שכרו מותר. ב׳ השוכר את החמור להביא עליו יין נסך שכרה אסור שכרה לישב בה אף על פי שהניח לגינו עליה שכרה מותר.

ג׳ יין נסך שנפל על גבי ענבים ידיחם והן מותרות ואם היו מבוקעות אסורות. מעשה בבייתוס בן זונין שהיה מביא גרוגרות בספינה ונשתברה חבית של יין נסך על גביהן ובא מעשה לפני חכמים והתירו. זה הכלל כל שהנ׳ במינו בנותן טעם אסור וכל שאינו במינו בנותן טעם מותר כגון החומץ שנפל לגריסים. ד׳ נכרי שהיה מעביר עם ישראל כדי יין ממקום למקום אם היה בחזקת משתמר מותר. ואם מודיעו שהוא מפליג כדי שישתום ויסתום ויגוב רבן שמעון בן גמליאל אומר כדי שיפתח ויגוף ויגב. ה׳ המניח יינו בקרון או בספינה והלך לו לקפנדריא נכנס למדינה ורחץ מותר. ואם מודיעו שהוא מפליג כדי שישתום ויסתום ויגוב. רבן שמעון בן גמליאל אומר כדי שיפתח ויגוף ויגוב. ו׳ המניח את הנכרי בחנותו אע״פ שהוא יוצא ונכנס מותר. ואם מודיעו שהוא מפליג כדי שישתום ויסתום ויגוב. רשב״ג אומ׳ כדי שיפתח ויגוף ויגב. ז׳ היה אוכל עמו על השולחן והניח לפניו לגין על השולחן ולגין על הדולפקי והניחו ויצא מה שעל השולחן אסו׳ ומה שעל הדולפקי מותר ואם אמר לו הוי מוזג ושותה אף מה שעל הדולפקי אסור. חביות פתוחות אסורות וסתומות כדי שיפתח ויגוף ויגב. ח׳ בולשת שנכנסה לעיר בשעת שלום חביות פתוחות אסורות וסתומות מותרות ובשעת מלחמה אילו ואילו מותרות שאין פנאי לנסך. ט׳ אומנים ישראל ששילח להם נכרי חבית של יין נסך מותר שיאמרו לו תן לנו את דמיה. אם משנכנס לרשותן אסו׳. י׳ המוכר יינו לנכרי פסק עד שלא מדד דמיו מותרין. מדד עד שלא פסק דמיו אסורין. נטל את המשפך ומדד לתוך צלוחיתו של נכרי. וחזר ומדד לתוך צלוחיתו של ישראל אם יש בו עקבת יין אסור. המערה מכלי לכלי המערה ממנו מותר את שעירה לתוכו אסור. יא׳ יין נסך אסור ואוסר בכל שהוא יין ביין ומים במים כל שהוא. יין במים ומים ביין בנותן טעם. זה הכלל מין במינו כל שהוא ושלא במינו בנותן טעם. יב׳ אילו אסורין ואוסרין כל שהן יין נסך ועבודה זרה ועורות לבובין ושור הנסקל ועגלה ערופ׳ וציפרי מצורע ושיער נזיר ופט׳ חמור ובשר בחלב וחולין שנשחטו בעזרה הרי אילו אסורין ואוסרין בכל שהן. יג׳ יין נסך שנפל לבור כולו אסור בהנייה. רבן שמעון בן גמליאל אומר ימכר כולו לגוי חוץ מדמי יין נסך שיש בו. יד׳ גת של אבן שזפתה גוי מנגבא והיא טהורה. ושל עץ רבי אומר ינגב. וחכמים אומרים יקלף את הזפת. ושל חרס אף על פי שקלף את הזפת הרי זו אסורה. טו׳ הלוקח כלי תשמיש מן הגוי את שדרכו להטביל יטביל. להגעיל יגעיל ללבן באור ילבן. השפוד והאסכלא מלבנן באור. והסכין שפה והיא טהורה:

סליק פירקא

השוכר את הפועל כו׳. ולא שכרו הוא נותן לו׳ רבי אבהו בשם רבי יוחנן קנס קנסוהו. תני החמרים והכתפים וכל העושין בשביע׳ שכרן שביעית. אמר רבי זעירא כפירות היתר היא מתניתא. והוא דהורי רבי יוחנן לאילין דבית רבי ינאי שלא יהו נוטלין שכר בירוקן יין אלא מעות כרבי יהודה וכר׳ נחמיה הורי להון. אמר רבי יולי כפירות עבודה זרה היא מתניתא כדמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן ביין נסך קנס קנסוהו. כיהף עמו חבית בחבית את קונסו בחביתו עד כדי שכרו. נתן לו קרקע בשכרו. בכל אתר את אמ׳ אין קרקע נאסר וכא נאסר. נתן לו בהמה בשכרו. בכל אתר את אמר אין דבר שיש בו רוח חיים נאסר. וכא נאסר. נתן לו הכל בשכרו הכל אסור או אינו אסור אלא עד כדי שכרו. היה עושה עמו בטובת הנאה את מכשכנו מנכסיו עד כדי שכרו. היה עושה עמו חצי יום באיסור חצי יום בהיתר. הה מוכר חולין ושני בכרך אחד אי זה שירצה חולין יעשה. ושני יעשה. והבא כן. נישמעינה מן הדא השוכר את הפועל להביא יין לחולה אם הביא לו חייב ליתן לו. ואם לאו אין חייב ליתן לו. אבל אם אמ׳ לו יין לחולה ממקום פלוני ותפוח לחולה ממקום פלוני בין הביא בין לא הביא חייב ליתן לו. דמי רגליו נותן לו. וכא לא דמי רגליו נותן לו. ר׳ ירמיה בעי שכרו לשבר חביות של יין נסך אפילו כן שכרו אסור. אסי אמר דמי יין נסך ביד גוי אסור. דמי ע״ז ביד גוי ר׳ יונתן אמר מותר. רבי יוחנן אמ׳ אסור. מתניתא מסייעה לדין. ומתנית׳ מסייעא לדין. מתניתא מסייעא לרבי יוחנן גוי שהיה חייב מעות לישראל לא יאמר לו המתן עד שאמכור יין נסך עד שאמכור ע״ז ואתן לך אני אומר שמא החליף. מתניתא מסייעא לרבי יונתן גוי שהיה חייב מעות לישראל הרי זה מוכר יין נסך ונותן לו. עבודה זרה ונותן לו מפני מראית העין.

והכל מודין בחליפין שאסורין. חליפי חליפין מות׳. א״ר חנינה מחלוקת ר׳ ישמעאל ורבנן ר׳ ישמעאל בי ר׳ יוסי אמר אסור. ורבנן אמרי מותר. ר׳ לעזר בר הושעיה שמעון דרבנן והיית חרם כמוהו כל שאת יכול לקימו כמנו הרי זה כמוהו. מאי כדון. אמר רבי יוסי בי רבי בון כמוהו כמוהו שני פעמים על שם לא ידבק בידך מאומה מן החרם. הלכה ב׳ השוכר את החמור כו׳. עד היכן עד כדי שלא יהא החמור מקפיד. הלכה ג׳ יין נסך שנפל על גבי ענבים כו׳. מתניתא בשלא נידלדל התמן. אבל נידלדל התמן כמבוקעות הן. מה את עבד לה כיין ביין או כיין לתבשיל. אין תעבדינה כיין לתבשיל דברי הכל אסור. ואין תעבדינה כיין ביין מחלוקת רבי מאיר וחכמים. אמר רבי יוחנן הדא דאת אמר ברוחתין אבל בצמוקין אסור שכן דרך בני ציפורין עושין כן וקורין אותו שהלייא. והן רוחתין רציננן. מעתה אפילו רוחתין יהו אסורין מאחר שדרכן לצנן. דתני כל נותנין טעם בין לשבח בין לפגם אסור דברי רבי מאיר וחכמים אומרים לשבח אסור. לפגם מותר. כגון החומץ שנפל לגריסין. רבי יסא בשם רבי יוחנן דרבי מאיר היא דתנינן תמן וכן שעורים שנפלו בתוך הבור של מים אף על פי שהבאישו מימיו מימיו טוהרין. והדא כתניתא רבי מאיר אומר במחלוקת רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דברי הכל. רבי יוסי בי רבי בון אמר שמועתה בן על דעתיה דרבי מאיר במחלוקת. על דעתיה דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דברי הכל. הלכה ד׳ נכרי שהיה מעביר כו׳. אמר רבי שמואל מעשה בנכרי אחד שהיה מעביר עם ישראל כדי יין ממקום למקום. אתא עובדא קומי רבי אבהו ואסר. אמרי בפתוחות הוה עובדא. א״ר זריקן לא סוף דבר מליאות אלא אפי׳ חסירות דטרף ונגע בידא חזור. את סבר דהדא דרשב״ג לקולא היא הוא אלא לחומרא דשיתובהן דרבנן מעט מגף. רבי יהודה בר פזי בשם רבי אמי מיצה צלוחיה של כותים הרי זו מותרת. רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר תבשילי כותים הרי אילו מותרין. הדא דאת אמר בתבשיל שאין דרכו לתת לתוכו יין וחומץ הא דבר בריא שנתן אסור אפילו בהנייה. כהדא דתני בראשונה היו אומ׳ יינה של אוגדור למה הוא אסור מפני כפר פגש. ושל בורגתת מפני בירת סוריקה. של עין כושית מפני כפר שלם. חזרו לומר פתוחה בכל מקו׳ אסורה וסתומ׳ מותרת. נקובה ושתומה הרי היא כסתומה. ר׳ יצחק בן חקולה אמר הרי זו כפתוחה. אמר רבי חנינה ואנא יכיל קיים אין הוה עילויה יקיר לא איתפתחת ואין לא איתפתחת כהדא דרבי שמעון בן לעזר אזל לחדא קרייה דשמריין אתא ספרא לגביה. אמר ליה אייתי לי חדא קולא שתימא. אמר לו הא מבועא קמך שתי אטרח עלי. אמר ליה הא מבועא קמך שתי חמתיה מטרח עלי. א״ל אין את מריה דנפשך הא מבועא קמך שתי. ואין נפשך מרתך ושמה סכין בלועך אם בעל נפש אתה. כבר נתקלקלו הכותים. רבי ישמעאל בי רבי יוסי אזל לחדא ניפולים אתון כותייא לגביה אמר לון אנא חמי לכון דלית אתון סגדין לאהן טורא אלא לצלמייא דתחותוי דכתיב ויטמן אותם יעקב תחת האשיר׳ אשר עם שכם. שמע קלין אמרין נקרוץ נסוד לאילין כותייא וידע דאינון בעו מיקטלוניה וקרץ ונפק ליה. רבי אחא אזל לחמאם ואכל חליטן. רבי ירמיה אכל חמצין. ר׳ חזקיה אכל קמצין. ר׳ אבהו אסר יינן מפני ר׳ חייה ורבי אסי ור׳ אמי שהיו עולין בהר המלך וראו גוי אחד שהיה חשוד על יינן אתון אמרון ליה קומי אמ׳ לון ולא על ידי עילא. ואית דבעי מימר חדא ערוכת שובא לא אישתכח חמרא בכל סמרטקי. כפוק שובא אישתכחת מלייא מן כה דאייתון ארמייא וקבלוניה כותייא מינהון. ואית דבעי מימר כד סליק דיקליטינוס מלכא להכא גזר ואמר כל אומייא יתנסכון בר מן יודאי׳ ונסכון כותייא ואסר יינן. ואית דבעי מימר כמין יק׳ אית להון ומנסכין לי׳. כותייא דקסרי בעו מר׳ אבהו אבהתי׳ הוו מסתפקין בשלנו. אתסכמבי מה אינכם מסתפקין ממנו. אמר להן אבותיכם לא קלקלו מעשיהם. אתם קלקלתם מעשיכם. המן הנינן ארץ ישראל טהורה ומקוותיה טהורין. ארץ כותים טהורה ומקוותיה ומדורותיה ושביליה טהורין. שביליה טהורין חזקה שאין בודקין להם שביל אלא בטהרה. ומקוותיה טהורין. רבי לעזר בי ר׳ יוסי הדא דת מר להאמינן שאינן טאובין הא למידת ארבעים לא דדרשי אך מעין ובור מקוה מים. מה מעין מטהר כל שהוא. אף מקוה מטהר כל שהוא. בעון מר׳ אבהו חלוט שלהן מהו אמר לון הלואי הינו יכולין לוסר גם מימהן. רבי יעקב בר אחא בשם רבי חנינה כותאי דקסרין מותר להלוותן בריבית. רבי יוסי בעי מעתה לא נחוש לחלתן. תן חמי רבנן חששין. הלכה ה׳ המניח יינו בקרון כו׳. אמר רבי חנינה מעשה בקרון אחת משל בית רבי שהפליגה יותר מארבעת מיל. אתא עובדא קומי רבנן ואכשרון. אמרין בהדא איסטרטא דציידן הות ובולה מישראל הוות. אמר רבי חנינה זכינן דו חמי סיגין בומין והוא סבור דינון בני נש והוא מתבעת. הלכה ו׳ המניח את הנכרי בחנותו כו׳. וכרבי מאיר דרבי מאיר אמר כין כך וכין כך הבית טמא. רבי חמא בשם רבי יוסי בר חנינה בחגר החלוקה בכספס בטהרות טמא. ביין נסך טהור. והא רבי מאיר מחמיר בטהרות ומיקל ביין נסך. אוף רבנן מחמירין בטהרות ומקילין ביין נסך. הלכה ז׳ היה אוכל עמו כו׳. הון בעיין מימר מה שעל השולחן אסור בתוך פישוש ידיים. ומה שעל הדולפקי מותר חוץ

מפישוש

מפישוט ידיים · הלא כן אמר רבי בא בשם רב ששת בשם שנתנו פישוט ידיים בטהרות כך נתנו פישוט ידיים ביין נסך · אלא כיני מאן דאמר מה שעל השולחן אסור בהוך פישוט ידיים . ומה שעל הדולפקי מותר וכל בר חוץ לפישוט ידים·

הלכה ח׳ כולשת שנכנסה לעיר כו׳· בשעת השמד הכל אסור שאי איפשר שלא היה שם ישראל שלא עבדה על כרחו· הדא אמרה עבודה זרה שעבדה ישראל אינה בטילה לעולם · אמר רבי יוסי ואת שמע מינה עבודה זרה שעבדה ישראל על כרחו אינה בטילה לעולם· אמר רבי יוחנן לית כאן אסורות אלא מותרות· אמר ר׳ זעירא אית כאן אסורות דאין משה ביה הוא מודע ליה ואין לא משה ביה לא מודע ליה דלא יהא שליט ליה שבו· רבי אמי בשם רבי יוחנן בשלום כולשת ובמלחמת כולשת · וחזיא מי פרי בהריה נפל לגובא אתא עובדא קמי רבנין ואכשרון · אמרין אין פנאי להטיל אירס·

הלכה ט׳ אומנין ישראל כו׳· ואין אסור משום יין נסך· תני בר קפרא במשלח כבתים·

הלכה י׳ המוכר יינו לנכרי כו׳· רבי בא רב הונא בשם רב ואהן דנגד בזיקא והא מיבזעא בידיה לא חייב בה· אמר רבי יוסי בי רבי בון לכן צריכה אפילו מעל ליה גו חנותיה ולא אתכוון אלא דלא יזכה בה חורין. מה שתקנה לו כשער הפחות · אמר רבי חגיי קומי רבי יוסי מתניתא אמרה שאינה נקנית לו כשער הפחות דתנינן תמן המוכר יינו לנכרי פסק עד שלא מדד דמיו מותרין· מדד עד שלא פסק דמיו אסורין· אם אתה אומר לקנות לו כשער הפחות אפילו מדד עד שלא פיסק ייעשה כמי שפיסק עד עד שלא מדד ויהו דמיו מותרין · מה עקבת יין כההוא דמלכלך כמה דתימר עקובה מדם· פשיטא דא מילתא ישראל תופש בפי המשפך והגוי מערה דברי הכל אסור· גוי תופש במשפך וישראל מערה רבי אסי אוסר · ורבי אמי מתיר· גוי תופש בפי הנוד וישראל מערה רבי ירמיה בשם רבי זעירא היא המחלוקת· רבי מנא בעי קומי רבי יוסי הידא מחלוקת· אמר ליה מחלוקת רבי אסי ורב אמי· ישראל תופש בנוד וגוי מערה סברין מימר דברי הכל מותר · רבי שמואל כל גרמא אמ׳ שאסור שפעמים שישראל מרפא ידיו ונמצא כל העירוי מכחת הגוי· האהו דמרגל זיקא מעיל לרע אין בו משום מערה מכלי לכלי·

הלכה יא׳ יין נסך אסור כו׳ חזקיה אמר הדא דתימר במקום שאין המים נמכרין במידה. אבל במקום שהמים נמכרין במידה מין כיין הן·חזקיה אמר כוס שמזגו מאיסור ומהיתר ונפל איסור בתוך איסור והיתר בתוך היתר . אמר רבי שמואל דרבי ליעזר היא דרבי ליעזר אמר אחר אחרון אני בא · אמר רבי ירמיה חומר הוא ביין נסך. רבי יוסי בעי אם חומר הוא ביין נסך אפילו נפל היתר בסוף יהא אסור· רבי אסי בשם רבי יוחנן כוס שמזגו מאיסור ומהיתר את רואה את ההיתר כמי שאינו · והאיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר· אמר רבי הושעיה והוא שנפל היתר בסוף. רבי אמי בשם רבי יוחנן ולא שנייא בין שנפל איסור בתחילה והיתר בסוף· היתר בתחילה ואיסור בסוף אפילו מים ביין אפילו נמזג כל צורכו מהיתר את רואה את ההיתר כמי שאינו · והאיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר · אמר רבי זירא הדא למעלן איתאמרת וכולה תימין והך עובדא· רבי יוסי בי רבי בון רבי אבהו בשם רבי יוחנן צלוחית יין נסך שנפלה לחבית של מים ואחר כך נפלה להוך כוד של מים את רואה את ההיתר כמי שאינו· והאיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר · עד כדון כשנפלו זה אחר זה· נפלו שנים כאחת נישמעינה מהדא כאימתי חמץ כותים מותר לאחר הפסח של בעלי בתים שלש שבתות· של אפייה· ושל נחתומין בכרכים אחר שלשה ימים· בכפרים אחר שלשה תנורים· רבי שמעון בן אלעזר או׳ אף כשאמרו של בעלי בתים אחר שלש׳ שבתות של אפייה· והוא שיהא אדם גדול או שיהא משיא לבנו ואפה שלשה תנורין בשבת אחד זו אחר זו מותר· אף כשאמרו של נחתומי׳ בכפרין אחר שלשה ימים אם נדחק ואפה שלשה תנורין ביום אחד זה אחר זה מותר· תני רבי שמעון אומר אף כשאמרו של נחתומין בכפרים אחר שלשה תנורין אסור עד שלשה ימים שמשהאריה בודד לו שאור לכל אותו היום· אותה העיסה השנייה לא מאיסור והיתר מתחמצת· אמר רבי ירמיה בשם ריש לקיש מאן תנא חמיצן של כותים רבי לעזר· אמר ר׳ יוסי לרבי חנינה ענתונייא טהרת דהריתון מרין את ודרבי ירמיה בשם ריש לקיש מאן תנא חמיצן של כותים רבי ליעזר. וכאן לא הוינן מרין אלא רבי הלא בשם ריש לקיש ירדו לחמיצן של כותים כרבי ליעזר. ועוד מהדא דמר רבי חנינה בר רבי אבהו אבא הוה ליה עובדא שלח שאל לרבי חייה ולרבמי ולרבסי והורון ליה כרבי ליעזר· מה וכיתידראה מורין· לא משום שירדו לחמיצן של כותים כרבי ליעזר· אמר רבי מני קומי רבי יוסי כמה דת מר תמן הלכה כרבי ליעזר· אוף הכא הלכה כרבי ליעזר· אמר ליה ולכל דבר·

הלכה יב׳ אילו אסורין ואוסרין כל שהן כו׳· יין נסך ועבודה זרה ועורות לבובין על שם ולא ידבק בידך מאומה מן החרם. ושור הנסקל· ממשמע שנאמר יסקל השור איני יודע שלא יאכל· מה תלמוד לומר לא יאכל· מיכן שאסור אף בהנייה· עגלה ערופה· שם שם· מה שם האמור להלן אסור בהנייה· אף שם האמור כאן אסור בהנייה· וציפורי מצורע · כל צפור טהורה תאכלו וזו החיה · וזה אשר לא תאכלו מהם זה השחוטה. או חילוף · רבי יוחנן בשם ר׳ ישמעאל לא התפישה התורה איסור הנייה דבר שיש בו רוח חיים. ושיער נזיר ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים· ופטר חמור · עריפה עריפה· מה להלן קוברו ואסור בהנייה אף כאן קוברו ואסור בהנייה· ובשר בחלב · תני בשלשה מקומות כתיב לא תבשל גדי. לאכילה ולהנייה ולבישול· וחולין שנשחטו בעזרה. רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל אמרה תורה שחוט שלי בשלי ושלך בשלך. מה שלי בשלך אסור. אף שלך בשלי ענוש כרת· ולאו ר׳ ישמעאל אמר למידין מקל וחומר· ואין עונשין מקל וחומר · ולמה לא תנינן נבילה עמהן. אמר רבי יוסי בי ר׳ בון לא מתני אלא דבר שאסור בהנייה· נבילה מותרת בהנייה· והתיבון הרי חמץ בפסח· חמץ יש בו כרת. ואילו אין בהן כרת · רבי יוסי בשם רבי חנינה בעי איסורי הנייה מהו שיבטלו בצירוף. והתנינן שור הנסקל· היפתר בחתיכות· והתנינן ציפרי מצורע. היפתר ציפור בציפורין. והתנינן שיער נזיר. אית לך מימר ציפור בציפורין· כד מטון לערלה· ההיב רבי יעקב קומי רבי יוסי והתנינן האורג מלא הסיט מצמר בכור בבגד ידלק הבגד· משיער נזיר בפטר חמור בשק ידלק השק. אמר ליה אילו אמר תנא קמן איתיהיבה יאות.

הלכה יג׳ יין נסך שנפל לבור כו׳ · רבי יוסי רבי יוחנן בשם בן בתירה יין נסך שנפל לבור יימכר כולו לגוי חוץ כדמי יין נסך · רבי שמואל בר נתן בשם רבי חמא הלכה כרבן שמעון בן גמליאל · אמר ר׳ יסא חד רבנין נפק מבית ועדא אמר איתפלגון רבי יוחנן וריש לקיש חד אמר הלכה כרבן שמעון בן גמליאל · וחד אמר אין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל· ומודה רבן שמעון בן גמליאל ביין לתבשיל שהוא אסור· רבי בון בשם רב מודין חכמים לרבן שמעון בן גמליאל בחבית בין חביות לימכר כולו לגוי חוץ מדמי יין נסך שבו · אמר רבי זירא קומי רבמי עד דלא איתאמרת הדא מילתא לא הוינן ידעין דו כן · לא איתאמרת אלא בודין חכמים לרבן שמעון בן גמליאל · או דילמא לא איתאמרה אלא מודי רבן שמעון בן גמליאל לחכמים. אמר רבי יודן ידע הוה רבי זעירא דו כן אלא כאינש דשמע מילה ומקשי עלה.

הלכה יד׳ גת של אבן שזיפתה גוי כו׳· מתניתא דר׳ · של עץ רבי אומר ינגב· וחכמים אומרי׳ יקלוף את הזפת · ושל חרס דלא כר׳ דתני הגת והמחץ והמשפך של גוי ר׳ מתיר. וחכמים אומרים מודה רבי בקנקני׳ שאסורות ומפני מה אילו אסורין ואילו מותרין · אילו מכנסן לכך · ואילו אין מכנסן לכך· ר׳ יוסי בשם רבי יוחנן הלכה כרבי· כלי פפייר שזפתן גוי רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל הלכה כרבי· מחלוקת ר׳ וחכמים דתני היתה גיתו טמאה ומבקש לטהרה הלולבין והדפין והעדשה מנגבן וטהורין · והעקל של נצרים ושל בטבוש ושל עץ של שיפה של חוטין של גמי מישנן כל שנים עשר חדש · רבן שמעון בן גמליאל אומר מגד לגד ומגת לגת · תני אמר רבן שמעון בן גמליאל אם רצה לטהרן מיד נותן בצינור שבימיו מקלחין או בנהר שמימיו מהלכין כדי עונה· כשם שאת מנגב בטהרות כך מנגב ביין נסך · כמה היא עונה· רבי יוסי בשם רבי יוחנן אומר חצי יום וחצי לילה· תני ר׳ חייה אומ׳ יום או לילה· מה ופליג· אלא כאן שהיום והלילה שוין · וכאן כשאין היום והלילה שוין·

הלכה טו׳ הלוקח כלי תשמיש מן הגוי כו׳· הלוקח כלי תשמיש מן הגוי דברים שיודע שעושין בהן אוכל נפש כגון כוסו׳ מדיחן וטהורין· אבל יורות וקומקמין מגעילן בחמין· וכולן שנשתמש בהן אף על פי שלא הטביל והגעיל ושף וליבן הרי אילו טהורין· תני רבי הושעיה צריך להטביל· כהדא רבמי סלק עם רבי יודן נשיא לחמתא דגדר ושאלון כסף מן אילין דאוסינוס· שאלון לרבי ירמיה אמ׳ צריך להטביל לפי שיצאו מטומאת הגוי ונכנסו לקדושת ישראל· יצא לחוץ ונלמד· נפקון ושמעון רבי יעקב בר אחא שמעון בר בא בשם רבי יוחנן לא שנו אלא לוקח אבל שואל מוהר· מעתה אפילו כלים· רבי הושעיה זבין כלים ומטבילן· הבא את אמר מדיחן והן טהורין· וכא את אמ׳ מגעילן בחמין· חומר הוא בגיעולי גוים· סכין תוחבה בארץ שלשה פעמים ודייו· רבי בא בשם רב יהודה הדא דת מר בסכין קטנה· אבל בסכין גדולה צריכה ליבון· והליבון צריך שיהו ניצוצות מנתזין ממנה:

הדרן עלך השוכר את הפועל וסליקא לה מסכתא דעבודה זרה

מסכת הוריות

הורו

בית דין לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה והלך היחיד ועשה שוגג על פיהם בין שעשו ועשה עמהן בין שעשו ועשה אחריהן בין שלא עשו ועשה הרי זה פטור מפני שתלה בבית דין׳ הורו בית דין וידע אחד מהן שטעו או תלמיד שהוא ראוי להוראיה והלך ועשה על פיהם בין שעשו ועשה עמהם · בין שעשו ועשה אחריהם · בין שלא עשו ועשה הרי זה חייב מפני שלא תלה בבית דין · זה הכלל התולה בעצמו חייב והתולה בבית דין פטור ·

ב׳ הורו בית דין וידעו שטעו וחזרו בהן בין שהביאו כפרתן בין שלא הביאו כפרתן והלך ועשה על פיהן רבי שמעון פוטר ורבי לעזר אומר ספק אי זהו ישב לו בתוך ביתו חייב · הלך לו למדינת הים אמר רבי עקיבה מודה אני בזה שהוא קרוב לפטור מן החובה · אמר לו בן עזאי מה שנה זה מן היושב בביתו שהיושב בביתו אפשר היו לו שישמע וזה לא היה אפשר לו שישמע ·

ג׳ הורו בית דין לעקור את כל הגוף אמרו אין נידה בתורה אין שבת בתורה · אין עבודה זרה הרי אילו פטורין׳ הורו לבטל מקצת ולקיים מקצת הרי אילו חייבין · כיצד אמרו יש נידה בתורה אבל הבא על שומרת יום כנגד יום פטור · יש שבת בתורה אבל המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים פטור · יש עבודה זרה בתורה אבל המשתחוה פטור הרי אילו חייבין שנאמר ונעלם דבר · דבר ולא כל הגוף׳

ד׳ הורו בית דין וידע אחד מהן שטעו ואמר להן טועין אתם או שלא היה מופלא של בית דין שם או שהיה אחד מהן גר או ממזר או נתין או זקן שלא ראה לו בנים הרי זו פטור׳ שנאמר כאן עדה ונאמר להלן עדה · מה עדה האמורה להלן כולן ראוין להוראיה · אף עדה האמורה כאן כולן ראוין להוראיה׳

ה׳ הורו בית דין שוגגין ועשו כל הקהל שוגגין מביאין פר׳ מזידין ועשו שוגגין מביאין כשבה או שעירה · שוגגין ועשו מזידין הרי אילו פטורין ·

ו׳ הורו בית דין ועשו כל הקהל או רובן על פיהן מביאין פר · ובע״ז מביאין פר ושעיר דברי רבי מאיר · רבי יהודה אומר שנים עשר שבטים מביאין שנים עשר פרים · ובעבודה זרה שנים עשר שבטים מביאין שנים עשר שעירים · רבי שמעון אומ׳ שלשה עשר פרים · ובע״ז שלשה עשר פרים ושלשה עשר שעירים · פר ושעיר לכל שבט פר ושעיר לבית דין׳

ז׳ הורו בית דין ועשו שבטים שבעה או רובן על פיהן מביאין פר ובעבודה זרה מביאין פר ושעיר דברי רבי מאיר · רבי יהודה אומר שבעה שבטים שחטאו מביאין שבעה פרים · ושאר שבטים שלא חטאו מביאין על ידיהן פר פר שאף אילו שלא חטאו מביאין על ידיהן פר פר על ידי החוטאים · רבי שמעון אומר שמונה פרים · ובעבודה זרה שמונה פרים ושמונה שעירים פר ושעיר לכל שבט ופר ושעיר לבית דין׳

ח׳ הורו בית דין של אחד מן השבטים ועשה אותו השבט על פיהם אותו השבט הוא חייב ושאר כל השבטים פטורין דברי ר׳ יהודה · וחכמים אומרין אין חייבין אלא על הוריית בית דין הגדול בלבד שנאמר ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם דבר מעיני העדה · ולא עדת אותו השבט :

סליק פירקא

הורו בית דין כו׳ · נפש כי תחטא · אחת תחטא · בעשותה תחטא · הרי אילו מיעוטין׳ התולה בעצמו חייב והתולה בבית דין פטור׳ בכל אתר אתמר מיעוט אחר מיעוט לרבות · וכא אתמר מיעוט אחר מיעוט למעט · אמר רבי מתניה שנייא היא דכתיב מיעוט אחר מיעוט׳ רבי חגיי שאל לחברייה מניין לאוכל ברשות שהוא פטור · מה בין סבור שהוא חולין ונמצאת תרומה שהוא חייב · מה בין המחזיק בעצמו שהוא כהן ונמצא ישראל שהוא פטור · אמרין ליה מן הוריות בית דין׳ אמר לון אוף אנא צריכה לי · מה בין סבור שהוא חול ונמצאת שבת שהוא חייב׳ מה בין סבור שהוא פסח ונמצא שלמים שהוא פטור · אמרין ליה מן השוחט ברשות אמר לון אוף אנא צריכא לי · מה בין סבור שהוא מותר ונמצא אסור שהוא חייב׳ מה בין סבור שהוא חלב ונמצא שומן שהוא פטור · לא אמרו ליה כלום · אמר לון נימא לכון מינן או הודע אליו חטאתו והביא · עאל רבי יוסי אמרין ליה קשי לן הדא מילתא׳ אמר לון ולמה לא אגיבתוניה מן הדא או הודע אליו חטאתו והביא אמרין ליה תניי קשיתה ותניי קימתה · על דעתיה דרבי ישמעאל דלא ממעט אהן קרייה במחייבי חטאות ואשמות והאין שעבר עליהן יום הכיפורים ניחא על דעתיה דרבי עקיבה דממעט אהן קרייה במחייבי חטאות ואשמות והאין שעבר עליהן יום הכיפורים דתני מניין למחייבי חטאות ואשמות והאין שעבר עליהן יום הכיפורים שהן חייבין להביא לאחר יום הכיפורים חייבי אשמות תלויין פטורין׳ תלמוד לומר או הודע אליו חטאתו והביא׳ אף לאחר יום הכיפורים מן הדא נפש כי תחטא׳ אחת תחטא · בעשותה הרי אילו מיעוטין התולה בעצמו חייב · והתולה בבית דין פטור · אין חייבין אלא על דבר שהיה גלוי להן ונכסה מהן ומה טעמא ונעלם דבר דבר שהיה גלוי להן ונכסה מהן · על דעתיה דר׳ ישמעאל דו אמר ונעלם ממנו מכלל שהיה יודע · והוא ידע הרי שתי ידיעות · על דעתיה דר׳ עקיבה דו אמר ונעלם ממנו ונעלם ממנו שני פעמ׳ · מכלל שבאת לו ידיעה בתחילה וידיעה בסוף והעלם בנתיים׳ תלמוד לומר ונעלם דבר · דבר שהיה גלוי להם ונכסה מהן׳ אין חייבין עד שיורו לבטל מקצ׳ ולקי׳ מקצת · שמואל אמר והן שהורו מותר · אבל אם הורו פטור לא כלום׳ אין חייבין עד שתהא הורייה מלישכת הגזית · אמר רבי יוחנן טעמא דהדך תנייא מן המקום ההוא אשר יבחר יי׳ א״ר מנא בר תנחום נכנסו מאה עד שיורו כולן׳ תמן אמר רבי זעירא והוא שיהו כולן מורין מטעם אח׳ · וכא כמה הלך היחיד ועשה שוגג על פיהן · וכי יש זדון לשגגה ליחיד אצל הוריית ב״ד · רבי אימי בשם רשב״ל מתניתא כגון שמעון בן עזאי יושב לפניהן · מה אנן קיימין אם ביודע כל התורה ואינו יודע אותו דבר אין זה שמעון בן עזאי · ואם ביודע אותו הדבר ואינו יודע כל התורה שמעון בן עזאי הוא אצל אותו הדבר׳ אלא כי נן קיימין ביודע כל התורה וביודע אותו הדבר׳ אלא שהוא כטועה לומר תורה אמרה אחריהם אחר ואם כטועה לומר התור׳ אמרה אחריהם אחריה׳ אין זה שמעון בן עזאי · כהיא דתני יכול אם יאמרו לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין תשמע להם · תלמוד לומר ללכת ימין ושמאל · שיאמרו לך על ימין שהוא ימין ועל שמאל שהוא שמאל׳ מאי כדון רבי יוסי בשם רבי הלא לפי שבכל מקום שוגג פטור ומזיד חייב · וכא אפילו מזיד פטור מפני שתלה בבית דין · חברייא בשם שמואל יחיד משלים לרוב הציבור הוא מתניתא · אבל כל יחיד ויחיד שעשה בפני עצמו פטור · א״ר יוחנן אפי׳ כל יחיד ויחיד שעשה בפני עצמו מביא כשבה ושעירה׳ וקשיא על דעתיה דשמואל לא נמצא כל יחיד ויחיד מתכפר לו בשני חטאות׳ רבי זעירא בשם שמואל היחיד תלוי אבלו רוב בית דין מביאין אבלו מיעוט והיחיד מביא · כל ההורייה שבית דין פר אין היחיד מביא כשבה ושעירה · רבי יוחנן פתר מתני׳ בהוריית ב״ד הורו ב״ד לעקור את כל הגוף הואיל ובית דין מביאין פר אין היחיד מביא כשבה ושעירה · הורו לבטל מקצת ולקיים מקצת הואיל ואין ב״ד מביאין פר היחיד מביא כשבה ושעירה׳ שמואל אמ׳ מתניתא אריין אני או׳ מיעוט הקהל שעשו חייבין שאין בית דין מביאין עליהן פר׳ ת״ל עם הארץ אפילו כולן אפי׳ רובו · רבי יוחנן פתר מתניתא אריין אני או׳ מיעוט הקהל שעשו בלא הורייה חייבין שכן בהורייה אין בית דין מביאין פר׳ שמואל אמר אבל הן מביאין כשבה ושעירה · רבי יוחנן אמר לא הן מביאין כשבה ושעירה · על דעתיה דשמואל דו יליף לה חייב מחייב ניחא · על דעתיה דרבי יוחנן דו יליף לה חיוב מפטור מתניתא אמרה פליגא על שמואל או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא יצא המ״ש ומר מתניתא פליגא על שמואל נפש כי תחטא אחת תחטא · בעשותה הרי אילו מיעוטין · התולה בעצמו חייב · התולה בבית דין פטור׳ הדא פליגא על שמואל ולית לה קום׳

הלכה ב׳ הורו בית וידעו שטעו כו׳ · רבי אימי בשם רשב״ל מתניתא כגון שמעון בן עזאי יושב לפניהן · מה נן קיימין אם כשסילקן תבטל הורייתן · ואם כשסילקו אותו תבטל הורייתו · אלא כי נן קיימין כשזה עומד בתשובתו וזה עומד בתשובתו הורייתן אצלו אינה הורא׳ שלא סילקו אותו אצל אחרים הורייה שלא סילקן · לית הדא פליגא על ר׳ מנא בר תנחום דר׳ מנא בר תנחום אמר נכנסו מאה עד שיורו כולן · פתר לה כשלא נכנס · אם כשלא נכנס מעכב׳ פתר לה כרבי דר׳ אמר אין לך מעכב אלא מופלא של בית דין בלבד · והא רבי מנא בר תנחום אמר נכנסו מאה עד שיורו כולן · אף בחזירה כן · או רוב בת פשיטא לך רוב מה רוב רוב ההורייה רוב המשתייר׳ הדך עבידא נכנסו מאה ומתו מהן עשרה · אין תאמר רוב ההורייה חמשים ואחד ואין תאמר רוב המשתייר ארבע׳ וששה׳ הפריש חטאתו נתחרש או נשטה או נשתמד או שהורו ב״ד מותר לאכול חלב׳ רבי יוחנן אמר נדחית חטאתו · רבי שמעון בן לקיש אמר לא נדחית חטאתו׳ רבי יוסי בי רבי בון אמר רבי אחא מחלף שמועתא דלא אתי מילתיה דרבי יוחנן פליגא על מילתיה דמר רבי שמעון בר בא בשם רבי יוחנן כוס זרקין עליו מדם חטאתו ומדם אשמו׳ רבנן דקיסרין אמרין רבי חייה אמי מחלף׳ וחד אמר כאן תנייה׳ מאן דמחלף לית ליה באילין קושייה כמאן דמר לא נדחית חטאתו׳ מי מקבלה הימנו · ימתין עד שיחזרו בהן בית דין אלא כשחזרה כהן עבר והקריב וכיפר והיה שמעון בן עזאי מי מקבלה ממנו ימתין עד שיחזרו בהן בית דין כמאן דאמר לא נדחית חטאתו הולדות הורייה בהורייה · הורייה בהורייה מה הן שיצטרפו · הדך עבידא אכלו ציבור חלבים והפרישו קרבנותיהן אין תימר תולדות הורייה כהורייה

בית דין חייבין · אין תימר אין תולדות הורייה כהורייה בית דין פטורין· כתי פשיטא לך תולדות הורייה כהורייה ׃ הורייה כהורייה מהו שיצטרפו· הדך עבידא הורו בית דין חלב כולייא של ימין מותר ושל שמאל ולוכבסה אסור · חזרו והתליפו אבלו רוב בראשונה ורוב בשנייה אין תימר מצטרפין חייבין אחת· ואין תימר אין מצטרפין חייבין שתים· שתי הוריות בעבודה אחת מה הן שיצטרפו· הדך עבידה אבלו רוב ושחטו רוב· על דעתיה דרבי מאיר חייבין אחת· ועל דעתיה דרבי שמעון חייבין שתים· אבלו מיעוט בראשונה ומיעוט בשנייה· על דעתיה דרבי מאיר חייבין· ועל דעתיה דר׳ שמעון פטורין· אמר רבי זעירא ושהות ביניהון· רבי מאיר אמר נותנין לו שהות עד שישמע· רבי שמעון אומר עד שישפע· ותני כן הורו בית דין בשוק העליון ויחיד בשוק התחתון׳ בית דין בביה ויחיד בעלייה פטור עד שישמע ממש׳ על דעתיה דרבי עקיבה אדיין הוא ספק· אמר רבי בון בר חייה בעומד בין שני התחומין בין שני התחומי ארץ ישראל להתחומי ארץ ישראל· רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש להורייה הילכו אחר ישיבת ארץ ישראל · לטומאה הילכו אחר רוב נכנסין לעזרה· מה כל כת וכת משערין או אין משערין אלא כת הראשונה בלבד׳ אמר רבי יוסי בי רבי בון עד שהן מבחוץ הן משערין עצמן׳ רבי יהושע בן לוי לראייה הילכו מלבוא חמת עד נחל מצרים׳ רבי תנחומא בשם רבי חגא טעמא דרבי יהושע בן לוי ויעש שלמה בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו וגו׳·

הלכה ג׳ הורו בית דין לעקור את כל הגוף כו׳ רבי חזקיה אמר מדבר לא כל דבר· אמר רבי הילא ממצות לא כל מצות· וכתיב כן· כי דבר ר׳ אמי בשם ר׳ יוחנן גורעין לדרוש בתחלת הפרשה עד סופה· רבי חנניה בשם רבי ירמיה ואפילו באמצע תיבה· ויצקה עליה שמן מנחה היא לרבות כל המנחות ליציקה· ולא נמצאת עוקר כל שם שומרת יום כנגד יום· כשאמרו הלילה מותר והיום אסור׳ ולא נמצאת עוקר כל שחיטה· שמואל בר אבא אמר כשאמרו אמה מותרת ושתי אמות אסורו׳· ולא נמצאת עוקר כל שם השתחוייה· כשאמרו מותר להשתחוות ואסור לשוח· ולא נמצאת עוקר כל שם הרצאה׳ א״ר שמואל בר רב יצחק כשאמרו גרוגרת מותרת ושתי גרוגרו׳ אסורו׳ · ואתייא כמאן דמר הכנסה והרצאה אחת היא· ברם כמאן דמר הכנסה והרצאה שתים הן ולא נמצאת עוקר כל שם הכנסה׳ אמר רבי יוסי לא שיודו מותר לאכול חלב יודעין הן שאסור לוכל חלב׳ וההודה נתנה רשות לבית דין להורות׳ רבי בון בר חייה בעי בזית היום וכשני זיתים למחר· הדך עבידא נביא ומדיח· יכול אם יאמרו לך אל תתן תפילין היום תן למחר תשמע להם׳ ת״ל ללכת בהם כולן לא במקצתן׳ הרי עקרת שם כל אותו היום ות מר אין כאן עקירת הגוף׳ וכא אין כאן עקירה גוף׳ רבי מנא שמע לה מן דבתרה· שמואל בר בא אמר כשאמרו אמה מותרת ושתי אמות אסורות· הרי עקרת שם כל אותה האמה· ות מר אין כאן עקירת גוף· וכא אין כאן עקירת גוף·

הלכה ד׳ הורו בית דין וידע אחד מהן שטעו כו׳· מתניתא דר׳ דרבי אמר אין לך מעכב אלא מופלא של בית דין בלבד׳ כתיב והיה אם מעיני העדה· מי שהוא עשוי עינים לעדה׳ כתיב והתיצבו שם עמך׳ מה את לא גר ולא נתין ולא ממזר· אף הן לא גרים ולא נתינים ולא ממזרים ולא עבדים׳ ניחא גר׳ ממזר בית דין ממנין ממזירין׳ רב חונא אמר כשעברו ומינו· רבי חנניה רבי מנא· חד אמר בתוך שבעים· וחרנה אמר חוץ לשבעים· כאן דמר חוץ לשבעים ניחא ומאן דמר בתוך שבעים׳ הא חוץ לשבעים לא· מכיון שאינו ראוי להורייה נעשה כאבן׳

הלכה ה׳ הורו בית דין שוגגין כו׳· לית הדא פליגא על רבי שמעון בן לקיש דמר רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש מתניתא כגון שמעון בן עזאי יושב לפניהן ומורין ועשו שוגגין· ובי יש זדון לשגגה ליחיד אצל הוריית בית דין· חברייא בשם רבי שמעון בן לקיש כשלא קיבלו רוב הציבור עליהן· ר׳ זעירא בשם ר׳ שמעון בן לקיש כשבעטו בהורייתן׳ מה מפקה מביניהן קיבלו עליהן וחזרו ובעטו· על דעתיה דחברייא כיון שבעטו פטורין׳ על דעתיה דרבי זעירא מכיון שקיבלו עליהן משעה ראשונה הרי אילו חייבין·

הלכה ו׳ הורו בית דין ועשו כל הקהל כו׳ מאן תנא רוב רבי מאיר דתני הוא מחצית כל השבטים הוא מחצית כל שבט ושבט ובלבד רוב· רבי יודה אומר חצי כל שבט ושבט ובלבד רובי שבטים שלימים· שבט אחד גודר כל השבטים· רבי מאיר אומר כל השבטים קרויין קהל · רבי יודה אומר כל שבט ושבט קרוי קהל· ואתייא דרבי שמעון כרבי יודה· כמה דרבי יודה אמר כל שבט ושבט קרוי קהל· כן רבי שמעון אומר כל שבט ושבט קרוי קהל׳ מה ביניהון גרידה· רבי יודה אומר שבט אחד גודר כל השבטים׳ רבי שמעון אומר אין שבט אחד גודר את כל השבטים· מודה והוא שתהא הורייה מלשכת הגזית· אמר רבי יוסי טעמא דהדין תנייא מן המקום ההוא אשר יבחר ײ׳ ר׳ אבון בשם רבי בנימן בר לוי קרייא מסייע למאן דמר כל שבט ושבט קרוי קהל דכתיב גוי וקהל גוים יהיה ממך׳ הא דיין לא נולד בנימן׳ אמר רבי חייה בר בא בשם שהן חלוקין כאן כך הן חלוקין בטומאה· דתני היה ציבור חציין טהורין וחציין טמאין׳ הטהורין עושין את הראשון· והטמאין עושין את השני· רבי יודה אומר הטהורין עושין לעצמן והטמאין עושין לעצמן׳ אמרו לו אין הפסח לחצאין אלא או כולן יעשו בטומאה או כולן יעשו בטהרה · מינו אמרו לו כרבי יודה דתני ניטמאת אחת מן החלות או אחד מן השיירים · רבי יודה אומר שניהן יצאו לבית השריפה שאין קרבן ציבור חלוק· וחכמים אומרים הטמא בטומאתו והטהור יאכל· רבי יוסי בר׳ בון בשם רבי יוחנן אמר מינו אמרו לו חכמים שהן כשיטת רבי יודה·

הלכה ז׳ הורו בית דין ועשו שבעה שבטים כו׳ תני רבי שמעון בן לעזר אומר משמו חטאו ששה והן רובו הא שבעה אף על פי שאין רובו הרי אילו חייבין׳ אמר רבי לעזר לא מר אלא ששה והן רובו· הא חמשה אף על פי שהן רובו הרי אילו פטורין׳ אמ׳ ר׳ יוסי בי ר׳ בון מתניתא אמרה כן מחצית שבטים ובלבד רוב אוכלוסין׳ חבוותה מחצית אוכלוסין ובלבד רוב השבטים׳ רבי יוסי בי רבי בון אמר שאילתה דכהן משיח מן הדא הורייה בית דין גדול הוריית בית דין קטן·

הלכה ח׳ הורו בית דין של אחד מן השבטים כו׳ רבי מאיר אומר חובת בית דין היא· רבי יודה או׳ חובת ציבורא׳ אמר רבי שמעון חובת בית דין וחובת ציבורא היא׳ מה טעמא דרבי מאיר נאמר כאן מעיני ונאמר להלן מעיני· מה מעיני שנאמר להלן בית דין אף כאן בית דין׳ מה טעמא דרבי יודה נאמר כאן מעיני ונאמר להלן מעיני· מה מעיני שנאמר להלן ציבור אף כאן ציבור· מה טעמא דרבי שמעון נאמר כאן מעיני ונאמר להלן מעיני· מה מעיני שנאמר להלן בית דין׳ אף מעיני שנאמר כאן בית דין׳ ומה מעיני שנאמר להלן ציבור אף כאן ציבור׳ מאן דמר חובת בית דין היא בית דין מביאין· מאן דאמר חובת ציבור היא מי מביא דתני מטילין הוו עליהן ובאין דרבי מאיר רבי יודה או׳ מתרומת הלשכה הוו באין· מאן דמר חובת בית דין היא בית דין סומכין· מאן דמר חובת ציבור היא מי סומך· דתני שלשה מכל שבט ושבט וראש בית דין על גביהן סומכין ידיהן על ראש הפר · ידיהם ידי כל יחיד ויחיד· ידיהם על ראש הפר פר טעון סמיכה אין שעירי ע״ז טעונין סמיכת דברי רבי יודה׳ רבי שמעון אומר פר טעון סמיכה בזקנים אין שעירי ע״ז טעונין סמיכה בזקנים· שרבי שמעון אומר כל חטאת ציבור שדמה נכנס לפנים טעונה סמיכה· מתיבין לרבי יודה והכתיב ויגשו את שעירי החטאת· רבי חייה בשם רבי יוחנן הוראת שעה היתה· רבי יוחנן בעי ציבור שמת אחד מהן שיביא התחיו· התיבון והכתיב הבאים מהשבי וגו׳· איפשר חטאת עולה׳ אלא מה עולה לא נאכלה אף חטאת לא נאכלה׳ ר׳ יודה אומר על עבודה זרה הביאום· ר׳ חזקיה רבי ירמיה ר׳ חייה בשם רבי יוחנן הוריית שעה היתה׳ רבי ירמיה למד כן אלא פר טעון סמיכה בזקנים אין שעירי ע״ז טעונין סמיכה בזקנים· אלא במי· ר׳ ירמיה סבר מימר באהרן ובניו· אמר ליה רבי יוסי והתני רבי חייה וסמך וסמכו לרבות שעירי ע״ז בסמיכה ולא בזקנים· רבי יוסי למד כן אלא חי טעון סמיכה באהרן אין שעירי ע״ז טעונין סמיכה באהרן· וכתיב כן וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי · חי טעון סמיכה באהרן׳ אין שעירי עבודה זרה טעונין סמיכת באהרן׳ מה עבד לה רבי ירמיה פתר לה בכהן הדיוט· ר׳ זעירא בשם רב המנונא בר׳ מאיר׳ תני תמן הורו בית דין ועשו קהל מת אחד מבית דין פטורין· מת אחד מן הציבור חייבין · אמר להן רבי מאיר אם לאחרים הוא פוטר לא כל שכן על עצמו· אמרו לו יפטור לאחרים שיש להן במה לתלות ואל יפטור לעצמו שאין לו במה לתלות· רבי זעירא בשם רב חסדאי תני תמן הורו בית דין ועשו הן וידעו מה הורו· טעו מה הורו שגו מה הורו יכול יהו חייבין תלמוד לומר ונודעת החטאת לא שיודעו החוטאין· מה נפשך חלב כרבי יהושע אתיא היא כשהורו ולא ידעו מה הורו אם עבודה זרה אם שאר כל המצות׳ אם עבודה זרה בפר אם שאר כל המצות בשעיר ספק פר ושעיר שיני קרבן הוא והוא פטור ׃

הדרן עלך הורו בית דין

הורה כהן משיח לעצמו שוגג ועשה שוגג מביא פר· שוגג ועשה מזיד· מזיד ועשה שוגג פטור שהוריית כהן משיח לעצמו כהוריית בית דין לציבור· ב׳ הורה בפני עצמו ועשה בפני עצמו מתכפר לו בפני עצמו · הורה עם הציבור ועשה עם הציבור מתכפר לו עם הציבור׳ שאין בית דין חייבין עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת׳ וכן המשיח׳ ולא בעבודה זרה עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת׳ ג׳ אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה וכן המשיח ולא בעבוד׳ זרה אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה· ד׳ אין חייבין אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטא׳ וכן המשיח ולא בע״ז אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת· ה׳ אין חייבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש ואין מביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעש׳ שבמקדש׳ אבל חייבין על עשה ועל לא תעשה שבנידה ומביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבנידה׳ ואי זו היא מצות עשה שבנידה פרוש מן הנידה ומצות לא תעשה אל תבוא אל הנידה· ו׳ אין חייבין על שמיעת הקול ועל ביטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו והנשיא כיוצא בהן דברי רבי יוסי הגלילי רבי עקיבה אומר הנשיא חייב בכולן חוץ משמיעת קול שהמלך לא דן ולא דנין אותו לא

בעיד

מעיד ולא מעידין אותו · ז׳ כל מצות שבתורה שחייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת היחיד מביא כשבה ושעירה והנשיא שעיר ומשיח ובית דין מביאין פר · ובעבודה זרה היחיד והנשיא והמשיח מביאין שעירה · ובית דין פר ושעיר פר לעולה ושעיר לחטאת · ח׳ אשם תלוי הנשיא והיחיד חייבין · ומשיח ובית דין פטורין · אשם ודאי היחיד והנשיא והמשיח חייבין ובית דין פטורין על שמיעת הקול וביטוי שפתי׳ וטומאת מקדש וקדשיו בית דין פטורין והיחיד והנשיא והמשיח חייבין אלא שאין כהן גדול חייב על טומא׳ מקדש וקדשיו דברי רבי שמעון ומה הן מביאין קרבן עולה ויורד · רבי אליעזר אומר הנשיא מביא שעיר ׃

סליק פירקא

הורה כהן משיח כו׳ · נפש · אם הכהן המשיח · הרי משיח כיחיד · מה יחיד אם אכל בהוריית בית דין פטור · אף זה אם אכל בהוריית בית דין פטור · מה יחיד אם אכל בלא הורייה חייב אף זה אם אכל בלא הורייה חייב תלמוד לומר לאשמת העם · הרי אשמתו כאשמת העם · מה העם אינן חייבין אלא אם כן הורו · אף זה אינו חייב אלא אם כן הורה. אית תניי תני העם בית דין · מה העם הורו הן ועשו אחרים חייבין אף זה הורה הוא ועשו אחרים יהא חייב תלמוד לומר אשר חטא על מה שחטא הוא מביא · ואינו מביא על מה שחטאו אחרים · אית תניי תני העם ציבור · מה העם הורו אחרים ועשו הן חייבין אף זה הורו אחרים ועשה הוא יהא חייב תלמוד לומר אשר חטא · על מה שחטא הוא מביא · אינו מביא על מה שחטאו אחרים · רבי יעקב בשם רבי לעזר והוא שיהא יודע לישא וליתן בהלכה · דלא כן מה נן אמרין יש שוטים פטורין · משיח שאכל בהוריית בית דין פטור · בהוריית משיח אחר חייב · בהוריית בית דין פטור · שאין הוריית אחרים אצל הורייתן · כולן בהוריית משיח אחר חייב והוא שהורה כיוצא בו ·

הלכה ב׳ הורה בפני עצמו כו׳ · הורו בית דין והורה אחריהן והחליף פשיטא נעשית אצלו כעקירת גוף · אלא הורה הוא תחילה והורו בית דין אחריהן והחליפו אפילו כן נעשית אצלו כעקירת גוף · או מאחר שהורה הוא תחילה ונדחה הורייתו בהורייתן ואינה נעשית אצלו כעקירת גוף · הורו בית דין והורה אחריהן פשיטא אבל בהוריית בית דין פטור · אבל משהורו כהן בית דין חייב · אמר רבי יוסי ולא מתניתא היא הורה בפני עצמו מתכפר לו בפני עצמו מפני שהורה בפני עצמו ועשה בפני עצמו אבל אם הורה עם הציבור ועשה עם הציבור מתכפר לו עם הציבור מפני שהורה עם הציבור ועשה עם הציבור · אבל הורה בפני עצמו מתכפר לו בפני עצמו ·

הלכה ג׳ אין חייבין אלא על העלם דבר כו׳ · רבי זעירא בשם רב ירמיה מתניתא דרבי מאיר או דייק ר׳ מאיר · אמר רבי יוסי רבי מאיר דו אמר חוכת בית דין היא · אמר רבי מנא כרבי מאיר · תני תמן הורו בית דין ועשו קהל מת אחד מבית דין פטורין מת אחד מן הציבור חייבין · אמר להן ר׳ מאיר אם לאחרים הוא פוטר לא כל שכן על עצמו · אמרו לו יפטור לאחרי׳ שיש להן במה לתלו׳ ואל יפטור לעצמו שאין לו במה לתלו׳ · רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא מה כרבי אין משיח בשיגגת מעשה הוא · ואין כרבנן בהעלם דבר הוא · אמר רבי הונא על רבנן נצרכה שלא תאמר משיח ועבודה זרה רבי אמר בשגגת מעשה · ורבנן אמרין בהעלם דבר · אמר מה לקל מה בגין דלא תנינן משיח · והא קדמיתא לא תנינן משיח ומשיח בכלל · ובא אף על גב דלא תנינן משיח משיח בכלל ·

הלכה ד׳ אין חייבין אלא על דבר שזדונו כרת כו׳ · מצות יי׳ · היתי אומ׳ אף אוכלי שקצים ורמשים במשמע · נאמר כאן מעיני ונאמר להלן מעיני · מה מעיני שנאמר להלן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אף מעיני שנאמר כאן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת · או מה מעיני שנאמר להלן דבר שיש בו מיתת בית דין · אף מעיני שנאמר כאן דבר שיש בו מיתת בית דין · אמר רבי יוסי בר חנינה מקום שנכללו כל העריות להכרת יצא אשת איש אבל ללמד על המסור רבי או׳ עליה עליה · מה עליה שנאמר להלן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אף עליה שנאמר כאן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת · ולמה לא דרש רבי מעיני מעיני · אמר ר׳ יוסי אין ידרוש רבי מעיני מעיני מה מעיני שנאמר להלן דבר שיש בו מיתת בית דין · אף מעיני שנאמר כאן דבר שיש בו מיתת בית דין · לפום כן לא דרש רבי מעיני מעיני · ולית ליה ספרא דר׳ מידרוש מעיני מעיני דלא כן מנן ליה היחיד והנשיא והמשיח לא מעיני מעיני · דלא כן מנן ליה הוריית בית דין גדול הוריית בית דין קטן לא מעיני מעיני · אמר רבי חנניה קומי רבי מנא עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת · לא כעיני מעיני דלא כן מנן ליה הוריית בית דין קטן לא מעיני מעיני · אמר רבי חנניה קומי רבי מנא ולית סופיה דרבי מידרוש מעיני מעיני · אמר ליה מה את בעי מר ר׳ כדעתיה דרבי אמר משיח בשגגת המעשה הוא ואין כתיב זדון שגגה ליחיד אלא בבית דין ובלבד אותו מיעט קרבנו למצות יחידית שלא יכנס דמו לפנים · מה כרבי דרבי אמר משיח בשיגגת המעשה הוא ואין כתבן בהעלם דבר הוא · אמר רב הונא על דרבנן נצרכה שלא תאמר הואיל והוא בהכרת יכנס דמו לפני לפנים לפום כן צריך מימר אותו מיעט קרבנו למצוה יחידית שלא יכנס דמו לפנים.

הלכה ה׳ אין חייבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש כו׳ · כתנא אמר אי אפשר שלא היה בה ידיעה בתחילה וידיעה בסוף והעלם בנתיים. והתיב רבי שמואל בר אבדימי קומי רבי מנא והא כן במודים · אמר ליה אגן בעי נכנסין ואת מייתי לן מודים · מאי כדון · אמר רבי שמואל בר רב יצחק מצוות מצוות · מה מצוות שנאמר להלן בקבועה אף כאן בקבועה · ואין חייבין על כל מצות עשה שבתורה · אמר רבי מתניה לא אתינן מתני אלא מילה דמייא למילה · הדך עבידא נכנס למקדש טמא חייב נכנס טהור ונטמא בא לו בארוכה חייב ובקצרה פטור · ודכוותה היה משמש עם הטמאה חייב · היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי בא לו בארוכה חייב ובקצרה פטור · אי זו היא קצרה שלו יצן · אי זו היא מצות עשה שבנידה · אמר רבי אבין והזרתם את בני ישראל מטומאתם רבי יונתן שלח שאל לרבי שמעון בי רבי יוסי בר לקוניא אזהרה למשמש עם הטמאה מניין ובעא כיפה מזרוק בתריה אמ׳ ליה מילה דמינוקיא אמרין בכנישתא בכל יום את שאיל לי ואל אשה בנידת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה · אמר ליה לא צריכא ליה הדא · ולית צורכא דלא היה משמש עם הטמאה חייב · היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי פירש מיד מהו שיהא חייב · אמר ליה אנא ואת צריכא לן נצא לחוץ ונלמד · נפקין ושמעון קליה דתנייא תני כהדא דחזקיה ואם שכב ישכב איש אותה · אין לי אלא משמש עם הטמאה חייב · היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי פירש מיד מהו שיהא חייב תלמוד לומר ותהי נדתה עליו ואפילו פירשה עליו נדתה · מה יעשה · רב הושעיה רב יהודה בשם שמואל יצן · לא הוצן · אמר רבי יוסי קורא אני עליו אל תקרב אל תפרוש · קריבה פרישה רב חונא בשם רב אבא כהדא האומרים קרב אליך אל תגע בי כי קדשתיך · אמר רבי זעירא יהא רואה את הדרך כילו מתחכת בבשרו וכל עמה רבי זעירא רבי תנחומא בשם רב חונה יטח ראשי אצבעותיו בכותל ויהא מיצן · כתיב ותשב באיתן קשתו · רבי שמואל בר נחמן נמתחה הקשת וחזרה · אמר רבי אבין נתפזר זרעו ויצא לו בציפרני ידיו · ויפוזו זרועי ידיו · רב חונה בשם רב מתנה תלה עיניו וראה איקונין של אביו מיד הוצן · מידי אביר יעקב · אמר רבי אבין אף איקונין של רחל ראה · משם רועה אבן ישראל ·

הלכה ו׳ אין חייבין על שמיעת קול אלה כו׳ · א״ר יוחנן טעמ׳ דר׳ יוסי הגלילי ואם דל הוא ואין ידו משגת · את שהוא ראוי לבוא לידי דלות יצא משיח שאינו ראוי לבוא לידי דלות · רשב״ל אמר והיה כי יאשם לאחת מאלה · את שהוא חייב על כולן חייב על מקצתן · ואת שאינו חייב על כולן אינו חייב על מקצתן · רבי יצחק שאל מעתה לא יטמא בצרעת שאינו ראוי לבוא בקלות וכן דלות וכן דלי דלות · רב הושעיה בעי מעתה אשה לא תהא חייבת על ביאת המקדש אין האשה מביאה · רבי יוסי בשם רבי יוחנן טעמא דרבי עקיבה זה קרבן אהרן ובניו · זה הוא מביא אינו מביא עשירית האיפה אחרת · רבי זעירא בעא קומי ר׳ יסא ואינו מביא נדבה · אמר ליה אין חובה אינו מביא · נדבה הוא מביא · כיני מתניתא שהמלך לא מעיד ולא מעידין אותו · הלכה ז׳ כל מצות שבתורה כו׳ · הלכה ח׳ אשם תלוי היחיד והנשיא חייבין כו׳ · נפש לרבות הנשיא · ירבה המשיח · כחטאת בשגגה · את שהוא בשגגת המעשה · יצא משיח שאינו בשגגת המעשה · וכר׳ דו אמר משיח בשגגת מעשה הוא · את שהוא בשגגת מעשה לכל הדברים · יצא משיח שאינו בשגגת מעשה לכל הדברים · נפש לרבות הנשיא ומשיח · הבא את מר לרבות הנשיא · ובא את מר לרבות משיח · כחטאת אשם · מה חטאת מכפרת וממרקת · אף אשם מכפר וממרק · יצא אשם תלוי שהוא מכפר ומשייר · כיני מתניתא אלא שאין כהן גדול חייב על טומאת מקדש וקדשיו דברי הכל · והנשיא על שמיעת קול דברי רבי שמעון · אמר רבי יוחנן מן המקדש לא יצא ולא יחלל · הא אם יצא אינו מחלל · רבי אשיאן רבי יונה רבי בון בר כהנא מקשי והכתיב אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח · הא אם לקח אינו מחלל · מאי כדון · אמר חזקיה ונכרתה הנפש ההוא מתוך הקהל · את שקרבנו שוה לקהל · יצא משיח שלא שוה קרבנו לקהל · והתיבון הרי נשיא לא שוה קרבנו לקהל · שוה ביום הכיפורים · הרי אחיו הכהנים לא שוו ביום הכיפורים · שוו בשאר ימות השנה · אמר רבי יודן בר שלום שוו במתן דמים בחוץ · א״ר יוחנן לא א״ר ליעזר אלא מפני כריתו · רב הושעיה בעי מעתה אפי׳ בקבועה · א״ר יונה מיסבור סבר רבי הושעיה שנעקר מכל הפרשה אלא כהדיוט עשיר עביד ליה רבי ליעזר · אמר רבי מנא אין כהדיוט עשיר עביד ליה ר׳ ליעזר אפי׳ על שמיעת קול ועל ביטוי שפתים דתני לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על שמיעת קול ועל ביטוי שפתי׳ שאינו מביא שע׳ אלא שעירה · ועל מה נחלקו על טומא׳ מקד׳ וקדשיו שר׳ ליעזר או׳ הואיל והוא בהכרת למה אינו מביא שעיר אלא שעירה · והתיבון הרי משיח ועבודה זרה הרי אינו מביא שעיר אלא שעירה׃

הדרן עלך הורה כהן משיח

כהן משיח שחטא ואחר כך עבר ממשיחותו· וכן נשיא שחטא
ואחר כך עבר מגדולתו כהן משיח מביא פר· והנשיא
מביא שעיר· ב׳ כהן משיח שעבר ממשיחותו
ואחר כך חטא· וכן הנשיא שעבר מגדולתו ואחר כך חטא· כהן משיח מביא
פר והנשיא כהדיוט· ג׳ חטאו עד שלא נתמנו ואחר כך נתמנו הרי
אילו כהדיוט· רבי שמעון אומר אם נודע להם עד שלא נתמנו חייבין ומשנתמנו
פטורין· ואי זה הוא הנשיא זה המלך· שנאמר ועשה אחת מכל מצות יי׳
אלהיו· נשיא שאין על גביו אלא יי׳ אלהיו· ואי זה הוא המשיח זה המשוח
בשמן המשחה ולא המרובה בגדים· אין בין הכהן המשוח בשמן המשחה למרובה
בגדים אלא פר הבא על כל המצות· ואין בין הכהן המשמש לכהן שעבר אלא
פר יום הכיפורים ועשירית האיפה· ד׳ זה וזה שוין בעבודת יום
הכיפורים ומצוים על הבתולה ואסורין על האלמנה ואינן מיטמין בקרוביהן ולא
פורעין ולא פורמין ומחזירין את הרוצח· ו׳ כהן גדול פורם
מלמטן וההדיוט מלמעלן· כהן גדול מקריב אונן ואינו אוכל וההדיוט לא מקריב
ולא אוכל· ז׳ כל התדיר מחבירו קודם את חבירו· וכל המקודש
מחבירו קודם את חבירו· פר המשיח ופר העדה עומדין· פר המשיח קודם
לפר העדה בכל מעשיו· ח׳ האיש קודם להחיות ולהשיב אבידה·
והאשה קודמת לאיש לכסות ולהוציאה מבית· בזמן ששניהן עומדין בקלקלה
האיש קודם לאשה· ט׳ כהן קודם ללוי לוי לישראל ישראל לממזר ממזר
לנתין· נתין לגר· וגר לעבד משוחרר· אימתי בזמן שכולן שוין· אבל אם
היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול
עם הארץ:

סליק פירקא

כהן משיח שחטא כו׳· הלכה ב׳ כהן משיח שעבר
ממשיחותו כו׳· אמר ר׳ לעזר כהן גדול שחטא מלקין
אותו ואין מעבירין אותו מגדולתו· א״ר מנא כתיב כי
נזר שמן משחת אלהיו עליו אני יי׳· כביכול מה אני בגדולתי אף אהרן בגדולתו·
אמר רבי אבון קדוש יהיה לך כביכול אני בקדושתי אף אהרן בקדושתו· רבי
חנינה כתובה רבי אחא בשם רבי שמעון בן לקיש כהן משיח שחטא מלקין אותו
בבית דין של שלשה· אין תימר בבית דין של כ״ג נמצא עלייתו ירידה לו· רשב״ל
אמ׳ נשיא שחטא מלקין אותו בבית דין של שלשה· מה מחזירין ליה א״ר חגי משה
רבינו מחזירין ליה· דו קטלין ליה· שמע ר׳ יודה נשיאה וכעס· שלח גותיין
למיתפש ית רשב״ל וערק ברא דמגדלא· ואית דאמרין ברה דכפר חיטיא·
סליק רבי יוחנן לבית וועדא· סליק רבי יודה נסיא לבית וועדא אמר ליה למה
לית מרי אמר לן מילה דאורייא· שרי טפח בהדא ידיה· אמר ליה ובהדא ידא
טפחין אמר ליה לאו אין לא בן לקיש לא אמר ליה לא אמ׳ ליה ואנו כפתחא אמר
ליה ברא דמגדלא· אמר ליה אבא ואת נפיק לקדמיה· שלח רבי יוחנן גבי
רבי שמעון בן לקיש עתיד לך מילה דאורייא דנשייא נפיק לקדמך· נפק לקדמתן
מר דינמא דידכון דמי לבורייכון כד אתא רחמנא למיפרקית ישראל ממצרים לא
שלח לא שליח ולא מלאך אלא הקב״ה בעצמו דכתי׳ ועברתי בארץ מצרי׳ בלילה
הזה· ולא עוד אלא הוא וכל דורגן דידיה· אשר הלך אלהים אין כתיב כאן
אלא אשר הלכו אלהים· אמרין ליה מה חמיתה מימר לן הדא מילתא· אמר
לון מה אתון סברין· מי דחיל מינכון הוינא מנע אולפניה דרחמנא· אמר רב
שמואל בר רב יצחק אל בני כי לא טובה השמועה ונו׳ מעבירים עם יי׳ מעבירין
אותו· הלכה ג׳ חטאו עד שלא נתמנו כו׳· חברייא אמרין טעמא
דרבי שמעון משם שהגדולה מכפרת· אמר רבי יוסי שאין חטאו וידיעתו שוין·
מה מפקה מביניהן· רישא דפירקא כהן משיח שחטא ואחר כך עבר ממשיחותו·
וכן נשיא שחטא ואחר כך עבר מגדולתו· כהן משיח מביא פר והנשיא מביא
שעיר חטאו בספק מאן דמר משם שהגדולה מכפרת בשם שהיא מכפרת על
הודאי כך היא מכפרת על הספק· מאן דמר אין חטאו וידיעתו שוין אין חטאו
וידיעתו שוין· חטאו עד שלא נתמנו משנתמנו עברו· מאן דמר משם
שהגדולה מכפרת· כיפרה גדולה על הראשון חייב על השיני ועל השלישי·
מאן דמר אין חטאו וידיעתו שוין· חטאו על שמיעת קול ועל ביטוי שפתים ועל
טומאת מקדש וקדשיו· מאן דמר אין חטאו וידיעתו שוין· הרי חטאו
וידיעתו שוין· מאן דמר משם שהגדולה מכפרת אפילו בן הגדולה
מכפרת· אמר רבי מתניה לעולם אין הגדולה מכפרת עד שתיודע לו
גדילתו· אבל חצי זית עד שלא נתמנה וחצי זית משנתמנה אפילו בעלם אחד
פטור· ספק חצי זית עד שלא נתמנה· וספק חצי זית משנתמנה מביא אשם
תלוי· מצינו דבר עיקרו פטור ספיקו חייב ולא אשכחנן כן· אבל שני זיתים
ונתוודע לך בודיין של אחד כהן שני עמד לו בספיקו· רבי יעקב דדומיא בעא
קומי רבי יוסי מה נפשך חלב אכל כיפר· אמר רבי יוסי כל דבר שנראה עליו
להביא אשם תלוי ידיעת ספיקה קובעתו לחטאו· הרי מצינו דבר עיקרו פטור
וספיקו חייב· ובא עיקרו פטור וספיקו חייב· אבל כזית עד שלא נתמנה
וכזית משנתמנה בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת· ספק כזית עד שלא נתמנה
וספק כזית משנתמנה בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת· בשני העליכות חייב
שתים· אבל שלשה זיתים וסבור שהן שנים הפריש חטאת כדרבי יוחנן דר׳ יוחנן
אמר נתכפר מקצת החט נתכפר כולו· רבי שמעון בן לקיש אמר נתכפר מקצת
החט לא נתכפר כולו· אבל חמשה זיתים ונתודע לו בספק כל אחד ואחר
בך נתודע לו בית דין· רבי שמעון בן לקיש אמר ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו·
רבי יוחנן אמר אין ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו· רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי
שמואל בר רב יצחק מודה רבי שמעון בן לקיש בכהן משיח שאין ידיעת ספיקו
קובעתו לחטאו· ומה טעמא כחטאת כאשם את שהוא מביא אשם תלוי ידיעת
ספיקו קובעתו לחטאו· ואת שאינו מביא אשם תלוי אין ידיעת ספיקו קובעתו
לחטאו· מחלפה שיטתיה דר׳ שמעון בן לקיש· תמן הו׳ אמ׳ ידיעת ספיקו קובעתו
לחטאו· וכא אמר אין ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו· תמן אשכח קובעו וכא
מה אית לך· מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן תמן הוא אמ׳ נתכפר מקצת החט נתכפר
כולו וכא הוא אמר אכן· לא אמר ר׳ יוחנן אלא בידיעה האחרונה שאין בה שום
קרבן· הכל מודין שאם היתה ראשונה קיימת שהוא נדחית· מה יעשה בה
רבי יוסי אמר תלויה בכפרה· אמר רבי זעירא כל שלא נראית לא הוא ולא דמיה
מתה מיד· אבל חמשה זיתים ונודע לו בספיקו משנתמנה ובבית דין מעבר על
דעתיה דרבי שמעון בן לקיש פטור· על דעתיה דרבי יוחנן חייב כן אמר רבי
שמעון בן לקיש לפטור ולא לחיוב· אלא כיני אבל חמשה זיתים ונודע לו
בספיקו· עד שלא נתמנה· והדיין משנתמנה על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש
דו אמר ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו דו אמר חייב· על דעתיה דרבי יוחנן דו
אמר אין ידיעת ספיקו קובעת לחטאו דו אמר חייב· על דעתיה דרבי יוחנן
דו אמר אין ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו דו אמר פטור הכל מודין שאם היתה
ראשונה קיימת שהוא נדחית· מה יעשה בה· רבי יסא אמר תלויה בכפרה·
אמר רבי זעירא כל שלא נראית לא הוא ולא דמיה מתה מיד· אבל חצי זית עד
שלא נתמנה וחצי זית משנתמנה חצי זית שעבר האיל ובא חיוב קרבן בנתיים
מצטרפין נישמעינה מן הדא· היו לפניו שלשה אבל את הראשון ולא נתודע לו
שני ושלישי העלימו של ראשון· נתודע לו על הראשון ולא נתודע לו על
השיני שלישי בהעלימו של שני ואחר כך נתודע לו על כולהם· רבי יוחנן אמר
חייב על הראשון ועל השיני ופטור על השלישי· אמר רבי יוסי שני לדעתו
הדבר תלוי רצה מתכפר לו על הראשון· רצה מתכפר לו על השלישי·
חברייא מדמיא לה לארבעה חצאי זיתים אם היה פיקח מביא קרבן אחד· ואם
לאו מביא שני קרבנות· הדך עבידא מביא על הראשון ועל השיני אחד· על
השלישי ועל הרביעי אחד· רבי יוסי מדמה לה לזיתים שלימים אם היה פיקח
מביא שני קרבנות· ואם לאו מביא שלשה קרבנות· הדך עבידא מביא על
הראשון ועל השיני אחד ועל השלישי ועל הרביעי אחד· אם הביא על
האמצעיים פטור· על הראשון ועל הרביעי· רבי יוסי מדמי לה לזיתי׳ שלימים
אם היה פיקח מביא שני קרבנות ואם לאו מביא שלשה קרבנות· הדך עבידא
מביא על הראשון ועל השיני אחד ועל השלישי ועל הרביעי אחד· אם הביא
על האמצעיים חייב על הראשון בפני עצמו ועל הרביעי בפני עצמו· רבי יצחק
שאל אף באכילת פרסים כן· אמר רבי יוסי כל זה שאילתה דרבי יצחק
לית היא כלום· וכתיב באכילת פרסים הדבר תלוי אילו אכל חצי זית בתוך כדי
פרס זה וחצי זית בתוך כדי פרס זה שמא כלום הוא· אבל כמה זיתים וכמה
פרסים בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת· רבנן דקיסרין אמרי עד דין מדמי
לה לחלבים ודמינה לשבת· אילו ארג חוט אחד בתוך כדי בגד זה וחוט אחד
בתוך כדי בגד זה שמא כלום הוא· ארג כמה חוטין בכמה בגדים בהעלם אחד
אינו חייב אלא אחת· הרי בא חיוב בקרבן בנתיים ות מר מצטרפין· אמר רבי
אבון תמן חייב בקרבן· ברם הכא קרבן· אבל כזית עד שלא נתמנה
וכזית משנתמנה וכזית משעבר על דעתון דחברייא דינון אמרין משם שהגדולה
מכפרת· כיפרה גדולה על הראשון וחייב על השיני ועל השלישי· על דעתיה
דרבי יוסי דו אמר אין חטאו וידיעתו שוין חייב על הראשון ועל השיני ופטור על
השלישי· אבל כזית ספק עד שלא נתמנה· ספק משנתמנה· ספק עד שלא
נתגייר ספק משנתגייר· ספק עד שלא הביא שתי שערות· ספק משהביא
שתי שערות מביא אשם תלוי· אבל ספק כזית ואין ידוע אם ביום הכיפורים
אכלו· אם קודם יום הכיפורים אכלו· ספק כפרה כיפר· אם ביום הכיפורים
אכלו· אם לאחר יום הכיפורים אכלו חברייא אמרין ספק כפרה כיפר· אמר
רבי מתנייה לעולם אין ספק כפרה מכפר אלא על מיני דמים· מתניתא מסייעא
לחברייה שבת ויום הכיפורי ועשה מלאכה בין השמשו׳· מה נפשך יום הכיפורים
הוא כיפר חול הוא מותר. והתני ואכל· אמר רבי יוסי בי רבי בון באכילת היתר.
אבל חמשה זיתים ונתוודע לו בספיקן עד שלא נתמנה ובבית דין משנתמנה על
דעתיה דרבי שמעון בן לקיש חייב· על דעתיה דרבי יוחנן פטור· כן אמר רבי
שמעון בן לקיש לחייב לא לפטור· אלא כיני אבל חמשה זיתים ונתוודע לו

לו בספיקן משנתמנה וכבית דין מסעבר · על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש
דו אמר נתכפר מקצת החט לא נתכפר כולו דו אמר פטור. על דעתיה דרבי
יוחנן דו אמר נתכפר מקצת החט נתכפר כולו דו אמ׳ חייב · הכל מודין שאם היתה
ראשונה קיימת שהיא נדחית · מה יעשה בה · רבי יסא אמר תלויה בכפרה ·
אמר רבי זעירא כל שלא נראית לא הוא ולא דמיה מתה מיד · מודה רבי יוחנן
שאם היתה ראשונה קיימת שהיא נדחית · מה יעשה בה · רבי יסא אמר תלויה
בכפרה · אמר רבי זעירא כל שלא נראית לא היא ולא דמיה מתה מיד · מודה
ר׳ חנן שאם היתה ראשונה קיימת שהיא נדחית · מה יעשה בה · ר׳ יסא אמ׳ תלויה
בכפרה · לפום כן רבי יוסי בי רבי בון הוי עליה. אכל חמשה זיתים ונתודע לו
בראשון ומביא קרבן בשני ומביא קרבן בשלישי ומקריב קרבן ברביעי ומקריב
קרבן בחמישי ומקריב קרבן · ר׳ יוחנן אמר נתכפר לו בראשון שהוא לפני אכילת
כולהם והשאר יפלו לנדבה · ר׳ שמעון בן לקיש אמר נתכפר לו באחרונה שהוא
לאחר אכילת כולהם · והשאר ידחו · רב חסדא ורב המנונא · רב חסדא כרבי
יוחנן · ורב המנונא כרבי שמעון בן לקיש · מתיב רב חסדא לרב המנונא והא
מתניתא מסייעה לך ופליגא עלי אם היתה ידיעה בנתיים כשם שהוא מביא חטאת
על כל אחת ואחת כך הוא מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת · אילו תנא אשם
וקם ליה יאות · אמר רבי חיננה אפילו כן לצרדין דת מר כן אשר נשיא
יחטא · אמר רבן יוחנן בן זכאי אשרי שהנשיא שלו מביא חטאת על
שגגתו הוא מביא לא כל שכן על זדונו · נשיא שלו מביא חטאת לא
כל שכן ההדיוט · נשיא · יכול נשיא שבטים כנחשון תלמוד לומר ועשה אחת
מכל מצות יי׳ אלהיו · ולהלן הוא אומר למען ילמד ליראה את יי׳ אלהיו · אלהיו
לגזירה שוה · מה אלהיו שנ׳ להלן נשיא שאין על גביו אלא אלהיו · אף אלהיו שנ׳
כאן נשיא שאין על גביו אלא אלהיו · אשר יש צדיקים וגו׳ · אשריהם הצדיקים
שמגיע אליהם כמעשה הרשעי׳ בעולם הזה · וי לרשעים שמגיע אליהם כמעשה
הצדיקים בעולם הזה · מלך ישראל ומלך יהודה שניהן שוין לא זה גדול מזה ולא
זה גדול מזה · ומה טעמא ומלך ישראל ומלך יהודה וגו׳ בגורן כבגורן · אמר
רבי יוסי בי רבי בון ובלחוד עד דיהוא בן נמשי ומה טעם בני רביעים ישבו לך
על כסא ישראל · מיכן ואילך כליסטיא הוו נוטלין אותה · אי זהו משיח המשוח
בשמן המשחה כו׳ · אמר רב הונא כל אותן ששה חדשים שהיה דוד בורח מפני
אבשלום שעירה היה מתכפר לו כהדיוט · תני ר׳ יודה בי רבי אלעאי אומר שמן
המשחה שעשה משה במדבר מעשה ניסים נעשו בו מתחילה ועד סוף · שמתחילה
לא היה בו אלא שנים עשר לוג שנ׳ ושמן זית הין · אם לסוך בו את העצי׳ לא היו
ספק על אחת כמה וכמה שהאור בולע והיור׳ בולע׳ והעצים בולעין ממנו נמשחו
המשכן וכל כליו המזבח וכל כליו · מנורה וכל כליה כיור וכנו ממנו נמשחו אהרן
כהן גדול ובניו כל שבעת ימי המילואים · ממנו נמשחו כהנים גדולים ומלכים ·
מלך כתחילה טעון משיחה מלך בן מלך אין טעון משיחה · שנאמר קום משחהו
כי זה הו׳ זה טעון משיחה ואין בניו טעון משיחה · אבל כהן גדול בן כהן גדול אפי׳
עד עשרה דורות טעון משיחה · וכולו קיים לעתיד לבוא שנאמר שמן משחת
קודש יהיה זה לי לדורותיכם · אין מושחין את המלכים אלא על גבי המעיין שנ׳
והרכבתם את שלמה בני וגו׳ ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא למלך על
ישראל · אין מושחין את המלכים אלא מפני המחלוקת · מפני מה נמשח שלמה
מפני מחלוקתו של אדוניהו · ויואש מפני עתליה · ויהוא מפני יורם · לא
כן כתיב קום משחהו כי זה הוא · זה טעון משיחה ואין מלכי ישראל טעונין
משיחה · ולא יאשיהו גנזו · הדא אמרה באפי בלסמון נמשחו · יואחז מפני
יהויקים אחיו שהיה גדול ממנו שתי שנים · אין מושחין מלכים אלא מן הקרן ·
שאול ויהוא נמשחו מן הפך היתה מלכותן מלכות עוברת · דוד ושלמה נמשחו
מן הקרן והיתה מלכותן מלכות קיימת · אין מושחין מלכים כהנים · רבי יודה
ענתודרייה על שם לא יסור שבט מיהודה · אמר רבי חייה בר בא למען יאריך
ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב כל ישראל · מה כתיב בתריה לא יהיה לכהנים
הלוים והכתיב הבכור יוחנן · הבכור למלכות · והכתיב השלישי צדקיהו הרביעי
שלום · שלישי למלכות · רביעי לתולדות · צדקיהו שצידק עליו את הדין ·
שלום שבימיו שלמה מלכות בית דוד · לא שלום הוה שמיה · ולא צדקיה הוה
שמיה אלא מתניה הדא היא דכתיב וימלך מלך בבל את מתניה דודו תחתיו וגו׳ ·
המשוח בשמן המשחה כבניין הראשון למרובה בגדים כבניין האחרון · ואתאי
בי״ דמר רבי אינא בשם רבי אחא חמשה דברים היה בבית המקדש האחרון חסר
מן הראשון · מאי טעמא עלו ההר והבאתם עץ וגו׳ · ואכבד חסר ה׳ אלו ה׳ דברים
שהיו בית המקדש אחרון חסר מהראשון ואילו הן אש וארון ואורים ותומים ושמן
הקודש · תני כהן משיח מביא פר אין מרובה בגדים מביא פר ודלא כר״מ · מה
טעמא דר״מ משיח ומה תלמוד לומר כהן להוציא למרובה בגדים · מה טעמא
דרבנן משיח יכול זה המלך ומה ת״ל כהן לרבות מרובה בגדי׳ הבא את מר להוציא
למרובה בגדים · ובא את מר לרבות למרובה בגדי׳ · א״ר חילא כל מדרש ומדרש
לעיניו · אילו נאמר משיח ולא נאמ׳ כהן הייתי א׳ על העלם דבר מביא פר · ועל
שגגת המעשה מביא שעיר · הוי צורך הו׳ שיאמ׳ כהן · או אילו נאמ׳ כהן ולא משיח
הייתי אומר זה המלך · אם תאמר כפר קדמה פרשת מלך שיהא על העלם דבר
מביא פר ועל שגגת המעשה מביא שעיר הוי צורך הוא שיאמר משיח וצורך הוא
שיאמר כהן · אמר רבי יוחנן עבר והביא עשירית האיפה שלו כשר · מתקנין לו
כהן אחר תחתיו שמא יארע בו פסול · מה מייחדין ליה עימיה · אמר רבי חגי
משה דינן מייחדין ליה עימיה דו קטיל ליה · אותו · אחד מושחין ואין מושחין
שנים · ר׳ יוחנן אמר מפני האיבה · עבר זה ושימש זה הראשון כל קדושת כהונה
עליו · השיני אינו כשר לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט · אמר רבי יוחנן עבר
ועבד עבודתו פסולה · עבודתו משל מי · נישמעינה מן הדא מעשה כבן אלם
בציפורים שאירע קרי בכהן גדול ביום הכיפורים ונכנס בן אלם ושימש תחתיו יצא
ואמר למלך פר ואיל הקריבים היום משל מי הן קריבין משלו או משל כהן גדול
וידע המלך מה שואלו אמר לו לא דייך ששימשת שעה אחת לפני מי שאמר
והיה העולם וידע בן אלם שהוסע מכהונה גדולה · מעשה בשמעון בן קמחית
שיצא לטייל עם המלך ערב יום הכיפורים עם חשיכה וניתזה צינורה של רוק מפיו
על בגדיו וטימאתו ונכנס יהודה אחיו ושימש תחתיו אותו היום ראת אימן שני בניה
כהנים גדולים · שבעה בנים היו לה לקמחית וכולן שימשו בכהונה גדולה ·
שלחו ואמרו לקמחית מה מעשים טובים יש בידך אמרה להן יבוא עלי אם ראו
קורות ביתי שערות ראשי ואימרת חלוקי מימיי · אמרין כל קמחיא קימחין
וקימחא דקמחית סולת · קראו עליה הפסוק הזה כל כבודה בת מלך פנימה
ממשבצות זהב לבושה · יכול לא יהא משוח מלחמה מפני עשירית האיפה שלו ·
תלמוד לומר תחתיו מבנין את שבנו עומד תחתיו מביא עשירית האיפה ·
ואת שאין בנו עומד תחתיו אינו מביא עשירית האיפה · ומניין למשוח מלחמה
שאין בנו עומד תחתיו תלמוד לומר שבעת ימים ילבשם הכהן וגו׳ · את שהוא
בא אל אוהל מועד לשרת בקודש בנו עומד תחתיו · ואת שאינו בא אל אוהל
מועד לשרת בקודש אין בנו עומד תחתיו · ומניין שהוא מתמנה להיות כהן
גדול פינחס בן אלעזר נגיד היה עליהם לפנים יי׳ עמו · רבי יוסי כד הוה בעי
מקנתרה לרבי לעזר בי רבי יוסי הוה אמר ליה לפנים עמו בימי זמרי מיחה׳ ובימי
פילגש בגבעה לא מיחה · ומניין שהוא עובד בשמונה · רבי בא בר חייה בשם
רבי יוחנן ובגדי הקודש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו · ומה תלמוד לומר אחריו
לגדולה של אחריו · ומניין שהוא נשאל בשמונה · רבי ירמיה רבי איבי בשם ר׳
יוחנן ובגדי הקודש אשר לאהרן יהיו לבניו ומה ת״ל אחריו לקדושה של אחריו ·
במה הוא נשאל אייתיה רבבה שעלה מתניתא דבר קפרא מדרומא ותנא אינו
עובד לא בארבעה של כהן הדיוט ולא בשמונה של כהן גדול · אמר ר׳ בא ברין
הוה שיהא עובד בארבעה · ולמה אמרו אינו עובד שלא יהו אומרין ראינו כהן
הדיוט פעמים שהוא עובד בשמונה ככהן גדול · אמר רבי יונה ולא בפנים הוא
עובד · והלא בחוץ הוא נשאל וטועין דבר בבפנים לבחוץ · והי רבי טרפון רבן
של כל ישראל לא טעה בין תקיעת הקהל לתקיעת קרבן · דכתיב ובני אהרן
הכהנים יתקעו בחצוצרות · תמימים לא בעלי מומין דברי רבי עקיבה · אמר
לו ר׳ טרפון אקפח את בניי אם לא ראיתי שמעון אחי אימה חיגר באחת מרגליו
עומד בעזרה וחצוצרתו בידו ותוקע · אמר לו רבי עקיבה שמא לא ראיתו
אלא בשעת הקהל ואני אומר בשעת קרבן · אמר לו רבי טרפון אקפח את בניי
שלא הטית ימין ושמאל אני הוא ששמעתי ולא היה לי לפרש ואת דורש ומסכים
שמועה הא כל הפורש ממך כפורש מחייו · וכפר הכהן אשר ימשח אותו מה
ת״ל לפי שכל הפרשה נאמרה באהרן · אין לי אלא משוח בשמן המשחה · מרובה
בגדי׳ מניין ת״ל ואשר ימלא את ידו · ומניין לרבו׳ אחר המתמנה · ת״ל וכפר הכהן ·
במה הוא מתמנה · רבנן דקיסרין בשם ר׳ חייה בר יוסף בפה · א״ר זעיר׳ הדא אמרה
שממנין זקנים בפה · אמר רבי חייה בר אדא מתניתא אמרה כן חזור בך
בארבעה דברים שהיית אומר ונעשך אב בית דין לישראל · הוא לא המלך ·
הוא לא הנשיא · הוא לרבות כהן משוח מלחמה · אשה בבתוליה יקח ·
פרט לבוגרת שכלו בתוליה · רבי לעזר ורבי שמעון מכשירין בבוגרת ·
רבי יצחק שאל אף כשאר כל הדברים כן · קומץ ואחר מקטיר ומקבל
ואחר זורק · שורף ואחר יזה · רבי יעקב בר אידי בשם רבי יצחק עשן
אותה חטאת גדולה שלא נודעה לרבים · הדא אמרה קומץ ואחר מקטיר ·
מקבל ואחר זורק שורף ואחר יזה · רבי ברכיה רבי יעקב בר
אידי רבי יצחק שאל היה עומד ומקריב על גבי המזבח ונודע שהוא בן גרושה או
בן חלוצ׳ מה עבד לה שמת ויחזור הרוצח למקומו או יעשה כמו שנגמר דינו בלא
כהן גדול · ואל יצא משם לעולם · הלכה ו׳ כהן גדול פורס מלמטן
כו׳ · רבי לעזר בשם כהנא למעלן · למעלן מקנה שפה · למטן · למטן · מקנה
שפה · רבי יוחנן אמר למטן ממש · רבי יוחנן סליק למבקרה לרבי חנינה כד הוה
גו איסטרטא שמע דרמך שלח ואייתי כנוי טבייא דשובתא וכזען · רבי יוחנן
פליג על דרבי יהודה תרתין · ואתייא רבי לעזר בשם כהנא כרבי יודה אין כרבי
יודה לא יפרום כל עיקר · לא אתייא דא אלא על אביו ועל אמו כדברי ר׳ מאיר
דתני על כל המתים אינו מבדיל קנה שפה · אלא על אביו ועל אמו כדברי רבי
מאיר · רבי יודה אומ׳ כל קרע שאינו מבדיל קנה שפה הרי זה קרע של תפלות ·
מאי כדון · אומר הוא בכהן גדול שיהא מבדיל קנה שפה · כהן גדול מקריב אונן
ולא אוכל דברי רבי מאיר · רבי יודה אומר כל אותו היום · רבי שמעון אומר

גומר כל העבודה שבידו ובא לו· מן רבי מאיר לרבי שמעון הוא מן רבי יודה לרבי שמעון הוא· מן רבי מאיר לרבי יודה הגנסה · רבי יעקב בר דסי מפסק בינהון. רבי מאיר אומר זה כפנים וזה יוצא · וזה בחוץ לא היה נכנס · רבי יודה אומר זה כפנים וזה יוצא · וזה בחוץ לא היה נכנס· רבי שמעון אומר גומר את כל העבודה שבידו ובא לו· רבי יוסי ביר׳ בון בשם רב חונה מתניתא דרבי שמעון ומן המקדש לא יצא · עמהן אינו יוצא · יוצא הוא אחריהן אלא הן נכנסין והוא יוצא · הן נכנסין והוא נגלה ויוצא אחריהן עד פתח העיר דברי רבי מאיר · רבי יודה אומר אינו יוצא מן המקדש כתיב ומן המקדש לא יצא למר אלא לא יצא · יצא לא היה חוזר· רבי אבהו בשם רבי לעזר אין אנינה אלא למת בלבד · דכתיב ואכו ואכלו פתחיה · התיב רבי חייה בר ארא והכתיב ואנו הדייגים ואבלו כל משליכי ביאר חכה · אמר רבי חיננה מתניתא אין אנינה שמאה אלא למת בלבד · אי זו היא אנינה משעת מיתה ועד שעת קבורה דברי רבי· וחכמים אומרים כל אותו היום· אשכחת אמר קולת וחומרת על דרבי· קולת וחומרת על דרבנן · מה מפקה מבינייהון· מת ונקבר בשעתו· על דעתיה דרבנן אסור כל אותו היום · על דעתיה דרבי אינו אסור אלא אותה השעה בלבד· מת ונקבר לאחר שלשה ימים· על דעתיה דרבנן אסור כל אותו היום · על דעתיה דרבי אסור עד שלשת ימים· אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן רב חסדא תריהון אמרין מודה רבי לחכמ״ שאינו אסור אלא אותו היום בלבד · כהדא דתני רבי אומר תדע לך שאין אנינות לילה תורה שהרי אמרת אונן טבל ואוכל פסחו לערב · והרי אמרו אנינות היום תורה · רבי יוסי בי רבי בון בשם רב תנא תיפתר בשניקבר עם דימדומי החמה ולית שמע מינה כלום·

הלכה ז׳

כל התדיר מחבירו כו׳· לפי שזה מכפר וזה מכפר· מוטב שיקדום המכפר למתכפר כמה דכתיב וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל · נדבת משיח ונדבת נשיא· נדבת משיח קודמת· נדבת ציבור ונדבת נשיא· נדבת נשיא קודמת· נדבת משיח ונדבת ציבור מי קודם · נישמעינה מן הדא נדבת משיח ושעירי עבודה זרה עומדין · שעירי עבודה זרה קודמין מפני שדמן נכנס לפנים · לא מר אלא שדמן נכנס לפנים · והדא אמרה נדבת משיח ונדבת ציבור נדבת משיח קודמת · והא שם פר עבודה זרה ושעיר הבא עמו וחטאת אחרת· פר קודם לשעיר· ושעיר קודם לחטאת אחרת· וחטאת אחרת קודמת לפר· הוך עבודה אמר רבי יוסי מבין שהשעיר מחוסר זמן לפר כמי שקדמו פר וחטאת אחרת קודמת לפר · פר של עבודה זרה קודם לשעיר הבא עמו מפני שקדמו במקרא · רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה בעי מעתה של ראש חדש יקדום לשעיר הבא עמו מפני שקדמו· אמר רבי בא מרי לית יכיל חטאת דידיה חסר· על עולת התמיד יעשה ונסכו · סמכו לעולת התמיד· קרבן איש וקרבן אשה. ק׳ בן איש קודם · הדא דת מר כשהן שניהן שוין · אבל אם היה זה פר וזה גדי כהדא דמר רבי פינחס בשם רבי הושעיה ועבד מביא פר ורבו מביא פר· עבד קודם לרבו· דתנינן תמן פר משיח ופר עדה עומדים · פר משיח קודם לפר עדה לכל מעשיו · מעשה בי רבי אליעזר ורבי יהושע ורבי עקיבה שעלו לחולת אנטוכיא על עסק מגבת חכמים והוה תמן חד אבא יהודה עביד מצוה בעין טובה פעם אחת ירד מנכסיו וראה רבותינו ונתייאש מהן · עלה לו לביתו ופניו חולניות אמרה לו אשתו מפני מה פניך חולניות· אמר לה רבותינו כאן ואיני יודע מה אעשה אשתו שהיתה צדקת ממנו אמרה לו נשתיירה לך שדה אחת לך ומכור חצייה ותן להן · הלך ועשה כן ובא אצל רבותינו ונתן להן ונתפללו עליו רבותינו· אמרו לו אבא יהודה הקב״ה ימלא חסרונותיך·

עם כשהלכו להם ירד לחרוש בתוך חצי שדהו· עם כשהוא חורש בתוך חצי שודהו שקעה פרתו ונשברה · ירד להעלותה והאיר הקב״ה עיניו ומצא סימא אמר לטובתי נשברה רגל פרתי · וכשחזרו רבותינו שאלון עליו אמרין מה אבא יהודה עביד· אמרין מאן יכיל חמי אפוי דאבא יהודה· אבא יהודה דתורי אבא יהודה דגמלי· אבא יהודה דחמרי חזר אבא יהודה לכמות שהיה ובא אצל רבותינו ושאל בשלומן אמרין ליה מה אבא יהודה עביד · אמר להן עשתה תפילתכם פירות ופירי פירות· אמרו לו אף על פי שנתנו אחרים יותר ממך בראשונה אותך כתבנו ראש טימוס נטלוהו והושיבוהו אצלם וקראו עליו הפסוק הזה מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינחנו · רבי חייה בר בא עביד פסיק בהן בית מדרשא דטבריא והוון תמן מן אילין דבר סילני ופסק חדא ליטר׳ זהב· נטלו רבי חייה רבה והושיבו אצלו וקרא עליו הפסוק הזה מתן אדם ירחיב לו וגומ׳ · רבי שמעון בן לקיש עאל לבוצרה והוה תמן חד רבהון רמיא· חס ליה דלא הוה רמאי אלא שהיה מרמה במצוות והוה חמי כמה דציבורא פסק והוא פסיק לקבליה· נטלו רבי שמעון בן לקיש והושיבו אצלו · וקרא עליו הפסוק הזה מתן אדם ירחיב לו וגומ׳ · האיש קודם לאשה כו׳. עד כדון כשהיה זה להחיות וזה להחיות זה לכסות וזה לכסות · הרי שהיה זה להחיות וזה לכסות · נישמעינה מן הדא דמר רבי יהושע בן לוי בשם רבי אנטיגנס כסות אשת חבר וחיי עם הארץ· כסות אשת חבר קודמת לחיי עם הארץ מפני כבודו של חבר· לא מר אלא כסות אשת חבר כחיי חבר· אבל אם היה זה להחיות וזה לכסות אותו שלהחיות קודם· אבידתו ואבידת אביו שלו קודמת· אבידתו ואבידת רבו שלו קודמת· אבידת אביו ואבידת רבו של רבו קודמת· שאביו הביאו לחיי העולם הזה· ורבו שלימדו חכמה הביאו לחיי העולם הבא· ורבו שלימדו משנה לא רבו שלימדו מקרא· אם היה אביו שקול כרבו אביו קודם· מה העיל· א״ר יוסי בי ר׳ בון כשהיה חצי תלמודו מזה וחצי תלמודו מזה· אבידת אביו שחצי תלמודו ממנו · ואבידת אמו גרושה מאביו מי קודם אביו הוא שיקדום או עד שיהא כל תלמודו ממנו · אבידת רבו שחצי תלמודו הימינו ואבידת אמו גרושה מאביו מי קודם רבו הוא שיקדום או עד שיהא כל תלמודו הימנו· אבידתו ואבידת אמו ואבידת אביו ואבידת רבו שלו קודם לאביו ואביו לאמו ואמו לרבו· ולא מתנית׳ היא האיש קודם לאשה להחיות ולהשיב אבידה· סברין מימר כשאין רבו שם· אתא מימר לך ואפילו רבו שם· והא ואמו ורבו ואביו עומדים בשבי הוא קודם לאמו ואמו לרבו ורבו לאביו· ולא מתניתא היא האשה קודמת לאיש לכסות ולהוציאה מבית השבי· סברין מימר כשאין רבו שם· אתא מימר לך ואפי׳ רבו שם· אי זהו רבו שלימדו חכמה כל שפתח לו תחילה דברי ר״מ· ר׳ יודה או׳ כל שרוב תלמודו ממנו· ר׳ יוסי או׳ כל שהאיר עיניו במשנתו· אתא ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן הלכה כמי שהוא אומר כל שרוב תלמודו הימנו· ולמה לא פתר לה כרבי יודה· אית תניי תני ומחליף· ר׳ לעזר קרע על שפתח לו תחילה· שמואל חלץ על שהאיר עיניו במשנתו· ומה האיר עיניו במשנתו· א״ר יוסי ביר׳ בון מפתח אחד ירד לאמת בית השחי ואחד פותח כיון· ומהו אחד יורד לאמת בית השחי· שהיה שוחח אמה עד שלא יפתח· ר׳ חנניה הוה מיסתמיך בר׳ חייה בר בא בציפרין חמא כל עמא פריי· א״ל למה כל עמא פריי· אמר ליה רבי יוחנן יתיב דריש בבית מדרשא דרבי בנייה וכל עמא פריי מישמעיניה אמר בריך רחמנא דחמי לי פירין עד דאנא בחיים · וכל אגדתא פשטית ליה חוץ ממשלי וקהלת· שניהם עומדין בקלון והאיש קודם לאשת למה שהאשה דרכה לכן· והאיש אין דרכו לכן· מעשה בי רבי יהושע שעלה לרומי אמרו על תינוק אחד ירושלמי שהיה ארמוני עם יפה עינים· וטוב ראי וקווצותיו מסודרות לו תלתלתלים והוא עומד בקלון והלך רבי יהושע לבודקו כיון שהגיע לפתחו נענה ר׳ יהושע ואמר לו מי נתן למשיס׳ יעקב וישראל לבוזים הלא ה׳׳ · נענה התינוק ואמ׳ לו זו חטאנו לו· ולא אבו בדרכיו הלוך ולא שמעו בתורתו· מיד זלגו עיניו דמעות ואמ׳ מעיד אני עלי את השמים ואת הארץ שאיני זז מכן עד שאפדנו ופדאו בממון הרבה ושילחו לארץ ישר׳ וקרא עליו הפסוק הזה בני ציון היקרים וגו׳ · כהן קודם ללוי לוי לישראל ישראל לממזר כו׳ · חכם קודם למלך · מלך קודם לכהן גדול· כהן גדול קודם לנביא נביא קודם למשוח מלחמה· משוח מלחמה קודם לראש משמר· ראש משמר קודם לבית אב בית אב קודם למרכל· והמרכל קודם לגיזבר· גיזבר קודם לכהן הדיוט· כהן הדיוט קודם ללוי לוי לישראל· ישראל לממזר· ממזר לנתין· נתין לגר· וגר לעבד משוחרר· אימתי בזמן שכולן שוין· אבל אם היה ממזר תלמ׳ חכם וכהן גדול עם הארץ· ממזר תלמ׳ חכם קודם לכהן גדול עם הארץ· חכם קודם למלך· חכם שמת אין לנו כיוצא בו· מלך שמת כל ישראל ראוין למלכות· אמר רבי יוחנן כל אותן ארבעים יום שעשה משה בהר היה למד תורה ומשכחה· ובסוף נתנה לו במתנה כל כך למה בשביל להחזיר את הטיפשים· כד דמך רבי סימון בר זביד עאל רבי הילי ואפטר עלוי כי יש לכסף מוצא וגו׳ · ברזל מעפר יקח וגו׳ · אילו אם אבדו יש להן חליפין· אבל תלמ׳ חכם שמת מי מביא לנו כיוצא בו· והחכמה מאין תימצא וגו׳ · ונעלמה מעיני כל חי וגו׳ · אמר רבי לוי מה אם אחי יוסף על שמצאו מציאה יצא ליבם דכת׳ ויצא לבם· אנו שאבדנו רבי סימון בר זביד על אחת כמה וכמה· מלך קודם לכהן גדול דכתיב והרכבתם את שלמה בני וגומ׳ · כהן גדול לנביא דכתיב ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא למלך· הקדים צדוק לנתן· רבי יונה בשם רבי חמא בר חנינה נביא מכפת ידיו ורגליו ויושב לו בפני כהן גדול· ומה טעמא שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיך היושבים לפניך· יכול יהו הדיוטות תלמוד לומר כי אנשי מופת המה· ואין מופת אלא נבואה היך מה דת מר ונתן אליך אות או מופת· נביא קודם למשוח מלחמה· משוח מלחמה קודם לראש משמר· ראש משמר קודם לראש בית אב· ראש בית אב קודם למרכל· והמרכל קודם לגיזבר· גיזבר קודם לכהן הדיוט· כהן קודם ללוי· לוי לישראל· לא הוה לוי הוא· אמר רבי אבון בשעת הדוכן שנו· אמ׳ רבי אבון גר ומשומד משומד קודם מפני מעשה שאירע· מפני מה הכל רצין אחר הגיורת ואין הכל רצין אחר משוחררת· שהגיורת בחזקת משתמרת · ומשוחררת בחזקת הבקר · ומפני מה הכל רצין אחר העכבר מפני שעסקו רע עם הבריות · אמר רבי יוחנן אל תאמין בעבד עד ששה עשר דור· בא ישמעאל בן נתניה בן אלישמע מזרע המלוכה ויכה את גדליהו במצפה· רבי יהושע בן לוי אמר ראש וזקן · זקן קודם שאינו ראש אם אינו זקן· מה טעמא אתם נצבים היום כולכם וגו׳ · וכתי׳ ויאסף יהושע את כל זקני ישראל שכמה· משה הקדי׳ ראשים לזקנים· יהושע הקדים זקנים לראשים· משה על ידי שהיו הכל תלמידיו הקדים ראשים לזקנים· יהושע על ידי שלא היו הכל תלמידיו הקדים זקנים לראשים· משה על שלא צרך

להם בכיבוש הארץ הקדים ראשים לזקנים · יהושע על ידי שצריך · להם בכיבוש הארץ הקדים זקנים לראשים · משה על ידי שלא נתייגע בתלמוד תורה הקדים ראשים לזקנים · יהושע על ידי שנתייגע בתלמוד תורה הקדים זקנים לראשים · רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי משה על ידי שצפה ברוח הקודש שעתידין ישר׳ להסתבר במלכיות וראשיהן עומדין על גביהן הקדים ראשים לזקנים . תני המודרן קודם לפילפלן · רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה בעי אפילו כרבי אמי · אמר ליה מיתבעי מרבי אימי הוא הפילפלן · הדא אמרה משנה קודם למקרא הדא מסייעא ליה דתני רבי שמעון בן יוחי העוסק במקרא מידה שאינה מידה · ורבנן עבדין מקרא כמשנה · רבי שמואל בר נחמן אמר משנה קודם לתלמוד · ומה טעמא קנה חכמה קנה בינה וגו׳ · רבי יוחנן אמר תלמוד קודם למשנה ומה טעמא קנה חכמה מה טוב מחרוץ · מה מקיים רבי יוחנן טעמא דרבי שמואל בר נחמן מים בזול ויין ביוקר · איפשר לעולם לחיות בלא יין · אי איפשר לעולם לחיות בלא מים · ומה מקיים רבי שמואל בר נחמן טעמא דרבי יוחנן מלח בזול פילפלין ביוקר · איפשר לעולם לחיות בלא פלפילין · אי איפשר לעולם בלא מלח · לעולם הוי רץ אחר המשנה יותר מן התלמוד · הדא דת מר עד שלא שיקע בו רבי רוב משניות · אבל משש־קע רבי רוב משניות לעולם הוי רץ אחר התלמוד יותר מן המשנה · דרש רבי שמואל בריה דרבי יוסי בי רבי בון חכם בעיניו איש עשיר ודל מבין יחקרנו · חכם בעיניו איש עשיר · זה בעל התלמוד · ודל מבין יחקרנו זה בעל אגדה · לשנים שנכנסו לעיר ביד זה עשתות של זהב · וביד זה פרוטרוט · זה שבידו עשתות של זהב אינו מוציא וחיה · וזה שבידו פרוטרוט מוציא וחיה · דרש רבי אחא פלס ומאזני משפט לי׳׳ מעשהו כל אבני כיס : פלס זה המקרא · מאזני זה המשנה · משפט זה התלמוד · לי׳ זה התוספת · מעשהו כל אבני כיס · כולהם נוטלין שכרן מכיס אחד . רבי אבא בר כהנא אזל לחד אתר אשכח רבי לוי יתיב דרש איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וכבוד ואיננו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו כי איש נכרי יאכלנו · עושר זה המקרא · נכסים אילו הלכות · וכבוד זה התוספת · ואיננו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה · אילו משניות גדולות כגון משנתו של רבי חונה · משנתו של רבי הושעיה · ומשנתו של בר קפרא · ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו זה בעל אגדה שאינו לא אוסר ולא מתיר לא מטמא ולא מטהר · כי איש נכרי יאכלנו · זה בעל התלמוד · קם רבי אבא בר כהנא נשקיה בראשיה אמר זכיתה מימרינה יקם חזכי מימרינה מיתיב · ביקשו למנות זקנים מאיכן הן ממנים מטבריה אמדרומה · אמר רבי סימון יהודה יעלה · אמר ליה רבי מנא הדא דת בר למלחמה · אבל למנוי רואי פני המלך היושבים ראשונה במלכות · רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי מעשה שנכנסו זקנים לעליית בית גדייא ביריחו ויצאה בת קול ואמרה להן יש ביניכם שנים ראויין לרוח הקודש והלל הזקן אחד מהן · נתנו עיניהן בשמואל הקטן · שוב נכנסו זקנים לעלייה ביבנה ויצאה בת קול ואמרה להן יש ביניכם שני׳ ראויין לרוח הקודש ושמואל הקטן אחד מהן · נתנו עיניהם באליעזר בן הורקנוס · והיו שמחים על שהסכימה דעתן לדעת רוח הקודש · אילין דבר פזי ודבר חושעיה הוו עלין ושאלין בשלמיה דנשיא בכל יום והוון אילין דרבי הושעיה עלין קדמאי · אזלון אילין דבר פזי ואיתחתנון בנשיאותא אתון בעון מיעול קדמאי אתון ושאלון לרבי אימי והקמות את המשכן כמשפטו · וכי יש משפט לעצים · אלא אי זה קרש זכה לינתן בצפון יינתן בצפון · בדרום יינתן בדרום · תרתין זרעין בציפרין בלוטיא ופגנייא הוו עלין ושאלין בשלמיה דנשייא בכל יום והוון בלוטיא עלין קדמאי ונפקין קדמאי · אזלון פגנייא וזכון לאורייתא אתון בעון מיעול קדמאי איתשאלת לרבי שמעון בן לקיש · שאלה רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן עאל רבי יוחנן ודרשה בבית מדרשא דר׳ בנייה אפילו ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ · סברין מימר ליפרות ולהחיות ולכסות הא לישיבה לא · אמר רבי אבון אף לישיבה · ומה טעמא יקרה היא מפנינים · ואפילו מזה שהוא נכנס לפני לפנים ·

הדרן עלך כהן משיח שחטא
וסליקא לה מסכתא דהוריות
וכוליה סידרא דישועות

מסכת נדה

שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן · הלל אומר מפקידה לפקידה אפילו לימים הרבה · וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה · ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת · ב׳ כל אשה שיש לה וסת דייה שעתה · והמשמשת בעדים הרי זו כפקידה וממעטת על יד מעת לעת ועל יד מפקידה לפקידה · ג׳ כיצד דייה שעתה היתה יושבת במטה ועסוקה בטהרות פירשה וראת דם היא טמאה וכולן טהורות אף על פי שאמרו מטמא מעת לעת אינה מונה אלא משעה שראת · רבי אליעזר אומר ארבע נשים דיין שעתן בתולה ומעוברת ומיניקה וזקנה · אמר רבי יהושע לא שמעתי אלא בתולה אבל הלכה כרבי אליעזר · ד׳ אי זו היא בתולה כל שלא ראת דם כל ימיה אף על פי נשואה · מעוברת משיודע עוברה · מיניקה משתגמול את בנה · נתנה בנה למיניקה וגמלתו או מת רבי מאיר אומר מטמאה מעת לעת · וחכמים אומרים דייה שעתה. ה׳ אי זו היא זקינה כל שעברו עליה שלש עונות סמוך לזקנתה · רבי לעזר אומר כל אשה שעברו עליה שלש עונות דייה שעתה · רבי יוסי אומר מעוברת ומיניקה שעברו עליהן שלש עונות דייה שעתה · ו׳ במה אמרו דייה שעתה בראייה ראשונה אבל בשנייה מטמא מעת לעת · ואם ראת את הראשונה מאונס אף בשנייה דייה שעתה · ז׳ אף על פי שאמרו דייה שעתה צריכה להיות בודקת חוץ מן הנידה והיושבת על דם טוהר והמשמשת בעדים חוץ מן היושבת על דם טוהר ובתולה שדמיה טהורין · ופעמים שהיא צריכה להיות בודקת בשחרית ובין השמשות ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה · יתירות עליהן הכהנות בשעה שהן אוכלות בתרומה · רבי יהודה אומר אף בשעת עברתן מלאכל בתרומה :

סליק פירקא

שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן כו׳ · מהו דיין שעתן שאינן מטמות טהרות למפרע · וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה · לא כשמאי שלא נתן סייג לדבריו · ולא כהלל שהפליג על כרותיו אלא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה · ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת כיצד מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה · בדקה עצמה בשיני בשבת וראת בחמישי בשבת אין טמא אלא עד מעת לעת דארבעתא · כיצד מפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת בדקה בשחרית וראת במנחה אין טמא אלא עד שחרית . הבן תנינן השרץ שנמצא במבוי מטמא למפרע · ר׳ אמי בעי מתניתא דלא כשמאי · אמר רבי יוסי אין לית הוא כשמאי אפילו כהלל לית הוא · הלא מודה הלל במבוי שהוא מתכבד ושטף של גשמים עובר בו שהוא טהור · שמאי אומ׳ הרי אשה על ידי שהיא רגילה במי רגלים עשו אותה במבוי שהוא מתכבד ושטף של גשמים עובר בו והוא טהור · עד כדון בשבדקה ומצאתה נגוב · בדקה ומצאתה טהור · רבי אמי בשם רב רבי בא בשם רב יהודה בדקה ומצאתה טהור אסורה לביתה עד שיתנגב מעיינה · חד רבי טובי אמר בשם ר׳ אבהו אסורה לביתה עד מעת לעת · אמר רבי יעקב בר אחא כד סליקית להכא שמעית מן כל רבנן מותרה לביתה מיד הוון בעיי מימר מאן דמר מותרת לביתה כפקידה היא למעט מעת לעת · ומאן דמר אסורה לביתה אינה כפקידה למעט מעת לעת · ואפילו כמאן דמר אסורה לביתה כפקידה היא למעט מעת לעת · ולמה היא אסורה לביתה שמתוך שהיא מהרגלת בדמים טהורין היא מתרגלת בדמים טמאין · בדקה ומצאתה ספק פשיטא אינה כפקידה למעט מעת לעת · הוא עצמו מהו שיטמא בספק נישמעינה מן הדא טומטום ואנדרוגינס שראו דיין שעתן · מה את שמע מינה · אמר רבי יוסי טומטום ואנדרוגינס ספק ומעת לעת ספק ואין ספק לספק · וכא ראייהה ספק ומעת לעת ספק ואין ספק לספק · והנא בר חייה אמר מעת לעת שאמרו לקדשי׳ אבל לא לטהרות · התיב רב חסדא והתני מעשה בריבה אחת בעייתלו שהפסיקה לה שלש עונות ולא ראת ואח״כ ראת ובא מעשה לפני חכמ׳ ואמרו דייה שעתה · וכי יש קדשים בעייתלו · אלא בשנעשו לטהרת הקודש · ולא כחולין הן · תיפתר שנעשו לטהרת מי חטאת · שמי חטאת חמורין מן הקודש · תני מעת לעת

שאמרו תולין אבל לא שורפין והוה רבי זעירא תהי כה׳ אשכח תני הרואה כתם מטמא למפרע· ומה הוא מטמאה האוכלין והמשקין והמשכבות והמושבות ומקולקלת למיניה ומטמא את בועלה למפרע· הרואה דם כטמא למפרע ומה הוא מטמא האוכלין והמשקין והמשכבות והמושבות ואינה מקולקלת למניינה ואינה מטמא את בועלה למפרע· רבי עקיבה אומר מטמא את בועלה למפרע· וזה וזה תולין אבל לא שורפין· תמן אמרין מעת לעת שאמרו מטמבה כמגעה· מה בבועל נדה ואינו מטמא בהיסט ואינו מטמא בכלי חרש׳ אשכח תני מטמא כלי חרס בהיסט· מעת לעת שאמרו מגעה כרשות הרבים טהו׳ נשמעינה מן הדא מעוברת ומניקה שהורות לבעליהן׳ וכן אשה שיש לה וסת ושאר כל הנשים טהורות כביאה ומטמאות במגע הדא אמרה ודאי מגעה ברשות הרבים טמא· רבי יודן בעי בדקה חלוקה בשחרית ומצאה טהור׳ ובמנחה ומצאת עליו כתם פשטא חלוקה אינו טמא אלא עד שעת בדיקה׳ גופה מהו שיהא טמא מעת לעת׳ כלום את מטמא גופה אלא מחמת חלוקה׳ חלוקה אינו טמא אלא עד שעת בדיקה וגופה טמא מעת לעת׳ והמשמשת בעדים הרי זה כפקידה׳ היך עבידא בדקה עצמה בשחרית ושימשה בעד בחצות וראת במנחה אין טמא אלא עד שעת תשמיש· ל״י אמר בעד של אחר התשמיש היא מתניתא· אבל בעד שלפני התשמיש המוסה הוא לביתה ואינה בודקת יפה׳ רבי אבון בשם רבי זעירא בעד של פני התשמיש היא כהנ״ת אבל בעד של אחר התשמיש דיהא היא מחמת טכבת זרע׳ חלכה ג׳ אמר רבי יהושע לא שמעתי אלא בתולה אבל הלכה כרבי ליעזר· אין אומרי׳ כי שלא ראה את הלבנה יבוא ויעיד· אלא אומ׳ מי שראה את הלבנה יבוא ויעיד· אתה לא שמעת אני שמעתי׳ כל ימים שהיה רבי ליעזר קים והתה והלכה כרבי יהושע· משמת רבי ליעזר והנהיג רבי יהושע הלכה כרבי ליעזר׳ מה נן קיימין אם בששמע רבי ליעזר מפי אחד ורבי יהושע מפי שנים בין בחיים בין לאחר מיתה התא הלכה כרבי יהושע· ואם בששמע רבי יהושע כפי אחד ורבי ליעזר כפי שנים בין בחיים בין לאחר מיתה תהא הלכה כרבי ליעזר· כהדא דתני אחד אומר שמעתי מפי שנים׳ ושנים אומרים שמענו מפי אחד ייפה כח האחד ששמע מפני שנים מכח השנים ששמעו כפי אחד· אלא כן אנן קיימין בשרין זה שמע מפי אחד וזה שמע מפי אחד· וזה שמע מפי שנים וזה ששמע מפי שנים· בחייו לא ראה דעתו· לאחר מיתתו ראה דעתו׳ מה חמית מיכר בשראה דעתו· כהדא דתני ארבע נשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן טמא למפרע חוץ מהינוקת שלא הגיע זמנה לראות מפני שאין לה כתמין דברי רבי מאיר· וחכמים אומרי׳ ארבע נשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן טמא למפרע· אבל תינוקת שהגיע זמנה לראות כתמה כראייתה מה ראייתה דייה שעתה אף כתמה דייה שעתה· אמר רבי ינאי כפני ששירפה מצוי· ומה אם זה ששירפה מצוי את אמר דייה שעתה· אילו שאין שירפן מצוי לא כל שכן׳ מיכן שראה דעתו·

הלכה ד׳ אי זו היא בתולה כל כו׳· כן היא מתניתא כל שלא ראת דם נדה מימיה ואף על פי נשואה· בתולה לדמים אמרו אבל לא בתולה לבתולים׳ פעמים שהיא בתולה לדמים ואינה בתולה לבתולים׳ פעמים שהיא בתולה לבתולים ואינה בתולה לדמים· בתולה לדמים כשראת ואחר כך נישאת׳ בתולה לבתולים כשנישאת ואחר כך ראת· תני שלש בתולות הן בתולת אדם בתולת שקמה ובתולת הארץ· בתולת אדם כל שלא נבעלה מימיה׳ בתולת שקמה כל שלא נקצצה מימיה׳ בתולת הארץ כל שלא נחרץ בה מימיה׳ רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שאין בה חרץ׳ ואפילו נשאת ואפילו עיברה ואפילו מניקה ואפילו שופעת כל שבעה לזכר וכל ארבעה עשר לנקיבה׳ וקסמא בידיה כשעה שהוא זכר שבעה וכשעה שהוא נקיבה י״ד והוא שהפסיקה דם טוהר כהדא דתני הפסיקה דם טוהר ולא ראה ואחר כך ראת ובא מעשה לפני חכמים ואמרו דייה שעתה· על דעתיה דרב דהוא אמר מעיין אחד הוא אלא שהתורה טיהרה אותו ניחא· על דעתיה דרבי ינאי דו אמר מעיין אחד הוא אלא שהוא משתנה יאות· על דעתיה דלוי דהוא אמר שני מעינות הן אפי׳ לא הפסיקה דם טוהר תהא דייה שעתה׳ אמר רבי מנא טעמא דלוי שמתוך שהיא מהרגלת בדמים שהורין היא מתרגלת בדמים טמאין· אמר רבי יוסי בי רבי בון יכיל לוי פתר לה כן הדא דתמינן רבי יוסי אומ׳ מעוברת ומניקה שעברו עליהן שלש עונות דיין שעתן׳ ותני עליהם עיבורה וימי מניקתה מצטרפין לשלש עונות· דהוא סבר מעיין אחד הוא׳ עד כמה היא הכרת העוב׳· סומכוס אמר משום רבי מאיר עד שלשה חדשים· אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר ויהי כמשלש חדשים וגו׳ אמר רבי יודן ואפילו מעוברת רוח הרינו חלנו כמו ילדנו רוח· תהרו חשש הלרוקש תג׳ רבי זעירא רבי בא בר זוטרא רבי חנינה בשם ר׳ חייה רובה אפילו רובו של ראשון ורובו של אחרון והאמצעי שלם· אסי אמר תשעים יום שלימים· ושמואל אמר הן ועיבוריהן· אתא עובדא קומי רבנן דתמן ולא ידעין אם שלש עשר מן הראשון ושבעה עשר מן האחרון׳ או שבעה עשר מן הראשון ושלשה עשר מן האחרון וחמשה שלימים באמצע· ביקשו ליגע בוולד מטום ספק ממזירות׳ אמר לון רב נחמן בר יעקב כהדין עובדא אתא קומי אבא בר בא ואכשר· ואבא בר בא פליג על שמואל בריה׳ אמר רבי בא שכיא הוא הכרת העובר· שכיא הוא לידתו· הכרת העובר לחדשים שלימין׳ ולידתו לחדשים מקוטעין· תמן תנינן כמה היא קישויה· רבי מאיר אומר אפילו ארבעים וחמשים יום· רבי יהודה אומר דייה חדשה׳ רבי יוסי ור׳ שמעון אומרים אין קישוי יותר מב׳ שבתות׳ רבי יוסי בשם רבי בא זאת אומרת שהאשה יולדת לחדשים מקוטעין· דלא כן ניתני שלשים יום׳ ר׳ יוסי בי ר׳ בון זאת אומרת שהאשה יולדת לחדשים שלימין· דתנינן דייה חדשה· רבי יודן בעי סוף דבר עד שתלד לא אפילו תפילה· אמר רבי מנא שמעית בשם שמואל הא הכרת העובר הוא לידתו· ולית אנא ידע מן מה שמעית· אמר רבי בא בר כהן קומי רבי יוסי רבי ירמיה אמרה· אמר ליה רבי חזקיה לא אמרה רבי ירמיה ואיקפד ר׳ יוסי לקבליה אמר אילו יהושע שהיה קשור למשה לא הוה אמר כן והוא אמר כן· חזר ואמר אין אמרה אלא כאינש דשמע מילה ומקשי עלה׳ ואבא בר בא פליג על שמואל בריה׳ רבי ברכיה בשם שמואל לעולם אין האשה יולדת אלא לרע״א· או לרע״ב· או לרע״ג׳ או לרע״ד· אמר ליה רבי מנא מנן שמע רבי הדא מילתא אמר ליה מן רבי בא׳ מחלפה שיטתיה דרבי בא תמן הוא אמר שכיא הוא הכרת העובר שכיא הוא לידתו והכא תהא אמר הכין· רבי בא בר זוטרא משם שמואל כל שהוא כהרבה הרי הוא בארבע· ר׳ חייה בר אשי הוה יתיב קומי רב חמתיה בי בעת· אמר ליה מהו כן׳ אמר ליה חמרתי מעברה והא בעייא מילד ואנא בעי מרבעתה דלא תצעבן׳ אמר ליה אימתי עלה עליה הזכר· א״ל כיום פלן וחשב אמר ליה בעייא הוא עד כדון· ותני כן הפוחתת אינה פוחתת מימות הלבנה׳ והמוספת אינה מוספת על ימות החמה׳ מילתיה דרבי יהושע פליגא דמר רבי יהוש׳ בן לוי בקורת של אנטונינוס היתה עוברת והרביעו של בית ר׳ ממנה שזורין· ויש בהן שילדו עכשיו· ויש מהן שילדו לאחר זמן׳ כאן בבהמה טמאה וכאן בבהמה טהורה· והכתיב הידעת עת לדת יעלי סלע חולל איילות תשמור· תספר ירחים תמלאנה וידעת עת לדתנה· אמר ליה חיה טהורה כבהמה טמאה׳

הלכה ה׳ אי זו היא זקינה כו׳· רבי מאיר אומר מחמת החלב הדמין מסתלקין· רבי יוסי אומר מחמת הצער הדמים מסתלקין· אשכחת אמר קולת וחומרת על דרבי מאיר׳ קולת וחומרת על דרבי יוסי׳ קולת על דרבי מאיר שאם היה מושך ויונק ארבע או חמש שנים דייה שעתה׳ וחומרת שאם נתנה בנה למניקה וגמלתו ומת דייה שעתה כטמא מעת לעת. וקולת על רבי יוסי שאם נתנה בנה למיניקה וגמלתו ומת דייה שעתה· וחומרה שאם היה מושך ויונק ארבע או חמש שנים אסור עד כ״ד חדש׳ והא רבי מאיר אמר מטמא מעת לעת׳ מה מיד או לכשיפסוק התינוק ואינו יכול לחזור׳ נשמעינה מן הדא יונק הוא התינוק והולך עד כ״ד חדש שלימין מיכן והולך כיונק שקץ דברי רבי אליעזר׳ רבי יהושע אומר יונק הוא התינוק והולך אפילו ארבע או חמש שנים ומותר· פירש אין מחזירין אותו· עד איכן רבי יעקב בר אחא רבי חייה בשם רבי יוחנן עד מעת לעת׳ רבי חזקיה רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש עד שלשה ימים מעת לעת· במה דברים אמורים בזמן שפירש מתוך בוריין אבל אם פירש מתוך חוליו מחזירין אותו מיד· ובתינוק שאינו של סכנה· אבל בתינוק שהוא של סכנה אפילו לאחר כמה מחזירין אותו מיד·

זקנה· אי זו היא זקנה רבי שמעון בן לקיש אמר כל שקורין אותה אמה ואימה מקפדת· וכרעתה הדבר תלוי· אמר רבי אבין כל שהיא ראויה להקרות איכא· תני העבדים והשפחות אין קורין אותן אבא פלוני ואימא פלונית· של בית רבן גמליאל היו קורין לעבדיהן ולשפחותיהן אבא טבי ואמה טביתא· תני רבי הושעיה ילדה ואחר כך נתגיירה אין לה דם טוהר· אמר רבי יוסי ויאות אילולי דתניתה רבי הושעיה הוות צריכה לן מאחר שאין לה דמים טמאין אין לה דמים טהורין׳ תני הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו צריכות להמתין שלשה חדשים דברי רבי יודה· רבי יוסי אומר אינן צריכות להמתין שלשה חדשים· וכדבריה רבי יודה אומר דייה שעתה· רבי יוסי אומר מטמא מעת לעת· אמר רבי נראין דברי רבי יוסי בדמים· ודברי רבי יודה בולד׳ ורבי חייה בשם רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי· רבי בא בר כהן בעא קומי רבי יוסי דלא כן מה אנן אמרין רבי יודה ורבי יוסי אין הלכה כרבי יוסי· אלא בגין דמר רבי נראין· ולא כן אמר רבי בא בשם רבי זעירה כל מקום ששנה ר׳ נראין אדיין המחלוקת במקומה חוץ מן העיגול של דבילה דאהן מודה לאהן ואהן מודה לאהן׳ אמר רבי יוסי קשיתה קומי רבי חנינה בריה דרבי אבהו ואפילו דבר בריא שנבעלו· אמר ליה וסהם גויות לא כבעולות הן׳ רבי לעזר אומר כל אשה שעברו עליה שלש עונות דייה שעתה· והני עלה אמרו לו לא אמרו חכמים אלא זקנה· והתני אמר רבי לעזר מעשה בריבה אחת בעייהלו שהפסיקה שלש עונות ולא ראת ואחר כך ראת ובא מעשה לפני חכמ׳ ואמרו דייה שעתה· אמרו לו קטן היית ואין עדות לקטן׳ פעם אחת הורה רבי כרבי לעזר והית מצטער· אמר רבי מנא קומי רבי יוסי איתא חמי בשעה שהורה כקולי רבי מאיר וכקולי רבי יוסי לא הוה מצטער וכאן הוה מצטער· אמר ליה הכן יחידין אינון אית לך מימר נצרפה דעתו עם רבי מאיר ורבו על רבי יוסי׳ נצרפה דעתו עם רבי יוסי ורבו על רבי מאיר· אית לך מימר הכא נצרפה דעתו עם רבי לעזר ורבו על חכמים ולא עוד אלא דתני עלה אמרו לו הוריית שעה היתה· רבי יוסי

אומר מעוברת ומיניקה שעברו עליהן שלש עונות דיין שעתן · ותני עלה ימי
עיבורה וימי מיניקותה מצטרפין לשלש עונות דו סבר מעיין אחד הוא ·

הלכה ו׳ כמה אמרו דייה שעתה כו׳ · שמואל אמר לא שנו
אלא בתולה וזקנה אבל מעוברת ומיניקה נותנין לה כל ימי עיבורה וכל ימי
מיניקתה · רב ורבי יוחנן תריהון אמרין הוא בתולה הוא זקנה הוא מעוברת
הוא מיניקה · אמר רבי זעירא אתייא דרב ודרבי יוחנן כרבי חנינה וכולהון
פליגין על שיטתיה דשמואל דמר רבי לעז׳ בשם רבי חנינה פעם אחת הורה רבי
בקולי רבי מאיר · ובקולי רבי יוסי · היך עבידא הוכר עוברה ואחר כך
ראת רבי מאיר אומר דייה שעתה · רבי יוסי אומר מטמא מעת לעת · ראת ראיות
הרבה והפסיקה שלש עונות ואחר כך ראת רבי מאיר אומ׳ מטמא מעת לעת רבי
יוסי אומר דייה שעתה · ואם אומר את נותנין לה כל ימי עיבורה וכל ימי מיניקותה
למה לי כקולי רבי יוסי · הדא דרבי מאיר קלילא מדר׳ יוסי · אמר רבי מנא
קומי רבי יוסי או נימר רבי מאיר ורבי יוסי ורח״ב · אמר ליה בפירוש רבין
אתאמרת · עד כדון בתינוקות שהגיעה זמנה לראות · תינוקת שלא הגיע
זמנה לראות וראת ראיות · ראייה ראשונה דייה שעתה · שנייה דייה שעתה ·
שלישית דייה שעתה · מיכן והילך מטמא מעה לעת · רבי ירמיה בשם רב שלישית
עצמה מטמא מעת לעת · זקנה שהפסיק׳ שלש עונו׳ דייה שעתה · חזרה והפסיקה
שלש עונות ואחר כך ראת דייה שעתה כשלא כיוונה מחמת הווסת · כשפתחתה או
התירה שאילו כיוונה נקבעה ווסתה · רבי יודן בעי ראת ראייה ראשונה ושנייה
והפסיקה שלש עונות ולא ראת ואחר כך ראת כווסת ארוכה הוא שתטמא מעת
לעת · או כהפסק עונה הוא שתהא דייה שעתה · אמר ליה רבי יוסי כה אם
בשעה שעשיתה כבדמין את אמר דייה שעתה · כאן שלא עשיתה כבדמין לא
כל שכן · אמר ליה ואין כיני אפילו ראת ראייה אחת לא תטמא מעת לעת עד
שתראה שלש אחר הפסיקה · אמר ליה דמייא לווסת ארוכה · כמה עונה
נותנין לה · עונה בינונית · רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יודן נשייא נותנין
לה עונה בינונית שלשים יום · ויתנו לה עונה · מאחר שלא נתבררה בדמים
אין לה עונה · ומהו שיהא לה כתמין · חזקיה אמר מאחר שעשיתה ככד מים
יש לה כתמין · שמואל אמר אפילו כל הסדין כולו מלא טיפין של דם אין לה
כתמין · רבי יוחנן בשם רבי ינאי אפילו ראת מאה פעם אין לה כתמין · עד איכן ·
עד שתבוא לימי הנעורים ואילו הן ימי הנעורים משתביא שתי שערות · רבי
בא רבי חייה רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק רוקה טהור מדרסה טהור ·
מגעה ברשות הרבים טהור · סברין מימר מעת לעת ·

הלכה ז׳ אף על פי שאמרו דייה שעתה כו׳ · כיני מתניתא חוץ
מן הנידה שלא הפסיקה לה טהרה · והמשמשת בעדים · כיני מתניתא צריכה
שתשמש בעדים · והבתולה שדמיה טהורין · כיני מתניתא הינוקת שלא הגיע
זמנה לראות ונישאת שמואל אמר לילה ויום עונה ומקצת עונה כבולה · הפסיקה
ואחר כך ראת טמאה · שינת מראה דמיה טמאה · אמר ר׳ זעירא בשלא שינת
מחמת התשמיש · אבל אם שינת מחמת התשמיש טהורה · אמר רבי יוסי
ומתניתא אמרה כן ובתולה שדמיה טהורין · הדא אמרה שינת מחמת תשמיש
טהורה · ואם אומר את שינת מחמת התשמיש תהא טמאה · והשמש בעד ·
שמא תשנה מחמת התשמיש ותהא טמאה · פעמים הוא צריכה להיות בודקת ·
אמר רבי יוסי בי רבי בון כנגד שני פעמים שהוא משתנה על הבריות · רבי
לעזר בשם רבי הושעיה כל מקום שאמרו חכמ׳ בעלה חייב בקרבן כנגדה בטהרות
טמאות · בעלה פטור מן הקרבן כנגדה בטהרות טהורות · בעלה ספק בקרבן
כנגדה בטהרות תלויות · רבי שמואל בר רב יצחק בעי אילו זקן וילד שהיו
מהלכין בטריקלין · לא דבר בריא שהזקן משמש תחילה · הא אם ילד אתי
ומטעי ביה · רבי אבין בשם רבי יודן אני אומר שם היה ביאה הוא שהיא סותמת ·
ברם הבא אילו והוא שם מי מעכבו שלא לצאת · מתניתא פליגא על רבי
הושעיה פירשה וראת הוא טמאה וכולן טהורות · מתניתא פליגא על בר פדיה
רבי יודה אומר אף בשעת עברתן מלוכל בתרומה · ליידא מילה לא שאם
תראה תהא מטמאה למפרע · אמר רבי עזרא קומי רבי מנא תיפתר באשה
שאין לה ווסת · אמר ליה כן אמר רבי יוסי רבי כל מה דאנן קיימין הכא באשה
שיש לה ווסת אנן קיימין · אמר רבי יוסי בי רבי בון סלקת מתניתא עד כאן
באשה שיש לה ווסת · מיכן ואילך באשה שאין לה ווסת · ואפילו תימר לא
סלקת מתניתא אלא כל מה דאנן קיימין הכא באשה שיש לה ווסת אנן קיימין ·
ומה עביד לה בר פדייה חלוקין על רבי יודה :

הדרן עלך שמאי אומר

כל היד המרבה לבדוק בנשים משובחת ובאנשי׳ תיקצץ ·
החרשת והשוטה והסומה וכל מי שנטרפה דעתה אם
יש להן פיקחות מתקינות אותן ואוכלות בתרומה ·
דרך בנות ישראל משמשות בעדים אחד לו ואחד לה · והצנועות
מתקינות להן שלישית אחר להתקין את הבית · ב׳ נמצא על שלו
טמאין וחייבין בקרבן · נמצא על שלה אותיאוס טמאין וחייבין בקרבן · נמצא
על שלה לאחר זמן טמאין בספק ופטורין מן הקרבן · ג׳
אי זהו לאחר זמן כדי שתרד מן המיטה ותדיח את פניה ואחר כך מטמא מעת
לעת ואינה מטמא את בועלה · רבי עקיבה אומר מטמא את בועלה ·
ומודין חכמים לרבי עקיבה ברואה כתם שהוא מטמא את בועלה · כל
הנשים בחזקת טהרה לבעליהן · הבאין מן הדרך נשיהן להן בחזקת טהרה ·
בית שמאי אומרים צריכה שני עדים על כל תשמיש או תשמש לאור הנר ·
ובית הלל אומרים דייה שני עדים כל הלילה · ד׳ משל משלו
חכמים באשה החדר והפרוזדור והעלייה · דם החדר טמא · נמצא בפרוזדור
ספיקו טמא שחזקתו מן המקור · ה׳ חמשה דמים טמאים באשה
האדום והשחור וכקרן כרכום וכמימי אדמה וכמזג · בית שמאי אומר׳ אף כמימי
תלתן וכמימי בשר צלי · ובית הלל מטהרין הירוק עקביה בן מהללאל מטהר
וחכמים מטמאין · אמר רבי מאיר אם אינו מטמא משום כתם מטמא משו׳ משקה ·
רבי יוסי אומר לא כך ולא כך · ו׳ אי זהו האדום כדם המכה ·
שחור כחרה דיהא מיכן טהור · כקרן כרכום כברור שיש בו וכמימי אדמה
מבקעת בית כרם מיצף עליו מים · וכמזג שני חלקי מים ואחד יין מן היין
השרוני :

סליק פירקא

כל היד המרבה לבדוק בנשים משובחת כו׳ · כיני מתניתא
כל המרבה ליתן ידו על עינו מרבה להוציא דמעה · רבי
טרפון אומר תיקצץ על טיבורו · אמרו לו והרי כריסו
נבקעת · אמר להן לכך אני אמרתי שמותו של זה יפין לו מחיין · חברייא
אמרין רבי טרפון מקללו קללה שהוא נתגעת בגופו · אמר רבי יוסי לא בא
אלא לפרש שאסור למשמש מן הטיבור ולמטן · הדא דת מר לעניין שכבת
זרע · אבל לעניין זיבה כל המרבה לבדוק מחבירו משובח כחבירו · צנועות
היו בודקות על כל חבית וחבית ועל כל כבר וככר · מעשה בטביתה שפחתו של
רבן גמליאל שהיתה מכתפת יינות לנסכין והיתה בודקת על כל חבית וחבית ·
אמרה לו רבי ראיתי כתם ונזדעזע רבן גמליאל · אמרה לו בודקת הייתי על
כל חבית וחבית ולא נטמיתי אלא על חבית זו כלבד · אמרין בשם רבי ינאי
אין בן סומה וקמת · אמרין בשם רבי יוסי בר׳ חנינה אין בן סומה וקבת · רבי
אילא רבי יוסי בן חנינה בשם דבית רבי ינאי אין בן סומה · אמר רבי ינאי אף
הראשונה נקראת צנועה · תנינן צריכות בודקות ואת אמר הבין · אמר רבי
אילא להודיעך שכל מי שהוא מקיים דברי חכמים נקרא צנוע · רבי ירמיה
בשם רב בודקה ביד שאינה בדוקה או שהשיח גופה לבית תורפה חזקת הגוף
כבדוק הוא · אמר רבי זעירא מתניתא אמרה כן נמצא על שלו טמאין וחייבין
בקרבן · לא שכל הגוף בחזקת בדוק · אמר רבי חנינה תיפתר שבדק ·
ואיקפד רבי זעירא אמר והדכו לבן · רבי זעירה בשם רב ירמיה עד כגרים הוא
תולה · יותר מיכן צריכה מתלא · אמרין חזר ביה רב ירמיה · אמרין כד שמע
מיליהון דרבנן חזר ביה · רבי משכח לרבי חמא אבוי דרבי הושעיה קומי רבי
ישמעאל בי רבי יוסי · רבי חמא אבוי דרבי הושעיה בעא קומי רבי ישמעאל
בי רבי יוסי בדקה ביד שאינה בדוקה או שהשיח גופה לבית תורפה · אמר ליה
כדברי מי את שואליני כדברי הרב כדברי התלמיד · אמר ליה אבא אמר
כתם · ורבי אומר ראייה · אמר ליה דין הוא דאת משכח ביה · אמר רבי
זעירה הני לבר נש מישמע טעמיה דרביה · בדקה ותניחתו בקופצה של זכוכית ·
רבי חייה אומר כתם · ורבי אומר ראייה · התיב רבי חייה לרבי ואת אין את
נותן לה מיתלא · אמר רבי בון בר חייה טעמא דרבי דרך קפציות בדוקות מן
השרצין ואינן בדוקות מן המאכולת · עד כגרים היא תולה · יותר מיכן כמה
יש להתלות לה ·

הלכה ב׳ נמצא על שלו טמאין כו׳ ·
ותני עלה בין הותיאוס בין שלא הותיוס נמצא על שלו הותיאוס טמאין ·
הותיאוס לקינוח אמרו ואין הותיאוס לבדיקה · רב הונא אמר כדי שתקנח
פי הבית מבחוץ אבל לא מה שבחודרין ולא מה שבפרוזדין. בעון קומי רב נחמן
בר יעקב מהו שהוא צריכה בדיקה בתוך כדי הותיאוס · אמר רבי בא אם
אומר את שתהא צריכה בדיקה בתוך כדי הותיאוס כשל הותיאוס · אמר רבי
יוסי בי רבי בון אם אומר את שתהא צריכה בדיקה בתוך כדי הותיאוס ולא
כפקידה היא למעט מעת לעת ותנינן הפקידה היא ממעט מעת לעת · אמר
רבי יוסי בי רבי בון משל לשמש ועד שהיו עומדין אחר השקוף יצא השמש
נכנס העד זה הותיאוס ופטורין מן הקרבן ופטורין מן החטאת וחייבין באשם
תלוי ·

הלכה ג׳ אי זהו לאחר זמן כו׳ · אמר רבי יוסי בי
רבי בון אין זה אחר זמן אלא אחר אחר זמן · ואי זהו לאחר זמן כדי שתפשוט
את ידה ותיטול את העד מתחת הכר אבל אחר אחר זמן בעלה טהור · רבי
לעזר בשם רב דברי חכמים שהן כשיטת רבי מאיר · רבי יוחנן אמר חכמים
כמש ·

גמש׳ מאי כדון· חברייא בשם רבי יוחנן מילף הוא דרבנן מן דרבי עקיבה· כמה דרבי עקיבה אמר מטמא את בועלה ואינה מקולקלת למניינה· כן רבנן אמרין מטמא את בועלה ואינה מקולקלת למניינה· אבא בר ירמיה מנא בשם שמואל כל אשה שאין לה וסת אסורה לביתה עד שעה שתבדוק· והתנינן כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן· פתר לה בבאין מן הדרך· והתנינן הבאין מן הדרך נשיהם להם בחזקת טהרה· אמר רבי בון בר חייה תיפתר סבא ומצאה עירה· והתני בין שמצאה עירה בין שמצאה ישינה· אמר רבי בא תיפתר שהניחה בחזקת טהרה· כמה עונה נותנין לה רבי שמעון בן לקיש אמר נותנין לה עונה בינונית שלשים יום· אמר רבי יוחנן שונה אני אפילו לאחר שלש שנים טהור· ובלבד באשה שיש לה וסת· אמר רבי אבהו והוא ששהת אחר וסתה שבעת ימים· וחש לומר שמא לא טבלה· אמר רבי חנינה זאת אומרת שאסור לאשה לשהות בטומאתה· שמואל בר אבא בעי אפילו דבר בריא שילדה· אמר רבי יוסי כך אנו אומרי׳ אפילו נטמאת אלא כיון שילדה בטלה חזקתה· אף הכא כיון שטמאת בטלה חזקתה· בית שמאי אומרים צריכה שני עדים על כל תשמיש ותשמיש או תשמש לאור הנר· ולא כן תני המשמש מטתו לאור הנר הרי זה מגונה· כיני מתניתא תשמש ותבדוק לאור הנר· רבי זעירה רב חייה בר אשי בשם רב שיכשה בעד אסורה לביתה· אמר רבי זעירא בשעה שהוכיחה קיים מותרת ובשעה שאין הוכיחה קיים לא כל שכן· אמר רבי יוסי תמן את יכול לעמוד עליו· ברם הכא אין את יכול לעמוד עליו·

הלכה ד׳

משל משלו חכמים באשה כו׳· כיני מתניתא דם החדר טמא ודם עלייה טהור· רב יהודה בשם שמואל החדר לפנים מן הפרוזדור· והעלייה נתונה על גבי החדר עד חצי פרוזדור ופיתחה של עלייה פתוח לפרוזדור· רב נחמן בר רב יצחק שאל לרב חונה מתניתא בשנמצא מפתח עלייה ולפנים· אמר ליה אם בשנמצא מפתח עלייה ולפנים בודאי היא· אלא כן אנן קיימין בשנמצא מפתח עלייה ולחוץ· מיליהון דרבנן פליגין דמר רבי יוחנן שלשה הן שהן בספק ועשו אותן בודאי ואילו הן המפלת יד חתוכה ורגל חתוכה ושיליא ודם הנמצא בפרוזדור· מה אנן קיימין אם בשנמצא מפתח עלייה ולפנים בודאי הוא· אלא כן אנן קיימין בשנמצא מפתח עלייה ולחוץ· רבי אבא בריה דרבי פפי בעא קומי רבי יוסי תנינן כמה ספיקות ואת אמר הכין· אמר ליה מה דמר רבי יוחנן באשה·

הלכה ה׳

חמשה דמים טמאים באשה כו׳· רב ורבי יוחנן תריהון אמרין ארבעה דמים הן· אדום הוא שהוא לוקה ונעשה שחור· שמואל אמר שחור בא מכולן· מניין לחמשה דמים טמאין מן התורה· אמר רבי יהושע בן לוי והיא גילתה את מקור דמיה· וטהרה ממקור דמיה· דם יהיה זובה בבשרה· והא ואשה כי יזוב זוב דמה מינהון הוא· אלא שבא עליה בימי זיבתה ועשה אותה זיבה· ומניין שיש דמים טמאין ויש דמים טהורין· רבי חמא בר יוסף בשם ר׳ הושעיה כתיב כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם ודם אין כתיב כאן אלא בין דם לדם· מכן שיש דמים טמאין ויש דמים טהורין· בית שמאי אומרים אף כמימי תלתן וכמימי בשר צלי· והרי שבעה· דומין הן למימי אדמה· רבי יוסי בשם רב חברייא בשם רבי יוחנן לא טמא רבי מאיר אלא שנגע בו עקיבה· וטמא כמימי תלתן וכמימי בשר צלי שנגעו בהן· בית שמאי אומרים הן דומים למימי אדמה· דם טהור מבשיר· דם טמא אינו מבשיר·

הלכה ו׳

אי זהו האדום כו׳· רבי יעקב בר אחא רבי עולא דקיסרין בשם רבי חנינה רבי בא בשם רבי שמעון בן מנסיא כדם המכה שלקה ושנת· אמר רבי יעקב בר סוסי קומי רבי יוסי ומתניתא אמרה כן אדום כדם המכה· רבי יצחק בר נחמן ורבי אבודמא דמן חיפא הוון יתיבין אתא חד בר נש אמר רבי יצחק בר נחמן לרבי אבודמא קרוב הוא זה לבוא לדם נידה:

מה ופליג שאילו ישנה הוה כדם הנידה· והשחור כחרת כיצד הוא עושה רבי בא בשם רב יהודה נוטל את החרת ונותן על גבי עור לבן· רבי יוסי בי רבי בון אמר על גבי עור צבוע· רבי זעירא בשם רבנן שחור כעורב שחור כענב שחור כזפת טהור· חברייא בשם רבי יוחנן שחור כדיו טהור· רבי אמי בשם רבי יוחנן כפליון של ראש הבא מטרינת הוא טמא· רבי זעירא בעא קומי רבי אמי כל הלין מילייא לעובדה· אמר ליה אין· רבי שמעון בן לקיש אמר כולהן דיהא מיכן טהור עמוק מיכן טמא· רבי יוחנן אמר כולהן דיהא מיכן טהור· עמוק מיכן טהור חוץ משחור· מתניתא מסייעה לרבי יוחנן דתנינן והשחור כחרה טמא דיהא מיכן טהור· הא עמוק מיכן טמא לא אמרי׳ אלא טהור· הא כולהן אפילו עמוקין מיכן טהורין· קרתיה דרב יהודה כרבי שמעון בן לקיש· ורב יהודה כרבי יוחנן· תני בר קפרא ומסייע לרבי שמעון בן לקיש ולא עבדין עובדא דכוותיה דרבי חנינה מזג לבר קפרא אמר ליה מזה מהו· אמר ליה טמא· ארדהתיה אמר ליה טהור· אמר ליה יהא טלבא לגברא דטעה בפומיה ולא טעי בעייני· הוון בעיי מימר מאן דמר טהור במצוצת וכאן דאמר טמא בשאינו מצוצת· נישמעינה מן הדא מעשה באשה אחת משל בית רבי שהיתה רואה דמים שחורין· את עובדא קומי רבי יעקב בר זבדי וקומי רבי יצחק בר טבליי וביקשו לטמאתה· אמר לון רבי חלבו כן אמר רב חונה בשם רב שחור כקריד שהור׳ מצוצת טמא· לא אמר אלא שחור הא כולהן אפילו מצוצתין טהורין· וכקרן כרכום כברור שבו· כלח ולא כיבש· בעליון ולא כהתחתון· כרואה את הצל ולא כרואה את החמה· רבי אבהו איתי קומי רבי לעזר באילין קוקותהון· אמר ליה כבר דהוא מראיו· רבי יעקב בר זבדי איתי קומי רבי אבהו דם שעיר באדום· ודם דגים בשחור· אמר ליה כבר דהוא מראיו· וכמימי אדמה כבקעת בית כרם מיצף מים· רבי חנינה ורבי יונתן תריהון אמרין מיצף מים על גבי מטלית· וכמזג· אבא בר חנה בשם רבי יוחנן כוס מזוג נראה מבחוץ· הוון בעיי מימר כגון אילין כסייא טיברייאה· אמר רבי אבודמא דציפרין קומי רבי מנא כגון הדא פיילתא שאינה עושה צל לבתריה· שמואל אמר כל מי שאינו יודע לראות דמים טהורין לא יראה דמים טמאין· רב אמר עד שיהא בקי בהן ובשמותיהן· מילתיה דרבי יוחנן אמרה כן כל דמים טהורין אני יודע וכל דמים טמאים אני יודע אם טהור שבאדום הוא· הוא טמא שבמימי אדמה מאן דלא ידע הא לא ידע חמי· ועוד מן הדא דתני יצללו ולא יעברו· רבי חנינה עבר· אמרון קומי רבי יוחנן רבי חנינה עבר ואת לא עבר· אמר לון רבי חנינה שתי עותיק· רבי יוחנן לא שתי עותיק· רבי חנינה שתי עותיק דעותק· אמר רבי הושעיה מן בגין דרבי חנינה עיניה שביעה בעובדייה אפילו עבוד לא פסליה· רבי שמי בשם רבי אחא רבי חנינה משער בגוש של אדמה· ר׳ אבון ר׳ שמי בשם רבי אחא מן בגין דאנן ידעין דרבי חנינה כשר בגין כן אנן סמכין עלוי· ר׳ חנינה הוה שרי בציפורין והוון אתאי קומוי עובדין ומפקמן הרהין זימנין והוון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש שריין תמן ולא הוה מצרף לון עימיה· אמרין חכים הוא חהוא סבא דפרזולוי חריפין· חד זמן צרפון עימיה· אמרין מה חמא רבי משגח עלינן יומא דין· אמר לון ייתי עלי אם לא כל מעשה ומעש׳ שהייתי מוציא אם לא שמעתי אותו מר׳ להלכה כשערות ראשי ולמעשה שלשה פעמים· והן עובדא לא אתא קומי רבי אלא תרין זימנין מן בגין כן צריפתכון עמי· ר׳ יצחק בר נחמן יליף מן רבי לעזר דמים טהורין· הא דמים טמאין לא· ולא כן אמר רבי יצחק בר נחמן לרבי אבודמא דחיפא קרוב הוא זה לבוא לדם הנידה· אלא מאן דיליף הדין מנה יליף הדין· יצחק בר יונתן ורב הונא הוון יתיבין אתת חדא איתא ושאלתהון אמר לה יצחק בר יונתן חמיתי עשיר מניה· אמר ליה רב הונא כן אמר רב מן דאתי קומך הדי· אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי שמעון בר אבא כמה קופין דעובדין הוה אתי קומי רבי חנינה ומה דהוה אתי קומוי הוה אמר· מהו לראות כתמין בלילה· רבי לאה בלילה ושמא· אמר שובקתיה לצפרא· ראה ביום וטיהר· אמר גדולים הן דברי חכמים שאמרו אין רואין כתמין בלילה· אמר שובקתיה לרמשא ראה בלילה וטיהר· אמר ולא אני הוא שטעיתי הוא הוא שדייא· ראת על הבר מהו שתהא נאמנת לומר כזה ראיתי או כזה· רבי בא בשם רב יהודה רבי חלבו רבי חייא בשם רבי יוחנן ראת על הבר נאמנת לומר כזה ראיתי או כזה· ותני כן נאמנת· יכול כשם שהיא מראה כראה כתמה· כן תהא מראה מראות נגעים תלמוד לומר והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים:

הדרן עלך כל היד המרבה

המפלת חתיכה אם יש עימה דם טמאה ואם לאו טהורה· ר׳ יהודה או׳ בין כך ובין כך טמאה· ב׳ המפלת כמין קליפה כמין שערה כמין עפר כמין יבחושין אדומין תטיל למי׳ אם נמוחו טמאה· המפלת כמין דגים חגבים שקצים ורמשי׳ אם יש עמהן דם טמאה ואם לאו טהורה· המפלת כמין בהמה חיה ועוף בין טמאין בין טהורי׳ אם זכר תשב לזכר· אם נקבה תשב לנקבה· אין ידוע תשב לזכר ולנקבה דברי ר״מ· וחכמים אומרים כל שאין בו מצורת האדם אינו וולד· ג׳ המפלת שפיר מלא מים מלא דם מלא גנינין אינה חוששת לוולד· ואם היה מרוקם תשב לזכר ולנקבה· ד׳ המפלת סנדל או שילייא תשב לזכר ולנקבה· השילייא כבית הבית טמא לא שהשילייא וולד אלא שאין שילייא שאין עמה וולד· ר״ש אומר נימוק הוולד עד שלא יצא· ה׳ המפלת טומטום ואנדרוגינס תשב לזכר ולנקבה· טומטום וזכר ואנדרוגינס וזכר תשב לזכר ולנקבה· טומטום ונקבה ואנדרוגינס ונקבה תשב לנקבה בלבד· יצא מחותך ומסורס משיצא רובו הרי זה כילוד· יצא כדרכו עד שיצא רוב ראשו· אי זהו רוב ראשו משתצא פדחתו· ו׳ המפלת ואין ידוע מה הוא תשב לזכר ולנקבה· אם ידוע אם וולד הוא תשב לזכר ולנקבה ולנידה· המפלת ליום ארבעים אינה חוששת לוולד· ליום ארבעי׳ ואחד תשב לזכר ולנקבה ולנדה· ר׳ ישמעאל אומ׳ יום ארבעי׳ ואחד תשב לזכר ולנידה· יום שמונים ואחד תשב לזכר ולנקבה ולנידה· שהזכר נגמר לארבעים ואחד· ונקבה לשמונים ואחד· וחכמים אומרים אחד בריית זכר ואחד בריית נקבה זה וזה לארבעים ואחד:

סליק פירקא

המפלת חתיכה כו׳ · רבנן אמרין כמיי הוא שהוא מגדל חתיכה· רבי יהדה אומר דם הוא שהוא קרוש ונעשה חתיכה· אמר רבי יוחנן לא טמא רבי יהדה אלא כגון ארבעה מיני דמים· רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר בא בשם רבי יוסי בי רבי נהוריי הלכה כרבי יהדה׳ שמע רבי לעזר ומר איני מקבל עלי את הדבר הזה· שמואל אמר הלכה כר׳ יהדה׳ אמר ר׳ זעירה לא דו אמר הלכה כרבי יהדה אלא דו חמי רבנן נהגין כרבי יהודה· רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי קורעה ואם נמצא בה דם אגור טמאה ואם לאו טהורה· תנה רבי ליעזר בן יעקב ופליגא על רבי שמעון בן יוחי דם יהיה זובה בבשרה לא מה שבשפיר ולא מה שבחתיכה׳ הלכה ב׳ המפלת כמין חתיכה כו׳ ׳ רבי חנינה בשם רבי שמעון בן לקיש תטיל לפושרין· והתנינן המפלת כמין דגים וחגבים שקצים ורמשים אם יש עמהן דם טמאה ואם לאו טהורה ותטיל לפושרין· הדא ילפה מן ההיא· וההיא ילפה מן הדא· הדא ילפה מן ההיא שאם נמחו טמאה ואם לאו טהורה· וההיא ילפה מן הדא שאם יש עמהן דם טמאה ואם לאו טהורה ותטיל לפושרין· תמן תנינן וכמה הוא שרייתן כפושרין מעת לעת׳ יהודה בן נקוסה אומר צריכין שיהו פושרין מעת לעת· כיצד הוא עושה נותנן כרבץ או נותן לתוכן חמין כל שהן· המפלת דם יבש רבי לעזר אומר טמאה· רבי יוסי בן חנינה אמר טהורה׳ מתניתא פליגא על רבי יוסי בן חנינה דם הנידה ובשר המת מטמין לחין ומטמאין יבישין׳ פתר לה בשהיו לחין ויבשו׳ מתניתא פליגא על רבי לעזר המפלת כמין חתיכה כמין שערה כמין עפר כמין יבחושין ארומין הטיל למים ואם נמחו טמאה׳ פתר לה משם ברייה· אמר רבי זעירא ואפילו תתיב עפר· · עפר משם ברייה׳ אמר רבי בא ואפילו תימר עפר איתתא עברת וקמת משם ברייה · מתניתא פליגא על רבי יוסי בן חנינה מעשה באשה אחת שהיתה מפלת כמין קליפין ארומות ובא מעשה לפני חכמים ושלחו וקראו לרופאין ואמרו להן מכה יש לה מבפנים׳

שוב מעשה באשה אחת שהיתה משרת כמין שערות ארומות ובא מעשה לפני חכמים ושלחו וקראו לרופאין ואמרו להן שומא יש לה מבפנים· מפני שיש בה שומה ומפני שיש בה מכה׳ הא אין בה שומא ואין בה מכה לא בדא׳ פליגין עליה ולית לה קום׳ אמר רבי יוחנן הלידה הזאת מכל הלידות שבתורה׳ מה הלידות שבתורה עד שיצא ראשו ורובו· · חז עד שיצא ראשו ורובו· רבי שמעון בן לקיש אמר משנה היא הלידה הזאת מכל הלידות שבתורה· כל הלידות שבתורה עד שיצא ראשו ורובו · חז עד שתצא הכרת פניו· מה נפיק מביניהון יצא כתותך או מסורס על דעתיה דרבי יוחנן עד שיצא ראשו ורובו· על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש עד שתצא הכרת פניו׳ ואין ידוע תשב לזכר ולנקבה דברי רבי מאיר · וחכמים אומרים כל שאין בו מצורת האדם אינו וולד· כל הן דתנינן תשב לזכר ולנקבה יד׳ טמאים וכו׳ טהורין· נותנין עליה חומרי זכר וחומרי נקבה׳ הדא דת מר לביתה׳ אבל לטהרות תשב לנקבה· אמר רבי חנינה בריה דרבי אבהו טעמא דרבי מאיר מפני שכתוב בהן יצירה כאדם· וייצר יי׳ אלהים את האדם עפר מן האדמה · רבי אמי בעי מפני שכתוב בהן יצירה בבהמה וייצר יי׳ אלהים מן האדמה כל חית השדה וכל עוף השמים· והא כתיב כי הנה יוצר הרים ובורא רוח׳ מעתה הפילה רוח תהא טמאה לידה׳ שנייא הוא שאין כתיב בהן יצירה מתחלת ברייתו של עולם׳ רבי יסא בשם רבי יוחנן מפני שסוקרין לפניהן כאדם׳ אבא בר בר חנה בשם רבי יוחנן מפני שמהלכין לפניהן כאדם· והיך רבי בון בר חייה והתנינן שגלגל עינו של אדם עגול כשל אדם הרי מום הוא· אמר רבי יוסי מה תנינן סוקרין מה תנינן מהלכין· מאי כדון גלגלי אדם עגולין וגלגלי בהמה ארוכין· אמר רבי יוסי בי רבי בון באדם לבן רבה על השחור· ובבהמה שחור רבה על הלבן· רבי חגיי אמר רבי חנניה חבריין דרבנין מקשי לה על דרבי מאיר הפילה דמות עורב עומד בראש הדקל ואומר לו בא חלוץ או ייבם· אמר ליה רבי מנא עד דאת מקשי לה על דרבי מאיר קשיתה על דרבנן דמר רבי יסא בשם ר׳ יוחנן כולו אדם ופניו בהמה אינו וולד· כולו בהמה ופניו אדם וולד הוא· כולו אדם ופניו בהמה עומד וקורא בתורה ואומרי׳ לו בוא לשוחטך· כולו בהמה ופניו אדם עומד וחורש בשדה ואומרי׳ לו בוא וחלוץ או יבם׳ ואמר רבי יסא בשם ר׳ יוחנן לא סוף דבר כל הסימנין· אלא אפילו אחד מן הסימנין· ואילו הן הסימנין המצח והגבינין והעין והאוזן והלסת והחוטם והזקן וגומות הזקן· ואמר רבי יסא בשם רבי יוחנן לא סוף דבר כל הסימנין אלא אפילו אחד מן הסימנין· רבי בא רבי ירמיה בשם רב דברי רבי עד שיהו כל הפנים דומין לאדם· ודברי חכמים אפילו אחד מן הסימנין׳ ודברי רבי שמעון בן יוחי אפילו צפרניו· רבי פינחס בעי מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן יוחי· תמן הוא אומר עד שיהו ראשו ורובו דומין לאבו׳ והכא הוא אמר הכין· כאן באדם כאן בבהמה· אמר רבי בא רבי חייה רובה אזל לדרומא שאלון ליה רבי חמא אבוי דרבי הושעיה ובר קפרא כולו אדם ופניו בהמה מהו אתא ושאל לרבי אמ׳ ליה צא וכתוב להן אינו וולד· אמר רבי ירמיה נפק זוגא לבר שאלון ליה רבי חמא אבוי דרבי הושעיה ובר קפרא שתי עיניו סוחות מהו אתא ושאיל לרבי אמר ליה צא וכתוב להן אינו וולד׳ אמר רבי יוסי בי רבי בון רבי כדעתיה דרבי אמר עד שיהו כל הפנים דומין לאד׳· פניו מבוסכסות מהו רבי יסא אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש רבי יוחנן אמר אינו וולד· רבי שמעון בן לקיש אמר וולד הוא· אמר רבי זעורה לה דרבי יוחנן אם אינו וולד כל דבן· אלא אינו וולד להושיב את אמו ימי טוהר·

אבל וולד הוא להושיב את אמו ימי לידה· רבי יוחנן אמר בשם רבי ינאי ירכהו אטומה אינו וולד· רבי יוחנן בשם רבי יוסי בי רבי יהושע טבורו אטום אינו וולד· רבי יוחנן בשם רבי זכאי נקובתו אטומה אינו וולד · רבי זעירה בשם גידול גולגולתו אטומה אינו וולד· הלכה ג׳ המפלת שפיר מלא מים כו׳ · תני מלא מים טמאה לידה· מלא דם טמא נידה׳ מלא בשר טמאה נידה· והא תנינן המפלת שפיר מלא מים מלא דם מלא גנינים אינה חוששת לוולד· רבי בבי בשם רבי שמעון בן לקיש· מתניתא בצלולין· ברייתא בעכורין· רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי ואפילו צלולין שאין שפיר אלא באדם בלבד הדא הוא דכתיב בשומי ענן לבושו וערפל חתולתו · לבושו זה השפיר· וערפל חתולתו זו השיליא׳ שפיר שנתקלקלה צורתו מהו׳ רבי יוחנן אמר וולד׳ רבי שמעון בן לקיש אמר אינו וולד׳ מתיב רבי שמעון בן לקיש קומי רבי יוחנן מה בינו לבין המת שנסרח ואין שלדו קיימת· אמ׳ ליה תמן כדין הוה אפי׳ שלדו קיימת יהא טהור ולמה אמרו טמא מפני כבודו· ברם הכא וולד הוא· אי זהו שפיר מרוקם שאמרו כל שתחלת ברייתו דומה לרשון׳ אין בודקין אותו במים מפני שהן עזין ועוכרין אותו · אלא בשמן מפני שהוא מתון ומזגג· ואין בודקין אותו אלא בחמה· תני אבא שאול אומר משבורו אדם נוצר ומשלח שרשין מיכן ומיכן׳ תני רואין שתי עיניו כמין שתי טיפין של זבוב· שני נקובי חוטמו כמין שתי טיפין של זבוב· פיו פתוח כשערה· רואין שתי ידיו כמין שתי טיפין של זבוב · שבורו כמין טיפה של זבוב גויתו כטיפה של זבוב· ואם היתה נקבה גויתה מתוח כשערה׳ תני רבי יונתן אומר רואין שתי זרעותיו כמין שני חוטין של זהורית· ושאר כל איבריו כמין גולם מצומצמים · ופיתוח ידים ורגלים אין לו אדיין ·

ועליו הוא מפורש בקבלה גלמי ראו עיניך ועל ספרך כולם יכתבו ימים יוצרו ולא אחד בהם · רב יהודה שאל לשמואל בגין דאנא חכים מיתמי סימני שפיר׳ אמר ליה רישיה דרישך יבוזה ברותחין· ואתה לא תיכוה אפילו בפושרין׳ רבי חייה בשם רבי יוחנן אילין נשייא דאמרן שכלולה דבר׳ שכלולה נוקבה לית אנן סמכין עליהן׳ רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם רבי יוחנן נאמנת אשה לומר ילדתי ולא ילדתי· ואינה נאמנת לומר דכר הוא נוקבה היא·

הלכה ד׳ המפלת סנדל או שיליא כו׳· רבי בא בשם רב יהודה אין סנדל אלא שלצמו חי ואינו יוצא עם החי אלא עם המת· והיך רבי בון בר חייה והא תנינן המפלת סנדל או שיליא תשב לזכר ולנקבה· הרי וולד הוא· אמר רבי הונא קימתה קומי רבי ירמיה היפתר שיצא הוולד דרך הדופן וסנדל דרך הרחם וולד בתוך מלאת סנדל לאחר מלאת וולד· עד שלא נתגיירה סנדל משנתגיירה וולד· ואפילו תימר זה וזה דרך רחם זה וזה משנתגיירה· תיפתר שיצא הוולד תחילה והפרישה לו קרבן · לא הספיקה לדביא אותו הקרבן עד שיצא סנדל ונדוזה קרבן הראשון ונמצאת מביאה קרבן מחמת הסנדל· אי זהו הסנדל שאמרו כל שהוא דומה לסנדל דג שבים׳ רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שהוא דומה ללשונו של שור· נמנו עליו רבותינו לומר והוא שיהא בו מצורת אדם· מנו רבותינו· ר׳ יהודה הנשיא ובית דינו׳ בג׳ מקומות נקרא רבי יהודה הנשיא רבותינו· בגיטין׳ בשמן· ובסנדל׳ סנדל הדא דאמרינן בשמן כהאי דתנינן תמן ר׳ ובית דינו התירו בשמן· בגיטין כהא דתנינן תמן זה גיטך אם מתי זה גיטך מחולי זה גיטך לאחר מיתתי לא אמר כלום· ורבותינו אמרו הרי זה גט· מנו רבותינו רבי יהודה הנשיא ובית דינו· ויקראו לו בית דין שרייא· שכל בית דין שהוא מתיר שלשה דברים הוא נקרא בית דין שרייא׳

אמר רבי יודן בית דינו חלוק עליו בגיטין ׳ רבי ינאי צווח טיהרתם אתם את הוולדות· רבי סימן בשם רבי יהושע בן לוי מעידותו של רבי חנייה מברת חורן היא׳ כהדא רבי זעירא אם מעידותו של רבי חנייה דברת חורן היא רבי חנינת צווח טיהרתם את הוולדות׳ אי זו היא שיליה שאמרו כל שהוא דומה לחוט ערב וראשה תפוח כתורמוס· רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שהוא דומה לדקי׳ של תרנגולין וראשה תפוח כקרקבן וחלולה כחצוצרת׳ ואין שילייה פחותה מטפח׳ רב יהודה שלח שאל לרבי לעזר שיליה שיצאה מקצתה היום ומקצתה למחר · אמר ליה אם לדם טוהר מונה מיום הראשון׳ ואם לדם טמא מונה מיום השיני· אמר רבי מתנייה הדא דאת אמר כשלא יצא עמה וולד· אבל אם יצא עמה וולד בין לדם טוהר בין לדם טמא אינה מונה אלא משעת יציאת הוולד · רבי יוסי בן שאול בעא קומי רבי מהו לתלות שילייא בדבר שאינו וולד· אמר ליה אין תולין שילייא בדבר שאינו וולד׳ יצאת קשורה לו מהו · אמר ליה אין שונין דבר שאי אפשר · תנא רבי חנין דשמואל אין תולין שיליא בדבר שאינו וולד׳ יצאת קשורה לו תולין אותה בו׳ שמואל שאל לתלמידוי דרב מהו לתלות שילייא בנפלים · אמרין ליה תולין שילייא בוולד ותולין שילייא בנפלים· וקלסון שמואל דאינון אמרין שיטתיה דרבי בון·

תנא רבי חנין דשמואל תולין שילייא בוולד ואין תולין שילייא בנפלים שאינה פורשת ממנו עד שיגמר. רבי זעירא בשם דרבנן הן דאת אמרת תולין שילייא בוולד שאין האשה מתעברת וחוזרת ומתעברת · ויתלו אותה בנפלים שאין האשה מפלת וחוזרת ומפלת · אני אומר עיברה תאומים ונימוקה שילייתו של שפיר משפירה של שלייתה · רבי זעירה רב יהודה בשם רב תולין שילייא בוולד עד שלשה ימים · ואין הוולד משהא לאחר חבירו שלשה ימים · אמר רבי זעירא מאן דכר הדא אמר הדא ואינון פליגין הדא על הדא · אמר ר׳ בא אוקמה רב יהודה בשם רב הן דאת אמר תולין שילייה בוולד עד שלשה ימים בשיצא הוולד תחילה · והן דאת אמר אין הוולד משהא לאחר חבירו שלשה ימים בשיצא הסנדל תחילה · אמר רבי מנא ואת אילין להשיה נפקין קדמאי · אמר רבי יוסי בי רבי בון נפתח לגדול נפתח לקטן ·

נפתח לקטן לא נפתח לגדול · אמר רבי יוחנן דרבי שמעון היא דרבי שמעון אומר נימוק הוולד עד שלא יצא · אמר רבי יוחנן מודה רבי שמעון שהוא מוציא את אמו ימי לידה · מעתה יהא הבית טמא · אמר רבי בון בר חייה תיפתר שיצא כל שהוא נימוק · אמר להן רבי שמעון לחכמים אין אתם מודין לי במוציא את הספל מבית הפנימי לחיצון שהוא טהור · אמרו לו מפני שהוא כטרוף · אמר להן אף זה כטרוף הוא · כלים שהיו שם בשעת יציאה מה הן · נישמעינה מן הדא דתנינן תמן רבי ליעזר בן יעקב אומר בהמה גסה ששפעה חררת דם הרי זה תיקבר ונפטרה מן הבכורה · ותני עלה אינה מטמא כמשא · אמר רבי יוחנן רבי שמעון ורבי ליעזר בן יעקב שניהן אמרו דבר אחד · הדא אמרה כלים שהיו שם בשעת יציאה טהורין · הלכה ה׳ המפלת טומטום ואנדרוגינס כו׳ · כל הן דתנינן תשב לזכר ולנקיבה י״ד טמאין וכ״ו טהורין · נוהגין עליה חומרי זכר וחומרי נקיבה. הדא דאת אמר לביאה אבל לטהרות תשב לנקיבה · טומטום וזכר · אנדרוגינס וזכר תשב לזכר ולנקיבה וחוששין לזכר · טומטום ונקיבה. אנדרוגינס ונקיבה תשב לנקיבה בלבד ואין חוששין לזכר · הדא אמרה ילדה זכר ונקיבה או נקיבה וזכר תשב לנקיבה · מתוך שיצא ראשו מהו · רבי יסא אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי לעזר · רבי יוחנן אמר ראשו כרובו · רבי לעזר אמר ראשו כאחד מאיבריו. מתניתא פליגא על רבי יוחנן יצא מחותך או מסורס משיצא רובו הרי זה כילוד · פתר לה כשיצא ראשו · מתניתא פליגא על רבי לעזר יצא כדרכו עד שיצא רוב ראשו · הדא קדמיתא אמרה ראשו לא כלום פתר לה על מסורס · רבי יונתן ורבי שמעון בן לקיש · רבי יונתן כרבי יוחנן · רבי שמעון בן לקיש כרבי לעזר · רבי זעירא מחוי לחברייא פדחתו תגולגולתו · הדא דרבי גמליאל בי רבי ליאני בעא קומי רבי מנא מבין דאת אמר וולד הוא מעתה הבא אחריו אינו בכור לא לנחלה ולא לכהן · אמר ליה תיפתר שיצאו מתים · רבי יצחק בר נחמן בשם רבי לעזר גולגולת העוף כרובו · רבי זערא בשם שמואל גרגרת העוף ברובו. אתא עובדא קומי רבי יוסי כאחד שניקב מלא מחט וכי אין אנו יודעין אי זה הוא רובו ·

הדרן עלך המפלת חתיכה

בנות כותים נידות מעריסתן והכותים מטמאין משכב תחתון כעליון מפני שהן בועלי נידות והן יושבו׳ על כל דם · ואין חייבין עליהן על ביאת מקדש ואין שורפין עליהן את התרומה מפני שטומאתן בספק. ב׳ בנות צדוקין בזמן שנהגו ללכת בדרכי אבותן הרי הן ככותיות · פירשו ללכת בדרכי ישראל הרי הן כישראל · רבי יוסי אומר לעולם הם כישראל עד שיפרשו ללכת בדרכי אבותן.

ג׳ דם נכרית ודם טהרה של מצורעת בית שמאי מטהרין · ובית הלל אומרים כרוקה וכמימי רגליה. דם יולדת שלא טבלה בית שמאי אומרים כרוקה וכמימי רגליה · ובית הלל אומרים מטמא לח ויבש · ומודין ביולדת בזוב שהוא מטמא לח ויבש · ד׳ המקשה נידה קשת שלשה ימים מתוך אחד עשר שפת מעת לעת וילדה הרי זו יולדת בזוב דברי רבי אליעזר · רבי יהושע אומר לילה ויום כליל׳ שבת ויומו ששפת כן הצער אבל לא מן הדם.

ה׳ וכמה היא קשויה רבי מאיר אומר אפילו ארבעים וחמשים יום · רבי יהודה אומר דייה חדשה · רבי יוסי ורבי שמעון אומר אין קישוי יותר משתי שבתות · ו׳ המקשה בתוך שמונים של נקיבה כל דמים שהיא רואה טהורין עד שיצא הוולד · ורבי ליעזר מטמא · אמרו לו לרבי ליעזר מה אם במקום שהחמיר בדם השופי היקל בדם הקושי · מקום שהיקל בדם השופי אינו דין שנקל בדם הקושי · אמר להן דיו לבא מן הדין להיות כנדון · מה היקל עליה מטומאת זיבה אבל טמאה היא טומאת לידה · ז׳ כל אחד עשר בחזקת טהרה ישבה לה ולא בדקה שגגה נאנסה הזידה ולא בדקה הרי זו טהורה · הגיעה שעת וסתה ולא בדקה הרי זו טמאה · רבי מאיר אומר אם היתה במחבא והגיעה שעת וסתה ולא בדקה הרי זו טהורה שהחרדה מסלקת את הדמים · אבל ימי הזב והזבה ושומרת יום כנגד יום הרי אילו בחזקת טומאה ·

סליק פירקא

בנות כותים נדות מעריסתן כו׳ · דם נידה זוהם · דם בתולים אינו זוהם · דם נידה אדום דם בתולים אינו אדום · דם נידה מן המקור · דם בתולים אינו מן המקור אלא מן הצד ·

עד כאן אשכחנא מהאי תלמודא ולאיכא טובא לשלחא אתרין ואתגרמן בכל דוכתין ופרכין ולאיכא ולא אשכחנא אלא אילין ד׳ סידרין וגליפנא יתהון בגילופין במאני אברא ופרזלא בעיונא סגין ופקלינן וטריחנן בהו׳ טובא למיהך בארח קשוט בגירסא׳ הימרות עם תלת טפוסין אחרנין דוקניות דהוון קדמנא כד הוינא מגהין בהאי חיבור׳ וכען נכלי ונבעי רחמין מן קדם אלהא חייא עילאה דיערע קדמנא תשלום האי תלמודא ונזכה לאשלמא ליה כדקאת יאות ונזכה לאשלמ׳ הי״ד הגדול עם ההגהות מימוניות והמגיד משנה והמגדל עוז והמורה מקום שמנה האשל הגדול הרב רבי דוד פיכקטון יצ״ו אמר כולא קוצים מן הכרם ונזכה להתחיל ולהשלים כל אשר ספרי הקדש אמן ׃